

3 1761 07993627 4

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

21

RJEČNIK

HRVATSKOGA JEZIKA

SKUPILI I OBRADILI

DR. F. IVEKOVIĆ I DR. IVAN BROZ.

SVEZAK I.

A—O.

U ZAGREBU.

ŠTAMPARIJA KARLA ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).

1901.

PRAVA SU SVA ZADRŽANA NASLJEDNICIMA DR. IVANA BROZA.

PG
137.4
I 94
sv. 1

PREDGOVOR.

1. Pokojni nećak moj, gimnazijski profesor Dr. Ivan Broz, s namjerom da napiše rječnik Hrvatskoga jezika mnogo je godina skupljao građu za nj iz svih knjževnih djela Vuka Karadžića i Gjura Daničića, t. j. iz onijeh koja su oni sami napisali i iz onijeh koja su samo izdali na svijet, kao narodne pripovijetke, poslovice, pjesme i t. d. Kad je već mislio, da je toliko građe pokupio te će uskoro moći da se prihvati obragjivanja njezina, otide na istinu licem na Božić 1893. godine u četrdeset drugoj godini života svoga.*)

2. Videći ja onoliku građu (na 103.161 ceduljica) i žaleći da onoliki trud ostane uzalud, a znajući koliko nam trebate onaki rječnik, uzeh razmišljati, ne bih li se ja latio posla? Na to me je s jedne strane i to sokolilo, što sam u životu svojem mnogo jezika učio (ne velim da sam ih naučio), i osobito jezik naš prilično proučio čitavši gotovo sve rasprave o njemu što su objelodanjene u Zagrebu i drugdje, i što sam bivši dvadeset i dvije godine profesor po dužnosti svojoj dosta se bavio oko poslova filoloških uopće; ali me je s druge strane od toga odvraćala dob moja: kako da se čovjek navršivši šezdeset godina dađe na posao, za koji se hoće i mnogo vremena i mnogo truda? No ona riječ naša: S milim Bogom sve se može, skloni me napokon: u polovinu mjeseca veljače 1894. primih se posla, pa u tri mjeseca sve one ceduljice prebrojih i uredih, i iz potpisa na njima razabrah, koje knjige Vukove i Daničićeve nijesu još porupene za rječnik: po tom u daljih šest mjeseca porupih i one knjige (na 23.875 ceduljica); i tada u početku mjeseca prosinca iste godine stadoh od sve kolike ove građe raditi rječnik.

3. Za temelj je ovoj radnji postavljen: Srpski Rječnik istumačen Njemačkijem i Latinskijem rječnikom. Skupio ga i na svijet

izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1852. Kako u sam temelj nijesam htio mnogo da diram, prešlo je iz njega koješta u ovu radnju, što po mišljenju mom ne ide u rječnik za običnoga knjževnika. Tako su prezimena, imena krštena i imena mjestima, brdima i potocima, uopće *imena vlastita* prenesena iz Vukova rječnika u ovaj rječnik, ali nijesu dodavana još i druga već ako bi samo gdjekoje drugoga čega radi. I *Turske riječi* iz Vukova rječnika ostavljene su ovdje, ako ih i ima više od polovine, nalazeći se samo rijetko gdje u narodnim pjesmama, što bi se mogle lako izostaviti; nove nijesu primane, osim gdjekoje dosta poznate, n. p. *bakšiš*. Da se ne dira u temelj sam, ostavljeni su ovdje u redu riječi n. p. i padeži od zamjenica ličnih: *menje, mi, je, joj, ih, podu nj, poda njga, za nj, za njga, i t. d.*; što bi sve trebalo izbaciti, kad bi se ikada došlo do novoga izdanja ove knjige. A izbacio sam *riječi tugje* onake, koje se samo malo gdjegod čuju, t. j. na megji s tugjim narodom, od kojega su uzete, n. p. Njemačke *oles ajne* (alles eins), *pantrajn* (Bundwein); Slovačke *masi, pan*; Madžarske *šargarepa* (slučajno je ostala: *arpakaša*); Talijanske *fora, kandelora; i t. d.* Gdje ovake riječi dolaze u rečenici, ovdje se i tumače; kad bi se sve „ovakvice i onakvice“ skupile iz naroda u rječnik, izašla bi čitava knjževina, jer je naš narod na žalost gofov primili svaku tugju i uopće rjavu riječ, samo kad je čuje od „gospodina“, a odbacili najljepšu svoju. Riječi koje se u Vuka nalaze po izgovoru sasvim dijalektičkom, može se pace reći po mjesnom, n. p. *grozje* (grozlje = grozje), *lisje* (listje = lišće), *pračić* (u Dubrovniku nj. prasčić) i t. d., ne nalaze se u ovom rječniku na svom osobitom mjestu već ondje gdje su napisane po valjanom govoru (kod grozje, lišće, prasčić, i t. d.). Tako nema u ovom rječniku ni riječi, u kojima se nalodi Staroslovensko *т* (č), po sva tri ili četiri govora,

*) Nekrolog mu napisao Dr. A. Musić, u Ljetopisu Jugoslavenske Akademije IX.

n. p. viděti: *viděti, viditi, vidjeti, vijjeti*, nego samo po govoru jugozapadnom: *vidjeti*. Trebalo bi u drugom izdanju takogjer izostaviti riječi, u kojima se nješto glasa *h* u gdje kojim krajevima govore glasovi *g, j, k* ili *r*, n. p. *ig* (mj. *ih*), *čoja* (mj. *čoha*), *grek* (mj. *grih*), *uco* (mj. *uho*), ili se nikako ne cuje, n. p. *grije* (mj. *grih*), *lad* (mj. *hlad*). Još se u ovoj knjizi svagdje, i u primjerima, pometalo slovo *h*, gdje mu je po etimologiji mjesto, kao što je činio i Vuk prva svoja djela po drugi put na svijet izdajući. *isp.* Xpj. 1. V. Pis. 59. I rastavio sam onake riječi, koje se samo izgovora radi sastavljaju u pisanju a upravo su dvije, n. p. *je li* (mj. *jeli*: *Je li otac kod kuće?*), *kroza nj, za nj, za njga* (mj. *krozanj, zanj, zanjga*).

4. Gradeći rječnik od samih Vukovih i Daničićevih književnih djela mislio sam, rječnik će biti i ovako dosta obilat a ne će biti natrunjen kojekakvim riječima i rečenicama, o valjanosti kojih može se sumnjati: ako bi se kad rječnik po drugi put izdavao na svijet, dotle će se svršiti rječnik Jugoslavenske Akademije pa će se moći lada iz njega izvaditi sve riječi koje su za cijelo dobre i potrebne u književnom jeziku, i tako će književnici naši imati potpun rječnik, koliko to jest može takav biti rječnik živa jezika. Ali kada pomislih, da će minuti još njeko trideset godina, dok se svrší Akademijski Rječnik, rekoh sam sebi: zar toliko još godina da bude književnost naša bez potpun rječnika? pa tko bi popunjavao ovaj rječnik iz Akademijskoga, ne bi li on mogao imati u koječemu drugojačije misli od mene, te bi se zbrkao rječnik, koji ipak valja da bude samotvor? Razmišljajući ovako, sve misli na jedno smislih: premda sam već dobrano daleko bio došao u obragjivanju rječnika, uznem ga popunjati, i to iz knjiga i iz živoga narodnog jezika. Pocrpao sam Hrvatske Narodne Pjesme izdane od Hrvatske Matice, njeka djela M. G. J. Miličevića i P. Petrovića Njegoša: *Lažni Car* (to sve na 3388 ceduljica). U Hrvatskim Pjesmama ima dobrih riječi i rečenica, koje lijepo popunjavaju one u Srpskim Narodnim Pjesmama od Vuka na svijet izdanima. U Miličevića osim općenite ljepote u jeziku nalazimo riječi, koje su u novije vrijeme načinjene pa se i na Hrvatskoj strani upotrebljavaju. I pomenute Njegošove knjige i Daničić je pozvadio glagola. *isp.* Rad 6. 47—158. Zatim sam iz Akademijskoga Rječnika uzео riječi od početka pa do svršetka 19. sveska peloga dijela (A—Konjokradica), za koje sam držao da su dobre i potrebne; tako i iz zbirke J. Bogdanovića (počevši od slova *m*). Ako i jest Stanlijevo Rječoslozje mješavina

riječi Hrvatskih, Ruskih i Staroslovenskih, štokavskih i kajkavskih, narodnih i načinjnih koječako, opet ima u njemu vrlo lijepijeh riječi, kojih nijesam našao u ostalom području svojem, pa sam ih zalo iz njega uzeo. Iz *narodnoga govora* primio sam od poznanika nješkolic riječi, i kod svake sam zabilježio ime poznanikovo. I sam sam od naroda iz okoline Zagrebačke pobilježio nješkolic riječi, n. p. *bjelinski, ogujenac, oprta, penjača, i t. d.*, kao što je učinio i pokojni Daničić, kad je boravio u Zagrebu. Za koju riječ u ovom rječniku velim: *govori se u Hrvatskoj*, valja znati da se ona govori u kajkavaca, za koje sam ja jamae, rođen na Klancu kod Sulle, i govori se u štokavaca u baniji, za koje je jamae moj čestiti drug, kanonik Pavao Leber, koji se rodio u Glini i ondje proveo mladost, i bio poslije u baniji svećenik dvadeset i sedam godina interesujući se svagda mnogo za narodni govor.

5. Gledao sam kod svake riječi da skupim *synonyma*, ako ih imade: samo valja znati, da ima malo pravili *synonyma*, t. j. takvih riječi, koje jedno isto znače: više ih ima, kojima je značenje srodno, pa takve se ponajviše naznačuju uz *synonyma* skraćenom riječju *isp.* ili *cf.* Kod *glagola prošlih nesvršenih* zabilježio sam njihova *v. pf. prosta, v. pf. složena* i *v. impf. složena* (koji ih imaju); osim koristi koju književnici mogu imati od ovakoga prijedgleda, još se kod glagola n. p. *varati* lakše razabere, da je *dovarati* *v. pf.* a nije *v. impf.*, kao što pogriješno stoji u Vukovu rječniku. Što se kod gdje kojih glagola razlažu i *gramatički oblici*, mislim, da barem još za koju godinu ne će biti suviše. U skupu se nalaze i riječi *augmentativne*, riječi *s jednakim nastavkom i t. d.*, čim se od skupa ponješto osvjetljava značenje i valjanost pojedinih riječi; tako se n. p. od skupa kod *apto* polvrguje, da valja govoriti i pisati *lipov, lozor* (a ne *lipin, lozin*), da je dobro *dunjov*, a po tome i *dunjovina, i t. d.* Svrh toga se prema skupovima lakvim lakše valjano načine nove riječi, ako je nužno da se čine. Imenice načinjene od infinitiva s pridjevenom sprijed riječcom *ne* kao n. p. *nečuvanje, neobrezanje, neodgovaranje, nepoimovanje, neposlušanje, nepriznavanje, neprobavljenje, i t. d.* ovdje se pominju više primjera radi nego li radi samih sebe, da se to jest vidi, kako se substantiva verbalna mogu i s poricanjem upotrebljavati. Tako i kod pridjeva složenijeh s prijedlogom *po*, n. p. *polobar*; jer se gotovo svakomu pridjevu može dočiniti sprijed, kad mu se hoće značenje da umanji. To vrijedi i za glagole složene s pridjeložima; jer nije moguće uhvatiti u knjigu

sve glagole, koji mogu biti složeni s prijedlozima i koje za cijelo govori narod, kad mu zatreba; tako n. p. glagol *dobrati* (*dobrem*) nema u Vukovu rječniku; a tko će reći, da ga narod ne govori? Iz toga se takogjer vidi, koliko su pretjerivali njeke Vukove držeci da ne valja riječ koja se ne nahodi u Vuka; ta ima u našem jeziku na tisuće dobrih i lijepijih riječi, za koje Vuk nije znao niti je mogao znati.

6. Što nijesu u ovom rječniku na svijem riječima naznačeni *akcenti*, ne će biti za čudo onome, ko zna, da i u samom Vukovom rječniku ima gljekoja riječ bez akcenta (n. p. *natupijerka*, *rendisalo*), i da je i sam Daničić, ovaj najbolji znalac akcentuacije u jeziku našem, ostavio dosta riječi u Akademijskom Rječniku bez akcenta, pače i lakvih riječi, za koje mnogi ne znajući koliko je jošte zamršeno pitanje o akcentuaciji našoj, mislio bi da nije ništa lakše nego pomelati na njih prave akcente.

7. Za Vukovo *h* pišem složeno slovo *gj*, koje je istorijsko, jer su stari naši pisali *gy* ili upravo *gj*, i koje najbolje odgovara sistemi našega sadašnjeg pravopisa. Po ovoj sistemi valja gledati, da naš svaki glas, kojega nijesu Latini govorili, ima svoj osobiti znak, prosto slovo, ali da se ne dira u sama Latinska slova; ako se pak ne bi moglo prosto slovo za koji god naš glas načiniti bez diranja u Latinsko slovo, neka se radije načini složeno slovo. Prema tome imademo načinjena prosta slova *č*, *ć*, *š* i *ž*, kod kojih se dijakritičkim znacima ne dira u Latinska slova *c*, *s* i *z*; i imamo složena slova *dž* i *lj*, jer se od *d* i od *l* nijesu mogli načiniti prosti znaci za glasove *n* i *ɳ*, ne dirajući u sama ona Latinska slova: k njima jošte dolazi složeno *nj*. Naprotiv toj sistemi griješi se u načinjenom slovu *đ*, jer se dira u samo Latinsko slovo *d*; ali je još gore što se za isti glas pored prostoga slova *d* dopušta pače zapovijeda kod imena vlastitih još i složeno slovo *gj*, te treba pisati istu riječ kad znači mjesto (u Hrvatskoj): *Gjurgjic*, a kad znači cvijet: *đurđie*! Dakle za jedan isti glas dva različna znaka! Naprotiv Zagrebački književnici imadu za dva različna glasa jedan znak: *dj* im je čas *h* (n. p. *rodjenje*), a čas *ɳj* (n. p. *podjemčiti* se), odatle postaje smutnja u izgovoru te se od Zagrebačkih gjaka čuje pogjarmiti (mj.

podjarmiti). To je prava nevolja i sramota u našem pravopisu, koja bi se mogla ukloniti, kad bi kr. zemaljska vlada u školama ukinula ono ni za kakve zasluge križem odlikovano *đ*; ta niko ga ne upotrebljava osim nekolicine akademika i školske djece, koja pak moraju da znaju i *gj* čitati i pisati. Tada bi se i Zagrebački književnici zar dozvali, pak eto nama onda jednoga pravopisa jedva na jedvine jade.

8. Ne mogavši ja sam *korekturu* opravljati, povjerio sam je gospodi, koja su tomu poslu već vješta, i savjesni su radnici i dobri poznavaoči jezika Hrvatskoga; opet se bojim, da će pored svega toga biti u rječniku štamparskih pogriješaka, nadam se, neznatnijeh, koje će čitalac sam moći opaziti i popraviti.

9. Ne bi trebalo, no kakih nas ima, ne će biti s gorega, ako izrijekom kažem, da *za sadržaj primjêra* ja ne odgovaram.

10. Ovo djelo moglo bi se zvati i *rječnik Srpskoga jezika*, i da su ga napisali Srbi, jamačno bi se tako zvalo; ali mu je po jednaku pravu i po samim načelima Srbalja Vuka Karadžića (Srb. i Hrv. 6) i Gjura Daničića (Dioba 5) ime *rječnik Hrvatskoga jezika*, jer su ga spisali i na svijet izdali Hrvati. Nije se dometnulo *ili Srpskoga*, jer taj dometak ne bi zadovoljio ni jednoga Srbina a ozlovoljio bi mnoge Hrvate, a i Srbi ne bi dodali *ili Hrvatskoga*. Braća ka' i braća.

11. Dužnost mi je jošte, da lijepu zahvalu javno izrečem visokoj kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu, što je svijem školama preporučila prenumeraciju na ovaj rječnik i na nj prenumerovala za sedamdeset i dvije škole: preuzvišenome gospodinu biskupu u Gjakovu Dr. J. J. Strossmayeru, što se upisao za dvadeset eksemplara (prvi od svijeh); i svoj gospodi za trud i muku što su skupljali prenumerante, i od njih po imenu onima koji su ih skupili više od dvadeset: katehetu gimnas. u Pozezi prof. F. Barcu, franciskanu u Košljunu na Krku fra A. Junčiću, prof. gimnas. u Zagrebu S. Kućaku, prof. u Zadru M. Nekiću, kr. finance, perovogji u Zagrebu Dr. G. J. Ortneru i grad. liječniku u Petrinji Dr. N. Žyborskomu. Bez ovoga što se pominja ovdje sa zahvatnošću, ne bi bio ovaj rječnik izišao na svijet.

U Zagrebu dne 30. lipnja 1900.

Dr. F. Iveković.

IZVORI PISME NI OVOMU RJEČNIKU.

- ARj.** Rječnik Hrvatskoga ili Srpskoga jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Dio II. Obradili Gj. Daničić, M. Valjavac, P. Budmani. Zagreb 1884—1886, Dio III, IV, V (*do riječi konjokradica*). Obradio P. Budmani. 1887—1899.
- Bukv.** Novi Srpski bukvar. Recenzija Gj. Daničića. Beč 1854.
- Danica.** Zabavnik za godinu 1826 izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč (1). Za godinu 1827 (2). Za godinu 1828 (3). Za godinu 1829. Budim (4). Za godinu 1834. Beč (5).
- DARj.** Rječnik Hrvatskoga ili Srpskoga jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Dio I. Obradio Gj. Daničić. Zagreb 1880—1882 (*kad se odarle navode riječi Daničićeve, onda se i ovaj dio piše*: Gj. Daničić, ARj).
- Dioba** Slovenskih jezika. Iz lekcija profesora velike škole Dr. Gj. Daničića. Biograd 1874.
- DM.** Istorija Srpskoga naroda napisao A. Majkov. S Ruskoga preveo Gj. Daničić. II. izdanje. Biograd 1876.
- Dodat.** Dodatak k Sanktpeterburgskim sravniteljnim rječnicima. Napisao Vuk Stefanović. Beč 1822.
- DP.** Pisma o službi Božjoj. Napisao Andrija Nik. Muravijev. S Ruskoga preveo Gj. Daničić. 3. izdanje. Biograd 1867.
- DPostl.** Poslovice na svijet izdao Gj. Daničić. Zagreb 1871.
- DRj.** Rječnik iz književnih starina Srpskih. Napisao Gj. Daničić. Biograd 1863. 1864.
- Glas.** Glasnik društva Srbske Slovesnosti. Svezka VIII. Beograd 1856 (*u dalje sreske u kojima je Gj. Daničić napisao sto*).
- Gospodim sa dva krsta** (od Vuka Stef. Karadžića). Beč 1848.
- GPA.** Gospodinu P. Ninkoviću (od Gj. Daničića). Biograd 1865.
- Herec.** Srpske Nar. Pjesme iz Hercegovine. Za štampu ih priredio Vuk Stef. Karadžić. Beč 1866.
- HNpj.** Hrvatske Narodne Pjesme. Skupila i izdala Matica Hrvatska. Knjiga I, II, III, IV. Zagreb 1890—1899.
- Istor.** Istorija oblika Srpskoga ili Hrvatskoga jezika. Napisao Gj. Daničić. Biograd 1874.
- Javor** list za zabavu, pouku i književnost. Novi Sad. 1875. 1885. (primjeri od Vuka).
- J. Bogdanović.** Zbirka riječi (počevši od slova *m* i dalje skupljenih po lici od Divosetskoga prota Jovana Bogdanovića, koju je od njega nabavila Jugoslavenska Akademija a meni blagostivo ustupila za porabu; na čemu joj ovdje po dužnosti izričtem hvala).
- Jurm.** Jurmusa i Fatima. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1879.
- Knjiž.** Književnik. God. III. Zagreb 1866.
- Kolo** Gjuru Daničiću 13. maja 1889. Beograd 1889.
- Korijeni** s riječima od njih postalijem u Hrvatskom ili Srpskom jeziku napisao Gj. Daničić. Zagreb 1877.
- Kov.** V. S. K. Kovčević za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakona. Beč 1849.
- Megj.** Megjudnevica. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1885.
- Mil.** Knez Miloš u pričama od M. Gj. Milićevića. Beograd 1891.
- Miloš** Obrenović, ili građa za Srpsku istoriju našega vremena. Napisao Vuk Stef. Karadžić. Budim 1828 (*napisao istočnijem narječjem*).
- M. Svetić poet.** Miloš Svetić poeta. Iz lekcija profesora Gj. Daničića. Biograd 1865.
- Nik. jev.** Nikoljsko jevangjelje. Na svijet izdao Gj. Daničić. Biograd 1864.
- Nov. Srb.** Davidovićeve Novine Srbske u Vieni. Godine 1817, 1818, 1821.
- Nov. Zavj.** Novi Zavjet Gospoda našega Isusa Hrista. Preveo Vuk Stef. Karadžić. Beč 1847 (Predgovor I—XV).
- Npj.¹** Narodne Srpske Pjesme, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Knjige I, II, III. Lipiska 1823—1824. Knjiga IV. Beč 1833.
- Npj.** Srpske Narodne Pjesme, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Knjiga I, II, III, IV. Beč 1841—1862. Skupio ih Vuk Stef. Karadžić. Knjiga V. Beč 1865.
- Npr.** Srpske Narodne Pripovijetke, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Drugo umnoženo izdanje. Beč 1870.
- Obi.** Oblici Srpskoga ili Hrvatskoga jezika. Napisao Gj. Daničić. Šesto izdanje. Zagreb 1872.
- Odbr. od ruž.** Odbrana od ruženja i kugjenja, u 34—36 br. Vidov-dana 1861 (od Vuka Stef. Karadžića).
- Odg. na laž.** Vukov Odgovor na laži i opadanje u Srpskome Ulaku. Beč 1844.
- Odg. na sit.** Vukov Odgovor na sitnice jezikoslovne G. J. Hadžića = M. Svetića. Beč 1839.
- Odg. na nt.** Vukov Odgovor na Utuk G. M. Svetića. Beč 1843.
- Ogled.** Rječnik Hrv. ili Srp. jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Obraguje Gj. Daničić. Zagreb 1878.
- Opit.** Luke Milovanova Opit nastavljenja k Srbskoj slinorečnosti. Izdao ga Vuk Stef. Karadžić. Beč 1833 [Predgovor *izdarateljev* v—y (= 3—24)].
- Osu.** Osnove Srpskoga ili Hrvatskoga jezika napisao Gj. Daničić. Biograd 1876.
- O Sv. O.** O Svetićevu (Ogledalu). Recenzija Gj. Daničića. Biograd 1865 (2. izdanje).

- Pis.** Vuka Stef. Karadžića i Save Tekelije pisma o Srpskome Pravopisu. Beč 1815.
- Pom.** Pomeni o Daničiću i njegova pisma iz posljednjih godina njegova života. Od M. Gj. Milićevića. Beograd 1853.
- Posl.** Srpske Narodne Poslovice. Izdao ih Vuk Stef. Karadžić. Beč 1849.
- Primj.** Primjeri Srpsko-Slavenskoga jezika. Sastavio ih Vuk Stef. Karadžić. Beč 1857.
- Prip. bibl.** Pripovijetke iz staroga i novog zavjeta. Preveo Gj. Daničić. Sedmo izdanje. Biograd 1865 (*latinicom stampano*).
- Priprava** za istoriju svega svijeta radi djece. Preveo s Njemačkoga Dim. Vladislavljević a pregledao i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1864.
- Rad** Jugoslavenske Akademije. Knjiga I. Zagreb 1867 (*i dalje knjige u kojima je što napisao Gj. Daničić*).
- Rat** za Srpski jezik i pravopis. Napisao Gj. Daničić. Budim 1847.
- Rj.¹** Srpski rječnik istolkovan Njemačkim i Latinskim riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stefanović. Beč 1818.
- Rj.** Srpski rječnik istumačen Njemačkijem i Latinskijem riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1852.
- Rj.³** Srpski rječnik istumačen Njemačkijem i Latinskijem riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Treće (državno) izdanje, ispravljeno i umnoženo. Biograd 1898.
- Rp.** tako se naznačuju rukopisi neštampanih narodnih pjesama Muhamedovačkih iz Bosne što su u Hrvatske Matice, iz kojih sam po dobroti universitetskoga profesora dra. L. Marjanovića primio nekoliko riječi.
- Sint.** Srbska sintaksa. Napisao Gj. Daničić. Beograd 1858.
- Slav. Bibl.** Slavische Bibliothek herausgegeben von Fr. Miklosich. I. II. Wien 1851. 1858.
- Novj.** »Pravitelstvjuščij sovět Serbskij« za vremena Kara-Gjorgijjeva. Napisao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1860.
- Spisi.** Skupljeni gramatički i polemički spisi Vuka Stef. Karadžića. Knjiga I. II. III. Beograd 1894 do 1896.
- Srh. i Hrv.** Srbi i Hrvati. Od Vuka Stef. Karadžića. (Vidov dan 1861 br. 31).
- St. pis. Hrv.** Stari pisci Hrvatski. Knjiga IV. V. Zagreb 1872. 1873.
- Star.** Starine. Izdaje Jugoslavenska Akademija. Knjiga I. Zagreb 1869 (*i dalje knjige u kojima je što pripočeo Gj. Daničić; u XIV. knjizi ima pismo Vukovo Šafariku*).
- Straž.** Stražilovo list za zabavu, pouku i književnost. Novi Sad. 1886. 1887.
- Stulli.** Joakima Stulli Dubrovčanina Rječosložje. Dubrovnik 1806 (*Daničić i po njemu Budmani pišu ga Stulić*).
- Sveto Pismo staroga i novoga zavjeta. Preveo stari zavjet Gj. Daničić. Novi zavjet preveo Vuk Stef. Karadžić. Biograd 1868 (*ćirilicom stampano. Ono se navodi po knjigama; n. p. Mojs. I. 1, 31 (Mojsijeva knjiga prva, glava prva, vrsta 31), Jov 42, 17 (knjiga kojoj je nalpis Jov, glava 42, vrsta 17), Jov. 6, 48 (Jovanovo jevanđelje, glava 6, vrsta 48), Jud. 20 (Jude apostola poslanica, vrsta 20)*).
- Šcep. mal.** Lažni Car Ščepan mali. Pjesmotvorje Petra Petrovića Njegoša. Zagreb 1851.
- Vid. d.** Vidov dan (novine izlazile u Biogradu) 1861. 1862 (primjeri od Daničića).
- Vlazić.** V. Laziću. I. II. Napisao Gj. Daničić. Beč 1848.
- Vuk. prijev.** Vukov prijevod novoga zavjeta. Gj. Daničić. Beč 1847.
- Zim.** Zimnje večeri. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1879.
- Zlos.** Selo Zloselica. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1880.
- Žitije** Gjorgijja Arsenijevića Emanuela. Izdao Vuk Stef. Karadžić. Budim 1827 (*napisano istočnijem narječjem*).
- Živ.** Život i običaji naroda Srpskoga. Opisao ih i za štampu pripremio Vuk Stef. Karadžić. Beč 1867.
- Živ. kr. i arh.** Životi kraljeva i arhiepiskopa Srpskih. Napisao arhiepiskop Danilo i drugi. Na svijet izdao Gj. Daničić. Zagreb 1866.
- Živ. sv. Sav.** Život sv. Save. Napisao Domentijan. Na svijet izdalo »Društvo srbske slovesnosti« trudom Gj. Daničića. Biograd 1860.
- Živ. sv. Sim. i sv. Sav.** Život sv. Simeuna i sv. Save. Napisao Domentijan. Na svijet izdao Gj. Daničić. Biograd 1865.
- Upotrebljavali su se rječnici
za riječi *Staroslovenske*: Lexicon Palaeoslovenico-Graeco-Latinum emendatum auctum edidit Fr. Miklosich. Vindobonae 1862—1865.
za *Madžarske*: Legujabb és legtömöttebb Német-Magyar és Magyar-Német Zsebszókönyv. Készítette Farkas Elek. Pest 1857.
za *Italijanske*: Dizionario italiano-tedesco compilato da C. G. Jagemann. Tomo I. II. Vienna 1837.
za *Turske*: Turske i druge istočanske reči u našem jeziku. Od Gjorgja Popovića. Beograd 1884.
Gdješto se spominje i rječnik: Deutsch-kroatisches Wörterbuch von Bogoslav Šulek. Njemačko-hrvatski rječnik. I. II. Band. Agram 1860.
Odgonetljaji uzeti su iz knjige: Srpske Narodne Pripovijetke i Zagonetke. Skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Biograd 1897. *odatle su popravljene i gdje koje riječi u zagonetkama što su u Vukovu rječniku.*

SKRAĆENE RIJEČI.

- I. ake.** akcentat (accentus)
akus. akusativ (accusativus; 4. padež)
Bač. (u) Bačkoj
Ban. Banat. Banatn
bansk. reg. banskoj regementi (oko Gline i onamo do Une)
Biogr. Biogradu
Bjelop. Bjelopavličima
Branjč. Branjevcu
C. G. Crnoj Gori
Crna. Crncima
Dalm. Dalmaciji
Dubr. Dubrovniku
gram. gramatički, u gramatici
Herce. Hercegovini
Hrv. Hrvatskoj
Imosk. Imoskome
isp. isporedi
ist. istočno
ist. kraj. istočnijem krajevima
itd. i t. d. i tako dalje
jugo-z. jugozapadno
jugo-z. kraj. jugozapadnim krajevima
juž. južno
Kot. Kotoru
kr. Neg. kr. Negot. krajini Negotinskoj
lok. *vidi loc.*
Madž. Madžarski. (u) Madžarskoj
mj. mjesto
n. p. na primjer
nast. nastavak
osn. osnova
Paštr. Paštrovićima
Piper. Piperima
Podg. Podgorici
prim. primor. primorju
R. Ruski
recipr. recipročni (glagol uzajmični)
refleks. refleksivni (glagol povratni)
Rudn. n. Rudničkoj nahiji
Rus. Ruski
sjev. kraj. sjevernijem krajevima
sjev. Hrv. sjevernoj Hrvatskoj (u kajkavaca)
Slav. Slavoniji
slož. složen (n. p. glagol)
Srb. Srbiji
Srij. Srijemu
(st.) stajalice (tako su zabilježene riječi koje se čuju u pjesmama, riječi pjesničke; ali se mnoge ovako zabilježene govore i osim pjesama)
subst. substantiv (imenica) *vidi subst.*
Šum. Šumad. Šumadiji
t. j. to jest
Už. u. Užičkoj nahiji
vojv. vojvodstvu (sada u Bačkoj, Banatu i Srijemu)
vok. *vidi voc.*
zap. zapadno
zap. zapadn. kr. zapadnijem krajevima
- II. acc.** accus. accusativus (4. padež)
act. activum (verbum, glagol aktivni)
adj. adjectivum nomen (pridjev)
adv. adverbium (adverab, prilog)
augm. augmentativum (značenja uvećanoga)
e. g.; **com. gen.** communis generis (muškoga i ženskoga roda)
cf. confer (isporedi)
coll. collectivum (nomen; skupno ime)
comp. comparativus (gradus; drugi red poregjenja)
corr. correlativum (što je uzajmično, što je jedno prema drugom, jedno odgovara drugome)
gen. genitivus (2. padež)
dat. dativus (3. padež)
dem. deminutivum (značenja umanjena)
e. e. exempli causa (na primjer)
e. g. exempli gratia (na primjer)
etc. et cetera (i t. d.)
f. femininum (ženskoga roda)
fig. figurlich (u prenesenom smislu)
fr. franz. französisch (Francuski)
hyp. hypocoristicum (što se govori od mila ili za podsmijeh)
i. e. id est (to jest)
i. q. id quod (to što)
imperat. imperativus (zapovjedni način)
indecl. indeclinabile (što se ne mijenja po padežima)
instr. instrumentalis (6. padež)
interj. interjectio (uzvik)
ital. italienisch (Italijanski)
loc. localis (7. padež)
m. masculinum (muškoga roda)
n. neutrum (srednjega roda)
nom. nominativus (1. padež)
österr. österreichisch (kako se govori u Austriji, oko Beča)
part. participium (glagolski pridjev)
pass. passivum (pasivni, t. j. glagol)
pl. pluralis (množina)
praep. praepositio (prijedlog)
praes. praesens (tempus; sadašnje vrijeme)
praet. praeteritum (tempus; prošlo vrijeme)
pron. pronomen (zamenica)
q. d. quod dicitur (što se kaže)
s. v. sub voce (pod riječju)
sing. singularis (jednina)
subst. substantivum nomen (imenica)
syn. synonyma (koje su riječi jednoga značenja)
u. d. g. u. drgl. und dergleichen (i tako)
u. s. w. und so weiter (i tako dalje)
v. von (od)
verb. verbal. verbale (substantivum, imenica načinjena od glagolskoga infinitiva)
v. impf. verbum imperfectivum (glagol nesvršeni)
voc. vocativus (5. padež)
v. pf. verbum perfectivum (glagol svršeni)
v. r. impf. verbum reflexivum vel reciprocum imperfectivum
v. r. pf. verbum reflexivum vel reciprocum perfectivum
z. B. zum Beispiel (na primjer)
 * metana je kod riječi, za koje se misli da su Turske ili da su barem preko Turaka došle k nama.

A.

a, n. *prvo slovo u alfabetu:* A i B tko god ne umije, starijem se oprijet' ne smije. D'osl. 1. Ono a koje se izbacuje. Odg. na sit. 7.

ä. Rj. *uke od Daničića*, ARj. 1a.

I. conj. — **1) aber, at, vero:** Ja ga ljubim, a on se otire; ja dogjoh, a on ode. Rj. *sarevom se ovim drugo ističe kao suprotno ili neprilično prednjemu, ridi ali*, ja 3, ma 1, nō. — Ali onde da nakosiš gde konj zapopa nogom, a ne gde je tebi volja. Npr. 87. Rabotu si započeo, a prekrstio se nijesi. 99. Bolje se povratiti a imati nego čekati a nemati. Posl. 26. Ako bude kneća dostojna, doći će mir vaš na nju, a ako li ne bude dostojna, mir će se vaš k vama vratiti. Mat. 10, 13. *u takrim se rečenicama savez a kadšto izostavi:* Količe oči, kuma ne vide! Posl. 144. — **2) and, et, etsi:** Kako on okom, a ja skokom; ja stojim, a ti sjediš; ja radim, a ti spavaš; a šta on veli? Rj. *ordje se drugo ističe kao različno ili samo osobito od prednjega; pu savez oraj dolazi i onda, kad se samo prelazi u govoru od jednoga na drugo:* Vrljikaš, konj koji je tanak a dugačak. Rj. 76a. Zdepast čovjek, ponizak a krul. Rj. 206b. Skoči zec iza grma a on za njim. Npr. 11. Srećeš prvo i prvo čoveka a on nosi živu orlušinu. 68. Jedan put izigje na njivu da obigje žito, a žito lepo, ne može lepše biti. 79. Pokaj se, što si na veliku Božju pravdu smakao svoju ženu a njihovu mater. 232. E moj čoeče! nema bolećega, a on bi naložio vatru oko bukve. Posl. 202. Prvo da imaš, a pak da umiješ. D'osl. 101. Iz daleka zove stari majku: „I nu hodi, moja stara majko!“ Npj. 1, 200. Nego majčin sine a sivi sokole, kad nam je ovako Bog dao. Kov. 68. Za jela osobita nije mario, a isto tako ni za lijepe haljine. Sovj. 92. Nikakav krojač ne uzme... niti ndara puca kakva napija, n. p. s jedne strane bijela, a s druge strane žuta, a oko jednoga džepa crvena, a oko drugoga crna. Pis. 67. Koji sije dobro sjeme ono je sin čovječij; a njiva je svijet; a dobro sjeme sinovi su carstva, a kukolj sinovi su zla; a neprijatelj... Mat. 13, 38, 39. Dogje k čovjeku, a on stajaće kod kamila. Mojs. 1, 24, 30. Iz grada Davidova, a to je Sion. Car. 1, 8, 1. — *u takim prilikama izu rečenica sa glagolima sniti, usniti pogledati, naći savez a može zamjenjivati uzrik evo, eto i adverb gulje:* Nagje carien a ona sedi sama. Npr. 22. Nagje dva bravca a oni se jednako kose. 89. Nagje ga a on luta po polju. Mojs. 1, 37, 15. Snih, a preda mnom čokot. 40, 9. Usni Faron, a on stoji na jednoj rijeci. 41, 1. Aron pogleda Mariju, a ona gubava. IV, 11, 10. — **3) među riječima i među rečenicama, koje se režu nekim savezima, može i a doći pred savez, kad se hoće da istakne što je njim prirezano; tako su savezi i, ni, da, nego li.** — **a) aber unben, ueque et:** ima hljeba, a i novaca dosta. Rj. Opravi se konj kao kaka tica, a i onako je bio krilat i zmajevit. Npr. 28. Svi se gragjani začude, a i sam car. 249. Od vladike je imao

10 forinti na mesec, hranu i vina koliko mu je trebalo, a i po koju haljinu. Opit V. Ili je samo Jevrejski Bog, a ne i neznabožački. Rim. 3, 29. — **b) još dolazi između a i i savez takogjer:** U njima da imamo dobru uzdanicu, a takogjer i oni u nas! Kov. 122. — **c) A nju file, a ni nas ne kude.** Npj. 2, 227. — **d) a da najriše u pitanju:** Ada (a da)? adu kako? ja doeh, freilich, wie anders? imo vero: a da nō? Rj. 2a. Ja sam tyoga brata sreća... A da gde je moja sreća? Npr. 72. Pravda je u Boga; a da u koga? Posl. 258. Hoću dati, a da zašto ne ću? Npj. 3, 315. Ima Pero, a da kako nema? 5, 516. — Car volede carstvu nebeskome, a nego li carstvu zemaljskome. Npj. 2, 296. — **e) osim pitanja:** Nemam ni ja koliko mi treba, a da dam vama. Npr. 136. Otac moj ne čini ništa, ni veliko ni malo, a da meni ne kaže. Sam. 1, 20, 2. *isp. jã.* — **f) rečenice u kojima se nešto poredi tako, da prema onome, što se u prvot tvrdi ili baši, dolazi da je još više ili da nije ni onoliko ono što je u drugoj, u to poregjenje biva riječju kamo su li ili nekmo li, uzimaju među se savez a pred riječi ore kamo li ili nekmo li. *isp.* ARj. 17b. — *Akumoli (a kumo li) wie erst, nedam: ne dam ni tebi, a kumo li njemu. Sirotinjo, i selu si teška, a kumo li kući u kojoj si!* (Posl. 285). Rj. 3a. Niko te ne će ni prestom taknuti a kamo li ubiti. Npr. 231. I megjed niz krušku slazeći počiva, a kamo li čoek od posla da ne počine? Posl. 103. I čoek čini što hoće, a kamo li Bog! 106. U zvjerki bi sree prepuknulo, a kamo li u živu junaku! Npj. 1, 187. Ne bi mi je mutna voda zanesla, a nekmo li Turska busa razbila. Kov. 84. Moler nije vladikama vjerovao ni drugijeh stvari, a kamo li u takvome poslu. Sovj. 67. A kad travu po polju... Bog tako odijeva; a kamo li vas, malovjerni? Mat. 6, 30 (*quanto magis, wie viel mehr*). Kad su domaćina nazvali Velzevulom, a kamo li domaće njegove? 10, 25. *isp.* kamo li, nekmo li. — u Npj. 4, 65: *Al' je pusta Zeta ustanula, e je ne bi orav preleto, u ne ranjen Draško pregazio (orav — orao) mjesto a kamo li kuže se a ne.* — **5) rečenice rezane jedna za drugu relativnijem savezima i priložima:** ako, dok, istom, još, kada, kako, no, pošto, taman, tek, *kujima se pokazuje pogodba, uzrok, vrijeme itd., uzimaju među se neke česće neke rječje savez a, a to, a ono, kojim se drugo ističe.* *isp.* ARj. 19b. — *so (Xjem.): Ako ne ćeš, u ti poljubi pu ostavi.* (Posl. 6). Rj. *Ako je malo mljeka, a ono je blizu rijeka.* Posl. 1. *Ako nije vrač, a on je pogagjač.* 7. Da je gledao... pravila (ako ne za druge, a ono barem za sebe) da postavi. Odg. na sit. 8. — *Dok su oni još to govorili, a to se pomole kola.* Npr. 2. — *Istom Grujo sjede za trpezu, a povika s bedena Latinče.* Npj. 2, 476. — *Oni prvi glasnici još i ne odu da traže onoga junaka, a to dogju drugi.* Npr. 207. *Još nije ni do vode došao, a gaće zasukuje.***

Post. 111. *Joste* lanko puta istražuje, a Turci se poljem pomoliše. Npj. 4, 265. On još ne izgovori, a to Reveka ... dogje s krégom na ramenu Mojs. 1, 21, 15. — *Kad* se u zoru probudi, a to jabuka obrana. Npr. 15. *Kad* tamo, a to dva vola počena. 31 (na str. 29): *Kad* tamo, ali vo pečeni. *Kad* dogju na jedno polje, a tu golub prekrililo polje. 80. A *kad* káda tice saslušala, a ona im ode govoriti. Npj. 4, 342. *Kad* tamo dogje, a to ima šta videti. Miloš 181. *Kad* ustase u jutru, a to sve sami mrtvaci. Car. 11, 19, 35. *Kako* dogje k njima, a on legne ničice gjevojevi glavom na krilo. Npr. 4. *Kako* beže pale po trpezi, a to eiknu. Amet aga. Npj. 4, 106, 107. — *Na* nisu prošla ni dva sata, a silni konjci dogju. Žitje 62. — *Pošto* zaspi, a mojom nesrećom skoči varnica te progori dlaku. Npr. 162. *Pošto* oni otiđu, a to angjeo Gospodnji javi se Josifu u snu. Mat. 2, 13. — *Taman* se to stane prepravljati, a dogju glasovi, da je ... Miloš 104. — *Tek* što ona to reče, a buzdovan zauji. Npr. 29. *Tek* što on to izusti, a Turčin mu u reč: Valaj ... 257. *Tek* izide voli na brežinu, a na vodu dolećeše Turci. Npj. 4, 66. *Tek* što Miloš dogje na Belicu, a stigne mu i knjiga od Rušić-paše, Miloš 118. **6)** a to meju rečenicama samostalnjem naprema se može zamjenjivati uzrik *Lut*, eeve, a i za glagolu što znače vidjeti i *adverb* gdje: Kraljev sin najprije kucnu njim (štapom) u jedan kamen, a to se izruči iz njega rpa rušnjaci zlatnjeh. Npr. 221. Pošavši malo u napred, a to bunar, i na bunaru devojka. 240. Oni saslušavši cara, pogjoše: a to i zvijezda koju su vidjeli na istoku, izgjaše pred njima Mat. 2, 9 (et ecce stella; and siehe). Pogleda na Sodom ... i ugleda, a to se dizaše dim od zemlje kao dim iz peći. Mojs. 1, 19, 28. Usni, a to ljestve stajahu na zemlji a vrhom tiehu u nebo. 28, 12. Vidjeh u snu, a to ovnovi i jareci što skaču na ovice i koze bijahu šareni. 31, 10. Jakov podigavši oči svoje pogleda, a to se Isay ide. 33, 1. Šturalan izide opet, a to se dva Jevrejina svagjahu. 11, 2, 13. Vidje Aron i svi sinovi Izrailjevi Mojsija, a to mu se svijetli koza na licu 31, 30. *isp. pariše* 2 (na kraju). — **7)** a ono, *unden*, *sed*: ja mislim da je kod kuće, a ono ga nema. Rj. *rečenicu su samostalno naprema se, ali se i za prve goror jatve ili slabije prekida ili nastavlja, pa se u drugoj ili vraća na što god napomenuto u prvaj, te mu što dodaje, ili prelazi nu drugo što i na njemu se dalje nastavlja. isp. ARj. 136.* — Ja pravim držalicu, a ono se načini kijak: ja kijak i volim. Post. 109. A Isay reče: a ono da ti ostavim nekoliko ljudi. Mojs. 1, 33, 15. Čekamo vidjelo, a ono eto mrak; svjetlost, a ono hodimo po tami. Is. 59, 9. — *Kod* a ono, *bilo oro pod 7)* ili *ono pod 5)*, *može* se ono okrajiti izgubivši *prvo*: Ako ti je preminula majka, *ono* (a 'no) ti je babo ostano. Here. 221. — **8)** u rečenicama s poručnjem: ne može da ne bude, *kajma* se kaže, *da treba da bude što, rječje* stoji a pred rečenicom drugom: *Co-vjek* ne može gledati a da se ne zaplače i u sreću se ne skruši DP. 33. — **9)** u pjesmama kadšto ne znači ništa, nego se dodaje samo da se ispuni rista: Vala tebi, Kulin-kapetane a na roblju i na daru tvoje. Rj. I Srbijci od stra' poskakaše, a u Savu vodu valovitu. Npj. 4, 285. *vidi* da (17), i (1a), ja (4), ta (3), te (7), pa (4), i u pitanja; *asta?* *ašto?* *bije* se *upadno* značenje *sarezu* a, *pak znači, što i pristo pitanje: šta? što? isp. asta ašto?* (po Here.) *was?* *quid?* Rj. 9b.

11. interj. uzvikuje se — **1)** u nagovaranju i sololjupci: Najposlije sam sebi kaže: A što bi se Bačelika bojao, kad još imam dva života? Npr. 201. Ne želite mirjet za poštenje, A sad, braćo! a pomozu Boze! Za krst casni i vjeru Hristovu. Npj. 4, 319. *vidi* ha 1. — **2)** u radosti i odobravanju: A! tako tebi valja! Npr. 111. A, a! tako, tako! Post. 177. A more, a! to je pjesma. 321. *vidi* ha 2. — **3)** u ru-

ganju: Gjak jadni ne sčene, već mu odgovori da nije gladan. A hoćeš reče divljan i na sramotu, ako ne ćeš na lijepo. Npr. 148. Glava a podignuvši ruke i raširivši šake prema glavici a u glavici na! (Kao uhvativši se palcem i kažiputom za zube, i znači: glavica velika, ali prazna). Post. 11. A lijepo glave, nu ne ima moždana. DP. Post. 1 (nu *dijalekt. mjesto* nov. *vidi* ha 3. **4)** u žalosti i brizi: a! ah (Njem.)! oh (Lat.)! *cf. ah*. Rj. A davori! da moj gospodar! Ja što si se na me naljutio! Kov. 100. *vidi* ah 1. — **5)** u čudu: Bog ti pomogao rajska dušice, A od kud ti ovdje? Npr. 57. A ko si ti da ja ne bih dobio ni ovih zapanaka? 73. Kad dogje carevoj kćeri, a gjavo se začudi, pa poviče: A, pobratime, što ćeš ti ovgje? 147. **žar.** m. *vidi* ahar. Rj. u krajevima gdje se u gororu ne čuje h.

aba. f. — **1)** das *Aba-Tuch, panni crassissimi genus*. Rj. *graba sukna*. — Abenjak, kapa od *abe*. Rj. 1a. Seržani ... na glavici svi nose velike kape od crvene čohle a ... široke kabanice od crvene *abe*. Rj. 836b. Na glavici crni kapicu od *abe*. Danica 2, 105. *vidi* darovac, *isp.* čoha, sukno, šajak. — **2)** od *abe* *ogrtač*: Dok mi je *abe*, ne bojim se age. Post. 65. *isp.* darovac, gunj, gunjac, surdoma, surdoma.

abadžija. m. der *Aba-Tuch-Schneider, sartoris genus*. Abadžije grade najviše gunjeve od gunjske krpe, a i druge različne haljine od (prostoga) sukna i od šajka. Rj. *koji gradi haljine od abe, vidj* sabov, sursabov, surdomar, *isp.* krojač, šavac, terzija. — *aba-dži-ja, Turškome mustarku dži dodan je nuš zvršetak* ja.

abadžijin. adj. des *abadžija*, *toš* *abadžija*. Rj. *što pripada abadžiji*.

abadžijnski, abadžijnski, adj. der *abadžije, toš* *abadžije*. Rj. *što pripada abadžijama ili abadžiji kajemu god*: Surduma, od *abadžijnskog sukna* s rukavima do s rnice pojasa haljina ili gunjac. Rj. 726b. — *Od abadžijnski sačeto abadžijnski*. Daničić. ARj. 28a. *Daničić sru* adj. *sa zvršetkom -ijnski sačima* u *nski*. Osn. 311.

abadžiluk. m. *das Handwerk des abadžija, sartoris (vestificinac) genus*. Rj. *radnja abadžijska*. *abadži-luk, Turški zvršetak koji je pješao i k našim riječima bezobrazluk, hršćenluk, pasjaluk, pustailuk*.

abadžinka. f. poveća igla kojom šiju abadžije. St. Novaković. DARj. 28a. -i- *sačeto kao u abadžijnski*.

abadžijnski, adj. sačeto od *abadžijnski, koje vidj*. *abadžijnski*. Osn. 311.

abaija. s. *abája*. (u Dalm.) *abajlčija, f die Schab-rake, stragulum, stratum, ephippium*. Rj. *vidi* i *atbur*, *baja* 2. *haša* f. *isp.* čul, čultan, pokrovac, *konjski pokrovac po sedlu*: Na dovatu *zlatna abaija*, ta kakovje ni u cara nema. Rj. 448b. Udri na njga sedlo pozlačeno, pa po sedlu *zlatnu abaiju*. Npj. 3, 201.

ābanje. n. *vidi* *habanje*. Rj.

ābati. bām, *vidi* *habati*. Rj.

Abdērac. *Abdēra*, n. *čorjak iz Abdere: ein Abderit, Abderita*: Da čita Klaudove *Abderece*. Nov. Srb. 1817, 509.

abecēvica. f. *abecedarium* — **1)** *vidi* *alfabet* i *syn. onlje*. — *Od* Ćirila izmišljena *abecēvica*, koja se zove *ćirilica*. A. Kanižlić. DARj. 29a. — **2)** *vidi* *bukvar*: Mlgo hiljada bukvara ili ti *abecēvica*. A. Kanižlić. DARj. 29a. *vidi* i *štica*.

āben. adj. — **1)** od *abe, von* *Aba-Tuch, e panno aba dieto*. Rj. — *Povnije* sa sobom ... nekoliko kola *abenih kapica* ... kapice da razda narodu mjesto *fosova* i *šalova*. Danica 5, 43. — **2)** to je *abeno*, živ *abeno*, t. j. zlo, *rgjav*, *schlecht, male*, prema dobru kao što je *aba* prema pravu čosi. Rj. *ali za aben u ovom značenju vidj* haben.

abenjak, abenjaka. m. kapa od *abe, eine Mutz von* *Aba-Tuch, galerus e panno aba dieto*: Čelavo, glavci *abenjak* kapa (Post. 321). Rj.

äber*, *m. rüdi haber*. Rj.

aber . . . *rüdi haber* . . . Rj.

abönos, *m. drvo što u vodi otvrdne (uabonosi se) kao kamen*. Rj. *Eichenholz, ebenum*. Rj.³ od *ἄβονος, rüdi eben*, even.

äbräsljiv, *adj. rüdi pječav (u, p. konj ispod repa)*. Rj. — *äbräsljiv biče od tuđe riječi*. Osn. 96.

äbravnica, *f. kolac ili motka na čemu dvojica što nose megju sobom, dir Prugstange, peritica portutoria, cf. obravnica*. Rj. *upravo obravnica, od čega je postalo obravnica (promijenjeni glas m pred n na v), a odatle abravnicia, rüdi i obravnijača, obravnjača, obravnica, obranica*.

äbrönöša, *m. rüdi habronoša*. Rj.

äe! *interj. kad se kome što pruži, pa se opet ne da (kao u, p. što djeca draže jedno drugo)*. Rj.

Äea, *m. (ist.) rüdi Äeo*. Rj. *A-äa, tikva hyp. Krea, Neca, Taca, Teea, Žica i t. d.*

äcäl, *acäla, m. (u Boei) der Stahl, chalybs; Udrila lima na acal*. (Gledaj: Udario tuk na luk. Post. 326). Rj. *rüdi ocal, bliznica, čelik, nazivja I, mada, mada, mado, ljuto gvozdje*. — *tuđu riječ*. Osn. 122.

Äcko, *m. dem. od Aleksa*. Rj. *upravo dem. od Äeo*. — *Äcko (osn. u Äeo od Aleksa)*. Osn. 295. *isp. Laeko, kaeko*.

Äco *m. (juž.) hyp. od Aleksa*. Rj. *A-co, gen. Äea, voc. Äeo, rüdi Äea, dem. Äcko*. — *takva hyp. Baco, Maco, Neco, Peco*.

äc! *f. idi, aei! ein Nürrechen, stulte!* Rj. *tko se äi, tko se ludi*. *isp. aciti se*.

äce, *äceta, n. ein junger at, arabisches Fallen, pulvis cyni arabis*. Rj. *mlad ät, arapsko ždrijehc*. — *atčec, pred č upalo je t*.

äcünje, *n. Art drehenden Sprechens, prolatio rotans lenta et diducta*. Rj. *verbal. od aciti se, raduju kojim se tko ävi*.

äcük, kao otvoreno, *frei, offen, patens*: On izigje na goru Petrovu, otkleno je *häcük* pogledati u Tursku Udbinu. (Npj. 3, 143.). Rj. 803a. Kod riječi *äcük* Daničić u ARj. 30b. kaže, da ima h sprijeda grješkom, i da je već u Npj. 3, 113 *häcük* štamcarskomu grješkom mjesto *äcük*.

äciti se, *äcüm se, v. r. impf. gedehnt sprechen, diduco vocis*. Rj. *govariti razvlačeci riječi nepristojno i kao ludeti se*. Daničić. ARj. 31a, *dovodi ovaj glagol od Turske riječi od koje je i äcük; otvoriti se, otkriti se, osloboditi se, nsuditi se, obezobraziti*.

Äea (ist.) *rüdi Äeo*. Rj. *hyp. od Äcüm*.

Äcüm *m. Joachim*. Rj. *ime muško Jo-achim, u početku riječi otpao slog Jo, hyp. Äea, Äeo*. — No da vidiš *Äcüm* Kostića! . . . Za to *Äcüm* ni habera nema. Npj. 4, 411.

Äcuma, *f. Joachima*. Rj. *žensko ime prema muškome Äcüm*.

Äeo, *m. (juž.) hyp. od Äcüm*. Rj. *gen. Äea, voc. Äeo, rüdi Äea*. — *takva hyp. kad Dobro*.

Äcölja, *f. biče što i Äcönija, odakle je imo presesen äca, t. j. Actolia? rüdi Äcölja*. — Što je Šama i što je Misira, *Äcölja* i Anadolije. Npj. 2, 233.

Äcönija, *f. u pjesmi nekaka zemlja; Äcönije i Urumenije*. Rj. *rüdi Äcölja*.

äd, *m. u Stullija locus inferior, pakao. Grč. ἄδης*. — *Suide u ad. S. Budinić. U ad ovi zakopani. J. Kavanjin. U ad mi se svijet pretvorio. P. Petrović. DARj. 31.*

äda*, *f. rüdi ostrvo*. Rj. *rüdi i ostrv, čtok, školj, dem. adica*. — U ostrvu, koje Turci zovu Ciplak-ada. Danica 2, 50. *isp. Adakale (Ada-kale)*.

ada (a da)? *ada kako? ju doch, freilich, wie anders? imo vero: ada nö? Rj. dva saveza i da sastavljeni rüdi kod a I 3d, rüdi i akoće? terak? tešto? totjnemu, ništa zato*.

Adakale, *Turske dvije riječi sastavljene: ada, ostrvo, i kale grad; tako se zove gradić na ostrvu u Duntru*

kod Ršare. Daničić, ARj. 31b, osim nom. i akus., koji su jednaki, drugi su mu oblici kao u riječi ženskoju roda: kad Turci Redžepovi iz Adakale prvi put izigju u Kljuć . . . da ga (narod) vraćaju u Adakale. Danica 1, 83. Drugo, što se bojao da Milenko u nevolji ne bi Poreča predao Turcima (Redžepu iz Adakale). Sovj. 39.

Ädam, *Adäma, m. Adam, Adamus*. Rj. *ime prvomu čovjeku: Od Adama svak ishodi. DPost. 87.*

Ädäm, *Adäma, m. Rj. ime muško koje se nadjeu komu drugom*.

ädämanat, *ädämanä, m. adamas u Stullija dragi kam*. Od kamena *ädämanä*. DARj. 31b, *rüdi dijamanat*.

Ädämov, *adj. Adams, Adami*. Rj. *što pripada Ädämu, prvomu čovjeku; u što pripada drugomu kojemu god Ädämu, ono je Adamovo*.

Ädämski, *adj. onaki kakav je bio prvi čovjek Ädäm, dok nije zgrješio, dobar; dolazi samo uz riječ koljeno. Daničić, ARj. 32a, Adamskō köljeno, n. (Adams Stamm), wenn man das Muster einer Ehefrau, plus quam Penelope*. Rj. 2a. *Adamsko koljeno*. (Kaže se za vrlo poštemu ženu). Post. 1. *Moja snaša Adamsko koljeno*. Npj. 3, 170.

ädet*, *m. rüdi običaj*. Rj. *rüdi i navičaj, neki pišu grješkom sa h*. — *Čudan bih ti ädet postaviti*. Npj. 1, 298. *Kakav je ädet u Bosni? . . . Dobar je ädet u Bosni 1, 108. U Turcima gradan hadet bješe*. 2, 279. Prve Turci šance osvajaše i po šancu ädet postavise: po bedemu vrgoše barjake, i u šancu amaz proučiše. 1, 242. Da danas bude došla s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća, koja će nas po ädetu složiti i smiriti. Kov. 72.

ädica, *f. dem. od äda*. Rj. *rüdi ostrvce*.

ädigjār*, *ädigjāra m. Gold- und Silbergeräthe, auch Schmuck, aurum et argentum calcatum, gemmae pretiosae*. Rj. *rüdi odigjar, blago, drugojeznost, nakit, te se govori i za čeljadu: Tekla Sava ispod Bijograda, izmetala lggju od merdžana, i u lagji do tri ädigjāra: jedno Mara bijeloga vrata, drugo Ana od bisera grana, treće Angja kutija dukata*. Npj. 1, 328.

ädjektiv, *adjektivna, m. das Beiwort, nomen adjectivum; Deminutivi adjektivi*. Glas. 12, 487. *Akcenti u adjektivu . . . kako se adjektivima mijenjaju akcenti . . . složen adjektiv . . . meglju adjektive ču uzeti*. Rad 14, 88. — *u novož. po Latinskom i adjektiva (srednj. roda): Postaju osnove za adjektiva kojima se kaže da onoga . . . čemu se adjektive pridijeva; ali su taka adjektiva rijetka*. Osn. 66. *rüdi pridjev*.

ädjektivni, *adj. što pripadu adjektivi*: Ove druge (nastavke) neka mi bude slobodno ovdje zvati *ädjektivima*. Glas 12, 487.

ädngaj, *m. (u vojv.) der Gendarme, victor (?)*. Rj. *Mađarski hadnagy: vojvoda, rojnički časnik, plemički starješina*: Pozvekuju toke na Gijlasu, poprudje *ädngaj* u vurni. Rj. 543b. *Pije vino Srbim Tukelija u Aradu na krajini gradu, šujime piju četiri ädnugga*. Npj. 3, 557.

ädrapovae, *ädrapövea, m. (gen. pl. ädrapoväcä) poderan (odrpan) soldat (ctiva sanscedente), Schimpfwort gegen einen schlecht gekleideten Soldaten, concivum in militem pumiosum*. Rj. — *drapati, drapav, adrapovae* (prvo a biče mjesto o kao u *abravnicia*). Korijeni 105.

ädrapovärki, *adj. von adrapovae, ἄδραповεί*. Rj. *što pripadu adrapovcima ili adrapovcu kojemu god*.

Adrijatski, *adj. Adriatisch, Adriaticus*: Grad na moru Adrijatskom. DRj. 1, 355 *ake*. DARj. 33b. *rüdi Adrianski 2*.

ädski, *adj. što pripada ädu, u Stullija infernus, pakleni*. — Ne će nebo, ne će ädski jazi. Osvetn. No si otrov *ädske svaje diše* i na ovaj kamen izbljuyala. P. Petrović. DARj. 33b.

ädum, *m. ädum . . . rüdi hadum i t. d. Rj.*

ädvenat, *ädventa (ädventa?), m. četiri nedjelje dana pred božić, kao priprava za dolazak (adventus) Gos-*

podnji, za rođenje Hristova, govori se u Hrr. u kato-
lica, ake. DARj. 33b, riječ uzeta oramo za potvrdu
onoga što se kazuje kod agenat, i pridjeva radi, koji ide.

advénatski, adj. što pripada adventu, govori se u
Hrr. (isp. barabanat i barabanatski, u DARj. 181a).

advérab, advérba, m. adverbium, prilog 3. — Bog-
dice, adv. od riječi bog da . . . načinjen *advérab*,
koji se meće u kondicionalne rečenice. Daničić, DARj.
486a. Kao *advérab* osim oblika «brzo» . . . dolazi još
u nekima, 691a.

advokát, advokáta, m. (u vojv. po varošima), *der*
Advokat, causarum actor: Advokati i mladi jurati.
Rj. *vidi* odvjetnik.

advokátov, adj. što pripada advokatu.

advokátski, adj. što pripada advokátima ili advo-
kátu kojemu god. — govore se oba pridjeva gdje i
iménica.

adžámija,* unerfahren (aus Jugend), inexpertus,
rudis (auch vom Pferde). Rj. *nečjest, uenk.* — 1) u
čeljadetu: Ne, lija, luda adžámija! tebe hoće Arap
prevariti. Np. 2, 460. Dmitar jeste momče adžámija,
na Turske će se konje prevariti. 3, 340, isp. djetetina. —
2) u konju: Jaša adžámiju, nanese me na vlahinju.
Np. 1, 352 tjaša ujesto jaa, upraro jahah. Vuk).

adži,* vidi hadži. Rj.³

adži . . . vidi hadži . . . Rj.

adžo, m. vidi hadžo. Rj.

adžuván,* adžuvána, m. *der Liebling, Ganymedes,*
scortum puer. Rj. — Ni kurvari, ni idolopoklonici,
ni preljubočinci, ni adžuváni . . . carstva Božijega
ne će nasljediti. Kor. 1, 6, 9, 10. Da ne bude kurve
između kéeri Izrailjevih, ni adžuvána između sinova.
Mojs. V, 23, 17.

áe! interj. *um, das Hindrich auszutreiben, rei*
agentis armata. Rj. *uzrici a i e zastarjeli, te se*
ujimu gome gureda, govori se u krajevima gdje se u
govoru ne čuje glas h, vidi hae!

áčkánje, n. vidi haekanje.

áčkati, áččém, v. impf. *tjerati voloce ríčuvi ae!* Ij.
Kovačević, DARj. 34a, vidi haekati.

áer, m. *Lat. aér.* — Hita muhe po acru. DPos.
26, vidi ajer, jajer; povjetarce, vazduh, vjetar 3, zrak.
— ake. DARj. 34a.

áerski, adj. vidi ajerski DARj. 31a, što pripada
acru, vidi i jajerski, vazdušni zračni.

áé, m. vidi rúdica 2: kad spadne u čohu *af*, onda
se vide žice. Rj. *dlaka u čohu, u sukna.*

áférím! bravo! mače! Rj. — 1) *uzrik kojim se*
što pohvaljuje: Aférím je magareu, kad iz blata iz-
nese. (Odgovori se u šali onome koji rece kome za
što: *aférím*). Posl. 10. *Be aférím, moj posinko* Marko!
da nijesi tako učinio, ja te ne bih više sinom zvao.
Np. 2, 129. Haj *aférím*, od Orašca Tale! jesi dobra
rola zadobio. 3, 207. *otpadurši glas a: Ferim* tebe,
ljubi moja, kao gospođji. Živ. 92. — 2) *upotrebljava*
se i kao supstancie, kao pohvala, pak onda glasi
áférím, aferima. ARj. 31a. — Turski *aférím* i kalu-
đerjski blagoslovi. Rj. Turke vrlo i grle i ljube, i
primaju *Turske aferime*. Np. 5, 512.

afijün, afijüna, m. *das Opium, opium*. Rj.

afrički, adj. *africans*. DARj. 34a, što pripada *Africi*,
vidi Afrikanski.

Afrika, f. *Africa*: Naša se taka gomila ljudi untra
u *Africi*. Priprava 157.

Afrikánac, Afrikánca, m. *čovjek iz Afrike*: Jedni
su bijeli, kao Evropljani, drugi crni, kao gotovo svi
Afrikánca. Priprava 31.

Afrikáuka, f. žensko čeljade iz Afrike. DARj. 34b.

Afrikánski, adj. *africanus*. DARj. 34b, što pripada
Africi, vidi Afrički.

áftulja, f. (u C. G.) greda krajem iznutra, na kojoj
druge grede stoje, *cf.* atula. Rj. *vidi* i nasjenica, *das*
Gesims, eymatium.

ága* m. *Coec. ágo, pl. gen. ágü* *der Aga (Herr)*,

dominus cf. gospodar. Rj. *kaže se samo Turčimu*.
Kaul se agi kaže i ime, tada riječ aga ide za imenom,
pa kad se i ime i aga uzima zajedno kao ime, tada
se i sprijeda dodaje aga, hyp. ágo. — Oj čuješ li
aga, Asanaga. Np. 1, 597. *ali ina voc. kao i nom.*:
Čuj me *aga, Smail aga*. Np. 1, 184, u *dat. sing. g*
se ne mijenja na z: *Agi* koplje od ruke proseće. Np.
3, 397. Omd idu tri *age carere*. Np. 2, 433. *sa h*
sprijeda u Crnaj Gori; vidi haga, *isp. ičaga: ič-aga*;
krzlaraga: krzlar-aga.

agáluk,* m. *das Agathum, dignitas, 705 aga: aga-*
luke sebi zadobio. Rj. *aginska elust i aginsko dobro*.
— Baška ču vam bakšiš pokloniti, kom *agahuk*, kome
li spahilik. Np. 3, 339. *Jadni će mi biti agahuci*.
1, 331. *aga-luk, isp. abadžilik*.

Agarjân, m. u Hercegovini govori se danas o Tur-
čimu. DARj. 35a.

Agarjânski, adj. što pripada *Agarjanima*. — Ko
će viši potok napraviti od proklete krvi *agarjanske*.
Np. 5, 473 (viši veći).

agázli, adj. indecl. 1 izvede *agazli* gavrana. Rj.
pridjer turski, ne mijenja se po padežima, pa DARj.
35b *znači* mrk.

ágenat, ágenta, m. (*za ake, isp. profunat, pròfúnta*)
der Agent. — Nalazio se u Carigradu kao srpski
agent. Miloš 149. Konsulatski *agenat* austrijski. Rad
5, 196, *isp. kako Vuk piše akcent u Daničić* akcentat;
Vuk (Otkriv. 24, 29) smaragd, *Daničić* (Mojs. 11,
28, 17) smaragad; Vuk Damask, *Daničić* Damasak;
Vuk nard, sard, *Daničić* narad, sarad, *isp. riječi iz*
naroda advenat (mjesto advent), Gjuragj (*mj.* Gjurjg),
porat (*mj.* port), profunat (*mj.* profunt, proviant), i t. d.
prema tome slavu treba dati Daničiću, isp. Obl. 3.

ágin, adj. *des Aga, 705 aga, što pripada agi*. —
Agine mi knjige dosadiše. Np. 3, 395.

áginica, f. *die Frau des Aga, uxor 705 aga*. Rj.
žena agina. — Neka bude mlada *áginica*. Np. 3, 245.

agínski, adj. *Aga-, 705 age*. Rj. što pripada *aguna*
ili *agi* kojemu god. — Kmet je dužan *aginsko* od-
nijeti u varoš *aginskoj* kući makar gdje bilo. Rj.
278a (u Slav. Bibl. 1, 87; u varoš *áginaj* kući makar
gdje bilo. Kuće su po ulicama sve *aginske*. Slav.
Bibl. 1, 87.

ágo, m. hyp. od *aga*; gdje koje mlade zovu tako
muževljega brata, *cf.* zlatoje. Rj. *gen. sing. ága, voc.*
ágo. — Sinoć *ágo* iz Novoga dogje. Here. 70.

ágrsák,* ágrška, m. kao mali kolutić od kosti, ili
roga, što žene natiču na vreteno (da je teže u ruci),
kad počinju presti, *der Spinnwirbel, verticillus, cf.*
prešljen. Rj. *vidi* i prešljen.

agjítanát, agjítanta, m. starješina uzjahavši na
konja, namjesti se sa svojijem *agjítantima*. Rj. 80b.
Gospodaru, progovori agjítanát. Mil. 22, DARj. 34a.

áh! interj. *ah! (Njem.) ah! (Lat.) cf. a.* Rj. *oraj*
uzvik znači gotovo isto što i uzrik ä, samo se više
govori u žalosti, i izlazi iz jučega osjećanja i s većom
se silom izriče, pa kao da ima jače značenje nego li
uzvik ä, isp. Daničić, ARj. 37b, govori se — 1) u
žalosti: Ah! moja vodo studena! i moja rižo ru-
mena! što s' tako rano procevala? Np. 1, 225. *Ah*
moj Bože blagi! gdi f je sad moj dragi! 1, 268.
Ah moj Mijo, gdi si sinoć bio? 1, 359. *Ah* što ču,
ne spavam noću. 1, 119. *Ah* jadi, jadi moji! Here
271. Kad je ugleda, razdrije haljine svoje i reče: *ah*
kéeri moja! vele li me obori! Sud. 11, 35. — 2) u
žalji: želju se pak izriče u zavisiti, gjeti, tuzi, strahu
proklanjaju: Ah za Boga! šta ćemo sad? Npr. 94
Počne moliti, plakati i zaklinjati da je ne ubiju . . .
onda im i opet reče: *Ah* nemojte me ubiti. 131. Raz
rika se žalosna mu žena: *Ah* za Boga ne ubij me
231. *Ah* stvorio ovo more u zeleno ravno polje
Np. 1, 191. *Ah* da mi se buhom prometnuti! 1, 357
Ah kaži mi, ako sam ti mila! 3, 479. *Ah* neka ih
crn im obraz bio. Np. 5, 20. *Ah* neka ga, proklet

mu duša! 5, 236. Puce pusta puška iz naroda, ah uka ga, već mu ne pucada! 5, 428. *Ah* prokleta moja mila majka! Here, 141. — *3)* *Kad se i u čudu oraj uzvik gorori, ima i u tome želje i sjete: Ah* lijep li je onaj carev sin! da me hoće uzeti. Npr. 233. *Ah* da znaoše moja mila majko! kako čoban plahovito ljubi. Here, 161.

aha, interj. *dra* uzvika a i ha; *zato i stoji na drugom u akrenut, koji inače ne može stojati na kraju*, isp. DARj. 40a, *uzvikuje se* — *1)* u *zadoroljstvu*: Stojša kad to vidi, prekrsi noge pa sve opucka do mrve, pa onda skoči na noge i reče: „*Aha*, sestro, da bijase još! Npr. 29. Biva sit, i grije se i govori: *aha*, ogrijah se, vidjeh oganj! Is. 41, 16. — *2)* u *zadoroljstvu se govori i sveteći se*: Huljahu na nj mačući glavama svojima i govoreći: *aha!* ti što crkvu razvaljuješ i za tri dana načinjaš. Pomozi sam sebi i sigi s krsta. Mark. 15, 29. *Aha!* izdovoljicu se na protivnicima svojim. Is. 1, 24. Što si govorio: *aha!* za svetinju moju, što se oskvrni... za to, evo ja ću te dati... Jezek. 25, 3.

ahar, m. — *1)* *der Pferdestall, stabulum equorum, cf. konjušnica*: Pa silazi u donje ahare. Konje vodi u donje ahare. Rj. Pa odoše u ahare bile, oprenaju tri konja viteza. Npj. 3, 141. *češće je tako u množini, ali dolazi i u jedini*: Ostalo je hrće u aharu. Npj. 2, 271. *od ahar ne izgovarajući h*: aar, a ovo sačeto: ar, u množ. ari i harovi: Vodi brata na kulu a konja u arave, dolazi i okruženo, bez prvoga a: har, te je u množini: hari i harovi: Dobre konje u tople podume, a svatove na uore harove. Rj. 802a (*Ordje je har dvor, vidi pod 2)*, vidi i aar, ar, har; podrum, kočara (konjska), klanica, staja, stajnica, štala. — *2)* (u C. G.) kao čarlak ili gosposka kuća, *der Hof, palatium, cf. har*. Rj. — Trebeviću, visoka planino! s tebe mi se vidi Sarajevo, u šehuru šeherli ahari. Here, 189. vidi dvor 1, i syn. odje.

aharski, što pripada aharu, ahurima: A aharska se odskrinuše vrata. HNpj. 4, 99.

ahāt, ahāta, m. *ἀχατης, dragi kamen, na kojem se različne boje preljevaču*, *Achat*. — Načiniše naprsnik... i udariše po njemu četiri reda kamjenja... u četvrtom redu: ligur, ahut i ametist. Mojs. II, 39, 12. Sirija... dolaziše na sajme tvoje sa snaragdnom... i dhatom. Jezek. 27, 16.

ahatapod, m. Rj. vidi atapot; hobotnica, od Grč. ἀχταπόδι, *Nepolup, octopus vulgaris Lam.* Rj.³

air, m. vidi hair. Rj.

air... vidi hair... Rj.

ais! interj. *Zuruf an den pflugenden Ochsen, dass er sich seitwärts wende, vor vertentis boves aratores*. Rj. *uzvik kojim se riče na volove kad se hoće da skrenu na stranu oruči ili rukuči što, vidi ajs*.

aiskānjē, n. *das ais-sagen, usus vocis ais*. Rj. verbal. od aiskati, raduju kojom tho aiska vola, vidi ajskanje.

aiskati, aiskām, v. impf. t. j. vola, ais sagen, dico ais. Rj. *uzvikujući ais tjerati vola na stranu, vidi ajskati, v. pf. aisnuti*.

aisnuti, aiscēm v. pf. t. j. vola. Rj. vidi ajsnuti, v. impf. aiskati. — *1)* *ais sagen, dico ais*. Rj. *uzvikujući ais!* — *2)* *dem Ochsen das ais mit der Peitsche beibringen, excitio flagello ad vertendum*. Rj. *udaričeši vola potjerati ga na stranu*.

aj! interj. *he! heus (als Ruf und Antwort)*: *Aj* noga za nogom, kao riba za vodom, i devojka za momkom, Rj. *po Njemačkom tumačenju uzvikom se ovim dazira i odzira; a inače upotrebljavu se mnoga kao uzvici a. ah, haj, kuje vidi*. — *Aj* gjevojkjo, dušo moja, što si tako jednolika? Npj. 1, 161. *Aj* tako te ne želila, braco! nemoj mene davat' ni za koga. 3, 531. *Aj* gje si mi Petre, mio strice! 4, 378. Kad je tako, moja majko, aj uzmi ga ti. Here, 267. A i prijatelji dozivaju svatove... sO bane privjence! — *Aj!* — *Hajde s Bogom.* Kov. 78. *u žalosti s dativom u*

kojem stoji onaj kome je do žalosti ili nevolje teške: Aj si ajmanu do Boga jednoga! gje pogibe Mrkoje serdaru. Npj. 4, 378.

ajā (āja) — *1)* *ach nein, nicht doch, minime*: *aja* bogme! Rj. *uzvik kojim se poriče i to izvan rečenice, tako da je samo aja dovoljno; a što se ajim misli, ono se maže za njim izreći osobitom rečenicom*. — *Be* ajde more ne luduj, kako ne sniješ preči preko čuprije, kuda ide svijet i konji natovareni prelaze? — *Ajja!* Hero ne će ništa, nego jednako jauče i leleče. Npr. 304. Možeš li se, Marko, pouzdati, da otičeš u primorje ravno? ... Veli njemu Kraljeviću Marko: *aja*, bogme, care gospodine! ja ne mogu ni očiima gledat', kamo t' s Musom mečlan dijeliti! Npj. 2, 104, vidi ajbo. — *2)* *aja*, *aja* *ne znači poricanje nego žalost od šale*: Dogje lunja, odnese ga, jao mene, odnese ga: *aja*, *aja*, pusta lunja! ne nosi mi vojna moga. Npj. 4, 527.

ajani, ajana, m. (u Lic) ono, kao prednji kraj od samara, što stoji upregnutu konju oko vrata, *das Kammet, helcium*. Rj. isp. hām.

ajān,* ajāna (ili ājan, ājana?), m. *starješina u kojem mjestu, aka, i tumačenje po DARj.* 126. — U tom još njegove bimbāše i ajani i begovi navale na nj. Miloš 127. Nekolike paše i više od šest bimbāša i ajana i begova seče u maoklo. 129.

ajānje, n. vidi hajanje. Rj.

ajao, ajaoh, uzvik, piše se i rastavljeno: a jao, a jaoh, vidi jao, jaoh.

ajāt,* ajāta, m. vidi hayat. Rj.

ajati, ajēm, vidi hayat. Rj.

aj bo! (u Dubr.) *nein, non, cf. aja*. Rj. *uzvik poricanja kao aja* 1. *Daničić piše sastavljenom ajbo*. DARj. 42b.

ajdāc! vidi hajdāc. Rj.

ajdāmak,* m. *der Prügel, fustis, cf. batina, supruga*, tojaga. Rj. *i ostala syn. kod batina*.

ajde, vidi hajde. Rj.

ajdūk, ajdūka, n. vidi hajduk mit allen Ableitungen. Rj. *i ondje sre riječi od ore doredene*.

ajer, m. Lat. aer: *Zidat' kaštjele u ajeru*. DPost. vidi syn. kod aer.

ajerski, adj. *aerens*. DARj. 43a. *što pripada ajeru*, vidi ajerski. — *Ajersku* vedrimu nama podaj. B. Kašić. *Oduha aerska* ili ti zračna. Gj. Rapić. DARj. 43a.

ajgir,* ajgira, m. *der Hengst, admussarius, cf. ždrijebac, pastuh*. Rj.

ajgirača, f. vidi ajgiruša. Rj. — *riječi s takrim nast.* alakača, alapača, arlakača, baburača, biljača, bjelošljivača, bodljača, brkljača, bumbača, čenjača, dunača, dundača, grbača, jajača, ječmača, kantunača i t. d. Osn. 319.

ajgirōvit, adj. t. j. konj, *Hengst, unverschnitten, in-teger, non castratus, cf. pastušašt*. Rj. *nepodmetnut*. — *adj. s takim nast. vidi kod barovit*.

ajgiruša, f. *Frauenzimmer unbändigen Geschlechts-triebes, mulier furens libidine*. Rj. *ženska koja se upadjuje, vidi ajgirača, upaljenica*. — *za nast. isp.* blebetuša, gakuša, garuša, geakuša, govornuša, klepetuša, kreketuša i t. d. Osn. 361.

ajgjidi! vidi hajgjidi. Rj.

ajka, f. vidi hajka. Rj.

Ajka, Ajke, Ajkuna, Ajkunica, f. ime Turkinji: *aka*. DARj. 43a. — *Dok* ne vidi tebe, šćeri *Ajko!* Here, 52. *Ajke* čeri, ti je ne dodrla! 29. *Ajkuna* se podilbererila, 205. *Dušo Ajkunica!* 60. *pišu ime i sa h sprijeda*: Zdrava bila, *Hajko* Atlagića! Npj. 3, 403. *ajka*... vidi hajka... Rj.

ajluk,* m. *plata osobito što se daje vojnicima (bečarima) na mjesec, der Soldnerlohn, merces, cf. plata*. Rj.

ajlukčija,* m. *vojnuk koji vojuje za platu, ein besoldeter Krieger, miles mercenarius*. Rj.

ajmana,* f. (u Bačkoj) — *1)* vidi ajvan (hajvan): *Idi ajmano jedna!* Rj. *živinče, zrjerku*. — *2)* vidi

bitanga. Rj. *vidi i* jđva, makup. *Mjuse koje se nanje u seč* — *u polju, a ne zna se čije je.* — *s abc.* — *na puel na Tarske i prema Tarskima načinjene od krasak: ajmora, apsana, barutana, dambullhana, divanana, jrbana, kavuna, krečana, kuglana, mahana, mežlana, mehana, svilana, soisana i sisana, tabakana, šerana, ciglana, šiljokana, Osn. 112.*

ajme, *interj. uzvikuje se u žalosti: Ajme Jovo! od istoka sunce! brzo li mi zagje za oblake! Here. 5. i s. budim h: Ajme meni, moja mila neve! . . . ono mi je preminuo braje. HNpj. 1. 293. — Daničić ARJ. 43a. dr. i da je uzvik Tadžijanski ajme, kao ah, jaoh.*

ajoš, *ajša, m. radi hajoš. Rj. hajjar.*

ajoški, *adj. radi hajoški. hajarski.*

ajš! *radi nis. Rj.*

ajškunje, *n. radi aiskanje. Rj.*

ajškati, *ajškam, radi aiskati. Rj.*

ajsnuti, *ajsnem, radi aisnuti. Rj.*

ajtdžija, *m. — Miloš . . . nije bio ajtdžija (koji bečare i hajduke kupi oko sebe, a kućevne ljude prezire nego kućevni čovek. Miloš 50.*

ajtáš, *ajtása, m. (u Srijemu) vitao u vodenice; isp. i kerep 2. Rj.³ radi hajtáš.*

ajter, *m. radi hajter. Rj.*

ajvan, *ajvána, m. radi hajvan. Rj.*

ajvár, *ajvára, m. radi hajvar. Rj.*

ák, *m. radi hák. Rj.*

1. ák, *m. (u Boci) radi hák: Pašji ák mora ne nuti. Rj.*

2. ák, *m. (u Dubr.) der Eppich, apium. Rj. biljka petrusin. persim. — Daničić ARJ. 30b. drži, da ore riječi, koja se stampala i sè i nemi u narodu našem, napo da je riječ Francusku ahe došla preko književnika Dobrovakihih u rječnik, a iz njh i u Vokov. ák, savez okružju ako: Ak uzela mila brata svoga, Božja od vas ne ostalo traga! Npj. 2. 128.*

akademički, *adj. što pripada upravo akademizmu i po njemu akademiji, što pripada akademiji samoj kazalo bi se akademijski — V akademickom izdanju starijih pisaca. Ogled VI. Ni u akademickom rječniku od 1817. ni u Daljevu. Rad 15. 191.*

akademija, *f. žezógyaz, d. Akademie, něno društvo. — Toza radi pozva m. jugoslavenska akademija. Ogled III.*

akademij-ski, *adj. što pripada akademiji: isp. akademčki.*

akademik, *akademika, m. član akademije, academi-us, Akademiker, ptrrdi u adj. akademčki.*

akámoli, *ca kamo li. Rj. radi kamo li isp. a 1 l.*

ákt, *ákta, m. pl. ákti, ákta, áktovi, áktová, áctus, der Akt. Osobiti ákt o Srbiji. Miloš 153. Ovih áktova . . . áktovi. 170. Na áktima. 195. Pročita jedan ákt od Državnoga Saveta. Megj. 231. Prepíše jedan službeni ákt. Zlos. 129. — za ákt i ákat isp. agenat. za áke. isp. kvárat, kvárta; pórt, pórtá.*

ákeent, *ákeenta, m. accentus. — Prema Grčkoj prosodiji moglo bi se kazati, da je na prvom slogu akcent (Opjt XIV. Može se akcentom promijeniti. Obl. 7. Svaka će riječ biti obilježena akcentom: koja riječ nijenna akcent . . . Ogled IV. radi glas 16, glasoudar, glasouharanje. — što Tak piše akcent, u Daničić akcenta, isp. agenat.*

ákeentovánje, *n. verbal od akcentovati. redaju kojim tko akcentuje što.*

ákeentovati, *ákeentujem, v. impf. i pf. accentuira-n. — Između dvojakih kratkih akcentovanih (slogova). Rad 20. 154. Jedva se razlikujućí od slogova kratkih makroakcenta, 20. 196. — glagolama Latinskim i Romanskim Daničić daje takav naš nastanak, n. p. -prijabizovati, titulovati, vokalizovati i t. d.; nasuprot Tak pesu po Njemackom diktirati, kritizirati, pronumerirati, recenzirati i t. d. junačino od toga što je on od mladosti pa do smrti živio među Njemcima, u Beču, u Hrv. da parate činovnika Njemca (1850) Latinski su se glagoli gvorili onako kako ih piše*

Daničić, n. p. apelovati (appellare), alegovati (allegare), diktovati, juristi su u Zagrebu defendovali — theses! svoje, i t. d., a nije se čulo alegirati, apelirati, defendirati, diktirati i t. d.

ákeentovájca, *f. die Accentuation. — Riječima kojima se ne bi mogla ni na taj način doznati akcentovájca. Ogled V.*

Ákica, *f. (u C. G.) ženski nadimak. Rj. govori se od mila, načinjeno od kojega god imenu koje se počínje glasom a.*

akmadža, *f. tica, kao kobac, koju Turci, osobito bogovi, uhvate mladu i pripitome, pa je nose na ruci, kao sokola, i u jesen love s njome prepliece. Kad nastane zima, akmadža se puni, jer kažu, da više od jedne jeseni (pošto bude starija) ne će da sluša. cf. kraguj, žurica. Rj. accipiter nisus L.? Rj.³*

ako, *conj. wem, si. Rj. — 1) savez pogodbe — a) rečenića u kojoj je ako, može stajati pred glavnom ili za njom, a može biti i umetnuta u nju. Ovo bih dobro, ako si ti oče kail, tebe darovao. Npr. 297. Matí, ako je najgora, opet je rada da joj kći bude dobra. Post. 17. Lasno ćemo, ako jesmo ljudi. Npj. 3. 172. Stane Turke pozivati na predaju, i pretiti im, ako se ne htediti predati. Miloš 88. Ako se oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i bací od sebe. Mat 5. 29. Koliko puta, ako mi sagriješí brat moj, da mu oprostim? Mat. 18. 21. Praštajte, ako što imate na koga. Mark. 11. 25. — b) rečenicar tako složene u jednu mogu biti i kručje, i to ili samo jedna ili obje: mjesto rečenića prirečane može biti i samo jednu riječ sa ako: rečenića prirečana može stajati i sama bez glarne: Ako će, ništa zato, tešto, es thut nichts, meinetwegen, quid tunc? per me licet. Rj. 3a. Četiri Tale druga poželio, al' ako će, taka je Krajina! HNpj. 3. 547. Ako nema drugih nogu za zimu, zlo. Post. 6. Ako je ne uhvati za glavu, za rep nikad. 7. Ako ti kažem grijeh, ne će grješnika. 9. Ako u selu, Turci, ako u polju, vuci. 9. Ako Bog da, moj sine Stojane? Npj. 3. 130. — c) u pjesmi se može ako okružiti ozad taku, da ostane samo ak: Ak' ostaneš care u čeliji, onda si se grija ostajao. Npj. 2. 92. Ak' uzdajese pomoć Brgjanima, il' usprimsa roblje od Brgjana, ja s' u moju uzdam Arbaniju. 1. 71. — d) u pjesmi imo i te mjesto ako: E da bi me ne rodila majka, već kobila, koja konje ždrebi, te ja Turke osvetiti ne će i sve vlahi pod mač okrenuti. Npj. 1. 368. — e) kako drugom gljehajim riječima tako se i orme sarezu dodaje na kraju bez ikakog osobitoga načénja ali rječta no, akono: Pušti, sine, glavu sa ramena a ne pašti vrhovni stolici, akono si srea Stankovoga. Npj. 5. 10.*

2) ako stoji takoojer u pogodbi, ali pogodba nije potpuna: na ono što je u prirečanoj rečenići, pristaje se, dopusta se kao da jest, bilo doista ili ne bilo, pa se u glavnoj izriče, da imo i drugo što doista jest. — a) u prirečanoj rečenići i u glavnoj glagol može biti gotovo u svakom obliku: Ako sam ja vlah u gruboj robi, ja imam više blaga nego oni u lijepoj robi. Npr. 195. Ako pijem, za svoje novce pijem. 307. Ako ga je udario, nije ga ubio. Ako znaš što ti je bilo, ne znaš što će ti biti. Ako je dimnjak na krivo, upravo dim izlazi. Ako je kratak dan, duga je godina. Ako je eru, nije gjava. Ako kore, ne more. Ako pravda ne pomože, krivda ne će pomoći. Ako rekoh, ne posjekoh. Post. 2. 5. 7. Bije tebe vina izobila, ako caru ne će ni dostati. Npj. 2. 143. Ako su ti dvori izgoreli, ljepše će ti dvore načiniti. 2. 369. Hoću isti, ako doći ne će. 2. 461. Ako s' u men' toke Tadjijine, s živa sam ih Tadjije skino. 3. 127. — b) u srijem orim primjerima može se mjesto prastoga ako kazati i ako i ili i ako, pak se tako većma isiče pristajanje kao da jest ono, a čemu je goror u prirečanoj rečenići. isp. dalje pod ll.

3) prema sreci, u kojoj stoji pogodbená složena rečenića s gvorom koji je pred njom, uz ako mogu

biti riječi a i li (pak), kojima se što god naprijed rećeno preinačuje ili nasuprot stavlja. — a) a stoji pred ako: Ako joj ne pogodiš biljega, ti si poginuo, a ako pogodiš, na poklon ti ona. Npr. 102. Ako živimo, Gospodu živimo; a ako umiremo, Gospodu umiremo. Rim. 11, 8. — b) li stoji iza ako u istom poslu u kojem a pred njim; može se i okrenuti l': Ako potone, onda sam ga zaslužio, ako li ne potone, nisam ga zaslužio. Npr. 10. Od toga imaš učiniti gurnu; ako li ne, izgubićeš glavu. 106. Ako me nadžuješ, daću ti ja stado; ako l' te nadžanjem, ljubav da si moja. Npj. 1, 171. Dobavi mi vranca Komnenova... ako l' mi ga dohaviš ne ćeš, neka znađeš, osjećeću ti glavu. 2, 155. — c) dolaze i obje ove riječi zajedno, kao da jednom ne bi bilo izrečeno što treba; mjesto a dolazi i pak, ali se izlaze iza li: Pisaću mu... da ide dvoru bijelome; a ako li doma doći ne će, ja ću mlada za drugoga poći. Npj. 1, 269. Jer je udata žena privezana zakonom za muža doklegod on živi; a ako li muž njezin umre, razdriješ se od zakona muževljega. Rim. 7, 2. — Neka mi iz tjebe jaja izleže piplad, pak ću je dobro darovati, ako li pak ne izleže, hoću te staviti na muke. Npr. 105. Ako ostanesh u dobroti; ako li pak ne, i ti ćeš biti odsječen. Rim. 11, 22.

4) neki prilazi i sarezi dolaze az ako dodajući svoje značenje k svemu onome, što bi se bez njih reklo rećenicama, u kojima je ako. — a) sarezi: da dolazi pred ako, kad je rećenica u kojoj je ako, bez glave; što se takvom rećenicom izriče, izriče se u nadanju, koje se nasuprot stavlja misli nećerćenaj ali naprotivješćenaj u prednjem gorovu, da ako može se i sažeti: daako, dako, ridi elbetena, šat. — Ja idem da tražim ti vodu, da ako je najgem. Npr. 236. Bog je jakostan! (što Bog da! Da ako baš ne bude tako kao što neko govori ili želi.) Posl. 17. Da ako i meni kad svane. 17. Daleko je od mora do Save, da ako se gjegogj udesimo. Npj. 3, 153. Silji drugu u Moraću donju, da 'ko dogje barem polovina. 1, 375. Da ako se jošte ko nagje, kome će tako mila biti, kao G. P. I. Sađariku! Danica 3, 222. Od toliko ljudi, kojima ću ja ovo razaslati, da ako se jedan nagje, te ga zato pošteno ispuste. Odg. na ul. 1. Rodi sina, i reče: da ako se sada već piljubi k meni muž moj, kad mu rodih tri sina. Mojs. 1, 29, 34. Ostavite ga neka psuje, jer mu je Gospod zapovjedio. Da ako Gospod pogleda na nevolju moju, i vrati mi Gospod dobro! Sam. II. 16, 11, 12. Da izidem pred cara Izrailjeva, da ako ostavi u životu dušu tvoju. Car. 1, 20, 31. — b) i (u poricavju ni), kojim se daje više sile pogodbi pak se jače pristaje na ono što je u privezanej rećenici (isp. gore pod 2), stoji pred ako ili pred glagolom ili pak pred onijem dijelom rećenice, u koji se naročito pristaje. Moju biti i krunje rećenice, i sama privezana bez glave: Kad otac ostari, on preda starješinstvo najpametnijemu svome sinu, ako će biti i najmlagji. Rj. 713a. Ne nagje nikoga ko će mu sve ovo dohaviš, i ako je zaludu obećavao po carstva svojega ko mu sve ovo donese. Npr. 262. I ako je moj mali gradac, ali sam ja u njemu dizdarac. Posl. 94. Carevac je carevac, ako ne će imati ni novac; a magari je magari, ako će imati i zlatni pokrovac. 313. Biće tebe vina izobila, ako caru ne će ni dostati. Npj. 2, 113. I ako ću glavu izgubiti, hoću sjutra, bračo, napraviti. 1, 321. I ako te udariti Turci, mene došlo pet stotin Brgjana. 1, 376. Čovjek sam za sebe ako i pogriješi, nije velike sramote. Pis. 15. Ne odvede ih Bog putem k zemlji Filistimskoj, ako i bješe kraći. Mojs. II. 13, 17. Naslijedićemo ih, ako i jest Gospod bio ondje. Jezek. 35, 10. Volješe starijega ako i nezakonitoga sina Milutova. DM. 37. — c) pred ako nahodi se riječ već, van u sažetom vačo (van ako), osim (rećoma rijetko), u jugozapad. krajevima no (nu) u sažetom nako (no ako), pak se takvom riječju izuzima ono, što je u pri-

vezanej rećenici, od onoga što je u glavnoj. l' glavnoj je rećenici ponajviše poricavje; privezana može biti i krunja: Zakumu se da ih ne će drugo ništa razdvojiti rako crna zemlja. Npr. 120. Drukčije ne smiju rako da obadva glavom plate. 131. Ne će lasno umrijeti, već ako da ga ubiju. Posl. 11. Muža od žene... ne može ništa razdvojiti, već ako kukva i motika. 184. Ja se mogu lasno oženiti od lijepe od vjere hrišćanske! Već ako će česar zapostiti... išćeraću ispod Beča Turke, baš da bi mi kćeri ne uzo. Npj. 3, 48. U Sebiju... nigdje krme u zemlji nema, već ako po velikim putovima kad nema sela. Danica 2, 106. Vi biste u ovome sad pretekli Zagrepane, jer će i oni to morati primiti kad tad, već ako da im bude drago uz prkos jednako raditi protiv razuma i sloge. Slav. Bibl. 1, 94. — Ne možemo ići, osim ako bude brat naš najmlagji s nama. Mojs. I. 14, 26. — Nako (n'ako, no ako) (u C. G.) ridi osim, već ako: Ne sa živa uako sa mrtvoga. Rj. 392a. — Nu ako pade nebo na zemlju. DPostl. 86. (nu nj). — No (dijalekt.). — d) baš pred ako samo jače utvrđuje što se kaže; nego pred ako znači kao i drukčije, da se nećemu nasuprot stavlja drugo što (sauderu, rcrum, sed); samo pred ako znači, da od onoga što se kaže u privezanej rećenici, ništa više ne treba za ono što se kaže u glavnoj: Kad od kuće pogje u crkvu, mati mu, baš ako će i stara biti, izleti pred kuću u kolo. Kov. 73. Neki se penumerciraju na knjige baš ako ih i ne čitaju. Npj. 4, XLIV. — Izgovarajuči se u pismima da ta mjesta nijesu za njih i da ih ne mogu primiti, nego ako im se ne da, da budu u napredak ono, što su dosad bili, a oni će ići svaki u svoju postojbinu. Sovj. 55. — Brate ako imaš taku zverku, daj je ovamo, ja ću ti napuniti galiju samoga srebra i zlata, samo ako je istina što kažeš. N. pr. 12. Postasmo zajedničari Hristu, samo ako kako smo počeli u njemu biti do kraja tvrdo održimo. Jevr. 3, 14. Ne će ti nestati čovjeka ispred mene... samo ako sinovi tvoji ušuvaju put svoj. Car. 1, 8, 25.

5) sarezu ako značenje u nekim rećenicama nije razgoričeno: Mehandžija! daj da pijem vina! Mehandžija njemu odgovara: Da s' donio Bugarsku kopanju, ako bih ti i usno vina; za te nisu čaše pozlaćene. Npj. 2, 113. ako: može biti? — Ao Gjurju, moje čedo drago! Da se hoćeš, Gjurju, oženiti, dao bi ti ja lepu devojku... Gjuragj misli misli svakojake! Ako ću se ovdje oženiti, ta s Latini ja u miru nisam. 2, 571, 572. da ne znači ovdje ako pitanje kao u čakaraca?

6) kad glavna rećenica stoji iza privezane, može biti bez ikakva dometka, kojim bi se sjeza njeju njemu naročito pakoval; ali može joj se i dometnuti kakva riječ, i to različnu prema srezu u kojoj osim popalbe stoji jedna s drugom ili obje s prednjim gatorom; take su riječi: a, a ono, ali, no, ono, to, evo, ma, ipak, opet, uida, onda, tako, dakle: Ako ne možemo, kako hoćemo, u mi ćemo kako možemo. Posl. 6. Ako ne umijem napiti, a ja umijem popiti. 6. Ako ne, će nečo, a ono hoće hoće. 6. Ako ne će čoek na napast, a ono će napast na čoeka. 6. — Ako je i go, ali je soko. Posl. 3. Ako i nijesu u ovoj knjizi skupljene sve Srpske riječi, ali je postavljen temelj, da se skupe. Rj. VIII. — Ako je ko jači, no i Bog je svačij. Posl. 1. — Ako na čoeka ne će sramota, ono će on na nju. Posl. 5. Ako ne ćeš ti, ono će druga tri. 6. — Ako narodnost moju mogu oduzeti... neprijatelji moji, to da znate, da ja ne marim za nju. Straž. 1886, 1105. Ako je kvasac svet, to je i tijesto. Rim. 11, 16. Ako li ih ne pustiš nego ih još staneš zadržavati, ovo, ruka Gospodnja doći će na stoku tvoju u polju. Mojs. II. 9, 2, 3. — Ako je med i sladak, ma ne vulja prest ugrizati. Posl. 4. Ako je sila silovita, ma je malo mješovita. 4. — Ako i nije taki dom moj pred Bogom, ipak je učinio zavjet vječau sa mnom. Sam. II. 23, 5.

— *Ako* je i najgore dijete, *opet* je roditeljima milo. Posl. 3. *Ako* me svoj i izbije, *opet* je mio i on meni i ja njemu. 29. *Ako* sam se ja i rodio u Jadru, *opet* mogu slobodno kazati, da sam više Srbalja viđeo od moga G. recenzenta. Rj.¹ XIII. *Ako* ti je i ne dadu, *opet* će ti biti prosta zakletva moja. Mojs. 1. 24. 11. — *Ako* li se dogodi smrt, *tada* ćeš uzeti život za život. Mojs. 11. 21. 23. *Ako* ne bude nikoga da nas izbavi, *tada* ćemo izaći k tebi. Sam. 1. 11. 3. — *Ako* te onaj pre koji ti i sudi, *onda* od Boga valja suda iskati. Posl. 8. *Ak'* ostaneš, care, u čeliji, *onda* si se grija ostajao. Npj. 2, 92. — *Ako* taj duvar zna, *tako* i ja znam. Posl. 8. *Ako* li ste bez karanja, u kojemu svi dijel dobiše, *dakim* ste kopilad, a ne sinovi. Jevr. 12. 8.

akoće, ništa zato, tešto, *es that nichts, meinetwegen, quid tunc, per me licet*. Rj. *upravo* ako će, *koje* vidi kod ako lb. *vidi* i terak [ter akto?], i *syn. omije*.

akono, savez ako i riječva no, *koja* se i drugim gdje kojim riječva na kraju dodaje bez ikakova osobitoga značenja n. p. gdje, kadno, kojino, kaono. akono dolazi reoma riječko, *vidi* ako 1e. i no 4. — Pušti, sine, glavu sa ramena a ne pušti vrhovnu stolicu, *akono* si srea Stankovoga. Npj. 5, 10.

akov, akova, m. (*gen. pl. aková*) *cin Eimer, amphora*. Rj. *mjera rumska, vijedra, od Madžar. akó*. — Isti lagju i u njoj trista akovu *cin* i trista akova rakije. Npr. 67. Moj mertik ne će ubiti (tuča) a dva mi ne dadu, makar na svakom čokotu akor rodio. Posl. 182. — *tugje* riječi s takim nast. alov, ardov, aršov, ašov, biroov, hintov, korov, koršov, latov, logov, lopov, merov, sabov, šajtov, vagov, zinzov, židov i t. d. *drugi* riječi s takim nast. *vidi* kod bucov, *imecu* pjesma s takim nast. *vidi* kod pas.

akóvča, akóvčeta, n. *cin Eimerfässchen, ras amphorarium* Rj. *burenc* od jednoga akova.

akrep, m. *vidi* jakrep, skorpija, špurak. — Tamnica je kuća neobična, u njojzi je voda do koljena, a u vodi guje i akrep, guje piju a akrepi iju. Npj. 3, 341. Jesi ostavio, ostavio do tri ljute guje... još je jedan akrep nastano, *ljuti* akrep od Dobrača. Jovo. 4, 354.

akrizjakon, akrizjakom n. Rj. *po gororu prostoga naroda mjesto arhigjakon, koje vidi*.

akrijera, m. *der Archierej, Oberpriester, archieus*; vladike su akrijere Ristove. Rj. *po gororu prostoga naroda mjesto arhijerej, koje vidi*.

akrimandrit, m. Rj. *po gororu prostoga naroda mjesto arhimandrit, koje vidi*. — Megju njima starac Nikolime, *akrimandrit* od Ostroske crkve. Npj. 5, 111.

akrimandritov, *adj. Rj. vidi* arhimandritov.

akrimandritski, *adj. Rj. vidi* arhimandritski.

Aksentije, m. ime muško u prezimenu: Petar *Aksentijević*. Npj. 2, 656. *ake*. DARj. 59b *hyp*. Akso.

Akso, m. *hyp*. od Aksentije. — Je li živ Akso? M. Gj. Miličević. DARj. 59b. *taka hyp*. kod Dobro.

akšam, m. — 1) *das vierte Gebet der Türken, nach Sonnenuntergang, oratio quarta Turarum, post solis occasum*. Rj. četvrta molitva po zakonu Muhammedovu, *po zahodu sunčanom*; Zaučiti n. p. podne, *akšam*, ičindiju. Rj. 200a. Klanjati n. p. podne, *akšam*, ičindiju. Rj. 272a. — 2) *akšam znači uprava večer, a po njoj molitva večernja u Muhammedovcu*; *po akšamu* baš u glubio doba dohodio bijeloj Udbinji. Npj. 3, 131. Nu kad ljede o akšamu, kadu, mi smo silnu vojsku ugledale. 4, 390 (nu *dijalekt. mj. no.*). Dokle *akšam* pade na dolinu, *onda* krenu Cerović Novica. 4, 498.

aktivna, aktivna, *adj. Lat. activus, activisch, suprotno* pasivan. *isp. djelovan*.

aktivnost, aktivnosti, *f. osobina onoga što je aktivno, activitas, Activitas*. — Bezličnost sama ne može uzeti glagolima *aktivnost*. Daničić, Sint. 88.

âl,* *ála, m. vidi* bijeda, napast; *al* te našao! No da vidiš *ala* i belaja! R. *vidi* hal.

âl,* *adj. indecl. vidi* ružičast. Rj. *stoji pred Turским riječima ne mijenjajući se po oblicima*: *Âl* se vila iz oblaka svila, gjevojki se pod *al* durak svila. Here. 50. Na polju se *al* čadar vijaše. 198. Ja pritegoh dizgen konju, te preskočih u *al* bašcu. 277. *vidi* i abali, alast, aval, lal, rumen.

âl, *okruženo ali*: Slušaj čuda: Todor Pomoravac odveo mi snahu isprošenu, isprošenu i prstenovanu! Nasmija se Gjuragj na divanu: Hoće Bog me moj vitež Todore! *Âl* mu vrlo trebujje devojka. Npj. 2, 493. Zatim malo postojalo vrijeme, *al* eto ti tri Turčina mlada. 1, 331.

ála,* *f. (u Srbiji i u Bosni po varošima) der Abtritt, successus (latrina), f. ishod*: Udovice, *u al* podnice. Rj. *vidi* i hala: pohodnica, prohodnica, prohod, zahod; sernica. — Gdje je šenkuk, nek i *ala* gori. Posl. 75.

ála,* *f. vidi* aždaha. Za *alu* se misli da ima od aždaha osobitu duhovnu silu te leti i vodi oblake i grad navodi na ljetinu. Za zmaja pak misli se da je kao ognjevit junak, od kojega u lečenju oganj odskae i svijetli. *Ala* nesita! Bori se kao *ala* s beričetom. A kad *alu* *alu* pojalaha. Rj. *vidi* hāla. — Alosan, poludio, *uzele* mu *ale* pamet ili zdravlje. Rj. 4b. Svoje družine nikako ne mogu nasiti, sve kao da *ala* iz njih zija. Npr. 73.

ála, n. p. *ala* bi lijepo bilo; *ah, wie schön wäre es! bene Deus, quam esset praeclearum; ala* da hoće! *ala* čovječe, šta učini! Rj. *deu* uzrika sastarljena a i la; *zato i stoji na drugom akcentu, koji drukčije ne može na kraju stajati, po Daničiću* je DARj. 60a, *sastarljeno al* (= ali) i a; *al* vidi hala. — *uzrikuje se* — 1) u želji, *kao u napomenutu dva prva primjera*. — 2) u čudu, *kao u trećem napomenutom primjeru*. — *Ala* se ukrasio! Posl. 9. — 3) *uzrik* se i udvaja: *Ala, ala!* milom Bogu hvala! Eto, vlašć, sad se nderismo u po polja svjetu na vidiku. Npj. 4, 234. *vidi* hāla.

alabānda, (u Crnogorskim pjesmama) na strani, sa strane, *seitwärts, ee illa parte, cf. strana*: *Alabanda* zavrže se kavga. Rj. *Tal*. *alla banda, na strani, sa strane*.

alabastar, alabastra, m. *tako* po *Lat. gororu*: DARj. 60b. sud od *alabastra*, *po Glč. alavastar, koje vidi*.

alah, m. *Arapski* allah, Bog; samo u Turaka, ili kad ko hoće da kaže kako Turci govore. DARj. 61a. *ake. ālah? vidi* alaj. — Karunan-paša. *Alahka* mi i njegove brade. Šćep. mal. 159.

ālāj,* m. *vidi* alah, hālāj, hālāh, *Bog*: *Alaj* bilaj, kaurin nijesam. Npj. 5, 520. u krajerima gdje se glas h ne čuje u gororu.

ālāj, ālaja, m. (*gen. pl. ālājā*) *cin Trupp Soldaten in Parade, acies instruita, pompa militaris*. Rj. — 1) *dio* vojske u *scam* redu: *Tud* će poći vojska na *alaje*. Rj. Pa počera Turke na *alaje*, sve razbiše Turke na *alaje*. Npj. 4, 271. Na *alaje* predvajahu Turke. 1, 377. — 2) *gornja* ljudi, *kao* satoru i drugih: Pojezdise hiljada svatova, naredi se *alaj* za *alajem*. Npj. 3, 252. Sjede onje *tri alaj* Turaka: jedan *alaj* bođe i hadžije, drugi *alaj* od Bosne spaljuje, treći *alaj* od grada leveri. 3, 331.

ālāj-barjak,* m. (st.) *die Haerfahne, signum revillum*: U desnoj mu ruci koplje bojno, a u lijevoj *alaj-barjak* zlatan. Rj. *barjak* jednoga *alaja*.

ālāj-barjaktār,* *ālāj-barjaktāra, m. koji* nosi *alaj-barjak*: Tu vojvodu Turci pogubiše, i sa s njime. *halaj-barjaktara*. Npj. 5, 332 (*s. dometnutim sprijeda* h)

ālājbeg,* m. *der Adelfurst, dux nobilium*. Kažu da su u Bosni četiri *alajbegu*, *pod* kojima su onamo svi begovi i spahije. Rj. *beg* od *alaja*, *koji* radi na *vojsku* *alaj* i *njim* *zaporijeda*. *hyp*. *alajbegu*. — Ražali se *alajbegu* mladom. Npj. 1, 211.

alajbego, *m. hyp.* od alajbeg: Al besjedi *alajbegu* Jergoče. Npj. 1. 586.

alajbegov, *adj. des alajbeg, zov alajbeg*. Rj. *što pripada alajbegu*: Alajbegova slama. DPost. 4.

alajbegovica, *f. die Frau des alajbeg, uxor zov alajbeg*. Rj. *ženit alajbegova*.

alakača, *f. ein unbesonnenes Frauenzimmer, mulier imprudens, cf. alapača*. Rj. *ženjska alakasta, u koje nema razboritosti, ridi i arakaca*. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

alakast, *adj. n. p. djevojka, unbesonnen, imprudens*. Rj. *što nema razboritosti*. — *adj. s takim nast. kod budalast*.

alakati, **alākām**, *v. impf. : prosti v. pf. alaknuti*. Al se Turci poljem pomoliše... oni gone plijen od Soyljaka... šest stotina Mačevanskih volova... buka stoji Mačevanskih volova, ne poznaju svojih čobana, vidi stoka, gje će putovati, pake žali svoga zavičaja, a za njima Turci alakaju. Viče Turčin jedan na drugoga: Lakše, Mujo! ne umori marve. Npj. 1. 187. Daničić, ARj. 62a, kaže, da je *alakati* od Tur. almak; uzimati, hvatati, otimati, osvajati, a iz toga je značenju *izšlo*: navaljivati želeći što oteti, a po tom *uopće* navaljivati, nagliti, naglo što činiti. *isporodiši i halakati, jalakati ridi se, da alakati znači rikati ala(b), pa tako rikući navaljivati, irruere*.

alaknuti, **ālākān**, *v. pf. irruere, navaliti*. Daničić, ARj. 62a. A kad, bolan, Turci *alaknuše* i Loznicu grada opasne. Npj. 1. 256. Črnogorič njima udariše. *alaknuše* sa četiri strane. 5, 67. *v. impf. alakati, isp. halaknuti, jalaknuti, riknuti ala(b), pa tako riknući navaliti*.

alāl, **alāla**, *m. ridi halal*. Rj.

alala¹, *f. ridi narukvica* 1. Rj.

alālem¹, po svoj prilici, *allem Anschein nach, nisi me omnia fallunt*: alalem to će biti syrak (u pripovijeci). Rj. Daničić, ARj. 62a: *Arapski allālem*, t. j. Bog zna.

alālī², *adj. indecl. ridi āl*: Još na Alki *alālī* pašmaga. Rj. *syn. kod āl*¹.

alāliti, **ālālīm**, *vidi halaliti*. Rj.

alalji... *vidi halalji*... Rj.

Alaman, *m. — 1)* u riječima: kao *alamani* (n. p. navalise pojedoše), *gierig, avid*. Rj. (*pophepmo*). — Navalise kao *Alamani*. Post. 185. — *2)* u Šajkaškomie bataljionu sad Cigane zovu *Alamanima*. Rj. — *Alaman biče Njemač, Alamanus*.

alāmānka, *f. t. j. sablja*, (st.): O pojasu sablje *Alamanke*. Rj. kao *sablja Njemačka, Njemačka; alamanica*.

alāpača, *f. ridi alakača*. Rj.

ālās, *m. ālas*... *vidi halas, halas*... Rj.

ālast, *adj. ridi ružičast*. Rj. *ridi i āl*, i *syn. ondje*. rumen. — *osn. u tugjem āl**, *takva adj. kod budalast*.

ālāt¹, **alāta**, *m. das Werkzeug, instrumenta*: Bez *alata* nema zanata (Post. 121. Rj. neki pišu *krivo* i sa h *sprijeda*: *vidi halat*; pa u *gen.* i *hata*, *alta*, *orugje*: čim se što radi, sve skupa ako ga je više, ili *uopće*: kad se jedno hoće da kaže, dolazi s riječju komad (alata), i alatjika. — *Kojima (segrtima) su*... davali i sav *alat* od svoga zanata. Rj. 705a. Ili kupi *halat*, il' ostavi zanat. Post. 102. Svojjima rukama izbaci smo *alat lagjvski*. Dj. Ap. 27, 19.

ālāt*, *m. crven konj, der Fuchs (Pferd), equus rufus*: Na *alatu* vas u čistom zlatu. Rj. *alatast konj*. od āl* (*crven*) i āt (*konj*). *vidi alča, isp. dōr-āt (mrk konj)*, *gđōg-at (bijel konj)*.

ālatast, *adj. n. p. konj, fuchsvoth, rufus*. Rj. kao *alat*: Tuda idu devet konjanika, a pod njima *konji alatast*, a naprijed junak na alatu. Npj. 3, 154. *konj* mu je bio *alatast*. Sovj. 21. — *ālatast* (osn. u *alat*). Osn. 213.

alātjika, *f. ein einzelnes Werkzeug, instrumentum*. Rj. *jedan komad alata. alat-lj-ika, pred nast. umet-*

no lj, *riječi takova*: gradljika, hvatljika, medljika, papratljika, prorabljika, srašljika, stabaljika, šiljika, trepetljika, udljika i t. d.

ālatov, *adj. des Fuchses, rufi equi*. Rj. *što pripada ālatu, crvenome konju*. — Kad ono što riječ znači nije pravo čeljade nogo se uzme samo kao da je čeljade, može od nje biti ovaki pridjev (*sa nast. ov*... 2) od riječi muškoga roda koje znače životinju: oči *sokolore*, krila *labudora*. Daničić, Sint. 21.

ālātūša, *f. alatasta kobilu, eine Fuchsstute, equa rufa*. Rj. *isp. ālat*. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

ālātūšin, *adj. der Fuchsstute, equae rufae*. Rj. *što pripada alataši*. — *za nast. isp. grličin*.

ālāuza, *f. ridi lupavica*. Rj. *ridi i klapavica, lauža, bjelokopac, susnježica, slōta, sitna kiša sa snijegom*. — *tugja*: alauza, i *bez u*: lauza. Osn. 369.

ālav, *adj. n. p. čovjek, gefrässig, gierig, voraz*. Rj. *ridi hālav (praždržje kao ala, halu)*.

alavastar, **alavastra**, *m. der Alabaster, alabastrites*: Sud od *alavastar*. DP. 356. *tako po Grč. izgovoru*: po lat. *alabastar, alabastra, koje ridi*. — *ἀλαβαστρος*.

ālbāšča¹, *f. u pjesmi*: Te otišla u novu *albāšču*. Rj. od āl* i *bašča**: *ružičasta bašča?* Rj.

ālčā, *m. ridi ālat*: Te pričeže na *ālčē* kolane. Pa *nhvati alčē* njegovoga. Rj. *crven konj*.

ālčergelet², *m. (može biti da u Turskome jeziku znači što i ovako, a može biti da je izvrnuti cf. alet*: U *aletu* i u *ālčergeletu*. Rj. *al-čorik-alet** = *crven čurak*. Rj.³ *al-čerg-elet*.

āldumāšče¹, **āldumāščeta**, *n. ridi alvaluk* Rj. *ridi i halvaluk*; *šerbetašče, isp. napojnica*. — *Madž. āldomās, koje znači blagodar, i piće darovano radnicima na sršetku radnje ili kupa, i dar uopće*.

Alē, *m. hyp. od Alil (i Alija)*: Do podne *Jūre*, od podne *Alē* (kažu Srbi zakona Turskoga u Bosni za Gjurgejev dan, jer ga i oni svetkuju). A što brata ne oženi *Ala?* Rj. *nom. Alē, gen. Alē, voc. Alē*. — Pa doziva u Tursku ordiju *buljumbašu* *Vezirovič Ala*... Odgovara *Vezirovič Alē*... Alja mu pravo kaževaše. Npj. 5, 123 (kaževaše *dijalekt. mj. kazivaše, takova hyp. He. Jūre, Rāde, Tāde, Vide, U Vakoru rječniku gotoro sve oruke riječi imaju akc. 7 uke imaju i ' i -*: *Jūre i Jūre, Rāde i Rāde, neke samo ' : vjelje, Raspitaršē o tom koliko mogoh, mištin da sve imaju ' , a - samo u rokatiču*. Daničić, Osn. 51.

ālčē, **ālčēim**, **ālčēim***, *znači tebi, vama u Turskom pozdravu uz selam, salam (mir)*: *Selam alčēim* (ili kao što Bošnjaci govore: *selamale*), a na ovo se odgovori: *alčēimu selam*. Rj. 675b. Ni pomozi Bog, ni selam *alčēim*. (Kad ko nije kome ni mukast). Post. 222.

Aleksa, *m. Alexius*, Rj. *vidi Aleksije*. — I dogje mu obor-knez *Aleksu*... Memed aga govori *Aleksi*: Ne mogu te, *Aleksa*, pustiti. Npj. 4, 111.

Alēksāndar, **Alēksāndra**, *m. ime muško. Alexander, ridi Aleksandro*. — Po tome se u Srbiji i danas samo *Aleksandar* Karagjorgjevič zove gospodar. Rj. 36a. Imenej i *Aleksandar*. Tim. 1. 1, 20. *akc. od Daničiča*, ARj. 65b.

Aleksāndrija, *f. grad u Misiru, ridi Lesandrija*. — Apolos, rodom iz *Aleksandrije*. Djel. Ap. 18, 24. *akc. od Daničiča*, ARj. 65b.

Aleksandrijuac, **Aleksandrijnec**, *m. čovjek iz Aleksandrije, isp. Aleksandrijački, sažeto Aleksandrinac, Aleksandrinca*. DARj. 65b.

Aleksandrijački, *adj. što pripada Aleksandriji, cima, stanovnicima grada Aleksandrije*: *Zbornica, koja se zove i...* *Aleksandrijačka*. Dj. Ap. 6, 9.

Aleksandrijski, *adj. što pripada gradu Aleksandriji*: *Patrijark Aleksandrijski*. Npj. 5, 530.

Alēksāndro, *m. Alexander, Rj. ridi Aleksandar, Lesandro*. — *Aleksandro* i *Nikola carevi Ruski*. Npj. 5, 530. *Aleksandro*. Rad 26, 55.

Aleksije, *m. Alexius*. Rj. *vidi Aleksa, hyp. Aca, Aco, Aeko*.

Aleksinae, *Aleksinea*, *m.* mala varošica između Nisa i Paraćina: A kad bili ispod *Aleksinea*, Rj.

Aleksinački, *adj. v. m.* Aleksinae, Rj. *Što pripada Aleksinae*.

Alam dragi kamen, (st.): Megj kamuzama *allem dragi kamen*, Rj. *aleni* ¹ *znak*, *2* *ucenje*, *čudesno* ³ *znacjenje*, Rj. ² *vidi* *alin dragi kamen*. — Niže kopja jabuka od čata, u jabuku *dem kamen drag* Npj. 5, 276.

Alémpija, **Alémpije**, *m.* *isrceti, der heilige Almpius*, Rj. — *Almpius*, — *Alaba* *z. vrselka* *isp.* Antonije.

Alét, *m.* *vine Art Kral, vestis genus*: En' ono je Alil' cčebija u *alatu* u alcegeču. Što se titra zlatnim buzdovanom, Rj. *boljiva nekaka*.

Alfa, *f.* ¹ *2*, *prva slovo u Grčkom alfabetu*: Ja sam *alfo* i omeza, početak i svršetak, Otkr. 1, 8, *alfo* od Ianičića, ARj. 67b.

alfabet, *m.* *alphabetae*: Ne uvodi se ništa novo u latinski *alfabet*, Ogled VI. — *alfo*, *ad Daničića* ARj. 67b, *vidi* *abecevica* 1, *azbuka*, *bukvica* 3.

alfabetički, **alfabetični**, **alfabetiski**, *adj.* *što pripada alfabetu*: *Alfabetični* red, Kolo, 11(15). *Alfabetički* red, 16, *u alfabetiski ima primjer Daničić*, DARj. 67b, *vidi* *azbučni*.

ali, *conj.* Rj. a li, *sarezu* *veoma* *mjesto* *je* *prvo u rečenici* *kad* *rečenica*, *i* *pred riječju* *kad* *reči* *repič*: *tamo* *nije* *suprotan*, *što* *se* *kaže*: *kad* *ali* *u. p.* *kad* *ali* *eto* *ti* *majstora*, Npj. 38; *jer* *se* *u* *tokovu* *domaćinju* *mjesto* *reči* *rečenici* *se* *kad* *kaže* *samo* *kad* *ili* *kad* *tamo* *ostarljajući* *ostalo* *neizrečeno*, *te* *bi* *trebalo* *upravo* *reči* *i* *pisati*: *kad*, *ali* *eto* *ti* *majstora*, *dolazi* *i* *okrajno* *al'* *ponajviše* *u* *pismanu*.

1. — *a)* *ubar*, *varum*, *sed.* Rj. *vidi* *ama*, *ema*, *ma*, *wa*, *kad* *se* *nečemu* *nasprot* *stavlja* *druga* *što*: *Ode* *k* *gjevoječi*, *ali* *ne* *da* *je* *prosi*, *nego* *samo* *da* *je* *vidi*, Npr. 101. *Dobro* *sinke*, *daću* *ti* *gjevojku*, *ali* *da* *mi* *dohavi*: *konja*, 120. *Pa* *mi* *je* *iz* *najprije* *istina* *bilo* *teško* . . . *ali* *kako* *ta* *prokleta* *žena* *dogje* *k* *meni*, *malo* *za* *nekolika* *dana* *ne* *erkoh*, 115. *Dogje* *zdravo* *kući*, *ali* *bez* *popa*, 150. *Ako* *je* *i* *go*, *ali* *je* *soko*, *Postl.* 3. *Jedno* *ali* *vrijedno*, 112. *Doista* *bi* *Marko* *počinuo*, *al'* *opazi* *Glavac* *Mihailo*, *gdje* *su* *Marka* *zabunili* *Turci*, *trže* *mača* *Glavac* *Mihailo*, Npj. 4, 271. *Malo* *bilo*, *ništa* *ne* *trajalo*, *ali* *ide* *paša* *Škopljanić*, 4, 316. *U* *riječi*, *u* *koje* *bijahu*, *ali* *treća* *sila* *ispanula*, 4, 316. *Založi* *je* *tri* *puta* *medom* *iz* *ožice*, *ali* *ne* *kad* *ona* *zine*, *neko* *je* *kao* *zavaruje* *pa* *joj* *iznenada* *ožicu* *turi* *u* *nsta*, *Kov.* 81. *Naći* *(čete)* *malo* *više* *o* *ovome* *poslu*, *ali* *opet* *ne* *čete* *sve*, *Slav.* *Bilb.* 1, 93. *Saul* *opet* *posla* *treće* *poslanike*, *ali* *i* *oni* *prokrovahu*, *Sam.* 1, 49, 21. *Jedna* *rečenica* *može* *biti* *rečju* *a* *druga* *krpa*, *ali* *i* *obje* *krnje*, *kad* *se* *razumaju* *među* *onima* *koji* *govore*: *Dogje* *zdravo* *kući*, *ali* *bez* *popa*, Npr. 150. *Sve*, *osve*, *ali* *zanat*, 173.

b) *može* *stajati* *ali* *a* *druga* *rečenici*, *kad* *je* *a* *prevoj* *još*, *istom*, *tek*, *tek* *što*, *to* *pokazuje* *onijem* *što* *biva* *a* *prevoj* *rečenici*, *rečju* *onima* *što* *biva* *a* *druga*, *tako* *i* *kad* *su* *a* *prevoj* *rečenici* *relativne* *riječi* *kad*, *dok*, *posto* *i* *riječi* *za* *popudba* *ako*, *premda*: *Tek* *što* *legne*, *ali* *dolete* *dva* *zavrana*, Npr. 12. *Kad* *je* *bilo* *oko* *ponoći*, *ali* *kurjaci* *zambaju*, *a* *psi* *zalaju*, 13. *Jas* *jedan* *put* *obazre* *se* *oko* *sebe*, *kad* *ali* *onaj* *natopi* *pas* *do* *vo*, 11. *Kad* *tamo*, *ali* *baba* *pod* *krevetom*, 16. *Kad* *ali* *eto* *ti* *majstora*, 38. *Tek* *stane* *jesti*, *al'* *eto* *u* *jednoga* *petla*, 151. *Posto* *ih* *svedu*, *ali* *iz* *one* *žalbe* *zigje* *krasna* *devojka*, 208. *Dok* *su* *oni* *u* *riječi* *bili*, *al'* *eto* *ti* *vojske* *na* *Bojumu*, Npj. 1, 600. *Istom* *Turci* *na* *konak* *odfali* . . . *ali* *Cineir* *iz* *kraja* *povika* 1, 207. *On* *su* *oni* *u* *riječi* *bili*, *al'* *hajdučka* *straža* *dopadnula*, 1, 385. *Premda* *je* *bilo* *ogjavo* *vreme*, *ali* *je* *opet* *u* *rodila* *bilo* *sila* *Božja*, *Nov.* *Srb.* 1817, 778. *Ako* *se* *i* *vi* *sablazno*, *ali* *ja* *ne* *ću*, *Mark.* 11, 29. *isp.* *kad* *a* 1, 5. — *c)* *rečenica* *sa* *ali* *dolazi* *i* *bez* *prednje*, *premda* *kojoj* *bi* *se* *nasprot* *stavljalo* *ono* *što* *je* *u*

joj, *pa* *što* *bi* *u* *prednjoj* *bilo*, *samo* *se* *u* *misli* *ima*, *ali* *se* *riječi* *ali* *izjednačuju* *a* *znacnju* *sa* *uvikom* *alā*: *Ali* *sam* *ga* *se* *nagradio*! Rj. 383b. *Pogleda* *se* *junak* *na* *junaka*: *Ali*, *bratče*, *za* *Boga* *jednoga* *da* *se* *danas* *nakidamo* *glava*, Npj. 4, 456. *Ali* *ću* *ga* *da* *ispujem* *gore* *nego* *Vidakovića*! *Straž.* 1886, 1579.

2. *vidi* *ili*: *Je* *li* *svila* *među* *svilarima*? *ali* *zlato* *među* *zlatarima*? *Al'* *ću* *reći*: *zdravo* *moja* *draga*! *al'* *ću* *reći*: *zdravo* *nevjernice*! Rj. *vidi* *i* *aliti*, *oli*, *jali*. — *Ali* *mi* *svadbu*, *ali* *bradvu* *(daj* *ili* *kaži)*, *Postl.* 9. *Žene* *se* *biju* *čibukom* *a* *ljudi* *nožem* *ali* *puškom*, *Postl.* 80. *Ali* *sada* *ali* *do* *vijeka*, Npj. 4, 363. *Tko* *je* *prijatelj* *svakom*, *ali* *je* *veoma* *bogat* *ali* *veoma* *ubog*, *D'Postl.* 129.

3. *ali* *znači* *što* *i* *li*, *edali*, *dali*, *kad* *se* *pišu* *rečenicom* *samostalnom* *ili* *vezanom* *za* *glavnu*: *Ali* *si* *ni* *prasiću* *šišao*? *Postl.* 10. *A* *tako* *ti*, *mlada* *Stane*, *skoro* *vjerena*! *ali* *si* *ni* *s* *rosom* *pala* *iz* *vedra* *neba*, *ili* *si* *ni* *putem* *došla* *sama* *gjevojka*? *Kov.* 55. *Što* *se* *sjaše* *preko* *Rišna* *grada*? *Al'* *je* *sunce*, *al'* *je* *jasan* *mjesec* . . . *Al'* *jabuka* *od* *savoga* *zlata*? *Al'* *su* *ono* *dva* *kamena* *draga*? 80. *u* *složenju* *rečenici* *može* *ali* *imati* *sud* *ova* *sad* *ono* *ad* *tri* *pomenuta* *znacjenja*: *Ali* *je* *stara* *ali* *mlada*, *ali* *je* *meni* *draga*, *D'Postl.* 4. *Hoću* *njemu* *nazvat* *dobro* *jutro*, *al'* *u* *z'o* *čas* *po* *me*, *ali* *po* *njga*, Npj. 4, 260.

Alj, *m.* *vidi* *Alija*.

Alia, *f.* (u Mostaru) *prva* *trešnja* (valja *da* *je* *al*, *crvena*), *Art* *Kirsche*, *crvosi* *genus*, Rj.

Alija, *m.* *muško* *ime* *Turska* *Ali*, *koje* *ostaje* *tako* *Turski* *bez* *promjene* *po* *oblicima*, *kad* *ima* *za* *sobom* *kakav* *predikat*: *Ali-bey* *je* *ponosita* *glava*, Npj. 1, 227. *Knjigin* *gleda* *paša* *Ali-paša*, 4, 216. *Daj* *mi* *vojske* *petnaest* *hiljada* *i* *sokola* *Ali-barjaktara*, 4, 268. *Oravno* *pripada* *i* *Alipašnica*, *žena* *Alipašica*: *Sjedi* *niže*, *Alipašnice*! *Here.* 82. *Ali* *može* *se* *okruniti* *pred* *riječju*, *koju* *se* *počinje* *vakalom*: *Al'-aga*, *piše* *se* *i* *Alaga*, *ne* *imajući* *za* *sobom* *predikata* *primo* *nast.* *ja*: *O* *Aljo*, *žalosna* *ti* *majka*, Npj. 4, 92. *hjp.* *Al.* *Alj.*

alija, *f.* (u Srbiji) *spahijska* *zemlja* *koja* *niti* *je* *naseljena* *niti* *pripada* *kakome* *selu*. *Alije* *daju* *spahije* *ljudima* *te* *rade* *i* *uživaju* *kako* *se* *pagode*, Rj.

alin dragi kamen, *m.* *vidi* *alem dragi kamen*, Rj. — *Još* *k* *otome* *od* *zlata* *stolice*, *na* *stolici* *alin* *kamen* *drugi*, *da* *se* *vidi* *sestri* *večerati* *usred* *noći* *kao* *usred* *podne*, Rj. 717a.

aliti, *conj.* *ali-ti* *isp.* *ali* *2* *i* *ti* 1, *vidi* *iliti*. — *Čnje* *više* *sebe* *urmebesan* *huk* *aliti* *zvezd*. 1. *Gjorgjić*, ARj. 111, 729b.

alka, *f.* *vidi* *halka*, Rj.

alkatmer *i* **alkatmer**, *m.* *od* *al* ¹ *ramen*, *crven*, *i* *katmer*, *koje* *znači* *nekakav* *crven* *crijet*, *vidi* *katmer*, *batmer*. — *Draga* *dragom* *na* *ručj* *zaspala*, *drugi* *drugu* *alkatmerom* *budi*: *Here.* 110. *Češće* *međi* *puca* *niz* *predareca*, *da* *ne* *može* *ni* *alkatmer* *proći*, *a* *kamo* *li* *ruka* *od* *junaka*, *Here.* 111. *Vihar* *puše*, *alkatmerom* *diše*, 117. *Alkatmer*, *kita* *nekakvog* *erljenog* *cvijeta*, 357.

alkurān, *alkurāna*, *m.* *der* *Koran*, *Alcoranus*, Rj. *Arapski* *al* *alkurān* *i* *koran* *knjiga* *za* *čitanje*, *das* *Lesbuch*, *knjiga*, *zakon* *Muhamedar*, *vidi* *koran*, *kurān*, *musaf*, *čitap*. — *Zatječe* *se* *paša* *Ali-paša* *u* *Zvorniku* *u* *svomeju* *gradu* *na* *čitapu* *svome* *alkurāna*: *Oj* *da* *bi* *me* *ne* *rodila* *majka* . . . *hoću* *silnu* *pokupiti* *vojsku* . . . Npj. 4, 238.

Ala, *m.* *hjp.* *od* *Alija*, *gen.* *Ala*, *voc.* *Ālo*. — *Buljumba* *a* *Vezirović* *Ala*, Npj. 5, 100. *Pa* *doziva* . . . *Vezirović-Ala*, 5, 123. — *takva* *hjp.* *kod* *Dobro*.

aluje, *al.* *aloi*. — *U* *Arapskoj* *i* *Ingjiji* *nekakvo* *mirisavo* *drvo*, *kojijem* *su* *Misirci* *mrtnave* *nakagjivali*. *Nov.* *Zav.* IX. *Donese* *pomiješane* *smirne* *i* *aluja* *oko* *sto* *litara*, *Jov.* 19, 39.

aloka, *f.* *vali* *jaruga*, *cf.* *aluga*, Rj. *i* *syn.* *kod* *jaruga* 1.

alosan, *adj.* (u Srijemu) *poludio*, *uzele* *mu* *ale*

pamet ili zdravlje, *verrucht, mente captus*, Rj. *isp.* budalast, i *syn. outlje*. — Kažu da noći Spasova dne noću vile otkinu vrh jasenku; za to *alosanu čeljad* nose te ostave omu noć pod jasenkom. Rj. 218a. *Pa Dančiću*, ARj. 76b. *riječ alosan postanjim uje u sreci s halom, nego je od grč. ἀλωσιν, fut. ἀλωσιναι skladavu biti, objeljeti, poludjeti.*

alosisija, *m.* čovjek tako krupan, da već njegova krupnoća prelazi u rugolnu: *prava alosisija*. M. Kovačević, od *alosan*, kao da mu je tako došlo od kakih čini. DARj. 76b. *huč f. isp.* gredosija.

alöv, *alova, m. das Fischezucht, rite*. Rj. vidi halöv.

älöv! vidi hajdael Rj. od *Franc.* allous.

alävät, *adi*, vidi halovit.

Aluga, *f.* vidi haluga. Rj.

älva, *f.* vidi halva. Rj.

älva ... vidi halva ... Rj.

älvtan, *älvtana, adf. weit, bequem (von Kleidern)*, *amplus, cf.* avlatan. Rj. *prostran; govori se ponajviše o haljnama dosta prostranijim; ali i o drugim stvarima, n. p. o kući: Samo nek je kesa jaka, alvtana je kuća svaka.* V. Došen. DARj. 77b.

äljak, *m.* aljēt ... alju ... vidi haljak, haljet ... haljin ... Rj.

äljka, *f.* vidi haljka. Rj.

äljkav, *ad.* schlaff, schlappig, laens; aljkavo se obno. Rj. vidi atljav, *unvredan u odijelu ili obući, na kome odjele stoji kječakao, kao nabucano*. — hāla (sordes), halav (sordidus), i izgubivši h: *aljkav*. Korijeni 316.

äljma, *f. eine Art Zwischel, cupa genus*. Rj. *allium ascalonicum L. var.* Rj. vidi luk ljutika, skalonja.

Aljo, *m. hyp.* od *Aljia gen.* Alja. *roc.* Aljo, *asnova* Al-tjaj s *nast.* jo te se li i j slju u lj: Aljo *tako* Fran-jo, Il-jo, Jan-jo, Kon-jo, Vel-jo, isp. Ba-jo, Ga-jo, Ko-jo, Mi-jo, Pa-jo, Pe-jo, Vu-jo. — I banovu sestru zarobilo; zarobi je Boičić Alja. Alja se nije oženio, njom se želi Aljo oženiti. Npj. 3. 261.

Aljov, *adj.* što pripada Alju. *Ibno Aljor* i s njim Jusuf-aga. Ogled. DARj. 78a.

ām, *āma, m.* — 1) *das Geschirr des Wagenpferdes, toru equi trahentis*. Rj. vidi hām. — 2) u mahuna ono kao končić što se skida odrezavši oba kraja u mahune. Rj.³

āma, *aber. allein, sed.* Rj. *savez koji znači sto i ali* 1) Pogju dalje putovati, *ama* nijesu znali ni gje se ni u kojoj zemlji. Npr. 188. Bi se vratio, *ama* se ne može. 189. Snjima i carević jele, *ama* im oči zavaraje. 190. Braću ka' i braću, *ama* sir za aspre. Postl. 29. I mačka je kralja gledala, *ama* ga se nije bojala. 103. *Ama* zašto nam ne pišete za Boga? Straž. 1886, 1667. — *ama hiće u prijevru uzvik:* Sivi soko doletio, *ama* nama, vaj dušice! Here. 271. *isp.* āmān 3. hēnan.

amājlija, *f.* vidi hajmalija. Rj.

amājlijea, *f.* vidi hamajlijea. Rj.

āmāl, *m.* amāla, *m.* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *der Träger, bajulus, cf.* nosilac. Rj. vidi i nosac 2, bastah.

āmām, *m.* vidi hamam. Rj.

āmāmdžik, *m.* vidi hamamdžik. Rj.

āmān, *t. j.* čini se: *aman to će biti*. Rj.

āmān! — 1) *Pardon! Guade! voli me ocudere, servu me: Aman malo, pašini dželate.* Rj. vidi eman, heman, *aprosteuje milost*. — Pušti mene na *amanu* Turke. Npj. 1. 319. Turcima su *amanu* dopuštiti. 4. 320. *Aman* vezir, za carevo zdravlje! ti osveti Turke na vlasima. 4. 367. — 2) *kako aman znači upravo vjernu, koju tko zada kome, dolazi u zakletvi i kao iman (vjera) 1, koje čidi: A tako ti Boga istinoga! A tako ti dina i amana! ... A tako mi Boga istinoga! I tako mi dina i amana!* Npj. 1. 111. — 3) *dolazi i kao uzvik tuđe u prijevru: Nazvah Angji: dobar veće! Aman, aman, vaj dušice!* Here. 276. *isp.* kod ana.

āmānat, *m. gen.* amānata a i amānta, *kao da bi a u ovom bilo stano umetnuto, i amānet, amāneta; anvertrautes Pfand, depositum, ostava, što se kome da na vjera da čuva, pak po tome u zaklinjanju kao vjera, kad se kome naručuje što.* — Urogorci se i kumu i zaklinju *amānatom: amānata mi Božjega!* Kad drugoga koga zaklinju, onda se u govoru često ta izostavi, pa se govori n. p. *amāna ti (mjesto amānata ti). Amānet ti Božji moja djeca.* Ostavio kod njega novce na *amānt*. Izio tuaj *amānt*. *Amānet* ti moja carevina i *amānet* moj nejak Urošu. Rj. Hb. Vas svijet živi na vjernu, i na *amānet*. Postl. 32. Drkén mu ruke kao da je tuaj *amānt* pojeo. 70. Ja ve Bogom i *amāntom* kumim. Npj. 5. 157. No, sinovce, *amānt* ti teški: 5. 139. On pokupi srebro i zlato ... pa ga dava mladim Dubrovčanim na ostavu i *amānt* terdi. Here. 34. I Stanin je babo izlazio, i gjevuru *amānat* zadav'o: Čuvaj mene prelijepu Stanu. Kov. 75. Istina da je *amānet* (i *amānat*) i *ostava* dosta blizu, ali opet sa svijem nije jedno, jer n. p. kad se kaže: *Amānt* ti Božji moja djeca! tu se već *ostava* ne bi moglo reći. Pis. 40. Uvjeren sam da je kadar *amānet* moj sačuvati. Tim. II. 1, 12.

Amat, *m.* (u Boči) Anatemate vruga i njegova brata *Amata!* Rj. *ima Lat. ime Amatus, ali isp.* Anatemate vruga i njegova brata *amata!* Postl. 10.

āmāz, *m.* amāza, *m.* (st.) *Art Gebetes der Turken, precis genus apud Turcos: A u šancu amaz* proučise. Rj. vidi namaz, *nekakra molitva u Turaka.*

āmbar, *m.* — 1) *das Magazin, horraum*. Rj. *žitni ambar*, vidi žitnica, kotarka, magacin, magaz, štagalj. Često ga (vukodlaka) privigljaju oko volenica, oko *ambara žitnijeh* i oko čardaka. Rj. 79b. Jesu li puni koševi i *ambarati*. Živ. 301. — 2) prva kapa, što se digno, kad se igra prstena. Rj. — Ubio patku (kad ko iza *ambara* nagje prsten, kad se igra prstena). Postl. 325.

āmbar, *āmbara, m.*: Vas od *ambara* i suvoga zlata. Rj. vidi čelibar, čiribar, *der Bernstein, succinum, sr. Lat.* ambrum, *Tal.* ambra. Daničić. ARj. 79b.

āmbarānje, *m. das Aufheben der ersten Mütze im Ringspiel (indem man ambar dazu ruft), levatio primi galeri in lusu annuli*. Rj. *verbal.* od *ambarati*, *radaju kajom tko ambara (u igri prstena).*

āmbarati, *rām, v. imperf.* *ambar sačen, dico ambar*. Rj. *dičati prvu kapu vičući ambar u igranju prstena. v. pf.* ambaruti.

āmbaruti, *āmbarēm, v. pf.* — 1) diči prvu kapu, kad se igra prstena, *sačen ambar, dico ambar*. Rj. — Kad onaj *ambarne* pa ne nagje prstena, odmah mu ovaj što krije metne zavitak na ono mjesto gdje je bio *ambar*. Rj. 617b. *v. imperf.* *ambarati*. — 2) zaprositi djevojku gljedog ili drugo što zauskati, *cinu am etuas ansprehen, appellare: ja sam ambarno na jednom mjestu*. Rj. *prvo značenje pod 1) orđje je preneseno: kao pokušati sreću.*

āmbarski, *adj.* n. p. oko, vrata, *des Magazins, horri*. Rj. *što pripada ambaru.*

amber, *A* moj dragi *amber* dušom diše, Rj. *nekakva dragocjena mironjija*. — Amberija, rozolija koja miriše na *amber*. Rj. 5a.

amberija, *f.* rozolija (koja miriše na *amber*?): Kad su mrku kavu okinuli, iza kave žutu *amberiju*. Rj. — Turci rozoliju zovu *amberija*. Npj. 1. 315.

āmbis, *m.* (u C. G.) *der Abgrund, abyssus cf.* propast, bezdanica, bezdanjica. Rj. vidi i bezdan (m.) i *syn. ondje*. — od *ἄβυσσος* s *umetnutim m.*

āmbisati se, *āmbišēm se, v. r. pf.* (u C. G.) *bersten, disruppi, cf.* prosjesti se: Tako se ne *āmbisao*, kao jama bezdanjica! (Postl. 309.) Rj. *za postanje isp.* *ambis, vidi i* propasti se, provaliti se.

ambreta, *f.* S obje strane prsiju (načine nevjesti) kad će prvi put da je vode u crkvu) *ambrete* (četiri srebrne i pozlaćene ploče koliko talijer, koje su iz-

među sebe biočizma sastavljene, a krajuje imaju po kuku te se za haljinu pripmu. Kov. 97. *da nije od tal. ambretta? koji znači ambrom pokropljena koza.*

ambulja, *f.* dugačka vreća, *ein langer Sack, sacus longus*. Rj. riječ tuđa. Osn. 133.

amelj, *m.* u Srijemu — 1) gjubre u žitu, *Urvath an Getreide sorbs.* — 2) *uraines Getreide, frumentum sorbidum*. Rj.

amen, *adr.* amen, Amen, Amen. Tako budi. DARj. 81. *tako je po latinskom izgovoru; po Grčkom amin, kao vidi.*

Američki, *adj.* americanus. DARj. 81a. *vidi* Amerikanski.

Amerika, *f.* Mnogi su bili i u Americi. Kov. 40. *ako, od Daničeva*. ARj. 81a.

Amerikance, Amerikānci, *m. čovjek iz Amerike*: Neki su opet crvenkasti, kao stari Amerikanci. Priprava 31.

Amerikanski, *adj.* što pripada Americi: Od prvoga Indijskoga i Amerikanskoga bilja. Priprava 108. *vidi* američki.

ametice, *adr.* u Srijemu *ganzlich, total, penitus* pomriješ ljudi *ametice* (kad je kakav pomor u selu); marva crkava *ametice*. Rj. u Rj. *da ima* ametimice, *a u penitencijama primjerima* ametice, *vidi* posve, savijem, sasma. — *za adverbu sa završetkom -ice, -eć, -kć, drži se da su neki postojali upravo govornici sa prijedlozima, kao u, p. bez-obzreć, bez-obzrčk, iz-mašičkć, iz-novicć, iz-prvicć, iz-ručkć, i t. d., pa adverb njima na krajnjem e znak ~; u po analogiji vrijet da su postali drugi, koji ili i ne imaju prijedloga, n. p. ametice, ili imaju prijedlog što ne iste penitenc, n. p. na-zdrć, na-zoricć, *vidi* Maretić, Rad 96, 232.*

ametist, *m.* ἀμειστος, dragi kamen ljubičast. — Temelji zidova gradskih bijahu ukrašeni svakijem dragim kamenom: prvi temelj bijaše jaspis . . . dva-naesti ametist. Otkriv. 21, 20.

amidža, *m.* stic, der Vetter, Oheim, patruš: O amidža, ličanine Tale! Npj. 3, 110. *ako, od Daničeva*. ARj. 81b. *za obličje isp. daidža (upak).*

amin, Amen (Njem.), amen (Lat.) Amin da Bog da! Rj. *tako po Grčkom izgovoru; po Lat. amen, kao vidi.* — Najzadnji ka' i amin u očenašu. Posl. 187. Amin, Gospode, pomiluj! Here. 322. „Amin da Bog da! „Amin Bog te čuo! Kov. 118. Blagodat Gospoda našega Isusa Hrista s yama, Amin. Sol. 1, 5, 28. A žena neka reče: amin, amin. Mojs. IV, 5, 22. Reče Jeremija prorok: amin, da Gospod učini tako. Jer. 28, 6.

aminanje, *n.* das Amen sagen, adprecatio. Rj. verbal, od aminati, radnja kojom tko aminu.

aminati, aminām, *v. impf.* Amen sagen, dico amen. Kad se na svadbi napija, onda svatovi, sve dva i dva, aminaju, t. j. viču: (n. p.) Stari svat čašu pije. Boga molji, amin! Rj.

amiralja *m.* Tal. ammiraglio, *vidi* armilara. DARj. 81. — Amiralja, a sada amiralja. (Skurla sv. Vlaho 125). DPost. X.

amnistija, ἀμνηστια, die Amnestie, zaborav onoga što se učinilo, oprostanje: Bećir-paša po ugovoru zaista održa u Srbiji pravu amnistiju. Danica 3, 138. po Lat. izgovoru amnestija.

amo, Rj. *adv.* *vidi* ovamo, *od kojega će biti i postalo izgovor: i sačini sa u drugo ā.* Daničć. ARj. 81b. — 1) *adverb ovaj pokazuje, da je kod onoga koji govori, mjesto ka kojemu je upravljeno micanje; na pitanje: kuda (kamo?)*: Koji se zaklinju posljedaju u crkvi ispred oltara obrnuvši se amo u crkvu. Rj. 153a. Nema kud ni amo, već je i kod nas dobra nestalo. (Kazala Ciganka, kud je nekaka žena karajuć svoje dijete rekla mu u Cigane da ide). Posl. 203. Hodi amo, prijatelju kralju, hodi kralju, da se darujemo. Npj. 2, 178. Dovodite mi ga amo, Mat. 17, 7. Ne ćete izaći odavde dokle ne dođe amo najmlađi

brat vaš. Mojs. 1, 42, 15. — 2) *pokazuje i mjesto bacljanje, koje nastaje pošto se srčno primicanje, pa je amo kao ovdje; na pitanje: gdje?*: Prase . . . u nas se amo slabo govori. Rj. 561b. Vesel te se, gjevo Srbadijo! amo Turke jesam pobijedio. Npj. 4, 287. A amo dolje svuda Turci žive samo po gradovima. Danica 2, 99. Što se u Crnoj Gori govori žnijevem, a u nas amo žnjem i žanjem. Pis. 58. — 3 a) amo dolazi za tamo, koje stoji naprijed: tamo, amo, huc ihu, hip und her: u tome događaju može se tamo i okružiti tam'. — Avrlj bavrlj. tamo amo, ovamo onamo, n. p. kad ko kazuje kako je tumarao kojekuda, dok je što našao. Rj. 2a. (vrdi i trla vrla). Obigravaju tamo amo oko grobova. Npr. 97. Ne znadoće gje će ni kudla će, no tamo amo te za njom. 101. Poče tamo amo bježati. 112. etajnući se tamo amo. 116. Poče da je pregleda tamo amo čudeći se onome vezu. 123. Tumarala tamo amo. 111. Pretvori se u ovcu i tam' amo kroz kamaru stane bježati. 216. Počne tam' amo kroz goru šetati se. 219. Nagju . . . sve prosuto tamo amo. 259. Kad tvoj sluga imaše posla tamo amo, njeza nesta. Car. 1, 20, 40. — b) riječi tamo amo mogu biti vezane savez m i, u poricanju savezom ni: a može stajati i pred jednom i pred drugom riječi, kao i ni u poricanju: Gje ga valj tam i amo vuku. Rj. 52a. A grudi i desno pleće obrnu Avon tamo i amo na žrtvu. Mojs. III, 9, 21. — Ne imahu kuda bježati tamo ni amo. Is. Nav. 8, 20. — Stane skakati kroza nju (kroz ponjavu) i tamo i amo. Posl. 264. Poleti po sobi po dva tri put i tamo i amo. Danica 2, 130. Poskočivši s barjakom nekoliko puta ispred kola i tamo i amo. Kov. 65. Postavi pred vrtom Edemskim heruvima s plamenijem mačem, koji se vijaše i tamo i amo. Mojs. 1, 3, 24. — Nogom miče, mahnut' ne mogaše, a rukama ni tamo ni amo. Npj. 1, 544. — c) pred svakom od obje riječi može stajati te ili druga kaka od riječi: Te tamo te amo, te više te niže. Npr. 110. Dijete spopadne, pa poruci tamo poruci amo, ali ne može da je iščupa. 1. Po jami tue tamo tamo te amo ne nagje ništa do žita. 169. Kljetai kod vrata prema istoku bjehu tri amo tri tamo. Jezek. 40, 10. (vrdje još i amo staj' pred tamo). — 4) adverb amo pokazuje i prolazne, primicanje vremena od odredjenoga doba do doba, u koje žiri ovaj koji govori: da je narod naš od pedeset godina amo u napredak imao prema sebi ljudi za upravu. Kov. 16. Od početka 1811. godine amo u napredak. Miloš VII. Ovdle se broje redom sve bune od godine 1690. amo u napredak. 163.

ampamuk, am-pamuk, *m.* pamuk neopreden. Here. 357. — Mi smo tebe ruho sakupili, crne zemlje i zelene trave, am-pamuka i b'jela tulbenta. Here. 29.

amrčel, *m.* der Regenschirm (šilter, das Amrell, nach dem lat. umbrella), umbella (majar), cf. štít. Rj. *vidi* i saffan, sajvan, štít od kiše.

amvon, *m.* ἀμβων, ambon, mjesto u crkrama istočnom zakon, običke se prorijeda: Iznese ga u crkvu na amvon pred oltarom. DP. 331.

au*, *m.* rudi han. Rj.

Āna, Ana, *f.* Anna Rj. ime žensko. Āna (hyp. od Ana) ima roc. Āno. — *vidi* Aneta, Anka, Anica, Jana, Janja, Anaša.

anacema, *č* (u C. G.) *vidi* anatema. Rj.

Anadolac, Anadolca, *m.* čovjek iz Anadolije: Otkud biju Turci Anadolci, odonud mi dodjaše konjici. Npj. 3, 17. *ako*. DARj. 83a.

Anadolija, *f.* Rj. Mala Azija, Grč. ἀνατολή (istok), *vidi* Anatolija: Sve delije od Anadolije. Npj. 5, 175. — u Maloj Aziji ima i planina Anadolija: Da se dvije sastanu planine, Džin-planina i Anadolija. Npj. 3, 70.

Anatema (anatenate) *f.* das Anathem, anathema, Rj. *vidi* anacema, ἀνάθεμα, prokletstvo. — 1) Grei posalju na Srbe anatema, koja se tek 1376. godine uzme natrag. Danica 2, 113. Ali poslije duge srdnje i anatema priznadu (Grci) Srpskoga patrijara. Kov.

10. (*gen. pl. ?*). — 2) u *proklinjanju* uz riječ *anacema*, *anatemala*, *anatemate*, *tko se proklinje, stoji u gen. pa s glagolom biti ili bez njega*: Tamo da ga je *anacema*. Rj. 120a. *Anatemate* vruga i njegova brata *anata*! Posl. 10. *Anatemate* gjavola i njegova imena! 10. — 3) *anatemate se i ruscijepi*: *anate mate, pak se genitiv unetne u tako ruscijepnu riječ*: *Anate ga mate bilo!* Rj. *Anate vas mate bilo!* Rj. 67a. *Kradljivac odgovori*: *Ja sam gjavo . . . A čovek krsteći se poviče*: *Pa šta ćeš ovgje, anate te mate bilo?* Npr. 301.

Anatemate, *anatemala sa nast. koji pripada Grčkaj osnovi ἀνάθεμα; ne mijenja se u oblicima, vidi anatemala.*

Anatemnića, *f. die des Anathems würdig ist, digna anathemate*. Rj. *koja je zaslužila anatemu.*

Anatemnik, *m. der des Anathems würdig ist, dignus anathemate*: *Anatemniće jedan!* *anatemnjak, koji je zaslužio anatemu, vidi anatemnjak.*

Anatemnjak, *m. vidi anatemnik*. Rj. *anatemnjak prema anatemnik; tako bezakonjak prema bezakonik, bezbožnjak prema bezbožnik, bezočnjak prema bezočnik, bobovnjak prema bobovnik, burnjak prema burnik i t. d.*

Anatolija, *f. vidi Anatolija*: *Daj ti meni vojsku regularnu . . . sve soldate iz Anatolije*. Npj. 5, 352.

Ančica, *f. dem. od Anka*. Rj.

Ändara mändara, *Tadel gegen ein unnütziges Gewebe oder Geschäft, nugue*. Rj. *kud se u čemu, što se govori ili radi, hoće da kaže, da je koješta, zabudno, besposlica*. — *isp. tandara mandara.*

andio, *ängjela m. (u Dubr.) vidi angjeo*. Rj. *vidi i angjel, za nast. isp. Žudjo, Žugjela (Žudjela); kašto, kaščela, muškatio, muškačela*. Ono dijete što je na snu dolazilo, bio je *andio* poslan od Gospoda Boga. Npr. 121. *Imao je od prve žene samo jednu šćer blagu kao andio, dobru kao kruh*. 130.

ändioski, *adj. (u Dubr.) vidi angjelski*. Rj. *isp. andio*.

Ändra, *m. ist. vidi Andro*. Rj. *roc. Ändro, hyp. od Andrija*.

Ändra, *f. vidi Andrijana*. Rj. *hyp. od Andrijana, takva ženska hyp. Kända, Nina, Pčra, Šćina, Vāra.*

ändräk, *m. u riječima*: *ne znam koji mu je andrak (u Srijemu i u Bačkoj), ich weiss nicht was ihm eingefallen ist*. Rj. *mjesto pitanja*: *što ti je? kud se hoće s ukorom ili porugom da pita, reće se*: *koji ti je andrak?* DARj. 84b. — 1) u Rj. 802b. *kod riječi handraća*: (u Dubr.) *vidi žuma, cf. andrak; a kod riječi andrak nema ništa u sumi. Handraća, česta, trnje*. ARj. III. 563b. — *tugja*: *ändräk*. Osn. 269.

ändramilje, *n. kao nešto ljepše od andravoljja*. Rj. *vidi deonjak, i syn. andje*.

ändravölji, *m. pl. vidi prnje*: *nosi kojekake andravolje*. Rj. *vidi andramilje*. — *ora i prednja riječ tugje* su. Osn. 131, 134.

Ändrica, *m. sačeto od Andrija, koje vidi*. — *u prezimenu*: *Andričić je svjedočio*. DPost. 5.

Ändrija, *m. Andreas*. Rj. *ime muško, vidi Andrijaš, dem. Andrica, Andrija, hyp. Andra, Andro, Andruško.*

Ändrijana, *f. ime žensko*. Rj. *hyp. Ändra, imena ženska s takim nast. Božana, Bojana, Dobrana, Dostana, Gordana, Gordijana, Grozdana, Kosana, Kćerana, Mirjana, Oenjana, Radana, Smiljana, Zvezdana, Zivana i t. d.*

Ändrijaš, *m. Andreas*. Rj. *vidi Andrija*. — *imena s takim nast. Matijaš, Petraš, Tomaš, vidi i kod Dragaš.*

Ändrija, *m. dem. od Andrija vidi Antica*. Rj. — *takva dem. kod Antica.*

ändrkva, *f. (u Dubr.) vidi rotkva*. Rj. *vidi i rdakva, rodakva, rokva, der Rettig, raphanus sativus Linn. biljka*. — *Ändrke* se vrtaru ne podavaja. DPost. 5. *Za ändrku i sirac ne trebuję ghimac*. 152.

Ändro, *m. (juž.) hyp. od Andrija*. Rj. *gen. Ändra.*

roc. Ändro, takva hyp. vidi kod Dobro, vidi Andra. — *A na kulu Milošević Ändra . . . Ouhijela starom Ändru iz ramena ruku*. Npj. 4, 448.

Ändruško, *m. hyp. od Andrija*. Rad. 26, 55. *hyp. s takim nast. Badruško, Mijasko.*

ändž . . . vidi handž . . . Rj.

ändkmoli, *vidi akāmoli*: *Imam blaga koliko mi drago, gradio bi devet manastira, änekvoli sebe oženio*. Rj. *a nekmo li vidi nekmo li*.

Äneta, *f. Annette, Anubla*. Rj. *ime žensko vidi Anka, Anica*. — *Voda mutna a djevojka kruta, te potonu Filip i Äneta*. Rj. 308b. (*adj.*): *i bijele ruke Änctine oko gojna grla Jovanova*. Rj. 92b. *Aneta od Talijan*. Annetta. Glas. 12, 471. *isp. Marijeta.*

äneta, *änctā, n. pl. (am Statzen) die Schraubengänge, rigue, cf. oluk Rj. Zjebori zarogiti u cijeri puscanoj*: *Kaval je spolja kaj i šešana, samo što iznutra nema aneta*. Rj. 257b.

Änglez, *Ängleza m. der Engländer, Anglas*: *U Boei se za nekoliko godina izmijene i Austrijanci i Rusi i Francuzi i Änglezi*. Kov. 39. *vidi Englez, Inglez.*

Änglija, *f. England, Anglia, Britannia*. Rj. *vidi Engleska, Ingleska, Ingleska*.

änglija, *f. englisch Tuch, pannus anglicus*. Rj. *sukno Änglijsko*.

Änglijski, *adj. English, anglicus, britannicus*. Rj. *što pripada Ängliji*: *i gjevojka Änglijska kraljica*. Rj. 95a. *vidi Engleski, Ingleski, Ingleski*.

Ängja, *f. hyp. od Ängjelija*. Rj. *roc. Ängjo, vidi Ängje, dem Ängjica*. — *Na ti Ängjo, tri prstena zlatna*. Npj. 3, 268.

Ängje, *f. hyp. od Ängjelija*: *Ängje moja, ti si bezrotkinja*. Rj. 21a. *takva ženska hyp. vidi kod Dobro, vidi Ängja*.

ängjel, *m. der Engel, angelus, cf. angjeo*. Rj. *vidi i andio, hyp. angjelak*. — *Ängjel piše, Gospod gledi*. Npj. 1, 145.

ängjčlak, *ängjčelka, m. hyp. od angjeo*. Rj. *roc. ängjččec, prema roc. pčlčnc od pelenak*.

Ängjčlija, *f. Angelia*. Rj. — 1) *ime žensko, vidi Ängjelina, dem. Ängjelijca, hyp. Ängja, Ängje, augn. Ängjuša*. — *Pij, delija; toči Ängjčlija*. (*Kad se dogje u křemu da se pije*) Posl. 217. *Popadijo snaho Ängjčlijo!* Npj. 4, 361. *Star delija, i š njim Ängjčlija*. Here. 190. — 2) *Čorava Ängjčlija (u Srijemu) vidi mečava*: *Kad dme čorava Ängjčlija*. Rj. 761a. *vidi snijeg meč, vidi i pomet, salaukovina, vijavica*.

Ängjčlija, *f. dem. od Ängjelija*. Rj.

Ängjelina, (*Ängjelina*), *f. žensko ime: Ängjelina mžu brala*. Rj. *vidi Ängjelija*.

Ängjčlko, *m. muško ime: Äf j' Ängjčlko grgji od Šinana*. Rj. 100a. Äf Ängjčlko koplje sačekuje. 667b. *ake, od Daniččca*. ARj. 87a. *hyp. od imenu Ängjel koje takogjer dolazi, isp. ARj. 88b, takva hyp. Atanacko, Božičko, Ivanko, Marinko, Nedjeljko, Štamenko i t. d.*

ängjelov, *adj. des Engels, angeli*. Rj. *što pripada ängjčelu*. — *Izigje od ruke Ängjelore pred Boga*. Otkr. 8, 4. *Po mjeri čovječijoj, koja je ängjelora*. 21, 17.

ängjčlski, *adj. englisch, angelicus*. Rj. *što pripada ängjčelima ili ängjčlu kojemu god, vidi andioski*. — *Ängjel piše, Gospod gledi u ängjčlska desna krila*. Npj. 1, 145. *Ako jezike čovječijje i ängjčlske govorim, a ljubavi nemam, onda sam kao zvono*. Kor. 1, 13, 1. *Iljeba ängjčlskoga jęgjaše čovjek*. Ps. 78, 25.

ängjeo, *ängjela, m. vidi ängjel*. Rj. *vidi i andio*. — *To mu se javi u snu ängjeo Gospodnji*. Mat. 1, 20. *Ängjeo takun ga i reče mu: ustani, jedi*. Car. 1, 19, 5.

Ängjica, *f. dem. od Ängja*. Rj.

Ängjuša, *f. augn. od Ängjelija*. Rj. — *Pita Ängju ostarjela majka: Kćeri moja, lijepa Ängjuša! što si majci tako nevesela?* Npj. 3, 107. — *imenu ženska augn. s takvim nast. Manduša, Maruša, Miluša, Pauša.*

u Hrvatskoj Podravini ženska, e četvule najprije Dorina, Jénica, Kätica i t. d.; *onda* Dóra, Jána, Kata i t. d. *poslje od prilike od 30. godina* Doréna, Janéna, Katéna i t. d.; *najposlije* Ddraša, Jánuša, Kánuša i t. d.

áni, (u C. G.) *vidi* *evo*; *áni ga!* Rj.

Anica, *f. dem. od Ana*, Rj. *dem.* Aničica. — Ružu bere *u vrtu* gjevojka. Here, 19. — *Aničić, prezime* *po mater*. Anici; Aničić *osn. u Anical*, Osn, 231.

Aničica, *f. dem. od Anica*, Rj.

aniž, *sa* (u Dubr.) *vidi* *oniž*, Rj. *der Anis, punje* *u ovisum, baljka*.

Anka, *f. Anchen, Annula*, Rj. *hyp. od Ana*, 3. i 7. *puke* Anči, 91b, 19. *dem.* Ančica. — *tukra hyp.* *kod Drenka*.

ano, *a ono obrnjeno iz gubirski* *prvo* *o*; *a 'no*: Ako ti je preminula majka, *ano* ti je baba ostanno. Here, 221. *vidi* *a* 1. 7.

anski, *adj. vidi* *hanski*, Rj.

Anta, *m. (ista) vidi* *Anto*, Rj. *cor.* Anto. — Kad ne mogu kroz Loznicu proći od gospodstva Ante gospodara, Npj, 1. 501. Za Čupičem Bogičević Anta, 1. 231. Miloš tjesi Bogičević Antu: Ja moj brate Bogičević Anta! 1. 246.

anta, *f. (u Rj. pogrješkoma stamparskom m.) (u Srijemu) der Markhaufen, cumulus (terra) terminalis*, Rj. *vidi* *humčica*, *humka*, *humka*, *humjka*. — *od Madč*, *hant* (*aus* 1. *i busen*).

antianje, *m. das Setzen der Markhaufen, cumulorum terminalium coniectio*, Rj. *verbal. od* *antati*, *rudnja* *kojom tko anta*.

antati, *antäm, v. impf. Markhaufen setzen, cumulos terminales erigo*, Rj. *praviti anta*.

Ante, *m. vidi* *Anto*, *tukra hyp.* *kod Ale*. — *Ante*, *tebe* *zabiti* *ne ču*, 1. Kavanjin, DARj, 91b.

anterija, *anterijaj, f. ein Unterkleid mit Armeeln, tunicae genus*, Rj. *Krunka haljica s rukarima, koju se nosi ispod druge*; *I savijala bijela anteriju*, Npj, 1. 179. *grčjskom sa h*: Da upitam terzibašu, šije li mi *buderi u* Here, 254.

anteriluk, *m. Stück Zeug auf eine anterija, panni quantum sufficit ad vestem anterija dictam conjecundam*, Rj. *onoliko platna koliko ga treba za anteriju*, *anteri-luk isp.* *abadžiluk*.

Antica, *m. dem. od Anta*, Rj. — *muška imena dem. s takom nast* Arsica, Bojica, Brajica, Đukica, Grujica, Gjurica, Jovica, Jókica, Kajica, Nikolica, Pavlica, Perica, Rajica, Reljica, Rujica (Hrnjica), Savica, Šinica, Tođica, Tomica, Vojica, Vučica i t. d.

Antić, *m. dem. od Anta, ili sin Antin*. — *Antun se tužio, a Antić i Antunica svjedočio*, DPost, 5.

antifoni, *m. antiphona vidi* *otpijevanje*. — *Antifoni*, *t. j.* *otpijevanje*; *oni su sastavljeni od cijelih psalama i od nekih stihova*, DP, 18.

antibríst, *m. ζωγγοστος, der Antichrist, aka. od Daničeva*, ARj, 91b. — *Antibríst*, *koji kaže da Hristos nije obični Mesija*, Nov, Zav, IX. *Česte da će doći antibríst*, *i sud mnogi antibrísti postaje*, Jov, 1. 2, 18. *Dvije besjede o antibrístu*, Rad, 13, 230. *aka. od Daničeva*, ARj, 91b.

antibrístov, *adj. što pripada antibrístu*: *Ovaj je antibrístov*, Jov, 1. 4, 3.

antibrístčanski, *adj. antichristianus*, *Crkvu, koju . . . kako antibrístčanska kunn*, Š. Budinić, DARj, 91b.

antiluk, *m. Turski antiluk, šestak, od alti, sest. Turski murac od sest. graša*, Daničić, ARj, 92a. — *Trebala bi čapra od magaraca, da napunim čapru antiluka, antiluka i Turskih besluka*, Npj, 5, 516.

Antiohija, *f. Antiochia*. — *Progjoše tja do Finikije i Kupra i Antiohije*, Pj, Ap, 11, 19.

Antiohijski, *adj. što pripada gradu Antiohiji*. — *Patrijarski zovu se osobito ovi arhiepiskopi: Antiohijski*, DP, 235.

Anto, *m. (juž.) hyp. od Antonije*, Rj. *gen.* Anta,

roc. *Anto, vidi* *Anta*. — *Anto Bogicević*, Npj, 5, 531. *Ova je poslanica . . . poslana Antu Kuzmančić Slav. Bibl.*, 1, 90. *On pošalje u Crnu Goru svoje dvije vojvode, Colak-Anta i Raka Levajca*, Sovj, 28.

Antoje, *m. hyp. od Antonije*, Rad, 26, 56. *vidi* *tukra hyp.* *kod Blagoje*.

Antonija, *m. Antonius*, Rj. *vidi* *Antonije*. — *Reče Lazarević Luko: Kako j', brate Anto, u Loznici? Anto proli suze niz obrave, Antonija nema što kazival'*: *Vidiš, Luko, kako j' u Loznici!*, Npj, 1, 256.

Antonijca, *m. dem. od Antonija*, Rj. *vidi* *tukra dem.* *kod Antica*.

Antonije, *m. Antonius*, Rj. *vidi* *Antonija*, *Antun. hyp.* *Anta, Ante, Antjo, Antoje dem.* *Antica, Antonijca, Antunica*. — *Antoniju Bogičeviću, vojvodi Jadranskom*, Npj, 1, 500. — *Kod ovijeh se imena može pomenuti, da se u narodu nasemu govore i na tja, u. p.*

Antonije, i Antonija; *i u ostalijem padežima Antoniju i Antoniji, i pridjev Antojaj i Antonijan i t. d.*; *no ja bih rekao, da je pravilnije prvo (t. j. Antonije) od drugoga (t. j. Antonija)*, *isp.* *Pis*, 51.

antreselj, *m. — 1)* *u smirna na natovarenom kljusetu mjesto među obje strane, a potom i (Rj.⁹¹) ono što se na natovarena konja metne odozgo među strane; s jedne strane pregra nekuvana, s druge strane pregra nepredena, u antreselj bakina užina*, Rj. *vidi* *treselj*. — *2)* *(u Srijemu) vidi* *krtog*, Rj. *u prenesenom smislu: kajkaka smet po sobi*. — *postanjem od sred. Lat. interessare (indorsare, supra dorsum ponere, quod vulgo dicitur solet interessare, Ducange)*, DARj, 93a.

Antün, *Antüna, m. (roc. Antüne) (po zap. kraj.) vidi* *Antonije*: *O Antüne, manjak te u majke*, Rj. — *Na pečinu navadiše Turci, lijepo ih Antün dočekiva*, Npj, 5, 207.

antünac, *antünca m. tukra se zove u Hrv. primorja pliva, koju Njemezi zovu Gimpel*, V. Điković.

Antünica, *m. u* *posloviu*: *Antun se tužio, a Antić i Antünica svjedočio*, DPost, 5. — *po Daničeviću je*, ARj, 93b. *Antunica dem.* *od Antun*.

anum, *vidi* *hanum*.

anuma, *vidi* *hanuma*.

Anuša, *f. augm. od Ana*, DARj, 93b. *govori se kao* *Angjuša, koje vidi*.

Anuška, *f. Anua*, Rj. *upravo je hyp. od Anuša*.

anjati, *anjäm, v. pf. vidi* *jenjati*, Rj. *vidi* *henjati*.

ao! *interj. sapperment! rah: ao, moj brajko!* Rj. — *1)* *u edniji se u qujera i u ukora: Ao Gjurgu, moje čedo, drago! da se hoćeš Gjurgu oženiti*, Npj, 2, 571.

Ao Čiro, moje čedo drago! *Kad dogjete u Drekaloviću, starijega paz' ka' roditelja, a mladjega kao braca svoga*, 3, 506. *Ao Bajo, Pivljansko kopile!* Nj, 3, 466. *Ao moj tupi tupane!* *S tobom zlo, a bez tebe i gore*, Post, 10. — *2)* *mjesto aoh uzvikuje se ao i u žalosti u krajerina, gdje se li slaba ili nikako ne čuje u govoru: Ao Lazo, zete nesagjeni: kako ču ti ja vesela biti?* Npj, 2, 23. *Ao njemu do Boga miloga*, 4, 136.

Ao kume, moje jarko sunce! *Dobro ti ne bješe ograulo, pa mi opet za gorien zagie!* Kov, 100.

ao! *vehe! eae! cf. jaoh: Aoh jadan Musa pobratime*, Rj. *interj. uzvikuje se u žalosti, vidi* *i* *ao* 2. — *A ob mna, prva srečo moja!* Npj, 1, 230. *(uene datir)*. *Ona žali sva tri pobratima: aoh njaz'i, do tri pobratima!* 1, 105. *Aoh Jokica, žalosna ti majka*, Kov, 105. *Nesta knči domaćina, aoh domu*, Živ.

aöno, *(u opu), so, dann, igtur, at: ako nije tako, a ono je ovako; ako ne ćeš ti doći meni, a ono ču ja tebi*, Rj. *vidi* *a* 1. 7.

äpa, *f. (u C. G.) Geruch, odor: Zaudri me äpa od duhana*, Rj. *postalo od* *vapa iz gubirski v.* *Daničić*, ARj, 91a. *vidi* *vap*, *vapa*; *tonj*, *tonja*; *vonj*, *vonja*; *zadah*, *zadaha*, *zadah*, *isp.* *blagovanje*, *mir* *i* *miris*, *miris*.

äpa dräpa, *Tadel gegen eine schlechte Arbeit, con-
vium in rem male confectum*, Rj. *kaže se, kad se
kudi stvar rjucno načinjena*.

apateka, *f.* die Apotheke, apotheca, pharmacopolium. Rj. *vidi* apoteka, ljekarnica. — Ide (se) u *apateku*, te apatekar lijek načini. Danica 3, 240.

apatekár, apatekára *m.* der Apotheker, pharmacopola. Rj. *vidi* apotekar, ljekar. — Apatekar lijek načini. Danica 3, 240.

apatekárov, apatekárov, *adj.* des Apothekers, pharmacopolar. Rj. što pripada apatekaru, *vidi* apotekarev, apotekarov; ljekarev, ljekarov.

apatekárski, *adj.* Apotheker-, pharmacutiens. Rj. što pripada apatekarima ili kojemu god apatekaru, *vidi* apotekarski; ljekarski.

ápkało, *n.* (u Srijemu) *vidi* epkala. Rj. *zalístak na dalcu*. — *ápkało* (glagol nije u običaju). Os. 123. *riječi s takom nast. kod bućkało*.

ápokrífnič, **ápokrífskič**, *adj.* ἀποκρυφιστικός apokryphisch, unterhehen: Poslije 150-toga (psalma) stoji: *ápokrífnič* . . . Dan. III. između stih 23 i 24 *umetak ápokrífski*. Star. 3, 7.

ápostol, *m.* Rj. *vidi* apustol. *Daničič*, ARJ. 96a. *piše dč.* ápostol, ápostolskič, i t. d. *rečiči da je u Vuku griješkom ápostol*. — 1) *Ápostel*, apostolus. Rj. *poslanik Hristor*. Sveti Petar i *ápostol* Pavle. Npj. 2, 4. Još se baba jadžiti hoćeše, no joj ne da Petre *ápostole*. 2, 11. Vino pije care Kostadine . . . šnjime piju *Božji ápostole*; Sveti Petar i *ápostol* Pavle; al' besedi care Kostadino: O *vrhovni Božji ápostoli*! 2, 85. — 2) *kujiga*. *Apostelbuch, liber apostolorum*. Rj. *Kajige noroga zarjela osim jevanđelja sre zajedno i što se iz njih čita koga dana u ekri*: — Bogorođičino kolo . . . gdje se čita jevanđelje, *ápostol* i t. d. Rj. 31a. Jevanđelje s *ápostolom*. Rad 1, 174.

Ápostol, *m.* ime muško. Rj. i *prezime po imenu*: Mirko *Ápostolovič*. Rj. XXIV.

ápostolskič, *adj.* apostolisch, apostolicus, *adr.*: otišao *ápostolskič*, t. j. pišeke, zu *Pass*, *per pedes apostolorum*. Rj. što pripada *ápostolima*, *vidi* *ápostolskič*. — Ali *poslanik ápostolskič* . . . jer je papin poslanik . . . pozdravi kralja kao što se pristoji. Glas. 21, 283.

ápostolstvo, *n.* das Apostelamt, apostolatus. Rj. *rhéb* *ápostolska*, *vidi* *ápostolstvo*. — Primismo blagodat i *ápostolstvo*. Rim. 1, 5.

apotéka, *f.* *vidi* apateka, ljekarnica. — Samo ih (Misirec) još na dramove prodaju *po apotekama*. Priprava 78.

apotekář, apotekára, *m.* DARJ. 97a. *vidi* apotekar, ljekar.

apotekářev, apotekářov, *adj.* što pripada apotekaru, *vidi* apotekarev, apotekarov; ljekarev, ljekarov.

apotekářica, *f.* žena apotekareva, govori se u Hrc. *isp.* ljekarica.

apotekářija, *f.* ars pharmaceutica, DARJ. 97a. *posao apotekarski*.

apotekářskič, *adj.* *vidi* apotekarski; ljekarski. — Načini ulje najbolje vještinom *apotekarskom*. Mojs. II, 30, 25.

ápril, *m.* DARJ. 97a. *aprilis*, četvrti mjesec u godinu, *vidi* travanj, travnik 3. — *Aprila* je dvadeset osmoga, kad vojevoda u Grahovo dođe. Npj. 5, 523. U *áprilu*. Straz. 1886, 1513. Minčj za mjesec *ápril*. Rad 1, 188.

ápriorističkič, *adv.* aprioristisch, a priori, aprioristiche. — Nije dobro *ápriorističkič* suditi. Kolo 14 (15).

áps, *m.* *vidi* haps. Rj.

áps . . . *vidi* haps . . . Rj.

ápta, *f.* Attich, sambucus chulua, Linn. Rj. *vidi* habat, avta, burjam, biljka, *riječ* *postala od habat*, *gen.* hapta, *izgubirši sprjeda glas h*. — *coll.* aptovina, *struk apte aptika*.

áptik, aptika, *m.* der Attichstranch, sambucetum chulatum. Rj. *aptora gmenje*, *vidi* avtik. — *riječi s takvim nast.* borik, brezik, bukvik, cerik, drenik, grabik (i grabrik), grmik, ivik, jablanik, jasik, jelik, jošik, kestenik, klenik, krušik, lipik, šljivik, topolik i t. d.

áptika, *f.* ein Attichstengel, chulua. Rj. *struk apte*, *vidi* avtika, *coll.* aptovina. — *riječi s takvim nast.* bazdrljika, bjelika, bodljika, borika, bumika, crvenika, cvolika, čemerika, čošljika, gorčika, grešika, jaglika, jasika, jelika, klokočika, konopljika, lovorika, ljuštika, ljutika, mastika, mljeverika, okrajika, paljika, raštika, solika, trbuljika, uljika, vrljika, zelenika, žestika i t. d.

áptov, *adj.* n. p. list, Attich-, chuli. Rj. *vidi* avtov, *što pripada apti*. — Kad ono što riječ znači nije upravo čeljade nego se uzme samo kao čeljade, može od nje biti ovaki pridjev (s *nast. ov*) . . . γ) od riječi muškoga i ženskoga roda koje znače *bilje: jelava* grana, grana *basiljkara*, drvo *hadmaro*, *bobora* slama, *jabukova* voda (Šint. 24); brekinjov, gunjov, ješov, lipov, lozov, oskornšov, šljivov, trešujov, višnjov i t. d.

áptovina, *f.* der Attichstranch, sambuci chuli. Rj. *coll.* od *apta*, *što apte škupa*, *manje ili rise*, a *po tome i sama apta*, *vidi* avtovina.

ápostol, *m.* *vidi* apustol, *mit allen Ableitungen*. Rj. *tako i ostale riječi koje su od nje: čine čete, dake*: apustolski, apustolstvo. — Pred blagdanom blaženoga Tome *ápostola*. Mon. croat. DARJ. 397a. Primili smo danas poslati na G. Kopitara *Ápostol*. Straz. 1886, 1667 (*ordje je apustol kujiga*).

ápostolskič, *adj.* *vidi* apustolski. *isp.* apustol.

ápostolstvo, *n.* *vidi* apustolstvo. *isp.* apustol.

ar, *vidi* ahar. Rj. *ahar*, *svetio ar*.

Árad, *m.* Rj. *grad u Ugarskoj*.

Áradski, *adj.* Rj. *što pripada Áradu*.

Áragjanin, *m.* (pl. Áragjani). Rj. *čorječ iz Árada*.

árájstvo, *n.* (u Srijemu) *Laub*, *Verjüngung*, *gratia*: Šad je kopati od *arajstva* (*n. p.* poslije kiše). *cf.* milina. Rj. — *od arajdati se, veseliti se, razveseliti se, obradovati se, koji glagol sad nije više u običaju*. *isp.* DARJ. 98b. *isp.* i rajdati se, zarajdovati se.

árak, árka, *m.* Lat. areus; der *Bogen*. — *arak*, tabak (papira). Daničič, DARJ. 109b.

áram,¹ aráma, *m.* *vidi* haram. Rj.

arambaš . . . *vidi* harambaš . . . Rj.

arámija,² *m.* *vidi* haramija. Rj.

arámijič, áramim, *vidi* haramijič: *Árami im pogaču belju*, i *arami od ovna janiju*. Rj.

aramljiv . . . *vidi* haramljiv . . . Rj.

aranzada,³ *m.* Spil:bube (mehr im guten Sinne), nequam: A sreće je monče *aranzada*. Rj. *znači upravo kopile, a u nasen jeziku psorka za prijeravno, lažno čeljade, ali obično kao od mila i od šale*. haram-zade⁴ — kopile. Rj.³ *vidi* haramzada.

árándio, árangjela, *m.* (u Dabr.) *vidi* arangjel. Rj. *vidi* arhandio.

árangjel, *m.* der Erzengel, archangelus: sveti šestokrili *arangjelač* zakrili me krilom tvojim (kad se mole Bogu). *cf.* arangjeo. Rj. *vidi* arhandio, arhangjel, arangjel.

árangjelov, *adj.* n. p. dan; Rj. *des Erzengels, archangeli, što pripada arangjelu*, *vidi* arhangjelov.

árangjelovae, árangjelovca, *m.* *vidi* arangjelovstak. Rj. *vidi* arhangjelovstak. — *za nast. isp.* gjurgevac.

árangjelovica, *f.* arangjelov post, die *Faste 8 Tage vor Erzengelstag*, jejunium archangeli. Rj. *vidi* arhangjelovica.

árangjelovšták, *m.* čovjek koji slavi arangjelov dan, *der den Erzengel Michael zum Hauptpatron hat*, *clerus archangeli*. Rj. — Kako se stariji brat mojega oca oženio od *Arangjelovštákü*. Rj. 598a. *vidi* arhangjelovšták.

árangjeo, árangjela, *m.* *vidi* arangjel. Rj. — Kad sigje sveti *Arangjeo* na zemlju. Npj. 2, 84. *vidi* arhangjeo.

áratos, (u Rismu) *vidi* aratos. Tako me *aratos* ne bilo! Rj. u aratos *umčrmito n*.

áranje, *n.* Rj. *vidi* hranje.

Arap, *m.* *vidi* Arapin. Rj. — Tako mi obraz ne poernio (kao *Arapu*)! Posl. 302. *kad je Arap* (Arapin)

aga, *možu se oće dete rici sastaviti, kao da je prva me maska*: Arap-aga (vidi aga): To su dvori age Arap-aga. Npj. 2, 622. Arap-aginica, žena Arap-agina: Izagjile, Arap-aginice, 2, 623, piše se griješkom i sa h sprajeda: Harap (koje ridi), a u Crnoj Gori tako se i govori (i u Hrvatskoj gdje ima prezime Harapin).

Arapčad, *f.* (coll.) *Mohrenkinder, saboles mauri*. Rj. *dječa Arapska*: Idi t' odatle, deco Arapčadi! Npj. 2, 374, *jedno od Arapčadi Arapče, Arapinče*.

Arapče, *Arapčeta*, *n.* ein *Mohrenkind, puer maurus*. Rj. *dječa Arapsko, mladi Arapin*, ridi Arapinče, coll. Arapčad

Arapija, *f.* (coll.) *die Mohren, Mauri*: Sad navali ljuta Arapijo: nema onog strašnoga junaka na šarenu konju velikom nast. Rj. *sing. Arapiu*. — *imena coll. rlastita s takom nast.* Arbanija 2, Brgjanija, Grčadija, Latinija, Madžarija, Njemadija (i Njemčadija), Srbadija, Turalija i t. d. *isp. nevjerija, neznanija*.

Arapin, *m.* der *Mohr, Aethiops, Maurus*. Rj. ridi Arap. — 1) u pravom smislu, *čovjek iz Arapske*: Krišani i Arapi, čujemo gdje oni govore našijem jezicima veličine Božije. Dj. Ap. 2, 11. — 2) *Crnac*: Al' eto ti crna Arapina . . . pet stotina crničkih Arapa: Arap gjever, stari svat Arapin, a Arapin crna mladoženja. Npj. 2, 396. I gle, čovjek Arapin (Aethiops), uskopljenik. Dj. Ap. 8, 27, piše se griješkom i sa h sprajeda: Harapin (koje ridi), a u Crnoj Gori tako se i govori, i u sjevernoj Hrvatskoj.

Arapinče, *Arapinčeta*, *n.* u pjesmi mjesto Arapče: Al' procvili Arapinče crno. Rj.

Arapinov, *adj. des Mohren, Aethiopsis*. Rj. *što pripada Arapiu*.

Arapka, *f.* die *Mohrin, Mauri*. Rj. ridi Arapkinja. *zena ili djevojka Arapska, ili Crnica* 2, *crna žena ili djevojka*: A uza me Arapka gjevojka, zagrli me crnijem rukama . . . Udarili je po svilenu pasu . . . još Arapki glava progovara. Npj. 2, 378.

arapka, *f.* eine *Art harter, schwärzlicher Birnen, piri genus*. Rj. nekaka tvrda, crnjasta kruska.

Arapkinja, *f.* ridi Arapka. Rj.

Arapov, *adj.* ridi Arapinov. Rj. — I dade mu sablju Arapovu. Npj. 3, 13.

Arapskā, *f.* *adj.* t. j. zemlja; *Arabia*: Sinaj gora u Arapskoj. Gal. 1, 25.

Arapski, *adj. mohrisch, mauricus*. Rj. *što pripada Arapima (pravima i Crncima)*: Na dvanaest ata Arapskih . . . Te udarih crna Arapina . . . odvedoše kralju Arapskome. Npj. 2, 374, 377.

arar, *arara*, *m.* ridi harar. Rj.

ararina, *f.* ridi hararina. Rj.

araslama, *f.* (st.) ridi arslama: Araslame u među kuvane. Rj.

arati, *rām. v. impf. plündern, espilo*. Rj. ridi harati.

aratos, (άρατος) *verpflicht, hal's der Teufel, in malam rem!* Aratos ga bilo! Aratos ti kirije, sigji mi s kola. Rj. *adverb* braj reče se proklinjući, kad se čovjek oprasti kakoga žla ili ga se želi oprostiti, što se proklinje, stoji u gen. Idi bedo, aratos te bilo. Rj. 19b. Aratos ti dva novca! Npr. 172. Aratos ti i takoga zeta. 210. aratos (proklat) sa uactnatijem n: arantos, koje ridi, ridi i kurtala!

aratosiljanje, *n. verbal. od aratosiljati se*. Rj. ridi ratosiljanje.

aratosiljati se, *aratosiljām se, v. impf.* koga ili čega, *etwas zum Teufel wünschen, detestor aliquid, caseror*. Rj. *proklinjati što (aratos) želeći ga se oprostiti*. Aratosiljati su se begluka. Rj. 826a. Idi griješće od mene! kad se ko čega aratosilja. Npj. 1, 179 (Vuk). Zar mi u svacemu da primamo ono, čega se drugi aratosiljaju? Odz. na laži. 22. ridi ratosiljati se. *isp. krstiti se* 3.

Arbanas, *m.* der *Albanese, Albanus*. cf. Armatin. Rj. ridi Arbanasin.

Arbanasa, *m.* u pjesmi mjesto Arbanas: Vino pije Musa Arbanasa. Rj. — Arbanasa je mjesto Arbanas ili Arbanason. Npj. 2, 401 (Vuk).

Arbanasin, *m.* — Arbanasa je mjesto Arbanas ili Arbanasin. Npj. 2, 401 (Vuk). ridi Arbanas, Armatin.

Arbanaskā, *f.* *adj.* t. j. zemlja, Arbanija. Arnautska. — Grad u Arbanaskoj. DRj. 1, 330.

Arbanaski, *adj. albanesisch, albanicus*: Latinski mu govori, Arbanaski zanos. Rj. *što pripada Arbanasima*, ridi Arbanaski. — Kranjsko zvono, i Arbanaska žena, i gradsko muzare, to su najveći mučenici na ovome svijetu. Posl. 160. Puni su ti Arbanaske čudi. Npj. 5, 542.

Arbanaski, *adj.* ridi Arbanaski. *što pripada Arbanasima*. — E će kupit' Arbanaske ovce. Npj. 4, 424. Ne plaćite, Arbanaski Turci. 5, 12. Igeralo je Vlaško kolo i Arbanasko. Kov. 50, za nast. *isp. Peraški, Raski*.

Arbanija, *f.* (po juž. kraj.) — 1) *Albanien, Albanien*. Rj. *zemlja Arbanaska ili Arbanaska*. — I da ima, što ima Srbija, jedanak bi Bosnu prihvatila . . . i saviše ravnu Arbanija. Npj. 5, 61. ridi Arnautluk. — 2) (coll.) narod Arbanaski, *Albaneserolk, Albani*. Mahmutpaša Busatlija, koji je poginuo na Crnoj Gori 1796, u jednome pismu Petru vladici zaklinje se tako mi moje ljute Arbanije! Rj. — Ne dade se kleta Arbanija, vrlo smo ih malo potisnuli. Npj. 5, 543.

arbijā, *f.* ridi harbijā. Rj. *šipka (drvena ili grozdena) što se nabija njom mala puška kad se puni*.

arbuu, *arbuina* *m.* (u Dabr.) nekakva morska riba. Seebarbe, cythrinus. Rj. rotter Goldbrussen, pugellus cythrinus C. F. Rj. Tal. albero.

arbuo, *arbula*, *m.* ridi jarbol, jarbuo, katarka; *der Mastbaum, milus, od Lat. arbor (drvo)*. — Kad se vjetar krene, jedro se promijeniti, a arbuo krepko stoji. DPost. 13. U Stulica arbul, katarka, ital. albero. X. Brod ne može po moru hoditi ni na moru ništa dobiti prije nego se na njenm arbuo (katarka) pobije. Kov. 66. — *ake. od Dančiča*, ARj. 103a.

arè . . . ridi harè . . . Rj.

ardōv, *ardōva*, *m.* das *Fass, dolium*. cf. bure. Rj. ridi hardov.

ardōvič, *m.* dim od ardov. Rj. ridi hardovič.

arēnda, *f.* (u vojv.) *der Pacht, redemptio, conductio*: uzeo pod arēndu. cf. zakup. Rj. — Urkve pod kesim (arēnda) da se više ne mogu davati. Miloš 194.

arēndātor, *m.* der *Pächter, redemptor*. cf. zakupnik Rj. **arēndātorov**, *adj. des Pächters, redemptoris*. Rj. *što pripada arēndatoru*, ridi zakupnikov.

arēndātorski, *adj. Pächters-, redemptorum*. Rj. *što pripada arēndatorima ili arēndatoru kojemu god*, ridi zakupnički.

arest, *m.* der *Arrest*. arište, haps, zatvor; buhara, buturnica, hlad. — Ali je u njoj jezik . . . smjesa ova sva tri jezika, isarana još k tome mloštvo m tugjih riječi bez nevolje (n. p. arest, armija . . .). Danica 1, 102. U militarskom arestu. Straž. 1886., 1669. *ake. od Dančiča*, ARj. 101b.

arfa, *f.* (u vojv.) *die Harfe*, harfa: Jedna nosi zlatnu ucu, hoće da svira. Rj. ridi harfa.

argat, *m.* (u C. G.) *jamia na kakvoj zgradi*, kao puškarnica, *die Scharte, foramen jaculatorium*: Od argata trće do argata, te mi Turke biju kroz argate. Rj.

argatar, *m.* ridi argatin: stotine gjeve argatura. Rj. coll. argatija.

argatija, *f.* (coll.) *die Tagelohner, mercenarii*: Sad navali argatija moja. Rj. *argatari, argati; nadničari*, jedan od argatije: argatar, argatin (nadničar).

argatin, *m.* (čȳȳȳȳȳ) *der Tagelohner, mercenarius* cf. nadničar. Rj. ridi argatar. coll. argatija. *krajnje -in staj samo u jedini*. Blago nama, evo nam argata! jeftino će radit' vinograde. Npj. 2, 370.

argatluk, *m.* *Geschäft eines Tagelohners, opera mercenaria*; Pa naredi mene u argatluk. Rj. argatluk, za završetak *isp.* aladžiluk. — *Argatluk* 1) argatovanje (nadničenje); 2) robija Npj. 4, 319 *posao argatovski, nadničarski*.

argatovânje, *n.* *das Arbeiten um Tagelohn, das Tagelohnern, operae diurnae locutio*, Rj. *verbal.*, od argatovati, radnja kojom tko argatuje, *vidi* nadničenje.

argatovati, argatujem, *v. impf.* *tagelohnern, mercede conducere, laborare*; I naredi mene u argatluk, argatorat tri godine dana. Rj. *raditi na nadnicu, raditi nadniciti*. — I zeh budak, s čim sam argator'o, Npj. 3, 2.

argumenat, argumenta, *m.* *argumentum*. 1) o čemu se govori. — 2) čim se dokazuje što, Daničić, ARJ, 105a, *vidi* dokaz 1, za *ake.* *isp.* godimenat, godimenta (od Vukak).

arh... **arhi**... *Grč.* ἀρχή... složeno s drugim riječima znači: vrhovni, prvi, glavni, veliki; Ober-, Erz-, Udaljeni Lat. ch (archi) kao k gorore i pišu glikojari i arki, pa promjenjivši glasove r i k, i; akri.

arhaudio, arhângjela, *m.* arh-audio, *vidi* arandio, a h *isp.* arhangjeo.

arhângjel, *m.* arh-angjel, *vidi* arhangjel za h *isp.* arhangjeo, *vidi* i arkanjeo.

arhângjelov, *adj.* Jer će sam Gospod sa zapovijesh, s glasom arhangjelovijem i s trubom Božijom sići s neba. DP, 266, *vidi* arangjelov.

arhângjelovac, arhângjelövea, *m.* *vidi* arangjelovac, za h *isp.* arhangjelov.

arhângjelovica, *f.* *vidi* arangjelovica: za h *isp.* arhangjelov.

arhângjelovštak, *m.* *vidi* arangjelovštak, za h *isp.* arhangjelov.

arhângjeo, arhângjela, *m.*: Sad javlja arhangjeo Gavriilo. DP, 321, *vidi* arangjeo.

arhibiskup, archiepiscopus, DARJ, 106b, *vidi* arhiepiskop.

arhibiskupov, *adj.* archiepiscopi, DARJ, 106b, *vidi* arhiepiskopov.

arhibiskopstvo, *m.* *vidi* arhiepiskopstvo.

arhiđakon, *m.* *vidi* arhiđakon. DAR, 106b, za *lj* *isp.* djak (gjak), djakon.

arhiđakon, *m.* (u književnika) *vidi* akriđakon. Rj.

Tako se neki gjakoni zovu arhiđakoni i protogjakoni kao stariji među braćom oko vladike. DP, 237.

arhičepiskop, *m.* archiepiscopus, *vidi* arhibiskup. — Zovu (se) ili episkopi ili arhičepiskopi (a na istoku su najprije prozvali arhičepiskopom starišim nad nekoliko episkopa). DP, 238, *ake.* od Daničića, ARJ, 107a.

arhičepiskopov, *adj.* *vidi* arhibiskupov.

arhičepiskopstvo, *n.* archiepiscopatus: Dubrovačka crkva posta arhičepiskopstvo... Apendini veli da se dubrovačko arhičepiskopstvo počelo kad je pao Solin. DM, 196. — *ake.* od Daničića, ARJ, 107a.

arhičerej, arhičereja, *m.* ἀρχιερέως, *poučitelj, vladika*. Četiri reda ima i među arhičerejima ili vladikama. DP, 237, *vidi* akrijera.

arhimandrit, *m.* (u književnika) *vidi* akrimandrit. Rj. arhimandreta. Arhimandrit od Morače ravne.

Npj. 5, 281. Sveto-Studeničke Lavre Arhimandrit... posvećena. Spisi 1, 3.

arhimandritov, *adj.* *vidi* akrimandritov. Rj.

arhimandritski, *adj.* *vidi* akrimandritski. Rj.

arhipastir, arhipastira, *m.* biskup, vladika: Od onakih arhipastira ne može se ničemu boljemu nadati. Danica 2, 115.

Arhipelag, *m.* Archipelagus: Jedno ostrvo u Arhipelagu. Priprava 18.

arhitektura, *f.* architectura: Jedan će reći postrojnica i postrojstvenica, a drugi će kazati da je bolje zadržati arhitekturu. Pis. 16.

arhiv, arhiva *m* i arhiva, *f.* das Archiv, sa k mjesto h: arhive ministarststva prosvjete. Rad 6, 205,

nepouzdana što je štampano u Zagrebu. — U Dušanovoj diplomi... koja je sad u Karlovcima u mitropolitskoj arhivi. Rj. 250b. Po svoj prilici bi se i o njemu moglo što naći u Senjskijem ili Zadarskijem arhivima. Npj. 3, 173 (Vuk). Onda se tek otvore arhive od pregtjašnjega srijeta. Priprava 101. Raić kaže, da se ovi zakoni nalaze u starom rukopisu u arhivi plemenite GG. Petra i Save ot Tekelija. Rj. 1 III. Onda arhive nije bilo nikakve. Sovj. 19.

Arija, *m.* ime muško, Arins, po onome što je rečeno kod Antonije (prema Antonija) bilo bi pravičnije Arije, odatle ima *adj.* Arijev (DRJ, 3, 552) — Tako mi se grob ne prosjeo kao Ariji bezzamuome! Postl. 301. Tako se ne propao kao Arija bezzumni! 310, *ake.* po DARJ, 108a.

arijanin, *m.* arianus, čovjek koji pristaje za Arijom. Niko se nije toliko borio s bogohulnim Arijanima. DP, 305.

Arilje, *n.* zidine od velikoga starog namastira u Srbiji u nahiji Uzicekoj na utoku Rzava u Moravicu. Rj. **aristokratija**, *f.* aristocratia: kad više zajedno upravlja, zove se aristokratija. Priprava 72.

ariš, *m.* Leichenbaum, pinus larix: Drvo ariš, sjeverni jelen... napreduju samo u vrlo hladnim zemljama. Priprava 4, *ake.* od Daničića, ARJ, 108b.

aristunac, aristunca, *m.* (u vojv.) der Arrestant, qui in custodia est, *cf.* hapsenik. Rj. koji je u aristu.

ariste, *n.* (u vojv.) Arrest, custodia, *cf.* haps, zatvor: metnuli ga u ariste. Nude se kao Grei u ariste (Postl. 227). Rj. *vidi* i arest, i syn. ondje.

arimetika, *f.* U arismetici. Nov. Srb. 1817, 536.

arka, *f.* der Rücken, dorsum (im Kleide), *cf.* legja. Rj. legja od haljive.

arkângjel, *m.* arhângjel, arhângjeo, u nekim krajevima govori se k mjesto h. *isp.* Postl. XII. — U kolu su svi Božji angjei i krilati redom arkangjei. Here, 320.

arkiv, *m.* *vidi* arhiv.

arläkača, *f.* ein lärmend lustiges Frauenzimmer, femina tumultuosa, *cf.* alakača, alapača. Rj. žensko koje arla, koje je veselo i mnogo govori i riče. — za nast. *isp.* ajgirica.

arlänje, *n.* das Lärmen (der Kinder), tumultuatio. Rj. verbal. od arlati... radnja kojom tko arla.

arlati, läm, *v. impf.* lärmern, tumultuor. Rj. lar-mati, vikati, kao osobito djeca što rade. *isp.* arlikati, arlovati.

arli*: Jer se Vuče arli dogodio Rj. Turski *adj.* koji se ne mijenja po oblicima: znači silan, silovit, ljut.

arlikânje, *n.* verb. od arlikati, koje *vidi*.

arlikati, arličem, *v. impf.* ululare, vijati. — Arliče pseto, kad ga ko udara. M. Kovačević, DARJ, 110a. *isp.* arlati, arlovati.

arlövan, arlövna, *adj.* tumultuosus. Reče se (u Liei) čovjeku nemirnu u piću, koji čas pjeva, čas nazbravlja, čas viče, čas zameče šalu, a sve pametno. J. Bogdanović, *isp.* arlovit. DARJ, 110a.

arlövânje, *n.* verb. od arlovati, koje *vidi*.

arlövati, arljum, *v. impf.* *vidi* arlati. *isp.* arlikati, nemirovati i vikati bez razloga. Ž. Radonjić u Srbiji. Gjeci nemirnoj reče se: šta arljučte gjeo? Nemojte arlovati. J. Bogdanović, DARJ, 110a.

arlovit, *adj.* koji arluje. Ž. Radonjić, *isp.* arlovan. DARJ, 110a.

ârma, *f.* *vidi*, grb, biljez 2, eimer 3, das Wappen, insigne, ad Tal. arme: Na barjake Crnogorska arma, usred arm slovo Danilovo. Npj. 5, 327, *ake.* od Daničića, ARJ, 110a.

armâda, *f.* *vidi* vojska 1, armija 2; die Armee, exercitus, ad Tal. armata. — Skupiše se sva tri paše mlada i njihova armada ostala. Npj. 5, 112.

armâgan,* *m.* *vidi* dar i syn. ondje, u Rj.: armâgant*, *m. pl.* u pjesmama, *vidi* dar: Ljubio sam u

majke jedinu, cesto sam joj slao *armigane*. — *ali* *lata* i *jedna*... Evo tebe lijep peškeš dogje; od tvoj dragog *armagan* kutija... *armagan* mi dragom povratite. Here, 30.

Armija, *f.* — 1) tu Crnici Armija te izjela! reče se misli, i znači: da bi erkla, *cf.* ruija, Rj, *konjska* *bolest* u orlu. — 2) *vidi* armada, vojska i. Armev; Videći da Slesku armija nikako ne može u boj da nuvee, Žitije 30, *ake*, od Daničića, ARj, 111a, *isp.* *Fol* *arest* *prajer* i. Danice 1, 102.

armiralja, *m.* *morski* *vojvoda*, od *Tal.* *almiraglio*, *vidi* amiralja. — Zainlje konja u armiralje, DPosl, 151. *Armiralja*, tako i u Mikalje, a sada *amiralja* Skurla, sv. Vlaho 125a, *morski* *vojvoda*, *ital.* *ammiraglio*, X.

Arnaučad, *f.* *teolljunge* Albanesen, *soboles* albana, Rj, *mladi* *Arnauti*, *djeca* *Arnautska*, *jedno* od *Arnaučadi*; Arnauče.

Arnauče, Arnaučeta, *n.* *ein* Albaneser-Kind, *puer* albannus, Rj, *dijete*, *noviće* *arnautsko*, *voll.* Arnaučad.

arnaučenje, *n.* *das* *Albanisieren*, *mutatio* in Albanum, Rj, *verbal*, od *arnautiti* i *arnautiti* se, *koje* *vidi*.

Arnaut, *m.* *vidi* Arnautin; I sa pašom petnaest hiljada ubojnika, *ljuta* *Arnautu*, Npj, 4, 345. No j' od cara došla Turska vojska, tri hiljade *Arnautu* *ljuta* 5, 64. *Arnaut* *stopi* *tučokajer* *po* *turskom* *načinu* *u* *mijanjajuć* *se* *po* *obličim* *mjesto* *udj.* *Arnautski*; *Opremi* je (knjigu)... Gjakoviću *Arnaut* *Pazaru*, Npj, 4, 214, *prezimu* *po* *ocu* *Arnautu*; A od Krupe *Arnautova*, Npj, 3, 255.

Arnautin, *m.* Rj, *vidi* Arnaut, Arnautin, Albanas, Albanasin, *završetak* *-in* *atpada* *u* *mnogi*; Gega, *Arnautin* *iz* *sjeverozapadnih* *krajeva*, *s* *desne* *strane* *rijeke* *Skundube*, *a* *oni* *s* *lijeve* *strane* *zovu* *se* *Toske*, Rj, 84b, *Ko* *će* *čuvat* *Banje* *i* *Kosova* *od* *Turaka* *ljutih* *Arnauta*? Npj, 4, 208.

Arnautinov, *udj.* *des* *Arnauten*, *Albani*, Rj, *što* *prigada* *Arnautinu*.

arnautiti, *tim*, *v.* *impf.* Rj, *v.* *pf.* *sluč.* *po* *arnautiti* *i* *se*. — 1) *zum* *Arnauten* *machen*, *fama* *esse* *Albanum*, Rj, *arnautiti* *koga*, *činiti* *ga* *Arnautinom* — 2) *sa* *se*, *reflex.*, *ein* *Arnaut* *werden*, *fio* *Albanus*, Rj, *arnautiti* *se*, *postajati* *Arnautin*.

Arnautka, *f.* *Arnautin*, *Albana*, Rj, *Žena* *rada* *Arnautskoga*; *Ako* *t'* *jest* *rodila* *kraljica*... a mene je *ljuta* *Arnautka*, Npj, 2, 107.

arnautka, *f.* *eine* *Arnautin* (*Art* *langer* *Flügel*), *tebna* *albanum*, Rj, *duga* *puška* *kakove* *imaju* *Arnauti*, I' Gega *su* *puške* *arnautke*, *kakove* *su* *i* *u* *Crnoj* *Gori* *i* *Heregovini*, Rj, 85a.

Arnautluk, *m.* *Arnautska* *zemlja*, *Albanien*, *Albania*, *cf.* *Arbanija*, Rj, *vidi* i *Arnautska*. — *Arnautluk*, *za* *završetak* *isp.* *abadžiluk*

arnautovac, *arnautovca*, *m.* *Arnautski* *pištolj*, *albanesische* *Pistole*, *tebna* *minus* *albanum*, Rj.

Arnautská, *f.* *adj.* *t.* *j.* *zemlja*, *vidi* Arnautluk, *Arbanaska*, *Arbanija*. — *Brd*... *koja* *razdvajaju*... *državu* *Austrijsku* *od* *Turske* *Arbanije* (*Arnautske*). *Posl.* XVIII.

Arnautski, *adj.* *Albaneser*, *albanus*, Rj, *što* *prigada* *Arnautima*; *Džef-rdan* *u* *Bosanskoj* *ili* *Arnautskom* *kundaku*, *Kov.* 12, *vidi* *Arbanaski*, *Arbanaski*.

Arnaututin, *m.* *vidi* Arnautin; A šujim bješe trides *Arnautu*, Npj, 3, 321. — *za* *umetudo* *v* *isp.* *gjavur*, *gjavurin* *prema* *gjavur*, *gjavurin*; *i* *kavur*, *kavurin* *prema* *kaur*, *kaurin*.

arnjevi, **arnjevã**, *m.* *pl.* (u vojv.) *das* *Dach* *eines* *tsant* *officiu* *Bauerwagens*, *von* *Staben* *und* *Rohr-* *rusten* *daruber*, *tebna* *carvus* *rustici*, Rj, *ser* *ona* *cin* *se* *otpacku* *kola*, *drakčeje* *otrova*, *natrčiraju* *od* *zauca*, *da* *bude* *u* *njima* *spu*, *a* *i* *od* *kiše*. — *Mad*... *arny* *teđny* *arnj*, *spn*.

arpadžik, *m.* *ein* *Art* *Zwischel* *zum* *Versetzen*,

ceparum *genus*, Rj, *-džik*, *Turski* *dem.* *nast.* *riječ* *s* *takim* *nast.* *hamandžik*, *jandžik*, *kapidžik*, *paradžik*, *isp.* *i* *kadandžika*, *kadundžika*, *luk* *sa* *sitnim* *lučicama*, *koje* *izniknu* *iz* *šjemna* *crvoja* *luka*, *kud* *se* *ona* *posije*, *cf.* *sijanae*? Rj.³

arpakáša, *f.* *ječmena* *kaša*, *die* *Gerstengrütze*, *plisana* *cf.* *kaša*, Rj, *Mad*, *riječ*: *árpakáša*, *arpa* *ječm.*

Arša, *m.* (ist.) *vidi* Arso, Rj. — *Vršacki* *oborknez* *Arša* *umro* *je* *našega* *vremena*, Rj, 279a, *rov.* *Arso*, *dem.* *Aršica*.

Aršen, *m.* *Arsenius*, *cf.* *Arsenije*, Rj.

arsenál, *arsenála*, *m.* *DARj*, 113a, *vidi* arsenat.

arsenat, *arsenáta*, *m.* *das* *Arsenal*; *Ostaviše* *zelene* *topove*... *da* *to* *drži* *u* *arsenal* *knjaže*, Npj, 5, 318, *ake*, od *Daničića*, ARj, 113a, *vidi* *arsenal*.

Aršenija, **Aršenije**, *m.* *Arsenius*, Rj, *ime* *muško* *vidi* *Arsen*, *hyp.* *Arša*, *Arso*, *dem.* *Aršica*, — 1) *Art* *Frühkirche*, *cerasi* *genus*, Rj, *rama* *trešnja*, *vidi* *karašlama*, *raučica*. — 2) *erui* *luk* *duguljastijeh* *glavica*, *Art* *Zwischel*, *cepae* *genus*, Rj, *allium* *pistulosum*, L, Rj.³

Aršlan, *aršlána*, *m.* *vidi* *lav*. Pa ti kreni *zvižera* *aršlana*, Rj. — *Ostavi* *ga* *u* *tijesmu* *klanecu*, *pa* *načeraj* *srce* *i* *košute* *i* *onoga* *gorskoga* *aršlana*, Here, 67.

Arso, *m.* (juž.) *hyp.* od *Arsenije*, Rj, *gen.* *Arša*, *rov.* *Arso*, *vidi* *Arša*. — *Što* *je* *poklomio*... *svome* *pisaru* *Aršu* *Protiću*, *Sovj.* 73.

aršm, *aršina*, *m.* *die* *Elle*, *ulna* *cf.* *lakat*, Rj, *mjera* *za* *dućinu*, *vidi* *i* *eudeze*, *rif.* — *Postane* *led* *od* *dret* *aršina* *debeo*, *Npr.* 92, *Krojač* *najprije* *uzme* *mjern*... *pa* *onda* *uzme* *kredu* *i* *konac* *i* *aršin*, *Pis.* 66.

aršláma*, *f.* Rj, *vidi* *aršlama*, *ršlama*. — 1) *Art* *Frühkirche*, *cerasi* *genus*, Rj, *rama* *trešnja*, *vidi* *karašlama*, *raučica*. — 2) *erui* *luk* *duguljastijeh* *glavica*, *Art* *Zwischel*, *cepae* *genus*, Rj, *allium* *pistulosum*, L, Rj.³

aršov, *m.* *vidi* *ašov*, Rj, *s* *umetnutim* *v.*

Artakserko, *m.* *Artaxerxes*; *Silni* *car* *Artakserko* *imao* *je* *ženu* *Jevrejku*, *Prip.* *libl.* 100.

artij... *vidi* *bartij*... Rj.

artiljerija, *f.* *die* *Artillerie*; *Šest* *topova* *konjičke* *artiljerije*, *Žitije* 21, *Četiri* *topa* *lake* *artiljerije*, 68, *ake*, *DARj*, 114a.

ärtovãnje, *n.* *Berathen*, *Hofmeister*, *consiliatio*, Rj, *verbal* *od* *artovati*, *raduju* *kojom* *tko* *artuje* *koga*, **ärtovati**, *ärtujem*, *v.* *impf.* *koga*, *berathen*, *Hofmeister*, *consilior*, Rj, *sejtorati*, *ariti* *koga* *pokazujuć* *stojesinstvo* *nad* *njime*, *nije* *ti* *od* *Njem.* *Jemanden* *Art* *lehren*?

ärzлак*, *m.* *vidi* *harzлак*.

As, *m.* *vidi* *Häs*.

äsa **käsa** **läsa**, **äsa**, **käsa**, **lisice**! *viču* *djeca* *trčuci* *po* *snijegu*, Rj.

Asan-pášina **Palãuka**, *f.* *mala* *varošica* *na* *desnoj* *brjegi* *rijeke* *Jasenice* *u* *Srbiji*, Rj, *sada* *Palanka*, Rj.³ *isp.* *Hasan*.

asi*, *buntornik*, *asi* *se* *nčiniti*; *pobuniti* *se*, *admetnuti* *se*, *rebellare*, *dolazi* *u* *pjesmi* *ne* *mijenajuć*, *se* *nikako*; *No* *ne* *možno* *jađe* *podnositi*, *što* *se* *Ruste* *asi* *učinio*, Npj, 4, 486, *E* *se* *raja* *asi* *učinila*, *ne* *dadu* *mi* *groša* *ni* *harača*, I, 488. — *isp.* *poasiti* *se* *polasiti* *se* (*grješkom* *dolazi* *i* *sa* *h* *sprijeda*, *Daničić* ARj, 115a.)

Asija, *f.* *vidi* *Azija*, *DARj*, 115a.

asistenat, *asistenta* *m.* *assistent*, *Misnik* *s* *gjakonou* *i* *asistantom*, B, *Kašić*, *DARj*, 115b.

asker*, *m.* *vojnik*, *vojska*; *Mudijer* *asker* *carsk* *Npj*, 5, 482, *ake*, od *Daničića*, ARj, 115b.

asli **vãšli**, *vergeblich*, *irrita*, *cf.* *uzalud*; *otišao* *asi* *rãši*, Rj. — *vidi* *i* *badava* 2, *i* *spn.* *ondje*. — *Tursku* *asli* *fasti*, *Daničić*, ARj, 115b.

asu... *vidi* *hasu*... Rj.

aspa, *f.* *der* *Hautausschlag*, *pustulac*, *cf.* *osp*; Rj, *vidi* *i* *osip*, *ospina*, *o-spa*, *asu*, *u* *osuti* (*osipati*

Pètići, nekakva aspa po tijelu, *cf.* pètići. Rj. 496b. Nuto majko *aspe* po rukama. Rj. 670b.

aspida, *f. die Viper, Otter, Aspis, aspis*: zla kao *aspida* (reku zloj ženi). Rj. *Gréc. ἀσπίς, ἀσπίδος, zmijsa otrovnaica*. — Ja ću pustiti na vas *zmijsu, aspide*, od kojih nema bakanja, te će vas ujedati. Jer. 8, 17.

aspidin, *adj. der Otter, ripercer*. Rj. *što pripada aspide*: Njihovo je grlo grob otvoren, jezovima svojima varaju, ijed (u novijim izdanjima grješkom štamparskom: i jed) je *aspidin* pod usnama njihovima. Rim. 3, 13. Vino je njihovo otrov zmajevski, i ljuti *jed aspidin*. Mojs. V. 32, 33.

aspra, *f. (u. U. G.) vidi jaspra*. Rj. *ἀσπρος u nov. Gréc. jeziku bijel, sitan srebrni norac Turski odračene erajdnosti, a po njemu napječ norac ili norci*. Daničić. ARj. 116a. u množini kao riječi ženskaoga roda s osnornom na a: *āspre, i kao riječi s osnornom na i: āspri. gen. pl. āspri. dem. asprića*. — Ondole će izlaziti na stolice *onake aspre* kako ti namijeniš . . . nestade *aspri*. Npr. 96. Pošlje ga po svijetu da teče, ali ne teče da *aspri* steče nego da steče pamet. 217. Dobra se (žena) nikakvim *asprima* platiti ne može. Postl. 186. *Asprima* broji tko malo imajuć vele kazat' hoće. DPostl. 5. Do 290 *aspri* išlo u jednu litru. DRj. 1, 19. *isp. mamiāspra*.

āspre, *f. pl. vidi jaspre*: Braća ka' i braća, na sir za *aspre* (Postl. 29). Rj. *pružerji kod aspra. vidi i novci, dinari, penzeci, spenza, špale*.

āsprića, *f. dem. od aspra*: A nadnien po jednu *aspricu*. Rj. *vidi jasprica 1*. — Da ti ja dadem jednu *aspricu*. Živ. 15.

āsta,* *vidi hasta*. Rj. *bolestan*.

āstāl, *astāla, m. (u vojv.) der Tisch, mensa, cf. sto* Rj. *Madžari su od našega stō (stol) učinili āstāl, pa tako pomadžarenu riječ prihvatilo narod naš u nekim krajevima*: Na *astalu* u jednoj sobi sveća gori. Npr. 133. Metne na *astal* i lož' nego o tugi bogat nož otrati. Postl. 24. *vidi i stolica 2, sinija, sofa, trpeza*.

āstālicē, *m. dem. od āstāl*. Rj.

āstār, *astāra, m. pamučno platno, u koje se obično mrtvi Turci zavijaju, a i haljine se njime postavljaju, Baumwolle Zeng, pannus cylindrus*: Sad na tebi svileni košulja, do dan do dva *bijela astara*! Rj.

āsūr, . . . *vidi hasur* . . . Rj.

āša,* *vidi haša* . . . Rj.

āšajda! u zagoneci, *cf. vička* Rj. — Vička visi, vička zja, skoči vička pak u vičku *āšajda*. Rj. 61b (*grješkom štamparskom ošajda*). *agonetljaj*: Kabao i gjeram.

āšanje, *n. vidi hašanje*. Rj.

āšanjka, *f. (u nah. Rudn.) ženska kapa nalik u ovrlljmu, Art Frauenmütze, rittau genus*. Rj.

āšarijast, *adj. Rj. vidi hašarijast*.

āšati, *āšām, vidi hašati*. Rj.

āšēija,* *m. vidi kuvar*: Bog sreću dijeli, a *āšēija* čorbu. (Postl. 19). Rj. *vidi i kubač, kuhar, magjupac*.

āšēijin, *adj. des Köches, coqui*. Rj. *što pripada āšēiji*.

āšēijnica, *f. — 1) vidi kuvarica*. Rj. *vidi i kuharica, kuharka*. — 2) *die Küche, culina*. Rj. *vidi kuhina, kuhinja, kuharnica, kuća 2, komin 1, kužina, magjupnica*.

āšēiluk,* *m. die Köchekunst, die Köcheri, ars (res) coquinaria*. Rj. *ašēi-luk isp. za nast. abadžiluk, rješina kuharska, radnja kuharska (ašēijska)*.

āšēnje, *n. vidi hašenje*. Rj.

āšēgdžija,* *m. der genu caressirt (liebheit), qui puellis blanditur*. Rj. *ašik-džija, s promjenom glasa k pred dž na g, za nast. isp. abadžija, koji je ašik, koji rado aškuje*.

āšik,* *cerlicht, amore captus*. On se na nju *ašik* učinio. Rj. *uljubljen. vidi jašik*. — *učiniti se ašik: uljubiti se*: Ako si se *ašik* učinio. Npj. 3, 295. —

učiniti se ašik na (s avens): uljubiti se u. Na gjevovku s' *ašik* učinio. 3, 537. — *drugi*: Na poklon im, neno, svi *ašici* moji. Npj. 1, 260.

āšikovanje, *n. das Caressiren, amores, blanditiac*: Ostavi se, Mujo, *četovanja, četovanja i ašikovanja!* Rj. *veřbal, od ašikovati. vidi jašikovanje, radnja kujem tko ašikuje*: Kašalj, žuga i *ašikovanje* ne može se sakriti. Postl. 133.

āšikovati, *ašikujem, v. impf. s kim, caressiren, blandiri aliceni, amores habere*. Rj. *uljubljenu biti, pokazivati se takar, ljubiti se. vidi jašikovati*. Ne boluje, veće *ašikuje*. Npj. 1, 569. Volim čuti i da mi boluje, neg' da s drugom dragom *ašikuje*. 1, 267. Hodi k mene, da *ašikujemo*. 2, 28.

āšiti, *āšim, vidi hašiti*. Rj.

āšlučēnje, *n. vidi trošenje*. Rj. *vidi hašlučenje*.

āšlučiti, *āšlučim, v. impf. bestreiten, sumtum suppedito*: on mene *ašluči*, t. j. troši na me. Rj. *vidi hašlučiti*.

āšluk,* *m. die Einkosten, sumtus, cf. trošak*. Rj. *vidi hašluk*.

āšōv, *āšōva, m. (u vojv.) gvozdena lopata, die eiserne Schaufel, pala ferrea*. Rj. *od Mađ. ásó (ásni, kopati). vidi aršov gdje je umetnuto r među a i š. — riječi tuđe s takim nast. vidi kod akov*.

āšta! **āšto!** (po Here.) *was? quid?* Rj. a šta? a što? t. j. šta? što? *isp. a l g*.

āt,* *m. das arabische Ross, cygnus arabs*: S tuga *ata* usred blata. (Postl. 296). *Dva ata* na jednom jaslinu ne mogu biti. (Postl. 56). Rj. *konj arapski, piše se i sa h sprijeda. pl. āti, ātovi; gen. pl. ātā, ātōvā*. DARj. 118b. — Stane vriska *bijesnih atora*. Rj. 76a. Njima *bate* nesedlane daje. Npj. 2, 37. *Tridest ata*, a *tridest paripa*. 3, 7. Narod ne samo da preda Turcima oružje, nego i *atore* i ratove. Miloš 31.

Atanarko, *m. Athanasius*. Rj. *vidi Atanasko*. — *Atanacko i bez pruga a: Tanacko. (osn. Atanasije bez završetka ije: e pred k stoji mjesto s kao u ekvara). Osnove, 292. lakra hyp. vidi kod Angelko*.

Atanāsije, *m. ime muško Athanasius*: Atanasije Mihailović. Miloš 171. *vidi Tanasija, Tanasije. hyp. Atanacko, Atanasko, Tanacko, Taša, Tašo*.

Atanasko, *m. vidi Atanacko*. — *Atanasko Marić*. Miloš 171.

ātānje, *n. Rj. vidi hatanje*.

ātapot, *m. vidi ahtapot*. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. vidi i hobotnica*.

ātār,* *m. vidi hātār*. Rj.

ātar,* *m. vidi hatar*. Rj.

ātārdžija,* *m. vidi hatardžija*. Rj.

ātati, *tām, Rj. vidi hātati*.

Atenica, *f. nekako mjesto u Srbiji u Požeškoj nahiji: U Banici i u Atenici*. Rj.

āter,* *m. vidi hater*. Rj.

āterov, *adj. vidi haterov*. Rj.

ātēstāt, *atestāta, m. od Lat. attestatio (srjedočinstvo), vidi svjedodžba*. — Da nosi agentu *atestate školske*. Straž. 1886, 1667. Da je davao za novac *lažljive atestate* gjacima. 1887, 62.

ātībūr,* *m. koža od crne ovice, što se meće na sello kad se jaše*. Rj. *isp. abajja, i syn. omdje*.

ātkinja, *f. vidi bedevija*. Rj. *kobilu Arapska. od āt, koje vidi*.

ātlija,* *m. vidi konjik*. Rj. *āt-li-ja, āt (konj) su Turskim (li) i našim (ja) nast. — Sve atlje i sve tokalije*. Npj. 4, 224. Kup' jaiju areva pješaka i *atlju* pašine kavaze. 4, 356.

ātļjav, *adj. (u Baranji) vidi aljkav*. Rj. *neuredan u odijelu, na kome odijelo stoji kojekako, kao nabacano*.

ātmejdan,* *m. u Sarajevu nekako mjesto (Kassmarkt): Sretosmo se nasred ātmejdana*. Rj. *znaci napječ konjsko trkalisto, ἄτμῆζονος, od at i meĵdan*.

āto, (u to) *sich da! en*: kad ja tamo, a to njega nema. Rj. *vidi a I, 5; kadli 1 (kad li)*.

Atoli, (a to li) *vidi* akamoli. Rj. *vidi* a kamo li, anekmoli a nekmo li, kamo li, nekmoli (nekmo li, toli to li).

ätškî, *adj.* *enim Edelross gemäss, equi arabici*. Rj. *što pripada atu, atima*.

ätula, *f.* *das Gesims, cymatium, cf. atulja*. Rj. *vidi* i nasjenica.

Austrija, *f.* *Oesterreich, Austria*. — Dok najposlije opet 1813. godine ne pripadne (Boka) sa svijem Austriji. Kov. 39.

Austrijae, Austrijae, **Austrijanac**, Austrijanec, **Austrijanin**, *m.* *čovjek iz Austrije*. U Boci se za nekoliko godina izmijene i Austrijanci i Rusi i Francuzi i Englezi. Kov. 39. **Austrijani**. Odbr. od ruž. H. Ako bi došlo s Austrijanima do boja. Žitije 17. — *akc. od Daničeva*, ARj. 121b.

Austrijski, *adj.* *što pripada Austriji, vidi* Austrinski, Avstrijski. — Dragalj, gdje se sastaju tri granice: Austrijska, Turska i Crnogorska. Rj. 137a. Sva gospoda ujedno se krenu, Crnogorska i sva Austrijska. Npj. 5. 46. *isp.* Njemački: Izlaz... na gornjemu Gjerlapu mjesto iz Njemačke strane. Rj. 224b (= Austrijske).

Austrinski, *adj.* *vidi* Austrijski. — Najbliži si zemlje Austrinske. Npj. 5. 483. *sažeto od* Austrinjski. *isp.* abadžinski.

avah, *interj.* *uzrikuje se* — 1) u tuzi, žalosti: Avah mene, do Boga miloga! kako su se posilili Turci. Npj. 5. 192. Uđriše mu suze niz obraze... Avah, reče do Boga miloga! 5. 208. *vidi* avaj. jaoj. — 2) u gnjevu. Car srdio na noge skočio: Avah, reče, gdje kaurina! gdje je kaur usta' na oružje, da otimie zemlje i gradove. 5. 198. (otimie *djalekt. mj.* otimlje).

avâiz,* *m.* *vidi* vaiz. Rj. *propogjednik u Muhamedovcu*.

avâj! *interj.* *vidi* jaoj. Rj. a-vaj. *uzvici* a i vaj. *vidi* i avah 1. *govori se u jadu i nerolji, tuzi i žalosti, u brizi i skrbi*: Avaj, Vuče, dom te ne vidio! Npj. 3. 227. Avaj mene, do Boga miloga! gdje me živa uhvatiše Turci. 4. 312. *imene - menij. Avaj* gospodar, još je u narči uzeta. Car. H. 6. 5. — 1) *vaj! duge noći!* s' sestrom spavajući... 1) *vaj! kratke noći!* s drugim spavajući. Npj. 1. 208. *po orome može stajati u datinu tko se žali, a u gcućiru ni što se žali*.

avâjlja, *f.* (u Uz. nah.) nekaka jabuka, *Art Apfel, mali genus*. Rj.

aval,* *od* âl' *ružičast, od kojega su postali različiti oblici*: alali, alast, lâl, pak *premašćiši glasove i*: aval: U mog' paše pošla od sto groša, a dolama od sto sindžirlija, *aval* binjiš od sto i četiri. Here. 121. *isp.* DARj. 122a.

Avala, *f.* Rj. *vidi*. Havala.

avan,* *m.* *vidi* havan. Rj.

avângârda, *f.* *prednju rojska, Francuski avantgarde*: Emanuel s arangardom prešavši... ndari. Žitije 40.

avângârduî, *adj.* *što pripada arangardi*: On se, kao upravitelj svoju arangardnih, konjika, jednako tukao s neprijateljem. Žitije 19.

avânica,* *f.* 1) *Doletiče kobac avanica, odvesti će sjemenc gvojojku*. Rj. *Rauhvogel, avis rapax*, ptica lovice. Rj.³ — 2) *m.* Bösewicht, nequam, zlikovac, nitkov. Rj.³

avansovânje, *n. verb. od* avansovati, *radnju kojom tko avansuje, das Avancement, die Vorrücknung (im Dienste), Weiterbeförderung*: Državna služba... stavlja u izgled avansovanje. Zlos. 196.

avansovati, avansujem, *v. impf. i pf. u služi se naprijed pomicati ili pomagati, reći čin u službi dobitaj ili dobiti; avanieren, potvrda u prednjem verb. substantivu*.

avâz,* *m.* *die Stimme, vox, cf. glas*. Rj. — Ovan čuti, ne pušta araza. Npj. 3. 287. Pero grlom i arazom vika. 1. 87. Kad Zekina puče puka mala, araz ode

po svoj Parašnici. 1. 277. Pa poviknu grlom i arazom. 1. 398. Pa ga zove glasom i arazom. 5. 166.

âvdes,* *m.* *die Abwaschung, (des Türken) vor dem Gebete, ablutio*: uzeo ardes. Cisto Turski ardes izimate. Rj. *umirajući po Turskom zakonu pred molitvu*: Pošto Turčin uzme ardes da klanja... već mu je ovaj ardes pokriven, niti može klanjati, dok se nanovo ne umiva. Posl. 76. Tu klanjaše i ardes uzeše. Npj. 4. 455.

âvdesuî, *adj.* *n. p. mahrama, Abwasche-, ablutionis*. Rj. *što pripada ardesu*.

avditôr, avditôra, *m. der Auditor, cognitor causarum militarium*. Rj. *rajnčki sudac*.

avditôrov, *adj.* *des Auditors, judicis militaris*. Rj. *što pripada arditoru*.

avditôrovice, *f.* *die Auditorsfrau, uxor judicis militaris*. Rj. *žena arditorova*.

avditôrski, *adj.* *Auditors-, judicum militarium*. Rj. *što pripada arditorima ili arditoru kome god*.

âvelj, *m.* *muško ime, po* Grčkom *izgoraru; po Lat. Abel*. — Kâm i Avelj. Rj. 259a. Avelj posta pastir. Mojs. 1. 4. 2.

avêljača, *f.* *vidi* vejača. Rj. *vidi* i oveljača. *drugi mjesec u godini; Februarius*. — veljača i s dodanim *sprjeda a ili o*: aveljjača, oveljača. Osn. 351.

âvét, avétinja, *f.* *das Gespenst, spectrum*. Rj.: *kao živo strašilo, vidi* utvara, utvor, utvora, utvorica. *isp.* noćnica. — Tako su i omi noć dolazile *aveti* i pravile stravu kojekakvu oko njega, ali on ostade zdrav i živ. Npr. 62. U jedan put izigju dve stare oklepane vešti, suhe kao *aveti* i počnu sisati one kosti. 71. Ko me god vidi, misli da sam kakva *avet* i beži od mene. 135. Jesi li životinja ili si čovječje stvorenje, ili si *aveti*ja? 224. Ondje će nastaviti sove, i *aveti* će skakati onuda. Is. 13. 21.

âvgust, *m.* *mjesec kolovoz, Augustus*. — Argust ima 31 dan. Danica 1. XIV. Mijej za mjesec argust. Rad 1. 178.

avguťâr, avgutâra, *m.* *suhi riblji (suha riblja Rj.³) mrijest, koji (koja Rj.³) se (ponajviše u Skadru) vadi iz ribe skakavice, Art Pikebogen, ora piscium candida*. Avgutar se jede i uz časnii post svaki dan, kao i bajrar. Rj.

avizati, avizâm, *v. pf. Ital. avisare, javiti, sjetiti, certum facere, vidi* ovizati (se), *v. impf. avizavati* (ovizavati se). — 1) *Arizan* na pola skapulau. Rj. 685b. Braću svoju sestra arizala. Npj. 4. 100. — 2) *sa se, refleks.*: Ja se tome ne mogu arizat! Npj. 5. 482.

avizavati, avizavâm, *v. impf. prema v. pf. avizati*. — 1) *kao jurljati*: Avizava svetoga Timoteja da je prokleo nika. 1. Ančić. DARj. 124a. — 2) *sa se, refleks. kao sjećati se, dosjećati se*: Al se Mujo jadu avizaje, e mu društvo poginulo bješe. Pj. eru. DARj 124 (avizaje *djalekt. m.* avizava).

âvltau,* *adj.* *vidi* alvatan. Rj.

âvlja, *f.* — 1) *ulica, der Hof, aula, cf. stobor* Rj. *vidi* i dvor 2. dvorište, obor 2. — Kad dogje preč vrata od *arlije* crkavne ugleda tri konja. Npr. 97. Sto je trava po *arliji* nikla? Npj. 4. 463. Uzna Sarea i *mermer-arliju*. 2. 350. Oko dvora bakrena *arlija*. 2 622. Pak se šeta po *hjelaj arliji*. 3. 7. — 2) **vid* havlija. Rj. — *tugja riječ prešavši u naš jezik dobiva nast. ja*: avlija, azlija. Osn. 75.

âvljuskî, âvljuskî, *adj.* *n. p. vrata, Hof, aula, cf. stoborni*. Rj. *što pripada arliji, vidi* avlinski. — Na *arlijnska vrata* prosjekoše. Npj. 5. 119. Dok u dogju na *arlijnska vrata*. Kov. 78. *vidi* i oborni.

âvlinskî, *adj.* *sažeto od* avljinski, *koje vidi. isp.* abadžinski. — *arlijnski*. Osn. 311.

âvli-marama, *f.* *vidi* havli-mahrama. Rj.

âvra, *f.* (u Srbiji i Bosni) Jevrejska bogomolj *Bethaus der Juden, synagoga*: Uzavreli kao Čivu u *avri*. Rj. *riječ tugja, znači* društvo. *vidi* zbornic

— Skupili se kao Čifuti u *arru*. (Avra *znači* Čifutska bogomoljka). Posl. 288.

Avraam, *m.* *vidi* Avram. *Patrijarah*, *Isakov otac*, *zvaao se do Mojs.* 1. 17, 5 Avram (po Grč. *izgovoru*, po Lat. Abraham), *a poslije razda samo Avraam*, po Lat. Abraham. *Vuk piše kao što i treba*: Pleme Isusa Hrista, sina Davida Avraamova sina. Avraam rodi Isaka . . . Svega dakle koljena od Avraamu do Davida. Mat. 1. 1. 2. 17. Imamo oca Avraamu. Mat. 3. 9. *i tako Vuk piše jednako Avraam. Daničić pak po govoru u tradnome*: Za to se više ne čez zvati Avram, nego će ti biti ime Avram. M. 1. 17, 5 (*sačeto od Avraam*), *i sve daju Avram*.

Avram, Avráma, *m.* Abraham, Abrahamus (*cf.* Mojs. 1. 17, 5), Rj. *sačeto od Avraam*.

Avram, *m.* ime nauško. Rj. *isp.* Avraam.

ävrlj *bävrlj*, *tamo amo*, ovamo onamo, *n. p.* kad ko kazuje kako je tamarao kojekuda, dok je što našao. *cf.* baviljati. Rj. *vidi i tla vrla*, *za završetak isp.* kotrlj, krlj, ovrjlj.

ävrlje, *n.* (u Srijemu i u Baranji) *abgefallenes und zum Theil verfaultes wildes Gras*, *herbac inutilis segmenta putrescentia*. Rj. *na livadi kojekake treske od tesane grube i ogranci od grncinja i travaljina, što nije za sijeno; i u dvorištu kojekakve grančice otrgnute od plota, komadi trnja i kore od drvljadi, što sve ne vrijedi mnogo za loženje vatre*.

Avstrijski, *adj.*: U carstvu *Avstrijskome*. Npj. 1, 3 (Vuk). *Avstrijski rat*. Opit. III. *vidi* Avstrijski.

avta, *f.* *vidi* apta. Rj. *glas p pred t promijenio se na v*, *isp.* ptica i vtica.

avtika, *avtika*, *m.* *vidi* aptik. Rj.

avtika, *f.* *vidi* aptika. Rj.

avtograf, *m.* *αὐτογράφον*, *das Autograph*: Ja toga *avtografu* ne vidjeh. DPost. V. Od tri znatna čovjeka imamo *avtografu* u ovom rukopisu. Glas. 9, 216.

avtov, *adj.* *vidi* aptov. Rj.

avtovina, *f.* *vidi* aptovina. Rj. — Skuvaću nu *avtovinu*, da se najede. Here. 238.

Azački, *adj.* *can Azak*: U *Azačkoj tavnici* prokletoj. Rj. *što pripada Azaku*.

Azak, *m.* u pjesmama nekakav grad: O moj babo, od Azaka kralju! Rj. *grad Azov koji i Turci tako zovu*. Daničić. ARj. 126a.

azbučni, *adj.* *što pripada azbuci*: *alphabeticus*, *vidi* alfabetički, alfabetični, alfabetiski. — Ja sam ih (poslovice) za sad sve zajedno pometao *azbučnim redom*. Posl. VIII. Obadvoje da se nalazi po *azbučnom* redu. Rj. XVIII. *Azbučni lister* ruskih knjiga. Straž.

1886, 1768. Dodaću *azbučnim* redom sva tajna slova. Glas. 11, 178.

azbuka, *f.* *alphabetum*, *vidi* alfabet, bukvice 3.

Sad naša *Azbuka*, ili kako prosti Srbiji po Srbiji i po Hercegovini govore, Bukvice, ima 29 pisumena. Spisi 1. 12. Koji glas ima koje slovo u *tajnoj azbuci*. Glas. 11, 171.

azdija, *f.* (st.) *Art cinis lanjua Oberkleides, togue grans*: Na njemu je kolasta *azdija*. U skut svilen kolaste *azdije*. Rj. *pluš, ogrtač, za nast. isp.* avljja. — On ogrće kolastu *azdiju*, pod *azdiju* sede ili tamburu. Npj. 1, 253.

Azija, *f.* Asia, *Asica*: Koji smo . . . iz Ponta i *Azije*. Dj. Ap. 2, 9. Grad u *maloj Aziji* na Crnom moru. D.Rj. 3, 301. *pisala se i sa s*: Azija, *ali da se tako i izgovaralo, nučv se posvjedočiti samo knjigama pisanim ćirilski*. DARj. 127a.

Azijat, *m.* *vojtek iz Azije*: Jedni su bijeli . . . drugi crni . . . treći mrki, kao gotovo svi. *Azijoti*. Priprava 31.

Azijatski, *adj.* *što pripada Azijatima*. U Peterburgu upravitelj *Azijatskoga* odsjeka u ministarstvu inostranijeh poslova. Sovj. 34.

azna, *f.* *vidi* hazna. Rj.

aznad . . . *vidi* haznad . . . Rj.

azna-odaja, *f.* *vidi* hazna-odaja. Rj.

azur, *vidi* hazur. Rj.

azura . . . *vidi* hazura . . . Rj.

azdâa, *f.* *vidi* azdaha. Rj. u *krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h*.

azdâha, *f.* *der Drache, der Lindwurm, draco (serpens fetus)*, *cf.* äha, zmaj. Rj. *vidi* ozdaha; *sa j mjesto h*: azdâja, *i sa v mj. h*: azdâva, *i sa h sprijela*: haždâja, *koje ridi, ridi i pozoj, dem.* azdahica, azdajica, haždajica. — O *azdaju!* o *azdaju!* ta izigji nu danas na međdan da se ogledamo, ako žena misli. *Azdaja* se odzove. Npr. 16. Čarica je imala negdje potajno nekaku *veliku azdaju*, i kad bi koga očarala . . . poveda bi ovoj *nesitoj azdaji*. 216. Dobavi oči od zrnaja, srece od *azdaha* i zniju krilaticu. 262. Pod nogama *prokleta azdaja*. Npj. 5, 276. Velika *crvena azdaha*. Otkriv. 12, 3.

azdâhica, *azdâjica*, *f.* *dem.* od azdaha, azdaja, *vidi* haždajica.

azdâhin, *adj.* *des Drachen, draconis*. Rj. *što pripada azdahi*: I vidjeh *iz usta azdâhinijeh* . . . gdje izigjoše tri nečista duha. Otkriv. 16, 13.

azdâja, *azdâva*, *f.* *vidi* azdaha. Rj. u *krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j ili u glas v*.

B.

b, *n.* *drugo slovo u alfabetu*: A i B tko god ne umije, starijem se oprijet' ne sniže. DPost. 1.

bâ, *intrj.* *uzvik u čedu i potergivanju*. — **1)** *čedom se i poriče*: Prvane, reći će Golub, može biti, da će se ova luna svršiti a da ne pogine ni jedan čovek! . . . *Ba!* Svadba bez mesa ne biva, moj Golube. M. Jurn. 31. — **2)** u *potergivanju*, *kao za cijelo*: Hoće *ba* (to i to učiniti). Ij. Stojanović. DARj. 128a.

bâba, *f.* (*gen. pl.* bâbâ). Rj. *dem.* babica, *hyp.* bâte 2. baka, *augm.* babetina, baburina, babuskara. — **1)** očina ili materina majka, *die Grossmutter, avia*. Rj. *vidi* stara 2. — Ijuto kune Drenovka devojka. . . to začula ovcareva majka: Ko to kune mojega ovcara? Do jeseni u mom dvoru bila! a do druge i čedo rodila! ja mu *baba* košulju spravila! Npj. 1, 381. Opo-minjući se nelicemjerne u tebi vjere koja se useli najprije u *babu tvoju* . . . i u mater tvoju. Tim H. 1, 5. *Očinu ili materinu baba* prababa; *očinu ili ma-*

terinu prababa čukumbaba, šakumbaba, šukumbaba, šukumbaba. — **2)** stara žena, *altes Weib, vetula*. Rj. *vidi* stara 1, starica. — Babolican, u lieu *ku baba*. Rj. 10b. Ona otide jednoj *babi* . . . a ona opet otide *babi*: Što ču, *baba*? načinio . . . Jao, *baba*, šta ču, načinio i od zlata haljine. Npr. 223. *Babu babi* grehla lau, da joj zaman progje dan. Posl. 10. *Baba* od 60 godina, XLIV. Sadih krušku ukraj puta . . . pod njom sjedi *stara baba*. Npj. 1, 317. I nagjoče *baba ostarala*. 2, 13. — **3)** u Dubrovniku se svaka dojkinja i dadilja zove *baba*, makar bila i djevojka od 12 godina, *die Amme, Kinnsfrau, nutrix, annula carans parvulos*. Rj. — Babovati djetetu, biti mu *baba*, t. j. dadilja ili dojkinja. Rj. 10b. Broji *baba*, kad (dok) doji. DPost. 10. — **4)** manogi muž zove svoju ženu *babom*, ako i nije stara. Rj. — **5)** gdje koji i za punicu reku: *maja baba, die Schwiegermutter, socrus*. Rj. — **6)** prevesti *babu*, kažu djeca kad

bace malu pločicu od kamena preko vode, ali je tako bace da odskoče povrh vode. Rj. — 1) *Gjedova baba, Gjedova baba*. U Risnu na bijele poklade obliku se nekoliko momaka u kožne haljine . . . jednoga obliku u ženske haljine . . . ovi se momci zovu gjedovi a onaj u ženskiem haljinama *gjedova baba*. Živ. 18. 19. — 8) *Baba klisava*, t. *baba* što mijesi poskurice, *da Frau die des Communionbrod für die Kirche backt, davon ist sie pani sava pascuda*. Rj. 9a. *adi* poskuricara. — 9) *Baba Korizna*, f. u Risnu na čisti ponedjeljnik obluče se kakav monak u ženske haljine i načini se kao *gjedova baba*, pa noseći na ramenu sedam stapova i za sobom vukući kemostre svrige ide po varoši i skače ispred kuća i viče: bu! bu! bu! i ovo se zove *baba Korizna*, kojom žene plaše djecu da ne ıštu mrsua jela, govoreći im poslije onoga dana kad bi koje zaškalo mrsa: „*Eno babe korizna* me sa stapovima pod tiglama . . . *Babom koriznom* plaše i male prelje i pletilje, kao u Zemnu vuđen-zubom. Rj. 9a. — 10) *Baba ruđa*, f. (u Pastr.) njom plaše djecu kad ćešto ıštu kruha: Nemoj ıskati kruha, ubiće te *baba ruđa*! Rj. 9b. — Gdje je *baba Ruđa*? Eno je u koš na petar. Rj. 196a. — 11) *Nadžajbaba*, Rj. 112a. (nadžak-baba, kaže se svadljivoj ženi).

Bäba, f. — 1) planina u Srbiji između Niša i Paraćina. Rj. — 2) *ein Berg in der Hercegovina, mons Hercegovinæ*. Rj. *planina u Hercegovini*.

bäba, m. (ist.) *vidi* babo. Rj. *otac, rođ. bäbo*. — Biser Mara po jezeru brala, prema sebe *svoga babu* zvala: Dogđi *babo*, i dovezi lagju. Nema *babe* ni doveze lagje. Biser Mara po jezeru brala, prema sebe svoju majku zvala . . . Npj. 1, 201.

bäbac, bäpca, m. (u Srijemu) krupan orah, *Art grosser Nüsse, nucis majoris genus*. Rj. *juglans regia L. var.* Rj.³ *vidi* debeljaš.

bäbaje, f. pl. (u Mostaru) nekake trešnje, koje se zovu i rskavice, *Art Kirschen, cerasi genus, cf. ruštevi*. Rj. *radi* hrskavice, hrskavice, hruštevi 1. fruškinja, fruškinja. *riječ s takvim nast. radi kod domaja*.

bäbajin, adj. u pjesmi, *vidi* babov. I izvode gđogu *babajinu*. Rj. *što pripada babaji (koje sama ne dolazi)*, *bäbi, babu, ova. radi i babajkov, bäbin, öcev, öčin*.

bäbajko, m. (ponajviše u pjesmama) *vidi* babo: Moj *babajko* ne slušam te stari. Kamo Rade, moj mi *babajko*. Rj. *asn.* u *babo (otac)*. — Ljuto kune majku i *babajka* Npj. 1, 550. Ljubila su (gospoda) i rućicu ovaj djevojčici, i to sve *radi njevoj babajku*. Priprava 37.

bäbajkov, adj. *vidi* babov: *Vidiš, brate, toke babajkov*. Rj. *što pripada babajku, radi syn. kod babajin*.

bäbak, bäpka, m. na kosıštu onaj drščić što se drži rukom kad se kosi (u Srijemu zove se rućelj) *die Sensenagriff, capuli in manubrio falcis focuarior.* Rj. — *osu. öv bati u baba; isp. bäpka*. Osn. 281.

Bäbakäj, Bäbakaja, m. u Dunavu velika stijema više Golupca. Rj. — *od Turšk. baba kaja, övina stjepca*. DARj. 130b.

bäbäluk, m. tast, punac. DARj. 130b. — Ono j' glava Ahmed-bajraktara, Dandžega, *bäbäluka* moga. HNpj. 1, 115. *govori se i u Star. ali u značenju koje öv bati pravo: otišao u bäbäluk, t. j. u tuzinu, u punio*.

bäbäzöman, bäbäzömana, m. *Od Daničić. ale. i tumačenje Turški baba: onida, njeđa i zeman: erijene, t. j. njeđašnje, staro erijene*. DARj. 131a. — *Od bäbäzömana i od cara šćepana (n. p. to je; i znači: Bog zna od kade. Postl. 231. isp. odzamide*.

bäbe, f. — 1) (u Dubr.) *der Sonnenkaffer, cf. mara*. Djevojke je uznu na prst, pa govore: xjeri me *bäbe!* kao u Srbiji: kaži, Maro, otkuda će svatovi doći. Rj. *rhizotroque austrius Ol.?* Rj.³ *ale. je u*

Rj. *bäbe, ali Daničić. DARj. 131a. kaže, da öe to biti samo voc, a nam. je bäbe, isp. i Osn. 51. Postl. XXXI. — 2) hup, od bäba: Kalom *bäbe*, voskom djedo, DPostl. 15. *tumačenje tog postovici: Lijepi djed s voskom a baba s kalom. DPostl. 55 (s?) — isp. tako ženska hup, grle, mäke, növe, püne, šäre, tako imena ženska radi kod Döbre, tako samo u 1. i 5. padežu, a u ostalima kao imenice 3. rodu u 1. padežu s nast. a: häbë, häbi, häbu, häböim; häbe, häbä, häbama, häbe*.*

bäbätina, f. *ayqm. od bäba*. Rj. — U tome se još nagje neka prokleta *bäbätina* koja im se obeća da će uhvatiti i doznati kako on jabuku sačuva. Npr. 16. Tud se dala tanana stazica, po njoj šeta stara *bäbätina*. Npj. 1, 348. *ayqm. s takvim nast.* bukvetina, curetina, čorbetina, čurdijetina, djetetina, glavetina, haljetina, jametina, kujizetina, lulećina, majčetina, ptićetina, ribetina, sisetina, tikvetina, usnetina, vješticećina, ženetina i. t. d. *isp. ayqm. kod bardačina, i kod haburina. Sri se augmentativu gorore i za porugu, u neki samo za porugu, isp. Glas. 12, 471.*

bäbica, f. — 1) *dem. od bäba*. Rj. *bice dem. od bäba pod 1. 3. — a) dem. od baba 1. dok ne dođuju u gmanisju nješam nikad övu, da se öcina ili materina majka zove drukčije nego bäbica*. Iveković. — *b) što öe staru djevicu, a mladiću bäbica*. R. 122a. *dem. od baba 2. — c) Ja sam izdaleka, bäbica od dvora careva; a ova gjevojčica, ovo je jedina šeer careva, koju sam ja iz malena gojila . . . ova gjevojka je šeer careva, a ova starija, ovo je careva kutnja bäbica* Npr. 247. *dem. od baba 3. — 2) die Hebamme, obstetric.* Rj. *radi* primalja. — Ne zovi druge *bäbice* da dijete obabi nego mene. Npr. 213. Poviće (zdravo) *bäbica* pošto odreže pupak muskome gjetetu onoga öoeka kome su gjeća prije mrla. Postl. 350. Car smišli svu musku djecu Jevrejsku pobiti . . . Ovo zapovjedi *bäbicanu* Izrađijskijem. Prijp. 37. — 3) ono gvožđe (kao mali nakovanj) što kosei na njemu otkivaju kose, *der Dangelstuck, inuus foenicis*. Rj. — Klepci, kosni kos *čabica* i klepac. Rj. 273b. — 4) (u Srijemu) drvo o kome djeca vješaju kavez kad hvataju tice. Rj.

bäbičönje, u. *die Geburtshülfe, manus obstetricis*. Rj. *verbal. od bäbičiti, radnja kojom bäbiči bäbica (2)*.

bäbičin, adj. *što pripada bäbici, govori se gdje i bäbica*.

bäbičiti, öm. c. *impf. Geburtshülfe leisten, obstetricare opere, cf. häbiti*. Rj. *bäbičin (primaljin) posao örsiti. za r. pf. isp. obabiti*. — Kad *bäbičite* Jevrejke, i u porođaju vidite da je musko, ubijte ga. Mojs. 11, 1, 16.

bäbin, adj. *der bäba gewirtig. 77; bäba*. Rj. *što pripada bäbi*. — 1) Šakunbaba, baba *bäbina*. Rj. 832b. (*adj. od baba 1*). U toj i toj planini ima jedna baba . . . u babe ima jedna kobila . . . utekla mi *bäbina kobila*. Npr. 23 (*adj. od baba 2*). Još *mljekom bäbinijem* vonja. DPostl. 10. (*adj. od baba 3*). — 2) *pridjev bäbin pridjeva se mnogim riječima, koje s njim biraju imena bilja, životinja i drugova kujčevu*. — *a) imena bilja: Bäbina dušica*. Rj. biljka. *radi* majkina dušica. *Bäbina žila* u Pastru. Rj. 9b. *biljka, Storchschnabel, geranium molle L.* Rj.³ *Bäbini zubi m. pl. (u Dubr.) nekaka trava. R. 10a. tribulus terrestris L.* Rj.³ *Bäbino uho, u malo kao glijivica crvenu pri korijenu kakva drveta (truhla, mokra), eine Art Schwamm, fange genus*. Rj. 10a. *pečica avranta Pers.* Rj.³ — *b) ime plivci: Bäbin kokot, m. (u Č. G.) nekaka tica, koliko kos (kukavičji konjic?). Art Vogel, aris genus*. Rj. 10a. *radi* božjak 2, kokotić božji, kukavičji konjic, pupavac. Rj.³ — *c) u öočjaka: Bäbina rupa, f. die Genickhöhle, carum cervicis*. Rj. 9b. *rupa nu zatiljku*. — *d) neka doba godišta: Bäbini dni, bäbini jarei, bäbini kozliči, bäbini pozajmenici, bäbini ukovi, m. pl. ono vrijeme kad na svršetku Marta ili u početku Aprila udari snijeg ili cigani, etwa Märzschnee, nie*

evadens mense martio. Rj. 10a. *vidi* veljaca 2. za ukovi! *isp.* huk, luka, lukovi. — *Babino ljeto*, *n.* kad je toplo u nevrjeme, osobito u jesen, *der alte Weiber-Sommer, aestas puericeps*. Rj. 10a. *Babine rubi*, *f. pl.* (u C. G.) *rubi* tučin dan. Rj. 10a. *moći badnjega dne*. — *e)* *one vjetru*: Babin vjetar. Večerin, zapadni vjetar, jedni vele *babin ritar* (u Imoskome), *Westwind, renens ab occidentale ventus*. Rj. 59a.

Bābin, *adj.* *pridjer se ovaj pridjere riječima koji s njim biraju imena brdima, mjestinama, jezercima*: *Babin Drob*, *m.* brdo u nahiji Biogradskoj kod Resnika. Rj. 9b. *Babin Dub*, *m.* mjesto, i sad na njemu krčma u ravnom Kotaru od Zadra k jugoistoku. Rj. 9b. *Babina jezera*, *n.* malo jezero navrh Velebita blizu Vlašskog grada. Rj. 10a.

bābin, *adj.* (ist.) *vidi* babov. Rj. *što pripada babi, ova*: Ode Eanka na gornje čardake, ugledala svoga babe dyore, pa govori Emina djevojka: *Babin dyore moj veliki jade!* Npj. 1. 479.

bābine, *bābinā*, *f. pl.* (u Srijemu gdjekoji govore *babinje*). — **1)** *das Wochenbett, puerperium*. Rj. *isp.* porogaj. — **2)** *der Wochenbesuch salutatio puerperae*. Kod Srba traju *babine* obično sedam dana. Za tih sedam dana dolaze danju žene *na babine* (i do nose čast...) a noću dogju susjedi i susjede te *ču vaju babine*, t. j. sjede svu noć kod porodilje... a osobito treću i sedmu noć (Nije sedmu noć dočuvati — imaju običaj reći onome, koji je malo sludast). Nijesani mu bio *na babinama* (da znam koliko mu je godina). Rj. — Kad su Turci Novi poharali, imala sam trideset godina, od tada su trideset i sedam; ako li mi tome ne vjeruješ, a ti pitaj Ljiljanu gjevokju, koja mi je *na babine* bila. Npj. 1. 526.

bābinjara, *f.* *vidi* porodilja. L. K. Lazarević u Šapcu. DARj. 134a. *vidi* i rodilja, rodilica *isp.* *bābinje*, — *za ust.* *isp.* bādnjara.

bābinje, *f. pl.* *vidi* babine. Rj. — Dečica, kojina sam *babinje* čuvao, sad su oči i matere. D. Obradović. DARj. 134a. *u ženskih riječi s nast.* inja *nahodi se gotovo u svih i nast.* ina *bez razlike značenja*: blazinja, blazina; množinja, množina; nekolicina, nekolicina; odrinja, odrina; petinja, petina; sedminja, sedmina; šestinja, šestina; tolcinja, tolcina; životinja, životina i t. d.

bābiti, *bim*, *v. impf.* (u Risnu) koga, *geborender Mutter Hulfe leisten, obstetricum agere*: žene *babi* jedna drugu. *cf.* *bābīti*. Rj. *vrsti poslo babinju (primajvu) v. pf. slož.* o-bābiti, po-bābiti se. — Kada dogje vrijeme od rođenja, pošlju za ovu proročicu da *dijete babi*. Npr. 213.

bābljača, *f.* čioda, *bābljača* batuška, bočka. Daničić, ARj. II. 38b. *vidi* i bačenka batušnica, bumbača, kolačara, špioda, *igla bez usjiva a s glavom, die Stecknadel, Spanndel*, *od adj.* *bāblji* — *ake*, *od Daničića*, ARj. 131a. *gdje se piše bābljača, riječi s takim nast.* *vidi* kod ajgirača.

bābljenje, *n.* *die Geburtshilfe, zo obstetricum agere*. Rj. *verbal.* *od bābiti, radnja kojom babica (primajva) babi rodilju, dijete.*

bāblji, *adj.* *što pripada babi, bābin*. DARj. 131b. *t. j. što pripada babama, vid* bapski, *govori se u Hrv.* *n. p.* *bāblje ljeto, u jesen ili zimi kad je ljepo vrijeme (vidi sirotinjsko ljeto, stariji oblik u Stullju: bābii, t. j. bābji.* — Odgovor priličniji *bābjij* pripovesti. A. Kanižić. To su *bābje izmišljene curke*. J. S. Reljković. *Bāblja* pad, mjesto u Srbiji. M. Gj. Miličević. DARj. 134b.

bāba, *m.* (juž.) *vidi* otac, *gen.* *bāba*, *roc.* *bābo*, *vidi* *bāba*, *bābajko*, *bāpko*, *bašta*, *bato*, i *kod otac suu.* i *hup.* — Zali mevu starac *bābo*, otkle ima poč'. Npj. 1. 35. Miliji Mari svekar svoj, neg' u rod mili *bābo* svoj. 1. 75. *Krasni bābo*, Novaković-Grijo! ne jake su noge u Stavana. 3. 37. Gledao ga nejadi Matuja, gledao ga, pa je govorio: Oj Boga ti *moj ro-*

gnje bābo! Otkud knjiga, od koga li grada? 3. 384. Znaš, li Ture, svoga *dobro bāba?* 1. 129. Na junaka Čerović-Novicu, koji ti je *bāba* pogubio, Npj. 5. 313. A treću mi *starac bābo* dao, kad sam zli čas na vjenčanje pošla. Herc. 23. A da je kralj, *vaš bābo*, uzeo mjesto vas jedno ove proste djece... to bi ova sad ovako prosta dječurlija bila, kako god što ste vi. Priprava 38. — *i sauba ore srekrva babom*: Nova mlada svima kućanima nadjene nova imena; tako nekoga zove (starije djetić) kadom, nekog *bābom*, nekog gospodinom. Rj. 211a. Kada Mari sitna knjiga dogje, knjigu neć, suze proljeva, pa se *moli srekrva bāba svome*. Herc. 11.

bābōličan, *bābōlična*, *adj.* u licu kao *bāba*, *altum Gesichtes, facies senescentis*. Rj. *vidi* zbalast.

bābov, *adj.* *dis* *bābo*, *patris*: *Daj mi, majko, komad hljeba bābov*. Rj. *vidi* *bābajin*, i *syn.* *ovdje*.

bābovanje, *n.* *der Ammen dienst, nutricationis manus*. Rj. *verbal.* *od* *bābovati*, *radnja kojom bāba (dadišlja ili dojkinja) bābuje djetetu.*

bābovati, *bābujem*, *v. impf.* djetetu, *biti mu bāba*, t. j. *dadišlja ili dojkinja*. *Jemand's Amme sein, nutricum esse*. Rj.

bābović, *m.* (u Boči), kaže se: on je *bābović*, t. j. on je kao i otac mu, *er ist wie sein Vater, patri similimus*. Rj.

bābovina, *f.* — **1)** *mjesto gdje se tko rodio, gdje mu je sješlo bābo, otac, vid* baština 1, postojbina, zavičaj. No podoečan jedna poturica, i to bješe rodom Ličanine... Abdul Medžid, Turački sultan, kad razumje onu poturicu, zagrlji ga kano majka sina: To je tvoja *bābovina* bila, a moja je od starine Lika. Npj. 5. 76. — **2)** *što od bāba, ova ostaje djeći, vid* baština 2, očevina, očinstvo, otadžbina 1. — Da u eara preuzmemo carstvo, carevina tvoja gjedovina, kraljevina tvoja *bābovina*. Herc. 64.

bābōlice, *f. pl.* u zagoneci, *cf.* *čučerice*. Rj.: Čučerice čučere pod boboti na zemlji, čučerice dolaze, *bābōlice* odnose. Rj. 763a. *odgonetljiv*: kad uzimlju napore žene.

Bābur, *m.* *Baier, Bavarus*. Rj. *čovjek iz Bāburske, Bavariske, isp.* *bavarae*.

bābura, *f.* *cine Art iraden Ofens (ohne Kacheln), ferner simpliissima*. Rj. *nekaka prosta zemljana pre bez pečnjaka*. — *riječi s takim nast.* *vidi* kod čahura.

bāburāča, *f.* velika krastava vugasta žaba, koja ne živi u vodi nego na suhu po jamama, *die Krot. Inso*. Rj. *vidi* *bāburina* 2, žaba gubavica, žaba krastava. — *od osnove koja je u bāba*. Osn. 349. *riječi s takim nast.* *vidi* kod ajgirača.

bāburina, *f.* — **1)** *angm.* *od bāba*. Rj. — Poslo si *bāburinu* da mi kreše da brstim, a ona mi natakla gužvu na gubicu, pa ne mogu. Npr. 245. *vidi* *bābetina*, *bābuskara*. — **2)** *vidi* *bāburāča*. Rj. *velika krastava žaba*. — *takva angm.* *brađurina*, *čorburina*, *djevoćurina*, *gredurina*, *jamurina*, *kapurina*, *lagjurina*, *majčurina*, *nožurina*, *ptičurina*, *riburina*, *sisurina*, *torburina*, *zemljurina*, *ženturina* i t. d. *isp.* *angm.* *kod bābetina*, i *kod bāburāča*, *svi se augmentativni govore i za porugu, a neki samo za porugu, isp.* *člas* 12. 474.

Bābūrskā, *f. adj.* *Baiern, Bavarina*. Rj. *t. j. zemlja, vid* *Bavarska*.

Bābūrski, *adj.* *bavarsch, Bavarorum*: Na te ide sva sila *Bāburska*. Pomoći vam poslati ne mogu od velikih *Bāburskih* topova. Što govore *Bāburski* gospoda. Rj. *što pripada Bāburinu, vid* *Bavarski*. — Kao što je Karlo veliki mislio a kralj *Bāburski* izvršio. Priprava 18.

bābūskara, *f.* *vidi* *bābetina*. Rj. *vidi* i *bāburina* 1. — *za nast.* *isp.* *ljudeskara*.

bābušina, *f.* *das Weichfleisch, caro inguinalis*. Rj. *meso ispod rebara, one drže janice pod trbukom, vid* *pabušina*, *pobočina*, *dimnja*, *slabina*, *slabobočina, isp.* *prepona*.

babuška, *f.* u Boer, *der Gollapfel, gulla, cf.* Šešarka Rj. *idi* i Šešarica, šisarka, šisarica, šiska. *ruca* *staba* *vist*, brnğuška, peruška, pupuška, vrljuška, vrljuška, Osn. 302.

baćać, *baćaća*, *m.* koji baca, *ja ulotor*: Baćać mora uzeti dva piljka i opet doćekati onaj ozgo. M. Gj. Milčević, DARJ. 137a.

baćakauje, *n.* das *Umhwerfen der Fasse*, *v. B.* *im K rden, putata pedum*, Rj. *verbal*, od bacakati se, *radi* u kojim se tko bacaka u, *p.* nogama, kao dva u sto čine.

baćakati se, *baćakâm se*, *v. v. impf.* u, *p.* nogama, *ut den Fassen umhwerfen, putata pedes*, Rj. *dem.* *prema* bacati se, *radi* batrgati se, *gicati se*, *prijati se*, *prjicati se*.

baćaljka, *f.* Rj. *dio igre piljaka*, Daničić, ARJ. 137a *pilja* se bacaju u veslanu, *isp.* škulj 2. *rijeci* s *balvan* *nast.*, *radi* kod kazaljka.

baćanj, *baćanja*, *m.* košar (kao kačica bez ijednoga dna) što se po vodi baca, te se u njemu riba hvata. *ciua Art Fischens, nassu gams*, Rj. — *za nast.* *isp.* *v. jol*, badanj, bubanj, vešanj, gležanj, kovrtanj, lipanj, nakovanj, nozanj, okrašanj, pucanj, režanj, sezanj, svibanj, tucanj, urovanj, višanj, žrvanj i t. d.

baćauje, *n.* das *leise Stechen, punctio leuis*, Rj. *verbal*, od baćati, *kuji radi*.

baćauje, *n.* das *Werfen, jactatio*, Rj. *verbal*, od bacati, 2) bacati se. — 1) *radnja* u kojim tko baca što, ili hua *rega*. — 2) *radnja* u kojim se tko baca na što, ili se hua *uogum*, ili se hua *rega*.

baćati, *baćâm*, *v. pf.* *verfn, dem.* od *hosi*, *leise stechen, leuter punp*, Rj. *ponudo hosi*, *radi* badati, bocati, dem. baekati, buckati, *v. pf.* baemti.

baćati, *ćâm*, *v. impf.* *verfn, javio*, Rj. *radi* baćati, baćivati, furati, hitati 1, metati 3, potezati 2, trućati, turiti 1, vrljati 2, *v. pf.* *služ.* na-bacati, po-, raz-, z-, po-z-bacati, *v. impf.* *služ.* iz-bacati (*v. pf.?*), od-bacati, do-bacivati, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, raz-, u-, uz-, za-, z-, *v. pf.* *prasti* baćati, i *kuji* *njega služ.* — 1. 1. a) u *pravom smislu*: Oca i matere ne postuješ, nego tu *baćuš* za *pe ku* da jedu. Npr. 78. Biser ne valja *pred srinj* *baćati*, Postl. 14. Stogozj voko *baću*, *sihu* za *rage hua*, 351. Pa on gradi *hucvu* *čeliju*, u *nju hua* *ajac* *šamonca*, zatvori ga *care* u *čeliju*, Npj. 2, 92. I u kolu sestra Maksimova, objesi se *Maksu* oko grla, pa mu *radi* u *njedareu hua*, iz *njedara jabuk* *izvadila*, 2, 561. Na se *hua* odijelo *divno*, 3, 350. Ostave topove, i svu stoku, što su bili zaplenili, i *roblje* *staju baćati*, samo da je *lukše* *baćati*. Miloš 99. *Bacajuć kacke* za *njih* (haljine) ko će šta uzeti. Mark 15, 24. Za koje od onijeh *djela baćati* *lamecu* *na miz* Jov. 10, 32. *st* se, *pass.*: Prvi se *maćić* u more *baćaju*, Postl. 260. b) u *prinesenom smislu*: Tyrde *strače* pokraj *Batra hua*, Rj. 17a. Ko je *gogj* *širac* *izio*, *braca* *Milivoja* *kry šikala*. (Kad na *koju* za *svašto krivicu* *baćaju*), Postl. 111. *Krivicu* i *stranotu* *svoga* *neznatija* *baćaju* *na narod*, Nov. Srb. 1817, 961. A sam *mrziš* na nauku i *rijeci* *moji* *baćuš* za *leja*, Ps. 50, 17 (— *zaboravljáš*, ne maris za njih). Stvari koje *baćaju* *spudu* *na slobodu* *državne* *radnje* njegove *grada* *Dubrovniko*, DM. 231. — 2) *puška*, *losschessen, emillo istum*, *cf.* *metati*, Rj. *ostalo spn.* *radi* kod *puška*. — *Puška* *pune*, na *Turke* *baćaju*, Npj. 1, 173. Više *pusak* *nemojte* *baćati*, već *trgnite* *soblj* od *pojasa*, I, 186. *Niko* *puske* *prije* da *ne hua*, dok ne *pakne* *puška* *Bjelječeva*, I, 282. Sa *gradova* *baćati* *topora*, I, 310. — 3) *baćati* *rega* u *igri*: On *zametnu* *igru* *pred* *Zlatijom*, *baćat* *ode* *kamena* s *ramena* i *iz* *ruke* *malja* *oko* *sebe*, Npj. 3, 296. II. u *se*, *reflex.* — 1) *verfn, javre*: *baćaju* se *djeća* *kamenjem*, Rj. *radi* *ponozati* *se*. — 2) *njegovom* *baćovanju*, kojijem je on *jednom* *rukom* *malao* i *njnu* *se hua*, bilo *je* *šezdeset* i *šest* *oka*, Rj. 315b. *Koja* *kruška* *sama* *pada*, ne *valja* *se* *na* *nju* *baćati*, Postl.

140. *Nije* *se* *ni* *on*) *na* *Boga* *kamenjem* *baćao*, 217. *Mirko* *joj* *se* s *grada* *baća* *zlatnom* *jabukom*, Npj. 1, 120. — 2) *baćati* se *nogom*, *ausgeschlagen, calcitrare*. Rj. *dem.* *baćakati* *se*, *radi* *batrgati* *se*, *metati* *se* 2, *prjajati* *se*, *prjicati* *se*. — On *ga* *kuje*, *kuji* *se* *nogom* *baća*, Npj. 1, 15. — 3) *baćati* *se* *čega* u *igri*: Kad *se* *momci* *baćaju* *kamena*, Npj. 2, 186. *radi* *metati* *se* 1.

baćiti, *baćim*, *v. pf.* *verfn, javio*, Rj. *v. pf.* *služ.* do-baćiti, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, u-, uz-, za-, z-baćiti; po-z-bacivati, *v. impf.* *prasti* baćiti, *radi* *kuji* *njega* *služnu* *v. impf.* i *v. pf.* — 1. 1) *verfn, javio*, Rj. *radi* baćiti, hititi, mašiti 1, trućiti, turiti 1, vrliti 1, vrljiti, — a) u *pravom smislu*: *baćila* je *na* *sebi* *magjije*, Rj. 311a. *Zena* *dones* *komad* *halebu* i *baću* *pred* *pisu*, Npr. 14. *Svetli* *care*, *sunce* *ogređalo*! *baću* *desnu* *ruku* *preko* *men*, 59 *(odmah* *dalje*: *pre*-*baću* *ruku* *preko* *men*). Ne *postuje* *oca* i *matere*; *njama* *baću* *iza* *pečke* *da* *jedu*, 77. *Da* *ga* *otpratinu* *do* *groba* i *da* *baćim* *zeulje* *na* *uj*, 171. *Te* *ga* *odnuh* *okuju* i *baću* u *lančicu*, 237 *(isp.* *skrhali* *ih* *sve* u *hups*, Rj. 689a). *Malo* *me* u *top* *ne* *baću*, *(Iskara* *me* *vrlo*, *malo* *sum* *živ* *ostao*), Postl. 175. *Pa* *se* *mlada* *od* *zemlje* *podigla*, i *baćila* u *dječore* *ruke*, *te* *izvadi* *tri* *jabuke* *zlatne*, i *baću* *ih* *uhu* u *visinu*, Npj. 1, 158. A *kad* *za* u *Zunaj*-*Despote* *Vuču*, *baću* *kupu* u *mermer*-*kobranu*, s *leđa* *baću* *divan*-*kabanicu*, 2, 581 *(isp.* *krnuo* *ga* *o* *zemlju*, Rj. 305a). *Pohvata* *ljude*, *pa* *ih* *baću* u *šadrij*, Miloš 63. *Sve* *kmotove* *baću* u *kulu*, Npj. 1, XLVIII. *Na* *vikanje*: *baćite* *oružje*, *predajte* *se!* *polože* *oružje*, *Zitije* 51. *Ako* *se* *oko* *tyoje* *desno* *sablajujuva*, *iskopaj* *ga* i *baću* *od* *sebe*, Mat. 5, 29. *Idi* *na* *more*, i *baću* *vdicu*, 17, 27. *Bazdijeliše* *haljine* *njegove* *baćući* *kacke*, 27, 35. *Neka* *Aron* *baću* *ždrjeb* *za* *ta* *dva* *jara*, Mojs. III, 16, 8. *Kuće* *se*: *baćiti* *što* *god* *džilitiničke*, *izmašičke*, *omlaške*, *pastiničke*, *moć* *se* *glagol* *baćiti* i *izostaviti*: *Ja* *mu* *rekoh* *sude* *prati*, a *on* *ne* *kte* *sude* *prati*, a *ja* *lonac*, *pa* *u* *glava!* Npj. 1, 177. *sa* *se*, *pass.*: *Mreža* *je* *baću* u *more*, Mat. 13, 47. — b) u *prinesenom smislu*: *Baćuše* *godine* u *ništa*, (Reku *stari* *ljudi* *i* *valja* *da* *znači*: *godine* *[sta*-*rost]* *ih* u *ništa* *učinise*), Postl. 11. *Tyrde* *strače* *na* *brodove* *huc*, Npj. 1, 261. *Baćuemo* *krivicu* *na* *njega*, *Danica* 3, 165. *Onde* *na* *saboru* *baću* *vdicu* u *narod* i *raspali* *bum*, Miloš 80. U *tom* *nastnu* *Grci*, *te* *se* *Turci* *njihovom* *bumu* *zabune* i *Srpske* *postore* *huc* *na* *stranu*, 150. *Kad* *bisuo* *imali* *jošt* *tri* *slava* . . . *onda* *bi* *„audo* *jev“* *mošli* *baćiti* *sasvime* *Nov. Srb.* 1817, 341. *Kako* *mogu* *Srpske* *gramatike* *Slavenski* *jezik* u *prapast* *baćiti!* Rj. XII. *Čuvaj* *se* *da* *ne* *zaboraviš* *Gospoda* . . . *baćući* *u* *nevar* *zaprijest* *njegove*, Mojs. V, 8, 11. *Baćuše* *zakon* *tyoj* *za* *leja*, Nem. 9, 26. *Što* *si* *me* *zaboravila* i *baćila* *me* *za* *leja* *sejaju*, Jezek. 23, 35, *sa* *se*, *pass.*: *Te* *se* *u* *zaborav* *baću* i *zanemari* *što* *je* *bilo* *pre*, Vid. d, 1862, 18. — 2) *puška*, *losschessen, emillo istum* (najviše *se* *govori* *ih* *baćiti* *pušku*, i *za* *to* *kađ* *ko* *reće*: *baću* *neko* *pušku*, *drugi* *mu* *odgovori*: a *ti* *idi* *te* *je* *uzmi*), Rj. *spn.* *radi* *kuji* *puška*. — *Pak* *na* *gradu* *baćuše* *topora*, Npj. 1, 113. *Njih* *trojica* *tri* *puške* *baćuše*, od *Turaka* *dvades* *i* *hiljad* *puč*, I, 251. — 3) *oko* *na* *što*, *seju* *Augu* *verfn* *anf etwas, es merken, oculos conjicio, cf.* *okomiti* 2, Rj. *okomiti* *oko* *na* *što*. *Sve* *se* *zaćudi* *njezinu* *ljepoti* . . . u *osobitu* *joj* *se* *zaćudi* i *oko* *na* *nju* *baću* *čarski* *sin*, Npr. 127. II, *sa* *se*, *reflex.* — 1) *ćim*, *verfn, javio*: *Prosti* *Bože* i *bijela* *erkvo*, *da* *se* *baćim* *jednom* *preko* *tebe*, Rj. *radi* *metnuti* *se* 2, *potegnuti* *se*, *turiti* *se* 1. — *Cobanin* *se* . . . *samo* *kamenu* *ili* *ćime* *drugijem* *baću* *na* *ćikarva*, Rj. 760b. *Hajde* *omano*, *gdje* *se* *ja* *baću* *arnu* *balotom* *gvozdenom*, Npr. 230. *Tađla* *se* *Šaul* *haci* *kopljem* *na* *nj*, Sam. 1, 20, 33. — 2) *sich* *auf etwas hinverfen, se conjicere*: *Pa* *se* *baću* *na* *ramenu* *Šareu*, Rj. *kuo* *baćući* *sebe*: *Krene* *uz* *jedno* *bedu* *da* *se* s *njega* *baću* *strmoglav* . . . i *tek* *da* *se* *baću* *nica* *uj*, *zaćuje* *jedan* *glas*, Npr. 220. *Pa*

je Ramo vranca dofatilo, hitro mu se u ramena bač.
Npj. 4, 90. (bači se *dijalekt. mjesto* bači sei. Pa se
aga na vrančiću bačl. 1, 182. Bači se i on na svoj
mač. Sam. 1, 31, 5.

bačkanje, *n. dem.* od bačanje. Rj.
bačkām, bačkām, *dem.* od bačati. Rj. *v. impf. bosti*
još manje nego bačati. v. pf. bacnuti.

bačnūti, bačnūm, *v. pf. stečen. pučgo.* Rj. *malu*
bačnūti. v. impf. bačati i bačkati. sa se, pass.
Osljača, orački štap navrh kojega ima i gvozden šiljak,
kojim se ljeniviji ra kašto i bačue. Rj. 183b.

Bāco, *m. im. muška, koje se govori od mlade u mogo*
je postati od kojega gojz imava što se počinj glas-
rima Pa, kao u. p. Bajislav, Bartolonej, Bank, Bi-co,
on, Bāca, voc. Bāco, tabra hyp, ridi kod Aca. —
Mnogi na to pristati hoćim, osobito Petrovića Turo,
i djetete Dragojević Bāca, Npj. 5, 238.

bač, bača, *m. ridi stanar.* Rj. *ridi i konačar, plan-*
inar, koji je na planini kod stoke, dir Scener, pu-
coris custos Alpinus.

bača, *m.* (u vojv.) tako žene zovu svekra: Otići će
bača, ostaće snaša. (Posl. 213). Rj. *voc. bača, ridi baša.*

bačār, *m.* jedan od ljudi koji se združuje da im se
ovce zajednički čuvaju i mužu. *isp. bačijanje. —* Od-
redi se koliko ova (mljeka) pripada svakom bačaru
za celo leto, i kojim će redom dolaziti bačari da mužu.
M. Gj. Miličević. DARj. 112a.

bačati, *cām, v. impf. u puzop, u rječju mjesto*
bačati: ridi bačivati. v. pf. bačiti. — Jedno pleće u
zobnici bača. Npj. 2, 20.

bačenuka, *f.* Daničić. ARj. 134a. *igla koja nema*
usica nego glavu. ridi babljača, i syn. andje.

bačeva, *f.* ridi stamara. Rj. *die Scenerin, caratris*
pecoris in Alpinus, ridi i plininka, maja 2, isp. red-
ara, reduša, koja je na planini kod stoke.

bačija, *f.* die Sceneri, locus et casa mulgentis
aestate aribus, *cf. stan 2, katun.* Rj. *ridi i bačina 1,*
katun 4, majur, mandra, salaš, stamara, u planini
mjesto i koliba gdje se ljete ovec mužu.

bačijanje, *n. verb.* od bačijati, koje ridi. — Bačij-
janje se zove zajedničko držanje i muženje šitne
stoke... Onda se dogovore kad da prestane bačija-
nje. M. Gj. Miličević. DARj. 112b.

bačijati, *jam, v. impf. dio u bačiji imati i primati:*
kad kome dogje red da bačija, on krene svu svoju
čeljad na bačiju. M. Gj. Miličević. DARj. 112b.

bačijski, *adj.* što pripada bačijama, piše se i ba-
i. Ni jedan ne istupa iz te bačijske zajednice. M. Gj.
Miličević. DARj. 112b.

bačina, *f.* 1) ridi bačija. Rj. *i syn. andje. —*
2) *angu.* od bāk: Gjačina ka' i bačina (Posl. 72).
Rj. *veliki bak, veliki bik, bika, takva angu. ridi kod*
bačaćina.

bačio, bačila, *m. Tul, bacilo, plitica ili djelo od*
metala, v. koje se i umira: Dubrovnik je kako i bačio:
cukni, tako vas i zuci. DPosl. 20. Grad je bačio: kueni
s jedne strane, ndilje Xčci vas bačio. 25. bačio, ba-
čila, legjen. *ital. bacile, X.*

bačijski, *adj.* ridi bačijski.

bačim, bačim, (u C. G.) ridi bačiti. Rj. *v. pf. u*
puzop, u rječju. v. impf. bačati i bačivati. — I bači
ih nebu u visine. Bači kotle preko kuće. Rj. Ona
bači u zobnici ruku, ono pleće mesa dofatila. Npj.
2, 21. Bačise se njemu (kojiju Labudu) o ramena. 2,
27. Bačise mi (ovce) trista jaganjaca. 3, 330.

bačivati, bačivām, *v. impf.* (u C. G.) ridi bačati:
Nemojte me u jamu bačivat. Rj. *ridi bačati. v. pf.*
bačiti.

Bāčkā, *f. adj. die* Bačka, regio baciensis. Rj. kraj
u Ugarskoj: Mira Bačka. Posl. 179. Neka prostota,
n. p. u Bačkoj govori ja veljaše. Pis. 91.

Bāčki, *adj.* Bačar, baciensis. Rj. što pripada Bač-
koj: Tu ja imam tri stotin' ovnova i stotinu Bačkijeh
volova. Npj. 4, 423.

bačva, *f. gen. pl. bāčvā.* — 1) velika kaca za-
družena kao bure, cin grasses Fass, dolium: Popiše
mi iz bačara vino, pojedloše iz bačava mlivo. Rj. —
Bačvar, koji bačari gradi. Rj. 18b. Kakva bačva, takvi
i tonj daje. Posl. 121. Tko bačvu napravlja, neće
čap gje hoće. 135. ridi bure, kaca, dem. bačvica. —

2) (u Baranji) stablo u porasla crnoga luka, na ko-
jemu je gore sjeme, *cf. evolika.* Rj. *ridi i bik 2, cima.*
— riječi s takim nast. bakva, bječva, blitva, bodva,
bokva, bradva, breskva (i praskva), brozgva, broskva,
bukva, dižva, glogjva, grndva, gužva, jetva, letva,
lokva, mestva, nozdrva, obrva, pastva, plodva, rozgva,
svekrva, smokva, tikva, zaova, zukva, žukva i t. d.

Bāčvānče, Bāčvānčeta, *n. cin junar Bačar, puer*
baciensis. Rj. *iz Bačke dijete, mamče.*

Bāčvānčica, *f. dem.* od Bačvānča. Rj.

Bāčvānin, *m. ciner ans der Bačka.* Rj. čovjek iz
Bačke. — zadnje samoglasno osnovi do koje dolazi
prvi nast. „aa“ ostaje glaseći „a“, tako je samo:
Bačvānin (nije od adj. Bačka, nego od osnove od
koje je i taj adjektiv, ali koja već nije u običaju),
Mačvānin (Mačva), Tuzlānin (Tuzla). Osn. 119. i
Kastelanin.

Bāčvānka, *f. de* Bačvān, femina baciensis. Rj.
žena iz Bačke, dem. Bačvānčica.

Bāčvānskī, *adj.* Bačar, baciensis. Rj. što pripada
Bačvānima, pa Bačkoj, ridi Bački. — Bačvānski
medvel. Nov. Srb. 1817, 664. Bačvānski književnici.
1818, 400.

bačvār, *m.* koji bačve gradi. ridi kačar Rj.

bačvārov, bačvārov, *adj.* dolarić. Stulli. što pri-
pada bačvaru.

bačvārski, *adj.* dolariorov. Stulli. što pripada ba-
čvarima.

bačvica, *f. dem.* od bačva. DARj. 114b. ridi bu-
reneč, kačica, hardvicić.

bača, *m. hyp.* od brat. Rj. — Čaća, bača, jedno
selo plača. (Kad na seosku štetu čini u selu što kome
za ljubav, n. p. što mu je rod). Posl. 323. ostala hyp.
od brat ridi kod brāca.

bađalo, *n.* ono mjesto, gdje ndaraju djeca krajem
od štapa kad se banaju. Rj. od kor. kojega je bosti,
bađati. Daničić. ARj. 115a. — Trlja drugi put sjede
na bađalo (t. j. ono mjesto gdje ndaraju štapovima,
kad ih bacaju). Rj. 114b. — riječi s takim nast. ridi
kod bjeđilo 1.

bađalj, bađlja, *m.* Rj. — 1) (u Hrv., a i u Boci
bađelj) nekakva trava koje je list bodljikav a korijen
se za nevolju — u gladne godine — i jede, *cinē Art*
Pflanzc, herba genus. U Hrvatskoj se ova trava zove
i sjekavac i (u Lici) pasji stric. Rj. — 2) ridi obad.
Rj. ridi i štrk, štrkalj: die Bremse, tabanus oestrus.
— riječi s takim nast. bađaldj, bađaldj, česalj, čukalj,
makalj, pregalj, ugalj i t. d.

bađalj, bađlja, *m.* (u Crmn.) oštro gvozdje usagjeno
u ostan, te se njim volovi tjeraju, dir Stachel zum
Antreiben eines Thiers, stimulus, *cf. sladun.* Rj. od
kor. koja je bosti. *isp.* Osn. 129. ridi i bodilo 1,
ostan, ostanj, osljača. — riječi s takim nast. ridi kod
bađalj.

bađanj, bađnja, *m.* Rj. *gen. pl., bađanjā, bađnjēvā.*
Daničić. ARj. 115b. može biti od tuje riječi. Osn.
200. riječi s takim nast. kod bacanj, dem. bađnjije.
— 1) velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te
obruće kolo na kašičari vodenici, die Rohre, canalis.
Rj. — Bađnjara, vodenica potočara koja ima bađanj.
Rj. 12a. Strnac 2) ridi bađanj vodenični. Rj. 720a.
— 2) (u C. G.) kaca 1, die Kufe, tabrum. Rj. ridi kada
3. — Bađanj mesa, a kašika jube. (Veliki tijelom a
malen djelom). Posl. 11. Bolja je nuća ama nego sto
bađanja mozga. 22. Govori kao iz bađnja. 43. — 3)
(u Hrv.) kaca u dnu uska a gore šira (osobito za
grožđe i šljive), Art Kufe, lebrri genus. Rj.

Bagaševac, Bagaševca, *m.* Potok u Jadri u selu Tršiću, Rj. u Srbiji.

bagatela, *f.* (u vojv.) *die Kleinigkeit* (bagatelle), *res parva*, Rj. mala stvar, situacija, sitnina, sitnica.

bagav, *adj.* (u Baranji) *vidi* bagav: Nema ti grega od *bagava* čorjeka, krnjava lonca i čorave rediše, Rj. *vidi* i hrom i syn. *umlje*. — *adj.* s takim *umlj.* alav, benav, cotav, čorav, čorav, ilakav, egav, gušav, hiljav, ilav, jeev, kilav, likav, ljokav, mačav, noćičav, ospičav, pepeljav, prljav, rjav, suhonzjav, traljav, mljkav, vodnjikav, zrakav, žuljav i t. d.

Bagdāt, Bagdāta, *m.* Bagdad, Bagdadum: Ako je daleko Bagdat, blizu je aršin. (Posl. 2), Rj. grad u Asiji.

baglāma, *f.* — *1)* najviše se govori *pl.* baglame) ono gvozdje što drži vrata za dovratnik (*cf.* šarke), *Angel und Band an der Thur, cardo et vinculum januae*, Rj. — Stopića, dolje mjesto gdje stoji vrata koja ne drže šarke ni baglame, Rj. 717b. — *2)* mala tamburica od tri žice, *eine kleine Pandore von drei Saiten, Trichordii genus*, Rj.

baglja, *f.* sijena ili slame, *ein Buschel Heu oder Stroh, fasciculus*, Rj. rudi svežanj, *dem.* bagljica.

bagljānje, *n.* *das (Heu-) Buschelnachen, fascicularum confectio*, Rj. *verbal.* od bagljati, radnja kojom tko baglja, *prati baglje*.

bagljati, bagljam, *v. impf.* (Heu-) *Buschel machen, fasciculos conficere*, Rj. *pravit* baglje, *v. pf.* slož. zbagljati.

bagljica, *f.* *dem.* od baglja, Rj.

bagljic, bagljica, *m.* (u Srijemu) *vidi* naviljak, Rj. *vidi* bagalj, mali plastič. riječi s takim *umlj.* i uke, brzic, caric, dobrić, grlic, gradic, konjic, lilić, mladić, muškić, oblič, parić, popić, slavić, sljepić, zlič.

bagljiv, *adj.* n. p. konj. *mit* бага *bachaflet, morba бага dinto tubrans*, Rj. bolestan od bage, *vidi* bažljiv.

bagra, *f.* (u vojv.) n. p. on je tvoje bage, *deines Gelichters, tuoe fornar*, Rj. *isp.* vrsta, pasma, pasmina.

bagra, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art Meerfisch, piscis marini genus*, Rj.

Bagrdan, *m.* mala varošica između Jagodine i Bačvine u Srbiji, Rj.

bagrena, *f.* *der Akazienbaum, Robinia pseudacacia Linn.*, Rj. *vidi* kapinika, drvo. — Ponesite dosta sjemena od *bagrene*, Javor 1885, 763.

bagrenov, *adj.* što pripada *bagreni*. — Bagrenovo drvo, P. Bodić, DARJ. 151a. — *u* *zast.* *isp.* aptov.

bagrenovac, bagrenovec, *m.* med koji nabiru pčele iz cvijeta bagrenova, J. Zivanović, DARJ. 151.

bagun, bagūna, bagūnae, bagūnea, *m.* (u Hrv.) svinja koja ima kovčestu čekinju, *ein krouses Schwein, porcus crispus*, Rj.

bah, *m.* (u Dubr.) — *1)* *das Leugnen, infitiae*: udario u bah, *cf.* haša, Rj. *vidi* i inčar, odricanje, njezanje: Bolje u bah neg' u tumanu, (Posl. 9, Za moju keer udat', vinograd rekoh dat'; a kad je udah, udarih od svega u bah, 152. Nemoj meni u bah udariti, da mi ne ćeš Zlat'ju pokloniti, HNpj. 2, 290. Što se smije Sara? ... A Sara udari u bah govoreći: nijesam se smijala, Mojs. 1, 18, 15. Kad ko zvrješi i učini zlo djelo Gospodu udaritiš u bah bližnjemu srajemu za ostaru ili za stvar predanu u ruke ... ili nagje izgnjbljeno što, pa udari u bah ... III, 6, 2, 3. Udarise u bah Gospodu i rekoše: nije tako, ne će nas zlo zadesiti, Jer. 5, 12, *isp.* pobašiti, zabašiti. — *2)* udariti koga *bahom*, t. j. poplašiti koga, osobito vikom i prijetnjom, *erschrecken, terreracia*: Udari ga *bahom* i ršumom, Ne bi *bahom* iz Klisure tvrde, Rj. u Npj. 3, 31 *datuje* Vak k *posljednjemu primjeru*: znači: ne ćeš me poplašiti i plašnjom istjerati iz Klisure, *po tome će bah orđje značiti* lupaj, buka, vika. — *3)* u bah *pokrepljujući samo riječ kojom se izriče malo dolazi uz* gdje koji, kao mali broj. Uba *adr.*

enzelo, he und da, kwam, vic: A, Ima li jabuka na jabukama? B, Nema, *uba gdje koji*, Rj. 763a.

bahat, *m.* *das Getrappé, incessus cum sonitu, cf.* bat, *bakat*: Začu Raub *bahat* od junaka, Rj. lupaj, praška, *osobito od nogu kad se ide, rudi*: topot, *po nekim je krajevima h promijenjeno na k*: hakat, *a po nekima nestalo glasa h, pak se uba u saču u jedno*: hāt, *glas a i među h i t ili r među k i t i nastaje u sejem obličino (gen. sing. bāhata, bakata) i ostaru u (gen. sing. bāhta, bakta, isp. bakar, bakara i bakra*. — Na jedan put *čuje* veliki *bat* i mumljanje, sva protne kad vidi lava gde u sobu upje, Npr. 131. Za dobrim se konjem *bat* *čuje*, Posl. 83. Stade *bahat* sruhi bedevija, otiđoše s Bogom putovati, Npj. 3, 519. Eto, i *bahat* *nogu* gospodara njegovu za njim, Car. II, 6, 32. Jedva se sauo *čuje* ispred oltara iznad glava na zemlju oborenijeh *lihi jedvohi bahat* od trojice, koji se po kad kad ustave, DP, 66.

bahuti, bāhmēm, *v. impf.* *unverhofft kommen, exsperato adesse*, Rj. *Dolci i bez* h: bāmti, bānem, *dovi naglo i iznada, rudi* hrpiti, *isp.* tamariti: *v. pf.* slož. nabahuti, *v. impf.* slož. nabahivati. — I mogah se od Brgjana braniti, i junaštvo prema njima kazah, dokle *bahu* vojvodu Mirko, Npj. 5, 405.

bāhorēnje, *n.* *das Zaubern, incantatio* (*morbi, doctoris*), Rj. *verbal.* od bahoriti, radnja kojom tko bahori.

bāhorica, *f.* (u Boci) *die Zauberin, incantatrix, cf.* vračara, bajalica: Nešto me je zaboljela glava, neg' mi zovi *bahoricu*, majko, da bi mene mladu bahorila, Dozvala je drugu *bahoricu*, Neg' mi zovi treću *bahoricu*, Rj. *vidi* i bajičica, gatalica 2, gataru, magjionica, vještica, vračarica.

bāhoriti, *mm.* *v. impf.* (u Boci) *zaubern, incanto, morbum, dolorem, cf.* bajati: Nešto me je zaboljela glava, neg' mi zovi bahorila, majko, da bi mene mladu bahorila, Rj. *vidi* i čarati, činiti (kome), gatati, magjijati, vračati 2.

bāht, *m.* i bez h: bāt, *vidi* sreća. — A da vidiš *bahlu* u Vlašeta, Npj. 3, 143.

bāhtānje, — *1)* *das Trappen, incessus cum sonitu*, Rj. *verbal.* od bahati, radnja kojom tko bahuje, *vidi* bahtanje. — *2)* *das Streiten, contentio*, Rj. *verbal.* od bahitati se, radnja kojom se tko bahuje s kim.

bāhtati, bāšēm, *v. impf.* Rj. *vidi* baktati (i sei. — *1)* *trappen, sonitum clo incessus*, Rj. *iči* s *babatou, iči* *lupajući* nogama, *vidi* topotati. — *2)* *sa* se, *reciproč.* oko čega, kao pripraviti se, goniti se, *streiten, contendere*: mi smo se bahitali, ja sam se s njim bahtao, Rj. *vidi* syn. kod klipak 2.

bahūljānje, *n.* *das Kriechen, reptatio*, u Rj. bahljānje, Daničić, ARJ. 151b: bahūljānje, *verbal* od bahljati, *keje rudi*.

bahūljati, bahūljām, *n.* Rj. badljati, ljām, *v. impf.* (u Šumad.) *iči* pobančke, najviše se govori za malu djecu, kad još ne mogu upravo da idu, nego tako pužu, *kriechen, reptare*, Rj. 17b, *za* h *vidi* kod bahuljanje.

bāir, *m.* *das Ufer, riva, cf.* brijeg, obala, Rj. *vidi* i baer, igalo, jalijsa, strana.

baj, *m.* *biće isto što* bajanje, *u* *jednoj* *poslovici* *Dubravač* *fej*: *Komm* *baj*, *tomu* *vaj*, *bajalici* *bio* *kravaj*, (Posl. 48.

bāja, *f.* — *1)* *hyp.* od bank, Rj. *takva* *hyp.* *kod* *groja*. — *2)* (u Palm.) *vidi* abajlija, Rj. od abajlija i *pastala* *okrunjši* *se* *sprijda* i *sačesi* *se* u *srdini*.

Bāja, *f.* *Stadt in der Bocka, nomen urbis*, Rj. *raroš* u *Boč* *koj*.

Bājac, Bājca, *m.* *Einer von Baja*, Rj. *corjek* iz *Baje*.

bājac, bajāca, *m.* *der Zauberer, incantator*: Nošise ga na *bajac*, da ga obaju, Rj. *koji* *baje*, *vidi* bajalo, magjionik, vještac, vrač 2, vračar 2. — Bāma, one riječi skupa *što* *bajac* ili *bajalica* govori kad baje, Rj. 16b. Neka se ne nagje u tebe ... ni *bajac*, ni koji se dogovara sa zlim duhovima, Mojs. V, 18, 11. *Koja* (*aspida*) *ne* *čuje* *glasa* *bajaca*, vračaru, vještu

u vraćanju. Ps. 58. 5. Ne slušajte dakle . . . ni gatara svojih, ni bajara svojih. Jer. 27. 9.

bajarića, *f.* koja baje. — Za kurvarstva . . . vješte bajariće. Naum 3. 4. *vidi* bahorica i *syn. ondje*.

bajalica, *f. di* Zauberin, incantatrix. Pjevaju kako se u svatovima (kad se ženio bungur čelebija taranom gjevojkom) razboljeo kupus na slanini, pa mu doveli proju bajalica da mu baje: Proja baje, kupusa nestaje, Rj. *vidi* bahorica, i *syn. ondje*. — Kad se za koga misli da je uređen, onda mu bajalica gasi ugljevlje. Rj. 83b. Otac pošto vjeje poručí za bajalicu . . . a ona mu odgovori da lijeka ne zna nikakoga, nego da druge bajalice dobarljtu. Car po tom hojaše na mnoge bajalice, ali mu svaka odgovori da tome lijeka ne zna. Npr. 116. Govori bajalica kad lijevom rukom baje oko kake boljatic. Posl. 169.

bajalo, *m. vidi* bajat, Rj. i *syn. ondje*. riječi s takim nast. znače čeljade koje radi ono što znači glagol: benetalo, blebetalo, lubalo, čaprdalo, časkalo, davalo, dizalo, drijemalo, egucalo, gatalo, izdiralo, jecalo, kamkalo, lunjalo, mazalo, nirtvopuhalo, naklapalo, oklijevalo, pamtilo, peckalo, sprdalo, šunjalo, tumaralo, uzimalo, vikalo, zlopamtilo i t. d. *isp. riječi s takim nast. kod* bućkalo; i kod bijelilo 1. i kod hjesnilo.

bajam, *m.* (u C. G.) *vidi* badem Rj. i *syn. ondje*.

U Mostaru procvali bajami. Here. 121.

bajamov, *adj.* bademov, što pripada bajamu, *vidi* mijendulov. — Smole bajamove isuší u peći. I. Vladimirović. DARj. 156a. *za nast. isp. aptov.*

bajanje, *n. das* Zaubern, incantatio, Rj. *verbal. od* bajati, raduju kojom tko baje. — Zavaréiti (travama ili bajanjem) kakvu boljeticu da ne ide u napredak. Rj. 165b. Taki se oganj upotrehljava i u bajanju od različijeh bolesti. 220a. Senačetu vodu upotrehljavaju bajalice u različnijem bajanju oko bolesnijeh ljudi i za piće i za umivanje. Rj. 417b. Ako njede zmiya prije bajanja, ništa ne će pomoći bajat. Prop. 10. 11. Ja ću pustiti na vas vas zmiye, aspide, od kojih nema bajanja. Jer. 8. 17.

bajat,* **bajatan**, *tna adj.* n. p. bajat hljeb, bajatno meso, *altbacken, nicht frisch, vetus, non recens*. Rj. *Turski* bajat star: što nije skorašnje, nego kvarno od duga stajanja. Daničić. ARj. 156a. *isp. ubajati se.*

bajati, *ičm. r. impf.* zaubern, incanto (morbum, dolorem). Rj. *vidi* bahoriti, i *syn. ondje. r. pf. slož.* o-bajati, *pres. a)* bajanje se ničega ne tiče: Bäsma, one riječi skupa, što bajalica ili bajat govori kod baje. Rj. 16b. — *b)* komu: Pa mu doveli proju bajalicu da mu baje. Rj. 12a. — *c)* oko čega: Kad žene bajaju oko kake gube, onda pišu kašto čivitom i Solomunovo slovo. Rj. 700a. Kad lijevom rukom baje oko kake boljetice. Posl. 169. — *d)* od čega: Kad se baje od ničine, bajalica na kućnome pragu govori . . . Rj. 360b. — *e)* baje se čim: Metalje se baje metlom, perom, bijelijem lukom, solju i hljebom. Rj. 354a.

Bajčeta, *m.* ime muško. Rj. — Bajčeta (*pred e je osnova koja je u* Bajko. Osn. 251. *hyp. od* Bajislav ili od Bank ili od drugoga imena koje se počinje glasovima Ba, n. p. Bartuo, imena s takim nast. Bojčeta, Črneta, Čoketa, Drazeta, Grubeta, Kreetta, Laketa, Maleta, Raleta, Saleta, Vladeta, Vučeta i t. d.

Bajislav, *m.* ime muško. DARj. 157b. Baji-slhav, tako slož. imenu *vidi* kod Berisav. *hyp.* Baco, Bajo, Bajčeta, Bajko.

bajka, *f. u* Stalija fabella, basna. — Ispovijed ima bití razborita ostavivši na stranu pripovijesti ili bajke. S. Matijević. DARj. 157b.

Bajko, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od* Bajislav. *isp.* Bajčeta. — Bajko (*osn. u* Bajo). Osn. 294. *hyp. s takim nast.* Draško, Gojko, Rajko, Stojko, Vuško i t. d.

Bajna Luka, **Bajpoljanin**, **Bajnošćerka**, **Bajnošćerki**, Rj. *vidi* Banja Luka i t. d.

bajni, *adj.* što može kao obavjati, začarati. *isp.* čarovni, bezuberni, fascinobajni: Kosmaj je i danas

pun nekog bajnog čara. Megj. 157. Nemam ja toga bajnoga dara! Zlos. 222. *isp. što kaže Daničić kod riječi* Banja Luka: Njeki ne razumijući riječi banja pišu mjesto nje i govore što im se čini da razumiju bajna: Bajna Luka. DARj. 177b.

Bájo, *m.* ime muško. Rj. Bajo *gen.* Bája, *roc.* Bájó, *hyp. od* imena koje se počinje glasovima Ba, n. p. Bajislav, Bauk, Bartuo. — Ja inadem Bogom pobratima u Perastu Pivljanina Bája. Npj. 3. 453. *takva hyp.* Bojo, Cvijo, Gajo, Grujo, Kojo, Mižo, Mojo, Pajo, Pejo, Prijo, Rajo, Rajo, Stojó, Šujo i t. d.

Bájov, *adj.* što pripada Bájó: Daću tebi sve ruho Bájova. Npj. 3. 469. i *po tome prezime:* Barjaktare Bájoró Paviću. Rj. 484a.

bajrak,* *m. vidi* barjak. — Zeleni bajraci: krstaši bajraci. HNpj. 4. 668.

bajraktár,* bajraktára, *m. vidi* barjaktar. — Opaziše Osmama bajraktara. HNpj. 4. 466.

Bájski, *adj.* von Bája. Rj. što pripada varoši Bájó. **bajúnéti**, **bajunéta**, *m.* Francuski baionette: Stide klepet noža i paloša, *bajuneta*, sablje i handžara. Npj. 5. 344. *vidi* paganet: bodilo 2. špika.

bák, *m.* (ponajviše se govori *pl.* báci) tako žene tepajući zovu *zube* u male djece, kad im počinju rucati (mjesto *bak* govori se i *bauk*, i *baučak*, a u Boici *vučiči*). *Kinderwort für Zahn, dens sermone infantinum*. Rj. — *bak*, mjesto koga se govori i *baučak*, nije ništa drugo nego sažeto *bauk*. Osn. 20.

bák, *m.* (u Hrv.) *vidi* bik. Rj. *gen. pl.* *báká*.

bák,* **báká**,* *n. rik* *Turski* koji znači gle. — *Bak*, ana se ni sítim (Gle, majku mu). Posl. 324. *Báká**! *vidi* gle! Rj. *Baku* replije! (kad se ko kiti). Posl. 11. A Jelice, moja zaovice! *báka*, *báka* od Kladuše Muje kud se j' digo u Vratnik-planinu! HNpj. 4. 412.

báka, *f. hyp. od* bába. Rj. *roc. sing.* báko, *roc. pl.* báke. — 1) očina ili materina mati: Moj unučé, nejačak Maksime! bi li mene nešto sjetovao? . . . Besjedi joj dijete Maksime: Ja ću tebe, *bako*, sjetovati. . . Bog t' ubio, moja stara *bako*! Npj. 2. 480. — 2) stara žena: Bio i starac i baba . . . sad pogje *baka* . . . jarac igjaše za babom. Npr. 245. Poigraj, Pavle, poigraj, dačemo ti staru *baku*. Npj. 1. 187. — *ba-ka*, *takva hyp.* náka, néka, séka, síka, strika.

bákál,* **bakála**, *m.* trgovac što prodaje sir, maslo, med i t. d., *der Spezereihändler, condimentarius*. Rj. *vidi* bakalac. — *dolazi i kao nadimak:* A treće je Srpska vojevoda ja iz Šapca *Bakal* Milosave. Npj. 4. 243.

bakálác, **bakaláča**, *m.* (u Bačkoj) *vidi* čifta (*cf.* bakal): *Bakaláci* kolo vode, a paori glede. Rj. *gorori se pogrdno za* bakale, *kao da je svaki od njih čifta. — riječi s takim nast. kod* gluhač.

bakáláj, **bakalája**, *m.* (u Boči) nekaka morska riba, *eine Art Meerfisch, piscis marini genus:* Svaka riba veda a *bakalaj* vojvoda. (Posl. 276). Rj. *galus morrhua L. Stockfisch*. Rj.* *Tal.* *baccalá* i *baccalare*, *vidi* bakalar, batok. — Nabijača, drvo kojim se tuče *bakalaj*. Rj. 377b.

bakálár, **bakalára**, *m. vidi* bakalaj. DARj. 158b. *Tal.* *baccalare*. *vidi* i batok.

bákálka, *f. die* *Spezereihändlerin, condimentaria*. Rj. *trgovka što prodaje sir, maslo, med i t. d. isp.* bakal.

bákálnica, *f.* bakalski dućan, *das Spezereigewölbe, taberna condimentarii*. Rj.

bakálov, *adj.* des bakal, *condimentarii*. Rj. što pripada *bakalu*.

bakálski, *adj.* *Gewürzkrauter-, condimentarium*. Rj. što pripada *bakalima* ili *bakalu* kajenat god. — *Bakálnica*, *bakalski dućan*. Rj. 13a.

bakam,* *m.* boja kojom bule crljene obraze i nokte. Here. 357. *isp.* varžalo. — Na nj udara *bakam* i hje-lilo. Here. 13. A da vidiš Zlatuje djevojke! Diže s lica

bakam i *bjelilo*, gjevojačko svlači odijelo. 36. — *ake*, od *Daničeva*, ARJ. 158b.

bakamiti se, mīm se, *v. r. impf. mazati se bakamom*: Ne b'jeli se i ne bakamiti se, ti ne mami monke neženjene. Here, 158. *v. pf. slož.* na-bakamiti se.

bakara* *bàkra*, *m. das Kupfer, cuprum, cf. mjed*, RJ. — Ikone koje su u bakru rezane i štampane. Nov. Srb. 1821, 390. Engleska ima bakru. Priprava 8. Da se ovo izreže u bakru. Straž. 1887, 239. *gen. sing. dalava* i *bàkara*: Slova . . . bišno dali izrezati na bakru. Straž. 1886, 1312. *(za ovaj gen. isp. bakaruaša, vidi i cùkra, cùkra i cùkara, gràbar, gràbra i gràbara, hìbat, hìpta i hìbata)*.

Bàkar, *Bàkra*, *m. Stadt Bucvari in kroatischen Küstenlande*. RJ. *varoš u Hrv. Primorju*.

bakarlija* *f. vidi bakračlija*: Bije njega ostrum *bakarlijom*. RJ. *ono na čemu jahat drži noge, vidi i stremen, uzengjija. isp. prača 2, pračica 2. — bakru* od bakra, bakren, valja da je stremen bakru najviše od bakra, riječi: bakar dodat završetak *Turski li (ja), vidi takre riječi*: dječarlija, dramlija, mađzarlija, pamuklija, prekomorlija, uzvodlija i t. d.; i imena bosanlija, i ostala kod oruga imena.

bakaruša, *f. (u Srijemu) bakreno zvono što se veže n. p. na vola. cf. kleпка*. RJ. *zvono od bakara (od bakra), vidi i bronza i syn. ondje. — riječi s takim nast. kod ajgruša*.

bàkàta, *bàkta*, *m. vidi bahat*. RJ. *vidi i topot. — u krajima gdje se glas h pretrava u k.*

bàketa, *f. (u Risnu) der Stock, baculus*: Starom Joku srebrnu *baketu*. RJ. *Tal. bachetta, štap, palica, vidi i batina i syn. ondje. — Bakita* je riječ Talijanska i znači štap, i Joku se to daje kao da bude starješina i da upravlja; jer kad ko do smrti bude kakav starješina u opštini (n. p. kapetan), kaže se: umro pod *baketom*. Kov. 109. *Ordje dake starlja Vuk ake, bakita*, u RJ. *bàketa, za koji kaže Daničev*, ARJ. 159a, *da ne će biti dobar reč: báketa*.

bàkin, *adj. der baka, vetulae*. RJ. *što pripada bakii: k' antrešelj bakina užina*. RJ. 6a.

bakláva, *f. eine Art pita, placentae genus*. RJ. — Odli, Zejno, večer večerati, večerati ščerli *baklavu*. Npj. 1, 381. *isp. gjul-baklava*.

bàklja, *f. (gen. pl. bákálja, u Stullija facula (od kaje je i nastala), luc, zublja, vidi vaklja. — Duplir kako baklja. Gj. Rapčić. Baklja iskri kund goder se nosi. J. S. Reljković. DARJ. 160a.*

bàkonja, *m. ein grosser Herr, magnus dominus*: on je veliki *bakonja*. RJ. *veliki gospodin. isp. imena za ljude s takim nast. balonja, brkonja, čelonja, dugonja, glavonja, glibonja, guzonja, hraponja, krastonja, litonja, mlakonja, mlitonja, mumonja, prdonja, šogonja, trbonja, žderonja*.

Bàko, *m. ime muško hyp. u prezincuu: I doziva Bakorića Laza*. Npj. 1, 398. — *Ba-ko, takru hyp. vidi kod Dako, od Bajislav, Bank, Bartuo i t. d.*

bakòvit, *adj. (u Hrv.) vidi bikovit*. RJ. *n. p. ro. adj. s takvim nast. vidi kod barovit*.

bàkra, *f. vidi kotluša* RJ.³ (u Imosk., a u Sinju bakru, u primorju *lopíša*) zemljan sud koji se nastavlja na vatra kao kotuo. RJ. 291a. *vidi i pinjata. isp. bakrač*.

bàkràč, *bakrača*, *m. vidi kotao*. RJ. *kotuo, osobito od bakru, a po njemu i drugi, dem. bakračić. — Ne damo ti ogrepsti bakrača*. RJ. 430a. *isp. bakra, kotluša, lopíza*.

bakračić, *m. dem. od bakrač*. RJ.

bakračlija* *f. vidi uzengjija*. RJ. *vidi i bakarlija, i syn. ondje. — Garnu Sarca sjajnom bakračlijom*. RJ. 83a. *Udara ga ostrum bakračlijom*. Npj. 2, 140. A zelenku dizgn popustio i pokaza zlatnu bakračliju. 3, 241. *bakrač-lija*.

bàkren, *adj. kupfern, cupreus, aeneus*. RJ. *što pri-*

pada bakru, vidi mjedem. — Bakaruaša, bakreno zvono. RJ. 15a.

bakrènjača, *f. (u Kotoru) n. p. puška, t. j. okovana rgjavim srebrnom, kao bakrom, ein mit schlechten Silber beschlagenes Feuerrohr, sclopetum argenteo vitiori muniam*. RJ. *kako Vuk kaže, da je bakrenjača n. p. puška, po tome može bakrenjača biti i druga kaka god stvar čenaskoga roda bakrom okovana*.

bàkšiš, *m. napojnica, dar: Daji bakšiš mladim Sarajlijam', kad ti stamu lova donositi*. RJ.³ *Daničev ake, bakšiš*. ARJ. 161a. — Marko s'ječe Arapske junake, pa sve glave pred cara iznosi, a car Marku *bakšise poklanja*. . . . Marko nije junak nikoliko, veče mrtve odsijeca glave i pred tebe na *bakšiš donosi*. Npj. 2, 365 *(po orome donositi na bakšiš znači: donositi želju dobiti bakšiš)*. Jovo njojzi *Ujip bakšiš dara, darova joj svilenu maramu*. Here, 249. *Onda veli Bećir-pašinica: Ja dva vrana, dva po Bogu brata! obadva ste mladi za bakšiša*. Pogdje njima *bakšiš donijeti*. Npj. 3, 563 *(biti za bakšiša [gen.] znači zaslužiti bakšiš. isp. Sint. 168. ali je i u orim događajima običnji četvrti padež s istim prijedlogom za, vidi za I, 3)*.

bàktanje, *n. vidi bahtanje*. RJ.

bàktati, *bàkčēm*. RJ. *v. impf. — 1) vidi bahtati*. RJ. — *2) baktati se, vidi bahtati se*. RJ. *glas h u našem se narodu gdjegdje pretrava u k. isp. Posl. XII*.

bàkulja, *f. na drvetu (osobito hrastovni i cerovni) do kore, od prilike tri prsta debelo, der Splint, alburnum. cf. helj. bjelika. Bakulja* je bjelija od pravoga drveta i prije istruhli od njega. RJ. — Srž, u drveta pod bjelikom ili *bakuljom*. RJ. 719b. *riječi s takim nast. (osim imenâ krerama): basulja, gigulja, grdulja, grontulja, jegulja, kadulja, košulja, obdulja, pastulja, pjeskulja, rusulja, srbulja, trulja i t. d.*

bàkundrac, *vidi kundrac*. RJ. — Jednom mačku ime *kundrac*, drugom *nakokundrac*: sic *kundrac!* mae *kundrac!* oberbae *bakundrac* (ko više puta zasopce brzo može reći da se ne pomete. cf. jegubat. RJ. 315a).

bàkva, *f. ono mjesto gdje se staje nogom kad se meće kamena, Standort der Steinwerfen, statio jvantium sara*. RJ. *Daničev*, ARJ. 161b *kaže, da postanja može biti istoga kojega je bacati. — riječi s takim nast. vidi kod bačva*.

bàkvica, *f. (u Šinu), drven vodeni sud, Art Wassergefäss, modii genus, cf. žban, čobanja*. RJ. *vidi i džban, žbanj, kava 2. — Nategne bakricu studene vode*. Zlos. 290.

bàla, *f. (u C. G.) drva, pruca, žila, vidi denjak, naramak*. RJ. *Tal. balla: breme, tovar, denjak, naramak*.

balàban* *m. — 1) nazeba, kihavica, der Schmutzen, graeco, pituita*. RJ. *vidi i hunjkavica, i syn. ondje. — 2) in einem Liede als Schimpfwort gegen den Hahn, convicium in gallum gallinaceum: Iš kokote balabane*. RJ. *pogrdu kokotu*.

Bàlačko *vòjvoda, m. (st.) Name eines Riesen, nomen proprium*: Ima jedan *Balačko vojvoda*. RJ. — *Na Balačku jesu do tri glave*. Npj. 2, 152. *Kad stigoše cara i svatove, pred njeđ' baci Balačkornu glavu*. 2, 154. *za nast. isp. ličko, Vlečko, Vlečko*.

Balač, *m. prezime*: Od Gaje *Balava*. Npj.¹ l. XX. — *ake, bič Baláč, Baláča. isp. tuka imenu Bărác, Stălác*.

balàntić, *m. der Klöppel, tudicula*. RJ. *nekakru maljicu*.

balast, *m. der Ballast, tert što se metne u lujju samo da se ne prevrne. — Definicije uvaljuju u dosadnu i često smiješnu pedanteriju, a ona nagomilava nepotreban balast. Ogled V. ake. će biti balast, balasta*.

Balàtin, *Balatina, m. Plattensee in Ungarn, lacus Balaton in Ungaria*. RJ. *mječeće jezero u Ugarskoj. od slovenske riječi blato, jezero. — Dosta (n. p. no-*

luda, posre uzalud. — riječ, badava za cijelo i u značenjima pod 3) i pod 1) može sprijeda primiti riječnu banu za veću silu; ali se do sad nije našla toma potvrda.

bambat, *adj.* samo u Postl. 299: Tako me sjutra bambata ne našli! gdje Vak tumači: mrtva iznenada, tako u erkao.

ban, bāna (bāna), *m.* 1) *der Ban, banus*: Gije mu je ban, tu i stan (Nema ni kuće ni kućista, nego tugj sluga, Postl. 75), Rj. *prii paglvarar u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, i nekad u Bosni*: Počeo pripovijedati koješta od *Kulina bana*, Rj. 311a. U opšte nasa se misao nešto potvrguje tijekom što su u Dalmaciji, Slavoniji, Hrvatskoj i u Bosni *bani* bili namjesnici, predstavnici i vojvode kraljevske, DM. 313. — 2) *uopć. čorjek u elasti*: Da će čekat' ban-vojvodu Janka, Rj. 682b. *Banu* je i knezu sveg nedjeljca (medjeljnika), DPostl. 5. On doziva *ban-despota* (Gjura):

Bogom brate, *ban-despote* (Gjuro)! Npj. 2, 511. Nego ndrī nekoliko vojske, a pred njima dva *zemaljska bana*, dva vojvaka, oba Petrovića, 5, 217. Al' ni mene ne hude kraljevi, ni *banovi*, što su u kraljeva, 5, 267.

— 3) u Dubr. i u C. G. reku u govoru svakome čovjeku kad hoće da pokaže da ga poštuju, *der Herr, dominus*, *cf.* gospodar: Kada knjige *bani* razumješe, Rj. *vidi beg*. — Ne ostavi *Gligoriju bana*, Npj. 5, 160. Koje prijatelje Bog našemu prijatelju domaćinu do sada darovao, to mu i podržao, a k ovim drugie ovake *erzne banove* podario, Here, 319. Da si zdravo *bane prijence!* Kov. 61. Da da Bog da budu vazda stari svatovi, a *gospodski banovi*, bratski cvjetovi, a zemaljski kmetovi! 72. Popa Jova, svakome mila, *bane popa!* 108.

Bančanin, *m.* *der Banater, e Banatu*, Rj. *čorjek iz Banata*.

Bančaninov, *adj.* što pripada Bančaninu, Kad. 11, 90.

bānak, bānka, *m.* (u vojv.) *die Ofenbank, stades fornais*: legao pokraj peći na *banak*, Rj. *oko peći uzadano šire od nje tako da se može sjediti i ležati, kao na klupi*. — Zdrav streljac kad na *banak* sjedne, u peć pogodi, Postl. 89, od njem. Bank.

bānanje, *n.* — 1) *vidi benetanje*, Rj. — 2) *das banati se = spiel, ludj genus, verbal. od banati se, raduju kojim se lko bana*.

Bānat, Bānāta, *m. das (Temeserer) Banat, Banatus*, Rj. *stranu u Ugarskoj oko Temišvara*. — Dmitar uze zemlju Karavlašku i sav *Banat* do Dunava, Npj. 2, 626.

bānati, bānām, *c. impf.* — 1) *vidi benetati*: bana koješta, Rj. *gororiti koješta čineći drugima dosadu, isp. blebetati i šun, ondje*. — 2) *bānati se, bānām se, v. impf.* Rj. *igrati se igre, u kojnj djeca uzveši svako svoj stup po sredini udaraju okomice u zemlju, i tako redom baeaju stapove s jednoga mjesta, cijelu igru kazuje Vak u Rj. v. pf. slo., za-bānati, t. j. stup*.

Bānatski, *adj.* *Banater, banatus*, Rj. *što pripada Banatu*.

bānčenje, *n.* *vidi pijančenje*, Rj.

bānčiti, čim, *v. impf.* *vidi pijančiti*, Rj. *vidi i pijančovati*.

bānda, *f.* (po jugozap. kraju) *die Seite, regio, cf.* strana. Da ni Gospodini Bog pomože *desnu bandu i lijevu!* (Kad se napija, pokazujući punom časom *obardje strane sofra*). *Sa bande* im Brda udariše Rj. *Tal. banda: isp. alabanda*. — Kad je (sirotu gjevojkū) u gom nvedu, da je zavedu stranputicama i *zbandi* od puta neka je uliju, Npr. 131. (*zbande = sbandi*). Udise im *sa četiri strane, sa svake im bande* opkolise, Npj. 4, 319. I pitaše za Tursku orđiju *na koju će bandu udariti*, 5, 181. *S omu banda* Morave bio čador odvale, Here, 263. U Talijanskoga: *In banda*, strana: *alla banda*, sa strane, ispreka, Npj. 1, 319.

bāndār,* *bāndāra, m.* (u Srijemu) nekaka riba (koja se u Bačkoj zove *buljes*). *Art Fisch, piscis genus*, Rj. *Flussbarsch, perca fluviatilis L.: ridi gigeč*, Rj. 3

bāndijera, *f.* (u primorju) *da Fahne, rotillum, cf.* zastava: Jedri li mi drugo moje, vije li mi *bāndijera*, Rj. *vidi i bajrak, barjak, stijeg*. — Trepte li mi *bāndijere* sve bijele i crvene, Npj. 1, 8. Trepte li mi pred dvor *bāndijere*, viju li mi svileni barjaci, 1, 9.

bāndižan, *m.* (u Boči) *vidi bangjen*, Rj.

bāndunati, nām, *v. pf.* (u Pastr.) *vidi zaboraviti (ital. abbandonare)*: Ti ne nemoj *bāndunati*, Rj. *(ne nesi)*.

bāngav, *adj.* n. p. konj, *lahm, hinkend, claudas*, Rj. — Obangaviti, *vidi ohromiti, cf. bangur*, Rj. 427a.

bāngjen, *adj.* (oko Sinja) čovjek koji je što skrivio pa ne će sudu da ide, nego živi prenu vlasti kao hajduk, samo što ne čini nikome ništa, *cf. bāndižan*, Rj. *Tal. bandire (odakle bangjen, Mletački bandizar (odakle bāndižan) znači: izgnati, prognati, proscrivere, erbannen, dakle bangjen, bāndižan: izgnan, prognan, proscriptus*.

bānica, *f.* — 1) *da Banin, bana, bani uror*, Rj. *žena banova, cf. ban f. ridi banovica*. — 2) (u C. G.) gospođa, *die Frau, domina* *cf. ban 3*: Al' *bānica* Vaskova Danica, sama nosi devet džeterdara, Rj. — Materi se reče: dobra majčice, strini: *dobro bānice*, Rj. 121b. I zdrava *bānice domaćice*, Here, 355. Pozlati, gjevere, ako hoćeš da ti dam ovaku *bānicu*, Kov. 78.

Bānica, *f.* — 1) planina u nahiji Požeškoj: Pod *Bānicom* erkvu Jezevicu. — 2) voda u Liči, koja izvire iza Gospića k jugu oko tri sahata i kod Gračca ponire, Rj.

bāničiu, *adj.* što pripada *bānici*: Pravo ode dvoru *bāničiu* . . . *Bānica* mu Boga prihvatila, Npj. 3, 199.

Bāničina, *f.* planina u Sumadiji između nahije Kragujevačke i Smederevske, Rj.

bānić, i **bānić**, *m.* *banor sin, banović*, DARj. 173b. *odakle prezime*: A udari nskok Radoica na torine na *Bāničeviča* . . . i ubise *Bāničević-Sava*, Npj. 1, 512.

bānija, *f.* — 1) *onaj kraj Hrvatske gdje su nekad bile dvije banske regimente*: Krnjača, (u *bāniji*) kukuruzni hljeb u kiselu, Rj. 305a. — 2) *vidi banovina*. — kraj *Karlovca u Hrv. ima selo Bānija, aka, od Daničiča*, ARj. 173b.

bāniti se, bānīm se, *v. impf.* (u C. G.) *sich als ban oder banica betragen, affecto 705 ban aut 775 banica dignitate*: Nevjesta *se bani* i veoma fali, Rj. *kao graditi se ban ili banica, t. j. dičiti se, hraliti se, kolobaniti se, pomisliti se, razmetati se*.

bānka, *f.* (*gen. pl. bānāka*) *der Bankozettel, syngrapha mensae feventariae publicae*, Rj. — Desetica n. p. *banka*, ili karta, Rj. 117a. U Turskoj ne idu *banke*, Rj. 211b. *gen. pl. i banki*: Ova je plata određena u vreme Petra velikoga i davala se u srebru *da banki*, Žitje 29.

bānkrōt, *bankrōta, m.* (u vojv.) *der Bankrottirte, deceptor, impar solvendo, cf. propalica*, Rj. *koji je bankrotirao*.

bankrotirānje, *n.* *das Bankrottiren, deceptio*, Rj. *verbal. od bankrotirati, koje ridi*.

bankrotirati, *bankrotirām, v. pf. i impf. bankrotiran, decepto, cf. propasti*, Rj. — Sopikov je bio prost trgovac (knjižar) pa pišući bibliografiju *bankrotirao*, Straž. 1886, 1768. Kažete da ne ču *bankrotirati*, 1887, 62. za *nast. irati* *isp. akceotovati*.

bānov, (bānov), *adj.* *des ban, 705 ban*, Rj. *što pripada banu*. — Slobodnjak, n. p. *banor slobodnjak*, Rj. 692b. Dok se spremi mlada *banovica*, pa pokupi sve *banova blaga*, Npj. 2, 172.

bānovae, (bānovae), *bānovēa (bānovēa) m. aka*, DARj. 174b. *banor čorjek, koji se drži bana, isp. begovae*. — *Bānovae* je *banovae*, ako ne ima ni *novae*, a *oslovae* je *oslovae*, ako bi im'o i svileni pokrovae, DPostl. 5. — nadimak Sekuli (*ridi banović*): Veži ruke *banovae-Sekula!* Idi mudro, ne pogini ludo, Npj. 3, 220.

banováneje, *v. die Herrschaft des ban, imperium* 722. ban. Rj. — *et d. e l banovati, koj ridi.*

banovati, banujēm, *v. impf.* ban *sein, sui* ban; Da l. *ipm* i da gospodijem. Rj. *biti ban.*

banovica banovičić, *f. vidi banica*. Rj. *zna banova*. Kralje banu pošiljaše: Podaj mene banovicu, ja ću te kraljeviti. Npj. 1, 342.

banović, *m. Banssolu, bané plus*. U pjesmama i u pripovjeticama o *Banoviću* Strahinji čuo sam gdje se izgovara *Banović*. Rj. *banor sin, vidi banicé*. — To bijaše *banorci* Sekule. Here. 15.

banovina, *f. das Land wo ein ban herrscht, das Banthum, banatus*. Rj. *banova država, ili zemlja kojom upravlja ban u svom smislu*: Neka znadu sve te *banovine*, da su kadri mladi Crnogorci na militar carski udariti. Npj. 5, 326. *vidi banija 2.* — *i ljudstvo iz banovine u smislu pomutnosti*: Vijećeli smo tvoga gospodarca, gospodara Grljčevića Zana, oko njegova dejiš *banovine*. Crnogorci i šujima primorce. Npj. 1, 7.

banški, *adj. Bans-, banalis*. Rj. *što pripada banima ili banov kojom god*: Banskoo vijeće (u Zagrebu). Javor 1855, 762.

Banštol, *m.* brdo u Srijemu (između Karlovaca i Krušedola). Rj. — To je gotovo kao s Gerzeleza u Srok-ar, ili s *Banštol* u manastir Koviče. Rj. 113b.

banstvo, *n. die Würde des ban, dignitas 722* ban: A daču ti *banstvo* i vojvodstvo. Rj. *elast banska*.

banuti, bānēm, *vidi balmuti*. Rj.

banja, *f. das Bad, balneum* (cf. ital. bagno). Rj. cf. *toplica 1, ilidža*. Rj.³ *isp. kupalo i syn. ovdje*. Turci k *banji*, a lude k *banju*. Npj. 1, 568. Tko uljeze u *banju*, trebaje da se oznoji. DPost. 134. Po svojoj milosti spase nas *banjom* prevođenja. Tit. 3, 5. (*per larvaram regenerationis; durch das Bad der Wieder-gehoert*). Koji izlaze iz *banje* kestenja. DP. 357.

Banja, *f.* — 1) varoš u Srbiji (blizu Niša): Da bi poslo Veljka harumbaša, ko će čuvat *Banju* na krajinu. Rj. — 2) manastir u Boči. Rj. — 3) voda koja izvire iz pećine u selu Petujci (u nahiji Valjevskoj) a njeće u Kolibaru s desne strane. Rj. — *za postanje i znaenje* *isp. banja*.

Banjá Luka, *f. vidi Bajna Luka, mit allen Abhe-tingen*. Rj. *grad i caros u Bosni na Vrbasu*. *banja* je *adj.* od *ban*, *banj* kao *banov*, ali *sud nije rise* u običaju. Daničić ARj. 177a. *dakle* *Banja Luka: Banova Luka*; Podličić ču u jezdo sokolovo: baš u Bosne Selim alajbeza, s *Banji Luke* dva brata Pašića. Npj. 3, 263. Između *Banje Luke* i Jajca. DRj. 1, 371. Što pripada *Banjoj Luci*. Daničić, ARj. 178b. *meki se razumijeti* *isp. banja* *pisu* *njesta* *nje* *i govore* *što im se čini* *da razumju*: *bajna*, Daničić, ARj. 177b. cf. *Bajna Luka*.

Banjānac, *Banjānea*, *m. vidi Banjanin*. Rj.

Banjāni (gorući i donji), *m. pl. Rj.* kraj a *Crnoj Gori*: Da otiđe u *Banjane* ravne. Rj.

Banjānin, *m. pl.* *Banjāni*, *čovjek iz Banjana*. Rj. *vidi Banjanac*.

Banjānje, *n. e di kupanje*. Rj.

banjati se, njām se, *vidi kupati se*. Rj. *v. pf. sloi*. o-banjati, *isp. banja*.

banjenje, *n. in C. G. das Betragen wie ein ban oder eine banica, affectatio 722* ban *aut* 725 *banica dignitatis*. Rj. *verbal.* od *baniti se, radnja kojom se tko bani*.

banjica, *f.* (u Dubr.) *Baderanne, balneum*. Rj. *kacu*. *kada za kupanje*. *isp. banja*.

Banjolučānin, *m. čovjek iz Banje Luke*, u Rj.: *Banja Luka, vidi Bajna Luka, mit allen Abheitungen*. Rj. Iza isa svima riječima od nje postaliem.

Banjolučka, *f. zna iz Banje Luke, isp. Bajno-lucka*.

Banjolučki, *adj. što pripada Banjoj Luci, i p. Bajnolucki*.

Banjškā, *f. adj.* varoš u Kosovu: Od malene *Banjške* kraj Kosova. Rj.

Bāsova Grādina, *f. vidi Balsova Gradina*. Rj. *vidi i Basova Gradina*.

bāpka, *f.* — 1) (u Here.) načinjeno kao sofa (prava odzora) te se na nju naslone dva sljemena. Rj. — 2) (u Imosk.) stariški novac, *alle Münze, antiquus annus*. Rj. — *Daničić*, DARj. 179b. *kaće da je grijskom zabilježeno bāpka, mjesto bāpka*.

bāpko, *m. impf.* od *bābo*: za *bajka* je riječ govorio. Rj. *imp. s takav ust.* bratko, čačko, dječko, duško, ljeljanko, nestaško, nevencno, plačko, pošinko, sinko, sečko, srditko, svojko, zelenko i t. d.

bāpski, *adj. allwēsbisch, avilis*. Rj. *što pripada ba-bama ili babi kojaj god*: Poganičeh i *bapskih* gata-lica kloni se. Tim 1, 4, 7. *vidi bāblji*.

Bār, *m. die Stadt Antivari*: Zemlje tvoje *Bara* i *Učina*. Rj. *grad sada u Crnoj Gori*. — Prvu knjigu Ivan opravio, prati knjigu *Baru* i *Učinu*. Npj. 2, 531.

bār, *m.* (po južozap. kraju) nekakvo vrlo sitno i zuto žito kao proso (kažu da bi se čovjek u ovo žito mogao udaviti kao u vodu), *Art. Hirsca, willi genus*: Šijala je *baba bār*, da je *babi* zauvar. (Dosl. 284). Rj. *vidi muhar*.

bār, *weinigstens, saltem, cf. barem*. Rj. — *vidi i bare*, *daj*, *dajbar*, *dajhudi*. Treće moći u ono isto doba...

Pogjosino da prošimo vašu najmlagju sestru... Ne damo je ove treće po moći, zaista moramo *bar* za ovu najmlagju sestru znati, kad je dajemo i za koga je dajemo. Npr. 186. Odyodis mi devet mile braće, ostavi mi brata *bar* jednoga. Npj. 2, 289.

bāra, *f.* Rj. *dem. barica, augm. baretina, baruština*. 1) *die Lurche, Pfälze, lucus, lucana*. Rj. — Ko se u *bari* udavi, onom drugo more ne treba. Posl. 155. Prvi se štenci u *baru* lazeju. 260. Kad se *bara* istoči, nezdravoga ispušivanja nestane. Priprava 31. *vidi bareš*. *batnu*, *brljaga*, *kalilo*, *kaljuga*, *kaljuza*, *lokva*, *plošta*, *pljošta*. *isp. ubariti*. 2) (u Hrv.) svaka livada u ravni. *die Wiese, pratium*. Rj. *isp. livada, i syn. ovdje*.

— A kada su na planinu bili, na planinu, na *bare* *ze-lene*, tu ih danak bio ostavio, a tauna ih noćas pri-fatila, na *baravu* noćas prenočiše. — Npj. 4, 395. Na *zelenu baru* Zajovića, onje čete tabor učiniti. 4, 197. — 3) *bāra*, u *večenici*: potrošio novce u *prdinu baru*. t. j. uzalud, u besposlicu. Rj. 566b.

bāra, *f. Ziegenwamm, wamm caprar indi solitum*. Rj. *ima kosa*.

Bāra i Bāra, *f. hyp. od Barbara*. DARj. 181a. *od Bāra ro.* *Bāro*. *a hyp. Bāra* *isp. kod Andra*.

— *Pribroj. Bāro*. DPost. 109.

barābār, *m. einer Linie, simul (ā, non sequitur)*, *parallele, cf. uporedo*. Rj. — *Hvala i ništa*. to je *barabār*. (Gledaj): *Pravna hvala* *kese* ne puni. Posl. 310. *vidi i naporedo*.

barabārēnje, *n. das Gehen in gleicher Linie, das Messen, contentio*. Rj. *verbal.* od *barabariti se, radnja kojom se tko barabari s kim*.

barabāriti se, *barabāriti* se, *v. impf.* s *kim*, *sich in gleiche Linie stellen, comparat., contentio, cf. po-rediti se*. Rj.

bārak, *m. eine Art langhaariger Hunde, canis pili longi*: O skripovu duc (kad se *baraci* strigu. Nikad. Posl. 215). Rj. *barak*. Rj.³ *pas ratar*.

Bārānin, *m. čovjek iz Bara*. Rj.

Bārānja, *f. Zupanja u Ugarskoj, ake*. DARj. 182a. *U Baranji*, na desnom brijegu Dunava više Osijeka, govore naši ljudi gotovo kakogod ustrel Hrvatske grmece. Pis. 86.

Barānjac, *Barānjca*, *m. čovjek iz Baranje*. Sve se ove riječi mogu čuti i u *Baranji!*... koji su olojica rođeni *Baranji* a žive u Srijemu Pis. 87. *ake*. od *Daničića*, ARj. 182a.

Bārāt, *m. Rj.* u pjesmi nekakog *grad*: Ja sam junak od *Barata* grada, ja sam dizdar u *Baratu* gradu. Rj. *da nje Berat* *grad u Arbaniji?*

barātānje, *n. das Zukun-haben mit Jemand, uc-*

gotiu cum aliquo. Rj. *verbal.* od baratati. radnja kojom lko barata s kim.

baratati, (tam, v. impf. (com ital. barattare) s kim, mit wem zu thun (Geschäfte) haben, negotium habere cum aliquo. Rj. *vidi* trgovati, raditi s kim.

bārbar, **bārbarin**, m. po Lat. govoru barbarus. po Grč. varvarin. *vidi* i divljak 1. za ake. DARj. 183a. za nast. in isp. varvarin.

bārbarski, *adj.* barbarus. DARj. 183a. *vidi* varvarski.

bārheža, f. (u Risnu) ženska kapa (šamija a pod njom kapa od crvene čohu, po tom bijela mahrama). ein Art Kopfbedeckung der Frauen, rittae genus. Rj. *riječ tuđa*. Osn. 368.

bārbiđer, barbija, m. brijač, brijalac, berberin. Tal. barbiero. u Hr. govori se barbīr, koje *vidi*. — Ne ostavit' ni kože ni dlake kako taman barbija. DPost. 74. Ni stara barbija ni mlada liječnika. 80. ake. od Dančića, ARj. 183b.

bārbiř, barbira, m. u Hr. *vidi* barbija. — 1) *vidi* brijač. — 2) čorjek, koji ljudima pušta krv. *vidi* krvar.

barbūkānje, n. das Hervorbringen eines sprudelnden Tones. Rj. *verbal.* od barbukati. radnja kojom barbuče n. p. patka ili guska.

barbukati, bārbučēm, v. impf. (u Baranji) in eine ins Wasser gesteckte Röhre blasen und dadurch einen sprudelnden Schall hervorbringen: šta barbučeš po vodi? Rj. barbuče po vodi n. p. patka ili guska, kad se zagnjuri te po vodi dolje što traži. *vidi* brbukati (od kojega će biti postalo barbukati novijim umetkom a između b i r), brbotati.

bārbiun, barbūna, m. (u Dubr.) nekaka riba, Art Seefisch, piscis marini genus. cf. bradovatica. Rj. Seebarbe, Rotkibart, mulus barbatus. 1. Rj.³ morska riba, koju se zove Tal. barbone. u Hr. bradovatica i trglja.

bārčak,* m. mjesto balčak, koje *vidi*. — Kueaju se sabljani u balčake. Npj. 5, 147. Krvave in sablje do barčaku. 5, 166. Puste sablje oni izlomile baš barčaku u travu turše. HNpj. 1, 223 (barčake?).

bārčica, f. dem. od barka. DARj. 184a.

bardāčic, m. dem. od bardak. *vidi* čmulica, krčazić.

bardāčina, f. augm. od bardak. Rj. sri se augmentativni govore i za porugu, u neki samo za porugu. — augm. s tukim nast. bačina, brusina, ečina, čančina, čorbina, dervišina, djevojčina, grašina, hajdučina, jarčina, jezičina, klinčina, listina, majčina, Njemčina, obojčina, papazina, popina, svjetina, tikvina, uskočina, vjetrina, zličina i t. d. isp. augm. kod babetina i kod baburina.

bardāgdžija,* m. der Kamentöpfer, eantharorum figulus. Rj. koji gradi hardake. bardak-džija, s promjenom glasa k pred dž na g. *vidi* bardakčija.

bardāk,* bardāka, m. Rj. dem. bardačić. augm. bardačina. — 1) krčag ili staklo s noseom, irdene oder gläserne Kanne, eantharus fictilis aut vitreus. *vidi* i čmula, čupa, koršov, pehar, testija, vrč. — Da zna kadlja što je rakija, on bi mjesto čitapa držao bardak pod glavom. Post. 49. — 2) (u Risnu) bijel i šaren sud koji se u Srbiji zove bokar i milojka (u Paštrovićima majulika), Rj. *vidi* i bokal 1, majolika. — Na vodi snaha natoči bardak vode ... nevjesta nosi bardak pun vode. Kov. 93. *riječ tuđa*. Osn. 269.

bardākčija,* m. — Bardakčija. (ili bardagdžija). Rj.¹ XXXI. bardak-čija, koji gradi hardake.

bardāklija,* f. (u Fruškoj Gori) Art Pflaumen, pruni genus. Rj. prunus damascenu. L. Rj.³ nekakvu šljivu.

bāre, *vidi* bar i syn. ondje. — Mi nijesmo ni Srbi ni Turci, no nekakve grdne poturice, što su naši stari prijed bili, pa su oni bare turkovali. Npj. 5, 505.

bārečina, f. (u C. G.) štogod gamiže, n. p. glista, crv i t. d. das Gewürm, vermes, serpentes. Rj.

bārelo, m. (u C. G.) *vidi* barilo 2. Rj. *vidi* i bario, barjelo.

bārem, *vidi* bar. Rj. i syn. ondje. od bar, bare, barem najčešće dolazi barem. — Barem spremi joj što na put. Npr. 133. Ako ne miriše, a ono barem ne smrdi. Post. 6. Kad kuća gori, barem da se čoek ogrije. 118. Ne bi li ih kako ili razbio, ili barem obustavio. Danica 3, 180. Ako se i ne primi, barem da pokazem kako bi trebalo. Odbr. od ruž. 16. U naših glagola mora se znati, ako ništa više, barem ... i sadašnje vrijeme. Pis. 57. Požalite barem narod ovaj. Sovj. 68. Budite gotovi primiti ili barem sleći rame-nima pa ćutati. Straž. 1886, 1311. Neka ostane djevojka kod nas koji dan, barem deset dana. Mojs. 1, 21, 55.

bāreš, barēša, m. der Sumpf, palus. Rj. *vidi* bara (od koje je postalo) i syn. ondje. — *riječi s tukim ust.* bulješ, kostreš, lemeš, peleš.

bāreta, f. (u primorju, ital. baretta) *vidi* kapa: Bilo glava, biće baretu. (Gledaj: dok je glave biće kapa. Post. 13). Rj. — Baretu se baretu klanja. DPost. 5.

bārētina, f. augm. od bara. Rj. — Gdje su same barētine ... ondje ti nigdje ništa ne može rasti. Priprava 5. *vidi* baruština, pljoštara. takva augm. kod babetina.

bārica, f. dem. od bara. Rj. — Poplavica: barice poslije kiše. Rj. 542b. Splaku, malu baricu. n. p. od kiše. Rj. 703a.

bārilec, bārilečeta, n. sud od jednoga barila. Rj. isp. akovče.

bārilo, n. Rj. *vidi* barelo, bario, barjelo. dem. barioce. — 1) nekaka mjera za piće (ital. barile, franc. baril) etwa eine Tonne, orca, amphora: koliko je Dn- navo, ina u njemu sto barila vode (u pripovijeci). Rj. — Sud od jednoga barila: barilec. Rj. 16a. — 2) (u C. G.) duguljasta sučija (kao u Loznicu bre-menica) u kojoj se nosi voda (u Loznicu se bremenica nosi na ramenu, a barilo se u Crnoj Gori uprti na legja poprijeko, kao breme drva) ein hölzernes Wasser- gefäss, rasis aquarii lignei genus. Rj.

bārilo, bārjela, m. (juž.) *vidi* barilo. Rj. i syn. ondje. — Kad može bario vinu kupiti star žita, nije zla godina. Post. 119. Nije mala ni u barjelu vinu. Kov. 69.

bārioce, n. dem. od barilo. Rj. baril-ce, s promjenom glasa l na kraju sloga nu o. — takva dem. blašec, bioce, brašance, brence, dance, dlance, dljece, gr'oce, jaje, jezerec, jutarec, klubašec, koljenec, krioce, lišec, mesec, nepce, ošec, pisamec, puce, rebarec, seoce, lišec, zujec, žumance i t. d.

bārjačić, m. dem. od barjak. Rj. — Barjaktar (djevojka) nosi na koplju barjačić bijel i crven. Rj. 298b. Pošalju po veliki samun kruba iskićen pozlaćenijem cvijećem i barjačićima. Kov. 52.

bārjak,* m. (gen. pl. bārjākā) die Fahne, signum, verillum, cf. zastava. Rj. *vidi* i bajrak, bandijera, stijeg. dem. barjačić. — Viju se barjak. Rj. 61a. Vjori se barjak. Rj. 61b. Katariste, die Fahnenstange, hastile vexilli. Rj. 256b. (držak u barjaka). Viju li mu svileni barjaci. Npj. 1, 9. — Vije li se crven barjak nad nulim knomom? 1, 43. Podaj ... mladom barjaktaru barjak od ilinče. 101. Danju nosi zelena barjaka. 1, 420. Krstaš ga je barjak poklopio do konja alata. 2, 290. 1 poknpi svetačke barjake. 3, 48. 3, 48. Stade fuka krstaša barjaka. 3, 244. Vjetar puše pak barjakom niše. 3, 421. Nad njima se alaj-barjak vije. 3, 421. A savijte svilene barjake. 3, 457. Što je polje ružom procvatilo, pola pravom, a pola crvenom, 1 su, kado, krstati barjaci. 4, 177. Sve s' vijaju po polju barjaci kano mrki po nebu oblaci. 4, 242. Po bedemu ergoše barjake. 4, 242. Po bedemu udriši barjake. Po bedemu poređu barjake. 4, 243. 1 zasjaše krstati bar- jaci niz široko polje Mijokovec. 4, 346. Pred konake iznese barjake, pod barjake pokupi junake. 4, 356. Razviše se bijeli barjaci. 4, 376. Barjaktari razvijte

barjaka. I. 440. Tu krstaše *pobiše barjake*. 4. 444. Barjaktar jednako *barjakom* rija na sve strane. Kov. 61. *Na grad barjak poperit*... braćo složna pod barjak skupljena... veselo piju i barjak viju. 67. Zdrav si o barjaktaru! zdravo mi hodio, vazdu barjak nosio, *barjak ti treptio*, a ti pod njim kao pelivan letio, zdravo mi bio, *junaci ga voe*. 72. Noseći u ruci svoj *rojrodski barjak*. Miloš 79. Uzme *barjak*, te ga *pobede u zemlju*, i stani se pod barjak kupiti junaci. 79. Mesto *barjaka*, *kuje su bili ispobadali* oko šanca. Danica 5. 15. Lagja... otišla je *pod Engleskim barjakom*. Nov. Srb. 1817. 753. Odnutra se vijao *barjak morski* (die Flagge) *na pola visine*... *Žalosni barjaci* (Trauerfähne). 1817. 763.

barjaktar,* *barjaktara*, *m. der Fahnenträger*, *signifer*. Rj. *vidi* bajraktar, stjeponoša, zastavnik. — Onamo je prvi starijina u nahiji serdar... za knezovima *barjaktari*... svi ovi zovu se glavari. Rj. 86a. Jamak ide *za barjaktarem*. Rj. 246a. Jedna se djevojka zove kraljica... *treća barjaktar* nosi na koplju barjačev. Rj. 298b. Kralju, svetli kralju! *divan barjaktaru!* Npj. 1. 98.

barjaktarev, *barjaktarov*, *adj. des Fahnenträgers*, *signifieri*. Rj. *što pripada barjaktaru*, *vidi* zastavnikov.

barjaktarski, *adj. Fahnenrichs-, signiferorum*. Rj. *što pripada barjaktarima ili barjaktaru kojemu god*: Ugrabi mu sandžak *barjaktarski*. Npj. 5. 371. *vidi* zastavnički.

barjam,* *m. praznik, sveiac, svetkovina u Muhamedovaca*. — 1) *das Bairansfest, festum bairanum apud Turcas*. Rj. — Top je pukao, a *barjam* je prošao. (Bilo i prošlo). Posl. 315. — 2) *hadžijski barjam*, nekakav drugi svetac osim pčavoga barjana (pred kojim se posti) koji osobito praznuju hadžije: Evo sada čestit Petrov danak, Petrov danak i *barjam hadžijski*, hoće biti u gradu gragjani, da klanjaju i teveridž daju. Rj.

barjamovanje, *n. das Feiern des Bairans, celebratio diei bairan*. Rj. *verbal. od barjamovati. radnja kojom tko barjamuje*.

barjamovati, *barjamujem*, *v. impf. i pf. das Bairansfest begehen, apo diem festum bairan*: Smiljanicu, doma der se nagji, neka Turci s mirom *barjamuju*, jer će tebe na zlo božić doći. Rj. *praznovati barjam, pruraditi, provesti barjam*.

barjelo, *n. (po juzozap. kraju) vidli barilo*: Na negj-lju lijepu gjevojku, i *barjelo vina* iz Vidina. Rj. *i syn. kod* barilo.

barka, *f. Rj. dem. barčica*. — 1) u primorju *ein Wasserfahrzeug, navigii genus*: Ne mogu ti kraju doći, jer mi *barka* vesla nema. Rj. *Tal. barca, lagja, a nas je barka mala lagja*: Brodarina, plata što se vozi na *barci* ili na brodu. Rj. 44b. *Goeta, mala barka bez katarke*. Rj. 92b. *Sčkati barke*, pljuscati vodu iz nje. 675b. *Sikala se barka* put svetoga Marka, puna *barka šenice*. Npj. 1. 194. — 2) (u sjev. kraju) *der Fischhalter, Fischhälter, piscina lignea*. Rj. *barka je načinjena od dasaka kao škrinja, odusrud zatvoreni i izbašena; u njoj se drži riba uhvaćena, da bi ostala živa*.

barcati, *barkām*, *v. impf. nijesam čuo do u ovoj zagoneci*: Pet braće, sve jedan drugog u zadnjicu *barka*. Rj. *i*: Pet braće, sve jedan drugog u glavu *barka*, *odgonetljaj*: igle pletiče, *hiće što i tcati*.

barna, *m. (u vojv.) der Grad, caballus*. Rj. *od* *Madž. barna, mrl. dakle*: konj mrkov.

barnulja, *f. ime kravi*. Rj. *od* *Madž. barna, mrl. mrkulja*, *vidi* imena *kravama s takim nast. kod* krava.

Baro, *m. ime muško, hyp. od Bartolomej. akc. od Daničevića*, ARj. 189b. *gen. Bára, voc. Báro. tako hyp. vidli kod* Dobro. — Nije vjere u *Baru*, kolik ni u cara. 190sl. 83.

barón, *baróna*, *m. Freiherr, baro, akc. od Daničevića*, ARj. 190a. — *Birmanac, od baronovac? od barona*

Trenka? Rj. 27a. Jer bi imao svojijeh barona, grofova i knezova. Kov. 6.

barónovac, *barónovca*, *m. čovjek baronov, koji se drži barona*: *Birmanac, od baronovac? od barona Trenka? Rj. 27a.*

baróvit, *adj. sumptuos, paludosus, uliginosus*. Rj. *što je puno bará, vidli* podbaran. — Nekaka trava koja raste *po barovitim mjestima*. R. 717a. Osim ravne i *barovite* Mačve. Danica 2, 28. Sve su *barovite zemlje* nezdrave. Priprava 31. — *adj. s takim nast. ajgiovit, bakovit, blatovit, brdovit, čvornovit, čudovit, dnovit, džombovit, glasovit, gorovit, hasnovit, jadovit, klinovit, ljekovit, maglovit, nerastovit, ognjevit, pjeskovit, prečevit, ražovit, stanovit, školjeviti, šitovit, vjekovit, zmajevit, žarkovit i t. d.*

Bárskí, *adj. von Bar. Rj. što pripada (gradu) Baru*: 1' nahiji *Barskoj*. Rj. 15b.

Bártó, **Bártol**, **Bártolo**, **Bártola**, *m. hyp. od Bartolomej*. Rad 26, 55.

Bartolóměj, **Bartoloméja**, *m. ime muško, Bartholomaeus, po Grč. izgorova Vartolomije, i s premještenim glagorima Vratolomije, hyp. Baro, Barto, Bartol, Bartolo, Bartul, Bartuo. akc. DARj. 19a. vidli i hyp. kod* Bajislav, *koja mogu biti i od Bartolomej*.

Bártul, **Bártuo**, **Bártula**, *m. hyp. od Bartolomej*. Rad 26, 55.

barúština, *f. vidli* baretina. Rj. *augm. od* bara. — *takva augm. maglušтина, ognjuština, srebruština, vatruština, vručuština. svi se augmentativni govore i za porug, a neki samo za porugu*.

barut,* *m. puščani prah, das Schiesspulver, pulvis pyris*. Rj. — *Varničav barut*. Rj. 54b. *Palijer, nekakav barut*. Rj. 485b. *Potprašljaj baruta*. Rj. 556a. *Kad barut u ruške na čanku plave*. Rj. 666b. *Tučnik, vrsta baruta*. Rj. 757b.

barutana,* *f. das Pulvermagazin, die Pulverfabrik, horrum pulveris pyrii, officina pulveris pyrii*. Rj. *zgrada gdje se drži barut ili gdje se gradi barut*. — *Posagrade se barutane* na nekoliko mjesta. Miloš 12. *riječi s takim završetkom vidli kod* ajmana.

barutni, *adj. n. p. kesa, Pulver-, (Beutel) pulveris pyrii*. Rj. *što pripada barutu*. — Ovo se zove *barutna tikvica*, jer su u Srbiji od prije ljudi u njima nosili barut o pojasu. Rj. 739a. *Barutni roy* ili tikvica. Danica 2, 106.

barzast, *adj. fulvus, kao zelenkast i crvenkast (isp. zelenko i zeljug), od tal. varza, rum. varza, zelje*. — *Koza je barzasta*, koja nije ni bijela ni šarena; i kafa je najbolje popržena, kad je *barzaste baje*. J. (Grupković. DARj. 192a.

barzilo, *m. ime jareu*. Rj. *isp. barzast*.

basá, *f. βᾶσις, basis, die Basis*: Korijenima treba ovaka *basá*. Korijeni 183. *isp. podnožje*.

basalt, *m. nekakav kamen, der Basalt*: Gdje god ima mnogo *basalta*, ondje se misli da je negda gorjelo. Priprava 103. *basalat, basalta? (isp. agenat) ili basalto?*

basámak,* *m. die Treppenstufe, gradus*. Rj. *basamak je prečuga ili prečаница u ljestava i u stuba, a u plur. basanacai, više takih prečаница pa i same stube ili ljestve, vidli ljestve, merdivene, skale, ska lini, stube*. — *Ode Rade niz tananu kulu, za njim paloš basamake* broji. Npj. 3, 248. Pa kad se vratiloš *basamake*. Sovj. 21. *Nemoj uz basamake ići k ol taru* mojemu. Mojs. 11. 20, 26. *Šest basamaka bješe u prijestola*. Car. 1. 10, 19. *Do basamaka koji slaz iz grada Davidova*. Nem. 3, 15.

basamegati, *basámegán*, *v. impf. govori se u Hri podbravini s podsmijehom mjesto* madžarati, *Madžarsk* govorići. *Zna li Madžarski govorići? »Zna basame guti : t. j. zna kletiti Madžarski. Glagol učinjen od prostačke riječi* *Madžarske, koja se mnogo čuje i kletvama Madžarskim*.

bāsānje, *n.* das Daherschleudern, incessus inconstans, Rj. verbal. od basati. radnja kojom tko basu.

bāsati, bāsām. *v.* impf. ići, ne gledajući kuda, daherschleudern, incedo temere, Rj. *v.* pf. slož. izbasati, nar. za. *vidi* bavrljati, bazati, bazdrkati, bluditi, glavrnjati, landati, leventovati, lutati, šalabazati, šnitati, tentati 1. trapati, trljati, tumarati, vrljati 1.

Bāsilije, *m.* ime muško, Basilus, po Lat. izgovoru; po Grč. Vāsilije. — Nekoliko starijih štampanijeh knjiga . . . od 1567 Basilija Gradica. Rad 20, 151.

bāskija, *f.* *vidi* žioka, Rj. kao mala grecica, što se više njih pribija po rogovima u kuća i u drugim zgradama, die Latte, asser. *vidi* i letva, pajanta, pajvanta, panta, paunzica, vjenčanica 3, žila 4.

baskijānje, *n.* *vidi* žioćenje, Rj.

baskijati, jān. *impf.* *vidi* žiočiti, Rj. *pribijati baskije (za robove)*, *v.* pf. slož. po-baskijati.

bāsma, *f.* one riječi skupa što bajalica ili bajac govori kad baje, ac Zauberspruch, curmen, Rj. postanjem od basna, kojoj je samo promijenjeno n na m, Daničić, ARJ. 193a.

bāsma,* *f.* — 1) gedruckte Leinwand, linteum pictum, Rj. nekakvo šareno platno. — 2) Art Pulverhüchse, genus pyridis ad pulverem nitratum, Rj. nekakva kesa barutna, *vidi* vezma, čila 2, tikvica.

bāsna, *f.* (gen. pl. bāsānā i bāsni) fabula, *vidi* bajka. — Neko je izvodio iz Dositejevih Basni neko-like basne, Spisi 1, 9. Fabula, basna, Daničić, ARJ. 157b. Koji se već zovu Crnojevići, dodajući basnu o vrnome licu njihovog oca, DM. 96, Basna ili pripovijetka o Pavliniru samo pokazuje da . . . 326. akv. od Daničića, ARJ. 193a.

bāstā, Rj. jamačno treće lice sing. sadašnjega vremena od bāstati, bāstām, Tal. bastare, āosta biti. Dolazi s dal. te znači: može komu biti, moguće mu je, on može. — To tebi ne basta nēniti t. j. to ti ne možeš učiniti, möglich, pots: Ne basta im konja razigrati, Rj. (ne mogu konja razigrati). Ela, ako ti basta. (= ako možeš), Npr. 215. Ti treba ovu babu, ako ti basta, prvo nego te vidi, za kosu da ubvatiš, 220. E ti basta, bane pope, Kov. 113.

bāstāh, bāstāha, *m.* *vidi* amal, nosac 2, nosač, nosilac, sodat 2. — U ubogu mudros(t), a u kurvi lijepos(t), a u bastahu jakos(t) nije vrijedna dlaku, DPost. 143. od Grč. ζαωτῆρο, nositi. Bāstāh, bāstāha, nosilac u Mikalje, u Delabeli (faechino) i u Stullija, X.

bāstāhov, *adj.* što pripada bāstāhu, DARj. 193b.

bāstāškī, *adj.* što pripada bāstāsima ili bastahu kojemu god, DARj. 194a.

bāstati, bāstām, *v.* impf. *vidi* bāstā.

bāstisati,* bāstišēm, *v.* pf. zertreten, vernichten, perdo, cf. pogaziti, pokvariti: Lavi bi mu čador bāstisali, Rj.

bāstoč, bāstōča, *m.* nekakav ždrijeb, ima ga i Stullić, DPost. X. — Bastoči su mama, a car i su dava, DPost. 5. Evo bāstoča, a daj bič, 22. U ždrijebima je i car i bāstoč, 143. Za strjelicom luk, za bāstočem zvrk, 153.

bāsūlj, bāsūlja, *m.* porcorum genus, Stulli, nekaki krmak koji se lako goji, isp. basulja. Navadio se kao basulj u bundeve, Nar. posl. DARj. 194b. *vidi* mangulac, suprotno: jecan, librast o svinjče. — za nast. i akc. isp. bābūlj.

bāsulja, *f.* *vidi* mangulica, Rj. nekakva kрмаča koja se lako goji, isp. basulj. — riječi s takim nast. kod bakulja.

bāša,* bāša, *m.* Rj. — 1) glava (i kod Turaka to znači), n. p. bāš od lagje, Rj. 23. der Vordertheil des Schiffes, prora, Rj. *vidi* prova, pura, suprotno dumen, korman, krma. — 2) starješino pred drugu kaku riječ ne mijenjajući se po oblicima stoji mjesto pridjeva, kao glavni: Pod vladom Turskom u Srbiji svaka je knežina imala svoga kneza, koji se radi razlike od seoskih knezova zvao i oborknez, vilaetski knez,

na nekim mjestima bāškněz i veliki knez, Rj. 278b. Vezir ga je divno dočekao, i bāš-agom njega postavio, Npj. 4, 322. Bāš-knez (glavni knez), Danica 2, 96. *ile li oramo i Baš-Celik u Npr. 185?*

bāš, *gerade*, durchhaus, ipsum, plane: bāš ne ću; *ima bāš ništa; bāš sad dogje*, Rj. adverbom ovijem pokrepljuje se besjela, postanjem od bāh, istoga značenja, Daničić, ARJ. 191b. bāh u ovom značenju dolazi samo s prijedlozima i samo u starija vremena. — a) *ističe se samo pokrepljivanje besjede*: doista, just, eben, ipsum: Bāš ne ću, Rj. Ta je haljina bāš viječna, Rj. 61a. A on poleti bāš kao tica, Npr. 26. Bāš sam prava budala! 151. Valaj bāš je to lažno zboriti, 166. Ako mi od jednom osečem glavu, bāš je dobra (sablja), 172. Hoću bāš i četvrti put da se vratim, 202. Mene tebi bāš ne da, bāš ne da, te ne da, Npj. 1, 367. Bāš ću poći, da ne ću ni doći, 2, 393. Ljuta ga je rana dopanula, bāš od koje preboljeti ne će, 4, 411. I progje mi jedno ljeto, pa mi progje bāš i drugo, kad obrnu treće ljeto, Kov. 56. Uvère se, da nisu drveni, nego bāš pravi topovi, Danica 5, 36. — b) pokrepljujući besjedu pokazuje adverb, da je nešto upravo, taman orako u ne onako, orđje a ne inlje, sadu a ne drugda, i t. d.; recte, gerade: Bukova je mali namastirić bāš kod Negotina, Rj. 297b. Bāš ovdje me nešto ujede, Npr. 8. Začu nekoliko, ma ne bāš onoliko uke, 332. Car mu da ministra, bāš onoga kom je kćer svoju obećao, 251. Valaj bāš smo u jednoj misli, 257. Nijesam bāš iz Sarajeva, nego poblježe odande, Posl. 187. Bāš je tada bilo nastalo vruće doba godine, Danica 2, 138. Da ga je pogodio bāš u čelo, 3, 173. Ovi Muruzovi poslanci dogju u Zemun bāš kad se sknpština počela 5, 32. isp. tik: to je kuća (i) kod njegove, cf. bāš Rj. 139a. u galjekojim ovakim dogugajima mjesto bāš mogla bi stajati zamjenjica sām, sāma, sāmo, n. p. Nijesam iz samoga Sarajeva, kao što ima u Npj. 1, 356: Ljubiću ga do samoga mraka (= bāš do mraka).

— c) utvrđuje pristajanje na nešto u pogodbi, isp. ma, makar. — Zena slavi muževlje krsno ime (bāš ako bi joj muž i nm'o), Rj. 306b. Nije smio niko (u njih) darnuti, bāš i kad bi koji što skrivio, Rj. 826b. Bāš da je pseto, dohvativ(i) repom svojim, komade svile i opoganiło, nijesi li ih mogao drugim pranjem opet očistiti? Danica 2, 129. Neki se prenmerriraju na knjige bāš ako ih i ne čitaju, Npj. 4, XLIV. Pa bāš da se koji dućandžija ondje i zatekao, ne bi on dućana držao zatvorena, Odrb. od ruž. 12. Da jedan jedin čovjek, koga vladaoem nazivamo, sve sam čini . . . to nije moguće bāš da bi malom zemljom upravljao. Priprava 69. On je mogao kod sovjetnika za bāšava baviti se nekoliko dana, bāš i da je konja imao, Sovj. 9.

bāša,* *m.* — 1) u Srbiji i u Bosni zovu svakoga Turčina (koji nije beg ili kakav aga) bāšom (kao u vojvodstvu što zovu svakoga varošanina gospodarom) n. p. Usein bāša, Smail bāša, Rj. — 2) bāše, *pl.* (tako su se u Srbiji zvali janjičari prije posljednjega Njemačkoga rata) eine Art Adeliger, nobilium genus: osliše bāše Biogradske, Rj. kao kakvi plemići. — 3) kako bāša u Turskom jeziku znači upravo glavlar, starješina, zapovjednik, ime onoga nad kim ili nad čim je tko bāša, može stajati sprjeda ne mijenjajući se po oblicima: bazergjanbāša, buljubāša, čobanbāša, čosbāša, elči-bāša, delibaša, djever-bāša, dolibaša, gjidi-bāša, harambaša, knez-bāša, kozbāša, mekterbāša, oberbāša, terzi-bāša, vojvod-bāša, koje *vidi* svako na svojem mjestu.

bāša, *m.* tako snabe u Srijemu zovu svekra, cf. bača, Rj. voc. bāšo.

bāšāluk,* *m.* die Würde eines bāša, dignitas toš bāša, Rj. vlast bāšinska. — Izajprije ne pokažu njihova bāšāluca, nego stauu živiti mirno, Danica 3, 141.

bāšča,* *f.* dem. bāščica, augm. bāščina. — 1) gradina, Garten, hortus, Rj. *vidi* i bostan 3, čipur, džardin,

tráp 2. vrt. vrtao. — Taj sluga ništa drugo nije radio, nego samo *po bašči* što je trebalo, ali mu je *bašča* bila tako *urajena*, kao da je u njoj radilo deset ljudi. . . — Bože moj, kakova je to *lepa bašča* i kako je *urajena*: a radi je samo jedan čovek. . . kako možeš ti sam toliku *bašču* tako *lepo raditi i držati*? Npr. 205. Ti ćeš naći jednu *bašču grajenu*, i u *bašči* bokor ruže rumene. Npj. 1, 102. U kovača *gusta bašča*, 1, 530. Podranila gospođa Jerina, te otišla u *vrtu al-bašču*, i nabrala cveća svakojaka Npj. 2, 197 (*isp.* al-bašča). Sabor čini Bukovac Al-aga s aginicom Hasan-aginicom, sabor čini u *zelenoj bašči*. Here. 26. — 2) Slijivik ili ono mjesto kud su posajene jabuke il kruške. *Obstgarten, hortus*. Rj. *vidi* voćnjak, votnjak, krušik.

baščeni, *adj.* *Garten-, hortensis*: Sretosmo se na *baščeni vrtu*. Rj. *što pripada bašči*; *baščenu vrata*, *vrata od bašče*, na *baščeni vrtu* — *na baščeni vrtu*, *stariji oblici mjesto norijih* na *baščeni vratima*.

baščica, *f. dem.* od *bašča*. Rj. *vidi* bostančić, gradnica. — Ja ću vama pevati u *zelenoj baščici* na rumenoj ružici. Npj. 1, 482.

baščina, *f. augm.* od *bašča*. Rj. *takva augm.* kod *hardačina*.

baščovân,² *baščovâna*, *m. der Gärtner, hortulanus*, *cf.* vrtar. Rj. *vidi* i *baščovandžija*, vrtlar. — Stane živeti s carevom kćeri kao svaki *baščovan*, noseći zelen u grad i tako po štogod zasluzujuć. Npr. 206. Sjedne ukraj vrata od carske *bašče*, ali dogje *baščovan* te ga otole očera. 252.

baščovandžija,² *m. vidi* *baščovan*. Rj.

baščovânka, *f. die Gärtnerin, hortulana*: Da su momei ko rumena ruža, sve bi frajle *baščovanke* bile. Rj. *vidi* vrtarica, vrtarica.

baščovânluk,² *m. radnja baščovanska*: Radio bi *baščovânluk*. Npr. 275.

baščovânski, *adj.* *što pripada baščovanima*; *Radnja baščovanska*. Daničić. ARj. 195e.

bašenje, *n.* — 1) *das Baſen* (*baša* za *einem sačen*) *appellatio zoi baša nomine*. Rj. *verbal* od *bašiti* 1. — 2) *das sich-zum-baša-machen*, *zoi facere se ipsum zoi baša*. Rj. *verbal*, od *bašiti* se. — 3) *das Leugnen, infitiatio*. Rj. *verbal*, od *bašiti* 2.

bašenje, *n.* *das Betragen wie ein Baša*: *affectedio dignitatis zoi baša*. Rj. *verbal*, od *bašiti* se, *radnja kojom se tko baši*.

bašica, *f.* (u Srijemu) *der Fortlauf, vinam primum ustum*, *cf.* rtućica. Rj. *vidi* i *prvina*, *rakija koju prva teče iz kazana, kad se peče*, od *Tur. baš*, *glava*, *prednje što*. Daničić. ARj. 195b.

bašin, *adj.* *des Baša, zoi baša*. Rj. *što pripada baši*.

bašina, *f.* (u C. G.) Rj. Sačuvao te Bog od šarila Bjelopavličkog i ruba Drobnjačkog, od *bašine* Čevske, i divljine Čucke (reku Crnogorci u šali). *Bušina* je kao *bal* 2, i *ršam*. Rj. 531a. *bice* *bašina* *augm.* od *bal* 2, *dakle velika lupu, buka, rika* s *prijetnjom*.

bašinski, *adj.* *Baša-, zoi baša, zoi baše*. Rj. *što pripada bašama ili baši kojemu god*.

bašiti, *šim*, — 1) *a)* *koga za einem baša!* *sačen, zoi baša appello aliquem*. Rj. (*od* *baša*) *nazivati koga bašom*, *v. pf. slož.* *po-bašiti*, *po-bašim koga*, *postariti gu bašom*, *prenu tome i bašiti koga znači ne samo nazivati ga bašom nego i činiti, postarjati ga bašom*. — *b)* *sa se, reflex.* *sich zum Baša machen, facere se ipsum zoi baša*. Rj. *činiti se, postarjati se bašom v. pf. slož.* *po-bašiti se* (*po-bašim se*). — 2) *što, leugnen, infitiari, cf. bah*. Rj. *v. pf. slož.* *po-bašiti* (*po-bašim*), *za-bašiti* (*zabašim*). *isp.* *bašiti se* 2. — *sa se, pas.*: Rečenicu u kojima se nešto poredi tako, da prema onome što se u prvij tvrdi ili *baši*, dolazi da je još više ili da nije ni onoliko ono što je u drugoj. Daničić. ARj. 17b. *vidi* *hašati*, *hašiti*, *inčariti*, *nijekati*, *poricati* 2, *tjajati*, *udarati* u *bah*.

bašiti se, *bašim se*, *v. r. impf.* — 1) *sich als*

Baša betragen, stolz thun, affecto zoi baša dignitatem et jus: šta se *bašiš* tuda? nemojte se tuda *bašiti*! Rj. *žirjeti i raditi kao baša, razmetati se*: Dovede 600 ljudi pod oružjem, koji su *bašević* se po ulicama vikali: «Čara hoćemo!» Sovj. 31. *v. pf. slož.* *raz-bašiti se*. — 2) *vidi* *okaniti se*. Rj. *kud znači okaniti se, nije li zar v. pf.?* *syn.* *vidi* *kud okaniti se, postanjem od bah*, *isp.* *bašiti* 2.

baška,² *osobito*, *n. p.* on živi *bašku* od svoga oca, t. j. ne živi s ocem, *abgesondert, separatim*: *Baška* će nam dvore pogradi. Rj. *vidi* *obaška*, *pobaška*, *isp.* *osobito* 2, *posebe*, *zase*, *napose*, *suprotno*: *zajedno*. — *Džin baška*, *šaitan baška*. (Ovo je upravo *Turski*, ali se u Srbiji, osobito po varošima, može čuti i od naših ljudi, i znači: *Drugo je div, a drugo gjavo*). Posl. 35f. *Evo, Turci, stotina dukata, jed'te, pijte do u jutru Turci!* Kad u jutru roblje dovedete, *baška* ću vam *bakšiš* pokloniti. Npj. 3, 59.

baškâlucenje, *n.* *das Absondern, separatio*. Rj. *verbal*, od *baškâluciti*, *radnja kojom tko baškâlucí*.

baškâluciti, *čim*, *v. impf.* *absondern, separo, cf.* *dijeliti* 1. Rj. *činiti baškâluk, odvajati*.

baškâluk,² *m.* što je *baška*, *odijeljeno*, *odvojeno*, *osobito*. Daničić. ARj. 199b. *baška-luk*, *za nast.* *isp.* *abadžiluk*.

baš-knež, *m. cf.* *knez*. Rj. — *Knez* od *knežine* . . . koji se radi razlike od seoskih knezova zvaio i *obor-knez*, *vilaetski knez* . . . *bašknez* i *veliki knez*. Rj. 278b. Nazovu se *obor-knezovi*, od *Njem. Ober-knez*, a po *Turski baš-knez* (*glavni knez*). Danića 2, 96. *isp.* *bâš**.

bašluk,² *m.* Rj. *od Turske riječi baš, glava*. — 1) u varoške preslice ono gore na što se povjesno navija (a seoska je preslica samotvora, pa je mjesto *bašluka* gore kao *lopatica*), *der Hocken, colus*. Rj. — Na dilčiću gore stoji *bašluk*, oko kojega se navija povjesno, a dolje se dilčić zabode u kolo, i to je sve u varoške preslice. Rj. 120a. *Pouz*, od *kože* ili od *hartije* (s dva tri prsta široko) čim se veže povjesno na *bašluku*. Rj. 558b. *Bašluk*, *glava* u *preslice*. Rj. 21. — 2) *oglavlar* *konjski*, *der Halfter, capistrum*. Rj. *vidi* i *oglav*, *oglavina* 2, *oglavnik*.

Bašova Gradina, *f. vidi* *Bašova Gradina*. Rj. *vidi* i *Baševa Gradina*.

bašta, *m.* *otac, samo u Dubrovčkim posloviceama*: Ili si *bašta* ili *čača*, ili *bljeb* ili *kruh*, sve je ter jednako. DPosl. 32. *Od baste* do *čače*, koliko od *čače* do oca. 87. — *isp.* *baština*.

baština, *f.* Rj. (*od* *bašta, otac*). — 1) *očevina*, ili ono mjesto, gdje se tko rodio, *der Grund und Boden wo einer geboren, solum natale*. Rj. *vidi* *babovina*, *postojbina*, *zavičaj*. — 2) *što je očino, očino dobro*: *očevina*, *očinstvo*, *otadžbina* 1, *babovina* 2; *što od bašće* (*oca*) *ostaje djeci, patrimonium*; *a po takovu dobru koje od oca ostaje djeci, zore se baština seako dobro koje od koga god ostaje kome god*: *dostojanje*; *haereditas, die Erbschaft*: Ako osiromaši brat tvoj i proda nešto od *baštine* svoje, a poslije dogje ko od roda njegova . . . neka otkupi što brat njegov proda . . . i tako neka opet dogje do *baštine* svoje . . . on će se vratiti na *baštinu* svoju. Mojs. III. 25, 25—28. Selo Arhiljevicu u žeglikovskoj župi darovao je Dušan u *baštinu* Dejanu i njegovu potomstvu. DM. 77. Dade Mjet u *baštinu* dvojici svojih vlastela. 80. — 3) *bašćin* da je *baština dobro koje jednomu ostane od drugoga a on postane gospodar od dobra takova, to se baština zore i seako dobro koje tko ima i od kojega je postao gospodar na koji god način, po tome baština znači uopće*: dobro, država 1, državina 1, imanje, mlač, mlijak, *dominium, possessiones, osobito kad je takovo dobro zemlja* (*das Grundstück, fundus*). Rj. *n. p. njiva, vinograd*: *Gdje nema ograde, po zlu ide baština*. Posl. 75. *Kuće* koliko te može pokriti, a *baštine*: koliko ti oko vidi. 165. *Niko* nema *kuće* ni *baštine*:

kuća mu je kamena pećina, a baština zelena planina. Npj. 1, 495. — pa u krajevima gdje su imanja samo ili najviše vinogradi, baština je što i vinograd: Teško kući gje nije gospara, a baštini gje nije pučara. Rj. 95b.

baština, *f.* haeres. DARj. 203b. ona kojoj ostaje od koga baština.

baštinićin, *adj.* što pripada baštiniću.

baštiničkî, *adj.* što pripada baštinićima ili baštiniću kojemu god. DARj. 208b.

baštinič, *m.* onaj kome ostaje od koga baština, *der Erbe, haeres, vidi* nasljednik, nasljednik, mirašćija: U baštiniča kupovat', a zetu prodavat'. D'Posl. 139. *akc. od Daničića*, ARj. 208b.

baštiničkov, *adj.* što pripada baštiniću. DARj. 201a.

baštinski, *adj.* što pripada baštini. DARj. 201a.

bât, *m.* vidi sreća: Rj. vidi i bakt.

bât, *m.* vidi bahat: Za dobrim se konjem *bat* čuje. Rj. vidi i bakat, topot.

bât, *bâta*, *m.* u Rj. **Bâta**, *f.* (*gen. pl. bâta*) (u C. G., *ital. batto*). Rj. 17a. o čemu *Daničić kaže*: Pogrješka će biti u Vukovu rječniku u ženskom rodu *bata*, čega nema ni Mikalja ni Stulić, nego imaju *bat*. Osn. 207. *gen. pl. bâta*, znači *uopće što god čim se udara (u nije oštro da se njim sječe, ni šiljasto da se njim bode)*. — 1) vidi batina: Trista *bata* po tugjim legjima ne boli ništa. Rj. — Trista *bata* (štap) po tugjemu hrbatu ne boli ni jedan. Posl. 320. **Bat** sebrn česalo. *Bat* za vrat, a čas' za pas. D'Posl. 5. I vrag se palice — ili *bata* — boji. 31. *syn. vidi* kod batina. — 2) ono drvo kojim se skorup u stapu lije, *der Butterstempel, pistillum butyro faciundo*. Ti ne piješ mlacenicu, *batom* bivenu. Rj. vidi stapajica. — 3) nekad se i topuzn, *buzdorann* kazalo *bat* i od njega debljemu kraju, koji je mojuo biti i nasajen nu držak: Za *batom* neka ide i držak. D'Posl. 152. — 4) *orugje* kojim se udarajuči radi, s drškom sa strane ili ožgo dupke ili s ručicama, od drveta ili od gvozdju, kakrim se *n. p.* razbiju kamen, ili se kuje što i t. d. vidi malj. DARj. 205b.

batâčić, *m. dem. od* *batak*. Rj.

bâtâk, *m. die* *Hafte nebst dem Fusse beim Geflügel, femur (volatilium)*. Rj. *stegno od* *živadi i ptica, dem. batâčić*. — Kuvar kaže Knezu da su ono bili *batari* od *žaba*. Mil. 253.

bâtâl, *m.* pokvareno, razvaljeno, zapušteno, *n. p.* puška, sahat, vinograd i t. d. *verdorben, verwahrlost, corruptus, desertus*. Rj.

batâlija, *f.* štogod pokvareno, *n. p.* puška, sahat, *verdorbenes Zeug, res corrupta*. Rj. od *bâtâl*, koje vidi. **batâlijâ**, *f.* vidi bitka. Rj. od *France, bataille*.

batâlitî, *batâlim*, *v. pf.* *n. p.* pušku, sahat, vinograd, *verlassen, verwahrlosen, desero*. Rj. od *bâtâl*, *nâiniti batâl*, *v. pf. sloz.* o-batâlitî, za-batâlitî, vidi zapustiti, *isp. zanezariti, v. impf. bataljivati*. — Ona bana s vojske ne čekaše: *batâlî* mu prebiješe dvore, opusti mu devet vinograda, rasprodade devet vodenica, poruši mu erkvu Ježevicu. Npj. 2, 171. Ti *batâlî* šarva, konja tvoga, i *batâlî* *scijetlo* *oružje*, a prihvati dva para volova i prihvati ralo od oranja, pa uzori polja širokoga. HNpj. 2, 237. Da ja pjevam pjesmu djevojačku, svak će reći, da su meni drage: *batâlîno smokce* i *djerjike!* da pjevamo ljudske davorije! 2, 252 (*n. ora* *dua primjera* *batâlîni znači isto što: okaniti ga se, ostaviti se, proći se*).

batâlîjôn, *batalijóna*, *m.* *Franc. bataillon*: U Šajkaškom *batalijónu* sad cigane zovu *Alamanima*. Rj. 3b.

batâljak, *batâlja*, *m.* vidi *bataljica*. Rj.

batâljičea, *f.* *der Rumpf des Arms ohne Hand, braehium mutilum manu, cf. bataljak*. Rj. *rika bez šake, od* *bâtâl*.

batâlživânje, *n.* *das Verwahrlosen, neglectio*. Rj. *verbal.* od *bataljivati*, *radnja* *kojom* *tko* *bataljije* *što*.

batâlživati, *batâlživâm*, *v. impf. verlassen, negligo*,

desero. Rj. *kvariti*, *zapuštati*, *uništavati, v. pf. bataliti, v. impf. sloz.* *zabataljivati*.

batâljka, *f.* Rj. **bât**, *batina, der* *Stock, baculus*: Haljku na *batâlju*. (Nema ništa nego haljinu pa štap pa kud hoće. Posl. 340). Rj. *syn. kod* *batina*. — *riječi s* *takim* *nast. vidi* *kod* *kazaljka*.

Batâljuše, *Batâljuša*, *f. pl.* u Tršičkoj planini jedno brlo po kome su negda bili vinogradi pa *bataljeni*, te sad gdješto stoji samo suho čokoće. Rj. — *za* *nast. isp. riječi* *kod* *ajgiruša*.

batânje, *n. verbal.* od *bâtati*, *radnja* *kojom* *tko* *bata*.

Bâtar, *Bâtra*, *m.* u Mačvi potok koji na nekoliko mjesta izvire više Banova polja: Iza *Bâtra* sa sela Salaša. Tvrdie straže pokraj *Bâtra* bacia. Rj.

batârija, *f.* *hiev* *mjesto* *batâlija*: Tu se čini *strašna* *batarija*. Npj. 5, 334. u *Crnogorskom* *govoru, isp. barčak* *mjesto* *balčak*.

bâtati, *bâtâm*, *v. impf.* (*st.*) (*cf. ital. battere?*) *schlagen, klopfen, pulso*: Božić *bata* na oboja vrata, da unese tri tovara zlata — pjeva se uoči Božića. Rj. *udarati, lupati, kvati: tukro* *zaučenje* *po* *Vuku, ali* *Daničić*, DARj. 207a, *dokazuje iz* *starih* *rječnika* *i* *pisava, pa iz* *novijih* *primjera, da* *batati* *znači: hoditi* *usiljavajuči* *se* *kao* *što* *bira* *od* *slabosti* *ili* *od* *umora* *ili* *od* *tromosti: jedva* *ići* *kao* *udarajuči* *nogama* *u* *zemlju* *i* *kao* *lupajuči, v. pf. dobatati* — Božić *bata*, *nosi* *kitu* *zlata, da* *pozbatu* *vrata*. Npj. 1, 117. Božić štapom *bata*, *nosi* *suva* *zlata*. Herc. 340. On izvode Mehu iz tavnice, pa sa ujeza gvozdje oborio, Mehmedaga pogje kroz avliju. Meho *bata* kako tele malo, pa otiče Meho niz čaršiju. HNpj. 4, 350.

bâtî, *u* *zagovoci*: Zovuti *bati*, zašigli migli, zaremetli petli, za svemu selu pergatorija. Rj. 213b. *odgonetljaj*: Kad zvono zvoni i svemu svijetu oglašuje.

bâtîć, *m.* (u Baranji). — 1) vidi palačka. Rj. *ono* *što* *izraste* *nu* *ropozu* *kao* *kukurušić*. — 2) odsječen prst, prebijen ključ, *ein* *Stämmel, truncus*. Rj. *ostatak od* *gdječega* *kadu* *mu* *se* *što* *odbije, vidi* *kusatak, isp. bataljak, bataljica, bâtić* (*osn. u* *bat.*; *isp. batina*). Osn. 234.

batîna, (*cf. gen. pl. bâtinâ*). Rj. *osn. u* *bat. Osn. 152. — 1) der* *Stock, fustis*. Rj. *Freznoo* *ga* *batinom* *po* *glavi*. Rj. 74b. *Mariti* *koga* *batinom*. 362b. *Za* *pasom* *mu* *palj* *batîna*. Rj. 486a. *Poteguo* *ga* *sabljom, batinom*. Rj. 552b. Sve što čvalik *batînu* *kako* *se* *tuku, Čvaliču* *batîne* (*kad* *se* *ljudi* *biju*). Rj. 820a. U jošiku *drenoru* *batînu* *tražiti*. Posl. 332. Ili *ga* *odadru* *batinom* *po* *legjima*. Npj. 1, XXVI. *vidi* *ajdamak, baketa, bat, bataljka, čula, degeneč, durunga, kijak, kijača, mačuga, motka, oblica, oblic, omlat, palica, paljikovača, sapa, supruza, stap, štap, tojaga, toljaga, zakovanica: drenovača, glogovača, hrastovača, kljenovača, ljeskovača, višnjovača* i t. d. — 2) *Stocksteich, verbera*: *udarili* *mu* *dradeset* *batîna*. Rj. *udarur* *batinom*: *Svakom* *po* *50* *batîna* *udariti*. Rj. 477b. *Ocijepili* *mu* *dradeset* *i* *pet* *batîna*. 481b. *Udariti* *čareku* *100—200* *batîna*. Miloš 69. — 3) *sluhast* *čovjek, der* *Stock, stipes*. Rj. *vidi* *beznak, i* *syn. — 4) hoćeš* *batînu!* *du* *kriegst* (*thust*) *es* *gewiss* *nicht, nequaquam* *anferes* (*facies*). Rj. *kuće* *se* *podrugljivo, du* *tko* *ne* *će* *što* *dobiti* *ili* *nâiniti, vidi: hoćeš* *brus!* *hoćeš* *kijak!* *hoćeš* *stisak!* *hoćeš* *šipak!* *ćie!* *njaka*.

batînanje, *n.* *das* *Vorbringen* *vom* *dummen* *Zeug, deliratio, nugae*. Rj. *verbal.* od *batinati*. 1) *radnja* *kojom* *tko* *batîna* (*govori* *koješta*). — 2) *radnja* *kojom* *tko* *batînu* *koju*.

batînatî, *batînâm*, *v. impf.* — 1) *govoriti* *koješta, dummes* *Zeug* *daherschwâtzen, nugari*. Rj. *isp. batîna* 3. *syn. kod* *baljezgati*. — 2) (u Hrv.) *batinati* *koga, batinom* *ga* *lupati, tući, v. pf. sloz.* *izbatinati*.

bâtînica, *f.* — 1) *dem.* *od* *batîna*. Rj. — 2) *ono* *na* *vrhu* *roga* *u* *govečeta, dok* *se* *rog* *ne* *očisti*. Rj.

bâtîti se, *bâtîm se, v. r. pf.* (u C. G.) *recellere*;

batila se puška, t. j. trgla se. Rj. *glayol se drukčije ne nahodi*, vidi trznuti se, v. *impf.* isp. trzati se.

bätli,* *adj.* *indecl.* vidi srećan. Rj. od *bät**, *baht*, *srč.* a, s *Parsk.* *nast.* li.

bätlija, *m.* *der gluckliche, fcliv. cf.* srećan: Jer je Lazo u boju *batlija*, Rj. od *batli* s *nast.* ja.

bätnjača, *f.* (u Paštr.) pogača što se daje polazniku. Rj. — *riječ* s *takim nast.* vidi *Kod* u *girača*.

bäto, *m.* (u juž.) — **1)** *hyp.* od *brat*, Rj. vidi *bača*, i *syn.* kod *bräca*. — **2)** *mauehmal sociel als babo väter, pater*, Rj. *govori se od mila ne samo za brata nego i za bäba, ova*, vidi *bäbo*.

Bätöfina, *f.* mala varošica između Bagrdana i Asanpašine Palanke u Srbiji. Rj.

bätok, *m.* (oko Dunava dolje do Poreča) *gelährtes Fischfleisch, piscis arefactus* Rj. *Stockfisch, gadus orrhua*, Rj.³ *riba sušena*, vidi *bakalaj*, *bakalar*. — *postanjem od bat* (*batina*), što je *kao drvo suha*, kao u *Nijemaca Stockfisch*, *Daničić*, ARj. 209b. *riječ* s *takim nast.* *palok*, *svjedok*.

bätokljun, *f.* *fringilla coccythraustes*, DARj. 209b. *ptica*, *vrsta zeba*, *batokljun*, vidi *debelokljun*, *tustokljunac*.

bätrenje, *n.* *das Ermuntern, animatio*, Rj. *verbal.* od *batriti*, *radnja* *kojom ko batri* *koju*.

batrganje, *n.* *das Ausschlagen mit Füßen, calcitratio*, Rj. *verbal.* od *batrgati* se, *radnja*, *kojom se tko batrga* (*noqama*).

batrgati se, *batrgām* se, *v. r.* *impf.* u *hodu*, t. j. *bacati* se **2.** *ausgeschlagen, calcitrare*: *Batrga* se *noqama* kao *ulovac* u *kolu*, Rj. *vidi* i *baekati* se, *metati* se **2.** *isp.* *isturati* **1.** *praćati* se, *ritati* se.

batriti, *bätirim*, *v. impf.* (u Slav. *ermuntern, animare*, *cf.* *badar*, Rj. *bez sumnje od Madž.* *bátor* (*adj.*), *batran* (*subst.*), *hrabar*, *slobodan*, *govori se ne samo u slavenniji nego i drugdje u Hrcutu koji sjede blizu Madžara*, *batriti* *koga*, *hrabriti*, *sloboditi*, *tješiti ga*).

batrljica, *f.* vidi *badrljica* **2.** *klica* **2.** — *klica* **2.** u *mladih* *tica* *one batrljica* *iz kojijeh* *poslije* *perje* *izrase*, Rj. 276a. *za postanje* *isp.* *patrlj*.

batuga, *f.* *osn.* u *bat*, *za nast.* *isp.* *čvoruga* (*osn.* u *čvor*), *maljuga* (*osn.* u *malj*), *panjuga* (*osn.* u *panj*) i t. d. — **1)** *drven bat* *kojim udaraju u bubanj*, vidi *maljica*, *šibalo*, *šipka* **4.** — **2)** *na džilitu zabubast drven ili grozden šiljak*: *Najteži se* (*džilit*) *njemu učinio*, *na njemu* *ima grozdena batuga*, A. Pročić, Rp.

batün, *batüna*, *m.* (u Boei) *voda* *koja stoji na jednom mjestu*, *manja* *od jezera*, vidi *bära* **1.** Rj. *vidi* *syn.* *ondje*.

batuška, *f.* Rj. 38b. *die Stecknadel, Spinnnadel*, *ovis genus*, *igla* s *glavom* u *bez ušice*, vidi *batušnica*, i *baljljača* i *syn.* *ondje*, *postanjem od bat*, što je s *glavom* *nalik na nj*, *Daničić*, ARj. 211a. *od njega* u *akc.* — *riječ* s *takim nast.* kod *babuška*.

batušnica, *f.* *govori se u sjer. Hrv.* vidi *batuška*, i *baljljača* i *ostala* *syn.* *ondje*, *postanjem od bat*, *kao* i *batuška*.

batvo, *n.* *sarculus*, *struk* *kakoga* *bilja*, *stabljika*, *gn. pl.* *bätävá*, DARj. 211a. *vidi* *syn.* kod *stabljika*, *govori se i u Hrv.* — *Dvi cipele* *daleko batvo* *od batra*, J. S. Reljković, Da *prostora* *dosta* *im se* *dade* *umladicama* *dubanskima*, *kad list* *šire*, *da more* ² *unići* *i zaperke* *od batra* *divi*, DARj. 211a.

bau, *bau*, *glasovi* *kojima se izriče* *ričanje* *ovč.* v. *pa se njima plaše* *djeca*: *Izgije* *pred pećinu* *i stane* *bankati*: *bau, bau, bau!*⁴ Npr. 168. *O ti vuče*, *bau, bau!* Hecre. 287.

baučak, *baučka*, *m.* vidi *bäk*. Rj. *bäk*, *zub* u *male* *djece*, *mjesto* *bak* *govori se* i *bank* i *baučak*, Rj. 13a. *upravo* *je hyp.* od *bank*, vidi *bäja* **1.**

bäuk, *m.* **1)** *der Bauhan, Wauwan, terriculum*, Rj. *koji* *baučce*, *izmašljeno žiro* *stručilo*: *Odujeli* *je* *kraci*. (Odgovori se u šali *maloj* *djeci*, *kad* *zapitaju* *gdje* *im* *je* *mati*, *pa* *onda* *mnogo* *dijete*, *ne* *znajući*

da su *kraci* *noge*, *nego* *misleći* *da* *su* *bauci* *ili* *zvjerke*, *stane* *plakati*). *Posl.* 231. — **2)** vidi *bäk*. Rj. *vidi* i *baučak*.

Bäuk, *m.* *nadimak* *muški*: *Stane* *govoriti* *osobito* *Almetu* *Banku* *iz* *Nikšića*: *a* *ti* *Bauče* *na* *koliko* *ćeš*? Npr. 4, 462. *isp* *hyp.* *Baco*, *Bajo*, *Bajčeta*, *Bajko*.

baükünje, *n.* *das Bauhaufen, terrificatio*, Rj. *verbal.* od *bankati*, *radnja* *kojom* *tko* *baučce*: *Ne* *bojim* *ti* *se* *ja* *bankanja*, *ti* *si*, *striko*. Npr. 168.

baükati, *bäucēm*, *v. impf.* *baubauen, terrificio*, Rj. *rikati* *bau* *bau*, *plašiti* *ričevći* *bau*, *bau*: *Izgije* *pred* *pećinu* *i* *stane* *bankati*: *Bau!* *bau!* *bau!*⁵ Npr. 168. *v. pf.* *banknuti*.

baüknuti, *bäuknēm*, *v. pf.* *baubauen, terrificio*, Rj. *porikati* *bau*, *v. impf.* *bankati*.

baüljänje, Rj. *n.* vidi *bahuljanje*.

baüljati, *ljām*, *v. impf.* (u Šumad.) Rj. *vidi* *bahu-ljati*, *ići* *počaučki*.

bäura, *f.* (u Bačkoj). — **1)** *šuta* *ovca*, *ein Schaf ohne Hörner, ovis absque cornibus*, Rj. — **2)** u *ovoj* *zagoneci*: *Jaše* *tuta* *na* *bauri*? t. j. *svraka* *na* *krmači*. Rj. *da* *nije* *ordje*: *tuta* *na* *bauri*: *svraka* *na* *šutoj* *ovci*?

bävan, *m.* (u C. G.) vidi *balvan*. Rj. *veliki* *direk* *kao* *greda*, *od* *balvan* *iz* *gubirši* **1.** *govori se* *u* *Srbiji* *i* *to* *bävan*, *Daničić*, ARj. 211b.

Bavarska, *f.* *adj.* t. j. *zemlja*, *Baiera*, *Bavaria*: *Bavérac*, *krtola* *koja* *se* *tako* *zove* *u* *Hrvatskoj* *jamačno* *za* *to* *što* *je* *donesena* *iz* *Bavere* (*Bavarske*). *Daničić*, ARj. 212a. vidi *Baburska*.

Bavarski, *adj.* *bairisch, Bavarorum*: *Za* *Maksi-* *milijana* *Manojla* *bavarskoju* *kneza*, DRj. 2, 277. vidi *Baburski*.

Bavera, *f.* vidi *Bavarska*, *Baburska*, *Baiern*, *Bavaria*: *Bavérac*, *krtola*, *koja* *se* *tako* *zove* *u* *Hrvatskoj* *jamačno* *za* *to*, *što* *je* *donesena* *iz* *Bavere* (*Bavarske*). *Daničić*, ARj. 212a. *Tal.* *Baviera*.

bavérac, *bavérea*, *m.* (u Hrv.) *Art Erdäpfel* (*die aus Baiern gebracht sein sollen*), *solunju* *quedam*, Rj. *krtola* *koja* *se* *tako* *zove* *u* *Hrvatskoj* *jamačno* *za* *to*, *što* *je* *donesena* *iz* *Bavere* (*Bavarske*). *Daničić*, ARj. 212a.

bäviti se, *vim* se, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* *zabaviti* se, *pozabaviti* se, *od* *baviti* (*koje* *ovako* *bez* *se* *ne* *dolazi*) *v. pf.* *slož.* *dö-baviti*, *iz-*, *na-*, *pri-*, *pro-*, *za-*, *poza-baviti*; *v. impf.* *slož.* *dö-bavljati*, *iz-*, *na-*, *pri-*, *za-*; *v* *pred* *lj* *može* *i* *otpasti*: *zabaljati*, *zabaljkati* (*dem.*) — **1)** *sich aufhalten, morari*: *gdje* *se* *on* *bavi* *sada*? Rj. *bovaviti*, *biti* *gdjegod*: *Ali* *se* *oni* *slabo* *bave* *kod* *koga* *namastira*, Rj. 395a. *Nama* *niti* *je* *vreme* *ni* *mesto*, *da* *se* *oede* *barimo* *i* *da* *ih* *čuvamo*, *Miloš* 107. *Godine* 1828, *bavčeti* *se* *u* *Budimu* *zapitam* *Luku*. *Opit* VI. *Po* *nekolike* *nedjelje* *dana* *bavili* *su* *se* *u* *nahijstoj* *kući* *kod* *sovjemika* *za* *balava*, *Sovj.* 9. *Jakov* *bječce* *čovjek* *krotak* *i* *bavljaje* *se* *u* *šatorima*, *Mojs.* 1, 25, 27. *David* *se* *bavljaje* *u* *пустинji* *po* *tvrdjen* *mjestima*, *Sam.* 1, 23, 14. — **2)** *nastojati*, *raditi*, *misliti*, *truditi* *se*, *vidi* *zabavljati* *se* **1.** — **a)** *čim*: *Koji* *se* *bave* *zakonom*, *ne* *poznaše* *me*, *Jer.* 2, 8. *Narod*, *koji* *se* *bavi* *stokom* *i* *imanjem*, *Jezeq.* 38, 12. *O* *stvari*, *kojom* *se* *je* *mnogo* *bavio*, *Dioba* 11. *Ni* *malo* *ne* *bavčeti* *se* *njom* *ne* *bismo* *moгли* *ni* *doznati* *šta* *joj* *još* *nedostaje*, *Rad* 1, 106. *Bavčeti* *se* *je* *zicimu* *svega* *plemena* *indoevropskoga* **2**, 194. *Baviti* *se* *tijem* *pitanjem*, *Star.* 4, 163. — **b)** *oko* *čega* *ili* *oko* *koga*: *Mlade* *i* *djevojčice* ... *bave* *se* *oko* *djevojke* *i* *nju* *razgovaraju*, *Kov.* 64. *Osobito* *se* *bavi* *oko* *poslora* *između* *braće*, *DM.* 5. *Najviše* *radili* *zemlju* *i* *oko* *stoke* *se* *bavili*, 59. *koji* *se* *oko* *crkvene* *istorije* *bave*, *Kolo* 15 (14). *o* *čemu*: *o* *svom* *se* *bavi*, *D'Posl.* 86. *Svak* *se* *bavi* *o* *svomu*, 117.

bävljenje, *n.* *das Verweiden, moratio*, Rj. *verbal.* od *baviti* se. — **1)** *stanje* *koje* *biva* *kad* *se* *tko* *bavi* *gdje*: *Nabit* *kom* *ognjište*, t. j. *dosaditi* *mu* *čestim*

dolaženjem ili dugijem kod njega barljenjem ili čašćenjem. Rj. 378a. Jer se opominjao, da je u Srbiji za vremena *njezgora barljenja* onamo bilo vrlo malo ljudi, koji su samo čitati znali. Sovj. 38. Prva godina *barljenja* mojega u Beču. GPN. 16. *Barljenje* u Biogradu. Pom. 129. — 2) radnja *kud se tko bari čim ili oko čega*.

bävör. bävora, m. u pjesmi: Iz kuće ti javor raste, za njom svezan bavor vaška. Here. 231. — *Po mišljenju Daničićeva*, ARj. 212b, bavor je što i blavor, i tjeje se imenom u pjesmi naziva pas.

bavrlj. *vidi kod avrlj: bävrlj.* tamo amo *vidi trla* vrla. — *bavrlj je od bavrljati, kao trla vrla što su od trljati, vrljati, a značenje im je jednako.*

bavrljauje. n. das Umherschleudern, vagatio. Rj. verbal. od bavrljati, koje *vidi*.

bavrljati. bavrljām, v. impf. umherschleudern, vagor. Rj. *vidi basati, i syn. ondje.* ići ne gledajući kuda. c. pf. sloz. do-bavrljati.

bāza. f. *vidi zova* Rj. die Holunderstaude, sambucus nigra Linn. biljka. *vidi i bazag i bzova, gdje se vidi kako je od baza preko bzova postalo zova.*

bāzag. bāzga, m. DARj. 213a. *vidi baza i ostala oblička ondje.* u Stallija bāzag, bāzga (ā — ä). *zu nast. isp. brizag (brizag); drozak (drozga); mozak (mozga).* prema tome biše bazak, bazga.

Bazāgur. m. Ceklinsko oko u jezeru Skadar-skome. Rj.

bāzānje. n. verb. od basati. — Ajdno u *bazanje*. J. Bogdanović. DARj. 213a.

bāzati. bāzām, v. impf. ambulare, ići bez posla. isp. šalabazati. DARj. 213a. *vidi basati i syn. ondje.* — Ajde tamo, ljubo Momčilo! kako s' virna ti Momčilu bila, ti b' i meni tako učinila. Ode vira po polju *bazaju* prez očiju i jezika svoga. HNpj. 1. 211.

bāzdjeti. bāzđim, v. impf. stinken, foetere. cf. smrdjeti. Rj. v. pf. sloz. iz-bazdjeti, u- (se), za.

bāzđgjan.* bazdrgjāna, n. *vidi bazergjan.* trgovac: Nijesam paša, što će mene roblje? ni *bazdrgjan*, što će meni blago? Here. 125. Kroz tebe se proći ne mogaše od dućana i od *bazdrgjana*. 216. — *vidi i čardžija.*

bāzdrk. m. (u Risnu) der Purz, crepitus ventris, cf. prdež. Rj. *vidi i prda i, prdac.* — *bazdrk isp. bazrljeti.*

bāzdrkānje. n. das Umheryehen, vagatio. Rj. verbal. od bazdrkati, koje *vidi*.

bāzdrkati. bāzđfēm, v. impf. bez posla hodati. müssig umheryehen, vagari. Rj. *vidi basati i syn. ondje.*

bāzđrljica. f. u Rj. 710b: stabaljka. *vidi bazdrjljica, a ore nemi u Rj. na svom mjestu.* — *vidi bazdrjljica, badrljica, u kojnj je umetnuto z.*

bāzđrljika. f. (u Baranji) *vidi* stabadrljika. Rj. *vidi i badrljica, batvo, bazdrjljica, stabaljka i syn. ondje.* — *onaj struk u travu od zemlje do crvijeta.*

bāzđūh. bazdūha, m. pastuh: tako je i u Delabele (stallone) a po njemu i u Staliću. DPost. X. — Ni na oslu ni na *bazdūhu*. DPost. 80. Ne prim' za zlo, za *bazdūhu* da te držim u starosti. J. Kavanjin. DARj. 213b.

bāzergjāmbaša.* m. der mit dem Aus- und Einfuhr-Zolle Belehnte, portitorio praefectus. Rj. bazergjam (bazergjan)-baša, s promjenom glasa u pred b na m. — *po Daničiću*, ARj. 213b: glavni trgovac dvorski. *ali po onome što je rečeno kod baša*3, bazergjambaša je nad bazergjanima, trgovcima, njihov gluear, to je carinar, portitorio praefectus.*

bāzergjāmbašin. adj. Rj. što pripada bazergjan-baši.

bāzergjāmbašluk. m. Rj. služba i vlast bazergjan-bašina. za *Turski nastanak isp. abadžluk.*

bāzergjān. bazergjāna, m. *vidi* trgovac. Rj. *vidi i bazdrgjan, čardžija.* — *Bazergjani* biser prenizuju.

Rj. 576b. Nagna konja niz čaršiju mlada, koliko mi skače polagano, ispod nogu kamen izlijeće, na dućane tuče *bazergjane*. Npj. 3, 351.

bāzgov. adj. što pripada bazgu. DARj. 213b. *vidi bazov.*

bāzgovina. f. bazgovo drvo. DARj. 213b. *vidi bazovina i ondje ostale oblike.*

bāzi. m. pl. Rj. *vidi bāg*.*

Bāzjās. m. mali namastirić na lijevom brijegu Dunava (u Banatu). Rj.

bāzov. adj. što pripada bazi. Holunder-, sambucus: Bazov cvijet. Daničić. ARj. 211a. Bazovo drvo. 211b. *vidi i bazgov.* — *zu nast. isp. aptov.*

bāzovina. f. bazovo drvo. DARj. *vidi* bzovina, zovina, zobovina, ovozovina; bazgovina.

bāzđār. baždāra, m. der Fächer, mensurarum ponderumque examinatore. Rj. koji kajari, pomjerara. isp. vizirdžija.

bāzđarica. f. (st.) die Zolluerin, portitoria? Rj. *vidi* baždarkinja. ženska koja uzima baždarcinu, carinū: Na vodici vila baždarica, te uzima tešku baždarcinu. Rj. 12a.

bāzđarina. f. Rj. riječi s takim nast. *vidi kod* dinarina. — 1) (st.) Zollgeld, portitorium; cf. carina: Na vodici vila baždarina, te uzima tešku baždarcinu. Rj. — 2) die Eichgebühr, quod solvitur pro mensurarum ponderumque examinatione. Rj. što se plaću za kajarenje, pomjeravanje. isp. vizirina.

bāzđarkinja. f. *vidi* baždarica. — AP je vidje vila baždarkinja. HNpj. 1, 305.

bāzđarski. adj. n. pr. kantar, das Eichmass, mensura publice probata. Rj. što pripada baždarcinu, što je kao u baždāra.

bāzđgjenje. n. das Stinken, foetere. Rj. verbal. od bazdjeti. stanje koje bira, kud što bazdi.

bāzđjeti. bāzđim, v. impf. (u Bjelop.) *vidi* bazdjeti. Rj.

bāzđljiv. adj. *vidi* bagljiv. Rj. bolestan od buge.

bđēnije. n. *vidi* denije. Rj. za stari nast. nije isp. bogojavljenje. *vidi i* bđjenje.

bđjenje. n. verbal. od bđjeti. kud tko bdi. Daničić. ARj. 215b. *vidi* bdenije, denije, nespavanje, vijūta. — *danus znači: noćna služba u crkvi uoči nekih praznika, i to u naroda istočne crkve, koji riječ oru govori iz crkvenih knjiga sa svršetkom -nije mjesto nje i s drugim akcentom: bđēnije; govori se i okruženo bez b sprijeda: denije.* — Te čatiše velike molitve i držeše veliku bdenija. Npj. 2. 95. Niti se čitaju proroštva i evanđelja kao na bdeniju pred praznik. DP. 37.

bđjēti. bđim, v. impf. bulnu biti, ne spavati, wachen, vigilare. praes. bđim, bđiš, bđi, bđimo, bđite, bđē, imperf. bđjāh, bđjāh. aor. bđjēh. imperat. bđi, bđij. part. praes. bđēē, bđēē. part. praet. act. bđio, bđjela; bđjēv, bđjēvši. Daničić. ARj. 216b. — Što šest mjeseca bdi, a šest mjeseca spi? odgovultjaj: zmija. Npr. 383 (izdanje Biogradsko. 1897). Na suncu bđjeti a na mjesecu spati nije časno ni korisno. DPost. 66.

bē.* interj. geh! ubi: Be ne luduj moja snaho draga. Rj. — 1) *Turski* uzrik beh kojim se učući ga pred aferim, jače što odobrara ili pohvaljuje: Javnu mu se Starina Novače: „Be aferim, dijete Grnica! dok sam i ja tvoga doba bio, mogao sam tako udariti. Npj. 3. 10. — *drukčije se pak uzrikom orijem govor uterajuje i to prema drugome čemu protivnom, kao u napomenutom primjeru: Be ne luduj moja snaho draga. Rj. Bre šta marim ja za Brka. Ja ću Brka ovijem buzdovanom. A čoek mu rekne: „Be i Brko je neki; sad ćeš ga vijjeti. Npr. 4. Da sam ja bio egoist, ja bi danas imao više dukata, nego krajcara, be više nego leneka. Straž. 1887. 62.*

bēba. f. Kinderwort für eines kleines Kind, in-

fans sermone infantium. Rj. tako zoru djecu malo du, etc. coc. bēbo, dem. bebica.

bebica, *f. dem. od beba*. Rj. — Duma u pokrivači gospa je stara u bebici. DPost. 21. Ne znam što je na tom mjestu. X. a u ARj. 218b. kaže Daničić, da će bebica ovdje biti u značenju prenesenom na djetinje (djetel).

beč-, **bež-**, riječi koje se u istočnom govoru tako počinju, n. p. bečna, Beograd, bežati, a nijesu crlje u redu, njih treba gledati među anima kojima je početak bije, bio, hje.

Beč, **Béca**, *m. Wien, Vienna*. Rj. Madž. Bécs. — Pak se triput na Beč obazreo i Beču je care govorio: *Beču grade, ne beči se na me*. Npj. 3, 50. U tom se zapisu govori kako je car Mehmed prošao na Beču. Glas. 11, 178. u DARj. 219a u primjerima instrum. glasi samo Bečem: Pod Bečem. Glas. 20, 11. Pod cesarskim Bečem. J. Kavanjin. DARj. 219a.

beča, *f. (u C. G.) nekaka velika zmija, za koju se govori da ima na sebi kreljušt kao riba, ali se samo pripovijeda da ima ova zmija, ali slabo ko može dokazati da ju je vidio, kao ni škora ni grabu nosa. Art Schlangen, serpentis genus*. Rj. isp. i grabonosac.

Bečanin, *m. der Wiener, Viennensis, cf. Bečija*. Rj. čovjek iz Beča. — Svitla kruno, Bečanin-česaru! HNpj. 4, 579.

Bečej, **Bečaja**, *m. Stari Bečej (Srpski) u Bačkoj, i Novi (ili Turski) u Banatu*. Rj.

Bečejac, **Bečejca**, *m. Rj. čovjek iz Bečaja*.

Bečejski, *adj. Rj. što pripada Bečaja*.

Bečenje, *n. das schief-Ansehen, torrus aspectus*. Rj. verbal. od bečiti, koje vidi.

bečiti, **bēčim**, *v. impf. Rj. vidi buljiti v. pf. slož. iz-bečiti*. — 1) t. j. oči, die Augen stier richten, stäuren, rigidos figo oculos. Rj. izručivati oči, izvališi oči gledati, i to ili od čudu ili od gnjeva. Put tebe ide, oči beči, a zube kočī, a tebe sve na manje život dolazi. Rj. 269a. Pošto ga vešač otisue s merdivena, on stane za dugo oči bečiti i kopirati se. Danica 4, 38. — 2) sa se, refleks. schief ansehen, torre tueri: Beču grade ne beči se na me. Rj. (značenje kao naprijed pod 1.) Pa se beči, pa se kerebeči. Rj. 268b. Beči se kao krava na izjalovće. Posl. 12. Beči se kao ubodeno june. 12.

bečka, *f. pivarsko bure, das Bierfass, dolium cerevisiarum*: Tumba kao pivar bečka. (Posl. 322). Rj.

Bečkerečanin, *m. čovjek iz Bečkereka*. Rj.

Bečkerečki, *adj. Rj. što pripada Bečkereku*. — Ja se popelj na Vračke planine, te ugledah Bečkerečke ravnine. Npj. 1, 351.

Bečkerek, *m. Rj. ruroš u Banatu*.

Bečki, *adj. Rj. što pripada Beču*. — Drugu šilje Bečkame česaru. Npj. 5, 398. adv.: Po Turski; po Bečki. Rj. 519a.

Bečkinja, *f. Rj. ženska iz Beča*.

Bečlija, *m. cf. Bečanin*. Rj. čovjek iz Beča. Bečlija, isp. atlija.

bečar, **bečara** *m. Rj. aqua, bečarina*. — 1) čovjek neoženjen. Junggeselle, coelebs: U bečara svakoga šćara, pomajviše buha i usiju (Posl. 325). Rj. — 2) U Srbiji za Karagjorgjeva vremena zvali su se bečare vojnici koji su onamo bili došli iz drugih zemalja i tako nijesu vojevali za svoje kuće, nego za platu. cf. goli sin. Rj. — Ajluk, plata, osobito što se daje vojnicima (bečarina) na mjesec. Rj. 3a. — 3) (u vojv. fremder Paphluner ohne Haus und bestandigen Aufenthalt. Rj. čovjek koji nemajuci žene ni kuće ni kućista skita se i živi od naldive, pu riječ znači i beskućanik. — Zlikovce i bečare i beskućanike prikupivši k sebi načini se dabija. Danica. 3, 209.

bečarina, *f. — 1) aqua, od bečar*. Rj. — 2) Junggesellschaft, coelibatus. Rj. stanje bečarsko. vidi bečarluk, bečarovanje, isp. beženstvo.

bečarluk,* *m. stanje bečarsko. vidi bečarina* 2, bečarovanje, isp. beženstvo, bečar-luk, isp. abadžiluk. — Tako me dakle osude, da ostalo vrijeme života moga provedem u bečarluku. Danica 2, 142.

bečarovanje, *n. das Junggesellleben, vita coelebs*. Rj. verbal. od bečarovati, stanje bečarsko. vidi bečarina 2, bečarluk, isp. beženstvo.

bečarovati, **bečarujem**, *v. impf. Junggeselle sein, als solcher leben, coelibem vitam agere*. Rj. bečar biti, žerjeti kao bečar.

bečarski, *adj. junggesellisch, coelibis aut coelibum*. Rj. što pripada bečarima ili je kao u bečara.

bečaruša, *f. bubuljica, što po licu izlazi u mladića*. Ij. Stojanović. DARj. 220b. — riječi s takim nast. u ajgirusa.

Bečko, *m. (u C. G.) muški nadimak: Te kažeju Bečku Bajoviću*. Rj. isp. Bečo.

Bečo, *m. hyp. od Berislav (Daničić, ARj. 220b): U Remića mlade Ane, ona nema s kim, a u Beču mladi Gijuro, ona hoće s njim*. Herc. 267. Beg Bečirbeg ... Stani, Bečo, u mene jedini! HNpj. 4, 207.

— Bečo, može biti hyp. i od drugoga kojeg imena koje se počinje glasovima Be, n. p. Bečir, Bernardo. lakva hyp. Mičo, Pečo, Vičo, isp. Bečko.

bedem,* **bēdem**,* *m. vidi zid*. Rj. coll. bedenje. — Zazigjuju u bedem od grada. Rj. 175a. Da ne krunim bijelu bedenu. Rj. 308a. Panduri osijeku glavu i odnesu je u grad, te se na kocu metne na bednu. Rj. 800a. Pogledajder na bedem od grada! ka' se crne Crnogorske glave. Npj. 4, 91. Trči Anto po bedenu gradu kano soko po jelovu grauju, po bedenu poregja barjake. 4, 243.

bedenje, *n. coll. beden, muri: Nabenjenje ... uzigjoše*. A. Kanžlić. DARj. 221b. — Ali grmi, al' se zemlja trese? AP udara more o bedenje? HNpj. 1, 9.

bedevija,* *f. Arabische Stute, equa arabs. cf. atkinja*. Rj. kobila Arapska (bederi — Beduinske) pasmine: Pripazi me Ljntica Bogdane na kobili tankoj bederiji. Npj. 2, 220. Pa oprni si ru bederiju. 2, 388. Pa useđe šaru bederiju, od koje je i Šavran i Šarac. 2, 153. vidi bijelka 3 (bijela bederija).

bedevijće, **bedevijčeta**, *n. Rj. ždrijebe od bedevije: Još je dalje ače bederijće*. Rj.

bedra, *f. i bedro. n. (pl. bēdra, [i bēdre], gen. bēdārā) Schenkel, crus*. Rj. dem. bedrica. — 1) kost s kojom je sastavljeno stegno gornjim krajem svojim: die Hüfte, coxa, isp. kuk 1. — 2) po kosti oroj zore se tako i ono što je od nje do rebra i brtenice, kuda se paše: die Lende, lumbus, vidi slabina, slabobočina, bok. — 3) pa i stegno samo zore se tako što je sastavljeno s bedrom u prvom značenju; femur, crus, Schenkel, vidi stegno. — 4) i kako su bedre sa obje strane, znači bedra napokon i samu stranu; Seite, latus, vidi bok. — U svakom primjeru nije razgovijetno, u kojemu od orijeh značenja treba uzeti riječ bedra ili bedro, jošte valja napomenuti, da se u prvom (1) i drugom (2) značenju upotrebljavu bedro i bedra, a u trećem (3) i četvrtom (4) značenju pomajviše: bedra (žen. rodaj): Slomio mi bedre obadrije. Rj. Ototoli debelo, kao moje koljeno; ako li ćeš i deblje, kao moje i bedre. Rj. 477b. Drži se svjeta od stara, da ne hođi uz bedra za njime. DPost. 20. Donesi mi jednu krpu platna, utegni me, sele, od bedara, od bedara od citih rebara, da se moje kosti ne razminu. Npj. 2, 165. Smrzose se toke za jeloše, britki mači za junačku bedra. 3, 419. Neka budu bedra vaša zapregnuta. Luk. 12, 35 (lumbi, Lenden). Polomi bedre onima koji ustaju na nj. Mojs. V. 33, 11. Opasuje snagom bedra svoja i krijepti mišice svoje. Prič. 31, 17.

bedreni, *Rj. adj. prenu bedra, strana, što je sa bedre, sa strane, Seiten-, lateralis, u Rj. samo: bedreni prag (u Boči), vidi dovratnik*. Rj. 19b. vidi rebrani.

bedrenica, *f.* **bedrenici**, bedrenikâ, *m. pl.* govegja bolest, *Milzbrand*, Rj. *anthrax*, *cf.* domuz, Rj.³

bédrica, *f.* (st.) *vidi* bedro: Pa potrže mača od *bedrice*, Rj. *upraro je dem. od* bedra; *ali se upotrebljava osobito u pjesmama ne kao umanjeno nego kao i bedra*: Od *bedrice* sablja izvadio. Npj. 2, 28. A zvekeće sablja o *bedrici*, 3, 519. K cijelome Risanskom odijelu idu još za pojas dvije male puške i veliki nož (ili mjesto njega o *bedrici* sablja), Kov. 12. Pripasa ga (mač) pod haljine svoje uz *desnu bedricu*, Sud. 3, 16. Pripasao mač uz *bedricu* u koricama, Sam. 11, 20, 8.

bédrika, *f.* *eine Gattung Aepfel*, mali *species*, Rj. nekakva jabuka. — za *nast.* *vidi* aptika.

bédrinae, bédřina, *m. trava pimpinella*, Stulli. — *Cnmpura*, *f.* *crnpura mala*, trava koja se zove i *bedrinae* i *jarčiju trava*, *pimpinella saxifraga*, L. DARj. 817b.

bédřinica, *f.* u pjesmi sablja što uz bedru stoji: Povadiše sablje *bedřinice*, Rj. *isp.* *bedrica*.

bédro, *n.* (*pl.* bédra, *gen.* bédřarâ) *Schenkel*, *crus*, Rj. *vidi* bedra.

bég,* *m.* Rj. *hyp.* *begu*, *begu*, *pl.* bèzi, bégâ, i bégovi, bégová, *g.* *spadin*, *Herr*, *dominus*. — 1) *Art Adel*, *dem* *Pürsten* *entsprechend*, *nobiles quidam Turcarum*: Živi kao beg na Hercegovini (dobro. Postl. 81). Rj. *govori se gospodi Turškoj i drugoj gospodi pod vlašću Turskom*: mače se s imenom vlastitim sastaviti kao aga. — Kažu da su u Bosni četiri *alajbegu*, pod kojima su onamo svi *begovi* i spahije, Rj. 3b. Svi su *bezi* na Hercegovinu, dok ne dogje *begu* Ljuboviću; a kad dogje *begu* Ljuboviću, ali nema *begu* *gjarlofegu*, Postl. 282. *Beg Milan-beg* bratu govorio: A moj brate, *beže Dragutine!* hodi, brate, da se *ženimo*. Npj. 2, 43. Iza ovijeh (težaka) u njih (u Turaka) idu *zanatlije* i *trgovei*, po tom age i spahije, pa onda *begovi*, Kov. 11. Da Turški car prizna Crnoga Gjorgjija za kneza ili *begu* od Srbije, Miloš 30. — 2) u Dubrovniku reku svakome čovjeku kad hoće da pokažu da ga poštuju, *der Herr*, *dominus*, *cf.* ban 2, gospodar, Rj. — 3) (u Hrv.) *vidi* mladoženja, Rj.

begânica, *f.* (u Už. nah.) *Art Birnen*, *piri genus*, Rj. nekakva *kruška*.

Bégčj, Bégeja, *m.* Rj. *rodu* u *Bumatu*.

begenisânje, *n.* *verbal.* od *begenisati*, *radnja* kojom tko *begeniše* što.

begenisati,* *begenišem*, Rj. *v. pf.* i *impf.* *zabtjeti*, *zamilorati*: *htjeti*, *voljeti*, *milovati*: *isp.* Daničić, ARj. 224b. u Rj. n. p. djevojku, jelo kakvo. Čohu. *Gefallen finden*, *probo*: Ko koga *begeniše*, s onim i *jegleniše*, (Postl. 112). Rj. — A najpotlje *bradajage Turci*, što ne nose ništa od oružja, do na ruke zlatne perjanice, a da njima *begenišu glave*, Rj. 39a. Dokle ružica miriše, dotle svak je *begeniše*, Postl. 65. A što me pitaš za mal tvoj, ja bih ti rekao, ako *begenišoš*, biće najbolje da *poharimo ovjge*, Kov. 68. Tako moj brate, stari svate! svi mi to *begenišemo*, 69.

bëginja, *f.* (u Dubr.) *cidi* *gospogja*, *cf.* bég 2, Rj.

bëglučênje, *n.* *der Frohndienst*, *operae servae praestatio*, Rj. *verbal.* od *bëglučiti*, *radnja* kojom tko *bëglučiti*.

bëglučiti, *bëglučim*, *v. impf.* *frohnen*, *angariam praesto*, Rj. *vidi* kulukovati, rabiti, tlačiti 2. — Osim toga *bëglučiti* su mu (Tršćani čitluk-sahibiji) *ljeti* u polju, Rj. 826a. *su se, pass.*: Dok se *bëglučilo* samo u nedjelju, čitluk-sahibija je hranio seljake, Rj. 826a.

bëglučki, *adj.* n. p. čardak, ambar, *herrschaftlich*, *domini*, Rj. što pripada *bëgluku*.

bëglučkinja, *f.* t. j. puška, od *bëgluka*. — Otrguju puške *bëglučkinje*, HNpj. 3, 534.

bëgluk,* *m.* Rj. *beg-luk* (za *Tur.* *nast.* *luk isp.* *abadžiluk*), što pripada *begu*, *gospodinu*, *gospodaru*, i to ili *gospodaru* *državnome* a po tom i *državi* ili *gospodaru* *vlastelinu*, *isp.* Daničić, ARj. 225a. — 1) *die*

Frohne, *angaria*, *opera serra*: otišli na *bëgluk*, Rj. *vidi* kuluk, robija 1, tlaka. — Mladež je na *bëgluk* išla rado kao na mlobu, a poslije su mu *bëglučili* o svojoj hrani i aratosiljali su se *bëgluku*, Rj. 826a. Nije to *bëgluk* (kad se što *rgjava* radi, ili *prospia*. Gledaj: Ko se u gospodskom poslu *prekine*). Postl. 218. — 2) *der Fiscus*, *das Aerarium*, *die Kammer*, *der fürstliche Schatz*, *fiscus*: vojnicima daju *barut* iz *bëgluka*, uzeli mu sve u *bëgluk* (*konfiscirt*). Rj. *državno dobro*: Ko ti *sreza bijel belnu*, otišlo mu sve u *bëgluk*, Rj. 21b. Car se na to jako *rasrdi* . . . a *galiju* mu uzme u *bëgluk*, Npr. 237. Jočma takogjer *uzimali* su iz *bëgluka*, Sovj. 8. On (Miloš) bi mogao pomoći i meni i vama, zašto on *zabvata iz Bëgluka*, Straž. 1886, 701.

bëgo, *m.* *hyp.* od *bëg*, Rj. *gen.* *bëga*, *roc.* *bëgu*. — Svi su *bezi* na Hercegovinu, dok ne dogje *begu* Ljuboviću, Postl. 282.

bëgov, *adj.* *des Begs*, *zô* *bëg*, Rj. što pripada *begu*. **bëgovac**, *bëgovca*, *m.* *einer von des Begs Leuten*, *h mo zô* *bëg*, *miles*, *puer*: *Bëgorac* je *bëgorac*, ako ne će imati ni novac, a *magarac* je *magarac*, ako će imati i zlatan pokrovac. (Postl. 11). Rj. *bëgor* *čorjek*, *isp.* *banovac*.

bëgovica, *f.* Rj. *bëgora žena*: Zavadi se *milo* i *drago*: mlad *Omer-beg* s *Omer-bëgoricom*, Npj. 1, 561.

bëgovina, *f.* zemlja *begova*. To je bila *Ivan-bëgovina*, DARj. 226a *isp.* Hercegovina.

bëgovski, *adj.* Rj. što pripada *bëgovinu* ili *begu* *kojemu god*.

bëhâr,* *bëhâra*, *m.* (u Bosni po varošima) *die Bluthe*, *flor*, *cf.* cvijet: *Snijeg* *pade na bëhâr* na voće. Da sašijem *jorgan od bëhâra* . . . da navezem *jorgan od bëhâra*, Rj. (u *dua* *posljednja primjera* *jorgan od bëhâra radju du od tkanju po kojem su* *cvjetovi*). — *Klas* *mu otezao* i *pretezao*, od *Bošjegju* *dara* i *bëhâra*, Here. 352.

bëja, *f.* *puclenda puerilia*, l.j. Kovačević, kîta 4, kîta (u djeteta), DARj. 226b. *vidi* i *kitiea*, *resa*, *isp.* *kôka*.

Bëjo, *m.* *Be-jo*, *hyp.* od *imena* od *koga* je i *Bečo*. *tkra hyp.* *vidi* kod *Bajo*. Od *Lijevna* *Lijevnjanin-Bëja*, Npj. 3, 263.

bëka, *f.* ime ovi, Rj. *vidi* *bekavica* 2, *dem.* *bekica*.

bëkarica, *f.* (u Grblju) ime *kozi*, Rj.

bëkavica, *f.* — 1) *sracanje* u bukvaru, *das Buchstahren*, *syllabarum prolatio*: učii *bëkavicu*: izučio *bëkavicu*, Rj. — Kad koji *gjak* tako iz rukopisa izučii *bëkavicu*, onda uzme *časlovac*, Rj. 812a. — 2) *die Blöckerin* (*z. B. Schuf*), *balatrix*: *Nagjoh selo* *manitijeh ljudi*, i *naprosih* *sto vekavica* i *trista bëkavicu* (u *pripravici*), Rj. *koga bleji*, *n. p.* *oreu*, *vidi* *bëka*.

Bëke, *f.* (u C. G.) *nadimak* *ženski*, Rj. *postanjem* *će biti hyp.* od *Berisava*, *abc.* *će upraro biti* *Bëke*, a u *roc.* *Bëke*, Daničić, ARj. 227b. *isp.* i *Osn.* 51. *Bëke*, *takra hyp.* *vidi* kod *Dobre*, *isp.* *Bëkna*.

bëkëljênje, *n.* *das Maulfletschen*, *riectio*, Rj. *verb.* od *bëkëljiti* se, *radnja* kojom se tko *bëkëlji*.

bëkëljiti se, *bëkëljim* se, *v. e. impf.* na koga, *das Maul fletschen*, *ringor*, Rj. *usta* *kriviti* *rugajući* se, *vidi* *belljiti* se.

bëkica, *f.* *Kindercort* *für Schuf*, *ovis sermone infantium*, Rj. *ovca* u *dječinom* *govoru*, *upraro* je *dem.* od *bëka*.

Bëkua, *f.* (u C. G.) *nadimak* *ženski*, Rj. — *Bëkna* (*jamačno* od *osnove* *postale* *nastavkom* *ka* od *imena* *Berisara*). *Osn.* 189, *vidi* *Beke*, *riječi* i *imena* s *takim* *nast.* *Cvjetna*, *Četna*, *Čudna*, *depna*, *Dokna*, *Gošna*, *Gjukna*, *Jokna*, *mekna*, *Radna*, *Sokna*, *Stakna*, *Vidna*.

bëkunti, *bëknêm*, *v. pf.* — 1) *bloken*, *ballare*, Rj. *vidi* *bleknuti*, *v. impf.* *govori* se *blejati* 1, *isp.* *bëka*, *bëkavica*, *bëkne* *oreu*. — 2) *ne zna* ni *bëkunti* t. j. *ne zna ništa*, ni *progovoriti*, Rj. *reči* *be*, *otvoriti* *usta* i *reči* *štogod*, *isp.*: A i B tko *ne umije*, *starijem* se *oprijet'* *ne smije*, DPostl. 1.

bekrija. *f.* pijanica. Npj.¹ 3, 397. bekri-ja. *stajći pred vlastitim imenom može ostati sasrijem Turški bekri:* Pripovijeda se da je u Carigradu negda bio nekakav Turčin. *Bekri-Mujo* (Mujo pijanica . . .) car oprostí *Bekri-Muju*. Npr. 307, 309. Pod barjake popukuji junake, sve *bekrije* goreg od gorega. Npj. 4, 356.

bekuta. *f.* *Schimpfwort für ein schlechtes Taschenmesser, concivium in cultum plicatim obtusum, pravum.* Rj. *pogrda tupuj, vajarvoj kebi, škloci, vidi bičak, kustura.*

Bela. *u prijevru:* S one strane Morave, *Bela Dudo!* S one strane Morave, beo čador razapeti. Npj.¹ 4, 209. Ovakvo se *Bela Dudo* priprijeva uza svaku vrstu. Vuk. isp. 133a.

Bēla. *f.* ime žensko: I pred njim *Belu* Stanišića. Rj. *biće hyp. isp. takva hyp. kod. Andra.*

belaisati. belušem. *v. pf.* udariti na belaj, *vidi ograisati.* Rj. *vidi i nagraisati, nagrabusiti, udariti na belaj, na zlo; naići, nagaziti na zlo; biti u zlu, u nesreći, isp. belaj.*

bēlāj.* belāja. *m. der Unfall, das Unglück, malum, cf. zlo, bijeda: belaj! udario sam na belaj. No da vidiš ala i belaja.* Rj. *isp. belaisati. — Belaj te našao; nito belaju!* Rj.¹ 26. Bog te čuvao Turčina zulumčara i njegova *belaja* i svakoga zla! Kov. 126.

belēi.* belēim.* *cf.* valja da, može biti: *belēim će i on doći.* Rj. — Ni vila joka, te se moli, dovedi je amo, neka ona zagleda vojvodu, *belēi* dosle nije ni vijjela. Npj. 2, 235.

belēgija.* *f.* *vāli* gladilica. Rj. *brus kojim se oštri kosa ili britra brijača, vidi brus, gladilo.*

belēnzuka.* *f.* grivna, *orbis, der Ring. — 1)* *na ruci što se nosi nakita rudi, na svakoj ruci po jedna, dakle po drjeje, zato najviše u pl. belenzuke, samo tako ima Rj.:* Belēnzuke,* -zūkā, *pl. vidi narukvice.* Rj. *vidi i grivna 2.* Dadoh sekam zlatne belenzuke. Npj. 1, 368. Da upitam terzibašu: šije li mi hanteriju, da upitam kujundžiju, kuje li mi *belenzuke*, Here. 251. — 2) *okolo na rukama; što je na obje ruke, zato u pl. die Handfesseln, manicae, vidi lisica, zavézice. — Okova ga sve u gvozdje ljuto: a na ruke dvoje belenzuke.* Npj. 2, 413. — 3) *na pušci, vidi grivna 3, karika, lama, lima 2, pafta. — Skide Luko pušku krđaljinuku, na kojoj je tridesť belenzuka, sve od čista žeženoga zlata.* Npj. 4, 268.

belija. *f.* (ist. Rj.²) t. j. pogača bijela, *die Weissse, alba:* Arami im pogaču *beliju.* Rj. *vidi bjelija.*

belnućić. *m. dem.* od belnuk. Rj. — Oj gjevojko dilberčiću! u bijelu *belnućiću.* Rj. 21b.

belnuk.* *m. ein langes weibliches Unterkleid mit Armeeln, tunicae muliebres genus.* Rj. *vidi belnuk, duga ženska haljina s rukavima koja se nosi ispod drug. dem. belnućić. — Ko ti sreza bijel belnuk, otišlo mu sve u begluk.* Rj.

Belo. *m.* ime muško: Da zamole *Bela* barjaktara . . . Mlgo blago obećaju *Belu*, i *Belo* ig vodi pred vladiku. Npj. 1, 399 (ig ih). *takara hyp. vidi kod Dobro.*

belopāndara. *f.* (u Rudn. nah.) bijela krupna šljivja. *cf. jajara.* Rj. *vidi bjelopandara.*

bēlj. *m.* (u Slav.) *vidi* bjelika. Rj. *vidi i bakulja, na drvetu (osobito hrastoru i ceroru) do kore, od pričke s tri prsta debelo; der Splint, alburnum. — e-je po ist. govoru mjesto juž. -je-, od bio. bijela. Daničić. ARj. 230a. vidi bjelj.*

bēljēnje. *n. vidi* bekeljēnje. DARj. 230a. *verb.* *beljiti se.*

bēljiti se, bēljim se, v. impf. *vidi* bekeljiti se. Što se *beljši* na me. J. Bogdanović. M. Pavlinović. DARj. 230b. *v. pf. slož. izbeljiti (i se).*

Bēmbaša. *f.* nekako mjesto u Sarajevu: Kolika je *na Bēmbaši* trava. Rj.

bēmbelj. *m.* (u Dubr.) Izlazio je 1. Maija (kao *Turica* na stretenije); imao je haljinu svu iskičenu ze-

lenijem lišćem i svakojakijem cvijećem: oko njega su se vili blavori, i jednoga je u ruci nosio i s njime se igrao. Išao je onaj dan i k namastiru sv. Jakova (oko $\frac{1}{2}$ sahata od grada). Rj.

bēmber. *m. vidi* benberin, berber, berberin, barbijer, barbir, brijač: Pa početa niz čaršiju mlada, dokle dogje *bemberu* Mihatu, pa Mihata bila bratimila: Bogom brate, Mihate *bembere!* Npj. 3, 350.

bēn.* *m.* mlidčez, *das Muttermal, naevus.* Turkinje a i naše gdjekoje žene po varošima misle da je lijepo imati *bene* po licu, i zato ih erom bojom grade i koje nemaju: Dosto moja i dva *bena* tvoja, i dva *bena* megju obrvama. Rj. *vidi i* madžez, biljeg, biljega 1a. *biljeg na tjeļu što se gdjekoje dijete s njim vidi.*

bēna.* *m.* (u Here. i Hrv.) *vidi* budala: idi *bena* jedna; idi *bena* benasta. Rj. *vidi i* bezjak, i *syn. ondje.*

bēnast. *adj.* (u Hrv.) *vidi* budalast: idi *bena* *benasta* Rj. *vidi i* benav, i *syn. kod* budalast.

bēnav. *adj. vidi* benast. Rj. i *budalast, i syn. ondje.* — Benaviti se: činiti se *benav:* Rj. 22a. *adj. s* takim *nast. vidi* kod bagav.

benāviti se, bēnāvīm se, v. r. impf. činiti se *benav, sich nährisch stellen, stultitium simulare.* Rj.

benāvljēnje. *n. das sich-nährisch stellen, simulatio stultitiæ.* Rj. *verbal. od* benaviti se. *radnja* *kojom se tko benavi.*

bēnberin. *m.* (u C. G.) *vidi* berberin: Te dovedi Petra *benberina.* Rj. *vidi i* bember, i *syn. ondje.*

bēnde. *le. vidi* ende. *bendele, vidi i* šende. *bendele.*

bēndeš. *m.* u zašoneci: podigle se rogojčac, susrete ih *rendisalo, hoćac* ih *rendisati, ne da Bēndeš* ni gledati (ovce, kurjak i pas). Rj. *ime* *psu.*

benētalo. *m. der langweilige Schwätzer, fabulator longus taciōum cians.* Rj. *kaji* *beneće, isp. blebataš, i syn. ondje. — vijčci s* takim *nast. kod* bajalo.

benētānje. *n. das langweilige Schwätzen, fabulatio longa.* Rj. *verbal. od* *benetati, radnja* *kojom tko beneće.*

benēlati. *bēnēcem, v. impf.* *govoriti* *koješta, langweilig schwätzen fabulari taciōse.* Rj. — *Beneće* kao pijan na daći. Posl. 12. *vidi* banati. *isp. blebetati i syn. ondje.*

bēnevreci. *bēnevrcĕkā, m. pl. bēnevrecke, f. pl.* (u Hrv.) *die Beinkleider, caligae, čakšire, hlače.* Rj. i *syn. kod* čakšire.

bēnevrcke. *f. pl. (scherzhaft) vidi* pelengacé. Rj. *kač se samo u šalci za pelengacé, ručene padebele gaće do niže koljena, isp. benevreci, benevrecke, s kojima su jednoga postanja.*

bēngi. *u ovoj zašoneci:* Uzengi-bengi, u zemlji leži, kiša ga bije, kišu begeniše. Rj. 773b. *odgonetljaj:* *glista.*

benģjeluk.* *m.* trava, što se meće u vino i u rakiju da se čovjek opije i da zaspi kao mrtav, *das Schlafkraut, herba soporifera.* Rj. — U vino mu *benģjeluke* meša, dok opoži Ljutien Bogdana. Npj. 1, 543. Pred njeg' nosi tregodišnje vino i rakiju od sedam godina, a u vino meša svako bilje, ponajviše *benģjeluka* teška, a u tvrdi sanak namezuje. 2, 160.

Bēnkovac. Bēnkōvca. *m.* varošica u Kotaru između Zadra i Skradina sa zidinama od staroga gradića. Rj.

bēnluk. *m.* (u Baranji.) *vidi* belnuk. Rj.

bēno. *m.* Rj. ime psu: Oba, *bēno!* (vikao nekakav lovac rtu *bēno*, koga je bio napustio na dva zeca) pa ni jednoga. Posl. 228. *roc. bēno.*

bēnt.* *m.* (u Hrv.) *vidi* brana 1. Rj. brana vode-nična, *das Wehr, Mühlwehr, moles, vidi i* naper.

benum.* *moj, mein, meus.* dolazi samo kad se kazuje kako govore Turci ili kako se govori Turčinu (efendum *benum: gospodine moj*), niti se mijenja po padežima. — Fendum *benum*, baš si ugodio Adžalijo, sve dobro ugagješ. Npj. 5, 513. (ugagješ u *dijalektu* *Crnog. mjesto* ugagjaš).

Beočin, Beočina, m. — 1) namastir u Fruškoj Gori.

— 2) selo kod tog namastira. Rj. imena mjesna s takim nast. vidi kod Balatin.

Beočinae, Beočinea, m. čovjek iz Beočina. Rj.

Beočinski, adj. von Beočin. Rj. što pripada Beočinu.

běpěc, bēpěceta, n. das Puppchen, pupula. Rj. hyp. od bēpka. vidi liče.

bēpka, f. die Puppe, pupa. cf. lutka. Rj. vidi i pīpa. hyp. bēpěc. — bēpka upravo je hyp. od beba.

bērāc, berāca, m. der (Wein-, Kukuruz-) Lessor, lector (vindemiator, messor). cf. trgalač. Rj. koji bere vinograd ili kukuruz, vidi i brač, jemač. — Da su došli k tebi berači vinogradski, ne bi li ostavili pabiraka? Avd. 5. od brati osn. bra (i ber). Obl. 110. Osn. 348.

berāčev, adj. Rj. što pripada beraču. vidi bračev, jemačev.

berāčica, f. Rj. koja bere vinograd ili kukuruz. vidi bračica, jemačica.

bērāčki, adj. n. p. plata. Rj. što pripada beračima n. p. plata. vidi brački, jemački.

bērak, bērka, m. (u Srbiji) der Hain, nemus. cf. lug. Rj. od Mudž. berek, koje tukočjer znači gaj, lug. i zadnje e gubi, n. p. berki, luški.

Bērat, m. grad u Arbaniji. Rj. isp. Barat.

bērāt,* berāta, m. diploma: Dok se lisić prouče berati, ode koža na pazar. (Posl. 66). Rj. govori se samo za Tursku diplomu: U starijem njihovijem beratima na spaliluke i na ostala gospodstva. Rj. 572a. Ohor-knezovi su bili potvrđeni carskim beratima. Danica 2. 96. Naj toj su sablji bili ispisani berati (diplome od sela i zasluga) familije Kulinove. 4, 28. Da se poglavicama dadu knezovski herati. 5. 32.

berātlija,* m. koji ima berat, der ein Diplom besitz., diplomate arnatus. Beratlje su se zvali i naši knezovi koji su berate imali. Rj.

berātlijski, adj. što pripada beratljama ili beratlji kojemu god: Ohor-knezovi su bili potvrđeni carskim beratima od koljena na koljeno s pravama (t. j. s pravima) beratljiskim. Danica 2. 96. Nego su izvršivali beratljiske službe. 2. 97.

berātlijski, adj. sačeto od beratljiski. isp. abadžinski.

bērba, f. (u vojv.), a u Srbiji bi se reklo vinogradsko branje, a u Boči jenanje, die Weinlese, vindemia. Rj. vidi i vinober, vinoberje, jamatva, jematva, trgauje, berba, od osn. od koje je brati (berem). isp. beridba. — Pobljedio kao sljepačka tikva uz berbu. (Kad se ko vrlo zacrvni; jer je sljepačka tikva uz berbu crvena od onoga vina, koje im ljudi sipaju u nju). Posl. 250. Vršidba će vam stizati berbu vinogradsku, a berba će vinogradska stizati sijanje. Mojs. III. 26, 5. riječi s takim nast. borba, dvojba, dvorba, družba, dioba, gozba, himba, karba, kinjla, ližba, nalježba, naredba, molba, parba, seoba, trudba, užba, žurba i t. d.

bērber, m. vidi berberin. Rj. vidi i bember i syn. ondje. — On dovede Mašina berbera. HNpj. 3, 134.

bērberēnje, n. vidi brijanje. Rj.

bērberin, m. der Barbier, tonsor. Rj. vidi bember. i syn. ondje. — Redom (je) zvao berbere da ga briju. . . Tako dogje red na jednog berberina. Npr. 150. On namāče žestoke berbere, te su Gjurgin bradu obrijali. Npj. 2, 571.

bērberina, f. (u Risnu) vidi ljekarina. Rj. plata berberinu. — riječi s takim nast. što znače platu: baždarina, brodarina, gatarina, govedarina, kozarina, pastirina, pekarina, poljarina, pudarina, samsarina, skelarina, telalina, vozarina i t. d.

bērberiti, rīm. v. impf. vidi brijati: No ti zovi dva berbera mlada, berberimo glavu na hajdučku. Rj. vidi i bričiti, brivati. v. pf. o-bereriti.

berbērluk, v. die Barbiererei, ars tonsoria. Rj. berber-luk. za nast. isp. abadžiluk. berberski zanat, posao.

bērbernica, f. die Barbierbude, tonstrina. Rj. berberski dućan, vidi brijanica, brijančica. — Nekakav Turčin došavši u berbernicu da se obrije, kaže na pitanje da je iz Sarajeva. Posl. 187.

bērberski, adj. barbiereich, tonsorius. Rj. što pripada berberinu ili berberinu kojemu god. vidi brijančiki. — Odmah dozove onoga berberskoga momka. Npr. 151.

bērdō? patrol povibāj! (Wer da? Patroll' vorbei!). Rj. rikali su nekad noćni stražari. — Pod starost berdo! (vojnici pod starost. Gledaj: Pod noć tikve evjetaju. Kad ko što pod starost počne raditi). Posl. 251.

berdōkānje, n. das berdo-rufen. Rj. verbal. od berdokati. radnja kojom tko berdoče.

berdōkati, bērdōčēm. v. impf. berdo rufen, clamo berdo. Rj. rikati berdo! v. pf. berdoknuti.

berdōknuti, bērdōknēm, v. pf. berdo anrufen, exclamo berdo. Rj. riknuti berdo. v. impf. berdokati.

Bēri, f. pl. polje (i Tursko i Crnogorsko). Rj. gen. pl. Bēri. Po Daničevu traganju, DARj. 236a, selo u Crnoj Gori, može biti pod istim selom i polje.

beričet,* m. Rj. vidi brijet. — 1) vidi ljetina: Bije se kao ala s beričetom. Rj. pravo je značenje riječi beričet: blagoslov (Božji), i po tome ono što donese blagoslov Božji: ljetina. — 2) das Gedeihen, incrementum, successus. cf. sreća, napredak: Da Bog naspori i beričet učini! Rj. — Od tebe sefte, od Boga beričet! (Reče trgovac onome koji onaj dan prvi što od njega kupi). Posl. 236. Sve na dobro, veli, ako Bog da! Ja se nadam dobrom beričetu. Npj. 3, 214. Bog i u naše i u Vaše pleme ulijelio u svjećem sreću i beričet. Kov. 70.

beričetan, beričetna, adj. n. p. godina, gedeihlich, fruchtbar, glücklich, optatus. Rj. blagoslovan, napredan, srećan, obilat: Za zdravlje njegova tvrdoga i visokoga sljemena tvrdoga i svakoga rodnoga i beričetnoga sjemena. Kov. 119. U svaćem sreću dobru, sretnu i beričetnu. 120.

bēridba, f. branje kukuruzno. isp. berba. DARj. 236b, osn. u brati (berem). — u nast. je db postalo od tv. riječi s takim nast. vidi kod bjeidba.

Bēriilo, m. ime muško. Rad 26, 55. hyp. od Berisav. — takva hyp. vidi kod Drailo.

Bērisav, m. ime muško. Rj. Beri-slav, tako slož. imenu Budisav, Gjurisav, Krajisav, Milisav, Radisav, Stanisav, Vladisav i t. d. -slav, sluti (slovem) čuti, čuvati biti, kojemu sad ponajviše ispada glas l. — hyp. Berilo, Berko, Bera, Beroje, Bečo, Bejo, Bešo.

bērka, f. košarica udešena tako da se njome beru kruške i jabuke koje se ne mogu rukom dohvatiti. u Srbiji. DARj. 237b.

Bērkasovo, n. selo u Srijemu: Trči brže mjestu Berkasovu. Rj.

Bērko, m. hyp. od Bero (Berisav). DARj. 237. može biti hyp. i od Bernardo. odatle prezime Berković u Hrvata i Srba. — takva hyp. kod Boško.

bērmet, m. Wermuthwein, vinum absinthiatum. Rj. vidi pelenaš, pelunija.

Bernardo, m. ime muško. Bernardus. — Bernardo. Š. Budinić. DARj. 238a. vidi Brnardo. sca hyp. od Berisav mogu biti i od Bernardo.

Bēro, m. gen. Bēra, voc. Bēro. hyp. od Berisav, a može biti i od drugoga imena, koje se počinje glasovima Ber, n. p. Bernardo. takva hyp. vidi kod Dobro. — Ne tuži se, Bero, lijepa ti je vjerenica. DPosl. 75.

Bēroje, m. Rad 26, 56. hyp. od Berisav. isp. Bero. — takva hyp. vidi kod Blagoje.

Bēsca, Bēsa, m. u Crnici gradina na kršu; kažu da su ondje negda Civuti sjedili. Rj.

bēsana, bēsana, adj. insomnis, samo u Stuličevu rječniku. DARj. 239a. bez-sann. u Stullija, schlaflos. vidi nesanan.

bēsanošt, bēsanošti, f. insomnia. Stulli. DARj. 239a. vidi nesana.

běsjeju, *adj.* unscutzbur, unestimabilis. Rj. bez-
cjen, čemu je tako velika cijena te se ne može znati
ni reći, vidi necijenjen. — 1 od zlata dvanaest ja-
luka i u svakoj besjeju kamen dragi. Npj. 3, 83. Čuvaju
vratu u slavu božju, i iz zahvalnosti što je ovaj bes-
jeju dar dao rodu ljudskome. Priprava 160. Mnoga
su (imena) ne samo za poznavanje jezika besjeju
blago. Ogl.-d. IV.

běsjejenje, *n.* Spottgeld, pretium vilissimum. Rj.
cijena tako malena, da upravo nije cijena: Prodao
u besjejenje. Rj. U besjejenje si prodao narod svoj, i
nijesi mu podigao cijene. Ps. 41, 12.

běshilan, **běshilna**, *adj.* bez-bilan, koji je bez hile,
bez prijevara i lukarstva, vidi bezilan, vidi i beshim-
ben, nelicemjšan.

beshimben, *adj.* bez-himben, koji je bez himbe, bez
prijerare i lukarstva: U koga nema lukavstva, besh-
imben. Daničić, ARj. 239b, vidi beshilan, nelicem-
jšan, suprotno: hilav.

beshljčbara, *f.* njeka gljiva, koja se može jesti i
nepečena bez hljeba. Lj. Kovačević, DARj. 239b. —
riječ s takim must, kod badnjara.

běshljčbović, *m.* vidi breshljčbović, brežljčbović.

běsjeda, *f.* die Rede, sermo. Rj. vidi govor, riječ.
— Dogovorina i. j. riječ, besjeda, na što će pristati
oni koji se dogovaraju. Rj. 127a. Tek to Mujo u be-
sjedi liješe, puče pučka iz gore zelene. Npj. 4, 486.
Čiti u besjedi: besjediti, govoriti: tako i biti u riječi:
dok su oni u riječi bili. Valjmi budi, care, na besjedi.
2, 181. (roljan biti na besjedi: pu rolji, stobadno be-
sjediti). O vala ti, slatki gospodaru! na tvom daru,
na slatkoj besjedi. 4, 275. Krajina im u oči gledala,
besjedu im slušala. Kov. 72. Gjegogj koji, ti si prvi
i junštvo i besjedom. 112. Pročita ovu besedu, Miloš,
157. Što će nam sloru (= poborno), kad imamo riječ
i besjeda? Pis. 15. Ja sam oro gororio u sjednici . . .
na ovu besjedu moju podignu se odmah ona Gospoda,
24, 28. Ako vi ostanete na mojoj besjedi, zaista ćete
biti učeniči moji. Jov. 8, 31. Ovako sam izvila besjedu,
Sam. 11, 14, 20. Jov nastari besjedu svojju i reče, Jov
27, 1. Slušao sam razloge vaše dokle izrijnjaste besjedu,
32, 11. Nije na me upratio besjede, 32, 14.

běsjediti, *dim.* *v.* impf. sprechen, sermocinari. Rj.
vidi govoriti, praviti III. r. pf. slož. pro-besjediti. —
Kad podne prigrije, tada besedi aždaja: Ta jnsti
me carev sine. Npr. 49. Besjedi kao s konja (očtro,
brzo). Posl. 12. Besjedi u rjetar (uzalud, luduje). 12.
Kao da kamen besjediš (tako čuti ili ne pomaže). 130.
Sama sebe besjedila . . . Sama sobom besjedila. Npj.
1, 336. (sebe datič). Zazor mi je za to besjediti. 1, 618.
Turci Turski menj' sobom besjede. 2, 436. Ni s kim
lvo riječ ne besjedi. 2, 529. Te Osmanu riječ besjedio,
4, 2. S knjigom ne zna niko besjediti, ni kako će
knjizi otkazati. 4, 136. Al' Osmana Salim prekorio i
tješku mu riječ besjedio: O Osmane grgji od gjevojke!
4, 156. U riječi, koju besjediš, eto ti im papa Lješe-
vića. 4, 383. Besjedevši s tobom o sretkocinama, DP.
335. Što smo u prijateljskom razgovoru besjedili o
svetoj crkvi. 371.

běsjednički, *adj.* što pripada besjednicima ili be-
sjedniku kojemu god, vidi govornički. — S neospornim
besjedničijem darom Serdar je bio melodija svake naše
skupštine. Žim. 233.

běsjednik, *m.* orator, locutor, ko besjedi: Dobar
besjednik, disertus orator, eloquens, Bella. Nije za-
dosta . . . ni jedan besjednik, A. Kalić. Sveti govor
slušahu nebeskoga besjednika, Gj. Palmotić, DARj.
244b. Veoma bi bilo neuljudno ne slušati besjednika,
ma on govorio najneslanije laži. M. Gj. Miličević,
Jurm. 38, vidi govornik.

běsjejenje, *n.* das Sprechen, sermocinatio. Rj.
verbal, od besjediti, radnja kojim tko besjedi.

běskonačan, **běskonačna**, *adj.* infinitus. DARj. 245b,
bez-konačan, što je bez konca i kraja; unendlich, vidi

beskrajn, suprotno: konačan. — 1) vremenom: Po-
klanjaj se Bogu neizrecenom i beskonačnomu, Alek-
sand. DARj. 245b. — 2) prostorom: Beskonačna j'
tamo prostorića, Pjevan. DARj. 245b.

běskorka, *f.* Rj. bez-korka, koja je bez kore, bez
korica. — 1) britva, ohne left, sine manubrio. Rj.
britva bez korica. — 2) bijela bundeva, vidi misirača.
Rj. bundeva bez (tvrde) kore, suprotno je tvrdokorka.

běskrajn, **běskrajna**, *adj.* infinitus, isp. beskonačan.
DARj. 246a, bez-krajn, što je bez kraja i konca pro-
storom, veltčinom, vremenom, unendlich. — Iježi kud
znaš . . . beskrajnoj po parimi brodi. I. Gundulić. Grijeb
je opačina beskrajna, A. Kalić. Stražna je (vječnost),
puna i beskrajna, I. Kavanjin. DARj. 246b. Mačak
drema i predse svoju beskrajnu pregju. Megj. 151.

běskrajnost, **běskrajnosti**, *f.* infinitas. DARj. 246b,
osobina ili stanje onoga što je beskrajno, die Unend-
lichkeit.

běskřvan, **běskřvna**, *adj.* u čemu nema krvi, un-
blutig, sanguis: Da bi i sam imao dijel u prino-
šenju beskřvne žrtve. DP. 240.

běskućanik, *m.* koji nema ni kuće ni kućšta, Mensch
ohne Haus und Hof, cui nec aru, nec focus: Kupi
pobro pod barjak junake: sve kćvnike i beskućanike.
Rj. bez-kućanik, koji je bez kuće.

běsmrtan, **běsmrtina**, *adj.* unsterblich, immortalis.
Rj. bez-smrtan, što je bez smrti, što nikad ne umre,
suprotno: smrtan, samrtan. — Ove guske neka se među
tijem napiju i uzalud muče, da besmrtne najedaju
i mrtve ubijaju. Pis. 60. (Spisatelj) koji su u čijelom
svijetu besmrtnu ime zadovolili pisanjem o ružnijem
materijama. 69. A ko je bio onaj besmrtni, koji je to
izmislilo? Priprava 180. Klanjamo se besmrtnom Bogu,
Š. Budinić, DARj. 247a.

běsmrtnost, **běsmrtnosti**, *f.* die Unsterblichkeit, im-
mortalitas. Rj. osobina onoga što je besmrtno. — Koji
sam ima besmrtnost, i živi u svijetlosti kojoj se ne
može pristupiti. Tim. 1, 6, 16.

běsolica, *f.* Mangel an Salz, inopia salis. Rj. bez-
solica, neimanje soli, bez soli kod je tko.

běsolnica, *f.* koja je bez soli. Rj. bez-solnica. —
Ja sam jedna bezsolnica, ja sam jedna besolnica.
Rj. 20b.

běspamět, *f.* (u Kućima): Šta učini bespameti!
Osobito reku djevojci koja pogje za udovca, vidi bez-
umlje. Rj.⁹ bez-pamet.

běspametna, **běspametna**, *adj.* bez-pametna, koji
je bez pameti, isp. bezuman, lud, nerazuman, unrer-
ünftig, demens, aka, od Daničića, ARj. 247b. — O
Kadiću, bespametna glavu . . . tu junaštva nikakvoga
nema, nego luda bespametna glavu. Npj. 5, 431.

běspara, *f.* vidi opirnjača. Rj. krpa kojim se su-
dori peru, vidi i pačaura, popirača, sudopera 1.

běsplodan, **běsplodna**, *adj.* sterilis, isp. bezrođan,
jalov. DARj. 248, bez-plodan, suprotno: plodan, vidi
bezrođan i syn. onlje.

běspöslen, *adj.* geschäftlos, otiosus: Besposlen pop
i jariće krestí. (Besposlen čovek zabavlja se svakojakim
besposlicama. Posl. 12a. Rj. bez-poslen, što je bez
posla, isp. dokolan, dokon, i za vrijeme se kaže, u koje
nema posla. — Badava (besposlen) sjedi. Rj. 11a. Žuji
besposlen. Rj. 215a. Lastan, vidi besposlen. Rj. 322b.
Optka, koji mnogo kojekuda besposlen trči. Rj. 466a.
Besposlen Mujo fiškeke savija. Posl. 12. Bud snaha u
rod, tud svokrvu u popud. (Kad ko ostavivši kuću
otide kud besposlen). 30. Prodaje zjula. (Kad ko be-
poslen hoda). 263. Štroji muhe. (Kad se za koga hoće
da kaže da je susrin besposlen). 361. Nekome se
dosadilo sjedeći besposlenu. Danica 3, 196. Toliko
vreme ležasmo besposleni. Miloš 127. Raspre su se
mogle lakše raspravljati u zimno dobu besposleno,
ali raspre take, koje su se mogle odragjati. DM. 266.

běspöslenšt, **běspöslenosti**, *f.* stanje onomu koji
je besposlen i vrijeme besposleno, die Geschäftslosig-

kest, otium, isp. besposlica 1. — Šta je prvog čovjeka najprije . . . iz besposlenosti istrglo? Priprava 150. Svaki posao drže za ures, lijenost i besposlenost za prikor. D. E. Bogdanić, DARJ. 219b.

bēspōslica, *f.* — 1) *die Musse, otium*, Rj. vrijeme kad je tko bez posla, kad nema posla, *isp. besposlenost, dokolica.* — Otići ču gdjegod na besposlicu, Rj. Gjuventilje su im na besposlicu igrali uz tambure, Danica 2, 95. Pa su danju na lepom vremenu od besposlice krčili i sadili šljive, Miloš 73. Činiti seir, znači gledati onako od besposlice, Npj. 4, 351. Da sam ja ono činio od besposlice, Odg. na ut. 27. — 2) *die Tändelei, nugar*, Rj. malv stravi, ništa, ridi oprdica, poprđ, sprđnja; pošurice, pošurlije; rutina i putina; trice i knčine. — Progji se besposlice; to je besposlica, Rj. Potrošio novce u prđinu baru, t. j. uzalud, u besposlicu, Rj. 563b. Bogati čohu nose (a ja blato gaziu ili; ti gaziš). (Kad ko za besposlicu reče; Boga ti). Posl. 16. Opipa nam bilo . . . i učinil toliko drugih besposlica, da . . . Danica 2, 135, koji su . . . govorili, da je ovo skupljanje pjesama samo sprđnja i besposlica, Npj. 1, LXII. — 3) *Missigginger, Tandler, otiator, homo nugar*, Rj. čovjek koji je rado besposlen; ridi badavadžija 2. — ridi besposličar. — i čovjek koji se zabavlja besposlicama. — Ili besposlica jedna! Rj. — Gospoda i pored njih mloge besposlice žive od raje, Danica 2, 86.

bēspōsličar, *m.* koji besposliču, koji se bavi besposlicama, ridi besposlicar 3. — S nevaljalijem i podrugljivijem besposličarima škrgeću na me zubina svojima, Ps. 35, 16. Očnije i Fines bijahu vjetrenjaci i besposličari, Prip. bibl. 61.

bēspōsličarka, *f.* žensko čeljade koje besposliču, bavi se besposlicama. — Jivljahn kao dve najveće besposličarke, M. Gj. Milicević, DARJ. 219b.

bēspōsličenje, *n.* das Müssiggchen, otium (?). Rj. verbal. od besposličiti, koje ridi.

bēspōsličiti, *čim. v. impf. missiggehen, otiari*, Rj. biti bez posla ne hotiči ruiditi. — Bila dva brata zajedno u kući, pa jedan sve radio, a drugi jednako besposličio i gotovo jeo i pio. Npr. 71. Koliko su opeka doslije načinjali, toliko izgonite i od seke, niti što smanjite; jer besposliču, i za to viču, Mojs. 11, 5, 8.

bēspravilan, *bēspravilna, adj.* bez-pravilan, što je bez pravila, što nije po pravilima, ridi nepravilan. — Bespravilnu smjesa ova sva tri jezika, Danica 1, 102.

bēsprēstan, *adj.* bez-prestan, što je bez prestanka, ne prestajući, neprestano, ridi neprestan. — Ali je mene besprestanu glavobolja tako zabunila da ni o čem ovome za sad ne mogu kazati ništa, Npj. 4, VII, akc. DARJ. 250b.

bēspristrasnōst, *bēspristrasnosti, f.* osobina ili stanje onoga koji je bespristrastan; *die Unparteilichkeit, animus partium studio vacuus, suprotno:* pristrasnost. — Svaki odgovara za bespristrasnost donošenja svog. Sr. Nov. DARJ. 251a.

bēspristrastan, *bēspristrasna, adj.* bez-pristrastan, koji ne gleda ko je ko, koji ne radi po strasti, po hateru, *unparteiisch, partium studio vacuus, akc. od Daničića*, ARJ. 250b. u Stulija iz Ruskoga, suprotno: pristrastan. — Pred pametnijem i bespristrasnijem ljudima, Odbr. od ruž. 2. Bespristrastan čitalac. 13. ad. Neka ni jedan ne osuguje . . . dok o svemu bespristrasno ne prosudi. Spisi 1, 7. Kad se bespristrasno procijeni cjelokupno njihovo vladanje, Zim. 241.

bēspuće, *n.* (u C. G.) bez puta, Rj. ridi besputica. — 1) u pravom smislu gdje nema puta; Obrnuće u bespuće Turke, Rj. Ja otolen pješke u bespuće, dan četvrti u Novome zagjem Šćep. mal. 20. — 2) u prenesenom smislu, o besjedi i radu, kad se besjedi i radi bez puta, kako ne treba i ne valja. — die Ungereimtheit, ineptiue: govori u bespuće, ti si obrnuo u bespuće, Rj.

bēsputan, *bēsputna, adj.* ungeziemend, unanständig, indecorus, Rj. suprotno: putan. — 1) upotrebljava se ponajviše u prenesenom smislu, što je bez puta 2, što je kako ne treba, ne valja, kako se ne pristoj; Pretvorise putno upotrebljavanje u besputno, Rim. 1, 26. Da se izbavimo od besputnijeh i zlijeh ljudi, Sol. 11, 3, 2. ad. besputno, nicht auf dem rechten Wege, ungeeicht, iniquo, Rj. 23a. Ostramotiče se oni koji se odmoću od tebe besputno, Ps. 25, 3. Prosu imanje svoje živeći besputno, Prip. bibl. 131. 2) rjeđe u pravom smislu, n. p. planina besputna, t. j. u kojoj nema puta, *isp. DARJ. 251a.*

bēsputica, *f.* bez-putica, bez puta, ridi bespuće. — Pričaj, pašo, je li i Bog dao! al' se čuvaj dobro besputice, jer je kod nas trudio i pretrudio putom hodit', to li besputicom, Šćep. mal. 62.

bēsrāman, *bēsrāmna, adj.* besraman, koji je bez srama, potrdra u supstantivu koji ide, akc. od Daničića, ARJ. 251b. ridi bestidan, suprotno sraman 2, srameć, sramežljiv.

bēsrāmnošt, *bēsrāmnosti, f.* osobina onoga što je bez srama, što nema srama, impudentia, l'verschämtheit, akc. od Daničića, ARJ. 251b, ridi bezobraština i syn. ondje, suprotno: sramežljivost. — Poznata su djela tjelesna, koja su . . . nečistota, besramnost, Gal. 5, 9. Predadoše se besramnosti, Efes. 4, 19.

bēsrēbrn, *adj.* bez-srebrn, Grč. ἀνίσχυρος, koji je bez srebra, koji ne prima, ne ište srebra, plate, mita, u Rj.: Besrēbrni vraći, *m. pl.* vidi bezmitni vraći, za suprotno *isp. srebroglubiv*. — U tom se poju krasni tropari na više glasova: Hristu Bogu . . . svetima besrēbrnim vraćima i mučenicima, DP. 229.

bēstemēljan, *bēstemēljna, adj.* fundo carens, vauus, bez temelju, DARJ. 252a. ungründlich, grundlos, suprotno: temeljan 2.

bēstīdan, *bēstīdna, adj.* bez-stidan, akc. od Daničića, ARJ. 252a, ridi besraman, suprotno: stidan, stidljiv. — Nastaće car bestīdan i lukav, Dan. 8, 23.

bēstīdnōst, *bestīdnosti, f.* osobina onoga koji je bestīdan, akc. od Daničića, ARJ. 252b, ridi bezobraština i syn. ondje, suprotno: stidljivost, stidnoća.

bēstija, *f.* (u vojv. bestija) die Bestie, bestia (als Schimpfwort), cf. budala, hena, Rj. syn. kod bezjak, pogrdla čeljadetu, koje se po ludosti izjednačuje sa zvjerkom (koje Latinska riječ bestia upravo znači): Obestijati, postati kao bestija, marvinče, zaludjeti, Rj. 128a. Bože daj to što bestija misli! (Kad tko želi jedno a drugi drugo. Bestija ovdje znači lud čock: a ljudi ljudi ponajviše misle o dobrou). Posl. 20.

bēstijānje, *n.* ridi ludovanje.

bēstijati, *bestijam, v. impf.* (u C. G.) ridi ludovati. Ne bestija Komnen barjaktaru, Rj. v. pf. slož. o-bestijati.

bēstijnski, *adj.* (u Boci) thürlich, stultus, cf. budalast, Rj. i syn. kod budalast, ridi bestinski.

bēstijnstvo, *n.* (u C. G.) die Thorheit, stultitia, cf. budalaština, Rj. ridi bestinstvo, bestiluk.

bēstiluk, *m.* ridi bestijnstvo, Rj. i bestinstvo, budalaština, bestiluk, za nast. *isp. abadžiluk.*

bēstilj, *bestilja, m.* (u Bosni) kao gust pekmez od šljiva, Pfaffen-Syrup, syrupus pruvorum, Rj. — Turski pestil. Osn. 132.

bēstīnski, *adj.* sužeto od bestijnski, koje ridi bēstīnski, Osn. 311.

bēstīnstvo, *n.* sužeto od bestijnstvo, koje ridi bēstīnstvo, Osn. 244.

bēstjēlesan, *adj.* incorporatus, bez tijela, DARJ. 253a. unkörperlich, suprotno: tjelesan.

bēstjēlesnōst, *bestjēlesnosti, f.* Stullia, osobina ili stanje onoga što je bestjēlesno; incorporalitas, Unkörperlichkeit.

bēstrāsnošt, *bēstrāsnosti, f.* osobina onoga koji je bestrastan, koji ne može stradati, u Stullija iz brevijara glagolskoga. impassibilitas (theolog).

bêstrâstan, bêstrâsna, adj. iz brevijara glagolskoga, *impassibilis*, Stulli, bez-strastan, koji ne može stradati (teologi).

bêstriv, f. bez-striv, *interitus, propast ili nestaša* bez strva, bez traga, *iza koje ne ostane ništa od onoga što propadne ili ga nestane*, govori se samo u akus. s prijedl. u isp. obestriviti. 1) o čeljadetu: Iz nje čisto vidim i vjerujem da za onu ne znate budalu, no je glavom u *bêstriv*, kad se ludlo govori, te od govora ne može ništa lići: Šta u *bêstriv* govoriš? reče se kada tko šta govori a ne zna šta govori. J. Bogdanović. DARj. 253b.

bêstužan, bêstužna, adj. (u Dub.) *fahrlässig, negligens, cf. nemarljiv*, Rj. — *Oh! bez tuge, kao da bi se reklo: koga nije tuja o čemu, te o tom i ne misli, za to ne kaže, ne mari*, Daničić, ARj. 253b.

bêsudnan, bêsudna, adj. bez-sudan, *što je bez suda, kaže se za zemlju, gdje nema suda (ni pravice)*: Nama zemlja sva *bêsudna* ljese... sud postavi u zemlju *bêsudnu*. Npj. 5, 472. ake. po DARj. 254a.

bêsugje, n. kad gdje nema suda, *Gerichtlosigkeit, defectus iudicium*, Rj. bez-sugje, *bêsudno stanje*.

bêsumljiv, bêsumljiv, adj. *indubius*, DARj. 254b. bez-sumljiv, bez-sumljiv. — 1) u čem nema sumnje, *unverächtlich, verdachtlos, hand suspectus*. — 2) o čemu nema sumnje: *unzweifelhaft, zweifellos, indubius*. — *suprotno*: sumljiv, sumnjiv.

bêša, f. hyp. od *beška* (kolijevka). Nina Jovo, moje čedo drago! nina, nina u šikli *bešiku*, tvoja *beša* na moru gragjena, a za skupje pare kupovana. Here. 346.

bêšâst, f. (u Paštr.) *Ehrlosigkeit, infamia*, Rj. bez-časti, *osobina onoga koji je bez časti, bez poštenja*.

bêšâinje, n. nefas. Govori se i danas: *bešâinje* što i bezakonje. J. Grupković. DARj. 255a. bez-činje, od *bez čina (bez reda)*, *bešâinje je riše od zločinstva, veoma veliko i ružno zločinstvo; die Unthat, vidi nedjelo, isp. nepočinstvo*.

bêšâovječan, bêšâovječna, adj. bez-čovječan, *vidi nečovječan, unmenschlich, inhumanus*: Ja ne znam kakvi su to *bêšâovječni ljudi!* Straž. 1886, 771. ake. od Daničića, ARj. 255b.

bêšâutan, bêšâutna, bêšâutiv, adj. *sensus expers*, bez-ćutenja, koji ne čuti, ne osjeća. DARj. 255b. bez-ćutan, bez-ćutiv, *isp. ćutjeti 2, vidi neosjetljiv, suprotno*: ćutiv, ćutljiv 2b, osjetljiv.

Bešânova, f. (i adj.) vidi Bešenovo: Da kojoj će Laza zadužbini: il' Opopu, ili Krušedolu, il' će Jasku, ili Bešenovoj. Npj. 2, 326. U Bešenovi. Straž. 1886, 1511.

Bešânovački, adj. Rj. *što pripada Bešenovu*: Igu-mana Bešânovačkoga. Straž. 1886, 1514.

Bešânovo, n. — 1) namastir u Fruškoj Gori. — 2) selo blizu tog namastira. Rj. vidi Bešenova.

bêšika, f. — 1) vidi kolijevka. Rj. vidi i kolijepka, šika, žipka. — Škovaše joj srebrnu *bešiku*, na *bešiku* od zlata sokola, kad je sanen, da se razgovara. Npj. 1, 171. Zaklaše joj u *bešici* sina. Here. 317. *Turska riječ*. — 2) die Blase, vesica, cf. mjehur. Rj. od Lat. vidi i mjehir, mihur.

bêškot, m. (st.) nekakav hljeb (*Biscotto?*), *panis delicatior*: I *bêškota* hljeba bijeloga. Rj. tal. biscotto. *Erst dra puta pečen, vidi peksimet*. Bilo *bêškota*, biće fratara. (Gledaj: Bilo proškura, biće popova). Posl. 13. Daće vama praha i gjuleta i *bêškota* hljeba za soldate. Npj. 5, 351.

bêškotin, bêškotina, m. tal. biscottino, kolačić kao *bêškot*, Daničić, ARj. 256b. — Ode Jovo put Kačica... za *košiče biskotina*. Here. 234.

bêšlija, m. Turski vojnik stražar: Udare pored nekoliko Turaka Arnauta, koji su ondje bili *bêšlje* (Turski vojnici koji su po ngovorima izmjeđu Rusa i

Turaka sjedili u Vlaškoj te pazili da Turci u Vlaškoj ne bi kakovo zlo učinili). Kov. 3.

bêšluk,* m. pîtak, srebrn novac Turski od pet groša, Daničić, ARj. 256b. — 1 da mogu do te čabe doći sa mojim novcem i *bêšlukom*. Npj. 5, 511. Daničić misli, da je *ordje* *bêšluk* mjesto *ašluk*, *hašluk* (trošak).

Bêšo, m. hyp. od *imecu*, koje se počinje slovima *be, n. p. Berislav, gen. Bêša, var. Bêšo*. — Za njim *Bêšo* konje ošibuje. Rj. 183a. *takvo hyp. kod Dêšo*.

bêštija, f. (u vojv.) *vidi bestija*, Rj.

bêšteg, m. bolest, Madž. beteg (bolestan): *Beteg kila* na psu jaše. D. Posl. 5, ake. DARj. 257a.

bêšâzan, bêšâzna, adj. bolestan, od beteg: Kila mu je *bêšâzna*. DPosl. 46.

bêvanda, f. zabijeljeno vino, *viugewäserter Wein*, Rj. 3 riječ. *tal. vidi činger, polovnik 2, vinoš*.

bêvâti,* bêvâta, m. došao u berat, t. j. obeznanio se, vidi nečânan, Rj. *vidi i nesvijest, nesvjestica, isp. ubevutiti se*.

bez, obne, sine cf. brez, Rj. *akcentu je prijedlogu orome, kad se sam izgovori: Bêz; inače dobiva ake. različan ili ostaje bez ake, prema riječima pred kojim stoji: Bêz kraja, Bêz traga, bez glâve*, Daničić, ARj. 259a. *pred nekim se glasovima dodaje prijedlogu azud a, da bi se s njima lakše izgovorio, takovi su glasovi*. — a) *du*: Jama *beza* dna. DPosl. 37. More mu je *beza* dna. 63. b) *št*: Pasati se *beza* šta. Rj. 490a. — c) *z*: Sa zlim žlje, a *beza* zla još gore. Posl. 274. Tko je *beza* zla, ostat će bez dobra. DPosl. 129.

Prijedlog bez stoji s gen. pokazujući s njim, da onoga što znači riječ koja stoji u tom padežu, nema ili da ostaje neupotrijebljeno, kad što biva, isp. Daničić, ARj. 259a. — 1) Ode Bêz obzira, Rj. 428b. Popiti čašu bez *preduška*, Rj. 570b. *Bez puške* n. p. dao ili uzeo grad, t. j. da nije ni jedna puška pukla. Rj. 624a. *Bez brivce* obrijati (prevariti). Posl. 11. *Bez zdravlja* nema bogatstva. 11. *Bez muke* nema nauke. 11. *Bêz pâra* ni u erkvu. 12. *Bez treće* nije sreće. 12. Ne daj glasa bez *bijela dana*, nek se moja proveseš majka... Ne da glasa do *bijela dana*. Here. 4, 5.

prema orome zadnjem primjeru biće i ovo: Bez mala sto dukata, Daničić, Sint. 136. t. j. do mala. — 2) *složenijeh riječi* su ni: nitko, ništa, ničiji, nikoji, nikakav, nijedan, *ne rastavlja ovaj prijedlog kao drugi, da bi došao među ni i riječ koju je s njim složena*: Ko drugima poklanja, taj sam *bez ništa* ostaje. Posl. 159. Za pasom ni puške *pozlaćene bez nikakva* noža ni handžara. Npj. 4, 56. I on vodi Laketića Janka *bez nikakve* rane na junaka. 4, 110. A moja se braća razrodila, a sam *sirak bez nje* nikoga. 5, 451. *Bijah* sestra od tri brata, aoh!... a sad ostali *bez nijednoga*, aoh! Živ. 209. — 3) *ore riječi*: nitko, ništa, ničiji, nikoji, nikakav, nijedan *sa prijedlogom bez pokazuju, da onoga što znači riječ kojaj su pridjevne, nema, bilo koje mu drago i kako mu drago: a riječima*: itko, išta, ičiji, ikoji, ikakav, ijedan, koje se pišu i rastavljenio: i tko, i šta i t. d. kaže se, da bi dosta bilo što kakovo god ili koje god ili samo jedno, pa se prijedlogom bez pred njima kaže, da ni togu nema, Daničić, ARj. 260a. — Ovo se onamo govori bez i kakve šale. Posl. 48. *Globili ga, t. j. bez ikakve* krivice. 85. To ostade *bez i kakva* spomena dalje. 131. *Doš je bio običaj* gjake u subotu poslije podne tući bez *ikakve* krivice. 296. Govori, da je ono sve pokvareno i iz neznanja *bez i kakvoga* pravila popisano. Pis. ali *izmjeđu onoga*: bez *nikakve* rane, i *oroga*: bez *ikakve* krivice, *tako je neznatna razlika, da se gotovo i ne razbira, razlika biće dijalektska, a oro zadnje (bez i kakve...)* svakako je mnogo riše u običaju.

bêz,* m. vidi platno, Rj. *Leinwand, linteum*. — *Bez* je tako opreden i otkan da čisto žubori (žene vele). Rj. 161a. *Tanak bez* kao *makovina*. Rj. 343a.

Prijesan bez, koji još nije ubijeljen. Rj. 590b. *Sude** bez, vidi ravnik. Rj. 661a (platno koje nije uzvedeno ni malo, nego ravno. Rj. 625a). *Ni beza*, ni veza. Postl. 212.

bezadan, *bezadna*, m. bez(a)-dan, bez(a)-dna, pred glasovima dn prijedlogu bez dodano a, pa oravko prešlo i u nom. što je bez dna, beza dna, što nema dna, der Abgrund, abyssus: *Prije bezadna*, DPostl. 101. vidi bezdan (m.) i ondje syn.

bezadna, f. bez(a)-dna, vidi bezadan, što je beza dna, abyssus: U moru je bezadna, DPostl. 141. U moru plije bezadna. 114. vidi bezdan (m.) i syn. ondje.

bezadnji, adj. (u C. G.) n. p. jama (koja nema dna), bodentlos, fundo carens. Rj. bez(a)-dnji. vidi bezdan (adj.), bezdanji.

bezadnjica, (jama), f. (u C. G.) vidi bezdana: Tako se ne ambisao kao jama bezadnjica! (Postl. 309). Rj. — Ambis, cf. propast, bezdanica; bezadnjica. Rj. 5a.

bezákón, adj. od bez-zakonán. bez-zakonna što je bez zakona, protiv zakona, narlustito protiv zakona Božjega; i koji tako radi. iniquus, impius, gesetzwidrig, ungerrecht, gottlos: Slušajući bezakona djela. Petr. II. 2, 8.

bezákónac, bezákónca, m. čovjek bezakona, vidi bezakonik, bezakonjak; der Gottlose, der Missethäter, vir iniquus, impius: Mnogi će ti zboriti bezakonei... No ne slušaj takve bezakonec. Npj. 5, 410, 411. ake. od Daničeva, ARj. 262b.

bezákónica, f. Franca: zimmur ohne Religion, mulier carens religione. Rj. ženska bezakona.

bezákóničkî, adj. što pripada bezakonicima ili bezakonicu komu god. — Nenavidim društvo bezakoničko, i s bezbožnicima ne sjećim. Ps. 26, 5.

bezákónik, m. Rj. čovjek bezakon, koji ne haje za zakon ni Božji ni ljudski. vidi bezakonjak, bezakona. — Bezakoniče jedan! ko će ti ugoditi? Rj. 836b. Sve lakomei i bezakoniči s njima su me prije zavadili. Npj. 5, 411.

bezákónikov, adj. što pripada bezakoniku: Taki su stanovni bezakonikove, i tako je mjesto onoga koji ne zna za Boga. Jov. 18, 21. Bože moj! uzmi me iz ruke bezbožnikove, iz ruke bezakonikove i nasilnikove. Ps. 71, 4.

bezákónjak, m. (u C. G.) vidi bezakonik. Rj. vidi i bezakona. — za nast. u bezakonik i bezakonjak isp. anatemnik i anatemnjak.

bezákónje, m. Rj. djelo bezakona, koje je protiv zakona Božjega i ljudskoga, bezbožno; die Irreligion, Ungerechtigkeit, die Gottlosigkeit, die Missethat, factus legi repugnans, injuria, iniquitas, impietas, vidi nezakonstvo, isp. bešćenje. — U Ingjiji teško bezakonje: ne poštuje milagji starijega. Rj. Koji čine bezakonje. Mat. 13, 41. Kojima se oprostiše bezakonja. Rim. 4, 7. To je narod sve većina padao u neznanstvo i u bezakonje. Prip. bibl. 88.

bězár, m. vidi platnar. Rj. od bez (platno.)

bezázlen, adj. ohne Arg, arglos, unschuldig, innocens. Rj. bez(a)-zlen (pred glasovima zl prijedlogu bez dodano a), što je beza zla, u čemu nema zla, što ne misli učiniti zlo: Zbog takijeh sunce grije. (Reče se za dobra i bezazlena čocka). Postl. 88. Prosti ljudi znaju bolje razlikovati zle običaje od dobrijih i bezazlenijeh. Nov. Srb. 1817, 640. Budite dakle mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi. Mat. 10, 16.

bezázlenost, f. die Unschuld, innocentia. Rj. gen. bezázlenosti. osobina onoga što je bezazleno: Po bezázlenosti mojaj neka mi bude. Ps. 7, 8.

bězbožan, bėzbožna, adj. gottlos, atheus. Rj. bezbožan, koji je bez Boga, ne mareći za nj ili odričući ga: Jer je tvoja šćer život izgubila po zapovijesti tvoje bezbožne žene. Npr. 132. Jer se uvukoše neki bezbožni ljudi, koji su davno odregjeni na ovo osuđenje. Jud. 4. Božanstvo Isusa Hrista, koje odriče

bezbožni Arija. DP. 279. adr.: Eto postite, da se prete i svagjate i da bijete pesničom bezbožno. Is. 58, 4. Svete ikone, koje bješe počeo bezbožno ukidati Lav Isaurski. DP. 105.

bězbožnica, f. die Gottlose, athea. Rj. bezbožna žena.

bězbožničkî, adj. der Gottlosen, atheorum. Rj. što pripada bezbožnicima ili bezbožniku kojemu god: Navede potop na svijet bezbožnički. Petr. II. 2, 5. Blago čovjeku koji ne ide na riječ bezbožnička. Ps. 1, 1. Za što je put bezbožnički srećan? Jer. 12, 1.

bězbožnik, m. ein Gottloser, atheus. Rj. bezbožan čovjek. vidi bezbožna. — Gospod je pravedan, a ja i moj narod jesmo bezbožnici. Mojs. II. 9, 27. Bezbožniče, poginuoće. Jezek. 33, 8. Kad za njim drugi bezbožnik Makedonije poče odricati božanstvo sv. Duh. DP. 281. — za nast. bezbožnik i bezbožnjak isp. anatemnik i anatemnjak.

bězbožnikov, adj. što pripada bezbožniku: Bože moj! uzmi me iz ruke bezbožnikove. Ps. 71, 4. Nije li jošte u kući bezbožnikovoj blago nepravo? Mih. 6, 10.

bězbožnost, f. die Gottlosigkeit, impietas. Rj. gen. bėzbožnosti. — Djela kojima bezbožnost činiše. Jud. 15. Koji će hoditi po svojijem željama i bezbožnostima. 18. Od bezbožnijeh izlazi bezbožnost. Sam. I. 24, 14. Jer jedu hljeb bezbožnosti i piju vino nasilja. Prič. 4, 17.

bězbožnjak, m. (u C. G.) vidi bezbožnik. Rj.

bězbratnica, f. die Bruderlose, quae caret fratre: Pa što te ti sestre bezbratnice. Rj. bez-bratnica, koja je bez brata, kojaj je um'o brat te ostala bez njega: Bijah sestra od tri brata, aoh! Od tri brata ka' tri kralja, aoh! A sad ostali bez nijednog, aoh! kuku sestri bezbratnici, aoh! Ziv. 209.

bězbrizán, bėzbrizna, adj. sorglos, sorgenfrei, solutus cura, securus. Rj. bez-brizán je — 1) koji se ne brine a trebalo bi da se brine: Udari na vojsku kad vojska stajaše bezbrizna. Sud. 8, 11 isp. nebriga. — 2) koji se ne brine niti mu se treba briniti, sorgenfrei, solutus cura: Čitav čovječij vijek trebao bi jednome bezbriznom čovjeku da skupi sve naše narodne pjesme. Npr. 111. A ja hoću da ste vi bezbrizni. Ko je neoženjen, brine se za Gospodnje, kako će ugoditi Gospodu. Kor. I. 7, 32. — 3) kaže se o stanju, u kojem se ne treba briniti: Miloš... dade mu ženii i detetu bezbrizno užrljenje. Danica 4, 16. U ponosu, u izobilju hljeba i u bezbriznom miru bješe ona i kćeri njozine, a ne pomagahu siromahu i ubogome. Jezek. 16, 49.

bězbriznost, bėzbriznosti, f. osobina ili stanje onoga koji je bezbrizán: Što će pravda učiniti, biće pokoj i bezbriznost do vijeka. Is. 32, 17 (securitas, Sicherheit).

bězbrojan, bėzbrōjna, adj. bez-brojan, čega ima bez broja, te se ne može brojiti. vidi nebrojan, nebrojeni, neizbrojeni; unzählbar, innumerabilis: Tako je narđ naš... bezbrojne pogrješke u svome jeziku poprimao od svojijeh spisatelja. Pis. 18. ake. od Daničeva, ARj. 266a.

bězbrōjnost, bėzbrōjnosti, f. osobina onoga što je bezbrojno; Unzählbarkeit, innumerabilitas. ake. od Daničeva, ARj. 266b.

bězdan, m. (u C. G.) vidi bezdana. Rj. bez-dan, od bez-dna, s umrtutim a koje ostaje u svim padežima. — Ko će sići u bezdan? Rim. 10, 7. Taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana. Mojs. II. 7, 11. vidi bezadan, bezadna, bezadnjica, bezdana, bezdanica; ambis, džombos, ponor, propast.

bězdana, bėzdana, adj. što je bez dna, bodentlos, fundo carens: A kad stane Turčin unirati, on ga baci u jama bezdanu, gdje mu gavran kosti naći ne će. Npj. 4, 343. vidi bezadnji, bezdanji.

bězdana, f. der Abgrund, abyssus: Car namače dva dželata mlada, otkida ih jednog po jednoga, te ih

baca dole u bezdanu. Rj. *vidi* bezdan (m.) i *syn. ondje*. — Kad pustim na te bezdanu. Jezek. 26. 19. Oganj proždrije veliku bezdanu i proždrije dio zemlje. Amos 7. 4. Mreža, koja nas izvlači iz bezdane zemaljskoga života. DP. 319.

Bezdana, f. kod grada Golupca jama s vodom. — *on pr.* Rj. u Srbiji.

Bezdanica, (jama), f. (u C. G.) *vidi* bezdana: A to nije ledena tavnica, no nekaka jama bezdanica. Rj. — Iz kakve nas je bezdanice izvukao spasitelj. DP. 73. *vidi* bezdan (m.) i *ostala syn. ondje*.

Bezdanji, *adj.* *vidi* bezdanji. **bezdan (adj.)**: Načinite (djevojku) vile od snijega izvagjena iz jame bezdanja prema suncu Hljnskome. Npr. 103.

Bezđin, Bezđina, m. namastir u Banatu. Rj. — imena mjesna s takim nast. *vidi* kod Balatin.

Bezđinac, Bezđinca, m. Rj. *čovjek iz Bezđina*.

Bezđinski, *adj.* Rj. *sto pripada Bezđinu*.

Bezđryan, bezđryna, (u C. G.) n. p. zemlja, t. j. gdje nema drva, *holzlos, careus liquidus*. Rj. bez-drvin.

Bezđušan, bezđušana, *adj.* Rj. bez-đušan, tako slož. riječi kod bogodušan. — 1) *što je bez duše u pravom smislu, bez duha, bez života, leblos, inanimus*: Imena bezđušnih stvari. Rj.¹ XXXVIII. Kao neke stvari bezđušne koje daju glas, bila svirala ili guсле, ako različna glasa ne daju, kako će se razumjeti šta se svira ili gudi? Kor. 1. 14. 7. *quae sine anima sunt; leblos; ساقطه*. *isp.* mrtav u primjerima Danica 3. 31; 3. 83. — 2) *bezglas, fülllos, expers cordis, sensus*. Rj. koji je bez duše u pravećnom smislu, ne mari za dušu, bez sajesti je, bezbožan; ili koji nema sreća, vrlo nemilostiv: Među Irokezima za što su i stari tako glupi i bezđušni? Priprava 45. Narod bezđušan, koji ne će mariti za starca niti će djeteta žaliti. Mojs. V. 28. 50.

Bezđušnica, f. žensko. koje ne mari za dušu, *die Herzlose, Fühllose, mulier expers cordis, sensus*. Rj. čina bezđušna, *isp.* bezđušan 2. — Kako im ova baba reče, tako bezđušnice i učiniše. Npr. 112. Gospogja njezina mačeha naredila . . . kako im je ona bezđušnica naredila. 131.

Bezđušnik, m. čovjek, koji ne mari za dušu (kao da je i nema). *der Herzlose, Fühllose, expers cordis, sensus*: Hajt' otale Boži bezđušnici! Gjavoli vam pomjeli dušu! Rj. *čovjek bezđušan*. — Ali ima i takijeh bezđušnika koji iz osвете navedu hajduke na nekoga. Zim. 200.

Bezglasan, bezglasna, *adj.* *stimmlos, voce carens*. Rj. bez-glasan, koji je bez glasa, nema glasa. — Znate da kad bijaste neznaočici, idoste k idolima bezglasnima, kako vas vogađu. Kor. 1. 12. 2. Treba pisati . . . i bezglasna jerove. Rat 7. U redakciji bi imalo prilike . . . biti usta sugragjanima, biti glas onih koji su bezglasni. Zlos. 174. *isp.* tako sloz. riječi blagoglasan, jednoglasan, poluglasan, sunoglasan, suglasan.

Bezglavan, bezglavna, *adj.* *što nema glave u pravećnom smislu*. — 1) n. p. kuća Rj. kojoj je starješina umro. — 2) žena bezglavna, koja nema muža. Rj. *isp.* Kor. 1. 11. 3: muž je glava ženi. — 3) Balšići su osvojili nešto srpskih zemalja na zetskoj megji kad Srbija bijaše bezglavna. DM. 243. (kad ne imaše glave, starješine).

Bezgrešan, (ist.) *vidi* bezgrješan. Rj. dolazi i u južnom govoru odbučivši i za gr, kao što često biva, n. p. vrijeme, vremena.

Bezgrešnost, (ist.) *vidi* bezgrješnost. Rj. dolazi i u juž. govoru. *isp.* bezgrešan.

Bezgrješan, bezgrješna, *adj.* *sündlos, sine noxa, sine peccato*. Rj. koji je bez grijeha ili koji ne može grijesiti. *vidi* bezgrešan. — Bog je mogao njega (Adama) stvoriti i bezgrješna. DP. 90. Krštenje je osvetio Isus krstivši se sam, ako je i bio bezgrješan. 181. Kako si se razapeo, bezgrješni? 271.

Bezgrješnost, f. *die Sündlosigkeit, Unschuld, in-*

nocentia. Rj. *gen.* bezgrješnosti, *vidi* bezgrešnost, osobina ili stanje onoga koji je bezgrješan.

Bezilan, bezilna, *adj.* *aufrechtig, sincerus, cf.* bezazlen. Rj. bez-ilan, koji je bez ile t. j. bez hile (bes-hilan), bez prijecare, bez himbje, *vidi* beshilan i *syn. ondje*.

Bezimeni, *adj.* *namenlos, ohne Namen, anonymus*. Rj. bez-imeni, što je bez imenu, nema imena, što se ne imenjuje. — *Bezimenca* nedjelja. Rj. 20b (treća nedjelja uskršnjega posta). U tom redu spominju sinove Nemanjine i bezimeni ljetopisci. DM. 16. *isp.* bezimjenjak.

Bezimenjak, m. *bezimeni čovjek*: Bezimenjak ovo rama piše. Šcep. mal. 31. *uke.* od Daničića, ARJ. 269b. *vidi* neimenjak. *isp.* imerek.

Bezinteresan, bezinteresna, *adj.* bez-interesan, koji je bez interesa svoja, ne gleda na korist svoju, *nicht interessirt*. — Narodi . . . čine i veliku i bezinteresnu dvorbu i ugodbu najvišim svetiljama nauke. Zlos. 41.

Bezisten,* m.: Asan gradi nove bezistene. Da idemo noru bezistenu. Rj. mjesto i zgrada gdje se prodaje bez (platno).

Bezjāk, m. *Tölpel, stolidus*: idi bezjače jedan. Rj. kače n. p. otac sinu, kad učini ili reče što god ludu. *vidi* batina 3, bena, bestija, bestija, bjelcunsna, blēka, blēka, blesan, bleska, bluna, blutiš, budala, bukvan, klebecan, ludak, ludandža, ludačina, ludov, mahnitae, mahnitae, mamlaz, mućurla, norac, sakaluda, sklata, slūta, suludnik, suludnjak, šmokljan, tikvan, zukan, zvekan.

Bezličan, bezlična, *adj.* bez-ličan, što je bez lica, *unpersönlich, impersonalis, suprotno*: ličan. *uke.* od Daničića, ARJ. 270a. — Po licu se razdjeljuju glagoli: 1) na glagole lične, koji imaju sva tri lica. 2) na glagole bezlične, n. p. boli, stuzuje mi se, grmi. Rj.¹ LV. U kojima je rečeniciama prirok glagol bezlični one nemaju podmeta. Daničić, Sint. 3.

Bezličnost, bezličnosti, f. osobina onoga što je bezlično: *Bezüglichkeit* sama ne može uzeti glagolima aktivnosti. Daničić, Sint. 88.

Bezmatak, bezmatka, m. košnica u kojoj nema matice, *weiserloser Bienenstock, apes sine regina*. Rj. bez-matak.

Bezmatičiti se, čim se, v. r. *impf.* ostajati bez matice, postajati bezmatak. DARJ. 270b. v. pf. sloz. o-bezmatičiti se. — Ti se rojevi u jednoj košnici obično bezmatiče, t. j. matice kad osjete da ih ima više u košnici, onda jedna na drugu udare i kose se, te iz boja često ne izide ni jedna živa. J. Živanović. DARJ. 270b.

Bezmitan, bezmitna, *adj.* Daničić, ARJ. 270b. — 1) koji ne prima plate: Bezmitni vraći, koji nijesu primali mita, *unbestechliche Aerzte, incorrupti medici*. Rj. *vidi* besrebrni (sv. Kuzman i Danjan). — 2) koji ne prima mita: Pravi i bezmitni prijatelj. Odg. na laž. 23. Da bi dakle čitatelji, kao prave i bezmitne sudije, o ovome poslu mogli suditi. Odg. na ut. 11.

Bezmjeran, bezmjerna, *adj.* što je bez mjere, što se ne može mjeriti; *immensus, unermesslich*: Umnožiti svoj narod narodom važnijem ne toliko po broju koliko po bezmjernoj hrabrosti. DM. 121. *vidi* nemjeren. *uke.* od Daničića, ARJ. 270b.

Bezmjernost, bezmjernosti, f. osobina onoga što je bezmjerno; *Unermesslichkeit, immensitas, uke.* od Daničića, ARJ. 271a.

Bezmlivnica, f. u pripovijeci kako je neka najmljnija žena žaleći tujjega muža govorila: »Ja sam jedna bezmlivnica, ja sam jedna besolnica« (t. j. koja nema mliva i soli), *die Mehllöse, die kein Mehl hat, quae caret farina*. Rj. bez-mlivnica, koja je bez mliva.

Bezobraština, f. (u C. G.) *die Unverschämtheit, cf.* bezočanstvo. Rj. bez-obrašćina (pred št je osnova od koje je bezobražan). Osn. 170. *vidi* i bezobražluk, be-

sramnost, bestidnost. — riječi s takim nast. vidi kod gospoština.

bezobrazan, **bezobrazna**, *adj.* *schamlos, impudens*, *cf.* *bezočan*. Rj. koji je bez obraza u prenesenom smislu, t. j. bez stida, i po tom što se čini ili što čini bez stida, suprotno: obrazan. — Bezobrazan kao pašće. Posl. 11. Kao Srpski svatovi (u. p. bezobrazni, viču). 132. Ove istina umiljate i izostrene, ali pri tom i vroma bezobrazne žene. Priprava 40. *adv.*: Gore joj oči kao u čengije, treće se ženske koje bezobrazno gleda! Posl. 44. Pa Matica opet mene zato ovako ludo i bezobrazno krivi! Danica 5, 81. *isp.* obezobraziti, bezobraziti se (*postati bezobrazan*).

bezobrazluk, *m.* vidi bezobrazština. Rj. i *syn. ondje*. bezobraz-luk, *gdjekojim narodnijem riječima* prešao je Turski nastavak: bezobrazluk, *ogantluk*, *hršćantluk*, *pasjaluk*. — Meni uzima za najreči bezobrazluk, što sam se usudio izreći onu presudu. Odg. na ut. 30.

bezobraznica, *f.* *die Schamlose, impudens femina*, *cf.* *bezočnica*. Rj. bezobrazna ženska.

bezobraznik, *m.* *der Schamlose, impudens*, *cf.* *bezočnik*. Rj. bezobrazan čorjek. — Voće kupi Tatarske dahije, nevjernike i bezobraznike, koji nema ni vjere ni duše. Npj. 4. 461. Strašljivci se njemu predadoše, sve strašljivci i bezobraznici. 5, 228.

bezobzirčie, **bezobzirčie**, *t. j.* bez obzira, *ohne sich umzusehen, sine respectu*: ode bezobzirčie, t. j. tako brzo da se nije imao kad obazreti. Rj. bez-obzirčie, bez-obzirke, za kvantitet na posljednjem slogu *isp.* ameticie, vidi nezrelie.

bezočan, **bezočina**, *adj.* (u Dubr.) vidi bezobrazan. Rj. koji je bez očiju u prenesenom smislu, koji ne gleda šta radi, kao da je bez očiju, postupa ne pazivši na pristojnost, ne stidi se ničega: Bezočni svijet uživaju. DPostl. 5. *isp.* obezočiti (*postati bezočan*).

bezočanstvo, *n.* (u Dubr.) vidi bezobrazština. Rj. i *syn. ondje*. — bezočanstvo (staro *безочество*, od *osnove* koja je u starom bezoku). Osn. 214. između osnove, kojoj je u otpalo te joj ostalo na kraju *su-glasno*, i nastavku (stvo), koji se opet počinje *su-glasnim*, umetnuto je a, a tomu umetku još dodano n. riječi tako nastale: božanstvo, čovječanstvo, došanstvo, našanstvo, otačanstvo, rožanstvo, svjedočanstvo, veličanstvo, visočanstvo, vladičanstvo. *isp.* Osn. 214. *izu umetnoga a kadšto se n ne dodu*: otačanstvo, rožanstvo.

bezočnica, *f.* (u Dubr.) vidi bezobraznica. Rj. bezočna žena.

bezočnik, *m.* (u Dubr.) vidi bezobraznik. Rj. vidi i bezočnjak, bezočan čorjek.

bezočnjak, *m.* vidi bezočnik. Rj. za nast. u bezočnik i bezočnjak *isp.* anatennik i anatennjak.

bezopasan, **bezopasna**, *adj.* bez-opasan, koji je bez opasnosti, nije opasan (nego siguran), *gefährlos, sicher, periculi expers*: Radi ovijeh viših dobara narodu njezimu (zetskom) nije bilo ništa promijeniti koristan ali opasan stanak na nekorištan ali bezopasan. DM. 101.

bezopazan, **bezopazna**, *adj.* bez-opazan, koji je bez opaza, nije na opazu, *unvorsichtig, incautus*. Stulli: *inconsideratus*. — *adv.*: Ne čini dobra bezopazno, da te zlo ne nagje. DPostl. 70. *akr. od Dančića*, ARj. 27-4b.

bezorje, *n.* nekako mjesto (?): Sa bezorja Turci keišaše. Rj. doba prije zore. Rj.³ bez-zorje?

bezzložan, **bezzložna**, **bezzložit**, *adj.* *irrationalis*. Stulli. bez-razložan, bez-razložit, što je bez razloga, *unvernünftig, suprotivo*: razložiti. — Na način *bezzložitijeh živina*. V. Andraš. *Bezzložne* su ove tužbe. B. Cuceiri. Ako bi koje misli *bezzložne* bile. M. Divković. Ova (zemlja) bi stvorena za živinu *bezzložnu*. F. Glavinčić. DARj. 275a. Da bolje misle o Bogu i svecima, koje drže za čudljive i *bezzložne*. Zlos. 299. *adv.* Koliko si tebe *bezzložno* uvrijedio! V. Andraš. Blaguje i pije *bezzložito*. M. Divković. DARj. 275a.

bezbribica, *f.* *der Nestling, Nesterl, cyprinus al-*

burnus minor. Rj. *gobio vulgaris* Car. Rj.³ nekaka mala riba.

běžrodan, **běžrodna**, *adj.* *unfruchtbar, infecundus*. Rj. bez-rodan, što je bez roba, ne donosi roda, vidi besplodan, nerodan, nerodljiv, neplodovit. — Ne pristajte na *bežrodnu djela* tame, nego još karajte. Efes. 5, 11.

běžrodnica, *f.* nerotkinja: Ja nijesan vseto *bežrodnica*. Rj. bez-rodnica, žena bez roba, koja nema srod-nika.

běžrotkinja, *f.* koja nema roba, *ein Frauenzimmer das keine Anverwandtschaft hat, mulier carens cognatis*: Angje moja ti si *bežrotkinja*: svak mi čedo čestituje mlado, od roba ti nigje niko nema. Rj. vidi bežrodnica. — za obličje *isp.* nerotkinja.

běžzub, *adj.* *edentulus*, koji nemu zuba, bez-zub, koji je bez zuba. — Kakva si mi *bežuba* djeda dobavio! S. Ljubiša. DARj. 277a.

běžuman, **běžumna**, *adj.* *unvernünftig, demens*. Rj. bez-uman, tako slož. *adj.* lakoman, malooman, oštroman, slaboman. — 1) što je bez uma, nema uma, *vernunftlos, brutum, irrationale*: Bog je samo *bežumnim životinjama* usudio, da ostaju do vijeka, kao što su im i stari bili. Danica 2, 3. Da rečemo, da *skotinu bežumna* može raditi svoje poslove bez pravila i bez promišljanja ali čovjek valja svašto da radi po pravilima. Pis. 68. — 2) koji radi kao da je bez uma, kao da ga nema, ili radi kako se s umom ne podudara, ludo: Takomu si se grob ne prošeo kao *Arji bežumnome!* Posl. 301. A još je *bežumnije* i smješnije, što ovaki ljudi govore . . . Pis. 81. O *bežumni* (*bežumni*) i sporoga sreća. Luk. 21, 25. *adv.*: Prepade se *Strahničiu* bane, gje pogibe ludo i *bežumno*. Npj. 2, 285.

— 3) *junaci zoru* se *bežumni*, koji idući u boj kao da nemaju uma, ne mare ni za što drugo; *tolkkühn, temerarius*: Drobnjaci su *bežumni* junaci. Rj. 114a. Brže heri silnu mlogu vojsku, sve *Bregjane bežumne* junake. Npj. 4, 213.

běžumiti, **běžumim**, *v. impf. bethören, hinter das Licht führen, decipere*, *cf.* varati, zavaravati: Da otiđe u selo Mletičak, da *bežumi* *Cengić-Smail-aga*, dok okupim nikade Moračane. Rj. *bežumiti koga*, činiti ga *bežumnim*, zalagivati. *v. pf.* slož. iz-*běžumiti* (i se), o- (i se).

běžumlje, *n.* *Unvernunft, demencia*. Rj. bez-umlje. vidi bežumnost, bespamet. — 1) starije *bežumno*: Moj ujače od Sibirja Janko! nemoj dati umlje za *bežumlje*. Rj. — Oni se svi napuniše *bežumlja*. Luk. 6, 11. Njihovo (će) *bežumlje* postati javno pred svima. Tim. II. 3, 9. — 2) stvar *bežumna*: Ne čini toga *bežumlja*. Sam. II. 13, 12. Uza sve to ne sagriješi Jov, ni ti reče *bežumlja* za Boga. Jov 1, 22. Proroci tvoji prorokovaše ti laž i *bežumlje*. Plač. 2, 14.

běžumljeuje, *n.* *das Bethören, deceptio*. Rj. *verbal*, od *bežumiti*: radnja kojom tko *bežumi* koga.

běžumitčik, *adj.* što pripada *bežumnicima*: Usne mudrijeh ljudi siju znanje, a sreće *bežumničko* ne čini tako. Prič. 15, 7.

běžumnik, *m.* *der Unsinnige, demens*. Rj. čorjek *bežuman*. Jedno misli razbornik (smotnik, sveumnik), drugo misli *bežumnik* (misli a drugo nesvjensnik). DPostl. 38. Što je došao taj *bežumnik* k tebi? Car. II. 9, 11. Mudri će naslijediti slavu, a *bežumnike* će odnijeti sramota. Prič. 3, 35.

běžumnikov, *adj.* što pripada *bežumniku*: Misao *bežumnikova* grijeh je, i podsmjever je gad ljudski. Prič. 24, 9.

běžumnost, **běžumnosti**, *f.* vidi *bežumlje* 1 i 2. bespamet. — 1) Vigjaste li Turci, braće draga, *bežumnosti* našijeh glavara. Npj. 5, 501. — 2) O lakomei, prokleta vi duša, na svašto li ljude načerašete, na *bežumnost* i na pakost ljutu! Npj. 5, 59.

běžvjeran, **běžvjerna**, *adj.* *infidelis*, bez-vjeran, koji ne vjeruje koje vjere. — Kako ćemo rajom upravljati . . .

od vlašćoga roda *bezyjernoga*. Pjev. crn. Sijekuće Turke *bezyjerni* hajduke. DARj. 278b. *adj. tako slož.* lakovjeran, malovjeran, suvjerjan.

bezyjernik, (u C. G.) Rj. *vidi* nevjeran, nevjernik, nevjernjak. — **1)** koji nema vjere, *der Treulose, der Unactreue, infidelis*: Od Turčina stara *bezyjernika*. Rj. *koje ne drži zadane vjere*. — **2)** koji ne vjeruje vjere koje, *der Unglaubige*: Kad vigjose Turci *bezyjernici*. Npj. 5. 226.

bezyvodan, bezyvodna, *adj. n. p.* zemlja, mjesto, *wasserlos, carens aquis*. Rj. *bez-vodan, bez vode, gdje nema vode*. — Sinjavina, goletna i bezvodna velika planina u Heregovini. Rj. 681a. *Ohlaci* bezvodni, koje vjetrovi prenose. Jud. 12. Sada je posagjena u pustinji, u zemlji suhoj i bezrodnoj. Jezek. 19. 13. Nemoj misliti da ću te zavesti u kakvu bezrodnu pustinju, iz koje ćeš jedva čekati da izideš. DP. 71.

bezyvodica, *f. aquatic inopia*. J. Grupković. DARj. 279a. *bez-vodica, kad nema vode*.

bezyvolnik, *m. (u Grlju)* čovjek, koji nema vola, *der keinen Ochsen hat, bobus caruus*. Rj. *bez-volnik, koji je bez vola, isp. jednovolnik, dvovolnik*.

bežen, *adj. coelebs, bez žene, neženjen, bez-žen, isp. neoženjen, u Stullija i: Ruskoga, isp. mnogožen*.

beženstvo, *n. vita coelebs, coelibatus, bez-ženstvo, stanje onoga koji živi bez žene: die Ehelosigkeit, u Stullija i: Rus. vidi* bečarluk, *isp. jednoženstvo, dvoženstvo, mnogoženstvo*.

Biać, Bišća, *m. vidi* Bihać.

biber, *m. Pfeffer, pipero, cf. papir*. Rj. *Biber* je zrno maleno, ali pred gospodu izlazi. Post. 12. *ake. je* od DARj. 280a.

Biberće, Biberćeta, *n. u pripovijeci ime čovjeku malu kao biberovo zrno, ake. od Daničića*, ARj. 280a: Bila žena nerotkinja, pa molila Boga da joj da da rodi, makar bilo dete kao biberovo zrno... U tom Biberće dogje u grad... Kad progje nekoliko dana, eto ti Biberćeta. Npr. 264—266.

biberćenje, *n. das Pfeffern, pipervatio*. Rj. *verbal. od biberiti, radnja kajom tko biberi što*.

biberiti, *rim. v. impf. pfeffern, pipero, pipere condio*. Rj. *biberom začinjati, v. pf. slož. o-biberiti*.

Biberlija, *m. prez. ime: Petar Biberlija*. Danica 1, 123.

biberni, *adj. n. p.* zrno. Rj. *vidi* biberov, što pripada biberu.

bibernjača, *f. Pfefferbuchse, pyris piperis*. Rj. *sudić u kom se drži biber, za obličje isp. cukrenjača. — riječi s takim nast. kod ajgirača*.

biberov, *adj. n. p.* zrn. *Pfeffer-, piperis*. Rj. što pripada biberu, za nast. ov *isp. aptov, vidi* biberni. — Makar bilo dete kao biberovo zrno. Npr. 264.

biblija, *f. Sveto Pisma, die Bibel, biblia*: Istorija prvog svijeta po bibliji. Priprava 88. One psalme od kajanja, koji i sad stoji u bibliji. Prip. bibl. 73.

biblijaš, biblijaša, *m. koji se bavi oko biblije: Sad se čuje da su velika gonjenja (i po Angliji) protiv biblijaša postala. Straž. 1886, 704. (gonjenja iz slavensko-srpskoga mj. gonjenja). — za nast. vidi* bradaš.

biblijski, *adj. što pripada bibliji, biblisch, biblicus*: Teće Jordan tiho udarajući o biblijske bregove svoje dokle ne uterć u jevangjelsku pripovijest. DP. 310.

biblićka, *f. vidi* knjižnica. — Kopitar otišao poslovima carske biblijoteke u Pariz. Opit VI. U Biogradu u narodnoj biblijoteci. Rad 1, 174.

biblićkār, biblićkára, *m. bibliothecarius, vidi* knjižničar. — O tom sam radio sa G. Kopitarom, č. k. dvorskim biblićkarom. Rj. VIII.

bićak, bićka, *m. ime nerastu, kojim se zove kad se name sevinje: U bićak! Lj. Stojanović. DARj. 280b*.

bić, bića, *m. — 1)* die Peitsche, flagellum, scutica, Rj. *gen. pl. bića i bićeva, postavljen od biti (bijem). Daničić, ARj. 281a. biće, za nast. isp. tka-ć, isp. kamlđžija, kamlđžija, korbac, krbać. — Gijjotuljka, gijjotka, veliki bić, kojim se četiri vola tjeraju. Rj. 149b*.

Iskrazio švigar na biću, 234b. Hajkača. Rj. 801a. (bić što ratari tjeraju volove njome). Crnogori biće, što su bili, bić tiranu vazda od starine! Npj. 5. 475. Olac vas je moj sibaio bićerima. Car. 1, 12. 11. Pucuju bićevi, točkovi prašte, i konji topoču, i kola skaču. Naum 3. 2. — **2)** pramen kose zove se bić hudaći nalik na nj: Šjutradan ova gjevojka odreže bić kose zlatne i pošlje babu na pazar. Npr. 261.

bićak, bićka, *m. Turski bićak, nož. Daničić, ARj. 282a. — Bićak čini mi se u nas znači nož (a ne britva), ali se u pravome Srpskom govornu ta riječ slabo čuje. Pis. 41. Madž. biseak i bieske džepni nož, kojemu se u nas kaže bekuta, keba, kustura, škloca.*

bićalje, *n. der Peitschenstiel, manubrium scuticæ*, Rj. držalo od bića. — riječi s takvim nast. držalje, metalje.

biće, bićeta, *n. das Sterlein, turculus*. Rj. mlad bik.

bićić, *m. dem. od* bik. Rj.

bićinovac, bićinovec, *m. Art grosser Messer (Hand-schar), cultri majoris genus*. Rj. nekakav veliki nož (handčar?). *isp. bićak*.

bićji, *adj. što pripada biku, bikovima: Glavu bićju na trup od juneta. Šćep. 13. govori se i u Hrv. n. p. bićje meso, ake. od Daničića*, DARj. 282b.

bićkārānje, *n. das Knütteln mit der Peitsche, sonitus flagelli*. Rj. verbal. od bićkarati, radnja kajom tko bićkara.

bićkarati, bićkārām, *v. impf. (u Baranji) mit der Peitsche knallen, insonare flagello*. Rj. puckerati bićem.

bićkaš, bićkaša, *m. (u vojv.) ein liederlicher Mensch, dissolutus*. Rj. razuzdano momče. Madž. bieskás, lupež koji krade iz džepova (biće). *isp. bićak*.

bićkija, *f. čim čiznari sijeku kožu, der Schuster-kneif, cultellus crepidarius*. Rj. bićkija.* čim čiznari (sarači) sijeku kožu. Rj.³ *isp. bićak*.

biće, *n. Rj. verbal. od biti, i po tome je biće — 1)* stanje u kojem se što nalazi tijekom što jest; *das Sein, to esse, existentia*. — **2)** iz ovoga se značenja izvode druga — **a)** stanje u kojem se što nahodi po svemu po čem je ono što je, *essenz, natura, essentia, substantia, Njem. Wesen, Wesenheit*. Rj. Daničić, ARj. 283a. *vidi* bistvo, i *syn. ondje*. — Koji (sin Božji) budući sjajnost i obličje bića njegova (Boga) ... sjede s desne strane prijestola. Jevr. 1, 3 (*figura substantiæ ejus; Ebenbild seines Wesens*). Cisto je u tjelesnom smislu, što je bez itega drugoga ... ono po tome može biti i samo, a po tom biva i kao pravó, ničim nepomjereno u seom biću. Daničić, ARj. II. 40b. — **b)** što u koga jest, te ga ima: imanje. Daničić, ARj. 287b. u Rj. biće, *n. (u Dubr.) der Bestand, das Vermögen, Habe und Gut, substantia, facultates*: ostao bez bića. Rj. *vidi* imanje 1, i *syn. ondje*. — Odmijela bi mu u kljunu svraka biće, a ne bi mu ni deva čudnu. DPost. 89.

bićlisānje, *n. u Gijjorjica, cultatio* — ne prestaje ta uredba i to bićlisānje bogoljubno. Stullj. verbal. od bićlisati, radnja kajom bićlise *n. p. starulj*.

bićlisati, bićlisēm, *v. impf. u Gundulića, cultare, gestire, lactos agere dies* — bićlisi slavici. Stullj. *ake. po* DARj. 288b. *pjevati, i pjevajući provoditi vrijeme, podrikirati od veselja; osobito se govori za ptice. Svaka ptica svojijem glasom bićlise. DPost. 117. Pjevati (o pticjrm pjevanju) i u Delabele (cantare) i u Stullića, X.*

Bihać, Bišća, *m. — 1)* izmeggju Trogira i Kastela na glavici oko ¹/₂ sahata od mora zidine od staroga grada. — **2)** grad u Turskoj Hrvatskoj. Rj. *vidi* Biać Bišće.

Bihor, *m. vidi* Bior, kraj u južnoj Srbiji. orake (sa h) u DRj. 1, 42. kako se h gdješto ne izgovara ili se pretvara u j ili v, u narodnim pjesmama ime Bior, Bijor i Bivor, koje vidi.

bijeda, *f. (voc. bijedo)*. Rj. — **1)** zlo, nesreća, ne volja, osobito koja narali na čovjeku iznenada ili bez uzroka: Sačuvaj me Bože bijede neridorne. Našta g:

bijeda na svu putu. U stara mladina žena *bijeda* gotora. Rj. — *Snašla ga bijeda*, Rj. 697b. *Snašodi (koga) bijeda*, 698a. Teva m' koja sukobiti beda. Npj. 2, 357. Meću Marku na skut na dolamu, ne bi li se bela ostarila; al' se beda ostariti ne će. 2, 437 (*bijeda, čorjek od koga dolazi zlo*). Jedva čekam, da se skine *bijeda*, 4, 140 (*čorjek*). Da Vas još koja beda napadne. Straž. 1886, 702. Bez novaca muka i *bijeda!* 1886, 1602. Znajući ja, u kakvoj je *bijedi i nevolji*. 1887, 284. *vidi* al, belaj, čudo, napast, sijaset — 2) *unverdiente Beschuldigung, calumnia*. Rj. *potvora*: Štogod stekli, sve Tureima u *bijedu dali!* Rj. 349a. *Bijeda* na pravoga krivca (u šali, kao pravdajući krivca). Posl. 12. Od jalove krave mljeka traži. (kad ko udari u *bijedu*). 253. *udariti u bijedu: stati bijediti koga*. *Navrž mi bijedu da je tovar psa uio*. DPost. 70. Ne iznos'te globa ni poreza, ne iznos'te na rajnu *bijela*. Npj. 4, 134. Slučajevima za *bijede* na jedinstvene ljude (n. p. *da* je koji što rekao protiv Turaka i t. d.) nema ni broja. Danica 2, 83. *Pasti u bijedu, da sam je ja ubio*. 2, 140. *vidi* kleveta, opast, pobjeda 1, *potvora*, museveda.

bijedan, *bijedna*, *adj.* (u Dubr.) *erbarmlich, miser, cf. žalostan, tužan, nesrećan*. Rj. *vidi* i jadan, vajan. — *Bijedna* ti kola, kad ti nijesu tvoja. DPost. 6. Ili mačka ili maćak, zginitu će *bijedni sračak*. 32. Dok skinem s vrata ovaj nesrećni i *bijedni Rječnik*. Straž. 1886, 1386.

Bijedin *Grād*, *m.* u pripovijeci. Rj.

bijediti, *bijedim*, *v. impf.* koga, *ungerecht beschuldigen, inique accuso, cf. potvorati*. Rj. *vidi* i klevetati, lagati 2, musevediti, napletati 2, oblagivati, opadati 3, panjkati, pridizati 2, *v. pf. slož.* o-bijediti, *po-* — **Bijednik**, *koji koga bijedi*. Rj. 21b. On joj pripovjedi kako *ga* na novo otac *bedi*. Npr. 210. Ima li on u tome pravo, ili me samo *bijedi*. Odg. na ut. 5. Neka car ne *bijedi* tukim što služe svojega. Sam. 1, 22, 15.

bijednik, *m.* koji koga bijedi, *ein falscher Ankläger, calumniator, cf. napasnik, opadnik*. Rj. *vidi* i klevetalo, klevetnik, musevedžija, opadač.

bijeg, *m. die Flucht, fuga*: *Bijez* su sramni, al' su probitačni (Posl. 12). Rj. — Sramotni su *bijez*, ali su korisni. DPost. 113. Ne će biti *bijega* brzomu. Amos 2, 11.

bijegati, u pjesni mjesto *hjegati* da bi se vrsta ispunila: Pleći daše, *bijegati* staše. Rj. *vidi* i bijezati.

bijegjenje, *n. das ungeredite Beschuldigen, accusatio iniqua*. Rj. *verbal. od* *bijediti. rudnja* kojom tko *bijedi* koga.

bijel, *bijela*, *adj.* (*bijeli, comp. bjelij*), *weiss, albus*, Rj. *vidi* bio, bijla. *dem.* *bjelijast, bjelčast, subjel, subjelast*. — *Bijela* loza, *f. die Waldrube, clematis vitalba* L. Rj. 24b (*vidi* pavetina, pavit, pavitina, skrobut, skrobutina, skromut, skromutina). *Bijela nedjelja*, *f.* Rj. 24b. *nedjelja dana* pred uskršnji post zove se u naroda istočne crkve *bijela* zato, što je te nedjelje slobodno jesti *bijeli smok*. Daničić, ARJ. 314b. u naroda zapadne crkve zove se po nekim krajevima (a dješto i u narodu istočne crkve) cijela *nedjelja dana* po uskršu (osim ponedjeljnika koji se zove uskršnji) *bijela: bijeli utorak, bijela srijeda* i t. d., i po tom *bijela nedjelja*. Iveković. *Bijela subota*, *f.* u nas bi to značilo subota u oči *bijelijeh poklade*, ali u Dubrovniku tako se zove velika (u oči vaskrsenija), a *nedjelja* čitava i ondje se zove velika *nedjelja*. Rj. 24b (*po drugim krajevima naroda našega zapadne crkve* *bijela* je subota *prva* po uskršu. Iveković. *isp.* *bijela nedjelja*). *Bijele poklade*, *f. pl.* *nedjelja* u oči časnoga posta zove se *bijele poklade*. Rj. 25a. *Bijelo zelje*, *n.* (u Dubr.) *Art Kraut, herbar genus*. Rj. 25a (nekakav kupus). *Bijeli grašac*, nekako grozđe. Rj. 99a. *A belaj dvorkinji* barmu pozlačenu. Rj. 113b. *Bijeli luk*. Rj. 335a. *Mačvanka, bijela bundera*. Rj. 349a (*vidi* i beskorka 2, misirača). Prekri kulu teškim

olovom, a omaza *srebrom bijelijem*. Rj. 157b. Od mora do mora, do *beluga Danava*. Rj. 500b. *Bijela pravica*. Rj. 564a. *Bijela us, Kleiderlaus, pedicula vestiment*. Rj. 795a. *Džigerica bijela*, pluća. Rj. 831b. Za jaslina stajao *bijel konj*. Npr. 8. Ona je bila *bjelja od snijega*, rumenija od ružice. 103. U lieu *bijela kao gorski bijer*. 130. S jedne strane *bijel kao ora*. 144. Oba spavaše do *bijele zore*. 188. Koji nas je nahranio *bijeloga* *bjelba* . . . kako ti znaš, da je *bjelb bijel*. 308. Ja sam željna *bela sveta*. Npj. 1, 145. Grad gradika *bijela vila*. 1, 151. Kad u jutru *beo dan* osvanu. 1, 168. Ali *Jela na bilom pendžeru*. 1, 242. Vadi majka svoju *bijelu dojku*. 1, 254. Ne dam, bozne, mog *bisera* *bijela*. 1, 430. Roni suze *niz bijelo lice*. 2, 1. Viknu Miloš iz *grla bijela*. 2, 153. Nagrdi mi *prebijelo lice*. 2, 352. Nek ustavi na istoku sunce, i *bijeli mjesec* na zapadu. 3, 62. *Bijeli zubi* dva niza bisera. 3, 257. *Bjeo Sapou* ne *bijelio* se, već u živog vatri izgorjeo! 4, 208. U ruci mu vezena šišana, a za pasom *bijeli* *cišeci*. 4, 443. Dokle dogje . . . popu Luki na *bijele ruke*. 5, 63. Tanka je kao šibika, *bijela kao knjžica*. Here. 208. *Bijele mjedi* za crnijeh dana. DPost. 6. Daću im kamen *bijel*. Otkriv. 2, 17. Ako bude *bijel otok* na koži, guba je zastarjela. Mojs. III, 13, 10.

Bijela, *m. ime muško*: oko godine 1120 veliki župan posta raški župan *Bijela* Uroš . . . Od *Bijele* Uroša vidimo vlast u jednoga plemena. DM. 3.

bijelā, *f.* — 1) (u C. G.) na oku, *der (graue) Staar, glaucoma, cf. biona*. Rj. *vidi* i *bijelo*. — 2) u *postorici*: zašao kao *bijela* po pazaru (Posl. 87). Rj. (*zaredio od jednoga da drugoga*). *bijela (pseto)*. Rj.³

Bijeli, *Bijela*, *adj. pridjev se ovaj pridjevu riječima, koje s njim binaju imena mjestima i brdima: Bijela Crkva, f. varošica* u Banatu. Weisskirchen. Rj. 24b. *Bijela Gora, f.* planina između Grahova, Krivosija, Korjenića i Trebinja. Rj. 21b. *Bijeli Grob, m.* brdo kod Užica. Rj.³ *Bijelo Polje, n.* varoš u Here. (kod vode Lima). Rj. 25a.

bijelac, *bijelca*, *m. Rj.* — 1) *bijel konj, der Schimmel, equus albus, vidi* *bjelaš, bjocat*. — 2) *gen.* *bioea*, (u gornj. prim.) u jaju, *vidi* *bjogac*. Rj. *vidi* i *bjelance, bjeluce*. — 3) *Pracmonstratenser, pracmonstratensis*. Rj. *redornik koji po pravilu svoga reda nosi bijelo odijelo; takei su redornici dominikani, premonstratenci* (u Ugarskoj), *i drugi*.

bijeliti, *bjeljim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* do-bijeliti, *o-, po-, n-, za-*, — 1) *n. p. platno, bleichen, insolare*. Rj. *činiti što bijelim*: *Platno bele* *beljare* *devojke*. Rj. 22a. *Bijeli* *nire* *Stonjskijem morem*. DPost. 6. *Ne bijeli lice*, ne rumeni. Npj. 1, 371. Pa pogjose u banju na vodu, da *bijele prebijelo lice*. 3, 296. *sa se, pass.* Kad se *bijeli* *n. p. platno, prejga*. Rj. 28b. — 2) *sa se, reflex. weiss aufliegen, fucare se*. Rj. *bjelilom se mazati*: *Nije lijepa, nego se gradi, t. j. bijeli se i rumeni se*. Rj. 97b.

bijelka, *f.* Rj. *uopće bijela životinja, a osobito bijela kokoš, Name für eine weisse Henne, alba (galina)*. Rj. — 1) u *Hrv. se zove tako i riba koja se zove i* *bjelica, albunus, isp. bijeljka*. — 2) u *pjesmi* *bijelka* *bijela bederija*: *Izvede se bilka bederija*. HNpj. 4, 35.

bijelo, *n.* na oku, *der (graue) Staar, glaucoma, cf. bijela, biona*. — *Biona*, *bijelo* na oku. Rj. 26b. *Bijelo* *babi* na oku, pa ne *vidi*. Posl. 12. *Belja, čeljade* koje ima *bijelo* na oku. Daničić, ARJ. 230a.

bijelonja, *m.* *bijel vo, ein weisser Ochse, albus (bos)*. Rj. *s tukrim nast. imena colorima vidi* *kod vo*.

bijelost, *bijelosti*, *f.* *vidi* *bjelina, bjeloća, Daničić, ARJ. 383a. akc. 295a.*

bijelj, *m.* (u Dubr.) *die Kotze, schafwollene Decke, gausape, amphitapa, cf. guber, čebe, biljac, Rj. ru-nena pokrivača i prostirača, vidi* i *bijeljac, gunj, ponjava*. — *ayum*, *bjelijetina, bjelijinja*. — Pruži noge dokle *bijelj* *zapovijeda*. Pruži noge koliko je *bijelja*.

Posl. 265. Koliko bijelja čutiš, toliko noge steri. D'Posl. 48. Ne će se bijelj za jednu noć. 71. Ne prostri veće noga nego bijelja čuješ. 74.

bijeljjenje, *n.* Rj. verbal. od 1. 1) bijeliti, 2) bijeliti se. — *II.* 1) bijeljiti, 2) bijeljiti se. — *I.* 1) radnja kojom tko bijeli što, *n. p.* platno, lice (das Bleichen insolatio. Rj.). — 2) radnja kojom se tko bijela, bjelilom se maže (das Weisseschminken, fucatio). Rj. — *II.* 1) stanje koje biva kad tko bijeli, postaje bijel. — 2) stanje koje biva, kad se *n. p.* snijeg bijeli (das Glänzen, Weisssein, albitudo). Rj.

bijeljjeti, *bijeljiti*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-bijeljjeti (izbijeljiti), *or. po-za- (i) se.* — *I.* weiss werden, albesca. Rj. postajati bijel. — Bijeli ćeljade, kad sijedi DARj. 295a. — 2) sa se, reflektiv. weiss glänzen, albedo: bijeli se snijeg. Rj. sjati se bjelilom, sjati se od bjelila, dem. bjelasati se. Grlu joj se (djevojeći) bijeli, kao snijeg u gori. Npj. 1. 412. Ona (Ana) š' biti baž ko gruda sniga. HNpj. 3. 525.

Bijeljina, *f.* Rj. *v. roš* u nahiji Zrorničkoj u Bosni.

Bijeljinae, *Bijeljinae*, *m.* čovjek iz Bijeljine. Rj. — A Stanjlo ode Bijeljini . . . onje Stako desi dva Turčina. *Bijeljinae* Omera Ismića. Npj. 4. 332.

Bijeljinski, *adj.* Rj. što pripada Bijeljini.

bijeljka, *f.* (u Hrv.) nekaka riba (može biti pešč), eine Art Fisch, piscis genus, cf. kostreš. Rj. isp. bijelka, bjelica.

bijenje, *n.* verbal. od 1. biti (bijem), koje vidi — *II.* od biti se. — *I.* radnja kojom se tko bije s kim. — 2) radnja kojom se biju ribe.

bijes, *m.* Rj. (u loc. sing. bijesu, gen. pl. bijesâ i bjesovâ). — *I.* die Wuth, rabies: bijes te skolio (govore psitetu). Rj. vidi bijest, bjesnilo, bjesnoća. — 2) ili je otišao u hajduke od bijesa (Muthwille, Uebermuth). ili od nevolje? vidi bijest, objest. — 3) Alter der jugendlichen Blüthe, actus florens: Do kad bijah na bijes djevojka. Rj. napon, pladost u mladosti. — 4) daemon, vidi gjavo, i syn. ondje — Bjesomučan, koga bijes muči, daemoniacus. DARj. 389b. i sad se čuje u mnogim krajevima naroda našega: bijes ga odnio! oramo će ići i oro: Nemala baba bijesa, nego kupila prase (da je podrije.) Posl. 203.

bijesan, *bijesna*, *adj.* (bijesni, comp. bjēsni). *adv.* bijesno) Rj. — *I.* wüthend, rabiosus Rj. bolestan od bjesnoće, vidi goropadan, mahnit 2, smušen. — Razvalio vilice kao bijesan pas. (kad ko mnogo govori i viče). Posl. 269. No se čuvaj bijesnoga ruka. Npj. 4. 327. 2) übermüthig, superbus, insolens: silan i bijesan. Rj. — kao bijesan, prevr' ljad, razdražen, žestok, vidi drnovan, drnovit, ohol, zgranov. — Vilovnjak, bijesan čorjak kao da su vile u njemu. Rj. 62a. Zuluhač 2, kaže se bijesnu rolu, ein unruhiger Ochs, bos insolens. 207b. Peče ga salo. (bijesan je dobro mu je). Posl. 247. Poplješti bijesna, da je bješni. 255. Sto je hudo i odrpano, to je bijesno i pomamno. 357. Koliko je zoran i bijesan! Npj. 4. 54. Bila je kuća Pešikalova zadružna i silna i bijesna, koja se nije bojala nikoga. 4. 93. (Vuk). Ali se oni, obojica silni i besni, ne slože nikako. Danica 4. 23. Kolikogod što je Jugović bio naučen i pametan, toliko je bio ponosit i bijesan. Sovj. 91. Bijesni rubori morski, koji se pjene. Jud. 3. — *adv.*: Ponositom i objesnom ime je podsnijevač, koji sve radi bijesno i oholo. Prič. 21, 24. — 3) koji ima bijese, δαιμονίαχος, qui daemonia habet, der von den Teufeln Besessene: Privedoše mu . . . bijesne i mjesečnjake, i uzete. Mat. 1. 21. vidi bjesomučan.

bijesnica, *f. furiosa*, *bijesno žensko*: O derojko bjesnice, već progloše mesnice; nit' se češljaj ni gladi, već dozgoše pokladi. Ij. Kovačević. DARj. 299a.

bijesnik, *m. furiosus*, *bijesno muško*: Oj ti momče bješnice, progjose ti mesnice; metni češalj pod kamen, udri glavom u kamen. Ij. Kovačević. DARj. 299a.

bijest, *f.* (u Hrv.) bijes, bjesnoća, Uebermuth, insolentia. Rj. vidi bjesnilo, objest.

biježati, u pjesmi mjesto bježati, da bi se vrsta ispunila: Biježaoš, no pobjeći ne ćeš. Rj. vidi bijegati.

Bijor, *m.* kraj u južnoj Srbiji: On pokupi sve Gusinje redom, Suvodola i Bijoru ravna. Npj. 4. 216. vidi Bihor.

bika, *bika* (bika) — *I.* der Stier, taurus. Rj. vidi bika, bak, subičina, dem. bičić. — *augm.* bikonja. — Pod bikom june tražiti. Posl. 25. Bikovi njihovi skaču, i ne pronasaju; krave njihove tele se, i ne jalove se. Jov. 21, 10. Jednorozci će sići s njima i junci s bikovima. Is. 34, 7. — *Vodni bik*, die Rohrdommel, ardea stellaris. Rj. 69a (bukava 1. ptica). — 2) (u Srijemu) lukova prorajšjika, der Saamenstengel (bei Zwiebel), germ. cepae, cf. hačva 2. Rj. vidi i evolika, eima, vreteno 3.

bika, *m.* vidi bik. Rj. upravo *augm.* od bik 1, ali dolazi kao i bik 1. DARj. 300a, isp. bikonja.

bika, *f.* (u Bosni osobito po varošima) vidi nena. Rj. nena, kod Muhamedovur: majka.

biknuti se, *bikne se*, *v. r. impf.* (u Dubr.) kako ti se bikne? wie geht's dir, wie befindet du dich? *quomodo valet?* Rj. isp. obicni se, privikavati se, *postanija kojega* i na-viknuti, s-viknuti, samo što se u biknuti v promijenilo na b. isp. Korijeni 189. — *dobuzi i bez refleks.* se kao *ghogol uprelazan*: Kako tko nikne, tako i bikne. D'Posl. 44.

bikonja, *m. augm.* od bik, taurus. Ij. Kovačević. DARj. 300b, isp. bika. — *riječi s takim nast.* kod bakonja.

bikovanje, *n.* das Betragen als ein Stier, ritu tauri. Rj. verbal. od bikovati, koje vidi.

bikovati, *bikujem*, *v. impf.* sich als ein Stier betragen, taurum imitor. Rj. rbalati se, živjeti kao bik.

bikovit, *adj.* *n. p. vo*, Stier-Ochs, bos taurus. Rj. vidi bakovit, isp. subičina. — *adj. s takim nast.* kod barovit.

bikulje, *bikulja*, *f. pl.* vidi vitice. Rj. zakorčeni rlas, die Haarlocken-cirri, vidi i kivrčica, krkmeta, pipak, vvojak; zolufe, zulovi.

bila, *f.* (u Šumadiji) vidi kosa 4 (cf. bilo). Rj. i kod bilo syn.

bila*, vidi bilah, bilaj.

bilah*, Boga mi; pomajviše dobuzi riječ sastarjenu s drugom istoga značenja: valah-i-bilah, i ohje bez h: vala-i-bila, i sa j mjesto h: valaj-i-bila, valaj bilaj. i sprijeda sa h mjesto v: halaj bilaj. — Turčin mi u reč: *Valaj tuš smo* u jednoj misli . . . A Turčin se odmah utakne: *Valaj i bila*, baš sam to bteo da izreknem. Npr. 257. *Vala i bila* dok uzjašem mojega brnjaša . . . ja ću sam udariti na 500 uskoka. Npj. 4. 462. *Valaj bilaj* i tako mi duša! 5. 352. *Halaj bilaj*, kaurin nijesam. 5. 513.

bilaj*, vidi bilah.

Bilaj, *Bilāja*, *m.* zidine od staroga grada na glavici više Gopića u Lici. Rj. isp. imenu s takim nast. Blagaj, Kosmaj, Ljubljaj, Maglaj, Milaj, Oblaj, Rožaj.

bili-biljūr, *m.* (st.) Jedna gora od *bili-biljura*. Rj.

— Sastavio sam *bili-biljur* . . . *Bili i ekrlj* može biti da nijesu prave Turske riječi, nego da su od naših po Turski uzete, prvo od *bijeli* — *bili*. Npj. 1. IX. a *Daničević kuće* (ARj. 301b): može biti da je (*bili*) kao početak riječi *biljur* udvojen. Po mišljenju *Vukoru* je dakle *bili-biljur* — *bijeli kristal*, po *Daničeviću samo kristal*.

bilijār, *bilijāra*, *m.* Franc. *billiard*, *Biljarda*, soba gdje stoji *bilijār*. Rj. 25b.

bilo, *n.* — *I.* kao velika kosa, iz koje su manje kosnjice otišle na stranu. *Art Bergkette, montes continui*. Senjsko *bilo* zove se jedna takova kosa između Velebita i Vratnika. Rj. vidi lila; brdo, i syn. ondje. — 2) u grabalja ono u čemu zupci stoje, *das Quer-*

holz eines Rechens, woran die Zähne befestigt sind, pectinis fœnarii pars dentata. Rj. — 3) *der Puls, die Schlagader, arteria.* Rj. *bijenje, kveanje žile i sama žila:* Opipa nam bilo (Puls) na različnim mjestima. Danica 2, 135. — 4) *vidi klepalo.* Rj. *daska, u koju se po pravoslavijem manastirima bije (udara) mjesto zvona.* *vidi i čekalo 2, čektalo, klepetalo, zvečka.*

bilj. *m.* (zap.) *vidi bijelj.* Rj. *ali je oraj goror zapadni prešao gdje i gdje i u južni.* *isp.* biljac, biljetina.

bilja. *f.* ime bijeloj kozi. Rj. *od adj.* bio, bijela, *promijenivši* ije na i, *koje nije samo po zapadnom gororu.* *isp.* bilj. — *riječi s takrim nast.* bilja, češlja, bodlja, duplja, krelja, krlja, maklja, nedjelja, raklje, rašlje, šiklja, taklja, trklja, telja, truhilja i t. d.

bilja. *f.* (u Here.) *ejepanica ili onako drvo čvor-nato, koje se ne da ejepati, das Scheit, lignum fissum.* *cf.* biljka 2. *vidi i ejepka, hvatljika, dem.* biljica. — *postanjam od biti (bijem).* DARj. 303a.

bilja. *m.* ime bijelu volu. Rj. *za i mjesto je isp.* bilja.

biljac. biljea *m.* (u Hrv.) *vidi bijelj.* Rj. *i će biti samo po zap. gororu.* DARj. 303a. *po južnom* biljeac, *koje vidi.* *ostala syn.* kod bijelj.

biljača. *f.* (oko Sinja) *suknena ženska haljina (s rukavima), koja je ostrag smrskana, a sprijed sašivena kao sukinja, niz prsi je obično s desne strane nakićena srebrnijem pucima; cure isprošene i koje su za udaju, nose ovaku haljinu plavetnu, koja se zove modrina.* *Art Frauenkleider, vestis muliebris genus.* Rj. *i je po zap. gororu.* *vidi bilječa, vidi i ganj.* — *Žene košulje onda (zimj) ne nose, već mjesto nje biljaču ili modrinu.* Rj. 593b.

biljarda. *f.* (u C. G.) *soba gdje stoji biljar, Billardzimmer, sphæristarium;* Ulećeše na vrelu Cetinje, u biljardu slavna gospodara. Rj. *Ital.* bigliardo. — *Gospoda . . . na jedno se brzo okupila, u biljardu te se sastadoše.* Npj. 5, 11.

biljarica. *f.* *die Kränterkennerin, herbaria;* U mene je biljarica majka, svakome me bilju naučila. Rj. *ženu koju poznaje bilje i njim vidu.*

bilje. *n.* *Kräuter, herbae.* Rj. *voll.* jedno iz eje-logu svoju drusteu (bilja); biljka, *razlikuje se od drveta i od trave, ali se u nauci u bilje uzima i drvo i trava.* — 1) u *čiem smislu:* Gospino bilje. Rj. 95b. Pod pazuhu bocu trusovine, u koju su bilja od planine. 753a. Pošla da bilje kroz goru bere da njim mladice zamagijčava i u zvjerdal pretvara. Npr. 91. Pomiješa mu u vino rakiju i neka mirisnu bilja. 107. Čubar bilje, beru l'te gjevojke? Zašto mene brau' ne će gjevojke, kad od mene sva gora miriše? Npj. 1, 368. Kad sam prvu večeru donela, u večeru detectora bilja. 1, 168. Zar ti nisi, sine, muška glava? Zar ti nemaš nu srušicu bilja? 1, 618. (na srušicu bilje: u mužu moć roditeljska). Ne znaš kaku bilja od omraze, da omrazim brata i sestricu? 2, 15. Kaži mene bilja od omražja, da omrazim snahu sa gje-verom. Here. 117. Bilje, što nosi sjeme po svojim vrstama. Mojs. 1, 1, 12. Evo, dao sam vam sve bilje . . . i sva drveta rodna . . . to će vam biti za hranu. I. 1, 29. Neka ndari građ na sve bilje po polju . . . i sve bilje u polju potr građ, i sva drveta u polju polomi. II. 9, 22, 25. — 2) u *širem smislu kao u nauci što se uzima:* Najviše životinja i bilja napreduje samo u nekijem klimatima. Priprava 4. Bilje još nije sve izbrojeno. 5. Adjektivna od osnova koje su u supstantiva koga mu drugo roda koja znače bilje ili rod od ujeva ili što se s njim izjednačuje . . . bademov . . . brestov . . . dubov . . . Osn. 91.

biljeg. *m.* biljega. *f.* Rj. *vidi bjeleg, bjeljeg.* 1 a) *Kennzeichen, nota.* Rj. *signum.* kao znak. *vidi biljeska 2.* — Vo crn bez biljege. Rj. 72b. Da donese

biljegut. j. da dokaže. Rj. 331a. Stečak, otesan kamen koji se meće na grob ili za kaku drugu biljegu. Rj. 715a. Kakav biljeg ima ova gjevojka i na kojemu mjestu . . . a on podviruj ne će li joj biljegu vijjeti . . . ima li kakav drugi biljeg. Npr. 100, 102. (vidi ben, madež, mladež). Rana ako se izliječi, poznaje. Biljeg. Postl. 269. Dug jezik biljeg je kratka života. DPostl. 20. On joj diže rukav desne ruke, i gleda tri biljege crne. Npj. 1, 549. (vidi pariše. Npr. 100, 102). Vranac konjice bez biljega. Kov. 85. Odlučim sve što je šareno i s biljegom. Mojs. 1, 30, 32. Zabilježi biljegom čela onijemu ljudima koji uzlišu. Jezek. 9, 4. Isto je toliko vrijedno bilo i spomenute riječi . . . kakvom god biljegom obilježiti. Rad 15, 181. — b) biljeg je takogjer ono što se zadobije u boju, jer je znak junaštva, pohlede; Siegeszeichen, truppenem; Svaki nosi biljeg od Turčina, netko sablje, a netko barjake. Npj. 4, 83. Svaki nosi biljeg od Turčina, netko kopje, netko Tursku glavu. 5, 96. Tu Srbina, braće, ne imaše, ko ne vodi konja sednika ali dobar biljeg sa Turčina. 5, 196. — c) znak po kojem se nagajaju da bi što moglo biti, ili čim se čara, vraća; Anzeichen, omen; Mrke gaće, zli biljezi. Rj. — Zli biljezi, mrke kuku-ljice. Postl. 91. *vidi bilježe; zlamenje 2, znamenje 2.* — d) biljeg ili biljega biljeska 2; Anmerkung, adnotatio; Neka se spomene (ošim narodnijeh pjesama i uza njihov različnih biljega) samo Srpskoga Rječnika. Odg. na nt. 29. Još jednom da kaže, da su ovo sve samo moje biljege koje sam mimogred opazio. Slav. Bibl. 2, 236. *vidi biljeska 2.* — 2) Ziel, meta; Zielscheibe, scopus. Rj. *znak u koji se gajja — vidi cilj, nišan, meta — pa i mjesto gdje mejdau dijeloci gajaju jedan drugoga, u orome značenju upotrebljava se riječ u obliku ženskoga roda:* biljega. — Činj, biljega (kamen ili drvo) u što se gajja ploj-ko. Rj. 825b. Na tome će i na tome mjestu biti trkija . . . Gjevojka stane na biljegu . . . Ja sam ovamo postavila zlatnu jabuku, koji najprije do nje dogje. . . Npr. 104. A ja odob na mome doratu . . . na biljegu gdje je Arap rek'o. Npj. 4, 304. Ja ću baciti tri strijele u kraj toga kamena, kao da gajjam biljegu. Sam. I. 20, 20. Zašto si me metnuo sebi za biljegu? Jov 7, 20. Metnu me strijeli za biljegu. Plač 3, 12.

biljeska. *f.* Rj. biljež-ka, s promjenom glasu ž pred k nu š (gen. pl. bilježakâ). — 1) (u Bosni) ein Merkblatt im Buche, nota, cf. zaloga. 2. Rj. što se metne u knjigu kad se čita, da se zna mjesto. — Pomrsiti n. p. biljesku, verrücken, turbo. Rj. 583b. — 2) kao znak, Kennzeichen, Merkmal, nota. *vidi biljeg, biljega 1a.* — Kad se svratiš s puta u planinu, biljež stine i jele zelene crnom krvi brata rognjenoga, po biljeskahu moreš k meni doći. HNpj. 3, 314. — 3) što se zapiše (zabilježi) uza što u kratko, da bi se ono dopunilo i objasnilo; i što se u knjigu napiše u kratko bez duga raspravljanja; Anmerkung, Notiz, adnotatio. *vidi biljeg, biljega 1d.* — Apendini (je) u svojima istoričkim biljeskama o Dubrovniku pokazao kakva je bila vlada dubrovačka. DM. 336. U dubrovačkom su rukopisu od nekih poslovia dodane biljeske koje je vrijedno spomenuti. DPostl. V. I u zagrebačkom rukopisu ima ovakih bilježaka. V.

biljetina. *f.* (u Hrv.) augm. od bilj. Rj. *po zap. gororu.* *po juž.* biljetina, koje vidi.

bilježenje. *n.* das Bezeichnen, notatio. Rj. verbal. od bilježiti. radnja, kojom tko bilježi što. — Male umiče, načinjene za bilježenje granice po livadama. Rj. 370b.

bilježiti. *žim.* c. impf. bezeichnen, notare. Rj. v. pf. slož. o-bilježiti, po-, za-, isp. biljeg, notiren, annotare, zapisivati što u kratko. — Kad se svratiš s puta u planinu, biljež stine i jele zelene crnom krvi brata rognjenoga, po biljeskahu moreš k meni doći. HNpj. 3, 314. Molim svakoga Srbina, koji bi bio beležio ovake reči, da mi ih pošalje. Npj. 1, XLIII. (beležiti ist.

nu bilježiti juša. Neke sam riječi iz tih starina bilježiti slovima. DRJ. 1. VIII.

bilježje, *n. Zvichen, signum*: Zlo bilježje, svud namorje, aoh pope. Rj. vidi biljeg 1c, zlamenje, znamenje 2. znak po kojem se što nagajja (omen). — *tu čim se vraća, čara*: Da bi znala Budimska kraljica, da dobavi bilje i bilježje, odmah bi se ona nabregjala i rodila ka' jabuka šina. Here, 61.

bilježnik, *m. notarius*. — Stola banskoga bilježnik. Npj. 2. 653. DARj. 311b.

biljica, *f. dent. od bilja f. Rj. vidi* cjepaničica, cjepočica, *isp. biljka* 2.

biljin, *adj. Rj. što pripada bilji, bijelaj koji.*

biljin, *adj. Rj. što pripada bilji, bijelu volu.*

biljka, *f. Rj. (gen. pl. biljaka).* — 1) jedinica onoga što znači bilje; die Pflanze, herba, planta. — a) u užem smislu: Gospod Bog stvori nebo i zemlju, i svaku biljku poljsku i svaku travku. Mojs. 1. 2. 1. 5. Zemlju ovu opaljenu sumporom . . . niti na njoj raste kakva biljka. V. 29. 23. Podignuće im biljku na slavu, i ne će više umirati od gladi u zemlji. Jezeq. 31. 29. — b) u širem smislu, uzimajući u bilje i travu i drvo, kao u nauči što se uzima: Svaka biljka morala je negdje kao divlja rasti. Priprava 24. Od kukre je biljke što . . . pa je od toga načinjen adjektiv a od adjektiva ime bilje (n. p. metlovina) . . . avtovina, bjelovina, brezovina, brestovina. Osn. 171. biljka s takorim značenjem kao da je u ovoj narodnoj pjesmi: Šimune jelo, Ugrine brajko, javorov momak, javorova biljka. Živ. 12. — 2) der Haalm, calamus: Nema drva ni jedne biljke. Suh kao biljku. (kad je ko vrlo mršav. Posl. 297). Rj. misli se biljka sitna, gola, suha, *isp. biljica*. — riječi s takim nast. bijatka, graška, praška, slanika, travka, vočka, žirka i t. d., značeći jedinicu onoga što znači bilje, bujad, grah, prah, slama, trava, voće, žir i t. d.

biljni, *adj. što pripada bilji, Pflanzlich-, plantarum*. — Ovako spolja preobučena zemlja bješe odmah u početku . . . po carstvu biljnom. Priprava 1. Vegetabilni (biljni) turani. 105. U imenima biljnim. DARj. 332a. Prinese raspravu o plemenu biljnom. Rad 21. 195. akc. DARj. 311b. Razgleda stare rastove i granice . . . u biljnome carstvu; promatra po ožnji bukve, ovu nežnu biljnu gospoštinu. Megj. 157. Duboki poznavalac biljnoga blaga zemlje naše. Zlos. 123.

biljober, *m. qui herbas legit, koji bilje bere*, o sv. Jovannu: Sveti Jovan biljober. S. Pelivanović, jamačno za to što se o Ivanju dne bere bilje. DARj. 311b. biljo-ber, *isp. tako slož. riječi kod* buhober.

biljorka, *f. (u Baranji) igla, kojom se veze zlatom. Art. Stucknadel, acus genus. Rj. igla od biljura, kao to se vidi iz narodne pjesme: U ruci joj igla od biljura, veze zlatom na bijelu platnu. Here, 29.*

biljūr, *biljūra, m.* — 1) Brennglas, citrum usturum. Rj. staklo kojom se žezle. — 2) Krystallglas, citrum crystallinum. Rj. najglanji i najčistije staklo, kristal: Pak dohvati darbin od biljura, da pogledne, ko je i otkud je. Npj. 2. 230. Tu ćeš vidjet' drvo čardak, pod badenom čardak od biljura. 3. 490. čardak s prozorima od biljura? U ruci joj igla od biljura. Here, 29. Uze joj (sluškinji) čašu od biljura. HNpj. 3. 339. Sve duvari od vaku biljura. 4. 518.

binbaša,* *m. ein Kommandant von 1000 Mann. chibacha, cf. vojvoda. Rj. bin-baša, od bin (s propovom glasom u pred h na m), tisuća, i baša, poglavac, upovjednik nad tisuću vojnika, vidi tisućnik, tako slož. riječi vidi kod* baša. — Pa on piše knjigu na koljenu, te je šalje narome binbaši. Npj. 1. 275. Bio je binbaša nad svom Srpskom vojskom. Danica 1. 6.

binbašin, *adj. Rj. što pripada binbaši.*

binber-grožje, *binberova grožje, eine Art Weintraube, uvae genus*: A lozica binber-grožjem. Niti hoće pića ni jestiva, nego isto grožja binberova

iz careva nova vinograda. Rj. nekakvo grožje, za koje kaže Daničić. ARj. 312b., da može biti da je sitno crna, te se tako zoro što je nalik na biber; po tome bi i postanje bilo od biber s unctnutim m.

binā,* *f. das Gebaude, aedificium, f. zgrada, građevina. Rj.*

binā-jemin,* *m. : Bivšega negda binā-jemina (Bauaufseher) Bijogradskega. Danica 3. 187. od* binā, *zgrada, i jemin, upravitelj: koji upravlja, nadgleda građevine.*

Binča, *f. tako se zove* Morava kod Ljeskoven: Čekaj mene na Moravi Binči. Rj.

binija,* *f. der Balken an der Thur, in den der Riegel hineingestossen wird, wenn man sie schliesst, trabs recipiens repugulum. Rj. ono na vratima, kada se prevuče prijevorina, kad se zatvoraju.*

binjadžija,* *m. der gute Reiter, aptus equus: U Turaka s' vrlo dobri konji i na konjima Turci binjadžije. Rj. dobar jahač, dobar konjik, od binjak, jahači konj, vidi binjedžija. — Konjomora, veliki binjadžija, koji mori konje. Rj. 289a.*

binjak,* *binjaka, m. Reitross, equus equitatorius. Četdeset konja dovedoše, sve Turskijeh dobrieh binjaka. Rj. jahači konj.*

binjaktaš,* *m. vidi* binjaš, *Rj. vidi i* binjašer-kamen, *binjaktaš, kamen s kojega se uzjahuje konj*

binjašče,* *tausend, mille (hiljada), u ovoj poslo viei: Jedan je rekao binjašče, a drugi birašče, pa su se opet pogodili (. . . jedan je rekao hiljadu a drug jedan pa su se pogodili, ne gledaj ti što ja mnogo istem, nego kaži koliko bi ti dao. Posl. 111). Rj. u Tur. bin, tisuća, i akće, norci, *isp. birašče, kazu kašče, melemašče.**

binjašer-kamen, *m. vidi* binjaktaš: I dohvati š rokā dorina, izvede ga binjašer-kamen. Rj. i sym kod binjaktaš.

binjektaš,* *m. vidi* binjaktaš: Pred dvore ga vod u avlju k binjektašu bijelu kamenu. Npj. 2. 270.

binjiš, *binjiša, m. ein Scharlachmantel, pallium purpureum. Rj. skerletni ogrtač: Ogrnuti skerletn binjiše. Rj. 686a. Binjiš od dva lica, s jedne stran crven, a s druge playetan, Danica 1. 91.*

binjtaš, *m. kamen, s kojega se uzjahuje konj. Steig stein, um zu Pferde zu steigen, lapis ex quo equum ascendunt: Pol binjtaša, gde se konji jašu. Rj. vidi binjaktaš, binjašer-kamen, binjektaš.*

bio, *bija, adj. vidi* bijel. Rj.

bioće, *n. vidi* bjelance. Rj. u jaju: Ima li slasti bioću od jajca? Jov 6, 6. vidi i bijelac 2. bjeluce. — od bel-ce, s promjenom glasa l na kraju sloga na c takva dem, vidi kod barioce.

biočing, *m. gvozden kolut, ein eiserner Ring, s B. Thüring, Fessel, annulus, cf. halka. Rj. bel-čing s promjenom glasa l na kraju sloga na o; ali ni još potvrđeno, da bi riječ bila od adj. bijel, mož biti i od drugoga metala a ne samo od grožje — Četiri . . . ploče koliko taljjer, koje su izmeđ sebe biočuzima sastavljene. Kov. 97. Sali mu (stok četiri biočuga od zlata . . . Prema oplati bijahu biočuzi. Mojs. 11. 37. 13. 11.*

Biograće, *Biogračeta, n. mlad* Biogradac: Što i meni momće Biograće, kad mi može zapast' Sarjevče! Rj.

Biogratić, *m. vidi* Biogradac, Biogradjanin: Bi gratići neka ostanu ovje. Danica 3. 172.

Biograd, *m. Belgrad, Belgradum, Rj. po ist. govori* Beograd, *a gdjekoji govore i pišu* Bijograd. Bel-gra — Od Dunava rije Biograda. Kov. 28. U Bijograd Odg. na ut. 2. Kad bi za Srpska usta bilo lak Bjeograd nego Bijograd ili Beograd. Pis. 19. Ske i gumruke na Ostružici i na Biogradu niko dru nije mogao zakupiti osim njih dvojica. Sovj. 22. Biogradu. DRj. 1. I. U Beogradu. Sint. I. — rije kojima su se negda obje pole mjenjale po oblicim

ali se vremenom prestala prva pola mijenjati pred drugom, nego ostala u nominativu; tako su: Bio-grad, velik-dan, Vuči-trn, Slan-kamen, Cari-grad, Osn. 47.

Biogradac, Biograca, m. Rj. čovjek iz Biograda: To gledaju Turci Biograci. Rj. vidi Biogračić, Biogragjanin.

Biogradski, adj. Rj. što pripada Biogradu. U pomijatomu Bijogradskom Srpskom bukvaru. Pis. 36.

Biogragjanin, m. vidi Biogradac, Rj. čovjek iz Biograda: Život Jovana Biogragjanina. Rad 13, 231. Mislim da pred Biogragjaninom nijesam osramotio u tome Zagreba. Kolo 15 (11). vidi i Biogračić.

Biogratka, f. die Belgraderin, mulier belgratina. Rj. žena iz Biograda. gen. pl. Biogradakā. DARj. 319b.

biogratka, f. (u Už. nah.) Art Birnen, piri genus. Rj. nekakva kruška . . .

Biokova, f. Biokovo, n. planina u Dalmaciji blizu Omiša. Rj. — Zagvozd, selo i oko njega planina sa istočne strane Biokove. Rj. 169a. Više Omiša na svršetku planine Biokova zidine. Rj. 171b. postanjem će biti od imena Bijelko. DARj. 319b.

biōna, f. (u Baranji) bijelo na oku, der (graue) Staar, glutinoma. cf. bijelā 1. Rj. vidi i bijelo. — Ko ima biōnu na oku. Mojs. III. 20, 21. bēl-no s promjenom glasa 1 na kraju slogu na o.

Bior, m. kraj u južnoj Srbiji: Suvodola i Bioru ravna. Rj. vidi Bihor.

bipiruzana, f. u pripjevu, vidi Šiper-Peana. Rj. i vipiruzana. vidi kod gjuzelana.

bir, m. ono žito što ljudi daju popu svake godine, die Kollektur des Pfarrers, collecta parochi. Rj. vidi birovinu. isp. obriti se. — Pop popu nije kriv e mu je porudan bir. Posl. 255. Popovi da uzimaju: bira od seljaka po 12 oka žita. Miloš 195. drži se da je ad Mudž. bēr (platu); ali se može uzeti nasuprot da je bēr od bir, jer se ono žito pobira (bira), pa se odatte i Lat. zore collecta.

Birač, birača, m. kraj u Bosni više Zvornika. Rj. vidi takva imena: Borač, Garač, Lijevač, Unač, Zagarač. riječ zaponjač.

birāč, birača, m. elector, jedan od onih koji dajući glas biraju kakoga starješinu ili poslušnika na skupštinu: Kad birači (biraju kneza) dohvate kamenje. S. ljubiša. DARj. 321a.

birāčnje, n. (u Hrv.) die Nachlese (im Weinberge), racematio. cf. pabirčenje. Rj. verbal. od biračiti. radaju kojom tko birači.

birāčev, adj. što pripada biraču.

birāčiti, biračim, v. impf. (u Hrv.) paljetkovati po vinogradu (a za kukuruze kažu paletkovati) uachlesen (im Weinberge), racemor. cf. pabirčiti. Rj. u Hrv. je biračiti. pabirčiti i paljetkovati (u kajkavacu paletkovati) sve jedno i po vinogradu i za kukuruze. v. pf. slož. na-biračiti.

birāčkī, adj. što pripada biračima. DARj. 321a.

birānje, n. das Klauben, Lesen, lectio. Rj. verbal. od birati. radnja kojom tko bira što.

birānje, f. das Abrichten, condecoratio. Rj. verbal. od birati. radju kojom tko bira koga.

birāšće,^s eines, unum, jedan, cf. binjašće. Rj. — Jedan rekao binjašće a drugi birašće, pa su se pogodili (. . . jedan je rekao hiljadu a drugi jedan pa su se pogodili). Posl. 111. bir-ašće, Turski bir, jedan, i ašće, norac.

birati, birām, v. impf. Rj. dem. birkati. v. impf. slož. do-birati, iz-, na-, o-, od-, pre-, pro-, raz-, raza-, sa-, z-. — 1) klauben, legere. Rj. vidi brati 5, v. impf. slož. izbirati. v. pf. slož. izbrati, izabrati. — Nije urokljiv (koji ne bira mnogo). Rj. 787a. Baba mu da konja da bira kojega hoće. Npr. 22. Bira kno megjed gnjile kruške. Posl. 14. Kao da je golub zrno po crno birao. (kad se za ženicu hoće da se kaže da je vrlo čista). 129. Ne bi P' još kod Srba zastanuo, da još bira gjekog du poš'jeće. Npj. 4, 145. Četa kupi

Blažević Omēra, bira Omer po Liei Ličane. Ne će Omer stara ni nejake . . . Taku Omer pobira družinu HNpj. 4, 158. smjeh II. glogolski biran uzima se i u prenesenom smislu, pa znači kao odabran, po izboru, bolji od drugih: Za Severom desetak Turaka, biranjeh na glasu junaka. Npj. 4, 362. On pokupi braću sve Plješivce, tri stotine biranjeh junaka. 4, 372. — sa se, pass.: Pop se ne bira po bradi, no po glavi. Posl. 255. — 2) su se recipr. birati se, birāmo se, v. r. impf. sich wählen, eligar: Birajte se kom je vama drago. Rj.

birati, birām, v. impf. n. p. konja, abrichten, condecoratio. Rj. obnačavati, učiti koga, n. p. konja da što usježba, vjedžbati.

bircauz, n. Njem. Wirthshaus, krčma. Rj. vidi i birt 1. gostionica, han. — Kako ćemo se vigjeti, kad ti ne ideš u crkvu, a ja ne idem u bircauz. (u vojv.). Posl. 127.

Birčanin, m. čovjek iz Bira: Dok pogubim Birčanin-Biju. Rj. isp. Birač.

birdem,^s od bir-den, u jedan put, u noh, odmah. DARj. 322b. — Čim ga vigje, birdem ga poznaše. Herc. 6. Birdem popi, birdem je umrla. 147.

birī, birī! Laut um die jungen Trathüner zu rufen, sonus vocandi pullos gallinae indicare. Rj. uzvići kojima se rabe čurčići.

birīcēt,^s m. vidi bericēt. — Bori se kao ala s birīcētom (kad vodi oblake, pa hoće ljetinu da pobije grādom). Posl. 28. Daničić, u ARj. 322b, kod riječi birīcēt kaže: može biti i grīješkom da stoji na prvom slogu i mjesto e, ali ne će biti grīješka, jer on navodi drugi primjer, u kom dolazi birīcēt; po tome se govori i bericēt i birīcēt.

birkānje, n. verbal. od birkati. Rj.³

birkati, birkām, v. impf. dem. od birati. Rj.³

birlija, f. (st.): Birlija dobrija, u ritu tonula. iz rita govori: Darei moji darei, kome mi ostaste? Rj.

birmanac, birmānc, m. der Linienoldat, miles justus, continuus: uhvatili ga u birmance. Rj. od Njem. werben, od kojega je i vrbovati. čovjek (birman) vrboran, čovjek uzet u vojnike načinom, kakav je bio u pređašnja vremenu.

birōv, birova, m. der Unter-knez in Dorfe, genus magistrī vici. Rj. Mudž. birō, sudac; po tome seoski sudac i seoski starješina kuki god. — U vojvodstvu zovu draživaške . . . birōve i pandure, koji ihu po selu od kuće do kuće, te zovu ljude na robiju i na zapovijesti ti draže vaške). Rj. 138a. Sinator, dolje preko Morave: kamo sinator, neka donese kojima sena, cf. biror Rj. 680b. Maknu ga kao biror kučku (udari kuć). Posl. 174. tugje riječi s takrim nast. vidi kod akov.

birōvina, f. (u Baru) što se god daje popu, die Pfarrgebühren, jura stolae. Rj. vidi bir.

birōvljev, adj. Rj. što pripada birovu. adj. s takim nast. bjelovljev, garovljev, Jakovljev, kusovljev, latovljev, Moskovljev, mrkovljev, sabovljev, samsovljev, šarovljev, zeljovljev.

birsa, f. vidi birza.

birt, m. (u Banatu) Rj. od Njem. Wirth (krčmar). — 1) vidi krčma: Kad pijete vino po birtovi. Rj. (po birtovih — po birtorimau). vidi i bircauz, gostionica, han, konoba 2, mehana. — 2) vidi krčmar: Na kapiji birta Krepsi-birta. Rj. vidi i birtaš.

birtaš, birtaša, m. vidi krčmar. Rj. vidi i birt 2, gostioničar, handžija, konobar 2, mehandžija. — Birtaš misli jedno a pijanica drugo. Posl. 14.

birtašenje, n. das Schenken, couponatio. Rj. verbal. od birtašiti, kaje vidi.

birtašev, adj. Rj. što pripada birtašu.

birtašica, f. vidi krčmarica. Rj.

birtašiti, birtašim, v. impf. Wirth sein, couponor. Rj. biti birtaš. isp. krčmiti 1.

birtaški, *adj.* vidi krémarski. Rj. što pripada *birtastinu* ili *birtašu* kojemu god.

birvāti, *m. pl.* (u Srijemu) *an dem Lastwagen zwei starke, runde, der Länge nach auf den Achsen liegende, die Last des Wagens zwischen sich haltende Bäume*. Rj. u tovarnijeh kola bez lotara dvije obde jake grede povrh osovina od jedne do druge, te na njima tovar leži, osobito bačve. *Biće od Mađ.* birtahó, što se može nositi. Daničić, ARj. 323b.

birza, *f.* plijesan koja se uhvati povrh vina. *Schimml, muozor.* Rj. vidi bluta. — *birsa* je u *Livi* trop ili talog vinski. DARj. 323a; u *ostaloj Hrc.* i *sriješ*, *striješ*.

bisāci, *bisākā m. pl.* od *Lat.* *bisacium* *drrije* *evreće*, *drrije* *torbe*; vidi *bisage*, *bisazi*; *egbe*, *egbeta*, *dem.* *bisāci*, *mautica*, *quersack*: *Imanje u dva sela, krul u dvojce bisake*. DPost. 33. *Isprazni bisake*, *tere k majei*, a *napuniv*, *tere k djevojci*. 36. *Prosjučki bisaci* *vazla su prazni*. 103. *I bisake ptuc dava žutih dukata*. Here. 216.

bisāci, *bisācā*, *m. pl. dem.* od *bisaci*. — *Kupi rušec u bisāci*. DPost. 52.

bisāg, *bisāga*, *m. (pl bisāzi)*. Rj.

bisage, *bisāgā*, *f. pl.* Rj. vidi *bisaci*, i *syn. ondje*. — *Ima i u Pačiću topuz*, ali u *bisagama*. Post. 102. *Srditu popu prazni bisage*. 292.

bisāzi, *bisāzā*, *m. pl.* od *bisag*. — vidi *bisaci*, i *syn. ondje*. — *Srēnu popu prazni bisazi*. Post. 293.

biser, *m.* vidi *gjingjer*. — **1)** *die Perle, margarita*. Rj. u *jednini* se *gorori* i za *množinu*; a *kud se hoće brojem da kaže koliko ga je*, *onda se kaže*: *zrno bisera*, *pa se zrno broj*; *jedno zrno bisera*, *dva zrna bisera* i t. d. ARj. 324b. — *Zelen venac vije, biserpartu niže*. Rj. 27a. *Naniz, nanizani novci ili biser*, što se nosi oko vrata ili na glavi. Rj. 398b. *Niz bisera*. Rj. 420b. *Potkiito sićanin biserom*. Rj. 448b. *A drobni biser do pasa*. Npj. 1, 65. *Druga nosi sićan biser*, *hoće da niže*. 1, 281. *Tvoji su zubi biser sićani*. 1, 325. *Ne dam, bogme, mog bisera bježa*. 1, 430. *Posuču je svu sjajnim biserom*. 3, 498. *Kad se smije ka' da biser sije*. 3, 516. *A na glavu fesa sinofesa*, na kome je *kita od bisera*. 3, 555. *Biser niže Biser begovica*. Here. 188. *Biserom se gora sja*, *moje jaguje bijelo!* 278. *Biser se roni*, u *čaju pada*. Kov. 83. *Dvije grinje od bisera*. 92. *Kad nagje jedno mnogačeno zrno bisera* *Mat.* 13, 16. *Dvamest vrata, dvamest zrna bisera*: *svaka vrata bijahu od jednog zrna bisera*. Otkriv. 21, 21. — **2)** *i čeljade se zore biserom ljepote i dragosti radi*: *Biser monice* i *srma gjevojčice* . . . *Moj bisere*, *kuda mi se kaniš?* Here. 111. *Biser niže Biser begovica* . . . *Jedva čeka da Biser beg dogje*. 188. *isp.* *biserče*.

Bisera, *Biserka*, *f. ime žensko*: Na *prostirki* *sidi divičica* . . . *Poznade je monice sa glogata Bisera lipu bana Zadarskoga*. HNpj. 4, 130. *A Bisera begu gorila*. 1, 132. *Di je ma Biserka s drugam? sela*. 1, Gundulić. DARj. 326b.

biserče, *biserčeta*, *n. die liebe kleine Perle, margarita*. Rj. u *pjesmi naziva tako draga dragoga scoga*: *Ja njoj rekoh: Dobar veće dilberče! Ona meni: Dogj doveće biserče!* Npj. 1, 343. *isp.* *biser 2*.

Biserlija, *m. nadimak muški u narodnoj pjesmi*: *Izlazjo Biserlijo Mujo*. Here. 220. *od biserli*, *koje je pudjer s Turškim must*, *biserli*, *biserov*.

biserin, *biserov*, *adj. n. pr. zno, Perlen-, margaritarum*. Rj. vidi *gjingjerov*, *što pripada bisera*, *ili je ukičeno biserom*: *Dok opaziš jednu biserna livadu* i *po njoj pasu svakojaki konji*. Npr. 121. *Ono drijevo, te je od suhoga zlata a perja su mu biserna*. 219. *Na čitjoj glavi rječnice je bisera* i *rukah djeteta nalip otrovni*. DPost. 67. *Na njoj su kaftani od zlata*, a *na glavi tri crna biserna*. Npj. 2, 191. *Biserna brada*, *srebrna čča*, *biser se roni*, u *čaju pada*. Kov. 83. — *Maleno je zrno biserovo*, al' se *nosi na gos-*

podskom grlu. Post. 171. *U jabuci zrno biserovo*. Here. 86. — *adj. s must*, *ov (ili ev) od riječi koje ne znače čeljadeta ni životinje ni bilja nego stvar*: *biserov*, *domov*, *krstov*, *lišajev*, *uskrsov*, *vinov*. *isp.* *Sint.* 21. *vidi i onihov*.

biskanje, *n. das Lausesuchen, Lausen, pediculorum tertio*. Rj. *verbal.* od *biskati*, *radnja* *kojom tko bište koga*.

biskati, *bīštēm*, *v. impf.* — **1)** *koga, einem Lause suchen, legere pediculos*. Rj. *trijebiti od rašiju*, *vidi iskati*, *v. pf. slož.* *o-biskati*, *po-*. — *Gjevojka ga stane biskati*. Npr. 4. *On premećući dlake po glavi kao da je bište*, *jedva nagje onom dlaku*. 123. — **2)** *sa se, refleks.*: *Baba se s onom ticom igraše i prema suncu biskaje*. Npr. 221. *Covjek se bište a ptica se viva*, n. p. *golub se viva*. Rj. 59b.

biskup, *m.* Rj. vidi *episkop*, *vladika*. *isp.* *arhibiskup*. — *Iznikla jabuka* . . . *pod njom mi sjegjahu biskup* *popovima*. Npj. 1, 495. *Više bi popio nego bi biskup* *blagoslovio*. Post. 35.

biskupija, *f. a)* *područje biskupsko*. — **b) *dom biskupski*. — **c) *vlast biskupska*; vidi *biskupstvo*. — **d) *crkva biskupska*. DARj. 328a.******

biskupov, *adj.* Rj. što pripada *biskupu*, *cf.* *vlađičin*. **biskupski**, *adj.* Rj. što pripada *biskupima* ili *biskupu* *kojemu god*, vidi *episkopski*, *vlađičanski*.

biskupstvo, *n. episcopatus*, *vlast biskupska*. DARj. 328b. vidi *biskupija* *e*.

bistar, *bīstra*, *adj. (comp. bistriji)*. — **1)** *klar, limpidus*. Rj. što je *jasno da se i samo dobro vidi i da se može krozu nj vidjeti ili se može u njemu ugledati*, i što je *jasno te se srijeliti*. — *Bistra voda kao rakija*. Rj. *Neko pali bistra dževerdžina*. Rj. 314b. *Moje čarne oči, dva bistra khudencu*. Npj. 1, 171. *Kopljem junak bistru rodu muti*. 1, 585. *Piju vino i bistru rakiju*. 4, 177. (*isp.* *Tu ga Jakov dočeka oddivno*, i *dade im bistricu rakiju*. 1, 156). *Dade vam . . . bistrre oči* *sreća vašega da biste mogli vidjeti*. Efes. 1, 18. — **2)** *u umnom je smislu bistro*, što je *razumno, pametno, razgorijetno*: *U njega je bistra glava*. Rj. *Otresen čovjek t. j. razuman, pametan, bistar*. Rj. 180b. *Od mudrosti i bistra razuma*, od *hrabrosti* i *sreća* *uzdana ti slobodno zboriš i tvoriš*. Npj. 5, 474. *Da zdravo budu do stare starosti, u bistroj pameti*. Kov. 72. *ubr.* u *zvučenju* 1) i 2): *Ko vuka gadjja bistro valja da gleda*. Post. 136. *Bistro zmulam*, *da je tebe krivo*. Npj. 5, 430.

bistijerna, *f. (u C. G.) eine Wassergrube, cisterna*, *cf.* *studenac*, *bunar*, *počuno*. Rj. *jama gdje se drži voda*, vidi i *čatrnja*, *gustijerna*, *puč*. — od *Lat.* *cisterna* *promijenivši se e na b*.

Bistra, *f. (u Risnu)* *ime žensko*. Rj. i *ime mjestu u Hrc.*

bistruje, *n. das Klären, limpidatio*. Rj. *verbal.* od *bistriti*, *radnja* *kojom tko bistri što*.

Bistrica, *f. rijeka*: *Dok načini visoke Dečane u primorju kod vode Bistrice*. Rj.

bistrica, *f. rakija*: *Tu ih Jakov dočeka oddivno*, i *dao im bistricu rakiju*. Rj. t. j. *bistra rakija*.

bistrina, *f. die Klarheit, limpiditas*. Rj. vidi *bistroća*, *bistrost*, *osobinu onogu što je bistro*.

bistriti, *bīstrīm*, *v. impf.* n. p. *vodu, klären, limpido*: *Rogom vodu mučaje, a očima bistraše*. Rj. *bistriti što*, *činiti da bude bistro*, u *zvučenju* *kao naprijed kod bistar*, *v. pf. slož.* *iz-bistriti* (*sc*), *raz-*.

bistroća, *f. vidi bistrina*. Rj. vidi i *bistrost*, — *riječ* i *takrim* *nast.* *bjesnoća*, *čjenoća*, *čistoća*, *dobročća*, *dragoća*, *gluhoća*, *gruboća*, *hladnoća*, *hromoća*, *jevtičnoća*, *kratkoća*, *lakoća*, *mirmoća*, *samoća*, *skladnoća*, *tankoća*, *tipočća*, *vrednoća*, *vršnoća* i t. d. *takra* *opstrakta s must*, *ta vidi kod čistota*.

bistrōst, *bīstrōsti*, *f.* DARj. 334b. vidi *bistrina*, *bistroća*.

bistven, *adj.* *essentialis, substantialis*, *što pripada bistru*, *comp.* *bistveniji*. DARj. 385a. *wesentlich*. —

Bistvene ili ti *essentiale* reči. M. Dobretić. Ovo jesu dobra bistvena. M. Radnić. DARj. 335a.

bistvo, *n. pred s. opalo t. (bistvo); essentia, substantia, Wesenheit.* DARj. 335b. *tako tumače rječnici naši značeju are riječi; po tome je bistvo: stanje u kom se tko ili što nahodi po svemu po čemu je ono što je; ošta, natura, essentia, substantia, Njem. das Wesen, die Wesenheit. vidi biće 3, sučanstvo, suštastvo. isp. jestastvo, i syn. ondje.* — Da je Bog u svomu bistvu neizmiran. J. Banovac. *Bistvo naše duše jest prilično božijemu. U odrišenju stoji bistvo sakramenta pokore. Bistvo naše prid tobom toliko je koliko ništa (substantia mea tanquam nihilum ante te).* F. Lastrić. *Sučanstvo ili ti bistvo kruha obračun jest u bistvo tila Isukrstova. I. Velikanović. DARj. 336a.*

bisun, *n. u zagonce, cf. sisun.* Rj. — *Sisun bisun, pun bisera posut, a besjedom pokriven. Rj. 682b. odgonetljaj: jevangjelje.*

Bišćanin, *n. einer von Bihać: Pobratimu Bišćanin-Aliji. Rj. čovjek iz Bišća.*

Bišćanski, *adj.* Rj. *što pripada upravo Bišćanima, po njima i Bišća: U Bišćansku visoku planinu. Rj.*

Bišće, *n.* Može biti da je k istoku dalje od Hrvatske *Bišće* postalo od *Bihać* (osobito po onijem padežima u kojima se *h* pretvara u *š*, *n. pr. iz Bišća, u Bišću*): *A'* je *Bišće* tama popanula. Rj. *vidi Bihać.*

Bišina, *f. planina u Bosni u Birću: Vino pije trideset hajduka u Bišini pod Polom velikom. Rj.*

bitanga, *f. (u vojv.)* Rj. *gen. pl. bitanaga. Madž. bitang.* — *1)* ljenivac, skitnica, *der Faulenzer, qui nihil agit, otiator.* Rj. *vidi bludnik 1. i syn. ondje.* — *Pobitanžiti se, postati bitanga.* Rj. 511a. *Da ne da snasi kojekakim bitangama deliti. Npr. 83.* — *2)* kljuse, koje se nagje u selu ili u polju, a ne zna se čije je, *das herrenlose Pferd, equus domino carens.* Rj. *vidi ajuna 2, jöva, makup.*

bitanžnje, *n. das Faulenzen, cessatio, otitatio.* Rj. *verbal. od bitanžiti se, koje vidi.*

bitanžiti se, *žm se, v. r. impf. faulenzen, cessare.* Rj. *skitati se kao bitanga ništa ne radeći. v. pf. slož. po-bitanžiti se.*

bitčevija* (koplje) *f. (st.):* Pa on baca koplje *bitčeviju.* Rj. *vidi i džida, koštunica, mizdrak. Turski bitčevitja, što god samotvorna, jednostavno. Daničić. ARj. 337b.*

biti, *bijem, v. impf. (part. pass. bijen, bijena).* Rj. *isti partic. rječje: bjēn, bjēna: Bijen zna kako boli. Posl. 15. Bjena zna plakati. 15. i: biven, bivēna: Ti ne piješ mlaceničnu batom bivenu. Rj. 312a. i poseć. rijetko: bit, bita: Ni su vite ni čekićem bite, no u Mletke u kalupu slite. Rj. 692b. v. pf. slož. iz-bit, na-, o-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, uz-, z-, za-, ob-uz-(biti), s-pod-, s-uz-, za-uz-, is-pre-bijati, is-pri-, v. impf. slož. iz-bijati, na-, nad-, o-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, uz-, z-, za-, ob-uz-bijati, s-uz-, za-uz-.*

1. 1) koga čim, *schlagen, verberare.* Rj. *vidi tući 1.* — *Da gjuke učitelj biće bez ikake krivice . . . ako je bio bijen za kaku krivicu. Rj. 16a. Kad koga biju za rgjave riječi. Rj. 252a. Labud (konj) bije jamu koptima. Rj. 319a. (bijući zemlju, bije jamu: kopa jamu). Izvuci (češ) lutriju, t. j. zlo češ proći, *bićeš bijen.* Rj. 336a. Valjalo bi ga biti, pa mu ne dati plakati. Posl. 31. Valjalo bi ga po trbulju biti. 31. Ko istim gudi, *gudalom ga po prstima biju. 139. Sedlom biće o javorje, a koptim o mramorje. Npj. 1, 276. Bije neko halikom na vratima. 1, 476. Zlatne kite biju po pojasi. 4, 167. Ženama su oblačili gaće, pa ih biti po tabanima. Miloš 68. Koja je ljuto bila narode bez prestanka, i gujevno vladala nad narodima. Is. 11, 6, sa se, *pass.*: Bat 2) ono drvo kojim se skorup u stapu biće. Rj. 17a. *isp. derati koga, krbačiti. lijemati, linjati. ljubiti kandžijom (Npj. 1, 231), mazati ljeskovom masti (Posl. 173.) mlatiti 3., mlaviti, mazati, makljati 2, ras-***

preći povrh glave, šakutati (biti šakama). — 2) *erlegen, dejjere, n. p. bije zecove, tice i t. d. cf. ubijati. Rj. vidi i tući 2, 3. — Bog gromovima bije gjucale. Posl. 330. Videći da se Srbi jednako prikupljaju, i pucajući biju po šarampovnu konje i ljude. Danica 3, 171. On se podiže, i bi Filisteje dokle mu se ruka ne umori. Sam. 11, 23, 10, sa se *pass.*: Drob od svinja kad se u jesen biju za ziminu. Rj. 198a. — 3)* *biti boj, kämpfen, pugnare: Bojak biše tri bijela dana. Rj. vidi biti se 1, boriti se. — Boj ne bije svijetlo oružje, već boj bije sree od junaka. Posl. 21. S Turcima boj biti nije babe prljiti po mraku. Danica 3, 181. — 4)* *n. p. građ, beschiesen, tormatis urben verberare: Bije Beća sa četiri strane: s jedne strane iz topova bije . . . zlo ga bije, da ga Bog ubije! Rj. pucati na što, n. p. na grad, vrati trvajacu: Biše grada tri godine dana. Rj. 272a. Biti nišan, i u nišan: Gjeća biju nišan oko crkve. Rj. 422a. Koga Bog čuva, onoga puška ne bije. Posl. 13b. Nesrećnoga lubarda biju.*

*Turei biju Petru od Dobrinje, biju njega topom i kumbarom. Npj. 4, 220. Turci biju jednako Loznica. 4, 251. Ona (puška) bije svaku amajliju. 1, 269. Biše Turke prahom i olovom. 4, 526. Zašto on ide da bije Lžive i u njemu careve Turke. Danica 5, 36. Opkole Smederevo, i stanu ga biti iz topova i paliti iz kumbara. 5, 47. Ako li (grad) ne učini mira s tobom . . . tad ga bij. Mojs. V, 20, 12. Haldeji koji ljubah Jerusalin čuvasi glas o njoj (vojsci), otidoše od Jerusalina. Jer. 37, 5, sa se *pass.*: Brda, s kojih se lasno može (grad) biti i topom i kumbarom. Danica 2, 45. — 5)* *biti iz puške ili puškom, iz topa ili topom, schiessen, trejen, ferio. Rj. metati, izbacivati, puška, top, ostala syn. vidi kod puška. Koji dobro puškom biti znade. Npj. 4, 276. — 6)* *biju salati, schlagen, pulsare. Rj. ovamo ide i primjer: Bubnji biju, a svirale svire. Npj. 4, 169. — 7)* *biti u tamburu, schlagen, spicen. Rj. Lulu pije, u tamburu bije. Rj. 503a. Biti u tamburu: tamburati. Rj. 731a. Tamburati i: biti tamburu: Tambur' bije Omer beže mladi, tambur' bije, uz tambur' popeva. Npj. 1, 249. (Da nije orljce: tambur' bije mjesto: u tamburu bije, samo stihu radi?) Biti u što dolazi i u pravom značenju, *udarati u što: Svaki treba dotle da bije u trljn štap, dokle ne umaši. Rj. 11a. — 8)* *bije (svake godine) građ, slama, plamenjača, heimsuchen, affligere. Rj. — Djeca su suhi građ. (Širomahu su čouku česta djeca tako na dosadu kakogoj da ga najreći grad . . . bije). Posl. 59. Ko vina ne pije, raju ga bije. 136. Otkud sam se nadao da me sunce grije, odonud me led bije. 213. Ne će biti gladni ni žedni, ne će ih biti vrućina ni sunce. Is. 49, 10. Bih vas sašam i medljikom. Amos 1, 9. — 9)* *biti vodu u pušku, t. j. sabirajući vodu u pušku ogledati, je li cijev dobra, jer kažu kad se voda odozgo silom potjera, da će udariti ako gdje najmanja oduška ima. Rj. liskati, pritišćivati što u što. — 10)* *n. p. bije voda iz kamena, krv iz rane, vrućina iz peći, hervorschiesen, prosilire. Rj. silno izlaziti, sakati, sipati: Od njegov' ždraka po avliji bije. Rj. 155b. Iz usta mu modar plamen bije. Rj. 212b. Bije ključ (aqua bulliens). Rj. 277a.**

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. sa se — 1) *reciproč. a) sich schlagen, conffligo: Bije se kao ala s baričtom: bijem se s pameću, ringen, luctor. Rj. boriti se, tući se: U naša su se vremena oko Grahova bili Crnogorci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. 115a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. Biju se kilitna, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. 270a. Bile se ječirice preko svjerkvice. Posl. 13. Sto se ovdje Srbi jednoga zakona biju između sebe. Npj. 4, 12. Da se bije boja sekoliko. 4, 111. Tu se biše ratom iz pušaka. 4, 338. Nije pravo, da se vi oko mene bijete. Danica 1, 33. Stane se sa Srbima biti puškama kijački. Soyj. 29. Jer se Gospod bije za njih s Misircima. Mojs.*

11. 14. 25. — *b*) biju se ribe, *von der Begattung der Fische, want passet*. Rj. *vidi* mrijestiti se, mrijestiti se, prporiti se. — Prpor, kad se riba biju. Rj. 616). — 2) *refleks.*: Ko ga (vina) mnogo pije, *po glavi se bije*. Posl. 136. Da se *bijem* i prebijam od nemila do nedraga. Npj. 1. 139. On se *bije rukom* po prsima. 3. 19. Ja se *bije more* u mramorje? . . . Ni se *bije more* o mramorje. 3. 357. Gdje koji još uzmu po jednu klepku u ruke, te se *njome biju u prsi*. Kov. 99. Bijuci se u prsi za *lijepijem njevanu*, za *rodnijem čokotima*. Is. 32. 12.

biti, būdēm, (būdēm, būdnēm) jěsam, bio, bila, *v. s. n. esse*. Rj. *v. pf. slož.* dō-biti, pos-, pro-, za-, z- (se), s-ne-bitī (se), pri-do-, za-do-, *v. impf. prosti* bivati; *slož.* do-bivati, iz-, pre-, pro-, z- (se), s-ne-bivati (se); pri-do-bijati, za-do-bijati, *glagol je oraj pf. i impf., praesens perfektivni* budem (*ad osn.* bud), *imperfektivni* jesam (*ad osn.* jes); *biti samo imperfektivni je u imperfektu* (bijahu) i u *partic. praes.* (budući); a u *ostalijem oblicima perfektivni i imperfektivni*.

1. **I a)** *praesens perfektivni būdēm (i būdnēm, būdnēm, i būdnēm) služu čini, kakru čini sadašnje vrijeme u ostalijem perfektivnijem glagolu, do nekih osobina, kao što ćemo vidjeti odmah dalje, u mnogim primjerima moći se budem zamijeniti perfektivnijem glagolima*; postati, dogoditi se, naći se. — Bojim se, da mu *sto ne bude*. Npr. 54. Hajde da je izvadim, ako još *bude* živa. 144. Što friško *budne*, friško i progje. Posl. 361. I megiu svetijem *budu riječi*. DPostl. 29. Kude sa mnom *budu* kroz Kosovo. Npj. 2. 269. Ako *hidnu* glavni prijatelji. 2. 532. Ako *bude* lijepa gjevojka, za njom će se povijati trava 3. 295. Nego im (Turcima) žao *budne* i raja njihova da se njime (imenom Srpskim) dići. Kov. 6. A kad *budu* iza Jelice u selo Rtare, tu ih sustigne Miloš. Miloš 99. Ne sjeđaj u začelje, da *ne bude* megiu gostina ko stariji od tebe. Luk. 14. 8. A kako će se propovijedati ako *ne budu poslani*? Rim. 10. 15. Kao što je Bog u snu naprijed objavio, tako i *bude*. Prjp. bibl. 30. — **b)** budem s *infinitivom drugih glagola dolazi u službi sadašnjega vremena tih istih glagola u rečenicama privazanijem, dajući onomu drugomu glagolu, ako je imperfektivni, značenje perfektivnosti*: Proklinjaće tebe Crnozorc, proklinjaće i mene i tebe, kad im *budeš* harao uzimati. Npj. 5. 32. Kad *budemo* sad na sretni put *krenuti* i onoj prijateljskoj kući *doći*, da pazi svaki svoj rod. Kov. 58. U *ovome* dogagajnu *infinitivi* dati, htjeti, imati, moći, smjeti i znati *stoje pred budem, i odlučivši zadnje i sastavljanje se obje riječi u jednu, a u inf.* moći još i *mjesto e dolazi g*: dadbudem, htjedbudem, mogbudem i t. d.: Ako li *ne mogbude* potonuti. Rj. 674. Ako j' tako poznat *ne mogbudeš*. Npj. 3. 295. Ali će *doći* kad *inadbude* kad. Kor. 1. 16. 12. Ako Gospod *htjedbude*. Jak. 4. 15. — **c)** budem *složeno sa I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u privazanijem rečenicama pokazuje, da se u ono vrijeme, koje se izriče sadašnjim vremenom perfektivnih glagola, uohodi već sršenno ono što znači onaj drugi glagol u I. pridjevu*: Sto *bude* sveti Nikola *domio*, ne ćemo sakriti. Rj. 306a. Onaj na koga vele da je ukrao, *zastuče* rukave . . . ako on *ne bude ukrao* . . . ne će se ožeći ni malo. Rj. 341b. Oni se dogovore da im treba volu imati gje *budu zakončili*, pa tako i učine. Npr. 187. Izgubio negdje u putu kabanicu . . . pusti telaha da mu da kabanicu ko je *bude našao*. Posl. 177. Kad se svi ulvate, onda onaj *pusti slunke*, pa se ljube, ko se s kim *bude ukralo*. Npj. 1. 173. Ako Bog da i sreća donese, te *s' ne bude jošte oženio*, ja ću mlada baš za njega paći. 3. 184. Srpska vojska Drinu volu pregje, i pred vojskom Srpske poglavice . . . Četvrtio je Srpska poglavica, iz Počerja Počerac Milošu . . . Ako *bude* Miloš *prešo* Drinu, Miloša ću na meplan zavzati. 4. 226—228. Ako *bude* crni Arap *došo*, te se s njime po polju počerac, ja ću bježat

pred Arapom crnina. 4. 304. Da Bog da i lijepa milost Božja da danas *bude došla* s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća. Kov. 71. Želi ga (recenzenta), da mu se djelo okuša, kao zlato u vatri, i ako što *bude pogriješo*, da popravi. Pis. 63. Ako ga i *budu našli* nesposobna za učitelja, ništa zato. Straž. 1886, 864. Kažu da mu je jedan od oficira dao nekakvu vekslu od 200 for. da naplati; da *ne bude kuda utekao* s onim novcima? 1886, 1669. Ako *se bude učinilo* pogriješkom, da zbor ne zna, onda sav zbor neka prinese tele. Mojs. IV. 15. 24. Ako *se skoro bude aženio*, neka ne ide na vojsku. 21. 5. Neka idu i traže svojega gospodara, da ga *ne bude uzeo* duh Gospodnji i bacio ga na kako brdo. Car. 11. 2. 16. (*ne forte tulerit eum Spiritus Domini; vellehit* svaki ih *der Geist des Herrn genommen*). Puštajte svaki brata svojega Jevrejina koji ti *se bude prodao* i *slučio* ti šest godina. Jer. 34. 11. Sadašnje vrijeme svršenoga glagola *biti*, t. j. *budem* sa prvijem glagolskim pridjevom n. p. *dao, popravio*, ne znači da će što biti od onda kad se govori, nego da je dotle već bilo, n. p. kad ko kaže: *sto bude Bog dao*, on ne misli ono što Bog može dati u napredak, nego ono što je već dao; kad pak misli ono prvo, onda će reći: *sto Bog da*. Bukv. 29. JAMAČNO će u ovom članku biti dosta nedostataka . . . nadam se da ću moći doznati u čemu *budem pogrešio*, pak ću popraviti uz drugi koji članak. Glas. 8. 61. Ako ga *ne budem našao*, bolji od mene zaista će naći. Rad 1. 117. — *ovamo ide i budem složeno sa I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u rečenicama svezom* ako, da *privazanijem, te pokazuje strah, da se nije počem dogodilo protivno onomu što se očekivalo*: *ne forte, dass nicht etwa*: Da napiše, šta će mu se činiti, ako i on *bude* za taj posao *znao* i Mijailu *pomagao* prepisivati. Miloš 187 (*oko počem i on zna za taj posao i jakoj je pomagao* . . .). Poslje mi je palo na um, da vi ne budete *mislili*, da se ono štampa na onome pregje poslanom listu? Straž. 1887, 239. Bojim se za vas da se *ne budem uzalud trudio* oko vas. Gal. 4. 11. — **d)** *kad je u jednoj rečenici buduće vrijeme, budem složeno sa I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u podređenoj rečenici izriče takojer buduće vrijeme (futurum exactum); ali ovaj složeni oblik (budem s particijom imperfektivnoga glagola) nalodi se samo u starijih piscu, a u Yuku i u Daničeviću samo gdje koji put; sada se glagolu imperfektivnomu u tom dogagajju doda sprijeda uz.* — Što se god G. S. *bude* više vreau i koprao protiv onoga moga suda, on će se sve više zapletati. Odg. na ut. 32. Ako prozoveš subotu milinom, sveti dan Gospodnji slavijem, i *budeš ga slavio* . . . tada ćeš se veseliti u Gospodu. Is. 58. 13 (*ovdje bi se mjesto budeš slavio moglo očekivati ako uzaslaviš*). Ako *se budeš trudio*, smetnućeš jaram njegov sa svojega vrata. Prjp. bibl. 22 (i *ovdje*: ako se ustrudiš).

2) *praesens imperfektivni od osnove jes*: jěsam, jěsi, jěst; jěsmo, jěste, jěsu, *govori se i okruženo*: sam, si, je; smo, ste, su; *ali tako okruženo ne može nigda stajati u početku, niti onda kad je na njemu sila u gororu; samo treće lice jednine stoji tako okruženo i u početku onda kad se njim i riječju li pića, n. p. je li tako? Samo se tako krnje treće lice jednine govori i u poricunju koje bira riječju ne; ali se kod takoga poricunja u cijelom sadašnjem vremenom glagoru od osnove je slijevaju sa glasom e od riječi ne u jedan glas, koji je u staro vrijeme bio č, u sada glasi u južnom gororu ije (u istočnom e, u zap. i): nijěsam, nijěsi, nijě; nijěsmo, nijěste, nijěsu. Obl. 115 — **a)** *treće lice jedn. kaže se i jeste, kad je na njemu veća sila u gororu: Jest* on neki govnović, *jest*: Rj. 91b. Tu su valja da i moja dva brata propala. *Jesu* bogme*. Npr. 41. Je li namirio konja . . . a on odgovori da *jeste*. 88. Zapita je je li živina nahranjena? *Jeste* da! kakva ti je ono gjavolska živina? (*ovdje**

jeste da znači odricanje s preziranjem). 143. Gijavo . . . crn kao što i jest. 144. A ova reče gjevojka jest šeer careva. 217. Jest istina dragi oče. 251. Kad ko u sobi govori da na polju nije zima, a jeste. 115. A namjera bješe namjerila jest od Brda Brgjanku gjevojku. Npj. 1. 61. (ordje jest znači baš). Radi bismo dobre kazal' glase, ne možemo, sve kakono jeste. 4. 166. Čevap jest pečenje, ali nije svako. Pis. 41. Kako ste? Straž. 1886, 1733. Vidi braću svoju kako su. Sam. 1. 17, 18. (Njem. sich befinden). — *b*) to jest, das ist, das heisst, id est: Želim vidjeti vas . . . to jest, da se s vama niješim. Rim. 1. 12. To će reći Petar, to jest kamen. Prip. bibl. 116.

b) imperfekta (II. prejšnjje). bijah, bijaše, bijāše; bijasmo, bijāste, bijahu. i bjeh, bjēše, bjēše; bjēsno, bjēste, bjēhu. Obl. 80. — *a*) kad se ovaj imperfekta složi sa participijom praeter. activ. II. drugoga glagola, udatte postane složen oblik onoga drugoga glagola, koji se oblik u gramatici zove plusquamperfectum (pršnjeri su za imperfekta i za plusquamperfectum): Tad ja bijah od sedam godina, tada sam ga očima vidjela. Npj. 3. 110. Tu bijaše zaspala gjevojka. 1. 317. Kad bijasmo u tijelu, bijahu slasti grjebovne. Rim. 7. 5. Kad bijaste robovi grijehu, prosti bijaste od pravde. 6. 20. — *b*) Bješe se jednom na čabu spremio, sa svacim se baš bjeh stajuro. Npj. 5. 511. Gdjegod bjēše vlaha valjaturo. 4. 367. Još to onaj u riječi bjeh . . . u Maksima sina despotova, u njeg' bjehu tri kitice evjēca. 1. 399. — *b*) Bješe s infinitivom drugoga glagola pokazuje, da je trebalo ono raditi što znači glagol koji je u infinitivu; dakle bješe; trebaše: Bješe mi ga davati, dokle mogah žvatati. (kazao je ženi kad je od gladi pao, a ona mu onda stala davati kukolj da jede). Postl. 15. Ne dam, grle, ni jednoga; bješe brati, ma ne spati. Npj. 1. 168. vidi dalje 9c.

b) aorist. bih, bi, bi; bismo, biste, biste; što bi, bi. Postl. 353. Pa ja odoh na carevu vojsku, bih na vojsci devet godin' dana. Npj. 1. 360. A kad bi dan, ne poznavahu zemlje. Djel. Ap. 27. 39. Ali ne bi odgovora. Sud. 19. 28. Davidova sreća ne bi za dugo. Prip. bibl. 67.

b) kondicional (složeni oblik od aorista glag. biti i od partic. praeter. activ. II. drugoga glagola, kojemu pripada tako služeni oblik): bih (i bisam), bi, bi; bismo, biste, bi, dakle kao i aorist izuzerši samo treće lice mn.; ali treće lice mn. bi dolazi i za sva ostala lica jed. i mn. — *a*) pokazuje pogodnu ili želju: A gdje je to vrzino kolo, i šta je, Bog bi ga znao! Rj. 75a. Da si ti meni pod kolennima kao ja tebi, ja bih znao šta bih radio. 32. (prema tome je u prejšnjaj rečenici elipsa: šta bih, naime radio). Da je ovdje sad ono naše dvoje dece, dali bismo im ovo malo koricā, pa bi i oni mogli večerati. 138. Bih li ja mogao tu malo samljjeti? Bi, za što ne bi! 159. Kad to carev sin vidje, jako se prepame, bi se vratilo, ama se ne može, nema se kud kamo. 189. Bi li ti štogodj unojog braći da sad koji od njih ovamo dogje? . . . Onog najstarijeg i srednjeg bi zaklao pa ih pekao, a najmladjeg ne bi ništa. 197. (bi li štogodj, razumije se učinio). Bi se na srebrnoj bari okrenuo. Postl. 14. Ja bih, sinko, sa bukve jabuku. Npj. 2. 31. Bi volio, draga poginuti, neg gledati tebe u vezira. HNpj. 4. 553. Zato molim svakoga Srбина, koji bi bio heležio ovake reći, da mi ih po zgodnoj prilici pošalje. Npj. 4. XLIII. Rekao bi, da vi znate vrlo dobro ći na četiri noge. Danica 2. 130. Pa bih rekao, da to nije najbolji izbor. Pis. 14. Nego bih rad, da . . . 17. Mi bi pisali čisto Srpski, ali ne znamo. . . Kad bi ova ostala Gospoda tako mislila i rekla, onda . . . bismo gledali kako će se učiti ono, što se ne zna. 30. Kad bi riječ zbiljae i bila postala od Turskog «belli», opet mislim da je ne bi trebalo goniti iz jezika našega. 42. Onda mi ovdje ništa drugo ne bi novo našli. Odg. na ut. 9. Ja bi vam odmah bio ot-

pisao, da nisam čekao . . . Straž. 1886, 703. Mi bi radi od tebe znak vidjeti. Mat. 12. 38. Da nije Bog ova mojega . . . bio sa mnom, bi me za cijelo apustio prazna. Mojs. 1. 31, 42. — *b*) kao što 1. i 2. lice mn. kondicionala imaju bi i bismo, bi i biste, tako ima i 1. lice jed. bih, bi i bi sam (tako rastavljenno piše Vuk; ali treba pisati bisam, kao što se piše bismo, biste): Za št' me nisi prije bratimila, sve bisam ti svate ostario. Npj. 3. 501. Kad bisam koga za molio za pomoć . . . svi bi mi odgovorili: Valja da si . . . Danica 2. 130. Ako bisam te i ja na veru trao. Miloš 121. Kad bisam štampao bez izbora sve pjesme, koje imam, jamačno bi bilo još pet ovolikih knjiga. Npj. 1. XXXV. Kad bisam po svojoj volji počeo popravljati, ne bisam znao, gde bi se ustavio. Opit X. Kad bisam imao na njese 50 for., onda bisam mogao u Beču živiti (s onim, što bisam ja od knjiga još zaslužio). Straž. 1887, 207. — *c*) kondicional ne pokazuje samo pogodnu i želju već i ponavljanje; kazuje naime, da što bira sigurno u neko vrijeme, kad tu vrijeme dogje; vrijeme može biti izričkom kazano a može i ne biti; ako nije izričkom kazano niži se i: ostaloga govora razumije, onda kao da bi se reklo: sigurno, kondicionalom se ovako govori najviše u priporječanju. DARj. 365a: Kad bi god majstor zapitao dete šta je naučio, ono bi mu sigurno odgovorilo da nije ništa. Npr. 37. Bila tri brata, pa na belome svetu ništa više nisu imali do jednu krušku, te bi tu krušku redom čurali; jedan bi ostao kod kruške, a druga dvojica išla bi na nadnicu. 79. Mi imadjasmo mnogo košnica, pa bih ih ja svako jutro brojio, i sve bih čele prebrojio. 160. Samo je trebalo da zvižne, pa bi odmah dotrčao znajevit konj i doneo gospodsko odelo i oružje. 206. Što bi za dan na vojski dobio, za noć bisam ja i on popili. Npj. 1. 411. Što bi zvjerje zaklalo, nijesam ti donosio, sâm sam podmirivao; od mene si iskao što bi mi bilo ukradeno danju ili noću. Mojs. 1. 31, 39.

b) imperativ. būdi (bīdni) būdimo, būdite, u starje vrijeme oblik budi bio je i za 3. lice jed. a oblik budite i za 3. lice mn.; sada se za lica ova upotrebljavaju složeni oblici: neka bude ili neka bude, neka (nek) budu: Bīdni devoj, dilher Angeljia! naše snahe Hajkune devojke. Npj. 3. 189. Dakle neka bude vaša riječ; da, da; ne, ne. Mat. 5. 37. Budite vi dakle savršeni, kao što je savršen otac vaš nebeski. 5. 48. Hodi ti, budi nam car. Sud. 9. 10. — *b*) imade jošte i u dječijem jeziku tragova tomu, da je oblik budi bio i za treće lice jed. imperat.; to se čini da je u ovijem primjerima: Pomozi Bog! Bog daj budi gospodinu! Npr. 141. Ne bud' po zapovijesti. Postl. 195. Budi kruha, bit će zuba. DPostl. 10. Budi pečenica, bit će i ražanj. 10. Svila sam ti zelen vjenac ruže rumene, stavila sam u maštrafi, da ne uvene, ako bi ti uvchnuo, ne bud' do mene. Here. 267. budi složeno sa daj; dajbudu, koje vidi. — *c*) ali sada oblik budi za treće lice dolazi ponajviše u značenju drugom nego što ga je imao u imperativu, tako okruženo bud' uz relativne riječi koji, što, znači što riječ god: Būd' za što, n. p. kupio ili prodao što, am Spottpreis, pretio vilissimo, cf. besćenje. Rj. 16b. za što god. — *d*) oblik budi, ponajviše krnj bud' stoji kao kad bi se mjesto njeja reklo: kad, kad je već tako, pak ma se u tom događaju može doći riječca li, bud' li. Būd, wem anck, quanguam (eigenlich so viel als budi, es sei, esto), cf. tud: Bud, si more, čohn ukopao, ti nijesi srebro ukopao. Rj. 16b. Būdi, u pjesmi nastalo bud: Budi li ideš na vojsku, kome me mladuo ostavljaš? Rj. 16b. Bud ih Bog dade, kako ih sastade? Postl. 30. Bud ja, more, tvoje dobro kudim, a za što ga ti kudiš? 251. Bud mi zakla konja na livadi i sokola u zelenoj bašci, zašt' mi zakla čedo u kolevci? Npj. 2. 17. To će vama ružno vrlo biti, od gospode biti prekoreni, budi li ste tako naumili pred,

svijetom tako naružili. 5, 9. *Bud'* predobi grada Kolašina, što će činiti od drugih gradova? 5, 398. *Bud' li* kažeš, da si Crnogorac, poznaješ li druga ikakvoza u mojemu društvu velikome? 5, 534. *Bud'* si luda a nečaka, što te udado? Here. 303. No se ne mogu načuditi: *bud' li* ovoliki mal se poharči, i ovoliko čuda pića nabavi, kako se zaboravi još ovjge malo poharčiti i nešto nabaviti. Kov. 66. *Oramo ide i ovo: Bud'* snaha u rod, *tud* svekrva u poprd. Posl. 30. (*isp.* Snaha u rod, a svrkrva u poprd. 291).

7) *particip. praes. activ. būdūci, regje būdūc. — a) u ovom obliku dolazi sada kao prilog sadašnj.* Derviš ne *budući* gladan ne načne pogače odmah. Posl. 354. No ona, ili *budući* nešto ljutita i onako, ili joj se pred komioćima učini sramota, da . . . Npj. 1. XXVII. Kako malo srkne rakije, on se, i onaj, koje od starosti, koje od rana . . . *slab budući* tako zabuni da . . . I. XV. Predsedatelj, *budući* veliki veseljak, neiskazano se obraduje. Danica 2, 127. Drugarici, koja, *budući* odrasla u hladu pod očimim krovom, nije bila naučena. 2, 139. No ni ona ne *budući* u *buđstvu*, ne mogne ih primiti k sebi. Miloš 44. Miloš, u njegovim rukama *budući*, nije mogao ništa drugo reći nego: Dobro. 119. Javi, da oni, u zatvoru *budući*, nemaju više nikake vlasti. 150. Rodofinik, koji *budući* rodom čak iz Rodosa, može biti da nije ni znao. Sovj. 25. A Josif muž njezin, *budući* pobozan, i ne hotiče li javno sramotiti, namisli. Mat. 1, 19. Kad kaže vi, *zli budući*, umijete dobre dare davati djeci svojoj. 7, 11. I *budući* izjedan od prvi izdahnu. Djel. Ap. 12, 23. Ne *budući* pristanite zgodno za zimovnik, svjetovahu mnogi da se odvezu odanle. 27, 12. Savjest njihovaa, *slaba budući*, pogani se. Kor. 1, 8, 7. Muške a za njima i ženske (rijeci), *jednake budući* u tom padežu s njima, preše su među muške. Istor. 141. Ta je riječ *budući* srednjega roda takogje imala u rečenom padežu sje. Obl. 46. Lako može biti da se ovaki slogovi — *budući* i *damas* kratki i jedva se razlikujuć od slogova kratkih neakcentovanih — nijesu mnogo na um uzimali. Rad 20, 196.

b) *Budući* da, (u vojv.) *indem, cum* (ital. *essendo che* —). Rj. 17a. *složeni oblik budući* da *pokazuje razlog nečemu, što se izriče u potonjoj rečenici. (nasuprot savez jer, jera, jere, jerbo pokazuje razlog onomu šta se prije kaže). — S oprostjenjem! (budući* da se obično govori »s oprostjenjem«, lako je kašto i ova sama riječ dosta da se pokaže da je ono o čemu se govori sramotno ili nevaljalo). Posl. 291. *Budući* da je on jelo gotovio, tako jednom skuva kupus bez mesa. 310. *Budući* da je ova knjiga i onako već ukrašena imenom Vašega brata, zato je nisam smeo posvetiti njemu. Miloš V. *Budući* da se ova luna kod njegove kuće počela . . . zato se ona nazove luna Adži-Prodanova. 67. Čardaklija se takogjer nametao da bude sovjetik, no *budući* da nije imao nahije, nije mogao ni biti. Sovj. 8. Kad obasja sunce, povenuše, i *budući* da nemahu žilja, posadnuše. Mat. 13, 6. *Budući* da je ovaj oblik prvi padež, za to se govori samo . . . Obl. 58. *Budući* da ovo nije rječnik iz koga bi se učilo prevoditi . . . s toga niti je potrebno niti bi dovoljno bilo . . . Oglad V. *isp.* kako, što. c) *būdūci, būdūcā, būdūcē, adj. der kauslige, zukauslige, futurus, centurus*: No u samo o vreme se jalo se već seme za *buduća usreća*. Miloš 13. Ako ga kakav *budući* Agaton pošlje sto godina razumije. Pism. 69. Ni smrt, ni život . . . ni sadašnje, ni *buduće* . . . može nas razdvojiti od ljubavi Božije. Rim. 8, 38. Otac *budućega* vijeka. DP. 109. Jemstva za *buduće* život. 365. *Buduće* vrijeme. (u gram.) Obl. 2.

8) *particip. praes. act. I. a) prilog prejašnji.* biv. bivši: biv samo za nominativu jedn. muškoga roda a bivši za osti taj nom. jedn. muš. rada i za nom. svakoga broja u rodu; Hvala dakle Bogu što *bivši*

robovi grijehu poslušaste od srea tu nauku kojoj se i predadoste. Rim. 6, 17. Došavši k vama, i *bivši* u sirotinji, ne dosadhi nikome. Kor. 11, 8. Hristos . . . nas privede k Bogu, *ubijen*, istina, *bivši* tijelom, no oživljen Duhom; kojijem sišavši propovijeda i duhovima. Petr. 1, 3, 18. — b) *bivši, bivša, bivše, adj. der gewesen, qui fuit*: Stolica *bivšega* kralja Dragutina. Danica 2, 50. Onda ove sve *bivše* Biogradske baše. 3, 138. *Bivšega* negda bina-jemina Bijogradskega. 3, 187. Njegovome *bivšem* gospodaru. 4, 28. *Bivši* prezident slavnoga magistrata. 5, X. *Bivšega* tolmača. Miloš 8. S Čaplovićem, *bivšim* sekretarom Putnikovim. Straž. 1886, 1513.

9) *particip. praes. activ. II. pridjev* I. bio, bila. bilo; bili, bile, bila. Daničić, ARJ. 371b. *oblaci s ake. oštrim* (bila) *mijenjaju* izu ne ake, na obl: nē bilo te majci! Rj. *particip. sam* *pokazuje* — a) želja: Živ bio! Srećan bio! Nē bilo te majci! (dass dich der Guckuck! abi in malam rem). Rj. *Bilo* mu probitačno kao jarcu juška! Posl. 13. — b) *dopuštanje. kad se dopušta ovo ili ono, najviše se putu kaže*: bio (bila, bilo i t. d.), *pa onda*: ili . . . ili . . . U Srbiji se od prije zvala haljica od bijela sukna kao gunj, i to *bila* muška ili ženska. Rj. 802a. *Bilo* staro, *bilo* mlado, ljubicu ga ja. Npj. 1, 173. Brat je mio, koje vjere bio. Posl. 29. Razgovori se ovi provode *bilo* na objedu ili samo uz rakiju. Kov. 74. Odmah da mu se sudi, *bilo* da se pogubi ili da se progna ili da se oglobi ili da se bacu u tamiicu. Jezdr. 7, 26. Sveštenici da ne jedu mrejnoga ni što zvjerkaa raskine, *bilo* ptica ili što od stoke. Izek. 44, 31. Ovo se *bilo* po akeantu ili po prosodijskom kvantitetu ni najmanje ne razlikuje. Glas 8, 2. — c) *taj particip. s infinitivom drugoga glagola pokazuje da je trebalo ono raditi što znači glagol koji je u infinitivu, ili uz poricanje da nije trebalo raditi; dakle bio kao trebalo, trebalo ti: Bio* ranije doći, da hättest sollen früher kommen; *ne bio* ga zreati, *ne bio* mu darati. Rj. Ako s' smiješ malenoj večeri, ti je bio veću pribaviti. Rj. 585a. *Bio* vrut' na Kosovo. (reče — u Podgorici — Turčin Srbinu, kad ga čuje gje se tuži na težak život). Posl. 13. Tader mu je ljuba govorila: A Manojle, trag ti poginuo! Ti ne bio *pravdati* kuma. Npj. 2, 21. *Istu* ovu službu koju ima orđje *particip. sam*, vrši i *imperfekt glagola* biti: bješe, *vidi* naprijed 3b. — d) *Ovaj particip. složen sa praesensom glagolske osnove jes čini perfekat*: jesam bio, jesam bila, jesi bio i t. d.; bio sam, bila sam; bio je i t. d. a *taj složeni oblik perfekta sa participom praes. activ. II. drugoga glagola čini pluskvamperfekat ovoga drugoga glagola, kao što ga čini i imperfekt s istim participom. vidi naprijed 3a. — u perfektu i u pluskvamperfektu od perfekta učinjenu izostavi se kadšto praesens glagolske osnove jes kad nije na njemu sila u gororu, u osobito se često je izostarlja izu zamjenice se; o tome vidi kod riječi se, sebe. — Bio* (izost. je) jedan car pa (izost. je) imao tri sina. Npr. 7. Moli Boga gje se moja mater nije doma namjerila, nego (izost. je) pošla da bilje kroz goru bere. 91. Mi roditelja svojijeh nijesmo šćeli slušati, nego (izost. smo) protivu njihove volje sve drukčije radili, a ne (izost. smo) nijesmo pokajali se. 98. Ja se mašim rukom, a to nema glave, zaboravio (izost. sam) je na vodi 163. *Bilo* (je) i bitisalo. Posl. 13. *Bio* (je) i na situ i na rešetu. 13. Nekakakav čoek koji se (je) skoro bio oženio, opremao se (je) na vojsku, a žena (je) uvrazila konac u iglu. 178. A kad (je) Luko Novom selu bio. Npj. 1, 265. *Iza zamjenice* me: Mene je istinita revnost k rodu moje obodрила i prinudila me da zažmurim . . . Spisi 1, 5 (vidi ja, pron.). *Evo* prinjera, kako se je izu zamjenice se ostarlja i izostarlja: Dogodilo se je već više puta da se (izost. je) kakvo grčko djelo našlo bolje sačuvano . . . tako da se je grčki original mogao slovenskim prijevodom popuniti i popraviti. Rad 13, 230.

10) infinitiv biti. — *a)* Okrajeno bit' u rečenicama: *Bit' mi brata i željeti, na glavnije mu ne sjegjeti, (sestra voli brata i željeti, nego da je on hrani — do vijeka).* Posl. 14. *No ću oditi' put grada Pariza, bit' mi znati izgubiti glavu.* Npj. 5, 57, *u takim rečenicama bit' znači kao da se kaže makar: makar i željela brata (bez njega bita), makar znao izgubiti glavu.* — *b)* biti s dativom predikata: *Bolje je biti i izbijenu nego posve ubijenu.* Posl. 22. Ali mu najprije treba postradati i okrivljena biti. Luk. 17, 25. Samo treba malim biti zadoroljnu. Rad 20, 155.

11) futur, buduće vrijeme. — *a)* postaje, kad se infinitiv biti dodu praesens glagola hotjeti. hoću biti, biću, . . . ću biti; kad je praesens glagola hotjeti u početku rečenice ili je na njemu sila u govoru, onda se uzme cijel praesens hoću, u drukčije skraćenu biće; a k tomu se dodaje ponajviše: po svojoj prilici, rado: *On će rado sad tamo biti.* Rj. 625b. Ali Gerkrise . . . po svojoj prilici biće naš opornjak. Pis. 25. Što na jednom mjestu stoji . . . ne će biti drugo nego pogreška. DRj. 1, 7. *To će biti sadašnje selo u Hercegovini blizu Stoca.* I, 40. Ima zapis koji ne će biti stariji od prošloga vijeka. Rad 1, 176. *vidi hotjeti že.* — *c)* kad se pak tako drži, misli da je bilo što u prošlosti, može se izreći futurum biće dodajući pridjev I. onoga glagola, koji pokazuje što je u prošlosti, i u orome se dopunjavaju često domaće po svojoj prilici ili rado: U šali za pijana čoveka reku: *biće pio iz lijeve ruke.* Rj. 327b. *Bit će nam ga (brata) Turci pogubiti.* HNpj. 1, 236. *Po svojoj prilici biće u naš jezik došlo od Bugara.* Pis. 76. Ako je riječ dobro u rukopisu zapisana i dobro pročitana, biće postala od lat. DARj. 79a. *vidi hotjeti že.*

11. 1. značenje glagola biti, jesam u svezi s različitim prijedlozima. — *a)* s prijedlogom do: *Rebije do jela.* Npr. 14. *Mački je do igre a mišu do plaća.* Posl. 176. *Gospodare, nije meni do tebe.* HNpj. 1, 232. *Što je tebi do nas?* Mat. 8, 29. *Što je vama do mene?* Sam. II. 16, 40. — Ako njemu bude do nevolje, da se njemu u nevolji nagješe; ako li mu ne bude nevolje, može doći, da se ne kazuješ. Npj. 2, 138. — A kad Zlato do kugjelje bilo, skovaše joj srebrnu kugjelju. Npj. 1, 471. *Ti ćeš, Marko, prvi carovati, a ja ću ti biti do koljena.* Npj. 2, 195. — *b)* s prijedlogom iz: *Šta će biti iz ovoga djeteta?* Luk. 1, 66. (kao: *šta će izći iz njega?* u presenom smislu. isp. Sint. 185). — *c)* s prijedl. kroz: Kad je bila kroz goru zelenu, al' povika iz gorice vila. Npj. 14560. (bila: prolazila). — *d)* s prijedlogom među: Da ne bude među gostima ko stariji od tebe. Luk. 14, 18. — *e)* prijedlog na — *aa)* s akus.: Ne mozh' njozi na ino da bude, već se vrati helom dvoru svome. Npj. 1, 212. *Ako li vince pije, na zdravlje mu bilo!* I, 268. *Nu čast tebi srna i košta.* 1, 319. *Bac'te vino, na zlo vama bilo!* 3, 282. *Jer mu oni bijahu savjetnici na poqibao njegovu.* Dn. II. 22, 4. Ali mu oni biše na to da padne. 28, 23. Ni jedno drvo u vrtu Božijem ne hješće na ljepotu tako kao on (Asirac, kedar na Livanu). Jezeq. 31, 8. *Prizivajući Boga da bi dao da kome bude dobro ili da što bude na dobro.* DARj. 415b. — Kad je Omer za ženidbu bio, i Merima bila na udaju. Npj. 1, 252. (vidi dalje prijedl. za s akus.: sad bi veće bila za udalbu). — Ode pravo bijelu Oridu. Kad je bio vodi na čupriju, al' eto ti jednoga junaka. Npj. 2, 411. (bio: došao). — sa glavnim značenjem toga prijedloga može biti pomiješano neprijateljstvo. (isp. Sint. 495): *Na koga su mnogi na toga i bozi.* Posl. 188. *I naši su namus.* DPost. 29. *Ako je Bog s nama, ko će na nas.* Rim. 8, 31. —

bb) na s lokativom: *Gdje si sinoć bio? . . . na svadhu sam bio.* Npj. 1, 450. *Kad sa bili Mletku na pomolku.* 1, 534. *A kada je na tom dobu bilo, rođi majka desetu gjevojku.* 1, 560. (vidi riječ dobu). *Kad sa bili svati na polodu.* 1, 582. *Koji si mi bio na pomoći.* 2, 36. (isp. pr. u: da vam bude u pomoći). *Kad sam bio s društvom na dobi.* 2, 77. *Triput si mi bio na nevolji,* triput si me ropstva oprostio. 3, 39. *Ja sam bio na Moskora i na Njemen,* ali ovoga boja nijesam vidjeo. Danica 3, 173. (ovdje je u barjenju i neprijateljstvo. Sint. 612. *ko je na koga vojvoda, može se reći, da je bio na igemu.* ARj. 347b). *Covjek na kome hješće debela balesi.* Luk. 14, 2. — *f)* prijedl. nad s instrum. u presenom smislu, kaže se, da je kome u vlasti ono, što stoji u instrumentalu: *Jes(t) i nad grominjom grominjak.* DPost. 10. *Vlastelin, što hješće nad njezinjom riznicama.* Dj. Ap. 8, 27. *Jedan je bio nad carerom krunom, a drugi nad pićem.* Prip. 27. — *g)* prijedlog o s akus.: *O što je to tebi!* t. j. nemaš nikakve nevolje to činiti. Rj. 126a. *Nije mi o glavu.* Sint. 520. *Kao što ptica leli u zanku ne znajući da joj je o život.* Prič. 7, 23. *radujom misli se dokučiti ili — ako se već ima — sačuvati stvar.* Sint. 520. — *h)* prijedlog od s gen. pokazuje, da se stvar u gen. mijenja te postaje druga ili drukčija: *Već Bog zna šta je od njih bilo, a sad se spominjalo.* Npr. 103. *Bi l' on znao, što je od njih bilo.* HNpj. 1, 401. *Kad ljudi čuju, šta je bilo od Gjukca.* Miloš. 185. *Hoće li biti što od onih diploma?* Straž. 1886, 1511. *Od toga ne će biti ništa.* Mujs. IV. 14, 41. — *T*o bi sve bilo za istoriju našu od preelike vijene. Rj. predgov. *Da mi Kuće, braćo, ne koljemo. . . mogli bi nam od potrebe biti.* Npj. 5, 378. *Ako ovijem trudom budem od koristi kuzjevnosti srpskoj.* DRj. 1, V. — *I* da njima bude u indatu, ako bi im od nevolje bilo. Npj. 5, 311. (vidi naprijed a): ako njemu bude do nevolje. — Nijesu bili od njegovara društva. Danica 1, 117. — *kazuje se dob:* *Da je bila od sedam godina, sad bi veće bila za udalbu.* Npj. 3, 154. *Odmah usta djevojka, i hogjase; a hješće od dranstev godina.* Marko. 5, 42. — *i)* prijedl. oko: *Kad je ko sve oko koga i navraća ga na koješta: podsjeo ga.* Rj. 525a. — *j)* prijedl. po s lokativom: *ne bud' po zapovijesti.* Posl. 195. *To je bilo po slabosti ljudskoj.* Miloš predgov. *Neka mi bude po riječi (tvojoj).* Luk. 1, 38. *Po tvojoj riječi bacili mrežu.* 5, 5. — *k)* prijedl. pod s instrum. u presenom smislu, kaže se, da je kome u vlasti ono što stoji u instrum.: *Ti si pod krivicom.* Miloš 47. *Sva carstva zemaljska koja bijahu pod njegovom vlašću.* Jer. 34, 1. — *O* velikoj porazi što bi pod njim (carem Joasom). Dn. II. 24, 27. (pod njim: za njegovu vremenu. isp. Sint. 594). — *l)* prijedlog prema s lokat. u presenom smislu: *Hoće jednom biti prema glavi, jali mojoj, jali prema trajoj.* Npj. 2, 440. *riječ u lokat. pokazuje, da je nešto okrenuto onome što znači sama riječ, orđje neprijateljski.* Sint. 286. 287. 634. — *m)* prijedl. pri: *Kad su bili pri večeri.* Npr. 107. — *n)* prijedl. s — *aa)* s genit. za mjesto, u presenom smislu: *Mrzeći na Stefana što je bio s Petrove strane.* Danica 4, 23. *Ja nijesam s raskide.* Rj. 638a. *Ne bi s gorega bilo da je primenom pokazano.* Ovit XIII. — *bb)* s instrum.: *Kad čuje šta je sa ženinom kćerju bilo.* Npr. 136. (odmali u istijem Npr. 136: *Kad žena čuje šta je od njene kćeri).* *Ne znajući što je sa onijem gore na bedemu bilo.* Npr. 190. *isp. naprijed h) prijedl. od.* — *o)* prijedl. suproč (suprot, protiv) s genit.: *Mjerite joj kosu s mačem; ako bude suproč maća, biće mene mila snaha.* Npj. 1, 337. (ovijem se kazuje podudaranje). — *p)* prijedl. u — *aa)* s genit. u koga je šta, on ima ono: *U nekakru čoveka bio jedan čoban.* Npr. 10. *U jednoga kralja bila dva sina.* 84. *U Boga su pune ruke.* Posl. 325. *U koga je pogača u togu i mozh' 332. — biti u koga: biti kod koga:* Pripovedi joj kako

je bio i u *drugu* sestre. Npr. 31. — *bb*) s akus.: Kada budeš u *tištinu* dvore. Npj. 1. 5. *Čudeš: doajče, isp. naprijed* e, aa: Kad je bio vodi na čupriju. Ja sam s' suraun' bio u *lijepu*. 2. 267. Je l' ti u *čud* moja Angja seka? 3. 206. Al' ti nije u *rolju* večera? 3. 488. — *cc*) s lokat.: Ovi su svi bili u mene u *najmu*. Npr. 23. Ja sam bila u *rihama*. 24. I carica nebesnica da vam bude u *pomoći*. Npj. 1. 118. *(isp. e, bb)*: Koji si mi bio na *pomoći*. Dok su oni u *riječi* bili. 1. 600. Kakav bješe junak u *svator*'ma. 2. 152. Dok je Musa u *životu* bio. 2. 409. Ako tebe bude do *nevolje*, oni će ti biti u *nevolji*. 2. 473 (*biti kome u nevolji: pomoći kome u nevolji*). Podaj kćerku Vilipu Madžaru, te će ona biti u *bogatu*. 2. 480. U *riječi* u kojoj bijahu, kad evo ti čelebije Jova. Herc. 131. U *tim vujrodama* bude i Miloš. Miloš 47. Kad je Ruski car bio u *gostima* kod praiskoga kralja. Danica 1. 34. Kad bješe u *mukama*. Luk. 16. 23. Ako i jesu u *sili* i mnogo ih ima, opet će se isjeći i proći. Naum 1. 12. — *qj*) *prijedl.* za — *aa*) s *genitivom*, *značenje kao u prijedlogu* za s akusativom: Ne bi mene ni za *sluge* bio, a kamo li, da mi lice ljubiš. Npj. 1. 563. Što bi Turak' za *sjēče*, isječe; za *predaje* što bi, to predade; za *krištenja* što bi, to iskrsti. 4. 151. *Ja za toga posla i gospostvu* nijesam. Kov. 66. — *bb*) s akusativom: Mol' mi Boga, konju, dobro moje! da ti budem u *dvor* za *gospostvu*. Npj. 1. 300. Gradi, kneze, biće ti za *duša* i za *zdravlje* Visokom Stevanu. 2. 200. Pozna Leka, za *čudo* mn bilo. 2. 230. Jest mi bilo za *nerolju* *ljutu*. 3. 1. Da je bila od sedam godina, sad bi veće bila za *udatbu*. 3. 454. *vidi e, aa*: Merima bila na *udaju*. Tako moja muka za *mene* ne bila! Posl. 307. Reče svatovima... da pjevaju koji su za *to*. Kov. 57. Atinjani ne bijahu ni za *sto*. Dj. Ap. 17. 21. Nije za *carere* da piju vino, ni za *knezore* da piju silovito piće. Prič. 31. 4. Ko je za *smrt*, na smrt. Jer. 15. 2. Videći ga da nije za *vladavcu*. DM. 25. — *ejena*: Biće mišja rupa za *dukat*. Posl. 14. — *zanjena*: Je si l' čuo, da li zapamtio: da je bila proja za *šenicu*? Npj. 2. 486. — *erj* s *instrument.* *biti komu za čim: biti komu do čega*: Vama je najprvo za *tim bilo* da sebi date ime. Danica 5. 68. Nego mu je za *tijem bilo* da mu Sr-bija bude u *miru*. DM. 31. — *kal što biva redom* *jednog na drugo*: Pokazaću ti što će biti za *ocijem*. Otkriv. 5. 1. — *pokazuje se radnja oko koje se nastoji*: Bit' za *poslom* kako igla. DPosl. 6. U to vreme čovek i žena bili su za *većerom*. Npr. 138. — *žena je za onijem, koji joj je muž*: U Tršću je bila za *akim Ziranom* mlada iz Klubaca. Npj. 1. XXVI. Ti znaš da je Pljakićeva sinovica za *Adži-Prodanovim* sinom. Miloš 61. Kći joj je Katarina bila za *vajrodom* Sandaljem. DRj. 1. 12. Car grčki, čija kći bješe za *svatove* Savinijem kraljem Radosavom. 3. 82.

2) osobita *značenja* *glagolu* biti, jesam, *kad nije u srezi s različitim prijedlozima*. — *a*) s *nomina-tivom*: Mene se čini da je dukat onda bio 9 groša. Sovj. 8. — *b*) s *genitivom* *kazuje se pripadanje*: Je li to kuća *toga i toga*. Npr. 170. Da ćeš biti moja, ali *bratu* *moga*. Npj. 1. 111. — *kazuju se osobine koga ili čega*: Brat je mio, *koje rjere* bio. Posl. 29. Kozogj bude *rodu* *gospodskoga*. Npj. 1. 40. Jedno bješe taj delija *srjete* *brade* do pojasa, drugo bješe taj delija *orna* *brka* do ramena. Kov. 89. Sad vas molim da budete *dobre* *rolje*. Dj. Ap. 27. 22. — *pakazuje se biranje, i to ponajviše dijela od onoga što znači riječ u gen., osobito kad je riječ kolektivna: subjekat je ono, što znači riječ u gen.: Biće vama hlada nad sjergjefom*. Npj. 1. 152. Gjegogj bješe *elaha* *valjatnoga*. 4. 367. A česa će biti *drakčijega*? 5. 182. Biće *kise!* tigraju se magarci. Posl. 14. Biće *sreće* *doxrl* *vroće*. 14. Gje je *braće* tu je i *dijela*. 73. Gje je *gjerajaka* *biće* i *gjetiču*. 73. Dok je *Boga* i *dobrih* *prijatelj*, donde se ništa ne valja bojati. 61.

Dok je *sreće*, nije *šete*. 61. u *takovijem* *dogaqajajima* *jošte* je *češće* *subjekat* u *genitivu* s *poricanjem*: A *majke* mu doma ne *bijaše*, no otišla u *rodilnu* *majka*. Npj. 2. 573. Po večeri tri sata progjoše, *ni'* *bijaše* *zrjezde* ni *mjeseca*. 4. 300. Ni malo *nije* *sramote* na *pošten* način *starati* se za to. Odlr. od ruž. 7. Gdje mu po *Slavenskome* jeziku *nije* *mjesto*. Pis. 8. *Nije* *velike* *sramote*. 15. — *erj* s *dativom*, *kad se komu što događu ili čini*: Ali *drva* *izgore*, a *topu* ne *bude* ništa. Rj. 197a. Šta mu je *bilo* *onome* *zabu*, te je onako mimo sve ostale *pokvaren*. Npr. 6. Car skoči da *vidi* *šta* *mu* *je*. 153. Mi ćemo njega *umiriti*, i *načiniti* da *vamu* ništa *ne* *bude*. Mat. 28. 14. — *kao kad komu ili čemu što pripada*: Od kako sam tebe *zaručio*, *svaka* *mi* je *dobra* *sreća* *bila*. Npj. 1. 462. Kad je *bila* *čedu* *godinica*. 2. 64. Govoreći, da *buni* *sad* *nema* *vremena*, i *da* *joj* *je* *vreme*, on bi *najbolje* *znao*. Miloš 60. — *kao doći kuda ili komu*: Kad su *bili* *dvoru* *devojačkom*. Npj. 1. 533. Kad su *bili* *kraljevu* *šaboru*. 2. 194. Kad je bio *pobratimu* *svome*, *pobratimu* *Petru* *nalbantinu*, on *dozivilje* *svoga* *gospodara*. 2. 468. — *d*) s *instrumentalom*, *kao ići kuda*: Šnjom ode *gorom* *zelenom*; *kad* *bješe* *gorom* *zelenom*, *pušta* *se* *grana* *od* *jele*. Npj. 1. 310. Kad su *bili* *poljem* *širokijem*. 3. 120. — *kazuje se biranje*: U *riječi*, *kojom* *obje* *bjahu*, *pogledala* *na* *daleko* *mlada*. Npj. 1. 466. Sejo moja, *dobrom* *srećom* *bilo!* Herc. 100. — *u instrument.* *predikat, koji je češće u nominativu*: Car ti bijah, *dok* *djerovkom* *bijah*. Npj. 1. 300. Bolje je za *godinu* *rolom* nego *sto* *godina* *kravom* (*biti*). Posl. 23. Lasno je *pokraj* *časa* *junakom* *biti*. 167. — *e*) *glagol* *biti*, *jesam* u *određenu* *obliku* (*ponajviše* *sa subjektom u dativu*), s *infinitivom* *dragoju* *glagola* *pokazuje*, *da* *treba*, *valja*, *može* *se* *nešto* *učiniti* *ili* *dogoditi*, *a* *gdjekad* *i* *da* *se* *to* *može*: Oh da *mi* *je* *rjenčati* *gjevojkud*. Npr. 92. Da *će* *mu* *biti* *dugo* *čekati* *doke*... 171. Ako *bude* *po* *redu* *mrjeti*. Posl. 1. *Zimnoj* *vedrini* i *ljetnoj* *oblačini* *nije* *rjerovati*. 90. Jedan *put* *mi* *je* *umrijeti*. 111. Kad je *vojsku* *vojovati*. 117. Koga *je* *moliti*, *nije* *ga* *srditi*. 136. *(pred* *tijem*: Koga *valja* *moliti*, *ne* *valja* *ga* *srditi*). Što *nije* *gledati*, *nije* *ni* *glodati*. 358. Ako *bude* *čerat* al' *bježati*, *hoće* *nama* *doro* *trebovati*. Npj. 4. 395. A *mene* *evo* *zafadil'* *mi* *milom* *Bogu*, *svašto* *ovgje* *zapalo* *da* *vladam* i *vladah*. Kov. 65. Nikšić je *mislio*, *da* *mu* *je* *samo* *kako* *Molera* *maknuti* *s* *puta*. Miloš 137. Što je *Nenadović*... *ovako* *mislio*... *tome* *se* *nije* *čuditi*. Sovj. 5. *Bolje* *nam* *je* *svima* *izginuti*, *nego* *se* *Turcima* *u* *ruke* *predati*. 63. Kad *se* *nije* *bilo* *ničemu* *udati*. Rim. 4. 18. — *u orome* *dogaqajaju* *mjesto* *infinitiva* *dolazi* *kad* *i* *kad* *rečenica* *savozom* *da* *prerezana*: *Da* *mi* *je* *da* *komegod* *kažem*, *odmah* *bi* *mi* *ollahumu*. Npr. 151.

III. *glagol* *biti*, *jesam* *zanjenjuje* *se* *kudšto* *drugim* *glagolima*, *kao*: *doći*, *imati*, *sjediti*, *teći*, *koje* *vidi*.

bitisati, bitišem, v. pf. *vergehen*, *practerlabor*. Rj. *Daničić*. ARj. 372a, *darodi* iz *Tur*, *bitmek*, *proći*, *ne biti* *više*. Bilo i *bitisalo*, t. j. bilo pa i *prošlo*. (Posl. 13). Rj. — *Kralj* *Prominlije* *provodi* *veselje* *manje* *nije* *neg* *pun* *mišec* *dana*. *Kad* *veselje* *kralju* *bitisalo*, *jedno* *jutro* *kralju* *podranio*. HNpj. 3. 75. *Kad* *je* *pola* *noći* *bitisalo*, *tada* *bega* *zdraka* *ošinula*. 3. 271.

bitka, f. die *Schlacht*, *pugna*, vj. boj. Rj. *gen. pl.* *bitakâ*. Obl. 21. *ridi* i *batalija*, *džanak*, *dženjak*, *kreševu*, *ograj*, *okrš*, *okršje*. — *Al'* *junaku* *odolela* *žugjca*, *kako* *svakom* *u* *bitke* *junaku*. Npj. 3. 187. *Gje* *se* *u* *onoj* *slavnoj* *bitki* *ramo* *u* *lijevu* *ruku*. Danica 1. 79. U *onoj* *znatnoj* *bitki*. Žitije 19. *Da* *se* *tu* *sad* *ova* *sva* *bitka* *mora* *dobiti* *ili* *izgubiti*. 32. *Gde* *je* *Fridrik* *II.* *izgubio* *bitku* *protiv* *česaraca*. 38. *Ovu* *strašnu* *bitku* *prekine* *noć*. 50.

bitva, f. u Mačvi kao *bara* koja *otječe* iz *Zasavice* *u* *izvire* u *Dublju* i *utječe* u *Savu* na *Drenovcu*, *gdje* *je* *i* *šamac* *bio*. Rj.

bitva, f. (u *Dubr.*) *nekako* *pitomo* *zelje*, u *kojega* *je*

list kao *bitva* (i u Zemuni se zove *parzjak*, a u Hercegovini *pazija*). Rj. *dem.* bitvica, *vidi* blitva, cvekla meko zelje, pazija, pazjak; *beta*, *die rothe Rübe*.

bitvica, *f. dem.* od bitva. Rj. — Pazjak, u Dubrovniku se zove *bitvica*. Rj. 481b.

bivauje, *n. das oftmalige Sein, so frequenter esse*. Rj. *verbal.* od bivati, *koje vidi*.

bivati, bivām, *v. impf. sein, esse*. Rj. *postanjem* od biti (budem) *kajma i značenje ostaje, samo se riješe puta vrši; pa znači što i: postajati i dogagjati se.* — Ne biva, *es geht nicht*. Rj. (*ne može biti*). Niže mosta gdje svake nedjelje *biva pazar*. Rj. 167a. Kad bi samo i danju onakav bio kao što noću *bira*. Npj. 55. Ali što je ona nju gore držala, to je ona sve *zdravija i lepša birala*. 141. Od gjece ljudi *biraju*. Postl. 232. S male začepice *velju bira*. 290. Kao što s takim slovima i u proizvodu drugih riječi *bira*. Danica 3, 128. Da zove Nijemca u pomoć, *ne bira*, to je za njega sramota; da zove Moskova, *ni to ne bira*, to je još veća sramota; da kakvu to vojsku misli car? 3, 151. Narovoj stane svaki dan *manje bivati*. 3, 203. U Marsovoj godini *vino bira vrlo dobro*. 5, 20. Svaka imućnija kuća svake subote . . . šalje svome manastiru po poskrnicu, koja nije manja od 2 oke, a *gdje koje biraju* i od 5 oka. Kov. 35. Za vremena Crnoga Gjorgjija bio mu je prvi momak i drug, a pošto su se predali Turcima *birao mu je tolnač* i haznadar i svršivao je druge različne narodne poslove. Miloš 49. Ovu pjesmu ja sam čuo u Negotinu od jednoga Turčina, koji je mlogo godina *birao subaša* po Turskoj. Npj. 1, 154. *Biralo* je više puta ljudi koji su ovako u šumi odrasli. Priprava 120. Mladen je takogjer ponajviše *birao po vojsci*. Sovj. 6. Da *birate* sve izobilniji. Sol. I. 4, 1. *Ne bira* u našem mjestu da se nda mlagja prije starije. Mojs. I. 29, 26. Zemlju obilnu maslinom, od koje *bira ulje*. V. 8, 8. Zabuna u okolu *birase* sve veća. Sam. I. 14, 19. Pastiri su tvoji *birali* kod nas. 25, 7. Ali je otac njegov mislio da ovo *ne bira uzalud*. Prip. bibl. 26. Po smrti Avesalomovoj još je *biralo hana*. 76. Zakletva . . . bila tako jaka da je tuženi odmah dolazio na muke ili *birao osujen*. DM. 291. Besjedeći s tobom o svetkovinama, *koje biraju* u veseloj erkvi, zar ništa da ne rečem o svetkovini koja *bira* kad se ona sveti? DP. 335. Što *bira* u imenica muškoga roda, ono biva i ovdje. Obl. 39. Ista *promjena bira* i u oba ruska jezika. Rad I. 112.

bivō, bivola, *m. der Büffel, bubalus*. Rj. bivō(i). *životinja*. — Ne bi vidio *bivola* na slami. DPosl. 70. U vrijednoj je službi ošō, konj i *bivo*. 143. Glas Gospodnji lomī kedre . . . Kao tele skaču od njega; Livan i Sirion kao mlad *bivo*. Ps. 29, 6.

bivōlče, bivōlčeta, *n. das Büffelkuh, bubalus vitulus*. Rj. *mūde* od *bivolice*.

bivolica, *f. die Büffelkuh, bubala*, muško *bivo*, žensko *bivolica*.

bivolov, *adj. što pripada bivolu: Sačuvaj me od usta lavovijeh i od rogova bivolorijeh*, čuvši, izbavi me. Ps. 22, 21, *isp.* bivolski. — *za nast.* ov *isp.* alatov.

bivolski, *adj. n. p. koža, Büffel-, bubalinus*. Rj. *što pripada bivolu, bivolina: Oslov posluh, konjev razum i bivolska snaga čine momka svakom draga*. DPosl. 91. *isp.* bivolov.

bivoljača, (koža), *f. Büffel-fell, pellis bubalina*: U budžaku je koža *bivoljača*. Rj. *bivolska koža*.

Bivor, *m. kraj u južnoj Srbiji: Po Bivoru grada zgorio sam, i nahiju Gusinjsku uzeo*. Npj. 5, 541. *vidi* Bihor.

bivši, *adj. vidi* biti (budem) 8b.

biza,* *f.* (u C. G.) *vidi* ker: Kad eto li *biza* Sekulova. Rj. *vidi* i *bizūn*. — A kad začu dijete Sekula . . . pred njim *biza* samovoljna pogje. Npj. 3, 218. (*Biza* u Crnoj Gori zove se *pscto*. Vuk).

bizūn, *bizūna*, (bizūn. Rj. 3) *m.* (u C. G.) *vidi* ker. Rj. *vidi* i *biza* (*pscto*).

bjčeva, *f.* — 1) (u gornj. primorju) *der Strumpf, tibiale, cf. čarapa*. Rj. *vidi* i čarapa, *bjelajica. dem.* bjčevica. — Slagat' obje noge u jednu *bjčevu*. DPosl. 112. Ta *bjčeva* ne ide na tu nogu. 125. Dadu za to uzdarje . . . djeveru ličnjak i *bjčevu* (peškir i čarape) u marami zavijene. Kov. 45. — 2) (u Hrv.) ženske dokoljenice, *Frauen-dokoljenice, mulierum dokoljenice*. Rj.

bjčevica, *f. dem.* od *bjčeva*. — Kragujeva u *bjčevicu* bez putila prodaje. DPosl. 50.

bjčēi, (bjčēnēm) *glagol* *ne dolazi orako prost u infinitivu nego samo složen: dō-bjčēi, iz-, od-, por-pre-, pri-, raz- (se), u-, uz-, za-, z- (se); ali dolazi bjčēnuti* (bjčēnem), *koje vidi*.

Bjčēdōv, Bjčēdōva, *m. prezime*. Rj. 572a. *akc.* DARj. 376b.

bjčega, *f.* samo u ovoj zagoneci: Čuča čučī, *bjčega* bjčēi, skoči čučā te uhvati *bjčegu* (t. j. mačka i miš). Rj. *koja bjčēi*.

bjčegac, bjčēka, *m. vidi* bjčegunac: *Bjčegac* se drži jednog puta, a počera sto. Rj. *vidi* i *bjčezmar. isp.* bjčega, *bjčegunče, bjčegunica, dobjegalac, prebjeg, uskok.*

bjčegauje, *n. vidi* bjčezanje. Rj.

bjčegati, gām, *v. impf. vidi* bjčezati. Rj. *vidi* i *bjčegati. v. pf.* *bjčegnuti, pobjčēi*. — 1) Pleći dade a *bjčegati* stade. Rj. 382b. Nagne *begati*. Npr. 49. Kad oni počnu *bjčegati*, 201. Pa on *bjčega* dalje u napredak. Čeraju ga pješēi i konjēi. Npj. 4, 23. Naklopi se i on za onima što *begaju*. Danica 4, 7. — 2) u pravom smislu *bjčegati* pred kim znači da je onaj *naprijed koji bjčega: Srbiji stase pred njima bjčegati*. Npj. 4, 270. — 3) u prenesenom smislu *bjčegati* od koga znači *uklanjati mu se: A ti, o čovječe Božij, bjčegaj od ovoga*. Tim. II. 6, 11.

bjčēnuti, bjčēnēm. *v. pf. vidi* pobjčēi: Riječ reče, *bjčegnu* na tragove. Rj. *s ovim glagolom složen u v. pf. vidi* kad *bjčezati: v. impf.* *bjčegati, bjčezati*.

bjčēgunac, bjčēgūnca, *m. der Flüchtling, fugitivus*. Rj. *vidi* *bjegac, i syn. ondje*. — *Bjčegunec* i *bjegunice* niz ulicu. Rj. 54b. *Bjegunac* se drži jednog puta a počera sto. Postl. 14. Bičēš potukač i *bjegunac* na zemlji. Mojs. I. 4, 12. *tako se zove i dičljī roj koji poslije nekoliko dana uteče iz košnice*. J. Živanović. DARj. 378b.

bjčēgūnca, bjčēgūnceta, *n. ein junger Flüchtling, puer fugitivus*. Rj. *dijete koje pobjegne kući za što god. u Rj.:* u Boci se osobito govori za ženu koja pobjegne od muža, kao *bjčegunica*.

bjčēgūnica, *f. die Flüchtige, profuga*, u Boci se osobito *bjčegunica* zove žena koja od muža pobjegne u rod): Da ne reče, e ste *bjčegunice*. Rj. *isp.* *bjčegunče*. — *Bjčegunec* i *bjčegunice* niz ulicu. Rj. 54b.

bjčēl, bjčēla, *n. eine Gattung Eiche, quercus genus*. Rj. *quercus sessiliflora Saesb. Rj. 3 nekabar hrast*.

bjčēla, *f.* samo u ovoj zagoneci: *bjčēla* *bjčelu* zove: *daj mi bjčelo* *bjčēla* *hljēba*, ispod *bjčēla* *skuta* (t. j. ova i jagnje). Rj.

bjčēlača, *f.* (po jugozap. kraj.) *bijela* suknena muška haljina s rukavima, koja se u Hercegovini nosi kao u Srbiji *gunj*, samo što se *po bjčēlaci* opusnuj, a po *gunju* ne. *Bjčēlača* se u Crnoj gori zove i *gunjica. Art* *wissen Männerkleides, vestis genus: Dlaka* po *dlaka*, *eto bjčēlača*; *zrno* po *zrno*, *eto pogača*; *kaplja* po *kaplja*, *eto Morača*. — (Mjesto *eto bjčēlača* u Kotoru sam čuo: čini *bjčēlača* i t. d. Postl. 59). Rj. — (Gege (nose) čak-šire, *dolame* (seljaci i *bjčēlače* kao i Crnogoreci) i oko glave saruke. Rj. 85a. *vidi* *gunj*, *haljina* 1. *isp.* *bjčēlača. riječi s takim nast. vidi* kod *agjirača*).

Bjeladin, *m. ime muško u prezimenu: I* od *Risna Bjeladinovića*, po imenu *Rišujanina Marka*. Npj. 5, 285. — *od osn. koju je od bijel. imena s takim nast. kod* *Miladiu*.

bjelaića, *f.* bijela čarapa, *weisser Strumpf, tibiale alb.* m. Rj. — *Daničić piše* bjelajica. Osn. 318.

bjelajica, *f.* vidi *bjelaića*.

bjelance, *n.* *das Eiereiss, albumen.* Rj. *vidi* bijelac 2. *biće*, *bjeluce*. — Neki probiju jaje od ozdo te iscedje žužice i *bjelance*. Rj. 55a. Metnu *bjelance* od jajeta u čašu vode. Rj. 216a. U njemu (mućku) je pomiješano žumance i *bjelance*. Rj. 376a. Tvor. *bjelance* razmućeno što se meće na prijesnu ranu. Rj. 733b. *nasturkom* je upravo *dem.* *isp.* *blatance*, *čedance*.

bjelasañje, *n.* *das Weisslich-sein, Mützen, albidatio.* Rj. *verbal.* od *bjelasati se*, *stanje koje bitu kad se što belisa*.

bjelasati se, *sām se, v. r. impf. weisslich sein, albico.* Rj. *dem.* od *bijeljeti se*. — Opazi gdje se nešto kroz pomrčinu u šumi *belusa*. Npr. 133.

Bjelasića, *f.* planina u Hercegovini. Rj. *planina koja se bjelasa od snijega?* *isp.* *Bjelasića* (vidi dalje *bjelasati se*). Korijeni 111. *isp.* *Bjelasića*.

bjelās, *m.* bijel konj, *der Schimmel, equus albus.* *cf.* *bijelac*, *gjozat*: A najdalje paša na *bjelāsa*. Rj. *imena konjua s takim nast.* *vidi* *konj*.

Bjelasića, *f.* planina u Bosni oko 6 sahata od Sarajeva. Rj. *isp.* *Bjelasića*.

bjelava, *f.* *verru albi coloris.* Stulli, *bijela krava*, *govori se i u Hrv.* *vidi* *bjelavka*, *bjelulja*, *za nast.* *isp.* *srnava*.

bjelāvka, *f.* ime kravi. Lj. Kovačević. DARj. 380a. *vidi* *bjelava*, *bjelulja*.

bjelēg, *m.* (u C. G.) *vidi* *biljeg*: *Zla bjelēga* na putalja tvoga. Rj. *vidi* i *bjelēg*.

bjelēusna, *f.* *suludasto* čeljade muško ili žensko, *postanjen od* *bijela usna*, *u po tome će biti upravo onaj u koga je bijela usna, još nije crna, još nema brkova, mlad*, a po tom lud. DARj. 380b. *za obličje* *isp.* *milēusna* (kod *Milēusnić*); *brzoreka*.

bjelēusnast, *adj.* *suludast*, od *bjelēusna*. Lj. *Stojanović*. DARj. 380b.

bjelēica, *f.* — 1) *n. p.* *Senica*, *jabuka*, *trešnja*, *šljiva*, *die Weisse, alba* (kao *apovicija*). Rj. *bijela roda radi*: Ko ne dođe na boj na Kosovo, od ruke mu ništa ne rodilo: ni u polju *bjelēica pšenica*. Npj. 2, 310. — 2) *ovca* *bjelēica*, *bjēle vune radi*: Da Bog da . . . polje nam rodilo vinom i ženicom . . . planine urdom i tjemicom (gdjekoji poslije ove riječi dodaju) i *arcom* *bjelēicom!* Kov. 71.

Bjelēica, *f.* — 1) *ein Fluss in Serbien, fluvius Serbiae*: *Niz Bjelice* i *niz Moravica*. Rj. *roda u Srbiji*. — 2) *m.* *čorjek iz* *plemena* *Bjelica* u C. G.: *Dva Njeguša* i *dvije Bjelice*. Npj. 4, 36.

bjelēkast (*bjēlikast*) *adj.* *weisslich, albidus.* Rj. *dem.* od *bjel* (*biō*). *vidi* *bjelēkast*, *subjel*, *subjelast*. — *adj.* *s takim nast.* *galičast*, *graničast*, *kukričast*.

bjelēidba, *f.* *kad se* *bijeli n. p.* *platno*, *pregja*, *das Bleichen, die Zeit da man Leinwand bleicht, tempus insolandi linteis.* Rj. *rodilja* *kajom se* *bijeli n. p.* *platno*; *i vrijeme kad se* *bijeli*. — *s takim nast.* *riječi*: *gulidba*, *komidba*, *krēidba*, *prašidba*, *prošidba*, *rezidba*, *vršidba*, *ženidba* i t. d. *bjelēidba*, *db nastalo* od *tv.* *isp.* *molitva*. *isp.* Osn. 211.

bjelēija, *f.* u Rj. *samo po ist.* *gororu*: *belija* t. j. *pogača* *bijela*, *die Weisse, alba*: *Arami im pogaču belija*. Rj. 21b. *bjelija*. DARj. 381b. — *isp.* *riječi* *s takim nast.* *postale* od *adj.* *pogarija*, *tvrdija*.

bjelijānka, *f.* (u Vž. nah.) *Art Birnen, piri genus.* Rj. *nekakva* *kruška*.

bjelēika, *f.* (u C. G.) *der Splint, albumum.* *cf.* *belj*, *bakulja*. Rj. *nu drvetu* (*osobito* *hrastom* i *ceroru*) *do kore*, *od prilike s tri prsta* *debelo*, *vidi* *bjelj*. — *Strž.* u *drvetu* *pod* *bjelikom* ili *bakuljom*. Rj. 719b. *riječi* *s takim nast.* *kod* *aptika*.

bjelilo, *n.* — 1) *mjesto*, *gdje se* *bijeli* *platno*, *die Bleiche, der Bleichplatz, locus insolandi linteis*: *Jeka* *bjeli* na *bjelilu* *platno*. Rj. — *Srela* *Teodora*, *gdje*

ide s *bjelila*. Nov. Srb. 1817, 480. *s takim nast.* *riječi* *kuje znače* *mjesto* *gdje* *što* *bira*: *bupilo*, *kalilo*, *kupalo*, *legalo*, *močilo*, *pošlo*, *pregibalo*, *progledalo*, *solilo*, *točilo* i t. d. — 2) *die weisse Schwünke, cervassa.* Rj. *baja*, *strar* *kajom se* *bijeli* *lice*: *Na dan* *joj je* *po* *oket* *bjelila*, *a* *trideset* *drama* *rumenila*. Here. 170. — *s takim nast.* *riječi* *vidi* *kod* *bučkalu*.

bjelilja, *f.* *die Bleicherin, insolatrix.* Rj. *ženska* *kaja* *bijeli* *platno*: *Haljine* *njegove* *postadoše* *sjajne* *i* *vrlo* *bijele* *kao* *snijeg*, *kao* *što* *ne* *može* *bjelilja* *ubijeliti* *na* *zemlji*. Mark. 9, 3. *vidi* *bjeljara*, *bjeljarića*. — *riječi* *s takim nast.* *dadilja*, *dojilja*, *dojilja*, *nosilja*, *perilja*, *pletilja*, *redilja*, *rodilja*, *porodilja*, *vezilja*, *vidi* *i* *kod* *grebanalja*.

bjelina, *f.* — 1) *die Weisse, albedo.* Rj. *osobina* *onoga* *što* *je* *bijelo*, *vidi* *bijelost*, *bjeloća*. — 2) *što* *god* *bijelo*: *Uze* *Jakov* *zelenijeh* *prutova* . . . *i* *naguli* *ih* *do* *bjeline* *koja* *bješe* *na* *prutovima*. Mojs. 1, 30, 37. — 3) *napose* — a) *bijelo* *odijelo*. DARj. 382a. — b) *vinora* *loza* *bijela* *grožđa*, *i* *bijelo* *grožđe*. DARj. 382a. *jedno* *i* *drugo* *gorori* *se* *i* *u* *Hrv.* — 4) *bijelo* *meso*, *n. p.* *u* *pure* *ili* *u* *kokoši* *na* *prsima*. *Daničić*, ARj. 382a.

bjelinskī, *adj.* *što* *pripada* *bjelini*, *t. j.* *lozi* *ričuroj* *koja* *se* *zove* *bjelina*: *Grozđ* *bjelinski*. *u* *zagrebčkoj* *okolici*. *Iveković*, *takva* *adj.* *isp.* *kod* *bundevski*.

bjelobrck, *m.* *der einen blonden Schnurrbart hat, ahnenbarbus* (?). Rj. *bjelo-brk*, *čorjek* *bjelijeh* *brka*. *isp.* *tako* *stož.* *riječi* *crvenbrk*, *dugobrck*, *gladibrck*, *Pušbrk*, *šišobrck* — *dolazi* *i* *kao* *prezime* *Bjelobrck* *n. p.* *u* *Gjurjercu* *u* *Hrvatskoj*; *ali* *su* *ga* *Nijemci*, *gospodari* *u* *birovoj* *Krajinu*, *pretvorili* *u* *Belloberg*, *po* *ovu* *bjelobrku* *prezime*: *On* *pogubi* *pet* *Turskih* *katila*, *pet* *katila* *bjelobrkoća*. Npj. 4, 528.

Bjelocrkvānski, *adj.* Rj. *što* *pripada* *Bijeloj* *Crkvi*.

bjelōća, *f.* *Daničić*, ARj. 381b. *albedo*, *candor*. *vidi* *bijelost*, *bjelina*. — *riječi* *s takim nast.* *kod* *bistroća*.

bjelōdan, *adj.* *bjelo-dan*, *apertus, evidens, manifestus*, *što* *je* *kao* *na* *bijelom* *danu*, *javan*, *ocit*, *comp.* *bjelodaniji*. DARj. 383b. u Rj. *samo* *adv.*: *bjelodano*, *adv.* (u C. G.) *sichtbarlich, offenbar, clare, manifeste*: *Bjelodano* *da* *se* *obidemo*. Rj. — *Ovijem* *bilježim* *bjelodanijem* *ukrijepljeni* *apostoli*. B. Cuceri. *Evo* *vam* *bjelodana* *obramenja*. V. M. Gučetić. *Očito* *je* *ovo* *i* *bilodano*. A. Kanižlić. DARj. 383b. *isp.* *objelodaniti*, *objelodanjivati*.

bjelōgrab, *m.* (u C. G.) *drvo* *nekako*, *Art* *Baum*, *arboris genus.* Rj. *carpinus betulus* L. Rj.³ *bjelo-grab*, *bez* *sumnje* *bijeli* *grab*. — *riječi* *tako* *stožene*: *bjelōjug*, *bjelōjabuka*, *ernograb*, *galovran*, *golovran*, *modrokos*, *pastogjak*, *pastosvat*, *slatkogrm*.

bjelōgrli, *adj.* *weisshaalig, colli albi*: *Grad* *gradila* *bjelogrli* *vila*. Rj. *bjelo-grli*, *što* *ima* *bijelo* *grlo*.

bjelōgrlka, *f.* *bjelogrli* *ženska*: *I* *njegova* *bilogrlika* *ljuba*. HNpj. 3, 566. *Moj* *se* *aga* *nežjenjen* *zgodio*, *bilogrlike* *kod* *kolina* *nema*. 4, 99. *ake*. DARj. 384a.

bjelōguz, *m.* *Weissarsch, clunibus albis.* Rj. *bjelozuz*, *u* *kogu* *je* *bijel* *guz*. *isp.* *bjelozuga*. — *riječi* *tako* *stožene*: *ernoguz*, *gologuz*, *krivoguz*, *krpiguz*, *Ledoguz*, *masnoguz*, *nadriguz*, *obloguz*, *punguz*, *razbiguz*, *svrbiguz*, *svrboguz*, *vrtiguz*, *strmoguz*.

bjelōguz, *f.* (u C. G.) *nekaka* *tica* *kao* *pliska*, *Art* *Vogel, aris genus*. *Kažu* *da* *ove* *tice* *zimuju* *u* *zemlji* *u* *redu* *turivši* *kljun* *jedna* *drugoj* *u* *perje*. Rj. *der* *gemeine* *Steinschnützer, sariculu oenanthe* L. Rj.³ *bjelo-guza*. *isp.* *bjelozuz*.

bjelōjabuka, *f.* (u *Sumad.*) *Art* *Apfel, mali genus.* Rj. *nekakva* *bijela* *jabuka*. *isp.* *bjelica* *jabuka*.

bjelōjka, *f.* *konopljika* *muška*. *Konoplja* *bjelōjka* *evati* *a* *nema* *roda*; *ernojka* *pnk* *ne* *evjeta* *a* *ima* *sjeme*. S. Novaković. DARj. 384b. *Izbornica*, *konoplja* *bjelōjka* *koja* *nema* *sjemena*. ARj. IV. 141a.

bjelōjug, *m.* (u *Dubr.*) *južni* *vjetar* *bez* *kiše*, *ein* *trucker* *Südwind, auster siccus*. Rj. *bjelo-jug*, *što*

je taj juy rjetar bez liše, i po tom rodno, kud on dera, zalu se zove bijel, koje je sastarjeno s njim u jednu riječ. DARj. 381b. tako sloz. riječi ridi kod bjelograh.

bjeloznuzji, *adj.* što bira kud je bjelozuj. — *Bjeloznuzji* jaganjci po moru se trkaju. D'Pol. 6.

bjelokapac, *bjelokapca*, *m.* kiša sa snijegom, sniježnica. Paula *bjelokapac*. J. Bogdanović, od bijel i kap. DARj. 381b. ridi i alauža, i syn. ondje.

bjelokorac, *bjelokôra*, *m.* nož bijelijeh kora (kamzi). *Messer mit weissen Hefte, cutter manubrii albi*. Rj. bjelo-korne. *isp.* ernokorac.

bjelolik, *adj.* *weissbackig, farie alba*. Rj. bjelo-lik, u kuga je bjela lice. — Idi reci, jedna, tvojoj majci, da ne rodi, jedna, drugo čedo, drugo čedo, jedna kao tebe, kao tebe, jedna, *bjelolika*. Npj. 1, 339. — riječi tako složene: bjelolik, jednolik, mladolik, starolik.

bjelolipa, *f.* bijela lipa. Izrasla krasna velika belolipa. M. Gij. Miličević. DARj. 385a. bjelo-lipa. *isp.* bjelograh.

bjelonog, *adj.* bjelo-nog, u čvaju su bijele noge: *Kišancie bjelonoga!* Rj. 31. — tako složene riječi ridi kod bosonog.

bjelopandara, *f.* u Rj. po ist. gororu; belopandara, *f.* (u Rudn. nah.) bijela krupna šljiva. cf. jajara. Rj.

Bjelopavlič, *m.* ridi Bjelopavlič. **Bjelopavlič**, *m.* pl. Rj. pleme u Crnoj Gori, čorjek iz togu plamenu zove se Bjelopavlič. — Crne Gore i Bjelopavliča. Rj. On okupi sve Bjelopavliča. Npj. 4, 108. Od Filipa Boškovića Bjelopavliča. Npj. 4, XXIII. tako se zove po Bjelom Pavlu, od koga su narodili. *isp.* DARj. 385b.

Bjelopavlički, *adj.* što pripada Bjelopavličima. U *Bjelopavličkoj* planini imaju četiri ponikvice. Rj. Rj. 539b. pišu i Bjelopavlički, ali to će biti ostatak od *Slavenosrpskoj* pisanja: Žid, koji je išao... preko Ostroga, planine *Bjelopavličke*. Rj. 79a. *isp.* Pećski.

Bjelopoljac, *Bjelopöljca*, *m.* čovjek iz *Bjeloga* polja. Rj.

bjelorepast, *adj.* bjelo-repast, *bijela* repa: Jagnje bjelorepato. Lj. Kovačević. DARj. 386a. *isp.* ernorep.

Bjelostjenac, *bjelostjenca*, *m.* čorjek iz *Bijele* Stijene, dulazi kao prezime prošloga vijeka, kajkavski: Belostenece (koji je pisao rječnik). DARj. 386b.

Bjelostjenec, *adj.* što pripada *Bjelostjenecu*: Između rječnika ima tako samo u *Bjelostjenec*, Jambrešićevu i Daničeviću. DARj. 88b.

Bjeloš, *Bjelôša*, *m.* planina u Čucama. Da idemo u Bjeloš planinu. Rj. — *Bjeloš* (osn. u *udjekt.* bijel.) *isp.* Osn. 360. imena s takim nast. Budoš, Čvjetaš, Divoš, Juroš, Maloš, Miloš, Petoš, Radoš, Terdoš, Uroš, Vinoš.

bjeloša, *f.* u zagoneci. Rj. — Začerah tolaša, a tolaš grbošu, a grboša *bjelošu*, a *bjelošu* bjež' te doma. Rj. 743a. a *odgonetljaj*: mlini i brašno. riječi s takim nast. cvjetaša, člankoša, grboša, kriloša, nemogaša, neznađaša, rogoša, voćkoša, zelenoša.

bjelošljiva, *f.* (u Rudn. nah.) ridi turgunja. Rj. u Rj. 756a kaže se da je turgulja ili turgunja šljiva, koja rano dospijeva. cf. ervenjača, bjelo-šljiva, bijela šljiva. *isp.* bjelica (šljiva). — tako sloz. riječi kod bjelograh.

bjelošljivača, *f.* rakija od bjelošljive. Rj. s takvim nast. riječi koje znače rakiju: jabukovača 2, komovača, oskorušovača 2, smrekovača 2, trešnjavača 2, i t. d.

bjelotrep, *adj.* ridi bjelotrepast. DARj. 387a.

bjelotrepa, *f.* ženica bijelijeh *treparica*. Lj. Kovačević. DARj. 387a.

bjelotrepán, *bjelotrepána*, *m.* čorjek ili živinče *bijelijeh treparica*. Ž. Radonjić. Lj. Kovačević. DARj. 387a. ridi bjelotrepas.

bjelotrepast, *adj.* u koga su *bijele treparice*. *albis ciliis*. DARj. 387a. ridi bjelotrep, *dem.* bjelotrepušast.

bjelotrepuš, *bjelotrepúša*, *m.* ridi bjelotrepán. Ž. Radonjić. DARj. 387a. kao da je *dem.* od bjelotrep, bjelotrepast. *isp.* bjelušast prema bijel.

bjelohast, *adj.* *albas auriculas habens*, u koga je *bijela uho* jedno ili oba. *Junac bjelohast*. DARj. 387b. *bjelo-uhast*, ridi bjelohast.

bjelouš, *adj.* bjelo-uš, *bijelijeh usija*, ridi bjelouhast. — A za pasom do dva džehverdara, među njima noži bjelouši. HNpj. 3, 91.

bjelöva, *bjelöva*, *m.* *ein weisser Hund, canis albus*. Rj. *bijel pas* — s takrim nast. imena psima ridi kod pas.

bjelov, *adj.* Rj. što pripada *bjelu* (hrastu). — za nast. *isp.* aptov.

Bjelováar, *Bjelovára*, *m.* Rj. varoš u *Hrvatskoj*, tako se zove i dva sela u *Hrvatskoj*, pa u onim krajevima *bjelovar* znači *bijela zemlja*.

bjelövar, *bjelövara*, *m.* *bijela mršaru zemlja*, *isp.* liga. Trsja su na *belorarih* ove godine slabo rodila; grožđe se u cvetu osulo kazivano mi je seljak zemljak preje mnogo godinu, za drugu polu *bjelo-var* *isp.* močvar (močar), močvara. Iveković.

Bjelovárac, *Bjelovára*, *m.* čovjek iz *Bjelovara*. Rj. **Bjelováarski**, *adj.* Rj. što pripada *Bjelovaru*.

bjelöviná, *f.* Rj. bjelovo drvo.

bjelövljev, *adj.* Rj. što pripada *bjelocu* (psu), tako *adj.* ridi kod *birovljec*.

bjelövec, *n.* ridi bioce. Lj. Kovačević. DARj. 388a. i syn. kod bioce. — *biće* bjelutice.

bjelöng, *m.* *das weisse mäntliche Schwein, porcus albus*. Rj. *bijel krukac*, u *Hrvatskoj* krukaimu govore crnog, *bjelung*, *pasug*, *sivug*, *zeljug*, *žutug* i t. d. kako je *crn*, *bijel*, *pasast*, *siv*, *zelen*, *žut* i t. d.

bjeluga, *f.* *die weisse Sau, sus alba*. Rj. *bijela kručica*, u *Hrv.* gorore *kručicama* *bjeluga*, *ernuga*, *pasuga*, *sivuga*, *zeljuga*, *žutuga* i t. d. kako je *crna*, *bijela* i t. d. — riječi s takrim nast. ridi i češljuga, čevrljuga, čvoruga, čvrljuga, haluga, jaruga, kaljuga, mačuga, maljuga, motoruga, obrljuga, panjuga, pastruga, pepeljuga, piljuga, ševrljuga, valjuga, vlačuga i t. d.

bjelöngov, *adj.* Rj. što pripada *bjelugu*. — za nast. *isp.* alatov.

bjelulja, *f.* ime kravi *bijeljoj*. I. Pavlović. M. Kovačević. DARj. 388a. ridi *bjelava*, *bjelavka*.

bjelušast, *adj.* *weisslich, subalbus* cf. *subjel*. Rj. *dem.* od *bijel* (bio). ridi i *bjelijast*, *subjelast*.

bjelúšina, *f.* (u Lieč) trava, nalik na *kopitnjak*. *Art Pflanze, herbue genus*. Rj. *marrubium candidissimum* L. DARj. 388a. — riječi s takim nast. *babušina*, *erjušina*, *komušina*, *pabušina*, *perušina*.

bjelúška, *f.* obična ili vodena zmija, *trapidonatus natrix*. L. K. Crnogorac. DARj. 388b. — riječi s takrim nast. kod *babuška*.

bjelútak, *bjelútká*, *m.* *der Quarz, quarzum* L. Rj. što je u puške i u topa tane, ono je u groma strjelica... poslije nekoliko godina izigje na zemlju, pa je onda mnogi nagju (*kamen bjelutak* koliko veliki orah, glatko zatesan sa mnogijeh strana). Rj. 102b. ridi solja. — *bjelútik* (pred t. osn. u *adj.* *bijel*). Osn. 286. riječi s takim nast. *imutak*, *navijutak*, *oblutak*, *salutak*, *smrzlutak*.

bjelj, *m.* po juž. gororu za *bělj* u istočnom.

Bjělja, *m.* ime muško. Rj.

bjeljá, *m.* *čeljade*, koje ima *bijelo na oku*: Ne reci mi: čoro, dok ti ne rečem: *belja*. Postl. 209. *belja* u istočnom gororu; u južnom *bjelja*. *isp.* DARj. 230a. i 388b.

bjeljác, *bjeljca*, *m.* DARj. 295a. u *zap. gororu* *biljac*, ridi *bijelj*, i *syn.* *ondje*.

bjeljača, *f.* isp. biljača. DARJ. 388b. *isp.* bjelača. **bjeljār**, *bjeljāra*, *m.* — 1) (u Dubr.) *der Kotzenmacher, gausaparius, cf. čebadžija*. Rj. *koji grubi čebeta*. — 2) *koji valja sukno, der Wälder, fullo, vidi kod adjektiva bjeljarev.*

bjeljara, *f.* die Bleicherin, *insolatrix*. Rj. *koja bijeli platno, vidi bjeljarica, bjeljilja*. — Platno bele beljare devojke. Rj. 22a.

bjeljarev, *adj.* što pripada bjeljaru: Stadoše kod jaza gornjega jezera, koji je pokraj puta u polju bjeljareva. Car. II. 18. 17. Nakraj jaza gornjega jezera na put kod polja bjeljareva. Is. 7. 3 (in via agri fulonis, Strasse des Wälderfeldes).

bjeljārica, *f.* die Bleicherin, *insolatrix*. Rj. *koja bijeli platno, vidi bjelara, bjeljilja*. — Gledale je s brega beljarice, beljarice, njene drugarice. Rj. 22a.

bjeljārski, *adj.* što pripada bjeljārima ili bjeljaru kojemu god: Jer je on kao oganj livčev i kao milo bjeljārsko. Mal. 3. 2.

bjeljog, *m.* (u C. G.) *vidi* biljeg: Svaki nosi bjeleg od Turčina. Rj. *vidi* i bjeleg.

bjeljētina, *f.* *augm.* od bijelj. u juž. gororu, u zapadnome biljetina, koje *vidi*. *vidi* i bjeljina. — takva *augm.* kod babetina.

bjeljina, *f.* *augm.* od bijelj: Ko pruža noge izvan bjeljine, ozopšće mu. Rj. *vidi* i bjeljjetina. — takva *augm.* kod bardaćina.

bjēsnilo, *n.* *vidi* bješnoć. Rj. *vidi* i bijest. — 1) u pravom smislu, *bolst.* kad je čeljade ili živinče bješno: Udariće te Gospod ludilom i sljepotom i bješnilom. Mojs. V. 26. 28. — 2) u prenesenom smislu stanje u kome je tko kao izvan sebe od jarosti: Zatvoreni gnjev odmah provali sebi na silu odušku s velikim bješnilom. Danica 2. 141. — riječi s tukim nast. koje znače stanje ili stvar: ludilo, mrtvilo, ništavilo, tannilo, tutilo.

bjēsnniti, *nīm*, *vidi* bješnjeti. Rj.

bjēsnoća, *f.* die Wuth, furor, rabies. Rj. *vidi* bješnilo, bijest. — 1) u pravom smislu, *bolst* od koje čeljade ili živinče bješni: Zapisati n. p. od groznice, od glave, od bješnoće. Rj. 188b. — 2) u prenesenom smislu, *bijest.* sila, *der Mutlwille, Ungestüm, violentia*: Od objijesti, t. j. od sile, od bješnoće. Rj. 428b. Vrijeme i bješnoća otimača zbrisaše ih sa zemaljskog lica. Priprava 174.

bjēsōmūčan, *bjēsōmūčna*, *adj.* *daemonicus, daemonicus*. Rj. *bjeso-mučan, koga bijes muči, druga pola adj.* mučan u značenju: koji podnosi muku. Osn. 185. — To on čini ludim, besomučnim, slepim. Miloš 202.

bjēsōvānje, *n.* *verbal.* od bjesovati. koje *vidi*.

bjēsōvati, *bjēsujēm*, *v. impf.* *vidi* vragovati. *isp.* bijes 4. — Koji Turci leže na uzuru, a radi im sirotinja raja, njina jeste lasno bjesovati. Npj. 4. 38.

bjēsujēnje, *n.* *das Rasen, furor*. Rj. *verbal.* od bješnjeti, koje *vidi*.

bjēsujēti, *bjēsūm*, *v. impf.* Rj. *vidi* bješniti *v. pf. slož.* po-bješnjeti. — 1) *wüthend werden, rabiosus fit*; nešto bješne psi ove godine. Rj. *bitati bješnan u pravom smislu, bolovati od bješnoće* (1). — 2) *rasen, toben, furere*. Rj. u prenesenom smislu, *biti izvan sebe, izluziti iz svijesti od jarosti, od objijesti ili od želje*. *isp.* drnjivati se, goropaditi se. — Koji se s njom kurvaše i bješniše. Otkriv. 18. 9. Znam . . . kako bješniš na me, jer bješniš na me, i tvoja objijest dogje do mojih ušiju. Is. 37. 28, 29. Jer bješnjeste kao junica na travi. Jer. 50. 11. — *isp.* drnjivati se, goropaditi se.

bjēžān, *f.* — 1) *Flichende, fugientes*. Rj. *coll. čeljad koja bježi*: U Tršću se bilo skupilo bježani nekoliko stotina duša. Danica 3. 199. Ne će biti nikoga da sakupi bježan. Jer. 49. 5. Sva bježan njegova sa svom vojskom njegovom pašće od mača. Jezek. 17. 21. Niti trebaše da staneš na raspucieu

da ubijaš bježan njihov. Avd. 1. 14. — 2) *die Flucht, fuga*: rodio se uz bježan. Rj. *bježanje, bježanje, bijeg*: Nego se molite Bogu da ne bude bježan vaš u zimu ni u subotu. Mat. 24. 20.

bjēžān, *m.* *der gern fliehet, fugitor*. Rj. *koji rado bježi, vidi kod adjektiva bježanov.*

bjēžānov, *adj.* što pripada bježanu: Bježanova majka pjeva, a Stojanova plače. Posl. 14.

bjēžānje, *n.* *das Flichen, fuga*. Rj. *verbal.* od bježati. *radnja* *kojom tko bježi, ili bježi od koga*. — Stann puške pucati na njega, i odmah ga onako u bježanju udari sedamnaest pušaka. Danica 3. 207. U bježanju Francuskom do Levenberga dobili su Rusi 105 topova. Zitiye 33.

bjēžāti, *bjēžīm*, *v. impf. flichen, fugio*. Rj. *vidi* bjezati, bježati; *v. pf. prosti* bjeznuti; *slož.* iz-bjeznuti, od-, po-, pre-, pri-, uz-; do-bježati, iz-, pre-, z-(se); i kod bjeći. *v. impf. slož.* pre-bjegavati, pri-bjegavati; probježivati. — 1) u pravom smislu: Bježi odatle, geh weg, ab! Rj. Da ne može bježati . . . dass es nicht davon laufen könne. Rj. 159a. (da ne može pobjeći). Perjati: perja preko polja. Rj. 495a (bježati, gologlavke). *vidi* pramati. Onda oni bježi gorom što bolje mogu. Npr. 94. Poče tamo amo bježati. 112 On beži bez obzira. 172. Poče da natrag bježi. 231 Kad Čurčija bježi u planinu. Npj. 4. 169. Pa on oč stra' obje puške baci, dade pleća bježat' u orđiju. 4. 235. Al' se Turčin ne smje obazreti, veće bježi s glavom bez obzira. 4. 236. Kao što su u gomil bežati. Miloš 96. Ako li se i vi nijeste radi Turcima pređavati na ovaj način, a mi da bježimo jednu noć kroz Turke . . . pristanu da bježe kroz Turke. Sovj 68. — kad tko ispred drugoga ili pred drugim bježi on je naprijed: I jagnje bježi ispred noža. DPost. 28 Ja ću bježat' pred Arapom crnim. Npj. 4. 304. Pre Petrom sam tri puta bježao, da me konjice nije unosio ja se glave ne bih nanosio. 4. 362. Kad bježahu gospo Izraelja i bijahu niz vrlet Vektoronsku, baci Gospo na njih kamenje. Is. Nav. 10. 11. Obrućaš nas te bje žimo ispred neprijatelja. P's. 44. 10. *vidi* izdirala bježi! nokat u ledinu! Posl. 98. Nokat u ledinu (uteče ili bježi!) 226. Cistae kolovogja! Bježi! uteče! 34 *vidi* i izadirati, izdirati, nūmati, nadrijeti, perjati, pleć dati, pramati, strugati, šanda ti mati. — 2) bježati *o koga ili čega, u prenesenom smislu, uklanjati se komu ili čemu, čuvati se koga ili čega*: kažu da vještice osobito bježi od smrada ovoga. Rj. 67a. Misli da san kaka avet i beži od mene. Npr. 135. Bježao od ruški pak pao megjedu u šape. Posl. 14. Bježi kao od kuga 14. Lisića . . . govorila kokošima, da ne bježe od nj nego da sigju dolje u ledinu! 93. Koji ne zna plivati, bježi od vode i čuva se. 177. Kojigod sam o mene bježi, srećan mu put. Miloš 88. David izide pobli se s Filistijima, i razbi ih vcoma, te bježaše o njega. Sam. 1. 19. S. Jona usta da bježi u Tarsis o Gospoda. Jona 1. 3. Neki — upravo mnogi — knj živnici bježe od riječi osuditič. Rad 1. 115. — *isp.* čuvati se, krstiti se, bradu u šake (Od zle žene brad u šake [bježi] Posl. 233). — 3) bježati komu ili čemu kao pribjegavati, pribjeći: Namisli da ostavi prvog muža i da bježi orome drugome. Npr. 155. Gje za boli tu i jezik bježi. Posl. 73. Bježi, Gjoko, Srijen zemlji varnoj. Npj. 4. 312. po značenju ovamo i oco: Podigne narod da bježi pod Austrijsku rladu Kov. 10. ali ovamo ne ide ovaj primjer: Al' mu Gruj ni bježat' ne švede. Npj. 3. 9. ordje je datirus ethica

bjēžēti, *adj.* bježēći, *adj.* upravo *partic. praes.* ali *de lazi* i kao *adjektive*: Bježēćem neprijatelju čin' pr stran put. DPost. 6.

bjēžūnār, *bjēžūnāra*, *m.* *vidi* bjezunac. Rj. *vidi* bjezac, i *syn.* onlje.

blāćenje, *n.* *verbal.* od 1) blatiti, 2) blatiti se. — 1) *radnja* *kojom tko blati koga*. — 2) *radnja* *kojo se tko blati*.

blág, blága, (blági, *comp.* bláži) *adj.* Rj. *prvo* je značnije dobar, *po tom* — 1) milostiv, umiljat, dobroćud, mao, sladak; N. p. blago mljeko, *süss, gut, bonus, dulcis*; Pogibe im hodža iz Stambola, koji *blage r'ječi* govoraše kog je care bio opremio da po zemlji *blage* zbori r'ječi; ne bi F kako zemlju umirio. Rj. (blage riječi, *suprotno*: prijekne riječi). Da se sa strahom pomolimo i poklonimo Gospodu Bogu i Bogorodici, *blagome Hristu* i časnome krsu. Rj. 356b. Imao je od prve žene samo jednu *šcer blagu kao andio*, dobru kao kruh. Npj. 130. *Blaga loza*, a prosta gazeta! (kad ko kupi čašu vina i slatko je popije). Post. 15. *Blaga dijete* i dvije majke posisa. DPost. 6. Ah moj Bože *blagi*! gdi F je sad moj dragi! Npj. 1. 268. Te krstiše *Hrista preblagoga*. Here. 315. Jer je *jaran moj blag*, i breme je moje lako. Mat. 11. 30 (*jugom snare*). *Vitjelju blagi!*... što me zoveš *blagim*? niko nije *blag* osim jednoga Boga. Prip. bibl. 136.

2) *blag* dan je *praznik*, kao dobar dan, koji se osim nedjelje u dobru u u trudu provodi. Daničić. ARj. 396b. Blág dān, blága dnē, m. 1) i. q. krsno ime, 2) *grosser Feiertag, dies festus*. Rj. 29b. (— göd 1. práznič, svečanik 1. svete 2). *Blagu dnc* i ptice se u gori vesele. DPost. 6. Zaradi velike svetkovine i *blaga dnca*. A. Bačić. *Dana* nediljnih i *blagih*. I. L. Garanjin. Za otajstva *blagih dnca*. A. Kanižlić. (Oko *blagaj dnca* *ustršnjenja*. E. Pavčić. *F blage* i svečane *dnca*. Gj. Rapić. U dni poslone i u dni *blage*. Besjeda kr. DARj. 397a. Bješe radost i veselje među Judejima, gozba i *blagi dani*. Jest. 8. 17. Osim Lazareve snhote i Cvijeti, jer su ovo *blagi dni*. DP. 76. *premda se i danas govori blag dan kao drjeve riječi, koje se obje mijenjaju po podčimau, opet dolazi i kao složena riječ, i to tako da adj. blag ostaje u nom. i samo se dan mijenja po podčimau: Blag-dni studenoga. I. Bandulavić. Osmi dan istoga blagdana. A. Kanižlić. Pred blagdanom blaženoga Tome apustola. Mon. croat. O blagdanima vazmenim. Turf. blago. DARj. 397a.*

Blágaj, Blágaja, m. varošica i grad u Hercegovini blizu Mostara, stolica Hercega Šćepana. Rj. — *imena s takim nast.* kod Bilaj.

blágajnica, f. — 1) *Casse, Schatz, acvarium*: Glavnica nložena na zakonite kamate u *zemaljskoj blagajnici*. Rad 5. 200. Upravi *zemaljske blagajnice*... osjeća ona da je dužna zahvalnost. 9. 200. Opštoj *blagajnici* narodnoga duha to je svakojako šteta. Megj. 56. *vidi* hazna, kasa. *isp.* blago 1. — 2) *thesauri custos* fuzina. DARj. 398a. *žena koja čuva blagajnicu* 1. — *akc. od Daničića*, ARj. 398a.

blágajnički, *adj.* *ad acvarium spectans*. Stullii. što pripada blagajnici (1), ili blagajnicima ili blagajnicima (2). *akc.* DARj. 398b.

blágajnik, m. *der Schatzmeister, Cassier, praefectus acvarii*: Atleti ime *blagajniku* Aleksandra Velikoga. Daničić, DARj. 120b. Nikad nije brojao pare g. Herber nego uvek glavni *blagajnik*. Mil. 26. *akc.* DARj. 398b. *vidi* haznadar.

Blágajski, *adj.* Rj. što pripada Blagaju.

blágo, n. Rj. *hyp.* blašće. — 1) *Schatz, Geld, pecunia*: Blago nebrojeno; tri tovara *blaga*; nije blago ni srebrno ni zlato (nisu *blago* groši ni dukat), već je blago što je sreću drago. Rj. *dobro, imanje, bogatstvo, dragocjenost, novci, spenza*: Duša je *blago*, ne znam (nijesam vidjeo, ili ne mogu reći. Kad koga pitaju da što posvjedoči što on ne zna, a krivo ne će da kaže. Mjesto duša je *blago* govori se i: duša valja). Post. 71. Tako mi *oroga blaga Božjega* (hljeba) i tako ga ne željeo! 303. (hljeb, *blaga Božje*: dobro od Boga). Uzeh vruga pored *blaga*: *blago* propade a vrug ostade (kad se ko ženi samo novaca radi). 330. Volim drago neg' *carevo blago*. Npj. 1. 221 (*carevo blago*: silno). Kada sveci *blago* poljeliše, Petar uze vince i šenicu i ključeve od nebeskog carstva 2, 2.

Otkud tebe ova britka sablja? ili si je za *blago* kupio? ili si je u boju dobio? 2, 313. A *veliko blago* zadobio. 2, 379. Ujko Janko, *namereno blago*? 2, 506. Sablja valja mlogo *bila blaga*. 2, 550. (*blago blago*: srebra) Nigda ti se ne ću poturčiti, da mi podaš *blago ad srijeta*. 2, 609. Novci dukati, osim *sitna blaga*. 2, 642. (*sitno blago*: *novci manji od dukata*). Al' ti žališ *golemnoga blaga*. 3, 7. Jer Latinin čera *silno blago*, *silno blago*, puno pet masaka. 3, 319. Da ti imaš *učenjeno blago*, tvoju čerun milu jedinicu. 3, 500. Sve meka dukata, a sve *pusta blaga leževca*. 4, 137. (*ležeće blago*: *koje se ne troši nego se čuva*). Evo tebi i sto *kosa blaga*. 4, 144. I on tebi nosi *mlogo blago*. 4, 306. Postavi ga za *sopre svijetle* pa mu dava *blaga blagorati*. HNpj. 1. 309. Što li palit' bijelju šenicu? što šenicu? to je *božje blago*. Here. 316. Blagoslovena je zemlja njegova od Gospoda *blagom s neba*, rosom, i iz dubine ozdo, i *blagom koje dolazi od sunca*, i *blagom koje dolazi od mjeseca*, i *blagom starijih brda*, i *blagom rječnijeh hnumera*, i *blagom na zemlji* i obiljem njezinijem. Mojs. V. 33. 13—16. — 2) (u Hrv.) živa stoka: sitno blago: koze i ovce; a krupno: goveda, *das Vieh, pecudes*. Rj. *vidi* imanje 2. marva, stoka 1. žitak 3. *jedno blašće*. — Božje *blago*, *vidi* mazga. Rj. 35b.

blágo meni! blago tebi! blago njemu! *wohl dir! beatum mi! blago ti si meni!* Rj. *uzrik kojim se uz datu kače, da je kome dobro, da je srećan, tako da se može radorati*. Daničić, ARj. 101b. *vidi* blagoš, blaško, pučo (*meni!*) vele 3 (*meni!*) *suprotno*: kuku, lele, teško. — *Blago tebi* kad imaš dva veselja u jedan put. Npr. 64. *Blago meni* kad si mi došla! 140. *Blago anome* ko dava, a kuku ko izgleda! Post. 16. Ni *blago* da dogje ni kuku da ne dogje. 212. *Blago majci*, koja te rodila, i *ujaku*, koji te imade! Npj. 2. 154. *Blago krotkima*, jer će naslijediti zemlju. Mat. 5. 5. *Blago čovjeku* koji ne ide na vijeće bezbožničko. Ps. 1, 1.

blágočastiv, *adj.* pobožan, koji Boga pravo i dobro vjernje i časti. *tako u neodređenom obliku* u Osu. 94. u Rj. *samo*: blagočastivi Rim, m. (po εὐσεβής) *fromm, rechtgläubig, Gott recht verehrend, pius, orthodoxus*. Srbi kažu: prvi je Rim bio *blagočastivi*, pa će biti i posljednji. Rj. 30b. — Drugima su poklanjali svete haljine *blagočastivi carevi*, i tako je postalo cijelo odijelo našijeh vladika. DP. 13. Kad po vremenu slabost duhovna *blagočastivih Hrišćana*... ne mogaše podnositi da... 57. Po smrti njegovoj (cara Teofila) *blagočastiva mu žena* carica Teodora... izabra za patrijarha svetog Metodija. 105.

blágoća, f. *riječi s takim nast. kod bistroća*. — 1) *abstrakt. osobina onoga koji je blag. vid.* blagost. — Djetešce puno milosti i *blagoće*. B. Čučerić. David bi nadaren *blagoćom*, dobrotom i pravdom. I. Gjorgjić. Vidjet ćeš da *tiba blagoća* bijaše najpoglavitije i najsvjetlije obilježje sreća njegova. Gj. Mattei. DARj. 402a. — 2) *konkret. što god blago. vid.* blagota. — Dragi i sladej sred *blagoće* i tišine, za vaš put se čuti čine pomoćnici zorni hladci. I. Gundulić. DARj. 402b.

blágodaran, blágodarna, *adj.* (u Srijemu, u Bačkoj i u Banatu po varošima i po namastirima, *samt allen Ableitungen*). — 1) *dankbar, gratus*. Rj. 35. *vidi* zahvalan, háran: *Blagodarno* potomstvo. Miloš VI. *suprotno*: neblagodarán. — 2) *podatljiv, koji dobro tvori, freigebig, mildthätig, liberalis, munificus*: *Blagodarán* iskrunjemu ima Boga druga u svemu. DPost. 6.

blágodárénje, n. *das Danken, gratiarum actio*. Rj. 35. *verbal. od blagodariti. radnja kojom tko blagodari*.

blagodariti, blagodárim, v. *impf. danken, gratias ago*. Rj. 35. *vidi* zahvaljivati. — 1) *komu se zahvaljuje, stoji u akus. zahvalnost se izriče tako samo Bogu kao hvaleći ga, uzirajući ga dobrotvorom*: Kunem ti se, a vjeru ti dajem, ko s Voinom boja

bio nije, ne umije *Boga blagodariti*. Npj. 3, 321. — 2) *Koju se zahvaljuje, stoji u dativu: a) On blagodari Balli*, kako je najbolje znao, Miloš 21. *Da blagodariti caru*, Straž. 1887, 382. — *b) dobro kaže se zahvaljivanjem priznaje, stoji u rečenici pravezanaj riječju što: Evropa je Englezima dužna blagodariti što Indijane malo bolje poznaje*, Danica 2, 123. *Da mu blagodari, što je tu buni utišao*, 68. *Blagodari mu, što je Karanovčane tako lepo ispratio*, 113. *Neka on blagodari Bogu ili slijepoj sreći, što on sad ne gladuje*, Nov. Srb. 1817, 663. — *c) u lokativu s prijedlogom na: Fala brate, fala rode! Ja vam falim, blagodarim na vašemu slavnom daru*, Npj. 1, 148. *Blagodarimo gospodine stari svate na vašemu lijeponome drnštvu*, Kov. 72. *Blagodarimo caru na milosti*, Miloš 146. *Blagodarivši Milošu na njegovu trud*, Npj. 4, XLIII. — *d) u akusativu s prijedlogom za: Za oru milost dužan sam blagodariti mome pokojnome ocu*, Danica 2, 142. *Kome sam dužan blagodariti i za pjesmu o Predragu i Nenadu*, Npj. 1, XVIII. *Ja ću seakome za takoru ljubav k svojoj narodnosti u predgovoru javno blagodariti*, Posl. LI. *Primio sam Vaše pismo od 27. o. mj. po Rimskome, za koje vam blagodarim*, Starine 14, 196. *Blagodari Bogu za srećnu pobjedu*, Zitiye 61.

blagodárnost, blagodárnosti, *f.* Dankbarkeit, gratus animus. Rj. 35. *vidi* zahvalnost, harnost. — Milovuku . . . za znak *blagodarnosti* za njegovu osobitu ljubav i revnost, Danica 4, III. *Za znak blagodarnosti za njihov trud*, Miloš 229. *S najvećim visokopočitanjem i blagodarnosti posvećena*, Npj. 2, III. *Slabo će i od ostaloga svijeta dobiti za tu drukčiju blagodarnost*, Ođg. na ut. 23. *Da . . . objarim moju blagodarnost G. Lučiću*, LIII.

blagódat, *f.* Rj. *milost (od Boga)*, gratia, die Gnade (γνάρις), *vidi* blagodjet, u Rj. *der Segen, favor, salus, incrementum; Blagodat Božja pada na zemlju* (kad ide kiša), Rj. (*blagosor, milost, spascenje, napredak*), blago-dat, dobro dato (od Boga). — *Primismo blagodat i apostolstvo*, Rim. 1, 5. *Mnogo se veća blagodat Božija i dar izli izobilno na mnoge blagodatnu jednoga čovjeka Isusa Hrista*, 5, 15. *Blagodat Gospoda našega Isusa Hrista s vama*, Sol. 1, 5, 28. *Blagodat teče iz usta tvojih, jer te je blagoslovio Bog do vijeka*, Ps. 45, 2. *Carška vrata . . . su u taj par zatvorena, dokle mu ih po molitvi ne otvori blagodat*, DP. 12. *Da bi joj se (vodi) darovala blagodat sv.* Duha, 315.

blagódatna, blagódatna, *adj.* *što je puno blagodatí, gnadenvoll, gnadenreich, gratia plenus*, *vidi* blagodjetan. — *Radjaj se, blagodatna! Gospod je s tobom*, Luk. 1, 28. *Blagodatni si dužd izlivaó*, Bože, i kad iznemagaše dostojanje tvoje, ti si ga krijepio, Ps. 68, 9. *To mi se prije otvoraju vrata od blagodatnih tajna*, DP. 16. *Da bi poslrije mogli sveštenici odmah na krštenju davati blagodatne dare* Duha svetoga, 358.

blagódjét, *f.* i *m.* *vidi* blagodat, u Rj. *po ist. gororu: blagódet, f. vidi* blagodat, Rj. *blago-djet, od blag i djetí (činiti)*, DARj. 407b. — *Gde si taku blagodet na sebe dobila? Špr. 110. sada se govori i u muškóm rodu: Kako što se dići i kiti Gjurjev dan listom i zelenom travom, a Spasov dan ljetom i cvijetom i Božijem svakijem blagódetom!* Kov. 120.

blagódjétan, blagódjétna, *adj.* *što je puno blagodjetí, vidi* blagodatán, u Rj. *po ist. gororu: blagódetan, segensreich, salutaris, prosper*, Rj.

blagóglásan, blagóglásna, *adj.* *blago-glasan, što dobro glasi, što je mltó čiti, wohlklingend, wohlklingig, bene sonans, euphonicus (?)*, *akc. po akcentuaciji Budimoraj na riječi dobroglásan*, ARj. II, 523b. — *Sta je lijepo i blagóglásno*, Pis. 37. *Što je jednomu narodu blagóglásno, to drugomu može biti najprotivnije*, u. p. Srblijinu su *blagóglásne ore riječi*: prest, krst . . . a Grk i Talijan zatisnuli bi uši od ovakovih riječi. Rj. XXX, *riječi tako složene vidi* kod bezglasán.

blagóglásje, *n.* *stariji oblik* blagóglásije, *der Wohlklang, euphonia, vidi* blagóglásnost; eufonija. — *Kvarili dišmo svoj jezik i protiv njegova svojstva i blagóglásija gradili drugi*, Pis. 29. *Jer je narod blagóglásija radi t. izostavio*, 37. *Često se događa u riječima, da se, blagóglásija radi, jedno poluglasno slovo pretvori u drugo . . . Ovo je blagóglásije gotovo tako različito među narodima . . . Rj. XXX, Kvare narodni jezik i grde njegovo blagóglásje*, Slav. Bibl. 1, 91.

blagóglásnost, blagóglásnosti, *f.* *vidi* blagóglásje; eufonija. *Jesu skraćena blagóglásnosti radi*, Spisi 1, 31. — *ore tri riječi* blagóglásan, blagóglásje, blagóglásnost *izostarjewe su u Akademijskom rječniku, bez sumnje samo slučajno*.

Blágoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od* Blagomir, DARj. 409a. — *Izgibe mu u kulu družina, pogibe mu Lako i Blagoje*, Npj. 4, 442; *muška hyp. s takvim nast.* Antoje, Bogoje, Črnoje, Čoroje, Dragoje, Gjuraje, Ivoje, Kresoje, Ljuboje, Miloje, Petoje, Radoje, Šladoje, Šakoj, Vladoje i t. d.

Blágomír, *m.* ime muško, u naše vrijeme, DARj. 409b. *Blago-mir, tako složi, imenu kod* Dragomir. — *hyp.* Blagoje, Blaško, Blažo.

blagónaklónost, blagónaklónosti, *f.* *die Wohlgeogenheit, benevolentia, favor*: *Po svojoj milosti i blagónaklónosti*, Danica 2, 58. *Preporučujući se za vašu vašoj dojakšnjoj milostivoj blagónaklónosti*, Javor 1885, 439. *Tom milostivom blagónaklónošću k meni i k narodnim pjesmama našim dali ste mi slobodu*, Npj. 3, V. *Poznajuci Vaše rodoljubivo srce i Vašu milostivu k meni blagónaklónost*, Posl. V. — *blagónaklónost, isp.* naklónost.

blagónaklónjen, *adj.* *wohlgeogen, benevolus*, blagónaklónjen, *isp.* blagónaklónost. — *Blagónaklónjenome čitatelju*, Miloš IX. *Blagónaklónjeni čitatelju!* Spisi 1, 5.

blagoródan, blagoródna, *adj.* *blago-rodan, plemenit, wohlgeboren, edel, generosus, nobilis, adv.* blagoróдно, *plemenito, auf edle Art, generose, nobilitér*: *To je jedini način blagoróдно se osvetiti neprijateljima*, Straž. 1886, 835. — *akc. od Daničeva*, ARj. 411a. *tako složene riječi isp.* brzorodan, prvorodni, visokorodni.

blagosiljánje, *n.* *das Segnen, benedictio*, Rj. *verbal. od* blagosiljati, *vidi* blagosivanje, blagoslivljanje; halaljivanje.

blagosiljati, blagósiljám, *v. impf.* *segnen, benedicere*: *Kralj ga kune, Uroš blagosilja*, Rj. *vidi* blagosivati, blagoslivljati; halaljivati, *v. pf.* blagosloviti, blagosloviti. — *Nije dobro ni koga mnogo blagosiljati* a kuno li koga kumu, Posl. 214. *Pa za tolike trudi i fantazije jedva mi blagosiljate jednu Hlaju*, Straž. 1886, 1224 (*oređe* blagosiljati komu što znači davati puštati, dopuštati komu što s blagoslovom, t. j. na zavideći da mu bude kako sam želi, Njemački ver gönnen). *Blagosiljajte one, koji vas gone; blagosiljajte a ne knute*, Rim. 12, 11. *Blagosloviću one koji te blagosiljavaju*, Mojs. 1, 12, 3. *Isav vidje gdje Isal blagoslovi Jakova i gdje blagosiljavajuć ga reče . . . 28, 6, sa se, reciproc.*: *Narodi će se blagosiljati njim i njim će se hvaliti*, Jer. 4, 2.

blagosivánje, *n.* *das Segnen, benedictio*, *verbal. od* blagosivati, *vidi* blagosiljanje, blagoslivljanje; halaljivanje.

blagosivati, blagóšivám, *v. impf.* *vidi* blagosiljati, blagoslivljati; halaljivati, *v. pf.* blagosloviti, blagosloviti. *Tu ti ni papa ne blagosiva*, Posl. 323.

blagoslivljanje, *n.* *vidi* blagosiljanje, Rj. *vidi* blagosivanje; halaljivanje.

blagoslivljati, blagóšlivjám, *vidi* blagosiljati, Rj. *vidi* i blagosivati; halaljivati, *v. pf.* blagosloviti, blagosloviti.

blágoslòv, blágoslova, *m.* *Segen, benedictio*, R. *blago-slov, vidi* blagosov; halal. — *Turski aferimí kulugjerski blagoslovi*, Rj. Sb. *Neka uzme najježb s blagoslovom*, Rj. 394b. *Pak ga s blagoslovom otpusti*

Npr. 217. Ako joj ne ćeš na svadbu, a ti joj pošlji blagoslov. » » 161. joj ne ću na svadbu, nego joj šaljem blagoslov. » Npj. 1, 269. Kaži njemu od mene blagoslov, nek da barjak kome njemu drago. 2, 289. (ovdje blagoslov znači dopuštenje, sa željom da bude blagosloveno, srećno). I ja ću ti asluk pokloniti, a blagoslov na tvoj ostaviti. 3, 73. A kad Ivan primio blagoslov. ljubi babu u skut i u ruku. 3, 391. No vladika vojsku iskupio pred bijelu Vračevima erkvu, te im dade Božje blagoslove. 4, 76. Kalugjer mu blagoslove dara. 1, 321. Da pričesti grješne duše i blagoslove blagoslovi. Here. 321. Obreće dati s blagoslovom sto groša onome, koji je bude našao. Danica 4, 39. Od starih sveštenika blagoslov! Kov. 126. Kad otidem u Karlovec na blagoslov, onđe vidim i razumijem, da to za vas u ovaj par ne bi dobro bilo. Straž. 1887, 110. Riječima i blagoslovima prelaščujući srea. Rim. 16, 18. Znajuci da ste na to pozvani da nasljedite blagoslov. Petr. 1, 3, 9. Blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov. Mojs. 1, 12, 2. Dogje brat tvoj s prijeverom, i odnese tvoj blagoslov. 27, 35. Eto sada mi uze i blagoslov. 27, 36. Nijesi li i meni ostario blagoslov. 27, 36. Radi blagoslova, kojim ga blagoslovi otac. 27, 41. Blagoslov Gospodnji bješe na svemu. 39, 5. Od svemogućega koji će te blagosloviti blagoslovimu ozgo s neba. 49, 25. Neka bude na narodu tvomu blagoslov traj. Ps. 3, 8.

blāgoslōvan, blāgoslōvna, *adj.* što pripada blagoslovu, gdje je blagoslov, gdje je dobro, des Segens, benedictionis. *isp.* blagosloven. — U dolini blagoslovnoj. Dn. II, 20, 26 (vallis benedictionis, Thal des Segens). Puštaću dažd na vrijeme; daždi će blagoslovni biti. Jezek. 34, 26 (pluviae benedictionis, Regen des Segens). Blāgoslōvno, u pjesmi mjesto blagosloven: Od mene ti prosto blagoslovno. Rj.

blagosloven, blagoslovena (blagosloveni), *adj.* gesegnet, benedictus. Rj. u čemu je blagoslov (Božji), ili što je tako dobro da ga za to treba blagosloviti. blagosloven, postavljen je partie. *pass.* od slut (slovem) koje ridi, i *adv.* blago, ali se sada ne govori upravo kao participij nego kao udjektiv, tako da kad je potreba reći participijom, onda se govori part. blagoslovljen ili blagoslovljen od blagosloviti ili blagosloviti (*n. p.* za što god što se u crkvi blagoslovi, ne bi se sada reklo, da je blagosloveno nego blagoslovljeno, blagoslovljeno). DARj. 415a. *isp.* blagoslovan. — Svaka sila prokleta, a ta blagosloveni! (kad se ko nudi *n. p.* da ostane na ručku). Posl. 277. Blagoslovi! Tako Srbin kaže svagda kad se sastane sa sveštenikom, a on mu na to odgovori: Da si blagosloven! Npj. 3, 326 (Vuk). Blagoslovena si ti megju ženama. Luk. 1, 28. (Tvorac) koji je blagosloven va vijek. Rim 1, 25. Blagoslovena je zemlja njegova od Gospoda blagom s neba, rosom, i iz dubine ozdo. V. 33, 13. Kad Samuilo dogje k Saulu, reče mu Saul: blagosloven da si Gospodu! Sam. 1, 15, 13.

blagoslovinā, *f.* u pripovijeci kako je nekakav hoteći ustaviti taljige uhvatio za čatlov pa se čatlov skinnio i onaj na taljigama pobjegao a on s čatlovom pao natraške. Ej tužan! gde ne uhvati za osovinu i za blagoslovimu, nego za ono što se smiče i namiče! Rj. biće stvar blagoslovena ili blagoslovna.

blagosloviti, blagoslovim, *v. pf.* segnen, benedicere, Rj. blago-sloviti, drugoj poli značenje govoriti. *isp.* pro-sloviti (progovoriti), ridi blagosloviti; halaliti. *v. impf.* blagosloviti, blagosloviti, blagoslovljati. — 1) Našli ženu na izvoru pa je (djevojiću) žena blagoslovila. Npr. 140. Da donese kvasna kruga, crna vina od lozice, blagoslova anđelskoga, da pričesti grješne duše i blagoslov blagoslovi. Here. 321. Isav omrze ljuto na Jakova radi blagoslova, kojim ga blagoslovi otac. Mojs. 1, 27, 41. Od svemogućega, koji će te blagosloviti blagoslovima ozgo s neba, blagoslovima ozdo iz bezdana. 49, 25. Gospod će blagosloviti narod svoj mirom. Ps.

29, 11. — 2) blagosloviti kome što znači i dati, pustiti, dopustiti kome što s blagoslovom, t. j. ne zavidati da mu bude kako sam želi; Njemački vergönnen, ridi naprijed kod blagosloviti primjer iz Straž. 1886, 1221: Zar ne možete Vi meni blagosloviti jednu Hloju? Straž. 1886, 1106. — 3) sa se: blagosloviti se, blagoslovljati se, *v. r. pf.* u koga, ridi blagosloviti se, Rj. blagosloviti se, blagoslovljati se, *v. r. pf.* u koga, t. j. reći svešteniku: blagoslovi! kao što Srbin govori vazda kad se s njim sastane, a on mu na to odgovori, da si blagosloven, ili: Bog da blagoslovi! sich segnen lassen, Segen nehmen: U oba se hajduk blagoslovi. Rj. to je sa se pasivno sa subjektom. DARj. 416b.

blāgōsov, blāgōsōvna, *n.* ridi blagoslov. Rj. izgabiš i iza s. *isp.* Bogosav (*mj.* Bogoslav). — primjere ridi kod blagoslov.

blagosloven, blagoslovena, *adj.* ridi blagosloven. Rj. i primjere ondje.

blagosloviti, blagoslovim, — 1) ridi blagosloviti. Rj. — 2) blagosloviti se, blagoslovljati se. ridi blagosloviti se, *v. r. pf.* Rj.

blāgōst, blāgōsti, *f.* die Güte, Guthmüthigkeit, bonitas. Rj. osobina onoga koji je blag, kao blaga ćud, blaga narav, dobrotu dnušena: U strahu će pristupiti ka Gospodu i blagosti njegovoj u posljednja vremena. Os. 3, 5. ridi blagoća 1.

blāgōstiv, *adj.* benignus, kao blag, milostiv, u starim Hrv. rječnicima i u pisavu. — Divico blagostiva, moli za nas. B. Kačić, *adv.*: Blagostivo pogleda ga. Zbor. DARj. 418a.

blagostojanje, *n.* der Wohlstand, res secundae, prosperae, blago-stojanje, kao (blaga) dobro stanje. — Trudeći se o sreći i o blagostojanju njegovom (naroda). Spisi 1, 1. *isp.* boljinjak, boljistik.

blāgōš! (u C. G.) ridi blago: blagoš meni! Rj. ridi i blaško. Daničić, ARj. 118b. kaže da je ake. blāgōš grješkom, već da je blāgōš, na kraju će 3 biti isto koje je u dvaš, triš, gjađaš.

blāgōta, *f.* bonum, dobro, što god dobro: Imanje nije grehota nego blagota i krasota. M. (čj. Milčević. DARj. 418b. ridi blagoća 2. — riječi s takim nast. kod čistota.

blāgōvānje, *n.* verb. od blagovati, koje ridi. — Devojke su videle . . . na jednoj (strani) svadbu, a na drugoj blagovanje. Jurm. 83. Za stoku je on (Miroč) pravo blagovanje. Zim. 81.

blāgōvati, blāgōvēm, *v. impf.* — 1) schmausen, epulor: ili ćemo vragovati, ili ćemo blagovati (u pripovijeci). Ajte sada pijte i blagujte. Rj. jesti. *v. pf.* slož. na-blagovati se. — Carevu kravu tko blaguje, do deset joj godiš(t) kosti bljuje. DPosl. 10. Postavi ga za sopre svijetle, pa mu dava blaga blagovati. HNJj. 1, 309. — 2) Jedoše i nasišite i ugojiše se, i blagovadu po velikoj tvojoj dobroti. Nem. 9, 25. (abundaverunt deliciis; flossen über in Freuden). Veselaći se i gosteći se i blagujući. Jest. 9, 19. u dea posljednja primjera uzima Daničić riječ u starijem značenju: biti u dobru, biti u stanju u kome se učira što dobro, tako je i u ovom primjeru: Ovi iz ovake blagote i krasote nete istat' nikad. Zar ne vidiš kako blaguje u ovu hladovinu? . . . kom je dobro, nikad se ne buni. Zim. 345 (u ovu hladovinu *mj.* u ovoj hladovini dijalekt Crnogorski).

blāgōvijest, *f.* — 1) (govori se i blagovijesti *pl.*), das Fest Mariä Verkündigung (den 25. März), annunciatio B. V. M.: Blagovijest pripovijest (što se tiče zime) . . . na blagovijest kad dogje k crkvi . . . Rj. ridi blagovještenje, glavijenica. — 2) Da čuješ blagovijest anđelovu. DP. 317. u tom je primjeru blagovijest sama ona blaga (dobra, vesela) vijest, onaj veseli glas, koji donese anđjel Gavrilo Djerić Mariji.

blagovjēštenje, *n.* u Rj. stariji oblik: blagovještenje (po manastirima), ridi blagovijest. Rj. — U narodnom jeziku nema riječi, koje se svršuju na ije

osim nekoliko, koje su uzete iz Slavenskoga jezika i koje se ponajviše govore na *ije* i na *nje*, n. p. preobraženije i preobraženje. Pis. 15. Daničić, ARJ. 122b. *blagorjēštēnje*.

blagovonje, *n.* (po zap. kraj.) *der Wohlgeruch, odor suavis*, cf. miris. Rj. blago-vonje, *blagi vonj, vidi* i mir 3. miris, *isp.* tonj, tonja, vonj, vonja, zadah, zadaha, zaduh.

blāgva, *f.* *boletus rejius Kromb, u Stullija, fungo rosso, boletus*, DARJ. 423b. *gljiva*.

blānda, *f.* (u Ban. i u Bačk.) kao šklopac, *n. p.* kad ujede komarac. Rj.³

blānka, *f.* koritasto izdubeno drvo što se podmeće pod pećenicu, kad se peće, da u njega kaplje mast. Lj. Stojanović. DARJ. 421a.

blāor, *m.* (u C. G.) *vidi* blavor. Rj. i *syn. oudje*. **blāšce**, *n. hyp.* od blāgo. Rj. — *nastarkom je upravo dem. takva dem. vidi* kod barioce.

blāšće, *blāšćeta*, *n. jedno od blaga (žive stoke)*: nema ni jednoga blāšćeta, *govori se u Hrv. vidi* goveće. *isp.* marvinće.

Blāško, *m.* ime muško. Rj. — *Blāško. osn. u Blaž.* Osn. 292. *može biti hyp. od Blagomir* i od *Blaž. imena hyp. s takim nast. vidi* kod Boško.

blāsko, *hyp.* od blāgo: *blāsko* li si meni! *wohl mir! beatum me!* cf. blāgo: Mene vele da ožene, *blāsko* li si mene! Ali žena hleba hoće, teško li si mene! Rj. *vidi* i blagos, puno (meni!), vele 3 (meni!).

blātan, *blātna*, *adj. kothig, morastig, lutosus*. Rj. *gdje ima blata, vidi* blatav, blatovit, glibav, glibovit, kalan, kalovit, kaljav.

blātānce, *n. dem. od blato*. Rj. *takva dem.* hje-lance, čedance.

blātānje, *n. verbal. od blatati, radnja* kojom tko blata.

blātati, *blātām*, *v. impf. gaziti blato, ići po blatu*. M. Ružićić. DARJ. 425a. *vidi* glibati. *v. pf. slož.* do-blatati.

blātav, *adj. lutosus, vidi* blatan, i *syn. oudje*. Stull. M. Kovačević. DARJ. 425a.

blātīšta, *n. pl.* u Lovčenu niže Ivanovijeh Korita njive ili doline. Rj.³

blātīšte, *n.* (u Boči) mjesto gdje je bilo blato (jezero). *Ort wo einst ein See gewesen, locus ubi lacus fuit*. Rj. *s takim nast. riječi što znače mjesto*: bostanište, crkvište, dvorište, gradište, kačarište, kućište, kalište, namastirište, selište, vatrište, vodeničište, vrīšte, zborište i t. d.

blātīšte, *n. augm. od blato*. Rj. — *augmentativnoga su značenja s takim nast. jošte* čoečište, čudovište, ljudište.

blātiti, *blātīm*, *v. impf. vidi* kaljati. *v. pf. slož.* iz-blātiti. — **1)** *blatom prljati, činiti da bude što blatno*: Oprala sam noge, pak kako ću ih opet blātiti? DARJ. 425b. — **2)** *su se, refleks.*: Čeljade se blati od čestoga pota. DARJ. 425a.

blāto, *n.* Rj. *dem. blatanec, augm. blatište*. — **1)** *der Koth, lutum*, cf. kao. Rj. *vidi* i čagalj, glib, klanac 2. mīra. — *Napuntalo se blato na točak*. Rj. 381a. Okidati *blato* n. p. ispred kuće. Rj. 452b. Lijep je kao lijev na platu (kao *blato*, kojim je što ulijepljeno). Posl. 169. Ugrvi u kuo i ugazi *blato*, opravi peć za opeke. Naum 3, 11. — **2)** (u C. G.) *der See, lacus*, cf. jezero. Rj. *isp.* i bara, lokva. — Po Crnoj Gori i po svim okolinama njenim *blato* znači jezero. Posl. XLVI. U *reliku blatu* velike se ribe love. DPostl. 143.

blatōvit, *adj. voll Koth, lutosus*. Rj. *gdje ima mnogo blata, vidi* blatan, *gdje su syn. — takva adj. vidi* kod barovit.

blatūsina, *f. Stumpfwasser, aqua palustris*. Rj. *nastarkom je augm. od blato, isp. takva augm. gvožđušina, orlušina, vinušina, rodu iz blata, iz bare, lokec*. — Napiše se vode *blatušine*, popadaše ka' i orlušine. Rj.

blāvōr, *blāvora*, *m.* (u C. G.) velika zmija zubata, za koju kažu da ne kolje ljudi nego zmije koje ljude kolju. *Art Schlunge, serpentis genus*. Rj. *riječ tujja*. Osn. 110. *vidi* blaor, blavoruša, blavur, blor, bloruša, glavor. — Bembelj, oko njega su se vili *blavori*, i jednoga je u ruci nosio i s njime se igrao. Rj. 22a.

blāvōruša, *f.* (u C. G.) *vidi* blavor. cf. bloruša. Rj. i *syn. kod* blavor. — *riječi s takim nast. vidi* kod ajgiruša.

blāvūr, *m.* (u Dubr.) *vidi* blavor. Rj.

blāzina, *f.* (u Hrv.) — **1)** *vidi* perina. Rj. — **2)** *znači što* i blazinja *t. j. uzglavlje, jastuk* po Rj. 755b: *tundjela, das Kissen, das Polster, pulvinum*. cf. blazina, jastuk. Rj. — *za nast. blazina* i blazinja *isp. babine* i babinje.

blāzinja, *f.* — **1)** u Kastelima *vidi* uzglavlje. jastuk. Rj. — **2)** *vidi* blazina 1, t. j. perina.

blāziti, *blāzīm*, *v. impf.* (u prim.) *milovati* (n. p. rukom koga), *lieblosen, streicheln, blandior*. Rj. — *Blāziti zmiju* u skutu. DPostl. 6.

Blāž, *m.* Rj. ime muško. *Blasius, vidi* Vlaho, Vlašije. — Kandelora zima fora; veli *Blāž* da je laž ili: za njom ide *Blāž*, koji veli da je laž. Rj. — (*Tal. kandelora srijetlo Marijnje; fora — napolje*). — Kad progje sretinije, prošla je i zima; ali sveti *Blāž* — sv. *Vlasij*, koji je po rimskom kalendaru prvi dan po sretinju, i koji se u Dubrovniku, gdje sam ja ovu poslovicu čuo, obično zove sv. *Vlaho* — veli da je to laž. Posl. 128.

blāžan, *blāžna*, *adj. vidi* mrsan — *Mrsna* ili *blāžna jela*. M. Gj. Miličević. DARJ. 430b. *isp.* blažiti 1.

blāžen, *adj.* — **1)** *selig, beatus*: Trpljen spasen po gotovu *blāžen*. Rj. — *Blāžena Marija, f.* den 17. Juli alten Styls, ognjena Marija: Njim dolazi blāžena Marija. Rj. (*pada 17. julyja po starom kalendaru*). Ja sam čuo u Slunju od katolika i u Cetinu od pravoslavnih, da su dnevi 20, 21. i 22. srpnja *tri ognjena dana*, u koje ne valja raditi oko stogova, jer će drukčije ognjem izgorjeti. 20. pada Bija gromovnik (po starom i novom kalendaru), 21. Simeon (po starom), 22. Marija Magdalina, Magdalena (po starom i novom) i ovu Mariju zvali su preda mnogim jedni i drugi *Ognjenom Marijom. tome ima potvrda* u Hrv. nar. pjes. III. 605: Pa j' u crkvi ognjena Marija, . . . u ruci joj dva zlatna ugarka, na aljgnyu što stogore pali (*na aljgnyu* na *Hijju dan*). Iveković. — *Blāžena palieva f.* (u C. G.) *vidi* banjavčan: *Naložiše blāžene palice*. Rj. — *Blāženi čekalji, m. die Kardobenedikte, centaurea benedicta*. Rj. (biljka). — *Blāženi izmicajušci* (jako ti utekoš). Rj. 35 (*u šali kao Storošar, parodija biblijskih blaženstava*). — *Blāžene duše* čock (dobar, poštem). Posl. 16. — *Blāžene* su mnoge ručve, al' su proklete guzice, (mnogi mnogo urade, ali mnogo i pojedu). 16. Od sad će me zvati *blāženom* svi naraštaji. Luk. 4, 48. Po jevangjelju slave *blāženoga Boga*, koje je meni pojerenjo. Tim. I, 11. — **2)** u Dubrovniku kao mjesto *proklet, Euphemismus für verflucht, maledictus*: do podne sam stajao u *taj blāženoj komandi* dok sam oku mesa kupio. Rj.

blāženica, *f. beatu, koju je blažena*: Njeko me zove *blāženicom*. I. Gjorgjić. Dok ovo ti svete *blāženice*. Npj. petr. DARJ. 432a.

blāženički, *adj. beatorum, što pripada blaženicima*: Svjetlost *blāženička*. I. Gjorgjić. DARJ. 432a.

blāženik, *m. beatus, koji je blažen*: Ne mogući ništa učiniti ni Bogu, ni *blāženicima*. A. d. Bella. Božja milost . . . stvara od grešnika *blāženike*. I. Gjorgjić. DARJ. 432a.

blāženstvo, *n. die Seligkeit, beatitudo*. Rj. — Ona nu (vlastici) odgovori: *Vaše blaženstvo!* što je god vaše sljeparije, nigdje narod toliko ne dolazi. Rj. 814a. Blago čovjeku kome Gospod ne prima grijeha. Ovo dakle *blāženstvo* ili je u obrezanju ili neobrezanju? Rim. 1, 9. Kakovo bijaše onda *vaše blaženstvo?*

ial. 4, 15. Pojući devetoru blaženstevu jevangjelska. DP. 61.

blāženje, n. Rj. verbal. od blažiti. — 1) radnja kojom tko blaži, nrsi (das Essen von guten [d. i. Fleisch-] Speisen, im Gegensatz des Fastens, epulatio. Rj.) vidi mršenje. — 2) radnja kojom tko blaži koga, las Besänftigen, mitigatio. Rj.

blāžiti, blāžim, v. impf. — 1) (dolje preko Morave) što i nrsiti. Rj. mrsno jesti. isp. blažan; blagovati. — 2) koga, besänftigen, miltigare. Rj. isp. četošiti. v. pf. slož. raz-blažiti, u-, za-; v. impf. slož. raz-blaživati, u-blaživati. — Čovjek je stane blažiti: Pa ne moj ženo, za Boga! kuda znam s njima? Npr. 137. Car je stane blažiti, i jedva je malo umiri. 209.

blāžni, adj. što pripada blagu; Vieh-, pecuarius. vidi marveni, marvinski. isp. stočan 2. govori se oko Gospića: gdje je ovdje blažni doktor? ovo je blažni put (kuda blago ide). S. Gjurašin.

blāžnjenje, n. Liebkosen, Streichen, blanditiæ. Rj. verbal. od blazniti. radnja kojom tko blažni koga.

Blāžo, m. ime muško. gen. Blāža, voc. Blāžo. hyp. od Blagomir ili Blaž. I od brda Martinića Blaža... Drugo bješe Martiniću Blažo. Npj. 5, 216, 283.

blebētalo, m. vidi blebetaš. Rj. i syn. ondje. Daničić. ARj. 434a, kaže da je riječ upravo srednjega roda, pa se govori o muškom čeljadetu. — riječi s takim nast. kod bajalo.

blebētānje, n. das Plappern, blateratio. Rj. verbal. od blebetati. radnja, kojom tko blebeće. — Blebetanje posla ne opravla. Post. 247.

blebētāš, blebētāša, m. (u Risnu) koji blebeće koješta, der Plauderer, blaterator. Rj. — vidi blebeto, blebetuša, brhlo, čegrtāš, čaprdalo, časkalo, kuretalo, naklapalo, naradalo, prtijaš, sprdalo, sprdaš, traskalo, zanovijetalo, zanovjetāš. riječi s takim nast. kod bradaš.

blebētati, blēbecēm, v. impf. plappern, blaterare. Rj. v. pf. slož. iz-blebetati. — Blebetaš, koji blebeće koješta. Rj. 31a. Protivu sreća što se Hrišćanskoga zakona tiče, blebētān i mudruju. Priprava 57. vidi brblati, brhljati, čaprdati, časkati, čepurkati, čeretati, drndati, frljati, klapnjati, kuretati, landati, lundarati, mrndžati, naklapati, naprdivati, naradati, onoditi 2, prtijati 1, sandati, sandarati, tepsti, vrdati, zanovijetati. — I o janjetu se vidi da blebeće: Oko nje se janje vije, te skakuće i blekuće. Od' otole, janje moje! ne skakući, ne blebeći, ne budi mi Jova moga. Here. 316.

blebētusa, f. das Plaudermaul, blaterator, blateratrix. Rj. muško ili žensko koje blebeće, za takovo muško syn. vidi kod blebetaš; za žensko vidi govoruša, talandara. — Blebetuša kao žaba. (kaže se govornjivoj ženi). Post. 16. s takvim nast. riječi vidi kod ajguruša.

blečanje, n. verb. od blečati. radnja, kojom bleči ova. isp. bleka.

blečati, blēčim, v. impf. bleči ova. vidi blejati 1. dem. blekutati. v. pf. bleknuti. — Ovec bleče, mali janjci kmeče. HNpj. 3, 355.

blejan, m. njekaka trava, u basni: Ja se umih sa blejama, da svako u me blene. Lj. Kovačević. DARj. 434b.

blejānje, n. Rj. verbal. od blejati. — 1) das Blöken, balatus. Rj. radnja, kojom ova bleji. vidi blečanje. — 2) das Gaffen, hiatus. Rj. radnja kojom tko bleji, zija.

blejati, blējim, v. impf. — 1) blöken, balo. Rj. bleji ova (vidi blečati) i jaguje. v. pf. slož. iz-blejati se, za-blejati. Ona se prometnu ova, i poče kroz kuću blejati... Ova (nje) svegier uz cara skakutala i blejala. Npr. 116. Dobra ova mnogo ne bleji, ali mnogo vune daje. Post. 59. Lijepo bleji, ali zlo doji. 169. Što si sjedio medju torovima slušajući kako bleje stada? Sud. 5, 16. — 2) gaffen, Maulaffen feil haben.

hio. Rj. zijati, kud se tko zagleda u što ne znajući što je ili ne misleći. v. pf. slož. za-blejati se. — Bleji kao june. (Gledaj: zagledao se kao tele u šarena vrata). Post. 16.

blēk, m. der Blöktant des Schafes, balatus: makar blek ne ostao t. j. da bi ni jedna ova ne ostala. Rj. glas od ovec ili jagujeta kad blekne. isp. bleka 1.

blēka, f. — 1) das Blöken, balatio: stoji bleka ova. Rj. vidi blečanje. isp. blek. — Navrviše oko njega Bog zna koliko jagujeta od svake vrste i skakući uza nj stane ih bleku. Npr. 101. Stoji bleka ova' za janjeima. Npj. 4, 187. Stoji bleka ovec i janjati. 4, 401. — 2) (u Boci) budala, der Dummhart, stultus. cf. blesan. Rj. od blejati 2, koji bleji gledajući što u ne znajući što je, a po tom lud. vidi blēka. Rj. i bezjak, i syn. ondje.

blēka, f. (u Boci) vidi blēka 2. vidi i bezjak, i syn. ondje.

blēknuti, blēknēm, v. pf. blöken, balare. Rj. v. impf. blečati. 1. blekne ova ili jaguje, kud se oglasi. — Kad god koje moje jaguje blekne. HNpj. 1, 365.

blekūtānje, n. verbal. od blekutati. radnja kojom blekuće n. p. jaguje.

blekūtati, blēknēm, v. impf. dem. od blečati: Oko nje se janje vije, te skakuće i blekuće. Hod' otole, janje moje! ne skakući, ne blebeći, ne budi mi Jova moga. Here. 316.

blēnuti, blēnēm, v. impf. blene čeljade, kad gleda bez svijesti od čuda ili od straha ili samo ne misleći ništa ili o onomu u što gleda, a po tom može biti da ga i ne vidi, stuperc. Daničić. ARj. 435b. isp. blejati 2. v. pf. slož. zablenuiti se. — Ja se umih sa blejana, da svako u me blene. Lj. Kovačević. DARj. 434b. Stah, blenah kako šlip. Gj. Baraković. Ne! on to ne vidi... on samo blene! M. Gj. Miličević. Blene po saboru kao čovek bez svesti. DARj. 436a.

blēsan, m. Dummhart, stultus. Rj. vidi bezjak, i syn. ondje. — od kor. od koga je blejati 2, (za-)blehnuti se, (za-)blešiti se.

blēstast, adj. dumm, stultus. Rj. vidi budalast, i syn. ondje. za postanje isp. blesan.

blēska, f. (u Boci) vidi blesan. Rj. vidi i bezjak, i syn. ondje.

blēzga, f. Stulli: insubsus, fatuus, stultulus. U Here. i u C. G. govori se o mlitaru čorjeka. N. Dučić. DARj. 436b.

blihānje, n. vidi blijanje.

blihati, blihām, v. impf. vidi blijati. isp. blihati u Stullija.

blijanje, n. der Durchfall, profusio alvi. Rj. verb. od blijati, koje vidi. isp. lijavica, protoč.

blijati, blijam, v. impf. dann misten, den Durchfall haben, shit alvus (pecori). Rj. vidi litati, proljevati (o marvi). Po mišljenju Daničiću, ARj. 436b, treba mjesto j govoriti i pisati h: blihati (blihām), blihānje.

blījedi, blījēda, (blījēdi, comp. blījēgji) adj. bleich, pallidus. Rj. dem. blegjan. — Koja ti je golema nevolja, te si tako u obrazu bljēda, a na sren vrlo žalostiva? Npj. 1, 619.

blījēdjeti, blījēdim, v. impf. bleich werden, palleseo. Rj. bivati bljēdi. v. pf. slož. po-blijēdjeti, pre-, u-. — Bolje se jedan put zacrljeniti, nego sto puta blijēdjeti. Post. 26. Tugjini blijēdi, dršću u gradovima svojim. Sam. II. 22, 46.

blījēdōst, blījēdosti, f. Daničić, ARj. 455b. osobinu onoga što je bljēdo, vidi bljēdilo, bljēdoća. ake. od Daničića, ARj. 438b.

blījēgjeuje, n. das Bleichwerden, zó palleocere verbal. od blijēdjeti. stanje koje bivu kad tko bljēdi.

blījesak, blījeska, m. splendor kao srjetlost. vidi sijevak. — U blījesku pa blījesku oganj gori, a u oganj čovjek stoji (odgonetljaj: ogledalo). Nar. zag.

Svijetle puske ognju *blijesak* daju. Osvein. DARj. 438b.

blijeska, *f.* (u Risnu). Rj. *vidi* bliješnjak, *i syn.* nblj.

bliješnjak, *m.* (u C. G.) svjetlica ispred očiju (u p. od narca) *das Blinken vor den Augen, scintillatio oculorum*; polećeše mu *bliješnjaci*, *cf.* svijetnjak. Rj. *vidi* i blijeska, svitar (sviće), svjetlae.

bliještanje, *n.* *das Geklendetwerden, obstratio oculorum (splendore)*, verbal, od bliještati, stanje koje biva, kad komu bliješte oči.

bliještati, bliještim, *v. impf.* u Rj. *imv. impf. ite*: bliještitu, *ali Daničić*, ARj. 438a. *drži*, da je jamačno *arjeshkom* mjesto bliještati. — Bliješte mu oči, *geklandet werden, praestringuntur oculi splendore*. Rj. *isp.* blijeska, bliješnjak.

bliješti, *stun. v. impf.* Rj. *vidi* bliještati.

blijun, *m. u.* Rj. *dobiti kao* adjektiv *i bez značenja*, *ali Daničić* u Osnovama 173 *drži* da će biti *poprjeska* što u Vakocu rječniku stoji da je adjektiv: misli da je riječ *postala* od blizanae nastarkom — ja (blijjo, kao n. p. Pajo), pa je do toga nastarka došao još nastavak na — kao u Pajnu, po tome je blijun *hup*, od blizanae, *Zwilling, geminus*: Te mu zakla dva blijuna sina. Rj. — riječi s takim nast. *vidi* kod bogatum.

blistanje, *n.* *das Glänzen, fulgor*. Rj. verbal, od blistati i blistati se, stanje koje biva, kad što blista ili se blista.

blistati, blistām. — 1) *v. impf.* glānzen, fulgeo; blistati zlato na njemu. Rj. *za v. pf.* prosti *isp.* bliješnuti. — 2) *sa se, r. p. s. i istim značenjem* blistati se, blistam se, *v. r. impf.* glānzen, fulgeo. Rj. *v. pf.* slož. za-blistati se. — Kako mu se mač blista. Nov. Srb. 1817, 191. Kad je svemogućer rasipao cireve na ovoj zemlji, ona se blistaše kao snijeg na Selmonu. Ps. 68, 11. *vidi* sijati, sijati se; sjāti, sjāti se.

blitva, *f.* evelka, *die rotte Rübe, beta*. Rj. *vidi* i bitva, meko zelje, pazija, pazjak.

blitveni, *adj.* n. p. list, sjeme, *von der rothen Rübe, betae*. Rj. što pripada blitvi; Rasad, n. p. kuspuni, blitveni, duvanski Rj. 637a.

bliz, bliza, *com.* blizi, *adj.* što je blizu, *nabe, propinquus, vicinus*: Rijecka blizu zemlju mimohodi, a daleku nataplja. DPosl. 107. u sadašnjem se govoru riječ ora slabo nahodi, nje mjesto nje upotrebljava se blizak, bližnji 2, obližnji.

blizak, bliska, *adj.* propinquus, *vidi* bliz, bližnji 2, obližnji, *comp.* blizi. — Lepote Niske okoline, bliske i daleke, valja gledati očima. Megj. 29. Da ste ti i stamena tako bliski rod, da ne može biti braka među vama. 133. Tek tada nastaje veselje među onima koji behu bliski kazni i kugovji. Mil. 17. Koju strah i nevolja i bliska smrt dari. J. Rajić. DARj. 410b. iz primjera se *vidi*, da može što biti blisko čemu mjestom, rodom ili vremenom.

blizan, blizna, *m. vid* blizanae, blizanak, bliznak, blizne; dvojci, dvojnjak. *hup*, blijun, *coll.* bliznad. — u Rj. samo u pl.: bliznovi, bliznovā, *coll.* bliznovima, *Zwilling, gemini*. Rj. 31b. — Žene kažu da njima ne valja jesti sraslice, jer će roditi bliznoce. Rj. 707a.

blizanae, blizāna, *m.* *Zwilling, geminus*. Rj. *vidi* blizan, *i syn. ondje*. — Ondar će ti roditi žena dva blizanae sina. Npr. 117. Dvije su ti dojke kao dva brata blizanae, koji pasu među ljljanima. Pjesm. 4, 5.

blizanak, blizānka, *m. vid* blizanae: Pričuvaj mi dva blizanka sina. Rj. *vidi* i blizan, *i syn. ondje*.

blizānica, *f.* *die Zwillingsschwester, gemella*. Rj. *broće* ili sestre blizānice, kao sinovi ili braća blizānici, *vidi* blizanka.

blizānka, *f.* svaka ova dvojce jaganjaca, a blizānka troje ojaznjika. Rj. — *vidi* blizānica. DARj. 111a.

blizika, *f.* *vidi* blizika, *čeljad* i rodbine. u Here. N. Dučić. DARj. 111a.

blizna, *f.* (u Srijemu) *cf.* blizni. Rj.

bliznad, *f. (coll.) vid* bliznovi. Rj. jedno od bliznadi, blizne.

bliznāvij, *adj.* *tako piše Daničić*. Osn. 95. blizna

jiro u. p. platu, *t. j.* po kojem su blizni, *vidi* bliznāvij. — *adj.* s takim nast. bliznajiv, čukljajiv, lećajiv, sipljajiv, šuljajiv, žuljajiv.

bliznāk, bliznāka, *m.* (u C. G.) *vidi* blizanae (u pjesmi mjesto *sindžirlije*): U nj sam vrga' dva brata bliznaka. Rj. što se kaže, da u pjesmi stoji: dva brata bliznaka, *up* što: *sindžirlije*, to su u prenesenom smislu dva zrna koja se svezana među sobom *sindžirićem* (crčićom) među u pušku. Daničić, ARj. 141b. *vidi* i blizan, *i syn. ondje*.

bliznākinja, *f.* puška dvoციјевка: Sve, sve, samo da mi ne odnese bliznākinja. S. Novaković. DARj. 141b. *i syn.* kod dvoციјевka.

blizne, blizneta, *n. der Zwilling, geminus* (*sine discriminis sensu*). Rj. blizne je blizanae ili blizānica u imanju na umu kojega je roda (muškoga ili žen skoga), *vidi* blizan, *i syn. ondje*.

blizni, *f. pl.* prije je bilo naštampano (u Rj.) — koliko sam se opominjao iz Tršića — da se blizni zovu ono, kad se u brlo uvedu dvije žice mjesto jedne i tako ostane u platu; u Srijemu pak blizni ili blizne i jedna blizna zove se ono kad se u tkanju prekine jedna žica (bilo od potke ili od osnove) i tako se oče te se u platu poznaje; žene poslije uvlače izlom konce u blizne da se ne bi poznavale. *cf.* popunjavati. Rj. — Bliznaivo platu, *t. j.* po kojemu su blizni. Rj. 31a. Porednici, *cf.* blizni. Rj. 544b.

blizānica, *f.* *chalybs*, nado, čelik. *isp.* aca, oca. *i sada* u Starom Vlahu stariji ljudi zovu čelik blizānica. M. Kovačević. DARj. 411b. Stulli: blizānica, *chalybs*. ostala *syn.* kod aca.

blizniiti se, blizniiti se, *v. impf.* *Zwillinge gebären, geminos pario*. Rj. bliznad ragjati *v. pf.* slož. o-blizniiti se. — Kao stado ovaca jednakih . . . koje se sve blizne i ni jedne nema jalove. Pjesm. 4, 2.

bliznovi, bliznovā, *m. pl.* Rj. *vidi* blizan.

blizo, *adv.* rijetko mjesto blizu: Tader Turci blizo dolaziše. Npr. 5, 112. upravo srediji rod od *adj.* bliz. *isp.* u gentiliv s prijedlogom iz: izbliza (iz bliza). Rj. 218b.

blizoća, *f.* osobina onoga što je blizu, *Nabe, propinquitas, vid* blizost. — Propinquitas, blizoća, blizost. Daničić, ARj. 416a. *ake.* DARj. 412a. — riječi s takim nast. *vidi* kod bistroća.

blizost, blizosti, *f.* osobina onoga što je blizu, *Nabe, propinquitas, vid* blizoća. — Propinquitas, blizoća, blizost. Daničić, ARj. 416a. *ake.* DARj. 412b.

blizu, (*comp.* blize) *nabe, prop.* Rj. *adv. i praepos.* upravo je lokut. *sing.* od adjektiva bliz. *vidi* blizo.

1. adv. — 1) blizu je što god mjestom ili vremenom — u pravom ili prenesenom smislu: Primaknu se oni blizu i nazovu: Dobar večer, ima li ko tamo? Npr. 118. A ja polaganu hajde hajde, te se privučem blizu, pa potegnem lisicu nogom. 163. Videći Jakov, da mu se Turci ne dadu blizu gradu prikučiti, a izdaleka ne mogući im ništa iz pušaka učiniti . . . Danica 3, 176. Znaite da je blizu ljetu. Mat. 24, 32. Vrijeme je moje blizu. 26, 18. Blizu ti je riječ u ustima. Rim. 10, 8. *isp.* poblizu. — 2) pred *adv.* blizu stoji prijedlog na, koji značenje svoje sastavlja s njegovijem, i *ake.* se mijenja: na blizu, Daničić, ARj. 113b: Gdjekeji pak, koji su na blizu sa Srbima. Npr. 1, 400 (Vuk). A kada se na blizu sretoše 1, 328. Što su kuće na blizu. Dan. 2, 48. — 3) pred *adv.* blizu stoji prijedlog u koji značenje svoje sastavlja s njegovijem, i *ake.* se mijenja: u blizu (u blizu) *nabe,*

propc. Rj. 761a. Vatra i slama ne mogu u blizu stati. Posl. 32. Po ravnim mjestima . . . kuće su po selima dosta u blizu. Danica 2, 99. S jezikom ovoga roda gjekoji su drugi srodni u riječima i u gramatici vrlo u blizu. 2, 122. Istina da je amanet i ostava dosta u blizu. Pis. 40. — 4) može biti što god blizu porecjenjem, kao da se kuće; od prilike (onoliko koliko brojevi sami sobom znače), vidi do 1e, jedan 2b, neko, oko 2a, za 8. — 5) Sad koje po varošima ima blizu 300 malijeh skola. Rj. 812a. Kad čuje, da Miloš vodi blizu dve hiljade ljudi. Miloš 115. Prenumeranta imam blizu 450. Straž. 1886, 1514.

11. *praepos.* — 1) *prijedlog s genitivom*: Dozje blizu stotice onoga cara. Npr. 156. Kad se blizu grada primakne. 190. Zamiji na rep stati (Doći blizu zla). Posl. 92. Blizu tebe živjeti ne mogu. Npj. 1, 381. Ja posijah bljelicu šenicu, dalek' sela, blizu puta. 1, 502. Al' Sitnica . . . nosi . . . krasne Srpske bijele klobuke, ovaj klobuk blizu kraja liješe. 2, 303. Što je vetko i ostarjelo, blizu je kraja. Jevr. 8, 13. *prijedlog blizu može stajati i iza genitiva*: Koja (zemlja) nosi trnje i čičak, nepotrebna je i kletre blizu, koja se najposlije saže. Jevr. 6, 8. — 2) *prijedlog blizu sastavlja se s riječju po, što se tiče značenja isp.* podobro, poveliki, pobolje, ponajviše, zientlich, satis. Rj. 510a. Kad dozje onako naokolo idući, opet p-blizu onoga trna, onda stane. Rj. 808b. — 3) *pred* *prijedlog blizu može doći* *prijedlog do, i ona ostaju sraki u seom značenju*: Kad je bio do blizu Budima. Npj. 2, 56. A kad bilo veće o jaciji, i dogoše do blizu kapije, od hajduka jedan zajauka. 3, 435.

bliže, adr. i praepos. comp. od blizu: Blizu (*comp.* bliže). Rj. 31b. *näher, propius, sa naj dolazi i kao superlativ najbliže, bliže može biti što nestom ili vremenom, u pracom ili prenesenom smislu.*

1. *adr.* — 1) Uglada majka Milenka, bliže ih majka susreta. Npj. 1, 311. A klikuju Grahovske ovčare i Banjane što su bliže bili. 4, 517. Za nas je bliže ovu riječ ispodrediti s plazati se nego li sa sadašnjijem Slavenskijem *spolaznuti*. Pis. 76. Njeko selo koje se pominje prije našega vremena, bliže nepoznato. Daničić, ARj. 101a. (za ovaj primjer isp. niže 6). — 2) *komu ili čemu je što bliže, stoji u dativu*: Bliže samu grobu nego domu. (reče u razgovoru star čovek). Posl. 16. Opet je malo bliže kući. (ima pomoći makar koliko). 240. Što dalje sve bliže smrti. 355. (Glavni dio naroda, koji je bliže ili naručnije *Carigradu*, ostane s Greima. Kov. 4. — 3) *u dativu s prijedlogom k*: Što bliže k Nišu, sve gore pišu. Posl. 353. Jer se gjaur na oružje diže, primiče se ka Kosaru bliže. Npj. 4, 215. Govori (se) Srpski onako kao i oni što su govorili, t. j. između Srpskoga i Bugarskoga, ali opet bliže k Srpskome nego k pravome Bugarskome. Kov. 1. Tako su majstori i trgovci (osobito manji) najbliže k narodu i najviše mare za njega. 15. Ni malo ne bi bilo bliže k Slavensku otrogatiji. Pis. 6. — 4) *u genitivu s prijedlogom do*: Gledi eare na četiri strane, ne ima li tko bliže do Marka. Npj. 2, 432. Svak bijaše rad da je što bliže do njega. Prip. bibl. 125. — 5) *pred adr. bliže stoji prijedlog u, koji značenje svoje sastavlja s njegovijem i prima akcent*: ũ bliže. isp. blizu 1, 3: Pogledala na daleko mlada, ugledala Omera gjevcru, u bliže ga susretala mlada. Npj. 1, 466. A i osim ovijeh glavnijeh mjesta s obje strane su zaliva od mora do Kotora, gdje malo razdalje, gdje u bliže sve velike prekrasne kuće. Kov. 30. — 6) *pred adr. bliže stoji prijedlog iz, koji značenje svoje sastavlja s njegovijem i prima ake. iz bliže*: Da iz bliže kazujem. O Sv. O. 4. Ne kaže se ni malo iz bliže. DRj. 2, 276. *vidi* *izbliže vidi* i *poblje, su-bliže.*

11. *kao prijedlog s gen. dolazi vrlo rijetko, pa se i u tijem rijetkim dogajajima može zamijeniti ad-*

verbom bliže sa prijedlogom do sprijeda. isp. 1, 4. Teško onom, tko j' najbliže Marka. Npj. 2, 432. jamučno bi se dobro reklo i: najbliže do Marka.

*bliži, bliža, adj. comp. od bliz, näher, propior, sa naj superlativ: najbliži. Bliže može biti što god mjestom, vremenom, srodstvom, u pracom ili prenesenom smislu. isp. bliže. — 1) Da ga baci u najbližu rijeku. Npr. 229. Bliža je kosulja nego haljina. Posl. 16. Tako čovek može imati bližega komšiju iz drugoga sela, nego iz svoga. Danica 2, 99. Arnauti su u ovoj stvari za nas još bliži i priljublji primjer nego i Mađari i Nijemci. Kov. 3. On sazove u kuću svoju braću . . . i ostalu blizu rodbinu. 44. Najbliži sanac načini na Kamenici. Miloš 11. Ko se najje najbliži od njegovoga rodu. 139. Jest istina, ja sam ti osvetnik; ali ima jošte bliži od mene. Rut 3, 12. — 2) *komu ili čemu je što bliže, stoji u dativu*: Svak je sebi najbliži. Posl. 27b. Kojijeh se jezik malo razlikuje od Srpskoga, ali je opet bliži Srpskome nego i jednome Slavenskom narječju. Kov. 7. Ono je najbliže i Slavenskome narječju. Pis. 19. Ruse, koji su i u ovome nama najbliži. 90. O Ikavcima, koji su nama svakojako bliži od Čakavaca. Srb. i Hrv. 5. Stari je slovenski jezik toliko bliži onome koji bi mogao biti zajednički svih Slovena. Dioba 9. — 3) *u genitivu s prijedlogom do*: Najbliži do njega (cara) bijahu Karsena, Setar . . . Jest. 1, 11. — 4) *u gen. s prijedlogom koj*: Kavazi su najbliži momci kod Turskih paša. Rj. 257b. — 5) *u dativu s prijedlogom k*: Udare na šanac Stefana Singjelijca, koji je bio najbliži k Nišu. Danica. 4, 23. Da je Sremački jezik bliži k Kosijskome. Rj. 14V.*

blizika, f. ko je komu rod. Rod. srodnik, blizika. Daničić, ARj. 447a. vidi blizika. — 1) a jednom čeljadetu u jednini, a o riše u množini: Vazda se najje blizika (neko od svojce) po debeloi ili tankoi krvi. V. Bogišić. Dražnik i Novak budući blizike jednolitei. P. Zoranić. DARj. 446b. — 2) *u jednini o riše čeljadi. coll.*: Prizva Jakova oca svojga i sru sraju bliziku. Ant. Dalm. Dočekivajući svojga i bliziku. 8. Ljubiša. DARj. 446b.

bliznjajiv, adj., n. p. platno, t. j. po kojemu su blizni. Rj. vidi bliznajiv, bliznajiv. Daničić piše bliznjajiv. Osn. 95.

bliznjajiv, adj. vidi bliznajiv.

bliznjčenje, n. die Geburt von Zwillingen, partus geminorum. Rj. verbal. od bliziti se, radnja kojom se n. p. oeca bliziti.

bliznji, adj. — 1) m. čovjek je čovjeku bližnji, proximus, der Nächste. vidi iskrnji. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . bliznji. Nov. Zav. VI. Ljubi bliznjega svojega kao kao samoga sebe. Mat. 22, 39. Svaki od vas da ugagja bliznjemu na dobro. Rim. 15, 2. Reče onomu koji činjaše krivo: za što bijaš bliznjega svojega? Mojs. II, 2, 13. — 2) blizu u rodu, srodstvom, sada se ponajviše govori u tom značenju. propinquus, nahe verwandt; n. p. bližnji rođaci (suprotno: daljnji) comp. bliži rođaci (daljnji). DARj. 148a. govori se i sudu u Hrv. vidi bliz, blizak, obližnji.

blôr, m. (u C. G.) velika šarena zmija plosne glave . . . Ovakijeh bloroi kažu da je bilo do skora u jezercu Skadarskome. Rj. vidi blaor, i syn. ondje.

bloruša, f. (u C. G.) nekaka zmija. Art Schlange, serpentis genus. Ona je dulja i tanja od blaoru. Rj. — Vodnica, nekakva plava zmija kao i bloruša. Rj. 69a. vidi syn. kod blaor. riječi s takim nast. vidi kod ajgiruša.

blučenje, n. das ungerühnte Relen, ineptia. Rj. verbal. od blutiti. radnja kojom tko bluti.

blūd, m. nedopušteno uživanje između muškoga i ženskoga; fornicatio. isp. kurvarstvo . . . Kad s bludnicom blud činjaše. DARj. 449b. die Unzucht, res venerea.

bludan, blūdna, adj. lakom na uživanje između muške i ženske strane, koji se daje na takovo uživanje;

ad. a. l. j. u *Ullastq. libidinosus*. DARj. 450a. u Rj. *st. o.*: *Bludni sin*, der verlorene Sohn, filius prodigus Luk. 15. 11. Rj. 32a. *Bludne ljude* mačem kara. V. Došen. O kolika će žalost biti budalastima i bludnima ženama. Gj. Rapić. DARj. 450a.

bluditi, bludim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* razbluditi. — *1 a)* u (Dubr.) n. p. dijete, t. j. mazitu, *h. tscheln. corrupto nimia indulgentia*. Rj. *vidi i* pečiti. — *b)* *sa se rejeks.* (u Dubr.) *sich verhätschelt betragen. nimie sibi indulgere*: bludi se dijete, ef. maziti se, pečiti se. Rj. — *2)* u značenju činiti blud *sad se slabo čuje u narodu*: Koji je s njom bludio. F. Lastrić. Samo s njime da b' bludila. V. Došen. Žena koja bijaše bludila. Tur. blag. Bludnik misli, kako će bluditi. L. Vladimirović. DARj. 452a.

bluditi, bludim, *v. impf.* zašavši s puta ići kojekuda, ne znajući kuda; *lutati, errare*: Bijele ovice bez zvonara blude ... Momće kaže tko je i otkle je, i za kijem po planini bludi, Osvetu. Vazla su bludili ovi sracm. M. Bivković. Pamet daleko bludi od molitve. I. Velikanović. DARj. 451b. *gorori se u Hrv.* *vidi i* bazati, i *syn. ondje. v. pf. slož.* za-bluditi.

bludnica, *f.* žena bludna, *isp.* kurva, *gorori se u Hrv. akc. od Daničića*, ARj. 452b. — Jesi li se vezao s bludnicom? J. Rapić. DARj. 453a.

bludnicom, *adj.* što pripada bludnici. — Ako bi imao grehe bludnicine. J. Rapić. DARj. 453a.

bludničkî, *adj.* što pripada bludnicima ili bludnicama, n. p. život bludnički. DARj. 453a.

bludnik, *m.* — *1)* po zap. kraj. der *Fagabund*, *crvo. cf.* skitnica. Rj. *za postanje isp.* bluditi, bludim, *vidi i* bitanga 1, lomija, potućnja, potukač, protuha, skitač, tučnica. — *2)* čovjek bludan, lakom na miješanje su čuškinjom, *isp.* kurvar. DARj. 453a. *za postanje isp.* bluditi, bludim 2. — Š njim griši kao bludnica s bludnikom. M. Dobretić. Čedo nije tužno za bludnika grijeh umrijeti dužno. Osvetu. DARj. 452b).

bludnost, bludnosti, *f.* osobina ili stanje onoga koji je bludan: *lascivus, libido, luxuria, Wollust, Unseltsenheit, Schwellerei, Unzuchtigkeit, akc. od Daničića*, ARj. 453b. — Ostaviše grih i bludnost. M. Dobretić. DARj. 451a.

blugjénje, *n.* Rj. *verbal. od* bluditi i bluditi se. — *1 a)* *das Hutscheln, corrupto per nimiam indulgentiam* Rj. radnja kojom tko bludi n. p. dijete. *b)* *das verhatschelte Betragen. nimia indulgentia*. Rj. radnja kojom se bludi n. p. dijete. — *2)* radnja kojom tko bludi, čini blud. — *3)* radnja kojom tko bludi, luta.

bluna, *f.* (u Hrv.) *eine einfältige Person, simplex frater*. Rj. *vidi* bezjak, i *syn. ondje*.

bluta, *f.*: Tko umije, lijepo ije; a tko ne umije, blutu pije. DPost. 131. u Štulića *pljesan rinska*, prvi je slog kratak. X. *pljesan* na vino i *vino pljesnivo*, pokvareno, *akc. od Daničića*, ARj. 455a. *vidi* birza, *isp.* uzblutiti se.

blutav, *adj.* Vino blutavo. Mikalja. DARj. 455b. *na čemu ima blute*, Stullî: blutav, mucidus, uncore obatus.

blutiš, blutiša, *m.* (u Risnu) koji mnogo govori koješta, *der ungericht, unpassend spricht, qui ineptit*. Rj. *kaj bludi. vidi* blebataš, i *syn. ondje. s* takrim *nast. riječi*: gladiš, gjubriš, nemariš, obliš, slatkiš, sporiš, tugjiš i t. d. *menu kod Goliš*.

blutiti, blutim, *v. impf.* (u Risnu) govoriti koješta bez prilike, *ungericht, unpassend sprechen, ineptare, cf.* budaliti. Rj. *vidi i* baljezgati, i *syn. ondje*.

blječkanje, *n.* *das Quatschen, strepitus*. Rj. *verbal. od* blječkati se, *kaj vidi. isp.* brćkanje.

blječkati se, blječka se, *v. impf.* *quatschen* (rom *Koth u dergl.*), *streper*. Rj. *blječka se po blatu i drugom čemu takom. isp.* brćkati se.

blječkavica, *f.* (u Dubr.) *radi* brćkavica. Rj. *vidi i* bljuzgavica, kačkavica.

blječva, *f.* *vidi* bječva, *po jugozapadnijem krajevima gdje se i u drugim riječima mjesto bje govori* blje, u Rj. *pl.* blječve, *vidi i* blježati (*mj.* bježati), mlješina (*mj.* mješina), oblje (*mj.* obje), vljegja (*mj.* vjergja), tako i u *glagola treće vrste koji u osnovi pred nast.* je imaju glasove b, p, m, v; svrljeti (*mj.* svrljeti), trpljeti (*mj.* trpljeti), nijemljati (*mj.* nijemjeti), življati (*mj.* živjeti) i t. d.

bljedica, *f.* (u Srbiji) *Bleichsucht* (chlorosis). Rj.³ 32a. u Rj.³ *ima po istoč. gororu* bljedica, *bolest od koje čelude blijedi*.

bljedilo, *n.* Daničić, ARj. 438b. *vidi* bljedost, bljedoca. — *riječi s* takim *nast. kod* bjesnilo.

bljedoca, *f.* *die bleiche Farbe, Blässe, pallor*. Rj. *vidi* bljedost, bljedilo.

bljedolik, *adj.* bljelo-lik, koji je bljeda lica, *blassen Gesichts, facie pallida*: Oj djevojko bljedoliko, koledo! što si tako bljedolika? Živ. 9. — *riječi tako slož.* kod bjelolik.

bljedolika, *f.* ženska bljedolika: Oj djevojko bljedoliko, koledo! Što si tako bljedolika? Živ. 9.

bljégjan, *adj. dem. od* bljed. Rj. — A što sam blegjan, preblegjan, mloge sam škole učio. Npj. 1, 391. *isp. dem. s* takim *nast.* mlagjan.

bljésnuti, bljésnem, *v. pf.* (u Boei) *cf.* sinuti. Rj.³ *v. impf. isp.* blistati, *za postanje isp.* bljesak 1.

blježati, blježim *mjesto* bježati, bježim, *isp.* blječva (*mjesto* bječva). — Nego blježi iz bijele kule, sva se sila u Grahovo spila. Npj. 4, 452.

bljucnuti, bljucnem, *v. pf. dem. od* bljunuti. Nisam mnogo bljuvao, no sam samo malo bljuenuo. DARj. 456b).

bljuda, *f.* bljüdo, *n.* (u Paštr.) zemljan sud za jelo, *irvene Schüssel, patina. cf.* činija, kalenica. Rj. *vidi i* poralija, *isp.* ćanak.

bljunuti, *pém, v. pf. brechen, eromo*. Rj. *dem.* bljunuti, *v. impf.* bljuvati. — Ovaj odmah uskoči u peć pa bljuue iz sebe silnu vodu i žar pogasi. Npr. 273. *isp.* povratiti 3 (jelo).

bljüsti, bljüdém, *v. impf.* čuvati, paziti, *v. pf. slož.* sa-bljüsti. — *samo u starim poslovicama*: Strah vinograd bljude. DPost. 115. *sa se pasiv.*: Mučno se bljude što mnozi žude. DPost. 61. Što se ne bljude, pas i mačka jede. 123. *sada nije u običaju. — akc. od Daničića*, ARj. 457a.

bljušt, *m.* nekakva trava, koja gore raste kao loza, a korijen joj je kao rotkva. *Art Gewächs, herbae genus*. Rj. *tannus communis*. L. Rj.³ — bljušt (hedera, glasi i pljušt). Osn. 63. pljušt *vidi* bršljan. Rj. 510a.

bljüstiti, bljüstim, *v. impf.* *sich eckeln, fastidire*: bljüsti mi sree (n. p. kad čovjek jede mnogo grožgja). Rj. *znatnije prelazi u* izbaevati, gaditi se (*isp.* bljutav): bljüstiti. Korijeni 152. *isp.* stuživati se.

bljüštür, *m.* neka trava kojoj je lišće nalik na lišće od duvana, ali nema stabla, nego je lišće odmah od zemlje, za postanje *isp.* bljušt. DARj. 458b. — *riječi s* takim *nast.* božur, čapur, čepur, kotur, mjehur.

bljütak, bljütka, bljütav, *adj.* *abgeschmacket (von Speisen), fastidii plenus, nullius saporis*. Rj. *što je tako neugodno u grlu, da se od njeja može bljuvati. vidi* lutav, mlakav 2. — Jede li se bljutaro bez soli? ima li slasti u biocu od jajca? Jov 6, 6. — *isp.* obljutaviti.

bljuvánjak, bljuvánjka, *m.* *vidi* bljuvotina. Rj. *što se izbljuje. isp.* izbljuvak.

bljuvánje, *n.* *das Brechen, vomitus*. Rj. *verbal. od* bljuvati, *radnja* kojom tko bljuje.

bljuvati, bljüjem, *v. impf.* brechen, vomo. Rj. *v. pf.* bljunuti, *dem.* bljunuti, *v. pf. slož.* iz-bljuvati (i se), na- po- (i se), u- — Dječa ovu travu kadšto i jedu, ali često i bljuju od nje. Rj. 13b. Počne bljuvati te i ono sree izbaei. Npr. 110. Paru daj, rakiju bljuj. Post. 324. Pijte i opijte se, i bljujte i padajte. Jer. 25, 27.

bljuvotina, *f.* das Weggebrochene, vomitus (auch *pu.*) Rj. što se izbljuje, i u prenesenom smislu, vidi bluvanjak. *isp.* izbljuvak. — Povrača se kako pas na bljuvotine. D'Posl. 99. Ovakove bljuvotine da dogju slučajno u ruke Dobrovske, Šiškovu . . . oni bi mislili da su to zaista Srpski običaji. Nov. Srb. 1817, 477 (u prenesenom smislu). Ove bljuvotine i budalaštine ljubomirove može svaki pročitati. 1817, 479. Kao što se pas povrača na svoju bljuvotinu, tako bezumnik ponavlja svoje bezumlje. Prič. 26, 11. — riječi s *tkvim* nast. bušotina, erkotina, mrežotina, obrezotina, oklizotina, parotina, pukotina, strugotina, škrbotina, zarezotina.

bljuzgāca, *f.* — 1) njeka kruška, koja se zove i jeribasma. vidi i pljuskača. — 2) *pl.* njeke kraste po licu, koje se zovu i pljuskače. DARj. 460a. i *syn.* kod pljuskače.

bljuzgānje, *n.* radnja kojom što bljuzga.

bljuzgati, bljuzgām, *v. impf.* šikljati, brizgati, bljuzgati; *hervorsprudeln, prosilire.* Daničić, ARj. 792a. *ake.* DARj. 460a. (postanja kojega je brizgati). vidi i lopiti, šiklati. *v. pf.* bljuznuti.

bljuzgavac, bljuzgāvac, *m.* njeka šljiva, kao džanarika, tanke ljuske i vrlo vodena. Lj. Kovačević. DARj. 460a.

bljuzgavica, *f.* vidi blečkavica, brčkavica. u *Hrvatskoj.* P. Brantner. DARj. 460b. vidi i kačkavica. put po kom je židak kao.

bljuznuti, *nēm.* *v. pf.* *effundi.* *v. impf.* bljuzgati. *isp.* briznuti: Bljuznu mu krv na usta. Lj. Kovačević.

Bnetri, Bnetākā, *m. pl.* Venetiae, Mleci. DARj. 460b. Bnet-ći, *postalo* od Venetiae, Vnetiae promjenom glasa V na B, i na M; Mleci. — Gredu u Bnetke. U *Bucvijeh.* DARj. 460b.

Bnetākā, *adj.* što pripada Buceima, Mlecima, *venetianisch, venetus;* I naša se galija kako i Bnetākā vozi. D'Posl. 29. vidi Mletākā, Mnetākā.

bo, (u Dubr.) *denn, enim, cf.* jer: on bo je znao; a osobito se govori poslije za što (za što bo je znao) kao i u vojvodstvu po varošima što se dodaje poslije jer, te se govori jerbo. Rj. *sarež (vojnj.) oraj ne može stajati na prvom mjesto u rečenici, nego najobitnije iza prve riječi ili ako se prvu inače ne rastavlja od druge, onda za n. imu:* Bo (jer), n. p. on bo je znao; a osobito se govori poslije za što, n. p. za što bo je znao (otuda će biti došlo u Mađarsku jerbo). Posl. XLIX. Jerko Keke ne će smokve meke, želi bo čim stisne, mljeko van da brizne. D'Posl. 39. kad pred bo stoji aj, onda s njim poriče. vidi aj bo.

bōba, bōba, *m.* Rj. *hyp.* bōbac. *isp.* bōbica. — 1) *die Bohne, faba.* Rj. — Bōžanja, mahuna od bobā. Rj. 34b. Jer im ni jedna dogovorna zrna bobā ne valja. Rj. 127a. Kao da je u bob vraćao. (kad ko što pogodi, ili učini kad treba). Posl. 130. Sve smokve zove u svatove: starosvati bobā glavatoga. Npj. I, 533. — 2) vidi brabonjak: Ne zna od kuda koza bob toči. D'Posl. 77.

bōba, *f.* Rj. malo što god okruglo, postanja kojega je i bob. Daničić, ARj. 463a. *isp.* bōbica. — 1) *račja, Krebsroggen, ora caneri.* Rj. *jaja u raku bobara.* — 2) *rod u krompiru:* Krompiri izniknu, ukaže se najprije cimina, pa onda evijet a za ovijem bobē. Npr. 276. — 3) u smreke, *die Wachholderbeere, bacca juniperi.* vidi smrekinja. — Smrekovača 2, smrekova voda (kad se nspē na smrekove bobē te uskisne). Rj. 696b.

bōbac, bōpea, *m.* u pjesmi kao *hyp.* od bob: Navadi se pipac vrbac u bobac. Rj. — I starae mi štapak dade, te išcerah brzolovea iz bobea. Herc. 289. — *od supstantivn. muš. roda postaju osnove za deminut. (hyp.) riječi, koje se prenose i na drugo što, čemu biraju ime:* bobac, bratac, bungurac, čep-čezac, dizlarnac, dolac, drobac, dūčanac, gradac, grašac, hljebac, humac, izvorac, kiljerac, krušac, lućac, oblućac,

posalac, rukavac, skutac, tovarac, ubrusac, vinogradac i t. d. Osn. 335.

bōban, bobna, *adj.* što pridada bobu: Od kud bih se nad'o pogaći od tud me dopade boban. D'Posl. 88. (*t. j. kruh*). U Stulica je *adj.* boban, bobna, i u Mikalje bobni, što bobov. X. vidi bobov. — za *nast. isp.* kukuruzan, pšenican.

Bōbau, Bōbānā, *m. pl.* knežina u nahiji Trebinjskoj. Rj.

bōbānje, *n. verbal.* od. bobati se. Rj.

bōbara, *f.* bōbārac, bōbarac, *m. der Roggenkreb, cancer femina ora gestans.* Rj. *rak koji ima bobu.* — za *nast.* kod bōbara vidi riječi kod badnjara.

bōbati se, bōbām se, *v. impf.* bobaju se čurići, *junge Truthühner bekommen ihnen eigenthümliche rothe und bläuliche Fleischklappen an Köpfe.* Mnogi čurići pokerkaju kad se bobaju. Rj. *dubirati bōbice.*

bōbica, *f.* sitni bob, *Art Bohne, fabae genus.* Rj. **bōbica**, *f.* Rj. *upravo dem.* od bobā. — 1) (najviše se govori *pl.* bōbice) kao male kraste koje izlaze u čurića po glavi kad se bobaju, *Fleischklappen der Truthühner.* Rj. — 2) u bilja (*bacca, eine Beere*), u zove, u smreke: Naberu zrelih bobica od zove. Bobice smrekove. Rakija od smrekovih bobica. DARj. 464a.

Bōbija, *f.* — 1) mala i velika, dva brda u Račjevini. — 2) dva brda više Žabljaka zovu se mala i velika Bobija. — 3) i u nahiji Rudničkoj ima Bobija. Rj.

bōblja, *f.* (u Srijemu) *eine Menge, copia;* čitavu bōblju mesa pojedē. Rj. Daničić misti, DARj. 464b. da je riječ ova može biti pokvarena od bubla, koje vidi. *isp.* i guka.

bōbnja, *f.* (u Biogradu) kao zelena paprika, i kuva se za jelo, *Art Gemise, olerus genus.* Rj. zelen plod od *hibusens esculentus.* L. Rj.³ *isp.* bobšara.

bōbolice, *adv.* vidi bozbolice. Rj. dosta, izobilu. vidi i bozbole. — za *kvantitet* na *posljednjem slogu isp.* ametice.

bōbšara, *f.* njeka krupna paprika, koja nije vrlo ljuta, te se i peče za jelo nadjevena mesom. Lj. Kovačević. DARj. 465a. *isp.* bobnja.

bōbota, *f.* u zagonci, *cf.* čučerica. Rj. Čučerice čučere pod boboti na zemlji, čučerice dolaze, halbulice oduose. Rj. 763a. *odgovorljlaj:* Kad uzmlju napore žene, ordje je *pl.* boboti.

bōbōtanje, *n.* vidi cokatanje. Rj. *verbal.* bobōtati, bobōčeti, *v. impf.* (u Boči). vidi cokatati. Rj. *drlitati od zime.* — U babe zubi bobōču, brzo će baba pod ploču. Herc. 270.

bōbov, *Bohnen-, fabaginus;* Bolja je i boboru slama nego prazne jaslji. (Posl. 21). Rj. što pripada bobu. za *nast. isp.* aptov. vidi boban. — Boboru kuga, *f.* (u Dubr.) Sommerwurz, orobanche (*spec.* Rj.³). Rj. 32b. biljka.

bōbovina, *f.* Bohnenstroh, *culmi fabae.* Rj. boboru slama.

bōbovīšte, *n.* mjesto bobom posagjeno, *locus fabis consitus.* Stalli. — riječi s *takim nast.* kod duvanīšte.

bōbovnik, bobovnika, *m.* (u Dubr.) *Art Kraut, herbae genus.* Rj. *sedum maximum* Sut. Rj.³ biljka. vidi bobovnjak. — bobovnik prema bobovnjak vidi anatomik prema anatomjak.

bōbovniak, *m.* trava, *fette Henne, sedum telephium.* Rj. *sedum maximum* Sut. Rj.³ vidi bobovnik.

bōbūk, *m.* klobuk na vodi, *die Wasserblase, bulle.* Rj. — riječi s *takim nast.* klōbūk, umuk, zvižduk.

bōbut, *m.* (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae genus.* Rj. *viburnum opulus.* L. Rj.³ biljka. — riječi s *takim nast.* vidi kod brskut.

bōca, *f.* (*gen. pl.* bōcā). *eine Flasche (Bouteille), laguna, cf.* gostara, botulja, bocun. Rj. vidi i srće, butela, dem. bočica. — Boca je strašni sud. Posl. 28. Na ti bocu oru vode hladno. Npj. 2, 614. Uzme . . . bocu rakijske. Kov. 46. riječ tugja. Osn. 313.

1. 1) *Bože pomози!* nove novine od nove godine. Postl. 20. Na koga su množi, na toga i boži. 188. Pa ćete postati kao bogovi i znati što je dobro što li zlo. Mojs. 1. 3, 5. U kući njihovih lažnijih bogova. Sam. 1. 31, 8. Danilo, koji se zove Valtazar po imenu boga majega, i u kom je duh svetijih bogova. Pau. 4. 8. — 2) *atributa Bogu u narodnijem umatvorinama:* T'đljani *Bože* (verwundernd) guter, mächtiger Gott! bone Deus. Rj. 71b. *čudeti se. Samosazdani Bože!* Rj. 661a. *Jaki Bože* samostvoritelju. Rj. 661a. Ubio ga živi Bog! Npr. 90. Bog je jak. Postl. 17. Bog je jakostan Postl. 17. Već to bila dobra sreća od mila Boga. Npj. 1, 57. Ah, mili Bože i drugi! ima F što šire od mora? Npj. 1, 196. *Bože drugi,* ognjevite vojske. 4, 397. Molimo se *rišnjem Bogu.* Npj. 1, 111. Drž' u ruke Hrista *Boga istina.* Npj. 1, 121. A tako mi *Boga istinoga.* 1, 553. *Vala Boga,* vala jedinome! Npj. 1, 168. Vrat' se amo, *Boga ti jednoga!* 4, 192. Ah moj *Bože blagi.* Npj. 1, 268. *Fala Boga velikome!* 1, 336. *Bog je dobar,* sinovi će doći. Npj. 3, 299. *Slatki Bogo!* što li ću ti jako? Npj. 4, 247. *Bože milostivi!* šta je to. Npr. 40. Jakov moli *Boga milosnoga.* Npj. 4, 447. *Gospod Bog* zapovijeda. Npr. 95. Vidio ga domačine i gospodini Bog. Npj. 1, 71. Da ih pomože *gospodini Bog.* Npj. 1, 78.

11. *osobite rečenice.* — 1) Na prava (pravca) Boga, za prava Boga, na pravi Boga, *unsonst, unschuldigerweise, innocens.* Rj. Za prava pravca Boga (n. p. globili ga, t. j. bez ikakve krivice). Postl. 85. — 2) Daj za Boga! Udijeli za Boga! Nemoj za Boga! *um Gotteswillen! per Deum.* Rj. Ah za Boga! ne ubij me! Npr. 234. Ne, za Boga tako! 261. *Za Boga* prositi a za dušu dijeliti (nije pravo). Postl. 82. Ko prosí, da krunu nosi, valja mu dati. (ko za Boga iste, valja mu dati, ako i ne bi bio siromah... Udijeli za Boga ili Boga radi) 152. Što za Boga udelite i za dušu namenite, anđjel piše, Gospod gledi. Npj. 1, 145. Pomagaj, gospodaru za Boga! Miloš 90. Šta činite za Boga? Jeste li živi? Straž. 1886, 1733. za Boga: *Boga radi,* naveći za Boga. oramo ide i primiti ili primiti za Boga, kad naimo tko učini što, za što ga kao po Bogu bratu ili sestru tko zamoli: (čjavo poviče: Drži, da si mi po Bogu brati! izvuci me na polje... Čoek primi za Boga, i izvuce gjavola na polje. Npr. 145. »Bogom brate, Pero Bugarine! Izved' mene iz zemlje Bugarske.« To njoj Pero za Boga primio, povede je iz zemlje Bugarske. Npj. 1, 126. — 3) Boga mi, *bei Gott, melius:* Boga ti; u pjesmama i: Bogu ti: *Bogu tebe* Kraljeviću Marko. (Oj Boga ti mili sinko Marko. Oj Boga ti naša harambašo. Oj Boga vi kićeni svatovi. Mjesto ovoga gdjekoji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bōra mi, i brōda mi, i gloga mi! Rj. i goga mi! *Tijem se rečenicama zaklinje i urjevaju se i moli se:* Kako se ti zoveš, *Bogu ti,* po imenu? Npr. 195. *Bog ti* i Božja vjera (i po tri put!) (Zakletva.) Postl. 17. *Bog ti,* a duša ti (kad zaklinju koga i znači: ako si rad da ti Bog dušom upravlja, ne kuni se krivo). 19. *Bog ti* i bratska! (kad ko što moli koga). 29. A tako mi *Boga istinoga!* Npj. 1, 553. Vrat' se amo, *Boga ti jednoga!* Npj. 4, 192. *O Boga mi,* Tursko momće mlado! Here. 179. *O Boga ti,* moja stara majko! 182. Pak sad *Bog vam* a duša Vam! Pis. 27. *gđje* Bog i onaj koji se zaklinje *stoji u daticu, moće se razumjeti kao da se kaže:* tako ti *Bogu* doći ili govoriti. *ovamo ide i zaklinjanje i urjevanje:* *Bogme! bei Gott!* (često manje od Boga mi) *me dius fidius.* Rj. 33b. *Bogme* Brko nije šala. Npr. 5. Te ti ona *bogme* zatrudni. 55. *Bogme,* momće, tvoja su braća junaci. 193. *Bogme* ja ne mogu, ujeti mi noćas vuci konja. Postl. 1. *Bogme,* care, jošte nije vreme. Npj. 2, 405. *Bogme,* brate, nrijeti valjade. 3, 124. od bogme jošte je manje bōme: Ne ću, bome, moja mila majko. Rj. 37a. *I kao što se mjesto Boga*

mi govori bora mi, *tako je i mjesto bogme u običaju* borme. Hoću, *borur,* Eško Meho. Rj. 37b. *mjesto bogme govori se i nehere, koje vidi.* 1 Bog zna i neka Bog zna u zaklinjanju i urjevanju *znači što* i Bog me: *Neka Bog zna,* dobra biti ne će. Npj. 2, 110. A Ščepan je, *Bog zna,* opraznio, prazan sjedi, ništa ne imade. 2, 631. i *rečenicama:* ako Boga znaš, ako znaš za Boga, *zaklinje se kao i rečenicom:* tako ti Boga: Šta pobratime, *ako Boga znaš!* Pa to tvoja žena! Npr. 145. *Pobratime, ako znaš za Boga!*... Udri, *polbre,* Gjurgevića Sulja. Npj. 4, 327. — 4) Na Boga (n. p. ne udari kiša, dogje on!) *zum Glück.* Rj. *na sreću, kao da je tako Bog htio:* Potegli smo na Boga i sreću a po tvoju ščerni Ljeposavu. Npj. 3, 517. gledati *pak ili pogledati* na Boga *znači kao sjećati se Boga ili sjetiti se njega, po volji njegovoj činiti ili učiniti:* To su Lasi na Boga gledali, Turčina su amau dopuštali. Npj. 4, 320. — 5) Jao meni do Boga miloga! teško meni do Boga miloga! Rj. *kao da tko u velikoj nerolji budući (a i u velikoj sreći) hoće, neka se žalost njegovu (ili radost) čuje do Boga:* Blago mene do Boga višnjega! Bog mi dade sina iznenada. Npj. 2, 156. *pred riječi do Boga moće se dometnati i i:* Jao mene i do Boga! Npj. 1, 283. Blago mene i do Boga moga! Blago mene, eto sina moga! 3, 523. — 6) Ako Bōg dā, *venu's Gott will, si deo placurrit.* Ovo Srbi govore kadgod što ugovaraju da rade ili se čemu nadaju ili što žele: *ako Bog da,* ići ćemo na proljeće tamo i tamo; biće kiše *ako Bog da:* ne će tako biti, *ako Bog da.* I to pašo Srjijem ne raseli, a ti ćeš ga pašo raseliti, ali ne ćeš pašo, *ako Bog da.* Rj. — A ja znadem, gje ću te oteti, *ako Bog da* i sreća junačka. Npj. 2, 395. — 7) Akō Bōg dā, kaže se mjesto: *kuda ćeš? kud si pošao? kuda si naumio?* jer vele da sa riječi *kud* ne valja zapitati; ako li bi ko zaboravivši se ili navalice zapitao koga sa *kud,* onaj mu kašto odgovori: Idem u Kudijevu da te skudim; *whoin? quorsum?* Rj. — 8) Teško do zla Boga, skupo do zla Boga, *verteufelt schweh, theuer, nimie.* Rj. *kaže se o čemu vrlo neobično, osobito o čemu vrlo teško ili skupu.* — 9) Ništa pod (jakim) Bogom, n. p. nema, ne zna, *gar nichts, prorsum nihil.* Rj. — *Pod najim Bogom* (n. p. nema ništa). Rj. 382a. *u poricanju se jače kaže ništa: nigdje ništa.* — 10) *čeljom:* Bože sačuvaj, ili: ne dao Bog, često se samo jako poriče: *Bože sačuvaj!* kako bih ja ostavio tako svoga pobratima? Npr. 171. Ali *Bože sačuvaj* takovo što i pomisliti. Nov. Srb. 1817, 477. *Bože sačuvaj.* Rim. 3. 4 (*absit, das sei ferne.*) *Sačuvaj Bože* da sluge tvoje učine tako što! Mojs. 1. 44, 7. Zar da pogine Jonatan, koji je učinio ovo spasenje veliko u Izraelju? *Bože sačuvaj!* Sam. 1. 14, 45. — Ja ne emilim, *ne da' Bog,* za tobom. Npj. 4, 364. *Ne dao Bog* da to učinim gospodaru svojemu. Sam. 1. 24, 7. *Ne dao mi Bog* da dignem ruku svoju na pomazanika Gospodnjega! 26, 11. — 11) *rečenicama* Bog bi znao, Bog zna, neka Bog zna, *kaže se da se što ne znu niti se može znati:* A gdje je to vrzino kolo, i šta je, *Bog bi ga znao.* Rj. 75a. Dune jaki vetar te odnese galiju *Bog zna* kuda. Npr. 42. Navrvlješe okolo njega *Bog zna* koliko jagunjača od svake vrste. 101. Ona sirota ni pomislila nije da je to čovek, nego je mislila da je *Bog zna* kaka zverka. 134. Ovo je dijete življelo *Bog zna* koliko i dokle. 214. Da otmu vlast onima, kojimaj je to od *Bog zna* koliko dedova ostalo. Miloš 173. Što je u svemu narodu *Bog zna* od koliko stotina godina. Pis. 34. Jezik... u kome su sve riječi prošle preko suda *Bog zna* koliko puta. 64. Za Simu nisam čuo ništa, *Bog zna* od kad. Straž. 1886, 1514. Tako *Bog sretí zna,* kad će mi pismo vaše doći. 1887, 11. — 12 a) *rečenicama* u pozdravljanju nazvati Boga, nazivati Boga *znače pozdraviti, pozdravljati,* u prihvatiti Boga, prihvatati Boga *znači u pozdrav odgoroviti, odgorovati,*

etp zdraviti, otpozdravljati: Nazvati kome Boga, t. j. nazvati *dobra jutro, pomozi*: Bog ili dobar več, *deum praefari*. Kada sjede, onda *Boga nazva*: Dobro jutro baba Ljuboviću. Rj. 389a. Nazivati Boga (st) *sagen pomozi*: Bog? *Deum praefari*: Vojvodama kada ono dođe, ono njima *Boga ne naziva*, već ovako njima progovara. Rj. 389a. Reče joj: Pomozi Bog bako! A ona mu *prihvati Boga*: Bog ti pomogao sinko. Npr. 22. Čarev sin joj *nazove Boga*: Pomozi Bog, bako! A baba njemu *prihvati*: Bog ti pomogao sinko. 41. Pa mu *Turski Boga naziraše*, a Kulin mu *Boga prihvaćase*. Npj. 4. 197. — *b*) Ti idi s Bogom, sad ti prastam. Npr. 22. Ti, šćerco moja, *hajde s Bogom*, kuda znaš... ti si mlada i zelena, pa kako ti Bog da. 261. Bog s vama! (*odgovori se u Katoru onome lazi polazeći reče*: S Bogom ostaje! U Srbiji se *njesta toga odgovori*: S Bogom pošao! *ili*: U dobri čas! *i da ko u Srbiji ili Srijemu reče komu*: Bog s vama! *pomislilo bi se na*: Bog s nama de!) Posl. 18. *Kad ko nazove Boga, t. j. kad ko reče*: ... Pomozi Bog! ... u Srbiji se *odgovori*: Bog ti pomogao! *ili*: Bog ti dobro dao! *ili*: Dao Bog dobro! *ili*: Dobro ti Bog dao! 60. Ode, ne reče ni s Bogom... Niti reče: *ostaj s Bogom*, draga! ni ja njemu: *pojji s Bogom*, dragi!... I ja njemu: *hajde s Bogom*, dragi! Here. 133. — *c*) *Bog-pomoć*, u pjesmi *njesta*: Božja pomoć: Kapu skida, Bog-pomoć naziva. Rj. 31a. *Daničić u Osn. 17*: Nije tako riječ „*bog-pomoć*“ (koju ima Vuk u rječniku: Kapu skida, *Bog-pomoć* naziva), nego je to krunja rečenica, u kojoj se izostavlja glagol, i trebalo je naštampati: Kapu skida, *Bog pomoć* naziva. — *13*) *gdjekoje rečenice koje se upotrebljavaju u pozdravljanju, znače bašto drugo što*. — *a*) *kad tko govori ili čini što kao da nije pri svijesti, kaže mu se u čudu*: Bog s tobom: Bog s tobom, sinko! ovamo ne može ni tica doleteti, a kako će rajska dušica doći? Npr. 58. *Bog s tobom!* šta ti govoriš, to nijesu drva nego kukuruzi! Posl. 116. *Bog s tobom ženo!* otkuda sad bukova mezgra? Sad bukve pucaju od mraza. 202. — *b*) *Bog s nama de!* (*kad se čemu čudi, kao ludu ili gjevolskom poslu*). Posl. 19. *Bog s nama i angjeli Božiji!* (*Gledaj: Bog s nama de!*) 19. *Da ko u Srbiji ili u Srijemu reče komu*: Bog s vama! *pomislilo bi se na*: *Bog s nama de!* Posl. 18. — *c*) *Bog s dobrijem!* ... (valja da znači da bi ga Bog spomenuo s dobrijem gjelima). Posl. 19. *Daničić*. ARj. 473a: *prilicu je da je izostavljeno budi ili bio*. — *d*) *idi s Bogom!* *znači i želju da tko otide ili da se tornja*: On joj srito odgovori: *Idi s Bogom*, kad mi pomoći ne možeš, i pogje dalje. Npr. 66. Hoću li ti doći pomoći crpat vodice? *Idi s Bogom*, star na konju, stara delijo! Volim sama i do noći nego s tvojom pomoći. Npj. 1. 294. — *e*) *I Bože pomozi!* (*kojkako, može potnijeti, n. p. ako je tako, i Bože pomozi!*) Posl. 91. — *14*) *Bog se priziva u vokativu, jošte i kad se čovjek čemu čudi, vidi primjere naprijed 1 2*: *Voljani Bože!* ... *Mili Bože*, velike nepravde! ... *Bože dragi*, oznjevite vojske... i u *ovijem primjerima*: Kad u več, *Bože!* duva vetrina, krše se drva, misliš sve će se iz korena izvaliti. Npr. 142. Deyojka stane mamiti živinu, kad al' *Bože!* skupiše se eje, sovuljage, vrane, krunjaci... 142. Pa kad je vidi, *Bože!* te radosti i toga veselja, što je činio. 226. — *15*) *kad tko bratimi ili sestrimi koga, kaže mu po Bogu ili Bogom brat ili sestra*: Od mene mu *Bogom pobratimstvo*. Rj. 512b. *Pa Bogu da si mi brat!* baci me u vodu. Npr. 20. Drži, da si mi *po Bogu brat!* izvuci me na polje... Čoek primi za Boga, i izvuce ga. 145. Te ugleda dva dželata mlada, pa ih stade *Bogom bratimiti*: *Bogom braću*, dva dželata mlada! nemojte me odmah obesiti. Npj. 2. 162. Vignje junak kod vođe gjevojku, pa je počeo *Bogom bratimiti*: *Bogom sestru*, lijepa gjevojko, 2, 340. — *16 a*) *Aram-*

baša, od Boga našto! ubiše Valjevci Sima! Danica 3. 206. od Boga našao, *misli se: ono što je zaslužio*. — *b*) *Dobvatli nekaku sviralu... i počne u nju svirjeti da se od mila Boga ne mogaše slušati, i na ovi glas poče se sve kaunenje i drveće šikati*. Npr. 152. od mila Boga *ovlje kao da znači: od miline*. — *c*) *Na mene Boga meće*, a sam čini šta mu je drago. Posl. 189. *po ovome metati Boga na koga znači trati od koga da što čini ili učini što Boga radi*. — *d*) *Zali Bože!* (n. p. tolike muke, tolikijeh novaca i t. d.). (*kad se što uzolud potroši, Mjesto Bože reče se kadšto i Bog*). Posl. 79. *Zali Bože* tri oke sapuna, što polhareći bula na Arapa. 79. — *e*) *Hajd' mo leći, Boga reći*. Here. 322. *Boga reći* *Bogu se pomoliti*. *Boga, m. hyp. od Bog*: kara se *Boga* (kažu djece kad gemi): mili *Bogu!* Rj. vidi Bogo 2. — *Okolo Boga*, u kuću gjavole! Posl. 237. *Bogo mili*, čuda golemoga! Npj. 4. 171. *Štutki Bogo!* što ti ču ti jako? 4, 247.

bogat, bökea, m. (u Hrv.) — *1*) *der Krüppel, saucius, mutilus, cf. bogalj*. Rj. *bogaljast, sakat* čovjek. — *2*) *der Bettler, mendicus, cf. božjak, prosjak*: Nema većeg *bokca* od popa ndovea. (Posl. 202). Rj. *vidi i bogoradnik, i syn. ondje*. — *riječ postala od ubogar izgubivši sprjedu u, ovo značenje preneseno je na bogalja, u zato što je bogatije nego zato što prosji kao ubogi, isp. DARj. 479b.*

bogaćenje, n. — *1*) *das Bereichern, to ditare*. Rj. *verbal*, od bogatiti: *raduju kojom tko koga bogati*. — *2*) *das Reich-werden, to ditescere*. Rj. od bogatiti se: *stanje koje bira, kad se tko bogati, bira bogat*.

bogalj, m. *der Krüppel, saucius, mutilus*. Rj. *vidi bogac 1, čovjek bogaljast, sakat, t. j. bez noge jedne ili obje ili uzetijeh nogu tako da ne može stati na noge ni hoditi, isp. DARj. 479b*. — *Jednoga bogalja, koji nema ni jedne noge, nego samo trup*. Danica 5. 92. Kako si mogao onakog *bogalja* među sveštenicima držati. Straž. 1886. 1288. *osnova u bog, isp. nebog i ubog i bogac*. Osn. 130. *riječi s takim nast.* četvrtalj, čkalj, drozdalj, gubalj, kralvalj, kusalj, nirkalj, putalj, sivalj, štrkalj, šutalj, vatralj, zekalj, *imena s takim nast. vidi kod Dragalja*.

bogaljast, adj. *krüppelhaft, mutilatus*. Rj. *koji je kao bogalj, koji je sakat*: Dovedi amo siromaha, i kljaste, i *bogaljaste*, i slijepe. Luk. 14. 21. *isp. sakat*. — *adj s takim nast. kad budalast*.

bogaljka, f. *žensko čeljade bogaljasto*. I. Pavlović. DARj. 480a.

bogastvo, n. *der Reichthum, dititiae*. Rj. *vidi bogatstvo, bogatstvo, bogaština; zengjiluk*. — *Da je pored svega prevelikoga bogastva bio vrlo tvrd i nemilostiv*. Rj. 81a. Ne razlikuje (se)... nego samo *bogastvom* i *gospoystvom*. Kov. 11. *Narodni jezik, kojega silu i sladost i bogastvo oni već i ne poznaju*. 14. No mi ona ne budnici u *bogastvu* ne mogne ih primiti k sebi. Miloš 44. Ili ne mariš za *bogastvo* njegove (Božje) dobrote i krotosti i trpljenja? Rim, 2. 4.

bogaština, f. *vidi bogastvo, i syn. ondje*. Daj tvojoj djeći... od krjeposti *bogaštine*. J. Kavanjin. Onake bi i vi išle, da vas Alah nije doveo u moju kuću. *u ovaku bogaštinu*. M. Gij. Milicević. DARj. 480a. — *riječi s takim nast. kod gospoština*.

bogat, adj. *reich, dives*. Rj. *vidi zengjil. suprotno: nebog, ubog, siromahan, potreban 2, potrebit*. — *Idu ljudi, koji su pohogati*. Rj. 395a. Nagje jedne velike i *bogate drve*. Npr. 17. Satra pma *robe*, što je na vašaru ne će biti bolje i *bogatije*. 39. Džardin nekakoga *prebogatoga čoeka*. 230. *Bogat jede kad hoće*, a siromah kad može. Posl. 16. *Paučinami bogat*. D'Posl. 91. Nek je Manda i lipša i viša, i *bijelim rubom bogatija*, kada nije mome sren mila. Npj. 1. 212. Da Bog da našemu bratu *domaćinu u svaeim srenu dobru*... punu i *bogatu*. Kov. 120. Vidim, da su ovi rodoljubivi trudovi moji *ugragjeni bogatijem*

plodom. Odg. na ut. 29. Budući da se starate za duhovne darove, gledajte da budete *onima* (darovima) bogati koji su na popravljajne crkve. Kor. 1. 14, 12. A bijaše Avram vrlo bogat stokom. Mojs. 1. 13, 2. Za službu Božiju načini se bogat čador. Prip. bibl. 48. *adr.* Nege me još i bogato obdario. Npj. 1. LXII. Tu je za dve godine bogata naknađio ono, što u dečinstvu nije imao prilike naučiti. Žitije 9. bogat osu. u bog i složena u *u-bog, ne-bog*. Osn. 12. pridjevi s takim *nast.* bradat, brkat, duhat, glavat, granat, juhat, kljunat, krilat, mesat, nosat, okat, psrat, repat, šušnjat, usnat, vunut, zubat i t. d.

bogatac, *bogaca*, *m.* bogat čovjek. *vidi* bogataš, bogatoš, bogatun. *Bogatac* je nedarovit kako stabar neplodovit. DPosl. 7. *ake. od Daničića*, ARJ. 481b.

bogatstvo, *n.* (u C. G.) *vidi* bogastvo. Rj. 4 *vidi* i bogatšina.

bogatša, *bogatša m.* (u Boei). *vidi* bogatun. Rj. bogat čovjek. *vidi* i bogatac, bogatoš. — Opotrebi jedan seljakin . . . skloni se da ide kod kojega bogatašu službu tražiti, i nagje jednoga bogata no pri tom prostaka. Npr. 286. *riječi s takim nast. kod bradaš.*

bogatšaski, *adj.* što pripada bogatašima: Bejaše gospodskih i bogataških sinova. Zlos. 14.

bogatiti, *tim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-bogatiti (i se). *v. impf. slož.* o-bogačivati (i se). — 1) *heretichern, ditare:* to nas bogati; stoka ljudi bogati ovdje. Rj. bogatiti koga, činiti ga bogatim: Gospod siromaši, i bogati; ponižuje, i uzvišuje. Sam. 1. 2. 7. 8 toga je gradio i bogatio crkve. DM. 33. — 2) *su se, reflex.* reich werden, diteseo. Rj. birati bogat: Neka se bogate dobrim djelima. Tim. 1. 6, 18. Bogati se u Efrati, i proslavi ime svoje u Vittejemu! Rut 4, 11.

bogatoš, *m.* (u vojv.) Rj. bogat čovjek. *vidi* bogatac, bogataš, bogatun. — s takim *nast. riječi* galoš, junoš, kicoš, kozoš, papoš, zeljoš i t. d.

bogatstvo, *n.* *vidi* bogastvo. Rj. *vidi* i bogatstvo, bogatšina. — Imao je . . . mnogo imovinu i veliko bogatstvo. Npr. 12. Bogatstvo pokriva horjatstvo. Posl. 17. Trst, opština . . . po bogatstvu prva u svemu narodu. Kov. 27.

bogatun, bogatuna, *m.* (u C. G.) bogat čovjek, der Reiche, divos. *cf.* bogataš. Rj. *vidi* i bogatac, bogatoš. — Jer su bogatunij njegovij puni nepravde. Mih. 6, 12. Zazove sav narod, osobitu gospodu i bogatune, da prilažu zlata i srebra. Prip. bibl. 77. *riječi s takim nast.* bljun, gladun, kačun, krezun, sladun, tekun, zekun i t. d. imena s takim *nast. kod* Kreun.

bogav, *adj.* tumidus, nodulos. u Dalm.: bogava ruka, otekla, na kojoj je kakur otok; štap bogav, čvrnat. J. Grupković. DARJ. 484a.

bogavica, *f.* morbus articularius, ulož, kostobolja. u Dalm. J. Grupković. od bogav, koje *vidi*. DARJ. 484b. za postanje *isp.* bogalj. *isp.* nogobolja.

bogaz, *n. gen. pl.* bōgāzā. — 1) der Engpass, fauces. *cf.* klanac ždrijelo: Društva malo, a i to nevjšto, ne poznaje staza i bogaza. Rj. *vidi* i grotlo 2, klišura, tjesnac, ždrlo, žvalo 2. *isp.* grlo 8. — Da uhodi klanec i bogaze. Rj. 272. A vodi nas u tjesne bogaze. Npj. 4, 278. — 2) (u vojv.) pregja u koju se riba hvata, Art Fischernetz, retis genus. Rj.

bogazluk, *m.* u lisice ono bijelo ispod grla, der Theil des Fuchshalbes, unter dem Halse, fauce pellis vulpis. Rj. bogaz-luk. za *nast. isp.* abadžiluk. — riječ Turška bogaz ne znači samo klanac, ždrijelo nego i grlo, i odatle se objašnjuje značenje riječi bogazluk.

Bogdan, Bogdana, *m.* (roc. Bōgdāne) ime muško. Rj. Bog-dan.

Bogdana, *f.* ime žensko. Rj.

Bogdanic, *m.* u liči brdo sa zidinama. Rj.

bogdice! dass doch! hätte Gott gegeben! utinam! da je bogdice on došao! da sam ja bogdice to onda znao! Rj. bog-dice. od riječi »bog da« uzetijeh od

»ako bog da«, »da bog da«, načinjeh adverb, koji se uvieće u kondicionalne rečenice kao da bi se reklo: »da je bog dao, ili srećom, kojom srećom, Daničić. ARJ. 486a.

Bogelj, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Bogo, a oro *hyp.* od Bogosav, *isp.* Osn. 131. — riječi s takim *nast. kod* brzeli.

Bogić, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Bogo. — Ne izlazi ljuba Bogičera, e je mlada skoro dovedena, stid je bješe od Bogiča scoga. Here. 12.

boginja, *f.* *vidi* božica, Göttin, dea. — Dijela u kradbi ni će bog ni boginje. DPosl. 16. Četir stotine sveštenika Astarote boginje od mjeseca. Prip. bibl. 81.

boginjav, *adj.* *vidi* ospičav. Rj. kojemu je obraz uagrgjen od boginja, *vidi* i mrasav, rohav, šorav.

boginje, bōginja, *f. pl.* ridi ospice. Rj. variolae, Blattern, Pocken. *vidi* i kozice, kraste, mrase, nepomeniše 1, češe. — On je oslepio od boginja. Npj. 4, XII.

bogiša, *f.* (u Dubr.) die Schwertlilie, iris germanica Linn. *cf.* perunika. Rj. biljka.

bogmānje, *n.* das Bog me! sagen, testatio deorum, juratio per deos. Rj. verbal. od bogmati se, koje *vidi*.

bogmati se, *mām se, v. r. impf.* mit Bognie be-theuern, deum testor: što se bogmat! nemoj se bogmati. Rj. uvjeravati govoreći: bogme!

bogme! bei Gott! (etwas weniger als Boga mi) me dius fidius! Rj. bog-me, zakletva manja od Boga mi. *vidi* bome, borme; *isp.* nebore. *isp.* Bog. II. 3.

Bogo, *m. hyp.* 1) od Bogosav. DARJ. 487a. odatle prezime Bōgović. *taka hyp. vidu* kod Dobro. — 2) od Bog. *vidi* Boga, i primjere ondje, od kojih mogu gljekoji i oramo pristati. roc. Bōgo. DARJ. 487a.

bogobojazan, bogobojazna, *adj.* Rj. bogo-bojazan, koji se Boga boji; gottesfürchtig, pius. *vidi* bogobojazljiv, bogobrižljiv. — Čovjek po imenu Kornelije . . . pobožan i bogobojazan sa cijeljem domom svojijem. Dj. Ap. 10, 1, 2. I prepiraje se s Jevrejima i s bogobojaznima u zbornici. 17, 17.

bogobojazljiv, *adj.* *vidi* bogobojazan: Jesu li bogobojazljivi? Npj. 5, 552. Daničić u ARJ. 487a: bogobojazljiv. *vidi* bogobojazljiv.

bogobojazljiv, *adj.* *vidi* bogobojazljiv. pred lživ samo se glasovi z i s mijenjaju u ž i š (bogobojazljiv) a i oni ne sragla (bogobojazljiv). *isp.* prelažljiv, pozulživ.

bogobojazljivost, bogobojazljivosti, *f.* dei timor: Tu se udružila bogobojazljivost s vojničkim vežbanjima. M. Gj. Miličević. DARJ. 487a. osobina onoga koji je bogobojazljiv, strah Božji.

bogobórac, bogobórae, *m.* βουκόρος, koji se s Bogom bori, koji se protivi volji Božjoj. — Ima 47 riječi koje su od slavenskih posrljene . . . bogoborac. Nov. Zav. VI. Ako li je (djelo) od Boga, ne možete ga pokvariti da se kako ne nagjete kao bogoborci. Dj. Ap. 5, 39. *ake. od Daničića*, ARJ. 487b.

bogodān, *adj.* što je od Boga dano, von Gott gegeben, a Deo datus. Rj. bogo-dan. *isp.* bogodaran. — Svoj bogodani um. Straž. 1887, 15.

bogodāran, bōgodārna, *adj.* što je od Boga darovano, von Gott geschenkt, a Deo donatus. *isp.* bogodan. — Radost i veselje, bogodarno zadovoljstvo, svaka radost, izobilatost. Npj. 5, 530. *ake. od Daničića*, ARJ. 488b.

bogodāvau, bōgodāvna, *adj.* (u Slavoniji) andächtigt, pius, *cf.* pobožan. Rj. koji Bogu daje, što Bogu ide. *vidi* i bogodušan, duševan.

bogodušan, bōgodušana, *adj.* (u Risnu) koji često ide u crkvu i Bogu se moli, andächtigt, pius, *cf.* pobožan, duševan. Rj. bogo-dušan, u kojega je Božji duh. *vidi* i bogodavan. suprotno (?) vragodušan. *isp.* još tako slož. *adj.* bezdušan, dobrodušan, jednodušan, jednodušan, malodušan, velikodušan.

bogohulau, bōgohulna, *adj.* bogo-hulan, koji na

Boga huli, Gotteslästerer, blasphemus, vidi bogosavau. — Niko se nije toliko borio s bogohulnim *tr. n. n. 111. 305.*

bogojavljenje, n. *vidi* bogojavljenje. Rj. U narodnom jeziku . . . nitu ima riječi, koje se svršuju na ije osim nekoliko, koje su uzete iz Slavenskoga jezika i koje se ponajviše govore i na ije i na nije . . . n. p. *bogojavljenje i bogojavljenje* i t. d. Pis. 15.

bogojavljenjski, adj. što pripada bogojavljenju: Bogojavljenjska vódica. Rj. *voda blagoslovljena na bogojavljenje*. — U Boči velika vódica zove se *bogojavljenjska*, a druga mala ili zakrštena. Rj. 69a.

bogojavljenje, das Fest der h. drei Könige, epiphania Domini. Pripojednávaju da se noću uoči Bogojavljenja svake godine otvora nebo . . . Mnogi se na Bogojavljenje ujutru prije sunca kupaju. Rj. bogojavljenje, *kad se javio Hristos Bog, vidi bogojavljenje, vodokršće.* — Hristos se rodi! (Od božića do Bogojavljenja govori se). Posl. 343.

Bogojje, m. ime muško. Rj. *hyp. od Bogosav.* — *hyp. s takim nast. kod Blagoje.*

Bogójno, m. varoš u Hercegovini blizu Duvna. Rj. **Bogóljub.** (Bógoljub), *m.* ime muško. Rj. Bogo-ljub. *imena luko složena Dragoljub, Slavoljub.*

bogoljubac, m. Deč amans, *ake, voc. bógoljúbec; gen. plur. bogóljúbacá.* DARj. 489b. bogo-ljubac, *tko ljubi Boga, tako slož. riječi:* bratoljubac, častoljubac, čovjekoljubac, dobroljubac, mudroljubac, narodoljubac, rodoljubac, srebroljubac.

bogoljubiv, adj. bogo-ljubiv, koji Boga ljubi, *poživan, milostiv iz ljubavi k Bogu:* Sad vi javljam radost i veselje, novog knjaza i novoga dana, da vi bude srećan i radostan, *bogoljubiv na svoje narode.* Np. 5, 476. — *ake. od Daničića.* ARj. 490b. — *isp. tako slož. adj. bratoljubiv, častoljubiv, čovjekoljubiv, dobroljubiv, gostoljubiv, miroljubiv, mudroljubiv, narodoljubiv, srebroljubiv, trudoljubiv.*

bogóljúblje, n. bogo-ljublje, *ljubav k Bogu, stanje onoga koji je bogoljubiv.* — *tako slož. riječi* bratoljublje, častoljublje, čovjekoljublje, mudroljublje, srebroljublje, *ake. od Daničića.* ARj. 491a.

bogómilski, adj. što pripada bogomilima: U naše vrijeme u jednoga pisca čovek *bogomilske* (babunske) jeresi. Daničić, ARj. 492b.

bogomjstvo, m. *vidi* bogomoljstvo: Koji nigdje bogomajstva nemaš do džamije od kamena gradiš i one ti samo prazne trube. Rj. — bogomoljstvo (*i s promjenom glasa* lj na ji: bogomjstvo).

bogomolja, f. — 1) crkva, *Gotteshaus, Bethaus, Kirche, tempium.* Rj. *zgrada u kojoj se ljudi Boga mole, vidi moljnica.* — Avra. Jevrejska bogomolja. Rj. 1b. Predaj mi se na junačku vjeru, da ne gorim Srpsku bogomolju. Npj. 5, 115. Crkva Ružica . . . sad više nije hrišćanska bogomolja, nego Turska barutana. Daniča 2, 43. — 2) molitve što uče djeca u školi, *das Gebet, preces.* Rj. *u opće molitva i moljenje, i po tome služba Božja, vidi bogomolje, bogomoljstvo 2.*

bogomoljae, bogomóljea. (bogomóljae, bogomóljea) *m. der Beter (z. B. vom Mönche), preceptor.* Rj. *koji se rado ili mnogo Bogu moli, kaže se n. p. za monaha.* — Ali ide vrijeme, i već je nastalo, kad će se pravi bogomoljci moliti ocu duhom i istinom, jer otac bože takovih bogomoljae. Jov. 1, 23. *isp. molibog.*

bógomóljan, bógomóljna, adj. bogo-moljan, koji se rado Bogu moli, *po tom i pobožan:* Stanje čeljadeta bogomoljna, kao pobožnost. Daničić, ARj. 494a.

bogomólje, n. *das Beten, preces:* strašno tvoje bogomolje, apostole! Rj. *moljenje, molitve, i po tome služba Božja, vidi bogomolja 2, bogomoljstvo 2.*

bogomóljka, f. žensko koje se rado Bogu moli. B. Musićki. I. Pavlović. DARj. 494b.

bogomóljstvo, n. — 1) *die Andacht, pietas.* Rj. *stanje onoga koji se rado Bogu moli, koji je bogo-*

moljan, po tom i pobožnost: Ne mogući ga (Danila) ni za što okriviti osjete se njegova bogomoljstva. Prip. bibl. 98. — 2) *molitve i po njima uopće što se moleći Bogu čini Bogu na čast, po tom i služba Božja:* (Braća moja), koja su Izraelci, kojih je posinaštvo i slava, i zavjet i zakon, i bogomoljstvo, i obećanja. Rim. 9, 4 *ή λατρεία služba Božja.* Da date tjelesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu: to da bude vaše *duhovno bogomoljstvo.* 12. 1. *vidi bogomolja 2, bogomolje.*

bogomrjac, bogomršca, m. θεοσυγής, koji na Bogu mrzi: Šaptači, opadači, bogomrsci. Rim. 1, 30. Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene: bogoborac, bogomrjac, bogomrski. Nov. Zav. VI. *ake. od Daničića.* ARj. 494b.

bogómrzak, bogómrska, adj. što je Bogu mrsko, θεοσυγής, *isp. bogomrjac.* — Ženo bogomrska, da te anatema! S. Ljubiša. DARj. 194b.

bogonijekalac, bogonijekaoca, n. *atheus, u starim Hrv. rječnicima.* DARj. 495a. bogo-nijekalac, koji nijeće Boga, kaže da nema Boga.

bogonijekánje, n. *atheismus, u rječnicima* Belinu i Stulićevu. DARj. 495a. *radnja* kajom tko nijeće Boga, govori da ga nema.

bogonosac, bogónosea, m. (po Grčkom θεοφόρος) n. p. Ignjat Bogonosac, Ignatius theophorus (26. decembra po starom). Rj. bogo-nosac, koji Boga Isusa Hrista nosi (u sebi).

bogónosni, adj. (θεοφόρος) n. p. oči. Rj. bogo-nosni, koji Boga Isusa Hrista nosi (u sebi), *tako slož. riječi:* gradonosan, krstonosni, mironosni, smrtonosni. — Pomozite trista i osamdeset bogonosnih otaca. Rj. Tako mi trista i osamdeset bogonosnih otaca! Posl. 306. (to su oči koji su na crkvenom saboru Nikejskom božanstvo Isusovo obranili od Arija). Kao novinu od svega što jest, tvore svijeh ivari vasseljena prinosi tebi, Gospode, bogonosne mučenike. DP. 346.

bogootpadnik, m. bogo-otpadnik, *otpadnik od Boga, tko je od Boga otpao:* Da ugođe nečovječnoj čudi tiranina bogootpadnika. Šćep. mal. 106.

bogoprimec, bogoprimec, m.: Čim bi se mogla ljepše završiti nego molitvom svetog Simeuna Bogoprimeca, koji . . . povika: «Sad otpuštaš s mirom slugu svojega». DP. 43. bogo-primae, koji je u hramu Jerusolimskom primio na ruke svoje Boga, djetete Isusa. (Luk. 2, 28). *ake. od Daničića.* ARj. 495b.

bogopsóvac, bogopsóvca, m. blasphemus. DARj. 495b. bogo-psovac, *tko Boga psuje, nu nj huli; der Gotteslästerer.* *isp. hulnik.*

bógopsóvan, bógopsóvna, adj. blasphemus. DARj. 495b. koji Boga psuje, *vidi bogohulan, isp. hulni.*

bogópsóvka, f. blasphemia, hula na Boga, *die Gotteslästerung, isp. hula 1.* — Isuse od Kaife bogopsorkom okrivljeni! A. Kanizlić. Bogopsorku jest rič nepravedna i pogrдна Bogu ili svetim rečena. I. Velikanović. DARj. 495b.

bogorádití, bogórádim, v. impf. iskati Boga radi, beteln, mendicare. Rj. *vidi džebirati, prositi 2, isp. drljančiti, prosjčiti.* — Mnogi ne pjevaju pjesama nego samo bogorade uza njih (uza gusle). Npj. 1, XVIII. Slijepac Filip Višnjíć . . . podsmijevao se govoreći: «Vaš slijepci ne znadu ništa da pjevaju, nego samo bogorade uz gusle i viču: podarujte, ohradujte!» Npj. 1, 127 (Vuk). Tada se stane Juda moliti Josipu i bogoraditi da to ne čini. Prip. bibl. 33.

bogorádník, m. (u Boči) Bettler, mendicium. Rj. koji bogoradi, *vidi bogac, božjak, džebrak, prosjak, tučak, ubogi.*

bogorágjénje, n. *das Betteln, mendicatio.* Rj. *verb. od bogoraditi, radnja* kajom tko bogoradi.

Bogoródica, f. (θεοτόκος) *die Gottesgebärerin, Dei genetriv.* Rj. Bogo-rodica, koja Boga rodi. — Pomozí gospođo živa Bogorodice! Rj. 96a. U ime Boga i

svete Trojice, *živonačelnice Bogorodice*, Rj. 158b. Pa što da Bog i *Bogorodica*, Npj. 4, 47.

Bogorodičin, *adj.* der Gottesgebäuerin, genetricis Dei. Rj. što pripada *Bogorodici*. — 1) u pravom smislu: Neki se zavjetujuj... da poste ponedjeljničnik ili čitavu nedjelju dana kakom svecu (kao n. p. sv. Savi, sv. Arangjelu, sv. Petki Paraskeviji, *Bogorodičinu pokrovu*), Rj. 166b. Radi *molitavu* njihovijeh i *Bogorodičinijeh* čuvaj u dubokom miru crkvu, svoj stan. DP. 346. — 2) *Bogorodičino kolo*, pred oltarom u gdjekojijem crkvama izvišeno kolo, a u gdjekojijem od mehera različite boje načinjeno, gdje se čita jevangjelje, apostol i t. d. U jednoj pjesmi (može biti samo stih radi) zove se i kolo crkveno: Spušta čedo na kolo crkveno. Rj. 34a. — 3) u imenima bilju: *Bogorodičin lan*, m. Leinkrant, linaria vulgaris, cf. divilji lan. Rj. 34a. *Bogorodičina trava*, f. (u Srijemu) das Hartweh, hypericum perforatum, cf. pljuskavica. Rj. 34a. (*vidi* i gospino zelje). *Bogorodičino crvjeće*, n. die Lilie, lilium. Rj. 34a (*vidi* lijer, ljljan, krin).

Bogosav, m. ime muško. Rj.: Vino piju Novak i Radivoj kod nekakog kneza *Bogosava*. Knez *Bogosav* stade besjediti. Npj. 3, 1. — *Bogo-sav* (Bogoslav). *hyp.* Bogelj, Bogić, Bogo, Bogoje; Boško, Božo. — *slav* (kor. znači *čuti, čuvati, čuvati*) u vlastitijem imenima složenijem, u kojima sada ponajviše ispada korijenim glas *ʒ*: Dobrosav, Dragosav, Ljubosav, Milosav, Radosav, Skorosav. *isp.* Berisav. Osn. 17.

bogoslov, m. *vidi* bogoslovac. To ti odgovaram kako svi *bogoslovci* i mudarci odgovaraju. Priprava. 115. Prva saborna poslanica svetoga apostola Jovana *bogoslova*. Jov. 1, 1, 1. Kao što su tri vladike: Vasilije, *Bogoslov* i Zlatoust. DP. 318.

bogoslovac, bogosloven, m. (u vojv.) der Theolog, theologus: li' trgovec ili *bogoslovca*. Rj. bogo-slovac, koji *stori* (gorori, *isp.* proslaviti) o *Bogu*. *vidi* bogoslov. — Da sam ruža, ja bi se razvila u časlavcu mladom *bogoslovcu*. Npj. 1, 635. Najviše tamošnjih *bogoslovaca* ne zna drugoga jezika. Rad 15, 183.

bogoslovčev, *adj.* theologič. Stulli. što pripada *bogoslovcu*.

bogoslovica, f. theologia, nauka o *Bogu*: Svete *bogoslovice* štioću vridnomu. Gj. Rapić. Što uči tankomna *bogoslovica*. A. Tomiković. DARj. 498a. *vidi* bogoslovija, bogoslovlje.

bogoslovija, f. theologia, nauka o *Bogu* i stvarima *Božjima*, i škola gdje se uči ta nauka. *vidi* bogoslovlje, bogoslovica. — Po varošima ima blizu 300 malijeh škola, osim ovijeh... u Biogradu... vojnička škola i *bogoslovija*... U Karlovcima je još odatno bila *bogoslovija*. Rj. 842b. Profesor u *Lutovarskoj bogosloviji*. Danica 2, 123. Profesoru *bogoslovije*. Starine 1, 3. I to samo u *bogosloviji*, pa kako se i ondje uči? Rad 15, 183.

bogoslovlje, n. theologia. DARj. 498a. *vidi* bogoslovija, bogoslovica. — Ivan nauči *bogoslovije* spavajuć na krilu Isusovu. I. Ančić. Drago mi je da *sveto bogoslovje* braći tomačić. P. Knežević. *Bogoslovlja* meštar glavni. J. Kavanjin.

bogoslovski, *adj.* što pripada *bogosloviji* i *bogoslovrima* (*bogoslovrima*), theologicus: Ali ne nadaj se mnogome od moje nevještnine u stvari za koju se hoće *bogoslovsku znanja*. DP. 4. Da sam vještiji u *bogoslovskom stvarima*. 5. Orao znači visinu *bogoslovске nauke*. 246. *adv.*: U ovom članku tumači Konstantin te riječi *bogoslovski*. Starine 1, 31.

bogoštovan, bogoštovna, *adj.* religiosus, pius. DARj. 499b. koji *Boga štuje*, i čim se *Bog štuje*. bogo-štovan.

bogoštovlje, n. Dei cultus, religio, pietas. DARj. 500a. *isp.* bogoštovan.

bogougodan, bogougodna, *adj.* bogo-ugodan, što je *Bogu* ugodno, gottgefällig, Deo placens: Bio nekakav *bogougodni kalugjer*, bijele brade i glave, koji se vazda *Bogu* moljaše. Npr. 97.

bogouk, m. cuius praeceptor est Deus. Stulli. komu je *Bog učitelj*. *isp.* samouk.

Bogov, *adj.* (u Grblju) Gottes-, Dei: Tako mi *Bogova doma!* Rj. što pripada *Bogu*. *vidi* Božji. — *Bogu Bogova*, a cesaru cesarovo. DP.osl. 7.

Bogovagja, f. namastir u Valjevskej nahiji. Rj. *adj.* ima u *Vuku*: Arhimandrit *Bogovagjski*. Danica, 4, 8. ali se za cijelo može uzeti, da tako narod ne gorori, nego *Bogovački*. *isp.* varmečki; *vidi* i kod Gorazde, nalečke, Pečki.

bogovauje, n. das Gott-sein, 76 Deum esse. Rj. verbal. bogovati, koje *vidi*.

bogovati, bdogujem, v. impf. Gott sein, Deum esse: *Bog boguje* (t. j. *Bog* sve čini i urgjuje, a ljudi su ništa). Rj. *biti* *Bog*.

bogovetni, *adj.* u rečenici: svaki *bogovetni* dan, jeden Tag, den der liebe Gott gegeben, a Deo datus. Rj. gorori se samo među riječima svaki dan utrgujujući da je baš svaki: kao što se gorori: svaki u *Bogu* dan. *postunjem* od *Bogov*. DARj. 501a. *isp.* ciglovetni, dugovetni, istovetni.

bogovskit, *adj.* quod ad deos spectat: Ovo je *bogorsko piće*. M. Gj. Miličević. DARj. 501b. što pripada *bogovima*. ima i u Stullija.

Bog-pomoć, u pjesmi mjesto: Božja pomoć: Kapu skida, *Bog-pomoć* naziva Rj. *vidi* Bog II. 12.

Bogjani, m. pl. namastir u Bačkoj. Rj.

Bogjanski, *adj.* Rj. što pripada *Bogjanima*.

Böjca, Böjn, m. imena muška. Rj. 40. u Rj.: Böjica, Böjcin. *prezime* po ocu *Bojnu*: Bojnović. Danica 4, 16.

bój, böja, m. Rj. (loc. böju. Rj.⁹) *postanjen* od bití (bijem). pl. nom. böji, böjevi, gen. böja, böjčva. — 1. *vidi* bitka, i syn. ondje. *baj* koji postaje kad se pobiju *vojske*, Schlacht, pugna, proelium. *hyp.* bojak. — 1) *attributa* *boju*: *Suhi boj*, kad nije oko plijena, nego onako, leer, inanis. Rj. 727b. Poslije *strašnoga boju* noževima i praznim puškama. Danica 3, 183.

Poslije *žestoka boju*. 3, 197. U različnim *bojevima* s Turcima. 5, 48. Posle *srećnih bojeva*. 5, 49. Poslije *Muhackoga boju*. Kov. 7. Posle *dugoga* i *strašnoga boju*. Miloš 3. *Stupe* u *veliki boju*. Žitije 49. Posle *zdravoga boju*, osobito iz topova. 57. Mellisedek... kad se vraćae s *boju* čarčva. Jevr. 7, 1 (a caele regum, von der Niederlage der Könige). — 2) *početak boju*. — a) A četvrti dan *započne* se *boju*. Npr. 207. Kako se *boju* većma *počinjuo*, tako se i ona (kiša) sve više spuštala. Žitije. 34. Kad se *otvori boju*. Sam. I. 4, 2. *Zudjesti*, n. p. kavgu, govor, *boju* t. j. započeti. Rj. 172a. Onada se *boju* *zagjenulo*. Npj. 4, 109. I s *Urcima boju zametnuše*. Npj. 4, 123. Jer *Katić* milo ne bijaše *boju zametnut* u zemlji neznanju. 4, 181. *Zametnu* se *boju* u šumi. Sam. II. 18, 6. *Završi* n. p. *boju*, kavgu, cf. *zavrnuti*. Rj. 168a. — b) Kako li mu na *boju* *ishodili*. Rj. 241a. Hoćemo li *opet* *izaći* u *boju* na sinove Venijamina brata svojega. Sud. 20, 28. Ako su *izašli* na *boju*, pohvatajte ih žive. Car. I. 20, 18. Ko u *boju* ne ide taj ne gine. Posl. 158. Vi *polazite* danas u *boju* na neprijatelje svoje. Mojs. V. 20, 3. Ko ne *dođe* na *boju* na Kosovo. Npj. 2, 310. *Stupe* u *veliki boju*. Žitije 49. — c) *Namesiti* vojsku svoju za *boju*. Žitije 77. Da ih *skupe* na *boju*. Otkriv. 16, 14. A *sjutra* se na *boju* *spravlja*. Npj. 1, 194. Kad vide, da se *Srbi*... *opet* *kupe* i na *boju* *sprematju*. Miloš 98. Ko će *stariti* u *boju* na *snprot* *meni* čkalj i trnje? Is. 27, 1. *Vojska* *izlazaše* da se *vrsta* za *boju*. Sam. I. 17, 20. — d) *Na boju* su je (vojsku) *rodile* buljubaše. Danica 3, 139. Ima li *mlogo* vojske u *Turaka*? Je li *podolna* da *boju* *ubije*? Rj. 523b. *Al* je *muka* na *boju* *udariti*. Npj. 4, 254. *Odmali* *uteti* u *boju*. Npr. 207. Da ovi ne će u *boju* da se *upuštaju*. Žitije 31. *Urnuo* u *boju*, stürzen. irruo. Rj. 757a. *Videći* da *Slesku* *armiju* *nikako* ne može u *boju* da *uče*. Žitije 39. — 3) *boju* *sam*. — a) *Nema* danas *boju* sa *Turcima*. Npj. 4, 169. *Boju* *Moračana* s *Turcima*. 4, 375. A

bijemo *boja* s *junacima*, 4, 398. Vi polazite danas u *boj* na neprijatelje svoje. Mojs. V, 20, 3. Ko će staviti u *boj* na suprot meni čkalj i trnje? Is. 27, 4. *Boj* i *među sobom*. Npj. 3, 421. *Suhi boj*, kad nije oko *plijena*, nego onako. Rj. 727b. — *b*) Koj s *malijem boju* biti ne će. Rj. 752b. *Ubiše se bojom* niz Rudine. Npj. 4, 59. *Da se bije boju* svekoliko. 1, 114. *A bijemo boja* s *junacima*, 4, 398. Možemo li *boja* učiniti. Rj. 794b. *Al' s Turčinom* da *boja* činimo. Npj. 4, 80. *Boj činilo* puno i za mlogo. 4, 172. — *c*) I pripasa sve sretno *oružje*, sa kojim je na *boj* udarao i zdravao se na trag *povraćao*. Npj. 4, 299. Tu već sad *drugoga boja* nije bilo, osim sa šančeva iz *topova* i iz *kumbara* i iz *pušaka*. Danica 1, 85. *Poslije strašnoga boja* načerima i praznim *puškama* . . . nadvladaju Turci. 3, 183. — *d*) Poginuo u *boju*. Rj. 1 *boj* *postu* žesći. Sud. 20, 31. *Boj* *bi* žestok onoga dana. Car. 1, 22, 35. *Boj se* *raširi* po svoj zemlji. Sam. 11, 18, 8. U ono će vrijeme *Gospod* biti . . . sila onima koji *uzbijaju boju* do vrata. Is. 28, 6. One su im u vrijeme *boja* držale konje. Danica 2, 95. *Obeća se*, da će na *prom boju* ili poginuti ili Turčina živa *nhvatiti*. 4, 18. I tako se u malo *bez boja* rastanu. Sovj. 37. *Buna se* *utisa bez boja*. 37. — *e*) *od boja* (*bojni*, *adj.*): *A priteže od boja* *oružje*. Rj. 455b. I *izvuče od boja* *topove*. Npj. 4, 372. *Tri njegove od boja* *labarde*. 5, 154. — *4*) *završetak boju*: *S* *Brgjanima boja* *raskiđoše*, niz planinu Turci *okremuše*. Npj. 4, 440. *Noć boju* *prekine*. Danica 5, 45. *Boju* *prestane*. Danica 3, 210. *Da kažemo narodu*, da *prestane od boja*. Miloš 120.

II. Schlüge, verbera: umr'o *od boja*. Rj. *udarci*: Ogulili ga *bijuci*; oguli ga *bojem*. Rj. 439b. *Odrli ga* *bijuci*; *odrli ga bojem*. Rj. 447b. *Biće poklepača*, t. j. *boja*. Rj. 530b. Tako ga *iskaraju* i *izruže*, da *jedva bez boja* *ostane*. Npr. 256. (Turčin *domaćina*) *stane biti*, da mu *nagje* (*meda*) . . . *domaćin načeran bojem* *dones* malo *meda*. *Posl.* 73. *Ljeskova* je *mast čudotvorna* (*bojem* se učini mnogo *koješta*). 172. *Zatvorom, bojem* i *globama* *nagone* *kmetove*. Danica 2, 94. *Za manje* su *krivice* *obične* *kazni boju* i *zatvor*. Miloš 192. *Ako krivi* *zasluže boju*, *tada* *sudija* *neka* *zapovjedi*, da *ga* *povale* i *biju*. Mojs. V, 25, 2. *Modrice od boja* i *udarci* koji *prodiru* do *sreca* *jesu* *liječ* *złome*. *Prič.* 20, 30.

boj,* *boja*, *m.* *nije* *postanjem od biti* (*bijem*) *reč od Turškoga boju*, *visina*, *rast*, *uzrast*. *isp.* *Damičić*, *ARJ.* 506a. — *1*) *rast*, *uzrast* *čovječji*: *Ovaki* *koševi* . . . *visoki* su *oko* *dua* *čovječija boja*. Rj. 295b. *Ono* *moje*, *što* *je* *na* *vratima*, *na* *vratima* *među* *kanetama*, *srednjeg boju*, u *najljepše* *doba*. *Here.* 126. — *2*) *Pöhd, das Stockwerk, tabulatum, cf.* *tavan*, *kat*, *boju*, *podina*. Rj. 518a. *Načinila* *bilo* *kulu* *moru* na *obali*, a *visoku od sedam bojera*. *HNpj.* 3, 349. *Brod* *je* *imao* *tri boja*. *Prisprava* 197. *Načini* *ga* (*kovčeg*) *na* *tri boja*: *donji* *drugi* i *treći*. *Mojs.* 1, 6, 16.

boja,* *f.* (*pl. gen.* *boja*) *die Farbe, color*. Rj. *vidi* *mast*. — U *Turškoj* *žene* *uzimaju* *rastok* *kad* *grube boju* *za* *obrve* i *za* *kosu*. Rj. 643a. *Metni* u *boju*, *pa* *nosi* *kao* *svoju*. (*izgubio* *kabanicu*, *ko* *je* *nagje* *neka* *metne* u *boju*, *pa* *neka* *nosi* *kao* *svoju*). *Posl.* 177. *Pa* *uzimlje boju* *karabaju*, *bijelo* *je* *objojio* *lice*. *Npj.* 2, 284. *Uz* *beza* *je* *boja* *ošnuća*: »*Stani*, *sestro*, *od* *Boga* *ti* *teško*! *HNpj.* 3, 117. *Što* *s'* u *licu* *boju* *prominilo*, *što* *s'* *se* *prvije* *vraga* *prepanuo*? 3, 305. *Broj* *pije*, *ni* *mukact* *nije*, *neg* u *licu* *boju* *prominjuje*. 3, 336. *Zato* *raja* *ne* *smije* *nositi* *zelene boje*. *Danica* 2, 87. *Onuda* *se* *opaše* *ervenijem* *ili* *od* *kake* *druge boje* *pojasom*. *Kov.* 11. *Boja* *nije* *šara*, *jer* u *šari* *može* *biti* *različnijeh boju*. *Pis.* 42.

Boja, *f.* — *1*) *hyp.* *od* *Bogdana*. — *2*) *hyp.* *od* *Bojana*. Rj.

Boja, *m.* (*ist.*) *vidi* *Bójo*. Rj. *vor.* *Bójo*.

bojac, *bojca*, *m.* — *1 a*) *der Kämpfer, pugnator*

accr. cf. *ubojica*: *Bojca* *Vuka* *rođena* *nećaka*. Rj. *koji* *hrabro* *bije* *boju*. *vidi* i *bojadžija* 2, *bojnik* 1, *ubojnik*. — *b*) *koji* *se* *rado* *bije*, *tuče*: *Ne* *pijanica*, *ne* *bojac*, *ne* *lakom*. *Tim.* 1, 3, 3. *vidi* *bojadžija* 2, *bojnik* 2. — *2*) *die Nuss, mit der man (im Spiele) wirft, nur quae mittitur (missilis)*, *cf.* *ojnak*. Rj. *orah* *koji* *se* *zove* i *ojnak*, i *kojim* *djeva* *igrajući* *se* *kupe* *biju* *druge* *orah* *stložene* u *kupe*.

Bojadin, *m.* *ime* *muško* u *prezimeu*: *Na* *konjicu* *Bojadinariva*. Rj. 247a. *osn.* u *Bojo*. — *tukva* *hyp.* *vidi* *kod* *Miladin*.

bojädissänje, *n.* *vidi* *bojenje*. Rj.

bojädissati, *bojädissēm*, *v. impf.* *vidi* *bojati*. Rj. *vidi* i *mastiti* 2, *färhen, tingo*. — *Djevojk* *to* *ne* *čine*, *no* *samo* *noke* *od* *ruke* *bojadissu*. *Here.* 149.

bojadžija,* *m.* — *1*) *der Färber, tinctor, cf.* *mastilac*. Rj. *od* *boja**, — *Tako* *se* u *Dubrovniku* u *bojadžije* *zovu* *mastioeri*. *Npj.* 1, 381 (*Vuk*). — *2*) *der Streiter, puguator, cf.* *bojac*. Rj. *postanjem od* *bojac* 1, *promijenivši završetak na* *Turski*. *vidi* i *syn.* *kod* *bojac*.

bojagi, (*kao*, *rekao* *bi*) *čuva, fortasse*: *on* *misli* *bojagi* *da* *mi* *to* *ne* *znamo*. Rj. *vidi* i *gjoja*, *korsem*, *tobože*, *tokorse*. — *Poslo* *je* *ovakijem* *riječima* *svoje* *sree* *iskalio* i *već* *bojagi* *dokazao*, *da* *Vuk* *ništa* *ne* *zna*. *Odg.* *na* *ut.* 3. *Što* *drugi* (*koje* *on* *bojagi* *nije* *čitao*) *prije* *njega* *nijesu* *kazali*. 8. *Kako* *je* *kod* *Poreča* *zagragivao* *Dunavo*, *bojagi* *radi* *hvataju* *ribe*, a *npravo* *da* *hvat* *ljude*, *koji* *bi* *na* *čamacima* *išli* s *pismima* . . . u *Karavlašku*. *Sovj.* 55.

bojak, *bojka*, *m. hyp.* *od* *boju*: *Bojak* *biše* i *pomirše* *se*. Rj. — *Da* *je* *ono* *bojak* *ogujeriti*. Rj. 438a. *Sve* *jednaku* *bojak* *bez* *prestanka*. *Npj.* 4, 245. *Ono* *j' tečaj* *bojak* *bez* *prestanka*. 4, 252.

bojali,* *adj.* *od* *boja** s *Turskim* *nast.* *li.* *ne* *mijenja* *se* *po* *pučezima*. *kao* *bojadisan*. *bojen*, *mašćen*, *gefärbt, tinctus, coloratus*: *Oplet* *mi* *kosu* *na* *fesu*, *bojali* *soluf* *niz* *obraz*. *Here.* 232.

bojan, *bojana*, *adj.* *DARJ.* 507b. *što* *pripada boju*. *isp.* *boju* 13c (*od* *boju*). u Rj.: *bojni*, *n. p.* *kuplje*, *sedlo*, *Schlacht-, Krieger-, bellicus* (*ponajviše* u *pjesmama*): *iz* *bojna* *ga* *sedla* *izbacio*. Rj. — *I* *na* *konju* *bojno* *sedlo*. *Npj.* 1, 178. *Tuku* *grada* *sa* *četiri* *strane* . . . s *druge* *strane* *bojnim* *tabardama*. 4, 256. *Načini* u *Jerusalimu* *bojne* *sprave*. *Dn.* 11, 26, 15.

Bojana, *f.* — *1*) *ime* *žensko*. Rj. *vidi* *Bója* (*f.*) — *2*) *njeka* *što* *teče* *pored* *Skadra*: U *bijelu* *Skadru* *na* *Bojani*. Rj.

bojana, *f.* — *1*) *vidi* *ukljeva*. Rj. *mala* *riba* u *jezeru* *Skadarskome*, *kada* *se* *Tulijanski* *zove* *scoranza*. — *2*) u *prijepri*: *Pošetalo* *je* *pet* *gjevojk*, *šiperpeana*, *šikom-bojana*. Rj. *kao* *ime* *djevojk*.

Bojanić, *m.* *prezime*, *po* *materi* *Bojani*: *Ako* *li* *je* *kome* *otac* *umr'o* *prije* *matere*, *on* *se* *je* *pozivao* *po* *materi* *dobivši* *materinome* *krštenom* *imenu* *njesto* *az* *ić*, *n. p.* *Ružić* . . . *Bojanić* (*i* *to* *je* *opet* *značilo*: *sin* *Ružin* . . . i *t. d.*) Rj. 571a.

bojanje, *n. verbal.* *od* *bojati* *se*, *koje* *vidi* — *Da* *ne* *trpi* *strah* i *škodu* i *bojanje* *priveličko*. *Gj.* *Baraković*. *ARJ.* 509b.

bojati *se*, *bojiti* *se* *v. r. impf.* *v. pf.* *slož.* *po-bojati* *se*, *u-bojati* *se*. *v. impf.* *slož.* *po-bojavati* *se*, *pri-bojavati* *se*. — *1*) *färdhen, tingo*. Rj. — *a*) *znučenje* *se* *ničim* *izbliče* *ne* *odbrunje*: *Čuti*, *ne* *boj* *se*. *Npr.* 92. *Ne* *boj* *se*, *no* *me* *je* *strah*. *Posl.* 194. *Muč*, *ne* *boj* *se*, *draga* *moja* *ljubo!* *Npj.* 2, 459. *Pobjeđoše* *od* *groba*; *jer* *ih* *uhvati* *drhat* i *strah*; i *nikom* *ništa* *ne* *kazaše*, *jer* *se* *bojahu*. *Mark.* 16, 8. — *b*) *bojati* *se* *koga* *ili* *čega*: *Ne* *boji* *se* *svaka* *šna* *Boja*, *nego* *lutine*. (*Posl.* 195). *Bojiš* *li* *se* *još* *koga* *do* *Boga*. Rj. *Ne* *boj* *ti* *se* *ja* *bankanja*. *Npr.* 168. *Ne* *boj* *se* *ništa*. 209. *Ko* *se* *šta* *boji*, *ne* *će* *se* *ubojati*. *Posl.* 156. *Morali* *su* *ga* *se* *bojati* *kao* *žive* *ratne*. *Sovj.* 74. *Strah* *kojim* *me* *se* *boje* *zapovijest* *je* *ljudska*. *Is.* 29, 13. — *c*) *bojati* *se* *od* *koga* *ili* *od* *čega*: *Ne* *boj* *se* *od* *svijetle* *puške*. *Posl.* 194. *Oda*

šta se čovek malo boji, od onoga nek se vrlo čuva. 231. Jer se ljuto bojim od bajduka. Npj. 4. 385. Toliko se od njega bojao. Miloš 68. Cukić ubije kneza Petra, od koga su se bojali, da ne odvratni narod za sobom. 90. Ne boj se ni oda šta. Otkriv. 2. 10. — **d)** bojati se komu ili čemu da se dogodi, što ne želi onaj koji se boji: Bojati se ženi i gjevi dozove svoju opaku mater. Npr. 233. Kad u selu kuća gori, svak se sebi boji. D'Posl. 43. Kaži pravo, i ne boj se glavi, doisto ti Tursku vjeru dajem. Npj. 5. 196. — **e)** misao, koja se po d) izriče dativom, može se kazati i akuzativom s prijedlogom za: Ja se bojim za mojega sina, ustrijelice mog sina jedinca. Npj. 1. 254. Bojim se za vas da se ne budem uzalud trudio oko vas. Gal. 4. 11. Ne boji se snijega za svoju čeljad. Prič. 31. 21. — **f)** boja ti se s infinitivom drugoga glagola: Ako li se bojiš meni kazati, a ti idi duhovniku, pa kaži njemu. Npr. 151. Strah je mene, ja se bojim ljuto prolaziti proz Dugu krvavu. Npj. 4. 384. Ne boj se uzeti Marije. Mat. 1. 20. Jer se bojaše ostati u Sigoru. Mojs. 1. 19. 30. — **g)** čega se tko boji, izriče rečenica privezanom svezom da. — **aa)** u glarnoj se poriče u u privezanju se trdi što za vrijeme buduće: Više je ljudi pomrlo od jela i od pića nego od gladi i od žerje. (kad ko hoće da kaže da se ne boji da će umrijeti od gladi makar mu se kakva nesreća dogodila). Posl. 36. smisao je ordje razgorjetan. — **bb)** u glarnoj se u privezanju trdi, pa privezanu čini službu, koju infinitiv pad f: Gospodaru, kad se bojiš tako, da provedeš svate kroz planinu, daj ti meni muško odijelo. Npj. 3. 180. — **cc)** u glarnoj se terdi, a u privezanju se poriče sa željom da nije što se u njoj kazuje: Preko grobova u kojima se boje da nije vukodlak. Rj. 79b. Kad se boje Turaka da ih ne porobe. 89b. Ja od toga zebem, t. j. bojim se da se to ne dogodi. 208b. Bojati se da ne bi Stojša tumario na svet da ih traži. Npr. 27. Bojim se, majko, da mu što ne bude. 51. Ali se boji da mu sveti Arangjel dotle ne odnese sunce. 91. Bojati se da konji što ne učine čoveku. 97. Pa se sve bojao da mu i čerka jednom ne bude pojedena. 191. Bojati se, da ga carev sin ne čući doći. Npj. 1. 91. Strah je mene a ljuto se bojim, da me ne bi pretekli gragjani. 4. 417. Bojao se da Milenko u nevolji ne bi Poreča predao Turcima. Sovj. 39. Jer se bojim da ne dođe i ubije mene i mater s djecom. Mojs. 1. 32. 11. — **isp.** pređati, ulibati se od koga, zepsti od koga. — **2)** ne bojati se koga znači i ne biti gori od koga u Rj.: nicht nachstehen, nihil cadere: Čudno Simo kujigu izučio, ne boji se gjuka nijednoga, ni svojega starca igumana Npj. 2. 65. — **3)** n. p. bojim se doći će, t. j. čini mi se, ich vermuth. opinor. Rj. — Mlad je zelen, bojim se ozepšće. Npj. 1. 352. Ja se bojim, izgubiću vojna. 1. 562. uno pripada i oro: Bójse (upravo uzersi imperativ boj se), bójške (tukovjer imperativ sa dodatkom riječće ke, pred kajom otpada e od se; isp. čimimiske), valja da, može biti, vielleicht, kann sein, opinor, cf. bojati se 3. Rj. 36a. Da li ne bi i Šafarik došao vama za sekretara? Ali vi boj se hoćete katolika. Straž. 1887, 285.

bojāzan, bojāzani, *f.* vidi strah, sujna, die Furcht, timor, postanjem od bojati se. *ake.* od Daničeva, ARJ. 514b. — Gospoda nad vojskama svete; i on neka vam je strah i bojazan. Is. 8, 13.

bojāzan, bojāzana, *adj.* furchtsam, timidus. Rj. koji se boji: Takova groza od ovijeh glasova poduzima bojano srce. DP. 66. vidi bojāzljiv, bojāzljiv. *isp.* plašiv, plašljiv, pudljiv, strašiv, strašljiv, suprotno: ne-bojazan. — *priljeci* s takim nast. gojazan, ljubazan.

bojāzljiv, bojāzljiv, *adj.* furchtsam, timidus. Rj. vidi bojazan, *adj.* i *syn.* ondje. — *za z i ž* pred lj *isp.* bogobojazljiv, bogobojazljiv.

bojāzljivost, bojāzljivosti, *f.* timiditas, DARJ. 515b, osobinu onoga koji je bojāzljiv; die Furchtsamkeit.

Bojčeta, *m.* ime muško. Rj. *osn.* u Bojo. — *takva hyp.* vidi kod Bajčeta.

bojēnje, *n.* das Färben, tinclio. Rj. *verbal.* od bojiti, radnja kojom tko boji što.

Bójica, *m.* ime muško. Rj. *dem.* ad Boja *m.*, Bojo, vidi Boica.

Bójin, *m.* ime muško. Rj. — Bojin (*osn.* u Bojo). *Osn.* 148. imena s takim nast. Cvijetin, Gajin, Kulin, Milin, Radin, Rajin, Stojin, Večerin, Veselin, Vojin, Vujin, Živojin. *Osn.* 148. vidi i imena kod Dojčin.

bojīšte, *n.* bojno polje, das Schlachtfeld, locus pugnae: David brže istrča na bojište pred Filistejina. Sam. 1. 17. 48. vidi razboj 2, razbojište. — *riječi* s takim nast. vidi kod danšte.

bojiti, bójim, *v. impf.* färben, tingo. *cf.* mastiti 2. Rj. vidi i bojadisati, *v. pf.* slož. o-bojiti. — Crna raša, koja nije bojena. Rj. 661a. Boje i predu vanu. Danica 2. 102. Onoga koji boji . . . koji prodaje bojenu vanu. Pom. 101. *sa se, pas.*: Varzilo se kupuje o uskrnu, te se njim boje jaja. Rj. 51a. U Krivošijama se drvetom koje se ovako zove (žutokora) boji kao rujevinom. Rj. 162b.

bojko, *m.* ime muško. Rad 26, 51. *hyp.* od Bojo. *ake.* može biti i Bójko kao Gójko i Gójko ili Rájko i Rájko. Daničić. ARJ. 516b.

bojni, *adj.* Rj. vidi bójan.

bojnica, *f.* n. p. puška, lubarda, galija, Schlacht-, Kriegs-, helicus: Te pripali bojnicu lubardu. Puče puška bojnica junačka. Još daću ti bojnicu galiju. Rj. kaže se u pjesmama mjesto bojuā (naime star ženskoga roda).

bojnički, *adj.* (u C. G.) Kämpfer-, puginatorum: 1 bojničke puške dohvatite. Rj. što pripada bojnicimu.

bojnik, bojnika, *m.* (u C. G.) — 1) der Krieger, pugnatur, *cf.* bojac: I junak valjatnu bojniku. Gjegogj bješe lakea i bojnika. Rj. vidi i bojadžija 2, ubojica, ubojnik, *isp.* ratnik, vojnik, junak, krvavac, mejdanadžija. — I njegove vojnike i bojnike. Rj. 481a. — 2) der Rauber, Schläger, homo pugnar: zatvorili su dva bojnika, t. j. dvojicu što su se tukli. Rj. koji se rado bje, tuče, vidi bojac 1b, i *syn.* ondje.

bojnikopljani, *m.* Schlachtlanzenträger, hastatus acer: Sedamdeset bojnikopljani. Rj. bojni kopljanik, koji se bje bojnim kopljem. — Sedamdeset bojnikopljani, kopljanika, izbranih junaka. Npj. 2, 496. Povi-kaše Srbliji vitezovi, sedamdeset bojnikopljani. 498. samo na ora dru mjesta, a odalte u Rj.

Bojo, *m.* (juž.) Rj. ime muško. *gen.* Bója, *roc.* Bójo vidi Bója *m.* može biti *hyp.* od srakoga imena muškoga, koje se počinje glasovima Bo (n. p. Bogosav). — Vojvode Antonija Bogičevića sin Bojo. Sovj. 69. *adj.* i *odalte* prezime: Mene babo za boljega dao, baš u Mletke za Bojoru sina. Npj. 1. 267. Pogubite Bojorič-vojudu. Npj. 5, 78.

bojse, bójške, valja da, može biti, vielleicht, kann sein, opinor. vidi bojati se 3. Rj.

bók, bōka, *m.* (loc. bōku) die Seite, latus. Rj. *pl. nom.* bōci, bōkovi, *gen.* bōkā, bōkōvā, *augm.* bočina, strana, i po tom što je komu ili čemu sa strane, desne i lijeve; u čeljadeta sa strane gornji dijel ima osobito ime, rebra, a za donji dijel ostalo je općenito ime bōk. — 1) Ne gledaj me izbijena oka, već puna boku (kazao nekakav, kome su za ručak oko izvadili, što nije imao čim platiti. Posl. 196.); iz oka, iz boka, woher nur immer (z. B. man muss zusammenbringen), undeunqie (pruemandu). Rj. makar otkud, otkud ti drago, n. p. naći što, sastariti. (Posl. 100.); valja da se misli: od onoga što je na očima, što se vidi, i od onoga što je pri boku, što se u pugasu nosi, te se krije. Daničić. ARJ. 510a. — Nabokati se, najesti se (napunivši bokove). Rj. Oženi se siromah, uze momu od doma . . . er na oka, bela boka. Npj. 1, 511. Tvoja Mara crna oka, duge kose, tanka boka. Herc. 269. Nego će vam oni postati zamka i mreža, i bić boko-

vina v istm. Is. N. 23. 13. Pravda će mu biti pojas po bedrima i istina pojas po bociima. Is. 11. 5. Što *bocina* i rumenima otiskujete i rozima svojim bodete sve bolesne . . . za to će izbaviti stado svoje. Jezek. 34. 21. *isp.* bedra. — 2) Na *bokovima* ovijeh otvorenijeh bunara i jama od gline i ruda vide se različiti tavana minerala od svake ruke. Priprava 104. Kuće su se osule po širokom pobilju kose i po *bokovima* njenim. Zim. 2.

Bōka. *f. uke.* DARj. 520a. — Svu ovu zemlju oko zaliva, od Kotora pa dolje do mora, zvali su Mlečići *Bōke di Kutaro*, *Bocche di Cattaro* (ušće Kotorsko), otkuda je i megu našijem narodom onuda postalo ime *Boka*, ili, kao što govore Dubrovčani u množ. upravo po Talijanskome) *Bōke*. Kov. 30. Istina je, dragi pobratime! da smo često u *Boki Kotorskoj*. Npj. 4. 50. Kako u Dubrovniku i gore po *Boci*. Posl. XXXVI.

bōkāl. *bokāla*, *m.* (Ital. il boccale) — 1) *Becher, poculum*. Rj. *vidi* bokar, bokara, bardak, gjugum, kondijer, kondir, krčag, milojka, majulika, pechar, vrč. — *Bardak* se onamo (u Risnu) zove bijel i šaren sud (kao što je u Srijemu *bokāl*) koji se u Srbiji zove *bokar* i *milojka*, a u Paštrovićima *majulika* (od *majolica*). Kov. 65. — 2) (u prim.) *der Nachtopf, matula*. Rj. *sud za noćnu potrebu. vidi* burežnjak, nokšir, vrčina.

bōkār. *bokāra*, *m.* *bōkara*, *f.* *eine Kanne von Feigenc.* *ras laurentinum, cf.* milojka. Rj. *obje dvije riječi istoga postunja kojega i bokal, promijenivši i na r. vidi* bokal i *syn. ondje, dem.* bokarić, bokarica. — Gdje smo se na bokari poznaši? D'Posl. 23. Otac joj držeći u rukama *bokaru* *eina* ovako daje dobru molitvu. Rj. 125a. *Narrh bokare* laž a na duu joj istina. 69. Pripravte mi dosta vina, rujna, crvena, i rakije lozovace *prve bokare*. Here. 339. U Srijemu bokal, koji se u Srbiji zove *bokar* i milojka. Kov. 66.

bokārica. *f. dem. ad* bokara. Rj. Mješila mu po-gaćicu, isprigala prosnjilicu, natočila *bokaricu*. Rj. 238a. Šta ćemo im darovati? Veselo, veselo! Tor-ljicu. *bokarica*, koleda, koleda! Here. 343.

bokārić. *m. dem. ad* bokar. Rj. — Moliiva, (u Kona-vlju) *bokarić* napunjen vina i nakičen vijencem od cvijeća. Rj. 356b.

bōkat. *adj.* velikih bokova, *centriosus*, u zagoneci o zemljanom sudu u kom se drži oganj. Nešto malo okato, *bokato*, megu nogam' vruće. Nar. zag. DARj. 521a.

Bōke. *f. pl. vidi* Boka: U Dubrovniku i u *Bokanu* teže su litre. Posl. 346.

bokčaluk,* *m. vidi* boščaluk: Tri jagluka, tanka *bokčaluka*, t. j. *koščulje, gaće, hječre* i t. d. *dane na dar.*

Bōkēlj. *Bokēlja*, *m.* čovjek iz Boke (Kotorske), *vidi* Bokokotorac. — Kad *Bokēlj* u šali što pripovijedaju. Posl. XXIX. Malo *Bokēlja* ima oko zaliva koji ni-jesu bili u Izmirnoj . . . Pravi *Bokelj* nosi bijele i tiješne čarape. Kov. 46. *uke. po* DARj. 521a.

bokēljica. *bokēljka*, *f.* (u Dubr.) ruža koja cvate i ljeti i zimi, ali nema mirisa. *Art Monatsrose, rosae menstruae genus*. Rj. *ime će joj biti od Boke Kotorske.* — Crvene se ruže (*bokeljke*, Monatsrosen) po vrtovima. Kov. 33.

Bōkēljski. *adj.* što pripada *Bokeljima* i po njima *Boci*, *vidi* Bokeski. — Verige, jedno mjesto u zalivu *Bokeljskome*. Rj. 58a. *Bokeljsko* je kapa kao povisok fos . . . Ovo je pravo *Bokeljsko odijelo*. Kov. 41.

Bōkēski. *adj.* *vidi* Bokeljski. *mjesto* Bokelj *gdje-koju govore* i *Bokēz* po *Tal.* *Bocchese; od toga se gradi pridjev* Bōkēski *u i* Bōkēski (*isp.* DARj. 521b). — Ovaki duhovi po planini izvaljnuju drveta te se njima biju između sebe, n. p. *Bokeski* s Neapolitanskima. Rj. 251b.

Bōkēski. *adj.* *vidi* Bokeski.

bōkile. *m.* (u Grblju) ime jarcu. Rj. *isp.* šutile (*ime ornu*). — *nast. le. mj. lo u C. G. i onamo po onim krajevima. isp.* Danilo, Gavriilo, Mihaile (*mj.* Danilo, Gavriilo, Mihailo). Posl. XXXII. *vidi* i Krile.

bōkin. *bokina*, *m.* (u Boci) *das Mundstück, prostomis*: A u ruke čibuk Carigradski, u čibuku *bokin* od Misira. Rj. *Tal.* *bochino. u kaniša ono što se metne u zube, kad se puši. vidi* grlić 4, imam, ustaša 2.

Bokokotorac. *Bokokotorea*, *m.* čovjek iz *Boke Kotorske. vidi* Bokelj. — Sarajlije, Mostarci i *Bokokotorci* zato grade od jednoga sloga dva, što ne će da izgo-varaju razmaženo i ačević se. Nov. Srb. 1817, 664.

Bokokotorski. *adj.* što pripada *Boci Kotorskoj*: *Bok-kotorski* megdj jede med. Nov. Srb. 1817, 664. Episkop Dalmatinski, *Bokokotorski*. Rj. 1 XVI.

bōkonj. *m.* (u Baranji) u lagje rebra iznutra. *die Schiffswand, costa navis*. Rj. *Madž.* *bokony. biće od našega boka (bok). isp.* egije.

bōkōr. *bōkora*, *m.* (*loc.* bokōru) *das Büschel, die Staude, fasciculus caulium ejusdem herbae*. Rj. *struk bakre biljke s više pera ili grančica. Madž.* bokor. *isp.* džbum, džomba. *dem.* bokorić. — Bus, 1) kao bokor sa zemljom zajedno. Rj. 49b. Šepurika, *bokor* od divlje ruže. Rj. 836b. Ti ćeš maći jednu bašću gragjenu, i u bašči bokor ruže rumene, ti uberi jedan stručak ružice. Npj. 1, 402.

bokōrčnje. *n. die Bestaudung, frutificatio*. Rj. *verbal. od* bokoriti se. *stanje koje bira, kad se bokori n. p. pšenica.*

bokōrić. *m. dem. od* bokor. Rj.

bokōriš. *bokoriša*, *m.* *njeka trava u prijevru*: Raste trava *bokoriš*; što ti, Maro, tu stojiš? Ij. Kovačević. DARj. 521b. — *riječi s tukim nast. kod* blutiš.

bokōriti se. *rim se. v. r. impf. n. p. pšenica. sich bestauden, frutificare*. Rj. kao razrastati se u bokore. *v. pf. slož.* raz-bokoriti se. *isp.* bokor.

bōkun. *bokuna*, *m.* (po prim.) *vidi* komat. Rj. od *Tal.* *bocome, zalogaj. od zalogaju prenijelo se značenje na komat uopće. vidi* i komad. *dem.* bokunić.

bokūnić. *m. dem. od* bokun. Rj. — Izvadi jedan *bokunić* kruha, i dade ga carevu sinu. Npr. 93. *vidi* bkanie.

bōkva. *f.* (u Dubr.) *vidi* bokvica t. Rj. — *riječi s tukim nast. kod* bačva.

bōkvica. *f.* — 1) *der Wegerich, plantago*: bokvica mala (*plant. minor* L. Rj.³) bokvica podvodna (*altissima plant. L. ?* Rj.³) bokvica srednja (*plant. media* L. Rj.³) (u Dubr.) Rj. *biljka koja se zove i* bokva, triputac. — 2) u svake zeleni srce, koje se vidi usred lišća; u koje rasade *bokvice* nema, ili ako je kilava *bokvica*, od nje glavice biti ne može. Rj. *vidi* srce 2, sredica.

bōl. *m.* Rj. u starije vrijeme bila je a još je i sud po nekim krajevima riječ ova ženskoga roda: bōl, bōli, *f.* DARj. 522b. — 1) *der Schmerz, dolor*. Rj. *vidi* bola. *znaci i što* bolest. *gen. pl.* bōla, bōlova. *hyp.* bolja. 1) — Vrtnja, *bol u kostima*. Rj. 77a. *Odumnuo bol*. Rj. 419b. Rujba, u žena zimi otko i *bol na nogama*. Rj. 656a. *Umine bol*. Rj. 781b. *Čujem bol za plećem*. Rj. 830b. Kao da vatra izvuče vatra i *bol*. Posl. 32. Ja ću s' teško bolan učiniti od *zla bola* teške srdobolje. Npj. 2, 357. Razboliću s' *balom* brez bolesti. 3, 519. Bio sam se *balom* razbolio. HNpj. 4, 416 (*balom* se razboljeti *isp.* *takre izražuje kod eikom poćikivati*). Ali mi *bol u glavi* i u očima tako *dosagjuje*, da kašto po nekoliko mjeseca pera u ruke ne smijem uzeti. Javor 1885, 439. Treći dan kad oni *bijahu u balovima*, uzeše dva sina Jakovljeva . . . mać. Mojs. I, 34, 25. *Obuzeše me smrtni balovi*. Sam. II, 22, 5. *Mieajuje usnana mojih oblućalo bi bol raš*. . . Ako govorim, ne će li *odluditi bol moj*. Jov 16, 5. 6. *Duh čovječiji snosi bol svoj*. Prič. 18, 14. *Pod-nositi bolove*. Pom. 102. — 2) *bolovi, kad se ženu*

poragja, kad se trudi: Savi se i porodi, jer joj dogoše *bolovi*. Sam. 1. 4. 19. Ne će li te spopasti *bolovi* kao žemu kad se poragja? Jer. 13. 21.

bola, *f. vidi bol. ake. od Daničića*, ARJ. 523b. — Valjala se jabuka od Marina koljena do Šćepova koljena, probi Šćepu koljeno. Žadila ga Marija . . . pa poljubi koljeno, Šćepu *bola* prebolje. Here. 260.

bolaban, *bölahna, adj. dem. od bolan. ake. DARJ. 521a. takra adj. dem. vidi kod grubahan. — On čas Ajku zaboljela glava . . . Progovara bolahna Ajkuna. Here. 57.*

bolan, *böläna, böläno i böna, böno. Rj. ali i böla, bölnö. 1) krank, aegrotus. Rj. koji boluje. holentan, nemoćan. dem. bolahan. — Pa besjedi boluni Dojčine. Ana j' moja od gurice bonu. Rj. Dobra Voda, k njoj ide svijet i nosi banc. Rj. 121a. Bolan da se liječiš. (kad se hvali kakvo je). Postl. 21. Teško bonu u domu голу. 313. Da je ljubiš bolan od groznice. Npj. 1. 158. Tu Jokica bolan bolovao. Kov. 105. Neka dom Joavov ne bude nikad bez čovjeka bolna od tečenja ili gubava. Sam. 11. 3. 29. Jer sam bolna od ljubavi. Pjesm. 2. 5. Po tom pomaže bolesnika . . . Ovako i ostalih šest sveštenika . . . pomazuju bolnoga njem. DP. 230. Pomaže bolesnika . . . moli Gospoda da oprostí bolnome grijeh. 233. — 2) unglücklich, miser, cf. jadan: šta ti učini bolan brate! Što je bolan slugo Milutine! zar izdade cara na Kosovu? Rj. vidi syn. kod jadan. — Hoćeš, bolun, više dovest vojske? Npj. 4. 167. Što se, bolan, nako ne vladate, ko su s' stare vojvode vladale? 4. 217. Pa se bolan Turci uzodaše. 4. 283. Daničić, ARJ. 525a, veli kad se kome tako govori u nom. sing. — a slug. stoji kad se govori i u množini — žalci ga ili ne odobravajući što, da će biti skraćeno od: bolan ne bio. — u tom značenju dolazi i u nom. sing. ženskoga roda böna: Da obidem bonu tebe, mnogo jadni! Kov. 110.*

bolandža, *f. Rj. bilanz, lübra: mjerilo od Tal. bilancia. Daničić, ARJ. 525b. — Pa izmjeri ploču na bolandžu. Rj.*

bolholice, *adv. (u Baranji). vidi bozholice. Rj. dosta, izobila. — za kvantitet na posljednjem slogu isp. ametic.*

boleći, *adj. mitleidig, gefühlvoll, theilnehmend, qui moritur alterius malo. Rj. žubostir, kome je žao koga, upravo partie. præs. actív. od glayolu boljeti, ali dolazi kao adj. — E! moj čovječe! nema bolećega. Rj. Pri svem tom može se i danas naći bolećih srdaca. Zlos. XV.*

bolećica, *f. (u Risnu) vidi boljetica. Rj. rana kakva na tijelu koja samu od sebe iziđe. osn. u boleći. isp. za postanje vrućica.*

bolesan, *bölesna, adj. vidi bolesan. Rj. bolesan je prema drugim padežima bez t: bolesan, bolesna.*

bolesnica, *f. die Kranka, aegrotu. Rj. bolesna ženska, vidi nemoćnica.*

bolesnički, *adj. što pripada bolesnicima, bolesnuy čeljadi, n. p. bolesnička kuća.*

bolesnik, *bolesnika, m. der Kranke, aegrotus: Bolesnik malo jede, ali mnogo troši. Rj. bolesan čovjek. vidi bolnik, bonik, nemoćnik. Šama saždānā kōst kaže se za bolesnika, koji se od holosti osušio i okoreo. Rj. 663a. Imadijahu bolesnike od različnih bolesti. Luk. 4. 40.*

bolesnikov, *adj. što pripada bolesniku: Divno pjevaju stihire slabost bolesnikovu i ljubav Hristovu k ljudima. DP. 273.*

bolest, *bölesti, f. (loc. bölesti) die Krankheit, morbus. Rj. vidi bol, bola, bolezanja, bolijest, nemoć, auym. bolešćina, boleština. hyp. bolinak. isp. obolestiti se. — 1) kakve su bolesti: badlje (bolest u očima); baga (konjska bolest); balaban 1; besanost, bljedica; bodae 2; bogavica; crnac, crni prišt, crnj; erkavica (bolest od koje stoka erkava); čamalica; čarovnica (nekaka bo-*

lest konjska u grlu); debela (bolest); djetinja bolest; djetinjje; dobrac; drhtavica; glavobolja; gora 3, gorica 2, gorska (velika) bolest; grinta; griz 3; grla, grlobolja; gronica; groznica; guba; guzobolja; hri-pavac; hropnja; hropotinja; lunjkavica; izlječiva bolest; iznutrica; izvidna bolest; jektika (suha bolest); kihavica; kokošinjak; klini; kokošinji mrak; kosto-bolja; krka; lijavica; magareći kašalj; matica, materica, maternica; maraz; metalje, metaljka; metilj; mimohoci; mora; mukavica (svinjska bolest); bolest na smrt (Jov. 11. 4); nahlada, namorina, nazeb, nazeba, nazebao, nazima; neizlječiva, neizvidna bolest; nogobolja; novčana bolest u prenesenom smislu: boluje što nema novca. Postl. 226); nesaj; nuzla; oganj 2, ognjica; padavica (gorska, velika bolest); pijehinja; pijuk; podrast; poljak, poljačina; prelazljiva, priljepljiva; probadi, protisci, protisli, provor; prokaza; prostreo; prošlica; protoč; ređnja; rgjavā (suha bolest); rikavac; rnija; rusa bolest; sičija (suha bolest); sinigle; sipnja; smrtna bolest; srčanik 3; srdomasi; suha bolest, sušica; svrab (srab); šap; štroka; šuga; šuljevi; tresavica; trpija; ulozí; asjed; vada 3; velika (gorska) bolest; vrlesina; vrućica, zaduha; zle dlake (badlje); zli prišt, zlić; zubna bolest; žučanica (žutica); žura; žutica. — 2) o bolesti u opće: Narezala me se bolest, ne mogu da je se oprostim, nicht nachlassen, adhaerere. Rj. 379a. Narezala me se nekaka bolest. Rj. 381b. Bolest me obrvala. Rj. 433b. Ognjica, svinjska bolest, koju ih napadne kad jedu žir a nemaju dosta vode. Rj. 438a. Ostati od bolesti (ozdraviti). Rj. 473b. Bolest ga jela! Ženska kletva. Postl. 21. Matica je nerijepna bolest, ma je teška, ubio je Bog! 175. Nalijepio negdje. (nagazio na zlo, dobio bolest). 188. Njegova bolest drugoga zdravije. 227. Smrtnu bolest. Npj. 1. 210. (natpis pjesmi). Kaka bolest na ovom junaku, taka bolest na mom bratu bila. Npj. 1. 569. I teško ga bolest obrvala. 4. 250. Car kaže, da od te njegore bolesti zna bolje lečiti Bekri-Mujo, nego svi lekari. Danica 5. 93. Postajale (su) malene, slabačke i padale u suhu bolest. Priprava 40. Pridigavši se od bolesti. Sovj. 47. Tukao ga tako jako, da je Luka od toga dobio poslije i nekaku bolest u prsima. 48. Kažu da je umro od suhe bolesti. 92. Čovjek na kome bješe debela bolest. Luk. 14. 2. Bolest njegova bi vrlo teška. Car. L. 17, 17. Ohuzeše me smrtnu bolest. Ps. 18. 4 Bolest koja se busmom odgoni, može stajati u gen. s prijedlogom »od«. Daničić, ARJ. 193a. — osnovi zadnje suglasno pred nastavkom »ti« glasi e. a) nast. ostaje bez pridjevenoga sprijeda s: gölet (osn. u go). b) nastavku se pridijeva sprijeda s: bölest (osn. u bol.) Osn. 228.

bölestan, *bölesna, adj. krank, aegrotus. Rj. vidi bolan, nemoćan, nemóci (nemógu), nelagodan, rgjav, slab; hasta*. isp. obolestiti se. — 1) ne odreguje se publici ili samo uterbor: Brvljiva ova. t. j. bolesna. Rj. 41a. Nijesam vele dobar, t. j. slab sam, malo sam bolesan. Rj. 123b. Kad izvade bolesan zub. Rj. 214a. Ova bolesna od stroke. Rj. 720b. — 2) od čega je tko bolesan: Njegova bolest drugoga zdravije. (kad se n. p. za kakva gospodina kaže da je od najmanjega čega bolesan). Postl. 227. Kaže mu, kako je bolesan i odu šta. Danica 5. 93. Bolesan sam od muke i od tuče. Straž. 1886, 1602. Privedoše mu sve bolesne od različnijih bolesti. Mat. 4. 24. Bolesan od groznice. Bolesan od poganca. J. Banovac. DARJ. 529b. — 3) bolesan s čega: Il' s' vilena, il' s gore bolesna, il' s' u piću prečerala? HNpj. 3. 561. ali tako dolazi samo bolest koja se zove gora: koji zavru i padaju od malkaduka, mi rećemo z gore bolesni. M. Dobretić. Daničić, ARJ. 529b.*

bolešljiv, *adj. kranklich, valetudinarius. Rj. koji je slaba zdravlja, koji često pobolijeva. vidi boležljiv, ljohav. — Mrlutina, kaže se slabu i bolešljivu čelja-*

detu. Rj. 371b. Devetoga (mjeseca) biće joj lakše. kaže se *bolešljivij* ženi za misli da je trudna). Posl. 58. To on čini ljudim . . . onako *bolešljivim*. Mi 58 202. — *bolešljiv* (osn. u *bolest*.) Osn. 96, pred *l'* samo se glasovi *z* i *s* mijenjaju u *ž* i *š* a i oni ne svagda (popuzljivi). Osn. 95.

bolešljivost, *bolešljivosti*, *f. valetudinis imbecilitas*: Da se zavjetuju o *bolešljivosti* njegovoj. Nov. srb. DARj. 530b. *stanje onoga koji je bolešljiv*.

bolešćina, **bolešćina**, *f. augm. od bolest*. Rj. — *augm. takva kod bardaćina*.

bolžanja, *f. (st.) vidi bolest*: A Bog pusti tešku *bolžanju*, *bolžanju*, strašnu srdobolju. Rj. — od *болжань*. Osn. 191.

bolžljiv, *adj. (u licu) vidi bolešljiv*. Rj. *koji je staba zručlja, koji često poboljšera*.

höljjest, *f. (u C. G.) vidi bolest*. Rj. — Po svemu primorju i po Crnoj Gori govori se . . . *holjjest* mj. *bolest*. Posl. XLVIII.

bolinak, *bolinka*, *m. (kao bolest?) der Schmerz, dolor*: I Vojna za *bolinak* pita. Rj. *hup. od bol. — hup. s takim must. boljinak, milinak*.

bolnica, *f. kuća za bolne, bolesne. Krankenhaus, valet ubiarium*: Bili su i drugi čuvari ovakih imanja. n. p. sv. Petra, Lavrentija i Andrije, *bolnice kulugijske* itd. DM. 342. Koje (*selo*) je car Lazar dao *bolnici Hilendarskoj*. DRj. 1, 229. *akc.* DARj. 531a.

bolničar, *m. Stull, lko drori bolnike, der Krankenwarter*. Za ranjenike . . . *bolničari*. Zim. 61.

bolničarka, *f. žensko čeljad koje dvori bolne. DARj. 531a. Krankenwärterin. Bolničarke . . . oko postelje njegove. M. Gj. Miličević. DARj. 531a.*

bolnički, *adj. 1) što pripada bolnici. — 2) što pripada bolnicima, od aegrotos spectans. Stull.*

bolnik, *m. vidi bolnik*: Dadoše mi tog *bolnika* da lećim. Rj. *vidi i bolesnik, nemoćnik*.

bolovanje, *n. das Kranksein, aegrotatio*. Rj. *verbal. od bolovati. stanje koje biva, kad lko boluje*: Posle dugoga *bolovanja* ostao malo poguren. Danica 4, 13.

bolovati, *bolujem, v. impf. Krank sein, aegrotare*. Rj. *bolna, bolesna biti, vidi borovati, boljeti 2. v. pf. slož. iz-bolovati, od.—* Kao britanom pomlaćeno (kad gdje *boluje* mnogo čeljadi). Rj. 98b. Odvalio se ležati (*bolovati*). Rj. 411b. Tri tereta imam od švalera . . . treći mi je, *bolujem* za njime. Npj. 1, 638. Na polju se al čador vijaše, pod njim Jovo *bola bolovaoše*. Here. 198. Tu Jokica *bolan bolovaoše*. Kov. 105. To je zakon i za ženu kad *boluje* od tečenja krvi. Mojs. III. 15, 33. Ali u starosti svojoj *bolovaoše od nože*. Car. 1, 15, 23.

bolozan, *m. vidi lagja*. Rj. *Daničić. ARj. 533a. kaže da znači trubač, te se u primjeru iz Npj. 3, 373 bolozani misle trubači koji na bajama trube razarima: Idu li Savom vodom bolozani? . . . Idu Savom vodom bolozani. Npj. 3, 373. po ovu bolozanu prezime: Gjul-kaduna mobu namolila, i dozvala prošenu gjevojku, što je prosi Bolozanoviću. Npj. 1, 566. ali je bolozan biti mjesto borozan, Turski borozan, trubač. DARj. 556b. isp. borija (truba).*

bolta, *f. Rj. vidi bota, dem. boltica. — veliki dućan. 1) das Gewalbe, der Laden, taberna*. Rj. — 2) Sto je Jova skupo kupovao sred Piroša u najrećoj *bolti*. Npj. 1, 631. — 3) *prvo je značenje riječi Tal. volta, fornar, die Wölbung, der Schwibbogen. vidi čemer 1. svod, u tom značenju dolazi i sad jošte u narodu. isp. DARj. 563a.*

boltadžija, *der ein Gewalbe halt, Kaufmann, mercator*. Rj. *koji ima boltu, dućanadžija. od bolta s Turskim zverškom džija. vidi tako riječi kod djeboladžija.*

boltanje, *n. verb. od boltati. radnja kojom lko bolta.*

boltati, *boltam, v. impf. camerare, graditi na boltu. vidi čemeriti. DARj. 553a. isp. svoditi 1.*

boltica, *f. dem. od bolta. vidi botica.*

bolja, *f. — 1) hup. od bol*. Rj. — Jedva osjeća dobro ili zlo koje mu se dogodi, kad ga nedovidna *bolja* snagje. Priprava 126. — 2) velika *bolja, die fallende Sucht, epilepsia, cf. gora*. Rj. *vidi i gorska bolest, gorica, goropad, padavica. —* Crnoj se zemlji ne pokazalo. (kad se spomene *velika bolja*, crni prišt). Posl. 345.

boljār, *boljāra, m. der Bojar (Grosse), magnus, optimas*. Rj. *boljar*, osn. u *bolji*, koje je prije značilo *veći*. Osn. 116. *vidi boljarin, velikaš. —* Karavlaški i Karabogdanski *boljari*. Soyj. 25. Carevi zemaljski, i *boljari (dē мезиствој)* i bogati, i vojvode, i silni. Otkriv. 6, 15. Trgovci tvoji bijahu *boljari zemaljski*. 18, 23.

boljarin, *m. pl. boljāri. vidi boljar*. Daničić, ARj. 534a.

boljārka, **boljārkinja**, *f. die Bojarin, uxor 703 boljar*. Rj. *žena boljarova*.

boljārov, *adj. što pripada boljaru: Boljarka, žena boljarova. Daničić, ARj. 534a.*

boljārski, *adj. bajarisk, optimum*. Rj. *što pripada boljarima: U Karavlaškoj se i danas zove Arnautin svaki boljarski momak, koji je u Turskijem haljinama. Soyj. 42. Onamo je držao boljarska sela pod zakup. 76.*

boljāvati, *boljāvā, v. impf. dolere, često boljeti*. *Boljava me češće. J. Grupković. DARj. 534b.*

bolje, *adv. Rj. vidi boljna. kod riječi bolji adv. boljē, koje će biti pomiješano s adj. srednjega roda. Daničić. ARj. 544b. — 1) komparativ za dobro u prvom značenju; besser, melius: U velike (n. p. ima trešanja, gjevojka za udaju, voće cvjeta, t. j. u *ujobolje*). Posl. 326. A ni oni, što su bili otišli uz Moravu, ne progju mnogo *bolje*. Miloš 95. Onda bi se i Zagrebačke narodne novine morale na *bolje* promijeniti. Slav. bibl. 1, 91. Ako ćeš tako činiti sa mnom, ubij me *bolje*. Mojs. IV., 11, 15 (es ist besser, dass . . .). Žarka ne treba miješati s Dekanom, ili *bolje* Dejanom. DM. 77. Nemojte krvi proljevati, *bolje* ga bacite u kakvu jamu. Prip. bibl. 26. — 2) Al' se oni više razdražive i na Turke *bolje* udariše. Npj. 4, 374 (= *jače*) — 3) uz *glagol* hoditi i druge *glagole* takoga značenja *bolje* je kao brže: Onda oni *hježi* gorom što *bolje* mogu. Npr. 94. Pa *hježi* natrag što *bolje* može. 123. Hajde *bolje*, Krivokapić Joko! Evo sam ti ručak pripravio. Npj. 4, 522. tako i bez *glagola* kad lko koga zore: *geschwind, lauf! propera: Bolje*, sestro, ako Boga znađeš. Rj. A *bolji k mene*, moja vjerna ljubio! ne bi li mi zmiju izvadila. Npj. 1, 200. Viče paša iz čadora svoga: *K mene bolje*, crni kalugjeru! *k mene bolje* i čadoru mome. 3, 74. *Bolje* mi spremaj velikog ata. HNpj. 4, 257. u istom se značenju *bolje* dolaze za *adverbom* brže, da bi se pokazala još veća brzina: *Brže bolje* sjašu slugu i vojvode s konja. Rj. 429a. Carev sin odmah *brže bolje* za njom u goru. Npr. 112. On skoči pa *brže bolje* glavu zabode u snijeg. Posl. 16. *Brže bolje* dozovu seoskoga drvodjelju. Danica 2, 135. isp. brže.*

boljenje, *n. verbal. od boljeti: stanje koje biva kad što koga boli: das Schmerzen, 70 dolere: Boljenje glave. Bella. Život jest obasrt od boljenja. M. Radnić. DARj. 534b.*

boljeti, *bolī, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-boljeti, iz-, o-, po-(se), pre-, pro-, raz-(se), u-, za-, isporazboljevati se, poizrazboljevati se. v. impf. slož. po-boljevati, pre-, razboljati, frequent. boljavati. — 1) schmerzen, doleo. Rj. boli što koga, od čega, za kim ili za čim, s koga ili sa čega: Oda šta glava boli. Rj. 87a. Na Gjurgedan ne valja spavati (da ne boli glava). 151a. Ozlobio sam se, t. j. tjera me na polje (boli me trbuh). 451b. Srdobona šteta, t. j. tako velika da srce boli za njom. 708a. Ne boli ga srce za njim, jer ih nije jedna mati rodila. Posl. 195. Ne boli ga što je lud. (ne osjeća da je lud). 195. Od znana zelja glava ne*

boli. 233. Sve zlo s tobom! (. . . da više nijedan *zub ne bi boljelo*). 280. *Za onom me boli glava*, majko . . . za onom me srce boli, majko. Npj. 1, 239. Vita jelo, mene boli glava. Bolan Jovo, ne boli te s mene, već te boli s triju djevojaka. 1, 271. Pa šta ću činiti, ako me posle, kad otreznim, opet *glava uzboli*? Danica 5, 94. — 2) (u Dalm.) boli me, t. j. bolean sam, boljelo me i t. d. *krank sein, acgroto*. Rj. *vidi* bolovati, bortati.

boljetica, f. rana kakva na tijelu koja sama od sebe izizje, *die Wunde, vulnus*. Rj. *vidi* bolećica. — *Zaraviti* (travama ili bujanjem) kakvu *boljeticu* da ne ide u napredak, nego da udari natrag. Rj. 165b. Kad lijevom rukom baje oko kake *boljetice*. Posl. 169. Kad se ko potuži da mu se kaka *boljetica* gje *popela*. 186. Kad se ko tuži da mu je *od male kake boljetice* zlo. 218. Neka sveštenik *vidi boljeticu* na koži tijela njegova. Mojs. 11. 13, 3. *od osnove koju je u bolja*. Osn. 318.

bolji, adj. *besser, melior*. Rj. *komp.* za dobar; *superl.* najbolji. *adv.* bolje. *značenje* *vidi* kod dobar. — Iz svega je Spuža nogu iznio. 1. j. *bolji je od seivu Spužanu*. Rj. 423b. Sve *bolji od boljega*. Npr. 68. A to *kuća* velika, ne može *bolja* biti. 87. *Bolje je, da ja ovo nosim sam*, a on neka gleda kako će izići iz jame. 170. *Bolje (bi bilo) da sam rodila kmpko pregje* (nego njega). Posl. 22. *Bolje je biti i izbjevni nego posve ubjevni*. *Bolje je i začu i zdravo doma doći*. 23. Ne kaže baba kako je snila, već *kako je po nju bolje*. 200. Što je veće, to je *bolje za te*. Npj. 2, 535. Po izboru *bolji od boljega*. 1, 206. *Bolje joj je bijelo lice* nego hartija. Here. 214 (*kao da je bolje bijelo mjesto* bjelje). Može biti da *bi najbolji* i najpriličnije *bilo*, da se one (nar. pjesme) postave za temelj i ugled učene naše poezije. (Opit XXIII. Ali se izberu sve najprikladniji i *najbolji*. Sovj. 39. *Bolje nam je* svima izginuti, nego se Tureima u ruke predati. 68. Da ne bi nedostalo i nama i vama, *bolje je* iđite k trgovcima i kupite sebi. Mat. 25, 9. *Bolje je za vas da ja idem*. Jov. 16, 7. Ako ne budem našao, *bolji od mene* . . . zaista će naći. Kad 1, 117. *isp. primjere* kod dobar.

boljinak, boljinka, m. *die Besserung, melior rerum conditio*. Rj. *bolje stanje*. *isp.* blagostojanje. — *za nast.* *isp.* bolinak.

boljma, *besser, melius*. Rj. *adv.* *vidi* bolje. — Pčele onda *boljma* prionu raditi. F. Gjorgjević. Vičite *boljma*, spava more bit, vaš bog. E. Pavić. Poslušajte *boljma*. Gj. Rapić. DARj. 547a. *za nast.* *isp.* fišma, mājma, večma, veoma (velma).

bome, *vidi* bogme: Ne ću, *bome*, moja mila majko. Rj. *vidi* kod Bog II. 3.

bondža, f. (u Bačkoj). — 1) *vidi* hrt: kao *boudža*, kaže se slaboj ženi. Rj. — 2) mršava krava, *magere Kuh, vacca macra*. Rj. *isp.* zbondžati se (izmršaviti).

bonik, m. *vidi* bolesnik. Rj. *vidi* i bolnik. — *Bonici* se pitaju (a zdravlina se daje). Gledaj: Bolesni se ljudi pitaju. Posl. 28. bol-nik, boo-nik, bōnik.

bor, bōra, m. (pl. bōrovi) Rj. *loc.* bōru, pl. i bōri, bōra. DARj. 548a. — 1) *die Föhre (Kiefer), pinus sylvestris Linn.* Rj. *vidi* bōra, borika, luć. 2. — Osta ka Čuprija na Višegradu. (. . . dogje u jedan put voda i ponese klade i čitave jele i *borore* te je [čuprij] pokvari i odnese . . .). Posl. 241. Iz Omera *zelen bor* nikao, iz Merime zelena borika; borika se oko *boru* vila, kano svila oko kite snilja. Npj. 1, 259. — 2) u zaklinjanju govori se mjesto *Bog: boru mi*. Ne mari, sinko, *za boru!* Tebi *boru*, dite Nikolica! O *boru ti* dragi gospodar! Rj. Sestro moja *boru ti* jedno! Here. 111. Okle knjiga, da je *bor ubio*! HNpj. 2, 106. — *vidi* Bog II. 3.

bōra, f. — 1) *die Falte, pleu*. Rj. *što se nabere n. p. nu košulje*. *vidi* nabor, sabor 3. — 2) *die Runzel*,

ruqa Rj. *što se nabere, naruče na koži, na licu, ridi mrežotina, muska, mrština, grošpa 2, braska, fraska, vraska*. — *isp.* namežurati se, smežurati se.

bōra, f. u pjesmi mjesto bor: Pade momče za *boru* zeleuu. Rj. *vidi* i borika.

bōra, *kaže se u molitvi od more: Mora bōra!* ne prelazi prek' ovoga b'jela dvora. Rj. 367b.

bōrač, bōra, m. *kuji se bōri. akc. od Daničeva*, ARj. 549a. — Duhovni *borac* treba da je naoružan riječju Božjom. DP. 14. *Borci* u krv svi ležahu, koji slavno tu padoše. Šćep. mal. 98.

Bōrač, Bōra, m. zidine od staroga grada u nahiji Kragujevačkoj u Gruži. Rj. — *takva imena kod Birač*.

Bōrak, Bōrka, m. planina blizu Omisa. cf. Visuć. Rj. — Iznegju Visuća i *Borka* planina je Dinara. Rj. 64a.

bōran, bōrna, adj. *što ima bōre, što je puno bōra: Bōrna sūkija, faltenreich, plicarum plenus, cf. saborit: Ko ti reza bōrnu sūkiju?* Rj. 37b.

borānija, f. *die noch grünen Fisoleten, phaseoli virides, immaturi*. Rj. *boranija**. Rj. *gruh, pasulj jošte zelen, nezreo: Grah rogačić, t. j. grah (pasulj) zelen u mahunama. cf. boranija*. Rj. 652a.

Bōranja, f. planina u Račjevinu u Srbiji. Rj. — *taka imena* Bukanja, Dobranja, Zrmanja.

boraviste, n. *domicilium, habitatio*. Stullj. *mjesto gdje tko boravi*. — Neg u paklu *boraviste* nagje. HNpj. 1, 39. *riječi s takim nast. kod daniste*.

boraviti, vīm, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* po-boraviti, pre-, za-, po-za-boraviti; po-zaboravljati. v. *impf. slož.* po-boravljati, za-boravljati. — 1) *neprelazno, leben, ago, dego: kako boraviš? gdje boraviš sad?* Rj. Ko me sluša, *boravice bezbrižno*. Prič. 1, 33. u DPost. 77: Ne zna što je dobro tko *zlijem nije boravio*. — *prijedlog s (sa) stio se u gororu pa i u pisivanju sa riječju zlijem, pak bi trebalo čitati: s zlijem, sa zlijem. isp. DPost. VII. vidu živjeti, stajati, prebivati*. — 2) *prelazno — a) objekat je san, sanak, pak san, sanak boraviti znači što i spavati. u Rj.: (st.) sanak boraviti. schlafen, dormio: I pod jelom sanak boravio. Leže junak sanak boraviti. Rj. — Bez gjevojkje san boravit' ne ću. Npj. 1, 486. — b) objekat nojca: Pa su onje nojcu boraviti. Npj. 2, 33. nojcu boraviti: noćivati*.

boravljenje, n. — 1) *das Leben, sich Befinden, vita*. Rj. *verbal.* od boraviti 1: Može biti izrečeno različnijem načinom i mjesto ili vrijeme *boravljenju*. Daničić, ARj. 550b. *Tvoje boravljenje u Dubročniku*. Pom. 43. — 2) *das Schlafen, somnus*. Rj. *verbal.* od boraviti 2: *radnja kojom tko boravi san, sanak, nojcu*.

bōražje, n. bōražina (u prim.) (ital. borago) *Frühlingsgemüse, olus verum, cf. pakoleč*. Rj. *sveko proljetno zelje što se jede. vidu i* lisičina 2. *dem.* bōražinica. Rj.

bōražinica, f. *dem.* od bōražina. Rj.

borba, f. *der Streit, pugna, certamen*; Mnoge dobi u borbi megdane. Rj. *postanjem od boriti se. isp.* borenje, prijetog, prijetog. — Hoću dakle da vi znate *koliku borbu imam za vas*. Kol. 2, 1. *riječi s takim nast. vidu* kod berba.

Bōra, f. — 1) Dunavska otoka, koja se odvaja prema Biogradu i utječe u Tamiš. Rj. — 2) selo na desnoj strani te otoke. Rj.

bōrenje, n. *das Kämpfen, certatio*. Rj. *verbal.* od boriti se, *koje vidu. isp.* borba. — Da odahne i da opoćime od umora i teškog borenja. HNpj. 2, 178. Budući u borenju moljaše se boje. Luk. 22, 44.

bōrija,* f. truba, trublja, *Trompete, tuba, buccina*. Daničić, ARj. 552b. u Rj. bōrije, bōrija, f. pl. (st.) *cin musik. Instrument: Udariše zile i bōrije*. Rj. 37b. Ustavite zile i bōrije. Stade jeka zila i bōrija. Rj. 209b. Zile miću a bōrije riću. HNpj. 4, 142. *isp.* bolozan.

bōrik, borika, m. *Kieferwald, pinctum*. Rj. *borovu šumu. isp.* borje. *za nast.* *isp.* aptik.

bōrika, *f.* *vidi* bor. Rj. *vidi* i bora, luč. 2. — Iz Omera zelen bor nikao, iz Merime zelena borika; *borika* se oko bora vila kano svila oko kite smilja. Npj. 1, 259, riječi s takim nast. kod aptika.

Bōrika, *f.* ime žensko. Rj. — imenu ženska od *olja vidi* kod Višnja.

Bōrilo, *m.* ime muško. *hyp.* od Borisav. Rad 26, 55. — *takva hyp. kod* Drailo, prezime po ocu Borilu; Vuk Borilović. Npj. 5, 531.

bōriina, *f.* *tuda, luč* od borovine. M. Gjurović. DARj. 553a.

Bōrisav, *m.* ime muško. Korijeni 140. Bori-s(lav), *takva imenu vidi* kod Berisav. *hyp.* Borilo, Boriša, Borko, Boro, Boroje.

Bōriša, *m.* ime muško. *hyp.* od Borisav, *takva hyp. vidi* kod Dabiša. — Ču P Boriša mene kapetane. Npj. 5, 358.

bōriti se, *rīm* se, *v. r. impf.* Rj. *v. pf. slož.* poboriti se. — 1) *kampfin, verture*. Rj. *Bori se* kao ala s berićetom. Posl. 28. Rijeka se s morem bori. DPosl. 107. *S tujem topobana on se borio* za cijelo vrijeme svojega vladanja. Sovj. 12. *Mi se sami ne možemo boriti s varstvom* Turskijem. 23. — 2) *Bori se s dušom, er liegt im Taleskampfe, agonizat*: To govori, a s dušom se bori. Rj. *bori se s dušom, tko je na umoru*.

bōrje, *n.* (coll.) *Kieferwald, pinetum*. Rj. *mnogstvo borova, jedinica bor. isp. borič.* — Popovi su dvori *bōrjem* ogragjeni, *bōrjem* i *javorjem*. Npj. 1, 101. *Jako bōrje* po vodi stamulo. 1, 418.

Bōrko, *m. hyp.* od Borisav, *takva hyp. vidi* kod Boško, *po ocu* Borku *prezime* Borković, *ake, može biti u rov.* Borkoviću, *a tako i u ostalim oblicima*. Daničić, ARj. 555a. Borkoviću, (*roc. od* Borković) cf. Pirgitanče. Rj.

bōrme, *vidi* bogme: Hoću, *borne*, Eško Meho! Rj. *vidi* bor 2.

Bōro, *m.* ime muško, *gen.* Bōra, *var.* Bōro. *hyp.* od Borisav, *takva hyp. kod* Dobro. — Drugu šilje *Boru* kapetanu. Npj. 5, 270. Megju njima *Boro* kapetane. 5, 278. O Miliču *Boro* kapetane. 5, 319.

Bōrogovo, *n.* planina u Bosni: I Papraću blizu B ragora. Rj. — Pod planinom *Borogovom*. Straž. 1886, 1150.

Bōroje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Borisav, *takva hyp. kod* Blagoje. — Udri svaki na druga svojega: *kum Bor je* nek ide na kuma. Npj. 3, 27.

bōrov, *adj.* *Föhren-, pinus, e pino silvestri*: Oj na brdu na bororu bor se zeleni. Rj. *što pripada boru, za nast. ov vidi* aptov. — Prosjoh goru . . . kada dogjoh u četvrtu borovu. Npj. 1, 332. Trn mu pod rep (i borova šešarka). Posl. 321.

bōrovica, **borovnica**, *f.* *Wachholder, juniperus communis* Linn. Rj. *coccinum myrtillylus* L. Rj.³ *esp.* venja, kleka, smreka. — Urodile *borovnice* prema Praci u vrtači. Rj. 77a.

bōrovič, *m.* (u Slav.) nekake vrlo sitne bmdvice, *Art kleiner Kürbisse, cucurbita* genus. Rj. *vidi* dinjica 3, naranča 2.

bōrovina, *f.* *Kieferholz, lignum pini silvestris*. Rj. *borovo drvo*.

Borovnik, Borovnik, *m.* vrh nasred Lukavice. Rj.

borovnjak, borovnjaka, *m.* *pliva tako nazvanu po borovcu kajum se brani*. DARj. 612a. *vidi* bravenjak, branjug, smrekar, venjar. *ake.* DARj. 556b.

bōrtanjje, *n.* *vidi* bolovanje. Rj.

bōrtati, *tām, e. impf.* (u Bačkoj) *vidi* bolovati. Rj. *di e* boljeti 2.

bos, **bōsa**, *adj.* *barfuss, nudipes*: Bos kao pas. Posl. 280. Rj. *neohaven*: Bosonog, u jednu nogu obiven a u drugu bos. Rj. 38a. Obositi, *postati* bos. Rj. 433a. Oš romaši da već nije imao ni opanaka nego isto bos. Npr. 72. Vidoči ga gola i bosu odmah mu da jedne opanke i novca. 72. Jeste bosu u papučje žute. Npj. 1, 389 (*ovo znači, da su joj na golijem*

nogama, bez hječava, papučje). i o nepotkovanu konju *kače se da je bos*: Brate Pavle, konja poželio! koga goniš bosa priko gore. Npj. 1, 580.

Bōsa, *f.* Bosna, ime žensko. Daničić, ARj. 559b. *hyp.* od Bosiljka.

Bōsānac, **Bōsāna**, *m.*: Jer *Bosanci* Turci mladijahu. Rj. *čovjek iz Bosne, vidi* Bosanlija, Bošnjak, Bošnjanim.

Bōsānka, *f.* — 1) Rj. *ženska iz Bosne, vidi* Bošnjakinja, Bošnjakuša. — 2) brdo više Dubrovnika. Rj.

bōsānka, *f.* — 1) t. j. čutura, *Art čutura, vasis cinaru* genus. Bosanka čutura nije plosnata kao ploska, nego je okrugla i duguljasta. Rj. *čutura kakova se pravi u Bosni*. — 2) motika, *kaka se u Bosni kuje, na tri ugla kao zidarska lopatica*. DARj. 557b. — 3) njeka kruška, *jamačno iz Bosne presagjena*. DARj. 557b. i *sud se jošte govori u Hrv.*

Bōsānlija,* *m.* Rj. *vidi* Bosanac, *od kojega je i postalo promijenješi završetak na* Turski, *vidi* i Bošnjak, Bošnjanim. — Da ne udre Turci *Bosanjke*, Rj.

Bōsānskī, *adj.* *bosnisch, bosniens*. Rj. *što pripada Bosni*: Zlo Vam bilo, dvije tice vrane, malo P vi je *Bosanski* planina? Npj. 1, 312. *adv.*: S Bošnjani *bosanski* govorit! DPosl. 108.

bōsilak, **bōsioka**, *m.* *vidi* bosiljak, i *syn.* *ondje, danus u narodnijem pjesmama u padžu svukom osim nom. i akus.*; *kad treba um, ili akus., onda se uzima bosiljak; ali se udazi gdje gdje i kvaran* biosiok. Daničić ARj. 558a. — *Struk biosioka* mnogo lijep i preko mjere mirisan. Npr. 258. Prometnu se ona u *bosiok*. 260. *Ja mu dadoh kitu biosioka*. Npj. 1, 285. U bostanju tri sole sadlje . . . drugu sofu sitna biosioka. 1, 397. Na prozor joj *stručak biosioka* . . . Blago tebe, *stručje biosioka!* 1, 137. Ne umiju dvoru puta naći od mirisa *rana biosioka*. Kov. 59.

bōsilica, *f.* pogača koju kuvaju i katolici po Zagorju i Primorju na mlato ljeto. M. Pavlinović, *vidi* siljica, s kajum je i *postanja istoga*. DARj. 558a.

bōsiljak, **bōsiljka**, *n.* *Basilicakraut, ocimum basilicum* Linn. Rj. *vidi* bosilak, bosilje. — Konjski *bosiljak*. Rj. 289b. Miriše mu duša kao ran *bosiljak*. Npj. 1, 106. *Struk bosiljka* zimi zelena. 1, 293. Da zaliva rano cvече, rano cvече, *bel bosiljak*, *bel bosiljak*, žut karafil. 1, 330 (*bijel po cvijetu*). Al' ne mogu do njih doći od mirisa *struk-bosiljka*. 1, 363. *kao što je bosilak, bosiljak, bosilje postalo od* Grč. *βασίλικόν, tako i riječi* feshigen, feshigjan, feshigen, mesligjen, mislogjin, vaslegjen, veslgen, *koje vidi*.

bōsilje, *n.* *vidi* bosiljak: To je smilje i *bosilje*. Rj. i *syn.* *kod* bosiljak. — *Baj-bosilje*, može biti samo u pjesmi *njesto rano bosilje*: Ma se snaha obziraje na sestriro *raj-bosilje*. Rj. 635b. Čitluk-sahibijje su i u Srbiji narodu bile gore i teže . . . ali su one opet prema Bosanskiem čitluk-sahibijama bile *smilje i bosilje*. Rj. 827a. Ova je žena gojila ovi *struk bosilje*. Npr. 258. *Kovilje i rano bosilje!* Što si zeleno tako poleglo? Npj. 1, 10. Po polju je *bosilje* sijala. 1, 39. Ovoga su sprezanja *glagoli* tako različni . . . ali prema *glagolima* Grčkim i Latinskim sve je ovo još *smilje i bosilje*. Rj.¹ LIV. (*ovo je smilje i bosilje, t. j. oro je prema drugome zlu ništa, isp.* Smilje i kovilje. Posl. 290).

Bōsiljka, *f.* ime žensko. Rj. — Idi tamo, *Bosiljka djevujko*, idi sjedi, gdje si i sjedila. Npj. 1, 158. *za nast. isp.* Drenka. *hyp.* Bosa, Bosna 3. *imenu ženska od bilja vidi* kod Višnja.

bōsiljkov, *adj.* n. p. kita, *Basilikum-, basilici*. Rj. *što pripada bosiljku, za nast. ov vidi* aptov. — Oj oraču, mlad oraču! ko ti dade mlade voke . . . i *palice* šimširove, i *zavornje bosiljkove?* Npj. 1, 161. Nad njim maše *granom bosiljkovom*, svome bratu čini lepa hlada. 2, 162.

bōsiok, *m.* Rj. *vidi* bosilak.

Bōsna, *f.* — 1) Rj. *roda* Bosna: Vino piju Novak i Radivoj, a *kod Bosne* kod vode studene. Npj. 3, 1.

— 2) zemlja Bosna: Te je šalje na Bosnu ponosna, I čestitu Bosnu polaziti. Od čestite Bosne kamenite. Rj. Tako ona . . . bježeći nekako joj spade papuče s desne noge, i ona ne imajući kad tražiti je pobjegne bosonoga. Npr. 129. — ali ima primjeru, u kojima je bosonog što i bos; Ona gledaše više puta s prozora iz dvora dječurliju, koja bosonoga, izdrpana i neumivena omula trčahu. Priprava 37. tako će biti i u ovom primjeru: U košulji bosonoga prejačahu preko polja. Npj. 1, 191. bosonog, tako slož. riječi bjelonog, brzonog, četvoronog, krivonog, putonog, stonoga.

bosota, f. Daničić, ARj. 560a. *vidi* bosoa, bosotinja. — za nast. isp. čistota.

bosotinja, f. *Borfussigkeit, pedum nuditas*. Rj. stanje koje biva, kad je tko bos. *vidi* bosoa, bosota. — riječi s takim nast. golotinja, bromotinja, bropotinja, samotinja, sirotinja, slabotinja, skopotinja, strahotinja, suhotinja.

bostan,* m. Rj. *vidi* trap 2. — 1) *Melonengarten, hortus pepionum*. Rj. vrt za dinje i lubenice. — 2) *Melonem selbst, pepones et anguriae*. Njg.: Kako radi, obrače zelu bostan, t. j. propušće. Rj. dinje i lubenice što rastu u bostanu 1. *vidi* vriježa (vreža) 2. — Obrati zelen bostan (zlo proći). Posl. 230. — 3) (u Crnu.) *vidi* vrt. Rj. *vidi* i bostanj, i bašča 1, i syn. ondje, dem. bostanić. — U nekakvome bostanu punam cvijeća. Npr. 29. *Dičo se . . . i kitio* slavom i ponosom kao gora Gijurgjevdanom a bostan ružom i basiljem. Here. 352.

bostanić, m. dem. od bostan 3. Rj. *vidi* baščica, gradinica.

bostandžija,* m. *der Melonengartner, hortulanus*: Bostandžiji prodavati krastavce (kazivati što onome koji ono bolje zna. Posl. 28). Rj. *rtur, koji sije dinje i lubenice i krastavce*. — Bostan radi bostandžija Mujo, bostan radi, Bogu se moljaše: daj mi Bože, da mi bostan rodi. Here. 17.

bostanište, n. *Ort, wo ein Melonengarten gewesen, locus ubi olim pepones satī crunt*. Rj. mjesto gdje je bio posijan bostan (2). *vidi* lubeničiste. — riječi s takim nast. kod duvaniste.

bostanov, adj. n. p. sjeme, *Melonem, pepionum*. Rj. što pripada bostanu 2, dinjama i lubenicama. — za nast. ov *vidi* aptov.

bostanj, m. (u prim.) *vidi* bostan 3. Gjevojke su bostanju posadile. U bostanju da pospe cvijeće. Rj. *vidi* i bašča 1, i syn. ondje.

bōsti, bōdēm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. do-bōsti, iz-, na-, nad-, o-, po-, pod-, pri-, pro-, u-, za-, z-bōsti; v. *impf.* slož. iz-badati, na-, nad-, po-, pod-, pri-, za-, v. *pf.* ispribadati, isprobadati; v. *pf.* prosti bōstati, bōdnuti; v. *impf.* dem. bācati, bōcati. I. *pregj.* bōdoh. II. *pregj.* bōdijāh (i bōdāh). *prilog sad.* bōdūci. *prilog pregj.* bōdāvsi, bōdāv. I. *pridjev hō* (mjesto bōo), bōla, bōlo. II. bōden, bōdēna. — 1) *stechen, pango*. Rj. — Drača, 2) u trnja ono što bode. Rj. 138a. *Trnje bode* a koprive žare. Rj. 155a. *Mrtva,*

kaže se i za koprivu kad uvene, pa *na bode*. Rj. 372b. Guja peca trn, a trn *bode* guju. Rj. 808b. I. *tugjoj zemlji krava rozići bode vola*. D'osl. 113 (rozina). *Bodu me*, majko, *djedove kosti*. Npj. 1, 297. *vidi* žavati. — 2) *sa se, reciproc.* — a) bode se krava, *sie ist stossig, cornu petit*. Rj. *kaže se za goreće koje bode*. isp. bodač 1, *isp.* i grepsti se II 3; i klati se II 1. — b) bodu se volovi, *stossit ceter den alteru, cornibus se invicem petunt*. Rj. *bodu jedan drugoga*. — Sačuvao te Bog s rogatijem se bosti i s čelavijem se čupati. Posl. 275. Teško je šutu s rogatim bosti se. 314. Stali se (Srbi) sa njima (s Turcima) biti . . . i bosti se nožerima. Miloš 108.

Bōsut, m. — 1) voda u Srijemu (utječe u Savu niže Rače). Rj. — 2) selo na utoku te vode u Savu. Rj.

bōs*, prazno, *leer, vacuus (im Ringspiel)*. Rj. (Kad se igraju prstena) . . . mjesto ambara može se kazati bōš (t. j. prazno). Rj. 617b. *riječ se ne mijenja po padežima*. *isp.* boškati, bošnuti.

bōsarija,* f. *vidi* isječak. Rj. — Isječak, od pečena brava ono između butora i rebara. Rj. 233a. U pečena brava cijela lubina zove se bōsarija. Rj. 331b. Daničić. ARj. 561b. *kaže, da je riječ postala od Turskih riječi boš, prazan, i ara, sredina*. *isp.* lubina.

bōšča,* f. — 1) *Wickeluch, involucrum*. Rj. ono a što se što uvija, zamotaru: Treća nosi u boči gjujsije . . . a četvrta u boči haljine. Here. 15. (bošči po zlu gororu ili pisanju mjesto bošči). *isp.* jašmak-bošča kod jašmak (ženška puzcača). — 2) *Schürze der Frauen (Fürtuch), praevinctorium*; opružina je od same vunene pregje različenih boja, a bošča je od platna pa u tkanju išarana vunenom ili pamučnom pregjom. Rj. *syn. vidī* kod kecelja. — 3) *der feinsten türkische Tabak, nicotianae genus optimum*. Rj. najbolji duhan Turski.

boščaluk,* m. *ein Geschenk von Heud, Hosen, Strümpfen, damum unictus*: A gjevojka sedam boščaluka, nit su tkani niti su pređeni, ni u sitno brlo uvogjeni, već od čista zlata saljevani. Rj. *vidi* bokčaluk, košulja, gaće, bječve i što god od odijela što se daje na dar. bošča-luk od bošča, koje *vidi*. Sve svatove redom darivao, kod jaglukom, *koga boščalukom*. Npj. 2, 517. Dala im je bjele boščaluke, 2, 521. Pa stadoše . . . svate darivati: junacima tanke boščaluke, 5, 552.

boščkanje, n. Rj. *verbal.* od boškati. radnja kajom tko boška.

boškati, škām, v. *impf.* Rj. *govoriti boš u igranju prstena*. v. *pf.* bošnuti. — Kad ovaj što traži, sajtjera na dvije kape boškajući, onda su obje njebove; ako li nadje prsten boškajući, onda . . . Rj. 617b. *sa se, pass.*: Kad se boška, onda se dižu one kape. Rj. 617b.

boški, adj. (u Bačkoj) ljudski, lijepo, kao što *Boy miluje, Gott gefällig, ut Deo placet*. Rj. *osnova* a Bog. *isp.* božanski.

Boško, m. ime muško. Rj. — Pred njima je Boško Jugoviću. Npj. 2, 289. A na ruke Boška kapetana, 5, 272. Boško (osn. u Božo). Osn. 293. *imena s takim nast.* Branko, Cvjetko, Draško, Gjurko, Ivko, Janko, Jerko, Mirko, Noyko, Pavko, Ratko, Slavko, Tripko, Vitko, Zdravko, Žarko i t. d.

bošnuti, šnēm, v. *pf.* Rj. *reći boš u igranju prstena*. v. *impf.* boškati.

Bošnjaciina, f. *augm.* od Bošnjak. — Što budališ, jedna Bošnjaciina! Šćep. mal. 82. *isp.* Grcina, Hrvatina, Mladžarina, Njemčina, Vlašina i t. d.

Bošnjacki, adj. *der Bosnier, Bosnorum*. Rj. što pripada Bošnjacima ili Bošnjaku kojemu god.

Bošnjak, Bošnjaka, m. *der Bosnier, Bosnus homo*. Rj. *čovjek iz Bosne, vidī* Bosanec, Bosanlija, Bošnjanin. *hyp.* Bošujo. *augm.* Bošnjaciina. — Vojsku kupi care Otmanine . . . i Bošnjake na glasu junake. Npj. 3, 45.

Bošnjâkinja, Bošnjâkuša, f. *vidi* Bosanka 1. Rj. *čenska glava iz Bosne, za nast. u Bošnjakuša isp. ajziruša.*

Bošnjaniin, m. Rj. *čorjek iz Bosne, vidi* Bošnjak, i *syn. ond. c. hyp.* Bošujo. — Janko gleda Relju *Bošnjaniina*. Rj. 1 *Bošnjani* bosanski govorič. DPost. 108.

Bošujo, m. hyp. od Bošnjak. Rj. *takva hyp.* Čigo, Cimo, Hero, Hrvo, Srbo.

bôta, f.: bôtica, mala bôta (bolta). Daničić, DPost. X. *vidi* bolta.

botanički, adj. što pripada botanici (ili botanicima).
botanika, f. — O njemu (o bilju) uči *botanika*. Priprava 5.

botanik, m. *Botanikar, herbarius.* — *Botanik srpski.* Vid. d. 1862, 36.

bôtica, f. dem. od bota, mali svod, *vidi* boltica. Kreat je špotica, k'o Pustijerna bôtica. DPost. 50. (*špotica posaltica, od Njem. Spott, spotten*). *bôtica*, mala bota (bolta), svod, i u Stulića, X.

bôtulja, f. (u prim.) *vidi* bôca. Rj. i *syn. ondje.* od *Franc. bouteille.*

bôtur, m. Iskat' koljenac u *boturu*. DPost. 33. Štapat' se štapom od *boturu*. 121. Bogišić mi pisa da je to *rogoz* ili druga trava nalik na *rogoz. X. scirpus palustris L.* *ake, od Daničića.* ARJ. 564a.

bôzhole,* bôzholice, adv. n. p. ima, *ričl. aberflüssig, multum, abunde, cf. bolbolice, dosta, izobila.* Rj. — *Daničić, ARJ. 561b, kaže, da je od Turskoga bol, mnogo i bos, koje ne znači ništa nego samo pokrepljuju značenje druge riječi.*

Boža, m. (ist.) cidi Božo. Rj. *roc.* Bôžo. — *Majka Božu jutro veče kara: Sine Božo, živ ne bio majci!* Npj. 1, 399.

Božana, f. ime žensko. Rj. *ženska imena s takim nast. vidi kod* Andrijana. — *isp.* Božica.

božanski, apj. gottlich, divinus. — *Božansko zdanje, ljudsko stvorenje, zmija osedlana, (odgonetljaj: most).* Nar. zag. DARJ. 565b. Bôški, *isp. božanski,* su čim je jednoga postanja. Daničić, ARJ. 562a. *vidi* i božanstven.

božanstven, adj. što pripada božanstvu, *gottlich, divinus, diuus.* Samo nekolicinja znadu ovo *božanstveno mjesto.* Priprava 136. Budući da su nam sve *Božanstvene* (Bôžo) sile njegove, koje trebaju k životu i pobožnosti, darovane. Petr. II. 1, 3. Najposlije *božanstveni* Zlatoust... završuje ovaj red pobožnijih bogomoljaca. DP. 213. *vidi* božanski. *isp.* boški.

božanstvenost, božanstvenosti, f. divinitas. DARJ. 566b. *osobina onoga što je božanstveno, die Göttlichkeit.* — *Zlobnost koja se protivi božanstvenosti.* A. Kosta. DARJ. 566b.

božanstvo, n. die Gottheit, divinitas: ima li u toj knjizi stogod od božanstva? Rj. *Lat. deitas, Grč. θεότητα.* — Moglo se poznati i vidjeti na stvorenjima, i njegova (Božja) vječna sila i božanstvo. Rim. 1, 20. Blagoslovi trojkom *ridjetom božanstva.* DP. 21. Tako živo opisuje božanstvo *Hristova,* 166. Za znak da je zaručena (prečista djevojka) božanstven. 317. božanstvo (osn. u boju). Osn. 211. *tako postale riječi vidi kod* bezbožanstvo.

božanja, f. (u Dubr.) mahuna od boba (a od graha zove se mahuna), die Bohwenschole, silijpa fabacea. Rj. *riječ tuja preko Ital. fagiuolo od iste riječi od koje je i pasulj.* Osn. 191.

Boži, adj. što pripada Božu, Gottes-, Dei, postalo od Božji *opadajući j izu ž, kao što bira i u drugom ripčama.* — Poznato je iz naših narodnijeh pjesana da se po južnijem krajevima naroda našega poslije ž, é i š izostavlja j pred samoglasnijem slovom, n. p. *oruče, m. oružje, Boža ti vjera (m. Božja), naručje (m. naručje).* Rj. — *A ovo ti Božu vjerni dajem.* Npj. 5, 156. U n. li. *care, bože opadnuće!* 5, 189. *vidi* Božij, Božji: *dalje se takva adj. ne napominju napose.*

Božica, f. ime žensko. Rj. — *postavjen dem. od*

ženskoga imena Boža, koje samo nije u običaju za žensko čeljad, a od kojega je i Božana. Daničić, ARJ. 567b.

božica, f. boginja, Göttin, dea: Bôginja, dea, božica. Daničić, ARJ. 186b. *ake, od* DARJ. 567b.

božičin, adj. deae. DARJ. 567b. *što pripada božici.*

Bôžic, m. (dem. od Bog). *Weihnachten, festum nativitatis Christi.* Rj. *piše se i božic, blag dan rođenja Hristova.* — U oči Božicu... Na Božic se obično ruča s vreo... Prvi dan Božicu niko nikome ne ide u kuću... O Božicu se objesti i pobjlivati nije nikakove sramote... Na nekim mjestima sjaču na Božic, t. j. domaćin rano u jutru viče: Sjaj Bože i Božicu našemu ili našoj... U Bačkoj momčad posjedaju na konje pa po polju vijaju Božicu... U Boci mnogi ljudi pred Božic načine slannicu. Rj. *Mali Božic,* Rj. 313b (osmi dan po Božicu, kad se svetkuje obrezanje Hristovo i počinje se novo ljeto). Znajući da ima (pravu) Božic i mali Božic, lako razumijemo rečenicu: *Među božičim stat' u Gružu a među gospojam u gradu.* DPost. 60. Ne boje se, doći će i nama Božic jedan put. Straž. 1886, 1386.

Bôžicev, adj. što pripada Božicu, Hristu, u božičnim pjesmama: *Poručila Božiceva majka; tamo ču vam poslati Božica, po Božicu tri kite cvijeca.* Herc. 336. Crkva gradi Božiceva majku, u nju stavlja veliko saborje. 312.

Božičko, m. ime muško. Rj. — Božičko (osn. u božic, *isp.* Nedjeljko). Osn. 292.

božični, adj. Rj. što pripada Božicu: Božični ražanj, Božičnu svijeca. Rj. *Pjesme božične.* Npj. 1, 117. *vidi* božičnjaj, božitnji.

božičnica, f. znači u Hrv. *upće dar kao i jabuka što znači: pu napose dar koji se daje u božicu, a takav je dar ponajviše jabuka.* *isp.* DARJ. 569a.

božičnjâk, m. što god što pripada božicu (što je božičnje) a muškoga je roda. *vidi* božinjak.

božičnjâj, adj. Božičnje gere prodava, Božičnje noći a llini dni. DPost. 9. *vidi* božični, božitnji.

božičovânje, n. das Feiern der Weihnachts, celebratio festi natalis Christi. Rj. *verbal. od* božičovati, koje *vidi.*

božičovati, bôžičujēm, v. impf. die Weihnachtsfeiertage zubringen, agere diem festum natalitiorum Christi. Rj. *procediti božic.* — *za glas o izu é, é, dž, lj, š vidi* buljubašovati, barambašovati, kiridžovati, pašovati, pijančovati, prijateljovati, samočovati, starješovati, subšovati, učiteljovati, veljovati. *nasuprot isp.* kraljevati.

Bôžidâr, m. ime muško. Rj. — Boži-dar, *isp.* Osn. 47. *isp. ime tako složeno* Mirodar.

Božij (Božiji), Bôžija, adj. što pripada Božu, nominalni je oblik Božij najstariji, ali je izišao iz običaja — *prenda se još i sada nahodi* — a mah je uzeo složeni Božiji, u kojem između ž i j ispade i, i tako postade oblik Božji, Božja, Božje, koji je sada najviše u običaju: ali se j izu ž gljeste i odbaruje. *vidi* Boži, *isp.* Osn. 82. — Kad tamo, a to u podrumu svet Božij. Npr. 50. Otac mu da sve to i opravi ga u ime Božje. 236. *Angjeo Božij,* 255. Ko izgubi sram ljudski, izgubi i strah Božij. Post. 139. U Lipisci na Božij dan. 1823. Npj. 1. LXII. Na dnu morskome ima sila božija mrtvih morskijeh životinja. Priprava 105. Božij napredak u vjeri. Tim. 1, 1, 4. Da otrčim od čorjeka Božijega... dogje k čorjeku Božijemu... kad je čovjek Božji ugleda. Car. II. 4, 22, 25. Ti bješe na svetoj gori Božijoj. Jezeq. 28.

božiti, bôžim, v. impf. (st.) koga, t. j. nazivati mu Božu ili Božju pomoću: Božio je Janković Stojane: Božja pomoć sirotice stara. Rj.

božitnjâk, m. što god što pripada božicu (što je božičnje) a muškoga je roda: *tako se pridjevno* badnjaku u narodnoj pjesmi: Da kitimo naše kuće, svete

ikone, i *badnjake božitnjake*, što nas vesele. Here. 340. *vidi* božičnjak.

božitnji, *adj.* *vidi* božičnji, božični. Rj. — Od *božitnje stame* galjekeji nose na njive . . . Galjekeji udaraju rogom od *božitnjega pećiva* vočku nerotkinju. Rj. 35a. Zato se mnogi o bijelim i *božitnjim pakladama* namažu bijelim lukom. Rj. 46b. *Božitnji post*. Danica 5, 20.

božjak, *m.* — 1) *der Bettler, mendicus*, *cf.* prosjak, bogac: Eto vama, *božjaci*. I besede *božjaci*. Pa ga dade *božjaku*. Rj. *vidi* i bogoradnik, i *syn.* *oudje*. — 2) (u Dubr.) *der Heidehohn, upupa, cf.* pupavac. Rj. *ptica, vidi* i balin kokot, i *syn.* *oudje*.

Božji, *Božja*, *adj.* *göttlich, divinus*. Rj. *što pripada Bogu, Gottes-, Dei. vidi* Boži, Božij; tožji. — *Božja plahčica*, *f.* (u Hrvatskoj) nekaka trava, Art *Pilanne*, *herbac* genus. Rj. 35b. (*vidi* božje drveć). *Božje blago*, *m.* (u zap. kraj.) *vidi* mazga, *cf.* blago 2. Rj. 35b. *Božje drveć*, *n.* *Schlafkraut*, *die Stabwurz, artemisia abrotanum* Linn. Rj. 35b (*vidi* božja plahčica, ruvić). *Božji dan*, *m.* (u naroda istočne crkve) prvi dan po božiću (prvi je dan Božić, drugi *božji dan*, a treći Stjepanjan dan), *der Tag nach Weihnachten, dies primus post natiuitatem Christi*. Rj. 35b. Nazvavši mu *Božju pomoć*. Npr. 163. *Božje lice* celivala. Npj. 1, 147. Slišio sam *Božju majku*, l. 161. Kad su *Božji zakon* savršili, devojka se sa rodom opršta. 2, 24. Iz tvojih usta u *Božje uši!* Postl. 100. Tako mi ovoga *blaga Božjega* (hljeba). 303. *U Božju* se niko ne meće. 325. Ne kudi li moju kujigu na *prardi Božjoj?* Odrb. od ruž. 3. Izjednačnjež sree svoje sa *srecem Božjim*. Jezek. 28, 2. Zato ću te baciti kao nečistotu s *gore Božje*. 28, 16. *Šin Božji*. DP. 321. *isp.* tožji (u Dalmaciji osobito kod kršćana) u zaklinjanju mjesto *Božji* (kao da se ne bi grijesilo spominjući ime *Božje*), *n. p.* po lice *tožje!* imena *li tožje!* *cf.* brod, bor. Rj. 742b.

Božo, *m.* — 1) ime muško. Rj. *gen.* Boža, *roc.* Božo, *hyp.* od Božidar ili Bogdan ili Bogosav. *vidi* Boža, Boško. — Popadaše na glavien zbornu na mehanu Popovića *Boža*. Npj. 4, 448. *Božo* Grujović. Sovj. 2, *udatle i prezime*: Sobom uze . . . ljetu zmiju *Božurić-Lazara*. Npj. 5, 114. — 2) *hyp.* od Božić, o *djetetu Isusu*: U Božića tri mile sestriće: *Božji* sestre divno razregnuje. Here. 335. Gramu sunce iza brda, veselo, veselo! Nije sunce nego *Božo*, koledo, koledo! 337.

božogrobac, *božogropeca*, *m.* kalugjer iz Jerusalima (od *Božjeg groba*), *ein Monch vom h. Grabe, monachus sancti sepulchri*. Rj. božo-grobac, *prvoj polu osn.* u Boži (Božji), *drugoju u* grob, *vidi* Jerusalimac.

božole (st.) u dodolskoj pjesmi: Udri, udri, sitna kiša, oj dodole! moj *božole!* Rj. *biće upravo dvije riječi*: *roc.* božo, *mali bog* (*vidi* Božo 2), i *uzrik* *le*, *koji dolazi i uz roc.* dodo, *razliku u akentu* (božo i božole) *tomu ne smeta*. Daničić, ARj. 573a. *isp.* Glas. 12, 181.

božur, *božúra*, *m.* *die Pionie, Giechtrose, paeonia officinalis* Linn. Rj. *biljka, vidi* božurak, brozgya, *riječ* s *takim nast.* kod bljuštur. — AP *vinograd* listao, i lozicu pustio, i pod lozom *božur cvet*. Npj. 1, 278. Kad udari cvijet u planinu, kad poraste *ruža* na *božuru*, dizahn se Prizrenske gjevojke. 3, 430. *K riječi božuru dodaje Vuk*: Ovdje *ruža* valja da znači *božuror cvijet*, kao što se i načinjen od čega mu drago na ružu nalik cvijet zove ruža.

Božur, *Božúra*, *m.* planina u Heregovini blizu Jeleća. Rj. — *ime s takim nast.* Kostur.

božurica, *božurica*, *f.* (u Grblju) prasica što se kolje na božić, *cf.* pečenica. Rj. *vidi* i pekna.

božurak, *božúrka*, *m.* *vidi* božur 1. Rj. *nast. hyp.* od božur, *ali značenjem što* i božur 1.

božurov, *adj.* *što pripada božuru*: *Božurov* cvijet. Npj. 3, 430. Brdo *Božurovo*. 4, 506. (*isp.* Božur). Gora *božurova*. Here. 199.

brábac, *brápea*, *m.* *mjesto vrábac, vrápea, u knjizi pisanoj prošlogu vijeku u Dubrovniku*: Bolje je *brábac* u ruci neg soko na prici. DPostl. 7. Zore mi pisa da nije ništa drugo nego *vrábac*, a Bogišić da se ne opominje da je ikad tako čuo nego da se u Dubrovniku govori *bravac* *m. vrábac*. X. *vidi* i vrebac.

bráboujak, *bráboujka*, *m.* *ein Kügelchen Ziegenkoth, globulus stercoris caprini*: Stara baba u *bráboujke* gata: živ' mi sinei, sve su gola govna. Rj. *zrno balege kozje ili orčje*. — Ostao kao *brabonjak* na cjedilu. (Gjekoja se ovcu ili koza pobrabonja u muzlici kad je muzu, pa kad se ndijeko procijedi, *brabonjri* ostanu na cjedilu). Postl. 242.

braboujānje, *n.* *das Misten der Züge, raprac cutatio*. Rj. *verbal.* od brabonjati. *radnja* kojom koza ili ovcu brabonja.

braboujati, *njām*, *v. impf.* *misten* (von der Ziege), *cucio* (de capra). Rj. *baljegati, kuće se ne samo za kozu nego i za ovcu, kao što se vidi iz* Postl. 242 *napomenute kod riječi* brabonjak. *v. pf.* slož. po-brabonjati se.

bráboujēnje, *n.* *duumes Gerede, sermo insulsus*. Rj. *verbal.* od brabonjčiti. *radnja* kojom tko brabonjči.

bráboujčiti, *čim*, *v. impf.* govoriti koješta, *duumes Zeug reden, ineptire*: ne brabonjči! Rj. *isp.* brabonjak. *vidi* baljegati, i *syn.* *oudje*.

bráca, *m.* *hyp.* od brat. Rj. — *Tugjeg brata bracom* zovem. Npj. 1, 144. Zdravo *bracu* poder'o čelenku. 1, 552. *vidi* bráca, braco, braće, braja, brajan, brajen, brajin, brajko, brajo, brale, brata, bratac, bratan, bratko, brato; baća.

bráca, *m.* (ist.) *vidi* braco. Rj. *roc.* bráco, *vidi* i bráca, i *syn.* *oudje*.

Brácan, *m.* ime muško. *hyp.* od Bratoslav. — I vitezu vojvodi *Bracanu*. Npj. 5, 227. Kad vitezi kujigu proučiše, serdar Spaho i *Bracan* vojvoda. 5, 235. *hyp.* s *takim nast.* *vidi* kod Cvijan.

brácin, *brácin*, *adj.* *des braca, fraterculi*. Rj. *što pripada bráci, bráci*: Držle. snašo. konja *brácinoga*. Npj. 3, 507.

bráco, *m.* (juž.) *hyp.* od brat. Rj. *gen.* bráca, *roc.* bráco: Kaduna se bratu svomu moli: aj tako te ne želila, *braco!* Npj. 3, 531. *vidi* i bráca, i *syn.* *oudje*.

Bráč, *Bráča*, *m.* *die Insel Brauca*. Rj. *otok u Dalmaciji*: Mrdulja, malo ostrvce od kamena kod Spljeta kraj *Braća*. Rj. 371a. Za Hvarom je *Bráč*. DPostl. 152.

bráč, *bráča*, *m.* *koji bere vinograd ili kukuruze, govori se u Hrv. od osn. koja je u bra-ti. isp.* klač (od klati.) tkač (od tkati). *ake.* DARj. 571b. *vidi* berač jemač, trgalač.

bráčan, *bráčna*, *adj.* od brák, *što pripada bratu, vidi* ženidben, *Ehe-, nuptialis, conjugalis*: Je li iko kad čuo, da se obrije glava udatoj ženi, koja dužnost *bráčne rjernosti* nije narušila? Danica 2, 133. Već tri godine vodi se u konsistoriji *bráčna parnica*. Mil. 231. *ake.* po DARj. 571b.

Bráčanin, *m.* Rj. *čovjek s otoka Braća*: Da su *Bráčanin* negla htjeli ovo ostrvce (Mrdulju) da priyuku kraju. Rj. 371a.

bráče, *bráča*, *f. pl.* (u Boc) *vinova komina, die Heintreber, vinuco, cf.* komina. Rj. *vidi* i breče, drop, dropina, kom, komina, mezga 2, trop, tropina.

bráče, *bráčeta*, *n.* *hyp.* od brat *vidi* bráca, i *syn.* *oudje*. — Oženi se *brajo bráče*, i rodi se golo maće. DPostl. 93. *ake.* od *Daničića*, ARj. 575a. za *brajo bráče isp.* brajen brat kod riječi brajen. *isp.* bratac.

bráčeč, *adj.* *što pripada bráču, vidi* beračev, jemačev.

bráčica, *f.* *kaju bere vinograd ili kukuruze. ake.* DARj. 575a. *vidi* beračica, jemačica.

Bráčinac, *Bráčinca*, *m.* brdo u Jadru (gotovo na megji nabije Valjevske, Šabačke i Zvorničke). Rj.

Brački, *adj.* Rj. *što pripada Braću otoku*: Bog mi

te uklonio nula zadržanih i djece Dubrovačke, bulha kotorskih i mladašti bračke. DPost. 6.

brački, *adj.* što pripada bračima ili braća kojemu *col. n. p.* plata bračka, *vidi* brački, jemački.

braća, *f.* (coll.) *dic* Brüder, fratres. Rj. *vidi* braja; bračijenci, bračinci, *dem.* braćica, jedan od braće brat. — *Pet braće* sve jedan drugog u zadnjicu barka. Rj. 16b. Onda starija braća otidu kuda su znali. Npr. 63. Ono su tvoja braća ukrala; kako su činili onako su i prošli . . . Ono su braća koja se dobro ne žive. 90. Dok kuga ne umori devet braće. Postl. 219. Trojici braća. Npj. 1, 106. Nosioci, braća nerogjena! nerogjena, kao i rogjena. 1, 251. Al' m' u tebe kažu majku presditu, braću ognjivitu. 1, 411. Veleći mi, da ne ljubim nikog tugjina, nego moju rodu braću i roditelje. 1, 126. Ona poji po putu putnike a za zdravlje deaja braće svoje. 2, 622. Onda Bjelci viknu na družinu: Sradna braća, oganj oborite. 1, 281. Braća Milušinići. Miloš 222. Ona po rodu i po jeziku braća naša zakona Furskoga. Pis. 20. Svi jezici slovenski stoje među sobom kao braća. Rad 1, 106 (Brat i sestra nikad se ne nazivaju braća; zato ne valja što nekli jata, da je sadnoro braće. [pet braće i devije sestre] dovala Herde na jug).

braćenje, *n.* verbal, od bratiti i bratiti se, koje *col.* isp. bratimljenje.

braćica, *f.* *dem.* od braća. Rj.

braćinci, braćinaca, *m. pl.* (st.) Brüder, fratres. Rj. *sing.* braćinac nije u običaju. — Ti imadeš devet milih brata, ti povedi devet braćinaca. Rj. *vidi* i brateni, bratijenci.

brada, *f.* (accus, brádu i brádu). Rj. *dem.* bradica, *augm.* bradetina, bradurina — 1) *der* Bart, barba. Ako laže, brada mu ne sneta (mlad je, može mu još podnijeti, jer je staru čokcu osobito sramota i grjechota ligati. Postl. 5). Rj. u čovjeka dlake niz obraze: Zaognući se, n. p. brada. Rj. 186b. Nadigao (ili zakleserio) kosaću (podrugljivo za: bradu). 267b. Keser (u šalji) brada, 268b. Brada oberberiti, obrijati: da mu crna oberberiti bradu. 428a. Majko moja, oženi me mlada, dok me nije obuzela brada, obuzela brada i brkovi. 435b. Bradu ostaviti, den Bart wachsen lassen, promittere barbam. 473a (ostaviti da raste, i: pustiti bradu). Progrušada se kosa, bradu, počela sijedjeti. 605a. Svrzibrada, čovjek koji jedan put ostavi bradu, pa je opet obrije. Rj. 673a. Od zle žene brada u sake dježi. Postl. 233. Ženite ga, ne držite ga, da ga brada ne prevare. Npj. 1, 100. Kad u erkvu ide, žubori mu brada kao žuborica. 1, 106. To začuo star djedina, on obrije Bjelu bradu. 1, 295. A s'jeda mu brada do pojasa. 1, 615. 2) *das* Kinn, mentum. Rj. *dijel* glave pod donjom usnom gdje raste brada: Jedno se gotlo u drugo sijedjoj bradi pristoji. DPostl. 39. — 3) kukuruzna, *der* Bart am Kukuruz, barba zea. Rj. u bilja što rasi kao u čovjeka brada, *vidi* svila 3; Kunina, brada na trsci. Rj. 315b. — 4) s nekim mladjevinu ime bilju: Kozja brada, *der* Boksbart, tragopogon pratensis Linn. Rj. 282b. Košatina brada, srećnik 1. Rj. 296b).

bradajaga,* *m.* u pjesmi: A najpotlje bradajage Turci, što ne nosi ništa od oružja, do na ruke zlatne perjanice, a da njima begenišu glave. Rj. uga što ide a čajskom te daje darove dobrijem junacima. Rj.³ bradaj-aga?

bradanje, *n.* *des* Bekommen des Bartes (von Kukuruz.), 79 *aristas* muriri. Rj. verbal, od bradati, stanje kuje bica, kod bradu n. p. kukuruz.

bradaš, bradaša, *m.* — 1) lonac najveći od jednoga ulja, pa ima usnu kao bradu otoboljenu, *Art Topf, oltav* gaus. Rj. — 2) čovjek bradat, Daničić, ARj. 578b. — riječi s takim nast. brazdaš, brnjaš, brynaš, budlahaš, burgijaš, čeragaš, dumljaš, dupljaš, funtaš, gurbetaš, ikraš, jadaš, kartaš, lakrdijaš, megjaš,

noktaš, okas, pletkaš, rabotaš, stražaš, tamburaš, volaš i t. d. Osn. 358.

bradat, *adj.* bärtig, barbatus. Rj. što ima bradu. — Ne ču stara ni bradata, veće mlada golobrada. Npj. 1, 295. *isp.* obradati.

bradati, *dām.* *v. impf.* t. j. kukuruzi, *Bart bekommen* (von Kukuruz), spica aristatum radlo munitur, Rj. dobivati bradu, *vidi* svilati. *v. pf.* slož. u-bradati.

bradavica, *f.* Rj. *dem.* bradavica. — 1) *dic* Warze, verruca. Rj. gdje god na tijelu u četjadetu ili u četrinčeta. — 2) na sisi, *dic* Brustwarze, papilla mammae. Rj.

bradavičica, *f.* *dem.* od bradavica. Rj.

bradčtina, *f.* *augm.* od brada. Rj. takva *augm.* kod babetina.

bradića, *f.* *dem.* od brada, *Bartlein*, barbula. Rj.

bradići, *m. pl.* sama u ovoj zagonci: nagjoh tiće bradiće, viš' bradića ustoiće, viš' ustoićia nosoiće, viš' nosoićia gledoiće, viš' gledoićia čeloiće, viš' čeloićia Gojko krmke vraća (t. j. brada, usta, nos, oči, čelo i češalj u kosi).

Bradići, *m. pl.* selo u Jadru. Rj. u Srbiji.

bradovatica, *f.* (u Dubr.) *vidi* barbun. Rj. morska riba.

bradurina, *f.* *vidi* bradetina. Rj. takva *augm.* *vidi* kod baburina.

bradvá, *f.* Zimmerast, ascia. Rj. *gen. pl.* brädává. Obl. 20. oružje d'rodjeljsko kojim se teše, nalik na sjekiru, *vidi* keser, vancaga, *dem.* bradvica, *augm.* bradvetina, bradvurina. — Kad se baje od micine, bajalica na kućnome pragu prekrštajući bradom po micini govori . . . Bježi mico posjeć' ču te! . . . na pošljeku udara bradom u prag. Rj. 360b. Obradviti, otesati bradom. 133a. Ali ni svadbu ali bradvu. (daj ili kaži. . . znači: ili me obraduj ili ubij, posijeci bradom). Postl. 9. Začudio se kao da je vižio lijevu bradvu. 87. Ko o svadbi ko o bradi. (valja da je nekakav došao na svadbu pa ukrao bradvu). 151. Sve u njemu (ujestu sabora Božjih) što je rezano, razbiše sjekirama i bradvama. Ps. 74, 6.

bradvéni, *adj.* von Zimmerast, asciae. Rj. što pripada bradi.

bradvčtina, *f.* *augm.* od bradvá. Rj. takva *augm.* kod babetina. *vidi* bradvurina.

bradvica, *f.* *dem.* od bradvá. Rj.¹ 41. *okv.* od Daničića, ARj. 580b.

bradviti, *vim.* *v. impf.* mit der Art behauen, de-dolare. Rj. bradom tesati. *v. pf.* slož. o-bradviti.

bradvurina, *f.* *augm.* od bradvá. Rj. takva *augm.* kod baburina. *vidi* bradvetina.

Bräici, Bräici, *m. pl.* pleme u Austrijskome primorju više Budve, na granici Crnogorskoj. Rj. — Opravio posao kao Petronije nu Braćima. (. . . išao sam na Braćice). Postl. 240. Tri male kuezine ili opštine: Maine, Pobor i Bračić. Kov. 31. Daničić, ARj. 581b. piše Brajčić.

Bräilo, *m.* ime mliško. Rad 26, 55. u ARj. 582a. piše Daničić: Brajilo. *hyp.* od Bratoslav. takva *hyp.* kod Drailo.

brāja, *m.* (ist.) *vidi* brajo: Svi su bolesni osim kilavoga braje. (Postl. 282). Rj. *roc.* brajo. *vidi* braća, i *syn.* ondje.

Brāja, *m.* (ist.) *hyp.* od Bratoslav. DARj. 581a. *dem.* Brajica, koje *vidi*.

brajan, *m.* Bruder (vertraulich zu einem Freunde), fraterculus. Rj. *hyp.* od brat. *vidi* braća, i *syn.* ondje. kaže se prijateljski komu koji i nije brat: A sad da ti za Omera kažem, poslušaj me, moj mili brajane! Npj. 5, 137. riječi s takim nast. bršljan, bukvan, divljan, domišljan, dragan, goran, grkljan, klipjan, kovrean, kopilan, koštan, krcan, krtan, macan, mesan, mrtvan, raštan, rijžjan, smrdan, stričan, šaran, šupljan, zavzvan, zekan, zvekan, zukvan i t. d.

Bràjan, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od* Bratoslav. *takva hyp. vidi kod* Cvijan.

brájda, *f.* *pergula*, odrina u vinogradu, *vinova loza koju se pušti te raste u visinu uz odar, koji joj se za to načini. vidi* čardaklija i *syn. ondje.* — Čidi ženica nikne, kukolj mesto najde; prez ločeste trave ni moć naći *brajde*. M. Kuhačević. DARj. 581a.

bràjen, *m.* *vidi* brajan: Karanfile, *moj mili brajenc*. Rj. *vidi* i bràca, i *syn. ondje.* — Dvorba turska i pilarska vrata ni znaju kuma ni *brajena brata*. DPost. 21. *riječi s takim nast.* busen, drobljen, greben, jasen, jelen, kučen, lipen, pelen, pršljen (i pršljeni), prsten, sršljen (i stršljen), tresljen, uzljen.

Bràjica, *m.* ime muško. Rj. *dem. od* Bràja, *a oro hyp. od* Bratoslav.

Bràjici, Bràjica, *m. pl. vidi* Bràići.

Brájilo, *m.* ime muško. *vidi* Brájlo.

brájim, *adj. što pripada braji*: Čisto, kao *brajine* gaće. (Postl. 348). Rj.

brájim, *m. hyp. od* brat. *vidi* bràca, i *syn. ondje.* — Te pogubi lepu Janju steru^o ložnicu . . . susreće ga mlagjaničan Janjin *brajinc* . . . jer je njojzi mila ruža od milog brata. Npj. 1, 613. *brájim*. DARj. 582a.

brájko, *m. hyp. od* brat. Rj. *vidi* bràca, i *syn. ondje.* — Jedni viču: Jao moja majko! Drugi viču: Ne boj mi se, *brájko*! Npj. 1, 561.

brájo, *m.* Rj. *gen.* bràja. *voc.* brájo. *hyp. od* brat. *vidi* bràca, i *syn. ondje.* — **1)** *vidi* brajan. Rj. — Oženi se *brájo braće*, i rodi se golo maće. DPost. 93. (za brájo braće *isp.* brajen brat *kod riječi* brajen). Stavi *braju malom* prst(i) u riliću, ne unuđe ni zagristit. 115 (zagristiti *dijalekt. mjesto* zagristi). — **2)** (u Boči) muževlji rognjak ženi. Rj. — Srbija je nedaleko. — čuj me, *brájo* . . . Nemoj mi se zaustavit'. — *mladi brajo*. Npj. 5, 458 (nuričući i žalujući djeveru).

brájov, *adj. što pripada braju*: Ovo mi je *brajov* duduk. Rj.

brák, *m.* *vidi* ženidba, ndaja; *Ehe, matrimonium, conjugium*: U srpskome jeziku niti što znači *brak* ni *suprug*. Pis. 15. Da je srpski zakonopisac . . . znao, kako narod misli i govori o onijem stvarima, koje on piše, jamačno bi on, n. p. ono . . . mogao napisati bez „braka“ i bez „bračnij“ i bez „brakolomstva“ . . . Ako u našem narodnom jeziku nema riječi, n. p. za matematiku i za hemiju, valja da ima za ženidbu i za puštanje žena. 16, 17. *ali vidi* bračni. Da ste ti i Stamena, tako bliski rod, da ne može biti *braka* megđu vama. Megj. 133 (*riječi su* *popove*) — *akc.* DARj. 583a.

brále! *Bruder! frater!* Rj. *to je* *roc. a u nom. je* *akc.* *brále*, *gen.* *brála. isp.* Postl. XXXI. Osn. 51. *hyp. od* brat. *vidi* bràca, i *syn. ondje.* — Za ran', Pavle, za ran', mili *brále!* Npj. 1, 4. Hajde, sele, na tanke čardake. Sestra bratu riječ progovara: Hajde, *brále*, na tanke čardake. 2, 236. *takva hyp.* čile, čale, male, pole, sele, tale. *imena vidi* kod Krile.

bràna, *f.* — **1)** *das Wehr, Mühlwehr, moles*. Rj. *postanja kajega je* *braniti: u* *rodenice* *ono što ustavlja* *rodu, ne da joj teči, brani* *joj teči. vidi* *beint, naper.* — **2)** *eine Art Egge, occae genus*. Rj. *nekakva drljača*: Bolje se i na *brani* voziti, nego pješice hoditi. (Postl. 26). Prevuci *branu*, pa hajde u Bosnu na hranu. Rj. (čovore Ličanima koji po kamenitoj zemlji ne mogu duboko da oru, i tako im ne treba drljača, nego samo *brana*, grana. Postl. 260). *u* *gjekojim krajevima* *Hrv. brana je* *upravo što* *i* *drljača, koje vidi i* *syn. ondje.*

brànanje, *m. das Eggen, occatio*. Rj. *verh. od* *branski. radnja* *kojom* *tko* *brana*.

brànati, *nám, v. impf.* (u Hrv.) *branu* *vući* *preko* *oranja, eggen, occare. cf.* *drljati*. Rj. *vidi* *i* *brnati, vlačiti, zubati. v. pf. slož.* *do-branati, po-*

bràndla, *f. die Lunte, funiculus incendiarius* (Brändl?). Rj. *jitilj* *topovski. riječ* *Njem.*

Brànegovići, *m. pl. u* *nahiji Valjevskoj* *na* *desnoj* *strani* *rijeke* *Graca* *navrh* *jedne* *litice* *zidine* *od* *stara* *gora* *gradića*. Rj. *od* *imena* *Braneq, hyp. od* *Branisav. e je od* *staroga* *č.* *DARj.* 585a.

brànica, *f. t. j.* *jabuka* *ili* *kruska, gepflücktes, nicht herabgeschütteltes Obst, pomu decerpta, non decussa*. Rj. *uzabrano* *a* *ne* *otreseno* *voće* *ženuskoga* *roda, n. p. jabuka, kruska.* — U *Jadru* (oko *Loznice*) *opletu* *magazu* *od* *pruća* *pa* *naspu* *u* *jesen* *jabuka* *brànica* *to* *stoj* *preko* *zime*. Rj. 340a.

bràníc, *m.* (u C. G.) *Beschützer, defensor*. Rj. *koji* *brani* *koga. vidi* *braniac, branitelj.* — *Ovaj* *se* *čovjek* *naziva* *starješina* *ili* *bràníc*. *Priprava* 62. *Ziv* *je* *Gospod, i* *da* *je* *blagosloveno* *bràníc* *nuj!* Ps. 18, 46. *Bràníc* *je* *naš* *Bog* *Jakovljevič*. 46, 7. *Bràníc* *vjere* *na* *šestome* *vaseljenskom* *saboru* *u* *Carigradu*. DPost. 93. *riječi s* *takim* *nast.* *bràníc, jarič, jarič, ljutič, mravič, vrtič, zvonič, nije* *li* *akc. u* *tijem* *riječima* *bràníc, brànica, jarič, jariča* *i* *t. d.? isp.* *količ. imena* *vidi* *kod* *Devič.*

Brànícčevac, Brànícčevca, *m.* Rj. *čovjek* *iz* *Brànícčeva*: *Stavlja* *redom* *jednog* *do* *drugoga: do* *Stevana* *Kučainca* *Jova, a* *do* *Jova* *Petra* *Brànícčeva*. Npj. 2, 202.

Brànícčevka, *f.* Rj. *žena* *iz* *Brànícčeva. vidi* *Brànícčevkinja*.

brànícčevka *muha. f.* Rj. (*kojoj* *je* *leglo* *u* *Brànícčevu*). *zore* *se* *i* *Golubačka* *muha, koje* *vidi*.

Brànícčevkinja, *f.* Rj. *žena* *iz* *Brànícčeva. vidi* *Brànícčevka. Kučevkinje* *i* *Brànícčevkinje*. Rj.

Brànícčevu, *n.* *tako* *se* *zove* *Požarevačka* *nahija* (t. j. *od* *Morave* *pa* *dolje* *do* *Porečke* *rijeke* *i* *do* *Omolskih* *planina*). Rj. — *Kad* *su* *bili* *kod* *Kučeva* *grada, kod* *Kučeva* *i* *kod* *Brànícčeva*. Npj. 2, 506.

Brànícčevski, *adj.* Rj. *što* *pripada* *Brànícčevu*.

bràníc, *brànica, m.* — **1)** *u* *puške* *odozdo* *što* *pokriva* *obaraču, der* *Bügel, cf.* *straža*. 3. Rj. — **2)** *vidi* *usperica*. Rj. *lijevi* (*debeli*) *kraj* *u* *raonika* *od* *ušiju* *pa* *gore* *do* *nohta.* — **3)** *mjesto* *načinjeno* *za* *obranu. Schutzwehr, Bollwerk, Festungswerk, munimentum, propugnaculum*: *Jaki* *na* *brànici*. Postl. 108. *O* *svačemu* *eglen* *zametnuli: kako* *j' koji* *junak* *na* *mejdanu, gdje* *j' Turčinu* *stao* *na* *brànici*. HNpj. 4, 571. — **4)** *zemlja, n. p.* *dubrava, šuma, imajući* *gospodara, zabranjena* *drugima: Zabran, zabrana: bràníc*. Rj. 164b. *vidi* *i* *branjevica, branjevina*.

brànillac, brànioea, *m.* *Daničić*, ARj. 585b. *koji* *brani* *koga. vidi* *bràníc, branitelj.* — *Brànioci* *svojeg* *ognjišta* *izlaze* *svijetu* *na* *vidik*. *Dubrovnik* 1868. *akc.* DARj. 586a.

Brànilo, *m.* ime muško. Rad 26, 55. *postalo* *od* *Branimir* *i* *Branislav. takva hyp. vidi* *kod* *Drailo*.

Brànimir, *m.* ime muško. DARj. 586a. *isp.* Osn. 293. *isp.* *Branislav. hyp.* *Branilo, Branko.* — *Branimir, tako* *slož. imena* *vidi* *kod* *Budimir*.

Brànislav, *m.* ime muško. DARj. 586a. *isp.* Osn. 293. *isp.* *Branimir. hyp.* *Branilo, Branko.* — *Branislav, tako* *slož. imena* *kod* *Berisav*.

brànitelj, *m.* *koji* *brani* *koga: Beschützer, Vertheidiger, defensor. vidi* *bràníc, braniac.* — *Ti* *im* *bješe* *upravitelj* *i* *savjetnik* *i* *brànitelj, kod* *gospode* *i* *kod* *braće*. Kov. 112. *Imajući* *nju* (*Mariju*) *za* *tvrgju* *vjere* *imamo* *brànitelja* *Gospoda, kojega* *je* *ona* *rodila*. DPost. 152. *riječi s* *takim* *nast. vidi* *kod* *boditelj, akc. od* *Daničića*, ARj. 586b.

bràniteljka, *f.* *koja* *brani* *koga, die* *Beschützerin, die Vertheidigerin, defenstrix, patrona*: *Smrt* *njezinu* (*Marijnu*), *kojom* *nam* *je* *postala* *bràniteljka* *na* *nebu*. DPost. 324. — *za* *akc. i* *nast. isp.* *roditeljka*.

bràniti, brànim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *o-braniti, od-, za-, v. impf. slož.* *za-branjivati.* — **1 a)** *wehren, defendo*. Rj. *čuvati, štiti, zaštićivati, zaklonjati* *koga*

to što odbijaju od njega zlo: Velika pečina . . . u takoj vrljeti, da je malo ljudi može braniti od čitave r. ske. Rj. 39b. A pokraj nje (čelenke) krilo okovano, što ju ika brani od vremena i od vjetera ljuta. Rj. 75b. Svaki nosi svijetlo oružje, a da crkva od Turaka brani. Nj. 3. 68. Kako ćemo mi braniti sipski jezik i od G. Kengelea kao i od njega. Nov. Srb. 1817. 638. Emanuel je iznajpre branio most iz topova. Žužje 26. — *b)* pravadati, ogovarati, odgovarati kome ili što, zu eines Gunsten sprechen, ihm entschuldigen, vertheidigen, recusare, defensare: Ali zato opet ja tuđe riječi ne branim, nego i ja kažem . . . Rj. XX. Onda pop Luka stane braniti i odgovarati Mačvanc. Danica 3. 203. Je li on došao, da brani Milenka od njega. Miloš 21. Kao što može pred učenijem sjećatom braniti i odgovarati. Pis. 60. — *c)* sa se, refleks. u značenju pod a) i pod b): Živ se i od podela za nevolju može braniti. Posl. 183. Iz nje kule se branio junački od morskijeh neprijatelja. 319. Da se iz njih (iz šančeva) od Turaka brani. Nj. 1. 317. Branite se ognjem od Turaka. 4. 407. Da se valja s rajom biti i od nje se braniti. Danica 3. 162. Da su se i u ta vremena s oružjem otimali i branili. Kov. 39. Turci su se sa neopisanom hrabrošću branili. Miloš 108. — *2 a)* hindern, impedire. Rj. zabranjavati, smutati, kratiti, ne dopuštati: Ko ti brani? ja ne branim, ich bin nicht dagegen, non repugno. Rj. — (Kad se igraju kрмаče) jedan spolja kрмаču tjera . . . a ostali svi valja to da brane i svojijem štapovima da je odbijaju. Rj. 301a. Miševi i pacovi trče na sve strane i sluge s batinama stoje te brane da ne natrče na sto. Npr. 42. Više puta se nakanio da ih (gjecu) jedno jutro pobije . . . ali mu žena branjaše. 122. Ako mi brane pjerati, ne brane mi plakati. Posl. 5. Stvar branjena većma je žugjena. DPost. 116. Dogje Isus da se krsti. A Jovan branjaše mu govoreći: ti treba mene da krstiš, a ti li dolaziš k meni? Mat. 3. 14. Evo vode, šta brani meni da se krstim? Dj. Ap. 8. 36. Posla k meni po mene i po sinove moje i po srebro moje i po zlato moje, i ja mu ne branim. Car 1. 20. 7. Što god željahu oči moje, ne branjah im niti ukraćivah sreću svojemu kakoga veselja. Prop. 2. 10. — *b)* sa se, refleks. ustručavati se, čupati se, protiviti se, opirati se, kratiti se, ne htjeti, sich weigern, recusare, abdicare, nolle: Žena saleti muža da joj kaže zašto se nasmeja. On se stane braniti: Progji me se, ženo. Bog s tobom! što ti je? ne znam ni sam. Npr. 13. Norci se ne brane i dvaput brojiti. Posl. 226.

Branko, *m.* ime muško. Rj. hyp. od Branimir i Branislav. — *takva hyp. vidi kod Boško.*

branje, *n.* n. p. kukuruzno, vinogradsko, *das Lesen* (Fischen, Ernten), messis cere, vindemium. Rj. verbal. od brati, radnju kojom tko bere *n. p.* kukuruz, vinograd, vidi jamanje, jemanje, trganje 2; beridba. — *Berba*, u Srbiji bi se reklo vinogradsko branje, a u Bosci jemanje. Rj. 22b. Danju radi da uzraste što posadiš, i jutrom gledaj da ti sjeme nikne; ali kad dogje da branja razgrabiće se, i ostaće ti ljuta žalost. Is. 17. 11. Kad se pabireći poslije branja vinogradsoga. Mih. 7. 1.

branjenica, *f.* (u Hrv.) vidi branjevina. Rj. vidi i branik 4, zabran, zabrana.

branjenje, *n.* *das Wehren, defensio*. Rj. verbal. od braniti, radnju kojom tko brani koga, ili brani kome što: No Miloš mu po dugom branjenju (mjesto branjenju) i prepiranju reče . . . Miloš 61.

branjevina, *f.* vidi zabran. Rj. vidi i branik 4, branjenica, zabrana. — *riječi tako načinjene*: gragjevina, koševina, krčevina, kupljevina, paljevina, proševina, ragjevina, tečevina i t. d.

branjung, *m.* *der Krammetsvogel, turdus pilaris Linn. cf.* bravenjak i *syn. ondje*. Rj. ptica, pripada

rodu drozdova, vidi i borovnjak, i *syn. ondje*. — *riječi s takim nast. isp. kod hjelug.*

braska, *f.* vidi vraska. Stull. Vraska, *erespa, grinza, ruga*. Stull. vidi i fraska, *syn. vidi kod bora 2.*

brastvo, *n.* vidi bratstvo. Rj. bra(t)stvo (*isp.* bogastvo i bogatstvo), vidi i bratinstvo, bratinstvo.

brašnica, *f.* *germen caulium hiemale*, ono što na kočanu od zelja preko zime izraste na novo, obraslica, u Hrv. N. Dučić, u Daln. J. Grupković. DARj. 593a.

brašance, *n.* — *1)* dem. od brašno: daj mi malo brašanca. Rj. *takva dem. kod barioce*. — *2)* viaticum, jelo što se nosi na put. DARj. 593a (*isp.* brašancevo), vidi brašanica, i *syn. ondje*.

brašančani, *adj. corporis Christi*; što pripadu brašančeru: Brašančani četvrtak. M. Divković. Na tulo Gospodinovo ali ti na brašančani četvrtak. S. Margitić. DARj. 593b.

brašančeyo, *n.* *das Frohleichnamstfest (der Katholiken), festum corporis Christi*. Rj. u katolika blag dan tijela Hristova, koje se kao brašanica (brašance 2) uzima na put u rječnost.

brašanica, *f.* vidi brašnjencia: 1 u torbu meće brašanica, Rj. jelo (asobito od brašna) što se nosi na put, vidi i brašance 2, brašenica, brašenik, brašnjenik, *isp.* poputnina, putnina.

brašenica, *f.* vidi brašanica, i *syn. ondje*. — Imam brašenicu u torbi. S. Ljubiša. Uzmi, brate, brašenicu tila gospodina našega Isukrsta. L. Terzić. DARj. 593b.

brašnar, brašniara, *m.* *der Mehlhändler, qui farinam vendit*. Rj. prodavač brašna.

brašnara, *f.* — *1)* Mehlkammer, *penus farinae*. Rj. komora gdje se drži brašno (pa i drugo što preko godine treba za jelo). — *2)* (u Srijemu). Rj. zove se tako i zalvor za krave svestenike, jer se u njemu nekad držalo brašno. — *3)* njeka jesenja jabuka koja se zore i ludaja. Ij. Kovačević. DARj. 594a. *riječi s takim nast. kod badnjara.*

brašnarka, *f.* *die Mehlhändlerin, que farinam vendit*. Rj. koja prodaje brašno.

brašnav, *adj.* *1)* mit Mehl bestreuet, *farina conspersus*. Rj. brašnom posut, koji se obrašnavio, omučio, omučen, *isp.* obrašnaviti se. — Ko u mlinicu unigje, brašnar izidje. Posl. 158. — *2)* jabuka, krompir, mehlicht, *farinaceus*. Rj. jabuka je brašnava, krompir je brašnav, kad se prosipaju kao da su od brašna. — *adj. takva kod bagav.*

brašneći, (brašneći), *adj. n. p.* torba, Mehl-(Sack), *farinae (servandae)*. Rj. što pripada brašna, vidi brašnjeni. — Mantala, jelo od brašnenoga crvijeta i od slatka vina. Rj. 345a. Kola od mlina brašnenoga. Npr. 231.

brašnenik, *m.* vidi brašnjencia: Mijesi mu lake brašnenike. Rj. vidi i brašanica i *syn. ondje*.

brašno, *n.* *das Mehl, farina* Rj. vidi mlivo, mika. — Puna kuća brašna, kuća od brašna, t. j. gdje se daje jesti svakome ko dogje. Rj. Buza . . . Turci je grade od brašna (čini mi se od prosena). Rj. 47a. Bulumać, nekakvo jelo od brašna. 48a. Krupno brašno kao žir, a sitno kao pjena. 159b. Usjev od kojega se obično brašno melje. 160a. Isijevci, ono brašno što se po drugi put isijeva (na rjegu sito) iz mekinja. 232b. Istresine, ono što se najposlije istrese, n. p. brašno iz vreće (kad već brašna nestane). 240b. Okoliš, ono brašno, što ostane oko kamena vodeničnoga kada se ustavi vodenica. 451b. Pomaz, šenično brašno razmućeno u hladnoj vodi, kojom se pomazuje kukuruzan hljeb kad hoće da se metne u peč. 536a. Cvijet od brašna 809b (najsitnije brašno). Ondje (se) za nevolju i orsenim brašnom brane. Posl. 49. Zna svinja šta je poskurno brašno. 93. Brašno mjesto jelo može se čuti u Crmnic, n. p. kuća od brašna, rekne se za gazdinsku kuću, gje se gosti dočekuju i časte. XLIX. Ni zimi bez ruha ni ljeti bez brašna ne putuj. DPost. 81. (ovdje brašno znači što u vojim zavijaču i danas

jošte, t. j. ne mlivo, muka, nego samo ono što i brašjenica, t. j. jelo što se nosi na put. Iveković, *vidi* DARj. 595b). Zapovijegje Mačvanima, da na vrat na nos vuku za njim brašno u Loznicu. Danica 3. 203. (nije li i ondje brašno - jelo, brann?) Mnogi su bili brašno razasuli po kojekakijem haljinama i daskama ako bi udarila kiša da bi ga mogli zakurati i hljeb umijesiti. Sovj. 67.

brašujeni (brašjeneni), *adj.* *vidi* brašneni: Stado ti se širilo, i iz njega vadio sir koliko brašjenji mlin. Kov. 126.

brašjenica, *f.* jelo što se nosi na put, *Reise-zehrung, viaticum, cf.* brašanica, brašenik, brašjenik: A. Što ti je u torbi? B. Brašjenica. Pa spremiše lake brašjenice. Rj. — U torbici tanku brašjenica. (Postl. 337) (t. j. torba je rgjav ambar ili magazin, jer se u njoj mnogo ne može poneti). Npj.¹ 4. XI. Zapovjedi, da im dadu brašjenice na put. Mojs. 1. 42, 25.

brašujenik, brašjenika, *m.* (u C. G.) *vidi* brašenik: Siguraj mi laka brašjenika. Rj. *vidi* i brašanica, *i syn.* ondje.

brat, *m.* der Bruder, frater. Rj. *vidi* burazer, suprotao: nebrat, hyp. brāca, *i syn.* ondje. brat se zamjenjuje u množini riječju brāca (koje *vidi*), ali ima i u množini oblike: Imam doma milih devet brātā. Rj. Ti imadeš devet milih brata. Obl. 11. u množini i bratja, bratijenei, brācinei. brat nije samo muško dijete muškumu ili ženskomu djetetu istih roditelja ili samo oca istoga ili samo matere iste, nego je i muško čeljadu muškumu ili ženskomu bližemu rodu; pa se i prijatelju i drugomu kakvomu čarjaku od mila ili po Bogu ili Bogom kaže brat. — 1) brat ošin: stric, brat od strica (stričev sin); bratučel, brat materin: ujak, žena brata materina: ujna, brat od oca i matere i brat od matere: rogenji, brat samo po oca ili samo po materi: polubrat, brat pobratimov ili posestrimov: polubrat, brat mužerlji: djever, ago, zlatoje, brat ženin: šura, *vidi* kod tihaj riječi.

— 2) Nema ljeta bez Gjurjeva dana, niti brata dok ne rodi majka. Rj. Brate dragorieu! Rj. 137b. Za Bogu brate! umreoh od žegji. Npr. 20. Po Bogu da si mi brat! 21. Ona (sestra) brizne plakati: Slatki brate! 29. Najze lovea, i nazvavši mu Boga, zapita ga: Brate, čuo sam da se ti znaš s tieama razgovarati. 238. Ko ti je izvadio oko! — Brat. — Za to je tako duboko. Postl. 157. Nije krvnika bez brata rodnika. 215. Pas psu brat. (kakav jedan onaki i drugi). 246. Dvorba turska i pilarska vrata ni znaju kuma ni brajenu brata. DPostl. 21. Gje brat brata po sudovim' čera. Npj. 1. 4. Divna ti je brata uzgojila na čistome skutu gjevoječinu! 1. 459. Sedam bratu sedam Perovića hoće dati sedam dzeverdara. 4. 1. Pa podviknuh dva brata od majke: Vidite li, moja brāco draga! 4. 40. Vigji brate od oca i majke! kako sestru Turci namučili! 4. 101. Ne daj Krsto, brate od matere! 4. 101. Nema smrti bez sugjena dana, ni junaka bez prvoja brata; neka znate, ja ću biti prvi. 4. 185 (brat: drug); No Novica! moj brate milosni! 4. 493. Dva rojenu brata. Danica 3. 205. Ljubazni brate Risto! Javor 1885, 762. Ima nas dvanaest bratu, sve od jednoga oca. Prip. bibl. 31. — 3) i u životinje. Ima jedan u bmdzaku konj; on je brat moga konja. Npr. 22. Pas psu brat. (kakav jedan onaki i drugi). Postl. 246. — 4) brat, frat, frat, redovnik, kalugjer, koji pripada u kakav crkveni red. *vidi* frat, frat, prator, prator. — Dogje brat Petar te razloži kralju svoje apostolsko poslanstvo. Glas. 21. 285.

brāta, *m.* (ist.) *vidi* brato. Rj. roe. brāto, hyp. od brat. *vidi* brāca, *i syn.* ondje. — Kad te, seko, stanem udavati, kano bratac u milosti seju, kaži brati i za treće blago. Npj. 3. 438.

brāta, *m.* ime muško. Rj. hyp. od Bratoslav.

brātac, brāca, *m.* hyp. od brat. Rj. *vidi* brāca, i

syn. ondje. — A! besedi bratac macan. Što je tebi, bratar macan? Rj. 318b. Da se čuje bratar Jovan bego, odmah bi ti odsjekao glavu. Here. 201. u primjerima: Eja brāce, kako je to, ako ja sam strane sp'o. DPostl. 21. Stavi prvo, brāce, ruku za njedra. 115. — može brāce biti roe. od bratac ili od brāce, kao je *vidi*.

brātan, *m.* hyp. od brat. *vidi* brāca, *i syn.* ondje. — O moj brate, bego Hasan aga! . . . No bratane, mali Hasan aga! kupi svate, hajde po gjevojku. Here. 86. akc. od Daničića. ARj. 598b. riječi s takim mast. kod brajan.

bratānac, bratāna, *m.* — 1) bratov sin sestri (njegovoj, oćinoj, a svojoj teći). Lj. Kovačević. DARj. 599a. *vidi* bratanić, bratić. — 2) (bratānac?) bratov sin svome stricu. Lj. Kovačević. DARj. 599a. *vidi* bratić, sinovac.

brātānica, *f.* bratova kći sestri, die Bruderstochter, fratris filia sorori. Rj. *vidi* bratičina 1, bratična, sinovica.

brātānić, *m.* (u Boči) bratov sin sestri, der Bruderssohn, fratris filius sorori. Rj. *vidi* bratānac 1. cf. bratić.

brāti, bērem, *v. impf.* Rj. imperfekta brāh (od osn. ber). Obl. 122. Rad 6, 135. *v. pf. slož.* dō-brati, iz-, izana-, os-, od-, oda-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, raza-, sa-, u-, uz-, uza-, z-brāti; do-birati, *v. impf. slož.* *vidi* kod birati. — 1) n. p. kukuruze, jabuke, grožzje, lesen, z. B. Obst, Trauben, eruten, z. B. Kukuruz, lego, meto. Rj. *vidi* jamati, jemati, trgati 2. — Berite kukuruze i vinograd. Danica 2. 103. sa se, pasir: Eda li se bere s trnja grožzje. Mat. 7, 16. — 2) sammeln, legere. cf. kŭpiti: Beri rojsku stogod više možeš. Rj. — Pank po evijeću here jed, a čela sakuplja med. Postl. 246. Bere Novak kičene sratuce. Npj. 3. 25 sa se pasir: Divan ti se sabor here okolo tebe. Npj. 1. 25. — 3) fassen, cupere: Zlatna kupa devet bere litar. Rj. *vidi* primati 2, uzimati 5. isp. 6e. stati 1. — Čašu sestre svoje ispićeš duboku i široku, bićeš podsmijeh i rug, jer čašu mnogo bere. Jezek. 23, 32. Vat bere desetinu homora. 45, 11. (rat i homor biblijske mjere). — 4) (u Dubr.) žito brati, *vidi* žoti: beru žito. Rj. — 5) *vidi* birati, izbirati: Koji ti je udjelio mlada rabra gospodara. Mloge su ga mome brate, ma ga njesu odabrane. Npj. 1. 6. — 6) ne brati brigu ili brige: ne brivati se, ne brigati: Za to ne beri brige, Jano moja! Zim. 124. Za to ja ne berem brigu. Zlos. 299.

brātīčina, *f.* Rj. 1) die Bruderstochter, fratris filia. Rj. bratova kći. *vidi* bratānica, bratičina, sinovica. — 2) (u Srijemu) visok korov po njevama, ima bio okrugao cvijet, Art Unkraut, herbae inutilis genus. Rj. chrysanthemum L. vel parthenium Pers. Rj.³ — Bez sumnje je isto što i vratić i porvatić, te je i načinjeno od prvoga, kojemu je v promijenjeno u h, a može biti i samo zlo izgovoreno ili čuveno, po tome može biti da ni prvi vokal nije ō nego ā. DARj. 601a.

brātīčina, *f.* DARj. 601a. govori se i u Hrv. *vidi* bratičina 1. isp. za nast. sestričina i sestričina. s takim nast. isp. i djeveričina, gospodičina.

bratić, *m.* ime muško. Rj. hyp. od Bratoslav. takru hyp. *vidi* kod Bogić.

bratić, *m.* Bruderssohn, fratris filius. cf. bratānić, sinovac. Rj. *vidi* i bratānac. — Bratiću moj dragi. I: Bratiću moj, svoj si mi. (u razgovoru dodaje se). Postl. 28.

brātijenci, brātjenāci, *m. pl.* (st.) *vidi* brācineci: Čuti nejak carević Urošu, čuti d'jete, ništa ne besjedi, jer ne smije od tri brātijencu, brātijenea tri Mrnjavčevića. Rj. singular, koji nije u običaju, bio bi brātjenac, brātijenea, pa je prema tomu dual brātijenea, kao što vidimo u primjeru. *vidi* i brāca, bratja. —

U lomu je ojevojku) . . . u veliku kuću Dizdarića ne gdje molih *devet bratenaica*. Npj. 2. 375 (bratenaca i seć, *govoru nješto juž*, bratjenaca). »Vidit ćete, sve šest braće moje . . . Pavor molih sve šest *bratenaica*! Nnpj. 3. 4 (bratinaca u *zap. govoru nj. juž*, bratjenaca).

brätim, *n.* *vidi* pobratim: Ja prije nego se dogovorim sa svojimem *bratimom* znajem, ništa ti ne umijem reći. Npr. 216. *isp.* bratimiti. *ake. od* Daničića. ARj. 601b.

brätimiti, *mim*, *v. impf.*; *v. pf. slož.* po-bratimiti. — 1) moliti koga da bude brat, *brüderlich* (*bitten*), *dass er mir mein Bruder sei*, *fratrem te saluto*. Rj. *upravo moliti koga da bude bratim*. *isp.* bratiti (i se). — *Brätim* u te Bogom istinijem, i kumim te Bogom istinijem. Npj. 2. 392. Ilija me Bogom *brätimljaše*. 4. 41. — 2) sa se, *recipr.*: S takijem se Vilip ne bratim. Rj. 338b. Crnogoreci se još *brätine* u crkvi. 512a. *Brätim* se s pašom Ali-pašom, na bratinsku sve njemu pokaza. Npj. 5. 506.

brätimljenje, *n.* *das* Brüdern, *appellatio fratris*. Rj. *verbal.* od bratimiti i bratimiti se, *radnja* kojom tko brätimi koga, ili se brätimi s kim, *vidi* braćenje.

brätimstvo, *n.* *die* Brüderschaft, *fraterna necessitudo*. Rj. *upravo sreća* među *brätimima*: Kada sveći blago poljeliše: Petar nze vince i šenicu . . . sveti Jovan kumstvo i *brätimstvo*. Npj. 2. 2. Bogom brate, Rosniću Stevane! . . . primi mene, Stevo, za *brätimstvo*. 3. 311.

brätimština, *f.* kao (*brätimsko*) *bratsko društvo*, *ponajviše društvo pobožno* svjetskih ljudi; *fraternitas, sodalitas*, *vidi* bratovština, u *starij. Hrv. rječnicima*. — *Brätimštine* sv. Karla, J. Kavanjin. Zastavi *brätimstina* dobre smrti. I. J. P. Lučić. DARj. 602b.

brätin, *adj.* *vidi* bratov. Rj. *što pripada bratu*. — Ma se snaba obziraše na habove bjele dyore, na *brätino* polivoje, na majčino sjetovanje. Rj. 493b. Da moj brate, Senjamine Ivo! čudne graje oko našeg dvora! . . . Sveg' Ivana na sablja razneše . . . »Volim biti morskim ribam hrana, neg' Voinu za nevolju ljuba, neg' Voinu *brätinu* krevniku. Npj. 1. 536. (na sabljah) *stariji oblik nj. novijega* na sabljama). *isp.* od otac pridjer očev i očin.

brätin, *adj.* des bráta, *fraterculi*. Rj. *što pripada bráti*.

brätinae, *brätincea*, *m.* *vidi* bratućed. Rj.

brätinski, *adj.* *vidi* bratski. Rj. *što pripada braći*, od *osn.* brätin. — Bila tri brata . . . ništa više nisu inali do jednu krušku . . . »Evo ti od mojih krušaka, od *brätinskih* ne mogu ti dati. Npr. 79. Brätini se s pašom Ali-pašom, na *brätinsku* sve njemu pokaza. Npj. 5. 506 (na *brätinsku*, *adv.* brätinski, *isp.* na delijsku, hajdučku). *Ljubav brätinsku* da ostane među vama. Jevr. 13. 1. *adv.*: Pa se onda puste i zbrate, i tvrdu vjeru dadu jedan drugome da će *brätinsku* živeti. Npr. 35.

brätinstvo, *n.* 1) *die* Brüderschaft, *fraternitas*. Rj. *vidi* bratstvo, brätimstvo. — Daću tebi do trista dukata, još k otome zlatan prsten s ruke, za zaloga mojega *brätinstva*, mog brätinstva, a tvoga *sestrinstva*. . . . Ti mi nisi primio za *brätinstvo*. Npj. 1. 591. — 2) *što od brata pripadne bratu ili sestri*: Pavlović dobiviše pravo na oćevinu i na *brätinstvo* i držeći polovinu Konavlja za svoj dio potvrdi i nju i grad Soko Dubrovniku. DM. 207.

brätiti, *üm*, *v. impf.* *vidi* bratimiti. Rj. *moliti koga da bude brat* *v. pf. slož.* po-bratiti (i se), *pri-*, *raz-* se, z-bratiti se. — Ojevojka je *tujina brätiti*. Rj. 701a. Bogom *brätiti* do dva pobratima. Npj. 1. 247. Bogom *brätiti* (jurag) Crnojević, Bogom *brätiti tavnicare* mlade; Bogom *braća* mladi tavniciari! 2. 568. *Koja brati*, a koja očini. 1. 198.

brätja, *f.* (u Bosni po varošima) *vidi* braća: Dadob

brätji konje nejahaše. *Brätja* dadu, a seke ne dadu. Rj. i *syn.* kod braća. — Iskra *brätju* dijeli. DPost. 33.

brätko, *m.* *hyp.* od brat (ovo se ovako pjeva misleći da bi ovako Moskov kazao): Nemoj, *brätko*, Crnojević Savo. Rj. *vidi* braća, i *syn.* *odnje*.

brätkovina, *f.* (u Rismu) nekako bijelo grozđe, *Art Weintrauben*, *uvae genus*. Rj.

brätö, *m.* (juž.) *hyp.* od brat. Rj. *gen.* bráta, *roc.* brätö, *vidi* braća, i *syn.* *odnje*. — Nova mlada . . . zove . . . mlagje *brätom*, zlatojem, sokolom i t. d. Rj. 211a. Ovuda. *brätö*, ispod gradine prije ručka. Post. 162. Molim te, *brätö*, igla mi je u tvoj košulji. 179. *Slutki brätö!* slatka seko! vidite li mene slepu? Npj. 1. 144.

brätöljübac, *brätöljüpea*, *m.* *fratris amans*, *ake. roc.* brätöljüpée; *gen. pl.* brätöljübacä. DARj. 606a. *tko je brätöljübir*, *riječi tako slož.* *vidi* kod bogoljubac.

brätöljübir, *adj.* *εὐφροσύνη*; *brätöljübir*, *koji bratu ljubi*: Budite svi složni, žalostivi, *brätöljübir*. Petr. 1. 3. S. *ake. od* Daničića, ARj. 606a. *tako slož. adj.* *vidi* kod bogoljubiv.

brätöljüblje, *n.* *εὐφροσύνη*; *brätö-ljublje*, *ljubar k bratu*, *k braći*, *riječi tako slož.* *vidi* kod bogoljublje. — Riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene . . . *brätöljüblje*. Nov. Zav. VI. Za *brätöljüblje* ne trebujete da Vam se piše, jer ste sami od Boga naučeni da se ljubite među sobom. Sol. 1. 4. 9. *ake. od* Daničića, ARj. 606a.

Brätönožiči, *m. pl.* Rj. pleme u Brdina (u Crnoj Gori): A kod tvoje zemlje državine, Crne Gore i Bjelopavlića, lomna Kuća i *Brätönožiča*. Npj. 2. 520. *ali će tu biti singular* (Brätönožić), *kao što je jamučno u istoj pjesmi dalje*: Treću Ivan sitan knjigu piše lomnu Kuću i *Brätönožiču*. 2. 534. I treću je knjigu sačinio, pa je šilje u *Brätönožiče*. 5. 151.

Brätoslav, *m.* ime muško. Brätö-(s)lav, *takva imena* *vidi* kod Bogosav. — Bračan, ime muško, postanak *hyp.* od *Brätoslav*. Daničić, ARj. 574b. i na *riše mjesta u istom* ARj. *hyp.* Bračan, Brajan, Brajica, Brailo, Brajilo, Bračić.

brätoubica, *m.* i *f.* brätö-ubica, *ubica brata svoga*, *brätör ubica*, *sažeto* od brätoubijca. *isp.* čedoubica, ocoubica, ubica. — Brätoubica, *e. g.* fratricida. Stulli. (*po tome je riječ muškoga i žen. roda: muško ili žensko što ubije brata svoga*). Čamio na toj galiji neki *brätoubica*. S. Ljubiša. DARj. 607a.

brätönbistvo, *n.* nbistvo brata, *Brüdermord, fratricidium*, *isp.* čedoubistvo, ocoubistvo.

brätöv, *adj.* Brätövers-, *fratris*. Rj. *što pripada bratu*, *vidi* brätin. — Brätöva žena: *neijesta, snaha, snaša*; brätöv sin: *brätü, sinovac*; brätöv sin sestri: *brätönić*; brätöva keć: *sinovica, brätöćena, brätöćina*; brätöva keć sestri: *brätöćena*, *vidi* kod tjech riječi. Obično dogju troje njih ili petoro, brat i sestra, i koje *brätövo* dijete. Živ. 322.

brätövština, *vidi* brätimština, kao *bratsko društvo*, *ponajviše društvo pobožno* svjetskih ljudi, u *starij. Hrv. rječnicima*. DARj. 607b.

brät-regëmënta, *f.* pripovijeda se da su ovako za Napoleona vremena Francuzi zvali naše granicare, koji su pod njima bili, što su često slušali od njih riječ *brät*, *n. p.* od *bräte* da —; *zima bräte*; *hogme bräte* — i t. d. Rj. *ake. od* Daničića, ARj. 607b.

brätški, *adj.* *brätörich, fratemas*. Rj. *što pripada braći*, *vidi* brätinski. — Brätškä, *f.* po svojoj prilici misli se ljubav, *die* Brüderliche, *Brüderlichkeit, fraternitas*: Bog ti i *brätsku!* (kad ko što koga moli): Lunak Stojan za *brätsku* primio. U tebe me *brätsku* ne pomaže. Rj. 10b. Ruke šire, u lica se ljube, i za *brätsku* pitaju se *zdručje*. Npj. 2. 632. Ostade mi sanobhrana majka i sestrica bez *brätške* *zukunft*. 4. 20. Ti si vazala *brätski* bio, *brätsku* *glavo!* Kov. 109. *Brätskom ljubari* budite jedan k drugome ljubazni. Rim. 12, 10. Ne sječaše se *brätške* *vjere*. Amos 1, 9.

dr.: Brat je mio, koje vjere bio (kada bratski čini postupak). Posl. 29. Svaki svakoga bratski da sretno pozdravi. Kov. 58. Rukama zagrliti i bratski izljujiti. 72.

bratstvenik, *m.* (u C. G.) jedan od bratstva, *n. p.* bio mi je jednoga bratstvenika, ubili ga njegovi ratstvenici, *ein Mitglied des* bratstva, *membrum* 709 bratstva, *cf.* bratstvenjak. Rj. — *za nast.* bratstvenik bratstvenjak *isp.* anatemnik i anatemnjak.

bratstvenjāk, bratstvenjāka, *m.* (u C. G.) *vidi* bratstvenik. Rj.

bratstvo, *n.* Rj. 1 *pred* st može otpasti te glasi i bratstvo, *gen. pl.* bratstvā ili bratstvā (*vidi* primjer iz posl. 206). 1) *vidi* bratinstvo. Rj. *vidi* i bratinstvo. — Ja sam tebe najpre bratimila, za što mi nisi za bratstvo primio? Npj. 1, 599. — 2) (u C. G.) nahije se lijele na plemena, a plemena na bratstva, *Familie, familia*; ljudi od jednoga bratstva imaju jedno plemine i slave jedno krsno ime, i tako su svi kao od jednoga roda: *Jako bratstvo brzo zupleće* (Posl. 108). Rj. — Kaže mu se ne samo čij je sin i kako se po rezimenu zove, ili — kao što oni kažu — *od koga je bratstva*, nego se još dodaje i iz koga je plemena. Rj. 571b. *Nejaku bratstvo nejaka pravda*. Posl. 200. Kad ko ubije koga od Cigana, koji niže ne nemaju vojnih bratstva ni plemena. 206. Sedmo bješe pope z Meduna, pope Petre od Meduna grada, *od slavnoga rasta* Popovića. Npj. 5, 236. — 3) *bratca* (redovnici i kalugjeri), koji žive u jednom monastiru, *isp.* brat. — Pozdravite mi sve bratstva. Straž. 1886, 608. Život sv. Petra Tomasija, *od bratstva presvete bogobolice na gori Karmilskoj (ex ordine fratrum . . .)* Glas. 21, 278.

bratučed, *m.* brat od strica, *Geschwisterkind, paternus*; prvobratučedi, to su od dva brata djeca; a rugobratučedi, to su djeca prvobratučedi. On je meni bratučed i ja sam njemu bratučed. Rj. bratu-čed, meni rat od strica, t. j. stričev sin, stričević, *vidi* brat. — Nemoj vodit' tugjina gjevera, već jal' brata, jal' ratučeda . . . Brata nemam, bratučeda nemam. Npj. 332, 333. Dadoh knjigu o kupovini . . . pred Anacielom bratučedom svojim. Jer. 32, 12.

bratučeda, *f.* sestra od strica, *Geschwisterkind, oror paternus*. Rj. bratu-čeda, meni sestra od strica, bričeva kći, *isp.* bratučed, ima i prvobratučeda i rugobratučeda, koje *vidi* kod tih riječi. — Prosi landu moju bratučeda, od mene je i viša i lipša. Npj. 242.

bratučedić, *m.* sin bratučedov; S druge strane bratučedi, paka bratučedići. A. Kadčić. DARJ. 610a.

bratučedin, *adj.* Stulli, što pripada bratučedi.

bratučedov, *adj.* Rj. što pripada bratučedu.

brāv, *m.* Rj. *pl. nom.* brāvi, brāvovi; *gen.* brāvā, ravová. Daničić, ARJ. 610b. *ali u narodnijem umorinama ne dolazi plural sa umetnutijem >ov>.* — 1) *Schafvieh, ohne Rücksicht aufs Geschlecht, oder Alter, pecus, oves*. Rj. brav je crvan, oves, jagnje; urac, koza, jare, kad se hoće da razlikuje, naziva se vjeji i kozji brav, naziva se jalov i uškopljen za uzliku od drugoga, po čemu je brav i neuškopljén. Daničić, ARJ. 610b. — Bravarica, kruh, tako se za o zove, što su po njemu načinjeni različni bravi (ovce, volovi). Rj. 39a. Nutrak, konj ili brar koji se štroji, pa opet je silovan (nutrast). Rj. 425b. Pečivo, što brar pečen, ein ganzes gebratenes Schaf (auch ine Ziege). Rj. 497b. Polbravica, nekoliko brāvā što e manje od 50. Rj. 512a. Vodi dva brava na uzlicu . . . a put kuda će udariti onaj s bravicima . . . uze mješinu d zaklanoga brava. 168. I donese ornā devetaka, obra jareca od sedam godina . . . oba živa oderao rava. Npj. 3, 287. Osamdeset i osam torina, u svakoj e po hiljadu brava. 4, 45. Često (je) brave krala i a sramotu otimala. Npj. 1, 93. (Vuk) — 2) (u vojv.) štrojen vepar, *ein verschnittenes Schwein, porcus*

castratus, cf. bravac. Rj. — Video sam dva brava gdje se jednako kose. Npr. 90 (*na strani* 89: Nagje dva brava a oni se jednako kose).

brāva, *f.* *das Schloss, serra*. Rj. *vidi* ključanica 2. *dem.* bravica, *augm.* bravitina. — Sama slōće niz tananu kulu, te otvara na avliji vrata, otvorila devet ključanica i deset u bravu Dubrovčku. Npj. 3, 436.

brāvac, brāveca, *m.* — 1) *vidi* vepar. Rj. *vidi* i brav 2. — Vepar, krmak, bravac, nazimac, *das Schwein (Mannchen), porcus*. Rj. 57b. Novorez, bravac koji je skoro štrojen, *ein unlangst verschnittenes männliches Schwein*. Rj. 123b. Nagje dva brava a oni se jednako kose. Npr. 89. (a odmah na str. 90: Video sam dva brava gde se jednako kose). Svinje gladne čiče po dvoru . . . svinje jednu . . . Čar ostane čudeći se, gde se nasitiše sto braraca. 210. — 2) *od* vrabac *premetnursi* v i b: bravac. U Dubrovniku se govori brarac mj. vrabac. DPost. X. *vidi* i brabac, vrebac.

Brāvac, Brāveca, *m.* ime muško. Rj.

brāvānje, *n.* *der Schafsgang, incessus ut oris est*.

Rj. *verbal.* od bravati, radnja kojom tko brava.

brāvār, *m.* *faber claustrarius*, u naše vrijeme. Daničić, ARJ. 611b. koji pravi brāre; *der Schlosser*.

brāvārev, brāvārov, *adj.* što pripada bravaru. govori se gdje i bravar.

brāvārica, *f.* kruh, koji se u Kastelima mijesi o Božiću (kao u nas česnica); tako se za to zove, što su po njemu načinjeni različni bravi (ovce, volovi) a i dijete u bešici i t. d. Rj.

brāvārski, *adj.* što pripada bravarima ili bravaru kojemu god; *n. p.* posao bravarski.

brāvati, *vim. v. impf.* ići bez pameti kao oves, *gehen wie ein Schaf, ut oris invedo*. Rj. ići bez pameti kao brav. *v. pf.* slož. za-braviti.

brāvće, brāvčeta, *n.* ein Stück Schaf, *orecula*. Rj. jedan brav, kao goveće prema govedu, konjće prema konju. — Zakoljak, u brāvčeta na grlu ono mjesto gdje je zaklano. Rj. 177a. Zaoblica, brāvće cijelo s glavom ispečeno ili samo odrto za pečenje. Rj. 186b. Zvonarica, brāvće koje nosi zvono (čakar). Rj. 204b. Kozbaša, koji naprijed kosi pred koscima, njemu se obično daje za stolom od brāvčeta rep. Rj. 282b. Kraljica 2), u brāvčeta ono iz čega se crijeva izvuku, *cf.* opornjak. Rj. 298b.

brāvčujāk, bravenjāka, *m.* *der Krammetsvogel, turdus pilaris Linn. cf.* branjug. Rj. ptica, *vidi* i borovnjak (*od k je riječi dovodi Daničić*, ARJ. 612a, riječ branvajak), surekar, venjar.

brāvčtina, *f.* *augm.* od brava. Rj. takra *augm.* kod babetina.

brāvčtina, *f.* bravlje meso, *das Schafsfleisch, caro ovilla*. Rj. *vidi* bravljčina, ovčevina. — riječi s takrim nast. koje znače meso govedina, jagnjčina, janjetina (i koža), jaretina (i koža), kmetina, prasatina, svinjetina, sretina, teletina.

brāvčica, *f.* *dem.* od brava. Rj.

brāvljčina, *f.* bravlje meso, *vidi* brāvčtina. — Ovčevina, *das Schafsfleisch, caro ovilla, cf.* bravljčina. Rj. 437a.

brāvljč, *adj.* *Schaf-, ovillus*. Rj. što pripada bravu, bravinu. *vidi* ovcji. — Bravlje meso: brāvčtina. Rj. 39a. U Risnu najdene se (bravlje sirište) kukuruzna brašna, loja i suvica, pa pošto se skuva, jede se. Rj. 314a.

brāvō, *uzrik*, *Tal. i Njem.* kojim se što odobrava i hrati: „Bravo, bravo!“ odgovori trgovac, »po tome se vidi, da si čovjek pošten, hvala ti! Npr. 289. ake. DARJ. 612b.

brāzda, *f.* *die Furche, tira*. Rj. *pl. gen.* brāzdā (u Daničiću) i brāzdi. Na kraju na mjesto a dobivaju i. n. p. brazda . . . brazdi. Spisi 1, 22. *vidi* rāzor. — Ovaj vozi iz brazde, t. j. s desne strane, kud brazda pada, a ovaj drugi od čovjeka. Rj. Brazdu brazdi, volu mamu da namami na mladini. Rj. 362b. Uz

kužno doba oboru selo (t. j. *poruku brazdu oko srepa njega*). Rj. 432b. Pa odoremo još nekoliko brazdi, pa ćemo onda ručati. Rj. 447a. Zašite mesto za vinograd i da mu se isparta gde će biti brazde. Npr. 66. Evo ti gvozdena čoveka. Veliki je, strašan je! vuče buždu za sobom, sve ore zemlju, ide za njim brazda kao da osam volova ore. 212. Događaji bivaju, pa se opet i gube, kao one brazde, koje kakav brod po moru para. Priprava 172. Možeš li vezati užem jednorožca da ore? hoće li ručiti brazde za tobom? Jov 39. 13. Na legjima mojim oraše orači, i vodiše duge brazde svoje. Ps. 129. 3. Taj čokot pusti k njemu žile svoje i grane svoje pruži k njemu, da bi ga zaljevao iz brazda svoja sada. Jezek. 17. 7.

brázdláš, brazdaša, m. (u Srijemu). — 1) ro koji ore iz brazde (s desne strane). Rj. — 2) mi smo brazdaši s vinogradom, t. j. brazda nam dijeli vinograde. Rj. riječi s takim nast. vidi kod bradaš.

brazdičanje, n. vidi bražgjenje. Rj.

brazdičati, čim. vidi brazditii. Rj. graditi brazdu. v. pf. i impf. slož. vidi kod brazditii.

brazdionica, f. pogača koja se mijesi oračima prvi dan, kad počnu orati. M. G. Miličević. DARj. 613b. — riječi s takim nast. kod djeljaonica.

brazditii, brazditii. v. impf. graditi brazdu. *furchen, sulcare*, cf. brazdičati: Brazdu brazditii, vodu mami. Rj. v. pf. slož. o-brazditii, u-, za-; v. impf. slož. o-brazđgijavati, u-, za-.

— Ore li orač svaki dan da posije? ili brazdi i povlači njivu svoju? Is. 28. 24.

brazgotina, f. od kor. od koga je i brazditi s promjenom glasa zd na zg, što god nikak na brazdu: Brazgotina, biljeg od rane. Bella. Kad ko gleda u brazgotine od dlana. J. Banovac. Uze trti slinom mačiju brazgotinu. M. Vodopić. uopće parotina, zaregotina; ožiljak, požiljak. DARj. 613b.

brazgov, adj. *lucerosus*: Od kud ti je ta tikva brazgora? S. Pelivanović. o tikri crnoj po kojoj su čvoruge i braducice, koja se zore i brukava. DARj. 614a. isp. brazgotina.

bražgjenje, n. das *Furchen*, to *sulcare*. Rj. verb. od brazditii, radnja kojom tko brazdi.

brĳanje, n. verbal. od brĳati, radnja kojom tko brĳa što.

brĳati, brĳām (i brĳljēm) v. impf. tražiti što pĳajući i ne pĳajući, po tome i prevlađujući i premećući. Daničić. ARj. 611b. v. pf. slož. na-brĳati (na-brĳljēm). isp. brĳlati 2. — Kad u jutru svane, napiplje divljan (šljep) vrata od pećine i vidiči da su zatvorena počne po pećini brĳati tamo amo da gjaka uhvati, ali ga ne mogne naći nikako. Npr. 149.

brĳlanje, n. Rj. verbal. od brĳlati. — 1) vidi blebetanje. Rj. radnja kojom tko brĳla, bleće. — 2) das *Schnuppern, crepitus*. Rj. radnja kojom n. p. svinja brĳla.

brĳlati, brĳlām. v. impf. — 1) vidi blebetati. Rj. vidi i brĳljati, i syn. kod blebetati. v. pf. slož. za-brĳlati. — 2) *schnuppern, mit dem Rüssel durchsuchen, crepare*. Rj. tražiti što premećući i lupajući kao što čini svinja čušom: Brĳla kao prase po praznim naćvama. Posl. 29. Čini s njime kao svinja s mekičama. (. . . kao svinja kad jede mekinje, pa po njima brĳla čušom i razmeće ih). 348. vidi brĳōtati. isp. brĳati.

brĳlo, m. der *Plapperer, blatero*. Rj. brĳljavo muško. hyp. takva hyp. kod ludo. vidi blebetaš, i syn. onđje.

brĳljanje, n. vidi brĳlanje. Rj.

brĳljati, brĳjām. v. impf. vidi brĳlati 1. Rj. vidi i blebetati, i syn. onđje. v. pf. slož. iz-brĳljati, za-.

brĳljav, adj. koji mnogo brĳlja, *plapperhaft, garulub*. Rj. vidi govorljiv, jezičan, landav, lapatljiv, proliven. — isp. blebetaš, i syn. onđje.

brĳljavac, brĳljavca, m. *brĳljav čovjek*. DARj. 611b. vidi blebetaš, i syn. onđje.

brĳljavica, f. *conchyliigenus*, L. Zore. DARj. 615a. nekaka školjka.

brĳolĳenje, n. das *Schnalzen, labrorum crepitus*. Rj. verbal. od brĳolĳiti, radnja kojom tko brĳolĳi.

brĳolĳiti, brĳjām. v. impf. kad svinja po vodi traž što i kao da jede, *schnalzen (vom Schweine wenn es im Wasser durchsucht und frisst, labris crepare)*. Rj. isp. mljeskati.

brĳosati, brĳōšēm. v. pf. (u Risnu) *weinend sagen dico flens*. Rj. *kreoz plāt, jecajući reći*. ake. brĳosati brĳōšēm ili brĳosati, brĳōšēm? (počonji ake. ima *Da nićić*. ARj. 615a).

brĳōtanje, n. vidi brĳlanje 2. Rj.

brĳōtanje, n. verbal. od brĳōtati. Rj. vidi barbu kanje, brĳukanje.

brĳōtati, brĳōčēm. v. impf. vidi brĳlati 2. R. tražiti što premećući i lupajući kao što čini svinja čušom.

brĳōtati, brĳōčēm. v. impf. *sprudelnden Schulererbringen, erpare*: vodenii bik brĳōče kad viče i patka i guska kad se zagnjuri te po vodi dolje št traži. Rj. vidi barbukati, brbukati.

brĳōtiti, brĳōčēm. v. pf. tumariti u što rukom i glavom. *schnell hinein fahren, immitto manum*. Rj.

brĳōkanje, n. vidi brĳōtanje. Rj. vidi i barbukanje

brĳōkati, brĳōčēm. v. impf. vidi brĳōtati. Rj. re deni bik brĳōče kad viče, i patka i guska brĳōče ka se zagnjuri te po vodi dolje što traži, vidi i barbukati

brĳki, adj. što pripada Brĳima, po brzu izgoror mj. Brdski, koje vidi.

brĳnuti, brĳnēm. v. pf. (u Boči) malo samo do hvatiti. *anrühren, attingere*, cf. labrenuti. Rj. isp. čak brenuti, prihratiti se jela samo malo kao u hitnji. impf. čakabreati.

brĳē, brĳēa, m. brĳēa, f. (u Boči) kao množina. *ein grosse Menge, copia*: kolika je brĳē vojske! u najveje brĳē od grožnja, od smokava. cf. jek. Rj. — brĳē množina; brĳē vrijeme čemu najbolje, stanje u koji je što kad prispije do najboljega svoga vremena, d najviše visine u svom razvijanju i napredovanju, u kor. od koga je brk, taku da je po njemu kao vri DARj. 616a.

brĳēak, brĳēka, m. das *Geräusch des Watender sonus aquae cum quis transit*: Vodu gazi, za nju brĳēka nema. Rj. glas od vode kad se po njoj gazi i brĳēa, u i mali val koji se tuđa diže. — Ujedampi brĳēak ulazi iz jezera, kad imaš šta i vijetiti! aždah sa dvije glave, pa juriš, da ih sva tri proždere. Npr. 18

brĳēan, brĳēna, vidi brĳēni. DARj. 616a.

brĳēnova trāva, f. *Art Pflanze, herbae genus*. R. *rinca minor L?* Rj.³ u po tome bi bila ista koju zore i zimzelen, koje vidi.

brĳēnje, n. das *Speichen, radiatio*. Rj. verbal. o brĳēti, radnja kojom tko brĳē n. p. točak.

brĳēić, m. dem. od brk. Rj.

brĳēina, f. augm. od brk. Rj. takva augm. vidi ko bardačina. — To začno star djedina, on obriči bijel bradu i oboji te brĳēine. Npj. 1, 295.

brĳēiste, n. (u C. G.) gornja usna gdje rastu brkov *Oberlippe wo Schnurbart wächst, regio mystacis (L. binum superius)*: Brĳēiste mu je kao peta od crevlj (Posl. 30). Rj. — riječi s takim nast. kod blāište.

brĳēiti, čim. v. impf. *speichen, radiare*. Rj. udara paoce u glavčinu. *postavjem od brk, koji se uzim kao što god šljasto, što strši, jer i puoci u glavčin strše kao šljeci dok su bez naplataka, objekat mo. biti točak*: brĳēiti točak, točkove. DARj. 616a. v. p slož. na-brĳēiti.

brĳēji, adj. krajnji, *äusserste, extremus*, u Rj.: brĳē pĳro, n. *cine der äussersten (harten) Schrammfeder penna mutans, immitis scribendo*, cf. brĳēni. Rj. sam o peru, kakva su nekolicna u pticu krilima na kraju a tvrda su te nijesu dobra za pisanje. *postavjem o*

brk koji se uzima kao što god šiljasta, po tom kao rrl, kraj. DARj. 616b.

brćkanje, *n.* Plätschern im Wasser, agitatio aquae. Rj. verbal. od brćkati i brćkati se. radnja kojom ko brća po vodi ili se brća u vodi.

brćkati, čkam, *v. impf.* Rj. *v. pf.* prosti brćnuti. — 1) plätschern, sonitum facio aqua agitata. Rj. razmetati vodu da se čuje. — 2) sa se, reflex. plätschern, aquam circumjicio, agito: brća se u vodi. Rj. kupajući se razmetati oko sebe vodu.

brćkavica, *f.* — 1) Weg, der vom vielen Regen oder geschmolzenen Schnee plätschert, rivae lubricitas et odor. cf. bljćkavica. Rj. put po kojem je od mnogo dažda ili od okopnjela snijega žilko blato, te se idući brća ili bljćka. *vidi* i bljuzgavica, kaćkavica. — 2) leomurus carliana. L. oko Niša. S. Pelivanović. *isp.* srćanica. DARj. 617a. biljka.

brćkō, brćkōga, *n.* mala varošica na desnom brijegu Save (niže Gradiske): Da bi išli Brćko porobiti, daleko je bjezat' niza Savu. Rj. ime od vode Brke, koju ondje utječe u Savu. — Ev' pogodi agu Omer-agu iz Brćkoga, što je Brćkom glavu. Npj. 4, 281. *adj.*: Svećenik Brćanski. DARj. 616a.

brćni, *adj.* Rj. neodrejeno brćan. — 1) *n. p.* brćno pero, *vidi* brće pero: Kako tice jadoliko graću, sa krila im brćno perje skaće. Rj. — Pošetao panu tica ispod naranče, sjaju mu se brćna peru. Npj. 1, 70. Za njegova slomljena krila, jere su mu oba otpanula, i brćna mu peru poskubena. 5, 446. Neka te; tica slavico! brćno ti perje opalo. Herc. 257. — 2) (u Boei) brćni rućak, *gering, tennis*. Rj. *poredan, siromaski, tućak*. — 3) ko je čim god bolji od drugih ljudi, ko stoji više drugih. *isp.* brćnik. — Tako načelnik puštaše preda se jednoga po jednoga od brćnijih Zlatiboraca. Zim. 207.

brćnik, brćnika, *n. procer*, poglavar. *isp.* brćni (pod 3), od čega je i postalo. DARj. 617a. *vidi* čeonik.

brćnuti, *nēm. v. pf. circum plätschern, sonitum edo aqua turbanda*. Rj. jednom mahnuvši po vodi razmetnuti je da se čuje. *v. impf.* brćkati.

brća, *n. pl.* Rj. *dijel* Crne Gore: Kada Turci Brća poraše. Rj.

brćan, brćna, *adj. vid* brćni. DARj. 617b.

brćdār, *m.* Weberblattmacher, qui pectines textorios conficit. Rj. koji gradi brća (tkalaćku).

brćdārev, brćdārov, *adj.* Rj. što pripada brćdaru.

brćdašec, *n. dem.* od brdo. Rj. *vidi* brćeljak, i *syn. ondje*. — Da postane brćdašec glinsko od 1.000 sezanja. Priprava 110. Dragi moj ima vinograd na rodnu brćdašcu. Is. 5, 1. *dem. s takim nast.* legjašca, nještašce, psetašce, sedlašce, sridašce, strmašce, sunašce, ustašca, vratašca i t. d.

brćděljak, brćděljka, *n. dem.* od brdo. Rj. *vidi* brćdašec, pribrdica; brćščić, brćžuljak, izbrćžak, obrećžak. *isp.* glavica 3, i *syn. ondje*. — Jelica (planina), koja se oko Čačka svršuje kosama i brćdělcima. Danica 2, 30. Stanu s nekaku brćděljka iz topova pucati. 5, 16. Da se ne čine žrtvene gozbe... na svakome brćděljku. Prip. bibl. 49.

brćdila, *n. pl. am* Weberstuhle das, worin das Weberblatt (brdo) stehl. cf. ogloblje. Rj. u stanu tkalaćkoga ili razboju ono u čemu stoji brdo. — Zabrdnjača, na razboju kao mala gredica što stoji odozgo preko stativica, te o njoj vise šipila i brćdila. Rj. 164b. Sakuj meni statve i brćdila, i ostalo, što stanu valjade. Npj. 1, 166.

brćdina, *f. augm.* od brdo: Po brćdina i dolina i slepaćki torbetina. Rj. (po brćdina(h) stariji oblik *nj. novijega* po brćdinama). — Ode baba u brćdine, u brćdine, u doline. Npj. 1, 349. 350. taka *augm.* kod bardačina.

brćdni, *adj.* Gebirgs-, montanus. Rj. što pripada brću, brćdima. neodrejeno brćdan. *vidi* brćski, gorski.

— Timok je, kao i ostale brćne vode, vrlo brz. Danica 2, 37.

brćdo, *n.* — 1. a) der Berg, mons: üz brdo, bergauf, sursum; üz brdo, bergab, deorsum. Rj. (*pl.* brća, *gen.* brća. Rj.) *dem.* brćdašec, brćeljak. *augm.* brćdina. *vidi* bilo 1, *dijel* 2, gora 1, kosa 1, planina, strana 1. — Kolonija, vagaš u brću. Rj. 286a. Odsjelo se brdo. Rj. 448b. Da ne bi prednjih zuba, ode preko deset brća. (Kaže se kad ko što zausti da reće, pa se premisli i očuti.) Posl. 52 (preko deset brća kaže se o velikoj daljini). Zlatna brća obećavati. Posl. 91. Prazna vreća stat' uz brdo ne može. D'osl. 100. (iza ore poslorice ima druga: Prazna vreća uzgor stat' ne može). Porrš, u Delabeli (cime) i u Stulića rrl brća. XVI. Prosu mi se biser po zlaćanu brću, gdje car vino pije. Npj. 1, 492. Oj na brću na borovu bor se zeleni. 1, 521. Kao kad čovjek bunca u bolesti pa govori koju s brću, koju s dola. Npj. 1, XXXVII. (govoriti koju s brću koju s dola: govoriti sud tamo sud amo, smeteno, bez reda i prilike). — b) *vidi* brijeg 2, i *syn. ondje*: das Ufer, der Rain, ripa: Te preplovi tu vodu Čotinju, preplovi je od brća do brća. Npj. 1, 570. — 2) žensko (*pl.* brća, *gen.* brćdā), Weberblatt, pecten textorius. Rj. u stanu tkalaćkoga kao češalj kroz koji je prućena osnova: Griješka, kad se uvodeći u brdo preskoči jedan zubac. Rj. 101b. Desećano brća(žensko). 117a. Obrvka, onaj konac kojim se brća vvezuju. Rj. 434b. Urnašica, pita koja se u Loznici od prije zvala pita na brću. Rj. 787a. Ne mogu joj niti ustajati, ni srćbno brću ularati. Npj. 1, 465. I ovo ti selam boščaluka, ni' su tkani, ni' su predeni, ni u sićno brću uvogjeni, već od čista zlata zaljevani. 2, 392.

brćdōvit, *adj.* bergig, montuosus. Rj. gdje ima brćdā. — Po brćdōvitjem mjestima tako su kuće razdaleko... Rj. 676a. Srbija je gotovo sva brćdōvita. Danica 2, 27. Po južnim brćdōvitim krajevima Srbije. Npj. 1, XVII. Loman, ovdje znači kamenit i brćdōvit. Npj. 1, 3, 398. *adj. s lakim nast.* kod barovit.

brćdski, *adj.* Rj. što pripada Brćdima u Crnoj Gori. O Hija Brćskoj zemlji glavo. Rj. Tu ga Brćske puške doćekaše. Npj. 4, 428. (kako se u brću govori d i s sasturlja u e, neki i pišu tako): U to stasa Brća pokrajina. Npj. 4, 365. E se bojim, i kažu mi ljudi, e će izdat' Brćki kapetani. 5, 180.

brćdskī, *adj.* što pripada brću, brćdima, Gebirgs-, montanus. *vidi* brćan, brćni, gorski. — Arnautski je narod... kao brćski narod mogao svagda biti u većoj slobodi. Kov. 5.

brćdūn, brćdūna, *m.* (u Boei) dva grozda na jednoj lozi osjećena. Rj. od Tal. bordone, štap putnički? *isp.* DARj. 619b.

brć! *interj. imperandi*: daj bre! kamo bre! hajde bre! Rj. uzrik Turški, kojim se jaće utvrđuje što se kaže, kao napominjući da se zbiljski misli, u tjem goror biva i oštar, kao kad se tko osijeca, a kad kad kao da se reće: čuješ? ču li? ili a! da! ta! Daničić, ARj. 620a. — Mōre! Ovom se riječi pokazuje kao neko starješinstvo (kao malo manje nego sa bre). Rj. 368b. Nabrekivati se na koga (osijecati se na koga rijeću brću). Rj. 378a. „Bre šta marim ja za Brća? Ja ću Brća ovijem buzdovanom.“ A čoek mu rekne: „De i Brko je neki. Npr. 4. — Došao da me vidi.“ Onda zmaj srdito reće: „Bre nije on došao da te vidi, nego da te vodi.“ 30. Carev sin joj odgovori: „Bre aždajo, ne kopaj trica.“ 47. Nagoni se junak na junaka, bre koji će ponaprijed poći. Npj. 4, 220. Bre aferim, moj Srpski viteže. 5, 111. A ja nemam ni 600. Bre nemam ni 100 for. nego uzajmiljem te se hranim. Straž. 1886, 1225.

brćherima, *f.* Art Pflanze, herbae genus. Rj. anemona nem-rosa L. Rj. 3 biljka.

brććanje, *n.* *vidi* brćkanje. Rj.

brććati se, čām se, *vidi* brćkati se. Rj. bre komu

breca, *breca*, *breca* *koga*, *radi* i *brekati* 2, *nabreivati* i *s.*, *nabrekivati*; *nabahivati*, *nabusivati*, *v. pf.* *breknuti* 2, *slož.* *nabreknuti*.

brēcavica, **brēculja**, *f.* *musca major, edula muha*, *isp.* u *braca*. — Mijatovica se razvila kao livada, da na nju *brēculja* pane, bi se moljak učinio, *s.* *Ijubiša*. *Brečavica*, *brēculja*, *musca grandior*, *Stulli*. — *za nast.* i *brēculja isp. kod bakulja*.

brēcānje, *n.* *das Hallen, sinitus*, *Rj. verbal.* *od brečati, koje ridi*.

brēcati, **brēcēm**, *v. impf.* (u *C. G.*) *knallen, hallen, s. n.*; *Puške breće*, a *junaci ječe*, *Rj. kao zvečati, zuciati, zujati, isp.* *brēciti v. pf.* *breknuti* 1. — *Igra na sambeco, kad najveće muhe breće*, *D'Posl.* 31.

brēce, **brēcā**, *f. pl.* *vidi brāce, i syn. ondje*. — *Plaća prasac brēce*, *D'Posl.* *brēce* *f. pl.* *drop, komina*, i u *Delabele (vinaccia)* i u *Stulića*; prvi je slog *kratak*, *X*.

brēciti, *čim*, *v. pf.* (u *Rj.* *štamcarskom griješkom v. impf.*) *o zemlju lupiti, za Boden werfen, projicir.*, *Rj. pf.* *oboriti koga na zemlju da kao zvečne*, *DARj.* 621b, *rudi tresnuti* 2.

Brēcava, *f.* *voda koja izvire pod planinom Hrgudom u Hreegovini*, *Rj.* — *imena rijekama, mjestima i t. d. s takim nast.* *Dobrava, Jezava, Korava, Krbava, Mlava, Morava, Resava, Tamnava, Trnava, imena čenka s takim nast. ridi kod Gospava*.

bręgovit, *adj.* *baugig, elirosus*, *Rj. gdje ima bregova*; *Po bregoviti čim mjestima ima kuća vrlo lijepijeh i tvrdijeh*, *Rj.* 676a, *adr.*: *Tugja majka rane povređuje, tugja ljubā bregovito stere*, *Npj.* 3, 226 *(bregovito, neravno)*. — *adj. s takim nast. kod bavoviti*.

Bręgovo, *n.*, *Rj.* — **1)** selo na lijevom brijegu rijeke Timoka u Srbiji. — **2)** zidine od grada na desnom brijegu Timoka, prema selu.

Bręgovski, *adj.*, *Rj. što pripada Bregovu*.

bręgnica, *f.* *die Meerschwalbe, hirundo muraria*, *Rj. clivicola riparia L.* *Rj.*² *nekaka lastarica*. — *biće postanjem od brijeg* 2.

bręgj, *adj.* (po zap. kraj.) — **1)** (u prim.) *schwanger, gravidus, cf. trudan*: *Sve biti može, do bregj čock*, *D'Posl.* 279, *Rj. ridi i bremenit, djetinj, kuljav* 2, *nejak* 2, *noseć, prisoban, punan* 2, *sudružan, tegotan, težak* 2, *zababan, zdjetan*. — *Kad ženu bregju naleže kokoš, kažu da će biti sve piplice*, *Rj.* 501a, *Prestupnoga godišta bregjijeh ženu muževi se raduju*, *D'Posl.* 100. — **2)** u *Hrvatskoj najviše se govori samo za kravu, trächtig (von der Kuh), pręgnans (vacca), cf. steona*, *Rj.* u *Posavini Hrvatskoj govori se za ženu, u u gdje kojim drugim krajevima gotovo za svaku životinju*. — **3)** u *proseucum snišu*: *Goru bregju rodi miša, velike hvale a paka ništa*, *D'Posl.* 24.

bręgjānje, *n. verb. supst.* *od bregjati, koje ridi*. **bręgjati**, *gjam, v. impf. praegnantem facere*, *DARj.* *Stulli: gravidum reddere, činiti bregju, v. pf. slož.* *nabregjati i nabrezjati se, prema tome može biti i brezjati se, postajati bregju*.

bręka, *f.* *Geschrei, clamor, cf. vika*, *Rj. za postanje isp. brečati, ridi i huka, nēka, vardanja, vrdanja*.

brękānje, *n.* *das Bre-sagen, imperatio per vocem bre*; *Rj. verbal.* *od brekati se, radnja kojom se tko breka*.

brękati se, *kām se, v. r. impf.* *zu Jemanden Bre sagen, imperiose dico, dico bre*; *Rj. govoriti komu bre, osjećati se na nj, čidi brečati se, i syn. ondje*.

brękinja, *f.* — **1)** *der Sperberbaum, sorbus torminalis Linn.*, *Rj. drvo*: *Tu je rasla brękinja, k njoj dohode čobani, podsjekeše brękinju, od nje prave svirale*, *Npj.* 1, 167. — **2)** *die Frucht davon, sorbum*, *Rj. rod od toga drвета*. — *riječi za bilje i rod mu s takim nast.* *duđinja, gložinja, kokotinja, kukinja, maginja, mukinja, smrekinja*.

brękinjov, *adj. n. p.* *drvo, list*, *Rj. što pripada brękinji, za nast. isp. aptov*.

bręktānje, *n.* *das Schnauben, anhelatio*, *Rj. verbal.* *od bręktati, radnja kojom tko bręče*.

bręktati, **bręktēm**, *v. impf.* — **1)** *schnauben, anhele, cf. dahati*, *Rj. dišati nadivati se*. — **2)** *sa bre kome govoriti (vidi brekati se), cf. nabrekivati*, *Rj.*³ *vidi i brečati se, nabrečivati; nabahivati, nabusivati, v. pf.* *breknuti* 2, *slož.* *nabreknuti*.

bręktiti, **bręktim**, *v. impf.* *kaže se za sablju kad čugrće, ridi čagrtati; klirren, concrepare, isp. brečati, v. impf. slož.* *pod-brektivati, v. pf.* *breknuti*. — *Stala mu je sablja podbrektivati, brekti Marku uz desno koljeno*, *Rj.* 519a.

bręknuti, **bręknem**, *v. pf.* — **1)** *brekne muha, brekne sablja, v. impf.* *brečati, bręktiti, u ovom značenju biće akc.* *bręknuti, bręknēm, isp.* *DARj.* 623a. — **2)** *viknuti, prodrijeti se, osjećati se, u ovom značenju jamčeno je akc.* *bręknuti, bręknēm, isp.* *DARj.* 623b, *ridi na-breknuti, v. impf.* *bręktati* 2, *i syn. ondje*.

bręma, *f.* (oko *Kninja*) *kao ploska za vodu (od dužica)*, *Art platte hölzerne Flasche, vasis liquae genus*, *Rj. isp. bremenica, od čega će biti hyy*.

bręme, **bręmena**, *n.* — **1)** *die Bürde, onus*, *Rj. pl.* *bremēna, gen. bremēnā*, *Obl.* 15. — *Barilo se u Crnoj Gori uprti na legja poprijeko, kao breme drva*, *Rj.* 16a, *Kum u knma ukrno breme slame, pa kako ga je nosio, ispadala ... Rj.* 311b, *Vežu bremena teška i nezgodna za nošenje i torare na pleća ljudska*, *Mat.* 23, 4, *Ne ču metnuti na vas drugoga bremena*, *Otkriv.* 2, 24, *Izvešću vas ispod bremena Misirskih*, *Mojs.* 11, 6, 6. — **2)** (u *Boci*) *žena s bremenom, t. j. trudna*, *Rj. što se nosi u utrobi; dijete, a i živinče*. — *Dogje vreme breme da se ima*, *Rj.* 231a (*dijete da se ridi*). *Iza cara ostane carica trudna, i kad dogje vreme da se breme ima, ona rodi muško čedo*, *Npr.* 27, *Glas Gospodnji oprašta kožute bremena*, *Is.* 29, 9.

bręmenica, *f.* *uska a dugača vučija, tako da se može lano nositi na ramenu ili dvije natovariti na konja*, *Tragfuss, dolium portatile*, *Rj. ime joj odlatje što se nosi kao breme*. — *Bremenice* i *barila* na krajevima su uže a na srijedi deblje, *Rj.* 266b, *Ali se najviše sve nosi na sanaru ... i piće* — u *mješinama ili u bremenicama* i t. d. *Danica* 2, 53, *isp.* *bręma, barilo, kaca*.

bręmenit, *adj.* *n. p.* *žena, schwanger, gravidus, cf. trudan*, *Rj. isp.* *breme* 2, *vidi i bregj, i syn. ondje*.

bręmenoša, *f.* (u *C. G.*) *ko nosi breme, der Lust-träger, bajulus*, *Bremenoše nose najviše suhe ukljeve s Rijeke u Kotor*, *Rj. ridi amal, i syn. ondje*. — *zu obličje isp. zakonoša, t. j. bremeno-noša, zakono-ša, ordje se dva jednaku sloga sastaju, pa jedan od njih otpada, isp. Osn.* 9, *isp.* i *čabronoša, glasonoša, knjigonosa, kotlonoša, kravajnoša, krstonoša, ručonoša, torbonoša, vodonoša* i t. d.

bręneo, **bręneceta** (**bręnea**), *n.* (u *Gruži*) *der Glockenschwengel, pistillum campanae, cf. zvečak, klatno*, *Rj. ridi i jezičac* 4, *jezičak* 2, *u zrona ono što risi u njemu i čim se ulara u nj*.

bręshljebović, *m.* *vidi brežljebović*, *DARj.* 626b.

bręskov, *adj.* *što pripada breskvi; n. p.* *breskovo drvo*, *DARj.* 627, — *za nast. isp. aptov*.

bręskovina, *f.* *breskovo drvo*, *DARj.* 627a.

bręskva, *f.* (*pl. gen.* *bręsākā*), *Rj. (gen. pl. i breskvi)*, *ridi praskva; šetelija 1, šetelija 1, šetelija 1, dem.* *breskvica*. — **1)** *Pfirsichbaum, amygdalus persica, Linn.*, *Rj. drvo*. — **2)** *die Frucht davon, malum persicum, cf. praskva*, *Rj. rod od drčeta*. — *Breskva koja se ne može rascijepiti, da otpadne od košćice: glōca, glōgjea*, *R.* 89b, *Breskva koja se da rascijepiti: lujaju*, *Rj.* 335, *U Srbiji ima dosta ... breskvi*, *Danica* 2, 104.

bręskvica, *f. dem.* *od breskva*, *Rj.*

Bresnik, Bresnika, *m.* brdo na lijevoj strani Ibra blizu Gjakova. Rj. u Srbiji. — *Bres(t)nik*, postanjem od *brjest*.

brěstov, *adj.* ulmen, ulmeus. Rj. što pripada brjestu: Prana, brěstova prijad što no se noću svijetli. Rj. 564a. — *za nast. isp.* aptov.

brěstovac, brěstovca, *m.* Ulmstab, baculus ulmeus. Rj. brěstov štap.

brěstovača, *f.* Ulmstock, fustis ulmeus. Rj. brěstova batina.

brěstovina, *f.* Ulmenholz, lignum ulmeum. Rj. brěstovo drvo.

brěša, brěšakinja, brěška, *f.* Rj. puška iz Breše (Brescia) grada u Italiji: Puna mu je brěša o ramenu. Rj. — A u ruke drži brěšakinja. Rj. 42b. Tanku brěšku drži preko krila. A dohvati brěšku po srijedi. Rj. 42b. Mušaba, nekaka puška (brěša). Rj. 376b. Dočeka ga iz zelene trave i s njegovom brěskom od obraza, od obraza brěskom zahvatio. Npj. 1, 401. Na ramo im brěške oki'cne... nose brěške na rukama sjajne. 4, 510.

brěšćić, *m.* vidi brežuljak. Rj. dem. od brijeg. vidi i brdeljak i spn. ondje.

brěčeno, *n.* (u Imosk. i na Korčuli) vidi vreteno. R *isp.* brijeme i vrijeme.

brez, vidi bez. Rj. prijedlog brez ima istu sličbu i akcent kao prijedlog bez. — Kakav danak brez jarkoga sunca? Kakva j' noćna brez sjajna mjeseca? Kakvi l' svati brez mlada ženika, brez Omera tvoga? Npj. 1, 253. 254. Prstenci zvone na nova brda, gjevojke su im vjeru zadale, da ih ne nose brez pozlaćenja, brez pozlaćenja, brez junačkoga. 1, 454.

brěza, *f.* die Birke, betula alba Linn. Rj. drvo. dem. brězica. coll. brězje. — Usučē nekolike brěze, pa sve poveze. Npr. 2.

brězica, *f.* dem. od brěza. Rj. mala brěza.

brězić, *m.* eine junge Birke, betula alba. Rj. mladu brězić, bukvić, grabić, jalučić, jasičić, jošić, kestenić, klenić, kruščić, šljivić, tisić, i t. d.

brězić, brězića, *m.* der Birkenwald, betuletum. Rj. brezora šuma, za nast. isp. aptik.

brězje, *n.* Stull. coll. od brěza. mnoštvo brěza.

brězov, *adj.* birken, betulinus. Rj. što pripada brězi. — Buza brezova. Rj. 47a. Musa, buza iz drčeta (m. p. brezora, klenova i javorova). Rj. 375a. za nast. isp. aptov.

brězovac, brězovca, *m.* Birkenstab, baculus betulinus. Rj. brezor štap.

brězovača, *f.* der Birkenstock, fustis betulinus. Rj. brezora batina.

brězovina, *f.* Birkenholz, lignum betulae. Rj. brezovo drvo.

brězina, *f.* wgm. od brijeg. Rj. — Tek izide vodi na brězinu. Npj. 1, 66. vidi brijeg 2. — taka wgm. kod bardačina.

brězljebović, *m.* tko nema hljeba u svojoj kući s nerada i lijenosti. govori se u Srbiji za porugu. Ž. Radonjić. DARj. 639a. brez-hljebović (koje vidi). pred lj otpalo je h pa se z promijenilo na ž.

brěžuljak, brěžuljka, *m.* dem. od brijeg. R. — Ledinak, brěžuljak na ledini. Rj. 324a. vidi brěšćić, izbrežak. *isp.* brlašće, brdeljak; glavica. — riječi s takim nast. čovječuljak, momčuljak, trčuljak, visuljak.

brěžuljast, *adj.* clivrosus, što je puno brěžuljaku: Brěžuljasti rat zvani Prevlaka. S. Ljubiša. Gledahu put brěžuljastoga Lapada na luku Grušku. M. Vodopić. DARj. 639a.

brěgljecz, brěgljēza, *m.* sitta syriaca. Slovinac 1880. DARj. 639b. ptica. govori se i u Hrv. *isp.* brkljoč, brzelj. — za nast. isp. gavez, ljemez.

brěgljalo, *m.* čovjek koji brělja, der schnell und unverstündlich spricht, blatero. Rj. suprotno: taljz-galo. — riječi s takim nast. vidi kod bajalo.

brěgljānje, *n.* das schnelle unverstündliche Sprechen, blateratio. Rj. verbal. od brěgljati radnja kojom tko brělja.

brěgljati, brěgljām, *v.* impf. govoriti brzo da se ne može razumjeti, schnell und unverstündlich sprechen, blatero: Brělja kao jare po lupatku (kad koji brzo i nerazgovijetno govori. Posl. 29). Rj. *isp.* čavrljati, mrdžati, trtositi, polugano, tromo i nerazgovijetno govoriti gnjevetati.

brěgo, *adv.* (po istoč. kraj. Srbije) vidi brzo: Pravo ode u potjeru bręo. Rj. od kor. od koga i brzo. — Jednom rukom za ruku devojkju, bręo drugom za bijela usta. Npj. 3, 181.

Bręjanija, *f.* coll. od Bręjanin: Povedi mi Bręjaniju listom. Rj. ljudi koji žire u Brđinu u Crnoj Gori: A čera ih Bręjanija ljuta. Npj. 1, 101. Uredio svoju Bręjaniju. 5, 246. imena s takim nast. vidi kod Arapija.

Bręjanin, *m.* (pl. Bręjāni) čovjek iz Brđā: Sve Bręjane bezumne junake. Rj. — Kud ćeš tamo, Gjemo Bręjanine? Npj. 2, 412.

Bręjānka, *f.* žena iz Brđā: Poslaću ti drugu i preslicu, pa ti predi kako i Bręjānka. Rj.

Bręjanski, *adj.* Rj. što pripada Bręjanima: Sebi zove Bręjanske knezore. Rj.

brěhan, *m.* (u Boči) sukinja prtena, leinener Unterrock der Frauen, vestis genus. cf. brujica. Rj. postanjem će biti od Barchent.

brěbir, Brěbira, *m.* zidine (u selu toga imena) u Dahnaciji između Benkovea i Skradina; govori se da su tu sjedili Zubići ili Šubići, potomji Zrinjski. Rj. **brica**, *f.* (u Bačkoj) — 1) vidi britvica. Rj. — 2) verächtlich für einen Barbierer, tonsor (per contemptum). Rj. nazira se tako brijuč iz podsmejaha. voc. brico. Daničić. ARj. 640b. meće kod aroga značenja m. t. j. da je riječ muškoga roda.

brěčka, *adj. f.* mjesto brćka (vidi bridak) u pjesmama: Na brěcke se sablje udariše. Npj. 4, 118. vidi brćkinja.

brćkinja, *f.* (u pjesmi) britka sablja: Tad brćkinje čorde povadiše. Rj. brćka sablja. vidi britkinja.

brěćenje, *n.* vidi brijanje. Rj.

brěćiti, brěćim, *v.* impf. vidi brijati. Rj. vidi i brijati, berberiti. *v. pf.* slož. o-brěćiti. — Brěći hitro brez sapluna. DPost 9. Mučno je lava brěćiti. 64.

brěću, glasovi koji se rieću žirincetu kao ptreše (koje vidi) u postorici prošloga vijeka. Daničić. ARj. 641a: Lasno je rijet': brěću, ma se usta tresu. DPost. 53.

brėdak, brćka, *adj.* oštar. sud se gorori samo o maću, gjordi, sablji: Ukloni se, neko moja. s puta, brćka gjordu da te ne obrize. Npj. 1, 622. Stoji zveka brćkićeh sabalja. 2, 399. Pake brćke maće potrgoše. 3, 421. u Rj. samo: Brćka sablja, *f.* (st.) scharfschneidend wie ein Barbiermesser, acutus: Na desnicu i na brćku sablju. — *isp.* bridjeti.

brėdjeti, brėđim, *v.* impf. jucken, prurio: brid mi noga. Rj. vidi svrbjeti. — značenje udarati, bosti, ostru biti: bridjeti; brćka (sablja). brćkinja. Korijeni 146.

briga, *f.* Sorge, cura. Rj. vidi dort, griza 2, kar 2, pėka 2, skrb (skrl), starost 2. — 1) attributa brizi: I tako car u velikoj brizi izda zapovest. Npr. 206. Kad padne kućna briga na glavu, n. p. sinu poslije očine smrti. Posl. 119. To mi je deveta briga. (Ne marim za to ni malo). 319. Kad sam god na smrt morao pomisliti, prva mi je briga i žalost bila: Šta će biti od ovijeh pjesama? Npj. Bela marama, briga golema: da tugju majku majkom pozove, a svoju majku da zaboravi. Npj. 1, 73. Postane glavna briga i posao ko će s kime ostati. Kov. 4. To je najmanju briga, nego najpre da vidimo, gde će biti starešina. Miloš 88. Ostavimo sad svaku brigu zemaljsku. DP. 24. — 2) kako se riječ briga uzima u rečenicu. — a) briga za koju ili za što: Ti za to nemaš brige. Npr. 38. Za ručak mi nije brige, lasno ću ga zgo-

goviti. 127. *Za to ne baci brije, Jano moja!* Zim. 124. *Briga babi za udovu starca.* Posl. 30. — *b)* u *brizi* biti ili što činiti: Tako car u *velikoj brizi* izda zapovest. Npr. 206. Puši mu se kika! (Kad je ko u velikom poslu i u *brizi*). Posl. 267. Bio je u *velikoj brizi*, kako će ga pogubiti. Danica 3, 206. Hljeb će svoj jesti u *brizi*. Jezek. 12, 19. — *c)* *brigu zadati*: u *brigu se dati*, *darovati*; *brizi (brigu) se dati*; u *brigu se baciti*. Kuma kuma ako nije darovala, nije mu ni *brige zadala*. Posl. 163. Veliku, vrlo *veliku briegu zadala* mi je kriza pariska. Pom. 116. Car se većina u *brigu dade*, pa mi reče: Za što tako učini? Npr. 196. Nemojte se sasvim u *brigu darati*. Straž. 1886, 1670. Ne hojte se! Ne dajte se *brigi* i očajanju! Straž. 1886, 1149 (očajanju *stariji obl. mj. morijega očajanju*) Ja sam se *bacio u briegu*. Pom. 30. — *d)* *umati*, *ne umati briegu*: Idem u svet da učim kakav zanat . . . Otac ga je dugo odvrtao govoreći mu da i u *zanatu ima briegu* i truda. Npr. 36. — *A* s čim ćemo, sinko, kad nemamo nigde ništa? — *Ti* za to *nemaš briegu*. 38. *Ti* samo jedan kabao izvuci iz bunara, pa uspi u valov, *posle nemaš briegu*. 211. *Nemojte vi briegu*. Straž. 1886, 1311. — *e)* *briga biti komu*, *ne biti briegu komu*, *briga čija biti*: *Briga babi* za udovu starca. Posl. 30. *To mi je deveta briegu*. Posl. 319. Nema (za to) ni habera, t. j. *nije mu ni briegu*. Rj. 798a. Za ručak *ma uže briegu*, lasno ću ga zgotoviti. Npr. 127. Sad je *Kara-Gjorajijna briegu* samo još bila, da dozna, da li . . . Miloš 23. *isp. mār.* — *f)* *briga pada na glavu*: *podnosi se*; *skida se s vrata*; *izbacuje se briegu*; *briga mora*, i *razbija se*; *briga se ostavlja*: Kada *padue* kućna *briga na glavu*, n. p. sinu pošlje očine smrti. Posl. 119. Oženi se, stane ti volak na nogu (*pušće ti briegu na glavu*). 237. A kamo strah i *briga*, što sam *podnosio*, da ih gdje u putu kako ne izgubim? Npj. 1, XIV. Ko udava, dva (veselja ima). Jedno . . . a drugo što mu se *briga skida s vrata*. Posl. 138. Ako dočekam . . . onda *ću se izboriti velike briegu*. Npj. 1, XIII. Možeš li mi *razbiti tu briegu*? *Ona* me jako *mori*. Pom. 31. *Ostavimo sad svaku briegu zemaljsku*. DP. 24. — *g)* *za što je briegu, može se pokazati rečenicom pravećenom riječima rečitirima*: Nije mu briegu *zadala*, čim će on nju darovati. Posl. 163. Bela marama, *briga golema*: da tugju majku majkom pozove. Npj. 1, 73. Ostane na sreću . . . velika *briga* *lako će ih osvetiti*. Npj. 1, 159 (Vuk). Postane glavna *briga* i posao ko će s kime ostati. Kov. 4. — *h)* *ono za što je briegu, može se pokazati i genitivom*: *Briga oruđa sruča* (= *briga za oruž sručet*) i *privevara bogatstva zagušje riječ*. Mat. 13, 22. — *i)* *briga zove se i ono što briegu zadaje*: *Oj devojko, briegu materina!* Npj. 1, 636. *O ti, kozo, briegu moja!* Here. 288.

brigadni, adj., što pripada brigadi (= *Frane*, brigade), predikom dijelu vojske: Brigadnomu pravitelju. Žitje 72.

briganje, n. verbal. od brigati, radnja kojom tko *briga*, *radi* brinuće, briženje. — Toliko ih *spopade briganje*. Osvetu. DARj. 615b.

brigati, gām. v. impf. *vidi* brinuti, i *syn. ondje*. — *Ne brigati* ništa. Ij. Kovačević. DARj. 615b. Čovek *sanac* ne mora ni o kom da se brine, ali i o *ujemu ne briegu* baš niko. Megj. 191.

brigjenje, n. verbal. od bridjeti, stanje u kom je *ono sto bridji*. DARj. 612b.

brijač, brijača, m. — *1)* koji *brije*, *Barbier*, tonsor: *Briča*, *brigač*, tonsor. Daničić, ARj. 610b, *vidi* i *brijače*, *bember*, *bemberin*, *berber*, *berberin*, *barbijer*, *barbir*. — *2)* *brijača* britva, *das Barbiermesser*, *no-cuata*, cf. ustra. Rj. *vidi* i *brijačica*. — *Berberin* s *brijačem* u ruci. Danica 2, 131.

brijačica, f. *brijača* britva, *das Barbiermesser*, *no-cuata*, cf. ustra. Rj. *vidi* i *brijač* 2.

brijački, adj., što pripada *brijačima* ili *brijaču*

kojemu god. — Uzmi nož oštar, britvu *brijačku* uzmi. Jezek. 5, 1.

brijačnica, f. *vidi* brijaonica. Stulli, *vidi* i *berbernica*.

brijači, adj. n. p. britva, *Barbier*, *tondendo*. Rj. što pripada *brijaču*, *dolazi samo u britvi* kojom se *brije*: *Gladilica*, brus što se oštri kosa ili *briča brijača*. Rj. 87b. Navuči *britvu brijaču* (na kašuu), *abziehen*, *exacuo*, cf. *namazati*. Rj. 382a. *prijeljevi s tukrim nost*, *ejelivači*, *jabuč*, *jašaci*, *obuvači*, *oravi*, *pasaci*, *pi-sači*, *spavači*, *stajači*, *šivači*; *pletici*.

brijalac, brijaoca, m. *vidi* brijač 1, i *syn. ondje*. — *Berberin*, tonsor, *brijalac*, *Daničić*, ARj. 235a. Tonsor, *brijač*, *brijalac*, *berber*. 616a.

brijanje, u. *das Barbieren*, *tonsio*. Rj. verbal. od *brijati*, *radnja kojom tko brije*. — Za svako *brijanje* dobijao po dvadeset dukata. Npr. 150. Tako ja čujući za *brijanje* kažem da mi dozovu *berberina*. Posl. 187. (Vuk).

brijaonica, f. *soba u kojoj se brije*, *brijački dućan*: *Tonstrina*, *brijaonica*, *berbernica*. Daničić, ARj. 611a. *vidi* i *brijačnica*.

brijati, brijēm, v. impf. Rj. v. pf. *stož.* *izbrijati*, *đbrijati*, *pobrijati*, *podbrijati*, *prōbrijati*, *zbrijati*; *zaneobrijaniti*; v. impf. *stož.* *izbrijavati*, *pobrijavati*, *podbrijavati*. Vuk u rječniku piše *brijati*, *zbrijati*, *izbrijati*, *pobrijati*, kako sam i sam čuo; ali Vuk ima i *obrijati*, *podbrijati*, tako ja nijesam čuo, ali ne mislim da je pogriješka, jer oba ta glagola ima Vuk tako i u starom rječniku; po tome bi ovaj glagol mogao pripadati i među one pod 68. Rad 6, 137. — *1)* *barbieren*, *tondere*. cf. *brivati*, *bričiti*, Rj. *vidi* i *berberiti*. — Redom zvao *berbere* da *ga briju* . . . momak *brijući* cara opazi . . . ovaj je momak jednako išao i *Trojnu brijao*. Npr. 150. Šarajlije da nigda ne dadu *nakvasiti*, nego *suvu kosu briju* . . . da *ga briju ne-nakvasena*. Posl. 187. Jedan *mije*, drugi *bradu brije*. Npj. 2, 337. — *2)* *sa se*, *refleks.* ili *pass.*: *Da se njihovi junaci svi briju*, tako i ono (momče) kaže *berberinu* da *ga* ne *mije* nego *onako* da *brije*. Posl. 188.

brijeg, m. (pl. *brjegovi*, *bregová*, *brjegovina*). Rj. *loc. sing.* *brijegu*, *gen. pl. kad je bez ov*: *brijegâ*, *Daničić*. ARj. 617a. *dem.* *breččić*, *brežuljak*, *izbrežak*, *obrežak*, *augu*, *brežina*. — *1)* *Hügel*, *collis*. Rj. *omalen* *brdo*, *isp.* *glavica* 3, i *syn. ondje*. — Na dnu toga sela, pod samijem *brdom*, ima jedan *okrugao brijeg*, obrastao *grabićima* . . . a *uže* toga *brijega* izvire u polju *smrdljiva bara*. Rj. 281a. *Hober*, *brijeg*, *die Bergkuppe*, *montis culmen*. Rj. 805b. *Čöl*, *der runde Hügel*, *collis*. Rj. 829a (*okrugao brijeg*). *Zir* je *porod nje* (*like*) *okrugao brijeg*. Posl. 50. — *2)* *das Ufer*, *der Rain*, *ripa*. Rj. *vidi* *baer*, *bair*, *brdo* 1b, *igalo*, *jalija*, *obala*, *strana*. — *Bazjaš*, *mal* *namastirić na ljevom brijegu Dunava*. Rj. 12a. *Motaica*, *na desnom brijegu Save* više *Broda*. Rj. 369a. *Okapina*, *die untergrabene Uferstelle* (*brijeg koji je vodu izronilo*). Rj. 452b. *Ok*, u jezenu *Skudarskome kraj brijegu Crnogorskoju* *onako* *mjesto gdje* . . . Rj. 451a. *Odmah skoči u vodu* . . . i *isplivavši izigje na brijeg*. Npr. 37. *Pošto kovčeg* *padne* na dno *mora*, *onda* *ga izvuce na brijeg*. 158. *Mladen bregori* *brzo* se *preliju*. Posl. 171. *Tiha voda brijeg roni*. 317. *Voda* *leti*, *brije* *dere*, na ujoj *lanja noge pere*. Npj. 1, 363. *Sava* *ima* *šuiske bregove*. Danica 2, 35. *Dal'* se *njemu* (*Dunavu*), *šimune*, *brezi* *lome*, *Ugrine*? *Živ*. 13. *Bješe* *ih* *mного* *kao pjeska* *po brijegu morskou*. Sud. 7, 12. *Mora* *ući* u *lagju* i *sjesti*; a *narod* *sav stajaše* *po brijegu*. Mat. 13, 2.

brijeme, brjēma, n. (u Dubr. i po okolini) *vidi* vrijeme: *Ajd' iz dvora*, *privjenče*, *brijeme* *ti je*. Rj. — Po svemu *primorju* i po susjednim *krajevima* *Crne Gore* *mjesto vrijeme* govori se *brijeme* (koje se u onim *puležima* koji su *drnkčiji* od [nominativa], ne može *razlikovati* od *brēme*, n. p. da ko u Dubrovniku ili

i Kotoru rekne: *nemaš bremena*, valjalo bi pogazjati li znači da *nema kud*, ili da *nema šta nositi*. Posl. XLVII. Tko ima *brijeme* a čeka *brijeme*, gubi *brijeme*. DPost. 129. Pa to malo potraja *brijeme*, pa Danile kupi Goru Crnu. Npj. 5, 35. Ljubovca . . . koja će i tamnjet' u tamnicu prijed, brate, reda i *bremena*. Kov. 105.

brijest, brijesta, *n. der Umbraun, ulmus campestris*. Rj. *pl. gen.* brijestâ, brijestová. Daničić, ARj. 649a. *coll.* brijesće, *vidi vez* (vèza). — U *brijestu* krušaka ne prosi, otkle ih ne nosi. DPost. 139. Na humovima kade pod . . . *brijestovina*. Os. 4, 13.

brijesće, *n. coll. od brijest, die Umbraune, ulmi campestris*. Rj. *mnostvo brijestora*.

brijèžni, *adj. što pripada brijegu, obali, n. p. brijèžno pravo, das Uferrecht, Strandrecht, jus littorale*: Na tom je načelu stajalo i *brijèžno pravo*. Po tome pravu nije se smjelo dirati u lagju dubrovačku ili mletačku koja bi se razbila kraj srpskih obala . . . Take naredbe za *brijèžno pravo* imamo i u dalmatinskim opštinama. DDM. 304.

brijèžujača, *f. iskopana u brijegu peć za hljeb, ein Bergofen, farnus subterraneus*. Rj. *osu. u brijèžni*. — *riječi s takim nast. kod ajgurača*.

brijèžnat, brilijanta, *n. Brillant, dragi kamen*: Prsten od *brijèžnata*. Nov. Srb. 1817, 751. *nominativu nema potvrde*, *isp. agenta*.

brina, *f. (u Dalm.) rudi strmen*. Rj.³ *vidi i strmac, strmenica, strmo (n.), komac*. DARj. 650a: *kraj na moru. augm. brinetina*.

brinètina, *f. augm. od brina*. Rj.³
brinèće, *n. sollicitudo, cura, briga*. DARj. 650a. *verb. od brinuti se, radnja kojom se tko brine*: Upita s velikim *brinèćem*: jeda nekolicu ljudi imada upasti u one ponore? A. d. Bella. Ne osugruje *brinèće pravo*. Živ. is. DARj. 650.

brinuti se, *nēm se, v. r. impf. Sorge haben, sollicitum esse*. Rj. *vidi brigati, brižiti se, gledati, kariti i, nastajavati, nastojati, skrbiti, skrbiti se, škrbiti, škrbiti se, starati se, trsiti se, v. pf. slož. po-brinuti se, ubrinuti se, zabrinuti se*. — **1)** *brinuti se za koga ili za što*: Ne *brini se* ti ništa za to. Rj. Putuj ti oče igumane, ne *brini se za namastir*. Rj. 217a. Ne *brini se* ni malo za ovec: ovcama ne će biti ništa. Npr. 11. Da *se ne brine ni za što* u kući. 129. Ne *brinite se za život svoj*, šta ćete jesti. Mat. 6, 25. — **2)** *brinuti se kim ili čim*: Hodajuć tako neveseli po polju i *brinuti se tetom*, sretnu ježa. Npr. 246. Bog *se brine sirotama*. Posl. 19. Moja majko, ne *brini se mnome*. Npj. 1, 578. Svaki veli: Ne *brini se times*. HNpj. 1, 133. Ne *brinite se namu dahjama*. 4, 126. Ne *brini se magaricama*: mašle su se. Prip. bibl. 63. — **3)** *brinuti se o kome ili o čemu*: Nagje se ljudi . . . koji se najviše o tom *brinu*, kako će od svačega šalu i smej zametnuti. Npj.¹ 4, XVI. Što *se tako brines o meni*. Pom. 92. — **4)** *za što se tko brine, može se pokazati rečenicom prirèznom riječima relativnijem*: Spisatelji *se ne bi brinuli kako će knjige štampati* i prodavati, nego bi se samo starali, da ih dobro napišu. Pis. 74.

brisačka, *f. quæ tergit, u basmi*: Orač ide da te izore, kopač ide da te iskopa, *brisačka* ide da te izibriše, kosač ide da te iskosi. M. Gj. Milčević. DARj. 654. *koju briše*. — *riječi s takim nast. kod kazaljka*.

brisanje, *n. verbal. od brisati, radnja kojom tko briše što*.

brisati, brišèni, *v. impf. wischen, abwischen, tergere, abstergere, delere. vidi trii. v. pf. slož. iz-brisati, o-, u-, zbrisati, v. impf. slož. ubrisivati*. — Dokle nagje mlada gjuvegiju, nagje njega u krv umrljana, iz krvi ga malo izvadila, pa ga *briše scilicet jaglukom*. Npj. 3, 496. Ja, ja sam *brišem troje prijestupe* sebe radi, i grijeha tvojih ne pominjem. Is. 43, 25. Mnoge su okolnosti *brisale razliku* izmeđju njih (gra-

dova) i primorskih susjeda njihovijeh. DM. 327. *kao da znači* mesti: Bre, sluškinje! *brišite* avlije. Npj. 2, 527. *su se, pass.*: Zbrisaču Jerusolim, kao što *se briše* zdjela, izbriše se pa se izvrne. Car. 11, 21, 13.

bricka šablja, *f. (st.) Rj. vidi britkinja 1. isp. bridak*.

britkinja, *f. britko (oštro, ljuto) štogod žensko. — 1) *šablja*: A *britkinje šablje* povadiše. Npj. DARj. 655a. — **2)** *žena*: Ajd' mi prosi *britkinju* djevojkju. HNpj. 1, 107.*

britya, *f. Rj. gen. pl. brityävâ, dem. britvica. augm. britvetina, britvurina. — 1) *ein Taschenmesser, cutter plicatilis*. Rj. *džepni nož, kojemu se kaže i bekuta, bičak, brica 1, britvica, keba, kustura, škloca. — Beskorka, n. p. britra, ohne Heft, Schale, sine cortice, sine manubrio*. Rj. 23a. (*bez kora*). Škloca, *brica dreenijeh kora*. Rj. 841a. Škopica, *brica* kojom se škope svinje. Rj. 842b. Pojas . . . o kojemu na srebrnu sindžiricu visi *britra* s desne strane do sniže koljena. Kov. 97. — **2)** *bričača britya, vidi brijač* (2). Rj. *das Barbiermesser, noraculu, cf. ustra*. Rj. 431. Navačić *brijaču bricu* (na kašju). Rj. 382a. *Bez brice* obrijati. (Prevariti). Posl. 11. Za ludu bradu smiona *bricu*. DPost. 152.*

brityeni, *adj. n. p. kore, des Taschenmessers, cuttelli plicatilis*. Rj. *što pripada britrè*.

brityetina, *f. augm. od britya. Rj. takva augm. kod babètina. vidi britvurina*.

brityica, *f. dem. od britya. Rj.* — U to padne mu na um *brityica* koju je pri sebi imao, izvadi je i osjiječe oni prst. Npr. 119. Povueče sa sobom nekoliko kola abenih kapica i *malih brityica* . . . *brityice* mesto oružja. Danica 5, 43.

brityiči, Brityičè, *m. pl. polje u Brdinu. Rj.*

brityurina, *f. vidi britvetina. Rj. augm. od britya. takva augm. kod baburina*.

brivanje, *n. vidi brijanje. Rj.*

brivati, *vâm. r. impf. (u C. G.) vidi brijati. Rj. i syn. ondje. v. pf. slož. o-brivati*.

brizak, brizga, *n. koliko čega u jedan put brizne. vidi mlaz. pl. brizgovi. Ij. Kovačević. DARj. 656a. — za nast. isp. drozak (drozga), mozak (mozga)*.

brizgânje, *n. das Anhöfen der Milch, im Euter oder auch in der Brust, lactis in mammis affluentia*. Rj. *verbal. od brizgati, koje vidi*.

brizgati, zgâm, *v. impf. n. p. ovea, koza, Milch absondern, lactare. Rj. isp. mlazati. v. pf. prosti briznuti; slož. iz-brizgati, na- — Krava brizga, kud joj je rime puvo mljeka, te hoće mljeko iz vimenu da izbija; tako i ovcu, koza: ali po onome što Yuk kaže kod riječi brizganje (auch in der Brust, i u sisamu) i ženu brizga, kud joj se sise napune mljeka, te hoće mljeko iz sisa da izbija. — Kaže se i za vino da brizga, kud izbija iz tijesta (tijeska): Tijes(t) zavit', neka vino brizga. DPost. 127. vidi bljuzgati, i syn. ondje*.

briznuti, briznēm, *v. pf. hervorstürzen (?), prorrumpo in lacrimas: briznuti plakati, t. j. u jedan put zaplaka. Rj. koje će upravo reći: zaplakati tako da odmah suze briznu. v. impf. brizgati, briždati. — Ona se odmah seti i brizne plakati pa njemu oko vrata: Slatki brate! Npr. 29. Brizau plakal' Merima djevojka. Npj. 1, 289. Pa briznu (Josif) plakati tako da čuše Misirci. Mojs. 1, 45, 2. Jerko Keke ne će smokve meke, želi bo čim stisne, mljeko ran da brizne. DPost. 39. iz svega oruđa raspoznaje se, da je briznuti prema brizgati u onom značenju, kako se u DPost. 127. kaže za vino da brizga, t. j. brizne što god, kud u jedan put silno poteče odanle gdje je. isp. bljuznuti*.

brizan, brižna, *adj. besorgt, sollicitus. Rj. zabrinut, koji je u brizi, koja briga mori. od briga. vidi dertli, karli. — Al' su Turci brižni i srditi, otišli su zemlji po čenaru. Rj. 759a. Pa od jada svi sedam dahija*

pošetaje *briz* i neveseli niz Nebojšu kulu Jaksčićevu. Np.j. 1. 133.

brizdanje, *n. verbal.* od brizdati, *vidi* brizgjenje.

brizdati, ždm. *v. impf.* *vidi* brizditi.

brizditi, ždm. *v. impf.* (u Srijemu), *laut weinen, flaren, plorare*, *Rj. iza glasa plakati*, riječ se bez suzije rijetko govori u drugom obliku osim *praus*, pa se misli da je infinitiv kakvi je stavljen, a ne će biti nego brizdati. Postanjen od korijena od kojega je brizgati, a po tom je u značenju upravo trajanje onoga o čemu, kad bude jedan put, kaže se da čeljade brizne plakati. Daničić. ARJ. 657b. *vidi* derati se, dječati, guliti se, ruljati.

brizenje, *n. das Sorgen, curae*, *Rj. verbal.* od briziti se, koje *vidi*.

brizgjenje, *n. das Pfören, ploratio*, *Rj. verbal.* od brizliti, *vidi* brizdanje.

briziti se, žim se, *v. r. impf.* (u C. G.) *vidi* brinuti se; Nemoj se za to briziti, *Rj. od* briga, *vidi* brinuti se, i *syn. andje*, *v. pf. slož.* *iz-briziti se*.

brizljivost, brizljivosti, *f. sollicitudo*, D. ARJ. (658b), *osobina onoga koji je brizljiv*.

brizljiv, *adj. sorgfältig, sollicitus*, *Rj. koji se brizi*, *brine*, *vidi* skrban, skrban.

brk, *m. das*, *brku*, *pl. brci i brkovi*, *brka i brkova*, *Rj. — 1) Kuebelbart, cincinnus barbue*, *Rj. dm. brčić, aum. brčina*, *vidi* mustać, *isp. nansuica, nansuica*. — Zagali ruke, *zasući brke*, *Rj. 168b. Zavičiti brkove*, t. j. zasukati ih da stoje uz brdo (kao vilo), *Rj. 174a. Zasukati, zasukivati brkove*, *Rj. 196b. Tako ja ne ubrijao brkova*, *Rj. 346b. Mačkor brk*, *njekaka biljka*, *Rj. 349a. Ostariti, ostaeljati brkove* (neka rastu), *Rj. 173a. Šišobrk*, koji šiša t. j. *pol-sijera brkove*, *Rj. 841a. Brei su mu kr' i dva* (ždrn-njaci) ometa. (kad ko ima *velike čupare brkove*). *Posl. 30. Zasjeke brke* kao na trupci. 86. *Zasukao brkove* kao da će amove njima trpiti. 87. *Skupi brke*, *sud će putovati*. (Rekao kosac gladan kad mu je u kašiku *skakac* natrapao). 288. *Smrt ne gleda nikome u brke*. 291. Ugnao mu je miša u brke. (Priušio ga). 326. *Moja majko, oženi me, dok me nije obuzela brada, obuzela brada i brkovi*. Np.j. 1. 380. *Tanka brka*, *erna oka*, 1. 411. *Crna brka*, *gojajli perčina*, 1. 359. *Ženite ih, ne držite ih, da ih brei ne prerare*, *Here. 263. Covek... velikih i debelih brkova*, *Danica 4. 20. Miloš je bio tankih podugačkih brkova*, 4. 30. — 2) (u Vukovaru) ono zemlje što se uvuklo u vodn. *Rj. isp. r. Daničić. ARJ. 659b.*

brkačenje, *n. verb.* od brkatiti, *stanje koje bica, kad tko brkati*.

brkänje, *n. die Verwirrung, confusio*, *Rj. verbal.* od brkati.

brkaonica, *f. kad se kakav posao pobrka, das Wirrsal, der Wirwar, trübe*, *Rj. isp. darnar, zamrak*. *rijeci s takrim nast.* čisauonica (čisouica), magjionica, masonica, močionica, stronica i t. d. *rijeci s takrim nast.* koje znače sobu, zgradu, kao *agraynu prostor*, *sud, vidu kod* djeļjaonica.

brkat, *adj. schaurbärtig, barbatus*, *Rj. što ima brke*; Skorak šarena i brkata *bubina*, *Rj. 687b. Za dva plava ne bili pare dala, za brkata ne bili ni dukata*, *Here. 119. suprotno: golobrkat*.

brkati, *brkam*, *v. impf.* (u Uvordnung) *brugca, masure d'urbare*, *Rj. v. pf. slož.* *po-brkati, vidu* mšiti, mutiti, remetiti, smetati.

brkatiti, *um. v. impf. dobitati brke, postajati brkat*; Kad počne *brkatiti* čznai, ono je prava pravcata vještica. *Magaz. 1867. D. ARJ. 660b. v. pf. slož.* *o-brkatiti*.

brkica, *f. eine Art sehr kleiner Fische, pisicula gema*, *Rj. volutes barbata* L. *cf. govodai 2. Rj. mala rčica*. — Puzaja, nekaka riba nalik na *bekicu*, ali biva veća i nalazi se po skaljama. *Rj. 620b.*

brklja, *f. lyeu pl. brkljaja* der Stumpfahl, *pabus*

obliquus; udarili brklje po šameu, *cf. brkljača 1. Rj. kao kolac što se udara po šancima*.

brkljača, *f. — 1) vidu* brklja, *Rj. — 2) (u Boči) od* drveta kao malo muljalo na kraju od tri ili četiri roga, čim se miješa prga, kaša, cievara i skorup. *Rj. — riječi s takrim nast. kod* ajgirača.

brkljoč, *m. rali puzavač*, *Rj. 49. ptica, vidu i to-cokljun, pripada rodu* ptica *vojmu i brgljez, brzeli*. — *rijeci s takrim nast.* bukoč, glavoč, klokoč, praskoč, rboč, vrkoč; imena *kud* Dragoč.

brko, *m. der einen grossen Schmirbart hat, barbatus*, *cf. brkonja*, *Rj. gen. brka, voc. biko, čorjek velikih brkova, brko upravo je hyp. od* brkonja, *tekva hyp. vidu kod* balo. — »Bre šta marim ja za Brka? Ja ću Brka ovijem budzovanom». A čok mu rekne: »Be i Brko je neki». *Npr. 4 (ondje je Brko nadimak)*.

brkonja, *m. vidu* brko, *Rj. čorjek velikih brkova, imena za ljude s takrim nast. kod* rjgčci *bukonja*.

brlog, *v. Lager der Schweine, cubile suis*, *Rj. mjesto gdje svinje liježu, najviše kaljuga*. — Ako je prasac, *u brlog*, D. Posl. 2. *Rije k'o prasac po brlogu*, 107. *rijeci s takrim nast.* krtog, narog, pašenog, talog, vrtlog.

brloženje, *n. das Lagern der Schweine, cubatio (poreurum)*, *Rj. verbal.* od brložiti i brložiti se. — 1) *radnja kojom tko brložu (svinje)*. — 2) *radnja kojom se svinje brložu*.

brložiti, žim, *v. impf.* *Rj. — 1) t. j. svinje, lagern (die Schweine), collocare sues, sterno, facio ut decumbant*, *Rj. smješati (svinje) u brlog*. — 2) *su se, refleks. sich lagern (von Schweinen), sternor, pro-cumbo*, *Rj. liježati, smješati se u brlog (govori se za svinje)*.

brlj, *m.:* Brljiv, *bolestan od brlja*, *Daničić. ARJ. 688a. akc. D. ARJ. 662b. brlj, bolest u mozgu očijem... postaje od crva koji se zaleže u mozgu, vidu* brvalj, *brvica, isp. brvljiv*.

brljaga, *f. (u C. G.) die Lache, pabus*, *cf. bara, kaljuža*, *Rj. i syn. kod* bara, *brljaga od kor. od koga je* brlog, *Korijeni 140. — s takrim nast. riječi* hrnjaga (rnjaga), mltljaga, prčaga, prljaga, prtljaga, rüpcaga, soviltjaga, tđjaga (tđljaga), vinjaga i t. d.

brljak, *brljaka*, *m. (u Ilrv.) der Star, sturnus*, *cf. čvorak*, *Rj. ptica, vidu i* čvrljak, *skvorac, škvorac*.

brljanje, *n. das Stöbern, perturbation*, *Rj. verbal.* od brljati. — 1) *radnja kojom tko brlja po čanku, vidu* rlanje. — 2) *radnja kojom tko brlja što, vidu* prljanje.

brljati, *brljati*, *v. impf. — 1) po* čanku *prstima ili kašikom* *premetati, stobern, turbo*, *Rj. vidu* brljati 1. *rdati*, *v. pf. slož.* *iz-brljati*. — 2) *prljati, schmutzen, mureto*: Ko svoj posao čini, *rake ne brlja*, *Posl. 153. v. pf. slož.* *o-brljati (i se), po-, u-, vidu i* mrljati.

brljav, *adj. — 1) (može biti od* brljac), *unklug, stumpfsinnig, stupidus, rascamus*; svaka je baba *brljava* (kad se ne će da reče: *tuda*). *Rj. kome se rrti ili mre ili mješa po glavi te nije čiste pameti*. — 2) *murljan ili ubrljan čim po licu*, *D. ARJ. 663a. — 1' oba je značenja riječi istoga kor. kojega je* brlj i brljati 2. *Daničić. ARJ. 663a.*

brljiv, *adj. bolestan od brlja*, *D. ARJ. 663a.*

brljotina, *f. litura, mjesto na čemu ubrljano čim, čimo čim je ubrljano*, 1. *Grupković. isp. brljati*, *D. ARJ. 663a. — za nast. isp. bljuvotina*.

brljug, *m. blato gdje se svinje valjaju*, *Ij. Stojanović. D. ARJ. 663a. vidu* kaljuga, *i syn. andje*. — *rijeci s takrim nast. kod* bjelug.

brljuganje, *verbal.* od brljugati se, *radnja kojom se svinje brljuguju, vidu* kaljužanje.

brljugati se, brljugati se, *v. r. impf. valjati se po brljugu*; Svinje se brljuguju, *Ij. Stojanović. D. ARJ. 663a. vidu* kaljužati se.

Brnarad, Bernardo, Bernardo, *m. ime muško. Ber-*

nardus, Rad. 26, 55, 56. *bolje sa e pred r*; Bernarad, Bernardo. *isp.* DARJ. 238a. *hyp.* Berko, *i astalu kod Berisav.*

brngjuška, *f.* (u Baranji). *ridi mrazovac*, Rj. *crocus vernus L.* *ridi (?) mrazovac*, Rj.² *biljka, riječi s takim nastav. kod rubiška.*

brnača, *f.* *ridi drljača*. Lj. Stojanović, M. Ružičić. *isp.* *brnati, od čega je i postalo*. DARJ. 663b. *i syn.* *kod drljača.* — On se šareu vrati *i brnači*, pa dobrija bilicu šenicu. HNpj. 3, 18.

brnačujak, *m.* *veliki svrdao kojim se vrti brnača*. M. Ružičić. DARJ. 663b.

brnanje, *n.* *verbal od brnati, radnju kojom tko brna.*

brnati, *brnām*, *v.* *impf. occare, drljati. isp.* *brnati*. Lj. Stojanović, *sa se pass.*: *Njiva uzorana . . . brnat bi se dala*. Osvetn. DARJ. 663b. *biće postanja kojega je brnati. v. pf. slož. dđ-brnati.* — Ovdje nema mog Alije sina, neg eto ga na niže kule bile, gdje on *brna* na šareu šenicu. HNpj. 3, 18.

brnista, *f.* (u gornj. prim.) *ridi žuka*. Rj. *ridi i žukva, der Genster, spartium junceum Linn. biljka. Daničić u ARJ. 664a*: *Postanjem od Tul. ginestra, čemu je promijenjeno g na b (isp. bistijerna), a v umetnuto prema završetku.*

brnka, *f.* (u Banatu) *der Rothlauf, erysipelas, cf. plamenik*. Rj. *od riječi Rumunske*. DARJ. 664a. *holost. ridi i crveni vjetar.*

brnja, *f.* *brnjašta koza, Ziege die auf der Nase eine Blässe hat, capra maculata albam habens in naso*. Rj. *ridi brnjaša.*

brnja, *m.* (isl.) *ridi brnjo*. Rj. *brnjast konj (vidi brnjaš), ili jarac.* — Hajde, jaši *brnju* velikoga. HNpj. 4, 137.

brnjak, *m.* *brnjast konj*: *Hajde, jaši brnju velikoga . . .* A Tomica izvede *brnjaka*, *poside ga, pa ga otisnuo*. HNpj. 4, 138. *ridi brnja, brnjaš, brnjo i.*

brnjast, *adj.* *n. p. konj, koza, mit einer Blässe auf der Nase, maculata albam habens in naso*. Rj. *što imu bijel biljeg na nosu, n. p. brnjast konj, brnjastu koza.*

brnjaš, *m.* (u C. G.) *brnjast konj, ein Pferd das auf der Nase eine Blässe hat, equus maculata albam habens in naso*. Rj. — Pod njima su konji doratasti. a vojvoda jaše *na brnjašu, na brnjaša konja* od megdana. Npj. 5, 282. *ridi brnja m. i brnjo i, brnjak.*

brnjaša, *f.* *ime kozi (valja da brnastoj), Ziegenname, nomen caprae indii solitum*. Rj. *ridi brnja, f. — riječi s takvim nast.* moreša, rigješa, vraneša.

brnjica, *f.* — **1)** *kolutić gvozden, n. p. što metnu medvedu na usnu kad ga vode, das Nauseisen, die Kluppe, annulus ferreus*. Rj. — *Brnjicu na gubienu!* (Ćuti! jezik za zube!) Postl. 30. *Pa se zagna Mićunović-Vučić na bijela vrata od Trebinja, za brnjicu rukom dohvatio, i u vrata nogom udario*. Npj. 4, 8. *Za to ću metnuti brnjicu svoju na nozdrve tvoje*. Car. H. 19, 28. *Žena lijepa a bez razuma zlatna je brnjica u gubići svinji*. Prič. 11, 22. — **2)** (u Boči). *Ohrring, inauris, cf. obodac i mingjuša*. Rj. *ridi i usnjaci.* — *Ma joj je svila do zemlje . . . u ši zlatne brnjice*. Npj. 1, 65. — **3)** (u Dalm.) *suknja prtena, koja se u Boči zove brnan*. Rj. *ridi brnan.* — **4)** (oko Sinja) *od platna ženska dugačka haljina bez rukava upravo kao u Kotarima fuštan*. Rj. *isp. i listan, carza.*

Brnjik, *Brnjika*, *m.* *vrh Rozački do Trebiješa*. Rj. u Crnoj Gori.

brnjo, *m.* (juž.) *ridi brnja, m. = 1)* *brnjast konj, ridi brnjak, brnjaš.* — **2)** (u Grblju) *ime jarca (valja da brnjastu), Bockspann, nomen capro indii solitum*. Rj.

brōc, *brōca*, *m.* *die Färberrotthe, rubia tinctorum Linn.* *Na putu ma broc (i glogovo trnje)!* (. . . sad se govori za svakoga koga nijesu radi da dogje. Postl. 190). Rj. — *Obojiti u brocū: obročiti*. Rj. 431b. *Pogju žene u planinu da traže dvljega broca*. Npr. 1.

Brōcanac, *Brōcānce*, *m.*: *Al Banjani pripaziše Vuka, pa se za njim potoč otisnula, stigoše ga na Broćanac ravni*. Rj. *selo u Crnoj Gori, postanjem od broc*.

brōcast, *adj.* *von der Farbe der Färberrotthe, rubiacens*. Rj. *što je crveno kao broc*. — *takra adj. ridi kod budalast.*

brōcēnje, *n.* *das Färberrotthfarben, 76 rubia tingere*. Rj. *verbal od bročiti, radnju kojom tko broči što*.

brōcevc, *adj.* *rubia*. *Bročev koren*. Gj. Popović. DARJ. 666a. *što pripada brocu.* — *za nast. isp. aptov.*

brōčiti, *brōčim*, *v.* *impf. färberrotthfarben, rubia tingere*. Rj. *bojiti u brocu, v. pf. slož. o-bročiti*.

Broćno, *n.* *knežina u Ljubockome kadiluku u Heregovini*. Rj. *ridi Brotnjo. isp. božićni i božinjti*.

brōd, *brōda*, *m.* (*pl. brōdovi*). Rj. *Boža mi*. *Mjesto ovoga gdjekoji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bora mi, i brōda mi, i gloga mi*. Rj. 32b. *Kalugjere, da te brōd ubije!* HNpj. 2, 215. — **1)** *na vodi ono mjesto gdje se prelazi preko nje, die Furt, radum: Laudim se brōd kuša*. (Postl. 171). *Oj Četinjjo vodo ponosita! ti se sinoć krivo kunijaše, da na tebi nigje brōda nema*. Rj. *Ludijem se brōd brodi*. DPostl. 57. *Ier ne vidim belu danka, teške pute da putujem, teške brode da brodujem*. Npj. 1, 140. *No ga tražite niz vodu Moravu, gje je vama brōda zaprašio . . . Niz Moravu vodu otidoše, od jednoga brōda do drugoga, na drugome pašu ugledaše, iz Morave njega izvakoše*. 4, 349, 350. *On (Timok) se obično gazī na brodorima*. Danica 2, 37. *I prebrōdi brod Javok*. Mojs. 1, 32, 22. — **2)** (u C. G.) *u blatu (jezeru) mjesto gdje se riba hvata*. Rj. *oro je značenje gotovo kao ono pod 1; jer kako je brod 1) plitko mjesto u vodi gdje se prelazi, tako je i ovdje brod plitko mjesto zgodno za kakav posao, n. p. za hvatanje ribe.* — **3)** (u primorju) *Schiff, natris, cf. lagja*. Rj. *ridi i barka 2, bolozan, brodarica 2, deregljija, drjevo 2, galija, gjemija, kaljun, korab, koridalj. isp. i syn. kod lagja.* — *Brodarina 2*, *plata što se rozi na baci ili na brodu*. Rj. 44b. *Porimti brod, t. j. pustiti ga u vodu*. Rj. 515a. *Otac mu da brod i u njemu trgovinu . . . On se s brodom narceze, i ploveći po moru, sretno brod Turski i čuje, gdje u njemu veliki plać stoji, te zapita marnare na Turskome brodu: Molim vas, šta se ta plać u brodu vašem čuje? A oni mu odgovore: Vozimo roblje . . . Npr. 246, 247. Da mu drugi brod napravi . . . dade mu drugi brod riši i lepši od prvoga, puti trgovine svake . . . on otplori . . . kad doplori u jedan grad, 248. Potom car mu da svoj veliki i prekrasni brod . . . i tako se oni otisnu i stanu plovići . . . i otisnu se plovići . . . Kad su već bili na neki dio puta, zovne on njega . . . da izigje na kuvertu . . . ovi ga onda uhvati i preko brodu u more baci. Brod je jedrio, i on se već nije mogao njega uhvatiti . . . vide oni u brodu njega nema. 251. Poslat' u gujitu brodu s dinarom kruha u Pulju. DPostl. 99. Da su se na njemu negda zapinjale verige, da brodari neprijateljski ne bi gore proći mogli. Kov. 30. Ondje u onoj vrteti nema ni brodu pristanista, ni konju polgrišta. 31. U njoj (Boči) se broji do 250 *patentanič brodova*, koji idu po svemu svijetu. 40. Jesi li vidio kad se *gradī brod* na moru? *Brod ne može po moru hoditi* ni po moru ništa *dobiti prije nego se na njemu arhuo* (katarka) *polije, i po njemu platno se razvije, pa ti tek onda hitro jezdi i napreduje*. 65. *Dogagjaji bivaju, pa se opet i gube, kao one brazde, koje kakav brod po moru para*. *Priprava 172*. *Otok, dijete, momče koje se sada na brodorima zove mali, a koje poslužuje starije*. DPostl. XIV.*

brōdār, *brodāra*, *m.* — **1)** *čovjek koji na brodu* (1) *prevozi; skledijca, der Fährmann, portitor.* — *Haje koliko vrana za brodara*. DPostl. 25. *Ne boji*

8. vrana *brodava*, 70. *isp.* Boji ga se kao vrana *skelabrava*. Postl. 21. — 2) čovjek koji je na brodu (3), lagji, buzar, *der Schiffer, naut.*: Nije brodar vjetru gospodar. DPostl. 81. *akc. od Daničića*, ARj. 667b.

brodarenje, *n. verbal.* od brodariti, radnja kojom tko raditi.

brodarev, **brodárov**, *adj.* što pripada brodaru.

brodārica, *f.* — 1) koja na brodu uzima brodaru. Al' se ovaj zamuti' jezero: na njem' spava brodaru rila. HNpj. 2. 5. — 2) *navis vectoria*. Stull. *buja prijevorna*.

brodārina, *f.* 1) *das Fehrfahrtgeld, portitorium*. Rj. što se plaća brodaru (1), *skledžiji za prijevoz*. *isp.* skelarina. — 2) plata što se vozi na barci ili na brodu. *Schiffgeld, nautum*. Rj. *vidi* brodlidba 1. — *ruči s takim nast. i značenjem kod berberina*.

brodārīti, **brodārīti**, *v. impf.* *schiffen, Passagire und Frachten gegen Lohn überfahren, nauticarium pover.* *voziti na lagji, taku radnju raditi*. Daničić, ARj. 670a.

brodārski, *adj.* *nauticus*. Stull. što pripada brodarima ili brodaru kojemu god.

brodlidba, *f.* — 1) plata za vožnju na brodu, lagji ili barci. *Schiffgeld, nautum*: 'Izgubit' brodlidbu, ponos i kiriju. DPostl. 35. *vidi* brodarina 2. — 2) vožnja na brodu ili lagji; *die Schiffahrt, navigatio*: Najljepša je šetnja blizu mora. a brodlidba blizu kraja. DPostl. 68. *vidi* brogjenje. — *akc. od Daničića*, ARj. 669a. brodlidba *osn. u broditu*. *riječi s takim nast. kod bijlidba*.

brođiti, *dim. v. impf.* Rj. *v. pf.* *stož.* pre-brođiti. — 1) *waten, wado transire*. Rj. *prelaziti preko vode na brodu njezinu gazevi ili voziti se*. *vidi* brodovati. — A brodi *vodu duboku*, uzdiže skuce visoko. Npj. 1. 359. Daj nam, Bože, *vojevati*, a Morava ne brođiti: Morava je plahovita: sinoć monka zanijela, a jutros ga na breg bacu. 1. 431. *su se, pass.*: Ludijem se brod brođi. DPostl. 57. — 2) *voziti se po moru ili vodi kakvoj god*. *vidi* brodovati 2. *isp.* brodariti, jedriti, ploviti. — *Brodi sinje more s jedrom od mrže*. DPostl. 10. Mučno je Dubrovačko more brođit' kraja ne gledavši. 61.

brođiv, **brođljiv**, *adj.* Brođiv, po komu se može brođiti. Mikalja. Tigris svuda je brođljiv. D. E. Bogdanić. *Brođljivi zalijevi*. S. I. Jubiša. DARj. 670b.

brođovanje, *n. verbal.* od brodovati, radnja kojom tko brođuje.

brođovati, **brođujem**, *v. impf.* — 1) *prelaziti preko vode na brodu njezinu gazevi, waten, wado transire*: Jer ne vidim bela danka, teške pute da putujem, teške brodi da brođujem. Npj. 1. 110. *vidi* brođiti 1. — 2) *voziti se po vodi*. *vidi* brođiti 2. — *Kud mornari brođuju i putnici putuju*. HNpj. 1. 6.

brogjenje, *n. das Waten, vadatio*. Rj. *verbal.* od brođiti, radnja kojom tko brođi.

broj, broja, *m. die Zahl, numerus*. Rj. *loc.* brōju. *pl. nom.* broji, brojevi, *gen.* brojā, brojēva. Daničić, ARj. 671b. — *I' rečenicu se uzima riječ broj*. — 1) *bez prijedloga*. — a) u *nominativu (ili akusativu)*, u čemu se kaže broj, moško bi se kazati u množini i bez njega: Što manje bude godina, to će manja biti cijena, jer ti se prodaje broj ljetina. Mojs. III. 25, 16 *prodaju se ljetinu*. Množaše se vrlo broj učcnika. Djel. Ap. 6. 7 *množaku se vrlo učcnici*. Bješe broj *ujobor* hiljada hiljada. Otkriv. 5. 11 *(bješe ih...)*. Broj *upada* u konjma bijaše dvjesto hiljada. 9. 16. I sva tri je broj *episkopstima* 12. DM. 22. — *umjesto broj moško bi se kazati koliko*: Čuli broj *ujobor*. Otkriv. 9. 16 *čuh koliko ih imaj*. Dobila je akademija dobar broj narodnih riječi. Rad 5. 195. — b) u *gen.* broja nema ili nije čomu, *kad ga je toliko te se misli, da se ne može izbrojiti*: Evo ti sa svijuz strana vila i silenjaka... toliko da im broja ne bješe. Npr. 219. I pogibe pet stotin' de-ljija, Arnauta ni broja im nema.

Npj. 1. 319. Ostalima ni broja nema. Miloš 69. Tako da ga (žito) presta mjeriti, jer mu ne bješe broja. Mojs. 1. 11. 49. Nema broja mrtvacima. Naum 3. 3. *vidi* dalje bez broja. — *amo ide i oro*: Zagje od izvora do izvora i počne ih brojiti redom po gori, ali se pomete i nikako im broja nije mogao naći. Npr. 100. — c) u *instrum.* *kaže se, da ima čega brojem, kao da se veli: brojevi nalazi se toliko, ili da se broji, nuško bi se toliko, ridi* prema broju, na broj, na broju, po broju, pod broj, u broj: Vojska igjaše u rat u četama brojem, kako ih izbroji Jelo. Dn. II. 26. 11. Ja ti dajem godine bezakonja njihova brojem dana. Jezek. 4. 5. — *amo pripada oro*: Ne dijele brojem ni esapom no kalpakom. Rj. 148b. — *drukčije je oro*: Dvanaest velikih sudova, koji brojem onijem napominju apostole. DP. 355.

2. s *prijedlozima*. — a) *bez, nešto je bez broja, kad ga ima toliko te se misli, da se ne može izbrojiti*: Drina ždere bez broja junake. Npj. 4. 259. Jačina mu bješe Huska zemlja i Misir i narodi bez broja. Naum 3. 9. Posvjedočavaju primjeri bez broja. Rad 20. 154. *vidi* naprijed 1b. — b) s *prijedl.* prema: Načini od toga sebi lijeba prema broja dana u koje ćeš ležati na svojoj strani, tri stotine i devedeset dana ješeš ga. Jezek. 1. 9. *vidi* naprijed 1c, i dalje. *isp.* Jezek. 1. 5: Ja ti dajem godine bezakonja njihova brojem dana, tri sta i devedeset dana. — c) s *prijedl.* na (*akus.*) na broj ima stvari, kad ih ima toliko koliko treba, *vidi* na broju dalje pod d. — Brojila ih mlada (Gjurgjevica, sve junake na broj nabrojila, do tri njena dobra ne nabroji. Npj. 1. 217. Što mi na broj ne bude soldata. 4. 340. Kad vidi da su svi na broj. Kov. 58. Opeke da dajete na broj. Mojs. II. 5. 18. Da ga povale i biju pred njim, na broj prema krivici njegovoj. V. 25. 2. Dadoše ih na broj caru. Sam. 1. 18. 27. Izabraše ždribešom Matiju, da bi ih opet bilo na broj potpuno dvanaest. Prip. bibl. 170. — a u primjerima ovijem na broj je što i brojem, koje ridi pod 1c. (*isp.* dalje d): Ovičje je zdravica na broj sedam. Kov. 118. Bijaše ih na broj dvadeset i dvije tisuće i šest stotina. Dn. 1. 7. 2. Samoglasna slova, na broj 12. Bukv. II. Tada se... čitaju parimije, na broj osam. DP. 298. u Npj. 4. 396: Ongje vojsku na broj udariše: sedam stotin' i sedam junaka — na broj udariti znači po svoj prilici: izbrojiti. — d) s *prijedl.* na (*lokut.*) na broju su stvari, kad ih ima onoliko koliko treba (*vidi* na broj 2 c): Kad dogje (čoban) k ovcama i nagje ih sve na broju i na miru, leže malo da se odmori. Npr. 12. Ne mogu biti i vući siti i ovice na broju. Postl. 205. Ne mogu biti i vući siti i kozlići na broju. DPostl. 73. — u ovijem pak primjerima na broju je što i brojem (*koje ridi pod 1 c*): Dvadeset i šest ubio Turaka a četrdeset na broju Hrišćana. Npj. 1. 327. Zdravicu prijateljsku (ovdje na broju petu) napija domaćin. Kov. 118. — e) s *prijedl.* pod (*akus.*) (*vidi* brojem 1 c): Pod brojā, sine, na teftere kažu no u cara sto hiljada vojske Npj. 2. 265. — f) s *prijedl.* u (*akus.*): Domaćin i domaćice ne prinadleže u broj svatova, nego gledaju svoj posao. Nov. Srb. 1817. 477 (prinadležati nj. pripadati iz pisanja *Slavenosrpskog*). Novac onih koji idu u broj, i novac od učjene svajije... neka sveštenici uzimaju. Car. 1. 12. 4. u broj ordje znači brojiti se, pripadati megju... u što. — g) s *prijedl.* u (*lokut.*): Dinar je koliko najveća pregjašnja para, ali je u broju od prije bio manji od pare. Rj. 120b (*u vrijednosti*?).

3. Brojem ih brojiti ne umijem. Npj. 2. 141. — U Beograd će primiti pašu s određenim brojem vojske. Miloš 33. — Pjesmu pod brojem 62. poslao mi je. Npj. 4. XI. — Ne idi za množinom na zlo, i ne govori na sudu povodeći se za većim brojem da se izvrni pravda. Mojs. II. 23. 2 (veći broj većina. *die Mehrheit, major pars*). — Iz knjige Mojsijeve brojevi uzeta

e druga parimija. DP. 298 (*Brojci; natpis četvrtaj njezi Mojsijevoj*). — Posla mi brojeve „Jarovar“ u kojima je vaš novi srpski rječnik za kovandžije. Kolo II (15).

4. u računanju i u gramatici. U jednomu nje raju. DPosl. 140. U računanju, kad se brojci sabiraju, nalazi se (a) pred drugim brojem, koji se dodaje prvomu: . . . 6 a 1, to ih biva 10. Daničić. ARJ. 1b. — *Brojci kardinalni* 10 do 20 kazuju se jedinicama deseticom. DRJ. 1, 261. *Brojci*. Obl. 45 (*dic Zahlworter*). *Brojci prosti*. 15 (*kardinalni*). *Broj jedan* . . . broj je dva izgubio seduni padež 15. *Broj* oba ima oblike kao i dva. *Brojci* tri i četiri. 47. *Brojci redni*. 50 (*ordinales*).

brojač, brojāca, *m. der Zähler, numerator*. RJ. koji broji, postavljen od brojati (brojiti). — u Srijemu) koji sinograde desetkuje brojeći brazde. RJ. Gdje je pisar? gdje brojač? Is. 33, 18. *vidi* brojilac.

brojačev, *adj. što pripada brojaču*: Dpet će prozlati stada ispod ruku brojačevih. Jer. 33, 13.

brojina, brojna, *adj. što pripada broju; Zahl-, numeralis*: Na ovo je nalik i ono što u brojnim imenima . . . duglje glas na posljednji slog. n. p. dvijilj litre. Postl. XI.

brojnicā, brojñnica. *f. vidi* poskočica, *po njekim krajevima u Srbije*. Ij. Kovačević. DARJ. 675b. *vidi* i brojnica.

brojnice, brojñnice, *f. pl. der Rosenkranz, rosarium*. RJ. *vidi* čišlo 2. vjrtka, kralješ, krlješi, krunica, očenaš. brojnice od brojati, brojnice od brojiti. — Uroltuja, kao brojanice od orada, ili od lješnika. RJ. 101a. Uglada jednoga kalugjera gje brojnice u rukama drži . . . kalugjer prekrsi one brojnice pak mu ih uataće na glavu. Npr. 96. Marašli-Abi-paša . . . kao za znak najtvrgje vere pošalje mu (Milošu) svoje brojnice. Miloš 124 (*Planke prevo Rosenkranz*).

brojanje, *n. verbal. od brojati. vidi* brojenje.

brojati, brojim, *v. impf. vidi* brojiti. — Glagoli četvrtje vrste brojati i tajiti mogu se čuti i po ovom razdjelu (drugom, treće vrste) u onijem oblicima u kojima glagoli ovoga razdjela imaju u osnovi a: brojati, tajati, brojao, tajao. Obl. 100. Znađu govoriti i brojati. Priprava 43. *v. pf. slož. iz*-brojati.

brojenje, *n. das Zählen, numeratio*. RJ. *verbal. od* brojiti, *radnja* kojom tko što broji. *vidi* brojanje. — U brojenju naraca nešto se zove ruka. RJ. 656b. Solomun izbroji sve inostrance koji bijahu u zemlji Izraeljevoj poslije brojenja kad ih izbroji David. Dn. II. 2, 17.

brojilac, brojilca, *m. Stulli, koji broji. vidi* brojač. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

brojiti, jīm, *v. impf. zählten, numerari*. RJ. *vidi* brojati. *v. pf. slož. iz*-brojiti, na-, od-, po-, pre-, pri-, raz-, za-, *v. impf. slož. iz*-brojati, na-, od- i t. d. — 1) u pravom smislu: Imadijasmu mnogo košnica, pa bih ih ja svako jutro brojio. Npr. 160. Brojio zube na dlanu! (Kad ko broji tajju stoku; jer ljudi nijesu radi da im se to čini). Postl. 30. I brojicu ovcu kurjak jede. 94. Riječi treba mjeriti, a ne brojiti. 272. Od prvoga dana po suboti . . . brojite sedam nedjelja punijeh. Mojs. III. 23, 15. *sa se, pass.*: Još su Srbiji samo jedna grana Slavenskih naroda, koji se svi broje na pedeset miliona. Nov. Srb. 1817. 750. — 2) u prenesenom smislu. — a) brojiti: redom kazivati ili pominjati, nabrojati: On mu je brojio sve zulumce Suleman-pašine redom. Miloš 119. Tu je sve Suleman-pašine zulumce brojio. 130. *sa se, pass.*: Ovde se broje redom sve bune od godine 1690 amo u napredak. 163. — b) brojiti koga ili što: cijeliti, držati da nešto erijedi. Druge Srbe u paru ne brojim. Npj. 5, 491. Što će skolan čovjek među njima (Crnogorcima)? On je skolan. kad je dobar junak. tako broje sada Crnogorei. 5, 525. Turci Carigradski ne broje u Srbiji gradove samo one, u kojima se danas živi, nego i Ram, i

Kulič . . . Danica 5, 30. One koje u erkvi ne broji niko ni u što. Kor. I. 6, 4. *sa se, pass.*: Ako je ko onaj dan prije podne ili makar i poslije podne bio bijen za kaku krivicu, to mu se ušta nije brojilo. RJ. 46a. Ta se ne broji koliko ni lanjski snijeg. Postl. 312. Ko započne, njegova se broji. Npj. 5, 18. Površni se broji, ko porinje. 5, 545. Narodi su kao kap iz vijedra, i kao praška na njerilima broje se. Is. 40, 15. A onome koji radi ne broji se plata po milosti nego po duzu. Rim. 1, 4. — c) brojiti koga ili što među . . . brojiti u . . . brojiti čemu . . . brojiti s kim . . . brojiti ka komu ili k čemu . . . brojiti da . . . držati, misliti, nalužiti da pripada među njih. (*isp.* pisati 3): Narod dimnice ne broji među državne dacije. Danica 2, 117. *sa se, pass.*: Među one stvari koje djevoje ne mogu dopasti broji se onamo i gumno. RJ. 107a. Hajduci se ne broje među ljude društva ljudskoga. Postl. 310. Oni se ne broje među narod Srpski. Danica 2, 102. Glagoli, koji se broje u bezlične. RJ. 1 V. Jer se Virot brojaše Feutjaminu. Sam. II. 4, 2. Ne radovala se (moć ona) među damina godišnjim, ne brojalo se u mjesecu! Jov 3, 6. Jer se brojaše s nama. Ij. Ap. 1, 17. Ko ne bi poslušao . . . on se brojio k Anđli i koji predadoše Hrista. DM. 285. *sa se, reflcks.*: Jer se broji da je književnik, a ne zna ni šta je književnik. Vlazić 1, 9. — d) brojiti novce ili robu nu . . . u . . . računati: Dubrovčani su . . . brojili novce na perpere. DM. 254. Dubrovčani su primajući novce na ostavu brojili i na aspeve. *sa se, pass.*: Jegulje . . . koja je manja od po oke, onijeh se 300 broji u tovar. RJ. 768a. Na jednom se mjestu sami dukati broje na perpere. DRJ. 2, 289. — e) brojiti: erijediti, ralužati: Dokle baba dojila, dotle baba brojila. DPosl. 19.

brojnicā, *f. između pjesama, koje pjevaju kolegijati, njeke se zovu brojnice, a biće tako nazvane po tome što se govore ili pjevaju prema koracima, koji idu brojem. isp.* poskočica. Daničić. ARJ. 675b. 679a. *vidi* brojjanica, brojmica. — Pjesme koje se brojnice zovu. Pjesma prva brojnicā. Pjesma druga brojnicā. Pjesma treća brojnicā. Živ. 12-11.

brökule, *f. pl. (u Dubr.) vidi* prokule. RJ. *vidi* i kaulin. Tal. broccolo (*kljice od zelja*).

brönza, *f. — 1) Bronze, aes*. RJ. *vidi* tuč, mješavina od metala, osobito od cina i bakra. — 2) kleine Glocke von Bronz z. B. am Halse der Kühe, tintinabulum. RJ. zvonce od bronze, kakvo se meće n. p. u bracu. *vidi* bakaruša, cingara, čaktar, čaktor, klepetar, klepetuša, mjedenica, mjedenjača. — 3) crembulum, drombulja. Zemljak 1871. br. 2. tako će biti nazvana što se misli da je bronza u pravom značenju. Daničić. ARJ. 680a. *vidi* i brunda.

brönzen, *adj. što pripada bronzi*: Bronza, 2) zvonce bronzeno, kakovo se n. p. kravi meće oko vrata. Daničić. ARJ. 680a. od Daničića je i ukr.

bröskva, *f. die Kohlrabe unter der Erde (Erdrabe, oster. Krantrübe), brassica oleracea napobrassica Linn.* RJ. zelje kojega korijenje jedemo. *postavljen od Lat. brassica*.

brötnjak, — *m. 1) der Hügel worauf Färberroth gesetzt wird, citrus rubia consitus*. RJ. bröj na kojemu se sadi broč. — Jer se on (vukodlak) samo govoga koca boji; zato govore kad ga spomenu u kući: na putu mu broč i govogo trnje — jer su i brötnjaci pokriveni glogovim trnjem. RJ. 79b. — 2) Garten dazn, hortus rubia consitus. RJ. ertaw u kojem se sadi broč. — Zagrnuti n. p. vinograd, brötnjak. RJ. 170b. pred nj stoji i mjesto č. *isp.* Bročno i Brotnjo. — riječi s takim nast. jagodnjak, kopriynjak, košutnjak, lučnjak, ribnjak, ružičnjak, voćnjak (votnjak) i t. d.

brötnjo, *n. vidi* Bročno. RJ. knežina u Hercegovini.

Bröz, *m. ime muško, od Lt. Ambrosius otpadačši*

idi brljiv, *isp.* brvalj, brvica. — Obrvljivila se arca, j. postala brvljara. Rj. 434a.

brvnanje, *n.* das Aufbalcken, tignorum, trabium superposito. Rj. verbal. od brvnati, radnja kojom tko vrta.

brvnara, *f.* kuća od brvana. Rj.³ *vidi* durunguća. — riječi s takim nast. kod badujara.

brvnâs, brvnâša, *m.* (u Hrv.) konj, koji je kao losan, *cf.* daščak. Rj. — *osn.* u brvno. Osn. 358. u nast. *isp.* bradaš.

brvnati, brvnâti, *v.* *impf.* aufbalcken, trabes trabibus superponere. Rj. udarati brvna jednu na drugo radeći kuću ili kakvu drugu zgradu. *v. pf.* slož. porvnati.

brvno, *n.* (*gen. pl.* brvnâni) der Balken, lignum, ribs (*ein Brett an drei Finger dick*). Rj. daska do ri prsta debela: Konat, u ambaru brvna između dva lireka. Rj. 262a. Kuća od sjeka, t. j. od dugačkih debelih brvana, koja su na krajovima usječena. Rj. 683b. Kad pogleda kroz brvna u jednu zgradu, to mu majka mijesi hljeb. Postl. 229. A za što vidiš rnu u oku brata svojega, a brvnu u oku svojemu ne osjećaš? Mat. 7, 3. Brvno, kupina i napast u nas maju malo drugo značenje nego u Slavenskoj jeziku: u Slavenskoj jeziku (i u ovoj kujži) brvno znači balvan, direk ili gređa, a u nas se brvno zove debela daska. Nov. Zav. IX.

brz, brza (brži, comp. bržiti), *adj.* schnell, citus. Rj. *vidi* brzovat, bršak, hitan, hitar, list, naprešiti, okretan, pospješan, vrišak 2, suprotno trom, spor. — **1 a)** Otiđe na jedan potok gdje je voda bila vrlo brza. Npr. 40. Brza osveta gotova šteta. Postl. 29. Brz kao zec, Brz kao pas 29. Brz kao tica, a frug kao štica. 29. Brz se mnogo puta premetne, pa ga i trom stigne. 29. Natrč naprč. (Odgovorno Ciganin . . . t. j. onako nešto brzo i okretno). 192. U ludu kmeta brza besjeda. 332. I svakome lice potamnjelo od brzoga prau i olova. Npr. 1, 221. Sakupiše petnaest stotina laka pješera i brza konjika. 4, 506. Po dvoru je (snaša) sreću diječila: sjevokovima hitro poslušanje, gjeverina brzo susretanje. Kov. 82. Znak . . . kojim grčki brzi pisali sastavljaju . . . Star. 1, 29. Glasnici koji jahahu na brzijem konju i mazgama. Jastir. 8, 14. — **b)** brz na što . . . brz da . . . mjesto da infinitiv: Ti znaš ovaj narod da je brz na zlo. Mojs. II. 32, 22. (*isp.* Rj. 389b: nazlobž, t. j. na zlo brz). Brz na plijen, hitar na grabež. Is. 8, 1. Noge im trče na zlo i brze su na proljevanje krvi prave. 59, 7. — Njihove su noge brze da proljevaju krv. Rim. 3, 15. Koji će . . . biti brz da čini pravdu. Is. 16, 1. — Neka bude svaki čovjek brz čuti i spor govoriti i spor srditi se. Jak. 1, 19. Srce tvoje da ne bude brzo izgoriti što pred Bogom. Prop. 5, 1. — **c)** Bržaj! pl. bržajte! kad se ko zove kud na brzu ruku Rj. 43a. Učiniti što na brzu ruku, kurzweg, simplieiter. Rj. 656a. Mislim, da je G. P. B. na brzu ruku o ovom presudio. Opit XIX. Na brzu ruku poprave stari šanac. Sovj. 41. na brzu ruku činiti što: u malo vremena hitaći da bude prije gotovo, ako i ne bi bilo onako kako bi trebalo. — **d)** comp.: Brži od reja. Rj. 648a. Brže je njegovo magare nego drugoga at. Postl. 29. Brže sedlo nego konj. (Kad ko preko mjere hita, pa kviri svoj posao). 29. Brži od ovud nego od onud. 29. Dani moji biše brži od glasnika; pobjegoše, ne vigješe dobra. Jov 9, 25.

2. adv. brzo (bržo) — **a)** schnell. cito. Rj. *vidi* brgo, hitno, hitimice, hito, listom, sprešno, vriško, živo. — Brzo ide, ali izvan puta. Postl. 29. Dok bi dlan o dlan udario (t. j. brzo, za trenuće oka). 63. Da si brzo k meni vodi Drini, dovedi mi nekoliko druga. Npj. 4, 375 (k oromu *isp.* bržati). U red! u red! geschwind bieber, ades. Rj. 647a. (= brzo ovamo!) — **b)** bald, brevi: dogji bržo; bržo će on doći. Rj. kao skoro, naskoro: Hoće Turci carstvo preuzeti, hoće

Turci brzo carovati. Npj. 2, 201. Jer ćete se brzo rastanuti. 2, 110. Postaraj se da dogješ brzo k meni. Tim. II. 1, 9. — u značenju *ocome* (b), dolazi adverb brzo s prijedlozima i u, koji značenje svoje sastavljaju s njegovim, *isp.* skoro i naskoro; blizu, nablizu i ublizu. — s prijedlogom na: Nabrzo, (na brzo) bald, proxime. Rj. 378b. Ako bi Turci na brzo zemljom obladali. Sovj. 12. Sreća (je) pošla u napredak; ali nabrzo udari natrag i postane gore. 13. — s prijedlogom u: Kad se što u brzo proda. Rj. 610a. Oklen tako u brzo doma se vrati. Npr. 251. Ona je (košulju) razvije i po tom je u brzo zgužvelja i metne pod pazuhu. Postl. 179. Da ne sjeđe, nego stojke u brzo da napije i k svatovima da se vrati. Kov. 63. Tako se stinu (Turci) braniti, da im u brzo ne mognu ništa učiniti, nego ih okole. Sovj. 10. — **c)** comp. brže, značenje prema brzo 2 a: Onda ova dvojica brže vuci slamu. Npr. 35. Onda brže otrčim kući. 162. Kad to mehadžija čuje, brže potri i caru sve javi. 193. Viknu Jonatan za momkom: brže, ne stoj. Sam. I. 20, 38. — značenje prema brzo 2b bez porajenja: On brže zapovjedi slugama. Npr. 230. Kad brže! (n. p. dogje, neini, pojede). Postl. 115. Kad brže nagje, sine? Mojs. I. 27, 20. Tada Arioh brže izvede Danila pred cara. Dan. 2, 25. Brže izvedu Josipa iz tamnice i pred cara dovedu. Prip. bibl. 28. „Što brže“: Onda momci što brže zahvate vode iz bunara. Npr. 240. *isp.* bolje uz glagol hoditi i drugo glagole takoga značenja. — Brže bolje, so schnell als möglich, quam citissime: kako ga ugledah, a on se brže bolje sakri. Rj. Adverbu brže dodaje se adverb bolje, da bi se pokuzaju još veći bržina (*isp.* bolje): Brže bolje sjašu sluga i vojvode s konja. Rj. 429a. Brže bolje jave caru. Npr. 208. Kad treći dan Lavan dozna da je Jakov pobjegao, brže bolje pogje za njim u potjeru. Prip. bibl. 24.

Brža Palanka, *f.* Rj. varošica na Dunuru među Kladorom i Pravom u Srbiji.

brzac, bršca, *m.* (u C. G.) der Schnelle, homo velox: No sve brsca i ljuta bojnika. Rj. brz čorjek. *vidi* brzić. *isp.* brzonja.

bržak, bržaka, *m.* — **1)** (u Resavi) *vidi* brzdica: Raskrećio se kao rak na brzaku. Rj. voda gdje teče brzo preko kamenja. *vidi* i brskut, brzica, slap. — **2)** pasulj ili grašak, koji rano dospijeva. Rj. (brzo raste pa rano dospijeva). — **3)** (u Slav.) nekakav sitan kukuruz, koji se sije oko Vidova dne (pošto šava opadne i ploštine se prisuše), pa budući da brzo raste, opet prispje u vrijeme. Art türkischen Weizens, zec genus. Rj. za praceox Pers. cinquantino. Rj.³ *vidi* brzorast.

bržanje, *n.* das Eilen, festinatio. Rj. verbal. od brzati. radnja kojom tko brza.

brzati, zâm, *v.* *impf.* eilen, festinare in opere faciendis. Rj. *vidi* hitati 2, hitjeti, hrliti, prešiti, žuriti se. za *pf.* *isp.* pri-bržati.

brzdica, *f.* *vidi* brzica. Rj. iza z umetnuto je d. voda gdje teče brzo preko kamenja. *vidi* i brskut, brzak, slap. — A ostalo, koje je brzdica uhvatila i odnela, sahranjivano je. Miloš 93.

brzelj, *m.* (u Slav.) tica plava a po trbulu čagjasta, najviše u jesen cvrči, Art Fogel, avis genus. Rj. tichodromu muraria L. Rj.³ *isp.* brgljiez, brkljoč. — riječi s takim nast. badelj, emelj, gredelj, gundelj, kratelj, krpelj, kurdelj, prdelj, rucelj, štavelj, žeželj i t. d.

brzica, *f.* voda gdje teče brzo preko kamenja, Stelle im Bache, wo er schnell über Kiesel dahin rinnt, locus ubi flumen per silices deproperat. *cf.* brzak, brzdica, brskut, slap. Rj.

brzić, brzića, *m.* der Schnelle, homo velox, *cf.* brzac: brziću u mladica! kad se napija (za zdravlje . . . kneževa i vitezova, brzića u mladica. Kov. 124). Rj. brz čorjek. *isp.* brzonja. — riječi s takim nast. i ukr. kod bagljic.

brzina, *f. de* Schnelligkeit, velocitas, Rj. *vidi* brzoća, n. st. — *Konj se kroz dlaku ne hvali, nego kroz brzina*. P. sl. 150. Ne šće čekar carien gospogju, dok brzoćina i livade dođe, no iz dvora na brzina u. i. Npj. 1. 174. *na brzina* brzo. Pa se njima ... kako zec brzinom! Kov. 127.

brziti, brzim, *r. impf.* t. j. konja, spornen, irritare, Rj. — *brza brz, da bude brz u hodu ili u radu, u brzoti leri de što, r. pf. slož.* u-brziti.

brzoća, *f. vidi* brzina, Rj. *vidi* i brzost. — Onomu koš blepi, i brzoća je lijena. DPost. 91.

brzovolj, *adj. auf der Jagd schnell eine Beute zu erlangen, citus venator (canis)*: pred njima su hrti brzovoljni, Rj. brzo-lov, što brzo lovi, *vidi* brzovoljac.

brzovoljac, brzovoljca, *m. der schnell eine Beute zu erlangen, citus venator*: U njega su hrti brzovoljci, Rj. brzo-lovac, koji brzo lovi, *vidi* brzovolj. — Neki čovjek posijao bob više kuce na dolac, pa se navranila tieu brzovoljac ... I starac mi štapak dade, te išćerah brzovoljca iz bopca, iz bopca. Here. 289.

brzonož, *adj. brzo-nog, u koju su brze noge, ima r. i. oca u rasi rječnika*. DARj. 697a, *tako* slož. *adj. kod* bosonog.

brzouja, *m. brz čorjak ili živinčar, u zagoneci*: Naš brzouja tužju proju krade. Nar. zag. DARj. 697a, *isp. brzac*. — *za* nast. *isp. kod* bakonja.

Brzopalanacki, *adj. Rj. što pripada Brzoi Palanci*.

Brzopalančanin, *m. čovjek iz Brze Palanke*, Rj.

brzoplet, *m. Rj. brzo-plet*. — 1) *eine Art in Eile gehaltener Zaun, seipis species tumultuariac* Rj. *plet u hitnji, na brzu ruku opleten*. — 2) čovjek koji ne pazi šta radi, nego sve na prečac, *unüberbender Mensch, homo proceps*. Rj. *koji je brz splesti što god, učiniti sve na prečac ne razmišljajući*.

brzorast, *m. kukuruz brzak (u Here.)* DARj. 697a. Budući da brzo raste ... brzorast. 694b. — *za* obličje *isp. samorast*.

brzorek, *adj. (u C. G.) koji brzo govori ne misleći šta, pa rekne što rđjavo, der sich im Reden übereilt, lingua precipitis*. Rj. brzo-rek, *vidi* brzoreka.

brzoreka, *m. homo lingua precipiti*: Brzoreka pun grijeha. Post. 29. *tako* Daničić, ARj. 697a; a Vuk držeći da je brzoreka pridjev ženskoga roda od muškoga brzorek *dada je k istoj poslovi*: Valja da znači: koji brzo govori, ne razmišljavajući, lasno se može ogrješiti; a brzoreka nijesto brzoreki valja da je prema grijeha. — *za* potvrdu da je supstantiv *isp. bjeleusna, brzo-reka, čorjek brzorek*.

brzorodna, brzorodna, *adj. što brzo rod donosi, praeur*. Brzorodna pšenica, Zemljak 1871. DARj. 697a. brzo-rodna, *tako* slož. *riječi kod* blagorodna.

brzoruk, *adj. manu promptus, stull*, u koju su ruke brze *na staj*: Njegov je otac bio vrlo brzoruk na nijačim. Pravdonoša 1851. DARj. brzo-ruk, *tako* slož. *riječi kod* ljavoruk.

bržost, bržosti, *f. Daničić, ARj. 695b, i akc. je od Daničića, 697a, vidi* brzina, brzoća.

bržotrk, *adj. valenter curvens*: Da je Bog dao među nama brzotrka monika, da ga dostigne. Nar. prip. vré. DARj. 697b. brzo-trk, *koji* brzo trči, *isp. trk, potrk*.

bržovana, bržovana, *m. voc. bržovane, pridijevu se a pjesma pijetlu*: Petlovanje, torzovanje, Koleda. Živ. 10, *akc.* DARj. 697b.

bržovat, *adj. u pjesmi nijesto brz*: U njega su konji bržovati, Rj.

bržati, žam, *r. impf.* u Rj. *samo*: Bržaj! *pl. bržajte!* *kad se ko zove kud na brzu ruku, komm schnell, propera*: Br aj k mene ako Boga znadoš, Rj. *r. pf. br-žati*. — I po svijem Psa posjeo čahu ... dok evo a Avdi-ljivo Pso: „Br aj Pso, kurtališ Psa“ Npj. 1. 129. Br aj nosi kujigu babu mome, Here. 76. Kupi svate, bržaj amo u Biogradu. 244.

vidi brzati, *kako se samo u imperativu govori isp. pomagaj! pomagajte!*

bržuje, *n. das Spornen, incitatio*, Rj. *verbal. oc* brziti, *radnja* kojom tko brzi *koju ili* što.

bržolica, *f. u Bjelostijenci rječniku*. DARj. 697b. *počeno* meso koje se Njem. zove Rostraten, govori se i sada u sjer. Hrr.

bū, *uzvik* kojim hoće tko koga da plaši: Baba korizma ide po varoši i skače ispred kuća i viče: »bu! bu! bu! Rj. 9b. Za njima (za gjedovima i gjedovom babom) pristane sila djece, koja viču: bu gjede! bu baba! Rj. 148b. DPost. 76: Ne umije ni bu, ni mu — kaže se za čeljade, da ne zna ništa, ni uplašiti koga porikavši hu, ni pokazati da mu što nije po volji mukavši (hu), *akc.* Rj. XXIX.

būba, *f.* — 1) *das Ungeziefer, bestiolae molestae*. Rj. *dem*. bubica, *augm.* bubina. — Glava puna crvi, pa smrdi kao būba. Npr. 112. Sve tvoje tvoje i rod zemlje tvoje izješće būbe. Mojs. V. 28, 42. *insectum*. Daničić, ARj. 698a. — 2) *der Krebs (Krankheit), cancer, carcinoma, cf. živina* 1. Rj. *bolest koja biće se tako nazvala, što se misli, da se je zulegla būba*. — 3) (u Risnu) *vidi* ojačjelica. Rj. *glistu koja se zametne u djetetu*. — 4) būba svilena, *Seidenwurm, bombyx*, *vidi* bubica 2. — Pepelom s česnice posipaju svilene būbe, da ih bude dosta kao i prašaka u pepelu. Rj. 35a. Bubar, koji trguje svilenijem būbama. Rj. 46a. Da predu svilu svilenijeh būba. Priprava 141.

būbac, būpeca, *m. hyp.* od būbreg, ali se govori za želudac od živadi. DARj. 698a, *isp. būbalo*.

būbalica, *f. (u vojv.) djetinja igra, u kojoj se būba u legja, Art Spieles, ludi genus*, Rj.

būbalo, *m.* — 1) *vidi* bubnjar. Rj. *koji būbnja, udara u būbnj*. — 2) *gjak koji uči na pamet, būba, a slabo razumije*. DARj. 698b. — *riječi takre vidi kod* bujalo.

būbalo, *n. vidi* būbreg. Rj. *isp. būbac*. — *riječi s takim* nast. *kod* bućkalo.

būbanj, būbnja, *m. (pl. būbnji i būbnjevi)* — 1) *die Trommel, tympanum*: Pristao kao šipka uz būbanj (Turski būbnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad būbanj sprijeđ udare maljicom, onda ga i ostrag šipki šipkom. Post. 262). Rj. *vidi* doboš. — Udarati u būbanj: būbati. Rj. 46a. Udarati u būbanj: būbnjati. Rj. 46a. Oguglao kao Ciganski konj būbanj. Post. 231. Hoće li biti što na būbanj? (Hoće li biti kakva dobitka ili poklona, kao što se daje būbnjarima?). 342. Počne lupati u būbnje. Npj. 2, 106 (Vuk). Udarishe būbnji i svirala. Npj. 2, 302. Ustavite būbnje i svirale, ugasiite svirke svekolike. 3, 159. Stade jeka būbnja i svirala. 3, 458. Būbnje biju, a svirale svire. Npj. 4, 169. I būbnjari būbnje bacishe, i svirači svirale bacishe. 4, 258. U tom udre būbnji i talambasi. Danica 3, 182. Uza njih je išao čovjek jedan s būbnjem, te je u nj jednako udarao. Pjs. 32. — 2) *koš od prača, kojim se riba hvata, Art Fischreuse, nassue genus*, Rj.

būbānje, *n. Rj. verb. od būbati, radnja kojom tko būba*.

būbār, *m. koji trguje svilenijem būbama, der mit Seidenraupen Handel treibt, qui bombyces vendit*. Rj.

būbārica, *f. žensko čeljade koje hrani svilene būbe*. DARj. 699b. *prema* muškome būbar.

1. būbati, būbām, *r. impf.* — 1) *udarati u būbanj, trommeln, pulsare tympanum*. Rj. *vidi* būbnjati 1. būbnjiti, dobovati. *r. pf. prosti* būbnuti. *r. pf. slož.* iz-bubati, z. *udarati ili lupati tako da se čuje glas kao od čega šuplja, būbati može tko čeljade ili būbanj ili drugo što*: Neg' te žena būbala, dok ti duša ispala, da bi čim, neg' ničim, već držalom motičnim. Npj. 1, 89. sa se, *pass.*: Būbalica, djetinja igra, u kojoj se būba u legja. Rj. 456. — 2) u sjevernoj Hrvatskoj znači i ždrati, *vidi* nabubati se, obubati. — 3) būbā gjak, koji uči na pamet, a slabo razumije. DARj. 700a. *isp. būbalo* 2.

2. bubati, bubam, *v. impf.* boljeti, samo u djetinjem govornu. na Krku. *Buba* te glava, Marice? DARj. 700a. *tako se gorovi u Urv.*

bubica, *f.* — **1)** *dem.* od buba. Rj. — Zlatna *bubica*, vidí svijetnjak 2. Rj. 210b — (*a kod svijetnjak 2 ima bliješnjak; ali kod krijesnica i kod svitac ima svijetnjak, pa odatle se vidí da je zlatna bubica krijesnica, koju se zove i svijetnjak, svitac*). Što nagju (n. p. crva ili *bubicu* kaku) ono dađu bolesniku. Rj. 218a. Nevid, nekake *male krilate bubice*, koje samo kolju, a ne vide se. Rj. 413b. Ona gde bi god videla rupicu na putu, odmah bi rekla: »Ovde mora biti kaka *bubica*«, pak bi joj usula mleka. Npr. 83. Izišao kao mara (u proljeće) na sunce. (. . . Mara se ovdje razumije ona *malu šarenu bubicu*). Postl. 98. — **2)** *Būbica*, *f.* (u Risnu) svilena buba, *Seidenwurm, bombyx*. Rj. *vidi* buba 4.

bubina, *f. augm.* od buba. Rj. *bubina je postanjem augm. od buba, ali značenjem je što i buba 1 (insectum)*. — Buhač, *bubina* (nalik na buhu). Rj. 50a. Nepomenuše, nekake *bubine* u djeći. Rj. 418a. Škorak, *šarenu i brkutu bubina*. Rj. 687b. Skarambeč, nekaka *bubina*. Rj. 811a. Nije dobro ni nikom vodu piti, da ne bi čovjek, ne videći šta pije, popio kaku *bubinu*. Npj. 1. 150 (Vuk). Pustiću na tebe . . . svakojake *bubine*. Mojs. II. 8, 21. Govorio je o stoei i o pticama i o *bubinama* i o ribama. Car. 1. 4. 33. Kao *bubine zemaljske* drkćući izlješe iz rupa svojih. Mih. 7, 17. Iza onih muha dogju druge *bubine* na zemlju. Prip. bibl. 41.

bubla, *f.* kao guka. *der Klumpen, massa*: Bublja masla, striko naša. Rj. *isp.* böblja; gruda, grudva, grum, grumen, kila. — korijenu značenje *napeti se, okruglu biti*: buba; bubla, bubulj, bubuljica; bubalo, bubreg. Korijeni 133.

bubnuti, *nēm, v. pf.* — **1)** *ml. Gelöse schlagen, pulso*. Rj. *v. impf.* bubati 1. udariti ili lupiti *tako da se čuje glas kao od čega šuplja*: Stane lepo na vratima lupati da mu se otvore, a kad vidí da niko ne otvara, on *bubne pesnicom u vrata*, a vrata se odmah na dvoje raspadnu. Npr. 212. *vidi* depiti, depnuti, dupiti, lupiti, udariti. — **2)** *neprelazno. pasti s lupom, grahnuti*. — Bubnuti, *būšiti*. Daničić, ARj. 748a. *vidi* i bupnuti.

bubnjanje, *m.* Rj. *verb.* od bubnjati. — **1)** *radnja kojom tko bubnja, udara u bubanj*. — **2)** *radnja kojom tko bubnja, govori kojesta jarno*. — Učinio je od mene priču narodima, i postao sam *bubnjanje* među njima. Joy 17, 6.

bubnjār, bubnjāra, *m. der Trommelschläger, tympanista*. Rj. *vidi* dobošar, gočohija. — Pristao kao šipka uz bubanj. (Turski *bubnjari* u lijevoj ruci drže šipku, pa kad bubanj sprijed udare maljicom, onda ga i ostrag šinu šipkom). Postl. 263. I *bubnjari* bubnjeve baciše. Npj. 4, 258.

bubnjārev, *bubnjārov*, *adj.* Rj. *što pripada bubnjaru. vidí* dobošar, dobošarov.

bubnjārica, *f. tympanistria*. DARj. 701a. *koja bubnja*.

bubnjati, *njām, v. impf.* — **1)** udarati u bubanj, *trommeln, pulsare tympanum, cf. dobovati*. Rj. *vidi* i bubati 1, bunnjiti. — **2)** *bubnjaju ljudi t. j. govore kojesta javno, öffentlich reden über etwas, rumiture, percerebresti fama*. Rj.

bubota, *f.* subota gjačka *bubota* . . . bio je običaj da gjake u subotu pošlje podne učitelj bije (*buba*) bez ikake krivice, samo za to što je subota. Rj.

bubotak, *būbotka, m. der Faustschlag, pugnas*. Rj. *udarac kad tko koga bubne*.

bubreg, (*m. gen. pl. būbrēgā*) *die Niere, ren*: Živi kao *bubreg* u loju. *cf.* bubalo. Rj. *vidi* bubrežak, *isp.* bubac. *dem.* bubrešćić. — Oprčio usnu kao *būžan bubreg* (kad se peče na ugljvlju. Postl. 240). Rj. 334b.

Mrežicu što je na jetri, neka je izvadi s *bubrežimu*. Mojs. III. 3, 4. *isp.* nabubriti.

būbrešćić, *m. dem.* od bubreg. Rj.

būbrežak, *būbreška, m. vidí* bubreg. Rj. *sada se govori kao bubreg, kao da nije deminutiv; zato Vuk i ne naznačuje da je dem.*

būbrežujaci, *būbrežnjākā, m. pl. das Nierenstück, caro renum. cf. isječak*. Rj. *meso oko bubrega. — u množini se govori za to što su drže strane; za jednu stranu jamučno bi se reklo bubrežnjak*. DARj. 702a.

būbrežnjāk, *m. vidí* kod bubrežujaci. DARj. *der Nierenbraten*.

būbūlj, *būbūlja, m.* (oko Budve) *vidí* oblutak. Rj. *obao kamen, kao što ih se nalazi mnogo oko velikih voda, za postanje isp. bubla. — riječi s takim nast. dugulj, grasulj, intulj, pahulj, pasulj, trkulj, vrduľj.*

būbūljica, *f. die Pustel, pustula. cf. čibūljica*. Rj. *vidí* i gnojanića, gnojavića, puha i pulhića, *kao prištić, mali prišt*. — Čovjek u kojega bi na koži tijela nje-gova bio otok ili krasta ili *būbūljica*, neka se dovede k Aronu. Mojs. III. 13, 2.

būbūljicav, *adj.* *što ima būbūljice n. p. po licu*: Bio čovjek . . . *būbūljicav* po licu, i u opšte vrlo ružan na oči. Mil. 13.

būcānje, *n. vidí* deranje 1. Rj.

būcānje, *n. verb.* od bucati se, *koje vidí*.

būcati, *būcām, vidí* derati 1. Rj. *vidí* i cijepati 2. *reissen, lacero. v. pf. slož.* od-bučiti, raz-.

būcati se, *būcām se, v. r. impf. catulire, subare*, — **1)** buca se kučka, *catulire, kúcati se, tjerati se, u Bjelostijenčevu rječniku*. — **2)** buca se kрмаća, *subare, bukariti se, u Srbiji, M. Gjurović*. DARj. 703a. *isp.* bucovan. *vidí* i cvelati se.

būcemast, *adj. coll. im Gesicht, facie obesa*. Rj. *krupan u licu, debelih obraza. isp.* burlav (u obrazu nudren).

būrov, *m. eine Art kleinen Flussfisches, pisciculi gemis*. Rj. *alburnus mento Ag.Rj.3 mala riba u rije-kama. — s takim nast. riječi čalov, drnov, gígov, golov, granov, krvnov, kucov, ludov, mazgov, praznov, rogov, slutov, tujje riječi s takim nast. vidí* kod akov. *imenu psima s takim nast. kod pas.*

būcōvan, *būcōvna, adj. n. p. nerast* (kad se bu-kare kрмаće) *brunstig, subans*. Rj. *vidí* cvilovan. *isp.* bucati se 2.

būč, *m.* nekakav ern haljinac, što ga kršćani nose. HNpj. 4, 674. — Kad oluče erno odijelo, *būč ogrne*, a paloš pripaše. HNpj. 4, 32. Još evo ti *būča* Ma-džarskoga. 4, 150.

būča, *f.* — **1)** (u Dubr.) staklen okrugao sud s grlicem gore (ako je ovaj sud opletan unaokolo stamom ili prućicem, onda se zove *damižana*). Rj. *od Tul. boecia. isp. boca*. — **2)** tikva i bundeva zove se tako oko Zagreba. i u *rječnicima Bjelostijenčevu* (cucurbita) i *Voltiggijevu* (Kürbiss). Gj. Daničić. ARj. 703b.

būčād, *f. (coll.) bučići, pilad od buđije, junge Truthühner, pulli indici*. — u Rj. 762a: Čirād, *f. (coll.) vidí* bučad. *u ove riječi nema ni svom mjestu*.

būčāk, *Bučāka, m. voda u Grlju*. Rj.

būčan, *būčna, adj. strepens. od* buka, bucati. *Bučna* hvala svakolika. J. Kavanjin. DARj. 703b.

būčānka, *f. nekaka puščana cijev*. Rj.³

būcānje, *n.* Rj. *verbal.* od bucati. — **1)** *n. p. glave, das Dummsein des Kopfes, z. B. vom vorhergehenden Rausche, torpor rapitis (u crapula)*. Rj. *kad buči n. p. glava od pića. — 2)* *das Toben, saeritio*. Rj. *kad buči, n. p. more*.

būčati, *būčim, v. impf.* — **1)** *dumm sein, turbulus sum, ferreo*: i sad mi buči glava od jućeranog pića; buče usta (n. p. od paprike). Rj. *za oro značenje v. pf. slož. uz-bučati. — 2)* *toben, saerire*: buči more. Ljudi kad *būče*, žene nek muče. (Postl. 172). Rj. *za posljednji primjer isp. čakakati, i syn. ondje. — Vino*

bućica 1820 i kad je u čovjeku). Postl. 35. Više bućica nego čuće. 35. *Dinari* ne muće, neg *buće*. 16. Na mjestu strašnu, gdje *bući* pustoš. Mojs. V. 32. 10. *Bući* narodi daljini i ugrabioe plijen . . . *Bući* . . . u to vrijeme kao što *more* *bući*. Is. 5. 29. 30. Baskidam more, da *čdori* njegovu *buće*. 31. 15. Kad gusti glas svoj, *buće* *rode* na nebesima. Jer 10. 13. *Glas* će im kao *more* *bućati*. 50. 42.

buće, *bućeta*, *n.* pile od budije, *das Truthuhn*, *pullus gallinae undica*, *cf. čure*. Rj. buđ-će (*osa*), a budac, Osn. 250. *ruh* i *tuće*, *inušac*.

bućevina, *f.* Art *sauri Milch*, *ocugala*. Rj. *ne-bako* *keselo* *mljeko*, *isp.* *uzbućati* (*uzbući* *mljeko*).

bućiči, *bućiča*, *m. pl.* *junge Truthühner*, *pulli undici*, *cf. čurići*. Rj. *pići* od budije, *coll.* *bućad*, *jedna* *buće*.

bućka, *f.* (u Srbiji) *vidi* *bućka*. Rj. *drvo* *sud* u *kojem* *se* *mislo* *noće*, *vidi* i *stabarka* 1, *stap*.

bućkanje, *n. verbal.* od *bućkati*, *koje* *vidi*.

bućkati, *bućkām*, *v. impf.* u *staju*, *koji* *se* *zove* i *bućka*, *razbijati* *mljeko* *da* *se* *odvoji* *našo*. DARj. 706a. *vidi* *městi* 2, *prepariti* 2, *tepsi* 1a.

Bućnica, *f.* ime *slapu* u Srbiji u Jadrn kod sela Tršćica na potoku Žeraviji. Rj. *nazvana* *će* *biti* *po* *bućcu*.

bućok, *m.* (na Korčuli) *vidi* *sova*. Rj. *vidi* i *buljina*, i *syn.* *undje*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *batok*.

Bućović, *m.* Korijeni 150. *prezime* *po* *ocu* *Buću* *koje* *samo* *ne* *dalazi* *u* *može* *biti* *hyp.* od *Budisav*. *takva* *hyp.* *kod* *Kočo*.

buće, *m.* *kosu* *na* *glavi* *uzdignuta* *i* *zamašena* *kao* *klupko*. Bućoglav, u *koga* *je* *buće* *na* *glavi*. Daničić, ARj. 706b. *Od* *Daničića*, 706a, *i* *ake*.

Buća, *m.* *nadimak*: *Ako* *car* *da*, *ali* *Buća* *ne* *da*. D'Postl. 1.

bućav, *adj.* *čupar*, *nečesljane* *kose*, *isp.* *buće*. V. Hlić. DARj. 706b. *isp.* i *bućoglav*, *syn.* *kod* *čupar*.

bućenje, *n.* *vidi* *srčenje*. Rj. *verbal.* od *bućiti* *se*.

bući, *buća*, *m. pl.* (u Risnu). Art *Spieß*, *ludi* *genus*: *izirati* *na* *buće*. Rj.

bućiti *se*, *bućim* *se*, *v. impf.* *vidi* *srđiti* *se*. Rj. *vidi* i *gnjeviti* *se*, i *syn.* *undje*, *v. pf.* *slož.* *iz-bućiti*, *na-bućiti* *se*.

bućka, *f.* (u Srbiji) *die Butterrolle*, *ras* *lipcem* *butyro* *conficiendo*, *cf.* *stap*. Rj. *vidi* i *stabarka*. — *postupnjem* *od* *bućka*, *kojoj* *je* *promijenjeno* *č* *na* *ć* *da* *bi* *bilo* *riše* *nalik* *na* *bućkati*. Daničić, ARj. 706b.

bućkalo, *n.* *drvo* *kojim* *ribari* *bućkaju* *po* *vodi* *te* *mane* *somove* *na* *udicu*, *die Plumpkente*, *der Plumpstock*, *perica* *pisicibus* *cavitandis*. Rj. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *u* *znače* *oruđe* *bjelilo* 2, *čjedilo*, *ernilo*, *erve-nilo*, *drndalo*, *dubilo*, *čpkalo*, *gladilo*, *gudalo*, *gudilo*, *igralo*, *kvasilo*, *lazila*, *mastilo*, *muljalo*, *nosila*, *ogledalo*, *plavilo*, *puhalo*, *rumenilo*, *sjećalo*, *strašilo*, *tyorilo*, *tucalo*, *vješala*, *zrealo*, *žvalo* i t. d. *isp.* i *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *bujalo* (*znače* *čeljad*); *kod* *bjelilo* 1 (*njesto*); i *kod* *izlralo* (*radnja* *ili* *stanje*).

bućkanje, *n.* *das Plumpen*, *crepitus*. Rj. *verbal.* od *bućkati*, *radnja* *kojom* *tko* *bućka* (*po* *radi*).

bućkati, *čkām*, *v. impf.* (*ins Wasser*) *plumpen*, *crepitum* *dare*: *šta* *bućkaš* *po* *toj* *vodi*? Rj. *bućkalom* *lupati* *po* *vodi*, *isp.* *pljuskati*. *v. pf.* *bućnuti*. — *Bućkalo*, *drvo* *kojim* *ribari* *bućkaju* *po* *vodi*, *te* *mane* *somove* *na* *udicu*. Rj. 50a.

bućkuriš, *bućkuriša*, *m.* *piće* *mutno* *od* *koječčega* *smiješano*, *pokvareno* *koječim*. P. J. Marković. DARj. 706b. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *blutiš*.

bućnuti, *čnēm*, *v. pf.* *einen Plump thun*, *crepitum* *dare*. Rj. *bućkalom* *lupati* *po* *vodi*, *v. impf.* *bućkati*.

bućoglav, *adj.* *st. von Kopfe der Eule*, *epithetum* *capitis* *babuinae*: *Id'* *otale* *sovo* *bućoglava*. Rj. *bućoglav*, *u* *koju* *je* *buće* *na* *glavi*, *isp.* *bućav*. — *riječ* *itako* *složene* *ernoglav*, *gologlav*, *kosoglav*, *krivoglav*,

plosnoglav, *sjedoglav*, *tvrdoglav*, *troglav*, *tupoglav*, *zlatoglav*.

būd, *venū auct*, *quumquam* (*eigentlich* *so* *viel* *al* *budi*, *es* *sci*, *esto*, *cf.* *tud*): *Bud* *si*, *more*, *čohu* *uko* *pao*, *ti* *nijesi* *srebro* *nkopao*. Rj. *vidi* *biti* (*budem*) 1 6

būd za što, *n. p.* *kupio* *ili* *prodao* *što*, *um Spott* *geld*, *pratio* *vilissimo*, *cf.* *besečenje*. Rj. *vidi* *bit* (*budem*) 1 6.

būda, *f.* (u vojv.) *Holzwaren-Gewalb*, *taberna* *va-sorum lignorum*. Rj. *dućan* *u* *kojem* *se* *prodaju* *drveni* *sudi*. *Da* *nije* *u* *Rj.* *riječ* *Njemački* *i* *Latinsk* *krivo* *istumačena*? *Buda* *biće* *dućan* *drven*, *daščan* (*daščara*), *od* *drva*, *od* *dasaku* *slupav*; *to* *znaci* *Njem* *die* *Bude* *i* *Mudé*, *būdē* (*bretterner* *Hütte*); *a* *ne*: *dućan*, *u* *kom* *se* *prodaju* *drveni* *sudi*. Iveković.

būdac, *būca*, *m. der Truthahn*, *gallopavo*, *cf.* *čurak*, *puran*, *tukac*. Rj. *gen.* *buđ*-ca, *vidi* i *čuran*, *indijot*, *intulj*, *morac*, *pućak*, *isp.* *bućad*, *buće*, *bućiči*, *budija*.

būdāk,* *m.* *vidi* *trnokop*. Rj. *vidi* i *capun*, *jamićak*, *mošljin*, *rashica*, *die Reute*, *Rudchacke*, *rullum*, *oruđe* *kojim* *se* *trn* *kopa*, *Kajm* *se* *krči*. — *Pred* *kućom* *gjeljao* *držalicu* *za* *budak*. Postl. 199.

būdala,* *f.* (*roc.* *būdalo*), *der Thor*, *stultus*. Rj. *budo* *čeljad* *muško* *ili* *čensko*, *vidi* *bežjak*, i *syn.* *undje*, *augm.* *budalina*. — *On* *je* *jedna* *ležara* *budala*. Rj. 320b. *Budalo* *nahmita*? Rj. 348a. *Čoek* *pomisli* *u* *sebi*: *Baš* *sam* *prava* *budala*! *Ja* *mator* *čoek*, *pa* *sam* *došao* *gjetetu* *da* *me* *svjetuje* *kako* *ću* *se* *ženiti*. Npr. 154. *Mudra* *budala*. (*Kad* *se* *ko* *prevara* *da* *je* *lud*, *a* *nije*). Postl. 183. *Pravi* *je* *tetak* (*budala*). 258. *Djevojk*, *buda* *budalo*! *Šire* *je* *nebo* *od* *mora*. Npj. 1, 196. *Il* *je* *nagrčca* *budala*. *Danica* 2, 133. *Iznesu* (*Rimljani*) *nekaku* *budala*, *da* *se* *razgovara* *s* *Grčkim* *filosofom* . . . *još* *veća* *čest*, *što* *je* *njihov* *budala* *nadmudrio* *filosofa* . . . *gde* *je* *budala*, *obučen* *kao* *Rimski* *senator*, *sedeo* *na* *velikoj* *stolici*. 5. 87 (*iz* *oruga* *se* *primjera* *vidi* *da* *budala* *može* *biti* *i* *muškoga* *roda*, *kad* *je* *muško* *čeljad*). *Budale* *sljepe*! *Mat.* 23, 17.

būdālast, *adj.* *thöricht*, *stultus*. Rj. *vidi* *benast*, *benav*, *blesast*, *čablast*, *čaknut*, *čanut*, *čušnut*, *lućkast*, *lud*, *mahijast*, *mahnit*, *prćaknut*, *prilud*, *sakaludast*, *sulud*, *suludan*, *suludast*, *sumahnit*, *šuvrtan*, *utuknut*, *isp.* *alosan*. — *Budalasta* *snaga* *brzo* *ma-lakše*. Postl. 50. *pridjevi* *s* *takim* *nast.* (*nastarku* *»tač* *pridjereno* *sprijeda* *s* *»*): *alatast*, *baljast*, *brnjast*, *cvjetast*, *čarnookast*, *čosast*, *drvenast*, *golubast*, *jastrebast*, *kljast*, *krljast*, *kitnast*, *krnjast*, *lasast*, *morast*, *mrogdast*, *nutrast*, *okruglast*, *pasast*, *pjegast*, *resast*, *rigjast*, *sedlast*, *siyast*, *šiljast*, *tankovijast*, *topolast*, *vížlast*, *zvjezdast*, *žarkast* i t. d.

būdālās, *budalāša*, *m.* *Rj.* *koji* *je* *budalast*. — 1) *čovjek*, *thörichter Mensch*, *homo stultus*. Rj. — 2) *konj*: *Podići* *ću* *gn'jezdo* *sokolovo* . . . *od* *Orašca* *budalinu* *Tala* *na* *kulašu* *konju* *budalašu*. Npj. 3, 263. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *bradaš*.

būdālāština, *f.* *Thorheit*, *stultitia*. Rj. *ludost*. — *Budalāština* *je* *različna*. Postl. 30. *Ja* *se* *bojim*, *da* *ti* *ne* *učinis* *kaku* *budalāštinu*. *Danica* 2, 138. *Hoće* *li* *i* *kad* *moći* *vjerovati* *taku* *nečuvenu* *budalāštinu*? 2, 141. *Matica* . . . *ovake* *budalāštine* *protiv* *mene* *piše*. 5, 82. *Mislim* *da* *bi* *bila* *prava* *budalāština*. Npj. 4, XXXVIII. *Ove* *bljuvotine* *i* *budalāštine* *Ijubomirove* *može* *svaki* *pročitati* *od* *strane* 369—387. *Nov.* *Srb.* 1817. 479. *pred* *št* *je* *osn.* *koja* *je* *u* *budalaš*. Osn. 170. *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *gospoština*.

būdālina, *f.* *augm.* *od* *budala*. Rj. — *Jedno* *hješ* *Budalina* *Tale*, *a* *drugo* *je* *Kovačina* *Ramo*. Npj. 3, 111. *Od* *Orašca* *budalinu* *Tala* *na* *kulašu* *konju* *budalašu*. 3, 263. — *ukrva* *augm.* *kod* *barlačina*.

būdālisanje, *n.* *das dumme Reden* *oder* *Thun*, *ineptia*, *sermo stultus*. Rj. *verbal.* *od* *budalisati*.

būdālīsati, *budālīšem*, *v. impf.* *thöricht* *sprechen*, *stulle* *loqui*, *cf.* *budaliti*. Rj. *budalasto* *govoriti*; *ali* *prema* *budalisanju* *gdje* *se* *kuže*: *das* *dumme* *Reden*

oder Thon, ineptia, sermo stultus, budalisanje znači i budalasto činiti, raditi, viditi i ludovati, mahnuti.

budaliti, *lin*, *v. impf.* *vidi* budalisanje. Rj. *Sada samo kad tko govori misleći da je onako kako govori, a drugi mu hoće da kaže da nije onako; ali opet riječ znači ludovati.* Daničić, ARj. 708b. *v. pf. slož.* po-budaliti. — Besedi mu Jela udovica . . . Al besedi Sibiinjain Janko: „Ne budali, udovice Jelo! ne budali, kad budala nisi. Npj. 1, 461. Svoj družini Arap besjegaše: Vi ste meni krivo učinili . . . Besjedi mu Višnjicu Jovane: „Ne budali, pobro Arapine! Ja nijesam tebe prevario. 3, 317. Veli Zuko Čulku barjaktaru: „Slugo moja, Čulko barjaktare! . . . Veli Zuko Čulko barjaktare: „Ne budali, dragi gospodaru! Daleko je Tijana planina. 3, 329.

budaljenje, *n. vidi* budalisanje. Rj.

budan, *búdna* (bûdnî), *adj.* *wach, rigil.* Rj. *postupnjem od buljeti; taji bdi.* — Moli se Bogu što sam zaspala, a da sam budna bila, ne bi ti dobio ni tih opanaka. Npr. 73. Kad nas vide oboje sa svim budne i s prekrštenim nogama sjedeći. Danica 2, 135. Blago mome koji je budan i koji čuva haljine svoje. Otkriv. 16, 15. Ja spavam, a sree je moje budno. Pjesmi. nad pj. 5, 2.

bûdi, u pjesmi mjesto *bud*: *Budi* li ideš na vojsku, kome me mladu ostavljaš. Rj. *vidi* biti (budem) I 6.

bûdi, *riječ kojom se rabe budije*: *Bûdi!* bûdi! bûdi bûtkâ. 1j. Kovačević. DARj. 709a (bûdi! budija?).

bûdija, *f. die* *Trutheime, gallina indica. cf.* čura, čurka, tuka, misirka, pura, purka. Rj. *vidi* i indijota, intuša, pučka, pûjka, *hyp.* butka. — Bûče, pile od budije. Rj. 50b. *isp.* budac.

Bûdilo, *m. ime* muško. *hyp.* od Budimir i Budisav. Rad 26, 55. — *hyp.* *takva kod* Brailo.

Bûdim, *m. (loc.* Budimn) *Stadt Ofen in Ungarn, Buda.* Rj. *grad u Ugarskoj*: Pa govori kralju od Budima: „Dajde more, od Budima kralju!“ Npj. 2, 518.

Budimac, *Budimca*, *m.* Rj. *čovjek iz Budima. cf.* Budimlja.

Budimir, *m. ime* muško. Rj. Budimir. *isp.* Budisav. *hyp.* Bučo, Budilo, Budoje, Butko. — *takva imena* Desimir, Jezdimir, Kazimir, Stanimir, Stratimir, Velimir, Vladimir, Zvonimir. — *mîr* (od starijega *mîr*, kor. „*mar*“ sjati, znati se, zvati se). Osn. 31.

Budimka, *f. die* *Opferin, Budana.* Rj. *ženu iz Budima*: Eno hlada oko Budim' grada, gje boluje Budimka gjevojka. Herc. 216.

budimka, *f.* — **1)** (u Bosni) bijela bundeva. *vidi* peca. Rj. *bijelu bundevu* (koja se u Jadru zove *Mačevanka*, u Bosni *Budimka*, i po gdjeokojijem mjestima *Misiruća*, u Srijemu *Bugaraka*). Rj. 497b. — **2)** (u Uš. nalt.) *Art Apfel, pomi genus, cf.* budimlja. Rj. *nekakva jabuka.*

Budimlja, *f. cine* *Art Aepfel, pomi specios.* Rj. *jabuka koja se zove i budimka* 2.

Budimlja, *m. vidi* Budimac. Rj. *sa* *Turskim završetkom* h. *isp.* Bosanac i Bosanlija. — *Ženidba* Jova Budimlje. Kad se ženi Budimlja Jova . . . Digni, Bože, Budimlju Jovu. Npj. 2, 637.

Budimlje, *n. selo* blizu Sjenice kod vode Vape. Rj. *u Srbiji. adj.* Budimaljski: episkopstvo *Budimaljsko*. DM. 33.

Budimski, (Budimski) *adj.* Rj. *što pripada Budimu*: Poigrava poljem Budimskim . . . gleda njega Budimska kraljica. Npj. 2, 66.

budinji, *adj.* *n. p.* jaje, bolest, *dem* *Truthahn gehörig, galloporovis.* Rj. *što pripada* *buen, budiji, bucima, budijama, bućadi. vidi* čurji. — *adj.* *takva* bahinji, djetinji, golubinji, gujinji, jadinji, jajinji, kokošinji, mravinji, očinji, pčelinji.

budinik, *m. po* namastima ona daska što u nju lupaju da se bude kalugjeri, *der* *Wecker, exper-*

gfactor. Rj. *vidi* budilo. — *za obličje* *isp.* Kōpaonik, mǎgjonik.

Budisav, *m. ime* muško. Rj. *isp.* Budimir. *Budisav, tako složenu imena kod* Berisav. — *hyp.* Bučo, Budilo, Budoje, Butko.

bûditi, *bûdîm*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-buditi, *pro-, raz-, v. impf. slož.* *probugjivati. isp.* budan i *bdjeti.* — **1)** *wecken, erciten.* Rj. — *Ne budi mi gospodara*: sama sam ga uspavala, sama ću ga i buditi. Npj. 1, 409. Pa udari Kraljevića Marka, udari ga u pleći junačke . . . Sjedi s mirom Madžarsko kopile, *ne budi mi po kočulju buha.* 2, 351. — **2)** *su se, reflex. erwachen, erigilo.* Rj. — *Pod njega bi karafil sterala, a pod glavu rumenu ružicu, nek miriše, nek se često budi.* Npj. 1, 451.

Bûdljanin, *m. čovjek* iz Budve. Rj. *između d i lj ispalo je v*: Bud(v)ljanin. — *Bio je u Budvi običaj . . . Kako bi Budljani na brdo izišli, odmah bi se mladež na gumnu uljavila u kolo.* Npj. 1, 188 (Vuk.)

Bûdljanka, *f.* Rj. *žena iz Budve*: Pitale ga *Budljanke* gjevojke. Rj. *Kamenje smo razbijali put čineći Budljanci gjevojci.* Npj. 1, 50. *isp.* Budljanin.

Bûdljanski, *adj.* Rj. *što pripada Budljanimu pa po njima i Budri.* — *Od kad sam se rodio od majke, nijesam ljepše gjevojke vidio, što sam danas u kolo Budljansko.* Rj.

Bûdoje, *m. ime* muško. *hyp.* od Budimir i Budisav. Rad 26, 56. — *takva hyp. kod* Blagoje.

Bûdoš, *m. planina* više Zagorača i Komana: *A sve bježe uz Budoš planinu.* Rj. — *imenu s tukim nast. kod* Bjeloš.

budre, *u staroj poslovići*: Šudre budre Milica, kamo piple piplica? DPost. 125. Čijela će poslovića biti zagonetka. DPost. X. *isp.* šudre.

bûdûći, *adj.* *upravo part. pres. activ. od* biti (budem), *ali čini i službu pridjeva. vidi* biti (budem) I 7c. — *Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene . . . budûći, (ću, će).* Nov. Zav. VI. *isp.* idući, dohodni.

budûći da, (u vojv.) *indem, cum, (ital. essendo che-)* Rj. *vidi* biti (budem) I 7b.

budûćnost, *budûćnosti, f. die* *Zukunft, tempus futurum*: Prošlost . . . ne pada u budućnost, nego . . . gubi ovu snagu svoju stojeći vezana s budućnosti. Bukv. 29. *Za takoga nije budućnosti.* S. Ljubiša. *ake. može biti i* budućnost. DARj. 713a.

Bûdva, *f. gradić* i *varošica* na moru, iza Grblja k jugu. Rj.

bûdža, *f.* — **1)** (u vojv.) *vidi* kijača. Rj. *syn. vidi kod* ajdamak. — *Eto ti gvozdena čoveka. Velik je, strašan je! vuče budžu za sobom, sve ore zemlju.* Npr. 212. — **2)** (u Šum.) *vidi* krmača 2. *cf.* gudža. Rj. *igra pastirska u kojoj se budža zove oko tri prsta dugačko i podbelo drvo (od prilike kao pokatak vranj).*

budžaćić, *m. dem.* od budžak. Rj.

bûdžak,* *budžaka, m. vidi* ugal. Rj. *vidi* i kut, nugao, tuk I. *dem.* budžaćić. — *Za Božijim legjima, t. j. u budžaku ili na strani, gdje ni Bog ne vidi.* Rj. 324b. *Ima jedan u budžaku konj kao da je gubav, tako se čini, ali je on najbolji.* Npr. 22.

budžaklija,* *m. ex* tenebris jure consultus, *Njem.* Winkeladvokat. *u naše vrijeme u Srbiji.* I. Pavlović. DARj. 716b. *čovjek koji nije advokat u vrši poslove advokatske potajno kao u budžaku.*

budžan, *budžana*, *m. vo* iz Srbije zove se tako u Srijemu. *isp.* budžulja, s kojom je jednoga postanja. P. J. Marković. DARj. 716b.

bûdžanje, *n. verbal.* od budžati se. Rj. *vidi* guđanje.

bûdžast, *adj. pcta* *risokih kao budžu*: *Nosi prepletene opanke, koji su mnogo ljepši od onih budžastih varoških cipela.* M. Gj. Milićević. DARj. 716b.

būdžati se, būdžâm se, *v. r. impf.* igrati se budže ili kmaće. Rj. *vidi* gudžati se.

būdžulja, *f.* *Kuhe mit kleinen Hörnern, sie selbst nicht gross, aber gut, vuccarum genus.* Rj. *krava malih rogova, mala ali dobra. isp.* budžan. — imena *kravama s takim nast. kod* krava.

Bugar, *m.* *vidi* Bugarin. Rj. *kad kad u narodnijem pjesmanu mjesto* Bugarin: Stade svata dvanaest hiljada, te gledaju konja u Bugara. Pohvali se megju gjevojkama gje j' oteo konja od Bugara. Rj. *nalazi se i na Tursku pred drugim riječima mjesto pridjera* Bugarski: A vrhi njega bugar-kabanicu. Rj. 46a. Iz sreza *Bugar-Moravskog*. Sovj. 95.

bugar, *n.* (u Boci) *vidi* svinjice: ubio sam bugara. Rj. — U Boci se svinje zovu *bugari*, a jedno *bugar*; ovo se može i u Dubrovniku čuti, ali najviše za one svinje koje dolaze iz Srbije (kao od *Bugarske*). Posl. XLVI.

Bugarčad, *f.* (coll.) *junge Bulgaren, Bulgarica juvenus.* Rj. *mladi Bugari, mladež Bugarska, jedno od Bugarčadi* Bugarče.

Bugarče, Bugarčeta, *n. ein junger Bulgar, Bulgarus puer.* Rj. *mlad Bugarin, momče, dijete Bugarsko.* — Dobro doš'o milagjano Bugarče! nek je jedan više u družini. Npj. 2, 139. coll. Bugarčad.

Bugarčica, (Bugarčica), *f. dem. od* Bugarka. Rj. **bugarčnje**, *n. das Bulgarsiren, mutatio in Bulgarum.* Rj. *verbal. od* bugariti i bugariti se. — **1. a)** radnja kojom tko bugariti koga. — **b)** stanje koje *bira*, kad se tko bugariti. — **2)** radnja kojom tko bugariti, zapijeva.

Bugarija, *f. t. j. zemlja, Bulgaren-Land, Bulgaria;* i umiri zemlju Bugariju. Rj. *vidi* Bugarska.

Bugarin, *m. der Bulgare, Bulgarus.* Rj. *završetak in stoji samo u sing. ali se i u sing. govori i bez njega; vidi* Bugar: Kaže, ljubo, za tri godinice, da će biti boja s Bugarinom. Npj. 2, 169. Ako mene bog i sreća dade, te dobijem kralja Bugarina. 2, 170.

bugariti, *rim. v. impf.* Rj. *v. pf. slož. pò-bugariti (i se).* — **1. a)** zum Bulgaren machen, facio esse Bulgarum. Rj. *obračati u Bugarina.* — **b)** sa se, *refleks. ein Bulgar werden, po* Bulgarus. Rj. *obračati se u Bugarina, postajati Bugarin.* — **2)** (u Hrv.) *vidi* zapijevati. Rj. *pjevati što žalosno: Salji luda na vojsku, pa za njim bugariti (plaći).* (U Boci). Posl. 351. *Zaman bugariš.* (U Posl. 155.

Bugarka, *f. die Bulgarin, Bulgara.* Rj. *dem. Bugarčica.* — Kad se prema Marko Kraljeviću, onda reče *Bugarci* gjevojei: Horjatkinjo, Bugarka gjevojko! Npj. 2, 338. Na kraju na mjesto u dobivaju i (n. p. brazda... Bugarka... brazdi... Bugarki. Spisi 1, 22.

bugarka, *f. vidi* budinka I, mačvanka, misirača, peca, bijela bundera.

Bugarškâ, *f. adj. t. j. zemlja. vidi* Bugarija. — A on sjede u zemlju Bugarsku, i umiri zemlju Bugariju. Npj. 2, 171.

Bugarški, *adj. bulgarisch, bulgaricus.* Rj. *što pripada Bugarinu: Čar me zove na njegovu vojsku na daleko u zemlju Bugarsku na Mihalja kralja Bugarskoga.* Npj. 2, 169.

bugarški, *adj.* (u prim.) *vidi* svinjski, n. p. meso. Rj. *što pripada bugaru, bugarina (svinji, svinjama).* **bugija**, *f. starke Ausdünstung, exhalatio major.* Rj. *pojako izlihanje pare (2). bug² pura.* Rj.³

bugj, *f. bŭgja, f. der Beschlag, mucor, cf. plijesan* (može biti da je *bugj* od plijesni malo manje). Rj. *vidi i* mah 3, mahovina 3. *isp.* birsa (birza). *augm.* bugjavina.

bŭgjanje, *n. verbal. od* bugjati. *stanje koje bira, kad što bugja.*

bugjara, *f.* (u Srijemu) *vidi* žabić. Rj. *der junge Frosch (Froschwarml), Kaulquappe, ranula, larva ranæ.* *vidi i* divlji somić, erioglavak, punoglavac.

bŭgjati, bŭgjam, *v. impf. postajati bugjaro. vid* bugjaviti, pljesniviti (i se); *schimmeln, mucosere n. p.* hljeb već počeo da bugja. Ij. Kovačević DARj. 713a.

bŭgjav, *adj. beschlagen, mucosus, cf. pljesniv.* Rj. **bŭgjavina**, *f. augm. od* bugja. Rj.

bŭgjaviti, *vim. v. impf.* B. Mušicki. *vidi* bugjat DARj. 713a.

bŭgjavljènje, *n. verbal. od* bugjaviti. *vidi* bugjanje

bŭgjenje, *n. das Wecken, excitatio.* Rj. *verbal. o* 1) buditi, 2) buditi se. — **1)** radnja kojom tko bud koga. — **2)** stanje koje *bira*, kad se tko budi.

bŭha, *f. (pl. bŭhe, bŭhâ) der Floh, puler.* Rj. *nekim krajevima govori se bez h: bua, pa se mjest izgubljena h gdješto govori i buva. dem. bušica. — Buháč, bubina nalik na buhu.* Rj. 50a. Buhober... da se tako zove rak, pa mu ga dao, da mu *buh kupi po sobi.* Rj. 50a. Gdje ujed buha (ili stjenice zove se šklopac. *isp.* Rj. 841b. Metnuti kome buhu u uho. (kazati mu što da se uznemiri). Posl. 178. kad čera buve kroz košulju. Ah! da mi se buvor prometnuti. Npj. 1, 437. Ne budi mi po kožubi buha. 2, 351. Pripovjedi mu pričn o uši i busi. Stan 2, 265. (Die Flohfülle) die Falle znači kod nas različno... Sad ne znamo ili bi ovgje (za buhe) trebal kazati *klonja*, ili *pastulja*, ili *tuljac*? Kako se ovdj opisnje najprilicnije je na *tuljac*. Nov. Srb. 1817, 76? *isp.* bušiv, bušljiv, buškati se (*buhe tjerati sa sebe*

bŭhâc, buhâca, *m.* bubina (nalik na buhu) što jed rasad kupusni, *der Blattfloh, chermes* Linn. Rj.

bŭhânje, *n.* tjeranje buha. DARj. 717b. *vidi* buškanje.

bŭhara, *f. der Arrest, carceres, cf. haps.* Rj. *na zira se tako haps za porugu ili u šali, što u njemu ima mnogo buha. vidi i* arrest, i *syn. ondje.* — riječ s takim nast. *vidi* kod badnjara.

bŭhati, bŭhâm, *v. impf. pulicibus se liberare, tje* rati buhe sa sebe. DARj. 717b. *nije li* buhati kog n. p. djecu, t. j. *tjerati buhe sa njih?* *isp.* izbuba (i se). *isp.* buškati se.

bŭhav, *adj.* (u Bačk.) t. j. hljeb, *schwammich locker, tener.* Rj. *tako se naziva meka strar (n. j mek hljeb), koju kad se pritisne, opet se nadigne. vidi* buhavac. *isp.* buhavac.

bŭhavan, bŭhâvaca, *m.* buhav hljeb. Rj. *isp.* buhav buhavan.

bŭhâvan, bŭhâvna, *adj. vidi* buhav. Rj.

Bŭhavice, *f. pl.: U* planinu nasred *Buharica*. R *bice ista planina koja se naziva i* gora Buhavica: odoše gori Buharici. Npj. 5, 183.

bŭhinji, *adj. n. p. trava, dem Floh gehörig, pulici* Rj. *što pripada busi (buhâ), buhama. takra adj. ko* budinji.

buhober, *m.* Pripovijeda se da je kazao Srbi Turčinu da se tako zove *rak*, pa mu ga dao da m *kupi buhe po sobi i* noću po postelji i t. d. *Floh sammler (Benennung des Krebses in der Anekdote* Rj. buho-ber, koji buhe bere (*kupi*). *isp.* riječi tak složene biljober, klasober, krajober, vinober i t. d.

buhoserina, *f.* Daničić, ARj. 747b. *kod riječi* bušinjak: *pulicis steruus, buhoserina. i ako, od Dan čica, ARj. 748a. buho-serina, ono što buha izase; (riječ manje pristojna). vidi* bušinjak (*pristojna*). — *isp.* tako složenu riječ muhoserina.

bŭin, buina, *m. ein grosses Fuhrmannspferd, Mekler burger (ein Kärtner), equus rectorius, jumentum* Rj. *reliki kiridžijski, tarnični konj.* — Kažu, tu tri tovara blaga, a pod blago tri konja buina, i buine tanana robinja. Npj. 3, 279. *buin* (osn. nezi korijen nezn.). Osn. 151. *imena konjma s takim nast vidi* kod konj.

bŭjâd, *f. vidi* paprat. Rj. *das Farnkraut, fili. bilje. augm.* bujadina. — bŭjâd je coll.; jedinica bujatka.

bujadina, *f.* *uym.* od bujad. Rj. takva *uym.* kod ardačina.

bujadnjača, *f.* *vidi* papratnjača. Rj. zemlja na ovoj ima mnogo bujati, paprati. — riječi s takim ast. kod ajgirača.

būjan, *m.* (u Hrv.) nekaka riba, *Art Fisch, piscis enus*. Rj. — riječi s takim nast. *vidi* kod brajan.

būjan, *būjna*, *adj.* — 1) *heftig, stürmisch, praecip.*, *n. p.* bujna kiša, *Plutregen*. Rj. — Koliko je uta već do sada kakva bujna rijeka najljepša polja . . . amanjem pokrila. Priprava 24. Braća moja iznevješice kao potok, kao bujni potoci progjoše. Jov 6, 15. Ćile, ja ću kao rijeku dovesti k njemu mir i slavu (arodla kao potok bujan. Is. 66, 12. — 2) o rastenju *ijū*, *luxuriosus*. Daničić, ARJ. 719a: A gdje su im ceseli požarnici? . . . koji su tu nikli iz živa bujna usena među mnogim riječima jedne ideje?! Pom. 131 Piše Daničić u Biograd protiv toga što su ondje počeli (potrebjavati riječ vatrogasei *uj.* požarnici), u presesnom smislu: Radnja, misli i reči onako rodnoga, onako bujnoga čovjeka, kakav je bio knez Miloš, ne mogu se lasno sabiti u nekih desetak odeljaka. Mil. XI. — *postanjem* od būjati, koje *vidi*.

būjanje, *n.* *vidi* bučanje. Rj.

būjanje, *n.* *das Anschwellen, ō intumescere*. Rj. *erb.* od būjati, koje *vidi*.

būjati, būji, *v. impf.* *vidi* bučati. Rj. *frencere*: Voda buji u najžešći ključ. J. Ljubiša. DARJ. 719a. — *buati stoji prema bučati kao zujati prema zučati*. Daničić, ARJ. 719a.

būjati, būjam *v. impf.* *anschwellen, intumescere, cf.* nabujati. Rj. *vidi* i *v. pf.* slož. prebujati, uzbujati. — Nabujati, *n. p.* nabujalo tijesto, *anschwellen, intumescere*. Rj. 378b. *po tome je u običaju i o tijestu*: buja tijesto. *vopće pak prenu adj.* būjan būjati znači: silno vopredovati, rasti, o vodi i o bilju. *luxuriare, surgescere*: Gust (grad) kako dubrava, puniji neg šipak, već puka neg urava, već buja neg cvitak. GJ. Baraković. DARJ. 719a. Druga pola našega društva, koja buju životom i snagom. Megj. 173.

būjatka, *f.* *vidi* papratka. Rj. *vidi* i papratljika. *jedinicu onoga, što znači bujad*. bujad-ka, *s. promjenom glasu d pred k na t*. — Trska (i trstika) ne znači »kad je mala« nego samo jednu iz cijeloga sroga društva, kao *n. p.* i travka, slamka, bujatka, vočka i t. d. Pis. 43.

bujica, *f.* *Regenbuch, torrens*. Rj. bujan potok, bujna voda u potoku. *vidi* būjan, būjati, *isp.* poplavl.

būjiti, jīm, *v. impf.* *cf.* pajiti. Rj. — Pajiti, *dem.* od spavati, (kaže se djeci). *paji būji zlato moje!* (žene govore, kao pjevajući, kad uspavljaju djecu). Rj. 484b.

būjnost, būjnosti, *f.* *osobino onoga što je bujno*: Vaša būjnost . . . ne osta na mirnom i tihom putu. Zlos. 49.

būjur,* *nimm, lunge zu, accipe et manduca*: Baba: Bujur Musa kupusa. Turčin: Neka bako i mesa. Rj. *uzmi! hvataj! izvoli!*

būk, *m.* (*loc. būku, pl. būkovi*) *der Ort des Wasserfalls, wo das Wasser im Fallen toset, locus cataractae strepitosus*: onje u būku ima pastme. Ništa nije gore od debela būku iz rgjava trupa. (Posl. 225). Rj. *mjesto gdje voda pada bučeci, i tarlabuku od takova padanja; to znači buk u prvom primjeru, i u orom*: Gjeno voda bukom teče, tu mi Mara nije pere. Here. 260. u drugom primjeru buk je tarlabuka što izlazi iz kakve šupljine.

būka, *f.* Rj. od būkati. — 1) *das Gebrülle, mugitus*. Rj. takvu būku čine govoda. — Stoji rika krava za teladma, a teladi meka za kravama; būka stoji Mačvanskih volova. Npj. 4, 187. — 2) *koju čine ljudi vičući (i pjevajući) ili lupajući*. *vidi* rogorora. — Tu su gajde, tu su svirale, huka, būku, pjesma i arata velika. Npr. 276. Bez svake uke, buke i vike odu u

erkvu i vjenčaju se. Nov. Srb. 1817, 478. On (lav) se ne plaši od vike njihov. (pastirske) niti se pokorava na būku njihovu. Is. 31, 4. Ukloni od mene būku pjesamu svojih. Amos 5, 23.

būkāč, būkāča, *m.* — 1) *der Brüller, mugitor (vom Orhsen)*. Rj. koji buče (vā). — 2) *ptica*. *vidi* bukavac 1. Rj.³ — 3) *čovjek bundžija*. *vidi* bukavac 2. — 4) *čovjek koji se rado hoće da rve s drugima uzajajući se u svoju snagu*. V. Lješević. Lj. Kovačević. DARJ. 721b.

būkāča, *f.* būljina. Lj. Kovačević. Lj. Stojanović. DARJ. 721b. *i syn. kod* būljina.

būkāgije,* *f. pl. vid.* puto. Rj. *meću se na noge čovjeku u i konju. vid.* i putilo. spona 2. — Jedan trgovac . . . nekakvu būbu meću u bukagije, pa je pustio noću da ide po livadi; pa kao gdje bi se bukagije same od sebe otrorile, ondje mora biti raskovnik. Rj. 638b. Škloce od drveta kao krpele, u što se meću konji, kao u bukagije. Rj. 841b. Pa uzima *konjske bukagije*, te okiva braca rogjenoga. Npj. 1, 543. Skočī Ramo od zemlje na noge i na Luku meće gvozdje ljuto, a nu noge *konjske bukagije*. 4, 90.

būkālīšte, *n.* mjesto gdje govoda buču, *Ort wo die Orhsen brüllen, locus ubi mugunt boves*. Rj. — *riječi s takim nast. vid.* kod danište.

būkalo, *m.* čovjek koji buče. Rj.³ — *riječi s takim nast. kod* bojalo.

būkānīc, būkānica, *m.*: Igra od ruke nije dobra ni būkunić. DPost. 31. *vaľja da je Ital. boccone, zalogaj, u Yuku bokunić, u nu tom mjestu ni mrve, ni malo*. X. *akc.* od Daničića, ARJ. 722a.

Būkauja, *f.* u Lici jedna glavica i navrh nje zidine od nekakvoga gradića. Rj. *taku imenu kod* Boranja.

būkānje, *n.* Rj. *verbal.* od bukati. — 1) *das Brüllen, mugitus*. Rj. *rubija kojom buču (muču) govoda*. — 2) *das Auseinanderwerfen, disjectio*. Rj. *radnja kojom govoda buču sjeno*.

būkara, *f.* u Srijemu je običaj da se uz mesojegje svako veće skupe djevojke . . . nasred sela, pa nalože vatru . . . i oko nje igraju i pjevaju; i to se zove būkara ili vatrište (ajdemo na būkaru, pjevaju djeca na būkari). Rj. *zabava sa bukom?*

būkārēnje, *n.* *das Brähnen, subatio*. Rj. *verbal.* od būkariti se. *starije koje būru kad se krmuču būkari. vid.* cvelanje.

būkāriti se, *rim se, v. r. impf.* *brähnen, subo (von Schwärzen)*: būkari se krmača. Rj. *kud se upaljuje. vid.* būcati se 2. cvelati se. — Bucovan nerast (kad se būkare krmače). Rj. 50b.

būkāti, būčēm, *v. impf.* — 1) *brüllen, mugio*. Rj. *buču govoda, kud čine būku* 1. *vidi* mukati. *v. pf.* būkūti 1. — Būkālīšte, mjesto gdje govoda buču. Rj. 47b. — 2) *govoda buču sjeno, mit Hörnern auseinanderwerfen, disjctio*: Stogogj voko būče, sebi za roge vuče. (Posl. 354). Rj. *razmetati rozinu, n. p. sijeno, kuo što čine govoda. v. pf. slož.* razbukati.

būkavac, būkāvca, *m.* — 1) *vodeni bik, die Rohrdommel, ardea stellaris Linn*. Rj. *vidi* i būkač 2, voden-bika. *ptica*. — 2) *der Aufwiegler, conceitor, cf. bundžija*. Rj. *vidi* i būkač 3, bunilac, bunitelj; *isp.* buntovnik, rebelijant, rebelijaš. — 3) (u Srijemu). Nešto ide noću te davi ljude, kao vukodlak. *cf.* drekavac. Rj.³

būkēčnje, *n.* *das Lodern, urdor*. Rj. *verbal.* od būktjeti, koje *vidi. vid.* būknjanje.

būkila, *f.* četvrt stara: više valja star no būkila. (Posl. 35). Rj. *isp.* багаš, šinik. — Osmānik, žitna mjera, na Cetinju *po būkile*. Rj. 472a. Bolji je star nego būkila. (. . . u jedan star idu četiri būkile). Posl. 28.

būklija,* *f. vid.* ploska (ponajviše ona što nose prosci): Ne smijem ti prsten prihvatiti, ni popiti pro-

— *supalj kotlić i bukna*. DPost. 123.

bukuuti, bukŭm, *v. pf.* — **1)** *aufwachen, wegitum*. — *buknu vatra*, *Rj. v. impf.* bukati **1.** *vidi bukati*. — **2)** *a pladern, evadere*; buknu vatra. *Rj. v. impf.* bukati **2.** *uzme mah, buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **3.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **4.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **5.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **6.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **7.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **8.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **9.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **10.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **11.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **12.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **13.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **14.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **15.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **16.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **17.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **18.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **19.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **20.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **21.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **22.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **23.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **24.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **25.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **26.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **27.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **28.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **29.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **30.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **31.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **32.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **33.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **34.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **35.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **36.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **37.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **38.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **39.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **40.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **41.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **42.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **43.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **44.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **45.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **46.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **47.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **48.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **49.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **50.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **51.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **52.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **53.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **54.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **55.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **56.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **57.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **58.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **59.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **60.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **61.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **62.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **63.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **64.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **65.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **66.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **67.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **68.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **69.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **70.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **71.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **72.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **73.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **74.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **75.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **76.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **77.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **78.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **79.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **80.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **81.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **82.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **83.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **84.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **85.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **86.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **87.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **88.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **89.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **90.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **91.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **92.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **93.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **94.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **95.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **96.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **97.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **98.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **99.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **100.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **101.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **102.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **103.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **104.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **105.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **106.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **107.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **108.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **109.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **110.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **111.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **112.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **113.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **114.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **115.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **116.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **117.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **118.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **119.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **120.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **121.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **122.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **123.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **124.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **125.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **126.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **127.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **128.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **129.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **130.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **131.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **132.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **133.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **134.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **135.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **136.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **137.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **138.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **139.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **140.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **141.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **142.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **143.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **144.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **145.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **146.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **147.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **148.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **149.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **150.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **151.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **152.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **153.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **154.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **155.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **156.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **157.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **158.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **159.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **160.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **161.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **162.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **163.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **164.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **165.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **166.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **167.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **168.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **169.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **170.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **171.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **172.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **173.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **174.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **175.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **176.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **177.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **178.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **179.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **180.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **181.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **182.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **183.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **184.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **185.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **186.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **187.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **188.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **189.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **190.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **191.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **192.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **193.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **194.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **195.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **196.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **197.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **198.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **199.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati **200.** *oni buknu vatra*. *Rj. v. impf.* bukati

buknjanje, *n. dis Ludern, ardor*. *Rj. verbal.* od bukati. *koje vidi*. *vidi bukneje*.

buknjati, *ujam, v. impf. ludern, ardor*; buknu vatra. *cf.* bukjeti. *Rj. v. pf.* buknu 2.

bukoč, *m. uctua, jejina*; *Bukoč* je dobar da ti ljudi ne mogu ništa ukrasti. J. Vladimirović. *Bukoč*, bubo maximus. Progr. spal. ISSO. DARj. 724a. *vidi buljina*. *i. s. p. ondje*. — *riječi s takim nast. kod orkljoc. ako se luti bukoč, bukčea*.

bukov, *adj. buchen, faginus*. *Rj. sto pripad i bukci*; Razbojela se žena usred zime, pa joj palo na um na bukova nezgru: muž joj kaže: Bog s tobom ženo! otkuda sad bukova mezra? *Rj. 37a.* Bukviea, bukvar. *Rj. 47b.* A pred njima bukova omora. *Rj. 459a.* Moja kuća moja sloboda. (...) Došavši jež do jedne klade, uvuče se pod nju u bukovo lišće. (...) Posl. 182. Eđa Boga i bukova hlada! gje uteče Gjugumova mlada. *Herc. 211.*

Bukovâ, *f. adj.* mali namastir kod Negotina. *Rj. u Srbiji*.

bukovac, bukŭvea, *m. Buchenstab, baculus faginus*. *Rj. bukvar štap*.

Bukovar, bukŭvea, *m.* — **1)** izvor u Jadru u Tršićkom polju. *Rj. u Srbiji*. — **2)** selo u Srijemu blizu Varadina. *Rj.* — **3)** prezime čovjeku po mjestu odakle je, koje može biti Bukova ili drugo po bukvi nazvano: Sabor čini Bukovar Alaga. *Herc. 26.*

bukovača, *f. der Buchenstock, baculus faginus*. *Rj. bukova batina*.

Bukovi, *m. pl.* planina u Srbiji između nahije Valjevske i Užičke: Već ajdeno u Bukove tvrde. *Rj.*

Bukovica, *f.* — **1)** istočni kraj Dalmacije, između Bosne, Hrvatske, ravnoga Kotara i Otrisa planine. *Rj.* — **2)** planina u Hercegovini: Bukovica i Oravica. *Rj.* — **3)** rijeka u Drobunjacima. *Rj.*

Bukovićanin, *m.* *Rj. čovjek iz Bukovice, isp.* Bukovica 1.

bukovina, *f. das Buchendolz, lignum faginum*. *Rj. bukovo drvo*.

buktjeti, bukŭtim, *v. impf. ludern, ardor*; bukti vatra. *cf.* bukajati. *Rj. 1. pridjev* bukŭtio, bukŭtjela, bukŭtjelo. *silno gorjeti u plamen. v. pf.* buknu. — *Uzlela Mojsije kupinu gdje sva bukŭti u plamenu*. *Prip. bibl. 38.*

Bukulja, *f. brdo više sela i kisele vode Bukovika u Kragujevačkoj nahiji. Rj. u Srbiji.* — *imeću tulom nast. Dretulja, Gordulja, Savulja.*

bukva, *f. gen. pl. bukāvā*. *Rj. dom. bukviea, augm. bukvetina, bukvinia.* — **1)** *die Buche, fagus*. *Rj. drvo*: Nestrain hodža u nekakvoj vrloti sjekao veliku bukva za drva. *Posl. 17.* Sad bukve puvaju od oraza... on bi nadošlo vatra oko bukve pa bi se bukva otkrivila. *202.* J. bilj. -inko, sa bukve jabuku iz velike vode Kalađizjske. *Nj. 2, 31.* — **2)** (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art. wefisch, piscis quidam maritimus.*

Rj. Gelbstramen, im vulgaris C. V. Rj. 3 — 3) *der Dummkopf, stultus, stulta*. *Rj. kaže se za porugu tupoglavu čeljadetu muškumu ili ženskomu, isp.* bukvan. *vidi bežjak, i syn. ondje.*

bukvan, *m.* lud ili suludast čovjek, *der Dummkopf, stultus*. *Rj. isp.* bukva 3. *vidi bežjak, i syn. ondje.* — *riječi s takim nast. kod brajan.*

bukvár, *m. das ABC-Buch, abecedarium*. *Rj. knjiga iz koje se uči poznavati slova i čitati. vidi abecevica 2. štica.* — *Mi nemamo još ni Bukvara Srpskoga, a kamo li što više.* *Rj. 1 V.*

bukvárac, bukvárca, *m. der ABC-Schüler, puer elementa discens*. *Rj. dijete koje učí bukvar.*

bukvétina, *f. augm. od bukva*. *Rj. takva augm. kod habetina. vidi bukvinia.*

bukviea, *f.* — **1)** *dem. od bukva*. *Rj.* — **2)** bukvar, *die Buchecker, glans fagina*. *Rj.* — **3)** *das ABC, clementa*. *Rj. vidi alfabet, azbuka.* — *Píše vrlo bukricom.* *DPost. 95.* U hodže učí bukricu, a u Hera čurlicu (može biti da je pojrijska mjesto u Hera čurlicu). *110.* Da sastavi i odredi Srpsku bukricu i ortografiju ili pravopis. *Pis. 3. Tajna bukrica u starim rukopisima. Glas. 11, 171.* Da se u glagolskoj bukrici u starije vrijeme... pisao broj 800. *Rad 2, 192.* Biće za glagolsku bukricu novo svjedocanstvo. *Star. 3, 4.*

bukvié, *m. junge Buche, fagus parva*. *Rj. mlada bukva.* — *vidi takve riječi kod brezié.*

bukvik, bukvikva, *m. der Buchenwald, fagetum*: Hajduk češlja kiku u bukviku. *Rj. bukova šuma.* — *vidi takve riječi kod aptik.*

bukvina, *f. augm. od bukva*. *Rj. takva augm. kod bardaćina. vidi bukvetina.*

bula, *f.* — **1)*** *vidi Turkinja. Rj. augm. buletina.* — *Pokršće bule kalundžike. Rj. 258a.* Kad povelí ljepotu djevojkú, ja-u konje bule jevuži-bule. *Nj. 1, 615.* Povedoše bule kalundžike, uzimlju ih za vjerne ljubovce. *4, 367.* — **2)** (u Paštr.) *der Siegel, sigillum* (bulla): Crna knjiga u u doba crno, ermon bulom bješe zabalana. *Rj. vidi pečat.* — *Zabulati, zapečatiti bulom. Rj. 164b. isp. bulati.*

bulanje, *n. verbal. od bulati. radnja kojom tko bula što.*

bulati, bulām, *v. impf. pečatiti. DARj. 729a. v. pf. sloz.* za-bulati. *isp. bula 2. vidi i murleisati.*

bulázuniti, bulázunim, *vidi buncati. Rj. gororiti koješta u snu ili u kakvoj teškoj oguđeritoj bolesti; ali se kaže, kad tko i budan i bez bolesti govori koješta ludo; farsen, fantasiren, alucinari, delirare. vidi i buncati. čavarijati, klapiti, petljati 3, tlapiti, trabuniti, trabunjati.*

bulázunjenje, *n. vidi buncajenje. Rj. verbal. od bulazniti, koje vidi.*

bulétina, *f. augm. od bula. Rj. — takva augm. kod habetina.*

bulski, *adj.* što pripada bulama ili kojoj god knji (Turkinji): Od onda je postalo čaranje... i bulsko varanje. *M. A. Reljković. DARj. 730.*

bulumâé, bulumâe, *m.* nekakvo jelo od brašna: A. Šta si jeo? B. Šatimacka i bulumâe. *Rj. žitko zamiješeno brašno s vodom, čim pomazuju hljebari hljeb, kad je u pola pečen. Ij. Stojanović. DARj. 730b.*

buluménta, *f.* (u C. G.) mnogo ljudi, *Schwar, turba*. *Rj. isp. gomila.* — *Daničić. ARj. 730b, kaže, da je od Tal. foliamente, gomilom.*

buljenje, *n. das Herrcorrecken der Augen, exertio oculorum*. *Rj. verbal. od buljiti. radnja kojom tko bulji oči.*

bulješ, *m.* (u Baranji) *vidi bandar. Rj. riba. vidi i grgeč.*

buljina, *f. vidi sova. Rj. vidi i bučok, bukača, bukoč, buljuna, eja, jejina, jejina, hlavlavica, utina, uštra; (augm.) sovuljaga.* — *Dovikivaće se buljine u pustijem kućama. Is. 13, 22. Zato će se ondje (u*

Vavilonu) nastaniti divlje zvijeri i *buljine*, i sove će ondje stanovati. Jer. 50, 39.

buljioka, *f.* (st.) *die Augen hervorreckt, quae caeserit oculos*: Kurvina *buljioka* — schilt der Krebs den Frosch. Rj. *bulji-oka* (koja bulji oči), reče rak žabi psujući je. *vidi* buljook, buljookast.

buljiti, *buljīm*, *v. impf.* t. j. *oči, die Augen hervorrecken, caesero oculos*. Rj.¹ 51. *izvaljirati oči, isp. bečiti oči. v. pf. izbuljiti oči. ake. od Daničića*, ARJ. 731a.

buljook, *buljookast*, *adj.* u koga su oči izbuljene (velike, ispale), *mit hervorreckten Augen, oculis erectis*. Rj. *buljo-ok*, *buljo-okast. isp. buljioka, buljiti.* — riječi tako složene crnook, čarnook, mlogoook, plavook, vrljook; čarnookast, vrljookast.

buljubaša,* *m. Anführer eines buljuk, dus turmae, centurio*. Rj. riječ sastavljena od buljuk i baša, glava, zapovjednik buljuku vojnika, kao kapetan, stotnik. Riječi buljuk otpalo je krajnje k; a oro k mijenja se i nu g pred b: buljugbaša, pu i na m: buljumbaša. *dem. buljubašica.* — Knežine su opet bile razdijeljene na srezove, nad kojima su bili kapetani ili velike buljubaše. Rj. 278b. Pet stotina mladih buljugbaša i dvanaest glavnijih vojvoda. Npj. 4, 293. Kad pogleda pope sa dorina, i ugleda buljumbašu Meha. 4, 403. *Buljubaše* naše isćerāše. 4, 434. Pred njima su dobre buljumbaše, buljumbaše od krvave Čuce. 5, 39. Postavi ga Čurčića kao buljubašu nad desnom stranom Jadra. Danica 4, 17.

buljubašica, *m. dem. od buljubaša*. Rj. — Bio je kao mali buljubašica nad frajkorima. Danica 4, 17.

buljubašin, *adj.* Rj. što pripada buljubaši.

buljubašunica, *f.* Rj. buljubašina žena.

buljubašovânje, *n. das buljubaša-Sein, centuriatus gestio*. Rj. *verbal. od buljubašovati. Koje vidi.*

buljubašovati, *buljubašovijem, v. impf. ich bin buljubaša. sum centurio*. Rj. *biti buljubaša.*

buljugbaša, *m. vidi buljubaša mit allen Ableitungen*. Rj. *kao što se mjesto buljubaša govori i buljugbaša, iako i sve riječi od buljubaša postale, n. p. buljubašin, buljubašovati i t. d., mogu glasiti i buljugbašin, buljugbašovati i t. d.*

buljuk,* *m. die Schaar, Trupp*, turba, turma, cf. gomila, krd: *buljuk goreda*. Rj. *vidi i četa, čutak.* — Poplašio bi buljuk goreda. (Kad je ko neočešljan i čupav). Posl. 255. Al' eto ti buljuk gjevojaka, megju njima Rosanda gjevojka. Npj. 2, 236 (više je u običaju: već sakupih kolo gjevojaka. Npj. 1, 432). Sve razbiše Turke na buljake. Npj. 4, 172. Staše zbijati Turke u buljake. 4, 231. No sve tuku Turke na buljake. 5, 184. Eto ti jednoga trgovca, koji gonjaše pre sobom buljuk colora. Danica 2, 139.

buljumbaša, *m. (u C. G.) vidi buljugbaša*: Podize se buljumbaša Mujo. Rj. *vidi i buljubaša.*

buljuua, *f. vidi buljina, i syn. ondje.* — *Buljuua* je pokvareno od buljina. Pš. 77. *ali se govori u Banatu*. V. Arsenijević. ARJ. 731b.

būma, *f. djetinja riječ u Hrv. za vodu. vidi būmba, voša.*

būmba, *f. (u Dubr.) Kinderwort für Wasser, aqua sermone infantium, cf. voša*. Rj. *vidi i buna. riječ djetinja za vodu.*

būmba, *f. (die Bombe)*, kumbara, lubarda. Vuk u Npj.¹ 3, 397. *ake. od Daničića*, ARJ. 731b. — Neka voze *bumbe* i topove, pra, olovo i drugu zabiru. Npj. 4, 69. Nego kupi po Gabeli čose, da mu gone kola i kočije, da potežn *bumbe* i topove. 4, 438. Pripasaše sablje dimiškinje, ndariše *bumbe* i svirale, razviše se svileni barjaci. 5, 77. *u posljednjem primjeru bumba kao da znači bubanj ili kakvu musičku spravu.*

būmbača, *f. (u Slav.) vidi špioda*. Rj. *igla bez ušica u s glavom. vidi i babljača, i syn ondje.*

būmbaćau, *būmbaćna, adj. gossipinus, pamučan*. DARJ. 731b. *što pripada bumbaku 2.*

būmbâk, *m. — 1)* (u Risnu) *vidi bumbak*. Rj. *die Hummel, apis terrestris Linn. bubina.* — *2)* pamuk, *Baumwolle, gossipium*: I oštar nož mek *bumbak* ne reže. DPost. 30. Othranjen je u skatulici od *būmbaku*. 89. *būmbâk*, pamuk u Mikalje i u Delabele (*būmbagio*) i u Stulica. X.

būmbalo, *n.*: Sve topovi i naše kunopare i *būmbala*, maše nakarade. Npj. 5, 482. *znači li ovdje bubanj ili drugo što? isp. būmba u posljednjem primjeru.*

būmbâr, *m. — 1)* *die Hummel, apis terrestris Linn.* Rj. *bubina. vidi bumbak 1.* — (Gje si pjevao ljetos pjevaj i zimus. (Kazale pčele *būmbaru*). Posl. 77. — *2)* (u Risnu) djevenica napunjena brašnom, a uz to često i sulijem grožđjem. Rj.² *isp. būmbir.*

būmbârânje, *n. dus dumpf Sprechen, nach Art des Hummelyemurrs, murmur*. Rj. *verbal od būmbarati. radnja kojom tko būmbara.*

būmbârati, *râm, v. impf. dumpf sprechen, wie die Hummel summt, murmuro*. Rj. *govoriti onako mumblejući kao būmbar što zuji.* — *isp. murlati, i syn. ondje.*

būmbâšir,* *būmbâšira, m.*: Opazi je (mačku) megjed s kruške poizdaleka, pa kaže svinji: Zlo svinjo; eto lisice gje vodi strašnoga *būmbâšira*: ogrnuo čurak od kune, pa i krilate tice hvata oko puta. Npr. 176. *Daničić* — *od koga je i ake.* ARJ. 732b — *kaže, da je būmbâšir Arap. mûbâšir, komisar.*

būmbir, *m.*: Božić zove s Ubala: »Doran'te mi būmbira«. Božić zove s Ledenica: »Doran'te mi gjevenica«. Here. 341. *po razbiraњу Daničićevu*, ARJ. 732b, būmbir je nekaki kolač nalik na kobasiću. *isp. būmbar 2.*

būmbiti, *bīm, v. impf. (u Dubr.) Kinderwort für trinken, biho sermone infantium*. Rj. *riječ djetinja za piti. vidi būmiti. isp. būmba.*

būmbul,* *m. vidi slavuj*: Dva *būmbula* svu noć prepjevaše. Rj. *vidi i sláva, slavici, slavica, slavici, slavja, slavje, slavlja, slavujak.* — O za Boga, dva *būmbula* mlada! Npj. 1, 481. *Būmbul* mi pjeva kraj mora. Here. 256.

būmiti, *būmim, v. impf. djetinja riječ u Hrv. za piti. vidi būmbiti.*

būmujćuje, *n. verb. od būmujiti. vidi būbnjanje.*

būmujiti, *būmujim, v. impf. vidi būbnjati, od čega je i postalo promijenirši b pred nj na m. Daničić*, ARJ. 732b. — *Būmujti* u surlu, glumči u bulbanj. DPost. 10. Ne umije ni glumit' ni būmujit'. 76. *sa se, pass.*: Ne može se glumit' i būmujit'. DPost. 74. *būmujiti*, valja da būbnjati. X.

būn, *būna, m. (u Hrv.) vidi bunika*: Kao da se *buna* nazobao. (Kao da je polugjeo. Posl. 130). Rj.

būna, *f. — 1)* *Anführer, scilicet*. Rj. *kad se ljudi nezadovoljni bune protiv vlasti kakve god. vidi pobuna, uzbuna, uzbuna, rebelja, ustanak.* — *Gasiti būnu, stillen, sedare*. Rj. 83b. *Kad se počne dizati būna na dahije*. Danica 1, 71. *Kad se podigne būna protiv Turaka*. 2, 116. *Koji su kao poglavari te bune bili*. 3, 144. *Da se okane bune i nemira*. 3, 160. *Turci pobjegli sa ženama i s gječom u Bosnu, a būna otišla k nahiji Šabačkoj*. 3, 169. *Stanu būnu potpaljivati*. 3, 175. *Kako glas pukne po logoru, da su Turci prešli, odmah uđe būna u ljude*. 3, 197. (*Būna*) *plane kao vatra preko sve nahije Požeške . . . i otide u Kragujevačku*. Miloš 59. *Po Dragačevu utišarao būnu*. 62. *Da su būnu počinjali i raspaljivati*. 63. *Baci vatru u narod i raspali būnu*. 81. *Samo neka ne čine bune*. 183. *Poharaju nekoliko sela, odakle je būna najviše izišla*. 184. *Biogragnani podignu na nj pravu būnu*. Sovj. 20. *Būna se utiša bez boja*. 57. *Pošto būnu utišaju*. 57. *Būna posta juka*. Sam. II. 15, 12. *Dize būnu na nj*. Vaca sin Ahijin. Car. 1, 15, 17. *Buknu būna*; *Radoslav* bi izagnan. DM. 25. — *2)* *metež s lukom, vreca, graja, turma, der Lärm, tumultus*: *Larma, der Lärm, tumultus, cf. būna*. Rj. 322a. *Otničari ne sniju lasno da udare . . . jer i seljaci, kako stanu puške pucati*

i ... se samo spopadne svaki svoju pušku. Rj. 477a. I ... *buna*, vika i t. d. Rj. 521a. Učka, vika ... *der Lärm, tumultus*. Rj. 795b. Ljudi, koji sve ... i svagdje s imenom Božjim (i njegova radi ...), dokazujući, da je sve ono i Bogu mirsko, ... njhva nije po volji. Rj.¹ XIII. Kaku su viku i ... *li, videci* ... Danica 2, 132. On je najreću ... *p. lano* ... debelo jer. Nov. Srb. 1817, 333. Jedan izbacujući jedno, a drugi domćući drugo, *rodi* ... *u Starenskim pismenima*. Spisi 1, 9.

Būna i **Būnica**, *f.* dvije vode u Hercegovini: 1) *Būna* i ti vodu prezagada. Rj. — Tko je obio *Būnu* i *Būnicu*. DPost. 129 (*reče* se za *skitača*, *isp.* *Būnac* i *Būnica*).

Būnac i **Būnica**, *u* *poslovici*: Obišao je *Būna* i *Būnicu*, *reče* se o *skitaču*. *cf.* *Būna* i *Būnica*. Rj.

bunācānje, *n.* *verbal.* od *bunacati*. *vidi* *bunacanje*.

bunācati, *cām.* *v. impf.* *vidi* *bunacati*. *i* *syn.* *kyd* *bulazniti*; *fasciā, fantasiāren, alucinari, delirare*. — Šta ti, teto, govoriš? A ona mu kaže: Ništa, vujo, *bunacati*. *akv.* od *Daničića*. ARj. 734a.

būnār. *m.* *der Brunnen, puteus, cf.* *studenac*: Nije u *bunar* već kraj *bunara*. Rj. *vidi* i *bistijerna, čatrnja, gustijerna, počuo, puč; bladenac, kladenac, izvor, ubao, dem. bunarić, augm. bunarina*. — Sedam knuća, *der bunarera*, i još su im žene neoprane. Rj. 417b. Ubao, jama kao *bunar*, iz koje se vadi voda čaprom. Rj. 763b. Ti samo jedan kabao izveći iz *bunara*, pa uspi u valov. Npr. 211. Idi opet na *bunar*. 211. A to *bunar*, i na *bunaru* devojka, vuče vodu sve na svojoj kosi. 240. I u gori *bunar-roda* studena, u *bunaru* jedan kamen mermera. Npj. 1, 403. *studenac* i *kladenac* je *bunar* (gdje se voda zahvata ili vuče). Pis. 42.

bunārdžija. *m.* *koji kopa bunare*. *vidi* *bunarnik*. — Mah se može za novce prodati, *bunardžija* i lagjar ga plati. I. S. Reljković. DARj. 731b.

bunarić, *m.* *dem.* od *bunar*. Rj.¹ 55.

bunarina, *f.* *augm.* od *bunar*: Najposle nagaze na nekaku *bunarinu*, kad tamo — u *bunarinu* jedna velika žaba. Npr. 208. Idi opet na onu *bunarinu* ... otide na *bunarinu*. 210. — *takva augm. kod* *bardačina*.

būnārnik, *m.* *putearius*. *Stulli*. *vidi* *bunardžija*. *Brunnengraber*.

būnārski (*bunār-kī*), *adj.* *n.* *p.* *voda, Brunnen-, putalis*. Rj. *što pripada bunaru, bunarina*. — Nema toknućijeh voda, nego ljudi sve piju *bunarsku vodu*. Rj. 319a. *isp.* I u gori *bunar-roda* studena. Npj. 1, 403.

būncānje, *n.* *das Reden wie aus dem Schlafe, somnolentia*. Rj. *verbal.* od *bunacati*. *radnja* *kojom* *tko bunca*.

būncati, *cām.* *v. impf.* *govoriti* *koješta* kao u *snu, wie aus dem Schlafe reden, fasciā, loqui quasi e somno, alucinari*: *Bunca* kao *baba* u *bolesti* (kad ko govori što ludo. Post. 30). Rj. *bunacati znači apravo rešta* *govoriti u snu ili u kakvoj teškoj bolesti, fantasiāren, alucinari; ali se također kaže da tko bunca, kad budan i bez bolesti govori koješta ludo; fasciā, rali bulazniti, i syn. onlje*. — Kao kad čovjek *bunca u bolesti* pa govori koju s brda, koju s dola. Npj.¹ I, XXXVII. Zar mu je malo što *bunca* i luduje u drugim stvarima, koje pokazuju njegovu nagareću pamet, nego se maša i u običaje narodne? Nov. Srb. 1817, 177. Govor čovjeka koji *bunca*, pa rekne po koju riječ pametno, pa onla što ludo i maopako. *cf.* na št. 9.

būnda, *f.* *in* *vojev.* *Pelz, vestis pellivca, cf.* *čurak*. *P. bujica* *raznom postarjenu*, *isp.* *šuba*.

būndeva, *f.* *pl. gen.* *būndevā der Kürbiss, cucurbita* *velo L.* Rj. *rali* *beskorka, buća* 2, *budinka, bog raka, ovek, urzica, ludaja, budara, mačvanka, beskorka, msera, mrti buka, peca, tikva, turlić, vrd korka, vrti vrt, dem. būndevica*. — Kao *preko būndevā*. Kad ko govori bez slike i bez pravoga

reda, t. j. kao da se ide *preko būndeva*. Post. 132. Opario se jeduci *kuhane* *tikve* (*būndevce*). 267.

būndēvara, *f.* *gužvara* s *būndevama*. P. I. Marković. B. Mušički. DARj. 735b. — *riječi* s *takim nast. kod* *budnjara*.

būndevica, *f.* *dem.* od *būndeva*. Rj. — Borović, nekake vrlo sitne *būndevice*. Rj. 37b. Šaranča 2, vrlo mala žuta *būndevica*. Rj. 403b.

būndevski, *adj.* *n.* *p.* *ovijet, Kürbiss-, cucurbitarum*. Rj. *što pripada būndevi, būndevama*. — *za* *nast. isp.* *bjelinski, maslinski, vinski*.

būndžija, *m.* *der Aufwieger, concitator*. Rj. *koji būni*. *vidi* *bukavac* 2, *i syn. onlje*. — *bun-džija, pred* *nast. Turskim otpalo osnovi zadnje samoglasno*. Osn. 78. *za* *nast. isp.* *abadžija*.

būngur, *m.* (*kukuruzan* ili *šeničan*) *die Grütze, alica* (?). Rj. *vidi* *prekupa, žen (m.), dem. būngurac*. *isp.* *kaša*. — Pjevaju kako se ... (kad se ženio *būngur* čelebija taranom gjevojkom) razboljeo kupus na slanimi. Rj. 12b. Ne poznajem ja vašega *būngura*. (Kazao nekakav Hercegovac kad je čuo gje Turci *būngur* zovu *plavom*). Post. 208.

būngurac, *būngūrea*, *m.* *dem.* od *būngur*. Rj. **būngūrānje**, *n.* *das Grützemahlen, ulcicatio*. Rj. *verbal.* od *būngurati*. *radnja* *kojom* *n. p.* *rodenica būngura*.

būngūrati, *rām.* *v. impf.* *Grütze mahlen, crassius molo*: *iz* *može* *rodenica* *da* *melje, nego būngura*. Rj. *būngur mljeti*.

būngurov, *adj.* *što pripada būnguru*: *Ženidba būngurova*. Npj. 1, 533 (natpis pjesmi). — *za* *nast. vidī* *aptov*.

Būnica, *f.* *voda* u *Hercegovini*. *vidi* *Buna* i *Būnica*, i *Būnac* i *Būnica*.

Būnić, *m.* *građić* na *dno* *Krbave* (od *Udbine* k *sjeveru*) *pod* *planinom* *Kozjanom*. Rj.

Būnijevac, *Būnijevac, m.* (u *Hrv.*) *vidi* *Bunjevac*. Rj. **Būnijevka**, *f.* (u *Hrv.*) *vidi* *Bunjevka*. Rj. — A *podviknu* *pjana* *Bunjevka*. HNpj. 4, 376.

būnika, *f.* *das Bilsenkraut, hyoscyamus (niger Rj.) Linn.*: Kao da se *bunike* *najio* (kao da je *polugjeo*, jer *kažu* *da* *čock* *poludi* od *bunike*. Post. 130). Rj. *biljka*. *vidi* *bun*. — *riječi* s *takim nast. kod* *aptika*.

būnilae, *Būnioea, m.* *koji būni*. DARj. 736a. *vidi* *bukavac* 2, *i syn. onlje*. — *riječi* s *takim nast. kod* *čuvalec*.

būnina, *f.* *der Dünger, stercus*. Rj. *isp.* *bunište, būnjak, būnjište; biće* *smeće* *što* *se* *baca* *na* *gnoj, nu* *gjubre, u* *po* *tome* *i* *gnoj, gjubre*.

būništār, *m.* (u *C. G.*) *koji* *po* *buništama* *krade*. Rj. *isp.* *bunište*.

būnište, *n.* *vidi* *bunjište*. Rj. — 1) *mjesto* *gdje* *se* *baca* *smeće*. *vidi* i *bunjak, kaluža, kozalina, smetlište* 1. — *Od* *buništa* *do* *buništa* *dokle* *sunec* *ne* *zaigje*. Rj. Pošto je (kućku) ubiše, baciše je na *bunište*. Npr. 164. Svaki je kokot u *srom* *buništu* *gospodar*. DPost. 117. Koji odrastoše u *skerletu, valjaju* *se* *po* *buništu*. Plać 4, 5. — 2) *tako* *se* *zove* *i* *samo* *smeće* *po* *mjestu* *srome*: *Vrana* *o* *buništu*, *a* *soko* *o* *mesu* (*živi*), *pa* *oboje* *na* (*gjurjev* *dan* *izlete*). (Post. 39). Rj. Njegova knuća *da* *bude* *bunište* *za* *to*. Jezdr. 6, 11. — *za* 1) *vidi* *riječi* *kod* *danište*, *za* 2) *kod* *godište*.

būnitelj, *m.* *koji būni*. DARj. 736b. *vidi* *bukavac* 2, *i syn. onlje*. — *za* *nast. vidī* *hoditelj*.

būniti, *būnim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *po-būniti, pod-, uz-, za-, z būniti; v. impf. slož.* *po-bunijvati, pod-, za-, z būnjivati*. — 1. a) *aufwiegen, concito*. Rj. *vidi* *burgijati* 1, *bušiti* 2. *ljude* *podraživati* *da* *astanu* *na* *clast* *kakvu* *god*. *isp.* *buna* 1. — *Milenko* *je* *bunio* *protiv* *Crnoga* *Gjorajija* *ukije*. *Danica* 4, 25. — b) *uznemirivati* *uopće, muditi, smetati*: *Mutljiv, koji* *rado* *muti, būni*. Rj. 375b. — 2. *sa* *se* *refleks.* — a) *odmetati* *se* *protiv* *se* *rlasti* *kojoj* *god*: *isp.* 1 a. — Kad Turci vide, *da* *se* *raja* *počinje* *buniti*. *Danica*

3, 159. Raja se *buni* i odmeće. 3, 160. Kad se hečari stanu protiv njega *buniti*. Miloš 18. Koji ne daju carevo caru i koji se *bune* na pomazanika Božijega. DP. 108. — *b)* *uznemirivati se, suprotiti se*. isp. 1 b. — A na one (rječnike), što su pisala društva, poznato je da se jednako *spisateljci*. . . tuže i *bune*. Rj.¹ XIV. Narod ne će za to da zna, već se evo *buni* protiv toga. Miloš 175.

būnovan, būnovna, *adj.* aus dem Schlafe auftaumelnd, e somno excitatus, exturbatus. cf. trapovijesan. Rj. — Trapovijesan, izu sna dok se čovjek još nije dobro razabrao, bunovan, schlaftrunken, somno gravis. Rj. 746a. Pe'vo poje na gredi, te on buni snašicu; skoči snaša bunovna, svekru bradu očupa i svekrvi višice. Npj. 1, 521. Te još bunovan onako iza sna pita. Vid. d. 1861, 18.

būtovnički, *adj.* što pripada buntornicima ili buntovniku kojemu god. DARj. 737b.

būtovnik, *m. der Auführer, homo seditiosus.* Može biti da je ova riječ postala u naša vremena. Rj. koji se *buni*, *vidi* rebelijanat, rebelijaš, *isp.* bukavac 2, i *syn.* ondje. — Od tuđe će riječi biti *buntornik*, premda bi t moglo biti umetnuto onako kao u »imentovati«. Korijeni 134. Otiđe . . . protiv *buntornika*. Miloš 60. Koji svoga vladara bez uzroka hoće da smetne (s prijestolja), onaj je *buntornik*. Priprava 64. *Buntornici*, da se nijeste podigli. Ps. 66, 7.

būnjāk, būnjāka, *m. das Auskehrich, quisquiliae.* cf. būnjište. Rj. — A staru mi majku počunūše, osta majka stara na *bunjaku*, moja majka osta kukačući, a odoše Turci pjevajući. Npj. 4, 39. *po ovom je primjeru būnjak* *mjesto gdje se bacu smeće*. *vidi* būnište 1, i *syn.* ondje.

Būnjevac, būnjēvca, *m. Rj. augm.* Būnjevcina. — Čovjek u Bačkoj koji govori zapadnijem govorom. Postanja tamna. U oblicima u kojima je drugi slog dug, te glasi — njē — govori se po nekim krajevima — nije — mjesto — nje —: kao da bi ti glusovi bili od staroga — nē —: Būnjeveci. što u *Vukovu rječniku* ima i u *nom. sing.* Būnijevac (čenu se dodaje da se tako govori u *Hrvatskoj*), biće pogreška uz one oblike u kojima je taj slog dug. Daničić, ARj. 738a. *Būnjevacu* ima i u Baranjskoj županiji u Ugarskoj, u Slavoniji u županijama Virovitičkoj i Požeškoj, i u Hrvatskoj u Lici, gdje se zove i Kranjci. *Būnjeveci* može biti da se zovu od Heregovnačke rijeke *Bune*, od koje su se, kao što se pripovijeda, negda amo doselili . . . danas i oni sami reku n. p. »ja sam Šokac,« »ja sam Šokica,« kao i *Būnjevac*, Būnjevka. Kov. 2.

Būnjevački, *adj.* Rj. što pripada Būnjecima.

Būnjevcina, *f. augm.* od Būnjevac, i od Būnjevka. Rj.

Būnjēvka, *f. Rj. žena koja govori zapadnijem govorom kao Būnjevac. vidi* Būnijevojka (*isp.* Būnjevac, Būnijevac), *augm.* Būnjevcina. — Oni sami reku n. p. »ja sam Šokac,« »ja sam Šokica,« kao i Būnjevac, Būnjevka. Kov. 2.

būnjište, *n. Rj. vidi* būnište. — *1)* *der Ort wohin das Auskehrich geworfen wird, locus quisquiliarum, fimetum.* Rj. *mjesto gdje se bacu smeće. vidi* būnište 1, i *syn.* ondje. — Prtište na būnjište a nesreća u kuću (kad ko u ženidbi gleda na ono što će mu žena donijeti). Posl. 265. — *2)* *das Auskehrich selbst, quisquiliae.* Rj. *po mjestu svom zove se tako i samo smeće:* Vrana o būnjištu a soko o mesu (živi), pa oboje na (jurgjev dan izlete. Posl. 39. Siromaha podiže iz praha, i iz būnjištu uzvišuje ubogoga. Sam. 1, 2, 8. — za 1) *vidi* riječi kod danište, za 2) kod godište. 738b.

būpa, *f. vidi* lupa. *isp.* bupanje. — Stoji bupa sjaj-njih mušketa. Npj. 5, 370. *akc.* od Daničića, ARj. būpānje, *n. vidi* lupanje. Rj.

būpati, būpām, *v. impf.* (u Perastu). *vidi* lupati. Rj. *v. pf.* bupiti.

Būpilo, *n.* Pripovijeda se i pjeva da je caru Lazaru kad je prvi put došao na pomol Ravanići zarezao konj od nje i zbacio ga sa sebe i da se je to mjesto od onda prozvalo *Carevo bupilo*: Tu se zove *Carevo Bupilo*. (Npj. 2, 210). Rj. *mjesto gdje je tko bupio, lupio, tresnuo sobom o zemlju. isp.* bupiti, *od čega je i riječ postala. isp. s takim nast. riječi koje znače mjesto gdje što biva kod bjelelo 1.*

būpiti, būm, *v. pf.* (u Perastu) *vidi* lupiti. Rj. *v. impf.* bupati.

būpnuti, būpneći, *v. pf.* padajući sobom bupiti o što. *isp.* būpnuti 2, būšiti. DARj. 738b. *vidi* i gruhnuti.

būr, *m. mokrenje, pišanje, das Harnen, mictio:* Šali šalom, būri būrom, a ne tiči rukom. DP¹osl. 120. *isp.* būriti. *akc.* od Daničića, ARj. 738b.

būra, *f. der Sturmwind, procella (ital. bora).* Bura se po primorju gdješto zove i vjetar od kraja (t. j. sa zemlje): *Bura goni, vrag se ženi* (Posl. 30). Rj. *vidi* grahovkinja, *vjetar jak, vihar; vjetar sjeverni*. — Oburilo, t. j. okrenula bura. Rj. 435b. Gospod podiže velik vjetar na moru, i *postu velika bura* na moru da mišljahu da će se razbiti lagja. Jona 1, 4. u *prenesenom smislu:* Njihovo (Dubrovčana) nemiješanje nije svagda moglo odoljeti *državnim burama*. DM. 216.

būra, *m. (ist.) vidi* buro. Rj.

būrača, *f. (u Hrv. i u Dalm.)* kao čutura od kože, *Art lederne Flasche, lagenae genus.* Rj. od *Tal. boraccia, mijeh.* Daničić, ARj. 739a.

Būrāc, Būrāca, *m. ime muško.* Rj. — *imenu s takim nast. vidi* kod Balač; *riječi vidi* kod gluhāc.

būrad, *f. (coll.) Fässer, dolia.* Rj. *jedinica onoga što znači burad bure.* — Tu se *burad* opravljaju, tu se vino sipa. Npr. 80. Popravljajte *burad*. Straž. 1886, 669.

būrāz, būrāga, *m. der (Thier.) Magen, venter.* Rj. *želuca u živinčeta. vidi* lapatke, prdenjak 2, škembe. *isp.* būbac. — Govnjak, u šali mjesto *burag*: sto govnjaka masla (u pripovijeci). Rj. 91b. *isp.* proburaziti.

būran, būrna, *adj.* Rj. *postanjem od bura.* — *1)* (u Boe) *kišovit.* Rj. *isp.* burnik, burnjak. — *2)* *o vjetru:* Ali ne zadugo po tom dunu na suprot njemu *buran vjetar* koji se zove Evroklioda. Dj. Ap. 27, 14. — *3)* *o kiši:* Tu se prosu krveca od junaka kako *burna kiša* iz oblaka. Npj. 4, 374.

būrav, *klein und grossbaueig, pusillus et ventriosus.* Rj. *nizak a trbuhašt. isp.* buro 1.

būrāzer,* *m.* (u Bosni) *vidi* brat. Rj.

būre, būreta, *n. das Fass, dolium.* cf. kaca. Rj. *vidi* i ardov, bačva, bečka, četvorka 1, desetakinja, desetačka, desetorka, dvadesetakinja, dvojka, trtaljče (vrtaljče), osmak 3, osmakinja 2, petakinja, petorka, polovače, prosiječ, sedmakinja, šestakinja, šestorka, trojka, vozionica. *coll.* burad. *dem.* burence. — Zakaditi, n. p. *bure* Rj. 176a. Natega, nategača, 2) sprava kojom se obrnū natežu na bure. Rj. 408a. Odvranjiti, n. p. *bure*. Rj. 442a. Veliki je kao *bure* od krastavaca (Mali). Posl. 33.

būrēnce, būrēnceta, *n. dem.* od bure. Rj. *vidi* bačvica, hardovič, kačica. — *Burence* sa šljivovicom. Straž. 1886, 770. *Burence* šljivovice. 1886, 1475. *takva dem.* djetence, dugmence, dupence, jarence, prasence, staklene, žvalence.

būrēnje, *n.* — *1)* *vidi* pišanje. Rj. *verbal.* od būriti. — *2)* *vidi* srgjenje. Rj. *verbal.* od būriti se (srditi se).

būrēž, *m. urina, mokraća.* DARj. 740a. *isp.* būriti. *vidi* i piš, pišanjak, pišača. — *riječi s takim nast. kod derež.*

būrēžnjak, *m. matulu, noćni sud.* DARj. 740a. *sud u koji se noću buri (piša). vidi* bokal 2, nokšir, vrčina.

bürgija. * Rj. *dem* burgijca. — 1) mali svrdlič. *das kleinste Art Bohrer, terebra minima*, vidi burme-
tjak — 2) (u C. G.) ona dugačka što se čibuci vrte
i mala se zove srdio, *Röhrenbohrer, terebra per-*
ter - ls - stalis, Rj. isp. žig 3.

burgijanje. *n. das Aufwiegeln, concitatio*, Rj. verbal.
od burgijati, radnja kojom tko burgija.

burgijās. burgijāsa, *m.* — 1) *ein Mensch der über
ill herabwinkt, homo circumforans*, Rj. čorjek
koj je val svuda biti. — 2) *Schwemmklotz (in Ser-*
bien), provenca sarius, cf. kaluz. Čorjek koji ide
po selima za prave trgoce, te kuparisava svinje ili
motri gdje se moju dobro kupiti. Daničić. ARj. 740b.
— 3) tko gradi ili prodaje burgije. DARj. 740b.

— 4) kao burundžija ujni. DARj. 740b. isp. burgijati 1.
burgijati. *jām, v. impf.* — 1) *aufwiegeln, concit-*
are, cf. buriti. Rj. vidi i buriti, podburiti ljude da
se bune. — 2) *terebrare*, bušiti burgijom. DARj. 740b.

bürgjica. *f. dem* od burgija. Rj. i bürgica. — 1) —
je sačeto — iji-, mjesto čega pišu: — ij-.

buriti. būrim, *v. impf.* (u Dubr.) vidi pisati. Rj.
vidi i mižati, močati, močiti 2, šorati 2, *v. pf. slož.*
po-buriti i se, n-buriti se. Sali šalom, buri burom,
a ne tiči rukom. D'Posl. 120. isp. bur.

buriti se. būrim se, *v. r. impf.* vidi srditi se. Rj.
upravo nadmetati se i durati od srdnje, vidi i gnjeviti
se, i syn. ondje, *v. pf. slož.* na-buriti se. isp. bur.

burjan. *m.* (u Braničevu) vidi apta. Rj. vidi i avta,
habat. *Atich, sambucus chulus Linn.*

burka. *f.*: Korisnije je otroku od urke neg gospodar
od burke. D'Posl. 19. Bogišić mi piša da će biti neka
kaka lagja manja od urke, ali sada nema takih ili se
ne zovu tako. X.

bürlav. *adj. n. p.* u obrazu (naduveu), *buushackig,*
bucculentus, Rj. isp. bucnast.

burlikānje. *n. eine Art heulenden Weins, stetus*
genus, Rj. verbal. od burlikati, radnja kojom tko burliče.

burlikati. būrlieēm, *v. impf.* *heulend weinen, plo-*
rare, Rj. plakati riječi. isp. urlikati, urlati.

bürljānje. *n. das Herumröhlen in flüssigen Dingen,*
scrutatio in jusculo, Rj. verbal. od burljati. —

1) radnja kojom tko burlja po židini kakovoj. —

2) stanje koje biva, kad kome burljaju erijera.

burljati. ljām, *v. impf.* — 1) *herum wählen in*
Flüssigkeiten, scrutari in jusculo, cf. brljati. Rj. pre-
metati po kakovoj židini, *v. pf. slož.* uz-burljati. —

2) burljaju mi erijera, *der Bauch knurrt, crepant*
intestina, cf. karati se. Rj. vidi i kreći: kreć mi
erijera od gladi. Rj. 309a.

bürma. *f.* — 1) *ein glatter Fingerring, annulus*:
Prst po njoj burma i prstenje. Rj. vidi vera, vitica 2.
gladok prsta: Na Janku je svilen pojas, na ruci mu
sajna burma. Npj. 1. 327. Udari se rukom po koljenu,
nova čoha prste na koljenu i od zlata burme na ru-
kama. 1. 312. Pak izvadi burme i prstene. 5, 291. —

2) *Schraube, vorklar*: otvara se na burma. A što mu
je paše pol grčocem, ono mu je od tri litre zlata, i
ono se na burma otvara. Rj. zaroj kaki je u srdla.
isp. odburmati, odburmavati; zaburmati, zaburmavati.

burmenjāk. burmenjāka, *m.* mali svrdlič. V. Arse-
njevčić. isp. burma, od koje je i postao. DARj. 742a.
vidi burgija 1.

burmūdžija. * *m. der Schnupftabakfabrikant, con-*
ductor nicotianae (sternutatoriae), Rj. burmat(-)džija,
tko pravi ili prodaje burmat.

burmat. *m. der Schnupftabak, nicotiana sternuta-*
toria, Rj. dahati koji se šmrće. — Dahati od nosa,
cf. burmat. Rj. 146a. Šmrk, die Prise, mica: daj mi
je len nach burmata. Rj. 841b. Burmat valja da se
još malo do nije počeo praviti i šmrkati. Nov. Srb.
1817, 495.

burmatica. *f. die Tabakdose, capsula nicotianae*
(sternutatoriae), Rj. kutija za burmat: Valja da je...

imao burmaticu pred sobom kad je ovo pisao. Nov.
Srb. 1817, 495.

burnik. *m.* (u C. G.) vidi burnjak. Rj. duždevnjak,
Salmander, salamandra, postanjem od buran 1. —
za nast. burnik i burnjak isp. anatemnik i anatemnjak.

burnjāk. *m.* vidi duždevnjak. Rj. vidi i burnik.

būro. *m.* Rj. hyp. vidi būra, *m.* vidi tačka hyp.
kod halo. — 1) *der Dickwast, abdominalis, ven-*
triosus, Rj. čorjek burav, nizak a trbušast. — 2) vidi
srlitko: što si se būro naburio? Rj. koji se buri.

būrsa. *f.* (u Dubr. u gradu, a u okolini česa) die
Borse, derbeutel, crumena, cf. toholac. Rj. vidi i
kesa, džuzlan.

būrši. u Posl. 335: Ūrši, būrši, ka' i Turci. (Reče
se u Kotoru za sebiču uegjelju, koja se ovgje zove
urša — i arseni — a po Grblju, Luštini i Krtolama,
kao i po Crnoj Gori ūsa negjelja).

burūdžuk. * *m.* tanko bijelo svileno platno, *Seiden-*
leinwand (zu Henden), byssi sericeae genus, Rj. vrlo
tanko platno, koje se providi (toile anglaise, gaz, crpe,
Schleiertuch, kepp, flor). Daničić. ARj. 742b. — Dragi
dragoj sīnu knjigu piše, da mu pošlje u pamuku duše,
bjele lice u val burudžuka. Herc. 117. Tebe, dragi,
dva eria jagluka od crnoga tanka burudžuka. 223.
pred drugim supstantivom stoji na Turski način bez
promjene mjesto od burudžuka: Kad mu Ruža
reče, i plećima kreće... da ne mete, jado! burun-
džuk-košulje. Npj. 1. 262.

burundžukli. * *adj. indecl.* Rj. od burundžuk *Turski*
pridjev, koji se ne mijenja po padežima: Po gaćama
burundžukli košulja. Rj. Na njojzi je burundžukli
košulja. Herc. 241.

buruntija. * *f. Vesirsbrief, edictum veziri*, Rj. za-
porijest ili naredba vezira, paše, zemaljskoga upra-
vitelja: Kad se hajduk nasiti hajdukovanja, on se
preda, t. j. poručit kmetovima te mu izvade od paše
buruntiju, i onda opet izigje među ljude. Rj. 800a.
On ne gleda careva fermama, ni pašine silne buruntije.
Npj. 1. 347. Kaja-paša... ih sad s buruntijama poslao,
da narod zovu na predaju. Npj. 4, 347 (Vuk). Pašina
napisana zapovijest ili uredba zove se buruntija.
Danić 2, 84. Dade mu buruntiju, da je punovlasni
obor-knez nad tri nahije. Miloš 56.

būs. *m.* — 1) kao bokor sa zemljom zajedno, *der*
Rasen, das Rasensstück, caespes, cf. busen: Nazimac
kus kopa bus pod kotlokrpovom kućom (odgoneljatj:
krtica i krtičnjak). Rj. vidi i busenica, ili nešto trave
sa zemljom zajedno, izdignuto između okolne trave
kao gmitica ili iskopano da se presadi. Daničić. ARj.
743b. coll. busje. — 2) (u Dalm.) kao ševarić, *das*
Gebüsch, frutec: Nema busa gje nema trupa, niti
trave gje nema glave. Rj. vidi i džun. coll. busje.

— Hvoja biva bus, a bus pak dub. D'Posl. 27. Primi-
zavat' kako pas uz bus. 102. Bilo mu u klasu klasato
a u busu busato. Herc. 352. — 3) (u Dubr.)
vidi šimšir (ital. bosso). Rj. Daničić riječ oru u ovom
značenju akcentuje būs. ARj. 743b. vidi i murčela.

būs. *m.* (u Dubr.) vidi šimšir (Tal. bosso). vidi
būs 3.

būsa. * *f.* vidi gusa, *gusari morski, die Seeräuber,*
piratae: Trvda ti je vojvodina zasjeda, zasjeda, ne
bi mu je mutna voda zanesla, zanesla, a nekmo li
Turska busa razbila, razbila. Kov. 81. ardje se busa
puniješala s busijom. Daničić. ARj. 741a.

būsānje. *n.* — 1) *das Bedecken mit Rasen, so*
caespite obducere, Rj. verb. od busatt, radnja kojom
tko busa što, vidi pobušavanje. — 2) *das Buschicht-*
werden, frutificatio, Rj. verbal. od būsati se, stanje
koje biva, kad se što busa.

būsānje. *n. das Schlagen auf die Brust, plactus*.
Rj. verb. od būsati se, radnja kojom se tko busa.

būsāt. *adj.* od būs 2. što je prvo busa: buschicht,
staudig, fruticosus: Bilo mu u klasu klasato a u

busu *busato*. Here. 352. Izniče, i posta *busat* čokot. Jezek. 17, 6.

būsati, *sim*, *v. impf.* — **1)** mit *Hascu* *bedecken*, *caespitem congero*. Rj. busati što, kao pokrivati *busjem*. — *vidi* pobušavati. *v. pf. slož.* po-busati, za-, od bus 1. — **2)** *su se, reflex.* *buschicht werden, sich bestanden, fratisficare*: U dnu ma se *busalo*, u srijedi trsalo! (Kad se majija). Rj. *postajati busalo*, od bus 2. *v. pf. slož.* ubusati se.

būsati se, *v. r. impf.* *sich auf die Brust schlagen, plangere*: *busa se* rukama u prsi. Rj. *v. pf. prosti* busnuti se, *isp.* nabusati se, nabusivati. — Kad ugleda mati djevojku na mešćeni, a ona se stane *busati rukama u prsi*, i jaukati: Kuku mene! Rj. 477a. — Ja sam tvoja sreća. Kad on to čuje stane *se busati*: Sl ti li si moja sreća. Bog te ubio! Npr. 73.

būsēn, *būsenā, m. (loc. busēn) der Rasen, caespes, cf.* busenica. Rj. *vidi* i būs 1. *coll.* busenje. — *riječi s takim nast. kod* brajani.

busēnica, *f. vidi* busen. Rj. *vidi* i būs 1.

busēnit, *adj.* n. p. zemlja, oranje, *rascereich, caespitosus*. Rj. što je puno busenja, busja 1.

busenje, *n. (coll.) der Rasenhaufe, caespites*. Rj. *jedno od busenja*: busen, *vidi* busje 1. — Valj. veliki valjak koji se poprijeko na konjima ili volovima vuče preko posijana žita da se busenje satire. Rj. 52a.

būsija* *f. der Hinterhalt, insidiae, cf.* zasjeda. Rj. *vidi* i meteriz. — Novak stade drumu u *būsiju*. Npj. 3, 12. Pa je Crnogorce dočekivao iz *būsije* 4, 91 (Vuk). Da *būsije* sebe *popradimo*, pa da ovgje dočekamo Turke. 4, 170. Po bedenu poregja barjake, a Srbine meće na *būsije*. 4, 243. A oni *ukratirši būsije*, stanu se braniti. Danica 3, 183. Kad Srbi opale na njih iz *būsija*. Miloš 99.

būsje, *n.* (u Dalm.) *coll.* od būs. Rj. — **1)** od bus 1. *vidi* busenje. — **2)** od bus 2. *isp.* grmenje, i *syn. ondje*.

būsuti se, *nēm se, v. pf. sich auf die Brust schlagen, plangere*: *Busnu mi se* Amza kapetane: Ala mene ne rodila majka, do kobila koja gjoaga moga. Rj. *udariti se rukom u prsi, v. impf.* būsati se.

Būsovača, *f.* varošica u Bosni između Fojnice i Travnika. Rj.

Būsōvnik, *m.* brdo u nahiji Lješaanskoj (u Crnoj Gori). Rj.

busula, *f. vidi* sjevernica, magnetna igla. *Tal. bos-sola*. — Sjevernica, u Delabele i u Stulicia (kod riječi *busula*) magnetna igla. Daničić, DPost. XVII.

būša, *f.* (ponajviše se govori pl. *būše*), momčad koja se (pred bijele poklade) obuku u svakojake rite i metnu na obraz obrazinu od drveta, pa po selu igraju (u Mulaču). *cf.* uši buši. Rj. *vidi* bušari, maškare.

būša, *f.* goveće omaleno i čvrsto, *govori se u* *Hrv. isp.* būsāk, bušakinja.

būsāk, *bušāka, m.* vo omalen i čvrst, kao što su po brdima, *ein kleiner fester Ochs, bovm genus*. Rj. *vidi* zbojak, *isp.* būsā, bušakinja.

būsāk, *būsāka, m.* (u Srijemu) lješnik probušen, kad ga crv izjede, *wurmstichige Haselnuss, nuc. uglans vermiculosa*. Rj. *postajati* od bušiti, *bušan lješnik*. — *isp.* ervljiv, pušljiv (n. p. lješnik).

bušākinja, *f.* krava omalena i čvrsta. DARj. 746b. *isp.* būsā.

būsān, *būsāna, adj. foraminatus*, probušen, od būsiti. — Prebrojim ja na novo sve (dukate) i našavši tri *būsna* kažem mu . . . Zima. 211. Sva su zrna zdrava, a jedno probušeno . . . Ko pogodi *bušno zрно*, taj je krstonoša. M. Gj. Miličević. DARj. 746b.

būsār, *m.* čovjek s obrazinom na obrazu; *homo personatus*, *ponajviše pl.* bušari. *vidi* būsā, od čega je i *postalo*, u Slav. I. Broz. DARj. 746b.

būšat, *m.* konjsko ime: Daj ti mene dorina tvojeja, ja ću tebe *būšata* moga. Rj.

Bušatli, **Bušatlija**, *m.* prezime jedne porodice Tur-

skoga zakona u Skadru, od koje su bivali ondje veziri, za koje se pjeva i pripovijeda da je od roda Ivana Crnojevića: Pošilje je Skadru na Bojani ka onome *Bušatli veziru*. Rj. *Bušat-li, riječ* *Turska načinjena od* Būšat, *koje je ime selu u* *Arbaniji, od* *Bušatli postalo* *Bušatlija nastankom našim* ja. — Po pjesmama se govori, da su današnje *Bušatlije* od Ivanbegovića, ali oni sami dokazuju, da su od Mrnjavčevića, koji su Skadar i zidali. Npj. 2, 567 (Vuk).

būšav, *adj. vidi* trbušast. Rj. *u kojega je poređili* *trbah, vidi* i trbušat, kuljav, pupav; trobok.

būšēnica, *f.* (u Vršcu), komad mesa na pečenici blizu buta. Rj.³

būšenje, *n. das Bohren, terebratio*. Rj. *verbal.* od būsiti, *radnja* *kojom* *tko* *buši* *što*.

būši, *u riječima*: ūši būši, *vidi* urši burši. Rj. 795b. *isp.* burši.

būšica, *f. dem.* od buha: Jal' ušicu, jal' bušicu. Nar. prip. DARj. 747a.

būšina, *f.* — **1)** *ein Schimpfwort für Schafe, concitum in oves*. Rj. pogrdna ovcama, *može biti* od bušav. DARj. 747b. — **2)** (u Dubr.) nekakva trava. *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *inula coviza* DC? Rj.³ — *Bušina* ne dava vina. DPost. 10. *postajem* od buha. Daničić, ARj. 747b.

būšinjāk, *m. pulvis stercus, buhoserina*. DARj. 747b. *od osnove* *koja* *je* od buha. *buhinja* *nečist.* *za obličje* *isp.* mačjak, mišjak, pasjak.

būšiti, *būsiti, v. impf.* Rj. *vidi* burgijati. — **1)** *bohren* *terebrare*. Rj. *bušiti u. p. srdlom* *dasku, drvo, v. pf. slož.* iz-bušiti, *pro.* — **2)** *figürlich, wuhlen, aufröhren, concito*. Rj. *u prenesenom* *smislu, vidi* i buniti.

būšiti, *šim, v. pf.* kad štogod padne pa lupi, *mit Gepöller fallen, concurre*. Rj. *pasti s* lupom, *vidi* bubnuti, bupnuti, gruhnuti. — Nekakijem štapom takue u vratnice te *vratu* *jednak* *bušice* *na* *tle*. Npr. 215.

būšiv, *adj. pun* *buha, vidi* bušljiv. V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšivac, *būšivea, m. vidi* bušljivac. V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšivica, *f. vidi* bušljivica. V. Arsenijević. DARj. 748a.

būškanje, *n. verbal.* od buškati se, *koje vidi*.

būškati se, *škām se, v. r. impf.* tjerati bule sa sebe. V. Arsenijević. DARj. 748a. *vidi* bubati (i se?).

būšljiv, *adj. pun* *buha*. DARj. 748a. *vidi* bušiv.

būšljivac, *būšljivca, m. bušljiv čovjek, vidi* bušivac. V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšljivica, *f. bušljivica žena, vidi* bušivica. V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšotina, *f. jama* na dasci, ili na drvetu, *das Bohrloch, foramen*. Rj. *od* būsiti 1. *jama* *što* *se* *probuši* *u. p. u* *dasci* *srdlom*. — *riječi s* *takim* *nast. kod* *bljuvotina*.

būt, *būta, m. der Oberschenkel, femur*. Rj. *isp.* *stegno. dem.* butić, *augm.* butina. — Isječak, od pečena brava ono između *butova* i rebara. Rj. 233a. Kukotres, *vidi* but (?). Rj. 313a. Čukalj, *u* *vrh* *butu* *kraj* *za* *koji* *se* *drži* *stražnji* *čerek* *kad* *se* *nosi*. Rj. 829b. Bušenica, komad mesa na pečenici blizu buta. Rj.³ 52b.

butela, *f. Frauc.* *bouteille*: Ja sam burence sa šljivovicom iznio u Beč i oteo u *butele*. Straž. 1886, 770. 30 *butela*. 1887, 382. *valja* *da* *butelja?* *vidi* *botulja*, *boea, i syn. ondje*.

būtić, *m. dem.* od but. Rj.

būtiga, *f. Tal.* *bottega*, *butiga, taberna, vidi* dućan, *i syn. ondje*. — *Prodava se u* *butigi*. K. Madžarović. Zatvorite *butigu* ali ti dućan. S. Margitić. DARj. 749a. On u Klinsku ujala čaršiju, a *butige* sa obidve strane, po dućanah tu side ajani. HNpj. 4, 97 (Klinski Kninski. *isp.* iz bijela Klina kamenoga. 4, 94).

būtina, *f. augm.* od but. Rj. — *takva augm. kod* *bardačina*.

butka, *f. p.* od budija, govori se kad se rube
BŠ. — *1* Lj. Kovačević, DARj. 749a.

Bũtko, *m.* muško *hyp.* od Budimir i Budisav.
K 1. — *1* Titra *hyp.* kod Boško.

bũtom, bũtum, bũtũm, *m.* vas, cio, ganz, totus, ne
— *1* s. *pe* pal žima, *uke.* od Daničića, ARj. 719b.
— *2* s. *mu* mrtve poklonio Turke, i dade mu *butom*
Ostrogajac, Npj. 1, 445. Spodobio Bosnu valovitu,
Bosna i Hercegovinu, 3, 71. Ne bih ti se care!
— *3* s. *da* mi dadeš *butom* carevinu. Here. 20. Ja
od mala *butu* ruho moje, kojeg nema u devet
mesta, 201.

bũturnica, *f.* radi haps; strplji ga u *buturnicu*.
Rj. *u* *li* *arest*, *i* *syn.* *ondje*. — *Od* Rum. butura.
ef. *d* *aplja*. Daničić, DARj. 750a.

bũza, *f.* — *1* *ein Getränk aus Kukuruzbrot und*
Wasser, potio e pane zeac et aqua. Srbi po selima
Ostrogajac osobito uz černe poste od kukuruzna
hljeba i od vode, a Turci je grade od brašna (čini mi
se od prosena) pa je nose te prodaju po varošima.
Rj. *pe* *od* žuta *i* *vode*. — *2* *n. p.* brezova, *der*
Birkensaft, succus betulae. Rj. *sok* *iz* *drveta*. — *Musa*,
buzi *iz* *drveta* *n. p.* brezova, klenova i javorova.
Rj. 375a. — *3* *vino* na dnu u buretu, ili drugi mutež
od čega, *der Bodensatz, sedimentum, ef.* talog. Rj.
ali *i* *stolja* 2. Maknja, trop, troska, tuska.

buzadžija, *m.* *der Buzahandler, qui vendit poti-*

onem e pane zeac. Rj. buza-džija), *za* *nast.* *isp.* aba-
džija, koji prodaje buzu 1.

buzdohan, *m.* *vidi* *buzdovan*: Uz *buzdohan* gvožđe
popijeva. Rj. — *A* titra se sila s *buzdohanom*, on
buzdohan baca u visinu. Npj. 3, 305.

buzdovan* (*buzdovân*), *buzdovana* (*buzdována*). *m.*
cine Art Kente, clucae genus. ef. *buzdohan*. Rj. *u*
kra, *evima* *gdje* se *glas* *h* *u* *govoru* *pretvorio* *u* *glas*
v; *ali* se *i* *drugud* *najriše* *tako* *govori*. *vidi* *bat* 3, ču-
lumak, gvozdjenjak, salma, šestoper, šestoperac, tokmak,
topuz. — *Da* *mu* *od* *onoga* *gvoždja* *skuje* *buzdovan* ...
od *ostaloga* *buzdovan* *slupa* *kojekako* ... *kad* *buzdovan*
nasade *na* *kijaču* ... *da* *mu* *skuje* *buzdovan* *na* *kijaču*.
Npr. 2, 3. Popio je ... vrana konja, *zľutan* *buzdovan*.
Npj. 1, 456. *Buzdovane* *šestoperni!* je *l'* *mi* *majka*
većerala? 1, 490. *Vratitše* se *devet* *milih* *sina*, *buzdo-*
vani *raku* *iskopaše*, *a* *sabljama* *sanduk* *načiniše*.
1, 576.

bzova, *f.* *die Holunderstaude, sambucus nigra* *Linn.*
DARj. 751b. — *Baza*, istoga je korijena i *bzova* i
okrnjeno *zova*. Osn. 20. *Zova* i *bzova*, to nije ništa
drugo nego adjektiv prenesen među supstantiva. 91.
Baza, *bzova*, može se *b* i odbaciti: *zova*. Korijeni 137.
vidi *i* *bazag*, *zovka*. *isp.* *baza* *i* *bazov*.

bzovina, *f.* DARj. 751b. *buzovo* *drvo*. *vidi* *bazo-*
vina, *zovina*, *zobovina*, *ovzovina*; *bazgovina*.

C.

čagrje, *čagrjã*, *f. pl.* kore od noža. *ef.* kore. Rj.
čagrje. Rj.* *vidi* *i* *nožnice*, *kñja*. *isp.* *kamze*.

čagrknuti, *čagrknêm*, *v. pf.* *tinnire*. *isp.* *zvéknuti*.
DARj. 752b. — *Kad* *i* *kad* *klepne* *klepetušica* *na*
koji *rigji*, *ili* *čupkne* *medenica* *na* *dviceli* *kaluži*, *kad*
se *one* *počesu* *ili* *protegnu*. Zim. 121.

čaka, *čãka*, *in* *den* *poskočice* (*Tanzweisen*) *Nach-*
dringung *des* *Lautes* *der* *Knöpfe*, *Mützen* *u.* *dgl.* *heim*
Itzo, *interj.* *de* *sonitu* *conflictorum* *saltantis*. Rj.
uzvik *kajm* *se* *kazuje* *zreka* *nakita*, *kao* *putaca*, *uko-*
nica *i* *t. d.* *u* *kolu*, *pa* *i* *zreka* *razboja* *kad* *se* *če*. —
Čaka, *čãka*, *tri* *dni* *lakat* (otkala). *Kad* *se* *kazuje*, *da*
se *što* *radi* *polako*. Posl. 343.

čaklarnica, *f.* *officina vitriaria*. Stulli. *dućan* *ča-*
klarski (*staklarski*). *vidi* *staklarnica*. — *riječi* *s* *takim*
nast. *Pod* *ceduljarnica*.

čaklen, *adj.* što pripada *čaklu*. *vidi* *staklen*, *eklen*;
sr. f. — *Dones* *čaklenu* *čašu*. Magaz. DARj. 753b.

čaklenica, *f.* *vas vitreum*. Stulli. *čaklen* *sud*, *ča-*
klara *čaša*. *vidi* *čaklenjača*, *čklenica*, *sklenica*.

čaklenjača, *f.* *v. j.* *čaša*, *čaklena* *čaša*: *Hem* *u*
ruč *čaše* *čaklenjače*. HNpj. 1, 462. *vidi* *čaklenica*.

čaklina, *f.* *splendor, osobina* *kojom* *je* *što* *tako* *da*
čakle. — *One* *izabrane* *boje* ... *igraju* *po* *njoj* (po
dužil * *najugodnijom* *čaklinom*. M. A. Reljković,
DARj. 753. *isp.* *čakljenje*.

čakliti se, *čaklim* *se*, *v. r.* *impf.* *scintillare, lu-*
ere, reburre. Stulli. *svjetliti* *se* *kao* *čaklo* (*staklo*).
čakliti *se*, *stakliti* *se*. — *Viditi* *čakli* *li* *se*, *svitli*
se *u* *tainah*. A. d. Bella. *Čakli* *se* *kao* *ogledalo*.
J. M. Kovačević. *Sitan* *prašak* *koji* *se* *zdručo* *čakli*.
P. Popović, DARj. 753b.

čaklo, *n.* *radi* *staklo*, *staklo*, *eklo*; *džam*, *srča*. —
Čaklo *gdje* *proz* *čaklo* *i* *ne* *oskvrni* *čaklia*. J. Ančić.
D. Rj. 753b. *postalo* *od* *eklo* *umetnariše* *mu* *a*.

čakljenje, *n.* *stuli* *verb.* *od* *čakliti* *se*, *stanje* *koje*
čakle, *čakle* *to* *čakle*. *isp.* *čaklina*.

čakljanje, *n.* *verb.* *od* *čakliti*, *koje* *vidi*.

čakliti, *čaklêm*, *v. impf.* *tinnere, clucae* *od* *sebe*
glu *za* *čaka*, *čãka*. — *Čakle* *uhat*, *kad* *ide*; *čakle*

peć, *kad* *je* *pregrijana*, *pa* *pucka*. J. Pavlović, DARj.
754a.

čanjã, *m. i f.* *ko* *je* *čanjav*. Rj.³

čanjãnje, *n.* *vidi* *dosagijvanje*. Rj.

čanjãti, *njãm*, *v. impf.* (u Risnu) *vidi* *dosagijvati*
2. Rj. *i* *dodijavati*, *dodijevati*, *prizñivati*.

čanjãv, *adj.* (u Risnu) *n. p.* *čovjek*, *vidi* *dosadan*.
Rj. *vidi* *i* *pinjav*, *koji* *se* *i* *bez* *nerolje* *jednako* *tuži*
da *nema* *i* *da* *mu* *je* *malo*. Rj.³

čãpa, *f.* (u C. G.) *vidi* *motika*. Rj. *dem.* *capica*. —
Od *Tal.* *zappa*. DARj. 754b.

čãpica, *f.* *dem.* *od* *capa*. Rj. *vidi* *motičica*.

čãptjeti, *čãptim*, *v. impf.* *u* *Rj.*: *capceti*, *captim*
(po *jugozap.* *kraj*). *vidi* *čãvtjeti*: *A* *čãpti* *mu* *ruža*
za *kalpakom*. Rj. *od* *čãvtjeti*: *pretvorivši* *se* *v* *pred* *t*
nu *p. v. pf.* *sluč.* *pro-cãptjeti*. — *Uz* *put* *rasla* *rumena*
ružica ... *štono* *čãpti*. Here. 113. *Kadno* *čãpti* *zumb-*
ul *i* *zerina*. 190. *Po* *gorici* *zanovet* *čãpčela*. 209.
Svako *cvijetice* *čãptaše*. 332 (*biće* *pogrješeno* *mj.* *čã-*
čãše). *vidi* *cvjetati*, *i* *ostale* *oblike* *ondje*.

čãpũn, *čãpũna*, *m.* (u C. G.) *vidi* *trnokop*. Rj. *vidi*
i *budak*, *i* *syn.* *ondje*. — *od* *Tal.* *zappone* DARj.
755b. *isp.* *capa* (*zappa*).

čãr, *m.* — *1* *der Kaiser, imperator*. Rj. *vidi* *cesar*,
česar, *postanjem* *od* *Lat.* *Caesar. gen. pl.* *čãrã*, *čã-*
rãvã. — *Čãr* *ãron*, *u* *ovoj* *poslovici*: *Tako* *se* *ne*
zgrčio *kao* *i* *čãr* *ãron* *pod* *koš!* Rj. *Koje* (*dijete*) *naj-*
dalje *baci* *ono* *je* *čãr*, *a* *koje* *najbliže* *ono* *je* *trlja*
(kad *hoće* *djeca* *da* *se* *banaju)*. Rj. 14a. *Ja* *čũ* *njemu*
mjesto *izvaditi* *kod* *česarã*, *kod* *čãrã* *našega*. Rj. 219a.
O *veliki* *čãrã* *Kostadine!* Rj. 249a. *Dvori* *zmaju* *čãrã*.
Npr. 21. *Svetli* *čãrã*! *sunce* *ogrejalo!* 59. *Čãr* *je* *od*
onoga *grada* *bio* *vrlo* *zao* *i* *opak*. 60. *E* *čãstiti* *čãrã*! ...
E *valã* *čãrã* *i* *taste* *moj!* 102. *Tu* *su* *ti* *išli* *kraljevi* *i* *čã-*
rezã *da* *je* *prose*. 163. *Ugledã* *sin* *čãrã* *od* *one* *zemlje*
njegovã *kćer*. 173. *Njega* *za* *mladog* *čãrã* *okruniše*. 254.
Ko *s* *čãrã* *namã*, *žlje* *domã* *nosã*. Posl. 156. *Dariv* *o*
vas *čãr* *nebeski!* Npj. 1, 148. *Svetli* *čãrã*, *kruno* *po-*
žãđena! 1, 160. *Oj* *Francuzã*, *čãrã* *siloviti!* 1, 498.
Kud *se* *gdje* *čãr* *Nemanje* *blago*. 2, 101. *Svjãtla*
kruno, *čãrã* *gospodã!* 3, 87. *Da* *se* *koji* *od* *našijeh*

kraljeva ili *careva* zvao kralj ili *car* od Srbije, nego Srbijem. Kov. 9. *Sultan-care gospodare!* 85. Kad su gjavoli otpali od Boga... pa ga (sunce) *gjavolski car* nabio na koplje. Živ. 226. Jer je gospodar nad gospodarima i *car nad carevima*. Otkriv. 17, 14. I *carevi narodima* izučić će od nje. Mojs. 1, 17, 16. Moj je glas, *care gospodaru*. Sam. 1, 26, 17. Bičeš *car nad Izrailjem*. Car. 1, 11, 37. *Car* je (krokodil) *nad srijem zvirijem*. Jov 41, 25. Ko se ne bi tebe bojao, *care nad narodima!* Jer. 10, 7. Držočić iznad glave na diskuo kao na štitu *caru sreću* u smjernom liku jaginjeta. D'is. 21. Dočekaj *caru Hristu*. 320. — **2)** *car*, neki ždrijeb, kocka, ima i Mikalja (kod riječi igrati, košice) i Delabela (dado, giocare). D'osl. X. — Bastoči su mama, a *car* su dava. D'osl. 5. Ili *car* ili bastoči, sve tako ter jednako. 32. U ždrijebima je i *car* i bastoči. 143. Ždrijebi, *car* i bastoči digli mu su i vid s oči. 159 (digli mu su *dijulekt* mjesto digli su mu).

carenik, *m.* tko uzima *carinu*, *der Zollbeamte, portitor, vidi carinar, carnik (odukle je uke. orumo prenesen)*, gjumrukčija, harmicar. — Dobro jednu *carenicu*, ali umiru u tammici. D'osl. 18.

carev, *adj. des Kaisers, imperatoris*. Rj. što pripada *caru*. — Duga noć, ili dan, (kao) *carevu godinu*. Rj. 92a. *Carev evijet*, *m.* (u Starome Vlahu) vidi prstenik. Rj. 808a (*biljka, vidi* i lipica 2, titrica, *isp. raman, ramenak*). *Carer laz*, *m. cf. laz*. Rj. 808a [*Laz*, 2) (u C. G.) mjesto gdje je mnogo šume isječeno (n. p. krčenja radi) i drveta popadala jedno na drugome. *cf. carer laz*. Rj. 320b.]. Uglada ga kroz pengjer *carevu kći*. Npr. 61. Kakav zanat zna *carev sin*?... Šta će zanat *carevu sinu*? 173. Moja glavu *carevu plaću*. (Kad ko hoće da kaže da će što učiniti makar glavu izgubio, i znači: i cara da ubijem, ne mogu mi ništa više učiniti nego me pogubiti). Posl. 181. Derviš-paša, *carevi račice!* Npj. 5, 77. Vidio te *carevi delija*. Here. 215. (*carevi mj. carev da izagje cijel stih*).

Carëva Gönüla, *f.* kod Omiša od južne strane kameniti brijeg, odakle Turci nijesu dalje k Omišu doći mogli. Rj.

carevae, *carëvea*, — *m.* **1)** *der Anhänger des car, qui sentit cum car: Carëvac* je *carevac*, ako ne će imati ni novae; a *magarac* je *magarac*, ako će imati i zlatan pokrovac. (Posl. 313). Rj. koji pristaje za *carem, carer čovjek, za nast. isp. česarovac* i, *Curinovac, jeminovac, kapetanovac* i t. d. — **2)** (u Srijem) *kreutzblättrige Wolfsmilch, euphorbia lathyris*. Rj. *biljka*.

Carëvae, *Carëvea*, *m.* potok koji utječe u Kolubaru s lijeve strane iznagju Uba i Paleža. Rj.

carevanje, *n. verb. od carevati. vidi carovanje.*

carevati, *carinjem, r. impf. rijetko mjesto carovati (dijulekt?)*, *isp. kraljevati*. — Tada bismo *carevati* s mirom, i za dugo carstvo pridržali. Npj. 5, 352. Niti kažu kuje ni vangjelja, da dva cara mogu *carevati*. HNpj. 1, 261.

carevica, *f.* — **1)** t. j. para, *eine Art Para, nulli genus*. Rj. *nekakur sitan novac: Spremiću ti paru carevicu*. Here. 218. — **2)** *vidi carica: Mili Bože, čuda velikoga, šta carica ne ima poroda... Boga moli carevica mlada, da joj Bog da od sreće poroda*. Npj. 1, 470. Poručuje mlada sultanija u Stambolu *carevici Anki*. Here. 160.

carevici, *m.* — **1)** *der junge Kaiser, imperatoris pilius*. Rj. *carer sin: Bijaše jedan car, i imagjaše tri sina... »Otvorite, carevici, vrata*. Npr. 185. Nij ovo mladi *carevici*, veće je ovo Jelena. Npj. 1, 588. — **2)** (u Dubr.) *vidi zumbul*. Rj. *evijet*. — **3)** u Grhju tako zovu Latine i gospodu koja je u carskoj službi. Rj. — I *carevici* je od *careva imena*. D'osl. 28.

carevina, *f.* — **1)** *das Kaisergut, res imperatoris*. Rj. *steuer careva, dobro carevo: Kad dogje u Usudove*

dvore, ima šta i videti: u dvoru kao da je *carevina*, tu su sluge i sluškinje, sve se užurbalo, a Usud seli sam za gotovom sofrom pa večera. Npr. 75. Voljela bih s'jednu kosu pleti u Prizrenu, našoj *carevini*. Npj. 2, 238. Pregleduje svoju gospoštinu, pregleduje, brate, *carevinu*. 2, 538. — **2)** *das Kaiserland, Kaiserthum, imperium*. Rj. *zemlja careva, zemlja kojom elada car: Carski sin... sazove mnogo gospode... iz(z) svoje i iz tuđih carevina*. Npr. 221. Kad carev sin viđe ovi struk bosioaka... »Da mi daš polovinu očine *carevine* za nj, ne bili ti ga dala... 259. Šta nema u *carevini!* Posl. 352. Veli Marko ostariloj majci: Oj Boga mi, moja stara majko! prošao sam devet kraljevina, i deset u *Tursku carevinu*. Npj. 2, 336. *Naša carevina* do vijeka; kaže se u šali mjesto *carevina*. Rj. 810b. — **3)** što se caru plaća, *Steuer, tributum, cf. harać*. Rj. — Za to, za što nijesu *carevine* caru platili... Koliko, molim te, ima oni narod pohvatani *carevine* da plati? Npr. 248.

Carëvo Pölje, *n.* polje u Hrv. u Ogulinskoj regementi. Rj.

carica, *f. die Kaiserin, imperatrix*. Rj. — **1)** *kao što se Bog naziva car nebeski tako i Bogorodica carica: Dariv'o vas car nebeski i carica nebesica lepim zdravljem*. Npj. 1, 148. — **2)** *careva žena. vidi carevica 2.* — Tako ova mlada *carica* zatrudni... kaže staroj *carici*. Npr. 233, 234. Pa govori gospođji *carici*. Npj. 1, 569. — **3)** *careva kći: »Jesi li došao i ti da me prosiš za ženu?« »Ne, čestitu carice, nego sam čuo da se misliš s dobrijem časom ndavati*. Npr. 101. — **4)** *nedjelja: Nedjelja prva po Ilijnu dne zove se (u Boei) caricu nedjelju nad dvanaest nedjelja*. Rj. 414b. *pak se i sraka nedjelja zove carica nedjelja: Kakva ti je golema nevolja, te ti ženješ bijelu ženu u svjetlu caricu nedjelju?* Here. 316.

caričin, *adj. der Kaiserin, imperatrixis*. Rj. što pripada *carici: Carica* je imala... da se i sam *caričin sin* začudi. Npr. 216. Kad ngje u *caričinu sobu*, ima šta i videti: *carica* legla na legla, pa spava. 240. Idemo da pozdravimo sinove *careve* i *sinove caričine*. Car. II, 10, 13.

Caričina, *f.* Rj. *na glasu izvor u Krajini Negotinskoj: U Krajini je... izvor Caričina* (od prilike sahat i po od Dunava, i malo manje od Negotina). Rj. 297b. Blizu Negotina ispod izvora *Caričine*. Rj. 346a.

caric, *m.* — **1)** *dem. od car*. Rj. — **2)** *der Zwinkönig, motucilla regulus Linn*. Rj. *ptica. vidi caric*, *popic*, *strijež*, *striježić*.

caric, *carica*, *m. vidi caric 2*. Rj. — *riječi s tukim nast. i uke. kod bagljic*.

Carigrad, *m.* — **1)** *die Kaiserstadt (Konstantinopol), urbs imperatoria (Constantinopolis)*. Rj. — Treće prosi car Otmanoviću od Stambola grada *Carigrada*. Npj. 2, 479. *vidi Stambol*. — **2)** u Tronoškoj planini (od namastira k jugozapadu) brijeg i uvrh njega zidine od staroga gradića. Rj. — *kako je riječ složenu (Carigrad) vidi kod Biograd*.

Carigradski, *adj. Konstantinopolitanisch, Constantinopolitanus*. Rj. što pripada *Carigradu: Tako me čuma Carigradska ne omela!* Posl. 300. — *vidi Carogradski, Stambolski*.

Carigragjain, *m. (pl. Carigragjaini)*. Rj. čovjek iz Carigrada. *vidi Carogragnanin, Stambolac, Stambolija, Stambolin*.

Carigragjanka, *f.* Rj. žena iz Carigrada. — *vidi Stambolka*.

carina, *f.* — **1)** *der Zoll, rectigul, portorium*. Rj. što se plaća vlasti. — *vidi baždarina, gjumruk, harmica*. — Podajte... *come carinu, carinu*. Rim. 13, 7. Da bi umalili ili sa svijem ukinuli *carinu* za uvoz, *prodaju i provoz robe*. DM. 242. Trgovci njihovi biše *oslobodjeni od srake carine*. 242. *Da se ne uzima carinu od trgovaca koji prelaze po njegovoj zemlji*. 242.

ceh. *m.* (u vojv.) *die Zeche (der Handwerker), collegium. cf. cej.* Rj. *vidi i esnaf.* — Kao što pojedini ljudi imaju i slave krsna imena, tako esnafi ili *cehovi* slave pirove. Živ. 85.

cehmajstor. *m. der Zechmeister, magister collegii.* Rj. *ceh-majstor, starješina cehu.*

cehmajstorov. *adj. des Zechmeisters, magistri collegii.* Rj. *što pripada cehmajstoru.*

cehovski. *adj. što pripada cehu.* DARj. 766b. *vidi esnafski.*

cej. *m.* (u Srijemu) *die Zunft, die Zeche, tribus.* Rj. *vidi ceh, esnaf.* — *glas h preteara se gdješto u gororu u glas j: tako se mj. ceh govori cej. isp. Posl. XII.*

cekin. *cekina, m. vidi rušpa.* Rj. *vidi i dukat, i syn. andje. Tal. zecchino.* — Sve žuti cekini da budu. Npr. 96. Da ga (bič kose zlatne) ne da za manje od sto zlatnjeh cekina. 261. Ko ne čuva karantane, ne broji cekine. Posl. 150. I daću ti konja Jovanova i na konja puni tovar blaga, sve cekina žutoga dukata. Npj. 4. 160. On (svekar) ujozji (vjerenici) uklopi u ruku cekin. Kov. 45.

Ceklin. *Ceklina, m.* pleme nahije Riječke u Crnoj Gori. Rj. — Onu šilje, petu knjigu piše, opremi je pitomu Ceklinu. Npj. 5. 359.

Ceklinka. *f.* Rj. žena od Ceklina.

Ceklinski. *adj.* Rj. što pripada Ceklinu: Brže kupi nahiju Ceklinsku. Npj. 5. 359.

Ceklinjanin. *m.* Rj. čovjek od Ceklina: Ceklinjani vojsku dočekaše sa živijem ogujem iz pušaka. Rj. 458a.

celer. *m.*: čevir, s kojim je *celer* i postanja istoga. Daničić, ARj. 744a. *vidi i selen; Sellerie, apium. aka.* DARj. 767b.

čelija. *f. vidi čelija (zellioy) die Zelle, cellula monachi* Rj. 759a. *sobica monaška, fratarska.* — Fratar van čelije riba je van mora. DPosl. 22. *aka. sa riječi čelija prenesen je nu riječ čelija.*

čeliti. *lim. v. impf.* (u Boči) *Kinderwort für cje-livati: celi, celi.* Rj. u djetinjem govoru mjesto cje-livati. *vidi cjeliti.*

čelo. *n. adj.* Rj. *vidi. cijelo.*

čempres. u *rečenici: Čempres, da erkneš.* Posl. 314. Cija, mija, da rasteš. (Kazala nekakva žena dajući pastorčetu tanku krišćicu hljeba, a svome gjetetu pruživši veliku komadinu rekne: Čempres, da erkneš).

čensura. *f. censura.* — Kad nam ne bi u Biogradu bila onaka censura da je lugje u svijetu nema. VLažić 2. 2.

čenta. *f.* (u vojv.) *der Zentner (osterr. der Zenten), pondus centenarium, centipondium.* Rj. *mjera za težinu, postanjem od Lat. centum (sto) jer sto funti čini centu. gen. pl. cēntī. vidi maža.* — Vo vagnuo pet centi. Rj. 51a.

čentar. *čentra, m. centrum.* — U centar od armade priti. M. Kuhačević. DARj. 768. *vidi i sredokrača.*

čentrālan. *čentrālna, adj. što pripada centru, centrumu; centralis.* — Skupština se sazivala u mestu gde je *čentrālno* zemaljska uprava. Mil. 101.

čentralist. *m. koji pripada centrumu: Zašto čentralistima pišete prezimena na kraju sa čer, a klerikalcima sa čer*? Straž. 1887, 207.*

čentrum. *m. vidi centar; sredokrača.* — Mene je to pitanje osjeralo u centrum. iz koga je Živković predložio, da se to pitanje raspravi tek u konstituiranom saboru. Kolo 14 (15).

čēr. *čera, m. die Zerreiche, cervus.* Rj. *drvo. isp. granica 1, grm 1, ranj.* — Cerje, mnoštvo *cerova.* Daničić, ARj. 769b.

Čēr. *Čera, m. planina između nahije Zvorničke i Šabačke: Savrh Čera visoke planine.* Rj.

čerēkāju. *n. verbal. od čerēkati se, koje vidi.*

čerēkati se. *čerēkām se. v. r. impf. dem. od čeriti se. smiješiti se nepristajno zijajući te pokazujući zube.* — Čeriti se, *čerēkati se.* i s promjenom glasa e na é: čeriti se, čerētati. *čerēkati se,* nema u Vuokvu rječniku. Korijeni 244.

čērenje. *n. das Lachen mit Weisung der Zähne, risus ostensis dentibus.* Rj. *verbal. od čeriti se, koje vidi. vidi čerenje.*

čēribaša. *m. der Zigeunerhauptmann, der Zingororum.* Rj. *čeri-baša, starješina Čiganski.* — Osušio se kao Čiganski svetac u odžaku. (Pripovijeda se kako su Čigani čeli da i oni imaju sveca, pa svoga *čeribašu*, kad je umro, sušili u odžaku). Posl. 242.

čēribašin. *Rj. adj. što pripada čeribaši.*

čēribašinica. *f.* Rj. *čeribašinu žena.*

čērić. *m. eine Junge Zerreiche, cervus parva.* Rj. *mlad cer: Sve ceriće po gori posuši.* Npj. 3. 432. — *riječi takve vidi kod brezić.*

čērik. *cerika, m. Wald von Zerreichen, cerretum.* Rj. *cerova šuma. vidi cerjak.* — *takve riječi kod aptik.*

čērīti se. *rim se, v. r. impf. Zähne weisend lachen, rideo dentibus ostensis.* Rj. *smijati se zijajući tako da se zubi vide. vidi čeriti se, čeriti se, kesiti se, sklibiti se. dem. čerēkati se.*

čērjāk. *cerjaka, m. vidi cerik.* DARj. 769b. *za cerjak i cerik isp. drenjak i drenik.*

čērje. *n. coll. od cer. mnoštvo cerova.* DARj. 769b.

Čērnicā. *f. varoš u Heregovini. Odatle se svati podigoše, u Černici konak učiniše.* Rj.

čērov. *adj.* Rj. *što pripada ceru: Badnjak, sirova cerova glavnja, što se po običaju uoči Božića loži na vatru.* Rj. 11b. *Želud, žir rastov i cerov.* Rj. 156b. On se fati *cerova uprka.* HNpj. 4. 77.

čērovac. *čēroven, m. — 1) žir cerov, die Eichel der Zerreiche, glandes cervi.* Rj. *vidi želud.* — 2) *Stab von der Zerreiche, baculus cervus.* Rj. *cerov štap.*

čērovača. *f. — 1) Stock von der Zerreiche, fustis cervus.* Rj. *cerova badina.* — 2) *dinja, die schönste Art von Zuckermelonen, peponis genus optimum.* Rj. *nekaku dinja bolja od drugih. vidi cerovka.* — 3) *njeka gljiva, koja se zore i cerovnjača.* Ij. Kovačević. DARj. 770b.

Čērōvci. *Čerovčić, m. pl. brdo od Velebita k istoku.* Rj. — *Iedoguz, glavica u Čerovčina.* Rj. 321b.

Čērōvica. *f. planina u Banjanima: U planinu Čerovicu tvrdu.* Rj.

čērōvīk. *cerovika, m. u zagoneci: Ubih bika navrh cerovika.* Rj. *biče neko mjesto, pa bi trebalo pisati Cerovik.*

čērōvina. *f. — 1) Zerholz, Zirholz, lignum ceruum.* Rj. *ceroro drvo: Prošće se cijepa od rastovine ili cerovine.* Rj. 616b. — 2) *u šali mjesto carevina: naša cerovina do vijeka.* Rj.

čērōvka. *f. t. j. dinja, vidi cerovača 2.* Rj.

čērōvnjača. *f. njeka gljiva, koja se zore i cerovna.* Ij. Kovačević. DARj. 771a. — *riječi s tukim nast. kod ajgirača.*

čēsar. *m. vidi česar, car; der Kaiser, imperator, Caesar: Bogu bogovo, a cesaru cesarovo.* DPosl. 7. — *kao što se mjesto car i česar i mjesto carey i česarev govori i cesar, cesarev, tako i ostale riječi od četa njihovijeh, kao carevac, carevica, carević, carevina, carica, caričin, carić, carovanje, carovati, carski. carstvo; i kao česarac, česarovac. česarovina mogu se govoriti i cesarevac, cesarivica, cesarević, cesarevina i t. d. i cesaror, cesarovac, cesarovina.*

čēsarev. *čēsarov, adj. što pripada cesaru: Čovjek cesarev.* Daničić, ARj. 772b. *Bogu bogovo, a cesaru cesarovo.* DPosl. 7. *vidi carev, česarov, česarov.*

čēsta. *f. (po zap. kraj.) vidi put, drum.* Rj.

Čētina. *f. — 1) u Dalmaciji voda, koje se dalje po narodu našem u pjesmama zove Cetinja.* Rj. — *što je godir u Prologu sniga, sve se ono u Cetinu sliva.* Npj. 1, 593. — 2) *zemlja oko te vode.* Rj. —

1. s. k. 0. Asen, mica a iz Klisa grada bijeloga, 1. j. Kovačević, tako nazvan što je nalik na sisu. DARj. 776b.

Cetinski, *adj.* *von Cetina*. Rj. što pripadaju Cetini i Cetinjski.

Cetinja, *f.* — **1)** *radi Cetina*: Oj *Cetinjo*, vodo Cetina. Rj. — **2)** u pjesmi mjesto *Cetinje*: Vino Cetina i Crnogoreci u *Cetinji* usred Gore Crne. Rj. — **3)** *Cetina 2. u pjesmama je i grad*: Kad sakupi vodu sa Cetinjana... al' eto ti Bočić-Alije od Cetinje. Rj. 150. — **4)** u pjesmama *... kad Zabljaka, a tu je Morača, naziva Cetina*. Dančić. ARj. 775b.: Od Zabljaka do vode Cetine, sva se oko polje pritiskose: konj do konja, junak do junaka. Npj. 2. 337.

Cetinjanin, *m. pl.* (Cetinjani) *Einur von Cetina und Cetinje*. — Rj. *čovjek iz Cetine 2, i sa Cetinja*. Vino pije trideset *Cetinjana* kraj Cetinje tije vode Cetine. Rj. *čovjek iz Cetine*. — a u ovim primjerima *čovjek sa Cetinja*: Ja sam s jednim *Cetinjaninom* putovao nekoliko puta iz Kotora na Cetinje. Rj. 386a. Kad njega se ljelu namjerili Crnogorski izbrani zaveri. *Cetinjani* i drugi junaci. Npj. 471.

Cetinje, *n.* — **1)** plemo nahije Katunske (u Crnoj Gori), koje se dalje po narodu našem, osobito u pjesmama, pomiješalo sa vodom Cetinjom te se zove i *Cetinja*. *cf.* Cetinja. Rj. — Ode pravo vrelu Cetinjskome, ljelu dvoru crnogorskog kneza. (Ovdje je pjevač pomiješao Crnogorskog plemo *Cetinje* s Dalmatinskom vodom *Cetinom*.) Npj. 4. 16 (Vuk). — **2)** u istom plemenu zove se tako i stolica kneza Crnogorskoga: *Na Cetinju* ima namastir... oko njega se načiniła kao mala varošica. Rj. — Koj bi agi glavu izubio i donio mene na *Cetinje*; ja bih njega dobro darovao, *na Cetinju* dvore sagradio. Npj. 4. 465.

Cetinjka, *f.* *Eine von Cetinje*: Vino služi *Cetinjka* gjevojka. Rj. *žena sa Cetinja; ali može biti i žena iz Cetinje*: Vino pije trideset *Cetinjana* kraj Cetinje tije vode hladne, vino služi *Cetinjka* gjevojka. Npj. 1. 370.

Cetinjski, *adj.* *von Cetinje und Cetinja*: Ode parvo vrelu *Cetinjskome*. Rj. što pripada *Cetinju* i *Cetinji*. — A veli im *Cetinjski* vladika. Npj. 4. 464. *mjesto nj ama i n*: Knjigu gleda *Cetinski* vladika. Npj. 4. 71. *za ovo isp.* Kninji, *Kninski*, Zrinji, *Zrinski*.

ci ci, kaže se i kako ptić pišti i kako njeke ptice pjevaju. Ij. Kovačević. DARj. 776a.

cibanje, *n. verb.* od *cibati* (i se), koje vidi.

cibati, *bām. v. impf.* — **1)** *cibati*, vidi *culjati*. *Stulli. Kao tresti i na cubaljezi prekratati*. u Srbiji. Ij. Kovačević. DARj. 776a. — **2)** *su se refleks. kao tresti se, prekratati se, klimati*: Kamen-moste, *ne cibaj se*, a pro tebe vojska ide. Herc. 263. *isp.* *cubati se*. **cibulja**, **cibuljica**, *dem. f.* njeka šljiva, u Lici. V. Arsenijević. DARj. 776b.

cie! *da bekommt es nicht*. Rj. uzvikne se, *kud se hoće home da kaže, da ne će dobiti čentu se nada*. *isp.* njaka! hoćeš batinu! hoćeš brus! hoćeš kijak! hoćeš šipak!

cica, *m. linteum pictum*, od Njem. Zits. Dančić. ARj. 776b. *nekakvo platno*: Oni prave na ovima krekas-na platna (tkanja) kako god i naši *cicovi* što su. Priprava 142.

cica, *f.* — **1)** *radi sisa*, u starijim *Hrv. rječnicima* i u starijim *Hrv. psuva*. — Da joj se jimaju *cice* porizati. F. Vrančić govori se i u Srbiji oko Valjeva. Ij. Kovačević. DARj. 775b. i u *Hrv.* — **2)** (u C. G.) i *di. cutura*: Svaki *cicu* dofati s rakijom. Nego i *cicu* *cicu* rakije, hodi, pobre, da se napijemo. Rj. — *Cutura* ima od dvoje ruke: jedna je plosna, koja se zove i *do kca* u Crnoj Gori *cicu*. Rj. 830b. Iz *cice* *cuture* koju nza se nosi, časti rakijom ili vinom svakek *lora* *cuture*. Kov. 63. *cicu* (biće mjesto *sisa* s promijenjenim glasovima). Osn. 63. — **3)** kamen za-

obljen, u naše vrijeme u Srbiji po njekim krajevima. Ij. Kovačević, tako nazvan što je nalik na sisu. DARj. 776b.

cica, *f.* Rj. tako zovu djeca mačku. *isp.* *maca. voc.* *cico*. — *cicu* (djetinja riječ za mačku, biće od djetinjega glasa). Osn. 63.

ciciban, *m. cicibanica*, *f.* samo u ovoj zagoneci: Poručuje *ciciban cicibanici*: pošlji mene šetnju petlju na magarici; pokise mi bela pena na zagalici? (t. j. *čovjek iz vodenece poručuje ženi da mu pošlje kola da nosi brašno*). Rj.

cicija, *m. homo tenax, terdica*. Ij. Kovačević. Dančić. ARj. 812b. *ake. 777a. vidi i* *čjepidlaka 2, i sym. ondje*.

cicoza, *f.* Rj. nekaka djetinja igra u Bačkoj.

cicu, u riječima: *Cicu* mimicu, na konjicu. DPost. 11. *isp.* *cibati*, od čega će biti uzeti prvi glasovi. Dančić. ARj. 777b. *cibati se i micati se na konjicu?*

cicvara, *f. ein Gericht, meist um Gäste zu empfangen, eibi genus, cf. maslo*. Rj. nekako jelo ponužiše za goste. — Žmire, od masti i od brašna kao žitka *cicvara*. Rj. 160b. (... neka mijesi pogaču i *kaha cicvara* i peče kokoš...). Post. 199.

cicvaraš, *cicvaraša*, *m.* Rj. u šali mjesto *trebnik*, jer se popu kad dogje komu u kuću s trebnikom i, svrši posao, obično iznosi *cicvara*. — riječi s takim nast. vidi kod bradaš.

cič, *m.* (u C. G.) pukao *cič*, kad je velika zima, vidi *ciča*. Rj. vidi i *cič*, *čič*. *augm.* *cičina*.

ciča, *f. grimrige Kälte, Kraftkälte, frigus intensissimum*. Rj. velika zima. vidi *cič*, *cič*, *čič*. *augm.* *cičina*.

cičanje, *n. das ci, ci-machen, sonus ci*. Rj. *verbul.* od *cičati*, koje vidi.

cičati, *cičim, v. impf. ci-machen (wie das junge Schwein, die Maus), edo sonum ci: Čiči Arap*, kao zmija ljuta. Rj. kao *crihjeti dajući od sebe glas ci*. *v. pf.* *ciči*, *cičnuti*. — Ili *ciči* zmija krilatica. Rj. 303a. Kad svinje pred večer kao *ciče* polako ili stenju, kaže se da ude. Rj. 769b. *Cigulin ciči* u lugu. Rj. 811b. *Petao, vaška, mačka* i *lav otrče* odmah preda nj, i stamu se oko njega umiljavati i *cičati od radosti*. Npr. 134. *A svinje gladne ciče* po dvorn. 210. *Dijete pišti i ciči*, te svi n plač i n vrisku. 214. *Čičat'* kako zmija u procijepu. DPost. 11.

cičina, *f. augm.* od *ciča*. Rj. — Kumu daje nebeske višine, a prikumkn te *zimne cičine*, a djeveru te ljetne vručine. Npj. 1. 156.

cič, *m.* (u C. G.) vidi *cič*. Rj. riječ nije pouzdana *glasa č radi; može biti da je pomiješana s drugom koja glasi čič*. Dančić. ARj. 778b.

ciči, *cičnēm, vidi cičnuti*. Rj. i *primjere ondje*. *v. impf.* *cičati*.

cifra, *f. die Ziffer, znak broju. dem. cifra*. — Od računa samo se uče znaci (*cifre*). Danica 2, 119. *ake. od Dančića*, ARj. 778a.

čifrica, *f. dem.* od *cifra*. DARj. 778b.

Cigāncād, *f. (coll.) die Zigeuerkinder, pueri Zingari*. Rj. *Cigansku djeca*. vidi *gurbecād. jedno od Cigāncādi Ciganče*.

Cigāncē, *Cigāncēta*, *n. ein junger Zigeuner, puer Zingarus*. Rj. *Cigansko dijete. coll.* *Cigāncād*. — Udri *Cigāncēr* dokle nije tikvu razbilo, a kad razbije, po nehari. Post. 329. vidi *gurbecē*, *Jegjupē*, *Magjupē*.

cigāncēnje, *n. das Benchen einer Zigeunerin, mos Zingara*. Rj. *verbul.* od *cigānciti. radnja kojom tko cigānci*.

Cigāncēca, *f. dem.* od *Ciganka*. Rj.

Cigāncēci, *m. pl. die jungen Zigeuner, pueri Zingari*: Nestalo mi mladili *Cigāncēca*. Rj. *Ciganski muškrčić*.

Cigāncēin, *adj.* Rj. što pripada *Ciganci*.

Cigančina, *f. augm. od Ciganka*. Rj. *vidi* Cigančina, Cigančura.

cigānciti, *čm, v. impf. wie eine Zigeunerin sich benehmen, facio more Zingarum*. Rj. *raditi, postupati kao Ciganka, osobito prositi ili iskati naravnoću, ne odstupajući. isp. ciganisati, ciganiti se, jegjupčiti.*

Cigančura, *f. augm. od Ciganka*. B. Mušicki. — *Ceri se prokleta Cigančura*. M. Gj. Miličević. DARj. 779a. *takva augm. kod djevoječura. vidi* Cigančina, Ciganština.

cigani, *m. pl. die Riesel, Gruppen, cf. solja*. Rj. *vidi* i sočica 2, solika; krupa, sugradica. *cigani su sitniji i meksi od tuče ili grada, i padaju najviše u zimno doba*. — Babini jarcu, ono vrijeme kad na svršetku Marta ili u početku Aprilja udari snijeg ili *cigani*. Rj. 10a.

Ciganija, *f. (coll.) die Zigeuner, Zingari*. Rj. *Cigani, mnoštvo Cigana*. — *riječ i s takim akc. kod* Arapija.

Ciganin, *m. der Zigeuner, Zingarus*. Rj. *vidi* Alaman, čergaš, gurbet, gurbetaš, gurbetin, Jegjupak, kašičar, Magjupak. *hyp. Cigo, augm. Ciganština*. — *Ciganine, ti i u negjelju kujes?* — Pa kako mi dobro vidiš? Posl. 344.

ciganin, *m. morska riba koja se zove i* erčić, *aneplocheilus subarquata Kamp. Progr. spal. 1880. DARj. 840b.*

Ciganinov, *adj. Rj. što pripada Ciganinu.*

ciganisanje, *n. Rj. verbal. od ciganisati. radnja kojom tko ciganise.*

ciganisati, *ciganišem, v. impf. zigeunern, facio more Zingari*. Rj. *raditi kao Ciganin. vidi* ciganiti se, jegjupčiti. *isp. cigančiti.*

ciganiti se, *ciganiš se, v. r. impf. vidi* ciganisati. Rj. *raditi kao Ciganin.*

Ciganka, *f. die Zigeunerin, Zingara*. U *Ciganke* tražiti kiselu mlijeka. U *Ciganke* ern obraz, ali puna torba. Rj. *dem. Cigančica. augm. Cigančina, Cigančura, Ciganština*. — *vidi* gurbetka, Jegjupka, Jegjupkinja, kašičarka, Magjupka.

cigānluk, *m. die Zigeunerci, mos, vagatio Zingorum*. Rj. *cigan-luk (za Turski nast. luk isp. abadžiluk), postupanje, skitanje Cigansko.*

Ciganski, *adj. Rj. što pripada Ciganima; Ciganska gjeća od varnica se ne plaše. Posl. 344. Ciganska krv nikada se plati ni ne može. 344. adv.: Ciganski se valja pogagjati, a gospodarski plaćati. Posl. 344. — vidi* gnrbeški, Jegjupački, Magjupački.

Ciganština, *f. augm. od Ciganka i Ciganin*: I uzimlje ernu *Ciganštinu*. Rj. — *za nast. isp. kaluđerština, lijenština.*

ciganjenje, *n. verbal. od ciganiti se. radnja kojom se tko ciganiti, radi kao Ciganin. vidi* ciganisanje, jegjupčenje. *isp. cigančenje.*

cigla, *f. der Ziegel, later, cf. opeka*. Rj. *vidi* i tigla, crijep 2. Rj. — *Kuče ... ozidane tanko ciglom pečenom ili nepčenom. Danica 2, 43. Najprije su pisali na opeci (cigli ili tigli). Priprava 182. isp. čerpić.*

ciglana, *f. die Ziegelhütte, der Zieglofen, officina lateraria, fornax lateraria*. Rj. *gdje se cigle grade i peku*. — *riječ i s takim nast. kod* ajmana.

ciglar, *ciglara, m. der Ziegelbrenner, laterarius*. Rj. *tko cigle, opeke gradi. vidi* opekar.

cigle, *adv. od cigli. da nije griješkom mjesto ciglo? vidi* ciglo *adv. kod* cigli. *samo; nur, solum, nonnisi: Prošeta se cigle dva put po odaji, i izide na dvor. Npj. 5, 493. za oblik isp. adv. cijene.*

cigli, *adj. einzig, nur, nonnisi: cigli jedan, cigla dva i t. d.: U Stojana nema inlogo druga, razma cigle dvije vjerne sluge. Rj. vidi* ciglovetni, cikli. — *Nema ga koji čini dobro, nema ni jednoga ciglog. Rim. 3, 12. Pogubi trista i pet sveštenika ni krivijeh ni dužnijeh ... cigli jedan uteče. Pripr. bibl. 68. adv.: samo. vidi* cigle. *Mučno bilo* Katić-Simenn,

jer u njega ciglo dradeset druga. Npj. 4, 381. Ne uteče živa piličnika, da unese kunte ni kulete, nego ciglo dranaes stotina. 5, 372.

ciglovetni, *adj. n. p. cigli ciglovetni, einzig, nur, nonnisi*. Rj. *ciglovetni što i cigli, samo jačega značenja, te mu se dodaje kud se hoće još jače da kaže nego što bi se njim samijem kazalo. Daničić, ARj. 780b. — za postanje isp. bogovetni.*

Cigo, *m. vertraulich für Ciganin*. Rj. *hyp. od Ciganin*. — *takva hyp. kod* Bošujo.

cigulin, *ciguljin*, *m. Rj. samo u zagonetkama: Cigulin* *ciči u lugu; da nije cigulina u lugu, svi bi ljudi zaludu (vodenica). Rj. Ciguljin* *ciči, civa vodu vuče, kekeljene družu, kamo moje uže. Rj. adyonetlja): Kad prasei siasaju, pa kad koje izpubi sisu i cičeći traže je. — gen. cigulina, ciguljina.*

cijec, (u Dubr.) *wegen, propter, cf. radi, zaradi*. Rj. *vidi* i *cijeca*, *poradi, s, sa* I 2, *zbog.*

cijeca, *prijedlog. Drugi padež s predlogom eća. Sint. 318. okrnjena glasi i cijec, stoji s genitivom značeći s njim isto što i prijedlog radi. najviše stoji iza genitiva, ali dosta često i pred njim. mjesto ije (cijeca) u zapadnom je gororu i (cić, cica) u istočnom e (ceća), ali u njemu nema toga predloga. Utk u rječniku ima cječ; ali u Dubrovniku ne govore drukčije nego cijeca i cijec. Daničić, ARj. 781a. — Cječ jednoga čavla izgubi se ploča, a cić ploče konj, a cić konja konjik. DPost. 11. Cječ smrti od tovara vuk ne gubi ništa. 12. Cječ zla susjeda ne razvrzi gnjezda. 11 (po onome što Daničić kaže, ovdje je krivo pisano cječ mjesto cijec, ili se Daničić vara).*

cijediti, *čjedim, v. impf. seihen, colo, percoto*. Rj. *vidi* žeti (žnem). *v. pf. slož. is-cijediti, o-, pre-, pro-, n-, za-; v. impf. slož. is-cjegjivati, pre-, pro-, n-, za-*. — *Glad će ih cijediti, vrućice i ljuti pomori proždiraće ih. Mojs. V, 32, 24 (ovdje cijediti u prenesenom smislu znači ožimati, mučiti). Solomun davaše Hiramu ... dvadeset kora ulja cijegjenoga. Car I, 5, 11 (kor biblijska mjera). Koji megju njihovijem zidovima ulje cijede i grožgje u kacama gaze, podnose žegj. Jov 24, 11.*

cijegj, *cijegja, m. die Lauge, cinis lixivia*. Rj. *isp. cijediti. — vidi* licksija, lušija, milo. — *Ocjedine, voda ili cijegj što se iz košulja ocijedi. Rj. 481b. Uрмаšica je pita ... od tijesta zakuhanu maslom i čini mi se cijegju. Rj. 503a. Kukuruzno i šenično brašno zakuha se cijegjem. Rj. 628b. (... nekakva snaha polije svekra ... vrućim cijegjem po glavi). Posl. 16.*

cijegjenje, *n. das Seihen, colatio*. Rj. *verbal. od* cijediti. *radnja kojom tko cijedi što.*

cijel, *cijela, (cijeli). adj. Rj. vidi* cio, cjelat, cjelovit. — **1) ganz, totus, integer; unverletzt, integer.** Rj. *vas, sav, čitar, zdrav 2, nenučct, neokrnjen: Oplaza, ono što plug preskoči, kad se ore, pa ostane cijelu zemlja. Rj. 462b. Trabunja po cijelu noć. Rj. 745b. Ali je i to cijelu istinu da ... Rj. 799a. Bio jedan vran konj za jaslina privezan s cijelijem tukomom od čistoga srebra. Npr. 108. Šta je to da sam zaslužio samo jedan novčić za celu godinu danu? 40. Onesvjesnu od čuda, i za cijelo po dana razabrati se nije mogao. 115. Cijelu mu istinu otkriju. 194. Isteš ranu nu cijelu mesu. DPost. 34. U zdravije sofre (cijeloga društva). Npj. 1, 77 (Vuk). Koji ubiju vuka ... osuše kožu s glavom cijelom, pa je napune slamom. Npj. 1, 500 (Vuk). Dosta pusta zadobije blaga, cijel' tovar vezireve kave. Npj. 4, 286. Jutros ti je cijelo jutro bila u bostanu. Herc. 99. Koji se za onih celih deset godinu jednako sa Srbima tukao. Miloš 57. Da on ima cijel ljudski razum, on bi odmah poznao, da ... Straž. 1887, 62. Cijel vaš duh i duša i tijelo da se sačuva bez krivice. Sol. I, 5, 23. Ona teče oko cijele zemlje Eviške. Mojs. I, 1, 11. Pokri sva najviša brda što sn pod cijelim nebom. 7, 19. Cio rep od legja. Mojs. III, 3, 9. Gdje si vidio kako te*

... *... i cijeljem putem kojim*
 ... *M. s. V. 1. 32. Od cijela kamjenja načini*
 ... *V. 27. Za cijelo jest da si poštena žena.*
 ... *N. biće sreće njegovo cijelo pramu Gos-*
 ... *Car. 1. 15. 3. Prilazahu cijeljen sreću*
 ... *Du. 1. 29. 9. Vojnici dogđoše cijeli srca u*
 ... *Davidu carem. Du. 1. 12. 38.*
 ... *... ali se jednako drži i cin.*
 ... *AR. 781a. Ovakava cu posao. Rad 1. 107.*
 ... *2) ... Dabr. ... vino, t. j. bez vode, reiner*
 ... *Rj. ... Poručila zima: kupi kut'o vina,*
 ... *... i ne boj se snijega. DPost. 98.*
 ... *... sa prijedlogom za: znači kao doista.*
 ... *... bez sumnje, sa srijem:*
 ... *Sok ako je za cijelo uvjeren da je ono*
 ... *... Za bolju tvrđu da će mu ih*
 ... *... pobrate se. Npr. 109. Ja sam to držao*
 ... *... pouzdano. Post. 110.*
 ... *... za cijelo nada da će se udati. 329. Da*
 ... *... poznati u Evropi*
 ... *... Danica 2. 74. On pomisli za celo, da*
 ... *... Za cijelo mislim, da*
 ... *... strane bili. Pis. 30. Za cijelo je*
 ... *... Gospod*
 ... *... Bog tako naumio. 16. To je za to što je*
 ... *... zaista će vas pohoditi Bog.*
 ... *... Za to cijelo da ćeš poginuti. Car. 1. 2.*
 ... *... što je objavio zbiti što je objavio po riječi*
 ... *... Ko čini krivo siromahu ... za*
 ... *... osiromasiti. Prič. 22. 14.*

cijelac, *cijelca, m. — 1)* i. j. snijeg, *bahuloser Schnee,*
mas otvora 'non tritac pedibus. Rj. *cijel snijeg*
... jos nako nije isao. — 2) žir nenačet; u
 Rj. *kod riječi celac 2)* (u Srijemju).

cijelo, *n. adj.* u Srijemju nekako dugme u igri, *cf.*
 kiza, polec, pulija. u Rj. 810b *po istočnom govoru*
celf. — 1) lijevi klize idu u jedno *cijelo*, ali ima kliza
 sto vrijede dva *cijela*. Rj. 274a.

cijelost, *cijelosti, f. integritas, cjeloca, cijelost, cij-*
lota. Daničić. ARj. 810b, *od Daničića i akc.* ARj.
 787a. *vidi i* cijelovitost, *stanje čega što je cijelo.* —
 Kad kuća biješe u *cijelosti*, po sebi dolazaje i opšta
 odgovornost. DM. 299.

cijeljenje, *n. verb.* *od* cijeljeti, *stanje koje biva,*
kod cijeli n. p. rana.

cijeljjeti, *cijeljti, v. impf. n. p.* cijeli rana, *govore*
u Hrvatskoj. imo i Reljković: Kad nov mjesec na nebu
 se vidi, rana kaznu lašnje *cijlj* slidi. DARj. 784b,
... ina cijeljti, 2) nepribuzno: ali za ovo kaže P.
 Bolnari, ARj. III. 856b: *cijeljti kod 2 treba jamačno*
... r. pf. sloz. iz-cijeljjeti, za-

cijena, *f. der Preis, pretium.* Rj. — **1)** *Pohijati,*
... den Preis einer Sache herabbringen,
 ... pretium. Rj. 511a. *Kesega pohije cijenu mo-*
 ... Post. 133. *Da se tijem cijenu knjizi ni malo*
 ... *... 2) Pokvariti čemu cijenu:*
 ... stvar, kad se jeftino daje, *pokvari cijenu i*
 ... Post. 133. — **2)** *Staće cijena, vino, steigen,*
 ... Rj. 685b. — **3)** *spada, spadne cijena čemu:*
 ... tallen im Preise, viliori pretio vendi. Rj.
 701a. *spada cijna vinu, i spalo vino.* Rj. 701b. —
4) *spatiti t. j. cijenu, spatati, wohlfeiler geben,*
 ... im Preise ablassen, remitto. Rj. 706b. —
5) *... se u prodaju narod svoj, i nijesi mu*
 ... *... 41, 12. — 6)* *Taksa, odrečena*
 ... *... Prodavati*
 ... *... 11. — 7)* *Ne*
 ... *... koji se nakašlje,*
 ... *... kao konj.* Post. 197. *Šuplja*
 ... *... 5) Pogode se za cijenu.*
 Npr. 92. *... i tica prodao, on odgovori da bi*
 ... *... 109. Ja sam za veliku cijenu ime*
 ... *... 22, 28. Da cijena*

za koju se proda, dogje prema broju godina. Mojs.
 III. 25, 50. *Jaganjei su ti za odijelo, i jarići cijena*
za njiru. Prič. 27, 26. Stariše mu kao izdajniku cijenu
za glaru. DM. 178. — 9) *cijena je čemu: Glavi je*
obična cijena 133 dukata. Post. 206. To se zna, ka'
i Peraškom kolaču (cijena — dvije krajcare). 319.
Dobru sreću cijene nije. DPost. Cijena je za pre-
numerante 1 fl. Miloš 329. Cijena joj je (knjizi) 2 fl.
40 kr. Straž. 1887, 175. — 10) *Cijeni cijenom, a*
mjeri mjerom. DPost. 11. Prodarati vino bez vode i
med odrečenom cijenom. DM. 239. Župan je Sanko
iskao da se od njega kupnje boljom cijenom nego od
Vlaha. 332. — 11) *Ne; nego ću kupiti od tebe po*
cijenu, niti ću primiti ... paljenice poklonjene. San.
 II. 24, 24. *Podhvatani su se Dubrovčani da će po*
odrečenu cijenu prodarati so. DM. 246. — 12) *Tko*
kupuje i plaća, najbolje cijenu znu. DPost. 130. I
daću joj dvanaest prstena, kojeno sam od majke do-
bijo, u njima je brez vene kamenje. Npj. 3, 499 (bez
cijene — bescejeno). Važnost i cijena, koju učeni ljudi
prispisuju ... pjesmama. Odg. na ut. 28. Za to se
obično poznaje cijenu spisateljeva po mislima o re-
cenzijama. Pis. 63. Ja ih nijesam prodao u polu cijene.
 Straž. 1887, 62. *Ko pošlje novee za deset knjiga, do-*
 biće jedanaestu knjigu ili njezinu cijenu na dar. Vid.
 d. 1862, 31. *Ako je siromah da ne može platiti cijene,*
 onda neka dogje k svešteniku. Mojs. III. 27, 8. *Dubrov-*
 čani se zadužuje ... niti mu udariti

veću cijenu na strari za jelo. DM. 29. *Žito je bilo u*
cijeni u cijeloj Dalmaciji. 197. Stvari koje danas nama
 ne mogu biti bez cijene. Glas. 21, 278.

cijenac, *cijenca, m. koji cijeni, procjenjuje što. der*
Schätzer, aestimator. govori se u Hrv. uke. od Dani-
čića. ARj. 787b.

cijenau, *cijena, cijeno (od cijenna, cijenno), adj.*
vidi jeftin, slahak; wohlfeil, vidi. comp. cjenji, u u
nelim kraj. sastavriše se ej u é: čenjji. dolazi ponaj-
više u comp. isp. Daničić. ARj. 787b. isp. cijene,
 cijeno, cijenu. *suprotno drag 1, skup 2. — Od zlata*
 je *cijenje* srebro. DPost. 89. *Cenja je kod nas duša*
 nego litra luka. Post. 324. *Sprava je tome vrlo cijena*
 (jevtina). Priprava 146.

cijene, *(comp. cjenje) wohlfeil, viti pretio, cf. jev-*
 tino. Rj. to je adv. vidi cijeno, cijenu. isp. adj. cijenan.
 — Bogatašu se vrlo cijene učini, pa na to pristane.
 Npr. 287. *za oblik adv. cijene isp. adv. eigle.*

cijeniti, *cijenim, v. impf. Rj. pf. sloz. is-cijeniti,*
 o-, pre-, pro-, u-, za-, impf. sloz. pre-cijenjivati, pro-,
 u-. — **1)** *schätzen, aestimo. Rj. — a)* *u pravom*
smislu, određivati čemu cijenu: Mjerom mjeri a cijeno-
nom cijeni. (Izmjeri pravo, pa isti šta vrijedi). Post.
 180. *Da ti imaš nevenceno blago, tvoju čercu milu*
 jedinicu. Npj. 3, 500. *Uze Kulin cijeniti roblje: »Daćeš,*
 Ivo, pet tovara blaga ... 1. 199. *Izvede je (ljubu) na*
 Stambol-čaršiju, *cijeni je biljadu dukata Here. 179.*
 Uzeše trideset srebrnika, *cijenu cijenjenoga koju su*
cijenili sinovi Izraljevi. Mat. 27, 9. Kad ko zavjetuje
dušu svoju Gospodu, ti ga neijeni: a ovako ćeš cje-
neniti: muško ... cijenit ćeš pedeset sikala srebra ...
 Ako bude žensko, *cijenit ćeš trideset sikala. Mojs. III.*
 27, 3. *Dragi sinovi Sionski, cijenjeni kao najčistije*
 zlato. Pláč 4, 2. *sa se, pass.: Ne može se (mudrost)*
cijeniti zlatom Oifrskim. Jov 28, 16. — b) *u pre-*
nesenom smislu: poštovati, poštiiti, štovati, stimati,
 štimiti. — *Koji znade cijeniti poštenje. Npj. 5, 138.*
 Kad bi znali *cijeniti svoj narodni jezik, i poštovati*
 njegova svojstva i pravila. Slav. bibl. 1, 92. *I ja*
 mislim da *Gaudulića veću cijenim i poštujem*
 kad kažem ... 1, 95. *Čovjek ... u umnom smislu cijenjen,*
 poštovan, znatan. DARj. 675a. *Brojiti kogada nada što,*
 hoće reći: *cijeniti ga više od toga, nalaziti da je*
 bolji od toga. DARj. 677a. *Jer me srpska vlada cje-*
 niti važnost njegovu (rječnika) oprostii za njeko vri-

ova njegova *zasluga* znati *dostojno eijeniti*. Npj. 1, .XII. *Fažnost* knjige *ne eijeni se* po njezinoj veličini. Dlg. na sit. 4. *Gođe se nauka eijeni*. Osn. IV. — 2) pogoditi, n. p. jesi li eijenjen (kad ko služi u zoga), *dingen, conduco mercede*. Rj. *vidi* i najmiti, najmati. — 3) (u Dubr.) misliti, *meinen, dafürhalten, vristino*: Ja eijenjen da će tako biti. cf. besapiti. Rj. Iako je bolje i »Jakova drže za čepna čoveka, z nego eijene učeni čovekom«. Pis. 31. Ščer mu se stane uditi šta zbori, i kao za ludu i nesvijesna čovka eijeniti ga. Npr. 115. Kad je eijenjo krsnut, tad je poginuo. DPost. 41. Minu kad krsnut eijenjaše. 61.

eijeno, *adv.* *vidi* eijenu. Stulli. *ad adj.* eijenan. **eijenu**, *adv.* *vidi vel parvo pretio*. Stulli. *vidi* eijene, eijeno, *jetino*: Da nijesu ovako eijenu riječi, manje bi laža bilo za mineu. DPost. 14. *Daničić*, ARj. 790b, *brži, da postanjem može biti stari instrumental mjesto eijenom*.

eijenjēnje, *n.* *das Schützen, aestimatio*. Rj. *verbal.* *od eijeniti. radnja* kojom *tko eijeni što ili koga*.

eijep, *m.* (pl. eijepovi, eijepovi). Rj. *(po nekim krajevima sastave se eij u e)*. (u Črnicici) krivezano na stojak, koji se drži u ruci te se žito mlati, *Dreschflegel, barulac*. cf. šibak. Rj. — Matuzica, uzica kojom je privezan šibak (eijep) za stojalo (stojak) Rj. 317b. Jad radu brat, a eijep žitu bat. DPost. 36. Jer se grahor ne vrše branom, niti se toak kolski obrće po kimn, nego se eijepom mlati grahor i kim prutom. Is. 28, 27.

eijepac, eijepca, *m.* — 1) (ponajviše plural eijepci, eijepčaci) oni štapei što stoje u pregji između nita i romnjega vratila, *vidi* štapac. Rj. — Kad je pregra lijepe osnovana pa se u navijanju pred eijepcima odbira, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. 441b. Uzlenjača, onaj eijepac, za koji se osnova priveže kad se počne tkati. Rj. 771a. — 2) *vidi* eijep 3, i *isp. ondje*. — K Isusu kad dogjoše . . . ne razbiše njegove eipece nogu. Turf. blago. DARj. 791a. U svakog su (Saražije) na kaiš opanci, a na cipeli crveni toz-luci. HNpj. 3, 91. — 3) *dio porevega komada zemlje, razdjeljena na više gospodara*: Još nijesam taj eijepac zemlje uzorao. J. Bogdanović. DARj. 791a.

eijepānje, *n.* *das Spalten, fissio*. Rj. *verbal.* *od eijepati, koje ridi*.

eijepāni, eijepān, *v. impf.* — 1) *n. p.* drvo, *spalten, findo*. Rj. — Kalotine, suho roće (što je eijepano ili sječeno). Rj. 260b. *v. pf.* prosti eijepnuti. *v. pf. slož.* iz-eijepati, po-; o-eijepati, raz-; *v. impf. slož.* o-eijepljivati, raz-; *dem.* eijepkati (i se). — *Eijepaju* proče. Rj. 511a. Pučiti, *n. p.* šljive, t. j. eijepati za sušenje. Rj. 624a. *Eijepaju* drva. Rj. 835b. *Dlaku* na četvero eijepa. Postl. 59 (*isp.* eijepidlačiti 1). *Eijepu* dlaku na stotero. DPost. 11. *Eijepu* dlaku na dvoje, ali na pola. 11. *sa se, pass.*: Pravo se drvo po polovini eijepa. Postl. 258. *Osnore* na ja eijepaju se u litavskom jeziku na dvoje. Rad 26, 61. — 2) *zerreissen, lacero*: *Eijepaše* kičene darove, zavijaše svoje rane grdne. Rj. *vidi* bucati, derati, drjeti, drpati. *v. pf. slož.* po-eijepati se. — Kako eijepa suru megjedinu, a rastura orlu perušinu! Npj. 3, 32. — 3) *n. p.* u nozi, *es reisst mich in den Füssen, laboro ex pedibus*, cf. sijevati. Rj.

eijepiti, eijepim, *v. impf.*: *Eijepljena* ročka. Daničić, ARj. 812b. — 1) *Ko eijepi, prijepljuje*. S13a. *ake, od Daničića*, ARj. 792a. *v. pf. slož.* pri-eijepiti, za-; *v. impf. slož.* pri-eijepljivati. *vidi* kalanuti, navrtati 2, privrtati, presagijavati 2, prepisivati (kraste). — *Kalanit* il pod koru eipit. J. S. Reljković. DARj. 792a. — 2) eijepiti u složenim odjecijevj, raseijepiti znači što eijepati 1.

eijepljenje, *n. verbal.* *od eijepiti. radnja* kojom *tko eijepi n. p. ročku*.

eijetka, *f.* *postanjem* *od eijediti* (eijed-ka, *promjenom glasa d pred k na t, sud na koji se eijedi što. vidi* ejedilo, ejediljka. u Rj. ima samo po istočnom

govoru: *četka* (u Srijemu) *vidi* gjevvgjir. Gjevvgjir je od lima, a *četka* je od zemlje Rj. 811a.

eijev, *f.* (*loc.* eijēvi, *pl. gen.* eijēvi). Rj. *dem.* ejevčica. — 1) *α*) od zovine ili od trske što žene suču pregju na nju, *die Spule, Weberspule, tubulus, fistula tectoria*: sukati eijevi. cf. svička 1. Rj. — Lečanik, *vidi* čekrk (na čemu se eijevi suču). Rj. 326b. — *β*) *eijev napre, kakra god, za koju god potrebu; das Rohr, die Rohre, tubus, fistula, canalis. vidi* svička 1. — *Dulac, eijev* što se duše na nju u gadljarsku mješinu. Rj. 144b (*vidi* pisak, svička 2). *Zakrklja eijev* od kazana. Rj. 178b. *Prdaljica, na gadljima ona eijev* što stoji gadljaru na ramenu kad svira. Rj. 566a. *Sa svojim se valja kroz eijev ljubiti* (da ne odgrizne usta). Postl. 275. *Kosti su mu kao eijevi njedene*. Jov 40, 13. — 2) puščana, *Flintenlauf, sclopeti tubus*. Rj. — Dvoციjevka, puška *od dvije eijevi*. Rj. 114a. *Kurjučiti t. j. pušku, ili eijev puščanu*. Rj. 317a. *Povijuša, puščana eijev* u koje se spolja *vidi* kako je savijena. Rj. 513b. — 3) u noge. *Schinken, tibia, cf.* ejevčana, goljen. Rj. u *noge prednja strana i kost od koljena od gležnja. vidi* i eijepac 2, gnjat, goljenica.

eijv miju da rasteš, pripovijeda se da je kazala nekakva žena dajnici pastorčetu tanku krišćicu hljeba, a svome djetetu pruživši veliku komadinu rekne: *Cempreš da erkneš*. Rj. *isp.* cempreš.

eijuk, *m.* eika, eijukanje. *isp.* eijukati, *od eega je i postalo*. Miša stade eijuk. Nar. prip. DARj. 792b.

eijukānje, *n.* Rj. *verbal.* *od eijukati*. Rj. — *Eijukanje* ti šlišim, ma ti gnijezda ne nahodim. DPost. 11.

eijukati, eijučem, *v. impf.* eiju schreien, *clamo eiju!* Rj. *vikati eiju! v. pf. slož.* za-eijukati.

eik, *m.* — 1) *das Gezisch, stridor*. Vikom podvikuje, *eikom* poikuje. Rj. *kao eika, kad tko čiči. za eikom* poikivati *isp.* logom ležati, nikom poniknuti, skokom skakati, stadom stati, stanom stajati, vadom navaliti, vikom vikati i t. d. — *Eik* ga (konja) stoji kao zmije ljute. HNpj. 4, 145. — 2) u *rečenic:* udario ga *po eiku, auf den Kopf, in caput*. Rj. kao tjeme, kad se kazuje, da je ko koga udarivši po glavi ubio na mjesto. tjeme se u toj prilici uzima kao nješto što od udarea prašti, puea. Daničić, ARj. 793a.

eik, *m.* (u Boei) *in dem Ausdrucke: u eik* od zore (*n. p.* podranio), *bei Anbruch des Tages, prima luce*. Rj. (*u izričaju: u eik zore*). *isp.* osviti, osvitat, rasviti, rasvitak, svanuće.

eik! glas puščani, *Knall einer Flinte*. Rj. *uzvik kojom se kaže da kaže glas puščani*.

eika, *f.* *das Geschrei (der Schweine, Mäuse), editus sonus: ei!* Rj. *postanju* kojegu je čičati. *vidi* eik 1, eikljevina. — 1) *bira eika kad čiče svinje, miseri*. — 2) *bira eika i kad konj čiči*: Stoji eika gojena Labuda, Labud bije jamu kopitima. Npj. 2, 34. Stoji eika Alijna vrančica. 2, 50. — 3) *kud i čeljade čiči*: Kad Vlahinja planinama bila . . . sta ju eika, kako zmije ljute. Npj. 2, 20. — 4) *ali najviše kadu puška čiči*: Stade eika tankijeh pušaka. Npj. 4, 116. Stoji eika malijeh pušaka. 5, 331. *isp.* eik! a i mač čiči: Stoji eika mača zelenoga. HNpj. 4, 595.

eikati, kām, *v. impf.* *vidi* skapavati: Tu eikaju tice od groznice. Rj. *vidi* erkavati. *isp.* *v. pf.* eiknuti 2.

eikavac, eikāvea, *m.* — 1) *njeki* skakavac u Ormoj Gori i u Hercegovini. — 2) *drojak eikavac, turdus iliacus*. DARj. 793b. *nekakar drozd, ptica*.

eikavac, eikāvea, *m.* zemlja na kojoj tako mala trava raste da se jedva može kosom zahvatiti, a tako tvrda da se jedva može kositi. J. Bogdanović. DARj. 793b.

eikavica, *f.* *erythraeus rubecula*. DARj. 793b. *ptica. isp.* ervendač.

eikelj, eikēlja, *m.* ptica, *merula*. Stulli. *turdus musicus*. DARj. 793b. *nekakar drozd. — riječi s takim nast. kod* brzeli.

eikljevina, *f.* *vidi* eika. — *Već sabalja stoji eikle-*

... k... s... krljajima. HNpj. 4. 126. riječi ...
... bratjevinu.

ciknuti, *v. kam, ciknuti i cikoh, ciknu i cice* v. ...
... *elo sonum ei*: Ciknu Arap kao zmija ...
... Pala iče ljipta gjevojka. Cice Mijat kako ...
... Rj. *zrekati ei, ispuštiti glas ei, vidi* ...
... *ij, cicati*. — *Ciknu psnu* Tomaševa Plana. ...
Rj. 506b. *Z... j cikne*, sve vatra sipa iz njega. Npr. ...
35. *Cice z... j da se sva gora ustrese*. 217. *Ciknu*, ...
... Patin a devojka. Npr. 1. 216. *Ciknu paša*, kako ...
... zmija ljuta. 1. 601. *Ciknu, vrisnu* Ture haznadarče. ...
1. 604. *Ona ciknu* kako ljuta guja. 4. 206. *Grlo* ...
cice, a od jada crče. Hrc. 35. *Glasom cice*, a od ...
jada crče. 115.

ciknuti, *nēm, v. pf.* — 1) *krachen, fragorem edo*, ...
cf. puči: Cice puška. Rj. *puknuti, dati glas kao kad* ...
što pukne. *isp. cik! eika* 1. — 2) *ciknušri, puknušri* ...
sloniti se. DARj. 791a. u Rj.: *Cice kost preko kost*, ...
svemu svijetu dade glas (grom). Rj. *Cikoh, pukoh*, ...
sad ću kazati. Posl. 341. *isp. cikat*.

ciknati, *cikcēm, v. impf. cf. usciknati se* (*recht ins* ...
Schreien kommen, clamor). Rj. 791a. *prostoga nema u* ...
Ubu, Daničić. Rad 6, 130. *cikati*.

cikti, *adj. vidi cigli*. Rj. ... *k mislim da stoji* ...
njesto g., od korijena *od koga je cigli*. nastavak ta. ...
Osn. 224.

ciku: *kokoši se hitaju s ciku rade*, a ne s ikš. ...
D'Posl. 47. *glasori kojima se rube kokoši*.

cikuša, *n. ciknuša*, *f. (u Palm.) ptica, amberiza* ...
uvu L. Progr. spal. DARj. 791b. *vrsta strudlice*, ...
od *glasova ei* ei.

cilik, *m. (u Boči) das Geklimper, tintitus*: *Stoji* ...
cilik lira i tambura. Rj. *zreket koji se čuje, kad se* ...
udaru u žice.

cilikuša, *f. vidi komar*. *Stulli*, *postanjem će biti* ...
od cviljeti. *isp. cilik*. DARj. 795a. — *riječi s takim* ...
našt. kod ajzurša.

cilj, *m. (u C. G.) Rj. loc. sing. cilju; gen. pl. ciljā*, ...
ciljēva. Daničić. ARj. 795b. — 1) *cf. plojka*. Rj. *biljeg* ...
u koji se guđa ili do kojega se trči; *vidi biljeg 2*, ...
nišan 1, meta; *das Ziel, scopus, meta*. — *Plojka*, *kama* ...
na pločica kojom se u ovoj igri gadjaju u drugi ...
ispravljeni kamen, koji se zove cilj, ... od jednoga do ...
drugoga *cilja*. Rj. 508b. *vidi i činj*. — 2) *u pre-* ...
nesenom smislu, ono što se radnjom hoće da dokači, ...
der Zweck, das Ziel, finis, propositum, consilium: ...
Ian za danom, a cilj za ciljem do konca. D'Posl. 15. ...
Hijet do cilja (do konca) *pravice*, *biva sve pak kri-* ...
vica. 27. *vidi svrha 2*.

cima, *f. n. p. u luka, u repe, perja do glatice, cf.* ...
cimina. Rj. *isp. bačva 2, evolika*. — *isp. Lat. cyma*, ...
Grč. ζυμα.

cimānje, *n. das Rütteln, Schütteln, quassatio*. Rj. ...
verbal. od cimati, *radnja kojom tko cima što*.

cimati, *mām, v. impf. schütteln, rütteln, quatin*, ...
cf. tresti, drnati. Rj. *dem. ciknati*. *v. pf. cimnuti*.

cimbal (čimbao), *cimbala*, *m. cymbalum, muzička* ...
sprava. po Grčkom govoru kimval, koje čidi. DARj. ...
796b.

cimbālās, *cimbālāša*, *m. cymbalista*. DARj. 796b.

cimer, *m.* — 1) *kao gvozdena daščica, oko dva* ...
prsta široka, koja je dolje na dnu debela a gore na ...
vrhu na nekoliko mjesta probušena, pa se odozdo pro- ...
vuče kroz lemeš i gore kroz gredelj i odozgo se u ...
nju udari gvozden klin, te tako lemeš drži za gredelj. ...
Rj. — *Kao što je u pluga cimer, tako je u rala kotla*. ...
Rj. 291a. *Podmetača, drvo koje je na gredelju gore* ...
po imenoma pod čiviju koja drži cimer. Rj. 522a. — ...
2) *u voj. n. p. na dućanu, das Schild, Aushäng-* ...
child, tabula. Rj. *znak na dućanima, krčmanu i t. d.* ...
— 3) *in igne, grb u pravom smislu*. DARj. 797a. ...
vidi i arma, das Wappen.

cimerni, *adj. armalis*: *cimerni list*. DARj. 797a, ...
što pripada cimernu lordje cerneru 3j.

cimet, *der Zimmt, Zimmt, cinnamomum*: *Što njih-* ...
vijeh tovara niko više ne kupuje ... i *cimeta* i *ta-* ...
njana. Otkriv. 18. 13. *Što će mi tamjan, što dolazi* ...
iz Save, i dobri cimet iz daleke zemlje? Jer. 6. 20. ...
akc. od Daničića. ARj. 797a.

cimina, *f. augm. od cima*. Rj. — *Krompiri izniknu*, ...
ukáže se najprije cimina, pa onda *cvijet a za ovijem* ...
bobes. Npr. 276.

Cimirota, *m. vidi Klimenta*: *Neka kupi stotinu* ...
Turaka. *Cimirota* kako *vatre žive*. Rj. *čovjek od Arba-* ...
naškoja plemenu Cimirota. — *Da su se s njim do-* ...
selile Cimirote ili Klimente u Srijem. Rj. 363b.

cimkānje, *n. dem. od cimanje*.

cimkati, *cimkām, v. impf. dem. od cimati*. DARj. ...
797b.

cimnuti, *čimnēm, v. pf.* — 1) *erschüttern, con-* ...
quasso, cf. drnati. Rj. *v. impf. cimati*. — 2) *su se,* ...
refleks.: *Ja se cimnem, da bežim; ali hoćeš! mene za* ...
ruke drži Gazda-Stepin Mijailo. Zim. 279.

cim, *cima*, *m. (u vojv.) Zim, plumbum album, cf.* ...
kolaj, kositer. Rj.

cim, *cim!* *glas mladena zvonca*: *Kolede molende,* ...
careva godina: cim, cim, kaka, daj mi dva kolaka. ...
M. Gj. Milićević. DARj. 797b. *kolak = kolač. može* ...
biti riječ Bugarska.

Cincār, *m. der thracische Walach, Valachus Thrac* ...
(vielleicht weil sie cine u. dgl. sprechen statt činč). Rj. ...
Rumun iz Trakije, može biti da se Rumuni onamo ...
zovu Cincari zato što mjesto činč gorore cine i druge ...
takore riječi. hyp. Cincō. — *dolazi i mjesto prezi-* ...
mena: A drugo je Srpska poglavica, Cincar Janko ...
od Orida grada. Npj. 4. 227. *vidi Cincarin*.

Cincārčad, *f. (coll.) die jungen Zinzaren, Zinzari* ...
juvencs. Rj. *Cincarska mladež, Cincarska djeca*.

Cincārče, *Cincārčeta*, *n. der junge Zinzar, puer* ...
zinzaricus. Rj. *Cincarsko dijete, momče*.

Cincārev, **Cincārov**, *adj. Rj. što pripada Cincaru*. ...
Cincārija, *f. (coll.) das Zinzarenvolk, genus Zin-* ...
zarorum. Rj. *Cincarski narod, mnoštvo Cincara*. — ...
takve riječi kod Arapija.

Cincarin, *m. dolazi kao prezime: Pohvataju ...* ...
Marka Siska ... i Rista Cincarina. Sovj. 21. *vidi* ...
Cincar.

cincāriti, *cincārim, v. impf. illiberalem esse, tvr-* ...
dovati. DARj. 797b. *vidi i cjeplidlačiti 2. i syn. ondje*.

Cincarka, *f. die Zinzarin, Zinzara*. Rj. *Cincars-* ...
ka žena.

Cincārskī, *adj. zinzarisch, zinzaricus*. Rj. *što pripa-* ...
du Cincarina ili Cincaru kojemu god.

Cincō, *m. vertraulich für Cincar*. Rj. *hyp. od* ...
Cincar, takva hyp. kod Bošnjaka.

cincu, *adj. (u Srijemu) zinnen, e plumbo albo* ...
factus. Rj. *što pripada cinu*. *vidi kalajni, kositeran*.

Cingara, *f. (u Crmn.) Schafglocke, tintinnabulum,* ...
cf. mjedenica, bronza. Rj. *i kod bronza 2 syn. ostala*. ...
zvonac kukovo se meće n. p. orezama oko vrata.

cinkānje, *n. verbal. od cinkati, koje vidi*.

cinkati, *činkām, v. impf. tintinnare, zveketai*. *Od* ...
glasova cin. cin. DARj. 798a. *gorori se u Hrcatskoj* ...
s akc. cinkati. *n. p. cinkuš cinkā*.

cinkūs, *m. zvonu u toranju obično najmanje, koje* ...
zvonu na umiranje. od cinkati. govore katolici u Hrc.

cijo, *cijela, cijelo, vidi cijel*. Rj.

cip, *m. (u Srijemu) n. p. stade cipom, t. j. sa* ...
svim ne mičući se ni malo, cf. scipati se. Rj. — *Sci-* ...
pati se, *n. p. voda, sehr fest zufrieren, congelari*. Rj. ...
728b. *scipa se voda, kad se sa svim smrzne, kao* ...
ukoči; po tome će cip biti stanje čega što se ukoči. ...
Starrheit, rigor. *isp. rožac*. *Cipom radi čeljade što,* ...
kad prione za kakav posao, te je jednako nad njim, ...
radi ne mičući se od njega, ne odmarajući. Cipom i ...
sjedi, kad sjedi jednako ne mičući se. J. Bošković. ...
DARj. 801a.

cipanje, *n.* das leichtfertige Betheren bei Gott! *emera Dei testatio*. Rj. verbal. od cipati se, koje vidi.

Cipar, Cipra, *m.* otok. Cyprus. *ake.* od Daničića, ARJ. 801b. vidi Kipar. — To ti je kelj iz Cipra došen u Savojsku. Priprava 6. Stradanja tvoja nevena na ostrvu Cipru. Šćep. mal. 28.

Ciparski, *adj.* što pripada Cipru. DARJ. 801b. — Rozoliju i ciparsko vino. Šćep. mal. 11.

cipati se, cipam se, *v. r.* impf. n. p. Bogom, (leichtsinig) bei Gott bethuern, Deum testor temere. Rj. kleti se Bogom nesmotreno.

cipela, *f.* (*pl. gen.* cipēla) (*u vojv.*) der Schuh, valcus. *cf.* crevlja. Rj. vidi i posto, postola, dem. cipelica, *augm.* cipeletina. — Zalistak. n. p. na dulcu, na čakširama, na cipelama, die Klappe, valva. Rj. 181a. Maca nosi suknju od pargala . . . i cipele zlatom štikovane. Npj. 1, 631. Dolje preko njih (čarapa) erne crevlje (cipele). Kov. 40.

cipelār, *m.* koji pravi cipele. DARJ. 801b. vidi crevljar, postolar.

cipelārev, **cipelārov**, *adj.* što pripada cipelaru.

cipelārevski, *adj.* što pripada cipelarima ili cipelaru kojemu god.

cipelētina, *f. augm.* od cipela: Na nogama je imao neke cipeletine. M. Gj. Miličević. DAR. 801b. — lukra *augm.* kod babečina.

cipelica, *f. dem.* od cipela. — U svilenu kavadiću, i u žutih cipelicah. Npj. 1, 118. *ake.* od Daničića, ARJ. 802a.

cipija, *homo tenuis*, tvrdica. Daničić, ARJ. 812b. *ake.* 802a. vidi i cjepljaka 2. i *syn.* onlje.

cipiluk, *m. tenacitus*, tvrdovanje. *isp.* cipija. B. Mušicki. P. I. Marković. DARJ. 802a. cipi-luk. za nast. *isp.* abadžiluk.

cipō, **cipol**, **cipola**, *m.* (*u Dubr.*) nekaka morska riba, eine Art Meerfisch, pisris quidam marinus. Rj. mužil cephalus Cuv. Rj.³ od cephalus. DARJ. 802a. — Kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavu iz vode, kaže se: glavaju cipoli. Rj. 86b. Cipoli poskaću a srdjele ostaju. DPosl. 11. *isp.* cipoli poskaću sa riječima: riba skakavica.

cipor, *m.* vidi geak. Rj. vidi i prostak.

ciporka, *f.* vidi geakuša. Rj. vidi i prostakinja.

ciporov, *adj.* Rj. što pripada ciporu.

ciporski, vidi geacki. *adj.* Rj. što pripada ciporima ili ciporu kojemu god.

cipōvka, *f.* (*u vojv.*) ein kleinerer Laib Brot auf die Reise, panis compendiosior. Rj. Od Madž. czipō, koje znači mali bijel hljeb.

cipres, *m. eypressus*. vidi čempres, i *syn.* ondje. — Na cipresu al javoru. Gj. Baraković. Križ, na komu Isusa propoše, neki govore da je bio od masline, drugi od cipresu. L. Vladimirović. DARJ. 802b.

cipresov, *adj.* eypressinus. DARJ. 802b. što pripada cipresu. — za nast. *isp.* aptov.

cipulja, *f.* reče se za pogrdu odrasloj djevojci u Srbiji: Kolika je, matora cipulja, a slini. I. Pavlović. DARJ. 803a. — riječi s takim nast. kod hakulja.

cipūn, *m.* (*u Jasenić*) vidi tuljac 1. Rj. marija cijer koja se udaru u kublino uglavljenu u budanj, kad nema dosta vode. postanjem od *tzozv.* Daničić, ARJ. 803a.

cirkul, **cirkno**, **cirkula**, *m.* Tal. circolo, circolo, okoliš 1, okrug, der Kreis. njeke zemlje dijele se na cirkule — na okruge — uprave radi, a prosti narod zove tako i starješine takih cirkula, Kreishauptmann: A pred njima Domin kapetane, cirkno je od sre Boke slavne. Npj. 5, 289. Poziva ga cirkul kapetane. 5, 426 (cirkul-kapetane?). Ali je u njoj jezik . . . bespravilna smjesa ova sva tri jezika, išarana još k tome mloštvom tugljiv riječi bez nevolje (*n. p.* arest, armija . . . cirkul, familija . . .) Danica 1, 102. *ake.* od Daničića, ARJ. 803a.

citara, *f.* cithara. vidi kitara. jedno po Lat. govoru,

drugo po Grčkom. — Uzmi citaru . . . dobro sviri. M. Divković. Uz citare igrajući. I. Ivanišević. A citare ponajljipše cvile. I. Krmpotić. David udaraše u citaru. E. Pavić. DARJ. 803b.

citāt, **citāta**, *m. das Citat, locus allatus, laudatus* (citatus). Ruski po *citātima*. Rad 13, 231.

civijere, *f. pl.* (*u Boči*) vidi tezgere. Rj. vidi i tranja, sprava na kojoj drojica nose što među sobom.

civilni, *adj.* civil-, civilis. vidi gragjanski: Oni su presngjivali sve civilne raspre po svojim običajima (a za kriminalne sudili po providuri). Kov. 37.

civoljak, **čivoljka**, *m.* sitno što: krompiri sitni kao civoljci. Ij. Kovačević. DARJ. 801b.

civor, *kad je što prekiselo, reče se:* civor je kiselo, ne može se jesti. M. Gjurović. DARJ. 801b.

civra, *m.* u zagoneci, *cf.* ciguljin. Rj. vidi zagonetku i odgonetku kod ciguljin.

civrija, *f.* — 1) *pl.* civrije, klještrice, kojima se grade kopče, lančići i drugo što tako od žice. u Srbiji. Ij. Kovačević. — 2) *sing.* civrija, ljuto pseto. u Bosni. Ij. Kovačević. — 3) *sing.* civrija, ukor kćeri nemirnoj, ljutoj. Ij. Kovačević. DARJ. 801b.

cječ, (*u Dubr.*) vidi radi, *cf.* cijec. Rj. primjere vidi kod cijec.

cjēdilo, *n. der Seiber, die Seihe, das Seihgefäss, colum.* *cf.* čedilo. Rj. sud nadik na sito, kroz koji se cijedi što. — Grudnjača, ono prteno cjedilo u koje se sir iz surutke vadi, te se gruda načini. Rj. 101b. (Ostao kao brabonjak na cjedilu. (. . . brabonjeći ostanu na cjedilu). Posl. 242. c i j mogu se sastavljati u č: čedilo, koje vidi. vidi i cjeliljka, cijetka. — riječi s takim nast. vidi kod bučkalo.

cjediljka, *f. colum.* Stulli. Cjedilo koje je kao rešet, zove se u Srbiji cjediljka. S. Novaković. DARJ. 805a. vidi cjedilo, cijetka. — riječi s takim nast. vidi kod kazaljka.

cjegjenik, **cjegjenika**, *m.* med koji se sam ocjggjuje a ne mulja se zajedno sa saćem, samotok. DARJ. 805a. vidi i sita 2.

cjēlcāt, *adj.* Verstärkung von cijel. Rj. što i cijel samo jače. za nast. vidi goleat, jedincat, noveat, puncat, samcat. *isp.* i noveit, i ostalo ondje s takim nast.

cjelica, (cjelica), *f. n. p.* zemlja, vidi ledina. Rj. vidi i preložnica, prjelog, živica 2. stvar koja je još cijela, nenačeta, kao *n. p.* zemlja još ne orana ni kopana.

cjelina, *f.* stanje u kojem je što cijelo, das Ganze, die Vollständigkeit, integritus. vidi cijelost, cjeloća, cjelovitost. — Da su samo deliči jedne celine. Daničić, Vid. d. 1862, 18. Preprata je pripadala k celini crkve. Pom. 94. Ove osnove i njihovu cjelinu u rečenijem prilikama sačuvanu imajući na umu . . . Rad 26, 59.

cjeliti, **cjelim**, *v. impf. i pf.* vidi cjelivati, küssen, osculor. u Rj.: cēliti, *v. impf.* (*u Boči*) riječ djetinja mjesto cjelivati: celi, celi. Rj. 810a. izu e otpada j, te i u južnom govoru glasi celiti. Daničić, ARJ. 805b, koji taj glagol bilježi kao *v. pf.*, a Vak kao *v. impf.* bez sumnje je glagol imperfektiran i perfektiran kao i cjelivati.

cjēliv, *m. der Kuss, osculum.* Rj. vidi cjelov, ljubac, poljubac. — Da je ne ćeš bandnati . . . ni sirotu gjeću tvoju bez nastave i nanke, bez celivu i grljenja. Npj. 1, 95. Lajavoj seki celini rijetki. Posl. 165. Česti gosti celiv gube. 346. Pozdravite braću svu cjelivom svetijem. Sol. 1, 5, 26.

cjelivaći, *adj.* što se cjeluje. — Celivaća ikona, *f.* (*u vojv.*) ikona koja se na dan onoga sveca koji je na njoj namolovan, namjesti u jutru nasred crkve, te je ljudi cjeluju.

cjelivānje, *n. dass Küssen, osculatio.* Rj. verbal. od cjelivati. radnja kojom tko cjeliva što. vidi cjelovanje.

cjelivati, **cjelivām**, *v. impf. i pf.* — 1) küssen, osculor, *cf.* ljubiti: Cjeliva je u bijelo lice. Rj. u Rj.

— *pr. s. s. s. z.* cjelivam u zgradama (cjelujem), a u *pr. s. s. s. z.* cjelovati. A u *Daničiću* cjelivati ima *pr. s. s. s. z.* u cjelivam. *pr. s. s. s. z.* pak cjelujem ima *pr. s. s. s. z.* u cjelovati. ARJ. 806a, 808b, *vidi* i cjeliti cjeliti, cjelunuti, cukići, paciti. — Koja ruka može posjeci, valja je *čjeliti* ti. Postl. 10. Tu se paši smjerno poklonio. *čelira* mu skute i koljeno. Npj. 1. 563. Tu se paši smjerno poklonila. *čelica* ga u skut i u ruku. 1. 564. Maksimija, koljeno neverno! ili voliš svečom svijetliti? il' mi voliš *sablju celicati*? 3. 43. (*Sablju celirati* znači posječen biti, a svečom ili lučem svijetliti znači spaljen biti. Vuk). *Koga ja cjelivam* onaj je... Zdravo, ravi! i *čjelica* ga. Mat. 26. 48. 49. Ne saviše koljena pred Valom, niti ga *ustima* *scajim* *čjelivati*š. Car. 1. 19. 18. — 2) *sa* se, *recipročno*: Bolje se s čokom poljiti nego s *rgjom celirati*. Postl. 27. *Celirama* se k'o prijatelji, a toboci k'o krvnici. DPostl. 11.

čjelōća, *f.* integritas, cjeloća, cijelost, cjelina. *Daničić*. ARJ. 810b, *od Daničića* i *akr.* ARJ. 807a. *stanje čega što je cijelo*, *vidi* i cjelovitost. *riječi s takim nast. kod* *bistroća*.

čjelōkup, **čjelōkupan**, *ima, adj.* Rj. cjelo-kup, cjelo-kupan. — 1) *unverschert* (von *Leichnamen der Heiligen*), *integrum, incoluime, e. g. corpus (sancti)*. Rj. *što je cijelo skupa sa svakim dijelom scajim, a cjelom sa cjelakim, a po tom i a svicima kojih su tjelasa*. — Vasilija i s njim Arsenija, treće Petar, a četvrto Stevan, čitavi su oni *čelokupi*. Npj. 5. 509. *čj može se sastaviti u č:* *čelokup, koje* *vidi*. — 2) *kao sar, sar kolik, ras kolik*: Kad se bespristrasno procijeni *čjelokupno* njihovo *čladanje*. Zim. 241. *Narastaju* *čelokupnom* ne mogu da učine ni koliko su dužni. Zlos. 28.

čjelōkupnōst, **čjelōkupnosti**, *totalitā, f.* integritas, stull.

čjelōv, *m.* *vidi* cjeliv, ljubac, poljubac. — Kamo oni slatki *čjelov*, što ti nekad dah? Npj. 1. 421. *Čelov* ukralen vas je meden. DPostl. 11. *akr. od Daničića*, ARJ. 808a.

čjelōvanje, *n. verbal.* *od* cjelovati. *radnja* *kojom tko cjeluje koga*, *vidi* cjelivanje. *akr. od Daničića*, ARJ. 808b.

čjelōvati, *čjelujēm, v. impf. i pf.* *vidi* cjelivati, *i syn. ondje, akr. od Daničića*, ARJ. 808b. — Putuju iz namastira u namastir *te cjeluju*. Rj. 395a. Triš me *čjelova*. Npj. 1. 121. Mladijenci i svatovi *čjeluju* *krst*. Kov. 79. Izli mu ulje na glavu, pa *ga čjelova*. Sam. 1. 10. 1. Dočekaj cara Hrista, *čjeluj* *Mariju* nebeska vrata. DPostl. 320. *sa* se, *recipročno*: Ruke šire, u lice se ljube, pa se *milo* *grle* i *čeluju*. Npj. 5. 159.

čjelōvit, *adj.* integer, cio. DARJ. 809a. *vidi* cijel, *isp. potpam. — adj. s takim nast. vid* kod baroviti.

čjelōvitōst, **čjelōvitosti**, *f.* integritas, cjeloća, cijelost, cjelina. DARJ. 810b.

čjelōnuti, **čjelōnēm, v. pf.** *vidi* cjeliti, cjelivati i cjelovati (*kao v. pf.*), cukići, ljubnuti, paciti, poljubiti, *kussen, osculari*: *Čelan*, ter postavi. DPostl. 11. *Čelun* *učes* u prag. 11. *akr. od Daničića*, ARJ. 811a.

čjenōća, *f.* (u Kotoru) die Wohlfeilheit, vilitas, cf. jeftinoća. Rj. *vidi* i jevtinoća. *isp.* cijenan, jevtin, cijene, jevtino. — *riječi s takim nast. kod* *bistroća*.

čjenje, *adv. comp.* *vidi* *postl.* cijene.

čjenjkānje, *n. das Feilschen, Handeln, lititatio*. Rj. *verbal.* *od* cjenkati se, *koje* *vidi*. — Posle dugoga *čjenkanja* *pozode* se. Npr. 168. Po mlogom *čjenkanju* i *pozaganju* *ugovore*, da... *Danica* 5, 35.

čjenjkati se, *kām se, v. r. impf. feilschen, handeln, lititari*. Rj. *preveć* *pozajajati* se *ugoravajući* *cijenu*. — *Ujarić* *čjenjaju* se oko zeleni. M. Gj. Miličević. DARJ. 812a.

čjepāća, *f.* u lž. nah.) sljiva mađaruša, koja se da *čjepati*, *da* *gimnasti* *blauc* *Zweitschke, prunum*. Rj. *isp.* *čjepika*. — *riječi s takim nast. od* *osnova* *kakve* *su u* *glagolu* *pete* *vrste*: *djeljaća*, *drljaća*, *gargaća*,

gužvaća, *hajkaća*, *ispiraća*, *mahaća*, *nabijaća*, *ogrebaća*, *pljuvaća*, *rivaća*, *savijaća*, *tumaraća*, *udavaća*, *zapinjaća*, *zujajaća* i t. d. Osn. 349.

čjepāčki, *adv. n. p.* oplesti kosu, *Art Haarflechtens, continios genus*. Rj.

čjepāk, **čjepka**, *adj.* što se lako *čjepa*. *isp.* *čjepljiv*. 1. Pavlović. DARJ. 813a.

čjepālo, *n.* mjesto gdje se drva *čjepaju*, *der Spaltplatz, locus finde odorum lignorum*. Rj. — *riječi s takim nast. koje* *znače* *mjesto* *kod* *bjelilo* 1.

čjepānica, *f.* ein Scheit Holz, pars ligni secta, lignum sectum. cf. bilja. Rj. *čjepano* *drvo*, *jedan* *izmjecju* *komada*, *na* *koje* *se* *rascijepi* *drvo*. *vidi* i *čjepka*, *hvatljika*, *poljeno* (*podobela* *čjepanica* ili *valjak* *luća*). *dem.* *čjepanica*, *augm.* *čjepančina*. — *Stoji* *eika* *gojena* *Labuda*, *Labud* *bije* *jamu* *kopitima* (*od* *kopita* *čjepanice* *skuću*). Npj. 2. 34.

čjepāničica, *f. dem. od* *čjepanica*. Rj. *vidi* *čjepčica*, *biljka*, *biljka* 2.

čjepānčina, *f. augm. od* *čjepanica*. Lj. Kovačević. DARJ. 812b.

čjepānički, *adj.* *od* *čjepanica*, *što* *pripada* *čjepanica*, *čjepanica*. — *Čjepanikičjem* *uljem* *izvid'o* *ga* *je*. DPostl. 11.

čjepānik, *čjepanika, m. (u* *Grblju)* *n. p.* učiniti što u *čjepanik*, t. j. *iscijepati, zertrümmern, comminuo*. Rj. *čj može se sastaviti u č:* *čepanik, koje* *vidi*

čjepčica, *f. dem. od* *čjepka*. Rj. *vidi* *čjepaničica*, *biljka*, *biljka* 2. — *Zublja*, *n. p.* *zublja* *luća*, t. j. *čjepčica* *luća*. Rj. 214b. *Lućka*, *čjepčica* *kojom* *se* *svijetli* *kao* *lučem*. Rj. 336b. *čj može se sastaviti u č:* *čepčica, koje* *vidi*.

čjepidlačanje, *n. verbal.* *od* *čjepidlačiti*. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *čjepidlači*, t. j. *istražuje* *u* *čemu* *najmanje* *sitnice*. — 2) *vidi* *čjedovanje*. — DARJ. 812b.

čjepidlačiti, *čim, v. impf.* *kao* *čjepati* *dlaku*. — 1) *istraživati* *što* *neznatno* *preveć* *potanko* *do* *najmanjih* *sitnica* *kao* *da* *bi* *bilo* *veoma* *znatno*. *isp.*: *Dlaku* *na* *četvoro* *čjepaju*, (*kad* *ko* *što* *do* *najposljednje* *sitnice* *istražuje*). Postl. 59. — 2) *čjedovati*. *vidi* *čjepari*, *čjeposeriti*, *čjepomračiti*. DARJ. 812b.

čjepidlača, *m.* — 1) *koji* *čjepidlačiti* (1). — 2) *čjedica*, *koji* *i* *što* *daje*, *daje* *tako* *na* *malo*, *kao* *da* *dlaku* *čjepaju*. *vidi* i *čjepja*, *čjepja*, *džimrija*, *gagrica* 2, *šcupac*, *čjedac*, *čjedica*, *čjedro*, *čjedro*.

čjepika, *f.* *čjepljena* *voćka* *noće* *a* *osobito* *trešnja*. *gorori* *se* *u* *Irr.* DARJ. 812b. *vidi* *kalemaća*.

čjepina, *f.* *Daničić* (*od* *koga* *je* *i* *uke*) *u* *ARJ.* 813a *kod* *riječi* *čjepotina*: *fissura, čjepina, puklina, pukotina, mjesto* *gdje* *se* *što* *čjepi* *pak* *se* *rascijepi*. *vidi* *čjepotina*.

čjepka, *f. das Scheit, ligni pars secta*. Rj. *čjepano* *drvo*, *jedan* *izmjecju* *komada*, *na* *koje* *se* *rascijepi* *drvo*. *vidi* *čjepanica*. *i* *syn. ondje*. *dem.* *čjepčica*.

čjepkānje, *n. verbal.* *od* *čjepkati*. *dem.* *od* *čjepanje*. — *Bilo* *bi* *samo* *nepotrebno* *čjepkanje*. Knjiž. 3. 587.

čjepkati, *čjepkām, v. impf. i sa* *se, refleks. dem.* *od* *čjepati*. *nalazi* *se* *u* *verbal.* *čjepkanje, koje* *vidi*.

čjepljiv, *adj.* *fissilis*. *vidi* *čjepak*. 1. Pavlović. DARJ. 813a.

čjepnūti, *čjepnēm, v. pf.* *čjepajući* *udariti* *koji* *put* *i* *malo* *načjepati*. DARJ. 813a.

čjepotina, *f.* *Daničić* (*od* *koga* *je* *i* *akr.*) *u* *ARJ.* 813a. *kod* *riječi* *čjepotak*: *fissura, čjepina, čjepotina*. *mjesto* *gdje* *se* *što* *čjepi* *pak* *se* *rascijepi*. *vidi* *čjepina*. — *riječi* *s* *takim* *nast. kod* *bljuvotina*.

čjeriti se, *čim se, v. r. impf.* *smijati* *se* *zijujući* *tako* *da* *se* *zubi* *vide*: *Čjeriti* *se* *kako* *ribarova* *kućka*. DPostl. 11. *v. pf.* *očjeriti*. — *čj može se sastaviti u č:* *čjeriti* *se, koje* *vidi*. *je* *je* *od* *staroga* *č.* *isp.* *Korijeni* 211. *ali* *sada* *je* *u* *južnom* *govoru* *u* *oličaju* *sumo* *ceriti* *se, cerekati* *se*.

čjevānica, *f.* *vidi* *golijen*, cf. *čjev* 3. Rj. *u* *noge*

prednja strana od koljena do gležnja. *vidi i cijepac 3. gnjaj, goljenica.*

ejevāra, f. *podru nozi:* Nosi te cevare, ima još ko da se ogrije. Lj. Kovačević. *postanjem od cijev kao i ejevānica.* DARj. 814a. *vidi džolap.*

ejevāca, f. dem. od cijev. Rj.

ejevācna, f. augm. od cijev. Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

ejevūjāk, ejevūjāka, m. — 1) (u Boci) *vidi čunak.* Rj. *vidi i čun 2 (u Italja), lajdica. — 2)* (u Hrv.) *vidi letnjak.* Rj. *vidi i čekrk 1, vitao 2. — ej može se sastaviti u č: čevnjak, koje vidi.*

ekā, f. u staroj poslorici: Prilična eka je drvu od koga je. DPostl. 102. *eka, daska, tako i u Mikalje i u Delabele (tavola) i po prvom u Stulica. X. postanjem od daska tako da joj među d i s nije umetnuto a, pa se slova d i s pred k u govoru slika u c. isp. eklo. riječ sada nije u običaju.* Ekā, *gen. ekč, instrum. ekōm, gen. pl. ekāk.* Daničić. ARj. 814a.

ekiljeti, ekilim, r. impf. subluvere, slabo svjetliti. Tu još svijetla ekili. S. Ljubiša. DARj. 814b.

eklĕn, eklĕna, adj. od eklo. ridi caklen, staklen, Glas-, gläser-, vitreus. — Ckleni sud strašni sud (jer se lasno može razbiti). Postl. 344. *ake.* DARj. 814b. *postanje vidi kod eklo.*

eklĕnica, f. ridi sklenica. Rj. *čaša eklĕna, staklena. vidi i caklenica, caklenjača.*

ekliti se, eklim se, ridi cakliti se, stakliti se: Kad li voda eklĕ se i svijetli. Rj. v. r. *impf. vidi i skliti se. svjetliti se kao eklo, staklo.*

eklō, n. ridi staklo. Rj. *postalo od staklo, što među st i k nije umetnuto a, pa se slova st pred k u govoru slika u c. isp. eka.*

ekljĕnje, n. verbal. ekliti se, koje vidi. ake. od Daničića, ARj. 815a.

eknjĕnje, n. verbal. od eknjĕti, koje vidi. ake. od Daničića, ARj. 815a.

eknjĕti, eknim, v. impf. ridi doenjĕti, kašnjĕti, tardare, morari, säumen, zögern: Lisica ka ekni, lov preži. DPostl. 55. *eknjĕti postanjem od kašnjĕti, koje je prije glasilo ksnĕti, pa mu nije umetnuto a među k i s mjesto z, nego se s premjestilo pred k i promijenilo nu c. Daničić, ARj. 815b. sada nije u običaju. isp. eka, eklo.*

ekrlĕ-merdžān, m. Treća gora od ekrlĕ-merdžāna. Rj. *merdžān u kom su čari (čui).* Rj.³ *tako se riječ ekrlĕ u pjesmama pridijeva sprijeda riječi merdžān ne mijenjajući se po puđežima. ekrlĕ merdžān, creena korajla.* Herc. 359. — *Vežak vezla Čengijĕja Fatima ... na gjezgjeđu od ekrlĕ merdžāna.* Herc. 118. *po ovome je ekrlĕ merdžāna gora i gjezgjeđ.*

ekvāra, f. (u Boci) mast kojom žene mažu kosu. Uzme se loja, sala, ulja i različna cvijeća koje miriše, pa se ovo sve pomiješa i skuha te postane *ekvara, Art Huarsalbe, capillare.* Rj. *vidi skvara. zatop. — Loj i ekvara jedna mast. (Jedno kao i drugo).* Postl. 170. *ekvara postalo od skvara promijenivši s na c. Daničić, ARj. 816b. isp. naskvariti.*

emākānje, n. ridi evokanje. Rj. *vidi i emokanje.*

emākati, emākām, v. impf. — 1) *vidi evokati.* Rj. *vidi i emokati. ečelivati ružno, t. j. da se čuje. — 2)* *odveć mazati kosu. tako da se čini da će s nije kapati čim je namazana.* DARj. 817b. *v. pf. slož. na-emakati.*

Emilova ūlica, f. planina do Dubovice između Pastrovića i Arbanije. Rj.

emilōvanje, n. ridi eviljenje. Rj. *vidi i emiljenje 1. emilōvati, emilūjem, v. impf. (u Boci) vidi eviljeti:* Do po noći dĕtĕ mirovalo, po po noći dĕtĕ emilōvalo. *Nevjesto, što mi emiluješ. Pak sam, babo, emilovala.* Rj. *vidi i emiljeti. — eviljeti: mjesto v iza c govori se i m: emiljeti, emilovati. Korijeni 241.*

Emiljana, f. ridi Šmiljana; u prezimenu: Ka' delija Emiljanĕ Ilja. Npj. 5, 319. *isp. emilje i smilje.*

emilje, n. ridi smilje, od koga je i postalo promijenivši s na c: Poraslo je emilje i bosilje. *emilje* raste pokraj mora slana. Npj. 1, 268. *Češće puni smali jagluka, da ne može emilje propadati.* Herc. 111.

emiljĕnje, n. verbal. od — 1) emiljeti. Rj. *radnja kojom tko emili, erli, vidi emilovanje, eviljenje. — 2)* *od emiljiti.* Rj. *radnja kojom tko emilji, vrlo tanko prede.*

emiljeti, emilim, v. impf. (po zap. kraj.) ridi eviljeti: *Emili jadna, za nevolju mu je. Ljuto emili, ne prestaje. Ljuto emili lijepa gjevojka. Tu mi emili pope Dragoviću.* Rj. *eviljeti; mjesto v iza c govori se i m: emiljeti. Korijeni 244, vidi i emilovati. v. pf. slož. po-emiljeti, pro-, za-. — Na konja ljuto emiluješ ... »Nevjesto, što mi emiluješ?«* Npj. 1, 304. *Ljuto emile tiči orlovići. 1, 489. Ja ne emilim, ne da' Bog, za tobom, nogo emilim i nevolja mi je. 4, 364. Da mi Turci u nerolji emile. 5, 199. Opet emili lastavica.* Herc. 280.

emiljiti, emilim, v. impf. vrlo tanko presti. Rj. **emōk, glasovi uzeti od emoknuti, kao okrnjen imperativ:** emok, emok, uzljubiše se kao braća. I. Pavlović. DARj. 818a. — *Baš vam vala što ste došli!«* Pa s obojicom emok u obraz. Mil. 225.

emōkānje, n. ridi evokanje. Rj. *vidi i emakanje. emōkati, emōkām, v. impf. ridi evokati.* Rj. *ečelivati ružno, t. j. tako da se čuje. postanjem od evokati promijenivši v na m. vidi i emakati 1. v. pf. emoknuti.*

emōknuti, nĕm, v. pf. ridi evoknuti. Rj. *poljubiti, ečelunuti ružno, t. j. tako da se čuje. v. impf. emokati.*

ečĕānje, n. verbal. od ečĕati i ečĕati se, koje vidi.

ečĕati, ečĕām, v. impf. — 1) *agitare, ljuljati. — 2)* *su se refleks. ljuljati se idući.* DARj. 818b.

ečĕonja, m. krupan i neokretan čovjek. Lj. Kovačević. DARj. 818b. — *riječi s takim nast. kod bakonja.*

ečl, ečla, m. (u vojv.) der Zopf, cauda capillorum, cf. kika, pletenica. Rj. *Njemačka riječ Zopf. vidi i kosa 3, kurjuk 2, peles, perčin.*

ečkla, f. (u Hrv.) ridi paočanica. Rj. — *Paočanica, ono čim se paočĕ točak, ponajviše od gvoždja, a ima i od drveta, der Radschuh, der Hemmschuh, sufflumen.* Rj. 487b. *riječ tuđa.* Osn. 121.

cokōtānje, n. das Zittern vor Kälte, tremor prae frigore. Rj. *verbal. od cokotati. radnja kojom tko cokoče n. p. od zime.*

cokōtati, cōkōčĕm, v. impf. n. p. od zime, zittern, tremo. Rj. *dehtati n. p. od zime. vidi evokotati, od čega je i postalo izgubivši v. vidi i bobotati.*

cōkule, f. pl. — 1) *die Bandschuhe (der Soldaten), calcementi genus.* Rj. *eipele kake nose vojnici Vgar-skih i Hrvatskih regmenata. — 2)* (u Baranji) *die Holzschuhe, die Holzklampen, oeruec ligneus.* Rj. *drvene papuče: Rekla je doč, ma ne ima cōkula.* DPostl. 106. *Oklo njega igraju dvojke, sve Osmana biju cokolami.* HNpj. 4, 33. *vidi nalune, nanule. — postanjem od Tal. zoecolo, drvena papuča.*

cōpa, f. Schimpfwort gegen ein Frauenzimmer, concivium in mulierem. Rj. *vidi lunepa. isp. cunepa. pogruđa ženskomu čeljudetu.* Daničić. ARj. 820a: *Od njem. zofe, dvorkinja, ali isp. i rascopati.*

cōpina, f. scorĕa, što ostane na dun stopljene guke željeza a ne valja, te otpadne ili se odbije. M. Gjurovic. DARj. 820a. *isp. tara 3, troska, šlaknja.*

cōprnica, f. (u Hrv.) vidi vjĕstica. Rj. *od Njem. Zanberin. — vidi i kāmĕnica 4, magjionica, ordulja, rogulja 2.*

cōra, f. u Dubrovniku i okolini mjesto zora. dija-lektički: tuđinski izgovor. — K'o san o cori. DPostl. 45. *Rastaje i cora noć i dan, ako su i nerastavni. 106. Tvrtku veli mekuš: udri u hubanj. coru je. 138. — Tako je po svojoj prilici Talijansko izgovaranje uzrok što se gljĕšto ... z izgovara kao od prilike dz ili de, n. p. dzub (mj. zub), dzora (mj. zora).* Postl. XXX. *Neke riječi u kojima se općenito*

zav. z. imaju i. mjesto toga glasa slovo kojim se u pos. glas... ja sam stavljao c, premda mislim da glas ne c bitu sa svijem taki; riječi su s tijem zasom crti (zori), iz nje izvedene coriti i Corua, i... rni... Daničić, Posl. IX.

coriti, corim, v. impf. mesto zoriti; Cori junak u kokote, D'Posl. 11. Ilijuštak cori a gospodinštak bere, 32. isp. cora.

cōtav, adj. u C. G. *vidi* hrom, Rj. *postanjam od Tal* ciotto, *vidi* i šantav, šepav, topalast.

cr, glas kojim se rabe čiraci; cr, pñj cr, čr cr, u srlca, 1.j. Kovačević, DARj. 820b.

crči, crkuem, v. pf. (crkno, crče, crkao, crkla), Rj. *v. pf.* crkati, crkavati. — **1 a)** *unkommen (van Thieren), perire*, Rj. *kaže se o životinji, vidi* crknuti, krepati, lipsati, manjkati, omreiniti se, pisnuti 3, skapati, uginuti. — Armija te izjela! reče se masoi, i znači: *da bi crkla*, Rj. 7b. Od straha padne (megjed) s kruške na zemlju, te se razbije i crkne, Npr. 176. Kad konj poslije nekoliko dana crkne od gladi, Ciganin reče: Hej nesreće moje! tamo kad ga naučih gladovati, onda crči, 312. U njegovu glavu! (kad crku kako marruču), Posl. 331. — **b)** *kaže se i o čeljadetu kad umre, s pogrdom ali i bez pogrde*: Ono je, brate, moj otac i mati... ne lteše crči jedan put ovoga sveta, Npr. 71. Malo za ova nekolika dana ne crknu od njezina ženina žla, 115. To govori, a s dušom se bori; dolje pada, gore ne ustade, već i ona crči od zabosti, Npj. 4, 209. (ovdje bez pogrde). Kad to začu junak mladoženja, glasom viče, a od jada crči, Here, 115 (bez pogrde). — **2)** *hršten, rumpi*, Rj. *vidi* prsnuti, pući: Na ruci mu tri zlatna prstena, ta sva tri mu crknu (u) prstima, Rj.

crčpanje, n. vidi crpenje, Rj.

crčpār, crčpāra, m. tegulus, figulus, koji gradi ili prodaje crepove (kojima se kuće pokrivaju) ili zemljano posuglje, J. Bošković, DARj. 821a.

crčpara, f. (u Srijemu) gdje se crijep peče, *die Ziegelsteine, lateraria*, Rj. — riječi s takim nast. kod badnjara.

crčpati, crčpljēm (crčpām), v. impf. (u Dubr.) *vidi* crpsti, Rj. *vidi* i crpati, grabiti 3, dem. crpkati, v. pf. slož. is-crepati, na-, za-crepnuti. — *Creplje* more ožicom, D'Posl. 11. Iz puna creplje, 34.

crčpi, m. dem. od crijep, Rj.

crčpulja, f. *ein grosser irdener Deckel, der verwendet über das zu backende Brot, u. a. Bäckereien gefertigt wird, operculum*, Rj. *veliki zemljan poklopac koji se upotrebljeva, pe se njim poklopi hljeb ili što drugo što se hoće da peče, vidi* crijepnja, ožeg 3, vršnik, isp. pčka 1, pekva, saksija (ore su od grožnja). — ili malakna ili velika pogača, hoće joj se crepulja, D'Posl. 32. Veća pogača neg crepulja, 119. riječi s takim nast. kod bakulja.

crčs, m. ostrvo i na njemu grad izmiegju Hrv. primorja i Istre, Tal. Cherso, DARj. 821b.

crčva, f. (u Boči) *vidi* crevlja, Rj.

crčvār, crčvāra, m. preparator intestinorum, tko spravlja i prodaje crijeva, M. Kovačević, I. Pavlović, DARj. 822a.

crčvlja, f. (po jugozap. kraj.) *der Schuh, calceus*, cf. cipela, Rj. *gen. pl.* crčvlja, Daničić, ARj. 822a.

crčvle, f. *crčva, filar (čauška crevlja)*, Daničić, ARj. 822a. *v. crčva, filar (čauška crevlja)*, posto, postola, dem. crevljica, augm. crevljetina. — Terak od haljine na stopalu, t. j. potpetio je, Rj. 847b. Brešte na je kao pada od crevlje, Posl. 30. Ako ti je crevlja čvrsta osmu ti je svijet prostran? D'Posl. 4. Jednu crevlju na svaku nogu obuvat', D'Posl. 39. Ne može čvrsta crevlja na snažigovu nogu, 74. Tijesne čarape na stopala, bolje preko njih crne crevlje (cipele), Kov. 30. Obući o crevlje od javana, Jezek, 16, 10.

crčvljar, v. (u Dubr.) *der Schuhmacher, sutor*, Rj. *tko gradi crevlje*, I' Janka crevljara velike skornje,

a u Miljka kovača ražanj drven, D'Posl. 140. *vi* cipelar, postolar.

crčvljārev, crčvljārov, adj. što pripada crevljar DARj. 822b.

crčvljārski, m. (u Dubr.) *Schuhmacher-, sutoriu* Rj. *što pripada crevljarima ili crevljaru kojemu go* crevljetina, *f. augm. od* crevlja, DARj. 822 *takva augm. kod* babetina.

crčvljica, f. dem. od crevlja, Rj.

crčljep, m. (loc. crijēpu), Rj. gen. pl. crijēpā i er pōvā, Daničić, ARj. 823b. *dem. crepić. — 1)* *d Scherbe, testa*, Rj. *ulomak od zemljana suda, vi* rbina. — A tvoja bi majka sinotnjicu pila, sinoć de nečenu, crepom pokrivenu, Npj. 1, 121. Te on uz crijep pa se struguše, i sjegjaše u pepelu, Jov 2, 1 — **2)** *der Dachziegel, tegula*, Rj. *vidi* čeremida. — Kuće... su pokrivena crijepom, Danica 2, 44.

crijēpuja, f. (u C. G.) *vidi* crepulja, Rj. i *syn onlje. — Zvrst, mekan kamen od koga se kad s* tucē, miješe *crijepnje*, Rj. 205a. Takovi hleb ume žena i sad za gosta i metne ga pod crepuju da s peče... a to pod crepujom pravi hleb, narastac ništa tu lepše, i digao crepuju nad sobom, Npr. 8. Ljepja kako crijepnja, D'Posl. 55.

crijēvan, crijēvna, adj. što pripada crijevcima, cri jevu; *intestinorum, Darm-, Gedärm-*, DARj. 824a.

crijēvce, n. dem. od crijevo; *i crijevce* kopore D'Posl. 28. *gen. pl. crevāča*, Daničić, ARj. 824a. *u Daničiću a akc.*

crijēvo, n. der Darm, intestinum, Rj. *dem. crijevce* — Burljaju mi crijeva, der Bauch knurrt, crepan intestina, cf. karati se, Rj. 49b. Vitalac, obje džige rice i crijeva i mahramica, Rj. 64a. Guzno crijevo der Mastdarm, intestinum rectum, Rj. 106b. (*vidi* čmar), Zergukljala ti se crijeva, Rj. 206a. Isnorati n. p. crijeva iz zaklana jagnjeta, Rj. 235a. Isukati n. p. crijeva, Rj. 241a. Krče mu crijeva od gladi, Rj. 309a. Kurjačka creva (u Srijemu), Wasserhornkraut cerastium aquaticum, Rj. 317a. (biljka). Otkantat crijeva, Rj. 476a. Karaj se crijeva, (kad kome krče crijeva u trbulu), Posl. 133. Te Turčina dobro pogodila (puška) po njegovom svilenu pojasu, opasu se crijevima Suljo, Npj. 4, 329. Teleću crijeva neiskusana nego isporena, Pis. 25.

crijēvonja, m. ko ima velika crijeva te mnogo jede gorori se u Štunju. — riječi takve za ljude *vidi* kod bakonja, *syn. kod* izjelica.

crkva, f. (na Korčuli) *vidi* erkva, Rj. u čakavcu. **crkānica, f.** Rj. od erkatu. — **1)** (u Bačkoj) *vidi* strvina, Rj. *ona što crkne, vidi* i erkotina, mreina, mriša 2. — **2)** koža od živinčeta koje je crklo, *das Fell von cervrektem Fische, pellis morticini animalis*, cf. mrdelina, Rj.

crkānje, n. verbal. od erkatu, koje *vidi, vidi* crkavanje.

erkati, kām, v. impf. akc. od Daničića, ARj. 826a. vidi crkavati, i *syn. onlje. v. pf. crči, crknuti; slož. po-erkati. — Tu crkaju hali i paripi, ginu mlogi krajišnici Turci, sijeku ih mladi Crnogorci, Npj. 5, 185.*

erkāvānje, n. das Krepiren, Unkommen, interitus, mors, Rj. verbal. od crkavati, stanje koje biva, kad crkara n. p. marva, *vidi* crkanje.

erkāvati, erkāvām, v. impf. krepiren, unkommen, perire, Rj. *vidi* erkatu, krepavati, lipsavati, lipsivati, v. pf. crči, crknuti, *vidi* značenje kod crči; samo se o čeljadetu ne bi moglo bez pogrde reći, da crkara; Marva crkara ametica, Rj. 5a. Ona (golubačka muha) stoci tako dosagunje da kašto i crkara od nje, Rj. 93b. Od tog (udarca) magarei crkavaju, Posl. 236. Srećnome žene umiru, a nesrećnome kobile crkavaju (bolje da čouku umiru žene, nego da mu crkavaju krave i kobile), 293.

erkavica, f. — 1) (u Risnu) bojest od koje stoka crkava, *Art Thierkrankheit, morbus quidam pecoris:*

Tako ne včeo kao brav od *erkavice!* Rj. = 2) (*mitleidig*) ein Bisschen Vermögen, facultatula: A. Ima li on što? B. Ima neku *erkavicu*. Rj. kaže se žalostivo u imanju siromaha koji tako malo ima, te bi pored njega mogao crči (umrijeti). — 3) (u C. G.) innerliche Unzufriedenheit und Gramm: Nema gore bolesti od *erkavice*. Rj.³ unutrašnje nezadovoljstvo i jad.

erkavičav, adj. od *erkavica* 1 i 3 Rj.³
erklet* m. *vidi* *erklet*: I na monke *erklet* učinio. Rj. *Daničić*, ARJ. 826b, *tumači*: zapovijest s prijetnjom. od Tur. syklet.

erknuti, nēm, *vidi* *crči*. Rj. *kako imaju* *erknuti* i *crči najednako praescens*: *erknem*, *avrist* *erkoh* i *particip. praeter. uctiv*. *erkao*, *gotovo svi primjeri kod crči mogu pripadati i amo. v. impf.* *erkati*, *erkavati*. — Evo ćete *erknut'* od žalosti, *erknut'*, *prsmut'* jednako vi biva. Npj. 5, 498.

erkotina, f. ono što *erkne*, ein verrecktes Vieh, animal morticinum. Rj. *vidi* *erknica* 1. i *syn. ondje*. — riječi s takim nast. kod bljuvotina.

erkovina, f. (u C. G.) imanje *erkovno*, Kirchengut, bonum ecclesiasticum. Rj. — Nijesam vrijedan ni svoju sirotinju paziti, kamo li *erkovinu*. S. Ljubiša. DARJ. 827b.

erkovni, adj. *vidi* *erkveni*: I *erkovne kube* u visinu. Rj. *što pripada* *erkvama*, *erkvi*: A u *erkve* *erkorne zaklade*. Rj. 176b. Nanesa ga put pokraj jedne *erkve*... kad dogje pred vrata od *arrije* *erkorne*. Npr. 97. I ostali *erkovni glavar*. Npj. 5, 306. Sve *erkorne srestenike*. Kov. 107.

erkva, f. die Kirche, ecclesia. Rj. *gen. pl.* *erkvāva* i *erkvi*. *dem.* *erkvica*, *augm.* *erkvina*. *vidi* *bogomolja*, *bram* 1. — *Graditi*, *machen*, *verfertigen*, *condo*, n. p. *opanke*, *kuću*, *erkva*. Rj. 97b. *Zenska* *erkva*, *vidi* *preprata*. Rj. 157a. *Zatronožiti*, t. j. *erkvu*. Rj. 198b. *Matica*, *šaborna* *erkva*, *Domkirche*, *aedes cathedralis*. Rj. 347b. *Prospjerada* *erkva*. Rj. 611a. I nek *poje* *erkva Rozalija* u državi cara *Otmanskoga*. Rj. 654a. *Služi* li ta *erkva?* Rj. 693b. Do *Tripunja dne*, kad *slavi glavna* *erkva* *Kotorska*. Rj. 748b. *Hram*, die Kirche, *aedes sacra*. Rj. 806a. *Uramila*, *koledo!* *stara majka*, *koledo!* *setoj* *erkvi* na *jutrenju*. Npj. 1, 115. *Sagrađise* *visoke* *Decane*... u *Prizrenu* *erkvu* *sectu* *Petku*. 2, 199. *Vi nejmate* *takovijeh* *erkvi*. 2, 211. *Ta mnogo* su *majki* *nevjeli* i *našijeh* *erkvi* *opustili*. 4, 345. I *bijelu* *erkvu* *poturčiti* i *načiniti* *mečet* i *munare*. 4, 368. *Sjutra* te te *udariti* *Turei* i *Moraće* *oblje* *poharati* *do* *bijele* *namastira* *erkve*. 4, 375. *Opalite* *erkvu* *svetog* *Luku*. 5, 78. *Sve* *pastire* *od* *erkva*, — *sjajna* *erkvo*. 5, 460. *Takovi* se *sabori* *kupe* i *kod* *erkvi*, ali ne *svagda* kao *kod* *namastira*. *Danica* 2, 109. *Kad* se *erkve* *razdijele* i *postane* *glavna* *briga* i *posao* *ko* će s *kinie* *ostati*. Kov. 4 (*erkve*: *istočnu* i *zapadnu*). *Da* i *od* *Rimskih* *erkva* *uzmu* *sebi* *jednu* *kojugod* *hoće*, *osim* *svetoga* *Trifuna* (*kaja* je *ondje* *prva* i *kao* *šaborna*), i *oni* *uzmu* *svetoga* *Nikolu*, *za* *koju* se *misli* *da* je i *od* *starine* *Grčka* *bila*. 34. *Pa* na *ново* *ljetu* *poslije* *erkve* *otide* *k* *Rodofiniku*. Sovj. 88. *Govori* se u *naroda* *istočne* *erkve*. *Daničić*, ARJ. 814a. *Koji* je *sazidao* *erkvu* *Uvedeniju* *Bogorodice* na *svojoj* *baštini*. DM. 48.

erkvarnje, n. verbal. od *erkvariti*, koje *vidi*.

erkvāri, m. pl. ljudi, što *idu* *erkvama* ili *namastirima* o velikim godovima (*Kirchgänger*). Rj. — *Tu* se *svračaju* *erkvari* o velikim godovima (*ljeti* *kad* je *lijepo* *vrijeme*), *te* se *odmaraju*, *piju* i *igraju*. Rj. 32b. *Zar* si ti *jedan* *od* *erkva* u *Jerusalimu* *koji* *nijesi* *čuo* *šta* je u *njemu* *bilo* *ovijeh* *dana?* *Prip. bibl.* 166. — *U* *jednini* *biće* *erkvār*, *erkvāra*. *isp.* *Daničić*, ARJ. 829b.

erkvāriti, *erkvārīm*. v. *impf.* *erkvāriti*. *Daničić*, Rad 6, 95. *biti* *erkvar*, *ići* *erkvama* ili *manastirima* o velikim godovima. *isp.* *erkvari*.

erkvenac, *erkvēna*, m. u *pripjecu*: *Javorov* *momak*,

javorova *biljka*, *na* *erkvencu*, *na* *zlaćencu*, *ran'* *poje*. *Ziv.* 12, 13. *Da* *nije* *erkvenac* *zlaćenac* *erkveni* *toranj* *gdješto* *malo* *odzog* *požlaćen*, *a* u *njemu* *sad* *ili* *kokot* *na* *njemu?*

erkveni, adj. *Kirchen-, templi, ecclesiae*. Rj. *vidi* *erkovni*. *što* *pripada* *erkvi*. — *Kad* *sam* se *nazvao* *erkveni* *načelnik*, *valja* mi *erkvi* *našljedovati*. Rj. 412b. *Erkveni* *sin*, (osobito u *Srijemu*) *der* *Kirchenvorsteher*, *rerum* *ecclesiasticarum* *curator*. Rj. 814b. (*tko* *erkvi* *našljeduje*, *erkveni* *načelnik*). *Erkveno* *kolo*, *vidi* *bogorodično* *kolo*. Rj. 814b. *Privuće* se *polagano* *pod* *erkveni* *prozor*. Npr. 172. *Poslovice* su *šampane* *većim* (i *budući* *da* *gragjanskijeh* *drugih* *ongje* *za* *sad* *nije* *bilo*) *erkvenim* *slorima*. *Posl.* IX. *Sad* *ja* *upravo* *ne* *znam*, *ili* je *ovo* *kakva* *erkvena* *istorija*, *ili* *samo* *narodna* *priponetka*. Npj.¹ 4, 8. *A* *narod* *Grčkoga* *zakona* u *erkvenjem* *ili* *svešteničkijem* *starima* *ostao* *pod* *mitropolitom* *Crnogorskijem*. *Kov.* 31. *Postavi* te *stupove* u *trijemu* *erkvenom*. *Car.* 1, 7, 21. *Po* *kazivanju* *erkvenom*. DP. 361. U *spomenicima* u *kojima* *pretože* *erkveni* *jezik*. *Istor.* 397. U *rukopisu*... u *kom* su *erkvene* *pjesme* *po* *ruski* s *notama*. *Rad* 1, 188.

Erkvenoslavenski, adj. *Kirchen-slawisch*. — *Kakav* je *to* *jezik*?... *Može* *biti* *da* je *Srpsko-Slavenski*, *ali* *erkveno-Slavenski* *zaista* *nije*. *Pis.* 83. *jezik* *Slavenski* *koji* se *upotrebljava* u *erkvi*.

erkvenjāčki, adj. *što* *pripada* *erkvenjacima* ili *erkvenjaku* *kojemu* *god*; n. p. *služba* *erkvenjācka*.

erkvenjāk, *erkvenjāka*, m. *der* *Kirchendiener*, *acclitans*. Rj. *erkveni* *služitelj*. *vidi* *poletar* 2, *zvonar* 2. *isp.* *paraklisara*. — *Ja* *zapovjedih* *gjaku* *a* *gjak* *erkvenjaku*. (*kad* se *komu* *reče* *da* *što* *učini* *a* *on* *opet* *drugome* *zapovijeda*). *Posl.* 107. *Pop* *zapovjedi* *gjaku*, *a* *gjak* *erkvenjaku*. 255.

erkvenjākov, adj. Rj. *što* *pripada* *erkvenjaku*.

erkvica, f. *dem.* od *erkva*. Rj. *Vladika* (je) *ondje* *sazidao* *okruglu* *erkvicu*. Rj. 815a. *Oprosti* *meni*, *mila* *majčice*, *mila* *majčice*, *belu* *erkvice*. Npj. 1, 17. *Tekija* je *erkvica* *izmeđju* *Varadina* i *Karlovača*. Npj. 2, 254 (Vuk).

Erkvice, f. pl. u *Hercegovini* *izmeđju* *Tare* i *Pive* *kao* *knežina*, u *kojoj* *ima* *ljudi* i *Turskoga* i *Hrišćanskog* *zakona*. Rj.

erkvina, f. Rj. — 1) *augm.* od *erkva*. Rj. — 2) *Ruinen* *einer* *Kirche*, *templi* *ruđera*. Rj. *kao* *razruđena* *erkva*, *zidine* *od* *erkve*: *Najstariji* *spomenici* *jesu* *obelisci*, *piramide* *od* *erkvine* u *Misiru*. *Priprava* 174. — 3) (u *Cetini*) *Art* *Pflanze*, *herbuc* *genus*. Rj. *biljka* *nekakva*. *Daničić*, ARJ. 831a, *kaže*, *da* se *ova* *biljka* *zore* i *drijemak*, *koje* *vidi*.

Erkvine, f. pl. u *Lovčenu* *brdo*, *koje* se *zove* i *Jezerški* *Trh*, *jer* je *pod* *njim* *negda* *bilo* *jezero*... *Na* *Erkvine* *Crnogorci* *iznose* *krste* o *Trojičnu* *dne*. Rj.

erkvište, n. *Ort* *wo* *chemals* *eine* *Kirche* *war*, *locus* *ubi* *olim* *fuīt* *ecclesia*. Rj. *mjesto* *gdje* je *nekad* *bila* *erkva*. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *blātište*.

erljen, f. *vidi* *črvēn*. Rj. *osobina* *onoga* *što* je *erljeno*. *vidi* i *ervenilo* 2. — *Erljenjeti* se. *erljenu* *biti* i *tu* *erljen* *kao* *prospitati* *od* *sebe*, *njomu* *kao* *sjati*. *Daničić*, ARJ. 834b. *One* *izabrane* *boje* *od* *naiplemnitije* *erljeni*. M. A. *Reljković*. DARJ. 832b.

erljen, *erljēna*, adj. *vidi* *črvēn*. Rj. *erljeni*. — *Jabučica* *erljēna*, *patlidžan*. Rj. 243b. *Kako* je *krv* *erljenu* *po* *bijelu* *snijegu* *lijepo* *vijjeti*. Npr. 92. *Dade* *mu* *jedan* *štap* *dvorogi*, *erljen* *kao* *ratru*. 96. *Ugleda* *tri* *konja*, *jednoga* *erljenu* *kao* *krv*. 97. *Naći* *češ* *jednū* *dlaku* *erljenu* *kao* *krv*. 123. *Erljēna* *srila* *po* *moru* *plila*: *erljēna* *svilo*, *ne* *okvasi* se. *Kov.* 77. — *postanja* *kojegaj* i *erven*: *ervljen*, *pa* je *v* *pred* *lj* *otpalu*: *erljen*. *isp.* *zabavljati* i *zabaljati*. *isp.* *Osn.* 144.

erljenac, *erljēna*, m. — 1) *allium* *cepa* *L.* *erljeni* *luk*, *erni* *luk*, *kapula*. *vidi* *ervenač*. *govori* se u *Hrv.* — 2) *erljen* *krumpir*. u *Lici*. V. *Arsenijević*. —

to koga crni, kudi, opada: Metat' crnilom kako obohnica. DPost. 60.

ernina, *f.* — 1) *die Schwärze, nigredo*. Rj. *osobinu čega god što je crno, vidi crnoća, crnost.* — 2) *crno odijelo*. DARj. 843a *isp.* mrčina. — Rušiti e za kim, nositi crninu. *cf.* porušiti se. Rj.³ 678b. — 3) *vinoza lozu crna grožnja, i crno grožnje*. DARj. 43a. *govori se i u Hrc.*

erniti, *crnim*, *v. impf.* — 1) *Schwärzen, nigro*. Rj. *initi što god crnim, isp.* garići, mrčiti, vraniti. *v. pf.* lož. o-erniti (i se), za-. — 2) *sa se, refleks.* crniti se, crnim se, *v. r. impf.* *schwarz ausssehen, nigro*. Rj. *iti crni, i crninom srajom kao isticati se, tako u apudnom gororu; u južnom crniti se, crnim se, upravo je pasiv ili refleks. od crniti 1, a biti crn i rnilom srajom isticati se kaže se crnjeti se, crnim se, koje vidi.*

Crnka, *f.* *crna žena, Arapka*: Dovedi kakvog Crneli kakvu Crnku u našu zemlju, njeni će prauunci već biti bijeli. Priprava 38. *ake. od Daničića*, ARj. 843b.

crnkuša, *f.* *crna kokoš, isp.* jastrebuša, kokotuša. — Jao moja šarenušo; jao moja crnkušo; jao moj crveni petlo! Mil. 9.

Crnobarac, *Crnobârca*, *m.* *čovjek iz Crne Bare: Crnobarac* harambaša Stanko na daništu bješe kraj Salasâ. Rj. 111a. *ake. od Daničića*, ARj. 844a.

crnoća, *f.* *osobina čega što je crno, die Schwärze, nigredo*: Biti crn i crnoćom srajom kao isticati se. Daničić, ARj. 848b. *vidi* crnina, crnost. — *riječi s takim nast. kod bistroća.*

crnoglav, *adj.* *nigro capite*. DARj. 841b. *crno-glav, crne glave, schwarzköpfig, isp.* baljast, baljav. — *takru adj. vidi kod bučoglav.*

crnoglav, *m.* — 1) *ptica koju se zove i crnoglavka i crnoglavica*. — 2) *trava koja se zove i pčelinjak, ajuga generensis L. Javor 1878.* — DARj. 841b.

crnoglavac, *crnoglavca*, *m.* nekakva trava, *Art Pflanze, herbae genus*. Kažu da je list ove trave dobar za ranu. Rj. *schwarter Gänse, ajuga generensis L.* Rj.³ *crno-glavac, isp.* crnoglav 2. — *tako slož. riječi jednoglavac, poliglavac, punoglavac, vrtoglavac.*

crnoglavak, *crnoglavka m.* (u Srijemu) kao ribica mala, crne glave. *cf.* bugjara. Rj. *i syn. kod* bugjara. — *crno-glavak, isp.* crnoglav.

crnoglavica, *f.* *ptica koju se zove i crnoglav 2, crnoglavka, isp.* DARj. 841b. *isp.* crnokapica.

crnoglavka, *f.* *tica, Art Vogel, avis quaedam*. Rj. *die Mönch-, Grasmücke, sylva atricapilla L.* Rj.³ *crno-glavka, vidi* crnoglav 1, *crnoglavica, isp.* crnokapica.

Crnogorac, *Crnogôrea*, *m.* (*pl. gen.* *Crnogorâci*). Rj. *čovjek iz Crne Gore: Kad to čuše mladi Crnogorci*. Npj. 4, 73.

Crnogorčad, *f. coll.* *djeca Crnogorska*. I. Pavlović. DARj. 841b. *jedno od Crnogorčadi, Crnogorče.*

Crnogorče, *Crnogôrčeta*, *n.* *Crnogorsko dijete*: Ja kad nagjoh ono Crnogorče. Npj. 5, 489. *coll.* Crnogorčad.

Crnogôrka, *f.* Rj. (*gen. pl.* *Crnogôrâkâ*, Daničić, ARj. 845a. Obl. 21; *ali isp.* i Bugarka *gen. pl.* Bugarki). *žena iz Crne Gore: Progovara pope Crnogorče: »istina je, mlada Crnogorko! i još ću ti više pokloniti, Crnogorko! neg' sam govorio.«* Kad to začu mlada Crnogorka. Npj. 4, 14.

Crnogorskî, *adj.* Rj. *što pripada Crnoj Gori: Zaklala te puška Crnogorska! Tvoju rusu odnijeli glavu!* Npj. 4, 55. *adr.:* Rôbar mjesto râbar! . . . samo što se i ono A (između B i R) po Crnogorski izgovara između A i E. Npj. 1, 206 (Vuk).

crnograb, *m.* (u C. G.) nekako drvo, *Art Baum, arboris genus*. Rj. *Schwarzluche, caprinus orientalis L.* Rj.³ *crni grab, isp.* bjelograb.

crnogriv, *adj.* *jubam nigram habens*, *n. p.* *konj crnogriv*. DARj. 845a. *crno-griv, crne grive.*

crnogrivac, *crnogrivea*, *m. t. j. konj crnogriv, isp.* sivogriovac, zlatogriovac. — Doratu se griva ispravila, a taj momak tepa crnogrivcu: shaj dorate da se ne bijemo! HNpj. 4, 225.

crnoguz, *m.* *riba morska koja se zove i crnocrp*. DARj. 845a. *vidi i* ukljata. — *crno-guz, isp.* bjelogaz.

Crnoje, *m.* *ime muško*. Korijeni 241. *hyp. od Crnomir. od toga hyp. prezime: Crnojević, koje se govori i Crnojević, a od prezimena zove se i rijeka: Crna je Rijeka ovdje mjesto Rijeke Crnojevića*. Npj. 2, 573 (Vuk). — *takru hyp. kod* Blagoje.

crnojka, *f. cf.* *pipavica*. Rj. — 1) *vidi* crnjka. — Pipavica, djetinja igra . . . Dovede plavu plavojku, ne će plave plavojke, veće hoće crnu crnojku. Rj. 500b. *riječ načinjena prema* djevojka: *crnomanjsto žensko, isp.* ledojka, ljepojka, plavojka. — 2) *konopljka ženska*. Konoplja bjelojka cvati a nema roda; *crnojka* pak ne cvjeta a ima sjeme. S. Novaković. DARj. 845b. *Bjelojke i crnojke konoplje zovu se u Užičkom okrugu izbornice i sjemenjače.* M. Gjurović. ARj. IV. 141a.

crnojova, *f.* *njeko drvo, s koga se gali kora, te se vrani pletivo*. M. Kovačević. *isp.* jova. DARj. 845b. *crno-jova, crna jova, isp.* crnograb.

crnök, *vidi* crnook. **crnôka**, *vidi* crnooka. DARj. 845b.

crnokapac, *crnokapca, m.* *die Schwarzmütze (Mensch der eine schwarze Mütze trägt, qui nigrum cucullum gestat)*. Rj. *crno-kapac, čovjek koji nosi crnu kapu, tako zovu u Srbiji Braničevce.*

crnokapica, *f.* *silva atricapilla Linn.* Progr. spal. 1880. *isp.* crnoglavka. DARj. 845b.

crnokorac, *crnokôrea*, *m.* *nož crnijeh kora (kamzi), Messer mit schwarzen Heft, cutter manubrii nigri*. Rj. *crno-korac, vidi* crnokorast.

crnokorast, *adj.* *crnijeh kora, n. p. nož, isp.* crnokorac. — Kad me bodu crnokorastim nožem. M. Gj. Milčević. DARj. 845b.

crnokos, *adj.* *schwarzhaarig, nigro capillo*: Oj devojko crnokosa! ne gledaj me gola, bosa. Rj. *crno-kos, crnijeh kosa, vidi* karikos. *tako složene riječi* debelkos(a), dugokos, srebrkos, svilokos, zlatokos (i zlatnokos.)

crnokrûg, *m.* (u C. G.) *Art giftigster Schlangen, serpentis genus*. Pripovijeda se da ova zmija ima na glavi tri roga. Rj. *die Kreuzotter, pelias berus L. cf.* šarunica? Rj.³ *vidi* podskok. *isp.* grabarka, kame-narka, klečatica, krugatica. — *crno-krug, za drugu polu isp.* krug 4. To ti pepeljuka, to ti crnokrug, sve je ljutica. DPost. 136.

crnomanjast, *adj.* *bräunlich im Gesichte, fuscus*. Rj. *crno-manjast, vidi* crmpurast, crmpurast. *isp.* crnjkast, naern. — Čovjek crne masti t. j. *crnomanjast*. Rj. 347a. Bio je više rijg, nego crnomanjast. Opit V. Milenko je bio srednjega rasta i lijep i *crnomanjast čovjek*. Sovj. 74.

Crnomir, *m.* *ime muško*: Drugi se primorski knez Crnomir žali što (Dubrovčani) hvataju i prodaju njegove ljude. DM. 225. *Crno-mir, imenu tako složenu vidi kod* Dragomir. *ake. od Daničića*, ARj. 846a. *od toga imenu kod* Zagreba selo Crnomerci. *hyp.* Crneta, Crnoje.

crnoočić, *m.* *der schwarzügige Jüngling, juvenis oculus nigris*: Junačić crnoočiću. Rj. *momčić crnook.*

crnook, *adj.* *schwarzüblig, nigris oculus*: A za jedno mlado crnokoko, dala b' za njga hiljadu dukata. Rj. *crno-ok, u koga su crne oči, vidi* crnok, crnookast. čarnokok, čarnookast. Daničić, ARj. 846b, *ima ake.* crnök, veleći: -oo- se može sažeti u jedno, a tada se i ake. mijenja: *crnök, crnôka*, miješajući sažeto sa nesazetijem pišu i *crnook*. — Treće mi je *crn'oka* djevojka. Npj. 1, 239. Da ne rodi, jadna,

drugi se tako kao tebe, jedna, beloliku, beloliku, jedna, crnooka, 1. 339. — *tako složene riječi vidi kod buljook.*

crnooka, *f.* *die Schwarzungge, puella nigris oculis.* Rj. *crnooka* *e* *crnooka*, *i* ime bijeloj oreci koja ima oko crnooko. **crnooka**, *f.* *grali* u koga ima crno kao oko, *gurali* se u *Urv.* DARj. 846b, *akc.* crnooka, *isp.* crnook.

crnookast, *adj.* *crnijeh očiju.* *ukr.* DARj. 846b. *buljookast*, *isp.* *zu nast.* buljookast.

crnookica, *f.* *grali* u koga ima crno kao oko, *gurali* se u *Urv.* DARj. 846a.

Crnopač, Crnopač, *m.* brdo u Velebitu. Rj. **crnopčrnica**, *f.* *melizophilus melanocephalus.* Progr. spal. 1880. DARj. 846b, *ptiva* od roda *gimnusa*.

crnoprep, *m.* = 1) (u Dubr.) *vidi* ukhjata. Rj. *crno-rep*, *riha morska*, *vidi* i *ernoguz*. — *tako slož.* *supst.* vijorep. = 2) *adj.* u koga je *crn rep*: konj *crnoprep*. B. Krnarutić. DARj. 846b, *takva adj.* dugorep, *kratkorep*, *kurarep*, *bjelorepast*.

Crnorječki, Crnoriječki, *adj.* Rj. *što pripada Crnoj Reci, Crnoj Rijeci.*

crnost, crnosti, *f.* *vidi* crnina 1, crnoća, *die Schwarzze*, *u gredo*: crnoća, *nigredo*, *crnost*. Daničić, ARj. 844a, *akc.* 847a.

crnostriž, *m.* *njeka zmija*, na Braču. A. Ostojić. DARj. 847a, *crno-strig*.

crnostrijel, *m.* *turbophilis vivar*, *njeka zmija*, *isp.* *crnostrig*. DARj. 847a, *crno-strijel*.

crnovrh, *m.* *origanum vulgare* L. oko Niša. S. Pelivanović, *isp.* vranilovka, vranilova trava, mravinac. DARj. 847b.

Crnovrški, *adj.* *što pripada Crnom Vrh*. DARj. 847b.

crnovunac, crnovūnca, *m.* *pastir*, koji drži samo *crne ovce*, *tako prozvan po crnoj vuni*, koju ima od njih. DARj. 847b, *crno-vunac*.

crnovunački, *adj.* *što pripada crnovuncima*. DARj. 847b.

crnpura, *f.* *crnpura mala*, *trava koja se zove i bedrinae i jarčija trava*, *pimpinella saxifraga* L. Gj. Popović. DARj. 847b.

crnpurast, *adj.* — Crmpurast (*crnpurast*) *vidi* crnomanjast. Rj. 845a, *n pred p može se promijeniti na m*: *crmpurast*, *crn-purast*, *druga polj Daničić ducali korijen od koga je i pūriti*, *zapūriti se (zacr-venti se)*, *Korijeni* 302. Osn. 217.

crnūg, *m.* *crn krmak*, *isp.* *bjelug*, *crnuga*, *f.* *crna krmuša*, *isp.* *bjeluga*, *govori se u Hrvatskoj*.

crnj, *m.* *der Wurm (am Finger)*, *paronychium*. Rj. *vidi* crnac, *crni prst (na prstu)*.

crnjak, *crnjka*, *m.* (u Drobnoj.) *nekakva trava (sedum telephium L.) koja ima u zemlji okruglo koliko pu- scano zrno i jede se*. Rj.³

crnjan, *m.* *vidi* crnik: *Jovane i crnjane!* Rj. *po- pada muškama celjadetu crnu u prenesenom smislu; uvaljatu*, *Av. hyp.* crnjo.

crnjelj, *crnjelja*, *m.* DARj. 848b, *vidi* crnelj.

crnjenje, *n.* Rj. *verbal.* *ad* *crniti* (*i se*), *crnjeti* (*i se*), *kuje* *vidi*.

crnjeti, *crnim*, *v. impf.* — 1) *postajati crn*, *schwarz werden*, *nigresco*, *v. pf. slož.* *po-crnjeti*. Kod ognja *što stoji*, *i crni* i *gori*. DPosl. 46. — 2) *sa se refleksi.* *crnjeti se*, *crnim se*, *hiti crn* i *crninom srajom isti- cati se*, *schwarz ausssehen*, *nigreo*, *isp.* Daničić, ARj. 848b. — Nešto mi se u zubima *crni* kao jagње od *crne quinc*. Npj. 2, 398. Pogledajder na bedem od *crne* i *ka* se *crne Crnogorske glave*, 4, 31. *isp.* *cr- no* *se*.

crnjka, *f.* *die Braune*, *fusca*: *Što ču plavki boju* *govoriti*, *to ču crnjki* *toke sakovati*. Rj. *crnomanjasta* *crnja*, *vidi* crnojka.

crnjkast, *adj.* *schwarzlich*, *subniger*. Rj. *dem.* *od* *crn*, *cali* *na* *crn*. — *Preko* *kružata* *je* *od* *crne* *ili* *kake*

druge crnjaste svite koret. Kov. 41. *takra dem.* *adj.* *kod* *crvenkast*.

crnjo, *n.* *vidi* crnjan: *Božo i crnjo!* Rj. *hyp.* *od* *crnjan*, *gen.* *crnja*, *roc.* *crnjo*, *takva hyp.* *goljo*, *maljo*, *manjo*, *pušo*, *njo*, *rogjo*, *smoljo*, *švrco*, *imena* *vidi* *kod* *ljo*.

crnjūsika, *f.* *njeka trava*, *dobra za pčele*. A. Maksimović. DARj. 849a. — *za nast.* *isp.* *aptika*.

crnjūsina, *f.* (u Lici) *vidi* vriština. Rj. — Vriština, *augm.* *od* *vrijesak*, *cf.* *crnjašina*. Rj. 76a, *vidi* i *vri- štika*, *fresina*, *isp.* *vrijes*, *vrijesak*, *vrijesak*; *frijes*, *Glockenbeide*, *crivu carnea* L. Rj.³

crpānje, *n.* *vidi* crpenje. Rj.

crpati, *pām*, *vidi* crpsti: *Crpa*, *ljeva vodica*. Hoću *li* *ti* *doć* *pomoći* *crpat!* *vodicu*. Rj. *crpa* *se* *u* *pravom* *smislu* *voda* *ili* *što* *teče*, *u* *prenesenom* *smislu* *drugo* *što*, *vidi* i *crupati*, *dem.* *crpāti*. — Ja *mislim* *da* *bi* *pravilnije* *bilo* *crpe*, *nego* *crpu*; *ali* *je* *ovdje* *tako* *na* *četiri* *mjesta*. Npj. 1, 291 (Vuk). *Koji* *budu* *pići* *volu*... *rukom* *crpujuću*. I. Ančić. *Iz* *kojih* *imaju* *crpati* *milost*. S. Budinić, *sa* *se*, *pass.*: *Čudje* *se* *crpu* *obilato* *od* *vrutaka* *spasitelja* *živa* *voda*. J. Kavanjin. DARj. 849b.

crpēnje, *n.* *das Schöpfen*, *haustus*. Rj. *verbal.* *od* *crpsti*, *vidi* *crepanje*, *erpanje*, *grabljenje* 3. *dem.* *cr- pkanje*.

crpkanje, *n.* *dem.* *od* *crpenje*. Rj.

crpkati, *kām*, *dem.* *od* *crpsti*. Rj. *malim* *sudićem* *crpsti*.

crpsti, *crpēm*, *v. impf.* *schöpfen*, *haurio*, *cf.* *crpati*, *crepati*. Rj. *vidi* i *grabiti* 3, *zahitati*, *zahvatati* 1. *dem.* *crpkati*, *v. pf. slož.* *iz-crpsti*, *na-*, *pre-*, *za-*; *zacrpmuti*, *gram*. I. *pregj.* *crpoh*, *crpe*. II. *pregj.* *crpājāh* i *crpāh*. I. *prilog* *crpājēi*; II. *crpāv*, *crpāvši*. I. *pridjev* *crpao*, *crpla*. II. *crpen*, *crpena*. *crpe* *se* *u* *pravom* *smislu* *voda* *ili* *što* *teče*, *u* *prenesenom* *i* *drugo* *što*: *Sarjet* *je* *u* *srecu* *čovječijem* *duboka* *voda*, *ali* *čovjek* *razuman* *crpe* *ga*. Prič. 20, 5. S *radošću* *čete* *crpsti* *vodu* *iz* *izvōra* *ovoga* *spasenja*. Is. 12, 3. *sa* *se* *pass.*: *Gdje* *se* *voda* *crpe*. Sud. 5, 11. *Čim* *sam* *u* *vašem* *rječniku* *pobilježio* *šta* *će* *se* *crpsti*... *odmah* *sam* *zabilježio*. Kolo 14 (15)

crta, *f.* *Linie*, *Zug*, *Strich*, *Umriss*, *Riss*, *Entwurf*; *linea*, *lineamentum*, *dem.* *crtica*. — Ali je moskovski dvor bolje razumijevao i poštovao *onu slovensku ertu*, za koju nije mario dvor njemački. DM. 124. Gdje je svetinja dane riječi, *prekrasna erta* slovenskoga narodnog svojstva, još zamjenjivala sva formalna jems- ta. 291. Ti se brojevi *ertama* svojim izdaju. Star. 1, 89. Osobine koje razlikuju ove narode od naroda drugih, samo su *erte* u njihovom tipu. Zlos 53. *akc.* *od* *Daničića*, ARj. 849b. (*gen. pl.* *črtā*), *za* *postanje* *isp.* *ertarati*, *ertarnuti*.

črtāč, *črtāča*, *m.* *onaj koji erta*. I. Pavlović. DARj. 849b.

črtāk, *črtāka*, *m.* *vidi* crtalo. *i* *syn.* *ondje*. 1j. Kovačević. DARj. 849b.

črtalo, *n.* *das Pflugisen*, *culter aratri* Rj. *u* *pluga*. *vidi* *ertak*, *črtalo*, *trealo*. — *Zaertnjak*, *onaj zaglavak* u *pluga* *što* *se* *njim* *črtalo* *odozgo* *zaglavljuje*. Rj. 201b. *Pliva* *kao* *črtalo*. Posl. 249. *Znao* *je* *plivati* *kao* *i* *črtalo*. Npj. 1, XXIV.

črtānje, *n.* *actio* *qua* *lineae* *ducuntur*. Stulli. *verbal.* *od* *ertati*, *radnja* *kojom* *tko* *erta* *što*. DARj. 850a.

črtārānje, *n.* *das Streichen*, *Herumfahren mit einem Messer*, *das Reissen*, *linearum ductio*. Rj. *verbal.* *od* *ertarati*, *radnja* *kojom* *tko* *ertara*.

črtārati, *rāni*, *v. impf.* *reissen*, *lineas* *duco*. Rj. *erte* *vući*, *praviti*, *v. pf.* *ertarnuti*, *isp.* *parati*, *parakati*.

črtārauti, *črtārēm*, *v. pf.* *einen* *Strich* *machen*, *lineam* *duco*. Rj. *ertu* *porući*, *ertu* *naćinuti*, *v. impf.* *ertarati*, *isp.* *parnuti*, *paraknuti*.

črtati, *črtām*, *v. impf.* *lineas* *ducere*. Stulli. *deli-*

neare. — *sa se, se, pass.*: *Crta se pisaljkom, perom, samo ne masnom šarom.* I. Pavlović. DARj. 850a. Nekad se tako . . . *ertaju* planovi za budućnost! Zlos. 95. *reissen, zeichnen, isp.* ertarati, *v. pf. slož.* na-ertati, u prenesenom smislu mjesto opisivati: Radovan u opće crta doguđaje po vjernom predkavanju. Osvetn. DARj. 850a.

ertež, *m. lineamenta*, što se crta ili što je *uvrtno*. I. Pavlović. DARj. 850a. *isp. oert.* — *riječi s takim nast. kod derež.*

ertica, *f. dem. od crta.* — Odmah se uvjerih da je ista ruka pisala i nikoljsko jevangjelje. O tom sada ne sumnjam ni najmanje, svaka mi *ertica* to potvrđuje; samo je sitnije i ljepše pisan holonjski. Daničić, Star. 3, 2.

erčv, *m. (gen. pl. crvī) der Warm, ermis.* Rj. *dem. erčić, hyp. ervak.* — *Crv u drvetu, Holzwarm, teredo.* Rj. Barčina, što god *gamiže*, n. p. glista. *err* i t. d. Rj. 16a. Vlasac, vlasī, *erri* (kao dlake) što se u ranama *zamelu*. Rj. 67b. Pamrak, *err* koji se u ovaca i u koza u rogu nalazi. Rj. 486b. Pjevak, *err* u siru. Rj. 504a. Pregalj, nekakav *err*, koji u siru živi. Rj. 569a. Nalazr, *err* koji se kod mršavih konja pod repom nalazi. Rj. 621a. *Crvi ga rustočili!* Rj. 643a. Ugrk. *err*, što živi ljeti u goveda ispod kože. Rj. 768h. Kad tuno, ali glava puma *erri*, pa smrdi kao buba. Npr. 142. Metnuti kome *erra* u glavu. (kazati mu što, da se uznemiri). Postl. 178. *Pišti* kao *err* pod korom (kad drvo gori na vatri). 249. Tako me *erri* ne *točili!* 300. *Crv . . . ne puži, nego gamiže (gmīže) ili mili.* Pis. 25. Nahodi se neiskazana množina . . . školjaka i drugih morskih *erri*. Priprava 105.

erča, *f. (u. p. u buretu) das Warmloch, foramen factum u teredine, cf. ervoloch.* Rj. *rupa koju učini crv.*

erčvac, *erčva, m. upravo dem. od crv. crv na drvetu (quercus coccifera Linn.) kao šiška, od kojega biva skerletna crvena boja; po tom zvuči erčvac skerletna crvena boja, pa i tkanje te boje. carmosin, coccum.* — Ovo je prilog što ćete uzimati od njih . . . porfiru i skerlet i *erčvac* i tanko platno. Mojs. II. 25, 4 (*skerlet i erčvac* — skerletnu boja koja biva od *erčva*). Da uzme dva vrapea živa čista, i drvo kedrovo i *erčva* i isopa . . . neka uzme živoga vrapea i drvo kedrovo i *erčvac* i isop. Mojs. III. 11, 4, 6. (*erčva* i isopa, u *gen.*). Ako grijesi vaši budu kao skerlet, postaće bijeli kao snijeg; ako budu *erčveni* kao *erčvac*, postaće kao vuna. Is. 1, 18.

erčvak, *erčva, m. hyp. od crv. Rj.*
erčvanje, *n. Rj. vidi erčvanje.* — **1)** *das Würmigsein, vermienlatio.* Rj. *verbal.* od *erčvati se* 1. stanje u kojem je što god, kad se *erčva*, kad se *krvari od erči.* — **2)** *das Lausen, deperio, sublatio pediculorum.* Rj. *verbal.* od *erčvati se* 2. radnja kojom se *tko erčva.*

erčvati se, *vām se, v. r. impf.* Rj. *vidi erčvati se.* — **1)** *Würmer erzeugen, wurmstichig sein, vermenculor.* Rj. *krariti se od erči.* — **2)** *sich lausen, tolle pediculos.* Rj. *trijebiti se od erči, od vašiju. v. pf. slož.* po-erčvati se, u.

erčvempërka, (*crvenperka*), *f.* — **1)** *eine Art kleinen Vogels mit rothem Gefieder, avicula rubra.* Rj. *ruticilla Briss.*? Rj.³ *isp. cikavica. erčvadać, ptica malu crvenih peru.* — **2)** *Rothlasser, eyprinus rutilus.* Rj. *leuciseus rutilus L.* Rj.³ *riba crvenih peru.* — *erčvenperka, i s promjenom glasu n pred p na m: erčvenperka.*

erčvën, *f. (loc. crvëni).* — **1)** *die Rõthe, rubor, rubedo.* Rj. *stanje u kojem se što crveni. vidi erčljen.* *erčvenilo* 2. — *Kome svagja? kome vika? kome rane ni za što? kome erčven u očima? Koji sjede kod vina.* Prič. 23, 29. Crvenjeti se, biti *erčven* i svojom *erčvenju* kao isticati se. Daničić. ARj. 854b. — **2)** (u Zemunu) *Scharlachfieber, febris scarlatina.* Rj. *bolest.* — **3)** kao *erčven čir, Art Geschwulst, tumor.* Rj.

erčven, *erčvëna (erčvëni) adj. roth, ruber.* Rj. *comp. erčvëniji, postanjem od crv, jer je najviše crven, u značenju će biti došlo osobito od onoga koji se zore crvac (vidi crvac).* Daničić. ARj. 852a. *vidi erčljen, i primjere ondje. vidi i rumen, rumenit, dem. erčvenkast.* — *Alat, crven konj.* Rj. Ia. *Crven kao vampir.* Rj. 79b. Jednu sofu *erčveni garofilja.* Rj. 83b. Pogačina, *erčveni rjetar, Rothlauf, erysipelas.* Rj. 516a (*vidi brnka, i syn. andje*). Kao da je haraće (po Bosni) kupio (tako je debeo i *erčven*). Postl. 130. Šljepačka (je) *tikra* uz berbu *erčvenu* od novoga vina. 250. Crveni se kao oderano goveće. (kad je ko sav obučen u *erčvene haljine*). 341. S dvora crčleno, a iznutra *erčveno*. DPostl. 108 (*nije li orđje crčleno crčljivo?*). Biće vedro, jer je *nebo erčveno*. Mat. 16, 2. Tijelo im *hješje crčvenije* od dragoga kamenja. Plač. 4, 7. Njegove lagje plovile su po *erčvenome moru* do same Indije. Prip. Bibl. 78.

erčvënać, *erčvënać, m. allium cepa L., crveni luk, crni luk, kapula. vidi erčljenac* 1. DARj. 853a. *govori se u Hrv.*

erčvënrk, *f. u koja su crveni brci, u pjesmi o raku:* Pogji, pogji, žabo, za mojega brata, za mojega, brata, raka sedmokraka, raka *erčvenbrka*. Nar. pjes. snem. DARj. 853a. — *tako slož. riječi kod bjelobrk.*

erčvëndäc, *erčvëndäc, m. (u Srijemu) Rothkechen, motacilla rubecula.* Rj. *ptica, isp. cikavica. crvenperka* 1. — *erčvendać (osn. u adj. crven); d je dodano glasu n. kao u srndać.* Osn. 230. *riječi s takim nast. kod gluhać.*

Erčvëni Brjèg, *m. brdo između Crmnice i Paštrovića.* Rj.

erčvënika, *f. Rj.* — **1)** ime crvenoj kozi. Rj. — **2)** *crveno vino:* Ivan sjedi na tananoj kuli, te on piće *erčveniku vino.* Rj. *vidi crvenjak.* — *Pa donesi crčveniku vino . . . Pa donese crčveniku vino.* Špj. 2, 183. 184. *tako dolazi gotoro svagla zajedno s riječju vino.* — *riječi s takim nast. kod aptika.*

erčvënilo, *n.* — **1)** *die Rõthe (Farbe) rubia.* Rj. *čim se crveni (mažući ili inače). crčvena boja:* Drvo-djelja rasteže vruci i bilježi *erčvenilom*, teče i zokružuje. Is. 44, 13. Oblače (prozore) kedrom i *maže crčvenilom.* Jer. 22, 14. *vidi rumënilo.* — **2)** *die Rõthe, das Rothgefärbte, rubrum.* Rj. *stanje u kojem se što crveni, što god crveno. vidi erčvën, erčljen.* — *za nast. u 1) vidi bučkalno; u 2) hješnilo.*

erčvëniti, *nim. v. impf.* — **1)** *rõthen, rubefacio.* Rj. *vidi erčljeniti, rumeniti. činiti da bude što crveno. v. pf. slož. o-erčveniti. za- sa se pass.*: Od te bolesti jedu broč, travu, kojom se *pregja crčveni.* M. Gj. Miličević. DARj. 853b. — **2)** *sa se, reflcks. roth sein, rubeo.* Rj. *vidi crvenjeti se.*

erčvenkast, *adj. rõthlich, sabruher.* Rj. *dem. od crven. vidi revkast, rigj, rigjast, rud, rumenkast.* — *Voda . . . iza nekakve luke i crčvenkasta proteče.* Rj. 15a. Izagje otok bijel ili *bubuljica* bijela i *erčvenkasta.* Mojs. III. 13, 19. Ako bude bolest na zidovima kućnim kao *rupice zelenkaste* ili *erčvenkaste.* 14, 37. *Vino crčvenkasto.* P. Bolić. DARj. 853b. *adj. s takim nast. erčjenkast, luckast, ljepuškast, modrikast, plavetnikast, rumenkast, šarkast, viekast, višnjikast, vodnjikast, zelenkast i t. d.*

erčvenõrepka, *f.*: Kodorošić (*coda rossa crčvenõrepka*), *ptica. Rothschwänzchen, rüticilla phoenicurus L.* Rj.³ 292a. *vidi erčljenjuza. crčveno-repak, osn. drugoj poli u rep.*

erčvënpërka, *f. vidi erčvenperka.* Rj. *crčvenperka. isp. tako slož. riječ kačperka.*

erčvënjača, *f. (u Šumad.)* — **1)** *vidi turgunnja.* Rj. *šljiva.* — **2)** nekaka jabuka, *Art Apfel, mali genus.* Rj. *za nast. isp. ajgirača.*

erčvënjäk, *erčvënjäka, m. vidi crčvenika* 2. Rj. *crčveno vino.*

erčvënjënje, *n. das Rõthen, rubefactio, rubor.* Rj. *vidi erčljenjenje.*

erčvënjëti, *erčvënim, v. impf. vidi erčljenjeti (i se).*

DARj. 851b. — 1) *postajati crven.* v. *pf. slož.* po-
crveniti, *crveniti* i *poterda* i *imperfektivnomu.* —
2) *crveniti* v. *refleks.* *1. ti crveni* i *svojim crvenju* kao is-
tupiti se. *Crveni* se kao oderino goveče. (kad je ko
stavio, et. u crvene haljine). Posl. 344. *Crvene se*
raje po vrtovima. Kov. 33. *vidi crveniti se.* v. *pf.*
slož. *na-crvenjeti se.*

erčić. n. *dem.* od *erč.* Rj. *isp.* *erčak.* — Pa se
ovdje svratih na ovu vodicu, te malo pijnuh i gledam,
kako se ovi *erčići* sijekaju bez voće. Npr. 272. Ne
baj se. *erču dabočler.* narodiću Izrailjev, ja ću ti
pomagati. Is. II. 14.

erčljanje. m. *vidi* *erčanje.* Rj.

erčljati se. *erčljam se.* *vidi* *erčati se.* Rj. — 1) *krat-*
ro *slož.* od *erč.* v. *pf. slož.* po-erčljati se, u. — 2) *trije-*
ti se od *erči* (od *uši*).

erčljiv. adj. *wurmig, vermiculosus.* Rj. *što je od*
erči *restaceno;* i *što je puno erči.* *isp.* *bišak (erčljiv*
ljepnik. — *Pušljiv.* *vidi* *erčljiv* (n. p. orah, kesten,
šir, jabuka, šljivaj). Rj. 621b. Zavukao se kao *erčljiv*
pas u korov. Posl. 82. Svega ljeta jedna *repa,* i ta
erčljiva. 279.

Erčljivica. f. (u Dalmaciji u selu Cisti) jedna lokva
bara. Rj.

erčvoljenje. n. *verbal.* od *erčvoljiti.* *radnja* *kojom*
tko erčvolji.

erčvoljiti. *erčvoljim.* v. *impf.* *situo* *što* *raditi,* *kao*
sitno *vesti,* *sitno* *plesti.* DARj. 855b.

erčopisak. *erčopiska.* m. *narod* (koji pišti kao *erč*),
sirotnja. *die Bedrängten, miseri.* Rj. — Ja sam prvi
kavzu zametnuo, *erčopisak* na dušu uzeo: kud će
moja duša i tijelo? Npj. 4, 297.

erčotoč. f. *der Wurmfress, via teredinis.* Rj. *erčoto-*
č. *taq* *kuda* *je* *erč* *točio* *ili* *grizao.* *vidi* *erča,* *rupa*
koju *niču* *erč.*

erčotočina. f. Rj. *erčotočina.* — 1) *der Wur-*
mfrass, pulvis e corruptione per vermes. Rj. *prašinu,*
koju *erč* *za* *sohom* *ostarlja* *kuda* *toči.* — 2) (u Srijemu)
Birlapp, lycopodium claratum. Rj. *biljka.*

erčjeti. čim, v. *impf.* *vidi* *erčjati* i *syn. oudje.* —
Kapinika *erčjase,* muža žena *zvaše,* a on joj se ozva
nazobavši *grozolja.* DPostl. 15. *postanjem* *je* *riječ* *ista*
koja *glasi* i *erčjati* i *erčjati.* *samo* *nije* *unetnuto*
a, *te* *je* *y* *izneđu* *e* i *č* *ispado.* Daničić, ARj. 856b.
sudu *nije* *u* *običaju.*

erčaljka. f. *kud* *se* *metne* *daska* *ili* *balvan* *preko*
balvana, *da* *klima* *i* *na* *jednu* *i* *na* *drugu* *stranu.* *pa*
djeva *postaju* *i* *na* *jedan* *i* *na* *drugi* *kraj* *te* *se* *erčaju,*
die Schaukel, osellum. Rj. — *Erčati* . . . *na* *erčalji*
prekretati. DARj. 776a. *riječ* *i* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod*
kazaljka.

erčbanje. n. *das Schaukeln, oscillatio.* Rj. *verbal.* od
erč. *se.* *radnja* *kojom* *se* *tko* *erča.*

erčbati se. *erčbam se.* v. r. *impf.* *sich* *schaukeln,*
oscillare. Rj. *djeva* *stojči* *na* *jednom* *i* *na* *drugom*
kraju *daska* *erčaju* *se,* *tako* *da* *se* *jedan* *kraj* *u* *vis*
do *kud* *drugi* *dalje* *pada.* *vidi* *prekretati se.* *isp.*
erčbati se.

Erča. m. Rj. *ovčjek* *od* *plemena* *Erčâ.* — *Svijeh*
to *ih* *po* *imenu* *kazal':* *dvije* *Erče* *i* *dvije* *Bajice.*
Npj. 1, 36.

erčak. *erčeka.* m. Rj. *pas.* *hyp.* *cuko.* *syn.* *vidi*
lod *pas.*

erčanje. n. *das Wiegen auf dem Knie, agitatio*
et quibus. Rj. *verbal.* od *erčati.* *radnja* *kojom* *tko*
erči *v. p.* *dijete.* *dem.* *erčanje.*

erčati. čim, v. *impf.* *auf* *dem* *Knie* *wiegen,* *agito*
et quibus. Rj. *držči* *dijete* *na* *koljenu* *njihati* *ga.*
erčati *1. dem.* v. *pf.* *erčnuti.*

Erče. *Erčâ,* m. pl. Rj. *pleme* *u* *Ornoj* *Gori* *i* *zealju*
u *plemenu.* *Dragov.* *planina* *u* *Crvenju.* Rj. 137b.
Na *planini* *Erče* *svakolike,* *ja* *ću* *goranje* *brzo* *oku-*
pati . . . *pa* *er* *pleme* *Erče* *pokupiše.* Npj. 1, 521.
erčjek *od* *togu* *plemnu* *zove* *se* *Erča,* *koje* *vidi.*

Erčeka. f. Rj. *žensko* *čeljadje* *od* *plemena* *Erčâ.* *vidi*
Cuckinja.

erčkanje. n. *dem.* od *erčanje.* Rj.

erčkat. *kâm.* v. *impf. dem.* od *erčati.* Rj.

Erčki. adj. Rj. *što* *pripada* *Erčama.*

Erčkinja. f. Rj. *žensko* *čeljadje* *od* *plemena* *Erčâ:*
što *ti* *daje* *Cuckinju* *robinju.* Rj. *vidi* *Erča.*

erčnuti. *nēm.* v. *pf.* — 1) *einmal* *auf* *dem* *Knie*
wiegen. Rj. *erčnajući* *dijete* *na* *koljenu* *jedan* *put*
drumati *koljenom.* v. *imp.* *erčati.* — 2) *sa* *se* *refleks.*
Veselicâ, 3) u *zagoneci.* et. *erčnuti se.* Rj. 58b (u
erčnuti se u Rj. *nemu* *na* *svome* *mjestu*).

erču. Wort, Kinder einzuschlafen. Rj. *glasovi*
kojima *se* *uspavljaju* *djece:* *Erču,* *erču* *na* *konju,*
vuci *i* *majku* *zakolju.* Rj. *Erču,* *erču,* *kobile,* *kudar*
ste *mi* *hodite?* Rj. 311b.

erčukati. *erčukâm.* v. *impf.:* *Podranila* *na* *vodien*
Fata, *za* *njom* *Mujo* *sitno* *erčukaše:* *»Je* *s'* *li,* *Fate,*
rano *uranila?* Here. 205. *Daničić* — *od* *koga* *je* *i*
ake. — ARj. 857b *kaže:* *kao* *da* *je* *pjevati* *uz* *tauburn,*
udarajući *u* *tamburu.* od *erčati.* *erčati.* — v. *pf. slož.*
za-erčukati znači *što* *i* *zaučljati,* *zaljuljati.*

erčjka. f. *staba* *rakija.* Rj.

erčkanje. n. *vidi* *kucanje.* Rj. *verbal.* od *erčati.*
radnja *kojom* *tko* *erča.*

erčkar. *erčka.* m. (u Boči) *vidi* *šećer.* Rj. *ima* *gen.*
i *erčkara.* *isp.* *bâkar,* *bâkra* *i* *bâkara,* *hrbat,* *hrpta* *i*
hrbata. — *Hotio* *bi* *erčkara* *ljuta.* DPostl. 27. *vidi* *i*
erčkor.

erčkati. *kâm.* v. *impf.* (u Budvi) *vidi* *erčati:* *Ko*
to *erča* *halcom* *na* *vratima.* Rj. *erčkati,* *se* *promještenim*
glasovima: *erčkati.* *Korijeni* 39. v. *pf.* *erčknuti;* *slož.*
zâerčati. — *Erču* *Danil* *u* *bijela* *vrata,* *bijela* *mu*
vrata *otvoriše.* Npj. 5, 14.

erčki! *Ruf* *zum* *Munde,* *dass* *er* *fortyche* *voz* *prop-*
ellentis *cauem.* Rj. *glasovi* *kojima* *tko* *tjera* *psu* *od* *sebe.*

erčkiti. *kim.* v. *pf.* (u Grblju) *vidi* *poljubiti,* *erčli-*
vati. Rj. *vidi* *i* *erčlovati,* *erčlanuti,* *erčeliti,* *paciti.*

erčknuti. *nēm.* v. *pf.* *vidi* *erčnuti,* *od* *čegu* *je* *i*
postulo *promjesteriši* *glasove* *k* *i* *e.* v. *impf.* *erčknuti.*
— *Dubrovnik* *je* *kako* *i* *bačio:* *erčkn!* *tako* *vas* *i* *zuci:*
DPostl. 20.

erčko. m. Rj. *hyp.* od *erčak,* *koje* *vidi.* — *erčo-*
ko *hyp.* *erčo,* *erčo,* *djeko,* *džeko,* *priko,* *striko,*
zeko. *imenu* *kod* *Dako.*

erčkor. m. *vidi* *erčkar.* DARj. 858b. *vidi* *i* *šećer.*

erčkoriti. *rim.* v. *impf.* DARj. 858b. *vidi* *šećeriti.*
v. *pf.* *zâerčkoriti.*

erčkoriti. adj. DARj. 858b. *vidi* *šećerni.*

erčkrenjača. f. *sud* *u* *kom* *se* *drži* *erčkar.* DARj.
858b. *die* *Zuckerbüchse.* — *za* *obličje* *isp.* *bibernjača.*
erčlâc. *erčlâc,* m. *vidi* *puzdra:* *Ustavi* *konja,* *ispustio*
je *erčlâc,* *hoće* *da* *mokri.* DARj. 858b.

erčljajka. f. (u Boči) *vidi* *ljuljaška.* Rj. *vidi* *i* *erčja,*
ljuljajka, *gegaljka;* *zalandžak.* *ono* *na* *čemu* *se* *tko*
erčja, *ljulja,* *ljuljaška,* *die* *Schaukel,* *die* *Hutsche,*
oscillum. — *riječ* *i* *s* *takim* *nast.* *kod* *dubajka.*

erčljanje. n. (u Dubr.) *vidi* *ljuljanje.* Rj. — *Zlo*
erčljanje *Rista* *begovice.* Here. 211 (*natpis* *pjesmi*).

erčljati. *erčljam.* v. *impf.* (u Dubr.) *vidi* *erčbati,* *erč-*
ljati. Rj. *i* *syn.* *kod* *ljuljati.* v. *pf. slož.* *za-erčljati* (*i*
se). — a) *ljuljati* *u* *kolijerci.* — b) *ljuljati* *na* *ljul-*
ljajci. *vidi* *i* *erčbati.* — c) *i* *su* *se,* *refleks.:* *Pusti*
svijetnjak *da* *se* *erčja.* M. Pavlinović. DARj. 859a.

erčljka. f. (u Dubr.) *vidi* *ljuljaška.* Rj. *vidi* *i* *erč-*
ljajka. *i* *syn. oudje.* — *Zlo* *erčljanje* *Rista* *begovice.* . . .
No *Jovanu* *s* *erčlje* *odgovara:* *ljuljaj* *bolje,* *dijete*
Jovane! Here. 211. *riječ* *i* *s* *takim* *nast.* *kod* *kazaljka.*

erčneupa. f. (u Dubr.) *vidi* *depna.* Rj. *zdrava* *i*
dehela *djevočina* *ili* *ženturina.* *isp.* *erču,* *erču.*

erčnet. m. (u C. G.) *tijesno* *staklo,* *eine* *Art* *Flasche,*
lagenne *angustioris* *genus.* Rj. *tijesno* *staklen* *sud,*
tijesna *hoca.*

erčnjalo. m, *koji* *erčnja.* I. Pavlović. DARj. 859a.

eunjanje, *n.* *das Schnobern, Herumschnäffeln, quacritatio.* Rj. *verbul.* od eunjati. radnja kojom tk eunja.

eunjati, njâm, *v. impf.* *herumschnobern, quacrito:* ta ti eunjaš tamo? Rj. *tražiti što zavirujući i premećući, viditi* orvati, premetati, rlati, kšnjati, tunjati.

eup! **eupa!** **eupé!** *heim Tanze, interj. saltantis:* Op eup! Opa eupa eupe. Rj. *uzvik koji se pjevu u pjesmi, kad se eupka igrajući:* Cup cup, eup eup dragana. Rj. 137a. Opa eupa lijevke. Rj. 327b. *isp. hop.*

eupar, eupra, *m.* (u Dubr.) *vidi* čubar. Rj. *biljka.*

eupkânje, *n.* — **1)** *das Hüpfen, saltatio.* Rj. *verbul.* od eupkati **1.** koje *vidi.* — **2)** *vidi* eucanje. Rj.

eupkati, kâm, *v. impf.* — **1)** *hüpfen, salire.* Rj. *udariti nogama u zemlju kad se sitno igra. v. pf. euppnti. isp. eup.* — **2)** *dijete na koljenu, viditi* eucati. Rj. *držeći dijete na koljenu njhati ga.*

eupnti, eüpnêm, *v. pf. hüpfen, salire.* Rj. *sitno igrajući jedan put udariti nogom u zemlju. v. impf. eupkati 1. isp. eup.*

cura, *m.* *vidi* djevojka. Rj. *i syn. ondje. dem. curica, hyp. curetak, augm. curetina.* — **1)** ja sam ti, *euro,* mušterija; hoćeš poći za me Hasan-agu? . . . Ja sam *euro* davno isprošena. Npj. 3, 477. Darinka na glas gjevojka . . . Proglasi se *euro* na sve strane. 5, 265.

cürenje, *n.* *das Rinnen, minutio.* Rj. *verbul.* od curiti, koje *vidi.*

cürétak, eürétka, *m. hyp. od cura.* Rj.

cürétina, *f. augm. od cura.* Rj. — *takva augm. kod* babetina.

cürica, *f. dem. od cura.* Rj.

cürin, *adj.* Rj. *što pripada curi:* Curin zaklad. DPost. 12.

cüriti, cürî, *v. impf. rinnen, mino.* Rj. *tanko teći. v. pf. slož. iz-curiti, pro-, za-.* — Ako ne *curi*, a ono *kaplje*. Post. 7.

Cürko, *m.* Rj. *ime muško. isp. Curonja.* — *takva hyp. kod* Boško.

Cüronja, *m.:* Ni je pikat meso, ni *Curonja* vlastelin. DPost. 79. *ime muško ili nadimak. ake. DARj. 860b. isp. Curko.* — *isp. ime s takim nast. Radonja. riječi kod* bakonja.

cvânec, *m.* **evânecika**, *f. der Zwanziger, nekadušnji Austrijski srebrn norac, n koji je išlo dvadeset (zwanzig) krajevara starih, u tri takva norca vrijedila su forintu. viditi i vâncika, francika, prancika.* — Lep je momak *evânecik.* Post. 168. Pléta, kaže se za *evâneciku:* velika pleta, t. j. čitava *evânecika*, a mala pleta *po evânecike.* Rj. 507a.

evâo, *evâla*, *m.* (*pl. gen. evalóvâ*) (u Mostaru) nekada dlakava riba, *Art Fisch, piscis genus.* Rj. *squalius svalizze Heck. et Kn.? Rj.^o — postanjem od tul. squalo, squalus.* Daničić, ARj. 860b.

evâsti, evâtêm, *v. impf. viditi* evjetati, *i syn. ondje. v. pf. slož. pro-evasti, raz- (se), u-.* — Desnica vam *evécem evala* . . . Desnica ti *evécikom evala.* Npj. 1, 146, 147. Šarajevo, *evulo*, ne rodilo. 1, 320. Uz put rasla rumena ružica, uz put *evala*, na put otpadala. Here. 7. Da vidim *evute* li vinova loza. Pjesma. 6, 10. Ja Navuhodonosor bijah miran u kući svojoj i *evatjuh* u dvoru svom. Dan. 4, 4.

evât, *m. viditi* evjet. Rj. *isp. evasti, evatjeti i evjetati.*

evâtênje, *n. viditi* evjetanje. *verbul. od evasti, koje viditi* DARj. 862a.

evâtjeti, evâtîm, *v. impf. viditi* evjetati, *i syn. ondje. v. pf. slož. pro-evâtjeti, raz- (se), u- u Rj.:* evâtiti, tim. *isp. evâtjeti, s kojim je jedna riječ, samo je ordje umetnuto a megju e i v, u ondje megju v i t.* Daničić, ARj. 862a. — Te ja *evécé* večna *evratim* . . . Onda su *rišnje evratile.* Npj. 1, 303. Niti lista niti *evetom evati*. 2, 162. Prava stara *evati* i raste bez prestanka. Pis. 60.

evêk, *m.* (u Srijemu) *der Honighaut, melligo.* Rj. sok koji pčele nabere u od njega bude med. Daničić, ARj. 862b.

evêkla, *f. viditi* blitva. Rj. *i syn. ondje.*

evêlânje, *n. viditi* bukarenje. Rj.

evêlati se, *evêla se, v. r. impf. t. j. krmača, viditi* bukariti se. Rj. *brâhnen (von Schweinen), subo. viditi* i bucati se **2** (*kad se tjera krmača*).

Evjân, *m.* Rj. *ime muško. Evjân (osn. u Cvijio). Osn. 141. hyp. od* Cvjetimir. — Puče puška Šarića *Cvijana*, za njom puče hiljada pušaka. Npj. 3, 260. *hyp. s takim nast. Čojan, Dejan, Dušan, Goluban, Goran, Grdan, Gruban, Čjukan, Hristan, Jevtan, Milan, Mićan, Ognjan i t. d. Osn. 138—141.*

evjêće, *n.* (*coll.*) *die Blumen, flores.* Rj. *dem. evjêćice.* — Bogorodičino *evjêće*, lijer, ljljan. Rj. 31a, 328a. Jedan tavan *vaslegjena evêća.* Rj. 55b. Čjurgjevo *evjêće.* Rj. 151b. Ivanjsko *evjêće.* Rj. 216a. Okruniti, *n. p. suho evjêće.* Rj. 456a. Ja sam lice *gjuksom umivala, otrada lijerom evjêćem.* Npj. 1, 63. Desnica vam *evécem evala*. 1, 146. *Uvenu mi evêće . . . Lepo evêće.* al' je retko; poslaše me, da ga *berem . . . te ja evêće* večna *renem . . . Te ja evêće* večna *evratim.* Npj. 1, 302, 303. Da *žuliva rano evêće . . . Da P da berem kitu evêću.* 1, 330, 331. Oj ti *Cveto, lepo evêće!* 1, 339. *Karanfile, moje drago evêće!* 1, 617. Pruži njemu *tri kite evjêća.* Here. 10. Ponese . . . *različnoga nučjenog evjêću.* Kov. 51.

evjêćice, *n.* (*coll.*) *dem od evjêće.* Rj.

evjêliti, evjêlîm, *viditi* evjeljati: Sirotnju našu *evjêli.* Rj. *evjêliti koga, činiti da eviti, jude komu zadavati, weinen machen, facio flere, affligere. v. pf. slož. raz-evjêliti. u-.* — Nemoj izdati sluge gospodaru njegovu . . . nemoj *ga evjêliti.* Mojs. V. 23, 16. Ah kćeri moja! vele li me obori! ti si od onijeh što me *evjêle.* Sud. 11, 35. Protivnica je nježina *vrlo evjêljaše* prkoseci *gju.* Sam. 1, 1, 6. Koji vladaju njim (narodom), *evjêle ga.* Is. 52, 5. *sa se refleks.:* Da ti čile oči i da ti se *evjêli duša.* Sam. 1, 2, 33.

evjêljânje, *n.* *das Weinenmachen, permotio ad fletum.* Rj. *verbul. od* evjeljati. radnja kojom tk *evjelju koga. viditi* evjeljenje.

evjêljati, evjêljâm, *v. impf. weinen machen, furio flere.* Rj. *viditi* evjeliti. — Da ne *evjêljam* žalostive majke. Npj. 3, 491. Da hrišćanske duše ne koljemo, *jadnu našu bruću ne evjêljamo.* 5, 244.

evjêljênje, *n. viditi* evjeljanje. Rj.

evjêl, *n.* (*loc. evjêtu.*) Rj. *viditi* cvat. — **1)** (*coll.*) *die Blüthe, flos; uzeblo voće u cvjetu.* Rj. *stanje u kojem je što kad cvjeta (i u prenesenom smislu), i vrijeme takoga stanja:* Srpska je država bila u naj-*evčoj* sili i *evretu* i u nadeždi za napredak. Miloš 13.

I stari su Grci u najvećem *evjetu* sroje književnosti pisali različnjem narječijama. Pis. 94. Stara je književnost naša bila u *najboljem evretu* za vremena sv. Save . . . Kad je (književnost) *nikla i do evretu priševalu.* Daničić, Vid. d. 1862, 18. — **2)** (*pl. evjêtovi*) *Blume, flos.* Rj. *pl. gen. evjêtôvâ, i bez -ov-:* *evjêtâ. kad glasovi evj dogju zajedno, može v ispasti pa se e i j sastaviti u č: četovi. u pravom smislu evjet koje god biljke, i biljka sama koja se evjetu rudi gjui; još s kojom riječi dolazi i kao ime bilju; i što se načini nalik nu cvijet.* DARj. 864b. *Riječ evjet imu množinu cvijeti, evjetovi, kad se mnogi misle pojedince; u coll. evjêće, kad se misle skupaj. isp. Obl. 11. dem. evjetije. hyp. evjetak.* — Behar,* *cf. evjet.* Rj. 23b. Gorska ruža, *bijel plininski cvijet,* koji se zove i *dokoljena u Turčin-evjet.* Rj. 95b. *Iran-evjet.* Rj. 215b. Noćurak, nekaki *evjet* koji se noću *razviju.* Rj. 425a. (Art *Pilanze, herbae genus, po tom evlje evijet znači biljka.*) Prsténak, 3) *eurer cvijet.* Rj. 618a. Po livadi *evjet rasecatu.* Rj. 614a. Rožica, svaki *evjet.* Rj. 653b. *Trijebe se šljive od evjeta.* Rj. 748b. Prevrne uzglavnici i nagje pod njom travu žutu kao *žukovi evjet.* Npr. 113. U nju ti b'jelo lice, ka' *evjet pročetan.* Npj. 1, 44. Livade su urešene *b'jelim evjetom i evrenim.* 1, 53. I *pod lozom*

1. 278. Tj puno *cvjeta cetala*, a malo *cvjeta*! 1, 333. Nije lepši *cvijet procvatio*. 4, 24. Svaki svjet. rapije zdravicu *za cvjetora* i darova: „*Za cvjetora i darova cetala*... darovima se darivaju, a darovima *kaditi*.“ Kov. 90. Lijepi glas po svemu svjetu nosio, kako što nosi čela *po medenu cvijetu!* 121. Kako je *više cvjetora*, onda nije *struk*, nego *struk od jednog strukova*. Straž. 1886, 1766. Po daskama kedrovijem unutra u domu bjelu izrezane daskice i *cvjetovi* razvijeni. Car. 1, 6, 18. — 3) u prirodi, *das feinste Mehl, farina subtilissima*. Rj. u prirodi, *smislu cvijetom se nazira ono što je najljepše između ostaloga svoje vrste; i ono što je lijepo i dragocjeno od brašna, najbolje, najsitnije brašno*: Mantala. jelo od brašnenoga cvijeta i od svake vina. Rj. 345a. *Mleci cvijet* u Carigrad svijet. Posl. 180. Laživ svjete, *moj lijepi cvijete!* Npj. 2, 141. Od kako je svijet postanuo, nije *lepši cvijet* procvatio, kako bješe *cvijet procvatio* u Udbinji u Turskoj krajini na zafalu Turkinja gjerovjka. 3, 129. Tu pogibe *cvijet od Turaka* 4, 77. — 4) žensko vrijeme, mjesečina, pranja: *Vidjela sam se, t. j. dohla sam cvijet* ili vrijeme. Rj. 60a. — 5) vodeni cvijet, *die Eintagsfliege, das Iferuas, ephemera vulgaris*. Rj. *leprić ubaki*.

Cvijeta, f. Rj. žensko ime: Oj ti *Creto*, lepo *evče!* Npj. 1, 339. *roc. Cvijeto*. Daničić, ARj. 867a. — *u prirodi ženska od bilja vidi kod Višnja*.

cvijetak, *cvijetka*, m. — 1) *hyp. od cvijet*. Rj. *roc. sing. cvijete, gen. pl. cvijetaka*. Daničić, ARj. 867a. — *Cvijetak* pada od naranče. Npj. 1, 20. *Desuica ti cretkom crula!* 4, 147. — 2) svaka izmegju onihli smokava koje prve prispiju, od prvoga kola. *isp. cvjetnica*. DARj. 867b.

cvijeti, *cvijeti*, f. *pl. der Palmsonntag, dominica palmarum*. Rj. *vidi cvjetonosiye, cvjetna nedjelja*. Rj. 869b. *po nekim krajerima zove se cvjetna nedjelja i cvjetnica*.

Cvijetin, m. Rj. ime muško. *vidi Cvjetimir. s takrim nast. imenu vidi kod Bojin*.

Cvijeto, m. *hyp. od Cvjetimir. u prezimenu*: Krsto *Cvijetović*. Danica 1, 130. *roc. Cvijeto*. DARj. 868a.

Cvijjo, m. *hyp. od Cvijetin*. Rj. *gen. Cvijja, roc. Cvijjo, hyp. od Cvjetimir*.

cvik, m. *kisela surutka u Srbiji*. M. Gjurović. DARj. 868a.

cvil, m. *lamentatio, dolor, stridor, vika, kakva je kad tko cvili, vika od žalosti, kao piška. vidi cvilba*. — *Prikloni uši tvoje da čuješ grozni cvil*. M. Držić. *Ne jadajte, ne plačite... neg se u sren samirite i pustite gorke cvile*. J. Palmotić. DARj. 868a.

cvilba, f. *vidi cvil. u Dalm. i u Srbiji*: Stade *cvilba*. M. Pavlinović. *Nečurna je cvilba bila po zemlji od Turaka*. M. Gjurović. DARj. 869a. — *osn. u cviljeti. riječi s takim nast. kod herba*.

cvilovan, *cvilovna*, *adj.* (n. p. kmača) *vidi bucovan*. Rj. *cvilovna je kmača, koja se cvilja*.

cvilnuti, *cvilnem*, v. *pf. lamentari, grunnire. govori se o čeljadetu kao početi cviljeti, zaviljeti; i o prasetu kao gurinuti*: Uvati prase za uho, prase *cvilnu*. M. Gjurović. DARj. 869a.

cviljanik, m. *duo u cjetnjaku, na koji suču cijeri*: Kad se koja cijev nasuče, ostavlja se dolje u *cviljanik*. M. Ružić. DARj. 869a.

cviljenje, n. *das Wehklagen, lamentatio*. Rj. *verbal. od cviljeti. radnja tujom tko cvili. vidi cmljenje, cmljenje*. — *Jer čujem glas kao porodiljin, cviljenje kao žene koja se prvi put poragja*. Jer. 4, 31.

cviljeti, *cvilim*, v. *impf. wehklagen, lamentor*. Rj. *vidi cvilovati, cmljeti, v. pf. prosti cvilnuti; slož. pro-cvijeti, za-*. — *1) Crnoj Gori i po svim okolitama njezin govori se cmljeti mjesto cviljeti*. Posl. XI.VIII. *Cvili*, vazi zidava zjevojka. Npj. 1, 425. *Nesto cvili u Stambolu gradu; da l' je guja, da l' je*

vilu bjela? 2, 319. *Cvili* paša, kako lastavica. 3, 76. *Gorko cvili* devet godinica. 3, 403. Uze Mijat trostruku kandžiju, sve hajduke redom udaraše, *oni cvile*, kako gorske vile. 3, 435. *Sirotinja u nevolji cvili*. 4, 179. *Cvili* Anto kako ljuta guja. 4, 245. *Loznica nam u nevolji cvili*. 4, 249.

cvirak, *cvirka*, m. *vidi čvarak. postanjem od cvirjeti*. DARj. 871a.

cvjētan, *cvjētna*, *adj.* — 1) a) što je puno *cvijetu, okičeno cvijećem, blumengeweh, floridus*: *Cvjētan*, kao *cvjetan*. Daničić, ARj. 872b. *Cvjētan*, *florulentus*. Daničić, ARj. 874b. *akc. od Daničića*, ARj. 871b. Prema posnom triodu nazvala je crkva *cvjētnijem triodom* veselu službu za ovo vrijeme. DP. 270 (*pun cvijetu, u prenesenom smislu*). — b) *cvjētni* i *cvjētni, floris, florum, što pripada cvijetu, što dolazi od cvijeta*: *Cvjētni* prah... *Cvjētni* prašak... *Sok cvjētni*. DARj. 871b. — 2) u Rj. *samo u složenijem oblicima*: *cvjētni, tñā, tñō, n. p. nedjelja, die Palmwoche, hebdomas palmarum*; *cvjētni ponedjeljnik*. Rj. *što pripada cvjētnu, cvjētonosiju*: *Pomozi cvjetna i vclika* (i još dvije tri oko nje! t. j. *nedjelje*). Posl. 255. U *nedelju cvjetnu*. Danica 3, 242.

Cvjētana, f. ime žensko. Rj. — *imenu ženska s takim nast. kod Andrijana; imena od bilja kod Višnja*.

cvjētanj, *cvjētnja*, m. *biče pjesničko ime mjesecu, kao cvjetni mjesec, mensis Majus*. — *Miscea cvitnja...* Prvi dan miseca *cvitnja* običaj jest... P. Zoranić. DARj. 872a. *vidi svibanj, maj*.

cvjētanje, n. *das Blühen, flos*. Rj. *verbal. od cvjetati, koje vidi*.

cvjētār, *cvjētāra*, m. *tko goji i tko prodaje cvijeće*. DARj. 872a.

cvjētarića, f. *žensko čeljade koje goji i prodaje cvijeće*. DARj. 872a.

cvjētaričin, *adj. što pripada cvjētarići*. DARj. 872a.

cvjētasti, *adj. krava, eine Blässe an der Stirne haben, macula alba in fronte praeditus*. Rj. *što imu na čelu bijelu biljegu (kao cvijet), n. p. krava*.

Cvjētāšin, m. ime muško. Rj. *vidi Cvjetimir. — imenu s takim nast. vidi kod Gjurašin*.

cvjētati, *cvjētām*, v. *impf. — 1) blühen, floreo*. Rj. *vidi cvjētjeti, cvjētjeti, cvjeti, cvasti, cvatjeti, četati. v. pf. slož. iz-cvjetati (i iščetat), pre-, pro-, raz- (se), u-*. — u pravom i prenesenom smislu (*isp. cvijet*): Ptice poju, *cvetaju ružice*. Npj. 1, 395. Pod noć *tikre cvjetaju*. Posl. 251. U velike... *vođe cvjeta*, t. j. u najbolje. 326. *Bademi počinjju cvjetati*. Kov. 33. Vi kažeš, da za mene u Resavi *cveta Venera*. Straž. 1886, 1104. *Bješe napupilu i cvjetulu (palica), i bademi zreli na njoj*. Mojs. IV. 17, 8. *Kad je najljepše (knjižernost) cetala*. Daničić, Vid. d. 1862, 18. *Kad je kulugjerstvo najljepše cvjetalo*. DP. 255. — 2) *cvjeta voda, kad u proljeće nekaki mali bijeli leprići povrh vode lete i po njoj padaju*. Rj.

cvjētić, m. *dem. od cvijet*. Rj.

Cvjētimir, m. ime muško. *Cvjeti-mir. takvu imenu vidi kod Budimir. — Cvijjo, hyp. od Cvjetimir*. Daničić, ARj. 868a. *akc. 873b. hyp. Cvijeto, Cvijetin, Cvijjo, Cvijan, Cvjetašin, Cvjetko, Cvjetoje, Cvjetoš, Cvetko*.

Cvjētko, m. ime muško. Rj. *hyp. od Cvjetimir. v izmegju c i j može ispasti pa se c i j sastaviti u č*: *Cetko, koje vidi, takvu hyp. vidi kod Boško*. — *Četiri mu izgubiše druga: od Grahova Četka barjaktara*. Npj. 5, 355.

Cvjētna, f. ime žensko: *Četna (Cvjetna)*. Rad 1, 111. *akc. od Četna. za nast. vidi Bēkna. — osn. u Cvijeta*.

cvjētni, *adj.* Rj. *vidi kod cvjetan 2*.

cvjētnica, f. *cvjetna nedjelja. vidi cvijeti*. DARj. 873b.

evjetnjak, *m. florula*, vrt za evijeće. DARj. 875b. *Blumengarten*. *vidi* gjulistan.

Evjetoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Cvjetimir. *takva hyp. vidi* kod Blagoje.

evjetonšije, *n.* *vidi* evijeti: Pred Ristovo pred *evjetonšije*. Rj. *iz knjiga crkvenih prešlo u narodne pjesme*. — Niti ima riječi (u narodnom jeziku), koje se svršuju na *i*je osim nekoliko, koje su zete iz Slavenskoga jezika. Pis. 15.

evjētonja, *m.* evjetast vo, *Orhs der eine Blässe an der Stirne hat, bos notum albam in fronte habens*. Rj. *v izmęaju e i j može ispusti, pa se e i j sastaviti u ē: ētonja, koje vidi*. — *s takim nast. imenu rotovima vidi* kod vo.

Cvjetoš, Cvjetōša, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Cvjetimir. — *takva hyp. vidi* kod Bjeloš.

evjetoša, *f.* (u Grblju) ime koji je evjetasta. Rj. — *riječi s takim nast. vidi* kod bjeloša.

evjetulja, *f.* Rj. ime kravi koja je evjetasta. Rj. — *imenu kravama s orukim nast. kod* krava.

evjetunica, *f.* *Crjetunice* nezdrele kad se meće, budu zdrele. DPosl. 12. Zore mi pisa da je neka smokra vrlo slatka, a tada je jamačno ista koju Delabela kod riječi *pio zove pio jore*, petrovača. X. *alc.* od Daničića, ARj. 874b. *isp.* evijetak 2.

evōka, evōkē, *f.* koliko se jedan put može srknuti. Daničić, ARj. 874b. *vidi* gut 2, gutac, gutljaj, nategljaj. *isp.* ždrkljaj. — u Rj.: *Evōkē, genit. in der Redensart: u poke nema ni evoke, mit einer hulben Oku ist nichts zu machen, nec operae pretium est bibere dimidium oeam.* (u poke = u po oke).

evōkāju, *n.* *das Schmutzen (lautes Küssen), osculatio cum sonitu*. Rj. *verbal. od* evokati, *koje vidi*.

evōkati, evōkām, *v. impf. schmutzen, cum sonitu osculor*. Rj. *vidi* emakati, emokati. *cjelivati ružno, da se čuje v. pf. cmoknuti*.

evōknuti, nēm, *v. pf. schmutzen, cum sonitu osculor*. Rj. *poljubiti, cjelivati ružno, da se čuje. vidi* emoknuti, štknuti 3. *v. impf. evokati*. — Onda dijete potegnu za uho evoknuvši usnama (koje se ne može ispisati). Rj. 154a. Povuku dijete za uho i ustima kao evoknu — koji se glas ne može zapisati. Posl. 232.

evokōtānje, *n.* *vidi* cokotanje. Rj.

evokōtati, evōkōcēm, *v. impf.* (u Srijemu) *vidi* cokatati. Rj. *drhtati, n. p. od zime. vidi i* bobotati.

evōlika, *f.* (u Srijemu cima) *vidi* bačva 2. Rj. *vidi i* bik 2, vreteno 3. — *bačva 2 (stablo u prorusa ernoga luka, na kojemu je gore sjeme)*. Rj. 18a.

evrčak, evrčeka, *m.* *Art Insect. cf. stričić*. Rj. *vidi i* evrčak, stričak, makazar, rauš, šturak, *die Grille, cicada ornī* L. Rj.³ *isp.* krijes 3, krijes, *tubina koja cvrči*.

evrčānje, *n.* *das Zwitschern, fritinnitus, stridor*. Rj. *verbal. od* evrčati, *koje vidi*.

evrčati, evrčēm, *v. impf. zwitschern, fritinnio, strideo*. Rj. *evrči evrčak, ptica (dem. evrkutati), svirale, čvrti konjski na kaldrni, voda kad se lijera na što vruće (isp. evrknuti 2), i t. d. v. pf. evrknuti*. — Brzelj, *tica plava a po trbulu čagjasta, najviše u jesen cvrči*. Rj. 43a. Bublji biju, a *evrče svirale*, a pucaju puške beglučkinje. HNpj. 4, 334.

evrčēz, *m.* evrka od čega masna kad se peče ili kad gori. *isp.* evrčati. DARj. 875a. *vidi i* evrka. — *riječi s takim nast. kod* derež.

evrče, *n.* *cibus frictus*, prženo jelo. DARj. 875a. u *Irratskoj je evrče osobito: jelo od jaja na masti cvrtih*.

evrčnje, *n.* *liquefactio*, topljenje (masti). DARj. 875a. *verbal. od* evrijeti. *vidi* evarenje.

evrijēti, evrēm, *v. impf. gram. I. pregj. evrijeh. II. evrāh. I. prilog evrūci. II. evry, evryši. I. pridj. evryō, evrļa. II. evrt. evrta. zuporj. evri, evrimo, evrite. vidi* čvariti. *kuo pržiti, topiti n. p. mast, salo. v. pf. slož. raz-evrijeti se*.

evrka, *f.* *das Gezwitcher, clangor*. Rj. *glus koji se čuje, kad što cvrči. vidi* evrka, evrčēz. — *Cvrčēz, evrka od čega masna, kad se peče ili kad gori*. Daničić, ARj. 875a. *Stoji evrka čvrtu po kaldrni*. HNpj. 3, 388. Momci rasplašivali vrapee, da *evrkom* svojom domaćina ne probude. Mil. 12.

evrknuti, evrknēm, *v. pf.* Rj. *v. impf. evrčati*. — 1) *zwitschern, fritinnio*. Rj. *početi evrčati, pustiti glas kuki je evrka. n. p. evrkne evrčak*. — A *evrknuše čvrti po kaldrni, od avlije s' otvoriše vrata . . . razjahaše ate u avliji*. HNpj. 4, 234. — 2) *zwitschern, schwirren (Wasser auf Feuer gegossen), strido*. Rj. *evrkne n. p. voda, kad se protje na što vruće*.

evrkūt, *m.* *clangor, evrkutanje ptičje*. DARj. 875b. *n. p. čuje se evrkut ptičji*.

evrkūtānje, *n.* *das Zwitschern, garritus (avium)*. Rj. *verbal. od* evrkutati, *koje vidi*.

evrkūtati, evrkūcēm, *v. impf. zwitschern, garrio*. Rj. *dem. od* evrčati. *evrkūcu ptice. v. pf. evrknuti 1*. — *Starujak . . . bez toga evrkūče samo kao vrabac*. Priprava 43.

Č.

1. **čā**, *m. indecl.* (u Bačkoj) *verkürzt statt* čiča: *ču Paja, ču Steva, ču Pera i t. d.* Rj. — *Srblji govore u brzom izgovoru . . . prilj, ča (prilj i ča najviše po Bačkoj n. p. prilj Jova, ču Paja) i t. d. mjesto prijatelj, čiča*. Nov. Srb. 1817, 534. *Ču Steva . . . u dyoru Ču Stevinu . . . (hvala Ču Steri . . . kad nema Ču Stere u Karlovcima . . . sa Ču Stevom . . . kopiju Ču Sterinu pisma*. Straž. 1886, 866. 1226. 1287. 1475. *vidi* čiča, čika, čiko, dundo, striko, stric.

2. **čā**, *govore čakavei mjesto što. isp. čakavae. akc. od* P. Budmana.

čābar, čābra, *m. der Zober, labrum, ras aqualē*. U našega čabra gvozdene uši. (Posl. 333). Rj. *gen. pl. čābarā, čābrōvā*. DARj. 876a. *sud* drven za vodu i za drugo što. *isp.* čabrenica, čabrica. *dem.* čabrić. — *Među sobom vino doniješe, do dva čabra errenogu vina*. Npj. 2, 225. *Jedan čabar žežene rakije, po dva čabra errenogu vina*. 2, 389.

čābreuī, (čābrēuī), *adj. n. p. uši, Zober*. Rj. *što pripada čabru, n. p. čabrene uši*.

čābrenica, *f.* *vidi* čabrica: *Dok pomuzem hiljadu ovaca i namuzem dvadest čabrenica*. Rj. *sud* kuo čabar.

čābrenīk, *m.* *die Zoberstange, pertica portando labro, cf. čabrenjak*. Rj. *motku na kojoj se nosi čabar, čabrenica, čabrica: Pronesoše ga na čabreniku*. (reče onaj koji po drugu put ne će da kaže). Posl. 264. — *čabrenik prema čabrenjak, vidi* anatomnik *prema anatomnjak*.

čābrenjāk, *m.* *vidi* čabrenik. Rj.

čābrica, *f.* *ein Wännchen, vasculum*. Rj. *sud* kao mali čabar. *vidi* čabrenica. *dem.* čabričica. — *Zatop, kuhan i sitno isjecan drob od kakva živinčeta, koji se poslije poprži, pak se stavi u kukroju čabrice*. Rj. 198a. *Nućeo kavu s kupnsom, čabricu sa sirom ili*

Rj. 412a. Pak se (drob) onako vruc saspe
Rj. 619a.

čabrljica, *f. dem.* od čabrica. Rj.

čabrie, *m. dem.* od čabar. Rj.

čabronoša, *m. der Zubertrager* (z. B. in der Wein-
Rj. čabro-noša, koji nosi čabrovce.
— *Ust. cr. vinograd.* — *tako slož. riječi vidi*
brennoša.

čaćački, *adj.* što pripada Čaćku: Ta Čaćačka
rka... stoji i danas, Danica 1, 35. *akv. od Dani-*
ARj. 877a. *vidi* Čaćanski.

Čaćak, Čaćka, *m. Rj. varoš u Srbiji.* — I na
nčiniše kavgu: Čaćak su ti popadili listom...
Pa u Čaćku logor nčiniše. Npj. 4, 355.

čaćak, čaćka, *m. (u Srijemu i u Hrv.) vidi* čagalj.
Rj. *gr. de po putu od smrzla ili osušenu kala.*

Čaćanima, *m. čorjak iz Čaćka.* DARj. 877a.

Čaćanski, *adj.* što pripada Čaćku. DARj. 877a.
pravo što pripada Čaćanima, pa po njima Čaćku.
vidi Čaćački.

čaćkalica, *f.* čim se zubi čaćkaju. *Zahnstocher,*
dentis-alpium: Dajdete, gječo, one moje zubne čaćka-
lice, nešto me žulja u onome momu pokvarenom zubu.
Npr. 5, *akv. od* Daničića. ARj. 820a.

čaćkânje, *n. das Stochern, fossio.* Rj. *verbal.* od
čćkati, radnja kojom tko čaćku n. p. zube.

čćkati, čćkân, *v. impf. n. p. zube, stochern,*
padio. Rj. *trijebiti, čistiti što, n. p. zube zabadajući*
im u rjih. *vidi* čćkati, ggrati. *v. pf. slož. pro-čćkati.*
isp. čaćkalica.

čaćkovit, *adj. n. p. put, t. j. pun čaćka, klumpig,*
grobosus. Rj. *vidi* čagljevit, džombovit. — *adj. s takim*
nast. vidi kod barovit.

čaćenje, *n. das Lesen, lectio.* Rj. *verbal* od čćtiti.
vidi čćtanje, i *syn. onlje.*

čaćeša, *f. ime kozi mrkoj.* DARj. 877b (*čagjasta*).
isp. za nast. brnješa, moreša, rigješa, vraneša.

čćditi, *dim. v. impf. — 1) russig werden, fuli-*
gine ulivi. Rj. *uprelazno, postajati čagjav, v. pf.*
slož. o-čćditi, po- vidi čagjiti. *isp. čagjaviti se. —*
2) prelazno. čćditi da bude što čagjavo: Osta Hasan
u Gospiću svome dror čaćedi a ljubu ljubeći. HNPj.
3, 153.

čćdonja, (čćdonja), *m. ime volu mrku.* DARj.
878a (*čćgjust*), *takva imena kod* vo.

čćdor, čćdora, *m. das Zelt, tentorium, cf. šator.*
Rj. *pl. gen. čćdorâ, čćdorôvâ.* Daničić, ARj. 878b.
coll. čćdorje. isp. čćgera. — Penjati, peti čćdor.
Rj. 541b. *Propše bijele čćdore.* Rj. 610b. *Razapeti,*
razapinjati: raspeti raspinjati, n. p. čćdor. 627a.
610a. b. *Raspela sam sričen čćdor u polju.* Npj. 1,
153. *Tu ostâše tri stu čćdorova.* 5, 151. *Dogje Milošn*
pod čćdor. Miloš 99. *Načini se bogat čćdor, sa dva*
prograka. Prip. bibl. 48.

čćdorje, *n. coll. od čćdor, čćdori, mnoštvo čćdorâ.*
Što j' u vodn borje poniknulo, to je, ljubâ, bijelo
čćdorje. Npj. 1, 450. *Da unesa careve topove i sri-*
leno carero čćdorje. 5, 360. *akv. od* Daničića, ARj.
878b.

čćdorski, *adj. n. p. vrata, Zelt-, tentorii.* Rj. *što*
pripada čćdoru, čćdorima.

čćdulja, *f. ime mrkoj kravi.* DARj. 878b (*čagjasta*).
takva imena kod krava.

čćfran, *m. vidi* šafiran. Rj. *vidi i* šavran. — *Vgleđa*
lonja... trećega čćta kao čćfran. Npj. 97.

čćgalj, čćglja, *m. gefronner Koth, lutum conge-*
lutum. Rj. *vidi* čaćak. *riječi s takim nast. vidi*
kod bar. lj.

čćgalj, čćgalja, *m. zecjerka, canis aureus L., der*
Schakal. DARj. 879b.

čćgljevit, *adj.* što je puno čćglja. *vidi* čaćkovit,
džombovit — *Pažji se srećom, dete moje, tim čćglje-*
rdom ili punim za-luga patom. Zlos. 198. *takva adj.*
v. p. agnjjevit, poljevit, i t. d.

čćgljânje, *n. das Klappern (auch das Kratzen*
z. B. der Maus im Zimmer), strepitus genus. Rj.
verbal. od čćgljati, *koje vidi.*

čćgljati, ljâm, *v. impf. klappern, kratzen, strepitum*
edo, e. g. muris rodentis. Rj. *klepetati, klopotati; čć-*
grlja i miš, kad grize što.

čćgrtaljka, *f. die Klapper, crepitaculum.* Rj. *vidi*
čćgrtaljka. sprava kojom se čćgrće. — riječi s tukim
nast. vidi kod kazaljka.

čćgrtânje, *n. das Klappern, Scheppern. z. B. des*
Sâbels, strepitus genus. Rj. *verbal.* od čćgrtati, *koje vidi.*

čćgrtati, čćgrćem, *v. impf. klappern, strepo.* Rj.
po tumačevju Njemačkom kod riječi čćgrtanje i su-
blja čćgrće. isp. brćkiti, pobrektivati; klepetati, klo-
potati.

čćgj, *f. der Russ, fuligo.* Rj. *vidi* čagja. — *Na-*
hvatala se čćgj na verige. 411b.

čćgj, *m. i sa j mjeslo gj: čćj (koje vidi); u Hrv.*
kao magla što se oko mjeseca hvata ili kojom je vedro
nebo ljeti obastrto. Kad ljeti pripeče sunce, ne mogu
se stvari iz daljega razabirati od čćgja. P. Brantner.
1. Broz. DARj. 878b.

čćgja, *f. vidi* čćgj (f.) *rgjo i čćgjo!* Rj. — *Pa-*
nula vam čćgja na oružje. Npj. 5, 60. *riječi s takim*
nast. gragja, kragja, ragja, svagja, žiropagja.

čćgjan, čćgjna, *adj. kad je čćgj, čćj, kaže se: čćgjno,*
čćjno je. 1. Broz. ARj. 879a.

čćgjast, *adj. nulik na što čćgjavo, mrko. vidi*
čćgjav 2. — Brzelj, tica plava a po trbuhu čćgjasta.
Rj. 43a.

čćgjav, *russig, fuliginosus.* Rj. *po čćm se čćgja*
nahratala. — 1) u pravom smislu: Ne boj se od svi-
jetle pnske, nego se čćvaj od čćgjave. Posl. 194. —
2) vidi čćgjust: *Žutica.* 5) *plutno malo čćgjavo.* Rj.
162b (*koje nije dobro ubijeljeno*).

čćgjavica, *f. n. p. puška, die Russige, fuliginosa:*
čćvaj se puške čćgjavice. Rj. *kuka god čćgjavu stvar*
ženskoga roda, n. p. puška.

čćgjaviti se, *vim v. impf. refleks. ili pass. vidi*
čćditi, čćgjiti. — U kominu što stoji, il se čćgjavi il
gori. D'Posl. 140. *akv. od* Daničića, ARj. 879a.

čćgjânje, *n. das Russig-werden, inductio fuliginis*
Rj. *verbal* od čćditi i čćgjiti. *stanje u kojem što čćdi*
ili čćgji, postaje čćgjavo.

čćgjiti, gjm, *v. impf. vidi* čćditi. Rj. *postajati*
čćgjavo. vidi i čćgjaviti se. *v. pf. slož. o-čćgjiti.*

čćhulja, *f. kravica od dvije godine (u Srbiji).* P.
Gjorgjević. DARj. 880a. — *imena krutama s tukim*
nast. kod krava.

čćhura, *f. u Rj. čćura.* 820a. — *Čćura* (mjesto
čćhura, od korijena od koga je i čća). Osn. 112.
i u ARj. 880a: *čćhura.* dem. *čćhurica. — 1) die*
Kapsel (der Bichel, n. dgl.) capsula glandis etc. Rj.
kao čaćica u koju je uglavljenâ žirka jednjem kra-
jem. — 2) die Puppe des Seidenwurms, nymphe chry-
salis. Rj. *vidi* kožurica. *ono u što se uprede sričena*
buba. — Tušiti n. p. čćure od svilenijeh buba. Rj. 758a.

čćhurica, *f. (čćurica. Rj.) — 1) dem. od* čćhura.
za h vidi čćhura. — *2) rupica u saću: Umliječile*
čće, t. j. zatvorile na satu čćurice odozgo. Rj. 782a.

čćir, čćira, *m. livada, pašnik, polje.* Daničić u ARj.
880b. čćjir. — *Pak on brže na čćire tréi, te ulvati*
staru bedeviju. Npj. 3, 401.

čćj, *m. vidi* čćgj m.: *Kad ljeti pripeče sunce, ne*
mogu se stvari iz daljega od čćja razbirati. 1. Broz.
Vrh polja pannu čćj nad slanu. S. Ljubiša. Pritisnu
čćj i magla. DARj. 878b.

čćj, *m. der Thee, thea chinensis. vidi* tej. — *Veče-*
ravali (su) i čćj pili. Sovj. 76. *akv. od* Daničića, ARj.
880b.

čćja, *m. (ist.) vidi* čćjo. Rj.

čćjan, čćjna, *adj. vidi* čćgjan. *Čćjno je*, reče se
kad je sunce i magla, a sunce malo prodire kroz
maglu. 1. Broz. DARj. 879a.

čajanje, *n. verbal.* od čajati, koje vidi, vidi čekanje. **čajati**, čajem, *v. impf.* (st.) Rj. *ne kaže se značenje.* Daničić u ARj. 880 b: *crspectare, čekati v. pf.* očajati se. — *nahodi se u narodnijem pjesmama: Ne čaj više, Miloševa majko, odbij ovec u to pusto polje: Miloš ti je juče poginuo.* Rj. 817b.

čajju, *adj.* vidi čajov. Rj. *što pripada čaji.*

čajir*, čajira, *m.* vidi čajir.

Čajničr, *n.*: od Čajniča do dva Bartolčića. Rj. *rarosica u Bosni.* Ja sam bosna iz Čajniča došla. Here. 150.

čajjo, *m. hyp.* od čauš. Rj. *gen.* čája, *roc.* čájjo. vidi čája. — *takova hyp. kod brajo.*

čajov, *adj.* Rj. *što pripada čaji.* vidi čajin.

čak, *adv.* weit hin, longe; otišao čak daleko; čak u Carigrad; čak u Moskovsku, *cf.* ča. Rj. *pokazuje se daljina mjestu (ili vremenu).* vidi i tija, tja, dori.

— *Uteče čak u sinje more.* Npr. 147. Utekli . . . pa i to čak preko Dubrovnika. Posl. 265. To se čudo na daleko čulo, čak daleko u zemlju Arapsku. Npj. 2, 460. Oba dva sam na vojsku spremila, čak na vojsku na Tursku granicu. Here. 118. Išla je čak i po Bugarskoj. Npj.¹

4, XXI. Išao u ruski glavni kvartir . . . čak u Pariz. Sovj. 75. *rječje za vrijeme: čak do smrti; čak sutra dan a i dovoje.*

čakanac, čakânca, *m.* — 1) *der Dengelhammer, malleus fulci utenduae.* Rj. *čekić kojim kosei otkrivaju kose.* vidi klépac. — 2) vidi čekići. Rj. *malo kladiro kako god.* vidi maljic.

čakavac, čakávca, *m.* *Hrvat koji njesto što govori ča.* — *Cakurei* (koji govore dite, vira, sine). Kov. 7. Mjesto što govore ča, te ih zovu čakurecima, Dioba, 6. *akc.* DARj. 883a. *isp.* kajkavac, kekavac, štokavac.

čakavački, *adj.* što pripada čakurecima. vidi čakavski.

— Po današnjemu Čakavačkom govornu valjalo bi da je ščēja. Kov. 20.

čakavski, *adj.* što pripada čakurecima. vidi čakavački. U čakavskom gororu, u kom glas gj glasi j, dolazi . . . Daničić, ARj. 87b. Megju spomenutijem knjigama tri su čakavske. Rad 20, 151.

čaklja, *f.* — 1) vidi kljuna. Rj. vidi i kuka 2, objetelica, pijuk 3, trnokop 2, s jedne strane pouzak trnokop u s druge kao reliki kljun. — 2) *der Hacken, uncut.* z. B. *auf dem Schiffe, bei Pestkranken.* Rj. vidi ganač 2, gandža, kandža 2, molka s grozdenom kukom, te se njom što prilači i odrluči, *n. p.* lauja, nekad mtruci koji su umrli od kuge. *isp.* kuku i motika (t. j. vući mrtvaca kukom u grob pa motikom zakopaj). Posl. 163.

čakmak*, *m.* vidi ognjilo: U njih gvozdja ni diveta nema do čakmaka koji oganj dava. Rj. *niclo, kremen, i oboje zajedno, ognjilo, i na pušci gdje oboje stoji: vidi i čarak, gvozdja puščana, kašiluk, tabandže.* — Svaki nosi po dvadeset puščaka . . . sve na jedan čakmak dogonjene. Npj. 3, 333.

čakšira*, *f.*: Pa mu prnži nogu i čakširu. Npj. 3, 353. *tomu dodaje luk: U govornu ništa nijesam čuo čakšira (u jed. broju) nego čakšire (u mn.), vidi čakšire.*

čakšire*, čakšira, *f. pl.* — 1) *die Beinkleider, caligae, cf. gače.* Rj. vidi benevreći, benevreke, benevrke, dimije, dimilje, hlače, kalavre, pelengre, pelengiri, plundre, šalyare. *dem.* čakširice, *augm.* čakširetine. — Kolčak, na čakširanu, t. j. zakrpa na koljenima kad se čakšire prodru . . . to se i ne poznaje da su čakšire zakrpljene . . . Gdje koji i *nore* čakšire s ovakovijem kolčacima grade. Rj. 286a. Na nogama koveć i čakšire. Npj. 1, 373. Na vojvodi čizme i čakšire . . . čakšire od plave kadive. 2, 483. — 2) čakšire sukna, Stück Zeug auf eine Hose, *pauvi quantum sufficit ad conficiendus caligae:* U z'o čas se Kokan pogodio za dva groša i čakšire sukna. Rj. *onoliko sukna ili čohle koliko ide u jedne čakšire.*

čakširetine, *f. pl. augm.* od čakšire. Rj. — *takva augm. vidi kod babetina.*

čakširice, *f. pl. dem.* od čakšire. Rj.

čaktâr, čaktára, čaktor, *m.* u (u C. G.) *die Schafglocke, Antinudulum:* Te s ugrča salomi čaktara, pa ga bači u njedra junačka. Da mu digne debela čaktora. Rj. *zrono čakro se meće braćima oko vrata.* vidi bakaruša i sym. ovdje.

čala!* *rührt die Trommel, pulsate tympana:* Čala sade, naše mekterbaše. Rj. *čalu!** Rj. *udri! (u kaku god spravu musičku, osobito u bubanj).*

čalabreânje, *n.* *das Imbissnehmen, gustatio.* Rj. *verbal.* od čalabreati, *radnja* *kojom tko čalabrea.*

čalabreati, čalabreâm, *v. impf.* *einen Imbiss zu sich nehmen (vor dem ordentlichen Essen), anbeissen, jento, gusto.* Rj. *kao dodijerati se jela, malo jesti hiteći, jesti malo što pred ručak.* — *v. pf.* čalabrenuti, čalabrknuti, labrenuti.

čalabrenuti, čalabrenêm, *v. pf.* *anbeissen, gusto.* Iđi Kokane, eno za vratima čabar vina i pečena svinja, i šavolj valjušaka pokriven slamom da se ne truni, te čalabreni malo dok ručak dospije (u pripovijeci). Rj. vidi čalabrknuti, labrenuti, *pojesti malo kao hiteći, kao dođjeti se samo jela, malo što pojesti dok ručak dospije.* *v. impf.* čalabreati.

čalabrčak, čalabrčeka, *n.* (*mehr scherzhaft*) *der Imbiss, gustatio.* Rj. *ono što se čalabrene.* — Kad mi vojno na oranje pogje, oprigam mu šinik pri-ganica, čalabrčak, dok prispije ručak. Npj 1, 528.

čalabrknuti, čalabrknêm, *v. pf.* vidi čalabrenuti. Rj. vidi i labrenuti. *v. impf.* čalabreati.

čalākânje, *n.* *das Tosen, Lärmen (z. B. der Kinder), strepitus.* Rj. *verbal.* od čalakati, *radnja* *kojom čalakuju (čaluču) n. p. djeca.*

čalākati*, čalākâm (čalācâm), *v. impf.* *lärmen, strepo.* Rj. vidi džagoriti, džakati, larmati, torokati, vardati. *isp.* bučati 2, rikati, kao što čine *n. p.* djeca.

čalčkânje, *n.* *das Pariren, ictus propulsatio.* Rj. *verbal.* od čalekatati se, koje vidi.

čalčkati se, *kâm* se, *v. r. impf.* *den Hieb pariren, ictum propulsare.* Rj. *odbijati udarac braneći se.*

čalma*, *f.* *der Turban, tiara, cf. saruk.* Rj. *povez oko glave u Turaka.* — Stvorio se Turčin pa zario čalmu oko glave. Npr. 38. Vuk sudi, ter u čalmi kadinskaj. DPostl. 151. Za njime se zubom-čalma suče, pa se ne sme care da obzare, a kamo li da obmotu čalmu. Npj. 1, 160. Na glavi mu fesa pletenoga, oko fesa zavolao čalmu, svu od svile i žežena zlata, a za čalmom perjanice zlatne. 4, 56.

čalma, *f.* selo u Srijemu. Rj.

čalmâšica, *f.* vidi češljugar, češljugarka, biće nazvana po crvenoj glavi, kao da joj je na glavi crvena čalma. DARj. 885a. vidi i češljikar.

čâm*, čâma, *m.* *ein Schiff (von weichem Holz), navigium abietinum.* Rj. *čanova lauja: Vojnici Turskoga zakona koji su iz Bosne na čamovima silazili u Biograd.* Rj. 818a. vidi čamac. *isp.* čun, kaik.

čâm*, čâma, *m.* *die Tanne, abies.* Rj. vidi jela.

čâma, *f.* *Langweile, taedium:* napala me čama. Rj. *kao dosada, čeznuće, stanje u kojem tko stabi, čili, iščezava.* — Nije čudo, sine, što ćeš u takvom selu videti . . . ljudi u nekoj duševnoj čami. Zlos. 225.

čâmac, čâma, *m.* *ein kleines gezimmertes Schiff, navigium abietinum.* Rj. *malu čâm, kao dem. od čâm.* — Kad onaj koji čamcem upravlja, vodu ispod njega veslom kao izgrne i tako stražnji kraj odbije dalje a prednji obrne na onu stranu, onda se kaže *iskrmiti*; a kad vodu kao podgrne *pod čamac* i tako stražnji kraj privuče na onu stranu, a prednji obrne na drugu, onda se kaže *«prijvatiti.»* Rj. 234b. Da hvata ljude, koji bi na čamcima išli s pismima . . . u Karavlašku. Sovj. 55.

čâmak, čâmka, *m.* (u Boči) nekaka mala nš koja se jedva može vidjeti. *Art Laus, pediculi genus.* Rj.

čâmalica, *f.* groznica u kojoj se mnogo žmuri a bez sna. *isp.* čama. čamat. DARj. 885b.

čâmanje, *n.* *das langweilige Warten, expectatio*

čāprlj, *m.* *vidi* čapur. Rj. *vidi* i čaporak 1, čepur. *yp.* čaprljak.

čāprljak, *m. hyp.* od čaprlj. Rj. *sing. gen.* čaprljaka. Daničić, ARj. 890a.

čāptija, *f.* ubrus od svile. Here. 359: Pokriću se stambolskom čaptijom. Here. 191.

čāpār, *m.* Strunk (eines abgehauenen jungen Baues), trunculus. Rj. *vidi* čaporak 1, čaprlj, čepur. *oll.* čapurje, što ostane od mlada drveta na korištenju, tad se posijēće.

čāpārje, *n.* (coll.) die Strünke, trunculi. Rj. čapiri, mostvo čapura.

čār, *f. gen. pl.* čāri. Daničić, ARj. 890b. *vidi* čara, čarka, čarebija, čarolija, čini, magjije, vradžbina, raža, der Zauber, fascinum, fascinatō, incantatio: ludu mužū u kupusu magjije (čari). DPostl. 27. *ovdje može čari biti i muškoga roda, u jedini čar, čara, kao što se i nalazi u Duhrovcana. Iveković.*

čara, *f.* *vidi* čar: Ali su me tebe omrazili, ali su te čarom začarali. Here. 3. Koji čara i vjeruje čari. Daničić, ARj. 895a. *syn. kod* čar.

čārak,* čarka, *m. ein Bestandtheil des Flintenschlosses, pars flintae, cf.* kašiluk, čakmak: U njihovoj vožgja ni drveta nema osim čarka koji vatru gradi. Rj. *na pušci gdje stoji ognjilo. vidi* i čekić 2, čekić 2. *isp.* i vožgja puščana, tabandže. — Mać rukovac, arak gjurkovac i sablja dimiškinja (valja). Rj. 79a.

čāralac, čaraoci, *m. koji čara. incantator, čaralac.* Daničić, ARj. 896a. *ake.* 891a. *vidi* čarovnik. — *riči s takim nast. kod* čuvalac.

čāralica, *f.* ženska koja čara. incantatrix, čaralica. Daničić, ARj. 896a. *vidi* čarovnica, bajalica, vračarica. *sp.* coprnica, činilica, činjarica, magjionica, vještica.

čāraūje, *n.* das Heven, incantatio. Rj. *verbal. od* arati. radnja kojom tko čara. — Niti se pokajaše... od čaranja svojih. Otkriv. 9, 21. Tvojijem čaranjem prevareni biše svi narodi. 18, 23. Jer je neposlušnost kao grijeh od čaranja. Sam. 1. 15, 23. To će ti oboje loći... radi mnoštva čini tvojih i radi velike sile čaranja tvoga. Is. 47, 9.

čārapa, *f.* (pl. gen. čārapā) der Strumpf, tibiale. *cf.* čorapa, bječva. Rj. *vidi* i blača. *dem.* čarapica, *augm.* čarapčina, čarapetina, čarapina. — Bjelača, bijela čarapa. Rj. 28b. Grlić, grlo u čarape. Rj. 102a. *Iskončati čarape* (izvjesti ih koncem). Rj. 234a. Kalčine od sukna kao *relike čarape* što se nose u čizmama. Rj. 261a. Klačnja, dugacke *bijele čarape*, preko kojih se *obuvaju čarape*. Rj. 273a. *Oplesti, n. p. čarape*, rukavice. Rj. 463a. *Čarape na poplet.* Koje čarape nijesu na poplet one su *na igle*. Rj. 543a. — Pa joj *skine prsten s desne ruke, i s leve noge čarapu*. Npr. 240. Kad se *ospje* kao čarapu. (reče se n. p. kad stane vojska bjegati, pa bjega jedan za drugim). Postl. 120. *Pletu čarape* i rukavice. Danica 2, 103. Pravi Bokelj *nosi bijele i tijesne čarape* do koljena. Kov. 40. *Lišnjak i bječve* (peškir i čarape). 45. *isp.* priglavak (*donja strana u čarape*).

čārapār, *m.* Rj. *vidi* čorapar. — 1) der Strumpfwirker, Strumpfhändler, textor aut negotiator tibialium. Rj. *tko plete ili prodaje čarape.* — 2) der Gamaschenträger, miles braceis devartatus (mit Verachtung). Rj. *iz pogrede se veli vojniku koji nosi visoke čarape u kratke čakšire.*

čārapārev, **čārapārov**, *adj.* što pripada čaraparū. **čārapārski**, *adj.* što pripada čaraparinū, *n. p.* regementa (čaraparska). Rj.

čārapast, *adj.* (u Srbiji) *n. p.* konj, u kojega je noga odozdo donekle bijela, kao da je obuo bijelu čarapu. *cf.* putnogast. Rj. *isp.* putnogast, *n. p.* konj, pas (*koji ima na nozi bijelu biljegu*). Rj. 623a. — *adj. s takim nast. kod* budalasti.

čārapčina, *f. augm. od* čarapa. Rj. *vidi* čarapina, čarapetina.

čārapčina, *f. augm. od* čarapa. Rj. *vidi* čarapčina. čarapina. — *takva augm. kod* babetina.

čārapica, *f. dem. od* čarapa. Rj. Ko se skoro oženio, svakog dobra poželio: ... od sestrične čarapice. Here. 295. *vidi* čorapica, bječvica.

čārapia, *adj.*: Ide mi posao kao čarapin početak (ružno. Postl. 96). Rj. što pripada čarapi: Usta su mi kao čarapin početak (velika, kao čarapa, kad je još nedovršena). Postl. 336. *takva adj. od supstantiva ženskoga roda koja znače stvari: daničin, gjermin, pitin, poštin, prohin, ružin, trpezin.*

čārapina, *f. augm. od* čarapa: I dones' mi ženske čarapine. Rj. *vidi* čarapčina, čarapetina. — *takva augm. kod* bardaćina.

čāratān, *m.* Rj. tko vara sejet kojekakrijem opsjenama, po tom i tko samo čini opsjene. Od tal. ciarlatan, *fr.* charlatan, praeestigiator. Daničić, ARj. 892a. Čaratan, (u Boc) čovjek koji se rodi u marčanoj svijetli (luni), pa prije nego je kršten prijeđe preko njega mačka ili druga kakova pogana životinja; zato poslije ostane nesrećan, te ne može imati nikakova zanata niti postojanoga posla, nego se sunca kojekuda, i svojom majstorijom, igrom i šalom ljude zabavlja i vara i novce od njih mami, ali mu ni ovi novci ne mogu biti probitačni, nego kako dogju tako i otidu. Rj.

čāratānica, *f. isp.* čaratan, *od* koga je postala. DARj. 892a. što je muško čaratan, to je žensko čaratanica.

čāratānija, *f.* (u Dalm.) die Taschenspielerci, artes magicae: oni Talijani što čine čarataniju. Rj. što čini čaratan, radnja čaratanova. — *vidi* maštanije, sijeri.

čāratī, čarām, *v. impf. heren, incunto. cf.* gatati, vračati, bajati. Rj. *vidi* i čarovati, činiti, opčinjavati, zamagjijavati, zatravljivati. *v. pf. slož.* o-čarati, zam- Mnogi od onih koji čaradu, sabravši knjige svoje spaljivahu ih pred svima. Dj. Ap. 19, 19.

čārdāčie, *m. dem. od* čardak. Rj.

čārdāčki, *adj.* *n. p.* soba (čardacka). Rj. što pripada čardaku.

čārdāk,* *m.* — die Warte, specula: Vezak vezla seja teftedara na čardaku na debelu hladu. Rj. — 1) u visoke zgrade (drora, kule) na više katora gornji katori ili jedan od njih ili samo jedan ako ih nema više osim onoga pri zemlji, mjesto koga mogu biti i sami stupovi, a po tom i vijela taka zgrada, u množini dolazi i za jedan između više njih u jednoj zgradi, često se nazivaju gornji. kao i druge zgrade nazivaju se i visoki, tanki. Daničić, ARj. 893b. — Ahar, 2) kao čardak ili gospođa kuća, der Hof, palatium, *cf.* har. Rj. 8b. Car... pobegne na gornje čardake, i zatvori se. Npr. 212. Ona ide gore na čardake. Npj. 1, 250. Kad ja spavam na gornjem čardaku. 1, 565. Već mi kažte visoke čardake, na čardake mekanu postelju. 1, 615. Bijeli se u visinu kula, na čošeta sičani čardaci. 2, 526. E ti imaš u Prižen dvorove, oko njih je kamena avlija, u avliju sedam čardakova, na svaki je ključanica zlatna. 3, 429. Pak poskoči kuli niz čardake. 3, 540. To Periša i sluša i gleda su čardaka sa bijele kule. 4, 97. U novija vremena naselilo se u onaj kraj (Drobnjake) od Morače mnogo uskoka... gdje su pogrādili na sobama ili na direcima čardake, u kojima su zimi sjedili sa ženama i djetom i ljeti išli te četovali... oni bi se opet vratili u svoje čardake. Npj. 4, 461 (Vuk). — 2) eine Wachtthütte auf Pfählen an der Grenze, casa palis imposita. Rj. stražara risoka na stupovima. *isp.* karaula. — 3) das Behältniss für die Kukuruzkolben, horrei genus. Rj. kao koš za kukuruz na stupovima.

čārdāklija,* *f.* eine grosse Weinrebe, die sich an Hütten, Bäumen hinanrankt, vitis suspensa, *cf.* odrina. Rj. *vidi* i odrinja, brajla, logoška, lugoška, lomača, velika vinora loza što se penje uz sjenicu (Turski

čardaklijski, *adj.* što pripada čardakliji, *n. p.* čardaklijsko čokoće. DARJ. 894a.

čare, *u* zagoneci: Prispri čare na migare, na panje i kanje, na senje dupore. Rj. *odgonetljaj*: vodeni a.

čarka, *f.* das Schirmutzel, *pugna levis*: Po ravni se polju počeraše, na čarku se zbilja iščeraše. Rj. *malu lutka, mali boj, isp.* čarkadžija, čarkati se.

čarka, *f.* čarolija, incantatio, čarka, Daničić, ARJ. 895b, *ake.* 894b, *vidi i* čar, *i syn. ondje.*

čarkadžija, ** m. die Vorposten, exubiæ extremæ, Rj. vojnik rtnik koji pred vojskom zameće boj, isp.* čarka, čarkati se. — Gjegogi bješe bolji čarkadžija, Albanasa ljuta ubojnika, gajju Turci ognjem iz pušaka. Npj. 5, 221. Nego su . . . čarkadžije se pomalo čarkale. Žitije 43.

čarkanje, *n. Rj. verbal.* 1) od čarkati, 2) od čarkati se. — 1) das Heronstören im Feuer, *dimotio ignis*. Rj. radnja kojom lik čarka u vatru, *vidi* tarkanje. — 2) das Schirmutzel, *pugnatio levis*. Rj. radnja kojom se čarkadžije čarkaju.

čarkati, *kām, r. impf.* — 1) *n. p. u* vatru, *das Feuer schüren, stören, dimovca (ignem), irrito.* Rj. *vidi* tarkati, *r. pf.* čarnuti, *biće i prečazno*: čarkati *n. p. vatru, isp.* čarnuti vatru, *po onom što Vuk ima*: čarkati *n. p. u* vatru, *čarkati se može i u drugo što.*

2) *sa se reciproc.* schirmutzel, *leviter pugno, irritare se invicem*. Rj. *biti se malo kao čarkadžije sto rade*: Nego su . . . čarkadžije se pomalo čarkale. Žitije 43.

čarni, *adj. (ist.) ridi* crn: Čarna gora, puna ti si hlaba, Čarne oči, vi ga ne gledale. Rj. *č* se zadržalo od starine, i kako su glasovi *čr* izašli iz običaja (zamijenivši se glasovima *cr*), da bi se ublažili prema novom izgovoru i mogli izgovoriti, umetnulo se meguj njih *a*, a tada *r* iza *a* postalo suglasno. Daničić, ARJ. 895a. — Ludo, mlado, na dalek' zalet, čak zalet preko mora čarnog. Npj. 1, 163. (zaletu u goru istinom mjesto zaletje u južnom). Pa Cupića u ruku poljubi, niže ruke u četiri skuta i pred Stokom u zemlju čarnu. 4, 275.

čarnook, *adj. schwarzäugig, nigris oculis*. Rj. čarno-ok, čarni(č) (crni(č)) očiju, *vidi* crnook.

čarnooka, *f. Rj. ridi* crnooka. — 1) *die Schwarzäugige, nigris oculis*. Rj. *ženska čarnooka*. — 2) *odatle ime* bijeloj ovcu koja ima oko očiju crn krug. Rj.

čarnookast, *adj. ridi* čarnook. Rj. *vidi* crnookast.

čarnuti, *nēm, r. pf. Rj. r. impf.* čarkati (*i* se). 1) *n. p. u* vatru *ili u* vatru, *einmal schüren, irrito senel ignem*. Rj. *vidi* tarnuti. — 2) *sa se, reciproc.* schirmutzel, *convulso*. Rj. *malo pobiti se kao čarkadžije što učine.*

čarobija, *f. (u primorju oko Senja) ridi* čarolije. Rj. *vidi i* čar, *i syn. ondje.*

čarobnica, *f. incantatrix, čarovnica 1.* DARJ. 895b, *vidi i* čaralica. — Hod' otole, Vlaška čarobnice! HNpj. 1, 101.

čaroice, *f.* — 1) (u Turskoj Hrv.) kao u Srbiji *hadale*, a u Kotoru *prporuše*. Rj. — 2) (u Hrv.) kao *kolegijani*, koji ispred božića idu od kuće do kuće te pjevaju i prose koješta. Rj. Daničić, ARJ. 895b, *poše* čaroice.

čarojice, *f. pl. ridi* čaroice.

čarolija, *f. u* Rj.: čarolije, *f. pl. die Hexerei, incantatio*. Rj. 819b. *jer se upotrebljavu najviše u magiji, eadē čar i syn. ondje.*

čarovna, čarovina, *adj. što pripada čarima, u čemu u čaru: osobito u prenesenom smislu: veoma lijepo ili vrlo tako, da zanosī čovjeku pamet.* DARJ. 895b, *benedicat, fascinatus, isp.* bajni.

čarovnica, *f.* — 1) incantatrix, čarovnica, Daničić, ARJ. 892a, *vidi* čarobnica, čaralica (*ženska koja čara*).

2) nekaka bolest konjska u grlu. Rj.

čarovnički, *adj. što pripada čarovnicima ili čarovnicima.* DARJ. 896a.

čarovnik, čarovnika, *m. incantator, čarovnik, Daničić, ARJ. 892a, ake.* 896a. *Iko čara, ridi* čaralac, magjonik, vještac.

čaršaf, * čaršav, ** m. — 1) das Tischtuch, mappa, cf. trpeznjak.* Rj. *vidi i* postolnjak, stolnjak, krpeta, plaha 1, *prostirka po stolu*. — Na Božić se obično ruča s vreće (prostre se prazna vreća čaršava, ili po čaršavu). Rj. 35a. — 2) das Bettuch, *linenum*. Rj. *vidi* plaha 2 (*prostirka po postelji*), rušica.

čaršija, ** f. der Marktplatz, forum, cf. pijaca.* Rj. *vidi i* pjaca, placu, pazar, poljana, trg 2, trgovište, tržište, *dem.* čaršijica. — Čarev sin zagje po čaršiji da gleda kakav je zanat najlakše naučiti. Npr. 174. Jesi P išo u čaršiju? Npj. 1, 325. Da otidem na vašu čaršiju, na čaršiju tamo megj' trgovce. 2, 96. Ode Marko niz novu čaršiju dokle dogje dvoru Vili-povu. 2, 350.

čaršijica, *f. dem.* od čaršija, *i sažeto* čaršica. — Sva ta čaršijica pripada jednom čoveku. M. Gj. Mi-ličević, DARJ. 896b.

čaršijunski, čaršijunski, *adj. Rj. što pripada čaršiji, n. p. čaršijski* hljeb, *Markt-, u foro, forensis.* Rj. *vidi i* čaršinski.

čaršunski, *adj. ridi* čaršijunski, *od čega je sažeto, isp.* abadžunski.

čarugadžija, ** ridi* opančar. Rj. *od* Tur, čaryk, opanak, Daničić, ARJ. 897a, *od* čaruk-džija *promije-niši glas k pred dž na g, za nast. džija) isp.* aba-džija. — Krevet, oko varnice pouzvišeno mjesto, na koje čarugadžije kože iz varnice meću. Rj. 300b.

čarugadžiju, *adj. Rj. što pripada čarugadžiji, ridi* opančarev, opančarov.

čarugadžijunica, *f. Rj. čarugadžijuna žena, ridi* opančarica.

čarugadžijunski čarugadžijunski, *adj. Rj. što pripada čarugadžijuni, ridi i* čarugadžinski, opančarski.

čarugadžunski, *adj. sažeto* od čarugadžijunski, *koje ridi.*

čas, *m. Rj. loc. sing.* času, *gen. pl.* časā, časová. Daničić, ARJ. 897a, *dem.* časak.

1. značenje. — 1) *der Augenblick, punctum temporis.* Rj. *malo vremena: Čas nije sahat nego je samo njeko vrlo malo vrijeme.* Pis. 46. *Minute, die Minute, minutum, cf. čas.* Rj. 358b. *Izdahnuće, samrtni čas.* Rj. 222b. *Vigji knjige, časa ne počasi.* Rj. 56a. *Ni do časa umloga i do koneca samrtnoga — nem'o sreće ni samrtno sveće.* Rj. 664b. (*umrlj čas — samrtni čas — izdahnuće — konac samrtni*). Čas, ora, ura, rechte Zeit, *isp.* ura, Rj. 786b. *Ja ću tebe sačuvati od časa iskušenja, koji će doći na sav vasioni svijet da iskušā one koji žive na zemlji.* Otkriv. 3, 10. *Dogje čas suda* njegova. 14, 7. — 2 a) *Dobri čas.* Kao što se u narodu našem misli za dobru i zlu sreću, tako se može kazati i za *dobri i zli čas* (pa što se počne u *dobri čas* ono dobro bude, a što se počne u *zli* ono bude zlo). Rj. 125b. *Nego sam čuo da se misliš s *dobrijem časom* ndavati.* Npr. 101. *U *dobri čas!* (gledaj: Bog s vama!) Posl. 327. Došao sam s *dobrijem časom* da s tobom progovorim nešto nasamo. Ja imam sina, koga sa srećom mislim vjerivati.* Kov. 44. *Ako se ondje objeduje, onda u brzo napijaju, u *dobri čas* i u *bolji* od objeda 69. U *dobre čase*, pod pune čase . . . toliko ti Bog dao *dobri(č) i sretni(č) časa*. 76. Kosto majci desnu ruku ljubi, a ona mu *dobre čase daje, čase dobre od Boga najbolje*. 78. Svakome dio (domaćin) *dobar čas* i voljni napitak. 121. — b) *Zli čas, cf. dobri čas.* Rj. 211b. *Naopako i u *zao čas!* Posl. 190. Tako mi se *zli čas* na vjenčanje ne namjerio!* 301. *Al' u *zlo čas* po me, ali po njga, po jednoga dobra biti ne će.* Npj. 4, 260. Ču li me, Maro gospogjo! *uzoč' se* divna rodila, u mome dvoru dovela. Here. 239 (*uzoč' se — u *zlo čas* se*). — 3) u crkvenoj službi čas je sahat, ura, hora, die Stunde, i*

o tom i molitve koje su dužni srećenici moliti u određenjane sabate (časore): Kad se očitaju časori, pritupe gjakoni k vladici. DP. 16. Šta biva o svenoćnici, koja ima tri glavna dijela: večernju, jutrenju i prvi čas (t. j. sabat). 37. Prije časora vladika s cijelijem sveštenstvom otide iz crkve. 356. Časlovac, knjiga u kojoj su molitve koje se čitaju na časovima. Daničić, ARJ. 903a. — 4) u norije vrijeme čas u značenju sabat. ura: Knez Miloš imao je u svojoj sobi-bogomolji časovnik koji je izbijao i četvrti i cele čase. Mil. 254.

II. kako se riječ čas uzima u rečenicu. — 1) u jen.: Opet se zatrese iz temelja dvor od velike sile... gdje neka sila pa poviče... ona sila onaj časa otide s velikom lukom. Npr. 187. ridi accus. bez prijedloga, niče II 3 a), i s prijedlogom u (II 5). — 2) gen. s prijedlogom od i s prijedl. do: Od onoga časa marva se stane štrkljati. Npr. 78. Ozdravi žena od toga časa. Mat. 9, 22. Sužan će se opstraviti, ja slepoće ni do reka, ni do časa umrloga. Npj. 1, 140. — 3) accus. bez prijedloga. — a) pokazuje se koliko vremena što traje, u tijem i kad bira: orčas, oraj čas, so eben, rommode. Rj. 437a. Ončas, t. j. onaj čas, sogleich. lice: Ončas oni na noge skočiše. Rj. 460b (odmah). Sad s ove stope, iz ove stope, t. j. oraj čas, auf der Stelle, e vestigio. Rj. 717a. Onaj čas počne se ona ruditi, i rodi mu muško čedo. Npr. 59. Izvadi jednu hlaku iz glave, te baci i oni isti čas uzraste strašna gora. 104. Reče mu: »vрати se doma oraj čas.« 131. Sad oraj čas da je vodim. 185. Susjed ga sraki čas pominjau. Postl. 321. Neki Haldaji taj čas dogoše i tuziše Jevreje. Dan. 3, 8. Oni taj čas ostaviše mreže. Mat. 4, 20. Zar ne mogoste jedan čas postražiti sa mnom? 26, 40. Ustavši onaj čas, vratiše se u Jerusalem. Luk. 24, 33. Ko ne bi pao i poklonio se, onaj čas biće bačen u peć. Dan. 3, 6. — b) čas — čas: jedno bica za drugim: Jednako izvrše glavu čas na jednu čas na drugu stranu. Rj. 61a. Kad se što ukrade pa čook čas potvora na onoga čas na ovoga. Postl. 112. Oni u iz početka čas Greima pomagali protiv Avara... čas udarali na same Grke. Danica 2, 74. Gledajući čas jedno čas drugo. Žitije 53. Kojima (glagolima) se snova svršuje čas na suglasno čas na samoglasno. Rad 3, 49. ridi časom — časom; sad — sad. isp. gja — gja, kad — kad. — c) pred accus. može biti odvradi malo: Malo čas (n. p. i ja ću doći). Rj. Kad malo čas, eto ti znaja. Npr. 35. Malo čas, eto ti aždaje. 46. Starca nije bilo kod kuće, ali malo čas dogje i on. 87. Kad malo čas, ali eto ti gvozdena čoveka. 212. I ova sumnja njegova svjedoči što malo čas rekoh da je... Rat 28. — d) iza accus. može biti adverb prijje: čas prijje, koje znači: što se prijje može: Čas prijje (n. p. doći) möglichest bald. Rj. Da gledaju ako se i kako može, da one Turke u Čačku čas pre predadu ili isteraju. dok nije čaja-paša stiguo s vojskom. Miloš 81 (čas pre istoč. mjesto juž. čas prijje). Nego mi valja da gledamo, ove Turke čas pre da očistimo. 107. Petar ča ostavi Ruse i Kladovo, pa čas prijje da pobite sa ovom vojskom k njemu. Sovj. II. — 4) accus. s prijedlogom na. pokazuje se kad što biva. Sint. 515.: Tako mi ove svijeće, i tako mi se našla na umrli čas! Postl. 303. — 5) accus. s prijedlogom na. pokazuje se kad što biva, a budući da je čas vrlo malo vremena, zato što biva u čas, biva u onoliko malo vremena koliko čas znači. Daničić, ARJ. 898b: Starac kad primi novce, ndari ključevima o zemlju. U taj čas nestane i trgovine i kupca. Npr. 39. Majka gjevojinca pljune u ožanj, te se u oni čas udne. 91. Te ona u ta čas napiše knjigu poslanien. 120. Kad muž njezin otide, ona ti bogme u ta isti čas dozove slugu. 130. Posu je onijem prahom... te ona oživlje u oni čas i druge joj ruke iznikoše. 132. U koji čas on tu zakovrnu, u ta čas oni kriliti konj počne... 153. On odmah zapovjedi, da je u isti čas ponesu. 230. U onaj isti čas dozovu svoga pisara. Npj. 4, XIV. Jer

će vam se u onaj čas dati šta ćete kazati. Mat. 10, 19. — 6) accus. s prijedlogom za. kazuje se vrijeme koje što birajući zauzimaju, i tako biva dok je to vrijeme. Daničić, ARJ. 898b: Za čas, za jedan čas. Rj. Za tñji čas, bald, hurtig, in kurzor Zeit, brevi, impigre. Rj. 740a. Kad sednu večerati... veliki kazan s jelom za tili čas progje. Npr. 74. Velika drveta dugo rastu, ali za čas padnu. Postl. 33. Konj zelenko rosnu travu pase, za čas pase, za dra prisluškuje. Npj. 1, 220. Znaj za jedan čas obuzme syu varoš. Danica 5, 38. Znaj da me sve te besposlice ni za jedan čas ne odvrćaju od tebe. Kolo 15 (14). — 7) instrum. — a) časom, den Augenblick, augenblicklich, statim, ad momentum. Rj. mahom, odmah, taki, uput: Vi ste narod tvrdovrat: doći ću časom usred tebe, i istrijebiću te. Mojs. II. 33, 5. — b) časom — časom (isp. čas — čas II 3 b): Kao što je ono vedro nebo, časom vedro, a časom oblačno. Npj. 1, 389. Onaki mu je život kao mjesec: časom pun, a časom prazan. Postl. 238.

časak, časka, m. dem. od čas, Rj. — Malo trenuh, čudan sanak usnih, čudan sanak, a u čudnu časak. Npj. 2, 364. Ne mogu ti rane preboljeti: već kad meni sudni časak dogje, ukopaj me na drumu široku. 2, 509. — Sitne knjige zemlju pregaziše, na Cetinje časom dopanuše, a na ruke Petroviću knjazu. Npj. 5, 356. Izgorje ti u vatru pogača. Ja ću drugu časom ukuvati. Here. 188. u dra posljednju primjera za časom isp. čas. II 7 a.

časiti. im. v. impf. verweilen, morari: Andro trei, časa ne časio. Rj. upravo boraviti čas, i po tom boraviti uopće, bariti se, zastajati se. v. pf. slož. počasiti. — Ti si pomoć moja i izbavitelj moj, Bože moj, ne časi. Ps. 40, 7.

časlovac, časlovca, m. das Horologium (altslavisches Lesebuch nach dem Namenbüchlein, und vor dem Psalter), horologium. Rj. gen. pl. časlovčica. Daničić, ARJ. 903a. postanjem od staroga časoslov, koje je knjiga s molitvama što se čitaju na časovima; isp. čas I 3. — Kad koji gjak... izuču bekavicu, onda uzme (slavenski) časlovac, kad izuču i prečita nekoliko puta časlovca, onda uzme psaltir. Rj. 812a. Da sam ruža, ja bi se razvila u časlovca mladom bogoslovu. Npj. 1, 635. Rusi su već izvadili psaltir i časlovca iz škola. Pis. 73.

časlovac, časlovca, m. der časlovac-Schüler, puer discens (legere) horologium. Rj. gjak koji uču časlovca. gen. pl. časlovčica. Daničić, ARJ. 903a.

časni, adj. Rj. ridi časnan.

časnički, adj. što pripada časnicima ili časniku kojemu god. isp. časnik.

časnik, m. officialis, tko je u kakoj službi javnoj, te je zato u drugih u časti. DARj. 903a. časnik.

časnikov, adj. što pripada časniku. isp. časnik.

časovit, adj. — 1) što za čas traje, momentanicus. — 2) promjenljiv, koji se časom promijeni. reče se o čeljadetu, koje čas pjeva a čas kuka. P. Gjorgjević. DARj. 903b. — takva adj. kod barovit.

časovnik, m. horologium, sabat, ura, sprava koja pokazuje sate ili ure. DARj. 901a. koja pokazuje časore (3). — Miloš imao je u svojoj sobi-bogomolji časovnik, koji je izbijao i četvrti i cele čase. Mil. 254.

časť, časti, f. (loc. časti). — 1) die Ehre, honor, n. p. na časť mu. Neku na časť, neku na sramotu. Rj. ridi pošta 1, stina. — a) značenje. Matica... učinila više štete i sramote, nego koristi i časti. Pis. 3. tomu Vuk dodaje: Ako bi ko rekao, za što ne kažem česti nego časti, evo mu odgovora: ... čast u jeziku našem znači die Ehre, po današnjemu Slavenskome i po Ruskome čest... Pis. 4 (U Beču 19. Januara 1842). Otprije je sam Vuk više puta napisao čest mjesto čast; tako u Npj. 2, 305: pošta 1) znači postenje, čest. I još u nekim primjerima iz Vuku naći će se čest mj. čast; ali se takri primjeri orđje samo zato bilježe, da poterde, kako se riječ čast

častan (čast) *u* i u rečenicu, suprotno bečast, častan, čast. — *b) na čast kom u što*: Svemu rodu i plemenu čast iku čest. Npj. 1, 30. rjeđe: u čast. A u čast slava biva ... u čast majke Božije ... gja: čast im su ... DP. 49. — *ali ponajčešće kad se kaže*: na čast mu to, misli se: poklan'am mu, ne hajem za čast, *u čast d'm*. Džaba ti to, t. j. na čast ti to, ič selerke dir's. Rj. 830a. (poklanjam ti). Ne zavidim, čast svakom svoje. Npr. III. I na čast vam laž. Npj. 7. Na čast mu laž! Posl. 192. Na čast mu čorba. Kov. 82. Na čast mu sva slava od takovog pisanja. Pis. 69. — *c) čast je čemu ili čemu, čija*, rijetko *za čast*. Njemač će biti čast i slava. Danica 3, 212. Gospodine privjenče, da ti je čast! Kov. 62. Gospodine, stari svate, da ti je čast! 71. Od svijui sećajoj rjari čast i poštenje. Pis. 20. A druge učiti i u onome što sami ne znadu, da je slava i čast! 47. Razum zdravlja čovjeka od gnjeva, i čast mu je mimoći krivice. Prič. 19, 11. Tada re tobi biti čast pred onima koji ... Luk. 11, 10. Za mene će biti osobita čast i radost, ako ona čitateljima bude toliko po volji, koliko joj se oni raduju. Danica 5, 3. — *d) čast komu darati, dati, činiti, učiniti* rijetko *pokazati*: Da mu damo u čast i poštenje, što mu prilikuje. Rj. 1 XIII. *Daj mi čast* kao što se pristoji. Miloš 117. ... to su Srbi rjču čast dati Turskome svijetu. Pis. 42. Niko sam sebi ne dje časti. Jevr. 5, 1. I kad daše ... slavu i čast i hvalu onome ... Otkriv. 4, 9. — Ako prostoj tklaši ne čini sramote, časti suviše ne čini ni glje. Kov. 16. Matiča ... učinila više štete i sramote, nego koristi i časti. Pis. 3. Učinio bi sebi čast i slavu. 73. Zgriješio sam; ali mi sada učinio čast pred stariješinama. Sam. 1, 15, 30. Misliš da je David za to poslao ljude da te potješe, što je rad učiniti čast onu tvojemu? Sam. 11, 10, 3. — *Sto bi ... pokazati mu suviše časti*. GP. 13. — *e) imati čast*: Pismo na koje do danas ne imadoh časti primiti odgovor. Gilaš. 63, 153. Na pismo ... čast imom odgovorite. Pis. 11. Bog zna, kad ću ja opet imati čast ovdje negdje vama s djediti. 21. — *f) dobiti čast*: Miloš je uz ovu buma dobio čest i poverenje kako kod Suleman-paše ... tako i kod naroda. Miloš 67 (poverenje starije mj. s dalašnjem povjerenje, koje ridi). Paša, želeći, da bi tu čest kad cara dobio, da je on Srbiju pokorio, i bojeći se, da mu je Rušić-paša ne otme. 121. — *g) biti u časti*: Veselo piti, u časti biti. Npj. 4, 78. *čemu doluje čast*: Ovdje, kao i na mnogim drugim mjestima, čast znači die Ehre, Ruski čest). Ako sinovi njegovi budu u časti, on ne zna; ako li u sramoti, on se ne brine. Jov 14, 21.

h) pokazati, pokazivati čast, herzhählen, recito, recenseo. Rj. 591b. — *i) Nadan se da mi čast ovu odrič ne ćete*. Posl. V. — *Koji našem zboru za čast rade*. Npj. 1, 80. — *Koji znaš za čast i poštenje*. Npj. 1, 161. — *Ti napi nama i u naše zdravlje te nas zaluži čašću i poštenjem*. Here. 354. — Prvo je namjerenje Matičino zaista vredno česti i fale. Danica 5, 73. *Čašću jedan drugoga rjeđe činite*. Rim. 12, 10. — *Dostojan si, Gospode, da primiš slavu i čast i silu*. Otkriv. 1, 11. — *Pripada mu čast*, da je prvi počeo taj posao. DM. 104. — *Doista za čast primom* što ste namili meni posvetiti pripovijetku ... čast, ba kojaj ja ne znam kako bih vam mogao zahvaliti. Isto tako čest nalazim u tom što mislite, da je pismo moje vrijedno ... Pom. 25. — *2) das Gastwahl, concitium, tj. gozba*. Rj. rudi i čazba, čazbina, gozba, sobot, zijalet. — *Zacitati na čast*. Rj. 175a. Me u svadbu, ona čast kad rod djevojački dolazi zetu u poklonu. Rj. 313a. Nasolje, čast što daje domaćin gostima, kad se preseli u novu kuću. Rj. 105b. *Častiti čast*. Rj. 511b. Carski sin učini veliku čast ... Po tom on načinu opet ... Onda on i treći put da čast. Npr. 221, 225. *Dolaziti ga na čast*, a posudio ga za peć. Posl. 62.

Da se danas zgotovi čast kod jednoga seljaka. 85. Kad ideš vuku na čast, povedi psa uza se. 116. *Pozore na čast* mnogu gospodu. Kov. 31. *Na častima* i kod našijeh ljudi u Turskoj kašto se iznese čorba poslije svijui jela. 82. 16-ti Januarija progje koje u časti, koje u sastavljanju i prepisivanju ovih aktova. Miloš 170. — *3) das einzeln Gericht, cibus*: donio kum čast. Rj. jestinu, jelo, osobito što kum kumu, prijatelj prijatelju donese ili pošlje: Dolaze danju žene na babine (i donose čast — n. p. pite, uštipke, rakiju, vino i t. d. — i djetetu darove) te se časte i vesle. Rj. 10a. Kravalj, čast što svatovi i zvanice nose na svadbu. Rj. 296b. Povojnica, čast i dar, što se šalje porodilji poslije porogajaja. Rj. 514b. Kad ko više ljudi pumdi kakvom časti. Posl. 6. Ovi svi (svatovi) nose čast t. j. pitu u tepsiji, na piti pečena čurka ili guska ... „čast“ je ta pokrivena čestim peškirirom ... Kad izigje pečenje na sto, onda se iznese i „časti“. Prvo se stavi kumorska, starosvatska, djeverska, rojrodina, pa od ostalih svata. Živ. 319, 320.

častan, časna, (ake. od Daničića, ARj. 907b), časnij, adj. Rj. comp. časniji. što je dostojno časti, što valja častiti i poštorati, što se časti, o erkenim stvarima: sacto: gebrt, heilig, chrenvoll, chrvirilig, chrenceert, sanctus, honorabilis, venerabilis. — *1) Drevn časno*, das Kreuzes-Holz, lignum crucis, i. e. crux qua Christus supplicium obiit: I krstove od časnoga drevca. Rj. 138b. Pa uzima časno jevanjelje. Rj. 249b. Korizna, časnij post. Rj. 291a. Kasno ali časno (n. p. ako je, biće). Posl. 133. Harajući crkvu stao kaljavim nogama na časnu trapezu 196. Tako mi krsta časnoga! 302. Časna kaljuna sramote ne pokriva. 315. Časnu smrt proslavi sav život. DPost. 12. Gdi su sade naši časnij krsti? Npj. 2, 85. Što je masnije to je časnije. 356. Časna leturjija. Danica 2, 108. Blagodarimo ... na časnaj sofri. Kov. 72. Stane sestrice, ne omrazi se, tebe je lasno, rodu je časno. 77. Časni brate, lijepa ti fala! 125. *Gospod časna!* Pis. 24. *Prečasni gospodine!* Straž. 1886, 59. Djeđ, strojnik, i hrišćanin. — to su bile časne službe u patarenskoj jeresi. DM. 274. — *2) adv. časno, chrich, honeste*: časno sjeli, pošteno ustali! (kad se napija). Ko hoće časno ne može lasno. (Posl. 158). Sva gospoda na noge ustala i časno se knezu poklonila. Pa je časno kneza podvorio. Rj. u dru pošljednja primjera, kao i inače često, časno znači kao činčeti ili dajući komu čast.

častiti, stfm. v. impf. Rj. v. pf. slož. na-častiti (se), pos-, pro- (se). — *1) chren, honora*. Rj. čast kome činiti, darati, poštorati ga, isp. čast 1. — Čovjek njesto časti, a ne njesto čovjeka. DPost. 13. Tko družijeh sramoti, sebe ne časti. DPost. 128. — *2 a) traktiren, conrito ereipio*. Rj. gozbow kao čast (1) kome činiti, darati, ridi gostiti, gostovati 2. — Tu ih časti pirem i jestirom. Npr. 103. Kako tugju kokoš izijeh, odmah svoju za nogu veži (da i ti častiš onoga koji je tebe častio). Posl. 127. Kuma nugjena kao i časčenu. 163. Ondje ih otac vjerenikov časti sre rakijom. Kov. 46. Pa ne samo što je ovako častio i dočekivao, nego je i novaca davao, i na poklon i u zajam. Sovj. 77. — *b) sa se, refleks, ridi gostiti se, i spn. onlje*. — Gjakonisati, jesti, častiti se. Rj. 117b. Ondje ručaju i čitav se dan časte, igraju i pjevaju. Rj. 167a. Častičeno se i veseliti, samo najpre da ideš ... Npr. 87.

častoljubac, častoljubca, n. homo ambitiosus. Stull. DARj. 912a. častoljubiv čovjek, der Ehrsuchtige, Streber. — *takre riječi kod bogoljubac*.

častoljubiv, adj. ambitiosus, factiosus, honorum cupidus. Stull. DARj. 912a. často-ljubiv, koji ljubeći časti granzi za njima, chrsüchtig. — *takra adj. ridi kod bogoljubiv*.

častoljublje, n. ambitio, immoderata honorum cupiditas, fastus. Stull. DARj. 912a. Ehrgeiz, Ruhm-

sucht, radnju kojom tko ljubeći časti granzi za njima. — takve riječi vidi kod bogoljublje.

čāša, f. (pl. gen. чаша) der Becher, calix, poculum: U koga je čāša, u tog i molitva. Rj. vidi dolija. drvenjača, gjurovača, kupa, maštrafa, maštrap, maštrava, molitvena čāša, neumivenica, putijer (putir), stolovata čāša, umornica, zemljanica, zdravica 1. žmul, žmulj, žmno. dem. čāšica. augm. čāšina. — Napija se uz čāšu. Rj. 60b. Istjerati čāšu, ispiti. Rj. 239b. Da dogjete na čāšu rakije. Rj. 306a. U Hercegovini piju jednom čāšom. Rj. 389a. Naslušiti čāšu vina. Rj. 406b (pružiti čāšu). Tridest čāša otpiti zdravica. Rj. 478b. Sušiti čāše, t. j. piti vrlo. Rj. 728b. Evo se približila pošljednja ura moje čāše, i ja ću umrijeti. Npr. 111. Noge u njoj prekrstio ko je načinio! (rekne se za malu čāšu). Posl. 226. Tako mi umre čāše. 306. Biserina brada, srebrna čāša, biser se kruni, u čāšu pada. Npj. 1. 70. Sto se pjera uz čāšu. Pade listak naranče nsred čāše junačke. 1. 84. A rabar konja sedla, da ide, stara mu majka čāšu napija. 1. 489. Te im čāše prisluzuje vina. Kov. 54. Tako djever uzme i ostavi čāšu: a pošto se iz nje onda mladijenci zapaje vinom, da se nevjesti te je ostavi za spomen. 76. Okle ovu čāšu nutoćio, Bog ti samosednom nasporio. 125. Kuckali se čāšama u pili u zdravlje. Nov. Srb. 1817. 503. David uze koplje i čāšu za rodu, što bješe čelo glave Saulu. Sam. I. 26. 12.

čāšeenje, n. verbal. od častiti. Rj. — 1) radnju kojom tko časti (poštuje) koga. — 2) radnju kojom tko časti (gosti) koga, i kojom se tko časti (gosti se): Nabiti kome ognjište, t. j. dosaditi mu čestim dolaženjem ili dugijem kod njega bavljenjem ili čašeenjem. Rj. 378a.

čāšica, f. — 1) dem. od čāša. Rj. vidi žmulci. — Zarf je kao mala čāšica od srebra ili od mjedi, a u nekoga može biti od zlata. Rj. 193a. Da pijemo po čāšicu rakije. Kov. 46. Srebrnu čāšicu vina. 75. — 2) die Kniescheibe, patella (genuulic). Rj. kost okružila u koljenu, vidi metvica. 2. — 3) (u Hrc.) vidi čanak 2. Rj. čanak u puške, vidi i prašnik. — 4) u pleću: Gledati u pleće. Mnogi ljudi u narodu našem pričaju koješta iz pleća od pečena brava: čāšica ona odozgo kažu da je kuća, i ako nije vrlo duboka, kažu da je puna kuća . . . ispod čāšice s one strane . . . imaju male jamice . . . ako su ove jamice tako sni-sko od čāšice . . . onda . . . Rj. 507a.

čāšina, f. augm. od čāša. DARj. 913b. takru augm. vidi kod bardačina.

čāšac, čāca, m. Rj. gen. pl. čāšācā. Postanjem od glagola koji je glasio u inf. чести, прас. чьты (čatem), te je a među č i t umetnuto mjesto v, koje se isprva pisalo. Daničić ARj. 914a. upravo čitalac, čitateļ; ali kako Vuk u Rj. ima: der gute Leser, lector expeditus, vidi se, da se datus čatac kaže onome koji dobro zna čitati. Još je čatac čozjek, kojemu je posao čitati u crkvi; lector. vidi i čatilac, čitač, štilac. — Isprva je mogju njima (pričatnicima koji su kao naprijed pozvani na službu Bogu) bilo ne samo čatac i svjedočmoša nego i zaklinjača. DP. 239. Pošljednje se riječi pripijevaju uz stihove rječitoga psalma o slavi Sionovoj, koji čita čatuc. 299.

čātanje, n. vidi čačenje. Rj. verbal. od čatati. vidi i čatenje, čitanje, štijenje, štivenje, u Rj. i sa starim nast. čatanije: svu noć je bilo čatanije u crkvi, iz oroga se razubira, da se čatanje kao i čačenje, čatenje (kao i štijenje) govori ponajviše o crkvenom čitanju.

čātati, čāt, v. impf. vidi čatiti. Rj. vidi i čitati, štiti, učiti 3.

čātenje, n. DARj. 914b. sa starim nast.: čatenije: Tako mi čatenija i vavedenija! Posl. 307. samo o čitanju u istočnim crkvama, postanje od čisti vidi kod čatac.

čātilac, čātioea, m. lector, isp. štilac. DARj. 914a. vidi i čatac, isp. čatiti.

čātisati,* čātisēm — 1) prelazno, sašiti (sklopiti), n. p. haljinu. Rj. Daničić, ARj. 914b, piše: v. pf. i impf. — 2) neprelazno, kao prispijeti, štiti: Jer je Muji knjiga čātisala od našega Like Mustajbega: zove Muju na meclan junački. HNpj. 4. 217.

čātiti, čāt, v. impf. lesen, lego: Čati knjigu Zadramine bane. Rj. vidi čatati, i syn. ondje. v. pf. slož. o-čātiti, pre-, pro. — Va (rijetko se govori), va slavnu i čast (kad čate slavu). Rj. 51a. Popovi čate molitre i spominju mrtve. Rj. 112a. Pop izigje mogju jaganjce . . . te im čati molitru i blagoslovi ih. Rj. 151a. Idu i na groblje s popom, te i ondje spominju mrtve, čate im molitre. Rj. 171a. Pop zlovolja čati krusorolja. Rj. 211b. Raić je proveo sav svoj vijek čateći i pišući Slavenski. Rj. IX. A vjs ne može niko drukčije čatiti. Rj. XI. Da bi mogao i učem čatiti i prost slušati. Npr. IV. Popovi, kalngjeri i vladike čate molitre. 146. Jevto Savić znao je pisati i čatiti bolje od sviju popova. Sovj. 8. iz orijeh primjera vidi se, da se glagol čatiti (kao i čatati) upotrebljava ponajviše o čitanju popovskim u crkvenom.

čātlov, čātlova, m. die Querstange beim Leiterwagen, retinaculum sedarum. Rj. Mučar, esatlo, u kōla ozal prečaja od jednihel stuba do drugih ozgo. Daničić, ARj. 915a. — Kako je nekakav hoteci ustavitii taljje uhvatio za čātlov pa se čātlov skinuo i onaj na taljigama pobjegao a on s čātlovom pao natraške. Rj. 30a. riječi tuđe s takim nast. kod akov.

čātma,* f. das Flechtwerk (im Gegensatz der gemauerten Wände), crates: nije zid, nego čātma. Rj. isp. poplet, pleter. isp. začatmiti. — Opleo sam jedan kanat u kuće, t. j. od direkta do direkta čātmom. Rj. 262b. Čap, komad čātme. Rj. 818b. Začatmiti, udariti čātmu između direkta ili zida. Rj. 210a. Krēma joj je od boja četiri, tri su boja od ljuca kamena. a četvrta čātma od drveta. HNpj. 3. 530.

čātmarā, f. kuća od čātme. DARj. 915a.

čātružja, f. die Cisterne, cisterna. Rj. vidi bunar, i syn. ondje. — od Lat. cisterna.

čāuš,* m. der Tschutsch bei der Armee, und bei Hochzeiten. Rj. lyp. čaja. čajo. — 1) stražar dvorski, i u vojsci starješina nad nekolicinom rojnika: (Kad) izigjemo iz bijele erkve, vi uzmete svaki po čāušu, te vodite dvoru na večeru. Npj. 2. 158. A on planu kao vatra živa, pa podviknu ogunjene čāuše, a čāuši po carevoj vojsci. 4. 347. Veljko odmah zapovjedi svome čāušu te udari u talambas, i sa svojijem bečarima otiđe iz Biograda put Banje. Sovj. 52. — 2) u svatovima, starješina nad njima: Povikaše kičeni čāuši: Spremajte se kičeni svatovi! vrijeme je dvornu putovati. Npj. 2. 151.

čāušev, adj. Rj. što pripada čāušu.

čāva, f. ime žensko. Rj. isp. Čavka.

čāvao, čāvla, m. (osolito po jugozap. kraj.) gvozden klin, der Nagel, clavus. Rj. vidi i ekser, klinac, dem. čavlici, augm. čavlina, isp. začavlitii. Tal. chiaro. — Tako me rrgja ne ubila kao čāvao na putu! Posl. 299. Konja kuje mladi Pavle, a ljubi mu dodavaše sitne čarle i potkovi. Npj. 1. 307.

čavarjānje, n. vidi buncaenje. Rj.

čavarjajati, jām. (u Sinju) vidi buncati. Rj. i syn. outje.

čāvće, čāvćea, n. vidi čavčić: Podmetnuli mu čāvće pod goluha. Rj. mlada čavka.

čāvćica, f. dem. od čavka. Rj. mala čavka.

čāvčić, m. eine junge Dohle, pullus monedulae. Rj. mlada čavka, vidi čāvće.

čāvčiji, adj. der Dohle, monedulae. Rj. što pripada čavci, čavkama.

čāvka, f. — 1) die Dohle, monedula. Rj. ptica. pl. gen. čāvki. Uzmu na kraju i mjesto a, n. p. čavka, čavki. Rj. XI. čāvākā. Daničić, ARj. 917a. vidi zlo-

zola — čavčica, mlado; čavce, čavčić. — Čavka je ona koja se zgogji više pere, to je crnja. Posl. 143. Savi poje, a čavka gruča. DPostl. 112. — 2) čavka je sličn arzer Prube, Magdalenentrube, uru nigrae — s. Rj. čakiko crno grozđe.

Čavka, f. ime ženska. Rj. imena ženska od životinja, ali kad Golubica.

čavkun, m. konj koji ide sitno a vrlo brzo. Rj. čakun. Rj.³

čavkuniti, m. v. impf. ići brzo. *Schrittchen machen*, prvo *procedere gradu*. Rj. brzo a sitno ići kao što se vidi iz *Njemačkoga i Latinskoga tumačenja*. v. p. čakun.

čavkunjenje, n. verbal. od čavkuniti. Rj. radnja kojom tko čakuni, brzo a sitno ide.

čavlar, m. clarorum faber. DARj. 917a. tko pravi čarle, govori se i u Hrv.

čavlen, adj. čarlen put, put kuda (čavlima) potkovani konji idu. Daničić, ARj. 917b. od *Daničiča i k.* vidi čavlenik.

čavlen-čorba, f. (u Dubr.) vidi klin-čorba. Rj.

čavlenik, čavlenika, m. put kud (*caelimo*) potkovani konji idu. *ein Weg für beschlagene Pferde*. Rj. vidi klinčanič. isp. čavlen. — s *takim nast.* riječi koje znači put: konik (kolnik), krcanik, krpjanik, nakopanik, snježanik, starenik, utrenik.

čavlice, m. dem. čavao. DARj. 917b.

čavlina, f. *avum*. od čavao. Rj.

čavoljak, čavoljka, m. *eine Art kleiner, süsser, harter Apfel, vom genus*. Rj. nekaka mala, slatka, tvrda jabuka. — riječi s *takvim nast.* mrmoljak, pu-poljak, sašoljak.

čavrljanje, n. *das unverständliche Daherplaudern, blablatum, recitatio confusa*. Rj. verbal. od čavrljati. radnja kojom tko čavrlja.

čavrljati, ljam, v. impf. *undeutlich daherplaudern, recito confuse*. Rj. nerazgovijetno brbljati, vidi brgljati, i *syn.* ondje.

čavrzganje, n. *das Vollscreien der Ohren, obtusio*. Rj. verbal. od čavrzgati. radnja kojom tko čavrzga.

čavrzgati, čavrzgati, v. impf. *einem die Ohren vollmurren, obtundo*. Rj. zaglušati komu umtanjem ili rikanjem.

čazba, f. vidi gozba. — Čazben, 2) što pripada čazbi. Daničić, ARj. 918a. vidi i čast 2, i *syn.* ondje. ali, od *Daničiča*, koji postanje ove riječi od čast ovdje tumači: z stoji mjesto *st*, čemu je otpalo *t*, a s se promijenilo na z pred b.

čazben, adj. — 1) (u Boči) n. p. čovjek, t. j. koji rado časti. *gastfreundlich, hospitalis*. Rj. — Petar Teodorović Dobrinjac . . . izdalaš u čazben bio je za čudo. Sovj. 76. vidi gozben 2, dočekljiv, gostoljubiv. — 2) što pripada čazbi, *st* i se *tice nje*. DARj. 918a. vidi gozben 1.

čazbina, f. (u Dubr.) vidi gozba, čast. Rj. i *syn.* kod čast 2, za postanje vidi čazba. — riječi s *takim nast.* družbina, gozlbina, narudžbina, otadžbina, poslabina, postojbina, rodbina, sođzbina, svojbina, sudbina, tačbina, teđzbina, vradžbina, zadužbina, ženidbina, i t. d.

Čečan, m. mjesto u Kosovu: Od Zvečana, kažu, do Čečana. Od Čečana vrhu planine. Rj.

čečanje, n. verbal. od čečati. Rj.

čečati, čaćati, v. impf. *hockern, kauern, subsidere*. *comp. rursare*: što čaća kao ker? Rj. spustiće se na zemlju kao da čovjek sršava naždu svoju onako patiti, čućatiče paziti, vidi čućati, sjetkariti, v. pf. čaćati.

čečica, f. dem. od četka. Rj. čečica, pred č otpalo č. v. četka.

čečnuti, čaćnuti, v. impf. *conquiescere*. isp. čaćati. DARj. 919a. govori se u Hrv. ali kao v. pf. *prema v. impf.* čaćati, i znači što i čaćnuti, čaćnutiti se, po-

klopiti se, spustiti se na zemlju toliko, kao kad tko hoće naždu svoju da srši.

čedan, čedna, adj. *modestus, krotak*. od *Madž.* (?) *esendes*. DARj. 919a. *Scheideln*. govori se u *Hrvatskoj*.

čedance, čedanceca, n. dem od čedo. Rj. vidi djetehce, djetence djetehce. — *lakra dem. kod* bjelance.

čedija, f. (coll.) *die Kinder (verächtlich)*, suboles. Rj. kaže se o dječi s *ugrdom*. vidi dječina, dječurlija; derčad, derlad. — čedija (stara čed). Osn. 77. za *nast.* isp. Arapija.

čednost, čednosti, f. *modestia*. isp. čedan. DARj. 919a. *die Scheidenheit*. govori se u Hrv.

čedo, n. (st.) vidi dijete: Muško sam čedo rodila. U njega se muško čedo nagje, nije čedo kao što su čeda. Rj. coll. čedija, dem. čedance. — Svako čedo umičkara i po gori svako drvece. Npr. 1, 119. A Bog sunca tjo odgovara: „*Jaiko sunce, moje čedo draga!* bud' veselo, ne budi ljuto.“ 1, 305. A na postelji mlada spj malahnim čedom na ruci. 1, 333. (Vuk dodaje: *malahnim* mjesto s *malahnim*). Kudogoj hodim, na sreću ga nosim, kao mudi čedo *premaleno*. 1, 377. Muško mi čedo *plućljivo*, tanka mi pregra kidljiva. 1, 409. Jer imaju selu jedinicu, žiro joj je čedo pod *pajusom*: to je čedo *pase Bosnaskoga*, 1, 561. Pa krstije čedo *mušku glavu*. 2, 71. On doziva slugu Desimira: „*Desimire, moje čedo draga!* Do sad si mi bio vjerna sluga, a od sada *moje čedo draga*“. 2, 116. Maška čedu grleči, u naručja noseći . . . za svoju čedu Boga moleći Bogu se umolile, čedu odgojile. Kov. 71. Koliko puta htjeh da skupim čedu teoja, kao što kokoš skuplja pilice svoje pod krila. Mat. 23, 37.

Čedomilj, m. ime muško: Mati Svetozarova i Čedomiljeva . . . Svetozar i Čedomilj njihova djeca. Nov. Srb. 1817, 469. ake. DARj. 920a.

čedobica, m. i f. *muško ili žensko što ubije čedo*. Stullj pag. 79: *liberorum occisor, i pag. 83. Kindermorder, Kindermörderin*. isp. bratoubica, ocoubica.

čedobistvo, n. *abisteo čedu, Kindermord*. isp. bratobistvo, ocoubistvo.

čegović, m. čegović je on? „*wer ist er, wie heisst er? cuius est filius?*“ Rj. od staroga čegov, koje znači čiji. čegov je, čegov je sin? = čiji je, čiji je sin? vidi kogović.

čegriš, f. (u C. G.) mala svagja, *der Zwist, altercatin*. Rj. isp. zadjevica.

čegrtaljka, f. vidi čagrtaljka. Rj.

čegrtiš, čegrtiša, m. (u Risnu) koji mnogo govori koješta. *ein Plappermull, blatero*. Rj. vidi blebetaš, i *syn.* ondje.

Čeh, m. *Bohemus*: To su i Rusi i Poljaci i Česi. Kov. 7. ake. od *Daničiča*. ARj. 920b.

čehanje, n. verbal. od čehati. radnja kojom tko čeha što.

čehati, čehati, v. impf. vidi češljati 3, čijati, v. pf. prosti čehnuti, v. pf. slož. iz-čehati: o-čehnuti, raz-. Čehati može tko u drveta granu od stabla, ili u zelja lišće od stabljike, i perje. Daničić, ARj. 921a.

Čehinja, f. *Bohema*. DARj. 921a.

čehno, n. u Rj.: čeno, vidi česno. — Značenje (cijepati) koje je u česno: *čehnja*. Korijeni 38. Česno, koje sa h mjesto s a po tom odbacivši h glasi i čeno. Osn. 136. Koje (h) se po njekim krajevima izgubilo kao i u drugim riječima. Daničić, ARj. 921a. čehno je djelo koje se može očehnuti od ostalih djela u *glavici bijeloga luka*, vidi i česnu 2. — Da usudi u njezinu (zmijinjnu) glavu čeno *bijeloga luka* . . . da mu otmu, ili ukradu ono čeno. Rj.¹ 35.

čehnuti, čehnuti, v. pf. *prema v. impf.* čehati, *kud* djeca čehaju perje u n. p. *Teica ne će da čeha, reći će nuteri: Teica nije još ni čehno*. — ake. DARj. 921a.

čehulja, f. (u C. G.) nekoliko zrna s peteljkom kad se od grozda očene. Rj. vidi čevulja, dem. čehuljica.

čehuljica, *f. dem.* čehulja. DARj. 921b. govori se u Hrv. kao i čehulja.

čėiz,* *m.* (u Srbiji i Bosni po varošima) djevojački tarovi. Rj. što djevojka ponese iz kuće očine kad se udaje. *die Ausstaffirung*, *vidi* sprava. — Poručuje čehljica Jovo: »Ne misli se sa dvorom mojijem, već e misli za čėizom tvojijem.« Ona njemu otporuči mlada: »Mene s' davno čėiz sakupili. Here. 127.

čėk, *m.* mjesto gdje se čėka kad se lovi. DARj. 921b. *n. p.* ostariti koga na čėku. *isp.* dočka.

čėk, *okrnjen imperativ* od čekati mjesto čekaj: čėk' me, majko milena, milena, dok pripije šenica, šenica. Here. 269. *ake. od Daničića*, ARj. 922a.

čėkčė, čėkčėca, **čėkalac**, čėkaoca, *m.* expectans. DARj. 922a. koji čėka.

čėkalica, *f.* mulier expectans. DARj. 922a. koja čėka.

čėkalo, *n.* Rj. *vidi* čeketalo, čektalo. *značenje kojijem* udarati, lupati: čėkalo, čektalo, čėkić, čėkić. Korijeni 229. — **1)** (*in der Muhle*) *der Rührugel*, *Rührstock*, *crepitaaculum*. Rj. *u mlinu drvo koje iz koritašca pod grotom istresa žito u kamen jednako udarajući u kamen i od njega odskakući*. Daničić, ARj. 922a. — Žito iz koša samo ide u čanak, a iz čanka ga čėkalo izgoni u kamen. Rj. 295b. U kamen žito nadavati, t. j. rukom pomagati da bi išlo više nego što ga samo čėkalo nagoni. Rj. 381a. Govori kao čėkalo. Kad dijete ne može odmah (na vrijeme) da progovori, onda žene zamijese kolačić čėkalom, pa mu dadu, te izjede, da bi počelo onako brzo govoriti kao što čėkalo odskake od kamena i zveči. Posl. 43. — **2)** (u Hrv.) obješena daska, u koju se udara kao u klepetalo *n. p.* da se kupe soldati na kakvo mjesto. Rj. *vidi* klepetalo.

čėkėnje, *n.* das Warten, *expectatio*. Rj. *verbal.* od čekati, koje *vidi*: Jer čėkanje trari čėka da se jave sinovi Božji. Rim. 8, 19. Vjera je pak tvrdo čėkanje onoga čėmu se nadamo, i dokazivanje onoga što ne vidimo. Jevr. 11, 1. U prvom je primjeru tvar *genitiv subjektivni* (tvar čėka), a u drugom je onoga *genitiv objektivni*: vjera čėka ono čėmu se nadamo.

čėkaonica, *f.* soba gdje se čėka, *Wartezimmer*, *Wartesaal*: Knez Miloš otkrine vrata od sale, pogleda pod ljudma u čėkaonici. Mil. 289. U jednoj čėkaonici... beše naertana karta željezničkih pruga. Zlos. 68. — *riječi s' takim nast.* kod djeljaonica.

čėkati, *kām*, *v. impf.* warten, *aspecto*. Rj. *vidi* čajati. *v. pf.* prosti čeknuti: slož, do-čekati, iz-, na-(se), po-, pri-, sa- šėekati. *v. impf.* slož, do-čekivati, iz-, o-, pri-, sa-. — **a)** *Teško loncu iz sela začine čekajući*. Posl. 315. Teško Marku (Kraljeviću) u zlu dobra čekajući. 315. Čekaj, gjevojko, vremena, ne gubi imena! 345. Čėka kao ozebalo sunca. 345. Svekrovi ti redom sjede, dara čekaju. Npj. 1, 61. Koji čekalu spasenija u Jerusalimu. Luk. 2, 38. Koji i sam čėkaše carstva Božijega. 23, 51. Ćhe, tečaj čėka plomenitoga rodu iz zemlje. Jak. 5, 7. — **c)** *objekat se pokazuje rečenicom prirazanom riječima relativnijem* da, dok, dokle, kad, tko: Za to su jedva čekali, da izigje vrijeme primirju. Soyj. 27. Eto, čėkao sam da vi izgovorite. Jov 32, 41. Čėka Nuko dok svatovi dogju. Npj. 3, 231.

Ne čekajući dokle konj nogom zakopa. Npr. 88. On tano i čėkaše kad će se sunce smiriti. Npr. 263. Sedne na čėku ko će doći. Npr. 142. — **d)** *objekat se ne kaže*. Čekaj nesrečo! ne čėš sama tako ići. Npr. 155. Čekaj, ja ti više ne praštam! 201. Ko čėka i dočėka. Posl. 159. A ovi uzalud čėkaše do pred zoru, jedva se izmaknu natrag. Danica 4, 12. — **e)** *za se*: Ovo se može se dodati svakome glagolu, *n. p.* ne pjeva mi se, jede mi se, plače mi se, ne čėka mi se i t. d. Rj. 1 XVIII. kao čekati bez objekta (*pod dj. isp.* DARj. 924a.

čėkėtalo, *n.* *vidi* čeketalo. Čektalo na kamenu u vodenici. DARj. 924b. *vidi* čektalo.

čėkić,* **čėkić**, *m.* — **1)** *der Hammer*, *malleus*. Rj. — Čiganin svaki po jednom udari maljem (*čėkićijem* čėkićem). Rj. 141b. Klepac, kosni čėkić. Rj. 273b. Korać, čėkić što se konji kuju. Rj. 291a. Malj, veliki čėkić. Rj. 341a. Maljic, mali čėkić. Rj. 341a. Čakanac, čėkić. Rj. 817b. Tu su kovali i oni koji čėkića prenigla u rukama nisu videli. Miloš 86. Kovać... kuje čėkićem. Is. 44, 12. — **2)** *cf.* čarak: Potle čėkić koji vatru gradi. Rj. i kod čarak syn.

čėkinja, *f. die Borste*, *seta*. Rj. *potleblja*, *kruća dlaka*, *kakora je n. p. u srinje* peraja. *dem.* čėkinjica. *vidi* četina 2, kočet 2. — Bagun, bagunac, svinja koja ima kovčastu čėkinju. Rj. 11a. *postalo od četina promijenivši t na k i na nj*. Daničić, ARj. 925a.

čėkinjica, *f. dem.* od čėkinja. Imaju na kraju trbuha čėkinjice. DARj. 925a.

čėkljun, čėkljuna, *m.* — **1)** (u Baranji) *die Klinker*, *ansa jannac*. Rj. *keaku na vratima*. — **2)** (u Srijemu) knke u ključa, kojim se sijeno čupa; tako i u obramnice na kraju ona kuka ili zarezotina koja čuva da se ne smakne povraz, *der Widerhaken*, *uncus*. Rj. **čėkme**, *f. pl. cinc*. Art toke *wie man sie in der Hercegovina trägt*. Rj. *nekake toke što se nose u Hercegovini*.

čėkmėdže,* džeta, *n.* *die Schablade*, *forulus*, *cf.* škrabija. Rj. *n. p. u stola*, *vidi* i tioka, tijkoka.

čėkmek-čuprija, *f.* u pjesmi čuprija kod Biograda: Kad je bio na čėkmek-čupriji. Rj. *čuprija, most koji se spušta u diže*.

čėkntni, *nēm*, *v. pf.* ein wenig warten, *expectare parumper*. Rj. malo počekati. *v. impf.* čekati.

čėkrk,* *m.* Rj. *uopće kolo, kotac*. — **1)** *Spulrad*, *rhombus*. Rj. *vidi* ejevnyak 2, lećanik, letnjak, sukalo, na čėmu se cijeri suću. — Moja će ti majka dati zlatan razboj sa zlatnom pregjom i čėkrkom. Npr. 58. — **2)** *kad se što u visinu diže, die Winde, Kloben, Hebezeug, artemon, trachlea*. Rj. *vidi* stopa 2, rituo kajim se što diže u visinu ili spušta: Pusti mene na čėkrk uzicu, izvuci me do pola tavnice... Pusti njemu na čėkrk uzicu, na uzici kuke od čėlika, izvuci ga do pola tavnice. Npj. 3, 122. — **3)** *na što se nasadi što tako da se oko njega kao oko osorine obrće*. Daničić, ARj. 925b: I trinesto noja tice krilo, pa se krilo na čėkrk okreće, te kazuje koji vjetar puše. Rj. Te oblaći divno odijelo: samur-kalpak i čėkrk-čėtenku. Npj. 2, 227. Na barjaku srebrna čėlenka od dvadeset i četiri stuba, na čėkrk se za barjakom vje... Kad s' obrne na čėkrk čėlenka... 3, 124. — **4)** *Ide na čėkrk*. (ide gospodski, kočii se). Posl. 96.

čėkrkli,* *adj. indecl.* što se okreće kao čėkrk. Npj. 1 (1823) 3, 399. I skidoše perje sa Maksima, zlatno perje, čėkrkli čėlenku. Npj. 2, 617. Na glavli mu čėkrkli čėlenka. 3, 356. *akcentat od Daničića*, ARj. 925b.

čėkrklja,* *f. t. j.* preslica (na čėkrk), *der Spinnrocken* (*bei cinem Spinnrad*), *colt genus*. Rj. *vidi* zvrka.

čėktalo, *n.* *vidi* čėkalo. Rj. *vidi* čeketalo.

čėla, *f.* Rj. *vidi* pčela.

čėlac, čėlca, *m.* Rj. *vidi* pčela.

čėlato, *mjesto čelo*, u pjesmi u kojoj se pjera kako gorori Turčin: Izigji na vrato, da ti vidim čėlato. Here. 294.

čelbija, * *Herr, dominabus*. Rj. čelbija, * Rj. 1. 316. — Konja igra čelbija Joro, sved. čelbija, tasta i punice Rj. Čelbiji nije more ni čelbija. Post. 316. Te govori Omer-čelbiji: -o de-... *čelbija!* Npj. 3. 297.
 čelbijanje, *... vidi* kćenje. Rj.
 čelbijati se, *jām se, r. r. impf. vidi* kititi se. Rj.
 čelbija, *od lova je glagol* postao.
 Čelbijčje, *... Da bijela sela Čelbijčja*. Rj.
 čelbijin pčelin, *... u Srijemu Gartenwittersparrn*. Rj. 1. 250.
 čeljenka, *f. Slavkfelder von Silber als Soldaten-... für erschlagene Feindesköpfe, pennu... Rj. 1. 250. od srebra (može biti i od zlata),... se d. tje vojnicima za junaštvo, a nosi se za... pt i na braku, gen. pl. čeljenākā (DARj. 929b) i čeljenki. — Na čeljenki trista trepetlika. Rj. 717b. Babi dao konja osedlana, braću Jovi srebrnu čelenu. Npj. 1. 552. Te oblači divno odijelo: samurk-pak i čerk-čelenu, 2. 227 (u čerk. vidi čerk). Lasno zeta poznavati bješe po njegovu perju i čelenci, 2. 318. I glade mu od zlata čelenu, 3. 22. Pa poreda trnost čelenuka... dofaća joj perje od čelenuki. HNpj. 1. 250.*

čelica, *f. det. od čela*. Rj. vidi pčelica.
 čelican, čeliena, *adj. stähler, edlybeus*. Rj. vidi čelkli, *sto je od čelika*: Čare, će ti raskivati Turci, raskivati čelicu dirake, a od njih će graditi čulumke. Npj. 2. 204.

čelik, *der Stahl, chalybs*. cf. nado. Rj. vidi i acal *... nado*. — Al su vrata od čelika ljeta. Rj. 187b. Da načini nadžak od čelika. Npj. 1. 484. Od čeliku sabli dimišuje, 5. 375. — U priprijeteci ime čovjeku: Bas-čelik. Npr. 185. isp. bās m.

čelikli, *adj. indecl. vidi* čelican: Sa mojijem čelkli nadžakom. Rj. — li Turski nast.

čelin, *adj. sta pripada čeli, pčeli, vidi* pčelin: Čelina ljubica (u Dubr.) vidi maca 3. Rj. vidi i čeljena ljubica, maticnjak, isp. pčelinji.

Čelin, Čelina, *m. planina* (u C. Gori?): U Čelinu pregakoše Turci. Rj.

Čelinka, *f. mala glavica* na Otresu. Rj. u Dalmaciji.
 čelinjak, *m. Rj. vidi* pčelinjak.

čelo, *n. — 1) die Stirn, frontis*. Rj. vidi početak 2. *dem. coore (čelce)*. — Udario ga po zvijezdi, t. j. po čelu. Rj. 204a. Početak 1) u govčeta koža s čelo. Rj. 561a. Rodice ti zajedno sina i ščer sa zlatnijema zvijezdama na čelu... rodi mu žena najedanak sina i ščer sa zlatnijema zvijezdama na čelima. Npr. 233. Vas se bane on probrazio, a nemilo čelo narodio. HNpj. 1. 217. Vi ste danas iz daleka hodili, čelo ozogjelo, a noge utrudili. Kov. 65. — 2) gornje čelo, vidi zavelje. Rj. vidi i pročelje, suprotno donje čelo, za sjeda. Uraj u stari ljetosu, gornji ili donji, prednji ili zadnji: stranu koja je naprijeko (ne uzduž), tabu u trpezi. Dolibaša, onaj koji sjedi u gornjem čelu. Rj. 130b. Zasjeđa, mjesto nadno stola, prema gornju čelu, osobito na svadbama. Rj. 191b. U gornje čelo ne smije (od scanote) sjesti koji ne zna napijati. Rj. 190a. Zlo je kad donje čelo trpeze govori. DPost. 1. 503. — Za ovaj primjer zaceliti, kad se kaže u čelo, mjesto se govori: Dolibaša, koji sjedi u čelo trpeze, sam za sve druge napija. Here. 353. Da vyzda sjede i pol kose sjede, u bogatu selu a trpezi u čelu. Kov. 72. Dje eui dovedavši snahu namjeste je u čelo trpeze 81 — tabu u drugu kakr god stari, n. p. u čelu. Svo ti se, kad su dvije stvari n. p.) kuće strano, jednom (čelom) jedna drugoj. Rj. 728a. — 3) čelo, *ve. i Kopf, za* Haupten, *ud* verticem. Rj. 100a. — 4) počelbija kao prijedlog s riječima... glave kao ruke glave, a čelo... u Dvoristu ima jedan stari... kumnom čelo glave. Rj. 113b. Ma-... od ruke i seo mu (čovjeku) čelo glave

pa plače. Npr. 14. Čelo glave ružu usadiše, niže nogu vodu izvodoše. Npj. 1. 576. Vidje dva angjela... gdje sjede jedan čelo glave, a jedan čelo nogu gdje bješe ležalo tijelo Isusovo. Jov. 20. 12. — 4) (u Risnu) dvanaest sabata vremena, n. p. dan je (od ždraka do sumraka) jedno čelo, a dan i noć su dva čela (cf. red): došao sam iz Risna u Korjenice za jedno čelo t. j. 12 sabata. Rj. čelo kao početak uzima se za cijelo vrijeme kojemu je početak, i to za vrijeme koje se počinje od jutra i traje do večera, i koje se počinje od večera i traje do jutra, po tome jedno čelo dan i jedno noć, samo kao mjera vremenu, isp. Daničić. ARj. 929a. — 5) čelo je i u umnih stvari kraj, koji može biti prednji i stražnji, i po tom i čelo može biti i početak i srsčetak. — početak: Stvar učenjena čela ne ima. DPost. 116. — početak i srsčetak: Lele bi od čela, i bi' ima do čela (od svijeta). DPost. 54. Kraj prednji i zadnji. XI. — 6) po kraju kojim se nič veže za što, zore se i cijelo nič čelo. Daničić. ARj. 929b. — Ako imaš skalu za sit', čemu isto čelo (konop). DPost. 2. čelo nže, i u Mikalje i u Delabele (fune) i u Stulica XI.

čelo, *prijedlog. vidi* čelo n. 3.
 čelčići, *m. pl. cf. bradići* (samo u onoj zagoneci). Rj.

čelčepak, *m. die Sonnenseite, pars aprica collis aut montis*. Rj. čelo-pek, *postanjem od čelo i peči, strana brda ili gore prema suncu, župnu stranu, isp. prisoje, župa*.

čelčovogja, *m. (u C. G.) Anführer, dux*. Rj. čelčovogja, *kaj rodeći vojsku ide naprijed, kao vojsci pred čelom, tako sloveće riječi: četovogja, hrtovogja, kolovogja, šljepčovogja, vojskovogja, i t. d. — Čelovogja, poglavar. Npj. 1. 3. 399. Sto l' pred vojskom jesu čelovogje, to bijahu krilati orlovi. Npj. 4. 75. Kojino su vojski čelovogje, 5. 251. Jer će iz tebe izići čelovogja koji će pasti narod mu Izraijla. Mat. 2. 6.*

čeljara, *f. coll. od čeljace, dem. od čeljad, čeljadica, izmognu a i e otpalo je d. za obličje isp. govčica. — Neg' se valja u jad razabrati i čeljacu svoju utješiti. Kov. 110. ako od Daničića. ARj. 930a.*

čeljace, *ceta, n. dem. od čeljade: I čeljace svoje utješiti. Rj. čeljadice, izmognu a i e otpalo je d.*

čeljad, *f. (coll.) Rj. kako u jedini znači množinu ima u dat. instr. i loc. i čeljadma, pa se i predikat glagol nalazi u množini, ečjeje u jedini, jedno od čeljadi, čeljade, dem. čeljaca. — 1) die Frauenperson im Hause, feminin familias. Rj. ženskinje u kući. — 2) die Leute im Hause; familia. Rj. vidi domaći, familija, glota 2, obitelj, vojska 3b, župa 3. vidi i narod, puk, svijet 2, svjetina. — primjeri za 1) i 2): Samo je nesretan u tome što mu se čeljad nikad ne mogu da nasite. Npr. 77. Ne bi li čeljad ni pola toliko jela... od toga časa ne možaše čeljad ni polak jesti koliko su donde jela. 78. Oni se čok zabavi u razgovoru s ostalom kutnjom čeljadi. 109. Čeljad od kuće metuše je (glavu) na policu, a dođe kučka pa pojede. 161. Kad gostiju nema, pjera i sama kućna čeljad izmognu sebe. Here. 335. Čeljad ona koja za mrtvima žale i nariču zovu se po onijem krajevima pokajnice. Kov. 98. — 3) (u Dubr.) Leute, homines: u ovom su mjestu obična čeljad, cf. vojska 3a. Rj. vidi i ljudi 2, ljudstvo, narod, puk, svijet, svjetina. — Zašao kao zijev po čeljadma. Post. 87.*

čeljade, *deta, n. Rj. uopće jedno izmognu čeljadi a značuju kojega je čeljad, koje vidi, dem. čeljace. — 1) ein Frauenzimmer aus dem Hause, femina familias. Rj. — 2) (u Dubr.) ein Mensch, Person, Menschenkind, homo. — primjeri za 1) i 2): Pripojeda (se), da se nikakva velika gragjevina ne može načiniti, dok se u nju kakvo čeljade ne uzida... kažu, da se i u čeljadima može uzidati, pa ono pošlje unare. Npj. 2. 124 (Vuk). Mogu biti sastavljene (rečeniće) i tijem što jednu govori jedno čeljade a*

drugu drugo. Daničić, ARJ. 72b. Babajićanka, f. žensko čeljade iz sela Babajića. 130a. Benavo čeljade muško ili žensko. 231a. Dolazi (vi) i za jedno čeljade poštovanja radi. DARJ. 1, 192.

čeljeva ljubica, f. (u Dubr.) *vidi* maca 3. RJ. *vidi* čelina ljubica, matičnjak. — (da nije griješkom mj. čelina [pčelinja] ljubica?)

čeljūpi, f. pl. *vidi* čeljūsti, i *syn. ondje*. — Dokle zmija od pendžera dogje, čeljūpi je svoje raširila. HNj. 1, 85. akc. DARJ. 932b.

čeljūska, f. RJ. *postanĳem od* čeljūsti. — 1) *die Schraube, die den Flintenstein festh lt*, gornja i donja. RJ. u puške kremenjaĳe dva grozĳaja meĳu kojimū stoji kremen. svako se zore čeljūska, jedno je gornja čeljūska, a drugo donja. *vidi* čeljūst 3. vuk 2. — 2) (u Srijemu) polovina ama (kao pršnjak A. RJ. donja polovina luma koju konju stoji preko prsiju (isp. pršnjak), tako nazvane što je s gorĳom polovinom nalik na čeljūsti.

čeljūst, f. — 1) *der Kinnbacken, maxilla*. RJ. *vidi* vilica, baloka. — Nagje čeljūst magareĳu još sirovu . . . Čeljūst magareĳom pobili tisuĳu ljudi . . . baei čeljūst iz ruke svoje. Sud. 15, 15—17. — 2) pl. čeljūsti, *der Rachen, fauces*. RJ. *vidi* čeljūpi; ųvalo 2, ųvalice; ųvalo 1, usta, grotlo 1; Uhvati (riba) dijete u čeljūst. Npr. 214. Muĳno je iz čeljūsti vuku ugrabiti. DPostl. 64. — 3) (u C. G.) *vidi* čeljūska 1. RJ. *vidi* i vuk 2. u puške kremenjaĳe čeljūsku gornju i donja. čeljūsti.

ĳember,* m. *ein Kopfschleier der T rkinen, velum feminarum Turcicarum*. RJ. *prekrivalo, prijetjes u Turkinja*: A svekrvi ĳember i okruĳu. RJ. 456a.

ĳemer, m. grko kao ĳemer. RJ. 1) *što god kao otror, tjelesno ili umno što udi kao otror, i napose što vrlo grko*: Idi jade i ĳemere! RJ. 244b. Prva j' sviĳa u eyitu savita, a druga je u suzani salita, a treĳa je ĳemerom nalita. Nj. 1, 441. — 2) bolesti, Mudų. es m r, *dobiva se od mnogoga jedenja, te se  orjeku gadi na jelo. vidi* oĳemeriti se, isp. u Bjelostjancu, ĳemer naseua. — rijeĳi s takim nast. djever, guųter, hober, iver, kuĳer, leper, mljjeĳer, pleter, sjever, steųer, stoųer, ųeper, veĳer, ųuber.

ĳemĳrau, ĳemĳra, *adj. bitter wie ĳemer*. RJ. *što je kao ĳemer, grko kao ĳemer, što je judio, tuųno, ųalozno*. — Kad ja sjedem veĳerati veĳeru, ĳini mi se ta veĳera ĳemĳra. Nj. 1, 236. Iza naųe velike ųalosti i tuųnoga danu ĳemĳnoga sad vi javljam radost i veselje. 5, 476. ĳemerne li dane doĳekasmo. kako su ne stisnudi kauri. 503 (ne — nos).

ĳemĳranje, n. *verbal. od* ĳemĳra. *koje vidi*.

ĳemĳrati, ĳemĳram, v. *impf. ųirjeti ĳemĳerno, muĳeĳi se*. M. Ruųiĳiĳ. DARJ. 936b. *vidi* duĳiti se, zlopatiti. isp. kuburiti, i *syn. ondje*.

ĳemĳrika, f. *die Nieswurz, hebeborus*. RJ. *veratrum nigrum* L. RJ.² biljka. *postanĳem od* ĳemer. Opleųe ti (konju) jasle jadicove, metaĳe ti gorke ĳemĳrike. dan da jedeų, a dva da bolujeų. Nj. 1, 15. Borika se oko bora eila, kamo sviĳa oko kite smilja, ĳemĳrika oko obadvoga. 1, 259. rijeĳi s takim nast. *vidi* kod aptika.

ĳemĳrikast, *adj.* (u Grlju) n. p. ųena mi je ĳemĳrikasta, boųe, ĳoportuna. RJ. kao ljut, ĳemĳran u umnom znauĳenju. isp. ĳemer, ĳemĳran.

ĳemĳrikov, *adj.* RJ. *što pripada ĳemĳrici*: Pod grlom joj puĳe jadicovo, jadicovo i ĳemĳrikovo. RJ. — za nast. isp. aptov.

ĳemĳrikovati, kuĳĳem, v. *impf. trauern, lugeo*: Kudgod hodi, neka jadicuje, a gdi staje, da ĳemĳrikuje. RJ. tugovati, ųalostiti se.

ĳemĳrno, n. *adj.* ravan u Herceĳovini: Odatle se sųati podigoųe, i dogjoųe na ravno ĳemĳrno. RJ.

ĳemĳna, ĳemĳna, m. (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae genus*: ĳjeno eavti ĳemĳni i ruųika. RJ. biljka, ja-minum? *vidi* gjelsamin.

ĳĳempres, m. (u Dubr.) *die Cypresse, cupressus*. RJ. *vidi* cipres, ĳepariz, kiparių; selvija.

ĳĳempresovina, f. *liquum cupressinum*. Stulli. *drvo ĳĳempresoro*.

ĳĳemu, za ųto? *warum? cur?* RJ. *vidi* ųto.

ĳĳengel,* m. gvozdena kuka, *der Haken, uncus*. RJ. — Naĳimiu kulu u primorju, ok kule grozdena ĳĳengele, vjeųaĳu mu hodųe i hadųije. Nj. 2, 101.

ĳĳengija,* f. u Turskome jeziku ova rijeĳ znaĳi viųe koųeųta, a u nas se ovako zove ųena ili djevoĳka koja igra pred ljudima. ĳĳengije su ponajviųe ĳigauke. RJ.³ — Gore joj oĳi kao u ĳĳengije. Postl. 14. Uųgla oĳi kao ĳĳengija. 329.

ĳĳeno, n. *vidi* ĳesno. RJ. *vidi* ĳehno.

ĳĳenjaĳa, f. (u ųumadiji) nekaka kisela jabuka. *Art Apfel, mali genus*. RJ.

ĳĳeĳe, n. *dem. od* ĳelo. i su 1 mj. o: ĳeĳe, DARJ. 938b.

ĳĳeĳna, f. Veĳi je prilozak neg ĳeĳna (ili glavnica). DPostl. 150. glavno, glavnica. XI. od ĳelo. akc. DARJ. 938b. *vidi* i glavnicu.

ĳĳeĳni, *adj.* frontis, primarius. *od* ĳelo. — 1) ųto pripada ĳelu, ųto je na ĳelu. — 2) glavni, prvi. najstariji. DARJ. 938b.

ĳĳeĳnik, m. ĳel-nik, s *promjenom glasa 1 na kraju sloĳa na o. postanĳem od* ĳelo, a tjem je onaj koji je naprijed, pred drugim, pred ĳelom im. Daniĳiĳ, ARJ. 939a. *od njega i akc. vidi* brĳnik, starjesina uopĳe, *der Vorstand, Chef, praefectus, capit, magister*: Sladak k'o meĳ, studen k'o led, sitan k'o mlika, potreban k'o ruka, tvrd k'o stijena, a lak k'o sjena, ĳeĳnik bit' ima. DPostl. 112.

ĳĳep, ĳepa, m. (pl. ĳepovi). — 1) *der Stopfseel, embolus*. RJ. *vidi* ĳap 2, zaĳepak, zaĳivaĳ, zaĳuųaĳ, zataĳ, zatiĳ, zatisak. — Zalamati ĳep, zalomiti ĳep. RJ. 180a. 181b. Iskueati, iskueavati, n. p. ĳep ili vranj na buretu. RJ. 235a. ĳep zatisnut' kad je vino isteklo. DPostl. 12. isp. kaĳnik. *dem. ĳepiĳe*. — 2) na kom vrata stoje, *die Thirangel, cardo*. RJ. *vidi* stoųer 2. — ĳetiri stupa za nj (za zavjes), i ĳetiri stoųer pod njimi od mjeĳi. ĳepoĳi na njima od srebra. Mojs. 11, 38, 19. Kao ųto se vrata obrĳu na ĳeparima svojim, tako ljenivac na postelji svojoj. Priĳ. 26, 14.

ĳĳepac, ĳepca, m. *cine Art Frauenhaube, vittae genus*. RJ. nekaka ųenska kapa. isp. ĳepiĳca, ųepiĳca mala kapa.

ĳĳepaĳje, n. *verbal. od* ĳepati i ĳepati se. RJ.

ĳĳepati, ĳepam (ĳepljĳem), v. *impf.* RJ. v. *pf.* prosti ĳepnuti; sloų, oĳepiti; v. *impf.* sloų, oĳepljivati. *dem. ĳepkati, ĳepkoriti, ĳepukati*. — 1) *a) umherstampfen, circumambulo*. RJ. *kao* gaziti, tlaĳiti, gaziti satiruiĳ: Zemlja kaĳu sada ĳepljĳeų i gazių, stajati ĳe svrhu tvoje glave kada umreų. M. Radniĳ. DARJ. 910b. — b) *ĳi po kakom mjestu izgledajuĳi ųto, nadajuĳi se ĳemu*. DARJ. 910b. — Sirota Todora, od jutra do uraka, ĳepala je oko vrata begova konaka, ne bi li je od kud ugledala ĳerka. Zim. 146. — 2) *cineu auf den Pruss treten, pono pedem meum in alterius pedem*: Sna' zaovu papuĳeĳom ĳepa, ne bi li se ona dosetila. RJ. stajati nogom, ĳepati (cf. oĳepiti). Nj. 1, 316. stajati nogom na ųto, pritiskivati nogom ųto. — 3) *sa se, reciproc.* znaĳenje kao pod 2: Zeteoĳi se obliĳno ĳeplju, osobito na mobli. RJ. Na mobu najviųe idu mladi momci, djevoĳke i ndade . . . pa oĳjeli dan ųanjui pjevaju, ĳepaju se, ųale se i vesele. RJ. 365a.

ĳĳepĳeg, m. (u Dubr.) *die Sandistel, souchus*. RJ. biljka. *dem. ĳepĳeĳac*. isp. ĳĳeĳeg. — rijeĳi s takim nast. kovĳeg, ųiljeg.

ĳĳepĳeĳac, ĳepĳeĳca, m. *dem. od* ĳepĳeg. RJ. *vidi* ĳepĳeĳeĳac.

ĳĳepĳijeųac, ĳepĳijeųca, m. (u Dubr.) *vidi* ĳepĳeg. RJ. u RJ. ima upravo: ĳepĳijeųac, ųca, o ĳemu Daniĳiĳ kaųe, da je bez sumnje griųeĳkom mjesto ĳepĳijeųac. Rijeĳ dosta nepouzdana; moųe biti da je nom.

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima
čepirak, *m.* (u) glasi ije u pučizima u kojima

radi hvatanja ribe. *Art. Fischergarn, retis genus.* Rj.
radi hvatanja ribe. *Art. Fischergarn, retis genus.* Rj.

čereviz, *m.* (u Bosni, a u Splugtu selen), *Sellerie,*
apinum (*graccolens L.* Rj.³) U Splugtu se kuha s me-
som list od ovoga selena za jelo. Rj. *vidi celer,*
s kojim je i postanja istoga. Daničić, ARj. 944a.

čerez, *m.* slatkiš što se jede poslije svega dru-
goga jela. *bellaria.* Daničić, ARj. 944a. *vidi oklizo-*
tine, poslastice, preslaćici, slatkiši. — Nosila mu šećerli
pomnde, šećer s mora. čerez iz Mostara. Here. 117.

čerga, *f.* ein Zigennerzelt, *tentorium Zingari.* Rj.
šator Čiganski. Živeći na kolima ili pod čergama (ča-
dorima). Priprava. 20.

čergaš, čergaša, *m.* t. j. Čiganin. *der unter dem*
Zelte wohnt, Zingarus. Rj. koji živi pod čergom,
Čiganin. *isp.* gurbetin.

čerjen, *m.* — 1) (u C. G.) više vatre gdje udara sila
od nje (kao odzak?): U našega čaće resate gaće?
(čerjen). Digoše ga čerjen-babe (kad koga dignu od
zemlje). Rj. *srod* naš ognjistem s rupom gore gdje
se sastavlja s dimnjakom. Daničić, ARj. 944b. —
2) (u Lici u selu Mazinu) kao plitak koš u kojemu
se suši žito više vatre. Rj.

čerpac, *m.* ungebranter (an der Luft getrockneter)
Ziegel. *later crudus.* Rj. nepčena nego na suncu su-
šena cigla. *vidi čerpić.*

čerpajuće, *n.* das Rufen, *rulsio.* Rj. *verbul.* od
čerpati, koje *vidi.*

čerpati, *pām.* — 1) (u C. G.) više vatre gdje udara sila
od nje (kao odzak?): U našega čaće resate gaće?
(čerjen). Digoše ga čerjen-babe (kad koga dignu od
zemlje). Rj. *srod* naš ognjistem s rupom gore gdje
se sastavlja s dimnjakom. Daničić, ARj. 944b. —
2) (u Lici u selu Mazinu) kao plitak koš u kojemu
se suši žito više vatre. Rj.

česalo, *n.* oruđe za česanje, *der Striegel, strigilis.*
vidi češagija, kašagija. — Bat sebru česalo. *akecud*
od Daničića, ARj. 945a. *riječi s takim nast.* kod
lučkalu.

česan, česna, *m.* — 1) (u Boči) *vidi* bijeli luk.
Rj. *vidi i češnjak.* Na me si se namrdio, a pak si i ti
česan io. DPost. 66. Tko ije česna, česnom vonja.
126. — 2) česan luka, *vidi česno.* Rj. *vidi i čehno,*
čehanj, *djelje koji se može očehnuti od ostalih dje-*
lića u glaviću bijeloju luka.

česauica, *f.* melem od sapuna i jaja, koje se pri-
vija kad se komu što iščaši. DARj. 945b.

česanje, *n.* das Kräuen, Krätzen, *fricatio.* Rj.
verbul. od česati. *radnja* kojom tko čese što.

česati, česeni, *v.* *impf.* krätzen, *frico,* *cf.* češati.
Rj. kao trljati ili grepti onako kako se čini, kad
srbti. *vidi i drapati.* *v.* *pf.* slož. kod češati. dem. če-
škati. — Tugji nokti svraba ne česu. Post. 322. *Imat'*
šta česat' bez tugjega svraba. DPost. 33. — *sa se,*
refleks.: Svak se čese, gje ga svrbi. Post. 279. *pass.:*
Svrab, u koji obično kako se dirne, stane svrbiti; i
što se više čese, sve više svrbi. Post. 297. *reciproč.:*
Maske se megju sobom česu. DPost. 60.

česma, *f.* der Rohrbrunnen, *puteus,* *cf.* točak.
Rj. *naprava* gdje istjeće voda dovedena. dem. česnica.
— Česma se upravo Srpski zove točak; *studenac*
i *kladenar* je bunar (gdje se voda zahvata ili vuče).
Pis. 42. Pred onim gradom bila je jedna česma s koje
je sav grad nosio vodu. Stojša kad dogje na onu
česnu, napije se vode. Npr. 28. Pred njim je bila
jedna česma na zlatnom čanku izvirala, i tako sa-
ljava se pred njim u jedno korito zlatno. 195. U
svakom sokaku ima po jedna česma, koje su od nekud
iza varoši dovedene s jedne glave. Danica 2, 43.

česmalu, *n.* u zagoneci, Rj. a sama se zagonečka
ne kaže.

česnica, *f.* dem. od česma. Rj.

česnica, *f.* das Weihnachtsbröt. Česnicu ponajviše
mjesi domaćin na Božić ujutru od šenična brašna
kao pogaču... Kad sjednu ručati, onda izlome če-
snicu, i svakome dadu po jedan komadić. Rj. *vidi*
bravarica, veselica. čes(t)nica, *izmegju s i n otpalo* je

t. — (Čest znači komad ili dijel: otuda je česnica što se lomi na komade). Pis. 4.

česno, n. t. j. bijeloga luka, ein Stück Knoblauch, pars allii Linn. Rj. *vidi* čelmo, čeno, česan 2, češanj. od kor. od koga je čelati. isp. Korijeni 38. *riječi s takim nast.* čelno, dno, krzno, okno, rakno, runo, sijeno, stegno, sukno, vino, vlakno, zaidno, zrno, zvonu, žvokno, žvrkno. — Da usadi u njezinu (zmijanju) glavu česno bijeloga luka da nikne do blagovijesti. Rj. 30a.

česnják, česnjáka, m. Rj. *vidi* češnjak.
česov, adj. (u Herc.) — 1) von was, von welcher Materie, ex qua materia. Rj. *odu* šta, *od čega* (od česa). — 2) *vidi* kakav: Česovom te brukom nazivao. Rj. — Nju nesretnijicu onako ostave samu u pustinji bez ruka i bez i česove pomoći. Npr. 131. — isp. ničesov (nekakav), ničesov (nikakav), svačesov (svakojak).

čest, f. Rj. loc. sing. česti, gen. pl. čestí, dat. instr. loc. pl. čestima. Daničić, ARj. 947b. — 1) *dijel, komad: Čest znači komad ili dijel* . . . od česti (zum Theil), n. p. zna od česti (t. j. malo nješto), ima od česti (n. p. grožnja kad rjavo rodi). Pis. 4. (U Srijemu) in der Kedenart: od česti, n. p. zna, t. j. pomalo, zum Theil, ex parte. Rj. Čest, (u Dubr.) čim se pričesuje, *vidi* čestica. Rj. isp. čast 1. — 2) *dijel dobra ili zla u svijetu što komu dopadne, i po tom sreća dobra ili zla: Koga čest ostavi, toga svak ožje.* DPost. 46. Prijazan je stanovitijeh, a dobra čest ustrpljenijeh. 101. Da joj Bog da lijepu čest i sinova šest. Kov. 74. *Tomu dodaje Luk: Čest ovdje može značiti i čast (die Ehre) i sreća* (od čega je i čestit i čestitati i t. d.); ako znači prvo, onda je uzeto od skora prema šest.

česta, česta, (čestí, comp. česči) adj. dicht, densus. Rj. *suprotno* rijedak. — 1) često može biti što nješto, *vidi* gúst. — Kad dogoše čestaj raskrsnici. Rj. 639a. Čestajem sitom prosijan. DPost. 12. Mušketi kako gora česta. Npj. 5, 361. Oko dvora često borje. Here. 273. Tako čestu lete taneta. Danica 3, 173. Sela i varoši bivaju česče i veče i ljepše. Priprava 20. Česti i rijetki česalj, u prvoga su zupci sa svijem u blizu a u drugoga razdaleko. Daničić, ARj. 957b. *adv.* Česče meči puea niz njeđarca . . . Česče puni smrali jagulka. Here. 111. *isp.* nabojit (dicht, densus). — 2) često može biti što vremenom, kao mnogo puta: Čestu služba retka suknja. Posl. 346. Česta su jutra i večeri. (kad se govori o čemu što treba svaki dan). 346. Česti gosti celiv gube. 346. Ili su ti dodijali česti puti na daleko? Npj. 1, 454. *adv.* Često, häufig, erebro. Rj. Kad ko doge u čiju kuću gje odavno nije bio, a valjalo bi česče da dolazi. Posl. 51. Riječi, koje se česta govore. Pis. 34. Piše se često i bez prezimena. DRj. 1, 71. Nesazeto je česče s ličnim nastavkom . . . sažeto se nalazi rjgjeje s ličnim nastavkom . . . često ima nesazeto u jednoga pisca XVI. vijeka. Istor. 284. *adv.* može imati pred sobom riječnu po, kao podobro, poveliki, pobolje, ponajviše, ziemlich, sic satis. Rj. 510a. Šljivovice, koju bi on prevodeći knjigu po često pripijao. Sovj. 80.

česta, f. ein Dickicht, densi frutices. Rj. *vidi* čestak, dreča, gušta, guštara, lomnica, šib. *isp.* kukrika, mrečava. *augm.* čestina. *osn.* u čest *adj.* Guju za rep ne bi izvukao (tako je gusta česta ili trnjak). Rj. 106b. *Gustu* šuma, t. j. česta. Rj. 108b. Ovan iza njega zapleo se u česti rogovima. Mojs. 1, 22, 13. Narod bi pritiješnjen; te se sakri u pećine i u česte i u kame-njake i u rasjeline i u jame. Sam. 1, 13, 6.

česták, čestáka, m. *vidi* česta. DARj. 951b.
čestan, česna, *adj.* *postanjem* od čest 1. koji ima čest, dijel u čemu. theilhaftig. Antichil habend, particeps: Nijesam tomu svijestan ni čestan. DPost. 84. *ake.* DARj. 951b.

čestica, f. Rj. *uopće mala čest, djelić, u naposl:*

Ona mrvica hljeba, kojom se u vinu pričesuje. Rj. Ja se opominjem . . . da su popovi i kalugjeri zvali čestica ono, što nose u kutiji te pričesuju bolesnike. Pis. 4. Vade se na liturgiji iz poskura čestice i meću se na diskos. DP. 363.

čestina, f. die Dichte, densitas. Rj. *osobina kojom je što često, u smislu 1. ili 2. dakle — 1)* osobina kojom je što često (gusto), die Dichte, densitas: Ne umiju dvoru puta naći od čestine sitne mačurane. Kov. 59. *vidi* gustina. — 2) *osobina kojom što biva mnogo puta, die Häufigkeit, crebritas, frequentia.*

čestina, f. *augm.* od česta. Rj. — *takra augm.* *vidi* kod bardačina.

čestit, *adj.* Rj. *postanjem* od čest 2. — 1) glücklich, felice: Čestita ču tebe učiniti. Rj. srećan: I čestitu Bosnu polaziti. Rj. 38a. Sestru uvati za ruku i dajući je reče: Neka ti je sreća i čestita! Npr. 186. Čestita ti kneginja izbrana, tebe, kijaže, i narodu tvome! Npj. 5, 277. Čestita vi svadba i veselje. 5, 289. Čestita ti, domaćine, u dvor eselje! Kov. 48. Da Bog da da naše i vaše pleme bude . . . od Boga sretno i čestito! 70. Da damaš bude došla s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća . . . Da Bog da ovi lijepi i čestiti sastanak naš da bude srećan i čestit za sre nas. 72. Čestit (srećan — kome su dami mnogi ili veliki dije- lovi). Pis. 4. — Došao mu na čestilo, um zu gratulieren, um Glück zu wünschen, gratulatorus: Svak mu Lahu čedo čestituje, svak dohodi njemu na čestito. Rj. *doći kome na čestito: doći na čestitanje.* — 2) govori se velikoj gospodi, n. p. čestiti care, čestiti pašo. Rj. *tako se govori poštovanju i pohvale radi:* Ja sam kćerica cara čestitoga. Npj. 1, 164. Sudi mama, čestiti sudija! 1, 422. I čestita carica Jelena. 2, 89. Care Lazo, čestito koleno! 2, 295. Svijetli i čestiti knez. Danica 3, 236. — 3) ordentlich, frugt: je li što čestito. Rj. dobar, valjan. Ni čestitu teći, ni zločestu ostavi. Posl. 225.

čestitalac, čestitaoea, m. gratulator. DARj. 955a. koji čestitu kome što. — riječi s takim nast. kod činvalac.

čestitalica, f. quae gratulator. DARj. 955a. koju čestila.

čestitanje, n. das Glückwünschen, gratulatio. Rj. *verbal.* od čestitati. *rudiju kojom tko čestita kome što:* Čestitanje onome koji obuče što novo. Posl. 81. *vidi* čestitovanje.

čestitati, čestitām, v. *impf.* Glück wünschen, gratulator. Rj. *postanjem* od čestit 1. čestitati komu što; *vidi* čestitovati. — Kad polaznik čestita. Rj. 193b. Zvanice . . . po tom su spradljenici čestitale spravu. Rj. 701b. Tako čestitaju mladencima poslije vjenčanja. Rj. 740a. . . stane mu sreću čestitati . . . Posl. 106. Kad mu oni stanu čestitati krsno ime. 264. Tu se bane s carem sastanuo i za lako zdravlje upitao i sreću mu puta čestitao. Npj. 2, 170. Eto svati zelenoj livadi, pak su mene svati otpravili, da čestitam zaručnicu tvoju. 5, 275. I gosposju knjazu čestitahu. 5, 278. Čestita mu veselje izbrano. 5, 281. Tri su tice s neba dolećele, u ponoći noći Božića, čestitale Božić Rišćaninuu. Here. 336. Čestitati (željeti kome sreću). Pis. 4. Žene mu čestitale pobeđu. Žitije 53. Da ga pozdravi i da mu čestita što je vojevao na Adad-Ezera i ubio ga. Sam. 11, 8, 10. — *sa se, pass:* Kad se kome čestita nora košulje ili druga kaka haljina. Rj. 158a.

čestitost, čestitosti, f. Glück, prosperitas, cf. sreća. Rj. *čestito stanje:* Čestitost oslova u duzijem je ušma. DPost. 12. Za čestitost zbora i sabora. Kov. 123 (natpis zdravici) Neka bude mir oko zidova tvojih i čestitost u dvorima tvojim. Ps. 122, 7.

čestitovanje, n. *vidi* čestitanje. Rj.
čestitovati, čestitujēm, v. *impf.* *vidi* čestitati: Svak mi Lahu čedo čestituje. Da mu care roba čestituje. Rj. često, häufig, erebro. Rj. *vidi* čest *adj.*

inu 2. Nakreši mi jelore četine, pa mi prostri pod elomi zelenom. 11Npj. 3, 310. — 2) pravo je značenje: lebela čvrsta dlaka, kakova je u svinje, osobito po egjima, seta. DARj. II. 2a. die Borste. vidi čekinja, kočet 2, peraja.

četiri, vier, quatuor. Rj. Brojevi tri i četiri u sintaksi su se izjednačili s brojem dva . . . 1. 2. 5. (padež) četiri, 2. četirijū, 3. 6. 7. četirma . . . Sa četiri sinu ode na vojsku. Obl. 47. 48. Od Turske gospode . . . njih tri četiri mogu popiti nekolike oke rakije. Rj. 35lb. Četirista, četiri stotine. Rj. 823b. Munja groma nadigrala dvjema trima jabukama i četirma narančama. Npj. 1, 161. Za njom sjedi dvanaest vladika i četiri stare patijare. 2, 89. Nas četiri kada ustanemo . . . Nas četiri velike dahije. 4, 137. I' četiri ugla od trijema . . . u njima četirma bješe zid u naokolo. Jezek. 46, 22. 23. — riječi se krunji i na kraju: Ukinu se i konj, koji ima četiri noge. DPosl. 146. Četir' patke, tri goluba. Npj. I, 524. tako okrunjenoj još se i i izmognu t i r izbaeruje: četir, koje vidi.

četirides, (u C. G.) vidi četrdeset: Za njim skoči četirides druga. Rj. vidi i četiridest, čemu se krajuje t onamo slabo izgorura.

četiridest, (u C. G.) vidi četrdeset. Rj. vidi i četirides. — Za njim skoči četiridest drugih. Npj. 4, 113.

četirireška, f. crno mekano grožđe, koje prvo zri i najholje je za jelo. isp. četereska. DARj. II. 5b.

četirista, (u C. G.) četiri stotine, vier Hundert, quadringenti: Četirista glava posjekoše. Rj. isp. četiri sto.

četka, f. die Bürste, auch der Besen von Borsten, scapac. Rj. vidi kefa. dem. četica. spravu od čekinja kojom se odijelo čisti od praha; i metla od čekinja. gen. pl. četākā. Daničić, ARj. II. 6a.

četkânje, n. verbal. od četkati. radnja kojom tko četka što. vidi kefanje.

četkati, četkām, v. impf. peniculo tergere. čistiti četkom. DARj. II. 6a. vidi kefati. bürsten. v. pf. slož. iz-četkati, o-.

četai, adj. što pripada četi. DARj. II. 6a.

četnica, f. ženska koja četuje: Saheri se sada u čete, četnice, opsjedi nas. Mih. 5, 1. ake. DARj. II. 6a.

četnik, n. einer von der četa, turmarius. Rj. — 1) tko je u četi, tko četuje: Ode beže u novu melanu, ode piti s četnicima vino. Npj. 2, 121. A što doru zopce zobat' ne će, mi smo čuli od starih četnika, kada konje zopce zobat' ne će, on se nada dobru dailuku. 4, 28. — 2) pandur, hajduk, oružani općinski sluga: Dva hajduka devet kapetana. (hajduci ovjge znače panduri ili četnici. kao što se obično u vojvodstvu govori). Posl. 57. Kupio hajduk gaće za marjaš, a popio forintu alvaluka. (ovjge hajduk znači pandur ili četnik). 164.

četobaša, m. vidi četovogja, četnik. četi glavur: U pjesmama se mnogo spominje među Turskijem junacima i četobašama Tale od Oraška. Rj. 730a. A ko li je četi četobaša? Četobaša Tanković Osmane. Npj. 3, 278. Sad vas gledam, dvije četobaše! 5, 193. Neka da što i novaca onim harunbašama i četobašama. Danica 3, 161. ake, od Daničić, ARj. II. 6a.

četokaik,* m. die bewaffnete Tschauke, naricula armata. Rj. sastavljeno od četa i kaik, čim oružan: Sjedne na četokaik, i niza Savu otide u Bijograd. Danica 3, 160.

četovânje, n. das Umkerführen von Truppen, cohortis deductio, das Umherziehen als Abenteurer: Ostani se, Mujo, četovanja. Rj. verbal. od četovati. radnja kojom tko četuje. — Gje si, Vuče, moja desna ruko! Mene progje moje četovanje. Npj. 3, 116.

četovati, četujem, v. impf. ausziehen in der Truppe oder mit Truppen auf Abenteuer. Rj. ići s oružjem i udarati na koga da mu se što otme ili zapljene. Hajde, striko, da idemo u četu . . . Poslije toga pogju

dalje strie i sinovac da četuju. Npr. 167. Iduć često k Šenju bijelome, te junacku četu četujuć. Npj. 3, 202. Što su nama stari bolji bili, jesu oni čete četovali. 3, 262. Poturčivši se onamo stane četovati na Crnu Goru. Npj. 4, 94 (Vuk). Krivošijani četuju kašto po Hercegovini kao i Crnogoreci, to jest: ubijaju i haruju Turke. Kov. 40.

četovogja, m. — u Rj. je grješkom f. — (u C. G.) der Truppenanführer, du.: Četovogje vojsku postaviše. Rj. četi voj, glavur. vidi četobaša, četnik. — Goldvran. u pjesmama prezime nekakoga četovogje. Rj. 93a.

četir', četiri, koje se okrunjilo izgubivši na kraju i: četir; oro se još okrunjilo odbacivši i izmognu t i r: četir. Četr konja rogatije a dva trgovine. DPosl. 13.

četides, Sve ovaca i dobrih koza, ima puno četides hiljada. Npj. 5, 393. vidi i četrdest, četrdeset.

četrdeset (četrdeseti), vierzig, quadraginta. Rj. Stajala je glava u kladenom lepo vreme četrdeset letu. Npj. 2, 321. Poživje Kajinan osam stotina i četrdeset godina. Mojs. I, 5, 13. Ne ću, ako nagješ četrdeset i pet. I, 18, 28. Što i četrdeset i sedam godina. I, 47, 28. Četrdeset i šest tisuća i pet stotina. IV, 1, 21. Umrije četrdeset prve godine carovanja svoga. Du. II, 16, 13. vidi četirides, četiridest, četides, četrdest, četr'es, četr'est.

četrdeseti (četrdeseti), adj. der vierzigste, quadragesimus. Rj. — Umrije onlje četrdesete godine po izlasku sinova Izrailjevijeh iz zemlje Misirske. Mojs. IV, 33, 38. Umrije četrdeset prve godine carovanja svoga. Du. II, 16, 13. vidi četr'esti.

četrdesetoro, četrdestoro (četrdesetoro). Rj. XLVIII. vidi četr'estoro. za upotrebljavanje isp. četvori.

četresnica, f. — 1) die Todtenmalzeit, die 40 Tage nach dem Begrabniss von der Familie des Verstorbenen gegeben wird, concivium funebre die quadragesima u sepultura. cf. daća. Rj. Daća koja se daje četrdeseti dan po smrti: Daće se obično daju tri: četrdesnica (poslije četrdeset dana). Rj. 111b. — 2) die Commemoration für einen Verstorbenen durch 40 Tage, commemoratio pro defuncto per 40 dies. Rj. četrdeset dana po smrti čijoj, u koje se čitaju u crkvi molitre za nj. — 3) korizmu (quadragesima), uskršnji post: Sav časni post, koji se zove i četrdesnica, brojem dana svojih naponunje kako se Mojsije postio četrdeset dana. DP. 75.

četrdest, vidi četrdeset: Dvadeset i šest ubio Turaka, a četrdest na broju Hrišćana. Npj. 4, 327. vidi i četrdes.

četres, vidi četrdeset. postanjem od četrdes izgubivši d, a r ostariši samoglasno: četr-es. Crnogorec natrag povratise, i četres glava posjekoše. Npj. 4, 445.

četr'est (četr'est), vidi četrdeset. Rj. postanjem od četrdest izgubivši d, a r ostariši samoglasno: četr'est. Nije pargal četr'est krajeara. Rj. 298a. I oteg im četr'est jagujadi. Rj. 498a. Uze sebe četr'est konjika. Npj. 4, 265.

četr'estero (četr'estero), vidi četr'estoro. Rj.

četr'esti, adj. vidi četrdeseti. Rj.

četr'estoro (četr'estoro), Anzahl von 40, quadraginta. Rj. četrdeset nječega što je srednjega roda ili je koje jednoga u koje drugoga roda. vidi četr'estero, četrdesetoro.

četnaes, vidi četrnaest: Četrnaes glava posjekoše, a dvades im ranom obraniše. Npj. 4, 518. četrnaes(t).

četrnaest, vierzehn, quatordecim. Rj. postanjem od četiri na deset. — Za pojas mu sedam samokresa, sedam grla, četrnaest zrna. Npj. 4, 159. Služio sam ti četrnaest godinu za dvije kćeri tvoje. Mojs. I, 31, 41. Svega dakle koljena od Avraama do Davida, koljenu četrnaest. Mat. 1, 17. vidi četrnaes, četvornaest.

četnaestoro, vidi četrnaestoro. Rj.

četnaesti, adj. der vierzehnte, decimus quartus.

Kad bi četrnaesti noć... četrnaesti je dan... 11. Ap. 27, 27, 33. Četrnaeste godine dogje... Mojs. 1, 11, 5.

četnaestoro, *n. verbal. od četvrti, rudnja kojom se... što je srednjega roda ili je koje... trojoga roda, za upotrebljavanje isp. četvori.*

četnaest, *f. u primorju kao veliki limun: Žuta... četnaest, Rj. vidi i limun. — Četnaestom se... Rj. 537a.*

četvorenje, *n. verbal. od četvriti, rudnja kojom se... r. p. volca, ridi četvorenje.*

četvori, *adj. pl. ridi četvori.*

četvorića, *f. ridi četvorića. Rj.*

četverikânje, *n. verbal. od četverikati, koje ridi četverikati, četverikâm, r. impf.: Četverikaju jare... u za njihovo gore, lovača zovu. D'Posl. 13. jare... četveritiju, kad pjevaju, riječ je od njihova glasa. sp. DARj. 11, 11a.*

četviriti, *četviritim, r. impf. hvatati u kola po četiri vola. DARj. 11, 11a. ridi četviriti.*

četvero, *ridi četvero. Rj.*

četverogroška, *f. novac od dvadeset novčića u... DARj. 11, 11b. četiri groša, svaki po pet novčića. isp. dvogroška.*

četveronitan, *četveronitna, adj. od četiri nita, četveronitno platno, koje se č. u četiri nita. DARj. 11, 12a. ridi četvorocjepan, četvorni. isp. dvonitan.*

četveronoške, *ridi četveronoške. Rj.*

četveronožan, *četveronožna, adj. u čega su četiri noge, ridi četveronožan, četvoronog: Da ne pripada među četvoronožnu životinje. Priprava 125. akc. od Ibraćeva, ARj. 11, 12b.*

četveronoženje, *n. verbal. supst. od četveronožiti se, koja ridi.*

četveronožiti se, *četveronožim se, r. r. impf. sich mit alle Vorse stillen, quadrupedem se sistere. Rj. na jstati se četveronoške, stajati četveronoške, r. pf. sloz. na-četveronožiti se.*

četvorostruk, *adj. ridi četvorostruk. Rj.*

četvorogao, *četvorogla, m. Kad se vojska posavi tako da od nje bude četvorogao, fr. carré. Daničić. ARj. 11, 14a. Od njega i akc. ARj. 11, 14b. isp. četvorogalan.*

četvoroglasnik, *m. der Vierfürst, tetrarcha, akc. od Danuša, ARj. 11, 14b. — Zadržao sam 49 riječi slavenskijeh: gonitelj... četvoroglasnik. Nov. Zav. VI, 1 u vrijeme dogje glas od Iroda četvoroglasnika o Isusu. Mat. 11, 1.*

četvorenje, *n. verbal. od četviriti, rudnja kojom se četvori, ridi četvorenje.*

četvori, *adj. pl u sing. samo četvero, ridi četveri; četvero, četvoro (četvero), i tako sva ostala imaju na oru i na oro, n. p. petoro ili petero... Meni se čini da je oblicnije ovo na oro... Dvadeset i četvoro... 1, 1, 5. (padež četvoro, 2. četvoro, 3. četvoro, četvoro, 6. četvoro. Rj. XLVIII. Četvoro (četvero) u jednini četvoro, četvoro. Obl. 49.*

1. četvero (četvero, sing. sred. roda. — **1)** bez i čega čemu ta se kazao broj. — **a)** bez prijedloga: Ona su četvero ne vjerniji da će stati 100 fr. Straž. 1887, 206. Ako sam koga zanio vratiti onoliko četvero. Luk. 19, 8. — **b)** s prijedlogom na, u: Prekini me četvoro, pa jedan komad daj ženi da izije, drugi... i četvrti usadi više kuće. Npr. 116. Blak na četvoro cijpa. Posl. 59. Britku sablju prebi na četvoro. Npi. 2, 412. Na četvoro, kao na četiri dijela, četvoro... Ovcu neka plati u četvoro. Sam. 11, 12, 6. — **2)** kad je mu čemu se broj kaže sred. — **c)** Usp. jednoga koje drugoga, onu uz četvoro... a on, ona. (kad je riječ kolektivna) u n. p. pl. Doveo uza se troje četvoro čeljadi. Np. 205. I tice tice panice, i četvoro panica. Np. 1, 431. četvoro qere. Rj. XLVII. Tako se go-

vori: četvero pilića; četvero konja. Daničić. ARj. 11, 10a. — **3)** četvoro (četvero) s gen. pl. kad se hoće da kaže za jednu stvar da su take četiri: Tako mi četvero jecanjelija! Posl. 307. Tako mi četvero posta! 307.

11. pl. četvori, četveri. 1) uz riječi koje nemaju jednine nego se govore samo u množini: Dvoja kola i četiri vola dade... A ostala četvora kola i osam volova dade sinovima Merarijevim. Mojs. 1V, 7, 8. Četvoro gaće. Obl. 50. — **2)** uz riječi koje imaju i jedninu, ali što znače, ono se u množini uzima, da je jedno (u koje idu po devje ili po više istih stvari) u p. četvoro rukavice. Obl. 50. Daću tebi četvoro haljine: dvoj' od svile, dvoje od kadife. Npj. 2, 618.

četvorića, *f. Anzahl von vier, quatuor. Rj. — Broj četvori kad stoji za ljude ili za životinju muskoga roda, može se zamijeniti imenicom četvorića, uz koju stoji u drugom pad. mu. ono čemu ta riječ pokazuje broj, a ona sama dolazi u oblike koji trebaju. Obl. 18. Dvojica, trojica, četvorića i t. d. ponajviše se govori o ljudna, a može se reći i o ostalim životinjama, n. p. podaj onoj dvojici volova neka ližu soli i t. d. Rj. XLVII. Tako me u četvoricu ne nosili! Posl. 300. Ubije ih svu četvoricu. Danica 3, 212. Kad su ora četvorića hvatani. Sovj. 21. Dade Bog svoj četvorići mladica znanje. Dan. 1, 17.*

četviriti, *četviritim, r. impf. četiri vola ujarmljivati, na četiri vola voziti ili orati. DARj. 11, 15a.*

četvorka, *f. — 1) ein Fass von vier Eimern, dolium capax quatuor umarum. Rj. bure od četiri akora, za nast. isp. desetorka, dvojka, petorka, šestorka, trojka. — 2) (Biogradu) Art Tanz, saltationis genus. Rj. igra koja se Francuski zove quadrille.*

četvorni, *adj. n. p. peškir, t. j. u četiri žice, ridi četvorocjepan. Rj. ridi i četveronitan.*

četvero, *Anzahl von vier, quatuor. Rj. ridi četvori.*

četvorocjepan, *četvorocjepna, adj. pantljika (u četiri nita), vierfüßig, quaternis filis constans. Rj. četvorocjepan. ridi četvorni, četveronitan. isp. dvo-cjepan.*

četvorogub, *adj. quadruple. Umložna, kojima se odgovara na pitanje: kolikogub ili kolikostruk? n. p. četvorogub, petostruk. Rj. XLIX. ridi četvorostruk.*

četvoronaest, (u C. G.) *ridi četrnaest. Rj.*

četvoronog, *adj. u čega su četiri noge, vierfüßig, quadrupes, ridi četveronožan, četveronožan. Što god ide na šapama između svijeh životinja četvoronogih, da vam je nešto. Mojs. III, 11, 27. četvoro-nog, tako sloz. riječi kad bosonog.*

četvoronoške, *auf vier Füssen, quatuor pedibus. Rj. adv. ču krantitet na posljednjem slogu isp. ametiće: na četiri noge, ridi četveronoške. — Trlja progje četveronoške između njihovijeh nogu. Rj. 14b. Vi znate vrlo dobro ići na četiri noge... onako četveronoške poleti po sobi. Danica 2, 130. ridi i početvoroške, početvorka, pobaučke, požapke.*

četvoronožan, *četvoronožna, adj. ridi četveronožan, četvoronog, u čega su četiri noge: Vidjeh četvoronožna zemaljska, i zvjerinje i lubine i plice nebeske. Djel. Ap. 11, 6. Pretvorise slavnu vječnoga Boga u obličje... četvoronožnijeh životinja i gadova. Djel. Ap. 1, 23.*

četvorosložan, *četvordsložna, adj. četvoro-složan, što je od četiri sloga, quatuor syllabarum. isp. adj. tako složena jednosložan, petorosložan, šestosložan, osmosložan. — Sva ova napomenuta i mnoga druga (četvorosložna i petorosložna) prezimena. Posl. XLIII. Kad bi G. M. pisao kakve stihove, ili bi mu -usta u rod. mlož. bila... četvorosložna? Nov. Srb. 1817, 343. akc. od Daničića, ARj. 11, 14a.*

četvorostopan, *četvorostopna, adj. četvoro-stopan, što ima četiri stope: Došen, pišući Aždaju sedmoglavu četvorostopnim trohejima. Ovit. XX.*

četvorostruk, *adj.* vierfach, quadruplex. Rj. četvorostruk. *vidi* četvorostruk, četvorogub.

četvorougalan, četvorougalna, *adj.* Quadrat-, quadratus: Srbija ima u sebi, od prilike, hiljadu četvorougulnih milja. Danica 2, 27. četvorougalan. *isp.* četvorougao, četvorouglast.

četvorouglast, *adj.* vierckig, quadrangulus. Četvorouglast da bude oltar. Mojs. II, 27, 1. Načini oltar kadioni od drveta sitnina... četvorouglast. II, 37, 25. *vidi* četvrtast, četvorouglast.

četvorovolica, *f.* voz sijena što vuku četiri vola. u Srbiji. Daničić, ARJ. II, 15b. četvorovolica.

četvorovoni, *adj.* što vuku četiri vola. *isporedi* četvorovolica. u Srbiji. Daničić, ARJ. II, 15b. četvorovodni.

četvrt, *f.* — 1) das Viertheil, Viertel, quadrans, pars quarta. Rj. četvrti dijel, od čega. *vidi* četvrtina; čereg, čerek, fitalj, kvadrat I. — Bukila, četvrt stara. Rj. 47b. Oko jedne četvrti sabata. Rj. 114a. Maslić, četvrt rrua. Rj. 346b. Staklence od jedne četvrti satljika. Rj. 828b. Dogjoše vile... te ga (prokletnika) ščepaše za četvrti (za ruke i noge) pa ga rastregaše. Npr. 87. Mjesecne četvrti. Znači mijenu... prvu četvrt... nštap... posljednju četvrt. Danica I, VI. Te im se čitaše zakon Gospoda Boga njihova četvrt dana, a drugu četvrt ispovijedahu se. Nem. 9, 3. — u miškomo rodu: Ja mogu za jedan četvrt sabata. Npr. 203 (*isp.* Četvrt, *f.* u nekih se pisaca griješkom nalazi i u miškomo rodu. Daničić, ARJ. II, 15b). — 2) (u Dubr.) mjera od 20 oka. Rj. Na četvrt kupi, a na četvrt proda. D'Posl. 65. Ne kri' svijeću pod četvrt. 73. *isp.* četvrtalj.

četvrtića, *f.* quarta febris. DARJ. II, 15b. groznica koja se porvaća četvrti dan. viertägiges Fieber.

četvrtak, četvrtka, *m.* Donnerstag, dies Jovis. Rj. četvrti dan po nedjelji. Ratarski je pir veliki četvrtak. Rj. 501a. Pretili četvrtak, *vidi* sebični četvrtak. Rj. 582b. Podjednaka družina jede mesa i na veliki petak, a nejednina ni na pretili četvrtak. Posl. 251. *isp.* četvrtin.

četvrtāk, četvrtāka, *m.* — 1) konj, vierjähriges Pferd, equus quadrimus. Rj. konj od četiri godine: Jakov jaše ata četvrtaka, a drugoga u povodu brani. Npj. 4, 434. — 2) četvrti roj od matorke. DARJ. II, 16a.

četvrtāl, četvrtālja, *m.* (u Dalmaciji) žitna mjera od 18 oka, Art Getreidemass, modii genus. Rj. — Polučak, žitna mjera od devet oka (polu četvrtalja). Rj. 535b. *isp.* četvrt 2. riječi s takim nast. *vidi* kod bogalj.

četvrtast, *adj.* vierckig, quadrangulus. *vidi* četvorouglast. — Po tom izmjeri trijem, i bješe u dužinu sto lakata i u širinu sto lakata, četvrtast. Jezek. 40, 47. Oltar da bude dvanaest lakata dug i dvanaest lakata širok, i četvrtast na četiri strane. 43, 16. Mjesto prozora probušene su neke četvrtaste rupe. Zim. 206.

četvrti, *adj.* der vierte, quartus. Rj. — Kad četvrti danak osvanuo. Npj. 1, 388. Nema četvrtedasku u glavi. (čanut je malo). Posl. 205. — četvrtu, sred. rod bez supstantivu: Vino piju Senjani junaci... jedno bio Galija Tomića, a drugo je... a treće je... a četvrto Mandušiću Vuče. Npj. 3, 422. — četvrtom, adv. zum vierten Mal, quarta vice. Rj. 823b. Kao što se mjesto jedamput govori jednom, tako se i mjesto... četvrti put govori četvrtom. Rj. XLIX. Kad se, sinko, udadoh četvrtom. Npj. 2, 14. Tri puta je opasa pojasom, a četvrtom od sablje kajasom. 2, 375.

četvrtin, *m.* mjesto četvrtak u ovoj priporijeci: Prela baba noću uoči četvrtku pa izašla na polje i u mraku nagazila i uzjahala na june; kad june skoči i ponese habu na sebi, onda ona stane govoriti: »Gospodine četvrtine! pusti mene, tebe će baka sve-

tititi« (ona je mislila da je nosi četvrtak: što prede uoči njega). Rj.

četvrtina, *f.* Rj. četvrti dijel, *vidi* četvrt. — 1) *vidi* četvrt 1, i *syn.* ondje. Te ti ori Turske pokutnjice, te agama četvrtinu davaj. Rj. — Jednu četvrtinu od toga kolača dadu popu. Rj. 306b. Litra, jedna četvrtina od oke. Rj. 331a. — 2) u književnika. Kad se tabak papira tako složi, da su četiri lista pa je svaki list četvrti dijel tabaka, i samoj veličini papira kaže se četvrtina, das Quart, in quarto: Ima rukopis... veličine kao što je sadašnja veličina četvrtina. Glas. 10, 340. Rukopis na koži od 180 lista veličine kao što je sadašnja omanja četvrtina. 11, 189. 72 lista u četvrtini. Star. 1, 5.

četvrtinka, *f.* žitna mjera. četvrti dio kupljenika. DARJ. II, 17a. četvrti dio vagana u Hrv.

četvrtnik, četvrtnika, *m.* quaternio: Ima riječi 84 kojih nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio; evo ih redom: vikač... četvrtnik. Nov. Zav. VII. Predaje ga (Petra) četvorici četvrtnika vojničkih da ga čuvaju. Djel. Ap. 12, 4. ake. od Daničića, ARJ. II, 17b.

četvrtobratučed, *m.* bratučed u četvrtom koljenu: Sinovi dvaju ili više braće zovu se i prvi bratučedi jedni drugima i kećerima kojega brata, a sinovi dvaju ili više prvijeh bratučeda drugi bratučedi, njihovi sinovi treći bratučedi, i tako dalje po koljenima... Bratučed, s brojevima prvi, drugi i t. d. može se i sastaviti sprijeda u jednu riječ: prvobratučed, drugobratučed, trećebratučed, četvrtobratučed, petobratučed. Daničić, ARJ. 609b. i ake. od Daničića, ARJ. II, 17b.

četvrtobratučeda, *f.* Kao što je prvi bratučed, drugi bratučed itd., tako je i prvu bratučedu, drugu bratučedu i tako dalje po koljenima... Bratučeda, s brojevima prvi, drugi i t. d. može se i sastaviti sprijeda u jednu riječ: prvobratučeda, drugobratučeda i t. d. Daničić, ARJ. 610a. ake. od njega, ARJ. II, 17b.

četvrtlōm, Rj. *vidi* četvrti.

červo, *n.* brdo u Crnoj gori: Kad se primi červa kamenoga. U Čeru ga četa dočekala. Rj. *isp.* Kčevo. **čevrljuga**, *f.* (u C. G.) *vidi* ševa. Rj. ptica. *vidi* i ševrljuga; krunica 3, kukuljača, kukuljava. — Pošetalo jato čevrljuga. Rj. 250b.

čevulja, *f.* (u C. G.) *vidi* čelulja. Rj.

čezze, *f.* pl. (u Srijemu) *vidi* dvokolice. Rj. kolo na dru točka. od Franc. chaise, Madž. esza. DARJ. II, 18b.

čeznūce, *n.* verbal. od čeznuti. radnja kojom tko čezne. — od svakoju impf. glagola može se načiniti verbal. supstant. *vidi* Rj. LIV. ake. DARJ. II, 18b.

čeznuti, nēm, v. impf. Rj. II. pregj. čeznjāh. v. pf. slož. iščeznuti. — za kim ili za čim. — 1) verlungen, lange Zähne bekommen nach etwas, das man Andere geniessen sieht, appeto rem, qui alios frui video. Rj. vrlo željeti što, ginuti za kim ili za čim, schmachten, verschmachten: Rastu mu zazubice. (kad ko čezne gledajući što u drugoga). Posl. 270. Da ne čezne očima za majkom. Npj. 1, 572. Blago onoj, koja će te ljubiti! Ju za tobom čeznut' i uzdisat', sve plačuci tebe spominjati. Herc. 3. Neven svijet progovara: Gjevojke me dobro nose... Tad ne vehnem, nego čeznem.« 252. Bože!... žedna je tebe duša moja, za tobom čezne tijelo moje u zemlji suhoj, žednoj i bezvodnoj. Ps. 63, 1. Čeznu za prahom zemaljskim na glavi siromasima. Amos 2, 7. Psalmi opisuju kako duša čezne za Bogom kao jelen za izvorima. DP. 309. — 2) Sehnsucht bekommen, desiderio corrupti: čezne za svojim zavičajem. Rj. Galiti, *vidi* čeznuti. Rj. 82b. čeznuti za čim: galiti. Korijeni 73. — Da *vidi* kakva je ta njegova kuća, za kojom on toliko čezne. Posl. 182.

čeznja, *f.* velika želja, ginuće za kim ili za čim. u Herc. 92. natpis pjesmi: Čeznja i smrt za rodom. — riječ čeznja biće načinio koji je pisao pjesmu ili

čeznjenje, *n.* *Rj.*³ XXXI. Galjenje, *n.* *vidi* čežnjenje. *Rj.* 82b. *verbal.* *od* čezniti, *ali* koji se ne nahođi: *Zat Daničić nije metnuo čežnjenje u ARj. vidi* čežniti, čežnja.

čibugdzija, *m.* *vidi* čibukčija. *Rj.* čibuk-dzija, *s* prujem *u* glasi *k* *na* *g* *pred* *dz*.

čibuk, *m.* — 1) *die* Röhre *der* Tabakpfeife, fistula. *Rj.* kamik sam *a* *i* *s* lulum *zajedno* zove se čibuk. *V* čibuku bokin *od* Misira *Rj.* 36b. *Na* svilen se *jestuk* naslonio, *a* *gospodski* čibuk *zapadio*. *Npj.* 4. 466. *Zapale* svatovi *na* dugym čibucima *hule*. *Kov.* 85. — 2) *eine* kaiserliche *Abgabe* von den Schafen *und* Ziegen, *scripturam* (vacičidli) *gösis*. *Rj.* danak *od* *or* *u* *i* *kozi* *Turskomu* *caru*: *Doš* se *plaća* *na* *koze* *i* *na* *ovce* čibuk. *Danića* 2, 82. Čibuka se *plaća* *po* 2 *pare* *na* *kozu* *i* *na* *ovcu*. *Miloš* 202.

čibukänje, *n.* *verbal.* *od* čibukati. *Rj.*

čibukati, *käm.* *v.* *impf.* *ausklopfen, excutio.* *Rj.* udarati što čibukom *t. j.* štapom), *da* *izigje* *iz* *njega* *prah*.

čibukčija, *m.* *Rj.* *vidi* čibugdzija. — 1) *der* Tabakknabe *oder* *die* Tabakpfeife *nachträgt* *u. s. w.*, fistularius *per.* *Rj.* *namak* *u* *gospode* (*u* *Turskoj*) *koji* *nosi* *čibuk* *i* *njime* *služi*: *Turci* *uvate* *Miloševa* čibukčija *živa*. *Miloš* 51. *vidi* tutumdzija. — 2) *der* Einnehmer *der* Abgabe *auf* *Herden, scripturarius.* *Rj.* *tko* *kupi* *danak*, *koji* *se* *zove* *čibuk* (2).

čibukluk, *m.* *der* Beutel *für* *die* Tabakpfeife *am* *Sattel.* *Rj.* čibuk-luk, *kisa* *u* *kojoj* *se* *nosi* *čibuk* (*hula*) *o* *sedlu*.

čibuljica, *f.* ein kleines Geschwür, pustula. *Rj.* *vidi* bubuljica, *i* *syn.* *ondje.* — *Tušica*, *kao* *mala* *čibuljica* *što* *izigje* *na* *nozi* *odozlo* (*na* *tabanu*). *Rj.* 56a. *Metuljka*, *na* *oku* *kao* *čibuljica*. *Rj.* 351a. *Selvarica*, *nekaka* *čibuljica*. *Rj.* 671a. *Trupac*, *nekaka* *čibuljica*, *osobito* *oko* *usta*. *Rj.* 752b. *Frus*, *čibuljica* *u* *djere* *po* *licu*. *Rj.* 797b. *Macki* *trupac*, *meni* *krušac*. (*kad* *se* *vraća* *da* *progje* *čibuljica* *trupac*). *Posl.* 176.

čiče, *m.* *vidi* čiča. *Rj.* (griješkom *štamparskom* *stoji*: *vidi* *strie*: *štamparska* *je* *po* *griješka* *što* *u* *Vukovu* *rječniku* *za* *čič* *stoji* *da* *je* *strie* *a* *za* *čiču* *da* *je* *čiča*. *Osnove*, 63. *vidi* *čič*, *čiča*, *čičina*, *ljuta*, *prevelika* *zima*).

čiča, *m.* *vidi* *strie*. *Rj.* (griješkom *štamparskom* *stoji*: *vidi* *čiča*: *isp.* *sprijed* *kod* *ri* *čič* *čič*). — Čič, *m.* *indecl.* *verkürzt* *stat* *čiča*. *Rj.* 817a. Čiča *Jašo*, *što* *si* *polugjeco*? *Npj.* 4. 170. *riječ* *čiča* *u* *brzu* *se* *govoru* *može* *pred* *imamom* *i* *skratiti*: *čič*, *koje* *vidi*. *vidi* *čiča*, *čiko*, *čiko*, *striko*.

čičak, čička, *m.* — 1) *die* Klette, lappa. *Rj.* biljka. — *Prionno* *kao* *čičak* *za* *jaje*. *Posl.* 262. *Malo* *vune*, *čičak* *pune*. *DPost.* 59. *Tko* *čičak* *posije*, *draču* *po* *žnje*. 127. *Eda* *li* *se* *bere* *s* *trnja* *grožđe*, *ili* *s* *čičku* *mokve*? *Mat.* 7. 16. — 2) Spitzklette, *anethum* *strumarum* *L.* *Rj.*³

čičavica, *f.*: *Prjiegjose* *goru* *Čičavica*. *I* *Drenicu* *ispod* *Conuce*. *Rj.* *planina* *u* *Staroj* *Srljiji*. *Rj.*³

čičija, *f.* *u* *Grblju* *vidi* *sičija*. *Rj.* *suha* *holest*. *Rj.*² *oh* *i* *jektika*, *rgjava*, *sušica*, *tižika*, *zla*.

čičimak, čičinka, *m.* (*u* *Dubr.*) — 1) *der* Brustherbau *u* *gemeiner* *Jahendorn*. *Rj.*³, *zizyphus* *vulgaris* *Lam.* *Rj.*), *Phunius* *jubaba* *L.* (*zizyphus* *jubaba* *Lam.* *Rj.*³) *Rj.* *drvo*. — 2) *die* Frucht *davon*, *zizyphum*. *Rj.* *rod* *od* *toga* *drveća*.

čičim, *adj.* *što* *prpada* *čiči*, *strieu*. *Rj.* *Igra* *mečka* *pred* *čičinom* *kućom*. *Doći* *će* *i* *pred* *našu*. *Posl.* 95.

čičinke, *f.* *pl.* (*u* *Boci*) *vidi* žizole. *Rj.* *njekakav* *sitan* *pasudj* *koji* *se* *zove* *i* *kinkavica*.

čičkänje, *n.* *verbal.* *od* čičkati. *Rj.*

čičkati, čičäm, *v.* *impf.* *dicht* *neben* *einander* *stellen, statuo* *densum.* *Rj.* *postarljati* *mnogo* *šta* *u* *često*, *u* *gusto*. — *Premu* *primjerima* *kod* *v.* *pf.* *načičkati*: *topove* *po* *bedemu*, *ili* *bedem* *topovima* (*Rj.* 412a), *glagol* *čičkati* *uzima* *se* *u* *rečenicu* *ovako*: *čičkati* *što* *po* *čemu*, *ili* *čičkati* *što* *čime*.

čičöglava, *f.* *valja* *du* *glave* *kao* *u* *čiče* (*sijede?*): *Svekra* *zove* *kozjobrađe*, *a* *svekrvu* *čičöglava*. *Rj.* čičöglava, *Daničić*, *ARj.* *II.* 22a: *Ali* *će* *prije* *biti* *glave* *neogčešljane*, *čupave*, *kao* *da* *je* *puna* *čičaka*.

Čičöje, *m.* *ime* *muško*. *Rad* 26. 56. *akc.* *od* *Daničića*, *ARj.* *II.* 22a. — *takvu* *hyp.* *kod* *Blagoje*.

čiččija, *m.* *cf.* čitluk. *Rj.* — *Gospodar* *od* *čitluka* *zove* *se* *Turskomu* *riječ* *čitluk-sahibija*, *ljudi* *koji* *sjede* *na* *njegovu* *čitluku* *njegove* *su* *čiččije* *ili* (*kao* *što* *se* *u* *Bosni* *govori*) *kmeti*. *Rj.* 826a. *vidi* čivčija.

čiči, *m.* *drvoje*, *par.* — Čift, *par.* *Npj.*¹ 3. 399. *Udri* *čohu* *i* *udri* *kadifu*, *i* *na* *noge* *kovče* *i* *čakšire*, *svaki* *čifti* *od* *dukata* *žuta*. *Npj.* 2. 221. *Pače* *puška* *barjaktura* (*Gjura*, *te* *udari* *haračlijna* *čaju* *u* *njegove* *toke* *na* *prsinu*, *dva* *mu* *čiftu* *toku* *ištetio*, *al'* *bi* *Ture* *toke* *oprostilo*, *na* *pleći* *mu* *čifti* *iskočiše*, *pred* *čiftima* *sree* *od* *junaka*. *Npj.* 3. 309. *akcenat* *od* *Daničića*, *ARj.* *II.* 22a.

čičlijani, *m.* *pl.* *ženske* *gaće* *u* *Turkinja*. *Daničić*, *ARj.* *II.* 22b. — *Zape* *meni* *kopča* *od* *tozluka* *za* *njezine* *purl* *čiftijane*. *Here*. 171.

čičunjanje, *n.* *das* *Auslösen, excorticiatio*. *Rj.* *verbal.* *od* čičunjati, *koje* *vidi*.

čičunjati, *njäm.* *v.* *impf.* (*u* *Risnu*) *t. j.* *kukuruze*, *auslösen, excortico, cf.* *kouiti*, *Rj.* *i* *syn.* *ondje*.

Čičutin, *m.* *vidi* Čivut, Čivutin, Jevreju, Juda, Žid, Žudio. — *govori* *se* *ponajriše* *za* *porugu*: *Por* *kristiti* *govori* *se* *za* *onoga*, *koji* *je* *kakve* *druge* *vjere*, *n. p.* *Turčina* *ili* *Čifutina*. *Npj.* 2. 64 (*Vuk*).

Čičutski, *adj.* *što* *pripad* *Čifutima*: *Tako* *Čifutsku* *vjeru* *ne* *vjerovao!* *Posl.* 311. *vidi* Čivutski.

čičga, *f.* (*u* *Hrv.*) *vidi* kečiga. *Rj.* *vidi* *i* *kečika*, *nostvica*, *ribu*.

čigov, *adj.* (*u* *Dubr.*) *vidi* čij: *čigoro* *je* *to?* *Rj.* — Čigoro *mezdan*, *tega* *i* *dar*. *DPost.* 13. Čigoro *polje*, *tega* *i* *kula*. *13.* *Ne* *gleda* *se* *pas*, *nego* *čigoro* *je*. 72. *Ne* *gledaju* *se* *vrata* *kakva* *su*, *neg* *čigova* *su*. 72.

čičga, *f.* — 1) (*u* *vojv.*) *der* Kreisel, trochus. *Rj.* — 2) *die* Tarneltauhe (*i* *die* Seeschwalbe. *Rj.*³) *columba* *gyratrix*. *Rj.* *golub* *njekakav*.

čiji, čija, čije, *wessen, ejus*. *Rj.* *vidi* čiji.

čijänje, *das* Federschleissen, fissio. *Rj.* *verbal.* *od* čijati, *radnja* *kojom* *tko* *čiju* *perje*.

čijati, *jam.* *v.* *impf.* (*u* *Vukovaru*) *perje*, *Federn* *schleissen, findere*. *Rj.* *vidi* čehati, češljati 3. *v.* *pf.* *slož.* *i* *čijati*. — *su* *se*, *pass.*: *Badrljica*, *u* *šitnoga* *perja* *ono* *što* *ostane* *kud* *se* *perje* *čija*. *Rj.* 12a. — *od* *čehati* *u* *krajerima* *gdje* *se* *u* *govoru* *njesto* *glasu* *h* *čuje* *glas* *j* *u* *pred* *j* *pretvaru* *se* *e* *u* *i*.

čiji, čija, čije, *wessen, ejus*. *vidi* čij. *Zamjenice* *koji*, *čisti*, *čiji* *uzele* *su* *u* *tom* *obliku* *i*, *kojim* *pridjevi* *postaju* *odregjeni*, *a* *osnove* *su* *im* *koj*, *ist*, *čij*. *Obl.* 33. *čiji* *je* *posses.* *zamjenica* *zu* *zamjeniku* *tko*. *vidi* čigov. — 1) čiji, *u* *pitaju*. — 2) *pravom*: *A* *on* *je* *zapita*: *A* *čija* *si* *ti?* *Npr.* 72. *Stanu* *ga* *sretati* *poznanci* *i* *pitati*: *»Čija* *su* *to* *goveda?»* 78. *Bolje* *da* *pitaju*: *čija* *je* *ovo* *nevjesta?* *nego*: *čija* *je* *ovo* *gjevojka?* *Posl.* 23. *Čija* *mat* *većn* *pit* *mesi?* 346. *Čije* *nije* *biti*. *čije* *i* *biti* *ne* *će*. 347. *Donesoše* *mu* *novac*. *I* *reče* *im*: *čij* *je* *obraz* *ovaj* *i* *natpis?* *Mat.* 22. 20. *Što* *si* *pripravio* *čije* *će* *biti*. *Luk.* 12. 20. — *Mjesto* *čiji* *stoji* *koga* (*kojega*) *u* *ovakim* *dogadjajima*: *Poslije* *sviju* *umrije* *i* *žena*. *O* *vaskrseniju* *dakle* *koga*

od sedmorice biti žena? jer je za svima bila. Mat. 2, 28. O vaskrsenju dakle kad ustanu koga će od njih biti žena? Mark. 12, 23. — **b)** u pitanju neravnom, i kao zamjenica neodređena: Pokupi sve tapove, pa da svakome koji je čiji. Rj. 14a. Pa se leđa čiji (novac) je dalje ili bliže puo. Rj. 15a. Dinar nije novac Turski, nego nekakav Hrišćanski Dubrovački ili Mletački, čiji li je. Rj. 120b. Dogje pred kaku kuću a ne zna čija je. Rj. 131b. Kaže nu se ne samo čij je sin. Rj. 571b. Kad na kiši logju pred čiju kuću. Rj. 727b. Svak se čuva da ngj uzgrizati nehotice ne zagrije, jer kažu da će se vaditi s onijem čije je on. Rj. 768a. Svakomu je namjenjivao čija će koja biti. Npr. 9. Zapita je čije su ovoj ovcu. 72. Onda (se) može kazati, da je što čije. Postl. XXXV. Visi o dlaci (n. p. čij život). 35. Kao la si došao vatre uzeti. (kad ko odmah pogje odakle, n. p. iz čije kuće). 130. Očin i materin. (odgovori onaj koga pitaju čij je, a on ne će da kaže). 241. Čije bilo, da bilo. 347. U svakoga ima vjerna ljuba, čija sjutra na Bojanu dogje . . . zigjite je kuli u emelja. Npj. 2, 117. Naše domaće knezove vilimo namolovane u Francuskome (odijela) ili u čijemu drugome! Odg. na laži. 19. A mi mislimo, ne samo la može, nego da mora to činiti svaki spisatelj (bio čij mu drago). Pis. 64. Treba čistiti jezik od tughjih riječi ne samo Turskijeh, nego i od svakih drugih čije mu drago bile. Rj.¹ XX. Pokazuju čije je što. XLII. Potpis sovjetni bio je . . . bez i čijega imena. Sovj. 11. — **2)** zamjenica čiji relativna je, kad je riječ s kojom je u svezi, muškoga roda u jednini i znači lice: Takove zadužbine drugi ne smije ni po što opravljati, nego onaj čije su od starine. Rj. 173b. Na čijoj je zemlji krst, onaj donese vina i mesa. Rj. 188b. Kad se izvru (karte), u čijoj gomili donja karta bude veća, onaj dobija. Rj. 531a. Niti mu se trebalo javiti onome spahiji iz čijega je sela polazio, ni onome u čije je dolazio. Rj. 676a. Djevojka nije mogla otići u službu drugome osim svojega gospodara (na čijoj joj je zemlji otac sjedio). Rj. 704a. Čija sam ja onoga su i ovcu. Npr. 72. Čija busija toga i junaštvo. Postl. 346. Gospod, po čijoj volji svagda življah, poslače angjela svojega. Mojs. I, 24, 40. S čorjekom čije je ovo zatrudnjeh. I, 38, 25. Sin Narator Efracianin iz Saride, čija mati bješe . . . Car. I, 11, 26. Kovčeg Boga Gospoda, koji sjedi na beruvimima, čije se ime prizivlje. Dn. 1, 13, 6. Hvalih i slavih onoga koji živi do vijeka, čija je vlast vječna i čije je carstvo od koljena do koljena, Dan. 4, 34. Slavim caru nebeskoga, čija su sva djela istina i čiji su putovi pravedni i koji može oboriti one koji hode ponosito. 4, 37. Ti hvali bogove . . . a ne slavi Boga, u čijoj je ruci duša tvoja. 5, 23. Uprava je njezina (župe) bila u vlastelina čija je bila župa. DRj. 1, 345. Vladika u čijem je području bila okolina sadašnjega Novoga Pazara. 3, 45. — **Protiv toga ima u Vuka, osobito u prijevodu njegovijem, više puta kojega mjesto čiji:** Od onoga, po kojega (mj. čijem) se imenu ova megja zove. Rj. 79a. Ovaj susjed kojega (mj. čiji) pendžeri od kuće glade u moje pendžere. Rj. 494a. Bješe neki carev čorjek kojega (mj. čiji) sin bolovaše. Jov. 4, 46. On stoji u nekoga Simona kožara, kojega (mj. čija) je kuća kod mora. Djel. Ap. 10, 6. Dogje u kuću nekoga po imenu Justa, koji poštovaše Boga, i kojega (mj. čija) kuća bješe kraj zbornice. 18, 7. Čorjek kojega (mj. čiji) je ovaj pojas, ovako će ga svezati. 21, 11. Angjeo Boga kojega (mj. čiji) sam ja i kome služim. 27, 23. Poslamo pak s njim i bratu kojega (mj. čija) je pohvala u jevangjelju. Kor. II, 8, 18. Bezakonik . . . kojega (mj. čiji) je dolazak. Sol. II, 2, 9. Ali je Hristos kao sin u domu svojem; kojega (mj. čiji) suno dom mi. Jevr. 3, 6. K Isusu . . . kojega (mj. čiji) glas potrese onda zemlju. 12, 26. — **Kad je pak riječ muškoga roda koji ne znači lice, ili riječ ženskoga ili**

srednjega roda kakva god u jednini, ili je riječ kojega god roda u množini, onda mjesto relativne zamjenice čiji stoji zamjenica koji u gen. (ili u dat.). vidi koji, koja, koje 3b. — **Ali ima i protiv toga pravila ovo:** Čiji čobani u proljeće s ovcama navrh Kape ugrabe, oni pasu planinu ono ljeto. Rj. 263a. Te potpise nijesu pisali samii oni čiji su. DM. 288.

čiji god, čiji gozj, čiji mu drago, wessen immer, wujuseunque. u Rj.: čijgod, čijgozj, čij mu drago. Rj. *gōd* (als Anhängesilbe) immer, irgend, -eunque, ali-štogod, kojigod, čijgod, kadgod, galjegod, cf. *gogj, godijer*. Rj. 92a. *god, gogj, godijer*, riječee koje se dodaju zamjenicama, kao n. p. i zamjenici čije. — Treba čistiti jezik od tughjih riječi (ne samo od Turskijeh, nego i od svakih drugih, čije mu drago bile). Rj.¹ XX.

čijoda, f. vidi čioda.

čijodin, adj. što pripada čijodi, čiodi. Zrno grozgdja, koje na svršetku Junija nije veće od glave čijodine, samo je prvo zrno. Priprava 118.

čik!¹ komm heraus! cri. Rj. *izigji! nu polje! isp.* čikati.

čika, m. (ist.) vidi čiko. Rj. *roc. čiko.*

čikanje, n. das Herausfordern, provocatio. Rj. *verhal. od čikati, radnja kojom tko čika.*

čikati, kām, v. impf. herausfordern, provooco ad pugnam. Rj. *izazirati koga na boj rječci: čik! v. pf. čiknuti. isp. čik.*

čikin, adj. Rj. što pripada čiki (stricu). vidi čikov.

čiknuti, nēm, v. pf. herausfordern, provooco. Rj. *izazvati koga na boj vikom: čik! v. impf. čikati.*

čiko, m. (juž.) hyp. od čiča. Rj. *či-ko. gen. čika, roc. čiko. takva hyp. vidi kod cuku. — vidi čika, ča, čiča, striko (stric).*

čikoš, čikdža, m. (u Bačkoj) der Tschikosch (Aufseher der jungen ungezähnten Pferde auf der Pastura), equarii genus. Rj. *konjušar koji pazi na mlade neukročene konje. Madž. csikós.*

čikōv, čikova, m. der Schlammeisser, Wetterfisch, eohitis fossilis. Rj. *Vrti se kao čikov. Postl. 40. isp. pškor.*

čikov, adj. Rj. što pripada čiku, stricu, vidi čikin.

čil, adj. snažan, silan, kräftig, corpore vigens. Rj. *vidi čio, čilan. Čio, koje glasi i čil: čio je odmorun. Osn. 121.*

čilan, čilna, adj. vidi čil. Rj. *vidi i čio.*

čilāš, čilāša, m. der Schimmel, albus. Rj. *vidi čile, čile, čilāš: A ljuba mu izvede čilāša, dobrieh se konja dohvatiše. Npj. 2, 110.*

čilatast, adj. n. p. konj, grau, Schimmel, albus equus. Rj. *onake dlake kaka je u konja čilāša.*

čile, m. vidi čilāš: Ti ćeš lasno čilu vigjet¹ krila. Tad će čile popuštiti krila. Rj. hyp. od čilāš. čile (č čile) je roc.; u nom. čile. po tome u gen. čila. Osn. 51. — takva hyp. čile, gole, kale, Kule, pobre.

čiljeti, čilni, v. impf. untergehen, absterben, intermori: Ja se bojim e ćeš poginuti, da ne čili junačko koljeno. Rj. *kapati 2, nestajati, propadati, ginuti. v. pf. iščiljeti. A koji vas ostanu, čiljeće za bezakonje svoje u zemlji neprijatelja svojih. Mojs. III. 26, 39. Onaj će ostati da ti čile oči i da ti se svijeli duša. Sam. I. 2, 33. Nego čete su bezakonja svojih čiljeti i uzdisaćete jedan s drugim. Jezeck. 24, 23.*

čim. — 1) *so bald, simul ac, cf. kako: čim začula, odmah se sjetila. Rj. upravo instrum. od što, znači vrijeme. isp. Sint. 555. Čim, kako čim ti nasto — tako —; čim ga vigje, tim ga i poznade. Rj.¹ 399. — Čim carević ugje u sobu, otmu nu se oči gledati gjevoju. Npr. 191. Car ode, a zeta ostavi kod kuće; ovaj čim car otide, otvori jednu pa i drugu sobu. 194. Čim korači u erkvu, provali se pod njim zemlja. 267. Pravo gleda Gacku prostranome, dok ugleda na konju Turčina, čim ga vigje, tim ga i poznade, da je glavom Čorović Osmane. Npj. 4, 3.*

sadašnjega nasilja). Ako car čedbude *činiti što protiv* nas. 3, 154. Mogli su to *činiti nu* *Čertino ime*. 3, 204. *Činio mu je različne važne službe*. 4, 12. Vidiš, *što čini piće!* 5, 92. Ako prosto (klasi) *ne čini sramote*, časti suviše *ne čini* nigdje. Kov. 16. Što sam jedna majka dočekala, e jaoh! da ja *činim način* sinu svome. 100. Nije zbog *činiti ništa drugo*, nego se preda. Miloš 39. Ali znanj politike nije mu *ništa mogao činiti*, nego ga još posini. 56. *Za pretvaranje i izostavljanje slova... činite kako* *Yam drago*. Pis. 8. (*za što se tiče...*) *Ja ovo činim* samo iz ljubavi k našem jeziku. 22. Hoće druge da uči i *epohu da čini*. 51. Čim god on (čovjek) *ove napretke čini*, ništa ne može biti bez umještva. Priprava 130. *Šta činite za Boga?* Jeste li živi? Straž. 1886, 1733. Da je... *činio* velike *zasluge* dvoru Austrijskom. Žilije 3. *Ne čini preljube*. Mat. 5, 27. Pazite da *pravdu svoju ne činite* pred ljudima da vas oni vide, 6, 1. *Za to čini čudesa*. 14, 2. *Ja tebi ne činim krivo*. 20, 13. *Djela svoja čine* da ih vide ljudi. 23, 5. Kad ga prisvojite, *činite ga sinom* paklenijem. 23, 15. Ljudi s ljudima *činjahu sram*. Rim. 1, 27. Da se pokaže grijeh dobrom *čineći mi smrt*. 7, 13. Koji *čini milost* neka *čini* s dobrom voljom. 12, 8. Čašću jedan drugoga *rečju činite*. 12, 10. Koji *čine raspre i razdore* na štetu nauke koju vi naučiste. 16, 17. Ovo *činite* meni za spomen. Kor. 1, 11, 24. Hoću dakle da *molitre čine*. 1, 2, 8. Koji *čini umjete* svoje *rjetrotc*. Jevr. 1, 7. Djela kojima *bezbožnost činiše*. Jud. 15. Kad on ugje da *čini očišćenje* u svetinji. Mojs. 111, 16, 17. Ako *zapovijesti* moje uzdržite i *uščinite*... 26, 3. Koji *čini te* smo razumniji od zvijerja. Jov 35, 11. *Činiš rjetrove* da su ti angeli. Ps. 104, 4. Starijega *sina čini* svojim nasljednikom. DM. 24. Drugi put stoji za iste perpere *koliko čine drugoga novca*. 254 (*isp.* iznositi 4). U prva vremena koji vjerovahu Hrista i *sobom činjahu opštinu*... svi se skupljahu. DP. 7. Najposlije oboje zajedno, budući da *oboje čini jednu tajnu*. 31. — **b)** *činiti što od koga ili čega*: Subaše, koje su od seljaka *činite* šta su htjele. Rj. 826b. Evo ti čovjeka da od njega *činiš* što hoćeš. Npr. 218. Ne *činio* Bog od mene što ću ja od tebe! Posl. 211. Od gotvoh novaca ne valja *veresiju činiti*. 232. Pare od martovoga *živa čine*. 246. Zašto bi *činiti* od jasnja dana *pomrčinu*. Spisi 1, 83. Evo sam u vašim rukama, *činite od mene* što mislite da je dobro i pravo. Jevr. 26, 14. — **c)** *činiti što s kim ili sa čim*: Subaša, koji je *činio sa seljacima* šta mu je volja. Rj. 722b. *Čini s njime* kao svinje s mekinjama. Posl. 347. Šta će *činiti s onijem riječima*, koje se... pišu sa t. Pis. 67. Te će mu pokazati gdje dahije sjede pa onda neka *čini s njimu* kako zna. Sovj. 72. *Čini s njom* što ti je volja. Mojs. I, 16, 6. — **d)** *unatoč činiti, vidi unatoč*. — **e)** *sa se, refleksi. sich stellen, simulo*. Rj. *isp.* graditi se, izdavati se za koga ili za što. — *Aspre nosi, i nikomu se rješt ne čini* da te ljuta guja ne uvjede. Npr. 99. *Ne čini se ni rješt (čemu ili kome. kad ko ne će što da zna)*. Posl. 111. *Čini se i nerješt*. Gledaj: Ne čini se ni vješt. 347. Što vidiš, ne vigjeo; što čnješ, ne čuo (*čini se*). 353. *Ne čini se Bogu brat*. DPostl. 70. Tko se *ovcom čini*, vuk ga izije. 133. No ko vigje, *čini s'* ne vidio. Npj. 2, 553. Ko bi dalje, *čini se* ne čuo. 3, 324. Nisu hteli to da veruju (*ili su se samo činili da ne veruju*). Miloš 111. On *činjaše se* da hoće dalje da ide. Luk. 24, 28. Što se *činiš* da si druga. Car. I, 14, 6. Mučah dugo, *činjah se gluh*, ustezah se. Is. 42, 14. Nalazimo... jednoga ili dva kneza, koji se *čine* da su samostalni. DM. 14. — **f)** *sa se, pass.*: Listaj goro, kukaj kukavice: nek se *čini ora* za hajduke. Rj. 312b. Kad čoek vidi da mu se *čini* na štetu ište ili *čini*. Posl. 290. Tako se od mene džombos *ne činio!* 310. Danas se hajduku *čini najveća sramota i psorka*, kad mu se reče, da je lopov. Danica 2, 92. Kažu, da se to *činilo* za uspo-

menu njegovlašnjemu ratnome bogu Turu. Pis. 33. *Nego se to iz početka činilo* za nevolju. 72. Da će im se oblakati sve *što im se nepravo čini*. Sovj. 20. Zapita cara, šta će se s njim *činiti*. Žitije 54. *Za što se čini tako šteta?* Mat. 26, 8. Osveći ga (oltar) da se na njemu *čini očišćenje* od grijeha. Mojs. III, 8, 15. — **2)** *kome, činem anhan, incanto*. Rj. *Činiti čini kome*. *Čini čini* seji Ivanovoj. Rj. 825a. *vidi čini, f. pl.* — **3)** *kožu, gerben, perficio corium*. Rj. *strojiti kožu, gerben, perficio corium, cf. činiti*. Rj. 720b. *vidi i štaviti*. — **4)** *žito, reitern, cribro*. Rj. *vidi rešetati*. — Paljka, od drveta kao duguljasta tepsija, čime jekmekčije *čine šenicu*. Rj. 486a. Al je ljuba rano uranila... ona *čini belicu pšenicu*. Npj. 2, 8. Evo vas iste sotona da bi vas *činio kao pšenicu*. Luk. 22, 31. *sa se, pass.*: Očineci, kad se *žito čini*, onda ono ispod rešeta što ostane. Rj. 482b. Skruživati, *žito* u rešetu kad se *čini*. Rj. 689a. — **5)** *činiti se, čini se, scheinen, videtur*: *čini mi se, cf. tunijeskati se*. Rj. *vidi i činimiske*, goditi se 1, klápti se. *v. pf. slož.* *prčiniti se, učiniti se; v. impf. slož.* *prčinjati se, isp. vidjeti se. Godi se kome što, t. j. čini se*. Rj. 92a. Svak zna da je *čini mi se* rod s valja da je i s *može biti*. Nov. Srb. 1818, 389. — Aman, t. j. *čini mi se*: Aman to će biti. Rj. 4b. Bojnim se doći će, t. j. *čini mi se*. Rj. 36a. Bolje je nego što se *čini na oči*. Posl. 24. Kao lisica ili druga kakva zvjerka kad bježi, pa *čaj se od svojega repu čini* da je neko čera. 249. *Čini mi se*, stari svat da ide. Npj. 1, 13. *Čini mi se, da bi* pošla za me. 1, 359. Nešto meni desui obraz gori, *čini mi se*, dobra biti ne će. 1, 606. Ja bilh, sinko, sa bukve jabuku iz velike vode Kaladžijnske, *čini mi se*, bi mi bolje bilo. 2, 32. Za jednoga se jamačno opominjem, a za drugoga *čini mi se* da je Mardarije. Pis. 51. I koliko se ovo na prvi pomisljaj *čini* lasno, opet ja sumnjam... 57. Šta vam se *čini o tom dogadjaju* u Srbskim novinama...? Straž. 1886, 1226. *Čini mi se*, ne će ni on. 1887, 14.

činovni, *adj.* što pripada činu 2: Nisam nikako mislio toliko pisati o svom *činovnom* gospodarstvu. Zlos. 130.

činovničić, *m. dem.* od činovnik. DARj. II, 37a. *isp.* gaziblato.

činovnički, *adj.* što pripada činovnicima ili činovniku kojemu god.

činovnik, *m. der Beamte, magistratus, postanjem od čin 2, dem.* činovničić. — Poručili u Budvu da im se pošlje taj i taj od *činovnika* na nekakav razgovor. Rj. 14b. *Gaziblato*, komische Benennung eines geringen Beamten, der sich wichtig macht. (q. d. Watekoth). Rj. 82a (kaže se iz pogrđe *činovničicu*, koji se bami). Koji je kao *činovnik nad šumama* prije mene putovao po onijem krajevima. Rj. 715a. Prevrnite na glavu kapiće, *činovnici* crni velj na ruci. Npj. 5, 53. Oni bjehu moji *činovnici*. 5, 535. Sad su mjesto njih samo *curški činovnici* i gdjekoji potalijanjenik. Kov. 12. Posle njega su prvi *činovnici* knezovi. Miloš 188. Ovi pomoćnici nazivaju se *činovnici* ili državne sluge. Priprava 69. Isto je tako i u Kruševcu častio sve *gubernaske činovnike*. Sovj. 76. Pretvorili su se u *prave činovnike*, koji se postavljaju, a mogu se i zbaciti. Slav. Bibl. 1, 85. Ide gajdaš... po kuma, starog svata, djevera i vojvodu (*činovnike svatske*), te ih na večeru zove. Živ. 318. Za prodaju na malo trebaše više vještine i više troška na *činovnike*. DM. 248.

činovnikov, *adj.* što pripada činovniku.

činovništvo, *m.* — **1)** služba *činovnička*: Tako se Jovan skloni i od popovine i od *činovništva*, ostavši kod svoje kuće. Žim. 7. — **2)** *coll.* od činovnik. *činovnici*.

činj, *m.* (u C. G.) biljega (kamen ili drvo) u što se gajja plojkom, *das Ziel, scopus. cf.* plojka. Rj. *vidi*

— koji činja, obično rekne: (činj i počinj ...
Rj. 308).

činjanje, *n. verbal.* od činjati. Rj.

činjarića, *f.* žensko čeljade koje uoči Gjurjeva
daje se socij čim, da bi stoka imala mlijeka preko
— — — — — DARj. II. 37b. *isp.* činilica, čaralica.

činjati, činjam, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* počinjati
u izranju plojke. Rj. *isp.* četi, čnem. Kad se
plojka počinja bacati, zove se činjati; koji činja,
obično rekne: činj i počinj; koji prvi činja, vazda
ga dobija; koji zadnji činja, nigda ga ne dobija!
Rj. 308b.

činjenica, *f.* That, Thatsache, factum. Rj. *ono što*
se nam, vdi čin 3, učin, djelo.

činjenje, *n.* Rj. *verbal.* od činiti u svijem znače-
njama. — 1) *das Thun, factio.* Rj. *vidi* činiti 1. *isp.*
razjenje. — 2) *das Anthon, Behoven, incantatio.* Rj.
vidi činiti 2. *radnja kojom tko čini čini.* — 3) *das*
Gerhen, perfectio coram. Rj. *vidi* činiti 3. *radnja*
kojom tko čini koru. — 4) *das Keitern, eribratio.* Rj.
vidi činiti 4. *radnja kojom tko čini žito.*

čio, čila, *adj.* *vidi* čil. Rj.

čioda, *f.* *vidi* čioda. Rj. *vidi* i čijoda. *igla bez*
čiju i s glavom, kod babljača ostala syn.: Djever
onla donese snasi ... spioda (čioda) i različnoga na-
činjenog cvijeca. Kov. 51.

čiodin, *adj.* što pripada čiodi, *n. p.* čiodina glava,
reči čiodin.

čipa, *f.* — 1) ovcu ili krava, u koje su male sise,
da se jedva može pomusti. — 2) trava mala koja se
jedva može kositi. DARj. II. 38b. *vidi* čipulja.

čipav, *adj.* *n. p.* koza, ovcu, *die kleine Euter hat,*
ubera exigua habens; čipava kao mačka. (kaže se,
n. p. kozi ili kravi koja ima male sise. Posl. 347).
Kaže se bez sumnje i o ženskom čeljadetu. Daničić,
ARj. II. 38b. *isp.* čipa 1, čipulja 1.

čipčica, *f.* *dem.* od čipka. DARj. II. 38b.

čipčija,* *m. rudi* čitčija, čorjek koji sedi na čitluku
suhajinu, kmet: Ako si svojoj kući gjidija, mojoj si
čipčija. (ako i jesti sam svoj gospodar, nada mnom
nemaš nikake vlasti. Posl. 8.

čipka, *f.* *die Spitze, reticulum.* Rj. *gen. pl.* čipākâ.
Daničić, ARj. II. 39a: Ali kada su izmišljene čipke?
Priprava 55. *dem.* čipčica.

čipkači, *adj.* čim se čipka. Čipkača igla. DARj.
II. 39a. *isp.* brijači.

čipkanje, *n. verbal.* od čipkati. *radnja kojom tko*
čipka.

čipkār, *m. der Spitzehandler, negotiator reticu-*
laris. Rj. *tko prodaje čipke.*

čipkarev, čipkarov, *adj.* Rj. što pripada čip-
kari. Rj.

čipkati, čipkām, *v. impf.* plesiti čipku. DARj.
II. 39a.

čipulja, *f.* *radi* čipa. — 1) čipava krava. — 2) trava
čipa. DARj. II. 39a.

čir, *m. pl.* čirovi) *das Geschwür (oesterr. das Ais).*
apostema, abscessus. Rj. *dem.* čirić. — *Ispco* mu se
čir na vrat, aushrechen, erumpo. Rj. 235b. Ožeti, is-
cipjati rukama, *n. p.* limun, čir. Rj. 450b. Poganae,
di čir. Rj. 516a. Potkožnjak, čir koji pod kožom izide.
Rj. 551a. Provalio se čir, sich aufreissen, rumpi. Rj.
603a. Puhao čir, t. j. provalio se. Rj. 623a. Strčati,
n. p. čir kad raste i gnoji se, pa kao haka. Rj. 719a.
Črvon, *f.* kao črvon čir. Rj. 814a. Sjedi s mirom, dok
čir bilo s činom. Posl. 286. Čre, mire, oko tebe devet
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,

čirāk,* čirāka, *m.* — 1) *vidi* svijetnjak. Rj. *radi*
čiroro-av. — Možeš dati od zlata siniju i na njojzi
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,

čirāka, *f.* sluga, momak. Rj. *vidi* i djetić 5. *isp.*
— — — — — (kad se ko potuzi da mu je gje izišao čir,

čirić, *m. dem.* od čir. Rj.

čisaoce, *m. dem.* od čislo 2, male brojenice. DAR
II. 10a. čisal-cc.

čisaonica, *f.* Anzahl von drei Faden im Gar-
trau fla. Rj. *vidi* čisonica. — Malo pasmo ima 2
čisaonica (jedna čisaonica ima 3 žice), a veliko 4
Rj. 490b. *postunjem* od čislo (čisal-nica).

čislo, *n.* — 1) broj; *die Zahl, numerus:* Čisl-
niti je Srpski niti znači rakam: rakam i račun zna-
u nas *die Rechnung*, a čislo je *die Zahl*, Srpski broj.
Pis. 15. *ali opet* Vuk piše riječ čislo mjesto broj.
prvo vrijeme po tadašnjem običaju ostalih književni
ljudi osobito za broj novina i za broj u gramatici. Pi-
59. Jedinstveno čislo u ženskom rodu. Straž. 1880
833. U Srbskim novinama pod čislom 17. 1886, 1220
Vašega ću prenumeranta uvesti u čislo prenumerante
1886, 1514. — 2) u tome — pravom — smislu u
govori se više riječ čislo; nego u nekim krugovima
naroda zapadne Crkve čislo je što i brojance, broje-
nice, čitka, kralješ. kralješ. krunica, očenaši. *dem.* č-
saoce *isp.* DARj. II. 10a.

čisnenit, *adj.* koji pazi da mu je sve čisto. DARj
II. 40a. čist)menit.

čisnūka, *f.* čisnena žena ili djevojka. *isp.* čisto
menka. DARj. II. 40a. *vidi* i čistuljica, čistunica.

čisnūnko, *m.* čisnenit čovjek. DARj. II. 40a. *vidi*
čistunac.

čisōnica, *f.* Rj. *vidi* čisaonica, od čegu je i postub
sačvrši a i o u ō.

čist, *adj.* Rj. *comp.* čistiji. Obl. 41. *vidi* pać, paći

— 1) *rein, purus, castus.* Rj. u smislu tjelesnom,
u umnom i moralnom. Čisto, kao brojine gaće. Rj
30b. Ovaj vojvoda Turke zatvora i za manje in
stvari suđi, a za veće, guđe se tiče čistoga suda, šalje
ih kadiji. Rj. 70a. Čisto zlato, Jegerlija Mujo! t
nijesi drumu pogodio. Rj. 249b. Ovišana žena, t. j
čista i uredna u svemu. Rj. 436b. Trunjava voda
t. j. nije čista, već ima u njoj koješta. Rj. 752b. Bie
jedan vran konj za jashima privezan s cijeljenim
takumom od čistoga srebra. Npr. 8. Djeca sn suhi grad
(... grūd — suhi, t. j. čist, sam, bez kise ...) Posl.
59. Kao da je golub zmo po zrno birao. (kad se za
šenicu hoće da kaže da je vrlo čista). 129. Nije čist
groš. (nije posao ili stvar kao što treba). 219. Čista se
zlata rgja ne hvata. 348. Čist kao flinta. (gō, siromah).
348. Čist konat duga ljubav. 348. Čistu obrazu malo
vode treba. 348. Šaren posao. (nije čist kao što bi
valjalo). 351. Divna ti je brata uzgojila na čistome
skutu djerajčinu! Nj. 1. 459. 1 dovede lažljive svje-
doke i bez vjere i bez čiste duše. 2, 2. Pa pogledaj
čistom vedrom nebu. 2, 299. Ako t' i jest rodila kra-
ljica ... u čistu te svilu zavijala. 2. 407. Udario se
rukom po koljenu ... na koljenu čista čoha puče. 3,
376. Bi sestra brata odnijjala ... nu čistome krilu
djerajčkom. 4, 29. Samak snila prečista Gospođa.
Here. 312. Jreme čisto i toplo. Danica 5, XXII. Ona
plemenita i čistu ili prava ljubav k narodu. Kov. 13.
Po čistoj savesti mogu kazati. Miloš IX. Srpska je
vera prava čista vera. 102 (rjera u rjernu čeljadetu,
die Treue, fidelitas). U ovakovoga spisatelja valjalo
bi da je jezik pravilan, čist i sladak. Odg. na štn.
12. Zašto je ovdje njiva zarasla u korov ... a onamo
je njiva čista; samo potrebuje ... da posiju čisto i
zdravo sjeme. Pis. 73. Srpski je ono, što čisti narod naš
govori. 81. U Srpskom jeziku ima 28 prostih gla-
sava t. j. tako čistih, da se više ne mogu razdijeliti).
Rj. XXIX. Da djerajku čistu izvedem pred Hrista.
Kor. II. 11, 2. Drži sebe čistu. Tim. I. 5, 22. Eđa
li je čovek čistiji od tvorca svojega? Jov. 4, 17.
Čistu je nauka moja, i čist sam pred očima tvojim.
11, 4. Besjede čistijih mile su (Gospodu). Prič. 15,
26. Uli bratu tako duboku pobožnosti i čisto kujanje
da se progje svakog miješanja u državne poslove. DM.
31. Najčistije srebro. DRj. 1, 207. jezik kao suzu —

ist. V. Lažić 2, 15. — 2) u srednjem rodu bez sup-
tant. u accus. s prijedlogom na: na čisto. — Dok
e ovo na čisto prepíše. Odlg. na ut. 2. Prepíše
jednu odu na čisto i razgovijetno te mi je pošaljite.
Straž. 1886, 865. — 3) čist od čega: Ostade čista i
zdrava od gube. Npr. 86. Greč, koji su bili sa svijem
čisti od etimologije pedanterije. Pjs. 29. Treba pisati za
potomstvo, koje će biti čisto od sviju današnjijeh buda-
laština našijh 70. Tada ću biti svršen i čist od velikoga
prijestupa. Ps. 19, 13. Ko može reći: čist sam od
grijecha svojega? Prič. 20, 9. — 4) čista nedjelja, prva
nedjelja uskršnjega posta: Prva se nedjelja zove čista.
Rj. 20b. Tako i vodica nose (popovi) kašto po selima,
kao n. p. oko Bogojavljenija i čiste negjelje. Danica 2,
112. — Na čisti p nedjeljnik obuće se kakav momak.
Rj. 9a. i tako po čistoj nedjelji: čisti utrak, čista
srijeda, i t. d. — 5) adr. čisto. — a) rein, pure:
govori čisto Srpski. Rj. Vjerno, čisto i nepokvareno
skupiti (pjesme). Npr. IV. Ne znadu pisati čisto Srpski.
Pis. 16. Srpski se govori najčistije i najpravilnije u
Hercegovini i u Bosni 85. Sluge čistije govore od
gospodara. Rat 48. — b) ganz und gar. ordentlich,
plane: čisto me nplaši, čisto me prevari. Rj. gotoro.
Bez je tako opredn i otkan da čisto žubori. Rj. 161a.
Ali mu čisto žao bude. Npr. 89. Devojka iza velikoga
straha čisto se obeznani kad vidi. 134. Imao je svoga
konja i taljige, i čisto se bio pogospodio. Npj. 4, XII.
Čisto skup je danas na Cetinju. Npj. 5, 485. Čisto
me je stid, da ovako malu stvar tako dugo od mene
očekujete. Star. 14, 197. Gagić je čisto plakao od
radosti. Straž. 1886, 702.

čistac, čisca (čistac, čisca), m. — 1) (u Srijemu)
jaje koje pod kvočkom odleže ono vrijeme, za koje
se pilič izlegu, pa niti se iz njega što izleže, niti se
pomuti, nego ostane čisto. Rj. — 2) (u Srijemu)
nckaka trava (bijeloga cvijeta) koju žene kuhaju pa
onom vodom umivaju djecu od uroka, der Zist, sta-
chys (recta L. Rj. 3), sideritis (?). Rj. — 3) čistac!
interj. auf und davon, fuyam cepit. Rj. veče se u
šuli, kad se hoće da kuže, da tko hježi; kao da je
ostalo od njega čisto mjesto gdje je bio. Čistac kolo-
voja! (Bježi! utече!). Post 348. isp. uzvike s takvim
nast. čuškac, čutkac, krkac, ljoskac, micac, pljeskac,
pljuskac, pučkac, šutkac, voškac, zveekac.

čistikunca, f. die das Hans reinigt, purgatrix domi;
kad svatovi povedu djevojku (u Srijemu) svirac stane
svirati, a oni pjevaju: Jao naša čistikućo! Jao naša
sudopero! i t. d. Rj. ženska koja čisti kuću. — čist-
kuća. imperativ s imenicom, tako složene riječi čuš-
kupa, deri-guša, draži-vaška, grabi-kapa, hlapi-muba,
ispi-čutura, izjedi-pogača, kradi-koza, lom-gora, mami-
aspra, nadri-knjiga, pleti-kosa, razvrz-igra, svrzi-brada,
teci-kuća, šor-kapa, vući-batina, i t. d.

čistilica, f. n. p. topovska, der Wischer, Wisch-
kolben, peniculus perticatus. Rj. oruđe kojim se što
čisti, n. p. top.

čistilo, n. — 1) purgatorium. — 2) lijek kojim
se čisti želudac. DARj. II, 44b.

čistina, f. Rj. — I. konkretno: stvar čista. —
1) das freie Feld, Wiesc, campus liber (ab aedibus).
Rj. polje otvoreno, ničim nezaklonjeno: Paljika, mjesto
gdje je žuma izgorela pa ostala čistina. Rj. 486a. —
2) (u Srijemu i u Bačkoj) sama (čista) ženica, reiner
Weizen, triticum purum. Rj. — II. apstraktno: stanje
u kom je što čisto, čistoća. DARj. II, 44b.: Sve ćemo
im po čistini kazat'. Šćep. mal. 64.

čistiti, čistim, Rj. v. impf. v. pf. slož. iz-čistiti, o-,
po-, pre-, pro-, raz-; v. impf. slož. očistiti, prečistiti;
očičavati, pre-, pro-. — I) reinigen, purgo. Rj. —
2) kehren, purgo scopis, cf. mesti. Rj. — 3) top,
wischen, purgo peniculo perticato. — primjeri za 1—3:
Srijetliti, vidi mesti. čistiti, n. p. kuću, dvor Rj. 670b.
Što nisi moju kolibu počistila? Nisam ni kod kuće
čistila. Npr. 143: Dve devojke, što čiste sav grad

svojim rukama . . . za to im treba dati po metlu. 239.
Čisti pute dobroj sreći. DPosl. 13. Prstima prilivata
za svoje haljine, kao da ih od nešta čisti, i ono baca
na zemlju. Npj. 1, 184 (Vuk). Ako si mi gje donio
zlata, ja sam zlato u jagluku vezla, tvoje lice i moje
čistila. Herc. 109. Treba čistiti jezik od tujjih riječi.
Rj. 1 XX. Gubare čistite. Mat. 10, 8. Čistite s polja
času i zdjelu. 23, 25. sa se, refleks. Čigani se mrči
da mu je bolje. (drugi se ljudi peru i čiste, a Čigani se
kujući mrči da bi što zaslužio). Posl. 34. Zima
popušta i vreme se čisti. Danica 5, 21. sa se, pass.:
Na Božić . . . sofa se ne diže (niti se kuća čisti) za
tri dana. Rj. 35a. Sveštenik koji ga (gubavca) čisti
neka postavi onoga koji se čisti zajedno s tjem stvar-
ima . . . sveštenik očistite onoga koji se čisti od svoje
nečistote. Mojs. III, 14, 11, 19.

čisto, Rj. adr. vidi čist 5.

čistoća, f. Rj. vidi čistota. — Čistoća je Bogu
mila. DPosl. 13. riječi s takim nast. kod bistroča.

čistomćuka, f.: Čistomenka Mara našla češalj u
surutki. (kad se ko hvali da je čist, a nije). Posl.
348. žensku koja gleda da joj je sve čisto. ake. od
Daničeva, ARj. II, 46a. vidi čismenka, i syn. ondje.

čistošdaćan, čistošdaćna, adj. čisto-srdaćan, od

čista sreća. — Čistošdaćna ispovijest, natpis pjesmi

Npj. 1, 377. ake. od Daničeva, ARj. II, 46b. isp.

iskren, istinit, prostodušan.

čistota, f. Rj. vidi čistoća. — 1) die Reinheit,

puritas. Rj. stanje u kojem je što čisto u umnom

smislu, vidi i čistina II. — Ko ne ima od srca po-

roda, ev' sad može sreće otvoriti, kupit' sina ili milu

ćeruc, svoju dušu vrći u čistotu. Npj. 4, 201. Da se

u svakome jeziku pazi na pravilnost, na čistotu i

na osobine njegove. Pis. 24. Evo nas kod čistote jezika.

Bukv. 21. Pavle govoraše o pravdi i o čistoti i o

sudu koji će biti. Djel. Ap. 24, 25. Znam da i o

činio u čistoti sreće svojega. Mojs. I, 20, 6. —

2) Reinlichkeit, munditia. stanje u kojem je što čisto

u tjelesnom smislu, vidi snagu 3. — riječi s takim

nast. života, dobrotu, glubota, grjebota, jakota, jas-

nota, krasota, ljepota, ljudskota, mekota, milota, mi-

rota, mudrota, njemota, prostota, sramota, strabota,

suhota, sljepota, tegota, tjeskota, i t. d.

čistuljica, f. žena koja čisto drži kuću i sebe.

DARj. II, 46b. vidi čistunica, čistomenka, čismenka.

čistunac, čistunica, m. čovjek koji pazi na čistotu

i sam se čisto nosi. DARj. II, 46b. vidi čismenko.

čistunica, f. vidi čistuljica, i syn. ondje. DARj.

II, 46b.

čišćenje, n. Rj. verbal. od čistiti, radnja kojom tko

čisti što, isp. snaženje, mčćenje, svijetljenje. — Što se

tiče čišćenja jezika od tujih riječi, to je nužno . . .

Nov. Srb. 1817, 536. U svetinju da ne ide (žena)

dok se ne navrše dani čišćenja njezina. Mojs. III,

12, 4. Čitaju se dva članka . . . o Božjim obrićanjima.

Izraijlu i o čišćenju. DP. 86.

čit, čita, adj. DARj. II, 47a. u Rj. u složenijem

obličju: čiti, čita, čit, (osobito u Bosni) n. p. čiti

on, ganz, integer, verus, er. asse. cf. isti. Rj. vidi i

isti istovetni, puki, pukahni, pukasti, sušti, kaže se

onome koji je tako nalik na drugoga, da je sasmo

kao on.

čitac, čitača, m. tko čita, der Leser, lector: Obje

strane odgovaraju čitač, koji na glas čita pjesmu.

DP. 155. vidi čatac, i syn. ondje.

čitak, čitka, adj. što se može (lako) čitati, lesbar,

leserlich. — Rukopis mu je bio čitak. Zim. 5. adr.

U korekturaim tabacima cifre ne izlaze čitko. Mil. XII.

čitakinja, f. kapa kakvu nose popovi i gdjekoji

drugi ljudi u Srbiji. DARj. II, 47a. — Pop Mata

skide svoju čitakinju i poljubi se s kmetom. Zim. 19.

čitalac, čitaoca, m. vidi čatac, i syn. ondje. Bes-

pristrastan čitalac. Odrb. od ruž. 13. Ti mali čituoće!

nijesi izumio svjetske istorije. Priprava 55. Čituoća

moliti. DARj. 1. X. Slabo pokazuje ono što *čitalac* čita. Kal 2. 194. *riječi s takim nast. kod čuvalac*.

čitanka, *f.* knjiga za čitanje; *Lesbuch*. — Mogle bi se staviti i *čitinke* iz narodnih umotvorina. Zlos. 266. — *isp.* izranka, pijanka, pjevanka.

čitanje, *n.* verbal. od čitati, koje v. i. *čiti* i čitanje, i *syn.* ondje. — Što se skupi od mirijaša i od čitanja molitava. Rj. 395b. Što je još sva Srpska knjiga u čitanju častorca i psaltira. Danica 2. 2. U petak ću vam poslati recenzije; pripravi se za čitanje. Straž. 1886, 1768.

čitatelj, *m.* tko čita, der Leser, lector. vidi čatac, i *syn.* ondje. *riječi s takim nast. kod boditelj*. — Da bi čitatelj odmah poznati mogao što je poslovice narodna. Posl. VIII. Najviše našijeh spisatelja i čitatelja govore, da . . . Pis. 5. Blagonaklonjeni čitatelju! Spisi 1. 5.

čitati, *tam.* v. *impf.* vidi čitati. Rj. vidi i čitati, i *syn.* ondje. v. *pf.* slož. očitati, prečitati, pročitati; v. *impf.* slož. prečitavati, očitavati. — Gdje koji popovi i kaluzjeri noću čitaju nekake molitre od zaklinjanja zaklinju gjavole. Rj. 177a. Zna knjigu t. j. čitati i pisati. Rj. 280a. Valjalo bi mu čitati veliku molitvu, kad koji što ludo govori, kao da nije pri sebi. Posl. 31. Tako je znao redom govoriti kao da čita iz knjige. Sovj. 76. Juče sam Gajiću čitao ode. Straž. 1886, 696. sa se, *pass.*: Molitva koja se čita bolesnicima. Rj. 71a. Da se ne bi . . . čitalo u dva sloga. Opat. XI.

čitav, *adj.* ganz, integer; unzerletzt, integer. Idi dok si čitar (dok ti se nije što nepovoljno dogodilo), migra, si salvus esse vis. Rj. Stelja, koja je od klanjska naložena uzduž čitarom slanom. Rj. 663a. Ona zadržava čitara zašite grozđa da jede. Rj. 724a. Jedni seku, jedni mere, jedni novce primaju, ljudi rađe, samo čitavo. Npr. 80. Jesi li čitar? (gledaj: Jesi li pri sebi?). Posl. 114. Čitara koleda, (kad mnogo ljudi u gomili ide). 348. Videći Njemei, da to nije žala, nego da se čitar rat otvorio na granici. Danica 3, 185. Prem da je Jakov imao čitavu vojsku, a Čurčija samo tri monka. 3, 205. Užice, u kome su se nekakav Omer-aga i Bego Novljanin . . . čitave dalje načinili. 5, 35. Tako se počne o tome . . . čitava raspra. Pis. 23. Jovan Hadžić, koji izgovori čituru prediku, kako . . . 28. Nekolika nijeseca manje od čitavih 10 godina. Sovj. 12. Kad bi se to htjelo pravo opisati . . . valjalo bi napisati čitar poveliki članak. 37. Govorio je o tom čitavo 1/2 sata. Straž. 1886, 1288. Velika knjiga na čitarom listu (in folio — na polovini tabaka). 1887, 175. Isav reče: šta će ti čitava vojska ona koju sretoh? Mojs. I. 33. 8.

čiti, *tam.* to. Rj. vidi čit.

čitka, *f.* radi brojenice. vidi čisto 2 (i *syn.* ondje), kojim je jednoga postanja. *isp.* DARj. II. 19a.

čitlučar, *m.* cf. čitlugdžija. Rj.

čitlučenje, *n.* verbal. od čitlučiti. Rj.

čitlučiti, *čim.* v. *impf.* unter čitluk bringen, vclupati čitluk doto subjicere. Rj. podergavati pod teret koji su u čitluku; Počne ljude na silu čitlučiti. Danica 3, 148.

čitlugdžija, *m.* ja ne znam upravo ili je čitlugdžija čitluk-sahibija ili je čičeja. cf. čitluk. Rj. čitluk-žija, s promjenom glasu k pred dž na g. vidi čičeja.

čitluk, *m.* čitluk se u Srbiji zove ono selo koje se sahije ima još jednoga gospodara. Gospodar čitluka zove se Turskom riječi čitluk-sahibija, čitluk koji živi na njegovu čitluku njegove su čitlučice, kao što se u Bosni govori) kmeti, a on je njegov zaig gospodir. Rj. vidi čivlak. — Evo tebi čitluk čitanka, i još više čitluk na Zagorju. Preporučim, zalešona mi majka! Ne vara se Filip na dužinu, već na Uppi čitluk na Zagorju. Npj. 1, 164. Da je bilo mnogo sela pod čitlučima. Slav. Bibl. 1,

86. Da su i Hrišćani . . . bili dodržali po nekoliko kuća svojega čitluka. 1, 88. — vidi čivlak.

čitluk-sahibija,* *m.* cf. čitluk. Rj. g spodar od čitluka.

čitma,* *f.* neka žuta čipka. DARj. II. 49b.

čitmati, čitmati, *v.* *impf.* šiti tako da strane, koje se sastavljaju, ne dogju sasvijem jedna do druge, nego da se među njima isprepleta. DARj. II. 49b.

čitula, *f.* der Zettel der Verstorbenen, dergleichen jedes Haus führt, und am zudušnice-Fest dem Geistlichen mittheilt, damit er derselben namentlich gedanke, catalogus defunctorum familiae. Rj. — (Na zadušnice) obično svaki čovjek svima mrtvima svojijem, koje on pamti ili ima zapisane u čituli, načini po svijecu poštanu . . . i zapali se izgore mrtvima za dušu . . . Ako li je blizu namastir ili crkva, onda se te svijee odnesu onamo, i svaki svoja čitulu da svešteniku te sve mrtve spomene na službi. Rj. 173b. cedulja u kojoj su zapisani mrtvi, postanjem od Latin. schedula kao i cedulja.

Čiva, *m.* (ist.) hyp. od Čivutin. Rj. voc. Čivo.

čivčija, *m.* vidi čičeja. čorjek koji sjedi na čitluku (u Bosni), kmet. — Izagnaše baše i subaše, a čivčije age poturiše, oteše im metle i lopate. Npj. 4, 433.

čivčija,* *f.* Rj. vidi viala. dem. čivčija. — 1) der Nagel, clavus. Rj. klin. Čivinjak, svrdao, što se vrte rupe za čivče. Rj. 824b. Čiviluk, čivčija, o kojoj se vješa oružje i drugo koješta. Npj. 2, 305. — 2) der Schraubnagel, tröchlea. Rj.

čivčijanje, *n.* verbal. supstant. od čivčijati, radnja kojom tko čivčija što.

čivčijati, čivčijati, u narodnoj pjesmi: Kad se Angja razljutila, slamkom vrata kapijala a kanate čivčijala. Here. 277. Daničić, od kojega je i aka., ARj. 50b. bižeži, da je glagol *impf.* u da znači čivčijom zaprijeti, po tome će biti glagol *impf.* i *pf.*

čivčija, *f.* dem. od čivčija. Rj.

čiviluk, *m.* Nagel (Kleider daran zu hängen), clavus. Rj. poduga daska ili gvozdje s nekoliko čivčija, što se zakiva za zid da se vješa što. Daničić. ARj. II. 51a. vidi klinarica. *isp.* čukal 2. — Fati britku sablju s čiviluka. Npj. 2, 239. Pa dohvati s čiviluku nože. Here. 97. Ne će Jovo k mlagjahnoj gjevojci, no s' privuče zlatnu čiviluku, te uzima perna buzdovana. 181.

čivinjak, *m.* svrdao, što se vrte rupe za čivče (kod kola voluj-skijeh), der Bohrer für Nagellöcher, tröchra minor pro clavorum riss. Rj.

čiviti,* *m.* der Indigo, indicium. Rj. — Čiviti za karaboju (pazariti, t. j. kako jedno onako i drugo). Posl. 346.

čivitar, *m.* der Indigo Krämer, venditor indici. Rj. tko prodaje čiviti.

čivitujak, *m.* der Indigotopf, olla coquendo indico. Rj. lonac u kojem se kuva čiviti.

čivlak, *m.* (u C. G.) vidi čitluk: Što ponese s čivlaka všenicu. Rj.

čivla, *f.* mala smokva duga repa, najpoznija. DARj. II. 51a.

čivo, *n.* textura, tkanje, što se će (tka). u naše vrijeme u Srbiji. od tkati, čemu je k pred i postalo č pa pred njim otpalo t. DARj. II. 51a. od tkivo — teivo — čivo. vidi tkanina, tkanje 2. das Gewebe: Kad tkalja ne će, ona sve to pokrjeje jednom velikom bošćom . . . da prah ne pada na čivo. Zlos. 326. — riječi s takim nast. vidi mlivo, pivo, i kod jedivo.

Čivučad, *f.* jurge Juden, purci Judaci. Rj. mladi Čivuti, djeca Čivutska.

Čivut, *m.* vidi Čivutin. hyp. Čiva.

Čivutana,* *f.* das Judenquartier, Juden Viertel, regio Judaeorum. Rj. kraj kakoga mjesta gdje žive Čivuti. — riječi s takim nast. vidi kod amana.

čivutarenje, *n.* das Handeln wie ein Jude, vita judaica. Rj. verbal. od čivutariiti, koje vidi.

čivutariti, čivdārīm, v. *impf.* Judenhandel treiben, mercaturam judaicam exerceo. Rj. trgovati kao Čivutin.

Čivutin,* m. der Jude, Judaeus. Rj. govori se po-najviše za porugu: Gle, u ovome selu Čivutin grk! Rj. 102a. Okrojša, koji je obrezan, n. p. Turčin ili Čivutin. Rj. 456a. dolazi u jedini i bez in: I uhvati cara Jevrejina, te ga muči mukam' svakojakim; al' je tvrda vera u Čivuta, na mukam' će care umrijeti, časnih krsta ne će pokazati. Npj. 2, 86. — mjesto v govori se i f. Čifutin, i tako i sve riječi od ove čete. *syn.* vidi kod Čifutin.

Čivutinov, *adj.* Rj. što pripada čivutinu.

Čivutka, f. Judin, Judaica mulier. Rj. Dogje Filiks za Drušlom ženom svojom, koja bješe Čivutka. Novi Zavj. Djel. Ap. 24, 24. vidi Izraelka, Izraijlka, Jevrejka, Jutkinja.

Čivutski, *adj.* jüdisch, judaeus. Rj. što pripada Čivutima: Uvati ga Čivutka groznica. Npj. 3, 258 (— velik strah). adr. Sabra ih na mjesto, koje se Čivutski zove Armagedon. Novi Zavj. Otkriv. 16, 16. vidi Čifutski, Jevrejski, Židovski.

čizma,* f. (pl. gen. čizama) der Stiefel, caliga. Rj. dem. čizma. — Šan, kalup, na kome se čiste čizme. Rj.³ 862a. Šandaska, ona daščica što se metne u srijedu, kad se čizme nabijaju na šan. Rj.³ 862a. U moje čizme ern gjon (a ženskinje rekne čipele mjesto čizme). Gledaj: Luk ti u oči! Posl. 333 (kad se ko čemu začudi — kao da ne bi urekao. 171). Obuvat' dijete u Marka Kraljevića čizme. DPosl. 87. Stala si mi na nogu i na čizmu crvenu. Npj. 1, 179. Žute čizme do koljena, voleo b' ih izuvati. 1, 341. Čizme su mu srebrom potkorane. 2, 483. Da s' odmori, da mu čizme skinu. 2, 528. vidi skornja, škornja. *isp.* čipela, crevlja; posto, postola.

čizmar, čizmara, m. der Stiefelmacher, sutor, opifex caligularum. Rj. tko gradi čizme. vidi čizmedžija. *isp.* cipelar, crevljar, postolar. — Bičkija, čim čizmari si-jeku kožu. Rj. 28a. Derviš od gvožđa, kao šiljak u čizmaru, opančara i čurčija. Rj. 116b. Mijolj, majstorski tečaj, ili kod čizmara panj. Rj. 356b. Podaj (čizme) čizmaru, neka udari penđžeta. Rj. 494a.

čizmarev, čizmarov, *adj.* Rj. što pripada čizmaru.

čizmarica, čizmarka. f. Rj. čizmareva žena.

čizmarluk,* m. das Schusterhandwerk, ars sutoria. Rj. čizmar-luk (za Turški nast. luk *isp.* abadžiluk), čizmarski zanat.

čizmarski, *adj.* der Stiefelmacher, sutorius, caligarius. Rj. što pripada čizmarima ili čizmaru ko-jemu god.

čizmedžija,* m vidi čizmar. Rj.

čizmenka, f. ime ovei koja ima papke kao čizme. DARj. II. 52b.

čizmica, i. dem. od čizma. Rj.

čakkljanje, n. das Kitzeln, titillatio. Rj. verbal. od čakkljati. radnja kajom tko čakklja.

čakkljati, kljām, v. *impf.* kitzeln, titillo. Rj. vidi čakkljiti, škakljati, škakljiti, galicati, golicati. — *pos-talo* od škakljati promijenivši š pred k na č. *isp.* i čaklja, čkola, čokljka, i t. d.

čakkljanje, n. vidi čakkljanje. Rj. i *syn.* ondje. **čakkljiti**, kljīm, vidi čakkljati. Rj. i *syn.* ondje. **čakkljiv**, *adj.* kitzelich, titillatione aegre susti-nens; čakkljiva oka (n. p. žena ili djevojka), reitzbar, von viel Temperament. Rj. vidi škakljiv, tugaljiv. koji teško podnosi čakkljanje.

čkalj, čkalja, m. die weisse Distel, onopordon acanthium Linn. Rj. biljka vidi češlja, češljika; češljuga. — Blaženi čkalj, die Kardobenedikte, centaurea benedicta. Rj. 30b. Bješe sve zaraslo u trnje i sve pokrio čkalj. Prič. 24, 31. Ne će se (vinograd) rezati ni kopati, nego će rasti čkalj i trnje. Is. 5, 6. Trnje će i čkalj rasti po oltarima njihovijem. Os. 10, 8.

čkalja, f. das Krebsloch, die Krebshöhle, caverna cancri, cf. škajla. Rj. rupi račja. dem. čkaljica.

čkaljica, f. dem. od čkalja. Rj. rupica račja.

čkanje, n. vidi čakkanje. Rj.

čkatī, čkām, vidi čakkatī. Rj. čisti štō, n. p. zube, zabadajući čim u njih. vidi i gregati. v. *pf.* slož. na-čkatī, prō-, zā-.

čkola, f. vidi škola (mit allen Ableitungen). Rj. kao što se mjesto škola govori i čkola, tako sr i ostale riječi koje pripadaju četi riječi škola, mjesto ško počinju i slogom čko, n. p. čkolarica i t. d.

čkoljka, f. vidi školjka. Rj. die Muschel, concha.

čkrnjanje, n. das Schaben (der Haut), rasio. Rj. verbal. od čkrnjati. radnja kajom tko čkrnja kožu. vidi lešenje.

čkrnjati, njām, v. *impf.* t. j. kože, die zu gerbende Haut schaben, fleischen, scabo, cf. lešiti. Rj. strugati kožu prije što će se činiti.

čkvār, m. — 1) (u Risnu) vidi kvar. Rj. vidi i šteta. — 2) u pjesmi mjesto dobit ili sičar: A ja odoh zelenijem lugom, ne će li nam sreća donijeti, da mi kakva čkvara učinimo. Rj. vidi i čelepir, i *syn.* ondje.

čkvrlj, m. (u C. G.) nekaka erma tica koliko kos, cine Art Vogel, aris genus. Rj. *isp.* čvriljak, hvrljak.

član, m. (loc. člānu). Rj. pl. nom. člāni, člānovi, gen. člānā, člānovā. Daničić, ARj. II. 53a. — 1) der Abschnitt (die Abtheilung) des Weingartens, sermentum (regio) vineae. Rj. vidi prijezom 2. sraki od glavijeh dijel ra na koje se vinograd stazama raz-djeljuje: Kad kažemo član i članak u vinogradu, za što da ne kažemo član i u ovome značenju? Pis. 23 (član društva, mjesto člen, kao što se pisalo Slaveno-srpski). — 2) vidi članak: Dok t' opanu noge do članora. Rj. gležanj, der Knöchel, talus. — 3) sraki od dijelova na koje se dijeli što napisano, der Artikel: Članovi Bukreškoga mira. Miloš 141. Članovi u prošennju. 149. Član Akermanskoga dogovora. 151.

— 4) jedan između ostalih u društvu katkom: Članovi velikoga suda. Miloš 193. Maticeu je Srpska preporučila . . . da u dogovoru još sa nekolicom nje-zinih članova. Pis. 3. Kao član društva toga. 22. Da se u svakoj nahuji postavi pravi sud od tri sudije (predsjednika i dva člana) i jednoga pisara . . . od-regeno bilo na godinu . . . članovima i sekretaru po 300 (groša). Sovj. 10. Već članovi jednoga domu ili sami Nemanjići tražahu stariji d. DM. 18. Kršćanin (t. j. član jeresi patarske). 273. Kuća je bila jedno cijelo tijelo, kojemu članovi ujedinjeni . . . trebaše da . . . 296. U crkvi . . . zbor vjernijeh članova jed-noga tijela, kojemu je glava sam Iristos. DP. 336.

članak, člānka, m. — 1) der Knöchel, talus. Rj. vidi član 2. gležanj. Leži med po dohu do članka, a po brdu do koljena. Npr. 161. — 2) kao član 3: sraki od dijelova na koje se dijeli što napisano: Ali kako će se riječi . . . složiti s nekim člancima mljet-skoga statuta. DM. 204. Mjesto liturgije čitaju se samo časovi s večernjom i dva članka iz prorošta proroka Joila o postu i o sudu. DP. 86. — 3) napi-sano o čemu što god malo u cijelo, kao n. p. u novi-nama što se piše, der Artikel: U ljetopis (a i u na-rodni list i u novine?) članke stati. Pis. 8. Ja sam napisao o ovijem razlikama poveliki članak. 22. Pišu članke za Zoru Dalmatinsku. Slav. Bibl. I. 90. Valjalo bi napisati čitar poveliki članak. Sovj. 37. Srbski akcenti. Napisao Gj. Daničić. Članak treći. Glas. 11, 1. Za to bih vas molio da pošljete članak u ovdajšnje novine. Kolo 15 (14). Lako može biti pogrješaka u dojakošnjim člancima mojim. Rad 6, 48.

člankoša, f. (n. Srijemu) ein Weib mit (grossen) hervorragenden Gelenken. Rj. ženska krupnijeh člana-ka. — riječi s takim nast. kod bjeloša.

člankovit, *adj.* artikulirt, articulatus: Jezik je već bio na svijetu: ljudi sn izgovarali člankovite glasove,

govorili su riječi... Svi člankoviti...
...no... se više od 40, a u našem Srpskom...
...k O ra licitijeh. Priprava 179.

člen, *m.* (u Srpskom) držalje u kosijera, sprda, sa-
...svella drvo odozgo, *der Griff, manubrium*.
...*der Griff*. Bez sumnje pokvareno *čren*,
...je govorilo: e mjesto e akcentat može biti
...dobro zabilježen: more biti da bi trebalo
...Alj. II. 51b. *Člen* (manubrium; sa e po istočnom
...sporodi star. slov. *črén*). Korijeni 244.

človiti, *vim. t. impf.* (u Srijemu i u Bačkoj). —
1) stajati na stražnijem nogama kao n. p. što čini
...teknica, *zec. Rj.* — 2) stajati na glavi i na
...dignuvši noge upravo u visinu kao što čine
...djeca igrajući se. *Rj.* — *Rástě*, n. p. stajati,
...*človiti*. *Rj. Doučič*, *ARj.* II. 54b: Postanjem
...*človiti*, sačuvavši l među *č* i *o*, i u Nijemcu je
...*erleben* *erleben*.

človljenje, *n. verbal* od *človiti*. *Rj.*
čmar, *m.* (u Dubr.) guzno crijevo, *der Mastdarm*,
...*restum rectum*. *Rj.*

čmavalo, *m.* ko čmava. *DARj.* II. 55a. — *riječi*
...*čmavalo* *vast*, kod bajala.

čmavanje, *n. das Schlafen und Faulenzen*, *dormi-*
...*tal*. *Rj. verbal*, od *čmavati*; *koje vidi*.

čmavati, *čmavām, r. impf. schlafend faulenzen*,
...*stare*. *Rj. spavati od lijenosti. isp. dirindžiti, lijeniti se.*

čmičice, *čmičica*, **čmičak**, *čmička*, *m. vidi* ječmičak.
Kod *čmičak* izigje kome na oku, kažu da... ako je
...na gornjoj trepavici, vele da... *Rj. postanjem*
...*čmičak*, *koje je spriječa izgubilo je. vidi* jačmen,
...*čmičak*, *ječmen*, *ječmenik*, *ječmičak*, *holjetica* *na*
...*oku, na trepavici*.

čmūla, *f. zemljan sud za rodu, za ring, ulje. isp.*
bardak, *i syn. omlje, dem. čmūlica*. — Čini mi se
bolja tvoja *čmūla* razbijena neg li moja cijela. *DPost.*
13. *Čmūla* koja po zajmu ide, ali se zagje ali se raz-
bije. 13. Popio bi ga u *čmūlu* rode. 98. Utopio se u
čmūlu rode. 118. *Čmūla*, krčag, ima i u Stulića, a u
Vuka samo *čmūlica*; u rukopisima su svaki put dva
l, po tome stavih ovaj akcentat. XI.

čmūlica, *f.* (u Dubr.) *ein kleiner Krug, urocolus*,
...*čmūlic*. *Rj. dem.* od *čmūla*, *vidi* i bardačić.

čoban, *m. vidi* čobanin. *Rj. pastir ovaca, ovčar*,
...*dem. čobančić*. — U nekakva čoveka bio jedan *čoban*
...za je mnogo godina verno i pošteno služio. Jed-
...*čoban* *čoban* *čoban* čuje u šumi... *Npr.* 10.
...se čuditi gde *čoban* dolazi kući... sntra da
...*čobaninom*, s 48. *Ovcama* nema *čobana*. *Npj.*
1. 162.

čoban-baša, *m. čobanima starješina*: Čaja, *čoban-*
...u Arnautskih čobana koji dogone ovce u
...na zimovnik). *Rj. 78a*. Paša Podgorica i Gjuro
čoban-baša. Dovikuje *čoban-bašu* Gjura... Jesi l'
...*čoban-baša* (Gjuro! *Npj.* 3, 88. 90. *isp. baša*.

čobančad, *f. coll. die jungen Hirten, pastores*
...*pari*. *Rj. mladi čobani, jedno od čobančadi, čobanče*.
Čobančad kod najju zovn, odseku jedan prut i od
...*čobančad* sviralu. *Npr.* 151.

čobanče, *čobančeta*, *n. der junge Hirt, pastor ju-*
...*vens*. *Rj. mlad čoban, coll. čobančad*. — Najju u
...jedno *čobanče* kod ovaca. *Npr.* 9. O moj sine,
čobanče Ivančič! *Npj.* 3, 331.

čobančica, *f.* (u Baranji *vidi* gloščići. *Rj. mali glog*.

čobančić, *m. dem. od čoban*: *Čobančić* i *čobančica*.

118. 255. *ok. od Davačica*, *ARj.* II. 55b.

čobanica *čobanica*, *f. die Hirten, mulier ovium*
...*ovca*. *Rj. ovčarica*: Ovce paste dvije *čobanice*. *Npj.*
1. 25. *Pe* njoj četelini pasu dva pauna, i dve tice
...*čobanice*, i čovčog paunčadi: devojka im *čobanica*.

Npj. 1. 45) *čobanica* *pastirica paunima i paun-*
...*čobanica*.

čobanica (*čobanica*), *f. me izvoru*: Kad dogjoše
...*čobanica*. *Rj.*

čobanija, *f.* — 1) *das Hirtengeld, merces pastoris*.
Rj. plata čobanu. — 2) *coll. čobani*: To začula *čob-*
banija... Obljubi me *čobanija*, *čobanija* gječur-
...*lija*. *Herec.* 281.

čobanin, *m. der Hirt, pastor, cf. pastir*. *Rj. ovčar*.
govori se i bez in na kraju: čoban, koje vidi. dem.
čobančić, augm. čobanina. Kad *čobanin* opazi četu...
...čikavac odmah za *čobaninom*. *Rj.* 760b. Slušao je
ovčar od ovaca... Id' odatle, mladi *čobaninče*!
Npj. 1, 172. Misli mlada, niko je ne čuje, slušalo je
nomče čobanin. *Herec.* 140.

čobanina, *m. augm. od čoban*: Pri seb' ruke, *čob-*
banina Vlaška! *Rj. po ovom je primjeru riječ čobani-*
nina *ženskoga roda. I u Osn.* 152. 155. *ženskoga je*
roda.

čobaninov, *adj. Rj. što pripada čobaninu. vidi*
čobanov.

čobanov, *adj. Rj. što pripada čobanu. vidi* čoban-
inov.

čobanskī, *adj. Rj. što pripada čobanima*: Glada,
čobanska kolibu od drveta i pokrivena lubom. *Rj.* 87b.
Carev sin vikne na *čobanska* pse: Drži! ne daj!
Npr. 49. Ni pas, ni rt, ni *čobanska* vaška. *Posl.* 222.

čobanja, *f. das Wasserfass, vaseculum aquaticum*.
cf. džbau, *Rj. vodeni sud, vidi* i bakvica. *isp. kaca*
2. — I *čobanja* je vodeni sud od duga, a stoji po-
loške kao bure, ali su joj prema dnima duge vrlo
kratke, te je plosna gotovo kao velika ploska. *Rj.*
266b.

čobo, *m.* (u C. G.) muški nadimak. *Rj. s takvim*
se uke. u nom. govori u Crnoj Gori, po drugim kra-
jevima nom. Čobo. gen. Čoba. voc. Čobo. isp. Osnove,
49—51. *isp. čobo*.

čobo, *m.* (u Dubr.) *vidi* čovo. *Rj. hyp. od čovjek*
promijenivši se v na b. gen. čoba, voc. čobo. isp.
Čobo. — Ako u zvonu čobo ne tegne, ne će i kad zvo-
niti. *DPost.* 4 (i kad *dijalekt. mj. nikad*).

čoečište, *n.* (u C. G.) *Unmensch, monstrum ho-*
minis: Nije to čoek, no *čoečište*. *Rj. postanjem od*
čoek, koje vidi. s takvim su nast. augmentativnoga
znaučenja samo jošte: blatište, ljudište. Osn. 354. *tko*
radi opućinu svojih nije dostojan da mu se kaže
čoejek, vidi ljudište, nečovjek, odljud, raščoek.

čoečji, *adj. prema čoek. vidi* čovječji. — Ovdje
čoečja *kost* miriše. *Npr.* 197.

čoečkī, *adj.* (u Boci) n. p. kapa, *Manns-, viri*. *Rj.*
što pripada kojemu god čoeku, mužu ili muškumu,
n. p. čoečka kapa. postanjem od čoek. vidi čovječki.

čoek, *m. vidi* čovjek (*mit allen Ableitungen*). *Rj.*
— Slavenka riječ *чловекъ* pretrpjela je u našem
jeziku različne premjene... u Hercegovini i po oko-

linama njenim (govori se) *čoek*... Dubrovčani pravi
kažu *čorjek*, a po svojoj okolini njihovoj (osim ostrva)
govori se kao i u Hercegovini. *Posl.* LI. *Čoek* zna
gdje se rodi, ali ne zna kud se godi. *Posl.* 348. *vidi*
čojk...

čoestvo, *n.* (u Risnu) *vidi* čovještvo: Neuna ženstva
bez *čovestra*, t. j. teško ženi bez čoeka (*Posl.* 202). *Rj.*
i syn. kod čovještvo, *stanje u kom je tko čoek, čovjek,*
i stanje koje dolikuje čovjeku, die Mannheit, die
Männlichkeit, das männliche Wesen, virilitas. isp.
ženstvo, die Weibheit, muliebritas. Rj. 157b.

čoga, *f.* (u Bačkoj) kratka kost koju djeca igrajući
se gone štapovima. *Rj. može biti u rodu s Maulz.*
esont. kost. isp. džoga. — Čoga i džoga biće s pre-
mještenim glasovima *godža*, a to opet mjesto *koča*,
koje je u *kočanj*, i s premještenim glasovima *čokanj*.
Osn. 27.

čoha, *f. (accus. čöhu), das Fuch, pannus*: Dadob
babu *čohu* *nerczamu*. *Rj. vidi* svita. *dem. čošica*. —
Abeno prema dobru, kao što je aba prema pravoj
čosi *Rj.* 1a. Kad spadne u *čohu* af, onda se vide žice.
Rj. Sb. *Vedenička čoha, u crenovj čoi vedeničkaj. Rj.*
56a. *Zakreka, komudič čohu* što surdomari izmegju

šva umecū. Rj. 178b. *Klišnjavica*, rgjava čoha. Rj. 273a. *Paragan*, njeakaka čoha. Rj. 488a. *Prólizine*, ona njesta . . . na čosi n. p. gdje se omasti. Rj. 608b. *Sukno*, das Tuch (das die Frauen zu Hause weben) pannus domesticus, vilior. Rj. 721b (*sukno tku žene kod kuće; čohu je kupovna*). Na lozu (je) navučena velika kapa od crvene čoh; po čosi je prišivena šamija. Rj. 732b. On se pljesnu rukom po koljenu, *skerlet čoha puče* na koljenu. Npj. 4, 263. Udari se rukom po koljenu, *nova čoha pršte* na koljenu. 4, 312. Od crne svite (*čoh*) prsluk. Kov. 40. Komad *sure čoh*. Pis. 32. Sukno se kod nas zove ono, što se kod kuće radi, a čoha se u Crnoj Gori zove i *srita*. 42.

čohali,* *adj. indecl. vidi čošan*: Da ne kalja čohali papuča. Rj. čoha-li, s *Tur. nast. što je od čoh*. vidi i čohan, svitan.

čohan, *čohana*, *adj. n. p. čakšire, tuchen, e pannu*. Rj. *što pripada čosi, što je od čoh*. vidi čohali, čošau, svitan; *isp. saknen*. — Nosili su plavetne *čohane čakšire* i od takove čoh; gječerme. Rj. 279a. Kružat, *čohana* kratka haljina bez rukava. Rj. 308a.

čoja, *f. (u vojv.) vidi čoha*. Rj. u *krajevima gdje se njesto glasu h čuje glas j*.

čojau, *m. (u C. G.) muški nadimak*. Rj. *gen. Čojana (u ARJ. gen. Čojnal)* osnova će biti u imenu koje nije u običju (ili ga nema u Vukovu rječniku): Čojo, od *čorjek*. Osn. 140. s *tukim nastackom imenu vidi kod Cvijan*.

čojk . . . U Hercegovini i po okolinama njenim (govori se) *čock*; u Crnoj se Gori e izgovara, od prilike, kao ä (ili kao t u riječi *don*), i u gen. kaže se *čojka*, i od tuda *čojstvo*. Posl. 11. Za Boga, *čojče*, od kud ti ovdje? Npr. 200. I da oni sve grade veselje baš onome opakom *čojku*. Npj. 5, 483.

čojstvo, *n. (u C. G.) vidi čovještvo*: U sidu gine i *čojstvo* i junaštvo. Rj. vidi i čoestvo, čovječanstvo.

čok, *m. (u Piperima) vidi čovjek*. Rj. — U Hercegovini *čock*; u Crnoj Gori u gen. kaže se *čojka* . . . U Perastu, a i u Dubrovniku od Nikšićana (Turskoga zakona) slušao sam *ček* i *čok*. Čok u nom. nijesam još čuo ni od koga, ali u voc. slušao sam od gječojih Bošnjaka i Slavonaca Rimskoga zakona, n. p. dobar *čoč*! Posl. 11.

čok,* *mnogo*. Rj. u *poslovici*: Čorbe čok, mesa jok. Posl. 349.

čokanj, *čokanja*, *m. (u Srijemu)*. — 1) vidi kočanj. *Kočanj* i s prenjestešenijem glasovima: *čokanj*. Osn. 193. *Kočanj*, a) u kupusa, t. j. ono od zenlje do glavice. b) *okomak*. Rj. 295a. *ono u kukuruzu na čemu su zrna. vidi klas 3, i syn. ondje*. — 2) staklence od jedne četvrti satljika: *đaj mi jedan kočanj rakije*. Rj. — *riječi s takim nast.* kočanj, koštanj, krhanj, lokvanj, šabanj, tartanj, tukvanj, i t. d.

Čokešina, *f. — 1) rijecka u Pocerini*. Rj. — 2) *namastir blizu te rijeke*. Rj. — 3) *selo blizu tog namastira*. Rj.

Čokešinae, *Čokešina*, *m. čovjek iz Čokešine*. Rj.

Čokešinski, *adj. Rj. što pripada Čokešini*.

Čoketa, *m. (u C. G.) muški nadimak*. Rj. *imenu s takim. nast. kod Bajčeta*.

čokće, *n. coll. od čokot*. Rj. čokoti. — Bataljuše, brdo po kome su negda bili vinogradi pa bataljeni, te sad gdješto stoji samo *suko čokće*. Rj. 17a. *Zuljeru čokće*, weinno, lacrimo. Rj. 182a (*pluć*). Gdjejoj ostave zagrnutu *čokće* do drugoga proljeća. Rj. 616b.

čokot, *čokota*, *m. der Hainstock, vitis*. Rj. vidi krga, trs. — *Moj mertik ne će ubiti (a dva mi ne dađu, makar na svakom čokotu akov rodio)*. Posl. 182. Sniha, a preda mnom *čokot*. Moj. 1. 40. 9. Izničie, i posta *busat čokot, nizak*, kojemu se loze pružahu k njemu. Jezek. 17, 6.

čokov, *m. (u Srijemu) vidi okomak*. Rj. *ono u kukuruzu na čemu su zrna. vidi klas 3, i syn. ondje*.

A kakve su to mašale? *Od kukuruza u masti upraženi čokori*, pa na jedan od drveta šiljak nataknuti. Živ. 312. u *Daničića*, Osn. 91 i *Korijeni* 228, s *akc. čokôv; gen. n. p. prema látov, látova — bez sumnje čokova*.

Čoleta, *m. (u C. G.) muški nadimak*. Rj. U *Daničića*, Osn. 254 i *Korijeni* 213 s *akc. Čoleta*. — *imenu s takim. nast. kod Bajčeta*.

čolica, *f. ptica pihocorax alpinus*. Vicill. Progr. spal. 1880. ARJ. II. 59a.

čöm, *čöma*, *m. t. j. duvana, ein Päckchen Tabak, fasciculus*: Čom duvana, lula okovana. Rj. *Madž. esomó, zamotuljak, srežanj*. — *isp. kalup duvana. kod kalup 3*.

čöpör, *čöpöra*, *m. t. j. svinjâ, eine Herde Schweine, grex porcorum*. Rj. — *Grmuše svinje čöpörom*. Rj. 103a. Sa glasom slova *sv* mogao bi čovek poplašiti čitav dželep volova ili čöpör *svinja*. Nov. Srb. 1817, 343. *Madž. esopori, esuport. vidi krl. isp. Pasijaše veliki krd svinja*. Mat. 8, 30.

čöpöräs, *čöpöräša*, *m. gazda koji ima svoj čöpör svinja, ovaca, i t. d. P. J. Marković. ARJ. II. 60a*. — *riječi s takim. nast. kod bradaš*.

čöra, *f. — 1) djevojka od dvanaest godina u Srbiji u okrugu Kruševačkom. Momčilo*. — 2) *strašilo kojijem se plaše djeca. Slovinac 1880. isp. čoroje*. — 3) *prasića: čöra koti, čöra prasi. S. Ijubiša. ARJ. II. 60a*.

čörapa, *f. vidi čarapa (mit allen Ableitungen)*. Rj. *kao što se mjesto čarapa gorori i čörapa, tako se i ostale riječi koje su od njezine čete, mjesto ča počivju i slogom čö, n. p. čörapar, čörapin, i t. d.* — *Zdile stružu a pletu čörape*. HNpj. 3, 41.

čörapär, *m. vidi čarapar*. Ključani vam mejdandžije nisu, već *zdilari, a i čörapari*. HNpj. 3, 41.

čörapärski, *adj. vidi čaraparski*.

čörapast, *adj. vidi čarapast*.

čörapčina, *f. vidi čarapčina*.

čörapčina, *f. vidi čarapetina*.

čörapica, *f. vidi čarapica*.

čörapin, *adj. vidi čarapin*.

čörapina, *f. vidi čarapina*.

čörba* (*čörbu*), *f. die Suppe, jus, jusculum. cf. juha*: Od jevtina mesa *čörba* za plot. Rj. *dem. čorbica, augm. čorbina, čorbetina, čorburina*. — *Grahora čörba*. Rj. 98b. Živa željo kukuruzna projo (ili *podgrijana čörba*)! Rj. 158a. *Jahora čörba*. Rj. 246a (*juha njeakaka*). *Klinčörba*. Rj. 275a. Krka, *čörba od slatka vina* (dok još nije prevrelo). Rj. 303b. *Čarten-törba*, vidi *klinčörba*. Rj. 817a. Ko panadu često kusa, obraz mu je kako rja. (. . . panada, hljeb skuhan u gorejjoj čörbi). Posl. 151. *Čörbe čok, mesa jok. 349*. I kod našijeh ljudi u Turskoj kašto se iznese *čörba* poslije sviju jela, i govore da je *čörba kandžija*, t. j. da nema ništa više, nego kako ona dogje valja ustajati iza trpeze. Kov. 82.

čörbadžija*, *m. der Brotherr, dominus, cf. gazda 2*. Rj. *tko drugomu daje čörbu, nopće hranu, kao gazda što čini. vidi i gospodar, bogatun*.

čörbadžijin, *adj. Rj. što pripada čörbadžiji, gazdi*.

čörbadžijica, *f. die Brotfrau, domina*. Rj. *ženu čörbadžijina, i po tome gazdarica*.

čörbast, *adj. n. p. jelo, u kojem ima više čörbe nego drugo što*. Pasulj *čörbast*. DARJ. II. 60b. vidi *juhat*.

čörbčina, *f. vidi čorbina*. Rj. *augm. od čörba. vidi i čorburina. tukva augm. kod babetina*.

čörbica, *f. dem. od čörba*. Rj. vidi *jušica*.

čörbina, *f. augm. od čörba*. Rj. vidi *čorbetina, čorburina*.

čörbölok, *m. der Suppenschlürfer, parasitus*: Dok je čörbe, dosta *čörboloka*. Rj. *čörbo-lok, koji (tuju) čörbu loče. isp. čankoliz i pabiguzica, i syn. ondje*. — *za obličje isp. krvolok*.

čorbūrina, *f.* *v.* čorbina. Rj. *augm.* od čorba. *bučina*. *1. d. r.* *augm.* kod baburina.

čorbušti, *u.* riječ načinjena u sali po govornu *latinsko* i *latinsko*, koji u narodni jezik *misli* *stare* *Slavonske* iz crkvenih knjiga. *isp.* *čorbušti* kod letušti. — Čorba čorbušta, popa posipasa. Rj. u pripovijeci kad je pop rekavši nešto iz knjige uzeo ribu preda se, a gjak ga onda rekavši ovo posip čorbom. Posl. 349.

čorda, *f.* u Srijemu) *die Herde, grex, cf.* krd. Rj. *čorda*. — čorda (*brd govodi* ili *svinja*), a ovo od *Slor.* črda.

čordās, čordāša, *m.* *der Herdehüter, gregarius.* Rj. *čordā* *čaci čordu*, *vidi* krdar. — *Madž.* esordās, *godar* ili *svinjur*.

čoroje, *m.* (u Dubr.) Čoroje, vila i turica išli su za vremena republike uz mesojegje kao maškare. Čoroje je imao haljinu čupavu, po kojoj su bili isprešivani kojekaki repovi, a najviše lisiceji, na licu obrazinu, a u ruci zelenu grančicu ili kitu cvijeća . . . te su vila i čoroje izradili . . . Bila je riječ (kao poslovice): Čoroje, vila i turica, maškaranu sva trojica. Rj. *isp.* čora 2.

Viši od Turice, *dehlji* od Čoroju, a od vile vuhveniji. DPosl. 150. *Daničić*, Osn. 73, *među* imenu *vlasti* i *muškoga* *roda* *bruji* i *ime* Čoroje, *druga* *imena* *muški* s *takvim* *nast.* *vidi* *kod* *riječi* *Blagoje*.

čorvanje, *v.* samo u govoru: ode blago u čorvanje. *isp.* čorvati. DARj. II. 61b.

čorvati, čorvam, *v.* *impf.* u proljeće kada još ni trave ni lista nema a lijep je dan da blago može izdati reče se: pusti blago van neka što god čorva, ili: bolje je blagu i čorvati nego li na praznijem jaslina ležati. DARj. II. 61b.

čošan, čošna, *adj.* *vidi* čohan: Klonu ruka niz čošnu dolamu. Rj. *što* *pripada* *čosi*, *što* *je* *od* *čohē*. *vidi* i čohali, svitan.

čoštea, *f.* *dem.* od čoha. Rj.

čōt, *m.* (*loc.* čōtu) *der* (*runde*) *Hügel, collis* (n. p. vinograd u čōtu ili na čōtu). *cf.* brijeg. Rj. *isp.* glavica 3, oglavak. *Tal.* *ciotto*. ARj. II. 61b.

čovječan, čdvječna, *adj.* *što* *je* *onako* *premu* *čovjeku* *lako* *valja*: *humanus, menschlich, menschenfreundlich*: što je god vlada Turska bolja i čovječnija, to je i ljuduka u zemlji manje. Rj. 799a. Od prostoga, nerazumnog čovjeka postaje čovječni čovjek. Priprava 17. Bez društva ljudi ne će nigda biti čovječni. 57. *suprotno*: beščovječan, nečovječan.

čovječanski, *adj.* *što* *pripada* *čovječanstvu*: *menschlich, humanus*. — *adv.* Ostali bi kod kuća da se s njima čovječanski postupalo, iz sadašnjega vremena. DARj. II. 61b. *iz* *prajasnijih* *vremenu* n. p. narod čovječanski.

čovječanstvo, *n.* — 1) *Menschentum, humanitas, cf.* čovjestvo, čovjestvo, čovstvo. Rj. *vidi* i čovstvo. *stanje* u kojem je *tko* *čovjek*: *i* *stanje* *koje* *dolikuje* *čovrplu*. — 2) *ljudi, ljudski* *rod, genus humanum, das Menschengeschlecht*: Ona crkva je zalosnu dužnost ovu izvršila iz ljubavi k čovječanstvu da bi spasla mnoge hiljade neukih. DP. 106. — *riječi* *tako* *potrebno* *vidi* *kod* *beščovječanstvo*.

čovječica, *f.* Neka joj bude ime čovječica, jer je žena od čovjeka. Mojs. I. 2, 23. — *riječ* *načinjena* *od* *čovjek*, *da* *bude* *premu* *Hebrejskom* *i* *Latinsko*: *čovječica*, iša (*čena*); *vir* (*čovjek*), *virago* (*žena*).

čovječić, *m.* *dem.* od čovjek. Rj. *vidi* čovječuljak. *isp.* *čovječić*, zgeba, žura. — Puljo (kome je pravo ime čovječić bio je *mal* *čovječić*, i sjedio je s kućom *čovječić* *Rukova*. Npj. I. XXII.

čovječina, *f.* *augm.* od čovjek. Rj. *vidi* ljuda, ljudina, ljudostara, ljudurina. — *takva* *augm.* kod barbarina.

čovječji, *adj.* *Menschen-, humanus.* Rj. *što* *pripada* *čovječju* *ili* *čovječstvu* *ili* *čovječstvu* *ili* *čovječstvu*. *Ovaj* *adj.* *imao* *je* *iz* *govora* *čovječji* *u* *tom* *načelu* *oblike*, *ali* *su* *izišli* *iz* *običaja*,

premda *se* *po* *koji* *odje* *gdje* *još* *nahodi* (n. p. čovječji), *a* *mal* *su* *uzeli* *složeniti*, *pa* *je* *i* *oblik* *čovječji* *dobio* *na* *kraju* *i*: *čovječji*, *između* *č* *i* *j* *ispalo* *je* *i*, *ie* *postalo* *čovječji*, *koje* *je* *sadu* *najviše* *u* *običaju*. — *Poirkalište*, *konjsko*. *ili* *čovječje*. Rj. 557a. Čitav čovječji vijek treba bi. Npr. III. Ovdje čovječja kost miriše. 197. Jesi li životinja ili si čovječje stvorenje, ili si avetinja? 224. Dolazak sina čovječijega. Mat. 24, 27. Kad dogje sin čovječji u slavi svojoj. 25, 31. *Sine* *čovječji*. Jezek. 2, 1. *Lice* *čovječije*. 41, 19. Sin Božji postaje sin čovječji. DP. 321. Vidjećete sina čovječji (ovo je za cijelo pogrješku štamparska mjesto čovječijega, kao što ima u prvom izdanju). Prip. bibl. 157.

čovječki, *adj.* *vidi* čoečki. Rj. *što* *pripada* *kojemu* *čovjeku*, *mužu* *ili* *muškumu*.

čovječnost, čdvječnosti, *f.* *osobina* *onoga* *koji* *je* *čovječan*, *die* *Menschlichkeit, humanitas, isp.* ljudskost, ljudskota. — *Određujući* *kazni* *treba* *gledati* *da* *se* *čuvanje* *opštinskoga* *mira* *podudara* *s* *čovječnošću* . . . Što se tiče čovječnosti, valja priznati da je Dušan . . . dao mjesto moralnoj kazni. DM. 316. Pažnja prema čovječnosti. O Sv. o. 7. — *suprotno* *nečovječnost*.

čovječuljak, čdvječuljka, *m.* *vidi* čovječić. Rj. *dem.* od čovjek. *isp. sym.* kod čovječić. — *Stane* *govoriti* . . . Almetu Bauku iz Nikšiću, koji je bio mali čovječuljak ali veliki junak. Npj. 4, 462 (Vuk). *takva* *dem.* *vidi* *kod* *brežuljak*.

čovjek (čovjek), čdvjeka (čovjeka), *m.* Rj. *vidi* čoeč, čök. Čovjek, *kao* *što* *Dubrovači* *govore*, *najbliže* (*je*) *k* *Slavenskome*. Posl. LII. u množini nemo sud oblika čovjek, nego se zamjenjuje riječju ljudi. Obl. II. — 1) *der* *Mensch, homo.* Rj. *dem.* čovječić, čovječuljak. *hyp.* čovo, čovo. *augm.* čovječina. *suprotno* čoeština, nečovjek, ljudšte, odljud. — *Bećar, čovjek* *neoženjen*. Rj. 23b. *Vatren*, n. p. čovjek. Rj. 55b. Ako imaš gaće, t. j. ako si čovjek, a nijesi žena, te smiješ. Rj. 83b. *Dvonožac* (čovjek). Rj. 113a. *Debeljko*, *debeo* *čovjek*. Rj. 114a. *Ženar, čovjek* *koji* *žene* *vrlo* *miluje* *i* *s* *njima* *rado* *govori*. Rj. 157a. *Zakonoša, čovjek* *od* *zakona*, n. p. pop ili kalugjer. Rj. 177b. *Zalac, zao* *čovjek*. Rj. 180a. *Koljčvar* (pogrda čovjeku), kao nije junak, nego čuva ženu i kolijevku. Rj. 286a. Nijesi ti dijete, nago *kođsamiti* *čovjek*. Rj. 295b. *Krivo, čovjek* *bez* *uba*. Rj. 305a. *Kučić, čovjek* *od* *dobre* *kuće*. Rj. 318a. *Ljepi čovjek, die* *Balsamine, impatiens balsamina* *Linn.* Rj. 325b (*biljka*). *Ljuda, ljudina, ljudskara*, *augm.* od čovjek. Rj. 339a. (*vidi* i ljudurina). *Ljudski čovjek, ein* *ordentlich* *Mensch*. Rj. 339a (*valjan čovjek*). *Ništa-čoeč*. Rj. 422b. *Odrpnicu, čovjek* *odbran*, *cf.* *dronjo*. Rj. 448a. *Protegljast* *čovjek*. Rj. 613b. *Sablja, reče* *se* *i* *za* *čovjeku* *valjanu*. Rj. 659a. *Heregovci* *pripovijedaju* *za* *Šijake* *štogod* *čovjek* *luge* *i* *smješnje* *može* *izmisliti*. Rj. 838b. *Vidiš* *onamo* *dupke* *okamenjene, rekao* *bi* *čovjek* *da* *je* *mramorje*. Npr. 221. *Imaju* *dve* *devojke, što* *čiste* *sav* *grad* *svojinu* *rukama, te* *bi* *čoveku* *odmah* *oči* *iskopale*, *pa* *za* *to* *im* *treba* *dati* *po* *metlu*. 239. *Bolje* *se* *s* *čovkom* *pobiti* *nego* *s* *rgjom* *celivati*. Posl. 27. *Majčino* *mlijeko*. (kaže se *zu* *dobra* *čovku*). 174. *Čoeč* *može* *siroti* *stati* *na* *skut*, *ali* *ne* *može* *na* *sreću*, 349. *Čoeč* *od* *čoeča*. (i on je dobar, i stari su mu dobri bili. velika pohvala). 349. *Čoeč* *se* *u* *nevolji* *bita* *drujka* *i* *kamenja*. 349. *Pravo* *bi* *bilo*, *da* *čovjek* *uzme* *batinu*, *pak* *da* *vas* *obojicu* *šćera*. *Danica* 3, 235. *Antonije* *je* *bio* *čovjek* *mekan* *i* *više* *kmet* *nego* *vojnik*. 4, 19. *Čovka* *pogubiti* *bez* *Miloševa* *znanja* *nema* *vlasti* *niko*. 191. *Jer* *je* *carstvo* *nebesko* *kao* *čovjek* *domaćin* *koji* *u* *jutru* *rano* *izigje*. Mat. 20, 1. *Carstvo* *je* *nebesko* *kao* *čovjek* *car* *koji* *načini* *svadbu* *sinu* *svojemu*. 22, 2. *Sve* *ovo* *dovle* *spomenuto* *kad* *čovjek* *vidi*, *mogao* *bi* *zapitati*: *je* *li* *što* *mislio* *izdavač* *kad* *je* *tako* . . . ? Rad 6, 210. — 2) *der* *Mann, vir, maritus*: *moj* *čovjek*. *Ne* *može* *biti* *čovjek*, *dokle* *ga*

žena ne krsti (t. j. dok se ne oženi). Rj. *Djetić*, das Mannsbild, (verheirateter) Mann, vir. Rj. 122b. (*čovjek, muž*). *Mūž*, der Ehemann, maritus, cf. *čovjek*. Rj. 373b. Čoek ne može biti čoek, dokle ga žena ne krsti (dok se ne oženi, i ne postane čoek svoje žene). Postl. 319.

čovjekoljubac, čovjekoljupca, m. čovjeko-ljubac, *tko čovjeku (ljude) ljubi; Menschenfreund, εὐδαιμόμων*. — Gospode, sagriješih ti, ali znam, *čovjekoljupče*, tvoju milost. DP. 84. Ti dakle, *čovjekoljupče care*, dogji i sad silaskom svetoga svojega duha i osveti vodu ovu. 187. *ake. od Daničića*, ARj. II. 76a. *tako slož. riječi vidi kod bogoljubac*.

čovjekoljubiv, adj. koji čovjeku (ljude) ljubi, *menschenfreundlich*: Da bismo dostojno živjeli i s čovjekoljubivim ocem. DP. 266. *tako slož. riječi kod bogoljubiv*.

čovjekoljublje, n. ljubav k čovjeku u opće pa po tome k ljudima: Ima 47 riječi koje su od Slaven-skih posrbljene . . . *čovjekoljublje* . . . Novi Zavj. VI. Kad se pokaza blagodat i *čovjekoljublje* spasa našega Boga. Tit. 3, 4. *tako složene riječi kod bogoljublje*.

čovjekov, (čovjekov) adj. što pripada čovjeku. *premu tom prihvatu (čovječij) imu i čovjekov mjesto drugoga paležu samostavne riječi kad je odvejena*: Ugojimo u kuću čovjekovu. Dječl. Ap. 11, 12. Sint. 34. Ko ima um neka izračuni broj zvijeri; jer je broj čovjekov i broj njezin šest stotina i šezdeset i šest. Otkriv. 13, 18. *isp. Bogov prema Božji*.

čovještvo, n. vidi čovječanstvo. Rj. vidi i čovještvo, i syn. ondje.

čovještvo, n. vidi čovječanstvo. Rj. — čovještvo. *suprotno nečovještvo, nečovještvo*. — 1) *stanje u kojem je tko je čovjek; i stanje koje dolikuje čovjeku; Menschenthum, humanitas*: Čemu je blago brez čorještva? DPostl. 12. Učovještvo čovještvo gubi. 144. vidi čoestvo, čojstvo, čovječanstvo I, čovještvo. *suprotno nečovještvo, nečovještvo*. — 2) *narav čorječja, die menschliche Natur, naturu humana*: Kako se Iristos najprije javio prosto u neznaatnoj haljini, u čorještva. DP. 13. Antifoni kazuju divnu razliku između božanstva i jadnoga čorještva, koje je oboje u jednome Iristu. 136. — 3) *rod čorječanski, rod ljudski, das Menschengeschlecht, genus humanum*: Stupe ognjeni, koji vodiš čorještvo u nebeski život. DP. 115. Blagodat Božiju, koja se kao milost od ozgo razdaje . . . po ljubavi Iristovoj k čorještva, prima svaki vijek. 182. vidi čovječanstvo 2.

čovyo, m. der Mensch (vertraulich), homo. Rj. hyp. od čovjek. gen. čova, voc. čovo. vidi čobo.

čpag, čpaga, m. die Tasche, Rocktasche, funda, cf. džep. Rj. vidi i špag. — Džep se po južnijem krajevima naroda našega zove čpag. Pis. 40. Mnogi od slatkiša s trpeze pomeću i u svoje čpagove. Kov. 69.

čreda, f. (po namastirima i po crkvama), die Reihe, ordo: sad je njegova čreda. Rj. vidi red. — čreda, (iz crkvenijeh knjiga). Korijenj, 252.

črèz, (u vojv.) durch, per (bloss im moralischen Verstande): črèz njega sam propao. cf. s. Rj. kroz (samo u moralnom smislu). (Južno) je narječije u Dubrovačkijeh spisatelja, i tako se samo črèz njega možemo ujediniti s našom braćom Rimskoga zakona. Pis. 20. Da je gotovo sve . . . od mene iii črèz mene. Odg. na ut. 29.

črtalo, n. (u Crmn.) vidi crtalo. Rj.

čubar, čubra, m. der Saturei, satureia hortensis Linn. Rj. vidi cupar. — Čubar bilje, beru li te gjevojke? Npj. 1, 368.

čubrast, adj. (u C. G.) bez usiju, vidi čulav. Rj.

čubrica, f. planina u Dalmaciji blizu Pometenika. Rj.

čubrile, m. (u Grblju) ime jareu. Rj.

čubro, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. nom. Čubro. Osn. 48. gen. Čubra, voc. Čubro. isp. Postl. XXXIX.

čuća, f. cf. bjega. Rj. samo u ovoj zugoneci: Čuća

čući, bjega bježi, skoči čuća te uhvati bjegu (t. j. mačka i miš). Rj. 28b.

čućanje, n. verbal. od čućiati. Rj.

čućiati, čućim, v. impf. hocken, katern, coquinisco. Rj. čućnuši paziti. vidi čočati, sjetkariti. v. pf. čućnuti. — Čuća čući, bjega bježi. Rj. 28b. Voli Kule na kocu čućiati, nego zao ručak ručati. Rj. 313b. On (muž) čućeći i gledajući u mjesec stao govorit. Postl. 284. A kum švraka navrh trna čući. Npj. 1, 533. Mačak čući na prekladnju, koledo! Živ. 10.

čućavac, čućavca, m. t. j. grah koji se ne pritiče, die Grünfiole, Erdfiole (die nicht an der Stütze hinaufwacht) phaseolus repens? cf. ležak. Rj. grah koji kao čući, leži nu zemlji, u nemu pritiče, da uz nju puštu vriječe. suprotno grah pričanic, tačkaš, trkljaš.

čućeg, m. (u C. G.) nekaka trava, eine Art Pflanze, herbae genus. Rj. Gänsedistel, sonchus L. cf. čepčeg. Rj.³ — riječi s takim nast. vidi kod čepčeg.

čućnuti, nēm, v. pf. niederhocken, coquinisco. Rj. vidi čučnuti. isp. šučnuti se, poklopiti se. v. impf. čućiati. — Dečko izišavši na polje čučne u mraku, pa izvadi iz torbe pogaču . . . pa stane jesti . . . pa i on čučne i jedva se s velikim natezanjem oueredi. Npr. 257.

čudan, čudna, adj. n. p. čudan čovjek. — 1) *wunderlich, morosus*. Rj. mržovoljast. u spomenutom primjeru: čudan čovjek. — 2) *usserordentlich, admirabilis*. Rj. onaj kojemu se valja čuditi, kao nobičan: Pi! čudna smrada! ja te bogme ne mogu poiskati. Npr. 143. Na vama su čudna obilježja: krvava vam krila do ramena. Npj. 3, 56I. Otlen pogje, pa pjesmu zapjeva, a čudnu je pjesmu zapjevao. 4, 333. A da ti se pogledati, družo, čudne muke, što je od Turaka! 4, 371. I još što je najčudnije, i sami starci . . . pristanu. Miloš 78. Doista je čudno i smiješno, da mi . . . Pis. 19. Što pitaš za ime moje? Čudno je Sud. 13, 18. vidi čudnovat. — 3) *adv. (čudno) wunderlich, unederbar, usserordentlich, mirum in modum*. Rj. nobično: Čudno ih je care dočekao, i čudno ih darom darivao: svakom svatu od svile košulju. Npj. 2, 57. Udari se junak na junaka, udari se pamet na pameću, te mu Leka čudno odgovara: Oj vojvodo, Kraljeviću Marko! 2. 233. Mlav-planina, krvava krajino! Čudno li si u krv ogreznula! 3, 26. I u njima čudno kažu blago . . . hajluku bi čudno trebavalo. 3, 430. — 4) *koji se čudi*: Ko je čudan, nek se čudu čudi u narodnoj pjesmi. čudan je i onaj kojemu se valja čuditi i onaj koji se čudi. Osn. 185.

čudesan, čudesna, adj. čemu se valja čuditi, divan, wunderbar, mirabilis, vidi čudovit. Stane na prozor, pa onu čudesnu goru kad vidi, upita je: »Ma ženo moja! kaži mi što ona gora gori.« Npr. 119. Čudesno stvorenje. GPN. 12. Pustiće Gospod na tebe i na sjeme tvoje zla čudesna, velika i duga. Mojs. V. 28, 59. Za to kažem da nijesam razumijevao; čudesno je to za me, te ne mogu znati. Jov 42, 3. Troje mi je čudesno, i četvrtoga ne razumijem. Prič. 30, 18. Čudesno žena, sveta Marija Misirka . . . i po tom steče . . . silu čudotvornu. DP. 113. Ovak čudesni znak (krst). 332. Opjelo se započinje psaltinom, ovijem čudesnijem izlivanjem radosti i plača. 361. — *adv.* (čudesno). Za to ču evo još raditi čudesno s tijeom narodom, čudesno i divno. Is. 29, 14. Sila će mu biti jaka . . . i čudesno će pustošiti. Dan. 8, 24. Gle šta ova zadahnuta nsta (proroka Isaije) čudesno javiše o Iristu. DP. 109.

čudèstvo, n. vidi čudo. Rj. Boga moli, pa se domolio: golema se čudèstva stvorise. Npj. 3, 74. vidi čudo 1.

čudila, n. pl. Wunderdinge, mira, miraculu: kakva su to čudila? Rj. čudesne stvari.

čuditi se, dim se, v. r. impf. kome ili čemu, sich wundern, miror. Rj. v. pf. slož. do-čuditi se, iz-se,

dovita gora, što preko dan sijeva a po noći gori . . . pa onu čudesnu goru kad vidi. Npr. 118. *za nast. i akc. isp. adj. kod* barđvit.

čug, *m. vidi* popik. Rj. *vidi i* vrabac 2. *eine Art Spiels, dem Bullschiag ähnlich, ludi genus.* Rj. 542a. (*nekaku igra nulik na igru s loptom*). — Popik se štapom pustimičke odbija ili sagoni s kergeje. Rj. 542a.

čugjenje, *n. das Wandern, miratio.* Rj. *verbal. od* čuditi *se. rudnja* kojom se tko čudi.

čujanje, *n. das Hören, auditio.* Rj. *verbal. od* čujati. *rudnja* kojom tko čuje.

čujati, čujām, (u C. G.) *v. impf. hören, audio, cf. slušati.* Rj. *ističe se imperfektnost prema* čuti, *koje je v. pf. i impf. vidi* čujavati.

čujāvānje, *n. verbal. od* čujavati, *koje vidi.*

čujāvati, čujāvām, *v. impf.:* I glušac čujava kad mu se dava. DPost. 28. *vidi* čujati, slušati.

čuka i čuka, *f. ova* bez ušiju, *u Liei*; uopće ime ovcī. V. Arsenijević. ARj. II. 97b. *isp. čula.*

čukalj, čuklja, *m.* — 1) u vrh buta kraj za koji se drži stražnji čerek kad se nosi, *die Hülse, der Kniefug, cf. pikalj.* Rj. — 2) (u C. G.) klin o koji se puške vješaju u kući, *der Nagel, hamus.* Rj. *isp. čiviluk, klinarica; vidi* ostrva, oružnica. — Ostrva, kao stuba udarena u zemlju (pred kolibama), te se vješaju puške (a u kući se vješaju o čukalj). Rj. 473b. *riječi s takim nast. kod* badalj.

čukān, *m. ovan* bez ušiju, *u Liei.* V. Arsenijević. ARj. II. 98a. *vidi* čulan.

čukljāiv, *adj. konj*, u koga koljena udaraju jedno o drugo kad trči. Rj. *Daničić, Osn. 95, piše* čukljāiv.

čukljāiv, *adj. vidi* čukljāiv. — *adj. s takim nast. kod* bliznāiv.

čuknuti, čuknēm, *v. pf. načuti, inaudire* u govoru: *to sam i to čuknuo gje* o tebi govore, čuvaj se. ARj. II. 98b.

čukumbaba, *f. die Urältermutter, atavia.* Rj. *mati* pradjedovu ili mati prababini; *babu* djedovu ili *babu* babina. *vidi* šukumbaba, šakuubaba. čukun-baba, *n. pred b. promijenilo se* nu *m.*

čukumbāin, *adj. Rj. što pripada* čukumbabi. *vidi* šukumbabin.

čukundčda, *f. (u Bačk.) ein Kraut, herbae genus.* Rj. *vidi* sasa. Rj.³ *biljka.*

čukundjed (čukūndjed), *m. pradjedov otac, der Ururgrossvater, cf. šukundjed.* Rj. Oni su dugo vremena živjeli zajedno kao djeca i roditelji i djedovi i pradjedi i čukundjedi. Priprava 19. *vidi i* šakundjed, šikundjed, prapradjed. čukundjed *je i* prababin otac. *gdješto se d i j u govoru sastavljaju u* gj: čukungjed.

čukundjedov (čukūndjedov), *adj. Rj. što pripada* čukundjedu. *vidi* šukundjedov. *gdješto i* čukungjedov. *isp. čukundjed.*

čukūndruk, *m. (u Srijemu) vidi* okomak, *cf. čokov.* Rj. *ono u kukuruza na čemu su zrna. vidi i* klas 3, *i syn. ondje.*

čukur, *m. čukura*, *f. (u Srijemu) u* sukna. Rj. *značenje se izbliže ne kaže. vidi* učkur? Rj.³

čul,* *m. vidi* pokrovac. Rj. *čim se pokrivaju konji. vidi i* čultan. *isp. abajaja, i syn. ondje.* — »Evo dore, brata gjogetova!« *Čul obali*, timor učinio, pa na konja sedlo podignu. HNpj. 3, 327.

čula, *f. (u Bačkoj) igra* kao u Srbiji krmača. Kod čule se jame sve zovu *kućice*, a velika kuća u srijedi *salaš*; trlja, koji tjera čulu, zove se *svinjar*. Rj.

čūla, *f. mit kleinen Ohren, parvis auriculis: Iza-* gnala čulu rogušu. Rj. *u koga ili čeyu su malene uši. isp. čuka (čūka).*

čūlān, *m. ime* ovnu. *isp. čūla.* J. Bogdanović. ARj. II. 99a. *vidi* čukan.

čūlav, *adj. n. p. ovan, ova, mit kleinen Ohren, parvis auriculis.* Rj. *malenijeh ušiju. vidi* čulav. *isp. čubrast.*

čūlōka, *f. ime* kozi. J. Bogdanović. ARj. II. 99b. *isp. za obliče* vrānōka, žūtōka (*ime*na *orcama*).

čūltān* (čūltan), *m. vidi* pokrovac: A na vranu čūltan do koljena. Rj. *vidi* čul. *čim se konji pokrivaju.*

čūma,* *vidi* kuga. Rj. *vidi i* morija. čuma.* Rj.³ *riječ* upravo *Hineska* došla k nama *preko* Turaka. — Tako me čuma *Carigradska* ne omela! Post. 300.

čūmīna strijēla, *f. echinops banaticus Koch. J. Pelivanović.* ARj. II. 100a. *biljka.* — *adj. od* čuma?

čūn, *m. (loc. čūnu).* — 1) *der Kadon, cymbala, cf. oranica.* Rj. *vidi i* čunica, čam, kaik, ormanica, smrt-njak. — Čunovi mu vodom plove. Rj. 237a. *Prām*, lagja veća od čuna. Rj. 564a. *Na čunu* katana. (kad se za koga hoće da kaže da je rgjav vojnič). Post. 192. Ukočila se kao ruža u čunu. 332. *vidi* čunica. *isp. čam, kaik.* — 2) (u Risnu) *vidi* čunak 1. Rj. *čunak u* tkalju.

čūnak, čūnka, *m. Rj. vidi* čunjak. — 1) *das Weberschifflein, radius, cf. čun, lajdica.* Rj. *čun u* tkalju. *vidi i* čevnjak 1, sovilja, sovjelo. — Kada *vidi* čenski čunak: Kakvo j' ovo probadalo? Rj. 602b. Platno tkala lijepa gjevojka . . . ne mogu joj niti ustajati, ni *zlučeni* čunak prolaziti. Npj. 1, 465. Dani moji brži biše od čūnka, i progroše bez nadanja. Jov 7, 6. — 2) *die Röhre bei Wasserleitungen, tubus aquae ducentes.* Rj. *naprava* kuo cijev kojom se dovodi voda: *Nalaze se* prokopi ispod zemlje, *kuda je* nekad vožena voda . . . do, skora (su) nalazili i čūnkore od olova. Rj. 297b. Česma na *zlatnom* čūnku izvirala. Npr. 195. *Nalazili su* od olova čūnkove, *kroz koje* je vožena voda s *Čarićine* na *Pravo*. Danica 2, 51.

čūnica, *f. vidi* čun 1. Rj. *i syn. ondje.* — Ovako se po njoj (po Moravi) vozi samo na čūnicama. Danica 2, 38.

čūnjak, čūnjka, *v. vidi* čunak. Rj.

čūpa, *f. das Büschel (Haare), fasciculus capillorum.* Rj. *čupčrak* kose.

čūpa. — 1) *f. ein Weib mit ungekämmten Haaren, mulier imperis capillis.* Rj. *čupava* čenska. — 2) *m. (ist.) vidi* čupo. Rj. *čuparo* muško.

čūpak, čūпка, *m. toliko* burmuta *koliko se* uzme *među* dva prsta kad se šmrće, *mica, Njem. die Priese.* Lj. Nenadović. ARj. II. 101a. *vidi* šmrk 2.

čūpānica, *f. vuna* s mrljedina očupana. Rj.

čūpānje, *n. das Rupfen, rulsio.* Rj. *verbal. od* 1) čupati, 2) čupati se. — 1) *rudnja* kojom tko čupa što. *vidi* čerupanje. — 2) *rudnja* kojom se dvoje, dvojica ili više njih *čupaju* *među* sobom: Poslije rvanja i čupanja *zu vratore* *nadvladaju* Turci. Danica 3, 183.

čupati, pām, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-*čupati, *na-*o-, *po-*, *pro-*, *raz-*. *v. impf. slož. raz-*čupavati. *dem.* čupkati. — 1) *rupfen, vello.* Rj. *isp. čerupati, guliti* 4, *ljuštiti* 2, *skupšti, žuliti, žljati.* — *Zle* dlake, u očima *nekake* *dlake* *koje* valja *čupati* *na* *polje*. Rj. 211b. Sve čupa *kosu u* glave od muke i žalosti. Npr. 18. Ključa voda, i u njoj se kuvaju ljudske glave, a *orlovi ih* *odozgo* *čupaju*. 89. *Luk* *ujutru* *sadio* a u *veće* *čupao*. 357. Jaguje *mu* *dati, noža* *ne* *dati, neka* *džidija* *zubima* *čupa*. Npj. 1, 385. Da ne bi *čupajuči* *kukolj* *počupali* *zajedno* s njime *špencu*. Mat. 13, 29. Razide se narod *po* *svoj* *zemlji* *Misirskoj* *da* *čupa* *strnjiku* *mjesto* *pljeve*. Mojs. II. 5, 12. *sa* *se, pass.:* *Vrijeme* *kad* *se* *sadi* i *vrijeme* *kad* *se* *čupa* *sugjeno*. Prop. 32. — 2) *su* *se, reciproč. raufen, rixor.* Rj. *Krčumatī* *se, kao* *otimati* *se* *oda* *šta, ili* *čupati* *se* *s* *kime*. Rj. 309b. *Hrkuti* *se, kao* *tiskati* *se, čupati* *se* *s* *kime*. Rj. 806b. *Sačuvao* *te* *Bog* *s* *rogatijem* *se* *bosti* i *s* *čelavijem* *se* *čupati*. Post. 275. Šaka *pére* (n. p. biće, *čupaće* *se* *zu* *kose*). 351. Šaka i *perčin* (n. p. nema drugo ništa, nego šaka i *perčin*, t. j. *du* *se* *čupamo* i *bijemo*). 351. *Stali* *se* *bosti* *noževima* i *čupati*

1886. — Mj. 1. — Ako me bude oernio, čupućemo
 ... Straž. 1886, 1668.

čupav. — 1) *vidi ugekomntem Haare, crvni-*
 ... Rj. — h bućav, čušljav, kokorav, ku-
 ... r. skukoren (*nećešljan*). — Brei su mu
 ... (kad ko ima velike čupare brkove).
 P. 3. 2). P. pasio li buljuck govoda. (kad je ko ne-
 ... Rj. 255. — 2) *zottig, struppig, hir-*
 ... Rj. 9. ruļjav, ruņjast, rutav. — Čoroje je imao
 ... p. a. a. više lisici. Pis. 32.

čupavae. Čupavea, m. 1) (u Srijemu) nekaka
 ... *Art zottiger Leppch, gausapac*
 ... Rj. Čupava (2) šarenica. — 2) čupav (1) čovjek.
 ARJ. II. 102a. *vidi* čušljavac.

čupavica. f. čupavo žensko čeljade. ARJ. II. 102a.
vidi čušljavica.

čupérak. čupérka, m. *das Baschel, fasciculus.* Rj.
 ... n. p. kose, koliko se može prstima uhva-
 ... — čupérak (pred r. osn. u čupa). Osn. 285.

čupica. f. u Boeii *vidi* kopca (ženska). Rj. *vidi i*
 ... a. petlja, spoma. isp. čupice.

čupice. f. pl. (u Grblju) *vidi* kovće (od žice). Rj.
 ... i kopce, zglobi. isp. čupica.

čupkânje. n. dem. od čupanje. Rj.

čupkati. kâm. dem. od čupati. Rj.

čupo. m. u Rj. *kod riječi* čupa, 2) m. (ist.) *vidi*
 ... — a *uma ga na mjestu.* — čupavo muško. gen.
 ... čupa. voc. čupo.

čupra. f. u ovoj zagoneci: Čupra sjedi na trklji,
 ... teško tome do smrti, ko se s njome
 ... Rj.

čuruk. ulj. indecl. *brüchig, fragilis, cf.* pokvaren.
 ... sanatan. isp. kvaran, štetan.

čušlja. f. čušljavo žensko čeljade. ARJ. II. 103a.
vidi čušljavica.

čušljav. ulj. *noešljane kose,* čupav. ARJ. II. 103a.
vidi čupav.

čušljavac. čušljavca, m. čušljavo muško čeljade,
 ... ARJ. II. 103a.

čušljavica. f. čušlja, čušljavo žensko čeljade. ARJ.
 ... *vidi* čupavica.

čuti. čujem, v. pf. i impf. Rj. v. pf. sloč. dd-čuti,
 ... sa-, za-. v. impf. prosti čujati,
 ... čuyen.

1. *horca, audio.* Rj. — A. 1) *objekat se побличе*
 ... kako sam čuo onako i kazujem. Rj. 316a. *Uj čuj!* u Crmnici odzivaju se žene i djevojke.
 Rj. 152a. *Čuj i počuj!* čujte i počujte! Rj. 562a.
 Čuješ, čoveče; ja ove tvoje dece više ne mogu gledati.
 Npr. 137. Onaj čas se pomladi, te vidi i čuje kao mladić.
 242. Kao da sjedi na ušima (tako ne čuje).
 Posl. 131. Ne čuj, Bože, na zlo! 212. Od ču-
 ... do vizjena daleko je. 236. Čuje, al' ne haje.
 350. A iz kule niko ne čuješe, no kaduna Čaja-pa-
 ... Npj. 4, 311. Ko čuješe, čut' se ne hoćaše, ali
 čula mlada Anđelija. 1. 363. Nikodim se čuti ne
 čuješe. 5, 115. Ko čuješe, čut' se ne čuješe. 5, 149.
 I čuna četi čuti, i ne čete razumjeti. Mat. 13, 14. —

2) *objekat u accus.*: Da vi čujem zdravlje! Rj. 109a.
 Et te čuo dobroga junaka. Rj. 152b. (dru accus. čno
 za tebe da si dobar junak) Idući čuješe i razumevaše
 ... što govore. Npr. 12. Zahvali mu (Bogu) koji je
 ... roditelja tvojih. 97. Čuj me i poslušaj me
 ... ti reči. 114. Čujuć ote riječi kraljev sin reče
 ... 221. Stvo vidiš, ne vizjeo; što čuješ, ne ču-
 ... Post. 353. A čujte ne usćicama. Npj. 1, 140.
 ... to prvi put čuo. ... iz Došitjevih knjiga. Pis.
 ... 100. va. Prip. libh. 113. Sedite, deco, od-
 ... Jovan, učeniči u tavnici djela Hristova. Mat. 11, 2.
 ... glasove o ratovima. 21, 6. Kako će
 ... 10, 11. Da čuju što od-
 ... 100. va. Prip. libh. 113. Sedite, deco, od-
 ... Jovan, učeniči u tavnici se neću posleđnje
 ... 33. — u gen.: Da ti čuješ Anice gje-

vojke, ružu bere u zelenoj bašči. Here. 19. — 3) čuti
 za koga ili za što: Ondje reče mu da će čuti za tre-
 čega. Npr. 30. Za ovu dlaku čuje je car. 124. Kad
 koji čuje za tog čovka, da caru javi. 192. Ali carević
 ne ču za to da čuje. 203. Koji čuše za muļrost nje-
 govu. Car. I. 4, 34. — 4) čuti o kome ili o čemu
 (rijetko): Kao ni on o orome (earstenu) što do sad
 ništa nije čuo ni znao. Npr. 173. Ali o tom ništa
 više nijesam čuo. Vuk u Posl. 257. — 5) od koga
 čuti, kao otkle, odakle čuti: Nijesam izmislio, nego
 sam čuo od drugih ljudi. Rj. 232b. Eda li si čuo
 kad od koga gdje su dvori. Npr. 21. Kao što sam od
 razlićnih pjevaća čuo da se upravo pjevaju (pjesme).
 Npj. 1, XVI. Da je čula od tetke, da je sad u Beo-
 gradu. Straž. 1886, 1514. — 6) objekat izriče se reče-
 nicama, kojemu se privezuju. — a) riječju da: ... da
 se ti znaš s ticama razgovarati. ... eda li si čuo kad
 od koje, da imu taki i taki grad? Npr. 238. Čujuć
 Turčin da dete nešto jede. 257. Eto čujem da u
 Misiru ima žita. Mojs. 1, 42, 2. — b) *relativnom*
 riječju gdje: Ongje on jadan stojeć ču u neko doba
 noć i gje dojgoše vile na izvor. Npr. 86. Sluga noseći
 kovčević pustinjom ču, gje plaću gjeća. 234. Jer sam
 čuo, gdje se u Biogradu podsmijevaju onima koji tako
 govore. Odg. na sitn. 16. On ču za Tiraku cara Hu-
 skoga gdje kazaše: ide da se s tobom bije. Is. 37, 9.
 — c) drugim *relativnim* riječima, kao kad, kako, što,
 i t. d.: Tako se car opet zanese i ne čuje kad ona
 stane vikati. Npr. 59. Najposle i car Trojan sam sobom
 čuje kako deca sviraju: »U cara Trojana kozje uši.«
 151. Čujuć svatovi što lisica govori. 179. Al' ne čuješ,
 al' se čut' ne smiješ, ku' udari Piper na Kopilje. Npj.
 4, 122. (ku', u pjesmi mjesto kako. Rj. 257a). Čuo
 si šta su učinili carevi Asirski. Is. 37, 11. — B. sa
 se, pass.: *verlunden, auditur:* čuje se nekakav govor
 na polju; čuje se puške, topovi i t. d. Rj. — Od
 anoga po kojega se imenu ova megja zove, ništa se
 više u narodu danas ne čuje. Rj. 79a. Kud se ne čuje
 vaške ni kokota. Rj. 283b. (za gen. isp. A 2 primjer
 iz Here. 19. Drugi padež bez predloga. Uz glagole u
 pasivnoj formi, ali dosta retko. Sint. 128). Gje se o
 njegovu earstenu ništa i ne čuje. Npr. 173. (isp. A. 4).
 Molim vas, šta se ta plaću u brodu vašem čuje. 247.
 Gje se stariji ne čuju tu Bog ne pomaže. Posl. 77
 (čuti se, slušati se). Ali se u Srbiji ... može čuti i
 od naših ljudi. 351 (isp. A 5). Ongje se on (glas b)
 jasno čuje. XIII. Od mene se jamaćno čuti ne ču.
 Miloš 61. Nekake toke i pištoļje, za koje se bilo čulo,
 da su u njega. 68. (isp. A 3). Po celoj se vojsci ovij
 glas čuo. 129. — oramo će ići i oraki primjeri: Ni-
 kodim se čuti ne čuješe. Npj. 5, 115 (ne čuješe se
 čuti, ne čuješe se da čuje?) Ko čuješe, čut' se ne
 čuješe. 5, 149. isp. ko čuješe, čut' se ne hoćaše. Npj.
 4, 363.

II. 1) (po jugozapad. kraj.) *fühlen, sentio:* čujem
 bol za plećem. Rj. *vidi* čutjeti 2, osjećati. — Grkljan
 čuje slast a trhub mast. Post. 46. Ne prostiri veće noga
 nego bijelja čuješ. DP. 74. Nemoj da crijeva čuju, er
 sva istekoše. 78. sa se, pass.: Trista štapa po tugjenu
 hrbatu ne čuju se. Posl. 320. Kaplja vina u vele vode
 ne čuje se. D'Posl. 45. Manje se čuje kad se i često
 striže, neg jednom odere. 59. — 2) sa se, *refleks.*
sich fühlen, befinden, se habere: kako se čuješ? rgjavo
 se čujem. Rj. kako se čutiš? kako si?

čutura. f. die čutura, die hölzener Flasche auf
 Reisen, vasculum vinarium. Rj. dem. čutura, augm.
 čuturetina. — Čutura ima od dvije ruke: jedna je
 plosna, koja se zove i ploska a u Crnoj Gori čicu,
 a druga je okrugla i duguljasta, koja se zove i bo-
 sanku. Rj. Buraća, kao čutura od kože. Rj. 49a.
 Zdravica. čutura, ili drugi kakav sud pića, s kojim
 se kakvi gosti pozivaju. Rj. 207a. Matura (nekaka
 čutura). Rj. 347a. Reče svinjarče materi ... da mu
 natoči čuturu vina. Npr. 256. Udarila ga čutura u

glavu. (opio se). Posl. 326. Tu sprtiše torbe prtenjače, otvoriše drvene čature. Npj. 4, 278.

čuturčina, *f. augm.* od čutura. Rj. *takva augm. kod* babetina.

čuturica, *f. dem.* od čutura. Rj.

čuturoispilac, čuturoispilca, *m. der* Čutura-Austrinker, *cf.* čuturotvorac. Rj. čuturo-ispilac, *tko rado ispiju čature. isp.* vinopija.

čuturotvórac, čuturotvórea, *m. eine* komische Verdrehung statt ändotvorac, *der* Čuturathäter statt Wunderthäter: On je veliki čuturotvorac! Rj. kaže se u *šali* mjesto ändotvorac.

čuvāc, čuvāca, *m. vidi* čuvar. Rj. *tko čuva, vidi i* čuvadār, čuvalac.

čuvadār, čuvadāra, *m. der* Hüter, Beschützer, custos: Srpski čuvadār. Ima crkva dobra čuvadāra. Rj. *tko čuva, pazi, štiti. isp.* čuvač, čuvalac, čuvar. s *turskim su nast. dar (držati):* domādār, čuvadār. Osn. 116.

čuvākuača, *f. die* Hauswurz, sempervivum tectorum Linn. Rj. *Hauslauch.* Rj.³ *vidi* u-zlu-dobar, u-zlu-dobra. *biljka. vidi i* čuvarkuča. Čurā-kuča, što ima i čuvar-kuča, tu prva polu ne će nikako biti čuvar, nego će riječi čuva-kuča biti umetnuto r da bi se vezala za čuvara, i to po onijem krajevima gdje se rijetkosti radi takili riječi (u kojima je prva pola sadašnje vrijeme) prestaje osjećati da je čuvākuača dovoljno. Osn. 45.

čūvalac, čūvalaca, *m. čuvar.* Rj. *tko čuva, vidi i* čuvač, čuvadār. — Angjele Boži, koji jesi stražanin i čūvalac moj. M. Divković. ARj. II. 111b. *riječi s takim nast. dobjele, hvalilac, komilac, mastilac, nemalac, pilac, prelac, ranoranilac, rukodavalac, stalac, starosjedilac, tkalac, ustalac, i t. d.*

čūvalduz,* *m. die* Packnadel, acus serviens consensidens fasciculis, *cf.* samaruša: Ko njegovu iglu izjede, treba čūvalduz da izasere. Rj. — Samaruša. *igla (vrlo velika), kojom se samari šiju, cf.* čūvalduz. Rj. 663a. Oranje je šetanje: sij, vij, pa u koš; ali je mučuo čūvalduze toglići. Posl. 241. Tražeći iglu izgubio čūvalduz. 319.

čūvalica, *f. koja čuva; que* custodit, custos, *die* Beschützerin, Bewahrerin, Wächterin. *vidi* čuvarica. — Ti si čūvalica duše moje. A. Kanižlić. ARj. II. 112a.

čūvanje, *n. das* Hüten, custodia. Rj. *verbal. od* čuvati. *radnja kojom tko čuva što:* Nepriznanje i nečuvanje ove razlike i granice najveći je uzrok, što se . . . Pis. 83.

čūvār, čūvāra, *m. der* Hüter, custos, *cf.* čuvadār, čuvalac. Rj. *vidi i* čuvač, *tko čuva, pazi, štiti.* — Ko će od čuvara sačuvati? Posl. 157. Oni (namastiri) su do danas bili pravi i jedini stubovi i čuvari zakona *laričanskoj.* Danica 2, 108. Zar sam ja čuvar brata svojega? Mojs. I. 4, 9. Ostavi ove na čuvaru. Sam. I. 17, 20. U ženski dvor pod ruku Igaja dvoranina careva, čuvara ženskoga. Jest. 2, 3. U drugu kuću žensku pod ruku Sazgava dvoranina careva, čuvara *inočkoga*, 2, 14. Šta će ti činiti, o čuvaru ljudski? Jov 7, 20. On moli za *anjela čuvara.* DP. 27.

čūvāran, čūvārna, *adj. n. p.* čovjek, žena, *wirtschaftlich, hauslicherisch, frugal.* Rj. *koji je (dobar) čuvar, koji dobro čuva imanje svoje, kao* štedljiv.

čūvārev, čūvārov, *adj.* Rj. *što pripada čuvaru.*

čūvārica, *f. die* Hüterin, custos. Ja postavih djevojčicu, djevojčicu čūvāricin. Rj. *žensko koje čuva što: vidi* čūvalica.

čūvārina, *f. der* Huterlohn, merces custodis. Rj. *plata za čuvanje, čuvaru ili čuvaricu.* — *riječi takie vidi kod* dimarina.

čūvārkuča, *f.* (u vojv.) *vidi* čuvākuača. Rj. *biljka.*

čūvāti, čūvām, *v. impf.* hüten, custodia. Rj. *v. pf. slož. do-čūvāti, na-, o-, po-, pri-, sa-, u-. —*

I. 1) čūvāti koga ili što, gledati da mu se ne učini

što: čūvāti koga ili što od koga ili od čega, gledati da mu se ono ne učini od koga ili čega. vidi gledati 2, *gvarditi. varati* 2, *varakati.* — Te mi Slivlje od *grajjanu čuvaj.* Rj. 98a. U Turskoj gdješto čuvaju *panđuri i putore . . . imaju* pandura, koji čuvaju *krajinu od Crnogorskih četa.* Rj. 487a. Kéer, *koju je u kafezu hranio i čuvaro* kao oči u glavi. Npr. 7. Da mu čuva šéer da joj se ne bi što dogodilo. 130. Zaludu se čok čuva, ako ga *Bag ne učuva.* Posl. 83 (*uz-čuva*). Ti *mece čuvaj od nokta*, a ja *ću tebe od svakoga zla.* 316. — *sa se, pass.*: Jerihon se zatvorí, i čuvaše se od sinova Izrailjevih. Is. Nav. 6, 1 (*erat* *mušita, timore filiorum* Israel). — *gen. mjesto accus.* I Čupiću, koji *Drine čuva.* Npj. 4, 261. Dobro čuvaj *Posavine sluene, Posavine i Turnave.* Luko. 4, 288. *Ko će čuvat' Mačre i Podrinju od Turaka,* prokletih Bošnjaka? . . . *Ko će čuvat' Banje i Kosora od Turaka* ljutih Arnauta. 4, 297. — 2) *kao* *paziti, braniti (zabranjivati): Čuva palicom, da ne pogode u konja.* Rj. 275b. Šeróžani čuvaju da iz Turske ne bi ovamo prelazili i zlo činili. Rj. 836b. Onda djeveri čuvaju da se ona ne bi obrnula. Kov. 78. Pošaljje svog brata k Užicu, da čuva, da ne bi Turci izišli u narod. Miloš 105. Blago čovjeku . . . koji se drži toga . . . čuvajući ruku svoju da ne učini zla. Is. 56, 2. — *amo pripadaju rečenice, u kojima je čuvati što i paziti:* Sve gledajte, Srbija ne udrite. ta čuvajte, braćo, ne šalte se. Npj. 4, 282. — 3) čuvati stražu, kao *stražiti:* Vi spavajte, a ja ću *stražu čuvati.* Npr. 187. *Od šta ćemo stražu da čuvamo?* Npj. 4, 27. Jeste li vid'li Čurčju *harambašu, koji čuva stražu od Turaka.* 4, 165. i *sāmo čuvati znači* *gdjekad* *stražiti:* On se vrati pored Beograda, knda su Srbi čurali naokolo, i otide k Jagodini. Miloš 118. Kapetan i koji s njim čuvahu *Isusu* vidjevši da . . . Mat. 27, 54. *Petra čuvahu u tammici.* Djel. Ap. 12, 5. — 4) čuvati koga ili što, *bili jednako kod koga ili gdje god:* Čuvaju *hubine, t. j. sjede svu noć kod porodilje, i razgovaraju se i pjevaju.* Rj. 10a. *Nazori-urca* metu na nosila . . . pobratim kaže da on pobratima svoga ni po što ne će ostaviti sama, nego da će ga svu noć čuvati. Npr. 171. Hrom trgovac pazari (t. j. koji ne hoda kojekuda, već čuva *dućan i kuću*). Posl. 343. — 5) *braniti* 2, *bewahren, serro.* *cf.* čuvati. Rj. 806a: Evo ti devet ključeva, čuvaj ih kod sebe. Npr. 194. Mnoge mu stvari preporeći a najviše da čuva *novac.* 217. Čuvaj *bijele norve* za crne dane. Posl. 349. *Majka ga (biser) bere, u krilo meće, u krilo meće, snasi ga čuva.* Npj. I. 231. Uzmi sa sobom meće što se jede, i čuvaj kod sebe, da bude hrane tebi i njima. Mojs. I. 6, 21. *sa se, pass.*: Zvijezde lažne, kojima se čuva *mrak* vječne tame. Jud. 13 (*quibus servata est*). Grešnikovo imanje čuva se *pravedniku.* Prič. 13, 22. — 6) čuvati, kao *pasti:* O svome komadu *tuja goreda čuvati.* Rj. 426a. Hoćeš li čuvati *orec?* Npr. 46. Odrede je da čuva *guske,* i sluge je prozovu *pepeljugom.* 224. Nije-sam s tobom *svinje čuvaro.* Posl. 222. Otidiu zetu u *sajani, da čuvaju stoka.* Miloš 44. — 7) *držati, vršiti, činiti, tvoriti:* Koji me ljube i čuvaju *zaporijesti* moje. Mojs. II. 20, 6. Čuvajte *sve* *uredbe* moje i *sve zakone* moje. III. 20, 22. Blago onima, koji čuvaju *otkrivenja* *njegova.* Ps. 119, 2. Šad čuvarim *riječ* *traju.* 119, 67.

II. sa se *refleks. sich* hüten, *carco.* Rj. *bježati od koga ili čega. hraniti se* 2, *kloniti se, krstiti se* koga ili čega, *varovati se.* — 1) *čuvati se od koga ili čega. (vidi* *dalje* *pod* 2 *čuvati se koga ili čega):* Zato se onamo žene *vrlo čuvaju od toga.* Rj. 336b. Govoreći svojoj ženi da se od *njegove matere čuva* i krije. Npr. 215. Mlad čok *čuva* *od* *srašta* da se čuva *više nego star.* Posl. 95. Čuvaju se *Turci od hajduka.* Npj. 4, 332. Da se i *izmeguju* sebe *jedan od drugoga čuvaju.* Danica 3, 147. Jesu li se *momci čurali od žena?* Sam. I. 21, 4. Čuvar *se od bezakonja* svojega. II. 22, 24. — 2) *čuvati se koga ili čega (vidi* *pod*

čuvati se vi te
Nj. 125 Matora lišen čuva se gvozdja. Postl.
175. Čuvaj se čarjih zajmenika. DPostl. 13. No se
čuvaj se u ruku. Npj. 4, 327. Da se čuvamo
slavenskih riječi bez nevolje. Pis. 91. —
3) Čuvaj se tko čuva, čerči se rečenicom koja se
čuvati se da: Čuvaj se da te ne zapopi. Rj.
190a. Čuvaj se da te ljuta zmija ne uvije. Npr. 122.
Samo se treba starati i čuvati, da ne primamo ništa
iz nevolje. Pis. 31. Čuvajte se da vas ko ne prevari.
Mat. 24, 4.

čūven, čūvna, adj. *verbal.* od *čuvati*, *famosus*. Rj.
190a II. prilog od glagola čuti, pa se uzima kao
priloz. i znači: koji je na glasu. *glasaa* 1, *glasič*,
i *glasič*. — Izabra za patrijarha svetog Metodija, koji
bi se čūven radi ejure za ujezinijeh gonitelja. DP. 105.

čūvenje, v. *das Horensagen, fama*: po čūvenju.
Već ako si čula po čūvenju. Rj. *verb.* od čuti, koje
v. — Primićivši od nas riječ čūvenju Božijega pri-
miste ne kao riječ čovječiju. Sol. 1, 2, 13. Po samome
čūvenju slušaju me, tugim pokorni su mi. Ps. 18, 44.

čūvida, f. (u C. G.) nadimak ženski. Rj.
čūvida, f. (u Srijemu) *die Maske, larva*, cf. obra-
zina: evo čūvide. Načinio se čūvida. Rj. vidi i krinka,
maska.

čūstven, adj. *sensibus perceptus*. — Čūstven,
sensitivo, dotato di senso, scintens. Stulli. Čūstveno,
sensibunde, sensu. Stulli. U njih ni krvi ni muke
čūstvene. Korizm. ARj. II. 119b što pripada čūstven.

čūstvo, n. *das Gefühl, die Empfindung, sensus*.
— Ozebao ušavši u vruću sobu, oglanc u jedanjut.
Tako izgubivši jedno od najglavnijih čūstven, ne samo
što više nije mogao učiteljovati, nego se učini i kao
suludast. Opat. IV. Pet čūsteva telesnih. M. Alberti.
Što u pet čūsteva spada. D. Obradović. Hoću kraj
ukolih žitka, koji svojih čūsteva ne uživa. Osvetn.
ARj. II. 120a.

čūstvovanje, n. *verbal.* od čūstvovati, koje vidi.
— Odu na Vidovdan čitali smo s osobitim čūstven-
oem. Straž. 1886, 1311.

čūstvovati, čūstvujem, v. *impf.* *sentire, fühlen*,
Gefühl haben. isp. čuti II, čutjeti, osjećati. — To čete
vi načiniti mnogo bolje od mene, zašto bolje čū-
stvajete. Straž. 1886, 1450. Nije kadar ni pravnu sladost
radosti čūstvorati. Ovdje se hoće mnogo više nego
čūstvorati. D. Obradović. Čūstvorati, *sentire*. Stulli.

čūvakanje, n. vidi čvalikanje. Rj.
čūvakati, kām, v. *impf.* vidi čvalikati. Rj. čvrkaju
batine (kad se ljudi njima biju). v. *pf.* čvaknuti.

čūvaknuti, nem, v. *pf.* vidi čvaliknuti. Rj. čvakne
batina kad se njom udari. — Što se puta dogagja,
kada grad mdo vinograde čvakne. Gij. Rapić. ARj.
II. 120a.

čūvalik, m. u Srijemu n. p. sve stoji čvalik ba-
tina kako se tuku. *Klatschen, crepitas*. Rj. glas koji
se čuje od batina, kad se ljudi biju.

čūvalikanje, n. *verbal.* od čvalikati, koje vidi. vidi
čvakanje.

čvalikati, čvalićem, v. *impf.* čvaliču batine (kad
se ljudi biju). *klatschen, crepo*. Rj. vidi čvakati. v.
pf. čvaliknuti.

čvaliknuti, čvaliknem, v. *pf.* čvaknuti, v. *pf.* vidi
čvaliknuti. Rj. 820a. čvalikne batina, kad se njom
udari. v. *impf.* čvalikati.

čvarak, čvarka, m. *da Treber des geschmolzenen
Fettes, rosmonta adipis*. Rj. što ostane od sala kad
se čviri. v. čviriak, žmire.

čvarenje, n. *das Geräusch des schmelzenden Fettes,*
trador adipis liquefacti. Rj. *verbal.* od čvariti, koje
v. *impf.* raduju kopim tko čvari, prži, topi, n. p.
v. *verb.* v. *impf.* v. *impf.*

čvariti, čviri, v. *impf.* *mit Geräusch schmelzen,*
liquescere ad pum. Rj. v. *verb.* v. *impf.* kao pržiti, topiti
n. p. *verb.* v. *impf.* *verb.* *impf.* račvariti se.

čvarovanje, n. (u Grblju) vidi čaranje. Rj.
čvarovati, čvarujem, v. *impf.* (u Grblju) vidi ča-
rati. Rj. i *syn.* ondje.

čvouta, n. *prilovčeri*: Sveti Sava i gjavu, biće go-
mila, hrpa. — Gjavu reče (svetome Savi): »Ja ću ono
što je u zemlji, a ti ono što je na zemlji...« (kupus)
sve rastijaše više i razvijaje svoj list, dok se i gla-
vice nkažu. Videći ovo gjavu mišljaše: kad je ovolika
čvouta na zemlji, to kolika mora biti u zemlji, pa se
vrlo radovaše. Npr. 276.

čvor, čvora, m. (*loc.* čvdru). Rj. vidi vrž. *dem.*
čvorić, *augm.* čvorina, čvoruga. — 1) na drvetu, *der
Knorren, nodus*. Rj. — 2) n. p. na marami, *der
Knoten, nodus*, cf. uzao. Rj. Baš da bi im pisanje
bilo kao Mehikansko molovanje ili Perovanski čvo-
vari. Priprava 128. — 3) iskočio mu čvor na čelu,
der Knollen, tuber. Rj. vidi guka 2, guta 1, čvrlička;
kvrga: čvoruga 2.

čvorak, čvoraka, m. (*pl.* čvorci i čvdorkovi, čvdorākā
i čvdorkōvā) *der Staar, sturnus*, cf. brljak, čvrliak.
Rj. vidi i skvorac, skvorac, ptica. — Baci je (glavu)
preko vinograda da plaši čvorke. Npr. 7. Lovimo ze-
cove, čvorke, prepehice. Priprava 22.

čvorav, adj. vidi čvornat: A u ruku čvoravu to-
jagu. Rj. na čemu ima čvorova. vidi i čvornovit,
vržnovit.

čvorić, m. *dem.* od čvor. Rj.
čvorina, f. *augm.* od čvor. Rj. vidi čvoruga. —
takva *augm.* kod bardačina.

čvdorkov, adj. Rj. što pripada čvdorku (ptici). — za
nast. ov isp. alatov.

čvdorković, m. Rj. mlad čvorak. za nast. isp. droz-
govjić, kosdvić.

čvdorkovlji, adj. *Staar-, sturnorum*. Rj. što pri-
pada čvdorcima. — pridjevi s takim nast. drozgovlji,
kerovlji, kosovlji, muževlji, osovlji, puževlji, sinovlji.

čvdornat, čvdornovit, a, o, n. p. drvo, *knorrig, no-
dosus*. Rj. na čemu ima čvorova. vidi i čvorav, vr-
žnovit. — Bilja, čjepanica ili onako drvo čvdornato,
koje se ne da cijepati. Rj. 25b.

čvdoruga, f. — 1) *augm.* od čvor. Rj. vidi čvorina,
za takav *augm.* nast. isp. panjuga. — 2) n. p. u
čvrjeka guka, guta, čvrlička, isp. čvor 3, čvrlička,
kvrga.

čvrćak, čvrćka, vidi čvrćak. Rj. i *syn.* kod čvrćak.
bubina koju čvrći.

čvrćanje, n. vidi čvrćanje. Rj.
čvrćati, čm, v. *impf.* vidi čvrćati. Rj. čvrći čvrćak,
ptica; čvrći i voda kad se lijeva na što vruće. v. *pf.*
čvrćnuti.

čvrćka, f. vidi čvrka. Rj. glas koji se čuje kad što
čvrći.

čvrćkanje, n. *das schallende Klopfen, pulsatio cum
sonitu*. Rj. *verbal.* od čvrćati, koje vidi.

čvrćati, kām, v. *impf.* *klopfen, pulso*. Rj. udarati,
kucati. v. *pf.* čvrćnuti.

čvrćnuti, nem, v. *pf.* *einmal klopfen, pulso semel*.
Rj. kucnuti, udariti. v. *impf.* čvrćati.

čvrćnuti, čvrćnem, v. *pf.* *von dem Geräusch, so
das Wasser, auf glühendes Eisen gegossen, macht,
de sonitu liquidū injecti in ferrum candens*. Rj. čvrćne
n. p. voda kad se prolje na vruće što. vidi čvrćnuti
2. v. *impf.* čvrćati. isporodivši čvrćnuti i čvrćati pa
čvrćnuti i čvrćati vidi se, da čvrćnuti znači što i
čvrćnuti 1, za pticu, t. j. početi čvrćati, pustiti glas
kaki je čvrka; pa i za rodu, što čvrćne, kad se laci
na vruće što.

čvrlička, čvrlička, m. (po južozap. kraj.) vidi čvorak.
Rj. i *syn.* ondje. ptica.

čvrličenje, n. *verbal.* od čvrličiti, koje vidi.

čvrličiti, čvrliči, v. *impf.* nešto tako primicati
k vatri da gori i upaljuje se, *ustulare*. ARj. II. 122a.

čvrlička, f. drven klinčić u duvaru. ARj. II. 122a.

čvrljuga, *f.* (n. pr. u čovjeka na glavi, u konja na grebenu) *ridi guta* (cf. čvoruga). Rj. *ridi i čvor 3, i syn. ondje.*

Čvršnica, *f.* planina u Hercegovini, blizu Imoškoga. Rj.

čvršnuti, *nēm, v. impf. dicit, fest, roll werden* (im Gegensatz der Magerkeit), *solidescō*. Rj. *postajati čvrst, jedar, čest, gust, pun; suprotno: mršati, mršaviti, postajati mledan.* čvršnuti. *između s i n je otpalo t. r. pf. slož. o-čvršnuti.*

čvrst, *čvrsta, adj.* (čvrstī, *comp.* čvršći) *roll, fleischig, plenus*. Rj. *kao pun, jedar, isp. tučan.* — Būšak, ro malen i čvrst, kao što su po brlima. Rj. 50b. *Dičlaš, konj omalen čvrst*. Rj. 145b. Nātrenik, dobro natrven i čvrst somun. Rj. 410a. Bolje je svoje lijeno nego tugje čvrsto. Posl. 25.

čvrstina, *f.* *die Vollheit, plenitudo, soliditas*. Rj. *osobina kojom je što čvrsto.* — Pokislo žito izgubi bilinu (= bjelinu) i čvrstinu. J. S. Reljković. ARJ. II. 122b.

Č.

ča, ein Ruf an den Ochsen, dass er fortgehe, vor impellēntis borem: ča, šaronja, ča! Rj. *riječ kojom se vo odgoni.* — 1) (po zap. kraj. i u C. G.) *weg, procut*: ča, *gehe weg, abi, pošao ča, er ist weggegangen, abirit*. Rj. — Reče slugama: »Vi bajte ča, ili me ovjeren pričekaite.« Npr. 111 (*idite odavle*). — 2) *weithin, longe*: *otišao ču u Dubrovnik; ču do sad; ču do Božića, cf. čak, dori, tja, tija*; *isteklo je žarko sunce ča iza gore*. Rj. *pokazuje se duljina mjestu ili vremenu.*

ča, u riječima: ča, ču! *Lari fari! nugae!* to je ča ču! Rj. 758b. — Ča ču. (ništa, prazne riječi). Posl. 323.

čaba,* *f.* *die heilige Stätte (Mekka bei den Türken, Jerusalem bei Christen) locus desiderii*. Rj. *mjesto sveto (Turcima Meka, kršćanima Jerusalem)*: Otišao na čabu. I pogubim Hadži-Melentija . . . te je Vlašku čabu polazio. Kad hadžije na čabu polaze. Rj. — Spremi se na čabu. Rj. 211b. *Turskoga mi đina i korana i prave mi čabe o starine!* Npj. 5, 490 (*o starine = od starine*, 5, 559.) Sedam puta na čabu hodila. Here. 209.

čabinskī, *adj.* što pripada čabi: A pismo je šeha čabinskoga. HNpj. 4, 576.

čablast, *adj.* *vidi čanut*. Rj. *vidi i budalast, i syn. onđje.*

čaća, *m.* (u Dubr. i čaća) *der Vater, tata, cf. čale*. Rj. *vidi otac, i syn. ondje, hyp. čačko, čako, čale.* — Čaća, baća, jedno selo plača. Posl. 323. Ili si bašta ili čaća, ili hljeb ili kruh, sve je ter jednako. DPosl. 32.

čaćin, *adj.* Rj. što pripada čaći.

čaćko (čaćko), *m.* *vidi otac, cf. čaća*. Rj. *upravo je hyp. od čaća, vidi i čako, čale.* — Otac sinu reče: sinko, što učini? Sin oeu odreče: čaćko, što i ti. DPosl. 91.

čage,* *f.* *čageta, n.* *vidi hartija*: Dadoh majei divu u čagetu. Rj. *vidi i karta 2, knjiga 4, papir.*

čahnūt, *adj.* *vidi čaknut, čanut, ostala syn. kod budalast.* — Glas stova h ili se izostavlja su srim . . . ili se pretvara u druga slova . . . b) u k, n, p. čaknut. Posl. XII. — Ponešen pa upušten. (čahnūt kao da je upušten na zemlju, te se razbio kao lonac?) Posl. 255. *ake. s riječi čahnūt, čanūt.*

čaidžija,* *m.* *der Kuchenbäcker, placentarius*. Rj. *tko peče čaije kolače.*

čaidžijin, *adj.* Rj. što pripada čaidžiji.

čajja,* *f.* *eine Art gefüllter Kuchen, placentae* *genus*. Rj. *nekaki nadjeven kolače.*

čaja,* *f.* (voc. čajo). — 1) *Stellvertreter, vicarius*: Nju mi prosi čaju iz Budima. Ne ču za te polaziti čajo. Rj. *vidi čehaja, večil, namjesnik, zamjenik.* — Tražeć knlu Čaje-paše . . . od kaduna Čaja-pašinica. Npj. 4. 341. Beli-efendija, bivši, čaja-heg Adži-Mustajpašin. Danica 3, 186. — 2) čobanbaša (u Arnauskijeh čobana koji dogone ovce u Srbiju na zimovnik). Rj.

čákânje, *n.* *verbal. od čakati*. Rj. *radnja kojom tko čaka vola.*

čákati, *čákam, v. impf. t. j. vola, dem ziehenden Ochsen ča zurufen, exclamo ča*. Rj. *vola privrikati ča, v. pf. čaknuti.*

čákunica, *f.* *die Frau des čako (in der Anekdote)*. Rj. *žena čakina, očina (u pripovijeci), prema južnome čako kao da ima istočno čaka, od čega je adj. čakin, što se tiče oblika isp. čatinica.*

čákuūt, *adj.* (u Srijemu) *vidi čanut*. Rj. *Privaknut, vidi čaknut*. Rj. 600a. *vidi i čahnūt.* — *syn. kod budalast.*

čákunūti, *nēm, v. pf. ča! zurufen, exclamo ča!* Rj. *vola privriknuti ča, v. impf. čakati.*

čáko, *m.* *Väterchen, tata*. Rj. *hyp. od čaća, gen. čáka, voc. čáko, takra hyp. vidi kod cuko, vidi čačko, čale.*

čále, *m.* (voc. čále) (u Hrv.) *zovu Bunjevci svekra*. Rj. *hyp. od čaća.* — Čaća, der Vater, tata, cf. čale. Rj. 758b. *gen. čála, voc. čále, takra hyp. kod brade.*

čálov, *čaldva, m.* *vidi budala*. Rj. *syn. kod bezjak.* — *riječi za ljude s takvim nast. drnov, golov, krvnov, ludov, praznov, slutov, vitlov, zgranov, za pse vidi kod bjelov.*

čama, *f.*: U kolu moja gjevojka, puštila čamu do zemlje a rusu kosu do bedre . . . »Odigni čamu od zemlje. Here. 232. *bice nekaka ženska haljina.*

čánūt, *adj.* (im Gehirn) *angebraunt, Pedant, ungeschossen, non sanissimae mentis, cf. suludast*. Rj. *vidi čahnūt, čaknut, oblik čanut najriše je u običaju, vidi i budalast, i syn. ondje.* — Lakoća 2, čanut čovjek. Rj. 321b. Nema četvrte daske u glavi. (čanut je malo). Posl. 205. Da je Stojković čanut, to sam vam ja još u Šišatovu dokazivao. Straž. 1887, 62.

čáoudáu, (u C. G.) *iza preksjutra, cf. ondan*. Rj. **čáp!** kad se kazuje kako je koga n. p. pseto ujelo, *Schnapp! laborum crepitus*. Rj.

čápa, u ovoj zagoneci: Čapa koza čaporasta, ča na boku bijela. Rj. *odgonetljaj*: svraka.

čápiti, *pīm, v. pf. vidi ščapiti*. Rj. *rukom uprabiti.*

čáporak, *čáporka, m.* *die Haarflechte, gradus*. Rj. *vidi splet 1 (spletena kosa), isp. pletenica 1.*

čáporast, *adj.* u zagoneci, *cf. čapa*. Rj. — Čapa koza čaporasta, ča na boku bijela. Rj. 758a.

čáprđalo, *m.* *der Plauderer, fabulator*. Rj. *vidi blebetaš, i syn. ondje.* — *riječi s takim nast. kod bajalo.*

čáprđanje, *n.* *das Plaudern, confabulatio*. Rj. *verbal. od čáprđati, radnja kojom tko čáprđa.*

čáprđati, *čáprđam, v. impf. duherplaudern, fabulator, cf. naklapati, časkati*. Rj. *ostala syn. kod blebetati.*

čár,* *čára, m.* *der Handel, commercium, cf. trgovina*. Rj. — Nema čara ni šićara, dok ne dogje Karo iz Mostara. Rj. 213b. Od inčara nema boljeg čara. Rj. 232a. Tako sretno čar čario! Posl. 310. Od nametka ne ima napretka, ni od čara ni od trgovine.

ličicu *unter dem Hute, mitra sub pileo.* Rj. *kapa koju popori nose pod šešinom.* isp. čelepoš.

čelĕtak, čelĕtka, m. klip kukuruza u kom je do pola ili manje zrnja a ostalo pola kočanica. Stojanović. isp. čelav. ARj. II. 129b. — *pred t. osn.* u čela. isp. haljetak (*pred t. osn.* u halja). Osn. 286.

čelĕbār,* čelĕbāra, m. *der Bernstein, succinum.* Rj. *vidi* čiribar, āmbar.

čelĕja, f. (շէկոյ) *die Zelle, cellula monachi.* Rj. *vidi* celija, sobica monaška, fratarska. dem. čelĕjca. — Isposnica, čelĕju u kojoj se isposnik posti. Rj. 237a. Toliko je od krama do čelĕje, koliko od čelĕje do krama. DPost. 136. U čelĕji je remeta koji gradi rešeta i zlaćena vretena. 139. Za čelĕju svetoga Save. Knjiž. 3, 140.

čelĕjca, f. dem. od čelĕja, cellula. Rj.

Čelĕje, Čelĕja, f. pl. namastir u Srbiji (u Valjevskoj nahiji). Rj.

čĕlo, m. (juž.) *der Kahlkopf, Glatzkopf, calvus.* Rj. *hyp.* od čelavac. *vidi* čela, čelĕca, čelonja. gen. čela. voc. čelo. — Izidoše mala djeca iz grada i rugahu mu se govoreći mu: hodi, čĕlo! hodi, čĕlo! Car. II. 2, 23. *odlatle prezime:* Zavadi se Čelović serdare. Npj. 4, 7.

čĕlokup, adj. (u C. G.) *vidi* cjelokupan. Rj. *čj sasteriup se u č.* isp. čedilo.

čĕlonja, m. *vidi* čelo. Rj. *hyp.* od čelavac. — isp. imena za ljude s takvim nast. kod bakonja.

čĕlupača, f. (st.) *ein Schimpfwort von čelav gebildet:* A jetrve čĕlupače. Rj. *pogrda* ženskomu čĕludetu kao da je čĕlavo.

čĕmer, m. — 1) *vidi* svod. Rj. *vidi* i bolta 2. — Od javora, sine, do Sazlije, do Sazlije *na čemer* čuprije, od čuprije, sine, do Zvečana... Turška sila pritišla Kosovo. Npj. 2, 265. Vidio sam erkvu Filindara, a kakva je, mišu Bogu fala! pokrivena čemerom od zlata. 3, 66. — 2) *der Geldgürtel, die Geldkatze, zona.* Rj. *pojas u kojem se nose nožci, ali se tako zore i pojasi, kojim se pašu žene:* Al pošeta gospogja Milica, lako šeta po carskom divanu, na njojzi je do devet čemera, ispod grla do devet gjerdana. Npj. 2, 198. Tad ustade od Konjica Janko, pak otpasa dva svilna čemera, oba puna žutičeh dukata. 3, 372. Oko sebe (nevjesta u prvu nedjelju poslije svadbe) čemer (pojas od srebrnijeh i pozlaćenijeh ploča, o kojemu na srebrnu smidžiricu visi britva s desne strane do sniže koljena). Kov. 97.

čĕmeriti, rim, v. *impf.* boltati, camerare. čĕmeriti, graditi na boltu, na svod. Daničić, ARj. 533a. isp. svoditi I.

čĕmerli,* adj. *indecl.* n. p. kula (t. j. na svod) *gewölbt, fornicatus;* Već od onda po čĕmerli kuli. Rj. *što je na čemer u na svod.*

Čĕmavskō, n. adj. polje kod Žabljaka: U široku polju Čĕmorskome. Rj.

čĕna, f. (juž.) *vidi* tjena. Rj. dem. čenica. kožica n. p. na jajetu, na mljeku. — u južnom govoru sljēčaju se glasovi t ĕ pred samoglasnima osobito pred samoglasnim e u ĕ, kao čena, čerati, česiti, mjesto tjena, tjerati, tješiti.

čĕnar, čĕnara, m. — 1) *vidi* kraj: Al su Turci brižni i srditi, otišli su zemlji po čĕnaru. Gje će stajat' straža i soldati, da mu kulu na čĕnaru brane. Rj. — 2) *vidi* krajac. Rj. *kraj od čohe, sukna, vidi* i ivica 2. — Da ja imam gjerdan od dukata, oli čĕnar od sukoga zlata. Rj. 457a. (ili ide ovaj primjer pod 3?) — 3) *Art Leinwand, linthei genus:* U bečara gaće od čĕnara. Rj. nekakro platno; pa i odičelo od njega: Sa šnje skide svilu i kadivu, i skide joj koprenu sa glave, i skide joj gjerdan ispod grla, ostavi je u samu čĕnaru. Npj. 3, 43.

čĕnica, f. dem. od čena. Rj. *vidi* tjenica.

čĕno, m. ime psu. Rj. Od tuzje će biti i čĕno (ime psu). Osn. 49.

čĕnĕji, adj. *vidi* čĕnĕji kod riječi čĕjenan. *čj sasta-* vilo se u č: Čĕnju je kod nas duša nego litra luka. (U Grblju). Post. 324.

čĕpanĕik, m. čĕpanica, f. Rj. *vidi* ejepanik, ejepanica. *za č mjesto čj vidi* čedilo.

čĕpārĕiz, m. (u Boci) *die Cypresse, cypressus.* Rj. *vidi* kiparis, cipres, čempres. — Pogledaj oko sebe, dok ugledlaš jedan čĕparĕiz nasred one livade, korijen mu je... Npr. 121.

čĕpĕtica, f. (po jugozap. kraj.) *vidi* ejepčica. Rj. *za č mj. čj.* isp. čedilo.

čĕpenak,* čĕpĕnka, m. *der Ladenflügel (nach türkischer Art), valra tabernac.* Rj. *vidi* čefenak, kapak, vratašca od dućana kakva su u Turaka: Nagjem na čĕpenku poveliku gomilu starijih kujiga. Sovj. 79.

čĕpica, f. *das Käppchen, mitra parva.* Rj. *malu* kapica. — Šepica, *vidi* epica. Rj. 836a.

čĕpūrĕkĕnje, n. *das Plappern, blateratio.* Rj. *verbal.* *supstant.* od čĕpurkati, *koje vidi.*

čĕpūrĕkati, kām, v. (u Srijemu) *plappern, blatero.* Rj. *vidi* blebetati, i syn.

čĕr, čĕri, f. *die Tochter, filia, cf. kĕi.* Rj. dem. čĕra, čĕra, čĕrka, augm. čĕrešina. — Kĕi, koje glasi i šĕi i ĕi. Osn. 246. Riječi mali i kĕi, kojima su osnove mater i kĕer. Po nekijem se krajevima govori i u prvom padužu jednine kĕĕr i mĕtĕr. Obl. 24. *Kako se u prvom padužu jedn. mjesto kĕi govori i kĕer, tako se i mjesto ĕi govori čĕr.*

čĕra, f. *vidi* čĕrka: Mišu čĕru dužda od Mletaka. Rj. *hyp.* od čĕr. *vidi* i čĕra. — Dva je sina u čelo ljubila, a dĕlje čĕre u rumena lica. Npj. 3, 530.

čĕralica, f. (u C. G.) igra, kao u Srbiji klis, samo se baca s konja, koji se zove čĕralica, palica lakat, a klis štĕćica. Rj. U Osn. 331: tĕralica. *za č od tĕ* isp. čĕna.

čĕrāmĕda, f. *vidi* čĕremĕda. Rj. *crijep, Dachziegel, tegula.*

čĕrāmĕdan, čĕrāmĕdan, adj. *što pripada čĕramĕdi:* Čĕrāmĕdan zemljica, kuća, i t. d. S. Pelivanović. ARj. II. 132a.

Čĕrana, f. ime žensko. Rj. *osn.* u čĕra. *vidi* Kĕerana.

čĕrana, f. staja gdje sapundžije svijēće i sapun grade, *die Seifenscielerer, officina saponis.* Rj. *vidi* sapundžijnica 2. — *tuzje riječi vidi* kod ajmāna.

čĕrānje, n, *vidi* tjeranje. Rj.

čĕrati, rām, *vidi* tjerati. Rj. *za č mj. tĕ* isp. čĕna. — Čĕra mak na konac. Post. 324. Čĕra Turc Kraļjevića Marka. 324. Čĕraše ih do grada Klobuka. Npj. 5, 340.

čĕra, f. dem. od čĕr. Rj. *vidi* i čĕra, čĕrka. — No sam čĕra jedina u majke, pak me majka lĕjpo nĕgovala. Npj. 1, 49.

čĕrĕca, f. dem. od čĕrka. Rj.

čĕrĕivo,* n. *der Fenestralim, margo ligneus fenestralis.* cf. okvir, oplata. Rj. *drven okvir oko prozora.* — *za nist.* isp. jĕdivo.

čĕrdati, dām, *glugol orako prost ne dolazi nego samo kao složen:* pročrdati, raščĕrdati, sačĕrdati, šĕrdati; v. *impf.* raščĕrdavati.

čĕrdisati, čĕrdišĕm, čĕrdosati, čĕrdošĕm, v. *pf.* čĕrderben, *pesundo:* Koja im je tĕjela čĕrdosala. Rj. *kao upropastiti.* — Tako me more ne čĕrdisalo! Post. 298 (isp. Tako me more ne izjelo! 298). Pak me može more čĕrdosati. Npj. 5, 266.

čĕrĕće, n. vrsta platna što Mostarke tkaju. ARj. II. 132b. isp. čĕrečelja.

čĕrečĕlija,* f. *vidi* uzvod. Rj. *platno uzvedeno.* isp. čĕreće. *suprotno sade,* sade bez, ravnik.*

čĕrĕmĕda, f. (շարձ) *der Dachziegel, tegula, cf.* crijep. Rj. *vidi* čĕrāmĕda, kĕpa 2.

čĕrĕnje, n. *vidi* čerenje. Rj.

čĕrĕšina, f. *augm.* od čĕr. cf. materešina. Rj. *ostala* tukra *augm.* hartiješina, rakiješina, sestrešina.

četenov, adj. *vidi* lanen. Rj. što pripada četenu (*lanu*). *vidi* i ketenov. — za nast. isp. aptov.

četi, đču *vidi* htjeti. Rj. htjeti, hčeti, četi. — Ako ti ništa ne čene učiniti. Npr. 197. Ne čene li poslušat' Darinka, divno znadem, poslušati ne će. Npj. 5, 412. A i više čaše, da poživilje. 5, 522.

četko, m. (po jugozap. kraj.) *vidi* Cvjetko: Mirkovića Četka iz Banjanah. Rj. za č mjesto evj *vidi* četati.

čena, f. (u C. G.) ime žensko, koje se najviše nadijeva onima koje se rode na Cvjetu. Rj. — imena s takim nast. *vidi* kod Bekna. *vidi* Cvjetna kod riječi četati.

četonja, m. *vidi* cvjetonja. Rj. isp. četati.

četovi, m. pl. cvjčtovi, *vidi* kod riječi cvijet. Za zdravlje ovijeh četora i darova! Kov. 90.

četrica, f.: kētrica, f. *vidi* četrica. Rj. 269a. Od tugljih su: kētrica i četrica. Osn. 326. nije rečeno značenje ni u Fuka ni u Daničića.

čeváp,* čevápa, m. meso isječeno na komadiće i ispečeno na ražnju, *eine Art Braten, frustu carnis simul assatu (sine ossibus)*. Rj. *vidi* čebap. — Spica mesa, t. j. čevap. Rj. 703a.

čevkánje, n. *vidi* ževkanje. Rj.

čevkati, kám, *vidi* ževkati. Rj. *lajati kao ker, pas u loru što laje. vidi* i kevzati, štehtati, štektati, ževkariti. isp. škamutati.

čevnják, m. (po jugozapad. kraj.) *vidi* čevnjak. Rj. za č mjesto ej *vidi* čedilo.

čē, čeri, f. *vidi* kēi. Rj. Kēi, koje glasi i šēi i čē. Osnove, 216. *vidi* čer. *postanje obličja čē, šēi vidi* kod kēi. *mijenja se po paležima kao kēi, koje vidi*. — I ljepi porod izrodili: rane čeri, a pozne sinove. Npj. 1, 307. Šenluk čini od Varada bane, sina ženi, milu čer udaje. 3, 279. Veli Zlatki starac Čeivane: Čeri moja, Zlatija gjevojko! 3, 293. *vidi* primjere i kod kēi, šēi.

čē, u zagoneci: U nas koza čeverica, čē na boku šarena. Rj. 760a. *odgonetljaj*: milojka. akc. Rj.³ XXXI.

čēbret,* m. *der Schwefelfaden, das Schwefelhölzchen, filum sulfuratum, assula sulfurata, cf. sumporača*. Rj. *vidi* i palidrvce, Zündhölzchen. — U narodu je našemu čēbret još vrlo malo poznat. Posl. 176.

čēč, m. (u C. G.) *vidi* inje. Rj. — Inje je zimi smrznala magla, *der Rauchreiz, prutina*. Rj. 232a. *vidi* i sjeverina. isp. prikala, rosada, slana.

čēčer, m. u ovoj zagoneci: Čēčer, pačēčer, na glavi mu kostier; kad čēčer klikne, sve mrtve dignu. Rj. *odgonetljaj*: kokot u zoru kad zajjeva.

čēču-boba, f. *ribes rubrum*. L. 1j. Stojanović. ARj. II. 136b. *vidi* ribiže (f. pl.).

čifta, m. *der Krämer (verächtlich), tabernarius*. Rj. *vidi* čvta, bakalač. *kaže se s preziranjem za trgovca što prodaje sir, maslo, med i t. d. der Spezereihändler, condimentarius, dem. čiftica*. — Braminska kēi da bude milosnica *podloga čifte*. Danica 2. 141.

čiftica, f. *dem. od čifta*. Rj.

čiftin, ulj. Rj. što pripada čifti.

čiftinski, adj. Rj. što pripada čiftama ili komu god čifti.

čigličati, u zagoneci: Čigličala jaretina, čigličala drvetina, čigličala ti duša dokle mi ne ugonetaš (diplj). Rj.

čikavac, čikávca, m. (u C. G.) ovan koji se nauči te vodi ovice kad udari neprijateljska četa. Kad čobanin opazi četu, on izbacivši pušku pobjegne kud hoće, a čikavac, na kome je i zvono, odmah za čobaninom a ovice za njim; ako čobanin nije rad metati puške, on se samo kamenom ili čime drugijem bacu na čikavca, i on odmah potreči za njim kao i pušku kad čuje. Rj.

čila, f. — 1) *der Pulverbeutel, crumena pulveris igniferi*. Rj. *barutna kesu. vidi* bāsma 2, vezna, tikvica. — 2) *das Blech an dessen Mündung, lamina*

orificii crumencue illius. Rj. *lim* na otroru od čile, 1 (*barutne kesu*).

čilāš,* čilāša, m. (*roc. čilāšu*) *vidi* čilāš: Ha čilāšu, pust mu ostanu. Rj. *syn. kod* čilāš.

čile,* m. *vidi* čile. Rj. Čile (i čile) je *roc. u nom. čile*. Osn. 51. *po tome gen. čila*.

čiler,* m. *die Speisekammer, penus, cf. kučerak*. Rj. *kao komorica pored kuhine, gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba. vidi* i kiljer, kiljerac, komora, komorica, kučar 2, kučer 2, sprema. isp. klijet, stasina, vajat. Ta je raja gradovima glava, te je čiler bijelu Mostaru. Npj. 4, 433.

čilim,* — 1) *der Teppich, tapes, cf. šarenica*. Rj. *vidi* i kudravac, sadžada, sag, sedmak 3, serdžada, serdžaza, smetenjak 2, šestak 2, velenac. — U kuću djevojka valja da uđe preko *prostrtoga čilima*. Kov. 81. — 2) (u C. G.) nekakva vrlo vezena opregača, *Art Schürze, praccinatorii genus*. Rj.

čilimac, čilimca, m. *dem. od čilim*. ARj. II. 137b.

čilimār, m. *tko gradi čilime, imenica u pridjevu čilimarski, koje vidi*.

čilimārskō, ulj. što pripada čilimarima ili čilimaru kojemu god: Ima riječi 84 kojijeh nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio... čilimarski. Novi Zavj. VII. Budući da bješe onoga istog zanata, osta kod njih i ragjaše; jer bijahu čilimarskog zanata. Djel. Ap. 18, 3.

čilimski, adj. što pripada čilimu, čilimima: klččati, tkati, ali onda kad se u pravu tkanje kaku šara (u. p. čilimska) utkiva rukama, ne čunkom. Živojin iz Srbije. ARj. V. 48a.

čilit,* m. *vidi* katanac. Rj. *vidi* i lokot.

čilimac,* čimáneta, n. *vidi* erede: Pogubiše sitna čimáneta. Rj. *vidi* gusle, begede. — Ja ču ići svom Garibu, nek me Garib razgovori čimánetom i šarkijom. Npj. 1, 376.

čilmija,* f. (t. j. igla), ne znam kaka je to igla. Npj.¹ 1, 316. u Rj. čimlije, f. pl. — Za pojasom od bisera noževi, po noževim' sitne igle čimlije. Npj. 1, 281.

činter, m. (u C. G.) *vidi* čurče. Rj. *vidi* činterac. *kožušak, haljaket krznom postavljen*.

činterac, čintērae, m. (u C. G.) *vidi* činter. Rj.

čiotina, f. voda u Heregovini: I Trojicu nadomak Tasliđe, ukraj vode ukraj čiotine. Rj.

čiprana, f. (u C. G.) ime žensko. Rj. Cypriana?

čipur, m. (u C. G.) kao lijepa njiva ili gradina (vrt). Rj.

čipurak, čipūrka, čipurka, m. (u C. G.) *hyp. od čipur*. Rj.

Čira, m. (*ist.*) *vidi* Čiro. Rj. *roc. Čiro. hyp. od Čirilo i od Čirjak*: Svoga Čiru dever' do djevojke; na pohodu svetovao Čiru: Ao Čiro, moje čedo drago!... Kad onamo devere Čirjače. Npj. 3, 506, 507.

Čira, f. ime žensko. Rj.

Čirák, m. ime muško: No ga Čirák upitovat' pogje. Rj. 784b. Sa Jamaka Mirkovića Jova, od Biluča Petrović-Čiraka. Npj. 4, 439. isp. Čirilo, Čirjak. — imena s takim nast. *vidi* kod Dujak.

čiribâr,* čiribára, m. (u vojv.) *vidi* čelibar. Rj. *vidi* i ambar. *der Bernstein, succinum*.

čirica, m. (u Biogradu) monče koje je u službi kod kaka gospodina, *der Bediente, famulus*. Rj. isp. čirak 2.

čiridžija,* m. (po jugozap. kraj.) *vidi* kiridžija: Iz svijeta sreće čiridžije. Rj. isp. vozač. koji čiriju (kiriju) rozi ili nosi. — Evo ide tridest čiridžija i pred njima čiridžija Rade. Npj. 2, 34. Tri b' konaka čiridžijam' bila. 2, 617.

čirija, f. *vidi* kirija. — 1) *die Mische, merces conducti*. Rj. *plata čiridžiji ili od stana*. — 2) *die Frucht, vectura, merces vectura*. Rj. 270a. *torur, roba, espap*. — Izjede konja čirija. (valja da kad oslabi noseći što često pod kiriju). Posl. 99.

Ecke, angulus, cf. rogajlj, ugajlj: Na čošeta sićmi čardaci. Rj. *vidi i* mugajo. *isp. iščošiti se.* — Šetajuci tamo amo kroz kamaru ugleda negrije u nekakvome čošku od kuće nekakav štap vas od suhoga zlata. Npr. 116. Pa bedeme gradu gradi, čudom čuvane . . . na čoškovljeke glave zlatom žikane. Here. 265.

čošeli,* *adj. indecl. eckicht, angulosus.* Rj. što ima čoške, *uglc. vidi* uglast.

čotek,* *m. (u C. G.) vidi* udarac: Omeo je čotek dobar, t. j. dobio. Rj. *vidi i* udar.

ču. čua, *m. vidi* čuh. Rj. u krajevima gdje se glas h u gorovu ne čuje.

čuba, *f. der Schopf der Henne, cirrus.* Rj. *vidi* kukma. kokoši ili ptici na glavi. *dem.* čubica.

čuba, *f. die Schopfhenne, gallina cristata.* Rj. *k. koš s čubom. vidi* čubača, galkarka, kapura, kukmarka. — *isprediči rječi* čuba i kukma, *vidi se, da čuba i čubača može biti i ptica u koje je na glavi čuba ili kukma, kao i kukmarka što može biti i kokoš u koje je kukma na glavi.*

čubača, *f. (u Grblju) vidi* čuba. Rj. i *syn. ondje.* kokoši ili ptica u koje je čuba ili kukma na glavi.

čubast, *adj. n. p. kokoš, behaubt, cristatus.* Rj. *vidi* kaporast, krunast, kukmast. što ima na glavi čubu ili kukmu.

čubica, *f. dem. od čuba.* Rj.

čučanje, *n. verbal. od* čutjeti. Rj. *od* čutjeti *pod 1) vidi* čutanje, mućanje; *pod 2) vidi* osjećanje; *pod 3) vidi* ljubljenje, milovanje; *pod 4) stanje u kojem je tko se čuti: stanje, das Befinden, status.*

čučerice, *f. pl. u ovoj zagoneci: Čučerice čučere* *pod* boboti na zemlji, *čučerice* dolaze, babulje odnose. Rj. *odgonctljaj*: Kad uzimlju napore žene.

čučeriti, *rim, v. impf. u zagoneci, cf. čučerice.* Rj.

čučeti, čučm, *v. impf. vidi* čutjeti. Rj.

čud. *f. (loc. čudi) — 1) das Naturw., indoles:* dobre čudi. Oj gjevojko i zla čudi tvoja. Rj. *vidi* narav, natura, skopost. *augm.* čudina. — Ne može čud da nam se podudari. Rj. 525b. Vuk dlaku mijenja, ali čudi nikada. Postl. 40. Dvije ti volje, a četiri čudi (pa čini sad kako ti drago). 57. Koliko ljudi toliko čudi. 116. Svak svojoj kapi zna čud. 279. U njega su čudi muopake. Npj. 5, 525. — 2) nije mi po čudi, es ist mir nicht recht, non placet. Rj. *po* čudi, *kao* po volji, *po* želji. — Počudan, *po* čudi, angenehm, gratus, cf. povoljan. Rj. 558a. Al ti nije *po* čudi gjevojka, ali su me tebe omrazili, ali su te čarom začarali? Here. 3. Ko ne igra *po* njevojvoj čudi, u njega su čudi naopake. Npj. 5, 525. — *amo pripada i oro:* Je P ti u čud moja Anja seka? . . . Kom gospogja u čud biti ne će? Npj. 3, 206.

čudanje, *n. das Scheuwerden (des Pferdes), e nsteratio.* Rj. *verbal. od* čudati se. *koje vidi.*

čudati se, čudām se, *v. r. impf. scheu werden, eonsternor.* Rj. *kaž se u. p. t. j. konja. vidi* plašiti se, vjetriti, zazirati, zvjerati. *isp. v. pf. slož. u-čuditi se.*

čudina, *f. augm. od* čud. *ponajviše zla čud:* Od njela bi mu u kljunu svraka biće, a ne bi ni deva čudina. DPostl. 89.

čudljiv, *adj. n. p. konj, scheu, pavidus, facile expavescens.* Rj. što se čuda. *vidi* čudovit, plašiv, plašljiv, zazorljiv.

čudovit, *adj. vidi* čudljiv. Rj. što se čuda.

čufteta,* *n. pl. ein Gericht (von Fleischknödeln), cibi genus.* Rj. *jelc.* Isjeća se sitno prijesno meso i metne se u njega malo bibera i sitno isjecana ernoga luka, pa se onda načine kao orasi i umelaju se u šeničnu brašno (i to se zovu čufteta). Poslije toga čufteta se poprže na mashi, pa se pospu bijelim lukom i kiselim mlijekom. Rj.

ču. *m. der Hauch, spiritus:* nema vjetra ni čuha. Rj. *kao* dah. *hyp.* čušak.

čuk. *m. — 1) Name einer Art Nachteule (vom Laute ču), ululue genus.* Rj. *ptica* što noću izlječće,

nazvana tako po glasu ču! Nije tu čuka, da ulovi vuka. Postl. 219. Škri se Šećpan ka' čuk u plotinu. Npj. 5, 525. Načinici od njega (Vavilona) stau čukovima i jezera vodena. Is. 11, 23. — 2) (u Bjelopavl.) ženska kapa, visoka od glave oko jednoga pedlja . . . Djevojka se dovede pod čukom i nosi ga oko po godine. Rj.

čuk, *m. (u C. G.) nadimak muški.* — Pope Čučc, što ti knjiga piše? Npj. 5, 496. i u drugim krajevima narodu našegu dolazi Čuk upravo kao prezime.

čuk! *interj. so ruft man die Hühner herbei, voc gallinas vocantis.* Rj. *uzrik* kojim se rabe kokoši.

čukanje, *n. — 1) das Schreien wie ein čuk, clamor bubonis (čuk).* Rj. *verbal. od* čukati. *rudnja* kojom tko čučc. — 2) *verbal. od* čukati se, čukā se, *koje vidi.*

čukanje, *n. das Herbeirufen der Hühner, advocatio gallinarum.* Rj. *verbal. od* čukati. *rudnja* kojom tko čuka.

čukati, čučm, *v. impf. schreien wie der čuk, clamor ut čuk.* Rj. *vikati* kao čuk. *v. pf.* čuknuti.

čukati se, čukā se, *v. r. impf. govori, glasa se. (vidi* glasati se). Rj.³ *v. pf. slož. pro-čukati se.*

čukati, čukām, *v. impf. die Hühner herbeirufen, allicio gallinas.* Rj. *vikati* kokoši *uzrikom:* čuk! čuk! *v. pf.* čuknuti. — Čuka koza po lugu, a za ludu. DPostl. 14 (ili *postlorica ora pripada pod* glajol čukati, u kojem dogagaju glajol tuj imao bi praesens i čukam?).

čuknuti, čuknem, *v. pf. einmal wie der čuk schreien, exclamo ut čuk.* Rj. *viknuti* kao čuk. *v. impf.* čukati.

čuknuti, čuknem, *v. pf. einmal čuk rufen, dico čuk.* Rj. *viknuti* čuk! *rabeći* kokoši. *v. impf.* čukati.

čuko, *m. pās, canis.* u Baniji. ARj. II. 152b. *vidi* čukov.

čukōs, *m. (u C. G.) nekaka tica* koliko kos, *eine Art Vogel, aris genus.* Rj.

čukov, *adj. des* čuk, *bubonis.* Rj. što pripada čukn.

čukōv, *m. pās, canis.* na Braču. ARj. II. 152b. *gen.* čukōva. *isp.* bjēlōv, bjelōva. *vidi* čuko.

čula, *f. (u Bačkoj) vidi* kijača. Rj. *batina* u koje je na gornjem kraju čvor. Daničić, ARj. 716b. *kod* riječi budža b. *syn. kod* ajdamak.

čulanje, *n. (u Lici) igra* koja se u Crnoj Gori zove grabikapa. Rj. *verbal. od* čulati se, *koje vidi.*

čulati se, čulām se, *v. r. impf. (u Lici) igrati se* čulanja. Rj.

čulav, *adj. vidi* čulav. Rj. *malenijeh usiju. isp.* čubrast (bez usiju). — čudar (osnova nije u običaju, a od nje i čuliti). Osn. 88.

čuliti, čulim, *v. impf. t. j. uši, spitzen (die Ohren), arrigo aures.* Rj. *v. pf. slož. na-čuliti. vidi* rogušiti (uši), strići (ušima), munjati (ušima), nadizati ušē kto n. p. konj što radi, kad se čula.

čulumak,* čulūmka, *m. kao* mali tojuz, *eine kleine Keule, clavula.* Rj. *vidi* tokmak.

čuljenje, *n. das Spitzen (der Ohren), arrectio aurium.* Rj. *verbal. od* čuliti. *rudnja* kojom tko čuli uši.

čuma, *f. Rj. dem. čumica. — 1) das Buschel, fasciculus, crista. vidi* čupérak. — 2) (u Dubr.) gomilica. Rj. hrpica.

čumez,* *m. vidi* kokošar 1. Rj. *vidi i* kokošinjak 1. *isp.* Sjedalo, *mjesto* gdje sjedaju kokoši. Rj. 683b.

čumica, *f. dem. od čuma.* Rj.

čumur,* *m. vidi* ugajlj. Rj. *vidi i* ugljen 2.

čumurđžija,* *m. der Kohlenbrenner, carbonarius, coctor carbonum.* Rj. Ugljar, der Kohlenbrenner, carbonarius. Rj. 767a. tko *radi* čumur (ugajlj). *vidi* ugljar.

čumurnica, čumūrujara, *f. jama* gdje se čumur pali, *Kohlenbrennerji, carbonaria.* Rj. *vidi* ugljara.

ču. *m. (u Grblju) vidi* kljun: Tica ne gine ni s čega, nego sa svoga čunu. Rj.

čup,* čupa, *m. eine Art Topf zu Honig, Rindschmalz, olluc genus.* Rj. lonac u kojem se čuru med, maslo, i t. d. *dem.* čupić. *augm.* čupina. — Da ti do-

Kao svinja kad jede mekinje, pa po njima brblja čušom i razmeće ih. Posl. 317.

čušak, čuška, m. hyp. od. čuši: nema vjetra ni čuška. Rj.

čušanje, n. das Ohrfeigen, colaphi impactio. Rj. verbal. od čušati. radnja kojom tko čuša koga.

čušati, šam, v. impf. ohrfeigen, colaphum impingo. Rj. davati priuške. vidi priušavati, zamlaćivati, zaljepljivati 2. Počeše . . . čušati ga. Mark. 14, 65. Angjeo sotonin da me čuša. Kor. II. 12, 7. v. pf. čušiti.

čuše! interj. sagt man dem Esel, um ihn zu entfernen, cor asinos repellentis. Rj. uzriknje magareu tko hoće da ga otjera.

čušica f. Ono je glava od čušice. (reče se onome koji nije pristao kod ljudi). Posl. 239. dem. od čuša.

čušiti, šim, v. pf. ohrfeigen, colaphum impingo, cf. priušiti. Rj. zaljepiti 2, zaulatiti 2, zaščući. dati priušak. vidi i prdeljusnuti, šakosati, v. impf. čušati. — Ko te jedan put čušio, onaj će te drugi put koem udariti. Posl. 156.

čuška, f. vidi priušak. Rj. vidi i čušak i syn. ondje.

čuškac! kad ko čuši koga. Rj. — uzvik s takvim nast. vidi kod čustae!

čuškânje, n. das Fortstossen, protrusio. Rj. verbal. od čuškatii. radnja kojom tko čuška što.

čuškapa, f. ein Spiel, ludi genus. Rj. čuš-kapa. vidi šorkapa. — isprediči čuškatii i šorati vidi se da je čuškapa ili šorkapa igra, u kojoj se kapa čuška ili šora, t. j. nogom oturuje.

čuškati, čuškâm, v. impf. n. p. kapu nogom, fortstossen, protrudo. Rj. oturivati što udarajući u nj nogom ili štapom. vidi šorati. v. pf. prosti čušnuti, slož. očušnuti.

čušnut, adj. vidi čanut. Rj. vidi i budalast, i syn. ondje.

čušnuti, čušnêm, v. pf. einen Stoss geben, trudo. Rj. nogom udariti, oturiti. v. pf. slož. o-čušnuti. v. impf. prosti čuškatii.

čut, f. sensus, der Sinn: U toj muci koja draži čut a mračii um, poče svega i svašta da klapija . . . Okolica svojom krasotom plijeni motrioca a čut mu blaži. S. Ljubiša. Bez srca tašte su mu čuti. Osvetn. ARj. II. 158a. postanjem od čutjeti 2. isp. čutilo.

čutak, čutka, m. vidi šuljak 1. Rj. vidi i šulj 1, spica 2. isp. hrek, klada, krlja, krljad, panj, taslak.

čutalica, f. der immer schweigend, der Schweigsame, taciturnus. Rj. tko jednako čuti, čutljivo čeljade (muško ili žensko).

čutânje, n. verbal. od čutati. koje vidi.

čutati, čufim, vidi čutjeti 1. Rj. vidi i mučati,

šutjeti. v. pf. slož. u-čutati. Sleći ramenima pa čutati. Straž. 1886, 1311. Čovjek joj se divljaše i čutauše. Mojs. 1, 24, 21.

čutiv, adj. ARj. II. 158a. vidi čutljiv 2.

čutjeti, čim, v. impf. Rj. v. pf. slož. o-čutjeti, pre-pri- (se), u- (i se). — 1) schweigen, sileo, cf. mučati. Rj. vidi i čutati, šutjeti, čuti. — Čuti, ne boj se. Npr. 92. Kad dogje pred cara, zapita: Šta si me zvao? A car čuti kao nem. 212. Čuti! jezik za zube! Posl. 30. Kao da kamenu besjediš (tako čuti ili ne pomaže). 130. Čuti kao kuga. Čuti kao olovom zaliven. Čuti kao svinja. (kad je ko srdit, pa čuti). 325. Čuti, metni ruku na usta. Sud. 18, 19. — 2) (u Dubr.) fallen, empfinden, sentio, cf. osjećati. Rj. vidi i čuti 2. 3) (u Dubr.) koga, n. p. čuti ga, lieb haben, diligo. Rj. Ljubiti, milorati: Zeti su neprijatelji čučeni. DPostl. 157. — 4) sa se, reflex. (u Dubr.) sich finden, befinden, se habere: Kako se čutite? Rj. kako ste?

čutilo, n. sensus, sentiendi vis. Stulli. moć kojom se čuti. isp. čut.

čutkae! maussstill, obmutuit, obmutuere. Rj. kad tko učuti, niči smije više riječi progovoriti. vidi šutkae! takre uzvike vidi kod čustae!

čutkânje, n. das Schweigenheissen, impositio silentii. Rj. verbal. od čutkatii. radnja kojom tko čutka koga.

čutkati, kâm, v. impf. koga, jemand schweigen heissen, silentium impono. Rj. vidi mučkatii, umučkavati, šutkatii. govoriti kome, neka čuti, šuti. v. pf. slož. u-čutkatii.

čutke, schweigsam, tacite; ja se čutke smijem (t. j. radujem se u sebi). Rj. kao čuteći (šutčii). vidi mučke. — za duljivu na posljednjem slogu isp. ametice.

čutko, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. isp. čutalica. — Čutko biće od osnove postale od čutljive 1). Osn. 293.

čutljiv, adj. — 1) schweigsam, taciturnus. Rj. koji rado čuti, muči. isp. čutalica, Čutko. postanjem od čutati, čutjeti 1. — 2) postanjem od čutjeti 2 (osjećati). vidi čutiv. — a) što se čutima može poznati; sinulich, in die Sinne fallend, sensibus subjectus; Zlamenja čutljiva milosti nečutljive. ARj. II. 162b. suprotno nečutljiv. — b) što lasno svašta čuti: empfindlich, facile sentiens. vidi osjetljiv. — Bokelj je postojan muž, čutljiv otac. S. Ljubiša. Šama mora čutljiva srdašca. Osvet. ARj. II. 162b. suprotno beščutan, beščutiv, neosjetljiv.

čutuk,* m. der Trupp, turma. Rj. vidi buljuk, četa, gomila.

čuziti, čuzim, v. impf. ići po zemlji. samo o pticama. ARj. II. 163b.

D.

da, conj. i interj. dâ, akc. od Budmana, ARj. II. 163a.

1. conj. okrnjeno d': Kolika je od zlata džumija. d' u njoj klanja dvanaest Turaka. Npj. 3, 83. — 1) dass, ut: Kazao sam mu da dogje i da donese. Rj. ovdje je da kao neka. tako i u orijem primjerima: Kud puklo da puklo (bilo kako mu drago). Rj. 623a. Kad dogju na jedan veliki potok, voda teče, sve uji, onda zapita angjeo najstarijega brata: »Šta bi ti da ti je? A on odgovori: »Da je sve vino od ove vode, pa da je moje.« . . . »Šta bi ti sad želeo?« . . . »Da su to sve ove, pa im u sam svoje.« Npr. 80. Rekoše koga najprije sreću da im o tome sudi. 85. Naredi sluzi, da ga baci. 229. Rekoše da oni imaju krilatu dabu, a carski sin nek nagje . . . i koje prije vode donese, onoga da je oplada. 274. Kakav sam da sam,

tyoj sam. Posl. 121. Kako je da je. naše je. 125. Čije bilo, da bilo. 347. Što je da je. 356. isp. dalje 8. — 2) wenn, si: da sam znao da će tako biti. Da zmija okusi od mene, otrovala bi se. Da je vina, i strina bi pila. Da je mene čelo dobro biti, ne bi lazo na Kosovu poginuo. Da zna muška glava što j' odoljan trava. Rj. ovdje je da kao kad (kad bi n. p. znala). tako i u orijem primjerima: Da ja dajem svakome po čašu vina, ne bi toga bilo. Npr. 81. Da li bi ti štogogj mojoj braći učinio, da otkud dogju? 200. Pa da se barem znao mojimem poslom pomoći, nikom ništa. Odg. na sitn. 9. Psaltir da je i na Srpskom jeziku, opet ga djeca ne bi razumjela. a kamo li Slavenski! Pis. 73. Da se izmijes salitrom i uzmeš mnogo sapuna, opet će se poznavati bezakonje tvoje preda mnoom. Jer. 2, 22. isp. dalje 11. —

7) *Da se živ i zdrav! da majest*
Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!
 1) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 2) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 3) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 4) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 5) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 6) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 7) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 8) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 9) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 10) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 11) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 12) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 13) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 14) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 15) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 16) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 17) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 18) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 19) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 20) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 21) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 22) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 23) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 24) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 25) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 26) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 27) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 28) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 29) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 30) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 31) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 32) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 33) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 34) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 35) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 36) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 37) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 38) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 39) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 40) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 41) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 42) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 43) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 44) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 45) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 46) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 47) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 48) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 49) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 50) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 51) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 52) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 53) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 54) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 55) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 56) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 57) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 58) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 59) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 60) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 61) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 62) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 63) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 64) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 65) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 66) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 67) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 68) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 69) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 70) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 71) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 72) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 73) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 74) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 75) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 76) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 77) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 78) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 79) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 80) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 81) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 82) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 83) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 84) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 85) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 86) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 87) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 88) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 89) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 90) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 91) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 92) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 93) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 94) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 95) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 96) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 97) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 98) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 99) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*
 100) *Da si pokreni! Da si pokreni! Da si pokreni!*

es wird vielleicht doch nicht regnen (man wünscht dass es nicht regne). Rj. *da ako udari kiša: može biti da će udariti kiša, želi se da udari; da ako ne udari kiša: može biti da ne će udariti kiša, ne želi se da udari. — Da ako se jošte ko nadje, kome će tako mila biti kao G. P. J. Saffariku! Danica 3, 222. Što se u njoj (gramatici) dobro nagje, da ako ga zato ne odbace, što je od Jadrana i Turske. Rj. XIV. Svi koji bijahu u miru sa mnom, vrebaju da posrme: da ako se prevari, te čemo ga nadvladati i osvetićemo mu se. Jer. 20, 10. Misleći: »Ako Isav udari na jedne i razbije ih, da ako drugi uteku.« Prip. bibl. 21. *više primjera kod ako 4 a. vidi helbene*, šat. — 8) *da pokazuje cilj ili namjeru da bude što ili ne bude: kao zato... da: Za to se domaćica stara, ili somun tako da umijesi, da se ne poznae... ili na onoj strani da ga izvisi. Rj. 306b. Žena kojoj se plati, za mrtvacem da nariče. Rj. 401a. Pokrije je jednom sitkom da ne bi pobjegla. Npr. 108. Htio bi kletvu prestupiti, ali ne smije od straha da ga ne postigne. 114. Pa se (zuija) izdigne i u jedan pu gjevojk u čelo megju oči da ujede. Npr. 191. Te ona da vidi šta je. 214. On se više ne mogaje uzdržati da im se ne otkrije. 253. On je orla dobro hranio, da bi se što oporavio. 239. Vjera je da se drži a zakon da se brani. Posl. 36. Mrtve nose, i dognaće ovce, a krenuše braću da kopaju. Npj. 4, 124. Rodofinika je tužio da je za to pobjegao iz Srbije, da bi Turci lakše i prije njome obladaš. Sovj. 36. Uzeće te na ruke da gdje ne zapneš. Mat. 4, 6. Poslan sam da govorim s tobom i da ti javim. Luk. 1, 19. Poštujte sina, da se ne razgnjevi i vi ne izginete. Ps. 2, 12. *isp. sprijeđa 1. — 9) da pokazuje posljedak. — a) Kad je bilo da mu oćepiji polovinu carstva. Npr. 102. Kad dogje vrijeme da carica ženi sina. 215. Dogje vrijeme da rodi sina. Luk. 1, 57. Kad se navrši osam dana da ga obrežu, naljenuše mu ime. 2, 21. — b) često se u takom dogajaju da proteže na riječ u glavnoj rečenici: tko, tako, ovo, i t. d.: A ko si ti da ja ne bih dobio ni ovih opanaka? Npr. 73. Dokle tako ne osiromaši da već nije imao ni opanaka. 72. Onda pogje po gradu unakrst, ali nikog živa da čuje, sve pusto! 191. Pa je stanu tražiti na sve strane, i nikako da je nagju. 208. Kako je oro postalo da zemlja ima dva gospodara. Slav. Bibl. 1, 88. Ko je ovaj da ga slušaju i vjetrovi i more? Mat. 8, 27. Otkud meni oro da dogje mati gospoda mojega k meni? Luk. 1, 43. Nema ko da nam kaže šta znače, Mojs. 1, 40, 8. Ina li jošte ko da je ostao od doma Saulova? Sam. 11, 9, 1. Ne osta ni jedan da ne prijege preko Jordana. 17, 22. Mjesto da nalazi se vrlo rijetko u takom dogajaju a da: Otac moj ne čini ništa, ni veliko ni malo, a da meni ne kaže. Sam. 1, 20, 2. k. *pregjašnjim primjerima pripada počem i ovaj: Nema P ovgje u vašim Brdima ja gjevojka, jali udovica, da koja bi bila pašnica? ... Ovgje nema u našim Brdima ni gjevojke ni udovice, da koja bi bila pašnica. Npj. 3, 89. — c) onaka riječ tako, takav i t. d. na koju bi se protezalo da, može se misliti: Već je on momak da lepšega nema. Npr. 53. On nije zmija nego momak da ga lepšeg u svetu nema. 55. Vidi da su ovce... dobre da ne mogu bolje biti. 72. Sinu iz njega oganj da se za malo sva gora ne zapali. 94. Ispod jednoga visokoga drveta, da takoga u svijetu nije. 100. Ona je bila... sjajinja od sunca, da se takve na svijetu ragnalo nije. 103. Imao je... šcer blagu kao andio... da joj u onome mjestu nije druge bilo. 130. Izidu gledati gragjevine i džardine, da take ljepote i darila Božjega nije bilo ni u jednoga cara ili kralja. 230. Našla sliku da je take ni u cara nema. Herc. 2. Jer nema vlasti da nije od Boga. Rim. 13, 1. *taka privezana rečenica može pokazivati posljedak onoga, što njetko drugi hoće: Devojka u mišjoj koži stane ga*****

(kuvara) moliti da ona udrobi. »Idi bez traga!« proderu se on na nju, *da* upadne kakva dlaka s tebe, pa *da* platin glavom.« Npr. 225. »Ti povedi devet braćinaca, ako tebe do nevolje bude, neka ti se u nevolji nagju« . . . »Moja mati, jadna razgovora! *da* pogine devet braćinaca, *da* ostane devet udovica, *da* zakaka devet kukavica na našem dvorn bijelome, lakše mene preholjet' jednoga. Npj. 4, 15. — **10**) *pred riječju da može se misliti riječ*: gotovo, malo, već, taman, tek, i t. d. *u kadšto se tako riječ i kaže izrijekom*: *Taman Turci Vida da svladaju, a dopade trideset hajduka.* Npj. 3, 444. *Tek da skoči trideset Turaka da uhvate starea igumana. . . al' eto ti jednoga junaka.* 4, 105. Al' tek što se konji susretoše, a junaci *da s' sabljani* udare, a Bakala sreća iznevjeri. 4, 268. Carev sin siromah čujući to, *da se ubije.* Npr. 18. Kad jedan put, ali znajući *već da ih stigne,* onda konj . . . 26. Oni se prepađoše, a baba *već da ih stigne,* ali u mucu pade na um carevu sinu oni lješnik. 94. Prigrijala vrućina, voljani Bože! *da pogore žeteoci.* 162. Uzjahao na onoga konja, da se šeće po bašči, a konj *da se pomami pod njim.* 206. Stavi se da je zamagijana, te on od žalosti *da sam sebe ubije.* 216. Popne se na jedan veliki stanac kamen, i *tek da se baci niza nj,* začuje jedan glas gdje mu govori. 220. — **11**) *da kao ma, makar, vid soltte auch, wenn auch, etiamsi*: *Da* bih znao i na koji orati. Rj. 109a. Ta daj mi, Bože, od srca poroda, *da bi i ljuta zuniya bila!* Npr. 54. Bogme, baba, idem da bih se i ne vratilo. 93. Koji pogodi, za onoga *će poći, da bi bio najveći siromah.* 255. Veće hoću tako uraditi, *da bi svoju izgubio glavu.* Npj. 4, 239. Hoću sjutra na planinu poći, i mojom ću puškom navatriti na Turčina Gjurgević-Murata, *da ću svoju glavu izgubiti.* 4, 324. *Da* bih znao i umrijeti s tobom, ne ću te se odreći. Mat. 26, 35. *isp. sprijed 2. — 12*) *da kao što*: Šta bi to bilo da ona voda nema roda? Npr. 77. Koliko ima vremena *da te čekam?* 232. Za čudo je *da se o Nasradin-hodži,* koji je morao biti pametan čovek, ovake budalaste pripovijedaju! Posl. 47. To je tvoja velika sramota, *da tuginja zoveš za divera.* Npj. 1, 579. To je nama zazor i sramota, *da ti nama bladno vino služiš.* 2, 93. *Da se i ovdje nalazi riječi,* koje od opštega pravila odstupaju, to nije ništa novo. Odg. na situ. 8. — **13**) *da pokazuje nutkanje (nutka tko sam sebe) ili u poricanju odraćanje*: Evo sad ću leći u sanduk *pa da ti kažem* za što sam se nasmejao. Npr. 14. O Jovane, *da te, sinko, pitam.* Npj. 2, 32. Kad me pitaš, *pravo da ti kažem.* 2, 181. Lasno može tko *(da ne rekne svatko)* pomisliti: kako recenziju zaslužuje to šest lista i po? Odg. na situ. 4. *Da* ne spominjemo naštanpanih knjiga, nego kad ljudi prosti čuju da. . . Pis. 18. Ustanite *da idemo.* Mat. 26, 46 (surgite eamus). Ona reče: poslušaj riječi sluškinje svoje. A on reče: *da čujem.* Sam. II. 20, 17. — **14**) *da s glavolom u određenju obliku može zamijeniti neodređeni oblik njezor*: Vodenica ne može samotegom *da melje.* Rj. 11b. Najposle mu dopusti otac *da ide da učini zanat.* Npr. 36. Nemoj *da učiniš* kao što su naša braća učinila. 88. Namisli *da ostavi* prvoga muža. 155. Devojka se klela *evoće da ne nosi.* Npj. 1, 333 (odmah na str. 334. ima: Klela se gjevojka v'jenea ne nositi). Nemoj koji pušku *da isturi.* 3, 307 (odmah dalje): Nemoj, Stevo, maća povaditi). Koji piše (a prosto mu *da* govori) što puta gore od toga. Nov. Srb. 1817, 541. *Da* je gledao govorni jezik sam bolje *da nauči.* Odg. na ut. 5. Kako ovi obezobrazile! Još malo, pa će poći za braću *da hvataju.* Straž. 1886, 1734. Ne moгаše *da im govori.* Luk. 1, 22 (u st. 20: ne ćeš moći govoriti). Ne marahu *da poznadu* Boga. Rim. 1, 28. Upraviše srce svoje *da traže* Gospoda. Dnev. II. 11, 16. — **15**) *da, dass, quod, rečunica glavnoj savezom da privezanu kao da je objekat glavolom glavne reč-*

nic: Pripovijedaju *da* tice na Ćirilov dan traže drugu svaka sebi . . . pa koja ga ne nagje, ona se objesi. Rj. 760b (ona *da* se objesi). Pa im rekao *da* donese svaki po jednu maramu kući pa koji donese najlepšu *da* će onoga ženiti. Npr. 61. *Kaže* sve kako je bilo i *da* ona hoće *da* pogje za ono momče. 71. *Govoreći* ako mu ne kažu gje mu je šcer *da* će ih sve sabljom iskomalati. 132. Pa sad *misli* sve *da* zna. 155. Međed *pomisli da* je ona već svinju udavila, pa ide sad na njega. 176 (pa *da* ide). *Turi glas* po svemu svijetu: ko mu dobavi ova tri prstena, *da* će mu dati. . . 227. *Da* mi se *potpišeš,* od svega svoga, što bi igda imao, *da* ćeš mi polovinu dati. 252. *Pripovijeda se* *da* je u Pešti nekakav Bačvanin . . . nagazio na veliko tane . . . i padnuvši preko njega, opsovao gosino tane, i od toga *da* je ostala ova prosvka. 44 (*da* je opsovao gosino tane). Mogao bi koji *reći,* i mi tako *da* činimo. Pis. 6. Ja sam *uzjeren,* ne samo *da* Vi mene u svemu dobro razumijete, nego i *da* upravo ovako mislite, kao i ja. 7. Jer vam *kažem da* ako ne bude veća pravda vaša nego književnika i fariseja, *ne ćete* ući u kraljevstvo nebesko. Mat. 5, 20. *Znao* si *da* ja žnjem gdje nijesam sijao, i kupim glje nijesam vijao. 25, 26 (i *da* kupim). *Znam* *da* kad dogjem k vama, *doći ću* s obilnijem blagoslovom. Rim. 15, 29. *vidi* Ć, jere; *u ovim primjerima može se mjesto saveza da misliti i relativno* gdje: Kad *čuju* truba *da* zatruhi. Npr. 156. Nijesu mogli *rijetiti* drugo ništa osim vatre *da* sipa. 185. *Opazi* vatru *da* se sjaji. 189. — **16**) *conj. da u srezi s različnjem udverbim*: a *da*: Hoću, Ušo, *da* kako ne ću. Npj. 4, 187. Ima. Pero, *a da* kako nema? 5, 546. *vidi* *sprijed* 6 b. — *baš da*: Išćeraću ispod Beća Turke, *baš da* bi mu kćeri ne uzeo. Npj. 3, 48. *vidi* *baš e.* — e *da, vidi* e *da*. — kao *da, ka' da, kan' da, kanda*: Uzm u Božić sjekirni i zamahnu *kao da* posijeku vočku nerotkinju. Rj. 35a. On se skoči, *ka' da* se pomami. Npj. 1, 476. Sve se pušiš, *kan' da* šljive sušiš. 1, 493. *Kanda* ga je vrana na prudu izbljivala. (ružan). Posl. 128. *vidi* kao. — makar *da*: *makar* šta *da* ostaviš, ne će teknuti. Rj. 735a. *vidi* makar. — mjesto *da*: *Mjesto* neznanje svoje *da* priznadi i *da* nauče ono što ne znadu, oni bi radi . . . Slav. Bibl. 1, 92. *vidi* mjesto. — nego *da*: Šta ima bolje *nego da* dobijem dva života. Npr. 195. *vidi* nego. — no *da*: A navali i muško i žensko, *no da* sretu u polju svatove. Npj. 2, 547 (*ovdje no gubi značenje adverbivno, kao da je metnuto samo da bude jedan slog više*). *vidi* no. — osim *da*: Ne budite nikome ništa dužni *osim da* ljubite. Rim. 13, 8. *vidi* osim. — pa *da*: Sad isti od srebra haljine, *pa da* stann u orahovu ljusku. Npr. 223. *vidi* pa. — samo *da*: On će joi sve tri jabuke od ale doneti, *samo da* mu *da* dve svoje sluge *da* idu s njim. Npr. 264. *isp. tek da, vidi* samo. — te *da*: Na njega se Ture zagonilo, *te da* bi mu okinulo glavu. Npj. 4, 10 (*te ovdje gubi značenje, kao da je samo zato metnuto da se dobije jedan slog više*). *vidi* te. — tek *da*: On moгаše lasno dati *tek da* hoćase. Npr. 295. *isp. samo da, vidi* tek. — van *da, ausser wenn, nisi, cf. već* ako. Rj. 53a. *vidi* van. — već *ako da*: Ne će lasno umrijeti, *već ako da* ga ubiju. Posl. 11. *isp. već da*: Ja ne bih ništa drugo, *već da* mi Bog *da* ženu. Npr. 80. *vidi* već. — *da* ako. *vidi* *sprijed* pod 7. — *da* kamo li: Ti nijesi ni čno junaka *da* kamoli očima vidio. Npj. 3, 251. Šala nije ni četiri sata, *da kamo li* dvadest i četiri. 4, 406. *zvuči što i* a kamo li. *vidi* kamo li. — *da* li. *vidi* dali. — *da* . . . već, veće: Knjigu uze te Minu vjenčava, *da* sa kime, *već sa* svojom ljubom. Npj. 2, 372. Zavadi se . . . *da* oko šta, *već* ni oko šta, oko puste zemlje Karavlaške. 2, 445. Krvava krajino! Čudno li si u krv ogreznu! . . . *Da* od koga, *već* ni od koga, od Novaka i od Radivoja. 3, 27. Od koga se plaši vojevoda! *Da* od koga?

dahija,* *m. der Prätendent, Vertriebene, Emigrant, evul (redur et ultor)*: To gledaju Turci Biogradi i iz grada svi sedam *daija*, Rj. Poslije smrti Hadži-Mustajpašine u Biogradu su bile četiri velike *dahije* . . . a oni su opet imali svaki svoje kaba-*dahije*. Rj. 257a. Početak bune na *dahije*. Npj. 1, 499 (*natpis pjesmi*). Baše podrže neko vrijeme pašu kao sužnja, pa ga onda pogube, i oglase njihov bašaluk na novo; i njih četvorica, koji su kao poglavari te bune bili, nazovu se *dahije*. Danica 3, 145. *kako se riječ dahija timači (na prvom mjestu) riječju der Prätendent, dahija je čovjek koji prisvoja vlast, koju mu ne pripada*.

dahijnski, dahijski, *adj.* Rj. što pripada *dahijama*, *vidi* i *dahinski*. — Za vremena *dahijnskoga* gotovo u svakome selu bio je načinjen ham. Rj. 722b. Koji je iz Bijograda bio utekao od *zubumu dahijnskoga*. Danica 3, 174. U *dahijsko* vrijeme prebjegne u Zemun. Sovj. 22.

dahiluk,* *m. das Daithum, dominatus (jus) dahiarum*: On se nada dobru *dahuku*. Rj. — I Srbiju svu razdijeliše na čitlike i na *dahiluke*. Rj. 827a. *dahijska vlast, dahijska oblast, što dahija kuki sebi prisvoji, dahiluk, za nast. isp. abadžiluk*.

dahjnski, *adj. sažeto od dahijnski, koje vidi. Dählenski*. Osn. 311.

dahnuti, *dähnem, v. pf. atluhen, spiro*: ne da mu *dahnuti*; jedva sam *dahnuo* dušom. Rj. *vidi* *dihnuti, v. pf. slož. iz-dahnuti, na-, o-, pre-, uz-, za-, v. impf. prosti dihnati, disati, diltati*. — Ni *dušom* nema kad *dahnuti*. Posl. 213. Dje mi *koza dahne*, tu mi *loza sahne*. D'Posl. 16. Ne smije *dušom dahnut*. 75.

dähtanje, *n. das Schnaufen, anhelatio*. Rj. *verbal. od dāhtati, vidi daktanje*.

dāhtati, *däščem v. impf. schnaufen, anhele*. Rj. *vidi* *daktati, brektati, kao brzo a silno i teško disati*.

daidža,* *m. vidi* *ujak*. No *daidža*, Rnjetina Mujo. Rj. *hyp. daja, dajko, dajo, za obličje isp. amidža (strie)*. — Moj *daidža*, aga Hasan aga! Izijede me zvijer arslane. Herc. 68.

daidžić, *m. daidžin sin*: Pozovnuti *daju* i *obadva svoja dajidžića*. HNpj. 4, 188.

daidžin, *adj. što pripada daidži*: Pošetala sirota *gjevojka* po zelenoj *dajidžinoj* bašči. Herc. 161. *vidi* *ujakov*.

dāj . . . *vidi* *dabij* . . . Rj.

dahluk, *m. vidi. dahiluk*. Rj.

dainica, *f. daidžina žena, unja: Dainice, Hasanaginice!* kad te *ljubi* moj mio *daidža*, stoji! P' škripa *dibe* i *kadife?* Herc. 66. Povrati se *moja dainice!* 67. Gledala ga *mila dainica*. 68.

daire,* *f. pl. daireta*,* *n. pl. Art Tamburins, Castagnette, tympani genus*. Rj. *kao mali bubanj s praporcima, u koji se uz pjevanje i igranje udara rukom*.

dāj, *adv. bar, barem, dajbar, dajbudi; wenigstens, saltem*. — Ako je *kolac, daj* da je *ostar*. D'Posl. 7. Od koga *strah imaju, daj* mu njegovo *davaju*. 88. *upravo je imper. od dati, sad nije u običaju*.

dāja, *m. hyp. od daidža*: Pozovnuti *daju* u *svatove* i *obadva svoja dajidžića*. HNpj. 4, 188.

dajana,* *adv. drži se!* ne *daj!* *halte dich!* *sis forti animo: Dajana, Mujo, dajana!* Rj.

dājbar, *adv. saltem, daj, barem, sastavljeno od daj i bar, u naše vrijeme u Leci*: Ponesi danas na *sajam dajbar* pet *vreća*. ARj. II. 225a. *vidi* i *dajbudi*.

dājbudi, *adv. vidi bar, barem, daj, dajbar; wenigstens, saltem, složeno od daj, koje vidi, i od imperat. budi; piše se i rastavljeno daj budi*. — Da je u ovom obliku *u* *dugo* i *po tom* da u *južnom (daj budi sadašnjem)* *govoru* *glasi ije, vidi u Radn. Istor. 302*. Znamo da je *ta riječ dajbudi* na prvom mjestu *skraćena*. Rad 6, 208. Kad bi *sva plemena slovinska (griješka štamp. mjesto slovenska?)* imala — *daj budi*

u *književnosti* — *jedan jezik*. Rad 16, 197. Idem da me *ubije Šćepac, dajbudi* ću *umrijeti u poštenju*. S. Ljubiša. ARj. II. 225a. *Daj budi* vi *ja* ne *trebam ništa*. Šćep. mal. 94.

dājka, *f. u Srijemu gdjekoji zovu mater tako*. Rj. *biće hyp. od daka, koje vidi*.

dājko, *m. hyp. od daidža*: Na *dajka* se *napućio* svoga. Rj. *roc. dājko. — vidi dajo, ujo*.

dājō, *m. hyp. od daidža*: No se *mislim oženiti*. *dajō*. Rj. *gen. dāja, roc. dājō. — vidi dajko, ujo*.

Dāka, — 1) *f. hyp. od Damjanka*: Onda *Jova Daki* *govorio*. Rj. *Da-ka, može biti hyp. od srakoga ženskog imena, kojemu je prvi slog Da, n. p. Danica, i t. d. takova ženska hyp. Doka, Gjuka, Ika, Jeka, Joka, Soka, Staka, Žika, i t. d. i ženska appellativa imaju takva hyp. vidi kod baka. — 2) m. (ist.) vidi Dako*. Rj. *roc. Dāko*.

dakūko, Rj.³ XXIX. da *kako, ade, vidi da pod II. 1a. Nego ne!* (u Dnbr.) *dakako, freilich, utiuc*. Rj. 114b. Znam, *da kako*, u *tome sam ja osobito vješt*. Danica 2, 130.

dākūnje, *n. verb. od dakati, rudnja kojom tko dače*. — *Da . . . da . . . Šćepan*. *Ja* ne *znam što je to dākūnje*, no *ja hoću čisto i otkrito, da se zbori preda mnom i tvori*. Šćep. mal. 21.

dākati, *dāčem, v. impf. da-kati, da govoriti, isp. dakanje, suprotno nijekati*.

dāklē, dāklēm, also, daher, ergo. Rj. *vidi* i *daklen*: meger. — *Vidju . . . da* *umiješ dobro i mudro zboriti*, bi li *dakle* pošao sa *mnom k tome kralja*, e da bi mi *kako gjevojku* *isprosio?* Npr. 164. *Moja krava, dakle* *moje i tele*. Posl. 181. Onda *čemo tek moći presuditi*, koji je *od vas četvorice* u *tom prvi*, i *kome dakle* *podzavr vojniku* *pripada*. Danica 2, 127. Tako *me dakle* *osude*. 141. Ova *razlika u izgovaranju* *nije samo u nas . . . Koji dakle* u *pisanju hoće da se pridržava Slavenskoga . . . Pis. 6*. Tako je *dakle* *vreme prošavše . . . različno*. Spisi 1, 39. *Njemu govori iz usta k ustima, i on me gleda doista . . . Kako se dakle* *ne pobojava vikati na slugu mojega?* Mojs. IV. 12, 8. *Svako drvo dobro rodove dobre ragja, a zlo drvo rodove zle ragja . . . Svako dakle drvo koje ne ragja roda dobra, sijeku i u oganj bacaju*. Mat. 7, 17, 19. *Molim te dakle svijetla gospgjo kneginjo, da . . . DRj. 1, VI. Ja mislim da će se ovdje prodati 10 eks . . . Pošljite dakle* *toliko ovdašnjemu knjižaru*. Kojo. 13. — *Daklem* *se misli da je konj . . . Npr. 154. Šokci ubokci, Vlasi siromasi (daklem ni jedni nemaju ništa, nego oboji jednaki)*. Posl. 352. *H . . . na kraju riječi izgovara se kao g, n. p. orag* (ali . . . *svu i gluv . . . daklem . . . ne pretvara se u g*) Posl. XIII. *Daklem* *valja u subotu dobro činiti*. Mat. 12, 12.

dāklēn, *vidi dakle, daklem*. — *Kokoš pije, a na nebo gleda* (da je *ne bi jastrijeb prevario; daklen* i *čoe* *tako valja da se čuva*). Posl. 144. *Daklen* *vašu volju ispuniste*. Npj. 5, 553. *dakle-n, dakle-m. isp. n. dod*.

Dāko, *m. hyp. od David i Damjan*. Rj. *Da-ko. gen. Dāka, roc. Dāko. vidi Dāka 2. — takva hyp. Dōko, Gjiko, Gjóko, Gjúko, Iko, Júko, Lāko, Próko, Rāko, Sāko, Stāko, Stōko, Vāko, Zāko, Žiko, i t. d. Osn. 312. tako se govore hyp. ova u južnom govoru: a u istočnom kao i ženska, ali su muškoga roda: Dāka 2, Gjúka 2, Ika 2, Lāka, Rāka, Stōka, i t. d. i appellativa imaju takva hyp. vidi kod cu*.

dāko, *sažeto da ako, piše se i da 'ko. vidi ako pod 4a. i vidi da pod 7*.

dāktānje, *n. vidi daktanje*. Rj.

dāktati, *dāčēm vidi dahtati*. Rj. *u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u k*.

daktilski, *adj. što pripada daktilima*: *Stope ili su četiri daktilske*. Npj.¹ I, 1, VIII.

dālak,* *dālka, m. die Milzverhärtung, splenis intu-*

R. 2, 1. *... i skazini oteridne, vidi podrast 1.*
 ... i va d. svane, *dalak* tarem da spane.
 ... tako valja govoriti *turu* i *dalak* u
 ... pjevu; uče stajati. Postl. 247.

dalbulana, *f.* ¹ *dalbulana, dambulhana. Turska*
s. Dambulana, Dalbulana, Npj. 2, 304. Dalbu-
... je zvijeri i svirale i zile i borije, sve zajedno.
 Npj. 2, 397. Čauš viknu, kućnu *dalbulanu*. Npj. 2,
 44. *... s takim nast. kod ajnana.*

dalčice, *adv.* *znači što daleko, ali se sud u štoka-*
... s ko upotrebljava: Ne može sud koji teče po-
... vjek daleč. DPostl. 74.

dälek, *dalika* **däleki**, *adj.* *weit, weit entfernt,*
comp. ad. In nuncius, deditus, proval distans, remotus.
 Npj. 1, 111. — Putnik *iz daleke zemlje*. Npr. 95. Ja
 se nadati boljem dobru nadam; od gjevera *daleku*
setnu. Npj. 1, 63. *Daleko* je naše putovanje. 5,
 282. Nije lice kod junaka bilo, no od truda i *daleka*
puta. Here. 87. Jedu, jer ti je *put dalek*. Car. 1, 19,
 7. *Kao što se odatle vidi, riječ se ora kao pridjev*
riječtu upotrebljava, i to redovno samo u mjestu, u
Rj. ina samo adv. daleko, vidi daljni.

dalčko, *adv.* *weit, longę. comp. däljčę.* Rj. *isp.* *uda-*
giti i se, udaljavati (i se), udaljivati (i se). —
 1) Odliti, otići *daleko*. Rj. 440a. Otac kako ga ugleda,
daleko istrči preda nj. Npr. 37. Kuda tako *daleko*
 ... 45. *Daleko* ga neka ugledala, još je dalje
 preda nj isetala. Npj. 1, 622. (to znači, da je *vrlo*
daleko preda nj isetala). *Dalek* majka konje ugleda-
 la. 1, 628. *dalek* *okruženo od daleka*. Oko njega
daleko oblaži. 2, 443. *Daleko* je Savi putovati. 2,
 583. *Daleko* joj, vjelo, druge nije. 3, 516. *Daleko*
 mu ljepa kuća! kad ko nije rad koga imati kod
 sebe. Postl. 51. Bredelji oko Biograda, na čitav sat
daleko, zovu se Vračar. Danica 2, 44. 2) *daleko*
 od ... Lisi mene i moje duše! t. j. *daleko od mene*
 bilo! Rj. 331b. Tvoja je sreća *daleko od tebe*. Npr.
 72. *Daleko od očija daleko od sreća*. Postl. 51. *Daleko*
 kao nebo od zemlje. 51. Ja posijah bjeleću šenicu,
dalek seba, blizu puta, kraj luga zelena. Npj. 1, 502.
 (to jesto *daleko od sela, stihu radi*). Ode Marko u
 zoru zelenu *po daleko od vojske careve*. 2, 366. Na
 dva sata *daleko od Senja*. 3, 190. Mi smo se rasuli
 po zidu *daleko* jedan od drugoga. Nem. 4, 19. Koji
 ste *daleko od pravde*. Is. 46, 12. Gdje je živjela *dale-*
ko od vlasti kao u drugoj zemlji rodbina vladala
 kog doma. DM. 101. *suprotno* nedaleko, koje vidi.

3) *daleko kao adj. srednjega roda složeno s ko-*
jom god od prijedloga iz, na, u, vrjednji kao udverb.
pa l' vijuguru značenju dobazi još i značenje od pri-
jedloga. — a) sa prijedlogom iz: Izdaleka (iz daleka),
na udub. *riminus, e longinquit.* Rj. 222b. Ugladaju
 ... iz *daleka* gdje ide. Npr. 70. Kad njih zapita,
 otkuda su, baba mu plačući odgovori: Ja sam iz
daleka. 217. Svakome je milo bijela konja jahati i
 crvenu čuku nositi tjer je vijjeno *iz daleka*. Postl.
 278. Tko ljubi, *iz daleka* vidi. DPostl. 130. Otkud
 ... *iz daleka*? Npj. 3, 181. Vileći Jakov, da
 mu se Turci ne dadu blizu gradu prikućiti, *a iz dale-*
ku ne mogući im ništa iz pušaka učiniti. Danica.
 3, 176. Izjaše za njim *iz daleka*. Mat. 26, 58. Gleda-
 haju *iz daleka*. 27, 55. Sretoše ga deset gubavijeh
 ljudi, koji stado *iz daleka*. Luk. 17, 12. Počevši *iz*
daleka besjedu svoju. Jov 36, 3. Jesam li ja Bog
 ... govori Gospod, a nijesam Bog *iz daleka*?
 Jaz. 25, 23. — b) *prijedl.* *na s akus. kao na pitanje*
koja kano? ali i na pitanje, gdje? pa tada je kao
... Nadaleko (na daleko), *ferne, longę. Nadale-*
ko z. proz. gjevojku. Rj. 384a. (— *nadaleku*). Drago
 ... *daleko* ti. 4. Rj. 437a. (— *na daleku*). Tražeći
 ... dok smotri na *daleka* vatru gde se
 ... Np. 141. To *zašto* je *na daleka* jedan bogati čoek.
 163. Fero mene moja majka *na daleko* opravila u
 neznanu (zajz) zemlju. Npj. 1, 142. Ili su ti dodijali

česti puti *na daleko*. 1 451. Da Bog da da naše i
 vaše pleme bude plemenito, *na daleko* glasovito. Kov.
 70. U to će vrijeme otići zapovijed *na daleko*. Mih.
 7, 11. — c) *prijedl.* *na s lokat. kao na pitanje* gdje?
ali mjesto nadaleko dolazi češće nadaleko. vidi spri-
jeda pod b. — *Nadaleku* (na daleku), *ferne, longę.*
 Rj. 384a. *Na daleku* mi se dobro vidi. DPostl. 65.
 Blago, brate, onome junaku, koga nije *na daleku*
 draga; a moja je draga *na daleku*. Npj. 1, 441. Kako
 bi misli ... i drugima *na daleku* mogao javljati.
 Priprava 176. — d) *prijedl.* *u s akus. znači što i*
nadaleko. Megjer ima silnijeh junaka, koji zeta obrani-
še moga, koga danas u dalek, nema. Npj. 2, 287.
 Je l' istina, kako ljudi kažu, da m' ljepote *u daleko*
 nema. 2, 548. Koliko su *u daleko* bili, često su se
 oni sastajali. HNpj. 3, 435.

däli, *složeno od da i li, pa se piše i rastavljeno* da
 li; *okruženo dal*?. — 1. a) *däli? ob? num? dali* će
 doći? *dali* je tako? Rj. *vidi* li, eda, zar, oli. — Zaželi
 doznati *da li* se zaista više zna. Npr. 71. Za što si ti
 to od mene učinila? *dali* ti nijesam rekao da više nijesi
 moja žena? 108. Ona mu odgovori: Za Boga, *da li* ti
 nijesam još onu večer kazala kakva je gora. 149. Da
 vidi *da li* je istina da će i gora poći. 156. Onda mu
 žena veli: *Da li* bi ti što glogoj mojoj braći učinio, da
 otkud dogju? 199. Boca je strašni sud. (*da li* se misli
 što se može lasno razbiti, *ili* što se iz nje ... može čoek
 opiti?) Postl. 28. Ja ne znam kako je postala ova poslo-
 vica; *dali* nije, kad se isijecaju čele iz drveta. 246. *Da*
li ovo pretvaranje slova ... nije došlo iz Talijanskoga
 jezika? XXX. Da pogleda ... prohode li Turci, *dal*
na skelu, jal sa skele, bračo. Npj. 4, 279. Mili Bože,
 na svemu ti vala; *da li* grmi, *da l* se zemlja tresu?
da li puca Krnjo i Zelenko. 4, 291. Ja ne znam,
dali se je kad govorilo i *dali* se i sad govori. Kov.
 20. Ja bih rad znati, *da li* se ta riječ govori gdje u
 narodu, *ili* ju je G. Lazić sad načinio. Pis. 32. Sum-
 njam, *da li* bi se ... mogla naći trojica, koji bi to
 znali. 57. — b) *riječ dali znači više želju nego li*
ptanje: Da li mi je, jado! jedna litra zlata, da po-
 zlatim, jado! Bogdanova vrata! Npj. 1, 261. *Da li*
 mi se natrag povratiti, umjela bih sada gjeovati. 1,
 300. Da li mi te, dušo, poljubiti! 1, 428. — c) *ęu-*
gjenje ili žaljenje: Dragi brate, Galija Tomiću, da l
nenulo ti junak poginu! Npj. 3, 423. — 2) (*po zapu-*
dnijem kraju) *southern, cerum, cf.* nego Rj. tomu
 značenju riječi *dali* osim oroga mjesta nema potvrde
 u književnim djelima Yukocim i Daničevićim.

Dalmācija, *f.* *Dalmatien, Dalmatia, Rj.*

Dalmatīnac, *Dalmatīna*, *m.* *Dalmatiner, Dalmata*.
 Rj. — Rukopis od ove pjesme pokazivao nekakome
 učenom *Dalmatīna*. Npj. 3, 530. (Vuk).

Dalmāćūka, *f.* *Dalmatinerin, Dalmata, Rj.*

Dalmāćūski, *adj.* *dalmatīnisch, dalmaticus.* Rj.
 što pripada *Dalmatīnima* i po njima zemlji *Dalmā-*
ciji: Ovdje je uzeta *Dalmatīnska* voda Cetina. Npj.
 3, 55. (Vuk). Na megji *Dalmatīnskoj*. 3, 142. (Vuk).

dälj, *f.* *die Ferne, longinquitus.* Rj. Sto je fati u
 vis poskoćio, a tri sta je u *dälj* odskoćio. HNpj. 1,
 363. Tako će biti postalo i *dälj* (daljina) i *dülj* (du-
 ljina). Osn. 54.

däljan, *m.* (u C. G.) pregrada kakve vode dire-
 cima, između kojijeh se namjeste mreže te se hvata
 riba. Takovi su *daljani* kod Skadra gdje Bojana is-
 tječe iz jezera. Art Zauu zum *Fischfange, septi-*
mentum capientis piscibus. cf. zup, garda. Rj. *vidi* i
 jaz. 3. — Tanne su i ponajviše tugje: bavan ...
daljan. Osn. 140.

däljčę, Rj. 3 XXIX. *adv. comp. od daleko. vidi kod*
dalji. vidi dilje.

dälji, *adj. comp. od dalek i daljni. isp. dilji.* —
 Osim kućana i obližnje rodbine pokojnikove pokoj-
 nice se zovu i njegova *dalja rodbina*. Rj. 529b. Mloga
 imena imaju pred posljednjim poluglasnim slovom A,

koje se u svemu *dalj*em upotrebljavanju izbacuje. Danica 3. 3. Dade im Solonove zakone bez i kakoga *dalj*ega ispitivanja i zatezanja. 5. 89. Što je koji bogatiji i od naroda po gospodstvu svome različniji, onaj je i u ostalome svemu od naroda *dalji*. Kov. 15. S toga je sav *dalji* trud Slajherov oko ove stvari pao. Dioba 12. Poslije njega da pripadne sinu nu Ivanišu i *dalj*emu potomstvu. DM. 211. — *adv.* *dälj*č, *vidi dilje*: Sutradan *poje dalje*. Npr. 74. Pogodi, gjevojko, šta se može *najdalje* čuti? 107. *Najdalje do osam dana* da mi dobaviš konja. 120. *Krene se putnik dalje* svojijem putem. 163. Ostade bez i kakva spomena *dalje*. Posl. 131. Jedna (pjesma) ina o caru ... dvije o ... tri o ... četiri o knezu Lazaru ... i *tako dalje* o različnijem starješinama. Npj. 1, XIV. Ko s njihovijem sudom nije bio zadovoljan, mogao je *dalje* tražiti suda u Zadru. Kov. 37. I *najdalje* molim za *osam dana* da me pričekas. 44. Primi od njega bardak ... i *nastavi dalje*: Stari svate gospodine! ovo je bio mal tvoj ... 66. Kako će oni *dalje* izmjezu sebe živeti. Miloš 27. Da se *dalje* ne oteže. 148. Ali kad malo *dalje* veli, da ... Odg. na ut. 18. Da vam nije prosto, ako mi to ne pošljete sad odmah (*najdalje još do 30 dana*). Straž. 1886. 1601. — *Kako goj* daleko *tako i däljč kao alj*. *srednjega roda složeno s prijedlogom kakvim vrijedi kao adverb*. *isp.* poizdalje: Bolje se iz *dalj*ega ljubiti nego se iz bliza mrziti. Posl. 26. S jezikom ovoga roda gdje koji su drugi srodni u riječima i u gramatici vrlo u blizu, gdje koji iz *dalj*ega, a gdje koji nijesu ni malo. Danica. 2, 122. *A za dalje* je, po svojoj prilici, imao svaki osobite svoje misli. Sovj. 76. A to bi za vas nužno bilo, i *za dalje*. Straž. 1886. 1580.

daljina, *f.* die Weite, Entfernung, longitudo. *Rj.* *postanjem od comp.* *dalji bez značenja koje daje comparativ.* *vidi dalj*. Zaprošio Sarajlija Jovo na daleko lijepu gjevojku; *po daljini* ni daleko nije: preko Bosne u Hercegovinu. Npj. 3. 486. Ostavi (Lavan) *daljine* tri dana hoda izmjezu sebe i Jakova. Mojs. 1. 30, 36.

däljün, *adj.* entfernt, remotus. *Rj.* *comp.* u dva primjera (Vuk u Npj. 1, XXXI. i Nov. Zav. IX.) *daljniji, inače dalji*, *isp.* dalek. *suprotno* obližnji, bližnji 2. — U Srbiji dogju crkvari iz *daljnjih sela* na konak, a iz obližnijeh dogju u jutru. *Rj.* 395a. Što smo *daljnu zemlju* prohodili. Npj. 2, 233. Kako dogagjaju i pjesmi prođe makar samo godina dana ili se pjesma gje čuje makar i o jučeranjem a *dalj-nijem* dogagjaju, niko više i ne misli o njezinu postanju. Npj. 1, XXXI. Često su dolazili bolesni ljudi iz *daljnjih nahija* da traže u Biogradu lijeka kod ljekara. Sovj. 9. Gog i Magog, ovijem su imenima čivuti u vrijeme Hristovo zvali *najdaljnije narode*. Nov. Zav. IX. Mir *vama daljnima* i onima koji su blizu. Efes. 2, 17. Jer mi muž nije kod kuće, otišao je na *put daljni*. Prič. 7, 19. Dobar je glas iz *daljne zemlje* kao studena voda žednoj duši. 25, 25.

Damasak, *Damaska*, *m.* Damascus, *zu ake.* ARj. II. 245a. — Na lijevo od Damaska. Mojs. 1, 14, 15. Po tom otišavši u *Damasak* ostaše ondje i oblađaše *Damaskom*. Car. 1, 11, 24. Poslaše caru u *Damasak*. Dn. II. 24, 23. Za *Damasak*. Jer. 49, 23. *Vuk piše* *Damasak*: Poslanice u *Damask*. Djel. Ap. 9, 2. *zu ovo razlikno pisanje isp.* agemat.

Damaštanin, *m.* čorjck iz *Damaska*: To je Elijezer ovaj *Damaštanin*. Mojs. 1, 15, 2.

Damaštanski, *adj.* što pripada *Damaštanima* a po njima i *Damasku*, *zu ake.* ARj. II. 246a. Prinošaše žrtve bogovima *Damaštanskim*. Dnev. II. 28, 23. Oplijenice se blago *Damaštansko*. Is. 8, 4. Rasplići ogranj u zidovina *Damaštanskim*. Jer. 49, 27.

dambullhāna, * *f.* türkische Musik: Čauš viče, *dambullhana* riče. *Rj.* *Turska musika*, *vidi* dabalana, dabalana. — *zu nast.* *isp.* ajmāna.

damizana, *f.* (u Dubr.) buča opletena prućicem, *Art grösserer mit Ruthen umgeflochtener Flasche*, *lagenu major virgulis implexa*. *Rj.* — Buča staklen okrugao sud sa grlicem gore (ako je ovaj sud opleten unaokolo slamom ili prućicem, onda se zove *damizana*). *Rj.* 50b. *Tal.* damigiana.

Dāmjan, *m.* *Rj.* *ime* muško. *Damianus*, *vidi* Damljan, Damjan.

Dāmjančica, *f.* *hyp.* od *Damjanka*. *Nini*, *nini*, *Damjančice* mlada. *Rj.* 421b.

Dāmjanuka, *f.* *ime* žensko. *Rj.* *prema* muškom *Damjan*, *dem.* *Damjančica*. — *imenu s takim nast.* *kod* Drenka.

Dāmljan, *m.* *vidi* *Damjan*. *Rj.* — *Moj Damljane*, *moje* jarko sunce! Npj. 1, 406. *zu umetnuto l pred j isp.* blječve. *vidi i* *Damjan*.

Dāmljanuka, *f.* *vidi* *Damjanka*. *Rj.*

dammna, *f.* *vidi* *davnina*, *isp.* damno.

dāmno, *adv.* mjesto *dāvno* (mit allen Ableitungen): *Zlatka* bi se *dāmno* preudala. *Rj.* *promijenivši se glas v pred n* *na m* i *dāmnašnji* (*mj.* *daynašnji*), *dammna* (*mj.* *davnina*). — *Kralj je mene obnestima' damno*. *Rj.* 432a.

Dāmnan, *m.* *ime* muško. *vidi* *Damjan*, *Damljan*. *isp.* *tamjan*, *tamljan*, *tamnan*. — *Treće* bješe *Dāmnan* Kutišanac. Npj. 4, 167.

dāmnašnji, *adv.* *vidi* *daynašnji*, *isp.* *dāmno*.

dān, *m.* — *I. der Tag*, *dies*. *Rj.* *hyp.* *danak*.

1. gram. *pl.* *dani* i *dnj*, *n. p.* propadoše mi toliki *dani* ili *dnj*; izgubio sam tolike *dane* ili *dne*; tako se kaže i: *drā dana* i *drā dnj*, *tri dana* i *tri dnj*, a i pored *četiri dāna* moglo bi se reći i *četiri dnj*, a *dalje* samo *dānā*; a pored ovoga oboga govori se (po južnijem krajevina) i *dnjri*; *n. p.* propadoše mi toliki *dnjri*; izgubio sam tolike *dnjri*; kad se pak govori o praznicima, onda se u jed. br. pored *dana* govori i *dnč* i *dnjri*, *n. p.* uoči Gjurjeva *dana*, uoči Gjurjeva *dne*, i uoči Gjurjeva *dnjri*; nadam se Gjurjevu *dānu*, nadam se Gjurjevu *dne*, nadam se Gjurjevu *dnjri*; o Gjurjevu *dānu*, o Gjurjevu *dne*, o Gjurjevu *dnjri*. *Rj.* — *Po orome i po Obl.* 10. *den* mjenja se *po padčima* *ovako*: *sing. gen.* *dana*, *dne*, *dnjri*, *dneva*; *dat.* *danu*, *dne*, *dnjri*; *accus.* *dan*; *roc.* *dane*, *instrum.* *danom*, *dnevom*, *dānjom*, *dānju*, *dnjri*, *dnevlju* (*potonje četvero kao adv.* preko *dan*, *interdju*); *loc.* *danu*, *dne*, *dnjri*, *dnevu*; *dual* *dana*, *dni*; *plur. nom.* *dani*, *dnjri*, *dnjri*; *gen.* *dana*, *dneva*; *dat.* *danima*; *accus.* *dane*, *dnjri*, *dnjri*, *dneve*; *roc.* *dani*, *instrum.* *danima*; *loc.* *danima*.

B. značenja: *Babine rubi*, *vidi tučim dan*. *Rj.* 10a. *Babini dnj*, *vidi* *babini* ukovi. *Rj.* 10a. *Budnji dan*. *Rj.* 12a. *O škriporu dne* kad se baraci strigu. *Rj.* 15b (*nikad*, *Posl.* 215). *Oko* tri dobra *dāna* hoda. *Rj.* 24b. *Blag dan*. *Rj.* 29b. *Svaki bogovetni dan*, *jeden Tag*, *den der liebe Gott gegeben*. *Rj.* 33b. *Božji dan*, *prvi dan* po Božiću. *Rj.* 35b. *Vazdan* (*vas dan*), *den ganzen Tag*, *totum diem*. *Rj.* 51b. *Varin dan*. *Rj.* 54a. *Drugi dan* vaskrsenija (*u poneljelnik*) *Rj.* 55a. *Veligidan* (*veliki dan*), *vidi* vaskrsenije. *Rj.* 57a. *Današnji dan*. *Rj.* 110b. *Dan i noć*, *das Stiefmütterchen*, *viola tricolor* *Linn.* *Rj.* 110b (cvijet). *I dan danji* t. j. još i *današnji dan*, *noch heutigen Tages*, *hodie quoque*. *Rj.* 111a. *Delisturci*, *treći dan* po krsnom imenu. *Rj.* 115b. *Dan dulja*. *Rj.* 144b. *Šućeranjdān*, *den Tag vorher*, *pridie ejus diei*. *Rj.* 257b. *Dan i komad* (*n. p. ima*) i. e. *das tägliche Brot* (*Ankommen*). *Rj.* 286b. *Drugi* se *dān* krsnog imena zove *pojutarje*, a *treći* *ustarci*. *Rj.* 306b. *Kukor dan*. *Rj.* 313a. (*vidi* škripov dan — *nikad*). *Najao dan*, t. j. prevalilo podne, *neigt sich dem Abend*. *Rj.* 382b. *Već* je prošla *nedjelja dana*. *Rj.* 414b. *Obiljetnica*, *Jahrestag*, *dies anniversarius*. *Rj.* 431b. *Ondan*, *vidi* *prekosjutra*. *Poslije* *ondan* *ide tū* (ili *čū*) *ondan*, *za* *tijem šalapā* *ondan*. *Rj.* 460a. *Provede* nekoliko *dāna*. *Rj.* 511b. *Posteni*

K. 549a. *U rabotni, radni, težatni. Posni dan.* Rj. 10. *U prvom, drugi dan* po krsnom imenu. Rj. 371. *Pređati, den Tag* zubringen, per diem. Rj. 569b. Red. *U dan i noć* (21 sahata). Rj. 471. *Sutradan, sjutredan, sjutridan, den Tag* da-ent, postriede. Rj. 685a. *Sutradan, sutredan, sutridan, v h sjutradan.* Rj. 727b. Čelo, *U dvanaest sahata* vrati na n. p. *dan je* (od žraka do mraka) *jedno* i a noć je jedno čelo, a *dan i noć* su dva čela. Rj. 821b. *Skripor dan.* Rj. 843a (*vidi kukov dan*). Kad u jutru *dan osvani.* Npr. 16. U hvati se s njim i *pojaske*, pa se *ponesi letni dan* do podne. 16. Kad jutro *hođ dan osvani, dan osvani* i sunce ogranu . . . 48. *Kobila* što je *dua dni dugu* a do podne široka. 102. Posle toza progje *godinu dana.* 237. Ako je presa, nije *sadni dan.* Posl. 4. Doći će *Tidor dan* (vrijedećemo ko je vjera, ko li je nevjera). 68. *Dug dan* kao careva godina. *okaže se ljeti* kad su *danu danu.* 71. Muka duše ne vadi, no *sugjen dan.* 181. *Brijeme i rodni dan* nikad se ne vraćaju. DPosl. 9. Na *veseli spasov danak.* Npj. 1, 189. *Lipa dana,* milom Bogu fala! Npj. 1, 243. *Sinu zora,* a ja još kod dvora, *dan prevati,* a ja u lov pogjoh, 1, 317. *Ono dnevno oko podne* bilo, uljege su ovice u plan-dista. 4, 85. *Dokle dnevi potorinu* bilo, stade vrika hata i paripa. 5, 67. *Veli im kralje: dobar dan!* Here. 240. *Mjeser danu.* Danica 2, 134. Dok je Radič tako nesrećno *zarrširao dane* svoga vojevanja . . . 4, 14. *Pazarni dan.* Kov. 40. *16-ti* (misli se dan) Januaria progje. Miloš 170. *Plakaše za njim* Misirci sedamdeset dana. A kad progjoše *žalostni danu,* reče Josif . . . Mojs. 1, 50. 4. *Dogjoše danu pohogjenju,* dogjoše *dani plivanju.* Osn. 9, 7. *Bijaše dan rođenja* Irodova. Mat. 14, 6. *Irod na dan svoga rođenja* davaše večernu. Mark. 6, 21. *Bijah u duhu u dan neljeljni.* Otkriv. 1, 10.

C. riječ dan uzima se u rečenicu stojeći u padažu. — *1) su prijedlogom. — a)* do, od — do, od — na: *Traje jednako do davanšnjeg dana.* Danica 5, 81. *Sad na tebi, Mujo, zelena dolama, do dan do dea,* Mujo, zelena travica! Npj. 1, 446. *Mrtav Marko kraj bunara bio od dan' do dan' negjeljicu dana.* 2, 443. *Moliše se Bogu istinome od dan' do dan' za negjelju dana.* 3, 61. *Od dne do dne* tri bijela lanka. 1, 155. Tako se još razvlači *od danu do dana.* Miloš 135. *Bacase Fur . . . od danu do dana.* Jestir. 3, 7. *Sve propast, od danu na dan sve gore* Npr. 72. *Po što mu od danu na dan govoriše* a on ne posluša . . . Jestir. 3, 4. *U pranjećima iz* Npj. 2, 443 i iz Npj. 3, 61: *od dan' do dan' valja čitati i pesati upravo od dan do dan, jer je riječ dan u akusativu; ovdje naime akusativu dan osim onoga što sam sobom znači treba i značenje prijedlogu od i do. isp.* Sint. 164. *isp. dalje pod b i g. da nije to stihu radi mj. od dana do dana. kako se piše u prosji?* — *b)* iz: *U dan u dan,* t. j. svaki dan. Rj. 217b. *isp. sprijeda a, i dalje g.* — *c)* na s akus.: *Kad spahija pogje iz Hrvatske, na dan će ti glase opraviti, da se njemu na večeru nadaš.* Npj. 3, 436. *Što su mi se krivo zaklinjali . . . krivu kletvu na danu ponjese.* 5, 38. *Baci seljaka u tavnicu na 6 dana.* Danica 3, 239. *Pređe na jedan dan* marveni vašar . . . *Na jedan dan pređe* marveni vašar. 3, 217. 248. *Svekrva objavi naprijed na jedan ili dva dana* rođbu u koji će se dan nevjesta voditi u crkvu. Kov. 96. *U Lipici na Božij dan* 1823. Npj. 1, LXII. *Šta ćeš činiti na dan svetloćine i na dan praznika Gospodnjega?* Os. 9, 5. *Prije pashu na šest dana* ože u Vitaniju. Joy. 12, 1. — *na s lokat.*: *Ne ćeš, Maro, ni noću spavati; a kamo li na belome danu.* Npj. 1, 552. — *d)* o s lokat.: *O Skriporu dne* kad se *lanci strigu.* Rj. 15b. *O kukoru dne.* Rj. 313a. *A kad bi u Petrovu danu.* Npj. 3, 311. — *e)* ob s lokat.: *obdan* (ob dan) *vidi danju.* Rj. 427b.

f) po s akus.: *Dan po dan,* dok i smrt za vrat. Posl. 53. *Što po vas dan* plugom pluži. Npj. 1, 445. *Dan po danak* dok subota dogje. 3, 150. *Pjevaju po čitar dan* Npj. 1, XXXIV. Oni tako žive dan po dan. *Priprava II. isp. po kao adv. 4. — g)* preko. *Kad je ovaj prijedlog s riječju koju znači vrijeme, onda se misli onu vrijeme od početka do kraja. Riječi dan i noć u ovaj prijedlog u ovom značenju običnije su u četertom padažu.* Sint. 282. *Preko dan* je zmija, ali kako veće dogje, on svuče sa sebe onu zmijinu košulju. Npr. 55. Ono je čudovita gora, što preko dan sijeva a po noći gori. 118. *Po tom opet preko dan udari, te otme i treći* (šamae). Miloš 109. *Kako se mjesto preko govori i preo, nalazi se mjesto preko dan i preo dan: preodan, vidi danju:* *Preonoć* je na snu ga gledala, *preodan* je groznica hvatala. Rj. 577a. *isp. sprijeda a i b. — Ali preko dan ima i drugo značenje:* *Preko dan, um den andern Tag, altero quoque die,* cf. *prezdan.* Rj. 573b. *Prezdän, preko dan, drugi dan.* n. p. *kokoš nosi prezdan, um den andern Tag, altero quoque die.* cf. *naprezdan.* Rj. 571a. *Kokoš nosi prez dan* (t. j. svaki drugi dan ili preskočivši jedan.) Sint. 530. — *h)* u s akus.: *U sred tavnje noći bez mjeseca, kao u dan,* kada sunce grije. Npj. 3, 535. *Dvije se kokoši mogu u pazarni dan kupiti.* Kov. 40. *Svekrva objavi naprijed na jedan ili dva dana* rođbini u koji će se dan nevjesta voditi u crkvu. 96. *Pamtite ovaj dan, u koji izidoste iz Misira.* Mojs. II. 13, 3. *Jer će u treći dan* sići Gospod na goru. 19, 11. *U prvi dan* prijesnijeh hljebova pristupiše učenicima. Mat. 26, 17. *Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.* 28, 20. — *u s lokat.*: *Da vam bude u pomoći i u danu i u noći.* Npj. 1, 141. — *i)* za s akus.: *Što majstori za dan ga sagrađe, to sve vila za noć obaljuje.* Npj. 2, 115. — *za s gen.*: *Pomračicu zemlju za bijela dana.* Amos 8, 9. — *2)* bez prijedloga. — *a)* u akus. *Svetac koji čini mi se da pada prvi dan* Gospogjina posta. Rj. 342b. *Pa se ponosi letni dan* do podne. Npr. 46. *Volim reći: ne ću, nego vas dan:* kee! kee! (valja da je neko kazao, koga su čerali da čuva koze). Posl. 38. *Vas dan dugi* bosiljak sejala. Npj. 1, 22. *Kad se za cijelo nadao da će mu se koji dan predati, stigne . . . Sovj. 30.* *Ostala sva vojska da pohita dan i noć na Moravu.* 30. *Igjahu tri dni.* Mojs. IV. 10, 33. *Moli da bi dan noć otvorene bile* uši Gospodnje onima . . . DP. 339. *Bez prestanka se dan noć čita.* 360. *Jedan dan* skupe se starješine. Prip. bibl. 63. — *b)* u instrum.: *Danjom, danju, bei Tage, die.* Rj. 111a. *Dnēvi, vidi danju: Dnevni* leže, a noću putuju. Rj. 123a. *Zašt ne greješ danju, kako noću?* Npj. 1, 163. *Danjom* boluje, noćom vojuje. 1, 491. *Pa boj biju i dnevni i noći.* 5, 141. *Oblak Gospodnji bješe na šatoru danju.* Mojs. II. 40, 38. *Danju,* preko dan (interdiu) i dnerlju. Obl. 10.

II. dan oranja, ein Morgen Laudes, jugerum, cf. jutro. Rj. *vidi i dnina, lanac, plug 2, ralo.* — *Ral, dva danu oranja.* Rj. 636a. *Uzorah tri stotine dana,* te sve posijah šenicu. Npr. 165.

danak, dänka, m. *hyy. od dan.* Rj. *voc. danče. pl. nom. danci.* — *Kamo moji ljetni danci* što ja *istrajah.* Rj. 240b. *Gje su danci* tu su i liječi. (dok čovek još ima dana da živi, lasno mu je lijek naći). Posl. 78. *Ko staro ljubi, danke gubi.* 156. *Lete danci* kao rijeka, a godišta kao ništa. 168. *Nek su majci crni danci.* Npj. 1, 178. *Na veseli spasov danak.* 1, 189. *Da bi u veselju danke prorodila.* 1, 356. *Ako mene sugjen danak* nagje. 4, 296. *Pak Stanojlo ode u Gojsevac, u Gojsevac pade na danište . . . bijele im povezaše ruke, pred Stanojla na danak ih vode.* 4, 334. *Tu ig bijel danak ostavio, a tamna ig noćca* prifatila. 4, 340 (*dalje 4, 396: Tu ih danak bio ostavio, a tamna ih noćca prifatila*). *No je njima danak* *navalo,* brijeme je vojsci polaziti. 396. *Sutra danak* opet započesmo. 5, 528. *U koji je danak* isprosio, n taj isti u čaršiji

pojge. Here. 48. O negjeljo, *sreti danče*, oprosti man grljehe naše! 326, Feb' ostavljam tvojoj gjeci miloj... moju braću *bijelomu danku*. Kov. 101.

dának, *dánka*, *m. die Abgabe, tributum*. Rj. *vidi* dacija, i *syn. outje*. — *Glavrina, glárnica*. Rj. 86a. (danak što se plaća od glave, od kuće). *Dimarina*, (u Bosni) onamo se i drugi nekakav danak koji se daje Turcima, zove dimarina. Rj. 120a. *Mrtrina*, danak što se plaća kad umre domaćin. Rj. 372b. Za to su im često i *danak plaćali*. Kov. 4. Kažu da pod Mlečićima nijesu davali *danku* nikakvog. 38. Da se caru za *sve danke* osjekom *plaća*. Slav. Bibl. 1, 89. Adoram *hješee nad dancima*. Sam. II. 20, 24. *Postari ga nad svijem dancima* doma Josifova. Car. I. 11, 28. Po tom car Asvir *ulari danak na zemlju i na ostrva morská*. Jestir. 10, 1. Glava među zemljama *potpade pod danak*. Plač 1, 1. Osim *danku u norvu* bilo ih je koji su se davali u različnijem stvarima zamijenili *norčani*, jer su zgodniji. DM. 66.

dánas, (*gorore i danaske*), *heute, hodie*. Rj. *danas*, *kao dan ovaj*. *isp. sb.* — Kad *po danas* dogje prva nedjelja. Rj. 110b. Svako je selo u Srbiji imalo svoga seoskoga kneza, za kojega se može reći da je bio od *danas do sutra*. Rj. 279b. Ako reče djevojka... da ona ne će s onijem momkom živjeti ni *danas ni sutra*, makar je svu isjekli na komade. Rj. 477a. Majka nema do tebe jednoga, a *po danas* ni tebe ne bilo! Rj. 510a. (*— po sud, odsud*). I tako ostane do *danas*. Npr. 92. »To na Fati čeri dočekala *prije danas polovine dana!*« Kad je bilo dana polovina... Here. 28. *Danas sutra*, ja ću poći za te. 128. Ako se ovaj (nominativ) i držao još XVI. vijeka a ovaj drugi ostao do *danas*... Istor. 353.

dánaske, *adverb* *danas s dodatum riječom* ke, *koje vidi*. — Kako onda, tako i *danaske*. Npj. 2, 3. *Danaske* stoji košturnica od Srbalja i još od Turaka. 4, 175.

dánašnjí, *adj. — 1)* *heutig, hodiernus*. Rj. *što biva danas, što je od danas*: 1 dan danji, t. j. još i *današnji dan, noch heutiges Tages*, *hodie quoque*. Rj. 111a. Dajte me ručicama zarad' *danka današnjega*. Npr. 1, 140. Ristos mi vam sreću dao! I *današnja svetkovina*, sveta služba i molitva da vam bude u pomoći. 1, 141. Zlo ti, Mujo, *današnje junaštvo!* 2, 50. Jeste, care, Bog i njina duša! Jeste, care, *današnjeg* nam *dana!* Jeste, care, umrlag nam časa! 2, 161. Po tim mjestima i *današnji dan* gotovo u svakoj kući imaju po jedne gusle. Npj.¹ 1, XVII. Niko ne dozna za grob njegov od *današnjega* *dana*. Mojs. V. 34, 6. — *2)* *današnji dan*, *n. p. danas* je nedjelja, kad po *danas* dogje prva nedjelja, onda će biti *današnji dan*: *danas* ti dogji meni, a ja ću u *današnji dan* tebi. Rj. *von heut über acht Tage*. — *3)* *današnji u širem smislu kao sadašnji*: U *današnje vrijeme* to najviše čine Turci. *Danica* 3, 237. Sramota gotovo po sve naše književnike *današnjega naraštaja*. Npj. 2, 384 (Vuk). Pravo mjerilo žalosnoga stanja *današnje naše literature*. 2, 387 (Vuk). Glavna su staništa *današnjih* Čakavaca ostrva. Srb. i Hrv. 3.

dánce, *n. 1)* *dem. od dno*: Ne ispijaj svakoj čaši *dance*. Rj. *takva dem. vidi kod barioce*. — *2)* (u Šum.) *pisak u slijepe svirale*. Rj.⁹

Dánčul, *m. Rj.* ime muško. *za nast. isp. Radul*.
dánguba, *f. der Zeitverlust, jactura temporis*. Rj. *dan-guba*, *drugo polí osn. koja je u gubiti*. — *1)* *gubljenje dana, vremena*: On je opet ne samo meni pjevače nabavljao i *dangubu* im *plaćao*, nego... Npj.¹ 1, LXII. Primivši od Njihove Svetlosti pristojni poklon za *dojakošnju dangubu*. Npj.¹ 4, XVII. Samo *dangubu* da mu *naknadi*. Mojs. II. 21, 19. — *2)* *ono čim se gubi dan, vrijeme. dem. dangubica*. — O tam-

buro, o *dangubo* moja: izdangubih dane i godine. Here. 205. Stekoh muža kao spuža, nevoljo moja, *dangubo* moja, *čj jadi moj!* 284.

dángubau, *dangubna, adj. n. p. posao, was viel Zeit verlieren macht, temporis jacturam adferens*. Rj. *kaže se o čemu, n. p. o poslu, što uzrokuje dangubu*.

dángubica, *f. (dem.) vidi danguba 2*: Tamburice moja *dangubice*. Rj.

dángubiti, *him. v. impf. Zeit verlieren, facio jacturam temporis*: Gje si bila, gje si *dangubila*, *dangubila tri bijela dana*. Rj. *gubiti, tratiti dan, vrijeme. v. pf. slož. iz-dangubiti*. — Da ja *dangubim* (ili *plaćam*) za tugju guzobolju, t. j. u čemu ja ni malo nijesam kriv niti me se tiče. Rj. 106b. Jer lovac izdangubi, a hrsuzin *plaća globu i dangubi* u zatvoru. Post. 133. I da daš im tridest kesa blaga, što su mladi *mlogo dangubili*. Npj. 3, 417. O tamburo, o *dangubo* moja: izdangubih dane i godine, *dangubio* ko te je gradio! Here. 205. Bolje je svaki posao iz početka raditi kao što treba, nego se poslije povraćati i *dangubiti*. Pis. 91. Čovjek reče Joavu: ... ne bih digao ruke svoje na sina eareva... A Joav reče: ne ću ja *dangubiti s tobom*. Pa nzev tri strijele u ruku, zastrijeli ih u srce Avesalomu. Sam. II. 18, 14.

dángubljenje, *n. das Zeitverlieren, jactura temporis*. Rj. *verbal. od dangubiti, koje vidi*.

dánica, *f. der Morgenstern, lucifer*. Rj. *zvijezdu juturnju, vidi zornjača. suprotno večernjača*. — I *istekla juturnja danica*. Rj. 256b. Rano rani gjevojčica i *danicu vjernu* moli: »O *danice*, o sestrice! Podaj mene svjetlost tvojnu, da naresim mladost moju. Npj. 1, 150. *Tečku zvijezdu danica*, da preteče mjeseca, 1, 294. Dan osvanu i ogranu snnce, i *danica na istok iziđe*, prehodnica vedro nebo pređe. 1, 556. Još zorica ne zabijelila, ni *danica pomolila lica*. 4, 293. Kad s' *danica rodi od istoka*. 4, 303.

Dánica, *f. ime žensko*. Rj. *po materi Danici prezime*: Ono ti je *Daničiću* Gjuro. Npj. 3, 156.

dánicka, *f. die (Flinten-) Röhre vom Danziger Meister, tubus teli dantiscanus*. Rj. *cijev puščana načinjenu u gradu Dančigu, odakle joj je ime. isp. danickinja*.

dánickinja, *f. die Danziger-Pistole, telum Dantisci factum, cf. daničinja*: 1 za pojas dvije *danickinje*. Rj. *pištolj iz Daneiga. isp. danicka*.

dáničin, *adj. dem Morgensterne gehörig, luciferi*: *Daničinu* Bogom posestrinu. Rj. *što pripada danici*.

dáničkinja, *f. vidi danickinja*: Pa uzima *pušku daničkinju*. Kad pukoše dvije *daničkinje*. Rj.

dánik, *danika, m. — 1)* *vidi danište*. Rj. *mjesto gdje se danuje. vidi i danovište*. — *2)* *etesiae*, vjetar sa sjeverozapada što ljeti svaki dan puše poslije podne u Dubrovniku. ARj. II. 267b.

dán-i-nóć, *das Stiefmütterchen, viola tricolor*. Linn. Rj. *vidi dikino oko*.

dánište, *n. Ort wo man den Tag über bleibt, locus morae per diem, cf. danovište*: Crnobarac harambaša Stanko na *daništu* bješe kraj Salasa. Rj. *mjesto gdje tko dani. vidi i danik*. — A tu Vuče *pade na danište* u zaselje u raži ozimoj. Rj. 451a. Veće oni s *daništa skočiše*. 4, 189. Doznavši Miloš, da je Prelo negde u šumi na *daništu*. *Danica* 4, 29. *riječii s takvim nast. igrište, igralište, lovište, ljetište, ljetovište, nočište, pazište, plandište (i landište), pjevalište, počivalište, pristanište, razbojište, ročište, sjamište, skakalište, suđište, utočište, zimovište, i t. d.*

dániti, *dánim, v. pf. den Tag über wo bleiben, transigere diem, cf. danovati. (v. impf. i v. pf.) Rj. danju gdje ostajati. v. impf. danjivati. suprotno nočiti. v. pf. slož. pre-daniti, za- — Dan daniše pak i zanočiše. Npj. 2, 537.*

dáno, *da no, ne dodato savezu da. isp. nó 4*. — Kakono se, kado, naučio, naučio često u planinu, *dano* lovi srne i košute... No ću li me, dijete Ni-

danovanje. 1. u z. napuštimo. Npj. 4, 392. Divna
danovanje. 2. u z. vezeš po svilenu platnu.

danóvanje, n. *das Zubringen des Tages, mora per
Rj.* — *id.* danovati, *vidi* danjivanje.

danóvati, *danujēm*, v. *pf. i impf. den Tag über
den Tag, v. pf. i impf. daniti*, *cf. daniti*: Pa idemo u Tisu
danovati, *id.* danovati danas *danovati*, Rj. *danju gdje*
danovati, v. *pf. daniti*; v. *impf. danjivati*.

danóviste, v. *vidi* daniste. Rj. *mjesto gdje se da-*
ruje, *id.* danik. — *riječi s t. kīm nast. kod* daniste.

danū, n. Dubr. *vali* nuder. Rj. *složeno od da i*
nu, *id.* daniti. ARJ. II. 269a, *vali da je ordje ake*.

danū, n. *halježen* mjesto danu. Nude. nuder, *vidi*
dan, *cf. nū*. Rj. 425a. Nū! dodaju Heregovci u
govoru kol gdjekojih riječi, n. p. . . . *Da nu gledaj*
te na to učini; dī nu! nu hodi! Rj. 425a. Nū, nūto,
nūti, nūde, nūder, *danū*, od istoga *nu* biće: nukati,
ponukati; ponukivati. Korijeni 116.

danūti, *danēm*, *vidi* dahnuti. Rj. — *u krajevima*
gde se glas h ne čuje u govoru.

dánje, v. *verbal.* od dati. *djelo kojim se što da-*
ruje. ARJ. II. 270b, u *Hru*, govori se u kletvi: za
što i za stvorenje, koje se drukčije kaže i: dalo te
i svrilo.

dánji, *atj.* u *rečenicí*: i dan danji, t. j. još i da-
nastji *den*, noch heutiges Tages, hodie quoque. Rj.
dan, *osn.* u *dan*. Osn. 201.

danjivánje, n. *das Zubringen eines Tages, mora
per den*. Rj. *verbal.* od danjivati, koje *vidi. vidí* i
danovanje.

danjivati, *danujēm*, v. *impf. den Tag zubringen*,
arari per diem. Rj. *ostojati gdje danju. vidí* dano-
vati, *isp. daniti*.

dánjom, *dánju*, *bi Tage, din*. Rj. *instr. od dan. 6*
pač: *danju*, ali samo kad je bez i kakve druge
riječi i znači *prako dan (interdiu)*. Obl. 10, *to vrijeti*
u oblik danjom. vidí dnevi, dnevlju; obdan, pre-
dan, *príojeri kod dan* IC2—b.

dápače (da pače), *conj. imo, imo etiam, imo vero*,
v. verbal. *ja sugar: Da pače* komparativna je gra-
matika slovenska postala prije nego je Križanićevo
djelo na svijet izašlo. Rad 16, 198, *vidí* pače, paček.

dar, m. (*pl. dāri, dārovi, darōva*) — **1**) *die Gabe*,
donum, *cf. poklon*. Između *dara* i *poklona* u nas je
razlika što se *dar* najviše daje kao od milosti, i za
to naj koji ga daje izgleda uzdarje. Rj. *vidí* i ar-
mazan (ormazan), bošaluk, darilo, dariv, darovina,
jabuka 1, kolač 6, koš 6, milost 3, peškeš, prikaz,
prikaza, prinos, *hyp. darak, coll. darje. Porojnica*, čast
dar što se šalje porodilji poslije porogajaja. Rj. 514b.

Da ga car obdari *velikim darom*. Npr. 192. Da ćeš
od mene za to *dobiti na dar* još jedan život. 195.

Ko ti veliki *dar* dade, on gleda i veliko uzdarje (da
na da. 157. Svaki *dar* iste uzdarje. 277. Ja vam
falim, blagodariam na vašemu *stariom daru* . . . Na
vašema *ljupim daru*, 1, 148. *Dine* bili nu *ponijela*
dare, 1, 384. Oj sokole, Jakšiću Todore! *na dar* tebi
noja lkonija, vod' je dvoru, te se ženi njome, 2, 592.

Da se pobro, *darujemo darom*, 4, 89. Ongje *dobre*
dare *zabohio*, *zadobio* sebi *azaluke*, 4, 331. I još
dar i *prinosi darove*, 1, 367. *Priradni darovi*, n. p.

lepo lice, veliki lijepi brkovi, *Danica* 2, 87. Pisati
se govovo ne uči nikako, već ako koji ima *osobiti*
dar, te u neč slučajno mimogred, 2, 119. *Jedan dru-*
gost *raznim darima darivati*, Miloš 143. Vi ćete
dati *po jedan eksemplar* . . . *nu dar*, Straž. 1886,

57. *To ma bi od mene dar* za glase njegove. Sam.
II. 4, 10. *Dobre dare darati* dječij svojoj. Mat. 7, 11.

Da sam *dani kakav duborni dar* za više utvrđenje.
Pau. 1, 11. Da se *sveći dare* . . . iznose na večernji . . .

dar *pravo osvećenih darova*. DP. 58. — **2**) *po-*
gajati, *pl. dāri i dārovi, Geschenke mit welchen die*
Bräut-Hochzeit ge te beschenkt, donu nuptialia: majka

sprema kćeri *darove*; djevojka sprema *darove*. Rj. *vidí*
čez. — Kakvi svatovi! taki *darovi*. Posl. 125. Blago
vama, svi svatovi! *lijep* ti vas *dar* dopade! Npj. 1,
69. Da ti pošljem maleno povjesmo . . . ti opredi *sebi*
u darove, 1, 167. Lepa Mara na čardaku spava, kod
nje majka *bde dare* *služe*, 1, 551. Tebi ću je (ko-
šulju) *na darove* dati, 1, 610. Stari svat ne pije zdra-
vicu za cvjetova i *darova*: . . . Za zdravlje ovijeh
četova i darova! . . . *darovima* se darivali. Kov. 90.

dāra,* f. — **1**) *die Tara (beim Wägen), das Gewicht
des Gefässes, pondus vasis*. Rj. *težu onogu u čemu*
je roba, n. p. papir, vreće, souduk, i t. d. — **2**) *fig.*
odbiti kome šta na daru, durch die Finger sehen,
nachsehen, do, indulgo. Rj. *u prenesenom smislu,*
kako je ono u čemu je roba, po vrijednosti malo,
neznatno, gotoro ništa prema vrijednosti same robe,
to rečenica: odbiti kome što na daru, znači gotoro

što i: odbiti kome što na ludost, isp. Posl. 231: Odbi-
ljanj ti na ludost, (kad ko što kome nepristojno

učini, i znači: da nijesi budala, ne bi tako ni činio).
Odbiti kome što *na daru*. Posl. 231. Ako li to samo

Gv. Svetić misli, *valja mu odbiti na daru*, kao i ostalo
sv. što drugima kazuje, a ni sam ne zna. Odg. na
sitt. 10.

dārak, *dārka*, m. — **1**) *hyp.* od dar. Rj. — Birlija
dobrija, u ritu tonula, iz rita govori: *Darci* moji

darci, kome ni ostaste? Rj. 27a. Jedan novčić *malí*
darak, a velika zadužbina. Npj. 1, 145. — **2**) u crkvi
ono troje čim se pokriva a) diskos, b) putir, c) i diskos

i putir zajedno. Rj.

dārati, *dārām*, v. *impf. ake*. ARJ. II. 276a. — *Dar-*
ati, dariti. Npj. 1, 3, 397. *samo u orom prínjeru:*
Rukom *dara* šljenjanin-ivu. Npj. 3, 213. v. *pf. darnuti*.

dārilo, n. *die Gabe, donum*, *cf. dar: darilo* Božje.
Rj. i *syn. kod dar*. — Izidu gledati gragjevine i

džardine, da take ljepote u *darila* Božjega nije bilo
ni u jednoga cara ili kralja. Npr. 230.

dāriti, *dārīm*, *ne nulaži se orako prosti glagol,*
nego samo složen: nadāriti, obdāriti, podāriti.

dārív, m. u pjesmi mjesto *dar*: Jesu li to gaće od
prodaje, ili su to gaće od *dariva*. Rj. i *syn. kod dar*.

darivalac, *darivaoea*, m. *čovjek koji daruje što,*
donator. ARJ. II. 278a. *vidí* darivalo, darovatelj.

darivalica, f. žena koja koga daruje. ARJ. II. 278a.

darivalo, m. muško čeljad koje koga daruje. ARJ.
II. 278a. — *riječi s takim nast. kod* bajalo.

darivánje, n. *das Schenken, datio, donatio*. Rj.
verbal. od darivati, *radnja kojom tko daruje što*.

darivati, *darujēm*, v. *impf.* Rj. v. *impf. slož.* ob-
darivati. v. *pf. prosti* darovati. v. *pf. slož.* po-darovati:

na-dariti, ob-, po-. — **1**) kome što, *darbringen, offero*,
Rj. — A došao sužanj u avliju moliti se za Boga jed-
nogda, ne bi li mi *štogog darivati*. Npj. 3, 416.

prausens ima i darivam: Tko brzo dariva, dvaš
dariva. DPostl. 127 (*dijalekt*). — **2**) koga, *beschenken,*
dono. Rj. — Zaručiti, 2) (u Boči) djevojku, t. j. *dariv-*
ati, *sich mit Einer verloben, despondere sibi*. Rj.

193a. Kad bi trebalo koga *darivati*. Posl. 335. *Dariv-*
o vas ear nebeski . . . *lepim zdravljem* . . . Ruka
vam se posvetila, *kojom ste me darivali!* Npj. 1, 148.

Lepšim ću te *darivati darom*, 2, 303. *Serdar* *vajsku*
dobro darivaše: nekoma groša, a nekomi dukata, 4,
393 (*misli se: davaše*). *Darivaše ga zlatom*, Mat. 2,
11. *Dariva me* Gospod *darom* dobrijem. Mojs. I. 30,
20. *Ostojta dariva* ga mnogim *zemljama*, DM. 173. —

3) *sa se, recipiō: sich beschenken, donare se in-*
vicem: Odi brate da se poljubimo; stani sestro, dok
se *darujemo*. Rj. — Sad se boću *darivat' sa šurom*.

Npj. 3, 128. *Odavno se jesmo pobratili, al' se jošte*
nismo *darivati*, 3, 372. *Vazda* . . . u ljubavi živjeli,
darovima se darivati. Kov. 90.

dārje, n. *coll. od dar. darovi*. — »Sveći dare
dijele . . . Već svi sveći na zemljici bili, na zemljici
pol'jeliše *darje*, svoje *darje* a i svoje blago. HNpj.

1, 9. Nit' je inje, nit' belo kovilje, nit' kupine eveće rasturile, no devojka darje rasturila. Npj. Javor. 1880. ARj. 2, 279b.

dār mār, *durcheinander, Wirtswarr, susque deque*: počinito (n. p. po kući, po zemlji) dar mar. Rj. *kaže se o čemu što je kojekako razbacano ili pobrkano, u neredu, vidi tanclara, mandara*. — Naši su spisatelji od Čirilovske azbuke učinili *dar mar*. Odbr. od ruž. 16.

dārnuti, *dārnehm*, *v. pf.* u koga, u što, *etwas behrühren, tango*. Rj. *vidi* dārnuti; ključiti; taći, taknuti, teknuti 2, tiknuti; zadjesti 4, *v. impf.* darati, dirati. — U čifčije velikoga gospodara nije smio niko *dārnuti*, baš i kad bi koji što skrivio. Rj. 826a. *Dārni u Čiganku*, da te naruži. Darnuo mu u živce. Darnuo mu u zjenicu. Posl. 54. U iz naš niko nije *darnuo*. Miloš 102. Glas narodoljubca mora svakoga Srbijina u srec *dārnuti*. Straž. 1886, 769.

dārōvac, *darōvea*, m. grubo sukno, i gunj od njega. *alc.* ARj. II. 280b. — Mjesto *darōvac* govori se postao od njega u tugjinstvu oblik *dōrōc*. Osn. 344. *od darōvac (darove) načiniše Mužari darōvac, u odatle opet naši: dōrōc*.

dārōvatelj, m. čovjek što daruje. ARj. II. 281a. *vidi* darivalac, darivalo.

dārōvati, *dārūjem*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* darivati, i *ondje v. pf. slož.* — 1) kome što, *darbringen, dono*. Rj. Ja *ću tebe (= tebi) darovati snagu i blago*. Npr. 95. *Darovanomu* se konju zubi ne gledaju. DPost. 15. *Darova mi kitu cvjeca*. Npj. 1, 424. *Daruj meni Anu sestru tvoju*. I, 578. *Pobratime i ortake, koje ti je Bog darovao*. Here 354. *Mogju ostalim milostima, koje je česar ... narodu Srpskome darovao*. Danica 4, 2. *Da Bog daruje da naš brat ... sabira i dočekiva vrsne ljude*. Kov. 121 (*pred tijem*: *Da Bog da ...* 120). *Godine 1344 darova Dušan u državu Hilandaru crku bogorodice Odigitrije*. DM. 46. *Selo Arhiljevicu darovao je Dušan u baštinu Dejanu*. 77. *su se, pass.*: *Kroz koje se nama darovaše česna i prevelika obećanja*. Petr. II. 1, 4. — 2) koga, *beschenken, dono*. Rj. *vidi* obdariti. — *Pak ću je dobro darovati*. Npr. 105. *Ja nijesam za drugo došla nego da te darujem*. 215. *Još bi Novu dobro darovali, darovali zlučenom čelenkom*. Npj. 4, 380. *su se, pass.*: *Kraljice slabo ištu da se daruju, nego ovaj posao čine samo radi svojega veselja*. Živ. 37. — 3) *su se, reciproč.*: *E pobratime, sad da se darujemo*. Npr. 95. *Da mi bracku našu izvršimo, du se, pobro, darujemo darom*. Npj. 4, 89. — *vidi* dati, džabaisati, pokloniti, prikazati 1, šenkovati, udijeliti.

dārōvina, *f.* novci što mlada o svadbi skupi od darivanja, *cf.* darovnina. Rj.

dārōvni, *adj.* — 1) (u C. G.) *geschenkt, donatus*: *Darovnome* konj zubi se ne gledaju. Rj. (= *darovani*, *isp.* *Darovanomu* se konju zubi ne gledaju. DPost. 15). *Darovnica*, sablja *darovna*. Rj. 111b (*t. j.* *darovana*). — 2) *dārōvan, dārōvna, koji rudo daruje, udjeljuje, vidi* podatljiv, i *syn. ondje*. *Darovna* ruka siromaška majka. Posl. 54. *suptrotno* *nedarovit*.

darōvnica, *f.* — 1) n. p. sablja, t. j. *darovna, geschenkter Säbel, gladius donatus*: *I evo ti darovnica čorda. A sve gledam darovnicu čordu, mila mi je kako desna ruka*. Rj. *Po tome što se kaže, da je darovnica n. p. sablja darovna, može darovnica biti i kakva druga darovna, t. j. darovana stvar, kojoj je ime roda ženskoga*. — 2) *uzerši pak na um pridjer darovni 2, darovnica je čeljad ženskoga, koje (rado) daruje, isp.* ARj. II. 284a. *u tom značenju dolazi riječ u Stullija: quae donat, largitor*.

dārōvnik, *darōvnika*, m. — 1) *der Geschenke, donatus*: *A Komenu mladu gjuveglji njemu dade konja darovnika*. Rj. *stvar darovna, darovana, koju je muškoga roda, isp.* darovni 1, darovnica 1. —

2) *uzerši pak na um pridjer darovni 2, darovnik je čovjek, koji (rado) daruje, u tom značenju dolazi riječ u Stullija: donator, largitor*.

darōvniina, *f.* *das Geschenk, domum*: *Uze mača u desnicu ruku, u lijevu darovninu kumu*. Rj. *ono što se daruje, daje na dar, isp. dar, i syn. ondje*.

dāška, *f.* (*curvus, dāšku, pl. dāške, dāškā*), *das Brett, assis, cf. štica*. *Nema četvrte daske u glavi, t. j. sulud je*. Rj. *vidi* i *platica dem. daščica*. — *Zastavnica, krajna daska u kreveta (prostoga)*. Rj. 195b. *Plesmo, pouška daska* kojom se što zagraguje ili gradi. Rj. 507a. *Podbojuška (daska)*, ovako se zovu one daske od kojijeh je vodenica sa strane načinjena. Rj. 518b. *Podnica, daska* kojom je što popogjeno. Rj. 523b. *Tavanjača, daska*, kojom se tavani. Rj. 729a. *Talpa, talpina*, kao *debelu veliku dasku* n. p. što se meće poprijeko kad se čuprija gradi. Rj. 730b. *Trenica, daska* testeron načinjena. Rj. 747a. *Živi paski, a spava na goloj daski*, (da nije *paski* kazalo bi se *na dasci*). Posl. 81. *Nema treće daske u glavi*. (gledaj: *Nema četvrte daske u glavi*). 204. *Sine Konda, jel' ti zemlja teška? Il' su teške daske jarorore?* Npj. 1, 272. *Kuće su pokrivene daskom (šindrom)*. Danica, 2, 100. *Načini za šator daske od drveta, deset dasaka ... dva čepa neka budu na dasci ... tako načini na svakoj dasci*. Mojs. II. 26, 15—17. *Koji ste se pokazali da ste poslanica Hristova, koju smo mi napisali ... ne na kamenijem daskama nego na mesanijem daskama srca*. Kor. II. 3, 3.

dāša, m. u poslovičij mjesto *darulac, der Geber, dator*: *Svaki daša dobar daša a nedaša gđilibaša*. Rj. *da-ša, isp. dati, vidi* i *davač*. — *riječi s takim nast. nedaša, ješa, izješa, kriša (krišom), mīša, nestaša, pristaša, šoša*.

Dāša, *f.* ime ženska, *hyp. od Dafina*. Rj. *takva hyp. ženska imena Ješa, Raša; mušku kod Diša, riječi kod graša*. — *Sve gjevojke redom premamio, al' ne može Dašu materin*. Here 202.

dāščak, *daščaka, m. (u Hrv.) vidi* brynaš. Rj. *konj koji je kuo plosan, osn. u daska*. Osn. 264.

dāščan, *adj.* *brettern, assinus (?)* Rj. *što je od dasaka, osn. u daska*. Osn. 147.

dāščara, *f.* *eine Bretterhütte, casula assina*. Rj. *koliba od dasaka*.

dāščica, *f. dem. od daska*. Rj. *vidi* štica 1, štica. — *Klepetalo, daščicu* poprijeko obješena pred kućom, u koju se ... udara kad ljudi treba da idu na zapovijest. Rj. 273b.

dāškaliča, *f.* zagonetka. J. Bogdanović. ARj. II. 286b. *vidi* daškati se.

dāškānje, n. zagonetanje. *verb. od daškati se*. ARj. II. 286b.

daškati se, *dāškām se, v. impf.* zagonetati se. *«Ajno se daškati.» — Postuje od riječi: da što mi ti da što, kojima se obično počinju zagonetke*. ARj. II. 286b.

dā što mi ti da što, (u vojv.) *vidi* što mi ti je za što. Rj. *vidi* da 1 6a.

dātala, *f. die Dattel, palmula, roče s palme*: *Pod česvinom dātulu ne išti*. DPost. 96. *vidi* datula, urma.

dātalov, *adj.* *što pripada dātali*. ARj. II. 287b. — *za nast. isp. aptov*.

dāti, *dām (dādēm), v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* dđ-dati, iz-, na- (i se), o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, u-, uz-(se), za-; *pri-pro-dati, pre-pro-, raz-pro-, po-u-, pre-u-(se), raz-u-, po-uz-(se)*. — *praescens i dadnem*. Obl. 91. *Zaporedno: dāj, (i za treće lice: Bog daj gospodinu! Posl. 17, Obl. 60), rijetko dadi (od praes. dadem)*. Obl. 118 (*Dadi* njojzi blaga izobila. Npj. 5, 442). I. *pregj. dāh, dādoh. Prilog pregj. dāvši. I. pridjev: dāo, dāla. II. pridjev: dān i dāt, dāna i dāta* (kojima je *dano*. Mat. 19, 11. *Dana* bi za ženu caru. DRj. 3, 189. *Što je kome dato*. Posl. 536. *Duh sveti koji je dat nama*. Rim. 5, 5. *Nama je data zemlja*. Jezek.

11. *Pa čemu da ne dati može biti i v. impf.*
 11. *prej osnje:* (ne) dadijāh, (ne) dadijāše, (ne)
 dadi, (ne) dade, i t. d. (1 ne dadijāše da ko pronese
 suša kroz erkvu. Mark. 11, 16. Car mu to ne daše.
 Npr. 194. *isp.* Obl. 118. *sadašnje srseno:* ako dadi-
le i. Rj.¹ LV. *c. impf.* davati, i kod njega slož.
 v. *impf.* i *pf.*

1. dati, dām. — 1. a) *geben, do:* Daj de more,
 ad Buduna kralju! Dade kralju. riječ ne učini. Rj.
 — *Das mu ispusit.* Gelegenheit verschaffen zur Flucht,
 fugare copiam fecit. Rj. 238b. Oda šta ne daš to?
 was ist der letzte Preis? Rj. 847a. Baba njemu da
 jesta. Npr. 24. *Terdu veru dadu* jedan drugome da
 ee bratinski živet. 35. Pak se molila Bogu da joj
 da da zatrudni. 51. Bog im da te steku u svaćenju.
 71. Da mi *dakeš roide u kakar sud* da kvasim usta
 i da umivam rane. 85. Pa mi sad *odgovor dajte*, ili
 je *dati* ili *ne dati*, hoću da znam. 185. Po tom on
 načini opt. čast, ne bi li i ona došla . . . onda on i
 treći put *da čast*, i ona u zlatnim haljinama dogje.
 225. *Poviče: Dajte ovamo kuvara!* 226. Ako Bog
da! (stogorj Srbi ugovaraju da rade, svagda obično
 govore: Ako Bog *da!*). Posl. 1. Ako Bog *da?*
 mjesto: kuda ćeš, kuda si pošao ili kuda si naučio).
 1. u *takvoj se rečenici* da (dade) i *izostavlja:* Da Bog
misli se da (ili dade), da mi svaka sreća posuhula.
 47. Kad talijer padne na žabu, ona jekne i *da od*
sebe glas pi. Posl. 39. *Daj naj* (iz ruke u ruku; *daj*
novce, pa onda nosi). 51. Nije u onomu u čemu oči
 vide, nego u onomu u čemu Bog *dade* (sreća?). 219.
 Kako dogje, *Božju pomoć dade*. Npj. 3, 95 (= poz-
 dravin). Onda Rade *puše ratru dade*. 4, 333. Jedan
 od njih *dade ovaj sarjet*. Danica 2, 125. Da bi *dao* . . .
 raji ruku pomoći. 3, 187. Nastojāće . . . svakome po-
 čast *dati*. Kov. 52. Ostalo sve im *da na trag*. Miloš.
 55. Srećesna odgovori, da ga (Miloša) *ne da od sebe*.
 56. *Dade ga* (doboš) arhimandritu Melentiju *na vrat*,
 te stane lpati. 97. Car . . . bi naroda ovome *dao pra-*
vacu, kakovu god ište. 117. Mole (sultan), da Srbi
dade mitropolita Srbina. 169. Tom milostivom blago-
 naklonošću . . . *dali ste mi slobodu*, da ovu treću
 knjigu posvetim Vašem u slavnom imenu. Npj.¹ 3. V.
 To u Srbi rgjavu *čast dali Turskome* evijetn. Pis.
 42. *Daće mi platu*. Mat. 24, 50. *Dajte vam* od ulja
 svojega. 25, 9. *Daste mi* da jedem. 25, 35 (*vidi*
sprijeda: Baba njemu *da jesti*. Npr. 24). Uze čašu i
daste hrudu dade im govoreći. 26, 27. Jedni mu *daše*
 i *pričuše*. 26, 67. *Dadoše* mu *trsku u desnicu*. 27,
 29. Da vam *dam* kakav duhovni dar. Rim. 1, 11.
 Ko mu *naprijed dade* što? 11, 35. Tako će dakle
 svaki od nas *dati Bogu odgovor* za sebe. 14, 12.
Daću im knuzove mladice. i djeva će im biti gospo-
 dari. Is. 3, 4. b) *dati koga ili što na (s akus.):*
Dati kome što na vjeru. Rj. 66a. *Dao* novce na
dohat. Rj. 121a. *Dao* novce *na kamatu*. Rj. 261b. *Dao*
volove pod izor ili *na izor*. Rj. 228b. *Dati* dijete
na knjuju. Rj. 280a. *Dao* mi *na poček*. Rj. 561a. *Dao*
na prejnenu, t. j. prerijeno. Rj. 581a. Tebi ću je na
pricuze dati. Rj. 591b. *Hoćeš dati* na razmjenu. Rj.
 631a. I veresijati koga, t. j. *dati* mu *na veresiju*. Rj.
 765a. *Ne daj* na volju ovcama kud one hoće, nego
 drži kud ti hoće. Npr. 46. Car . . . *da ga* (ministra)
zato na volju da mu sudi. 254. Kad im sin poodra-
 stae, *dadu ga na nauku*. 246. Upitajte kapetana
 vitez. bi li ih (roblje) *na okupe* za gotove novce
do. 217. Da bili *dadu* ruho na telada. Npj. 1, 298.
Može li mi preboleti, sine? Da te *bāba na lekore*
dob? 2, 188. Pa je (Zlatku) *bābo dade* *na dajilje* . . .
pa je *bābo dade* *na češljanje*. 3, 129. Uzme prsten
 i *otae* *na meću koga*, i *da ga* *ženi na ostacu* do svadbe.
 Kov. 15. *amo da i on*. Ne pot biljada forinti (koliko
 je *dao* Trka *na Srpski rječnik*). Rj.¹ XV. *Dajte* Sla-
 vica *na litera* ru *na svijet*, pa će onda biti i slave i
 novca. Straz. 1886, 1755. Da bi se odmah moglo

dati na znanje. Žitije 28. — c) *dati koga ili što* pod
 (s akus.): *Dao* pod zakup. Rj. 179a. *Dao* volove
 pod izor. Rj. 228b. *Dao* krave pod kesim. Rj. 268b.
 Kuća se uzme ili *da pod kiriju*. Rj. 390a. Onda se
 tako govorilo, da ga je graf Kamenski okrivio i *dao*
 pod sud. Sovj. 37. Ne ću vas više *dati pod sramotu*
 među narodima. Joil 2, 19. — d) *dati koga ili što*
 u (s akus.): Sve joj mlada u *préjju dala*. Rj. 151b.
 Kad ko da kome iglu u *naruč*. Rj. 216b. Udužiti,
dati u dug, t. j. na veresiju. Rj. 770b. I *daću* ti
 Sremsku banovinu u *državu* za života tvoga. Npj. 2,
 258. *Dade* Gušancu svoga brata u *zalogu*. Danica 3,
 213. Sina je svoga bio *dao* u Grku u *školu*. Npj.¹ 4,
 XII. Kad bi kome što *dao u zajam*. Sovj. 77. Nama
 je *dada* zemlja u *našjedstvo*. Jezek. 11, 15. Da služi
 i da dušu svoju u *otkup* da za mnoge. Mat. 20, 28.
tako i ovo: Koga Bog mi u *sreću dadne*. Npj. 1, 426.
 Molim vas . . . da *dade* tjelesa svoja u *žrtvu* živu.
 Rim. 12, 1. — e) *dati koga ili što za koga ili za*
što. — z) *dati kao udati*, udomiti: *Daću* ja za tvoga
 sina *devojku*. Npr. 52. Da mu *šcerku za ženu* dadne.
 192. Ako mu *šcer* da za *ljubovu*. 263. — β) *prjed-*
log za pokazuje zamjenu: Išti šta hoćeš da ti *dam*
za tu kožu. Npr. 65. Govoreći da ga *ne da za manje*
 od sto zlatnijeh kovanica. 261. *Dao* bi *oko za njega*.
 Posl. 54. *Ljuba nešto dala* Marku za dušu. 175. Gde
dadosmo srebro za olovo. Npj. 1, 37. Nemoj *dati vjeru*
za nerjeru. 1, 578. Nemoj *dati umlje za bezumlje*. 2,
 508. — γ) *prjedlog za pokazuje predikat: Njega*
dade za glavu crkvi. Efes. 1, 22. *tako je i ovo: Da*
je on *popostio i meni* *dao za pravo*. Odg. na ut. 21.
 — 2) (osobito sa ne) kome što, *zugeben, zulassen,*
erlauben, admitto: ne da mu *mati da* ide na vojsku.
Ne dade joj Mijat *pobjegnuti*. Rj. *dopustiti, dopu-*
štati (imajući osobito sa ne i značenje *glagola im-*
perfektnoga: Ne da mu *vrag mirovati*. Rj. 72a. Pa
 mu *ne dadne* ni na zemlju *pasti*. Npr. 29. *Coban* *ne*
dade čok da odgovara. 165. A i car mu *to ne daše*
učiniti. 194. Tada on poče da joj *kazuje*, šta mu je,
 a ona mu *ne dade*, nego *zavika: »Dosta, dosta.»* 228.
 Namjerio se na *rutav nos* (na čoeka koji *ne da* na
 se). Posl. 189. Kako se Milenko na nj tuži da mu
ne da mira, nego jednako napada na nj. Sovj. 16.
Daj da te *poljubim* u ruku. 54. *Ne daj* Bože da se
 odmećemo Gospodu. Is. Nav. 22, 29. *Ne dadijāše* pti-
 cama da padaju na njih. Sam. II, 21, 10. — 3) *ne*
dati koga, in Schutz nehmen, defendere: ne *daj* me!
Ne daj mene tvome društvu tući. Rj. *i ordje može*
dati inuti značenje imperfektno. isp. 2. — Ne *daj*
me nikome u ruke. Npr. 39. *Ne daj* majku, dijete
 Jovane! Npj. 2, 38. *Vi ne dajte* dvije bjele *dajke*,
 dosta su vas mljekom *zadajile*. 2, 179. *Ne dadu* ga
 ljuti Kolašinci, no ga ognjem iz pušaka brane. 4, 409.
 — 4) n. p. *daj* da se odmorimo, *daj* da sjednemo
 malo, *daj* da mu ne damo, *lasset uns —, fac —*. Rj.
 u *takim rečenicama* *daj* *gubeći pravo značenje svoje*
stoji mjesto *imperativa onoga glagola, uz koji se na-*
hodi: Daj, da darujemo; ne ćeš mlogo dati. Npj. 1,
 103. *Daj* da jednu *pokupimo* vojsku, da udrimo na
 Rudine s njome. 4, 46. — 5) *pleći* *dati, retiriren,*
tergu dare: Pleći dade, bijegati stade. Rj. *okrenuti*
se (na: pobjeći): Pleći dade a *bjegati* naže. Rj. 382b.
 Pa on od straš obje puške *baci, dade pleća* *bježat*
 u ordiju. Npj. 4, 235. *Daše* Turci *pleća*, *pobjegoše*. 4,
 271. — 6) *dati što n. p. činiti ili učiniti, machen*
hussen, faciendum curro: On *ne zna* *sintaksisa*, n. p.
 tko ih je *zidati* *dau*, *vina* su sebi iz dvora *dali*
doneti. Nov. Srb. 1817, 526. Srblji *ne govore: dao sam*
pokriti kuću, nego *pokrio* sam (n. p. mi kažemo:
 Nemanja je *zidao* Studenicu; *otae* iguman *pokrio*
 erkvu i t. d.) Pis. 65. Car se *strašno rasrdi, okuje* ga
 i *baci u tavnicu*. Npr. 237 (ne: *da ga okovati i ba-*
citi u tavnicu), *dali* *opet: Pismena* iz Državina još
 nisam *dao izrezati*. Straž. 1886, 771. *Dao* je *pečatati*

u novinama o Srbskim slovima i jeziku. 1886, 1513. Ču Stevi ću poslati onaj Ruski slovar, nego *sum ga dao da se lijepo veže*. 1886, 1579. *Dad' razumjet' da osli lete*. DPosl. 15. *Dad' vuku kozlicke pastić*. 15 (pastiti *dijaleki*, mjesto pasti). Ja joj *dadoh konju prorađjati*, ona konju tiho govoraše. Npj. 1, 299. Kad punice maslo vare, *dadose mu kotle grepsti*. 1, 522. *Dadoše mu krst nositi*. Here. 331.

11. *sa se passiv*: Svinje gladne čiče po dvoru, čekaju da im *se da jesti*. Npr. 210. Volovi drežde oko valova, čekaju da im *se da voda*. 211. Ne bi li se Srbima pomoć u džebani *dala*. Danica 3, 149. Da istu... da im *se dade onaj mir*, što je Petar Ičko bio ugovorio za Srbiju. Miloš 140. *Dadu im se na dar tri prstena s dragijem kamenjem*. Sovj. 24. *Dade im se Mihailo Grujović za sekretara*. 35. *Dade mi se svaka vlast na nebu i na zemlji*. Mat. 28, 18. Jer *se zakon dade preko Mojsija*. Jov. 1, 17. Mora držati za veliku sreću što mu *se dala prilika*, te... Vid. d. 1861, 8. — *isp. jošte i primjere kod davati*.

111. *dati se, dām (dādēm), se, v. r. pf. — 1)* na što, za čim, *sich uf etwas verlegen, incumbu in aliquid*: *dao se na nauku, na trgovinu; dao se za naukom*. Rj. — Kad bi se ko *dao na ovaj posao*. Slav. Bibl. 2, 235. Od maloga do velikoga svi *se dadose na lakomstvo*. Jer. 8, 10. Da što dalje dotjeramo u poslu na koji *se dadosmo*. Džoba 7. Oni koji su *se dali samo na službu Božiju*. DP. 35. *vidi* naklopiti se na što, nametnuti se na što, nastaviti se na što, naturiti se, udariti u što. — 2) ne *daj se, lusse dich nicht, halte dich, sis forti animo*. Rj. — Kad evo ovijeh nema šaka ljudi, pa *se ne dadu*, a kamo li sad, kad stigne Kara-Gjorgijije! Danica 5, 45. *i ovaj primjer ide amo*: Ne bojte se! *Ne dajte se brigi i očajanju!* Straž. 1886, 1449. *amo će pripadati i oro*: Dajana, drži se, *ne daj*. Rj. 110a. (t. j. drži se, *ne daj se*). *isp. 1. 3. i orđje može dati se imati značenje imperfektivno*. — 3) *dala se rana na zlo* u pjesmama iz južnijeh krajeva i: po zlu), *üble Wendung nehmen, verti in malum*. Rj. Dok se gdje malo graenem odmah *se da na zlo*. Rj. 99a. *Na nesan se bješe njemu dalo*. Rj. 418b. *Al' se majci to na žulost dade*. Npj. 1, 575. — 4) ne *da mi se, es gibt sich nicht, es geht nicht von Statton, geräth nicht, non succedit*: *ne dadu mi se konji*; ne *dadu mi se čele*: ne *dadu mi se djeca* (kad umiru). Rj. *isp. v. impf. pridavati se*. — Kad se kakvoj ženi *ne dadu djeca*. Rj. 78b. Ne ide mi od ruke, t. j. *ne da mi se, gelingen, succeedere*. Rj. 656b. Za što nam *se govoda ne dadu* nego sve natraške idu. Npr. 74. Obrnem se *tamo i amo* ne bih li se kako izvadio, a kad vidim da *se ne da...* 162. Jednako sam željeo da obijem... Bosnu i Hercegovinu, ali se do danas nikako *ne dade*. Kov. 1. Što se tiče čišćenja jezika od tugjih riječi, to je mužno. ali vidimo, da *se ni to ne da* G. V., nego mu ide naopako. Nov. Srb. 1817. 536. Petar je ogledao nekoliko puta da bi se opet pomiješao u Srpske poslove, ali mu *se nije dalo*. Sovj. 75. Rječnik još nijesam počeo pečatati! *Ne da se*. Ali će se dati. Straž. 1886, 1450. — 5) u jednoj pjesmi: *Dade mu se nešto pogledati*. Rj. Tnd *se dala tanka staza*, po njoj ćeće Božja majka. Npj. 1, 118. *Dade joj se nešto pogledati*, kad vijejala. gjeno nose Jova. Here. 6. *kao slučajno pogledao, pogledala, našla se*. — 6) *dati se u*: Od ka' smo *se dali u hajduštvo*. Rj. 801a. Car se većma u brigu *dade*. Npr. 196. — 7) *dati ponajviše* ne *dati značci* kao pod I. 2. dopuštati, ne dopuštati *kud ima uza se drugi glagol pasiven u infinitivu sa se, ova neakcentovana riječca se dolazi ka glagolu dati, pa tako glagol dati kao da postaje refleksivan*: Šareno gubavo muško čdrjibe... ali se ono *ne dadne ni s mjesta pomaći*. Rj. 346a. (kao: ali ono ne dadne ni s mjesta pomaći se, ono ne dadne ni s mjesta da se pomakne). Sin se nikako *ne*

dadne odveritati. Npr. 36. Da Bog da da *se moj nožić ne da nikom izvaditi bez moje ruke*. 191. Zlo je ko ne zna a *učiti se ne da*. Posl. 92. Ko *se ne da poznati*, motri ga s kim se miješa. 154. *Ne da se ni opepeliti*. *Ali: Ne da se ni osoliti*. (ne će ni da zna za to što mu se govori). 198. *Ne dadu se ni gledati* Turkom. Npj. 2, 298. *Te se Turkom varad' ne dadjase*. 4. 22. *Dati se peći od glave do pete*. Danica 2, 137. (Sudilište) koje niti se čega boji, *niti se čim podmititi da*. Pis. 60. On *se ne dadjase utješiti*. Mojs. I. 37, 35. *Ne daj se zlu nadrladati*. Rim. 12, 21.

datula, f. rod od palme, die Dattel, palmula: Ondje same rastu palme i *datule* (urme). Priprava 124. *vidi* datula, urma.

datum, m. Lat. datum (*dano, dato*), das Datum: Na Spiridonovoj je (diplomi) datum na običnom mjestu... U *datumina* je lako mogao pogriješiti. Kolo 15 (14).

daulbas,* m.: Udariše jasni *daulbasi*, a viknuše kićeni svatovi. Npj. 2, 582. *Daulbas, mali bubnjč, tumači se u Jukićevim Narod. Pjesmama*. Osijek. 1858. str. 618.

dava,* f. *vidi* tužba. Rj. *vidi* davija. — I caru su *dave* dodijale, zato *šije* prvoga vezira... pred vezirom svi *čine davije*, jer je njima zulum dodijao. Npj. 4, 366. *Zaplakase, dave učiniše*. 4, 435. Sve su *dave paši prinijeli*. 1. 436. Omer paša kada razumio za veliku *davu od Turaka*, Crna gora šta je dodijala, on Tureima tako govoraše... 5, 177. Trava euri uze rumenilo... gjevojka je *davom učinila, zelen' travu na sudu dadala*. Here. 204. (*davom koga učiniti: optužiti koga*).

dāvāč, *dāvāča*, m. der Geber, dator: ja znam kakvi smo mi *dāvāči*. cf. *davalac*. Rj. *vidi* i *davalo*, koji *daje*. I k ovome *dāvāču životu*, spasitelju duša, najposlije podiže se pisac duhovnijeh djela. DP. 99. *vidi* i *davalo*, daša.

dāvalac, *dāvaoea*, m. der Geber, dator, cf. *davač*: Bog je stari *davalac*. Rj. — Daša, u poslovici mjesto *davalac*. Rj. 112a. Ludi *davalac* mahnitcu se brat broji. DPosl. 57.

dāvalica, f. žena, koja što *daje*. ARj. 11, 307a. **dāvālo**, m. der Geber, dator. Kad koje dijete da što drugome, pa opet uzme natrag, onda mu djeca govore ili pjevaju: *Davalo* uzimalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. Rj. *vidi* *davač*, *davalac*, koji *daje*. — *riječi s tukim nast. vidi* kod bajalo.

dāvan, *dāvna (dāvni)*, adj. što je *odavno, von lange her, vetus, priscaus*: Na selište, *davno* razbojište. Npj. 3, 275. *vidi* *davnāsnji*.

dāvānje, n. *das Geben, datio*. Rj. verbal. *supstanti*. od *davati*. *rudnja* kojom tko što *daje*: Tako mi tvoga *lijepoga davanja!* Posl. 306.

dāvati, *dājēm*, (*dājēm*, po jugozap. kraj. *dārām*), v. *impf. geben, do*. Rj. v. *impf. slož. do-davati, iz-, na-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, za-*; *na-do-dāvati, pre-u-(se), raz-pro-, raz-u- v. pf. slož. iz-pre-davati, iz-pro-, po-u- vidi v. pf. prosti dati, i kod njega složene gram. prema praes. dajem i davam imperativ: daji i davaj, partic. praes. dajući (davajući sadu je slabo u običaju)*: A zavika, što mu grlo *daje*. Npj. 4, 423. Protopop im dobro jutro *dava*. 4, 454. Ne *daji* mu ključeva u ruke. Npr. 39. Te agama četvrtinu *davaj*. Npj. 4, 423. *Dajući* mu čest (čast) kao što se se pristoji. Miloš 117.

Budući da se davati uzima u rečenicu gotovo kao dati, primjerci kod dati valjaju ponajviše i ovdje; ali za popunjavanje onijeh i ovdje ćemo novih pobijeljiti u onim redom i pod onim brojevima i slovima, kao što su kod dati.

I. *dāvati, dājēm (dājēm), dāvām*. — I. a): Hoće biti u gradu gragjani da klanjaju i *teverid' daju*. Rj. 16b. Doklen ljube, dotlen *evjer daju*. Rj. 129b.

jasni talambasi, začuše se svratske davorije... Nek ugase svirke i popjerce... Ustavite svirke svekolike, ugusite svratske davorije. Npj. 3, 519, 520.

davran* (upravo davran' mj. davorana*) drž' se! ne daj se! Rj.³ XXXVII. — Davran kikilo! oli se miti? oli se miti, oli češljati? Rj. 270a.

davudžija,* m. der Kläger, accusator. Rj. tko čini davor, davorja, tužba, tko tuži. vidi tužilac, tužitelj; parac, prica. — Na njih č' doći mloge davudžije. Npj. 4, 381. Kad kadija začuje davudžije, on ovaku riječ isturio. Here. 170.

dažd, dažda, m. (po jugozap. kraj.) der Regen, pluvia, cf. kiša, dažda: Dažd nahodi, tebe korjen raste. Od kud vama ljetni dažd nahodi. Rj. vidi i godina 3. dem. daždic. — Zadždžjeti se, zadždžjelo se otuda, t. j. ide dažd. Rj. 171a. Sto više grmi manje dažd nahodi. Rj. 411b. Rōsa, 2) (u Dubr.) mali dažd. Rj. 654a. Ljetni je dažd ka' u vojaska. 172. (nekud udari, a nekud i ne udari. Posl. 45). Udari dažd na zemlju. Mojs. I, 7, 12. Pusti Gospod... s neba dažd od sumpora i ognja. 19, 24. Neka se spusti kao dažd nauka moja... kao sitan dažd... i kao krupan dažd. Idi, jedi i pij, jer uji velik dažd. Car. I, 18, 41. Daždu sitnome i daždu sitnome. Jov 37, 6. Blagodatni si dažd čisturo, Bože! Ps. 68, 9. Ljubav je njegova (careva) kao oblak s poznijem daždem. Prič. 16, 15. Spustio vam dažd ranu i pozni na vrijeme. Joil 2, 23. Da ne padne dažd na zemlju. Otkriv. 11, 6. Udari veliki dažd. Prip. bibl. 84. vidi primjere i kod kiša.

dažda, f. (st.) vidi dažd: uri dažde, tri ljetne kiše (u pripovijeci). Da ne padne daždu iz oblaka, jlahu daždu niti rosa tija. Rj.

daždlevica, f. (u Sarajevu) kišna voda, Regenwasser, aqua pluvialis, cf. diždlevica, kišnica. Rj. isp. kapavica.

daždje, dažđica, m. dem. od dažd: Nije, pobro, daždic Kosovijem. Rj. I mao daždic velik vjetar utazi. DPost. 29. vidi kišica. — dem. s takim nast. Gjurgjic, konjic, košic, mačic, maljic, ognjic, prujic, slavje, vjeric.

daždjiv, adj. (u Dubr.) requerisch, pluviosus, cf. kišovit. Rj. kaže se za vrijeme kad je mnogo daždu: Za zimom dažđicom proljetje obilno. DPost. 154. vidi i kišan, kišljiv.

daždjeti, dažđi, v. impf. (u Dubr.) regnen, pluere, cf. šišiti. Rj. v. pf. slož. izdaždjeti se, podaždjeti, zadždjeti. vidi i kišjeti, šišaljati; ići 5 (kiša), palati 2 (kiša); nakisivati. — Kad reļuću ne dažđi, Marač dobra ne misli. Rj. 57a. Ove godine često nakisuje, t. j. često dažđi. Rj. 391b. Još da bi poluge grozdene dažđjele. DPost. 4. Učinicu da vam dažđi iz neba hljeb. Mojs. II, 16, 4.

daždjčnje, n. verbal. od dažđjeti. stanje koje biva, kad dažđi.

dē, interj. Rj. vidi ded, dede, deder, der, dere, nude, nuder. — 1) Laut um das Swampfird anzutreiben, vor excitantis jumentum ad progrediendum. Rj. uzrik kojim se goni torarni konj. — 2) dela! wohlta, age. Rj. uzrikom se orijem tko nagovara, nutka: De da ronimo... A gjavo mu odgovori: Hajde de. Npr. 91. Dela znači upravo nusuprot nemoj. Rj.¹ LVIII. — 3) de, ili der, als Aufmunterung, wohlta, age sodes: zovni de ga, nagji de to, polaj de mu, i t. d. razberidete, recidite mu, kažidete mu. Dodaje se ponajviše glagolima u imperativu, ali se može i rastaviti od glagola, n. p. Šmiljanicu doma der se nagji. Rj. De se spremi, Bogom pobratime! da sigjemo tvojoj biloj kumi. HNpj. 4, 85. kao što se vidi u potonjim primjerima uzrik de umče se kod 2. lica pl. imperat. među osnoen i nastarak te: razberite, razberi-de-te, uzrikom se orijem tko nagovara, nutka: Trči de k susjedu tome i tome te zašti jednu papriku. Posl. 352. Izgiji de, Arap-aginice. Npj. 2, 623. Pogledajde amo, dragi moji!... Poslušajde malo

sine Adamov. Priprava 33. uzrikom se orijem i pristaje na što: De da ronimo... A gjavo mu odgovori: Hajde de. Npr. 91. Hajde, sinko, da unijesimo kolač... Dijete reče čosu: Hajde de. 160. — 4) uzrikom de izriče se kao čudo: Šta se hoće? šta ćeš de! Rj. 807b. Bog s nama de! (kad se čemu čudi, kao ludu ili gjavolskom postu). Posl. 19. Šta čemo mu de! kad ne zna Srbski, a ne zna Slavenski. Nov. Srb. 1817, 527. amo može pripadati de i u ovom primjeru: Aj džidi, sarum de! Npj. I, 422.

dēbe,* dēbta, n. ein cylindrisches holzernes Geschirr, aus einem Stücke, mit Deckel, zum Honig u. dgl., ras ligneum: Iz debeta pekmez pojedaoe. Rj. obal drven sud načinjen od jednoga komada, s poklopcem, te se u njemu čuva med, i t. d.

dēbelā, f. adj. t. j. bolest, die Wassersucht, hydrops. Rj. vidi prōkazu. — Nekakav čovjek na kome bješe debela bolest. Luk. 14, 2.

dēbelguza, f. die einen dicken Hintern hat, amplis chumbus praedita. Rj. debel-guza, vidi debeloguza, ženska debeljih guza, isp. tako slož. riječi kod bjelognz.

Dēbeli Brjieg, m. nekako mjesto između Novoga i Dubrovačke države. Rj.

dēbeliti, dēbelim, v. impf. — 1) što, činiti ga debelim. vidi gojiti, tovit, žiriti. — Debeliš li jednog prasca ili dva? Debelim vola za prodaju. ARJ. II, 325a. — 2) sa se, refleks. debelo postajati, vidi dēbljati, u naša vrijeme u Lici. ARJ. II, 325a. v. pf. slož. na-dēbeliti se, na-dēbelim se. Rj. 385a. prema čemu je ordje metnut ake. za ake. vidi i Rad 6, 104.

dēbelkōsa, f. nekakva trava. Art Pflanzen, herbar genus. Rj. debel-kosa, dēbelā kōsa? isp. kōsa (coma), crnōkos... dēbelkōsa. Korijeni 37.

dēbelōglāvka, f. vidi višibaba, u naše vrijeme u Istri. ARJ. II, 325a. erijet.

dēbelōguza, f. vidi debelguza, u naše vrijeme u Lici. ARJ. II, 325a.

dēbelokljūn, m. coccythraustes vulgaris Br., njeka ptica, tustokljunac, batokljun. ARJ. II, 325a. u naše vrijeme. debelo-kljun, ptica u koje je debeo kljun.

Dēbeljāk, Debeljāka, m. zidine od staroga grada blizu Zadra (Skadra? Rj.³) Rj.

dēbeljāk, debeljāka, m. čovjek debeo. ARJ. II, 325b. vidi debeljko.

dēbeljast, adj. dem. od debeo. ARJ. II, 325b. vidi podebeo. — za nast. isp. pepeljast.

dēbeljās, dēbeljāša, m. vrsta oraha, u naše vrijeme. ARJ. II, 325b. debeo, krupan orah, vidi babac. — riječi s takim nast. kod bradaš.

dēbeljēnje, n. verbal. od dēbeliti (i se). — 1) radnja kojom tko dēbeli n. p. rola. — 2) stanje koje biva, kad se što dēbeli.

dēbeljko, m. debeo čovjek, der Dickbauch, adeps. Rj. vidi debeljak.

dēbeo, dēbela (dēbeli, comp. dēblji). Rj. dem. debeljast, isp. podebeo. — 1. a) dick, crassus. Rj. suprotno tanak. — Vračala da joj se hvata debeo skorp. Rj. 93b. Led od devet aršina debeo. Npr. 92. Po tome sudi koliko je led debeo. Posl. 118. Teško zlatu na debelu platinu i gjerdanu na garavu vratu! 314. Iz debela oblaka dažđi. DPost. 31. Čovek... povelikih i debelih brkora. Danica 4, 20. Razlika između tankoga i debeloga jera. Nov. Srb. 1818, 397. Debelo i malo jer. Rj.¹ XXXIV. Jugović... niti je bio vrlo tanak ni debeo. Sovj. 88. Moj mali prst debliji je od bedara oca mojega. Dnev. II, 10, 10. Bližika... dolazi o rodu po debeloj i po tankoj krri. ARJ. 446b. — b) debeo kao gust: Na pendžeru na debelom (h)latku. Npj. 1, 258. Vita je ludo, debeloga hlada. Here. 162. Kedar na Livanu ljepijeh grana i debela hlada. Jezek. 31, 3. — c) debelo, duboko: Kulu gradi od dvadeset tavana, ukraj sinjeg mora debeloga. Npj. 2, 386. Na Cetinji na vodi debelo, onje bjehu dva bega go-

Pa ova mu naroda debelijem. 5, 44. —
 debelo, *n. der Stamm (des Baumes), stürps: Deblo,*
debeo. Rj. *pl. gen. debalā.* Pavić, Rad LIX. 78.
 Brk, stabar, stablo. Ne će vočka ispod debta.
 181, 210.
 debljanje, *v. das Dick-, Fettwerden, zō crassescere,*
pinguescere. Rj. *verbul. od debljati. stanje koje biva,*
kad tko isto deblja.
 debljati, *debljām, v. impf. Rj. v. pf. sloz. o-debljati.*
v. — 1) dick werden, crassescere, Rj. postajati debeo
1. deblji. — 2) fett werden, pinguescere. Rj. postajati
debeo 2 (tost), deblji. vidi debliti se, titi, tijem. su-
putno mršati, mršaviti.

debljina, *f. Rj. postajem od deblji bez značenju koje*
u konjariču. Osn. 169. — 1) die Dicke, crassitudo.
Rj. suprotno tankoća, tankost: Debljina mu bijaše
s poljanice. Car. I. 7, 26. — 2) die Fette, pinguedo,
protulina. Rj. vidi i tustina. — Gje ovo pada, rgja
ne pada, kad ko kaku debljinu jede, pa mu ko reče
da to nije dobro. Posl. 76.
 Debre, *m. selo u Šabačkoj posavini . . . Jamačno je*
ovo i onaj Dabrac u kome je sjedio kralj Dragutin.
 Rj. — *Debre osn. u dabar. Osn. 341.*

decembar, *dēcembra, m. december, prosinac, zednji*
12. u godini. — Decembar, prosinac. P. Posilović.
 ARJ. II. 329a. *vidi* decembar.

dječak, *dečaka, m. u vojv. der Knabe, puer. Rj.*
li dečka. — Dečak osnova u stajom дѢТЪКЪ, s pro-
nom zrenogoga glasa pred zadnjim samoglasnim u
stajom. Osn. 263. Po ovom tumčenju Daničićevu tre-
balo u prvom gororu riječ ovu gororiti i pisati
dečak.

Dečanae, *Dečanea, m. kaluzjer iz Dečana. Rj. —*
Kaluzjer dečana. DRJ. 3, 73.

Dečani, *v. pl. namastir u Mstohiji (kod Prizrena) . . .*
u ovom mjestu načino Dečane: Da vidite visoke
Dečane. Rj.

Dečanski, *(Dečanski) adj. Rj. što pripada Dečanima.*
 Rj. — *Da volite visoke Dečane . . . zadužbinu kralja*
Dečana. Npj. 2, 212.

dečko, *v. vidi dečak. Rj. — Naizje u polju na*
dečko. — Srpska dečka gle čuva jednu kрмаču.
 Npj. 255. *Devočka se otkrije pa reče dečku . . . Dečko*
257. dečko pred k osnova u starom дѢТЪКЪ.
 Osn. 257. *dečko bi po jučnom gororu trebalo pisati*
dečko.

ded, *de, v. de, a oco udvojeno de, interj. koje*
De. Alile, ovi ti isdale! Npj. 3, 280. Ded
280. i 281. e kreč. 4, 250.

dedak, *v. u vojv. po varošima ein dunner Kerl,*
Duncker Kopf, bolula. Rj. vidi tetak 2, i bezjuk, i syn.

kod pošunjeqa. — Dva dedaka oba dva jednaka.
 Posl. 56.

dēdē, *dēdēr, mach, age: dede ga zovni; dede ti to*
uzmi. cf. de. Rj. interj. vidi ded'. — Svi se konji
zagraše, dederi i ti siyće! Posl. 282. Deder ljudi, što
smo učitali! Npj. 5, 485.

definicija, *f. definitio: Jedan se (način) drži defi-*
nicija. Ogled V.

degati se, *degam se, v. r. impf.: Sjedne ispod*
jednoga visokoga drveta, i začuje navrh njega gje se
dvojica u velike degaju, pa pogleda, kad li dolećeo
vilenik i vila, i vilenik hoćase da mu vila nešto silom
kaže, a vila bojeći se zakle mu se . . . Npr. 100. U
prijevodu Njemačkom ima ovo mjesto ovako: Da ver-
nahm er über sich ein Geflüster. Volksmärchen der
Serben. Berlin. 1854. str. 150. po tome bi degati se
značilo šaptati. Po Budmanu, ARJ. II. 331a. znači
prepirati se.

degēnek,* *m. pl. (gen. degēnēkā) der Prügel (mci-*
stens auf die Fresssohlen), verber: udarili mu pedeset
degēnka. Rj. vidi denderek, udarac batinom. —
Ogristi će tri sta degēnka. Herc. 78.

Dejān, *m. ime muško. Rj. hyp. od Desimir. isp.*
 Osn. 140. *lakra hyp. vidi kod Cvijan.*

dējauja, *f. (u Boci) n. p. bez stoke i svake deja-*
nije, t. j. nema ništa. Rj.²

dēkalica, *f. žensko čeljade koje deče. dēkalo, m.*
muško čeljade koje deče. ARJ. II. 332b. isp. dekati 2.

dēkājuje, *n. das de-sagen, exortatio jumentu ad*
progrēdendum roce de. Rj. verbul. od dekati se 1 i
2. radnja kojom tko deče.

dēkājuje, *n. zagoneci, vidi čare. Rj. — Prispri čare*
na migare, na panje dekanje, na senje dupore. Rj.
 819a. *odgonetljaj: vodenica.*

dēkati, *dēcēm, v. impf. — 1) mit dem Worte de*
das Saumpferd antreiben, excitio jumentum ad pro-
grēdendum roce de: šta ga dečeš, ndrri ga batinom.
 Rj. *goniti n. p. tovarnoga konja govoreći de. v. pf.*
deknuti. — 2) pjevati glasom, koji drkće, za to što
se udara palcem po grkljann. u Lici. ARJ. II. 333a.

dēkēmar, *dēkēmbra, m. ake. ARJ. II. 333a. mjesec*
Lat. december. po Grčkom gororu dekembar, po La-
tinskom decembar. — Dušan živio do Dekembra 1356
godine. DM. 52. Mesece dekembar. Glas. 11, 193.

dekika, *f.: Svi su Turci nikom poniknuli, u gos-*
počki divan pogledali za tri sata i sedam dekika.
 Npj. 5, 352. *biće minuta. isp. ARJ. II. 333a.*

dēkla, *f. vidi dikla. Rj. vidi i djevojka.*

dēklamovājuje, *n. verb. od deklamovati. radnja*
kojom tko deklamuje; declamatio, das Declamiren.

dēklamovati, *dēklamujēm, v. impf. declamare,*
declamiren. potvrdu vidi u v. pf. sloz. izdeklamovati.

dēklicia, *f. dem. od dekla. ARJ. II. 333b. vidi di-*
klicia.

dēklić, *m. vidi momčić. Rj. vidi i djetić pol 3 i 5.*

dēknuti, *dēknēm, v. pf. einmal de sagen, inclamo*
de. Rj. reči de goneši n. p. tovarnoga konja. v. impf.
 dekati.

dēla, *wollun, age, cf. de, dede. Rj. de-la. vidi i*
cla. der, deder, danu, nude, nuder. — Dela duhovniče,
Boga ti! da kupimo onoga jednog gjavolka. Rj. 147a.
Dela ljubavi ti, fac quaesio. fac sis. Rj. 338a. Dela
ti . . . dela mi . . . ova je riječ delu vrlo obična kod
našega naroda, i svakad znači naprotiv nemoj. Spisi
 1, 47.

dēlēngalo, *u ovoj zagoneci: Daj mi mati delēngalo,*
da se prodelengam, da izidem na dvor, da se poburam
(eratu i ključ). Rj.

Dēleuša, *f. selo u Hercegovini: I do njih je selo*
 Dēleuša. Rj.

dēli,* *kiden, audax: Onda reče deli Radivoje. Rj.*
adj. indecl. hrabar, malenič, bezuman. vidi delija. —
 Četiri mu izgubiše druga . . . a do njega deli Gjoka

malog. 5, 355. Dočeka ga oganj od topova, pogodi ga deli alka zlatna. 5, 363.

delibaša,* *m.* Oberster der Leibwache, praefectus praetorianorum. Rj. deli-baša, glavni, zapovjednik delijama: Gdje je svadba da si delibaša, gdje je sofa da si dolibaša. Posl. 71. Učinio je gjeen junjacare . . . pred njima ču biti delibaša. Npj. 2, 269.

delibašan, *adj.* Rj. što pripada delibaši.

Deligrād, *m.* (Narrenstadt) seit 1806 eine Schanze der Serben (blizu Niša) gegen die Türken. Rj. od 1806. godine Srpski šavac blizu Niša protiv Turaka. Paka je Deligrād ludučki, mudnitački grad (Narrenstadt). isp. deli (hrabar, mahnut).

delija,* *m.* (pl. gen. delija). Rj. i ženskoga je rodu osobito u pjesmi. — **1)** der Leibsoldat des Vezir, miles praetorianus. Delije su sve konjici, i imaju visoke crne kape kovrdžake. Rj. konjik stručar veziror. — **2)** Krieger überhaupt, miles, ef. junak: Sve delije u zemlje, a u koše žita nije. Oj Boga ti nezna delijo. Rj. vojnik, hrabar vojnik, junak. vidi deli. — Pij, delija; toči, Angjelija! (kad se dogje u krčmu da se pije). Posl. 247. Ajde s Bogom, star na konju, stara delijo! Npj. 1, 293.

delijin, *adj.* Rj. što pripada deliji.

delijski, *adj.* n. p. kalpak, der delije, zov delije: na delijsku, t. j. kao što je u delija, nach Art der delije, more zov delije: Na delijsku perčin ostavila. Orako se kaže i: na hajdučku. ef. bratska. Rj. i sažeto delijski (isp. abadžinski); delijski. što pripada kojemu god deliji ili delijama, što je kao u delija. — Stan' za pos'o ženskogom nogom, a delinskom ga ufati rukom. D'osl. 113. Što si mi se oborio, moj delijo! Što li ljepše izodio . . . u ogjelu delijskome. Kov. 106.

delijstvo, *n.* vidi junaštvo: Ti ne kupi svate po hainstvu, no pokupi svate po delijstvu. Rj. i sažeto delinstvo. Osn. 244.

delijski, *adj.* vidi delijski. Rj. što pripada delijama ili kojemu god od njih.

delikanlija, *m.* vidi momak. Rj. vidi i dječak, dječko, vojnik, junak.

deliluk,* *m.* Hoffart, superbia. Rj. deli-luk. oholost, ponos, ponositost. isp. deli, delija.

deliustavei, deliustavakā, *m. pl.* (u C. G.) treći dan po krsnom imenu. ef. ustavei. Rj. — Ustavei, 2) prvi dan po krsnom imenu; drugi dan zove se prastavei, a treći deliustavei. Rj. 790a.

deliukšica,* (ticia) *f.* u pjesmi nekaka ticia (čini mi se da se papagaj Turski zove dil kuš): Na grančici ticia deliukšica. Rj. vidi dilkušica.

dembel,* *m.* ljenivac koji od ljenosti ništa ne može raditi, der Faulenzer, homo deses. Kažu da Turski car dembele hrani . . . jeli upravo za dembele . . . ovoga uzmu u dembele. Rj. isp. derbedenica.

dembelisanje, *n.* das Faulenzen, desidia. Rj. verbal. od dembelisati. stanje u kojem je tko, kad dembeliše.

dembelisati, išem. *v. impf.* faulenzen, segne otium terere. ef. dembel. Rj. vidi dirindžiti, ljeniti se.

deme,* dēmeta, *m.* vidi naramak. Rj. vidi i denjak, i syn. ondje. srežanj *n. p.* pruća koliko se može zametnuti na rame.

demeronja, *f.* brdo na lijevoj strani Ibra blizu Magliča. Rj. u Srbiji. — takva imena isp. Curonja, Radonja.

demeškinja, *f. t. j.* čorda, vidi dimiščija: I pri-paše čordu demeškinju. Rj. čorda kakva se kuje u Damasku. vidi i demiščija, demiškija, demiškinja, dimiškija, dimiškija, dimiškinja; šamljanka.

demije,* demija, *f. pl.* (u C. G.) dimije: Sve delije u demije. Rj. duge i široke čakšire. vidi i dimlije.

demir,* *m.* — **1)** vidi gvozdje. Rj. — **2)** vidi gvozen: Na demir se pendžer naslonio. Rj. orako metnuto pred supstantiv ne mijenju se po paležima te znači gvozen. vidi demirli.

Demir-kapija,* *f.* (u pjesmama) das eiserne Thor (in der Donau), porta ferrea (in Istra): Donesi mi vina iz Vidina, i rakije od Demir-kapije. Rj. gvozdenu vratu.

demirli,* *adj.* indecl. Turski pridjev. vidi dimirli, gvozen. — Porušena mermerli avlija, obaljena demirli kapija. Npj. 2, 175. isp. Demir-kapija.

demir-trava, *f.* thalictrum minus L., oćobajka. u Niškom okrugu. ARj. II. 337a.

demišcija, *f.* vidi demeškinja. — Poslaću ti dvije demišcije sve u čistu zalivene zlatu. Npj. 3, 491.

demiškija, *f.* vidi demeškinja. stvar ženskoga roda kakva se kuje u Damasku, *n. p.* sablja; orđje je igla: Prošla bi proz nši igle demiškije tri krat kovane. D'osl. 104.

demiškinja, *f. t. j.* sablja, vidi demeškinja: On uzima demiškinju sablju. O pojasu sablju demiškinju. Rj.

denderek, *m.* (pl. gen. denderekā) u pjesmi mjesto degenek: Da mu dade trista dendereka. Rj. udarac štapom ponajviše po tubanima. postulo izvrtanjem od degenek.

dēnije, *n.* (bdenje) die Vigilien, vigiliae (ein Kirchenwort): I držaše velika dēnija. Rj. — I drži nam četvero dēnija na osvitu od Petrova dana. Rj. 469b. Popovi, kalugjeri i vladike čate molitve, svještavaju masla, drže dēniju, i zovu gjavola da izigje. Npr. 146. riječ crkvena. vidi bdjenje.

dēnjak, dēnjka, *m.* ein Bündel, fuscis; auch ein Sack Baumrolle. Rj. vidi bala, deme, naramak, srežanj, zavezak, zavečljaj. — Bala drva, pruća, žila, vidi dēnjak, naramak. Rj. 13b. Dēnjak (biće od participa glagola djeti). Osn. 290. po ARj. II. 338b riječ je Turska.

dēpanje, *n.* verbal. od depati. radnja kojom tko depa.

dēpati, dēpām, *v. impf.* biti, tući, lupati. vidi depnuti. u naše vrijeme u Dubr. ARj. II. 338b. vidi i derati 3, i syn. ondje. vidi i *v. pf.* prosti depiti. isp. *v. pf.* slož. dēpati (i se).

dēpiti, pīm, *v. pf.* koga, einem einen Schlag setzen, percutio, ef. lupiti, bnutiti. Rj. vidi i depnuti, dupiti, udariti, i syn. kod naruditi. *v. impf.* depati.

dēpna, *f.* (u Dubr.) zdrava i debela djevojčina ili ženturina, ein starkes dickes Frauenzimmer, mulier obesa. ef. cunepa. Rj. i syn. ondje. — za nast. isp. mekna.

dēpnuti, nēm, *v. pf.* vidi depiti. Rj. i syn. ondje. *v. impf.* depati.

deputacija, *f.* die Deputation: Sadašnjega starešinu Srpske deputacije u Carigradu. Npj. 4, XIV.

dēr, *interj.* Rj. de i re okrnjevo. isp. re, don. — **1. a)** vidi de 3: Dones' der mi divan-kabanicu. Narez' der mi, vojno le, desno krilo. Rj. Iziggider Umo, iziggider, dušo! Npj. 1, 446. Stan' der, pašo, da ti najam platiš. 2, 459. Ne kup' svata, ne trošider blaga. 3, 193. — **b)** uzvik može se i rasteriti od imperativa: Begemina šeta po bijelu dvoru . . . Daj mi je der, majko, za vjerene ljube. Herc, 292. — **2)** u pjesmi mjesto deder: Ljiljan goro ljiljanova! Der podigni ljiljan listak. Rj. značenje kao pod 1. samo što je ovdje uzvik pred imperativom; ovo je regje od onoga 1.

dēra, *f.* — **1)** (u Bačk.) vidi struga 2: Pa za deru privezala keru. Rj. na vratima od toru mali torič u kome se orce kad se iz tora izgone, dočekuju i muzu. — **2)** Struga, 1) (u Srbiji) Riss in einem Zaune, disruptio sepis. Rj. 720b. mjesto u gradini, u plotu gdje je provaljen. isp. dīra. — Sedam dera, četn'est švalera; udaj čeru, pa zagradi deru. Npj. 1, 638. — dēra, od derati. isp. Osn. 30. isp. dīra.

dērač, dērača, *m.* der Aufreisser (von einem Ochsen der den Zaun einreißt), destructor, ef. provaljivač. Rj. postanjem od derati: koji dērč, vō koji dērč grudinu, koji čini dēru u plotu.

Po imenu dva moja sestrića; baš jednoga Derviš-pašu mlada. Npj. 1, 214. hyp. Derva, Dervo.

dervišev, adj. Rj. što pripada dervišu 1.

dervišina, f. augm. od derviš: Id' odatle, gola dervišina. Rj. — *takva augm. vidi kod bardačina.*

derviški, adj. Rj. što pripada dervišima 1 ili dervišu kojemu god.

Dërvo, m. (juž.) hyp. od. Derviš 2. gen. Dërva, voc. Dërvo. *takva hyp. vidi kod Dobro. vidi Derva.* — Podići ću gu'jezdo sokolovo: Baš sa Bosne Selim alajbega . . . od Stijene Stijenjanin-Dërva. Npj. 4, 263.

dësân, dësna, adj. vidi desni. akc. ARj. II. 345a.

desčani, adj. n. p. brdo (žensko), auf zehu eingericht, denarius. Rj. što je tako nučnjeno da na nj dođe nešto po deset puta. isp. desčani.

desčar, desčara, m. — 1) der Zehentsammler, decimator. Rj. tko kupi desčak, desetinu, deseto. vidi prepisnik. isp. brojač. — Bio je desčar. DRj. 1, 4. — 2) glava desetorici rojnika: Staviću vi dobre desčare, desčare, to su kapurali. Npj. 5, 235. Pozdraviše redom . . . barjaktare, barjaktari gječu desčare, desčari svu ostalu vojsku. 5, 322. vidi desetar, desetik, kaplar, kapural. —

dësät, (dësät), zeh, decem. Rj. Broj deset sad ne mijenja obliku. isp. Obl. 45. dem. desčak 2. — Što jedan lud baci kamen u bunar, deset pametnih ne mogu ga izvaditi. Posl. 356. Ustalo je trideset momaka, na tri mesta sve po deset stado, kad na prvili deset naišao. Npj. 2, 78. A! se deset porutilo druga. 3, 287. Platu si mi mijenjao deset puta. Mojs. I. 31, 41. Deset plemena otpadnu od plemena Judina i naćine za sebe carstvo. Prip. bibl. 79.

desčata, f. banka od 10 forinata. isp. desetica. Budmani. ARj. II. 348b.

desčatka, f. Rj. bure od deset akova. vidi desetakinja, desetorka. isp. bure.

desčak, desčeka, m. — 1) deseto što se daje spahiji, der Zehnd, decimae. Rj. — vidi desetina, 2, deseto. — Vinarina, novci što se daju spahiji mjesto desetku vinogradskoga. Rj. 62b. Jemin, upravitelj onih selu koja nemaju spahije, nego desčak od njih pripadu caru. Rj. 253b. Spahije uzimaju desčak od žita. Rj. 702a. Zemlja seljačka, od koje su davali spahiji desčak na ono što na njoj rodi. Rj. 826a. Pokupi (spajja) glavnicu i desčak. Danica 2, 79. Spahija uzima, osim žitnoga desčeka, po 2 groša glavnicu, Miloš 203 (isp. desčak vinogradski. Rj. 62b.) Svaki desčak zemljski, od usjeva zemaljskoga, i od roću, Gospodnji je. Mojs. III. 27, 30. vidi desetina 2, deseto; tulumina. — 2) dem. od deset: daj mi desčak para. Rj. deminucija znači orđje kao oko deset, manje više, ili kao da se kaže: deset nije mnogo: Oko kamenite planine Mosora desčak—dva-naest sela. Rj. 535b. Jednom pogjemo nas desčak su trideset konja u Dubrovnik po so. Npr. 6. Da donesu desčak boca vina i malo rakije. Npj. 4, 94. (Vuk). Kao dijete od desčak-petnaest godinu. Danica 1, 70. Malo u kojoj knežini nije bio po jedan harambaša, najmanje s desčak druga. 3, 151. Odmah je s desne strane pod brdom do same vode desčak kuća, koje se zovu Röse. Kov. 28.

desčak, desčaka, m. — 1) der Zehner, numus. Rj. novac što se dijeli na deset manjih novaca. — 2) n. p. konj, zehnjährig, decennis. Rj. komu ili čemu ima deset godina n. p. konj desčak, od deset godina.

desčakinja, f. Rj. bure od deset akova. vidi desčatka, desetorka. — isp. riječi s takim nast. trećakinja, petakinja, šestakinja, sedmakinja, osmakinja.

desčar, desčara, m. starješina desetorici ljudi. vidi desčar 2 i syn. ondje. — Postavili vam ih za starješine, za tisućnike i stotinare i pedesetare i desčare. Mojs. V. 1, 15.

deseter, vidi desetero.

dësätî, adj. der zehnte, decimus. Brojeri redni imaju oblike kao pridjevci određeni. Obl. 50. — Desčto, dësčtoga, cf. desčak. Rj. 117a. U Srbiji ni u desetom selu nema crkve Rj. 394b. Otvorena vrata desetora i deseto brava Dubrovnička. Npj. 2, 98. Prošao sam devet kraljevina, i desetu Tursku carovinu. 2, 330. Srbin se ni deseti ne svrati na Ljubici. Miloš 98. Od sitne stoke, koje dođe pod štap pastirski deseto, da je sveto Gospodu. Mojs. III. 27, 32.

desčica, f. n. p. banka ili karta, ein Zehner (Papiergeldes oder im Kartenspieler) decenarius, valens decem. Rj. banka od deset forinti. (vidi desčata), karta igračka sa deset znaka, i upiće strar ženskoga roda koju vrijedi deset čegu goj. — Brojevi kardinalni od 10 do 20 kazuju se jedinicama i desčicom, koja uzima preda se predlog »na«. DRj. 1, 264.

desčic, m. Povesma ogrebene kudjelje ili četena dva i dva vezuju se, a desč ovihi vezavaka zove se desčic. Podunavka 1848. ARj. II. 352a.

desčina, f. — 1) der zehnte Theil, pars decima. Rj. deseti dijel čega: Da je u drugoj desčini XVIII. vijeka. Žitije 3. Gomor je desčina efe. Mojs. II. 16, 36 (gomor, efa biblijske su mjere). U drugoj desčini ovoga vijeka. V. Lazić 1, 2. — 2) (u Dalm.) der Zehnd, decimae, cf. desčak 1. Rj. desčto što se daje spahiji. vidi i deseto, tulumina. — 3) ein Zehner, decem (Franc. une dixaine): desčina ljudi. Rj. — Ja udarih crna Arapina, ja jednoga, mene jedanaest, ja dvojicu, mene desčina. Npj. 2, 376. Pohitao dijete Makshue . . . i skupio desčinu druga. 2, 553. Protiv desčine, da društvo riječi više ne pravi, ostanu samo četvorica, da se prave kao i do sad. Pis. 23. vidi desetinja. isp. desetorica; desčak 2.

desčinja, f. vidi desetina 3. — Svi svatovi u grad uljegeše, i divno im konak siguraju, po dvojicu i po četvoricu, po petinju i po desčinj. Npj. 5, 291. za nast. desetina i desetinja isp. babinje.

desčkovanje, n. das Zehnd-einsammeln, collectio decimarum. Rj. verbal. od desčkovati: radnja kojom tko desčkuje, kupi desčak od čegu.

desčkovati, desčkujem, v. impf. i pf. n. p. vino-grad, den Zehnd einsammeln, colligo decimas. Rj. desčak udarati nu što i kupiti, uzimati od čegu. — Brojač, koji vinograde desčkuje (brojeći brazde). Rj. 44b. Stula će vaša desčkovati. Sam I. 8, 17.

desčnik, desčnika, m. akc. ARj. II. 353a. starješina desetorici ljudi: Pa ih postavi nad njima za poglavare, tisućnike, stotnike, pedesetnike i desčnike. Mojs. II. 18, 21. vidi desčar 2, i syn. ondje.

dësčtö, dësčtöga, n. adj. der Zehnd, decimae, cf. desčak 1. Rj. vidi i desetina 2. Votnjake i vino-graduate mogao je dolaziti te brati svake godine, a spahiji davati deseto. Rj. 676a. Od svega ću deseto dati tebi. Mojs. I. 28, 22.

dësčtöm, deseti put, upravo od dësčtî instr. sing. žen. roda. — Kao što se mjesto jedan put govori jednom, tako se i mjesto prvi put, drugi put i t. d. govori prvom, drugom . . . i t. d. Rj. XLIX.

desčtori, adj. pl. u sing. samo desčetoro, koje vidi. govori se i desčeteri. isp. Rj. XLVIII. vidi četvori, što goj se ondje kaže za tu riječ, valja i za ovu riječ desčeteri. Ponese desčetore stajace haljine. Car. II. 5, 5.

desčtorica, f. Anzahl von zehm, decem, decuria. Rj. Dvojica, trojica, četvorica i t. d. (dakle i desčetorica) pouajviše se govori o ljudima, a može se reći i ostalim životinjama. Rj. XLVII. Čuvši to desčetorica počeh se srliti. Mark 10, 41. Tada odvojih . . . i s njima desčetoricu braće njihove. Jezdr. 8, 24.

desčtörka, f. vidi desčatka. Rj. vidi i desčatkinja. bure od deset akova. isp. bure.

desčetoro, zeh, decem. cf. dvoje. Rj. n. sing. isp. desčeteri. kaže se i desčetero. isp. Rj. XLVIII. u rečenicu se uzima sasvijem kao četvoro, koje vidi. Mogao

od tebe. Šta mi je *devar* za to? što mi je stalo? Gj. Daničić. ARJ. II. 364a.

děvčiči, *děvčičā*, *m. pl. mlád od dere*: Deset deva s *derčičima*. Here. 285. *mladetu od dere reklo bi se dčevče, dčevčeta*.

děvčičā, *adj. n. p. brlo (žensko), auf neun eingerichtet, novnarius* Rj. *što je tako načinjeno da na nj dođe nješto po deset puta*. isp. desčičānī.

děvčičār, *devečāra, m. der das Neuntel nimmt, cui nona pars frugum debetur, novnarius* Rj. *tko uzima devčetak, dereto*. isp. desčičār 1.

děvčičnje, *n. verbal. od devčiči se radnja kojom se tko dereti*.

děvčičēt, *neunzig, nonaginta*. Rj. *deve(t)-deset, glas t otpao pred d.* — Usta Zeko odbirati društvo. ev' izabra *deredeset brata*. Npj. 4, 277.

děvčičētero, *vidi devčedesetero*. Rj. **děvčičētnī**, *adj. der neunzigste, novnarius*. Rj. *Brojevi redni imaju oblike kao pridjevi odregjeni*. Obl. 50.

děvčičēstoro, *Anzahl von neunzig, nonaginta*. Rj. *u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi, vidi devčedesetero*.

děvčūduka krāl̄j, *m. u zagoneci*: Ja udarih gvozdenim maljem u kamen grad, iz njega skoči *derenduka krāl̄j* i primi se uz mekiš grad (kresivo, varnica i trud). Rj.

děvčūrika, *f. der Braehsen, cyprinus brama*. Rj. *abramis brama* Cur. Rj.³ rihā.

děvčūmāviš, *m. vidi mavišnjak*. Rj. *vidi i kovrtač, mamuza 2, onaj kolutič (od gvozdja ili pirinča) što se njime listovi od tijesta sijeku*.

děvčūsilj, *m. devčūsilje, n. (u C. G.) nekakva trava od koje kažu da stoka u proljeće protoči krvlju*. Rj. *isp. nevesilj*, nekakva trava od koje se metle grade. Rj. 413b. — *Devesilj i nevesilj (ista riječ s promjenom prvoga suglasnoga, složena od devet i sila)*. Osn. 68. *deret(-)sil*.

děvčū (dčevet), *neun, novem*. Rj. *Broj devet sad ne mijenja oblika*. isp. Obl. 45. — **1)** u narodnim umotvorinama devet znači *kudšto nopčeno poreči broj*: *Devet braće* (a) jedne gaće. Posl. 58. *Devet čaparū ima na obrazu*. (gledaj: *Koza mu je na obrazu kao gjon*). 58. *Do jako je preko deret brda*. (otišao je daleko). 62. *Vijesje je deret drugarica*. Npj. 1, 472. *Zaš' ja ranim u mojemu dvoru deret nemo, drugo deret slepo*. 2, 8. *Kome č' ovu čašu nazdraviti? Napiču je majin deret šura, deret šura, deret Jugoviča*. 2, 318. *Ja bih dala butum ruho moje, kojeg nema u deret nerjestu*. Here. 20t. *Imaš deret nerjesticu kao deret paučica, imaš deret mile braće kao deret paučova*. 233. — **2)** *Ne zna on pet na deret*. (ne zna mnogo za šalu). Posl. 199. *Pet za deret dati kome*. (prevariti koga). 247. — **3)** *ni pet ni devet znači kao odmah*: *Ni pet, ni deret* (nego n. p. uze batinu, pa po njemu, t. j. bez i kakoga govora, odmah). Posl. 222. *Kad mu toga momka pokažu prstom, a on ni pet ni deret, nego zapali iz pistolja, te njega po sredini*. Danica 3, 192. *A bogalj ni pet ni deret, nego na njega*. 5, 92.

děvčūtak, *devčūka, m. das Neuntel, nonae*. Rj. *dereti dijel dohotka*: Čitluk-sahibija je uzimao od žita *deretak*, a u ime *deretka* od povrća... Rj. 826a. Čitluk-sahibiji su davali deveto ili *deretak* od žita. Slav. Bibl. 1, 87. *vidi deveto*. isp. desčtāk 1.

děvčūtāk, *devčūka, m. ein Thier (Pferd, Ochs) von neun Jahren, novemis*. Rj. *živinče (konj, vo) od deret godina*: Nije l' majka rodila junaka, da otide ovcarobaninu, da donese ovna *devčūta*. Npj. 3, 286. *isp. desčtāk 2*.

děvčūtānje, *n. das Abprägeln, dolatio(?)*. Rj. *verbal. od devčiči, radnja kojom tko deveta koga*.

děvčūtati, *tām, v. impf. abdreschen (abprägeln),*

fruste dolo. Rj. *vidi tuči 1*. Rj.³ *vidi i derati 3, i syn. ondje, v. pf. slož. iz-devčētati, na-devčētati se*.

děvčūter... *vidi devčeter*...

děvčūti, *adj. der neunte, nonus. Dereti u plugu. (der neunte im Pfluge, d. i.) das fünfte Rad am Wagen, plune superfluous*. Rj. *Děvčūti*, *n. adj. vidi devčetak*. Rj. 115a. *Deretoga* (mjeseca) biće joj lakše. (kaže se bolesljivoj ženi za koju se misli da je trudna). Posl. 58. *Kao što devet gđjekad znači nopčeno poreči broj, tako je i deveti kudšto u redu iza većega broja nopče*: *Derete pečke žarilo*. Posl. 58. *Dereti u plugu*. (ne znači ništa). 58. *Kao da mu dereti mlin psina melje*. (kad se ko ponosi i gradi bogat). 130. *Nije tu sreće, dok iza deretoga (brata) desetom ne ostane*. 219. *To mi je dereta briga*. (ne mirim za to ni malo). 319. *Rodi majka devet posobaca... kad je stala deretog ženiti... Sad sam stala deretog ženiti, dereti me u goru opravlja*. Npj. 1, 124.

děvčūtica, *f. die Neun (im Kartenspiel), novem puncta*. Rj. *karta igračka sa deret znakū, isp. desetica 1.* — **2)** *krstina od devet snopova*. Rj.

děvčūtina, *f.* — **1)** *der neunte Theil, nona pars*. Rj. *dereti dijel*. isp. desetina 1. — **2)** *deretina ljudi*. *vidi devčeterica*. isp. desetina 3. — **Al'** su u grad devet bratah, *deretina* sestru imaju. Npj. 1, 154. *Ja udarih crna Arapina, ja jednoga, mene jedanaest, ja dvojicu, mene desetina, ja trojicu, mene deretina*. 2, 376. *isp. desetina 3*.

děvčūtiti se, *děvčūm se, v. r. impf. mirari, čuditi se*: *Ma i ja sam se deretio, šta taj i taj čovjek uradi ili učini*. ARJ. II. 366a. *v. pf. slož. raz-devčūtiti, za-*

děvčūtinaest, *neunzehn, novemdecim*. Rj. *Broj devetnaest sad ne mijenja oblika*. isp. Obl. 45. *vidi devčeteronaest*. — *Vrgao se u devčūtinaest*. (reče se onome koji se nkoči u novijem haljinama). Posl. 39. *Ne bješē od sluga Davidovijeh devčūtinaest ljudi*. Sam. II. 2, 30.

děvčūtinaestoro, *vidi devčūtinaestoro*. Rj. *vidi i devčūteronaestoro*.

děvčūtinaestī, *adj. der neunzehnte, undeciesimus*. Rj. *Brojevi redni imaju oblike kao pridjevi odregjeni*. Obl. 50. — *Sedmoga dana petoga mjeseca godine derčūtinaeste carovanja... dogje*. Car. II. 25, 8.

děvčūtinaestri, *adj. pl. u sing. samo devčūtinaestoro, koje vidi, i devčūtinaestri*. isp. Rj.¹ XLVIII. *vidi četvori, pa što goj se ondje kaže za tu riječ, valja i za ovu devčūtinaestori*.

děvčūtinaestoro, *ein Neunzehn, novemdecim*. Rj. *n. sing. isp. devčūteronaestori. kaže se i devčūtinaestoro, koje vidi, i devčūteronaestoro, koje vidi, u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi*.

děvčūtā, *dčvčūtōga, n. adj. vidi devčetak*. Rj. — Čitluk-sahibiji su davali *dereto* ili *devetak* od žita. Slav. Bibl. 1, 87.

děvčūtām, *deveti put, upravo je od dčvčūti instr. sing. žen. roda.* — *Kao što se mjesto jedan put govori jednom, tako se i mjesto prvi put, drugi put... i t. d. govori prvom, drugom... i t. d.* Rj.¹ XLIX.

děvčūteri, *adj. pl. u sing. samo devčūteroro, koje vidi, govori se i dčvčūteri*. isp. Rj.¹ XLVIII. *vidi četvori, pa što goj se ondje kaže za tu riječ, valja i za ovu devčūteri*: Činila sam *devčūterore činī*. Npj. 1, 620. *Povadite nože devčūterore*. 2, 287. *Pojnici devčūterora blučestru jevangjelska*. DP. 61.

děvčūtōrica, *f. Anzahl von neun, novem*. Rj. *Dvojica, trojica, četvorka i t. d. (dakle i devčūtōrica) ponajviše se govori o ljudima, a može se reći i ostalim životinjama*. Rj.¹ XLVII. — *Ne iscijeliše li se desetorica? Gdje su dakle devčūtōrica?* Luk. 17, 17.

děvčūteroro, *neun, novem*. Rj. *u sing. isp. devčūteri. vidi devčūteroro, u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi*: *Ne bi ga nadlajalo devčūteroro pasu*. (kad koji mnogo zna govoriti). Posl. 193. *Majka Māru sitno plela, od petero, devčūteroro, plućūci je sjetovala...*

lušom ne diše. 173. *Fazduh*, koji nas opkoljava i kojim dišemo. Priprava 10. Dokle dišem, ne ću odstupiti od svoje dobrote. Jov 27, 5. Ležim među onima koji dišu plućnom. Ps. 57, 4. Jedan je duh dihao u gorama i jednih i drugih. DM. 112. Cvijeće rajsko, koje mirom diše. DP. 280. Prinute rosu Duha koja ognjem diše. 281. *Posutoranje, kojim diše prema ljudima u nauči zaslužnim*. Rad 9, 190. — sa se, *impersonalno*: Nešto mi se diše i uzdiše, čini mi se, spominje me dragi. Here. 102.

dihnuti, dihnēm, v. pf. einen Athenzug thun, spiritum duco. Rj. *vidi* dahnuti. — Kad dihne iz sebe, onda se grane uzvijaju u visinu, a kad povuče paru u se, onda se savijaju k zemlji. Rj. 429a. Kada junak iz travice di(h)ne, uz jelu se uzvijaju grane. Npj. 3, 119.

dihnanje, n. verbal. od dihtati, koje *vidi*.

dihtati, dišćem, v. impf. (po jugozapad. kraj.) *vidi* libati: Niti miće ni dušicom dišće. Rj. sadašnje vrijeme i dihćem: Mrta Mara ni miće ni dihće. Here. 174. dem. duškati. isp. dahnati.

dijalekat, dijalekt, m. za ake. isp. argūmenat). *dialectus, der Dialekt, Mundart, vidi* narječje. — Na *dijalekte* Srpskoga jezika. Straž. 1886, 1288. *nominativu nema potvrde, za umetnuto a u nom. isp. ugenat*.

dijalektički, adj. što pripada dijalektu, narječju, *dialecticus, dialektisch*. — *Dijalektički* (adv.) Rad. 15, 191.

dijamanat, dijāmanta, m. der Diamant, alamas: Nać hoćete stotinu dukata, među njima prsten *dijamanat*. HNpj. 1. 292. U drugom redu: karbunkul, safir i *dijamanat*. Mojs. II. 39, 11. Grijež je Judin zapisan gvozdenom pisaljkom i vrhom od *dijamanta*. Jer. 17, 1. *vidi* dijanant, diomanat, adamanat, za ake. isp. argūmenat argumenta (Daničić), godīmenat, godīmenta (Vuk). Budmani *akcentuje* dijāmanat, dijānānta. ARj. II. 384a.

dijānje, n. *vidi* dihanje. Rj.

dijati, dišēm (gdjekoji govore i *dijām*), *vidi* dihati. Rj. u *krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u j*.

dijel, m. (pl. dijelovi). Rj. *vidi* dio. — **1**) der Theil, portio. Rj. *vidi* i čest, ise, tal. dem. dijelat, dijelić. znači i što dioba, dijeljenje, die Theilung: Koga nema na dijelu, nema mu ni dijela (Rj.): Koga nema na diobi, nema mu ni dijela (česti). — Da Bog da tu bila yazda dva dijela udovica a treći mužatica. Rj. 373b. (Četa) se razdijeli na dvoje, pa jedan dijel, koji se zove udorilžije, idu na udorac . . . a drugi ostane u zastavi. Rj. 770a. To ti je dio od svega što nam je od oca ostalo. Npr. 85. Kad su već bili na neki dio puta, zovne on njega. 251. Jadan je onaj koji nema dijela od Boga. (kad ko reče za sebe ili za drugoga da je jadan). Posl. 107. Ko ima polja ima dio Boga. 139. Nije žao na mali dio, nego na krivi. 214. Dijela u kradbi ni će bog ni boginja. DPosl. 16. Uboštvo je mudrost u dio došla. 144. Držaću te kako svoju glavnu, dati dio kako bratu svome. Npj. 4, 66. Dobar ću ti dio ostaviti kako mome najboljemu drugu. 4, 417. Glavni dio naroda ostane s Greima. Kov. 4. Evo mi ovamo počesmo nešto trgovati i trgovasmo, i fajdu dijelismo, od koje i vama dolje dijel učinismo. 71. Što su književnici naši . . . uveli u jedan dijel naroda našega. 34. Gagić napiše ministru odgovor u 13 malijeh dijelova. Sovj. 18. Neka je (zemlju) razdijele na sedam dijelova. Is. Nav. 18, 5. Kakav dio mi imamo s Davidom? Car. I. 12, 16. To je dio od Boga čovjeku. Jov 20, 29. Daj mi dio od imanja. Luk. 15, 12. Sljepota Izrailju pale u dijel. Rim. 11, 25. Jer ko se upita s njim, prima dijel u njegovijem zlijem djelima. Jov. II. 11. Narod imo dio u rladanju. DM. 336. Neka . . . skupi od svakoga po svoj zemlji peti dio od žita. Prip. bibl. 29. Trojica mlagjih sinova Hrvatskoga i srpskoga naroda . . . imaju dio u radnji.

Rad 17, 160. — **2**) der Berg, mons: uz dijel, bergan, na Dugom dijelu (u Ceru zore se jedno brdo Dug i dijel). Rj. brdo, uz dijel, uz brdo. — Oj nu delu na gotemu bob se zeleni. Momak ide uz deo. Rj. 116a.

dijelak, dijēlka, m. dem. od dijel, mali dijel, *vidi* djelije. — Gagić napiše ministru Budbergu odgovor u 13 malijeh dijelova naznačivši svaki brojem; prvi *dijelak* toga odgovora ovo je . . . Sovj. 18.

dijeliti, dijelim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-dijeliti, na-, po-, raz. u-, v. impf. slož. po-djeljivati, raz-. — **I. 1**) theilen, dividir. Rj. — **a**) Pa dogovor zgodni učinise: za oružje, što je ko uzeo, a u blago vrgli gjeladžije, ne dijele brojem ni esapom, no kalpakom Rosnića Stefana. Rj. 148b. Kad je šivar dijeliti, govore mu: otkuda si neznana delijo? Posl. 117. Kad oružje stase dijeliti, men' dadoše staro za'rgjalo Npj. 1, 428. Štogod bide dara zetovskoga, da mi' darava nitko ne dijeli. 2, 546 (= da bude samo moja). Trgovasmo, i fajdu dijelismo. Kov. 71. Ova gospoda neka dijele samo slavu i blagodarnost . . . a što bude rgjavo i nevaljalo, moja je krivica i sramota. Rj. XVI. Pa čemo dijeliti što dobijamo na njima. Straž. 1886, 1288. — **b**) Mejdān dijeliti, duelliren, pugnam inire. Rj. 352a. (Gle su Srbi s Baburima mejdan deliti. Danica 4, 38. — **c**) Da ne d'jeli ljubar s Mletkinjama. Rj. 364a. Tvoje blago i moje i tvoje, drusta nemam, da ga s njime delim. Npj. 3, 192. Ja ću život dijeliti s'njime. 4, 127. Nego je s njim delio i zlo i dobro. Miloš 49. Sovjet . . . kao tijelo, koje je s Kara-Gjorgijem dijelilo rlast. Sovj. 11. S kojim mi bjese radost dijeliti tajnu. Ps. 55, 14. Ko dijeli s lupežem, mrzi na svoju dušu. Prič. 29, 24. Dijelite potrebe sa svetima; primajte rado putnike. Rim. 12, 13. — **d**) Osim toga još dijele izmagnju sebe (gdješto i sa starješinama zajedno) što se skupi od nurijaša. Rj. 395b. Oni su ih (novce) dijelili izmagnju sebe. Sovj. 12. Dijeje huljine moje magnju sobom. Ps. 22, 18. — **e**) I na troje vjsku dijelio. Npj. 4, 85. Glavne planine dijeliše svu Srbiju na trije polovine. DM. I. Da je Isus Navin mogao početi dijeliti zemlju nu draucost plemenu. Prip. bibl. 56. amo se može dodati i ovo: Otvori mu sanduk od dukata, on na društvo dukate dijeli. Npj. 3, 363. Zar ćeš brata upućati sama, da ga Kranjci nu maćere dile? HNpj. 4, 336. — **f**) Kao rastarljati. Iskra bratju dijeli. DPosl. 33. Ja ne delim tebe i Grozdani! Rogjeni ste bratac i sestrica. Npj. 2, 164. Staru planinu koja dijeli Srbiju od Maćedonije. Danica 2, 26. Govoreći mu i zaklinjući se da ga ne dijeli od svoja sina Alekse. Sovj. 52. Neka budu vidjela na svodu nebeskom, da dijele dan i noć. Mojs. I. 14. — **2**) prosjaku, (dem Armen) Almosen geben, austheilen, largirati stipem: ko prosi, ne dijeli Rj. udjeljivati, davati: Na družičalo idu ljudi na groblje . . . dijele za dušu, i popovi čate molitve. Rj. 142a. Pale svijeće i dijele za dušu. Rj. 174a. Da ja delim svakome po krišku sira, ne bi toga bilo. Npr. 82. Ne da snasi kojekakim bitangama deliti. 83. Do smrti svoje kajao se i siromasima dijeliti. 110. Bolje je dijeliti nego prositi. Posl. 23. Ustani lijeni, Bog sreću dijeli. 336. Postavi te earem da sudiš i dijeliš pravicu. Car. I. 10, 9.

11. sa se — **1**) refleks. sich theilen (in etwas), divider. Rj. kao rastajati se, razilaziti se, odvajati se: Počne se dijeliti dan i noć. Rj. 658b. E se Mare od roda dijeli, ali joj se žao od'jeliti. Npj. 1, 18. Ti se hoćeš dijeliti od svijeta bijeloga? 1, 92. Tako mi se ne delilo meso za života od mojih kostiju. 3, 163. Kad se d'jeli sreća i nesreća, tavna noćna od bijela dana. 4, 262. Kad se duša s'jelom d'jeli, grješnom d'jelu duša veli. Herc. 333. Voda tecijaše iz Edema natapajući vrt, i odande se dijeljuše u četiri rijeke. Mojs. I. 2, 10. — **2**) pass.: Od prije su se knežine u Srbiji dijelile na srezore. Rj. 708b. Ta mejdan se tako ne dijeli. Npj. 4, 306. Ali se (narod) po zakonu

Kov. 2. Jasnijeh svjedočanstva nema
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli što. — 2) *radnja*
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

dijete, djeteta, v. *das Kind, filius aut filia*. Rj.
— 1) *radnja* u kojoj tko dijeli od koga ili čega ili s kim

su sjajni *dijomanti*. Npj. 5, 276. Kad sam sinoć na
upuću bio, ostade mi *prsten dijamanat*. Here. 23.
Maksim diže s ruke *dijomanat*. HNpj. 1, 351.

dika, f. (roc. diko). — 1) *der Stolz, gloria*. Rj.
ponos, čast, slava: Koliko je divan i ugledan, sve je
kolo *dikom* podićio. Rj. 521a. Srežani se kašto vode
i na vojsku ponajviše *dike radi*. Rj. 836b. Sad je
najbolja Srpska škola u Trstu, i to je *hvala i dika*
nježnome učitelju. Rj. 842b. Oni su mislili da će to za
govodara biti najveća sreća i *dika* što mu carski sin
uzima kćer. Npr. 174. Što je veći teret na taljiga(h)
to je *rijići dika*. Posl. 355. Kolovogja, *diko* naša! okom
treni, kolom kreni. Npj. 1, 176. Na se turi *ogjelo*
od *dike*: sve kadivu i žeženo zlato. 2, 613. Ako me
i sad držite za prijatelja svoga, kao što ste me i na
moju veliku radost i *diku* nazvali u pismo svome.
Javor 1885, 439. Prvijenče, *diko* od svatora! Kov.
59. Za zdravlje *našijeh dika*, okičenijeh gjevera. 73.
U zemlju . . . gdje teče mljeko i med, koja je *dika*
svijem *zemljama*. Jezek. 20, 6. — 2) (u Bačk.) *vidi*
drago: Nagjikala trava, neka gijika, pokosiće *dika*.
Dika plava, al' je sreću draga. Rj. *dem. dikica*. —
Teško travi, koja rose nema, i devojki koja *dike*
nema! Npj. 1, 636. Sunce seda pred veče, kad treba,
kad *moj dika* polazi menika. 1, 640. O ti Niko, *diki-*
dika, što tebe manka? Čuj me Jeljo, *dilber diko*, česa
mi manka. Here. 269.

dikānje, u. *vidi* dičenje. Rj.

dikati se, *dikān* se, v. r. *impf.* (u C. G.) *vidi*
dičiti se. Rj.

dikica, f. *dem.* od *dika*. Slabo se čuje u govoru.
nego se pripijeva u pjesmama po Zekumu i po Novom
Sadu, n. p. Kupiću ti, *dikice*, suknu od pargala, i
kecelju, *dikice*, debeloga veza. Rj.

dikica, f. (u Srijemu) *dornige Spitzklette, xanthium*
spinosum. Rj. *bilje*.

dikin, *adj. što pripada diki (dici)* 2. — *Želja di-*
kina. Npj. 1, 634 (natpis). *Dikino oko*, u. *viola* tri-
color L. dan-i-noć. ARj. II. 395a.

Dikla, (Dikla), f. ime žensko. Rj.

dikla (dikla), f. (po zap. kraj. osobito u kršćana)
vidi djevojka: Što *dikla* navikla to nevjesta ne od-
viče. Rj. *vidi* dekla. *dem. diklica*. — Zlu noć priboraviti
a u jutro *diklu* roditi. DPosl. 158. (priboraviti
mj. preboraviti, u *zap. gororu*). Kōtla, mētla. Može
biti da je tako postala i *deklu* od osnove koja
bi postala nastavkom *ka* od osnove okrnjene do prvoga
samoglasnoga riječi *djevojka*. Osn. 127. *Ne može*
se reći da je dikla po zapadnom govoru a dekla po
istočnom, jer jedno dolazi uz drugo.

diklica, f. *dem.* od *dikla*. ARj. II. 395b. *vidi* de-
klica.

Dikosava, f. ime žensko. Rj. — *Diko-s(1)ava*, druga
pola od kor. koji znači *čuti, čuvenu biti, činiti* da se
čuje, t. j. *govoriti*, u imenima složenim vlastitijem
ispada I: Ljilbosava, Mirosava, Skdrosava, Tānkosava.
Vidosava, Vukosava.

diktovanje, u. *verbal.* od *diktovati*. *radnja* kojom
tko *diktuje* kome.

diktovati, *diktujēm*, v. *impf. diktare, diktiren*. —
Zove knez Miloš svoga sekretara i *diktuje* mu u *pero*
oro . . . Mil. 20. Koji je *pisarimu* znatnija *pismu* ka-
zivao riječ po riječ (t. j. *diktirao*). Sovj. 77. *zu* dikti-
rati *isp.* akcentovati.

dil, m. (da nije mjesto *div*?) : Kakva *dila* vodim
od planinah. Rj. — Višta j' glava Ajka Hrnjičina,
ne dade se begu poljubiti, neg mu dade *dila* saze-
zana. HNpj. 4, 265 (— *dila Vladikič-Jovana*). *Dil*,
Persijski: srce, junak. U pjesmama: kršćanin zaroblje-
nik u boju. Obično „*dil savezan*“. »Ko dovede *dila*
savezana« *isp.* HNpj. 4, 676.

dilbagija,* f. u *tučenju*. Here. 357: *dilbagija*,
srebrnu kutiju: O gjevojko, moja *dilbugijo!* Here.

124. Daj mi, dragi, drugi kangal zlata, da navezem zlatnu amajliju, da je turim među dilbagije. 131.

dilber,* *der Schöne, die Schöne, mlcher, pulchra*: Svi dilberi, mog dilbera nema. Rj. ljepotica (vidi dilberika); *lijepi, lijepa. dem.* dilberée, dilberčić. *isp.* podilberčići. — Dvorilo momče u popa Save . . . rad' šćere Stane, i dilber Janc . . . kade mi nahodi dilber Janu. Npj. 1, 216. Na njoj (vodi) sjede dra dilbera lijepa: kakve su im šainove obrve. 1, 236.

dilberće, dilberčeta, *n. (st.) dem. od dilber*: Ja joj rekoh: dobar veće dilberće. Rj. *vidi* dilberčić.

dilberčić, *m. (st.) dem. od dilber*: Oj gjevojko dilberčiću! u bijelu belnučiću. Rj. *vidi* dilberće.

dilberika, *f.* ljepotica. *vidi* dilber. — Oj gjevojko dilberiko! Ubilo te zlo veliko! Herc. 250.

dilbero, *u pripjevju*: Slavuj pile, mori, ne pój rano, — ej Nedeljo, mori, dilbero! Npr. 1, 409. *tomu dodaje Tuk*: Ovako se pripijeva uza svaku vrstu. Po svoj prilici ovo će biti Bugarska pjesma, pa posrbljena.

dilčik,* *m. die Stange (bei der Kunkel und der Schnellwege), pertica* (na dilčiku gore stoji bašluk, oko kojega se navija povjesmo, a dolje se dilčik zabode u kolo, i to je sve u varoške prestlice): Mobarice moje drugarice! udrite ga kolom i dilčikom. Rj. *motka na kolovratu (varoški prestlici). vidí* divčik.

dilkušica, *f.* *vidi* delkušica. Rj.

diljč, *vidi* dalje: Što pas duže na repu, to ovcu sve dilje. Rj. *adv. comp. vidí* dilji.

dilji, *adj. comp. od đng*: duži, duglji, dulji i dilji. — *Samoglasno postarši u, produljuje se te u slovenskim jezicima biva* 11: dilje. *značenje (korijenu)* prezetati se: dūljī, dūlj (f.), dūljina, dūljiti. Korijeni 115. *Ali se značenje riječi dilji u gjeljkovim krajevima naroda našega pomiješalo sa značenjem riječi dalji, pače je prvoga značenja sada gotovo već sasvim nestalo. vidí* dilje, dalje. — *Ima dilji jezik nego ruke.* DPostl. 32. Jaka rijeka sve što dohodi na dilje, to ishodi na šire, a nejaka se izgubi. 37. Što se veće muze krava, to joj sisa dilja. 124. *u ovijem starih poslovicama dilji jošte znači* dulji.

diljka, *f. (st.) duga puška*: Drže duge preko ramena diljke. Rj. — Drže konje dobre za dizgene, beg Mustaj-beg preko krila diljku. Npj. 3, 161. *vidi* divka, divlja.

dim, *m. der Rauch, fumus*. Rj. Badža, rupa na kući, kuda izlazi dim. Rj. 18b. Nagutati se dima. Rj. 384a. Za to se kašto puši u gdjekojijem kućama da boće oči da ispadnu od dima. Rj. 676a. Suklja dim iz peći. Rj. 724b. Ako je dimnjak nakrivo, upravu dim izluzi. Posl. 3. Dok se čovek dima ne nadimi, ne može se vatre nagrijati. 66. Na lijepoga dim ide. 188. Nijedan dim bez (malo) ognja nije. 214. Dim ne udi ležećim nego stojećim. DPostl. 16. Kad . . . ugledaju, gje uzliječn dimovi dolje oko Jadra . . . jedni vele, da Mijailo Nedić pali lješnicu. Danica 3, 197. Samo su gdjekoji dimovi iz čibuku iztetali. Miloš 130. Mlogi su čibuke onako u ustima držali, ne puštajući ni dima. 130. Popaliću kola tvoja u dim. Naum 2, 12. Potekoše jedan na drugoga . . . za male se puške pogamniše, četri modru dima poletiše. HNpj. 3, 456.

dimanje, *n. vidí* duhanje. Rj.

dimarina, *f. (u Bosni) vidí* dimnica (onamo se i drugi nekakav danak koji se daje Turcima, zove dimarina). Rj. — *riječi s takim nast. što znače danak ili platu glavarina, kvararina, kućarina, placarina, svadbarina, sokolarina, travarina, vinarina; ovamo idu i grijčina, mrtvačina.*

dimast, *adj.* — 1) koji je pun dima, koji čini, pušta iz sebe dim. — 2) koji je sličan dimu, kao dim. — 3) koji zaudara dimom. Budmani, ARj. II. 399a. *isp.* dimljiv.

dimati, dimām (dimljēm), *v. impf. vidí* duhati. Rj. *vidi* i puhati, i duti, *od čega je ova riječ i postalu*

preko starijega oblika: duti, dmem. *isp.* Korijeni. 109 *v. impf. slož.* na-dimati se.

dimije,* dimijā, *f. pl. lange und weite Hosen vom leichten gefärbten Zeug, braccæ. cf.* dimlije. Dimije su od plavetna platna ili od svile, a kad bi bile od čolhe, onda bi se zvale šulvare. Rj. *duge i široke čak-šire. vidí* demije. — Viglaš čudo, i nagledah ga se, gje igjaše patka potkovana . . . a na zecu srilene dimije. Npj. 1, 529. Gaće (kao kratke i pouske dimije). Kov. 40.

dimirli,* *adj. indecl. vidí* gvozden: Na avliju dimirli kapiju. Rj. *vidi* demirli.

dimiskija, *f. t. j. sablja vidí* dimiščija: O bedrici sablja dimiskija. Rj. *vidi* kod demeškinja različne oblike ove riječi.

dimiščija, *f. t. j. sablja*: Trže Turčin sablju dimiščiju. Rj. — Oduzeše bogato oružje: od čeliku sablje dimiščije, viši dio srebra bijeloga, nego hješe od ljuta čelika. 5, 375. *vidi* kod demeškinja različne oblike ove riječi.

dimiškinja, *f. vidí* dimiščija: I da pašeš sablju dimiškinju. Rj. *vidi* kod demeškinja različne oblike ove riječi.

dimiškinja, *f. vidí* demeškinja, *odukle je amo i dke. prenesen; onamo su i različni oblici ove riječi*: Mač ukovao, čaruk gjurkovoć i sablja dimiškinju (valjaju). Posl. 176. Pripasaše sablje dimiškinje. Npj. 5, 77.

dimiti, *m. (u nab. Rudn.), potpuniti dimitom (u vezenju)*. Rj. *Tugju su supst. muškoga roda*: dimiti, čivit. Osn. 219.

dimiti, dimim, *v. impf. Rj. v. pf. prosti* dimnuti; *slož. iz-dimiti, na- (se), o-, za-, zdimiti.* — 1) *rauch machen, fumo*. Rj. činiti dim, *n. p. pušćići.* — Kur-njaviti, *vidi* dimiti (*n. p. pušćići*). Rj. 317a. (*isp. magliti, maglu oko sebe širiti, n. p. pušćići*). Rj. 340b). Nije djestra ki ne smrdi, ni ognjišta ki ne dimi. DPostl. 81 (*mjesto ki trebalo bi nu oba mjesta ko. Daničić*). — 2) *sa se, refleks. rauchen, fumo*. Rj. *dim puštiti iz sebe*: Pušiti se, 1) dimiti se. Rj. 624a. Gle, peć se dimljaše. Mojs. I. 15, 17. Gora se Sinajska dimljaše. Mojs. II. 19, 18. *bezlčno*: Teško kući u kojoj se ne dimi. DPostl. 126.

Dimitrija, Dimitrije, *m. ime muško. Demetrius*. Rj. *Δημήτριος*. — Pa besedi sveti Dimitrija. Npj. 1, 125. Dimitrije, dragi svešteniče! 5, 94. *tako po Grč. govoru; po Lat. Demetrija, Demetrije. isp.* ARj. II. 336b. *za nastarke isp.* Antonija, Antonije. *hyp.* Dimko, Dišo, Dmitar, Mića, Mićan, Mićo, Mita, Mitar, Mito. — *Dimitrija znači i crkva, posvećenu svetomu Dimitriju*: Pa ga vode pred bijelu crkvu, pred bijelu crkvu Dimitriju . . . Vidiš našu crkvu Dimitriju? Npj. 2, 211.

Dimko, *m.* Rad 26, 54. *hyp. od Dimitrije. takru hyp. vidí* kod Boško.

dimljjaš, dimljjaša, *m. der dimlije trägt (im Gegensatz von dem Landbewohner), braccutus*. Rj. *tko nosi dimlije (kao graganin prema seljaku).* — Momei i bećari polhvataju od Biogradskijeh trgovaca . . . kad su ih bili, momei su govorili: »Udri dimljaše!« Sovj. 21.

dimlije,* dimljja, *f. pl. vidí* dimije. Rj. — Mlogim tuna planuše dimlije. Npj. 4, 352. *vidi* i demije.

dimljak, *m. vidí* dimnjak: A pogleda na dimljak na kulu. Rj. Ij *mjesto nj.* — Što se dimljak s kule salomio. Npj. 4, 451.

dimljenje, *n. Rj. verbal. od 1) dimiti, i 2) dimiti se.* — 1) *das Rauch-machen, fumatio*. Rj. *radnja kojom tko dimi.* — 2) *das Rauchen, fumatio*. Rj. *starije koje bivu kad se što dimi.*

dimljiv, *adj. n. p. rakija, räucherig, fumosus*. Rj. *što zaudara na dim. dimast 3.* — Ova je rakija zaka-gjena, t. j. dimljiva. Rj. 176a.

novc. Danica 4, 28. Veljku Kara-Gjorgjije pokloni nekoliko stotina dukata i vojrodsku diploma. Miloš, 23. (isp. dalje: diploma na vojvodstvo). Diplome senatorske. 25. Tako stoji u diplomu kneza Lazara, što je datu namustiru Ravanici. Rj.¹ IV. U Dušanovoj diplomu. XXX. Dade mu diplomu na vojvodstvo u Banji. Sovj. 52.

dira (d'ira), *f.* (u Herc., a u Dubr. *dira*) rupa n. p. na haljini kakvoj (što je razdrto), *das Loch, foramen*. Rj. — *dira* i *d'ira* i *dira* i *dira* (korijen koji je u *drijeti*; vidi i *dera*). Osn. 32.

dira, *f.* (u Šum.) put kud vojska progje ili ide, *Durchzug eines Heeres, transitus exercitus*. Rj. za postanje *isp.* *dira*.

diranje, *n.* *das Berühren, tactio*. Rj. *verbul.* od *dirati*, *diram*, *v.* *impf.* Rj. *vidi* *darati*; *tieati*, *zudijevati* 2. *v.* *impf.* *slož.* *zadirivati*, *dem.* *dirkati*, *v.* *pf.* *dirnuti*. — 1) u koga, u što, *ctwas berühren, tangō*. Rj. *ponajviše* u *pronesenom smislu*: U hajdukoru rodbinu... nije niko *dirao*. Rj. 800a. Sjedi s mirom, kad u te niko ne *dira*. Posl. 220. Kad zasvira, što u *srec diru*. Npj. 1, 630. Ne *dirajte* u njihove crkve. Npj. 4, 134. Ili sam ja *dirao* u njegovu *ličnost*. Odg. na ut. 7. Samo ne *dirajte* u ove ljude. Mojs. I. 19, 8. *sa se, pas.*: U *ličnosti* spisateljevu *dira se*. Odg. na ut. 6. — 2) *dirati koga, što*: Svežu jednome oči, pa gu drugi *diraju*, a on na pitanje (ko te tiče) pogagja. Rj. 604a. Sjedi s mirom i mahni se vraga, nit' *gu diraj*, nit' mu traži traga. Posl. 286. Jer sam zapovjedio momcima svojim da te niko ne *dira*. Rut 2, 9. Ovako govori Gospod za sve zle susjede moje, koji *diraju* našljedstvo što dadoh narodu. Jer. 12, 14.

direč, *m.* *dem.* od *direk*. Rj.

direk,* *m.* *der Balken, Pflock, trabis genus*. Rj. *Balvan*, veliki *direk* kao *geda*, *Balken*, *trabs*. Rj. 13b. *Grēda*, *der Balken*, *trabs*. Rj. 100b. *Kōsnik*, *direk* (u kuće od pletera, koji u duvaru koso stoji). Rj. 292b. *Stüb, stüp 2: Löza*, 4) na istjestu ona dva *diraka* ili *staba* sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj. 332b. *Tāk, direk* što drži *gedu*. Rj. 729b. — Dáljan, pregrada kakve vode *direcimu*, izmegju kojijeh se namjeste mreže te se hvata riba. Rj. 110a. Postaviću temelj od olova, udaraću *čelične direke*. Npj. 2, 204. Vidio sam crkvu Filindara... a po njoj su *direci od zlata*. 3, 66. Tu je čudne dvore načinio nu *šezdeset i sedam diraka*. 3, 273.

dirėkač, *dirėkača*, *m.* (u Risnu) *vidi* *ledenjača*. Rj. *Lėdenjača*, Španjolski talijer, koji se po drugijem mjestima zove *dirėkač* i *dirėklija*. Rj. 324a. *osn.* u *direk*.

dirėklija,* *m.* Rj. *vidi* *dirėkač*, *ledenjača*. — *dirėklija*, na *talijeru* su dva *dirėka* (stupa *Herakloru*). ARj. II. 414b.

dirindžnje, *n.* *das Faulenzen, otlatio*. Rj. *verbul.* od *dirindžiti*, stanje koje biva, kad tko *dirindži*, *lijenj se*.

dirindžiti, *džim*, *v.* *impf.* (osobito u vojv.) *faulenzen, otlati*. Rj. *vidi* *dembelisati*, *lijeniti se*. *isp.* *besposličiti*, *lastovati*.

dirište, *n.* *nadimak?* *isp.* *derište?* — Neki Gjorgjije, koga su zvali *dirište* i koji je kod Jakova od prilike bio ono što se u Njemačkoj kod gospode zove *kamerdiner*. Sovj. 49.

dirkalo, *n.* *vidi* *zadirivalo*, *tko dirka*, *zadirkuje*. — *riječ* s *takim nast.* kod *bajalo*.

dirkânje, *n.* *dem.* od *diranje*. Rj.

dirkati, *kâm*, *dem.* od *dirati*. Rj. *v.* *impf.* *slož.* *do-dirkivati*, *za-*.

dirnuti, *dirnem*, *v.* *pf.* *prema v.* *impf.* *dirati*. *vidi* *darnuti*, i *syn.* *ondje*. *v.* *pf.* *slož.* *do-dirnuti* (i se), *do-dirnem* (i se). — *Zadjesti*, 4) *dirnuti*, *amrühren, angreifen, attingo*. Rj. 172a. Da bi se poznalo kad

riba u nju (*mrežu*) *dirne*. Rj. 508a. Takni u oganj i u zub, jednako je. (mjesto oganj govori se i svrab, u koji obično kako se *dirne*, *stane svrbiti*). Posl. 297. U *dare* joj ni *dirnuti* nisu. Npj. 2, 24. Oba živa oderao brava, pa ih pasti u jelovo granje, *granu dirne*, stoji dreka jarca. 3, 287. Ja sam se starao, da u *ličnost* njegovu ne *dirnem*. Odg. na ut. 6. Ragajujući se od *nedirnite moške*... Bog je istiniti. DP. 297.

disanje, *n.* *das Athmen, spiratio*. Rj. *verbul.* od *disati*, *radnja* *kojom tko diše*: Koji me gledate gdje ležim bez glasa i bez *disanja*, plaćite za mnom svi. DP. 368.

disati, *dišem*, *v.* *impf.* *athmen, spiro, cf.* *dijati*, *dihati*, *dihtati*. Rj. *dem.* *duškati*. *v.* *impf.* *slož.* *iz-disati*, *na-*, *o-*, *pre-*, *uz-*, *za-*. *v.* *pf.* *dahnuti*, *dihnuti*. — *kako ima* *disati* *dišem* i *dihati* *dišem*, *primjeri* kod *dihati* *moğu* i *amo pripadati*.

diskos, *m.* *akc.* ARj. II. 415a. (*δίσκος, plitica, tanjur, kod liturgije u istočnoj crkvi*): *Dáarak*, a) *diskos*, b) i *diskos* i *putir* zajedno. Rj. 111a. Naznačujući mjesto gdje će stajati jevangjelje, *diskos* i *putir*. DP. 341.

Diša, *m.* (ist.) *vidi* *Dišo* 1. Rj. *Di-ša*, *lyp.* od *Dimitrije*. *voc.* *Dišo*. *takva lyp.* *imena muška*: *Daša*, *Gliša*, *Goša*, *Gjuša*, i t. d. u *istočnom govoru*; u *južnom* *Dišo*, *Gašo*, i t. d. *ženska* *vidi* kod *Daša*.

dišer,* na polje! *hinaus, foras*. Rj. — Ne poniče Fočić *Memed-aga*, ne poniče, već junak pokliče: »*Dišer* more, *hodže* i *vaizi!*« Npj. 4, 136.

dišerisati, *dišeršem*, *v.* *pf.* (*bice*) *v.* *impf.* *isp.* ARj. II. 415b) *koga*, *emem hinaus schaffen (zu ihm sagen dišer)*, *expello foras*. Rj. *izagnati koga na polje* *rekarši mu dišer*; *goniti koga na polje* *govoreći mu dišer*.

Dišo, *m.* (juž.) *lyp.* od *Dimitrije*. Rj. *Di-šo*, *gen.* *Diša*, *voc.* *Dišo*. *vidi* *Diša*, *takva lyp.* *imena muška*: *Dašo*, *Glišo*, *Gošo*, *Gjušo*, *Jašo*, *Ješo*, *Mašo*, *Mišo*, *Nešo*, *Pešo*, *Rašo*, *Tašo*, *Tešo*, *Tošo*, *Trišo*. *tako u južnom govoru*; a u *istočnom*: *Gaša*, *Gliša*, *Goša*, i t. d.

div,* *m.* (*pl.* *divi*, *divovi*, *divā*, *divōvā*) *der Riese, gigas*: Ali u nju *sedamdeset diva*. Rj. *vidi* *divljan*, *džim*. *isp.* *dil*. — U pećini gori velika vatra i tu ima *devet divora*. Npr. 189. *Džin baška*, *šeitan baška*. (znači: drugo je *div*, a drugo *gjavo*). Posl. 351. Kad *Jovana divi* *ugledaše*... i *posjēce* *sedamdeset diva*... A *majka mu diva* *ugledala*. Npj. 2, 28. A *bijase tada divora* na svijetu. Mojs. I. 6, 4. Zar mogu iz jedne porodice *izaći divovi* i *maljenice*? *Priprava* 33. Od *divoru* *postaju* *kepeci*. 77.

diva,* *f.* *diba*, *vidi* *dira*. Rj. 118b. *Diba* (*jedni* *pjevaju* i *dira*). Npj.¹ 3, 397. *Uzećn* te za *vjernu ljubovu*, pa *češ* *biti* *gospogja kraljica*, a *nositi* *diru* i *kadivu*. Npj. 2, 105.

divan, *divna*, *adj.* — 1) *wunderbar, mirabilis*. Rj. *čemu se je diviti*, *čuditi*; *čudan*, *čudesan*: I to dolazi od Gospoda nad vojškama, koji je *divan* u savjetu, velik u mudrosti. Is. 28, 29. — 2) *wunderschön, perpulcher*. Rj. *što je lijepo da mu se je diviti*, *divno lijepo*, *prelijepo*, *prekrasno*: *Koliko je divan* i *ugledan*, *sve je kolom dikom podićio*. Rj. 521a. *Angjelina ruže brala*... *divnu kitu* *nakitila*... »*Divna* li sam i *rumena!*« Npj. 1, 336. *Sve je kolo glavom nadvisila* i *divnijem krasom* *pokrasila*. 4, 155. *Mi za dosta imamo* *šćara* sa *Turaka* *odjeljo divno*. 4, 388. *Ode su na mir* *predivne*. *Straž*. 1886, 863. *adr.* *divno*: A *tebe ću darovati* *divno*. Npj. 1, 458. *Vežir ga je divno dočekao*. 4, 322. *Bratac sestru* *divno* *poslušao*. *Herc*. 53. *Za to ću evo još raditi* *čudesno* s *tijem narodom*, *čudesno* i *divno*. Is. 29, 14. *divi* *dinno*.

divān,* *divāna*, *m.* Rj. *isp.* *divor*. — 1) *der Rath, die Rathversammlung, senatus(?)*, *consilium*, *cf.* *sabor*, *vijeće*: *Pod oružjem na divan izigje*. *Roditelji* *porod* *pagazili*, *crn im bio obraz na divanu* *pred samijem Bogom* *istinijem*. Rj. *Car čestiti divan učinio*, *sve vežire na divan poziva*. Npj. 2, 454. — 2) *die Un-*

složenijem oblicima: včljji, *divlji*, *suprotno* pitom. — *Divlja kafa*, die Feigbohne, lupinus hirsutus (i *lup. albus* L. Rj.³) Rj. 118b. (biljka). *Divlja perunika*, Wasserschwertlilie, iris pseudacorus, Rj. 118b. (biljka) *Divlja proha*, Rj. 615a. vidi prolulja, vrapčje sjeme. *Divlja sufranjka*, Sommerlockenblume, centaurea solstitialis, Rj. 118b. (biljka). *Divlja tikva*, (u Dubr.) die Giftrübe, bryonia (*divica* L. Rj.³) Rj. 118b. Zračnica, *divlja salata*, Rj. 162b. Ovsik, *divlja zob*, Rj. 437a. Pepeljuga, 1) *divlja loboda*, Rj. 494a. *Divlji karunfil*, die Büschelnelke, dianthus armeria, Rj. 118b. *Divlji lan*, vidi Bogorodičin lan, Rj. 118b. *Divlji peršan* m. vidi peršan 2. Rj.⁴ 123b. *Divlji smič*, cf. žabić, Rj. 118b. *Komin* (*divlji* i pitomi), trava, Rj. 287b. Lužanj, kao *divlji luk*, Rj. 335a. Kad li šta vide? ni ljudi ni nikoga drugog, do jednog *divljev čoka*, Npr. 148. Dogjoše *divlji*, pa iščeraše pitome. (kad gosti u čemu smetaju domaćina). Posl. 62. Zakrvavio očima kao *divlji pijetao*, 83. Da lovimo i *plandište divlje*, ne bismo li štagogij ulovili . . . zahajkaše i *plandište divlje*, Npj. 3. 343. Kad bi tko tražio srodstvo našega *tura* sa ovom istom Slaven-skom riječi u značenju *divljega rola* (Auerochs). Pis. 32. Odsječen od rognje *divlje masline*, i priiejpio se na nerogjemu pitomu maslinu. Rim. 11, 24.

divljina, *f.* vidi divjna. Rj. vidi i divljač 1, divljačina 2, divljaštvo. *osobina, stanje onoga što je divlje*: Sačuvalo te Bog . . . od bašine Čevske i *divljine* Čucke, Rj. 834a. Sve *divljinu*, a već ništa drugo, sve *divljina* i budalaština i bezumnost, što je u Turaka, Npj. 5, 490. Ali se njemu dosadi ta *divljina* i samoća. Mil. 171. Začudismo se tolikoj *divljini* tih mladića. Zim. 236.

Divna, *f.* ime žensko Rj. isp. divan, divna.

divokoza, *f.* die Gemse, capra rupicapra Linn. Rj. divo-koza, kao *divlja koza*, isp. tako slož. riječi bjelobjabuka, bjelošljiva, divolijeska, dobrodeva. — Zadaje meso (n. p. od *divokoze*) divinom. Rj. 118b. Otide da traži Davida po vrljetima gdje su *divokoze*. Sam. I. 24, 3. Znaš li vrijeme kad se *divokoze* kozje? Jov. 39, 4.

divolijeska, *f.* corylus colurnu L., divlja lijeska, mačija lijeska. *dolazi u naše vrijeme*. ARj. II. 426b. — tako slož. riječi vidi kod divokoza.

divor, *m.* (st.) (u C. G.) valja da je mjesto *divan* (razgovor, skupština): Uzrasa' je zelen bor uz Alagin bio dvor, tu je kmetstvo i *divor*. Ovdje bi rekao čovjek da je *divor* (mjesto *divan*?) za to uzeto da se složi sa *dror*; ali ja sam još kao dijete u Loznici slušao gdje se pjeva: Magjistore, moja medna usta! ostala ti tvoja škola pusta! puštaj gjake na *divor* sokake. Rj. — riječi s takim nast. grahor, javor, kosor, plijevor, prčor, puhor, stobor, timor, trator, uhor, žamor, i. t. d.

divorog, *adj.* u zagoneci: *Divoroga* krava iz visoka pala, sva se rasprašila, a tele sačuvala. Rj. *odgonetljaj* orah kad padne s grane u gornjoj ljusci. *riječi tako slož.* dvorog, jednorog, krmjorog, trorog, vitorog, zlatnorog (i zlatorog).

Divoš, Divoš, m. selo u Srijemu: Kokša iz *Divroša* Rj. imena s takim nast. kod Bjeloš.

divoča, *f.* die Wunderschönheit, mira pulchritudo. Rj. *ljepota, krasota, kojoj se je diviti*. — riječi s takvim nast. vidi kod čistota.

divotna, *f.* divotna, *adj.* što pripada *divoti*: Zelena gora načinila od njega (od Kosmaja) bokor *divotnoga*, gorostasnoga evca. Megj. 157. Pogled mu je otvoren na *divotne* . . . planine. Zim. 133.

divovski, *adj.* što pripada *divovima*, vidi divski. — Vidjesmo ondje i divove, sinove Enakove, roda *divorskoga*. Mojs. IV. 13, 34. Za nju se mislilo da je zemlja *divorska*; u njoj pregje življahu divovi. V. 2, 20.

divskî, *adj.* *Rieser-*, *zoo divi*: Dok dogjoše u *divsku planinu*. Rj. što pripada *divima*, vidi divovski. — Ali u nju sedamdeset diva, megju njima *divski starješina*. Npj. 2, 28.

dizalo, *m.* der Heber, qui levat: Spremo za *dizala* (jemač, t. j. zao za gorega ili za jednaka: jedan sprema s puta, a drugi *dize*, t. j. obojica krađu). Rj. *tko dize*. — riječi s takim nast. kod bajalo.

dizanje, *n.* das Heben, levatio. Rj. verbal. od *dizati*, radnja kojom tko *dize* što.

dizati, *džem*, *v.* impf. Rj. *v.* impf. slož. iz-dizati, na-, o-, po-, pri-, uz-, *v.* pf. dići, dignuti; i kod dići *v.* pf. slož. kako se dizati i dići, i dizati se i dići se gotovo na isti način uzimaju u rečenicu, to mnogi primjeri kod dići s malom razlikom (imajući na umu ondje perfektnost u ovdje imperfektnost) *crijede i ovdje kod dizati*: — 1) *a*) *heben, levo*, Rj.: Pobratim iz vrece poviče: »*Diži*, pobratime, ujedoš me psi!». Npr. 170. Koji zdravo *dize* nos, taj će skoro ići bos. Posl. 142. Tugju *kuću dize*, a svoju obara. 322. *Slavu dize* svetitelj Nikola, i napija u slavu Hristovu; al' se njemu malo zadrijema, u drijemu čašu ispustio, čaša padne na stolove zlatne. Npj. 2, 100. Tad' gjevojka na zemljicu pade, svi svatovi *dizat*' je do'loše. 3, 546. Rano mene lijegala majka, a docna me u jutru *dizala*. Herc. 302 (*kao budila*). Bolesne iscejljuje, gubave čistite, *mrve dižite*. Mat. 10, 8 (*činite da se dignu*). — 2) *b*) *dizati* rojstvu: *kupiti rojstvu; dizati rojstvu na koju, u neprijateljskom smislu*: Kupivojska, koji kupi vojsku, otidoše kmpivojske, da *dizu* rojstvu. Rj. 316a. Stade *dizat*' *nješce* i *knjike*. Npj. 4, 228. Da *dize* rojstvu nanovo. Danica 5, 34. Pošalje Karagjorgija u nutra u Srbiju, kao da *dize* noru vojsku. Sovj. 43. Ne smijući *dizati* prave vojske na svoju braću. 57. *su se, pass.*: Kad se počne *dizati* bna na dahije. Danica 1, 71. — narod *dizati* na rojstvu: *kupiti rojstvu, brati rojstvu*: On ne čedne narod *dizati* na rojstvu. Danica 1, 75. — 3) *c*) *zvijerje*. *auftreiben, ercilture* cf. kretati: I odoše u lov u planinu, oni *dizu* *tice jarebie*. Rj. Mali pas *zecu dviže* a veliki ga hita. DPostl. 39 (*stariji oblik koji nije više u običaju*: *dvizati* mjesto *dizati*). *ovamo ide i i ovaki primjer, sa se, pass.*: Sofra se ne *dize* za tri dana. Rj. 35a. — 4) *d*) *sa se, refleks.* — *a*) *dizati* se, *sich erheben, consurgo, existo*. Rj. *uzlaziti u vis, ustajati; kretati se*: Nek' se *dize* tući gjaurina. Rj. 147b. *Ti se diži* nočas iz taminie. Npj. 2, 98. *Dižite* se skupa na *oružje*. Npj. 4, 345. *Dim* od grada *dizase* se do neba. Is. Nav. 8, 20. — *b*) *dizati* se čega, *igrati se igre, u kojoj se što god dize*: Dizati se, kvrga, t. j. čovjeka u kvrgu vezana preko sebe premetati. (u igri). Rj. 268a. Dizati se prošca. Rj. 616b.

dizdar, *dizdara*, *m.* der Thorwächter einer Festung, junitor arcis. Rj. *vratar gradski, vratar kurgjave, kule*. hyp. *dizdarac*. — Nije svaka ala za *dizdara*. Posl. 217. Zaprošio . . . lijepu djevojku u *dizdaru* od gornjega grada; bego prosi, *dizdar* mu je daje. Npj. 3, 534.

dizdarač, *dizdarač* *m.* hyp. od *dizdar*: I ako je moj mali gradac, ali sam ja u njemu *dizdarac* (Posl. 94). Rj.

dizdarev, *dizdarev*, *adj.* Rj. što pripada *dizdaru*: U njemu (Kušlatu) nema više do samo jedna *kuća, dizdareva*. Rj. 319b.

dizdarevica, *dizdarevica*, *f.* die Pförtnerin, janitrix, janitoris uxor. Rj. *dizdareva žena*.

dizdarevica, *f.* izvor u Rudničkoj planini. Rj. **dizdarskî**, *adj.* Rj. što pripada *dizdarimu* ili *dizdaru* kojemu god.

dizga,* *f.* vidi krajac. Rj. vidi i ivica 2. *krajac* od čohu ili sukna.

dizgen,* *dizgin*,* *m.* od uzde oni kaiši što se drže u rukama kad se jaše, *die Zugel (des Reitpferdes), frena, i. e. die Riemen am Zugel, cf. vobjice* Pa

njeka biljka, sasa, u naše vrijeme. ARj. II. 437b. *isp.* šukundéka.

djedovina, f. *das Erbe vom Grossvater, hereditas avita, patrimonium avitum.* Rj. *ono što je kome ostalo od djedova:* Na Loznicu hoću udariti, na Loznicu. moju *djedovinu*, koju mi je gjede osvojio. Npj. I. 239.

djedovski, adj. *avorum, avitus,* koji pripada djedovima. U Stuličevu rječniku. ARj. II. 138a.

djeko, m. hyp. od djed. Rj. *dje-ko, takva hyp. kod enko, postanje vidi kod Dako.*

djeladžija, m. der Theiler, divisor. Rj. *tko dijeli od dijel-iti, s Turskim završetkom džija, pred kojim ima a. isp. boltadžija, kaladžija, larmadžija, magadžija, navodadžija, pjanadžija, ploadžija, pljačkadžija, provodadžija, provogadžija, rabadžija, trošadžija.* — Donesoše blago i oružje, pa dogovor zgodni učinše: za oružje, što je ko uzeo, a u blago vrgli *gjeladžije*, ne dijele brojem ni esapom, no kalpakom Rosnića Stefana. Rj. 148b.

djelanje, n. u Rj.: *dčlanje, das Thun, opus, to je po ist. gororu. verbal. od djelati, radnja kojom ko djela.* — Glagol... koji pokazuje *djelanje* kakove stvari, koje izvan nje biva. Spisi I, 37.

djelatelj, m. tko djela; factor, der Thäter, Arbeiter. vidi djelovac. — Ako revnosnim *djelateljima* njegovim najmanju preponu budem uklonio s puta. Spisi I, 6. *riječi s takim nast. vidi kod boditelj.*

djelati, djelām, u Rj. dčlati, lām, v. impf. (u lrv.) arbeiten, laboro. cf. činiti. Rj. *i syn. kod činiti, v. pf. slož.* iz-djelati, u-... Posao u nas znači rad. kao i poslovati raditi (arbeiten); a da raditi ne znači »poslovati« ili *djelati*... to može reći samo onaj, koji ne gleda, šta riječi u narodu znače. Pis. 33.

djelce, m. dem. od djelo. ARj. II. 410a. *takva dem. vidi kod barioce.*

djelčić, m. dem. od dijel. vidi dijelak. Jedan vrlo mali *djelčić* cijeloga svijeta jest zemlja. Priprava I. — Kao da se o svakom *djelčiću* njegovu i po tom o njemu cijelom kaže. Daničić, ARj. 351b. Da su samo *djelčić* jedne celine. Vid. d. 1862, 18.

djelčnice, adv. ex parte, partim, kad se ističe da što biva ne kod čega cijeloga nego samo kod jednoga ili više dijela, dijelom. *isp. djelonice, u naše vrijeme:* Blago, što sam *djelčnice* uštedio od plate. S. Ljubiša. ARj. II. 440b.

djelčo, n. (pl. gen. djelča). Rj. *vidi čin 3, i syn. onlje. dem. djelce. — I a) die That, facinus:* lzići čjeło na vijčelo. — *Učinio krvo gjeło.* Rj. 300a. *Dobra gjeła,* koja si do sad pred Bogom učinio. Npr. 255. Kakav je ko na jelu onaki je i na gjełu. 123. Duši mesto uhvaćeno na prestolu Hristovome *gdino stoje dobra djela.* Npj. I. 145. Uzela si grdna rabra, i mladića i ne zdrela, koj *pokriva tvoja gjeła.* Herc. 241. Društva je... prva dužnost, da jezik naš očisti od svega tugjeja... i da našijem književnicima... pokaže pravi put u orome djelu. Pis. 26.

Književnici naši, koji tobože sve govore o pravilu, a u samome djelu niču kakovoga drugog pravila hoće niču poznaju osim svoje volje. 29. Godine... pošalje Ruski ministar *inostranijeh djela*... pismo. Sovj. 18. Koliko se većma samim djelom svi o jeziku narodnom staramo, toliko smo dalje protegnuli... život i *riječnost* (vječnost) našeg roda. Spisi I. 94. Sva *djela* svoja čine da ih vide ljudi. Mat. 23, 5. Odbacimo dakle sva *djela* tamna. Rim. 13, 12. Spomenuću njegova *djela* koja *tvori.* Jov. 3, 10. Sve kako bješe zapovjedio Gospod Mojsiju, onako *uradiše* sinovi Izraijevi sve *oro djelo.* Mojs. II. 39, 42. *Počini* vrlo *grdna djela* idući za gadnim bogovima. Car. I. 21, 26. Koji učim *veliku djela.* Dn. I. 11, 22. Veliki u namjerama i *sični u djelima* (Bože); jer... daš svakome... prema *plodu djela* njegovijeh. Jer. 32, 19. *Djelom dokazuju* da osjećaju i znaju da su Hrvati. Dioba 5. Ako i nijesa bile izrijekom odvojene zemlje

carskoga doma... opet u *djelu* vidimo da su srpski vladaoi imali i svoje osobine. DM. 48 (*thatsächlich*).

— **b) knjižerno djelo, knjižerni rad, knjiga:** Šta je pisao Visoki Stefan. Je li se od *dela* njegovih što do nas dohranilo? Glas. 11, 166. Da će do skora izaći Miklošičevo *djelo o korijenima.* Ogled V. Vidi... njegovo (Miklošičevo) *djelo* Bildung der nomina. Rad I, 108. Ne nalazi ni u *pozivnoj djelima* njegovijem (Miklošičevijem). I, 113. *Djelo* koje je... pisao pop novgorodski llija. B3, 233. Ali je gramatika njegova, kao i ostala *djela* njegova, moguća nama vrlo rijetka. 16, 159. — 2) Što ti, brate, Relju ne upita, od koga je *gjeła* i koljena, ko li otac, ko P njegova majka? Npj. 2, 239. Pa on (car Lazar) spremi Zmaj-Despotu Vuku... i spremi mu sićana vermana a za onu Srem-sku banovinu u državu Zmaj-Despotu Vuku, dokle teče sunca i mjeseca i njegova *gjeła* i koljena. 2, 261. *ordje* *djelo* *kao* da je rod.

djelonice, adv. vidi djelimice. u Dubr. u naše vrijeme. ARj. II. 416a. — *za daljinu na posljednjem slogu isp. ameticve, theilweise, theils, zum Theil.*

djelovac, djelōvca, m. tko djeluje, postuje, radi, postanjem od djelovati, koje vidi. vidi djelatelj, i radnik i syn. ondje. — Bi je *djelovaca*, ondi je i izjelovaca. DPost. 16. *što se tiče oblika, isp. prodávac prema prodávati kao djelovac prema djelovati.*

djelovan, djelōvna, adj. activus, actualis, effectus, qui ad actum pertinet: agendus, nōpće koji pripada djelu, iz čega se različita značenja razvijaju. Budmani. ARj. II. 417a. *activ, activisch, praktisch; actuel; wirksam, thätig, bewirkeht.*

djelōvanje, n. verbal. od djelovati, koje vidi. — Bolje stoke ali imanja ni (nije) do sveta *djelovanja.* DPost. 9.

djelovati, djelōujem, v. impf. vidi djelati, poslovati, raditi. arbeiten, laboro, operor. — Bolje dobro *djelovat'* neg se oda zla varovat'. DPost. 7. Dobar je ne tko dobro besjedi, neg tko dobro *djeluje.* 17. Dugo misli, a *pospješno djeluj.* 20. Kako bi naša književna *djela* te vrste mogle biti narodu pristupnija i milija a tim i jače *djelovati.* Rad 9, 193.

djeljāč, djeljāca, m. lignarius, drvodjelja. ARj. II. 450b. *upravo čorjek koji djelja, t. j. koji resku drvo; der Schnützer, Bildschnützer. isp. djeljnuk.*

djeljača, f. vidi djeljaonica. Rj. *klupa na kojoj se djelja.*

djeljanje, n. das Schnützen, sectio minuta. Rj. *verbal. od djeljati. radnja kojom tko djelja.*

djeljaonica, f. die Schmitzbank, sella sectoria. Rj. *klupa na kojoj se djelja. vidi djeljača. riječi s takim nast. koje znače zgradu, sobu, kao ograjen prostor, sud: gostionica, kadionica, kidaonica, klačkaonica, mješaonica, parionica, pljuvaonica, umivaonica, valjaonica, vozionica, i t. d. riječi s takim nast. a s drugim značenjem vidi kod brkaonica.*

djeljaoničkī, adj. koji pripada djeljaonici. ARj. II. 451a.

djeljati, lām, v. impf. schnützen, sero minutatim. Rj. *reskati što gogj osobito od drva. v. pf. slož. iz-djeljati, na-, o-, sa-, n. dem. djeljkati.* — Gjak počne *djeljati* jedan mali *šiljak.* Npr. 148. *Gjelju kolac* kao ti i otac. Posl. 75. *Kogogj što gjełja,* predanj pada. 137. Povikao domaćinu, koji je pijan pred kućom *gjeljao držalicu* za budak. Posl. 199. Od svakoga drva *strijele se ne djelju.* DPost. 89 (ne djelju mj. ne djeljaju *dijalektički. isp. Obl. 108).* Što remeta *djelja,* pred remetu pada. 123. Damas jeste nedjelja, u njoj s' ništa ne *djelja.* Npj. I, 135.

djeljkānje, n. dem. od djeljanje. Rj.

djeljkati, kām, dem. od djeljati. Rj.

djeljnuk, m. koji djelja: drugje hvali djeljnika. DPost. 33. *isp. djeljač. drugje hvali djeljnika, u Stallija mj. orugje.*

pada djeći ili djetetu kojemu govj. vidi dječín, i syn. ondje. — Djetinja bolest, (u Risnu) nekaka bolest, od koje djeca umiru (kažu da se u drobu začne). Rj. Ovo su stvari, koje pokazuju gjetinju pamet i slijepu pakost. Rj. 1 XII. Isaija vidio Gospoda slave . . . kao na suprot krotkome silnuku njegovu u obličju djetinjem. DP. 320. — 2) što pripada djetetu, des Kindes, infantis. vidi djetčić. — Dijete jednako drži u pameti što mu je otac kazao . . . Čoso ustane, pa razgne gjetinje brašno u mučnjaku, a gjetetu reče da donosi vodu. Npr. 160. Uzmí dijete . . . jer su izumrli koji su tražili dušu djetinju. Mat. 2. 20. Govoraše: da ne gledam kako će umrijeti dijete . . . A Bog ču glas djetinji. Mojs. I. 21, 17. Otúde djevojčica, i dozva mater djetinju. II. 2. 8.

djetinjiti, njm, v. *impf. kindisch sein, pueriliter facio*. Rj. *podnositi se i raditi kao dijete. vidi djetiti se. v. pf. slož. za-djetinjiti.*

djetinjski, adj. *vidi djetinji* I. Rj. *što pripada djeći ili djetetu kojemu govj. Začu ozdol jedan glas kao gjetinjski: »Progj' se, ko si, te rabote danas!« Npr. 99. Ja sam bio isproso gjevojkú, koja zbog njezine gjetinjske mladosti ostane još u očinoj kući. Danica 2, 138. Naše djetinjske kapice pokvarile su nam uši. Priprava 39.*

djetinjstvo, n. *die Kindheit, infantia, pueritia*. Rj. *djetinjsku dob: Napisao mi je . . . knez Mihailo . . . kao što je on slušao u djetinjstvu od svojijeh dadilja. Npr. VI. Ja se još iz djetinjstva opominjem, da . . . l'is. 4. Neka se vrati (kći) kući oca svojega kao što je bila u djetinjstvu svojem. Mojs. III. 22, 13.*

djetličí, m. *der junge Specht, pullus pice*. Rj. *mlad djetuo. — Gjetličí s jezika ginu (jer ih po kliktanju nalazi lovac). Posl. 78.*

djéva, f. u pjesmi, *vidi* djevojka: *Nosioce monke neženjene, pratioce djere neudate. Rj. hyp. od djevojka. vidi i* djevica. — *Devom* vila a nevom gnjila. Posl. 58. Svaka je dobra devom, no da je vidimo nevom. 276. Kod njih došla sveta djéva Marija . . . »Tako t' Boga, sveta djévo Marijo!« Npj. 1, 121, 122. Oj devó, djevojko! milogo devovala! malo nevovala! I, 488. Bogorodice djévo! Raduj se blagodatna Marija. DP. 43.

djevénica, u Rj.: *gjevénica, f. vidi* kobasica. cf. *djevenica*. Rj. 148a. *vidi* bumber 2. — *Visjela* je visjelia, pod njom sjedi kosmatica, Boga moli kosmatica da joj padne visjelia (*djevenica* i mačka). Rj. 63b. U Božića tri nožića: s jednim reže pečenicu, a s drugim gjevénicu. Herc. 339. Božić zove s Ledenica: »Doran'te mi gjevénica. 341.

djevénicár, m. — 1) čovjek koji čini i prodaje djevenice. — 2) čovjek koji djevenice rado jede. ARj. II. 460b. *vidi* kobasičar.

djéver, djévera, m. Rj. *hyp. dješo, djeverak. — 1) der Schwager (des Ehemannes Bruder), levir*. Rj. *mužev brat: Despot, 3) snabe zovu djevera. Rj. 117a. Krasni, zovu žene djevera. Rj. 299a. Spáho, žene zovu djevera. Rj. 702b. Mari gjever riječ govoraše: »O snašice, pitoma ružice! . . . Mare njemu riječ govoraše: »O gjevere, zlaćeni prstene! Npj. 1, 49. Oj bregovi, moji djeveroi! Obalice, mile jetrviee! I, 534. — 2) ručni djever, der Brautführer, paranymphus. Rj. u svatorima: Brat i jedan od djevera izvedu djevojkú na molitvu. Rj. 124a. Duždević me zove u svatove, da mu budem djever kod devojke. Npj. 1, 13. — 3) der Sekundant (im Duell), amicus, adjutor: Pa gjeveri od njih odstupiše, a oni se udarat' stadoše. Rj. nu mejdanu: Izljožeše dvije mejdandžije: Janko uze za sebe gjevera a od Župe vojvodu Vučura, Petar uze vojvodu Rada. Npj. 4, 109. — 4) Nova mlada . . . nekoga zove (starije djetiče) takom . . . nekog djeverom. Rj. 211a.*

djevérak, djevérka, m. *hyp. od* djever. Rj. *vidi* dješo. — *Pijanoj snašici mili gjeveret. Rj. 148a.*

djéver-baša, m. Rj. *Hauptbrautführer, paranymphus supremus: Gjever-baša. Kraljeviću Marko, daj darove iz Budima grada. Rj. 148a. glavni djever svatski. isp. baša 3. — Gjever-baše, braćo naša, dobro ste došli! Npj. 1, 19.*

djevèrènje, n. *verbal. od* djeveriti. *radnja kojom tko djeveri koga.*

djevèričić, m. (u Boci) djeverov sin snasi. Rj. **djevèrićna**, f. (u Boci) djeverova kći snasi. Rj. — *riječi s takim nast. kod bratićna.*

djevèrisánje, n. *verbal. od* djeverisati. *u naše vrijeme: Kani se njega i njegova djeverisanja. ARj. II. 461b.*

djevèrisati, djevèrišëm, v. *impf. — 1) biti* djever. — *On ne zna djeverisati. vidi* djeverivati. — 2) u prenesenom smislu: *Nije bivalo u Žeti zbora ni knuštva gdje ne bi on djeverisao (kao djever uz nevjestu: poslovalo kao najstariji). ARj. II. 462a. biće v. pf. isp. djeverivati.*

djeveríti, rím, v. *impf. zu Brautführer bitten, advocare pro paranympho: Djeveriti u Petra i Pavla. Rj. djeveriti koga, pozivati ga u djeverstvo. v. pf. slož. o-djeveriti. — A gjeveri Mandušića Vuka. Rj. 148a. Sve svatove iz gore hajduke: kuma kumi Boroja hajduka, starosvati Sredoja hajduka, a gjeveri deli Rudivoja. Npj. 3, 25.*

djeverivánje, n. *der Brautführer sein, officium paranymphi*. Rj. *verbal. od* djeverivati. *stanje u kojem je onaj koji djeveruje.*

djeverivati, djevèrjúem, v. *impf. i pf. Brautführer sein, sum paranymphus*. Rj. *vidi* djeverisati I. *djever biti (u svatorima): I do sad se gjeverivalo, al' nije ovoga počtipivanja bilo. (valja da je kazala nekaka snaha koju je gjever štipao.) Posl. 96. i prolazno: Metnuše me, da je gjeverujem, prsten mečem, za ruku je stiskam. Herc. 129.*

djevèrjúj, adj. *što pripada djeveru (vidi* djeverov), *što pripada djeverimu (vidi* djeverski): *Za kumovskim kolima idu starosvatska, djevernja, pak vojvodina. Živ. 310.*

djéverov, adj. Rj. — 1) *što pripadu djeveru (mužeru bratu): Djeveričić, djeverov sin snasi. Rj. 121b. — 2) što pripadu djeveru (u svatorima). — 3) što pripadu djeveru (na mejdanu).*

djevèrški, adj. Rj. *što pripada djeverimu ili djeveru kojemu govj. — Djeverske ponule. Razhole se prošena devojka, deveri joj ponule nosili. Npj. 1, 281. Neka bude barem pet stotina, pet stotina gjeverskijeh svutu. 2, 534. Brat njegov (umrloga) neka otide k njoj (ženi umrloga) i uzme je za ženu i učini joj dužnost djeversku. Mojs. V. 25, 5.*

djevèrstvo, n. *die Brautführerschaft, paranymphatus: zove me u djeverstvo. Rj. čast i vlast djeverska: Žen' se ago i meni je drago, poslaću ti sinu u gjeverstvo. Rj. 536b.*

djevèruša, f. Rj. *žena ručnoga djevera.*

djevèrušin, adj. Rj. *što pripadu djeveruši.*

djèvetica, f. *vidi* djevojka: *Pjevala tica pjevica: Što će starcu gjevica, a mladiću babica. Rj. upravo je dem. od* djéva, *al' joj deminucija ne mijenja značenja. vidi i* djéva. — 1) *vidi* djevojka I: *Al' da vidiš pašinu Hajkuno! . . . A gjeveri riječ besjedio: Jaš konja, za Boga, Hajkuno!« Npj. 2, 616. Ma što će starcu gjevica? U starca kosti grohoću, brzo će starac pod ploću. Herc. 270. 2) die Jungfer, virgo: *Tri svete djevice. Tri gjevice gorom idu, uz goricu maslinovu. 321. Sa svjema angelim' i djevicom Marijom. O djevica Marijo! 332.**

djevèičanski, adj. *virginicus, virginidis*, koji pripada djevicama, koji je onaki kakí je u djevica. ARj. II. 463b. *isp. djevica 2, djevstvenik.*

djevèičanstvo, n. *virginitas*, stanje, osobina one koja je djevica. ARj. II. 463b. *ili stanje, osobina*

der Jungferschaft. — riječi djevojanstvo, djevojanstvo, djevojanstvo.

djevčin. *f. augm.* koji pripada djevici. Nisi djevčin, nego roba djevice. A. Kanižlić. ARJ. 464b.

djevojački. *f. augm.* od *honorat, puellaris*. RJ. *sto* *... djevojački*. *... djevojački* udare na kuću noću (kao ... djevojački). Kašto udare na kuću noću (kao ... djevojački) pa obiju kuću i svežu djevojačkoga oca i ... djevojački nežu djevojkę i odvedu. Kašto se pu ... djevojački i rognaci s otmičarima. RJ. 476b.

djevojački selo nigdje nema. (svakoj će vrijeme ... djevojački mlika. Posl. 102. Ima i djevojačkog mlika. ... djevojački, n. p. u ducanu, u kući). 102. Nije meni ... djevojački, teško je teška, već su teške kletre djevojačke. Npj. 1. 272. Već sam junak, da me obesite o zlu ... djevojački, u ... djevojački. 1. 397. Moja nedra ne mi ... djevojački, već d'as u djevojačkom. 1. 407. Da joj Bog ... djevojački, ja od srea porada, ja' muškoga, ja' gjevojačkoga. 1. 470. ... djevojački. Kad su došli draru gjevojačkom, ... djevojačka majka. 1. 582. Pak s nje skida ruho ... djevojački, na nju neče ruho nevjestinsko. 1. 585.

Od Boga je velika grijota ... gjevojačku sreću zato ... djevojački. Oja raka ima na pendzenu? il' je ženska. 1. je gjevojački. 3. 97. Ili sestra brata odnjihala bez ... djevojački ra došci ruci i na častom križu gjevojačkom. 1. 29. ... djevojački: Bogom sestrol! ... Opeti me sitno ... djevojački: od petoro i od devetoro. Npj. 1. 567.

djevojaštvo. *n. die Jungfräulichkeit, der Jungferlichkeit, Stund, virginitas*: Za kim ćemo ostaviti majku i lijepo carstvo djevojaštvo. RJ. stanje djevojaštvo. — Sedam je godina živjela s mužem od djevojaštva se gona. Luk. 2. 36. Ne nagjoh u nje djevojaštvo: tada otac djevojin i mati neka uzmu i d'as i znake djevojaštva njezina. Mojs. V. 22. 14. 15. Da op'jem svoje djevojaštvo s drugama svojim. Sud. 11. 37. Čeljade žensko, koje je sačuvalo djevojaštvo. Daci. 3. ARJ. 799b. Crkva izbava i one koji hale na djevojaštvo majke Božje. 1P. 107.

djevojad. *f. coll.* od djevoje: Milenko ušavši u ... djevojače izbere najljepše žene i djevojke i djevojače i žensku djecu. Sovj. 73.

djevoječe. djevoječa, *n. kleines Mädchen, puella parva*. RJ. mala djevojka, vidi djevoječa. *coll.* djevoječa. — *Podrišica, djevoječe od 10—12 godina*. RJ. 524a. Kad na jedan put jedno djevoječe izigje ... djevoječe djevoje pristane za njim ... kako se s djevoječom našao. Npr. 66. Stidnje momće neg' djevoječe. Npj. 1. 125.

djevoječnje. *f. coll.* od djevoječi i od djevoječi se. — 1) *das Begrüssen (einer Frau)* ... *als ein Mädchen wäre, salutatio puellae vocata*. RJ. pozdravljanje ženske nazivajući je djevojkom. — 2) *die Anstellen als ob man ein Mädchen wäre, salutatō utatus aut status puellaris*. RJ. pretraranje ... djevojačnog da je djevojka.

djevoječica. *f.* 1) *dem.* od djevojka, *das Mädchen, puellula*. RJ. *rau da je žensko čeljade još ... od djevoječa: cheap.* od djevojka. — *Djevoječica* ... stari pripovedati, a iz usta sve zlatna ruža. Npj. 110. Na vodici djevojka ... Tu dolazi star na ... stara delija, Božja pomoć, djevoječice, b'jela ... Npj. 1. 291. Djevojka, odovica i baba. Tnd ... tanama stazica, po njoj četa mlada djevoječa; ... djevojača ... pala na junaka. 1. 318. Sve darove ... djevojača (djevojka) razdavati: mladjem djevoječi ... i rodbine crvene gurgjele. Kov. 90. — 2) *die Dabr* djevojka koja se nije udavala i koja ... djevojača, je nekar bila i usigjelica od pedeset ... djevojača.

djevoječin. *n.* RJ. *sto pripada djevoječi, vidi djevoječa*. ... djevojača d'as d'as d'as ruke gjevojač ... djevojača. P ... djevojača hrad i jedan ot ... djevojača. ... djevojača ... kad li njezina ... djevojača. ... djevojača pljune

u oganj. Npr. 91. (u malo dalje: sažče gjevojačku majku). Neg' sam junak, da me obesite, o zlu drvu, djevojačinu grlu. Npj. 1. 398. Misle da je mladoženjin rod znatniji od djevojinog. Kov. 78.

djevoječina. *f. augm.* od djevojka. RJ. vidi djevoječina, djevoječina. — Depna, zdrava i debela djevoječina ili ženturina. RJ. 116a. Ne valjaš koliko gjevoječina. (reče se — u Crnoj Gori — rgjavu muškareu, osobito koji nije junak). Posl. 196.

djevoječiti. *čim, v. impf.* RJ. *v. pf. sloz.* za-djevoječiti se. — 1) *als Mädchen begrüßen, saluto pro puella*. RJ. pozdravljati žensku glavu nazivajući je djevojkom. — 2) *sa se, reflekt. sich als Mädchen anstellen, puellum se ostentare*. RJ. graditi se djevojkom.

djevoječura. *f. augm.* od djevojka. RJ. vidi djevoječina, djevoječina. — Nagje jednu sedu matoru djevoječuru. Npr. 73. takra augm. glavura, godžura, pijandura (pjandura).

djevoječurina. *f. augm.* od djevoječura. RJ. vidi djevoječina. — *takra augm. kod balurina*.

djevojkā. *f. (voc.) djevojkō, pl. gen. djevojkākā.* RJ. (*gen. pl.* i djevojkī). *dem.* djevoječe, djevoječica. *hyp.* djeva, djeveča. *augm.* djevoječina, djevoječura, djevoječurina. — 1) *das Mädchen, puella*. RJ. djevojka: britkinja, cipulja, crnojka, cura, čora, dobječica, gačanka, hranjenica, kopilača, ledojka, ljevojka, moma, momica 2, mužatica, nahranka, nahrankinja, odiva, plavkinja, plavojka, samodšla, samodšlica, udavača, usidjelica, uskočkinja, uskočnica. — Oj gjevojko d'iberčicu! RJ. 120a. Poranila Kosocku gjevojka. RJ. 203a. Prošiti djevojku. RJ. 612b. Prošena djevojka. RJ. 616a. Prstenovati djevojkę. RJ. 618a. Uzeti djevojkę. RJ. 773b. Car odmah dozove k sebi svoju kćer ... nego: veli sutra da ideš s čobaninom na jezero, da ga poljubiš u čelo ... »Da je meni carevu djevojka da me poljubi u čelo, još bih te više bacio.« Kako on to reče, a careva djevojka pritrči i poljubi ga u obraz. Npr. 49. On joj (carevoj kćeri) odgovori: »Gospojo djevojko! ako si rada znati ... 205. Sazove mnogo gospode i gospođa i gospodskih djevojkę. 224. Rodi dva sina i treću gjevojku. 229. U Dubrovniku rlatice se zovu vlasteoske žene i djevojke. Posl. XLIV. Zaprošio čelbija Petro na daleko ljepcu gjevojku, baš gjevojku prelijepu Anu. Npj. 1. 2. Kad pod mostom žuber stoji od mladih gjevojku. 1. 8. A za Maru g'zdaru gjevojku. 1. 17. Muči ne plači, dušo djevojko. 1. 24. Pod k'žencem gjevojko! 1. 40. Oj djevojko plara! 1. 99. Kad to čula ševčrl djevojka. 1. 166. Već ga ženi lepotom djevojkom. 1. 232. Oj djevojko dušice! 1. 235. Sad moj Omer legno s djevojkom, pak djevojki bilo lice ljubi. 1. 249. G'jul djevojka pod g'julom zaspala. 1. 287. Gjevovanje, moje carovanje! Car ti bijah, dok gjevojkom bijah. 1. 300. Oj djevojko, pitomu ružice! 1. 312. Nek dovede pod prstenom djevojkę. 1. 317. Oj djevojko, plara peruniko! 1. 323. Djevoječi, da kaže majci. 1. 339. Zaplakavu, kao i djevojku. 1. 360. A meni se preprosi djevojka. 1. 364. Oj dero, djevojko! mnogo dovala! 1. 488. Vino služi Cetinjska gjevojka. 1. 570. Bjež' odatle, Turkinju gjevojko! 1. 577. I Merjema na glasu djevojka. 1. 595. Oj djevojko, brijo materinu! 1. 636. Car će dati za mene djevojkę. 2. 54. A ljepši je od svake gjevojke. 2. 66. Ongje nema za mene gjevojke. 2. 330. Jesam ... gjevojku sebe isprošio. 2. 333. I prije su rojavne gjevojke, i prije su momci oženjeni. 2. 539. Da je došo Todor po gjevojku ... Došao je Todor za gjevojku. 2. 595. Te otimlje kičene gjevojke pa ih ljubi za nedjelju dana. 3. 14. Pod mehanom kolo gjevojaka. 3. 144. Da mi budeš gjevojka uz gjevojku. 3. 229. Grijota je ... gjevoječi sreću ukimti. 3. 458. Čudo ljudi za gjevojku kažu: tanka struka, a visoka stasa, kosa joj je kita ibrišima, oči su joj dva draga kamena, obrvice s mora pijavice, sred

obrazu rumena ružica, zubi su joj dva niza bisera, usta su joj kutija šećera; kad govori ka' da golub guče, kad se sniže ka' da biser sije, kad pogleda, kako soko sivi, kad se šeće kao paunice. 3, 516. Svate kupi, grede po djevojkju. 3, 532. O Radule, gori od gjevoške! 3, 552. O Osmane, grggi od gjevoške! 4, 156. Nego ču se oženit' vlahinjom, iz Pocerja glavitom gjevojkjom. 4, 260. Od Turaka nitko ne uteče, razma jedan ev' Ivan gjevojkja. 4, 285 (kaže se s prijekorom plašivici). Zavjet čini Dumarka gjevojkja. Herc. 150. Kroz tebe se proći ne moguše od gjevojak' ramenijeh ruža. 216. Progji' se, Jovo, plavkinje gjevoške. 221. I dovode šezdeset dirojkji. HNpj. 4, 180. Djevojkju voditi. Danica 3, 169. — 2) (u Dubr.) svaka sluškinja, bila ndata ili neodata, udovica ili baba od šezdeset godina, die Magd, ancilla. Rj. — Djevojkja kako je naučena, a sebica kako je . . . DPost. 17. Zapovjegy djevojci, a djevojkja mačci, a mačka repu. 156.

djėvőjkin, adj. što pripada djevojki (Pak djevojki belo lice ljubi. Npj. 1, 219). *vidi* djevojkjin. — Momak poljubi djevojkjine starije u ruku. Živ. 302. Naprijed ide kakva djevojkina snaha ili mlada strina. 303.

djevővanje (djėvővanje), *n. das Mädchenstaud, der Mädchenstaud, virginitas: Gjevoranje* moje carovanje. Rj. — 8 djevovanjem progje mnogo koješta. 8 djevovanjem progje i veselje. Npj. 1, 301 (matpisi pjesmama). *verbal. od djevovati. stanje koje biva, kad tko djevuje.*

djevővati, djėvővēm, v. impf. Jungfrau sein, virgo sum. Rj. biti djeva, djevice, djevojkja. — Oj devo djevojko! mnogo devoradu! Rj. 114b. Mlogo devorala, malo nevovala. Rj. 414a. Da li mi se natrag povratiti, umjela bih sada gjevovati. Npj. 1, 300.

djevstvenik, m. muškarac koji se nikad nije pomiješao sa ženskom stranom. *vidi* mladenac 2. ein Mann der sich des Beischlafes enthalten, virgo mas. ake. ARj. II. 468b. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh . . . djevstvenik. Nov. Zavj. V. Ovo su koji se ne opoganiše sa ženama, jer su djevstvenici. Ot-kriv. 14, 4.

dlāčica, f. dem. od dlaka. Rj.

dlāka, f. (pl. gen. dlākā). Rj. *vidi* lāka. dem. dlāčica. augm. dlāčatina. — 1) ein Stück Haar, pilus: gdje je tvoja dlaka, tu je moja (naša) glava. *Dlaka* me drži (da ne učinim to i to). Rj. *vidi* vlas 1. — 2) das Haar der Kuh, des Pferdes, piti: konj lijepe dlake, Rj. u životinja. — primjeri za 1) i za 2): Igrati se grada, t. j. lopte koja se umiješi od gorenje dlake. Rj. 97b. Dokle ne bi prebojila . . . na ovcu vune, na vuni dlake. Rj. 367b. Izvadi iz marame lisičju dlaku. Npr. 24. Izvadi iz marame kurjačju dlaku. 25. Prebirajući njezine kose gledaj naći ćeš jednu dlaku erljenu kao krv . . . On premećući dlake po glavi . . . jedva nagje onu dlaku erljenu, pa je odvoji od druge kose, izgubi je. 123. Traži crna konja . . . bijelu bedevijn . . . ata vrana . . . i od svakoga uzmi po tri dlake repne. 132. Dok mi padne na nju da mi je dugačka kosa . . . pa uzmem nož, pa sve dlaku po dlaku odrezuj. 162. Iši o dlaci (n. p. čij život). Post. 35. Vuk dlaku mijenja, ali čndi nikada. 40. *Dlaku* po dlaku, eto bjelača: zrno po zrno, eto pogača (kaplja po kaplja, eto Morača!) 59. *Dlaku* na četvoro cijepa. (kad ko što do najpo-ljednje sitnije istražuje). 59. Koji me pas uvijedao, svojom dlakom liječio. 143. Od dlake do grede. (od najmanjega do najvećega). 232. Prekinuli dlaku. (pokvarili prijateljstvo). 261. Hitio se u bradu, al' u bradi ni dlake. Npj. 1, 520. Vigje dvades sijeljeh dlaku u junačku Muratoru glavu. 4, 519. Na njemu (na Alagi) se dlaka ispravila ko na vuku miseca prosinea. HNpj. 3, 549. Na njemu se dlaka podignula. 4, 72. Koga god on uzme na vernu, da mu ne će ni dlaku s glave poteteti. Miloš 62. Jovan imaše baljinu od dlake kamilje. Mat. 3, 4.

Dojke ti napupiše, i dlake te probiše. Jezek. 16, 7. — 3) zle dlake (u Risnu), *vidi* badlji. Rj. nekaka bolest u očima. — uno se može dodati i ovaj primjer: Neka sveštenik *vidi* boljeticu na koži tijela njegova (čovjeka); ako dlaka na boljetici bude pobijeljela . . . onda je guba. Mojs. III. 13, 3. — 4) u ribe dlaka, t. j. sitne kosti, koje su kao dlake, die Gräte, spina piscis. Rj. — Košljiva se riba ondje (u Herc.) dijeli na košljivu (u kojoj nema dlaka) i na dlakavu. Rj. 296a.

dlākār, m. strunar, mutavdžija. u Nišu. ARj. II. 470b. u naše vrijeme. *vidi* i strunja, kočetar.

dlākav, adj. — 1) haavig, pilosus. Rj. na čemu ima dlākā, mnogo dlākā. — 2) riba dlakava, grätig, spinosus. Rj. — Kēljavac, u Seretvi nekakva mala riba za koju se kaže da je puna kostiju kao dlākā (dlakavu). Rj. 268a. Košljiva se riba ondje (u Herc.) dijeli na košljivu (u kojoj nema dlākā) i na dlakavu. Rj. 296a. C'vao, nekaka dlakavu riba. Rj. 809a.

dlākavica, f. t. j. riba, Grätenfisch, piscis spinosus. Rj. riba dlakava, pūna kostiju kao dlākā. — Sitna riba pljncavica. cf. dlakavica. Rj. 509b.

dlākaviti, vīm. v. impf. — 1) roll Haare machen, pilis conspergo. Rj. činiti da bude što dlakavo, puno dlākā, dlakama posipati. — 2) sa se, refleks. roll Haare werden, pilis conspergor. Rj. postajati dlakar.

dlākavljčnje, n. das Beschmutzen mit Haare, adspersio pilorum. Rj. verbal. od 1) dlakaviti, i od 2) dlakaviti se. — 1) radnja kojom tko dlakari što. — 2) stanje u kojem je ono što se dlakari.

dlān, m. (pl. gen. dlānā) die flache Hand, vola: Dok bi dlan o dlan udario (t. j. brzo, za trenuće oka. Post. 63). Rj. dem. dlanic. suprotno ljesica. — Brojio zube na dlanu! (kad ko broji tugu stoku; jer ljudi nijesu radi da im se to čini). Post. 30. Drži ga kao malo vode na dlanu. 70. Ravno kao po dlanu. 268. Uđrila je Radna o guzicu dlanu. DPost. 145. Ja kad začu Rosanda gjevojkja, po dlanu se dlanom ošinula. Npj. 2, 238. Kako vigje i okom razgleda, Turčina je dlanom ošinula, ošinu ga po desnom obrazu. 2, 279.

dlānce, n. (u Dubr.) Art Pflanze, herbae genus. Rj. nekaka biljka.

dlānić, m. dem. od dlan. Rj.

dljjece, n. dem. od dljjetu. Rj. *vidi* glijece. — dljjet(-ce. takva dem. *vidi* kod barioce.

dljjetu, n. das Stemmaisen, der Meissel, coelum. cf. glijeto. Rj. dem. dljjece. — U šiln nije dljjeta. DPost. 142. Za prvijeh 6 stvari, na kojima se pisalo, valjalo je dljjetu od kosti ili od gvozdja. Priprava 183. isp. dubač. Dljjetu (kor. od koga je dupsti; korijenu je pred nastavkom otpalo b). Osn. 208.

Dmitar, Dmītra, m. *vidi* Dimitrije. Rj. — Izostavlja se i izmeđju d i m. to činimo i danas govoreći Dmitar. Glas. 10, 344. i otpadavši jošte sprijela d: Mitar.

Dmitra, f. Rj. ime žensko, cf. Mitra. Rj. Demetria. Dmītrov, adj. što pripada Dmītru: Dmītrov dan. m. *vidi* Mitrov dan: O jeseni o Dmītrovu danku. Rj.

Dmītrovica, f. *vidi* Mitrovica: I pokupi Dmītrovicu ravnu. Rj.

dnč, cf. dan. Rj.

dnčvi, — 1) *vidi* danju: Dnčvi leže, a noći putuju. Rj. — 2) cf. dan. Rj.

dnčvič, (n. p. na božić, na uskrs — u Hrv.). Rj.³ u onaj sam dan? licem na božić, na uskrs? — Dnčvie na Božić dogje od Karagjorgijija pismo sovjetu. da . . . Sovj. 78.

dnčvni, adj. što pripada danu. Dnčvni red. Pom. 119.

dnčvničar, m. nadničar. Ij. Nenadović. ARj. II. 474a.

dnčvnik, m. Tagebuch, factorum dictionumque descriptu per dies: Djela Derovoanovna, kako je vojevao i kako je carovao, eno zapisana su u dnčvniku careva

koja gjoga moga. Npj. 4, 39. (*ovdje je do — nego; tako i u oba primjera koji idu:*) Af ne žčeše od grada gragjani, *do* mi težak zulum učinjaše. 4, 38. Više mene ne dadeše Turci, *do* me natrag otiskoše. 4, 40. Slabo više i oumogne učiniti *do* što se poslovi Srpski zamute i zapletu još većma. Sovj. 36. Niko ne zna sina *do* otaca. Mat. 11, 27. U siromaha nigdje ništa *do* jedua otvaca. Prip. bibl. 72. Nemaam više *do* šaku brašna. 82. *do kao adrerub može se složiti sa riječcom* li; *do* li, *doli, koje ridi*. — **4**) *u prenesenom značenju* (vlast, krivnja, briga, mar). (4) *To stoji do tebe*, hängt vor dir ab, in te situm est, cf. za. Rj. (5) *Šta je tebi do toga?* was ist dir daran gelegen? quid tua id refert? Rj. (6) *Nije mi do pjevanja*, nego *do plaća* (Njem. um), progji me se, *nije* mi sad *do toga*. Rj. (4) *Do njegu stoji* da nam da ili ne da. Miloš 146. *Koliko do rus stoji*, imaju mir sa svijem ljudima. Rim. 12, 18. *Do orijeh visokijeh i niskijeh činornika stoji*, hoće li država biti srećua. Priprava 70. (5) *Nije* mene što *do tebe*, ni *do tvoga vrana konju* . . . neg' *do tvoje stare majke*. Npj. 1, 307. *Nije* mene ni *do toga*, majko . . . strah je mene, biće poginuo. 1, 466. Ako bi ti uvelhnuo, *ne bud' do mene*. Here. 267. (6) *Tebi je do jela*, a vidiš gdje gazda hoće da umre! Npr. 14. Jednim *do zuba* (jelo?) a drugim *do suza* (do gladi). Posl. 112. Ludi se penje da visoko sjede; a kad bude *do besjede*, kaje se što onje sjede 171. Mački je *do igre* a mišu *do plaća*. 176. *Nije* meni *do vaše večere*, već je meni *do moje nevolje*. Npj. 1, 384. Mene nije *do strčljanja troja*, već *evo me teška bolest našla*. 2, 358. *amo idu i ori primjeri*: Uzmí ovi orah, čuvaj ga *do potrebe*. Npr. 93. Ako njemu bude *do nevolje*, da se njemu u nevolji nagješ. Npj. 2, 138. — **5**) *do duše, wohl, allerdings, epideim*: *do duše* ja ne mogu reći da nije. Rj. kaže *do duše* u predgovoru neké razloge, ali oni niti su jasni niti su dovoljni. Rad 15, 179. — **6**) *do Boga i do moje duše, bei Gott und meiner Seele, me herede*. Rj. *zakletva*. — **7**) *do pred drugim prijedlozima dopunja im značenje*: Haljina s rukavima *do niže* pojasa. Rj. 290b. Da je onda *do* u Kuće dolazio. Rj. 363b. Tako su se njih dvoje grlili i ljubili *do pošte* ponoći. Npr. 15. Sve se za njom čuprija gradila . . . *do pred njezinu kuću*. 52. Njezine dvije ruke osjeđene *do iza šaka* i srce da joj donesu. 131. Skočí *do na brdo*. Danica 4, 33. Od Dunava *do blizu* Novoga Pazara. Kov. 9. Oteže se . . . *do pod samu* Crnu Goru. 28. Visi britva s desne strane *do sniže* koljena. 97. *Do prije* neko dvadeset godina bio je u Budvi običaj. Npj. 1, 188 (Vuk). Idemo od Vitljeama *do na kraj* gore Jefremove. Sud. 19, 18. Netinji koji življahu u Ofilu, *do prema* vratima vodenijem. Nem. 3, 26. Da ih (vrata) ne otvoraju *do pošlje* subote. 13, 19. Tada se David i Avisaj prikradu noću *do usred* okola careva. Prip. bibl. 68. *U rečenici*: Ras'ječe ga *do megju* ramenah. Npj. 4, 87 — *do megju uzima se kao jedan složeni prijedlog, pa zato ima uzu se genitiv*. — isp. dodno, dovrh.

doaknti, kām, v. pf. kome, t. j. doći mu aka glave, zu Grunde richten, verderben, perdo. Rj. — **Doaknti**, dosaditi. Npj. 2, 304. *vidi* dohakati.

dōb, dōbi, f. dus Alter, actus: svake dobi ljudi; mi smo jedne dobi. Rj. *koliko je kome godinu, ridi* doba 2.

dōba, n. indecl. — **1**) *die Zeit, tempus*: *gluho* doba, *posleno* doba, *većernje* doba; u ovo *doba* *godine*; žena *na tom doba* (t. j. gotova se poroditi). Koje li je *doba noći?* rekla mi je draga doći. Rodi majka dva nejaka sina, *u zlo doba* u gladnu godinu. Rj. *erijeme*. isp. suprotno nedoba. — Žena je na vaidu, t. j. *na tom doba*. Rj. 51b. *Vašurno* doba. Rj. 56a. Da će biti muškareci pobratimi, a ženskinje druge *do ono doba* godine. Rj. 142a. *Žetveno* doba. Rj. 157b. Ljudi *uz kužno doba* oboru selo . . . to se radi noću

u gluho doba. Rj. 432b. *Popasno* doba. Rj. 541b. *Ručano* doba. Rj. 658a. *Ču u neko doba* noći gje dogoše vile na izvor. Npr. 86. *Od to doba* ovaj je momak jednako išao i Trojana brijao. 150. Kad bude *neko doba* noći. 187. *Nakom nekoliko doba* progje pop pokraj njihove kuće . . . *Nakom neko doba* sreće se na putu hodža i pop. 292. *U koje si doba?* (zupitaju onoga koji što radi, i znači: koliko si uradio, koliko li ti još ima neuragjeno?) Posl. 332. U njoj (planini Lovčenu) su su'jezi i mrazi *u srako doba* godišta. Npj. 1, 190. Sinoć meni kara haber dogje, kara haber, a *u kara doba*. 1, 330. Sinoć mene crna knjiga dogje, crna knjiga, a *u doba* crno. 1, 395. Ja ne gledam *tarvoj noći doba*. 1, 441. I dok bude *doba leturgiji*. 2, 160. *U ta doba* oba kapetana, pa za oštre sablje prifatise. 3, 244 (*plur.*); t. j. dopadoše, *dadaje* Turk. Da vam kažem, *koga doba* pogje: prije zore . . . 4, 303. U riječi koju besjediše, *u to doba* navalise Turci. 4, 386. To je *mlado doba* postajalo. 5, 43. *Od toga doba* . . . Danica 2, 137. *Vruće doba* godine. 2, 138. *U srako doba* godine. Kov. 28. *Od neko doba* noći. 58. *Zimno doba* a drva nema! Straž. 1887, 207. Bijaše trudna i *na tom doba*. Sam. 1, 4, 19. — **2**) *kao dob, das Alter, actus, koliko je kumu godinu*: Kad mu sinovi prispiju *u neka doba* godina, jedan od njih dva reče ocu. Npr. 117. Nit sam mlada, ni odveće stara, nego moma od *najljepšeg doba*. Npj. 1, 526. Ranković, koji je *u mlado doba* mlogo puta išao s kraljicama. Npj. 1, 4, XXXII.

dōba, f. *ridi* doba n. indecl. — *Dyngu doba*, druge čudi. D'Posl. 20 (druga doba može biti i pl.) U ženskih: *bōba* . . . *dōba*. Osn. 26. *Inače se slabo nalazi u štokavcu*.

dobāciti, dōbācim, v. pf. Rj. *do-baciti, ridi* do-turiti, dovrći. v. pf. *prosti* baciti. v. impf. slož. *dobacivati*. — **1**) *herbeiworfen, adljcio*: *dobaci* de mi to amo. Rj. *baciti kome što, da do njega dogje*. — *sa se, pass.*: Sa zidova . . . *može se dobaciti* iz puške na Crnogorsku granicu. Kov. 30. Otide koliko se *može* strijelom *dobaciti*. Mojs. I, 21, 16. — **2**) *genug weit werfen, assequor*: nije mi ni *dobacio*, a kamo li odbacio. Rj. *baciti daleko kako treba*.

dobacivānje, n. Rj. *verbal*. od *dobacivati, radnja* kojom tko *dobueje* što.

dobacivati, dōbācujēm, v. impf. Rj. *do-bacivati, v. impf. prosti* bacati. v. pf. slož. *dobaciti*. — **1**) *herbeiworfen, adljcio*. Rj. *baciti kumu što, da do njega dogje*. — **2**) *genug weit werfen (im Steinwurf)*. *assequi* metum lapide. Rj. *baciti daleko kako treba, osobito kod bacanja kamena*.

dōbar, dōbra, (dōbrī, adr. dōbro, comp. bōljī). —

I. 1) *gut, bonus*. Rj. *Dobra molitra* . . . svatovi sazovu roditelja da joj (djevoici) dadu *dobru molitru*. Rj. 124a. Kad ko na polasku reče: »s Bogom ostaj!« odgovori mu se: »*u dobru čas* pošao!« Rj. 125b. Pred kuma, t. j. stogorj tako *dobro* da bi se moglo pred kuma iznijeti! Rj. 314b. Govori ono što je *po nj dobro*. Rj. 379b. *U-zlu-dobar*, (u Boci), *u-zlu-dobru*, (u Dubr.) *ridi* čuvakuća. Rj. 774a (*biljku*). Nazvavši mater *dobar veće*. Npr. 56. *Snaha* bijaše *dobru kao dobru dan* u godini. 83. Imao je jednu šeer blagn kao andio, *dobru kao kruh*. 130. *Dobar glas* daleko ide, a zao još dalje. Posl. 59. *Dobru riječ* ne koštuje novaca. 60. *Dobrog je vina i kiselicu dobru*. 60. Ko je sebi zao, kako će *drugom* biti *dobar*? 142. *Lasno je biti s tugijem dobar*. 166 (dijeleći tugje). *Pre-dobar nedobar*. 261. Jer si *dobar k sećima* svojim. Ps. 52, 9. *Dobar* je Gospod *prema svima*, i žalostiv na sva djela svoja. 145, 9. — **2**) (u Dubr.) *nijesam vele dobar*, t. j. slab sam, malo samo bolestan, *nicht ganz wohl*. Rj. *Dobri došli, kićeni svatovi!* Npj. 1, 17. »Božja pomoć, draga i mila!« Ona mene odgovara: »*Dobar* neznani!« 1, 423. Bolovao devet godina, nit' umr'o, niti *bolji* bio. Here. 151. — **3**) *kao*

dobarce, *n. dem.* Svaki konj, nijesu ti me bješe ogrijalo. 3, 495. A Jovan se dobro nasadio. 4, 191. Njega dobro zabolje tuzbina. 4, 318. Šad što ćemo od života svoga? Tada reče Cerović Novica: „Dobro ćemo, vojevoda Sujo! Voliji sam muški umrijeti no veliki zulum podnositi.“ 4, 495. Ostalima, pošto ga dobro daruju, postavi novoga stariješinu. Danica 3, 183. Dobro se svade. 3, 191. Pa se dobro napije. 5, 93. Uzmi se dobro u pamet, da što ne slažeš. Miloš 131. Zametne pletke, te dobro zavadi Miloša i Molera. 137. Štanu govoriti, da to ne će niti može dobro izići. Sovj. 26. Milenu topuzom dobro istuče. 73. U kome su se neprijatelji dobro utvrdili. Žitije 76. Raspitajte dobro za dijete. Mat. 2, 8. Ako te ljtbudete uzeti, dobro, neka uzme. Rut 3, 13. — *Dobre.* — 1) (osobito u Lici i Herc.) n. p. ima nas dobre, t. j. podosta, *genug, satis; dobre* puta, t. j. dosta puta, *mehmals, saepius.* — 2) u pjesmi: Po s tri koplja u visinu skače, po s četiri dobre u napredak. Rj. 125a. — *Dobrano* (u Lici) *vidi* dobre 1. Rj. 125b.

dobárce, n. dem. od dobro. ARj. II. 499a.

dobátati, tām, v. pf. mühsam herbeikommen. Rj. do-batati, *batajući doći, s mukom doći, vidí* doplesti, v. *impf. prosti* batati. — Nevoljnik ispod jele *dobata* na nogama i rukama do vode. Npr. 86.

dobáviti, vīm, v. pf. Rj. do-baviti, v. impf. do-bavljati (i se). — 1) što, *verschaffen, procuró.* Rj. — Bog zna od kuda je on oro *dobavio* i imao. Npr. 102. Da mi *dobaviš* konja. 120. Vigjevši ovo troje gječice . . . *dobavi dojlju.* 230. *Dobavi od nekuda jednu proročicu* i upita je. 233. Dosjete se jadu, da je kakvu drugu *gjevojku k sebi dobavio* a njih zaboravio. 260. Ko mi *zabavi, nek me ne dobavi.* (valja da je nekakva gjevojka ili udovica kazala). Posl. 148. Da *dobavi* Koprivicu Vuka, ja li *živu*, ja li *mirnu glavu.* Npj. 4, 13. Pa *dobavi Mitra knjigonošu,* šilje knjigu Mari u Mletkama. Herc. II, Čujuci ja, da on zna lepih pesama, *dobavim* ga u Šišatovac. Npj. 4, XII. Da radi s umjetnicima, *koje je dobavio* David. Dnev. II. 2, 7. Čuj s neba i *dobavi im pravicu.* 6, 35. — 2) *sa se, reflcks.* *Dobaviti* se čega, *etwas erlangen, consequar:* Penja konja kraj zelena luga, ne bi li se *dobavio druga.* Rj. Kad se svoga *dobavi gjo-gata,* pa poteže mača zelenoga. Npj. 4, 18. Kad se Sujo *gore dobavio.* 4, 477.

dobávljanje, n. Rj. *verbal. od* — 1) *dobavljati, das Verschaffen, comparatio.* Rj. *radnja* kojom *tko dobavlja* što. — 2) *od* *dobavljati se, das Bekommen, consecutio.* Rj. *radnja* kojom se *tko dobavlja čega.*

dobávljati, vljām, v. impf. Rj. do-bavljati, v. pf. dobaviti (i se). — 1) što, *verschaffen, procuró.* Rj. — Ona (hajalica) mu odgovori da lijeka ne zna nikakoga, nego da druge *hajalice dobavlja.* Npr. 116. Jer ti on (Gospod Bog) daje snagu da *dobavljaš* blago. Mojs. V. 8, 18. *sa se, pass.: So se dobavlja* iz Karavlaške. Danica 2, 29. — 2) *sa se, reflcks.* *dobavljati* se čega, *erlangen, consequi.* Rj.

dobávnicia, f. žensko čeljade koje *dobavlja.* ARj. II. 501a.

dobávnik, m. čovjek koji *dobavlja.* ARj. II. 501a. *der Lieferant, Lieferer.*

dobávrljati, ljām, v. pf. geschlendert kommen, ad-venio lente et negligenter: Kada vrlja jedva *dobavrlja.* Rj. *havrļajući doći, vrljajući doći.*

dobíće, n. pobjeda, der Sieg, victoria; upravo verbal. od *dobiti* I. *partic. pass.: dobít.* Osn. 211. — Pa se Srpska povratila vojska iskičena Turskijem glavama . . . Tada skoči vojevoda Mirko *po dobíču* junak knjigu piše svome bratu Petroviću knjazu. Npj. 5, 346.

dobíjanje, n. verbal. od *dobijati. vidí* dobivanje.

dobíjati, dóbijām, v. impf. vidí dobivati. — 1) *ge-winnen, vinco; pridobijati, nadrlagjevati, pobjeđi-*

dobru za . . . Rj. 69b. Zaljeva je vrlo dobra za . . . 182. *Dobro* je pitno, sukno za *ceder.* Rj. 222b. *Dobro* je *dobro* na kasa. Rj. 265a. Da bi on bio . . . Np. 161. Nije *dobar* kokošem paljži . . . 191. *Po dobro* ga *mjestu* pogodilo, v . . . Npj. 1, 387. Uzmi, Sujo, . . . od Drobujaka *dobrijež momaka.* 4. *Dobro* je *dobro* vojsku. 5, 358. Za *skup-* . . . pjesama *aki su ljudi najbolji.* Npj. 1, XXXIII. *Dobro* je *akademija* *dobar broj narodnih riječi.* Rad . . . 4. a) *koristno:* Hajdučka trava, kažu da . . . svaku *ranu.* Rj. 800b. Onoglavac, nekakva trava. Kažu da je list ove trave *dobar za ranu.* Rj. 815b. *Ni za koga* nije *dobra* kavgá. Posl. 213. *Selva* *dobri* i slana je voda *dobra.* 296. Za *zimu* *dobro* i ružne haljine. 335. A da vidiš mača zele- . . . sto bi *dobar* bio za *hajduke!* Npj. 3, 30. — b) *dobar od bolesti.* *Ukoriti:* Drijenak, 3) nekaka trava, za koju kažu da je *od očiju dobra.* Rj. 139b. Zlatica, trava, kažu da je *dobra od živine.* Rj. 210b. Očnj. 2. *vručica:* ovo je *dobro od ognja.* Rj. 437b. U Groblju kažu da je *od rještice dobro imati* čibuk od crnoga trna. Rj. 749b. Ova je trava *dobra od* . . . Rj. 779b. — 5) *kao cio, pun, poverli, jak:* Oko tri *dobra* *dava* *hoda.* Rj. 24b. Oko dva *dobra* . . . Rj. 137b. U širinu *s dobre* *sake.* Rj. 348a. Oko dva *dobra* *prsta* široko drvo. Rj. 735b. *Zapla* bi li mu i ticu *prodao,* a on odgovori da bi za *dobra* *cijena.* Npr. 109. Da mu je *daruje* ili *za dobru* *plta* *proda.* Npr. 259. Pak ti *svrni* u šumu te *oseci* *dobar* *stup.* Npj. 1, 516. *Dobar* *prilog* *care* *upisao,* da *za* *daje* *erkvi* *na* *godinu.* 3, 72. A *dobar* *ti* *šičar* *zadobiso,* *zadobiso,* *ema* *i* *platismo.* 4, 415. Oko *ja* *dobra* *sihata* *od* *Draževa* *vrta* *počinje* *se* *varoš* *Dobrova.* Kov. 29. Po ostalijem *mjestima* *palući* *i* *kao* *u* *nas* *Konopljišta,* *ili* *kao* *dobro* *gumno,* *drže* *se* *za* *rije* *i* *livade.* 33. *Činilo* *se,* *da* *smo* *u* *dobrom* *drvoju.* Danica 2, 135. *Opravi* *lagje* *s* *dobrom* *prati-* . . . Žitije 69. — 6) *dobra* *volja,* *kad* *nije* *na* *silu:* *Proizraše* *Vlahinje* *robinje* *za* *nevolju* *ka* *za* *dobru* *volju.* Rj. 606a. *Kose* *begu* *zelenu* *livadu* *na* *sramotu* *a* *ne* *s* *dobre* *volje.* Npj. 4, 54. *Koji* *čini* *milost* *neka* *čini* *s* *dobrom* *voljom.* Rim. t2, 8. — 7) *dobar* *biti* *za* *što.* *dobar* *stajati,* *kao* *junčiti,* *junčiti* *se,* *junčiti* *se,* *fur* *awas* *stehen,* *gut* *stehen,* *gut* *sein:* *Od* *voj* *do* *tvoga* *nama-tira* *ima* *77* *putova,* *kojim* *gd* *po-* . . . *ju* *ti* *stojim* *dobar* *da* *češ* *doći* *u* *namastir.* Rj. 399a. *Ne* *možu* *biti* *dobar* *za* *imena* *planina* *na* *desnoj* *strani* *velike* *Morave.* Danica 2, 25. *Stoje* *li* *on* *dobri* *za* *Radica.* 4, 15. *Ja* *ti* *stojim* *dobar,* *da* *če* *ti* *krvci* *doći* *u* *tvoje* *ruke.* Miloš 64. — 11. *adv. dobro, opt. bene.* Rj. i *dobre, dobrano.* — Al' *ga* *dobro* *Milo-* *ne* *dotuče.* Rj. 135b. *Dobro* *su* *ga* *iz-* . . . Rj. 222b. *Daj* *mi,* *brate,* *Milicu* *da* *je* *moja.* *Dobro,* *brate,* *ovo* *ti* *Milice.* Npr. 79. *Kad* *u* *veče* *oči* *slat,* *zapita* *je:* *Rajkska* *dušo!* *što* *nisi* *moju* *vatra* *skala* *i* *moju* *kolebu* *počistila?* A *ona* *joj* *od-* *govori:* *Ni* *am* *ni* *kod* *svoje* *kuće* *čistila.* „*Dobro,* *dobro,*“ *kaze* *šla,* *a* *ti* *me* *malo* *poišti.*“ 143. *Pa* *im* *z* *ne* *koliko* *dana* *ne* *da* *ništa* *jesti* *dok* *dobro* *ogladne.* 159. *Dobro* *došao,* *šurave.* *Bolje* *tebe* *našao,* *zete!* 167. *Ako* *mi* *reči* *da* *je* *za* *kose* *uhvatim,* *dobro* *sam.* 214. *N* *ronju* *biti,* *t. j. dobro,* *n. p.* *on* *je* *na* *konju.* 214. 188. *Dobru* *vojku* *sve* *dobro* *stoji.* 191. 18. *Sve* *je* *dobro* *učinio.* Npj. 1, 95. *Mladici* *me* *dobro* *ljubi* *na* *hoće,* *bolje* *nose.* 1, 171. *Majka* *sina* *dobro* *ljubi.* 191. *Neka* *ti* *je,* *nesretna* *ti* *bila!* 1, 201. *Dobro* *je* *moj* *otac,* *otako,* *zapazio.* 1, 511. *Ti* *znaš* *dobro,* *da* *je* *moj* *otac* *u* *zno.* 1, 561. *Da* *se* *dobro* *uzme* *u* *pamet.* 1, 561. *Dobro* *Sveo* *kolsu* *poteže.* 2, 210. *Dobro* *je* *je* *završio.* 2, 131. *Nego* *da* *ih* *dobro* *do-* . . . *koji* *ko* *u* *može.* 3, 208. *Slušaj* *dobro* *što* *govori.* 3, 367. *Dobro* *stoji* *kuća* *Pe-*

trovića. 3, 475. *Ao* *kume,* *moje* *jarko* *sunce!* *dobro* *ti* *me* *bješe* *ogrijalo.* 3, 495. *A* *Jovan* *se* *dobro* *na-* *sadio.* 4, 191. *Njega* *dobro* *zabolje* *tuzbina.* 4, 318. *Šad* *što* *ćemo* *od* *života* *svoga?* Tada *reče* *Cerović* *Novica:* „*Dobro* *ćemo,* *vojevoda* *Sujo!* *Voliji* *sam* *muški* *umrijeti* *no* *veliki* *zulum* *podnositi.*“ 4, 495. *Ostalima,* *pošto* *ga* *dobro* *daruju,* *postavi* *novoga* *stari-* *ješinu.* *Danica* *3,* *183.* *Dobro* *se* *svade.* 3, 191. *Pa* *se* *dobro* *napije.* 5, 93. *Uzmi* *se* *dobro* *u* *pamet,* *da* *što* *ne* *slažeš.* *Miloš* *131.* *Zametne* *pletke,* *te* *dobro* *zavadi* *Miloša* *i* *Molera.* 137. *Štanu* *govoriti,* *da* *to* *ne* *će* *niti* *može* *dobro* *izići.* *Sovj.* *26.* *Milenu* *topuzom* *dobro* *istuče.* 73. *U* *kome* *su* *se* *neprijatelji* *dobro* *utvrdili.* *Žitije* *76.* *Raspitajte* *dobro* *za* *dijete.* *Mat.* *2,* *8.* *Ako* *te* *ljtbudete* *uzeti,* *dobro,* *neka* *uzme.* *Rut* *3,* *13.* — *Dobre.* — 1) (osobito u Lici i Herc.) n. p. ima nas *dobre,* t. j. podosta, *genug, satis; dobre* puta, t. j. dosta puta, *mehmals, saepius.* — 2) u pjesmi: Po s tri koplja u visinu skače, po s četiri dobre u napredak. Rj. 125a. — *Dobrano* (u Lici) *vidí* dobre 1. Rj. 125b.

dobárce, n. dem. od dobro. ARj. II. 499a.

dobátati, tām, v. pf. mühsam herbeikommen. Rj. do-batati, *batajući doći, s mukom doći, vidí* doplesti, v. *impf. prosti* batati. — Nevoljnik ispod jele *dobata* na nogama i rukama do vode. Npr. 86.

dobáviti, vīm, v. pf. Rj. do-baviti, v. impf. do-bavljati (i se). — 1) što, *verschaffen, procuró.* Rj. — Bog zna od kuda je on oro *dobavio* i imao. Npr. 102. Da mi *dobaviš* konja. 120. Vigjevši ovo troje gječice . . . *dobavi dojlju.* 230. *Dobavi od nekuda jednu proročicu* i upita je. 233. Dosjete se jadu, da je kakvu drugu *gjevojku k sebi dobavio* a njih zaboravio. 260. Ko mi *zabavi, nek me ne dobavi.* (valja da je nekakva gjevojka ili udovica kazala). Posl. 148. Da *dobavi* Koprivicu Vuka, ja li *živu*, ja li *mirnu glavu.* Npj. 4, 13. Pa *dobavi Mitra knjigonošu,* šilje knjigu Mari u Mletkama. Herc. II, Čujuci ja, da on zna lepih pesama, *dobavim* ga u Šišatovac. Npj. 4, XII. Da radi s umjetnicima, *koje je dobavio* David. Dnev. II. 2, 7. Čuj s neba i *dobavi im pravicu.* 6, 35. — 2) *sa se, reflcks.* *Dobaviti* se čega, *etwas erlangen, consequar:* Penja konja kraj zelena luga, ne bi li se *dobavio druga.* Rj. Kad se svoga *dobavi gjo-gata,* pa poteže mača zelenoga. Npj. 4, 18. Kad se Sujo *gore dobavio.* 4, 477.

dobávljanje, n. Rj. *verbal. od* — 1) *dobavljati, das Verschaffen, comparatio.* Rj. *radnja* kojom *tko dobavlja* što. — 2) *od* *dobavljati se, das Bekommen, consecutio.* Rj. *radnja* kojom se *tko dobavlja čega.*

dobávljati, vljām, v. impf. Rj. do-bavljati, v. pf. dobaviti (i se). — 1) što, *verschaffen, procuró.* Rj. — Ona (hajalica) mu odgovori da lijeka ne zna nikakoga, nego da druge *hajalice dobavlja.* Npr. 116. Jer ti on (Gospod Bog) daje snagu da *dobavljaš* blago. Mojs. V. 8, 18. *sa se, pass.: So se dobavlja* iz Karavlaške. Danica 2, 29. — 2) *sa se, reflcks.* *dobavljati* se čega, *erlangen, consequi.* Rj.

dobávnicia, f. žensko čeljade koje *dobavlja.* ARj. II. 501a.

dobávnik, m. čovjek koji *dobavlja.* ARj. II. 501a. *der Lieferant, Lieferer.*

dobávrljati, ljām, v. pf. geschlendert kommen, ad-venio lente et negligenter: Kada vrlja jedva *dobavrlja.* Rj. *havrļajući doći, vrljajući doći.*

dobíće, n. pobjeda, der Sieg, victoria; upravo verbal. od *dobiti* I. *partic. pass.: dobít.* Osn. 211. — Pa se Srpska povratila vojska iskičena Turskijem glavama . . . Tada skoči vojevoda Mirko *po dobíču* junak knjigu piše svome bratu Petroviću knjazu. Npj. 5, 346.

dobíjanje, n. verbal. od *dobijati. vidí* dobivanje.

dobíjati, dóbijām, v. impf. vidí dobivati. — 1) *ge-winnen, vinco; pridobijati, nadrlagjevati, pobjeđi-*

rati. — 2) *gewinnen, lucror; imati dobitak*: Ko mnogo ima onaj i dobija. Posl. 72. Ko ništa ne probira, ništa i ne dobija. 150. Mnogo dobija onaj koji svašta ne kupuje. 181: *sa se, pass.*: Ako se ne dobija po mnogo, dobija se po štogoro. Posl. 7. — 3) *kao primati, bekommen, accipio*: Za svako brljanje dobijao po dvanaest dukata. Npr. 150. Biogradski paša dobija mnogo od gjumruka na Savi. Danica 2. 81. Srbi su . . . sve veću i veću vlast u zemlji dobijali. Miloš 190. Carevi Širski dobijahu konje preko njih. Car. I. 10, 29. *Dobijamo* svjedočanstvo. Star. 3, 4.

dobijeliti, *dobijelim, v. pf. svršiti bijeljenje*. Kad njegovu kuću *dobijelim*, odmah ću onda tvoju. ARj. II. 502b. *do-bijeliti, v. impf. prosti bijeliti*.

dobirānje, *n. verbal. od dobirati (v. impf.). radnja kojom dobiraju n. p. beraći*.

dobirati, *dobirām, v. impf. do-birati, svršivati branje, govori se u Ilrv. n. p. beraći dobiraju. v. pf. dobrati*.

dobirati, *dobirām, v. pf. birati, pobirati sve, do kraja. slož. do-birati*. — Kada tko po njivi kupi zrnje otučena graha, ili oko guma gdje se grah tuče, reče: »Još nijesam sve dobio.« u Liei. J. Bogdanović. ARj. II. 502b. — *za pf. i impf. isp. nabirati*.

dōbit, *f. vidi dobitak. 1) der Gewinn, lucrum. Rj. što se dobije*: Čeljad, *dobit*, plijen. Rj. 759a. Čkvar, 2) u pjesni mjesto *dobit* ili *šćar*. Rj. 827b. Šćar, cf. *dobit*. Rj. 840b. Hajdemo . . . da *podělimo sraju dobit*. Npr. 171. I *od stvari* ka smrdi *dobit miriše*. reče skup. DPostl. 29. Bolje je dvojici nego jednomu, jer imaju *dobru dobit od svoja truda*. Prop. 4. 9. Te je knjiga njegova *pravu dobit nauci* o našoj sintaksi: Rad 2, 232. *Prinese ne malu dobit pulcrografiji slovenskoj* raspravom o tom spomeniku. 5, 192. *Ocijeni dobit* koja ide od tih izdanja samomu tekstu. 17, 165. — 2) *das Interesse, interesurarie*: dao novce na *dobit*. Rj. *vidi* interes, kamata. — Gjevojku tvoju šćer za glavno, a tvoj nož čudotvorni za *dobit*. Npr. 122. Nemoj *uzimati od njega* kamate ni *dobiti*. Mojs. III. 25, 36. *Ne daji na dobit* bratu svojemu ni *novca* ni hrane. Mojs. V. 23, 19. Davao im je novca u zajam i sam *uzimao od njih novca na dobit*. DM. 346.

dobitak, *dobitka, m. vidi dobit*. — 1) *der Gewinn, lucrum. Rj. što se dobije*: Okajmačiti, skupiti kajmak, ali se najviše govori o *kukovome dobitku*, uzeti ono prvo što je najbolje. Rj. 452a. Pa smo opet *na dobitku*. Posl. 4. Svaki pop . . . mora mu (vladici) davati po nešto od *gjekojih svojih dobitaka*. Danica 2. 117 (*dohoduka*). Matica Srpska gleda najviše na *trgovački dobitak*. 5, 77. Od svega što ljetina nosi, *najveći dobitak imaju od ulja*. Kov. 39. *Za dobitak* gledaju ko je ko. Lud. 16. Jer je bolje njom (mudrošću) *trgovati nego trgovati srebrom, i dobitak na njoj bolji je od zlata*. Prič. 3, 14. Da bih bio u *dobitku*. Pom. 125. — 2) *das Interesse, interesurarie*. Rj. *vidi* interes, kamata. — Trebalo je dakle moje srebro da *daš trgovcima*; i ja *došavši* uzeo lih svoje s *dobitkom*. Mat. 25, 27 (*cum usura*).

dōbiti, *dōbijēm, v. pf. Rj. do-biti. mjesto dobijem stariji oblik* dobudem; *ali suda već nema te stare osobine. isp. Obl. 79. partic. passiv. dōbit, dobijen, dobiven. Obl. 84. v. impf. dobijati, dobivati*. — 1) *gewinnen, vinco*: ko dobije neka vodi obje. Rj. *kao pridobiti, nadvladati, pobijediti*. Mnoge *dobi* u borbi *međune*. Rj. 37b. Ispravdati, *dobiti* na sudu rasprom. Rj. 237a. On mogaše *nadigrati majku*, on mogaše, nego ne hoćase, no je njega majka *nadigrala*: Ja sam *tebe, dijete, dobio*. Npj. 2. 30. Pa ako mi Bog i sreća *dade, te dobijem tebe* na mejdanu. 3, 450. Ako Bog *da, dobićemo Turke*. 4, 185. — 2) *gewinnen, lucror: dobio* na kukuruzima, na svinjama. Rj. *imati dobitak*. — *Dobio* kao čela na brusu (Posl. 59). Rj. 45a. Upljačkati, cf. *dobiti, zaplijeniti*. Rj. 785a. Bolje

je *na mekinjama dobiti* nego na zlatu *štetovati*. Posl. 24. Zakovao *patariću (dobio, pomogao se)*. 83. Što čovek ne potroši, *ono je dobio*. 361. Na panagjur počeoš (poči čeoš) *da reče dohudeš*. DPostl. 66. Ja umirijeh, *rama dobiti carstvo*. Npj. 4, 131. Od Turaka *šćar dobijemo*. 4, 246. Hoće li s tim naša raspra *što dobiti?* Danica 2, 125 (s?) Vi ste svi zajedno vašu *parnicu dobiti*. 2, 142. *Pobedom* ovom Srbi su *dobili* još i *to*, što sad . . . *podigne* se i *nalija* Biogradska. Miloš 86. Oni nisu mogli ni misliti, *da ih na svoju stranu dobiju*. 175. Mi to možemo učiniti, ako ćemo *pregoreti* nekoliko hiljade ljudi, ali *šta ćemo tijem dobiti?* Sovj. 43. *sa se, passiv.*: Gje se *hiljada dobije*, stotina se može *pokloniti*. Posl. 77. Prem *da se od vina i od rakije može kašto* po koja para *dobiti*. Danica 2, 104. — 3) *bekommen, accipio. Rj. kao primiti*: Gjevojčica kad stane *pripovedati*, a iz usta sve *zlatna ruža*. Onda se *maćija* još *većma* začudi, pa je *zapita*: »Gde si *tuku blagodat* na sebe *dobila?*« Npr. 140. *Da čeoš od mene za to dobiti* na dar još *jedan život*. 195. *Nalijepio neggje*. (nagazio na zlo, *dobio bolest*). Posl. 188. Ne moš je *mladu videti*, kamo P *za ljubu dobiti*. Npj. 1, 591. Valja da si *dobio volju*, da sviu opet *podereš* u krpe? Danica 2, 130. Kad ovaj *veseli glas dobijemo*. 2, 138. *Dobije dopuštenje*, da ide s vojskom, da ga ubije. 3, 205. *Dobirši vlast i silu* u ruke. 3, 216. *Dobiti penziju* i za osobite *zasluge* Mađzarsko *plemićstvo*. 4, 12. Srbi, *dobirši sad nadeždu*, da će njihova *vлада* ostati. 5, 33. Vi ako biste *dobili i otpust* ne *morate* svoje zemlje i kuće *prodati odmah*. Javor 1885, 763. U tom *dobiju* na *vrat* novoga protivnika. Miloš 136. Oni *dobiju djeca*, a ova *djeca* odrastu. Priprava 32. *Lasno nazebe i dobije groznicu*. 40. Na ovo pismo *dobijem odgovor*. Straž. 1886, 608. Ali ja za toliki moj *trud* da *ne dobijem ni krajcare*. 1886, 1225. *Od rane, dobijene* kod Pultuska. Žitije 15. *Dobije zapovest*, da . . . 23. *Neznabošci dobiše djcl.* Rim. 15, 27. *Čim dobijem kuji (eksemplar)*, za čast ću držati, da *vam pošljem*. Kolo. 14 (15). Ondje *dobiše zakon od Boju*. Prip. bibl. 45. Reče mu da *će dobiti sina*. 107.

dōbitnica, *f. vitricr, žensko čeljade* (i stvar ženskoga roda osobito ako se misli kao čeljade) koje *dobiva* ili koje je *dobilo*. ARj. II. 507a. *n. p. vojska dobitnica*.

dōbitnik, *m. qui consequitur aut consecutus est victor, onaj koji dobiva ili koji je dobio*. ARj. II. 507b.

dobivalac, *dobivaoća, m. (u Boei) der Gewinner, qui lucratur*: Kad bi *trgovac* svagda *dobivao*, ne bi se *zvao trgovac, nego dobivalac* (Posl. 115). Rj. *koji dobiva. isp. dobitnik*.

dobivalica, *f. žensko čeljade koje dobiva*. DARj. II. 508a.

dobivānje, *n. Rj. verbal. od dobivati*. — 1) *das Gewinnen, Siegen, victoria. Rj. pridobijanje, nadlagačivanje, pohjeggjivanje*. — 2) *das Gewinnen im Handel, lucrum. Rj. tečenje dobitka*. — 3) *das Bekommen, accipio. Rj. primanje*.

dobivati, *dobivām, v. impf. Rj. vidi dobijati. v. pf. dobiti. 1) gewinnen, vinco. Rj. pridobijati, nadlagačivati, pohjeggjivati*: Čija *gine* (vojska), čija li *dobiva*. Npj. 4, 379. — 2) *gewinnen, lucror. Rj. imati dobitak*: Kad bi *trgovac* svagda *dobivao*, ne bi se *zvao trgovac, nego dobivalac*. Posl. 115. Sve od *Turak što smo dobirali*. Npj. 4, 246. — 3) *bekommen, accipio. Rj. kao primiti*: Zašto tu ili *dobiva* *zvučenje* imena . . . Rj. XLVII. — *su se, pass.*: *Ljubav* k narodu . . . ne *ragja* se s čovjekom, nego *se dobiru* kroz nauku i odgojenje. Kov. 14.

dōbjeći, *dōbjeñēm, vidi dohjezati. Rj. v. pf. dohjeći, hjećći doći. usporedno dohjezi. Obl. 71. kao prost glagol ne dolazi. isp. hjeći. Dobjeglica, djevojka koja dohjegne (sama dogje) za momka. Rj. 124a. Od*

... s... ak poljezao i tibi sam danas dobjegao.
N... 25. N... razlog na njemu ništa od kako je
... ova dana. Sam. I. 29. 3.

dobjegalac, dobjegaoca, *m. der Ueberlaufer, trans-*
rum. Vredsljaci i d'bjegatori. Rj. koji je dobjegao.
isp. beca, s. n. ondje.

dobjeglica, f. djevojka koja dobjegne (t. j. sama
... za monka. Rj. rudi samodošla, samodošlica,
uskočnica, uskočnica. Ukor dobjeglica. Npj. 1. 494.
napis pjesmi

dobježati, dobjježim, *v. pf. zusfichen, conjugio. Rj.*
do-jezati. rudi dobjeci. hjezeci dovi. v. impf. prosti
jezati. — Bio sam u Spjletu s jednijem Herece-
zavim... koji je od svoje kuće ondje bio dobjezao.
Rj. 290b. Dok do vode dobjezao Turci. Npj. 5. 224.

In dobeži u reče i Curčijn brat. Danica 3. 202. Tu
je sad od ova novog zuluma i od straha Turskoga
bio dobežao Mutap. Miloš 72. Dobežao u Srbiju i
namestio se u nahiji Požeškoj. Npj. 4. XIII. U bivši
nekak Turčina dobeži amo megju Srbe. 4. XXII.

doblätati, doblätäm, *v. pf. dogaziti blato. Jedva*
byde doblatah. M. Ružičić. ARj. II. 509b. do-bla-
tati. blätaju i doč. rudi doglätati. v. impf. prosti
blätati.

dobnjäk, dobnjäka, *m. muško tele, kada navrší*
pine tri godine, sposobno za rad. J. Bogdanović.
ARj. II. 510a.

dobnjäkinja, f. žensko tele od dvije godine, spo-
sobno voditi. ARj. II. 510a.

dobödolina, f. rudi dubodolina. Rj. — *dubodolina,*
s pomjerim prvijem samoglasnijem glasi i dohod-
olnu. Osn. 165. kao duboka dolina. rudi dolina.

doböljeti, dobdli, *v. pf. den Schmerz nicht mehr*
ertragen können, dolore vinci (?) Kad junaka do-
boljelo hješe. Rj. do-boljeti, tako zaboljeti da se bol
ne može više podnositi. impersonalno: Pa potrze
trostruku kanđiju, ode biti mladu begovicu; no kad
butu doboljelo hješe, na čardaku otvorila vrata. Npj.
3. 369.

dobösti, dobdödäm, *v. pf. (u Bosni) s mukom što*
nećiti. Rj. do-bösti. isp. badati 2.

doboš, *m. die Trommel, tympanum militare. cf.*
buban. Rj. ridi i goč. Mađ. dob bubanj. dobos
bubnjär. — S dobošem se zec ne lovi. Posl. 283. Za-
čuše se jasni talambasi i veliki česarski doboši. Npj.
4. 346. U njegovom je logoru... udarao doboš da
se ide na Kara-Gjorgijev logor. Sovj. 12.

dobošär, dobošära, *m. der Tambour (Trommel-*
schläger), tympanista. cf. bubanj. Rj. ridi i goč-
bija. — Niži činovnici... noćni stražari i dobošari.
Priprava 70.

dobošäre, dobošárov, *adj. Rj. što pripada do-*
bošaru. rudi bubnjäre, bubnjárov.

dobošäreica, dobošäroica, *f. Rj. žena doboša-*
roca, dobošarova.

dobošärski, *adj. Tambour-, tympanistarum. Rj.*
što pripada dobošarima ili dobošaru kojemu god.

dobövänje, *n. das Trommeln, tympani cantus. Rj.*
rerbal. od dobovati. radnja kojom tko dobnj.

dobövati, dobnjem, *v. impf. trommeln, tympano*
care. Rj. od Mađ. dob. bubanj. ridi bubnjati. —
Francuzi stanu dobovati na larnu, misleći, da Rusi
... žitije 12.

Döbra, *n. osn. rudi Dobro. Rj. voc. Döbro. hyp.*
cl. Döbrav.

Döbra, *f. im. žensko. rudi Döbre, isp. što je tamo*
... Posl. XXXI. Osn. 51. isp. Draga.

dobrac, dobraca, *m. bolost od koje dobije čovjek*
... jecati. ARj. II. 511a.

dobračkija, f. u p... : Nije ovo opaklija, već
... 12. to u... dodaj u Posl. 216: opak bio
... rije... da bude suprotnu
rije...

Döbrana, *f. Rj. ime žensko. hyp. Dobrosava. takva*
imenu ridi kod Andrijana.

döbränati, döbränäm, *v. pf. do-branati, srršiti*
brananje. v. impf. prosti branati. isp. ARj. II. 511b.

döbräno, (u Läci) *ridi döbre 1. Rj. kao podobro,*
podosta.

Döbranja, *f. planina blizu Imoskoga. Rj. — takva*
imenu kod Boranja.

Döbräšin, *m. ime muško. Rj. hyp. od Dobrosav.*
— takva hyp. kod Gjurašin.

döbrati, döberäm, *Stulli. v. pf. do-brati, srršiti*
branje. govori se u Hrv. n. p. berači sn dobrali. v.
impf. dobirati.

Döbrava, *f. voda u Šabačkoj nahiji: Kupi vojsku*
do vode Dobrave. Rj. — takva imenu kod Bregava.

Döbrä Vöda, *f. česma i crkvice kod Vukovara... ima*
i više izvora koji se tako zovu. Rj.

döbrčanova tráva, *f. ridi dobričava trava. Rj. (u*
Rj. griješkom štamparskom: dobričanova).

döbre, *Rj. adv. ridi dobar II.*

Döbre, *f. (n C. G.) hyp. od Dobrana. Rj. — Döbre*
(Dobrosava). Osn. 51. takva ženska hyp. Görde, Gärde,
Pére, Pláne. voc. Döbre, Görde, i t. d. na Krufu e
mj. a imaju samo u 1. i 5. pad; u ostalim pad.
kao imenice žen. roda s nast. a. isp. babe. Osn. 51.
Posl. XXXI.

Döbrica, *m. Rj. ime muško. hyp. od Dobrosav.*

döbričak, döbrička, *m. — 1) ridi dobričina. —*
2) kao adv. podobro, ne mnogo ali koliko je dosta:
Reci mu da mi döbričak uspe. isp. ARj. II. 513b.

döbričava tráva, *f. Gundelrabe, hedera terrestris*
Linn. Rj. ridi döbrčanova trava. biljka.

döbričina, *m. (augm. od dobar?) ein lieber Mann,*
lepídum caput. Rj. veli se za dobru čovjeka, ali kao
malu s podsmijehom. ridi döbričak 1, yrličina. isp. za
nast. zličina. — Drži se crkve döbričina. DPost. 20.

döbrič, döbriča, *m. (u Boci) ridi zlič 1. Rj. ridi*
i nepomenik. tako se i döbrič govori eufemistički
mjesto zlič.

Döbričevo, *n. namastir u Heregovini: Opremi je*
slavnu manastiru Dobričevu i Kosijerevu.

Döbrija, *f. ime žensko. Rj. osn. u adj. dobar. isp.*
Osn. 74. imena s takim nast. Drägija, Milija (žensko
i muško).

döbrija, *f. Rj. nahodi se samo megju riječima koje*
kao da su zagnetka: Birlija dobrija, n ritu tonula,
iz rita govori: Darei moji darei, kome mi ostaje?
Rj. 27a.

döbriković, *m. u razgovoru reče se: döbriković!*
döbrikoviću moj! mein Lieber, care! Rj. isp. dragović.

Döbrilo, *m. ime muško. Rj. — hyp. od Dobrosav.*
isp. Osn. 124. takva hyp. ridi kod Drailo.

Döbrilovina, *f. namastir u Heregovini (može biti*
da je sad i pust). Rj.

döbrina, *f. Güte, bonitus (wird nur als Euphe-*
mismus gebraucht, z. B. ne znam koja mu je döbrina:
— was ihm fehlt, dem Kranken). Rj. upravo dobrota:
ali se eufemistički upotrebljava mjesto zlo. isp. do-
brič eufemistički mjesto zlič.

Döbrinja, *f. 1) selo u nahiji Rudničkoj (gdje se*
rodio Miloš Obrenović). — 2) (Dobrnje, n. Rj. selo
u nahiji Požarevačkoj (odakle je bio Petar Dobrinjac
[Dobrinjac. Rj.]: Ljuta guja Petar od Dobrinje. Rj.

-döbriti, glagol koji se ne nahodi ovako prost nego
samo slož. o-döbriti, po-(se), pro-(se), u-(se); *v. impf.*
o-döbravati, udöbravati se. isp. izdöbreti.

döbrnati, näm, *v. pf. do-brnati, srršiti branjanje.*
v. impf. brnati. — Gdje on brna na šarcu šenicu... On se
šarcu vrati i brnači, pa döbrna bilicu šenicu. HNpj. 3. 18.

döbro, *n. das Gut, bonum: Do tri dobru moja.*
Davor šaro, davor dobro moje. Koje dobro? Anrede
eines Ansuchenden, cf. hailra. Rj. (reče se onomu
koji šta ište.) dem. dobarce. — Jedno mlado jučeranje

dete, kako s' teba *dobru* dodvorilo. Rj. 127b. Ostavljam *sve svoje dobro* na vama i na Bogu. Npr. 72. Kad si već *dvu dobra učinio*, učini i treće. 195. Zlo *dobru* donijeti ne će. Posl. 91. Ko zlo čini nek se *dobru* ne nada. 138. Lasno je s *tugjnim dobrom* dobar biti. 167. Ja se mlada *boljom dobrom* nadam. Npj. 1, 63. Ge su naša *velja dobra?* 1, 91. O ti majko, *milo dobro* moje! 1, 465. Sinko Imbro, *vrlo dobro* moje! 1, 472. Luko će nam za *dobro primiti*. 4, 335. Da su Rusi *našli za dobro* i ostavili... Danica 1, 98. Neme je s njim delio zlo i *dobro*. Miloš 49. Da *im otme njihova dobra*. 144. Koji mu je *mlogo dobra činio*. Opat IV. Reče Avram sluzi... koji bješe *nad svijem dobrom njegovijem*. Mojs. I. 24, 2. Jer si mi vratilo *dobro* za zlo... i danas si pokazao da mi *dobro činiš*. Sam. I. 24, 18. 19. Po tom otide... da kaže Davidu sve što za *dobro nagje* Izrailj. Sam. II. 3, 19. Odbrani slugu svojega na *dobro njegovu*, da mi ne čine sile oholi. Ps. 119, 122. Onima koji ljube Boga *sve ide na dobro*. Rim. 8, 28. Nadvladaj zlo *dobrom*. 12, 21. Svagda idite za *dobrom*. Sol. I. 5, 16. Kad pisac za *dobro nalazi* pomenuti što god. Vid. d. 1861, 3. Ne može... učiniti *toliko dobra* u duši. DP. 372. Što je *dobro* u mom poslu. Istor. III. *Koliko* ste *dobro učinili*. Kolo, 13. Sve što bi se u tumaču moglo naći nedovoljno... pretežu *dobru koju su u njemu*. Rad 15, 179.

Dobro, m. (juž.) *hyp. od Dobroslav*. Rj. *gen. Dobra, voc. Döbro, vidi Dobra*. — *tukra hyp. Ačo, Andro, Anto, Božo, Čiro, Dabo, Gavro, Gjuro, Hristo, Ignjo, Ivo, Jovo, Kosto, Lazo, Makso, Mato, Niko, Osto, Pavo, Rado, Stijepo, Tripo, Vaso, Zaro, i t. d.*

dobro, *gut, bene*. Rj. *adv. vidi dobar* II.

dobročinae (dobročinae), dobročina (dobročinae), m. *der Gutthäter, benefactor*. Rj. dobročinae. *vidi* dobrotvor. koji dobro čini. *suprotno* zločinac. *isp. tako složene riječi* preljubočinae, štetočinae.

dobročinstvo, n. *das Wohlthun, beneficentia*. Rj. *dobro učinjeno, suprotno* zločinstvo. — Čini (Bog) da se nagje (oblak) ili za kar ili za zemlju ili za *dobročinstvo*. Jov 37, 13. Usta će moja kazivati pravdu tvoju, svaki dan *dobročinstva* tvoja, jer im ne znam broja. Ps. 71, 15. *isp. tako složenu riječ* preljubočinae.

dobročea, f. *vidi* dobröta. Rj. — Kad god je od bremena *dobročea*, sve treći čela na ljepotu cvijeća. Kov. 70. *isp. dobrina*. — *riječi s takvim nast. vidi* kod bistroća.

Dobročeanin, m. čovjek iz Dobrote. Rj.

Dobročeanka, f. žensko iz Dobrote. Rj.

dobročënd, *adj. rom guten Naturell, bonae indolis*. Rj. dobro-čud, što imu *dobru čud*, u kojega je *dobru čud*.

dobrodëva, f. (u Srijemu) *persiechblättrige Glockenblume, campanula persicifolia* L. Rj. dobro-dëva. u istoč. gororu; u južnom dobrodjèva, kao *dobru djèva*. — *tako slož. riječi vidi* kod divokoza.

dobrodjetelj, f. *die Tugend, virtus, krepost (u moralnom smislu)*. dobro-djetelj, *drugo* poli osn. u djeti ili djetati. — Zadržao sam 49 riječi Slaven-skih... *dobrodjetelj*. Nov. Zavj. VI. Da ništa nije dobro *osim dobrodjetelji*. XII. Prosta klasa naroda našega ne ustupa ni jednome od 5 ili 6 sebi obližnjih naroda ni u razumu ni u poštenju, niti u kakvoj drugoj *dobrodjetelji*. Kov. 16. Braće moja, što je god istinito... što je god slavno, i još ako ima koja *dobrodjetelj*, i ako ima koja pobvala, to mislite. Filib. 4, 8. Budući da je *dobrodjeteli* prvo oružje kakanje... za to prije svega... DP. 79. Kakve se *dobrodjeteli* ištu od kalugjera... da čuva mladenaštvo kao *višu dobrodjetel*. 256. — *dobrodjetelj i dobrodjetel, isp. obitelj i obitel*.

dobrodjèva, f. ARj. II. 522a. *vidi* dobrodëva.

dobrodošlica, f. — 1) *die Willkommene, exoptata*: Naša snašice *dobrodošlice*. Rj. *koja je dobro došla*.

— 2) *vidi* dobrodošnica: Ožgjediju i *dobrodošlicu*. Rj. *vidi* i dobrodošna. *časa vina ili rakije što se daje onome koji dođe*, za dobro došao. Dadoše mu čase tri, četiri *ožgjedije* i *dobrodošlice*. Npj. 4, 478.

dobrodošna, f. *vidi* dobrodošnica: Pa mu daju *dobrodošnu* vina. Rj. *vidi* i dobrodošlica 2.

dobrodošnica, f. časa vina ili rakije što se daje onome koji dođe, za *dobro došao*: »dobro si mi došao!« (tako se reče kad mu se pruži čaša), *der Willkommenbecher, poculum saluatorium, cf. dobrodošlica* 2. Rj. *vidi* i dobrodošna, *ožgjedija*. — Dadoše mu trideset *ožgjedija*, *ožgjedija* i *dobrodošnica*. Rj. 450b.

dobrodošnan, dobrodošna, *adj.* koji je dobre duše: Omalen starčić *vrlo blaga* i *dobrodošna* lica. ARj. II. 523b. *tako slož. adj. kod* bogodušna.

dobroljubac, dobroljupca, m. *boni amator*. Stulli. *čovjek koji ljubi dobro*. ARj. II. 526a. *tako slož. riječi kod* bogoljubac; *isp. i ake. ondje*.

dobroljubiv, *adj.* dobro-ljubiv, koji ljubi dobro. *sa* ne složeno: nedobroljubiv: Jer će ljudi postati... neuzdržljivi, bijesni, *nedobroljubivi*. Tim H. 3, 3. — *tako složena adj. vidi* kod bogoljubiv.

Dobrosav, m. ime muško. Rj. Dobro-sav. *tako slož. imenu* kod Bogosav. — *hyp. Dobra, Dobro, Dobrica, Dobrilo, Dobruško; Dojčil, Dojčilo, Dojčim, Dojko; Doko*.

Dobrosava, f. ime žensko: Dobre (Dobrosava). Osn. 51. — *hyp. i* Doca.

dobrosrećni, *adj. vidi* dobrosretnji. Rj. *dobrosrećni, u čega je dobra sreća, suprotno* zlosrećni.

dobrosrećnica, f. *vidi* dobrosretnijca. Rj. *dobrosrećna* ženska.

dobrosrećnik, f. *vidi* dobrosretnjik. Rj. *dobrosrećni* čovjek.

dobrosretnji, *adj. glücklich, felix*: Skin' se s konja *dobrosretnja* snašo. Rj. *dobro-sretnji, u čega je dobra sreća, vidi* dobrosrećni. *suprotno* je zlosretnji. — *za* *nast. dobrosrećni* i *dobrosretnji isp. božični* i *božitnji*.

dobrosretnjica, f. *das Heibliche von* dobrosretnjik. Rj. *dobrosretnja* ženska. *vidi* dobrosrećnica.

dobrosretnjik, m. *Glückskind! (als Euphemismus, wenn die Mutter ein Kind unerschilt), albae gallinae filius*. Rj. *dobrosretnji* muškić, čovjek. *mat* kaže eufemistički *djetetu koreći ga, vidi* dobrosrećnik.

dobrota, f. *die Gute, bonitas*: Molim tvoju *dobrotu* (reče se u primorju kad se ko kome moli). Rj. *vidi* dobroća. *riječi s takvim nast. kod* bistroća. *isp. dobrina*. — *Dobrota* se po svijetu glasi, a na ljepotu kupus se vari. Posl. 61. *Od dobrote* ne će drugome volje da kvari. 290. Šta je gjerdan *pri dobroti?* Npj. 1, 329. Pa je G. Dobrić o *dobroti* ove svoje azbuke tako uvjeren, da kaže... Nov. Srb. 1821, 389. Kao što ste *imili dobrotu* poslati mi i prvo izdanje. Kolo, 14 (15).

Dobrota, f. Kao varoš od Kotora dolje pored kanala. Rj.

dobrotski, *adj.* Rj. što pripada *Dobroti*: Koje su kuće *Dobrotske*. Posl. XX.

dobrotvor, m. *der Gutthäter, benefactor*. Rj. *dobrotvor, tko dobro твори, vidi* dobročinae. *suprotno* zlotvor. — Evo ovo su *osobiti dobrotvori ovaqa rječnika*. Rj. XIV. Carevi narodni vladaju narodom, a koji njim upravljaju, zovu se *dobrotvori*. Luk. 22, 25. Vratilo se u zemlju svoju i u rod svoj, i ja ću ti *biti* dobrotvor. Mojs. I. 32, 9. *tako slož. riječi isp. kod* čudotvorae.

dobrotvōran, dobrotvōrna, *adj. ake*. ARj. II. 534b. *dobro-tvoran, što dobro твори, wohlthätig, beneficus, tako slož. adj. kod* čudotvoran. — Kako se u dobri čas pred samijem hodom zaore *dobrotvorne riječi* »ostavimo brigu! DP. 24. Da može primiti drugu *dobrotvornu tajnu*, miropomazanje 189.

na noge dočeka. Npj. 3, 398. Te on gaga Daničića Vida: pogodi ga u nogu lijevu, na desnu se hajduk dočekao. 3, 443. — 2) dočekala se puška na donji zub t. j. kad se zapeta puška prstom obori, pa ne skroše, nego se dočeka na donji zub, kao što je bilo dok nije zapeta. Rj.

dočekište, n. (u Boci) *vidi* doček. Rj.³ i *syn. ondje*. — riječi s takim nast. kod godišće.

dočekivalac, dočekivaoca, m. *vidi* dočekivati. ARj. II. 543b.

dočekivalica, f. žensko čeljade, koje dočekuje (osobito goste). V. Arsenjević. ARj. II. 543b.

dočekivalo, m. čovjek koji dočekuje goste ili čeljad s posla. isp. dočekivalac. V. Arsenjević. ARj. II. 543b.

dočekivanje, n. *das Empfangen, exceptio*. Rj. *verb. od* dočekivati, radnja kojom tko dočekuje koga ili što.

dočekivati, dočekujem, v. *impf.* Rj. dočekivati. v. *pf.* dočekati. — 1. 1) *empfangen, exceptio*. Rj. n. p. *goste: vidi* pričekivati 2, prihvatati 2. — *Davno dužde srate dočekuje*. Npj. 3, 525. Da u svom domu sabira i dočekiva vrsne i izabrane ljude. Kov. 121 (dočekiva mj. dočekuje *dijalektski*). Knez u porezu ne sme ništa prizrzati, ali selo sme do 20 para na glavu seoskoga troška, što je *ko dočekivan* (n. p. poreščija, knez...) Miloš 202. *isp.* dočekati I. 3. — 2) *erwarten, expecto, exceptio: Dočekujem Sarajlije mlade, te otklamu i srebrom i zlato*. Rj. s *uprijateljkom namjerom* *isp.* dočekati I. 2b: Kako koji (vuk) nastaje tako *gu* on *štapom dočekivao*. Npr. 222. No *gu* pope hitro dočekuje iz njegova bistra džeterdana. Npj. 4, 408. Stanu ih dočekivati Turci. Miloš 101. — II. *sa se, refleks.* — 1) *sich stützen, exceptio* se. Rj. *isp.* dočekati se II. 1. — 2) dočekuje se puška na donji zub. *cf.* dočekati se II 2. Rj.

dočekljiv, adj. koji rado goste dočekuje, *gastfrei, hospitabilis*. Rj. *vidi* gostoljubiv; čezben I, gozben 2.

dočepati, pām, v. *pf.* — 1) što, *hastig ergreifen, arripio*, *cf.* dokopati, ščepati. Rj. dočepati i s-čepati (ščepariti), *ne nalazi se kao prost glagol. syn. kod* ščepati. *kao* zgrabiti. — 2) *su se, refleks.* čega, *sich bemühtigen, poliri*. Rj. *teško ili lukavo dobariti se čega: Dočepa se carske kćeri* i sretno s njome dogje natrag. Npr. 70. *vidi* dokopati se, domčati se, dosinuti se.

dočeti, dōčēnēm, v. *pf.* *beendigen, finire, cf.* dovršiti: Friško poče, friško i doče. Bolje je i ne početi nego ne dočeti. Rj. *vidi* i svršiti. do-četi. *ne dolazi kao prost glagol. isp.* četi.

doćić, m. *dem. od* dō. Rj. *vidi* dolac. *isp.* dōlica, dolinica.

dōčka, f. mjesto gdje lovac bez lovačkoga psa dočekuje u večer zečeve. u naše vrijeme u Lici. ARj. II. 546a. *isp.* ček.

dočuditi se, dīm se, v. *pf.* *sich genug wundern, satis mirari*: Ne mogu se čudu dočuditi. Rj. dočuditi se. *vidi* iščuditi se, načuditi se. v. *impf.* prosti čuditi se. — Još većma se začuđe kad vide... i nikako se nijesu mogle dočuditi. Npr. 128. *Seukome se mogu dočuditi* i svakome jadu došetiti, a ne mogu... Npj. 2, 238. Ovom se čudu moše čovjek dočuditi samo onda kad narodu zna istoriju. DM. 101.

dočuti, dočujēm, v. *pf.* Rj. do-čuti. — 1) *vernehmen, inaudire*. Rj. *vidi* čuti. v. *pf.*: Kad ščer ovo dočuje, uzme očinu sablju. Npr. 115. *Ovo nekako dočuje carev sin*, 133. Jošt mu ljubi govoriti mogla... Kada Zrnić dočuo riječi, sam sebe je u sree udrio. Here. 23. Još dogje tajno do mene riječ, i *što* moje doču je malo. Joy 4, 12. — 2) *aus der Ferne her vernennen, exaudire*: on nešto reče, ali ja ne dočuh. Rj. u *poricuvju: dobro ne čuti, ili kao ne htjeti čuti*: Kad to čuše age svekolike, age čuše, ali ne d-čuše, nego krešu a u lulu pušu. Npj. 4, 99.

dočuvati, dočūvām, v. *pf.* *bis zu Ende hüten, custodire usque finem*: Nije treću noć dočuvan (gledaj:

Nije sastavljen oko lijeske. Postl. 218). Rj. do-čuvati, *do kraju čuvati, svršiti čuvanje. vidi* dohraniti 2. — Noću dogju susjedi i susjede, poznanici i poznanice, te čuvaju *bubine*, t. j. sjeđe svu noć kod porodilje... a osobito treću i sedmu noć (Nije sedmu noć dočuvan) — imaju običaj reći onome koji je suludast). Rj. 10a.

doći, dočjēm, v. *pf.* Rj. *vidi* doisti. Glagol *iti* kad je složen s riječima takim da pred njegovu osnovu i dogje samoglasno, onda on ono svoje i pretvara u suglasno *j*, n. p. na-j-ti (do-i-ti, do-j-ti); ali tada vrlo rijetko ostaje i samo *j*, nego se s glasom *t* i *d* koji je za njim slije u *é* i *gj*, n. p. doći, dočjēm, dočjoh, dočj. Obl. 81. Doše, u pjesmi mjesto dočjōše: Zdravo doše u Bjelopavličce. Rj. 136b. prilog *pregj.* došavši, došav. 1. pridjev: došao, došla. v. *impf.* dolaziti, dohoditi. — 1) *kommen, venire*. Rj. *vidi* stići 2. Jer će tebe na zlo Božić doći. Rj. 16b. Dogje kaka žena da iste soli ili kakijem drugijem poslom. Rj. 67a. Kad dogje do gusta, t. j. kad dogje do nevolje. Rj. 108a. Došla mu zijehavica. Rj. 209b. Ljekovito piće što se osobito daje onome koji padne u nesvijest, da bi došao k sebi. Rj. 291a. To se odmah razglasi... te dogje u uši i bratu njegovu. Npr. 86. Koji ljše došao tražiti sreću. 87. Arangjel dogje... pred Boga. 92. Kako je popio, doći će joj pamrak u glavu. 112. Neko daje cekin, neko dva, te sve više, sve više, dok dogju do stotine zlatnijeh cekina. 124. Dogje zapovijest od cara da... 130. Dogje red na jednog berberina. 150. Hodajući od dućana do dućana... dogje na dućan gje se pletu rogožine. 174. Dogje četru. 175. Ja ču ti onda doći s mojom silom u pomoć. 199. Kad dogju kod cara, jave mu nesreću. 251. Ako nigdje kuma ne nađem, da mi budeš kum. (kao ukor onome koji dogje kome za što pošto je drugina išao, pa se nije mogao pomoći). Postl. 7. Doći će vrag po svoje. 69. Doći će i meni Božić. 69. Doč' će kosa do brusa. (mjesto do brusu govori se i do kamena). 69. Učini onu istu pogrešku za koju je Turčin došao na tužbu. 77. Kad dogju vile k očima. (kad dogje do nevolje). 116. Kad ti dogjem na snu, prevrati uzglavnice (da i ja o tebi ono isto snim). 122. Kako čoek dogje na prosjučki štap, svak ga se kloni. 127. Ko se drugome za što ruga ono će mu na vrat doći. 153. Psuje Turcima šta mu na ustu dogje. 266. Kad čoek dogje kakva nevolja na glavu. 334. Pridrži mi djevojku, dok ja dogjem do tebe. Npj. 1, 440. Ne će snaha konja da odjaše, dok ne vidi, za koga je došla. 2, 523. Od kako je Erdelj postannu, nije taka trgovinu došla. 2, 639. Od čuda su ploču izmjerili, sama ploča šest litara dogje. 3, 336. Jedva Angja sama sebi dogje. 3, 484. Nigda vragu kraju ne dočjosmo. 5, 72. Oni valja da ga dočekaju s dobro došao. Danica 2, 98. Dogagaj moje žene dogje nas skoro do ušiju njezina roda. 2, 141. Dogju glasovi da su Turci... 3, 201. Piše Čurčiji u Jadar, da mu dogje na sastanak da se dogovore. 3, 205. Ovi krajevi dogju pod Mlečiće. Kov. 36. Ovako jedni druge sve pripijevaju. Kad dogje na kumu onda se reče... 53. Kad dogju nevjesti iz roda u pohode. 94. Da mu dogje na veru, da se razgovore. Miloš 124. Kako je on, osobito kao Bačvanin, mogao doći na ovu riječ! Odg. na ut. 15. Gde je bio zatvoren, što je došavši iz ajduka, ubio nekaku babu. Npj. 4, XVIII. Suleman-paša... došao na Srbiju i tu se s Milošem pobio. Npj. 4, 293 (Vnk). Dogje gotovo do svagje. 21. Polje dugo i široko, kome se lasno ne može na kraj doći. Pis. 14. Kako... nije mogao doći na tu misao, da piše. 50. Pa ja... bi došao na gotov jezik, koji bi valjalo samo naučiti iz knjiga. 95. Dogje... u Biograd... na suonicama. Sovj. 53. Prije nego je taj kamen došao u Biograd. 81. Te bi (stihovi) mogli doći caru u ruke. 89. Kad bi ja kako došao u milost kod Miloša. Straž. 1886, 703. Eda li se ne opomenu

ili čega, *berühren, attingo*. Rj. znači što i dodirnuti, samo se dirnuti kaže što, a dirnuti se čega. isp. dotaći se, dodjenuti se, dodjesti se, dodjeti se.

dodjenuti se, dodjesti se, dodjeti se, dōdđenem se, dōdđenem se, v. r. pf. koga, do čega, anrühren, attingo: nijesan je se ni dodio. Rj. *praesens* i dōdijēm se. Obl. S3. za ostale oblike isp. djeti. v. *impf.* dodjevati se. isp. dodirnuti se, dotaći se. — Odmah se tako poplašiš da se javeta i ne dodjene. Posl. 295. Nisam ga se ni dodela. Npj. 1, 177. Da se on novaca nije ni dodelo. Danica 4, 40. *Dodjeti se*. Rad 6, 62.

dodno, prijedlog složen od riječi dno i prijedloga do, koji značenje svoje dodaje značenju riječi dno, tako složeni prijedlog imu uza se riječ u gen. isp. dno 2. — Od Babljaka zelene planine do dno Lisa visoke planine. Npj. 4, 411.

dōdola, f. cf. dodole. Rj. hyp. dōda.

dōdole, f. pl. Nekoliko djevojaka kad je suša idu po selu od kuće do kuće te pjevaju i slute da udari kiša. Jedna se djevojka svuče do košulje sa svijem, pa se onako gola uveže i obloži različnom travom i evijećem tako, da se nigdje ne vidi ni malo, i to se zove *dodola* (načinila se kao *dodola* reku djevojci, ili ženi, koja se mnogo nakitila po glavi); pa onda zagju od kuće do kuće . . . U dodolskim se pjesmama priprijeva na kraju uza svaku vrstu: oj dodo! oj *dodole*. Rj. cf. *prporuše*.

dōdolski, adj. n. p. pjesma. cf. *dodola*. Rj. što pripada *dodoli, dodolama*: U *dodolskim* se pjesmama priprijeva na kraju uza svaku vrstu: oj dodo, oj *dodole!* Rj. 128a.

dōdrijeti, dōdrēm, dōderēm, (dōdr'o, dōdřila). vidi doderati. isp. Obl. S7. do kraja *drijeti, derati, sveršiti deranje.* — *Dōdr'o* je već vrag opanke. (kad se hoće da kaže da su čija nevaljala djela već na kraj izišla). Posl. 62. Ne vez vezka, moja šćeri draga! Da Bog dade, ti ga ne *dōdrila!* Here. 318.

dodržati, dodržim, v. pf. halten bis—, tenco usque—: Kad si braću konja *dodržala*. Rj. *do-držati, do nekoga časa učiniti ono, što znači glagol držati. isp. podržati, pridržati, uzdržati.* — Turci (im, hrišćanima) na silu pouzimali (čitluke) po što za što, i u Heregovini još se samo gdje koji nalaze koji su i koju *kuću dodržali* koje kako. Rj. S26b. Da su i Hrišćani . . . do našijeh vremena bili *dodržali* po nekoliko kuća svojega čitluka. Slav. Bibl. 1, 88. sa se, *pass.*: Ovaj se stari običaj *dodržao* do danas. DP. 43.

dodvoriti se, dōdvorim se, v. r. pf. Rj. do-dvoriti se. — 1) vidi udvoriti se: I teško se kneze *dodvorio*, za svašto se umoliti *mošaše*. Rj. *udvoravanjem, luskanjem omiljeti kome.* — 2) čega, *durch Dienen erlangen, servitio assquor*: Jedno mlado jučeranje dete, kako s' lepo dobru *dodvorilo*. Rj. *dvoreći steći što.*

dōgagjāj, m. — 1) die Begebenheit, eventus. Rj. *ono što se dogodilo.* Nakvasi malo, nijesam baš iz Sarajeva (nego поблизу odande. . . . Ovaki sam *dogagjaj* ja očima svojima *gledao* u Srbiji 1822 godine). Posl. 187. *Zalostni dogagjaj* moje žene *dogje* naskoro do ušiju njezina roda. Danica 2, 141. *Dogagjaji* . . . su se *dogagjali*. Miloš VII. Jer se *dogagjaji* pripovedanjem *iskrave*. VII. *Najslavnije i najznatnije dogagjaje*. VIII. *Dogagjaje* naroda našega slabo je kad rođeni Srbin *opisivao*. IX. *Pesme . . . od osobitoga i retkog dogagjaja*. Npj. 1, XXXVIII. *Istiniti dogagjaj*. Npj. 4, 458 (Vuk). *Dogagjaji bivaju*, pa se opet i *gube*. Priprava 172. Za taj *sretni dogagjaj*. Žitije 55. Ovo su *dogagjaji Nojevi*. Mojs. 1, 6, 9. Te mu donesoše *knjigu od znamenitijeh dogagjaja*. Jestir. 6, 1. Jer se u mnogima od njih (gradova) na skoro *zbičaju dogagjaji*. DM. 7. — 2) *der Fall, casus. vidi* nagodba 1, slučaj 1, sutika, zgoda 2. *ono što se može dogoditi ili se misli da se može dogoditi*: Upravo se kaže (n. p. kad se napija . . .) *dobri čas, kao što se*

u protivnijem *dogagjajima* govori zli čas. Rj. 125b. Žene u razgovoru reknu jedna drugoj: *nemoj drugo! jedna drugo!* (ljudi bi u *ovakom dogagjaju* kazali jedan drugome: brate!) Rj. 141b. Za što je kod nas . . . mogla u *ovome dogagjaju* postati ovaka mrzost. Kov. 4. Ivanišević ima u *ovakijem dogagjajima* i o mjesto 1, 20. Ili se u *tukorom dogagjaju* umetne a među -z i -s-. Rj. XXXI. Ako li se nekršteni razdvaja, neka se razdvoji; jer se brat ili sestra u *tukorom dogagjaju* ne zarobi. Kor. 1, 7, 15. Ostaje u *ovome dogagjaju* način neodređeni cio. Obl. 118. — *riječi s takvim nast. gutljaj, korakljaj, kravaj, ljubljaj, mješaj, namjštaj, naraštaj, naručaj, nategljaj, nošaj, odgonetljaj, okršaj, omršaj, oproštaj, polražaj, potprašljaj, povračaj, pomišljaj, potpašaj, pripašaj, rogaj, sjenaj, slučaj, širaj, uzdisaj, vršaj, zalagaj, zalezaj, zalogaj, zamašaj, zavežljaj, zavičaj, ždrkljaj, i t. d.*

dōgagjānje, n. verb. od dogagjati (i se), koje vidi. dogagjati, dōgagjām, v. impf. Rj. do-gagjati (i se). v. pf. do-goditi (i se). — 1) treffen, incido in casum. on *dogagja* da će tako biti, t. j. *nagagja, pogagja*. Rj. — 2) *sa se, refleks. sich ereignen, accidit, cf. sučedavati se.* Rj. *vidi* i *prigagjati se, zgakjati se, slučavati se.* — Kad se *šta dogagjalo* u stara vremena. Npr. 124. Ko o zlu (radi ili misli) onaj i po zlu (ide ili mu se *zlo dogagja*). Posl. 151. Raste mu perje. (kad se *kome što po volji dogagja*). 270. To dvije kuće gradi! (kad se *što protiv volje dogagja*). 317. Kao što se onda po svoj zemlji *dogagjalo*. Danica 3, 304. Dokle je putovao, i *šta mu se znamenito dogagjalo*. Straž. 1886, 1226.

dogalāmiti, dogālāmim, v. pf. s rikom (s galumom) doći. *do-galamiti. v. impf. prosti galamiti.* »On ne će nikad mirno doći kući, nego uvijek *dogalami*. J. Bogdanović. ARj. II. 560a.

dogāmbati, bām, v. pf. duhergewatschelt kommen, advenio vacillanti gradu. Rj. *do-gambati, gambajući doći.*

dogāmizati, dogāmizēm, v. pf. arrepere, doći gamizati. ARj. II. 560a. *do-gamizati, v. impf. gamizati.*

dōganja, f. (st.) der Kaufmannsladen, taberna: Od *doganje* jedne te do druge. Na *doganju* teribaše Muje. Rj. *Tugja doganja*. Osn. 194. Ja sam juče na *doganje* bila. Npj. 4, 84. *isp. dućan, bolta.*

dōgaziti, zīm, v. pf. herbewaten, advenio per flumen, nives, etc. Rj. *do-gaziti. gazeći doći. isp. dogreati.*

doglāvača, f. mahrama kojom se povezuje baš odmah do glave. B. Mušicki. ARj. II. 561b. — *riječi s takim nast. kod ajgirača.*

dōglāvui, der erste nach einem (z. B. Oberhaupt), secundus a principe. Rj. *do-glāvni, koji je prvi do glave, do starješine:* Da ga je (Miloša) nagovorio njegov *doglāvni momak* Dimitrijević Grk. Sovj. 57.

dōglāvnik, m. die zweite Person (nach dem Oberhaupt), secundus a principe. Rj. *čeljad preo do glave, starješine:* Car reče stricu onoga deteta, *svome doglāvniku* . . . Npr. 68. On ih je udavao za svoje sluge ili poklanjao svojijem *doglāvnicima*. Sovj. 73.

dōgledati, dām, v. pf. Rj. do-gledati. — 1) mit Augen erreichen, videre qua visus est: daleko je, ne mogu *dogledati*. Rj. *ugledati što nadasleko dokle se može vidjeti:* Pa pogleda Hainom planinom, i *dogleda* Gavran *barjaktara*. Npj. 4, 364. — 2) *zu schweuen aufhören, videre desino:* hoćeš *dogledati*. Rj. *prestati gledati, gledanje sveršiti.*

doglibati, dōglībām, v. pf. do-glibati, glibajući doći, govori se u naše vrijeme. ARj. II. 562a. *vidi* doblatati. v. *impf. prosti glibati.*

dōgmat, m. das Dogma, dogma, dogmatis: Postadoše ribari u razumu i utvrdiše *dogmate* prosto našoj vjeri. DP. 306.

dōgnati, dōženēm (dōgnām), v. pf. — 1. 1) vidi dotjerati: Ti *doženi* konja do bedema. Rj. *do-gnati*

izgubili. 131. Za to se dogovore s onijem drugijem carem. 155. Da se s njim nešto dogovori. 251. Da se o tom razgovore i dogovore. Danica 5, 49. Oni se izmagnu sebe dogovore kad će . . . Kov. 53. On se mora samu su sobom dogovoriti, kojijem će narječijem pisati. Pis. 67. Da se dogovore s Rusima za pomoć, koja će se Srbima davati. Sovj. 23. Što se Sirci i Jefrem i sin Remalijin dogovorise na tvoje zlo. Is. 7, 5.

dogovornik, dogovornika, *m.* (za *ukc.* *isp.* odgovornik, ugovornik), koji živi s kim u dogovoru i prijedelstvu: Za zdravlje našijeh plemenika i dogovornika! Kov. 70.

dograditi, dogradim, *v. pf.* Rj. do-graditi, *v. impf.* dogragjivati, *zu Ende bauen, exstruere*. Rj. srsšiti grajenje. — 1) *bauen bis —, struere usque —*: dokle si dogradio? dogradio sam do penžera. — 2) *anbauen, hinzubauen, adstruere, cf.* prigraditi. Rj. — 3) *vidi* dopraviti, *t. j. učiniti*.

dogragjivānje, *n.* Rj. verbal. od dogragjivati. — 1) *das zu-Ende bauen, exstructio*. Rj. radnja kojom tko dogragjuje što (srsšiti grajenje) — 2) *das Hinzubauen, adstructio*. Rj. *vidi* prigragjivanje.

dogragjivati, dogragjivem, *v. impf.* Rj. do-gragjivati, *v. pf.* dograditi. — 1) *zu Ende bauen, exstruo*. Rj. srsšivati grajenje. — 2) *hinzubauen, adstruo*. Rj. prigragjivati.

dogram, *m.* (u C. G.) *Art Rauchtubaks, nicotianae* genus. Rj. nekaki duhan.

dogrcati, *čam, v. pf.* *watend ankommen, vadans advenio*. Rj. do-grcati, grecajući (*n. p.* po snijegu) doći, *isp.* dogaziti.

dogrdjeti, dogrdim, *v. pf.* *unverträglich werden, ferri jam non posse*: kad čovjeku dogrdi; već mi je dogrdjelo; dogrdio mi je i moj život. Rj. do-grdjeti, *vidi* dozlogrdjeti, dosmrdjeti, dotužati, dotužiti, pritužiti, dojaditi; dodijati, dosaditi.

dogustiti, dogusti, *v. pf.* *come, in Verlegenheit, in die Klemme bringen, urgeo, ad angustias deduco, circumvenio*: Kad čovjeku dogusti; dogustilo mu, t. j. došlo mu do gusta. Rj. do-gustiti.

doĥakati, *kām, v. pf. u* Rj. 123b: doĥkati, *kām, v. pf.* *come, t. j.* doći mu aka glave, *zu Grunde richten, verderben, perdo, accentuaciju* doĥkati *popravlja se meju štamparskim pogriješcima*: doĥkati, *zu h* *vidi* ĥāk.* — U cara se ne magje junaka, da doĥaka mene i doĥrani. Npj. 1, 287. (mene *dativ*).

doĥitānje, *n.* *vidi* dohvatanje Rj.

doĥitati, *tām, v. impf.* *vidi* dohvati: Pa poteće preko polja ravna, ko vijaše Bogom se knijaše, da mu gjogat zemlje ne doĥita. Rj. do-bitati. *v. pf.* dohititi.

doĥititi, *tīm, v. pf.* *vidi* dohvati: Rj. do-bititi. Rj. *v. impf.* dohitati — 1) Nijesu bile ni zrele. (rekao megjed za nekakve kruške, kad ih nije mogao dohititi). Posl. 218. Te Arapu odsiječe glavu, pa na sabljji glavu dohitio. Npj. 2, 468. Dohititi istina znači dokratiti, ali hititi i bitati znači baciti i baciti. Pis. 41. — 2) *sa se, refleks.*: Pa spremiše dobre vitezove, na dobre se konje dohitise. Npj. 2, 210. Pak se maši Vlaške zemlje ravne, dok s' dohititi Vršačke planine. Npj. 2, 481. Pa se dobril dohitise konja. 2, 488. Za oštre se sablje dohitise, da Dinjaru odsijeku glavu. 2, 521. *vidi* dohvati se.

dohod, *m.* Rj. do-hod. (*isp.* dohoditi) *vidi* dohodak. — 1) *die Ankunft, adventus, cf.* dolaz. Rj. *vidi* i dolazak. — Svatovi su na dohodu, brzo će nam doć. Npj. 1, 44. — 2) kuća mu je u selu odmah s dohodu, t. j. odovud idući, *der Zugang, aditus*. Rj. — 3) (u C. G.) *vidi* dohodak 2, *cf.* dovod. Rj. *vidi* i dovodak, prihod. — Nema donosa ni dohodu. Rj. 132a. To su im svi dohodi. Rj. 395b. Velika plaća ili mnogo dohoda. Pripriava 66. Od dohoda od zemlju i dovara,

što mu dadoše Dubrovčani . . . ne će iskati ono . . . DM. 228.

dohodar, doĥoca, *m.* *vidi* uljez. Rj. do-hodar, *čovjek koji dogje, uge ženi u kuću, vidi* i domazet, domazetović, pripuz, prišupak, privuk, utoskalo.

dohodak, doĥotka, *m.* Rj. do-hodak, *isp.* dohoditi. — 1) *die Ankunft, adventus, cf.* dohod 1: Fala tebe, Ture, na dohodak. Rj. *vidi* i dolaz, dolazak. — 2) (po jugozap. kraj.) što gospodar uzima od seljaka na svoju zemlju (u Crounici daje se treći dio, ili polovina od onoga što zemlja donese), *die Einkünfte, redditus, cf.* dovod: Ne daje mi pare ni doĥotka. Rj. *vidi* i dovodak, dohod 3, prihod. — Niti je ikakijeh dohodaku imao osim 300 dukata na godinu penzije. Sovj. 74. Svakomu se trbuli siti plodom usta njegovijeh, doĥotkom od usana svojih siti se. Prič. 18, 20.

dohodārnik, *m.* *quaestor*. Stulli. *čovjek koji upravlja doĥovima*: Koji ne daju dobar i pravedan račun dobara drugih . . . na priličku: doĥodārnici općeni. I. Velikanović. ARj. II: 574a. *Reintmeister*.

dohodni, *adj.* što doĥodi, što će doći; *zukünftig, futurus, vidi* idući, budući. — Taj samo uživa ki doĥodnijem vijekom ne čezne. DPost. 125. riječ nije sud u običaju.

dohoditi, doĥodim, *vidi* dolaziti. Rj. do-hoditi. *vidi* dolaziti. *v. pf.* doći. — Dokle Tale zahogjaše, zdravo domu doĥogjaše; a kad pogje u prijeko, doneše ga poprijeko. Posl. 65. Hodila domu doĥodila. 312. Ne doĥodi svaki kašalj od zime. DPost. 71. Uzmi svijet kako doĥodi. 149. Tri puta sam na vojsku hodio, sva tri puta zdravo doĥodio, doĥodio roba i robinje. Npj. 1, 462. Tad' gjevojka na zemljicu pade, svi svatovi dizal' je do'đise. 3, 546 (doĥodiše). Durmitora zdravo prijegjoše, na Goransko selo doĥodiše. 4, 382. Vrsni i izabrani doĥodili na glas i na njegovu lijepu čast. Kov. 121. Zlata što doĥogjaše Solomunu svake godine, bješe . . . Car. I. 10, 14. Osim onoga što doĥogjaše od trgovca. 10, 15.

dohogjēnje, *n.* *vidi* dolaženje. Rj.: Mene majka i bije i kara a ni s kakva huda gjeļa moga, nego s troju česta doĥogjenja. Kov. 54.

dohraniti, doĥranim, *v. pf.* do-hraniti. *v. impf.* dohranjivati. — 1) *bis zu Ende ernähren, alere*: Ko P će babu hljebom dohraniti. Rj. srsšiti hranjenje. — 2) *aufbehalten, servro, cf.* doćuvati. Rj. — Ako li ne valjaše (haljine), ondar ih nikomu ne ću kazivati nego ću ih dohraniti svojoj ucjesti. Npr. 102. A' eyo ti vojvode Jakova, a Stana nu kavu dohranila. Npj. 1, 149. Na vratina je našim svakojako krasno voće, novo i staro, koje za te dohranil, dragi moj. Pjesm. nad pjesm. 7, 13. sa se, *pass.*: Se li se od djela njegovih (Visokoga Stefana) što do danas dohranilo? Glas. 11, 166. *isp.* hraniti 2.

dohranjivānje, *n.* Rj. verbal. od dohranjivati. — 1) *das Ernähren, altus*. Rj. radnja kojom tko dohranjuje (1) koga. — 2) *das Aufbehalten, servatio*. Rj. radnja kojom tko dohranjuje (2), čuva što.

dohranjivati, dohranjujem, *v. impf.* Rj. dohranjivati. *v. pf.* dohraniti. — 1) *ernähren bis —, alere*. Rj. srsšivati hranjenje. — 2) *aufbehalten, servro*. Rj. hraniti, čuvati do kraja.

dohrliti, *lim, v. pf.* do-brliti, *brliti doći*: Vi dusi blaženi, vi dohrlite na pomoć. A. d. Bella. Pa u Livno dohrlile vojske. Osvetu. ARj. II. 577b.

dohvāt, *m.* (*loc.* dohvātu) *der Erreich, ut assequi potui*: udario ga na dohvāt. Prema sebi udario Meu na dohvāt po bijelu vratu. Rj. na dohvāt, na dohvāt: dokle se može dohvātiti: Iza sebe udari Arapa, iza sebe preko ljeve ruke, na dohvāt po ernome vratu. Npj. 4, 307.

dohvatanje, *n.* Rj. verbal. od dohvati i dohvati se. — 1) *das Herlangen, porrectio*. Rj. *vidi* doĥivanje. — 2) *das Erreichen, assecutio*. Rj. *vidi* do-

vojvoda... Uze *Dojčel* onu sitnu knjign. Npj. 2, 383. *hyp. od Dobrosav. isp. Dojčin, Dojko.* — za nast. i *ake. isp. Mdmčil, Mdmčilo. takva hyp. vidi kod Brailo.*

Dojčin, m. ime muško. Rj. *hyp. od Dobrosav, kao Vujčin od Mukosav. Osn. 148. isp. Dojko.* — Vino pije *Dojčin* Petar Varadinski ban. Npj. 1, 456. *takva hyp. imenu Kojčin, Krajčin, Vujčin.*

dōjedriti, drim, v. pf. (u primor.) *heransegehn, navē adrehi.* Rj. do-jedriti, jedreči doči. u Rj. *ake. dojēdriti, ali ga Daničić popravlja u Radu 6, 107: dōjedriti.*

dōjenje, n. Rj. *verbal. od dojiti.* — 1) *das Säugen, nutritio.* Rj. radnja kojom tko ili što doji (hrani mlijekom svojim) koga ili što. — 2) *das Saugen, lactatio.* Rj. *vidi sisanje.*

dōjesti, dōjedem, v. pf. Rj. do-jesti. — 1) *zu Ende essen, coenam finire.* Rj. jedenje srsiti. — 2) *već si dojeo, du wirst nie mehr essen, non amplius comedes.* Rj. *već si dojeo: ne ćeš više jesti.* — 3) *sa se, refleks. već mi se dojelo meso, ich bin schon dessen überdrüssig, satietas ejus me taedet.* kad se hrana kuka jede često, ona se gdjekomu dojede t. j. ne jede je više rado.

dōjezditi, dīm, v. pf. *heranreiten, adrehi equo:* U tom svati pod grad *dojezditi.* Rj. do-jezditi, jezdeči doči. *vidi dojabati.* — Prije zore i danice sjajne *dojezdiše* Jankovića kuli. Npj. 3, 141.

dōjilica, dōjilja, f. *vidi dojkinja.* Rj. *vidi dojka 2, dojkinja, dojnica; baba 3. koja doji (1):* Trideset kamila *dojilica* s kamiladma. Mojs. 1, 32, 15. Imam *oracu i kravu dojilica.* 33, 13. Izabra Davida... i uze ga od torova ovčijih, i od *dojilica* dovede ga da pase narod njegov. Ps. 78, 71. Kao što *dojilicu* njeguje svoju djecu. Sol. 1, 2, 7. Vigjevši ovo troje gječice... obraduje se i začudi, dobavi *dojilju* i pothrani ih. Npr. 230. — za nast. u *dojilja isp. riječi kod bjelija.*

dōjilje, n. *die Ammenpflege, nutritio:* Tri godine bila na *dojilju.* Rj. *vidi dojenje 1: Ne šće davat' čedo na dojilje,* već ga hrani u svom namastiru. Npj. 2, 64.

dōjionica, f. muzlica. ARj. II. 583b. *dolazi u obliku dojilnica i sada u sjev. Hrv. vidi i dižva, i syn. ondje.*

dōjiti, jīm, v. impf. Rj. v. pf. *služ.* na-dōjiti, o-, po-, pri-, za-. v. impf. *služ.* o-dājati, pri-, za-. — 1) *koga, saugen, uberibus alere, mammam praebere:* Lijepo bleji, ali zlo doji. Rj. *hraniti svojim mlijekom:* Nagnala sam tvoju ženu da ih doji. Npr. 234. Ko se žene boji, neka gjeću doji. Post. 153. A nju je majka rodila... *majčinim mlijekom dojila.* Npj. 1, 65. *Dojuse* sinu svojega. Sam. 1, 1, 23. — 2) *(in der Brust) saugen, lactare, cf. sisati:* zakumi ga *majčinim mlijekom, kog ste iz jednih prsi dojili.* Rj. — Umiljeno jagnje dvije ovee doji. Rj. 781b. Jer ćeš mlijeko nārōdā sati, i sise *carske dojiceš.* Is. 60, 16.

dōjka, f. — 1) (st.) *vidi sisa:* Uzrastoše *dojke* u njedrima. *Dojke* rastu, prsluci pucaju. Rj. *pl. gen. dōjākā i dōjki. vidi i cica 1.* — Vadi majka svoju *bjeļu dojku.* Npj. 1, 254. Ko li će ga *dojkom odōjiti?* 2, 120. Kad dogore do *bijelih dojki,* ona zove dva nekaja sina. 2, 179. *Dojke* ti napuše. Jezek. 16, 7. Ondje im zgnječīše *dojke djevojačke.* 23, 3. Kad ti pipahu grudi u Misiru radi *djevojačkih dojaka* tvojih. 23, 21. — 2) *vidi dojilica, i syn. ondje.* — Starije *dojke* i djeca govore. DPost. 114. *dojka, dojkinja.* XI.

dōjkinja, f. *Ammē, nutritrix, cf. dojilja, dojnica.* Rj. *i syn. kod dojilja.* — U Dubrovniku se svaka *dojkinja* i dadilja zove *baba.* Rj. 9a. Ne da *dojkinja* najboljega zalogaja gjetetu. Post. 197. Jesu li naši stari običaji... da žene drže *dojkinje.* Nov. Srb. 1817, 504. Pustiše Reveku i *dojkinju njezinu.* Mojs. 1, 24, 59.

Dōjko, m. ime muško. Rad 26, 54. *od osn. imenu*

Dojo, koje samo ne dolazi. hyp. od Dobrosav, taku hyp. vidi kod Bačko. vidi i Dojčin.

dōjko, n. *vidi dojak.*

dōjmīti se, dōjmim se, v. r. pf. *koga, čega. mit Worten beruhren, uttingere, mentionem facere.* Rj. *vidi dodjesti se, dotaći se, dodirnuti se. na primjer kaže Fuk Njemački i Latinski: dojmīti se koga ili čega riječima, t. j. pomenuti koga ili što.* — do-jmīti, jīmīti, glasu se b, kad stoji u početku, pridijeva sprieda j, koje se sastavlja s njim u i, od koga opet biva u nas suglasno j: dojmīti, najmīti, pojīmīti se, prīmīti (j je *otpalo* iza i), ujīmīti, zajīmīti. *isp. Korijeni 10.*

dōjuica, f. (u Imosk.) *vidi dojkinja.* Rj. *koja doji u. p. djetē. vidi dojilica, i syn. ondje.*

dōjūrīti, dōjūrīm, v. pf. do-jūrīti, *jureči doči.* J. Bogdanović. ARj. II. 585b.

dōk, bis (in der Zeit), *usque ad: dok* dojje; *dok* prispīje. *Dok* se jednom ne smrkne, drugom ne mož' svanutī. *Dok* se gora preogjene listom. Rj. *vidi dōka, dōke, dokle (dokale, doklen) 2, što 7. ovaj savez pokazuje vrijeme; može se veće sile radi složiti i s riječju gōd (dok god, govore i pišu i: dogod), gōde, gōdēr, gōdījer, gōgj (dok gojg, dogogj), gōgje, u glavnoj rečenici može biti korelativ: (dok) — donde, dotle, onda, dotle — (dok), prije — (dok), dok — a to; ali je glavna rečenica najviše bez njega.*

I. značenje kako je sprījd iz Rj. ispisano: Batinica, 2) ono na vrhu roga u govečeta, *dok* se rog ne očisti. Rj. 17a. Ovoga drveta ja u Srbiji nijesam vidio *prije dok* nijesam došao u Biograd. Rj. 243a. *Dok* su oni još to govorili, a to se pomole kola. Npr. 2. *Dok* se mi tome još čugjasmo... ne lezi vrazē! eto ti pudara. 7. *Dok* imaš, *donde* i čuvaj. Post. 63. *Dok* je aša, *dotle* je kuća naša. 64. Ijubim babu *dok* j' u tikvi vina, a gjevojku *dok* je *gode* živa. 172. Ne lipši, *magarēc, dok* trava *naraste!* 202 (a 345: Ne lipši *magarēc* *dok* trava *ne naraste*). Ime ti se svuda spominjalo, *dok* je sunca i *dok* je mjeseca. Npj. 2, 198. I ti, Rade, ev' ne meči puške, *dok* najprije moja puška pukne. 4, 332. Ovaj komad zemlje... zvaō se *otprije, dok* su Mlečić njime vladali, Mletačka Arbanija. Kov. 32. Tako sam i oou pesmu... ostavio za sad, *dok* ne bi li je gje kako čuo od kakva Krajšnika. Npj. 1, XVI. Mušeki *prije, dok* se nije sa mnom udružio... nije tražio. Odg. na ut. 27. Na skupštinu za to nije htio ići, *dok* vidi s kakom će snagom Petar i Milenko doći. Sovj. 53. Počekaj, kćeri moja, *dok* doznaš kako će izaći. Rut 3, 18. Izvadi Jeremiju proroka iz jame *dok* nije umro. Jer. 38, 10. Budi onamo *dok* ti ne kazem. Mat. 2, 13. Ne ćete obići gradova Izrailjevih *dok* dogje sin čovječij. 10, 23. Da mu služimo... *dok* smo *god* živi. Luk. 1, 75. Bijaše u pustinji *dotle dok* se ne pokaza Izrailju. 1, 80. Sad vam kazah, *prije dok* se nije zblilo. Jov. 14, 29. Pojaću Bogu mojemu *dok* me je *god.* DP. 39. Stefan Dečanski *dok* se ne zakralji držaše Zetu. DRj. 1, 376. David *ondu dok* Filistimac još nije ustao, pritrči i uzme mač njegov. Prip. bibl. 66. Ne će *prije* umrijeti *dok* ne vidi Mesiju. 110.

II. kad, kuda: da, als, wenn; quum: *Dok* se gdje malo gracnem, odmah se da na zlo. Rj. 99a. On se stane čuditi gde mlada baēi kosti za peč, *dok* u jedan put izigju dve stare oklepane vešti. Npr. 74. Kad gjevojka vigje zlu i goru, pusti jednu suzu. *dok* buknuše strašne rijeke. 104. Kuene... u korijen, *dok* šta ćeš vigjeti? otvore se i počnu se prosipati iz korijena silne aspre. 121. Car skoči da vidi šta mu je, *dok* konj reče caru... 153. Sad se ja zabrinem kako ću sići na zemlju! *Dok* mi padne na um... 162. *Dok* ja prodam hiljadu volova, kupiću ti svijetlo oružje. Npj. 3, 451. Još zorica ne zabijehila... *dok* poklikta sa Javora vila. 4, 293. Taman oni u riječi

okrugao štap brzo *dotle*, *dokle* se ne zažeže. Priprava 163. Bog stvorio . . . svaku biljku poljsku, *dokle* je još ne bješe na zemlji. Mojs. I. 2, 5. Išti šta hoćeš da ti učinim, *dokle* se nijesam uzeo od tebe. Car. II. 2, 9. Osim Boga nije bilo ništa *dokle* Bog nije stvorio. Prip. bibl. 5. — *3*) *wie weit, quousque*: *dokle* si išao? Rj. *do kojega mjesta*? — Pa mu veli Golotrbe Ivo: »*Dokle* si mi, Mujo prolazio? Jesi P' išo do Janjoka moga? Npj. 3, 100. *Dokle* li si četu podigao? Gje si pusta opazio blaga? 3, 279. *pitanje u rečenici prirazanog*: Pokazuje *dokle* je snijeg lani bio. (kaže se u šali kad žensko idući po rosi ili po blatu podigne skute povisoko). Posl. 252. Jer se upravo još ne zna *dokle* Srba ima u Arnautskoj. Kov. I. *Dokle* ovo ide k sjeveru u Hercegovini, ja sad ne mogu kazati. Posl. XXXIV. — *4*) *wie lange, quousque*: *dokle* će ovako biti? Rj. *do kojega vremena*? — Gospod reče Mojsiju: *dokle* ćete se protiviti zapovijestima mojim? Mojs. II. 16, 28. *Dokle* će biti s vama? *dokle* će vas trpjeti? Mat. 17, 18. *pitanje u rečenici prirazanog*: Ovo je dijete živjelo Bog zna koliko i *dokle*. Npr. 214.

dōklē gōd, dōklē gōgĵ, dōklē gōgĵe, *savez relativan*: do kojega god mjesta i do kojega god (gogĵ, gogĵe) vremena. *stloženo od dokle i god, kojim se savezu daje veća sila, vidi* dogod, dogogĵ; *dokle, piše se i sustavljenog*: doklegod, doklegogĵ, doklegogĵe; *ali će biti bolje pisati rastavljenog, jer među obje riječi mogu doći druge riječi*. — *1*) *do kojega gogĵ mjesta*: Oni svuda, *dokle* gogĵ idu, imaju svoje jatke. Danica 2, 93. *Dokle* gogĵ dopire seoska zemlja, *dotle* su i kuće rasturane. 2, 99. Sad ih (pogriješaka) ima dosta *doklegod* vlada Srpska dopire, a može biti i dalje. Pis. 85. — *2*) *do kojega god vremena*: *Dokle* se god kralj iz peći ne izvadi. Rj. 497b. Ništa ne govori . . . *dokle* te god on sam ne zapita. Npr. 75. Ali ja ne ću izići *doklegogĵ* ti ne dogješ. 145. Gje brat brata izdati ne šćede, *doklegogĵe* jedum tejišaje. Npj. 2, 294. Mira nema, *dokle* su gogĵ dahije u životu. Danica 3, 210. *Dokle* je (razliku) god ne priznamo . . . *dotle* ne ćemo upravo moći znati ni Srpski ni Slavenski. Pis. 83. Jer je udata žena prirazanana zakonom za muža *doklegod* on živi. Rim. 7, 2.

dōklēm, *vidi* dokle, doklen, *dokle prima na kraju glas n*: doklen, i s promjenom glasu n na m: doklem; *kao i* dakle, daklen, daklem, *ne mijenjajući ništa značenja, isp. u* dod. — *Doklem* im se vojska iskupila, ondje vojsku na broj udariše. Npj. 4, 396. Kad su polju Tušinskome bili i u polju plijen sustignuli, *doklem* Turčin sa Sljemena viknu. 4, 413.

dōklēm, *vidi* dokle: *Doklen* ljube, *dotlen* vjernu daju. Rj. *dokle-n, vidi i* doklem, i *ondje isp. za dodumo n*. — Te jelva dočeka *doklen* mu dan dogje. Npr. 119. Ne umije magarac plivati, *doklen* mu voda do usiju ne dogje. Posl. 211.

dōklēm gōgĵ, *vidi* dokle gogĵ i doklen. — Da se ne će oženiti *dotlen doklen gogĵ* (u 2. izdanju štamp. *pogrješka* dovljen gogĵ) i smu ne vidi gjevoju. Npr. 139. Ali opet *doklen* je gogĵ živio svakoga je ljeta po jedan put u onu goru hodi. Npr. 220.

dōkmet, m. kmetov pomoćnik. *do-kmet, u naše vrijeme*. *Dokle* se kmet zvao knez, *dotle* su se njegovi pomoćnici na više mesta zvali *kmetovi* a u rudničkoj Moravi „*dokmeti*.“ ARj. II. 595a.

Dōkna, f. ime žensko. Rj. — *isp.* Dōka. *Dōkna* (osn. u *Doku* od *Dorotija*). Osn. 189. *može biti* hup. i od Dobrosava. — *imenu s takvim nast. vidi* kod Bekna.

Dōko, m. ime muško. Rj. *gen.* Dōka, *roc.* Dōko. — *Dōko* (osn. u Dobrosav i Positije). Osn. 312. *takvu hup. vidi* kod Dāko.

dōkōlan, dōkōlna (dōkōna), *adj.* *Zeit wozu haben, cui tempus est*: nijesam *dokolan*. Rj. *do-kolan, koji ima kad, koji ima vremena (da uradi što), vidi* dokon,

besposlen, lastan. *isp.* kōlje, dokoljeti, dokolica. — *On nije bio tako dokolan da bi cijelih sedam mjeseci mogao stajati besposlen na Atomu. DM. 15. Ali opet ako da Bog i budem dokolan i voljan. DRj. I. X.*

dōkolica, f. *die Musse, tempus otii*: otiči ću gdje-god na *dokolici*. cf. dokolan. Rj. *vidi* dokon, kōlje, *kad se ima kad, vrijeme kad tko nema posla, isp.* besposlica I, (tenan na tenani, na tenanu).

dōkolĵena, f. (u C. G.) Rj. *do-kolĵena*. — *1*) *vidi* dokolĵenica. Rj. *kao hĵeva od čohc što pokriva nogu od članka do kolĵena, i spuĵava se*. — *2*) *cvijet planinski, koji se zove i gorska ruža i Turĵin-cvijet. Rj. bijel planinski cvijet.*

dōkolĵenica, f. (*pl. gen.* dōkolĵeniĉa), *Art tächerer Knopf-Strümpfe ohne Fuss, tibialium genus, cf. tozluci*. Rj. *vidi i* dokolĵena, dizluci, i *syn. ondje*. — *Nidoklice* (u šali mjesto *dokolĵenice*). Rj. 420b. Gore k Hercegovini mjesto gaća nose pelengaiće do kolĵena, a od kolĵena dolje *dokolĵenice*, i preko njih dolje vrlo kratke čarape. Danica 2, 105. Na nogama su bijele čarape, preko njih dolje crvene crevlje, a gore *crvene dokolĵenice* sa srebrnijem i pozlaćenijem niz listove ploĵama i kovĵama. Kov. 41. *kao hĵeva od čohc što pokriva nogu od članka do kolĵena, i spuĵava se.*

dōkōlĵeti, dōkōlĵim, v. pf. *Musse haben, otium est, cf. dospjeti* 3. Rj. *biti (v. pf.) dokolan*. — *dokolĵeti*, nije složen sa *do*, nego je postao od slozene riječi. Rad 6, 87.

dōkōn (dōkoon), dōkōna, *adj.* *vidi* dokolan. Rj. *grĵeskom nastalo i u muškom rodu kako može biti u ženskom i srednjem dōkōna* (dokolna, dokoon), dōkōno (dokolno, dokoono).

dōkōnati, nām, v. pf. — *1*) (u Slavoniji) *vidi* svršiti. Rj. *do-konati, vidi i* dokonati, dokrajčiti. — *Popravljajući što je ostalo nedokonato, jesmo veće dokonali.* Glasn. II. ARj. II. 597a. — *2*) *vidi* odlučiti 2; *consilium capere, statuerē, beschliessen*: On s vojvodom *dokona* u viĉu, da još dalje iskušaju sriĉu. Nadod. Najposli *dokomaše* sebi drugog vogja obrati. E. Pavić. ARj. II. 597a.

dōkōnĉati, ĉām, v. pf. v. impf. *sud nije u obiĉaju, isp. konĉati* 3. — *1*) *beendigen, finire, cf. dokrajčiti*. Rj. *do-konĉati, vidi i* dokonati I. — *Ja hoću leteć život dokmĉati.* P'. Vitezović. — *2*) *vidi* dokonati 2. — *Naj posli je dokonĉano da sabor ništa ne valja.* A. Bačić. *Kako dokonĉaše oci sabora Florentinskoga.* B. Leaković. *Onđ obadva dokonĉusmo da ne idemo dalje.* M. A. Reljković. ARj. II. 597b.

dōkōnōbati, bām, v. pf. *mühselig durchbringen, aegre transigere: dokonobati*. Rj. *do-konobati, konobuĵi se dvršiti, v. impf. konobati se.*

dōkōpati, pām, v. pf. Rj. *do-kopati, v. impf. kopati, Daniĉić misti, da je u sud. vr. uke. dōkopām*. Rad. 6, 119. — *1*) *zu Ende graben, perf. dio.* Rj. *kopunje svršiti*. — *2*) *ergreifen, apprehendo, cf. dokopati se.* Rj. *vidi i* skopati, šĉepati, i *syn. ondje*. — *Dokopao ga za gršu* (grlo, grkljan). Rj. 105b. *Kad otmĉari dokopaju djevoju u ruke, onda je već ne će ostaviti.* Rj. 477a. *Koga Turci živa u ruke dokopaju, onoga nabiju na kolac.* Rj. 800a. *On dokopa pišku po sredini.* Npj. 4, 169. *Pa dokopa šihu okovanu, koja ždere litru tuĉenika.* 4, 443. — *3*) *sa se, refleks. ĉega, etwas erwischen, apprehendo: Dokopao se kao ĉelav kupa.* Rj. *vidi* dokopati 2. — *Da se Turĉin Srba dokopao, ne bi ni on glave iznesao.* Npj. 4, 232. *Kad se Marko nogu dokopao, kamo soko krila na planini.* 4, 271. *Ljudi kako se dokopaju snue, okrene svaki svojim putem.* Danica 3, 198. *Kad se Vukašin mogao dokopati prijestola ubijstvom, Vuk ga šćaše zadobiti izdajstvom.* DM. 88.

dokoturati, rām, v. pf. Rj. *do-koturati*. — *1*) *neprelazno. vidi* doteturati. Rj. *kao koturajući, teturajući doći*. — *2*) *prelazno. dokoturavati što, koturajući dovesti, dotjerati.* ARj. II. 599a.

dokradanje, *n. das heimliche Heranschleichen*, *to* R. *do-kradati* se, *radnja* kojom dokradati se, dokradam se, *v. r. impf.* Rj. *heimlich* *heranschleichen*, *dem arropa*, *cf.* krasti se, prikrasti se. Rj. do-kradati se, *kradom*, *krišom* dolakradati se, dokrastiti se.

dokrajčiti, *tim. v. pf.* za *Ende bringen*, *finire*: do-krajčiti se. Rj. do-krajčiti *vidi* dokonati, dokonati se, *svršiti*.

dokrastiti se, dokradim se, *v. r. pf.* *vidi* prikrasti se. Rj. do-krastiti se, *kradom*, *krišom* doći. *v. impf.* dokrastiti se.

dokrušiti, dokrušim, *v. pf.* do-krušiti, *krmom* do-krušiti. Bojim se, da sa ovo malo kreme ili piće ne bude čime *blaga* dokrušiti. J. Bogdanović. ARJ. II. 590.

dokročiti, dokročim, *v. pf.* mit einem Schritte ergehen, *two gradu assegi*: Ko kraće više nego *do-kročiti*, prebiće gnjatove (Posl. 144.) Jednom koš, do konja *dokroči*. Rj. do-kročiti, *kročiti* do —, *do-kras*, *do-kras*, *prici*, *isp.* kročiti, *v. impf.* krakati, *krakati*.

dokrušiti, dokrušim, *v. pf.* do-teći, *istrajati* s jednim i m kruhom do drugoga, do-krušiti. U *Lici* i *sjevernoj Dalmaciji*: Pusti govoda na sijeno i čeljad na vodu *dokrušiti*, prebiće gnjatove (Posl. 144.) Jednom koš, do konja *dokroči*. Rj. do-kročiti, *kročiti* do —, *do-kras*, *do-kras*, *prici*, *isp.* kročiti, *v. impf.* krakati, *krakati*.

dokrušiti, dokrušim, *v. pf.* do-teći, *istrajati* s jednim i m kruhom do drugoga, do-krušiti. U *Lici* i *sjevernoj Dalmaciji*: Pusti govoda na sijeno i čeljad na vodu *dokrušiti*, prebiće gnjatove (Posl. 144.) Jednom koš, do konja *dokroči*. Rj. do-kročiti, *kročiti* do —, *do-kras*, *do-kras*, *prici*, *isp.* kročiti, *v. impf.* krakati, *krakati*.

doksat, *n. das Altan*, *der Altan*, *solarium*, *sub-dole*, *manianum*. Rj. *vidi* divanana, i *syn.* ondje. — Idu upravo u srbju... Na *doksatu* ih dočekaju... *vije* djevojke sa punim kalajlijama tleisanog cvijeća. Ziv. 312. Tu re doksat *hiti* upravo ono što je tražijan, *m. das Vorhaus*, *prior domus pars*, *cf.* doksat. Rj. 745a.

doktor, *m. (akc.* ARJ. II. 600a.) doctor, *der Doktor*. — 1) Svršivši nauke i postavši *doktor prava*, otide u Rusiju, Sovj. 2. — 2) *lječnik*: U stara su vremena *doktori* bili svuda i ljekari i apatekari. Danica 3. 259. U Panjevi nema babice ni *doktora*. Straž. 1887, 119. *vidi* i ljekar, vidar, hečim, medig.

dokučiti, dokučim, *v. pf.* Rj. do-kučiti, *ne nahodi se kao prost glagol*, *isp.* kučiti, *v. impf.* dokučivati. — 1) *cah* dohvatiti. Rj. *vidi* i domašiti u *tjelesnom smislu*. Pokuči, pa *dokuči*, (najprije podaj, pa onda zledaj da ti se da). Posl. 253. Kratak čovjek visoko *dokuči* ne može. DPostl. 50. On načera vrana na *lagatu*, dok *Travina* za *grlo* *dokuči*. Npj. 3, 382. Nj. li se u kog dogodilo ja višeka, da nama *dokuči*. 1. 173. Koji ne tražie pravde, *dokučiše* pravdu. Rim. 9. 30. — 2) u *umnom smislu*: što pameću dokučiti, *kapiten*, *cupio*. Rj. *kao* razumjeti, *vidi* doseći 2, dosegnuti 2. — Može li ti tajne Božije dokučiti, ili *dokuči* *u* *svemogućega*? Jov 11. 7. Kako se tijekom riječima posvjedočava... ja ne mogu *dokučiti*. Kad 2, 198.

dokučivati, dokučujem, *v. impf.* Rj. do-kučivati, *v. pf.* dokučiti. — 1) u *tjelesnom smislu*, *vidi* dohvatiti. Rj. *sa se*, *passiv*: Prema tome se i za trud može misliti da ide — prosto rekavši — oko onoga čemu se na dobro ili na zlo polaže ili što se s njim *dokučuje*. Sint. 269. — 2) u *umnom smislu*, *pameću dokučiti*, *shvatati*, *razumijevati*. Kako je više puta *trud* injera čovječijega uma, koji ne shvata velikih stvari, Božjih niti im se pokorava, nego se trudi *dokučiti* ono što ne *dokučuje*. DP. 119. *sa se*, *passiv*. Do njeza (Bijele Grošnje) jedva se *dokučuje* *na* *strani* ljetopisci. DM. 3.

dokučljiv, doč Rj. — 1) *vidi* dosjetljiv. Rj. do-kučljiv, *der sich an findet*, *consilii plenus*. Rj. 134a. *v. p. ludo* *dokučljiv* (*pamću*). — 2) što se može *dokučiti*, *v. p.* dokučljiv.

dokukati, kām, *v. pf.* do-kukati, *kukanje* svršiti: *Dokukala* je kukavica. DPostl. 19. *ne će* više kukati. **dokūmenat**, dokūmenta, *m. documentum*, *Urkunde*. *isp.* isprava, *za akc.* *vidi* argūmenat — *Dokumenatu* slabo se kod nas ulazi. Ščep. mal. 1.

dokusuriti, dokusurim, *v. pf.* *saldiren*, *rollends bezahlen*, *solvere residuum*, *cf.* izmiriti, namiriti. Rj. do-kusuriti, *isplatiti* se do kraju, *ostatak duga isplatiti*, *v. impf.* dokusurivati, *isp.* kūsūr.

dokusurivati, dokusurujem, *v. impf.* *saldiren*, *solvere residuum*, *cf.* izmirivati. Rj. do-kusurivati, *isplaćivati* se do kraja, *izmirivati* (ostatak duga). *v. pf.* dokusuriti, *isp.* kusur.

dol, dōla, *m. Stulli*. *govori* se u *Hrv.* do, *pred-rivši* se *glas* 1 *na kraju sloga* u o: doo, *sažeto* doč. — Dō (1021), dōla, prōdō (f.), prōdōl (f.). Korijeni 109.

dol, *adv.* *okrnjeno* od dolje: Sitna se trava ispo- vijala *dol* po igrištu, po devojačkom. Rj. 236b. Kad ti pogješ *dol* u polje, *dol* u polje *dol* u kolo, ne hvataj se do Tomasa. Npj. 1, 282.

dōla, *f.* *vidi* dolina. Rj. *po nastavku* je *hyp.* od dolina, *ali nije* po značenju. *vidi* i dō, *dem.* dolica.

dōlac, dōca, *m. dem.* od dō. Rj. *vidi* dočić. *isp.* dōlica, dōlinica. — Tu Osmanu jadnu zapanuše na Krstače na *debele doce*. Rj. 307a. *biće*: na Debele Doce, *ime* mjestu. *vidi* Dōci (Debeli Doči).

dōlac, dōca, *m.* (u Dubr.) *vidi* vrt. Rj. *postanje isto* što dōlac, *samo* je *ovdje* *akc.* *drukčiji*, *Dubrovački*. — Gnilu kapulu il u *dolac* il na kos'o. DPostl. 24. Ja bih išla, *dilbera* obišla, preko bašče, *krijući* od majke, preko *doča* *krijući* od *ca*. Herc. 117.

dōlāl,* dōlāla, *m.* *vidi* dolap; kovčeg, orman, sanduk, skrinja, škrinja. — Kada jeknu, vas mi Budim zveknu, i pu kuli rafi i *dolufi*. Herc. 133.

dolāgati, dōlāgim, *v. pf.* Rj. do-lagati, *v. impf.* dolagivati. — 1) *kome* što, *lügenhafte Nachrichten hinterbringen*, *defero mendacium*. Rj. *laži* ili *laži donijeti*. — 2) *sich auslügen*, *satis esse mentitum*. Rj. *laganje* svršiti: *dolagao* je, *ne će* više *lagati*.

dolagivati, dolagujem, *v. impf.* *lügenhafte Hinterbringen*, *de-latio mendacii*. Rj. *verbal.* od dolagivati, *radnja* kojom *tko* *dolaguje* *komu*.

dolagivati, dolāgujem, *v. impf.* *lügenhaft hinterbringen*, *defero mendacium*. Rj. do-lagivati, *laži* *donositi*, *v. pf.* dolagati.

dolajati, jēm, *v. pf.* — 1) *herbeibellen*, *advenio latrans*. Rj. do-lajati, *lajati* *doči*. — 2) *dolajace* i on, *mit seinem Nachreden wird es aus sein*, *desinet in-eusure*: *dolajao* je *reč*. Rj. *lajanje* svršiti; *dolajao* je *reč*, *ne će* više *lajati*. — *kuo* što se *vidi* iz *tumačenja* *Njemačkoga* i *Latinskoga*, *dolajati* 2 *uzima* se u *prenesenom smislu*: *prestati* mnogo *koješta*, *ponaj-više* *ružno* za *kim* *govoriti*.

dolāktāš, dolaktāša, *m.* *kožuh* s rukavima samo *do* *laktu*. U naše vrijeme. ARJ. II. 604a. *akc.* *biće* *dolāktāš*, *dolaktāša*. — *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *bradaš*.

dōlama, *f.* *das serbische lange Unterkleid*, *vorüber der Gürtel kommt*, *tunica*(?). Rj. *narodnu* *duga* *donja* *haljinu*, *po* *kojoj* se *pās* *opuzuje*, *na* *dolama* *se* *po* *njemim* *krajerima* *oblači* *gječerma* *ili* *ječerma*, *zato* se *ovdje* *kaže* *za* *nju* *da* je *donja* *haljina* (Unterkleid); *ali* *kako* se *vidi* iz *narodnih* *pjesama*, *po* *drugim* se *krajerima* *dolama* *oblači* *na* *gječermu*, *dem.* *dolamica*, *urqm.* *dolametina*. — *Bliže* je *košulja* *negli* *dolama*. DPostl. 6. Na njemu je *mormeneriš* *dolama*, *pod* *dolamom* *od* *kadiše* *gječerma*. Npj. 1, 153. Na plećima *zvlenu* *dolama*... *po* *dolami* *kadifli* *gječerma*. 1, 372. *Svnu* *ječerma* *bijele* *dolame*, *od* *bijele* *svite* *Venedičke*. 5, 287. Kod gospode je *mjesto* *koreta* *stajaća* *haljina* *od* *erme* *svite* *dolama*, *do* *niže* *koljena*, *na* *kojoj* *ostrag* *prena* *pojasu* *vise* *dvije* *zlatne* *ili* *svilene* *kite*.

Kov. 11. Vojnici kad razapeše Isusa uzeše njegove haljine . . . i *dolamnu*; a *dolama* ne bješe šivena nego izatkana sva s vrha do dna. Jov. 19, 23.

dolametina, *f. augm. od dolama*. Rj. — *takva augm. kod babetina*.

dōlamica, *f. dem. od dolama*. Rj. — Na gvevojci košuljica, vrh košulje *dolamica*, na glavi joj okružica, na nogama papučice. Herc. 235.

dōlap,* *dolāpa*, *m. (u Srbiji i u Bosni po varošima) ein Kasten, cistae genus, cf. dolaf*. Rj. i *syn. kod dolaf*. — *u tugjim se riječima često mijenja na p: dolap, Pilip, i t. d. mjesto dolaf, Filip, i t. d.*

dōlaz, *m. vidi dolazak*: Dohod, 1) die Anknunft, adventus. *cf. dolaz*. Rj. 136a. — *isp. zalaz, izlaz, prijelaz, razlaz*. Osn. 16.

dōlazak, *dōlaska*, *m. die Anknunft, adventus, cf. dohod*. Rj. *vidi i dolaz*. — Još pre *dolaska* Miloševa. Miloš 123. Biografjani su se i prije slabo radovali *dolasku Kara-Gjorgijeru* u Biograd. Sovj. 21. Tako će biti i *dolazak sinu* čovječijega. Mat. 24, 39.

dōlaziti, *zīm, v. impf*. Rj. *do-laziti. vidi dohoditi. v. pf. doći*. — 1) *kommen, venio*. Rj. — Za tijebe sedam dana *dolaze* danju žene na *babine*. Rj. 10a. Plačući *dolaziti*, *doplakivati*. Rj. 132b. Skačući *dolaziti*, *doskakivati*. Rj. 134a. Mala svadba, ona čast kad rod djevojački *dolazi* zetu u *pohode*. Rj. 343a.

Carev sin ne *dolazi* kući. Npr. 44. Žena što je carevu sinu na *smu dolazila*. 113. *Glasovi* caru jednako nesretni *dolaze* da vojska propada. 206. Ne *dolazi* mi više na *oči*. 234. Ide kolo naokolo. (i zlo i dobro *dolazi* redom na *ljude*). Posl. 96. Tako na *tugja vrata* ne *dolazio* da koru kruha pitam! 307. A na *Gjuru* Turci *dolaziše*. Npj. 4, 321 (namah na str. 322: Koji Turci *Gjuru dolaziše*). Sve ove dacije kad se skupe u jedno, zaista *dolazi* manje na *čoveka*, nego i u kakoj Evropskoj državi. Miloš 203. S Čardaklijom, koji, kako je otišao u Peterburg, u Srbiju još nije ni *dolazio*. Danica 5, 30. Kaki su *odgovori* iz Rusije *dolazili*. Sovj. 34. Jamačno bi i on *dolazio* u *sjednice*. 58. Iz svihjeh zemalja *dolazahu* u *Misir k Josifu*. Mojs. I. 41, 57. — 2) *dolazi voda, schwillt, crescit flumen*. Rj. *vidi doći* 4. — 3) *kosten, constare, cf. stajati, vrijediti*: Dade njemu laka *dževertlara*, on *dolazi* *pet stotinu groša*. Rj. *vidi i* *koštovati*. — 4) *kao postajati, živuti, biti. vidi doći* 5. — Put tebe ide, oči beći, a zube keći, a tebe sve na manje *život dolazi*. Rj. 269a (pseto). Nosí Petro kitu po sunašcu, al' što nosi kitu po sunašcu, to mu *ljepša kita dolazaše*. Npj. 1, 225 (*griješkom nj. dolažaše*). Sobranjje ne *dolazi od* *sobiraju*. Nov. Srb. 1818, 390. Mnogo *dolazi* to još i *od načina življenja*. Priprava 42. Što *dolazi otuda?* 117. Teško onom čovjeku *kroz koga dolazi* *sablazan*. Mat. 18, 7. Jer *kroz zakon dolazi* *poznavanje grijeha*. Rim. 3, 20. *Od radosti dolazi* *izvan sebe*. DP. 164. Car ga počne ispitivati *poizdaleka*, što mu *dolazi* ona mladica ispisana na krmí od njegova broda i ona starica na prvi. Npr. 250 (*dolaziti = biti*). — 5) *nalaziti se, nahoditi se, vorkommen, reperiri, legi*. U srednjem rodu *dolazi* kao usklik. DRj. 2, 202. Sedmi padež *dolazi* samo s *prijedlozima*. Obl. 31. Počeli su skraćivati onakove riječi, koje često *dolaze*. Rj. XXXIV.

dōlaznik, *m. čovjek koji dolazi*. U naše vrijeme. ARj. II. 605b.

dōlaženje, *n. das Kommen, ventitatio*. Rj. *verbal. od dolaziti. vidi dohogenje*. — Nabiti kome ognjište, t. j. dosaditi mu *čestim dolaženjem* ili dugijem kod njega *navljenjem* ili *časćenjem*. Rj. 378a. Da mi tebe biju i karaju *su mojega čestu dolaženju*. Npj. 1, 377.

dōlētjeti, *zīm, v. pf. angeflogen kommen, advolo*. Rj. *do-lētjeti, leteći doći, u prenesenom smislu: vrlo brzo dotrčati. I. pregj. doletjeh, prilog pregj. doletjēvsí, doletjēv, I. prúljev: doletio, doletjela. u jugozap. krajevima stije se tj u é: dolećeti. dem. doletnuti.*

v. impf. dolijetati. — U to *doleće* mu *pobratim* *govoreći*: -Evo me, šta je? Npr. 96. Kad *lar* *dreku* čuje *doleteti*, pa šćepa *devojkú*. 136. To je dobro kad *toliko doleće čela*. 165. *D-leće na krilima* *preda* nj oni čovjek. 219. Na *Stitarea* *Turci dolećeše*. Npj. 4, 271. Svi *golaći* *Zeki dotrčāše* . . . *doleće ih* četiri *stotine*. 4, 277. Evo *Ignjo* s društvom *polićeo*, kad je *blizu* *Turcim' dolećeo*. 4, 281.

dōlētnuti, *dōletnēm, v. pf. dem. od doletjeti*: *Poletni mi, doletni mi sivi sokole*. Okle ste mi *juros doletnule*. Rj. *do-lētnuti*. — Al' je sivi soko *doletnuo*, *odnosi* joj na *jumaku zlato*. Rj. 256a.

dōli (do li), *adv. ausser, praeter, cf. do*. Rj. *vidi do* 3b. *pokazuje izuzimanje, kao osim*. — To začula mila stara majka . . . pa *otíde* u *goru zelenu*; za njom ne će nitko da *izagje*, *doli* jedna dva mlada unuka. Npj. 1, 125.

dōlibāša,* *m. onaj koji sjedi u gornjemu čelu, der den ersten Sitz an der Tafel einnimmt, qui primum locum occupat in triclinio*. Rj. — Gje je *svadba* *la* si *delibaša*, gje je *sofra* da si *dolibaša*. Posl. 74. Kad *dolibaša* *ove zdravice* *napija*, svi *muće*. Herc. 349. *po orome dolibaša* *napija zdravice*. *isp. dolija, časa* *kojom se napija*. — *doli-bāša, isp. bāša* 3.

dōlibāšin, *adj. Rj. što pripada dolibaši*.

dōlica, *f. dem. od dōla*. Rj. *isp. dolinica, dočić, dolac*.

dōlija,* *cf. čaša* *kojom se napija, Zutrinkbecher, poculum quod propinant*: Savila se *dolibaši* oko *dolije*. Rj. *isp. zdravica* 1. i *dolibaša*.

dōlijāti, *dōlijām, v. pf. ausgehen (von lija), d. i. zu Ende sein mit seinen Fuchskünsten, deprehendor*: E lijo! sad si *dolijala*. Rj. *do-lijati, lijanje* *svršiti, sad si dolijala: ne ćeš više lijati*.

dōlijētānje, *n. das Zusfliegen, adrolatio*. Rj. *verbal. od dolijetati. radnja* *kojom tko ili što dolijeće*.

dōlijētati, *dōliječēm, v. impf. herbeifliegen, adrolito*. Rj. *do-lijetati, leteći dolaziti. v. pf. doletjeti. dem. doletnuti*. — Lepo ti je *rodio* *jablane!* . . . Ali ga je soko okrunio *dolećući* *jutrom* i *večerom, dolećući*, u *goru* *gledeći*. Npj. 1, 319. *Pojeli* sve kao *skakavci* (*ovjge* se *misle* oni *skakavci* što *jatima dolijeću* *kašto* iz *Azije*). Posl. 252. *Ispusti* *gavrana*, koji jednako *odlijetaše* i *dolijetaše*. Mojs. I. 8, 7.

dōlijēvānje, *n. vidi doljevanje*. Rj. *vidi i* *doljevanje*.

dōlijēvati, *dōlijevām, v. impf. vidi doljevati*. Rj. *do-lijevati. vidi i* *dolivati. v. pf. doliti*.

dōlikovati, *dōliknēv, v. impf. kome što, anstehen, decet*. Rj. *do-likovati. vidi odlikovati* (*decet*), *prilikovati*, *prilicati*, *priliciti*, *ličiti* (*ličiti*), *podnositi* 5, *do* *stajati* *se, pristojati* (*se*), *šikovati* *se, usitati*. — Ako *l'* *nosim* *zelenu dolamu*, mlad sam *junak* i *dolikuje* *mi*. Npj. 2, 432. *Veselite* se *pravednicí* *pred Gospodom; pravednicima dolikuje* *slaviti*. Ps. 33, 1. *Ne dolikuju bezumnno* *miline*, *ni sluzi* *da* *vladá* *knezovima*. Prič. 19, 10.

dōlina, *f. Rj. po nastavku je augm. od dō, ali nije po značenju. — 1) das Thal, vallis*. Rj. *vidi do* *dōla*, *dobodolina*, *drāga*, *dubodolina*, *dubovalina*, *dumača*, *laka*, *presjeka*, *prodo*, *prodol*, *prosjeka*, *razdolje*, *vala*, *vlaka*, *uvala*, *vrtāča* 1. *dem. dolinica; vidi i* *dočić, dolac, dolica*. — *Načvice*, *polovina* *obla* *rascijepljena* *drveta*, *po kome* *su* *izdubene* *doline*, *u koje* *se* *meće* *hljeb* *kad* *se* *raznuješu*. Rj. 410b. *Preteka*, *kao dolina* *preko* *puta*; *kuda* *voda* *od* *snijega* *ili* *od* *kiše* *preteće*. Rj. 582a. *Pa* *ću* *narediti* *da* *svi* *ljudi* *imaju* *tako* *na* *tabanu* *kao* *dolinu*. Npr. 92. *Kuda* *ćeš* *se* *povlačiti* *po* *brdina*, *po* *dolina*. Npj. 1, 133. *Kad* *pukoše* *dvije* *Danickinje*, *slegošé* *se* *brda* *u* *doline*, 3, 91. *Idući* *dolinom* *ptačevnom*, *pretvaraju* *je* *u* *izvore*. Ps. 84, 6. *Prva* *ga* *je* (*kanon*) *u* *dolini* *ptačnoj* *čula* *lavra* *svetoga* *Save*. DP. 161. *iz primjera* Rj. 410b, Rj. 582a i Npr. 92 *vidi* *se, da* *dolina* *nije* *samo* *polje* *opkoljeno* *brdima*, *nego* *i* *što* *god* *što* *je* *makar*

ad onoga što je makolo; *Vertiefung* (kao što se zove i *Abvassl. l. as depressor.* — 2) palo na zemlju, *na zemlju, auf den Boden, in den Boden* i na oči *na dotinu*. Rj. tako riječ *dotina* s obzirom na *privedozima* može značiti zemlju, koja se spušta od prsten, te je č? nego odskoči s dotine, a onda se sčeri na skut. Npr. 114. Rasplete joj dotinu, a ona je jo *dolini* sva crna kao uzalj. 228. K. dotinu ni nazu, i krijeva *na dotinu*. Postl. 116. Od dotine mesa corba *na dotinu*. 233. Udari ga dotinu, a onaj govori: *prosu mu trbuh jo dolini*. Npj. 1. 16. Otrca ga Musa s desne na lijevu, s njim dotinu. (Vladika) ova vode nalije n kotlove *dotinu*. (Vladika) ova vode nalije n kotlove *dotinu*. 11Npj. 1. 223 (s?)

dolinica, *f. den.* od *dolina*. Rj. *vidi* dočić, dolac.

dolinski, *adj. st. pripada dolini*: Vrata *dolinska* Anan sa stanovnicima Zanojskim. Nem. 3. 1. *puta* *fall s. das Thalbor*.

doliti, *dolijem*, *v. pf.* Rj. *do-liti*, *v. impf.* *dolijevati*, *do-liti*, *doljevati*. 1) čišu, bure, *voll gessen, impleo*. Rj. *ljevajuči sasrijem napuniti*. — 2) *nachgiessen, affundo*: *dolj* još malo. Rj. *kao priliti, lijevanje, u kotlu*: (Vladika) ove vode nalije n kotlove *dotinu* i *doliju* ulja i *vinu*. DP. 355.

dolivanje, *n. (zap.)* *vidi* dolijevanje. Rj.

dolivati, *dolivam*, *vidi* dolijevati. Rj. *ali se tako* *dotinu* *na istoku*: Niko ga ne će videti... *dotinu* *doljevati*. *v. pf.* *doliti*.

dolma, *f.* — 1) *das Füllsel, impensa, cf.* *nadjev*. Rj. *ona što se valjeva, kad se gotori jelo kakro*. — 2) *Bunatu* *vidi* nasap. Rj. *vidi* i *nasip*.

dolokanje, *n. verbal.* od *dolokati*, *radnja* *kojom* *dotinu*.

dolokati, *doláčem*, *v. impf.* *pjevati* kako neki govore u Lici *pjevaju*. Zapjeva, pak onda palcem po dotinji vilici ozdo makne, te mu s tijem mahanjem glas kao poskoči J. Bogdanović. ARj. II. 609b. *Bosnu* *dolokati*: *Dolokaju* djeca kod govoda, *poje* *dotinu* *stare* *pod* *oklinci*. 11Npj. 3. 356.

Doljani, *m. pl.* — 1) varoš u Mačedoniji (ili u Bosni). Pripovijedaju da su od prije bivali *vele* *dotinu* *zubi* *na Doljanima*. Plavi zumbul ode *na Doljane*. Radovine, kad ćeš *na Doljane*? Rj. — 2) *pećsko* *mjesto* u Zeti: *Pade* *na Doljane* *kraj* *Zetice* *više* *Podgorice*. Rj.

dolje, Rj. *vidi* *doljena*; *okrnjeno* *dol*, *koje* *vidi* *dotinu* 2. — 1) *uten*, *infra*. Rj. *na pitanje*: *Ja* *posadili* *vinograd* *tamo* *đole* *pod* *zapađ*. N. 1. 1. 278. *Eto dolje* *pod* *bijelom* *kulom*, *tu* *imaju* *dotinu* *vine*. 2. 176. — 2) *hinunter, infra*. Rj. *na pitanje*: *kuća* *(kamo)?* — *Ugledao* *na* *jednom* *dotinu* *strcu* *gde* *se* *erane* *od* *drveća* *i* *dolje* *savijaju* *i* *gore* *dotinu*. Rj. 429a. *Ona* *strca* *dole* *niz* *čardake*. Npj. 1. 217. *Ja* *posadili* *dole*, *gore* *sokakom*. 1. 343. *Dolje* *za* *dotinu* *ne* *usade*. 2. 143. *dolje* *su* *pripredlogom* *na* *dotinu* *sto* *i* *bez* *pripredloga*: *Te* *se* *kule* *po* *Trešnjavu* *pale* *po* *na* *dolje* *kroz* *goricu* *Ornu*. Npj. 4. 452.

doljena, *vidi* *dolje*: *Evo* *ti* *ga* *niz* *konja* *doljena*. Rj. *dolje* *na* *premu* *dolje*, *isp.* *ovljena* *premu* *ovdje*. *doljeti*, *dolim*, *dolazi* *samo* *kao* *glugol* *složen*: *na* *dotinu* *o-doljeti*, *koje* *vidi*.

doljevak, *doljevka*, *m.* *ono* *vino* *kojijem* *se* *bure* *dotinu* *kao* *što* *se* *stara* *vino* *svake* *godine* *doljeva*. *ljevajuči*, *canam* *quod* *affunditur*. Rj.

doljevanje, *n.* Rj. *verb.* *od* *doljevati*. *vidi* *dolijevanje*, *dotinu* *dotinu*. — 1) *das* *Vollgessen, impletio*. Rj. *dotinu* *dotinu* *dotinu* *dotinu*, *t. j.* *ljevajuči* *sasrijem* *dotinu* *v. p.* *bure*. — 2) *das* *Nachgiessen, affusio*. Rj. *dotinu* *dotinu* *dotinu* *dotinu*, *t. j.* *ljevajuči* *dotinu* *v. p.* *code* *vinu*.

doljevati, *dotinu*, *v. impf.* Rj. *vidi* *dolijevati*, *dolijevati*, *dotinu*. — 1) *colligere, impleo*. Rj. *ljevajuči* *dotinu* *dotinu* *dotinu*, *v. p.* *bure*. *su* *se*, *pass.*:

Doljevak, *ono* *vino* *kojijem* *se* *bure* *doljeva* (kao što se stara vino svake godine *doljeva*). Rj. 131a. — 2) *nachgiessen, affundo*. Rj. *priljevati*, *ljevajuči* *još* *dodavati*, *n. p.* *code* *vinu*: *Volovi* *piju*, *a* *onaj* *govedar* *jednako* *doliva*. Npr. 211.

doljni, *doljna*, *doljno*, *adj.* *vidi* *donji*. Rj.

dōm, *dōma*, *m.* (*loc.* *dōmu*, *pl.* *dōmovi*, *dōmōvā*). Rj. *hup.* *dōmak*. — 1) *das* *Haus* (*meist* *im* *moralischen* *Sinne*, *sonst* *kuća*), *domus* (*familia*): *kako* *ste* *na* *domu*? Rj. *ponajviše* *u* *prenesenom* *smislu* *kao* *mjesto* *gdje* *žive* *domaći*, *pu* *i* *svi* *domaći* *zajedno*; *kuća* *je* *zgrada* *u* *kojoj* *se* *živi*, *ali* *je* *kadšto* *dom* *što* *i* *kuća*. — *Krenu* *put* *doma*. Npr. 119. *Kad* *sam* *došao* *u* *vaš* *dom*, *za* *mene* *su* *brava* *zaklali*. 164. *Sjegjaše* *pokraj* *rijeke* *pred* *svojijem* *domom* *odmora* *radi*. 230. *Muž* *ženu* *korotuje* *od* *doma* *do* *groba*, *pa* *od* *groba* *do* *doma*. Postl. 184. *Tako* *mi* *u* *vječnogu* *doma*! 301. *Iz* *oroga* *domu* *izljepla* *u* *dobri* *čas*, *a* *u* *drugi* *dom* *uljepla* *u* *bolji* *čas*! Npj. 1. XIII. *Kad* *li* *Ana* *sretno* *domu* *dogje*. 1. 4. *Veselio* *mu* *Bog* *kuću* *i* *vas* *dom*! 1. 80. *Od* *kad* *mi* *je* *u* *dom* *došla*. 1. 517. *Avaj*. *Vuču*, *dom* *te* *ne* *vidio*! 3. 277. *A* *na* *domu* *ima* *staru* *majku*. 3. 299. *Kako* *ih* *je* *svijeh* *okupio*, *i* *svakoga* *domu* *otпустиo*. 250. *Sabrao* *sam* *vas* *u* *ori* *siromaški* *dom*. Kov. 52. *Da* *bi* *počivao* *blagoslov* *na* *domovinu* *vašim*. Jezek. 44. 30. (Poslove) *koje* *opština* *imaše* *s* *posljednjim* *predstavnicima* *sprških* *vladalučkih* *domora*. DM. 347. — 2) *vernehme* *Familie, familie* *nobilit, cf.* *kuća*: *Oženi* *se* *siromah*, *uze* *momu* *od* *doma*. Rj. *Uze* *momu* *od* *doma*. Npj. 1. 514. *Guk* *dolje*: *t. j.* *od* *velike*, *gospodske* *kuće*.

dōma, Rj. *adv.* — 1) *zu* *Hause, domi*: *Smiljanicu*, *domu* *der* *se* *nagji*. Rj. *na* *pitanje*: *gdje?* *vidi* *kod* *kuće*. — *Moli* *Boga* *gje* *se* *moja* *mater* *nije* *doma* *namjerila*, *nego* *pošla* *da* *bilje*... *bere*. Npr. 94. *Ko* *je* *kad* *i* *izljepla*, *ostavljala* *je* *zapis* *doma*. 213. *A* *je* *Božo* *dobar* *bio*, *na* *božić* *bi* *doma* *bio*. Postl. 49. *Domu* *ga* *ljubi* *s* *poštenjem* *čeka*. Npj. 1. 84. — 2) *nach* *Hause, domum*: *Ajde* *moma* *da* *idemo* *doma*. Rj. *na* *pitanje*: *kuda* *(kamo)?* *vidi* *kući*. — *Otišao* *u* *sebe*, *t. j.* *doma*. Rj. 674a. *Vrati* *se* *s* *njome* *domu*. Npr. 108. *Ko* *što* *isprosi*, *to* *doma* *nosi*. Postl. 159. *Put* *isti* *vodi* *i* *domu* *i* *iz* *doma*. DPostl. 105.

dōmača, *f. sing.* *adj.* *zamjenjuje* *supstantiv*: *domaćica*. *Veže* *mu* *gaće* *domaćica*. DPostl. 150. *sad* *nije* *u* *običaju*.

dōmaći, *m. pl. adj.* *die* *Hausgenossen, domestici*. Rj. *adj.* *zamjenjuje* *supstantiv*. *vidi* *domašnji*, *čeljad*, *kućani*. — *Pozdravite* *mi* *Borića* *i* *njegove* *domaće*. Straž. 1886, 1226. *Kad* *su* *domaćina* *nazvali* *Veelzevulom*, *a* *kamo* *li* *domaće* *njegove*? Mat. 10, 25.

dōmačić, *adj.* *n. p.* *bljeb*, *Haus-, domesticus, cf.* *domašnji*, *kućevni*. Rj. *što* *pripada* *domu*. — *Radi* *svoje* *domaće* *poslove*. Rj. 14b. *Svi* *su* *ovaki* *knezovi* *bili* *seljaci* *i* *u* *domaćemu* *životu* *slabo* *su* *se* *razlikovali* *od* *ostalih* *seljaka*. Rj. 279a. *Od* *domaćeg* *brszina* *teško* *je* *sačuvati* *Postl. 232. Domaća* *se* *dogodi* *nesreća*. Npj. 5. 535. *Žene* *i* *gjeća*, *koji* *domaći* *jezik* *najviše* *i* *čuvaju*. Kov. 36. *To* *su* *bili* *glavni* *činovnici* *Mletački*; *a* *zemaljski* *ili* *domaći*... *bili* *su* *sa* *svijem* *drugi*. 37.

domaći, *dōmaknēm*, *v. pf.* *gelungen, pervenire*: *Svi* *su* *lepi*, *ne* *domaći* *doma*. *Petar* *erče*, *malo* *ne* *domaće*, *mrtav* *Niko* *divoje* *u* *krilo*. Rj. *do-maći*. *vidi* *domaknuti*, *kao* *doći*, *stići*.

domaćica, *f. die* *Hausfrau, mater familias*. Rj. *žensku* *kuja* *kućom* *upravlja*. *vidi* *domaća*, *gazdarica*, *skuba*, *stopanica*. — *Kuene* *mu* *neko* *na* *vratu*, *a* *on* *pošlje* *domaćicu*, *svoju* *ženu*, *da* *vidi* *ko* *je*. Npr. 279. *Da* *vi* *čujem* *zdravljel* *(u* *Paštrovićima* *vikne* *tako* *domaćin* *i* *domaćica* *gostu* *na* *pohodu*). Postl. 48.

domaćicin, *adj.* Rj. *što* *pripada* *domaćici*.

domaćićki, *adj.* *što* *pripada* *domaćicama*: *Ljuba* *sada* *uz* *majku* *uči* *pravu* *domaćićku* *školu*. Zlos. 204.

domaćin, *m.* der *Hausvater, pater familias*. Kad putnik dogje pred kaku kuću a ne zna čija je, on viče: »o domaćine!« Za zdravlje našega brata domaćina (kad se napija). Veseli se *kućni domaćine*. Rj. *tko upravlja kućom, vidi* domadar, gazda I. stopanin. — U *dobra domaćina* gosti razblugjeni. (obezobrazo kad im se dopusti da čine šta hoće). Posl. 327. U *mirna domaćina* gosti svojevolljni. D'Posl. 141. Jer je carstvo nebesko kao *čovjek domaćin* koji u jntu rano izigje. Mat. 20, 1. — i *jedan od svatora zove se domaćin*: Neve zove domaćina. Npj. I, 28. *Vuk dodaje*: »t. j. od svatora«. Imenujem s dobrijem časom: . . . za domaćina od svatora toga i toga (kojega od roda). Kov. 52.

domaćinov, *adj.* Rj. *što pripada domaćinu*: Pričrči jedan momak od doma te im primi duge puške, iščisti ih, napuni domaćinovijem prahom. Kov. 65.

domaćinski, *adj.* ake. ARj. II. 618b. *što pripada domaćinima ili kojemu gogj domaćinu*: Kad pogju kući, onda djevojki ne drugarice na domaćinskim kolima prate jasnčare pjevajući pjesme. Živ. 305. Čulture, kumovska, starosvatska, djeverska, vojvodska, domaćinska i njibe pogače donese se na sto. 314.

domaćiti, *dōmāčim*, *v. impf.* — 1) koga, činiti ga domaćim, svojim? *v. pf. slož.* o-domačiti se, u-domačiti se. — Ne će Turčini tobož da popušt, i sad broji da smo mi njegovi, radi toga on nas i domaći. Ščep. mal. 144. Rad 6, 94. — 2) sa se, recipr.: Kako se sa svakim ne triba domaćiti . . . S nijednome ženom nemoj se domaćiti. M. Georigeeo. A ta ista persona, koju kći pozdravlja . . . i s kojom se pitomi i domaći. Gij. Rapić. ARj. II. 619a. *postajati s kim domaći; vertrat werden, familiarrescere.*

domādār, domadāra, *m. vidi* domaćin. Rj. — Veselio Bog i ovaj dom, i u domu domadurā, kutnjeg gospodara. Rj. 400b. — S turskijem nast. *dar* (držati): domādār, čuvādār. Osn. 116.

dōmāh, *m.* tolika daljina koliko može ruka doseći mašući. u Hercegovini. N. Dučić. — Proteže se Župa ravna i ruda daleko daleko na očni domah. S. Ljubiša. ARj. II. 619b (*preneseno značenje na vid*).

domahivānje, *n. das Winken mit der Hand, to manu vocare*. Rj. *verbal.* od domahivati. *radnja* kojom tko domahuje *n. p. rukom*.

domahivati, domahujēm, *v. impf.* *n. p. rukom, einem mit der Hand winken, damit er herbeikomme, manu quem vocare*: Grlom viče, rukom domahuje. Rj. do-mahivati, mašući rukom dozivati koga. *v. pf.* domahnuti.

domāhnti, dōmāhnēm, *v. pf.* do-mahnuti. *v. impf.* domahivati. — 1) mašući doseći: Mahnu sabljom alga ne domahnu. — 2) mašući dozrati koga. ARj. II. 619b.

domāja, *f.* (u Baranji) *die Heimath, solum natale*: poteglo marvinče na svoju domaju. *cf.* zavičaj, postojbina. Rj. *vidi* i *sent.* — domāja (osn. u dom). Osn. 72. *riječ* s takvim nast. bānje (pl.), krlvaja, kvrgaja, lūdaja, mješāja, perāja, prēkaja, slrnjaja, stržāja, sugjāja, sūvaja, šūrnaja, i t. d.

dōmak, dōmka, *m. hyp.* od dom: Na ljubicu majko, u svoj domak, majko — (kad se čele zovu u košnicu). Rj. — Smiri domak, majko! . . . Evo domak, majko! (govori onaj koji čele zove u košnicu). Posl. 189.

dōmak, *m.* s *prijedlogom* na *postaje složen prijedlog*, *iza kojega stoji riječ u genitivu; znači gotovo što blizu*. u Rj.: Na dōmak, *n. p.* Beča, Bijograda, nahe, *ad, propc*: I Troieju nadomak Tastidže. Rj. Oti-doše u lov na Jezera. Kad su bili nadomak Jezera. Npj. 2, 110. *vidi* nadomak. — Ali riječi domak sa *prijedlogom* na *može i ostati značenje supstantivalno*: Dogje na domak Lieenu. Žitije 55. *isp.* napomol, na pomolak. — *što se postanju tiče, isp.* domaći, dōmāknēm. *take riječi isp.* izmak, razmak, smak, uzmak.

domākuuti, dōmāknēm. *v. pf.* *vidi* domaći, dōmāknēm. *isp.* ARj. II. 620a.

domāmīti, dōmāmīm. *v. pf.* *herbeilocken, pellieio*. Rj. do-mamiti. *v. impf.* domamljivati. *isp.* mamiti. — Da bi domomila Kokana od oraea. Posl. 203. Kad mu vrata otvorila, ognjištu ga domamila. Npj. I. 350. Djevojka domamljena na jabuku. I. 439 (natpis pjesmi). A vojvode paša prevario, nu trudu ih vjeru domamio. 4, 19.

domamljivānje, *n. das Anlocken, allectatio*. Rj. *verbal.* od domamljivati. *radnja* kojom tko domamljuje koga.

domamljivati, domāmljujēm, *v. impf.* anlocken, allecto. Rj. do-mamljivati koga, mameći činiti, da dogje. *v. pf.* domamiti.

domārānje, *n. verbal.* od domarati. *radnja* kojom tko domara kome.

domārati, dōmārām, *v. impf.* do-marati, kao *dosagjivati, dodijavati. v. pf.* domoriti. — Prijatelja pokaraj, ma mu ne domaraj. D'Posl. 101.

dōmāšānje, *n. das Erreichen, contactio*. Rj. *verbal.* od domāšati. *radnja* kojom tko domašu štō.

dōmāšati, šām, *v. impf.* erreichen, attingo. Rj. domāšati. kao *dohvatati, dokučivati. v. pf.* domašiti. — u *prenesenom smislu*: Ali Svetičev razum ne domašu dotle da bi mogao poznati. O Sv. O. 10.

domāšiti (dōmāšiti), dōmāšim (dōmāšim), *v. pf.* erreichen, attingo. Rj. do-māšiti. kao *dohvatiti, dokučiti. v. impf.* domašati.

dōmāšuji, *m. pl. adj.* *vidi* dōmāči. Rj. *adj.* zamjenjuje *supstantiv.* *vidi* i čeljad, kućani. — Pozdravite mi G. Borića i njegove sve domāšnje. Straž. 1886, 672. Isav uze žene svoje. . . i sve domāšnje svoje. Mojs. I. 36, 6. Neprijatelji čovjeku postaće domāšnji njegovi. Mat. 10, 36.

dōmāšuji, njā, njē, *adj.* *vidi* domaći. Rj. — Navale na Srpsko, domāšnjim neslogama razdrto earstvo. Danica 2, 75. Pozdravite . . . i domāšnju erkvu njihovu. Rim. 16, 4.

dōmāzet, dōmāzetović, *m.* (u C. G.) *vidi* uljez. Rj. *čovjek koji ugje ženi u kuću, vidi* i dōhodac, i *syn.* ondje. — Obje su pole *supstantiva*, pa im se značenja sastavljaju: domā-zet. Osn. 47. *domāzetović* (koje se govori mjesto samoga domazetu). 233.

domāzetstvo, *n.* (u C. G.) pošao na domāzetstvo, t. j. ušao ženi u kuću, postao domāzet, *er ist* domāzet geworden, *nupsit* uvozi suve. Rj. stanje u kojem je onaj tko je domāzet.

domāzluk, *m. was bei Hause bleibt, nicht feil ist, quod domi servatur (de grege)*: ostavio za domāzluk. *cf.* pripaša. Rj. *što od stoke ostaje domu a ne prodaje se.* domā-zluk. *ovu će riječ pripadati među one narodne, kojima je prešao Turski nast.* luk, kao *n. p.* bezobrazluk, pasjaluk, i t. d., *samo se ne zna za z odakle je.*

dōmēati se, čām se, *v. r. pf.* čega, (u Dubr.) *vidi* dokopati se. Rj. do-mēati se *vidi* i dočepati se. Daničić u Korijenima 171 *ovaj glagol dodaje glagolima*: māći, domaći . . . omaći, omći, zamaći, zamći, māknuti, izmāknuti, zamaknuti, zamknuti, i t. d., *kao od istoga korižena*. — Domēuo se kao mahnut kape. Nar. poslovice u Lici. V. Arsenijević. ARj. II. 621b.

dōmedeža, *m.* u pripovijeci: Ja sam jarac domeđeža, — kazao jarac kurjaku. Rj. — Tamna je domeđeža. Osn. 62.

domēnuti se, dōmēnēm se, *v. r. pf.* posavjetovati se. do-menuti se. *glagol koji je i u slož.* po-mēnuti. — Pričekaj dok se sa mojim kućanima o tom domēnem. Ajmo se ja i ti lijepo domēnuti, što da učinimo. u Lici. J. Bogdanović. ARj. II. 622b.

dōmet, *m.* *Wurfweite, teli jactus*: ubiti (iz puške) na domet. I na domet tankom puškom ubit'. Rj. domet, za postanje *isp.* dometnuti. *daljina do koje se može dobaciti, osobito iz puške. isp.* puškomet.

donalijevanje, donalivanje, donaljevanje, n. verb. od donalijevati, donalivati, donaljevati, koje vidi.

donalijevati, donaljevati, donalivati, donalivati, donaljevati, donalivati, v. impf. do-na-ljevati. kao donaljevati još naljevati: Vino im toči Zlata dizdareva, donaliva ga suzom iz očiju. HNpj. 4, 16. Preko njega ruku prebacila u livom mu času donaliva. 4, 362.

donášanje, n. vidi donošenje, Rj.

donášati, donášam, v. impf. vidi donositi. Rj. u značenju nema razlike između donášati i donositi; samo je donositi riječ u običaju u štokarvaca, u donášati u čakarvaca i kajkarvaca. isp. prinášati.

dōndē, (do onde), bis dorthin, usque illuc. Rj. vidi londolen, donle. — 1) do onoga mjesta: Zarobivši (Smiljančić Hija) u Udbini nekaku Tursku gjevovku, i dovedavši je donde, ondje sjedne da se odmori. Rj. 80b. Ako ga do naznačene megje stigne i ubvati, onda... ako li ga donde ne ubvati, onda... Rj. 762a. I sad kad se momci bacaju kamena valja bilježu svoju posjedočiti, t. j. po drugi put baciti donde, inače se ne broji Npj. 2, 186 (Vuk). — 2) do onoga vremena. vidi doonda. — Kad u koga dućan-lizije ujutru iste ko što na veresijm, a on donde nije ništa pazario, odgovori mu: »Nijesam se ručio.« Rj. 158b. Od toga časa ne moguše čeljad ni polak jesti koliko su donde jela Npr. 78. Dok imaš, donde i čuvaj. Posl. 63.

dōndolēn, (u Risnu) vidi donde. Rj. dondolen. za dodano n isp. n.

donekle, bis auf eine gewisse Strecke, usque aliquo. Rj. vidi donikle. adverb, koji se govori i donikle; po tom bi u južnom govoru bilo donjekle, ali tomu u narodnom govoru nema potvrde, već je i u južnom govoru kako u istočnom: donekle, i u istočnom kako i zapadnom donikle. — do nekoga mjesta: Čarapast, i. p. konj, u kojega je noga odozdo donekle bijela, kao da je obao bijelu čarapu. Rj. 819a. Opazivši Srbi da su Turci utekli, gdje koji skoče na konje, te ih poteraju donekle. Miloš 88. Napominje stvari koje donekle pokazuju ono što je ovijem govorom o r i l boće. Rad 2, 198. U ovom posljednjem primjeru Dačić, čini se, riječ donekle upotrebljava u značenju nju su je u norije vrijeme stali upotrebljavati neki izučnici: od česti, djelomice, pomalo, ponešto; aliquantum, nonnulla parte, ein wenig, theilweise.

donēsti, donēsēm, v. pf. Obl. 67. do-nesti. vidi lonijeti.

donijeti, dōnesēm (dōnēsēm), dōnio, dōnijela, v. pf. bringen, aufero. Rj. do-nijeti. vidi donesti. II. pridjev donijet; ali i donēsoh, dōnesao, donēsla, dōnesen (griješka donešen). Obl. 67. v. impf. donositi. — Šad će njima donijeti ručak... Kako će on pojeditioliko jelo što je doneseno za toliko stotina ljudi? Npr. 2. Kakva ga je tu srčca donijela? 145. Zloobra donijeti ne će. Posl. 91. Crni vrane preletio... donese zle glasove. Npj. 1, 95. Bog donese Kraljevića Marka. 2, 329. Pa izvadi dvije puške male, donese ih do oči junaku. 4, 10. Pa dohvati bistra dževerlara, donese ga oku i obrazu. 4, 429. Darove koje e ona iz roda donijela, i donesavši ih k trpezi, stane ih ona razdavati. Kov. 90. Sve ove pesme... ja sam u Beč u glavi donijo. Npj. 1, XV. (= donio). Gle lonesoše mn uzeta koji ležase na odru. Mat. 9, 2. Kad niče usjev i rod donese, onda se pokaza kukolj. 3, 26. sa se, pass.: Kad se ručak donese. Npr. 2. Nije što bi se babi doneslo, nego što bi se babi izjelo. DPost. 83.

donikle, (u Srijemu i u Bačkoj) vidi donekle. Rj. u zapadnom govoru, ali je i po istočnom (u Srijemu u Bačkoj).

dōnlē, (u Baranji) bis dahin, consue, cf. donde. Rj. — 1) do onoga mjesta. Da se prikrsti i reče općenu spovijed tja donle gdi se govori: »moji grijesi...«

M. Divković. Pogri samo donle, nemoj dalje. u Dnbr. P. Budmani. ARj. II. 636a. — 2) do onoga vremena. vidi do onda. Divica koja donle nije priko praga izašla. A. Kanižlić. Koji donle bilu zlovoljni, počee spivati. F. Vrančić. ARj. II. 636a.

dōnos, m. nema donosu ni dohoda (reče se za samohranicu), Zutrug, quid affertur. Rj. do-nos, ono što se donosi: Ženski donos prazni donos. Posl. 80. Muški donos bogati donos. 184.

dōnosac, dōnoseca, m. der Bringer, qui adfert: Moj stećnice i donoše. pnanan dome! Rj. koji donosi.

donōsiti, dōnosim, v. impf. Rj. do-nositi. vidi donášati. v. pf. donesti. donijeti. — 1) bringen, adfero. Rj. — Dolaze danju žene na babine (i donose čust, n. p. pite, uštipke, rakiju, vino i t. d.) Rj. 10a. Megjed je jednako koješta donosio i dijete hranio. Npr. 1. Slijepac... prosio i kući donosio. Posl. 272. Godišta i pamet donose. DPost. 24. A kad Srbi na vodu dogjoše, tu mi Turske lugje pograbiše, koje bjese paša donosio iz njegovaj Skadra zengjiloga. Npj. 5, 165 (donosio = dovozio. isp. nositi — voziti, n. p. lagja što se na njoj nosi vino). Od svega što ljetina donosi, najveći dobitak imaju od ulja. Kov. 39. Budući da ovaj posao donosi i bogatstva i sluve, to... Priprava 73. I donošaše Josif rgjave glasove o njima. Mojs. 1. 37, 2. Druga (zrna) padaše na zemlju dobru, i donosahu rod. Mat. 13, 8. Ako ko dolazi k vama i ore nauke ne donosi ne primajte ga u kuću. Jov. II. 10. I osnove same... donose glagolu u oblicima njihovijem ovaki ili onaki akecat. Rad 6, 48. sa se, pass.: U tom se stane i jelo donositi. Kov. 82. — 2) ertragen, erlauben, fero, permitto: donosi mi vjera, mein Glaube erlaubt mirs. Rj. kao dopuštati: Ne donosi zakon. Rj. 177b. Ako pijem uz ramazan vino, ako pijem, vera mi donosi. Npj. 2, 432. vidi podnositi 3. — uno idu i ovaki primjeri: Pa podviknu, što ga glas donosi (kad podviknu Kommen barjaktare, sve sa jela lisje opadaše). Npj. 3, 188 (lisje = listje, lišće). I za sobom zatvorila vrata, pa privika što ju glas donosi: »Ovanote, Turci janičari!« 3, 326.

dōnošće, dōnoščeta, n. dijete (ili mlado u živinčeta) rosgeno u svoje vrijeme. suprotno nedonošće. ARj. II. 637b.

donōšćenje, n. das Bringen, adlatio. Rj. verbal. od donositi. rudnja kojom tko donosi što.

donōšnjī, adj. importatus, koji je donesen iz tu-gjega kraja, koji nije domaći (o trgovini i t. d.). U naše vrijeme u Dubr. ARj. II. 637b. importirt.

donjāk, donjāka, m. — 1) kamen vodenični, der Bodenstern, meta. Rj. kamen vodenični donji. isp. gornjak 3. — 2) u kartama, der Untere (im Kartenspiel). Rj. isp. gornjak 3. — 3) rjetar koji duše s donjih strana, u Hrv. isp. gornjak 1.

dōnjī, adj. der untere, inferior. Rj. suprotno gornji. Donji (od adv. dolje; kor. vidi kod dō, dolj, pred nj je ispalo l, promijenivši se na o). Osn. 205. positiv donji prelazi su naj u superlativ: najdonji. isp. naj 2. — Srbi poznaju dva Gjerdapa n Dunavu t. j. donji i gornji. Rj. 148b. Kad se koji iz Hercegovine sasele u dohju zemlju, oni najprije slave, kao i gore, obadoje. Rj. 597b. Glavu svaku pomaži njome po donjoj usni. Npr. 103. Okretan kao donji žrvanj. DPost. 237. One mečeš u donju trpezu... One mečeš u gornju trpezu. Npj. 2, 356. Dmtar uze donji kraj od grada. 2, 626. Namjestim te na najdonjim krajevima zemlje. Jezek. 26, 20. Taj je red ovo: stari slovenski... gornji lužički, donji lužički. Rad. I, 109.

donjōselae, donjōseoca, m. einer aus dem untern Dorfe, inferioris pagi incolae: Da se bješe s donjoseocima. Rj. donjo-selae, čovjek iz donjega selu.

donjōzemac, donjōzēmea, m. der Unterländer, homo terrae inferioris. Rj. donjo-zemac, čovjek iz donje zemlje.

dopisivati, dopisujēm, v. *impf.* Rj. do-pisivati. v. *pf.* dopisati. — 1) zu Ende schreiben, perscribito. Rj. *srsšivati* pisanje. — 2) do nječega još pisati, dazu schreiben, ascribo. Ali je po tome prvom pismu druga ruka mljaka i *dopisivala* i ernijem i rvenijem mastilom. Vuk. prijev. 3.

dopisnik, m. *Correspondent*. — Pa sam samo pozvao *dopisnika* da se imenuje. GP. N. 1.

dopjevati, vām, v. *pf.* Rj. do-pjevati. — 1) *singend herbeikommen, advento cantans*. Rj. pjevajući doći. — 2) zu Ende sein mit seinem Singen, cantare desino. Rj. *srsšiti* pjevanje. *dopjevao* je, ne će više pjevati.

doplačivānje, n. *das Darauf-zahlen, solutio*. Rj. verbal. od *doplačivati*, radnja kojom tko *doplačuje*.

doplačivati, doplačujēm, v. *impf.* *daraufzaddlen, solvo*. Rj. do-plaćivati. jošte što *plaćati*, v. *pf.* *doplačiti*.

doplakati, doplācēm, v. *pf.* *weinend herankommen, advenio flens*. Rj. do-plakati, *plaćući* doći. v. *impf.* *doplakivati*.

doplakivānje, n. *das Herankommen mit Weinen, adventus flentis*. Rj. verbal. od *doplakivati*; koje *vidi*.

doplakivati, doplākujēm, v. *impf.* *plaćući* dolaziti, *weinend herankommen, advenio flens*. Rj. do-plakivati. v. *pf.* *doplakati*.

doplata, f. n. p. kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se uz rgjaviju još što *doplati*, ili kad je meni ko što dužan pa mi da ili učini što, što vrijedi više od duga, te ja njemu valja da *doplatim*, *der Zuschuss, additamentum* cf. prid. Rj.

doplatiti, dōplātīm, v. *pf.* *zuzahlen, aufzahlen, addere*. Rj. još što *platiti*, do-platim v. *impf.* *doplačivati*. — *Doplata*, kad je meni ko što dužan pa mi da ili učini što, što vrijedi više od duga, te ja njemu valja da *doplatim*. Rj. 132b. *sa se, pass.*: *Doplata*, kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se uz rgjaviju još što *doplati*. Rj. 132b.

doplestī, dōplētīm, v. *pf.* Rj. do-plesti. v. *impf.* *dopletati*. — 1) zu Ende flechten, *pertero*. Rj. *srsšiti* pletenje. — 2) jedva sam *dopleo*, mit Mühe herbeikommen (= z. B. von einem Kranken), *aege advenio*. Rj. s mukom doći, kao n. p. bolesnik (što mu se noge pletu?) *vidi* *dobatati*.

dopleťānje, n. *das zu-Ende-flechten, pertertio* (?) Rj. verbal. od *dopletati*, radnja kojom tko *dopleće*.

dopleťati, dōplēcēm, v. *impf.* zu Ende flechten, *pertero*. Rj. do-pletati. *srsšivati* pletenje. v. *pf.* *doplestī*.

doplivati, vām, v. *pf.* *schwimmen bis* —, *herzuschwimmen, adnato*, cf. *doploviti*. Rj. do-plivati, *plivajući* doći.

doplōviti, vīm, *vidi* *doplivati*: *Plovi*, plovi moj zeleni venče! te *doplovi* do Gjurgjeva dvora. Rj. v. *pf.* do-ploviti, *ploveći* doći. *Daničić* *popravlja* uke. u *praesens*: *doplōviti*, *dōplōvim*. Rad 6, 100. *isp.* *otplōviti*, *ōtplōvim*. — Otac mu dade drugi brod... On otplovi... Kad *doplovi* u jedan grad, *vidi*... Npr. 248. Poslije tri mjeseca odvezosmo se na lagji Aleksandrijskoj... i *doplovivši* u *Sirakuzu* ostasmo ondje tri dana. Djel. Ap. 28, 12.

dopljēskati, dōpljēskām, v. *pf.* *daher geplatscht kommen, advenio per vivam luto et aquis intram*. Rj. do-pljēskati, *doći* *pljēskajući* (*gazeći* po blatu i vodi).

dopratiti, tīm, v. *pf.* do-pratiti praćenje *srsšiti*, *prateći* *koju* *doći* *do* —. Koji su se potrudili, tebe *plaćući* *dopratiti*. Npj. 1, 92. Stražani ga jedva *dočekaše*, do b'jela ga dvora *dopratiše*. 4, 300. Kad ga je opet u *Lešnicu* natrag *dopratio*. Miloš 121. Tako sav narod *doprati* *caru*. Sam. II. 19, 40.

dopraviti, vīm, v. *pf.* *vidi* *dograditi*. Rj. () *svekrvo*. da te Bog ubije! A mene si malo učinila, a sebe si gore *dopravila*. Npj. 2, 60. *srsšiti* *pravljenje*, *gravljenje*, *činjenje*. dakle je *dopraviti* — kao što se *vidi*

iz primjera = što učiniti; a tako značenje može imati i *dograditi* (= *doraditi*).

dōpravljānje, n. *vidi* *dogradjivanje*. Rj.

dōpravljati, vljām, v. *impf.* *vidi* *dogradjivati*. Rj. do-pravljati. *srsšivati* *pravljenje*. v. *pf.* *dopraviti*.

dōprēžati, dōprēžām, *vidi* *dovrebat*. Rj. do-prēžati. *srsšiti* *prēžanje*, *prēžajući* *dočekati*, *vidi* i *dovržati*.

dōprijeti, dōprēm (dōpr'o, dōp'ila), v. *pf.* *gelangen, reichen, attingere*. Rj. do-prijeti *zuporjedno* *dōpri*. I. *pregj.* *dōprijev*, *dōprije*, *prilog* *pregj.* *dōpřvši*, *dōpřv*. v. *impf.* *dōpirati*. — Ni *doprla* tamo, ni *oramo!* već ostala sredi gore čarne. Npj. 2, 24. Grijesi njezini *dopriješe* tja *do neba*. Otkriv. 18, 5. Za to ih (Judejce) dade u vaše ruke, te ih pobiste ljuto da *do neba doprije*. Dnev. II. 28, 9.

dōpršiti, dōpršīm, v. *pf.* do-pršiti, *srsšiti* *pršenje*. — Tko *prši*, *doprši*. DPost. 132.

dōpuna, f. *djelo* *kojim* *se* *što* *dopuni*, *Ergänzung, supplementum*: *Dopune* i *poprave*. Istor. 399. Samo onda kad *taka dopuna* i jača svjetlost treba. Oglad VI. Da je taj pregled... veoma potrebna *dopuna katalogu*. Rad 13, 231.

dōpuniti, nīm, v. *pf.* *anfallen, nachfüllen, expleo*. Rj. do-puniti, *srsšiti* *punjenje*; *dodati* *toliko* *da* *bude* *što* *puno*. v. *impf.* *dopunjati*, *dopunjavati*, *dopunjivati*. — Vi *dopuniste* *mjeru* *otaca* *svojijeh*. Mat. 23, 32. Dok ti još budeš ondje govoreći s earem, ja ću doći za tobom, i *dopuniti* *tvoje riječi*. Car. I. 1, 14. Kad ih (sveštenika) nema ovoliko, može ih i manje *toplom molitrom dopuniti* *ovaj nedostatak*. DP. 226. *Riječi* koje su pisci *nahvalice* ili *nehotice* ostavili *nedopisane* *ja* *sam dopunio*. DPost. VI.

dōpunjānje, n. *vidi* *dopunjavanje*. Rj.

dōpunjati, dōpunjām, v. *impf.* *vidi* *dopunjavati*. Rj. do-punjati. *vidi* i *dopunjivati*. *srsšivati* *punjenje*; *dodavati* *toliko* *da* *bude* *što* *puno*; *anfallen, nachfüllen; expleo*. v. *pf.* *dopuniti*. — Koje se više ne svešta, nego samo javno *dopunjaju* drugi lik svete tajne. DP. 62. Taj isti dio *dopunjajući*. Rad 2, 200. Da je *riječima* iz... rječnika *dopunjao* *Yakov*. 15, 184.

dōpunjāvānje, n. *das Anfüllen, expletio*. Rj. verbal. od *dopunjavati*, radnja kojom tko *dopunjava* *što*.

dōpunjāvati, dōpunjāvām, v. *imp.* *anfallen, nachfüllen, expleo*. cf. *dopunjati*. Rj. *vidi* i *dopunjivati*. v. *pf.* *dopuniti*.

dōpunjivānje, n. verbal. od *dopunjivati*: *Dopunjivanje* k *Miklošićevu* *djelu*. Rad. 2, 200.

dōpunjivati, dōpunjijēm, v. *impf.* do-punjivati. u *riječ* *dopunjivanje*, koje *vidi* i u *Dubr.* u naše *vrijeme*. P. Budmani. ARj. II. 653b. *vidi* *dopunjati*, *dopunjavati*. *isp.* *ispunjivati* *prema* *ispunjati*, *ispunjavati*.

dōpūstīti, dōpūstīm, v. *pf.* *erlauben, permitto*. Rj. do-pustiti. *vidi* *dopuštiti*; *dati* 2. v. *impf.* *dopuštati*, *dopuščati*. — II. *pridjev*: *dōpušten*. *isp.* Obl. 102. — Samo je ostalo *dopušteno* *kalugjeru* *imati* *svoje* *salate*. Rj. 473a. Zamoli se oću svome da *joj dopusti* *da* *izigje* s *braćom*. Npr. 7. *Dopusti* *joj* *prenočiti* s *njime*. 58. On *joj* *reče*, da će učiniti; tada *mu* *je* *lice* *dopuštila*. Npj. 2, 44. To su *Lasi* na *Boga* *gledali*, *Turcima* *su* *aman dopuštili*. 4, 320. Kuda im se pamet mudra *gjela*... što im *takre* *vlasti* *dopuštise*. 5, 27. *sa se, pass.*: *Neka* *mi* *se* *dopusti*, *da*... *dodam*. Npj. 1, V. *Neka* *nam* *se* *dopusti* *još* *nješto* *napomenuti*. Pis. 73.

dōpūščānje, n. *vidi* *dopuštanje*. Rj.

dōpūščati, dōpūščām, *vidi* *dopuštati*. Rj. do-puščati. *govori* *se* u *čakavaca* i *kajkavaca*, i u *zapadnijeh* *štokavaca*.

dōpūščēnje, n. *vidi* *dopušćenje*. Rj.

dōpūšťānje, n. *das Erlauben, permissio*. Rj. verbal. od *dopuštati*, i *dopuštati* se. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *dopušta* *što*. — 2) *radnja* *kojom* *se* *n. p.* *djevojka* *dopušta* *muškome*.

doro, *m. hyp.* od dorat. Rj. *gen.* dóra, *roe.* doro. *vidi* dóra *m.*, dóre, *mrkov*, *konj mrke dlake*: Pred gradom je osjedao dora, pa dorinu usturi dizgine, sam se doro oko grada voda. Npj. 2, 206. Privedeše dora od mejdana, turše ga dora u ramena. 2, 465. Najprvi je Ljuca na dorata, *toran doro* a Ljuca bijesan. 4, 430.

doróe, doróea, *m.* (u Srijemu i u Bačkoj) *Art Oberkleid, pallii genus*: U devojke suknja od pargala, a u oca nema ni doroca. Rj. *njekaku gornja haljinu. vidi* darovac.

doručak, doručka. *m.* — 1) *das Frühstück, jentatum.* Rj. do-ručak, *jelo do (prije) ručka. vidi* ručak 2, predručak. — Tako ili svaki dan poziva od večere na doručak, a od doručka na ručak. Pa mu da doručak, i pošto doručkuje, da mu ... Npr. 62. Pošalje onog što je trista oka kačamaka pojeo za doručak. 273. — 2) *kao mjeru za vrijeme.* — a) doba kad se doručkuje: Delovi dana zovu se: Zora, jutro, mali doručak ili mala ručanica ... (Bosanska krajina). M. (čj. Miličević, živ. serb. 2, 7. — b) vreme od jutra pa do ručka, ¼ dana; tako najvica, koja se za ¼ dana uzorati može, zove se doručak oranja. Podunavka 1848, 51. ARj. II, 663a.

doručati, doručam, *his zu Ende speisen, coenam finire.* Rj. do-ručati, *svršiti ručanje (ručak).*

doručkovanje, *n. das Frühstück, jentatio.* Rj. verbal. od doručkovati. *radnja kojom tko doručkuje.*

doručkovati, doručkujem, *v. impf.* i *pf. frühstückten, jentare.* Rj. doručkovati, *doručak jesti, biti pri doručku, i svršiti doručak*: Pa mu da doručak, i pošto doručkuje, da mu ... Npr. 62. Onda ovdje doručkuju a onamo objeduju. Kov. 61.

doruša, *f. doratasta kobila, die Braunstutte, equa fusca.* Rj. — *riječi s takvim nast. vidi* kol ajgiruša.

dosad (do sad), **dosada** (do sada), *adv. vidi* dosle, i *syn. ondje.* — Što sam do sad učinila, neka je za tebe, a od sad da mi Bog da za sebe da zaslužim. Npr. 84. S mukom kao što su se do sada mučili ova tvoja dva sina i šcer. 232. Kad si vladao i zapovijedao do sad, vladaj i zapovijedaj i po sad. Kov. 66.

dosada, *f. der Ueberdruss, die Belästigung, tedium, molestia.* Rj. *vidi* potega, zanovijet 2. — Djeca su suhi grad. (siromahu su čoeuku česta gjeća tako na dosudu kakogog da ga najveći grad-suhi, t. j. čist, sam, bez kiše — bije). Postl. 58. Istina da je prenumeracija, kao što je danas kod nas, prava prošnja, i velika dosuda, ne samo za skupitelje i za prenumerante, nego i za spisatelje. Npj. 4, XLIII. U svemu bez dosade vam sebe držah i držaću. Kor. II, 11. 9. Dan i noć radeći, da ne budemo na dosudu nikome od vas. Sol. II, 3, 8.

dosadati, dosadna, *adj. lästig, molestus.* Rj. što dosagjuje komu ili čemu. *vidi* canjav. — Mi znamo da su ovakove suve stvari dosadne i nesnoše čitateljima našim. Nov. Srb. 1817, 535. Slušao sam mnogo takih stvari; svi ste dosadni tješioci. Jov. 16, 2.

dosadanji, *adj. vidi* dosadašnji, dojakošnji. — U dosadanjem obragivanju slovenskih jezika. Rad 2, 193.

dosadašnji, *adj. der bisherige, qui adhuc fuit.* Rj. *vidi* dosadanji, dojakošnji. *što je bilo dosada, ili jest dosada*: Istinu ovjeh riječi G. Kengelea posvjedočie sve Srpske dosadašnje knjige. Rj. 1 V. Pominju se sva dosadašnja izdanja. Rad 15, 178.

dosadër, *vidi* dosada, dosad. — Kako tader tako i dosader. Rj. 729b. dosader, dodano r okrnjeno re, koje *vidi*.

dosaditi, dosadim, *v. pf.* Rj. do-saditi. *v. impf.* dosagjivati. — 1) *n. p. vinograd, kupusnu lijehu, vollends setzen, inserto.* Rj. *svršiti saganje.* — 2) *kome, schaden, nocere*: on meni ne može ništa dosaditi. Rj. *kao nauditi*: Skuhati kome poparu, t. j. dosaditi, doći mu haka glave. Rj. 541a. Šad ga pogubi kako izgje iz galije, drukčije mu ne možeš dosaditi. Npr.

70. Išcerao mu mačku na odžak. (Dosadio mu, osiromašio ga). Postl. 106. Svještaću ja njemu maslo! (Dosadiću mu, ubiću ga). 282. Teško mene dosadiše Turci, dosadiše topom i kumbarom, mloga mi je vojska izgimula. Npj. 4, 221. Vuče Gjorgje Njemačke topove ... skoro će ti grad u dosaditi. 1, 291. Kako bišmo mu dosadili da ga svezemo i svladamo. Sud. 16, 5. — 3) dosadilo mi je to, diess verdriesst mich schon, ich bin es überdrüssig, tuedt er; dosadio mi je, molestum esse, cf. dodijati. Rj. i *syn. ondje*: Nabiti kome ognjište, t. j. dosaditi mu čestim dolaženjem ili dugijem kod njega bavljenjem ili činjenjem. Rj. 378a. Najposlije nu dosadi te stane moliti Boga da umre. Npr. 297. Probio mi je glavu. (Dosadio mi je molci se za što ili onako govoreći o čemu). Postl. 263. Dosadi mi ljuta sirotinja sve tužeci na Musu prokletog. Npj. 2, 404. — 4) *sa se, reflex.* dosaditi se, dosadi se. *v. r. pf. lästig werden, tuedt*: dosadilo mi se. Rj. *glugol bezličan, značenje* kao dosaditi 3. *vidi* dojaditi se, ukahnuti se. — Kad mu se to već dosadi trpjeti, on ... Rj. 89a. Kažu da se bratu dosadilo njeno kukanje. Rj. 312b. Kad se već gjetetu dosadi, onda ... Npr. 160. Dosadivši se nekakoj buli slušajući svaki dan derviša gje više sokakom. Postl. 354. Njemu se već bilo malo dosadilo onde besposlenu sedeći i meni perajući. Npj. 4, XVI.

dosagjivati, *n. Rj. verbal. od dosagjivati.* — 1) *das Vollends-setzen, insitio.* Rj. *radnja kojom tko dosagjuje, n. p. vinograd, kupusnu lijehu.* — 2) *das lästig-werden, molestia.* Rj. *radnja kojom tko dosagjuje, biva dosadan.* Rj. — 3) *das Schaden, noxa.* Rj. *radnja kojom tko udi komu.*

dosagjivati, dosagjivem, *v. impf.* Rj. do-sagjivati. *v. pf. dosaditi.* — 1) *rollends setzen, inserto.* Rj. *dosagjivati n. p. vinograd, kupusnu lijehu i svršivati saganje vinograda, i t. d.* — 2) *lästig werden, molestus sum.* Rj. *biti dosadan*: Pa će vam prosti ljudi zaglušati i rukom dosagjivati. Npr. 64. Kini mi se s duše! (Progji me se, ne dosagjij mi). Postl. 133. Umornoj lisici i rep dosagjuje. 333. Nadam se, da će i meni oprostiti ... što ću im još u napredak, ako Bog da zdravlje, dosagjivati. Npj. 4, XLIV. — 3) *schuden, nocere.* Rj. *kao uđiti*: Vršljati koga, kao gaziti koga, dosagjivati mu. Rj. 78a. Golubačka muha ... ona stoči tako dosagjuje da kašto i erkava od nje. Rj. 93b. Koji je rad da mu onoga ljeta zmije ne dosagjaju. Postl. 114. Ali mi bol u glavi i u očima tako dosagjuje, da kašto po nekoliko mjeseca pera u ruke ne smijem uzeti. Javor 1885, 439. Nema nikoga u zemlji ko bi im čim god dosagjivao ili otmiao vlast. Sud. 18, 7. — 4) *sa se, reflex. glugol bezličan. značenje* kao dosagjivati 3. — U svemu imamo nevolje, ali nam se ne dosagjuje. Kor. II, 4, 8.

dosēci, dosēgnem, *v. pf.* Rj. do-seći. *vidi* dosegnuti. *v. impf. dosēzati.* — 1) *erreichen, attingo*: dohvatiti de mi tu knjigu. — ne mogu je doseći (daleko je, ili visoko); dosego bijaše svojih dvadeset i pet godina. cf. dostići. Rj. — 2) *doseći što pameću.* Rj. 3 kao razumjeti, shvatiti. *vidi* dokučiti 2.

dosēgnuti, dosēgnem, *v. pf. vidi* doseći. Rj. dosegnuti. *v. impf. dosēzati.* — 1) *erreichen, attingo.* Rj. — Ne će te zlo zadesiti, i udarac ne će dosēgnuti do kolibe tvoje. Ps. 91, 10. *sa se, pass.*: Visina nebu i dubina zemlji i sree carevima ne može se dosēgnuti. Prič. 25, 3. — 2) *kao razumjeti, shvatiti. vidi* doseći 2, dokučiti 2.

doselica, *m. čovjek koji se doseli.* ARj. II, 669a. *vidi* pridolica, prišjegeldija. *isp. doseljenik, prema kome doselica kaže se kao s preziranjem.*

doseliti, doselim, *v. pf.* Rj. do-seliti (i se). *v. impf.* doseljavati. — 1) *ansiedeln, facio ut quis huc migret et hic considat.* Rj. *doseliti koga, namjestiti ga iz drugoga sela (mjestu) amo (u ovo selo).* — 2) *sa se, reflex. sich ansiedeln, commigro huc.* Rj. *premjestiti*

se *u ono u oro selo iz drugoga mjesta (sela)*: U Srijemu pripovijedaju da su im se stari doselili iz Srbije. Posl. 311. Hrvati su se u naše krajeve doselili od nekuda iza Karpatskih gora. Kov. 16.

doseljavanje, *n.* *das Heransiedeln, admigratio*. Rj. verbal. od doseljavati. radnja kojom tko doseljuje koji.

doseljavati, *do-seljāvati*, *v. impf. heransiedeln, col-loc.* Rj. do-seljavati, *u mjestu tko iz drugoga sela (mjestu) amo u oro selo*, *v. pf. doseliti*.

doseljenik, *m.* čovjek koji se je doselio. *isp. doselica, dosljak*. ARJ. II. 669a.

dosjećanje, *n.* *das Erreichen, → attingere*. Rj. verbal. od dosezati. radnja kojom tko doseže do čega.

dosjećati, *dōsjećm*, *v. impf. erreichen, attingere*. Rj. do-sezati, *v. pf. doseći, dosegnuti*. — Malabarke imaju osobite ušijake, za to im narastu uši tako velike, da im dosežu do ramena. Priprava 39. Gospoda narodna potrese krasne loze njegovе, koje dosežu do Jazira. Is. 16. S. Drvo bješe veliko i jako, i visina mu doseže do neba. Dan. 4, 11.

dosinuti se, *dōsinčm se, v. r. pf. sich bemächtigen, petri, cf. dokopati se, dočepati se; dosine li se on čega, to već nije više moje*. Rj. do-sinuti se, *sinuti se* *dotodi Daničev od kor. od koga je sila*. Korijeni 11. do-sinuti se? *isp. ARJ. II. 670a. vidi i domčati se*.

dosipanje, *n.* verbal. od dosipati. radnja kojom tko dosipa što.

dosipati, *pām (pljēm), v. impf. do-sipati, sipajući domati, dobacati, v. pf. dosuti*. — Iznese jedan rupnjak proje, te uspe svinjama; svinje jednu a onaj svinjar jednako dosipa. Npr. 210. *isp. prisipati, pām (pljēm), v. impf. hinzuschütten, auffundo*. Rj. 597a.

dosjećanje, *n.* *das Gewahrwerden, animadvertio*. Rj. verbal. od dosjećati se. radnja kojom se tko dosjećá.

dosjećati se, *dōsjećm se, v. r. impf. gewahr werden, animadverti copii*. Rj. do-sjećati se, *kao sjećajući se opaziti, doznati, dokučiti, v. pf. dosjetiti se*. — Od svata se nitko ne dosiđa, već se siti Ivo djuvzja . . . Osta Ivo na grebu Jelinu, ida svati dvoru u naprija, al' s' od Ivo niko ne dosiđa. Npj. 1, 243. dosjećati se, *u zap. govoru*.

dosjetna, *dōsjetna, adj. vidi dosjetljiv*. Rj. koji se *luno dosjeti čemu*: Ja sam mlada, ali sam dosetna, mnogom sam se dosetila sanku. Rj. 133b.

dosjetiti se, *čm se, v. r. pf. 1) čemu, merken, gewahrwerden, animadverti (fals. accorgersi)*. Rj. do-sjetiti se, *sjetivši se opaziti, doznati, dokučiti, vidi prisjetiti se, v. impf. dosjećati se*. Čuvši on to, dosjeti se pada. Npr. 119. Bijaše nekakva zla carica, koja mnogo ljude i žene s ovoga svijeta smičaše da nekako nije niko mogao dosjetiti. 214. Dosjete se zdu, da je kakvu drugu gjevajku k seli dobavio. 209. A na sluge namiguje . . . To se sluge dosjetiše, prikuješ korje kolu. Npj. 1, 282. Sna' zaovu papumom čepa, ne lu li se ona dosetila, ne bi l' svome bratu otkazala. Doseti se zaovica Jana, doseti se, pa bratu govori. 1, 457. Može biti da će se dosjetiti čemu boljem. Pom. 35. — 2) dosjetiti se čega: U tom s' Turčin puške dosetio, pokro sebe pušku opalio. Npj. 3, 396. vidi sjetiti se. — 3) dosjetiti se za što: Pade 2000 pa e dosjetio za njegová hrtu Karamana. Npr. 2, 271. rudi sjetiti se.

dosjetljiv, *dōsjetljiv, adj. der sich ausfindet, concipit, v. r. pf. vidi dosjetiti se* kao s' jak u govoru s' u Srijemu. 1) *to se luno dosjeti čemu, vidi dosjetna*. — Ček se do dosjetljiv. Posl. 319. Jugović . . . osobito do dosjetljiv i na poljskih gotov. Sovj. 88.

doskakivanje, *n.* *das Drängen, assecutio per saltum*. Rj. verbal. od doskakivati.

doskakivati, *do-skakivati*, *v. impf. do-skakivati, v. r. pf. do-skakivati, v. impf. do-*

skakivati 1. — 2) *v. impf. kome, sozeit springen, als ein anderer, erspringen, saltu assequor*. Rj. skakati dotle, *dokle je drugi tko skakao, do njega, vidi doskakivati 2, v. pf. doskočiti 2*.

doskakivanje, *n.* Rj. verbal. od doskakivati. — 1) *das Heranspringen, adsaltus*. Rj. radnja kojom tko doskakuje, *skačivši dolazi*. — 2) *vidi doskakivanje*. Rj. radnja kojom tko doskakuje, *skače dotle dokle je drugi tko*. — 3) *das Nicht-betrogen-sein, assecutio*. Rj. radnja kojom tko doskakuje komu ne dajući mu se varati.

doskakivati, *doskakivēm, v. impf. Rj. do-skakivati*. — 1) *skačivši dolaziti, heranspringen, springend herankommen, adsilio*. Rj. *v. pf. doskakati 1*. — 2) *kome, so weit springen als ein anderer, saltu assequor*. Rj. *vidi doskakivati 2, u pravom smislu: skakati dotle, dokle je drugi tko skakao do njega*. — 3) *nicht der Betrogene sein, assequor*. Rj. *v. pf. doskočiti kome 3, u prenesenom smislu, kao dotle skakati, dokle drugi tko skače, pu ma se ne dati varati, smetati mu u varanju ili u drugom kakvom zlu*.

doskočica, *f. cf. doskočiti 3*. Rj. *djelo kojim se doskoči kome (da ne precari koga ili mu drukčije ne naudi)*.

doskočiti, *dōskočim, v. pf. Rj. do-skočiti*. — 1) *do čega, do koga, herbeispringen, adsilio*. Rj. *kao skočivši doći, v. impf. doskakivati 1*. — Pa odskoči od konja čilaša, triput skoči, do grada doskoči, ali gradu vrata zatvorena. Npj. 2, 112. Pade Šćepan nasred druma puta; k njemu brzo Mitar doskočio. 2, 632. Ali s bande drugi doskočio 4, 88. — 2) *kome, so weit springen als ein anderer, saltu assequor*. Rj. *u pravom smislu: dotle skočiti, dokle drugi skače ili skoči, v. impf. doskakati 2, doskakivati 2*. — 3) *kome, erreichen, einholen, fig. nicht der Betrogene sein, assequor: doskočivši ja njemu! dobro mu je doskočio*. Rj. *u prenesenom smislu: kao dotle skočiti, dokle drugi tko skače, pu ga smesti u varanju ili u kakvom gogju zlu, v. impf. doskakivati 3, sa se, pass.: Da se doskoči svakom separatizmu*. Pom. 114. *kao prepriječiti, smesti što, osobito zlo kakro, oprijeti mu se, verhüten, abwenden, praecavere, propulsare*.

doskora (do skora), *bis vor Kurzem (ist er da gewesen), haud ita pridem*. Rj. *adv. do (prae)pos. skora (gen.) kao do oroga časa, vremena: bio ovdje doskora*.

Jer su se do skora ljudi na silu hvatali u soldate. Rj. 56b. Čovjek je ovaj bio mlad . . . i bio je u Biogradu živ do skora. Sovj. 21. *vidi skoro, i syn. ondje*.

doslaviti, *vīm, v. pf. do-slaviti, svršiti slavljenje*. — *Doslaviti su gjači*. DPosl. 19.

doslje, *dōslje, bisher, adha (u vremenu)*. Rj. *dos, ad, dosada, dosader, dosle po istočnom govoru, nalazi se i u južnom: dodaje mu se na kraju takodjer k ili n: doslek, doslen, suprotno odsad, posad, odele, odslek, osele, posele*. — *Kog' sn ljube dosle sjetovale, koga dosle, koga li e' odele?* Npj. 2, 532. *Bolje oslek negli doslek za zetom*. DPosl. 8. Sedamdeset i četiri prosea što su sestri doslen dohodila. Npj. 2, 234. *Doslje ne iskaste ništa u ime moje*. Jov. 16, 24. *Od sele nemojte davati narodu pljeve za opeke kao doslje*. Mojs. 1, 5, 7.

doslek, *dosle-k, isp. k dodatak. dōslēm, dosle-n, isp. u dodatak, primjere vidi kod dosle*.

doslučivanje, *n.* *das Erahnden, assecutio omine*. Rj. verbal. od doslučivati. radnja kojom tko doslučuje što.

doslučivati, *doslučivēm, v. impf. erahnden, assequi omine*. Rj. do-slučivati. *sluteći nagugjati, v. pf. doslutiti*.

doslutiti, *dōslūtiti, m. vidi prijateljstvo: S popovima u dosluku bnd'ite*. Rj. Je P' s Milošem paša u dosluku? Npj. 1, 342. *dos(t)-luk, upalo d. isp. dost, prijatelj*.

doslutiti, *dōslūtiti, v. pf. erahnden, omine assequi*.

Rj. do-slutiti, *sluteći nagoditi, pogoditi. v. impf.* do-slućivati.

doslužiti, doslužim, *v. pf. bis zu Ende dienen, servisse usque ad finem:* nije godine doslućio. Rj. do-služiti, *serviši služenje. v. impf.* dosluživati.

dosluživanje, *n. das zu Ende-dienen, finis servitutis.* Rj. *verbal. od dosluživati. rodnja kojom tko doslužuje.*

dosluživati, doslužujem, *v. impf.* Rj. do-služivati. *v. pf.* doslužiti. — **1)** *zu Ende dienen, ausdienen, absolute servitutum.* Rj. *svršivati služenje.* — **2)** *n. p. čašu, t. j. dotakati punu, anfüllen, impleo:* Svakom Grujo čašu *doslužuje.* Rj. — *Služi vino Novaković Grujo: kako kome čašu dodavaše, tako njemu doslužuje vinom, a kad habu čašu dodavaše, tako čašu vinom prslužuje, sa čaše se vino prosipaše.* Npj. 3, 23.

dosljedan, dosljedna (dosljedan, dosljedna), *adj. do-sljedan, koji sljediti, ide jednako za onim za čim je počeo ići, radi se onako kako je počeo; riječ načinjena prema Latinskoj consequens, folgerecht, consequent.* — *adv.:* Izvršili su svaku nastavnu disciplinu *dosljedno.* Zlos. 322. *vidi* konsekventan.

dosmočiti, dosmočim, *v. pf. do-smočiti, svršiti smočenje.* — U naše vrijeme: »Da mi je još malo sira ili mesa, da oro kruha *dosmočim.*« J. Bogdanović. ARj. II. 673b.

dosmrđjeti, dosmrđim, *v. pf. vidi* dogrdjeti: to mi je već *dosmrđjelo;* on mi je već *dosmrđio.* Rj. *dosmrđjeti. syn. kod* dogrdjeti.

dosnovati, dosnujem, *v. pf. anzetteln, ordior (telam):* malo imam *prezje,* ne ću moći *osnutka dosnovati.* Rj. *do-snovati svršiti snovanje.*

dosoliti, dosolim, *v. pf. do-soliti, svršiti soljenje, osoliti koliko je dosta:* Ja sam jurac živoderac . . . živ soljen *nedosoljen.* Npr. 246.

dospijetak, dospijetka, *m. vidi* dospjetak. Rj. *vidi* svršetak, svrha 1.

dospijevanje, *n. Rj. verbal. od* dospijevati. *stanje u kojem je ono što dospijeva.* — **1)** *das Reifen, maturitas.* Rj. *vidi* zdrijevanje, zrijevanje. — **2)** *die Musse, otium.* Rj.

dospijevati, dospijevam, *v. impf.* Rj. do-spijevati. *v. pf.* dospjeti. — **1)** *reifen, maturare:* ove godine voće *ranvo dospijeva.* Rj. *vidi* prispijevati 2. zreći, zrenuti, zrijevati, zdreti, zdrijevati. Vidovača, jabuka i kruška, koja *dospijeva* o Vidovu dne. Rj. 60a. Požnjaka, voćka, koja *počno dospijeva.* Rj. 527a. — **2)** *Musse haben, otium est mihi.* Rj. *biti* dokolnu, imati *kad.*

dospjetak, dospjetka, *m. (u Boci) vidi* svršetak. Rj. *vidi* dospijetak, svrha 1.

dospjeti, dospijem, *v. pf.* Rj. do-spjeti. *kao prost glagol ne dolazi. isp. spjeti. gram. zapovjedno dospij. I. preaj. dospjeh, prilog preaj. dospjehši, dospjeh, I. pridjev dospio, dospjela. v. impf.* dospijevati. — **1)** *reifen, perrenio ad maturitatem:* dospjele trešnje. Rj. *vidi* prispjeti 2, dozreti i *syn. ondje.* — **2)** *zu recht kommen, venio:* gledaj da dospješ na ručak. Rj. *doći* na vrijeme. *vidi* prispjeti 1, pristasati, sasati. — Pa govori božur evet: »Oj, ti ružo rumena! da je meni tvoj miris, na mlogo bi *dospico:* junacima za kalpak, devojkama za kosu, nevestama u neira.« Npj. 1, 278. Na Drinu ih vodu načeraše . . . Tu je Turčin tada prebrodio, *aje* je koji *dospjeti* mogao. 4, 259. Za zdravlje sve gospode ove! koji su *dospjeli* i prispjeli ove godine, da Bog da . . . da dogju i prispiju i do godine. Kov. 121. — **3)** *Musse haben, otium est:* doći ću ti *kad dospjem.* Rj. — *kad uzimam kad, kad budem dokolan.* — **4)** (po jngozap. kraj.) *vidi* svršiti: Što se ne počne, to se ne *dospije.* Rj. *sa se, passiv. svršiti se:* Što se počne, (to) valja i da se *dospije.* Posl. 360.

dost,* *đosta, m. vidi* prijatelj. Rj.

dosta, *genug, satis.* Rj. *adv. ecomu rijetko* dosti.

vidi zadosta. *isp. dovoljno. Damičić izu riječi:* Šit, nšit . . . *kažr:* samoglasno ispada: *đosta.* Korijeni 212. *isp. nadostačiti.* — *Dosta* je tvoja; *dosta* je njegova; *dosta* ka' i Balatina. Rj. Ima nas *dobre.* t. j. *podosta,* *genug, satis; dobre puta,* t. j. *dobre puta.* Rj. 125a. *U dosta šale* ima malo i *zbljke.* Rj. 202b. Krvnik *dosta putu* uteče u drugu *nahiju.* Rj. 300b. Ima *unatré,* n. p. *trešanja* na pijaci, t. j. *dosta.* Rj. 782b. Kaže joj da ide kući. *Dostu* si mi *veli* »služila.« Npr. 143. Pošto progje *dostu* vremena, 187. Dade mu nekoliko *aspri* što će mu *dosta* za *put biti.* 217. Tada on poče da joj *kazuje . . . a ona mu ne dade, nego zavika:* »*Dosta, dosta,* ja znam što ti je.« 228. *Mudroj glavri* jedno oko *dosta.* Posl. 181. Najmilijeg *gosta* tri dana je *dosta.* 187. U malo može biti *dosta,* a u *dostu* malo. 333. *Dodajni* još i to da mu je *dosta* danju *rasti.* 357. *Dostu* su ti, sine Uscine! *dosta* su ti, *muji beli dvori.* Npj. 1, 609. Da bi tako, *Stoko,* i ne bilo, *dosta mene,* što govoriš *rabro.* 4, 281. (mene *dat.*). *Lagje dostu velike.* Danica 2, 31. *Nije dosta,* zakone samo *imati,* nego se moraju i držati. 5, 85. *Podaj* njima *pići vina,* *vina dostu izobila.* Kov. 89. Bog ti *darovao srege* *dosta!* 125. U Nišu je . . . *poslanike dosta dobro* primio. Miloš 29. Sama *Glavaševa glava* *dosta bi bila,* da *Miloša* uveri. 70. *Ljudi,* od kojih je *jednu* u sto godina *dosta* za za *sar narod* naš. Pis. 53. Za sad i o *tom dostu.* Posl. XXIII. *Pišite* mi što od *Karlovača,* ali *po dosta.* Straž. 1886, 1476. *Pišite* mi *dosta i dosta,* i javite mi to *važno* što imate. 1887, 63. Zar *ruka* *Gospodnja* ne će *biti dosta?* Prip. bibl. 50.

Dosta, *f. hyp. od* Dostana. Rj. *ime* žensko — *Dosto* moja i dva *beni* tvoja, i dva *beni* megju obrvama. Rj. 22a.

dostajanje, *n. Rj. verbal. od* 1) *dostajati,* 2) *dostajati se* 2. — **1)** *das Hinreichen, sufficientia.* Rj. *stanje u kojem je ono čega dostaje. vidi* zadostajanje. — **2)** *der Anstand, decor.* Rj. *stanje u kojem je onaj komu se što dostaji.*

dostajati, *dostajē, v. impf.* Rj. do-stajati. — **1)** *hinreichen, sufficere.* Rj. *kao* *dosta biti čega. vidi* zadostajati, smagati 2. *v. pf.* dostanuti, dostati. *suprotno* nedostajati. — **2)** *dostajē. dupke* *stojeći u vodi dopirati nogama do dna:* Tko *dostaje,* ne *tone.* DPosl. 128. *v. pf.* dostanuti, dostati 2.

dostajati se, *dostojim se, v. r. pf.* (u pjesmi ima i bez *se*) *sich würdig machen, dignum se probere:* Nisi *raja* *dostajala,* već si pakla *zashuzila.* Rj. *dostajati se, dostojan postati. vidi* dostojati se. — *Posla* majka po *vlakaneu,* da bi *raja* *dostajala,* *prekide* se to *vlakance,* *pade* majka *usred* pakla. Npj. 1, 134.

dostajati se, *dostoji se, v. r. impf.* *kome* što, *sich geziemen, decet:* *djevoje* se (ili *ženi*) ne *dostoji* u *oltar* ući; njemu se *dostoji.* Rj. *do-stajati se. vidi* pristojati se, *dolikovati, i syn. ondje.*

Dostana, *f. ime* žensko. Rj. — *imena* žen. *s takim* *nast. kod* *Andrijana.*

dostanuti, *nē, dostati, dōstanē, v. pf.* Rj. do-stanuti, do-stati. *v. impf.* dostajati. — **1)** *hinreichen, sufficere:* Biće tebi *vina* *izobila,* ako *caru* ne će ni *dostati.* Rj. *dosta* *biti vidi* *zadostanuti, zadostati.* *dotući* 2, *doteći* 1. *suprotno* nedostati. Jer mi ne bi *dostalo* vremena *kad* bih *stao* *pripovijedati.* Jevr. 11, 32. *Eda* li će im *poklati* *ovce* i *goveda,* da *im dostane?* ili će im se *pokupiti* *sve* *ribe* *orske* da im *bude* *dosta?* Mojs. IV. 11, 22. — **2)** *dōstati, nēm, den Boden (im Wasser) mit Füssen erreichen. fundum attingere:* je li *duboko?* možeš li *dostati?* Rj. *dupke* *stati u vodi* *pa doprijeti nogama do dna.* — **3)** *prelazno.* *dostati* što, *dobiti, postići* što: A *dnšica* *raj* *dopala* Npj. 1, 146 (*Mjesto* *dopala* *jedn* *kažu* *dostala.* Vnk.) *isp. dostajati se, v. r. pf.*

dostaviti, *vim, v. pf. do-staviti.* — **1)** *apponere, adjicere, pristaviti, dodati, pridati:* I od *risa* *podstavi*

DPosl. 29. — 2) u razgovoru, kad
 ... je sa ti ostala kutnja čeljad?
 ... S. Ljubisa. Ti si, pope kao paprika!
 ... 171. ARj. II. 682b. Ta poslušaj.
 ... n. ko, ta poslušaj, što mi zbori bane ...
 ... što mi piše bane, što mi piše, što li
 ... K. I je Marko dostićio najki, što mu
 ... ne bane ... HNpj. 2. 183.
 dosti. *adv. s li r u t r i c h l* mjesto dosta, koje
 ... Očje bi dost, da jaki Bog prosti i domaćina!
 H r. 355.
 dostići, dostignem, *v. pf.* Rj. *vidi* dostignuti, *v.*
 ... dostizati. — 1) *Erhalten, consequor.* Rj. *vidi*
 ... Boz je spor, ali je dostizan (tako se kadšto
 i čal da polako ide, opet *dostigne srakoga i scašto*).
 Posl. 18. Rječi jalno momče Prijepoljče, *dostiže ga*
 ... na kulašu, te i njega kucnu šestopercem. Njij.
 2. 112. Pa on ode dvoru bijelome, u putu *ga knjiga*
bestu di od punice gjevojačke majke, 2. 515. Ili
 ... i *dostignu* Moskovske delije, 3. 81. Malo
 bilo za dugo ne bilo, jeste Srpska vojska *dostignula*
 i pred vojskom Šariću Cvijane, 3. 269. Gosposka *ne*
dostignu. DPost. 21. Da bilh kako *dostigao* u
 v. krs nije mrtvilih. Filib. 3. 11. u *zadnja tri pri-*
kras k o s a i 21 kad si ti stigao, *ankommen, advento*.
 Rj. 716a. *doći*. — 2) *vidi* doteći 1. Rj. *vidi* i do-
 stati 1. — 3) *vidi* doseći. Rj.³
 dostig, *n. n. p.* izbio ga na *dostig*. Rj.³
 dostignuti, *nem. vidi* dostići. Rj.
 dostizanje, *n. Rj. verbal.* od dostizati. — 1) *das*
Erhalten, consequatio. Rj. *radnja* kojom tko dostiže
 koga ili kuda. — 2) *vidi* dotjecanje. Rj.
 dostizati, dostižen, *v. impf.* Rj. *v. pf.* dostići, do-
 stizanti. — 1) *Erhalten, consequor.* Rj. — 2) *vidi*
 dotjecati. Rj. dostajati 1.
 dostizan, dostizna, *adj.* koji može dostići, *der er-*
reht, erhalt, qui assequitur: Bog je spor, ali je
 dostizan. Rj.
 dostojan, dostojna, (u Dubr.) *würdig, dignus*. Rj.
 ... vrijedan. — Zlatu će se kujundžija naći. (Dobra
 ce stvar dočekati onoga koji je *nje dostojan*). Posl.
 91. A da rečem, da mi je od Boga, *toja dara* nije-
 sam dostojna. Herc. 136. Jesu li Rimljani dostojni
 ... one zakone. Danica 5. 86. Ovdje je G. — c —
dostojan srake hrle, što priznaje i ispoveda, da ne
 zna ono, što ne zna. Nov. Srb. 1818, 390. Ja to osta-
 vjam G. Kopitaru i ostalijem pravijem i dostojnijem
radjama u ovakovome poslu, neka oni presude. Odg.
 ... 11. *isp.* nadležan. Što svijet ima dostojno
 ... o današnjemu narodu našemu ... Odg. na ut.
 29. — *adv.* Onda će se ova njegova zasluga znati
 ... vijiniti. Npj.¹ L, LXII.
 dostojanstven, *adj.* *wigustus, gravis, s dostojan-*
st *n. p. n.* *das dostojanstro* (tudi dostojanstvo). — *V*
... raska vremena adv.: Nastavi iguman hladno-
 krvno ali dostojanstro. S. Ljubisa. ARj. II. 690b.
 dostojanstvo, *n.* (po zapad. kraj) *die Würde*.
Würdehaft, dignus: Vaše dostojanstro treku vlad-
 ... *Po dostojanstvu* treba mi spiditi treku u Sla-
 ... *nach Würden, nach Verdienst, pro dignitate,*
pro merito. Rj. — To je zakomiku jedan od najglav-
 ... nedostataka za grazjanik život. Ali se i to
 ... drugim dostojanstvima, među koja valja
 ... pravilnu misao o prijestupu. DM. 317 (*ovdje*
... zasluga zaslug, Verdienst, meritum).
 dostojanje, *v. das Erbgut, hereditas*: I u dvoru
 ... Rj. *rad* postojanje, baština, nasljed-
 ... — K. I sam osti iza babe svoga ...
 ... pobrtina, sve popio s njima do-
 ... HNpj. 2. 321 Ovo je nasljednik, hodite da
 ... *... dostojanje* njegovo.
 ... *... dostojanje*, u
 ... P. 135 12.
 dostajati se, *v. die* *v. v. pf.* *sich würdig*

machen, dignum se praebere: Nebeskog se carstva
 dostajao. Rj. učiniti se dostojan čega. *vidi* dostajati
 se, *v. v. pf.*

dosuti, dospem, *v. pf.* do-suti, sipajući dodati, kao
 prost *glagol ne nalazi se. isp. suti, premu v. impf.*
 dospati, koje *vidi* isp. nasuti, prisuti.

došanstvo, *n.* dolazak, *die Ankunft, adventus*. od
 doći, *osn. šad (isp. Obl. 82), odbačeno d u umetnuta*
 u. Za našega dobroga i sretnoga došanstva, i vašega
 dobroga čestitog našanstva! Kov. 71. — riječi s takim
 nast. *vidi* kod bezočanstvo, po kojimu je umo metnut
 akc.

doše, u pjesmi mjesto dogjoše: Zdravo doše u Bjelo-
 pavliće. Rj. *vidi* doći.

doštatati, doščetam (dščetčem), *v. pf. herbeispazieren,*
advento ambulans. Rj. do-štatati, šetajući doći. On se
 šeta od sovre do sovre, kad došeta sorri suva zlata.
 Npj. 2. 89.

došlják, došlják, *m. Ankömmling, advena.* Rj.
 koji je došao kuda. *isp.* doselica, pridolšica, prišigjel-
 dija, *suprotno* domorodac — Mojsije pobježe od ove
 riječi, i post i došljak u zemlji Madijamskoj. Djel.
 Ap. 7. 29. Stranac sam i došljak kod vas. Mojs. 1.
 23, 4. Jedan čovjek ... otide da živi kao došljak u
 zemlji Moavskoj. Rut 1, 1.

došmitati, došmitam, *v. pf.* do-šmitati, šmitajući
 doći, *daherschlendern, advento lente*: Šmitaj, šnitaj,
 jedva došmitah. Rj. 814b.

doštampanje, *n. verb.* od doštamovati, *radnja*
 kojom tko doštampara što.

doštamovati, doštampävam, *v. impf. srrševiti*
štampanje. — Jedna knjiga ... npravo se sada do-
 štampara. Rad 21, 196. prosti *glagol* štampati *v.*
impf. i pf.

doštedjeti, doštedim, *v. pf.* do-štedjeti, kao štedeci
 dočuvati. *v. impf.* štedjeti. — To je njemn babo na-
 bavio ... a starica majka doštedila. HNpj. 4, 538.

dotaći se, dotaknem se, *v. v. pf.* Rj. *vidi* dotaknuti
 se; dodirnuti se. — 1) čega, *etwas anrühren, tango.*
 Rj. — Da se on *noruca* nije ni dotakao. Danica 4,
 40. *Dotakavši se uzroku* zavadi. O Sv. O. 14. Moljahu
 ga da se samo dotaknu skuta od njegove haljine; i
 koji se dotakao ozdraviše. Mat. 14, 36. — 2) do šta.
 Rj. — Da se onaj koji gubljaše prvorogjene ne do-
 takne do njih. Jevr. 11, 28. Ako se zvijer i dotakne
 do gore, biće kamenjem ulijena. 12, 20. — 3) dotaći,
 dotaknuti, bez se, *prelazio*: A prikupi skute od do-
 lame, da ga voda ne dotakne hladna. Npj. 2, 514.
v. impf. doticati 1.

dotada (do tada), *adv.*: Poglavari ne znadijahu
 kuda sam išao ni šta sam radio, jer do tada ne bijah
 ništa rekao ni Judejcima. Nem. 2, 16. *isp.* doonda.

dotadanji, dotadašnjí, *adj.* što je ili je bilo do-
 tada: Kad ljudi nezadovoljni ustanu na vlast kakvu
 god, pod kojom su, te se smete dotadanji mir i red.
 DALj. 733a. Miloš utvrdi u službi dotadašnjeg pred-
 stavnika. Mil. 229.

dotakänje, *n. das Vollschenken, impletio.* Rj. *verbal.*
 od dotakati, *radnja* kojom tko dotuče, *n. p. času.*

dotakati, ditáčem, *v. impf. vollschenken, impleo.*
 Rj. do-takati, točeci *dapinjati*. — Dosluživati, 2) *n.*
 p. času, t. j. dotakati punu. Rj. 131a. *v. pf.* dotočiti.

dotaknuti se, dotaknem se, *v. v. pf.* *nach ei-*
nander völlig aufgehen, bis aufs letzte Stück verloren
gehen, funditus pereo, cf. zatri se, iskopati se: Ša
 svijem se svijet dotamaní. Rj. do-tamaniti se, susrijem
 se utamaniti do pošljednjega. *vidi* i zatamaniti se,
 izginuti (svi).

dotaći, dotěč. *v. pf.* Rj. do-teći. *v. impf.* dotjecati.
 — 1) *hinreichen, sufficere.* Rj. *vidi* dostati 1, do-
 stići 2. — Sve svatove redom darovala, ne dotěče
 ručnome gjeveru, na snahu se gjever rasrdio. Herc.
 199. — 2) već je doteklo, t. j. nestalo, prestalo do-

tjecati, *ausgehen, deficio*. Rj. — 3) kao dopasti 4, *dopasti što koga, doćeći što koga*: Ne bi me doteklo prsta omočiti, da rjeka medom teče. DPosl. 70. — 4) kao steći, *erwerben, comparo*. Kad nam je ovako Bog dao, i ovi domaćin dotekao, a ovi prijatelj stari svat dopustio. Kov. 68.

dotegnuti, dotēgnūti, v. pf. *vidi* doteci. Rj. u dotēci, dotēgnēm *nenu*, ali *isp. potēgnuti i potēci* (pōtēgnēm). — do-tegnuti, kao *potēžurī doresti doručī*: Isukrst svako pametno . . . na sud *dotegne* stvorenje. F. Glavinčić. *Dotegnuti*, k sebi privučī. Sad sam *dotega* mrižu. M. Pavlinović. ARj. II. 707b.

dotēpstī se, dotēpēm se, v. r. pf. *doći tepući se*, do-tepstī se, u sjev. Dalmaciji. ARj. II. 708a. *govori se i u Hrv.*

dotepub, m. *čovjek koji se datepe; kuže se s preziranjem o došljaku*, u sjev. Dalmaciji. ARj. II. 708a. *i u Hrv. akc.* biće dotēpūh, dotepūha. *isp. rēpūh.*

dotēščati, čām, dotēščati, štām, v. pf. *schwer, lästig werden, degnaro*: *Mene j' tvoja dotēščala* majka. Još mu nije rana *dotēščala*. Rj. do-teščati, do-teščati, *teško postati komu što (osobito u prenesenom smislu)*, *vidi* dotēžati. — Je P ti, dušo, zemlja *dotēščala*? Npj. 2, 26. Sam sam ovdje u mom belom dvoru, *sa moću mi vrlo dotēščala*. 3, 498.

dotetūrati, rām, v. pf. *māksam herbeikommen, acgre advenio*: jedva sam *doteturao*. Rj. do-teturati. *teturajući doći*, *vidi* dokoturati.

dotēžati, dotēžām, v. pf. *vidi* dotēščati. Rj. do-težati, *teško postati što kome (osobito u prenesenom smislu)*, *vidi* i dotēštati, stežtati se. — Ona ga zamoli da bi joj ponio *torbu, koju joj je bila dotēžala*. Rj. 502b.

dotičānje, n. *das Berühren, tactio*. Rj. *verbal.* od doticati i doticati se, *koje vidi*.

doticati, dotičēm, v. impf. Rj. do-ticati. v. pf. dotaći, dotaknuti. *vidi* kod dotaći se 3. — 1) koga čim, *berühren, attrecto*. Rj. — Konji okolo njega jednako skakahu i vrištjahu, ma ga ne *doticalu*. Npr. 97. — 2) do čega, *reichen, attingere*: *gore do mjeseca dotiču*. Rj. — Dogju u nekaku gorn, kojoj *vrh do mjeseca dotičaše*. Npr. 218. — 3) *su se, reflex.*, — čega *ili do šta, berühren, contingo*. Rj. *vidi* dohvatiti se. v. pf. dotaći se, dotaknuti se. — Koje G. Kirjaković, što se njega *dotiče*, može posvjedočiti. Odg. na ut. 2. Ozdravljuhn svi koji ga se *doticalu*. Mark. 6, 56. Ne *dotiču se ničega* nečista. Is. 52, 11. Ne će se *doticati* onihj mjestu. Star. 3, 42.

dotičēni, ad]. *riječ u novije vrijeme načinjena od književnika*, do-tičēni, što se kao *dotiče*, *tiče čega, što njemu pripada: betreffend, bezüglich, diessfallsig, attinens, pertinens ad aliquid, spectans aliquid*. — Stvar su tu odobrile sve *dotičēne* rasti. Zlos. 242. *isp. nadležan*.

dotječānje, n. *das Hinreichen, sufficientia*. Rj. *verbal.* od dotjecati, *koje vidi*.

dotjecati, dotječē, v. impf. *klecken, sufficit*. Rj. do-tjecati. *vidi* dostizati 2. v. pf. doteci 1.

dotjerati, rām, v. pf. Rj. do-tjerati. v. impf. dotjerivati. — 1) *herbeitreiben, adigo*: dotjeraj ga meni. Rj. *vidi* dognati, dopirlati, dovjati. — Gospodar *dotera kola* . . . i krenu blago kući. Npr. 12. Onoliko blaga *koliko* bi mogli ovi tri konja *dočerati*. 120. Ne bi li te majka oterala i mom belom dvoru *doterala*. Npj. 1, 377. — 2. a) *treiben bis —, ugo usque ad —*: dotjeraj ga do vode. Rj. — Kad *dočeram* trag do mora. Npr. 160. Vuk mičući *dočera do dna* stožine. 180. Kad koga nevolja do šta *dočera*. Posl. 263. Pa do *Ive* sablja *doterao*. Npj. 3, 216. — b) *dotjerati* n, s akus.: Savitlati, zaokupiti, *dotjerati u tijesno*. Rj. 660a. Opatiti koga u liko (*Dočerati ga u veliku sitotinju*). Posl. 240. — c) *dotjerati* na, s akus.: *Dotjerati* (što) na svoju *gjunju*, t. j. po svojoj volji. Rj. 150b. Ja *dočeralu* na more volove. Npj. 3, 449.

Cijelu stvar na svoju *kalup* *dotjeralu*. V. Lazić 2, 10. — 3) n. p. dijete, konja, *abrichten, condocéfacio*: dobro ga je *dotjerao*. Rj. *obučiti*. — Udri zlo, da je gore. (Ko je od sebe *rgjav*, n. p. žena ili dijete, ne možeš ga hojem *dotjerati* da bude bolji). Posl. 328. — 4) dokle si *dotjerao* (kakav posao), *wie weit bist vorgeschritten, quousque profecisti?* daleko je *dotjerao*, *er hat es weit gebracht*. Rj. — Ali su (Grčke vladike i mitropoliti *dotle dočerali sruštenstro*, da je teško naći popa, koji zna dobro čitati! Danica 2, 114. Ja sam se trudio u knjizi Miloš: da pokažem primjer toga narječija, i mislim da sam *dobro dotjerao*. Odg. na sit. 16. Mi svi valja da se trudimo, *dotle* da *dotjeramo*, da nam jezik u knjigama bude tako jednak da . . . Pis. 20. *sa, se, pass.*: I tako bi se *moglo* malo po malo *dotjerati*, da se i u našoj književnosti može kazati . . . Pis. 27. — 5) *dotjerao* do torbe, do prošnje, *kommen auf —, venire*. Rj. — *Dočerao do pasa* (la ga mrtva pojedu, kao strvim, t. j. osiromašio ili oboljeo). 68. *Dočerao do Miličeva krsta*. (U kakvome poslu kad se slabo ide u napredak). 68. Stane ga karati, što je toliko blago propio i do takoga *strannog stajuju* doterao. Danica 5, 90. — 6) *su se. reciproc.* kad tjera jedan drugoga. cf. dognati se Rj.³

dotjerivānje, n. Rj. *verbal.* od dotjerivati, *radnja kojom tko dotjeruje što*. — 1) *das Herbeitreiben, adartio*. Rj. — 2) *das Abrichten, 7o condocéfaccere*. Rj. **dotjerivati**, dotjerujēm, v. impf. Rj. do-tjerivati. v. pf. dotjerati. *vidi*. — 1) *herbeitreiben, adugito (?) Rj. vidi* dognati. *isp. dotjerati* 1. — 2) *treiben bis —, ugo usque ad —*. Rj. *isp. dotjerati* 2. — 3) *abrichten, condocéfacio*. Rj. *vidi* obučavati. — 4) *gleđati da se što gogj dobro, što bolje načini; da bude prema nječemu drugom. vidi* dognati 3. *isp. dotjerati* 4. — U tijem su knjigama naši stari *dotjerivati* prema svome jeziku stari *slovenski*. Dioba, 3. Ne može se kazati za *ova dva prava* . . . da nijesu jedno drugo prema sebi *dotjerivalu*. DM. 323.

dotkati, dōčēm, v. pf. *bis zu Ende weben, pertexo*. Rj. do-tkati. *svršiti tkanje. praes. sulus. vr.* dotkam, dotkem, dotkēm, v. impf. dotkivati. — Djevojka . . . nikad ne mari koliko je otkala, pa kad *dotka*, opet . . . Živ. 324.

dotkivānje, n. *das zu-Ende-weben, 7o pertexere*. Rj. *verbal.* od dotkivati, *radnja kojom tko dotkira što*. **dotkivati**, dotkivām, v. impf. *zu Ende weben, pertexo*. Rj. do-tkivati, *svršivati tkanje. v. pf. dotkati*. — *su se, pass.*: Prošaralo se vratilo na razboju (kad se *dotkiva*, pa se kroz pregju drvo negleda). Rj. 616a. Spuštenjača, uzica s kojom se prega sa stražnjega vratila spušta, kad se *dotkiva*. Rj. 706b.

dotlē, *bis dahin, usque eo*. Rj. *vidi* doten, dotlen. *isp. donde, donle, dovde, dovle*. — 1) *do toga mjestu: Dotle* je tvoje. (Reče se u šali onome koji padne na zemlju). Posl. 68. Ne vidi se otle *dotle*. 196. Jao mene do Boga miloga! *Dotle* li se zulum oglasio od sestrića od Voinovića! Npj. 2, 135. Do pitoma louna Vlah starog, *dotle* su ih, kado, dotjerali. 4, 353. — *amo se može dodati i ovaj primjer*: Mi svi valja da se trudimo, *dotle* da *dotjeramo*, da nam jezik . . . Pis. 20. — 2) *do toga vremena*: Ali se boji da mu sveti Arangjel *dotle* ne odnese sunce. Npr. 91. Da se ne će oženiti *dotlen* doklen gogj u snu ne vidi gjevojk. 110. Dok je aša, *dotle* je kuća naša. Posl. 64. *Dokle* žnjela, *dotle* jela. 65. *Dokle* Porča seillo opremio, *dotle* sluge izvedoše gjoga. Npj. 2, 588. Karagjorgijije i sve ostale poglavice ostanu kao i *dotle*. Sovj. 5.

dotlēm, *vidi* dotle. Rj. *dotle-m. za dodano m isp. doklem*.

dotlēn, *vidi* dotle: Doklen ljube, *dotlen* vjeru daju. Rj. doklen, a za *dodano n isp. doklen*.

dotočiti, dotočēm, v. pf. *vollschenken, impleo*. Rj. do-točiti, *točēci dopuniti. v. impf. dotakati*. — Uto-

voda dovesti. Priprava 23. Ali su zato opet ovi glagoli pravilni, i mogu se dovesti u red. Rj.¹ I.V.

dovĕsti. dovĕzĕm, v. pf. fertig stücken, absolvo acu: ja sam navezla, ali nijesam dovezla. Rj. do-vesti. svršiti vezenje. v. impf. prosti vĕsti, vĕzĕm. — Ostaje joj rukav nedovezen, nema majke, da joj ga doreze. Npj. 1, 30.

dovĕsti, dovĕzĕm, v. pf. Rj. do-vesti, rozeći űi-niti da što dogje. oblici kao u dovesti (dovĕdĕm). v. impf. dovoziti (i se). — 1) herführen, adreho. Rj. »Dogji, babo, i dorezi lagju«. Nema babe, ni doreze lagje. Npj. 1, 201. — 2) sa se, refleks. geföhren kommen, advehor. Rj. dovesti se n. p. na kolima.

dovija. f. (po manastirima) vidi magjupnica. Rj. kuharnica po manastirima istočne crkve. Grĕ. δοχῆων. u našem se jeziku glas k pretrvorio u v.

dovijānje. n. das Ersinnen, excogitatio. Rj. verbal. od dovijati se. radnja kojom se tko dovija čemu.

dovijār. dovijār, m. der Küchenaufseher, qui curat culinam. Rj. tko je nad dorijom.

dovijārica. f. die Küchenaufseherin, quae curat culinam. Rj. ženska kaja je nad dorijom.

dovijārka. f. (u nah. Rudn.) planinĕna pomotjajica. A kad sigju s planine, onda dovijārka nađgleda i služi svu djecu u grijalici, die Helferin der Sennerin, adjutrix curatricis ovium. Rj. isp. dovijarica.

dovijati. dovijām, v. pf. herbeijagen, adpellere, cf. dotjerati. Rj. vijajući dovesti. vidi i do-vijati, dognati.

dovijati se, dovijām se, v. r. impf. sinnen, meditor: dovija se kako će živjeti; dovija se od svake ruke. Rj. do-vijati se. vidi domišljati se. v. pf. dovit se. — U junaka svilen pojas, svilom nakičen, s devojkama igrajući iskidao ga. Stadoše se dovijati, da ga nakite: koja konac, koja novac, nakitiše ga. Npj. 1, 450.

dovijek. (do vijek, do vijeka). isp. vijek 2, zadovijek. — Kuku nama jutros i do vijek! Npj. 4, 116. A ostade Srbim u nevolji, te dovijek u zlo da provodi. 5, 71. Predlog do imamo i pred padežima bez predloga, kad im osim onoga, što sami sobom znače, treba i njegovo značenje. Sint. 164.

dovikati. dovĕtĕm, v. pf. errufen, adsequor vocando. Rj. do-vikati, vičući dozvati. isp. doviknuti. v. impf. dovikivati. — Da bi mene ne rodila majka ... ni junačkim dovikatu glasom. Npj. 3, 273.

dovikivānje. n. das Errufen, appellatio, vocatio. Rj. verbal. od dovikivati. radnja kojom tko dovikuje koga.

dovikivati, dovĕkujĕm, v. impf. errufen, utclamo. Rj. do-vikivati, vičući dozivati. v. pf. dovikati, doviknuti. — U komšiluk dovikuje, da u dvoru vode nema. Npj. 1, 309. A on babu dovikuje ... al' mu baba odgovara. 1, 350. Sa tavnice grlom dovikuje: »Oj junače, Bog te ne ubio!« 3, 122. Pri jelu svatovi često dovikuju djevete kako su. Kov. 84. Šretaće se divlje zvijeri s buljinama, aveti će se dovikivati. Is. 34, 14.

doviknuti, dĕvĕknĕm, v. pf. do-viknuti, dozvati jednom viknušći. isp. dovikati. v. impf. dovikivati. — Al' ne sluša zlosretna gjevojka, viknu jednom, pa ga ne doviknu, drugom viknu, doke ga doviknu. Npj. 2, 557.

doviti se. dĕvijĕm se, v. pf. čemu, domisliti se čemu, ersinnen, excogito. Rj. do-viti se. v. impf. dovijati se. — Ne mogu se dovit Latini gospodskome na obrazu licu. Npj. 2, 536.

dovĕtlati, dovĕtlām, v. pf. herantreiben, covo (ores). Rj. do-vitlati, plaho dognati, plaho dotjerati, n. p. ove.

dĕvjerovati, dĕvjernjĕm, v. pf. do-vjerovati, svršiti vjerovanje, prestati vjerovati: Tko saviše vjeruje, brzo dovjernje. DPosl. 132.

dovlāčĕnje, n. das Herbeischleppen, Herbeiföhren,

attractio, adrectio. Rj. verbal. od dovlačiti. radnja kojom tko dovlači što.

dovlāčiti, dovlāčĕm, v. impf. Rj. do-vlačiti. v. pf. dovući. — 1) herbeischleppen, attraho; herbeiföhren, adreho: što dovlačiš te ljude amo? Rj. vidi dovu-kivati. — 2) sa se, refleks. sich herbeischleppen, ven-tito lente. Rj. rukući se dolaziti.

dĕvlĕ, dĕvlĕm, bis hieher, hucusque, cf. dovde. Rj. adr. koji pokazuje mjesto: dovle, do orde, do ordje, do oroga mjesta. isp. dotle, donle.

dĕvoče. dĕvočeta, n. dijete koje dorede žena mužu ili muž ženi. cf. pastorče. Rj. vidi dovodac. doro(d)če (osn. u dorodac). Osn. 251.

dĕvod. m. (u C. G.) što gospodar uzima od seljaka na svoju zemlju, vidi dohod. Rj. vidi i dohodak 2, dovodak, ogradak.

dĕvodac. dĕvoca, m. muško dijete koje žena dorede mužu ili muž ženi (kad joj njeje u kuću). cf. pastorak. Rj. vidi dovoče.

dĕvodak, dĕvotka, m. (u C. G.) vidi dohod. Rj. vidi i dovod, i syn. ondje.

dĕvĕditi, dĕvĕdĕm, v. impf. herführen, adduco. Rj. do-voditi. v. pf. dovesti. — Imaše nekakav car jedinka sina, koji mu oboli ... Car gjeogaj je bio koji ljekar u svijetu, na nj je dorodio. Npj. 262. Ljeti aga ide po četama, te dorodi tanane robinje. Npj. 3, 200. Tko najviše čete dorogjaše, iz primorja roblje odvojaše. 3, 376. Vazda mi prvi bodio, i za sobom poštemu družinu vodio, zdravo ih domu dorodio. Kov. 73. Tako su nam kapetani izbirali i dovĕdili najbolje pevuče iz njihovih kompanija. Npj.⁴ 4, XLI.

G. S. dorodi uzroke, za što misli, da nije potrebno držati se ... Odlg. na ut. 18. Pravoga spisatelja recenzenti i zakonodavci dorode u veće svrsenstvo. Pis. 62. Osim truda, koji sam podnosio riječi kupeći i u red dovoljeći. Rj.¹ XIV. Dorogjahu stoku svoju k Josifu. Mojs. 1, 47, 17. Miklošić dovodi obje riječi (suton i zaton) od korijena od koga je topiti, Korjenji 85. Drugi dorode »zdrav« od korijena »dhar« »držati.« Osnove. 87. Dorodi sjevernu zoru od elektriciteta. Rad 17, 167. sa se, pass.: U ono vrijeme kad se svako zlo dorogjaše ne od svoje volje nego od prijere nečastivoga. DM. 40.

dĕvĕgĕnje. n. das Herbeiföhren, adductio. Rj. verbal. od dovoditi. radnja kojom tko dorodi što.

dĕvojĕvati. dĕvojĕjĕm, v. pf. den Krieg beendigen, belli finem facere, ab armis discedere. Rj. do-vojevati svršiti vojevanje.

Dĕvolja. f. namastir u Hercegovini (može biti da je sad i pust): I Dovolju blizu gore Crne. Rj.

dĕvĕljan, dĕvĕljna, adj. — 1) zufrieden, contentus. Rj. vidi zadovoljan. suprotno nezadovoljan. — Šad mi je milo da si mi veseo i dovoljan od mene. Kov. 68. Ja mislim da ni jedan od učenijeh Rusa ne će biti dovoljan ovijem svjedočanstvima. Odbr. od ruž. 18. Ko ovijem nabijiskijem sudom nije bio dovoljan, mogao se tužiti sovjetu. Sovj. 10. Ne govorim zbog nedostataka, jer se ja navikoh biti dorotjan ovijem u čemu sam. Filib. 4, 11. Kad imamo hranu i odjeću, ovijem da budemo dovoljni. Tim. 1, 6, 8. — 2) što je dosta, hinlänglich, genügend, sufficient. vidi dovoljan 2. suprotno nedovoljan. — Samo ove riječi mogle bi biti dovoljan odgovor protiv ove recenzije. Danica 1, 61. To je za njega dovoljna biblioteka. 2. 112. Kad bi ova razlika mogla biti dovoljan uzrok da se oni koji govore »dite« ne mogu zvati Srbi ... Kov. 7. To je već dovoljno bilo, da Miloša na ovu misao navede. Miloš 67. Meni je poznanstvo i prijateljstvo vaše dovoljna nagrada za sav trud moj. Straž. 1886, 702. Pređašnje ime kraljevsko nije dovoljno za njegove namjere. DM. 54. — 3) adv. dĕvĕljno, genu, satis. Rj. vidi dovoljane, dosta. — Nijesu se mogli dovoljno načuditi. Danica 2, 133. Iz ova tri primera može pametan čovek dovoljno videti, kako rgjavi

znavati. — 1) *erfahren, rescio*. Rj. *doći do znanja izvanjim načinom, ponajviše čuvanjem od drugih. vidi* obaznati, sazmati, uznati. — Poslije nekoga vremena *dozna* najmlagiji brat na čardaku da se braća njegova . . . žene. Npr. 9. Car zaželi *doznati* da li se zaista više zna kad se nanovo proživji. 71. Kad pastorka za to *dozna*, ona stane jednako plakati. 126. Svakoga putnika da pitaju, nije li *doznao*, ko je divove pogubio. 192. Nije mogla *doznati* od Baš-Celika, gje mu je junaštvo. 204. Nit' *doznaše* otkud u joj vrata, a kamo li da uzeše Maltu! Npj. 3. 87. Valja da ste *doznali* iz norina, da je . . . Glas. 63, 153. Posle Miloševa dokazivanja, da je on to *junačino doznao*, koje oni nisu mogli *doznati*, narod se utiša. Miloš 91. Niko ne *dozna* za *grob* njegov. Mojs. V. 34, 6. Od njih *dozna* za *cijelo* da je došao Saul. 26, 4. *sa se, pass.*: Od kako je vijeka ne ću se, niti se ušima *dozna*. Is. 64, 4. Što se može *doznati* za Boga, poznato je njima; jer im je Bog javio. Rim. 1, 19. — 2) *doći do znanja pameću svojom, kao razabrati, razumjeti; einsehen, intelligo, perspicio. isp.* vidjeti 1. 1b. — Kad čuje Adži-Ruvim, da je Fočić uhvatio kneza Aleksu, on odmah *dozna*, šta će biti. Danica 3, 155. Po ovome što je do sad kazato može čitatelj *doznati* kako se u kome kraju naroda našega izgovaraju one riječi. Posl. XXIII. *sa se, pass.*: *Iz toga se lasno može doznati*, zašto se junačke pjesme po Srijemu i po Bačkoj . . . gore pjevaju nego po Srbiji. Npj. 1, XVIII.

doznávanje, n. das Erfahren, exploratio. Rj. *verbal. od doznávati. radnja kojom tko doznaje što.*

doznávati, doznajem, v. impf. erfahren, rescio. Rj. *po zap. kraj. i doznávám. Obl.* 108. *v. pf.* doznati. — 1) *dolaziti d. znanju izvanjim načinom, ponajviše slušanjem. isp.* doznati 1. Karagjorgijije i Mladen isto su tako radili sa svoje strane, i ponajviše su *doznavali* šta protivnici njihovi misle. Sovj. 48. — 2) *dolaziti do znanja pameću svojom, razabrati, razumijevati. vidi* vidjeti 11b. *isp.* doznati 2. — Ni malo se ne baveći njom ne bismo mogli ni *doznavati* šta joj još nedostaje. Rad 1, 106.

dozoretí, dozorím, v. pf. vidi dozreti. u Licí. ARj. II. 731b. *gorori se i u sjer. Hrr.* do-zoreti. *v. impf. prosti* zoreti.

dözreti, dözrím, v. pf. reifen, maturor. Rj. do-zreti. *vidi* sazreti, sazrenuti, uzreti, dozoreti; dospjeti 1, prispjeti 2. *v. impf. prosti* zreti, zrijevati, zrenuti; zdreti, zdrijevati, zoreti, dozrijevati. — Jesam, striko, nogo mi oprosti, jer nijesam ni *dozrio* bio. Npj. 5, 536. *isp.* nedozreo.

dozrijévánje, n. verbal. supst. od dozrijevati, koje vidi.

dozrijévati, dözrijévám, v. impf. do-zrijevati. prema v. pf. dozreti. — Rani bi mrazovi zabranjivali grozgu *dozrevati*. P. Bolić. Kad *dozrieva* i voće i žito. J. S. Reljković. ARj. II. 732a. *Dozrijevatí, finir di* maturarsi, maturescere. Stulli. *govori se i u Hrr.*

dözáleí, dözalúeá, m. pl. (u šajkaškom batalionu?) Rj.³

dozvátí, dozvém, v. pf. Rj. *v. impf.* dozivati. — 1) *errufen, advoco*: zvaó sam ga, pa ga nijesam mogao *dozvati*, t. j. nije mogao čuti, da mi se odzove. Rj. *isp.* dozivati 1. — Otidu k njemu na dno mora, i *dozvaše* ga kažu mu za što su došli; a on im iz kovčega odgovori. Npr. 158. Dje mož' *dozvat'*, nigda ne kneaj. DPost. 16. *su se, reciprocno. isp.* dozivati 1, *reciprocno.* — Prčanjane i Dobročane razdvaja samo zaliv, preko koga se može *dozvati*. — Kov. 35. — 2) *herbeirufen, advoco*: dozvaó sam ga k sebi. Rj. *isp.* dozivati 2. — *Dozove* gu *predu* se. Npr. 50. Pošalje ljude, da mu *dozoru* gospodara od galije. 236. *Dozrao* gu na čast, a posadio ga za peć. Posl. 62. Kogagod nagjete, *dozovite* na *sradbu*. Mat. 22, 9. — 3) *sa se, refleks. in sich gehen, besser ver-*

den, ad frugem redco: dozvaó se malo; nigda se on ne će dozvati. Rj. *porvati se na pravi put* (u prenesenom smislu), *popraviti se. vidi* usavjetovati se, usvjetovati se, usvijestiti se.

dözalítí se, dözalí mi se. *v. r. pf. so viel leid sein* *dass man nicht mehr ausbuden kann, miserevi, cf.* sažaliti se: Dožali se Turkinji gjevojeji. Rj. do-žaliti se, *toliko postati žao kome, da više ne može podnijeti*: Pak se kuzazu bilo *dožalilo*. Npj. 5, 51.

dözéti, dožanjém, v. pf. vidi dožjeti. Rj. do-žeti. *srsšiti žetvu. v. impf. dožinjati, dožnjevati.*

dözínjájnje, n. vidi dožnjevanje. Rj. *dözínjájti, dözínjém, v. impf. vidi* dožnjevati. Rj. do-žinjati, *srsšivati žetvu. v. pf. do-žeti, dožjeti.*

doživjeti, doživím, v. pf. erleben, video. Rj. do-živjeti. *vidi* doživsti. — Nesretne li *dane doživismo*. Npj. 5, 461. Volio bi za nevolju i umrijeti, nego *doživiti* *sramotu* izgubljene oplade. Danica 2, 136. *Ovakovijeh* *promjena* po svoj prilici mi ne ćemo više *doživjeti*. Priprava 14.

doživstí, doživém, v. pf. (po zap. kraj.) vidi doživjeti. Rj. do-živsti.

dözínjéti, dözánjém, v. pf. zu Ende ernten, meto (absolvo messen). Rj. do-žnjeti, *srsšiti žetvu. vidi* dožeti. *v. impf. dožinjati, dožnjevati.* — Kad *dožanju njíru* pa pogju kući na večeru. Rj. 365a. *sa se, pass.*: Kad se njiva *dožanje*, onda se žeteoci hvataju *slamke*. Npj. 1, 173 (Vuk).

dožnjévánje, n. das zu-Ende-Ernten, messis finitio. Rj. *verbal. od dožnjevati. radnja kojom tko dožnjeva. vidi* dožnjevanje.

dožnjévati, döznjévám, v. impf. zu Ende ernten, meto (absolvo messen). Rj. do-žnjevati. *srsšivati žetvu. vidi* dožinjati. *v. pf. dožeti, dožjeti.*

Dráč, Dráca, m. varoš Durazzo. Rj. *Dráca, f. namastir* u Srbiji više Krugujeva. Rj. *dráca, f. — 1)* (po jugozap. kraj.) svako trnje, *jeder Dornstranch, sentis*: S desna ploča, a s lijeva *dráca*. Rj. *coll. dráče.* — *Dračévile, vile* na kojima se nosi *dráca*. Rj. 138a. Kösor, na velikoj moći kao kosijer, čime se *dráca* siječe. Rj. 293a. Lomina, *dráca* i korov. Rj. 333a. Ne vise nigdje kolači od *dráči*. Posl. 196 (pl. gen.) 1 zapoje tica ševrljiga u *pitomaj* pokraj Save *dráči*. Npj. 3, 364. *Narasla* je *sitna dráca*, gjeno voda bukom teče. Here. 260. — 2) (u C. G.) u trnja ono što bode, *der Dorn (der Stachel), spinosa*: *Iz dráče* se ruža ragja. Rj. *trn, bodlja, i uopće sre što bode, kao n. p. u ježa, u ribe (kost).* — Lisica se brani s veće načina, a jež samo *dráčom*. DPost. 55. Nije ribe bez *dráče*. S3. U maloj ribi nije *dráče*. 141.

dráčájnje, n. verbal. od dráčati. radnja kojom tko dráca što. vidi oštrenje.

dráčati, čám, v. impf. vidi oštriti, *zu postanje isp.* *dráca* 2. — Stoji eika ata prazovita, jeka g' stoji kako ranjenika, kod njegov adže *dráčá čordu britku*. HNpj. 3, 34.

Dráčevac, Dráčévca, m. zidine od stare kule blizu Zadra. Rj.

dráčévile, f. pl. (u Imosk.) *vile* na kojima se nosi *dráca, eine Gabel Dornen zu tragen, furca sentibus ferendis*. Rj. — *riječ složna* *dráčé-vile. vidi* o tome kod mrkatunja.

dráčje, n. sentes, spinae. coll. prema *dráca*. — 1) Jeda trgaju na trnju *grozdje* ali ti na *dráčju* *smokve?* M. Divković. Znao se poštenjak kroz to *dráčje* *probiti*. M. Pavlinović. ARj. II. 736b. — 2) *Gledao* je od *prioštra dráčju* *krunu*. A. Kanižlić. *Vazda* ih *dráčje* *toj* *zlo sasma izbode*. D. Ranjina. ARj. II. 737b. *dráčosíjek, m. kosor kojíjem* se *dráca* *siječe*. na Braču. A. Ostojić. ARj. II. 737a.

drág, drága, adj. (drági, adv. drágo, comp. dráži). — 1) (po jugozap. kraj.) *theuer (hoch im Preise), carus, cf. skup*. Rj. čemu je *vlika cijena, vrijednost*.

— Kaplo je na drag dragu sramotu. Npr. 52. J. — knjiga ... na finoj velinskoj har-
 i. Straž. 1887. 175. *amo idu i*
 Alen dragi P. i. n. Rj. Ja. Konj
 t kam I ranjen kamenjen iskičen. Npr. 8.
 iz neba je padalo. Npj. 1. 175.
 K p d r a g o da t' je svegij drago. DPost. 52. —
 2) *draga* (u Hrv.) *draga* (u Hrv.) *draga* (u Hrv.)
 M. K. i. e. *draga* (u Hrv.) *draga* (u Hrv.)
 ve je blago *sto je kome drago*. Rj. — Milo
 Kad se kome kako — ponajviše rgjavo —
 Kad se kome kako — ponajviše rgjavo —
 vratio. Post. 178. Ah mili Bože i dragi! Ima i
 drage od brata? Npj. 1. 196. Ovo mi je vjerenica
 da ako ti je tomu sreću dragu, vodiću je dvoru
 k' domu. 1. 235. S očiju sam svemu rodu dragu. 1.
 371. Sto on oči u zemlju obara, to on veli: *Draga*
 i. n. Rj. 1. 478. *Drag dragiću*. Ibro Fetagiću! Here.
 223. Koliko mi je ovaj njihov ukor bio mio i *drag*
 iz mlogo uzroka, no opet mi je malo na žao učinio.
 Rj. XV. *Drago mi je što je Šavka otišla u Beograd*.
 Straž. 1886. 836. Nije li mi Jefrem mio sin? nije li
 d'ete prebrago? Jer. 31. 20. Pobi sve što bješe *drago*
 i. n. Rj. 2. 4. — 3) *drāgē* vōljē, *bereitwillig, gern,*
mit Vergnügen, animo lubenti. Rj. *dragovoljno, kao*
svesrdno, svesrdo: Možemo li nočiti ovdje? A otac
 mu odgovori: *Drage volje*, ali imamo veselje u
 kući... Npr. 61. Ona joj odgovori: *Drage volje*,
 maško. 110. Pita, može li nočiti, a domaćin odgo-
 vori: možeš, brate, s *drage volje*, dobro došao! Da-
 meca 2. 106. Ajde da se opkladimo... »S *drage*
duše, odgovori ona, nego u što ćemo? 2. 134. Kad
 prinosite žrtvu zahvalnu Gospodu, prinosite je *drage*
volje. Mojs. III. 19. 5. — 4) *il'* je sila *il'* je draga
volja? freier Wille, libera voluntas. Rj. *svoja volja,*
slobodna volja: Na sramotu a ne volje *drage*... na
 sramotu, t. j. na silu. Rj. 707. — 5) *drago* mi je,
mir belubt es, so will ich, sic volo: što mu drago.
 Rj. *drago* mi je: *orako hoću*, što mu drago: *kako*
hoće, tko mu drago, koji mu drago, kakav mu drago,
 čiji mu drago: *tko gogj, koji gogj, kakav gogj, čiji*
gogj. — *Kudla mu drāgo, volhin immer, quocunque,*
qua libuerit. Rj. 311a (*kudgod, volhin immer,*
quocunque demum). Rj. 311b). *Kud puklo da puklo* (bilo
kako mu drago). Rj. 623a. (*Čij mu drāgo, vessen*
immer, cujusvis). Rj. 824b (*čijgod, čijgogj, wessen*
immer, cujuscuque). Rj. 824b). Bolje da se odelim,
 pa da za sebe radim, a njemu što *drago!* Npr. 71.
 Prizje no koju mu *drago* rabotu započneš, vazda valja
 da se najprije prekrsiš. 99. Pa ih ostavi u planini,
 što im *drago*. 137. Melji koliko ti *drago*. 159. *Drāgo*
 je sam sebi najprije vrat slomio (koji svašto čini bez
 i kaka drugoga uzroka, nego samo što mu je tako
drāgo). Post. 69 (*vidi Drāgo*). Za zlom gjevojkom
 reći dobro a za dobrom *kako ti drago*. 83. Neka je
 meni napitak, a njima *kakav im drago žitak*. 200.
 Da mi naše konje prodajemo, pobratime, po što nama
drago. 4. 325. Ali bilo to *kako* mu *drago*, sad je
 mrtva ova popustila. Kov. 6. Čini sa mnom, šta ti
drago. Miloš 121. A mi mislimo, ne sumo da može,
 nego da i mora to činiti svaki spisatelj (bio čij mu
drago). Pis. 61. Da je nastampate... a pravopisom
balajen Van drago, 1. 94. I od drugoga, bio on
 to na *drago*, da primamo ono što ne znamo. 1. 96.
 Aho se dva od vas slože na zemlji u čemu mu *drago*.
 M. 18. 19. Ovo ide u gramatiku kao i *drago* što
 i na *drago*. Bakv. 30. Vrijedno znati čega mu *drago*
 r d. Z. S. kralj. i arb. XI.

draga (moja mila draga?). Da je ovo kosa nje-
 zovo *drage*. Npr. 261.
Drāgā, f. adj. hyp. od Draginja. Rj. kao hyp. tre-
 balo bi akc. da ima *Drāga*.
Drāga, m. (ist.) *vidi* Drago. Rj. voc. *Drāgo. ime*
muško, hyp. od Dragić i Dragutin.
drāga, f. (u Hrv.) *vidi* dolina Rj. i syn. *ondje*.
dem. dražica, augm. dražetina.
Drāga, f. nekako mjesto u južnoj Srbiji: I pokupi
Dragu i Rožaja. Rj.
drāgac, drāka. m. t. j. kamen, u pjesmi mjesto
dragi kamen: A u njojzi *dragac* kamen sjaje. Rj.
Drāgāčovo, n. knežina u nahiji Požeškoj. Rj.
Drāgālji, *Drāgālja*, n. — 1) mjesto više Krivošija.
 Rj. — 2) Otle je preturio vojsku pr'o *Drāgālja* ze-
 lene planine. Npj. 4. 491. *planinu u Hercegovini* —
imena s takim nast. Dmalj, Moskalj, Mrkalj, Mrvalj,
 Vukalj.
drāgan, m. (st.) *vidi* dragi: Čuj *drāgane*, odoh za
 drugoga. Rj. *vidi i ljubovnik*. — Nut', Ivane, *moj*
dragi drāgan! prosi Mandu svoju bratučedu. Npj.
 1. 212.
drāgau, *drāgana*, adj., dem. od drag. — Na gajtanu
 tri kamenu svi tri *drāgana*. Kov. 50. *taka dem. adj.*
lūdan, mīlan, pūnan.
drāgana, f. — 1) (st.) *vidi* drāgā: Čup eup, eup
 čup *drāgana*, što mi nisi kazala. Rj. i syn. *kod* drāgā.
 — U kolu muša *drāgana*, sve moje pesme ispeva.
 Npj. 1. 122. Spomen' se tvoje *drāgane*. Herc 236. —
 2) (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art Fisch, piscis*
genus. Rj.
Drāgana, f. ime žensko. Rj. — *imena ženska i*
s takim nast. kod Andrijana.
Drāgāš, *Drāgāša*, m. ime muško. Rj. i prezime:
 Despot Ivan *Drāgāš*. Rad 6. 214. — *imena s takim*
nast.: Goraš, Hotaš, Milaš, Mojaš, Mrnjaš, Vujaš.
vidi i kod Andrijaš.
drāgi, *drāgōgi* (i drāga) m. (st.) *der Geliebte, amatus*:
 Oj gjevojko, imaš li *drāgoga*? Imala sam brata i *dra-*
goga. Rj. *vidi* dragan, ljubovnik; *drāgo. dem. dragić*.
 Plače i nariče svoga *drāgoga*. Npr. 262. A da je
 knjiga od *drāga*, meni je *dragi* daleko. Npj. 1. 224.
Drugi si mi, ne mogu te kleti. Herc. 190.
Drāgić, m. ime muško. Rj. — *imenu s tukim nast.*
kod Bogić.
drāgić, m. (st.) *dem. od* drāgi: *Drag dragiću* Jovo
 Kujundžiću! Ja l' me prosi, ja l' ću sama doći. Rj.
Drāgija, — 1) m. ime muško. Rj. — 2) f. ime
 žensko. Rj. *imena s tukim nast.* Dobrija, Milija.
drāgi kamen, m. *Edelstein, gemma*. Rj. *vidi* drag
 i; *dragac*.
Drāgilo, m. ime muško. Rad 26. 55. *hyp. od* Dra-
 gosav. — *taku hyp. kod* Drailo.
Drāginja, f. ime žensko. Rj. — *taku žen. imena*
 Despinja, Krstinja, Pruginja, Ugrinja.
Drāgiša, m. ime muško. Rj. — *hyp. od* Dragosav,
 — *taku hyp. kod* Dabiša.
drāgo, m. adj. (st.) *das Lieb, amatus aut amata,*
cf. drāgi, drāgā: Jarko sunce na visoko ti si! *Drugu*
 moje na daleko ti si. Rj. *drāgi ili drāgā. adj. zamje-*
njnje supstantiv: *Drugu kitu milu drugu mome*. Npj.
 1. 233. Majka ne da, da se *drugi* ljube, već rastavi
 i milo i *drago*. 1. 240. *Dru se draga* iz mala gledala:
 Ivo jedno, a Jelina drugo. 1. 240. Bog ubio Omerovu
 majku! što rastavi i milo i *drago*, a sastavi nemilo
nedrago! 1. 255. Silan bego, silan ti bijaše! a od sile
dru draga prosaše (*poigrj. mjesto* prošaše): jedno *drugu*
 Novu bijelome, drugo *drugu* u šeber Mostaru. Herc.
 51. Poletnite na dvorove *drugu* Kostu na prozore.
 Kov. 62.
Drāgo, m. (jur.) Rj. *gen. Drāga, voc. Drāgo*. —
 1) *hyp. od* Dragić i Dragutin. Rj. *upravo je hyp. od*
Dragosav. vidi i Drāga m. *takva hyp. vidi kod* Dobro.
 — I tri svoja mila bratučeda, jedan *Drāgo*, a drugo

je Pero, a treće je najmlagji Kreune. Npj. 5, 11. — 2) (u C. G. koji čineći svašto govori: drago mi je : *Drago* je sam sebi najprije vrat slomio. (Posl. 69.) Rj.

Drăgobrat, *m.* ime muško. Rj. Drago-brat. *isp.* Ljubobrat, Miobrat.

dragocjen, *adj.* drago-cjen, što je drage, *relike* cijene; *kostbar*, *pretiosus*. *vidi* mnogocjen, skupocjen. *isp.* drag 1. — Pod ovom travom (badljem) ko je srećan, može naći nekakav *dragocjeni* prsten. Rj. 11b. Šanduk otvoren pun svakojakijeh *dragocjenijeh* *buljina*. Npr. 127. Ova su mi Gospoda, uvažavajući ovu *dragocenu* *narodnost* svoju, slala pesama. Npj. 4, XXXIII. Po imenima i sadržajima svojima *dragocjene* *knjige*. Pis. 18. *Popis župa ... dragocjen* ne samo za *istoriju*. Rad 21, 193. *Ovaj rukopis ... pripada* *među najdragocjenije spomenike* slovenske književnosti. Star. 3, 10.

dragocjenost, *dragocjenosti*, *f.* *strar dragocjena*, *Kostbarkeit*, *res pretiosa*. *vidi* zaklad 1, zaklada. — Tamo ćeš vidjeti da imade i srebra i zlata, oružja i mnogo drugih *dragocjenosti*. Npr. 194. Ne mogu se rastati s ovom *dragocjenošću* našom (rukopisom arhi-episkopa Nikodima). Glas. 11, 203. Ova mala knjiga pripada *među najveće dragocjenosti* u srpskoj ili hrvatskoj književnosti. Rad 15, 178.

Drăgoc, *Drăgôca*, *m.* planina u Cucama: Iz *Drăgocâ*, visoke planine. Rj. — *Drăgoc* (osn. u *drag*). Osn. 352. *imena s takim nast.* Glamoč, Miroč, Perkoč. *riječi* *vidi* kod glavoč.

drăgôca, *f.* (u Dubr.) *vidi* skupoća. Rj. *vidi* i dražina, dražinja, skupotinja. *kud* je *drago*, *skupo* ono što je potrebno za življenje. — *riječi* s takim *nast.* *vidi* kod bistroća.

Drăgoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Dragosav. — *taka hyp.* kod Blagoje.

Drăgôjla, *f.* ime žensko. Rj.

Drăgôjlo, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Dragosav. *za nast.* *isp.* Vukajlo. — Ona pade *Drăgôjlu* na lice. *Drăgôjlo* se trže iza sankâ. Npj. 1, 369.

drăgokûp, *m.* (st.) *der theuer Erkaufte*, *caro entus*: Bula vodi roba *drăgokupa*. Rj. drago-kup, koji je drago, *skupo* kupljen. — O Boga ti! robe *drăgokupe!* Here. 179.

drăgoljûb, *m.* *der Kapuziner Kress*, *tropacolum minus*. Rj. *tropacolum minus* L. cf. dragomilje, ljubidrag. Rj. 3 *evijeće*. drago-ljub.

Drăgoljub, *m.* ime muško. Rj. — drago-ljub. *tako slož.* *imenu* Bogoljub, Slavoljub.

drăgomilje, *n.* nekako *evijeće*: A ružice milijem zaovam', a viole milim jetrvama, *dragomilja* ko mi bude sugjen. Rj. drago-milje. *isp.* dragoljub, ljubidrag.

Drăgomîr, *m.* ime muško. Rj. — Drago-mîr. *mîr* (od starijega *mir*), u složenim imenima vlastitijem, kor. »mar« sjeti, znati se, zvati se. Osn. 31. *imenu tako složena* Blagomir, Godomir, Ljubomir, Radomir, Tatomir, Vitomir.

Drăgômira, *f.* ime žensko. Rj.

drăgoresa, *f.* (u Grblju) ime kozi. Rj. drago-resa. *za drugu polu* *vidi* resa. *isp.* *tako slož.* dugo-kosa.

Drăgosav, *m.* ime muško. Rj. Drago-s(l)av. *tako slož.* *imena* kod Bogosav. — *hyp.* Drăga (*m.*), Dragaš, Dragić, Dragija, Dragilo, Dragiša, Drago, Dragoje, Dragojlo, Dragoš, Dragutin, Dražilo, Draško, Drakša, Draško, Draža, Dražeta, Dražoje.

drăgost, *drăgosti*, *f.* (po jugozap. kraj.) *theures Wesen*, *caritas*: O radosti, velika *drăgosti!* Dušo moja, mlad Jakšić Mitre. Rj. *što god drago*. — Od *drăgosti* što ga zovu Turci, njega zovu malim Mehmedagom. HNpj. 3, 304 (*ovdje* je *drăgost osjećanje* da je *tko drag*).

Drăgoš, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Dragosav. — *taka hyp.* kod Bjeloš.

Drăgović, *m.* manastir u Dalmaciji... više izvora

rijeke Drăgovića, koja ondje odmah utječe u Cetinu... ima četiri parohije: Plavno, Imoski, Vrliju i *Drăgović*. Rj.

drăgović, *m.* *in der Redensart*: brate *drăgoviću!* (*als ein liebes Surrogat jedes andern Namens, den man weiss oder auch nicht weiss*). Rj. *od mila govori se* *mjesto pravoga imena*, *za koje se ne zna ili i znade*. *isp.* rognjeni 2: rognjeni moj! *mein lieber, care!*

drăgovôljan, *drăgovôljna*, *adj.* drago-voljan. *što biva drage volje*, *bereitwillig*, *libens*, *spontaneus*. *vidi* dobrovoljan 2, sjevivoljan, voljan 1c. *suprotno* nasilan. u Rj. *samo* *adv.* drăgovôljno. — Dolaziše ljudi i žene, ko god ljеше *drăgovôljna srea*, i donosiše spone i oboce. Mojs. II, 35, 22. Onamo nosite... i *drăgovôljne prinose* svoje. V. 12, 6. Solomune sine, znaj Boga oca svojega, i služi mu cijeljem srecm i *dušom drăgovôljnom*. Dn. I, 28, 9. Neka ga potpomogu srebrom i zlatom... osim *drăgovôljnoga priloga*. Jezdr. 1, 4. *adv.* drăgovôljno, *gern*, *mit Vergnügen*, *bereitwillig*, *libenter*, *cf.* drag (drage volje). Rj. I dušo tu li si! (t. j. rado i *drăgovôljno* što učiniti). Rj. 146b. Onaj je (kugu) uprti na krkače *drăgovôljno* (jer već njemu i njegovoj kući ne će ništa učiniti). Rj. 311a. Živković se *drăgovôljno* primi toga posla. Danica 3, 174. Svi poviču, da će *drăgovôljno* poureći. Miloš 108. Pasite stado Božije koje vam je predato, i nadgledajte ga, ne silom, nego *drăgovôljno*. Petr. I, 5, 2.

drăgulja, *f.* ime kravi: I šareno od *drugulje* june. Here. 225. — *imenu kravama s takim nast.* *vidi* kod krava.

drăguna, *f.* *vidi* drăgâ, i *syn.* *ondje*. *dem.* dragunica. — Ti žalio ne bi poginuti, a *dragunu* svoju osvetiti. HNpj. 4, 326. *riječi* s takim *nast.* mahunâ, sêkuna; *ime* Šimuna.

drăgunica, *f.* *dem.* od draguna. — Vigjoste li moju *drăgunicu?* cavti li joj hatmer i garanfil? here li ga moja *drăgunica?* Here. 221. *akc.* Arj. II, 757b.

Drăgutin, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Dragosav. — *nije ni u kakvom srodstvu sa* Carolus, Karlo. *isp.* *za nast.* Milutin.

Drăילו, *m.* ime muško. Rj. — *vidi* Dražilo. *Drăילו* (od osnove koja nije u običaju a koja bi bila u *Drajo* od *Dragosav*). Osn. 124. — *imena s takim nast.* Dobrilo, Jabučilo, Momčilo, Vuילו, i t. d.

Drăjilo, *m.* ime muško: *Drăjilo*. *isp.* u St. Novakovića srpski pomenici 62 *Draja*. Korijeni 110. — *vidi* Drăילו.

Drăjko, *m.* ime muško. Rad 26, 54. *isp.* Drăילו, Dražilo. — *imena s takim nast.* kod Bajko.

Drăkša, *m.* ime muško. Rj. — *Drăkša* (osnova u *Drăgo*). Osn. 363. *s takim nast.* *imena* Jakša, Mrkša, Nikša, Plavša, Šimša, Stojša, Vukša, i t. d.

drăm, *m.* $\frac{1}{100}$ od oke, ili onoliko koliko je težak jedan dukat, *ein Gewicht* (*von Dukaten Schwere*), *Drachme*, *Drachma*. Rj. — Dramoser... koji od tvrgje *na dramore* sve čini. Rj. 138a. Oka ima četiri litre, a u svakoj litri *sto drama*. Rj. 452a. Bolji je *dram sreće* nego *sto oka pameti*. Posl. 27. Na litre uhodi, *na drame* ishodi (n. p. bolest). 188. Na dan joj je po oke bjelila a *trideset drama* rumenila. Here. 170. Samo ih još *na dramore* prodaju po apotekama. Priprava 78.

drămlja,* *f.* (*pl. gen.* drămljâ) *ein Schrott* *von der Schwere eines dram*, *globulus plumbeus drachmæ ponderæ*, *cf.* dramaša. Rj. *sačma* gram teška.

dramoser, *m.* — 1) ovako (u Srbiji) seljaci zovu trgovce varošane (koji od tvrgje na dramore sve čine). Rj. dramoser, koji *na dramore sere*, *pogrda trgovcu tvrdici*. — 2) u pjesmi: Kada vidi ženske niti: Kakvi s' ovo *dramoseri?* Rj. — *isp.* riječi tako sastarljene krvoser, staposer, stojser.

dramoserenje, *n.* s Knicker, illiberalitas. Rj. *drämsä* sruđi r drži kojom tko dramoseri.

dramoseriti, *n.* m. *v. impf.* knicker, illiberalum (sta s uz) *dra oseriti?* Rj. dramoseriti, kao (sruđi sruđi, t.) terdarati, postanjem od dramoseri.

drāmūša, *f. pl. gen.* drāmūšā) vidi dramljija: Sevan čest i sedam drāmūša. Rj. sačma dram teška.

drancenje, *n.* vidi drljancenje. Rj.

drānciti, *čim. v. impf.* vidi drljanciti. Rj. *upre-* *o prosnūti.*

drāpa, *u rēnici* āpa drāpa, kojom se grdi stvar rāpa načinjena.

drapānje, *n.* das Kratzen, frictio. Rj. verbal. od drapati i drapati se. radnja kojom tko drapa što ili kojom se drapa.

drapati, drāpām, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. iz-drapati. — 1) kratzen, frico. Rj. vidi česati, češati. — 2) sa se, refleks. sach kratzen, se fricare. Rj. vidi česati se, češati se. gubati se.

drāpav, *akj.* vidi rapav 2. Rj. vidi i hrapav 2, i dronjav, i syn. ondje. Daničić dovodi od jednoga korijena riječi: drapati, drapav, adrapovac. Korijeni 105.

Drāško, *n.* ime muško. Rj. hyp. od Dragosav. Drāško osn. u Dragoj. Osn. 293. takva hyp. kod Bosko. Ja ću, brate, zimovati zionu... kod mog brata Draska kapetana. Npj. 3, 363.

Drāva, *f. die Drave, Dravus.* Rj. Ne će ga oprati ni Sava ni Drava, (tako će biti pogrgnj). Posl. 210. A kad dogje do studene Drave. Npj. 3, 45.

drāvka, *f.* velika šajka koja samo po Dravi može ploviti, ein Drave-Schiff, naris. Rj. isp. murka.

drāž, drāži, *f.* riječ načinjena od M. Gj. Milice-rića prema Njemačkoj der Reiz, kao drugost, milina, što draži na gledanje i žuganje. — Pevuši žubor hlazjane vode... ili milinu devojkačkog lica, ili draž muškoga stasa i pogleda. Megj. 52.

Drāža, *n.* ime muško. Rj. voc. Drāžo. hyp. od Dragosav.

dražanje, *n.* das Theurer-werden, zo constare majori pretio. Rj. verbal. od dražati. stanje koje biva, kad stvari dražaju.

dražati, žām, *v. impf.* (u Dubr.) im Preise steigen, theurer werden, fio carior, consto majori pretio. Rj. postajati draže. *v. pf.* podražati, vidi poskupjeti.

dražčenje, *n.* das Necken, Reizen, irritatio. Rj. verbal. od dražiti. radnja kojom tko draži koga: Pobi sav rod... za dražčenje kojim je dražio Gospoda Boga. Car. I, 15, 30.

dražeta, *n.* ime muško. Rj. hyp. od Dragosav. pred e je osnova u Dragoj. Osn. 251. — takva hyp. vidi kod Bajčeta.

dražetina, *f.* augin. od drāga. Rj.

dražev Vrt, *m.* od Perasta oko po sahata idući ka Kotoru prema Markovu Vrtu nekoliko kuća. Rj.

dražica, *f. dem.* od drāga. Rj. vidi dolinica.

dražikuja, *m.* vidi draživaška. — U naše vrijeme: Hoćeš, čeri, kapurala? Ne ću, majko, kapurala: kapural je dražikuja. ARj. II, 763a. draži-kuja.

dražina, dražinja, *f.* vidi dražica, skupocā, skuptinja. ARj. II, 763a. dražinja govori se u Lici, a žina u ostaloj Hrv. za nastarke vidi riječi kod (b) ne (babinje).

dražiti, drāžim, *v. impf.* reizēn, zergen, irrito. Rj. *v. pf.* drāžiti, na-dražiti, por-, pri-, raz-; *v. impf.* slož. drāžiti, por-, raz- 2. vidi i drškati. — Draži k 1 Pp. 20. Id otale, škadarka djevojko! Ne je poje... ne plači num konja, i ne draži po vojsci... Npj. I, 101. Ako se Go pod draži na mene, n... gođav p. noz. tvój. Sam. I, 26, 19. Za... kojom je dražio Go podu Boga. Car. I, 15, 30. Ko d... na gjeje, zameće... vagju. Prič. 30, 33.

Želju mi još osobito dražiče što se već hješe pisalo više puta. Rad 20, 150.

draživaška, *m.* ein Spitzname der Dorfschulzen (gleichsam Storehund), turbans canes. U vojvodstvu zovu draživaške po miliciji vrajtove, a po paoriji birove i pandure, koji idu po selu od kuće do kuće, te zovu ljude na robiju i na zapovijesti (i draže vaške). Rj. — draži-vaška. vidi dražikuja. tako složene riječi kod čistikuća.

Dražoje, *m.* ime muško. Rad 26, 56. hyp. od Dragosav. takva hyp. kod Blagoje.

drēanje, *n.* vidi drmanje (kao dem.) Rj.

drēati, čām, *v. impf.* vidi drmati (kao dem.) Rj. pomalo drmati, potresati. *v. pf.* drenuti.

drēimice, *adv.* kao mimogred. isp. dreati. — U naše vrijeme u Lici: Što god on radi, ili čita ili piše, ili uči, sve drēimice radi. ARj. II, 764b. *akc.* će biti drēimicē. isp. ametice.

drēkulja, *f.* vrsta džeparike što je vrlo mekana i vodena, pa kad se uzme u usta, u jedan put se prolije voda iz nje, čim se malo pritisne. ARj. II, 764b. riječi s takim nast. kod bakulja.

drēnuti, nēm, *v. pf.* vidi drnuti. Rj. jedan put učiniti ono što znači dreati, kao potresti. *v. impf.* dreati.

drēce, drēča, *f. pl.* vidi drhtalice. Rj. vidi i hladetina, hladnetina, lučenje, mrzletina, pače, pitije. — Daničić dovodi riječ oru od korijena od kojega i dreati: značenje tresti: dreati, drenuti, silodrean; drēce. Korijeni 103.

drēca, *f.* das Dickicht, densi frutices, cf. česta, šib. Rj. vidi i čestina, gušta, guštara.

drēćanje, *n.* das Plären, ploratio. Rj. verbal. od drečati. radnja kojom dreči *n. p.* dijete.

drēćati, drēćim, *v. impf.* plären, ploro. Rj. *v. pf.* dreknuti. — 1) dreči koza (Rj.) kad jako rekeće. vidi drekenjati se (dem.). — 2) dreči dijete kad se dere. Rj. vidi derati se, i syn. ondje. — 3) dreči vaška, kad je tko tuče: Pa ih (pijetla, vašku i mačku) počne tući, a vaška stane drečati, a kad lav dreku čuje, doleti. Npr. 136.

drēha, *f.* (u krajini Negot.) ponajviše pl. drēhe, das Gewand, vestis, cf. haljina. Rj. vidi odijelo. — U krajini (Negotinskoj)... govore: zajac, oat, željezo, grnac, drehe (haljine). Rj. 297a.

drēka, *f.* das Geschrei, clamor: stoji dreka koza; stoji dreka djece. Rj. isp. drećanje. — Vaška stane drečati, a kad lav čuje dreku, doleti. Npr. 136. Stane ga (javca) dreka oko kuće: »Mehehe!« 245. A jarića (stoji) dreka za kozama. Npj. 4, 187. Žena i dece stane dreka. Danica 5, 38.

drēkalo, *m.* vidi drekvac. ARj. II, 765b. — riječi s takim nast. kod bajalo.

Drēkalović, *m.* einer von Drekalovići. Rj. čorjek iz plemenu Drēkalovićā. — Lale Drekalović. Npj. 5, 531.

Drēkalovići, Drēkalovičā, *m. pl.* pleme u Kućima kod Crne Gore: A četvrtu u Drekaloviče. Rj.

drēkavac, drēkāvca, *m.* der Schreier, ein (vermeintliches) Thier, das in der Nacht schreit, wie eine Ziege die von Wolfe weggetragen wird, animal nocturnum, quadrupes, clamosum. Rj. vidi drekalo. nječaku tobožnja živinja četveronožna što noću dreči kao koza kad je vak otme.

drēkēnjanje, *n.* vidi (dem. od) drećanje. Rj.

drēkēnjati se, njam se, *v. r. impf.* kaže se za jareca, vidi drečati (kao dem.) Rj. — Eto ti jareca kući, pa se stane drekenjati oko kuće: »Mehehe!« Npr. 245.

drēknuti, drēknēm, *v. pf.* ispustiti iz sebe jednom dreku. *v. impf.* drečati. u naše vrijeme. ARj. II, 765b.

drēmak, drēmka, *m.* vidi dremovac. Rj. erythronium dens canis L. Rj.³ po juč. govoru trebalo bi da glasi drjēmak.

drenuljiv, *akj.* kome se često drjema, schläfrig,

dem Schlaf ergeben, somniculosus, somno deditus: Koji veli sanjljiva, *dremljiva*, ne imao u bolesti sanku. Rj. — Ne će biti megju njima umorna ni sustala, ni *dremljiva* ni sanjljiva. Is. 5, 27.

dremovac, *dremōvca*, *m.* (u Slav.), *vidi* kačunak. Rj. *lychnis viscaria* L. Rj.³ *biljka vidi i* kačun 1. dremak, podrimunak. — *dremovac*, osn. u *drijem. isp.* Korijeni 105.

dremōvan, *dremōvna*, kome se drijema da spava, *schläfrig, dormitans*. Rj.

drēn, *drēna*, *m.* *vidi* drijen. Rj.

Drēnica, *f.* u pjesmama nekako mjesto: U *Drēnici* bijela Deviča. I *Drēnicu* ispod Čičavice. Rj. voda u Metohiji koja utječe u Driuu, i knežina oko te vode. Rj.³

drēnić, *m.* *eine junge Kornelkirsche, cornus parva*. Rj. *mlad drijen*. — *tukre riječi vidi kod* brezić.

drēnik, *drenika*, *m.* *Wald von Kornelkirschen, cornetum*. Rj. *drenova šuma, vidi* drenjak. — *tukre riječi vidi kod* aptik.

Drēnka, *f.* ime žensko. Rj. — *imenu ženska od bilja uzeta* Bosiljka, Grozlijanka, Jasika, Koviljka, Malinka, Smiljka, Smoljka, Trnjina.

Drenōpoljac, *Drenōpōljea*, *m.* *čorjek iz Drenopolja:* Eto idu Turci *Drenopoljci*. Rj.

Drenōpolje, *n.* *vidi* Jedrene: Dva Turčina ošli *Drenopolju*. Rj. *Adrianopolis, grad u* Turskoj, *vidi i* Edrēna, *Jedrena*.

Drenōpoljski, *adj.* *ron* Drenopolje: Kad su došli paši *Drenopoljskom*. Rj. *što pripada Drenopolju*.

drēnov, *adj.* *der Kornelkirsche, cornus*. Rj. *što pripada drijenu: Zavrg'o se drenorom batinom*. Rj. 168b. Ne će li i u našem jošiku *drenova batina* narasti. Posl. 210.

drēnovac, *drēnōvca*, *m.* *ein Stab von Kornelholz, baculus cornus*. Rj. *drenov štap*.

Drēnovac, *Drēnōvca*, *m.* — **1**) selo u Mačvi. Rj.³ — **2**) u pjesmama nekakav potok: Devojka se kraj *Drenovca* kupu. Rj.

drēnovača, *f.* — **1**) *ein Stock von Kornelholz, fustis cornus*. Rj. *drenova batina:* Ne more te sjeći oštra čorda . . . a more li moja *drenovača?* Pa poteže drenovu batinu. Npj. 3, 162. — **2**) (u Srijemu) *Art Kirschen, cerasi genus*. Rj. *drenovača je najpozniju trešnja, tvrda je kao i hrust, ali je od njega sitnija*.

drēnovina, *f.* *Kornelholz, lignum corni masculae* Linn. Rj. *drenovo drvo*. Donesi mi suve *drenovine* sa tavana od devet godina. Npj. 3, 404.

drēnjak, *drenjāka*, *m.* *vidi* drenik. Rj. *drenova šuma*. — *isp.* cerik i cerjak, grmik i grmljak, ivik i ivljak, jošik i jošljak (i jovljak), šljivik i šljivak, topolik i topoljak.

drēnjina, *f.* *die Kornelhirsche, cornum*. Rj. *rod od drveta drijena: Ugleda drijen gje je nevatio . . . čekajući da drenjine sazre*. Npr. 312. Beremo po polju i po šumi jagode i trnjine, *drenjine* i t. d. Priprava 22. *znači i drvo drijen u* Npj. 1, 88: Pade listak *drenjine* usred čaše gječine, da je znala *drenjina*, da je čaša gječina, vrhom bi se povila, pa bi čašu popila. *za nast. isp.* trnjina.

drēnjinov, *adj.* koji pripada *drenjinama*, koji se pravi od *drenjina*. *Drenjinova rubija*. u Lici. ARj. II. 769b. *za nast. isp.* aptov.

drēnjo, *m.* (u Boči) *ein träger Mensch, segnis, cf. trom*. Rj. *gen.* drēnja, *voc.* drēnjo. *čorjek trom, lijen*. — *drēnjo* (adjektiv od koga je uzeta osnova nije u običaju). Osn. 50.

drēteza, *f.* (u Pastr.) *vidi* jagoda. Rj.

Drētulja, *f.* voda u Hrvatskoj, koja izvire iz Kapele i poslije jednoga sabata ponire. Rj. — *taka imena kod* Bukulja.

drētva, *f.* *der Bindfuden (Spagut), funiculus, cf. vrvea, kanap*. Rj. *dem.* dretvica. — Krplje, kao obrnći,

što se ispriječaju (iskrpce) *dretvom* ili oputom. Rj. 306a.

drētvice, *f.* *dem.* od dretva. Rj.

drēvad, *f.* *coll.* drvčeta, drvčice, *Bäume, arbores*. *isp.* drvljad, *jednicu od drevadi* drvo, drijevo, drvo. — Puna brda jela i borovah, puna smrčce i druge *drevadi*. Npj. 5, 499.

drēvan, *drēvna*, *adj.* *vidi* stār 1, i *syn.* oudje. *isp.* starōdrēvan. — Od Turaka niko ne ostade, samo jedna *drenna* Turkesina. HNpj. 2, 37.

drēvo, *n.* t. j. časno, *das Kreuzes-Holz, lignum crucis, i. e. crux qua Christus supplicium obiit, cf. drijivo:* I krstove od časnoga *dreva*. Rj. *po crkvenom jeziku* mjesto drvo.

Drēzga, *f.* polje u Piperima: U od *Drezge* polja širokoga. Rj. *isp.* drijezga.

drēždānje, *n.* *das Stehen und Warten, expectatio*. Rj. *verbal.* od drēždati, *stanje koje bira, kud tko drēždi*.

drēždati, *drēždim*, *v.* *impf.* *stehen und warten, expecto:* *Drēždi* kao konj za praznim jaslina (kao [gladan] konj. Posl. 70). Rj. *stajati pa čekati, vidi* ždroncati. — Kad tamo, a volovi *drēžde* oko valova, čekaju da im se da voda. Npr. 211.

drēgudovac, *drēgudovca*, *m.* njeka zvjerka slična puhu; *myoxus nitella* Schrb., *myoxus dryus* Schrb. ARj. II. 772b.

drēhat, *dřhat*, *m.* *das Zittern, der Schauder, horror:* nhitio me *drhat* (u Dubr.) Uhvati ga *drhat* i groznica. Rj. *vidi* drkat; trepet 2, tres. *isp.* jeza, ježnja. — Junake Moavske *spovašće drhat*. Mojs. II. 15, 15. *Strab poduze* me i *drhat*, od kojega ustreptaše sve kosti moje. Jov. 4, 14. Tada će biti *drhat* veliki u zemlji Izrailjevoj. Jezek. 38, 19.

drēhtalice, *f.* *pl. die Gallerte, die Sulze, coagulum, cf. pače, pitije*. Rj. *vidi* drktalice. *syn.* kod drče.

drēhtānje, *n.* *das Zittern, tremor*. Rj. *verbal.* od drhtati *radnju* *kojom tko dršće*.

drēhtati, *dřščēm*, *v.* *impf.* (u Bosni) *zittern, schauern, horreo, tremo:* *dršće* od zime; *dršće* kao prut. Rj. *vidi* drktati, drhtjeti, drktjeti. *v. pf.* slož. uz-drhtati (se), za-; *v. impf.* slož. uz-drhtavati se. — Tugjini blijede, *dršću* u gradovima svojim. Sam. II. 22, 46. Šjegjaše sav narod na ulici . . . *dršćući radi te stvari i od dužda*. Jezdr. 10, 9.

drēhtavica, *f.* *vidi* drktavica.

drēhtjeti, *dřhtim*, *v.* *impf.* *vidi* drktjeti, drhtati, drktati. — Duhar *drhti*, a grad ni se trese. Npj. 5, 495.

drīčkānje, *n.* *das Lärren mit Geräusch, dejctio alvi*. Rj. *verbal.* od drīčkati, *radnja* *kojom tko drīčka*.

drīčkati, *dřīčkām*, *v.* *impf.* *lärren mit Geräusch, dejctio alvum cum strepitu*. Rj. *imajući protoč nečist iz sebe puštati su treskom, vidi* driskati *v. pf.* drīcnuti.

drīcnuti, *dřīcnēm*, *v.* *pf.* *lärren mit Geräusch, alvum dejctio cum strepitu*. Rj. *imajući protoč jednom pustiti nečisti iz sebe sa treskom, vidi* drisnuti. *v. impf.* drīčkati.

drijem, *drijēma*, *m.* *der Schlummer (Schlafst), dormitatio*. Rj. *vidi* drijemež. *isp.* drijemanje. — **1**) se njemu malo zadrijema, u *drijemu* čašu ispustio. Npj. 2, 100. Ne će dati sna očima svojim, ni vjeggama svojim *drijema*, dok ne nagjem mjestu Gospodu. Ps. 132, 4.

drijēmak, *drijēmka*, *m.* u Rj. *samo po istočnom govoru:* drēmak, mka, *vidi* dremovac. Rj. 138b. i *syn.* kod dremak.

drijēmalo, *m.* *der Schläfrige, die Schlafmütze, dormitator*. Rj. *dremljiv čorjek*. — *riječi take vidi kod* bajalo.

drijēmānje, *n.* *das Schlummern, dormitatio*. Rj. *verbal.* od drijemati, *stanje koje bira kud tko drijema*.

Rj. *otkrivati prsi. v. pf. slož. razdrljiti; v. impf. slož. razdrljivati.*

drľjo, m. (juž.) *der Tricřaugige, homo lippiens.* Rj. *gen. drľja, voc. drľjo. hyp. od drľjavac. ridi drľja (ist.) — tukeu hyp. ridi kod balo.*

drľjucanje, n. *verb. od drľjucati se, radnja kojom se droje dragih drľjucaju:* Ibro jače s helicom divojkom, primiče se jedno do drugoga, sve se faća jedno za drugoga, sve zameću oni *drľjucanje*. HNpj. 4, 552.

drľjucati, drľjucati, v. *impf.* — **1)** *leviter percutere, tangere. Stalli, lako udarati, dirkati, kao što se čini od dragosti n. p. ljepušiči — 2)* *sa se, recipr. ridi drľjucanje.*

Drľmalj, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. *inena s takvim nast. ridi kod Dragalj.*

Drľmanovina, f. planina (ili brdo?) u Srbiji: Zavrjala tri zelena vuka: ... treći vije na Drľmanovini. Rj.

drľmanje, n. *das Schütteln, Erschüttern, quassatio.* Rj. *verbal. od drľmati. radnja kojom tko drma što. dem. dranje.*

drľmati, drľmati, v. *impf.* — **1 a)** *schütteln, quasso.* Rj. *ridi cimati, tresti. dem. drľmati. v. pf. prosti drľnuti; slož. iz-drľmati, pro-, raz-, uz- (se), za- — Ta eno ga, mila neno, gđi drma na vratih.* Rj. 223b. To li je onaj koji je tresao zemlju, koji je *drmao carstva?* Is. 14, 16. — **b)** *sa se, refleks.:* Vriscne babo da se sve brdo od jakote počne *drľmati* kao kad je najveći potres. Npr. 221. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi *humovi drľmaju* se. Jer. 4, 24. — **2)** *drľmati o kome, glasno i pohvalno govoriti o njemu:* Povesti uo Hanku sa odžaka, što o ujojzi butum *drma* Lika. HNpj. 4, 172.

drľmiti, mīm, v. *impf.* (u Srijemu) kao namrgogjen kunjati, *trübe, fñster, mürrisch sein, tristem esse:* *drmi* čovjek, *drmi* vrijeme, biće kiše; zub mi nešto *drmi* (kad hoće da počne boljeti). Rj.

drľmjenje, n. *das trübe-, fñster-, mürrisch-Sein, zō tristem esse.* Rj. *verbal. od drľmiti. stanje koje biva, kad tko ili što drmi.*

drľnuti, nēm, v. *pf.* — **1)** *erschüttern, concutio.* Rj. *ridi cimnuti jedan put zadrľmati. dem. drľnuti. c. impf. drľmati. Mujo banu dogje i bunaru, kapu drľnuti, Božju pomoć nazva.* HNpj. 4, 345. — **2)** *erleben lassen:* pa on *drľnuti* na gradu topove. Rj. *učiniti da što drmie, gruhne.*

drľnda, f. *der Fachbogen, instrumentum carpentae lanac.* Rj. *sprava kojom se drnda, razbija vunu. — S ovakijem drľndama idu drndari od kuće do kuće te razbijaju vunu. U Srijemu je drnda (n. p. u šesirdžija) kao pruglo.* Rj. *ridi drndalo.*

drľndalo, n. *ridi drnda.* Rj. — *riječii take ridi kod bućkalo.*

drľndanje, n. *verbal. od drľndati. — 1)* *radnja kojom tko drnda, razbija jarinu. das Fachen, carptio.* Rj. — **2)** *radnja kojom tko drnda, govori koješta.*

drľndar, m. čovjek što razbija vunu, *der Facher, qui lanam carpit.* Rj. *ridi pucar, drľndar. — S ovakijem drľndama idu drľndari od kuće do kuće te razbijaju vunu.* Rj. 140b.

drľndarev, **drľndarov**, adj. Rj. *što pripada drndaru Rj.*

drľndarski, adj. Rj. *što pripada drndarima ili drndaru kojemu god: Do prokleta drľndarsko tetivo.* Rj.

drľndati, dām, v. *impf.* **1)** *razbijati jarinu, fachen, carpere lanam.* Rj. *ridi razbijati 2. v. pf. slož. iz-drndati. — 2)* *govoriti koješta, schwatzen, garrir.* Rj. *ridi blebetati, i syn. ondje.*

drľnōv, drľnōva, m. *der tolle Schreier, clamorosus, furiosus.* Rj. *bijesan vikāč, tko vīče kao da se pomamio. isp. drľnuti se. — riječii s takim nast. kod čalov.*

drľnōvan, drľnōvana, **drľnōviti**, adj. *wüthend, furi-*

osus. Rj. *malnit, bijesan. ridi durau, drľljiv, drľnovit.*

drľnuti, drľnēm, v. *pf.* — **1)** *einen Bissen essen (um dann sogleich, z. B. an die Arbeit zu gehen), podulubum comedo:* drľnulo ga pseto, t. j. *ujelo ga malo.* Rj. *založiti malo, pjesti malo. — 2)* *sa, se refleks. pomamiti se, toll werden, insanio.* Rj. *ridi i pridrľnuti se, pogoropaditi se, zgoropaditi se, smušiti se, zgranuti se. v. impf. drľnjivati se.*

drľnjivanje, n. *das Toll-werden, insanio, verbal. od drľnjivati se, stanje koje biva, kad se tko drnja.*

drľnjivati se, drľnjujēm se, v. v. *impf. toll werden, insanio.* Rj. *ridi zgranjivati se, goropaditi se, isp. bješnjeti. v. pf. drľnuti se.*

drľnjkanje, n. *das Anschlagen gegen etwas, offensio.* Rj. *verbal od drľnkati. radnja kojom tko drnjka.*

drľnkati, kām, v. *impf. anschlagen gegen etwas, offendere.* Rj. *udarati se o što, ubijati se.*

drōb, drōba, m. (loc. drōbu). — **1)** *das Eingeweide, intestina.* Rj. *ridi kaurma. dem. drōbac 2. augm. drōbina. — Svrči drōb (u Boci) ridi struniti se.* Rj. *Djetinja bolest, nekaka bolest, od koje djeca umiru (kažu da se u drobu začne).* Rj. 122b. *Zatop, kuhau i sitno isjecan drōb od kakva žicinčeta.* Rj. 198a. *Podrohak, 1) kuran drōb, zatopljen lojem, cf. pričor.* Rj. 524b. — **2)** *svrči drōb (u Boci) ridi struniti se.* Rj. (kad se čovjek *struni*, onda kažu, da spadne želudac. Rj. 721a). *Nego joj dogje nekakva muka u drob.* Npr. 213.

drōbac, drōpca, m. — **1)** koji drobi (ubi *drōbac kusa*) cf. kusac. Rj. — **2)** *dem. od drob.* Rj.

drōban, drōbna, adj. *dicht und klein an einander, minutas:* drobna djeca, cf. sitan: *Podnizati drobnijem biserom.* Jedno grlo, tri droba *gjerdana.* Rj. — *Je-trvama drobne maćurane, Vasu svome stručak miloduba.* Rj. 319b. *Od mirisa bosioka i lijepe drobne ruže.* Kov. 56.

drōbina, f. *augm. od drob.* Rj. — *tukvu augm. kod bardačina.*

drōbiti, lām, v. *impf. bröckeln intero:* Nit' se zna ko drobi, ni ko kusa. Rj. *drobiti što, činiti da bude drobno. ridi situiti. v. pf. slož. iz-drobiti, na-, po-, raz-, u-, za-, zdrobiti. — Ona drobeći u mleko spusti onaj prsten u njega . . . »Ko je drobio u ovo mleko?«* Npr. 226. *Jedan drobi a drugi kusa.* Posl. 111. *Ni mi (on) soli, ni drobi.* 221. *Štogogj jedeš, drobi, a što nosiš, prti.* 354. *Luđi drobe a mudri papaju.* DPost. 57. *sa se, pass. Ko se prije rodi, prije mu se i drobi.* Posl. 155.

drōbljen, drōbljena, m. *der Brocken, mica, frustum.* Rj. *drobni komad onoga što se udrobi. ridi mrva, trina, troba. coll. drobljenje 2. dem. drobljenak.*

drobljenak, drobljenka, m. *dem. od drobljen.* ARj. II. 788b. *ridi mrvica, trinica, trošica.*

drōbljenje, n. — **1)** *das Bröckeln, intritio.* Rj. *verbal. od drobiti. radnja kojom tko drobi. — 2)* *coll. die Brocken, micae, frusta intrita.* Rj. *see ono što se udrobi. jedinica drobljen. — Uzme kašiku, te ono drobljenje izmiješa po mlijeku.* Ođg. na haž. 13.

Drobnjaci, Drobnjākā, m. *pl. Gegend in der Herzegovina, in der Nähe von Piva.* Rj. *kraj i ljudi iz onoga kraja, sada u Crnoj Gori. kraj se zove i Drobnjak, koje vidi.*

drobnjača, f. (u Dalm.) *Art Oliven, olivarum genus.* Rj. *vrsta masline, drobna maslina. — (Masline) koje se zovu i male i drže se za najbolje.* Rj.

Drobnjāčkī, adj. Rj. *što pripada Drobnjaku, Drobnjacima:* To začula tri bana Drobnjačka. Npj. 4, 472.

Drobnjāk, Drobnjāka, m. — **1)** *Gegend in der Herzegovina, in der Nähe von Piva.* Rj. *kraj, sada u Crnoj Gori. ridi Drobnjaci. — Gje vas Drobnjak magla pritisnula.* Rj. 216a. — **2)** *čovjek iz Drobnjāka:* Vuk Stef. Karadžić (od starine Drobnjak iz Petnice). Npj. 1, 1.

u ovakom dogagjaju kazali jedan drugome: brate!). Rj. *vidi* drugarica, družbenica, ortaćica, pajtašica. *dem.* družica. — Vako bilo svakoj *druzi*, koja majke ne slušala! Rj. 52a. Zakunu se da će biti muškarej pobratimi, a ženskinje *druge*. Rj. 142a. Kad *troje druge* na vodu pogju. Npj. 1, 21. — 2) nema druge, nema joj druge, *ihr gewachsen, gleich, par.* Rj. *isp. drüg* 3. — Imao je . . . šcer blagu kao andio, Dobru kao kruh, da joj u onome mjestu nije *druge* bilo. Npr. 130. Ja kakva je, jada ne dopala! . . . da joj *druge* u svu zemlju nije . . . ni vila joj, brate, *druga* nije. Npj. 2, 223.

drūga, *f.* drvo, kao veliko vreteno, što žene konce prepredaju na njega i pletivo predu, *die Zwirnspinndel, fusus duplicandis filis*. Vreteno se obrne dolje kad se prede, a *druga* se obrne prijeko od sebe. *cf.* štiljega. Rj. *vidi* i štilja. *dem.* družica.

drugàčijē, *adv.* *vidi* drugojače, drugojačije, drugojako, drugovačije, drukčije, ino, inače, inako; *anders, aliter*: kad bi tako bilo, ne bi moglo biti . . . nego bi te riječi glasile *drugàčije*. Rad 1, 115.

drugàčiji, *adj.* *vidi* drugojačiji, drugovačiji, drukčiji; *anders, verschieden, alius*: Četiri velike zvijeri iziđoše iz mora, svaka *drugàčija*. Dan. 7, 3.

drūgār, drugára, *m.* *vidi* drüg 1. Rj. i *syn. ondje*. — Dabije se . . . sa svojijem *drugarima* i pomagačima nametnu svijem selima . . . Rj. 826b. Kad izigje sluga taj, nagje jednoga od svojijeh *drugara*. Mat. 18, 28 (*ἓν συνδούλων*). Pozdravite . . . i moje *drugare* u *szanjustru*. Rim. 16, 7 (*συναργαζήσους*).

drugàric, *f.* *vidi* druga 1: Mobarice moje *drugàric*. Rj. i *syn. ondje*. — Oj Milice, naša *drugàric*! Npj. 1, 432. Dopuste meni i mojoj *ženi*, te pogjemo . . . Naskoro pijesak opali tabane mojoj mladjoj *drugàrici* . . . ona stane plakati. Danica 2, 139.

drugàric, *m.* (u Dobroti) *vidi* drugar. Rj. *vidi* i drug 1, i *syn. ondje*.

drūgdā, **drūgdāš**, *dann und wann, quandoque, cf.* katkad. Rj. za drugda *isp.* ovda, te je drugda i: *drugi put (a ne ovaj put)*, za drugdaš *isp.* dvaš, triš, pa je drugdaš *po tome i: drugi put (ne ovaj put)*. *isp.* onako. i u Stullija, drugda, *alius, alio tempore, u drugu vrijeme, drugi put*. — Ako u čemu ja pomanjkah svadi ili *drugda*. V. Andrijašević. Dnd koji se sad sije, jer ga vrime *drugda* sijat nije. J. S. Reljković. Gdje bi *drugda* i dan hoda bilo, tad paloše do užine Turci. Osvetn. ARj. II, 798b.

drūgdje, *adv.* na drugom mjestu, *anderswo, alibi, cf.* ingje, drugovgje, družē. Rj. *vidi* i indje.

drūgā, *adj.* — 1) *a*) *der andere, alius, alter*. Rj. *vidi* inji, proči. — Crnogorci se kunu i zaklinju . . . Kad *drugoga koga* zaklinju, onda . . . Rj. 4b. Zaprošiti djevojku gdjeod, ili *drugo što* zaiskati. Rj. 5a. Čist led, na kome odozgo nema snijega ili čega *drugoga*. Rj. 56a. Da dozje kaka žena . . . ili *kakijem drugijem poslom*. Rj. 67a. Ovoga običaja . . . kao i *mnogijeh drugijeh* sad nema. Rj. 70b. Drožda, od masti i od *drugog kojččega* ono što ostane na dnu kao gad. Rj. 141a. Drugdje, na *drugom mjestu*. Rj. 41b. Gjtature, *jedno nu drugo, s jednoga na drugo*, osjekom. Rj. 151b. E! to je što *drugo!* Rj. 152a. Košulja ili *druga kaku haljima*. Rj. 158a. Pak se onda izmegju njih natpra paprati ili *drugoga čega*. Rj. 166a. Onda kažu da je vojka . . . koja će jača biti, kao i *mnogo drugo kojčča*. Rj. 507b. Najmlajji (brat) bio . . . odveć dobar, pa su ga *druga bruća* držala za budalu. Npr. 60. *Jedan* sve radio, a *drugi* jednako besposličio . . . Bog im da te steku u svàčemu: u goviedima . . . i u *svemu drugome*. 71. Ja ne bilh *ništa drugo*, reč da mi Bog da ženu. 80. Dogjoše vile . . . počē *jedna drugima* govoriti. 86. Stane . . . provati košulju i *drugo ostalo*. 102. Nemadjahu *ništa drugo* do jednu jedinicu šcer. 113. Da se ne će *drugom* oženiti nu carevom gjevojkom. 120. Teke se

sastanu, nlyvate *jedno drugo* za ruku dok se poznadu i *jedno drugom* dokaže da se ljube, i zakunu se da ih ne će *drugo ništa* razdvajiti *vako* crna zemlja. 120. Pretvorice te u ribu ili u *što drugo*. 122. Pobjegne *jedan na jednu* a *drugi na drugu stranu*. 169. Nijesu mogli vijgiti *drugo ništa* osim vatre da sipa. 185. *Postao* sa svim *drugi*. 205. Ja nijesam za *drugo* došla *nego* da te darujem. 215. Pa se otisne od *drugih djevojaka* i otide k *svinjarčetu*. 255 (*odmah dalje* 256.: ona uzme prase i radosna otide kući s *ostalim* djevojkama). Ili *drugim riječima* da kažem. Postl. XXVI. Brže je njegovo magare nego *drugoga* at. 29. *Drugi dan druga* navaka. (što *drugi* dan treba — za jelo — to će Bog dati). 70. Što volovi muču, ništa, samo da kola ne škripe. (ništa je to, samo kad ne bi bilo još *nešto drugo*). 351. *Takvog* sanka *drugog* ne usnio. Npj. 3, 73. *Jedni drugim* vjern zdajete. 4, 273. Uzveši *jedno s drugim* može se reći da Boka živi najviše od mora. Kov. 40. Ali sad i on okrenuo *drugu*. Miloš 29. Ja Slavenski jezik ljubim i poštujem kao i *drugi koji mu drugo* Srbliju. Rj. XIII. Pravopis je *drugo* a jezik *drugo*. Šlav. Bibl. I, 91. On bi, i *drugi svatko*, mogao. 1, 94. Čekamo od *jedne* pošte *do druge*. Straž. 1886, 1385. Piče davahu u sudovima zlatnijem, i to u *sudovima drugim* i *drugim*. Jestir. 1, 7. Rekoh joj: ne budi *drugoga*; tako ću i ja biti vjov. Os. 3, 3. Ljudi *mnogi* prostriješe haljine svoje po putu; a *drugi* rezahu granje od drveta. Mat. 21, 8. Kojijem sudom sudiš *drugome, sebe* osugnjuješ. Rim. 2, 1. Po sebi smo udi *jedan drugome*. 12, 5. *isp.* jedan 1e. — b) nije druge, druga: *ne može* se drukčije, *es bleibt nun nichts übrig als . . . nihil est reliquū, non possum quin: Drugu* njemu *biti* ne mogaše, no se braća stase dijeliti. Npj. 2, 630. Ali ćemo begu posječ glavu, ali naše tamo ostaviti . . . Već doista *druge biti* ne će. 4, 52. Žao mi je, ali *druge nije*. 5, 225 (*štamp. pogrješkom drukče*). *isp.* drugačije, i *syn. ondje*. — 2) *der zweite, secundus*. Rj. — Brojevi redni (prvi, drugi itd.) imaju oblike kao pridjevi, odregjeni. Obl. 50. Imao ženu s kojom se *drugi put* vjenčao, a imao je od prve žene samo jednu šcer. Npr. 130. Jedna vrata sva od zlata, *druga* vrata od bisera, *treću* vrata od škerleta. Npj. 1, 152. Nek se moli sveu Muhamedu i njegovu postu ramazanu od *prvoga petka do drugoga*. 3, 62. Ni vina ni žita ne mogu imati koliko im svima treba . . . nego se *prvo* donosi iz Dalmacije, a *drugo* iz Italije. Kov. 39. Nego ćeš carovati nad Izrailjem, a ja ću biti *drugi za tobom*. Sam. I, 23, 17. *adv. zveitens, secundo*: Kad se dvije udariše vojske, *jedno* Srpska, a *drugo* je Turska. Npj. 4, 258. Daj ti mene do dva poglavara: *prvo* daj mi Osman-barjaktara, *drugo* daj mi Tuzlu kapetana. 4, 261. On bi morao biti čovjek, koji poznaje taj posao, a *drugo*, morao bi biti čovjek pošten. Pis. 73.

drūgobrātūčēd, *m.* drugo-bratučēd. *ake.* ARj. II, 803b. *Drugobrātūčēdi*, to su djeca prvobrātūčēda. Rj. 40b. Zovu se . . . sinovi dvaju ili više prvijeh brātūčēda *drugi brātūčēdi* . . . s brojevima prvi, drugi i t. d. može se (riječ brātūčēd) i sastaviti sprijeda u jednu riječ: *prvobrātūčēd, drugobrātūčēd*. Daničić, ARj. 609b.

drūgobrātūčēda, *f.* — Kao što je *prvi brātūčēd, drugi brātūčēd* itd., tako je i *prva brātūčēda, drugu brātūčēda* itd. . . . s brojevima prvi, drugi itd. može se (riječ brātūčēda) i sastaviti sprijeda u jednu riječ: *prvobrātūčēda, drugobrātūčēda* itd. Daničić, ARj. 610a.

drugojāčē, *adv.* *vidi* drugačije, i *syn. ondje. anders, aliter*: Prevario al' ne prevario, *drugojāčē* biti ti ne može. Npj. 5, 530. *isp.* predmgojačiti.

drugojāčije, *anders, aliter, cf.* drukčije. Rj. — Ako je koja riječ kad god kojim glasom glasila *drugojāčije* nego sada. Ogljed V. i *syn. kod* drugačije.

je braći besjedio: 'Oj družbino, moja braćo draga! . . . Družbina ga rado poslušala. Npj. 2, 76.

družbinica, *f. dem. od družbina*: Kaži ujko našoj družbinici. Rj. *vidi* družbinica. — AP besjedi sura tica orle: I ja mogoh s krilma poletiti . . . sastadoh se s mojom družbinicom s. Npj. 2, 329.

držže, (u C. G.) na drugom mjestu, *anderswo*, *alibi*, *cf.* drugdje, inlje. Rj. *vidi* i drugogdje (drugdje).

družženje, *n. das Gesellen, sociatio*. Rj. *verbal. od družiti se, koje vidi.*

držževan, *držževna*, *adj. gesellig, socialis*. Rj. *koji se rado družiti, s kojim je lako družiti se, vidi* družben 2. *isp.* zajedničan. — Lovci su više divljii, nego li pastiri, a težaci su družčevniji nego li oboji prvi. Priprava 42. Nema tu više grabožljive zvjeradi, pitoma stada i družčevni ljudi sada posluju pod plavim nebom. 77.

družževni, *der Gefährten, sociorum*: I družževske puške zapucale. Rj. *što pripada drugorima, vidi* drugovski.

družžica, *f. dem. od držža*. Rj.

družžica, *f. dem. od držža*. Rj. — Kolčnika, 2) s obavljive strane zaošiljeno drvo, kao *družžica*, na koje se suče pregja (kao na mosur), kad hoće da se snuje. Rj. 285b.

družžičalo, *n.* (u Srijemu govore *ružičalo*, a u Banatu *pobušenj ponjedeljnik*) *der zwitte Montag nach Ostern, dies lunae secundus a paschate*. Rj. *drugi ponjedeljnik poslije uskrsa*. — Na nekijem mjestima skupe se momčad i djevojke poslije podne na jedno mjesto, pa igraju i *družžičaju se* (ponajviše muško s muškim, a žensko sa ženskim), t. j. opletu vijence od vrbovijeh mladica, pa se kroza njih ljube i mijeňaju jaja (šarena i ervena), pa poslije promijene i vijence (metnuvši jedno drugom na glavu) i zakunju se da će biti muškareci pobratimi, a ženskinje *druge* (Vlasi kažu *kumačci*) do ono doba godine. — Kad opet dogje *družžičalo*, onda se gdjekoji ponove, a gdjekoji ostave. Rj.

družžičauje, *n. dass Küssen und Befreunden der Mädchen am zweiten Montage nach Ostern, amicitiae initio die lunae a paschate secundo, cf. družžičalo*. Rj. *verbal. od družžičati se, radnja kojom se djevojke družžičaju.*

družžičati se, *čam se, v. r. impf. cf. družžičalo*. Rj. *reciproč. uzimati se za družžice, kao što djevojke na družžičalo uzimaju jednu drugu.*

družžina, *f. (coll.) die Gefährten, socii*: Moja braćo i moja družžino. Rj. *vidi* družba 1, družbina. *dem.* družbinica. — Da donese vode sa jezera, da napoji opranu družžinu. Rj. 464a. Vuk ne vije što je mesa gladan, nego vije da družžinu seije. Posl. 40. Nad grobom. Jesu li ovo tvoji dvori? Kako ćeš se obiknuti . . . bez družžine izabrane? Npj. 1, 93. Ma ni mene ne kuće družžina, 4. 118. Braćo moja, ljubimna družžino! da čekamo, dokle noćea dogje. 4. 386. Tek uteče u družžinu, a družžina njega dočekaše, na gotova konja *naturiše*. 4. 411. Znao gdje upravo treba postaviti granicu između kazni za čovjeka i kazni za družžinu. DM. 318. Družžina koja vijeća (collegium). DRj. 1, 200.

družžinica, *f. dem. od družžina*. Rj. *vidi* družbinica. — Pa govori svojoj družžinici . . . Pa on budi svoju družžinicu: 'Ustanite, moja družžinice'. Npj. 4, 26. 28. **družžinski**, *adj. što pripada družžini*: Da je umio složiti prava čovječija s pravima družžinskim, i znao gdje upravo treba postaviti granicu između kazni za čovjeka i kazni za družžinu. DM. 318.

družžiti se, *držžim se, v. r. impf. sich gesellen, sociare se*: on se družži s njim, oni se družže. Rj. *reciproč. v. pf. slož.* pri-družžiti (*i se*), raz-, sa- (*i se*), u- (*i se*), z- (*i se*). *v. impf. slož.* pri-družživati (*i se*), raz-, u- (*i se*), z- (*i se*). — Bolje se s boljim ružiti no

s grjžim družiti. Posl. 26. 155. Ne družiti se s onim s kim se ne možeš počupati. 198. i bez se, a u istom značenju (*dijalektski*): Tko sa žlma družiti, svegjer tuži. DPost. 132.

dřvalo, *n. na droru od kuće mjesto gdje se drva stovaruju i cijepaju*. u Zumberku. T. Smičklas. *vidi* drvljanik. — za *nast. isp.* bjeřilo 1.

dřvar, *drvara*, *m.* koji drva nosi ili prodaje, *der Holzer, lignarius*. Rj.

dřvara, *f. Holzhammer, cella lignaria*. Rj. *gdje se drva drže.*

drvarčenje, *n. das Holzen, lignatio*. Rj. *verbal. od* 1) *drvariti*, 2) *drvariti se*. — 1) *radnja kojom tko drvari koga*. — 2) *radnja kojom se tko drvari*.

drvarina, *f.* — 1) *das Holzgeld, die Ausgabe auf Holz, pecunia pro lignis*. Rj. *platu za drva, novac što se daje za drva*. — 2) *Holzabgabe, portitorium lignarium*. Rj. *danak u drvinu*.

drvariti, *drvarim, v. impf.* — 1) *koga, mit Holz verschen, providere lignis*: Kako se drvariš? ou me drvari. Rj. *davati, nositi, dohvatjati kome drva*. — 2) *sa se, refls. sich mit Holz verschen, providere lignis*: Kako se drvariš? Rj. *dobavljati sebi drva*. — Kako se griješ? t. j. kako se drvariš? Rj. 101b.

dřvee, *dřveta*, *n. dem. od drvo*. Rj. — *Božje drvee, Schlafkränt, die Stabwurz, artemisia abrotanum* Linn. Rj. 35b. I na sofi *drvee bademovo*. Npj. 1, 197. Da sam *drvee*, puklo bi mi srce. Herc. 133. Prije 300 godina nije bilo ni jednoga *drvetu* (Hineskoga) u cijeloj Evropi. Priprava 26. *pl. drvea, drvaea, dem. od drva*: Toda ga ne te ljubiti, veće ga posla u drva . . . i nosi Todi *drvea*. Npj. 1, 289. Eto kupim *drvea* da otidem i zgotovim sebi i sinu svojemu. Car. 1, 17, 12.

dřvčee, *n. (coll.) die Bäume, arbores*. Rj. *drvetu jeđinica drvo*. — Na ovi glas poče se sve kamenje i *drvee* šikati. Npj. 152.

drven, *adj. holzern, ligneus*. Rj. *što pripada drvetu*. — 1) *što je od drva*: Kablina, koja se utvrdi *drvenijem klinimu*. Rj. 11a. Bakvica, *drven vodeni sud*. Rj. 13a. I oteh im čet'rest jagnjadi, sve pečaka na *drvenu ražnju*. Npj. 4, 39. — 2) *što se bavi oko drvetu*: Te dohvati *drvene majstore*, od drveta on pravi ćeliju. Npj. 2, 128. Terzija, kao i kaćar i dunđer, ne rade zanate kod svoje kuće, nego kod onoga, kome rade. Seljaci . . . najviše grade kuće i ostale zgrade. Ove *drvene zanate* zna gotovo svaki Šrbini. Dmica 2, 102. — 3) *u prenesenom smislu, što je kao da je od drvetu*: Za čudo je u tome (računu) bio vješt, — osobito što se tiče razlomaka (Brüche), što se u nas kaže, i u *drvcu glavu* mogao bi uliti. Sovj. 82. *isp.* drvenast, zacopani.

drvenarija, *f. die Holzwaaren, mercis ligneae*. Rj. *drvena roba, različne stvari od drvetu što se prodaju*.

drvenast, *adj. holzern (unempfindlich) ligneus*. Rj. *što je kao da je od drvetu, isp. drven* 3, zatucani.

— *Drvendupa, drvenasto žensko*. Rj.³ 144a. Ne budite *drvenastijeh sreca*. Jevr. 3, 8 (*isp.* drvenost).

drvenica, *f. na samaru ono što je od drveta, osim stelje, das holzerne Gerüste des Saumsattels, clitellae*. Rj.

drveniti se, *nim se, v. r. impf. holzern werden, lignesco?*: ja se kamenim i drvenim (*n. p. od čuda*). Rj. *postajati drven, u prenesenom smislu, v. pf. slož.* odrveniti.

drvenost, *drvenosti, f. osobina onoga što je drveno, u prenesenom smislu, isp. drvenast*. — Ima riječi 84 . . . nego sam ih ja načinio: evo ih redom: . . .

drvenost. Nov. Zavj. VII. Ne mariš za bogastvo njegove (Božje) dobrote nego svojom *drvenosti* i nepokajanim srcem sabiraš sebi gnjev za dan gnjeva. Rim. 2, 5 (*duritia, Verstocktheit*).

drvendupa, *f. drvenasto žensko*. Rj.³

drvenjača, *f.* — 1) *n. p. čaša, holzernes Trinkgeschirr, poculum ligneum*. Rj. *kako Vuk kaže, n. p.*

za cijelo, pouzdano). *Dlaka me drži* (da ne učinim to i to). Rj. 123a. Kad se kabao rasahne na suncu, pa ne može da *drži vodu*. Rj. 161b. Zaručice mu ruke, kad *drži što u rukama*. Rj. 193a. Jednom rukom matoroga *vola drži za rep* preko ramena. Rj. 346a. Na stupcima odozgo stoje opleni ili gredice, te *drže suličce jedan za drugi*. Rj. 662b. Ne daj ovcama na volju kud one hoće, nego *drži* kuda ti hoćeš. Npr. 46. Dijete jednako *drži u pameti što mu je otac kazao*. 160. Prsnuše halke oko vrata, i sve *grozje* koje je *Buš-Čelika držalo*. 196. Sjedi i u *skutu drži jednu tihu*. 220. Dogje do jedne starice, koja je *držalo do sebe* prekrasnu *gjevojkicu*. 247. Jedva mu *koža kosti drži* (mrtav, gotovo umr'o). Posl. 111. *Ko drži za perčin*, udara kud hoće. 137. Krpež i trpež *po svijeta drži*. 161. Svaki svetac sebi *ruku drži*. (gledaj). Nijedan svetac od sebe *ruke ne drži* nego sebe). 278. Tvrdla vreća *prohu drži*. 312. Od volje mi je mlada *gjevojka*, podajte mi je, *ne držite mi je*. Npj. 1. 318. Ne ću pustiti' iz taminice Marka, *držaću ga* za devet godina. 2. 381. Doista sam u *pamet držao*, da se vrazje koljeno utrlo. 5. 487. Koje (vojvode i knezove) . . . Uroš ne bude kadar *pod uzdom držati*. Danica 2. 75. Starešina . . . koji *drži kasu* od novača. 2. 100. Ovi će novi naši knezovi *držati našu stranu*. 3. 154. Bojnović je *vojsku držao u zaptu*. 3. 196. Kad vidi, da Srbi *drže jedno te jedno*, onda reče: Ja znam gdje je Beograd. 5. 44. Vrlo je iz početka *držao stranu* Crnom Gjorgijju. Miloš 20. Ovoga leta Srbi su *držali svoje granice protiv* Turaka kao i do sad. 25. *Držite, more*, to je paša! 116. Mnogi su *čebuke onako u ustima držali*. 130. Mladen prekrstivši noge *držao* po običaju *salbu preko krila*. Sovj. 31. Da otvori i *drži put* (komunikaciju) između . . . Žitije 14. Podaj mu najam njegov isti dan . . . jer je siromah i *tijem dnu drža*. Mojs. V. 24. 15. Koga ja ejelivam onaj je; *držite ga*. Mat. 26. 48. Jer se otkriva gnjev Božij s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi koji *drže istinu u nepravdi*. Rim. 1. 18 (*aufhalten, detinert*). Izbavismo se od zakona koji *nas držaše*, da služimo u obnovljenju Duh. 7. 6 (*feshalten, detinere*). Značjaše *držati u pokornosti* svoju rodbinu. DM. 8. Način kojim postaju mišlim da je sa svijem dobro pokazao Šlahjer, koji ga postojano *drži*. Rad 1. 111. *su se, pass.*: *Držić što se drži rukom za njega*. Rj. 9a. *su se, recipročno*: Puštajte se, bele ruke, *ne držite se*, ko se s kime uhvatio, da se ljubimo. Npj. 1. 173. — 2) *kao čuvati, hraniti*; 2; *detinere, bewahren, serro*: Svaki čovjek u svom *vađatu drži* svoje *haljine* i ostalo koješta. U gdjeokijem se vajajima *drži vino*, rakija . . . Rj. 271b. Imao tri kćeri, i jednako ih *držao u potaji* da nisu nikad na polje izlazile. Rj. 26. *Drži pri sebi* ovi *lješnik*, jere će ti služiti. 93. Ta erkva i sad stoji u u donjemu gradu, ali ne služi, nego *Turci drže u njoj barut*. Npj. 2. 626 (Vuk). *Drži sebe čista*. Tim. 1. 5. 22. I sami *sebe držite* u ljubavi Božijoj. Jud. 21. Koji (pojavi) u jedno i jednako i *razlikost njihovu* (slovenskih jezika) *u sebi drže*. Rad 9. 192. — 3) *imati, imati u vlasti, haben, besitzen, possideo*: Zove se grk svaki čovjek koji *drži dućan*. Rj. 102a. Župa, nuriya, (*doкле jedan pop drži*). Rj. 161b. Jedan pop *drži po nekoliko selu*. Rj. 540b. Bolje je jedno *drž* nego sto uzmi. Posl. 24. *Kako ovača ne držim*, pasa ne čuvam. 126. A krasnu je pesmu započeo od svih naših boljih i starijih, kako j' koji *drže o kraljevini*. Npj. 2. 216. Nijemci, kad su ono dugo *držali Bijograd*. Danica 2. 44. Pošte . . . javno *zakupljuju* oni, koji se podvate, *da ih naj jeftinije drže*. 2. 86. *Mlečivi* . . . su samo *držali Kotor i Budru*, a narod se upravljao po svome običaju. Kov. 36. *Stoke drže dosta*. 39. Jesu li naši stari običaji . . . da žene *drže dojkince*. Nov. Srb. 1817. 504. Baba je Šmiljana velika gospođa, koja *drži školu* Slaveno-Serbikoga je-

zika. 1817. 638. Zdravković . . . koji i *novine Srbske drži*. 1818. 392. Jedno *momčev* najviše smo zato *držali u službi* (kao kuvara), što je vrlo lepo znalo uz gusle pevati. Npj. 1. 4, XI.1. Onamo je *držao* boljarska *selu pod zakup*. Sovj. 76. Kako si mogao onakog *bogalju među svštenicima držati*. Straž. 1886. 1288. Nastanite se i trgnute i *držite baštine* u njoj (u zemlji). Mojs. 1. 34, 10. Vlada je bila u vlastele . . . svi koji su *držali rladu* u Dubrovniku ovijem redom: knez sudija . . . DM. 338. Porodica Balčići, koja je za cara Uroša *držala Zetu*. DRJ. 1. 21. *Držaše* u kralja *pod zakup carinu*. 2. 362. *ovamo se mogu dodati primjeri, u kojimu vjeru držati u kome znači: vjeru imati u nj, vjerovati mu*: Bog ubio onu svaku drugu! koja *drži vjeru u junaku*. Npj. 1. 389. I bješe ih Rade naučio, da *ne drže vjere u Jerini*. 2. 502. Moj ujače, od Senja Ivane! ti *ne drži vjere u drugome*. 3. 195. Bog ubio svakog brišćanina, koji *drži vjeru u Turčinu*! 4. 145. Da ne činim mira sa Turcima, nit' da *držim vjere u Turcima*. 4. 274. — 4 a) *imati koga kod sebe dajući mu za čeljenje* potrebno: Numastiri *držali su ih* (vladike) po nekoliko dana kad bi ondje došli. Rj. 395a. Ko *drži konje* na dobroj ogoji, moraju dobri biti. Rj. 438b. Ima njih tri brata zmaja, oni su nas odneli pa *nas drže* svak u svome dvoru. Npr. 29. *Babu* do smrti kao svoju mater *drži* i po smrti carski ukopa. 262. Ti ne *držiš kod sebe vojvode*, veće *držiš Turke* janičare. Npj. 2. 493. Pomenute ove *Turkinje* nije on samo *držao kod sebe* u kući. Sovj. 73. Nije mogao *držati kod sebe tugjegu čovjeka* bez carskoga pisma. DM. 280. — b) *u sradstvu je s tijem značenje*: postupati s kime: Al što je ona *nju gore držala*, to je ona sve zdravija i ljepša bivala. Npr. 141. *Drži ga u škripu*. (ne da mu se maći po volji). Posl. 70. *Drži ga* kao malo vode na dlanu. 70. *Drži ga* kao oči u glavi. 70. *Držan* je kako malo vode na dlanu. DPostl. 20. *Ne drže me*, k'o se *drži roblje*. Npj. 2. 373. *Držeru te* kako svoju glavu. 4. 66. I *drži ga* kao svoga sina. 4. 265. Nije li *nas držao* kao tugjinke kad nas je prodao? Mojs. 1. 31, 15. *Julije držaše* *Paula* lijepo. Djel. Ap. 27. 3. *po znučenju idu ovamo i ovi primjeri*: Najmlagji bio . . . odveć dobar, pa su ga druga braća *držala za budalu*. Npr. 60. *Ko ne drži brata za brata*, on će tugjina za gospodara. Posl. 149. *Titra se* njime. (*drži ga za budalu*). 317. *Ja ću tebe za brata držati*. Npj. 1. 603. — 5) *činiti, vršiti, čuvati*; 7; *bewahren, bewahren, halten, serro*: I *držaše* velika *denija*. Rj. 116a. Pripovijeda se da ovaj običaj i Turci *drže*. Rj. 151a. Svagda valja nedjelju dana da jednoude, ili *drže sedmicu*. Rj. 251a. Bolje je ne obreći nego *riječ ne držati*. Posl. 24. *Drži riječ* ka' i rečeto vodu. 70. *Budući* da su slabo *držali* i kakav *zakon*. Danica 2. 95. Ovaj čovek ne *drži vero*: s njim se ne može ništa raditi. Miloš 67. Kad bi narod prestao . . . *držati zarjetine* i nositi krste. Nov. Srb. 1817. 478. Spisatelji novijih naroda nijesu *pravdu* u ovome *držali tako tvrdo* kao stari Grei. Pis. 29. Predsjednik velikoga suda, koji je svoje *sjednice držao* za sebe. Sovj. 58. Ti pak *drži zarjet maj*. Mojs. 1. 17. 9. Ako *zapovijesti* moje *uzdržite* i ušćinite, davaću vam dažd na vrijeme. III. 26. 3. *Drži dan* od odmora i svetku ga. V. 5. 12. Za što dakle nijesi *držao zakletre* Gospodnje i *zapovijesti*? Car. I. 2. 13. Gospode Bože Izrailjev, *drži služu* svojemu Davidu što si mu rekao. 8. 25. *Sve* dakle što vam reknu da *držite, držite* i tvorite. Mat. 23. 3. *su se, pass.*: *Zakonci se moraju držati*. Danica 5. 85. *Ijera* je da se *drži* a zakon da se brani. Posl. 36. *Takovi su se ugovori držali* kao i prava prosidba ili vjeridba. Kov. 43. — 6) *misliti, čijeniti, smatrati*; 2, *meinen, dafürhalten, censeo, existimo, halten, z. B. für wahr, haben (pro vero)*: ja to *držim* za istinu. Rj. — *Ona će držati* du ti sve znaš bolje od nje. Npr. 155. *Turci drže*, da Srbina

2. 19. — 2. 90. *Držili su Srbe za ništa.* 3. 173. — 2. 10. — 2. 90. *Beogradu držile samo za karambazu.* — 218. *U narodu niko ne drži za kakvu majstoriju* — 218. *Novu pjesmu spjevati.* Npj. 1. XXXI. Tako — 218. *... i drže za učena čovjeka.* nego učene — 218. *... čovjeku.* Pis. 31. Dokazujući da je on to — 218. *... je vrlo drži.* Slav. Bibl. 1. 96. Vi dakle — 218. *... d. ste mrtvi grijehu.* Rim. 6. 11. Jedan — 218. *... dan od dana, a drugi drži sve dane da su* — 218. *... 14. 5. Nemanja držaše i dužnost darivati* — 218. *... i drugoga sina svojega.* DM. 19. *Za po-* — 218. *... drži u navesti sva mjesta.* 333. Oni su — 218. *... i grijeh jesti ona jela.* Prip. bibl. 96. *sa se,* — 218. *... Ko jedan put ukrade, uvijek se za hrusa* — 218. *... Post. 111. Drži se za nesreću, kad zec pređe* — 218. *... Npj. 4. XLIII. Kuća se držala za nerazdjelnu* — 218. *... DM. 67. 7) neprelazno. — a) o vremenu.* — 218. *... tražiti, biti: Tako drži tri mjeseca dana.* Npj. — 218. *... Po tom će pasti veliki snijeg, koji će s jakom* — 218. *... danom držati zalogu.* Danica 1. XIX. — b) o mjestu. — 218. *... pružiti se: U nahiji Barskoj, koja se odovud* — 218. *... počinje od Paštrovića i drži pored mora samo oko* — 218. *... četiri sahata, najviše se govori Srpski.* Rj. 15b. Dva — 218. *... Gornji se stražnji, ali manje drži, a* — 218. *... donji više drži, ali je manje strašan.* Rj. 149a. Pa se — 218. *... sve zove jedno selo dokle god njegova zemlja drži,* — 218. *... koje se vrlo dobro zna.* Rj. 676a. *može biti da amo* — 218. *... pripada i ovaj primjer: Kad progješ one vratnice,* — 218. *... drži desno.* Npr. 19.

11. *sa se, refleks. — 1) n. p. konja, sich auf dem* — 218. *... Pferde halten, sustinere se in equo: Pa se konja držat'* — 218. *... ne moguše.* Rj. — a) *držati se koga ili čega, ne osta-* — 218. *... ljati ga, primijati za nj: Ako te na jedna vrata išče-* — 218. *... ra, a ti na druga opet ngji. (kad se kome svjetuje* — 218. *... da se koga drži).* Post. 8. Bjezunnac se drži jednog — 218. *... puti a počera sto.* 14. *Drži se glave, a mahni se* — 218. *... nogu. (idi gospodar, a progješ se mlagijjeh).* 70. *Drž'* — 218. *... se kume zuba. (reče se u šali pijanu čoeknu).* 70. *Drž'* — 218. *... se nova putu, stara prijatelja.* 70. *Ko se drži pravice,* — 218. *... taj ne muze kravice.* 153. *Da se ona (Maticea) drži* — 218. *... Slavenske ortografije.* Danica 5. 71. Postavi sebi — 218. *... kakvo pravilo, pa onoga u pisanju da se tvrdo drži.* — 218. *... Odz. na sit. 12. Držeći se tugijjem riječi kao slijepac* — 218. *... vojevja štapa. Sovj. 5. Du se drže putovu Gospodnjih.* — 218. *... Mojs. I. 19, 19. Da ... čuvate zapovijesti njegove i* — 218. *... drže ih se. Is. Nav. 22, 5. Jer me izagnaše danas* — 218. *... da se ne držim našljedstva Gospodnjega.* Sam. I. 26, — 218. *... 19. Ljudi držaše se cara svojega.* Sam. II. 20, 2. — 218. *... Mrzoci na zlo držite se dobra.* Rim. 12, 9. Toga se — 218. *... i ona u glavnom drži i Miklošić. Rad 1, 112.*

b) *držati se za koga ili za što, znači gotovo što i:* — 218. *... drži se koga ili čega: Drž' se zubima za rjetar.* — 218. *... kaže se u šali kad ko padne ili posrne).* Post. 70. — 218. *... Ono dovo i odliaga alata, osta Mara držeći se za vrata.* — 218. *... Npj. 1. 101. — c) držati se sa kim, kao pristajati* — 218. *... za njim, držati stranu njegovu, biti njegov: Mužaticu.* — 218. *... 2) djevojka koja se s tugijjem čovjekom drži.* Rj. 373b. — 218. *... A kako ću živjeti na miru i s njima se (s Turcima)* — 218. *... u stoku držati.* Npj. 5, 31. *On se iznajprije držao sa* — 218. *... Stanojem Glavačem.* Danica 1. 71. *Vladislav držeći* — 218. *... u Dabrovčanima, obična upotrebiti sve sile da po-* — 218. *... vrnu zupa njima.* DM. 208. 2) *podnositi se, vla-* — 218. *... tati se: ne dati se, braniti se, otužiti se kakru zlu:* — 218. *... i biti: Drži se na visoko, or tražit sich hoch,* — 218. *... diti se grad.* Rj. *Drž' se ležeći, treće se u šali onome* — 218. *... koji jedne.* Post. 70. *Nit' se šije, ni para. (osobito* — 218. *... govori se za ljude koji ne stare, nego se drže jednako).* — 218. *... Post. 221. Sano, braće, držite se junački.* Npj. 4, 185. — 218. *... Danica drži se Npj. 1, 315. Onda imate sa svijem* — 218. *... i drže u sl. Slav. Bibl. 1, 90. Ne moguše* — 218. *... držati pred neprijatelja svojim.* Sud. 2, 14. — 218. *... H. — 2) držati se: Bosni držao protiv Tu-* — 218. *... DM. 192. A i se ti oblici (dvojinu: rükū, nõgū) ...*

sad već govore i mjesto istijeh oblika množine, koji se takogje drže: rükū, nõgū. Obl. 21.

država. f. Rj. dem. državica. — 1) *der Besitz, possessio.* Rj. *ono što tko drži, ima, kao imovina, vidi* — 218. *državina. — Daću tebe zemlju Skenderinovu u državu* — 218. *za života tvoga.* Npj. 2, 150. Vi ćete naslijediti zemlju — 218. *njihovu i ja ću vam je dati u državu.* Mojs. III. 20, — 218. *24. Za to po svoj zemlji države vaše neka se otku-* — 218. *pljuju zemlje.* 25. 24. *Opomeni se sabora svojega,* — 218. *koji si stekao od starine, iskupio sebi u našljednu* — 218. *državu.* Ps. 74, 2. *Darova Dušan u državu Hilandaru* — 218. *crkvu bogorođice Odigitrije.* DM. 46. — 2) *der Staat, civitas.* Rj. *vidi rusag. isp. zemlja 2, vilact. — Glav-* — 218. *varina, kao glavnicu što se državi plaća od kuće.* Rj. — 218. *86a. Švaburija, Srbi iz Austrijskih država.* Rj. 834b. — 218. *Banjani se broje u Tursku državu.* Npj. 4, 12 (Vuk). — 218. *I: koga si mjesta i države? Npj. 5, 533. — 3) u* — 218. *orakim primjerima država znači sila, moć: Jedinome* — 218. *premdrome Bogu ... slava i veličanstvo, država i* — 218. *vlast.* Jud. 25 (zázov, imperium). *Tome slava i država* — 218. *va vijek vijeka.* Amin. Otkriv. 1, 6. — *za nast. isp.* — 218. *grmljava, košava, lomljava, mećava, mrćava, puenjava,* — 218. *tvrgjava, tutnjava.*

državica. f. dem. od država. Rj.

državina. f. das Besizthum, possessio, cf. država 1. Rj. — *Vigjeo sam dolje u Resavi, u Resavi tvojoj* — 218. *državini ... jedan lijep, care, zaravanjak.* Npj. 2, — 218. *205. Što j' u cara vojske državine.* 2, 282. *Kud te* — 218. *sila slomi preko mora ... a kod tvoje zemlje državine.* — 218. *2, 530. — riječi s takim nast. grmljavina, grušavina,* — 218. *ljućavina, mješavina, pešnjavina, tutnjavina.*

državljanin. m. čovjek iz (njeke) države. pl. državljanini. — *Od krepstnih državljanu prvostole Spljet-* — 218. *ske cele.* 1. Kavanjin. ARj. II. 836a.

državni. adj. Staats-, civitatis. Rj. *što pripada* — 218. *državi. — Narod dimnice ne broji među državne* — 218. *dućije.* Danica 2, 117. *Postala državna štamparija.* — 218. *Pis. 18. (ue porodice) žive u državnom društvu.* — 218. *Priprava 48. Ovi pomoćnici nazivaju se činovnici ili* — 218. *državne sluge.* 69. *Društvo ovakijeh ljudi ... zove* — 218. *se sabor državni.* 73. *S austrijskim državnim istorio-* — 218. *grafom.* Sraž. 1887. 284. *U državnim novinama.* Žitije — 218. *73. Carska ili državna zemlja.* ARj. 74b. *Državna* — 218. *vlada.* Daničić, Vid. d. 1861, 18. *Životom državnim.* — 218. *1862, 18. Državni sarjetnik.* Glas. 21, 277. *Drnge* — 218. *oblasti srpske ustupaju državnoj misli, koju daje* — 218. *dom Nemanjin.* DM. 3. *Nemanja je bio Srbiji prvi* — 218. *državni čovjek.* 8.

državnik. m. državni čovjek, der Staatsman. isp. politik. — *Potonji državnik bija Garašamin.* Mil. 220. — 218. *Podsetiše me na veliku dužnost naših državnika.* — 218. *Zlos. 139.*

držec. držéca, ée, adj. n. p. čovjek, gesund, stark (gut erhalten), firmus. Rj. adj. postao od part. praes. držeci. isp. držeći. Rj. LXVII. *što se drži, krepko,* — 218. *zdravo. isp. durašan.*

dub. m. Rj. augm. dđbina. — 1) (osobito po jugo- — 218. *zap. kraj.) die Eiche, quercus, cf. rast. cer, granica:* — 218. *Od jednoga udara dub ne pada.* Rj. *vidi hrast.* — 218. *Da je svaki dan božić, ne bi bilo dubu vrazijega* — 218. *(svi bi isječeni bili na badnjake).* Post. 50. *Neko se* — 218. *za list sakrije, a nekoga ne može ni dub da pokrije.* — 218. *201. I ja dažda dubu dadoh, i dub mene žira dade.* — 218. *Herc. 289. — 2) u gubjekojm je krajevima otrpije* — 218. *riječ dub značila drev uopće, sada još samo u Dubr.* — 218. *— Kakav (je) dub, tako (je i) voće.* DPost. 43. *Po* — 218. *listju se trava pozna a po voću dub.* 96. *S tugjega* — 218. *duba voće brati.* 109.

duba. f. Art Schiffe, die zur See und auf Flüssen zu gebrauchen, navigii genus. Rj. VII. *nekaku lagju* — 218. *koja pluci po moru i po rijekama.*

dubac. dúpca, m. vidi dubak 1. Rj. i syn. ondje.

dubáč. dubáca, m. der Hohlmeissel, das Hohlheisen,

sculptum creatorium. Rj. *oruđe kojim se dube. isp. dljeto.*

dubačac, *dubačca*, *m.* (veliki i mali) (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *teucrium chamaedrys L. Rj.³ biljka.*

dubājka, *f.* (u Risnu) *vidi* dubak I. Rj. i *syn. onlje.*

dubak, *dūpka*, *m.* — **1)** *der Gängelwagen, machina qua stare et incedere discunt pueri, cf. stalae, dubajka*. Rj. *vidi* i dubac, stojača, stojnica, stolac, vitlič 3. *sprava u kojoj se djeca uče dubiti i hoditi.* — **2)** *eine Art Kirschen, cerasi genus*. Rj. *nekaka tresnja*. Rj.

dubčnica, *f.* (u Dubr.) košnica izdubena u drvetu. Rj.

dubčnje, *n. ecrb. od* dupsti. *rudnja kojom tko dube što.*

Dubica, *f.* Rj. — **1)** varošica u Hrvatskoj. — **2)** varošica u Bosni.

dubilo, *n.* (u Slav.) *vidi* stublina (na bunaru). Rj. *vidi* i ubao. — *dubilo ili stublina upravo je šuplje veliko drvo, što se u zemlju oko izvora ukopa, pak se iz njega postije voda zahvata, za postanje isp. dubiti.*

dubina, *f.* (*acc.* *dūbinu*, *pl.* *dūbine*, *dubina*) *die Tiefe, profunditas*. Rj. *vidi* dubljina. — *Iskopaj ispod kamena toliko dubine koliko je on visok*. Npr. 99. *Pa ga prokune da ne umre dok ne vidi morske dubine i nebeske visine*. 157. *Sveti Jovan otisnu jabuku, ona pade moru u dubine*. Npj. 2, 82. *Kulin . . . Drinu pregje, ukraj Mačve stade, pored Drine ulogori vojsku, pa Srbiju zove na predaju; od Srbije niko doč' mu ne će, već Kulina u dubinu mame*. 4, 194. *Dok mi vojska iz dubine dogje*. 4, 262 (*na oba ora mjestu dubina znači daljina od kraja, što bi Nijemac rekao das Inners des Landes*). *Plugo mu širom gonilo, a ralo s mirom u dubinu ronilo*. Herc. 352. *Vidi se . . . kako voda u viru izvire iz dubine*. Kov. 28. *Ne bijaše u dubinu zemlje*. Mat. 13, 5. *O dubino bogastva o premudrosti i razuma Božijega*. Rim. 11, 33. *Koji ne poznaju dubinu sotoninijeh*. Otkriv. 2, 24. *Jer si me bacio u dubine, u sree moru*. Jona 2, 4.

dūbina, *f. augm. od* dub: *Bre ne laži, moj bum-bule, savrh dubine!* Herc. 230. — *takva augm. vidi kod* bardačina.

dubiaski, *adj. što* pripada dubini, *dubinama*: *Molila se prečista Gospogja: »Daruj mene ključe od potaje, od nebesnih onijeh visina i onijeh dubinskih dubina, da zatvorim dubinske dubine . . .«* Herc. 319.

dubiti, *bim, v. impf. stajati upravo, aufrecht stehen, sto erectus*. Rj. *stajati dupke.* — *Neg' što na dri noge dube, i uz goru glavom trube*. V. Došen. ARj. II, 841b. *Ščepan sjedne. Vladika Šava podaleko od njega sjedne, glavari oko njega dube*. Ščep. mal. 16.

dubljer, *dubljera*, *m.* (u C. G.) velika voštana svijeća, *eine grosse Wachskerze, cereus major, cf. duplir*. Rj. *Tal. doppiere, takce tujje riječi vidi kod* dacijer. — *Pir bez dubljera i nevjesta bez gamure, ni pir ni nevjesta*. DPostl. 95. (*gamura, suknja, ital. gamurra*). DPostl. XI).

dūblje, *n.* Rj. *jedinica* dub. — **1)** (*coll. od* dub) *die Eichen, quercus*. Rj. — **2)** *vidi* drvlje. — *Prvo pada listje, a pak dubje*, DPostl. 104. (*dubje stariji oblik* mjesto *dublje*).

Dūblje, *n.* selo u Mačvi. Rj.

dūbljēnje, *n.* *das Aufrechtstehen, statio erecta*. Rj. *verb. od* dubiti. *stanje koje biva, kad tko dubi.*

dubljinā, *f.* *vidi* dubina. Rj. *dubljinā, od* osnove *kakva je u sadušenjem komparativu (dublji), ali bez značenja koje ima komparativ. isp. Osn. 169.* — *Zelenac, u vodi dubljina*. Rj. 207b. *Silnu jamu ukraj drumā nagje, pa ga jami u dubljinu bači*. Npj. 2, 34. *Dok mi vojska iz dubljine dogje, Drinu vodu*

prebrodiću hladnu. 4, 260 (*vidi kod* dubina *primjere iz* Npj. 4, 194 i 4, 262).

dubōdolina, *f.* (u C. G.) *das Thal, vallis*. Rj. *dubodolina, duboka dolina, vidi* dobodolina, dubovalina, dumāca, presjeka, vala, uvala. *isp. dolina.* — *Imam tri hiljade ovaca. Pa u jednu dubodolinu muzem, u drugoj sirim, a u treću smok slažem*. Npr. 165. *riječi tako složene dubovalina, pustopoljina, slabobočina, starodužine, staroputine, suhomegjina.*

dūbok, *dubōka*, (*dūbokī, comp. dūblji*) *adj. tief, profundus*. Rj. — *Dūmača, duboka dolina*. Rj. 144b. *Riba po duboku pliva*. Rj. 649a. *Do duboke starosti življe*. Npr. 97. *Loveći on po dubokijem katugama i i gustijem grmenima*. 152. *U svakoga popa torbića duboka*. Postl. 335. *Duboka je rijeka ka muči*. DPostl. 20. *Obaljeni visoki čardaci, oburvati duboki podrumi, porušena mermerli avlija*. Npj. 2, 175. *Bježite bračo, ako Boga znate! Duboko je Gacko polje ravno a daleko mala gora Crna*. 4, 59. *Fala Bogu, duboke pameti!* 5, 514. *Za zdravlje njegova stada širokoga, i vala dubokoga!* Kov. 119. *Da mu ralo ore u duboko*. 120. *Ne može se jeziku dublja propast kopati . . . Rj.¹ XII. Sam praznik ispunila je erkva najdubljim razmišljanjem*. DP. 321. *Nema ni jedne molitve . . . u kojoj ne bi bilo dubokih misli*. 336. *Gospode . . . čuvaj u dubokom miru* erkvu, *svoj stan*. 346. *Duboki ispitičac slovenskih jezika P. Lavrovski*. Rad 15, 182. *adv. duboko*: *Brat bratu najdublje oči vadi*. Postl. 28. *Ko ti je izvadio oko?* — *Brat*. — *Za to je tako duboko*. 157. *A brodi vodu duboko, uzdiže skuce visoko*. Npj. 1, 359. *Ukopajte mene u polje široko, u polje široko, za s blju duboko*. I, 394. *Ti si nešta iz dublje počeo, ja duboko ne znam mudroyati*. 5, 499. *Iz duboko danas započesmo*. 5, 514. *Činovnici sve regje sude što se dublje ide u starinu*. DM. 262.

Dūbokō, *n. adj.* (veliko i malo) *Schluchten zwischen Šabac und Belgrad*. Rj. *gudure izmegju Šupca i Biograda*. *Druga puče ukraj Dubokoga, dade glase uza vodu Savu*. Rj.

dūbov, *adj. Eichen, quercinus, cf. rastov*. Rj. *što* pripada dubu. *vidi* hrastov. *isp. cerov, graničev*. — *U Crnoj Gori zublja se zove usunkano drvo ljeskovo i dubovo, koje se suho pali mjesto luča*. Rj. 214b.

dubovalina, *f.* (u Paštr.) *vidi* dubodolina. Rj. *dubo-valina, duboka vala, duboka uvala, duboka dolina. vidi kod* dolina.

Dubovica, *f.* planina izmegju Paštrovića i Arbanije, udara u more. Rj.

dubovina, *f. dubovo drvo*. *Za uboga čovjek kaban od dobre svite, kuća od dubovine, čaša od srebra, a lonac od mjeda*. DPostl. 153.

dūbrava, *f.* Rj. *dem.* dubravica. — **1)** *vidi* šuma: *Provedoše Dundaru kroz zelenu dubravu*. Rj. *dubravu* (osnova u starom *Дубрѣ*, postalom nastavkom *ra* od korijena koji je u *dub*). Osn. 85. — **2)** (oko Imosk.) šuma za koju se zna čija je, *vidi* zabran. Rj. *vidi* i zabrana, branik 4, branjevica, branjevina.

Dubravac, *Dubrāveca*, *m.* ime muško. Rj.

dūbravica, *f. dem. od* dubrava: *Slavuj, slatki razgovore! što nije čuti pjesme tvoje? . . . u tammici u travici, u zelenoj dubravici!* Herc. 279.

Dubrovačkī, *adj. ragusanisch, ragusanus*. Rj. *što* pripada Dubrovniku: *Vež'te bolje, ob'je ruke moje! sa ljepom Dubrovačkom svilom*. Herc. 140 (sa 2).

Dūbrōvčanin, *m. ein Ragusaner, ragusanus*. Rj. *čovjek iz Dubrovnika*. *Lasno je Dubrovčaninu u Dubrovniku hvaliti*. DPostl. 53. *Zovu se po predjelima, n. p. Slavonci . . . Dubrovčani*. Danica 2, 78.

Dūbrōvka, *Dūbrōvkiuja*, *f. Ragusanerin, Ragusana*. Rj. *žensku iz Dubrovnika*.

Dūbrōvničkī, *adj. vidi* Dubrovački, *što* pripada Dubrovniku. *sada samo u narodnijem pjesmama: Da razdele blago Dubrovničko*. Npj. 1, 163. *Otvorena*

muško progje *ispod duge*, postalo bi žensko... Kad se *pokaže dugi*, kašto djeća pjevaju: Ko ne^o *vidi duge*, ne vid'la ga majka do Petrova danka. Rj. — Kad oblake navučem na zemlju, *vidjeće se dugu u oblacima*. Mojs. 1. 9, 13, 14.

dūga, *f.* (gen. pl. dūgā) *die Daube, tabula*. Rj. *vidi* čapnica. dem. dūžica.

Dūgā, *f.* *adj.* — 1) manastir u Kućima. — 2) nekaka planina u Hercegovini: Prelećeće *Dugu* i Goliju. Rj. *oro je isto mjesto što i Duga krvava, a biće se nazvalo tako, što se u njemu mnogo krvi proliło*. Pod Goliju u *Dugu krvavu*... Prati njega kroz *Dugu krvavu*; nekoliko *Duge* prohodiše... Sve smo danas u *Dugoj* proišli. Npj. 4, 381, 385.

Dūgā Krvāvā, *f.* *adj.* dolina u Hercegovini: Spustiše se u *Dugu krvavu*. Čekaj njega u *Dugoj krvavoj*. Rj. *vidi* Dūgā 2.

dugačak (dūgačak), dugačka, (dūgačkī) *adj.* *vidi* dug. Rj. i sa d mjesto g: *duđačak*. Osn. 306. *adjektiv* s *takim* *nast. hrvaju deminutivna* (isp. Osn. 304), *ali dugačak znači što i dug, kao što se vidi iz tu-maćenja Pukova; a onolikačak, ovolikačak i velikačak govore se kao augmentativi*. — a) *govori se o prostoru, o mjestu*: Ambulja, *dugačka vreća*. Rj. 5a. Prüg, n. p. *konj*, cf. *dugačak*. Rj. 618b. (isp. *protegljast*). Crkva... *sasječena od debelih greda i 73 stope u opancima dugačka, 32 stope široka*. Rj. 719a. *Perige* koje su bile tako *dugačke* kao što je od prilike mislio da je more duboko. Npr. 158. Nije zaludu Bog ne dao *kozi dugačak rep*. Posl. 214. *Kopajte mi raku... dva koplja široku, četiri dugačku*. Npj. 1. 393. Na glavu *kulpac dugački*. 1, 587. *A dugačke puške* izmoliše. 3, 308. Bješe Vuće b'jesan i *dugačak*, bješe Uso i uzak i kratak. 4, 431. Boinović je bio... *suvih dugačkih obrazu*. Danica 4, 20. Ovaj posao je... i još više širok i *dugačak*. Npr. III. Idu u *dugačijem haljinama*. Mark. 12, 38. — b) *o vremenu*: Ovo su sve najprostije riječi... *kratke u glasu*, a po Sveticevijem mislima valjalo bi da su *dugačke* prema sam, *scilus*. Rat 10. — *atr.*: Gdje se god ovakovo »e« ili »i« izgovara *dugačko* ondje je po južnome narječiju »ije«. Slav. Bibl. 1, 93.

dugājlija, *m.* *vidi* dugonja. Rj. *čovjek dug, dugačak*. *isp. lola*. — *Završetak iju*... zajedno sa *Turskim li i dži* pred ja prešao je i k narodnijem riječima... Od osnova u *adjektiva* s dodanim j: *dugājlija, zlatājlija, novājlija*. Osn. 77.

Dūgā Poljana, *f.* u Turskoj Hrvatskoj: Hoću s vojskom na *Dugu poljanu*. Rj.

dugmali,* *adj.* *indecl.* s *dugmetima, mit Knöpfen versehen, globulis ornatus*: S njega skida *dugmali* malvutu. Rj. *dugme sa Turskim nast. li*.

dugme, *dūgmeta, n. der Knopf, globulus fibularius. cf. puće*. Rj. *vidi* i *gumb. dem. dugméne, dugméšce*. — Kliza, u djece kad se igraju *dugmeta* nekako *dugme*. Rj. 274a. Četiri polčeta idu u jedno cijelo (*dugme*). Rj. 535b. Pūlija, 1) *ein Knopf, schnallen-artiger Knopf*. Rj. 620b. (*dugme, dugme kao gvozduc ili pregijca*). Čelō, nekako *dugme* u igri. Rj. 810b.

dugméne, dugméšce, *n. dem. od dugme*. Rj. *zu nast. isp. djeténce, djétešce. kako ima djétešce gen. djétešceta; i kako stakléne, staklénceta. tako i dugméne gen. dugmenca i dugménceta*.

Dūgōbrāgjić, *m. ein Zuname, cognomen (Lungbart)*. Rj. *prezime: Dugo-bragjić, drugoj poli osn. brada, u koga je duga brada*.

dugōbrče, *n.* u pjesmi kako je žaba ružila raka: *Jedan dugobrče! Rj. uli kako se kaže jedan, ne može biti jednobrče srednjega roda, nego je voc. od dugobrč, koje vidi*.

dugōbrk, *m.* *dugo-brk, čovjek dugih brkova. vidi* dugobrče. — *isp. bjelobrč, Pašibrk, šišobrč*.

dugōkos, *adj.* *langhuarig, comatus*: *Kratkoumna,*

dugokosa bila. Rj. *dugo-kos, što je duge kose. tako slož. adj. kod crnokos*. — Jedno mi je *dugokosa mlada*, a drugo je pod prsten gjevojka. Npj. 1, 338.

dugōkosa, *f. die Langhuarige, comata*. Rj. *žena ili djevojka dugokosa*.

dugōljetan, *dugoljētna, adj.* *dugo-ljetan, što je dugih ljeta, što je već od dugih ljeta, od mnogo ljeta. Dugoljetnu sreća bio vran*. DPostl. 21.

dugōnog, *adj.* *longipes, dugijeh nogu*. ARj. II. 865b. *dugo-nog. tako slož. riječi vidi kod bosonog*.

dugōnokāt, *dugōnokta, adj.* *longinagelij, unguium longorum*: Dovedi mi *dugonoktu* drugu, da *prokopa* na vratilu trubu. Rj. *dugo-nokat, što je dugih nokata*.

dugōnos, *adj.* *dugo-nos, nasatus, duga nosa. vidi* nosat. — (Vragovi) *repom zmaji, glavom prasci*... *dugonosi*. I. Kavanjin. ARj. II. 866a. *isp. tako slož. adj. krivonos, krnjonos; kukonosast*.

dūgonja, *ein grosser, langer Mann, longus homo. Longinus*. Rj. *čovjek dug, dugačak. vidi* dugājlija. *isp. lola. imena za ljude s takrim nast. kod bakonja*.

dugōrep, *adj.* *langgeschwänzt, cavulatus, cavidae longae*: za *vitorigijeh volova i dugorepijeh krava* (kad se nazdravlja). Rj. *dugo-rep, u čegu je dug rep*. — *Nesreća je dugorepa*. Posl. 209. *tako slož. adj. kod ernorep*.

dugōrepica, *f.* u ovoj zagoneci: *Prepliva tica dugorepica i prepliva more, a krila ne skvasi (barka)*. Rj. *koja je dugorepu*. — *riječi tako složene (prva pola*

adj. a druga supst.) golokapica, golomrazica. ljeporepica, pustosvatca, sitnogorica, starosvatca. subjedica, zlotrbica.

dugōruk, *adj.* *longimanus, dugijeh ruka*. ARj. II. 866b. *dugo-ruk tako slož. riječi vidi kod ljeveruk*.

dugōvānje, *n. das Schulden, debitum*. Rj. *verh. od dugovati. stanje koje biva, kad tko duguje i ono što tko duguje. isp. dužnost; dug*. — *Obećanje je teško dugovanje. Posl. 228 (na istoj strani: Obećanje je dužnost). Dvorit' starijega dugovanje je, sebi takmena dobrota je, a mlagjega potištenost*. DPostl. 21. »A ti, bane, danas k meni dogje, da ti uzmeš tvoje *dugovanje*, a ja, bane, ni dinara nemam... »Na poklon ti moje *dugovanje!* Ja ne tražim, brate, ni dinara.« Npj. 2, 276. »Pušti mene iz taminice klete, evo tebe jedna knia blaga... »Možeš dati mene *dugovanje?* možeš dati orahovu lagju, a na njojzi dugmen od kalaja?« 3, 344. Pošlji meni moga brata gjordu, daću t' za nju *lipo dugovanje*. 3, 556. Hoćete li dati *dugovanja*, svaki dati a za svoju glavu. *dugovanje* stotinu dukata. HNpj. 3, 168. Hajde svaki svojoj domovini, svaki prosi *glavno dugovanje* po svoji Lici i Turskoj Krajini. 3, 169. u *pet posljednjih primjera* *dugovanje* znači *uejena, otkup za glavu. koje se takogjer drži za dug*.

dugōvati, *dūgujēm, v. impf. schulden, debeo*. Rj. *dužan biti*.

dugōvetuī, *adj.* u *rečenic* (n. p. koliki je) *dugi dugovetni dan, ein langer Tag, longus dies*. Rj. *govori se među riječima dugi dan utvrđujući da je baš dug (dan)*. *isp. bogovetni, ciglovetni, istovetni*.

dugōvid, *adj.* *dugo-vid, što je duga, daleku vidi*: Daj mi, Bože! *krila sokolova, dugovide oči labudove*. Herc. 163.

dugōvječān, *dugōvječāna, adj. dauernd, diuturnus*. Rj. *dugo-vječān, što je duga vijeka, što traje dug vijek. vidi* dugovjek, dugovjetan, dugoljetan *dugovremen; vječān. isp. držeć, durašan, suprotno kratkovječān*. — *Dugovječāno nepromjenito!* (kad se što čestita). Rj. 418a. *Već earuj i uživaj da ti bude dugovječāno*. Npr. 255. *Svekru mi dugovječāna bila*. Npj. 1, 307. Da vam *earstro dugovječāno bude*. 4, 134. Oderati sa skota *kožu, strojiti je i učiniti je da bude meka i dugovječāna*. Priprava 130. Da vam Bog *podrži dugovječāno zdravlje*. Straž. 1887, 284.

dugōvječānost, *dugōvječānosti, f. osobina onoga što*

je *dugorječna*; Al su znali da je sva tvrgja i *dugorječnost* ovoga mira u Ali-paši. Miloš 139.

dugovjek, *adj.* dugovjek, *dugorječan*, i *syn. onđe*, *suprotno* kratkovek. — Biće njemu zbrčarje *dugovjeku*. Njg. 5, 477.

dugovjetan, *adj.* dugovjetna, *adj.* u pjesmi *vidi* dugovjetan: Sve ti tvoje *dugovjetno* bilo. Rj.

dugovrat, *adj.* Stulli, dugo-vrat, *duga* vrata, *takva* *adj.* *isp.* kod golovrat. — Pokaza se visoka *dugovrata* pandurina. Zim. 99.

dugovremen, *adj.* dugovremen, *što traje* *dugo* vrijeme, *vidi* dugovjetan i *syn. onđe*. — Te to s *dugovremenim* trudom opisa. Danica 2, 31. Konac i namjerijeje ovoga njegova *dugovremenoga* razmišljanja i *posla* jest to. Nov. Srb. 1821, 388. *Dugovremenim*, diuturnum. Stulli. Telo koje mnogim i *dugovremenim* raskošom nastojalo jest. S. Budinić. AKJ. II, 870b.

dugulj, *m.* u *rečenici*: na dugulj, n. p. stoji (mov) mjesec, *nach der Länge, in longitudinem*. Rj. *vidi* dulj, duž. — Tikva vodena, koja je u dnu široka, po tom gore sužena pa opet malo u *dugulji* raširena. Rj. 739a. — riječi s *takim* nast. kod bubulj.

duguljast, *adj.* *länglich, oblongus*. Rj. *dem.* od dug. *isp.* dugulj. — Arslama, 2) crni luk *duguljastih* glavica. Rj. 7b. Bärilo, 2) *duguljasta* fućija u kojoj se nosi voda. Rj. 16a. Džička, *smokva* *duguljasta*. Rj. 14a. Opornjak, ono, kao *duguljasta* maramica, oko čega su crijeva u naokolo prirasla. Rj. 465b. Miloš je bio *duguljstih* obraca. Danica 4, 30. Koret . . . na rukavima ima kolčake — na laktovima kao *duguljaste* zakrpe. Kov. 41. za *nast.* *isp.* krivuljast, vruguljast.

düh, *düha*, *m.* der Geist, spiritus. Rj. — 1) *düh* nije lice, *accus. düh*. — Vjestica se zove žena koja ima u sebi nekakav *gjavolski düh*. Rj. 66b. *Dühovi*, *dühová*, *cf.* trojice. Rj. 144b. On padne u nesvijest . . . Malo po tom *poručne* se *düh* u kralja i pošto vigje što je i kako je, poče se kajati. Npr. 110. Kamo sreća da svi naši spisatelji . . . ovako pišu *narodnim dühom* i jezikom! Kov. 114. Ali su oni već bili *klonuli dühom* i nista ih to nije moglo nagovoriti i ohrabriti. Sovj. 54. I dunu mu u nos *düh životni*. Mojs. 1, 2, 7. Oni padose bičice i rekoše: Bože, *Bože dühovima* i svakom tijelu! IV. 16, 22. Otkriše se na temelju *vasiljenoj* od prijeteje Gospodnje, od *dihanja* düh iz nozilara njegovih. Sam. 11, 22, 16. *Nov ču düh* metnuti u vas. Jezeq. 36, 26. *Osavko* govori Gospod ovijem kostima: gle, ja ču *metnuti u vas düh* i oživjećete. . . Ali *düh* ne bijuše u njima. Tada mi reče: prorokuj *düh* . . . i reci *düh*: od četiri vjetra dogji, *düše*, i duni na ove pobijene da ožive. 37, 5, 8—10. Kako dakle David njega *dühom* naziva Gospodom? Mat. 22, 43. Oče! u ruke tvoje *preljudem düh svoj*. Luk. 23, 46. Ne primiste *düha* *rospstva*. Kim. 8, 15. Što su se krivci sakatili — za to nije kriv on nego *düh* *eremena* koji po malo umekšava ljude. DM. 316. — 2) *düh* kao *lice, accus. düh*. — *Osavki dühovi* po planini izvaljuju drveta te se njima biva izmegju sebe. Rj. 251b. Ne vjeruje da ima *dühova*. Nov. Srb. 1817, 496. *Primiste Düh* *posina* koga. Kim. 8, 15. Koji (Boz) je *duo setogya Düh* *svojega* u vas. Sol. I. 4. S. *Proreci* za *düh* . . . i kaži *düh*: dogji *düše* i duni na mrtve ove da ožive. DP. 149. Posla im *Düh* *setogya*. 345. *Osavko* *poplašeni* mišljahu da *vide düh*. Prip. bibl. 167. *Mojahu* se Bogu za *obeznanja düh* *setogya*. 170. *prema tome* ne može se *razumjeti ovaj primjer*: *Primiste Düh* *seti*. Jov. 20, 22 i DP. 190.

düh, *m.* (u Dubr.) — 1) *der Hauch, spiritus*: Nema vjetra ni *düha*, *cf.* čuh. Rj. *vidi* i dušak, čusak, dah, hak. — 2) u *düh*u poči t. j. *polugamo, leise, suspensio gradu*. Rj.

dühato, *n.* der Blasebalg, fallis, *cf.* mijeh. Rj. *vidi*

duvalo, sprava *kojom se düh* u oganj. — riječi s *takim* *nast.* kod bučkalu.

dühän,* *dühäna*, *m.* (u Dubr.) Rj. *vidi* duvan. — 1) *der Tabak, Tabakpflanze, herba nicotiana* (*nic. tabacum L.*). Rj. *biljka*. — 2) *der Rauchtabak, nicotiana fumarica*. *cf.* tabak 2, tutun. Rj. *što se puši*. — Dogram, nekaki *dühän*. Rj. 127b. *Kalup duräna*, ein Paek Rauchtabak, fasciculus nicotianae. Rj. 261a. Kroyser, pokuda *dühänu* *rgjavu* u ljutu. Rj. 300b. Kržak, nekaki *prosti dühän*. Rj. 302a. *Pjumariko, pjsmarikovac, dühän* koji je vrlo ljut. Može biti da je ovo ime postalo od Turaka u Bosni, koji rado *puše mek dühän*. Rj. 490a. *Piti dühän*, rauchen. Rj. 503a. *Prdosija*, pokuda *staru rgjavu dühänu*. Rj. 506b. *Pušiti*, Tabak rauchen. Rj. 624a. *Od dühänu* kuća popljavana. 232. *Devet lula popio dühänu*. Njg. 3, 22f. Ne može se carstvo zadobiti, na duseku sve *dühän* *puševci*. 4, 134. *Ko sije dühän*. Danica 2, 82. — 3) *dühän* od nosa, der Schnupftabak, nicotiana stryantatoria *cf.* burmat. Rj. *što se smirje*.

dühäncesa, *f.* *vidi* duvančesa, dühankesa. *dühäncesa* *kesu*: I s pašine *dühän čese*. Her. 262.

dühändžija, *m.* *vidi* duvanđija. Rj. *tko puši dühän*. — Isto je tako u Turaka običaj kad *dühändžija puši* pa čuje koga gje pušti vjetar, da onu lula istrese, i nanovo da je napuni. Pjst. 76.

dühänica, *f.* *vidi* duvanica. Rj. *lagju* *na kojoj se nosi dühän*.

dühänšte, *n.* duvanšte, *n.* mjesto gdje bio *dühän* *posijan*.

dühäniti, *dühänim*, *vidi* duvaniti. Rj. — 1) *a*) *dühäniti*, *v. impf.* mit Rauchtabak *verschen*, *providere herbas fumaritum*. Rj. 143a. *dühäniti* *koga, dobarljati mu dühän*. — *b*) *sa* se, *refleks.* *dühäniti* se, *dühänim* se, *vidi* duvaniti se. Rj. *sieh* mit Rauchtabak *verschen*, *computare sibi nicotianam fumaricam*. Rj. 143a. *dobarljati sebi dühän*. — 2) (*oko* *Sonja*) *pušiti dühän*. *Tabak rauchen*, *fumam herbas nicotianae haurio*: *duvanite li?* Rj. 143a.

dühänkesa, *f.* *vidi* duvankesa. Rj. *dühänksa* *kesa*, *kesa* u kojoj se *drži dühän*. *vidi* i dühäncesa, tutun-kesa.

dühänski, *adj.* *vidi* duvanški. Rj. *št. pripala dühänu*. — Duvankesa, t. j. *duranška kesu*. Rj. 143a. Rasad *duranški*. Rj. 637a. I *duvanške čese* pokrojše. Her. 192.

dühänje, *n.* das Wachen, spiritatio, flatus. Rj. *verbal.* od *duhati*. — 1) *radnja* *kojom n. p.* vjetar *düha* ili *düše*. — 2) *radnja* *kojom tko düh* ili *düše* *na koga*. — *vidi* duvanje.

dühänjenje, *n.* *vidi* duvanjenje. *verbal.* od *dühäniti* (t. se). — 1) *a*) *radnja* *kojom tko dühäniti* *koga, dobarlja mu dühän* (das Verschen mit Rauchtabak, *cf.* *providere herbas fumarie*. Rj. 143a). — *b*) *radnja* *kojom se tko dühäniti, dobarlja sebi dühän*. — 2) *radnja* *kojom tko dühäniti, t. j.* puši *dühän* (das Rauchen des Tabaks, *fumatio nicotianae*. Rj. 143a).

dühär,* *m.* *vidi* dühär, zid. — Vas se *dühär* od strahoe šeće. Njg. 5, 483. *Dühär* drhti, a grad ni se tresu. 5, 495. *obitjeje* je dugar.

dühät, *adj.* (u Boči). n. p. žlje *dühät*, t. j. malo živ, *beselt, animatus*. Rj. u čemu *ima düh*, te još *düše*, *isp.* slaboduhast.

dühäti, *dühän*, (*düšän*), *v. impf.* Rj. *vidi* duvat, dimati, duti, čariti čariti, piriti, puhati. *v. pf.* *dühnuti*, *dunuti*. — 1) *blasen*, *flö*: *düše* vjetar. Rj. *vidi* dimati, duti, čariti, lavoriti, piriti, puhati. *v. pf.* *prosti* *dühnuti*, *dunuti*; *slož*: na-duhati, o-, po-, raz-, za-(se). — 1) *vjetar düh* na sagänak. Rj. 660a. *Düva* *vetrina*, krče se drva. Npr. 142. *Vjetar* *kad hoće* da prestane *onda naprećma düh*. *Posl.* 36. Zna i kovati i *dühäti*. 93. *Otkud vjetar düh*, odonud valja i japundže okrenuti. 243. Teško je i *durati* i srkati. 314. *Gospod* *navede* *ustoku* na zemlju, te *düvu* *očiji* dan i *očiju*

noć. Mojs. II. 10, 13. Vručom mastikom (smolom iz drveta koje se Grčki tako zove), koju sveštenici *duhajući* hlade. DP. 337. *sa se, pass.*: Dulac, cijev što se duše na nju u gadljarsku mješinu. Rj. 144b. — 2) na koga, *böse sein, succensus*. Rj. *kao duhajući ljutiti se na koga*. — *Duha* kao krinak na sjekiru. Post. 71.

dūhnuti, dūhčēm, v. pf. Dūnuti (mjesto dūhnuti, ali i bez h). Korijeni 114. *su h. dūhnuti, ne dolazi u sadašnjem gotorau. vidi dūnuti. v. impf. dūhati.*

dūhnuja, f. perina što se njom pokriva. ARJ. II. 877a. *od Njem. Duchet. vidi dunja 2.*

dūhovau, dūhovna, *adj.* u Rj.: dūhovni, *geistlich, spirituales*: oće dūhovni! Rj. *što pripada duhu. duhovno suprotno tjelesno*; i duhovno suprotno svjetovno (svjetsko). — Za alu se misli da ima od zdahe osobitu *dūhovnu silu* te leti i vodi oblake i grad navodi na ljetinu. Rj. 3b. Tad govori *dūhovni glavar*, arhimaudit od dvije Morače. Npj. 5, 377. Popčitelj *dūhovnih djela*. Miloš 22. Da vam dam kakav *dūhovni dar*. Rim. 1, 11. Znamo da je zakon *dūhovnu*; a ja sam tjelesan. Prodan pod grijeh. 7, 14. To da bude vaše *dūhovno bogomolstvo*. 12, 1. Kad neznabošci dobiše dijel u njihovijem *dūhovnijem imanjima*, dužni su i oni njima u tjelesnima poslužiti. 15, 27. Boriti se . . . u prenesenom smislu kad borba nije tjelesna nego *dūhovna*. Daničić, ARJ. 554. Poslije toga vladika se pomoli za *vlasti dūhovne* i svjetske. DP. 31. *Dūhovni govornici*, učenici spasovi. 287. Kako je narodima za spasenje potreban *dūhovan Jerusalim*. 331. Da pošalje Duha svetoga na miro da bi bilo *pomaganje dūhovno*. 357. *adv. dūhovno*: Koji su po duhu, *dūhovno misle*. Rim. 8, 5. Na nlicu grada velikoga, koji se *dūhovno* zove Sodom. Otkriv. 11, 8.

dūhovānje, n. *das Beichtreuersein, status confessorii*. Rj. *verbal.* od duhovati; *koje vidi.*

dūhovati, dūhlujem, v. *impf.* i *pf.* kome, kome što. *Beichte hören und von Sünden freisprechen, ausculto confitentem eius peccatorum veniam et impunitatem promitto Dei nomine*: I da grijeh igumanu kaže, ne bi li mu grijeh *dūhovau*. Jtros ču te bogme pričestiti i *vas grijeh tbe dūhovati*. Rj. biti kome duhovnik (ispovjednik), *ispovjedjati, isporjedjiti koga, te mu u ime Božje opruštati, opruštiti grijeh*. — Ja sam Bogu vrlo sagrešio. možeš li mi za to *dūhovati*? AP besedi patrijarhu Savo: «Cedo moje, Naod-Simeone! ne mogu ti za to *dūhovati* . . . Ovako ti mogu *dūhovati*. Npj. 2, 73. Oci sveti, trista kalugjera! ne bi li mogli meni *dūhovati*: ja sam grijeh(h) težak učinio. 2, 90. Lako ćemo tebi *dūhovati*; ti nam piši trista perusja. 2, 91.

dūhovi, dūhovā, m. *pl.* (u vojv.) Pfingsten, *pentecoste, cf. trojice*. Rj. *vidi rusalje*. — U oči Duhova ili Trojica opet se naponimju mrtvi . . . Tako dogđu *Dūhovi* ili Trojice, koje crkva upravo bogoslovski *praznuje*; jer ona proslavlja silazak sv. Duha. DP. 280. I sad na *Duhove* narod . . . crkve i kuće pretvara u zelene patničke sjenice. 286.

dūhovit, *adj.* Stulli. u kojem je duh, u kojem ima duha. ARJ. II. 879a. *geistreich, geistvoll, ingeniosus, factus, ingenio praestans. kao pun duha*. — *adj. takva vidi kod barovit.*

dūhovni, *adj. geistlich, spirituales*: oće dūhovni! Rj. *vidi dūhovan.*

dūhovnica, f. *dūhovna žena. vidi dumna, kalugjerica, opatica*. — Pokloni se dūhovnik-divojci, pa se Meho fati u džepove, on izvadi dvan'est madžarija, *dūhovnici* u ruke spustio. IINpj. 3, 570.

dūhovnički, *adj.* što pripada dūhovnicima. ARJ. II. 879a.

dūhovnik, m. *der Beichtater, confessorius*. Rj. *vidi isporjednik*; ali u mnogim krajevima naroda našega dūhovnik znače *uopće* svećenik ili redovnik, *suprotno*

svjetovni čovjek. *hyp. dūja, dūjo*. — Ako li se bojisi meni kazati, a ti idi *dūhovniku*, pa kaži njemu. Npr. 151. Da ni gospodini Bog pomože našega *dūhovnika*, koji ni je jutros pojava leturgiju . . . *dūhovnike* i od ostalih domovah, koji poju. Npj. 1, 79 (zbravica). Protopog im dobro jutro dava, vojvoda mu zdravljem prihvatio: «Bog će dati, *mio dūhovniče!*» 1, 454. Ljude isporjedjati. to je samo kalugjerski posao, zato se obično svaki kalugjer zove *dūhovnik*. Danica 2, 112. Pokloni se *dūhovnik-divojci*, pa se Meho fati u džepove, on izvadi dvan'est madžarija, *dūhovnici* u ruku spustio. IINpj. 3, 570 (*dūhovnik-djercija = dūhovnica*).

dūhovništvo, n. *clerus*. Stulli. *vidi kler. i apstraktno: dūhovničku službu.*

dūhovski, *adj. što pripada (prazniku) dūhovima: Služba Duhoska*. DP. IV. *abc.* ARJ. II. 880a.

dūja, m. (ist.) *vidi dūjo*. Rj. *voc. dūjo. hyp. od dūhovnik.*

Dūjak, m. ime muško. Rj. *hyp. od imena kojemu je prvi slog Du — tako i Dujan, Duka, Dukadin. — hyp. s takim inst.* Grijak, Herak, Hrnjak, Medak, Mijak, Milak, Pejak. Raduk, Rajak, Selak, Stojak, Vidak, Vujak, i t. d.

Dūjan, m. ime muško. Rj. *hyp. isp. Dujak. — takva hyp. vidi kod Cvijan.*

dūjo, m. (juž.) *hyp. od dūhovnik*. Rj. *gen. dūjja, voc. dūjo. vidi dūja. — takva hyp. vidi kod brajo.*

Dūka, m. ime muško. Rj. *hyp. isp. Dujak. za abc. Kōsta, Křsta. — Nego piše list knjige bijele, te je šilje u Hercegovinu, na koljenu Duki Hercegovcu: «Ču li mene, Duka Hercegovče!» Npj. 2, 171. isp. Dukica.*

Dūkadin, m. ime muško. Rj. *hyp. isp. Dujak. — Tako će biti i Dūkadin od Duka. Osn. 149. — hyp. takva Miladin, Stojadin, Vujadin, Vukadin, Živadin.*

Dūkagjinu, Dūkagjina, m. *vidi Metohija*: Na onome ravnom *Dūkagjinu*, onje bješe Leka kapetane. Rj. *kraj u Staroj Srbiji.*

Dūkagjinac, Dūkagjinca, m. *Einer von Dūkagjin*: I žutoga rta *Dūkagjinca*. Rj. *koji je iz Dūkagjina, čovjek, a može biti i hrt.*

dūkat, m. (*pl. gen. dūkātā*) *der Dukaten, memus ducatus, aureus*. Rj. *vidi cekin, gubodušnica, krilaščić, krmendžija, lisičje oko, madžarija, madžarlja, misirljija, mlečćan, rušpa, severin, šljivak, žučak, žutica. dem. dūkatić. — Eksićan, n. p. dūkat, mjera, nicht voll, deminutus*. Rj. 152b (manjkav). Kako *idu* sad *dūkati*. Rj. 241b. Uvezla sam tri *dūkata zlata*. Npj. 1, 530. I trista *žutih dūkata*. 1, 587. Kakva blaga? Sve *meka dūkata*. 4, 137. I na konja punitovar blaga, sve *cekine žutoga dūkata*. 4, 160. Ispod grla skiloše gjerdane, sve na njima *čndžije dūkate*. 4, 211. Tada je *dukat* isao po 41 dinar. DM. 253.

dūkatar, m. *koji kupi dukat carevinu (harau)*: Ovo je glavom *dūkatar* Mujaga, što no dukat kupi carevinu. S. Vojniković. Rp.

dūkatić, m. *dem. od dukat*. Rj.

dūkatiñ, *adj.* n. p. zlato, terezije, *Dukatun-, ducatinus(?)*. Rj. *što pripada dūkatu.*

dūkato, mjesto dukat, u pjesmi u kojoj se pjevau kako govori Turčin: Izgiji na vrato, da ti vidim čelato, da ti nižem *dūkato*. Herc. 294.

Dūke, f. *pl.* zidine u kutu izmjeđu Zete i Morače (gdje se ove dvije vode sastaju) od staroga grada Diokleje. Rj. *vidi Dukljan 2.*

Dūkica, m. (u C. G.) nadimak. Rj. *isp. Dūka.*

Duklijāu, Duklijāna, m. (*voc. Dūklijāne*), *Diocletianus, cf. Dukljan 1*: Jedno jeste care *Duklijane*, a drugo je krstitelj Jovane. Rj.

Dūkljan, m. — 1) *Diocletianus, cf. Dukljan*. Car *Dukljan*. Rj. — 2) *vidi Duke*. Rj.

dūlac, dūleca, m. cijev što se duše na nju u gadljarsku mješinu, *die Dudelsackröhre, calamus utri-*

dunĵerski, *adj.* Zimmermanns-, tignarius. Rj. *što pripada dunĵerima ili kojemu god dunĵerinu. vidi drvodjeljski.*

dunuti, *dunēm, v. pf. blasen, flo, spiro.* Rj. *vidi duhnuti, puhnuti. v. impf. dubati, duvati.* — Kad *dune* čorava Angjelija. Rj. 761a. (mečava). On najge zĵodu pa svome gospodaru *dune* za vrut iz onoga mešćića. Npr. 17. *Dune nekakur vihar* i sve tri odnese. 27. Sveštenik, kad djetetu na krštenju *dune* u usta . . . 227. I *dunu* mu u nos dab životni. Mojs. I. 2, 7. Ti (Gospodcl) *dunu* vjetrom svojim, i more ih pokri. II. 15, 10. U dan, u koji zazvah, ti se ne nslušio, *dunu* slobodu u dušu moju. Ps. 138, 3. *Ognjem* gnjeva svojega *dunuću* na te. Jezek. 31, 36.

dunja, *f.* — 1) *vidi* gunja. Rj. *drvo i rod od njega. vidi i tunja; dunjac, mrkatunja. dem. dunjica.* — Sve su *dunje* sestre, a jabuke sestrenice. D'Posl. 119. Kad li draga sama spi, u njedra joj *dunja* zdri. Npj. 1, 287. Čim mirišu njedra tvoja? ohi *dunjom*, ol' narančom? 1, 407. Što se fališ, žutu *dunjo*. na more? 1, 448. — 2) (u vojv.) perina što se njom pokriva. *dus Obertuchet, euleitu plumca.* Rj. *upravo dunja. od Njem. Tuchet.*

Dunja, *f.* ime ženska. Rj. — *imenu ženska od bilja kod Višnjā.*

dunjac, *dunjca, m.* (u Resavi) nekakve vrlo velike *dunje, Art Quille, mali cydonii genus.* Rj.

dunjica, *f. dem. od dunja:* Al' su *dunjice*, al' su *jabuke.* Rj.

Dunjin, *adj. što pripada Dunji.*

dunĵov, *adj. što pripada dunji, n. p. dunjovo drvo. potvrda u riječi koju ide, i u adj. gunĵov. isp. aptov.*

dunĵovina, *f. lignum ex mulo cotonea, vel cydonia.* Stull. *dunĵoro drvo.*

duov . . . vidi duhov . . . Rj.

dūpa! *dūpa, dūpa, dūpa!* kad se kazuje kako su se bili iz pušaka. Rj. *interj.*

dūpac, *dūpca, m.* (u C. G.) *vidi* udarac. Rj. *vidi i udar; udorac 2, čotek.*

dūpao, *dūpla, adj. u Rj.: dūplh, dūplā. cf. dūplovān, a, o* (u vojv.) — 1) *doppelt, duplus. cf. dvojak.* Rj. *vidi i dvogub.* — Lov tko prima, *dūp'o* dug ima. D'Posl. 57. U koga je glava utla, *zadu*du mu je *bareta dūpla*. 140. — 2) n. p. on je *dupli* gazda, ima svaki dan *duplovan ručak, reich, divcs.* Rj. *hogat.*

dūpčići, *m. pl. u ovijem riječima:* okolo dvora *dūpčići*, a u kuću *sinčići*,* koje u Grblju u sebi reče djevojka kad je svatovi uvode u kuću, da bi ragjala mašku djecu. Rj. *Daničić od istoga korijena odvodi oru riječ i dubiti: dūbīti, dūpkom, dūpkē, dūpčići.* Korijeni 109. *po tome je dūpčić dem. ili hyp. od dūbac, dūbak, spraviću u kojoj se djecu uče dubiti, upravo stajati i hoditi.*

dūpe, *dūpeta, n. (pl. dūpēta, gen. dūpētā) vidi* guzica. Rj. *i syn. ondje. dem. dūpenec, dūpešce.* — Pa s' udara s pete u *dūpeta*. Npj. 3, 327.

dūpēnce, *dūpēnceta, m. dem. od dūpe.* Rj. *vidi dūpešce.* — *dem. takva kod burence.*

dūpešce, *n. dem. od dūpe.* Rj. *vidi dūpenec.* — *dem. takva kod djetēšce.*

dūpeška, *f. ein Frauenzimmer mit dickem Hintern, mulier podice ampo.* Rj. *ženska s dupetom debelim.* — *riječi s takim nast. vidi kod balješka.*

Dūpilo, *n. pleme u Crmnici.* Rj. *u Crnoj Gori.*

Dūpiljanin, *m. Einer von Dupilo.* Rj. *čovjek iz Dupila.*

Dūpiaski, *adj. ron Dupilo.* Rj. *Dupil-ski, promjcnieši se 1 na kraju sloga na o. što pripada Dupilu.*

dūpiti, *pīm, v. pf. (u C. G.) vidi* udariti, buhnuti, Rj. *vidi i depiti, depnuti, lupiti, i syn. kod udariti.*

dūpka, *f. rupa, jama, isp. duplja.* Arj. II. 892a. *die Nische.* Stull. *dubka, foramen, dorodeći krivo riječ od dupsti (dubem), u biće istoga postanja kojega*

je *duplja. ukr. prema d dubka (u Stullja) i dūplja.* — U sobi, na istočnoj strani, na rafu, ili u naročitoj *dupki*, u zidu, stoji koja stara svetogor-ka ikona. Megj. 48.

dūpkē, *aufrecht, erect:* dijete *stoji dūpkē:* namjesto *vreću dūpkē. Duple* jele iz gorice valja. Rj. *dub-ke, za postanje isp. dūbak, dubiti, dūpkē stoji, što stoji dūčinom svojom u cis. vidi* pravo III, upravo 5, uspravo. — Okameniče* se na ono mjesto i u oni čas, kao što se dogodilo od svih onijeh mladića što vidiš onamo *dūpkē* okamenjene, rekao bi čovjek da je mramorje. Npr. 221.

dūpkom, *adv. puno dupkom* (n. p. soba ljudi, *so roll dass einer neben dem andern aufrecht stehen muss.* Rj. *dub-kom, dupkom je upravo sesti pale od dūbak. isp. Sint. 577. vidi dūbak, dubiti. dupkom je puno n. p. soba, kad ima u njoj toliko ljudi, da moraju jedan do drugoga dubiti t. j. upravo stajati, ne mogući se gotovo ni mući.*

dūplāš, *dūplāša, m.* (u Hrv.) konj omalen evrst, *eine Art Pferde, equi genus.* Rj. — Od osnova koje se nalaze u adjektivā: *hjelāš, bogatāš, velikāš, dūplāš . . .* Osn. 359, *od tuĵeĵu adjektiva: dupli?*

dūplh, *dūplā, adj. Rj. vidi* dūpao, duplovan.

dūplir, *duplira, m.* (u Srijemu) *vidi* dublijer. Rj. *relika voštana svijeća.*

dūplovān, *adj. (dūplh) (u vojv.) — 1) doppelt, duplus, cf. dvojak: imam dūplovānu platu.* Rj. *vidi i dvogub.* — 2) n. p. on je *dupli* gazda, ima svaki dan *duplovan ručak, reich, divcs.* Rj. *hogat.*

dūplja, *f. rupa u drvetu, gdje se mogu leći tice ili čele, eine Baumhöhle, cavu arbor:* Kakva je *duplja*, onake i čele izlijeću (tli: kakva *duplja*, dobre čele izlijeću). Rj. — *Divlji su gubolovi dvojaki . . . drugi su manji, koji se zovu dūpljaši, jer se legu u dūpljama.* Rj. 93b. *Pala mu sjekira u med. (. . . kad je dūplja puna meda . . .).* Postl. 216.

dūpljāš, *dūpljāša, m. t. j. gubub, die Holztaube, Locktaube, columba liquorum Linn. cf. gubub.* Rj. — *Divlji su gububovi dvojaki: jedni . . . grivnjaši . . . drugi dūpljaši, jer se legu u dūpljama.* Rj. 93b. *Sij luk, sij luk, sij luk! Kažu da govori gubub dūpljāš gučući u proljeće, a znači da je već vrijeme luk sijati kad on doleti i stane gukati.* Postl. 284.

dūpore, *u zagoneci, cf. čare.* Rj. — *Prispi čare na migare na panje dekanje, na senje dūpore.* Rj. 819a. *odgonetljaj:* vodenica.

dūpsti, *dūbēm, v. impf. aushöhlen, cavo.* Rj. I. *preĵj. dūboh, dūbe. II. preĵj. dūbijāh (i dūbāh). prilog sad. dūbūči. prilog preĵj. dūbāvši, dūbāv. I. pridjev: dūbao, dūbla. II. pridjev: dūben. v. pf. slož. iz-dupsti, za- (se). Dube sebi jami tko je družijem kopa. D'Posl. 20. Uz rijeĵu *pu dupsti*. 148.*

dūr,* dūra, *stani! halt! siste gradum!* Rj. *Utekla mi babina kobila . . . Dūra babina kobila!** A ona (riba) odmah postane kobila kao što je i bila. Npr. 23. *Dok je gjevojka, dūr gjevojka; kad nevjestā, baš ni s mjesta.* Postl. 63.

dūrača, *f.* (u C. G.) što dugo traje, n. p. *raša, dauerhaft, firmus.* Rj. *kakva god stvar ženskoga rodu koja dugo dūra, traje, n. p. raša.* — *riječi s takvim nast. vidi kod cjepača.*

dūran, *dūrna, adj. vidi* durljiv. Rj. *vidi i durnovit, drnovit, drnovan. kao napržit, pršljiv: hjesan, mahnit.* — *post njem od duriti se, koje vidi.*

dūranje, *n. das Ausdauern, patientia, duratio, cf. trpljenje.* Rj. *verb. od durati, koje vidi. vidi i trajanje.*

dūrašan, *dūrašn, adj.* (u Srijemu) n. p. konj, *marvinče, aufdauernd, durans, cf. držeć.* Rj. *isp. dugo-vječan, i syn. ondje.* — *adjektiva koja tako postaju značenja su ipokorističkoga, koje se u nekih ne osjeća. Osn. 188. isp. imašan, izdašan, izječan, ječan, kolišan, koturašan, laĵušan, majušan, nestašan, podāšan, ta- nušan, umiješan, vremešan.*

dūrati, *v. u. f. ausdaueru, duro, cf. trpljeti.* Rj. *durati* i *durati*. — *pf. slož.* iz-durati, po-, z-, v. *impf.* *duram*, *duravit*. — *Manje dura* dubrovačka pjena — *durava* pacva vina. DPost. 59. Od zuluma *durat'* — *durano* od Cenžija, paše sa Zagorja. Npj. 4, 38. Oj je paša, a mi smo sabaše, već ovako *durat'* — *duramo*. 4, 436. Ladajmo se, da više *duramo*, a *duramo*, da mirijet' hoćemo. 5, 112. Ja Janjoka braniti — *duramo*, *što duramo*, više ne mogosmo. HNpj. 4, 579.

dūrbak,* *n. ein Fappwort (wertlich steh und sich), was man auf die Frage: was ist das? nicht das ist, te miri eton will, nomen fictum rei, quam non est. Lat. A. Sta je to? B. Durbak. I mati kaže — *durak*: hoćeš *durbaka*? Rj. *dur-bak*: stani gledaj. — *u m riječju zduvaju se onaj kojemu na pitanje: sta je to? ne čemo da kažemo istine.**

dūrbīn,* *durbīna, n. das Fernrohr, telescopium, cf. oculin*: Pa izvadi *durbīn* od biljura. Rj. *sprava na koju se gledaju duteke stvari da se bolje vide.* — *Vī gledajte dobro po durbīnu, ne ču bježat'*, da utećem njemu. Npj. 4, 304. *Turi durbīn pravo ka Jallinu*, od Jablana Turke ugledao... A kad vigje pope i poznade, *sari durbīn*, turi u bisage. 4, 326. A dohvati *sralci durbīna*, koji gleda na četiri sata, istegnu mu četiri kanata. 4, 453. Al' Darinka dofatī *durbīna*, obrati ga na Kotorske strane, pak na *durbīn* svate pregleдала. 5, 298.

dūrcenje, *n. das Aufbrausen, zō exardescere.* Rj. *erbal*, od *duriti* se, koje *vidi*.

dūriti se, *dūrm se, v. impf. aufbrausen, exardescere, cf. buriti se.* Rj. *vidi i gnjeviti se. i syn. ondje. v. pf. durnuti se. isp. drnuti se.*

dūrljiv, *adj. aufbrausend, ferridus, cf. drnovit, duran.* Rj. *i syn. kod duran, koji je brz na durenje. postojem od duriti se, koje *vidi*.*

dūrma,* *unaufhörlich, continuo, cf. jednako.* Rj. neprestano.

Durmitor, *m. Rj. brdo u Crnoj Gori.* Rj.³ *Durmitore* visoka planino! iz tebe mi tri sunca granuše. Npj. 1, 47. *za nast. isp. imena planinama* Juhor, Kunor, Vitor 2.

durnovit, *adj. vidi drnovit. Rj. napržit, pršljiv; bijesan, mahnit, vidi i duran. i syn. ondje.*

dūrnuti se, *dūrnēm se, vidi drnuti se.* Rj. *vidi i pomamiti se. v. impf. duriti se, drujivati se.*

dūrūnga, *f. vidi motka, batina.* Rj. od *Madž. dorung, batina, motka, u Mađz. riječ od Slorenske дрѹга, isp. drūga, pridruža.*

dūrūngača, *f. drvena kuća od brvana. postaje od durunga.* ARj. II. 896b. *vidi brvnara. — riječi s takim nast. kod ajgirača.*

dūsa, *f. komad hljeba bez kore. što si mi dao tu dusu? S. Pelivanović.* ARj. II. 896b.

dūša, *f. (lat. dūsi, acc. dūsu, voc. dūso, pl. nom. dūsi) dv. Seele, anima*: Dva bez *dūše*, treći bez glave. (kad se dvojica protiv koga zaknuu, on je propao. Post. 56). I *dūšu* tu li si! t. j. rado i dragovoljno učiniti, n. p. A. Bi li ona posla za njega? B. Bi, i *dūšu* tu li si! Rj. *Dūša, od korijenu od kojega je i duh, dubati. isp. Korijeni 113. dem. dūšica, hyp. dūško, quq. dūšina. — A moj dragi amber-dūšom diše.* Rj. 5a. Bezdušnik, čovjek koji ne miri za dūšu, kao da je čuma. Rj. 20b. *Bori se s dūšom.* Rj. 37b (*umire*). *Ja lva sam dahnau dūšom.* Rj. 112a. *Do dūše, wohl, aber lina, tako.* Rj. 123b. *Do Boga i do moje dūše, mit Gott und meiner Seele, me hercle.* Rj. 123b. *Sve je svijeće zapali te izgore vtrvina za dūšu.* Rj. 17a. *Zapaliti se dūša* u njemu, kaže se kad se čije živī. Rj. 188a. *Zl' dūše, f. pl. vidi uroci: od vjeh dūsu.* Rj. 211b. *Obojici izdao za dūšu.* Rj. 222a. *A u njemu josta kua dūšu.* Rj. 318b. *Uzeti do me dūsu, beschworen, juro.* Rj. 377a. *Ne imaju vjere u dūsu.* Rj. 413b. *Otyegesdi dūsu.* Rj. 439a.

Dūšom podnijeti, t. j. uzeti na dūšu. Rj. 523a. *Ustaj hrano! ustaj sreć! ustaj dūšo!* Npr. 17. *Ona kako čuje, kao bez dūše dotrči pred njega ovako kao devojka.* 19. *A i ja sam krštena dūša.* 37. *O Usude! o Usude! rodilo se danas toliko i toliko dūša, podaj im šta ćeš.* 75. *Koji (Bog) je čuo plač roditelja tvojih na nebu u oni čas kad si dūšu svoju prodao.* 97. *Onje je (ženu) konji raskinu, te pasju dūšu ispusti.* 132. *Car odmah dūšu ispusti.* 212. *Kad dogje, a otac baš njozji za dūšu daje.* 226. *Ni od kuda žive dūše, koja bi ga izbavila.* 252. *Svoga sina milovaše više nego svoju dūšu.* 262. *Bog i dūša (moja)! (Zakletva).* Post. 17. *Bog ti, a dūša ti (a vrug ti, a dūša ti)! Kad zaklinju koga, i znači: ako si rad da ti Bog dūšom upravlja, ne kuni se krivo; ako li se krivo zakuneš, gjavro će ti dūšom upravljati.* 19. *Dūša je blago, ne znam (... Mjesto dūšu je blago govori se i dūša valja).* 71. *Dūša jedna vrata ima.* 71. *Dūša mu u nosu stoji (gotovo umro).* 71. (tje je obraz tu je i dūša. (što je sramota to je i grjehota). 74. *Kamatnik dūšu gubi.* 123. *Ko bi ga naio, dūšu bi stekuo.* 135. *Muka dūše ne radi, no sugjen dan.* 184. *Podupro dūšom kao čuskijom. (kad se ko za što kune i uzima na dūšu).* 252. *Popeo mi se na dūšu. (dodijao mi).* 255. *Tako dūšu paski ne izgubio!* 297. *Tako mi luko dūša ispala!* 302. *Muči ne plači. dūšo devojko.* Npj. 1, 24. *Nit si slepom udelila, ni za dūšu namenila.* 1, 133. *Ne bi li se dūša našla, koja bi se smilovala.* 1, 141. *Pružī, brato, desnom rukom, pred ubavom svojom dūšom.* 1, 145. *Dražu mi je, dragi, troju dūšu, nego moja sva četiri brata.* 1. 198. *Ev' umrijeh, evo dūša skoči.* 1, 237. *Al' se Jela s dūšom razdijela.* 1, 253. *Gjul miriše oko našeg dvora, čini mi se, Omerova dūša.* 1, 247. *To napisā, pa se rastu s dūšom.* 1, 250. *Oj devojko, dūšo moja! ... Moja njedra ne mirišu niti dūnjom, ni nerančom ... veće dūšom devojčkom.* 1. 407. *To izusti, pa dūšu ispusti.* 1. 607. *Odi Vato, moja slatka dūšo!* 1, 608. *Trēci smiši i Boga i dūšu, te mu dade četiri dukata.* 2, 97. *Prosto da si, Nemanjiću Savo! Prosta dūša tvojih roditelja, prostu dūša, a čestito t'jelo.* 2, 102. *Skoro će mi dūša izlaziti.* 2, 347. *Ubila me rgja od tavnice, jedva nosim u kostima dūšu.* 2, 447. *Udarih ga još dva i tri puta, dok sam njega s dūšom rastavio.* 3, 3. *I t'jelo je moje poginulo, ma mi ne će dūša, ako Bog da!* 3, 80. *Dok s' od mene dūša ne odvoji.* 3, 192. *Da se mlada podijelini s dūšom.* 3, 526. *To izusti, a dūšu ispusti, umro je, pokojnu mu dūša!* 4, 5. *Hoće li mu ispanuti dūša.* 4, 11. *Ah! neka ga, srijella mu dūša! takvi junak nikad ne umire.* 4, 89. *Na kolac mu dūšu istrzaju.* 4, 153. *Ev' sad može ... svoju dūšu vrēti u čistotu ... zarad' Boga i zaradi dūše ... svojoj dūši mjesto uhratiti ... izbavljajte te Srbinske dūše a od Turske od nečiste ruke.* 4, 201. *Blago Ivi i Irinoj dūši!* 4, 203. *Tu hoćemo dūšu potopiti.* 4, 282. *S begom nije bilo više do desetak—petnest dūša. Danica.* 1, 73. *De da se oplkladimo ... S druge dūše.* 2, 134. *Dabije (su ih) do gole dūše oglobile.* 3, 152. *K Trēćiu se bilo skupilo (bježani) nekoliko stotina dūša.* 3, 199. *Da izbavi šezdeset dūša Srpskoga roblja. Miloš 70. Do sad ste, braćo, bili na mojoj dūši, a sad vas ja skidam sa svoje dūše i ostajete gospodari od sebe. Sovj. 68. *Ljubi Gospoda Boga ... svom dūšom svojom.* Mat. 22, 37. *Svaka dūša da se pokorava vlastima.* Rim. 13, 1. *Izlijeram dūšu pred Gospodom.* Sam. 1, 1, 15. *Da ti je draga dūša moja i dūša ove pedesetorice.* Car. 11, 1, 13 (*dūša: život*). *Jer joj je dūša u jutra.* 4, 27. *Nije moguće ne eželivati brata svojega iz sre dūše.* DPost. 165. *Kaže do dūše* u predgovoru neke razloge, ali oni niti su jasni niti su dovoljni. Rad 15, 179.*

dūšak, *dūška, m. n. p. popio oku vina na (jedan) dūšak, auf einem Zuge, uno impetu, cf. predušak.*

Rj. *vidi i odušak*. — Håk, *dušak*, Hauch, halitus. Rj. 801a. *dušak* (osn. u *duh*). Osn. 282.

dušan, *dušana*, *adj.* ARj. II. 901b. *što pripada duši, dušama*. — *Dušni* ili *podušni* brav, brav, što se zakolje (kome za *dušu*) kod daće. U naše vrijeme u Srbiji. ARj. II. 902a. u Hrvatskoj je *dušni dan*, dan u koji se spominju *duše* mrtvih.

Dušan, *m.* ime muško. Rj. *Dušan* (osn. u *duša*). Osn. 139. — *s takim nast. imena vidi kod Cvijan*.

Dušanija, Rj. Dušanova država, Dušanovo carstvo. — Rasla jela na Kosovu ravnu u visinu do neba vedroga, u širinu po svoju *Dušaniji*, pod njom sedi slavni knez Lazare. Rj.

dušek,* *m.* *eine Matratz, strapulum*. Rj. *kao blazina gdje se leži*. — *Minder*,* *die Matratze, strapulum*; Na minderu i *srišnom dušeku*. Rj. 358a. *Dušek* im je crna zemlja i rosna trava. Npj. 1, 450. Prostriješe tri *meka duška*, u *duške* cara položise. 2, 131. Diže cara sa *srišna duška*. 2, 187.

dušekluk,* *m.* *der Bettkasten, armarium strapulorum*. Rj. *orman gdje se danju drže dušeci*: Pa Jovana u *dušekluk* sprema i zatrpa njega dušecima. Npj. 3, 106.

duševje, *n.* *vidi* davljenje. Rj.

duševan, *düševna*, *adj.* — **1**) *n. p.* čovjek, *gottesfürdlig, religiös, pius, religiosus*. Rj. *koji se brinu za dušu svoju, koji živi po duši, sarjesti, vidi* pobožan, *suprotno* bezdušan. — Istina da je slabo bio pobožan i *duševan*. Danica 1, 90. Neki su *duševni*, uljudni i milostivi prema drugijema. Priprava 35. Od *duševnih* roditelja bivaju djeca *duševna*. 44. Koji u malo riječi svjetuje svakoga ko je *duševan*, da se nasladi ovom svijetlom svetkovinom. DP. 165. — **2**) *što pripada duši, suprotno* tjelesan. Pokojnijem *duševno spasenje*, i živijem zdravlje i veselje. Rj. 701b. Samo tjelesne stvari mogu se molovati... a ne one, koje u uši udaraju ili se drukčije osjećaju, a još manje osjećanja i *duševne pomisli*. Priprava 177. Objekat je sam *bol duševni*, žalost, tuga, ili grijeh i koje god zlo što zadaje *bol duševni*. Daničić. ARj. 535b. U prenesnom smislu, kad je *bol duševan*, žalost, tuga. 536a. Za njihovo dobro *duševno* i tjelesno. DP. 221. Prirodne kako tjelesne tako i *duševne snage* Slavena ne zna. Rat 39.

dušica, *f.* *das Seelchen, animula*. Rj. *dem. od duša*. — *Babina dušica*. Rj. 9b. (biljka). Niti miče ni *dušicom* dišće. Rj. 121b. *Majkinu dušicu*. Rj. 342a (biljka). Popovac, *vidi majčinu dušicu*. Rj. 543a. Od kud ti ovde, *rajsku dušicu*? Npr. 56. *Svetu dušicu*, paklena mješinića. Posl. 281. Od komarca rebarca, od mušice *dušice*. Npj. 1, 179. To izusti, pa *dušicu* *pušti*. 1, 212. I reći će, da ne hajem za njega, a ja hajem, i *dušicu* *dajem*. 1, 377. *Al' se Jovo sa dušicom bori*. 2, 575.

Dušica, *m.* ime muško. Rj.

dušina, *f.* *aug. od duša*: Onaj (tekao) s *dušinom*, a ovaj (jede) s *družinom*. (Posl. 238). Rj.

dušiti, *düšim*, *v. impf.* (po jugozap. kraj.) *ersticken, suffoco, cf. daviti*. Rj. *vidi i* gušiti. — *v. pf. slož.* iz-dušiti, na- (se), o-, po-, pre-, pri-, u-, uz-, za-; *v. impf. slož.* o-dušivati, pre-.

duškánje, *n. verb. od duškati. rudnja* kojom tko *duška*.

duškati, *düškäm*, *v. impf.* *vidi* dihati, disati, dihati, *prema kojimu* duškati je *dem.* — Od zulumata *duškač* ne možemo, smakni nama našeg zulumčara. Here. 84.

duško. *m.* (st.) *hyp. od duša. animula, animulus* (*roc. duško*): Bolan *duško* pokvasi mi usta. Rj.

dušmān,* *dušmāna, düšmanin, m. vidi* neprijatelj. Rj. — Evo imaš *grdna dušmanina*. Npj. 2, 349. Žderi, Savo, naše *dušmanine*. 4, 208 (*krvarno mjesto dušmane*). Pa nam primaće po dvije, da mu Bog *dušmane* *podvije!* sad nam dade po tri, da mu Bog

dušmane *potre!* K'ov. 68. Mnoge tuzje riječi koje znače musko celja le dobivaju ovaj nastavak (*in*), te im tako postaje osnova za jednini: argatin... dun-gjerin, *dušmanin*. Osn. 149.

dušmānluk,* *vidi* neprijateljstvo. Rj.

dušmānski, *adj.* *vidi* neprijateljski. — *Fala* Bogu da je *vizjet* kome teške muke od *dušmānske rule*, od Turčina Srpskog *dušmanina!* Npj. 1, 151.

dušni, *adj.* *vidi* dušan.

dušnica, *f.* rupa na bačvi sa straznje stane vrata kroz koju *odušuje* zrak, kad se u nju lijeva. A. Ostojić. ARj. II. 905b. — *od kar. od koga je* duhati, *dušnik*, *dušnjak*, i t. d.

dušnik, *dušnika*, *m.* *Speisrohr, oesophagus*. Rj. *ona cijer u grlu koja prolazi hrana, vidi* dušnjak, *jednjak*, *jetnjak*, *ljemik*.

dušnjáci, *dušnjáká*, *m. pl. vidi* zrkljan. Rj. *u grlu* *kud se odiše*.

dušnják, *dušnjáka*, *m. vidi* dušnik. *U naše* vrijeme. Zasio bi ti ručak *u dušnjaku*. ARj. II. 906a.

dušgubac, *dušgupca*, *m.* *der Seelenvrderber, perditor animae*: *Novac dušgubac*. (Posl. 225). Rj. *dušo-gubac, koji dušu gubi, vidi* gubdudžnica (kaže se kao u žali za dukat). Rj. 106a.

düti, *düjem* (st.) Rj. *v. impf. stariji oblik* *sud. vremena* *dmēm*: *duti* (*dmun*), *düti* (*dujem*). Korijeni 327. *isp. na-duti se, na-dmem se; dimati, nadimati se. gram. zapovj. düj, düjmo, düjte. I. prijev. düh. II. prejev. düjäh. pridlog. sud. düjüci. prejev. düvši, düv, I. pridjev. düo, düla. II. düven, düvena; düvenī.* — **1**) *vidi* duhati: *Vijor dolom daje, gradom poljuljuje. Rj. vidi i* dimati, *duvati*. — Kad *daždi*, *daždi*; kad *sniježi*, *sniježi*: a kad *vjetar dme*, tada je *zlo vrijeme*. DPosl. 41. *Umjet' dat' i kovat'. 147. sa se, pass.: Ne može se dat' i kovat'. DPosl. 73. — 2) *sa se, refleks. sich aufblasen, intumescere* (*superbiu*). Rj. *düti se od oholosti, kao nadimati se od oholosti, punositi se. v. pf. slož. na-duti se.**

dütliti, *tlim, v. impf. recht wacker saugen, sugo fortiter* (*besonder von Ferkeln*). Rj. *jako sisati* (*osobito se govori za prasud*).

dütljenje, *n.* *das starke Saugen, mammillarum attractio, nudo fortior*. Rj. *verbal. od* *dütliti. rudnja* kojom tko *düti*.

duvak,* *m.* *Brantschleier, velum nuptiale, cf. veo*. *Durak* se u Biogradu sad zove *prijerjes*, ponajviše *svilen*, koji obično djever donosi i od kojega mlada poslije načini sebi haljinu, osobito čurče. Rj. *vidi i* dekrivalo. — Sad će mene reći moja Mera, da devojki *heo duvak skidam*. Npj. 1, 249. *Diž' gjevojka!* sa lišca *duvka*. Here. 3.

duvalo, *n.* *vidi* duhalo. Rj.

duvān, *duvāna*, *m.* Rj. *vidi* duhan.

duvāndžija, *m.* Rj. *vidi* duhandžija.

duvānica, *f.* Rj. *vidi* duhanica.

duvānište, *n.* Rj. *vidi* duhanište.

duvāniti, Rj. *vidi* duhaniti.

duvānkesa, *f.* Rj. *vidi* dubankesa.

duvānskī, Rj. *vidi* duhanski.

duvānje, *n.* *vidi* duhanje. Rj.

duvānjeje, *n.* Rj. *vidi* duhanjenje.

Düvanjski, *adj.* *što pripada Duvnu*: *Otišo je Duvnu kamenome, na veselje paši Duvanjskome*. HNpj. 3, 389.

düvār,* *m.* *vidi* zid. Rj. *vidi i* duhar, *tin*, *pretin*. — Ako taj *duvar* zna, tako i ja znam. Posl. 8. I *duvar* uši ima. (što nije za govor ne treba nigdje govoriti). 96. Udari me rukom i prstenom, ja šnjom udrih o *duvar od kule*. Npj. 2, 13. Car s' odmiče, a Marko primiče, dok dočera cara do *duvara*. 2, 344.

duvati, *düvām* (*dušem*), *vidi* duhati. Rj. u *krajevima* gdje se *glas h* u govoru *pretvara u v*.

duvna, *f.* *die Geistliche* (*Nonne*), *monialis*. Rj. *vidi* opatica. — *od* *dumna* — *koje vidi* — *promijenirši*

ni ne budući vezani dužnostima . . . mogli bolje patiti na stado. DP. 237. *Sveta mi je dužnost, da tebi zahvaljujem.* DRJ. I, V.

dvā, dvije, dva, *zwei*, *duo*. Rj. *muški i srednji rod: padež 1. 4. 5. dvā, 2. dvājū. 3. 6. 7. dvjēma. ženski rod: padež 1. 4. 5. dvjē. 2. dvjū. 3. 6. 7. dvjēma.* Pravi se oblik srednjega roda broju dva sačuvao uz dvojinu riječi sred. roda *sto: deje sta, deje sti; i jošte i uz dvojinu riječi sred. roda oko: dvije oči*, ali se u mjesto toga govori i *dva oka* . . . U brojeva *dva, oba, tri, četiri* nerado se mijenjaju oblici, kao što su se u ostalijeh sa svijem prestali mijenjati. Obl. 36.

— 1) *dva*. *Dva lješnika orahu vojska.* Ona poji po putu putnike, a za zdravlje *dvaju braće svoje. Dva konja, dva samara (dva), u pjesmi da bi se ispunila vrsta mjesto dva.* Rj. Govori se da ova trava (gavez) takovu silu ima da bi *dva prsta* kad bi se četrdeset dana ovako njome *zarivala, prirušila* jedan za drugi. Rj. Sla. Stavniji sve *po dva i dva* u red. Rj. 801b. Imam zverku koja bi to sve zatrla *za dva tri dana*. Npr. 12. *Dva gjetica* — onako gladni — *izjedu* jedan glavu a drugi srce . . . *potkupe* narod da *jednoga od njih dva* stave za kralja. 109. *Dva bijela goluba koji joj reku.* 129. *Tako oni dva mlađji brata* zaspe a najstariji ostane stražu čuvati. 187 (dijalektički mj. ona dva mlađja brata). Kao što su se do sada *mučili ona troja dva sina i ščer.* 232. U vodenici *se po drapat* govori. Posl. 326. Otvorise drvene čature, *sve dva i dva sješe* užinati. 4, 278 (sješe mj. sjedloše). Ako se *dva od vas* slože na zemlji u čemu mu drago. Mat. 18, 19. *Gdje su dva ili tri sabrani u ime moje.* 18, 20. Što ste učinili od *dva caru Amorejska koji* bijahu preko Jordana. Is. Nav. 2, 10. Mojsije dade nasljedstvo *djema plemenima* i polovini plemena. 14, 3. Pogledaše u nj *dva tri deoranina*. Car. II, 9, 32. *Kod onu dva brata*, vidio sam ga *među* ona dva *relika grada*, *projše kroz tri velika sela*, bio sam u obu ta *mjesta*, ore na *dva rola*, kod *tri konja* ide pjesice, od *dva uha*, sa *četiri sina* ode na vojsku. Obl. 48. Imamo jošte *dva načina* na koja postaje naše k i h. Rad I, 111. Da su se *dva rokala* pisala mjesto jednoga duga. 20, 153. — 2) *dvije*: Ali mu čisto žao bude što joj (čupriji) nema i onih *dvaju talpi*. Npr. 89. Ko umije tomu *dvije*. Posl. 158. 'Vako reče *dvije, tri riječi*. Npj. 4, 230. Eto, Ajko, *dvaju konjanika*. HNpj. 4, 272. Kad Turci noće *dvije-tri noći* u Sarampovu. Danica 3, 171. Kad progje *nježljiva dvije dama*. Nov. Srb. 1817, 478. Da Svetozaru *nije bilo dvije godine i po*. 1817, 629. Tako poživje Jared *sreća devet stotina i šezdeset i dvije godine*. Mojs. I, 5, 20. Sad sam gospodar od *dvije čete*. I, 32, 10. A *djema kćerima* njegovijem bjehu imena. Sam. I, 14, 49. S tisuću i *dvije stotine* kola. Dnev. II, 12, 3. *Kod dvije sestre*, razdvojiše se na *dvije strane*, stoji na *dvije noge*. Obl. 48.

dvadeset, *zwanzig*, *viginti*. Rj. dva-deset, *vidi* dvadeset, dvaest, dvaes. — Neka im još *sto i dvadeset godina*. Mojs. I, 6, 3. Može biti da će se naći *dvadeset*. Reče: neću ih pogubiti *za onijeh dvadeset*. 18, 31. Dvje sta koza s *deadeset jaraca*, dvje sta ovaca s *dvadeset ornova*. 32, 14.

dvadesetâkinja, *f.* bure od *dvadeset* akova. B. Mušicki. ARj. II, 919a. *isp.* bure.

dvadesetero, *vidi* dvadesetero, dvadestero, dva-destoro, dvaestero, dvaestoro. *dvadeset nečega što je srednjega roda ili je koje jednoga u koje drugoga roda.* *upotrebljavanje isp. kod četvero*. — I tako sva ostala imaju na oro i na ero. Rj.¹ XLVIII.

dvadeseti, *adj. der zwanzigste, rigesimus*. Rj. *vidi* dvadeseti, dvaesti. — U *dvadeseti dan* . . . *podize* se oblak. Mojs. IV, 10, 11.

dvadesetero, Rj.¹ XLVIII. *vidi* dvadesetero, i *syn. ondje*.

dvādest, *vidi* dvadeset. Rj. — Svaki nosi po *dvādest* pušaka. Npj. 3, 333.

dvādestero, *vidi* dvadestoro. Rj. *vidi* i dvadesetero, i *syn. ondje*.

dvādesti, *adj. radi* dvadeseti. Rj.

dvādestina, *f. radi* dvaestina: I ugrabi *dvādestina glava*. Rj.

dvādestoro, *ein Zwanzig, viginti*. Rj. *radi* dvadesetero, i *syn. ondje*.

dvāes, *radi* dvaest, čemu je *otpalo* Trajaje 1: Sa sve *dvāes'* nokaža. DPost. 109.

dvāest, *radi* dvadeset. Rj. — *Dvāest oba* lepa čisto srebra. Npj. 2, 436.

dvāestero, *radi* dvaestoro. Rj. *radi* i dvadesetero, i *syn. ondje*.

dvāesti, *adj. radi* dvadeseti. Rj.

dvāestina, *f. ein Zwanzig, viginti*. Rj. *radi* dvadesetina. — *Svečana će sjednica biti d, dva-stanu dana*. Pom. 31.

dvāestoro, *radi* dvadestoro. Rj. *radi* i dvadesetero, i *syn. ondje*.

dvākrat, *adv. dva-krat, radi* dvaput, i *syn. ondje*. *isp. krat*. ARj. II, 920a. u *naše se vrijeme u stolovaca slabo čuje*. — *Dva krat* daje tko brzo daje. DPost. 21.

dvānaes, *radi* dvanaest, čemu je *otpalo* krapje 1: Pet stotina mladih buljugaša i *dvānaes glavijeh vojvoda*. Npj. 1, 293.

dvānaest, *zwölf, duodecim*. Rj. dva-na-(des-est). *radi* dvanaes, dvanaest, dvojenaest. — Na kapiji *staje dvanaest* lavova i *čuvaju* grad. Npr. 239. Šijome *ode dvanaest* dvorkinja, te joj *nose* skute i rukave. Npj. 2, 501. *Srima dvanaest* koljena *rastijanjem* po svijetu pozdravlje. Jak. 1, 1. Ovo su *dvānaest* plemena Izraeljevih. Mojs. I, 49, 28. Dogjše u Elim, gdje *bijaše dvānaest* izvora. II, 15, 27.

dvānaestâkinja, *f.* bure od *dvanaest* akova. B. Mušicki. ARj. II, 921b. *isp.* bure.

dvānaestero, *radi* dvanaestoro. Rj. *radi* i dvanaestoro, dvanaestoro, dvojenaestoro, *dvānaest nečega što je srednjega roda ili je koje jednoga u koje drugoga roda.* *uzima se u rečenicu susrijem kao četvori i četvero, koje radi*.

dvānaesti, *adj. der zwölfte, duodevicesimus*. Rj. — *Dvānaestu* knjigu opremio, opremi je velikom Vidmu. Npj. 4, 215.

dvānaestorica, *f.* za *upotrebljavanje isp. dvojica*. — Tada jedan od *dvānaestorice* . . . *otide* ka glavarinu. Mat. 26, 11.

dvānaestoro, *ein Zwölf (ein Dutzend), duodecim*. Rj. *radi* dvānaestoro, i *syn. ondje*. — *Imaše dvānaestora* vrata, i na vratima *dvānaest* anđela. Otkriv. 21, 12.

dvānēst, *radi* dvānaest. *dvān(a)est*. — *Devet pera, dvān'est čelenaka*. Npj. 3, 156.

dvānēsti, *radi* dvānaesti. — Pa otvori *dvānaest* odaja, u *dvān'estu* ostavi junaka. Npj. 2, 611.

dvānēstoro, *radi* dvānaestoro. — A zatvori vrata *dvān'estora*. Npj. 2, 611.

dvāput, (dva puta) *zweimal, bis, cf.* dvažde, dvaš. Rj. *okrnjeno* od dva puta, *te se uzima* *kao jedna riječ. radi* i dvakrat, dvared. — *Dva put* je čovek u svome vijeku veseo: prvom kad se oženi, a drugom kad ženu ukopa. Posl. 57. *Dvaput* mjeri, trećom kraj. 57.

dvāred, *adv. jedared, dvared, tired, einmal, semel, bis, cf.* jednom, put. Rj. 617a. dva-red. *vidi* dvaput, i *syn. ondje*.

dvāš, (u C. G.) *radi* dvažde: *Dvaš* ću ti ga izmjerit sa zlatom. Rj. *radi* i dvaput, i *syn. ondje*. — Da se pos'o ima *dvāš* učinit', svak bi bio mudar. DPost. 14. *Dvaš* omjeri a jednom pristrizi. 21. *Dvaš je putu* u lice poljubi, a pod grlo zubom ugriznuo.

He. 26. 5 u dvaš l e isto koje je u triš; blagoš.

dvāžde, u C. G. *zweimal, bis, cf. dvaš*. Rj. dvaš-de.

dvāžde se s pred d na ž. vidi i dvaput, i syn.

dvēka, *f.* (u Hrv.) od brezove lile kao gust katran,

s koj mažu. *Art. Wundschmerz, arungia*. Rj. dvēkav.

Hrv. posre od dvēka. ARj. II. 923b.

dvēkōvnicā, dvēkav kruh. u Hrv. V. Arsenijević.

ARj. II. 923b.

dvēri, *f. pl.* vrata na oltaru (u crkvi) *die Altar-*

thure, porta adyti. Rj. — Gavan, u manastiru Tro-

voši, u J. dru. bio je s desne strane kod dvēri namo-

bovan go starac. Rj. Sla. *Dveri* Srbiji zovu samo

srećija vrata na oltaru u crkvi, pa i to bi po svoj-

stvu Srpskoga jezika valjalo kazati *dvēri*. Pis. 33.

Vladika se sprema na sveti posao najprije tihom mo-

litvom pred *dvērima*, koje se zovu i carska vrata.

DP. 12. *dvēri su u crkvama istočnoga zakona vrata,*

na koja se ulazi u oltar. onaj dijel crkve, gdje je

časti trpeza.

dvēje, *vidi dva 2.*

dvēška, *f.* (pl. gen. dvēžikā) vidi dvizica. Rj. *ovea*

od dvije godine, vidi i dvizorka.

dvizac, dvisea, *m.* (u C. G.) vidi dvizak. Rj. *oran*

od dvije godine: Prve godine jagnje, druge *dvizac*.

Rj. 584a. *postanje vidi kod dvize.*

dvizāk, dvizāka, *m. zweijähriger Wilder, aries*

bu us, cf. dvizac. Rj. *oran od dvije godine.*

dvize, dvizeta, *n.* (u C. G.) *ein zweijähriges Schaf*

(ohne Unterscheid des Geschlechtes), ovis bima. Rj.

prve je godine jagnje, druge godine dvize, bilo muško

ili žensko: Dok sisa donde je kozle, a poslije jare do

godine, pa onda *dvize*, pa trećak a žensko uhotka.

uvotka. Rj. 282b. — *Drize* (od osnove od koje je

s drugim nast. *dvizac i dvizica*, u kojoj je sastavljeno

dvi od dvi s prvijem glasom riječi zima). Osn. 249.

dvizica, *f. ein zweijähriges weibliches Schaf, ovis*

bima, cf. dviska, uvotka. Rj. *ovea od dvije godine*:

U proljeće jagnje, u jesen šilježe, na drugo proljeće

dvizica, a na treće ako se ne ojnagnji onda je uhotka.

Rj. 791a. *postanje vidi kod dvize, vidi i dvizorka.*

dvizorka, *f.* (u Srijemu) vidi dviska. Rj. *vidi i*

dvizica, dvizorka (pred r osnova od koje je *drizak*). Osn. 301.

dvjēsta, *zweihundert, ducenti*. Rj. dvje sta, dvje

sti; dvije stotine. U srednjem rodu *dva* . . . pređe je

mjesto toza a bilo u srednjem rodu je (po južnom

govoru); taj pravi oblik srednjega roda drži se još uz

dvojim riječi srednjega roda *sto*, te se govori *dvje*

sta: uz taj pravi padež srednjega roda sačuvala se

prava dvojina riječi *sto*: *sti* (staro i zamijenilo se i

u drugim prilikama u južnom govoru glasom *i*), a

otuda i sada ima po južnom govoru *dvje sti*. Obl. 16.

— Za njim trči *dvjesta* janjičara. Npj. 2, 323.

Nije bilo više *od dvjesta ljudi*. Danica 3, 196. Po-

živje Falek *dvje sta* i devet godina. Mojs. 1, 11, 19.

Kad se vrati David *k onijem dvje sta ljudi* koji bjehu

sustali . . . izidoše na susret Davidu. Sam. 1, 30, 21.

dvjē sti, dvije stotine, vidi dvje sta. — Otuda i

sada ima po južnom govoru *dvje sti*. Obl. 46. *Sto*

dekata, dvjesta talijera. Npj. 4, 42. *Dvje sti* trides

glava posjekoše. 5, 331.

dvōcijevka, *f. t. j.* puška od dvije cijevi, *die*

Doppelkante, tulum javulatorium duplicem canalem

lobens. Rj. dvo-cijevka. vidi dvo-grla, dvojka 2, bli-

ziakinja.

dvōcjepan, dvōcjepna, *adj. n. p.* pantljika, t. j. u

dvōcjepna kupa, *zweifähig, zweidrittelig, bilig*. Rj.

1. — *čepan, vidi dvonitan, isp. četvorocjepan.*

dvōglav, *adj. buceph.* *Stüll.* s dvije glave: Orla

višim dvo-grla ga. Zgod. ARj. II. 926b. *isp. dvo-*

glavni. — tula i adj. Pod bučoglav.

dvōglāvni, *adj. vidi dvoje glavni, isp. ARj. II.*

926b.

dvōgoče, dvōgočeta, *n. ždrijebe ili tele*. Rj. dvo-

godbe, *od dvije godine*: Rgjavu goveče sve dvo-

goče. Rj.

dvōgrla, *f. vidi dvo-cijevka*. — U naše vrijeme u

Here. ARj. II. 927a. dvo-grla. vidi i dvojka 2.

dvōgrošac, dvōgrošca, *m. Rj. dvōgroška, f. Rj.*

dvo-grošac, dvo-groška, norac: dva groša, isp. četvero-

groška.

dvōgrozdica, *f. vidi kod dvokopja*. ARj. II. 927b.

dvōgnub, *adj. zweifach, duplex*. Rj. — *Drogub* ili

dvostruk. Rj. XLIX. Sveštenicima koji se dobro sta-

raju, da se daje *droguba čest*. Tim. 1, 5, 17.

dvōjačēnje, *n. das Wenden, Wendenfahrt, iteratio*.

Rj. *verbal. od dvojačiti, radnja kojom tko dvojači.*

dvōjačiti, dvōjačim, *v. impf.* Rj. *postanjem od*

dvojak. — 1) njivu, t. j. po drugi put orati, *wende*

fahren, wenden, iterare, cf. preoravati. Rj. vidi i

miješati 3. *isp. prvāčiti, trojačiti*. — 2) na dan dva

puta jesti. — u naše vrijeme u Liei: Je li tvoja kuća

počela već dvojačiti? ARj. II. 928b.

dvōjačno, *adv. od pridjeva dvojačan, kojemu nemu*

potvrde, vidi dvojako. — Lov je dvojačno drag.

DPostl. 57.

dvōjāk, *adj. zweierlei, duplex*. Rj. *ono čega ima*

po dva načina: Silaj je dvojak: jedan se opaše . . .

a drugi se . . . objesi preko ramena. Rj. 680a. Nemoj

imati u torbi svojoj dvojaku mjeru, veliku i malu.

Mojs. V. 25, 13. *adv. dvōjako*: Kad se dakle jede

riječi u narodu govore dvojako i trojako, ne treba li

onda spisatelji da pišu onako, kao što je najpravičnije?

Pis. 53.

dvōjba, *f.* (po zapad. kraj.) *der Zweifel, dubium,*

cf. sumnja. Rj. vidi i sumlja, dvoumica. dvoj-ba. *isp.*

dvojiti 2. riječi s takim nast. kod berba.

dvōjci, dvōjāk, *m. pl.*: Ne će da jede iz bisaga,

da ne rodi dvojke. M. Gj. Milicević. ARj. II. 929b.

gorori se i u Hrv. vidi blizan, i syn. ondje.

dvōjčica, *f.* badem u kom su dvije jezgre. ARj.

II. 929b.

dvōje, dvōga, (dat. loc. dvōma i dvōme, instr.

dvōma) *zwei, duo*. Rj. — 1) gram. Ovijem se poka-

zuje broj živih stvari srednjega roda, koje stoje u

gen. mn. n. p. *dvoje piliča, dvoje čeljadi, dvoje pra-*

sāti, djječ. Ovako se samostavnijem imenima ovake

stvari broje i dalje, n. p. *troje, četvero, petoro* i t. d.

Mjesto *dvoje, troje* i *četvero*, može se kazati i *dva,*

tri, četiri s gen. jed., n. p. *dva pileta, tri pileta, četi-*

ri pileta, a dalje ne . . . U Srijemu se govori i

dvoje jija mjesto *dva jajeta*, a u Crnoj Gori i *dvoje*

opunāka, i *dvoje tōka* i t. d., a po ostalome narodu

kazalo bi se: *dvoji opunci*, i *dvoje toke*. Za čovjeka i

ženu, i za čovjeka i dijete, i za ženu i dijete kazalo

bi se *dvoje*, tako ako ih je više i *troje, četvero* i t. d.,

a tako i *dvoje konja*. Rj. *dvoje* je sred. roda u jednini,

pa u jed. dolazi samo u tom rodu; u množ. dolazi

u sva tri roda: *drovi, dvoje, dvoju*, koje vidi. — *Nas*

dvoje (kad je jedno muško a drugo žensko ili dijete),

dvoje konja (kad je jedno muško, drugo žensko); tako

i za stvari kad im se množina kaže ovakom riječju

kakom se u množini zamjenjuju riječi srednjega roda,

koji znače čeljade ili živinče a same nemaju množine,

n. p. *dvoje drvljadi*. Drugi padež slabo je u običaju

potpun: *dvojca*, premda i tako ima, nego se više

govori skraćeno *droga*; prema potpunom drugom pa-

dežu nema se za što sumnjati o potpunom trećem i

sedmom: *dvojcu*; a skraćeno treći krnji se s kraja

pa ima dodano e mjesto *u*, isto tako i sedmi skraćen

dolazi samo s dodanim *e*: *dvōme*; oba pomenuta pa-

deža glase i *dvōma*, pa se taj isti oblik uzima i za

šesti padež, kojega sad nema drukčijega, n. p. *dvoje*

djece, dvōga djece, dvōma djece i t. d. Ali premda

dvoje ima take oblike, opet čim dobije prijedlog odmah

ostavlja oblik u kom bi trebalo da je, pa uzima četvrti padež, n. p. otišao s dvoje djece, ostavio kuću na dvoje djece. Obl. 50. Nego nasuprot tome što je upravo rečeno, dvoje se mijenja po padežima u dogagajima n. p. ovima: to dvoje, toga dvoja, od toga dvoja, nama dvoma, k nama dvoma, isp. Obl. 50. — 2) primjeri: Njih se dvoje grde. Rj. 99b. Čovjek, koji ima šezdeset i dvoje čeljadi, među kojom je trinaest žena s muževima i dvije udovice. Rj. 173a. Kad bi čovjek imao troje djece, pa drome da kupi kapu, a trećemu ništa, onda bi se reklo: kobi dijete. Rj. 280b. Zapita od kuda su njih dvoje. Npr. 140. (djece). Najmlagji brat reče: »Spavajte rus dvoje, noćas ću ja stražu čuvati«, te tako ono dvojica legnu i zaspe. 188 (čovjek ovdje se kaže dvojiči braće). Na mjesto oro dvoje gjeec podmetne dvoje malo stonadi. 233. Onda zec reče (lisici): »Hajdemo nas dvoje, da vidimo, tko bi to bio. 245. Naigje na dečka gde čuva jednu kрмаču i troje prašćadi... Kad u večer dete otera kući kрмаču i dvoje prasaca, otac... stane ga karati: »Gde ti je prase!« 256. Od dvoje se plete. (Ne zna se upravo kako će biti, nego može biti i tako, a može biti i drukčije). Posl. 232. O svačemu govore, ponajviše o nama, da se dvoje ljubimo. Npj. 1, 180. Dvoje mi se drago milovalo: Jovo momče i Mara djevojka. 1, 266. I on vodi dvoje konja, dvua konja, dva samara. 1, 513. Ev' ostade dvoje siročadi: jedno jeste Srpski car Štefane, a drugo je sirota Roksandra. 2, 125. Opazi ga dvoje gjeec ludo. 2, 176. Sramota je dvome na jednoga. 2, 409 (Kraljeviću Marku i rili na Musu). AP još sjedi aga Arap-aga: vina pije š dvoma Arapčadi. 2, 624. Kad vijješe dvoje gjeec ludo, pohješe gorom i planinom. 1, 365. Silan bego, silan ti bijašel a od silne dvoj' svata kupjaše. Herc. 51 (dvoje svata mj. dvoje svatove, isp. dvoje opanaka mj. dvoji opanci). Ajde da se opkladimo, ko će od nas dvoja (čovjek i žena) prije progovoriti. Danica 3, 134. Na domu ti dvoje vrata bilo. Kov. 126 (dvoje vrata mj. dvoja vrata, isp. dvoje opanaka mj. dvoji opanci). Kako su se u njih dvoje razgovarali. Nov. Srb. 1817, 494. Ali valja pomisliti, koje je od ovoga dvoja pametnije i za narod bolje. Pis. 17. Kad je vestalina svoju vatru pustila da se ugasi, nije se smjela drukčije zapaliti, nego tarući dvoje drvljadi. Priprava 163. Ja i Jugović s dvoje-troje čeljadi, koja su nas posluživala, ostanemo u kući sami. Sovj. 79. Izigju dva medvjeda iz šume te rastrgnu djeve četrdeset i dvoje. Prip. bibl. 85. — 3) adr. dvoje s prijedlozima na i u stoji kao udverab: i dvoje (u dvoje) ums doppelte, duplo. Rj. 769b. Pršte drvo na dvoje na troje. Npj. 2, 405. Rasjekavši tele na dvoje. Jer. 34, 18. Činite ga sinom paklenijem u dvoje većim od sebe. Mat. 23, 15. Zavjes... razdrije se na dvoje. 27, 51. Razdijeli porodiue i stado na dvoje. DP. 311.

dvoje glavni, ulj. dvoje-glavni, u čega su dvije glave. U njemu je or'o dvoje glavni. Npj. 5, 45. I pozdravi orlu dvoje glavnoy. 5, 318. prema drugim riječima složenim od dvoje i drugoga kuka imena, kao što su: dvojezičan, dvokrilni, dvoiličan, dvoilučan, dvoiplatan, i t. d. ovaj pridjev glasi i dvoglavni, koje vidi. vidi i dvoglav.

dvoje naest, (u C. G.) vidi dvanaest. Rj. dvoje-na-(des)(e)t. — za dvoje — mjesto dvo- isp. dvoje-glavni.

dvoje naestoro, (u C. G.) vidi dvanaestoro. Rj. **dvoje nje,** n. das Trennen in Zwei, separatio. Rj. verbal. od dvojiči. radnja kojom tko droji. — 1) što. — 2) ili droji o čemu. vidi dvoumljenje.

dvoješložan, dvoješložna, adj. dvoje-složan, u čega su dva sloja, zweisilbig, bisyllabus, isp. četvorosložan. — Dvoješložna imena ženska u kojih se prvi slog vrlo oteže... n. p. Mára. Posl. XXXI. Kod dvoješložnih (predloga). Slav. Bibl. 2, 236. isp. dvoje glavni prema dvoglavni.

dvojezičan, dvojezičan, ulj. dvo-jezičan, u kojega su dva jezika (u pravičnom smislu), te čes govori onako a čes inako, zwei ungar, bilingue, isp. dvoiličan, dvoiplatan 1. — Gjakoni treba da budu pošten, ne dvojezični. Tim. 1, 3, 8. Ima 17 riječi koje su od slavenskih posrbljene... dvoj... Nov. Zavj. VI. **dvoji,** dvoje, dvoja, zveč, duo: dvoji čel, dvoje čoke, dvoja vrata. Rj. — 1) gram. I jada ni dolazi riječ ova samo u srednjem rodu, droje, k'o vidi. U množini govori se uz riječi koje ili 1) samo nužno imaju, n. p. dvoje rde, ili 2) koje imaju i je linim ali što znače ono se u množini uzima da je jedno u koje idu po dvije ili po više istih stvari, n. p. droje opance, dvoje čarape, dvoje puske (jer se po dvije za pasom nose), droje svrata (jedni jednoga nula loženje a drugi drugoga). Obl. 50. — 2) primjeri. — a) U svemu svetu samo tri imaju: dve su zene a jedna je djevojka, i nju prose dvoje prasioci. Npr. 81. Dvoje su suze u žene: jedne od bolesti, a druge od varke. D'Posl. 21. Šad su meni dvoji, troji jadi: jedni jubi, ženi mi se dragi; drugi jadi... treći jadi... Npj. 1, 265. Okova ga sve u gvozdje ljuto: a na noze dvoje bukugaje, a na ruke dvoje belenzuka. 2, 115. Daću tebi četvere haljine: droj od svile, dvoje od kadife. 2, 618. Jedne uši, a dvoje manguše. 3, 103. Zlatne toke po od dvije oke, dvoje vite, a treće salite. 3, 118. Okovaše ga u dvoje verige mjedene. Sud. 16, 21. David sjegjaše među drojnim vratima. Sam. 11, 18, 24. — b) dvoje mjesto dvije: Boži, junače, kud te dvoje oči vode. Npr. 34. Bio starac i baba, pa imali dva sina i dvoje snaha. 244. Jedan je jezik, a dvoje uši. D'Posl. 37.

dvojića, f. zveč (Paar), duo (za ljude, za gen. pl., n. p. dvojića junakā, dvojiči junakā, dvojičin junakā i t. d.). dem. dvojičica. — 1) gram. Brojevi dva, oba, tri, četiri u muškom rodu kad stoje za ljude ili za životinju muškoga roda mogu se zamijeniti imenicama drojića, obojica, trojića, četvorica (četverica), uz koje stoji u drugom pad. mn. ono čemu te riječi pokazuju broj, a one same dolaze u obliku koji trebaju; tako se ijem imenicama i pomaže jezik onda kad bi od ovijeh brojeva trebao bez predloga koji padež, n. p. dvojiće junakā. Obl. 48. — 2) primjeri: Bašknez je imao tri buljubaše s pandurima: drojića su od ovijeh imali po 15 pandura. Rj. VI. Tako su bili pod drojicom što su bili došli da ih uzmu u dembele, zapalili rogožinu, onda jedan od njih reče onom drugom. Rj. 116a. Rekao Hero, kad su se njih drojicu najeli jela. Rj. 453b. Po tom oni pogju sva trojica zajedno, ali starija dvojića stanu putem jednako ružiti najmlagjega. Npr. 60. Onoj drojići starije braće reče ear... oni njemu kažu da su oženjeni obojica... onoj drojići dade dvije mazge novaca, i tako oba starija brata vrata se svome dvoru. 191. Jedan da je bitar gjuveglja, a drojića da su dva gjevera. Npj. 2, 227. Koga Marko sabljom ndaraše, po drojicu od jednog ggrašaše. 2, 252. Dvojića mu napili za zdravlje. 3, 191. Vas drojića Turke uzbijajte. 4, 232. Ja sam se razgovarao s dvojićom ljudi iz Dibre. Kov. 1. Podaj onoj drojići volova neka ližu soli. Rj. XLVII. S Kara-gjorgjijeve strane bila su još drojića od pisarskoga reda. Sovj. 17. Da su se njih drojića načiniti u Bio-gradu kao dahije. 19. Drojića bijabu družni jednome dužniku. Luk. 7, 41.

dvojiće, f. pl. (u Hrv.) vidi dvojnice. Rj. svrata od dva pisku i dvije cijevi.

dvojičica, f. dem. od dvojića. Sava, s dvojičicom sinova, zlopati se u selu... dva nekaka sina. Megj. 112.

dvojina, f. — 1) dvojičinu n. p. više, zvečimal hoher, bis. Rj. 113a. po dva putu onoliko, toliko, dva puta više, i t. d. Platite joj kao što i ona plati vama, i podajte joj drojinom onoliko po djelima njezinima: kojom časom zahvatiti vama, zahvatajte joj po dva puta onoliko. Otkriv. 18, 6. A novaca ponesite dvojinom,

dobor, ulica 1. — Sutuke radi iznese dijete *na dvor od kuće* i zavika iz svoga glasa . . . Npr. 213. Momčić de strančicom . . . pa pogleda niz brdo, kako Jana note *deor*. Npj. 1, 344. A Petar sjegjaše na polju *na dvoru*. Mat. 26, 69. — 3) riječ dvor s prijedlozimu *na* (*loc. i accus.*) i s (*gen.*) *upotrebljavati se adverbijalno i dobiju značenje*: van, na polje; vanka, van, na polju; izvanka, s polja. *isp.* nadvorni. — a) na dvoru, *draussen, foris*: U dvoru kao i *na dvoru* (kisu). (Postl. 327). Šta činiš *na dvoru* te ne ideš u kuću? Rj. Izguli komaru nogu, i erijeva su *mu na dvoru*. Postl. 98. *vidi* na polju, vanka, van. — b) na dvor: a) *hinaus, foras* (*vidi* polje 2); b) *im Nathdurft zu verriichten* (*vidi* polje 3). Rj. (ići *na dvor. utrum exoneratum eo*). — »Brata mi *na dvor!*« poviše on. Onda mu baba dovede brata. Npr. 119. »*Nadvor nadvor* iz kuće«, dok jadni prosjak onako uplašen pobježe bez obzira. 279. Komu je tijesno, hod' *na dvor*. DPostl. 48. Uhvati je za grlo bijelo, kako ju je lako uhvatio, obje oči *na dvor* iskočiše. Npj. 2, 636. *vidi* na polje, van. — c) s dvora, *con draussen, foris*: došao s dvora, nlijepio kuću s dvora, *an der Aussenseite, extrinsecus*. Rj. *š dvoru* erljeno, a iznutra crveno. DPostl. 108. *vidi* s polja, izvanka.

dvorana, f. *velika soba u dvoru. vidí dvornica, sala.* — Sad da car zatvori u jednu sobu do koje je bila jedna *velika soba*, gdje je bila carska kćer u kavezu . . . Sad carska kćer pošalje ocu svom prošnje, da *u dvoranu* noću sve neko dolazi . . . Npr. 269. Ja otidoh *na svoje dvorane*, ja ću ravno Kuće progaziti, tamo imam dosta prijatelja. Npj. 5, 377 (kako ima u istoj pjesmi 5, 374: Hercegovci *na domove* znadu, koliko je njima poginulo, kad vojnika *na dvorove* nema — *to bi*: otidoh na svoje dvorane, *moglo biti što i*: otići na dvorove, *na domove svoje*). Skupštinska se *dvorana* zatrese od burnoga smijeha na ove posljednje riječi. Zim. 234.

dvoranin, m. u Rj. *samo u množini*: dvorani, dvoranâ, *m. pl.* (st.) *die Hofleute, anliei*: Viknu Stojan sluga i *dvoranice*. Rj. *čovjek koji živi i služi u dvoru* (gospodskom, n. p. carskom, kraljevskom). — Dogje pred dvore . . . Onda zapita *dvorane*. Npr. 34. Kad careva kei pošlje *jednoga od dvoranu* da vidi je li on živ . . . *dvoranin* se začudi kad ga nagje u sobi gdje seli živ i zdrav. 61. Gledali ga *carevi dvoranin*. . . »Šta ti je malo u carevu dvoru?« Npj. 2, 91. Gjak Ostoja, Radosavljev *dvoranin*. DM. 274. U Vinodolu ko bi ubio namjeshnika, *dvoranina* ili slugu kneževa . . . 302.

dvorba, f. *die Aufwartung, ministerium*: Zla vi *dvorbâ*, oba moja sina! Svcnu mi je rodu omiljela: mome habu *dvorbom* i ugodbom. Rj. *dvor-ba, riječi s tukim nast. kod berba. Dvorba* Turška i Pilarska vrata ni znaju kuma ni brajuna brata. DPostl. 21. *Dvorbu dvori* bogat u bogata . . . ne dvori ga, da *dvorbu izdvori*, ni' ga dvori, da mu najam plati, već da vidi njegovu sestriću. Npj. 2, 617. Kad careva Šavska vidje svu mudrost Solomonovu . . . i *dvorbu* dvorana njegovijeh . . . ona dogje izvan sebe. Car. I, 10, 5.

dvorčnje, n. *das Aufwarten (Dienen) bei Hofe, ministerium*. Rj. *verbal. od dvoriti, radnja kojom tko dvori*.

dvóri, m. pl. (st.) *vidi* dvor 1: Štoje li mu *dvóri* otvoreni, i u dvoru konji osedlani. Rj. *više primjeru kod dvor 1*.

dvórište, n. *Ort, wo einst ein Hof gewesen, ruine palatii*. Rj. *mjesto gdje je nekad bio dvor, zidine od tukva dvoru*. — U Pocerini, u Šabačkoj nahiji, ima selo *Dvorište* i kod njega blizu zidine koje se zovu Miloševa konjušnica. Srbi onuda pripovijedaju da su ondje bili *dvóri* Miloša Obilića . . . u *Dvorištu* ima jedan grob. Rj. — *riječi s tukim nast. kod bližište*.

dvórište, n. (u Hrv.) *der Haushof, aula, cf. dvor 2, avlija*. Rj. i *syn. kod dvor 2*.

dvoriti, rim, v. impf. Rj. *v. jf. slo.*, do-dvoriti (se), iz-, po-, u- (se); *v. impf. slo.*, u-dvorivati se. — 1) koga, služiti koga, a osobito sađati pred njim (kad ruća ili pije) metnuvši ruke na polas, *aftaarten, ministro, adparvo*: Evo ima deset godina, kako *dvorim* care u Stambolu. Rj. — *Ko koga dvor*: ona a se i boji. Postl. 113. *Dvorila* kuna *valje*, izgubila kužnje. DPostl. 21. Neko *dvora*, neko vino stoji . . . Ko P je mlagji, *dvori gospodaru*. Npj. 2, 263. *Ne dvorim vas, što ja blaga nemam, već za ovos iz potaje sarca*. 2, 152. *Idem dvorit'* Kostu *dvori*, Kosu *dvore* kako moje. Kov. 63. *vidi* dvorovati. — 2) *dvoriti u koga, služi u koga*, *služi je u dvoru* *dvoriti* nego u zla gođiti. Postl. 25. *Dvorila* mome *u papa Save*, ni radi knjige, ni radi vjere; već radi dvije šćeri popove. Npj. 1, 216. A' je Marko *u care dvorim* preko mora u Samu Turškome, *dvoro* ga za sedam godina, pa je isto Turški nancio. 2, 156. *Dvorbu dvori* bogat u bogata, a siroma jedan u drugoga: Jakšić Mitar u vojvode Janka. 2, 617. — 3) *dvoriti kuma, dvoriti kraj koga, dvoriti pred kim; služiti koga dvoriti pred njim, isp. 1.* — Uzo je ljubu ognjevitu . . . ona *dvori* care u večeru, mesec greje care na večeru. Npj. 1, 163. Na vode je trideset Udbinjana, *kraj sedmog dvori* po djevojka. 3, 188. Reče . . . sedmorici dvorana koji *dvorahu pred carem* Asvirom. Jestir. 1, 10.

dvörkinja, f. *die Aufwarterin, ministra*: A beloj *dvörkinji* burmu pozlaćenu. Pred njom idu *dvorkanje*. Rj. *koga dvori; i koga živi i služi u dvoru* (gospodskom), *dem. dvorkinjica, isp. dvoranin*. — Kraljice, deset do petnaest . . . djevojaka. Jedna se djevojka među njima zove kraljica, druga kralj, treća barjaktar, a četvrta *dvörkinja* . . . kraljica sjedne na malu stolicu a *dvörkinja* stane više nje. Rj. 298b.

dvörkinjica, f. dem. od dvörkinja: On zaklinje mlade *dvörkinjice*. Rj.

dvörni, adj. vidí nadvorni, izvanji, spolja-nji, spoljni, *suprotno kućni*. — A za *dvörni* po'šo priđajte. HNpj. 3, 628. za *dvör. ARj. 11, 941a*.

dvörnica, f. Stull, velika soba, osobito gdje se primaju gosti (*Franc. salle, Njem. Saal, vidi* dvorana, sala. — Vigje na miru *zlatne dvörnice*, u kojoj se gostjaše, jednu ruku strahovitu. Gj. Bašić. Kroz jedna velika vrata, nal kojima je štio: *magorska dvörnica* (vulgo *sala*). A. T. Blagojević. Ozvižeh pasa pune su *dvörnice* poglavica. M. Radnić. ARj. 11, 947a.

dvörög, adj. (u Krivošijama) n. p. jama, t. j. koja ima dva ulaska, *duplic orificium habens*. Rj. *dvo-rogo* je upravo ono u čega su dva roga, a *po tom* u čega je nešto dvaje što je nalik na dva roga, *vidi* dvorogast. Dade mu jedan štap *dvörögi*, erljen kao vatra. Npr. 96. *Dvöröge rite*. Korijeni 290, *tako slož. riječi vidi* kod divdög.

dvörögast, adj. vidí dvorog. Rj. *u čega su dva roga, a po tom u čega je nešto dvaje nalik na dva roga*. — Jedan starac bijele kose i brade kao ova, na dvije *dvörögaste šljake*. Npr. 95.

dvörövati, dvörüjem, v. impf.: Ja se mlada na put spremam tuzje *dvore dvörövati*. Here. 302. *Pjesma je ora nalik mi onu* Kov. 63., u kojoj dolaze i *ore erste*: *Idem dvorit'* Kostu *dvore*, erljen kao moje. *po tome se vidi, da je dvore dvörövati što i dvoriti dvore. vidi* dvorit 1.

dvöröki, adj. (n. p. u Karlovcima kola, bašca) *Hof-, anlieus*. Rj. *što pripada dvoru*. — (Ondašnji) kuvar (a sadašnji *nadzvratelj dvorski*). Miloš 100. *Postane dvöröki sarjetnik*. Priprava 71. U Škotskoj je negda tako bilo najljepno mjesto *dvörökoga šaljivca*. 75. Iđi k onomu rizničaru, k Somni, *upra-*

džāna, *f.* (u C. G.) *vidi* džanarika. Rj. i *syn. ondje*. *nekaka okrugla šljiva*.

džānak,* džānka, *m. vidi* dženjāk, i bitka, i *syn. ondje*. Tu s Turcima džānka započeo, od megdana rata otvorila. Npj. 5, 316.

džānarika,* *f.* Art runder *Yflaumen, pruni genus*. Rj. *nekaka okrugla šljiva, vidi* džana, džanarika; migavac, škvor.

džāndrljiv, *adj.* *zänkisch, rivosus, cf.* čudrljiv. Rj. *pokarljiv, svadljiv*.

džānuu,* srce (dušo moja! Rj.?): S očiju sam svemu rodu draga, ponajviše džānuu Osman-agi. Rj.

džāra, *f.* (u Boci) sud zemljani za maslo, ulje, ekvaru i t. d., *eine Art irdenen Gefässes zu Butter, Öl, vasis ficilidis genus butyro etc. servando*. Rj. — Pa će ti se otvoriti obla jedna džāra sa zlatnijem zaklopom puna aspri. Npr. 99. džāra (s dometnutim sprijeda d' mjesto žara, koje ima Stulić). Osn. 19. *vidi* žara, *isp.* dž.

džārdin, džārdina, *m.* (u prim.) *vidi* vrt: U vinogradu džārdini, i u džārdinu postelja. Rj. *Tal. giardino. vidi* i bašča 1, i *syn. ondje*. — Skočić Jovo u džārdin, slomi Mari rusmarin. Herc. 243.

džās, *m. vidi* žas, užas. — Džās,* strah, strava. Npj. 1, 2, 305. Žas (mjesto čega se govori s dometnutijem sprijeda d: džas). Nema u Vukovu rječniku, nego u narodnijem pjesmama II, 280: Čudno li te vlašće preporučio! od njega si džasa zadobila. Osn. 15.

džāsnuši se, snēm se, *v. r. pf. erschrecken, expreso*. Rj. *prepasti se. isp.* džas.

džbāgānje, *n.* Rj. *verbal.* od džbagati, koje *vidi*.

džbāgati, *gām, v. impf.* Rj. *ne kaže se znućenje*.

džbān, *m.* die Wanne, Kufe, cupa, *cf.* žban, kaca. Rj. *dreen vodeni sud. vidi* i bakvica, i *syn. ondje*. — Žban, koji glasi i džban (џбанъ. џванъ... *isp.* i čabar). Osn. 139.

džbūn, *m.* der Strauch, fruter. Mnogo puta zec leži u onakovom džbunu gje ne bi niko ni pomislio. Rj. *vidi* žbun, grm 2, grmen, i *syn. ondje*. — Omečjak, kao žbun, mala megja, das Gebüsch, fruticium: kao zec u omečku. Rj. 458a. Džomba, džbun site ili šaša u bari ili u ritu. Rj. 832a. od žbūn s dometnutim sprijeda d. *isp.* Osn. 34.

džēba,* *f.*: Što Momčilu taman džēba bila, kralj se pod njom ni dignut ne može. Rj. *vidi* džēbe. — Džēba, nekakav oklop. Npj. 1, 4, 352.

džēbāna,* *f.* die Muniton, Kriegsvorrath, copia bellica. Rj. *ono što treba u boju i u ratu, kao pruh, olov, laneta, a i hrana. vidi* džēbeana, džēbehana. — Da mi dadeš hazne i džēbane. Npj. 4, 336. Da nabavlja hranu i džēbanu, 4, 346. Pa se baruta i puščane džēbane uzme iz Poreča. Danica 1, 86. Srećun dotrči u džēbanu te je zapali. 4, 24 (zgrada u kojoj je džēbanu?). Nestane topovske džēbane. Žitije 49.

džēbe, džēbeta, *n.* (u Cetini) ploče na ječermi, koje stoje iznad ilika pod grlom. *cf.* džēba. Rj.

džēbeāna,* džēbehāna.* *f.* (u C. G.) *vidi* džēbana: Džēhānu velju ugrabīše. — Savo moju džēbeānu hrani. Npj. 5, 231. Oduzeče carsku džēbeānu. 5, 375.

džēbrāk, *m.* (u vojv.) *vidi* prosjak. Rj. — riječ je došla od Slovaka k Srbima. Osn. 263. od Slovačkoga žebrek s dometnutim sprijeda d. *isp.* dž.

džēbrānje, *n.* *vidi* prošenje 2. Rj.

džēbrati, brām, *v. impf.* *vidi* prositi 2. Rj. *vidi* i prosjačiti, za postanje *isp.* džebrek.

džēferdān,* džēferdāna, *m.* *vidi* dževerdan, *odukle* je uno *prinesen ake. vidi* i džēferdan, dževerdar. dževerlija, dževernija. *hyp.* džeko. puška u koje je cijev od dževera. — Sa ramena skida džēferdāna. Npj. 4, 407. U ruku isto tako okovau džēferdāna. Kov. 42.

džēferdār,* džēferdāra. *m.* Rj. *vidi* dževerdan. i *syn. ondje*. — Pa upali sjajnu džēferdāra. Npj. 4, 320. Pak na sebe odijelo tura... o ramenu bistra džē-

firdara. 4, 321. *Džēfer aru*, moj po loznu bratu Nemoj mene s vatrom prevartiti, za oko te ni mudri ne ću! Posl. 351.

džēga, *f.* (u Srijemu) ženska kapa. *Art Kopfbedeckung der Frauen, vltto genus. cf.* kougja. Rj. *ubraduē ženski. vidi* i tunjau. — U no. koudj svih tjemena u džēga. Rj. 736a.

džēko, *m.* (u C. G.) *hyp.* od dževerdan: Veli dč hvati džēka po kašu. Rj. *ako, kako u govori u O. te drugdje je oro ake. volavca, a no. nat. i džēko, gen. džēka. isp.* Osn. 51. Obl. 12. *tudi hyp.* End cuko.

džēlāt,* džēlāta, *m.* der Schwarrotter, Heros, carnifex (*fr. le gibier*). Rj. *tko ulapa ljude na svrt usvajene. vidi* krynok 2. *isp.* vj. šac. — Živnu čete krava džēlata. Rj. 209a. Car namesti džēlata te kako se pomoli iz gahje, odsece mu glavu. Npr. 70.

džēlātov, *adj.* Rj. *što pripada džēlātu*.

džēlēbdžija,* *m.* der Ochsenhändler, negotiator bovinus. Rj. *vidi* dželepejja, dželep-džija, *pramjenjčki* se p pred dž na b. *tko bguje džepima, stabima volova, volovima*. — Kad ja bijah morski džēbdžija, a ti bjese morski rjunnrugdžija; ja počerah na more volove. Npj. 3, 419.

džēlēbdžijin, *adj.* Rj. *što pripada džēbdžiji*.

džēlep,* *m.* eine Herde Ochsen, armentum. Rj. *stado volova*: sastavi jedan džēlep Turskih govoda. Danica 3, 195. Sa glasom slova r mogao bi covjek poplašiti čitav džēlep volova ili čopor svinja. Nov. Srb. 1817, 343 (sa?).

džēlepčija,* *m.* *vidi* džēlebdžija. Rj. — Na Kuprezu džēlepčije hrane govoda u planinama. Rj. 316a.

džēnarika, *f.* *vidi* džanarika. Rj. i *syn. ondje*.

džēndželil,* *m.*: U ruci joj kita fessližjana i četiri struka džēndželila. Herc. 207. na strani 359. ima: džēnelil, *erijet. isp.* karanlıl.

džēnērāl, džēnērāla, *m.* der General, imperator, summus belli dux, *cf.* dženerao. Rj. *vidi* general, general, zeneral. — Marko Kraljević i Vuča džēnērāl. Npj. 2, 245 (natpis pjesmi).

džēnērālica, *f.* die Generalin. Rj. *džēnērālova žena, vidi* džēnērālovica.

džēnērālov, *adj.* Rj. *što pripada džēnērālu*.

džēnērālovica, *f.* *vidi* džēnērālica. Rj. Ode knjiga gradu Varadinu, kada dogje džēnērālovici, knjigu gleda džēnērālovica. Npj. 2, 353, 251.

džēnērālski, *adj.* Generalis, summorum ducum. Rj. *što pripada džēnērālima ili džēnērālu kojemu god.*

džēnērāo, džēnērāla, *m.* *vidi* dženeral. Rj. — Džēnērāo Kija Osjeklija on otide šeer Bajnoj luci. Rj. 269b. Njemački džēnērāo Staniša Mlatišuma. Rj. 363b. Obordžēnērāo. Rj. 432b.

džēnet,* *m.* (kod onijeh koji su Turskoga zakona) *vidi* raj: Tri štapa i četvrto čitav iz džēnetu je izišlo. Rj. **džēnetski**, *adj.* *što pripada džēnetu. vidi* rajski. — Ako b' duši misto ufatio i džēnetsku vratu otvorio. Npj. 4, 99.

džēnjāk,* džēnjka, *m.* *vidi* boj. Rj. *vidi* džanak, i *syn.* kod bitka. Nadaju se džēnjku od Brjgjana... E se boje džēnjka od Brjgjana... Npj. 1, 420. Pa tu s njima džēnjak zametnuše. 4, 432.

džēp* džēpa, *m.* *vidi* čpag. Rj. *vidi* i spag. — Mene ga (novčić) u džep ostani. 187. Pa se mlada od zemlje podigla, i bačila u džepore ruke, te izvadi tri jabuke zlatne. Npj. 1, 158. Ja se maših u svulene džepore, te izvadih iz džepora strelicu. 1, 351. Maša s majka u džep dolami, pak izvadi dve trnjine crne. 1, 540. I turi se rukom u džepore. Herc. 15.

džēvāp,* džēvāpa, *m.* *vidi* odgovor. Red und Antwort. Rj. — Džērap znači die Verantwortung, kojemu je značenju srpski najbliže odgovor, osobito kad se kaže, n. p. učini ti to u moj odgovor. Pis. 46. Opiće se, zametnuće kavgu, ne ćeš kavzi džērap učiniti.

N. 2. 70. I. se je kavgu zametnuti, al' je teško
 ... Post. 166. Tvoj sevap naš dževap.
 ... pod Turskom vladom — kad kakvog
 ... ka predadu sudiji da se pogubi. 312.
 dževapiti, dževapim, v. impf. verantworten, vidi
 ... Rj. isp. dževap. — Dosta j' meni u Stam-
 ... bi. *Leser* i caru u Stambolu. HNp. 4. 411.
 dževapljenje, n. das Verantworten, vidi odgova-
 ... Rj.
 džever, m. — 1) Damascenerstahl, ferrum da-
 ... Rj. nado Damaštansko. — 2) pokazao
 ... r. t. j. pokazao se kakav je (da je rgjav). Rj.
 ... Pokazao džever (pokazao se da je šaren). Post. 252.
 dževerdan, dževerdana, m. dževerdār, dževerdāra,
 v. dževerlija, f. die Damascenerflinte, telum damas-
 ... am: Dao bi mu duga dževerdana. On pripali svoju
 d. ... Rj. vidi i dževerdan, dževerdar, dževerša.
 h. p. džeko. — Neko pali bustra dževerdana. Rj. 314b.
 Pa opali šibe i moškule i hirane tanke dževerdane.
 Np. 4. 441. Zaječaše bistri dževerdani. 5, 304.
 dževerša, f. (u Risnu), vidi dževerdan. Rj. puška
 d. ... — riječi s takim nast. kod ajgiruša.
 džibra, f. der Satz (von Brantwein, Wachs), die
 ... Rj. vidi drop. i syn. ondje. — Sveti
 Sava obere grozdje, metne u kacu pa poslije istoči
 vino, a gjavolir ostane džibra. Np. 277.
 džida, f. vidi koplje. Rj. i syn. ondje. — Svaki
 ... na ramenu i na džidi od hajduka glavu.
 Np. 3. 12.
 džidza, f. klingendes Spielzeug (Scherben) für Kin-
 ... Rj. crepori i drugo tako što kao dječju
 igračka što zveckā: Otvori sanduk, pa stane prospipati
 sve same džidze i guljevoj marjaš nadničarski. Np. 76.
 džigerica, f. Rj. vidi pikat, utrobica. — 1) crna,
 die Leber, jeur, cf. jetra. Rj. — A desna je ruka
 osječena, osječena ruka po ramenu, a po sreću sablje
 dohvatile, ispale su crne džigerice. Np. 2, 563 (po
 tome se vidi, da se mjesto jednine kaže i množina ne
 mijenjaju ni zvučenja), kad se kaže džigerica bez prid-
 jera, misli se jetra, crna džigerica: Igra konja komar
 momče mlado pokraj čoska kozje džigerice, gledala
 ga muba udovica. Np. 1, 531. — 2) bijela, die Lunge,
 pluća, cf. pluća. Rj. — Vitalac: obje džigerice i cri-
 jeva i mahramica. Rj. 64a. Pa ga inalo mačem za-
 hvatio, dva mu vita rebra presjekao, vide mu se dži-
 gerice crne, vide mu se i crne i bjele. Np. 3, 31.
 Na pleći mu zrno izlazilo i junačko srce iznijelo, i
 bijele komad džigerice. 3, 272.
 džigeričar, m. čovjek koji jede džigerice, a ne
 može mesa da kupi. Rj.
 džigeru, adj. n. p. kobasica, Leber-, jevinoris, e
 jevinore. Rj. što pripada džigerici, što je od džigerice.
 džigernjača (džigernjača), f. die Leberwurst, far-
 cimen hepaticum. Rj. džigeru kobasica, isp. mešnjača.
 džilit, m. der Wurfstab, baculus missilis. Rj. štap
 kao koplje kojim se Turci bacaju jedan na drugoga
 i baci se za igru. isp. sulica. — Cari se džilitom a
 jezgunci kamenom (kukom) umču. DPost. 11. Pa
 Miloša na džilit pozivlje. Np. 2, 560. Od koplja je
 džilit načinio. 2, 560.
 džilitanje, n. das Spiel mit dem Wurfstab, lusus
 baculi missilis. Rj. verbal, od džilitati se, radnja
 lojam se tko džilita.
 džilitati se, džilitam se, v. r. impf. den Wurfstab
 werfen, ludu baculo missili. Rj. bacati se džilita, v.
 pl. zilitati se. — Džilit se uzme po sredini pa se
 ... tako da ide upravo kao strijela. Turci se obično
 ... konja, t. j. uzme svaki po jedan džilit pa
 ... konje, pa onda bacaju jedan za drugim
 ... A djeca se džilitaju pješice, i gledaju koje
 ... Rj.
 džilitimikē, t. j. baciti, Pfeilartig, more sagittae.
 Rj. ule. (bado) Pan. Džilit što se haru. — za kramtil.
 na posljednjem dopu isp. ameticē.

džilitati se, džilitnem se, v. r. pf. ciunal den
 Džilit werfen, mitto baculum. Rj. baciti se džilita.
 v. impf. džilitati se.
 džiuirija, f. der Geizhals, avarus, cf. tvrdica. Rj.
 vidi i čjepilaka 2, i syn. ondje.
 džin, m. der Riese, gigas (fr. le géant), cf. div:
 A da su ti džini kalauzi. Rj. — Džin baška, šeitana
 baška. (Ovo je upravo Turski, ali se u Srbiji, osobito
 po varošima, može čuti i od našijeh ljudi, i znači:
 Drugo je div, a drugo gjava). Post. 351.
 džingala, f. poleglica od lisičje kože (kod čurčija),
 der Rücken am Fuchshutze, dorsum cutis vulpinae. Rj.
 džinov, adj. des Riesen, gigantis. Rj. što pripada
 džinu.
 džinovski, adj. što pripada džinovima ili džinu
 kojemu god. — Koliko džinovskih prepreka stoji na
 putu do njega? Zlos. 143.
 dživār, m. dživāra, m. u Srbiji pod vladom Turskom
 osobito u najnovija vremena zvao se dživar kad
 krvinu ne plaća samo ono mjesto gdje je krv nji-
 njena, nego (da bi više izišlo) i sva okolna sela. Rj.
 okolina. ARj. III. 538a.
 dživār, Dživāra, m. knežina nahije Trebinske. Rj.
 džoga, džoganja, f. ein Bein von einem zerfros-
 senen Ochsen, Pferde, os, nudum carnibus, equi aut
 boris dilaniati. Rj. gola kost od raskinuta i izjedena
 rota ili konja. vidi džogov, godža, godžura, isp. čoga.
 — čoga i džoga biće s premještenim glasovima godža,
 a to opet mjesto kočā, koje je u kočanj i s premje-
 štenim glasovima kočanj. Osn. 27. za nast. u džoganja
 isp. kopanja, patanja.
 džogov, m. vidi džoga. Rj. — riječi tuđe s takim
 nast. kod akov.
 džoka, f.: Toske nose široke košulje, kratke ante-
 rije, bijele džoke i na glavi fesove. Rj. 85a. haljinu
 nekakra. — džoka, f. vidi čoha. ARj. III. 538b.
 džolāp, f. (verächtlich) der Fuss, pes: pere svoje
 džolapi gdje ljudi vodu piju. Rj. noga, s preziranjem.
 vidi čjevara.
 džōmba, f. (u vojv.) džbun site ili šaša u bari ili
 u ritu, ein Rohrgebüsch, urundinetum. Rj.
 džōmhos, m. (u Risnu) propast, ponor, der Abgrund,
 profundum: Tako se od mene džombos ne činio!
 (Post. 310). Rj. vidi i bezdan (m.), i syn. ondje.
 džombōvit, adj. n. p. put, vidi čačkovit. Rj. vidi
 i čagljevit. — takra adj. vidi kod barovit.
 džōnjānje, n. verbal, od džonjati. Rj.
 džōnjati, džōnjām, v. impf. sitzend und halb schla-
 fend erwartend, expecto dormitans in sella. Rj. sje-
 deći i drjemajući čekati.
 džōra, f. (ein Schimpfwort) ein mageres Schwein,
 sus macra. Rj. mršava svinja (riječ pogrdna).
 džōrast, adj. dürr, macie torridus: džoraste ruke,
 cf. mršav. Rj.
 džūba, f. poljana u Hercegovini kod Korenića. Rj.
 džūhe, džūheta, n. ein langes Oberkleid, ohne
 Aermel, togue genus. Rj. duga gornja haljina bez
 rukava, isp. džup, džupet. — Mulija, u gdje kojijeh
 varoških haljina, n. p. u džabeta, sa strane kod
 džepova. Rj. 374b. Imao je na sebi plavetno džebe
 bez rukava nepostavljeno. Sovj. 21.
 džūkela, f. Schimpfwort auf einen Hund, convi-
 cium in canem, cf. kalaštura. Rj. riječ pogrdna za
 psa; i kalaštura je taka riječ.
 džūlūs, džūlūsā, m. lisica (t. j. lisičja koža), ča-
 rake i nešto novaca, što su Turci (do 1804) od svake
 erkye uzimali. Rj.
 džūp, m. (džube?): Na njih crne kape i džupove. Rj.
 džūpa, f. (u Here. i C. G.) vunena košulja ženska,
 wollenes Frauenhemde, subucula. Rj. vidi džupeleta,
 suknenjača.
 Džūpa, f. vidi Župa. — Nogo smo im prihvatili
 džūpu Nikšiću, Lukovo, Rudine, Zupce i Kruševicu.
 Np. 5, 540. kad se ovo isporedi sa Rj. 161b. Župa

Nikićka, *vidi se, da je* Džupa što i Župa, s dometnutijem s *prijeda* d. isp. dž. *Po tome je* Džupa mjesto Župa i u *ovijem primjerima*: 1 glavari od krvave Džupe, da su pošli spremno na Cetinje. Npj. 5, 495. Iz krvave Džupe na krajinu. 5, 501.

džupèleta, *?* f. (u nabiji Riječkoj i Lješanskoj) *vidi* džupa. Rj. *rumena kašulja ženska, vidi* i suknenjača.

džupet, m. (u Risnu) *Art Frauenkleid, vestis genus.* cf. džube, džupa. Rj. *njekaka ženska haljina.*

džūzdān, dzuzlan, m. — *Štira-džūza*, n. kao *le-sica od srebca*, i ovdje s. m. u. u. č. m. s. zapis. m. — *Ja se dragom u nje dras vid*, u nje drim *sema-l* — *da* bila. Rj. 710a. *Ja se dragom u nje dras vid*, u nje drim *sema-d-uzdan* bila. — *Polj mo s oje gje* — *i dul* d. Npj. 1, 237. *odab* se *vid*, *da je* m. u. Džupa *veleka* *kesa za noze*, a *dzu* *dnu* *le-sica od srebca, le-sica, le-sica, tobova*: *Odnese mi džūzdān* — *u* — *da* *d* — *u* hiljadu dukata. Here. 111.

E.

ē, *he, he*: *e!* brate moj šta ćemo sad? *e!* to je što drugol *ē* dāl *so?* *sie* (tako?)? *ē* dā, *warum nicht gar* (*kul se s preziranjem na što ne pristaje*). Rj. *interj.* — **1**) *glavno je značenje* *uzviku* *orome pristajanje na što gogj uli s nekim manje više utajanim prigovaranjem*: *E!* to je što drugo! Rj. Pače, paček, vielmehr, imo: *e* paček! Rj. 492a. *E*, lasno je tebi: ti nosiš jednoga gospodara, a ja troje. Npr. 13. Gde ga dobi? tako ti Boga!... *E* gde sam ja dobio, onde ne može svak dobiti. 22. *E* kad je tako, to ćemo mi učiniti da on takav ostane. 55. *E*, ako ne zna nikakva zanata, ja mu ne dam svoje kćeri. 174. *E!* veli »dobro! četiri pare danas, četiri sjutra...» 174. *E* vala, dobro kad je tako sjedi. 190. *E*, to si pogodio; sad kazuj šta imam na grudima. 257. *E* dobro! kad ne čete, a vi se vratite natrag. Danica 3, 170. *vidi* hē. — **2**) *znači poziv* *sum*: *Poviče* jedna gjevojka s čardaka: *E* careviću, odjaš konja pa odi u avliju. Npr. 196. *U pozivu tukorom može biti zajedno i prigovaranja, opominjanja, žaljenja, zaklinjanja i podrugivanja*: *E* lijo, sad si dolijala. Rj. 130b. *E* moj sinko, znam ja za njih... nego se ti progij paunica, već evo ti moja kći. Npr. 17. *E* baba, ja sam tebe služio pošteno, sad mi daj što smo pogodili. 25. Nikad ne ćeš da mi kažeš kuda ideš... *E* moja bako, daleko ja idem. 45. *E* brate Milošu! Mi ustasmo na Turke i narod s Turcima zavadismo; nego sad ko će biti starešina ovome narodu? Miloš 88. Jokia ga Bogom zaklinjaše: *E* za Boga, sura tica vrane! ti poleti do dvora mojega. Kov. 105. — **3**) *govori se i u pitanju*: *E* sad šta da mu radim? Ovo nije čovek, Bog zna šta je? Npr. 68. Okle ste mi jutros doranile? e vas e je sreća donijela od Rudina i od Omutića, tamo mi je Bibić na palanzi? Npj. 4, 389. *oromo pristaje i ovaj primjer*: Što sam jedna majka dočekala — e jaoh! Kov. 100. — **4**) *uzvik e u* Npj. 4, 391: *Kad dogjoše u ordiju, kado, e su sjeli, noge prekrstili, sa serdarom riječ besjedili. — čini se, dodaj je, samo da se ispuni vrsta, kao i surez a što se dodaje, vidi* aB9.

ē, (po jugoistoč. kraj). Rj. *conj.* — **1**) *vidi* jer: *Petro prosa*, Ana se ponosi, e je Petra vlahinja rodila — e se serdar dobro osvetio — e su njemu dvori opanuli. Rj. *surez koji znači uzrok, kao* jer, zašto, što, *vidi* el, eli, jel. — *Ja* bib radije da si mi slijepa no e si mi tako preljepa. Rj. 625b. Okle može biti zlo kad ti kažeš toliko dobro? Onda čoban odgovori: *E*, vas mi se pošteti smok, i učini se gnjoj. Npr. 165. Očisti se, e ćeš piti. Post. 241. Pop popu nije kriv e mu je poredan bir. 255. Ne ćeram je, e j' od roda zloga, no šnjom nemam od srea poroda. Npj. 4, 109. Plijenimo konja i Brjanku, e na bolji šćar udrit' ne ćeš. 4, 362. Iere mi je žalost prevelika, e je moje od starine bilo! 5, 76. Ne izlazi ljuba Bogičeva, e je mlada skoro dovedena. Here. 41. — **2**) *dass, quod, cf.* da: Ne bih te trpljeo da bili znao e ću sokola izvesti iz tebe. Zbori mlada e ih doma nema. Rj. — *Hvala* Bogu, e ne mogu. Post. 340.

Al' je pusta Zeta ustanula, e je ne ni ovoj p. l. o. a ne ranjen Draško pregazio. Npj. 4, 65. A kod virje, e će Turci najlest' proz planinu. 5, 67. Ova misli, e joj ide bego. Here. 70.

ea (?), u Rj. 573b: *ea* su te Turci prekordli, u nar. *pjesme, vidi* eja.

ēben, m. *Grčki* ἐβενος, *Lat.* ebenus, *Ebenbaum*, *Ebenholz*, tako po *Lat.* izgovoru u *Stallja*; po *Gr.* even, evenov. *vidi* i abonos.

ēbenov, *adj.* *vidi* evenov.

ēbenovina, f. *ebenovo* drvo.

ēčim,* m. *vidi* hečim. Rj.

ēčim . . . *vidi* hečim . . . Rj.

ēčolija, f. (st.) *Actolia*. Rj. *isp.* Ačolija.

ēda, Rj. *vidi* ēja, *jeda*. — **1**) *fragula* *imt* *Wünschen verbundenj Partikel*: *eda* ga nagje? *hest du ihn gefundn?* *invenisti eum?* *eda* što? Rj. *Kul se partikulom ovom, koja može uza se imati i riječ* *li, pita ili traži, ponuđuje se želi, da bude ono što se pita ili traži; a kad se pita kao u čudu, onda se redorno ne želi, da bude ono za što se pita, isp.* dali 1, zar 1. — *Zapita ih* *eda* bi imali što da mu dadu za jelo. Npr. 2. *Edu* li si čuo kad od koga, da ima taki i taki grad? 238. *Edu* što, sine? Nije li Bog dao da si našao što si tražio? 241. Dobro došli, deo! *Edu* je Bog dao da ste našli vodu? 242. *Edu* nagjoste one pjesme? Straž. 1886, 1312. Od tolikoga vremena ništa mi ne pišete! Zašto? *Edu* li se što ne srdite na me? 1886, 1601. *Edu* li sam pseto, te ideš na me sa štapom? Sam. 1, 17, 43. — **2**) *wünschend*: *ed* i Bog da te ne dogje; *ed* i Boga i sreće; *ed* i Boga da voda ga odnijela! Rj. *izriče se želja*: *glugol* u *takoj rečenici može biti u indikativu ili u kondicionalu, a može biti i bez njega*. — *Da vam pomognem, eda* *bismo* ga kako satri! Npr. 31. *Da traže* *eda* *bi* se po sreći koja našla. 111. *U* *divica* *Boga* *moli*: *Edu* *gje* *god* *da* *zavoni*, *eda* *ko* *me* *žena* *umire*, *Post.* 327. *Nego* *opet* *koliko* *se* *uzmože* *posaraćen* *se* *eda* *bi* *se* *jošte* *što* *otelo* *od* *smrti*. *Sov.* 111. *Edu* *bih* *našao* *milost* *pred* *tobom*. *Mojs.* 1, 32, 5. *Idem* *gore* *ka* *Gospodu*, *eda* *bih* *ga* *molio* *da* *vam* *oprosti* *griješ*. *II.* 32, 30.

ēdrēne, *Edrēnetu*, n. *Adrianoopol*, *Adrianoopolis*: *Puče* *puška*, *puče* *druga*, u *Edrenetu*. Rj. *vidi* *Drenopolje*, *Jedrene*, *Jedrena*.

ēfēdi,* m. *vidi* efendija, *staji* *pred* *kadija* u *mir-jenjanju* *se* *po* *pučezima*: *Efēn* *li* *kādija*, m. *Herr Richter*, *Doktor Richter*: *Sudi* *pravo*, *efendi* *kadija*, *sudi* *pravo*, tako *bio* *zdravo*. Rj. *gospodin* *sudac*.

ēfēndija,* m. *Titel eines türkischen Gelehrten* (*Kadi oder hodja*), *Dominus*. Rj. *Turski* *efendi* *kao* *gospodin*, *kaže* *se* *čimovnicim i učenicim ljudima*, *pa* *i* *drugim* *od* *štoranja*: *Pa* *ugledaj* *onog* *ihijara* *štono* *sjedi*, *kao* *efendija*, *u* *crvenom* *sniskom* *tetrivanu*. Npj. 3, 546.

ēfēndijin, *adj.* *des* *efendija*, *Domini*. Rj. *što* *pripada* *efendiji*.

efendijnica, *f. m. Frau des efendija, uxor Domini.*

efendijnski, efendijnski, *adj. der Efendije, domini.* Rj. s. prip. li efendijama ili efendiji ko-

efendijnski, *adj. vidi efendijnski, od čega je sa-*

efeta, *f. m. tje je dana, Here. 357. — Divno Jane*

efeta, *f. m. za pamtinu jednu efu dana, Here. 93.*

egati, *verb. od egati, koje vidi.*

egati, *verb. u impf. u Here.) čobani za govedima*

egati, *verb. od tjeje riječi, isp. Osn. 87.*

egbe, *f. pl. u pjesmi mjesto egheta: Donesoše*

egbe, *f. pl. pune puste žatijeh dukata. Rj. vidi*

egbeta, *n. pl. vidi bisage. Rj. vidi i hegbeta, bi-*

egbeta, *n. pl. Sveza Marku naopako ruke, pa izvadi*

egbeta, *n. pl. die deutsche Geige, fides ger-*

egbeta, *n. pl. hegedü, gusle. vidi i čimane. —*

egbeta, *n. pl. u vojv. Violinspieler, fidicen: Kad*

egbeta, *n. pl. Madž. hegedüs, guslar. — u krajerima*

egbeta, *n. pl. rebra u lagje, Seitenwand des*

egbeta, *n. pl. der lingsam und träge geht, qui lente*

egbeta, *n. pl. hej, polagano i lijeno hoditi.*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! ef.*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

egbeta, *n. pl. hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

ékánje, *n. das Eh! sagen, responsio voce E!* Rj

ékati, *verb. r. impf. éknuti, ékném, r. pf. eh!*

éksèmplár, *m. exemplára, m. exemplar: Imam neko-*

éksèr, *m. gvozden klin, Nagel, clarus, cf. čavao. Rj.*

éksèrèir, *m. das Exerciren, exercitium: Vojska*

éksièna, *adj. n. p. dukat, mjera, nicht roll, deminutus. Rj. manjak, od eksik manje.*

éksik, *m. manje, weniger, minus: dvije oke po-*

éksiklúk, *m. — 1) der Abgang, z. B. am Ge-*

éksiklúk, *m. — 2) schlechte Wendung unsrer Sachen (als Strafe*

éksiklúk, *m. — 3) die deutsche Geige, fides ger-*

éksiklúk, *m. — 4) der lingsam und träge geht, qui lente*

éksiklúk, *m. — 5) hej, polagano i lijeno hoditi.*

éksiklúk, *m. — 6) hej, ljubavniče! ej starosti! ef.*

éksiklúk, *m. — 7) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 8) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 9) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 10) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 11) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 12) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 13) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 14) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 15) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 16) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 17) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 18) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 19) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 20) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 21) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 22) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 23) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 24) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 25) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 26) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 27) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 28) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 29) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

éksiklúk, *m. — 30) hej, ljubavniče! ej starosti! Rj. Ej gdje*

u Vitlejemu. Prip. bibl. 111. — 2) *uzvik u pitanju ili u čudu pokazujući da se ne vjeruje ono što se čulo.* Rj.: *ei, ei? schuu, schuu? interjectio increduli: eni hominem! n. p.* A. Jesi li bio danas kod njega? B. Nijesam. A. Ele, ele? Rj. David govoraše: Ele sam zaludu čuvao sve što je taj imao u pustinji. Sam. I. 25, 21.

elēfant, elēfanta, *m. elefantus, akc.* ARj. III. 25b. *vidi* fil, filj, vilj, slon. — Od mulje pravi *elefanta*. Posl. 234. Priličan k jednoj živini, koja se *elefant* zove. And. Kačić. ARj. III. 25b. *za nast. kao i kod elemenat. isp. ipak argūmenat, argūmenta.*

elēfantov, *adj. što pripada elefantu. vidi* filjev, i *syn. omilje. za nast. isp. alatov.* — Od *elefantovih* kosti. Anton Dalm. ARj. III. 25b.

elēktrisati, elēktrišēm, *v. pf. prema v. impf. elektrisavati. za akc. isp. Rad 6, 132.*

elektrisāvānje, *n. verbal. od elektrisavati. radnja kojom tko elektrisava što.*

elektrisāvati, elektrisāvām, *v. impf. elektrisiren. v. pf. elektrisati.* — Smerni duhovnik Šišatovački... munjom svoga svetloga una *elektrisavaše* Srpsko društvo onoga doba. Zlos. 60.

elēment, elēmenta, *m. akc.* ARj. III. 26a. *elementum. vidi* stihija. — Opazivši ovo, da se *elementi* ovijeh glasova mogu rastaviti... i da je ovijeh *elementa* tako malo, dogje ona čudesna glava na veliku ovu misao. Priprava 179. Kako dakle svi ti glasovi postaju od pomenutih *elementu*? Rad 1, 113. Prvi razdio, u kom se ni jedan *element* ne mijenja. I, 120. Ne vjerujem da bi on (Subotić) ili njegovi mogli ustaviti *razuzdane elemente*. Kolo 14 (15).

eli, *vidi* el: Eli ne mi rane odolele. Rj. *vidi* el i i ē 1. — Puštio si mene veresijom... ne svjerovah, *eli* nemah otkud. Npj. 2, 277. Nemoj vikati' dijete Maksima, *eli* smo mu žao učinili, a Maksim je hitar kavgadžija. 2, 557.

elja, *f. eljda, f. eljdovan, adj. vidi* helja, i t. d. Rj. *vidi* i helda, heldovan.

em, Rj. *vidi* hem.

emān, (po jugozap. kraj.) *vidi* ama: *Emu* plijen oteći ne mogu. Rj. *savez koji znači što i ama, ali.* — *Emu* veli sirota Roksandra: »Haj' otole, Božji prokletnici.« 2, 127. Te na popa oganj naložiše, *ema* popu dobri Bog pomaga. Npj. 4, 400. Sve smo čuli, što si uradio... *e mu* i mi zalud ne stojimo, no smo i mi nešto uradili. 5, 40. Ja ću... pogubiti' Pera i Gjorgjiju... zna Gjorgjija s vojskom upravljati, *ema* ću mu glavu pogubiti. 5, 75.

emān,* *emāna, m. vidi* heman. Rj.

emēnija,* *f. vidi* jemenija,* *f. marama, šanija.* Rj. 253a. Opasaću jašar *emeniju*, pokriću se Stambolskom čaptijom. Herc. 194.

emšerija,* *m. emšerijiu, adj. emšo, m. vidi* hemšerija, i t. d. Rj.

ēndek,* *m. vidi* hendek. Rj.

ēnde **ēndele**, *n. p. ide, t. j. hoće li ne će li, zaudernā, evunctans.* Rj.

ēndēze,* *ēndēzeta, n. vidi* aršin: U dubinu trista *ēndezeta*. Rj. *vidi* i rif.

ēndžije,* (*ēndže* Turski znači *biser*, tako valja da je pjevač mislio: *ēndže* i *dukate*): Sve na njima *ēndžije* dukate. Rj.

ēnē, (u Resavi i u Lijevću) *vidi* eno. Rj. *ene* prema *eno* kao *ete* prema *eto* i *eve* prema *evo*. *vidi* i ani, eni.

ēngēca,* *f. (pl. gen. ēngēcā)* (u vojv.) *vidi* skoba. Rj. *vidi* i skobla, pijavica, mačka 4.

Englēškā, *f. adj. vidi* Anglija Rj. t. j. zemlja. *vidi* i Engleska, — Jamačno je nekada i *Engleska* bila sastavljena s Francuskom. Priprava 17.

Englēškī, *adj. vidi* Anglijski. Rj. *što pripada Englezima. vidi* i Engleški, Ingleski, Ingleski.

Englēškā, *f. adj. t. j. zemlja.* Iz daleka iz zemlje Engleske. Npj. 5, 196. *vidi* Engleska, Anglija.

Englēškī, *adj. što pripada Englezima.* Iz zemlje Engleske. Npj. 5, 196. *vidi* Engleski, Ingleski, Ingleski. Anglijski.

Englez, Englezā, *m. der Engländer, Anglus.* Rj. — *vidi* Anglez. — Može lako poznati... i Nema i *Englez* i *Francuz*. Opat XX.

ēngja,* **ēngjebula**, **ēngjija**,* *f. ensto koje ide sa svatorima po djevojku, da ne bude ona sama među muškima. vidi jēngja, jēngjibula, jēngjija. — Konje vode u konjske podrumne, a svatove u nove harove, a *ēngjije* na bijelu kulu. Sve su *ēngje* sjele i razvile. Herc. 51. Svak ima po jednu, po dvije djevojke na kolima, i te se zove *ēngjebul*. I' koji mali svatovi pogđu, u taj mali pucaju puške, i svatovske *ēngjebule* počnu pjevati. Ziv. 310.*

ēni, (u C. G.) *vidi* eno: eni ga! Rj. *vidi* i eni, ani.

ēno, *sich da! en!* evo meni, eto tebi, a eno njemu. Rj. *iz ovoga samoga primjera vidi* se, da se *uzrikom* evo *pokazuje nešto što je blizu onoga koji govori, uzrikom eto nešto što je blizu onomu komu se govori, u uzrikom eno nešto što nije blizu jednoga ni drugoga.* Ovijem *uzricima* obraća se *slušaćera* pominja nu *ono što se pokazuje, u što se tako pokazuje, izriče se nominativom, genitivom ili cijelom rečenicom. vidi* ene, eni, ani. — *Eno* ga gore na čardaku. Npr. 35. *Eno* ono je Premudri. 154. *Eno* vidi' koliki je sirac. 179. *Eno* Labud Judoga Jovana. Npj. 2, 34. Dače sablju ernu Arapinu... Eto sablje, a eno *Voima*, još ćeš njega u životu naći, idi k njemu, te ti njega pitaj. 3, 317. *Ujela* Jerovoamova, kako je vojvao i kako je carovao, *eno* zapisana su u dnevniku. Čar. I. 14, 19. *Eno* mali oblak kao noga čovječja. Prip. bibl. 84. — *uzrik* eno *dolazi i okrnjen en'* nuročito *pred samoglasnim: En'* uteče gradska poglavica, od Loznice Bogičević Anto. Npj. 4, 255.

ēnjati, *njām. v. pf. (u Srijemu) vidi* sustati. Rj. *vidi* anjati, henjati, jenjati; *popustiti.* — u *krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje.*

ēparhija, *f. die Eparchie, Dioecese, dioecesis.* Rj. *ēparhija*, područje *episkopsko, vladikausko.* — U *Karlovcima* je još oдавно bila bogoslovija, a prije nekoliko godina postala je i u drugijem gdjekojijem *eparhijama*. Rj. 842b.

Epikurovac, Epikurovca, *m. koji pristaje za Epikrom.* — *Epikurovac*: Epikur je bio (Grčki) filosof. Nov. Zav. X. Neki od *Epikurovaca* i od *Stoickijeh* mudaraca *prepirahu* se s njim. Djel. Ap. 17, 18. *za nast. isp. banovac.*

ēpiskop, *m. vidi* biskup, vladika; *episcopus, der Bischof.* — Arhijereji ili vladike... oni se prema važnosti svojega područja zovu ili *episkopi* ili arhiepiskopi. DP. 238.

ēpiskopovac, *ēpiskopovca, m. vidi* jepiskopovac, s *pridjerenim* *sprijedu* j. *isp. j.*

ēpiskopskī, *adj. što pripada episkopima ili biskupu kojemu god. vidi* biskupski, vladikauski. — Dva glavna reda u sveštenstvu: *episkopski* ili vladikauski i *presveterski* ili sveštenički. DP. 235.

ēpiskopstvo, *n.* U sva tri je broj *episkopstrima* 12. DM. 22. Uredi *episkopstva*. 25. područje *vlasti episkopske; vlast episkopska.*

ēpkalo, *n.* (u ravnome Srijemu) *zalistak na duleu, die Klappe, valva.* Rj. *vidi* apkalo.

ēpoha, *f. ἐποχή, die Epoche.* Hoće druge da uči i *epohu* da *ēni*. Pis. 54. Duže odsjeke vremena (*epoche*) pokazivahu nesrećni događaji. Priprava 196.

ēr, u *jugozapad. narječju* mjesto jer, jere; *savez kojim se kaže uzrok onome što se prije reklo:* Dobar je kad spi, er kruha ne pita. DP. 17. Ne zovi zla, er i samo dolazi. 77.

Era, *m. Erak, m. vidi* Hera, Herak. Rj.

Ereog Stjepan, Ereog . . . vidi Hereog Stjepan, Hero . . . Rj.

erčelije, *f. pl.*: Vrh dolame toke erčelije. Rj. ne kao s zračice, *isp.* erdelije.

erđelije, *f. pl.*: Ev' obuče gaće erđelije. Rj. ne kao s : čenje, n. jesu li gaće kake se nose u Erđeliji, *isp.* erčelije.

Erdelj, Erdelja, *m.* Siebenbürgen, Transilvania. Rj. M. F. Erdely. — Ona misli, niko je ne sluša, slušao je od Erdelji bane. Npj. 1, 442. On natrča . . . Madžarjaka od Erdelj-krajine, 2, 485.

Erdeljski, Erdeljski, *adj.* siebenbürgisch, transilvanus. Rj. što pripada Erdelju. — Jelu sadi Erdeljska banana. Npj. 1, 442. Kao Erdeljski tanjir. (kaže se dvočlenu čocku, koji se pretvara svakojako — kao što e i Erdeljski tanjir s obje strane). Posl. 131.

erēnde,* erēndeta, *n.* — 1) *das Reibeisen, radulu serrans tritui, cf.* trenica 1. Rj. *isp.* noževi, ribaonica, ribež. — To ti rotkva, a erēnde zubi. Rj.¹ 164. — 2) *der Hobel, runcina, cf.* strug. Rj. vidi i svlak 3.

erēdisanje, *n.* *das Hobeln, so runcinare.* Rj. *verbal.* od erendisati, radnja kojom tko erendiše što.

erēdisati, erēndišēm, *v. impf.* n. p. dasku, hobeln, runcinare, *cf.* strugati. Rj. vidi i rendeisati, rendisati.

erēza, *f.* *der Hacken über den ein Hängeschloss angebracht wird, ober serae.* Rj. vidi reza, rezena.

erēzdeni poluga na vratima koja se nabije na šip, te se o šipu objesi katunac ili lokot. — Zaereziti: nametnuti erēzu. Rj. 174a.

erēgela,* *f.* vidi bergela. Rj.

erēin, *adj.* vidi Herin. Rj.

erēir,* erira, *m.* platno od domaće svile, *weisses Seidenzeug, serica:* Po gaćama od erira košulja. Rj.

erēkiuja, *f.* vidi Herkinja. Rj.

erēlav, *adj.* krumm, curvus, *cf.* kriv, egav: Žute čizme na erēlave noge. Rj. od tugje riječi. *isp.* Osn. 87.

erēlija,* *m.* vidi gragjanin: Pobuni erēlije (gragjane). Miloš 144.

erēludanje, *n.* vidi vrludanje. Rj.

erēludati, erēludām, *v. impf.* vidi vrludati. Rj. erluda čorjek ili živinče, kad hodi i radi, kao da se čuti rjavro.

ero, *m.* vidi Hero. Rj.

ero, *n.* složenoj riječi nāero, *isp.* izeriti se, naeriti se. vidi hēro, nāhēro, isheriti se, naheriti se. vidi i jero, na jero.

erōglav, *adj.* vidi heroglav. Rj.³

erškī, *adj.* vidi Herski. Rj.

eršabiti, ššābim, vidi esapiti: Ja se mlada prevarila, esābila, njegova je Rj. vidi hesabiti.

eršahljenje, *n.* vidi esapljenje. Rj. vidi hesabljenje.

eršāp,* esāpa, *m.* vidi hesap. Rj.

eršāpiti, ššāpīm, vidi hesapiti, i esapiti se. vidi hesapiti se. Rj.

eršāpljenje, *n.* vidi hesapljenje. Rj.

eser,* (u C. G.) in der Redensart: na eser, n. p. sve pare što si mi dao, na eser su, t. j. nijesu potrošene ni propale, nego stoje gotove. Rj. vidi jeser.

eskija,* *f.*: Ostala ina sa konja eskija. Npj. 3, 336. Pak orđje dodaje: Eskija ovdje znači stara ploča, i može biti da je ovdje stihla radi načinjena ova riječ od Tur-koga erski = star), jer je ja nigdje prije nijesam čuo, a i ovdje evo u drugome stihu: Te iz kala ploču izvadio, u Npj.¹ 3, 398 ima: Eskija,* stara ploča konj-ka.

esnal, *m.* vidi eeh, eej: Kao što pojedini ljudi imaju i slave krsna imena, tako esnafi ili eehovi slave pivoce. Živ. 85.

esnafski, *adj.* Daničić. ARj. 766b. što pripada esnafi, vide eehov ki.

espap, esēpa, *m.* vidi hespap. Rj.

esak, esaka, *m.* dass Aussergewöhnliche, sei es vor Entzückung oder Schmerz, ecstasis: Kad ta čuo Čupču s njama, od ruka mu zadrkatala ruka. Rj. stanje,

u kojem je tko kao izvan sebe od žive želje, velike radosti ili teška bola: Pak u ešku Turčin povikao: Ded', Alile, oči ti ispale! ponesider zelena barjaka. Npj. 3, 280.

Ěšikovar, Ěšikōvea, *m.* izvor kod Karlovaca (u Srijemu), *cf.* Magarčevo brdo. Rj.

Ěškerira, *f.* (u Srijemu) svaka mala životinja, der Zwerg, pumilio. Rj. *isp.* maljenica 2, i syn. ondje. — od tugje riječi. Osn. 326.

Ěškile,* *adv.* (osobito se govori u Sentandriji) tüchtig, stark, valde. *cf.* zdravo, podobro. Rj.

Ěškneija, *f.* (u vojv.) die Execution, executio violenta. Rj.

Ěškut, *m.* (u vojv.) der Dorfschulz, judex pagi. Rj. Madž. eskütt, čorjek koji se zakleo, prisegao, po tome općinski, selški službenik, koji se prisegao, pak se otprije u Hrvatskoj zvaoo prisežnik.

Ěškutov, *adj.* des eskut, judicis pagani. Rj. što pripada eškutu.

Ětē, (u Resavi i u Lijevcu) vidi eto. Rj. vidi ene, ete, eve prema eno, eto, evo.

Ětu, sich da, en! Rj. vidi ete *isp.* eno, evo, iz primjera: evo meni, eto tebi, a eno njemu (Rj. 152a), razbiru se, da se uzrikom eto pokazuje nešto što je bližu onoga kome se govori; zato se orome uzriku često dodaje zamjenica drugoga lica u dativu: eto ti.

što se pak ovijem uzrikom pokazuje, izriče se nominativom (rječje), genitivom (češće) ili cijelom rečenicom. — 1) eto s genitivom: U tome eto ti gjevojke.

Npr. 3. Malo po malo pomoli se i drugi brk; eto i Brka 4. Eto tvoje glave, a evo moje glave. 51. Eto polja, a eto konja. (da se ogledamo ko je jači). Posl. 79. Gje ti je majka? Eto je tamo dolje u selu kod kuće. 229. Evo mene, a eto vam rata s Turcima.

Miloš 79. Ona mu reče: eto Filisteja na te Samsone! Sud. 16, 9. — 2) s nominativom: Eto knjiga, Hrnjo Mustaf-ago. Hodi meni u svatove, Mujol Npj. 3, 229. Eto brno u oku tvojem. Mat. 7, 4. Eto mati moja i braću moja. 12, 49. — 3) što se pokazuje uzrikom eto, izriče se cijelom rečenicom: Eto ovdje me nešto ujde. Npr. 4. Eto to je, ženo! Eto to je, ženo! 14. Eto od dvanaest konja biraj kojega hoćeš. 25. Eto ide sunce nmorno. 56. Eto ti što si želio. 80. Eto hoće da udari kiša. Miloš 114. Ali eto čujete što oni govore. Pis. 30. Eto vam kazab naprijed. Mat. 24, 25. Eto ne čemo sijati niti čemo brati ljetine. Mojs. III. 25, 20. — uzrik eto dolazi i okrnjen et' osobito u pjesmama: Od Srbalja nitko ne pogibe, razma jedno ciglo momće mlado . . . Et' tako je ludo poginulo! Npj. 4, 191.

Ětoli, (eto ti), sich da, en tibi. Rj. vidi eto.

eufonija, *f.* *εὐφωνία, der Wohlklang,* vidi blagoglasje, blagoglasnost. — Gdje jedno ili drugo slovo može stajati . . . po eufoniji, ostavljao sam kako je u rukopisu. D'Posl. IX.

Ěva, *f.* prva žena: Evo, reče Era, i osta joj tač ime. D'Posl. 22. vidi Jčva.

Ěvalāj, vidi ejava. — Evalaj caru i taste moj! kad je tako, ona je moja. Npr. 102.

evāngjelije, evāngjelje, *n.* vidi jevangjelije. Rj. — Koliko je Evāngjelije izgubilo od svoje svetinje. Rj.¹ XIII, vidi i ivāngjelje, indžijel, indžil, vāngjelje. — za nast. *isp.* blagovještenje.

evāngjelist, *m.* vidi jevangjelist. — Po blagdanu sv. Matije evāngjelista. Mon. croat. Svi evāngjelisti pristaju. I. Matović. ARj. III. 34b.

Ěvē, (u Resavi i u Lijevcu) vidi evo. Rj. eve prema evo kao ene prema eno i ete prema eto. — Kad ja bijah Slivju širokome, ere li ti dva sina Amzina . . . U riječi, u kojoj bijahu, eve li ti Roganović Tura. Npj. 4, 43. 44.

Ěvudra, *f.* (u vojv.) ograda od trske, der Rohrzaun, sepimentum arundinatum: Do ponoći pod evudrom predu. Rj. tugja. Osn. 106

eŕenov, *adj.* što je od drva, koje se zove *Grčki benos*, *Latinski ebennus*, a crno je i veoma tvrdo. — Kostí slonove i drvo *ereno*vo donošahu ti u projaŕenu. Jezek. 27, 15. *vidi eŕenov. isp.* abonos.

eŕevnjka, *f.* ein Strauss von Weinreibern, mit Trauben, *fasciculus sarmentorum*. Rj. kita od vinove loze grožđjem, der Weinlaubstah. — Djevojka, pepeljka *erenvjka* . . . djevojaka, pepeljaka, *erenvjka*. riječ amna. Osn. 300. Pis. 7.

eŕvlád,* *eŕvláda*, *m.* (u Bosni) *vidi* porod: Koji vele: teljupka je roda, ne ljubili od srca *eŕvláda*! Rj.

eŕvo, *sich da, en*: evo me, evo ga, evo novaca; evo me! *Antwort auf's Rufen, responsum vocati*. Rj. *vidi* evo, *umaćenje* *vidi* kod eno i eto. *iz onoga primjera: evo meni*, eto tebi, a eno ijemu, *razhira se, da se uzikom evo pokazuje nešto što je blizu onoga koji govori ili što se njega tiče; a što se njime pokazuje, mo se izriče nominativom, genitivom ili cijelom rečenicom.* — **1)** evo s *nominativom: Evo ti moja kći*, časna djevojka i toliko blago. Npr. 17. *Evo ti norčić*. 40. *Evo ovgjen ovo malo zronce*. 260. *Blago mene, evo moje zlato*. Npj. 1, 248. *Evo ražanj, kamo pečenica?* DPost. 22. — **2)** evo s *genitivom: Utekla mi babina kobila, pa ne znam gde je . . . Evo je meguju nama*. Npr. 23. *Hodi ovamo evo tvoja blaga*.

43. *Eto tvoje sablje, a evo moje glave*. 51. *Evo ti onoga trgovca da vidi je li pećeno*. 109. *Nagje svoja zaručnica . . . i zavice: Ha blago tu me, evo mi je!* 112. *Er i mene, a eto van rata* u Turcima. Miloš 79. *Evo me kod vas, i glodača vas*. Jezek. 36, 9. — **3)** *što se pokazuje uzvikom evo, zriče se cijelom rečenicom: Evo ovgje me opet nešto ujede*. Npr. 4. *Evo ina u mojoj pletivači*. 6. *Evo ti na jedan put svanu u pećini kao dan*. 95. *Evo sam krova*. 164. *Kad li evo rodi sina*. 213. *Narod ne će za to da zna, već se evo huni protiv toga*. Miloš 175. *Evo ja sam s vama*. Mat. 28, 20. — *evo dolazi u obreju ov' osobito u pjesmama: Er' murišelj, evo d'jaško i*. Npj. 1, 237. *Er' sedošć piti medovinu*. 3, 40.

Eŕvópa, *f.* *Europa*. — Tako je ona prva naša narodna pjesma, koja se pojavila u *uđenoj Eŕopj*. Npj. 3, 527 (Vuk). *Madžari dosavši u Eŕopju*. 160b 4.

Eŕvópljanin, *m.* *čorčej iz Eŕopje*: Mi pamćeni *Eŕvópljani* ovo sve četvoro činimo. *Priprava* 21. *Jedni su bijeli, kao Eŕvópljani*. 34.

Eŕvópljanka, *f.* *čuska glava iz Eŕopje*: Pa u bijela umiljata, vješta i mljudna *Eŕvópljanko!* *Priprava* 36.

Eŕvópski, *adj.* što pripada *Eŕopji*: (Ošnu drugih *Eŕvópskih* pisaca. *Ogled* VI.

F.

f, *n.* slovo, *dolazi na više u tuđim riječima; u našima po gdje kojim krajevima zamjenjuje: — 1) hv (fala mjesto hvala), *i — 2)* (rijetko) h i v (titati mjesto hitati, frijes mjesto vrijes); a f u tuđim riječima mijenja se u nas kudšto na v (vajda mjesto fajda, Vilip mj. Filip i t. d.); ili na p (Filip mj. Filip, ošap mj. ošat, i t. d.).*

fábrika, *f.* ake. ARj. III. 39a. *vidi* tvornica, die *Fabrik*, *Tal.* fabbrica. — *Zidaše* velike dvore, gradíše bogate *fabrike*. DM. 330.

fáca, *f.* (u Dubr.) *das Gesicht, facies*, cf. lice: Nije ta *facea* od umréa. Rj. *Tal.* fáceia.

facúlet, *m.* *vidi* koprena, mahrama, rubac, ubrusac. ake. ARj. III. 39a. — *Imam . . . faculet* u kome su žice žrake sunčane a potka zvijezde i mjesec. Npr. 101. *K vjereničinoj kući šalju . . . žene neka haljinu, neka traversu, neka faculet*. Kov. 52. *Tal.* fazzolétto.

fajda,* *f.* *vidi* vajda. Rj. *dem.* fajdica. — **1)** *vidi* korist, hasna, probitak. — *Nije fajde*, moj sinko! kome Bog tome i svi sveti. Npr. 43. *Brani se dok te ljudi ne objašu, a pošto te objašu nije fajde braniti se*. Postl. 28. *Od te kajde nema fajde*. 236. *Počesno nešto trgovati i trgovasmo, i fajdu dijelismo*. Kov. 71. *Ako ne čini rajde, a ono ne čini ni štete*. Nov. Srb. 1817, 344. *Od ovakoga pisanja imali su derije rajde: jednn što se brže pisalo, a drugu što se štegje pargament*. Rj. 1 XXXIV. — **2 a)** fajjdu, za fajdu *znači uzalud, zabadura*: *Stane koriti sina . . . ali još ukor bi za fajdu*. Npr. 233. *Obećavao polovicu carstva, ako ga koji izliječi, ali sve za fajdu*. 262. *No za fajdu, dragi pobratime!* Npj. 5, 131. *Vuk dodaje: ovdje za fajdu znači uzalud, koje sam slušao i na više mjesta. — b)* *ali za fajdu znači i za korist: što za fajdu — što za korist, što koristi: što za fajdu, dragi pobratime, e ne dadu neki Crnogorci*. Npj. 5, 25. *I postavi mene za senata, što za fajdu, kaul ga izgubismo*. 5, 468.

fajdica, *f.* *dem.* od fajda. *vidi* vajdica.

fajdisanje, *n.* *čidi* vajdisanje. Rj.

fajdisati, *dišem, v. impf.* *vidi* vajdisati. Rj. *glugol je v. impf. i pf., jer kod vajdisati ima v. pf.* —

1) *nützen, prodesse*: to ti ne će *vajdisati*, cf. pomoći. Rj. 52a. *Ali ništa fajdisati nije*. Npr. 212. *vidi i koristovati, koristiti, biti koristan. — 2)* *ne će v'ajdisati, Nutzen haben, lucrari*. Rj. 52a. *vidi* pomoći se, koristovati se. — **3)** *sa se, refleksi. vidi* vajdisati **2**: skupo je kupio, ne će se *vajdisati* kad proda. Rj. 52a. *vidi* pomoći se, koristovati se.

fájta, *f.* *pasmina*, die Raze, genus, semen; dobre pasmine ovea, cf. vrsta, soj, bagra, fajta, pasma. Rj. 490b. *Madž.* fajta, ake. Rj.³ XXXI.

fáklja, *f.* (st.) *Jedan kalpak, devet čelenaka, i deseta faklja* okovana, iz nje su mu do tri pera zlatna, što junaka biju po plećima. Rj. *odatle se vidi, da je faklja nekakur nakit na kalpaku; ali kakav? Valka*, u pjesmi, valja da je ono što i *raklja* ili *faklja*: *A na glavu kalpak i čelenke, a pokraj njih raklu pozlačenu*. Rj. 52b. *tuja* faklja. Osn. 130. *valka* (mjesto *faklja* sa premeštenim glasovima). Osn. 300.

fála, *f.* *fáliti*, *im.* *vidi* hvala, hvaliti. Rj. *sa svjema od njih doređenim*.

fálage,* *fálake*, *f. pl.* *vidi* valake. Rj. *sprava u koju su uvijene noge onome, koga biju po tabanima. — Kojeza* biju onaj legne na legja, a dvojica drže meguju sobom *valake* u koje su noge uvijene, a treći bije po tabanima. Rj. 52b.

fálidba, *f.* *osu.* u *faliti* se. *radnju kad se tko fali. vidi* hvalidba, *riječi s takvim nast. vidi* kod Bjelidba.

Danas *fajde* od *fálidbe* nema, ko se *fali*, on se i sam svanji. HNpj. 3, 451.

fálínka, *f.* *vidi* valínka. Rj. *vidi* máhana, mána. *kao nedostatak, postojnje koji je i fáliti, od Njem. fehlen*.

fáliti, *im.* *vidi* váliti. Rj. — **1)** *fáliti, v. pf. fehlen, labor*. Rj. *pogriješiti, izdati* 2. — *I pop u knjigu fali*. Postl. 104. *Svak može fáliti*. 278. *Ne će biti gori od Danila, loza nikad fáliti ne može*. Npj. 5, 473. — **2)** *fehlen, desam*. Rj. u *zvaćenju* ginuti 3, *mankati, nedostajati. fali mi to i to: nem-am toga i toga, glugol je imperfektivan*. Da ti kapa *fali*, kupio bih ti, ali pamet ne mogu. Postl. 56.

fálja, *f.* *rupica na pušci, topu, gdje se pripaduje: Válja, t. das Zündloch (an der Flinte, Kanone), fo-*

čim je oca ariam. cf. *falja*. Rj. 52b. *tuja* vājla. Osn. 78. — 1. kopianjica 2. isp. prašnik.

familija. *f.* (u vojv.) *die Familie, familia*. cf. kolo. o. Rj. r. li familia, vanilija, obitelj, porodica, r. li. — Na toj su sablji bili upisani berati *fa-* *malje*. Kulinove, zato mu je rodbina njegova davala za nju onoliko zlata. Danica 4. 28. Tako kad *familija* naći žena i djeca (n. p. gdje ti je *familija*? Otišao k svojoj *familiji* i t. d.) onda je porodica prihvatila nego i koljeno i loza i korijen i pleme i r. l i krv. Pis. 43. Takovi ljudi, koji ovako žive, zajedno zovu se *familija* ili porodica ili zadruga. Pr. prava 48.

familijaz. *familijaza*, *m.* (u vojv.) *der Famulus in der Schule, scholae famulus*. Rj. koji posluhuje u školi, neke poslove u školama, kao n. p. i šibanje i *katunje* *gjak* po zapovijedi profesorovoj, što sada čine plaćene služe, prije 1848. godine vršio je najstariji ili najjači (a siromahan) *gjak* u školi, pa se zove Latinski pater familias (kao otac obitelji) u *Hrvatski familijaš*. Ivković.

familijazina. *f. das Famulusgeld, pecunia solvenda scholae famulo*. Rj. plata *familijazu*.

familja. *f. vidi familia*: Dovedi oca svoga i mater svoju i svu *familju* svoju. Npr. 250.

fantastičan, **fantastična**, *adj. phantastisch, phantasticus*: Mislim da je isto tako *fantastično* kao i Križanićeva gramatika. Rad 16. 198.

fara, *f.* stražnji kraj od lagje, gdje se dumoniše, *der Hintertheil des Schiffes, puppis*. cf. varka 3. Rj. *saprotno* baš od lagje, prova, pura.

farakleisanje, *n. vidi varakleisanje*.

farakleisati, *farakleisem, v. pf. et impf. vidi varakleisati, mit Flittergold bekleben, bractea aurichalci induco*. Rj. 53b. *varakom oblijepiti ili obljepljivati* što: Ona (djevojka) njemu (vjerenuku) i njegovoj kući (šalje) svakoga sveca i nedjelje po pozlaću (farakleisan) evijet. Kov. 46.

fašina, *f.* granje sirovo, svezanj granja sirova, *Faschinen, fascis virgultorum*. u Rj. *vășina*. cf. fašina. 56a. *isp. santrač*. — Turci vide odregjenu za jurš vojsku s *fašinama* i s ostalijem potrebama. Sovj. 44.

fat, *m. vidi hvat*. Rj. *isp. f.*

fātānje, *n. vidi hvatanje*. Rj.

fātati, *tām, vidi hvatati*. Rj.

fātima, *f.* ime žensko u Turaka: Neg lijepa *Fatima* gjevojka. Rj.

fātiti, *tīm, vidi hvatiti, fatiti se, vidi hvatiti se*. Rj.

februār, *februāra, m. Februarius, veljača*: U Biogradu mjeseca *februara*. Dk. 1. XI.

fēla, *f. vidi vela*. Rj. od *Madž. féle, (vrsta) takar, takove vrste*. — *vidi ruka 3, siža, sorta, struka, vrsta*.

fēu,* *m.* (u C. G.) igra, u kojoj igrači sjednuvši biju turom jednoga koji je na srijedi, krijući turu i dodajući je jedan drugome ispod koljena, i vičući: *fen! fen!* kod koga onaj koga biju turu uhvati, onaj valja da ustane i da ide u kolo, a on sjede na njegovo mjesto. Ovako se u Bačkoj mjesto ture biju papučom ali ne znam kako se igra zove. Rj.

fēndik, *m.* (u Boči) *vidi fenek*. Rj. *norčić male vrijednosti, Pfennig*.

fēnečki, *adj. Rj. što pripadu Feneku*.

fēnek, *m.* (u vojv.) *Pfennig, nummus, cf. fendik*. Rj. *norčić male vrijednosti*.

fēnek, *m.* namastir u Srijemu blizu Zemuna. Rj.

fēnjer,* *m. die Laterne, laterna*. Rj. *vidi lampa*. *v. lampa, kač se i fenjer-vidjelica*. — Skočila mlada iz *meću* dućeka, *zapalila fenjer* i svijćeo. Npj. 2. 109. Kao na *trava* i koci divojka, u ruci joj *fenjer-vidjelica*. HNpj. 3. 306. *Zapalila fenjer-vidjelicu*. 4. 414.

fēredža,* *f. Art Oberkleides türkischer Frauen, palla Turcae quans*. Rj. *vidi veredža, nekaka goru u hadžanu u Turkinja*: To začula Ali bega majka...

pripe peču, prigru feredžu, pa otide hairli gjevojei. Here. 158. *Feredža*, haljina čim se bule zagru kad gje idu. 359.

fērmāu,* *fermāua, m. der Fermau, rescriptum imperatoris Turciei*. Rj. *pisana zapovijed ili naredba od cara Turškoga*: Dogje *fermau* od cara Turškoga Mustafa-agi, da ide na vojsku. Npj. 2. 342. Kad je care rječji razumijo, brže piše *sićanu fermāna*... *Fermau ode Kraljeviću Marku*... Kada Marko *sićan fermāna primi*. 2. 390. Obrićući, da će im oni na to izvaditi *fermau od cara*. Danica 3. 176. *Izvade Srbima fermau, da se biju dahije*. 3. 188. *Izdadu Turcima fermau*. Miloš 142.

fērmēu,* *m. fērmēne, neta, n. Art männlicher Weste ohne Aermel, subuculac genus*. Rj. *prsluk nekaki bez rukava*.

fērmēnūu, *fermentūna, m.* (u Boči) *vidi kukuruz*. Rj. *vidi frmentin, fermētin, rumetin, urmetin*; *golokud* — od *Tal. formentone*.

fēs,* *fēsa, m. vidi ves*. Rj. *Tursku ervena kapica, isp. finofes, tunofes, dem. fesić, hyp. fesak*. — *Toske nose*... na glavi *fesore*. Rj. 85a. I dva *fesa biserom kićena*. Npj. 1. 446. Pa *fes-kapu* sa glave snimio. HNpj. 4. 407. Na glavi sad nose... gdje koji *fesore (s plavetnom svilenom ili sa zlatnom kitom)* a gdje koji još i šal oko *fesa* zamotaju. Kov. 42.

fēsak, *fēska, m. hyp. od fes*. — Čija je ono gjevojka, što rano rani na vodu... a nosi *fesak* nad oko. Npj. 1. 359. Na glavi ti, Mujo, *fesak* finofesak, do dan do dva, Mujo, bijela sarukal 1. 446.

fēsato, *mjesto fes, u pjesmi u kojoj se pjeva kako govori Turčin*: Izidi na vrato, da ti vidim glavato, da ti kupim *fesato*. Here. 291.

fēsic, *m. dem. od fes*. Rj. — Ni malena, ni mnogo golema; na glavi joj *fesić* i kitica, ispod *fesa* sićani dukati. Here. 126.

fesligen, *m.* (u prim.) *eine Art Pflanze, herbae genus (vidi bosiljak)*. Rj.³: Nit' je dunjom nit' nerandžom, ni gorskijem *fesligenom*. Rj. — *tuja*: vesligen, koji glasi i *fesligen* i mesligen. Osn. 144. u Rj. *kod riječi mesligjen: sitni bosiljak, Art Basilikum*. Rj. 353b. *odatle se vidi, da je riječ fesligen, fesligjan, mesligjen, mislogjin, vaslegjen, vesligen, postulu kao i riječ bosiljak od Grč. βασιλικόν, te znuci nekaki bosiljak, t. j. sitni bosiljak*.

fesligjan, *m. vidi fesligen, i syn. ondje*. — U ruci joj stručak *fesligjana*. »Daj mi, dušo, stručak *fesligjana!*« Here. 132. *Fesligjan, bosiljak*. 359.

fēt*: U njoj bio po godine dana, dok Grahovo *fetu* učinise i po njemu harać pokupiše — t. j. dokle ga pokoriše. Rj. *fet* učiniti* = osvojiti, pokoriti. Rj.³

fētak, *fētka, adj.* (u Pastr.) *vidi vet*. Rj. *vidi star, alt, vetus*. — *větak (vētha, vētho)*, mjesto čega se sad govori *fētak* i *vēt* i *regd*, gdje je promijenjeno *h* na *g*, pa premješteno, i za njim *t* promijenjeno na *d*. staro *ветъхъ*.

fētiric, *fētirića, m.* (u vojv.) *vidi kicoš*. Rj.³ *vidi i gizdelin, vrkoč*.

fīgānj, *figānja, m. vidi viganj*. Rj. *ženska haljina, lijoča, f.* (u vojv.) *vidi čekmedže*. Rj. *n. p. u stola, vidi i fioka, škrabija, od Madž. fiók*.

fijukati, *kām, v. impf. pfeifen (z. B. vom Winde), strideo*. Rj. *kao zvičati; šjuka n. p. vjetar*.

fil,* *fila, n. vidi filj, i syn. ondje*. — Il' su *filj*, il' su *vilenjaei*? Osvetn. ARj. III. 53b. *isp. filov*.

filār,* *filāra, m.* (u Liči) *ženska crevlja (firale?) Art Frauenschuh, soleae genus*. Rj.

filarēta, *f.* (u Srijemu) *das Gebänder, epimedium*. Rj. *oprudu od mladich stupora, n. p. uzu stube*.

fildis,* *m. vidi vildiš*. Rj. *fil-diš, filjer, riljer, slonov zub, slonova kost*. — Što njihovijeh tovara niko više ne kupuje; tovara zlata i srebra... i svakojakijeh sndova od *fildiša*. Otkriv. 18. 12.

řıldžāu,* *řıldžāna, m. die Schule, phiala*. Rj. *mači*

sudić iz kojega se pije kava. *vidi* finčan. — Zarf je kao mala čašica, u koju se meću *filđžani* kad se kafa pije (da ne bi vrućina smetala *filđžan* držati). Rj. 193a. On ne pije vina ni rakije, veće kavu iz zlatnu *filđžanu*. Npj. 1, 468. Pristavili kavene ibrike, a prosuli srebrne *filđžane*. 4, 305. *vidi* finčan.

filimān,* filimāna, m. *vidi* viliman. Rj. *veliki cir*. Filip, m. ime muško, *Philippus*; i s promjenom glasa f na p i v: Pilip, Vilip. dem. Filipac. hyp. Filo. — *Filip*, *vidi* *Filip*. Rj. 500a.

Filipac, Filipea, m. dem. od Filip. *vidi* Vilipac. — *taka* dem. kod Jovānca.

filir, filira, m. der *Heller*. najmanji novac u naše vrijeme u Austro-Ugarskoj monarhiji. *sto* filira ide u jednu krunu. *ali* je riječ već otprilje bila poznata u sjer. *Hrvatskoj*; *čulo* se: nema ni filira (= nema ni pare). za f mj. h isp. f 2. Ivković.

Filistejūm, m. *Philistaeus*, *Philister*; Nijesam li ja *Filistejin*? ne možeš ti ići na *Filistejinu*. Sam. I. 17, 8. 32. 33. riječ je uzeta oramo zato, što je nemi u ARj. s ovim nast., već samo *Filistej* u *Filisteo*.

Filo, m. hyp. od Filip. gen. Fila, voc. Filo. *takra* hyp. *vidi* kod Dobro. — Nagje momče od Martinovića, po imenu Martinović-*Fila*: Hajde brže u Ostrog planinu... *Filip* dodje u Ostrog planinu. Npj. 5, 110.

filolog, m. *philologus*; Mnogi će naši *filolozi* reći. Pis. 36. Znatni *filolozi*. Rad. 2, 195.

filolōgijski, adj. što pripada *filolōgiji*, *philologisch*, *philologicus*; Od *filolōgijskih* poslova Svetičevićeh mnogo su važniji. O Sv. O. 4.

filosof, m. *philosophus*; — Ćiril *filosof*. Rj. 760b. Gdje marjaši zveče *filosofi* muče. Posl. 75.

filosofija, f. *philosophia*. — U Segedinu je svršio *filosofiju*. Opiť IV. Što je do sada uradjeno u nas za *filosofiju*. Rad 6, 205.

filosofskī, adj. što pripada *filosofiju*. — Oblaziće carstva i kraljevstva i naučit' *filosofske* škole. Npj. 5, 447. Odgovorite mi... ali ne kalugjerski nego *filosofski*. Straž. 1886, 866. Na *filosofske* poslove g. M. Kujundžića... u *filosofskom* dijelu. Rad 6, 205.

filov, adj. što pripada *filu*: A balčak joj (pali) od *filova* zuba. HNpj. 3, 510. za nast. isp. alatov. *vidi* filjev.

filuga, f. nekaka lagja na moru, *eine Art Seeschiff*, *navis genus*: Darova joj zlaćenu *filugu*. Rj. *tujja* filuga. Osn. 367.

filj,* filja, m. *elephas*, fil, vilj, slon. — Ne brojeći mnoštva konjika ni bojnih elefanata aliti *filja*. And. Kačić. ARj. III. 56a. *vidi* elefanat.

filjev, adj. *Elephanten-*, *elephanti*: Kamo li ti dvi zmajave glave i u svakoj dva *filjeva* zuba. Rj. *vidi* filov, viljev, slonov, elefantov.

filjevski, adj. što pripada *filjevimu*. *vidi* viljevski.

fin, adj. (finī) *vidi* vini. Rj. *fein*, *elegans*, *excellens*. — Vještoj pletarici treba osamu dana, dok oplete jedne tanke (*fine*) čarape. Priprava 147. Ne razumije se samo za ona, što se zove *finā*, sitna i gosposka umještva. 171. Na *finoj* velinskoj artiji. Straž. 1887, 175. *udr.*: Ko *fino* laže, ta slično kaže. Posl. 158.

finčān,* finčāna, m. *vidi* filđžan. *odakle* je amo prenesen *ake*. kao mala čašica iz koje se pije kava. — Na nju (sofru) meće kupe i *finčane*, a u kupe kafe i rakije. Kov. 93.

findelj, m. (oko Sinja) od slame ženska kapa, kao šupalj tanjir, *eine Art Kopfbedeckung der Frauen*, *virtue genus*. Rj. isp. kondelj. *tujje* riječi.

findika, f. (n Boči) *vidi* mladica (što za jednu godinu izbije iz drveta). Rj. *tujja* findika. Osn. 277.

finōea, f. osobina onoga što je *fino* ili onoga koji je *fin*. ARj. III. 57b. *die Feinheit*, *subtilitas*, *tenuitas*, *elegantia*, *praestantia*.

finofes, m. *vidi*: *vinoves*, *feinere Fessmütze* (q. d. *fino fes?*), *mitrae genus*. Rj. 626. *po tome* je *finofes*:

fin fes. — Kamo tvoja *fesa finofesa*, na kome je kila od bisera? Npj. 5, 539. hyp. *finofesak*.

finofesak: Na glavi ti feak *finofesak*. Rj. hyp. *od* *finofesa*.

fiōka, f. *vidi* ljoka. — Škrabija, cf. *foka* Rj. 813a.

firale, f. pl. (u Boči *vidi* ječmenije. Rj. *papučē* isp. *filar*).

Fis! *Schallwort*, *den Hoch* u *bezihrung*. Rj. *uz* *il* koji *pokazuje*, kako *zveči* udaru. *vidi* *fiskac*.

fisīčki, adj. što pripadā *fisici*, *phys sch*, *physicus*: Što — osim *fisīčke* snage — treba državi. Vid. d 1861 br. 18.

Fiska, f. (u C. G.) *Fraubengsstra*, *Amor latus*: Kako *čine* *fisku* i *veselje*. Stoji *fiska* bubnja i svirala. Rj. *vesela* vika i *buka*, *fiska* (*vidi* *vist* i *hista* (*vidi* *viska*)). Osn. 33. *viška* (kor. kod *višak* 32. isp. f. **Fiskac!** *vidi* *fis*. Rj. *uz* *rike* s *takim* *nast.* *vidi* *lad* *čistac!*

Fiskānje, n. verbal. od *fiskati*. Rj.

Fiskati, kām, v. *impf.* n. p. *prutom*. Rj. *fiskati* u. p. *prutom*, *činiti* *fis* *udarajući* *prutom*. v. *pl.* *fisnuti*.

Fisnuti, nēm, v. *pf.* *vidi* *zviznuti*. Rj. *udariti* *da* *se* *čuje* *glas* *fis*. v. *impf.* *fiskati*. — *Zapuća* *puške* *na* *hiljade*, i *fisnuše* *do* *sedam* *hiljada*. Npj. 5, 387.

fisťan,* *Estāna*, m. *Art Frauenrock*, *chionidis genus*: Jedne noze, a dvoje *papučē*, jedno telo, tri zlatna *fistana*. Rj. *nekaka* *ženska* *sukinja*. isp. *fuťtan*, *brujica* 4, *carza*.

fišēćnica, f. *vidi* *fišekćese*. Rj. *česa* u *kujaj* *se* *nose* *fišeci*. *vidi* *fišeklje*, *fišekluk*, *kuletu*, *palacke*, *pripojasnice*.

fišek,* m. *die Patron*, *embolus igniarius*. Rj. *vidi* *višek*. isp. *naboj* 3 *prah* i *olovo* *što* *se* *metu* u *pusku*. isp. *čoflišek*. — *Besposlen* *Mujo* *fiške* *zavija*. Posl. 12. *Napunili* *su* *puške* *fiševima* *sa* *zrnima*. Olg. na op. 11.

fišek-čese, f. pl. *vidi* *fišeklje*. Rj. *vidi* i *fišēćnica*. i *syn.* *ondje*.

fišeklje, f. pl. *čese*, *vidi* *pripojasnice*. Rj. *vidi* i *fišēćnica*, i *syn.* *ondje*.

fišekluk,* m. *die Patrontasche*, *peru embolorum igniariorum*. Rj. *vidi* *fišēćnica*, i *syn.* *ondje*. — *Remenje*, u *soldata* o čemu *visi* *fišekluk* i *panganet*. Rj. 648a.

fišťanje, n. verbal. od *fišťati*. *radnja* *kojom* *tko* *fišti*.

fišťati, fišťati, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* *vrišťati*: *Konji* *fište*, *sokolovi* *pište*. Rj. *vidi* i *frišťati*, *višťati*. *oštro* *rikati*. isp. *fiska*.

fiťanje, n. verbal. od *fiťati*. *radnja* *kojom* *tko* *fiťu* *što*.

fiťati, tām, v. *impf.* (u Perastu) *greifen*, *prehendu*, cf. *bitati*: A što *me* *piťaš*, *te* *me* *ne* *piťaš*. Rj. *vidi* i *hvatati*. f *mjesto* *h* *isp.* *f*.

fiťilj, fiťilja, m. *vidi* *vitiľj*. Rj. — 1) *die Lunte*, *funiculus incendiarius*. *vidi* *brandla*, *mića*. — *Sa-* *mokres*, *može* *biti* *da* *je* *ova* *riječ* *postala* *kad* *su* *se* *na* *puške* *načinili* *tabaci* *s* *kremenjem*, *jer* *su* *ih* *iz* *početka* *palili* *fiťiljima*. Rj. 653b. — 2) *der Ducht*, *allyehnum*. *vidi* *stijenje*, *stjenjak*, *svještilo*. — *Stijenje* *se* *zove* u *žiška*, a u *svijeće* *se* *zove* *srještilo*. Rj. 716a. — 3) *što* *se* u *ranu* *meće* (*svije* *se* *od* *svilca*, *pak* *namaže* *melemom*).

fiťiljaća, f.: *Smolēnica*, *die Alarinstange*, *signum quo milites ad arma conelamantur*, cf. *fiťiljaća*. Rj. 696a. *vidi* *vitiľjaća*.

fiźlin, m. (n *grblju*) *vidi* *viźle*. Rj. *vidi* i *viźao*. *viźlica* 1, *prepelicār* (*pas*). — *fiźlin* (osn. u *viźao*). isp. Osn. 151.

fjēlica, f. *kriška* ili *zalogaž*. *Daničić*, D'Posl. XI. *Iza* *fjēlice* *ide* *kupica*. D'Posl. 34. *On* *ne* ... *ije* *mesa* *debeloga*, *neg* *fjēlicu* *kruha* *ječmenice*. HNpj. 1, 125.

flandra. *f.* u vojv. osobito po varošima *ein Schimpf-her* te *W'eibsperson*, vulgarnoga. Rj. *stenoj ženi*, *augm.* flandretina.

flandretina. *f. augm.* od flandra. Rj. *takva augm.*

flandretina. *f.* u vojv. *das Flindell*, *pinnus planella*. Rj. *to je rekako od ruca*: Po varošima nose (od platna ili zimi, od planera) u čizmana. Rj. 132b.

flinta. *f. pl.* je. *Flintā*, *vidi* vlinta, *dupa puška*. Čas. kao *lut* t. G6, siromah. Valja da se ovgje *na p. s. u golo tjeku*. Posl. 318.

flotun. flotuna, *m.* Franc. peloton, *malu četa* (od *deset vojnika*, preko *Tal.* *plotone* došla *u obliku* flotun. ARj. III. 61a *vidi* plotun. Kad se junak sanca prihvatio, al' ga *plotun* carski čekao. Npj. 5, 332.

fond. fonda, *m.* die Fonds (Francuski) kao *glavno*, *glavno* 2. — Taj dobitak da ulazi u jedan naročiti *caul*, iz koga bi se plaćali honorari. Zlos. 266. *u čitatu* a i za *akc.* isp. *pörat*.

forinta. *f.* *vidi* vorinta. Rj. *der Gulden stercnus*, *ger. pl.* forinti. — Iznijeće *do deset forinti*. Rj. 227b. Najma je jednu *forinta* u *sebru*. Rj. 704b. Kupio hajduk začu za marjaš, a *popio forintu* *alevuka*. Posl. 161.

forma. *f.* (u vojv. osobito po varošima) *die Form*, *for-t*. Rj. *vidi* naprava 2. oblik, obličje. — Na njima su svileni barjaci, sve na novu *formu* načinjeni. Npj. 5, 327.

formalna. formálna, *adj.* *formalis*, što je po *formi*, *kao po kalupu*, *izvrtajim* načinom po *propisu* ili *zakonu*. isp. ARj. 63a.

formálnost. formálnosti, *f.* *osobina onoga što je formalno*, *die Formálnit*: Ugovor s opštinom, i druge neke *formálnosti*, udesili su drugi. Zlos. 157.

formát. formáta, *m.* *das Format*, kao *oblik*: Hoće li se ove *tablice* stampati u ovom istom *formatu*, kao što su napisane? Straž. 1887, 207. isp. *forma*, *naprava* 2.

förspän. föšpän, *m.* (u vojv.) *Vorspann*, *jumenta*. Rj. *upričuti konji*.

forteca. *f.* uo zap. kraj, *die Festung*, *ar.v.* Gola *guzica* tvrda *forteca*. Rj. od *Tal.* *fortezza*, *vidi* *forteca*; *tvrgjava*, *grad*.

föta. *f.* u vojv. *vidi* vota. Rj. *nekaku igru*, isp. *fötum*.

fotografski. *adj.* *photographisch*. U *fotografskom* snimku. Rad. 6, 209.

fortum. *m.* Kad sam se igrao *papuče* i *fortuma* s *Pirokim* djevojkama. Straž. 1886, 365. isp. *forta*.

frä. stoji pred imenima *fratarskijem* ne mijenjajuć se po *padežima*; pravo je značenje *brat*, *Tal.* *fra* skraćeno od *Lat.* *frater*. — *Pisa knjigu fra* *Lorvima* A. Bačić. *Ja fra* *Matije* jesam *kum*. M. *Divkovič*. ARj. III. 64a. *Ne muči se, fra* *Ilija* *fratre!* HNpj. 1, 120.

fräjkör. fräjkóra, *m.* *vidi* *vrajkor*. Rj. *das Freicorps*, *manas volonum*; *četa dragovoljnih vojnika*, *voll.* *frajkorija*. Stane kupiti *frajkor* za *Nemce*. *Danica* 1, 11. *Bio je . . . kao mali* *ljububašica* *nad* *frajkorima*. 1, 17. *Isao je u* *frajkore*. *Opit* III.

fräjkörac. fräjkörca, *m.* *vidi* *vrajkorac*. Rj. *der Freecorist*, *volu*; *vojnik u* *frajkoru*.

fräjkörija. *f.* *vidi* *vrajkorija*. Rj. *die Freicorps*, *volonum* *capue*; *frajkori*; *voll.* od *frajkor*.

fräjkörski. *adj.* *vidi* *vrajkorski*. Rj. *Freicorps*, *volonum* *do pripada* *frajkorima* ili *kojemu god* *frajkoru*. — On, kao i drugi *frajkorski* *oficiri*, *dobije* *1-1/2*. *Danica* 1, 12.

fräjla. *f.* u vojv. po varošima) *das Fräulein*, *do-čica*: Da su *fräjle* k'o *zvezdice* *sjajne*, svi bi *u k'o* *vrti* bili. Rj. *vidi* *gospodična*.

fräjt. *m.* *vidi* *vrajt*. Rj. od *Njem.* *der Gefreite*.

vojnik nešto malo veći od *prostoga vojnika*, kao *opušten* od *nekih najnižih dužnosti*.

fränc. *m.* *die Franzosen* (*Krankheit*) *lues venerea*. u Rj. 73a. *samo u* *obliku* *vranc*; *f.* *promijenilo se na v*, *isp. f.* *po tome* *amo pripadaju* *i:* *francanje*, *francati*, *francati* *se*, *francav*, *francjiv*, u Rj. 73a: *vrancanje*, *i t. d.* — *sramnu bolest* (*Francuska*). *vidi* *i* *franga*, *i* *syn.* *ondje*.

fräncöz. Fräncöza, *m.* (u C. G., a i u Hrv.) *vidi* *Francuz* *mit* *allen* *Ableitungen*: Da *čuvaju* *Mletka* od *Franceza*. Rj. *kaže se*: *mit* *allen* *Ableitungen*, *sa svima* *izvedenima*, *po tome* *amo pripadaju* *još i* *riječii*: *Fräncöská*, *Fräncöski*, *Fräncöskinja*.

fräncija. *f.* *vidi* *Franceska*, *Francuska*. — E su *došli* *carski poslanici* . . . od *Francije* *i* *zemlje* *Ingleške*. Npj. 5, 376.

fräncika. *f.* (u C. G.) *vidi* *evancika*. Rj. *i* *syn.* *ondje*.

fräncisko. *m.* *ime* *muško*. *Franciscus*. *Franciskuo* *Božičeviću*. DARj. 568b. *hyp.* *Franjo*, *koje* *vidi*.

fräncüska. *f.* *adj.* *Frankreich*, *Gallia*. Rj. t. j. *zemlja*, *vidi* *Franceška*, *Francija*.

fräncüskî. *adj.* *französisch*, *gallicus*. Rj. *što* *pripada* *Francuzima* *ili* *Francuskoj zemlji*, *vidi* *Franceski*. — *Drugn* *šilje* *Bečkome* *česaru*, *treću* *kralju* *Francuskome*. Npj. 5, 398.

fräncüskinja. *f.* *die Französin*, *Galla*. Rj. *žena* *iz* *Francezke*, *vidi* *Franceskinja*.

fräncüz. Fräncüza, *m.* *der* *Franzose*, *Gallus*. Rj. *Francuzu!* *Obl.* 6. *vidi* *Francez*.

fränjo. *m.* *ime* *muško*. *hyp.* od *Francisko*. *gen.* *Fränja*, *roc.* *Fränjo*, od *osn.* *Fran(c)-isko* *za* *nust.* *jo*: *Franjo* *slivši se* *glasovi* *n* *i* *j* *u* *nj.* *takva* *hyp.* *vidi* *kod* *Aljo*. *adj.* *Franjov*, *isp.* *Aljov* *od* *Aljo*. — U *selu* *Benkovcu* *kad* *je* *ondje* 1807. *godine* *došao* *česar* *Franjo*. Rj. 86b. *Vidi* *Gramatu* *Ruskoga* *cara* *Franju* *Molinu* *Duždu* *Mletačkomu* . . . *Franjo* *Molin* *Dužde* *od* *Mletaka*. Šcep. *maš.* 39, 40.

fräs. *m.* *vidi* *vras*. Rj. *vidi* *i* *djetinj* *bolesti*. *Kad* *dijete* *uhvati* *mali* *fräs*, *kažu*: *prekojasi* *se*. Rj. 573b.

fräska. *f.* *vidi* *vraska*. — *vpacka*, *ruga*, *koja* *u* *Mikalje* *glasi* *fräska*. *Osn.* 140. *u* *Stulljia* *vraska*, *vidi* *syn.* *kod* *hora* 2.

frätar. frätara, *m.* *brat* *redovnik*, *vidi* *pratar*, *frator*, *prator*, *vrator*. *der* *Frater*, *Klosterbruder*. *Lat.* *frater* = *brat*. — *Bilo* *beškota*, *biće* *frataru*. *Posl.* 13. *Frator* *koji* *ne* *prosi*, *a* *mrav* *koji* *ne* *nosi*, *ne* *valja* *ništa*. *DPosl.* 22. *Da* *je* *sabirač* *bio* *fratar* *ili* *pop*. *Rad* 12, 201.

fratarski. *adj.* *što* *pripada* *fratrima*: *FratarSKU* *ti* *je* *došla*. *DPosl.* 22. *Fratarški* *mačak*. 22. *ake*. ARj. III. 70a.

frátor. *m.* *vidi* *vrator*. Rj. *vidi* *i* *fratar*, *i* *syn.* *ondje*.

frátorov. *adj.* *vidi* *vratorov*. Rj. *što* *pripada* *fratoru*.

frätorski. *adj.* *vidi* *vratorski*. Rj. *što* *pripada* *fratorima*.

fräanje. *n.* *verb.* od 1) *frcati*, 2) *frcati* *se*. — 1) *stanje* *koje* *bita*, *kad* *što* *frca*. — 2) *radnja* *kojom* *se* *mačke* *frcaju*, *isp.* *frč*.

frcati. *čim*, *v.* *impf.* — 1) *a)* *guttatum* *effluere*, *effundi*. *Stulli*, *kao* *skučući* *teći*: *Da* *joj* *suze* *iz* *očiju* *frcaše*. M. A. *Reljković*. ARj. III. 70b. *isp.* *vrcati*. — b) *kao* *skučući* *padati*: *Daske* *frcaju* *sa* *zločesto* *pokrivenih* *krovova*. M. A. *Reljković*. ARj. III. 70b. *Frcaju* *jednim* *glave* *sa* *ramena*, *ama* *jednim* *ruke* *iz* *ramena*. HNpj. 1, 81. — 2) *sa* *se*, *recipr.* *luxuriari* *dicitur* *de* *fellibus*. *Stulli*, *goniti* *se* *(o* *mačkama)* *isp.* *frč*. — *Mačke* *se* *frcaju*. F. *Kurelac*. ARj. 71a.

frčiti. *čim*, *v.* *pf.* *vidi* *skočiti*. *isp.* *frcati* 1b. — *To* *on* *reče*, *pa* *na* *šarcu* *frci*. HNpj. 3, 19. *Pa* *on* *frci* *u* *sedlo* *doratu*. 3, 412. *Pod* *njim* *dorat* *u* *Bistricu* *frci*. 3, 414. *Čim* *to* *reče* *u* *sedlo* *frcio*. 4, 93.

frč. *kad* *se* *mačke* *gone*, *reče* *se*: *pošle* *ili* *udarile* *u* *frč* (*a* *reče* *se* *i* *momku* *i* *djevojci* *kad* *se* *proski-*

aju), *Begattungstrieb, desiderium naturale*. Rj. *isp.* reanje 2.

frčka, *f.* (u C. G.) kolo na dršku, kojijem se u tapu maslo mēče, *der Butterstempel, bacillum butyro officiendo*. Rj.

frēnga,* **frēnka**, **frēnuga**, *f.* *vidi* vrenjak, *cf.* škrajevo. Rj. *vidi* i vrenjga. *eine Art Hautkrankheit, genus norbi cutanei; bolest kožna, t. j. sramna (Pravica)*. *vidi* frane.

frēngjija,* *f.* kula, t. j. tanka i visoka. Npj. 1 2, 305. *vidi* vrenjija. — Zeta vode na *frēngjiju* kulu. Npj. 2, 263. *Budmani* ARj. III. 716. *tunači*: tur. rengi, franački, evropejski, dakle kula zgragnjena na evropejski način.

frēsina, *f.* (u C. G.) *augm.* od frijes. Rj. *vidi* vritina, crnušina.

frēška, **frēška**, *adj.* *vidi* fršak, *odakle je i ake.*: riba ne valja, ako nije *frēška*. DPost. 107. i *syn.* *cod* fršak.

frfljānje, *n.* *vidi* brbljanje. Rj.

frfljati, **fljām**, *v. impf.* *vidi* brbljati. Rj. i *syn.* *cod* blebetati.

frlgānje, *n.* *verbal.* od *frigati*. *radnju* kojom tko *friga* što, *vidi* prlgānje.

frigati, **frigām**, *v. impf.* *Lat.* frigere. *vidi* prigati od *frigati s* *promjenom glasu* tujjega *f* na *p*, *pržiti*. *ima Stull*, i *govori se u* Hr. kao i *v. pf.* *slož.* *iz-* *frigati*, *na-*, *o-*, *po-*, *s-*, *u-*, *za-*.

frijes, *m.* (u C. G.) *vidi* vrijes. Rj. *promijenirši se v* na *f* *isp.* *f.* *augm.* *frēsina*. *syn.* *vidi* kod *vrijes*.

friska, *f.* *vidi* vriška. — (Konj) *friskom* frišti, *gleda* uz *planinu*. Pjev. crn. 93b. *isp.* ARj. III. 72b.

frisuuti, **frisnēm**, *v. pf.* *vidi* vrisnuti, vrisnēm, *v. pf.* *aufschreiben, exclamo*. Rj. 76a. *oštro* *zvikati*: Jošt se veće boju raspališe, ter *frisuše* mladi kapetani. Npj. 5, 331. *v. impf.* *prema* vrištati frištati, frištim, *po* *Crnogorci* *v* se *promijenilo* na *f*.

fršak, **frška**, *adj.* — 1) *vidi* vrišak. Rj. *vidi* i fršak, *maloprešnji*, *prvašnji*, *skorašnji*, *prijesan*, *taze*. — 2) *frisch, celer, cf.* *hitar, okretan*. Rj. *vidi* i srčan, *zustar*. *isp.* živ 6, živahan. — *Fršak* i *zdrav* kao *riba*. Post. 339. *Fršak* kao *kremen*. *Fršak* kao *donji žrvanj*. *Fršak* kao *rak*. 339. *adv.* *Frško* počē *frško* i *doče*. Post. 339. *Što* *frško* *budne*, *frško* i *progje*. 361.

frištanje, *n.* *vidi* vrištanje.

frištati, **frištim**, *v. impf.* *vidi* vrištati, frštati, vištati *v. pf.* *prosti* frisnuti. — (Konj) *friskom* frišti, *gleda* uz *planinu*. Pjev. crn. 139a. ARj. III. 73b.

friz, *m.* *vidi* mergjuo. Rj. *zlatan* *šerit* koji *se* *ulara* *po* *dolami* *sa* *strane* *od* *vrata* *do* *pasa*. *tugja* *friz*. Osn. 63. *isp.* *Njem.* *Fries*.

frk, *adv.* (u Boci) *so gleich, illico, cf.* *odmah*: *frk* *pare* *more*, t. j. *daj* *novce* *sad* *odmah*. *Kako* *rekl*. *frk* *se* *poslušali*. *Frk* *je* *baci* *na* *silna* *labuda*. *Frk* *liju* *braća* *susretoše*. Rj. *upravo* *uzvik* koji *se* *upotrebljava* *kao* *udrerab*. — *syn.* *vidi* kod *odmah*.

frka, *f.* *das* *Geschmurre, fremitus*. Rj. *isp.* *frkanje*. **frkānje**, *n.* *das* *Schnurren, fremitus*. Rj. *verbal.* od *frkati*. *radnju* kojom *n. p.* *konj* *frče*. — *Jesi* *li* *ti* *dao* *konju* *jačinu*? *Jesi* *li* *ti* *okitio* *vrat* *njegov* *rganjem*? ... *frkanje* *nozdrva* *njegovijeh* *strašno* *je*. Jov 39, 23. Od *Dana* *ču* *se* *frkanje* *konju* *njegovijeh*. Jer. 8, 16.

frkati, **frčēm**, *v. impf.* *schnurren, fremo*: *Na* *nos* *frče*, *držati* *se* *ne* *da*. Rj. *silno* *dihati* *na* *nos* *kao* *konj* *što* *radi*. *v. pf.* *frknuti*.

frkauti, **frknēm**, *v. pf.* *reče* *se* *za* *konju*: *Dorat* *frku* *u* *obi* *nozdrve*. HNpj. III. 630. *impf.* *frkati*.

frkūn, **frkūna**, *m.* (u Boci) *muško* *dijete* *od* *10* *do* *15* *godina*, *der* *Knabe, puer, cf.* *šipar*. Rj. *dem.* *frkunić*. *tugja*. Osn. 174.

frkūnica, *f.* *djevojčica* *od* *12* *do* *15* *godina*. *vidi* *frkun* (u C. G.) ARj. III. 74b. *Njem.* *Backfisch, isp.* *podraslica*.

frkunić, *m.* *dem.* *od* *frkun*. Rj.

frlōsija, *f.* (u C. G.) *nazeba* *velika*, *die* *Erkaltung, refrigeratio*. Rj. *vidi* *rorina, isp.* *vrlēšina*.

frmentūn, **frmentina**, *m.* (u Boci) *vidi* *armetin*. Rj. *vidi* i *fermentum*, i *syn.* *ondj*. — *Za* *što* *sam* *najmlo* *mobu*, *da* *mi* *okopavaju* *frment* *n.* Npr. 283.

frūjōka, **frūjōoka**, *f.* (u Boci) *vidi* *zvrčka*. Rj. *onaj* *udarac* *kad* *tko* *zrene* *koga*. — *riječi* *su* *od* *Tal.* *načinjene*.

frš! *kad* *se* *kazuje* *kako* *je* *puska* *frsnula*. Rj. *aterj* *isp.* *frsnuti*.

frsuuti, **frsnēm**, *v. pf.* (u C. G.) *n. p.* *frsnula* *mu* *puška*, t. j. *slagala, versagen (von der Platte, fallere)*. Rj. *vidi* i *šroknuti*, *štrocnuti*. *za* *v* *impf.* *isp.* *šrokati*.

frtāl, **frtālja**, *n.* *vidi* *rtalj*. Rj. *vidi* *četvrt*, *četvrtina*; *čerek*, *od* *Njem.* *das* *Viertel, Vierthel* *četvrti* *dijel* *od* *čega*.

frtālje, **frtālječa**, *n.* *vidi* *rtalje*. Rj. *bure* *od* *četvrti* *akora*. — *Jedno* *frtālje* *lijepo* *šljivovine*. Straz. 1886, 1579. *postanjem* *od* *Njem.* *Viertel(einverfess)*. *isp.* *bure*.

frūg, *adj.* (u C. G.) *Brz* *kao* *tica*, *a* *frug* *kao* *stena*. Rj. *ova* *poslovića* *ima* *i* *u* *Post.* 29, *ali* *se* *u* *ondj* *ne* *kaže* *značenje* *riječi* *frug*.

Frug, *m.* *od* *Francus, der* *Franke*. Osn. 308. *vidi* *Fružin*, *Fruška*.

frūla, *f.* (u vojv.) *vidi* *svirala*. Rj.

frūs, *m.* (u C. G.) *čibuljica* *u* *djece* *po* *licu*, *Art* *Hautausschlag, pustularum* *genus*. Rj. *vidi* *frusin*.

frūsīn, *m.* (u Pastr.) *vidi* *frus*. Rj.

Frūškā, *f.* *adj.* *misli* *se* *gora* *ili* *planina*. *adj.* *od* *Fružin*, *što* *pripada* *Fružina*. — *Planina*, *tako* *se* *u* *ravnome* *Srijemu* *zovu* *ljudi* *iz* *onijeh* *sela* *ispod* *Fruške*. Rj. 505b. *Tri* *ptičice* *gore* *preletise* ... *koja* *nosi* *vi-* *novu* *lozicu*, *ona* *pada* *na* *Frušku* *goricu*, *te* *je* *Fruška* *vinom* *izobilna*. Npj. 4, 497. — *Frūškā* (*osn.* *u* *φραγκ.*, *od* *Francus*). Osn. 308.

Frūškā **Gōra**, *f.* Rj. *gora* *ili* *planina* *u* *Srijemu*.

Frūškā **Planina**, *f.* *vidi* *Fruška* *i* *Fruška* *Gora*. — *Pod* *okrilje*, *pod* *Frušku* *planinu*. Rj. 155b. *Vijali* *se* *alaji* *barjaci*, *dumu* *vjetar* *od* *Fruške* *planine*. Npj. 2, 575.

frūškinja, *f.* *trešnja* (od *Fruške* *Gore*?). *vidi* *vruškinja*.

Frūškōgorac, **Frūškōgōrea**, *m. n. p.* *kalugjer*. Rj. *čovjek* *sa* *Fruške* *Gore*; *n. p.* *kalugjer*.

Frūškōgōrskī, *adj.* Rj. *što* *pripada* *Fruškoj* *Gori*: *Po* *namastirima* *i* *po* *prnjavorima* *Fruškogorskim*. Rj. 491b.

Fružin, *m.* *čovjek* *iz* *Fruške* *zemlje, der* *Franke, Francus*: *Četvrti* *period*, *od* *Kira* *do* *četiri* *osobito* *znamenita* *čovjeka*. *Klodovika* *Fružina*, *Muhameda* *Arapina* ... *Priprava* 83. *vidi* *Frug*, *prema* *čemu* *je* *Fružin*, *kao* *Turk* *prema* *Turčin*. *pl. nom.* *Fruži*, *gen.* *Fruža*.

fučija, *f.* *vidi* *vučija*. Rj. *dem.* *fučijca*. — *Barilo*, 2) *duguljasta* *fučija*, *u* *kojoj* *se* *nosi* *voda*. Rj. 16a. *Fučija* *ne* *stoji* *položke* *nego* *uspravo* *kao* *kaca*. Rj. 265b. *Postava*, 2) *onaj* *sud* (ponajviše *fučija*), *u* *koji* *ide* *rakija* *iz* *kazanske* *lule*. Rj. 550a. *Ljuto* *sirće* *svuju* *fučiju* *kviri*. Post. 173.

fučijca, *f.* *dem.* *od* *fučija*. Rj. *vidi* *vučijca*.

fučkānje, *n.* *verbal.* *od* *fučkati*. *vidi* *zviždanje*. *dem.* *fučukanje*.

fučkati, **čkām**, *v. impf.* *vidi* *zviždati*. *Stull*, *pfifsen, sibilo*. *govori* *se* *i* *u* *sječerinu* *krajevima*. *dem.* *fučukati*. *v. pf.* *slož.* *pro-fučkati*.

fuđljika, *f.* (u C. G.) *vidi* *tuđjika*. Rj. *drvo* *od* *koga* *se* *čibuk* *gradi*. *isp.* *uđljika*, *uđika*. *za* *f* *pred* *u* *isp.* *fuzda* *i* *uzda*.

fučūkānje, *n.* *dem.* *od* *fučukanje*.

fučūkati, **fučūkam**, *v. impf.* *vidi* *zvižducati*. *Stull*. *dem.* *od* *fučkati*.

fuğa, *f.* (u C. G.) *vidi* *vuga*. Rj. *ptica*. — *vuga*, *mjesto* *v* *gdje* *gdje* *se* *govori* *i* *f*: *fuga*. *Korijeni* 201.

fuk! i. ps! : *Fuk u raj!* Rj. *uzrik kojim se pokazuje (to brzo) umakao kula:* Car . . . obrani . . . a on (ček) *fuk* te u jezero onako ranjen. Npr. 156.

fuka. *f. dis Gezirische, silibus.* Stade *fuka* krstaša 1. *fuka.* Rj. *kao šuštanje n. p. od platna, kojim drma . . .* *Fuka* kitā stoji od barjaka. HNpj. 3, 515.

fukara. *f. sirnmaš. Arapske riječ, množina od uk r. sir n th. K. Hörmann. Nar. pjesme. I. Sarajevo, 1888. str. 612.* — Prište ne bezumna *fukara*, mu- leri i nekakve prde. Npj. 5, 505. Sultani su svi kauri pravi, no varaju bezumnu *fukaru*. 5, 514. dke. ARj. III. 77b.

fukarski. *adj. što pripada fukari. dke. ARj. III. 77b.* — Iu je aga, mahane mu nema, već on što je saja *fukarskoga*, a tebe je gospoju rodila. HNpj. 3, 167.

fukati. *fukâm, v. impf. jesti:* Bolje je u pojatu *fukati*, no u polaču *hukati*. Rj. *v. pf. složen o-fukati.* — Iza vuka i lisica *fuka*. Posl. 97.

fulânje. *n. verbal. od fulati se. radnja kojom se tko fula.*

fulati se. *fûlâm se. v. r. impf. schleichen, repo, cf. ulati se:* Pa se Porča pokraj Save *fula*. Rj. *kao cuka se hoditi kojekad, vidi i šunjati se. isp. smucati se. vući se 2.* — *ulati se, i s dometautim sprijeda f. isp. fuzdi i uzda): fulati se.* Korijeni 189.

fûljika. *f. (u U. G.) drvo od koga se čiluk gradi, cine Art Baum, arboris genus. Rj. vidi fudljika.*

fûmânje. *n. das Rauchten, fumatio, cf. pušenje. Rj. fûmati. mâm. v. impf. (u prim.) rauchen, fumo, v. pušiti. Rj. Tal. fumare.*

fûnta. *f. (u vojv.) das Pfund, pondo. Rj. pl. gen. fûnti. vidi vunta. mjera za težinu.* — *Funtaš,* 3) lonac u kome se kuha *funta mesa*. Rj. 798b. Nijesam imao za što kupiti *funte mesa*. Straž. 1887, 207.

fûntâš. *fûntâša, m. — 1) lan, Flachs, der pfundweise verkauf (verpackt) wird, linum quod jam pensum venditur. Rj. lan koji se na funte prodaje. — 2) funtaški kantar, kojijem se ne mjeri la oke nego na funtu. Rj. — 3) lonac u kome se kuha funta mesa, Topf so ein Pfund fasst, olla libram capiens. Rj. lonac koji here funtu.*

fûntâški. *adj. n. p. kantar, die Pfundwaage, libra quae pondo cehibet. Rj. što pripada funtašu, n. p. kantaru: funtaški kantar, funtaš 2.*

fûr, m. (u Slav.) vidi kurdelj. Rj. u plugu ona klin što je za njega zapetu gužva oračica.

fura. *u riječima:* te ura te *fura, isp. vura.* — *Koga ćemo za kralja? Te tamo te amo, te više te niže, te ura te fura,* bogne brata mu, njega te njega. Npr. 110 *isp. šuć muć; tre vre; trt, nrt; tue muc; tamo amo fûranje. n. vidi baenje. Rj.*

fûrati. *fûrâm, v. impf. vidi bacati. Rj. i syn. oudje fûrir, furira, m. (u vojv.) der Fourrier, scriba militaris: H furira ili oficira. Rj. pisar vojnički.*

fûrmétin. *furmetina, m. (u Boči) vidi urmetin. Rj. vidi i fermentum, i syn. oudje.* — Mösür, kukuruzni klip (a obijen kukuruz zove se *furmetin*, *urmetin*, *rumetin*). Rj. 362a. *Tal. formentone.*

fûruna* (fûrûna). *f. vidi vuruna. Rj. vidi i peč. dem. furunica.* — Vojnici su u mirno doba (onako), kao *furunc* u ljeto. Posl. 37. *Drkće* (od straha) kao *furuna*. (Kad se hoće da kaže da se ko koga ne boji ni malo). 70. Iz mnogo je *furuna* jec hljeba. (Mnogo je išao po svijetu). 100. Pokraj *furane* sjedeći ništa se ne doljija. 253.

fûrundžija,* m. vidi vurundžija. Rj. — 1) der Ofenmacher, furnacarius. Rj. 80a. tko gradi furunc, peći. — 2) der Bäcker, pistior. Rj. 80a. vidi hljebar i syn. oudje.

fûrunica (fûrûnica). *f. dem. od furuna. Rj. vidi vurunica.*

fûrunski. *adj. vidi vurunski Rj. što pripada fûruni, n. p. lončić.*

fûs, m. (u U. G.) igra u kojoj jedan drugome do- dajući zapaljenu slamku govore «fuso!» — lèpe! — zovi — koga? — »omrčena do tebe», pa u čijoj se ruci ugasi slamka, onaj je nadigrao i nadjenu mu ružno ime. Rj.

fûstan, n. (u Dalm.) kao suknja od platna, koja ima legja i preko ramena kao uske rukave, Art Frauenrock, chlamidis genus. Rj. isp. fistan, brnjica 4, carza. — Opleće, ženska kratka košulja preko koje se obuče fûstan. Rj. 403a.

fûtoški. *adj. što pripada Futoqu selu u Bačkoj: Gori mu glava kao Futoškom knezu. Posl. 44.*

fûzda. *f. (u Boči) vidi uzda. Rj. — Sigje s njega (s konja) i uhvativši ga za fuzdu povede ga. Npr. 153. Zlatne kite tiču do kopita, zauzdan je fuzdom pozlaćenom. Npj. 4, 57. — gdje gdje se domeće sprijeda f: fûzda, zafuzdati. Korijeni 193.*

G.

g. *n. ovo se slovo u Hercegovini na kraju gdje kojih riječi izgovara mjesto h, n. p. orag (a dalje orau — ili orâ, — orau i t. d.), prâg (prau — prâ — prau), ovijeg gen. mu. nastijeg, ig (n. p. ja sam ig vijgjeo) i t. d. isp. Posl. XII; ali kadšto i u srijedi riječi: U triputa temena činjagu, Srbima se snjerno predavagu. Npj. 4, 339.*

ga, Rj. — **1)** manji drugi i četvrti pudež jednine u muškom i srednjem rodu od zamjenice trećega lica poznatoga, koju u prvom pudežu jednine zamjenjuje zamjenica on, ona, ono. isp. Obl. 29—32. — Stvori Bog čovjeka . . . po obličju Božijemu stvori ga. Mojs. I. 1. 27. Uхвати tele mlado i dobro, i dade ga momku la ga brže zgotovi. 18, 7. Tada ću govoriti, i ne ću ni se bojati. Jov 9, 35. Taj je oblik istina izašao iz . . . ali ga još nije nestalo sa svijem. Obl. 31. — **2)** ga, dragi pudež dolazi pleonastički (Rj.), umeće se u četvrti u rčenicu (Sint. 117): Teško si ga meni! Nije mi ga ondje samo jedan čovjek. Nije mi ga ona je . . . Sa ga je ovaca. Zlo ga! Carne oči vi ga ne gledate. Žlje ga sjelo tri srpske vojvode! Rj. Ode ga

moja duša. Rj. 116b. Što ga pasa laje, da svako ujede (zlo i naopako)! Posl. 352. Nije ga kud ni kamo. DPosl. 81. Nije ga lagat' trbulu. 81. Laka lagjo, vatra t' izgorela! a vodice, ti ga usaula! Npj. 1, 324. Pjevni, pjevni, moja pjevačice! U momie ga dvoru zapjevala. Herc. 103.

gâbela. *f. — 1)* kao knežina u Počiteljskom kadiluku. U *Gabeli* se u neakom jezeru hvata mnoga jegulja. Rj. — **2)** u Risnu čaršija, ein Marktplatz, forum: Drugu vojsku morem opravio, da s' izveze Risnu na *Gabelu*. Rj. (u ovome istom stiku u Rj. 219b piše se *gabela s malim slovom:* da s' izveze Risnu na *gabelu*). — *Tal. gabella, carina odatle ime mjestima gdje se plućala gabela, carina.*

gâbela. *f. vidi Gabela 2.*

gâcânje. *n. Rj. verbal. od gacati. radnja kojom tko gaca. — 1)* das Waten, vadatio. Rj. — **2)** vidi granje Rj.

gâcati, *çâm, v. impf. — 1)* waten, vadare, cf. gaciti: Dragi trči na brode, pa on gacu u rodu. Rj. prelaziti preko vode. Daničić, Korijeni 69. dorodi

gacati i gaziti od jednoga korijena. — 2) vidi gcati. Rj. Gcati, *waten* (z. B. im hohen Schnee), *incedo ut per altus nivis*: gca po snijegu. cf. gacati. Rj. 165a. — Krene jedno jutro carev sin u lov. *Gacajući preko snijega* počne mu točiti krv iz nosa. Npr. 92.

Gačko, *n. Gegend in Hercegovina, nomen regionis*: Pjewa kroz *Gačko* (kad ko što kazuje onome koji ono zna bolje od njega, jer se govori da su Gačani na glasu pjevači). Rj. kraj u Hercegovini: A sjutra će rano odlaziti, odlaziti *Gačku prostranome*. Npj. 4. 383. Dok četvrta dava dolazila s *Gačka ravna* Cengrić Smail-aga. 4. 435. Ti si bio *Gačku širokome*. 5. 63. *Daničić* Korijeni 69, *dorodi riječi Gačko i gāt* od jednoga korijena. *po tome je Gačko postalo od Gatsko; zato je od Gačko pridjev Gatački, koje vidi.* — *isp. Gačko kod riječi Gašćica.*

Gaća, *m. ime muško (od Gavriilo)*. Rj. *hyp. (ist.) roc. Gačo.* — *za nast. isp. Koča (ist.: Kočo juž.)*, Hća, Perća.

gačac, *gačca*, *m.* crna vrana, koja je malo manja od prave vrane a veća od čavke, *Art Krähe, cornivis genus*. Rj. *isp. gak.* — *Daničić*, Korijeni 17, *dorodi riječi gačac i gacati od jednoga korijenu.*

gačân, *gačâna*, *m.* golub u kojega je perje dolje po nogama, kao *gačc*, *gehöste Taube, der Federfuss, Latschtaube, columbus pedibus pennatis*. Rj.

gačânica, *f. dem.* od gačanka. Rj.

gačânka, *f.* žena ili djevojka koja nosi gačc, *ein gehöstes Frauenzimmer, mulier caligata*. Rj. *dem gačânica.*

gačast, *adj.* kaže se o pijetlu, kokoši, golubu, u kojih je perje po nogama kao *gačc*. ARj. III. 83b.

gačc, *gačâ*, *f. pl.* Rj. *vidi* svitice, *dem. gačcice, augm. gačetine, gačurine. isp. razgačiti se.* — 1) *leinene lange Hosen, caligae lintae*: Ako imaš *gačc*, t. j. ako si čovjek, a nijesi žena, te smiješ. Koliko si (veliki) a *gačâ* nemaš, t. j. mator si čovjek, a nemaš pameti. Djea po selima obično ne oblače *gačc* do 6 do 7 godina (dok ih ne mogu sami *driješiti* i *svezati*), pa kad ih *obuku*, više ih ne ostavljaju. Često ljudi po tom račune godine kad je koji *gačc obukao*, n. p. kad je u to i bilo, ja još *nijesam bio gačc obukao*, ili: tek sam bio *gačc obukao*. Rj. Ev³ obuče *gačc erdelije*. Rj. 153a. *Zarozati*, n. p. *tjesne gačc*, rukave. Rj. 192b. *Zasukc gačc* i rukave te zagazi u jezero. Npr. 46. *Bičc gačc*, ali ne znam kad će. Postl. 14. Još nije ni do vode došao, a *gačc zasukuje*. 114. Kako ne zaboravi *gačc rezati!* (kad je ko vrlo zaboravan). 126. Nateže kao Švaba s *gačama*. (valja da što nema *gatnjaka*, nego ih spuščava oko sebe?) 191. *Krpi gačc* i košulju; što ga vrugu većma *krpiš*, to sotona većma dere. Npj. 1, 301. Sandal, nekako platno, od koga žene u Turskoj najviše *grade gačc*. Npj. 4. 351. — 2) (u Hrv., Dalm., Dubr. i C. G.) *vidi* čakšire (jer onamo našijeh — prtenijeh — gača slabo ko i nosi). Rj. *vidi* dimije (*i syn.*), kolalije, pelengacé, puhare, sandal-gačc, sandalije. — Na nogama *gačc šarovite*, kakve su joj klete *iskičene*. Rj. 273b. Raša, prodaje se seljacima za *čakšire* ili (kao što se onamo govori) *gačc*. Rj. 645a. Pravi Bokez nosi ... od koljena gore od crna platna ili od svile *poširoke gačc* (kao kratke i pouske dimije), koje pokrivaju koljena i krajeve od čarapa. Kov. 40.

gačcaša, *gačasta* kokoš. ARj. III. 84a. — *riječi s takim nast. kod* brnješa.

gačetine, *f. pl. augm.* od *gačc*. Rj. — *vidi* gačurine. — *takva augm. kod* babetina.

gačcice, *f. pl. dem.* od *gačc*. Rj. — U našega tatice runjate *gačcice* (čagj). Rj. 657b.

gačcnik, *m.* vidi *gatnjak*. Rj. *vidi* i *svitnjak*; ućkur. kao *uzicu (vunena ili prtena) kojom se vežu gačc. vidi* *primjere kod* *gatnjak*.

gačurine, *f. pl. vidi* *gačetine*. Rj. *takva augm. kod* *baburina*.

gād, *m. der Eckel, rauca*. Rj. Drožda, droždina, od *masi* i od *dra* oz kojega je ono što ostane na *dmu kao* *gād*. Rj. 111a. Danjom zaba u noćom, *devojka ... Za* Boga, *sunko*, kako ti je s onim *gād*om? Npr. 208. Devojka je opet okrene Turanu, ali od *smrada i gada* nije mogla trpeti, nego se odmah okrene *svinjareću* 258. *Gād ovoga svijeta!* treće se za ružno *čeljadu*. Postl. 40. A ti velis *dve*ma *rotama*: *Id' u odatle, jedan ljucki gād*, ne sadle mi pred *gospodom* *vina*. Npj. 2, 356. Ko se do *akne* kojega mu *drago gād* *neću toga*, taj da se *istijela* iz *naroda*. Mojs. III. 7, 21. *Ko uvari što gād od orijeh gādora*, *istrijebiće* se. 18, 29. *tubmucado, Greuch*. Zrtva je *bezbožnička gād* *Gospodu ... Gād je* *Gospodu* *put* *bezbožnikov*. Pric. 15, 8, 9.

gādân, *gādna*, *adj. eckelhaft, crans* *fastidm*. Rj. *vidi* *gnusan* 2. — *Malo* čas, *eto ti u daju*, *velika* je, *strašna* je, *gādna* je! Npr. 16. Ne bi mi ni *oraha* iz *ruku* *uzeo*. (Čako je *neopran i gād*om). Postl. 193. *Možeš* li *poslušati* *neke gādne primjere* ili *ba* *ne najgādnije?* Priprava 152. Što *god* *gamiže* i *ima* *krila* i *ide* na *četiri* *noge*, *da* *vam* je *gād*om. Mojs. III. 14, 20. *Da* ne *činite* *što od gād* *njih* *obucija* koji su *bili* *prije* *vas*. 18, 30. *Asa ... ukide* *sve gādne bogore* koje *bjehu* *načinili* *oci* *njegovi*. Car. 1, 15, 12. *Gādno* je *carevima* *činiti* *nepravdu*, *jer* se *pravdom* *utvrđuje* *prijesto*. Pric. 16, 12. *Podsmijevaće* ti se, *gādni* *imenom*, *veliki* *smetnjom!* Jezek. 22, 5.

gādâr,* *gādara*, *m.* ponajviše u pjesmama) *sadlja* što se nosi pod *kolanom*. *Art* *Sabel, gladi* *genus, cf.* *gadara, gadarija*: A *gādare* s *obadvije* *strane*. Rj. — *Te* *udari* *Frčić*-*Ibrahima*, *udari* *ga zelenim gād*om. Npj. 3, 341.

gādâra, *f. vidi* *gadar*. Rj. *vidi* i *gadarija*. — 8 *dvi*je *strane* *mečte* u *dorata*. *mečite* *mu* *do* *drvi*je *gādare*. Npj. 4, 299.

gādârija, *f.* (u C. G.) *vidi* *gadhara*: A o *bedri* *duga gādârija*. Rj. *vidi* i *gadar*.

gāditi, *dm. v. impf.* Rj. *v. pf.* sloz. *ð-gaditi, sa, z.* — 1) *eckelhaft machen, verrecken, fastidium ero alieni alienus rei*. Rj. *činiti* *da* *što* *gāj* *bude* *kome* *ali* *eni* *alienus* *rei*. Rj. *činiti* *da* *što* *gāj* *bude* *kome* *gādno*. *isp.* *gnusiti* 2. — *Id' u odatle, jedan* *ljucki* *gād!* *ne* *gād'te* *mi* *pred* *gospodom* *vina*. Npj. 2, 356. *Kad* *stanu* *djeci* *gāditi* *njihov* *čisti* *jezik*. *Vlazić* 1, 15. — 2) *su* se, *refleks. Eckel haben, fastidio*. Rj. — a) *gād* *se* *tko* *na* *što* *god*: *Ja* *se* *gād*im *na* *to*. Rj. Što *nema* *pera* i *ljuske ... gādno* *da* *vam* *je*; *meša* *da* *im* *ne* *jedete*, *i* *nu* *strv* *njihov* *da* *se* *gādite*. Mojs. III. 11, 11. *Tada* *češ* *me* *zamočiti* *u* *jamu* *da* *se* *gād* *na* *me* *moje* *haljine*. Jov 9, 31. *Mrzim* *na* *laž* *i* *gād*im *se* *na* *nju*. Ps. 119, 163. — b) *nešto* *mi* *se* *gād*. Rj. *bezljično. značenje* *kao* *pod* *a. isp.* *bljnsiti*, *grstiti* *se*, *guviti* *se*, *stuživati* *se*.

gādjlânje, *n. dus Dudelsackpfeifen, musica utriculi*. Rj. *verbal.* od *gādjlati. rubnja* *kojom* *tko* *gād*lja.

gādjlâr, *gādjlâra*, *m. der Dudelsackpfeifer, utricularius*. Rj. *koji* *gād*lja. *vidi* *gajdaš*, *svirac*; *isp.* *risar*. — *Gād*ljâr u *korablje* *udara* *prstima*. Rj. 264a. *Prodal* *ljica*, *prodal* *jka*, *na* *gād*ljama *ona* *cijev* *što* *stoji* *gād*ljaru *na* *ramenu* *kad* *svira*. Rj. 566a. *Gād*ljâr *ima* *u* *svakom* *selu* *po* *jedan*. *Danica* 2, 106.

gādjlârev, *gādjlârov*, *adj.* Rj. *što* *pripada* *gād*ljaru.

gādjlârskî, *adj. dudelsackpfeiferisch, utricularium*. Rj. *što* *pripada* *gād*ljârima *ili* *gād*ljaru *kojemu* *gāj*; *u* *i* *što* *pripada* *gād*ljama: *Dulac*, *cijev* *što* *se* *duše* *na* *nju* *u* *gād*ljarsku *mješinu*. Rj. 144b. *Rožnjak*, *prst* (najviše *mali*) *što* *se* *njim* *roži*, *t. j.* *udara* *u* *pošljednju* *rupicu* *na* *korabl* *jamu* *gād*ljarskima. Rj. 653b.

gādjlati, *ljâm, v. impf. den Dudelsack spielen, sonare utriculo*. Rj. *svirati* *u* *gād*lje.

gādlje, *gād*lji, *f. pl. der Dudelsack, utriculus musicus*. Rj. *vidi* i *gāj*de, *svirale*. — *Gnjavi* *mačice* (kad ko ružno *svira* u *gād*lje). Rj. 90b. *Diple*, *nalik*

ili nema prdaljke. Rj. 121a. Mješnica, bez prdaljke. Rj. 362a. Prdaljica, prdaljka, ona cijev što stoji gadjlaru na ramenu sira. Rj. 566a.

gadjliv, *f.* *ekel-, fastidiosus*. Rj. koji se lako st. Ako sam gadjliva, ono sam radljiva. P. 8. Nije gadjliv, (ne probira mnogo). 213. Divo, kao djeca nišu u gadjlivi. Priprava 152.

Gaga, *m.* u Srijemu i u Bačkoj) Cigansko ime. Rj. **gagalica**, *f.* u pjesmi valja da je mjesto vrana od vrata: na bokoru tica *gagalica*. Rj. *isp.* *gagrica* i *gagula*.

gagrica, *f.* — 1) ein Wurm, der ungefärbte Haut fresset. Neue genus. Rj. crv što nagrizava neucinjenu kožu. — 2) Schimpfwort für einen Geizhals, convivens in lominem ararum. Rj. pogrda tvrdici: *vidi* jep. Ilaka 2. — 3) nekaka ptica. *isp.* *gagalica*, *gagula*. — Pjevala tica *gagrica*: »Ma što će starcu živeti?« Here. 270.

gagricav, *adj.* n. p. koža, wurmstichig, von Würmern zerfressen, creesus a tincis. Rj. što je nagrizeno od *gagrica*.

gagula, *f.* (u Srijemu) nekaka crna vodena tica. Rj. *isp.* *gagalica*, *gagrica* 3. — riječi s takim nast. zromula, mušmula, papula, imenu kod Kādula.

gagjác, *gagjác*, *m.* (u C. G.) koji dobro *gagja* iz puške. *cf.* puškar 1, nišandžija. Rj.³

gagjanje, *n.* das Zelen, collinatio. Rj. verbal. od *gagjati*. radnja kojom tko *gagja*: Momačke igre: metanje kamena . . . i *gagjanje* u nišan. Danica 2. 106.

gagjati, *gagjám*, *v.* *impf.* (u Šumad.) *zelen, collinatio*: Gje oči *gagjaju* tu i pamet. Rj. *vidi* goditi 3. nišanići, smjerati 2, žmirati 2. *isp.* *pogagjati*, *zgagjati*, *sibati* 2. *v.* *pf.* *pogoditi, zgoditi*. po Crnoj Gori i onuda pa okolini *sabašnje* *crijeme* od *gagjati* (i od *drugi* *glajala* *ave* *erste*) *može* se čuti: *gagjem* . . . 3. *luc* *mn.* *gagju* . . . *zigu* *jedn.*: *gagji*. *isp.* (Obl. 108 i Npj. 1, 81 (*bilješka* *Vukova*), *v.* *impf.* *slož.* od *gagjati* *vidi* kod *goditi*. — *Gagju* *nje*ga *kopljem* ubojnijem. Rj. 764a. Ko *ćuka* *gagja*, *bistro* valja da *gleda*. Posl. 136. No *tri* *mušje* od *neba* *puškoše*; *prva* *gagja* *drva* *gjerera* *mlada*, *druga* *gagja* *pašu* na *dorina*, *treća* *gagja* *svata* *šes* *stotina*. Npj. 1, 158. *Hija* *ih* *gromotina* *gagja*, a *Marija* *munjom* i *strjelom*. 2, 5. *Koja* *puška* *malo* *nišan* *gagja*. 3, 174. *Pa* u *vrata* *topuzinom* *gagja*. 3, 353. *Dobro* *gagja*, al' *loše* *pogagja*, ne *pododi* *Airović*-*ibra*. 1, 387. *Nemoj* *mene* *gagjat* *deverdarom*, *ne*go *hodi* da *se* *sijećemo*. 4, 430. *Želja* *ga* je *još* da *gagja* *Turke*. 4, 508. *Udri*, *gagji* *topu* *carevoga*, *ako* *ti* *ga* *pododiti* *Bog* *da*, *daću* *tebe* od *zlata* *medaljnu*. 5, 197. *U* *to* *Turci* *tope* *priniješe*, i *monaster* *gagjati* *počeše*, *potom* *gagju*, a *ćine* *jurše*. 5, 205. *Gagju* *Turci* *ognjem* *iz* *pušaka*. 5, 221. *Počeo* *je* . . . *prestupnik* . . . *iz* *pištolja* *gagjati*. *Danica* 3, 196. *Šedam* *stotina* *ljudi* *odabranijeh*, *koji* *bjehu* *ljevac*, i *svaki* *gagjaše* *kamenom* *iz* *prave* u *dlaku* u *promaćujući*. *Sud.* 20, 16. *Ja* *ću* *baciti* *tri* *strijele* *ukraj* *toza* *kamena*, *kao* *da* *gagjam* *biljevu*. *Sam.* 1, 20, 20.

gagjanje, *n.* Rj. verbal. od 1) *gaditi*, 2) *gaditi* se. — 1) das Verekeln, taedii creatio. Rj. radnja kojom tko *gad* *kome* što. — 2) das Anekeln, taedium. Rj. *stajnje* *koje* *hva*, *kad* *se* *tko* *gad* *na* *što* *ili* *kad* *se* *što* *gad* *komu*.

gaip, učiniti se *gaip*, *verschwinden* (wie ein Geist), *evanesco*. Rj. — *Ugaipiti* se, *vidi* *gaip* *učiniti* se. Rj. 765. *Učiniti* se *tako* *da* *ga* *niko* *ne* *vidi*.

gaj, *gája*, *m.* der Hain, nemus. Rj. *vidi* *berak*, *lug*, *dr.* *gaj*. *hyp.* *gajak*. — *Stade* *graja* *iza* *gaja*. Rj. 48. *Vipra* *rod* *vala*, a *raka* *sred* *gaja*. DPost. 150. *U* *posudu* *po* *taju* *gajeri*. *Priprava* 7b. *Po* *svoj* *primer* *sa* *ali* *naš* *pravljedovi* *po* *gajima* *od* *sami* *jeh* *palam*. 121.

Gája, *m.* *ost.* *vidi* *Gajo*, *roc.* *Gäjo*. — I u sestre

jedan *sinak* *Gaja* . . . *Suze* *roni*, *sinu* *Gaji* *veli*: *Odi*, *Gajo*, *odi* *slatka* *hrano*! Npj. 1, 626.

gajak, *gájka*, *m.* *hyp.* od *gaj*. *akc.* ARj. III. 896. — *Jovo* *konja* *trée*, *gledala* *ga* *majka*, *sa* *visoka* *gajka*. Here. 258.

gajba, *f.* *vidi* *kajba*, *kajpa*, *kobača*. — *On* *ne* *sačuva* *svoje* *žene* *ili* *djevojke*, *pa* *da* *je* *u* *gajbu* *zatvori*. J. Bogdanović. ARj. III. 896.

gajdāš, *gajdāša*, *m.* *vidi* *gadjlar*. Rj. koji *svira* *gajde*. *vidi* i *svirac*. — *Sjutradan* *kad* *valja* *po* *djevojku* *ići*, *kum* *prvi* *dogje* *sa* *svirecu* (*gajdašem*) *na* *kolima* *momackoj* *kući*. Živ. 308.

gajde, *f.* *pl.* (u vojv.) *vidi* *gadjle*. Rj. i *syn.* *ondje*. *Tulāica*, u *gajdi* *ono* *što* *je* *svezano* u *mješinu*, *te* *se* u *nj* *zadjenu* *karabje* i *prdaljka*. Rj. 751b (u *gajdi*, *gen.* *pl.*). *Metne* *gajde* *pod* *pazuho* *pa* *krene* *ovece* i *pože* u *grad* *svirajući* u *gajde*. Xpr. 47. *Nalik* *gajde* *na* *muziku*, *(kad* *ko* *poredi* *nejednake* *stvari* *jednu* *s* *drugom*). *Posl.* 188.

gajenje, *n.* das Pflegen, curatio, cultura. Rj. verb. od *gajiti*. *radnja* *kojom* *tko* *gaji* *koga* *ili* *što*.

gajić, *gajića*, *m.* *dem.* od *gaj*. u *Liči*. ARj. III. 90b. — *takva* *dem.* *vidi* *kod* *bagljić*.

Gajin, *m.* Rj. *ime* *muško*. (*Gajin* (*osn.* u *Gajo*). *Osn.* 148. *hyp.* od *Gavrilo* (*Gabriele*), *takvu* *hyp.* *kod* *Bojin*.

gajiti, *gājimi*, *v.* *impf.* *pflegen, curo*. Rj. *v.* *pf.* *slož.* *odgajiti*, *podgajiti*; *v.* *impf.* *slož.* *odgajati*. *vidi* *gojiti*, *miramorti*, *njegovati*, *njiviti*, *odhranjivati*; *tetošiti*. — *Vi* *ocevi*! *ne* *razdražite* *djeca* *svoje*, *ne*go *ih* *gajite* u *nanci* i u *strahu* *Gospodnjemu*. Efes. 6, 4. *Da* *te* *Gospod* *Bog* *tvoy* *gaji*, *kao* *što* *čovjek* *gaji* *svoje* *dijete*. *Mojs.* V. 8, 5. *sa* *se*, *pass.*: *Ali* *se* *najviše* *sade* i *gaje* *šljire*. *Danica* 2, 104.

Gäjo, *m.* (juž.) *hyp.* od *Gavrilo*. Rj. *gen.* *Gája*, *roc.* *Gäjo*, *takvu* *hyp.* *vidi* *kod* *Bajo*.

gajski, *adj.* n. p. drozak, Wald- (drossel), silvestris. Rj. što *pripada* *gaju*. *vidi* *luški*. — *Drozga* u *nas* *poznaju* *dva*: *jedan* *je* *manji* a *jedan* *veći*, i *jedan* *se* od *njih* *zove* *gajski*. Rj. 141a.

gajtan,* *m.* die Schnur, funiculus. Rj. *vidi* *vrca*. — *Svilu* *prede*, *gajtan* *plete*, s *gajtanom* *se* *razgovara*: »*Da* *ja* *znamem*, *moj* *gajtane!* *da* *će* *tebe* *mlad* *nositi*, *svilom* *bi* *te* *opletala*, *zlatom* *bi* *te* *uvijala*, a *biserom* *nakitila*; a *da* *znamem*, *moj* *gajtane!* *da* *će* *tebe* *star* *nositi*, *likom* *bi* *te* *opletala*, u *rogozom* *popletala*, *koprivama* *nakitila*. Npj. 1, 291. *Haljina* *koja* *je* *izrezenu* *srišenijem* *ili* *zlatnijem* *gajtanima*. *Kov.* 41.

gajtaniti, *nim*, *v.* *impf.* n. p. *haljinu*, *Schnüre anziehen* (*aus* *Kleid*), *clavum* *adsuere* *vesti*. Rj. *gajtaniti*, n. p. *haljinu*, *gajtan* *ili* *gajtane* *naširati* *na* *nju*. *v.* *pf.* *slož.* *ogajtaniti*.

gajtanjenje, *n.* das Beschüren, adsutio clavi. Rj. verb. od *gajtaniti*. *radnja* *kojom* *tko* *gajtani* *što*, n. p. *haljinu*.

gak, *gáká*, *m.* *ptica*. *isp.* *gaćac*. *rod* *gavrana*. ARj. III. 91b.

gáka, *f.* das Gekrähe, cornicatio(?): *stoji* *gaka* *vrana*. Rj. *isp.* *gakanje*.

gákánje, *n.* das Geschrei der Krähe, clamor cornicis. Rj. verb. od *gakati*. *radnja* *kojom* *što* *gaće*.

gákati, *gáčem*, *v.* *impf.* *gáknuti*, *gákñem*, *v.* *pf.* *krahen* (*von* *der* *Krähe*), *cornicor*. Rj. *vikati*, *viknuti* *kao* *n.* *p.* *vrana*. *vidi* *grajati*, *grakati*, *graktati*, *graknuti*, *grokati*, *groknuti*.

gákúša, *f.* kaže se *vrani*, ein Beisatz für die Krähe, appositio cornicis. Rj. s *takvim* *nast.* *riječ* *vidi* *kod* *ajgiruša*.

galúma, *f.* (u Srijemu) *eine* *Menge*, turba: u *njihovoj* *je* *kući* *svagda* *galama*. Rj. *mного* *svijeta* i *vika* *od* *njih*.

galámiti, *galámim*, *v.* *impf.* *vikati*, *bućati* (*kad* *je* *mnogo* *svijeta* *zajedno*). *vidi* *galama*. »*Šta* *vavijek*

gar. — Rj. *1) sta em od gorjeti, isp. Osn. 15, po sta ost me kud izgori što.* — **1) die rus-**
gar — *1) utz, color fuliginous.* Rj. *baja ča-*
garevina 1. čagj, čagja. — **2) pepeo od**
gar. Rj. *garovina 2.* — **3) (u C. G.) ono što**
gar. od gvozdja kad se kuje, *der Hammerschlag,*
gar. č. t. Rj. vidi drozga. — Kao *gar* bacaš sve
 i nauke na zemlji. Ps. 119, 119.
gára, f. russi-rines. Schaf, ovis atra, fuliginosa.
 Rj. *garuši, oru gura, isp. gar 1.*
garabinka, f. kratka puška, „Carabiner“: Dok
 prestade puška talijanka i careva puška *garabinka.*
 Npj. 5, 314, *vidi garibilja, garubina.*
Gárač, Gárač, m. planina: Puče puška od *Garča*
 planine. Rj. *u Crnoj Gori, isp. Zagarač, (Zagarča).*
garānil, m. garānilje, n. garānilio, m. vidi ga-
ravilje, garofan, garofije, karānilje, karāntić, karānil,
karānilje, karāvilje, die Nelke, dianthus caryophyllus
Linn. vriet: Čupli li joj hatmer i *garānil?* Here, 221.
Garānjo na prozoru, sinoč sam ga usadila. Rj. 212b.
 Sto, Jovane, što je *garānilje!* Here, 182.
garantija, f. die Garantie, isp. jamstvo, jemstvo.
 — Nevoljnika ima u školi i danas, pored svih tih
garantija. Zlos. 20. Ona (škola), s nekim popravkama
 i *garantijama,* može biti pravi hram nauke 34.
gārav, adj. russig, fuliginosus. Rj. *što je čajjare*
boj, isp. gar 1. — *Teško zlatu na debelu platnu!* I
 zjerdanu na *garavu* vratu! Posl. 311.
garāvilje, n. vidi karavilje: Ebrah kitu *garavilja.*
 Rj. *vidi i garānilje, i syn. ondje.*
garbin, garbina, n. (u Dubr.) nekakav vjetar, ein
Wind, ventus quidam: Garbin luti, koji do dna
 more muti. Rj. *Tal. garbino, jugozapadni vjetar.*
gārda, f. — 1) zagrada u Dnnavu gdje se morune
hvataju od Porčea dolje, ein Zaunwerk (in der Donau
zum Hausenfang, sic pimentum capiendo husoni (Linn).
 Rj. *vidi i daljan, jaz 3. sup. — 2) vidi straža, Franc.*
garde. — U knjigu ga knjaže pozdravljaje: Da ti
 s mojom *gardom* komandiraš. Npj. 5, 321.
gārdūn, m. gārdūna, m. (u Dubr.) carduus sativus.
 Rj. *cytura cardunculus.* Rj.² *vidi kardun, biljka.*
gārēnje, n. die Russigmachen, denigratio. Rj.
verb. od zariti, radnja kojom tko gari što.
Gārevica, f. planina: Kad dogjoše gori *Garevici.* Rj.
gārevina, f. (augm.?) vidi gar. 1. 2.
gārgača, f. die Krämpel, carmen, cf. gvozdienka,
ogreblo, gargaša. Rj. *spraru na koju se garga, ogreba*
n. p. vuna, lan. vidi i greben, ogrebača, perajica. —
riječi s takim nast. kod čjepača.
gārgaŋje, n. das Krämpel, carminatio. Rj. *verbal.*
od gargati, radnja kojom tko garga n. p. vunu.
gārgašānje, f. (u Dalm.) vidi gargača. Rj. i syn. ondje.
gārgašānje, n. vidi garganje. Rj.
gārgašati, šām, (u Dalm.) vidi gargati. Rj. i syn.
ondje. v. pf. slož. iz-gargašati.
gārgati, gām, v. impf. (u Dubr.) vunu, krämpel,
carminare, cf. ogrebat, gargašati. Rj. v. pf. slož.
iz-gargati.
gārgūz, gārgūza, m. (u Šajkajskom bataljunu) Šijaci
 tako zovu onoga koji ne govori (kao oni) *lijepo,* nego
lep. Rj.
gārīb, gariba (u Sarajevu). Rj. 1) m. siromašak,*
 uvijek bez igdje ikoga i bez igdje ičega. Rj.³ —
 2) *odr. (indecl.) čudnovato.* Rj.³
garibilja, f. vidi garabinka, garubina, „Carabiner“,
kratka puška: Valja, braće, dočekati Turke na šarene
 puške *garibilje* ... *Garibilje* puške potprašujte. Npj.
 1, 228.
gārin, adj. des schwarzen Schafes, ovis atrac. Rj.
što pripada giri.
gāriste, n. die Brandstätten, arca domus deflagratae,
cf. čerl-ve. A ja kukam, sine, na *gāristu.* Rj.
im to gdje je izgorjelo što, n. p. kuća, vidi i ogarina.
1) p. palivo — Izgaje oganj od Gospoda i sažeže onijeh

dvje sta i pedeset ljudi ... neka pokupi kadionice iz
 toga *gārista.* Mojs. III. 16, 37. *riječi s takim nast.*
vidi kod danište.

gārīti, rīm. v. impf. Rj. pf. slož. nāgariti, dgariti,
zāgariti se. — 1) russig machen, fuligine denigrare.
 Rj. *garom mazati, prljati. — 2) u pjesmi: Garita*
 ga mrka nausnica — *machte ihn schwarz, nigrabat.*
 Rj. *činiti da bude što garavo, isp. crniti, mrčiti.*

gārnuti, uēm, v. pf. vidi udariti: Kad to začu Kra-
 ljeviću Marko, *garnu* Šarca sjajnom bakračlijom. Rj.
 Značenje »zbijati« prelazi u »ticitati«, »udariti«: *gar-*
nuti. Korijeni 53. *syn. kod udariti.*

garōfān, garofāna, m. (u prim.) vidi karānil: Povrh
 polja rana *garofāna.* — Ne leti mi uz prozore, ne lomi
 mi *garofāne.* Rj. *vidi različno obličje ove riječi kod*
garānil, vriet.

garōfilje, m. (u Boči) vidi karānil: jednu sofu
 crven' *garofilja.* Rj. *vidi ostale oblike kod garānil.*
vriet.

gārōv, gārōva, m. ein schwarzer Hund, canis ater.
 Rj. *garov pas, vidi mrkov.* — Nema (nije) lova bez
 staroga *garova.* Posl. 203. Čuvaj se da ne povučēš
garova za rep! 350. Sačuvao te Bog ... *psu garova*
 i Turčina manova. Kov. 127.

garōvljev, adj. Rj. što pripada garovu (psu). —
tabra adj. kod birovljev.

garubina, f. vidi garabinka, garibilja, kratka puška,
„Carabiner“: Garubine puške potprašujte. Npj. 4, 440.

gāruša, f. ime ovei. Rj. garava, mrka orca. vidi
gara, s takvim nast. riječi kod ajgriša.

gāsiti, gāšim, v. impf. Rj. pf. slož. po-gasiti, u-
za; impf. slož. zagašivati. — 1) löschen, restinguo:
 gasiti vatru, svijeću, žegju. Rj. *vidi trnuti 1, tuliti.*
 — *Uljem oganj gasi!* DPosl. 146. Sniže mojih nogu
 vodu izvedite ... koje P staro progje, neka *žegju gasi.*

Npj. 1, 393. Dok je (gora) dogorela sokolu do gnezda.
 Soko *gnezdo gasi,* a devojkju kune. 1, 488. *Duha ne*
gasite. Proroštva ne prezirite. Sol. I. 5, 19. *sa se, pass.:*

Vatru se slamom ne gasi. Posl. 32. — **2) gasiti**
bunu, stillen, sedare. Rj. *vidi utišavati (bunu).* — **3) gasiti**
 ugļjevlje: kad se za koga misli da je urečen, onda
 mu bajalica *gasi ugļjevlje,* t. j. živo ugļjevlje baca u
 nenacetu vodu namjenjujući na one za koje se misli

da su ga urekli, pa kod čijega imena ugļjen potone,
 za onoga se misli da ga je urekao; po tom bolesnik od
 one vode u triput srkne i umije se njome. Rj. —

4) su se, refleks. austlöschten, extinguor: *gasi se svijeća,*
vatra. Rj. — *Gašljikovo drvo,* t. j. koje se *gasi,* ne
 može vatru da drži. Rj. 84a. Nikad se u njemu (na-
 mastiru) nije *vatra gasila* (t. j. nije bivao pust). Da-
 nica 1, 3.

Gāšćica, Gāšćica, f. voda koja izvire u Sineu i ...
 kod sela Brloga ponire. Nijemei ovu vodu zovu *Gäcka-*
Fluss, i oko nje polje *Gäcko-Feld.* Rj.

gāšćnje, n. Rj. verbal. od 1) gasiti, 2) gasiti se. —
1) das Löschen, restinatio; das Stillen, *so* sopire. Rj.
radnja kojom tko gasi što, n. p. oganj, žegju, bunu.

— **2) stanje koje biva kad se što gasi.**

gāšljikov, adj. n. p. drvo, t. j. koje se gasi, ne
 može vatru da drži, kao n. p. vrbovina, jovovina, li-
 povina. Rj. *vidi gorogašljiv, što se goreći gasi.*

Gāšo, m. hyp. od Gavrilo, Gabriel. gen. Gāša, voc.
Gāšo. takra hyp. kod Dišo. — Od gjetića Popovića
Gāša. Npj. 5, 368.

gāštir, m. (u Paštr.) nekakva trava, Art Pflanze,
herbar genus. Rj.

gāt, m. — 1) vidi jaz. Rj. u vodenice jurak kojim
 se *narrāca voda. — 2) (u Baranji) vidi lagum 2.* Rj.
 u *brdu istopan podrum za vino.*

Gātačkō, adj. Rj. što pripada Gäcku: Od široka
 polja *Gātačkoga.* Rj. Višu dāvu učini Mihajlo ...
 neg ostali svi *Gātački Turci.* Npj. 4, 436.

gātālica, f. — 1) t. j. knjiga u kojoj su kojekakve
 pripovijetke, ili *gatnje, ein Vaterhaltungsbuch, liber*

venustior (als Gegensatz von Kirchenbuch). Rj. — Poganijeh i bapskijeh *gatalica* kloni se. Tim. I. 1. 7. (fabulae, Fabeln). — **2)** *kaja gata:* Jošte nije zora zabilila, nit oroz, *kućne gatalice*, nit oroz danak navistili. HNpj. 2, 190. *vidi* *gatar*, i *syn.* kod bahorica.

gatalo, *m. der Fabelhans, fabulator.* Rj. *kaže se s pogrdom za čovjeka, koji gata, vidi* *naradalo*, *priklapalo*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *bajalo*.

gatañje, *n. vidi* *vračañje*. Rj. — Ovo samo gdješto čine žene koje mnogo gataju i *gatanju vjeruju*. Rj. 251a.

gatar, *gatar*, *m. vidi* *vračar* 1. Rj. *vidi* *i* *vrač*, *pogagjač*, *čovjek koji gata, isp.* *progatati se (postati gatar)*. — Nekakav čar imao kćer za koju mu nekakav *gatar* ili *prokak* kaže, da će je ujesti zmija i da će joj od toga biti smrt. Rj. 724a. *Pitajte* *vrače* *i* *gutare*, *koji šapću* *i* *mrmlaju*. Is. 8, 19.

gatar, *f. vidi* *vračara*. Rj. *ženu koja gata, vidi* *i* *gatalica* 2, i bahorica, i *syn. ondje, isp.* *progatati se (postati gatar)*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *badnjara*.

gatarev, **gatarov**, *adj.* Rj. *što pripada gataru*. **gatarina**, *f. vidi* *vračarina*. Rj. *plata gataru ili gataru*. — *riječ* *u* *tak* *vidi* *kod* *berberina*.

gatarški, *adj. što pripada gatarima ili gataru kojemu god:* Čovjek ili žena, u kojima bi bio *duh* *vračarski* ili *gatarski*, da se pognbe. Mojs. III. 20, 27.

gataći, **gatać**, *vidi* *vračati*. Rj. *v. impf. Gatala* baba da nije mraza, pa osvanuo snijeg od guzice. Stara baba u *brabonjke gata:* Živ' mi sineci, sve su gola govna. Rj. *pf. sloz.* *progatati* (i se). — *Naradati*, *govoriti* *koješta, kao* *gataći*. Rj. 403b. *Nemojte* *vračati*, *ni* *gatali* *po* *vremenu*. Mojs. III. 19, 26. *Neka se ne nagje* *u* *tebe* . . . *koji* *gata* *po* *zvijezdama* *ni* *koji* *gata* *po* *pticu*. V. 18, 10.

gatka, *f. — 1)* *das Gegenstück einer Begebenheit oder Handlung, res respondens:* to je njegova *gatka*. Rj. *po* *ome* *Njemačkom* *i* *Latinskom* *tumačenju* *gatka* *je* *ono* *što* *je* *premu* *dogugajaju* *ili* *djelu* *kakoru, može se s njim isporučiti, amo* *će* *pripadati* *i* *ovaj* *primjer:* Da se dakle postaramo ući u taj pokoj, da ne upadne ko u onu istu *gatku* *nevjerstva*. Jevr. 1, 11 (*incredulitatis exemplum, Beispiel des Unglaubens*). — **2)** *pripovijetku* *u* *narodu* *našem*, *osobito* *po* *južnijem* *krajevima*, *najviše se zove* *priča*, *kao* *što* *se* *govori* *i* *priča* *u* *mjesto* *pripovijedati*, *a* *gdješto* *i* *gatka* . . . *Ženske* *su* *pripovijete* *one* *u* *kojima* *se* *pripovijedaju* *koje-* *kakva* *čudesa* *što* *ne* *može* *biti* *(i* *po* *svoj* *prilici* *samo* *će* *za* *njih* *biti* *riječ* *gatka*, *Njemački* *Mährchen*). Npr. V. *vidi* *gatnja*.

gatnja, *f. Erzählung, narratio.* Rj. *pripovijetka, vidi* *gatka* 2. — *Gatalica*, *knjiga* *u* *kojoj* *su* *koje-* *kakve* *pripovijetke, ili* *gatnje*. Rj. 83b.

gatnjik, *m. das Hosenhund, fascia brucealis, cf.* *gaćnik*. Rj. *kao* *uzica* *(vunena* *ili* *prtena)* *kojom* *se* *gaće* *spriježu* *vežu, vidi* *i* *svitnjak*; *učkur, za* *gaćnik* *i* *gatnjik* *isp.* *božićni* *i* *božitnji*, *nesrećnik* *i* *nesretnjik*. — *Ovenjača*, *na* *gaćama* *ono* *gdje* *gatnjik* *stoji*. Rj. 436a. *Gatnjik* *je* *opleten* *kao* *uzica* *(vunena* *ili* *prtena)*, *a* *učkur* *je* *od* *platna* *i* *na* *krajevima* *ponajviše* *vezen* *svilom* *i* *zlatom*. *Gatnjici* *su* *u* *seljaka* *a* *učkuri* *u* *varošana*. Rj. 795a. *U* *kuću* *djevojka* *valja* *da* *ugje* *preko* *prostroga* *čilima* *pod* *kojijem* *je* *muški* *gatnjik*. Kov. 81.

Gavān, *m. Bogati Gavran.* Ako nijesam *Gavan*, nijesam ni siromali. Rj. *po* *narodnom* *pričanju* *bogat* *čovjek, koji* *je* *onako* *živio* *i* *umro* *kao* *onaj* *bogatac, o* *kojem* *pripovijedu* *evanđjelje* *Luk. 16, 19—31*.

Gāvānovo Jezero, *n.* Tako se u Lici zove *Balatin* *Jezero* *u* *Madžarskoj, cf.* *Balatin*, *Balatin* *Jezero*. Rj. *vidi* *Balatin*.

gāvāz,* *gavāza*, *m. vidi* *kavaz, odakle* *je* *amo* *pre-* *nesen* *ake*. — *A* *kad* *care* *r* *ječ* *razabrao*, *brže* *posla* *svojega* *gavazu*. Npj. 3, 79. *Pašin* *gavaz*. Miloš 70.

gāvēz, *m. die Wallwurz, symphytum officinale* *Linn.* Žile od *erogoti* *gavēz* *kuhane* *u* *mljeko* *pri-* *vija* *narod* *kad* *hoće* *da* *se* *le* *braste*. Rj. *biljka*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *brdljez*, *ljemez*.

Gāvra, *m. (ist.) vidi* *Gavro*. Rj. *hyp. od* *Gavriilo*. *roc.* *Gavro*.

gāvraū, *m. — 1)* *der Rabe, corvus*. U narodnijem pjesmama *gavranu* *najviše* *nose* *žalo* *ne* *kujize* *i* *gla-* *sove* *o* *bojevima*, *i* *za* *to* *se* *mnogo* *pjesme* *počinju:* *Polećela* *dva* *vranu* *gavranu*. Rj. *vidi* *gahé*, *golovran*, *vran* 1. — *Ne* *vij* *vuče* *ne* *grahé* *gavranu*. Rj. 61a. *Galdivran*, *vranu* *crna* *kao* *gavran*. Rj. 82a. *Od* *kako* *je* *gavran* *počnio*. Postl. 233. *Pa* *ja* *podij* *crnu* *gavranov* *ima*. Npj. 2, 597. *Polećela* *dva* *vranu* *gavranu* . . . *Kako* *pašo*, *oba* *zagrakše*. 4, 311 *paše* *i* *pados*. *No* *da* *vidiš* *dvije* *tice* *vranu*, *jedna* *grolju*, *druga* *progovori*. 1, 343. — **2)** *ime* *crnu* *konju:* *I* *izvode* *agazli* *gavranu*. Rj. 2a. *Skoči* *Osman* *sa* *konj* *gavranu*. Npj. 4, 157. *A* *to* *reče*, *skoči* *na* *vrančicu*, *pa* *začera* *pomamna* *gavranu*. 5, 136. *isp.* *vran*, *vranac*, *galin*, *suprotno* *labud* *(bijel* *konj)*.

gāvraūov, *adj. des Raben, corvi.* Rj. *što* *pripada* *gavranu, za* *nast.* *-ov* *vidi* *alotov*.

gāvraūje, *n. igra* *u* *kojoj* *jedan* *baci* *svoj* *štap* *u* *visinu* *a* *drugi* *ga* *svojim* *štapom* *pogagja, Art* *Hirtenspieles*, *ludi* *genus*. Rj. *verbal. od* *gavratu* *se, koji* *vidi*.

gāvratu *se, gāvraū* *se, v. r. impf. (u* *Bačkoj)* *eine* *Art* *Hirtenspiel, ludi* *genus*. Rj. *zaučenje* *kod* *riječ* *gavranje*.

Gāvriilo, *m. Gabriel:* pogledaj *mi* *na* *rilo*, *pa* *mu* *reči* *Gavriilo*. Rj. *hyp.* *Gača*, *Gaja*, *Gajo*, *Gajin*, *Gašo*, *Gavra*, *Gavro*. — *Gavriilo* *je* *po* *Grčkom* *goraru: pu* *Lat.* *Gabriel:* *Ja* *sam* *Gabriel* *što* *stojim* *pred* *Bogom*. *Prip.* *bibl.* (1850) 142.

Gāvro, *m. (juž.) hyp. od* *Gavriilo*. Rj. *gen.* *Gāvra*, *roc.* *Gāvro*. — *takva* *hyp.* *kod* *Dobro*.

gāvūn, *m. (u* *Dubr.)* *nekaka* *morska* *riba, Art* *Scepsich, piscis quidam marinus*. Rj. *Što* *su* *gere* *i* *gavran*, *to* *su* *ženski* *makaruli*. DPostl. 124.

gāz, *m. — 1)* *vidi* *brod* 1. Rj. *na* *vodi* *ono* *mjesto* *gdje* *se* *gazi, prelazi* *preko* *nje:* *Ja* *ne* *žalim* *mrklog* *noći* *mraka, ni* *moj* *konjic* *mutnoj* *vodi* *gazu*, *kada* *mene* *na* *um* *pane* *draga*. Here. 204. — **2)** *stala* *voda* *na* *gazove*, *t. j.* *opala* *te* *se* *može* *gaziti:* *Tara* *voda* *stala* *na* *gazove*. Rj.

gāzda, *m. — 1)* *vidi* *domaćin*. Rj. *i* *syn.* *ondje*. — *Gazda* *u* *veće* *kaže* *svima* *pastirima*. Npr. 12. *Teško* *onome* *gazdi* *koga* *sluga* *uči*. Postl. 316. — **2)** *ein* *reicher* *Mann, dives, cf.* *gospodar*, *bogatun*. Rj. — *Idu* *ljeti* *u* *neke* *svuce* . . . *gazdama* *na* *mobu* . . . *za* *to* *svagda* *i* *zovu* *gazde* *na* *mobu*, *jer* *siromasi* *nemaju* *čim* *da* *časte*. Rj. 365a. *Ogazditi* *se, postati* *gazda, reichi* *werden, diteseo*. Rj. 437a. (*obogatiti* *se*). *Gazda* *daje, a* *tehl* *ne* *da*. Postl. 198. — **3)** *za* *vremena* *Turskoga* *tako* *su* *u* *Srbiji* *zvali* *svinjske* *trgovce* *sa* *sela* *(jer* *su* *gospodari* *bili* *samo* *Turci, a* *gospodin* *vladike* *i* *arhimandriti)*, *i* *to* *im* *je* *ime* *onamo* *ostalo* *još* *i* *do* *dan*. Rj. — *Mađ.* *gazda* *domaćin, gazdag, bogat, ali* *će* *i* *gazda* *biti* *od* *gospoda, kao* *što* *je* *vajda* *od* *vojvoda*.

gazdāluk, *m. das Vermögen (eines gazda), facultates*. Rj. *gazda-luk* (*Turski* *nast.*) *imovina* *gazdinska, vidi* *gazdasag*.

gazdarica, *f. vidi* *domaćica*. Rj. *i* *syn.* *ondje*. — *Nema* *kola* *bez* *kokana* . . . *i* *da* *služi* *selam* *gazdarica* . . . *kako* *je* *gazdarica* *Mara* *kupila* *kolo* . . . *Postl.* 203.

gazdaricin, *adj.* Rj. *što* *pripada* *gazdarici*. **gazdāsāg**, **gazdāsāga**, *m. (u* *vojv.)* *vidi* *gazdaluk:* *Kod* *tolika* *gazdasaga* *moga* *nisam* *kadar* *ni* *djevojke* *maći*. Rj. *imovina* *gazdinska, Mađ.* *gazdasag*.

gāzdūn, *adj.* Rj. *što* *pripada* *gazdi*. **gāzdūnski**, *adj.* Rj. *što* *pripada* *gazdama* *ili* *gazdi* *kojemu* *god*. — *Galjeke* *je* *gazdinske* *žene* *nose* *i* *kaicu*

je samo u Ereegovačkom narječju »gjc« i »éé, nego i u onakima, gje je . . . Npj. 1, XXXV. Metnuo (ih) *orđe, gde* im nije mesta. Npj. 1, XXXVII. Osobito u nas, gdje književnici . . . Pis. 14. Nema ni jedne riječi, gje bi se »h« izgovaralo. Rj. 1, XXXIV. Jer *gdje* je strvina onamo će se i orlovi skupiti. Mat. 24, 28. Odvedoše ga *kajafi, gdje* se književnici sabraše. Mat. 26, 57. — 5) i gdje, *vidi* igdje.

11. *conj.* — 1) *dass, quod:* ej gdje ne znadoh! Tad se Dmitar bješe osjetio *gje* će ljuba brata otrovati. Lele mene do Boga jednoga, *gje* ć pogubit' svoga sina Marka. Rj. *kuo*; da; *ali se orđe u rečenici* *privezunoj ovijem suvezom kazuje ponajviše uzrok onomu što se kaže u glavnoj, kao:* što, zato što: Već ja žalim *gje* ću poginuti, poginuti danas bez zamjene. Rj. 184a. Jedni jadi *gje* se ne vigjesmo, drugi jadi *gje* se ne sastasmo. Rj. 244b. Sav se grad slegne na čudo *gde* on dogje. Npr. 47. Sav se obraduje *gde* je ubio zlatoruna ovna. 65. Začuđi se *gde* sve selo peva. 89. Ali je (čuprija) nagrgjena *gdje* joj nema djevu talpi. 90. Moli Boga *gje* se moja mater nije doma namjerila. 64. Da se smije *gje* car cara hoće da pogubi. 156. Avaj mene, do Boga miloga! *gje* me živa uvatiše Turci. Npj. 4, 312. Ali Joni bude žao *gdje* se Bog smilova. Trip. bibl. 89. — 2) *vie, der, qui (ad partiticipium praesentis).* Rj. *kao* da, kako, koji (*mjesto rečenice privezune suvezom u Latinskom stoji i participium sudašnjeg vremena:* videći nijeme *gdje* govore: *videntes multos loquentes.* Mat. 15, 31). — *Al' eto ti* Asan-paše s vojskom *gje* on vodi dvan'est hiljad' vojske. Rj. San *usnu* ljuba vojvodina . . . *gje* vas Drobnujak magla pritismula. Rj. 216a. *vidi* sestru *gje* sjedi. Npr. 8. Srećše prvo i prvo čoveka a on nosi živu orlušinu . . . Posle *čes* sresti drugoga *gde* nosi šarana. 69. *Zučuje* . . . *gje* se dvojica u velike degaju. 100. *Smotri* na daleko vatra *gde* se svetli. 142. *Upazi* ženu . . . *gje* plače. 153. *Sustignu* jednoga čoeka *gje* vodi dva brava. 166. *Eto* lisice *gje* vodi staršnoga humbašira. 176. *Nabasa* na jednu babu, *gje* ukraj puta sjedi. 227. *Eto* ti starca pokraj mora *gje* ribu lovi. 252. Jer je to-onaj za koga je govorio prorok Isaija *gdje* kaže . . . Mat. 3, 3.

gdjegdje, hie und da, passim. Rj. *kao:* na nekim *mjestima. vidi* gdješto, namjesta. — Kosa sva crna kao ngalj, samo *gjegje* koja sjijeda. Npr. 228. Ali ništa vijet' ne mogaše od gustoga dima iz pušaka, nego *gjegje* krstača barjaka. Npj. 5, 334. Što se *gdege* spominje. Vid. d. 1862, 18. Pogrješke, koje su se mogle *gdjegdje* uvući samo stih radi. Obl. 102. loš se i danas *gdje gdje*, na ime u Bosni, može čuti bratja, rođjak. Rad 1, 110. *isp.* gdje-gdje *kod riječi* gdje I 3.

gdjegod (gdjegod). Rj. *mjesto* god *može biti* i gode, goder, godijer, gogj, gogje. *isp.* Korijeni 69. — 1) *značenje neodređeno* — a) *riječ* je o *mjestu, te znači od prilike što* i gdje I 2; *irgendwo, ulicubi:* Sjajni meseče! ti sjaš celu noć po svemu svetu, nisi li *gdgod* vidio takoga i takog čoveka? Npr. 57. Nego da te dobro *gjegogj* sakrijem. 198. *Al' je gdegod* s puta zalutala, ili su je lovi uvatili. Npj. 1, 271. Pak ja pogjoh u svijet bijeli, da *gjegogji* bolje službe tražim. 2, 139 (*isp.* *gjegogji*, u pjesmi *mjesto gjegogj:* Da *gjegogji* bolje službe tražim. Rj. 148a). Nego se čuvaj sutra, skloni se *gdje* god i prikrj se. Sam. 1, 19, 2. — b) *irgend wann, aliquando, quandocumque:* doći ću ti *gdjegod*, kad uzimam kad. Rj. *riječ* je o *vremenu:* Otići ću *gdjegod* na besposlici. Rj. 23a. Želim da bi se *gdegod* u književnosti našoj počelo raditi upravo kao što treba. Slav. Bibl. 1, 94. — 2) *wo immer, ubique.* Rj. *riječ* je o *mjestu* te *kao u relaciji:* *gdjegod* . . . ondje, svagdje, i t. d. *isp.* gdje mu drago. *Budmani,* ARJ. HL 125a, *riječ* u *ovom značenju* rastavlja i *accentuje* gdješ god, *dolazeći* među njih *enklitike:* gdješ *ga* god, gdješ *bi* god.

gdjē *bi* ih god, i t. d. — Car koji svoga sina ubi-vaše više nego svoju dušu, *gdjegod* je bio koji ljkar u svijetu, na nj je dvodilo. Npr. 262. *gdjegod* koji popijeva, *onaj* svašta ima, među ljudima se svašta nalazi i dogadja. Post. 73. *Če* se *gdjegod* krvavica vodi, doma se teli. 76. *Gjegogji* sjedne, na krilo me metne. Npj. 1, 565. *Gje* si *gogje*, da si *sada* ovčji. 2, 100. *Gjegogji*, šćeri, na konaku budeš, *odsad* te na *itru* knjigu vrati. 3, 455. *Gjegogj* suo se s Turcin' udarili, *svagdje* jesmo Turke razbijali. 1, 241. *Gje* je *god* u Slavenskom jeziku . . . oni ovore i. Kov. 19. *Gjegogj* koji, ti si prvi i junas ovni i besjedom. Kov. 112. Kaži za me *gdje* god dojdemo: brat mi je. Mojs. I, 20, 13. *Gdje* se *god* ti nastani, nastani se i ja. Rut. 1, 16.

gdjeko, gdjekoga, gdje-ko, gdje-koga, ead. gdjetko, zamjenica trećega lica nepoznatoga za čeljad, prema gdjekoji *kao* ko ili tko *prema* koji. *irgend jemand, aliquis, isp.* štoko, štokog; tkogod, kogod. — Da se gdješto govori te *mjesto* će ; u Ornoj Gori . . . to se vrlo mnogo čuje, i *prema* da bi *gdjeko* rekao i u jednu, ali se meni čini . . . samo u množ. Post. XLVII, *isp.* Da pustim pijetlu krv. (reče *gdjeko* u šali kad hoće da mokri). Post. 51.

gdjekoji, adj. mancher, aliquis. Rj. — *gdjekoji* i za *panicu* reku: moja baba. Rj. 9a. Žene *gdjekoga* djetlića u kući zovu gospodinom. Rj. 96a. *gdjekojih* godina toliko mnoštvo ove ribe navuli u oka, da . . . Rj. 454a. Ali nema dukata, nego srebrni novci i *gdjekoji* dukat. Npr. 75. Za koju (sablju) su *gdjekoji* od njih mislili da vredi mnogo novaca. 171. Otpjeva se *gdjekoja* pjesma i uz gušle. Kov. 58. Pratu svome Jetrému i drugim *gdjekojim* knezovima piše. Miloš 181.

gdjemudrāgo, wo immer, ubique. Rj. *upravo* gdje mu drāgo, *kao:* gdje god hoće. *isp.* gdjegod 3; i drago 5.

gdjeno, wo, ubi, cf. gdje: *Gdjeno* sinoć na konaku bismo. Rj. — Kad vijetla, *gdjeno* nose Jova. Here. 6. *gdje-no:* no dodaje se gdjekojim riječima na kraju bez i kaka osobitoga značenja, n. p. *gdjeno*, kadno, kojino, kaono: *Gjeno* leži voda do koljena. Rj. 122b.

gdjesto, — 1) hier und da, irgend, passim, ulicubi. Rj. gdje-što. — a) *adr. o* *mjestu* *kao:* na nekim *mjestima. vidi* gdješto, namjesta. — Drugi bi kazali na mnogo mjesta drukčije, *gdjesto* gore u *gdjesto* i bolje. Kov. 124. Nalazi se *gdjesto* u jednoj pjesmi od dvije ruke stihova. Npj. 1, LX. Idući po ulicama *gdjesto* bi se ustavljali. Pis. 33. I u Hercegovini *gdjesto* . . . ima ovakijeh kmeta. Slav. Bibl. I, 88. — b) *u* *ovijem primjerima* *kao* da je riječ o *vremenu:* Dvije vojske stale, te gledale, *gdjesto* se s' junaci po mejdanu gone, pa se *gdjesto* iz pušaka tuku. Npj. 4, 233. Po drugijem krajevima naroda našega, osobito u nas, u pohode se ide poslije nekoliko dana, a *gdjesto* i nedjelja. Kov. 95. *isp.* kadšto. — 2) *riječ* *gdjesto* *dotazi* ne samo *kao* *adverb* nego i *kao* *zamjenica za stvar, prema zamjenici za čeljad* *gdjeko* *gdjetko: te znači: gdjekoja stvar:* Po *gdjčemu* što je naprijed rečeno ne treba niko da pomisli da se o ovom ne može govoriti. Buky. 9. *amo* *je* *ričubati* i *ovaj primjer:* *Gjesto* i slijepac napipa. Post. 78.

gdjetko, gdjekoga, vidi gdjeko, *zamjenica trećega lica nepoznatoga za čeljad, prema* gdjekoji *kao* tko ili ko *prema* koji. *irgend jemand, aliquis, isp.* štoko, štokog; tkogod, kogod. — Da pustim pijetlu krv. (reče *gdjeko* u šali kad hoće da mokri). Post. 51.

gē, (u Pastr. u (rnnici i oko Bara) *vidi* gdje (*mit allen Ableitungen:* *Ge* si, bane, uputio? *Ge* si sjela, da ne sjede. Rj. *Ge* su naša vđja dobra? Rj. 57b. *po bilješci Vukovoj (Njemačkim riječima)* u *pomenutim* se *krajevima* govori *ge* *mjesto* gdje i u *riječima* *slovenijem, kao* *gege* (*gdjegdje*), *gegod* (*gdjegod*), *ge* koji (*gdjekoji*), i t. d.

geačenje. Rj. verb. od 1) geačiti, 2) geačiti se. — 1) *geačiti* je *ger tko geači koga* (das Machen zum Geachten, appellatio rustici. Rj.) — 2) *radnja* kojom se *geači* (das Betragen eines geak, simulatio rustici. Rj.).

geačina. f. tujm. od geak. Rj. — *takva* augm. i barlačina.

geačiti. geačim. v. impf. — 1) *zum geak machen*, *ger tko geači*: nemoj ti njega geačiti, nije on geak. Rj. *čait togi geakom*, *zradi koga geakom*. — 2) *sa se geači*, *sich als ein geak betragen*, *simulo rustici*: *sta se geačiš*. Rj. *podnositi se*, *vladati se kao geak*, *trasti se geak*.

geački. adj. baurisch, plebejus. Rj. što pripada *ger tko*, što je kao u geaku. vidi ciporski, prostački.

geāk. m. ein gemeiner ungebildeter Mensch, homo de plebe. cf. cipor. Rj. vidi i prostak.

geākusa. f. ein gemeines ungebildetes Frauenzimmer. mulier de plebe. cf. ciporka. Rj. vidi i prostakinja. ženska glava prosta, neotesanu. za nast. vidi ajzruša.

geđžav. adj. zwergerig, pusillus. Rj. što je nalik na *staračoga*. — *geđžav* (osn. u tugjoj riječi). Osn. 56. isp. zgedžati se.

Gęga. m. Arnautin iz sjeverozapadnijeh krajeva, s desne strane rijeke Skambije, a oni s lijeve zovu se *Toske*. *Gęga* i *Toske* razlikuju se... Rj.

gęgāljkā. f. ljuļjaška. J. Bogdanović. Lj. Stojanović. Arj. III. 126b. *ono na čemu se tko gęga*. vidi i culjajka. i syn. ondje.

gęganje. n. Rj. verb. od gegati se. *radnja* kojom se *tko gęga*.

gęgati se. gęgām se. v. impf. Rj. — 1) *vidi* ljuļjati se (*na ljuļjašci*), i syn. ondje, »*gdje su djeca?*« *Ta znaš gdje su, ovo se gęganje.*« J. Bogdanović. Arj. III. 127a. — 2) *trāge gehen*, *segnj gradu inćedo*, cf. gęgavac. Rj. *lijeno*, *tromo ići* (ko tako ide, obično se ljuļju. gęga, pu tako od značenja pod 1 ovo značenje). vidi žvagati se.

gęgavac. gęgāvea. m. — 1) osobito u Slavoniji zove se *sljepac*. Rj. — 2) *ein träger Gänger*, *qui segnj gradu inćedit*, *koji se gęga*, *koji lijeno*, *tromo ide*. vidi žvagalo.

gęgavački. adj. vidi spljepački. Slijepci govore kašto između sebe da ili drugi ljudi ne mogu razumjeti, i to se zove *gęgavački jezik*, ili govori *gęgavački*. Rj. isp. kozarski 2.

gęka. f. (u Hrv.) vidi košuta. Rj. **gęm.** m. der Pelikan. pelicanus: smrdi kao gem. (Postl. 290). Rj. *onorotabus Pell*. Rj.³ vidi pelikan. ptica. — Postadoh kao gem u pustinji. Ps. 102, 6.

gęnerāl. gęnerāla, m. vidi dženerao (mit allen Ableitungen). Rj. i syn. ondje. *Vladike ču za hodže staviti... generale za moje juzbaše*. Npj. 5, 491. *po bilješci Vukoraj (Njemačkim riječima) kao što se mjesto dženerao kaže i general, tako se i mjesto dženerālica, dženerālov, dženerālski, i t. d. može reći i gęnerālica, gęnerālov, gęnerālski, i t. d.*

gęnerālūi. adj. allgemein, generell, generalis. isp. općeni, opći. — Riječima specialnoga značenja pisac često daje *generalno* i na suprot. Rad 15, 190.

gęnūti. gęnēm, v. pf. koga, einen Schlag ersetzen, *percutere*: ako te gęnem. Rj. vidi ndariti. i syn. ondje. **Georgije.** m. vidi Gjuragj. u prezimenu: Marko Georgijević. Miloš 172. Mojsilo Georgijević Npj. 2, 656.

gęra. f. (u Dubr.) nekaka mala riba. Art kleinen Fische pisciculus gidam: U repu od gere nije veće. R. može biti giru, t. j. *Luxirfisch*, *macna ruluta*. O. U. Rj. — *što su gere i gavuni*, to su ženski ribari ili. DPostl. 124.

gęrgā. f. gęnila. povorka, n. p. ljuđi, eine Reiche, z. B. *Menschen hantler einander*, *turba*: čitava gęrga. Rj. **gęrin.** gęrina, m. nekaka zverjka i koža njena, Art

Wild und das Fell davon, *fera quaedam ejusque pellis*. Rj. *Madž. gęręny*, *geręny*. *tror*, *Illis*, *mustela putorius* Linn.

Gęrzelez. m. brdo u Budimu... nekakav (je) Turčin iz Bosne *Gerzelez Alija* skočio na konju s toga brda u Dunavo. Rj. *biće Madž. Gellérthegy*, *Gerardovo* (sv. *Gerardo*) *brdo*. ime *Turčina* piše se i *Gjergjelez* i *Gjerzelez*: *Junaka ga nije nastajalo od (Gjergjelez-Alije*. Npj. 4, 327. *Pobratime, Gjerzelez-Alija*. Npj. 2, 587.

gęjĕ (rbĕ), vidi gdje (mit allen Ableitungen). Rj. *po bilješci Vukoraj (Njemačkim riječima) kao što se u adv. gdje slova dj u gđjekojim krajevima u govoru i po tome i u pismu slijevaju u gđ (h)*, *tako biva i u svijem riječima, koje se dorode od toga adverbja: gęjĕgĕgĕ, gęjĕgod, gęjĕko, i t. d.*

gi. u jednoj pjesmi koju sam čuo od jednoga Turčina, koji je po Crnoj Rijeci bivao subaša. mjesto ih: *Ja gi imam do trojicu*. Rj. — U Heregovini se mjesto *ih* govori i *ig* (n. p. ja sam *ig* vigjeo. isp. Postl. XIII. *premjestivši slova od ig* postade *gi*.

gĭbak. gĭpka, adj. biegsam, flexibilis. Rj. *što se lasno (gĭblje) pregĭblje*. comp. gĭpĭji. isp. Obl. 44, vidi prĭtak, židak 2. isp. vitak. *suprotno krt 2, ljut 5*. — *Lap, gĭpku zemlja* u ritu. Rj. 322a. *Kad pod nogama osećam tvrdi kamen a ne gĭpko more*. Zlos. 107.

gĭban. gĭbna, adj. (u C. G.) na što, t. j. koji gine ili čezne za čim (cf. kivan?), *lĭstern*, *gĭerig*, *arĭdus*: *Rusten Beg je gĭban na junaštvo*. E je *Ture gĭban na kaurc*. Rj. — *gĭban* (od osnove koja je složeno u *z-gĭb*; isp. gĭbak). Osn. 176. *po korijenu i po osnovi gĭban je onaj koji se rađo gĭbu, sklanja na što, koji je željan čęga: gęneigt, proclivis, propensus, pronus ad aliquid, studiosus rei*.

gĭbanica. f. eine Art Kuchen, placentue genus. U Heregovini se *gradi* i *posna* noći Božića od oraha. cf. pita. Rj. i syn. ondje. — *Ovaka je pita i gĭbanica*, n koju se između obgi meće meki sir izmiješan sa skorupom, mljekom i jajima. Rj. 503a. *Da ima sira i masla, i moja bi mati znala gĭbati gĭbanicu*. Postl. 49. *I moja bi majka znala gĭbanicu umjesiti da je sira i masla*. 104.

gĭbanje. n. das Bewegen, Wiegen. agitatio, motus. Rj. verbal. od 1) gĭbati, 2) gĭbati se. — 1) *radnja* kojom tko gĭblje što. — 2) *stanje* koje biva, kad se što gĭblje.

gĭbati. gĭbām (gĭbljēm), v. impf. Rj. v. pf. gĭnūti. v. impf. slož. nagibati. pregĭbati, sagĭbati, ugĭbati se. — 1) *bevegen, schwenken, wiegen, agito*: *Da ima sira i masla, i moja bi mati znala gĭbati gĭbanicu*. Rj. vidi kretati, micati. — 2) *sa se, reflect. sich bewegen, movere, agitor*. Rj. *kretati se, micati se*.

gĭc. interj. das Lockwort für Schweine, vor allciendīs suibus. Rj. *uzvik* kojim se *vube svinje*. isp. gĭckati, gĭcnuti.

gĭca. f. Kĭnderwort für Schwein, sus sermone infantium. Rj. *riječ* djetinjska zu svinju.

gĭcānje. n. das unruhige Bewegen der Beine beim Sitzen, Liegen, etc. irrequies pedum. Rj. verb. od gĭcati se. *radnja* kojom se *tko gĭca*.

gĭcati se. cām, se, v. r. impf. *die Beine umherwerfen beim Sitzen, Liegen, etc. micare pedibus* (?). Rj. *bacati se nogama, kud se sjedi, leži*, i t. d. isp. *batrgati se, prnjati se, prnjicati se*. v. pf. slož. zagĭcati se.

gĭcĭkānje. n. das gic-rufen, vocatio suum roce gic. Rj. verb. od gĭckati. *radnja* kojom tko gĭcka svinje.

gĭckati. cĭkām, v. impf. svinje. *gic rufen*. *advocare sues roce gic*. Rj. *rabiti svinje uzvikujući gic*. v. pf. gĭcnuti.

gĭcnuti. cĭcēm, v. pf. svinje. *gic rufen, advocare sues roce gic*. Rj. *porabiti svinje uzvikom gic*. v. impf. gĭckati.

gig, *m.* (u Bosni) veliki pijetao (govori se i *gigov*).
Art grosser Hähne, galli gallinacei majoris genus. Rj.
giga, *u* pripjevju narodne pjesme: Ej! jaj giga ga.
Herc. 277.

giga, *f.* nadimak ženama koje su visoke. M. Medić.
ARj. III. 132a. *isp.* gig.

gigalje, *gigálja*, *f. pl. die Stelzen, grallae, cf. stula.*
Rj. *vidi* i hodulje. — *gigalje* (osn. u *qip*). Osn. 131.

gigōv, *gigova*, *m. rudi* gig. Rj. *veliki pijetao*. —
riječi s takim nast. kod bucov.

gigulja, *giguša*, *f.* (u Bosni) kokoš kao što je gig.
Art grosser Hennen, gallinae majoris genus. Rj. —
riječi s takim nast. kod barnulja i ajgiruša.

gimnastikovānje, *n. verb.* od gimnastikovati se.
rudnja kojom se tko gimnastikuje.

gimnastikovati se, gimnastikujēm se *v. r. impf.*
kao žučati se, rječbati tijelo: turnen. — Igrao se,
gimnastikovao se u ruci svojim lepim štapom. Mezj.
173.

gingav, *adj.* (u Baranji) *träge, segnis, cf. lijen.*
Rj. *Madž. gyöngö, nejak, slab, koje riječ znači i u*
kajkarucu.

ginūće, *n. verb.* od ginuti. *stanje koje biva, kad*
što gine.

ginuti, *nēm*, *v. impf.* Rj. *pf. slož. iz-ginuti, po-, u-,*

z-; ispoģibati. u ginuti li pred u otpada. isp. Korijeni
67. II. *gregj. ġinġah.* Rad 6, 79. — **1)** *umkommen.*

interco: Da ja viju čija gine vojska. Rj. *kao gubiti*
se, propadati. — Čjetličić s jezika *ginu* (jer ih po klik-

tanju nalazi lovac). Postl. 78. Ko se kriv kune, od traju
gine, a ko se prav kune, od strahu (gine). 154. Svaka
čica od svog kljuna gine. 277. U stidu gine i čojstvo i

junaštvo. 337. Za govorenje mrzuu, a zu mućanje ginu.
DPostl. 152. Zašto mi da *ginemo* za drugoga? Danica

3, 172. Da ne *ginemo* ludo bez nevolje. 3, 180. Baci

Gospod na njih kamenje veliko iz neba dori do Azike,

te *ginhjalu*. Is. Nav. 10, 11. — **2)** za kim, ili za čim,

schmücken, desiderij encor. Rj. *čeznuti za kim ili*

za čim, gubiti za čim. — Gledajući kako pijanice zu

njim (*rinom*) *ginu*. Danica 5, 93. — **3)** to mi ne

gine ni poslije, *das wird mir nicht entkommen, nun*

deficet. Rj. — *vidi* faliti 2, mankati, nedostajati. —

Ako Turčin pogine, buli drugi ne *gine*. Postl. 9. Zlu

bravu zla paša ne *gine*. 92.

ginjenik, *ginjenika*, *m. koji je poginuo (u boju):*
Eto bašluka dvaju *ginjenika*, mušterija dizdareve

Zlate, što su ovde glave pogubili. HNp. 4, 92.

gipkājje, *n. das Zittern, contremiso.* Rj. *verbal.*

od *gipkati se. stanje koje biva, kad se što gipku. isp.*

gibanje.

gipkati se, *gipkā se v. r. impf. zittern, contremiso.*

Rj. *tresti se. isp. gibati se, od čega je gipkati*

se demintir.

gipkōća, *f. rudi* gipkost. P. Budmani. ARj. III.

135b. — *za nast. isp. bistroća.*

gipkōst, *gipkosti*, *f. osobina onoga što je gipku.*

rudi gipkōća. — *Gipkost* Srpskog jezika. Mil. X.

gira, *f. morsku riba. rudi* gera.

gita, *f. u ovoj zagoneci: Sama gita gita, sama*

kuću čuva. dok samaća dogje (ključanica). Rj.

gizda, *f.* — **1)** *das Schmücken, comtio:* Zima gizde

ne gleda (Postl. 90). *Gizdu lomi, a glad mori* (Postl.

41). Rj. *isp. gizdanje, kićenje.* — **2)** *schön gekleidetes*

und geschmücktes Frauenzimmer, femina comta. Rj.

gizdava, gizdavo obučena ženska. *isp. kačipera, kači-*

perka, kićenka. — *Gizdu* ne će da rani, zimi vodu

da nosi. Npj. 1, 515.

gizdājje, *n. das Schmücken, comtio.* Rj. *verbal.*

od 1) *gizdati, 2) gizdati se.* — **1)** *rudnja kojom tko*

gizdu koga ili što. — **2)** *kojom se tko gizda.*

gizdati, *gizdām, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. na-gizdati*

(i se). — **1)** *kititi koga, schmücken, como.* Rj. *vidi*

i krasiti, resiti. — **2)** *sa se, refleks. sich schmücken,*

comere se. Rj. *vidi* kaćuniti se, kititi se. *isp. gladiti*

se. — *Naše sestre . . . po kolu se gizdale.* Kov. 71.

u ovom primjeru gizdati se kao da znači dajati se

isp. gizdav.

gizdav, *adj. geschmückt, comtus.* Rj. *kićen, duvan,*

lijep. — *Sareno i gizdavo* mladu je drugo. Postl.

351. *Dobro došli kićeni svatovi! A za Maru gizdavu*

gjevokju! Npj. 1. 17. *Čudo ljudi za gjevokju kažu . . .*

Pobratime, sva ti je gizdavi, daleko joj, vele, druge

nije. 3, 516. U daricu na Bjelopavliće, na gizdavo sto

Martiniće. 5, 81.

gizdēlin, *gizdelina*, *m. rudi* kicaš. *u nasi vrijeme*

u Dubrovniku. P. Budmani. ARj. III. 139b. rudi i

fićirić.

glābānje, *n. das Nagru (verachtlich), rosio verb.*

od *glabati. rudnja kojom tko glaba sta.*

glābati, *glābām, v. impf. wagen, rudo.* Rj. *kaš se*

s preziranjem mjesto glodati. v. pf. slož. iz-glabati.

glācuniti se, *cućm se, v. r. pf. ein glattes Aus-*

sehen bekommen, restauror. Rj. *korijenu kajuga je*

gladiti. Korijeni 73. oporaviti se tako da lice postane

opet glatko.

glāčina, *f. die Glätte, laevitas.* Rj. *rudi* glatkost

osobinu onoga što je glatko, osn. glatk. k se

promijenilo na č u d otpada.

glād, *f. i (u Dubr.) m. der Hunger, famas:* Aede

kao da je iz *gladi* utekao. Nije *glada* lo Gjurzjeva

dana. *cf. glagja.* Rj. *muškoga je rada i u Hrc.*

Svekrva je mrzila na nju (snahu), te bi je i *glagju*

putila. Npr. 83. Više je ljudi *ponrlo* od jela i od

pića nego od *gladi* i od *žegje.* Postl. 36. *Glad* i

kurjaka iz šume iščera. II. *Gladom pate, a čisto nose.*

42. *Girga je glad* od kuge. 46. Tako mi sve *pušjom*

glagju ne *ponrlo!* 301. Nego sam te *putem* naučio

i konakom, i *gladi* i *žegju.* Npj. 2, 151. Nemoj meni

gjece *ponoriti, ponoriti i gladi* i *žegju.* 3, 107. Kad

je Turcima već bila *dosadila glad,* Danica 3, 179.

Kad u Srbiji *postane velika glad,* 4, 3. *Bić gladi* i

ponori, i zemlja će se tresti po svijetu. Mat. 21, 7.

(*gladi pl. žogó*). Ali *glad pritisne zemlju.* Prip. bibl. 32.

glāda, *f.* (u C. G.) čobanska koliba od drveta i

pokrivena luhom. *eine Schafferhute, tugurii genus.*

cf. kućer: Izišli su Nikiški ovčari i popeli *gladu* na

livade. Rj.

glādac, *glāca*, *m.* mjesto *gladionā* a u ovoj poslo-

vići: Spolja *gludac* a iznutra *jarac* Rj. *koji se gladi,*

kiti. rudi gladionca, gladun.

glādak, *glätka, adj.* (glätki, *comp.* glägju) *glatt,*

laevis. Rj. — *Izmiće se n. p. što glatko* iz ruke. Rj.

227a. *Gladak* kao hrastova kora. Postl. 41. Ali je

Isav brat moj *rutav, a ja sam gladak.* Mojs. I. 27,

11. *Hrapavi putovi neka budu glatki.* Luk. 3, 5. —

adr.: Kamen *bjelutak* koliko veliki orah. *glatko*

zatesan sa mnogijeh strana. Rj. 102b.

glādan, *glādna, adj.* (glādni) — **1)** *hungrig, fame-*

licus: *Gladan* pas o komagju sanja. Kad kome is-

padne zalogaj iz usta ili ga zaboravi, reče: Neko

mi je *gladan* (od roda ili od prijatelja). Rj. *rudi*

lačan. isp. tašl. — *Vuk ne vije što je mesa gladan,*

nego vije da družinu svije. Postl. 40. *Gladan kao*

kurjak. 41. *Gladan* kao pseto. 41. *Gladnu* uš mućno

je *nasititi.* 42. *Sit kao daska. (Gladan).* 286. II' je

žedno, II' je *hljeba gladan.* Npj. 1, 369. *Lav je gladan*

loru i riće. Ps. 22, 13. Jednom dogje Isav iz lova

mrtao gladan. Prip. bibl. 21. — **2)** *gladna* godina,

theures Jahr, annus inopiae: U zlo doba u *gladnu*

godinu. Rj. *kud je glad.* Badalj, korijen se za ne-

volju — *u gladne godine* — kuha i jede. Rj. 11a.

Gusomaća, jede se uz gladne godine. Rj. 108a. Iza

gladne godine dogje i sita. Postl. 97. Oteglo se kao

gladnu godinu. (Mjesto *gladnu* govori se i *zlo*). 242.

— **3)** *n. p. zrno za pušku, klin za kaku jamu. zu*

klein, zu dünn, tenuis. Rj. *premalno, pretunak.*

glādirk, *m.* Rj. *gladi-brk, čarjek koji gladi brke.*

Rj. — *tako slož. riječi rudi kod* *bjelobr.*

mušta glasa, niti pljumu, ni na konja viknu. 2. 78. Pak mu (sokolu) stade zavijati krilo i s *ljutitim glasom* gavoriti. 2. 427. Tad se Jovo iz mrtvih povрати, pa *mrtačkim progovorom* glasom. 2. 576. A *podviknu* glasom Mustafinim. 3. 182. A tako me ne rodila majka . . . i *Turškijem* ne nazvala glasom! 3. 255 . . . ni *junačkim dorikala glasom*. 3. 273. Okrenite svi *jednijem glasom*. 3. 307. Najposlije starije Mustaf-aga . . . On povika *glasom zadavljenim*. 3. 546. Te Turčina dobro pogodio posred pasa, *ne dade mu glasa*, ni živa ga zemlja ne čekala. 4. 64 (ne dati komu glasa kao u primjeru iz Rj. 776b. ukinuti koga s glasa. t. j. ubiti). Te pogodi Krečka Kneževića po sred pasa, da *ne dade glasa*. 4. 410. Moje matere stane *junak iz glasa*. Danica 2. 135. Imao je *erlo lep glas*, i rado je pojava u erkvi. 4. 5. *Zajauče u glas* kako koji može. Kov. 98. *Držeći se uva i glasa u pevanju*. Opat XIX. Ako truba da *nerazgorijetan glas*, ko će se pripraviti na boj? Kor. I. 14. 8. Čuh jednu od četiri životinje gdje *govori kao glas gromorni*. Otkriv. 6. 1. Od krila njihovih bijaše kao *glas kola*. 9. 9. *Govoriše* sedam gromova *glasove svoje*. I povika *jakijem glasom* govoreći. . . 18. 2. Slade *iza glasu plakati*. Mojs. I. 21. 16. *Vrište iza glasa* i ožalosti se veoma. 27. 34. *Narod podiže glas svoj* i plaka. Sud. 2. 4. Začu u Joav glas *trubni*. Car. I. 1. 41. Iza ognja dogje *glas tih i tanak*. 19. 12. Koga si ružio i hulio? i na koga si *podigao glas*? Car. II. 19. 22. Hvališe Gospoda *glasom veoma visokim*. Dn. II. 20. 19. Riče grom, *grmi glasom* veličanstva svojega. Jov 37. 4. *Udesiše ih* (kanone, pjesme) *na osam glasova*, koji se poju od nedjelje do nedjelje na izmjenice. DP. 52. Čita *na glas* da čuje sva crkva molitvu. 357. — *amo se može dodati primjer u kojem glas znači izrečenu misao, n. p. kod izjavanja, die Stimme, abgegebene Meinung, suffragium*. Kad najposlije G. prezident stane kupiti *glasove*, protiv desetine . . . ostanu samo četvorica. Pis. 23. *isp. glasati za glasovati*. — *b) gram. der Laut, sonus*: Da ne kazuje nikaka imena slova, nego samo njihove *glasove*, koje imaju u čitanju. Danica 2. 4. Onoliko prostil slova, koliko u jeziku ima prostil *glasuru* (Laut). Nov. Srb. 1818. 399. Da se *glas* ovoga slova (h) ne čuje. Postl. XII. Ako je koja riječ kad god kojim *glasom* glasila drugojačije nego sada. Ogled V. Pravo pisati . . . pismenijem (mrtvijem) znacima bilježiti govorne (žive) *glasove*. Rat 6. — *c) accentus*: Ali bih sad rekao da je ovdje béno mjesto béno od béna, pa gdje ova riječ nije poznata, onamo joj promijenjen *glas*. Rj. 22b. Srbliji su izostavili u ženskom rodu ja (svjatija) . . . pa samo *glasom* natežu i razlikuju. Nov. Srb. 1818. 392. Dogje *glas* na posljednji slog, n. p. dvije litre. Postl. XI. Ima *glas* ili vrlo oštar (sa znakom ') ili okrugao (sa znakom `) . . . a s onim kojega se *glas* upravo proteže (sa znakom `) ne. XII. Pa su riječi opet kratke u *glasu*. Rat. 10. *vidi* akcenat, glaso-udar, glaso-udarenje. — *2) die Nachricht, nuncijs*: Radi bismo *dobre kazal' glase*, ne možemo, veće kakono je. Rj. *vidi* poglasje, haber. *isp. vijest*. — Gdje *stijne glas* one koji su ga (kamenje) vukli da je Čijevna s Moračom sastavljena, ondje ga i ostave. Rj. 79a. U narodnijem pjesmama gavrani najviše *nose* žalosne knjige i *glasove o bojevima*. Rj. 81a. Često *glasi* gredižahu. Rj. 100b. Sjutradan rano *pučne glas* po selu da je starije otišao u lov. 500b. Nema od *njih glasa* ni poglasja. Rj. 516b. *Rasijati*, n. p. kakav *glas*. Rj. 637b. Habernik ili puška (što se meće na *glas*). Rj. 798a. Ovo se čudo razglasi po svijetu . . . *Ovi glas začu* i jedan mladić. Npr. 101. *Pusti glas* po svijetu da će . . . 103. Sjutradan *glas kroz narod*: «Umr'o kralj!» 110. Kad ovom *caru dogje* takovi *glas* . . . 147. *Glasovi* caru jednako *nesretni dolaze* da vojska propada. 206. *Turi glas* po svemu svijetu: ko mu dobavi . . . 227. U dvoru ovoga careva sina za *nj ni glasa* ni traga. 237. Starići *objavi* *radosni glas*. 251. Znađu pasti za mir?

. . . Eto i naših pasa gje idu i *nose glasove od mira*. Postl. 93. Ja tebe *glas*, ti mene *muštuluk*. (Kad ko iste muštuluk za kakav *poročju glasu*. 110. Ni traga ni *glasa*. (niti se što čuje, ni zna za to). 224. Tako ne čuo *pusti glas!* 308. *I danas te glasovi*. Npj. 1. 95. Kad je bila na prvom konaku, *glas je steo*, a *deca suslijaše*. 1. 214. Kad me *glasi dupad se*, da je dunja uvenula. 1. 362. *Al' me nemoj, monče, ra glas iznositi*. 1. 438. Puče puška nize *Beograda, dade glase* niz tijo Dunavo. 1. 499. Ali *su ga glasi dopanali*, da . . . 1. 563. *Glas otide od usta do usta*, dokle za u bane Milutine. 2. 173. Kaku knjiga, *kaku li je glasi?* . . . Knjiga loša, a *loša je glasi*. 4. 223. Dok ne pukne puška Bjeličeva, pa ostali *ra glas* poletio. 4. 282. *Glas rasturi* na četiri strane. 4. 451. *Glas u ovom doqagijaju otide* i u mjesto moje tazine. Danica 2. 132. Kad ovaj *reseli glas dobijemo*. 2. 438. *Donesi glas za Seđina*, da ga je nekakav hajduk pogodio u čelo. 3. 173. (*glas za — glas a*). *Različiti glasovi* o njima (poslovima) *postanu*. 3. 177. *Ongje ih sretli drugi glasovi*, da su. 3. 201. *Dođu . . . s vram glasovima* . . . 5. 29. *Narod, ne imajuči* od nas nikaka *glasa* . . . 5. 39. Takove *glasove* Živković *posaje* po narodu. 5. 91. Izbacivši *ongje svi u glas* po jednu pušku. 79. *Od toga se strašnoga glasa* razdvigne i ona vojska. Miloš 42. *Razijie se* po vojsci *glas* da . . . 52. Budući da su se o onome *goruru raznosili* različiti *glasovi*. Pis. 14. Kad ne *bude* nikaka *glasa* na ovo pismo. Sovj. 68. Sad vam *ovo javljam reseli glas*. Straž. 1886. 1103. Za Aleksu Vašega imam vam *neporočjne glase javiti*. 1886. 1667. Vi ste bez sumnje . . . morali *glas primiti*, da . . . 1887. 284. *Otide glas* o njemu po svoj Siriji. Mat. 4. 24. Dogje *glas do Leoda* o Isusu. 14. 1. Koji donose *glas za mir*. Rim. 10. 15. Do sad ni u kome izvoru *ne hješe glasa* o kćeri Vladislavljevoj. DM. 26. — *3) der Ruf, fano*: čovjek *na glasu*; junak *na glasu*. Bolji je *dohar glas* nego zlatan pas. I Merjema *na glasu* djevojka. Rj. — Gačani *u glasu* pjevači. Rj. 84a. *Glasovit*, što *ima dohar glas*. Rj. 88b. *Glas do neba*, a kad dobro poglediš, a ono mućak. Postl. 42. Među braćom i družinom *vazda pošten glas!* Npj. 1. 52. U senatu Mletičkome *velik ti je glas*: više valja, domaćine, (voj) *pošten glas*, neg' za pasom zlatni noži i svileni pas. 1. 85. I omastit' sve ogjelo moje, osim pasa i košulje tanke: ne ču pasa rad' *junačkog glasa*. 1. 381. *Izjigu još* na veći *glas* . . . pokazanim junačtvom. 5. 48. Carica Savska ču *glas* o Solomunu. Car. I. 10. I (*aušita fama*). Bijaše *na glasu* s pobožnosti i zadužbina. DM. 15. Mnogi su najznatniji između njih imali zemlje i *bili na glasu* *tegovinom srojom* i *bogatstvom*. 331.

glásak, gláska. m. — *1) dem. od glas*. Rj. *upravo je hyp.* — Ne znamo je li dobro rečeno *glásić?* Može biti da bi trebalo da bude *glási* ili hypocoristicum *glasak*. Nov. Srb. 1817. 350. — *2) kao mala župljika na gačama, ili na košulji, durchlocherte Stückerheit, opus perforatum (aen)*. Rj. *vez nekakav*. — *Glasati, praviti glasak*. Rj. 88a.

glásanje, glásna. adj. — *1) berühmt, famosus, cf. znatan*: Sto ugasi *glasnu kuću*. Rj. *što je na glasu, vidi i glasiti, čaven*. — *2) u koga ili u čega je jak glas, vidi glasovit*. Da ustave svirke i bubnjeve, da ne biju *glasni* talambasi. Npj. 3. 502. Na grob kad dogju najpre pannu braća i rođjaci i proplaču, pa onda pannu po grobu sestre, majka i rodice . . . Posle koja je *najglasnija* ovako protuži . . . Živ. 495. *Trube glasne* da trube protiv vas. Dnev. II. 13. 12. *udr. glasno* pjevajući objavljujte. Is. 48. 20. *isp. jasan* 1.

glásanje, n. Rj. *verbal. od glasati (i se)*. *1) rudnja* kojom tko *glasa*, česna (*vidi česnanje*). Rj. — *2 a) rudnja* kojom tko *glasa* za koga, *vidi glasovanje*. — *Izbera se odmah drugi glasjanjem*. Žim. 181. — *b) stanje* koje *hiva*, kad se što *glasa* (das Verlauten. fama. Rj.)

glāsati, sam. v. *impf.* — **1)** praviti glasak, *vidi* *glasovati*. Rj. i *syn. ondje*. — **2 a)** *vidi* *glasovati*: Al' o' pak svaki... pre *glasati* za nju (za dužnu pasivnost) nego protiv nje. Zlos. 48. — **b)** *sa se, -ti, i se, glāsa se, v. r. impf. verlauten, inaudior.* Rj. *raznosi se glas (glas 2), čuje se, vidi* *glasiti se* 1b, *govoriti se, čukati se*. — Kad *se glasilo*, da će Srbi da predadu Turcima oružje. Danica 1. 91.

glāsić, *glasica, m. dem. od glas.* Plačni *glasić* pla-
o daje. P. Knežević. i u naše vrijeme u Dubr. ARj. III. 158b.

glāsina, *f. augm. od glas: Glasina* leti kao vjetar. Rj. — *takra augm. kod* *bardaćina*.

Glāsinae, *Glāsinea, m. Rj. ravan k jugu od Zvor-
naka: Od Glasinae dva Sain-pasića.* Kad izigje na *Glasinac* rarni. Rj.

glāsiti, *adj. ruckbar, clarus: Na daleko glasiti!* (kad se napija). Rj. *što je na glasu, vidi* *glasati* 1. *čuvan, znanat*. — Ujogogj naše *glasita junaka* i na Srba dobra džeterdara, uzimlju ga Turci bez dinara. Npj. 4. 153. I *glasito pleme* od Njeguša. 5; 425. Pa Bog da da naše i vaše pleme bude plemenito, na *daleko glasito*. Kov. 70.

glāsiti, *glāsim, v. impf. Rj. v. pf. glāsnuti; v. pf. sloz. o-glasiti. proz. raz: impf. sloz. o-glašivati. proz. raz. proglašavati: oglašivati.* — **1 a)** *kao* *kazirati, jupljati, melden, sagen, nuncio.* Rj. *razglašivati: Čovče, ako ne će biti moj prednjak, ja ću umreti.*

Pa nmri. *Zena legne pak se načinu da je murla. Ustaj, ili idem da te oglaste.* Kad nije (prednjak moj), neka me *glase*. Npr. 280. *(neka me glase mrtvom, zronci u mrtrava).* Knjiga *glasi* od moje gjevojke *da se skoro misli udomiti*. Npj. 1. 395. Bogom sestre, vodonoše mlade! Bogom sestre, *glaste me* po gradu! 2. 639. *Stajaće angjel s trubom, koji će pohjedu glasi-
siti.* Straž. 1886. 703. Nebesa kazuju slavu Božiju, i *djeva* ruku njegovijeh *glasi* svod nebeski. Ps. 19. 4. Jezik će moj *glasiti pravdu* tvoju. 51. 14. *sa se, pass.: Dobrotu se po svijetu glasi, a na ljepotu kupus se vari.* Posl. 61. Zahvaljujem Bogu... što se *vjera* vaša *glasi* po svemu svijetu. Rim. 1. 8. — **b)** *sa se, refleks. verlauten, inaudior.* Rj. *vidi* *glasati se, glasa se (i syn. ondje), s razlikom što se glasiti se upo-
trebljava bezlično, a glasiti se i lično: Pas u brazdi
zaludu se glasi.* DPosl. 94. Pod mudrim... vladanjem Adži-Mustajpašinim slabo (*sa se*) i *glasiti hajduci* u Srbiji. Danica 3. 151. — **2)** (u Boei) *rufen, voco, cf. zvati* 1. Rj. *vidi* i *glasiti* 2. *klikovati, upijati, vikati* 2. — **3 a)** (u Boei) *heissen, voco: kako ga glase? cf. zvati* 2. Rj. — **b)** *sa se, refleks. i pass. (u Boei) zvati se, n. p. kako se glasi on? wie heisst er? quomodo vocatur? Rj. — 4) (u Boei) n. p. kako to *glasi* Talijanski? *wie heisst es? quomodo dicitur?* Rj. — Albanija je inače *glasila* i Arvanija. DM. 103. Ovaj posljednji š *glasi* ovako... 306. Kako bi ta očevitno grčka riječ *glasila* u grčkom jeziku. DRj. 1. 5. Ako je koja riječ kad god kojim *glasom glasila* drugojačije nego sada. Ogljed V. Phryges ne bi moglo *glasi-
ti* u starom slovenskom jeziku φραζην. O Sv. O. 5.*

glāsnića, *f. rupica na karabljama isprijeke. Glasnića* je duguljasta i na gornjem kraju ima na njoj voska, te je gadljav noktom od kake velike tice, koji mu visi o rogu, može načiniti veću ili manju. Rj.

glāsnića, *f. die die Nachricht bringt, nuncia.* Rj. *koju donosi glasove.*

glāsnić, *glasnika, m. — 1) *der die Nachricht bringt, Bote, nuncius: Čupić radi da glasnik ne ode.* Rj. *koju donosi glase, vidi* *oglasnik, glasonoša; vjesnik.* — *Odmah dođe glas caru...* Ovi prvi *glasnici* još i ne odu da traže onoga junaka, a to dođu drugi. Npr. 207. Još da bješe Čupiću Stojane, ne bi tebe *glasnik* Brine prešo, mi' bi ina' ko glas donijeti. Npj. 4. 272. U tom dođe *glasnik* Saulu govoreći:*

brže hodi. Sam. I. 23. 27. Nego su (imena) često i pravi i najpouzdaniji čuvari i *glasnici narodne istorije.* Ogljed IV. — **2)** *Lärmkanone, tormentum tumultum nunciatus, cf. habernik.* Pa pripali četiri *glasnika.* Rj. *top ili puška što se meće na glas, vidi i* *haberdak, haberdar, habernjača.*

glāsnuti, *snčm. v. pf. (u Boei) — 1) *rufen, voco, cf. zovnuti.* Rj. *v. impf. glasiti* 2. — **2)** *sa se, refleks. sich melden, ostendere se: Glasni mi se, Bog te ne ubio.* Rj. *odazvati se, v. impf. glasiti se* 2.*

glāsnoša, *m. der die Nachricht trägt, Courier, nuncius, cf. glasnik.* Rj. i *syn. ondje.* *glaso-noša, koji glas nosi, tako sloz. riječi kod* *bremenoša.* — Došao *glasonoša* s Kosova i našao Miloševu majku na toj riječi kod ovaca, pa joj rekao: Miloš ti je juče poginuo. Rj. Al' dopade *hitar glasonoša* na sokola Vučka Ljubičića. Npj. 3. 425.

glasoudar, *m. glasondarenje, n. vidi* *akecat, glas 1c.* Ovo je »a svagda bez *glasoudara.* Danica 3. 3. U Srpskom jeziku imaju 4 različna udarenija glasa... koje riječi na kom slogu imaju koji znak *glasoudarenija*, to će se po vremenu odrediti. Rj. XXXVI. za nast. u udarenije i u *glasoudarenije isp. bogojavljenije.*

glasováje, *n. verb. od glasovati. radnja* *kojom tko glasuje, die Abstimmung, Vorirung, suffragiorum latio.*

glasóvati, *glāsujēm, v. impf. i pf. davati ili dati glas sroj, n. p. kod* *izbivanja, vijećanja, i t. d. vidi* *glasati za. abstimmung, votiren, suffragium ferre.* — *sa se, pass.: Sjutra će se glasovati.* Kolo. 14. (15) (*pisa Dančić 1869. godine iz Karlovača Jajčić u Beč*).

glasóvit, *adj. što ima dobar glas 1, laut, clarus: Te mu puška bješe glasovita.* Rj. *vidi* *glasati* 2. u *koga ili u čega je dobar, jak glas: Pa dvojica rane dopadoše od njegove čete glasovite.* Npj. 4. 59 (*ondje kao da je glasovit što i glasiti, ali takovu značevju nema drugdje u narodnim umotvorinama potvrde*). *adv. glasóvito, hellant, clara voce: Pa podviknu tanko glasovito.* Rj. On zapjeva tanko *glasovito.* Npj. 2. 623. Neka progovore Leviti *glasovito* i reku svjema u Izrailju: Proklet da je... Mojs. V. 27. 14. Pavle reče mu *glasovito: Ustani na noge svoje!* Prip. bibl. 180.

glāšēnje, *n. Rj. verbal, glasiti. radnja* *kojom tko — 1) *glasi (razglašuje) što (das Melden, nunciatio. Rj.) — 2)* *glasi (zove, doziva) koga (das Rufen, vocatio. Rj.) — 3)* *glasi (zove po imenu, imenuje) koga (das Heissen, vocatio. Rj.) — 4)* *stanje koje biva, kad što glasi kako god (das Heissen, significatio. Rj.)**

glāti, *glām, vidi* *gledati.* Rj. Može se *d* između *e* i *a* izbaciti, *e* sa *a* izjednačiti, te ostaje jedno *a: glati, oglāti, pòglāti, pròglāti, ñglāti (mj. gledati, ogledati, pogledati, pregledati, ugledati).* Korijeni 75. *dolazi samo u pjesmi: Jesi P' vid'la konja moga? Nit sam glata, ni videla.* Npj. 1. 276. Svaki jako *glajte* po Turčina... ja ću gledat' Uzuna Memeda. 4. 145. *Glajuč* tebe pod oružjem, ružo moja! Živ. 189.

glāt(k)ost, *glāt(k)osti, f. vidi* *glaciña.* ARj. III. 164a. u svijem starim Hrv. *vječnicima osobina onoga što je glatko.*

glāva, *f. (dat. glāvi, accus. glāvu, pl. nom. glāve).* Rj. *dem. glavica, glavićica, augm. glavina, glavna, glavura, glavurda, glavurina.* — **1)** *der Kopf, caput: Manu sabljom, osjeće mu glavu. Kaditi kome o glavi, nach dem Leben trachten, vitae insidiari; doći kome glave, ums Leben bringen, vitam adimere.* Rj. — *Baljav, baljast, erne glave, n. p. vo, koza.* Rj. 14a. U njega je *bistra glava.* Rj. 27b. I sad mi bući *glavu* od jućeranog pića. Rj. 50b. I'ajlatnu mu *glavu otkinuo.* Rj. 53a. Čovjek se *viva*, kad često *zabudu prste u glavu.* Rj. 59b. *Vijoglava, nekakva mala tica, koja jednako izvrće glavu čas na jednu čas na drugu*

stranu. Rj. 61a. *Ulasata glava*, haarig, pilosus. Rj. 67b. Ne kazuj nikome za glavu, ne smije on to nēniti za život, *um keinen Preis, nullo modo*. Rj. 162b. *Zamjeniti svoju glavu*, t. j. kad čovjek ubije neprijatelja prije nego pogine. Rj. 183b. Zapisati, zapisivati, od groznice, *od glave*, od hjesnoće. Rj. 185b (= *od glavobolje*). *Zreknuo ga po glavi*, auf den Kopf schlagen (dass es erklingt), ferio caput alieni ut resonet. Rj. 203b (*utariti koga po glavi da zrekne*). *Zreknulo mu u glavu*, es ist ihm auf einmal eingefallen. Rj. 203b. *Ne igraj se glavom*. Rj. 216b. Konji *klimaju glavom* te se brane od muha. Rj. 274b. *Kobilja Glava*, planina u Hercegovini. Rj. 280b. *Kreniti glavom* (u Dubr.), t. j. poludjeti. Rj. 301a. *Kretati glavom* (u Dubr.) nārisch werden, mente capi. Rj. 301b (*postajati lud, početi ludovati*). *Pasjača*. Rj. 490a (*pasja glava*). *Glavu glavnaša*, popa pogleduša. Rj. 516b. Udala se samo da *pokrije glavu*, unter die Haube kommen, cf. zabeloglaviti se. Rj. 532a. Skuvati kome poparu, t. j. dosaditi, *doći mu haka glave*. Rj. 541a. *Prema glavi*, (es geht) um den Kopf, agitur de capite: *Prema glavi i oca po glavi*. Rj. 575b. Sve mu se to *vrti po glavi* kao prirasloj gjevojeji udaja. Rj. 596b. Da ja vjigu lijepu gjevojku oko šta ću *rizikati glavom*. Rj. 649b. Kad hoće žena (kojoj je na glavi tarpoš) da ugje na kakva vrata, onda treba da se sagne i da *ukoči glavu*. Rj. 732b. *Vertjeti što (sebi) u glavu*, in den Kopf setzen, in animum induco. Rj. 766b. *Umetnuti se čijom glavom*, verderben, eneco. Rj. 781a. *Useliti kome što u glavu*, *useljavati kome što u glavu*, in den Kopf setzen, in animum induco. Rj. 788a. U dvanaesti (podrum) ne ili ni po što, niti ga otvoraj, *ne šudi se glavom!* Npr. 20. Ko se u babe najmu, pa za tri dana ne sačuva kobile i ždrebeta, on je *izgubio glavu*. 22. Pošto čoban tako *dojje glave aždaji*. 50. Svetli care! Eto tvoje sablje, a *era moje glave*. 51. Otac je tvoj poginuo s tom puškom pa hoćeš i *tebi glave da dojje?* 65. Ako za sedam dana to ne uradiš, *nije na tebi glave*. 66. Koji ne pogodi da će *ostanuti bez glave*. 233. *Glavu a! a u glavi* na! (Glava velika ali prazna). Posl. 41. *Glava je skuplja s jezikom nego bez jezika*. (Vredniji je čok koji umije govoriti nego onaj koji ne umije). 41. *Glava je starija od knjige*. *Glava li ga boli?* (Kad se kazuje da ko nema uzroka s čime biti nezadovoljan). 41. *Glavu* pred glavu. 11. *Gori mu glava* kao Futoškom knezu. 44. Gje je tvoja *dlaka, tu je naša glava*. (Sve ćemo učiniti za tebe. Ponajviše narod govori svojijem starješinama). 74. Zaludu je lijepa brada, kad je *slaba glava*. 83. Ide kao *bez glave*. 96. Izmjeriti koga *od pete do glave* (poznati ga dobro). 99. *Iskrivio glavu* kao crvljivo pseto u koprivama. 105. Ja ja, ja on (živjeti ili umrijeti). (Kad se kome *prijeti u glavu*). 107. Kad padne šljeme na tjeme, (Kad *palne kućna briju na glavu*, n. p. sinu poslije očine smrti). 119. Ko se šta boji, ono će mu *na glavu doći*. 156. Lak je ispod kape (*prazne glave*). 165. *Metnuti glavu u torbu*. (Pregoreti svoj život). 178. *Metnuti kome crvu u glavu*. (Kazati mu što, da se uznemiri). 178. *Mrtva glavu* dugova ne plaća. 183. *Mrtva glava* ne zna govoriti. 183. Nema četvrte *daske u glavi*. (Canut je malo). 205. Ni s četiri konja ne bi mu *iz glave izvukao*. (Kad ko što *sebi vrti u glavu*). 223. *Od glave do pete* (n. p. ogjenuti koga). 232. Ono je *glava od čušice*. (Reče se onome koji nije pristao kod ljudi). 239. *Radi o svojoj glavi*. (Kaže se u šali mjesto:

sam za sebe, ali se upravo razumije da *radi sebi o glavi*). 268. *S glave* riba smrdi. (Do starješine sve stoji). 283. *U njegovu glavu!* (Kad erkne kako marvinće ili se druga kaka šeta očini, i zmuci: sva šteta neka bude samo u tome). 331. *Prilondtu glavu* sabljn ne sijeće. DPostl. 101. Ti si *mudra glava* bio. Npj. 1, 91. Ali-beg je *ponosita glava*. 1, 227. Nosi li mu konj *visoko glavu*. 1, 412. Neg!, tako ti *zdravo glava bila!* 1, 162. Teško tome, ko pameti nema! Samurkapi na *čeluraj glavi*, a nogama pod *manitom glavom*. 1, 513. Danas majci sugjen dauak *glavu gubiti*. 1, 613. Na čast tebe tvoja *rusa glava*. 2, 132. Jer se ne ćeš *nanositi glave*. 2, 218. *Uzmahuje* (konj) i *glavom* i snagom. 2, 282. Okititi tebe dukatima *sarrh glave* da *zelene trave*. 2, 284. Od muke *ga glava zaboljela*. 2, 335. Kad brz! *oda sa pamuka glava!* kan' da nije na njemu ni *bila*. 2, 421. Ne mislim se sa Sarcem rastati dok je moje *na ramenu glave*. 2, 440. Drži njega uz desno koljeno, e ga *drži kuku svoju glavu*. 2, 610. Kad gjevoera Mitra ugledala, *od njega je glavu zamijela*. 2, 633. *Zato Ivan ne obraća glave*... *Zato Tomo ne obraća glave*. 4, 9 (= ne mari). Gje bi dobar šćar šćarili, ili *dobre glave otkinuti*. 4, 50. Na to Turčin ne *okreće glavu*. 4, 160 (isp. 4, 9). Ti ćeš s roblja *izgubiti glavu*. 4, 198. Ne bi ni on *glave iznesao*. 4, 232. Veće hježi s *glavom bez obzira*. 4, 236. *Glavom muše*, zabina škrgaće. 4, 250. *Silnu glavu* begu *ugradio*. 4, 317. Manu sabljn, *posjće mu glavu*. 4, 318. Dvadest i pet *glava okinuo*. 4, 318. On će *traju glavu ukinuti*. 4, 327. Ako si mi pašu *uhvatio*, jal' mu *rusu zadobio glavu*, opravi ni pašu Čaja-pašu jali živa, jali *mrtvu glavu*. 4, 349. Jest mi *rusu izgubio glavu*. 4, 393. Crnogorci ne *obruć glave*. 4, 445 (isp. 4, 9; 4, 160). Sve mu s *glave gim* Grahovljani: pogibe mu Lako na pećinu, dobro mu se krila salomise. 4, 455. *Iz čije je glave* zaratio. 5, 177. Al' smo dobro s *glave* poginuli, pogiboše naš stotinjaci, koji našom vojskom upravljahu. 5, 391. *S glave* su se oni iskopali, glavari upravljali. 5, 542. Nemaju mlogo volje ni vremena s ovakim stvarma *razbijati glavu*. Danica 1, 98 (s?). Znam, kako je *rajaro* tvoja *glava namještena*. 2, 138. Da *nikoga* ne će ni *glava zahokjeti* (za to, što su koješta počnili). 3, 161. Da će on *njega pesnicom u glavu*. 5, 88. Da pije ono, što je i sinoć pio, pa će ga odmah *glava proći*. 5, 93. *Mudra glava izabrana* i naš divni sveštenice. Kov. 112. Da gledaju da se umire, da se *glavama* ne *igraju* i naroda da ne gube. Miloš 59. Ali *glavi* ni jednoga ne će biti ništa. 61. Naumi, da se više ne vraća u Beograd, samo sad ako će *njega glavu iznese*. 70. Ja sam svoju glavu još *olavno buvio u torbu*, i sad već *traju nosim*. 70. Pa su onde kao čuvali Miloševu kuću, a upravo su kod njegove kuće *čuvali i krili svoje glave*. 72. Može biti da je i Ali-paša mlogo pomogao Milošu, te je sad *izneo glavu od Rušć-paše*. 120. Ovaj sad *digne glavu i od Miloša i od Molera*, i stane javno pokazivati, da on hoće da je pravi starčina. 137. Da *Srbima metne u glavu*, da traže... 140. Po selima su Srbi ne samo za male krivice, nego i za *glavu sudili*. 190. Sve one *pjesme*... ja sam u Beč u *glavi donio*. Npj. 1, XV. Nego ih je (pjesme) *pisao iz svoje glave*, kako se mogao opomenuti, da se pjevaju. 1, XXXVIII. Najprihćenije je misliti da on i to *nalazi po svojoj glavi*. Odg. na ruž. 3. Da *ishije sebi iz glave*, da je već sve naučio. Odg. na ut. 32. U toplim zemljama ljudi ne mogu razmišljavati, niti *glave razbijati*. Priprava. 41. Ne pokazuju li *premalo soli u glavi?* Rj. 1, IX. *Na glave* svoje ne plaćaju *porce*. Slav. Bibl. 1, 86. *Kava-Gjorajija* je već Gagić bio *napunio glavu*, da je Rodofinik Grk kako god i ostali Greci. Sovj. 24. Čudo je u tome (u račun) bio vjest — što se u nas kaže, i u *drvenu glavu* mogao bi uliti. 82. Sad možete suditi, da on to *iz svoje glave* ne govori.

Sam. 1887, 14. Sin čovjeka nema gdje glave zaklo-
nuti. Mat. 8, 20. *Prekloniš glavu* predade duh. Jov.
19, 2. Iaha narod savi glavu i pokloni se. Mojs. 11,
12, 27. Idem da mu skinem glavu. Sam. 11, 16, 9.
K. bi se izbrojeni po broju imena s glave na glavu.
Dnev. 1, 23, 21. David jedva iznese glavu odamle.
Prp. bibl. 67. Ko plaća pun danak zove se cela
— e re ar ili urnetaš. M. G. J. Milešević. DARj. 943b.
N. bi l' tamo dobro zadobio i Turskoga robija za-
rebio, da ga svedem u Mletke principu, za to b'
mogo umiriti glavu. HNpj. 3, 386 (= moguo bih
i b' oprostnje da mi ne bude ništa). tako i ordje:
Da nja zmiš Smalbegovieu i Zlatiju Smal-alajbega,
za njih bi mogo glavu umiriti, da ih svedeš u Mletke
principu. 3, 390. Sad ćeš naše posijati glave. 4, 286
— ićin' eš da nam se podsijevaju). Ko iznese Ko-
tarku divojku, na sramotu poturči divojku, mrtvom
ču nu govordti glavom. 4, 411 (*kidisaču nu glavom*).
2) on glavom, er und kein anderer, ipsissimus
ille. Ja sam glavom od Barata Mujo. Rj. on sām i
natko drugi: Car glavom bijaše izišao. Npr. 50. Stane
lelekatu koliko da je glavom poginno. 213. Njesu
ovo neznane delije, već je glavom Merjema djevojka.
Npj. 1, 597. Al' to niko ne ču od svatova, do sam
glavom od Erdelja banc. 2, 638. To su moji glavom
prijatelji. 5, 87. Pa ti glavom idi u boj. Sam. 11, 17,
11. — 3) muška glava, *Mannsperson*, vir, ženska
glava, *Weibsperson*, mulier: Kad bi znala muška
glava, što je nikom vode s' napit', nigda ne bi nikom
pila. Da zna ženska glava, što j' odoljan trava. Rj.
muška, žensko: muško čeljadu, žensko čeljadu. — Bir,
ono žito što ljudi daju popu svake godine (u Srbiji
po selima po 10 oka od oženjene glave). Rj. 26b.
Muška, ženska strana, isto što muška, ženska glava.
Rj. 718a. Ljepšom će te oženiti majka . . . niti znade,
što je muška glava. Npj. 1, 253. Čedo malo pade na
zemljicu, malo čedo, jedna muška glava. 1, 623. *Muške*
glave, koje bi za oružje bile. Miloš 68. amo će pri-
padati i ovaki primjeri: Mrtva glava dugova ne
plaća. Posl. 183. Mrtva glava ne zna govoriti. 183.
— 4) das Oberhaupt, caput: Kneže Janjo od Srijemu
glavo. Rj. vidi glavar, i syn. onlje. — Veća glava
više glavolobje. Posl. 33. Glava pred glavu. 41. Teško
glavi kad rep zapovijeda. 313. Turci misle da je raja
šala: al' je raja gradovima glava. 323. Oj Lazare,
od Srbije glava! Npj. 2, 309. Pobratime, oborkneže
Ivo! Ev' ti jesi Semberiji glava, a ja jesam nad
Krajinom Turskom. 4, 195. Jeste l' vid' bi moga go-
spodara . . . koj' je glava nad sto hiljad' vajske. 4,
201. Od sre vojske pogibe im glava. 4, 236. Njega
srbi glavom učinise. 2, 344. Obor-knež je glava na-
roda iz njegove knežine. Danica 2, 98. Ne bi te
braca ni zvala, nit' bi im bio glava. Kov. 66. Jer je
muž glava ženi kao što je Hristos glava crkvi. Ebes.
5, 23. Pak si postao glava plemenina Izraeljevim.
Sam. 1, 15, 17. — 5) glava kake vode, *der Ursprung*
ines Flusses, fons, cf. vrclo. Rj. — U svakom so-
kaku ima po jedna česma, koje su od nekud iza
varoši doređene s jedne glave. Danica 2, 43. Eda li
može izvor iz jedne glave točiti slatko i grko? Jak.
3, 11. — 6) (u C. G.) u duge puške grlič, *das Ende*
des Flintenlaufs, extremum canalis ignivomi. Rj.
glava je u nekim bezdušnih stvari ono što je kao
glava u čovjeka ili u životinje: Vitica, prsten bez
lanona i bez glave, koji se zove i vera, ein glatter
Luzerring. Rj. 64a. Kolačara, igla što ima na glavi
kao kolač. Rj. 281b. Dobro tišaj, a u glavu ne tiči.
Kone si za čele kad se sabiraju u košnicu, i znači
da u zvydeci valja zvati, a u glavu od košnice ne
čudi, da budu dobre. Posl. 61. Oko 200 igala sa-
— ićin' eš i od srebra spletenijem i pozlaćenijem gla-
vama. Kov. 96. Kamen, koji odbaciše zidari, posta
glava od igla. Ps. 18, 22. — 7) (u Hrv.) glava

kruha, ein Laib Brot. Rj. vidi hljeb 2, hljebac 2,
kolač 3. — Glava šećera, Hut Zucker, meta saehari.
Rj. Šećerova glava. Rj. 838b. — 8) glava, *dijel*
knjige, tako se u n. p. biblija dijeli na knjige, knjige
se pak u njoj dijele na glave, a glave na stike ili
vrste, das Hauptstück, Capitel, caput. — Dabrac
kojega mjesto Raić u svojoj istoriji (u knjizi VIII
glavi IX § 7) traži u Srijemu. Rj. 111b. U Bibliji,
ishod glava XII. stih 7 i 22. Npj. 1, 117 (Vuk).
Prevedite iz Lukina Evangelija glavu 15. Straž. 1886,
770. Glava 1. Mat. 1, 1. Glava 1. Mojs. 1, 1, 1. Po-
tvrde radi pomenuću 1-u glavu (krčkoga statuta).
DM. 279. — u ovom primjeru: A ovo je glava od
toga što govorimo: imamo takovoga poglavara . . .
Jevr. 8, 1. — glava znači: glavna stvar (isp. kad
riječ glavan, vna, primjeru: iz Prop. 12, 13).

glávačkē, adv. vidi strmoglav, strmoglavce, strmo-
glavice. — Glavačke pade (s konja) u jedno gus-
to trnje tako, da mu se glava sjuri u trnje, a noge
ostaše da štrče u vis! Mil. 61.

glāvan, glāvna, adj. — 1) Haupt-, primarius.
8 Lekom da smo glavni prijatelji. Rj. što pripada
glavi u prenesenom smislu, kao prvi, pretežnji, osobiti,
važan: Do Tripunja due, kad slavi glavnu crkvu Ko-
torska. Rj. 748b (*cothedralis*). Školske knjige, ali su
među njima još jednako časlovac i psaltir najglav-
nije. Rj. 842b. Ljubica se sama pali, da je svijet na
'vi svijet najglavniji i najljepši. Npj. 1, 226. Sva dru-
žina u travu gledaju, ne gledaju tri glavna junaka.
4, 323. Pa ti može kaževati i glavni je i pomanje
stvari. 5, 547. Sve planine . . . po svoj Srbiji . . .
mogu se razdijeliti na dva glavna stabla. Danica 2,
31. Baš-knež (glavni knež). 2, 96. Glavni upravitelj
nad tom vojskom. 3, 140. Glavno (je) stvarčinstvo od
sebe odbacio i Gjorgjiji nametnuo. 3, 217. Jer je glavnu
Turska silu morala protiv Rusa ići. Miloš 10. Pri-
mivši glavnu komandu po smrti kneza Prozorovskoga.
17. Da idu u Ruski glavni kvartir. 18. Najglavniji
članovi u prošojini. 149 (u petičiji). Od pre su se
i seoske starešine zvale knezovi seoski, no sad se oni
zovu glavni kmetovi 190. U glavnoj stvari slaba je
razlika. Npj. 4, XX. Glavno pravilo. Ogd. na sit. 3.
Glavne misli. 4. Oglume . . . Tako izgubivši jedno od
najglavnijih čvrtava. Opit IV. Najglavnije pogreške.
Pis. 17. Glavni uzrok. 19. Druge ovake (prema glav-
noj stvari) sitnice, ostavio sam za drugi put. 28.
Glavnu sjednicu društva Srpske slovesnosti. 47. Go-
tovo u svemu ovome glavni je posao već svršen.
Sovj. 11. Što su (diplome) u glavnome bile sve jed-
nake, a u manjijem stvarima gdje koje su bile i
drukčije. 64. S lijeve strane glavnijeh vrata. 81.
Glavno je svemu što si čuo: Boga se boj. Prop. 12,
13 (isp. glava 8, primjer iz Jevr. 8, 1). Klanjaju se
prosti ljudi, i savijaju se glavni ljudi. Is. 2, 9. Kako
su . . . manji dalmatinski gradovi i ostrva stajala pod
svojim glavnijem gradom. DM. 204. U poveljama
bosanskih kraljeva ne nalazimo ništa u glavnome
noro ni za trgovinu ni za sud. 214. Koji (akcenat),
istina, nije glavni ali je opet akcenat. Glasnik 8, 2.
Korijen je dio riječi u kom je glavno značenje. Osn.
1. — 2) vidi glavit: Glavan junak vojvoda Milošu.
Rj. glavit, lijeb, n. p. čovjek, ili žena, cf. glavani,
prikladan. Rj. 86b. amo moju pripadati i primjeri
pod 1 iz Npj. 1, 226 i 1, 323. — 3) što pripada
glavi u pravom smislu: Čujte, mojih trideset su-
žanja! . . . hajde svaki svojoj domovini, svaki prosi
glavno dugovanje po svoj Lici i Turskoj Krajinii!
HNpj. 3, 169 (= dugovanje za glavni). Bol glavni.
Korizm. Glavni, od glave: glavna bol u glavi. M.
Paylinović. ARj. III. 174a.

glāvānje, n. Rj. verb. od glavat. radnja kojom
rihu glāvā.

glāvār, glavāra, m. (u C. G.) das Oberhaupt, caput.
Onamo je prvi starješina u nahiji serdar, za serda-

rima ili vojvode, za vojvodama knezovi, za knezovima barjaktari; svi ovi i ostali znatniji, kao n. p. u Srbiji što su od prije bili kmetovi, i sveštenici zovu se *glavari*. cf. poglavar. Rj. *vidi* i glava 1, poglavica, čelovogja, knez, komendat, oblasnik, starješina, vlasnik 2, upravitelj. — U zdravlje *glavarih* naše komunitadi. Rj. 288a. E se kupe *Srijenski glavari* na sakupu pred bijelom crkvom. Npj. 2, 6. On pokupi braću i *glavare od uskokah* i od Moračanah. 1, 370. Tad govori *duhovni glavare*, arhimandrit od dvije Morače. 5, 377. Sabravši sve *glavare svešteničke*. Mat. 2, 4. *Glavari od plemena vaših*. Mojs. V, 29, 10. Pristupite ovamo svi *glavari narodni*. Sam. I, 14, 38. Iznemoci će *glavari narodu zemaljskoga*. Is. 24, 1.

glavarev, glavárov, adj. što pripada glavaru. isp. ARj. III. 176b.

glavárin, f. (u Dalm.) kao glavnica što se državi plaća od knće, *die Kopfsteuer, tributum in singula capita impositum*. cf. glavnica. . . »Cesare, osijeci mi glavu!« . . . »jer ne mogu plaćati *glavarine*. Onda ga česar oprosti da ne plaća *glavarine* dok je god živ. Rj. *upravo danak što se plaća na glavu, vidi* i carevina 3, harać. — *takre riječi vidi* kod dimarina.

glavárski, adj. što pripada glavarinu: Ruka sveštenička i *glavarska* bješe prva u tom prijestupu. Jezdr. 9, 2.

glavárstvo, n. vlast glavarska: Jest, vojvoda, steda su glavari, koj' mu drago može biti glavar, puni zbora i puni glavarstva i junaci, bolji ne trebaju. Npj. 5, 547.

glaváš, glaváša, m. vrsta šipka (*punica granatum L.*): Zrnina od šipka sladuna *glaváša*. M. Gj. Milicević. ARj. III. 176b.

glávát, adj. *grosskopfig, capito*. Rj. u čega je (velika) glava. — *Zelje glavato*, Kopf Kohl, brassica capitata, cf. kupus. Rj. 208a. Sve smokove zove u svatove: starosvati *hoba glavatoga*. Rj. 696a. Rngala se sova sjenici: idi *kućko glavata*. Posl. 272.

glávati, vām, r. impf. (u Boei) kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavu iz vode, kaže se: *glavaju* cipoli, *den Kopf hervorstrecken (von einem Fische), protendere caput (de pisce)*. Rj. *pomaljati glavu iz vode (kuće se za ribu)*.

glávatica, f. nekaka riba u Neretvi, za koju kažu da je dobra kao i pastirma, *cine Art Forelle, trutta*. Rj. *sulmo hucho L.* Rj.³ *vidi* i mladica 3.

glávato, mjesto glava, u pjesmi u kojoj se pjevu kako gorori Turčin: Izidi na vrato, da ti vidim glavato, dati kupim fesato. Here. 294.

glávčina, f. die Nabe, modiolus rotae. Rj. u točka ono u što se uglave spice ili paoci. *vidi* glavina.

Kenjača, mast što se uhvati na *glavčini* ili na osovini. Rj. 268a. Koturašan točak, kad se *glavčinu* izjede iznutra, pa točak klamiće i krivo ide. Rj. 295a. Lastavica, na *glavčini* ona jama u koju se uglavi spica. Rj. 322b. Nabrciti točak, u *glavčinu* udariti spice. Rj. 378b. *Glavčinu* napravio od podanka. Rj. 518a. Razjela se *glavčina*. Rj. 632a.

glavětina, f. augm. od glava. Rj. *vidi* glavčea. glavura, glavurda, glavurina. — *takva augm. kod* babetina.

glávica, f. (pl. gen. glávica). — 1) dem. od glava. Rj. — Mi tebe varice, a ti nama janjice i *maške glavice* i svake srećice. Rj. 54b. *Glavica* mu evjeca iste, a guzica gaća nema. Posl. 11. I komar je *maška glavica*. DPost. 28. — 2) glavnica kupusa, luka, *Haupt des Kohls, Lauchs u. dgl., caput brassicae, porri*. Rj. — Arslama, 2) crni luk *duguljastijeh glavnica*. Rj. 7b. Badnjevo zelje, kiseo kupus u *glavčinu*. Rj. 12a. Glavica se kupus, t. j. uvija se u *glavicu*. Rj. 86b. Izvoda, *glavnica kupusa*, ili drugoga kakvog povrća, što se ostavi za sjeme. Rj. 220a. Kočanj, n. p. u kupusa, t. j. ono od zemlje od *glavnice*. Rj. 295a. Sa-sjeći, 2) n. p. *glavicu* kupusa u lonac. Rj. 666b. Kad

bi se *kupusna glavica* izvrtjela pa nadjela. Pis. 10. — 3) *ein Haupt, capitula, vallis, cf. oglavak:* Bolje je gledati iz *glavnice* nego iz vanice. Na *glavici* više Bijeljine. Rj. *vidi* i brjelog 1, rot, luna, sp. brezuljak i sym. ondje. — Balsova gradina, zidine od Zabljaka k istoku na *glavnici* više Blata. Rj. Ha. I Crno Gori gotovo u svakom selu ima *hoba glavnica*, gdje se seljaci zbiraju. Rj. 203a. Krač, 3 okružo mjesto, n. p. *glavnica* ili njiva. Rj. 307b. Kad dorjeje na *hobu trvoruju glavnica*, obrni se s desne na lijevu. Npr 121. Hvali more a drži se *glavica*. Posl. 341. Imena svojih brda, kosa i *glavnica*. Danica 2, 31. Mlada črnki stadoše se pripraviti s njim (glavicom) pa ga odvedoše na *glavicu* gdje je bivao veliki sud. Prep. bibl. 183.

glavičanje, n. das Haupteln (des Kohls), capitulum brassicae. Rj. *verb. od* glavicati se, *stajp kope hata* kad se *glavnica* n. p. kupus.

glavicati se, vām se, r. r. impf. n. p. *glavnica* se kupus, t. j. uvija se u *glavicu*, *sch. haupteln, capitari (de brassica), cf. glavicati se*. Rj.

glavičenje, n. vidi glavičanje. Rj.

glávčica, f. — 1) dem. od glavnica. Rj. — 2) lano sjeve u ljusei, *Leinsame, semen lini*. Rj.

glávčine, f. pl. sjeme od konopaljca posto se osijee s ručica a jos se nije ondralo, *die Hauptkörner grana cannabini . . .* konoplje kad se počupaju i u ručice povežu, onda se od ručica na kakome drvetu *glavčine* osijeku, po tom se na sunce suše, pa se onda mlati konoplano sjeme. Rj.

glávčiti se, vām se, r. r. impf. vidi glavicati se. Rj. *uripati se u glavnice*, n. p. *kupus, r. pf. oglavčiti se*. Propade ječam i lan, jer ječam bješe khsao, a lan se *glavnica*. Mojs. 11, 9, 31.

glávčič, glavčica, m. die Eichel, mentula caput. Rj.¹ 95. *takva dem. kod* baziljić.

glávina, f. (u C. G.) — 1) vidi glavčina. Rj. u točka ono u što se uglave spice ili paoci. — 2) prednji kraj od samara a stražnji se zove *krstina, glavicu* i *krstinu* sastavljaju stice, a pod ovim svijem je stelja, koja upravo stoji na konju, *Vordertheil des Saumsattels, pars anterior chitellarii*. Rj.

gláviti, adj. lijep, n. p. čovjek, ili žena, *schon (von Personen), pulcher, cf. glavan 2, prikladan*. Rj.

Nego ću se oženit' Vlahinjom iz Poverja *glavitom gjerokom*. Rj. 68a. Prema sebe ne nazje gjevojke: *glavit* junak svakoj manu nazje. Npj. 3, 515.

gláviti, glávim, r. impf. Rj. *r. pf. slož. iz* glavititi, naz-, raz-, u-, zaglaviti, *r. impf. slož. iz* glavljaviti, naz-, raz-, u-, zaglavljivati. — 1) *festsetzen, beschliessen, statuo:* ja sam *glavio* s njime, mi smo *glavili*: O čemgod *glavili* i radili, dobro savorili! (kad se nazdravlja). Rj. *vidi* uglavljaviti, odgovoriti, *r. pf. uglaviti*. — 2) (u Dubr.) nakričivati kome što, *dringend empfehlen, commendare*. Rj. *silno preporučivati, nalagati kome što (kao metati kome što u glavu), vidi* i prikrivati, kliniti.

glavljenje, n. Rj. verb. od glavititi. — 1) *radnja* kojom tko što *glavi, uglavljuje* s kim (das Festsetzen, Beschliessen, statuo). Rj.) — 2) *radnja* kojom tko *glavi, nakričuje* kome što. (*vidi* nakričivanje. Rj.)

glávni, adj. n. p. novi, *das Kapital, sors*. Rj. što pripada *glavnosti*. isp. glávni.

glavnica, f. u Srbiji za Turskoga vladaju *herrschaftliche Kopfsteuer von verheirateten Personen, census caputum maritorum domini subreudus*. R. *danak* što se plaća na oženjenu *glavu*. *vidi* glavarina. — Spahije uzimaju u novcima od oženjenih glava (oko dva groša) *glavnice*. Rj. 702a. Kad bi spahija došao u selo da *kupi glavnice*, onda bi . . . Rj. 676a. Raja daje Turcima još carev harać (*carsku glavnice*). Danica 2, 81.

glavnica, f. — 1) der Brand im Weizen, urelo. Rj. *vidi* snijet. — More Hero! u ovoj šenici ima kukolja . . . a ima i *glavnice*. Posl. 251. — 2) *das*

glavno, *s. rs.*, *f.* glavno, glavina: Kašto je i glavica (p. vaionca) (Posl. 133). Rj. *vidi i* čona. *Glavno* čona na zakonite kamate u zemaljskoj blagajnici. Rad 5. 200.

glavničar, *m.* koji kupi glavnicu. *Kopfschneid-er*, *c. ator* *7:* *glavnica*. Rj.

glavničarav, *adj.* što pripada glavničaru. Rad 11. 89.

glavničav, *adj.* n. p. šenica, *brandig, robigine cor-ruptus*. Rj. *u čem ima glavnič* 1. *vidi* sujetljiv.

glavnina, *f.* u C. G.) *das Kapital*, *sors*, *cf.* glavno. Rj. *vidi i* glavica 2. čona.

glavno, glavnoća, *n. adj.* *das Kapital*, *sors*. Rj. *1. glavica 2. glavina, čona. isp.* fonad. — Kakvu će preiju i koliko će preije tražiti... Čestiti care! — Evojku tvoju šcer za glavno, n. tvoj nož čudotvorni za dobit! Npr. 122. Platit' glavno i kamatu. DPost. 95. S malijem glavnjem mala je i dobit. 108.

glavno, *adv.* (u Srijemu) n. p. ima glavno svinja, goveda, ovaca i t. d. t. j. mnogo. Rj. *vidi i* čudo 3. *i syn.* anlje.

glavnja, *f. avens*, glavnju, *pl.* glavnje, glavnjā, glavnjama) veliko drvo što se loži na vatru, *ein grosser Balken Brennholz, lignum: auch ein grosses Scheit: Kratke glavnje*, gotovi ugareci; pozna gjeća, gotove sirote. Rj. *dom*, glavnjica, *vidi* glavnja, — Balnjak, sirova cerova glavnja, što se po običaju noći Božića loži na vatru. Rj. 11b. Neka se ne plaši od dva kraja ovijeh glavnja što se puše. Is. 7. 4. Bijaste kao glavnja istrgnuta iz opnja. Amos 4. 11.

glavnjenica, *f.* kaže se u primorju (u Fužini) za blagovjesti, jer se veli da se taj dan spusti glavnja u zemlju kao na sretenje (2 febr.) iskra, *isporodi is-krnica*. Gj. Daničić, ARj. III. 182a.

glavnjica, *f. dem.* od glavnja. Rj. — Ako si me oporio ugljenom, ne čez glavnjicom. DPost. 3.

glavobolja, *f.* Rj. glavobolja. — 1) *das Kopfwch, dolor capitis*. Rj. *kad glava boli*. — O ovome bili ja sad još sila imao govoriti, ali mi glavobolja nikako ne da. Posl. XII. — 2) *die Sorge, cura*: Veća glava, više glavobolje. Rj. *u previesnom smislu*: briga, *jer od nje može boljeti glava*. — 3) nekaka trava, *Art Pflanzen, herbae genus*. Rj. *riječ* tako sločene glavobolja, kostobolja, nogobolja, srdobolja, trbobolja, i t. d.

glavoboljan, glavoboljna, *adj.* Rj. glavoboljan. — 1) *Kopfwch veruswund, dolores capitis creans*: Binar-voda svaka glavoboljna. Rj. *od čega dolazi glavobolja, od čega glava boli*. — 2) *laborans capite, bojani (o čeljadetu) boli glava*. — I onako je glavoboljan (Kopfwch habend). J. Bošković, ARj. III. 183a.

glavobolje, *n.* oda šta glava boli. *was das Kopfwch verursacht, quod dolores capitis creat*. Rj.

glavoč, *m.* (u Dubr.) nekaka morska riba. *Grundel-maus*. Rj. *glavoč* (osn. u glava). Osn. 352. — *riječ* s takvim nast. kod brkljoč.

glavoča, *f.* brdo između Crmnice i Paštovića. Rj. — *za nast.* *isp.* inoča.

glavonja, *m.* *der Grosskopf, capito*. Rj. *koji ima veliku glavu. isp.* riječi za ljude s takvim nast. kod bakonja.

glavor, *m.* (u Rismu) *vidi* blaor. Pripovijeda se da vaki glavor zakolje 12 žnija, a trinaesta njega. Rj.

glavosijek, *n.* glavno-sijek. — 1) mjesto gdje se *pač glava*: Sud je sud, a nije glavosjek. Zim. 311. — 2) u Hrc.: djevo kojim se kome osiječe glava. *de glavosjecenje, osjecenje, usjekovanje, glavosijek* *m. Ivana Krstičlja*.

glavosjecenje, *n.* *capitis amputatio*. Stull. glavosjecenje, *djel* kojim se glava kome osiječe, *vidi* glavosjek 2. *c. gn.* ondje. — Glavosjecenje sv. Ivana. B. K. ARj. III. 181b.

glavrnjanje, *n.* *das Umerschleudern ohne Vor-*

satz, ambulatio. cf. vrljanje. Rj. *verbal.* od glavrnjati, *radnja* kojom tko glavrnja.

glavrnjati, njam, *v. impf.* *ohne Vorsatz umerschleudern, ambulo*. Rj. *vidi* bacati, *i syn.* ondje.

glavnica, glavura, glavurda, glavurina, *f.* *vidi* glavetina. Rj. *augm.* od glava. — Običaj je da se na kakav kolac kod uljanika nabije suha glavica (kost) od konja ili od drugoga kakvog velikog živinčeta. Rj. 779b. Da ti legnem glavom na krilo da me malo pošteš... »Hoću da, Bog zna kakva ti je glavurina. Npr. 141. — *za nast.* u glavurda *isp.* nožurda (*augm.* od noga).

glavušta, u pripovijeci: Glava glavušta, popa pogledušta. Rj. 518b. *akc.* Rj. XXIX. *riječ* iz šale *načinjena po govoru popoeskom i kalugjerskom, koji u narodni jezik miješaju riječi stare Slovenske iz crkvenih knjiga*. — *vidi i* posipušta, sredušta.

gl! (*pl.* glčete!) *interj.* *sieh! en!* Rj. *uzrik, u upravo zapovjedno skraćeno od gled* (gledati); *znači kao čuggenje, dolazi s gen. isp.* eno, eto, evo. Bika! *vidi* gl! Rj. 13a. *Gle* strašivca, Boška Jugovića! Npj. 2. 290. *Gle*, kako je naljutio Sarea! 2. 128. Dok on još govoraše, *gle*, oblak sjajni zakloni ih. Mat. 17. 5. *Gle*, ide Gospod s hiljadama. Jud. 14. Kad prinese žrtvu paljenicu, *gle*, dođe Samuilo. Sam. I. 13, 10. *Gle* ti njega! Daničić, Sint. 115. *Gle*, eno onoga što sne sanja. Prip. bil. 26.

gléd, *m.* gledanje. — 1) Ukrutio joj se vrat, pa ne mož' da gleda ni tam' ni ovam', nego gleda samo jedan *gléd*, u niskom okrugu. Gj. Daničić, *smjeranje kojim se gleda. isp.* gledati, *f.* — 2) Lip je na *gléd*, a unutra ko zna kako je. 1. Grupković, ARj. III. 186a. *pass.*: lip je kad se gleda.

glédalac, glédalaca, *m.* *čovjek koji gleda*. ARj. III. 186b. — *riječ* s takvim nast. kod čvalac.

glédalica, *f.* ARj. III. 186b. *žena koja gleda*.

glédan, glédna, *adj.* *akc.* ARj. III. 187a. *vidi* ugledan. *anschnlich, conspicuus, n. p.* čovjek, žena. Gledkoga su glédnijega i naočitijega i Turci pogubili tajno. Miloš 58.

glédanje, *n.* *das Schauen, spectatio*. Rj. *verbal.* od gledati, *radnja* kojom tko gleda: Od oka (n. p. dati što, t. j. ne mjereti, nego po gledanju suditi da ima toliko i toliko). Posl. 231. Milane, *prvo gledanje!* za malo ti se gledasmo! za malo, dvije godine. Npj. 1. 271. Drveta lijepa za *glédanje* i dobra za jelo. Mojs. 1. 2, 9.

glédati, glédam (glédim), *v. impf.* Rj. *vidi* glati. *v. pf.* glédnuti. *v. pf.* *stož.* do-gledati, iz-, na- (se), nad-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, za-, zgle-dati; poglednuti. *v. impf.* *stož.* iz-glédati, nad-glédati, o-glédati, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, zaglédati, zglédati se; ugledivati, pogledivati, pregledivati, raz-, sagledivati. *isp.* piljiti pizdriti, piždriti. — 1) *schauen, spectro*. Rj. — a) *ucodrejneno*: Vijoglava, 2) djevojka koja ne *gléda* preda se, nego naokolo kojekuda. Rj. 61a. Vje-riti očima kojekuda, t. j. kao uplašen *glédati*. Rj. 66a. Kesega mu kolo vode, a grgeći *gléds*. Rj. 99b. Iden na vodu, da vode mene i tebe i što *gléda* pro tebe. Rj. 151a. Zmiriti, kao *zmiriti glédati*. Rj. 160a. *Gledi* kao da je dva ubio a trećega misli. Posl. 42. *Gledi* kao zaklana ova. 42. *Gledi* kao Kobac. 42. *Gledi* kao poplašen. 42. *Gledi* kao smrt. 42. *Gledi* kao ubodeno june. 42. Gore joj oči kao u čengije. (Reče se ženskom koje bezobrazno *gléti*). 44. Ko vuka gajga, *bistro* valja da *gléda*. 136. Koje oči zlo čine one i *po srijetu gléde*. 142. Oči su da *gléda* a noge da *grédu*. (*Gledu* je mjesto *gléde* da hi se složilo sa *grédu*). 244. Darujte me, mila braćo! tak' ovako ne *glédali!* Npj. 1, 134. Da ti vidiš čudo *negleju*. 2, 63 (*isp.* pogledjati). Kamo oči? *njima* ne *glédao!* 2, 563. *Vi gledajte dobro po darbinu*. 4, 304. A dohvati sreći *darbina, koji gleda* na četiri sata. 4, 453. Pripovijedali ljudi, koji su ondje bili i očima *glédali*. Sovj. 28. —

b) koga Rj. ili što. I mačka je kralja gledala, ama ga se nije bojala. Ne gledaj me gola bosu. Rj. Što je, suaho, što me tako glediš? Npr. 28. Da ne gleda jada gje mu od gladi umiru. 122. Ja ne mogu tvoje kćeri očimu gledati. 136. Otmu nu se oči gledati gje-rojku, kaka je vrlo lijepa. 191. Sav narod stao pa gleda najmluđu carevu snahu. 209. Neprestano njegu u oči gleda. 216. Gledaj majku, a nuzi šćeru. (I'o majci češ poznati kakva je ćerka). Posl. 42. Gledaj čocku brk a deliji trk. 12. (Ovaki sam doganjaj za očima svojimu gledao). 187. Knjige glede, grozne suze rone. Npj. 4, 133. Ja ću gledat' Uzunu Memeda, vizjećete, što ć' od njega biti. 4, 148 (gledati kao da znači gajgati; tako i u orizjem primjerima: Gje je gled'o, Gjorzje pogodio. 4, 148. Sve gledajte, Srbija ne ud'rite. 4, 282. Gje je gled'o, Rade udario. 4, 283. Kad on jednima da pištolje da gledaju, drugi ga s legja prevale preko klade. Danica 3, 206. Sina njegovog Tomu ja sam gledao, kako radeći poljski posao šupće i spjevava pesmu o smrti Smail-bega Begzadića. Npj. 4, XXIX. Mnogo mu kojišta gledali kroz prste. Sovj. 76. Saul gledaše poprijeko Davida. Sam. 1. 18, 9. Darovnome konju zubi se ne gledaju. Posl. 52. U zlu se čock gleda kakav je. 331. Ne gleda se pas, nego čigov je. D'Posl. 72. Ona mu se ne da ni gledati, već se diže nebu pod oblake. Npj. 2, 426. Na muku se gledaju junaci. 4, 115. u ovom primjeru i u onome iz Posl. 331 gledati biće što ogleđati, obilaziti, versuchen, tentare), su se, recipročno: Gledaju se K'o pas i mačka. D'Posl. 21. Fatajte se, bjele ruke, gledajte se, crne oči. Npj. 1, 174. Deu se drugu iz mala gledala. 1, 210. mjesto akusativica dolazi gdješto genitiv: Tu gledaju momci djerojaka. Rj. 395a. Gledajući čuda velikoga, gje se vila s orlom zavadila. Npj. 1, 489. Jer sam išo dolje u Doljane, te gledao čudu negledana. 2, 455. — *c) gledati na koga ili na što: Gledi kao svinja na šjekiru.* Posl. 42. Kokoš piže, a na nebo gleda (da je ne bi jastrijeb prevario; daklen i čock valja tako da se čuva). 111. Slanina se na kupusu vari, a dobrotu na daleko hvali. (Ne treba gledati čocku na lijevo, nego na razum i na poštenje iz dobrotu). 289. Kad si rasla, na što si gledala? al' na tanku jelu ponositu? . . . nisam rasla na bor gledajući. Npj. 4, 230. Štid je mene na te i gledati, kamo l' nije s tobom besiditi. 1, 214. Iznad crkve polje pritiškoše i po polju popeše čadore, pa na crkvu poprijeko glede. 3, 74. No gledaju jedan na drugoga. 4, 323. Matica gleda najviše na trgovački dobitak. Danica 5, 77. Jedni u pisanju riječi gledaju na korijen ili etimologiju. Pis. 28. Šta gledate jedan na drugoga? Mojs. I. 42, 1. Dubrovčani, koji gled tše samo na svoju korist. DM. 258. sa se, pass.: Nugjenu gostu brojeni zalogaji. (Koga često za trpezom nude, na onoga se gleda kako jede). Posl. 227. isp. dalje pod 3 i 4. — *d) u koga.* Rj. ili u što: Gledati u pleće. Mnogi ljudi u narodu našemu proriču koješta iz pleća od pečena brava. Rj. 507a. Gledi kao štrk u jaje. Rj. 847b. Mezjedović gledajući u ručonošu . . . omili mu. Npr. 4. Nego sve u nj gledala. 28. Često je gledala s pendžera u bašču. 205. Gledi kao tele u šarcnu vrata. Posl. 42. Smrt ne gleda nikome u brke. 291. Te sve gledaš u zelenu travu, a ne gledaš s nama u oblake. Npj. 4, 432. sa se, pass.: Pklonju se u zube ne gleda. Posl. 253. — *e) objekt gledanja kazuje se u prirčanijem rečenici: De da ronimo, da gledamo koji može dublje.* Npr. 91. Gledajući kako je krv erljenu po bijelu snijegu lijepo vijjeti. 92. Sav narod stao pa gleda kakva je te lepota. 209. Van stajala, te gledala, gje se munja s gromom igra. Npj. 4, 161. Ona gleda, kud joj drago šeta. 1, 369. Da gledam nemi li kakvo pismo otkud. Straž. 1886, 669. Jer Bog ne gleda ko je ko. Rim. 2, 11. amo idu i ori primjeri: Gledaj konju je l' debela vrata, a gjevojeći kakva joj je majka. Posl. 42. (pass.):

Moleru se ne gleda, šta je namođvao, nego kada je namođvao. Pis. 69. Kriven se gledalo koga je rola. DM. 74. šta se tca daviu u tijem primjerima. isp. Gledaj čocku brk a deliji trk. Posl. 12. Darovnome konju zubi se ne gledaju. 51. — *f) objekt gledanja gledanja kazuje se dativom, instrumetivum i različitim prijedlozima kao: k, niz, raz, za: Gleda Marko Azučkoj čaršiji, ne ću l' koga u ledaji svoga.* Npj. 2, 379. Sve gledaju dramam niz planinu, kad će sila Fazli-haračlija. Npj. 3, 302. Što to čest, gledaš ku Sijenju? Ti se nadaš od Senja indatu. Npj. 3, 213. Ona gleda niz polje zelenu, u polju je opazila Marka. Npj. 2, 249. Da ja gledim u, Mleke na Mleke, ne bi l' koga opazio svoga. Npj. 2, 568. A pašće se bješe naučilo, naučilo u pustu gledati, od obraza tanku pušku pali. Npj. 4, 318. Čoso ostane gledajući za njim. Npr. 163. Pa govori, a u suncem gleda. Npj. 3, 523. Gledaju za Morscem dok ne ugje u šator. Mojs. 11, 33, 8. — *2) Sorge für etwas tragen, curare: gledaj mi kuće.* Gledaj nego pehijele drave. Gledaj našu slavnu zadužbina pod Banicom crkvu Ježevicu. Rj. gledati što, gledati za što, starati se za što, baviti se oko čega: Da donese svaki po jednu naramu kući . . . pak čemo u u jutru gledati za naramu. Nar. 61. Guska prase, svak nek gleda za se, (svak neka gleda svoj posao, a u tugj neka se ne miješe). Posl. 46. Ja di dimno gledam i stimajem, tolji mi se čine od banova. Npj. 5, 550. Otišao kući, da žnje žito i da gleda ostala ljetinu. Danica 3, 196. Štanu gledati: zopde i tražiti uzroke, da opet na njih udare. 5, 47. Da gledaju u napredak za sreću narodnu. Miloš 18. Dobro gledaj stoku svoju, i staraj se za stada svoja. Prič. 27, 23. Uzmi ga i gledaj ga dobro, i ne čini mu zla, nego mu čini što ti god kaže. Jer. 39, 12. — *3) na koga. Beispiel nehmen an einem, exemplum capio: ne gledaj ti na njega.* Ij. ugledariti se na koga: Gledajući na Boga, odoh prosit' za Boga. (Kad ko čineći drugima dobro sam padne u zlo). Posl. 42. To su Lasi na Boga gledali, Turcima su aman dopuštili. Npj. 1, 320. Mnoge tice gleda na sokola. 5, 425. Na me gledajte, pa tako činite. Sud. 7, 17. isp. sprijeha pod 1e i dalje pod 1. — *4) n. p. on i ne gleda na njga, t. j. ne mari, verachtet ihn, contemnit: Zalud njojzi sva ljepota njena, kad Alaga i ne gleda na nja.* Ij. — Žena donese komad hljeba i bacil pred psa, ali pas ne će ni da gleda. Npr. 14. Može ko reći, da na oradke sitnice ne valja gledati. Odg. na sit. 18. Samo vas molim, da ne gledate na kojekakve magarce, nego da radite onako, kao što bi se dopalo učeniim ljudma. Straž. 1887, 15. Na neprijatelje svoje ne će ni da gleda. Ps. 10, 5. isp. sprijeha pod 1e i pod 3. — *5) erwarten, expecto: Ja od tebe i ne gledam blaga.* Rj. izgledati što, nadati se čemu: Ko ti veliki dar daje, on gleda i veliko uzdarje (da mu daš). Posl. 157. Dar uzdarje gleda. D'Posl. 15 (vidi na istom mjestu: Dar se uzdarju nada). Na stijeni stanuje i bavi se (orao) . . . odlatle gleda hrane. Joy 39, 32. — *6) trachten, oporam dare: gledaj da mi dogješ; gledaj ne bi li kako to učimo.* Rj. nastojati, raditi 2: Na Gjurgjev dan svaki gleda da zakolje jagnje. Rj. 151a. Kad on ne će tu kozu tebi da da, gledaj da mu skrhamo vrat. Npr. 65. A on neka gleda kako će izići iz jame. 170. Ja gledam da zaputim, a ti raščerđavaš. 256. Rusija će gledati preko sroga elčije, da bi se njihova želja ispunila. Danica 5, 29. Gledajte, da se ne osramotite! Pis. 8. Gledajte te ih sad prepisite. Straž. 1886, 1288. Ako imaš ovlje još koga od svoga, bli zeta . . . gledaj nek idu odavde. Mojs. I. 19, 12. sa se, pass.: Da se na kakav god način gleda od naroda oružje pokupiti. Miloš 135. — *7) za strar koja je okrenuta kuća, kaže se da gleda onomo: Meni je pendžera onaj susjed kojega pendžeri od kuće gleda u moje pendžere.* Rj. 194a. Kula Livanska koja gleda prema Damasku.

glödänje, *n.* das Nagen, rosio, Rj. verbal. od glodati. radnja kojom tko glogje što. isp. glabanje.

glödati, glögijem, *v. impf.* nagen, rodo, Rj. isp. glabati. dem. glockati. *pf. slož.* iz-glodati, o-, pre-. Privođen se da je car Dukljan . . . svezan u sindžir, koji jednako glogje. Rj. 111b. Meso s ovakoga pečca ne valja glodati, nego se očupa prstima. Rj. 507b. Ko izije meso, valja i kosti da glogje. Posl. 139. Glogje uzdu, na zaludu. D'posl. 24. Ko glogje grozđe, slomit će zube. 46.

glög, glöga, *m.* — 1) der Weissdorn, crataegus Linn. Rj. *vidi* trn 1, glogov trn. dem. glöšić, coll. glöžje. — Volim s dragim po gori hoditi, glog zobati, s lista vodu piti. Rj. 415a (ordje je glog gloginja, rod sa glogu). — 2) Mjesto Boga mi gdje koji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bora mi, i broda mi, i glogu mi! Rj. 32b. i goga mi.

glöginja, *f.* die Frucht des Weissdorns, fructus crataegi. Rj. glogor rod. — Pogj. mlati gloginje. D'posl. 97. Momće ide planinom, a devojka gradinom; on se neće gloginjom, a devojka trjinom. Npj. 1, 355. — riječi tako *vidi* kod brekinja.

glögünjača, *f.* divlja guska (u Bosanskoj krajini). M. Ružić. ARj. III. 202a.

glögov, *adj.* *n. p.* kolac, list, Weissdorn-, crataegi: Ne će mu ništa biti bez glogova koca. Na putu mu broć i glogora trnje. (Posl. 190!) Rj. što pripada glogu, za nast. ov isp. aptov. — Onda se skupje svi seljaci s glogovijem koljem. Rj. 79b. Obojici glave odsiječe, nabi obje na glogovo kolje. Npj. 4, 333.

glögovac, glögövcä, *m. t. j.* kolac ili štap, ein Stab oder Pfahl von Weissdorn, baculus aut palus crataeginus. Rj. — Pjevala je tica na glogovcu: Teško ti se svakome trgovcu, koji nema u svome tobocu! Posl. 249.

glögovača, *f.* ein Stock von Weissdorn, baculus crataeginus. Rj. glogova batina. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

glögovina, *f.* Weissdornholz, lignum crataegi. Rj. glogoro drea.

glögva, *f.* breskva koja se ne može rascijepiti, da otpadne od košćice. cf. glocä. Rj. suprotno lupija. korijen može biti isti koga je glodati.

glömāzun, glömāzun, *adj.* tardus, inhabilis, trom, nespretan. — Ma da je tako pun i glomazon, on je ipak za čudo brz. M. Gj. Miličević. U glomaznoj fijoči od stola. M. P. Šapčanić. ARj. III. 204b.

glömöt, *m.* Geräusch, strepitus. Rj. *vidi* gromot, tropot; talabuka, tarlabuka, trlabuka; treska, urnebes.

glöšćić, *m. dem.* od glog. Rj. *vidi* čobančica.

glöta, *f.* — 1) (u C. G.) die Armen, pauperes. Rj. siromaš, sirotinja. — 2) čeljad 2, t. j. žena i djeca, die Familie i. e. Weib und Kinder, familia: gje je tvoja glöta? (pitaju vojnici — na krajini kad se boje Turaka da ih ne porobe — jedan drugoga). Ne mari glöta za jednoga skota. Rj. *vidi* i vojska 3, župa 4. — 3) nekako gjubre u žitu. Art Unkraut, herbae inutilis genus. Rj. korov nekuki.

glötan, *n. p.* hljeb, die glöta 3 enthaltend. Rj. u čemu ima glöte (3).

glötina, *f.* (u Dubr.) pomiješano i nečisto žito, das glöta 3 enthaltende Korn, frumentum glöta mixtum. Rj. žito u kojem ima glöte (3).

glözčnje, *n.* das Zanken, litigatio. Rj. verbal. od glöziti se, radnja kojom se tko glöži s kim.

glöziti se, žim se, *v. rec. impf.* sich zanken, jurgo: oni se glöže; on se glöži s njim; glöže se megju sobom. Rj. *vidi* inatiti se, kavžiti se, klati se 2, koškati se, riječati se, svagjati se, zbnati se.

glözjāk, glözjāka, *m. der* Weissdornwald, crataegutum. Rj. mjesto gdje glöžje raste, glogova šuma.

glözje, *n.* (coll.) das Weissdornich, crataegutum (?). Rj. mnoštvo glogova, jedinica glog.

gluh, glüha, *adj.* gluh, comp. gluh i taub, surdus. Rj. *vidi* gluv, dem. naglüh. — Prva se nedjelja zove čista . . . peta glüca, čista cvjetna. Rj. 20b. radi gluhina nedjelja, glüšnica, Glühö dabu, die Zeit gegen Mutter nacht, da alles still ist, tempus medice noctis, cum silent omnia. Govori se da glühö dabu najveće zlatne vještice i ostale kojekake avati. Rj. 90a. glühö dabu, dabu oko ponoći. To se radi roca u glühö dabu. Rj. 432b. Što gluh ne en, to pristavi. Posl. 354. Glühö je rek'o. D'posl. 24. Kocijaš neki vozač trgovač Jevrejina. U putu, aa nekam gluhom mjestu, obje s Mil. 207.

glühac, glühea, *m. vidi* gluhak. Rj. i syn. udje. **glühacé**, glühäca, *n. vidi* gluhak. Rj. i syn. udje. — riječi s takim nast. golacé, pulacé, rkačé, soulacé, ervendacé, sendacé, zelendacé.

glühāk, glühāka, *m. der* Taube, surdus. cf. glühac. gluhac, glühö (hyp.). Rj. gluh oć, ck, rali i glüacé. isp. glühonja, gluhoprgja.

glühara, *f.* Rj. gljiva, Tauchling, russula Pers. Rj. 3 riječi s takim nast. kod balnjara.

glühārka, *f.* u Srjemoj nekaka divlja pačka, Art wilde Ente, anatis genus. Rj. anas boschas L. Rj. 3

glühni, *adj.* rudi gluh, samo u riječima; glühöta nedjelja. Rj.

glühniće, *n.* verb. od glühnuti, stanje koje liva, kad tko glühne; das Taubwerden, zu surdescere.

glühnuti, nēm, *v. impf.* taub werden, surdesco. Rj. postajati gluh. Davičić sa akc.: glühnuti. Rad 6, 76. *pf. slož.* oglühnuti, poglühnuti, zaglühnuti.

glühö, *n.* vidi gluhak. Rj. hyp. od gluhak, i syn. gen. glüha, voc. glühö. — takva hyp. kod balo.

glühöca, *f.* die Taubheit, surditas. Rj. osobina onoga koji je gluh. vidi gluhöta. — riječi s takim nast. kod bistroća.

glühonja, *m.* gluh čovjek (s nekijem preziranjem, gotovo kao psokva). — U Stuličevu rječniku: perfecte surdus, i u naše vrijeme u Dubr. ARj. III. 209a. isp. glühak, i syn. udje. i gluhoprgja. — riječi s takim nast. kod bakonja.

glühoprgja, *f.* i *m.* Schimpfwort für einen der nicht hort oder hören will, convicium in hominem non audientem aut audire nolentem. Rj. glühö-prgja, pogrdä čeljadetu ženskome ili muškome, koje ne čuje ili ne će da čuje. isp. glühonja. — tako slovena riječ křtoprgja.

glühöta, *f.* die Taubheit, surditas. Rj. vidi glühöca. riječi s takim nast. kod čistoća.

glüma, *f.* akc. ARj. III. 209a. — Sali šalom, glümi glümom, ne tič' rukom. D'posl. 120. Kaka Davičić? — Korijeni 79 — riječ glümac doradi od korjenä koji zvuči: smijati se, šaditi se, igratu, to ä glüma biti: šala, igra.

glümac, glümea, *m.* (u Dubr.) Schauspieler, lustro. Rj. igrač u teatru: Glümi glümac, ne hiće rukam. D'posl. 24. Nego je kriy . . . što se u teatru igra. ili glümac koji igra. VIazie 2, 14.

glümac, glümea, prezime i nadimak. — Poznavao sam jednoga oficira, čini mi se iz Slavonije, kojena u vjeku tako bio nadimak, po tome se vidi da je ta riječ i po drugijem krajevima naroda našega poznata, samo što joj je značenje zaboravljeno. Rj. — Osim čeri Glümea Osman-age. Npj. 3, 95. Oj Boga mi, Glümečca Fatijo! 3, 98.

glümiti, glümitim, *v. impf.* igratu u teatru kao glümac što igra: Glümi glümac, ne hiće rukam. D'posl. 24. Sali šalom, glümi glümom, ne tič' rukom. 120.

glümljčnje, *n.* verbal. od glümiti, radnja kojom tko glümi.

glühnuti, nēm, vidi glühnuti. Rj.

glüp, glüpa, *adj.* akc. ARj. III. 210b. kao tupoglav, henast, lud: dumm, stupidus, stolidus: Što su neki glupi (tupoglavi), a drugi mudri . . . i to dolazi od

glupačina, *f.* *augm.* od glupak, u naše vrijeme. — ARj. III. 211a. — *takva augm. vidi kod*

glupak, glupaka, *m.* glup čovjek, u naše vrijeme. — ARj. III. 211a. *augm.* glupačina.

glupost, gluposti, *f.* osobina onoga koji je glup, *D. i flet.* stupiditas: Nekima se vidi kako ih po-

glušac, glušca, *m.* — 1) gluh čovjek, vidi gluhak, — 2) gluhica, — 1) glušac čujava kad mu se dava. — 2) nekaki golub; columba palumbus. — ARj. III. 211a.

glušica, *f.* — 1) darlja smokva, raste obično krajem rijeke. — 2) upare americana L. u Dubr. — 3) glušica ili inglizec zovu Crnogorec puške ostraguše Martijevića sistema, jer se ne čuju daleko. — ARj. III. 211b.

glušnica, *f.* (u Slav.) vidi gluha nedjelja. Rj. vidi gluhna nedjelja.

gluv, glüva, *adj.* (glüvi, *comp.* glüvlji) vidi glub. Rj. u k. i. u. u. i. gdje se glas h u govoru pretvara u v.

gluj, *adv.* u gozavačkom jeziku znači idi: idi brzo ili gošljivo. Rj. 58a.

gljiva, *f.* (*pl. gen.* gljivâ) *der* Schwamm, fungus. Rj. *dem.* gljivica, *augm.* gljivčina, gljivurina. — Imena gljiva u beshljebara, blagva, cerovača (cerovnjača), gluhara, gopa, guba 2, kneginja, knjeginja, ludara, mljencica, paprenjača, pečurka, puhara, puša, rudnjača, rujnica, sirnjaja, smrčak, škripac, škripavac, varganj, vilovnjača.

gljivar, *m.* — 1) čovjek koji kupa i prodaje gljive. — 2) uječka u rijeci Topčideru. — ARj. III. 212b.

gljivčina, gljivurina, *f.* *augm.* od gljiva. Rj. — *otj.* *takva kod* babetina, baburina.

gljivica, *f.* *dem.* od gljiva: Babino uho, malo kao gljivica crveno pri korijenu kakva drveta (truhla, mokral. Rj. 10a.

gljivov, *adj.* što pripada gljivi, gljivama. — U Jambrošićevu rječniku. ARj. III. 212b. i sad se govori u *spe. Hrv. n. p.* gljivova jula. — *za nast.* ov *sp. aptov.*

gmaenuti, gmaenem, *v. pf.* oporaviti se. Gmaenno malo imanjem reče se za siromašna čovjeka kad mu pogre na bolje. u Srbiji. ARj. III. 213a.

gmčaljka, *f.* muljalo u Nišu. (čj. Daničić, ARj. III. 213a. i *syn.* kod muljalo. — riječi s takim nast. kod kažaljka, prnna kojaj je odje i uke. — *za post.* *isp.* gmežditi.

gmeždčnik, gmeždenika, *m.* vidi papula. Rj. vidi gmeždenik, *n. p.* od grah, t. j. kad se kuhun grah unajeti bez čorbe; tako i od sočica. — *za post.* *isp.* gmežditi.

gmežditi, gmeždim, *v. impf.* *n. p.* grah, vidi gnječiti. Rj. i *syn.* ondje.

gmežgjenje, *n.* vidi gnječenje. Rj.

gmiljenje, *n.* vidi miljenje. Rj.

gmiljeti, gmilim, *v. impf.* vidi miljeti. Rj. vidi i gmizati, i *syn.* ondje. *v. pf.* slož. iz-miljeti, od-, po-, s-, u-.

gmiza, *f.* najviše se govori *pl.* gmize, i znači male gmizjube, die Glasperl, margaritae vitreae. Rj. vidi gmizjuba, kao sitan biser od stakta. — Daničić Korijeni 52 — *docodi* riječ od korijena, od koga gmizati.

Gmiza, *f.* (u C. G.) ženski nadimak. Rj. *postanju* *pl.* gmiza. Osn. 52, vidi Miza.

Dva Peja i Pejaka . . . dva pužu, a dva gmizu. Npj. 1. 514. U tavnici vode ne imade, niti gmizu guje i jakrepi. 2. 70. Crv u Srpskom jeziku ne puži, nego gmizuje (gmize) ili mili. Pis. 25. Hajde sad da vidimo kakva je zemlja spolja, — od jezgre da stupimo na ljusku, po kojoj gmizemo. Priprava 104.

gmiznuti, gmiznuti, *v. pf.*: gmiznuti, maknuti: ni da gmizne nogama. u Bijeloj Palanci. (čj. Daničić, ARj. III. 213b. *v. impf.* gmizati, gmiziti.

gmizčuje, *n.* verbal. od gmiziti, radnja kojom što gmiziti.

gnauje, *n.* verbal. od gnati, radnja kojom tko gna (ženč) što. — *ake.* ARj. III. 213b.

gnâti, ženčm (gnâm) *v. impf.* vidi goniti: Otle gnaše na tragove Turke. Rj. vidi i ganjati, i *syn.* ondje. *pf.* slož. do-gnati, iz-, iza-, na-, ob-, oda-, po-, pada-, pri-, raz-, sa-, u-, za-, zgnati. — Misireci gnaše oce vaše s kolima. Is. Nav. 24. 6. Gnati, kad mu je osnova bez nastavka, ima u njoj e, pred kojim se glas g pretvara u ž, pa mu tada osnova glasi žen. Obl. 111. Kad se g pretvori u ž, tada se govori i r mjesto ž: *renem, provenem*: kad je (glagol taj) složen tako da mu pred ž dogje z, onda se z pretvara u ž, pa se onda glasovi žz zamjenjuju blažim glasovima žd: *iždenem, raždenem*. Obl. 112. *isp.* mogu, možeš, moreš. Ali može imati i gnam, i t. d. 112.

gnijezditi, gnijezdim, *v. impf.* Rj. *pf.* slož. nagnijezditi (i se), u-gnijezditi se. — 1) *n. p.* kokoš, *der Henne ein Nest machen, nidam facio, impono nido*. Rj. *n. p.* kokoš, namještati je u gnijezdo. — 2) *sa se, refleks. nisten, nidulor*: gnijezdi se kokoš. Rj. vidi sebi gnijezdo, i namještati se u nj: Budite kao golubica koja se gnijezdi u kraju u rasjelini. Jer. 48. 28. Izagnaj iz njega (djeteta) svakoga zloga i nečistog duha, koji je sakriven ili se gnijezdi u srcu njegovu. DP. 184.

gnijezdo, *n.* das Nest, nidus. Rj. *dem.* gnijezdašce. — Tica rije gnijezdo. Rj. 64a. Drozgorlje gnijezdo. Rj. 141a. Pače gnijezdo (u Srijemu) nekaka trava. Rj. 492a. Kakvo gnizdo takva tica, kakav otac takva dica. Postl. 125. Da mi jesmo gnjezdu sokolova, a Turci su gnjezdu gušinjega? Npj. 2. 512. Od Morače, gnjezda hajdučkoga. 4. 292. Što je bilo gnjezdu eučjega, sve smo danas u Dugoju prošli. 4. 385.

gnijezgjenje, *n.* das Nisten, nidificatio. Rj. verb. od 1) gnijezditi, 2) gnijezditi se. — 1) radnja kojom tko gnijezdi *n. p.* kokoš ili pticu. — 2) radnja kojom se gnijezdi *n. p.* pticu ili kokoš.

gnôj, gnôja, *m.* (*loc.* gnôju) Rj. vidi gnjoj. od kor. od koga je gnjiti. — 1) *der Eiter, pus.* Rj. kad se ognjoj rana, iz nje klade gnoj. vidi srž 2. *isp.* sukrvica. — Kládé gnoj iz rane. Rj. 272b. Postaćé prah... a od njega će postati kraste pune gnoja i na ljudima i na stoci. Mojs. II. 9. 9. — 2) *der Däuger, Mist, finus, stercus.* Rj. vidi bunina, gjubre, gjubriš. — Ne tiči u gnoj, da ne smrdi. DPostl. 75. Ostavi je (smokvu) i za ovu godinu dok okopam oko nje i obaspeš gnojem. Luk. 13. 8. — *govori se i gnjoj, koje vidi, pa tako i see riječi koje se odvode od gnoj, mogu mjesto n imati nj.*

gnôjan, gnôjna, *adj.* što pripada gnoju 2. *ake.* ARj. III. 216a. — Izidoh noću na vrata od doline, na izvor zanajevski, i na vratu gnojna. Nem. 2. 13. vidi gnjojan.

gnôjanica, gnôjavica, *f.* die Pustel, pustula, cf. puha. Rj. vidi i bubuljica, čibuljica. gnojav čir. vidi gnjojanica, gnjojavica.

gnojanik, *m.* mjesto gdje leži gnoj. Ij. Nenadović. ARj. III. 216a. vidi gnojiste. — *za obličje isp.* drvljanik, drvljanika (mjesto gdje leže drva), gjubranik. *prena tome* *ake.* gnojânik.

gnôjav, *adj.* čitav, ulcerosus. Rj. u čega je puno gnoju (1): Od pete do glave nema ništa zdrava, nego

boj i modrice i rane gnojave, ni iscijegjene ni zaljene ni nijem zablazene. Is. 1, 6.

gnojavica, *f.* Rj. *vidi* gnojavnica.

gnojenje, *n.* Rj. *verbal.* od 1) gnojiti, 2) gnojiti e. — 1) radnja kojom tko gnoji *n. p.* njiru (das Mingen, stercoratio. Rj.) — 2) stanje koje biva kad e gnoji *n. p.* rana. (das Eitern, purulentatio. Rj.)

gnojiste, *n.* mjesto gdje se čuva gnoj, Miststätte, imetum: Lovčja gnojista ne imaju loja ništa. D'Posl. 57. *vidi* gnojisti, gnojnik, gjubrnik. *isp.* buniste l, bunjak, bunjiste 1, smetliste 1, kaluža.

gnojiti, *gnoji*, *v. impf.* Rj. *vidi* gnojiti, gjubriti. *v. pf. slož.* na-gnojiti, o- (se), za- (se). — 1) *n. p.* njiru, Mingen, stercor. Rj. *sa se, pass.*: Listopad, lišće sa drveća, koje se (ongje) kupi i ostavlja, da se njime gnoje njive i vinogradi. Rj. 330b. — 2) *sa se, reflex.* cetero, in pus abeo: gnoji se rana. Rj. *postajati gnojavo*: Streca, *n. p. čir.* kad raste i gnoji se, pa kao bocka. Rj. 719a.

gnus, *m. nečist, smrad, gad.* gnusoba (osn. u starom) gnus. U Mikalje kod gnusoba, i u Stulića. (Osn. 259. — 1 mačka gnusi, ali svoj gnus pokriva. D'Posl. 28. Veće je u njemu riječi nego u zaprtu psu gnusa. 149. *isp.* gnusoba.)

gnusan, *zna, udj.* — (u Dubr.) — 1) uprljan, schmutzig, immundus. Rj. *nečist. vidi* kalav, prljav. — Nije gnusno sve što je erno. D'Posl. 82. — 2) eckhaft, fastidium creans, cf. gadan. Rj.

gnusiti, gnusim, *v. impf.* (u Dubr.) Rj. *v. pf. slož.* iz-gnusiti, o-, u-. — 1) schmutzen, schmutzig machen, inquinare. Rj. *prljati, činiti da što bude gnusno, nečisto*: Tko svoj pos'o čini, ruka ne gnusi. D'Posl. 131. — *amo može se dodati i oraj primjer*: I mačka gnusi, ali svoj gnus pokriva. D'Posl. 28. *vidi* mrečiti 2. — 2) gwerstiy machen, foedere. Rj. *vidi* gnuti. *isp.* grditi 1.

gnusnica, *f.* (u Dubr.) Rj. *augm.* gnusničina. — 1) die Schmutzige, mulier immunda. Rj. *ženska gnusna, uprljana, nečista.* — 2) die Hässliche, mulier foeda. Rj. *ženska grdnva, ružna. isp.* gnusiti 2. **gnusnićina**, *f. augm.* od gnusnik i gnusnica. Rj. **gnusnik**, gnusnika, *m.* (u Dubr.) Rj. *augm.* gnusničina — 1) der Schmutzige, immundus. Rj. *čovjek gnusan, uprljan, nečist.* — 2) der Hässliche, foedus. Rj. *čovjek grdnv, ružan. isp.* gnusiti 2.

gnusoba, *f.* (u Dubr.) — 1) Schmutzigkeit, immundities. Rj. *nečistoća.* — 2) die Garstigkeit, foeditas. Rj. *grdnba, grdnja, grdnlo*: Na-ljedstvo moje napuniše gnusobama svojim. Jer. 16, 18. Slavni nakit svoj obratiše na oholost, i mučniše od njega likove gadova svojih, gnusobe svoje. Jezek. 7, 20. Oskvrnuće svetinju u gradu . . . i postaviše gnusobu pustošnu. Dan. 11, 31. — *riječi s takim nast.* grdnba, hudoba, rugoba, tegoba, tjeskoba, zloba, i t. d.

gnušenje, *n. verb.* od gnusiti. radnja kojom tko gnusi što.

gnjat, *m. vidi* golijen: Nosi gnjate, pobljava se na te. Rj. *u noge prednja strana i kost od koljena do gležnja. vidi* i cijev 3, i syn. ondje. — Ko kračv više nego može doskočiti, prebiče gnjatore. Rj. 130a. Sveta Kate, k ognju gnjate. D'Posl. 119. Gnjati su nu kao stupovi od mramora. Pjes. nad pj. 5, 15.

Gnjat, *m.* planina u Dalmaciji. Rj.

gnjaviti, gnjavim, *v. impf.* drücken, collido: gnjaviti mačiče (kad ko ružno svira u gadlje). Rj. *kao pritiškvati, daviti. v. pf. slož.* pri-gnjaviti, u-

gnjavljenje, *n.* das Drücken, pressio. Rj. *verbal.* od gnjaviti. radnja kojom tko gnjaviti koga ili što.

gnječanje, *n.* vidi gnječenje. Rj.

gnječati, čam, *v. impf.* vidi gnječiti, *n. p.* grožgje u čabru. Rj. *upravo je dem.* od gnječiti, ali nema dominativnoga značenja. i syn. kod gnječiti.

gnječav, *adj.* *n. p.* hljeb, vidi gnječovan. Rj. *vidi* i dyekav, mecav.

gnječovan, gnječovna, *adv. n. p.* hljeb, Talken (vom Brot), klebrig, mals pustus, putus. Rj. *sto se kao hljepi, n. p.* hljeb kad nije dobro umpsen, vidi gnječav, i syn. ondje.

gnječenje, *n.* das Kneten, subactio. Rj. *verb.* od gnječiti. radnja kojom tko gnječi što: s upotok, med koji sam iz sata isteće (bez i kakvova gnojje je i pritiškvanje). Rj. 661a.

gnječiti, gnječim, *v. impf.* Fachen, drap n, saligo, *n. p.* papulu. Rj. *vidi* gnječati, gmezoliti, mečiti, močiti, muljati, greštati. *isp.* pritiškvati. *v. pf. slož.* iz-gnječiti, na-, po-, pri-, raz-, u-, z-. — Koljena i gnječiti koljenima. Rj. 286a. Ranjeni jeve, jer ih zdravi gnječe. HXpj. 4, 81. Oni joj gnječiše djevojačke duha. Jezek. 23, 8.

gnjēsti, gnjētim, *v. impf.* pritiškvati, vi sibi sto stiškvati nihijati u drugo sto. stopfen, voll stopfen, hinein stopfen, forcire. *v. pf. slož.* nagnjēsti, uzgnjēsti. Daničić — Rad 6, 50 — s ukr. gnjēsti, gnjēti, veleni da ima Fek nagnjēsti; ali je u Feka naznjesti, nagnjētim, pa po tome valja i prasti glagol abecrotati: gnjēsti, gnjētim, kao što ima sam Davan u Obl. 64. — *zaportj.* gnjēti. I. prej. gnjētoh, gnjēte. II. gnjētijah, gnjētjah, pridog sad, gnjētući, prej. gnjētavsi, gnjētav. I. pridjev gnjēto, gnjēta. II. gnjēten, gnjētna; gnjēteni, gnjētna.

gnjētanje, *n. verbal.* od gnjēsti. radnja kojom tko gnjete što.

gnjēti, vidi gnjiti. *u r. pf. slož.* saznjeti

gnjev, *m.* der Zorn, ira. Rj. *vidi* ijed, jed, jarost, ljutina, ljutnja, srdnja, srdost, srdzha, srzba. — Mj se odmah raspudi u njoj gnjev. Danica 2, 131. Zevtrorci gnjev odmah proradi sebi na silu odnuku s velikim hjesnilom. 2, 111. Javno pokaže svoj gnjev na kneza Simu. Miloš 51. Jer se otkriva gnjev Božij s neba na svaku bezbožnost. Rim. 1, 18. Jer zakon gradi gnjev: jer gdje nema zakona nema ni prijēstupa. 4, 15. Neka se gnjev tvoj ne raspudi na stranu tvojega. Mojs. 1, 44, 18. Proklet da je gnjev njihov, što bješe nagao. 49, 7. Ja ću vama s gnjevom ići na suprot. Mojs. III, 26, 28. Niti si izvršio šestokoga gnjeva njegovu. Sam. 1, 28, 18. Napuni se Aman gnjeva na Mardoheja. Jestir. 5, 9. Gnjev carev utisa se. 7, 10. Dokle ne utoh gnjev tvoj. Jov 11, 13. Jer će se gnjev njegov brzo razgorjeti. Ps. 2, 12. Gospod ću i razljuti se . . . i gnjev se podiže na Izrailja. 78, 21. Često ustarijaše gnjev svoj, i ne podližaše sve jarosti svoje. 78, 38. Gnjev tvoj stiče me. 88, 16. Gnjev me obuzima na bezbožnike. 119, 53. Dar u tajnosti utišava gnjev. Prič. 21, 11. Ustegnuću gnjev svoj. Is. 48, 9. Gospod se sveti protivničima svojim, i drži gnjev prema neprijateljima svojim. Naum 1, 2. Navlačēci na se gnjev ne samo Mletaka i Ugarske nego i dalmatinskih gradova. DM. 9.

gnjevno, gnjevna, *adj.* zornig, iratus, *adv.* gnjevno: Ne gnjev'te nam gizdave djevojke, djevojka je i od sebe gnjevna. Rj. *pun gnjeva. vidi* ljedak, ljedan, jedak, jedan, ljut, ljutiti, srditi. — Gospod ljēše gnjevan na me s vas, i ne usliši me. Mojs. V, 3, 26. Usta Jonatan od stola gnjevan. Sam. 1, 20, 31. *adv.*: Srdit Marko jezdi niz Kosovo, roni suze niz junačko lice, a kroz suze gnjevno progovara. Npj. 2, 121 koja (palica) je ljuto bila narode bez prestanka, i gnjevno vladala nad narodima, i gonila nemilice. Is. 11, 6. Stavicu revnost svoju tebi na suprot, te će raditi s tobom gnjevno. Jezek. 23, 25.

gnjevétalo, *m.* der langsam und undeutlich spricht, qui tarde et minus clare loquitur. Rj. *koji gnjevēče. isp.* taljizgalo. — *riječi s takim nast.* kod bajalo.

gnjevētanje, *n.* das langsame und undeutliche Sprechen, sermo tardus et minus clarus. Rj. *verbal.* od gnjevētati. radnja kojom tko gnjevēče.

gnjevētati, gnjevēćem (gnjevētām), *v. impf.* langsam und undeutlich sprechen, tarde et minus clare

gnjeviti, gnjeviti, *v. impf.* Rj. *pf. sloz.* progriješiti, gnjeviti. — *1) zürnen, irritio.* Rj. *vidi* ijeduti, ljutiti, srećiti, srditi. — *Ne gnjevite nam glave naše glave,* djevojka je i od sebe gnjevna. Rj. 90b. *Da ne gnjevi gnješina svojim.* Car. I. 16. 2. — *2) si se, roe, si, zurnen, irascor.* Rj. *vidi* bućiti, buriti se, duriti se, jediti se, jariti se, komadati se, ljutiti se, napućiati se, prkonjiti se, srđiti se. — *Da će svaki koji se gnjevi na brata svojega ni za što, biti kriv sudu.* Mat. 5. 22. *Nemoj se gnjeviti, Gospode, što ću još jednom progovoriti.* Mojs. I. 18. 32. *Kad se gnjevljase na sreštenike.* Dn. II. 26. 19.

gnjevljenje, *n.* Rj. *verbal.* od 1) gnjeviti, 2) gnjeviti se. — *1) radnja kajom tko gnjevi koga* (das Zürnen, irritatio). Rj. — *2) radnja kajom se tko gnjevi* (das Zürnen, ira). Rj.

gnjevljiv, *adj.* gahzorrig, iracundus. Rj. *koji se lako gnjevi.* *vidi* jedljiv, lakosrd, nabrećiti, nabusiti, osorljiv, pršljiv, isp. srditko. — *Jer vladika treba da je bez mane . . . ne gnjevljiv.* Tit. I. 7. *Čovjek gnjevljiv zameće raspru.* Prič. 15. 18.

gnjezdáše, *n. dem.* od gnjezdo, nidulus, Nestchen. ARj. III. 225a. — *takra dem.* kod brdašee.

gnjida, *f. pl. gen.* gnjida die Nisse, lens (gen. lenis). Rj. *jače od uši.* *dem.* gnjidica.

gnjidav, *adj.* pun gnjida. gnjidavac, gnjidavca, *m.* gnjidav čovjek. gnjidavica, *f.* gnjidavo ženska čeljade, *u naše vrijeme* u Lici. ARj. III. 225a.

gnjidica, *f. dem.* od gnjida. Rj.

gnjijenje, *n. verbal.* od gnjiti. *ake.* ARj. III. 225b. *stovnje koje bira, kad što gnjije.* *vidi* gnjilenje.

gnjila, *f. — 1) die Topfererde, terra figlina, cf.* gněra. Rj. *lončarska zemlja.* *vidi* i glina, ilovača. — *Grnčara donja i gornja, dva sela.* Više tih sela na jednom brdu (koje se zove *Gnjila*) kopa se lončarska zemlja. Rj. 103a. Izeo sam se iz kala, a upao sam u *gnjilu*. DPost. 35. — *2) u prenesenom smislu:* Žensko čeljade, bila djevojka, bila žena, ako je *lijena* na poslu, a pri tom još *dehla*, zove narod *gnjilom*. u Lici. ARj. III. 225b. *isp.* gnjilac.

gnjilac, gnjilca, *m.* čovjek gnjio, *lijen, lijenc* (u *Fažini*). Gj. Daničić. ARj. III. 226a. *vidi* gnjiloritac.

gnjilad, *f. vid.* gnjilina. *Šta će mi ta gnjilad?* M. Medić. ARj. III. 226a.

gnjilica, *f.* njeka jesenja tvrda kruška, koja se može jesti samo onda, kad *ugnjije*. u Lici. ARj. III. 226b. *vidi* ognjilano, i *sym.* ondje.

gnjilina, *f.* Rj. *vidi* gnjilad. — *1) das Faule, die faulen Theile, putramen, cf.* truhlina. Rj. *stvar gnjila, što je gnjilo u čegu.* *isp.* gnjio 1. — *2) das Milde, die milden Theile (vom Obst), pars mitis, cf.* gnjio 2. Rj. *u roča ono što umekne.*

gnjiliti, *lim, v. impf.* Rj. *v. pf. sloz.* u-gnjiliti. — *1) faulen, putresco, cf.* truhnuti. Rj. *postajati gnjio, truo.* — *2) weich werden (vom Obst), mitesco.* Rj. *kuže se za roče, kad mēkne.*

gnjiloritac, gnjilorica, *m.* *lijenc* (čovjek gnjile riti). Gj. Daničić. ARj. III. 227a. gnjilo-ritac. *vidi* gnjilac.

gnjilozub, *m.* nadinak mladim ljudima, kojima su *zubi* poernjeli. *Vidi* je, udala bi se za onoga *gnjilozuba* i *probiljesku!* u Lici. ARj. III. 227a. gnjilo-zub. *isp.* bezub, krezub, oštrozub.

gnjiljenje, *n. verb.* od gnjiliti. *vidi* gnjijenje.

gnjio, gnjila, (gnjili) *adj.* — *1) faul, putridus, cf.* truo. Rj. *upravo partic. praet. act.* od gnjiti *pa se govori kao adjektiv.* — *Devom vila a nevom gnjio.* Post. 58. *Ne tiči u gnjilu megu, da se sva ne propu.* DPost. 75. *Postat' u gnjilu brodu s dinarom kruha a l' dju.* 99. — *2) mild (vom Obst), mitis.* Rj. *kuže se za roče, kad umekne:* Mekuša, jabuka pro-

mrzla, ili *gnjila kruška.* Rj. 352b. *Bira kao megjed gnjile kruške.* Post. 14.

gnjirēnje, *n.* *vidi* gvirenje. Rj.

gnjiriti, *rim, v. impf.* *vidi* gviriti, *n. p.* u knjigu. Rj. *vidi* i *ujiriti, piljiti, pizdriti, piždriti, opirati oči u što.*

gnjiti, gnjijem, *v. impf.* gnjiti. Istor. 248. *vidi* gnjiliti, trunuti, truhnuti, truhiliti, *faulen, putresco, ake.* *po pf. sloz. glagolima:* izagnjiti, obagnjiti, prđ-, sagnjiti, đ-, i *po (particip.) pridjeru:* gnjio. *v. impf. sloz.* sagnjivati, ugnjivati. — *Kuda majka bija, tuda koža tije, a kud tugjin bija, tuda koža gnjije.* Post. u Lici. ARj. III. 228b. *gdješto se govori i gnjeti mjesto gnjiti:* *Ja ću tjeło zemlji gnjeti, ti ćeš (dušo!) Bogu dnge vraćat'.* Here. 324.

gnjizdo, *n.* (u Srijemu) *vidi* gnjezdo. Rj. 91a. *Pāče gnjizdo,* (u Srijemu) nekaka trava. Rj. 492a. *Kako je došlo te se i u nas gdješto govori: gnjizdo nj.* gnjizdo. Kov. 19.

gnjōj, *m.* (*po zap. kraj.*) *vidi* gnoj (*mit allen Ableitungen*). Rj. *i tako sve riječi koje se odvode od gnoj, mogu mjesto u imati nj.*

gnjōjan, *adj.* *vidi* gnojan.

gnjōjanica, *f.* *vidi* gnojanica.

gnjōjav, *adj.* *vidi* gnojjav.

gnjōjavica, *f.* *vidi* gnojavica.

gnjōjēnje, *n.* *vidi* gnojenje.

gnjōjīšte, *n.* *vidi* gnojīšte.

gnjōjiti, *v. impf.* *vidi* gnojiti.

gnjūrac, gnjūrea, *m.* Rj. *koji rovi.* Miklošić misli da je *gnjūrac* istoga korijena kojega je *norac* i *ponirati* i da je *sprijeda* *dometnuto g.* Korijeni 79. *isp.* *zagnjuriti se, zaroniti.* — *1) der Taucher, urinator, cf.* ronac 1. Rj. *vidi* i *norac* 1, *njorac.* — *2) die Tauchente, mergus, cf.* ronac 2, *sarka.* Rj. *vidi* i *medvedak, vodenu ptica.* — *Megju pticama ove da su vam gadne . . . buljina i gnjūrac.* Mojs. III. 11, 17.

gō (gōo), gōla (gōli) *adj.* Rj. *gōl = gōo = gō. — 1) nackt, nudus:* *Ako je i go, ali je soko.* Rj. *vidi* go *golcat, go golcit; golišav; nag. dem.* *gojušan; golišav.* — *Goli sin, golać, t. j. vojnik koji sam od svoje volje za platu ide na vojsku i bije se.* Rj. 93a. *Golokrak, gotijeh goličeni.* Rj. 93b. *Go kao lipu* (valja da kad joj ogule koru luba ili lika radi). Rj. 329a. *Go nag, kao od majke rogien.* Rj. 382a. *Go opuceu.* Rj. 466b. *Pored njega jašu s golijem sabljama u rukama.* Rj. 801b. (Sunčeva majka) . . . *peć žari i golim rukama vatru izgrće.* Npr. 56. *Videći ga golu i bosa, odmah mu da jedne opanke i novaca.* 72. *Pane pred njom na gola koljenu.* 215. *Go kao prst.* Post. 43. *Go kao šipka.* 43. *Goli više skaču.* 43. *Živi paski, a spava na goloj daski.* 81. *Od gola popa i oficira nena ružnije stvari.* 232. *Teško bonu u domu golu!* 313. *Čist kao flinta. (Goo, siromah).* 348. *Golo i oholo.* DPost. 24. *Nit' si golu preodetu, niti bosa preobula.* Npj. 1, 133. *Ne ću ljubiti gola vrata, već ću kupiti litru zlata, pa ću svezat' oko vrata.* 1, 363. *Svuće s' sebe žutoga kavada, osta golu u košulji tankoj.* 1, 564. *Id' otale, gola derrišino!* 2, 351. *Ona mlada gola izlazila, samo golu u tanku košulju, samo golu kako muška glava.* 4, 389. *Pa za Boga i za golu čardu.* HNpj. 4, 24. *Nema kade konja osedlati, no se baea na golu konjica.* Here. 22. *Pa mu (Milošu) onda predađu one akte, koje on uzevši najpre metne na golu glavu.* Miloš 170. *Stanovnijeh zvijezda može se golijem okom nabrojati oko 2000.* *Príprava 95.* *Metnuću krv njegovu na go kamen da se ne pokrije.* 24, 8. — *2) bloss, merus: gola voda; od gola vlaha gola para; oglobio ga do gole duše.* Rj. *nešto samo, nepomiješano ni s čim drugim, bez čega drugoga:* *Za kojega se (seoskoga kneza) može reći. . . osim gola inena da više ništa nije imao.* Rj. 279b. *Golu kost ni pseto ne će.* Post. 43. *Tugja koza go loj.* 321. *Ja s golim životom bežim u Nemačku.* Miloš 53. *Ta*

mica ostane *gola hvala i prijetinja*. Npj. 1. XXVII. li šta će *gole riječi*? Priprava 58, *amo ide adverbijano*: na *golo*, *znućeti* samo: Prodajte mi šezdeset vvara sve na *golo* vina i ženice. Npj. 2, 30. Šćepan ze groše i dukate i na *golo* krupne talijere. 2, 630.

gōba, *f.* (u Bocci) *vidi* grba: Mojom *gobom* ne mogu as svijet ispraviti (Post. 182. u Bocci). Rj. *vidi* i gura. — *Tal.* *gobba*.

gōbela, *f.* (st.) u pripovijeci o Solomunu: jedna *obelu* u kao, a druga iz kala — kazao Solomun gleda-ći u točkove kad su ga na kolima vodili da ga ogube. Rj. *vidi* Npj. 155. *naplatak u točka. vidi* obelja.

gōbelja, *f.* (u Dalm.) *vidi* naplatak. U Dalmaciji očkovi, koji su mnogo manji i jači od naših, imaju amo četiri spice, koje se onamo zovu *krst*, i četiri *obhelje*. Rj. 3 i u *Lici*: Jedna *gobelja* iz blata a druga a blato. ARj. III. 232a: *vidi* gobela. *isp.* izgobeljati se. **gōč**, *gōča*, *m.* (po juž. kraj. Srbije) *vidi* bubanj. Rj. *vidi* i doboš. — *gōč* (tympanum, mislim da je tako i srpskom mjesto *gloč*, kao čovjek mjesto človek ili kobasica mjesto klobasica). Osn. 60. Može biti da ovamo ide u značenju »lupati,« izbacivši »l»: *gōč*. Korijen 56.

gōčōbija, *m.* *vidi* bubnjari: Ako bio torbonoša, bio majci živ! Ako bio *gōčōbija*, ne bio joj živ! Rj. *gōčōbija*, *kaj* bije, *udara* u *gōč. vidi* i dobošar. — *riječ* tako *slōž. isp.* halobija.

gōd, *gōda*, *m.* — **1)** veliki praznik (u Srbiji), *der Festtag, dies festus*. Rj. *vidi* i blag dan, svečanik 1, svetac 2. — Ljudi idu uz časne poste i a *ostalijem* *relikvijem* *govorinu* (n. p. o Trojiciinu dne . . .) namastirima, te se ispovijedaju i pričeaćuju. Rj. 395a. Kada Vlašće te razumni riči tal on begu poče govoriti: Mog mi posta i *sviju govora*! HNpj. 1, 449. Pomogao i jaki Gospod Bog i svaki Božji dan i *god*! Kov. 125. — **2)** u *riječima*: od god do god (ima hrane) *znući* godina, *das Jahr, annus*. Rj. — **3)** *der Jahreswuchs* *innes* *baum*. Rj. u *drveća* *stozraste u godinu dana*. — **4)** n. p. pet groša u *god*, t. j. ravno (kao ugojeno), *geralde, ipse*. Rj. *vidi* ugod (*ni ugod*).

gōd, (*als Anhängesylbe*) *immer, irgend, cunque, ali-*. Rj. *rijeću* što se *dodaje zamjenicama i adverbiumu*, u *južnom* *govoru* *glasi*: *gōde, gōdēr, gōdjēr, gōg, gōgje. isp.* Korijen 69. *vidi* i godic. — *Štogod*, *kojigod*, *čijigod*, *kadgod*, *gdjegod*. Rj.

gōde, (*ist.*) *vidi* *gōd*: *Gdi se gōde* krajina uzbija. Rj. i u *južnom* *govoru. vidi* *gōd*.

Gōdēr, *m.* ime muško. Rj. *za nast. isp.* Goleč, Jeleč.

gōdēr, (*ist.*) *vidi* *godijer*. Rj. i u *juž. govoru*.

gōdet, *f.* *das Gefallen, gaudium, cf.* *godimenat*: *Znade* majka *godet* svome sinu. Rj. *vidi* milina. Rj. 3 što je *kome milo, ugodno*.

godic (u pjesmama) *vidi* *gōd*. — *Kud* bi *godic* ja sina ženjo. HNpj. 4, 104. *Dok* su *godic* u životu bili. 4, 241. *Što* si *godic* rekla posestrimi. 4, 494.

gōdijer, *vidi* *gōd*. Rj.

godimenat, *godimenta*, *m.* (po jugozap. kraj.) *die Freude, gaudium (gaudimonium), cf.* *radost, milina*: *Stari* čoeku mlada žena *godimenat*: a mladu čoeku stara žena pogibija. Rj. *Tal.* *godimento; der Genuss, das Vergnügen, die Freude; s* *kojom* *tugjom* *rijeću* *isp.* i *godet*.

gōdina, *f.* (*pl. gen.* *gōdīnā*) — **1)** *das Jahr, annus, cf.* *godište*: Duga noć, ili dan, (kao) *carera godina*. *Sad* je *njegova godina*, ili u šali: *njegova i pasja godina*, t. j. sad je kao što on hoće. Rj. *vidi* i god 2, ljeta 2. *dem.* *godinica, hyp.* *godinjak*. — *Makar* bila i *džerojka od 12 godina*. Rj. 9a. *Nijesam* mu bio na *babinama* (da znam *koliko* *mu* je *godina*). Rj. 10a. *Korijen* se za *nevolju* — u *gladne* *godine* — kuha i jede. Rj. 11a. *Prošla* ju je var (reče se za ženu koja je u *godinama* *već* *prevadila*). Rj. 53a.

Godišnjica se zove i *godina*, a *polugodišnjica* i *po godina*. Rj. 112a. *Zivorna godina*. Rj. 159b. 1b. u *Zvornik* *zidao* nekakav *Zvonimir* *neznačozov* *praj*. *Hrista* *na 800 godina*. Rj. 205a. *Znači* *da* *je* *ona godina* *biti* *podrečna*. Rj. 211b. *Svaka* *a* *komčara* *osude* *na* *pet godina*, a *tridazetnju* za *izvršiti* *na šest*. Rj. 221a. *Prje* *sto* *i* *naboldo* *godina* (*Petrski* *godina*) nekakav *Petrus* *kapetan* *bio* *uzo* *Zvonik* *od* *Turaka*. Rj. 197a. *Kad* je *godina* *osuda*, *on*. Rj. 647b. *Godna godina*. Rj. 652b. *Ja* *sam* *prvi* *u* *kolike* *godine* *dana* *bio*. . . Npr. III. K 1 *na* *brle* *osamnest* *godina*, *zapita* *mojer* *svoju*. . . 27. *Kad* *joj* *se* *narriše* *dvadeset* *i* *dve* *godine*, *on* *pregovori*. 54. *Posle* *toga* *praj* *godina* *dana*, 27. *Pomog* *zdrav* *i* *mlad* *kao* *da* *na* *je* *to* *dvadeset* *godina* 211. *Bože* *pomozi!* *novu* *novine* *od* *moje* *godine*. *Kad* *se* *što* *novu* *prvi* *put* *od* *godine* *okusil*. *Post.* 20. *Od* *stare* *godine* *se* *pojelo*, *i* *od* *novu* *još* *nije* *prispjelo*. 32. *Dosta* *je* *kupusa* *izlo*. *Amu* *nu* *dana* *godina*. 68. *Iza* *gladne* *godine* *dogje* *i* *sita*. 97. *Otezlo* *se* *kao* *gladna* *godina*. (Mjesto *gladna* *govori* *se* *i* *1b.* 212. *Svaka* *šila* *za* *vremena*, a *kuečeva* *za* *godinu*. *Jer* *se* *u* *vojvodstvu* *knezovi* *po* *selima* *mijenjaju* *svake* *godine*. 276. *Služio* *sam* *Gavana* *puno* *devet* *godina*. Npj. 1, 130. *U* *najholje* *doba* *od* *godine*. 1, 265. *Drugu* *kitu* *tratora* *cvijeće*, *da* *on* *traje* *u* *jednu* *godinu*. 1, 385. *Slatko* *je* *vince*, *medno* *je* *vince*, *al* *je* *medna* *godina*, *koja* *ga* *je* *rodila*. 1, 429. *Donesi* *mi* *kondir* *vinu* *od* *tri* *godine*. 1, 512. *Kad* *sa* *Turci* *Novi* *parahali*, *imala* *sam* *trideset* *godina*. 1, 526. *Rodiću* *ti* *sina* *od* *godine*. 1, 536. *Raste* *dete* *Nahode* *Momire*. . . *odrastao* *od* *petnaest* *ljeta*, *kao* *drugo* *od* *trast* *godina*. 2, 157. *Te* *s* *pominje* *junak* *po* *junastvu*, *kao* *dobar* *danak* *u* *godini*. 2, 262. *Boga* *moli* *Kraljeviću* *Marko* *od* *godine* *opet* *do* *godine*. 2, 433. *Već* *imade* *pedeset* *godinu*, *tri*, *četiri* *više* *preturide*, *od* *vremena* *i* *toga* *zemana*, *otkad* *kleti* *ndariše* *Turci*. 4, 525. *Oni* *gdjekoji* *služe* *leturgiju* *po* *namastirima* *od* *godine* *do* *godine*. *Danica* 2, 112. *Većitelja*, *kad* *mu* *izigje* *godinu*, *otпусти* *iz* *službe*. 3, 239. *Kad* *da* *Bog* *te* *rodi* *godina*. 4, 3. *Godine* 1802. *zavadi* *se*. . . *u* *početku* *godine* 1803. *pobegne*. 4, 9. *Ja* *sam* *onamo*. . . 1829. *i* 1830. *godinu* *proteo* *u* *Kragujevcu* *oko* *sastavljanja* *zakona*. 5, 3. *Kapetani* *su* *imali* *na* *godinu* *po* *10* *dukata* *plate*. *Kov.* 37. *S* *kojim* *se* *pre* *godinu* *dana* *bio* *dobro* *poznao*. *Miloš* 113. *Jer* *sam* *je* (*riječ*) *ja* (*u* *osam* *naestoj* *godini* *života* *moga*) *najprije* *čuo*. *Pis.* 32. *Već* *našoj* *literaturi* *ima* *37* *godina*. 63. *Ko* *bi* *mogao* *u* *godinu* *pogoditi* *koliko* *je* *vremena* *prošlo* *od* *postanja* *svijeta*. *Priprava* 91. *Koji* *je* *godinama* *bio* *mnogo* *stariji* *od* *njega* *i* *prosjeđ*. *Novj.* 49. *Može* *biti* *da* *mu* *nije* *bilo* *još* *punijeh* *30* *godina*. 76. *Kopitar* *će* *vam* *sve* *knjige* *uzeti* *na* *veresiju* (*može* *biti* *na* *godinu* *dana*). *Straz.* 1886, 770. *Kalajdović* *je* *mlad* *čovek* (*njih* *godina*). 1886, 1767. *Savi*, *kome* *je* *nustala* *već* *šesta* *godina*. 1887, 207. *Imajući* *želju* *od* *mnogo* *godina* *da* *dogem*. 15, 23. *Koliko* *ti* *ima* *godina?* *Mojs.* I, 47. *S* *Tele* *i* *jagnej*, *obje* *od* *godine* *dana*. III, 9, 3. *Prinesite* *sedam* *jaganjaca* *od* *godine* *zdravijeh*. 23, 18. *To* *je* *žrtva* *paljenica* *u* *početak* *mjeseca, svakoga* *mjeseca* *u* *godini*. IV, 28, 11. *Niti* *noga* *tvoja* *oteče* *za* *ovijeh* *četrdeset* *godina*. V, 8, 4. *Sav* *podmladak* *umiraće* *u* *najboljim* *godinama*. *Sam.* I, 2, 33. *Nemanje* *u* *djetinjstvu* *svojem* *bi* *kršten* *po* *latinskom* *pravilu*. . . *Od* *trideset* *godina* *krsti* *se* *na* *novu* *u* *pravoslavnoj* *vjeri*. DM, 15. *Probuje* *zli* *i* *malu* *dani* *moji* *s* *godinama*. DP, 360. *Što* *se* *čita* *u* *erкви* *preko* *godine*. *Rad* 20, 151. — **2)** *u* *Dubr.* *vrijeme, das Wetter, tempestas*: *danas* *je* *lijepa* *godina*; *ne* *smeta* *mu* *rajava* *godina*. Rj. *Godinu* *u* *Dubrovniku* *znači* *vrijeme* (*das Wetter*). n. p. *danas* *je* *ružna* *godina*, *juče* *je* *bila* *lijepa* *godina*, *i* *t. d.* *Post.* XLV. *Prebila* *orla* *zla* *godina*. 260. *Pričerala* *orla* *zla* *godina*. 263. — **3)** (*n* *Hrv.*) *dažd, der Regen, pluvia*.

Rj. — Oko Rjeke Senjske (kao što su mi pripovijestali) — *hina se zove ljuj i kuša* (a što kod nas zovemo *godište*) — *to se onamo svuda zove godište*. Postl. XLV. Grmi i sijeća, *panuće godina*. DPostl. 25. — 4) *hina godišnjica*. — *Đaća ... godišnjica zove se i ...* Rj. 112a.

godišnica, *f. dem. od godina*. Rj. — *Kad se kome čista nova kosulja ili druga kaka haljina reče se: ...* — *ko u njoj žive, toliko ti godina!* Rj. 158a. *God i i mi god nova dogje!* Npj. 1. 237. Lov lovili su sve Jugovica, lov lovili *godinu dana*. Here. 40. Računje se beže Ljuboviću, on baluje *deset godina*. 112.

godinovanje, *n. das Zubringen eines Jahres, zu u. a. — transscr.* Rj. *verb. od godinovati, koje vidi.*

godinovati, *godinujem, v. pf. i impf. ein Jahr zubringen, p. anem transscr.*; *ne čes. godinovati* (tamo *n. p. sta se spremaš* tako). Rj. *provesti, i provoditi godinu*, *isp. pregoditi*.

godinjak, *godinja, m. - 1) hyp. od godina*; ima jedan *godinjak*, kako je to bilo. Rj. — 2) ugodni vjetar. G. Martić. — *Mišim da ne postaje od godina nego od goditi*. ARj. III. 237a.

godišnica, *f. (u Dubr.) sluškinja koja se na godinu najmi, eine Magd die sich auf ein Jahr bei einem Herrn verdingen hat, ancilla annualis*. Rj. — *Dobro joj je k'o godišnica brez gospogje*. DPostl. 18. *Ne bi mi tu dali ni godišnicu*. 70.

godišnjak, *m. Rj. godišnjak (osn. u godišnji)*. Osn. 265. — 1) *n. p. nazimac, Jährling, ein Jahr alt (vom Jahr, annulus*. Rj. *žirince muškoga roda kojemu je jedna godina, n. p. nazimac, vejar*. — 2) *n. p. danas idu godišnjaci u crkvu (n. p. drugi dan Uskrsa), Jahresfest, hospes annuus*. Rj. *Danas idu godišnjaci u crkvu* 1. j. oni koji idu samo od godine do godine). Rj. 55a.

godišnji, *adj. jährlich, annuus*. Rj. *godišnji* (osn. u *godište*). Osn. 204. *vidi* obiljetan, što pripada *godista*, što biva od godine do godine: *Da prinese Gospodu godišnja žrtva*. Sam. 1. 1. 21. *Noć omu osvojila tama, ne radovala se među danima godišnjim, ne brojila se u mjesere!* Jov 3. 6. *O tome ću godišnjem danu govoriti poslije*. DM. 211. — *isp. složeno sedmogodišnji*.

godišnjica, *f. das Todtenmahl, (ein Jahr nach dem Tode), convivium funebre post annum clapsum*. Rj. *godisnja đaća*: *Đaće se obično daju tri: četrdesna, polugodišnjica i godišnjica ... Godišnjica se zove i godina, a polugodišnjica i po godine*. Rj. 111b. *isp. obiljetnica*.

godište, *n. (po zap. kraj.) das Jahr, annus, cf. godina*: *Zlo godište* roda ište, a nevolja prijatelja. Postl. 91b. Rj. *vidi i god 2, ljetu 2*. — *Đaciše godištu u ništa*. *Reku stari ljudi, i valja da znači: godine (starost) ih u ništa učinise*. Postl. 11. *Lete danci kao riječka, a godišta ko ništa*. 168. *Ako je malahan dan, duogo je godište*. DPostl. 2. *U njoj su (u planini Lovčenu) sujezi i mrazi u svaka doba godišta*. Npj. 1. 190. *riječi s takom nast. koje ne znače njesto već stvar ili djelo bunište 2, bunjište 2, dočekište, pomirište, posvadište, posvetilište, povratište, pristupište, prtište, smetlište 2*.

goditi, *godim, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-goditi, na-, od-, po-, pri-, raz-, su-, u-, zgoditi. impf. gajjati; sloz. do-gajjati, na-, od-, po-, pri- (se), raz-, u-, zragjati. - 1. 1) beschliessen, decerno*: *Bog godio i Bog dogodio, na tebe se taki sanak zbio*. Rj. *vidi* glaviti, ugljavljivati, odregjivati. *v. pf. dogoditi, zgoditi 2. - 2) gobi mi, thut mir wohl, prädesse*. Rj. *kao ugajjati. pf. ugoditi. amo kao da po značenju goditi sobu? ubi i ovi primjeri*: *Bolje je u dobra ovčiti nego u zla goditi*. Postl. 25. *Ko ljeti gori, žini godi*. *Ko ljeti radi, omaj se žimi veseli*. 116. *po onomu moglo bi u ora dva primjera* goditi *hati*

od Tul. godere, veseliti se. - 3) kao gajjati: *A sve jodi puškom dževerdanom, često pali, još češće krvavi*. Npj. 5. 116. — *II. sa se. - 1) pass. godi se* kome što, t. j. čini se, jest, *scheinun, videtur*: *Podaj sinko mene konja tvoga, da ja prvi na vodu nagazim, da svatima ja učinim putu*. *Tad se d'jete na nevolji nagje: da mu dade, godi mu se stidno, da ugazi, strah ga obuzeo*. Rj. *syn. kol činiti se (činiti 5)*.

2) reciproč. u pjesmi, kao pogajjati se: *Dva se gode da se rode*. Rj. *On traži koga čovjeka koji je s hajducima prijatelj; i preko njega se godi s harambašom*. Zim. 200. — 3) *pass. kao dogajjati se, prigajjati se. pf. dogoditi se, prigoditi se. - Čoek zna gje se rodi, ali ne zna kud se godi*. Postl. 318.

Godomin, *m. polje niže Smedereva*: *I eto ih u Godomin, Gijoko!* *Godomin* su polje napunili. *Kad je bio nasred Godamina*. Rj.

Godominski, *adj. Rj. što pripada Godominu*: *Niz široko polje Godominsko*. Rj.

Godomir, *m. ime muško*. Rj. *Godomir, tako sloz. imenu vidi kod Dragomir*.

godovánje, *n. vidi svetkovanje*. Rj.

godovati, *gđudjem, v. impf. vidi svetkovati*. Rj. *vidi i svečiti 2, praznovati*.

godovnu, *godovnoga, n. (u Slav. i Hrv.) der Namenstag, dies lustricus*. Rj. *adjektiv zamjenjuje supstantiv, vidi imeni dan*.

godža, *f. vidi džoga*. Rj. *gotu kost od raskinutu i izjedena rola ili konja*.

godžura, *f. augm. od godža*. Rj.

göeta, *f. (u Boci) mala barka bez katarke*: *Ljepo ti je pogledati morske brodove, sprema njima dvje goete, u njih svatove*. Rj.

gög, *göga, m. u zaklanjaju govori se mjesto Boga mi, kao što se govori i bora mi, broda mi, gloga mi, kao da se ime Božje ne pomiruje uzalud, vidi Bog II. 3. - O goga mi, nezuana delijo!* HNpj. 2. 120.

göga, *m. der Maurer, faber murarius*. Rj. *zidar (ponajviše su Cincari)*.

gögin, *adj. Rj. što pripada gögi*.

gögj, *gögje, vidi göd*: *Kud sam gögje na konju hodio*. Rj.

gögjčnje, *n. Rj. verbal. od I. goditi, II. goditi se. - I. radnja kojom tko godi što. - 1) kao glavljenje, odregjivanje (das Beschliessen, decretio. Rj.). - 2) kao ugajjanje. - 3) kao gajjanje. - II. stanje koje biva. - 1) kad se komu što godi, čini. - 2) kad se dru gode (vidi pogajjanje. Rj.). - 3) kad se komu što godi, dogajja, prigajja.*

göj, *m. mir, der Friede, par. Göj (staro pax)*. Korijen 63. *gen. göja, u starijih pisaca često dohodi uz mir: u miru i goju, u naše se vrijeme govori u Dubr.: u miru i u goju*. P. Budmani. ARj. III. 242b.

gojáčnje, *n. verb. od gojatiti. radnja kojom tko gojati n. p. sobu*.

gojájli,* *adj. indecl. odgojen, gepflegt, cultus*: *Crna brka, gajajli perčina*. Rj. *kako Vuk tumači riječ odgojen, po mišljenju ugoru postalo je od gojan s Turškim nast. li, vidi gojan, gojani*.

göjan, *göjna, adj. gepflegt, cultus, cf. gojani*: *I bijele ruke Anetine oko gojna grla Jovanova*. Rj. *vidi i gojajli. odgojen, dobro gojen. - A crn perčin iščešljan ... pokriva ti gojan vrat*. Here. 254. *Prekrstio gajne ruke, divna diko!* Živ. 199.

göjan, *adj. gepflegt, cultus, cf. gojan*: *a za njima gojani Alile*. Rj. *vidi i gojajli. odgojen, dobro gojen*.

göjatan, *göjätana, adj. o žitu i varivu koje nije čisto, koje nije dobro izvijano, u Lici*. ARj. III. 243a.

gojätiti, *göjätim, v. impf. v. pf. sloz. zagojatiti. v. impf. sloz. zagojáčivati. - 1) činiti da što bude gojatu (nečisto)*: *Nemoj mi sobu gojati*. — 2) *sa se, refleks. postajati gojatan*: *Senica se klaci, da se manje gojati*. u Lici. ARj. III. 243b.

gōjazan, gōjāzna, *adj.* marvinče koje se lako ugoji, *leicht zu mästen, fucide pinguescens.* Rj. *vidi* gojažljiv. — *priljeri s takim nast.* bojazan, ljubazan, i t. d.

gojažljiv, *adj.* n. p. čovjek, konj, *vidi* gojazan. Rj.³ *adj. s takim nast.* bojažljiv, prelažljiv, i t. d.

gōjānje, n. Rj. *verbal. od* gojiti. — **1)** radnja kojom tko goji što, n. p. dijete (das Plägen, Aufziehen, cultura. Rj.). — **2)** radnja kojom tko goji, hrani, *tovi živinče* (das Mästen, saginatio. Rj.).

Gōjislav, m. ime muško. Korijeni G3. Go-jislav, tako slož. imenu kod Berisav. *hyp.* Gojko, Gojo, Gošo.

gōjiti, jīm, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* na-gojiti, od-raz-, u-, uz-, zgojiti. — **1)** *plēgen, aufziehen, colere.* Porasla je u Novi narandža, *gojila* je Novkinja gjevojka. Rj. *vidi* gajiti, i *syn. ondje.* — Po tom je ova svejzer uz cara skakutala i blejala, a on je njuvijo i gojio kao svoje dijete. Npr. 116. Jedina šćer careva, koju sam ja iz malena *gojila*. 247. Dokle šćerea s majkom stoji, pod kosama *jezik goji*; a kada se s mužem združī, od aršina jezik pruži. Post. 65. *Tko sebe goji*, najbolji *perivoj goji*. DPost. 133. — **2 a)** *māsten, sagino.* Rj. *vidi* hraniti, pitati, pretiliti, tovitī: Gospodareve oči *konja goje*. Post. 44. — **b)** *sa se, refleks. sich māsten, fett werden, saginar, optimus fio.* Rj. *vidi* titi. — Kad malo dijete spava, reče se: tinja, t. j. *goji se*, raste. Rj. 740b. Muško dete zavore da se *goji*... Kad dete dobro uhrani i ugoji... Npr. 139. Peci loj, ter se *goj*. DPost. 94. Tvoja se sreća rodila, sunčanom ždrakom povila, *mjesecem sjajnim gojila*, zvjezdlama sjajnim rosila. Npj. 1, 191. Paziš sinove svoje većma nego mene, da se *gojite* *prvimu* svih prinosu Izraelja naroda mojega. Sam. I, 2, 29.

gōjka, f. u Srbliju ime ovcī. Rj. *gojka* (osn. s *priledogom u ogoju*). Osn. 297.

Gōjko (Gōjko), m. ime muško. Rj. *hyp.* od Gōjislav. *može biti i od* Godimir. — A Stanojlo Stanić barambaša, on će brata *Gojka* pokajati. Npj. 4, 331.

Gōjkovica (Gōjkovica), f. *Gojkova žena*: Mladi Gōjko vjeru ne pogazi... Al' govori *Gojkovica* mlada. Npj. 2, 119. — *vidi* *takve riječi* Jankovica, Markovica, Pavlovica, Velimirovica, Živanovica, i t. d.

Gōjo, m. ime muško. *hyp.* od Gōjislav, kao Dobro od Dobrosav; *ali može biti*: Go-jo od Godimir, kao Bojo od Bogosav. — Treće dogje Todorović Lazo, a četvrto Sladojević Gōjo. Npj. 4, 446.

gōjūšan, gōjūša, *adj. dem. od* go, u *Lici*. Slabo ili nikako odjeven. ARj. III, 248b. — *takva dem. vidi* kod lagūšan. *isp.* golišav.

gōl, gōla, *adj. vidi* gō. — gō (гол). Osn. 27.

gōlac, gōlca, m. što je *golo u muškoga roda*. — **1)** djetić, mladićak što još nije brneao. — **2)** mlad ptić bez perja. ARj. III, 249a. *vidi* golić.

gōlāc, gōlāca, m. *vidi* goli sin. Rj. *vajnik koji sun od svoje volje za platu ide na vojsku i bije se*: Goli sine, buljubaša Zeko! ded' ustani i *gōlāc* kreni. Npj. 4, 250. — *riječi s takim nast. kod* gluhāc.

gōlēat, *adj. u riječima*: *golcat, fudennackt, mutternackt, plume nudus.* Rj. *vidi* golcati. *Kod riječi* cjeleat *kaže* Fuk: *Verstärkung von* cijel. Rj. 813b. *cjeleat* jače nego cijel; *po tome je i* golcat *jače nego* go. *gō kao od* majke rojjen, *sa svijem gō. za nast. vidi*: cjeleat, noveat, puncat, sameat.

gōlēit, *adj. u riječima*: *go* golcit. *vidi* golcat. *gō kao od* majke rojjen, *sa svijem go*: Go (nag) kao od majke rojjen. (Mjesto nag govori se i *golcit*). Post. 43. *za nast. vidi*: novcit, pravcit, puncit, sameit, zdraveit.

gōle, m. *hyp.* od golub. *Gole* gukće, u *Dobroselu*. M. Medić. ARj. III, 250a. *vidi* golubak. — *takva hyp. vidi* kod čile.

Gōleč, Gōleča, m. u pjesmi, nekaka planina: Na Goleču visokoj planini. Rj. — *Gōleč* (osn. u *gō*). Osn. 352. *za nast. isp.* Godeč, Jeleč.

gōlem, gōlema (gōlemī) *adj. gross, magnus. (comp. kaže se veći). cf.* veliki. Rj. *vidi* golijeman, golijevan.

— *Gije nema maleno, nema ni gōlema (apeteta).* Post. 75. *Bolje je gōlem prijatelj neg zolova jaspra.* DPost. 8. *I gōlema ronu tvrdla istina.* 110. *Mili Boze, čuda gōlema!* Npj. 1, 24. *Kraječara je malen darak, al' gōlema zalučana.* 1, 138. *Kakva ti je gōlema volja?* 1, 274. *Oj na delu na gōlema bob se zeleni.* 1, 496. *Bojimo se gōleme sramote.* 2, 332. *Gōlema je veselje činio.* 2, 613. *Činio se gōlema srotu.* 3, 25. *I posjede konja gōlema.* 3, 353. *Pa gōlema pokupio vojsku.* 4, 337.

Gōleš, Gōliša, m. u pjesmi, nekaka planina: Zavo pregji u *Goles* planinu. Na onome *Golešu* planini. Rj. *od osnove koju je u* *adj. gō.* *isp.* Osn. 360. — *za nast. isp.* Males, Mileš, Puroč, Vraues.

gōlēt, f. (*loc. golēti*) *kahle Gehirnsorgend, minus arboribus destitutus.* Rj. *gō gorski kraj u kojem nema drveća.* — *gōlet* (osn. u *go, garb*). Osn. 227. — *za nast. isp.* vrlēt.

gōlētan, gōlētna, *adj. kahl (ohne Baum), calvus.* Rj. *što je kao* *golet*. — Po ravni, osobito po *golētnem* mjestima, vrlo su kuće rježave. Rj. 676a. Ni trna ni grma (n. p. nema). (Kad se hoće za kakvu zemlju da kaže da je *golētna*). Post. 224. Viš' Vranjeva duboka potoka, na visoku brdu *golētnome*. Npj. 4, 171.

gōlica, f. nešto *golo* ženskoga roda. — **1)** *djevojka. isp.* *golac* t. — **2)** *golo žencko dijete* (u Šali). — **3)** *njeka riba.* — **4)** vrsta *pšenice*, u koje na klasju nema osja. — **5)** vrsta *kruske, breskve, kajsije* glatke kože. — **6)** *gola zemlja.* — **7)** *hartija gola* nenapisana. — **8)** *pustinja*: *Kroz pustinju gōlica.* HNpj. 1, 22. ARj. III, 252a.

gōlicānje, n. *vidi* galicanje. Rj.

gōlicati, cām, *vidi* galicati. Rj. *vidi* i čkakljati, čkakljiti, škakljati, škakljiti. v. *pf.* *golienuti*.

golienuti, golienēm, v. *pf. prema v. impf.* *galicati*: Ja bilh pored mrtva slugje zaspa, barem znam da me ne bi *golienuo*. ARj. III, 252b.

gōlić, gōlića, m. *goljo, der Naekte, nudus*: Udri piće na *gōliće*. Rj. *kaži je* go, n. p. čovjek, ptić, miš, *vidi* golac. — *Polećela dva gōliću vrana od* Rikavca zelene planine. Rj. 650a. Ovo ti je *gōlić* miš, koji pobježe u zengijuju. Here. 291. Zar mogu iz jedne porodice izaći... kicoši i *gōlići*? *Priprava* 33. *riječi s takim nast. kod* bagljīc.

Gōlija, f. — **1)** planina u Srbiji. Rj. — **2)** planina u Hercegovini: *Pod Gōliju* u Dugu kravan. Zdravo pregje Ravnu i *Gōliju*. Rj. — *od osnove u* *adjektiva*: *belija. Gōlija* (gō) *pogānija, tvrdija.* Osn. 77.

Gōlijanin, m. čovjek ispod Gōlije. Ti pokupi mlade *Gōlijane*. Rj.

gōlijeman, gōlijemna, *adj.* u Rj. *samo ovo*: *Gōlijemno* blāgo, n. (st.) *so viel als* *gōlema, gross, ingens*: Al' ti je malo *golijemna* blaga. Rj. *vidi* golijevan.

gōlijen, f. (*loc. golijēni, pl. gen. golijēni*) *das Schienbein, tibia*: Začudio se *prebijenoj golijeni*! (reče se onome koji se čemu začudi, kao da ne bi urekao). Rj. *u nuge prednja strana i kost od koljena do* *glčnju*. *vidi* cijev 3, i *syn. ondje.* — *Golokrak, golijeh golijeni*. Rj. 93b. — *Prvome* *čakle* *prebiše golijeni* i *drugome*... a *došavši na* *Isusa* ne prebiše *mu golijeni*. Jov. 19, 32. Izuj se, *zagali golijeni*, idi preko rijeka. Is. 47, 2.

gōlijevan, gōlijevna, *adj.* u Rj. *samo ovo*: *Gōlijevno* blāgo, n. (st.) *so viel als* *gōlema, gross, ingens*: I *pronose golijerno* blago. Rj. *vidi* golijeman. m (*pred n*) *pretvorilo se u v. isp.* *tavnica mj. tavnica, i t. d.*

Gōliš, Gōliša, m. brdo u Lovčenu. Rj. — *osn. adj. gō. imenu s takim nast.* Ivaniš, Mekiš; *riječi kod* blutiš.

golišav, *adj. nackt, nudus, cf. go.* Rj. *dem. od* go. ARj. III, 254b. *vidi* gojušan.

golōbrač, golōbračeta, n. *golo*-bračje, *golobračo*

golobradica, *f.* Treć bješe taj delija
 (1) u ruci golobrade. Kov. 89.
golobrad, golobradast, *adj.* unhartig, imberbis:
 mladost golobradast. Rj. golo-brad, golo-bradast.
golobradica, *f.* golobrad, *suprotno* bradat. — Ne
 stara ni bradata, veće mlada golobradu. Npj. 1.
 205. — *tako složiti riječ* kod jobrad.
golobradica, *m.* der Unhartige, imberbis. Rj. *golobrad*
ad l. ... li golobraće.
golobrkat, *adj.* golo-brkat, *be.* brka, *suprotno* brkat.
 — Tu doći u mlado moniče golobrkato. Here, 246.
golocijevka, *f.* golo-cijevka, *puška gole cijevi*, za
 lik *isp.* dvoocijevka. — Čist kao flinta. (Goo, siromah).
 Valja da se ovdje misli na pušku *golocijevka*. Posl. 348.
gologlav, *adj.* mit entblossem Haupte, capite nudo.
 Rj. golo-glav, *gole*, *nepokrivenu glavu*, *tako slož.* riječi
 kod bućoglav. — Kome vašar kapu kupuje, on *golob-*
glav ide. Rj. 55b. Gologlavke, *n. p.* stoji t. j. *goloblav*.
 Rj. 96a. Ostali podignu kape (ako ne sjede *gologlavci*).
 Rj. 100b. Ne trguj s onim s kim ćeš se *gologlav*
 hepati. Posl. 210. Izčić ču mlada *gologlavca*, *gologlava*,
 kose raspletene. Npj. 1. 125. Pa ga služe rujnim vinom
 služe, i za to su *gologlave služe*. 1. 607. Kad evo ti
 gjevojiće gole, bose, bez papuča, *gologlava* bez fesića.
 Here, 277.
gologlavke, *ulcerb.* u Risnu! *n. p.* stoji, t. j. *golob-*
glav, *mit entblossem Haupte, capite nudo*. Rj. *gole*
nepokrivene glave, za krančičet na posljednjem slogu
isp. ameticie.
golozug, *adj.* nackt am Hintern, ano nudo: *Golo-*
zuga slijevala, golo maslo slijevala, a Radiću tropi
 nekakva uzjahala gola na vratilo, pa vraćala da joj se
 hvata debeo skorup. Rj. golo-zug, *golijeh guza*, *riječ*
prostačka, *riječi tako složene* *vidi* kod hjezoguz.
gologuzan, *gologuzana*, *m.* čovjek koji nema ništa,
 der Habenichts, omnium rerum inops, *cf.* praznov,
 pangaloz, golov. Rj. čorjek *golozug* (*riječ* *prostačka*).
vidi i praznik, siromah.
golozgra, *f.* i *m.* (u Srijemu) kao vjetrenjak, der
 Windbeutel, vanus, gloriosus. Rj. golo-igra, *kauže* se
 za ženska i za muško čeljad. *vidi* i vjetrogonja.
golokapica, *f.* (oko Sinja) kapa bez i kako šare,
 kao što nose male djevojčice. Rj. golo-kapica.
golokrak, *adj.* golijeh golijeni, mit nackten Beinen,
 cruribus nudis. Rj. golo-krak, *upravo golijeh kraka*.
 — Skočio bos i *golokrak* u koprive. Rj. 695b.
golokud, *m.* (u Dubr. i u Bosni) *vidi* kukuruz. Rj.
vidi i fermentun, i *syn.* ondje. — gold-kud. *Ku-*
djelja ... u tom će značenju biti i *golokud*. Kori-
 jeni 232.
golokudina, *f.* *vidi* kukuruzovina. Rj. *golokudna*
slama.
golokudni, *adj.* *n. p.* mika, *vidi* kukuruzni. Rj.
 što pripada *golokudu*.
golokudnica, *f.* *vidi* kukuruznica. Rj. *golokudni*
hljeb.
golokur, *adj.* ohne Hosen, nuda mentubi. Rj. 101.
golo-kur, *prostačka riječ*, *znati* što gologuz, *ali* se
gorori samo za muško čeljad. — Kad muško dijete
 izraste iz košuljice, pa mu se viri život, i kaže mu
 se da je *golokuro*, u Dobroselu. ARj. III. 257a.
golomrazica, *f.* vrijeme kad je mrz, a nema kiše
 ni snijega, der Frost, gehu. Rj. golo-mrazica.
golopas, *adj.* u koga je pas go bez malih pučaka
 i pale. HNpj. 3. 631.
goloruk, *adj.* golijeh ruku, praznijeh ruku, bez
 oružja ili oružja: Još ja *goloruk*, a on s kočinom u
 ruci. J. Bogdanović. ARj. III. 257b. golo-ruk, *tako*
sl. riječi kod ljevoruk.
golota, *f.* *vidi* golotinja: *Golota*, glagja i suvota.
 M. Medić. ARj. III. 258a. — *riječi s takim nast.* kod
 golota.
golotinja, *f.* die Nacktheit, Mangel an Kleidung,
 nuditas. Rj. *vidi* golota. — 1) *osobina onoga* što je

golo: Mrzila na pastorku ... patila je glagju i *golo-*
tinjom da bi je samo kakogod sa sveta nestalo. Npr.
 141. Bio sam ... u zimi i *golotinji*. Kor. II. 11, 27.

2) *golo* što konkretno. — Dede, Ture, *jadna*
golotinjo! HNpj. 3, 106. Niko da ne pristupa k ro-
 dici svojoj po krvi, da otkrije *golotinju* njezinu. Mojs.
 III. 18, 6. — *riječi s takim nast.* kod bosotinja.

golotrb, *adj.* mit entblosstem Bauche, ventre nu-
 dato. Rj. golo-trb, *gola trbaha*, *odatle* Golotrb, *nom.*
propriam: Njega zovu *Golotrb* Ivo. Rj. — A sijnu
 mu *sablja golotrb*. HNpj. 4, 49 (= *golu iz korien*
izvujan). Rastavi nas Vlah od oružja. Šta ćeš sad
golotrb? Mil. 115 (*koji je bez oružja, bez handžara*
i malih pušaka za pasom).

golöv, *golöva*, *m.* (u C. G.) der Habenichts, om-
 nium rerum inops, *cf.* praznov. Rj. *vidi* i gologuzan,
 i *syn.* ondje, čorjek *go*, *uhoy*, *koji nema ništa*. — za
nast. *isp.* riječi kod čalov.

golövrän, *m.* Rj. golo-vran, valja da je *gavran*: 1

pred njima tica *golövrane*. Rj. *vidi* galovran, gavran.

Golövrän, *m.* u pjesmama prezime nekakoga četo-
 vogje: Pobratime lako *Golövrane*. Rj. *vidi* Galovran.

golövrät, *adj.* mit blossen Haase, collo nudo. Rj.
 golo-vrat, *gola vrata*, *tako slož.* *adj.* dugovrat, kri-
 vovrat, tvrdovrat. — A u njima (u manastirima) šest
 sto kalugjera, tri stotine *fratra golövrata*, a toliko
 mladijeh dijaka. HNpj. 1, 116.

golüb, *m.* die Taube, columba. *Dijvi* su *golubovi*:
grievjaši ... *dupljaši*. Oni se i po *gukanju* razlikuju.
 Rj. *vidi* i gugutka, jamar 1, kumrija, kumrikuša, hyp.
 golubak, *gole*, *coll.* golublje. — *Gušun*, *golub* u ko-
 jega je perje dolje po nogama kao gaće. Rj. 83b. Od
guguta *trajih golubova*. Rj. 106a. Svi *golubovi* *gukom*
gakaha. Rj. 106b. *Gušun*, t. j. *golub*. Rj. 108b. Od
 ovaca *prvi golubovi*. Npr. 82. Na ruci mu *zlatan*
golub gaće. Npj. 1, 56. U njedrima dva *b'jela goluba*.
 1, 317. Ričemo svi koliki kao medvjedi, i jednako
 učemo kao *golubovi*. Is. 59, 11.

Golübae, *Golüpea*, *m.* — 1) u Požarevačkoj nahiji
 jedan stari grad na Dunavu (Srbi pripovijedaju da
 ga je zidala Gjurgeva Jerina radi golubova — kao
 golubinjak). Rj. — 2) selo kod toga grada. Od *Golu-*
pea se već dolje počinju planine pored Dunava i
 iz Srpske strane. Rj.

Golübačkä, *adj.* što pripada *Golüpeu*. — *Golü-*
bačkä mliha. *Golübačke* se muhe u Šumadiji zovu i
 Braničevske ... one se roje iz pećine prema *Golu-*
peu. Rj.

golübak, *golüпка*, *m.* hyp. od *golub*. Rj. *vidi* *gole*.
Golüban, *m.* ime muško: *Golübane*, moja vjerna
 slugo. Rj. s *takim nast.* imena *vidi* kod Cvijan.

golübast, *adj.* taubenfärbig, colore palumbis, co-
 lumbinus. Rj. što je boje kakvo je perje u goluba.

golübia, *f.* Rj. dem. golubičica. — 1) die Taube
 (Weibchen), columba. Rj. — Svi golubi *gušun*, *golubica*
 ne će. Pitao je golub svoje *golubice*: »O tako ti Boga,
 moja *golubice!* Npj. 1, 102. Jednako učemo kao *golu-*
buice. Is. 59, 11. Šad javlja arhangjeo Gavriilo jedi-
 noj nepropadljivoj i dobroj *golubici*. DP. 321. —

2) *cf.* zlatoje. Rj. Nova mlada svima kućanima (mu-
 škome i ženskom) nudjene nova imena; tako *n. p.*
 zove ... djevojke ubavičom ... *golubicom*, i t. d.
 Rj. 214a. — 3) ime kozi. Rj.

Golübia, *f.* ime žensko. Rj. imenu ženska od ži-
 rotinja Čavka, Grličica, Košuta, Kumrija, Utva,
 Vučica.

golübičica, *f.* dem. od *golubica*, das Taubchen,
 columbula. Rj. — Udovičice, *golubičice!* ne roni suze,
 ne kviri lice. Npj. 1, 231.

golübič, *m.* — 1) die junge Taube, pulus co-
 lumbae. Rj. mladi golub, *vidi* golupče. — Pasla
 Mare pauniče i *b'jela golubiče*. Npj. 1, 54. U kući
 gdi se svej jedu *golubiči*, lačni ostaju djeteti. DPosl.
 110. — 2) (u Srijemu) pl. golubiči, mali valjušci,

koji se uz post kuhaju u rasolu, *Art Mehlklosse, globuli farinae*. Rj.

golubinae, golubina, *m.* nekaka morska riba (*ital. colombo*), *Art Scypis, piscis quidam marinus*. Rj. *Meeradler, myliobatis aquila* Car. Rj.³

golubinjak, *m. der Taubenschlag, columbarium*. Rj. *sprema načinjena za golube, da se u njoj gnijezde*. — Golubac, stari grad na Dunavu, da je zidala Gjurgeva Jerina radi golubova — kao *golubinjak*. Rj. 93b. *za nast. isp. gusinjak, kokošnjak, mravinjak, pačinjak, pečelinjak, zyjerinjak*, i t. d.

golubinja, *adj. Tauben-, columbarum*. Rj. *što pripada golubima. adj. s takim nast. kod budinji*. — Četvrt kava *golubinjeva kava* (bijaše) za pet sikala srebra. Car. II. 6, 25 (kav. biblijska mjeru). Ko bi mi dao *kriku golubinja*? ja bih odletio i počinuo. I's. 55, 6. Duh u *ohlićju golubinjem* potvrđivaše besjedu. DP. 316.

golublje, *n. (coll.) die Tauben, columbae*: Po njoj popalo sivo *golublje*. Rj. *jedno golub*.

golubnjača, *f. (u Dalm.) jama u zemlji, eine Grube, fovea*. Rj. — *Golubnjača*, jama u zemlji u kojoj se nalaze golubovi, u Dobroselu. M. Medic. ARj. III. 262b.

golubnjak grah, *golubnjaka graha, m. (u Dalm.) Art Erbsen, pisi genus*. Kažu da ljudi obranu kad mnogo jedu ovoga graha; od njega se i hljeb mijesi. Rj.

golubov, *adj. der Taube, columbae*. Rj. *što pripada golubu. za nast. ov isp. alatov*.

golupče, *golupčeta, n. vidi golubić* I. Rj. *mladi golub*: Prinesi mi . . . grlicu i *golupče*. Mojs. I. 15, 9.

golušav, *adj. ungeschedert, glaber*. Rj. *gô, bez perja, kaže se n. p. za ptiču. vidi goluzdrav, goljuzdrav*.

goluzdrav, *adj. vidi golušav*. Rj.

goljenica, *f. ARj. III. 263b. u Rj. samo po istočnom gororu: goljenica (u Srijemu) vidi golijen*. Rj. *vidi i cijev 3, i syn. ondje*.

goljo, *m. vidi golić*. Rj. *koji je gô, n. p. čorjek hyp. takva hyp. kod crnjo*.

goljuzdrav, *adj. vidi goluzdrav*. Rj. *gô, bez perja. vidi i golušav*.

goljuzdrenje, *n. das Schreien, clamor. cf. deranje 3*. Rj.

goljuzdriti se, *goljuzdrim se, v. r. impf. schreien, clamor, cf. derati se*. Rj. *iza glusa vikati, iza glasa plakati*.

gombâr, *m. (u vojv.) der Knopfmacher, testor globulorum fibulatorium*. Rj. *koji gradi pucetu. puce, Maulz. gomb, koje se u obliku gumb gorori po nekim krajevima naroda našega, pa i gumbar. isp. i kaza 2*.

gombârov, *gombârov*, *adj. što pripada gombaru*. Rj.

Gornelja, *f. namastir u Bosni (može biti da je sad i pust?)*: I *Gornelju* na granici suvoj. Rj. *za nast. isp. Novelja, Vukelja; starkelja*.

gomila, *f. (pl. gen. gômila) der Haufe, cumulus, cf. gomila, hrpa, kamara, rnjaga*. Rj. *vidi i kup 2, bulumenta, buljuk. dem. gomilica. gomila* (s premetnutim glasovima mjesto *mogila* могола). Osn. 126. — *Gerga, gomila*, povorka n. p. *ljadi*. Rj. 85b. Dvrljanik, *gomila drva* pred kućom. Rj. 138b. *Dundur, gomila ljudi*. Rj. 145a. *Krndija*. 1) *velika gomila čega bez reda*. Rj. 301b. *Krst*, 4) *gomilu od 20 snopu žita*. Rj. 307a. *Kâpa, gomila* od četiri oruha. Rj. 315b. *Digli* na nj *prokletu gomilu*. t. j. ubili ga kamenjem uzevši svaki po jedan kamen i bacivši na nj. Rj. 607a. *Rulja ljadi*, t. j. *gomila*. Rj. 657a. *Sagnati u gomilu*. Rj. 660b. *Trumpa, cf. gomila*. Rj. 752b. Maćak kad opazi tolike *miše i parove* počne ih *hyalati* i *laviti* pa sve *na gomilu srlačiti*. Npr. 43. Kad hajduci to čuju . . . ostave svoje delove *na gomilama*, pa skoče i pobegnu bez obira. 172. Idući naprijed nastupe *na gomila rukova*. 222. Mnogo zrna *gomilu učine*. Posl. 181. Čitava koleda. (Kad mnogo ljudi

u gomili idu, 318. *Žitka kasa po gomili skače*, gusta kasa *u gomili* leži. DPostl. 160. *Ne trpase na gomile blago*, no gradiše s njime *zadužbine* . . . I *patrpa na gomile blago*, a ne *graditi* *nizgje* *zadužbine*. Npj. 2, 199. *Susjedi se skupe gomilama* prod svoju kuću. Danica 2, 132. *Stane opet Jadranu i svoje monke skupljati u gomilu*. Danica 3, 200. *Kao što su u gomili bežali*. Mitoš 96. *Kuda su srne i veprovi gomdom* *tumarali* . . . *tuda su sad gradovi*. Priprava 76. *Narjem . . . poveliku gomilu* starijih knjiga. Soyj. 79. *Posaljiše se (ljudi) na gomile* po sto i po pedeset. Mark. 6, 40. *Nakupiše kamenja i složiše na gomilu*. Mojs. I. 31, 46, 48. *Ona (Rava grad) da bude gomila razvalna*. 19, 2.

gomilanje, *n. Rj. verbal. od 1) gomilati, 2) gomilati se*. — 1) *radnja kojom tko gomila što* (das Aufhäufen, cumulatio). Rj. — 2) *stanje koje biva, kad što nagomilano pada; glomil koji se čuje od takva padanja* (das Gepolter, wenn etwas aufgehäuftes einstürzt, strepitus). Rj.)

gomilati, *lân, v. impf. vidi gomilati (i se)*. — 1) *aufhäufen, cumulo*. Rj. *kupiti na gomilu. v. pf. sloz, na-gomilati*. — I ja bih mogao *govoriti* kao vi . . . *gomilati na vas riječi* i *mahati glavom* na vas. Jov. 16, 4. — 2) *sa se, refleks. poltern, strepo*. Rj. *kad što god nagomilano s glomolom pada, kaže se, da se gomila*.

gomilica, *f. dem. od gomila*. — Potkećak, kamen koliko orah, kojim djeca u igri *pozagjaju u gomilicu novara*. Rj. 553b. *Cuma, 2) gomilica*. Rj. 762a.

Gomionica, *f. — 1) rijeka u Bosni. — 2) namastir kod te rijeke*. Rj.

Gomirje, *n. Rj. manastir u Hrvatskoj*.

gôn, *m. — 1) vidi potkalište*: tri ga *gonu* zemlje *ponijela*. Rj. (potkalište, koliko može *jednim trkom* *trčati u. p. konj ili čorjek*, *po tome će gon biti: koliko se može u jedan put goniti u. p. vö. — 2) postat kod oranja*, u *Trebinjskoj nahiji*. ARj. III. 266a. *isp. ogon*.

gonanje, *n. das Verfolgen, persecutio*. Rj. *verb. od gonati. radnja kojom tko gona koja ili što*.

gonati, *gônâm, v. impf. verfolgen, persecuti*. Rj. *vidi gonjati, gonjati, goniti*. — Kad si mene po *planimi gon'o*, da si mene onda *uhvatio*, kojom bi me *smrcu* umorio? Npj. 2, 545.

gônčin, *m. (u Lici) koji goni* *trgovačku stoku*, *der Treiber des Viehes, peccoris actor*. Rj. *isp. hajkać* I. — *gončîn* (osn. u гончѣн). Osn. 118.

gondže,* *gondžeta, n. (u Srbiji i u Bosni po varšima) ruža koja se još nije rasevjetala, nego tek napupila, eine Rose die so eben die Knospe geoffnet, rosa recens*. Rj. *Njemu služi momče, na ruci mu gondže; zadržjema momče, pa ispusti gondže; gdi je gondže palo, tu je zemlja punka*. Npj. 1, 492.

Gondželale, *f. ime žensko: gondže (ruža nerasevjetila) lâlê (tulipan)*: Jednoj ime *Ljubičica*, drugoj ime *Grličica*, trećoj ime *Gondželale*. Npj. 1, 154.

gončniti, *gdnčnêm, v. pf. (u Risnu) vidi zagončniti*: Rj. *reči gončtu, zagončtu, v. impf. gončtati, od čega gončtnuti, correl. odgončtati. biće odbačeno go u: nenuti se*. Korijeni 70. *Što mi ti se nenu gončnu . . . po drugim mjestima govori se: što mi ti je za što?* Rj. 417b.

gončeta, *f. (u Risnu) vidi zagonetka*. Rj. *vidi i gončetalica* I. *correl. odgončtljaj*.

gončetalica, *f. (u C. G.) — 1) vidi zagonetka*. Rj. *vidi i goneta. — 2) igra u kojoj se prsten krije u ruke*. Rj.

gončtanje, *n. vidi zagonetanje*. Rj.

gončtati, *gdnččêm. (u Risnu) zagončtati*. Rj. *gončte ka:zvati, correl. odgončtati. v. pf. prosti gončniti*. Rj.

gornitelj, *m. koji goni, prgoni, Verfolger, persecutor, recator*. *Zadržao sam 49 riječi Slavenjskih*

Novi Zav. V. — Koji sam prije bio hulnik
i sile lija. Tim. 1. 1. 13. Za patrijarha
sv. Melodija koji bijaše čuven radi vjere za nje-
ga. DP. 105.

goniti, *gōnim*, *v. impf. vid* gnati, gonati, gonjati.
— 1) *v. c. pp. sloz. defectiv.* do-goniti, iz-, na-, ob-
— 1) od-, po-, pada-, pre-, pri-, raz-, razi-, sa-, u-, za-
— 2) *v. c. pp. sloz. kod gnati*. — 1) *1) trčicu, jagen.*
— 1) *v. c. pp. tjerati, jūrūti* 1. puđiti 2. vijati 1. —
kako to *gonis* : — onaj na ero? Rj. 174a. Onaj koji
čera krmačn zove se krmačar . . . ide te *gani krmačn*.
Rj. 304b. Slab na sren (t. j. *goni ga* na polje). Rj.
690a. K kva to sila *gani* od mojega dvora! Npr. 29.
Oni stane ovu *kravu goniti na pasu* s ostalijem
govedima. 125. Za njim pristane mnogo pasa lajući i
gani ga. 170. *Bura goni*, vrug se ženi. Posl. 30.
Goni brate po zlobu. (Kad se kmetu hoće da kaže
da sudi pravu). 13. *Goni crncu* Bijogradu mome.
Npj. 2. 602. *Gonjaše* pred sobom *buljak volova*. Da-
nica 2. 130. Svaki vojvoda u svojoj knežini mora
bajbake goniti. 1. 29. Rekao bi čovjek da ih je i
sama *pravda* bila počela biti i *goniti*. Miloš 101. To
ni jedno ne treba *goniti iz jezika*. Pis. 33. Ta mi
zabla gonio izmagnja *saba*. Sovj. 25. *Jedne* (čete)
goniti od grada do grada. Mat. 23. 34. Jer se utvr-
dila *crkva* . . . dok *bješe gonjena*. DP. 317. — 2) n. p.
po koliko (oka rakije) *goniš*? t. j. po koliko oka iz
jednoga kazana hvataš; što se manje *goni* to je bolja
rakija. Rj. — 11. *sa se*. — 1) *recipročno. sich ver-*
folgen, persquē se unicum. Rj. *Bahitati se* oko čega,
kao prepirati se, *goniti se*. Rj. 18a. Tjerati se, 2) *sich*
verfolgen (mit Processen), *persequi se in foro*, cf.
goniti se. Rj. 711b. (*tjerati se parvicama*). Vuku se
klipka. Kad se *ko s kime goni* i prepirel. Posl. 40.
Pa katane udriš' na kalvine i mogo se biše i *goni-*
še. Npj. 3. 560. Bahitati se, contendere, kao prepri-
tati, *goniti se oko čega*. DARj. 151b. — 2) *gone se*
zecevi die Hasen rammeln, coctus leporum. Rj. *vidi*
tjerati se 1. — Kad se *mačke gone*, reče se: pošle
ih udarile u frč. Rj. 798a. *isp.* upaljivati se.

gontunār, gontunāra, *n.* (u Grlju) kila ili guka
koja se kome na tijelu ispenje pa se od nje umre.
za to ina i kletva: *Gontunār* te pred'ro! *Art bos-*
artige Beale, tuberis genus. Rj.

gōnjānje, *n. verb.* od gonjati (i se), *radnja* kojom
tko gonja koga, ili se tko gonja s kim.

gōnjati, *gōnjām*, *v. impf.* — 1) *vidi* gonati (*odakle*
je ako, amo pnenen), *gaujati*, *goniti*: Pogled' Jovo
nebu pod oblake, kako soko prepelicu *gonja*. Here.
128. — 2) *sa se, recipr.*: Iz mora se (vila) izvi u
oblake, Za njom leti lanovici Sekula, *gonjaju se* po
pustom oblaku, *gonjaju se* do dva puna sata. HNpj.
1. 407.

gōnjenje, *n.* Rj. *verb.* od 1. goniti, II. goniti se.

1. 1) *radnja kojom tko goni koga ili što* (das
Treiben, agitiatio). Rj.: U taj dan postade veliko *gō-*
njenje na crkvi Jerusalimsku. Djel. Ap. 8. 1. Podi-
goše *gonjenje na Pavla* i Varnayu. 13. 50. Ko će
nas rastaviti od ljubavi Božije? Nevolja li ili tuga?
ili *gonjenje*? Rim 8. 35. Kad bijahu posljednja *gō-*
njenja crkve Hristove. DP. 270. — 11. *radnja kojom*
tko ili što goni. — 1) *ljudi među sobom*. — 2) *ze-*
cevi (das Rammeln der Hasen, coctus leporum). Rj.)
gōn, gōla, ulj. culi gō, gol.

gōra, *f.* (dat. *gōri, acc. gōru, pl. gōre, gōrā*) —
1) *das Gebirge, mons*. Rj. *vidi* planina. — *Erhorita*
gora ein Berg mit vielen Spitzen, cacuminosus (?)
Rj. 77b. *Gosarijska gora*. Rj. 108a. Ja ću za njim
u goru i *u cedu*. Rj. 477a. Bijaše i lijepa kao *vila*
od gore. Npr. 130. A vila ga s *gore* gleda. Npj. 1.
53. Pa k je posla za *goru* na vodu. 1. 163. Pod onom
gorom *cevolom* *viljeno* *svjće* i modro. 1. 202. Onje
kazu *gora vilnuta*, i *u gori* zagorkinju vilu. 1. 254.
Prilog nose *Sedog gora* slavnoj. 2. 100. Pobjgoše

gorom i planinom. 1. 365. Krivudajući izmagnja *pre-*
velikih kamcutih gora. Posl. XV. Jakov bješe ra-
zapeo šator svoj *na gori*. Mojs. 1. 31, 25. *Bijaše iz*
goru Jefremove i življaše kao došjak u Gavaji. Sud.
19. 16. *Vide* Mojsije *na goru*. DP. 326. — 2) (oko
Imosk.) *der Wald, silva, cf.* šuma: Biokova je puna
gore. Rj. *gora se zore gdješto i ovo što se posijće*
u gori, u šumi: Ponese ga u goru zelenu, pokrio ga
i s *gorom* i s *travom*. Npj. 5. 141. (?) *Ali kako su*
gore ponajriše obrasle šumama, može gora znučiti i
goru (planinu) i šumu zajedno, a gdje znači samo
planinu i gdje samo šumu, teško je kadšto razabrati.
Nabasa u nekakvu *gustu goru* i u *gori* ugleda onu
kuću . . . pošla da bilje *kroz goru* bere. Npr. 93.
Vješt goru lomi, a *nevješta goru* (lomi). Posl. 36. I
on je *od naše gore list*. 104. Ni *gore* (sve) *posijeci*,
ni bez drva doma dogji. 213. Od *nevješta i gora*
pluć. (Gledaj: *Vješt goru lomi* —). 231. *Izvi se*
sveta gora zelena: to ne bila *sveta gora zelena*, već
to bila *sveta crkva Sofija*. Npj. 1. 121. Tamo kažu
goru javorovu. 1. 158. *Progljoh goru*, *progljoh drugu*
i *treću*, kada dodjoh u četvrtu *borovu*. 1. 332. *Jedna*
gora od bili-biljura, a *druga je od mari-piruzu*, a
treća je od crki-merdžana. 1. 337. *Ljiljan goro* *lj-*
ljanova! 1. 366. Ima dosta *goru nesjćene*. 1. 376.
Soko gnezdo *vije u jeloraj gori*. 1. 487. *Bojna koplja*
kao *čarna gora*. 2. 313. *Vije kolon kako vijor gorom*,
2. 364. *Sve sa gore odliječe lišće*. 4. 285. *Selicom ih*
gorom počeraše. 4. 351. — 3) *die Fallsucht, epi-*
leptia: *pada od gore, cf.* gorica, *gorska bolest*. Rj.
vidi i *goropud* 2, *padavica*, *velika bolja, isp.* *snašlo*
ga. — 11' s' *vilena, il' s gore* *bolesna, il' s'* u *piću*
vrlo prečerala? HNpj. 3. 561.

gōrak, gōrka, (gōrki, *comp. gōrčē*) *adj.* — 1) *bitter*,
amarus, cf. grk. Rj. — Kalina je vidjet' lijepa, nu
je *gorča* od nalipa. DPosl. 45. Šta ću, majko, od
gorkijeh muka? Npj. 1. 552. Vi nemojte *raji gorki*
biti, veće *raji* vrlo *dobri* bud'te. 4. 131. Ali joj
(tugjoj ženi) je posljedak *gorak* kao pelen. Prič. 5.
4. *Gorak* to je *hljeh*. Zlos. 261. — 2) *adv.* gōrko,
bitter, schmerzlich, acerbē: *Gorko* *cvili* *devet* *godi-*
nica. Rj. — Stjepan njemu *gorko odgovori*: »Idi,
dažde, izgubio glavu!« Npj. 2. 335. Izašavši na polje
plaku gorko. Mat. 26. 75. Uzalši kao da su ti *bedra*
polomljena, i *gorko uzdiši* pred njima. Jezek. 21, 11.

gōraknuti, gōrakne, *vidi* grknuti. Rj. *v. impf.*
gorko postajati, biti.

gōrau, *m.* (u C. G.) *vidi* goranin: *trči* kao *goran*.

Rj. *vidi* i *gorjanik, gorštak, koji živi u gori*.

Gōran, *m.* muški nadimak. Rj. *isp.* Gōrčile.

Gōrānda, *f.* (st.) *Oranien, Aransio*: *što* na te
vojske *nebrojene*: Sedam *kralja* od sedam *zemalja*, i
gjevojka *Anglijska kraljica* s *Dukom zetom* od *zemlje*
Gorandē. Rj. *Francuski grad* Orange.

gōranin, *m.* *Gebirgsbewohner, monticola, cf.* *gor-*
rjanik: Ajd' *otole goranine* vuće. Rj. *koji živi u*
gori, vid i *goran, gorštak*.

Gōrānskō, *n. adj.* *selo* u *Pivi*: *Dok* *izagje* na *ravno*
Goransko a *pod kulu* *Nikolice* *kneza*. *Kako* *mi* *je*
pao na *Goransko*. Rj.

gōrārina, *f.* *globa* *što* *se* *plaća* za *kvar* u *šumi*
(*gori*). U *Lici*. ARj. III. 277b. — *takve riječi* *vidi*
kod *dimarima*.

Gōrās, *m.* (u C. G.) *muški nadimak*. Rj. *isp.* *Gōr-*
čile. — *imena* s *tukrim nast.* *kod* *Dragaš*.

gōrās, *gorāša*, *m.* *kesten*, *koji* *se* *jede*. U *baniji*.
ARj. III. 277b. *t. j. gorski kesten, vid* *gorskač*.

Gōražde, *n.* *varoš* u *Hercegovini*: *Dok* *je* *meni*
soko *Siman-paša* u *Gōraždu* na *Hercegovini*. Rj. u
Vuku ima *udj. paša* *Gōraždski*. *Danica* 2. 83; *ja*
sumnjajubi može li *narod* *gorariti* *ovaki* *adj., pisah*
u *Hercegovinu* *pa* *dabih* *odgovor, da* *se* *od* *naroda*
čuje *Gōraški* *i* *Gōraždzanski*. *Iveković, isp.* *Pečki,*
varmečki, nalečke.

gornjak, *gornjak*, *m.* — 1) *der Westwind, Furor*, *m.*, *der Wind* i *gornji vjetar*, Rj. *suprotno* donjak.
 2) *Kanon* vodenični, *der Lanfer, cillus*, Rj.
 3) *gornja*, *o. n.* *vidi* začelje, Rj. 35a. Okruglo mjesto na čelo tijesta ... ove se donja pogača, a gornja orako drvo okruglo koje se meće odozgo vrh koša spol kobile, Rj. 516a. Pobegne na gornju čardaku, Npr. 212. Mi smo šetale u gornje polje, Npj. 1. 518. Ove meće a gornju tječu, 2. 356. Sto je pao gornji kmet crkve, 3. 73. Ljiljice na gornju kapiju, 4. 241. Ovu gornju pjesnicu pjevaju i kad dogju nevjesti iz roda u pohodu, Kov. 11. Uvo (a govori se i *po gornjima pravdu*) uo., Posl. XII. Kad se više prednjih *goranjih zuba* jezik meće pa podigne, 167. Govori se u gornji, Rj. XLVI. Taj je red ovo: stari slovenski jezik ... gornju lužički, donji lužički, Rad 1. 109.

gornjica, *f.* (u Trmu.) *vidi* vrčanica, Rj. *na* *oponku* *jednu od kosa što su mjesto gornje kose*, — *vidi* i *remanica*, *vrčanica*.
Gornjokarlovачki, *adj.* *što pripada Gornjemu Karlovcu*, t. j. *Karlovcu u Hrvatskoj*, prema Donjokarlovčaku, t. j. *iz Donjih Karlovcu*, *iz Karlovcu u Slavoniji*; *Vladika Gornjokarlovčaki*, Srb. Hrv. 6.
Gornjolužički, *adj.* *što pripada Gornjoj Lužici*; *Za ove se gornjo-lužičke oblike veli da su lokativni*, Rad 26. 58. Pominjući gornjolužičke oblike, 26. 59.
gornjozemae, *gornjozema*, *m.* *der Oberlander, in-oli terra superioris*, Rj. *gornjo-zemae*, *čovjek iz gornje zemlje*, t. j. *iz gornjega kraja zemlje*, *isp.* donjozemae, tugjozemae.
gornjozemski, *adj.* *oberländisch, e parte superior*, Rj. *što pripada gornjoj zemlji*, *što je iz gornje zemlje*, *iz gornjega kraja zemlje*, *isp.* donjozemski, tugjozemski.

Goro, *m.* *vertrudlich, v.* *Gorüle*, Rj. *hyp.* od *Gorüle*, *akc. nom.* *Góro* (Osn. 49), *roc.* *Góro*, — *takeva hyp.* kod Dobro.

goročevije, *n.* *gōroevijet*, *m.* *Frühlingsadonis, adonis vernalis*, *cf.* *zečij mak*, *cf.* *sasa?* Rj. *biljka*, — *goročevijet*, *prva pola dovodi se od gorjeti*, *ardens flos*, *isp.* Korijeni 72.

gorogašljiv, *adj.* *n. p.* *drvo*, *vidi* gašljivok, Rj. *goro-gašljiv*, *prva je pola ucta od gorjeti*; *znači: što se gorča gosi*, Osn. 96.

Goroje, *m.* (u O. G.) *muški nadimak*, Rj. *hyp.* od *Gorüle*, — *takeva hyp.* *vidi* kod Blagoje.

goropad, *f.* Rj. *goro-pad*, *prva pola gōra* 3, *druga od padati*, — 1) *der Rasera (personifiziert), furor*; *Ustaj*, *mati*, *ustaj goropadi!* Rj. *bjesova*, — 2) *die Fallsucht, epilepsia*, *vid* gora 3, *gorica*, *gorska bolest*, *palavica*, *velika bolja*, *Vak u Npj.* 1. 578 *krivčima*: *Ana j' moja od gorice bona dobiče*; t. j. *goropadna*, kao što sam u govoru slušao Pada od gore ili gorske bolesti, *po tome goropad znači i gora* 3, *palavica*, *isp.* Korijeni 51: *gora* (*epilepsia*), *gorica*, *gorska bolest* *goropad*.

goropadan, *goropadna*, *adj.* — 1) *rasend, ungestum, furiosus*, Rj. *bjesan smušen*, — 2) *balan od goropadi*, *od padarica*; *Goropadna* t. j. kao što sam u govoru slušao Pada od gore, ili gorske bolesti, Npj 1. 578 (Vuk).

goropaditi se, *goropadim* se, *e. r.* *impf.* *rasen*, *f. ras*, Rj. *bjesajeti*, *v. pf. slo.*, *po-goropaditi* se, *raz-*

goropadnica, *f.* — 1) *die Rasende, furiosa*, Rj. *goropadna* 1 *bjesna ženska*, — 2) *ženska goropadna* *goropadna* *od goropadi*, *isp.* *goropad* 2, *goropa-*

goropadnik, *m.* Rj. *vidi* *goropadnjak*, — 1) *der Rasende, furiosus*, Rj. *čovjek goropadan* 1, *bjesan*,

vid *smušenik*, *zgranov*, — 2) *čovjek goropadan* 2, *koji buluje od goropadi*, *isp.* *goropad* 2, *goropadan* 2.

goropadnjak, *m.* *vidi* *goropadnik*, U Lici, ARJ. III. 291b.

goropagjēnje, *n.* *das Rasen, furor*, Rj. *verbal.* od *goropaditi* se, *koje vidi*.

gorostasau, *gorostasna*, *adj.* (u Boči) *schr gross, ungen*, Rj. *goro-stasan*, *prva pala gora*, *druga stas*, *vidi* *gromoradan*, *gromoran*, *erlo velik*, *erlo golem*.

goroviti, *adj.* *gebirgig, montuosus*, *cf.* *gornat*, Rj. *što je puno gora*, *gdje ima mnogo gora*, — *za nast.* *isp.* *baroviti*.

gōrskāc, *gorskaća*, *m.* *castanea vesca* *Gentl.* *kesten*, u Banji, ARJ. III. 293a. t. j. *gorski kesten*, *vidi* *goras*, *riječ s takim nast.* *kod* *gluhac*.

gōrski, *adj.* — 1) *Gebirgs-, montanus*, Rj. *što pripada gori*, *gorama*, *vidi* *planinski*, — *Gorska ruca*, *bijel planinski cvijet*, *koji se zove i dokoljina u Turčinovici*, *eine Art Pflanze, herbae genus*, Rj. 35a. U licu *bijela* (*djevojka*) kao *gorski ljezer*, Npr. 130. O jelene, šumsko *gorsko zere!* Npj. 1. 274. Eto otud do tri *gorske vile*, 2. 51. Dok Turčina *pijene popamne*, *bijele su kako gorski snijeg*, 2. 281. On upita dva *gorska hajduka*, 3. 197. Tko bi *gorskog* upustio *vaka?* 1. 115. Pogubio Petrovića *knjaza i njegove gorske vojvode*, 5. 200. Od *sveta gorskoga čine* ti se ljudi, Sud. 9. 36. Kad budu *pobijeni njihovi* ... na svijem *erbovinu gorskom*, Jezek. 6. 13. Približi se dan, kad će biti *polom a ne jeka gorska*, 7. 7. — 2) *što pripada gori* 3: *Gorska bolest*, *die Fallsucht, epilepsia*, *cf.* *gora* 3, Rj. 35a, *vidi* i *goropad* 2, i *syn.* *ondje*.

gōrštāk, *gorštaka* *m.* (u O. G.) *Gebirgsbewohner, monticola, montanus*, *cf.* *gorjanik*; *sve gorštake bezumne junake*, Rj. *koji živi u gori*, *vidi* i *goran* 1, *goranin*, *isp.* *planinae*, — *gōrštāk* (*pred* ja *osn.* u *gorski*), Osn. 266.

gorušica, *f.* *der Senf, sinapis*, *cf.* *slačica*, Rj. *od osnare od koje je gorak*, Osn. 319.

gorušični, *adj.* *n. p.* *zno*, *Senf-, sinapicinus*, Rj. *što pripada gorušici*; *Carstvo je nebesko kao zno gorušično*, Mat. 13. 31.

goružda, *f.* (u O. G.) — 1) *vidi* *kutao* 2, Rj. *satnator* *veliki sud*, *kao čaša ili kablica*, — *Ruditi mljeko goruždom*, Rj. 655b. — 2) *als Schimpfwort für einen schlechten Menschen, convicium in hominem*, Rj. *pozdru rajava čovjeka*, *u ovom značenju može riječ biti od gōri*, *isp.* Korijeni 51.

gōsa, *m.* (u vojv.) *der Herr* (*als Eigenthümer*), *dominus*, *cf.* *gazda*, *gospodar*; *znači: ti za gosu* (t. j. *zlo će ti biti*); *leti kao pas bez gose*, Rj. *upravo je hyp.* od *gospodar u istoč. govoru*, — *Gosa* ti se *repom nakitio!* (Kao *psovka* ili *kletva* *tugjem* *psetetu* u *vojvodstvu*, Posl. 11.

gōsin, *adj.* *des gosa, domini*; *Gosino* *mu tane!* (Pisuju *obično* *Bačvani*, Posl. 14.) (*ein Scheltwort der Bačar*), *što pripada gosi*.

gōsinica, *f.* Rj. *čena gosina*.

gōspa, *f.* Rj. *roc.* *gōspo*, — 1) *hyp.* od *gospogja*, *die Frau, Dame, domina*, Rj. — *Nova mlada zove žene gospom*, *manom* ... Rj. 211a. Kao *Sarajevska gōspa* (n. p. *stiskuje usta*), Posl. 132. *Sluga kaza caru čestitome*, *a car gōspi carici Milici*, Npj. 2. 260. Njoj govori *Srpski knez Lazaro*: *Gōspo moja, carice Milice!* 2. 289. Kad to začu *Kulinova kada* ... *Znamo svakog, gōspo Kulinova*, 1. 206. *Sčeta Bogorodica*: *Odvješću je Gōspi* na *Omlovo*, *meni će je Gōspa odra-viti*, Npj. 1. 579 (*dođuje Vak*; t. j. *svetoj Bogorodici* u *erki* na *Omlovo*), *Petar Gōspi* *poručnje*: *pošlji, Gōspo*, *sinka tvoga*, *uzaj nj pošlji sve anđele i krilate arkangjele*, *da se s njima veselimo*, Here. 321. — 2) *eine Gattung Schwamm, der Heilkräfte zugeschrieben werden*, *sonst* *knežinja*, *fungi genus*, Rj. *nekaku gljiva*, *koja se zove i knežinja*.

gōspär, *gospára*, *m.* (u Dubr.) *vidi* *gospodar*; *Teško*

kući gje nije *gospara*, a baštini gje nije *judara*. Rj. *gospár* (suzeto od *gospodar* pošto je odbačeno *d*). Osnove, 114. *vidi* i *gospár*. — Dobar dužnik tugom je tobocu *gospár*. DPost. 17. Gdi nije *gospár*, i miši su *gospár*. 23. «Ustaj brže, mladi gospodare! ... *gospár* snaži tiho progovara. Here. 121. »Ne boj se, Pavle *gosparu!*. 210.

gospárev, gospárov, adj. što pripada *gosparu*. — *Gospáreva* kapuna ne može or'o odnijeti. DPost. 21. *Gospárevo* oko konja pase. 24.

Góspava, f. ime žensko. Rj. — *Góspava* (osn. u *gospa*). Osn. 85. *imena ženska s takvim nast.* Ljepava, Morava, Stanava.

góspín, adj. Rj. što pripada *gospí*. — *Gospíno* bilje. n. Süssholz, glycyrrhiza glabra Linn. Rj. 95b. (*biljka*) *Gospíno* žilje, n. die Feldeypresse, hypericon. Rj. 95b. (*vidi* Bogorodičina trava). *Gospín* vlas, n. Frauenhaar, adiantum capillus veneris Linn. Rj. 95b. *biljka*.

gospor ... , *vidi* *gospods ...*

Góspod (Bog), Góspoda, m. (samo se kaže Bogu). *der Herr, Dominus*: Pomog'o ga *Gospod* Bog. Tako ti ga *Gospod* sačuvao britke sablje Anđelija Vuka. Rj. iz crkvenoga jezika *presto* u *narodni*. *Bogu kaže* se i *Gospodin*, *koje* *vidi*. *pridjev* *Gospodnji*. — Od više sile nije htio oženiti se kao što *Gospod* Bog zapovijeda. Npr. 95. *Gospod* ga minuo, a anđeli ga ne susreli. (Kad se kome reče *gospodin*, koji to ne zasluži). Post. 44. Amin, *Gospode*, pomiluj! Here. 322. Bлагодат вам i mir od Boga oca našega i *Gospoda* Isusa Hrista. Sol. 1. 1, 1. Prinese žrtvu *Gospodu* nad vojskama. Sam. 1. 1, 3.

gospóda, f. (coc, *gospodo*) (coll.) *die Herrn, domini*. Rj. *gospodin* se sada zamjenjuje u množini riječju *gospoda*. Obl. 11. *Buduci* da je riječ *gospoda* ženskoga roda u jednini, to mu je i *atribut* i *nominalni pridjevi* u jednini ženskoga roda; a što je ime *kollektivno*, *predikat* mu je *glagolski redorno* u množini, *ali dolazi* i u jednini. — Carević, 2) u Grblju tako zovu latine i *gospodu* koja je u carskoj službi. Rj. 808a. *Gospodu* duge ruke imaju. DPost. 24. Ko li mudri rječ izreči pred *gospodom* *izabranom*. Npj. 1. 91. Kako ćeš se obiknuti ... bez *gospode* *žbora* *pute*. 1, 93. A vele mu *gospoda* svatovi. 1, 580. I što reče *gospoda* rišćanska na sastanku kod bijele crkve, *stogogj rekli*, kod Boga se steklo. 2, 102. Kod njega se sva *gospoda* *sasta*. 2, 187. Ja uvijek po tri jamec držim ... Ako li mi tima ne vjeruješ, da imadem i druga četiri, *sva četiri* *gospode* *Turčina*. Npj. 4, 199 (*starijska drojina*?). Sva *gospoda* *može* *večerati*. 5, 276. *Gospodu* mu dobro jutro *zvala*. 5, 277. Vidimo da su se u Bosni iznajprije *istarčili* najviše *gospoda*, *od koje* su *gjkokaji* i do danas stara prezimena svoja *sačuvali*. Kov. 5. Po svoj prilici imali su i više *gospode* *koja* se dosta *razlikovala* od *prostoga* *naroda*. 5. U Dubrovniku ... *prva* *gospoda* *koja* su *upravljala* *zemljom* i *narodom*, *bita* su *vlastela*; ne samo što su se oni i *pravima* i *gospodstvom* vrlo *razlikovali* od *svega* *njima* *područnoga* *naroda* ... 11. U ime toga ja sam ovo *govorio* u *sjednici* 27. Maja: *Gospodo* *častu!* Bog zna, kad ću ja opet imati čast ... Pis. 21. Zato je velika *hvala* *kako* *onoj* *gospodi* *koju* su *oglasile* *moje* *ruzašijati*. Sovj. 1. Pisma (na *veliku* *gospodu*) *kazivao* *riječ* po *riječ*. 77.

gospódar, gospodára, m. *Herr (Eigenthümer), dominus, δεσπότης*: ja sam *gospodar* od toga; ti nijesi *u* *moj* *gospodar*. U Srbiji do 1804 godine samo su Turke (i to begove i spahije) zvali *gospodarima*; a od onda su zvali *gospodarom* Crnoga Gjorgjija i ostale poglavare i vojvode. Rj. *gospodar, a) čega, b) čemu, c) od čega, d) nad čim*. i žena kaže muž svomu *gospodar*, *kao* što će se *vidjeti* iz *primjera*. — Aga. ef. *gospodar*. Rj. 2a. Ban. 2) ef. *gospodar*. Rj. 14a. *Gospár*, *vidi* *gospár*. Rj. 95b. *Gospodar* od *gdije* nije znao *gde* je. Npr. 42. Ona (žena) mu (caru) muž

svomeo odgovor. Ne pitaj me, *gospodaru!* 118. Kakav *gospodar* *mak* i *mlaće*. Post. 123. Da j' *pošteno* *hrani* nije *gospodar* *druga*. Npj. 1, 355. Ljuto *emili* *ljepa* *djevojka*, to *kazuje* *devot'* *gospodaru*. A da *vidi*, *despot* *gospodaru!* 1, 598. *Karao* *ga* *kralj* *Matijas* *zemlji* *gospodar*. 1, 156. *Druca* *ti* *će* *ljubiti* *gospodaru*. 1, 159. *Dobro!* *kad* *je* *u* *drugi* *gospodaru*. 1, 161. *Upadoše* *Todorove* *sluze*: Na *milosti*, *lador-gospodaru!* 2, 195. Ne, za *Boga*, *care* *gospodaru!* 2, 600. Pa mu 'vako *ljepiće* *besjedio*: O *vala* *ti*, *slati* *gospodaru!* na *tvom* *daru* *ne* *slakoj* *besjedi*. 1, 275. *Veše* *Gjorgju* *Lazo* *govorio*: Što *me* *zoveš*, *slave* *gospodaru!* 1, 301. *Svracimira* *od* *starije* *hana*, *sva* *Moravske* *zemlje* *gospodaru*. 1, 311. Pa *Danila* *oni* *zamoliše*: Čuješ *li* *ne* *u* *nasi*, *mla* *gospodaru*. 5, 26. *Ovaj* *je* *grad* ... *gospodar* *od* *Druvara*. *Dani* *se* 2, 15. *Milenko* *i* *Petar* *postanu* *dole* *preko* *Morave* *stanovaju* *gospodari*. 5, 18. *Niti* *i* *šta* *svoje* *može* *imati* *za* *što* *bi* *mogao* *reći*, *da* *je* *on* *od* *njepe* *gospodaru*. 5, 85. *Paša* *ostane* *gospod* *u* *gradovima* *u* *od* *Lutoma*. Miloš 132. *Miloš* *je* *uopranitični* *gospodar* *u* *Srbiji*. 188. *Može* *biti* *da* *su* *čitlukašahilije* *ostaci* *starijih* *zemljskih* *gospodaru* *za* *Srpske* *vlade*. Slav. bibl. 1, 88. *Nije* *priznavao* *Kara-Gjorgjija* *za* *glavnoga* *gospodaru* *i* *upravitelja*. Sovj. 1. *Sad* *ostaje* *gospodari* *od* *sobe*. 68. *Šin* *je* *čovječij* *gospodar* *i* *od* *subote*. Luk. 6, 5. *Žena* *nije* *gospodar* *od* *svajega* *tijela*, *nego* *muž*. Kor. 1, 7, 4. *Ier* *je* *gospodar* *uad* *gospod* *vrma* *i* *car* *nad* *carovima*. Otkriv. 17, 14. *Bio* *gospodar* *hrva* *i* *svojoj*! Mojs. 1, 27, 29. *Bog* *me* *je* *postavio* *gospodarom* *svenu* *Mosru*. 45, 9. *Postavi* *ga* *gospodarom* *uad* *domu* *svojim*. Ps. 105, 21. *Gospodar* *od* *svoga* *svca* *bolji* *je* *nego* *onaj* *koji* *uzme* *grad*. Prič. 16, 32. *Nemaju* *se* *načini* *samo* *stvarni* *gospodarom* *srpskoj* *zemlji*. DM. 7. *Sam* *Bog* *neka* *je* *gospodar* *uad* *vanu*. Prip. bibl. 59.

gospodárenje, n. Rj. *verbal.* od *gospodariti*, *radnja* *kajom* *tko* *gospodari* (das Befehlen, Herrschen, dominatio. Rj.).

gospodárev, gospodárov, a *lj.* Rj. što pripada *gospodaru*: *Gospodare* oči konja goje. Post. 41. Oči *gospodarove* konja goje. 241.

gospodárica, f. *die Frau, Herrin, domina, cf.* *gospogja*. Rj. *žensko* *čeljadu* *prema* *muškama* *kaje* *je* *gospodar*.

gospodáriti, gospodárim, v. *impf. befóhlen, herrschen, dominári*: *Rijetko* *umije* *dobro* *gospodariti*, *koji* *nigda* *nije* *služio*. Rj. *gospodariti* *uad* *kim*, *ruhati* *ka* *gospodar*, *biti* *gospodar* *uad* *kim*; *vidi* *gospoditi*. — *Koji* *je* *gledao* *upravo* *uad* *Milošem* *da* *gospodari* *i* *da* *mu* *prkosi*. *Miloš* 146. *Nemoj* *gospodariti* *uad* *njim* *žestoko*. Mojs. III. 25, 43. *Ruka* *radljiva* *gospodarve*, a *lijena* *će* *davati* *danak*. Prič. 12, 21.

gospodárski, adj. *den* *gospodari* *gehorig, dominarum*. Rj. *što* *pripada* *gospodarima* *ili* *gospodaru* *kajemu* *godijer*. — *Kogod* *ima* *Turskoga* *roba*, *da* *ga* *dovede* *pred* *gospodarski* *čador*. Miloš 102. *ate*. *Gjgauski* *se* *valja* *pagarjati*, a *gospodarski* *plaćati*. Post. 341.

gospodárstvo, n. *vlast* *gospodarska*. — *I* *tako* *Srbi* *izgube* *i* *ovo* *srećeničko* *gospodarstvo*. Kov. 11 (= *patrijaršiju*). *Tursko* *gospodarstvo* *uad* *Schuma*. Danica 2, 78.

gospodáčić, m. *der junge Herr, domicellus(?) pilius domini (herilis pilius)*. Rj. *vidi* *gospodčić*, *mladi* *gospodin*, *i* *sin* *gospodski*: *Al'* *govori* *ljepa* *devojka*: O *junaci* *i* *gospodčići!* *ako* *svima* *mogu* *biti* *sluga*, *ja* *ne* *mogu* *svima* *biti* *ljuba*. Npj. 1, 314. *Nije* *sreće*, *moj* *gospodčiću!* *Here*. 103.

gospodáćena, f. *das Fraulein, govori* *se* *u* *Hrv.* *za* *nast.* *isp.* *bratićna*, *djeverićna*, *sestrićna*. *ake*. *od* *Budmana*. ARj. III. 307b.

gospodáće, n. *vidi* *gospodčić*. — *Gospodáću*, *Miletić-Gavrane!* HNpj. 3, 451.

gospódin, m. *der Herr, dominus*. U Srbiji samo

care i kralja u pjesmama, pasu (u pjesmama, a u govoru ma katu: čestiti pašo!), vladiku, arhimandrita, gnu i u pjesmama, a u govoru: oče igumne!), pratu i učitelja ili žene gljčkoga djetića u kući: svekra ili djevera) zovu *gospodnuom*. Rj. u *množini* ... *čiji je se riječu* gospoda, dem. gospodičić, gospodič. — Prvijenče *gospodine*, dobro došao!... Stari svate *gospodine*, dobro došao! Npj. 1. 18. A kad vidi *care gospodine*, 1, 160. Sultan-care, *milij gospodine!* 1, 570. Hoću, care, *drugi gospodine*, 2, 133. *Kće se i Bogu (u tom događaju ima pridjev Gospodnji, koje vidi):* Radi, pa ću ti i ja pomoći, veli *Gospodin Bog*, Posl. 268. Susrela te dobra sreća i *gospodin Bog!* Npj. 1. 32. *Gospodine*, Bože moj! Hodi k meni u pomoć. Here. 382.

gospodini *Boz, Herr Gott, deus. cf. Gospod Bog*. Rj. *samo u orakim riječima*: Da ih pomože *gospodini Bog* i sveti! Npj. 1, 78 (u *zdravici*). Da ni *gospodini Bog* pomože našega duhovnika. 1, 79.

gospodinao, *adj.* Rj. *što pripada gospodinu*.

gospodinstāk, *m.* *mjesec koloroz u koji pada praznik Velika Gospogja*: Ilijštak zori a *gospodinstāk* bere. D'Posl. 32. Lajen vrše *gospodinstāka*, 55. *Gospodinstāk*, jamačno mjesec u koji pada *gospogja* velika ili mala. XI.

gospoditi, *gospodim, v. impf.* — 1) *raditi kao gospodin, biti gospodin*: znači što gospodariti, *herrschen, befahlen, dominari, gospoditi komu ili čemu*.

Galje sila *gospodi*, s razlogom ne hodi. D'Posl. 23. I oslogonac u Spilamu *gospodi*, 30. Srce plemenito i *kraljem gospodi*, 113. Tko sebi *gospodi*, kraljeve nakhodi. 133. — 2) *su se, refleks. graditi se, činiti se gospodin*: *gospoditi se*. Korijeni 77. *slož. v. pf.* *gospoditi se*.

gospodnjača, *f.* kruška koja dospijeva o *Gospogju* dne (*pirus malus L. var.*). Rj.³

Gospodnji, *adj.* (osn. u *gospod*). Nema u Vukovu rječniku. Osn. 204. *što pripada Gospodu, Gospodinu (Bogu)*: Da ni (= nam) njihove molitve valjaju na *prjestol Gospodnji!* Npj. 1, 79 (u *zdravici*). A to mu se javi u snu *anđeo Gospodnji*. Mat. 1, 20. Tada se poče prizivati ime *Gospodnje*. Mojs. I, 4, 26.

gospodovānje, *n.* Rj. *verbal. od gospodovati, stanje koje bira kad tko gospoduje* (das Leben wie eines gospodin, vita splendida. Rj.)

gospodovati, *gospodujem, v. impf. leben wie ein Herr. splendidum ritum dego*: Sve da sjediš i da *gospoduje*. Rj. *biti gospodin, živjeti kao gospodin*.

Gospoduje a *gladuje*. Posl. 44. Mi pijemo i *gospodujemo*. Npj. 2, 203. Tu ću vrći brata Ibrahim. da *kraljuje* i da *gospoduje*. 4, 79. Tako je Milan *gospodovao* i zapovedao, a Miloš *vojevao* i *vojvodovao*. Miloš 15. Proroci prorokuju lažno, i *svećenici gospoduju* preko njih. Jer. 5, 31.

gospodski, *adj. den Herrn gehörig, dominorum*. Rj. *što pripada gospodi, kako se ds u govoru čuje kao e, gljčkaji i pišu: gospočki, d pred s i i padu: gospočki*. — Ahar. 2) kao čardak ili *gospoška kuća*. Rj. 8b. Obodnja, kad u selu seljaci idu redom na kakav *gospoški posao*. Rj. 432b. Sazove mnogo *gospode* i *gospogja* i *gospodskih devojaka*. 224. Podaj papu *popovsko*, a *gospodi gospoško*, pa bježi (od njih). 250. Čekaj mene devet godinica, ako no si *rodu gospoškoga*. Here. 15. Gde sam imao... *gospodski kvartir* i svaku drugu *zgodu* i *potrebu*. Npj. 1, 1X. Za ovo moglo bi se reći, da je *varoški — gospoški — gorar* južnoga narječja. Odg. na sit.

1. *utr. gō-podski*: Te su od ono doba *gospoški* živeli. Npr. 61. Bio lep monak i *gospoški* odeven. 257. Ide na cekrk. Ide *gospoški*, kočii se). Posl. 96. *Gospoda gospoški*. D'Posl. 21.

gospodstvo, *n.* *rič* *gospodstvo*. Rj. — 1) *vidi i gospodina. vlast gospodski, stanje gospodsko, d pred s može i otpasti: gospodstvo*. — Muselim i kadlija su

svoju gospostra još *zakupljivali*, pa im se valjalo *stirati od globa* i od mita da *žive* i za *gospostra* *svaja* da *plaćaju*. Rj. 375a. Otvoren mu je put k različnijem službama i *gospostrima*. Rj. 396a. *Gladno gospostru* govnu brat. Posl. 12. Smrli *gospostram*. (Kad se ko ponosi preko mjere). 290. Kad ne mogu kroz Loznicu proći *od gospostru* Ante *gospodara*. Npj. 1, 501. Skupi mu se sva *Srpska* *gospoda*, pa je redom u *sovri* *posadi* po *gospostru* i po *starješinstvu*. 2, 198. Ja, *Turčine*, ja sam dobar junak, ali ti si od mene *stariji*, jer je vaše *gospostru* i *carstvo*. 2, 360. Ti si džaba *gospostru* dobio. 4, 250. E ti ješ *gospostru* *stariji*. 4, 280. Koji su za *Adži-Mustajpaše* bili u *gospostru*. 3, 140. Ako si rad, da tvoje *sudstvo* i *gospostru* *nad ovom zemljom* ostane. Miloš 117. Za *znak vrhovnoga gospodstva nad Srbijom*. DM. 19. — 2) *u ovijem primjerima neki se anđeli zovu gospodstva: (Bog) posadi (Hrista) sebi s desne strane* na *besesima, nad svijem poglavarstvima, i vlastima, i silama, i gospostrima*. Efes. 1, 21. Sve što je na nebu i što je na zemlji, što se vidi i što se ne vidi, bili *prjestoli ili gospostru* ili *poglavarstva* ili *vlasti*. Kološ. 1, 16.

gōspogja, (u *Dubr. gōspogja*) *f.* — 1) *die Frau, Dame, domina*. Rj. *vidi* *gospogja, gospodarica, banica*

2) *beginja. hyp. gōspa. dem. gōspogjica*. — *Devojka careva tužna, suze proliva, pa je čoban teži: »Gospogjo seko, ja te molim nemoj plakati*. Npr. 48. *Gjevojka se pokloni i reče: Čestiti care! kako ti hoćeš neka bude, samo molim da mi napišeš... ako bi... mene od sebe očerao, da sam gospogja uzeti iz tvoga dvora ono što mi je najmilije*. 107. On joj (carevoj kćeri) odgovori: *Gospogjo devajko!* ako si rada znati, porani *popolje* pa ćeš videti. 205. Kad iziđe *Jelena ponosita gospogja*. Npj. 1, 129. Tad govori mlad *gospodar svojoj gospogji: »Čuješ, gospo, čuješ, dušo, ptice što vele?»* 1, 270. *Vigjela je* (gjevojka) *Bogdu dvore*, pa govorila: »Da mi j' ovjge samoj *biti mlada gospogja!*« 1, 345. *Može l' biti svoj zemlji gospogja*, 2, 133. A *šurnjaje gospodske gospogje* *divno zборе*, 2, 267. O *Jelice, gospogjo razumna!* 2, 505. Da' *Bog dobro, gospogjo Erdeljska*, 2, 640. Te je *venča* sebe za *gospogju*, 2, 643. *Božja t' pomoć, gospogjo neresto!* 3, 35. G. *Teodor Demeter Tirka sa svojom gospogjom Marijom od roda Demelića*. Rj.¹

XV. *Ugji u tamu, kćeri Haldejska*: jer se ne ćeš više zvati *gospogja carstvima*. Is. 47, 5. — 2) *velika i mala gospogja, der kleine und der grosse Frauentag, festum assumptionis, et natale B. M. V.* Rj. *praznici Bogorodični. vidi* *gospogina velika i mala, gospogjin dan*. — *Megjudnevica*, one tri nedjelje dana *između Gospogje male i velike*. Rj. 351b. *Žmiju kralaticu uhvaćenu između gospogja*. Npr. 262. *Megju božićim stat' u Gruzju a megju gospogjam u gradu*. D'Posl. 60.

Gospodinstāk, jamačno mjesec u koji pada gospogju velika ili mala. XI. *Spomen o smrti njezinoj (praznik veliku Gospogju) samo nekoliko dana* *rastavlja* od *spomena o rođenju njezinu (od praznika male Gospogje)*. DP. 330. — 3) *cf. gospožda*. Rj. *Bogorodičica: Pošetala prečistu gospogja, ona zemljom i svijetom šeta*. Npj. 1, 122. I ti *sreta Gospogju*, ne *pokaraj* me, što te više *nikad slaviti* ne ću! Npj. 4, 94 (Vuk).

gōspogjēje, *n. verb. od 1) gospoditi, 2) gospoditi se*. — 1) *radnja kajom tko gospodi komu*. — 2) *radnja kajom se tko gospodi*.

gōspogjica, *f. dem. od gospogja*. Rj. *vidi* *gōspogjica*. — *Pak besjedi svojoj vjernoj ljubi: »O Milice dragu gospogjice!»* Npj. 2, 636. Do sada si bila *robinjica*, a od sad ćeš biti *gospogjica*. Here. 100. To *vigjele dvije gospogjice, sveta Petka i sveta Negjelja*. 315. Da *bogme, mitostiva gospogjice!* *Priprava* 37.

gōspogjica, *f. cf. zlatoje*. Rj. — *Nova mlada zove... djevojke ubavicom... gōspogjivom*. Rj. 211a.

gōspogju, *adj. der Frau, dominae*. Rj. *što pri-*

pada gospogji. *vidi* gospogjin. — Kolač, *gospogjinu dar* spravljeneći. Rj. 281b.

gospogjin dan, *u* *vidi* gospogja 2. Rj. Maki-vije, nekakav svetac koji čini mi se da pada prvi dan *Gospogjina* posta. Rj. 342b. Kod bijele *Gospogjine* crkve. Npj. 4, 478. *Je li u ara dva primjera* ake, gospogjin? *isp. ake, kod* gospogja (u Dubr.) gospojina i gospođa.

gospoja, *f. vidi* gospogja. Rj. *dem.* gospojica. — A veli mu *gospoja kraljica*. Npj. 1, 443. Već je ono Jelina *gospaja*, 1, 578. Dao bi ti ja lepu devojku, što bi bila za tebe *gospoja*. 2, 571. Pa ga vodi *gospoj, divojki*. 2, 618.

gospojica, *f. dem.* od *gospoja*. Rj. *vidi* gospogjica. — Vino pije kralju od Budina a s kraljicom svojom *gospojicom*. Npj. 1, 443.

gospogjin, *adj. vidi* gospogjin. Rj. *što* pripada *gospoj*.

gospojina, *f.* (u vojv.) velika i mala, *vidi* gospogja 2. Rj. *vidi* i gospogjin dan, *blagdan* Bogorodičin. — Do *gospojine* s prahom, a od *gospojine* s kalom. Post. 62. Kada bude među *gospojine*, sa tri će ti strane pomoć doći. Npj. 3, 46.

gospuskî, *adj. vidi* gospodski.

gospoŕstvo, *u. das* Herrenthum, dominatus. Rj. *vidi* gospodstvo.

gospoŕtina, *f.* — 1) *das* Herrenthum, dominatus. Rj. *elast* gospodsku, *stanje* gospoŕsko, *vidi* gospoŕstvo, gospodstvo. — *Gospoŕtine* što je u Kruševu, dosadiše jutrom i večerom moleći se silnu Jug-Bogdanu. Npj. 2, 264 (*gospoŕku* *čeljad?*) Mene progje moja *gospoŕtina*, i država moja kraljevina: hoću bježat' preko zemlje duge, 2, 565. — 2) *gospoŕska stvar*: Tu s' začudi Marko i zastigje, kad u Leke sagleda čardake i Lekinu vijge *gospoŕtina*... Dosta bješe vina izlobila i u sovru svake *gospoŕtine* i od mlogo ruku gjakonije. Npj. 2, 231. 232. — *gospo(d)ŕtina. osn. u* gospodski. *isp. Osm.* 169. *riječi s takim nast.* budalaština, ećimština, brvaština, Gjakovština, izvrtina, kalauština, lupeština, mrtavština, neimaština oŕpoština, potvorština, seoština, siromaština, uboština, i t. d.

gospoŕđa, *f. (st.)* pomozî *gospoŕdo* živa Bogorodice! (kad se mole Bogu). *vidi* gospogja 3. Rj. *iz* *erkecnoga jezika*.

gospŕ, *m. scherzweise verkürzt von* gospodar. Rj. *u šulî skraćeno* od gospodar. — Srbliji govore u brzom izgovoru *raŕta*... *gospŕ*... mjesto *radi šta*... *gospodar*. Nov. Srb. 1817. 534.

gost, *gösta. m. der* Gast, hospes: Otišao u *goste*. Nezetnu *gostu* mjesto za vratina. Ako ne budu *gosti* bijesni, ne će biti kuća tjesna. *Gost* mrzi na *gostu*, a domaćin na obadva. Rj. *pl. gen.* *gösti* i *göstijü*, *accus.* *gösti* i *göste*, *isp. Obl.* 9. — U gjekojim gazdinskim kućama gotovo svaki dan ima *gostiju*. Rj. 309b. Začudi se kad vidi *takove goste* pred svojom kućom. Npr. 63. Da mu i ti *dogješ u goste*. 88. Videći ear gde je (keeri) nema zadugo da *dogje mejš' goste*, pošlje... 223. Poručî *gostima* da ne dokaže. 259. Mislim gjoga konja umoriti i u *gosti*, gjevo, *odlaziti*. 2, 262. Kad je Ruski ear *hio u gostima* kod Pruskoga kralja. Danica 1. 34. Otac joj (djevoji) daje dobru molitvu: »... da ti u ovi dom više povratka ne bude, već ako *gostom* kad *dogješ!*« Npj. 1, 1111 (*gost, žensko* *čeljade, isp. gošća*). Krekala zovu i *ranim gostom*, i njega dočekaju sa grajom: Evo krekala! evo našeg *ranog* *gosta!* Živ. 306. *Gost* bijah, i *primiste me*. Mat. 25, 35. Vjerno radiš što činiš braći i *gostima*. Jov. III. 5 (*u dva* *posljednju primjera* *gost* je *putnik, stranac*).

gostara, *f.* (u Dubr.) staklo što se u njemu drži vino ili rakija, što se sad ponajviše zove *botulja, die* Flasche, *lagena. cf.* boca. Rj. i *syn. oudje, dem.* *gostarica*. — Tko nalit' *gostaru* ob jednom ište, već izvan neg u nju ulije. DPost. 131.

gostarica, *f. dem.* od *gostara*. Rj.

göstinica, *f. Zufluss von Gästen, hospites frequentes*: Da im nije mloge *gostara*, od sra bi čuprije *zudat*, na surcei b' *vodeneći* mije. Rj. *Das coll. od* *gost-gosti, mnostra* *gostaju, doh' epi* *goste*. — Ako ti do sagjuje *gostarica*, ti načini *porod* *manastira, richani*. Rj. 306a. Kad on *dogje* *Stoj* *novu* *dvoru* *ali* *Stoj* *ako* *kršno* *ime* *služi*; u *dvoru* *mu* *mloqi* *gostarica*. Np. 3, 257.

göstinski, *adj. den* *Gästen* *gehörig, hospites*. Rj. *što* *pripada* *gostima* *ili* *gosti* *Lagena* *god.* — Ja obeh s domaćinom u *göstinska* *soba*. ARj. III. 326.

göstionica, *f. das* *Gasthaus, demersorium* (po manastirima tako se zove ona *soba* gdje *gosti* *sojavu*) *cf.* *stranja*. Rj. *vidi* i *konoba* 2. *kréma, kre, mehana* *bir* 1, *bircauz*. — Rodi *sina* *svojeqa* *peveca*... i *metnu* *ga* *u* *jasli*, *jer* *im* *ne* *bijase* *nijesta* *u* *göstionici*. Luk. 2, 7. *Guļje* *je* *göstionica* *gdje* *ču* *jesi* *pashu* *s* *učenicima* *svojijem?* 22 11. Otišavi *rados* *u* *göstionici* *Himanovoj* *kod* *Viteļjema*. Jev. 11 17. *r* *p* *s* *takim* *nast.* *kol* *djelaciona*.

göstioničar, *m. isp.* *göstioničarica* u *naši* *vrijeme*. ARj. III. 326b, *koji* *drži* *göstionica*, *vidi* *krčmar*, i *syn. oudje*.

göstioničarica, *f.* *gazdarica* (u *göstionici*). ARj. 326b, *žena* *göstioničarica*, *ili* *žena* *koja* *drži* *göstionica*, *vidi* *krčmarica*.

göstionički, *adj. što* *pripada* *göstionici, göstionicama*: *Göstionički* *sluga*, *postavljajući* *da* *rećam*. *kaza* *mi*... Žim. 192.

göstiti, *štim. r. impf.* Rj. *r. pf.* *služ.* u *gostiti*. — 1) *bewirthen, concivium* *praben*. Rj. *vidi* *gostovati* 2, *častiti* 2. — *Zvan* *kao* *gošćen* (a *psovan* *kao* *bijen*). Post. 88. *Lijepo* *ga* *bane* *dočekaj*, *gostio* *ga* *za* *pet* *met* *dana*. Npj. 2, 577. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *gost-malen, concivior*. Rj. *vidi* *gostovati* 1, *gozbovati*, *pirovati* 2, *častiti* *se*, *gjakonisati*. — *Sad* *čemo* *se* *veseliti* *i* *gostiti*. Npr. 90. *Gosti* *se* *oboritom* *ribom*, *po* *dosta* *glava* *za* *dinar*. DPost. 24. *Koji* *se* *gostahu* *s* *njim*. Mat. 14, 9. *Praznovaše* *taj* *dan* *gosteti* *se* *i* *veseleći* *se*. Jestir. 9. 17.

Gostivār, *Gostivára, m.* *varošica* u *nabiji* *Tetovskoj* *na* *Vardaru*. Rj.

gostoljubiv, *adj. koji* *goste* *ljubi, rado* *ih* *primu*, *gastfrei, gastfreundlich, hospitalis*, *vidi* *dočekljiv*; *čuzben* 1, *gozben* 2. — *Vladika* *treba* *da* *je*... *gostoljubiv*. Tim. 1. 3. 2. *Gostoljubiv*... *valja* *da* *su* *načini* *naši* *književnici*... *može* *se* *poniješati* *među* *naše* *riječi*. Nov. Zavj. VII. *gostoljubiv, tako* *služ.* *adj. kod* *bogoljubiv, ukr. prema* *ake, koji* *je* *od* *Daničiću* *na* *riječi* *bogoljubiv*. ARj. 100b.

gostoljubivost, *gostoljubivosti, f.* *osobinu* *onoga* *koji* *je* *gostoljubiv, Gastfreundschaft, hospitalitas*: *Gostoljubivosti* *ne* *zaboravljajte*. Jevr. 13, 2. *Gostoljubiv* *može* *se* *poniješati* *među* *naše* *riječi*, *ali* *gostoljubije* *nema* *društva* *među* *njima*, *za* *to* *sau* *načinu* *gostoljubivosti*. Nov. Zavj. VII.

göstov, *adj.* Rj. *što* *pripada* *gostu*.

göstovânje, *u* Rj. *das* *Gastmahlen, concivatio*. Rj.

göstovati, *göstujem, r. impf.* — 1) *göstuden, concivior, cf.* *gostiti* *se*, *častiti* *se*. Rj. i *bati* *gost*. — *Ne* *ču* *tebe*, *pobro*, *na* *čardake*, *nemam* *kade* *pobro*, *gostovati*. Npj. 2, 226. *Pozadugo* *bane* *gostarica*, *pozadugo* *bane* *začamio*, *ponosi* *se* *bane* *u* *tazini*. 2, 264. *Beše* *joj* *do* *Boga* *zao* *što* *tako* *mudo* *gostoru* *tako* *mio* *gost!* Jarm. 28. — 2) *prezno* *gostovati* *koqi, gostiti, častiti*: *Zvan* *göstovani*. Post. 88. *göstovati* *putnike*. 1. T. Mnavić. *Kako* *dvi* *sestre* *jesu* *Isusa* *Hristu* *göstovale*. Postila. ARj. III. 329a. (*isp.* *Zvan* *kao* *gošćen*. Post. 88).

gošća, *f. der* *weibliche* *Gast, hospes, hospita*. Rj. *žensko* *što* *je* *muška* *gost*. — 1) *vrijedi!* (*Postavila* *kuma* *kumi* *čanak* *graha* *i* *malo* *hajvara*, *pa* *sjele* *obje* *da* *jedu*. *Kad* *se* *gošća* *naklopi* *na* *hajvar* *a*

— 1) *radnja koju tko gosti koga* (das Gastiren Rj.).
— 2) *radnja kojom se tko gosti* (convivatio, Rj.).
Očito da dana odmah se kod vjerenikove kuće počinje veselje, pjevanje, igranje i gošćenje. Kov. 47.

gōšćenje, *n.* Rj. *verb.* od 1) gostiti, 2) gostiti se. — 1) *radnja koju tko gosti koga* (das Gastiren Rj.).
— 2) *radnja kojom se tko gosti* (convivatio, Rj.).
Očito da dana odmah se kod vjerenikove kuće počinje veselje, pjevanje, igranje i gošćenje. Kov. 47.

gōšćin, *n.* Rj. *što pripada gošći*.

gōšćina, *f.* nadimak ženski. Rj. — *Gōšćina* (od osnove koja je postala nastavkom »sja« od imena *Gōšćica*; isp. Gōšo, Osn. 187, imena s *takrim nast.* kod Bekna.

Gōšo, *m.* muški nadimak. Rj. *gen.* Gōša, *roc.* Gōšo, *Gōša* (isp. Goras, Gojko), Osn. 363, *može biti hyp.* od Godimir, Gobjslav, Gorčile, *takva hyp.* vidi kod Dišo.

Gōšćac, *Gōšća*, *m.* planina između Hercegovine i Crne Gore; Ode s njima niz Rudine ravne, dok izagije uz *Grošćac* planinu, baš u *Gōšćac* navrh gomilice. Rj.

Gōt, *m.* *ale.* ARj. III, 330a, *der Gotte, Gothus*; Prvi je (oče naš) prevodio Vulfila *Gotima* u Srbiji 375-te godine. Nov. Srb. 1817, 528, *nominativu sing.* *uena paterde* (Gotin?).

gōtov, *adj.* — 1) *bercit. paratus*, Rj. — a) vidi spreman, naredan, opravan, hazur. — Žena na tom doba, t. j. *gotova se poraditi*. Rj. 123b. Već svi *gotovi da idu na venčanje*. Npr. 223. *Gotor* kao baba na kor. Posl. 15. *Gotor* kao bor u trnje. 15. Kao zapeta puška (n. p. *gotori*), 131. *Gotor* bješe u grad *uskočiti*. Npj. 2, 113. U obraz se ljuto namrdio, *gotove ma sač udariti*, 2, 267. Rat bješe *gotov buknuti*, DM. 28. — b) *pass.* kao *gotorljen, seršen, učinjén, pripravljen*; Za sedam dana *biće grad gotor*. Npr. 67. Sedi sam za *gotovom sofram* pa večera. 75. Kad *objed bude gotor* . . . jave gospodaru da je sve *gotovo*, 259. Na *gotova konja* natuříse. Npj. 4, 411. Delije mu doru izvedose, pa *gotora* pojaha *doratu*. HNpj. 4, 119. Nagju u Memed-age *mlogu gotoru džebanu*, Danica 3, 171. — c) *aktivno (trjgje)* gotov biti: *dočršiti, seršiti, učiniti*; Krava stane kugjelju u usta uzimati i žvatati u gjevojka na uho njezino žicu izvlačiti i motati, i *odmah budu gotore*. Npr. 126. Stanu kopati šanac oko svega logora i do u jutru *budu gotori*. Sovj. 43. Pitao me, *jest li vi gotori su Slavenskim Slogarom*, Straž. 1886, 704. — d) *gotoro je, što će doista biti, osobito nesrećno ili neugodno što god, ili što čemu lasno može biti*; Duga bolest smrt *gotora*. Posl. 71. Zla usprema šteta *gotora*, 91. Kratke glavne *gotoci* ugardi, pozna gjeva *gotore sirote*, 160. Siromah čoek *gotor gjuro*, 285. Seljaci vičući, da to nije pravo . . . To je već *buna gotova*, Miloš 181. — e) po gotovu, *upotrebljiva se udrebijalno, potvrđjujući što god, kao doista*; Velike gospode molba *po gotora* zapovijest. Posl. 33. Stari ljudi *po gotoru* gjeva, 294. Trpljen spasen *po gotoru* blažen, 321. — 2) *buar (Geld), praesens, paratus*; toči puno za *gotoro*. Rj. o *novcima*, vidi gotovina, gotovost 1. — Nijesam se mio, t. j. nijesam ništa pazario za *gotore norce*. Rj. 658b. Bi li ih na otkupe za *gotore norce* dao. Npr. 237.

Nego mi daj što ovjge *gotoro* . . . izvadi nekolika dukata i baci mu u kapu . . . ono što mu je dato u *gotoru*, 15. Ni sto dužan, ni *djesto gotovijeh*. (Ako nijesam vrlo bogat, nijesam ni vrlo siromah), 223. *Od gotorih noraca* ne valja veresiju činiti. (što se može sad dobiti, ne valja za poslije ostavljati), 232. *Gotor je gotom prijatelj neg gotora jaspra*, DPost. 8. *Das Steiman-pasi gotorih* 200,000, Danica 5, 32. I ko puzi za *gotoro*, O Sv. O. 17 *tals baure* (Manze).

gōtovac, *gōtovca*, *m.* *što se gotori za jelo*. — *Reza se od njim rukom i kašikom mešajicom promeša gotovce*, i malko ga openi. Megj. 151. Moja baba

gleda da moj gotovac bude onakav kakav treba za moje godine. Zlos. 291.

gōtovina, *f.* *die Baurtschaft, pecunia numerata*, Rj. *gotori norci*, vidi gotovost 1, gotov 2. — *Gotovina*, kao i pop Kosto (n. p. hoće, ište), Posl. 45.

gōtoviti, *vim.* *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* do-gotoviti, pri-, u-, z-, *impf. slož.* do-gotavljati, pri-, — 1) n. p. večeru, ručak, *berciten, parov*. Rj. vidi paričati, spremati, sigurati, *isp.* vigjati 2. — Otišao da *gotovi konak*, Rj. 288a. Za što on *toliko silno jelo gotovi*, Npr. 73. No ostani kod bijela dvora, te *gotovi gospodsku večeru*, Npj. 2, 182. Ljudi . . . *gotoviše žrtve puljenice* i prinosiše žrtve Gospodu onaj dan. Sam. I, 6, 15. Neki sinovi sveštenečki *gotovljahu mast* od tih mirisa. Dn. I, 9, 30. Bože, ti si *gotovio hranu* jadnome. Ps. 68, 10, *sa se, pass.*; *Jelo što se gotove za svadb*, Rj. 251a. *Gotovljaše* se svaki dan po jedno *goveće*. Nem. 5, 18. — 2) *sa se, reflex.* *sich berciten, parare se*, *cf.* spremati se. Rj. vidi i opravljati se, sigurati se.

gōtovljenje, *n.* Rj. *verb.* od 1) gotoviti, 2) gotoviti se. — 1) *radnja kojom tko gotovi što*, n. p. *jelo* (das Bereiten, praeparatio. Rj.); Samo ćemo se zadovoljiti službom, koju nam vatra čini za *gotovljenje jela*. Priprava 165. — 2) *radnja kojom se tko gotovi (spremu se)*.

gōtovo, *bcinadv. fast. fere*; nema *gotoro* ni jednoga; *gotoro* ne zna ništa. Rj. *adv.* vidi skoro 3, malo ne . . . Starija braća skoče na nj, *gotoro* da ga udiju. Npr. 63. Koji se s Kotoranima svaki dan *gotovo* miješaju. Posl. XXII, Grob neopojan. (Kaže se staru čoeku, koji je *gotoro* umro), 46. Počeo je prestupnike iz pištolja *gagjati (gotoro* kao Crni Gjorgjije). Danica 3, 196. Koji će *reći*, da u svemu *gotoro* imam pravo. Pis. 81. Napuniše obje lagje tako da se *gotoco* potope. Luk. 5, 7. Opisah ti . . . *gotoro* sve službe crkvene. DP. 369.

gōtovost, *f.* Rj. *gen.* gotovosti. Pavić, Rad LIX, 91. — 1) vidi gotovina; ima li što *gotovosti*? Rj. *gotovi norci*, vidi i gotov 2. — 2) *osobina onoga koji je gotov, spreman*; Pojas, znak snage i *gotovosti* na službu. DP. 11. Ali se . . . u opće *sa svakom gotorošću* isplaćuju. Rad 17, 171.

Gōtski, *adj.* *što pripada Gotima*; *Gotski* Kuniggs. Odg. na sit. 8.

govānce, *govānecta*, *n.* *dem.* od govno. Rj.

govećica, *f.* *coll. dem.* od goveda (goveće); ima dvoje, troje *govećice*. Rj. *upravo je dem.* od goved. za *nast.* *isp.* čeljaca (*dem.* od čeljad).

goveće, *govećeti*, *n.* *ein Rind (im wäresten Sinne)*, *bos, vacca, vitulus*. Rj. vidi blašće, *isp.* marvinče, *goveće* (pred č osn. u *govedo*, kojemu je otpalo *d* pred č), Osn. 251. — Ribica, 2) u *govećeta* iznutra od hubrega dolje, kao spolja što je pečenica. Rj. 619a. U svinja . . . zove se salo, a u *govećeta*, u koze i u ovce loj. Rj. 663a. Kao *goveće bez rogova* (što osobito; mimo ostale ljude). Posl. 129. *Rijavo goveće* sve trogoće. 270. Crveni se kao *oderano goveće*, 344.

gōvêd, *f.* (*coll.*) *mjesto pl.* *gōveda* (gōvêdâ), *jednica* goveće, govedo, za *ale.* *isp.* Osn. 258. — 1) stotinu konja i *goredi*. Npj. 4, 524. Da se Turci *goregju* prometnu. Šćep. mal. 87. u *ovome puk prinjeru* kao da se držalo za *gen. pl.*; I nze mi hiljadu ovaca i stotinu konjah i *goredih*. Npj. 5, 499.

gōvêdâr, *gōvêdârca*, *m.* — 1) *der Rinderhirt, bubulus*. Rj. *kaji čuva goveda, dem.* *gōvêdârce*. — Ludom mužu i *gōvêdâr* ženu poštaju, a mudrom ne može ni vladika. Posl. 171. Neradim uzme za stoku *gōvêdârca*. Npr. 72. Nit' su ovo Bosanski šljivari, nit' su ovo *raški gōvêdâr*. Npj. 5, 166. — 2) (u Jasenici) vidi brkica. Rj. *nekakva mala ribica*.

gōvêdârce, *gōvêdârčeta*, *n.* *ein junger Rinderhirt, bubulus juvenis*. Rj. *mlud govedar*.

gōvêdârev, *gōvêdârov*, *adj.* Rj. *što pripada govedaru*.

— *c) objekat u govoru direktnu (oratio directa)*. U sud stane bacati po sobi sve same dukate, *govoreći*: Kako meni danas, tako njima do vijeka! Npr. 75. Ne *govori*: neka! prije nego vidiš na trpezi. (Ne govori da se ne daje ili ne donosi ono što još ne vidiš.) Posl. 197. Paštrovići obično *govore* „*ge*“ mjesto „*gje*“. Npj. 1. 78 (Vuk). Djevojka je tiho *govorila*: Daj mi, Bože, diziju dukata. 1. 264. Koji Srbi *govore* „*dijete*“, oni... 2. 251 (Vuk).

3. govori ti komu, ka komu, meju sobom, izmecuju se, jedan drugomu. — *a) govori ti komu*: Meni moja stara majka *govori*, da uranim svako jutro na vođu. Npj. 1. 386. Mrtvom *ću mu govori*ti glavom. HNpj. 1. 411 (kidišaviti nu glavi). Kako je on take riječi narodu *govoriti* mogao. Straž. 1887, 11. Koji je... *govorio ocerima* preko prorokā. Jevr. 1. 1. — *b) govori ti ka komu, potvrda samo iz Vukova prijepoda Nov. Zarjeta*: Dok on još *govoriše* k ljudima, gle, mati njegova... Mat. 12. 46. A k Izraelju *govori*: vas dan pružah ruke svoje k narodu. Rim. 10. 21. Nigda iz laskanja ne *govorismo k vama*. Sol. 1. 2. 5. — *c) govori ti s kim*: Odnakni se, kako bi s ovom *odrpanicom govori*ti? Npr. 253. Sa mnom mladom ne *govori*. Npj. 1. 490. Niko nije mogao s njime *ljudski govori*ti. Danica 4. 26. Te *ću govori*ti s tobom *srajski* o onome što mi je na sreću. DP. 5. — *d) govori ti meju sobom, (rječije) izmecuju sebe; jedan drugomu*: *Meju sobom* zборе i *govore*. Npj. 4. 81. I *meju sobom Turški* *govorahu*. 4. 307. Tako se plaše da stanu *meju sobom govori*ti i spremati se da ostave starješine. Sovj. 41. Šute kao braća. (Jer se obično misli da braća *izmecuju sebe* u kući najmanje *govore*.) Posl. 362. Oni su *izmecuju sebe* najviše *govorili* Turški... Danica 2. 95. Suočiti, sastaviti koga s kim da *govori* jedan drugomu u oči. Rj. 726a. *Jedno drugom* na rastanku *govori*. Npj. 1. 102.

4. govori ti o kome ili o čemu, za koga ili za što. — *a) o kome ili o čemu*: U snu se ne snilo! (Kad ko *govori* o čemu što ne bi rad bio da mu se sni. n. p. o ribi i t. d. Gdjejoj kad se *govori* o onome što na javi ne bi bilo rjgavo, reku: u snu se ne snilo, a na javi se desilo!) Posl. 335. O *svučemu govori*, ponajviše o *mumu*. Npj. 1. 180. Dobri ljudi o *zlu govoriše*. 2. 431. — *b) z) govori ti za koga ili za što (= o kome ili o čemu)*: Nije hteo ni slušati što baba *govori* za *sraju kćer*. Npr. 17. Te se dimno Turci upitaše, za *junastro* Turci *govorahu*. Npj. 4. 316. Jer je to onaj *zu koga* je *govorio* Isaija. Mat. 3. 3. Mnogi *govore* za *dušu maju*: nema mu pomoći u Boga. DP. 45. — *ž) ali govori ti za koga znači i kao braniti, prepovječati ga*: Za *hapka* je riječ *govorio*. Rj. 15b. Ovo što ćemo sad reći, neka ne misle čitatelji, da mi *govorimo* za obrnutu poimence... nego samo da uvjerimo čitatelje, da... Nov. Srb. 1817, 542. Starajući se za dobro svojem narodu i *govoreći* za sreću svega sjemena svojega. Jestir. 10. 3. Stvar *govori* sama za sebe. DM. 75. To ne *govori* dobro za njega. 316. amo ne pripada ovaj primjer: Tako se, n. p. pripovijeda da su... još se za *istinitije govori* da su... Kov. 38.

5. govori ti nu koga, za kim, protiv koga. — *a) nu koga* *pokazuje upracljivanje, s kojim je pomiješano neprjateljstvo*: Ako on ne bude ukrao ono što na njega *govore*, ne će se ožeći ni malo. Rj. 341b. Što ne bi čok ni u snu snio (n. p. *govori* se nu koga). Posl. 358. Niti oni mogu posvjedočiti šta tebi sad na mene *govore*. Djel. Ap. 24. 13. Za sve razne riječi njihove koje bezbožni grješnici *govoriše* na nj (na Gospoda). Jud. 15. Nevaljalac o nevaljalstvu *govori*... *govoreći* na Boga laž. Is. 32. 6. — *b) z) govori ti za kim, misli se zlo, ako se i ne kaže izrijekom; već ako se reče suprotno*: Vuče se rep za njim. (*Govori* se za njim koješta ružno). Posl. 40. Da nije Turčin pod kapom? (Kad ko hoće za kim što zlo da kaže, i vidi

se da je ovo najprije rečeno *govoreći zlu* u Turčinu. 53. Kad čok nema svog posla, on *govori* *lojesta* u drugim ljudima. 122. Ne otvori, Bože, du mi tina usta! (Ne daj mu prilike da mi se *govori* *lojesta* u *govori*ti. 207. Teško vuku za kime ne laju, i pucaju za kim *ne govore*!) 313. Te ko vama kad stane svi dobro *govori*ti za vama. Luk. 6. 26. — *govori ti za kim znači pomagati i rješiti nepojas u stvari pranje rima*: Govori, za *popom govori*ti! (Bolstan na spravijesti?) Posl. 13. Govori, za *popom govori*ti. Reče se gjevojeji, i misli se da bi za *popom govori*ti na vjenčanju. 43. — *c) govori ti protiv koga*: Pomazem ti sprdati. (Kad ko sale radi drugome komu za *ljubav govori* što *protiv sebe*, što se javno vidi da nije istina). Posl. 253. Svak bi morao pomisliti da on to *govori* *protiv mene*. Pis. 28. Zloba *govori* sama *protiv sebe*. Ps. 17. 12.

6. govori ti u sebi, sa sebi, sam se sobom, k to misliti. Pogje da traži drugoga lova *govoreći* u sebi. Kad se vratim, naći ću ja tebe. Npr. 41. Pak *stano sebi govori*: Ah, mili Bože i dragi! Npj. 1. 196. A sam (s) *sobom* bio *govorio*: Avaj, Mitre, glava izgubio! 2. 606.

7. govori ti čim — *a) Usta* su da zbere a ruke da tvore. (Ustima možeš *govori*ti, ali rukama radi). Posl. 336. Kamo jezik? *njim* ne *govorio*! Npj. 2. 239. Bog Izraeljev koji je *govorio* *srajim* ustima Davida. Car. I. 8. 15. — *b) Neka* dokazuje kakvim su jezikom *govori*ti zemljači i vsnici Rema i Romula. Npr. III. Jezik, što *njim govori*ti narod. Rj. V. Narječije... *kajim govore* svi Srbiji. XVI. Sad nema naroda koji bi *govorio* *ijem jezikom*. Dioba 3. sa se, *pass.*: Da pišete narječijem *kajim* se u narodu *govori*. Slav. Bibl. I. 94.

govorkanje, n. dem. od govorenje. Rj.
govorkati, kam, dem. od govori. Rj. v. impf.
govorkinja, f. akc. ARj. 348a. ženska glava koja umije govori. *dic Rednerin*. — Novkinje su brze *govorkinje*. Here. 53. *isp.* govorkljivica, govorkusa.

govorko, m. u naše vrijeme u Dubr. (češće se kaže djetetu: Koji si *govorko*!). P. Budmani. *vidi* i govorkljivac. ARj. III. 348a. *vidi* i govordžija.

govorkljiv, adj. *der gunc sprichl. loquac*. Rj. *kaj* *rudo govori*. *vidi* lapaljiv. — Blebetuša kao žaba. (Kaže se *govorkljivaj* ženi). Posl. 16. Bio je saljiv i ne samo *govorkljiv* nego i rječit. Sovj. 76. Zar na mnoge riječi nema odgovora? ili će čovjek *govorkljiv* ostati prav? Jov 11. 2.

govorkljivac, govorkljivca, m. *der Redselige, homo loquax*. cf. govordžija. Rj. *govorkljiv* čovjek. *vidi* i govorko.

govorkljivica, f. *dic Redselige, mulier loquax*. Rj. *govorkljiva* ženska glava. *vidi* govorkusa. *isp.* govorkinja.
govornica, f. kao stolica za koje se govori. *dic Rednerbühne, suggestus, akc. isp.* ARj. III. 348b. — Kad je stao govori... rekao bi čovjek umreće na *govornici*. Zlos. 23.

govornički, adj. što pripada govornicima. ARj. III. 348b. *vidi* besjednički.

govornik, m. čovjek koji govori, koji umije govori. *vidi* besjednik. *akc. č* biti govornik, govornika. *isp.* odgovornik, ugovornik. — Knjige božanstvenijeh pisama i knjige premudrijeh *govornika* Božjih javno se navršise. DP. 277.

govorkusa, f. *dic Redselige, mulier loquax*. Rj. *vidi* govorkljivica. *isp.* govorkinja. — za nast. *vidi* kod ajgirusa.

gozba, f. čast. *dic Gasterii convivium*. Rj. gost-ba, promijenivši se st pred b na z. riječi s takim nast. kod herba. *vidi* gozbina, i čast 2. i syn. midje. — Otišla je da *gozbu gozbuje*. Rj. 92b. O krsnijem imenima i na ostalijem velikijem *gozbama* pije (se) po sedam zdravica. Npj. 1. 77 (Vuk). Traže začelje na *gozbama*. Mat. 23. 6. Čini Avram veliku *gozbu* onaj dan. Mojs.

I. 21 S. K. I. *eri gozba* u kući, kano *carska gozba*.
S. 1 25. 30. *Drva gozbe* kod kuće. Jov. 1, 4.
gozben, *m.* — **1)** *koni pripada gozbi*; *Gozbeni*
S. 1 25. M. G. Milčević. — **2)** *vidi gostoljubiv*: Da
s. 1 25. 30. *gozbeni* vjerni i iskreni. S. Ljubiša.
ARJ. III. 350a. *vidi* *čazben*, *isp.* *gozbenik*.

gozbenik, *m.* *tko gosti*: Kratak objed iza duga
č. 1. 1. ni hvati gosta ni *gozbenika*. D'Posl. 50. *biće*
gozbenik — *gozbenik* — *jesto gozbenik, koje ima Stull*.
S. 1 25. 30. *ben*.

gozbinja, *f.* — *ti gozba*: Oj gospogjo, Jeličina majko!
Ibde Krućic u *gozbinu* zove, u Jele se muško čedo
naslo. Rj. *vidi* *čast 2.* i *syn.* *ondje*. — *riječi s takvim*
st. kod čazbina.

gozbovanje, *n.* *das Gastiren, convecatio*. Rj. *verbal*.
od gozbovati, stanje koje biva, kad tko gozbuje.

gozbovati, *gozbovati*, *v. impf.* *biće činar Gasterei*
seu, convecari: Otišla je da *gozbu gozbuje*. Rj. *biti*
na gozbu.

gr, u C. G. *vidi* *frk*: Ne kée Turc ni čašu ni
vino, no Jelenu za bijelu ruku, *gr* je baci za sobom
na vrana. Rj. *uzek koji se upotrebljava kao adverb*.
syn. *kod odmah*.

grā, *grāa* *grāv*, *m.* *vidi* *grah*. Rj. u *krajevima gdje*
s. u govori u čije glas li.

grāb, *m.* *die Weissbuche, carpinus, betulus Linn.*
Rj. *drvo, vidi* *grah*, *isp.* *bjelograh, ernograh, coll.*
grābje.

grāba, *f.* (u Hrv.) *vidi* *robija*: umr'o na *grabi*.
Rj. *biće* *Njem.* *Graben* (jarak).

grābar, *grāpca*, *m.* n. p. danas je na drvima *grabac*
(t. j. *grabe* se ljudi oko njih), *das Raffen, Reissen,*
rapina, cf. *grabilo, grabus*. Rj. *isp.* *grabež 1*.

grabancijās, *grabancijāsa*, *m.* Rj. — Pripovijedaju
da neki gjauci, kad izuće dvanaest skola, otiđu na
vrzino kolo (da dovrše sa svijem i da se zakunu) . . .
Takovi gjauci poslije zovu se *grabancijaši*, i idu sa
gjavolima i sa vilama, i vode oblake u vrijeme gr-
miljave, oluje i tuće. *Grabancijaši* su svi izdrpani
(kakav je izdrpan, kao *grabancijaš*). Rj. 75b. —
riječ tugja. Osn. 359. *isp.* *Bjelostjenac kod necromantes*.

grabancijāški, *adj.* *bcenmeisterisch, veneciorum*:
uzeo ono svoje *grabancijaško* japundže. Rj. *što pripa-*
da grabancijašima.

grābar, *grābara* (*grābrai*, *m.* (u Slav.) *vidi* *grah*.
Rj. *drvo*. — *za gen.* *grabara* i *grabra* *isp.* *bakar*.

grabārka, *f.* *klečatica, ripera unmodytes, otrovna*
guga, kamenarka ili grabarka . . . U Suhoj planini
kod Niša ima ih mnogo. M. Gjurović. *isp.* *ernokrag*.
ARJ. V. 18a.

grābež, *m.* *der Raub, rapina*. Rj. — **1)** *d'elo*
kujim se stu ugrabi: Koji pune kuće gospodarova svojih
grabežom i prijevarom. Sof. 1, 9. *Nešetljani se slaviše*
po moru svojim grabežima. D.M. 9. *isp.* *grabljenje,*
grabac, grabilo, grabus, vidi *otimačina*. — **2)** *ugrab-*
ljivac stvar: Čistite spolja čašu i zdjelu a iznutra su
pune *grabeža* i nepravde. Mat. 23, 25. *Grabež* od
siromaha u vašim je kućama. Is. 3, 14. On će od-
vesti narod i olnijeti plijen i pograbit *grabež*. 29,
19. *za mast, isp.* *derež*.

grābežljiv, *adj.* *Raub-, rapac*. Rj. *vidi* *grabljiv*.
sto grabi, što žiri od grabeža.

grābežljivac, *grābežljivca*, *m.* *onaj koji je gra-*
bežljiv: Kad bi mu ko ugrabio čeljade, trebalo bi
grābežljivca urezati desno uho. S. Ljubiša. ARJ. III.
352b. *vidi* *grabljivac*.

grābić, *m.* *ciné jeune Weissbuche, carpinus betulus*
Linn. Rj. *mlad grab, takve riječi kod brezić*. — Ima
jedn otre no brijeg, obrastao *grābićima*, i drugom
koje akvom s moni. Rj. 281a.

grābik, *grabika*, *m.* *der Weissbuchwald, carpini-*
etum (?) Linn. Rj. *grabara šuma, vidi* *grabrik, takve*
riječi rudi kod apik.

grābikapa, *f.* (u C. G.) igra koja se u Lici zove
čulunje, Art Spiel, ludi games. Rj. *grabi-kapa, tako*
sustavljenom riječi kod čistikuća. — Od onijeh što
ostanu na polju svaki gleda da bi *ugrabio kapu* kome
od onijeh što su u kolu. Rj. 762a.

grābilo, *n.* u ovome vraćanju: »Ove godine na
vratilo a do godine na *grabilo* (govori djevojka uz-
jahavši na vratilo da bi se ndala), *das Raffen, Reissen,*
rapina, cf. *grabac*. Rj. 97a. *vidi* i *grabus, isp.* *grabež*.
1. *grabljenje*. — *takve riječi kod hjesnilo*.

grābiti, *bim, v. impf.* Rj. *pf. slož.* *iz-grabiti, na-*
o-, po-, raz-, u-, z-, za. — **I. 1)** *greifen, raffen, rapio*.
Rj. *vidi* *grāstiti, kao pohlapno uzimati, otimati*: Po
tom upita onu što ima grabovu grančicu šta joj je
u njedrima, a ona odgovori: »Grab, da *grabe* i *mene*
i *tebe* i *tu* što gleda pro tebe. Rj. 151a. Silni konji
da ne savijaju a pješaci da *nam grabe glave*. Rj.
659b (ne = nas). Kad sednu večerati, sve je *grabilo*
jedno od drugoga, i onaj veliki kazan s jelom za tili
čas progje! Npr. 74. Ko jači onaj i kobači. (*grabi*
sebi ili *prisivaju*). Post. 140. Ko rano rani, *drže sreće*
grabi. 152. *Grabe siroče od dojke* i sa siromaha ski-
daju zalog. Jov 24, 9. Jesi li skupio ljudstvo svoje
da *grabiš grabež*? Jezek. 38, 13. — **2)** *n. p. sijeno,*
rechen, pectine colligo foenum. Rj. *vidi* *grabljati*. —
3) *schöpfen, haurio*: Mi ranimo, te vodu *grabimo*.
Rj. *vidi* *erpti, i syn. ondje*. — **II.** *sa se, recipere*.
grabit se oko čega, *um etwas raffen, urripere*. Rj.
kao pohlapno otimati se oko čega: Danas je na dr-
vima *grabac* (t. j. *grabe* se ljudi oko njih). Rj. 97a.
Ove godine na vratilo, a do godine na *grabilo*. (Go-
vori gjevojka uzjahavši na vratilo da bi se stali *gra-*
biti oko nje i da bi se ndala). Post. 230.

grābljāc, *grabljāca*, *m.* čovjek koji *grabi* (*grabljama*).
u naše vrijeme. ARJ. III. 356a.

grābljāčica, *f.* žensko čeljade koje *grabi* (*grabljama*).
u naše vrijeme. ARJ. III. 356a.

grābljānje, *n. verb.* od *grabljati radnja* *kojom tko*
grablja.

grābljati, *grābljam, v. impf.* *kūpiti, grabiti* *gra-*
bljama, vidi *grabit 2*. ARJ. III. 356a. *govori se i sud*
u Hrv. v. pf. slož. *po-grabljati*.

grāblje, *grābljā*, *f. pl. der Rechen, pecten foena-*
rius. Sve su *grablje*, nema vila, *es sind lauter Ego-*
isten, nimmst sibi farenit, cf. *grabulje*. Rj. *vidi* *gra-*
bulja grabulje, orugje kojim se grabi što, n. p. sijeno:
Bilo, 2) u *grabulja* ono u čemu zupci stoje. Rj. 25b.
Grabljiste, držak u grabulja. Rj. 97a.

grāblje, *n. coll.* od *grab, die Weissbuchen, carpini*
betuli: Najviši Lovćen planina, u njoj je trnje i *grablje*.
Rj. *muštvu grabova, jedinica grab*.

grābljenje, *n.* Rj. *verbal.* od I. *grabit*, II. *grabit*
se. — **I. 1)** *radnja* *kojom tko grabi, pohlapno uzima,*
otima što (das *Raffen, raptus*). Rj. — **2)** *radnja* *kojom*
tko grabljama grabi što, n. p. sijeno (das *Rechen,*
collectio ope pectinis foenarii. Rj.) *radnja* *kojom tko*
grabi n. p. vodu (das *Schöpfen, haustus*. Rj.): Ru-
katka, za *grabljenje pira*. Rj. 656b. — **II.** *radnja*
kojom se u. p. ljudi grabe oko čega, pohlapna se
otimaju o šta.

grābljiste, *n.* držak u *grabulja, der Rechenstiel,*
manubrium pectinis foenarii. Rj. — *riječi s takim*
ust. *koje znače držak u čega grabeniste, katariste,*
košiste, ojište, ostvište, sapiste, sjekiriste.

grābljiv, *adj.* *reissend, Raub-, rapac*. Rj. *vidi*
grabežljiv, što grabi, što žiri od grabeža: Tu se kupi
vranje i ortenje . . . kolika se četa sakupila *grabljiv-*
oga skola perjatoga. H.Npj. 1, 315. Koji dolaze
k vama u odjelcu ovcijemu, a unutra su *vaci grab-*
ljivi. Mat. 7, 15. Nema više *grabljive* *zejeradi*. Pri-
prava 76.

grābljivac, *grābljivca*, *m.* *koji je grabljiv, vidi*
grabežljivac. — Jer se bezbožnik diče željom duše
svoje, *grabljivca* pohvaljuje. Ps. 10, 3.

grabonos, **grabonosac**, *sea, m.* (u C. G.) nekaka debela zmija za koju se govori da joj kože puška ne može probiti. *Art Schlange, serpentis genus, cf.* beča. Rj. *vidi* i skor. — grabo-nos, grabo-nosac (koji grabi i nosi?)

gràbov, *adj.* *weissbuchen, carpini betuli*. Rj. što pripada grabu. *vidi* grabrov. — Noseći u njeđrina grabova graučeu. Rj. 151a. *za nast. ov isp.* aptov.

gràbovina, *f.* *Weissenholz, lignum carpini betuli*. Rj. *grabovo drvo*: Baklja, od *grabovine* kao iverje koje se pali mjesto luća. Rj. 52a.

gràbrík, grabrika, *m.* (u Slav.) *vidi* grabik. Rj. *grabrova šuma*. — *za nast. isp.* aptik.

gràbrov, *adj.* *vidi* grabrov. Rj. što pripada grabu. — *za nast. isp.* aptov.

gràbulje, gràbuljã, *f. pl.* *vidi* gràblje. Rj. *orugje kojim se grabi, n. p. stjeno. vidi* i grebulja, grebulje. — *riječi s takim nast. kod bakulja.*

gràbunjača, *f.* stara gumnarska metla, kad se ... otea. M. Medić. ARj. III. 358b. — *riječi s takim nast. kod ajgirača.*

gràbús, (u C. G.) učiniše *grabus*; a oni onda *grabus!* t. j. pograbiše, razgrabiše, *das Raufen, rapin.* Rj. *vidi* grabac, grabilo. *isp.* grabež 1. *isp.* magrabusiti. — *gràbús* (od osn. od koje su *grabulje*). Osn. 356. *za nast. isp.* Vilús.

gràček, *vidi* gradski. — *ds u brzu govoru čuje se kao e, pa tako gdje koji i pišu.*

gràcunji, *nem. v. pf.* malo ogrepsti, *ankratzen, radere*: dok se gdje malo *gracuni* odmah se da na zlo. Rj. *Daučić dovodi glagol od korijenu od koga je grabiti*: značenje koje je u grabiti prelazi u zadirati: *gracuti*. Korijeni 61.

Gràčac, Gràčca, *m.* varošica u Hrvatskoj: Da idemo pod *Gràčac* u goru. Vučko sjedi *Gràčcu* na kapiji. Rj. *nalazi se gen. i Gràčaca*: A udari od *Gràčacu* Pandža. Npj. 3, 497. — *Gràčac* (osn. u *gradac*, otpalo d pred č). Osn. 336. *za gen.* Gràčca i Gràčaca *isp.* bakar, bakra i bakara.

Gràčanica, *f.* — 1) varoš u Bosni: I kasabu ravnu *Gràčanicu*. Rj. — 2) voda koja teče kroz župu Nikšićku, od čega se zove i župa *Gràčanica*. Dokle vodi *Gràčanica* dogje. Rj. — 3) u pjesmama nekaka erkva: Zbor zborila gospoda Rišćanska kod bijele erkve *Gràčanice*. Rj. — 4) voda koja teče ispod grada Sokola i utječe u Drinu. Rj.³

Gràčanin, *m.* *Einer von Gràčac*: S pobratimom *Gràčaninom* Markom. *Gràčani* su bolji od Senjana. Rj. *čovjek iz Gràčca*.

gràd, *m.* (*loc.* gràdu, *pl.* gràdi, gràdovi, gràdovã), *dem.* gradić, *hyp.* gradac, *augm.* gradina. — 1) *die Festung, arr.*: U grad kad hoćeš, a iz grada kad puste. Rj. *vidi* tvrgjva, forteca. — 2) *vidi* varoš, mjesto 2; *die Stadt, urbs, oppidum*. — *Kako je potteze vazda znati, gdje riječ grad znači tvrgjva a gdje varoš, ovdje ćemo primjere staviti bez razlike. (kad hoće ova razlika da se baš pokaže, za tvrgjavu kaže se tvrdi grad): Načini grad Zvornik na vodi Drini.* Rj. 415b. Idući tako od sela do sela i od grada do grada ... dogje i u carev grad. Npr. 46. Bio je veliki grad i u gradu carski dvor. 60. Vrijeme grad gradi pa ga vrijeme i razgradi. Posl. 40. Mogju božićim stat' u Gružu a među gospođam u gradu. D) Posl. 60 (grad misli se Dubrovnik. XI). Vijor dolom duje, gradom poljuduje. Npj. 1, 206. Popio hi ravnu Peštu i sav Budim grad. I, 456. I sam se bane opladi u sedam belih gradova. I, 587. Slijevače u tope gulove, te će naše razbijat' gradove. 2, 201. A Loznicu grada opasati. 4, 248. Grad na polju kad je tvrd i uredan, pa kad ti izagje kakav dušanin da ga na silu uzme, valja tada grad zatvorit' ... na grad barjak poperit'. Kov. 67. Sazida tvrde gradove u zemlji Judinoj. Dnev. II. 11, 10. — 3) igrati se grada, t. j. lopte koja se umijesi od go-

vegje dlake. Rj. — 1) grad u crstoj pt. u kalvar je u. p. toplina, *vip. I. Crst.* gradus, *das t. kalvar* od *Nijmava ili Ladjava*: O varošu na terenu tu 13 grada Reomirovijeh ispod nute. Posl. 36. 7. p. 10. 3. stepen.

gràd, *m.* luća, *der Haugl, grabelo*. Kad *pele grad*, mnogi iznesu pred kuću siniju s kačkama ... i to se sve čini da bi grad prestao. Rj. *vidi* i kod 2. *isp.* sugradica. — *Ala ... grad navodi na ljetinu* Rj. 20. *Bije grad*, slana, plamenjaca. Rj. 28a. *Gradobitna* ono što je *lukao grad*. Rj. 97b. *Pobao grad* vira grade. Rj. 511a. *Sumuzga*, kad se snijeg i *grad* i kiša ugruša. Rj. 725b. *Por* se kao ali s bura ... (kad vodi oblake pa hoće *ljetina* i *polje* ...). Posl. 28. *Grad* je ka' i vojska. (Nekud *utvara*, i nekud i ne udari). 45. *Djeca su suhi grad*. (Siromah) su čoku česta gjeva tako na dosadu kakozoj da *mnajev* grad = suhi, t. j. čisti, sam, bez kiše ...). 58. *Sve bilje u polju polje grad*, i *sva dečeta* u polju *polomi*. Mojs. II. 9, 25.

gràdac, gràca, *m.* *hyp.* od gràd: I ako je moj mali *gradac*, ali sam ja u njemu dizdarec. Rj.

Gràdac, Gràca, *m.* u Jadru više sela *Cikota* zidine navrh jedne glavice, i to se ondje zove *veliki gradac*, a *mali* je glavica više sela *Sūnica*, na kojoj kazu sad da ima livada. Rj.

Gradačac, Gradačca (Gradašca), *m.* grad i varoš u Bosni: Uteče im od *Gradačca* Dedo. Od *Gradašca* dva Gradašćevica. Rj.

Gradački, *adj.* — 1) *im* Gradačac. Rj. što pripada *Gradaču*: Gradašćević, tako se zove kapetan *Gradački*. Rj. 97b. — 2) što pripada *Gracu*. ARj. III. 361a.

Gradašćević, *m.* *ron* Gradačac, tako se zove kapetan *Gradački*: Od *Gradašca* dva *Gradašćevica*. Rj. *isp.* Zrinović (od Zrima).

gradić, gradić, gradica, *m.* *dem.* od grad. Rj. — U Krajini je varoš (i *mali gradić*, što je zidao Pasmadžija) Negotin. Rj. 297b. Valja da je kakav *gradić*. DRj. 2, 421.

gràdina, *f.* — 1) *der Zaun, scpes*. Rj. *vidi* gragja 1. ograda, ogragja, zagrad, zagrada, zagragja, zragja. — *Ispod žitã otući (tajom, uteći) — kao krajem gradine kud su žita posijana?* Posl. 105. — 2) *der Garten, hortus, cf.* vrt. Rj. *vidi* bašca 1. i *sgn.* ondje *dem.* gradinica. — *Kupušnjak, kupusnu gradina*. Rj. 316b. *Cipur, kao lijeva njiha ili gradina* (vrt). Rj. 760b. *Vežak vezle tri lope devojke u gradini pod slatkim badenom*. Npj. I, 452. *Gjulistan, gradina* gje su ruže, *der Rosengarten*. Npj. I, 315. *Osta kći Sionska kao koliba u vinogradu, kao sjenica u gradini od krstavaca*. Is. I, 8. — 3) *augm.* od gràd. Rj.

gràdinica, *f.* *dem.* od gradina. Rj. *isp.* bašćica, hostančić.

Gradiška, *f.* (Nova i Stara) varoši u Staromiji. Rj. — U *Gradiški* novoj. Danica 3, 213.

Gradiškã, *n.* *adj.* *ime* njestu (starije *ime* *Gradiški*): *Pelivani Savu preležeše u petak su Gradiškome došli*. Npj. I, 445.

Gradište, *n.* Rj. varošica na *Dautru*, među *Ranom* i *Golupcem*, sa zidinama.

gradište, *n.* mjesto gdje je nekad bio grad. *vidi* varošiste. — *Nalazili su različne starijske novce, komade od zemljanih suda i druge stvari koje se nalaze po gradištima*. Narod onuda pripovijeda da je ondje bio negda veliki Grčki grad. Rj. 114b. *riječi s takim nast. kod blištiste*.

gradiitelj, *m.* koji gradi: Od mnoštva jezikopravitelja i *gradiitelj* književnoga jezika odvajaju se ... Pis. 87. — *riječi s takim nast. kod boditelj*.

gràditi, gràdim, *v.* *impf.* Rj. *v. pf.* slož. do-graditi, na-, o-, ob-, po-, pre-, pri-, raz-, sa-, u-, z-, za-; *v.* *impf. slož.* do-gragjivati, na-, o-, i. t. d. — 1) *graditi* što tjelesno. *vidi* praviti. *machen, erwertigen, condo*,

1. a. p. anke, kuću, crkvu, most, gusle, gadlje, sedlo. — t. i. R. *prca t orme imperfekture graditi kao per-*... *hica se govore* načiniti, napraviti. — Aba-
143 *gradi najviše gungjere* od gungjske krpe. Rj. 1a.
Bačvar koji *bačre gradi*. Rj. 18b. *Graditi*
grada. Rj. 39b. *Grade buzu* od kukuruzna hljeba.
Rj. 47a. *Gragju gradi* tri godine dana. Rj. 97b. Kad
je prije nekoliko godina *gragjen put*. Rj. 114b. *Ki-*
selo i od rasola, što obično u Srijemu *grade*. Rj. 270b.
Gdjekoji i *nove čakšire* s ovakovijem kolčacima *grade*.
Rj. 286a. *Konopac* je od konoplja... koje samo ko-
nopari *grade*... ličina je od lika, i ljudi je sami
prave. Rj. 289a. Nišeste... od kojega su oni poslije
gradili pute i *ostala jela*. Rj. 422b. *Grade kuće* i
ostale *zgrade*. Rj. 469a. Kad je vidio gdje *grade no-*
sila. Rj. 501b. Žene uzimaju rastok kad *grade boju*
za odbrve. Rj. 643a. Osim čarka koji *vatru gradi*. Rj.
818b. Od svega onoga voska *grade svijeću*. Posl. 3.
Gradi razanj, a *zec* u sumi. 45. Vzeo nož pa *gradi*
sve male *šijevce*. 360. U čeliji je remeta koji *gradi*
rešet i *zlaćena vretena*. D'Posl. 139. Donesi mi jedan
listak hartije, da ti *gradim* jednu sitnu *knjigu*. Npj.
2, 216. Koga Marko salbljom udaraše, *po drojicu* od
jednoga gragjase. 2, 252. Već mu *gradi* *šećerli kolače*.
2, 331. Pa on *gradi* orahove *šajke*. 4, 241. Pak se
grana planinska ongje opet razdvaja na dvije grane,
od kojih se desna vraća k jugu, te *gradi Rudničke*
planine. Danica 2, 30. Ako Turci zapale manastir,
narod će ga opet načiniti, kao što je i do sad *gradio*.
3, 180. Znao je *krstove, pavičije* i *pečate graditi*. 4,
11. Udave nekaka kujudžiju, koji je *vorce gradio*.
4, 16. *Graditi vješala*. 4, 36. *Pojusere*, što su im žene
gradile. Miloš 58. Nikakav majstor ne radi svoga za-
mata, ne znajući što *gradi* ni kako *gradi*. Pis. 66.
Zato *grade* od *jednoga slova dva*, što ne će da izgo-
varaju razmaženo i ačević se, nego oštro, n. p. snijeg.
Nov. Srb. 1817, 664. (Kačićeve) nijesu narodne pjesme,
nego ih je on *gradio*. Npj. 1, XXXVIII. *Gradi* od
njega (od bilja) svakojako *posugje*. Priprava 5. *Grade*
velike *skute* na haljinama svojima. Mat. 23, 5. *Bogova*
livenijeh ne *gradite sebi*. Mojs. III, 19, 4. Šijeci
(drveta) i *gradi zablou* od grada koji se bije s tobom.
V. 20, 20. Koji je sam *gradio slova* i štampao crkvene
knjige. DRj. 2, 50. 2) *graditi* što *netjelesno, umno,*
duhovno, ruli činiti. v. *pf.* načiniti. — To se kaže
graditi i načiniti sebi *zadužbinu*. Rj. 173a. Izgiju
preda njih lijepim načinom i *grade mir*. Rj. 474a.
Za što, braćo, ako Boga znate! bez nevolje jer *gradi'*
nevolju? Npj. 2, 137. Što ti *Turke gradiš* kaurima?
3, 179. Dovede je u bijelu crkvu, od *Hajkune gradi*
Anđelju. 3, 363. Po Srbiji teški *zulum grade*. 4,
152. Ali Turci više *jade grade*. 4, 153. A? Gjorgjija
dva *veselju gradi*: brata ženi a sestru udaje. 4, 155.
Mnogo *štetu* od Turaka *grade*. 4, 409. *Veselje* im
grade iz pušaka. 5, 47. Da Latini tu *radost* ne
grade? 5, 183. Baš su, ja mnim, vrlo siromasi, pak
ne mogu *graditi jmaštro*. 5, 546. Kralj Budinski
čudan *sembuk gradi*, još čudnije *gradi zadužbine*.
Here. 62. *Graditi* još nekako *vorce* (*narječije*). Pis.
19. Opet je bolje uzeti turgju *riječ*... nego li naopako
noru graditi. Rj. 1, XX. Jer zakon *gradi gnjer*. Rim.
4, 15. *Nevolja trpljenje gradi*. 5, 3. Ako rećemo, da
ne sagriješimo, *gradimo ga* (Bogu) lažom, i riječ
njegovu nije u nama. Jov. 1, 10. U tom razdliku
nije bilo Križaniću mnogo prilike *graditi jezik*. Rad
16, 175. — 3) *su se, pass.*: *Gibanicu*... u Hercegovini
se gradi i posna. Rj. 85b. *Lovci* se sad *grade*
u drugom selu. Rj. 103a. Nekakva trava od koje se
metle grade. Rj. 413b. Soliosko polje... gdje se negda
su morskia gradila. Rj. 700a. *Loj* i *ekvara* jedna mast.
Jedno kao i drugo. *Ekvara* ili *skvara* se *gradi* od smi-
jesana loja. Posl. 170. Dok su se od stakla počele
naočare graditi. Priprava 130. Da se *gradi* današnjega
Srpskog jezika *gramatika*. Rj. 1, XIV.

11. *su se, refleks.* — 1) *sich zu etwas machen, es spielen, simulare*; *gradi se* da je učen. Rj. *isp. pre-*
travati se, sich vorstellen, simulo. Rj. 582a. — Koji
nije ništa a *gradi se* da je što veliko. Posl. 341. Kad
se ko *gradi* odvise pametan. 72. Kad se ko ponosi i
gradi bogat. 130. Kad se ko *veliki gradi*. 211. Rastre-
sati gaće nad kim. (*Gradišti se gospodar*, zapovijedati).
270. Koji se *gradite pravdnu* pred ljudima. Luk. 16,
15. Ti, čovjek budući, *gradiš se* Bog. Jov. 10, 33.
Kad se *gragjahu mudri*, poludješe. Rim. 1, 22. Što
se sam *gragjase pravdnuji* od Boga. Jov. 32, 2. Ima
ko se *gradi bogat* a nema ništa, i ko se *gradi siromah*
a ima veliko blago. Prič. 13, 7. Koji se *gradi prorok*
megju vama. Jer. 29, 27. *isp.*: činiti se ko ili što kod
činiti i e. izdavati se za koga ili za što kod izdavati 5.
— 2) nije lijepa, nego se *gradi*, t. j. bijeli se i ru-
meni: *sic schmutt sich, colorem facio mentior*. Rj.
činiti da tko bude što nije. — Svatovi sami izmegju
sebe *grade se prosjaci, kalugjeri, mlade, djevojke* i
ostale šale zbijaju. Nov. Srb. 1817, 477.

gradjlika, *f.* jedan komad od gragje, ein Stück vom
Baumaterial, materia; od toga drveta ne može biti
nikakva *gradljika*. Rj. — *riječ* s takvim nast. kod
adjlika.

gradni, *adj.* što pripada grādu, Hagel-, grandinis;
Grad veliki kao glava pada s neba na ljude; i ljudi
hulise na Boga od *zlu gradnoga*. Otkriv. 16, 21. Više
ih izgibe od *kamenju gradnoga* nego što ih pobise
sinovi Izraeljevi mačem. Is. 10, 11. Jesi li ulazio u
riznice šnježne? ili *riznice gradne* jesi li vidio? Jov
38, 22.

gradobitina, *f.* ono što je tukao grād, das von
Hagel beschädigte, calamitas. Rj. *grado-bitina* (*prca*
polu grād, *druga polu* postala od *partic.* bit). *isp.*
Osn. 164 (biti, bijēm, *part. pass.* bit, bijen, bjēm).

gradonosan, *gradnosna, adj.* koji nosi (donosi)
grād, gradinosus: I smučeni oblak *gradonosni*. P.
Petrović gor. vijenac 29. ARj. III, 373b. *roll Hagel*.
— *grado-nosan, riječi* tuko slož. kod bogonosni.

gradski, *adj.* n. p. vrata. Festungs-, areis. Rj. što
pripada grādu, gradovima. *Kako se ds u gororu čuje*
kao c, gdje koji i pišu *gracki*. — On plati slijepcu
(koji sjedi na *gradskijem vratima* i prosi). Rj. 394a.
Devet divova baš omijeh *krvenika gradskijeh*. Npr.
192. Momčetu valja večera, i *gradsku meku* *postelju*.
Npj. 1, 415. Nagna konja uiz *gradske sokake*. 2, 606.
Jedno bješe *gracku buljubaša*. 4, 518. Što se pak tiče
gradskoga poppravljanja i drugih troškova, to sad da
se odredi, ili će biti na Srpski račun, ili na carski.
Miloš 31. *Pogjoše* u grad... i kad igjahu uz *brdo*
gradsko, sretoše djevojke. Sam. I, 9, 11.

gragja, *f.* — 1) (coll.) *das Baumaterial, materia*.
Rj. *ono od čega se što gradi, vidi* japija. — *Grad-*
ljika, jedan komad od *gragje*. Rj. 97b. *Siječe* *gragju*
za kuću. Rj. 162a. Novu *gragju* iznesosmo, belu
crkvu sagrađismo. Npj. 1, 118. Počevo prepravljati
gragju za *Srpsku gramatiku*. Danica 3, 1. *Gragja* za
lep Srpski roman. 4, 32. Počne prepravljati *gragju*
za most. Žitije 59. Bješe *gragju zidu* *njegova jaspis*.
Otkriv. 21, 18. Preda mu... silu *Božiju drvene* *gragje*
i mramora. Prip. bibl. 77. — 2) u pjesmi mjesto
gragjevina: *Gragju* *gradi* tri godine dana, b'jelu kulu
i tanku avliju. Rj. *vidi* zgrada 1. — Di je veće *gragju*,
tu je veće oganj. D'Posl. 16. I sve crkve i svi ma-
nastiri, to su *slavne* *gragje* *Nemanjića*. Npj. 5, 503.
— 3) čovjek slabe *gragje*, die *Leibesbeschaffenheit,*
corporis constitutio. Rj. *stanje* *onoga što je* *gragjeno*.
isp. kov 5. — Sam postaje svjedok da je Svetić bio
slabe moralne *gragje* kad ga je mogla moralno ubiti
moja recenzija. GPX. 7. Jer zna (Gospod) *gragju*
uša, opominje se da smo prah. Ps. 103, 14. —
4) (u Dalm.) *vidi* ograda. Rj. *vidi* i gradina 1, i
syn. ondje. — 5) (u Lici) šara na zubinama u nao-
kolo. Rj. — 6) oputa na opancima. Rj.

gragjanec, grägjančeta, *n. ein Junger Festungsbe-
wohner, juvenis ex arce*: Ono je momce *gragjanec*.
Rj. mlad *gragjanin*, momce iz grada (iz tvrjave ili
iz varoši), *vidi* varošanec, varoše.

gragjanin, *m. (pl. grägjani)* der Festungsbe-
wohner, *incola arvis*. U Crnoj Gori svi Turci Nikšićani zovu
se *gragjani*: Te nu Slivlje od *gragjana* čuvaj. Rj.
čovjek iz grada, iz tvrjave ili iz varoši, *vidi* mje-
štani 2, varošanin. *isp.* dimljaš. — U Dalmaciji
gragjani i varošani i ostrvljani zovu Vlahom svakoga
seljaka sa suhe zemlje. Rj. 68a. Došavši u onaj grad
stane raspitivati kome treba pastir. *Gragjani* mu kažu
da treba caru. Npr. 46.

grägjanka, *f. Einwohnerin der Festung, femina
ex arce*. Rj. ženska iz grada (iz tvrjave ili iz varoši).
vidi mještanka, varošanka, varoška. — Pusti kamile
da poliježu iza grada kod studenca pred veće kad
izlaze *gragjanke* da zahvataju vode. Mojs. I. 21, 11.

grägjanski, *adj.* Rj. što pripada *gragjanima*, znači
što i civilni prema vojnički, kriminalni, crkveni, *vidi*
mještanski. — Drugi je čin vojnički, treći *gragjanski*,
a četvrti seljački. Danica 2, 123. Ni u crkvenijem ni
u *gragjanskijem knjigama*. Odg. na ruž. 15. U njemu
(inkvaru) su i crkvena i *gragjanska slova*. Pis. 56.
Bilo vrlo malo naregjeno za dokazivanje u stvarima
gragjanskim i kriminalnim. DM. 293. Zakonik *grag-
janski*. O Sv. O. 10.

gragjanica, *f.* (u Here.) *vidi* karmula. Rj.³ *vidi* i
kalaura.

grägjenica, *f.* rakija koja nije od šljiva ispečena;
osobito onu od špirita načinjenu tako zovu. ARj. III.
378a. M. Medić. *vidi* gžikan.

grägjenje, *n. das Machen, confectio*. Rj. *verb.* od
graditi, radnju kojom tko gradi što: Što se tiče *grag-
jenja* knjizevnoga jezika najprije ću ovdje dodati.
Pis. 81. U vrijeme *gragjenja* one mitre. Primj. 35.

grägjevina, *f.* — 1) *das Gebäude, aedificium, cf.*
zgrada. Rj. *vidi* i gragja 2. — Po objedu izidu g-
ledati *gragjevine* i džardine, da take ljepote i darila
Božjega nije bilo. Npr. 230. U narodu se našemu i
sad pripovijeda, da se nikakva velika *gragjevina*
ne može načiniti, dok se u nju kakvo čeljadje ne uzida.
Npj. 2, 124 (Vuk). I njihove slavne *gragjevine* ...
i sve crkve i svi manastiri, to su slavne gragje Ne-
manjića. Npj. 503. Počeše opet zidati domu Božji ...
imenujući ljude koji gragjahu tu *gragjevina*. Jezdr.
5, 4. Gdje su gradili opeke za carske *gragjevine*.
Prip. bibl. 37. — 2) vmena pregja obojena. Rj.

grägjevinski, *adj.* što pripada *gragjevini* (1), *grag-
jevina*: Ljudi seljaci posle se dugo zadržavaju
oko crkve razgledajući krasne *gragjevinske* oblike.
Zlos. 309.

gräh, *m.* (u Here. i *grag*). — 1) *die Fasole, fa-
sciolus vulgaris Linn. cf.* pasulj. Rj. dem. grašac, hup.
graša, ugm. grašina. *vidi* i boranija, brzak, čučavac,
golubnjak, klokočica, ležak, merdžanac, ocin grah,
pasuljica, prečas, poprdan, prečak, prlonja, prlov,
prdivzek, prdozvek, prebramac, pričanič, purak, rogač,
rogačić, sećerac, višnjak, višnjica. — Mahuna *graha*
zove se *mohuna*. Rj. 31b. *Varak*, (*adj.*), što se lako
vari, *n. p.* sočivo, *grah*. Rj. 53b. *Mahuna* se, *n. p.*
grah. Rj. 348b. *Omlatiti*, *n. p.* prohnu, *grah*, konoplje.
Rj. 459a. *Populu* od *graha*, *t. j.* kad se *kvava* *grah*
ugnječi bez čorbe. Rj. 488a. *cf.* tačkaš, trkljaš. Lud
kao *grah* prečak. Posl. 171. Ne bi ga orazumio tovar
oraha (kao što obično prosti ljudi računue u *grah* i
u kukuruzu). 193. Kuma kumi *graha* bijeloga. Npj.
I, 533. — 2) (*po jugozap. kraj.*) *vidi* grašak. Rj. i
syn. ondje.

grähör, *m. grähorica, f. grähorina, f. die Wicke,
vicia*. Rj. vrsta variva, *vidi* i *grähovica*, *grähovina*.

grähorast, *adj.* *n. p.* samo *grähorast*, *adj. n. p.*
kokoš, oči, *buntschekig, rarius*. Rj. *Gravast*, šaren
kao da je *graom* posut. Rj.¹ 107. *Grähorast* (kokoš,

oči; oči, u *grahorj*. Osn. 213. — *Grähorast*, šaren
kao da je *graorom* posut. Rj.¹ 107. Duka crna, al' je
milokrvna; *grähorasti*, al' je vj. volasta. Npj. I, 637.

grähörovina, *f. das Fesl östlich tramen fascol*.
Rj. *po buncu* *ajaj* *Njuncu* i *Edarom* *grähör-
ovina* je *grahora* slava; nije li *grähör* slava?

grählov, *adj. n. p.* list, čorba, *Fasole-, fascolov*??
Rj. što pripada *grahu*, a nast. *isp.* aptov.

grähovica, *f.* u Baranji *vidi* *grähorica*. Rj.

grähovina, *f. vidi* *grähovica*: Oko mora nikad
ništa nejma, posle jedna trava *grähovina*. Rj.

grähoviste, *n. Acker auf dem Fasole gebaut ge-
wesen, aber olim fascol canisus*. Rj. *nje to gde je
bio grah* posagja. — *riječi s takim east* *vod* *du-
vaniste*.

grähovkinja, *f.* (u Dalm.) vjetar koji se zove i
buru. Rj.³ *vidi* i vjetar s kraja.

Grähovo, *n.* — 1) komad zemlje (kao knežina
između Hercegovine i Crne Gore na zapadnoj strani.
Rj. *sad pripada Crnoj Gori*. — Pa otole na polje
Grähovsko, osvoji mi sve ravno *Grähoru*. Npj. 5, 77.
— 2) nekako mjesto tako se zove i u Bosni kod
Lijevna. Rj.

Grähovski, *adj.* Rj. što pripada *Grähoru*. Pa otole
uz *Grähorske* strane. Rj.

grāja, *f.* (u krajini Negotinskoj i u Crnoj Rijeci)
vidi govor: Stado *grāja* iza *grāja*. Rj. *bice* *goror*
s *rikom*. *isp.* *gräjati*. — Stanuje vika i *graju* oko
tebe *velika* od hiljadu ljudi. Npr. 231. Čudne *graje*
oko našeg dvora. Npj. I, 535. Prestaće veselje uz
bubnje, nestaće *graje* onih koji se vesele. Is. 24, 8.
Proći će *graja* do kraja zemlje, jer raspru ima Gospod
s narodima. Jer. 25, 31.

grāja, *f.* (u C. G.) *das Gekräche, cawito*. Rj. *riku*
nekih ptica, kao vrabe, sokala, i t. d. *isp.* *gräjanje*.

gräjanje, *n.* *vidi* govorenje. Rj.

gräjänje, *n.* — 1) *vidi* *graktanje*. Rj. — 2) *vidi*
granjivanje.

gräjati, *gräjim, v. impf. vidi* govoriti. Rj. *v. pf.*
stož. za-gräjati. — Srblji u Krajini govore: *grajati*
(mjesto govoriti). Rj. 297a. *Daničić riječ oru dovodi*
*od korijena koji znači satirati, i kaže: značenje »sa-
tirati» prenosi se na glas, te biva lupati, a od
tuda prelazi u klituti, rikati: grāja, grāja; gräjati,
gräjati. Korijeni 53. Po tome gräjati znači govoriti
s vikom; a to potvrđuju i primjeri kod grāja, i srod-
stvo sa gräjati.*

gräjati, *gräjem, v. impf.* — 1) (u C. G.) *vidi* *grak-
tati*: *Graje vrane*, vije mrki vuče. Rj. *vidi* i *grakati*
1, *graktati, v. pf. stož.* za-grajati. — Objje ptice, dva
zlosretuja vrana ... jedan *graje*, drugi progovara.
Npj. I, 503. Kad vijese dva *sokala* siva, jedan *graje*,
drugi progovara. Kov. 91. — 2) *vidi* *granjivati*, *koje*
će biti načinjeno od n. pf. granuti. — Svu noć *graje*
sjajna misečina. A. Prošić. Rp.

gräkänje, *n.* Rj. *verb.* od *grakati*. — 1) *vidi* *grak-
tanje*. Rj. — 2) (u C. G.) *das Schreien, clamor, v.*
vikanje. Rj.

gräkati, *gräčem, v. impf.* Rj. *v. pf.* *graknuti*. —
1) *vidi* *graktati*: Kad to čule dvije *tice* crne, jedna
gräč, u oblake skače. Rj. *vidi* i *gräjati*, *graktati*. —
Kako *tice* jadoliko *gräču*. Rj. 15b. Ka *ptica* s vranom
noćuje, i ona *gräč* k'o i vran. DPost. 10. Slavie poje,
a čarka *gräč*. 112. — 2) (u C. G.) *schreien, clamo,*
cf. *vikati*: *Gräču* *momčal* kako sokolovi. Rj. *isp.*
gräjati.

gräknuti, *gräkñem, v. pf.* Rj. *v. impf.* *grakati*. —
1) *aufkrächzen, cawito*: Prvi *graknu*, drugi progov-
vara. Rj. *vidi* *groknuti*. — 2) *pvikati* na koga, *los-
schreien, clamor*: *Gräkñe* kao na bijelu vranu.
Rj. — 3) *graknu* mu srce od radosti (*n. p.* kad ga
ugleda), *er erfreute sich, gaudere*. Rj. *značenje kao*
*pod 2: riknu, podviknu mu srce od radosti, auf-
jauchzen*.

graktanje, *n.* Rj. verbal. od graktati, radnja kojom se grana odas Kriechzen, erociatio. Rj.). **graktati**, grākēem, *v. impf.* Kriechzen, erociat. Ne vj. v. e. ne grakēi gavrane: ne plaši mi po gori juv. a. Rj. *idi* grājati, grakati, grokiati, *pf. slož.* zagraktati. — Dolećeše dva vrana gavrana ... jedan ... drugi progovara. Npj. 2, 292.

Gramada, *f.* nekako mjesto u Srbiji iza Paračina. Rj. **grāmatičan**, čna, *adj.* **grāmatički**, *adj.* što pripada gramatici: U njima ima gramatičnih pogrešaka. Npr. IX. Kad se kaže motično, držalo, valja da bi se moglo kazati i gramatična pogreška? Pis. 49. Tako i o gramatičkom broju ... i o broju gramatičkim. Daničić. ARj. 672a.

grāmātik, *m.* čovjek koji se bavi oko gramatike, grammatikus: Po svoj prilici će mu biti i to popravio kakav gramatik. Npj. 3, 531 (Vuk). Ipak se jednoga od njih, i to prvoga, drže svi bolji gramatici slovenski. Rad 1, 116.

grāmātika, *f.* grammatica: Gramatika drvena motika. Valja da za to što je suha i opora. Posl. 45. Među ovijem riječima ima ih mnogo koje su u prirodi muškoga roda a u gramatici ženskoga. Obl. 18.

grāmāziti, *zim.* *v. impf.* (u Srijemu) za čim, lechzen, upere, Rj. kao ginuti za čim, iz sve duše težiti na što, *vidi* hlepjeti. — Opština (Dubrovnik) nije gramzila za onom korišću, koja je Mletke neprestano uvlačila u ratove. DM. 229.

grāmāzljiv, *adj.* koji gramzi. »Ali je pusto gramzljiv za tugjom mukom. Gramzljiv i proždrljiv kao vuk. J. Bogdanović. ARj. III. 383b. *isp.* lakom, pohlepan, pohlapan, popašan.

grāmāznje, *n.* Rj. verbal. od gramziti, radnja kojom tko gramzi za čim (das Lechzen, sitis eujus rei ardens. Rj.).

grāna, *f.* Rj. — **1 a)** der Zweig, frons: metnuti djevoji granu na put, t. j. smesti je čim da se ne može udati. Rj. *vidi* hvoja, dem. grančica, granica 4, auzm. granina, coll. granje, *isp.* razgranati se. — **Brsnata grana**, Rj. 15a. Zapaljenu granu lovorike ... bace na polje. Rj. 97b. Lomača, 3) suha grana koja se nosi iz šume kući na vatru. Rj. 333a. Otoku, 2) grana koja iz dobla izraste kroz druge grane sama upravo, *vidi* odroda. Rj. 177b. Potku, grana koja se udari u livadu, da se zna dokle je zabranjeno. Rj. 553b. Puštenica, grana. Rj. 624b. Da joj (bnkvi) okreše grane. Npr. 2. Noseći svaki preda sobom po zelenu šumnatu granu. 156. Kurjak se ne plaši šušnjatom granom. Posl. 164. Ugledao gje se grane od drveća i dolje savijaju i gore uzvijaju. 228. Rasla jabuka Ranku pred dvorom: srebrno stablo, zlačene grane. Npj. 1, 60. O narandžo, vojko plemenita! ... vjetar puva, grane ti podvija. 1, 74. Plemenita dafina, zlatne grane spustila. 1, 134. Vezah konja za jelu zelenu, a sokola za jelovu granu. 1, 316. Visoka jela do neba, široke grane podvila. 1, 332. Odlomio im granu od badema ... Odvila se grana jergovana, pod njom sedi lepa Julijana. 1, 152. Od gore je granu otkinuo, pa je pope nasred druma puta, a za granom Petar zapanuo. 4, 55. Lipa Zlato, neobranu grano! HNpj. 4, 96. Jaoh porastao je zelen bore, pustio je grane na sve strane. Kov. 106. — **b)** biće nakit nekakav nalik na pravu granu u ovim primjerima. Granajlija, puška po kojoj su grane izrezene. Rj. 98b. Na ramenu vezanu maramu ... na njojzi su grane vakajake. Npj. 1, 271. Koje su ti zarukavlje vezle; jela vezla, dvije tebe klele: »Koliko je na rukavu grana toľko bilo na Jovanu rana! 1, 271. Pogj' u levoj i skroj dolamu od grane, vrati se s atom u grad, pa će ti ne brane. DPosl. 97. biće nešto od čega se grane haljine, valja da su po njemu grane. XI. — **2)** u nogu: ozlo je taban, a ozgo grana, obere Fluss des Flusses, pars pedis superior: holi ga noga baš na granu. Rj. *vidi* ljesica, splet 3. —

3 a) (u Boči) der Arm eines Flusses, cornu: Tu se hladna voda ustavila, pušti grane na četiri strane. Što su vode raspuštile grane, moja ljubo, na četiri strane. Rj. *vidi* otoka 1. — **b)** kao što se otoka u prenesenom smislu zove grana, tako se i druge stvari, koje izlaze iz čega kao grane iz dobla, zovu grane onoga iz čega izlaze: Ova planina se razdvaja na dvije glavne grane. Danica 2, 31. Jedna grana Srpskoga naroda. Srb. i Hrv. 1. Trgovina s industrijom narodu (je) jedna izmjeđu najglavnijih grana državnoga života. DM. 258. amo možemo dodati ovaj primjer: Grad gradila b'jela vila ni na nebo ni na zemlju, no na granu od oblaka. Npj. 1, 152.

granajlija (puška), *f.* (u C. G.) po kojoj su grane izrezene: Granajlije puške dohvaćše. Rj. — *isp.* grana 1b. za nast. *isp.* dugajlija.

grānāt, grānāt, *m.* der Granat (Stein), lapis granatus. Rj. kamen.

grānāt, *adj.* ästig, ramosus. Rj. što ima grane, *isp.* krošnjast, krošnjat. — Gjevojkje su ružu brale ... od tratoru granatoga, od nevena okatoga. Npj. 1, 234. Granata drveća zaklanjaju ga sjenom svojim. Jov. 10, 17. Kad budu pobijeni njihovi ... pod svakim granatijem hrastom. Jezek. 6, 13.

grānātir, granatira, *m.* (u vojv.) der Grenadier, miles nomen generis grenadier: Za potnika i vojnika, za pastira, granatira, za orača i kopača, za pastira, granatira. Rj. nekakav vojnik.

grānāčica, *f.* dem. od grana. Rj. *vidi* granica 4. — Noseći u njedrima grabovu grančicu. Rj. 151a. Od onoga drveća ... grančicu očebnsni. Npr. 232. Cobanin se naslonio na grančicu orahovu. Npj. 1, 114. Lepo peva slavujak ... na tananjoj grančici. 1, 482. Odmah se kod Zenice iz Javora opet odvaja jedna grančicu. Danica 2, 31. U ustima drži grančicu lovorikovu. Kov. 52. Na grančici od narunče. 95. Daruje ... po grančicu crveća. 95.

grānāica, *f.* — **1)** eihe Art Eiche, quercus genus. Rj. nekakav hrast. — Ranj, nekakvo drvo kao cer ili granica. Rj. 637a. *isp.* i grm 1, slādün. — **2)** Grenze, finis, limes. cf. krajina. Rj. *vidi* i megja, kuntin, mete, meteh, metej, metev, sinor. — I Gomelju na granici suvoj. Rj. 94a. Zužuvj, granica dokle žetoci uzmu jednu postat. Rj. 174a. Razdio, granica izmjeđu njiva. Rj. 631a. Kad je krajina — granica — 1751 godine ukinuta. Posl. 277. Da idemo s četom na granice. Npj. 4, 125. Te čuvahu čeveru granicu. 4, 433. Srbija granici ... s Austrijskom vojničkom granicom. Danica 2, 26 (*isp.* graničar). Granice ovijeh prvijeh Hrvata naznačuju se ... ali granice oblasti njihove teže je naznačiti. Kov. 17. Učini granicu Jastrepem. Miloš 7. Ostann u lanjskim granicama. 17. Od Niške je strane bila granicu rekom Toponiceom. 19. Da izmjeđu Slavenskoga i Srpskoga jezika nema granice. Pis. 81. Srbi ... za cijelo su se nadali, da će granice svoje rasprostraniti na sve strane. Sovj. 27. Nije im (Dubrovčanima) bio zabranjen nikakav trg: osim ostaloga žito i so bijaše im ostavljeno na volju — razumije se s nekom granicom. DM. 240. Znao gdje upravo treba postaviti granicu izmjeđu kazni za čovjeka i kazni za družinu. 318. Toliko sam i megju granicama samijeh slovenskih jezika odstupao od gdjekoje dojakošnje misli. Istor. III. — **3)** dem. od grana, *vidi* grančica. — Usnula gjevojka drenku na korjenku, lozi na granici. Npj. 1, 410. Porasla je granica čemina u Jauda poviše komina, ono nije granica čemina, neg' je ono Jandova ljuba. Here. 225.

Grānāica, *f.* brdo u C. G. kod Cetinja. Rj. **grānāičār**, *m.* (u Srijemu i u Banatu) der Grenzer, miles limitaneus. cf. krajišnik. U carstvu Austrijskome jedni su graničari i vojnici bez prestanka, te čuvaju granicu od carstva Turskoga. Kov. 9. čovjek iz granice, *isp.* kod riječi granica (2) primjere iz Danice 2, 26 i Pis. 86.

graničast, adj. (u Boei) Za pojaseom od zlata kugjelja, pri kugjelji svila *graničasta*. Rj. — *graničast* (o nekog sviđi koja se prede; *isp.* granica. Osn. 216. *isp.* grana 16.

graničeuje, n. *vidi* megjenje. Rj.

graničev, adj. n. p. drvo. žir, *von der granica-Eiche, certac quercus*. Rj. što pripada granici (1. hrastu nekakru). *za* nast. ev *vidi* kod aptov. *isp.* lučev.

graničevina, f. *das Holz von der granica-Eiche, lignum certac quercus*. Rj. *graničev*o drvo.

graničiti, čim, v. *impf.* grenzen, *finilimus sum. cf.* megjiti. Rj. v. *pf.* slož. ograničiti. — nešto granica sa drugim nečim; granicu pokazuje se instrumentom: Srbija granici od sjevera *Sivom i Danuvom* s *Austrijskom* vojničkom granicom. Danica 2, 26. Kotari od sjevera *granice Zrmanjom*, od juga *Krkom*, od istoka *Bukoricom* a od zapada *morem*. Rj. 294a (= *Kotarima je od sjevera granica Zrmanja*, od juga *Krka*, i t. d.). *Črnnica*, nahija koja granici s jezerom *Škaderskijem*, s nahijom *Barskom* i s *Paštrovićima*. Rj. 815a. *To granici s gradom Kolašinom*. Npj. 5, 398. Neki na šesnaestoj prečazi granice sa svijem s *vavzarima*. Priprava 136. *Vladislav obeća*... da će dati *Dubrovniku* krajnju koja s *njim granici*. DM. 229.

granični, adj. što pripada granici 2. *vidi* pogranični. — Dok dogoše u *Brda kamena*, na *granično mjesto* Crnogorsko. Npj. 4, 363. *Granične vode* oko Srbije. Danica 2, 34. *Bijograd, granični grad* Dušanova carstva. 2, 41. *Onde ostave samo granične nahije* da čuvaju. *Miloš* 16. *Po* ostalim je *graničnim šančerima* bilo... više ljudi. 35.

granična, f. *augm.* od grana: kao *graninom* pomlaćeno (kad gdje boluje mnogo čeljadi). Rj. *takva augm.* kod *bardačina*.

graničski, adj. što pripada granitu (kamenu): *Osim* najvišijih planina, koje se zovu najstarije ili *granične* planine. *Priprava* 109.

granut, *grānēm*, v. *pf.* Rj. v. *pf.* slož. ogranuti, *kao* *zuszjati se. isp.* ogranak. v. *impf.* grājati 2, *granjivati*. — 1) *hervorstrahlen (von der Sonne)*, *effulgeo*: *Grani* sunce da ograjem ruke. *Ni* svanulo *ni sunce granulo*. Rj. *vidi* ždraknuti. — *Durmitore* visoka planina! *iz* tebe *mi tri sunca granuše*. Npj. 1, 47. *Dok* *ni* svane *i* *ne grane sunce*. Npj. 4, 160. — 2) *sad* *mi* je malo *granulo*, *ist mir leichter geworden, levatus sum*. Rj. *vidi* lanuti, odlanuti, odlahnuti, odlaknuti. u *prenesenom* smislu, što je *pod* 1) u *prvuom*: *zuszjati se*. — *zručenje* od *gorjeti* prelazi u *sljati*: *granuti*, ogranuti, dgranak (sunca). *Korijeni* 72.

granje, n. (coll.) *die Zweige, frondes*. Rj. *ječnicu* grana. — *Vašina, granje sivo*. Rj. 56a. *Pokupi* im *svijetlo* oružje, *pa zatrp* u *jelovo granje*. Npj. 3, 290. *Rezahu granje* od drveta. *Mat.* 21, 8.

granjivaje, n. *verb.* od *granjivati*, koje *vidi. vidi* grājanje 2.

granjivati, *grānjivām* (*dijalekt.* *mjesto* *grānjujēm*?), v. *impf.* *prema v. pf.* *granuti. prema čemu će biti* *ručinjeno. vidi* grājati 2. — *U naše vrijeme*: *Ljeti sunce granjiva* iza *Osječenice*, a *zimi* iza *Ivanjovače*. u *Dobroslu*. M. *Medić*. ARj. III. 389a.

grao... *vidi* *graho*... Rj.

grasūlj, *grasūlja*, n. Rj. u *priporijeci* o *Ciganinu*, koji *mu* *pitanje*: *šta hoće* *da* *jede*, *graha* *ili* *pasulja*? *odgovori*: *grasulja* (t. j. *graha* *i* *pasulja*). Rj. — *isp.* *Pržio bih, gospodaru* (odgovorio *gladan* *i* *ozebao* *Ciganin*, *kad* *su* *ga* *zapitali*: *ili* *voli* *jesti*, *ili* *se* *grajati*). Rj. 585a. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *bubulj*.

grāša, f. *hyp.* od *grah*: *da* *ti* *da* *majka grāše* (žene *govore* *djeci*). Rj. *grāša. takva hyp.* *grša. luša, poš*a, *seša, snāša*.

grāšac, *grāšca*, n. — 1) *dem.* od *grah*: *daj* *mi*

malo grāšca. — 2) *u* *drvenu* *nekako* *prozge* *crni* *grāšac, schwarze Kiefer, bije* *Jungfernkraut*. Rj. **grāšak**, *grāška*, m. *die Artse, p. m. cf.* *grah* 2. *oblič*. Rj. *vodi* *i* *brana*, *zračak*. — *Im* *1*, *pa* *olj* *ili* *grāšak*, koji *rano* *dospijeva*. Rj. 13a.

grāšara, f. (*dem.*) *die Bohnenbohne, d. der Hantre, telum fabis plenum, u. e. postea crepidaria edens*. Rj. *ku* *si* *u* *šak* *za* *odijeva*, *ku* *na* *i* *pru* *grahom* *ndijena* *rije* *prahūka* *— rije* *ist* *u* *nast.* *kod* *badnjara*.

grāšćica, f. *dem.* od *grška*. Rj. *zrna* *grāšca*.

grāšina, f. *augm.* od *grah*. Rj. *vodi* *pasuljina*. — *takva augm.* kod *bardačina*.

grāška, f. *ein Fasolenkorn, granit* *pe. olj.* Rj. *zrna* *graha. dem.* *grāšca*. — *za* *1*, *isp.* *163*ka.

grāšćenje, n. *vidi* *grājbanje* 1. Rj.

grāštiti, *stīm*, v. *impf.* *vodi* *grajati* 1. Rj.

grāvalja, f. (u Boei) *velika* *tiela* *sa* *te* *u* *graj* *pl.* *šljemenu* *i* *po* *ostalijem* *mjestima* *gdje* *su* *tiela* *ostala* *sastavljene, ein* *Art* *größerer* *Dachtopf, topflos majoris* *gnus*. Rj.

grb, m. *Wappen, insigne generis, vidi* *army*, *biljež* 2, *eimer* 3. — *Dade* *njemu* *grba* *kujazevoga*. Npj. 3, 153. *Na* *kape* *su* *grbe* *svi* *od* *zlata*. 5, 287. *Na* *počatu* (na *kome* *su* *bili* *grbori* *Srbije* *i* *Trivaljije*). *Sovj.* 2. *Biljež*, 2) *znak* *koji* *imaju* *države*, *općine*, *plemena*, *koje* *god* *čeljadi*, *te* *ga* *meću* *u* *počete*, *na* *oružje*, *na* *zastave*, *na* *kuće*, *na* *lagje* *i* *t. d.*, *kao* *grb*, *signum*, *insigne, symbolum*. *Daničić*, *Alj.* 305a. *O* *kradjevskom* *grbu*... *u* *grbočinu*. *Pom.* 125.

grba, f. *der Hocker, gibbus*. Rj. *vidi* *goba*, *gura*. — *Odnijee*... *bogatstvo* *svoje* *kamilama* *na* *grbama*. *Is.* 30, 6.

grbača, *grbina*, f. *vidi* *legja*. Rj. — *osn.* *u* *grba*. *Osn.* 350. *za* *nast.* *u* *grbača* *isp.* *ajzirača. grbina* *je* *nastackom* *augm.* *od* *grba*.

Grbalj, *Grblja*, n. *komad* *zemlje* *iz* *između* *Kotora* *i* *Budve*: *A* *od* *Grblja* *Grbljićia* *Zana*. Rj.

Grbaljski, adj. Rj. što pripada *Grblju*: *Na* *Prevlaci* (na *dvu* *Grbaljskoju* *polja*). *Kov.* 34.

grbānje, n. Rj. *verb.* od *grbati* se. *radnja* *kojom* *se* *tko* *grba* (das *Biecken, demissio*. Rj.).

grbati se, *grbam* se, v. r. *impf.* *sich* *hocken, se* *demittre, cf.* *klanjati* se: *Kapu* *skida, po* *zemlji* *se* *grba*. Rj. *klanjati* *se* *tako* *da* *legja* *budu* *kao* *glava*.

grbav, adj. *hockerig, gibbosus*. Rj. *u* *čega* *je* *grba*. *Teško* *kapi* *na* *čelavoj* *glavi!* *a* *dolami* *na* *plecu* *grbave*. Rj. 108b. *Nat'ec* *kalpak* *na* *čelavu* *glavu*, *mor* *dolamu* *na* *grbavu* *legja*. Rj. 152a. *Nameće* *se* *kao* *kila* *na* *grbavo* *drvo*. *Posl.* 189. *isp.* *ogrbaviti. adv.* *u* *prenesenom* *smislu*: *grbavo* *će* *biti* *za* *mene*, *n. p.* *ako* *ti* *toliko* *platin*, *t. j.* *nepravo, unrecht, injuste*. Rj.

grbina, f. *vidi* *legja*. Rj. *vidi* *grbača*.

Grbljanin, m. (*pl.* *Grbljani*) *čovjek* *iz* *Grblja*. Rj.

Grbljanka, f. *eine* *rau* *Grbalj*. Rj. *čena* *iz* *Grblja*.

grboša, f. *u* *zagoneci. cf.* *tolas*. Rj. — *Zač* *rah* *tolas*a, *a* *tolas* *grboša*, *a* *grboša* *bjelou*, *a* *bjelosa* *bjezo* *te* *doma*. Rj. 743a. *odpovjetljaj*: *mlin* *i* *brano*.

Grbovica, f. *Dunavska* *otoka* *koja* *se* *odvaja* *preco* *Biogradu* *i* *utječe* *u* *Tamiš*. Rj.

grēauje, n. *des* *Wata* 2. *B.* *im* *hohen* *Schnee*, *incensus* *ut* *per* *alt* *is* *ivos*. Rj. *verb.* *od* *grecati*, *radnja* *kojom* *tko* *grea* (n. p. *po* *svijetu*), *ili* *grecaju* *ljudi*.

grecati, čim, v. *impf.* — 1) *wtica* (*im* *hohen* *Schnee*) *incendo* *ut* *per* *alt* *is* *ivos*: *grea* *po* *snijegu. cf.* *gacati*. Rj. — 2) *ljudi* *grecaju* *kad* *idu* *s* *neko* *liko* *strana* *na* *jedno* *mjesto. isp.* *grnuti*. — *Sa* *svih* *strana*... *grecali* *sa* *gomile* *naoružanih* *seljaka*. *Jurm.* 46. *Sve* *to* *grea* *na* *sabor*... *počeo* *je* *narod* *gomilama* *il* *blazivi* *manjiru*. *Zim.* 42. *Meštanim* *gloda* *kako* *grea* *živa* *trgovina* *velikom* *državim* *drumom*. 289.

grecati, čim, v. *impf.* *kad* *se* *čovjeku* *zagrene*: *grecāes* *šta* *si* *poio*: *grea* *mu* *se*, *hoće* *da* *bljnu*. Rj. *Daničić* *dovode* *riječ* *grkljan, grecati*, *zagrenuti* *se* *od* *jednoga*

korjen kač, mačenje zbijati prelazi u „stiskivati, krasiti“. Korijeni 51.

grč, fra. m. (pl. grčevi) der Krampf, spasmus: uhvatio mu grč nogu. Rj.

Grčad, f. coll. junge Griechen, graeco juvenus. Rj. *grčku mladež*, mladi Gri.

Grčadija, f. coll. die Griechen, das Griechenvolk, Gracia. Rj. *Grči*, *Grčki narod*, — za nast. isp. monadija, Njemčadija, paščadija.

Grče, Grčeta, n. das Griechlein, Graeculus. Rj. *Ludu Grk*: Ondu idu tri momčeta, sva tri Grčeta. Npj. 1, 291. **Al** se Grče šitom zaštitilo. 3, 30. isp. Grčić.

grčenje, n. Rj. verb. od grčiti (i se). — **1 a**) radnja kojom tko grči (steže) n. p. nogu (das Zusammenrunden, contractio. Rj.). — **b**) stanje koje biva, kad se što grči (steže), n. p. nogu. — **2 a**) radnja kojom tko grči koga, pretvara ga u Grka (das Vergriechen, mutatio in Graecum. Rj.). — **b**) stanje koje biva, kad se tko grči, postaje Grk.

grčica, f. (u Dubr.) nekakva trava, Art Pflanze, herbae genus. Rj. *menyanthus trifoliata* L. Rj.³

Grčić, m. može biti prezime ali i dem. od Grk: Ako l' odu Grčki govoriti, govoriće Grčiću Manojlo. Npj. 2, 448. »Izgubi me Grče na mejdanu«. . . »Štan kurviću. Grčiću Manojlo! lasno j' s gječom mejdan dije- litu.« 3, 30. Grk Manojlo prodavaše majku . . . Kad to čno Grčiću Manojlo. Here. 179. isp. Grče.

grčilo, n. ridi grčina. Stulli. — Koje li grčilo očutje okus njegov. Stulli (kod riječi okus), za nast. isp. ljesnilo.

Grčina, f. augm. od Grk. Rj. — takva augm. kod bardačina.

grčina, f. die Bitterkeit, amaritudo. Rj. osobina onoga što je grko, ridi grčilo, gorčina. — Njihova su usta puna kletve i grčine. Rim. 3, 14. Gledajte . . . da ne uzraste kakav korijen grčine. Jevr. 12, 15. Prošla je grčina smrtna. Sam. 1, 15, 32. Ne da mi da odahnem, nego me siti grčinama. Jov 9, 18.

grčiti, čm. v. impf. — **1 a**) n. p. noge, einzichen, contrahio, corrugo. Rj. kao zavijati. v. pf. zgrčiti. — **b**) sa se, refleks. zusammenschumpfen, corrugor. Rj. kao stezati se, ridi guriti se. — **2 a**) grčičičen, facio graecum. Rj. činiti koga Grkom, pretvarati u Grka. — **b**) sa se, refleks. sich zum Griechen machen, simulo Graecum. Rj. postajati Grk, graditi se Grk. v. pf. ne dolazi, ali može biti pò-grčiti (i se), kao što ma od tūrčiti (i se) pò-tūrčiti (i se).

Grčkā, adj. f. t. j. zemlja, Graecia. Grčku se u staro vreme tim falila . . . zaista je Rim imao pravije od Grčke. Danica 5, 85, ridi Grčki.

Grčki, adj. griechisch, graecus. Rj. što pripada Grcima, ridi Jelinski. — Jedna četvrt od ovoga biće zakona Rimskoga, a ostalo je sve Grčkogu. Posl. XIX. adv.: Ako l' odu Grčki govoriti, govoriće Grčiću Manojlo. Npj. 2, 448.

grđ, adj. grđ (sada u komp. grđji). Osn. 22. mjesto grđ u pozitivu sada se upotrebljava grđan, koje ridi.

grđan, f. ridi grđe, voc. grđo.

Grđan, m. ime muško. Rj. osn. u grđ. isp. Osn. 139. — s takvim nast. imena kod Cvijan.

grđan (grđan), grđna (grđna), (grđni. adv. grđno, comp. grđji). Rj. za comp. ridi grđ. — **1. 1**) hässlich, deformis. Rj. ružan; nuygrjen, asukāčen. — Kad sveti Arangjel dogje sa suncem onako ranjen pred Boga, onda zaplače: »Što ču, Bože, ovako grđan?« Npr. 92. Da umijem moje belo lice, da ne idem grđna megj' devere. Npj. 1, 536. Mučna bolest, one kraste velje, a mu b'jelo lice nagrdilo . . . grđnijega u hiljadi nema od Maksima sina Ivanova. 2, 528. Oči sklopili, grđan i nak vijeh. 2, 510. — **2**) zao, vjvar, loš. riječ se ona u tom značenju najviše govori, osobito kao comp.: Bolje je s boljim ružiti no s grđjim družiti. Posl. 26. Grđja je glad od kuge. 46. Nijesam grđji ni grđjević

od tebe. 217. Prijekor je grđji od smrti. 262. O Osmane, grđji od gjevojke! Npj. 4, 156 (odmah za tjem: Doista si gori od gjevojke). Zla (rakija), sinko, i grđna, ne more grđju biti; ne dao ti je Bog piti! Npj. 4, XV. (Grđji, gori. 4, 349. Počini vrlo grđna djela idući za gadnim bogovima. Car. 1, 21, 26. — **3**) prijekor, sramotan: Grđnu Rosa riječ započela. Npj. 2, 238. Bi l' ovakog brata istetio . . . a su jedne grđne kopiline? 2, 210. Otolen se grđan povratio. 4, 112. Razb'jen, grđan u družinu dogje. 4, 511. — **4**) nesrećan: što će sade ova sestra grđna, što izgubi brata ovakvoga? Npj. 1, 64. Grđne li ćeš danke dočekati. Npj. 5, 506. — **5**) golem, velik (samo o stvarima zlina): Evo imaš grđna dušmanina. Npj. 2, 319. Čekaj, ujo, onda jade grđne. Npj. 2, 511. Grđje muke jesu u Turaka. 3, 177. Grđji zulum posle paše radi. 3, 327. Od njih grđne počiniše jade. 4, 351. — **6**) o ranama, auch beständiges Epitheton der Wunden: Ako pije u mehani vino, na grđne mu rane izlazilo. Rj. Da mi lečiš moje grđne rane. Npj. 1, 351. Čarapiću Vaso, grđna rano! ludo ti mi na grđu pogibe! 4, 298. po značenju može oro ići pod 1 ili pod 5.

11. adv.: Tad se Turci grđno prepadoše. Rj. Kad mu je žlje, neka mu je grđe. Posl. 119 (grđan 2). Tad junaku grđe žao bilo. Npj. 2, 122 (gore, voćna, isp. 2, 5). **Al** mu knjiga dosta grđno kaže, knjiga kaže gje ga kunc majka. 2, 264 (3). A što huče, a što grđno tuče. 2, 266 (isp. 5). No je čelo grđno namrdilo. 2, 538 (isp. 1, 5). A gjevojka grđno progovori. 2, 557 (3). Te vas tako grđno izranili. 3, 497 (6). Grđno s glave danas pogibosmo. 5, 471 (4). Ljudi bijahu grđno osramočeni. Sam. 1, 10, 5 (1).

Kako značenju ove riječi prelaze jedno u drugo, ne može se luso pravo značenje svagdje osjeći.

grđo, f. (u C. G.). Rj. poprida čenskoj glavi: grde jedna. Rj. po dragim krajevima naroda našega reklo bi se: nom. grđa, voc. grđo. isp. Posl. XXXI. — takva hyp. kod baše.

grđilo, n. (u C. G.) der Gräuel, res atrox: Nemam ti šta do grđila kazat'. A tako joj jada i grđila. Rj. grđna stvar, ridi mrzost 2. — Nenadno te grđilo našlo! Rj. 417b. Tako se od mene grđilo ne dogodilo da se čudi malo i velikol 310. No se miči bez grđila, Mujo! Zar mislite Skadru na Bojann, da grđilo staro ponovite? 5, 191. Kad tu bruku vijeh i grđilo. 5, 511. Jer je to grđilo i bezakonje za sudije. Jov 31, 11. Ne ćeš činiti grđila niti kakvih gadova svojih. Jezek. 16, 43. za nast. isp. ljesnilo.

grđinja, f. sve što je nagrđeno, das Schensal, abominamentum. Kad se čovjek ne očeslja i ne osuazi, reče mu se: grđinja jedna. cf. grđoba. Rj. — riječi s takim nast. lotinja, prokletinja, pustinja, svetinja, uzetinja, i t. d.

grđiti, grđim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-grđiti, na- po-, za-, v. impf. slož. pogrdjivati. — **1 a**) što, garstig machen, verunstalten, foedere: lice grđi, a lice izrasta. On lice grđi, sokola rani; on suze roní, sokola poji. Rj. činiti da što bude grđno: Kad si litio izgubiti dušu, a tvoj obraz grđi' pred svijetom, obraz grđi' sestrici Jelici. Here. 63 (obraz grđiti u moralnom smislu). On valja da nagje, kako će i ovake riječi pisati ne grđeći slavenske ortografije. Pis. 6. Nego ga (narodni jezik) jednako kvare i grde. 14. — **b**) sa se, refleks. sich hässlich machen, verunstalten, foedere se. Rj. graditi se, činiti se grđan. — **2 a**) koga, schimpfen, convicium facere, cf. ružiti, psovati. Rj. ridi i krpiti 2. — Stane čemu grđiti što ih nije branila. Npr. 83. Mrzila na pastorku, tukla je i grđila od kud je god išla. 141. — **b**) sa se, reciproci. einander schimpfen, conviciari se invicem: grđi se s njime; njih se dvoje grde. Rj. — **3**) grđiti o svinjama, valja da gurikati, guritati. isp. i roktati. — Kad svinje dotrče valov, grde, obilaze oko njega, a ne će, da piju pomija. Npr. 83.

grđjeti, grđim, v. *impf.* postajati grđan. *vidi* ARJ. III. 403a. v. *pf.* slož. do-grđjeti, za-grđjeti.

grđnja, f. *der Schimpf, convicium*. Rj. *vidi* psovka. — Zato njegova grđnja, kao osveta meni. Ođg. na ut. 2. Jer slušam grđnju od mnogih. Ps. 3. — riječi s takim nast. kod čežnja.

grđba, f. *die Hässlichkeit, turpitude*, cf. grđinja. Rj. osobina onoga što je grđno (ružno), i stvar grđna (ružna). *vidi* i rugoba. — riječi s takim nast. kod gnusoba.

grđomājčić, m. (u C. G.) Kao nkor ili poruga, i valja da znači: kojemu je majka bila grđna, *ein Schimpfwort, convicium*. Rj. grđo-mājčić (prva je pola osnova u starom grđ, druga u majka). Osn. 232.

grđosija, f. što veliko, *etwas ungeheuer Grosses, hässlich gross, iugens*. Rj. što grđno veliko. *isp.* alosija, silosija, slđta. — za nast. i prdosija.

grđulja, f. (u C. G.) Rj. grđna, ružna ženska glava (osobito kao pogrđa). *augm.* grđuljina. — riječi s takim nast. kod bakulja.

grđuljina, f. *augm.* od grđulja. Rj. — takva *augm.* kod bardačina.

grđb, m. (u Dubr. i po primorju) *vidi* grob: Kad su' ovuda jučer prohodili, ovog greba ovdje nije bilo. Ovo je greb pobratima moza. Osta Ive na grebu Jeline. Rj. *loyp.* grebak. *coll.* greblje. — Ne vjeruj ljetali dok je ne metneš u ambar, ni ženi dok je ne metneš u greb. Postl. 196. Dube sebi greb (jamu). DPost. 10. greb i grob od grepsti. *isp.* Korijeni 61.

grđbača, f. *vidi* ogreb. Rj. *vidi* i grebenac, ogrebnica, perajevina, svlak 2. što ostane kad se ogreblje. — riječi s takim nast. kod ejepača.

grđbak, grđpka, m. *loyp.* od greb: Tu mi lijpi grebak iskopaše. Rj. *vidi* grobak.

grđbanica, f. (u C. G.) *vidi* ogrebine. Rj. *vidi* i grebice, ogrebak, ostružine. *ono što se ogrebe, ostružice.*

grđbēn, grđbēna, m. (*loc.* grđbēnu i grđbēnu). — 1) *die Krämpel, carmen*. Rj. Zove se svlak i poslije se grebena grebēnima. Rj. 647a. Otpor babi grebēni da su joj zupci mjedeni. Postl. 244. Uzrok babi grebēni (da ne može ići na grebananje). — 2) *die Schulter des Pferdes, humeri equi*: Popeo mu se na greben. Rj. u konja meju pletcima gdje je hrbat najčiši. — 3) *der hervorragende Theil eines steilen Felsen, promontorium, wie bei Poreč*. Rj. kao kuk u strme stijene, dijel stijene koji strši, viri: Posjeće mu kupus na grebenjeh. DPost. 98. (= posjeć' čē).

Grđbēn, grđbēna, m. (*loc.* Grđbēnu i Grđbēnu) zidine od stare kule više Spljeta sa zapadne strane Klisa. Rj.

grebēnac, grebēnca, m. (u Srijemu) *vidi* ogreb. Rj. *vidi* i grebača, i *syn.* ondje.

grebēnālja, f. *die Krämplerin, carminatrix*. Rj. koja grebena. — riječi s takim nast. nizalja, okretalja, primalja, švalja, tkalja, zapevalja, zlotkalja. *vidi* i kod bjeilja.

grebēnānje, n. *das Krämpeln, carminatio*. Rj. verbal. od grebenati. radnja kojom tko grebena: Uzrok babi grebeni (da ne može ići na grebananje). Postl. 331.

grebēnar, grebēnara, m. *der Krämpelmacher, confector carminum*. Rj. koji grđi grebene.

grebēnati, nām, v. *impf.* krämpeln, carmino. Rj. *vidi* grepsti 2. vlačiti 2. v. *pf.* slož. izgrebenati. — sa se, *pass.*: Zove se svlak i poslije se grebena grebēnima. Rj. 647a.

grebēnik, grebēnika, m. kamenita strana izmognu Bjelopavlića i Rovaca. Rj.

grebēnište, n. (*pl.* grebeništa) drvo na koje je greben nasagjen ili prikovan, *der Krämpelstiel, manubrium carminis*: ... drva lijevijeh za grebeništa! za nast. *isp.* grabljište.

grebēnje, n. Rj. verbal. od I. grepsti, II. grepsti se. — 1. 1) radnja kojom tko grebe što (u. p. nok-

tima). (das Krallen risser, Rj. — 2) *vidi* grebananje. Rj. — 3) *radnja kojom tko grebe u. p. lat. u.*

— 11. 1) radnja kojom tko grebe d. s. Sch-krazen. 76 scabere sci. — 2) radnja kojom se duge di. c. c. čeljadi grebu meju sobom d. s. gegensitzige Kratzen. 76 scabere invicem. — 3) radnja kojom se grebe mačka (das Krallen der Katze).

grebēštāk, grebēštaka, n. f. j. mač' (st) Rj. 11. grebēško gvožđe. — Sijevaja mač' grebasta i i j. mačke poljeon glave. Npj. I. 25. Kao grebni mač' grebēštaci, ev' škrgeući kosti od junaka. I. 25. grebēštak (prednja osn. u grebšti, nepoznata značenja). Osn. 266.

grebice, f. *pl.* *vidi* ostružine. Rj. *vidi* i grebnica, i *syn.* ondje.

Grēbice, f. *pl.* mjesto u Rudinama Na grebici vojska počimula. U grebice da se grebu mačka. Rj.

grēbište, u. (u Dubr.) *vidi* groblje. Rj. *vidi* i greblje, grobovlje.

grēblića, f. govori se u Hrv. pa i u stamoj hrvatskoj izu h sa l. oružje kojim se iz p. izgr' u n. p. žeravica. *isp.* ARJ. III. 409b. osn. u prst. prut. u t. grebao, grebla (od grepsti). — *vidi* greblo 2; grn, grnalo, grnjača.

grēblo, n. — 1) (u Morači) od dasko nasagjeno na dugačko drvo kao grablje. te se razgrēo ili rovi snijeg, da mogu ovdje pasti ili roviti. Rj. 2) *vidi* greblića, i *syn.* ondje. ARJ. III. 409b. (skr. grēblo?).

grēblje, n. (*coll.*) (u primorju) *vidi* groblje. Rj. *vidi* i grebište, grobovlje.

grebōder, m. (u Dubr.) koji nosi mrtve ljude u groblje, *der Leichenrager, espillo*. Rj. grebo-der. *isp.* grobar, ukopnik. — riječi tako slož. kozoder, kožoder, kučoder, mačkoder, špoder, voloder.

grēbotina, f. što je ogrebano, *vidi* ogrebotina. — Od kud tebi te grebotine, s kim si se grebao? u Dobrosela. M. Medič. ARJ. III. 410a. — takve riječi *isp.* kod bljuvotina.

grēbulja, f. (u C. G.) *vidi* grebulje. Rj.

grēbulje, grēbūljā, f. *pl.* (u C. G.) *vidi* grablje. Rj. *vidi* i grdulje.

grēd, *vidi* grēdom.

grēda, f. (*acc.* grēdu, *pl.* grēde, grēdā). Rj. dem. gredica. *augm.* gredurina. — 1) *der Balken, trabs*. Rj. — Atula, atulja, grēda krajem iznutra, na kojoj druge grēde stoje. Rj. 86. (*vidi* nasjenica.) *Balken*, veliki direk kao grēda. Rj. 13b. *Br. brvina*, daska ili grēda, što se metne preko vode, da samo ljudi mogu prelaziti. Rj. 41b. *Bruno*, der Balken, tignum. Rj. 41b. *Vag*, motka ili grēda kojom se što podize. Rj. 51a. *Direk*, der Balken, Ploček, trabis genus. Rj. 121a. *Zasornica*, kao mala grēda što se iz duvara prevuče preko zatvorenijeh vrata. Rj. 195b. Strijele, grēde koje se iznutra isprikiavaju unakrst (od balvana na grēde) kad se prevlači čitava zgrada. Rj. 719b.

Tetiva, 2) preko ostalih grēda olozilo na tavanu. Rj. 737b. (*vidi* okugača). Viš' popa na grēdi (pa u popa gledi). (Odgovori se u šali, kad ko zapita: gdje ću ja sjesti). Postl. 36. Od dlake od grēde. (Od najmanjega do najvećega). 232. U tuzjem oku *vidi* slanku, a u svome grēde ne vidi. 337. Peč'o poje na grēdi, te on budi snašien. Npj. I. 520. U kući ti kriva grēda, prebila ti oću legja. Here. 251. — 2) (u Srijemu) u vodi ili u ritu duž suhe zemlje, *die Sandbank, sirtis*. cf. prud. Rj. — 3) (u C. G.) velika stijena, ili kosa od kamena: Skače b'jesno od grēde do grēde. Nekolika žive nfašise, a ostalo niz grēde slomiše. Rj.

grēdelj, m. *der Pfahnbalken (der Grendel), temo*. Rj. u plugu. cf. zadavača. — Kozalac. 1) u pluga ona gredica što sastavlja grēdelj i plaz. Rj. 282a. Podnetača, rascijepljeno i s kraja otanjeno drvo, koje je na grēdelju gore podmetnuto pod čiviju koja drži cimer. Rj. 522a. riječi s takim nast. kod brzeli.

Grēdelj, m. planina u Hercegovini Rj.

grèdica, *f. d. n. od greda*. Rj. — Žlioka, kao mala gredica. Rj. 159b. Turci ide *gredcom*, zavrpio se u njemu. Rj. 168b. Kobila, 2) u kašiare vodu, ona *greda*, što na njoj stoji kolo. Rj. 280b. Kosa, 2) pluća ona *gredica*, što odozdo drži stuppe i rasceva. Rj. 163a. Preslica, 2) u vodenice kašiare, na rebrima, koja je usajzjena dolje u kraj kod klate. Rj. 581b.

gredom, *f. d. n. od gredica, in transitu, cf. mimogred*, uzeo. Rj. — *le. upravo je instrum. od gred, isp. gred, r. l. u zgređom, suprot. o kasten, kastilo, kasulice; navalice, navlaš, navo.* — Ti se begu *gredom* avratio. HNpj. 3, 352.

gredòvit, *adj. uvehin, holperig, salcbrosus*. Rj. — *u gredici* (3) neravan, hrpav. — *pridjevo s t. l. nast. radi kod baròvit*.

gredòrina, *f. augm. od greda*. Rj. — *takva augm. kod babarina*.

gre . . . *vidi grje . . .*

grèhòvanje, *n. d. n. Sündigen, peccatum*: Evo ću se tebe isprovijet' da ti svako *grèhoranje* kažem. Rj. *verb. od grèhovati, radnja kojom tko grèhuje*.

grèhòvati, *grèhujēm, v. impf.* — **1)** raditi na praviku, *eben* *Peiertag nicht feiern, diem festum non celebrare*. Rj. — **2)** *sündigen, peccare*. Rj. *vidi grješiti*.

grèj, *grèja, m. rudi greh*. Rj. *vidi grjeh*. — Glas slova *h* pretvara se (po nekim mjestima) . . . u *j*, n. p. sinej. *grej*, *proja*, *azdaja*, i t. d. Postl. XII.

grèk, *grèka, m.* (u Srijemju) *vidi greh*: Te je earu *greke* oprostio. Rj. *vidi grjeh*.

greo . . . *vidi greho . . .* Rj.

grèpstì, *grèbēm, v. impf.* Rj. **I.** *pregj.* grèboh, grèbe. **II.** grèbijah i grèbāh, *prilog sad.* grèbūci, *prejās.* grèbāvši, grèbāv. **I.** *pridjev* grèbao, grèbla. **II.** grèben, grèbena, grèbeni, grèbenā. *v. pf. slož.* iz-grèpstì, na-, po-, pre-, raz-, za-; *v. impf. slož.* ògrèbati, razgrèbati, po-grèbavati; nagrijebati, pregrijebati.

— **1.** **1)** *kratzen, krallen, scabo*. Rj. *derati što, n. p. kažu na tijelu, noktima ili drugim čim oštrim*: Eto *grèbu* mači grèbestaci, ev' škrguću kosti od junaka. Npj. 4, 258. — **2)** *lan, knadjelju, krämpeln, carminare, cf. grebenati*: Baba babi *grèbla lan*, da joj zaman progje dan. Rj. — **3)** *kotao, pošto se u njemu mlijeko uzvari, schaben, radere*. Najviše žene daju djeci *te grèbu kotao*; gdjekoji kažu da će onome koji *grebe kotao* ili drugi kakav sud u ovakom dogovaju, ići kiša kad se stane ženiti ili (tako je žensko) ulavati. Rj. *vidi strugati*. — Kako sam postao, nije mi podrobae ostao. (Rekao nekakav gost *grèbūci žajlana*). Postl. 127. Poznajem te, *lonča*, i prije sam te *grèbao*. 252. — **4)** *Bogu se moli, ali k brijegu grèbi*.

(Gledaj: Mahni i ti rukama, mahni!). Postl. 20. *Kako grèpstì znači i strugati (pod 3), a strugati u prenesenom smislu znači i bježati, može biti da i grèpstì u prenesenom smislu znači bježati*: bježi, žuri se k brijegu! *vidi i zagrepsti*. 2) *pohjeći*. — **II.** *sa se.* — **1)** *refleks. sich kräzen, se scabere*: U Grebiec da se *grèbu* majke. Rj. — Kad dođu kući, iznesu pokojnika ogjelo i oružje pred pokajnice i nad njim biju se i *grèbu*. Živ. 189. — **2)** *reciproč. einander kratzen, scabere invicem*. Rj. *grèpstì se megju sobom*.

— **3)** *krallen, scabo*: *grebe se mačka, die Katze krallt*. Rj. *kaže se za mačku, koju grebe, isp. bosti* = *klati se*.

grèsta, *f.* bijeli ili crni luk opleten kao gužva ili vijenac, u *Frehnjokij nah*. N. Dučić. ARj. III, 415a.

grèsti, *grèbēm (golješto i grēm), v. impf. (po jugoslav. knj.) gben, ire, cf. ići*: kuda *grèš*? neka *gre. t. o. glos. gredijahu*. Rj. — Braćani pomisle da M. . . . za njima, pa poviču: „Gre Mrlulja, gre!“ Rj. 171a. Oni su da gledu a noge da *grèdu*. Postl. 244. Neka *grèdu* Dunav kuda je naučan. DPostl. 77. — **1** *ona glazola nema I. zag. pridjeva ni glag.*

grèstati, *grèstēm, v. impf.* *gargurizare, fauces colluere*. Stulli. *grlo u ustima ispirati, plakati n. p. vodom, gurgeln*.

Grègur, *m.* Rj. *ime muško, rudi Grigorije, Gligorije*. — Sa njegova dva vrijedna sina: sa Stjepanom a i sa *Grgurom*. Npj. 3, 53. *odulte prezime*: A za njome *Grgurević* Makso. Npj. 2, 479. — Tako i danas izbaujemo i strano *e, ae* posle *r* u imenima *Grgur*, Gek. Glasnik 10, 341.

grègur, Rj. 371a: u zagoneci: *Grgur* mrgur, *zgrgukljala* ti se creva, dokle ne ugonetaš. *odgonetljaj*: verige.

grègūtānje, *n. das Gurren, gemitus*. Rj. *verbal. od grgutati, radnja kojom grguće n. p. grlica*.

grègūtati, *grègūcēm, v. impf. grgūtati, grgūtēm, v. pf. gurren, gemo*: Grlicea *grgūtala* prema luci na jabuci. Rj. *v. pf. slož.* zagrgūtati. *vidi gugutati, gukati*.

grgjenje, *n.* Rj. *verb. od I. grđiti (i se), II. grljati*. — **I. I a)** *radnja kojom tko čini da bude što*

pridjeva proš. vrem., a ni neodregjenom načinu nema potvrde; u drugom prošlom vremenu dolazi s cijelim umetkom ija: Često glasi *gredijahu*. Obl. 65.

grèš, *grèša, m.* *grožđe* koje ucvati doonije od ostaloga *grožđa* i za to gotovo nigda ne može sazreti, a što bi tobože i sazrelo, svakda je sitnije od ostaloga *grožđa*. *der Herling, uva immatura uerbu*. Zeleno *grožđe* kao *grèš*. Rj. *vidi grešika I, grešljika 2*. U *grèšiti*, počelo *grèš* bivati (pošto se *grožđe* očisti od cvijeta i puca narastu kao u *grèša*). Rj. 768a.

grèšika, *f.* Rj. *vidi grešljika 2*. — **1)** (u Hrv.) *vidi grèš*. Rj. — **2)** (u Lici) *vidi vinjaga*. Rj. *vidi i loznica*.

grèšljika, *f.* — **1)** *das Gröschel (der Dreier), mullli genus*. Rj. *nekakav sitni novac, riječ postala od Njem. Gröschel*. — **2)** (u Hrv.) *vidi grešika*. Rj.

grèšpa, *f.* — **1)** (u C. G.) *vidi šupljika, česma, prijeplet*. Rj. *i syn. kod česma, izbušeni rez na rukavima od košulje*. — **2)** *Meso ispod perja dvije grèšpe s obraza*. DPostl. 60 (dvije *stare mj. diže*). *grèšpa*, *hora, mrdina, ital. crespia*. XI. *vidi i mrežotina, mrska*.

grèštalica, *f.* *drvo kojim se grožđe grèša*, u Hrv. *vidi kljukulo, i syn. ondje*. — *zu nast. isp. izjelica*.

grèštānje, *n. verb. od grèštati, radnja kojom tko grèša grožđe, u Hrv.*

grèštati, *štam, v. impf.* grèštati *grožđe* n. p. u čabru. *gorori se u Hrv. rudi gmežditi, gnječati, gnječiti, mečiti, možditi, muljati, v. pf. slož.* zgrèštati.

grèz, *adj.* (u Boči) *grob, crassus, cf. grab*. Rj. *Tal. grezzo, greggio, roh, unbearbeitet, von Metallen, Edelsteinen, unbruggen, notesan, neuglajjen*.

grèzati, *grèzām, v. impf.* propadati u snijegu, *vidi greznuti v. impf.* — *Greza se, ne moš po snijegu ići, u Lici. Greza li? = propadaju li noge u snijegu?* u C. G. ARj. III, 422b.

grèznūcē, *n.* Stulli. *verb. od greznuti, radnja kojom tko idući n. p. po blatu grezne*.

grèznuti, *znēm, v. pf.* (u Bjelopavličima) *greznula voda po polju, t. j. poplavila, überschwemmen, inundo*. Rj. *v. pf. slož.* nagreznuti.

grèznuti, *grèznēm, v. impf.* *sinken, mergi, gorori se u Hrvatskoj*: idući po blatu ili po snijegu greznuo sam do koljena. *v. pf. slož.* o-greznuti, po-, u-

grègānje, *n. das Stochern, fossio, cf. čučkanje*. Rj. **grgati**, *gām, v. impf.* (u Budvi) *zube, stochern, fodio, cf. čučkati*. Rj. *vidi i čkati*.

grègē, (grgēčē), *grgēča (grgēča), m. der Flussbors, perca fluviatilis*: Kesega mo kolo vode, a *grgēci* glade. Rj. *riba rudi bandar, bulješ*. — Rogoziti *grgēca*, t. j. nabosti mu rogoza na legja da ne može potonuti. Rj. 652a. *zu nast. isp. bodeč*.

grgōtānje, *n. verb. od grgotati, radnja kojom tko grgoče*.

grgōtati, *grgōcēm, v. impf.* *gargurizare, fauces colluere*. Stulli. *grlo u ustima ispirati, plakati n. p. vodom, gurgeln*.

Grgūr, *m.* Rj. *ime muško, rudi Grigorije, Gligorije*. — Sa njegova dva vrijedna sina: sa Stjepanom a i sa *Grgurom*. Npj. 3, 53. *odulte prezime*: A za njome *Grgurević* Makso. Npj. 2, 479. — Tako i danas izbaujemo i strano *e, ae* posle *r* u imenima *Grgur*, Gek. Glasnik 10, 341.

grgūr, Rj. 371a: u zagoneci: *Grgur* mrgur, *zgrgukljala* ti se creva, dokle ne ugonetaš. *odgonetljaj*: verige.

grgūtānje, *n. das Gurren, gemitus*. Rj. *verbal. od grgutati, radnja kojom grguće n. p. grlica*.

grgūtati, *grgūcēm, v. impf. grgūtati, grgūtēm, v. pf. gurren, gemo*: Grlicea *grgūtala* prema luci na jabuci. Rj. *v. pf. slož.* zagrgūtati. *vidi gugutati, gukati*.

grgjenje, *n.* Rj. *verb. od I. grđiti (i se), II. grljati*. — **I. I a)** *radnja kojom tko čini da bude što*

grdno (ružno). (das Hässlichmachen, foedatio. Rj.) — *b) radnja kojom se tko čini grdno (ružno)* (das Sich-Hässlichmachen). — *2 a) radnja kojom tko grdi (psuje) koga* (das Schimpfen, convicium. Rj.) — *b) radnja kojom se čeljad grde međju sobom*. — *3) radnja kojom svinja grde (guriču)*. — *II. stanje koje biva kod tko grdi*.

grgjević, *m.* (u C. G.) Rj. *sin grgjeva (čovjeka)*. Najsiromašniji Crnogorac do sad je mogao svakome glavaru i najvećemu bogatunu kazati: Nit' sum grgji ni grgjević od tebe. Rj.

grgji, *adj. comp. od. grdan, schlechter, schlimmer, peyor; udr. grgje. Rj. vidi grdan.*

grib, *m.* (u C. G.) velika mreža, kojom se po blatu Skadarskome hvata riba, *Art. Fischnetz, retis genus*. Rj. — Zagribiti, *gribom* zahvatiti po vodi. Rj. 170b. Kujlar kesa na gribu. Rj. 31a. Navale uklječe te ih Crnogorci hvataju u mreže, od kojijeh se najveća zove *grib*. Rj. 454a.

gribiti, *gribim, v. impf.* (u C. G.) *gribom* hvatati ribu, *mit grib fischen, piscari opę grib*. Rj. *v. pf. slož. zagribiti*.

gribljenje, *n. das Fischen mit grib, piscatio opę grib*. Rj. *verbal. od gribiti. radnja kojom tko gribi*. **grič**, *m.* (u Hrv.) velika vriet, *die Steile, declivitas*. Rj. *velika strmen*.

Grigorije, *m. ime muško*. Rad 26, 57. *vidi* Gligorije (*odakle procesen amo ake*). Grgur. — *po Grič. govoru; po Lat. Gregorije*.

grijačica, *f.* — *1) na grijačici* se konoplje griju, da se lakše nabijaju, jer postaju krte, u *Lici*. ARj. III. 426a. — *2) kad tkaju, mažu žice voskom da se ne trgaju; a ih u vosak ne stvrde se, drže ozdo rbinu i u njoj vatre, i ovo se zove grijačica*. u Dobroselu. ABj. III. 426a.

grijačina, *f. novei što se plaćaju za grijanje kod vatre* (n. p. u Turskoj po hanovima), *was man für das Wärmen (z. B. in Gasthöfen) entrichtet, quod pro calefactione datur*. Rj. — *za nast. isp. riječi kod dimarina*.

Grjāk, *m. ime muško*. Rj. — *takva žup. kod Dujak*. **grjalac**, *grjajaca, m. koji grije: što t' će papjar grjalac*, kad ti je erni pjevalac? DPost. 124.

grjalica, *f.* u zadružnijeh ljudi pored kuće osobita zgrada, gdje se djeca zimi griju, i gdje se suše slanine (da ih u kući Turci ne bi vidjeli) i t. d. Rj. — *Dovijarka nadgleda i služi svu djecu u grjalici*. Rj. 126b.

grjānje, *n. Rj. verb. od I. grijati. II. grijati se.* — *I. radnja kojom što grije koga* (das Wärmen, calefactio. Rj.). — *II. radnja kojom se tko grije: Grijāčina, novei što se plaćaju za grijanje kod vatre*. Rj. 101b.

grjāti, *jēm. v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-grijati, na-(se), o-, od-, po-, pod-, pri-, raz-, u-, za-(se), zgrijati. v. impf. slož. o-grijevati, od-, po-, pod-, pri-, raz-, u-; razgrijāvati (vidi razgrijēvati).* — *I. 1) wärmen, calefactio. Rj. vidi topliti.* — *Grije zmiju u skutu*. DPost. 25. U mene je za dosta džebane... da ložimo, rojsku bi grijati. Npj. 4, 243. — *2) sunce grije, scheint, sol luect. Rj. isp. sjajati, svijetliti.* — *Zbog takijeh sunce grije*. (Reče se za dobra i bezazlena čoeka). Post. 88 (*pred tijem: Zbog sirota sunce sjaje*). Kad me sunce grije, za mjesec i ne marim. 119. Sunce grije, kiša ide, gjavoli se legu. 296. *Mesec greje caru na večeru; ona kune jasnoga meseca... Zašt' ne greješ danju, kako noću?* Npj. 1, 163. *Iza grada tri sunca grijahu: Prvo sunce vas Risan grijāše... koje sunce Risan ogrijālo, to je sunce prvijene s kumom*. Kov. 80. — *II. sa se, refleks.* — *1) sich wärmen, corpus calefacere. Rj. prema grijati 1.* — *Potakne im veliki oganj i sjednu grijati se*. Npr. 148. Gjecca nijesu mogla pristupiti da se griju. Post. 3. *Moja mati i njegova mati na jednom su se suncu grijale*. 182.

Grije se majci pod skutom. DPost. 25. — *2) kako se griješ?* t. j. kako se izvaja? Rj.

grije, *griju, m. vid. grijeh* Rj. — *u krajecima gdje se glas h ne čup*... t. j.

grijev, *grijeva, n.* — *1) die Sünde, peccatum. Rj. — Samrtni grijeh*. Rj. 161b. *Podaj se od svojijeh grijehova*. Npr. 97. *Bog gr pih!* (Bog mi oprost, a car dugove! (Odgovori se kad ko čuje kome za što oprosti!)). Post. 17. *Da Bog u grije ne upre!* (Kad ko kazuje da je što činio što nije pravo, grije). 18. *Dug neplaćen grijeh neoproste*. 71. *Kolikozna goliko grija imao!* (Kad se ko pravda da ne zna za kakav grijav posao). 115. *Onda čes se greku oprostiti?* 2, 71. *Jesam težak grije učiao: kako bih se ot ja ostavo?* 2, 90. *Al' ga nisam pitao za curavo, već za grije, što je sagriješio*. 2, 192. *Koga tva's po ry boju nihalo?*... *Al' po greku stara roditelja?* 2, 316. *Čak dođe u tu greku* (po grijehu roditelj znači pravi otac. *Kakvi su ti najveći grijehori?* Here. 1. Oni s go-podom za čelno puli u oruče grijeh protiv naroda svojega. I. Kov. 11. *Isporijedahu grijeh svoje*. Mat. 3, 6. *Oprostite se griješiti tvoji*. 9, 2. *Ako ko vidi brata svojega gdje griješiti grijeh ne k smrti...* *Ima grijeh k smrti*. Jov. 1, 5, 16 (*Sünde nach Tode, peccatum ad mortem*). *Te bi nas ti uradio u grijeh*. Mojs. 1, 26, 19. *Tržite i vidite na kom je grijeh danas*. Sam. 1, 14, 38. *To bi na grijeh domu Jerovoamovu*. Car. 1, 13, 31. *Napustiće Izraelja za grijehe Jerovoamove, kojima je griješio i na grijeh narvo Izraelja*. 11, 16. *Ne odstupa Juj od grechoru Jerovoama sina Navatova*. 11, 10, 29. *Za što da hude na grijeh Izraelju?* Du. 1, 21, 3 (*u Njem. prijerodu: was zur Sünde gerechnet würde*). *Blago čovjeku, kojemu Gospod ne prima grijehi*. Ps. 32, 2. *Dar Duha svetoga, koji daje vlast reči i odriješiti grijehe*. DP. 163. *Kad žene vidi da se Josif ne da na grijeh navratiti*. Prip. bibl. 27. *Niti nam upiši u grijeh prāve krvi*. 89. *Oni su držali za grijeh jesti ona jela*. 96. — *2) (u Boči) kad kako čeljade pobjesni, kaže se: grijeje je u njemu, t. j. gjavu, die Raserei, furor. Rj. vidi syn. kod gjavu.* — *Pogji griješite* (od mene)! (Kad koga nagje kaka bijeda). Post. 252.

griješan, *griješna, adj. vidi grješan. Rj.*

griješanje, *n. das Sündigen, zu peccare. Rj. verb. od griješiti, griješiti se. radnja kojom tko griješiti ili se griješiti*.

griješiti, *griješim, v. impf. Rj. v. pf. slož. ogriješiti, pogriješiti, sagriješiti, zgrješiti, v. impf. slož. pogriješivati. vidi grjehovati.* — *1) sündigen, peccare. Rj.* — *1) sveti su griješili*, pa su se opet svetili (jer su se kajali). Post. 104. *Ko kriva žali, pravom griješiti*. 114. *Nije ni Stani vjeran ostao; pa ne samo što je griješio s drugima, nego se i ovoj prvog ženi opet povraćao*. Danica 1, 93. *Nemarni prepisivači... griješahu osobito u brojevima od vremena. Priprava*. 193. (= *porješivahu, fehlen, errare*). *Ne samo što svi Srbliji ovuda po gradovima protiv oruga griješite u govoru*. Spisi 1, 65. *Ako ko vidi brata svojega gdje griješiti grijeh ne k smrti, neka moli, i daće mu živ...* *onima koji griješite ne k smrti*. Jov. 1, 5, 16 (*zu Tode sündigen, peccare ad mortem*). *Griješima svojim kojim griješahu dražiše ga (Gospodu)*. Car. 1, 11, 22. *Griješite o tvoje zakone*. Nem. 9, 29. *Ko o mene griješiti, čini krivo duši svojoj*. Prič. 8, 36. *Strah je carev kao rika mladoga lava; ko ga draži, griješiti svojaj duši*. 20, 2. *Mogao bi griješiti ni malo o zakone samoga našega jezika misliti da...* Rad 1, 115. *sa se, pass.*: *Tako ne daj da se griješiti zemlja*. Mojs. V. 21, 4. — *2) griješiti dušu, die Seele mit Sünden belasten, peccare*: *nije tako, brate, Rj. navratiti na dušu grijeh*: *Ne govorite o mom roditelju, ne govorite, ne griješite duše*: *nije babo raskovao blago na nadžake ni na buzdovane*. Npj. 2, 101. *Ne vješaj*

grizotina, f. — 1) mjesto ugrizeno na (ljudskom ili živinskom) tijelu. Kakva je ovo rana? — Ovo je grizotina. — 2) komad ogrizen. Pa da ja ijem tvoje grizotine! P. Budmani. ARJ. III. 439b. *vidi* ugrizak, zagrizak. — *takve riječi kod* bljuvotina.

griza, f. — 1) *das Bauchgrimmen, tormina*. Rj. *bolest kad koga grize u trbuhu, vidi* trboholja, *isp.* griz 3. — *Griza* te izjela! Postl. 46. — 2) Ni muže, ni grize, ni dobre večere (Niti ima brige, niti kakva dobra. Postl. 221). Rj.

grje . . . sre riječi što se orako počuju, mogu se i po južnom govoru govoriti i pisati i bez onoga j izu glasa r; dakle grjehota i grēhota, grješan i grēšan, i t. d.

grjehota, f. *vidi* grijeh. Rj. — U Cucama kažu: okotilo se dijete, a rodilo se vete da je grjehota reći, jer kažu: »Bog se rodio . . . 455a. Ako kaže, brada mu ne smeta (mlad je, može mu još podnijeti, jer je staru čocku osobito sramota i grjehota lagati). Postl. 5. (Ije je obraz tu je i duša. (Što je sramota to je i grjehota). 74. Nudi kao Turčin vjerom. (Turci kažu da im se piše grjehota Hrišćanina ne ponuditi da se poturči). 227. Nemoj tući prvi danak ljube; od ljudi je zavor i sramota, a od Boga velika grjehota. Npj. 1, 256. I na raj u globe navalismo, i grjehota Bogu učinismo. 4, 135. Mret' mi danas ili mreti sjutra, volim prije o manje grjehote. 4, 182. Je li vama od Boga grjehota, a od ljudi pokor i sramota? Borne, mjesto Bogme (zbog grjehote). Npj. 1, 315.

grjehovni, adj. što pripada grjehu, Sünden-, sundhaft, peccati, peccatorum; Zadržao sam 19 riječi Slaveniskijeh . . . grjehovni. Nov. Zavj. VI. Kad bijasmo u tijelu, bijahu slasti grjehovne. Rim. 7, 5. Posla Bog sina svojega u obličju tijela grjehovnog. 8, 3. Da koji od nas ne odrveni od prijevare grjehovne. Jevr. 3, 13. Būdi nas od sna grjehovnog na duhovnu radnju. 1P. 121. Javlja duhovno proljeće onima koji su u zimi grjehovnoj. 308. Misir u sv. pismu svagda znači tamu grjehovnu. 320.

grjehovnica, f. knjiga grjehovna, u kojoj su napisani čiji grijesi, Nijemar bi rekao Sündenregister; Pa govori plemenita Mara: Uzmi Jovo! knjigu grjehovnicu, pa ti vigji, što ti knjiga kaže, kakvi su ti najveći grjehovi? — Uze Jovo knjigu grjehovnicu, pa on uči, što mu knjiga kaže: Jedan grijeh: ti ne slušaš majku . . . Here. 1. prama grjehovni kod grjehovnica ne treba apostrof izma r, kao da se govori i piše grjehovnica, izdanje Here. nije sasvim pouzdano.

grjješan, grjješna, adj. Rj. *vidi* grjješan. — 1) *sündig, peccatorius, improbus*. Rj. u kojega je grijeh, peccaminosus; Koliko znala toliko grjješna bila! (Reku žene kad govore o čemu što priznaju da je grjehota, n. p. o kakim činima i t. d.) Postl. 145. Tako mi grješne duše (a duša jedna vrata ima)! 301. Teško je grješnu i omraženu! 314. Koji nam je stvorio vedro nebo i zemlju, i nas grješne na zemlji. Npj. 1, 136. Jao tužna! grješnu ti rekoh! 1, 314. Svatovi, grjješni li ste, vodeći mlado za staro! Here. 256. Vezak vezla grjješnu gjevojka, vezak vezla u negjelju svetu 318. *adv.*: Ali dragi i ne baje za me . . . O gjevojko! grjješno ti reče, i sinoć te spominjaše dragi. Here. 102. — 2) grjješno dijete, unschuldig, innocens. Rj. dijete bezazleno, rojeno u jošte nekršteno.

grjješnica, f. — 1) *die Sünderin, peccatrix*. Rj. grjješna žena. — Prosto ti bilo od Boga i od mene grjješnice! Npr. 114. Gle, žena u gradu koja bješe grjješnica. Luk. 7, 37. — 2) (u Dubr.) koja zatrudni bez muža, *die ansset der Ehe schwanger wird, quæ extra matrimonium ingravidatur*. Dubrovčanin se u kakoj velikoj nevolji zavjetuje da će najveću grjješnicu uzeti za ženu ako ga Bog izbavi, i to učini poslije. Rj. *vidi* kopilača.

grjješnički, adj. što pripada grjješnicima, der Sün-

der, peccatorum. Blago čovjeku koji . . . na putu grjješničkom ne stoji. P. 1, 1.

grjješnik, m. *der Sünder, peccator*. Rj. — Grijeh ti kažem, ali grjješnik n'ću Postl. 16. Pa u paklu grjješnike gledase, i je s' muo, noka p'kle učen. Here. 311. Za to se ne bi oholiti . . . grjješnici na zboru pravdućičkom. P. 1, 3.

grjješnikov, adj. što pripada grjješniku, *der Sünder, peccatoris; Grjješnikova* imanje, cavaš-pravdućičku. Prič. 13, 22.

grk, m. *der Griech, Graecus*. Rj. *der*. Pol. 1. *Grice, augm.* Grčina, *vidi* Jelin. — Oni voze Grje i Buzare. Npj. 2, 321. Kara-tjorgjiju je već Gago bio napuno glavu, da je Rodofinik Grk kakogod i ostali Grice. Sovj. 24. Tako i danas izba njemo i ostali, u poslije r u imenima Grgur, Grk Grg. 10, 311.

grk, m. u Bačkoj po selima žena se grk, svaki čovjek koji drži dućan, *der Kaufmann, peccator*. Gle, u ovome selu Čifutiu grk! Rj. *vidi* bolvan i dućandžija.

grk, grka, adj. grčki, *comp. grēn, bitter, amar*. Rj. *vidi* gorak, *dem.* nagrk, *isp.* zagreči, zagreivati. — Grko kao čemer. Postl. 16. Kalina je bijela gledati, al' je grka zobati. 128. Što je grko, nije slatko. 356. Slagji od meda, grē od jeda. DPostl. 112. Ema sam mu harač poklonio, i dobro ga vazda darovao, kad je na me s vojškom udario, iz pušaka grkljeh krašaka. Npj. 5, 33. Pa s Turcima pije grku kaju. 5, 155.

grkanje, n. *verb.* od grkati, radnja kojim grlica grče.

grkati, grčem, v. *impf.* *vidi* grgutati, *gerven, gema*, o glasu grličjema; Grličića grče, Jovo konja trče. Here. 258.

grkavica, f. grk zalogaj u prenesenom smislu; Žalosne ja s njim grkario prozdireno. u Lica. ARJ. III. 412a.

grkinja, f. *die Griechin, Graeca*. Rj. — Jedno jeste tanana Grkinja, a drugo je bijela Vlahinja. Npj. 2, 19. *isp.* Grk 1.

grkinja, f. u Bačkoj po selima žena koja drži dućan; U Vrbasu grkinja na glasu; čam duvana, hula okovana. Rj. *isp.* grk.

grkiš, grkiša, m. grki badem, u Dubr. *Bittermandel, amygdalus amara* L. ARJ. III. 412b. — za nast. *isp.* kod blutiš.

grkljan, m. *die Luftrohre, arteria aspera*. Rj. u grlu ona cijev na koju se diše, *isp.* grlo 2, *hyp.* gr-a. Grkljan čuje slast a trbuh mast. Postl. 16. Kad kurjaku što u grkljan upadne, teško je iščupati. 118. Svaka utrobieca o svom grkljenu viši. 277. u ovim postroicama grkljan kao da znači jednjak drveni narod da je jedna cijev na koju se diše i jede.

grknutće, n. *verb.* od grknuti, stanje koje biva kad što grkne.

grknuti, nēm, v. *impf.* *ctwas bitter sein, subamarus sum*; grkne malo. Rj. biti grko, postajati grko, što se Njemački i Latinski kaže, *amucen* je *rečnice*; grkne malo, *v. pf.* sloč, *đ-grknuti*.

grkor, adj. što pripada Grku; Grče pale, a Novak dopade, te Grkoru osijee glavu. Npj. 3, 31.

grla, f. *diphtheritis*, bolest u grlu od koje se često umire, u naše vrijeme na Bruču. A Ostojić. ARJ. III. 433b. *isp.* grlobolja.

grlašec, (grlasec), n. *vidi* grōce. Rj. *dem.* od grlo, *takva dem.* kod brlašec. — Pale ona (zujja) Marku na grlašec. HNpj. 1, 122.

grlat, adj. *der Schreihals, clamorosus*. Rj. u kojega je dobro grlo te može vikati.

grlato, mjesto grlo, u pjesmi u kojoj se pjeva kako govori Turčin. Izidi na vrata, da ti vidim grlato. Here. 295.

grle, f. *hyp.* od grlica, *roc.* grle, *vidi* grlja, *takva hyp.* kod babe. — Grle (mjesto čega Vuk ima grlje

U kakvom god griješkom). Rad 26. 62. U kakvom god griješkom primjer: K njoj dohodi druga grlica. Npj. 1. 198. mca: K njoj dohodi druga grlica. I. 1. 1. rle, jedno zrno.

grlica, *f. dem.* *Turteltaube, turtur*. Rj. *dem.* grličica. *grlica* *f. dem.* *grlica* je proso brala, k njoj dohodi druga grlica. Npj. 1. 198. *grlica grguča*, *vidi* grgutala *grgutala*, *vidi* grkati.

grličica, *f. dem.* *grlica*: *Grličica* grgutala. Rj. *grlica* *f. dem.* 258.

Grličica, *f. dem.* *carsko*: Jednoj ime Ljubičica, drugoj ime Grličica. Ljubičice, ljubi mene! *Grličice*, ljubi mene! Npj. 1. 151. *meni ženska od životinja* *vidi* Golubica.

grličić, *n. das Junge der Turteltaube, pullus turtur*. Rj. *pile od grlice*.

grličiću, *adj. što pripada grlici*: Dogje vrijeme pjevanja, i glas *grličiću* čuje se u našoj zemlji. Pjes. nad pj. 2. 12. *isp.* grličji. *za pridjevni nast.* *isp.* junčin, košutin, kunin, liščin, rodin.

grličji, *adj. der Turteltauben, turturum*. Rj. *što pripada grlici* *isp.* grličić.

grlič, *grlica*, *m. n. p.* u puške, ili u stakla. Rj. *grlič* *osn. u grlo*. *Osn.* 238. *ruli* grlin. — **1)** *der Hals der Flasche, collum lagenae*. Rj. *grlič* u staklena sudu. Buča, staklen okrugao sud sa grličem gore. Rj. 50b. i u tikve, *vidi* grlin. — **2)** *das Ende des Flintentulps, extremum canalis ignivomi*. Rj. u puški *coram kraj cijevi*, *vidi* i grlo 5. — Glava, 6) u duge puške *grlič*. Rj. 81a. Crnogoreci za zid se hvataju, za *grlič* Turskih pušaka, na dvije ih pole prelomaju. Npj. 5. 221. *nj.* prelomaju *dijalekt.* ili *griješkom* kakom *od?* — **3)** u *Dalm.* grlo u čarape, *die Röhre vom Strumpf, fistula, canalis tibialis*. Rj. *vidi* i narubak. — **4)** *što je čibuku na gornjem kraju uglavljeno. Je se zima u usta kad se puši. das Mundstück*. — Bokin, ustasca, *grlič*. Daničić, ARj. 521b.

grlin, *grlina*, *m. u C. G.* n. p. u tikve, *der Hals der Flasche, collum lagenae, cf. grlič*, *grlo*. Rj.

grliti, *lim. v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* izgrliti, odgrliti se, prigrliti, zagrliti. *v. impf. slož.* prigrljavati, zagrljati. *korijena kojega je grlo. isp.* Korijeni 54. — **1)** *umarmen, amplector*. Rj. — Baba pritisne *grliti* i ljubiti *omjiste*. Npr. 45. Tjera vjetar, *grli sjenu*. DPost. 127. Da ti značeš *krilata junaka*, da ga *grliš*, a da se ponosi. Npj. 2. 237. Skočki Turčin rado i veselo, *grli*, ljubi *Kraljevića Marka*. 2. 361. Bjele ruke, što me ne *grlito?* 3. 496. U tom dogje Kočić-Ivane. Kad ga vizje ljepa gjevojka, od radosti *grli ga rukama*. 3. 542. Do godine u ovo doba *grličić sina*. Car. II. 4. 16. *sa se, pass*: Vrijeme kad se *grli*, i vrijeme kad se ostavlja *grljenje*. Prop. 3. 5. — **2)** *sa se, recipročno, sich umarmen, inuicem se amplecti*. Rj. Ljubismo se i *grlišmo* do zore. Npj. 1. 332. Ruke šire, u *grla se grle*. 2. 195. *Sa svakim se pravo ljubio*, i bratski *grlio!* Kov. 121.

grlo, *n.* Rj. *dem.* *grlašće, gr'oce, hyp.* grša. — **1)** *der Hals, collum*: Desnom ga je rukom uhvatio za desnici i za brikku sablju, a lijevom za *grlo hijelo*. Hoće mene da objese o zlu drvu o drijenu, o *trou grlu o bijelu*. Rj. *vidi* vrat. *to je značenje grlu u širem smislu: ali se opet misli više prednja stranu vrata nego stražnja*. — Dade mu nekakav zapis govoreći: Uzm' ovi zapis i stavi ga tvojoj ženi da *ga nosi o grlu*. Npr. 212. Maleno je zrno biserovo, al' se nosi u *gospodskom grlu*. Post. 174. *Za grlo joj režiše to malo kmenje*. Npj. 1. 132. Biser mi treba ljubi *o grlu*. 1. 215. Ruke šire, u *grla se grle*. 2. 195. Pa *sviće čini* ruke, objesi se Maksu *oko grla*. 2. 74. *Premet' uš*: Jovanovu ruku preko *b'jela grla* *Marin*. — *Marin* prebjehel ruku ispod *gojna grla* *Jovan*. — *Herz*. 7. — **2)** *die Gurgel, guttur*: nešto me *lova a grlo*. Rj. u *dem.* u pravom smislu: *prednja strana vrata u kojoj su dusnjaci i jednjak. vidi*

grkljan, gūša 3, grotlo 1, *isp.* gut 1. — **3)** *die Stimme, voc*: ima lijepo *grlo*. Rj. *vidi* glas, *kako iz grla dolazi glas, u prenesenom smislu* *grlo znači i glas, pa kako se tu značenje jedno od drugoga u primjerima počev raspoznaju, ovdje ćemo zajedno dati primere za prvo značenje (pod 2) i za drugo (pod 3):* *Grlom rječ*, rukom domahuje. Rj. 131b. *Izmuklo mu grlo; izmukao mu glas*. Rj. 227b. *Pjeralo*, (scherzhaft) die Kehle, guttur. Rj. 501a (*u žali za grlo, grkljan*). *Pro-muči*, t. j. *grlo*. Rj. 610a. *Videći da se i njemu sjutra nožić pod grlo spravlja*. Npr. 148. *Čje dvoje govori, tu je treći kost u grlu*. Post. 73. *Belim grlom vino piješ*. Npj. 1. 115. *Pak je vila poklknula iz nje tanka b'jela grla*. 1. 150. *Ču li mene, slavuj grlo jasno! da j' u mene tako grlo jasno*, dvije — tri bilh pjesme ispjevao. 1. 279. *Lepše grlo u Miloša carsko*, jeste lepše nego je u vile. 2. 216. *Gleda paša, pa se grlom smije*. 3. 75. *Ko imade grlo pouzdano*, popijeva pjesme od junaka. 3. 479. *Već Stojana grlom dozičaeše, grlom rječ*, b'jelom rukom maše. 4. 192. *Sve iz jednog grla procvilješe*. 4. 198. *Plamenito grlom podvikuše*. 4. 308. *A zayika, što mu grlo daje*. 4. 423. *Kad to začu Herceže Štepane, grlom čiče*, a od jada erče. Herc. 35. Tako uzdišu kad se što o narodu govori, da bi čovek rekao i *krvi bi ispod grla dali za narod*. Rj. XV. — **4)** *ein Stück, caput*: ima deset *grla* govoda. Rj. *deset grla govoda: desetoro govoda*. — **5)** *grlo u čarape, die Röhre vom Strumpf, fistula, canalis tibialis*. Rj. *vidi* grlič 3, grlin, narubak. — **6)** *grlo u puške, die Mündung, ostium*: *Od dva grla*, od zrna četiri. *Strmo grlo* okrenuto. Rj. *Za pojas mu sedam samokresa, sedam grla*, četrnaest zrna. Npj. 4. 159. *vidi* grlič 2, grlin. *isp.* glava 6. — **7)** (u C. G.) oko gdje se riba hvata: *A kad bio na grlu* Peaka. Rj. — **8)** *Kad su bili grlu Semoljere*, u Semoljsku goru prijegjoše, okrenuše uz Barc zelene. Npj. 4. 325. *grlo* = *ždrijelo, žvalo, klanac. vidi* i bogaz, i *syn. ondje*.

grlobolja, *f.* ARj. III. 447b. *gorori se i sad u Hrv. isp.* grla. — *grlo-bolja*, *kad koga grlo boli. tuko slož. riječi kod glavobolja*.

grlja, *f. hyp.* od *grlica*. Rj. *roc.* grljo. *vidi* grle. — *takva hyp. isp.* rōgja. (*osn. u rodica*).

grljāš, *grljāša*, *m.* *vidi* grivnjaš. Rj. *golub grljat, grivast*.

grljat, *adj. vidi* grivast. Rj. *u kojega je oko grla kao bijela grina*.

grljenje, *n. das Umarmen, amplectus*. Rj. *verb. od* 1) *grliti*. 2) *grliti se*. — **1)** *radnja* *kojom tko grli koga*. — **2)** *radnja* *kojom se droje ili više čeljadi grle među sobom*: *Progj' se, momče, grljenja*. Herc. 229. *Vrijeme kad se grli*, i vrijeme kad se ostavlja *grljenje*. Prop. 3. 5.

grm, *grma*, *m. (pl. grmovi)*. — **1)** *eine Art Eiche, quercus genus*. Rj. *nekakav hrast. isp.* eer. granica 1, ranj. — *Putujući tako dogje u jednu veliku šumu i idući kroz nju nagje jednu sedu matoru devojčuru pod jednim grmom gde spava*. Npr. 73. — **2)** (*po jugozap. krajev.*) *das Gebüsch, fruticetum, cf. grmen*: U *grm* glave ne verala. Rj. *dem.* grmić, *augm.* grnina. *coll.* grmenje, *vidi* i česta, džbun, žbun, džombla, kukrika, megja 2, omegjak, ševar, šib. — *Kad hajduci iza grmova poviču: »predajte se!« oni to ne poslušaju*. Rj. 800b. *Lasno je iza grmu strijeljati*. Post. 166. *Ni trna ni grmu* (n. p. nema). (*Kad se hoće za kakovu zemlju da kaže da je goletna*). 224. — *grm prema grmen isp.* grum prema grumen.

grmālji, *m.* — **1)** *eriphia spinifrons, vrsta raku morskoga*. G. L. Faber 252. ARj. III. 449a. — **2)** U vojsci nema u razumem, *grmalju* jedan! Megj. 98. *Etó što ti je grmalje*, reče smjejući se: — nisam naučio skidati kape, pa sam je, eto, zaboravio u sobi. 321. *Grmālji* znači *prostak*, čovjek kao *grm* krupan a i prost baš kao *grm*. M. Gj. Miličević. — *za nast. isp.* bogalj.

gr̄m̄n̄, gr̄mena, *m.* (u Crnoj Gori) *das Gebusch, fructicum, cf. grm, česta:* Nije tu *grm̄na* iz kojega će vuk izići. Rj. — Loveći on po dubokijem alugama i gustijem *grm̄nina* ugleda jedno jezero. Npr. 152. *grmen prema grm isp. grumen prema grm.*

gr̄m̄nje, *n. coll. od grm, grmen. isp. busje 2, ševarik, šibljak, šiljje.* — Kupina (od prilike šib, po zapadnijem krajevima grm i grmen i grmenje. Nov. Zav. IX. za ake. *isp. gr̄m̄enje, k̄m̄enje, kr̄m̄enje.*

gr̄m̄ić, *m. dem. od grm. Rj. vidi ogumak.*

gr̄m̄ik, gr̄nika, *m. der Eichenwald, quercetum. Rj. grmora šuma. vidi grmljak.* — za *nast. isp. aptik.*

gr̄m̄ina, *f. augm. od grm. Rj. — takva augm. kod bardačina.*

gr̄m̄jelica, *f.* (u Dubr.) mala gjingjuba, *kleine Glasperle, margarita vitrea minor. Rj. kao biser od stakla. vidi i grmiza, gjingjušica.* — *Daničić dorodi riječ od osnove glajola grnjeti. Osn. 331. za *nast. isp. letjelica, visjelica, zagorjelica, i t. d.**

gr̄m̄jeti, gr̄m̄i, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-grnjeti (se), pre-, pro-, za-. II. prepj. gr̄m̄ljāh i gr̄m̄ijāh. Obl. 99. I. pridjev gr̄m̄io, gr̄mjela, gr̄mi (imperson.): gr̄mi tko ili što; gr̄mi čim.* — *Gr̄m̄jeti, donnern. touo:* Kad *gr̄mi*, svak se sebe boji. Kad najviše *gr̄mi*, najmanje kiše pada. U narodu se našem misli i govori da sveti Ilija *gr̄mi*. Rj. *Sila gr̄mi, zemlja se prolama. Gr̄mi puška, Čevo se prolama. Rj. 608a. Iz oblaka gr̄mi. Postl. 100. Za njom riče grom, gr̄mi glasom veličanstva svojega. Jov 37. 4. Gr̄mljodu gromovi tvoji po nebu. Ps. 77. 18.*

gr̄m̄ljāk, gr̄mljāka, *m. Eichenwald, quercetum, cf. grmnik. Rj. grmova šuma.* — *isp. grmljak prema grmnik kod drenjak (prema drenik).*

gr̄m̄ljava, *f. gr̄mljavina, f. das Donnern, tonitru. Rj. vidi grmljenje.* — *Grabancijaši . . . vode oblake u vrijeme gr̄mljave. Rj. 75b. Da (sveti Ilija) trči po nebu na kolima, pa od one lupe postaje gr̄mljara. Rj. 102b. — Koja je gr̄mljavina, i ne bi mnogo kiše. Postl. 139. Zagrnje Gospod gr̄mljavinom velikom u omaj dan na Filisteu i smete ih. Sam. I. 7, 10. za *nast. u grmljava vidi kod država. za *nast. u grmljavina vidi kod državina.***

gr̄m̄ljenje, *n. verb. od grmjati. radnja kojom gr̄mi, ili tko ili što gr̄mi. das Donnern, zō tonare. vidi grmljava, grmljavina.*

gr̄mov, *adj. der Eiche, Eichen-, quercinus. Rj. što pripada grmu (hrastu).* — za *nast. ov vidi aptov.*

gr̄movina, *f. das Eichenholz, tignum quercinum. Rj. drvo grmovo.*

gr̄muša, *f.* (u C. G.) neka mala tica, *die Feigen-schnepfe, motacilla ficedula. Linn. Rj. — Nije ovo šuša ni grmuša. (Nije ovo šala ili besposlica). Postl. 216. Na slavicu je glas, a kad godi grmuša i ljepše poje. DPostl. 66. isp. krmeguša.*

gr̄n, *m.* na dugačko drvo nasagjena daščica, kojom se vatra iz peći gr̄će; ova daščica može biti i od gvozdja. u Lici. ARj. III. 452. *vidi grnalo 2, grnjača, greblica, greblo 2.*

gr̄nac, gr̄nea, *m.* (dolje preko Morave) *der Topf. olla, cf. lonac. Rj. dem. grne.* — *Vražogrnei (onuda se govori i grnac i lonac). Rj. 72b. Gr̄nčara. U toj okolini sad ne zna niko što je grnac, nego svi govore lonac. Rj. 103a.*

gr̄nalo, *n.* — *1) daska nasagjena na drvo, kao grablje, te se žito gr̄će na gr̄nalu (u Bačkoj), eine Art Rechen, rastroi genus. Rj. isp. grnuti, grtati. za *nast. isp. bučkalu.* — *2) vidi grm. u Slav. i u Lici. ARj. III. 452a. i syn. ondje.**

Gr̄nčara, *f.* (Donja i Gornja) dva sela u Jadru. Više tihjeh sela na jednom brdu (koje se zove *Gnjila* — *Šteo sam ga kod Gnjile* —) kopa se lončarska zemlja, a lonci se sad grade u drugom selu (u Koricnici) više *Gr̄nčare*. U toj okolini sad ne zna niko što je *grnac*, nego svi govore *lonac*. Rj.

gr̄nčara, *f.* — *1) zemlja od kopa se grade gr̄nci: Gnjila, die Topfererde, terra fulnea, terra teglina, cf. gr̄nčara. Rj. 91a. vidi i glna, ilovača.* — *2) kuća (zgrada) gdje se grade gr̄nci. ARj. III. 452b. — a *nast. isp. hadnjara.**

gr̄ne, gr̄neta, *n. dem. od grnce. Rj.*

gr̄nti, gr̄nca, *v. pf. Rj. u ser. Ured taj obajol je imperfektivan: i u primjeru u Postl. 46 kao da je imperfektivan: potome će biti pl. i impf. v. pf. del. iz-gr̄nti, na-, o-, od-, pod-, pri-, raz- sa-, u-, za-, za-o-, zgr̄nti; v. impf. gr̄ntati; v. impf. slož. iz-gr̄nti, o-gr̄ntati i t. d. gr̄ntiuti. u I. prepj. gr̄nch i gr̄toh. II. gr̄njāh. I. pridjev gr̄mno, gr̄ncha. II. gr̄m̄i gr̄nata. isp. Rad 6, 73. — *1) zusammen, harran, corralo. Rj. kao gr̄nči kući di stupiti što: gr̄nca bi varu rukama. (Kad se kazuje za kora od mlakarneh da je poslušam). Postl. 16. — *2) stromci, effundit: gr̄nca ljudi; gr̄ncaše sviuje čoporom. Rj. u skup. ču. u pr. tr̄tati (ali tr̄tati) kada. isp. gr̄nti 2.***

gr̄njača, *f. vidi grn. ARj. i syn. ondje, u Lici.*

gr̄njājka, *f.* sud od zemlje, u kome se drži surutka ili siršte. u Krugovaru. ARj. III. 153a.

gr̄ob, gr̄oba, *m. das Grab, sepulcrum, grab* neopojan (reče se za stara čovjeka koji je već gotovo umro). Rj. *vidi grab. dem. grabak. postanjam od (grecsti) grab-en. za pretvaranje glasu e u o isp. log (leći), plot (plesti), rok (reći), istok (isteći), i t. d.* — *Obigravaju tamo amo oko grobova i oko crkve. Npr. 97. Bolje u grab no bit' rob. Postl. 27. Tako mi se grab ne prošje kao Ariji bezumnome! 301. Nem'o dobra, ni' kod crkve graba! Npj. 1, 635. Hitro idu dva Božja angjela do bijela gruba Jovanova. 2, 10. Ode u grab nejačak Jovane. 2, 41. Ne će imat' grabu ni ukopa, ni će s' Marku grabu opojati. 2, 238. Sviliče me stara u grab s tugom. Mojs. 1, 44, 29.*

gr̄obak, gr̄opka, *m. dem. od grab. Rj. vidi grabak.* — *A na Mičin grabak donosio Tuzelina mule rusu glavu. Npj. 4, 286.*

gr̄obār, *m. vidi graboder, koji kopa grobove i mrtve ukopava, der Todtengräber:* Dokle ih ne ukopaju grabari u dolini mnoštva Gogova. Jezek. 39, 15. *vidi i ukopnik.*

gr̄oblje, *n.* — *1) der Gottesacker, coemeterium. Rj. vidi grebište, greblje, grobovlje.* — *Prolazi kao mimo Turško groblje. (Ne će ni da pogleda na —). Postl. 264. Kad Omera na groblje doneše, tada Meru od dvora poneše. Npj. 1, 217. — *2) u orim primjerima što idu groblje coll. znači grabovi: Al' kod crkve mlogo novo groblje. Npj. 2, 42. Te mrtvačko groblje iskopaše. 5, 119 (groblje starije obliče mjesto groblje).**

gr̄obni, *adj. Grab-, seputer-:* Tako mi grobne zemlje! Rj. što pripada grabu. — *Što je propisjući Zvekanov grobni natpis pisao. Ovit 81. U Pešti naručen grobni kamen s natpisom. Sovj. VII. Odvali kamen od vrata grobnijeh. Mat. 28, 2. Bolovi grobni opkolise me. Sam. II. 22, 6. Ti se u pakno svrže, u dubinu grobna. Is. 14, 15. Iz utrobe grobne povikah. Jona 2, 3.*

gr̄obnica, *f. die Grabhohle, sepulcrum, cf. raka. Rj. kao jama grobna. vidi i poklopnica.* — *Obrni se na desnojzi strani, gje će vigjet! Petrovu grobnicu. Npj. 5, 13. Razvalina njegova grobnica. 5, 131.*

gr̄obovlje, *n.* (u Crmn.) *vidi groblje. Rj. i syn. ondje.*

gr̄ove, *n. dem. od grlo. Rj. postalo od grlec pretvorivši se I u o. isp. vroce (osn. vrdo), gen. pl. gr̄lāca. Obl. II. vidi grlače.* — *Sinu lice, kao jarko sunce, a gr̄ove, kano mesečina. Npj. 1, 126. Vidi mu se vince kroz gr̄ove. 3, 512. — takva dem. kod barioca.*

Gr̄ockā, *f. adj. Rj. vidi Gr̄rskā.* — *1) ruošica na Dunavu između Biograda i Smederera: Domašić kneza Palaliju i u Grockoj njega pogubiše. Npj. 1, 143. — *2) voda koja teče kroz ruošicu. vidi Gročica.**

Gročaniin, m. Rj. čovjek iz Grocke.
Gročanski, m. Rj. što pripada Gročanima i
gročaniin. Iz nahije Gročanske u Loznicu.

Gročica, f. rječica koja teče kroz Grocku i niže
u Dunavo, Rj.

gróf, m. ak. ARj. III. 156a. *der Graf, Mulz*; gróf.
Ime ino svojih barona grofova i knezova.
gróf, m. Grom. Niko veliki Pucić. DPost. IX. — *uhazi*
gróf. Npr. preko Rusa graf: I bogati grafi iza-
šli, kesarovi slavni generalii. Npj. 5, 265. Javi
gróf. gr. f. Kaucnsko me, i on pošalje za pomoć
gróf. u Orurka. Sovj. 42.

grölica, f. *die Gräjin*: Rogjenj grofici. DRj. 1, III.
grohitanje, n. *das Russeln ausgeschütteter Nüsse*,
strepitus nutum projectarum. Rj. *verbal.* od grohitati.
konja kojim što grohitće.

grohitati, gröhlicēm, v. *impf.* grohiću orasi, russeln,
nut repido. Rj. v. *pf.* grohnuti, gromuti 2.

gröhnuti, gröhnēm, v. *pf.* vidī gromuti.

gröhot, m. Rj. *groot*, u krajevima gdje se ne go-
vori h. sužimanjem *gröt*. — 1) *lutes L. lichen, cachin-*
nus: nasimja se *grototom*, ili: u sav *grotot*. Gjevoj-
čica vadu ga i noge joj se b'jele: za njom momce
konja jaše, *grototom* se smije. *Grototom* se Ivo na-
smijao. Rj. *kao iz glasa, iza svega glasa smijati* se.
isp. grohotliv. — *Grototom* se derviš osmijenuo. Npj.
2, 273. Na knjigu se *grotom* nasmijsao. 4, 347. *Srijem*
se je *grotom* nasnjehnuo. 4, 510. Kako se Mladen
grototom nasmijsao. Sovj. 81. — 2) (u Boči) *vidi*
kamenjak. stijena: Proсно se biser *po grototu*. Rj.
mjesto puno kamjuna. — Ja usadili vitu jelu u ka-
menu u *grototu*. Here. 249.

gröhotanje, n. Rj. *verbal.* od 1) grohotati, 2) gro-
hotati se. — 1) *radnja kojom što grohoće* (u. p. orasi
u vreći), *das Russeln, crepitus*. Rj.). — 2) *radnja*
kojom se što grohoće, grototom smije (*helles Lachen*,
cachinnus. Rj.).

gröhotati, gröhlicēm, v. *impf.* — 1) (u Dubr.) gro-
hoću kosti, orasi u vreći, russeln, concrepto. Rj. *vidi*
grohitati. v. *pf.* grohnuti, gromuti 2. — U starca kosti
grohotu, brzo će starac pod ploču. Here. 270. —
2) se, *refleksivno*, *laut lachen, cachinno*: Kalagjer
se *grohoće*, jad g'nbio, što hoće? Rj. *grototom* se
smijati, *vidi* kikatati se.

gröhotljika, f. pjeskovita zemlja, *die Sanderde*,
terra sabulosa. Rj. *isp.* grohot 2. — za nast. *isp.*
ahotljika.

gröhotljiv, *adj.* *poterajeno samo adv.* grohotljivo,
kao grototom, u *grotot*: Prije su je suze propanule,
pa se potljen *grohotljivo* smije. Npj. 2, 36.

gröhotuša, f. (u Dubr.) nekaka trava. *Art Pflanze*,
herba gromis. Rj. — *riječ* s takim uast. kod ajgirnaša.

gröja, f. *hyp.* od groznica: Ijuta bi te ulatila
groja. Rj. *groja, takva hyp. kreja, lija, maja, prija*,
praja, ruja, seja, svaja, žuja, i t. d.

gröktati, grökcēm, v. *pf.* *prema v. impf.* groktati,
vali graknuti, *prema čemu je ondje akc.* — No da
vidiš dvije tice vrane, jedna *groknu*, druga progovori.
Npj. 4, 343.

gröktanje, n. Rj. *verbal.* od groktati. — 1) *radnja*
kojom grokće u. p. *ptica crvena*, (*vidi* graktanje. Rj.).
— 2) *radnja kojom što grokće* (*potresa*), (*das Tril-*
lern, vox vibrans. Rj.).

gröktati, grökcēm, v. *impf.* — 1) *vidi* graktati.
Rj. v. *pf.* groknuti, zagroktati. — 2) *trillern, vibrisso*,
trillern. Rj. *Daničić dovodiči ovaj glugol* (*sumo*
po 2. od kočijom od kojega je grolot kaže: *grök-*
tati *potresa*: I mjesto h). Korijeni 63.

grom, gromu, v. *der Donner, tonitru*. Rj. *vidi*
gromu. Kad *grom udara*, onda kažu da sveti
Ilija pada zrakom i uzvraća se kao grom *ispred*
groma. — 2) to govore da se ne valja krstiti kad *grom*
pada. — 3) je u puške i u topa tane, ono je u

gromu strjelica: kad *grom gdje udari*, ona otide u
zemlju... nose uza se, kao kakvu *amajliju* (valja da
od *groma*?). Rj. 102b. *Puče* kao (*sinji*) *grom* (u. p.
puška, top). Post. 267. *Tako me grom ne ubio*, a vi
svi zdravo i veselo! 298. *V'dri gromom*, *gromovit*
Ilija. Npj. 1, 168. *A grom puče iz vedroga nebu*, pa
u naše *udario dvore*. 2, 45. Ne svetkuju jetku ni
negjelju, ni Iliju, koji *gromom bije*. 2, 206. *Sijeraju*
munje i gromovi. 4, 8. *Gromovi zaumješe*. Mojs. II.
19, 16. *Pušta* (Bog) svjetlost svoju od krajeva zemaljskih.
Za njom *riče grom*, *gromi glasom veličanstva*
svojega. Jov 37, 4. *Gromljahu gromovi tvoji po nebu*.
Ps. 77, 18.

grömila, f. *vidi* gomila. Rj. i *syn.* *ondje*, *vidi* i
hrpa, kamara, rujaga.

gromiljanje, n. *vidi* gomilanje. Rj.

gromilati, *lam.* — 1) *vidi* gomilati. Rj. — 2) *sa*
se, *refleks.* *vidi* gomilati se. Rj.

gromoderina, f. one cepke drveta koje je grom
rasepcio, naziva naš narod *gromoderinom* i s jedne i
s druge strane Save. Gj. Popović. ARj. III. 460b.
gromo-derina, *isp.* *tako slož.* riječ vododerina.

gromöradan, gromöradna, *adj.* (u C. G.) velik,
nezgrapen, *sehr gross, ingens, cf.* gorostasun. Rj. *vidi*
gromoran. — *Gromüla, gromoradan* čovjek. Rj. 103b.
Dok evo ti izagje iz groba jedan čoek sredoviječan,
no *gromoradna* stasa. Npr. 97. Tamo je *gromöradan*,
može biti da nije složeno nego od osnove od koje
je *gromoran*, s nastavcima *da* i *na*. Osn. 186.

grömöran, grömörna, *adj.* *vidi* gromoradan. Rj.
velik, nezgrapen, *vidi* i gorostasun.

grömöt, m. *vidi* glomot, i *syn.* *ondje*. — Sede Vide
da večera. *Stade gromot*, *stade tropot* oko dvora Vi-
dojeva. Af govori beli Vide: »Izizj! ljubo, te pogledaj,
šta je *gromot*, šta je *tropot* oko dvora Vidojeva.«
Kad izigje verna ljuba, konji mu se kopitaju... i
golubi s krilma biju, raduju se gospodaru, da je
skoro s vojske došo. Živ. 7. *isp.* s *tijem riječimu*
riječ gromotan, *ne može biti sumnje, da gromot znači*
glomot, treska, tropot, Geräusch, strepitus, *isp.* i
Korijeni 79 *gdje Daničić od istoga korijena dovodi*
riječi grom, gromotan i glomot.

grömötan, grömötna, *adj.* *schallend, sonorus*: grom-
otno govori. Rj. u čega je *gromot*, *vidi* glasan 2,
glasovit.

grömöv, *adj.* *što pripada gromu, kad se misli kao*
lice: Nadjede im imena Voanerges, koje znači sinovi
gromovi. Mark. 3, 17 (*filii tonitru, Donnerkinder*).

grömövit, *adj.* *što pripada gromu, što je kao grom*.
vidi gromovni. — Af govori Oženjena Marija: *Nemoj*
gromom, gromovit Ilija, *nemoj vetrom, sveti Pante-*
lija. Npj. I. 169. *Progovori gromovitim glasom*: »Tko
to kucna halkom na vratima?« 3, 248. *takva adj.* kod
barovit.

grömövuñ (grömövuñ), *adj.* Rj. *što pripada gromu,*
što je kao grom, *vidi* gromovit. — *Grömövuñä* strjelica,
der Donnerkeil, fuhnen. Rj. Čuh jednu od četiri
životinje gdje govori kao *glas gromovni*. Otkriv. 6, 1.
Postavljaš zakon daždu i put *munji gromovnoj*. Jov
28, 26. Ko je razdijelio jazove povodnju i put *sejtelici*
gromovnoj? 38, 25. Hvalite ga (*Boga*) uz jasne kim-
vale, hvalite ga uz *kimvale gromovne*. 150, 5.

grömövuñik, m. *der Donnerer Elias, Elias tonans*
(*cuñ tonitrua obtigere in oculis*): Nju mi pita *grom-*
ovnik Ilija. Rj. *koji gromi*. — U narodu se našem
misli i govori da sveti Ilija *gromi*; zato se on i zove
u narodnijem pjesmama *gromovnik* Ilija. Rj. 102b.
gromüla, m. gromoradan čovjek, *sehr grosser*
Mensch, ingens homo. Rj.

grönica, f. (od grlo) *die Bräune* (bei Schweinen),
angina. Rj. *holest* u grlu od svinja: *Gronica* vas
poinorila! (kletva svinjama). Post. 46. *isp.* ogroñčati
se. — *Gronica* (mjesto ГРОНИЦА, M. promijenjeno
na o). 331.

groničav, *adj.* kehltsüchtig, ungina laborans. Rj. što boluje od gronice.

groničnik, gronika, m. (ponajviše se govori pl. gronici) u svinjčeta meso ispod grla, *das Halsstück, collare, cf.* naraslica. Rj. — gronič (mjesto groničnik, a to mjesto groničnik). Osn. 272.

grontulja, *f.* *vidi* grotulja. Rj.

gronuti, grönēni, *v. pf.* Rj. *vidi* grohnuti. — 1) herabstürzen (vom Regen, Thronen, herabgeschütteltem Obst), delnuo. Rj. pasti, spasti, govori se za dažd, suzu, natreseno roće. grohnuti. Rj.³ — Grohnuše mu suze niz obrazu. HNpj. 3, 509. — 2) grohnu kosti, orasi u vreći, kad se potresu. *v. impf.* grohotati, grohitati. — Nujan jaše na kulašu Tale, ugnjamio staru babetinu... A pod njim se kulaš pomamio... Podvikuje stara babetina: »Ustavi ga, ujeti ga vuci! Grohnuše mi kosti u mješini.« HNpj. 3, 378.

gronja, *f.* ein Fruchtzweig der Kirsche, ramulus varasi plevis fructu. Rj. trešnjova grana puna trešanja, dem. gronjica.

gronjica, *f.* dem. od gronja. Rj. trešnjova graničica puna trešanja.

groš, grōša, *m.* (gen. pl. grōšā). Rj. u množini i groševi (osim gen.), norac prerazlično vrijednosti, u različitu vremenu i po različitim zemljama, postanjem od Njem. Groschen, a to od Latin. grossus, *vidi* grošić, karagroš. — Groš i forinta srebrna bili su sve jedno... na svršetku XVII. vijeka bio je groš dvije evančike... današnji groš ne vrijedi više od pet srebrnijeh krajcara. Rj. Krvina je ova bila najmanje hiljadu groša. Rj. 89a. Onoliko groša... kako su sad groševi spali. Rj. 103a. Grošast, šaren na grošere. Rj. 104a. Nije čist groš. (Nije posao ili stvar kao što treba). Posl. 219. Junaci se ponasuše blaga, belih groša i žutih dukata. Npj. 3, 433. Kao što su onda grošeri išli. Miloš 8. — 2) groš! reče se kad kome slaže puška. Rj.

grošast, *adj.* n. p. konj. t. j. šaren na groševe, Apfelschimmel, equus scutulatus, cf. puljat. Rj.

grošić, *m.* — 1) der (deutsche) Groschen, grossus (monetae germanicae genus). Rj. Njemački groš. — 2) (u Hrv. u Otočkoj regementi) pl. grošići, novei na upletnjaku u djevojaka. Rj. — 3) znači upoće što i groš 1. — Grošćar, koji radi što na grošić. Rj. 104a. Ustani krajcara, nek sedne grošić. (Kad veći diže manjega, osobito gjeca kad se igraju). Posl. 336.

grošćar, *m.* koji radi što na grošić (n. p. kupuje trgovcima žilo pa mu se plati od vagana grošić), Unterhändler der Kaufleute, Makler, procurarius. Rj. **grošćarčunje**, *n.* das Mädeln, vira 705 grošćar. Rj. *verb.* od grošćariti, radnja kojom tko grošćari.

grošćariti, grošćarim, *v. impf.* mäkeln, sum procurarius. Rj. biti grošćar, raditi kao grošćar.

grōt, *m.* — 1) (u Hrv.) u vodenića koš gulje se žito zasija. Rj. *vidi* koš 5. — 2) *vidi* grohot: Al' se lvo u grot nasmejao. Rj. kako se li u guljekojim krajerima ne gorori, od grot sažimanjem je postalo grōt.

grōtko, *adv.* *vidi* grohotljivo. *kuo du je pridjev* grohotak, grohotka, *adv.* grohotko, *s. izelo* grotko, *isp.* grōt 2. *suno u narodnoj pjesmi:* Grotko im se pope nasmijao. Npj. 4, 397.

grōtlo (grōtlo), *n.* — 1) der Schlund, fauces. Rj. *vidi* čeljusti, i *syn.* ordje, *isp.* gut 1. — 2) der Engpass, fauces, cf. ždrijelo, klanac, bogaz. Rj. ordje se riječ grotlo uzima u prenesenom smislu, *vidi* i grlo 8, ždrljo, žvalo 2. ostadu *syn.* *vidi* kod bogaz.

Grōtskā, *f.* *vidi* Grōckā. Rj.³ 111. *varōsica* i *rodu* u Srbiji.

grōtulja, *f.* kao brojenice od oraha, ili od lješnika, ein Kranz Nüsse, corona nucum. Rj. *vidi* grontulja, grivna 4, grinja 2, radiš 2. *kuo brojenice od kestenu* (kostonje) u baniji zoru se čana. P. Leber.

grōza, *f.* der Schauder, horror, cf. jezva. Rj. *vidi* i ježnja. *djelo kojim se tko grozi od čega.* — Ja kad

ponoslim, strah me je, i grozi podi ima tjelo moje. Jov 21, 6. S. 14. i 7. *opet d. r. e.* na me, i grozi poduze me. Ps. 55, 5. *Ekova groza od očjih glasa* i poluzima bojazno sree. 147, 16.

grozan, grōzna, *adj.* 1) Traubensch, uifer. Pa on lomi groznu vinogada. Rj. grozdan i bez d prema drugim padovima: grozani, ugrozadi. Osn. 176. u čega ima grozja. Kad polude u to iznad grada, sve poraše smokvo i masline i ostali voćni vinogradi. Npj. 2, 105. A osvjet groziti vinograde 5, 419. *vidi* grozdan — 2) grozan suza, kiša, rosa, u grozu. Osn. 17b. *od čega je groza, od čega je tko grozi (kuo od suza), što čini grozu (kuo kiša — a) grozne suze, bebaudige Epitheton der Thränen.* Grozniem se suzani upliao... grozne suze. Rj. — Kujigu čita groznu suzu roči. Npj. 1, 241. Kujigu štije, grozne suze lije. 1, 257. *adv.* Moj dilbere, grozan ču te plakati. Here. 271. — 6) groza kiša, t. j. krupna, heftig, eichmosen; Velika kiša, groznu kiša pada. Rj. — Kano groznu kišu iz oči ka, tako s' prosu puška od Srbalja. Npj. 1, 257.

grōzd, *m.* (pl. grōzdovi) die Traube, a a. Rj. coll. grozje, dem. grozdić, *hyp.* grozdan, — Brdun, dva grozda na jednoj lozi osječena. Rj. 42a. Kobilica, 3) Grozd, kad se odsijecje s lozom zajedno. Rj. 280b. Ozobati, n. p. grozd. Rj. 151b. Potražih joj... i lozicu s grozdima. Npj. 1, 287. Toliki ti rodili grozdori u pitomoj tvojoj Ojakovici! 2, 112. Što grozdora snoga grozjeja. Sam. 1, 25, 18.

Grōzda, *f.* *hyp.* od Grozdana. Rj. *roc.* Grōzda. — Bog mi dade sina iznenada, mojoj Grōzdi braca rogenoga, moja Grōzda vrlo brata željna. Npj. 2, 156.

grōzđak, grōska, *m.* *hyp.* od grozd: Svaka ti loza grozđak rodila. Rj. — Jedna nosi grozđak od lozice. Here. 336.

grōzđan, grōzna, *adj.* *vidi* grozan 1. Rj.

Grōzdana, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Grozdijanka. *hyp.* Grozda. — Posveti se Momir i Grozdana. Npj. 2, 167.

grōzdić, *m.* dem. od grozd. Rj. — Žutokora, drvo koje ragna grozdić, kojijeh su zrna kao šenica, crvena i kisela. Rj. 102b.

Grōzdijanka, *f.* *vidi* Grozdana: Momir ljubi sestru Grozdijanku. Rj. u pjesmi Nahod Momir (Npj. 2, 155) sestru se Momirava zore Grozdijanka, Grozdana, Grozda. — imena ženska od hilja *vidi* kod Višnja.

grōziti se, *zim* se, *v. r. impf.* — 1) schaudern, horreo. Rj. grozi se tko od čega, kad mu pada, ima grozu od njeje. *pf. sloz.* zgrōziti se. — Ali što ga narod izrajljev više mučahu (Misirci) to se više množaše i napredovaše, da se grozahu od sinova Izrajljevi. Mojs. 11, 1, 12. — 2) (u Hrv.) koue, drohen, minari, cf. prijetiti: groze se ljudi da tuže. Rj.

grōznica, *f.* Fieber, febris, cf. oganj, ognjica. Rj. *vidi* i čamalica, četvrtača. *hyp.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — Lami me groznica. Rj. 333a. Maslacak, od groznice trava. Rj. 316b. Naklapa kao baba u groznici. Rj. 391b. Braća kad ga (znuja) vide, umalo ih groznica ne uhvati. Npr. 9. Tako me groznica ne spopada! Posl. 298. Da je ljubiš bolan od groznice, po ljubljenju ti ne prebolio. Npj. 1, 158. Kad ugleda Kraljevića Marka, trojčeta je uhvati groznica. 2, 219. Efeandiju popade groznica gledajući šestoper pozlačen. 2, 359. Heregovce pohvata groznica od domyzenstih rod. Danica 3, 213. Pitaju kad će ih pastiti groznica. Kov. 79. Kad mene prvi put uhvati strašna groznica. Odg. na laž. 23. Već i onaj koji se ne oblači svagla jednako... lasno nazebe i dobije groznicu. Priprava 10. Vidje taštu njegovu gdje leži i groznica je tresa. Mat. 8, 11.

grozničav, *adj.* — 1) fieberhaft, febriculosus. Rj. *babun* od groznice: Guljekoje grozničave nevjeste i djevojke pitaju nevjestu kad će ih pustiti groznica. Kov. 79. Momće, koje u sobi kod mene grozničavo

... kopje od onoga jasma. Odg. na laž.
— 2) *F. r. verurachend, jebrifer*, n. p. voda.
... se dobija grožnja: Bunar voda svaka
... udovica svaka samovoljna. Posl. 30.

grožnje, n. Rj. *verb.* od *groziti se*. — 1) stanje
... kada, kad se tko grozi od čega (*das Schaudern*,
... Rj. — 2) radnja kojom se tko grozi kome
... *n. n. u. cf.* priječenje Rj.).

grožnje, n. *coll.* od *grozd*. — 1) *die Trauben*,
... — 2) Suho (morsko) grožnje (krupno i sitno)
Rosine, Zibeben (Zweiben), rosina. Rj. — 3) Opre-
mno za u suho grožnje (Uprospatio ga. Posl. 240),
... za *Grund gerichtet, ad interveionem ad-*
... Rj. — *vrste grožnja* bimber-grožnje, bimbe-
rovo grožnje, bjelina, bratkovina, crni grašac, er-
nina, čavka, četereška, četirereška, dinka (dinjka), dri-
jenak 2, greš (grešika, grešljika), kadarna, kraljevina,
kratošija, krivalja, lisica 2, lisičica 2, mesan, miri-
savka, mirkovača, niševica, pjezavica, plavka 2, plov-
dinka, pljuca, pucavac, razaklija, ružica, skadarka,
slankamenka, surac, tamjanika (tamjanka), volujarka,
zeljika. — Kad nmaši (bijući u trljini štap) onda
mu trlja uzme štap i baci u suvo grožnje (t. j. na
stranu) ... trlja pokupi sve štapove iz suvoga grožnja.
Rj. 14a (u bananju). Bljuči mi sree (n. p. kad
čovjek jede mnogo grožnja. Rj. 32a). *Brati*, 1) n. p.
grožnje. Rj. 40a. *Vinorno grožnje*, *weinreich*, vini
ferax. Rj. 62b. *Glaziti grožnje*, Rj. 82a (*vidi* stručiti).
Gnjecati, gnjčiti n. p. grožnje u čabru. Rj. 906
(*vidi* i mečiti). Grožje, n. (na Korč.) *vidi* grožnje.
Rj. 103b. (*stariji nast.* grozdje, *pa otpadarsi* d:
grozje). *Grožnje zapluti, zaplavljuje*. Rj. 213b. *Ku-*
mirno grožnje, nekakva trava koja raste po zidovima.
Rj. 315a. *Muljati grožnje*. Rj. 374b. (*vidi* i greš-
tati). *Nabojto grožnje*, puno puca. Rj. 378a (su-
protno *rchavo*). *Puce vinoro*, eine Weinbeere, acinus.
Rj. 623b (*vidi* jagoda 2, zrno u grozdu). *Surica*,
grožnje koje se kuva u morskoj vodi, pa se osuši po-
slije. Rj. 723a. *Sušci*. Rj. 728b (suha vinova puca).
Šara 2, šarac 2, šarak, kad grožnje počne zarugjivati.
Rj. 833b. (*isp.* zarudak; rndjeti, zarudjeti). Kad vrba
grožnjem rodi. (Nikad). Posl. 116. *Kiselo grožnje*, ne
valja, trnu zubi od njega. (kazala lisica kad nije
mogla da ga dohvati). 133. Šnja se kao pas iz
grožnja (t. j. iz vinograda, kad ide te jede grožnje).
361. I skatulu grožnja od *Leranta*. Npj. 1, 390.
Grožnje se mulja drvotom ... *izgnječeno grožnje* sa
široim zajedno zove se kljuk. Pis. 78. Neka ne jede
grožnje ni noroga ni suboga. Mojs. IV. 6. 3. Tada
Avigreja brže uze dvje sta hljehova ... i sto groz-
dova suboga grožnja. Sam. I. 25. 18.

grožnja, f. (u Hrv.) *die Hohle Hand* (zum *Fassen*
hinechellen), *manus concava*, cf. pregršti. Rj. *Gršti*,
f. pl. (u C. G.) *vidi* pregršti. Rj. *gršti*, pregršti: *obje*
sake sastartjene da što primc ili nose. *grst* (korijenu
je promijenjeno t na s pred t od nastavka), *pregršti*
s stoji mjesto st; *grati*; *gronti*. Korijeni 59. —
Nemaš pećna hljeba do *grst* brašna u zdjeli. Car.
I. 17. 12. Bolje je jedna *grst* u miru nego obje *grsti*
s trudom i mukom u duhu. Prop. 4, 6. Ko je iz-
grožje vođu *grstima* scajim i nbesa premjerio pegju?
I. 40. 12. Skvrnite me kod naroda mojeg za *grst*
... i za zalogaj hljeba. Ezek. 13, 19.

grštiti se, *gršti* mi se, v. r. *impf.* *ekeln, nauseare*:
grštiti mi se, hoću da bljujem, cf. giviti se, grštiti se.
Rj. *calci* i muživati se. *isp.* galiti se.
grša, f. *hyp.* od *grlo* ili drkljan: Već mi je do

grše došlo njegovo zlo; dokopao ga za gršu. Rj.
grša, *takva hyp.* kod graša.

gršak, grška, m. kao rešetka u kruga kud voda
ulazi i izlazi, *durchlöcherter Oeffnung eines Kruges*,
orificium. Rj. *gršak* (*orificium*; osn. u *grša* od *grlo*.)
Osn. 279.

grštiti se, *gršti* mi se, v. r. *impf.* *ankeln, nau-*
seare. Rj. v. *pf.* slož. zgrštiti se, *vidi* grštiti se, i
syn. ondje. *grštiti se* (š stoji mjesto s). Korijeni 76.

grtanje, n. *das Zusammenscharren, corrasio*. Rj.
verb. od *grtati*. radnja kojom tko grće što.

grtati, grćem, v. *impf.* *zusammenscharren, corrado*.
Rj. — Svaki vadi po deset dukata, age vade po
dvaest dukata, među Marku na skut na dolamu, grće
Marko u džepoc rukom. Npj. 2, 437. Poerkaše žabe ...
na gomile ih grtahu, da je smrdjela zemlja. Mojs.
II. 8. 14. *vidi* grnuti, i ondje slož. v. *pf.* i *impf.*

grub, gruba (grubi) *adj.* Rj. *isp.* pogrubjeti. —
1) *grub, crassus*. Rj. — Jest (kraljica) ovako nevi
besjedila: Kad do veće k tebi zmija dogje, gledaj
dobro, moja nevo draga, ne bi li je mogla prevari-
ti ... Kraljica joj grube svjete dade. HNpj. 1, 94
(= *zao*). Koji sam mu kazao nekoliko grubijeh (ali
pravijeh) istinu. Odg. na ut. 7. Da će njemu biti
mila svaka recenzija, bila gruba ili učtiva. Pis. 63.
Kad se megu prostijem ljudima na grub način što
poriče. Daničić, ARj. 103a. Dušan ... ali se opet nije
mogao sa svijem otrgnuti od svoga vremena i stati iznad
ondašnjih dosta grubijeh misli. DM. 316. Od druge
hartije, grublje i novije. Glas. 9, 246. Znam da je
grubo ono što kažem. Vid. d. 1861, 18. Ovakove riječi
izlaze ili iz slijepe pakosti ili iz gruboga neznanja.
Vlazić 1, 13. *adv.* Car Tatarim odgovori joj vrlo
grubo i nepristojno. Npj. 3, 84 (Vuk). — 2) (u Dubr.)
vidi ružan: nije gruba. Rj. — Ako sam ja vlah u
gruboj robi, ja imam više blaga nego oni u ljepoj
robi. Npr. 165. Najljepša mojemuća gruba je. DPosl.
68. Najljepšoj nerjesti pir čine kako i najgrupšoj.
68. Tko ima njerdi, nije grub. 129.

Grubac, Grūpa, m. ime muško. Rj. — Megju
njima Grubac Osman-aga. Npj. 3, 217. — *zu. nast.*
vidi Gjurac, Jovanae, Maksimac, Radovanac, Sime-
unac, Trivunac, Vilipac. — *za postanje isp.* Gruban.

Grubač, Grubića, m. ime muško. Rj. *za nast. isp.*
Vidač, Vukač. — *za postanje isp.* Gruban.

grubahan, grubahna, *adj.* (u Dubr.) *dem.* od grub
(2), osobito se govori za žene, *garstig, ungestaltet, tur-*
piculus. Rj. — *takva dem.* bolahan, lagahan, malahan,
mlagjahan, ovalihni, punahan, tanahan, trudahan,
živahan, i t. d.

Gruban, m. ime muško. Rj. — *Gruban* (od osnovne
koja nije u običaju sama, a koja je postala od imena
koje sada nije u običaju *Grubisav*). Osn. 139. *vidi*
Grubac, Grubač, Grubeša, Grubeta, Grubiša, Gruja,
Grujica, Grujo, Grupko. *s takvim nast.* imena kod
Cvijan.

Grubeša, m. ime muško. Rj. *vidi* Gruban. — *ime*
s takim nast. isp. Uglješa.

Grubeta, m. ime muško. Rj. *vidi* Gruban. — *imena*
s takim nast. kod Bajčeta.

grubijân, grubijâna, m. (u vojv.) *der Grobium*,
homo moribus rusticus. Rj. *čovjek grub* (1).

grubijanstvo, n. *die Grobheit, rusticitas*. Rj. 1)
osobina čovjeka grubijana; 2) *gruba stvar*. — Ovdje
na novo da postavim sva moja grubijanstva, koja
sam mu onda kazao. Odg. na ut. 5. To su sve samo
grubijanstva. 7.

Grubiša, m. ime muško. Rj. *vidi* Gruban. — *imena*
s takim nast. kod Dabiša.

grubjeti, grubim, v. *impf.* postajati grub, *deformem*
evadere. ARj. III. 476b. v. *pf.* slož. po-grubjeti. u
Stullija grubiti. v. *pf.* slož. ogrubiti.

grušavina, *f.* — *1)* (u Dubr.) vidi gruševina. Rj. *slatko mljeko, koje se osobito pravi prvijeh dana kad se krava oteli, viditi i grušalina, urda, isp.* — *2)* (u Grblju) jelo od jaja i mljeka. *Freres mit Milch, ebi et orvis genus.* Rj. *biće i prave namislu u prvijeru ovom: Te obali se i čine kamenje na ranjene i na mrtve Turke, učini strašna grušavina.* Npj. 3, 121. — *za nast. vidi gruševina*

grušenje, *n.* Rj. *verb. od grušiti, r. duja kojom tko 1) grusi n. p. so (das Stossen z. B. des Salzes. Rj. — 2) grusi ječam (das Enthülsen. 70 spoliare sl. put. Rj.)*

gruševina, *f.* ugrušano slatko mljeko, koje se osobito pravi prvijeh dana kad se krava oteli, *geronenne Milch, la coagulatum.* Rj. vidi grušavina 1, grušalina, urda.

grušiti, *grušim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* progrušiti, ugrušiti, zgrušiti. — *1)* *n. p. so, t. j. utući je, ali da ne bude vrlo sitna, stossen, tundere.* Rj. *v. pf. sloč.* izgrušati. — *upravo je dem. od gruhati.*

gruškanje, *n.* *das Stossen, tusio.* Rj. *verb. od grušati, r. duja kojom tko gruška, n. p. košulju peruć je*

gruškat, *kām*, *v. impf.* *n. p.* košulju, perući je držeći jedan kraj u rukama lupati dolje o kamen ili o dasku na čemu se pere, *stossen, tundere.* Rj. *v. pf. sloč.* izgruškat. — *upravo je dem. od gruhati.*

Gruški, *adj. aks.* ARJ. III. 481a. *što pripada Gružu: Prate se k'o Gruški kumovi.* D'Posl. 99.

Grūž, *Grūža*, *m.* mala varošica i pristanište iza Dubrovnika k sjeveru, Italijanski *Gravosa.* Rj. — *Nije Grūž za svakoga.* D'Posl. 82.

Grūža, *f.* — *1)* voda u Srbiji u nahiji Kragujevačkoj. Rj. — *2)* kuczina oko te vode. Rj. — *Svu ti nelom odmetnuše rajnu: odmetnuše Gružu i Moravu.* Npj. 1, 354.

Grūžanin, *m. pl.* (Grūžani). Rj. *čorjek iz Gruže.*
Grūžanski, *adj.* Rj. *što pripada upravo Grūžanima a po njima i Gruži.*

... **gub**, *s* *ovom riječcom ili sa riječcom* *struk složni brojevi postaju umnožni (numeralia multiplicativa, na pitanje: Kolikogub? ili kolikostruk? n. p. dvo-gub, ili dvostruk; trogub, trostruk; četvorogub, četvorostruk; i t. d. Rj. 1 NIX.*

gūba, *f.* — *1)* *der Aussatz, die Raude, lepra: guba ga razgubala! guba vas pomorila!* (kletva kozama); rodilo kao *guba* (*n. p.* šljiva, kruška, jabuka), *t. j. vrlo.* Rj. — *Guba ga gubala!* Rj. 105b. Vidi šareno gubavo muško ždrijebe ... *izlijeci gu od gube.* Rj. 346a. *Gijevojka ostade čista i zdrava od gube.* Npr. 86. *Kud će guba nego na jare?* Posl. 163. *Tako gubom ne smrdio!* 297. *Tako me guba ne jela!* 298. *Tako na mne guba ne sjela!* 307. *Čovjek gubav dogje ... I odmah čisti se od gube.* Mat. 8, 3. *Guba otide s njega, i osta čist.* Mark. 1, 42. *Odmah guba spale s njegva.* Luk. 5, 13. *Kud je guba na čorjeku, neka ga dovedu k svećeniku ... guba je zastarjela na koži ... ako li se guba izaspje po koži i pokrrije svu kožu ... Ovo je z ubon za guba na haljini.* Mojs. III. 13, 9. 11, 12. 30. *isp. mojasin.* — *2)* *gljivca, osobito na drvetu; fuchs, Schwamm, oravno jamačno ide primjer koji je pures pod 1: Rodilo kao guba (n. p. šljiva, kruška, dudka), t. j. vrlo, isp.* ARJ. III. 48b. — *3)* *vidi trud, Fuchsschwamm, boletus igniarius L.* — *po sjev. krajevima. Zapalivši guba na luli.* Reljković. ARJ. III. 48b. — *4)* *coccus, lecanium, aspidiotus, njeke vrste čimolca što stoji na drveću (osobito na voćkana) i čimolci: vidjeti su kao male čibuljice izrasle iz kore drveća, takova guba biva na šljivi, na glogu, na rogovu i t. d. 13. Stojanović, na smokvi. P. Budman. ARJ. III. 48a. — 5)* *ranjar gungac od mne, tugja*

riječ: guba (haljina). Osn. 35. Madž. guba, ein zottiger Mantel von Wolle. isp. guber.

gūbac, *gūpca*, *m.* *die äusserste Spitze des Vordertheiles der Schiffs, extrema pars prora, cf. gubica.* Rj. *rt u prove.*

gūhāj, *m.* *die Gründmähre, equus porriginosus.* Rj. *konj gubar.*

gūbānje, *n.* Rj. *verb. od 1. gubati, II. gubati se. — I. radnja kojom što gūhā koga. — II. 1) stanje koje biva, kad se tko guba, kad postaje gubar (das Aussätzig-werden, lepra, contagium leprae. Rj.). — 2) radnja kojom se tko guba (das Kratzen, frictio. Rj.).*

gūbār, *m.* koji po žumi kupi *gubu* (gljive), pa poslije prodaje. u *Fružini*. Gj. Daničić. ARJ. III. 485b.
gūbati, *bām*, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* dgubati (*i se*), razgubati (*i se*). *isp. razgubaviti.* — *I. n. p. guba ga gubala! soll über ihn kommen, corripit ipsum!* Rj. *činiti da što bude gubavo: Tako mi što smo zajedno izjeli i popili, i tako me ne gubalo!* Posl. 307. *Što je ovo? vino te gubalo!* Npj. 4, 91. *Tako ti vjenčanja i tako te ono ne gubalo!* Here. 4. — *II. sa se, reflektiv. — 1) aussätzig werden, lepra corripit. Rj. postajati gubar: Tako se ne gubao kao žaba gubavica, a prav se Bogu ne ukleo!* Posl. 309. — *2) sich kratzen (schimpflich, als wenn man aussätzig wäre), fricari: što se gubaš?* Rj. *kaže se podsmijeha radi čorjeku, koji se češe kao da je gubar.*

gūbav, *adj. aussätzig, leprosus.* Rj. *na kojem ili na čemu je guba, isp. razgubaviti.* — *Gdjejkoji ugljenom od badnjaka mažu gubave smokve.* Rj. 35a (*isp. guba 4*). Vidi šareno gubavo muško ždrijebe. Rj. 346a. *Da mu gubaroga konja.* Npr. 25. *U onoga kralja što mu bješe šeer gubava.* 86. *Kad je koza gubava, rada bi svako da je gubar.* Posl. 117. *Gubava jedna oreu sve stado razgubavi.* D'Posl. 25. *Čorjek gubar dogje.* Mat. 8, 3. *Ruka mu gubava, bijela kao snijeg.* Mojs. II. 4, 6.

gūbavar, *gūbāvea*, *m. ein Baudiger, Aussätziger, leprosus.* Rj. *čorjek gubar. hyp. gubo. — Gubarac uz'o bi da su svi gubavi.* D'Posl. 25. *Razgovori se, gubarće, slatka ti je krasta.* 106. *U gubavea pomasti pita.* 140. *Gubarne na kom je ta holest neka ide.* Mojs. III. 13, 45.

gūbavica, *f.* — *1) eine Aussätzige, leprosa: Ja nijah da je gubarica.* Rj. *gubava ženska. — 2) (po jugozap. kraj.) žaba gubavica, die Kröte, bufo.* Rj. — *Kad čeljade požuti u obrazu pa se misli da ga je zapuhnuła zmija ili žaba gubavica ili pseto.* Rj. 188a. *Krastava žaba, die Kröte, rana bufo, cf. gubarica.* Rj. 299a. *Tako potrbuške ne hodio kao žaba gubarica!* Posl. 309. — *3) Schimpfwort für Ziege, concivium in capram.* Rj. *kaže se s pogrdom kozi.*

Gūbavica, *f.* *Name für drei Wasserfälle in Dalmatien:* jedna je *Gubarica* u Krči više Kujinja, a u Cetini su niže Zadarja dvije: velika i mala *Gubarica*. Rj. *tri slapa u Dalmaciji.*

gūber, *m.* pokrivač od vune, kao čebe, *eine grosse Bettdecke, stragulum.* Gubere žene same ču kod kuće. Rj. vidi bijelj. i *syn. ondje.* — *za postanje isp. guba 5.* — *Padne (položajnik) pod guberom, kojijem ga domaćica hoće da ogrne.* Rj. 12a. *Jorgani su po varošima, a po selima se pokriva guberima i ponjavama koje žene same ču.* Rj. 255b. *Ne pružaj se dalje od gubera.* Posl. 208a. *Prema guberu valja se pružati.* 261.

gubernator, *m. der Gouverneur, gubernator.* vidi gubernatur. *Gubernator* Vuko Radonjić Njeguš. Npj. 5, 531. *Bila Boka pod gubernatorom od Dalmacije.* Kov. 37.

gubernija, *f. das Gubernium:* Boka ... sastavi se s *gubernijom* Dalmatinskom. Kov. 39.

gubernski, *adj. što pripada guberniji, Gubernial-* — *Isto je tako i u Kišenjevu častio sve gubernske činovnike.* Soyj. 76.

gubērnjača, *f. Art Kopfbedeckung der Frauen,*

vittae genus: Gjevojkama kape *gubernjače*. Rj. nekakva ženska kapa.

gūbica, *f. der Theil des Thiergesichtes, an dem die Nase und der Mund befindlich, os animalium, nempe bovis, equi, oris, rupaec, canis*: Pogledaj na na *gubicu*, pa ga vodi na muzlicu. Rj. *ona strana glave u životinje (naime u gorečeta, konja, orca, koze, psa), gdje su nos i usta. i o čovjeku se kaže ali s pogrdom. vidi rilica. augm. gubičina. isp. gubac.* — On (jarac) odgovori: »Poslao si snahu da mi kreše da brstim, a ona mi natakla gužvu na *gubicu*, pa ne mogu.« Npr. 245. Brnjicu na *gubicu!* (Čuti! jezik za zube!). Postl. 30. Ožeo mu je *gubicu*. DPostl. 93. Ijuto kune lepa Mara: »Ote! konju, pust ostao! Strelica te ustrelila . . . kroz uzdicu u *gubicu*: Npj. 1, 178. Kad Hrnjica vijge Hadžagića, digli mu se brci na *gubici* kâ na vuku u zloj godinici. HNpj. 4, 76. Sve je (djevojku) Tale u *gubicu* ljupka. 4, 700. Jer hjesniš na me . . . za to ću metnuti uzdu svoju u *gubicu* troju. Car. II. 19, 28.

gūbīčina, *f. augm. od gubica*. Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

gūbīš, *gubiša, m. vidi gubitak.* — U brijeme i na mjestu *gubiš* je dobit. DPostl. 139. *ima riječ i u Stullija. za nast. i uke. vidi kod blutiš.*

gūbitak, *gubitka, m. der Verlust, jactura*. Rj. *vidi gubiš, izgub. suprotno dobit, dobitak.*

gūbiti, *gūbitm, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-gubiti. po-, sa-, zgūbiti, zagūbiti.* — **I. 1 a)** *verlieren, perdo*. Rj. *vidi satarivati, tratiti, zararivati. v. pf. izgubiti, zagubiti.* — Nejačica *pravdu gubi*. Rj. 416a. *Kamatnik dušu gubi*. Postl. 128. *Ko staro ljubi, danke gubi*. 156. *Ne gubi cijene.* (Reče se u šali onome koji se nakašlje, i znači da ne *gubi cijene* kao konj). 197. Šuplja para *cienu gubi*. 361. *Vreme gubiš*, a mene ne ljubiš. Npj. 1, 396. *Danas majci sugjen danak glavu gubiti*. 1, 613. *Zabunjeni smo, ali ne gubimo nada*. Kor. II. 4, 8. *Gubeći duše* sramotnoga dobitka radi. Jezek. 22, 27. *sa se, pass.*: *Da se ne gubi vrije.* me. Upled III. — **b)** *gubiti kome šta: činiti da on gubi šta, uprošćivati mu, uništavati mu šta*: *Despet babi dušu gubi*. Postl. 58. *Inat babi dušu gubi*. 104. »Ma« *gjevojni sreću gubi* (n. p. kad se za kakvu reče: dobra i poštena gjevojka, »ma« — ali). 173. *Da vi caru vojsku ne gubiti*. Npj. 5, 337. *isp. izgubiti 16.* — **2)** *hinrichten lassen, interjicio*. Rj. *činiti da što pogine; vidi ubijati, smicati 2. pf. izgubiti 2, pogubiti, sagubiti, zgubiti.* — *Da gleda gje ear caru gubi*. Npr. 156. *Bog ne trubi za što čoeku gubi*. Postl. 18. *Ne gubi me u dvoru tvojemu . . . već me gubi gdi s' gube junaci*. Npj. 1, 538. 539. *Da ne gubim mlajjane junake, da ne cv'jeljam žalostive majke*. 3, 491. *Nego i oni da gledaju da se umire, da se glavama ne igraju i naroda da ne gube*. Miloš 60. *Nemoj to činiti ni gubiti pravredniku s bezakonicima*. Prip. bibl. 15. *sa se, pass.*: *Na teftišima se gube i drugi ljudi osim hajduka*. Rj. 738a. *Već me gubi gdi s' gube junaci*. Npj. 1, 539. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *sich verlieren, perdi*. Rj. *kao nestajati čega*: *U stidu postenje, a u strahu junaštvo gubi se*. Postl. 337. *Bliže k Hercegovini, to se »h« manje čuje; ali k istoku ne gubi se tako odmah*. Postl. XXII (Vuk). *isp. izgubiti 3.* — **2)** *mager werden, macresco*: *gubi se čovjek u licu*. Rj. *vidi ispuštati se.* — *Ali ga najposle stane mučiti i gristi gde ne sme nikome da kaže, te se počne gubiti i venuti*. Npr. 151. *isp. izgubiti 4.*

gūbljēnje, *n. Rj. verb. od I. gubiti, II. gubiti se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko gubi, trati što* (das *Verlieren, perditio*. Rj.). *vidi traćenje.* — **2)** *radnja kojom tko gubi (ubija ili uprošćuje) koga* (das *Hinrichten, trucidatio*. Rj.). — **II. stanje koje biva, kad se tko ili što gubi (gine). *vidi ginuće.***

gūbu, *m. vidi gubavac*. Rj. *hyp. gen. gūba, voc. gūbo.* — *takvi hyp. kod balo.*

gūbōdušnica, *f. kaže se kao u šali za dukat, scherzhaftige Benennung eines Dukaten, aureus (q. d. animam perdens*. Rj. *gūbo-dušnica, koja gubi dušu, u. p. žutica 2 (dukati). vidi dušogubac.*

gūčēnje, *n. das Hinunterschlingen, devoratio, deglutitio*. Rj. *verb. od gucati. radnja kojom tko guca što.*

gūcati, *vam, v. impf. hinunterschlingen, devoro*. Rj. *upravo je dem. od gutati. v. pf. gucati.* — *na se, pass.*: *Da se ovjge gucato, ne bi se ovjge pucalo.* (Kazala Čiganka, kad su je prekorili što je izjela skorup koji je iskala da naukaže ispucau usne). Postl. 55.

gūcēnti, *nēm, v. pf. hinunterschlingen, devoro*. Rj. *upravo je dem. od gūnti. v. impf. gucati.*

gūčēnje, *n. vidi gutoljenje*. Rj.

gūčēnje, *n. verb. od gūčiti. radnja kojom n. p. gobuh gūči.*

Gūčvo, *n. ein Gebirge am rechten Ufer der Drina, ober Loznica*. Rj. *planina u Srbiji na desnom brijegu vode Drine riše Loznice*: *Dobro čuvaj brda i Gūčvo, uteci će u planinu Turci*. Npj. 4, 253.

gūčiti, *čim, vidi gutoljiti*. Rj. *savijajući što pod skut činiti guku (2). v. pf. slož. sāgūčiti, zgūčiti.*

gūčiti, *gūčim, akc. ARJ. III. 493a. v. impf. vidi gūkati, gūgutati; v. impf. slož. zagūčati. v. pf. prosti gūkanti, girren, gemo*: *Nego rastu dva goluba; jedan muči, drugi gūči*: *Ko me takne al' pomakne, kljunom ću mu izbit' oči*. Here. 236.

gūda, *f. (u Dubr.) vidi krmača*. Rj. *i syn. ondje.* — *isp. gudin, gudinić.*

gūdāc, *gudāca, m. der Geiger, citharocedus*. Rj. *čorjek koji gudi. vidi guslar, hegeduš.* — *Ima riječi 81 kojijeh nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio: vikač . . . gudač*. Nov. Zavj. VII. *Čuh glas gudača koji gūjjahu u gusle svoje*. Otkriv. 14. 2. *Od njega se narodije gudači i svirači*. Mojs. I. 4, 21.

gūdalo, *n. der Fidelbogen, plectrum(?)*: *Ni gudi ni gudala vadi! sei still (junge nichts an)*: . . . *gusle javorove, i gudalo od jadikovine*. Rj. *za postanje isp. grizalo (od starijega gusti, koje vidi). za nast. vidi kod bučkalu. vidi gudilo.* — *Ko istinu gudi, gudalom ga po prstima biju*. Postl. 139. *Krivo kao gudalo*. 160. *Slijepac razmahne gudalom i zapjeva*. Postl. 324.

gūdilo, *n. (u Srijemu) vidi gudalo*. Rj. — *Kad egeduš pravdu svira, gūdilo po nosu bije*. Postl. 116. *postanjem od gudjeti.*

gūdin, *gudina, m. (u Dubr.) vidi prase*. Rj. *dem. gudinić. isp. guda.*

gūdinić, *m. dem. od gudin*. Rj. *praščić. isp. guda.*

gūdjēti, *gūđim, v. impf. Rj. vidi gusti. pf. slož. zagudjeti.* — **1)** *geigen, fidibus cano*: *Ni gudi, ni gudala vadi. Kako koji slijepi, sve gore gudi*. Rj. — *Gud'te gusle Milošu za dušu!* Rj. 108a. *Kad mi gusle ne mogu da gude, ne mili mi se ni što sam slijep.* (Pripovijeda se da je rekao nekakav slijepac u šali). Postl. 119. *Ko istinu gudi, gudalom ga po prstima biju*. 139. *Ko poslije slijepi, lepše gudi*. 151. *Nikomu zla ne gudi, ali ga ne žudi, da ti na glavu ne pade*. DPostl. 84. *Čuh glas gudača koji gūjjahu u gusle svoje*. Otkriv. 14. 2. *Kad gudač gūjjūše, dogje ruka Gospodnja nada nj*. Car. II. 3, 15 — **2)** *dumpfschallen, resono, murruro*, n. p. *kad se iz daleka čuje pucnjava topova*. Rj. *isp. gruhati.* — *Puške prašte, a topovi gude*. Npj. 4, 251.

gūdljavina, *f. vidi gudljevin, koja je mogla griješkom čijom postati mjesto ore (gudljavina).* — *Drvo koje je šuplje i bačva koja je prazna . . . velik zvek i reliku gudljavinu učine*. M. Divković. ARJ. III. 494b.

gūdljevina, *f. vidi gudljavina i gudljava 2. i syn. ondje.* — *Da mi danas poljem poletimo, ko će*

... i planina sici ... Pasta polja stade gud-
HNj. 3, 515. Stade crne zenjje tudjevina.
... Ht. gulljevina, jere Turei plaho udariše.
1. 2. 2. r. r. s. takim nast. kod branjevina.

gudnjava, *f.* — 1) der Ton der (serbischen) ross-
... (eine, sonus fidium, Rj. glas gusala juvo-
... (ali i drugih kakvih gogj), isp. gudjeti 1. —
2) ... da pter Scholl 2, B. catfernter Kantonen:
... gudnjava topova, Rj. vidi gudljavina, gudljevinu;
... tutnjava, tutnjavina, tudjevina, isp. gudjeti 2.

gudura, *f.* ein enges und tiefes Thod, vallis an-
... Rj. tjesi i dubodalina: Od jednoga kraja do
drugoga ove međe prijkikijem putem ima oko četiri
dana hoda; a kad bi se išlo preko gudura i litica
pored nje, bilo bi mnogo više, Rj. 79a. Da ga Srbi
nane u one sume i gudure, kroz koje valja proći.
Dauca 5, 41.

gudža, *f.* (u Sumad.) vidi budža 2. *cf.* kрмаča 2.
Rj. pastarska igra, u kojoj se gudža, budža ili kрмаča
... oko tri pusta duvacki i podobelo drvo.

gudžanje, *n.* vidi budžanje, Rj.
gudžati se, gudžam se, radč-budžati se, Rj. igrali
se gudžati, budže ili kрмаče.

gugut, *m.* das Gurren, gemitus (columbarum); Od
guguta svojih golubova, Rj. glas golubov, vidi guk,
guka 1.

guguta, *f.* (u Baranji) vidi kukuta, Rj. biljka.

gugutanje, *n.* das Gurren, gemitus (columbarum).

Rj. verb. od gugutati, radnja kojom (golub) guguče.

gugutati, *gugučem, v. impf. girren, gemo. cf. gu-*
kati, Rj. vidi i gučiti, golub guguče.

gugutka, *f.* Rj. nekaki golub, isp. kumrikuša,
kumrija.

gugjenje, *n.* das Geigen, cantus fidium, Rj. verb.
od gudjeti, radnja kojom tko gudi.

guja, *f.* Rj. dem. gujić, augm. gujina. — 1) die
Schlange, serpens, *cf.* zmija, Rj. — Koga su guje
klade i gu-tera se boji, Rj. 109a. Zapnušaše iz perčina
guje, Rj. 191b. Dake nagje guju otrovnicu, Rj. 480a.
Paluci guju jezukom, Rj. 186a. Pevnula ga guja, Rj.
498a. Nasred puta savila se guja, Rj. 660a. Udari
ga guja, t. j. ujedle, Rj. 769a. Sarka, šarcina guja,
Rj. 824a. A kakva je, šanda je guja! Rj. 839b. Uje
se kao guja u procijepu. (Kad koga što boli, pa se
previja i premeće), Postl. 31. Guja za rep ne bi iz-
vukao (tako je Sibljak), 31. Kao da su ga guje pde
tako je rzjav u licu, 131. Drugi vele: ljuta, kao
guja, Npj. 1, 38. Guje mu se oko srea rjele! 1, 38.
Guje mu se na sree sućile! 1, 276. Od žalosti pisanu
kao guja, 1, 574. Niš gužu guje i jakrepi, 2, 70. Ona
cikna kako ljuta guja, 1, 112. Ceći Miloš kako ljuta
guja, 2, 215. Previri se, ujedle ga guja, 2, 257. Na
siniji optetena guja, 2, 392. Gje su tebe guje iz po-
taje? 2, 109. Čara ču ti živa donijeti u zubima guje
šestokrde, 2, 511. Ono su ti sve braća rođjena, ono
su ti pod klanenom guje, 3, 156. Žešćih guja u pri-
morju nema: ono su ti guje prsojkiće, 3, 157. Nemoj
koga da uje guja, nemoj koji pušku da isturi! 3,
307. Bio je namalovat go starac, koga su guje opa-
sule, te ga kolju i piju mu sisc, Npj. 1, 127 (Vuk).
Dan će biti zmija na putu i guja na stazi, koja
ujeda konju za kičicu, Mojs. 1, 49, 47. — 2) (po
zap. kraj.) vidi glista, Rj. vidi gujana, gujavica.
U Srbiji guja znači što i zmija, a u Dubrovniku se
guja zove glista, Postl. XLVI.

gujana, *f.* (u Lici) vidi gujavica (glista), Rj. vidi
guja 2.

gujavica, *f.* der Spulwurm, Regenwurm, lumbricus,
cf. glista, Rj. vidi guja 2, gujana.

gujic, *m.* eine kleine Schlange, parrus serpens, Rj.
malu guja, vidi zmijic. — Od osnova koje znače
živine muško ili žensko: osnove koje od njih po-
staju znae mlado živine: bućići, vućić, gujić, žubić,

zmijic. Osn. 232. po ovome je gujić upravo mlada
guja.

gujina, *f.* augm. od guja, Rj. — takva augm. vidi
kod bardučina.

gujinji, *adj.* Schlangen-, serpentum, Rj. što pri-
pada guji, gujama: Zaf ti ne znaš, od Sibinja Janko,
da mi jesmo gujjezda sokolova, a Turei su gujjezdu
gujinjege? Npj. 2, 512. Ubiće ga jezuk gujinić, Jov
20, 16. — *adj. s takim nast. kod budinji.*

guk, *m.* vidi gugut: Svi golubi gukom gukahu,
Rj. glas gučubinjč, vidi i guka 1. — A jedan golub
gukom ne guče, gukom ne guče, biser ne zoblje, Npj.
1, 60.

guka, *f.* — 1) das Gurren der Taube, gemitus co-
lumbae, Rj. vidi gugut, guk, u glasu golubinjem, —
2) Auswuchs am Leibe, gibbus, Rj. što se na čemu
ispunje te nije ravno: Ako nagju po njoj (po varieč)
guke i bręove, onda vele da sluti na bogastvo, Rj.
54b. Gontunar, kila ili guka koja se kome na tijelu
ispunje, Rj. 94b. Kukulj, ona guka što žene nose
navrh glave ispod niarame, Rj. 303a. Pupuška, na
hljebu guka (kao na drvetu čvoruga), Rj. 621b. vidi
čvriljuga, guta, kila. — 3) guka truda, zlata, der
Klumpen, massa, Rj. — Bublja, kao guka, der Klumpen,
massa, Rj. 46a. Tugja muka vražja guka, Postl. 321.
Zar lončar nema vlasti nad kalom da od jedne guke
načini jedan sud za čast a drugi za sramotu? Rim.
9, 21. Vidjeh lončara gdje gradi lonce, i lonac koji
gragjaše razbi mu se u rukama; a on ga onda sabi
u guku i načini drugi od njega. Prip bibl. 91. isp.
gruda, grudva, grum, grumen, kila 3.

gukanje, *n.* Rj. verb. od gūkati. — 1) radnja
kojom guče golub (das Gurren der Taube, gemitus
columbae, Rj.): Oni se (golubovi) i po gukanju razli-
kuju, Rj. 93b. dem. guktanje. — 2) radnja kojom
tko guče što kome na uho (das Rarren, murmu-
ratio, Rj.).

gukanje, *n.* vidi grudinje, Rj.

gūkati, *gūčem, v. impf. Rj. v. pf. guknuti. —*

1) girren, gemo, Rj. vidi gučiti, gugutati, dem. guče-
tati, o golubu, rjeđe o sokolu: Kad greenjaš guče,
ljudi kažu da govori ... dupljaš kad u proljeće do-
leti i stane gūkati, Rj. 93b. Svi golubi gukom gukahu,
Rj. 105b. Golub dupljaš gučev i proljeće, Postl. 284.
Kolovogja sestra Stojanova, a kakva je! da od Boga
nagje! ... kad govori, k'o da golub guče, da mi guče.
Here. 271. i djctenje guče, kad stane teputi: Milutin
raste, smije se i guče. Straž. 1886, 147b. — 2) rarrnen
(einander in die Ohren), in aurem dico, murmuro:
nešto ljudi guču, Rj. šaptati komu što na uho, oso-
bito se kaže, kad ljudi jedan drugomu šapću što nu
uši (ponajviše o kakoj rjajaroj stvari).

gūkati se, kām se, *v. r. impf.* (u G. G.) vidi gru-
dati se, Rj. biti se gūkama snijega, *v. pf.* slož. pd-
gūkati se.

gūknuti, *gūknēm, v. pf. Rj. v. impf. gūkati. —*
1) girren, ingemo, Rj. gučne golub, jedan put pusti
glas gu iz sebe. — 2) ins Ohr rarrnen, murmuro in
aurem, Rj. šavati komu što na uho: Natuknuti kome
što, kao nagovijestiti, guknuti, Rj. 410a.

gūktanje, *n.* verb. od guktati, radnja kojom go-
lubak guče, isp. gukanje 1.

gūktati, *gūčem, v. impf. biće dem. od gūkati 1.*
isp. grāktati prenja grāktati. — Gole guče, u Dobro-
selu, M. Medić, ARj. III, 250a.

gulidba, *f.* die Ausschaltung (des Kakurnz), de-
corticiatio, *cf.* komidba, Rj. radnja kojom se guli
kakurnz, i vrijeme kad se guli, riječi s takim nast. kod
bjelidba.

gulikoža, *m. i f.* guli-koža, čeljadu muško ili žensko,
koje kome guli kožu (u prenesenom smislu) globi ga,
dere i snudi, govori se u Hrv. — riječi tako slož. kod
čistikuća.

gúliti, gúlím, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-guliti, na-o-, po-, pod-, z-, za-; *v. impf. slož.* podguljivati, zaguljivati, zguljivati. — **1. 1)** *schinden, pellem detrahere.* Rj. *derati kožu s koga; i u prenesenom smislu:* Smuditi, 2) globiti, *guliti*, derati. Rj. 697a. Ne paraju sad, već na mihj *gule*. (Kaže se u sali onome koji ište para). Posl. 208. Kako mu je boga privariti, i na vjeri *guliti junake*. HNj. 3. 159. — **2)** *ausschalen (den Kukuruz), decortico.* Rj. *vidi koniti, i syn. ondje. guli se, komi se kukuruz. kad mu se skuda komušina.* — **3)** *abrinden (den Baum), decortico.* Rj. *guliti koru sa drveta: Ne guli kore, ne čini gore.* Posl. 197. — **4)** (u Dubr.) *n. p. travu, vidi čupati: Gule brade, a o jadu rade, e ne znadu što će i kako će.* Rj. **5)** *saufen, polo: šta guliš toliku vodurinu?* Rj. *mnogo piti.* — **II.** *su se, refleks. plavren, plorare: šta se guliš? (kaže mati djetetu kad mnogo plače).* Rj. *vidi brižđiti, derati se, dječati, ruljati.*

gúlózan, gúlózna, *adj.* (u prim.) *gefrässig, gulosus:* *gulozan* kao bregja žena. Rj. *proždrljiv. akc. gúlózan.* ARj. III. 498b.

gúljačina, *f. vidi* deračina. M. Medić. ARj. III. 499a.

gúljenje, *n.* Rj. *verb. od I. guliti, II. guliti se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko guli kožu (das Schinden, detractio pellis. Rj.).* — **2)** *radnja kojom tko guli kukuruz. vidi gulišba (das Ausschälen, decorticiatio. Rj.).* — **3)** *radnja kojom tko guli koru s drveta (das Abrinden, decorticiatio. Rj.).* — **4)** *radnja kojom tko guli, čupa n. p. travu (čupanje. Rj.).* — **5)** *radnja kojom tko guli, mnogo pije.* — **II.** *radnja kojom se tko guli, mnogo plače (das Plärrren, ploratio. Rj.).*

gúljotine, *f. pl.* *kad se gule krompiri, onda se ono zguljeno zove gúljotine.* u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 499a. — *riječ i s takim nast. kod* hljnovotina.

gúmalac, gúmaoca, *m.* čovjek koji guma. ARj. III. 499a.

gúmalica, *f.* žensko čeljade što guma. ARj. III. 499b.

gúmānje, *n. gieriges Fressen, voratio.* Rj. *verbal. od gumati. radnja kojom tko guma.*

gúmati, *mām, v. impf.* jesti naglo, *gierig fressen, voro.* Rj. *isp. gúmati. v. pf. slož. nāgumati se.*

gúmb, *gúmbār, vidi* gombār.

gúmina, *f. akc.* ARj. III. 499b. *uže, ital. gomenu.* DPosl. XI. *vrlo debelo uže kojim se vežu lugje.* — Pa mu onda pruži povjesno lana govoreći: Uzmi to, i od toga imaš učiniti *guminu* i jedra sva što je od potrebe za jedan brod. Npr. 106.

gúmnār, gúmnára, *m. areator. Stulli, čovjek koji radi na gumnu. potvrda i u adj. koji ide.*

gúmnārskî, *adj. što pripada gumnarima:* grabnjača, stara *gumnersku metla*, kad se ... otreca. u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 358b.

gúmmo, *n. die Dreschteme, areca.* U Crnoj Gori i onuda po primorju *gumnu* su postavljena i okolo-maćena kamenom. Onamo se ponajviše na *gumvima* i igra. Igrah se zlatnom jabukom po polju po mjedenome, po *gumnu* po srebrnome. Rj. *vidi* guvno. — (Vještice) najviše se skupljaju na *gumnu* ... ni o trn ni o grm, već na *pomečno gumno*. Rj. 66b. Maslačak, *popino gumno*, od groznice trava. Rj. 346b. *Čuljati gumno*. Rj. 450b. *Pobiti gumno.* (uhvate se konji, pa se potjeraju najprije po neokresanom *gumnu*, a poslije i po *okresanom* i slamom posutom). Rj. 511a. *Ja ću gumno načiniti.* Npr. 175. Primiče vam se prinos vaš kao *žito s gumnu* i kao vino iz kace. Mojs. IV. 18, 27. On će ovu noć vijati ječam na *gumnu*. Rut 3, 2.

gúndača, *f.* obična trnošljiva. u Hrv. ARj. III. 500b. *vidi* trnovača.

gúndelj, *m.* (u Herc.) *der Maikäfer, scarabaeus melolonta.* *cf.* pop zlatar, zlatni pop, kokica. Rj.

hup, gundo, rade i pop — k. ljivacka. hrast 2. — *riječ i s takim nast. kod* hrast.

gúndo, *m.* (u Herc.) *vedi* zandelj: *Pani gundo, padoše ti gaće.* Rj. *hup. od* gandelj. — *taka* *hup. kod* balo.

gúndorēnje, *n. das Murren, murmuratio.* Rj. *veri d. od* gundora, *red-ja* *kojom tko gundori.*

gúndoriti, *mri, v. impf.* *gundoriti* *da* *h* *diher* *summen, cantillo.* Rj. *veri d. od* gundora, *red-ja* *kojom tko gundori.*

gungúla, *f. der Funckel, das Gaber, unferd.* Rj. *buka 2: buka, buka i eka.*

gúngjānje, *n. vidi* gungjānje

gúngjati, *gúngj m. v. impf. vidi* gungjati. *Hm! hm! hm! gungja* *kalugja*. M. G. Milićević. *travupati*, *govoriti* *kroza zube* i u njemu *da ga je* *načeo* *razumjeti.* (Ne znam šta momak (sluga) *njeseo* *govupa*, da mu nije što nepravo. u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 501a.

gúntórác, *gunturáca, m. bolest u konja kad im ide* *gnoj* *na nos.* Rj. *de Rotzkrankheit, natus, carlianus.* *cf.* sakadžija. Rj.³ — *riječ i s takim nast. kod* gluhac.

gúnuti, *nēm, v. pf. einen Schluck thun, devoro.* Rj. *dem. gúnuti. v. pf. slož. progúnuti. v. impf. gúti.* — *gúnuti. I. prejg. gútoh, gúnuh. u I. pridjev gúmmo. isp. Obl. 30.*

gúnj, *gúnja, m. čim Art Oberkleid, palla genus.* U Srbiji je *gunj* od erna sukna ili tkupovni od krpe, koja se donosi iz Pazarzika, i ponajviše je s rukavima i dugačak do nize koljena; a ima, osobito po varošima, i kratkijih *gunjara* do pojasa; a ima ih bez rukava i dugačkijih (kao u n. p. u nahiji Rudničkoj) i kratkijih (osobito u Bosni dolje pored Drine na ženama i djevojkama). U Crnoj Gori zove se *gunj* i *hljulača* *tijena* i duga do više koljena sukna bijela haljina s rukavima, koja se u Brolima zove *gunjina*, a u Srbiji *haljina*. U Srbiji se *gunj* oblači svrh svih ostalih haljina, i za to se po njemu ne opasuje, a u Crnoj Gori i po ostalijem onamo krajevima najviše se oblači svrh košulje, i po njemu se opasuje. Za to su u *gunjeca* u Srbiji rukavi mnogo prostraniji. Rj. *vidi* i *gunjac. dem. gunjić. augm. gunjina* I. — Abadžije grade najviše *gunjere* od *gunj-ke* krpe. Rj. 1a. *Kapot, gunj* s kukuljičom. Rj. 261a. U Biogradu gdjekoji zovu *koprdan* *veliki gunj* koji se i postavlja kožom. Rj. 290b. *Sugunjica, nekaki gunj.* Rj. 723b. *Sarina*, u Lici od ernoza sukna muška haljina s rukavima (kao u Srbiji *gunj*). Rj. 726b. *Tambārina*, kao *gunj* *veliki* postavljen jagnjetinom. Rj. 731a. *Háljak, krčak gunj* koji nije našaran (a koji je našaran onaj se zove *koprdan; dugarki* pak *gunj*) zove se *haljinal*. Rj. 801b.

gúnja, *f. die Quitte, malum cydonium. cf.* dunja, tunja. Rj. *vidi* i *mrkatunja. ročka* i *od nje rod.* — Nasadila *gunje* i jabuke. Npj. 1, 15. *Zute gunje* u medu kuvane, i jabuke za rose uzbrane. 1, 284. *Tvome bratu gunja od sto lista,* uzrasla je moru na izvoru, a sazrela suncu na istoku. 1, 551.

gúnjac, *gúnjca, m. vidi* *gunj.* Rj. — *Sardúma, od* *abadžijskoga* sukna s rukavima do sniže pojasa haljina kao *gunjac.* Rj. 726b. *dem. gunjće.*

gúnjće, *gúnjćeta, n. vidi* *gunjić.* Rj. *dem. od* *gunjac.*

gúngjānje, *n. das Murren, murmuratio.* Rj.

gúngjati, *gjam, v. impf. murren, murmuro, cf. mrmlati.* Rj. *vidi* *gungjati, i syn. kod* *mrmlati.*

gunjica, *f.* nekaka trava. *Art Pflanze, herbae genus.* Rj. *snizak Sib. raste* *po visokim* *brdlima. catanaster L.* Rj.³

gúnjić, *m. dem. od* *gunj.* Rj. *isp. gunjće.*

gúnjina, *f.* — **1)** *augm. od* *gunj.* Rj. *Neg' je zima zimovolji mome: Kad s' oblači, gunjinu privlači.* Herc. 156. — **2)** (u Bjelopavl.) sukna bijela ha-

na s rukavima ti ženska i muška, cf. gunj, hama. Rj. — *takva anjma kod bardačina.*

gunjov, adj. što pripada gunji. *Quitten-, mali c. l. m. vidi dunjov, tunjov.* — Od *gunjora* drveta. P. Bilić. Sint. 21. za nast. isp. aptov.

gunjski, adj. n. p. krpa, cin gunj-zeug, *pallio can. venet.* Rj. što pripada gunju: — Abadžije zrale najviše gunjeve od *gunjske krpe*. Rj. 1a.

gūr, m. na dugački držak nasadi se podebelo drvo, koje je dugačko oko dvije rogušice i s obje strane zašiljeno je; to se zove *gūr*. Kad se pravi meljta mater, onda njime mute klak i s przinom miješaju, dok ne bude mutionica puna i dobra. u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 502b.

gūra, f. vidi grba. Rj. vidi i goba.

gurābija,* f. mali kolačić od meda i brašna, koji se obično i na put nose. Art Honigkuchen, placentalae genus: Secer s mora, smokve iz Mostara. *gurabije* na suncu pečene. Rj.

guranj, gurnja, m. motka, kojom se *gura* riba ispod kamenja u rijeci. G. Martić. ARj. III. 503a. — *riječi s takim nast. kod bacanj.*

gūrānje, n. das Stossen, tusio. Rj. verbal. od gurati. *radnja kojom tko gura što.* dem. gurkanje.

gurati, gūrām. v. impf. Rj. v. pf. gurnuti. v. pf. slož. izgirati. — 1) *stossen, trudo.* Rj. vidi komati, porivati. rivati, tikati 2, turati 2. — 2) *sa se, reflex. stossen, trudo;* ne gurati se. Rj. isp. komati: *ne komaj se.* Rj. 27a. dem. gurkati se.

gūrāv, adj. *lockerig, gekrümmt, gibbosus, incurvus;* *Guravo* prase sve polje opase (srp). Rj. u čegu je gura, vidi grbav.

gūrbečād, f. (coll.) *juunge nomadische Zigeuner, juvenis zingaria nomadica.* Rj. mladi gurbeti, gurbetska djeca. *Cigančad* koja se škicu, *jeibno* od gurbetadi gurbecē.

gūrbeče, četa, n. ein junger Nomade, *zingarus vagus juvenis.* Rj. gurbet(vice). *Ciganče* koje se škice.

gūrbet,* m. der nomadische Zigeuner, *Zingarus nomadicus.* Rj. *Ciganin skitač.* vidi gurbetaš, gurbetin. isp. čergaš.

gurbetaš, gurbetaša, m. vidi gurbet. Rj. *Ciganin skitač.* vidi i gurbetin. isp. čergaš. — za nast. isp. bradaš.

gurbetin, m. vidi gurbet. Rj. vidi i gurbetaš. *Ciganin skitač.* isp. čergaš.

gurbetka, f. *nomadische Zigeunerin, Zingara nomadica.* Rj. *Ciganka skitačica.*

gurbetski, adj. *nomadisch, wie die Zigeuner, vagus more Zingaronum.* Rj. što pripada gurbetima, što je kao u gurbetu, *Cigana skitača.*

gūrēnje, n. das Zusammenziehen, z. B. vor Kälte, *contractio prae frigore.* Rj. verbal. od guriti se. stanje koje biva kad se što guri, n. p. od zime.

gūrējela, f. *pantljika, das Band, fascia;* Djever onda ponese snasi mahač ... *gurgjela* (pantljika), žpoda. Kov. 51. Stane ih (darove) ona (djevojka) razdavati: malijem djevojećicama od knće i rodbine crvene gurgjele. 90. isp. kurgjelica, *bijela pantljika* od konuca. Rj. 316b.

gurikulo, m. Rj. *ne kaže se značenje. koji gurice? krmak?*

gurikānje, n. vidi guritanje. Rj.

gurikati, gūrīcēm. vidi guritati. Rj. vidi i grditi 3. isp. roktati. — *Guricu prasci.* Rj. 108a.

gūrīmicē, n. p. udario ga *gurimice*, t. j. gurnvši, *gab ihm einen Stoss, trudendo.* Rj. — isp. komice, nakomice, okomice. za kvantitet na posljednjem slogu isp. ameticē.

gūrīti, m. glas prasci, *das Grunzen, grunnitus.* Rj. vidi guritanje.

gurītānje, n. das Grunzen, *grunnitus.* Rj. verb. od guritati. *radnja kojom prasci guricu.*

guritati, gūrīcēm, v. impf. *grunzen, grunnio, cf.*

gurikati. Rj. vidi i grditi 3. isp. roktati. v. pf. gurinuti. u Rj. *ima za cijelo griješkom kakvom god guritati.* gūrīcēm. *guricu prasci, koje je od gurikati.* isp. Obl. 106. gdje je guritati megnj groktati, grtati. . . dahati, drkati ili drhtati, i t. d.; u srjema ovim glagolima po onome. što se kaže u Obl. 104 i 100. u sad. vrem., *glag. prilogu sad. i u zap. načinu glas t. sljevera se s glasom j (postalim od i) u glas č; dakle guritati, gūrīcēm, gūrīcūci, gurlic.*

gūrīti se, gūrīm se. v. impf. Rj. v. slož. pōguriti se, zgūrīti se. — *sich zusammenziehen* (z. B. vor Kälte), *contracti.* Rj. vidi grčiti se 1b. guriti se n. p. od zime, kao stezati se.

gurītūti, gūrītūcēm, v. pf. *grunzen, grunnio.* Rj. *guritne prase.* v. impf. guritati, gurikati.

gūrīvrecā, f. Rj. *ne kaže se značenje.* guri-vreča.

gūrīkānje, n. dem. od guranje. Rj.

gūrīkati se, kām se, dem. od gurati se. Rj. v. impf.

gūrīmūti, nēm, v. pf. *anstossen, offendo.* Rj. v. impf. gurati. — Udario ga *gurimice*, t. j. *gurnvši.* Rj. 107b. Valja . . . pištolje za ledja *gurnuti* ili *gunjem zakloniti.* Danica 2, 88.

gūro, m. (*verächtlich*) t. j. koji je *gurav, der Höckerige, gibbosus.* Rj. *hyp. kaže se s pogrdom gururu čovjeku.* gen. gūra, voc. gūro. — *tukva hyp.* kod balo.

gūs, ein Lutz die Gänse wegzujagen, *sonus abigendis anseribus.* Rj. *uzvik kojim se odgone guške.*

gūsa, f. *hyp.* od guska (osobito kad vabe guske: gusa, gusa, gusa). Rj. — Da bih treću (godinu) poživjela. ja bih *gusu* podraula: O ti, gusko, šigo migo! Here. 287.

gūsa, f. vidi gusar: Ustan' se Mare dušice, ovudar *gusa* prolazi. Rj. Kakav može biti razlog što nije primljena stara riječ *gūsa* u pravom svojem značenju, nego je za Vukom, koji joj je samo nespretno pokazao značenje, izjednačena s *gusarom*. Rad 15, 185. Po tome je *gūsa* što *gusarina, gusarenje, gusovanje*, t. j. *radnja gusarska, hajdučka, razbojnička.* Ali da *gusa* znači i što i *gusar, vidi se iz starih Hrv. rječnika i pisaca.* ARj. III. 504b. Iz čovjeka duša, a u imanje *gusa.* DPosl. 34. Zamjerala se (Neretva) susjedima ljubavlu k samostalnosti i morskog *gusi.* DM. 9.

gūsak, gūska, m. der Gänser, *anser mas.* Rj. vidi gūsāk, gusan. — *Šice* kao *gusak.* Rj. 839a.

gūsāk, gūsāka, m. pl. gen. gūsākā. govori se u Hrv. vidi gūsak, gusan.

gūsān, gūsāna, m. (u Slav.) vidi gusak. Rj.

gūsār, m. (u Boci) Rj. vidi i gusa, usar, usarin; *haramija, pustajta, razbojnik, zalac.* — 1) der Rāuber, *latro.* cf. hajduk: Sokolu dolaze iz gore *gusari.* Konja vodim da ti ga napojim, a sokola da me razgovara, briknu sablju, bojim se *gusara*, a *gusaru* oko vode hladna. Rj. — *Gusar* u našim se krajevima samo u pjesmama može čuti, a u Dobroti i u govoru znači hajduk ili junak. Posl. L. Jednoga gola ne mogu što *gusaru* odrijeti. DPosl. 39. — 2) *gusari* od mora, *die Seeräuber, piratae.* Rj. — riječ *tugja.* Osn. 117.

gūsārēnje, n. verb. od gusariti. *radnja kojom tko gusari.*

gūsārīna, f. (u Boci) *die Seeräuberin, piratica:* otišao u *gusarinu.* Rj. *posao gusarski.* vidi gusa.

gūsārīti, gūsārīm, v. impf. *raditi kao gusar.* vidi gusovati. — Poslije nastaviše (Neretljani) opet slobodnji život *gusareći po moru* i braneći se od Mlečića. DM. 1.

gūsārļiv, adj. n. p. gora, *wo sich die Räuber aufhalten, latronum:* Da je ovo gora *gusarļiva.* Rj. gdje ima *gusaru.* vidi usari.

gūsārskī, adj. što pripada *gusarima.* ARj. III. 506a.

gūsēn, cf. pipavica. Rj. — Kad se djeca u početku kake igre pogazaju koje će najprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, n. p. ko će najprije žmuriti, onda jedno kao brojeći sve redom govori: . . . Od Dunava do Dunava, do dva cara care-

vina, *gusen* gusenica, palipuzka palipan, drž' se seko za katan, katan bio gjulistan. Klinčica, varčica, zvečkae! Ovdje žmuri onaj na kome dogje zvečkae. Rj. 500b.

gusnjāk, *f.* kočak za guske, *vidi* guččak, *govori* se u Ilvr. — za *nast.* isp. golubnjak.

Gusnjatinin, *m.* (pl. Gusnjāni) čovjek iz Gusnaja. Rj. Gusnjje, *n.* mjesto u južnoj (Staroj. Rj.³) Srbiji: Od Gusinja grada bijeloga. Rj.

Gusnjanski, *adj.* von Gusinje. Rj. što pripada Gusinju: Do Bivora grada zgorio sam, i nahiju Gusinjsku uzeo. Npj. 5, 541.

gusjenica, *f.* die Raupe, cruea. Rj. — Rožac, 2) nekaka gusjenica. Rj. 653a. Reče, i dogjose skakavci i gusjenice nebrojene. Ps. 105, 34.

gusjeničar, *adj.* n. p. voče, *voll* Raupen, *crucis plenus*. Rj. što je puno gusjenica.

gūska, *f.* (pl. gen. gūsākā). Rj. dem. guščica, hyp. gūsā. augm. guščetina. — 1) Gans, anser femina. Rj. *vidi* glogonjača. — Patka i guska brboče kad se zagnjuri te po vodi dolje što traži. Rj. 41b. Klačnja, 3) komadić čebe... što se čurki ili guski (n. p. kupljenju) omota oko noge. Rj. 273a. Ključati guska, die Gans stopfen, farcio, sagino. Rj. 277a. Odrade je (djevokju) da čuva guske. Npr. 22f. Rano pogjlo na pazar, kupili gusku za dinar: o ti gusko šerelajko! Npj. 1, 506. Malo večera: šest ovnova, pet gusaku. 1, 525. — 2) eine grosse längliche Semmel, panis genus. Rj. poveći bijeli hljebac (zemička) duguljast.

guslanje, *n.* das Geigen, cantus fidium. Rj. *verb.* od guslati, radnja kojom tko gusla, *vidi* gušljenje.

guslar, *m.* koji gusla, *vidi* gudač, hegeduš. — Razumna je uma i pameti, guslaru joj u svijetu nema, ne bi li me gugjet' naučila. Npj. 2, 35.

guslarov, **guslarov**, *adj.* što pripada guslaru.

Guslarski, *adj.* što pripada guslarima. ARj. III. 508a.

guslati, slām, *v.* impf. geigen, fidibus cano. Rj. *vidi* guslati.

gūsle, gūsālā, *f.* pl. die (serbische) Geige, fides: Gudite gusle Milošu za dušu! Što su moje gusle odvugnule. Rj. govori se i gūsli, ali gen. gūsālā. Ohl. 23. *vidi* čimane, hegede, dem. guslice. — Gruliti gusle, gadlje, sedlo, i t. d. Rj. 97b. U pjesmama se sve pjeva da su gusle javorove. Rj. 244a. Što su moje gusle objužile. Rj. 430a (čidi gore: gusle odvugnule). U zagoneci: Ja otidoh u senderike, da mi zajmi misli-gusle, doh' su mi stidni gosti. Rj. 676b. Kad mi gusle ne mogu da gude, ne mili mi se ni što sam slijep. (Pri-povijeda se da je rekao nekakav slijepac u šali). Posl. 119. U mlinu gusli ne trebujju. 141. Gūsle, uz koje se pjevaju junačke pjesme. Danica 2, 106. Slijepci udaruju u gusle. 2, 109. Drugi bi se ljudi vrlo stidili slepačke gusle u svojoj kući objesiti... bez guslā pjevaju. Npj.¹ 1, XVIII. Umr'o je gotovo s guslinu u ruci. 4, XXVI. Kad ste gusle tako ulesili. Straž. 1886, 769. Dede zategnite gusle pak zapjevajte o miru. 1886, 835. Čuh glas gudača, gujjahu u gusle svoje. Otkriv. 14, 2. Da te ispratim s guslāma. Mojs. I. 31, 27. Podignite pjesme, dajte hubanj, slatke gusle sa psaltinom. 81, 2. Uz deset žica i uz psaltir, i uz jasne gusle! 92, 3.

gūsli, *f.* pl. *vidi* gusle.

gūslicie, *f.* pl. dem. od gusle. Šadeljajte guslice od suvog javora. Rj.

gūsliiti, gūsliim, *v.* impf. *vidi* guslati: Gusliti sa gusle javorove. u Npj. u Lic. J. Bogdanović. ARj. III. 509a. — A nosio gusle javorove, guslio je i jasno popivo. HNpj. 3, 160. *v.* pf. slož. izgusliiti.

gusnutće, *n.* *verb.* od gusnuti se. stauje koje hiva kad se što gusne.

gusnuti se, gūsne se, *v.* r. impf. postajuti gusno. u Stullija: coagulari, coire, condensari. *v.* pf. slož. zgūsnuti se.

gūsomača, *f.* (u U. (t.)) nekaka trava, koja raste

po barama, i jede se uz gladne godine, *Art Phœnze herbac genus*. Rj. gūsomača, Osn. 58.

gusovānje, *n.* *verb.* od gusovati, radnja kojom tko gusuje.

gusovati, gūsujēm, *v.* impf. *vidi* gusariti, biti gusar, raditi kao gusar: Ni trguje ni gusuje, neg se govni zakusuje. DPost. 80.

gūst, gūsta (gūsti, comp. gūšē) *adj.* Rj. su ratno rijedak I. — 1) n. p. jelo, diel (von Flussigkeit), densus. Rj. gūsto može biti što god žatka, *vidi* tvrd 4. — Trdo jelo, juha, diel, densus, cf. gūst. Rj. 733b. Što je više jaja to je gūšā čorba. Posl. 355. U popa je juha do dna gūsta. DPost. 111. *adv.* Pīrinač kuhān gūsto gotovo kao u nas pilav. Kov. 82. — 2) n. p. šuma, t. j. česta, diel, densus. Rj. — Nabasa u nekaku gūstu goru. Npr. 95. Lovci su po dubokijem halugama i gūstijem grumenima. 152. Što je gūsto, nije pusto. 356. U kovača gūsta basca. Npj. I, 530. Sunce ne može kroz gūsto drlje da probije. Priprava 29. Sve je tu mračno kao vājgūšā pomrčina... gledamo samo po mraku i gūstaj magli. 172. Posta gūst oblak na gori. Mojs. II. 19, 16. — 3) (u Dalm.) *vidi* čest (n. p. gūsto platno). Rj. — Osijevci, kad se brašno na gūsto sito malo prosije, pa ono što ostane u situ. Rj. 470a. A iz fesa svilen' kīta gūsta, te mu pada na oba ramena. Herc. 164. — 4) kad dogje dō gūsta, t. j. kad dogje do nevolje, auf's auserste, ubi res agitur. Rj. — Kad čovjeku dugosti; dogustilo mu, t. j. došlo mu do gūsta. Rj. 127b.

gūst, *m.* (u Dubr.) der Gūsto, Geschmack, gustus: Kogogj ima gūsta, ima i dizgusta. Rj. tej poslorici dodaje Tak u Posl. 137: Od prilike: ko se veseli valja da se i sneveseli. Tal. gūsto, kao ugodnost. *vidi* kus 2.

gūsti, gūdēm, *v.* impf. stariji oblik koji sad nije u običaju, mjesto gudjeti, koje *vidi*. — Slijepac ne gude bez mjedi. DPost. 112. Svoju gūsti. 120.

gūstica, *f.* u zagoneci. Rj. goru gūsta. — Progjoh goru gūsticu, najgloh krušku žuticu, odgonetljaj: kosa (na glavi).

gūstijerna, *f.* *vidi* bistijerna, i syn. ondje. — Počuo, *vidi* bistijerna, gūstijerna. Rj. 561b.

gūstina, *f.* die Dicke, die Dichtigkeit, densitas, soliditas. Rj. osobina onoga što je gūsto. *vidi* čestina 1. — Ne mogahu puta razaznati... od gūstine rane mažurane. Npj. 1, 39. Gora se naziva crna i radi gūstine, radi koje se ne *vidi* u njoj daleko. DARj. 836b. *vidi* čestina 1.

gūstiš, gūstīša, *m.* ein dichtes Ding, res (cibus) densa, solida. Rj. gūsta stvar, n. p. gūsto jelo, *vidi* gūstiža. — s takrim nast. riječi *vidi* kod blutis.

gūstiža, *f.* stvar gūsta, *vidi* gūstiš. — Sveti Sava upita gjavola: Šta voliš, ortače, ili čorbu ili gūstižu? a gjavo odgovori: Vala ja ču gūstižu, a tebi džaba čorba. Kad vinograd sari, onda sveti Sava obere grožđe, metne u kacu pa posle istoči vino, a gjavolu ostane džibra. Npr. 277. za *nast.* isp. lopiza.

gūša, *f.* Rj. dem. guščica. — 1) der Kropf der Vögel, guttur. Rj. u pticu, *vidi* volja 3. — 2) der Kropf der Menschen, struma. Rj. u gubekojih ljudi, kao gūka nu gū. — 3) die Kehle, jugulum, uhvatio ga za gūšu, cf. grlo 1. Rj.

gūšā, — 1) *f.* gušava žena, die Kropfige, strumosa: Rj. — 2) *m.* (ist.) *vidi* gušo. Rj. — *voc.* gušo.

gūšan, gūšāna, *m.* t. j. golab, die Kropflaube, der Kröpfel, columba gutturosa Linn. Rj. golub s velikom gušom.

gūšav, *adj.* kropfig, strumosus. Rj. u kojega je gūša 2. — U nekijem zemljama ima i nezdrave vođe, gdje svi ljudi, koji je piju, bivaju gušari. Priprava 39. *isp.* ogušariti, den Kropf bekommen, strumosum fieri. Rj. 439b (postati gūšav).

Gušavac, Gūšāvca, *m.* izvor kod Loznice (na lijevom brijegu rijeke Šire). Rj.

gušavae, *gušavae*, *m.* gušava čovjek. Omaj bez guše pa poslušaj na omu gušu na grlu i otkine mu je. M. G. Milicević. ARJ. III. 514a. *isp.* guša 2, gušo.

gušavica, *f.* aufgeblassener Laubenkropf, cucubalus. — *f.* od uroka trava. Rj. cucub. bacifer L. Rj.³

gušćak, *m.* (u Srijemu) der Gänsestall, cella anserum. — *f.* koćak. Rj. kavez u kom se zatvaraju guske. — *gusnjak*.

gušćar, *m.* — 1) der Gänsehirt, custos anserum. Rj. eci čuva guske, pastir guskama. Rj. — 2) tako se u šali zove (u Srijemu) muž dok mu ženi ne progje četrdeset dana poslije porogaja. Rj.

gušćarice, *gušćarice*, *m.* dijete koje čuva guske. u Lici. ARJ. III. 514a.

gušćarica, *f.* žensko čeljadje koje čuva guske. u Lici. ARJ. III. 514a.

gušće, *gušćeta*, *n.* das Gänselein, anserculus. Rj. mlada guska, u množini g. vori se gušćici.

gušćetina, *f.* augm. od guska. Rj. — takva augm. kod habetina.

gušćevina, *f.* Gänsekoth, stercus anserum. Rj. gušćja učest.

gušćica, *f.* dem. od guska. Rj.

gušćiči, *gušćiči*, *m. pl.* junji Gänse, anseruli. Rj. mlade guske, jedinica gušće. — Šest gusaka s gušćivima. Here. 286.

gušćji, *adj.* Gänse-, anserinus. Rj. što pripada guski, guskama. — Pera paunova, pelikanova, labudova i gušćja... nijesu ljudna na um došla. Priprava 183.

guše, *f. pl.* kad se konoplje grebenaju, izvlače se najtanji vlasi, pa se gore zavežu kao uzao, da se ne bi mrsili, to su guše. Guše se vezuju uzlom za preslieu, i od njih se uzima potka za platno od vlasu. u Lici. V. Arsenijević. ARJ. III. 514b.

gušenje, *n.* das Ersticken, suffocatio. Rj. verbal. od 1) gušiti, 2) gušiti se. — 1) radnja kojom tko guši što. — 2) stanje koje biva, kad se tko guši.

gušica, *f.* dem. od guša. Rj.

gušiti, *gušim*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. od-gušiti, por. pro-, u-, za-, *v. impf.* slož. odušivati, ugušivati, zagušivati. — 1) ersticken, suffoc. Rj.¹ 116. — 2) sa se, refleks. ersticken, suffocor. Rj.¹ 116. — I Srbinjci od stra' poskakaše, a u Savu vodu valovitu. Kad se Srbi stadoše gušiti. Npj. 4, 285.

gušljenje, *n.* verb. od gusliti. radnja kojom tko gusli. *vidi* guslanje.

gušo, *m.* (juž.) der Kropfige, strumosus. Rj. gen. guša. *roc.* gušo. *vidi* guša 2. *hyp.* od gušavae.

gušta, *f.* *vidi* česta. Rj. *vidi* i guštara. gusta šuma, ili mlje je gusto grmenje. — gušta (osn. u gusti). Osn. 66.

guštara, *f.* (u Srijemu) *vidi* česta. Rj. *vidi* i gušta. *isp.* mrcava. — riječi s takim nast. kod badnjara.

gušter, *guštera*, *m.* (gen. pl. gušterâ). — 1) die Eidechse, lucerta: Koga su guje klale i gušteru se boji. Rj. *vidi* gušterica. — Gladis 2, nekakav plavetan gušter. Rj. 87b. Kan' da su vas zmiije pile, zmiije pile i gušteri? Npj. 1, 170. — 2) (u C. G.) *vidi* zelembač. Rj. — 3) (u C. G.) die Muskel, musculus. Rj. *vidi* ribić 2. *isp.* mišica 2, muška 2. — 4) (u C. G.) gvožđe u noža među kanuzama. Rj. — riječi s takim nast. kod čemor.

gušterica, *f.* (u C. G.) die Eidechse, lucerta, cf. gušter: Koga je zmiija klala i od gušterica ga je strah. Rj. — Razmišlja Pracatovu guštericu. D'Posl. 106.

gut, *m.* — 1) u Hrv. *isp.* grlo 2, grotlo 1; osobito u Lujak n. p. zasjelo mu u gutu. *isp.* ARJ. III. 516b. — 2) gutljaj. Ispio času na jedan gut. u zračnoj krajini. V. Arsenijević. ARJ. III. 516b. *vidi* gutica. *i syn. ondje.*

guta, *f.* — 1) ein Auswuchs am Leibe, gibbus, cf. guta 2. Rj. — 2) što se ispenje na tijelu. *vidi* i čvrlnuza, gontunar. — 2) u Dubr. bolest u kojoj oteku zglavci

u nogu i u ruku. Rj. — gutka... značenje isto: gūta (otok). Korijeni 57.

gutar, *gūca*, *m.* gutljaj. — U Fužini. G. Daničić. ARJ. III. 517a. *vidi* i gut 2, i cvoka, i *syn. ondje.*

gutânje, *n.* das Schlucken, devoratio. Rj. verbal. od gutati. radnja kojom tko guta, dem. gucanje.

gutati, *tâm*, *v. impf.* schlucken, devoro. Rj. *v. pf.* gnuti; slož. prognuti; nagutati se, progutati. dem. gucati. *vidi* žderati 1.

gutav, *adj.* mit Auswüchsen behaftet, verrucosus affectus: Teško kapi na čelavoj glavi! a dolami na pleći grbave! i kopčama na noge gutare. Rj. u kojega ili čega je guta. — Slijepo... ni gutavo, ni krastavo ni lišajno, što je tako ne prinosite Gospodu. Mojs. III. 22, 22.

gutavae, *gutâvea*, *m.* gutav čovjek. ARJ. 417a. *hyp.* guto.

gutljaj, *m.* der Schluck, haustus. Rj. što se jednom proguta, *vidi* cvoka, i *syn. ondje.* — za nast. *isp.* dogagaj.

gūto, *m.* einer der mit Auswüchsen behaftet ist, verrucosus affectus. Rj. *hyp.* od gutavav.

gutoljčnje, *n.* das Verbergen unter dem Kleide, abscondi. Rj. verbal. od gutoljiti. radnja kojom tko gutolji što.

gutoljiti, *ljim*, *v. impf.* savijati što u guku, ili pod skut, au seinem Leibe etwas verbergen, so dass dadurch eine guka entsteht, in sinum coudo, cf. gūčiti. Rj. na tijelu svome sakriviti što tako da nastane kao guka, guta. *isp.* tutoljiti.

gubernâdura, *gubernadūra*, *m.* (u prim.) der Gouverneur, gubernator: Tad se diže gubernatur Vuko. Rj. *vidi* gubernator.

gūviti, *gūvīm*, *v. impf.* — 1) lukono sakupljati, stjevati blago, u naše vrijeme u Lici. Guviti, sabirati bogatstva i rukama i nogama. — Ali ga taj i taj gūvi... i krivo i svakako, i vidićeš, da mu guvljenje ne će izdobreti. I. Bogdanović. ARJ. III. 518a. — 2) gūviti se. gūvī mi se, *v. r. impf.* ckelu, nauseare: gūvi mi se, hoću da bljujem. cf. gršiti se, stuživati se. Rj. *vidi* i gaditi se.

gūvljenje, *n.* verb. od 1) gūviti, 2) gūviti se. — 1) radnja kojom tko gūvi: Ali ga taj i taj gūvi i krivo i svakako, i vidićeš, da mu guvljenje ne će izdobreti. ARJ. III. 518a. — 2) stanje koje biva, kad se kome gūvi.

gūvno, *n.* *vidi* gumno. Rj. v mjesto *m. isp.* goli-jevno mjesto golijevno. — Igrah se zlatnom jabukom po gurnu po srebrnome. Rj. 449a. Popino gurno. *vidi* maslačak. Rj. 542a. Na praznu gurnu nije mravi. D'Posl. 66. Kod popova dvora gurno prvoroljeno, zlatom popleteno, na gurnu je rpa, rpa od bisera. Npj. 1. 102. Pa se biju niz goru Župinu do ravnoga Vuksanova gurna. 4, 124. *vidi* i primjere kod gumno.

gūz, *m.* der Hinterbucken, clunib: premeće se s guza na guz (kad se hoće za koga da kaže da ne radi ništa, nego da živi sjedeći besposlen). Rj. jedna pola od guzice. *vidi* mesna. — Što umuze to u guz. (što umuze to pojede, a ne ostavlja ništa za poslije). Posl. 361. riječi slozice s ovom riječi *vidi* kod bjeloguz.

gūza, *f.* *hyp.* od guzica. Rj. *roc.* gūzo. — Jeza parala, guza plačala (kad koga biju za rgjave riječi). Rj. 252a. Hoće guza mese. Rj. 353b. Ko ne umali guzi, taj ne ugodi družu. Posl. 150. Hajde guzo da putujemo! (Kad se ko digne da putuje kud bez posla, ili nespremljen kao što treba). 339.

gūzat, *adj.* mit grossen Hinterbucken, clunibus magnis praeditus. Rj. velikih guzova. *vidi* prknast. *isp.* guzonja.

guzica, *f.* — 1) der After, podex. Rj. dem. guzičica, augm. guzičćina, guzina. *hyp.* guza. *vidi* dupe, prea, prdalo, prdenjak 1, prkno, rit, stražnjica, šupak, tjelica, varka 2, zadnjica. od tjeih riječi pristojne su

stražnjica, zadnjica. — Vrti guzičom kao vodeni kos. (Kad ko nemirno sjedi ili ide). Postl. 10. Ko ne skvasi guzice, ne uhvati ribice. 150. — 2) *vidi* tušika. Rj.³ u *jugeta zububustija strauu. suprotno vršika.*

guzičetiina, *f. augm. od guzića.* Rj. *vidi* guzičina. — *takva augm. kod* babetina.

guzičica, *f. dem. od guzića.* Rj. *vidi* dupence, dupesce, prkance, šupčić.

guzičina, *f. augm. od guzića.* Rj. *vidi* guzičetiina, šupčina. — *takva augm. kod* bardučina.

guziti se, *güzim se, v. r. impf. sich bucken. dass der Hintere oben erscheint, monstrare clunes.* Rj. *tako se pregibati ili tako puzati, da se guzića pokazuje u vis. ridi* trčiti se. *v. pf. slož. naguziti se.*

guziti, *güzinä, adj. n. p. kost, was zu den Hinterbacken gehört, clunium.* Rj. *što pripada guzu ili guzići.* — *Tanka kost, guzina kost.* Rj. 131b. *Čunar, guzno crijevo.* Rj. 827b.

guzobolja, *f. n. p. da ja dangubim (ili plaćam) za tugju guzobolju, t. j. u čemu ja ni malo nijesam kriviti me se tiče.* Rj. guzo-bolja, *kad koga boli gu: ili guzića od lijenosti i sješenja.* — *tako složene riječi kod* glavobolja.

guzonja, *m. Grosssch, amphi podivis.* Rj. *koji ima veliku guziću. i kao prezime: Dok pogubim Gjorgija Guzonju.* Npj. 4. 138. *s takrim nust. imeni za ljude ridi* kod bakonja.

guznje, *n. das Kriechen, z. B. der Kinder, so dass der Hintere oben erscheint, reptatio, ut poter appureat.* Rj. *verbal. od* guziti se. *radnja* *kojom se* *tko guzi.*

gužva, *f. Flechte aus schlanken Reiseru, rimen.* Rj. *gužva savija se od gipka pruča, dem. gužvica.* — *Vurdelj, u pluga onaj klin što je za njega zapeta gužva oračica.* Rj. 316b. *Spora, kao gužva od krpe, što se meće na glavu kad se što nosi na glavi.* Rj. 701b. *Pripovijedaju da stuhaci . . . imaju na nogama gužve od ljudskih žila.* Rj. 722b. *Sultipite na gužvu savite.* Rj. 725a. *Ona mi natakla gužvu na gubicu.* Npr. 245. *Da me svežu u sedam gužava sironičkih neosušeničeh, onda bih izgubio snagu.* Sud. 16. 7.

gužvača, *f. t. j. pita, der Strudel (eine Speise von gewickeltem Teig), cibi genus.* Rj. *pita na gužvu savita. ridi* gužvara. — *N. p. lista se* *pita, gužvača.* Rj. 330b.

gužvaenje, *n. das Zerknicken (des Kleides), complicatio.* Rj. *verb. od* gužvati. *radnja* *kojom* *tko* *gužva, n. p. haljinu.*

gužvara, *f. ridi* gužvača. Rj. *pita na gužve savita. ridi* i povitica, savijača 1.

gužvati, *živam, v. impf. Fallen bringen in ein Kleid, es zerknicken, plicus inferre vesti.* Rj. *činiti* *na čemu, n. p. na haljini, kao* *gužve* *da* *nije* *glatko. ridi* *gužveljati. v. pf. slož. iz-gužvati, u-, z-*

gužveljanje, *n. ridi* gužvanje. Rj.

gužveljati, *ljami, ridi* gužvati. Rj. *činiti* *na čemu, n. p. na haljini, kao* *gužve* *da* *nije* *glatko. v. pf. slož. iz-gužveljati, u-, uz-, z-*

gužvica, *f. dem. od* gužva. Rj. **gvárditi**, *gvárdim, v. impf. (u Risnu) bewahren, seruire, cf. gledati, čuvati: Kad se što ima, ne govori se: guardi me, nego manji me. Rj. Ali u ovom primjeru rečenica: guardi me nije u našem jeziku nego u talijanskom (guardime, čuvaj me, u mletačkom dijalektu), isto tako i poslije manji me (maguime, jedi me), dakle ovoga glagola nema u našem jeziku. ARj. III. 521a.*

gvérók, *adj.:* *Tko s čovjekom gverokijem ima što činiti, trebujje mu obje oči otvoriti.* DPostl. 132. *gverók*, *pržok, ital. guercio, i* *Mikalja i* *Delabela (guercio) razko gverók, a to će biti gverók ili gverdok. XI. ridi* *i* *herozlav.*

gviranje, *n. ridi* gvirenje. Rj.

gvirati, *gvirám, ridi* gviriti. Rj.

gviranje, *n. das Schwenen mit gehloftem Legehutulus oculus defors.* Rj. *verb. od* *gvirati* *radnja* *kojom* *tko* *gviri.*

gviriti, *rim. v. impf. da* *Auga vor sich her heften, oculus detegere: entay dan z in a knjige. Rj. parat oči u što. Rj. ridi* *gvirati. Kad* *gviriti* *oblaenje z* *odpada: viriti, pa* *su* *olatti . . . Rj. v. r. od* *gvirati* *se, priviriti, zaviriti: zaviraju, v. impf. iz* *gvirati, molivivati se, privivivati se, zavivivati, zavirivati, den* *izvirkivati, zavjerkivati. K. v. r. i* *g.*

gvözd, *m. (u C. G.) u planini* *čimen iz* *20 u* *visinu, aus der Erh hervorragerender Stein, ucom, cf* *stanae.* Rj.

gvözdac, *gvösdca, n. u* *Lied die Schelle, jhd. cf. pregjica 2. Rj. gen. gvözdaca, pa* *otp* *dac* *od* *donje z* *pred e i* *pratori se u s. ridi* *i* *pregjica. —* *Sapon, 2) kais i* *gvözdac.* Rj. 665b.

gvözden, *adj. eisern, ferrus.* Rj. *gvözden* *u* *gvözd* *den, n. p. majdan, ruda, Eisen, ferr.* Rj. *to* *p* *od* *gvözje, što* *pripada* *gvözju. ridi* *denir, deniri, zeljezan. —* *Ašov, gvözdca lapita.* Rj. 9b *Gvözdenjak, 2) gvözden* *buždovan.* Rj. 84b. *Kad* *nado* *cas, ali* *eto* *ti* *gvözdena* *čoraka.* Npr. 212 *Kad* *da* *ga* *je* *s* *gvözdenim* *štapom* *(po* *svijetu)* *tražio* *(tako* *za* *je* *našao* *baš* *kao* *što* *treba).* Postl. 129. *U* *loga* *su* *vune* *noge, a* *gvözden* *ruke* *me* *ču* *je* *kad* *dolazi, ali* *se* *dobro* *osjeća* *kad* *udari.* 325. *Jos* *da* *bi* *paluk* *gvözden* *dažljele.* DPostl. 10. *Gvözdca* *se* *otvorise* *erata.* Npj. 2, 571. *Te* *se* *ni* *ćekić* *ni* *sjekira* *niti* *kako* *orugje* *gvözdca* *ne* *ču* *u* *domu* *kad* *se* *zidaše.* Car. 1. 6, 7. *Gvözdeni* *put.* Pom. 100 *zeljeznica.*

gvözdénka, *f. (u* *Srijemu* *ridi* *peradca* *gvözdca.* Rj. **gvözdénzuba**, *f. (u* *Srijemu* *radnja* *od* *zavobam* *plase* *djece* *a* *osobito* *mlade* *prelje, govoreći* *da* *ona* *nosi* *u* *loncu* *žara* *i* *da* *će* *splati* *prste* *onima* *koje* *dobro* *ne* *predu, cf. baba* *korizma, baba* *ruga.* Rj. *gvözdenzuba, u* *koje* *su* *gvözdeni* *zubi?*

gvözdénjak, *gvözdenjaka, m. — 1)* *kotao* *od* *gvözđa, eiserner Kessel, euter ferrus* *Rj. ridi* *kotlača. —* *Metne* *gvözdenjak* *s* *kuvanim* *jagujetom* *preda* *se . . . ostavivši* *gvözdenjak* *prazan.* Danica 1. 37. — 2) *gvözden* *buždovan.* Rj. — *Uze* *kadja* *gvözdenjak, te* *udari* *našega* *Muja* *nad* *prednjak, i* *Mujo* *malo* *okliemu.* Rj. 453b.

gvözđja, *gvözđja, n. pl. — 1)* *die Fulle, laquea.* Rj. — *Dvolučna* *gvözđja, t. j. od* *dva* *luka.* Rj. 113a. *Zapeti, n. p. pušku, strijelu, gvözđja, pruglo.* Rj. 188a. *Nagje* *lisicu* *gdje* *se* *udarića* *u* *gvözđju . . . pusti* *me* *iz* *ovih* *gvözđja.* Npr. 21. *Po* *drugi* *se* *put* *lišica* *ne* *hrata* *u* *gvözđju.* Postl. 251. *Kuna* *stara* *u* *krevari* *gvözđja.* DPostl. 52 *gvözđja* *stariji* *oblik* *mj. gvözđja. Die Fulle* *znači* *kod* *nas* *različno* *1) gvözđja* *(za* *lišice* *i* *za* *ostale* *životinje), 2) pastulja, 3) tuljac, 1) pruglo, 5) klonju.* Nov. Srb. 1817, 765. *ridi* *i* *kljusa, pružalo, stupica, isp. mišolovka. — 2)* *gvözđja* *puščana, das Schloss am Feuerwehr, claustrum, cf. tabandže.* Rj. *ridi* *i* *taban* *1, oganj* *3.*

gvözđjar, *gvözđjara, m. der Eisenhandler, mercator ferrarius.* Rj. *travac* *što* *prodaje* *gvözđe.*

gvözđjara, *gvözđjarnica, f. der Eisenhändler, taberna ferraria.* Rj. *dućan* *u* *kojem* *se* *prodaje* *gvözđe.*

gvözđjarski, *adj. eisenhandlerrisch, ferrariorum.* Rj. *što* *pripada* *gvözđjara.*

gvözđje, *n. das Eisen, ferrum: metnuti* *ga* *u* *gvözđe, mit* *Eisen* *beschlagen, ferratus est.* Rj. *rudi* *željezo, augm. gvözđjšina, metnuti* *koju* *u* *gvözđe, metnuti* *qi* *u* *bitu, lisice, okovi, sindžir, vertig. —* *Babica, 3) ono* *gvözđe* *što* *kosci* *na* *njemu* *otkivaju* *kose.* Rj. 10b. *Budalj, oštro* *gvözđe* *usagjeno* *u* *ostanj.* Rj. 11b. *Car, ono* *što* *otpada* *od* *gvözđja* *kad* *se* *kuje.* Rj. 83a. *Greško* *gvözđe.* Rj. 100a. *Čuđer, 4) gvözđe* *u* *noža* *među* *kamzama.* Rj. 100a. *Ovo* *je* *gvözđe* *drozpuvo.* Rj. 111a. *Gjem, ono* *gvözđe* *na* *uzdi* *što*

stoji konju u zubima i oko usta. Rj. 118b. Varnica se u njih u Crnogoracal zove ono što odskače od rana i gvožja kad se kuje. Rj. 231a. Ljuškavo gvožđe, koje se ljušti u kovanju, cf. drozgavo. Rj. 339b. Luto gvožđe, cf. nado, čelik. Rj. 340a. Krto drvo, mrtvo, sprode, umbiegsam, durus, fragilis. Rj. 309b. Otruhlio u gvožđu (u tammici). Rj. 480b. Poraviti gvožđe, vrlo ga ugrijati (da već odmekne) i posuti pijeskom da se za drugo tako ugrijano gvožđe može prilijepiti. Rj. 513a. Podumentu od gvožđa žestoka. Rj. 526a. Čoek do koljena u gvožđe zakovat. Npr. 195. Eno je zatvorene u tammici u gvožđu. 231. Gvožđe valja kovati dok je vruće. Posl. 41. Lasno je tugjim rukama za vrelu gvožđe hvatati. 167. Ko glogje gvožđe, slomit će zube. D'Posl. 46. Kad poneseš šimšir-kašu ka grlu, čini mi se sindžir-gvožđe

na grlu. Npj. 1, 236. Da mu metnu teško gvožđe na noge. 1, 386. U gvožđe me postavise s jednom nogom uz djevojku, s drugom nogom uz snašien. 1, 510. Pa je ostru sablju zagledao: »Mili Bože, čuda velikoga! Dobru gvožđu u loša junaka!« 2, 354. U čeljez ga gvožđe okaj teško. 2, 381. U mom više buzdovanu nema, četrdeset oka hladna gvožđu. 2, 436. Prvo dobro sablju navaliju, koja seče... i studeno gvožđe. 2, 502. Na Turčinu oklop gvožđe ima. 2, 586. Za oštro se gvožđe prihvatite. 3, 93. Pa se junak titra s buzdohanom, uz buzdohan gvožđe popijeva, moli s' Bogu za zlo bez nevolje. 3, 308. Vežite mu ruke naopako, a na noge čeljez-gvožđe teško. 4, 355. Pobiše se, te se pomjeseše, na ljuto se gvožđe udariše. 4, 409. gvožgjušina, f. augm. od gvožđe. Rj. — takva augm. kod blatšina.

GJ.

gj. n. složeno slovo za glas, koji se u Vukovoj azbuci bilježi prostim slovom b, a dolazi — 1) u našim riječima — a) kad se j s glasom d koji je pred njim, slaže po svojim zakonima, t. j. preljeva se u gj. n. p. rojjen (rodjen), vijjen (vid-jen), zapovjenu (zapovijed-ju) — b) po jugozapadnijem krajevima u dijalektičkom govoru dj (dè) slijeva se u gj. n. p. gjevjka (mjesto djevojka), vijjeti (mjesto vidjeti). — 2) u tugjim riječima — a) d (osobito pred ð) pretvara se u gj: gjuro (diabolos), gjakon (diakonosi). b) tako i g, n. p. Gjeorgjije (Georgije).

gjā. gjā — 1) Lockungswort für's Pferd, sonus allieendi equum. Rj. uzrik kojim se rabi konj. — 2) gja tamo, gja amo, bald hin, bald her, modo — modo. Rj. čas — čas, časom — časom. kad - kad. isp. gjagja, gjagjaš.

gjāčād. f. coll. od gjače, mladi gjaci. — Živi jedan kalugjer, i troje gjačadi, i jedan prost starac. Danica 1, 18.

gjāčē. gjāčēta. n. ein Studentchen, parvulus literarum studiosus; Protužilo samouče gjače. Rj. mlad gjak. coll. gjačad. — Gjače po sebi znanče. (Kad ko za drugim govori zlo, pa ko hoće da mu kaže da on to zna po sebi, t. j. što je sam onaki). Posl. 72.

gjāčēnje. n. das Student-werden, frequentatio scholarum. Rj. verb. od gjačiti se. stanje koje bira, kad se tko gjači.

gjāčē. m. dem. od gjak. Rj.

gjāčina. f. vidi gjakela. Rj. augm. od gjak. — Gjačina kao bačina. Posl. 72. takva augm. kod bardčina.

gjāčiti se, gjāčim se, v. r. impf. ein Student werden, studere literis. Rj. postajati gjak, biti gjak. v. pf. pogjačiti se.

gjāčkī. adj. studentisch, studiosorum. Rj. što pripada gjarima. — Šubota gjačka bubota. (. . . bio oličaj gjake u subotu poslije podne tuči bez i kakve krivice . . .). Posl. 296.

gjāgjaš, gjāgjaš, zuweilen, interdum, cf. kašto. Rj. kašto, isp. gja 2. za nast. kod gjagjaš isp. dvaš, triš. — vidi syn. kod kad i kad.

gjāk. gjāka. m. (pl. gjāci, ali u pjesmama i gjākovin der Student, literarum studiosus (od diaconus. kao u Madžarskom): Mani bjehu gjaci manastirski. I mojihle trideset gjakova. Rj. vidi djak; učenik; skolar, skular, školar. dem. gjačić. augm. gjačina, gjakela. Imadu gjače. coll. gjačad. — Pustogjak, dijete koje ne ide u školu (oppositum gjak). Rj. 622b. Moću vam molitvicu za sve kuće dobre sreće . . . zarad' gjaka ncajka, radosna mu majka bila! Npj. 1, 139. Mladi ljudi, i to gjaci pišu knjige. Pis. 70.

gjākela. f. augm. od gjak. Rj. vidi gjačina. — za nast. isp. gjākela.

gjākōn. m. der Diacon, diaconus. Rj. coll. gjakončad. — Gjakon Stefan i dva angjela. Rano rani gjakone Stevane u nedjelju pregje jarka sunca. Npj. 2, 7.

gjākōnčād. f. coll. junge Diakonen, diaconi juvenes; Porobiću trideset gjakončadi. Rj. mladi gjakoni. vidi djakončad.

gjākōntija. f. die Bewirthung, lautitia; Donesoše vino i rakiju, i lijevu svaku gjakoniju. Rj. gospodsko jelo. — Lepo ga je dočekala majka, pred njeg' nosi slatku gjakoniju. Npj. 2, 76. Ugosti ga vinom i rakijom i gospodskom svakom gjakonijom. 2, 114. Sluga nosi vino i rakiju, a Jelica carsku gjakoniju. 2, 436.

gjākōnisānje. n. das Wohlleben, vita luxuriosa. Rj. verbal. od gjakonisati. radnja kojom tko gjačoniše.

gjākōnisati, gjākōnišem. v. impf. jesti, častiti se, wohlleben, vitam juvenum duco; ili čemo gjakonisati, ili čemo vragolisati (u pripovijeci). Rj. isp. gja-konija.

gjākōniti. nīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. zagjakoniti (i se) — 1) zum Diakon weihen, consecro diaconum. Rj. činiti koga gjakonom. — Zapopieću ja tebe! (Izbiću te, ili upravo, spopašću te za kose kao što čine vladike kad pope i gjakone). Posl. 85. — 2) sa se, refleks. zum Diakon geweiht werden, consecror diaconus. Rj. gjakon postajati.

gjākōnov. adj. što pripada gjakonu. Rj. — Af besede dva putnika stara: »Ajdemote gjakonorum dvoru, da vidimo gjakonoru ljubn, što nam radi ljuba gjakonova. Npj. 2, 8.

gjākōnovica. f. Rj. gjakonova žena. isp. Gojkovica.

gjākōnskī. adj. diaconisch, diaconicus. Rj. što pripada gjakonima.

gjākōnjēnje. n. das Weihen zum Diakon, consecratio diaconi. Rj. verb. od gjakoniti: radnja kojom tko (episkop) gjakoni koga.

gjākōv. adj. Rj. što pripada gjaku.

Gjākōvac, Gjākōvca, m. čorjek iz Gjakova. Gj. Daničić, ARj. II. 957b. vidi Gjakovac.

Gjākōvačkī. adj. što pripada upravo Gjakovcima, pa po njima Gjakaru. isp. Gjakovarski.

Gjākōvār, Gjākōvára, m. cf. Gjakovo. Rj. po mudžar. od Gjakovo.

Gjākōvārac, Gjākōvārea, m. Rj. čorjek iz Gjakovara. vidi Gjakovac.

Gjākōvārka, f. žena iz Gjakovara. Rj.

Gjākōvārskī. adj. što pripada Gjakovaru. Rj. vidi Gjakovački.

Gjakovica, *f.* varoš u Metohiji. Rj. — Udomi mi sestricu Jelenu u lijepu varoš *Gjakovicu*. Npj. 2, 169. *dalazi mjesto Gjakovićanin*: Te ndara *Gjakovicu* Vuka... Veli njemu Miloš Voinović: »Toliki ti rodili grozlovi u pitomoj tvojoj Gjakovici. Npj. 2, 142. *isp.* Lika, Podgorica, Toplica, Tuzla.

Gjakovićanin, *m.* (*pl.* Gjakovićani) čovjek iz Gjakovice. Rj.

Gjakovićki, *adj.* što pripada *Gjakovici*. Rj. — Rčka, povodna knežina u nahiji *Gjakovićkoj* između Gjakovice i Dečana. Rj. 647b.

Gjakovo, *n.* *vidi* Gjakovar. Rj. *varošica u Slavoniji*.

Gjakovo, *n.* brdo u Srbiji blizu Studenice. Rj.

Gjakovština, *f.* *das Gebiet von Gjakovo, territorium* zō Gjakovo. Rj. *kraj oko Gjakova, okolina Gjakovačka*. — *isp.* Valpovština.

gjakušti, *cf.* varenje. Rj. *riječ načinjena u šali po govoru popovskom i kulunjerskom isp.* glavušti. — *Gjače gjakušti!* otidi ohidi: peče li se pečenje i vari li sa varenjem! Rj. 1 60.

gjam, *m.* (u Srbiji) kao debela daska odozgo preko dna u velike kace (da se ne bi dno prolomilo), *ein Querholz über den Boden grosser Wannen, lignum transverso fundo lubri majoris suppositum*. Rj. *Mudž. gyám, poduporanj*.

gjaur,* **gjaurin**, *m.* *der Ungläubige, infidelis (non Turca)*; Nek' se diže tući *gjaurina*: *gjauri* nam teško dodijaše. Rj. *vidi* gjavur, gjavurin, kaur, kaurin, kavur, kavurin. *tako zove Muhamedovic čovjeka drugoga zakona*. Jer se *gjaur* na oružje diže. Npj. 1, 215.

gjavao, **gjavla**, *m.* *vidi* gjavu, i *syn. ondje*. — u Rj.: *gjarle*, u pjesmi vocat. od *gjavao* (koje može biti da se i govori gdje): Pavle, *gjarle* ne gledaj me, ne smij se na me. Rj. *Gjavao* vara ljude. A. Bačić. Veliko mnoštvo *gjavala*. M. Divković. Koga ti *gjavla* mogu gore učiniti? N. Palikuća. U ime sviju *gjavloru*. M. Pavišić. *Gjavli* došli živa na sud dići. Osvetn. ARj. II. 959a.

gjavō, **gjavōla**, *m.* (*pl. gen.* gjavōlā) *der Teufel, diabolus, cf.* vrag, nečastivi: Ne da mu *gjavō* mira (kad ko ne će da miruje). Rj. *vidi* i gjavno, bijes 2, grijeh 2, melun, paklenik, sotona, vodac, vran 3. *dem.* gjavolće, gjavolčić, *hyp.* gjavolak. — *Al* je isan, ali *gjavō* crni? Rj. 232b. Koji ga *gjavō* natentao na to! Rj. 408b. Ona kao hesna: »*Do gjavōla!* nemam ja ni koliko mi treba, a da dam vama.« Npr. 136. Na kud ideš... *prođji se gjavōla*, molim te. 147. *Gjavō* si ti kad se natrčiš. (Reče se u šali kad se ko gradi odvise pametan). 72. Kad su se tvoji (*gjavoli*) ragjali, moji su u kolu igrali. (Ne ćeš ti mene prevariti, znam ja to bolje od tebe). 121. Kome vrag tome i *gjavō*. 147. Ni *gjavō* nije onako *crn* kao što ljudi govore. 213. Sunce grije, kiša ide, *gjavoli* se legu. 296. Za kamenje vežite *nečastive gjavole*. Npj. 1, 132. Stan', *gjevojko, gjavole!* stala si mi na nogu... Šad su *ljudi gjavoli*, o svačemu govore. Npj. 1, 179. 180. Bači, *dive, vruga i gjavōla*. 2, 34. *Koji te je gjavō* naratio, da ti dozješ u moje svatove? 2, 398. Zar ti malo čara po krajinama, no t' donese *gjavō* u planinu? 3, 332. Što će tebe *selo i gjavoli*, otkle će nas Vlasi počerati? 4, 103. *Koji će gjavō* čitati 30 lista ujezina ludovanja! Nov. Srb. 1817, 639. Dakle »*h*« izostavite sa svim! *Neka ga gjavō* nosi. Straž. 1886, 1225.

gjavōlak, **gjavōlka**, *m.* *hyp.* od gjavō. Kad ugleda gjak djevojke... onda gjak: »*Da* kupimo onoga jednog *gjavōlka*.« Rj.

gjavōlan, **gjavōlana**, *m.* *vidi* vragolan. Rj. *vidi* i vragulin. *gjavolast, obijesan čovjek*. — Da su to nekaki *gjavōlani*, koji s njim šalu provode. Danica 4, 35. Kako se nekakav *vragolan* razgovarao s djevojkom. Nov. Srb. 1817, 487.

gjavōlast, *adj.* *vidi* vragolast. Rj. *obijesan*

gjavōlće, **gjavōlćeta**, *n.* *das Teuflein, praeus dei bolus*. Rj. *malu gjavō. dem.* gjavōlčić.

gjavōlčić, *m.* *dem.* od gjavōlće: »*a* praporoči, sa *gjavōlčić*. Rj.

gjavōlica, *f.* žena ili djevojka, koja gjavoli, *die Teufelin (muthwilliges Frauenzimmer), femina perturbans, cf.* vragolica: Već djevojko *gjavolice*. Rj. *crnogolasta ženska*.

gjavōlisanje, *n.* *vidi* vragolisanje. Rj.

gjavōlisati, **gjavōlišem**, *vidi* vragolisati. Rj. *radi i gjavoliti, vragoliti, vragovati, obijesan biti*.

gjavōliti, *radi* vragoliti. Rj. *radi i gjavolirati, i syn. ondje, obijesan biti*. — Gjavolica, žena ili djevojka, koja *gjavoli*. Rj. 117a.

gjavōlov, *adj.* *des Teufels diabol*. Rj. *što pripada gjavolu*: Oči sokolove i *gjavolove*. I mene su oči *gjavolove*. Npj. 1, 371.

gjavōlski, *adj.* *vidi* vrački. Rj. *što pripada gjavolima*: Vukodlak se zove čovjek u koga poslije smrti 40 dana ngje nekakav *gjavolski dah*, i oživi ga. Rj. 79a. Hitnja je *gjavolski posao*. Rj. 801b (Posl. 341). Zapita je je li živina nahranjena. Jeste da! Kakva ti je ono *gjavolska živina*? Npr. 113. Pomoću *kucza gjavolskog* izgoni gjavole. Mat. 9, 34.

gjavōlstvo, *n.* *vidi* vragolstvo. Rj. *radi i gjavolisnje, gjavoljenje, vragolisanje, vragovanje, obijest*. — Zna *gjavola* na ledu potkovati. (Zna mnogo kojesta. Osobito se reče za onoga koji se čini miran i prost, a pun je *gjavolstva* i lukavstva. Posl. 93. Berberin od *gjavolstva* stane hvaliti kako su Sarajlije svi junaci. 187. Kao mlad momčić obuču se od *gjavolstva* u devojačke haljine. Danica 4, 8.

gjavōljāk, **gjavōljāka**, *m.* *gjače gjavoljāc!* Rj.³

gjavōljēnje, *n.* *verh.* od gjavoliti, *radnja kojom tko gjavoli, radi* gjavolstvo, i *syn. ondje*.

gjavōljī, *adj.* *vidi* vražji. Rj. *što pripada gjavolima ili kojemu gođ gjavolu*: *Gjavolja* maštanja i Božja sila. Npr. 92. Pak se prođji *gjavoljijeh aspri*. 97. Prođji se ti, šuro, toga *gjavoljeh vruga*. 200. Sve će ravne Kuće izgorjeti, sve će poći *gjavoljijem tragom*. Npj. 5, 237. — *takva adj.* jelenji, kamilji, kobilji, medvjegji, ošlji.

gjavōljī, *adj.* (osobito u Here. i u C. G.) *kein einziger, ne unus quidem*: Svi su bezi na Hercegovinu, dok ne dogje bego Ljubovićin, ali *nem* i beza *gjavōljega*. Rj. *samo tako u odricanju, i znači* nijedan. *vidi* vražji (Da je svaki dan božić, *ne bi bilo duha vražjeg*. Posl. 50); proklet (»*Daj* mi, svača, jednu tikvu.« »*Bogme ne dan ni prokleta*. Npj. 1, 517); pilicni (*nema ni pilicnoga*, t. j. nijednoga. Rj. 500a). — Turska se je vojska uzvijala, uzvijala, ovice ostavila, *ne ugula* brava *gjavōljega*. Rj. 767b. Nama nesta na bedemu glava, u tammici *rtahu gjavōljega*. Npj. 4, 99 (*nema*). Da mi dadeš po dva Crnogorca. A vladika kaza *ggeneralu*, da mu *ne* da bogme *gjavōljega*. 4, 340. *Ne puštise gjavōljegu živa*. 4, 365. *postanja kojega gjavōljī, ali se razlikuje po akcentu i značenju*.

gjavōrk, *m.* (u Srijemu) veliki komad hljeba, *ein grosses Stück Brot, frustum panis*. Rj.

gjavūr,* **gjavūrin**, *m.* nevjernik. *vidi* gjaur, gjavurin, kaur, kaurin, kavur, kavurin. — *Gjavuri* su jedni i drugi. Npj. 5, 483.

gje, *vidi* gggje mit allen Ableitungen. Rj. *radi* gdje; *stiče* se dj u gj: gje; *otpuđaći sprjeda* g: gje, *tako i ostale riječi, koje se dorode od ore riječi, kao* n. p. gjegogj, *vidi* kod gdje i dalje.

gje-, *vidi* dj- riječi kojima je prri glas u govoru po jugozadnjem krajevima gj (h), a kojih ne najčešće *ordje, gledaj* kod dj; n. p. gjeea, *gledaj* djeca; gjed, *gledaj* djed, i t. d.

gjēbra,* *f.* *ein Beutel (von Ziegenhaar) um Pferde oder auch Badende zu reiben, strigilis genus*. Rj. *kesa*

(*zno prema gjida (istočno):* Taman smo se *gjiĵo* atrazili. (Kad koji koga u čem ulovi). Postl. 311. a nijesam liea odgjojila za . . . već za *gjiĵa* Jankovičojana. Npj. 3, 139. U Adžijca malo bješe blaga, al' e *gjiĵo* dobro milovaše. Here. 182.

gjiĵo! *uzrik kojim se tjeraju konji. isp. gjiĵotaljka. gjiĵotaljka. gjiĵotka. f.* (u Bačkoj) veliki bič, ojim se četiri konja tjeraju (u kojemu se tjeranju isto viče; *gjiĵo!*), eine *Fuhrmanns-Peitsche, flugrum.* *f. vidi* gjuvitaljka. — za gjiĵotaljka *vidi* riječi kod azaljka.

Gjikan. *m.* (u C. G.) muški nadimak: A na ime *gjikana* serdara. *Rj. osn. u* Gjiko. — *imenu s takom nast. kol* evijan.

gjikām. *m.* rakija od spirita. U baniji. V. Arseni-
vić. ARj. III. 7a. *vidi* grágjenica.

gjikānje. *n. das* Wachsen *in die Höhe, zo* *er-*
cere in altitudinem. Rj. verbul. od gjikati, *koje vidi.*

gjikati. *gjikām. v. impf. in die Höhe wachsen, in*
Wäudinem crescere: Na tavanu nagjikala trava; neka
jika, pokosiće dika. *Rj. rasti u visinu. v. pf. slož.*
m-gjikati.

gjikēla. *m.* kaže se za veoma velikog momka. B.
dušići. ARj. III. 7a. za *nast. isp. gjākela.* — *vidi*
nomčekanja, momčina.

gjiknuti. *nēm. v. pf. (u* Srijemu). — 1) *pasti.*
allen, cudo. Rj. — 2) springen, salio. Rj. vidi gjipiti,
kočiti.

gjiknuti. *gjiknēm. v. pf. (u* Srijemu) *što. t. j.*
ikrasti, stehlen, furor.

Gjiko. *m.* (u vojv.) *hyp. od* Gjikan. *Rj. Gji-*
ko, nože biti hyp. od gjidija, *takva hyp. kod* Dako. *ukr.*
e kuki se govori u Crnoj Gori; *drugdje je* nom. Gjiko,
roc. Gijko.

Gjilās. *m.* ime nekakvoga hajduka: Pozvekuju toke
na *Gjilasu. Rj.*

gjiilās. *m.* (u vojv.) pop *gjiilas, von einem* *aus-*
gelassenen Geistlichen, sacerdos dissolutus. Rj. reče se
za *popa raskalašna. isp. gjiilasnuti.*

gjiilāsānje. *n. verb. od* gjiilasati, *koje vidi.*

gjiilāsāni. *gjiilāsāni. v. impf. trčati, skakati (o* divljoj
zvijeri, n. p. o vuku, *srni). u* Lici. *Vidi* kako vuk
preo njiva *gjiilasa.* ARj. III. 7a. *v. pf. gjiilasnuti.*

gjiilāsnuti. *gjiilāsāni. v. pf. skočiti i u* jedan malu
pobjeći, entliehen, aufgere. Rj. v. impf. gjiilasati.

gjiimigjir. *u* igri *prstenu. Rj. ali* *ore* *riječi* *nema*
kod *prsten.*

gjiingjer. *m.* u pjesmama: Kalugjere *gjiingjere!*
ne *gjiingjeri* brade; ne damo ti Mare, ni u kolu Sare.
— *Gjiingjer* bula izgnbila, kalugjera potvorila: ti mi,
kale, *gjiingjer* nagje. *Rj. vidi* biser. *Rj.³* XXXIX. —
Gjiingjer pade, sunce zagje, o dilberu moj! Here. 272.

gjiingjeriti. *rim. v. impf. cf. gjiingjer. Rj. ne kaže*
se *značenje.*

gjiingjerov. *adj. (st.):* Ovi dvori paunovi, a pen-
džeri *gjiingjerovi. Rj. što* *pripada* *gjiingjeru. vidi* *bis-*
erov. Rj.³ XXXIX. — 4 deseto *zno* *gjiingjerovo,* ono
valja tri *Stambola* bila. HNpj. I, 190

gjiingjuha.* f. (pl. gen. gjiingjühā) die *Glasperle*
überhaupt, margarita vitrea, cf. mrgjela. Rj. vidi *i*
mrgjela. kao *biser* *od* *stakla. dem. gjiingjušica.* —
Gmiza, najviše se govori *pl. gmize,* i znači *malc* *gji-*
gjuhe. Rj. 90a. Gmjelica, mala *gjiingjuha. Rj. 192b.*
Gjerlani su od različitijeh novaca ili od bisera, ili
od *gjiingjuha,* i t. d. *Rj. 148b. Namizati* *n. p. biser,*
novce, *gjiingjuhe. Rj. 398b.*

gjiingjušica. f. dem. od *gjiingjuha. Rj. vidi* *gmiza,*
mala *gjiingjuha, gmjelica, vidi* *gjiingjuvica.*

gjiingjuva. f. vidi *gjiingjuha. Rj. u* *krajevima gdje*
se *mjesto* *h* *govori* *v.*

gjiingjuvica. f. dem. od *gjiingjuva. Rj. vidi* *gjin-*
jušica.

gjiip. *m. das* *Burtyras, andropogon gryllus. Rj.*
biljka.

gjiipan. *m. amarutibus blutun* *L. un. cf. ukr. Rj.*
biljka.

gjiipānje. *n. das* *Springen, saltus. Rj. verbul. od*
gjiipati. radnju *kojom* *to* *gjiipa.*

gjiipati. *gjiipāni. v. impf. sprunjen, salto* *cf. ska-*
kati *L. Rj. v. pf. gjiipiti. gjiipnuti. pl. slo.* *na* *gjiipati,*
pozgjiipati. — *Gjiipa* *kao* *(i)* *poniman. Postl. 78.*

gjiipel. *m. u* Srijemu i riječima: *toza* *koj* *s* *gji-*
pela. t. j. s *lijeve* *strane* *iz* *rota, roc. der* *linken*
Seite, ad *lucum. Rj. ad* *Mad. gvepla, gvepla, ro-*
gjiice, obogje, gvepla, das *Rummpford, konj* *tjeru*
strane *iz* *rada.*

gjiipimicē. *adv. in* *cinno* *Springen, salto* *iz* *po-*
stolje *gjiipimice* *skače. Rj. kao* *slukom* *apparo* *u* *a*
krantel *na* *posljednjim* *stop. sp. am. 100.*

gjiipiti. *pim. v. pf. sprunjen, salto, cf. skočiti* *L.*
Rj. vidi *gjiipnuti. v. impf. gjiipati. —* *Sva* *ovi* *odl-*
gjipe *da* *ga* *ulivate. Npr. 10. Dvojka* *od* *h* *gjiipa*
s *kreyeta. 16. Onda* *mi* *na* *reče* *da* *stede* *riječi* *na*
skut . . . gjiipa *joj* *sa* *skuta* *pa* *bježi. 123. Nagje* *postu,*
te *gjiipi* *odmah* *i* *poviče:* *Dajte* *ovamo* *kuvara!*
226. Gjiipila *na* *njeva* *i* *hala* *i* *vrana* *(svi* *usah*
na *nj). Postl. 78. To* *s'* *Omeru* *na* *ino* *ne* *može,* *vo-*
on *gjiipi* *u* *u* *nože* *hupar, gjiipa* *je,* *ile* *pred* *djevojka.*
Npj. 1, 251. — *ima* *i* *sa* *se, reflex. ali* *značaja* *ko-*
jeva *gjiipiti* *bez* *se:* *Pa* *se* *gjiipa* *od* *zemlje* *na* *noze.*
Npj. 3, 114.

gjiipnuti. *nēm. v. pf. vidi* *gjiipiti: Vojvode* *su* *na*
noze *gjiipnute. Npj. 3, 360.*

Gjijsā. *f. namastir u* Fruškoj Gori. *Rj.*

gjiizdin. *m. vidi* *dizgen. — U* *susret* *mi* *majka* *istrala,*
pa *uhvati* *za* *gjiizdine* *vrancea. Npj. 1, 517.*

gjiōga. *m. (ist.) vidi* *gjogo. Rj. —* *Te* *odseta* *konjina*
u *ahare, i* *izvede* *gjiōga* *bahajima. Npj. 2, 190.*

gjiōgat.* m. der *Schimmel, equus albus, cf. bijelac,*
gjozin. Rj. gjojat-ali, bijeli *konj. isp. dorat. hyp. gjoza,*
gjogo. — *Vrati* *šimo* *ponamina* *gjiōgata, u* *avliji* *konja*
ustavio. Npj. 2, 68. Već *odjaši* *od* *konja* *gjiōgata.*
3, 125.

gjiōgatast. *adj. n. p. konj, Schimmel, equus albus.*
Rj. u *čega* *je* *dluka* *kao* *u* *gjiōgata. t. j. bijela. —*
Gjogušā, gjiōgatasta *kobila. Rj. 150a. Za* *njima* *su* *do*
tri *konjanika* *u* *bijeloj* *čohi* *Vedeničkoj, a* *pod* *njima*
konji *gjiōgatasti, a* *napijedi* *junak* *na* *gjiōgatu. Npj.*
3, 155.

gjiōgatov. *adj. des* *Schimmel, equi albi. Rj. što*
pripada *gjiōgatu. —* *za* *nast. isp. alatov.*

gjiōzin. *adj. des* *gjiōga, equi albi. Rj. što* *pripada*
gjiōgi.

gjiōzin. *gjiōgina. m. vidi* *gjiōgat: Pa* *posjede* *svojega*
gjiōgina. Rj. — *Pa* *poklupi* *bijesnu* *gjiōgina. Npj. 1,*
427. Pa *načera* *gaziju* *gjiōgina, . . . tade* *natrag* *uzvrat*
gjiōgina . . . ubiše *mi* *dehela* *gjiōgina. 4, 128. s* *takom*
nast. imena *konjima* *kod* *konj.*

gjiōgo. *m. (juž.) hyp. od* *gorzati. Rj. gen. gjiōga, roc.*
gjiōgo. vidi *gjiōga. —* *Ljutici* *se* *na* *ino* *ne* *može,* *već*
oprema *vilovita* *gjiōga. . . . Gde* *si* *dobra* *zadobio*
gjiōga? Npj. 1, 512. Gjiōga *vrisku, soko* *pisnu.*
Here. 277.

gjiōguša. f. gjiōgatasta *kobila, die* *Schimmelstute,*
equa alba. Rj. — *riječi* *s* *takom* *nast. kod* *ajgriša.*

gjiōgušin. *adj. Rj. što* *pripada* *gjiōguši.*

gjiōja. *kao* *adv. men' ich. etva, opinor: i* *on* *se*
gjiōja *oprema: on* *gjiōja* *misli* *da* *mi* *to* *ne* *znamo, cf.*
kao, bojaži. Rj. kao *da, rekao* *bi: vidi* *i* *kršem, to-*
korse, tobože, u *Rj.³* *okr. gjiōja? —* *Kao* *gjiōja* *da*
se *sam* *pokorio. Danica* *3, 110. Srpske* *se* *starešine* *stanu*
kupiti *oko* *Beograda, kao* *gjiōja* *da* *se* *dogovaraju*
s *Turecima, a* *upravo* *da* *ih* *čuvaju. Miloš* *1.*

Gjōka. *m. (ist.) vidi* *Gjoko. Rj.*

Gjōko. *m. (juž.) hyp. od* *Gjorzgije. Rj. gen. Gjōka,*
roc. Gjoko. vidi *Gjoka, Gjuko. takra* *hyp. kod* *Dako.*
— *Prvo* *jeste* *Gjoko* *kapetane, a* *do* *Gjoka* *Grujičiću*

1. Np. 5, 111 *po oca Gijoku prezime: M. Gjoko-*
S. xj, 103.

gjon, *giona*, *m. du. Solite, coram solis efficiendis.*
K. 1. 1. potplat. — Koža mu je na obrazu kao *gjon*.
P. s. 138. U moje čizme crn *gjon* (a ženskinje rekne
čep) — mjesto čizme. 333. *Kad se ko čemu začudi*
— (a) m. bu urekao). Za ovaku podlost mora čovek
imati gjon-kožu na obrazu. Danica 5, 82. riječ Turska.
ARj. III. 9b.

Gjonišije, *m. ime muško. Dionysius*: Neki ljudi
pristaje uza nj (uz Pavla) i vjerovali; među ko-
jima bješe i *Gjonisije* Areopagitski. Djel. Ap. 17, 34.
U Dionisije, od kojega je postalo Gjonišije. isp.
zj 2a.

Gjonišija, *m. ist. Eugenius*. (n. p. u pjesni o patri-
jaru Carnojčeviću): Porod moga *Gjonišije* principa. Rj.
gjordra, *f. (st.) vidi sablja, cf. čorda*: O bedri mu
oštra gjordra. Rj. *vidi i korda*. — Ukloni se, neko
moga, s puta, žestok konje da te ne satare, *britku*
gjorda da te ne obrize. Npj. 1, 622.

Gjorgja, *m. (ist.) hyp. od Gjorgije*: Pa pred *Gjorgju*
rusu glavu baci. Npj. 4, 309. *juž. bilo bi Gjorgjo,*
ali na nema peterde.

Gjorgje, *m. vidi Gjorgjije*. Rj. *gen. Gjorgja*. —
Sveti *Gjorgje*, krsno ime moje! Npj. 2, 97. *Da će*
Crnog Gjuraja uvatiti i živa ga caru opremiti... Je
li *Gjorgja* caru opravio? J. 204. *po oca Gjorgju*
prezime: Gjorgjević F. Ozled IXa.

Gjorgjija, *m. Georgius*. Rj. *vidi Gjorgjije, Gjorgje,*
za nast. Gjorgjija i Gjorgjije isp. Antonija, Antonija.
— Osmanova ugrabila vrauca, *od Gjorgjije* ter ga
privoglašće. Npj. 4, 161. Bratu Peru bješe ostavio,
bratu Peru i bratu *Gjorgjiji*. 5, 3. Zna *Gjorgjija*
s vojskom upravljati. 5, 75.

Gjorgjije, *m. Georgius*. Rj. *vidi Gjorgjija, Gjorgje,*
Gjorgjije. — Kad to začu gospodar *Gjorgjije*...
Eto na te *Crnoqa Gjorgjija*. Npj. 4, 224. Zelen
konjik, svetitelj *Gjurajije*. 5, 276. Nije priznavao
Kara-Gjorgjija za glavnoga gospodara. Sovj. 1. *po*
oca Gjorgjiju prezime: Marko Gjorgjjević. Sovj. 93.

Gjorgjijica, *f. Gjorgjijina žena*: Javi im se mlada
Gjorgjijica... A to *Gjorgje* i gleda i sluša. Npj.
4, 147. — *vidi Gjurgjevia, i takva imenu kod* Goj-
kovic.

gjørgjörice,* (u Bačkoj) *vidi* jedva. Rj. *i syn.*
umlje.

gjørunti se, nēm se, v. r. pf. (Rj.²). *gjørunno se*
malo, t. j. opio se, *sich einen Rausch trinken, er-
pöbeln potare*. Rj. *i syn. kod* opiti se.

gjøtluk,* *m. der hintere Theil der Hosen, der den*
Hintern deckt, pars bravarum nates tegens, cf. tur.
Rj. *po tunučenju Njemačkom i Latinskom gjetluk*
ie u čakširu ona strana koja pokriva stražnjicu.

gjubbar, *gjubra*, *m. vidi gjubre*. U naše vrijeme u
Lici. J. Bogdanović. V. Arsenijević. ARj. III. 10b.
i syn. kod gjubre.

gjubranica, *f. rpuva gjubreta*. Kada se *gjubbar*...
iz kola po njivi na malene rpe istresa, svaku tu
malu rpu zovu *gjubranica*. J. Bogdanović. ARj. III.
10b.

gjubranik, *gjubranika*, *m. fmetum. rpu gjubreta,*
mjesto gdje se gnoj zgrće. J. Bogdanović. ARj. III.
10b. *vidi gnojiste, i syn. onlje.*

gjubre,* *gjubreta*, *m. der Dünger, stercus, cf. gnoj*
2. Kola *gjubreta* (kaže se za krupna a lijena čovjeka).
Rj. *vidi i* *gjubbar, gjubriš, bunina, gnjoj*. — Amelj,
1. *gjubre* u žitu. Rj. 5a. Nalože vatru (ponajviše od
gubretu i od smetlišta). Rj. 47b. (Glota, 3) nekako
gubre u žitu. Rj. 89b. Oloz, svakojako *gjubre* što
— se. Rj. 457a. *Smetlišta, cf. gjubre*. Rj. 694b.
Uvodi e. n. p. gjubre. Rj. 771a. Zario se kao svinja
u gjubre. Posl. 86.

gjøbrnje, *n. das Dungen, stercoratio, cf. gno-*
jenje. Rj.

gjubrèvit, *adj. gut gedüngt, bene stercoratus*. Rj.
šta je dobro nagjubreno, u čemu ima mnogo gju-
breta. — *adj. s takim nast. kod* barovit.

gjubriš, *gjubriša*, *m. der Mist, stercus*. Rj. *vidi*
gjubre, i syn. onlje. — s takrim *nast. riječi* kod
blutiš.

gjøbriti, *brim. v. impf. n. p. njivu, vinograd,*
dungen, stercoro, cf. gnojiti. Rj. *vidi i* *gnjojiti. v. pf.*
slož. nagjubriti.

gjøgum,* *m. ein grosser kupferner Wasserkrug,*
vas aquarium aeneum: Ko donese vode u *gjøgumu*,
da se njemu po žut dukat dade. Rj. *veliki mjedeni*
krčag za vodu: Donesi mi *gjøgum vode*. Here. 254.

Gjūka. — 1) *f. ime žensko*. Rj. *hyp. od* *Gjurgja*,
Gjurgjija, Gjurišava. — 2) *m. (ist.) vidi* *Gjuko*. Rj.
— *Gjuka* Marković. Npj.¹ 4, XIX.

Gjūkan, *m. ime muško*. Rj. *osn. u* *Gjuka*. *Osn.*
139. *imena s takrim nast. kod* *Čvijan. dem. Gjūkan-*
čić. — A na ruku *Gjūkanu* serdaru: O *Gjūkan* od
Bjelopavlčica. Npj. 4, 418.

Gjūkančić, *m. dem. od* *Gjūkan*. Rj. *takva dem.*
Ivančić, Jovančić, Maksimčić, Todorčić, Živančić, i t. d.
Gjūkanda, *m. augm. od* *Gjūkan*. u *Lici*. ARj. III.
11a. — *isp. Jovanda*.

Gjūkna, *f. ime žensko*. Rj. — *Gjūkna* (osn. u *Gjuku*
od *Gjurišava*). *Osn.* 189. *takva hyp. kod* *Bekna*.

Gjūko, *m. (juž.) ime muško*. Rj. *vidi* *Gjuka* 2;
Gjoko. hyp. od *Gjuragj. gen. Gjūka, voc. Gjūko.*
takva hyp. kod *Dako*. — Morao je dati Turcima u
taostvo kneza *Gjuka*. Sovj. 28. Da bude vojvoda
Hlijin sin, *Gjuko*. 48.

gjøl,* *m. — 1) vidi* ruža. Rj. — Kupajte me
gjølom rumenijem. Npj. 1, 246. *Gjøl miriše, ide* moje
drag. 1, 251. *Gjøl djevojku pod* *gjølom* zaspala,
gjøl se kruni, te djevojku budi, djevojka *gjølu*
govorila: »A moj *gjøla*, ne kruni se na me.« 1, 287.
Ružel Anka umivale lice, *gjøl crvičćem i rumen*
ružicom. Here. 164. Ti moga brata mamiš... na tvoje
gjøl solufe. 296. — 2) *artemisia annua* Linn. Rj.
biljka. — 3) *vidi* *gjøle*: Slijevaće u tope *gjølove*.
Rj. *vidi i* *gjunle. toporsko tane*.

gjølābija,* *f. Rj. nekaka crvena slatka* *gjøbuka*.
gjølāšik,* **gjølāšin**, *m. brennende Liebe, lychnis*
chalecedoni. Rj. *biljka*. — *gjøl-ašik. isp. gjøl 1, ašik.*

gjøl-baklāva, *f. Art Kuchen, placentae genus:*
Gjøl-bakluru u zlatnoj tepsiji. Rj. *nekakva pita*.

gjøtle, *gjøleta*, *n. Kanonenkugel, globulus tormen-*
tarius. Rj. *toporsko tane*: Daće vama praha i *gjøletu*.
Npr. 5, 354. *vidi* *gjøl 3, gjunle*.

gjølistān, *m. ake. Rj.² XXIX. gradina, gje* su
ruže, der Rosengurten. Npj.¹ 1, 315. *vidi* *cvjetnjak*.
— Vezir *Zejna* po bostanu vezla, po bostanu i *po*
gjølistanu. Npj. 1, 383.

gjøls,* *m. gjølsa, f. gjølsija, f. das Rosenwasser,*
aqua rosarum. Rj. — *Gjølsija, gjøls (voda iz ruže)*.
Npj.¹ 1, 315. Ja sam lice *gjølsom* umivala. Npj. 1,
63. Umij mene, nen, *gjølsjom vodićom*. 1, 260. Iz-
mijte ga *gjølsom* i sapunom. 4, 299. Treća nosi u
boci *gjølsije*, da mi škropi banovu Mariju. Here. 15.
gjølvēzija,* **gjølvēzlija**,* *f. vidi* *gjøvlezlija*. Rj.
ružičasta svila. — Nestalo mi je svile tavlje, svile
tavlje, i *gjøvlezije*. Npj. 1, 21.

gjømānje, *n. verb. od* *gjumati. radnju* *kojom tko*
gjumā.

gjømati, *gjømām, v. impf. jesti* oblo i na velike
zalogaje. u *Lici*. »Jesi li vidio, kako slatko *gjumā*?«
J. Bogdanović. ARj. III. 12b. *isp. gumati*.

gjømbār, *gjømbāra*, *m. Inguer, amomum zingiber.*
Rj. *nekaka mirogijja*.

gjømiš,* *m. ake. ARj. III. vidi* *srebro, srma*. —
Velike češ đvore ugledati *gjømim* limom i *gjø-*
mim. Npj. 2, 622.

gjømišli,* *adj. indecl. vidi* *srebrn*: Oni među *gjø-*
mišli pištolje. Rj. *vidi i* *srnali*.

gjumručki, *adj.* *Zoll-, rectigalium.* Rj. što pripada *gjumruku, gjumrućima.*

gjumrudžija,* *m. vidi* gjumrukčija; carenik, carinik, carinar, harmicar. — Kad ja bijah morski dželebdžija, a ti bješe morski *gjumrudžija.* Npj. 3, 449. *gjumruk-džija, promijenivši se glas k pred dž na glas g.*

gjumruk,* *m. vidi* earina 1. Rj. *vidi* i baždarina, harmica. — A ti ne šće na moje volove uzet' *gjumruk* groše i dukate. Npj. 3, 449. Da uzimlje *gjumruk* od lonaca. Npj. 1, XXVI. Skele i *gjumruke* na Ostružnici i na Biogradu niko drugi nije mogao zakapiti osim njih dvojice. Sovj. 22.

gjumrukana,* *f. das* Zollhaus, telonium, *cf.* carina 2. Rj. *zgrada u kojoj se plaća gjumruk.* — riječi s takim nast. kod ajmana.

gjumrukčija,* *m. vidi* carinik. Rj. *vidi* gjumrudžija, carenik, carinar. koji uzima *gjumruk.*

gjumrukčijanski, *gjumrukčijski*. *adj. vidi* carinčki. Rj. što pripada *gjumrukčijama.* *vidi* i *gjumrukčinski.*

gjumrukčinski, *adj. sažeto od* gjumrukčijanski. *isp.* abadžinski.

gjuŋija,* *f. das* Winkelsen, *norma;* dotjerati (što) na svoju *gjuŋiju*, t. j. po svojoj volji. Rj. *alutjika* kojom zidiri i drvdjelje mjere, je li što ravno ili pravo načinjeno.

gjuŋle, *gjuŋleta*, *n. vidi* gjuŋle. Rj. *vidi* i *gjuŋ* 3. *toporsko tunc.*

Gjūr, *Gjūra*, *m. die* Stadt Raab. *Jaurinum.* Rj. *cf.* Janok. Rj. 3 *grad u Ugarskoj.* Madž. Győr.

Gjūra, *m. (ist.) vidi* Gjuro. Rj. — Od *Gjure* Milutinovića. Npj. 1 4, XIX.

Gjūrae, *Gjūra*, *m. (u C. G.) Georgius.* Rj. *hyp.* od *Gjūragj.* — s takim nast. imena *vidi* kod *Grubac.*

Gjūragj, *Gjūrgja*, *m. Georgius.* Rj. *hyp.* *Gjūka* 2, *Gjūko*, *Gjūkan*, *Gjūkanda*, *Gjūra*, *Gjūrae*, *Gjūran*, *Gjūrašin*, *Gjūraško*, *Gjūriša*, *Gjūrko*, *Gjūro*, *Gjūroje*, *Gjūša*, *Gjūšo*. Da proslavi krsno ime krasno, krsno ime, svetog letnog *Gjūrgja*. A kad Marku sveti *Gjūragj* dogje. Npj. 2, 433. Kralju *Gjūrgju*, roditelju krasni! pusti mene megj' Madžare, babo! 2, 484. Te su *Gjūrgju* skerlet pokrojili, pake sede s *Gjūrgjem* piti vino. 2, 571. *po ocu Gjūrgju prezime:* Ljuta guja *Gjūrgjiev-Murate.* Npj. 4, 322.

Gjūran, *m. hyp.* od *Gjūragj.* u prezimenu: *Potrčaše preko Gorevićah više kule Gjūranović-Sava.* Npj. 4, 113. — *takva hyp.* kod *Cvijan.*

Gjūrašin, *m. ime* muško. Rj. — *imena s takovim nast.* Cvjetašin, Dobrašin, Jelašin, Milašin, Nikašin, Petrašin, Vukašin.

Gjūraško, *m. hyp.* od *Gjūragj.* u prezimenu: *Od Cetinja dva Gjūraškovića.* Npj. 5, 91.

Gjūrgja, *f. ime* žensko. Rj. *vidi* *Gjūrgjija.*

Gjūrgje, *m. ime* muško. *gen.* *Gjūrgja.* *vidi* *Gjūragj.* *Gjūrgje.* — Ongje bješe stari despot *Gjūrgje* sa *Stjepanom* a i sa *Grgurom.* Npj. 3, 53.

Gjūrgjev, *adj. što pripada Gjūrgju.* — *Gjūrgjev dan.* Rj. 151a. *Gjūrgjevo cvijeće,* *vidi* *gjūrgjica:* *Nabrala je smilja i bosilja a najviše gjūrgjeva cvijeća.* Rj. 151a (*vidi* i *gjūrgje* 2). *Gjūrgjev danak* hajdučki sastanak, Mitrov danak hajdučki rastanak. *Posl.* 78. *Gjūrgjev dan* je ljetni svetac. 78. Tako mi Mitrova i *Gjūrgjevu (dana)*! 302, *Pošetala Gjūrgjeva Jerina.* Npj. 2, 479.

gjūrgjevac, *gjūrgjēva*, *m. vidi* *gjūrgjevštak.* Rj. *čovjek koji slavi Gjūrgjev dan.* — *za nast. isp.* *arangelovac.*

Gjūrgjevica, *f. Gjūrgjeva* ženu: *Brojila ih mlada Gjūrgjevica, sve junake na broj nabrojila, do tri njena dobra ne nabroji: prvo dobro Gjūrgja gospodara.* Npj. 1, 217. *vidi* *Gjūrgjijnica,* i kod *Gojkovića* *takva imena.*

Gjūrgjevina, *f. (st.)* ono što je *Gjūrgjevo* (bilo,

t. j. *Gjūrgja Smedereva, das Gebiet des Gjūrgja Smederevac, imperium des Gjūrgja Smederevac:* *Koji mi je sve moje uzco: Gjūrgjevinu i Smederevacu.* Rj. *vidi* *Gjūrgjevo* 2.

Gjūrgjevi Stūbovi (Stūjovi), *m. pl.* 1) *novi* *mastir u Vasojevićima* na lijevoj strani *Lama.* Da *vidite Gjūrgjeve Stūbove.* Rj. 2) *zidine od zidina* stira blizu *Novoga Pazara:* Da *vidite Lavra Stūbo* *ničku* ne daleko od *Novog Pazara;* da *vidite Gjūrgjeve Stūbove* kod *Deževe* starijih *dvorova,* *zaduzbničara* *Simeuna.* Rj.

Gjūrgjevo, *n.* — 1) *grad na Dunavu u Mas* *on* *Rj.* — 2) u pjesmi na ovome mjestu kao *Gjūrgjevo* *Sve* *joj* *mlada* u *prčju* *dala:* *Sve Gjūrgjevo i sve Smederevo.* Rj.

gjūrgjovski, *adj. n. p. mjesec* *kisa, Georgii.* 8. *Georgii.* Rj. što pripada *svetomu Gjūrgju, Gjūrgju* *danu.*

gjūrgjevštak, *m. der* *den* *h. Georg feurt,* *den* *s. Georgii.* Rj. *vidi* *gjūrgjevac,* koji *slavi Gjūrgjev dan.* — *Gđjekoji Gjūrgjevštaci* *prislavljaju Gjūrgje.* Rj. 598a. *Gjūrgjevštak* (*pred* *sja* *osn.* u *gjūrgjevski.* *Osn.* 266. *za* *nast. isp.* *arangelovštak.*

gjūrgjic, *gjūrgjica*, *m.* 1) *klein-Georgii* (*den* 3. *Nov.*) Rj. *dan* 3. *studenoga u hršćana istočnoga zakona:* *Gđjekoji Gjūrgjevštaci* *prislavljaju Gjūrgje* (3. *Novemvrija).* Rj. 598a. — 2) *vidi* *gjūrgjica.* Rj. *biljka.* *vidi* i *gjūrgjevo cvijeće.*

gjūrgjica, *f. Maubunc, concallaria majalis* *Linn.* Rj. *biljka.* *vidi* *gjūrgjic* 2, *gjūrgjevo cvijeće.*

Gjūrgjija, *f. ime* žensko. Rj. *vidi* *Gjūrgja.* *Završetak imena* *ženских (jja)* *prenosi se k* *stranim* *imenima* *muškim,* *te* *postaju* *ženска* (*za* *ženсkinje):* *Vasilija, Gjūrgjija, Nikolija, Pavlija.* *Osn.* 75. *hyp.* *Gjūka* 1, *Gjūkna.*

Gjūrica, *m. ime* muško. Rj. *dem.* od *Gjūra.* — *Kako* *ja* *tajnu* *bolnog Gjūricu.* Npj. 1, 491. *po* *ocu* *Gjūrici* *prezime:* *Stevan Gjūrici.* *Sovj.* 135.

Gjūrin, *adj. što pripada Gjūri:* *Gjūrin* *petak,* *o* *Gjūrinu* *petku.* t. j. *nikad,* *den* 30. *Februar,* *ad* *calendas* *graecas.* Rj. 151b.

Gjūrisav, *m. ime* muško. Rj. — *Gjuri-slav,* *tako* *slož.* *imena* *kod* *Berisav.*

Gjūrisava, *f. ime* žensko. Rj. — *imena* *ženска* *kod* *Dikosava.*

Gjūriša, *m. ime* muško u prezimenu: *A* *do* *Petra* *Mitar* *Gjūrišu.* Npj. 5, 411. *isp.* *Juriša.* — *takva* *hyp.* *kod* *Dabiša.*

Gjūrka, *m. (ist.) ime* muško. *vidi* *Gjūrko.* — *Adnag* *Baja* *i* *Rčković* *Peja,* *adnag* *Gjūrka* *od* *bijele* *Sente.* Npj. 3, 557.

Gjūrko, *m. ime* muško. Rj. *vidi* *Gjūrka.* *po* *ocu* *Gjūrku* *prezime:* *O* *Marijo,* *seko* *Gjūrkovića!* Npj. 3, 478. — *takva* *hyp.* *kod* *Boško.*

gjūrkovac *čarak,* *gjūrkōva* *čarka,* *m. Art* *Schloss* *am* *Feuergewehr,* *ignarium* *quoddam:* *Na* *njima* *su* *dva* *čarka* *gjūrkova.* Rj. *Mač* *vukovae,* *čarak* *gjūrkovae* *i* *sablja* *dimiškinja* (*valjaju).* *Posl.* 176. *nekak* *osobiti* *čarak.*

Gjūro, *m. (juž.) hyp.* od *Gjūragj.* u Rj.: *Gjūra* *m. (ist.) vidi* *Gjuro.* Rj. 150b. *gen.* *Gjūra,* *roc.* *Gjūro.* *takva* *hyp.* *kod* *Dobro.* — *Pjan* *Gjūro* *kao* *i* *sjekira.* *Posl.* 219. *Kupa,* *kaži,* *od* *dvanaest* *oka,* *beg* *je* *dade* *Pijanici* *Gjūru,* *Gjūro* *popi,* *ništa* *ne* *osjeti.* Npj. 2, 449. *Pita* *majka* *Smedereva* *Gjūra:* *A* *moj* *sin,* *Smederevče* *Gjūro!* 2, 471.

Gjūroje, *m. Rad* 26, 56. *od* *osn.* *Gjuro.* — *takva* *hyp.* *kod* *Blagoje.*

Gjūrov, *adj. što pripada Gjūru:* *Zlo* *činila* *Gjūrova* *Jerina,* *zlo* *činila,* *gore* *dočekala.* *Posl.* 92.

gjūrovača, *f. velika* *čaša* *drvena,* *grosser* *holzerner* *Becher,* *poculum* *ligneum* *majus* (*Pjan* *Gjuro* *ka* *i* *sjekira).* Rj. *Od* *Pjānice* *Gjūra?*

habernik, habernika, *m.* t. j. top ili puška (što se meće na glas), *die Lärmkanone, tumultum tumultuum nunciatus*: Te izbaci pušku habernika. Rj. *vidi* haberdak, haberdak, habernjača, glasnik 2.

habernjača, *f.* *vidi* habernik. Rj. i *syn.* *oudje*. — riječi s takim nast. kod ajgriča.

habronoša, *m.* *der Postenträger, famigrator*. Rj. habro-noša, koji habar (*haber*) nosi. *vidi* glasonoša, glasnik 1, oglasnik, *isp.* stokućanin. — riječi tako slož. kod bremenosa.

hächik,* Rj. *vidi* ačik.

hādum,* hādumac, hādūmca, *m.* *ohne Geschlechtsteile, experts pudendorum*. Rj. *vidi* škopac 2, uškopljenik. — Ja mu kažem: *adumac* sam, a on pita koliko dece imam! Posl. 108.

hādumica, *f.* *Frauenzimmer ohne vollkommene Geschlechtsteile, mulier experts pudendorum*. Rj. žensko uškopljeno.

hādži,* hādžija, *m.* *der Pilger (Christ der in Jerusalem, oder Türke der in Mekka gewesen ist), peregrinus religionis ergo*. Koji Hrišćanin otiđe na Jerusalem a Turčin na Meku, onaj se poslije zove i piše hādžija dok je živ: pred kršteno ime dodaje hādži, n. p. Hādži-Prodan. Hādži-Osman: a kad se kršteno ne govori onda se kaže hādžija: Dok pogubim do dva igumana: Hādži-Gjeru i Hādži-Rovema. Kad hādžije polaze na čabu. Kad se ženi Rišnjanim hādžija. Rj. *vidi* poklonik. — Nemoj, hādžija, Boga ti! Posl. 206.

Hādžijci, *m. pl.* nekako mjesto: Sa Hādžijca dva bega Hādžijca. Rj. — Hādžijc prezime po onu hādžiji. piše se i sažeto Hādžic.

hādžijin, *adj.* *des Hādži, peregrini religionis ergo*. Rj. što pripada hādžiji.

hādžijnica, *f.* *die Frau eines Hādži, uxor peregrinatoris religiosi*. Rj. ženu hādžijina. — Ko to kune moga mila sina, do godine moja snaha bila, a do druge i sina rodila, a do treće hādžijnica bila! Here. 214. hādžijnica sažeto od hādžijnica. u ovo od hādžijnica.

hādžijaski, hādžijski, *adj.* Hādži-, peregrinatoris religiosi. Rj. *upravo*: peregrinatorum religiosorum, što pripada hādžijama, ili hādžiji kojemu god. *vidi* i hādžinski. — Hādžijnski barjam, koji osobito praznju hādžije. Rj. 16b.

hādžikuskun,* *m.* koji se zove hādžija a nije, od prilike kao hādžinedomak. Rj.³ hādži-kuskun; kuskun-podrepa.

hādžiluk,* *m.* *die Pilgerschaft, Pilgerreise, peregrinatio religionis ergo*: otišao na hādžiluk; bio na hādžiluku. Rj. putovanje na svetu mjestu, na Jerusalem za kršćane, na Meku za Muhamedovce. — Ja polazim u ime Boga na hādžiluk. Rj. 211b.

hādžinedomak, *m.* (*komisch*) ein Pilger, der aber nicht bis an das Ziel seiner Wallfahrt gegangen: peregrinator sacer imperfectus, mendax. Rj. hādžinedomak, porugu čovjeku, koji je otišao na hādžiluk, pa se vratilo ne dočvrši do svetoga mjesta. *isp.* hādžikuskun.

hādžinski, *adj.* sažeto od hādžijnski, koje *vidi*, *isp.* abadžinski.

hādžo, *m.* *hyp.* od hādžija. Rj. *gen.* hādža, *rov.* hādžo, *takva hyp.* *vidi* kod balo. — Knjige piše Pivljanine Bajo, te je šalje u primorje ravno, a Turčinu Rišnjanim Hādžu. Npj. 3, 448. Hādžo, Mujo! dobar ti si! — Hvala Bogu, e ne mogu. Posl. 340.

hāe! *uzvici* ha i e *sustackjeni*, te se njima tjeruju volovi. *vidi* ae; haj 5. — Hae, maconja, zekonja! Nar. prip. Bos. ARj. III. 545a.

hāčkānje, *n. verb.* od haekati. radnja kojom tko haeće. — Kad knez čuje vabljenje i hāčkānje čobana . . . »E, baš je dobra stoka!« Mil. 20.

hāčkati, hāčēcēm, *v. impf.* *uzvikivati* hae! tjerujući stoku. *vidi* aekati.

hāga,* *m.* *vidi* aga; sa h sprijeđu u Crnoj Gori:

Ona bije hage i begove. Npj. 1, 111. I dofatu haqu od Meduna. 4, 118.

hāin,* *m.* *anim.** *protentik, logdak*. Npj.¹ 2, 301. *verbaljalec: ein nichtsaaridi per Mensch; hano neptam, nebulo: u trećem i četvrtom primjeru hāe psoeka za neprijateljske vojnik.* *vidi* hāinin. — Hāin, nevjeran čovjek, izdajica. Rj.³ 825b. Hāin hāna zove: čuvajmo se od ove (varijamo se, veli, ove). DPost. 25. Psi haju, hāin je na šteti. 104. Ti li si se care učinio, da ti držiš careve hāine? Npj. 3, 352. A izlazi, carevi hāine! 3, 353.

hāinin, *m.* *vidi* hāin. — A car va grlna hāinina, koji ni je roblje zarobio. Npj. 2, 268. Kopikna, carev hāinin! 2, 281.

hāinstvo, *n.*: Ti ne kupi svate po hāinstvu, no pokupi svate po delijstvu, po ovdjelu i dobru orožju, odžaković, a sve svrstv od dvjest godina. Rj. *asobina, stanje onoga koji je hāin.*

hāir,* *m.* — 1) *vidi* zadužbina: Pa će njemu hāir učiniti. Rj. *znači* upuće dobro, sreća, obilje: bio mu hāir i beričet, da Bog da! Here. 352. *kao adj.* dobar, srećan: Car pašama hāir daru daje. Npj. 5, 351. *isp.* hāirli. — 2) hāir! *nein, non; daher aus 1 und 2 das Wortspiel*: A. (n. p.) Jesi li ga vigeo? B. Hāir. A. Hāir je na Višegradu čuprija. Rj. *adv.* hāir, *ne*.

hāirala!* *wie, was ist? quid ita?* koje dobro: Hāirala, kukavico sinja? Što si tako rano dočela? Rj. hāir-alā, za drugu polu *isp.* izdirala.

hāirdžija, *m.* (u C. G.) valja da onaj koji čini hāir (zadužbinu): Hāirdžije niti ščardžije. Rj.

hāirli,* *gluecklich, prospere, cf.* srećno: Da Bog dade, hāirli ti bilo. Rj. *adv.* i *kao adj.*: U mahali hāirli gjevojka, u mahali sve monike smaniha. Here. 158. *isp.* hāir 1.

Hāj, *m.* Paštrovski pust grad blizu Željeznice. Rj. *cf.* Nehaj. Rj.³

hāj! *holla! heus!* Rj. *vidi* āj, *interj.* — 1) u pomaganju (2): Hāj gje si mi. . . Npj. 1, 9. Hāj pomagaj! 1, 133. — 2) u čugjenju: Hāj gjadi kupus! Posl. 310. Hāj aferim, od Orašca Tale! jesi dobra roba zarobio. Npj. 3, 267. — 3) u žaljenju: Hāj gjevajko, žalosna ti majka! mladu li te majka udavala! Npj. 3, 16. — 4) u ugovaranju: Hāj Osmane, hāirom ti bilo! HNpj. 4, 459. Hāj more nđrite otuda! Živ. 270. — 5) u tjeranju volova: Hāj volovi! Npr. 105. *isp.* ae, hae.

hājauje, *v. das Bekummern* un *trvas, cura*. Rj. *verbal.* od hājati, koje *vidi*.

hājāt,* hājāta, *m.* *die Kammer, cella, cf.* kljet, ajat, vajat. Rj. i *syn.* kod kljet, *dem.* hājatić, *augm.* hājatina. — Timara kao pijan po praznom hājatu. Posl. 322.

hājati, hājēm, *v. impf.* za koga ili za što, *sich kümmern, cura cf.* mariti: Il' ne čuješ il' ne haješ za me. I reći će da ne hujem za njga, a ja hajem i dušicu dajem. Rj. *vidi* i hatati. — Hajem za nj koliko za lanjski snijeg. DPost. 25. Ne haje što je majci žo. Npj. 1, 135. Za to Turčin haje i ne haje. 1, 104. A ovcari za Boga haješe. 4, 517. Nemoj tako, kajala se Fato!« »A ja ne ću ni hājati, Mujo!« Here. 205. u Dubrovačkom dijalektu *refleksivno*, pa ono o čemu se misli stoji u *gentivru*: Osao gladan hatu se ne haje. DPost. 91.

hājatić, *m.* *dem.* od hajat. *vidi* vajatitić.

hājätina, *f.* *augm.* od hajat. *vidi* vajatina.

hājatski, *adj.* što pripada hājatu, n. p. hājatska vrata. *vidi* vajatski.

hājāe! *davon! absit!* Rj. *interj.* otide! ode! — Alov! *vidi* hājāac! Rj. 4a. *takve* *uzvike* *vidi* kod čistac.

hājde, hājdemo, hājdete, *gehon wir!* (*fr.* allons), *camus*. Rj. *uzimu* se *kao imperativ sing.* hājde, *plur.* hājdemo, hājdete; *dolazi i okrvjeno*: hājđ! hājđmo, hājte. — 1) u značenju *vi*: Hājđ' odatle. Rj. Hājdete za mnom. Npr. 80. Hājde od mene. Npr. 84.

Mađ. hajtás, hajtani (*tjerati*), *biće narod, u pomoć-putoj poslovići, po svojoj etimologiji od Mađ.* hajtás *prešao na naše hajde!*

hajter,* *m.* (u C. G.) *vidi* hater: Rad *hajtera* njegovih sluga. *Rj. vidi* i hátar, volja, milost, ljubav. — *Eja* bi ni *hajter* učinio. *Rj.* 152b (*ni* — *nam*).

hajvân,* *hajvána, m. das Thier, animal, cf. živinče, zvjerka. Rj. vidi* ajmana 1. — Oba živa oderao brava... Stoji dreka jurca... »Vidite li, moja braćo draga! Kakova je muka na *hajranu*. *Npj.* 3, 287. Goni ata prid begluk-mehanu, prid beglukom odjaha *hajrana*. *HNpj.* 4, 419.

hajvâr, *hajvára, m. u Rj.* 2b. *ajvâr, ajvára, m. vidi* hajvar. — posoljena ikra, Kaviar, ova piscium condita. *Rj.*³ *isp.* avgutar. — Čunak graha i malo *hajvara*. *Postl.* 95.

hák,* *m.* — 1) *der Lohn, die Besoldung, stipendium, merces, cf. plata. Rj.* — Grahoće će ruke objesiti, sve nam dati groše i haraće i agama ake sa zemalja. *Npj.* 4, 437. Ni mi daju groša ni haraća, ni *Turskoga haku* sa zemalja. 5, 350. — 2) *hak* mu je, *das hat er verdient, es ist ihm recht geschehen, habet, habet sibi. Rj.* pravo mu je, mal mu je. *isp.* mal 2. — 3) doći kome haka glave, *zu Grunde richten, perdo: I kad njemu haka glave* dogjoh. *Rj.* — Dohakati kome, t. j. doći mu *haka glave*. *Rj.* 123b. Skuvati kome poparu, t. j. dosaditi, doći mu *glave*. *Rj.* 54A. Došlo mi je *haka glave* (u. p. to i to, t. j. tako mi dosadilo da sam već gotov umrijeti). *Postl.* 69. Doći kome *aka glave*, t. j. opraviti ga s ovog svijeta. *Npj.*¹ 4, 349.

hák, *m. dušak, Hauch, halitus, cf. ak: Pasji hak* mora ne muti. *Rj. vidi* i dah.

hâl,* *hála, m. bijeda, napast; Unglück, calamitas, miseria, malum. — No da vidiš hálu i belaja!* *Npj.* 3, 193. Biće, pašo, *halu* od Turaka. 5, 329. Hem proližaš suze iz očiju, kakvi su te *hali* najahali? *HNpj.* 4, 94. Eto *halu* i žalosti teške! 4, 685. u *Rj.* 3a: ál, *ála, m. vidi* bijeda, napast: *al* te našao! No da vidiš *alu* i belaja!

hála, *f.* (u Dubr.) *der Schmutz, sordis: vonja halom.* *Rj. gnusoba, nečistoća.*

hála,* *f. vidi* ála. u *Rj.* *ála der Abtritt, secessus (latrina), cf. ishod: Udovice, u ali* podnice. *Rj.* 3b. za *h* *sprijeda vidi* DARj. 60b.: *ála, vidi* hála. *vidi* i djestro, i *syn. ondje.*

hála,* *f. vidi* ála, *odakle je ovamo prenesen ake. vidi* aždaha. — *Bije* se kao *halu* s berićetom. *Postl.* 13. Ždere kao *halu*. 79. *Hulo* nesita! 340.

hála, *interj. vidi* ála. *isp.* halah. — *Hala*, Dedo, da strašna junaka! *Npj.* 5, 328.

hálah,* *m. vidi* Bog: Ne izjedini, Halahu, krsta! *Rj. u Muhamedovaca Bog, Gott, Deus. i sa j mjesto zadnjega h: Hulaj bilaj, kaurin nijesam. Npj.* 5, 513. *isp.* bilah.

hálah, *m. vidi* hálah. *isp.* halá.

hálah-barjaktár, *m.*: Pogubiše i *halaj-barjaktaru*. *Npj.* 5, 332. *vidi* alaj-barjaktar. — *sprijel* je *h* po *Ornogorskom izgovoru.*

hálahánje, *n. verb. od* halakati, *koje vidi.*

hálahati. **hálahám** (*hálahém*), *v. impf. vikati* hala(h), i *tako rievči navaljivati. vidi* alakati, jalakati. *v. pf.* halaknuti. — Svngj po njemu Turci *halakaju*. *Ogled. sr.* 1 za njima gjoeca *halakaju*. *ARj.* III. 558b.

hálahnuti. **hálahnêm**, *v. pf. zuzvati* Boga (u *kršćana i u Turaka*), *Gott anrufen, Deum invocare: Hala-*knúše, Boga pomenuše. *Npj.* 4, 116. *isp.* alaknuti, jalaknuti.

hálah,* *halála, m. vidi* blagoslov: Dao mi je *s halalom*; što čovjek s pravdom steće, to mu je *halal*; da mu je *halal*! *Rj.*

hálahiti,* *hálahim, v. pf. vidi* oprostiti, blagosloviti: Kad koji što kupi od koga, a on kaže: »*Halali*

brate. A ovaj mu odgovori: »Da ti je *halal*«. Jedan drugom krycu *halalíše*. *Rj. v. impf.* *halaljivati.*

halaljiváuje, *n. das Sacrum, benedictio. Rj. bla-*goslovljenje.

halaljivati,* *halaljívati, v. impf. sequen, beneduo. Rj. blagoslovjati. v. pf.* *halaliti.*

hálan, u zagoneci: *Halan* jase na *halanu*, ham mu je *kita* do kopita (ovani). *Rj.*

hálas, *halása, m. ribar, der Fischer, piscator. Mađ.* *halász. u* DARj. *álás, alása, vidi* halas, *od* hal (*Mađ.* *ri-*ba, u *Rj.* *álás, alása, m. (žarić, der Fischer) vidi* ribar. *Rj.* 3b. — *Mlas* kapu nakrivio, u meannu gleda. *Npj.* 1, 512. Digoše se po moru *alasi*, i po moru *ribu* pohvataše. 2, 71.

hálaški, *adj. što pripada* *halasima. prema* *áláski u Rj.* 3b. — *vidi* ribarski. — Sve se *ujive zoleme*, a *aláske* erne, *alás* kapu nakrivio, u meannu gleda. *Npj.* 1, 512.

hálasov, *adj. što pripada* *halasa. prema* *alásov u Rj.* 3b. — *vidi* ribarev, ribarov.

hálat,* *haláta, m. vidi* álat. *krivo pridjereno spr-*ijeda *h. — Bez* *halutu* nema zanata. *Postl.* 12. *gen. sing. i* halta: Što nemahu kuće ni haštine, ni nikakva *halta* ni zanata. *Npj.* 5, 504. *das Werkzeug, instrumentum. vidi* orugje. za *gen. isp.* bakar (*bakra i bakra*).

1. **hálav**, *adj.* (u Dubr.) *schmutzig, sordidus, cf. gnusan, prljav. Rj. adj. od* hála (*gnusoba, nečistoća*).

2. **hálav**, *adj. vidi* pojedljiv, proždrljiv. u *Rj.* *álav, n. p. čovjek, gefrässig, gierig, vorar. Rj.* 3b. *od* hála, *ála, aždaha. isp.* Halo nesita! *Postl.* 340.

háleđón. **háleđóna**, *m. dragi kamen* plav kao nebo. *po Lat. govoru* (chalcidon), *po Grčkom* (χαλκίδων) *halkidon, koje vidi.*

háлка,* *f. — 1 a)* gvozden kolut, *ein eiserner Ring, z. B. Thüring, Fessel, annulus, cf. biočug: Ko* to *kucu halkom* na vratima? *Rj. vidi* i zvećir, zvekir. *gvozden kolut, kojim se kucu na vratima: Stade* zreka *alke* na vratima. *Npj.* 1, 469. *Bije* neko *alkom* na vratima. 1, 476. Pa on *kuenu* *alkom* na vratima. 3, 371. — b) *gvozden kolut u okova, veriga, lancea, sindžira: U* onaj mah *prsnúše alke* oko vrata, i sve gvoždje koje je Baš-Čelika držalo. *Npr.* 196. 1 zamače *singjir* oko vrata, *triest* *alki*, četrdeset oka. *Npj.* 3, 37. *po orome imu halka gen. pl. i* halki. — c) u (*topova*): Dočeka ga *oganj* od *topova*, pogodi ga *deli* *alku zlatna. Npj.* 5, 363. — 2) (u *Šinju*) *igra* u kojoj mladi *momei* *trčevci* na konjima *poga-*đaju *kopljem u halku*, koja je osobito za to *nač-*njena, i to se kaže *trčati halku. Rj.*

hálkár, *halkára, m. cf. halka* 2. *Rj. momak koji* *trčé halku. — Starješina... odvede halkare* na biljeju. *Rj.* 801b.

hálkárski, *adj. cf. halka* 2. *Rj. što pripada* *hal-*karima ili *halci: Naprijed* idu *hálkarski* *momei. Rj.* 801b.

hálkidón, *halkidóna, m. dragi kamen* plav kao nebo, *Chalcidon, chalcidonium: Temelji* zidova *gradskih* *bijahu* ukrašeni svakijem *dragijem* *kamenjem: prvi* *temelj* *bijaše* *jaspis... treći* *halkidon. Otkriv.* 22, 19. *vidi* *halecion.*

hálobija, *m. halo-bija, koji* *bije, ubija halu (vidi* *hála, aždaha). — U* *Ljaveću* se *ovako* zove *sveti* *Gjuragj. 1j. Kovačević. ARj.* III. 560b. *isp. riječ* *tako* *šlozemu* *gobjija.*

hálov, *hálova, m. u Rj.* *álov, álova, m. velika* *pregja* što se *ribe* *hvataju. das* *Fischernetz, rete. Rj.* 4a. u *ARj.* 76b: *álov, álova, m. halov. Mađ.* *haló, mreža,*

hálovit, *adj. koji* *je kao* *hála, aždaha: A* on *pusti* *vranca* *alorita. Npj.* 2, 585. *Halovite* *konje* i *junake. 3, 51. — takru* *adj. kod* *barevit.*

háloga, *f. Rj. augm. haluzina. — 1)* (u C. G. i *po* *okolinama*) *vidi* *provalija: Dok* *uljeze* *niz* *haluge*

valuga; aloka, jaruga, surduk, ... Loveći dubokijem *alugama* i ... Npr. 152. — 2) (u Bačkoj i u ... Korov. Rj. *vidi* i travurina.

haluzina, *f. dem.* od haluga (osobito haluga 2); ... tako slatkorana, da svaku *haluzinu* ... J. Bogdanović ARJ. III. 561a.

halva, *f. dem.* *Mehlspise* (von Weizenmehl, ... *Halva* *genus*. Rj., *slatko jelo od ... i meda*. — 2) od orašha, ... Rj. — Ode na jagmu kao *alva*. (Kad ... Post. 232. — 3) *cf.* prsten 3. ... jedan uzme prsten u ... pod sve kape redom (a pod jednom ... najposlije u maramu (marama ta zove ... Rj. 617b).

halvadžija,* *halvadžija*, *m.* *Halvadhändler*, qui ... *halva-džija*. — *halva-džija*. — *halva-džija*.

halvaluk, *m.* *das Fringgold* (auf halva), *was man ...* *halvaluk sagt man wie in Oesterreich: den ...* Zdrava bila Ajko Atlagića, zdrava bila i gaće drala, a i meni *alvaluka* dala. Rj. *halva-luk*, *u obličje* *isp.* *albadžiluk*, *kad tko obuče ... drugi istu od vraga dara (halvaluka), ... upre što se kome daruje na halvu. — Kupio hajduk gaće za marjaš, a popio forintu ...*

halja, *f.* — 1) (u Hrv. oko Otočca) ženska haljina krutka i bez rukava. Rj. — 2) (oko Spljeta) muška dugačka plava haljina, po kojoj se ne opasuje, *Art Manner- und Frauenrock, chlamidis genus*. Rj.

haljak, *haljka*, *m.* (u Sinju) kratak gumb, koji nije našaran u koji je našaran onaj se zove *koporan*; dugački pak zove se *haljina*, *cine Art Mantels, pulli genus*. Rj.

haljčak, *haljčka*, *m.* *ein Kleidungsstück, vestis*. Rj. *komad od odijela*: Istina, da su mnogi od ovijeh *haljetaka* Turski ili Arnautski. Odg. na laž. 20.

haljčina, *f.* *augm.* od haljina. Rj. — *takva augm. zdi kod halbetina*.

haljina, *f. pl. gen.* *hälljina*. — 1) u Srbiji se od prije zvala *haljinu* od bijela sukna kao gumb, i to bila muška ili ženska, *Art Oberkleid mit Aermeln, chlamidis genus, cf.* *hjeljača*. Rj. *vidi* *gunj*, *i syn. onlje*, *isp.* i *halja*, *haljak*, *haljinac*, *haljka*, *hyp.* *haljinak*. — 2) *cine Kleid, vestis*. Rj. *vidi* *dreha*, *rizu*, *coll.* *haljine* 1, *i syn. onlje*, *dem.* *haljinica*, *augm.* *haljetina*.

1. *priroci haljini i haljinama*: Bjelača, *bijela suknena muška haljina* s rukavima. Rj. 28b. Brujica, *od platna ženska dugačka haljina bez rukava*. Rj. 11b. Kastelani ... svrh pojasa nose dugačke *plavetne haljine*. Rj. 265b. Mrčina, *ženska crna haljina*. Rj. 373a. Pamuklija, *s rukavima kratku haljinu nadoženu pamukom*. Rj. 186b. Poderina, *haljinu stara poderana*. Rj. 520b. *Sparavi haljine*. Rj. 701a. Doljije kći careva *haljine od same mišje kože*. Npr. 223. Što nošase od *svile haljine*. Npj. 2, 188. Švuci, sine, *gospodske haljine*, pa obući *Bugarske haljine*. 3, 24. Izabra mu *sedam stotin' Srba, sve pod Turskim svijetlim haljinama* 4. 303. *Žene u stajaće haljine obučene ...* *svjestu obuku u najljepše haljine kao što su i ...* Nov. 96. Kako mu stoji *haljinu narvezenu ...* Nov. Srb. 1817, 493. *Kožna haljina*. 1818, 301. *Čoroje je imao haljinu čupavu*. Pis. 32. *Koji ... nose, po carskijem su dvorovima*. Mat. 11, 8. *Obuci zalosne haljine*. Sam. II. 14, 2.

11. *to biva s haljinom ili s haljinama: Gajtanti ...* Rj. 82a. *Ča, od. qu'eljati*. Rj. 106 (haljina). *Haljina se zbijača*. Rj. 205a (i: *haljina se pokupila, ... haljina se kupi*). *Naložiti haljinu*. Rj. 244a. *Namčarada se haljina*. Rj. 306b (i *smežnula*

se). *Pokrojiti*. Rj. 532a. *Porezati*. Rj. 544b. *Postariti haljinu*. Rj. 550a. *Udariti n. p. haljine na se ili na slugu*. Rj. 769a. *Uabati haljinu*. Rj. 798a. *Šiti šijem*. Rj. 840b (*vidi* i *sru v. pf. i v. impf. slož. od šiti*). *Haljine su na njemu izagnjile*, da se ne mogaše poznati. Npr. 252. Za godinu prosio gjevojkau, a za drugu *haljine krojio*. Npj. 1, 581. *Ta na njemu ni haljina nema*. 2, 145. Od ljutine *haljinu razdera*. 2, 162. Te oblaci divno odijelo ... a na sebe tri kulu *haljina*. 2, 227. Dok Turčina pjene popanuše ... Strahin-bana bjele, pa krvave, *iskrvavi uiz prsi haljine*. 2, 284. *Seuci, sine, gospodske haljine*. 3, 24. *Daj ti meni sedam stotin' Srba na halima i pod mizdraćima i pod svijem Turskim haljinama*. 4, 302. *Crveni se kao oderano goveće*. (Kad je ko sav obučen u *crvene haljine*). Post. 344. *Kako mu stoji haljina narvezena zlatom*. Nov. Srb. 1817, 493. *Čoroje je imao haljinu čupavu*. Pis. 32. *Koji meke haljine nose, po carskijem su dvorovima*. Mat. 11, 8. *Obuci zalosne haljine*. Sam. II. 14, 2.

haljinac, *haljinca*, *m.* (u Lici) *vidi* *haljina* 1. Rj. **haljinak**, *haljinka*, *m.* (u Kotoru) *hyp.* od haljina 1. Rj.

haljine, *hälljina*, *f. pl.* — 1) *das Gewand, vestimenta*. Rj. *vidi* *oblaka*, *odjeća*, *odežda*, *odijelo* (odjelo), *odora*, *oprava*, *roba* 2, *ruho*, *der Anzug*, *primjerje* *vidi* kod haljina. — 2) *das Bettgewand, stragula*. Rj. *čim se postelja pokriva*, *vidi* *odrene haljine*.

haljinica, *f. dem.* od haljina. Rj.

haljka, *f.* *vidi* *haljina* 1: *Haljku* na bataljku. (Nema ništa nego haljinu na štap pa kud hoće. Post. 340). *Haljku* stere na zelene travu. Rj.

haljkav, *adj.* *vidi* *aljkav*.

hām, *hāma*, *m.* u DARj. 78a: *ām*, *āma*, *m.* *vidi* *ham*, *isp.* *ajam*. — Čeljuska, 2) (u Srijemu) polovina *ama* (kao pršnjak). Rj. 822a. Otobolio usnu kao *lagovski am*. (U vojv.) Post. 243. *iz ova dva primjera* *vidi se, da je am Mudž*, *hām*, *koje znači spravu konju na vratu, kojom vuče kola; das Kummel, heilicum*. — Zasukao brkove kao da će *amove* njima krpiti. (U vojv.) Post. 87. *Halan jaše na halanu, ham mu je kita do kopita (ovan)*. Rj. 801a. *i u taj zagoneci ham će biti što i hām, sprava konjska*. *Konji krupni ... hamovi novi, čisti — milina pogledati*. Megj. 3. *isp.* *takum*, *oprava*, *pršnjak*, *čeljuska*, *klašnja*, *ogrlina*.

hamajlija,¹ Rj. *vidi* *hamajlija*, *dem.* *hamajlijea*. — 1) *zapis ili čini kakve, što se nose uza se, n. p. hamajlija od puške, od glavobolje, od groznice i t. d., der Talisman, signum magicum*. Rj. *vidi* *tilisum*. — *Kamen hjelutak ... nose uza se, kao kakvu amajliju (valja da od groma?)* Rj. 102b. Što s' u jednoj *amajliji* piše. Npj. 1, 360. Ona (puška) bje svaku *amajliju*. 4, 269. Raširuje svoje *amajlije* (τὸ ζολαζήσιον). Mat. 23, 5. — 2) ona kesica ili kutijca što se u njoj nosi *zapis, das Talisman-Kästchen, capsula scrivendo signo magico*: *Sarajlije zlatne hamajlije, što gjevojke nose u njedrima*. Rj. — 3) (u Uz. nah.) *cine Art Apfel, mali genus*. Rj. *nekakva jabuka*.

hamajlijea, *f. dem.* od hamajlija. Rj.

hamajlija, *f.* *vidi* *hamajlija*: 1 *kadija* od Dizdarevića, u koga je čitav *hamulija*. Npj. 4, 435.

hāmām,* *hamāma*, *m.* *das Badhaus, Badezimmer, balneum*. Rj. kuća ili soba za kupanje. *dem.* *hamamdzik*. — *Fadila se dilber lkonija u amamu* među gjevojkama. Npj. 1, 565.

hamamdzik,* *m. dem.* od *hamam*. *Hamamdzik* ima u svakoj Turskoj sobi (gdje spavaju ljudi sa ženama) za peći. Rj. — *džik, Turski dem. nust. isp. kod arpadžik*.

hām, *hāna*, *m.* *der Chan, diverticulum*. Rj. *gostionica*. — *Grijačina ... u Turskoj po hamovima*. Rj. 101b. *Putem po anovima i po krčmama svud imaju gusle*. Npj. 1, XXXIV.

... preko lica u varošima tkali
... Rj. 375b.

hararino, *f.* od harati: Pogledajte hararino
... Rj. takva

haratu, *m.* R. 1. 6. 125. u Rj. arati, rām. v.
... Rj. 6b. ... plijeniti, kriviti.

harati, *v.* od harati: Po-harati, zas.
... Rj. 331a. Odlomak izlaze te ljude (ponajviše
... Rj. 800b. Kazao nekakav
... Rj. 196. Sve nas Turci na vjeri haraju.
... Rj. 1. 273. Kojino je caru dodijao, carske hara
... Rj. 5. 200. Harali trgovac negdje u Po-
... Rj. 1. 23. 1.

hārbiija, *f.* sipka drvena ili gvozdена, što se
... Rj. der Ladestock,
... Rj.

hārčalija, *f.* puška, voi *grossen Kaliber*, telam
... Rj. u pušci je dvanaest
... Rj. puška,
... Rj. 4. 319.

hārčenje, *m.* das Verzehren, Verbrauchen, con-
... Rj. v. r. od harčiti, nudnja kojom
... Rj.

hārčiti, *cm.* v. impf. — 1) verbrauchen, absumo.
Rj. trošiti, ti diti; v. pf. slož. poharčiti. — Što ču
... Rj. ili ču ga s tobom na ovo mjesto arčiti, ili ču ga po
... Rj. 2. 115. sa se, pass.: Kad se arči,
... Rj. 120. — 2) sa se, refl.ks. sich in
... Rj. vidi trošiti se
... Rj. 2. 226.

hārčljiv, *adj.* verschwendrisch, prodigus. Rj. što
... Rj. rasipac, raspikuća, trošadžija;
... Rj.

hārđov, hārđova, *m.* u Rj. 7a: arđov, arđova; u
... Rj. 105b.: arđov, arđova, m. vidi hardov. Madž.
... Rj. vidi bure, i syn. ondje. dem. hardović.

hārđović, *m.* dem. od hardov. vidi arđović. vidi i
... Rj.

hārem, *m.* ake. ARj. III. 576a. dio kuće Muha-
... Rj. — I tako načini čitav harem. Sovj. 73.

hārēšli* (ššana): i dovat i hārēšli ššanu. Rj. lukat
... Rj.³

hārfa, *f.* u Rj.: arfa, f. (u vojv.) die Harfe, harfa:
... Rj. 9b. Sestre
... Rj. 1817. 493. Ona u arfu
... Rj. 1886, 1224. Načini car harfe i psaltire
... Rj. 137. 2.

hārlina, *f.* (u Dubr.) eine Art Pflanze, herbae
... Rj. gulega L? Rj.³ biljka.

hārlnica, *f.* carina. Nekako sam se ovaj put
... Rj. III. 577.
... Rj. od Harfner, trideset, kao da se carina plaća
... Rj.

hārničar, *m.* tko uzima hārnicu: Ne čine li to i
... Rj. Nov. Zavj. Mat.
... Rj. — tuaj riječi s takim nast. bez promjene glasa
... Rj.

hārmonija, *f.* Harmonie, die Harmonie. — Ako je
... Rj. Lepotu oblika i harmoniju
... Rj. vidi i inčar. isp. hašati, hašiti.

harmōnijski, *adj.* što pripada harmoniji: harmo-
... Rj. vaše
... Rj. Dančić
... Rj. abadžijski.

hārnik, *f.* čovjek koji je haran, zahvalan: der Dank-
... Rj. — Harnik i voda je korisna.
... Rj. isp. hāran.

hārnost, hārnosti, *f.* (u Dubr.) die Dankbarkeit,
... Rj. vidi i blagodarnost.

hārtilja, *f.* das Papier, charta: Pa uzima divit i
... Rj. od Grč. γάρτιζ, dem. hartijca, augm. hartije-
... Rj. 2. knjiga 4,
... Rj. — Propada hartija, schlägt durch, charta
... Rj. 610b. Što je nebo, da je list
... Rj. 1. 401. Evo
... Rj. koji sam megu
... Rj. 14, 196. Na
... Rj. 1887, 175. Mnogo bih
... Rj. i mastilom.
... Rj. 12. Iman nekoliko eksemplara na pisačoj
... Rj. Kolo 15 (11). Preda mu i hartije na kojima
... Rj. je mislio graditi.
... Rj. 77.

hārtiljea, *f.* dem. od hartija. Rj.
hārtilješina, **hārtiljetina**, *f.* augm. od hartija. Rj.
... Rj. vidi riječi kod čerešina; zu
... Rj.

hārvať, Harvāta, *m.* u pjesmi mjesto Hrvat: Ja
... Rj. isp. Horvat.

hārzlak,* *m.* Svaki nosi po dvadest pušaka, sve
... Rj. — arzlak*, upravo
... Rj. 3, 397 (Vuk).

hās, *m.* eine Gegend im Süden Serbiens, nom.
... Rj. I po-
... Rj. A sluga mu erkvu Šudikovu,
... Rj.

hāsaba,* (u C. G.) što žensko iz očine kuće ne
... Rj. kao n. p. kuća, gumno, zgrada (gru-
... Rj.

hāsau, *m.* Turko muško ime, u ARj. II4b.: Asau,
... Rj. — Gledala ga Hasan aginica
... Rj. Here. 207. isp. Asan-
... Rj.

hāsua, *f.* (u vojv.) der Nutzen, Gewinn, utilitūs,
... Rj. Madž. haszon.

hāsniiti, *sm.* — 1) v. impf. nutzen, prostun, cf.
... Rj. vidi koristovati,
... Rj. vidi koristovati se, okoristiti se.
... Rj. —
... Rj. cf. koristan. Rj. —
... Rj.

hāssta,* *adj.* indecl. u DARj. 116b.: asta, vidi hasta.
... Rj. Sa.: āsta* *adj.* indecl. vidi bolestan: nešto sam
... Rj. osladi usta. Rj.
... Rj. vidi i stura.

hāsstluk, *m.* u ARj. 116b.: astluk, m. turki hasta-
... Rj. isp. hasta.

hāsura, *f.* u ARj. 117a.: āsura, f. vidi hasura. u
... Rj. Sa.: āsura, f. vidi rogožina. die Schilfmatte, teges
... Rj.

hāsurdžija, *m.* koji hasure gradi. u Rj. 117a.:
... Rj. der Mattenflechter, qui tegetes plectit e
... Rj.

hāsurdžijin, *adj.* što pripada asurdžiji, u Rj. 117a.:
... Rj. tegetum confectoris.

hāša,* *f.* vidi abajlija. Rj. i syn. ondje.

hāša,* *m.* udariti u hašu, ableugnen, infittor: Dok
... Rj. — Bolji āša,
... Rj. (Valja
... Rj. 27. nijekanje, odricanje.
... Rj. vidi i inčar. isp. hašati, hašiti.

Hašanin, *m.* (pl. Hašani) čovjek iz Hasa. — *Hašanin* časno izbaviti . . . da ne gledam Gusijsku nahiju. Npj. 5, 471.

hašanje, *n. das Ableugnen, infiltatio*. Rj. *verb.* od hašati. *vidi* hašenje.

hašarija,* *m. i f.* nestašno čeljadu muško ili žensko. **hašarijast**, *adj.* nestašan. u Rj. 9a. ašarijast, *vidi* nestašan. u DARj. 117a. ašarija, *vidi* hašarija. — Gjevojke su čudne ašarije. Here. 157. Gjevojke su ašarije, utopiće me. 338. Ašarija, *vraguljasto šaljivo čeljade*. 357.

hašati, *šam, v. impf. ableugnen, infiltrare, cf.* bašiti 2. Rj. *i syn. ondje. vidi* i hašiti. *nijekati, tajati*: Žena aša te aša, a sluga home prepanu se i sve jedno po jedno kažu. Npr. 132.

hašanje, *n. das Leugnen, negatio*. Rj. *verb.* od hašiti. *radnja* *kajom* *tko* *haši*.

hašir,* *m.* hašir učiniti, *kao* *da* *znači* *razvaliti, zartiti, uništiti; zerstören, niederreißen, vernichten; eretere, funditus tollere*. — Svu krajinu do Škadra bijela, i prostranu Zetu svukoliku, ljesimo li je hašir učinjeli. Npj. 5, 413. Da Jarmake selo izgorimo, i Kokote hašir učinimo. 5, 420.

hašiti, *šim, v. impf. vidi* hašati. Rj.

hašlučenje, *n. u* Rj. 9b.: ašlučenje, *vidi* trošenje. **hašlučiti**, *šim, v. impf. u* Rj. 9b.: ašlučiti, *šim*, (*die Unkosten*) *bestreiten, sumtum suppedito*; on mene ašluči, t. j. troši na me. u DARj. 118b.: ašlučiti, ašlučim, *vidi* hašlučiti.

hašluk,* *m. u* Rj. 9b.: ašluk, *m. die Unkosten, sumtus, cf.* trošak. u DARj. 118b. ašluk, *vidi* hašluk. — Zen' se, sinko, u dobri čas bilo! i ja ću ti ašluk pokloniti, a blagosov na teb' ostaviti. Npj. 3, 73. Razbiše nam hadžije od čabe, ašluk čabu nose na Cetinje. 5, 174. *isp.* hurač (hurača).

haštranje, *n. ramorum amputatio*. Stulli. *verb.* od haštriti. *radnja* *kajom* *tko* *haštri, n. p. očku*.

haštriti, *haštrím, v. impf. arboris ramos amputare*. Stulli. *vidi* kaštriti, kresati 2, *sjeci s drveta granje što mu može biti škodljivo*: Čijem ću haštriti naručice po džardinu braca moga. HNpj. 2, 87. *v. pf.* ohaštriti.

hät, *m. vidi* ät. *h* *sprjeda* *po* *Cenohorskom* *izgovoru*. — Sad se na nesreću narodnu sastanu u Deligradu *dra* *hata* na jednijem jaslina (Miloje i Petar). Sovj. 28. Ostaviše zelene topove . . . i *dra* *hata* paša carevijeh. Npj. 5, 348.

hätanje, *n. u* Rj. 8a. ätanje, *n. das Achten, attentio*. Rj. *verb.* od hatati.

hätär, *m.* (u vojv.) *das Gebiet, ager, fines*. Rj. *područje. Mudž. hätär. vidi* kotar 2, *srez*. — Stojša . . . dočeka (buzdovan) u ruke pa ga zavitla preko zmaja čak na drugi *hatar*. Npr. 29.

hätär,* *m. vidi* hater. Rj. *vidi* i hajter. *volja, milost, ljubav; der Gefallen, gratia, gratificatio*. — Svakom Juže *hatar* navršuje. Rj. 381b. Teži *hatar* od sile. Posl. 313. Koji ne rade po pravdi, nego po *hataru*. 340. Ja sam sebe izabrala draga za *moj hatar* moja stara majko! Here. 122.

hätärđija, *m.* koji radi po *hataru*: *Hatarđija* će najviše biti u paklu (t. j. koji ne rade po pravdi, nego po *hataru*). Rj. *hatar-đija, za* *nast. isp.* abadžija.

hätarov, *adj. vidi* haterov. — *Hatarova* kuća u potoku, jedva joj se sleme vidi. Posl. 340.

hätati, *hätäm, v. impf. u* Rj. 8a. ätati, *täm, v. impf.* za čim, t. j. mariti ili prianjati za što, *achten, attendere*: da ti ataš za tim, to bi ti naučio. Rj. u DARj. 119b. ätati, ätäm, *vidi* hatati. *vidi* i hajati. — hajati, ätati (*h* je otpalo). Korijenj 212.

häter,* *m. der Gefallen, gratia, gratificatio*. Rj. *vidi* hatar, hajter. *volja, milost, ljubav*. — Sudi po *hataru* u: mogu mu kvariti *hatera*. Rj. Teži *hater* od sile, t. j. čovjek kašto učini kome što za ljubav na što bi ga ko teško natjerao. Rj. 731b. Drugomu

hater, a sebi zater. Posl. 71. Misli, da su Mrkalj i Vuk *po* *ateru* slova zadržavali i iz pizme izbacivali. Nov. Srb. 1818, 100. Zaklinjem te . . . da ovo držiš bez licenjerja, ne čineći ništa *po* *hateru*. Tim. 1, 5, 21 (*zeta προσέλας, in alterum partem declinando, mit Parteilichkeit*).

häterisauje, *n. verb.* od haterisati, *radnja* *kajom* *tko* *häteriše* *kona*.

häterisati, *häterišem, v. impf.* raditi po *hataru*. *Aterisati*, vući kome stranu, ići kome na ruku, obično se upotrebljuje ova reč za sudije koje koje kome purničaru idu na ruku. *äteriša* *mu* . . . u Srbiji. ARj. III. 582b).

häterov, *adj. in dem Sprichworte*: Haterova kuća u potoku, jedva joj se sljeme vidi. Rj. *vidi* hatarov. — *hater* *misli* *se* *kao* *lice* *mjesto* *hatarđija*.

hatmer, *m.* katmer, alkatmer, alkatrom. — Čapti li joj *hatmer* i *garantil*. Here. 221. *Hatmer*, nekakav evijet. 359.

Hävala,* *f. vidi* Avala. Rj. u Rj. 1b: Ävala, *f.* — 1) *Gebirge südöstlich von Belgrad, mit Ruinen einer alten Burg des Ritters Porca von Avala, nomen montis*. Rj. *brdo* *i* *zidine* *riše* *Biograda*: Pokliknula prebijela vila sa *Arde* iznad Biograda. Rj. — 2) *gradić u* *Turskoj* *Hrvatskoj* *na* *lijevom* *brjegu* *Uue* *prema* *Ostrovici*. Rj.

hävän,* *m. der Mörser, mortarium*. Rj. *vidi* mortar, *stupa* 1. — *odu u* *avani* *tući*. Posl. 37.

hävlija,* *f.* velika bijela mahrama (davli-mahrama) što se zavjesaju djevojke kad se udaju, *der Brautschleier, flammeum*. Rj. *vidi* havli-mahrama. — Razviše im *arlike* *marame*, i sa legja skidoše kaftane. Npj. 4, 210.

hävli-mährama, *f. vidi* havlija. Rj.

hävna, *f.* — 1) *die Cassa, aerarium, pecunia*. Rj. *vidi* blagajnica, *kasu, isp.* blago. — Daj ti mene *ävnu* i džebanu. Rj. *Cävena* *će* *hävna* *pokisnuti*. Npj. 3, 46 (ovdje *hävna* znači džebana i oružje, Vuk). Da mi dadeš *ävne* i džebane. 4, 336. *Cävenu* *si* *hävnu* *uaputio*. 5, 173. Jer je mnogo vojske izgubio, i *reliku* *hävnu* *potrošio*. 5, 216. Naš je care . . . *sedam* *hävni* *potrošio*. HNpj. 3, 33. Uzevši srebrnike rekoše: ne valja ih metnuti u *erkvenu* *hävnu*, jer je uzeto za krv. Mat. 27, 6. — 2) (u C. G.) kurjuk u puške, *der Boden des Flintenlaufs, fundus sclopeti, cf.* ognujište 2, *torna*. Rj. *ono* *na* *što* *je* *navrnuo* *čijer* *puščanu*.

hävndär, *hävndärca, m. (roc. hävndär) der Zahlmeister, questor*. Rj. *koji* *je* *nad* *hävnom*. — Pozdravlja vas Erast, *hävndär* *grudski*. Kim. 16, 23. *vidi* blagajnik.

hävndärče, *hävndärčeta, n. ein junger Zahlmeister, questor juvenis*: I babino mlado *hävndärče*. Rj. *mlad* *hävndär*.

hävndärevo, *hävndärevo, adj. des Zahlmeisters, questoris*. Rj. *što* *prjeda* *hävndäru*.

hävna-ödaja, *f. die Schatzkammer, aerarium, cf.* riznica. Rj. *soba, u* *kajoj* *se* *hrani* *hävna*. — Viknu lvo svoga *hävndäru*, te odnese egbe s dukatima, i ostavi u *hävna-ödaju*. Npj. 3, 206.

hävur,* *indecl. vidi* gotov, spreman, *opravan*: *Hävur* kola bez točkova. *Hävur* puška bez kremenca. Rj. — *Hävur! hävur!* kičeni svatovi! *hävur* svati i *hävur* gjevojka. Npj. 2, 521.

hävuralä!* *auf, agite!* spremajte se: *Hävuralä* kita i svatovi. Rj. *hävur-äka, za* *obličje* *isp.* izdirala. — *Ävuralä* *age* i begovi: ko je konjik, konje opremajte. Npj. 4, 347.

hävurati, *ram. v. pf.*: Ne vez' veska u svetu negjelju, e je tebe *ruho* *ävurano* . . . Men' je moje *ruho* *ävurano, ävurano* *pod* *ernom* *zemljicom*. Here. 319. *sprjeda* *sa* *h* *prema* *hävur* *znači* *spremiti, v. impf.* *hävuravati* (i se).

hävurävauje, *n. verb.* od *hävuravati* (i se). *radnja* *kajom* *tko* *hävurava* *što, i* *kajom* *se* *tko* *hävurava*.

cegovsko ime s cijelom vlašću koju imahu hercezi rimsko-gov. carstva, DM. 165.

herceški, *adj.* što pripada hercezima, hercegovcima, *vidi* hercegovski. — Iz gospodstva herceškoga er je prognan bio, J. Kavanjin, ARJ. III. 593a.

hercežica, *f.* *vidi* herceginja, u Bjelostjenca principissa, ducissa, žena koja ima vlast hercešku, ARJ. III. 593a, *vidi* i vojvotkinja.

herceguz, *m.* kome su krive noge, pa kad krivâ (kao patka), čineći stražnjicom tamo amo, Lj. Stojanović, ARJ. III. 593b, herc-guz, za prvu polu isp. hero. — tako slož. riječi kod bjeloguz.

hercglav *hercgjela*, *f.* das Gestüt, equaria, Rj. stado kónjâ. — Pustio konja u ergebu, Npr. 128. Jesi P' čuo, gje pričaju ljudi, gje j' Miloša kobila rodila... našli su ga jutru u ergjebi, Npj. 2, 230.

herin, *adj.* u Rj. 153a: erin, *vidi* Herin (u oroga nema nu srom mjestu), što pripada Heri: Da Eri svoju kapu a Erinu bací na glavu, Npr. 302, *vidi* Herov.

heriti se, *hêrîm se*, *glagol* ne dolazi tako prost, nego samo slož. ishêriti se, nahêriti se, koje *vidi*:

herkinja, *f.* *vidi* Hercegovka, Rj. biče hyp. od Hercegovka, kao što je Hero od Hercegovac.

hero, *m.* *vidi* Hercegovac, Rj. hyp. *vidi* Hera, takva hyp. kod Bošnjâ. — Ali Hero o rutinici, DPost. 4. Dobro Hero strijelja, neg mu na krivo pljevnica stoji, 17. Igra nam Hero perlipaja, 31.

hêro, u složenoj riječi nahêro, isp. heriti se.

heroglav, *adj.* *vidi* razrok, Rj.² hero-glav koji gleda na hero, na krivo, *vidi* i gverok.

heroglavac, *heroglavca*, *m.* čovjek heroglav, Rj.² *vidi* heroglavša.

heroglavče, *heroglavčeta*, *n.* heroglavo dijete, **heroglavica**, *f.* heroglavica žena, **heroglavša**, *m.* heroglav čovjek, *vidi* heroglavac, u Licí, ARJ. III. 591b.

herov, *adj.* što pripada Heru: Skinuo ular s Herove kobile, Postl. 118.

herški, *adj.* *vidi* Hercegovački, Rj. što pripada Herimu (Hercegovcima) ili Heru kojemu god.

hesabití, *hesâbîm*, *v. impf.* prema esabití i hesapiti, koje *vidi*. — Ja se mlada prevarila, esâbila, njegova je, Rj. 153b.

hesâpljenje, *n.* *vidi* hesapljenje.

hesâp*, *hesâpa*, *m.* *vidi* račun 1. Rj. *vidi* i jesap; rakam. — Ne dijele brojem ni esapom, no kalpakom Rosnića Stefana, Rj. 148b. Esap — čitap — torba i štap. Kad su novci samo u teferu — n. p. veresija, to je gotova prošnja, Postl. 79. Čest esap duga ljubav, 346. Tu padaju mrtvi bez hesapa, Npj. 4, 317. Onda s agom esap učinio, 3, 135. A puškama ni jesapa nema, 5, 220.

hesâpiti, *hesâpîm*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. prohesapiti. — 1. 1) *vidi* računiti, Rj. — Da bula esapí šta meće u pitu, nikad je ne bi jela, Postl. 48. Izgoreše Mostarske svijede esapeći Sarajevsko blago, 98. — 2) *meinen, dafürhalten*, *cf.* misliti, eigeniti: ja hesapîm, da je tako, Rj. — 3) *achten, curv*, Rj. *vidi* poštovati, Rj.² paziti na što, mariti za to: Kako junak pušku ne esapi, Rj. — II. *reciproč.* *vidi* računiti se, Rj. — Ne ortaci se s onim, s kim češ se gologlav esapiti, Postl. 207.

hesâpljenje, *n.* *vidi* računjenje, Rj.

hesâp*, *hesâpa*, *m.* (u vojv.) *vidi* roba 1. Rj. *vidi* i stoka 2, trg 1. — Navale obojica da pazare hespap na putu, Npr. 168.

hićenje, *n.* das Eilen, festinatio, Rj. *verb.* od hitjeti, radnja kojom tko hiti (brzu).

hila, *f.* što orđje kaže Rj.: Unrecht, injuria, značila bi ora riječ nepravda, ali ima *cf.* ila, u ondje kaže: Falschheit, Betrug, simulatio, *cf.* prijevara, po primjerima priličnije je posljednje značenje: Mio aga, dragi gospodare, ni o ili, ni nevjeri radim, Rj. 230b. Čaše Savo cara pokrstiti, no se boji erkvi Filindaru,

da mu care hila ne učini, Npj. 3, 72. Baš misljaše, da će prevariti, ter ovako njimu govoraše: Ja vi dajem božu vjera tvrdi, da ti hila učini ne ču, 1, 369. Jesam tebi hila učinio, od tebe sam dvi knjige sakrio, HNpj. 4, 338, *vidi* himba, obinja.

hilav, *adj.* *vidi* himben, i *syn.* ondje, schlau, falsch, listig, callidus, falsus, od hila u Rj.: ilav, (u G.) *vidi* lukav, Rj. 230b, suprotno beshilan.

hiljada, *f.* (pl. gen. hiljâda) Tausend, mille *cf.* Rj. jôáz; (pôžôoz), *dem.* hiljadica, mijenja se po oblicima kao i druge imenice ženskoga roda: samo četvrti padež jedninc često stoji mjesto drugih pade u. Te se prosava skupi hiljade na konjima, Npr. 103. Graja okolo tebe velika od od hiljadu ljudi... zavrkaše s hiljadu strana, 231. Jedna glava hiljada jezika, Postl. 112. Koji znade eigenit' postenje, junaštva mu u hiljadu nema, Npj. 5, 138. Kad pomisli, da jedan može pitati, što hiljade ne mogu odgovoriti, Pis. 59. Ovakijeh riječi ima u hiljade, Pis. 82. Ho Gospod s hiljadama svetijeh anđela, Jud. 11. Ljudi bijaše tada na broj preko 600.000, a svoga duša oko tri hiljade hiljada, Prip. bibl. 45. Jer je moje sve gorško zvijerje, i stoka po planinama u hiljade, Ps. 50, 10. Po hiljadu znakova mogaše se poznati, da se već prikućuje posljednje vrijeme, Prip. bibl. 92.

hiljadan, *hiljadna*, *adj.* što pripada hiljadi ili se braji na hiljade, *vidi* hiljadit, tisućan. — Odjelo dragog podnijelo kao bačun ruža i karantil, kao nebo hiljadne zvijezde, Here. 133.

hiljadâr, *m.* einer der Tausende besitzt, homo mille numorum (dies), koji ima novaca na hiljade, *vidi* tisućnjik.

hiljadica, *f.* *dem.* od hiljada, Rj.

hiljadit, *adj.* *vidi* hiljadan, tisućan; što pripada hiljadi, der tausendste, millesimus. — Lepote Niške okoline... najživlji opis ne može predstaviti ni hiljaditi deo onoga što bi oči videle za jedan časak, Megj. 29.

hiljaditi se, *đimo se*, *v. r. impf.* u. p. ovec, vertausendfachen, auf tausend anwachsen, augetri millic, Rj. množiti se na hiljade. — Triput mu se hiljadite ovec, Npj. 1, 380. Sretna bila i hiljadama se puta hiljadila, Prip. bibl. 20.

hiljav, *adj.* *im Auge beschädigt, lucens oculo*, Rj. komu nije oko cijelo, isp. zahiljiti, nahiljaviti.

himba, *f.* (po zap. kraj.) *vidi* prijevara, Rj. hin-ba, na stoji mjesto n pred b. Osn. 260, *vidi* obinja, hila isp. himiti.

himben, *adj.* betrügerisch, fraudulentus, *cf.* lažljiv, lažan, prijevaran, Rj. *vidi* i hilav, suprotno beshimben.

himbenica, *f.* himbena žena, **himbenik**, *m.* himben čovjek, **himbenost**, himbenosti, *f.* osobina onoga što je himbeno, gotovo u svijem starim Hrv. rječnicima, ARJ. III. 601b.

hindat*, *hindâta*, *m.* *vidi* indat, pomoć (osobito od vojske vojsci) die Hilfe (Hülffstruppen), auxilia: Da zabuni Rovea i Moraču... da ne dogju tebe u hindatu, Npj. 5, 202.

hiniti, *hinîm*, *v. impf.* jingere, simulare, ARJ. III. 603b, gotovo u srijem starim Hrv. rječnicima i u Hrv. starih pisaca, ima i hinjiti, odlatje je *v. pf.* slož. ubinjiti se, isp. licemeriti, vuhovati, pretvarati se, heucheln, sich vorstellen, isp. himba. — 1) bez objekta: Boga se imamo bojati, a ne lagati ni hiniti, Kateh. Hinih, grabih, kradoh, ružih, J. Kavanjin, ARJ. III. 604a. — 2) s objektom: Polju hiniti pri nevolji, Gj. Palmotić, U lieu ljubav hiní, ARJ. III. 604a.

hintôv, *hintôva*, *m.* *vidi* karoca, karuce, die Kutsche, pilentum, Mudž. hintô, u Rj.: întôv, întôva, U pjesmama ponajviše pl. întoví: Vataj, sine, konje u întov, Rj. 232a. — Sedne oma s mužem i s decom na întov, pa ode ocu svome, Npr. 226. Ti upregni konje u întov, Npj. 2, 573. Makar... imao deset sela i toliko hintova po četiri konja, Pis. 60. Nego je gdje-

noqa: Kad moj dika ide od meneka, sve *po hladu*, ka ga ne poznadu. Npj. 1, 610.

hladak, hlátka, *m. hyp.* od hlad. Rj. — A ko bi mi *hladak* načinio, ja bi njemu vjerna ljubica bila. Npj. 1, 172. Vezak vezka Merima djevojka na penđeru na *debelom hlátku*. 1, 258.

hladan, hládna (hládní), *adj.* — 1) *kühl, refrigeratus*. Rj. *kao ohlagaju*. — Pečenica se obično ubije na Tucín dan . . . pa se poslije onako *hladna* jede do Božića. Rj. 498a. — 2) *kalt, frigidus*. Rj. *kao studen*. — Ko se jedan put ožeže, i na *hladno* puše. Posl. 153. Crni ti obraz bio! kao gruda snega; a srce ti *hladno!* kao jarko sunce. Npj. 1, 109. S sinovina pije vino *hladno*. 5, 161.

hladenac, hládēna, *m.* (u Boči) *vidi* izvor, studenac, *cf.* kladenac: Navedoh vodu sa tri *hladnca*. Rj. i *kol izvor ostala syn.* — Jutro rano podranilo Budinke mlade djevojke, jutro rano zajedno na *hladenac hladne vode*. HNpj. 2, 86.

hladetina, *f.* — *lädina* (u Hrv.), *f. die Salze, gelatum, coagulum, cf.* ladetina. Rj. 320a. *vidi* ladetina, i *syn. ondje*.

hladilo, *m.* *mjesto gdje se ljudi hlade, takre riječi isp. kod* bjelilo 1. — A Hadžagić . . . izirje na *hladilo* Tale Ličanina. HNpj. 4, 75.

hládina, *f. avym.* od hlad. — Kril'ma Jovu hlada čini, da on spava u *hladini*. Here. 347.

hládionica, *f.* sud u kojem se *hladi* što (piće ili uopće što žitko). ARj. III, 625a. *Kahlfass, frigidarium, u starim Hrv. rječnicima.* — *za nast. isp. djeljaonica.*

hláditi, hládm, *v. impf. kühlen, refrigero*. Rj. činiti da što bude hladno. *v. pf. slož.* iz-hláditi, o-od-, raz-, za-; *v. impf. pro-hlagjivati (se), za-*. — Varvarica vari, a Savica *hladi*, Nikolica kusa. Rj. 53b. *Žežen kašu hladi*. Posl. 79. Vladika . . . zalije ih od ozgo unakrst vrnućom mastikom, koju sveštenici dahajuću *hlade*. DP. 337.

hládućina, *f. pl. die Salze, gelatum, coagulum, cf.* paće, pitije, lućenje. Rj. 320a. *vidi* i hladetina, drće, drhtalice, mrzletina. i u jedn. (Ladetina, *cf.*) ladetina. Rj. 320a.

hládnik, hládnika, *m.* (oko Ibra) *der Sonnenschirm, umbella*. Rj. *sprava, koja nam čini hlad zakanjajuću nas od sunca, vidi* štita, štít 2.

hládnik, *m. Lauberhutte, casa frondea*. Rj. *vidi* sjenica. — *Skinija*, riječ je Grčka i znači sjenica (hládnik). Nov. Zav. XII.

hládnōca, *f. die Kälte, frigus*. Rj. *kud je hladno.* — Iz početka otopljava se, po tom sneg i *hladnoća*. Danica 5, 20. Dok ne nastaju jače jesenje *hladnoće*. M. Gj. Milićević. ARj. 626a. *riječi s takim nast. kod* bistroća.

hládnōkov, *m. (Kaltschmied) ein Schimpfwort für einen Schmied, convicium in fabrum ferrarium, cf.* studenklep. Rj. *hladno-kov, podsnižeh kovaču.*

hládnōkrvan, hládnōkrvna, *adj.* hladno-krvan, *kojega ili čega je hladna krv, koji radi s hladnom krevju, bez žestine, kaltblütig, adv.: Hladnokreno, nemarno pogledaš na malu sumporaču, kojom se vatra pali. Priprava 131. isp. tako slož. riječ* milo-krvan.

hládujača, *f. vidi* lukavača. Rj. kukuruznica umješena *hladnom* vodom s perima od crnoga luka. — *riječi s takim nast. kod* ajgiruća.

hládujeti, hládm, *v. impf. kalt werden, frijescer*. Rj. *postajati hladan, hladnu, dno. v. pf. slož.* o-hladnjeti, za-.

hládoleškī (hláddleškī), *adj.* hlado-leški, *što u hladu leži. isp.* hladolež 2. — Nekad mu padne na pamet te poredi biljke samostojne s *biljkama hladoleškim*. Megj. 157.

hládolež (hláddlež), *m.* — 1) *die Zaunwinde, con-*

volvulus sepium. Rj. *biljka.* 2) *čovjek koji ne radi rado, nego hoće da leži u hladu.* Rj. *hlado-lež.*

hládōvanje, *n. die Erholung, curae captatio*. Rj. *verbal* od hládovati, *stave kop bar i kad tko hláduje.*

hládovati, hládujem, *v. impf.* u Dubr. *im Schatten sich erholen, frische Luft schöpfen, avium captare, per umbras invidere*: Soko leti preko Sarajeva, traži hlada gdje će *hládovati*. Rj. *biti, boraviti u hladu, tasterati u hladu.* — Ko ljeti *hláduje*, zimi *gláduje*. Posl. 116.

hládōvina, *f. die Kühle, frigus (umbræ, silvæ)*. Rj. *mjesto hládno, gdje ima hlada.* — Sideno s konja i priteramo ih pod hrast u *debelu hládovinu*. M. P. Šapčanin. ARj. III, 627a.

hlággaban, hlággahna, *adj. dem. od* hládm. Glas. 12, 490. i u Stullija: *hlagjahan, leviter fringatus, vidi* hlagjan. — *Ukva dem. kod* grabahan.

hlággjan, *adj. dem. od* hládm. Rj. *vidi* hlagjahan. — Od leske joj *hladak* načinio, i donco *hlagjane* vodice. Npj. 1, 172. — *takva dem. kod* hlagjan.

hlággēnje, *n. das Kühlen, refrigeratio*. Rj. *verbal* od hláditi, *radnja kojom tko hladi što.*

hlámīna, *f.* (u Dubr.) *der Pantoffel, crepula*. Rj. *vidi* jemenije, jemenije, papuča. — P. Budmani bi-lježi ake. hlámīna. ARj. III, 627a.

hláp, *m. alc.* ARj. III, 627b. *seljak, tržak, pa prostak, ucotesan čovjek, der Bauer, der Lammel, homo agrestis, rusticus*: Kancić se *hlap* na vodu, tu se postara. DPost. 45. *sud se reč* slabo govori, *isp.* klapac.

hlápmuha, *m.* kaže se čovjeku vjetrenjaku, koji mnogo lađa jezikom (i misli se na psa kad hvata muhe?), *das Klatschmunt, garitor*. Rj. *hlápmuha, isp.* blebetalo, i *syn. onlje.* — *riječi tako slož. kod* čistikuća.

hlápiti, pīm, *v. pf. schnappen, capto*. Rj. *vidi* lāpiti, hlapnuti. *biće što i čapiti, šcapiti, koje se kaže i za psa, kad gubićom hoće što da uhvati. v. pf. slož.* s-hlapiti, za- — *Lapiti i klapiti, hlapiti, zgrabititi (zagrešiti).* — A Anica *lapi* pod vilicu (HNpj. 4, 389). t. j. poljubi je u podvoljak po istočnomu običaju. A Ružica njemu govori: O Halilu, budakasta glavo! Tako si, dragi, ne ljube dvojke. Tako vući naše kolju janjce. HNpj. 4, 698. Pa Popović Mehu ufatio, i njeg sebi na pleća bacio . . . I *njega lapi* Popović Jovane, i njega Jovan na pleća bacio. 1, 111.

hlápiti, pīm, *v. impf. vjetriti. v. pf. slož.* ishlápiti, *značevje prelazi u* izvjetriti: *tako će biti izgubiš h: lāpiti, ishlápiti.* Korijeni 222. *verdunsten, evanesco* Rj. 322a.

hlápljenje, *n. verbal.* od hlápiti: *stanje koje biva kad što hlapí (vjetri).*

hlápnuti, nēm, *vidi* hlápiti. Rj.

hláptanje, *n. das Schlampampen des Hundes, der etwas Flüssiges isst, manducatio canina*. Rj. *verbal.* od hlapitati, *radnja kojom hlapje n. p. pas.*

hláptati, hlápčēm, *v. impf. schlampampen, manducare more canino*. Rj. *pas hlapje, kad jede što žitko, isp. v. pf. slož.* slapati se. — *Koji stane laptati jezikom vodu, kao što lapić pas, metni ga na stranu. Sud. 7, 5.*

hlépīlac, hlépīoca, *m.* čovjek koji hlepí. ARj. III, 629b. — *riječi s takim nast. kod* čuvalac.

hlépīlica, *f.* žena koja hlepí. ARj. III, 629b.

hlépiti, hlépim, *v. impf. živo željeti, ardentur desiderare, anhelare, sich nach etwas sehr sehnen. isp.* čeznuti, gramziti. *v. pf. slož.* pohlepiti. — Onomu koji *hlepi*, i buzoća je lijena. DPost. 91. *su se pass.:* *Što se hlepí, ako je i grubo olijepi.* DPost. 123. *Ne hlepí više za častima i dobrima svjetovnijem.* Gj. Bašić. *Hlepí da jur bio dan svane.* I. Gundulić. *Koji hlepje k raju nebeskom.* A. Kacić. *Prama Mariji koju svi hlepjahu raditi.* Grgur iz Vareša. ARj. III, 630.

hlepljenje, *n. verb. od* hlepiti. *radnja kojom tko hlepí.*

djevojku, i lijepa stasa i uzrasta, i *Učepa hoda* i pogleda. Npj. 1, 373. — 2) *hol* pokazuje daljinu: Počinje se Vukova Megja pa ide do Koma (oko tri Johru dana hoda). Rj. 21 b. Konak, 3) die Tagreise, diei iter: jedan konak hoda; od Biograda do Carigrada ima deset konaka. Rj. 288a. Dva pašukma hoda. Rj. 366a. Odavde nema do njih više od po danu hoda. Npr. 19. Odavde je k jugu oko mala dva dana hoda Rijeka. Kov. 17. — 3) svečani hod, processio: Tako prisprije svečani hod s jevanglijem, koji . . . znači javno propovijedanje Hristovo poslije krštenja. DP. 18.

hōdar, hōca, m. n. p. konj, ili čovjek, der gut gehen kann, pedibus celer. Rj. gen. hod(ica, koji može dobro hoditi.

hōdalica, f. koja hoda, hodi, ide, die geht, quae it (vagula): Pjesne jesu hodalice puste, one idu iz usta u usta. Herc. 109. *vidi* hōdilitica.

hōdānje, n. das Spaziren, ambulatio. Rj. verbal. od hodati, radnju kad tko hoda.

hōdati, hōdām, v. impf. spaziren, ambulo. Rj. isp. šetati, šetati se; hoditi. v. impf. frequent. hogjavati. — Bazdrkati: bez posla hodati. Rj. 126. Najmlagji brat dogje na onu vodu i stane hōdati pokraj nje misleći, kako bi prešao na onu stranu. Npr. 61. Hōdajući od dućana do dućana . . . dogje na dućan gdje se pletu rogožine. 174. Baba tamo amo hōdajući, sreća je nanese na careva sina. 261. Prodaje zjala. (Kad ko besposlen hoda). Postl. 263. Redom rgja po družini hoda. 271. Hrom trgovac pazari (t. j. koji ne hoda kojekuda već čuva dućan i kuću). 343. Kudgod hōdati, hōdati putem širokijem. Kov. 120. Ni jedno dijete ne će na dve noge hōdati, ako od drugoga ne *vidi*. Priprava 43.

hōdi, hōdite, Rj. imp. sing. i pl. 2. licu od hōditii. i hōj (= hodi). — 1) komm her, kommt her, veni, venite, adesite. Rj. Kao dođji, dođjite. — 2) laßt uns. cf. hajde: Već hōdite da mi pobjegnemo. A vi hōdite da ih dijelimo. Rj. Hodi sakrij se. Npr. 29. Hōdite da ga ubijemo. Mat. 21, 38.

hōdilitica, f. die geht, quae it (vagula): Riječ bješe, brate, hōdilitica, ona ode od usta do usta. Rj. koja hōdi. *vidi* hōdalica.

hōditelj, m. u zagoneci: tri četiri hōditelja, peti šesti hōditelja, sedmi osmi poklopici a deveti zavrtiš (vō). Rj. koji hodi. — riječi s tukim nast. kod hōditelj.

hōditii, hōdīm, v. impf. Rj. v. impf. slož. do-hōditii, iz-, na-, o-, ob-, od-, pre-, pro-, u-, za-; pohagjati. v. pf. slož. pohoditi, iznahoditi. *vidi* hōdati, frequent. hogjavati. — 1 a) gehen, ucedo. Rj. imp. i hōj: Seko moja, hōj da se uzmemo. Rj. 805b. Hōditi polako i pomnjivo: *viditi*. Rj. 51b. Hōditi požupke: na rukama i na nogama, kao žaba. Rj. 526b. Počinje hōditi dijete: postupa. Rj. 551b. Početvorke, četvoronoške, početvorke: Tako ne hōdio početvorke! Rj. 561a. (Bajalica) odgovori (caru) da lijeka ne zna nikakoga, nego da druge bajalice dobavlja. Car po tom hogjaše na mnoge bajalice, ali mu svaka odgovori. . . . Npr. 116. Pop i gjak hōditi kroz jednu veliku planinu. 147. Potom one ne umijući kugj hōditi, zamole se njemu. 217. Bolje se i na brani voziti nego pješice hōditi. Postl. 26. U čem hōdim, u tome i spavam. 61. Ko hōdi, nahodi. 158. Tako ne hōdio nu noge i nu ruke! Postl. 308. Tako potrbuške ne hōdio kao žaba gubavica! 309. Tako ne hōdio za tugjim očima! 318. Kad godi se i po ravnu hōde vrat slomi. DPosl. 41 (hōde stari oblik mjesto hōdeći). Omo (= hōdimo), kado, Biogradu, biće što Bog da. Herc. 245. Kad je sveti Nikola po zemlji hōdio. Danica 5, 94. Vi ste danas iz daleka hōditi. Kov. 65. Kogod mu iz doma hōdio, lijepi glas po svemu svijetu nosio. 121. Brod ne može po moru hōditi ni na moru ništa dobiti prije nego se na njemu arbuo (katarka) pobije. Kov. 66. Hōditi nogama. Sint. 558. — b) u prenesenom smislu, u

bibliji hōditi: držati sto, držati se čepa, žurjeti pa . . . Koji hōde po stopama vjere. Rim 1, 12. Koji su u Hristu Isusu i u hōde po tijelu nego po duhu. 8, 1. Koji hōde u istini Jov. 11, 4. Rugači, koji će hōditi po svojemu željama i bezbožnostima. Jud. 18. Solomon ljubljase Gospoda hōdeći u uredbama oca svojega Davida. Car. 1, 3, 3. — 2) weggehen, aben: Hodi, gjavole, od moje duse! Rj. *vidi* odlaziti 2. — Od otole, Šehovića Mujo! Herc. 155.

hōdnik, m. der Gung, porticus, vestibulum: U za zid domu načini hōdnike svuda u naokolo. Car. 1, 6, 5. Izmjeri hōdnike od trjem e. Jezek. 11, 15.

hōdulje, hōdūljā, f. pl. die Stelzen, quattu. Rj. *vidi* gugalje, štule, stapi na kapama sa naslonjem noge tako, da ostaju nje koliko više zemlja, ti se na njima ide po hladu. P. Budmani, ARJ. III. 616b. — riječi s tukim nast. kod bakulja.

hōdža,* m. (pl. gen. hōdžā) hōdža (turkischer Taist, lieher), s cerdos turcicus: Hōdža, kamo vakup? Hōdža, ne boje te se djeca; — vala ni ja djeca! Postl. 312. Rj. muhamedovučki duhovnik, atqm. hōdžarina. — Zapise . . . zapisuju gdješto i naši ljudi, ali najviše Turske hōdže. Rj. 188b.

hōdžin, adj. des hōdža, sacerdotis turcici. Rj. što pripada hōdži.

hōdžinica, f. die Frau des hōdža, sacerdotis turcici uxor. Rj. žena hōdžina.

hōdžinski, adj. hōdžā-, sacerdotum turcicorum. Rj. što pripada hōdžama ili hōdži kojemu god.

hōdžarina, m. atqm. od hōdža. — Jel t' mu labo jošte u životu, u životu hōdžarina stari? HNpj. 3, 390.

hōgja, f. das Gehen, itin: rgjava hōgja (n. p. po zlu putu, po snijegu bez prtime). Rj. isp. hogjenje.

hogjavānje, n. verb. od hogjavati, radnju kojom tko hogjava.

hogjavati, hōgjavām, v. impf. frequentat. od hōditi i hōdati. — Noge naučue hogjavat' ne mogu s mirom stat'. DPosl. 85.

hōgjenje, n. das Gehen, incessus. Rj. verbal. od hōditii, radnju kojom tko hodi.

hōj, (u C. G.) *vidi* hodi: Seko moja, hōj da se uzmemo. Rj. *vidi* hōditi.

hōj, interj. glas, kojim se poziva, u pripjevju: hōj mile moj. Herc. 283. da nije što hōj? koje *vidi*. isp. i oj.

hōlba, f. die Flasche, Halbe, lagena: cf. ica. Rj. 3 akc. ARJ. III. 618a. u Herc. gen. pl. hōlbi, mjera za stvaru žitke, po oke, čine Halbe (Mass). — Rakije daje se svakome po dvije halbe na nedjelju. Rj. 395b. Popio je dve olbe piva ualme. Rj. 771b. Birtas misli jedno a pijanica drugo. (Birtas misli: ovaj je sad pijan, naplatiću mu koju hōlbu više . . .). Postl. 11.

hōli, mjesto hōreš ti: Da vran kikilo, hōli se miti? Hōli se miti, hōli češljati? — Hōl mi, dušo, vjeru dati? — Hōl mu dati tvoje čisto zlato, hōl je njemu dati za ljuboveu? Rj.

hōlost, hōlosti, f. *vidi* oholost. isp. pohliti se. — Ne ću štegjet' ni staro ni mlado, što pod sabljom udariti ne ću, jer je hōlost vašu dodijala. Npj. 5, 260. ima i Stullu hōlost mj. oholost.

hōmo, (u C. G.) mjesto hōd'mo (hōlimo). Rj. — Koliko se mi gledamo, ne uzesimo se, omo, kado, Biogradu, biće što Bog da. Herc. 215.

hōmōlje, m. Osn. 67. u Rj. 159a: Omōlje, onaj kraj Požarevačke nahije, gdje izire Mlava.

hōmōljski, (Hōmōljski), adj. Osn. 308. *vidi* Omōljski.

hōmūc, hōmūt, m. u Rj. 159b: omut *vidi* homut, omuč *vidi* omut, hyp. homučak, u Rj. 805b: hōmūt n. p. sjenca, Handcoll, manipulus. — Homut: šaka, n. p. homut sjenca, šaka sjenca, hyp. homučak.

homučak, homučka, m. hyp. od homuč. — Omučak, čka, m. hyp. *vidi* omuč. Rj. 459b.

Megju deset hiljada pisatelja teško je biti najbolji za to se hoće Viland ili Jung). Pis. 62. *Gljbe se hoće* što da raste, ondje valja da ima suhe zemlje i vode. Priprava 5. Ne tajim da se za ovaj posao hoće sile mnogo jače od mojih. Ogled III. *Oramo ide i ova*: Pa pričesti Novien i Mirka, da mreino ovdje ne ginemo, e se hoće jutros umirati. Npj. 5, 94. — 3) *Šta se hoće?* šta ćeš de! *was ist zu thun!* Rj. *misti se* glagol činiti, učiniti, raditi, uraditi. — Počne mrzjeti na svoga brata kralja, te *šta će* kako li će da ga smakne s ovoga svijeta, namu da ga ubije. Npr. 109. Jao, baba, *šta će?* načinio i od zlata haljine. 223. — 4) *Hotjeti u prošlom sa drugim glagolom u infinitivu ili u privrženoj rečenici sa savezom da znači, da bi se bilo dogodilo ono što kaže drugi glagol, ali se najpriše nije zbiljo poradi smetnje kakove, ili se unalje već nije dogodilo: Itede od straha pasti.* Npr. 134. Kad je već pod starost *htio da umre*. 214. Zagrlj babu i nikada se od nje odvojiti ne hoćase. 261. Ah pasti moji darovi! Kome mi časte ostati? Npj. 1, 383. Tu hoćase izgubiti glavu, no je popu dobra sreća bila. 4, 413. Poljubih je i dva i tri puta, da ko broji hćase više biti. Here. 168. A kad *šćase* da srane, moljaše Pavle. Dj. Ap. 27, 33. Vjerom posluša Avraam kad bi pozvan da izigje u zemlju koju *šćase* da primi u nasljedstvo. Jevr. 11, 8. *(wélche er zum Erbe erhalten sollte, accepturus erat)*. Stajase pred ženom koja *šćase* da se porodi *(erat paritura)*. Otkr. 12, 4. Od prvence Faraonova, koji *šćase* sjedjeti na prijestolu njegovu. Mojs. 11, 5. O, da *šćasno* ostati preko Jordana. Is. N. 7, 7. Uze sina svojega prvence, koji *šćase* biti car na njegovu mjesto *(der am seiner Statt regieren sollte, qui regaturus erat pro eo)*. Car. 11, 3, 27. Jeremija napisu jednu knjigu sve zlo koje *šćase* doći na Vavilon. Jer. 51, 60. — 5) *glagol hotjeti kad je u takoru događaju u praescensu znači, da se može namah, svaki čas dogoditi ono, što kaže drugi glagol*: Zub mi nešto drmi *(kad hoće da počne hotjeti)*. Rj. 140a. Ovea koja *će* da se kolje. Rj. 272a. Zvinče koje *hoće* da lipše. Rj. 329b. (Krava koja je gotovo lipsala. ib.). *Hoće* da umre = svabio seve. Rj. 668a. Pričekaj me, hoću da erknem tebe vijajući. Npr. 26. *Hoće* kuća da izgori. Posl. 342. Naši žiści *hoće* da se ugase. Mat. 25, 8. — 6) *u tukrim rečeniciu (pod 5) riše se putu slubo moće razaznati, ina li se razumjeti, da se štogoj može namah, svaki čas dogoditi, ili se kaže samo budućnost*: Evo ću sad da ogledam. Npr. 40. *Ja ću* da otvorim vrata. 185. No i sad . . . samo ću štogod o tom da Vam naznačim. Pis. 3. *Za to ću* i o njemu ovdje na svršetku da kažem nekoliko riječi. 74. Onda kaže da *će* da otvori veliku školu. Šovj. 81. Ne znam, kako *će* da Vam počnem ovo pismo. Straž. 1886, 1385. — 7 a) *mjesto*: držim, mislim, da je sad nešto, *kaže* se i *buduće vrijeme dodajući ponajviše*: po svoj prilici ili rado: *On će* rado sad tamo biti *(wahrscheinlich, haul dubie)*. Rj. 625b. Za kućom ima velika jama u zemlji . . . *po svoj prilici biće* u njoj novaca. Npr. 169. Izmegju sviju ovdje naštampanih ženskih pjesama najnovija *će* biti. 347. Npj. 1, XXI. *Po svoj prilici ovo će* biti Bugarska pjesma, pa posrbljena. Npj. 1, 409 (Vuk). — b) *u mjesto*: držim, mislim, da je to i to bilo, *kaže* se takogjer *buduće vrijeme, a drugi glagol, koji pokazuje što je u prošlosti, stoji u I. pridjevu*: U šali za pijana čovjeka reku: *biće* pio iz lijeve ruke. Rj. 327b. Strah je mene, *biće* poginuo. Npj. 1, 466. *Po svoj prilici biće* u naš jezik došlo od Bugara. Pis. 76. — 8) *buduće vrijeme stoji često, kad se pita ili premisslja, šta treba činiti*: Kako ne *će* biti žalosno, kad nas tuča tuče. Npr. 89. Tražeći kud *će* da izajje. 141. Kako *će* carev sin *znati* zanat? 173. Kad se ljudi oružani prepanu, kako ne *će* gjevojkja? 231. Da im se valja rano krenuti, kako *će* moći do podne prispeti u grad. 240. Ministar pogje, *gljbe će* vidjeti čuda?

ugleda na krmi od ovoga brola ispisanu njegovu vjerom. 219. — 9) *buduće je vrijeme u infinitivu izostavljen, jer se misli ono, što je već rečeno, ili se misle glagoli ići, počti, činiti ili koje drugi*: Govori se da nikakva zvjerka ne *će* na brvljivu ovcu. Rj. 11b. *Šta ćeš* sad? Npr. 30. Ne znaoše prositi gje *će* ni kuda *će*. 104. Koga *ćemo* za kralja? 110. Stale virke da gleda gje *će* *šta li će* ovi čock. 152. Ja ne znam *što će*, nijesam ovdje uvježbao ovo mjesto. 190. Ona kaže da ne *će* ni za koga nego za Celu. 206. Kako *će* sad nesretni sin, na koju li će stranu. 248. *Što će* to? Posl. 92. Tako mi zemlje u koju *ću*. 304. Danas mene u tebe izdala, a sutra *će* tebe u drugoga. Npj. 2, 113. — 10) *Što će?* *Što će* mu? *Što će* mi? — *ćemu?* ne treba, ne treba mu, ne treba mi: *Što će* mi ovi jedan? Npr. 166. *Što će* zanat carevu sinu? 173. *Što će* si šjepcu ogledalo? Posl. 361. *Što će* tebi ljuba neotkinja? Npj. 1, 566. *Šta će* sveće mlogo u konaku? 3, 190. *Šta će* raji gradovi? Panica 5, 39. — 11) *ne* hjeti kome ništa: ne hjeti mu *zla činiti*: Neka izigje slobodno, ne *ću* joj ništa. Npr. 56. Izajji, ne *ću* ti ništa. 142. Kad mu Bog ne *će* ništa, progji ga se i ti. Posl. 119. — 12) *hotjeti kome dobro (dobru) ili zlo* — *željeti mu dobro ili zlo*: Da ni pomože Bog i svi sveti našega brata donućina, i ko mu *dobra hoće*. Npj. 1, 78 (u zdravici). Neka se odbiju natrag i postide se koji mi *zlo hoće*. Ps. 35, 4. — 13 a) *u pripovjedanju o prošlom događaju uzima se dosta često buduće vrijeme*: Kad ih car zagleda, reče svima . . . onda *će* angjeo reći: Znae li šta? Npr. 81. (Dvije sirote) vide, gje ispred njihove kuće progje carev sin, pa *će* reći mlagja. 233. — b) *buduće vrijeme pokazuje i sadašnjost (reći će = znati)*: *Što će* reći, mila moja majko! ne mogu mi niiti ustajati, ni srebrno brdo udarati, ni zlaćeni činak prolaziti? *Što će* reći, moja mila majko? Npj. 1, 466. — 14) *hoće!* *kaže* se, *kad se što ne može, i kad se što zakraćuje*: Hoćeš batinu! *du kriest (thust) es gewiss nicht, neququam auferes, facies*. Rj. 17a. Hoćeš brus, *es wird dir nicht gelingen, non profices*. Rj. 45a. Hoćeš kijek! *du bekommst es nicht, thust es nicht, non tibi succedet*. Rj. 269b. Pruži ruku s konja da mu uzme sjekiricu, *ali hoćeš!* ne može da je izvadi iz klade. Posl. 228. *Oramo pripudu i oro*: *Da me malo poišteš.* *Hoću* da, Bog zna kakva ti je glavurina. Npr. 141. — 15) *hoće* li ne *će* li *znati*: *bez volje, oklijevajući, lijeno*: Ende, bende, n. p. ide, t. j. *hoće* li ne *će* li, zaudern, ennetans. Rj. 153a. Kakiću ne *ću*. t. j. *ćini hoće* li ne *će* li. Rj. 259b. Jestu bez volje, *hoće* li ne *će* li. Rj. 576a. — 16) *buduće vrijeme*: ne *će*, ne *će* li, *stoji mjesto optativa* ne bi li: Došavši ongje, pomisle da ne *će* u onome čardaku biti njihova sestra, pa se odmah stanu dogovarati kako bi se u nj popeli. Npr. 7. Danu Ture blizu napuštimo, e su brata izgubili moga, *ne* *ću* li ga danas osvetiti. Npj. 4, 392. — 17) *hotjeti od koga što: tražiti što od njega: Što hoćeš od mene?* Npr. 221. *ali u rečenici: pa što* *ću* sutra od popa, kad me nagje u jami? Npr. 169 *znati* od prilike: ne mogu od popa, *šta* *ću* mu sutra reći? *isp.* ne mogu od majke — 18) *sadašnje svršeno: infinitiv (htjeti) sa sadašnjim svršenim glagola biti (budem)*: Kod glagola *dati, znati, imati, smjeti i četi (htjeti)*, kad se sumnja, onda se (osobito u Srbiji i Hercegovini) na kraju mjesto i nastavi *budem* (a t se pred h pretvoru u d) n. p. . . ako *čedbudem*. Rj. 141. Ko *htjedbude* da im nećni na žao, onaj valja da bude ubijen. Otkriv. 11, 5. Ako mi uzidete na suprot i ne *htjedbudete* slušati me, dodacu vam sedam puta više muka. Mojs. 11, 26, 21. Ako te *htjedbude* uzeti, dobro. Rut. 3, 13. *prema sadašnjem svršenom htjedbudem ima htjenem ili htjednem i ushtijem*: *Koji ne ushtije (ushtije?)* da mu je prosto. Glas. 21, 285. — 19 a) *Bi* li, *majko, kakvijeh ponuda? u ovoj je krajnj rečenici izostavljeno pola priroka*: glagol kojim bi se iskazala želja. Sint. 86

aiti mir, bratstvo i prijateljstvo. DM. 216. Dalje govoraše Isus učenicima svojima . . . da svagda *hrane* milost što su od Boga dobili i da se mole da bi još više dobili. Prip. bibl. 122. — **11.** *sa se, refleksi.* — **1)** *sich nähren, sustentor.* Rj. *hraniti se živjeti.* — Proso, *ein se* se onuda ljudi najviše *hrane*. Rj. 160a. Nijesu se mogli drnkčije *hraniti* nego se on najmi da čuva seoska goveda . . . Zanate ljudi uče da se *hrane* njima. Npr. 173. O čem čovek radio, o tom se i *hranio*. Posl. 241. S mukom *češ se od nje* (zemlje) *hraniti* do svojega vijeka. Mojs. 1. 3, 17. Od te erkye starac da se *hrani* do smrti. DM. 36. — **2)** *sich hütten, curco.* Rj. čuvati se.

Hranoje, *m. hyp. od Hranisav.* Rad 26, 56. — *takva hyp. kod Blagoje.*

Hranko, *m. hyp. od Hranisav.* Osn. 293. *vidi Ranko.* — *takva hyp. kod Boško.*

Hranjenica, *f.* — **1)** (u vojv.) *das Zucht mädchen, die Ziehtochter, puella educata in domo mea.* Rj. *koja je hranjena, othranjena; žensko dijete od koje othranjeno.* — Bijah kod njega *hranjenica*. Prič. 8, 30. *vidi* nahranka, nahrankinja. — **2)** *krmača.* — *Nadžinče* ispod *hranjenice*, oblo kao valjak. M. P. Šapčanin. ARj. III. 686b. *isp.* hranjeniče, hranjenik 2.

Hranjeniče, *hranjeničeta, n. t. j. prase, das Mastschwein, porcellus saginatus.* *isp.* hranjenica 2, hranjenik 2.

Hranjenik, *hranjenika, m. koji je hranjen, othranjen, uhranjen.* — **1)** *Zogling, alumnus.* Rj. *čovjek.* — Tako *hranjenik* carske kćeri postane pastir. Prip. bibl. 38. — **2)** *das Mastschwein, porcus fertilis.* Rj. *krmač.* — Evo sam objed svoj ugotovio, junci moji i *hranjenici* poklani su. Mat. 22, 4. *isp.* hranjenica 2, hranjeniče.

Hranjēnje, *n. Rj. verb. od hraniti.* — **1)** *das Nühren, alio, nutritio.* Rj. *radnja kojom tko hrani kožu:* Ljudski duh . . . može zadržimati, kad mu nesrećna klima . . . i samo *hranjenje* otežava, i osim ove jedine brige ne da mu nit na što drugo misliti. Priprava 127. — **2)** *das Bewahren, servatio.* Rj. *radnja kojom tko hrani (čuva) što.*

Hrapav, *ulj. vidi rapav.* Rj. — **1)** *rauh, uneben, asper.* Rj. *što nije glatko, nije ravno:* Hrapavi puti neka budu glatki. Luk. 3, 5. Dobar razum daje ljubav, a put je bezakonički *hrapav*. Prič. 13, 15. — **2)** (u Grblju) *vidi ritav, prnjav.* Rj. *vidi i dronjav, i syn. ondje.*

Hrapje, *hrapâ, f. pl. vidi rape.* Rj. *Unebenheiten, asperitas.* takove nejednakosti na čemu god, s kojih je ono *hrapavo*.

Hrapnja, *m. vidi raponja.* Rj. *der eine rauhe Haut hat, asper.* koji ima *hrapavu* kožu. *isp.* riječi za ljude s takim nast. kod bakonja.

Hrast, *hrásta, m. vidi rāst (rásta) mit allen Ableitungen.* Rj. *die Eiche, quercus. cf.* hrast, srč. Rj. 642a. *vidi* dub. *dem.* hrastić, hrastičak. — Na jedanput se *rast* ne posiječe. Posl. 186. Pod svakim *granatijem hrastom*. Jezek. 6, 13. Amoreji, koji bijahu jaki kao *hrastovi*. Amos 2, 9. *isp.* bjel, cer, crnika 1, česvina, lužnjak, lužnjaka, srč, strž.

Hrastelj, *m. u Rj. Rāstelj, m. (u Dubr.).* Rj. 642b. *Po Budmannu:* *Hrastelj, biljka, heminthia echinoides.* ARj. III. 688b. — *riječi s takim nast. kod brzelj.*

Hrastić, *m. dem. od hrast.* — *Rastić, m. dem. od rast (rásta).* Rj. 643a. *dem.* hrastičak.

Hrastičak, *hrastička, m. dem. od hrastić. u Licu.* ARj. III. 688b. — *za nast. vidi klemićak. isp.* mladčićak.

Hrastik, *hrastika, m. hrastova šuma. u Licu.* Rj. III. 688b. — *riječi s takim nast. kod aptik.*

Hrastov : *Rastov, adj. Eichen-, quercus.* Rj. 643a. *što pripada hrastu. vidi* dubov, srčev. — *Zir rastor* i *cerov.* Rj. 156b. *Gladak* kao *rastoru kora.* Posl. 41.

Hrastovac, *hrástovec, m. rastovae, óvea, m. t. j. kolac ili štap, cichener Stock, baculus quercinus.* Rj. 643a.

Hrastovača, *f. rastovača, f. 1) *batina hrastova, ein Eichenstock, baculus quercinus.* Rj. 643a. — **2)** *lagja hrastova, ein Schiff von Eichenholz, navis e ligno querna.* Rj. 643a.*

Hrastovača, *f. brdo u Velebitu. Rastovača.* Rj. 643a. **Hrastovina**, *f. rastovina, f. Eichenholz, liquidum quernum.* Rj. 643a. *hrastovo drvo.* — *Prošće se cijepa od rastovine ili cerovine.* Rj. 646b. *isp.* srčevina.

Hrbat, *hr̄pta (hr̄bata), m. der Rücken, dorsum.* Rj. *za gen. isp.* bakar. — *Trista bata (stapa) po tužjemu hr̄bati* ne boli ni jedan. Posl. 320. *V. nřati* popa Golovića, te mu odbij od *rbatu* meso. Np. 1. 492. *Na hr̄ptu* gospodinovu. Michelangelo. ARj. III. 690b.

Hrčak, *hrčka, m. vidi rčak.* Rj. *der Hamster, mus crivetus. životinja nalik na miša.*

Hrčak, *hrčka, i Hrčković, m. muški nadimak. vidi rčak.*

Hrče, *hrčeta, m. ein junger Wandhond, catulus vertugi.* Rj. *hr̄t-če, mladi hr̄t.*

Hrdanjē, *n. vidi rdanje.*

Hrdati, *hrđam, v. impf. premetati, orvati, v. pf. slož. pohrdati. vidi rdati.*

Hrdoroga, *f. psovka ženi vremesnoj. vidi rdoroga.*

Hrdūt, *hrđuta, m. nekaka trešnja koja se rška. vidi rdut.*

Hrēb, *m. (po zap. kraj.) vidi panj.* Rj. *hrēb (truncus).* u Stulića je dugo e. Korijeni 223. — *Teško kući bez čoeaka a ognjištu bez hreba.* Posl. 315. *isp.* i čutak, krlja, krljad, spica 2, šulj, šuljak; taskak.

Hrččak, *hrččka, m. (u Dubr.) žilica u drveta, Wurzelchen, radicula.* Rj. *dem. od hrek?*

Hrčk, *m. (u Dubr.) Stamm, Strunk, caulis, truncus, cf. stablo, deblo.* Rj. *vidi* stabar. *isp.* hreb. — *Grane su dub, a stabar je hrek.* DPost. 25. *Vojka* kraj svoga *hreka* (stabra) opada. 151.

Hrčlja, *m. muško ime. u Rj. 647b:* *Rčlja, Mounsname, nomen viri. dem. Hreljica. hyp. Hreljko.* — *Na molbu protosevasta Hrelje . . . Protosevast Hrelja* pominje se. DM. 47. *za h isp. i u Daničičevu rječniku kod riječi Hrelja.*

Hrčljica, *m. dem. Hrelja. u Rj. 647b: Reljica, dem. v. Relja: A Reljica, Bosansko kopile.*

Hrčljko, *m. hyp. od Hrelja. vidi Reljko.*

Hrēn, *hrēna, m. (u Dubr.) der Meerrettig, cochlearia armoracca Linn.* Rj. — *Ljūt n. p. ren.* Rj. 358b. *Natrti kome renu* pod nos. Rj. 410a. *Ren* raste sam na polju i samo se upotrebljava za lijek. *Danica* 2, 103.

Hrčganje, *n. vidi rganje.*

Hrčgati, *gām, v. impf. abreiben, abnutzen, detera. vidi rgati.*

Hrčgud, *m. planina u Hercegovini blizu grada Stoca.* Rj. — *imenu s takim nast. Lopud, Mrgud.* Osn. 257.

Hrid, *f. i m. (loc. hridu) (u Dubr.) der Felsen, rapes, cf. rid: Ter se meće niz visoke hridi.* Rj. *Kud riječi rid:* Sigjele su tri gjevojke *na ridu*, na kamenu. *vidi* hrida, stijena, kamen. *augm.* hridina.

Hrida, *f. vidi hrid.* Rj. *kod riječi rida:* *Odvali se rida* od Orida, i ubila sva tri pobratima. Rj. 649b. *augm.* hridina.

Hridina, *f. augm. od hrid.* Rj. *takva augm. kod bardačina.*

Hrija, *m. (ist.) vidi Rija. Hrijo, m. (juž.) vidi Rijo. hyp. od Hristofor.* — *Hri-jo* (osn. u *Hristofor*). Osn. 70. *tuka hyp. kod Bajjo.*

Hripanje, *n. das starke Husten, tussitio unheld.* Rj. *verbal. od hripati.*

Hripati, *hripām (hripļēm), v. impf. — 1) *keichen, stark husten, tussio.* Rj. *teško, žestoko kašljati.* — **2)** *teško dišati, pijehati. isp.* ARj. III. 696a. *dem.* hriputati.*

Hripavac, *hripavea, m. vidi rikavac.* Rj. *kašalj, magareći kašalj.*

na mu odatle nadimak Hrnjetina, Hrnjo, Hrnja, Hrnjak, Hrnjica.

Hrnjica, *m. dem. od Hrnja*, u Rj. Rujica, *m. vidi Rnjo*. Rj. 651a. *isp. Hrnjetina*. — *Al' eto ti Hrnjice* Mustaf. Npj. 3, 231.

hrnjković, *adj.* u Rj. rnjković, *n. p. konj*, koji nije dobro podmetnut, nego ostao ajgirovit, *nicht ganz kastriert, non penitus castratus*. Rj. 651a. — *Od osnove od koje je rnjav*. Osn. 222.

hrnjo, *m. u Rj. rjnjo*, *einer der eine aufgeschlitzte Lippe hat, labiis diffissis*. Rj. 651a. *hyp. od hrnjav čovjek*. — *dolazi i kao nadimak*, *vidi Hrnjo*.

Hrnjo, *m. vidi Hrnja*. *isp. Hrnjetina*. — Tako ti pomogao *Hrnjo* iz Luštine. (Reče se onome koji što lažno dokazuje. Pripovijeda se da je nekakav *Hrnjo* [ili *Hrnjo*] bio negda ozidao kulu kod Rosa i iz nje se branio junački od morskijeh neprijatelja). Posl. 310. Onda reče *Hrnjo* Mustaf-aga. Npj. 3, 156.

hrjo, *hrla*, *hrlo*, (u C. G.) *vidi vr'o*, *cf. hrli*. Rj.

hrōbar, *m. vidi rōbar*, *hrabar*, *hrabar*, *m.*, *i syn. ondje*. — **Hrābar** (*adj.*), *hrābar* (*supst. isp. vojno*), *hrabren*, *hrabriti*. *sumoglasno glasi o*; *značenje kao u hrābar*; *hrōbar* (*supst.*). Korijeni 223. **Hrābar** i **hrōbar** (oboje se govori bez *h*). Osn. 105. *primjere vidi kod robar*. — *Rōbar* *mjesto rābar!* Tako mi je kazivalo jedno momče na Cetinju, samo što se i ono *A* (između *B* i *R*) po Ornogorski izgovara između *A* i *B*, kao što je napomenuto u predgovoru k poslovicama na strani XXV. Npj. 1, 206 (Vuk).

hrōm, *adj. lahm*, *hinkend*, *claudus*, *cf. cotav*. Rj. *vidi i bagav*, *bangav*, *šantav*, *šepav*, *topalast*. *isp. ohromiti*. — *Hromi dabo*. Rj. 109a. *Rom sam na na nogu*. Npj. 1, 185. (na nogu, loc. Sint. 610). *Rom sam u nogu*. 1, 186. *Imaše Jonatan sina hromu na nogu*. Sam. II. 4, 4. *Bijaše hrom na obje noge*. 9, 13. *A ja starac romi jarac*, *kudecaću uz ulicu*, *ter ću ngrist ružičeu*. Npj. 1, 436.

hrōmac, *hrōmea*, *m. der Hinkende, claudus*. Rj. *koji je hrom*. *hyp. hromo*. — **1)** *čovjek*. *Tada će hromac skakati kao jelen*, i *jezik nijemoga pjevaće*. Is. 35, 6. *vidi topal**. — **2)** *krmak*. *Krme koje ohrone na putu*. Rj.

hrōmo, *m. hyp. od hromac*, *gen. hrōma*, *roc. hrōmo*. — *Tōpāl**, *der Lahme, claudus*, *cf. hromo*. Rj. 743b.

hromōća, *f. die Lahmheit, clauditas*. Rj. *osobinu onogu što je hromo*. *vidi hromotinja*. — *riječi s takim nast. kod bistroća*.

hromōtinja, *f.* (u C. G.) *die Lahmheit, clauditas*. Rj. *vidi hromōća*. — *riječi s tukim nast. kod bosotinja*.

hronolōgija, *f. chronologia*. — *Hronologija hoće se za istoriju*. Priprava 195.

hrōpac, *hrōpea*, *m. das Sterberöcheln, extremus spiritus*; *došao mu hropac*. Rj. *vidi hropnja* 2.

hropitānje, *n. vide hropljenje*. Rj.

hropitati, *hrōpoćem*, *vidi hropiti*. Rj.

hrōpiti, *pīm*, *v. impf.* Rj. *vidi hropitati*. — **1)** (u Dubr.) *sehnarchen*, *sterlo*. Rj. *vidi hrkati*. — **2)** *röcheln (vom Sterbenden), spiritus interclusus ante mortem*. Rj. *na umoru teško i s hukom disati*. *vidi i krčati* 3.

hrōpljenje, *n. verbal. od hropiti*. Rj.

hrōpnja, *f.* — **1)** (u Dubr.) *vidi sipnja*. Rj. *vidi i hropotinja*, *pijehinja*, *zaduha*, *bolest od koje se teško diše*; *asthma*. — **2)** *Sterberöcheln, spiritus interclusus*. Rj. *kul tko na umoru hropi*.

hropōtinja, *f. vidi sipnja* Rj. i *hropnja* 1, *i syn. ondje*. — *riječi s takim nast. kod bosotinja*.

hrpa, *f. u Rj. rpa*, *f. der Haufe, cumulus, ucerrus*, *cf. gomila*, *rnjaga*. Rj. 654b. *vidi i gromila*, *hrnjaga*, *kamara*, *poterida za h*: *Gomila, der Haufe, cumulus*, *cf. gromila, hrpa*, *kamara, rnjaga*. Rj. 94a. *dem. hrpica*, *Kucnu njim (štapom) u jedan kamen*, *a to se izruči iz njega rpa* rušpija zlatnijeh. Npr. 221.

hrpat, *adj. čega onu mnogo u hrpa*. (Bilo) u trsu trsato a u guvuu *rpato*. Here. 352. — *adj. s takim nast. kod bogat*.

hrpica, *f. dem. od hrpa*, u Rj. *rpica*, *sa h sprjeda prema hrpa*.

hrpīšte, *m. Ort, wo ein Hauf (Kukuruz) gestanden, locus ubi acerrus fuit*. Rj. *mjesto gdje je bila hrpa*, u Rj. *rpīšte*, *sa h sprjeda prema hrpa*. — *riječi s tukim nast. kod blāšite*.

hrpūjak, *m. eine Art Getreidemass, modii genus*. Rj. *njera za žito*, u Rj. *rpūjak*, *sa h sprjeda prema hrpa*.

hršak, *hrška*, *m. u Rj. ršak*, *ška*, *m. kad se što u jedenju rška*. Rj. 654b. — *hršak*, *hrškavac*, *hrškavica*, *hrškati*. . . u Vukovu rječniku bez *h* po sadašnjem govoru nekih strana. Korijeni 319.

hrškānje, *n. vidi rskanje*, *n. das Krachen (iniger Speisen) zwischen den Zähnen, stridor cibi inter dentes*. Rj. 654b. *vidi hrskanje*.

hrškati, *škām*, *v. impf.* — **1)** *vidi rškati*, *mit Krachen zerbeißen, knorpeln, cum fragore comedo*. Rj. *gristi što, da se čuje hršak*, *vidi hruskati*, *v. pf. slož. iz-hrškati*, *po*. — **2)** *hrškati se*, *škā se*, *v. r. impf. zwischen den Zähnen krachen, fragorem edo inter dentes*. Rj. 654b. *hrška se n. p. trešnju hrškavac*, *kud se jede*, *vidi hrstati*. — *Rdut*, *neka trešnja*, *koja se rška*. Rj. 616a.

hrškavac, *hrškavca*, *m. vidi rškavac*, *die Knorpelkirsche, cerasi genus*. Rj. 654b. *trešnja*, *koja se hrška*, *kud se jede*, *vidi hrskavice*, *hrušt 1*, *isp. babaje*, *rdut*, *vruškinja*.

hrškavica, *f. vidi rškavica*, *vidi mrštalica*. Rj. 654b. *n. p. u nosu*, *der Knorpel, cartilago*, *vidi i grška*, *grškavac*, *umežda*.

hrškavice, *f. pl. vidi rškavice* (u Mostaru), *vidi babaje*. Rj. 654b. *vidi i hrskavac*, *i syn. ondje*.

hrstati, *stām*, *v. impf.* — **1)** *uprelazno*: *Tko melje u posjek*, *kruh mu hrsta*. DPosl. 130. *Hrstati*, *rškati se*. XII. — **2)** *prelazno*: *dentibus comminere*. Slovinc. ARj. III. 708b. *vidi hrskati*, *hruskati*.

hršuskī, *adj. što pripada hršuzima*, u Rj. 655a: *ršuskī*, *Diebs-, furum*. — *Kasapsko je meso po četiri pare*, *lovačko po groš*, *a hršuzin* plaća *globu* i *dangubi* u *zatvoru*. Posl. 133.

hršuz* *m. u Rj. ršuz**, *m. der Dieb, fur*, *cf. kradljivac*, *lupež*. Rj. 655a. *vidi i lopov*, *tat*. — *Kad se hršuzi svade*, *onda jedan drugoga izdaju*. Posl. 121. *Ko jedan put ukrade*, *uvijek se za hršuzu drži*. 141. *vidi hršuzin*.

hršuzica, *f. žensko*, *što je muško hršuz*: *kradljivica*, *lupežica*, *tatica*. — *Na što ću se jedna povratiti?* *Na svekryu jednu (Ornogorku)?* *Na svekryu jednu ršuzicu?* *Na gjevere ženske strašivice?* Here. 215.

hršuzin, *m. vidi hršuz*. Rj. *i syn. ondje*. — *Jer lovac izdangubi*, *a hršuzin* plaća *globu* i *dangubi* u *zatvoru*. Posl. 133. *Od domaćej hršuzina* teško je *sačuvati*. 232. *Teško je od hršuzina* što *ukrast*. 314. *Hršuzin hršuzina* *hasno pozna*. 343.

hršuzluk* *m. u Rj.*: *ršuzluk*, *der Diebstahl, furtum*, *cf. kragja*. Rj. 655a. *vidi i kradba*, *lupeština*, *tadbina*.

hrt, *m. Windhund, canis vertagus*. Rj. *lovni pas dugih nogu*, *tanak*, *lagunan* i *brz*. *vidi bondža* 1. *azqm*. *hrtina*. — *Pred njima su rti hrzolovi*. U njega su *rti hrzolovi*. Rj. 43a. *1 žutoga rta Dukagjinca*. Rj. 144b. *Udariše rti* i *ogari*. Rj. 437b. *Uzme sa sobom još dva hrtu* *što mogu zeca u polju stići*. Npr. 46. *List kao rt*. Posl. 170. *I daj mene dva bijela rta*. Npj. 1, 183.

hrtēnica, *hrtēnjača*, *f. u Rj. rtēnica*, *rtēnjača*, *der Rückgrat, spina dors*, *cf. kičmenica*. Rj. 655a. *hrbat*, *pohrptina*, *i izgubivši h*: *rtēnica* (*pred t* *otpalo je h*), *rtēnjača*. Korijeni 223. — *Repnu mu je vašu saderao*

68. Nad ratom *hujjega*, nad mirom boljega *vremena* vik nije. 68. *Hud* u nas . . . ne znači siromašan, nego *rvjar*, *schlecht*. Pis. 41. u *ovoj* *poslovici* čini se da *hudo* ipak znači siromašno, jadno: Što je *hudo* i odprano to je bijesno i pomamno. Posl. 357.

hūdau, *hūdna*, *adj.* *vidi* *hud*: Moja *zmiija*, moj *hudni* *porode*. Rj. i *syn.* *kod* *hud*.

hūditi, *hūditi*, *v. impf.* *vidi* *huliti*, *kuditi*, *v. pf. slož.* *pohuditi* (i se). *isp.* *hud*. — *Hūditi* koga komu *gođ*, *pred* *kijem*, *infamia* *aliquem* *notare*. *Stulli*. *Ženu* *tko* *hudi*, *kupus* *svoj* *uli*, a *tko* *ženu* *hvadi*, *bradu* *sebi* *pali*. *DPosl.* 160. *Ja* *sam* *čuo* . . . *da* *ti* *imaš* *na* *glasu* *gjevoju* . . . *al'* *ni* *men* *ne* *hude* *kraljevi* . . . *al'* *ja* *nemam* *velikoga* *blaga*, *ali* *imam* *velikoga* *glasa*. *Npj.* 5, 267.

hūdōba, *f.* (u *Dubr.*). — 1) *Bosheit*, *malitia*, *cf.* *zloća*. — 2) *der Böse*, *Teufel*, *diabolus*: *Hūdobo* *paklena*. Rj. *vidi* *gjuvo*, i *syn.* *ondje*. — *Zna* *dje* *se* *hūdohe* *legu*. *DPosl.* 159.

hūdžera, *f.* *huda*, *rvjara* *koliba*, *vidi* *udžera*.

hūdjēnje, *n. verb.* *od* *hūditi*, *radnja* *kojom* *tko* *hudi* *koga*. *Stulli* *vituperatio*.

hūhor, *m.* u *Rj.* 794a: *ūhor* (u *Hercegovini*) *vidi* *ober*. Rj. 794a. *vidi* i *hober*, i *syn.* *ondje*. — *Kokotu* *pristavi* *garbijēce* *a* *sokolu* *huhor*. *DPosl.* 47 (garbijēš = *parapoc*). *Uzdignut'* *huhor*. 148 (*uzdignut'* *starije* *mj.* *novijega* *uzdignut'*). *huhor*, *kresta*, *hober*, u *Vuka* *uhor*. XII.

hūk, *m.* *vidi* *huka* 2. u *Rj.* űk. *ali* *kako* *je* *nka*, *ukanje* *istoga* *postanja* *sa* *uk*, *a* *piše* *se* *i* *huka*, *hukanje*, *treba* *pisati* *i* *huk*. *isp.* *hukovi*. *Stulli* *hūk*. — *Vitra* *strašna* *huk*. *Gj.* *Baraković*. *Konj* *s* *svojijem* *plahijem* *hukom* *dotire* *na* *stabar*. *V. M.* *Gučetić*. *Čuje* *više* *sebe* *arnebesan* *huk* *aliti* *zvizd*. I. *Gjorgjić*. *Ljudem* *smučnim* *od* *huku* *morskoga* *i* *od* *valov*. *N. Ranjina*. *ARj.* III. 729b.

hūka, *f.* — 1) *Geschrei*, *clamor*, *cf.* *vika*: *Sva* *je* *huka* *na* *vuka*, *a* *iza* *vuka* *i* *lišca* *sita*. Rj. — *Kolika* *li* *huka* *od* *momaka*. *Npj.* 5, 224. — 2) *vidi* *huk*, *buka*, *lupa*, *praska*, *treska*; *Getöse*, *strepitus*. — *Iza* *nekake* *huke* *i* *ervenkast* *proteče* (*voda*). Rj. 15a. *Da* *se* *od* *velike* *uke* *i* *treske* *i* *sav* *carev* *dvor* *zatrese*. *Npr.* 153. *Stane* *opet* *onaka* *sila*, *huka* *i* *pisaka* *oko* *dvora* *carskog*. 186. *Stade* *huka* *krstača* *barjaka*. *Npj.* 5, 333. *Voda*, *koja* *sa* *velikom* *hukom* *pada* *u* *zaliv* *morski*. *Pis.* 80. *Koji* *utišavaš* *luku* *morsku*, *huku* *vodu* *njihovijeh* *i* *bunu* *po* *narodima*. *Ps.* 65, 7. *Ali* *s* *hukom* *velikoga* *vjetra* *raspli* *oganj*. *Jer.* 11, 16. *Kao* *huka* *voda* *mnogijeh*. *Otkr.* 1, 15. *Babini* *ukovi* . . . *Isto* *se* *vrijeme* *zove* *u* *Bosni* *i* *babine* *hūke*. *M. Ružičić*. *DARj.* 133a.

hūkāc, *hūkāca*, *m.* *koji* *huće*, *vidi* *ukač*.

hūkalicā, *f.* *koja* *huće?* *vidi* *ukalica*.

hūkānje, *n.* *vidi* *ukanje*. Rj.

hūkati, *hūčēm* (i *hūkām* *po* *ujekim* *krajevima*). *v. impf.* *vidi* *ukati*. Rj. *dem.* *huktati*. *v. pf.* *huknuti*. — 1) *hu!* *schreien*, *dico* *hu!* Rj. *hu!* *govoriti* *ili* *vikati*. — *Da* *mlada* *za* *starijem* *huka*, *čuti* *ne* *češ* *od* *živa* *duha*. *DPosl.* 14. *Bolje* *u* *pojatu* *fukati* *no* *u* *poluču* *hukati*. *Posl.* 26. *Ukao* *od* *zuba!* (*Kad* *ko* *uće* *besposten*). 332. *Te* *ne* *uće* *Petar* *ni* *leleče*, *da* *ne* *tura* *strave* *u* *družinu*. *Npj.* 4, 221. *Pištah* *kao* *ždrao* *i* *kao* *lastavica*, *ukah* *kao* *golubica*. *Is.* 38, 14. — 2) *hu!* *machen* (*in* *die* *Hände* *vor* *Kälte*). Rj. *u* *ruke* *hukati* *od* *zime*: *Sveti* *Luka* *u* *nokte* *uka*. (*Ŭka* *mjesto* *uće* *ogje* *je* *da* *se* *složi* *sa* *Luka*). *Posl.* 281. — 3) *hucati*, *lupati*, *turlabukati*; *isp.* *huka* 2. — *Kažu*, *sine*, *i* *govore* *ljudi* *u* *Turčina* *treću* *voju* *silnu* *nekakoga* *Tuku* *i* *Mandžuku*, *a* *što* *huće*, *a* *što* *godu* *tuće*. *Npj.* 2, 266.

hūknuti, *hūknem*, *r. pf.* *prema* *r. impf.* *hukati*. u *Rj.*: *ūknuti*, *ūknēm*. *v. pf.* — 1) *hu!* *schreien* (*im* *Walde*). *dico* *hu!* Rj. 777a. *zavikati* *kome* *hu*, *da* *dogje* *u* *pomoć*: *Serdar* *huknu*, *a* *Turčin* *zvjuknu*. Rj. 204b.

uzdahnuti *hu*: *S* *kućista*. *Reče* *se* *u* *šali* *kad* *kogogj* *leluče*. *Posl.* 288. — 2) *hu!* *machen* (*vor* *Kälte*, *in* *die* *Finger*), *facio* *hu!* Rj. *huknuti* *u* *nokte* *od* *zime*.

hūkovi *babini*, *m. pl.* *vidi* *ukovi* *babini*, *babini* *ukovi*. *siug.* *isp.* *hūk*, *űk*. — *isp.*: *Isto* *se* *vrijeme* *zove* *u* *Bosni* *i* *babine* *hūke*. *M. Ružičić*. *DARj.* 133a.

hūktānje, *n.* *vidi* *hukanje*. Rj.

hūktati, *hūktēm*, *v. impf.* *vidi* *hukati*: *Hadže* *viču*, *a* *dervisi* *hukču*. Rj. *upravo* *je* *dem.* *od* *hukati*. *v. pf. slož.* *za*-*huktati* *se*.

hūla, *f.* (u *Dubr.*). — 1) *der Tadel*, *vituperatio*. Rj. *psorka* *osobito* *na* *Boga* *i* *stvari* *Božje*, *blasphemia*, *isp.* *bogopsovka*. — *Na* *Duha* *svetoga* *hula* *ne* *će* *se* *oprostiti* *ljudima*. *Mat.* 12, 31. *Od* *sreća* *izlaze* *zle* *misli* . . . *hule* *na* *Boga*. 15, 19. *Poznaćeš* *da* *sam* *ja* *Gospod* *čuo* *sve* *tvoje* *hule* *koje* *si* *govorila* *na* *gore* *Izrailjeve*. *Jezeq.* 35, 12. — 2) u *Rj.* *ūla*, *der* *Hulwuk*, *nebulo*. Rj. 778b. *hula*, *tako* *će* *biti* *izgubivši* *h*: *ūla* (*nebulo*). *Korijeni* 315. *isp.* *pohuliti* *se* (*postati* *hulan*). *vidi* *hulja*, *horjatin*, *lopov*, *ništavac*, *nitkov*, *nikogović*, *ngursuz*.

hūlau, *hūlna*, *adj.* *ake*. *ARj.* III. 731b. *što* *pripada* *hūli*, *u* *čenu* *je* *hula*. *isp.* *bogohulan*, *bogopsovan*. — *Zadržao* *sam* *49* *riječ* *Slavenskijeh* . . . *hulnu*. *Nov. Zav.* VI. *Kad* *anđjeli*, *koji* *veću* *snagu* *i* *silu* *imaju*, *ne* *izgovaraju* *na* *njih* *pred* *Gospodom* *hulanga* *suda* (*ὕλαστρον* *ζήτησιν*). *Petr.* II. 2, 11. *Na* *glavama* *njezijem* *imenu* *hulna*. *Otriv.* 13, 1.

hūlav, *adj.* u *Rj.* *ūlav*, *ulo* *ulava!* *du* *hundsfoischer* *Hulwuk*, *nebulo* *ovim* *marime*. Rj. 778b. *što* *je* *vrijedno* *huljenju*.

hulavica, *f.* *sova*, *vidi* *i* *buljina*, *i* *syn.* *ondje*. — *Sve* *u* *gori* *dreće* *vjeverice*, *po* *oklincih* *huća* *hularice*. *HXpj.* 4, 187. *od* *glasa* *hu!*

hūliti, *lim.* *v. impf.* (u *Dubr.*) *tadelu*, *vitupero*. Rj. *vidi* *hūditi*, *kuditi*, *grđiti*, *psovati*, *ružiti* (*osobito* *Boga* *i* *stvari* *Božje*), *huliti* *koga* *ili* *što*, *i* *na* *koga* *ili* *na* *što*. *pf. slož.* *pohuliti*. — *Nemojte* *me* *tako* *huliti*; *dobro* *će* *biti*, *ako* *Bog* *da*. *Npr.* 64. *Stanu* *je* *ružiti* *i* *huliti*: *Kako* *bi* *ti* *za* *slugu* *pošla*. 206. *Nemojte* *huliti* *na* *Bonaparta*. *Straž.* 1886, 769. *Ovaj* *hul* *na* *Boga*. *Mat.* 9, 3. *Što* *si* *tijem* *djelom* *dao* *priliku* *neprijateljima* *Gospodnjim* *da* *hule*, *za* *to* *će* *ti* *umrijeti* *sin*. *Sam.* II, 12, 14. *Koji* *hule* *na* *djevojaštvo* *majke* *Božije*, *DP.* 107. *sa* *se*, *pass.*: *Jer* *se* *ime* *Božije* *zbog* *vas* *hul* *u* *nezuabošima*. *Rim.* 2, 24. *Gledajte* *dakle* *da* *se* *ne* *hul* *na* *vaše* *dobro*. 14, 16.

hūlnik, *m.* *ake*. *ARj.* III. 732b. *koji* *hul*, *isp.* *bogopsovac*. — *Zadržao* *sam* *49* *riječ* *Slavenskijeh* . . . *hulnik*. *Nov. Zav.* VI. *Koji* *sam* *prije* *bio* *hulnik* (*ὕλαστρος*). *Tim.* I, 1, 13. *Ljudi* *će* *postati* *hulnici*. *H.* 3, 2.

hūlja, *f.* u *Rj.* *ūlja*, *f.* (u *vojv.*) *vidi* *ula* 2. Rj. 779b. i *syn.* *ondje*. — *Preispodnja* *ulja*. Rj. 572b.

hūljēnje, *n.* *das* *Tadelu*, *vituperatio*. Rj. *verbal.* *od* *huliti*, *radnja* *kojom* *tko* *hul*: *Nikakva* *uzroka* *da* *ne* *daju* *protivniku* *za* *huljenje*. *Tim.* I, 5, 11. *Usta* *koja* *govore* *velike* *stvari* *i* *huljenja*. *Otkriv.* 13, 5. *Otvori* *usta* *svoja* *za* *huljenje* *na* *Boga*. 13, 6.

hūm, *būma*, *m.* *der Hügel*, *collis*. Rj. *vidi* *brijeg* 1, *čot*, *glavica* 3, *oglavak*, *dem.* *humae*. — *Kamenje*, *koje* *je* *vagjeno* *u* *Viničskome* *humu*. Rj. 79a. *Po* *tom* *češ* *doći* *na* *hum* *Božji*. *Sam.* I, 10, 5. *Prinosaše* *žrtve* *i* *kagjaše* *na* *višinama* *i* *po* *humorima* *i* *pod* *svakim* *zelenijem* *drevtom*. *Car.* II, 16, 1.

Hūm, *Hūma*, *m.* *brdo* *u* *Lovčenu*. Rj.

hūmae, *hūmea*, *m.* *dem.* *od* *hum*. Rj.

Hūmae, *Hūmea*, *m.* *mnoge* *se* *glavice* *tako* *zovu*. *n. p.* *u* *Grahovu*, *u* *Boci* *kod* *Novoga*. Rj.

hūmčica, *f.* u *Rj.*: *mrginj*, 3) *male* *umčice*, *načinjene* *za* *bilježenje* *granice* *po* *livadama*, *Grenz Hügel*, *collis terminalis*. Rj. 370b. *dem.* *od* *humka*.

hūmka, *f.* *der* *Grenzhügel* *zwischen* *Besitzungen*, *tumulus limitaneus*. Rj. *kao* *humac* *u* *polju* *za* *bilje-*

humka, humjka; anta, dem. hum-

humovi, *f. u* Rj.: Umovi, *pl.* brda u Re-

sv. 1. 782a.

humoviti, *adj.* što je puru htu, va, hujdig, clivosus,

humoviti, *adj.* di, vidi kod barovit. — Gora je

Vasovska gora Bogu, gora je Vasovska gora hu-

humut, hūneutin, *u* od Njem. Hundstott, vidi

humut, *u* ruz, i s. n. ondje. — Vi soldati, kur-

vin 1. HNpj. 1, 296. O Jovane, kurvin hum-

humka, *f. u* Rj.: unka, *f.* vidi unka Rj. 783a. a

humka, vidi humka. Rj. 782a. — Mi digosmo sa

humka, vido, privedosmo na humku carevu. HNpj.

humjka, *f. u* Rj.: unjka, *f.* (u Hrv. Otočk. reg.)

vidi unka. Rj. 783b, vidi humka i humka.

hūnjkatij, *n.* verbal. od humjkatij.

hūnjkatij, kam, *v. impf.* u Rj.: hūnjkatij, govoriti

kroz nos, *u* ruz, de rare loqui. Rj. 783b. — Sve tri

riječi hūnjka, humkavica, hūnjkatij u Vukovu rječ-

niku bez h, u stulica sa h. Korijeni 311.

hūnjkav, *adj.* u Rj. hūnjkar, koji govori kroz nos.

Rj. 783b. u Rj.: hūnjku, (u Boci) koji govori kroz

nos, cf. hūnjka. Rj. 819b. a hūnjkar *u* ruz kod h.

hūnjkavica, *f. u* Rj. hūnjkavica, *f.* (u Srijemu)

vidi hūnjka. Rj. 783b. — vidi i kihavica; nahlada:

nazeb, nazeba, nazebao; nazima; der Schnupfen, gra-

ved, pituit.

hūp, *interj.* *u* ruz. Rj. XXXI. *isp.* hupiti. — Pri-

povijeda se kako su pitali nekakoga hodžu koji je

upravljao vakupom: Kamo hodža vakup? a on

uhvativši se šakom ispod nosa, i povukavši je preko

usta dolje niz bradu odgovorio: Vakup hup! (t. j.

pojeo ga). Rj. 52a.

hūpiti, hūpm, *v. impf.* hlepiti za jelom. — Sad mi

srec hup! za otim, sad za onim. — Ne hup! mi srec

za ničim, ma da je sada kokošijeg mljeka. na Braču.

V. Tomić. ARj. III. 736a *isp.* hup.

hūpnuti, *nem.* *v. pf.* poltern, intono: Hupnu sestra,

bratu govorila. Rj. *isp.* graknuti.

hūtmam, *m.* kod rudara u pripovijeci o Srebrnome

230. Hvala Bogu! našao sam. 241. Hvali ti kao

čoeuku. (Reče se u Crnoj Gori, kad se hoće kome

vrlo da zahvali). Post. 311. Mala ti fala, b'jela vilo!

moja je ljubi ljepš' od tebe. Npj. 1, 151. Mili Bože,

na svemu ti fala! 1, 159. Fala Bogu i Bogorodici.

Kov. 58. Sad ti ljepa fala! 67. Nego opet tebe ri-

saka hvala na lijevom društvu i razgovoru. 68. Hvala,

družo, hvala, vrsni viteže. 73. Fala vam, te velika

vala! Nego velite: plati pa onda vala. Straž. 1886,

1226.

hvalan, hvalna, *adj.* dostojan hvale, koji zaslužuje

hvalu, kojega treba hvaliti, laudabilis: *isp.* pohvalan.

— Budi (ženo) hvalna i čista. I. Bandulavić. Dva si

mi dal hvalni i časni. A. Vitaljić. ARj. III. 742b.

Ma da mi je vrlo milo što ti tako hvalne mišti do-

laze na pamet. Zlos. 200.

hvaldžija, *m.* vidi hvališa. Rj. vidi i hvalilac. —

hval-džija, za ust, *isp.* govordžija.

hvalidba, *f.* *osn.* u hvaliti se, radnja kad se tko

hvali, vidi falidba, riječi s takim nast. kod bjeleđa.

vidi hvala 2, das Sich-Ruhmen, Ruhmredigkeit, Pra-

herer, gloriatio, factatio.

hvalilac, hvalioica, *m.* der Praher, juctator, cf.

hvališa: Ne boji se lišica večernjegju hvalioica, nego

jutrenjegja ramioca. Rj. prema hvaliti se, vidi i hval-

džija. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

Hvalisava, *f.* ime žensko: Falisa se Falisava: Ne

ću stara ni braduta. . . Srec, dušo, Falisavo. Npj. 1,

295. — Hvali-sava, takea imena kod Dikosava.

hvališa, *m.* der Praher, juctator: U hvališe svašta

više (Post. 338), cf. hvalilac. Rj. vidi i hvalidžija. —

Kažem hvališama: ne hvalite se. Ps. 75, 4. riječi

s takim nast. što se govore za muško čeljadu platiša,

štediša, vrtiša; za stvari bogiša, takiša; za vlastita

imena muška kod Dabiša.

hvaliti, hvatim, *v. impf.* — 1) loben, rühmen,

laudo. Rj. kao slaviti, *v. pf.* slož. pohvaliti. — Valja

hvaliti Bogu što je malo ljudi u škole išlo te nije

još mnogo gore postalo. Rj. 842b. Da vidite svoga

hvaljenog sina. Npr. 64. Je li taka (sablja) kao što

je hvalite. 172. Faljen Isus! Post. 31. Kovati koga u

zvijezde (hvaliti ga). 135. Berberin od gjavolstya stane

hvaliti kako su Sarajlije svi junaci. 187. Što se u

samome djelu slabo drži onaga pravila, koje kod dru-

goga odobrava i hvali. Pis. 48. Neka hvale Gospodu

za milost njegovu. Ps. 107, 21. sa se, *pass.*: Ona

bi se i njihove umotornice po svijetu hvaliti i slaviti

kao narodne što se hvale i slave. Kov. 114. — 2) zu-

hvaljivati (kome), blagodariti (kome), zahvaljati, dan-

ken, gratias agere. *v. pf.* slož. zahvaliti. — Fala brate,

fala rode! ja sam falim, blagodarim na vašemu slav-

nom daru. Npj. 1, 148. — 3) sa se, *refleks.* sich

loben, rühmen, prahlen, se laudare: Ko se hvali, sâm

se kvari. Rj. *isp.* ponositi se, i *syn.* ondje. *v. pf.* slož.

zahvaliti se. — Stane se hvaliti, šta je on junaštva

počinio. Npr. 192. Ja čujem da se ti hvališ da možoš.

209. Konj se kroz dlaku ne hvali, nego kroz brzinu.

Post. 150 (Ovdje predlog kroz ima značenje predloga

radi. Sint. 457.). Mati se obično sinovimu hvali i pono-

sio. 327. Pak se vali gradu Biogradu, što si junak

danas zadobio. Npj. 1, 509. Dogje njemu paša So-

kolović, fali mu se care za darove; po tom dogje

hodža i kadija. . . pak s' i njima care pofaljnje,

kakvi su mi dari dopanuli. 3, 79. Grčka se u staro

vreme tim falila, da. . . a Rim se osobito tim pono-

sio, što. . . Danica 5, 85, 86. Kad se car pred gos-

podom stane hvaliti kakar je lijep grad načinio.

Kov. 31. Hvališi se domaćinu kako su ih kod djevo-

jačke kuće lijepo dočekali. 82. Jedni se hvale kolima,

drugi konjima, a mi imenom Gospoda Boga svojega.

Ps. 20, 7.

hvaljenje, *n.* das Loben, laudatio. Rj. verbal. od

hvaliti i hvaliti se, koje vidi.

Hvār. Hvára, *m. akc.* ARj. III. 748a. *ostrco, Pharus.* *Tal. Lesina. vidi* Liježina. — Za Hvarom je Brač. D'Posl. 152.

hvāt. *m. (loc. hvātu) die Klastur, decempedu.* Rj. *vidi* vat, fat. *mjeru za duljinu, isp. sežanj.* — Neka imena imaju u rod. množ. (gen. pl.) i mjesto a. n. p. crv, crvi... vat, vāti. Rj.¹ XXXVIII. *gen. pl. hvátá i hvátí.* Obl. 10. Rad. 1600 — *hvati zemlje.* Rj. 636a. Pak moj zeko brži od svog barne, jer tri futa u visinu skače. Npj. 3, 422. Drina je od Zvornika dolje široka do 50 futa. Danica 2, 34. Jedna se drva prodaju na fat, druga na komad. Gj. Popović. Kojim posao jest *fatore sići.* J. S. Reljković (= drva). ARj. III. 750a.

hvatánija. *f.* (u Baranji) *vidi* vezanija: Rj. *radnja kad ljudi hvataju u soldate.* — *riječ i s takim nast. kod mještanja.*

hvatánje. *n. das Fangen, captatio.* Rj. *verbal. od hvatati i hvatati se, koje vidi.* — Radi *hvatanja raka.* Rj. 645a. Radi *hvatanja ribe.* Šovj. 55.

hvatáti. *hvátám, v. impf. fangen, capto.* Rj. *v. pf. prosti hvatiti (i se); pf. slož. do-hvatiti, nad-, pod-(se), pri-, s-, u-, za-, obu-, podu-; nahvatati (i se), pohvatati (i se), v. impf. slož. do-hvatati, pri-, za-, obu-, podu-, pri-(se); pod-hvatáti (se), pri-, s-, podu- — 1) vidi* hitati 3, fitati. — Kad su *hvatati u soldate.* Rj. 56b. Po koliko oka (*rukije*) iz jednoga kazana *hvataš.* Rj. 946 (= dobivaš). *Fataj konje u in-tove.* Rj. 232a. *Jeza me hvata.* Rj. 252a. *Navale uklejuje te ih Crnogoreci hvataju u mreže.* Rj. 454a. Tu *vodu* (s kola vodeničnoga) *hvataju žene noći Gjurjevja dne.* Rj. 457b. (*erpu*). *Hvatati volove u plug.* Rj. 513b. *Lasno je tugjim rukama za vrelu grožđe hvatati.* Posl. 167. *Koji hvataju ruke ili ruku.* Posl. 139. On je *fatu za rucicu.* Npj. 1, 92. *No se skoči Perović-Radule, te on vata Čorović-Osmana: jednom rukom konju za dizgene, drugom rukom Turčina za prsi.* 1, 4. *Fataše ga troljetna groznica.* 4, 86. Ostalo, koje je brzica ufatila i odnela, *saranjivato je.* gdje je *koje ratano.* Miloš 93. *Vičuci, da to nije pravo, čoreku noću ajdučki ratati i vezati.* 181. Još malo, pa će doći za *hrudu da rataju.* Straž. 1886, 1734. Čuvaj se da ne *hvataš rjere s onima* koji žive u zemlji u koju ćeš doći. Mojs. II. 34, 12. *sa se, pass.:* Sud što se u njega *hvata rukiju* ispod kazana. Rj. 263a. *Luda se lisica hvata u jednu nogu, a mudra u sve četiri.* Posl. 171. Po drugi se put *lisica ne hvata u grožđa.* 251. *sa se, reciproč.: Fataje se,* b'jele ruke, gledajte se, *erne oči.* Npj. 1, 174. — 2) *sa se, refleks. — a) hvatati se čega (vidi* mašati se čega): *Ne hvata se rgja zlata.* Posl. 348. *Za rucicu vodi čerku Angjeliju, treće joj se vata skut'* svil'na zobuna. Npj. 1, 106. *Da s' ratamo tanke slanke, tanke, tanane...* Kad se njiva dožanje, onda se žetoci *hvataju slanke.* 1,

173 (Vuk). — *b) n. p. u kolo, fussen, prehend. cf* *uhvatiti se.* Rj. *Bolje je i suha krušca pjesti nego se naopako u smok hvatati.* Posl. 21. *Ko se u kolo hvata, u noge se uzda.* 156. *Gjeca se hvataju u štap u igrama.* 341. — *c) hvatati se za što (vidi* mašati se za što): *Djeca se hvataju sa dva prsta jedno drugo odozgo za kožu na ruci.* Rj. 500b. *Kad se čovek topi, i za vrelu se grožđe hvata.* Posl. 349. *Fata se boru za agranke.* Npj. 1, 214. — *d) hvatati se do koga:* *Dol' u polje, dol' u kolo, ne rataj se do Tomaša...* *uvati se do Tomaša.* *Tomaš kolom uzmahuje.* Npj. 282. *I' tom kolu djevojića: on se vata do djevojke.* 1, 391. — *e) hvata se što, kad nastaje, postaje, kao širi se:* *Vračala da joj se hvata deho skorap.* Rj. 93b. *Sunce zagje, sunrače se vata* 725b. *Počne si i saton hvatati.* Npr. 50. — *f) sunce ili mjesec hvata se, kad se mrtači:* *Od Tripuna do svetoga Gjurja svaku noću mjesec se vataše.* Npj. 4, 131. *isp. Uhvati se, unbeweglich bleiben, nicht bewegt werden, erstarren, consisto, non morcor, n. p. ruka, noga, mjesec, sunce (kad pomrči).* Rj. 794a.

hvátiti. *tm. v. pf. Rj. v. impf. hvatati (i se), i onlje slož. v. impf. i pf. — 1) ergreifen, prehend:* *Hvati kuju, rejo!* (Kaže se kad ko čera koga. Posl. 32). Rj. *Pa na doru dizgin potkupio, ratio ga bakračlijom sjajnom, i na Turke načera dorina.* Npj. 1, 400. — 2) *sa se, refleks. — a) hvatiti se brda, posla, dazukommen, ingredior, aggredior.* Rj. *isp. hititi se, latiti se, mašiti se.* — *Suma ti mati, grmu se hvati.* Posl. 361. *Pa se fati ramu Dragučera, stiče bane pitomaj Požezi.* Npj. 2, 175. *Fatiše se polja Prizren-skoga ispod Šare visoke planine.* 2, 230. — *b) hvatiti se u što:* *Vatih mu se rukom u džepove.* Npj. 3, 3. — *c) hvatiti se za što:* *Da se jadna za zelen bor ratim, i on bi se zelen osušio.* Npj. 2, 319. — *d) hvatiti se do čega:* *Pa se hvati do džamli-pendžera.* Npj. Hörm. 1, 295. *Čevljani se s Banjanima združje, ter se hvate i do Korjenica.* Osvetn. ARj. III. 752b. — *e) s rečenicom privezanom sarezom da:* *Megjedović se odmah rukom hvati da jede.* Npr. 3. — *f) mjesto, kojegu se ko hvati, izriče se i instrumentalom:* *Hvatiše se krajem Kusidskijem.* Rj. 317b. — *g) i hvatiti se na što, kao baciti se na nj:* *Pa se gjogu fati na ramena.* Npj. 2, 270.

hvátljika. *f. — 1) ein Scheit Holz, pars ligni secta.* Rj. *komad drva (iz hvata), isp. bilja, cjepanica, cjepka, glavnja, poljeno.* — 2) *motka kojom se bilježe hvatori.* Zemljak. 1871. ARj. III. 752b. — *riječ i s takim nast. kod alatljika.*

hvoja. *f.* (u Dnbru) *vidi* grana. Rj. — *Hvoja* biva bus, a bus pak dub. D'Posl. 27. *Lasno je ispraviti taoku hvoju.* J. V. Bunić. Posvoji u pored *mlade hvoje* i stare breke. B. Zuzeri. ARj. III. 753a.

hvošće. *n. vidi* vošće.

I.

i. conj. — 1) ud, ct. Rj. *vidi* pa, pak; te, ter, tere, terem. — *a z)* *To se pomole kola i konji i mazge i magarci s ručkom.* Npr. 2. *Koja je bila krupna i zdrava i lijepa gjevojka.* 4. *Udri ularom po vodi i reci:* »dura babina kobila!« 23 (*niže* 24: *udri ularom o zemlju pa reci:* »dura babina kobila!«). *Dok upaziš jednu bisernu livadu i po njoj pasu skakovaki konji.* 121. *Te se gjak domisli i oguli jednog ovna.* 149 (*poriše* 148: *domisli se te oni šiljak zavrti divljanu u oko.* *Progje nekoliko vremena i carica ne vidi svoje snahe.* 215. *Bilo i prošlo.* Posl. 319. *Za putnika i vojnika, za orača i kopača.* Npj.

1, 142. *Za nju dao tovar i po blaga.* 2, 183. *A on ide često u planinu, sobom vodi hrte i ogare, i da lovi srne i košute.* 1, 389. (*ovdje i po svoj prilici ne znači ništa nego se dobitlo da se ispuni crsta, kao što se dodaje u pjesmama a isp. a 19 i da pod 17*). *Privilegije koje su potvrgivali svi Grčki i Srpski carevi i kraljevi i Mletački duždi.* Kov. 38. *I tako dalje (i t. d.)* Posl. VII. *A kad izgahu da jave učenjima njegovijem, i gle, srete ih Isus.* Mat. 28, 9. — *z) u odricanju:* *Satra puna robe, što je na vašaru ne će biti lepše i bogatije.* Npr. 39. *Oženio bih se i ja i Mija, ali nema hljeba i vina.* Posl. 237. Tako

... i na... veje! (t. j. eeljado).
 ... i ne uo... govorom nikako pridobiti...
 ... i zise lijepu maramu. Kov. 14. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

su i Slavenske. 82. Ali opet ono je prvo i običnije i starije. Spisi I. 23. S jedne strane zavjese... a s druge strane, do vrata od trijema i otuda i odovuda, zavjese... Mojs. II. 38, 45.

3. to i zna. Rj. — a) kao *tukonjfer*, *uuch*, *quogue*, *etiam*. — Sjednu pa po čitav sahat ili i više po malo piju. Rj. 351b. Kad on i treći put zamahne da ga udari, onda... Npr. 8. Tako i bude: kad se on... 39. Idi ogledaj, i *onako* si propao. 66. Namnije se otac put njega, no i uzdahne govoreći. 108. Da je i ona kao i ostale žene. 157. Brže bolje uzme malo žita... te i u onoj vodenici malo zaspe. 159. Začude se sluga pa i sami carev sin. 259. Bog dao, Bog i uzeo. Postl. 17. Gost će biti pak i otići, ali će domaćin ostati. 41. I masto je začina, ali mu se hoće načina. 103. Ko žo čini, i dočekaće ga. 138. U bogata Vlala i govoda su pametna. 325. *Takonjfer* i u Patrovićima ima kraj mora lijepa ravnića. Kov. 32. U tom umre i Teša, te i Miloš ostane sirotan po oeu. Miloš 44. Nego su se onima još i podsmijevali. Postl. XXIII. I ti si bio s Isusom Galilejcem. Mat. 26. 69. Ili je samo Jevrejski Bog, a ne i neznaobožacki? Rim. 3. 29. Koji unrije, pa još i vaskrse. 8. 34. — b) u *odricanju*: Zar i to ne znaš? Rj. 209b. Ali i Mlečići *nikad* ove zemlje *nijesu* upravljali sa svim po svome načinu. Kov. 36. Živko... pobjegne noću iz grada i ne kazarši vojnicima. Miloš 38. Niko više i ne misli o jezuznu postanju. Npj. 1. XXXI. Pjevači mlogi pjevaju i ne misleči šta. 1. XXXII. Ako iz njih niko ništa i ne nauči. Pis. 3. Nije mario ni za Milenka ni za Kara-čjorgjija, kao da ih i nema na svijetu. Sovj. 45. Po svoj prilici ga već danas niko i nema. 86. — c) *zaučenje se savezu* i (= *takonjfer*) *slubi*, *pak se savez gotoro može i izostariti*: Bolja je štednja nego i dobra radnja. Rj. 625b. Nije smio darnuti, baš i kad bi koji što skrivio. Rj. 826b. Dijete (je) hranio, kao mu prije i mater. Npr. 1. Ali gospodar od galije ima šta i videti. 42. On opet oživi kao i bio. 70. Da ide od kuda je i došao. 88. Vrag uzeo i ovako ribanje, kad se ništa drugo ne uhvati. 116. Može biti da će se u napredak što i popraviti. 144. Pomisli da su bolji i orasi nego mahovina. 168. Ona gjeen podoji i stane ih paziti kao i svoju rogljenu. 234. Da više ne će biti onakov kakov i do sad. 249. Ministar malo se ka i prepane. 253. Bilo, pa (i) nije. Postl. 13. Daj mi sreću, pak me stavi (i) u vreću. 50. Ljeto sine pa i mine. 172. Jovan, koji mu je tada kao i pisar bio. Miloš 106. Ovo je prva i najveća zapovijest. A druga je kao i ova Mat. 22. 39. — d) *sucevost i u početku rečenice pristaje se nu prejasnje, pokrepljujući nu značenje*: I Bože pomozli! (Kojekako, može podnijeti, n. p. ako je tako, i Bože pomozli!) Postl. 94. I vrijedi! (... Na to domaćica reče: Ali je hajvar skup: oka po to i po to, a gošća odgovori: I vrijedi.). 95. I dušo tu li si! (Rado, dragovoljno što učiniti, n. p. A. Bi li ona pošla za njega? B. Bi. i dušo, tu li si!) 96. I krivo sjedi, a pravo reči. 102.

4. *vidi i u srezi sa* a, ako, da, ipak, još, makar, opet, pa, sam, ta, te, i t. d.; igda, igdje, ikad, ikakav, ikoji, iole, i t. d.

1. Rj. u *krajerimu gdje se h ne čuje u govora*. — 1) *vidi ih*. Rj. *gen. pl. od zamjenice trećega lica poznatoga, koju u pram padežu jednine zamjenjuje zamjenica on, ona, ono, vidi ig. gi.* — 2) *vidi ih*. Rj. *šezeto od ih (i-ih), vidi i ih, uzvikuje se u čugjenju, veselju i ljutini*: Svi iza sovre pogledaše u ludu šmiljanu; a mnogi sam u sebi prošapta: «! aratos je bilo!» M. Gj. Miličević. ARj. III. 764b. A njena ljubica? i! da mi je da vidim tu devojčicu! Zlos. 122. Rj.

Ibar, Ibra, m. Fluss in Serbien. Ibar mječe u Moravu niže Karanove. Rj. voda u Srbiji.

ibrećenje, *n.* vidi čugjenje. Rj. *verb.* od ibretiti se, *rauhja* kojom se tko ibreti, vidi uglédlanje.
ibret,* *m.* vidi čudo: Od njega je *ibret* zauzela. Rj. — P. Budmani, ARJ. III. 765a. dokaza, da *ibret* znači *primjer*, *ibretiti se* znači *uglédati se (na koga)*, vidi ibretiti se.

ibretiti se, *t*im se, *r. r. impf.* vidi čuditi se. Rj. vidi uglédati se. — Bježi jedan paša osamaren, kad je vojska pašu ugledala, *od njega je ibret zauzela* i polježe glavom bez obzira. Ogléd. sr. 504. ARJ. III. 765a.

ibrčić, *m.* — 1) *dem.* od ibrik. Rj. *malu sud od metala, osobito malu sud od metala za umiranje.* — 2) *kleine metallene Kaffeekanne, kühnen coffee metallica.* Rj. *kaveni sudčić od metala.*

ibrik,* *ibrika*, *m.* *eine kupferne Waschkanne, vas cupreum, aeneum.* Rj. *sud od bakra, mjeđi ili kakva god metala, osobito takar sud za umiranje.* vidi imbrik. *dem.* ibričić. — *Zlatan ibrik* iz ruku mu uze, *sama poče caru služiti vino.* Npj. 2, 130. Pristavili *kavene ibrike* . . . Pokupiše *kavene ibrike*, pokupiše srebrne *šildžane*. 4. 305. 309. Nosi *ibrik* u desničici ruci, te *posiplje po bašči cvijeće.* Herc. 95.

ibrisim,* *m.* *svileni konci, Seidenzwirn, ein Faden Seide, filum sericum.* Rj. vidi imbrišim. — *Ibrišim-tkanica*, *t. j.* tkanica od *ibrišina*: *Pritežu mu četiri koluna, a i petu ibrišim-tkanicu.* Rj. 215a. *Kosa joj je kita ibrišima.* Npj. 1, 157. Al' *gjevojeće savezano tankom žicom ibrišima*. 1, 214. Pod šatorom *sitna trava zelena* i na travi *ibrišima* serdzaza. 1, 386. *Zaiskaše svilu po veziljah, i ibrišim konce po terzijah.* 1, 397.

iča, *f.* (u vojv.) vidi holba: *Ica* trića, oka na momka. Rj. *dua satljika, po obe. Matč. izozece.*

ičanje, *n.* vidi štucanje. Rj.
ičati se, *iče mi se* (a može biti da bi ko rekao: *i: ica mi se*), *r. r. impf.* vidi štucati se. Rj. *vidi* i *rigati*, *podrigivati se*, *štukati se*, *štuktati se*.

ičaga,* *m.* *Art türkischen Adels, nobilitum Turcarum genus:* Ali Turci *careve ičaga*. Mlogo Turak' *carevih ičaga*. Rj. *nekakav plemić u Turaka.*

ići, *īdēm* (po zap. kraj. i: *īgēm*), (*īdoh*), (*īdāh*), (*īgājāh*); *išao*, *išli* *v. impf.* Rj. *neodregjeno upravo iti, a glasi i: isti. prilog prejg.* *īlavši*. Obl. 81. *i: išavši. iti, otiti: samoglasno i izu samoglasnoga hira suglasno j: najiti (na-iti), pōjiti, prōjiti; suglasno j sastarlu se sa suglasnim koje je za njim, i tako je najobičnije: doći (mjesto dojiti), izāći, mimoći, naći, nadaći, obnaći, poći, podaći, prići, prijēći, proći, saći, ući, zaći; pridoci, iznaći, prinaci, pronaći, snaći, poproći. od tukih složenih prelazi *ē* i u *jednostarni*: ići, i po njemu *opet u složene*: izići, mimoići, naići, nadići, obići, otići, odići, podići, preići, proići, razići se, sići, ući, unići, izići, zaći, prevazići. iz *sudašnjega vremena* (*īdem*, *prelazi i u infinitiv d* (koje se pred nastarkom ti *pretvare* u s): isti, doisti, izisti, naisti, obisti, oisti, otisti. Korijeni 28. za *v. impf. slož. u: imaju se dōlaziti, izlaziti, nalaziti, i t. d. od v. pf. obići v. impf. obidivati, obidōvati, ali i obilaziti, oblaziti.**

i, *gehen*, *co*. Rj. *vidi* gresti. *isp. hoditi.* — 1) *uopće*: *Basati, ići* ne gledajući kuda. Rj. 16b. *Bauljati, ići* pobaučke. Rj. 17b. *Bravati, ići* bez pameti kao ovea. Rj. 39a. *Kolovoz*, put kuda *īdu kola*. Rj. 285b. *īdu svi pješice*. Rj. 392a. *īde* mu *posao* natraške. Rj. 409b. *Trapati, ići* ne gledajući kud. Rj. 746a. *Trljati, ići* ne gledajući kud. Rj. 749b. *īde* mu *posao* kao čarapin početak. Rj. 819a. *šepeljiti, ići* naginjūći se za svakijem korakom i na desno i na lijevo. Rj. 836a. *Šumati se, ići* polako na prestima. Rj. 849a. *Ti ići s Bogom*, *sad ti praštam*. Npr. 22. *īdite* i kažite mu . . . *īdite kažite* zmaju. 35. *īdi bez traga* kud te oči vode i noge nose. 37. *īdi s Bogom*, kad mi pomoći ne možeš. 66. *īdi*, *sinko, ići* *ogledaj*, i onako si propao. 66. *īdi* k caru i *īsti* lagju . . . *īdi ići* u cara. 67. 68. Vidi da

lagju ide. 69. Nije imao ni *opanaka* nego *īšao bos*. 72. *īdi* pu ga traži. 73. Što nam se *govoda* ne *dadu* nego *sve natraške idu*. 74. *Koju gjevojuku najgješ*, *nemoj* je *vjenčati* ako joj *ovj prstac ne uide dobro na prvi prst* desne ruke . . . *hoće li kojoj (gjevojeći) oni prstac dobro ići*. 111. *īde* kao bez glave. *īde* kao da *jaja* na glavi nosi. *īde* kao *naokolo*, *ī* *zlo* i *dobro* dolazi redom na ljude). *īde* *naprijed* ka' i *komad* u šaci (u *nazad*). *īdi* *jude* i *čemere!* Postl. 96. Kad *berberin počne svoj posao*, i vidi da *trško idu*. 188. *Pred zoru* se *mzuce*. (Ne treba gledati što *kakav posao* iz početka *dobro* ili *zlo ide*: i na svršetku se može drukčije okrenuti). 260. *Govom idu* *Jovovj* sva-tovi. Npj. 1, 41. *Ular* s *konjem ide*. 332. *īdi jaši* žrlala visokoga. 2, 297. Vidimo, da se ni to ne da G. V., nego *mu iše* *naopako*. Nov. Srb. 1847, 536. *Kvarenje jezika ide* *sad* mnogo brže. Pis. 18. *Gljagoli* (*em-sti*); ovi *īdu* dvojako: a) kao *tresem* . . . b) kao *pletem*. Rj' LXIV. U *pisanju* ovako daleko *nijesu išli* ni *Greji* ni *Latini*. LXXI. Kad je *īšao kud* *na put*. Sovj. 37. *Ajde neka ide* *izženiti*, ali *zašto* *otvoriti*? *Straž*. 1886. 1311 (*neka ide, kao: ne marim*). *Imajući obećanje života sadašnjega i onoga koje ide*. Tim. 1, 4, 8 (*isp. idući*). *Ja idem* *kudu ide* *sve* na zemlji. Is. Nav. 23, 11. *īsarši* *svu noć* skidoše *tijelo* *Saulovo*. Sam. 1, 31, 12. — b) *īde* s *infinitivom drugoga glagola*: *Da ide* *prošiti* *gjevojuku*. Npr. 93. *īdem* *leći*. 170. *īhajde* *voli*, da *udemo* *hješćati*. 201. *īdem* *se* za *nj* *Bogu pomoliti*. Npj. 1, 243. *īde* *jaran obići* *jarana*. Herc. 18. — c) *mjesto infinitivu presens sa savezom* da: *īdem* *ja* da *ih* *tražim*. Npr. 27. *īdi* *mati* da *vidiš*. 52. *īdem* *da* *vidimo*. (*Vigjećemo* šta će *biti* od *toga*). Postl. 96. *Da idemo*, da je *posestrimo*. Npj. 1, 620. — 2) *ići* *komu* ili *čemu*: *ići* *ka* *komu* ili *k' čemu*. — a) *Posjedovati se, ići* *jedan drugome*. Rj. 548a. *īdi* *duhorānku*, pa *kaži* *njemu*. Npr. 151. *Već* *on ide* *Gjul-kudrni mladaj*. Npj. 1, 567. *Da mi ideš* *bijelu* *Legjanu* *mome* *tastu*, *kralju* *Mijaillu*. 2, 132. *Vi idite* *bijelu* *Kosturu*, kad *dogjete* *ka* *Kosturu* *gradu*. 2, 370. *Pak* *neka idu* *svaki* *svojoj* *kući*. *Danica* 3, 210. *sa* *se*, *pass.*: *Od* *scoskoga* *se* *suda ide* *nahijskom magistratu*, *od* *magistrata* *velikom sudu*. Miloš, 191. — *Pa idite* *ka* *dvoru* *bogatoza* *Gavana*. Npj. 1, 132. *K' njemu idu* *age* i *spahije*. 1, 563. — b) *značenje*: *pripadati* *komu* ili *čemu*: *Glava* *glavi* i *ide*. Npr. 164. *K' vijelome* *Risanskom odijelu idu* *još* za *pojas* *dvije* *male* *puške*. Kov. 42. *K' ovima* (*glagolima*) *ide* i *smogu*, «*ako* *moždudem*». Rj. 14V. *amo mogu se* *datati* i *ovi* *primjer*: *Skalaburiti*, *smiješati* *stvari* *koje* *ne idu zajedno*. Rj. 685b. *Ogje* *ide* i *ono* *što* *su* *kazale* *jetrve*. Postl. 56. *Može* *biti* da *orjje* *ide* i *ono* *što* *je*. 318. *Po* *svoj* *prilici* *ovamo ide* i *ono* *što* *sam* *ja* u *Hrvatskoj* *sluša*. Kov. 17. *isp. niže* *pod* 3b i *pod* 6b. — 3) *ići* *među* . . . — a) *Ko* *svašto* *za* *zlo* *prima*, *onaj* *među* *ljude* *nek* *ne* *ide*. Postl. 153. *Da* *umijem* *moje* *belo* *lice*, *da* *ne* *īdem* *grdna* *međ* *derere*. Npj. 1, 536. — b) *značenje*: *pripadati* *među* . . . *Među* *ore* *riječi* *po* *proizvodu* *ide* i *šjecivac*. *Danica* 3, 8. *Među* *Slovence* *īdu* i *današnji* *Hrvati*. Kov. 23. *Među* *ore* *ide* i *pjesma* 165. Npj. 1, LV1. *Među* *njih* (*povelje*) *rekao* *bih* *da* *ide* i *ona*, u *kojoj* . . . DM. 21. *isp. poriče* *pod* 2b, i *niže* *pod* 6b. — 4) *ići* *na* *konju* (*galati*), *ići* *na* *čameu*, *kolima*, *lagji*: U *Hrvatskoj* *vojvoda* *se* *danas* *zove* *šumar* *koji* *ide* *na* *konju*. Rj. 70b. *Galje* *svatovi* *ne idu* *po* *djevojuku* *na* *konjima*, *već* *na* *kolima*. Rj. 392a. *Da* *īdeš* *na* *mome* *konju* *da* *mu* *doneseš* *trave*. Npr. 87. *ījude*, *koji* *bi* *na* *čameima išli* s *pismima* u *Karavlašku*. Sovj. 55. — 5) *ići* *na* *kogu* *ili* *na* *što*. — a) *Da* *svaki* *ko* *pušku* *nosi* *ide* *na* *vojsku*. Npr. 130. *īdi* *na* *onu* *bunarinu* . . . *īdi* *opet* *na* *bunar*. 209. 211. *Bogati* *na* *mazgu* *sjede*, a *siromasi idu* *na* *noge*. Postl. 16. (= *īdu* *simi*, *pješice*). *I* *na* *smrt* *ko* *ide* *dadu* *mu* *zboriti*. 104. *Koji* *je* *na* *čabu* *īšao*. 206. Kad

tebe idem ja. Rut 4, 4. Mogle (su) ući u rječnik samo riječi koje *idu* *poslije* ispadati. DRJ. 1, VIII. *isp. poriše* pod 7b. — *i*) preko. *Idi sine, preko bjela srjeta*. Npj. 2, 116. Tako *idu* preko Carigrada. 2, 357. Jedni su Turci padali a drugi su preko njih *išli* u napredak. Sovj. 29. (*u prenesenom smislu*): Svi Srpski poslovi *išli* su preko njega (Rodofinika). Sovj. 37. — *j*) protiv. Jer je glavna Turska sila morala protiv Rusu *ići*. Miloš 10. *isp. poriše* pod 7c. — *k*) za (akus.). Gjevojka se svatovima nada... Kad svati za Maru *igjahu*, ne mogahu puta razaznati od mirisa sitna bosioaka. Npj. 1, 39. Na dalek' gje se spravljahu po čereu bana Jovana... Kad svati za nju *igjahu*. 1, 304. *isp. poriše* prijedlog po (akus.).

II. *idu* novci, *coinsuren*, im *Embursfe sein*, *valere*: kako *idu* sad dukati; u Turskoj ne *idu* banke (na ovo se u šali reče: ne *idu* ni u Njemačkoj, nego ih nose ljudi). Rj. kao *vrijediti*. — Kao što su onda *groševi išli*. Miloš 8. Sovjet je izdao jednu uredbu i za novce, kako će u zemlji *ići*. Sovj. 11. Izmjeri mu četiri stotine *sikala* srebra, kako su *išli* među trgovcima. Mojs. 1, 23, 16 (sikal *novac Herrejski*). Kao što su onda *išli dukati*, po 41 dinar u dukat. DM. 237. Tada je dukat *išao* po 41 dinar. 253. Dubrovački su *novci išli* u Srbiji i Bosni. 251.

III. *kommen*, *venio*: *ide* zima, ljeto, božić; *ide* vreme nosi breme; *ide* zima kao oštra sablja. Rj. kao *dolaziti*, v. pf. *doći*. — Kad iz crkve *ide*, miriše mu duša. Npj. 1, 106. Gjul miriše, *ide* moje drago. 1, 251. Susrete je mili gjever s vojske *idući*. 1, 296. Kad muž *ide* sa oranja, žena u krevet. 1, 512. *Ero* *ide* sva careva vojska, pokupiće tvoje ljelo platno. 1, 600. *Ne id' amo*, mlada Pavlovice. 2, 18. Sjutra *ide* dan sveta negjelja, hoće Murat na Potrk planinu. 4, 322. Nego jednom kad s vojske *iduše*, ukradob ti pušćanoga praha. Herc. 146. Za *šljivociu* smo čuli da *ide*; hvala vam, te velika hvala! Nego velite: plati pa onda hvala. Straž. 1886, 1225.

IV. *rinnen*, *manare*: *ide* vino iz bureta; *ide* krv iz nosa, *die Nase blutet ihm*. Rj. *teći*. — Žlijeb, drvo iskopano, kao korito, te *vala ide* njim. Rj. 160a. Konjicu, niz donji i dulji njegov krak *ide* rukava u postavu. Rj. 289b. *Biser ti išao* iz očiju mjesto suza. Npr. 140. Zar iz njega *mljeko ide* (a ne *ide* krv)? (Ne valja ga se bojati, nego ga čekati i braniti se). Posl. 86. Srpska Morava... *ide* u zapadnju Moravu. Danica 2, 39.

V. *ide* kiša, *es regnet*, *pluit*, *ide* snijeg, *es schneit*, *nigut*. Rj. *vidi* padati 2; daždjeti, kišjeti. *išiti*: sniježiti. — *Zadaždjelo* se otuda, t. j. *ide* dažd. Rj. 171a. *Idi* kišu *izmagu*. Rj. 225b. *Idi* kišu i iz neba i iz zemlje. Posl. 96. *Idi* kišu kao iz rukava. 96. *Idi* snijeg kako je milom Bogu drago (vrlo). 96. *Išu* kišu i snijeg i *egani*. 134. Štreha mu mjeri a rok Gjurgjev dan. (Reče se snijegu kad *vrlo ide*). 296. *tu se može* dodati primjer: Na lijepoga *dim ide*. Posl. 188.

VI. *ide* put, brazda, kordon, megja, planina, *zid*, t. j. *proteće se*: Drugi put *ide* iz Bijograda na Grocku. Danica 2, 52. Naš je put *išao* preko jedne ravnine. 2, 139. Pogreboše je na putu koji *ide* u Efratu. Mojs. 1, 35, 19. Ali eto ti gvozdena čoveka... vuče budžu za sobom, sve ore zemlju, *ide* za njim brazdu kao da osum volova ore. Npr. 212. Njegov je kordon *išao* od... Žitije 28. *Megja* je zemljama crkve treskovačke *išu* na... DRJ. 3, 493. Jedna (*grana* planine) *ide* na lijevo. Danica 2, 31. *Znači od zida, koji je išao* od Bijeke Gore. Rj. 79a.

ičindija,* f. das dritte Gebet der Mohamedaner, nach Mittag, oratio tertium Mohamedavorum: *ičindija* Turska *zaučila*, a Latince blizu Zadra dogje. Rj. u *Muhamedoraca* treće klanjanje, i vrijeme kad biva to klanjanje: *poslije* podne do zahoda sunčanoga. —

Zaučiti, n. p. podne, akusm, *vindija*. Rj. 200a. *Kla njati*, n. p. podne, akusm, *vindija*. Rj. 272a.

ići-tuglja paša, f. od dva tuga: Osim malih paša *ići-tuglja*. Rj. *tug*, *konjski rj*, znak čina u kojemu je *kučar paša*. *biće riječ* muškoga roda, jer je i paša i učuglja muškoga roda.

ididi! als interj. auf untl daron, aolal. Rj. *uzvik* kojim se *kučr*, da je *tko otišao*, *pohjeo*.

idol, m. lik kojemu se klanja neznalozar, das Götzenbild, idolan, *vidi* kumir, kako se *idol* pomislja kao lice, riječ oca azima u jednom drugu *judi* i za *vrteći*. — Imam Boga na domu. Npj. 1, 130 (Fak: Gavana? Ili kakoga *idola*?). Kako se obratiste Bogu od *idola*. Sol. 4, 1, 9. Ona *načini idola* u lugu; i Asa *izlomi idola*. Car. 1, 15, 23. Sjutradan *najju svojega idola* gdje leži na zemlji. Prip. 62.

idolopoklonički, adj. što pripada idolopoklonicima. — Kraljice... igrale su od skora, pa su novi sveteinici zabranili i iskorijenili govoreći da je to *idolopoklonički* običaj. Ziv. 36.

idolopoklonik, idolopoklonika, m. — Otuda je (od idol) *idolopoklonik* (koji se *idola* klanja, t. j. vjeruje ga i moli mu se). Nov. Zavj. X. Vračarima, i *idolopoklonicima*... njima je dijel u jezern što gori ognjem. Otkriv. 21, 8. za *akr*, *isp.* poklonik.

idolopoklonstvo, n. klanjanje idolima, vjera idolopoklonička; idololatrija. — Otuda je (od idol) *idolopoklonik* i *idolopoklonstvo*. Nov. Zavj. X. *Pjegažite* od *idolopoklonstva*. Kor. 1, 10, 14. Koje (carice) donesu svoja *idolopoklonstva* u Jerusalem. Prip. 78.

idolski, adj. što pripada idolima: Da jednu *žrtvu* *idolske*. Otkriv. 2, 11. Ukidoše se *idolski* mnogi bogovi. DP. 298.

idući, adj. upravo je prilog sud. od *ići*, ali čini i službu pridjeca što *ide* za čim, *poslije čega po vremenu*; der kommende, venturus. *isp.* budući, dohodni. — Za to namislim nanovo to da kažem u *idućoj* *sjednici*. Pis. 21. *Iduće* *pošte* poskaču Vam pismo na Hadži Konstantina. Straž. 1886, 670. U početku *idućeg* mjeseca 1886, 1103. O *idućem* Peštanskom *vašaru*. 1887, 382. Te će početkom *iduće* godine biti predano učnome svijetu. Rad 5, 191.

ig, gen. (i *accus*) pl. od *zanjenice* *trećega* lica *poznatoga*, koju u prvom *pučežu* *jednine* *zanjenjuje* *zanjenica* on, ona, *mjesto* ih u *gdjekojim* *krajevima* *Hercegovine*, *gdje* se li na kraju *riječi* *izgovara* kao g, n. p. orag (*mjesto* orah) ... *ig* (n. p. ja sam *ig* *vigjeo*). *isp.* Posl. XII.

igalo, n. (g primor.) *Mearufer*, *litus*: Početale *gjevojeće* po *igalu* *slana* mora. Rj. *morska obala*. *isp.* *αἰχμῶς*, *vidi* *hair*,* *brijeg*, *Julija*,* *obala*, strana.

igda (i *gda*), je, *aliquando*, cf. *ikad*; *potrći* koliko *igda* *možeš*; udario ga koliko *igda* *može*. Rj. *Čobanin* je *veseo*, *veseliji* nego *igda*. Npr. 18. Od svega svoga, što bi i *gdu* imao, da ćeš mi *polovicu* dati. 252. Ta sve bi ti danas *oprostio*, niti bi te *igda* *prekorio*. Npj. 4, 181. Pripravivši se *bolje* nego *igda* *do* sud. Sovj. 27.

igdje (i *gdje*), (jugozap.) *irgendwo*, *usquam*. Rj. *južno* *igdje* (i *ggje*), *istočno* *igde* (i *gde*), *zapadno* *igdi* (i *gdi*). Rj. — *igje* (i *gje*), *vidi* *igjeje*. Rj. 217a. Ni u sto sela nema svuda jedne škole, niti joj i *igje* ima odregjena i postojana *mjesta*. Danica 2, 118. Sve *pravijeh* *Srba*, *kakovi* i *gjeje* mogu biti. Kov. 33.

igla, f. (iglu, pl. igle, iglâ) die Nadel, acus. Kad ko da kome *iglu* u *naruč*, valja da ga *njom* prije malo *bočne*, kao da se ne bi *svadili*. Rj. *vidi* *abdžinka*, *biljorka*, *bočka*, *čuvalduz*, *kolacara*, *obušica*, *obuška*, *pletica*, *prošivaljka*, *samaruša*, *švatika*, *šivatka*, *trepanica*, *dem. iglica*, *igličica*. — *Izljenuti iglu*, *aufsideln*; *izljenuti* se, n. p. *igla*, sich *aufsideln*. Rj. 223a. *Obeštiti iglu*, das *Oehr* an der *Nadel* *beschädigen*. Rj. 428a. *Obeštiti iglu*, das *Oehr* *sprengen*. Koje *čarape* *nijesu* na *poplet* one su na *igle*. Rj. 513a. Po *noževim* *sitne* *igle* *čimlje*. Rj. 760b. *Uvrziti*, v. *impf.* n. p.

iglar, *n. m.* (iglati), *Rj.* 760a. *Prsta*, uvrzem, v. iglar, *n. m.* (igla, cirtadeln), *Rj.* 766b. *Igla* ako je stara, zove se goa i *gjo*. *Posl.* 95. *Igla* je probojna kožu nego staru. (Mlad čovek valja se sva u iglu, a čuva više nego star). 95. Žena uvrzala iglu, da mesto sašije... ali... nije mogla uvrzati, nego sve promašala mimo ušice. *75 I. Igračica* (*bez igla*). *Pijam.* 326. *Vežuć* u iglu. *10. Igračica*, *Npj.* 1, 258. U krojača tanka igla, a latica su mu gjece. 1, 379. Kupila joj gjegečel igla, a latica su mu gjece. 1, 371. Po iglu se igra, a po oke zlata poharčila. *Here.* 1. *O iglu i iglu*, ne velim ti da razmišljaš. *Priprava* 149. *Sjevernica*, busula, *vagnutna igla*. *Dav.* 149. *XVIII*.

iglar, *n. m.* *der Nadler, opifer acuarus*. *Rj.* 216b. *kon gradi igle*.

iglati, *v. n. p.* uš. *Rj.* što pripada igli, iglama. — Žena uvrzala konac u iglu da nešto džeše; ali... nije mogla odmah da uvrze, nego promašala mimo ušice. *Here.* *Rj.* 358b.

igljenica, *f. de* *Nadelhuehe, pis acuaria*. *Rj.* iglena *latica*. *Pemus* joj (vjerenici) na dar haljinu... igljenica napratak. *Kov.* 16. *vidi* iglenka.

iglenka, *f. u* *banji*, *vidi* igljenica. *M. Krkljuš*.

iglica, *f. — 1) dem.* od igla, *das Nadelchen, acula, acula*. *Rj.* — *Bratac* spava, a sestrice veze; seja brata *glavo* budila. *Npj.* 1, 428. — *2)* (ponaviše pl. *iglice*) *die Sprosse, gradus, cf. karva*. *Rj.* u *lotru*, u *ostri*, *vidi* i *prečaga*, *prečanica*. — *3)* (u *Dubr.*) nekaka riba morskā. *Rj.* *histiophorus belone Günth.* *Rj.*⁹

igličar, *m. avis plumescens, avis horna*, *Stulli*, tič, kojemu je jako počelo nicati perje. *Ij.* Stojanović. *Arj.* 111. 775a.

igličica, *f. dem.* od iglica. U dvorima gjevoječica, bijele dvore metijase, *igličicom* jaglućicom. *Here.* 173.

iglan, *m.* planina, pod kojom izvire Bosna. *Rj.*

ignja, *m. ist.* *vidi* Ignjo, *Rj. hyp.* od Ignjatije. — A ti brate Bjelčić Ignjatije... *Idi, Ignjo*, lugom zelenijem... *Dade Ignji* trideset golača. *Npj.* 1, 281.

Ignjat, Ignjatija, Ignjatije, *m.* Ignatius. *Rj. ime* *muslo*, *Ignjat* bogonosac. *Rj.* 34a. A kad čuo Bjelčić Ignjatije. *Npj.* 1, 283. Za što se sveti Ignjatije zove bogonosac. *Npr.* 296. A ti brate Bjelčić Ignjatije! *Npj.* 1, 281.

Ignjo, *m. (puč.) hyp.* od Ignjat. *Rj. gen.* Ignja; *roc.* Ignjo. A kad čuo Bjelčić Ignjatija, da je šimo prije ulario, ovo Ignjo s društvom pohićeo. *Npj.* 4, 283.

igra, *f. uvr.* *igru*, *Rj. gen. pl.* igara (*Obl.* 20) i igri. — *1)* *das Spiel, lusus*; klis, prsten, krmača, vino, zec, skakanje, metaljka, obrtaljka, rvanje, nišan. *Rj. e di* i *bruže*, poklopica (*igra kartaska*), provogjač, pumišake, igra, volanje. — *Gimičir*, u *igri* prstenu. *Rj.* 149b. *Igrase* se *igre* svakojake. *Rj.* 216b. *Razmetadit* *igru*, *abbruchen, stören*. *Rj.* 633b. *Caritan*, svojom majstorijom, *igrom* i šalom ljude *zabavlja* i vara. *Rj.* 84a. *Mački je do igre* a mišu do plača. *Posl.* 176. *Igra igra* pelivan *Asane*. *Npj.* 1, 445. Pa je šnjome *igru* *zametnuo*, pomajprijed u ruke prstena. 2, 30. A *Madžari igru započeo*, *prvu igru*, *trka* pešačkoga. 2, 185. *Momačke igre*: metanje kamena, skakanje, rvanje, i zagjanje u nišan. *Danica* 2, 106. *Igra* se i drugih *valčunih igri*. *Ziv.* 18. — *2)* *der Tanz, chorea*. *Rj.* od *ples*, *tanac*, *igre ili tance*: horo, kolo, madžarac, *igra* i *igra*, provlak 2. — *Bijahu (se)* gjevojke *skupite* u *igru*, *je* se onje (carev sin) malo zaustavi da *gleda* u *igru*. *Npr.* 229. Pa on gjipl na noge ju... *Tik-kiji* noz čašu poigra: Na čast tebi igra, *1. 1. 1.* *Npr.* 3, 557.

igracija, *f. R. Put* *banaji*, da je riječ *postula* *1. 1. 1.* *2. 2. 2.* *3. 3. 3.* *4. 4. 4.* *5. 5. 5.* *6. 6. 6.* *7. 7. 7.* *8. 8. 8.* *9. 9. 9.* *10. 10. 10.* *11. 11. 11.* *12. 12. 12.* *13. 13. 13.* *14. 14. 14.* *15. 15. 15.* *16. 16. 16.* *17. 17. 17.* *18. 18. 18.* *19. 19. 19.* *20. 20. 20.* *21. 21. 21.* *22. 22. 22.* *23. 23. 23.* *24. 24. 24.* *25. 25. 25.* *26. 26. 26.* *27. 27. 27.* *28. 28. 28.* *29. 29. 29.* *30. 30. 30.* *31. 31. 31.* *32. 32. 32.* *33. 33. 33.* *34. 34. 34.* *35. 35. 35.* *36. 36. 36.* *37. 37. 37.* *38. 38. 38.* *39. 39. 39.* *40. 40. 40.* *41. 41. 41.* *42. 42. 42.* *43. 43. 43.* *44. 44. 44.* *45. 45. 45.* *46. 46. 46.* *47. 47. 47.* *48. 48. 48.* *49. 49. 49.* *50. 50. 50.* *51. 51. 51.* *52. 52. 52.* *53. 53. 53.* *54. 54. 54.* *55. 55. 55.* *56. 56. 56.* *57. 57. 57.* *58. 58. 58.* *59. 59. 59.* *60. 60. 60.* *61. 61. 61.* *62. 62. 62.* *63. 63. 63.* *64. 64. 64.* *65. 65. 65.* *66. 66. 66.* *67. 67. 67.* *68. 68. 68.* *69. 69. 69.* *70. 70. 70.* *71. 71. 71.* *72. 72. 72.* *73. 73. 73.* *74. 74. 74.* *75. 75. 75.* *76. 76. 76.* *77. 77. 77.* *78. 78. 78.* *79. 79. 79.* *80. 80. 80.* *81. 81. 81.* *82. 82. 82.* *83. 83. 83.* *84. 84. 84.* *85. 85. 85.* *86. 86. 86.* *87. 87. 87.* *88. 88. 88.* *89. 89. 89.* *90. 90. 90.* *91. 91. 91.* *92. 92. 92.* *93. 93. 93.* *94. 94. 94.* *95. 95. 95.* *96. 96. 96.* *97. 97. 97.* *98. 98. 98.* *99. 99. 99.* *100. 100. 100.* *101. 101. 101.* *102. 102. 102.* *103. 103. 103.* *104. 104. 104.* *105. 105. 105.* *106. 106. 106.* *107. 107. 107.* *108. 108. 108.* *109. 109. 109.* *110. 110. 110.* *111. 111. 111.* *112. 112. 112.* *113. 113. 113.* *114. 114. 114.* *115. 115. 115.* *116. 116. 116.* *117. 117. 117.* *118. 118. 118.* *119. 119. 119.* *120. 120. 120.* *121. 121. 121.* *122. 122. 122.* *123. 123. 123.* *124. 124. 124.* *125. 125. 125.* *126. 126. 126.* *127. 127. 127.* *128. 128. 128.* *129. 129. 129.* *130. 130. 130.* *131. 131. 131.* *132. 132. 132.* *133. 133. 133.* *134. 134. 134.* *135. 135. 135.* *136. 136. 136.* *137. 137. 137.* *138. 138. 138.* *139. 139. 139.* *140. 140. 140.* *141. 141. 141.* *142. 142. 142.* *143. 143. 143.* *144. 144. 144.* *145. 145. 145.* *146. 146. 146.* *147. 147. 147.* *148. 148. 148.* *149. 149. 149.* *150. 150. 150.* *151. 151. 151.* *152. 152. 152.* *153. 153. 153.* *154. 154. 154.* *155. 155. 155.* *156. 156. 156.* *157. 157. 157.* *158. 158. 158.* *159. 159. 159.* *160. 160. 160.* *161. 161. 161.* *162. 162. 162.* *163. 163. 163.* *164. 164. 164.* *165. 165. 165.* *166. 166. 166.* *167. 167. 167.* *168. 168. 168.* *169. 169. 169.* *170. 170. 170.* *171. 171. 171.* *172. 172. 172.* *173. 173. 173.* *174. 174. 174.* *175. 175. 175.* *176. 176. 176.* *177. 177. 177.* *178. 178. 178.* *179. 179. 179.* *180. 180. 180.* *181. 181. 181.* *182. 182. 182.* *183. 183. 183.* *184. 184. 184.* *185. 185. 185.* *186. 186. 186.* *187. 187. 187.* *188. 188. 188.* *189. 189. 189.* *190. 190. 190.* *191. 191. 191.* *192. 192. 192.* *193. 193. 193.* *194. 194. 194.* *195. 195. 195.* *196. 196. 196.* *197. 197. 197.* *198. 198. 198.* *199. 199. 199.* *200. 200. 200.* *201. 201. 201.* *202. 202. 202.* *203. 203. 203.* *204. 204. 204.* *205. 205. 205.* *206. 206. 206.* *207. 207. 207.* *208. 208. 208.* *209. 209. 209.* *210. 210. 210.* *211. 211. 211.* *212. 212. 212.* *213. 213. 213.* *214. 214. 214.* *215. 215. 215.* *216. 216. 216.* *217. 217. 217.* *218. 218. 218.* *219. 219. 219.* *220. 220. 220.* *221. 221. 221.* *222. 222. 222.* *223. 223. 223.* *224. 224. 224.* *225. 225. 225.* *226. 226. 226.* *227. 227. 227.* *228. 228. 228.* *229. 229. 229.* *230. 230. 230.* *231. 231. 231.* *232. 232. 232.* *233. 233. 233.* *234. 234. 234.* *235. 235. 235.* *236. 236. 236.* *237. 237. 237.* *238. 238. 238.* *239. 239. 239.* *240. 240. 240.* *241. 241. 241.* *242. 242. 242.* *243. 243. 243.* *244. 244. 244.* *245. 245. 245.* *246. 246. 246.* *247. 247. 247.* *248. 248. 248.* *249. 249. 249.* *250. 250. 250.* *251. 251. 251.* *252. 252. 252.* *253. 253. 253.* *254. 254. 254.* *255. 255. 255.* *256. 256. 256.* *257. 257. 257.* *258. 258. 258.* *259. 259. 259.* *260. 260. 260.* *261. 261. 261.* *262. 262. 262.* *263. 263. 263.* *264. 264. 264.* *265. 265. 265.* *266. 266. 266.* *267. 267. 267.* *268. 268. 268.* *269. 269. 269.* *270. 270. 270.* *271. 271. 271.* *272. 272. 272.* *273. 273. 273.* *274. 274. 274.* *275. 275. 275.* *276. 276. 276.* *277. 277. 277.* *278. 278. 278.* *279. 279. 279.* *280. 280. 280.* *281. 281. 281.* *282. 282. 282.* *283. 283. 283.* *284. 284. 284.* *285. 285. 285.* *286. 286. 286.* *287. 287. 287.* *288. 288. 288.* *289. 289. 289.* *290. 290. 290.* *291. 291. 291.* *292. 292. 292.* *293. 293. 293.* *294. 294. 294.* *295. 295. 295.* *296. 296. 296.* *297. 297. 297.* *298. 298. 298.* *299. 299. 299.* *300. 300. 300.* *301. 301. 301.* *302. 302. 302.* *303. 303. 303.* *304. 304. 304.* *305. 305. 305.* *306. 306. 306.* *307. 307. 307.* *308. 308. 308.* *309. 309. 309.* *310. 310. 310.* *311. 311. 311.* *312. 312. 312.* *313. 313. 313.* *314. 314. 314.* *315. 315. 315.* *316. 316. 316.* *317. 317. 317.* *318. 318. 318.* *319. 319. 319.* *320. 320. 320.* *321. 321. 321.* *322. 322. 322.* *323. 323. 323.* *324. 324. 324.* *325. 325. 325.* *326. 326. 326.* *327. 327. 327.* *328. 328. 328.* *329. 329. 329.* *330. 330. 330.* *331. 331. 331.* *332. 332. 332.* *333. 333. 333.* *334. 334. 334.* *335. 335. 335.* *336. 336. 336.* *337. 337. 337.* *338. 338. 338.* *339. 339. 339.* *340. 340. 340.* *341. 341. 341.* *342. 342. 342.* *343. 343. 343.* *344. 344. 344.* *345. 345. 345.* *346. 346. 346.* *347. 347. 347.* *348. 348. 348.* *349. 349. 349.* *350. 350. 350.* *351. 351. 351.* *352. 352. 352.* *353. 353. 353.* *354. 354. 354.* *355. 355. 355.* *356. 356. 356.* *357. 357. 357.* *358. 358. 358.* *359. 359. 359.* *360. 360. 360.* *361. 361. 361.* *362. 362. 362.* *363. 363. 363.* *364. 364. 364.* *365. 365. 365.* *366. 366. 366.* *367. 367. 367.* *368. 368. 368.* *369. 369. 369.* *370. 370. 370.* *371. 371. 371.* *372. 372. 372.* *373. 373. 373.* *374. 374. 374.* *375. 375. 375.* *376. 376. 376.* *377. 377. 377.* *378. 378. 378.* *379. 379. 379.* *380. 380. 380.* *381. 381. 381.* *382. 382. 382.* *383. 383. 383.* *384. 384. 384.* *385. 385. 385.* *386. 386. 386.* *387. 387. 387.* *388. 388. 388.* *389. 389. 389.* *390. 390. 390.* *391. 391. 391.* *392. 392. 392.* *393. 393. 393.* *394. 394. 394.* *395. 395. 395.* *396. 396. 396.* *397. 397. 397.* *398. 398. 398.* *399. 399. 399.* *400. 400. 400.* *401. 401. 401.* *402. 402. 402.* *403. 403. 403.* *404. 404. 404.* *405. 405. 405.* *406. 406. 406.* *407. 407. 407.* *408. 408. 408.* *409. 409. 409.* *410. 410. 410.* *411. 411. 411.* *412. 412. 412.* *413. 413. 413.* *414. 414. 414.* *415. 415. 415.* *416. 416. 416.* *417. 417. 417.* *418. 418. 418.* *419. 419. 419.* *420. 420. 420.* *421. 421. 421.* *422. 422. 422.* *423. 423. 423.* *424. 424. 424.* *425. 425. 425.* *426. 426. 426.* *427. 427. 427.* *428. 428. 428.* *429. 429. 429.* *430. 430. 430.* *431. 431. 431.* *432. 432. 432.* *433. 433. 433.* *434. 434. 434.* *435. 435. 435.* *436. 436. 436.* *437. 437. 437.* *438. 438. 438.* *439. 439. 439.* *440. 440. 440.* *441. 441. 441.* *442. 442. 442.* *443. 443. 443.* *444. 444. 444.* *445. 445. 445.* *446. 446. 446.* *447. 447. 447.* *448. 448. 448.* *449. 449. 449.* *450. 450. 450.* *451. 451. 451.* *452. 452. 452.* *453. 453. 453.* *454. 454. 454.* *455. 455. 455.* *456. 456. 456.* *457. 457. 457.* *458. 458. 458.* *459. 459. 459.* *460. 460. 460.* *461. 461. 461.* *462. 462. 462.* *463. 463. 463.* *464. 464. 464.* *465. 465. 465.* *466. 466. 466.* *467. 467. 467.* *468. 468. 468.* *469. 469. 469.* *470. 470. 470.* *471. 471. 471.* *472. 472. 472.* *473. 473. 473.* *474. 474. 474.* *475. 475. 475.* *476. 476. 476.* *477. 477. 477.* *478. 478. 478.* *479. 479. 479.* *480. 480. 480.* *481. 481. 481.* *482. 482. 482.* *483. 483. 483.* *484. 484. 484.* *485. 485. 485.* *486. 486. 486.* *487. 487. 487.* *488. 488. 488.* *489. 489. 489.* *490. 490. 490.* *491. 491. 491.* *492. 492. 492.* *493. 493. 493.* *494. 494. 494.* *495. 495. 495.* *496. 496. 496.* *497. 497. 497.* *498. 498. 498.* *499. 499. 499.* *500. 500. 500.* *501. 501. 501.* *502. 502. 502.* *503. 503. 503.* *504. 504. 504.* *505. 505. 505.* *506. 506. 506.* *507. 507. 507.* *508. 508. 508.* *509. 509. 509.* *510. 510. 510.* *511. 511. 511.* *512. 512. 512.* *513. 513. 513.* *514. 514. 514.* *515. 515. 515.* *516. 516. 516.* *517. 517. 517.* *518. 518. 518.* *519. 519. 519.* *520.*

junacke pjesme. Danica 2, 106. — 2) *spuden, ludo*: da *igramo karte*, *cf.* *igrati se*. Rj. — *Igrati n i huće*. Rj. 50a. S gjeverima na zarf igra. Rj. 193b. Titra... ovu igru igraju ženska djeca sa pet kanićaka. Rj. 740b. Dobro igra, nu gubi. DPost. 18. Igra glavom. a ne zna. 31. *Seadbu igraše* za neiljevu dana, *igraše je*, pa je proigraše. Npj. 2, 58. *Glumac koji igra (u teatru)*. Vlazić 1, 14. *sa se*, *pass.*: Otpjeva se gdje-koja pjesma i uz gusle, a *igraju se i igre srakojake*. Kov. 58. Napisaše onu knjigu što se u teatru igra... mjesto gdje se igra. Vlazić 2, 14. — 3) *konja igrati*. *das Pferd tammeln, equum agito*: Igra konja komar momče mlado. Rj. *čiviti da konj igra*, *isp.* 1 1) *što se kače o žicatinji*. — Izvedoše konja Lastavicu... stade *igrat'* zmija Lastavica. Npj. 2, 58. *Igraj konja*, pa udri na mene. 3, 396. Ode pravo u zemlju Srbiju pjevajući, *konja igrajući*. 4, 309. — 11. *sa se*, *refleks.* — 1) *spitelu, ludo*: prstena, klisa, zeca i t. d.: *Igraše se igre svakojake*. Rj. *znućenje kao u aktionoga poriše pod* 1 2. *vidi sigrati se*. — Meni zejo! *viču djeca kad se igraju zecu*. Rj. 207b. Klisati se, *igrati se klisa*. Rj. 275b. Da se *igramo na piljke*. Rj. 500a. *Prstena se igraju uz mesojegje*... Kad *izigraju* onoliko konja u koliko su se pogodili *da se igraju* (najviše se *igraju u 100*), *onda*... Rj. 617b. Da se *igramo razlaza*. Rj. 632a. Kao što se *djeca u Srijemu tijekom igraju*. Rj. 652b. *Baba se s onom ticom igraše*. Npr. 221. *Ne igray se s gjarovskim postom* (n. p. s puškom). 199. *(za s isp. niže primjer iz Npj. 1, 52)*. *Igra se k'o mačka s mišem*. DPost. 31. *Ljepo li je pogledati*... gdje se *munja gromom igra*. Npj. 1, 52 (*Vuk dodaje: gromom mjesto s gromom*). Tako se po onijem krajevima i u govornu s izostavlja u ovakijem dogagajajima). *Sama sjedi, pogleduje, gdje se munja s gromom igra*. 1, 152. *Odbegla je žalosnica caru pod šator*, pa se *igra s carevići* ispod šatora. 1, 313. *Pa se igra jubukom od zlata*. 2, 10. *Kad sam se igrao papučić i totuna s Piroškim gjevojkama*. Straž. 1886, 865. *Kako i što je radio, kako i čim se igrao*. Prip. bibl. 113. *iz primjera vidi se, da je: igrati se s kim ili s čim = igrati se u društvu s njim: igrati se čim = igrati se njim kao igralom. i o životinji kao poriše pod* 1 2: *Vrani se konji igraju*, pod sobom *jame kopaju*. Npj. 1, 303. — 2) *ne igray se glavom, damit ist kein Spass zu machen*. Rj. t. j. *da je ne izgubiš, vidi: ne šali se glavom*. — *Da se umire, da se glarama ne igraju* i naroda ne gube. Miloš 59.

igrište, n. (st.) *ridi* igralište: *Ja usadih višnju na igrištu*. *Dof po igrištu*, po devojčakom. Rj. *mjesto gdje se igra, vidi i poigrište*.

iguman, igumna (igumana), m. (γῆγοῦνος), *der Iguen eines Klosters, hegumenus coenobii*: *Putuj ti oče igumane*, ne brini se za manastir. Rj. *glavar manastira, isp. razigumaniti, zaigumaniti*. — U Srbiji samo... vladiku, arhimandrita, *igumna* (u pjesmama, a u govornu mu kažu: *oče igumne!*) zovu gospodinom. Rj. 96a. *Pita njega starac igumane*. Npj. 3, 72.

igumanija, f. (γῆγοῦσία) *die Oberin in einem Kloster, hegumena monasterii*. Rj. *poglavarica ženskomu manastiru*.

igumanov, cf. igumnov. Rj. *što pripada igumnu*.

igumanski, adj. *hegumenisch, hegumenicus*. Rj. *što pripada igumanima*.

igumaustvo, n. *die Hegumenschaft, munus et dignitas hegumeni*. Rj. *igumanska čast i vlast*.

igumnov, adj. *vidi igumanov*. Rj. *što pripada igumnu*.

igje (i gje), *vidi iggje*. Rj. *vidi igje*.

igjirot, m. *der Kalmus, acorus calamus*. Rj. *biljka*. — *Uzmi mirisa najboljih: smirne najčistije... i igjirotu takogje dvje sta pedeset (sikal)*. Mojs. II, 30, 23.

ih, *sic, eos; ihrev, eorum*: *ja sam ih vidio*: *zovni ih*; *ja ih se ne bojim*. Rj. *gen. i akus. pl. za sva tri roda od zamjenice trećega lica poznatoga, koju u*

prvom padu u jedinu zamjenjaj zamjenica on, ona, ono, to je manje oblik, a cople je oblik oba pomenuta paduža njih isp. Obl. 32.

ih, *hoć uzvik isti ali cijel koji i i i i*. h. — *Čera Ture Kraljevića Marka (M) kad se Marko povratio... i... Ih kurvo čorava! (M) duj, rakiju blijuj; niti valjaš ti, niti ti valja pjesma*. Post. 321.

ihlijar,* *ihlijara, m. vidi starac*: *Pozledajder onog ihlijara*, stono sjedi kao ofenlija. Rj.

ih! *ih, ih!* *interj. mirantni*. Rj. *uzvikaj se u čuđenju, uzvik i uđenjen*: *ih*. *Korijen 27. u krajevima gdje se ne čuje u govornu glas h: ih? vidi 2. ih*

ijed, m. (juž). 1) *vidi jed*: *Od zabosti i ijeda bač kotle preko kuće*. Rj. *vidi gnjev, i syn. ondje*.

Planu bane, kako ozanj živi, *u ijedu* i taj muci ljutoj ne šće viknut' ni prizvati slugu. Npj. 2, 270. *ali ijed ima i ostala značenja riječi jed*: — 2) *die Galle, fel.* Rj. 250a. *Žuč*: *Nagumati se ijeda*. Rj. 384a.

— 3) *Gift, venenum*. Rj. 250a. *otrav*: *U jeziku je i med i ijed*. DPost. 110. *Ijed je aspidin pod ustama njihovima*. Rim. 3, 13.

ijedek (ijedak), ijетка (ijetka, *adj. ijetko*), *adj. zornig (giftig) iratus, cf. sedit, ljutit*. *ijedan*: *A kad jade razumio Vuče, on ijedak pred pečinu pozje*. *Ijetko* je gjerdan dolatila, i bač ga u zelenu travu. *Pa ijetko apostola pita*. *Ijetko* se Jane napučila. Rj.

— *Čar kad vidi da na trpezi nema ožice... reče ijetko: šta je ovo?* Npr. 232. *U rijetko ma ijetko*. Post. 335. *vidi jedak*, i *gnjevan, i syn. ondje*.

ijedan, ijedna, *adj. zornig (giftig), iratus, cf. ijedak*. Rj. *vidi gnjevan, i syn. ondje*.

ijediti, ijedit, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* *najjediti, razijediti, ozlojediti, i s unmutatum v: ozlovijediti*.

1) *erzürnen (oesterr. giften), irrito, cf. jediti*. Rj. — 2) *sa se, refleks.*, na koga, *zürnen, irascor*: *Pa se nemoj na me ijediti*. Rj. *vidi gnjevan, i syn. ondje*.

ijegjenje, n. *das Zürnen, ira et irritatio*. Rj. *verbal. od* 1) *ijediti*, 2) *ijediti se*. — 1) *radnja kojom tko ijedi koga (irritatio)*. Rj.) — 2) *radnja kojom se tko ijedi ira*. Rj.)

ija! *ijuju!* *juchbe! io!* Rj. *uzvikuje se u veselju*.

ika, f. — 1) *hyp.* od *Ivana*. Rj. *roc. Iko*. — 2) *m. (ist.) vidi Iko*. Rj. — *roc. Iko, hyp. od* *Ilija* i *Ivan*.

ikad (i kad), *irgendwann, je, aliquando, cf. igda*. Rj. *Bolje je ikad nego nikad*. Post. 23. *iz ropstva i kad a iz groba nikad*. 100. *Ti ogledaj sablju kakva ti je. Jesi li i kad bolju sakovao?* Npj. 2, 106. *vidi ikadare*.

ikadare, *vidi ikad*: *Ako ćeš me, vod' me dvoru tvome, ali sada ali ikadare*. Here. 129. *ordje kao da se ikadare pomiješalo u značenju sa nikad*. — *ikada-re, isp. re (dodatik)*.

ikakav (i kakav), *ikakva, adj. irgendwie beschaffen, qualiscentque, cf. ikaki*. Rj. — *Mnogi se ljudi poznaju i zovu više po krštenome imenu nego i po kakome prezimenu*. Rj. 571a. *Samotok, 1) med koji sam iz sata isteče (bez i kakroga gnječenju)*. Rj. 664a. *Otišao u sampas, t. j. u skitnju, bez i kaka pusla*. Rj. 664b. *Sve ove dacie kad se skupe u jedno, manje dolazi na čoveka, nego i u kakaj* *Evropskoj državi*. *Danica 2, 82*. *Da ne duše vjetar na zemlju, ni na more, niti na i kako drvo*. Otkriv. 7, 1. *Ne će na njih pasti sunce, niti i kakev vrućina*. 7, 16.

ikaki (i kaki), *kā, adj. vidi ikakav*. Rj. *primjere vidi kod ikakav*.

ikako (i kako), *auf irgend eine Art, ullo modo*: *dogji ako ikako uzmožeš, cf. ikojako*. Rj. *kao na kakav god način*. — *Da gledaju, ako se i kako može, da one Turke u Čačku člas pre predadu*. Miloš 81.

ikavac, ikavca, m. *ake* ARj. III, 784a. *Irvat koji govori zapadnim gororom, starinsko č izgorava kao i, n. p. diđ mjesto djed*: *Što u današnje vrijeme*

onda ne samo to može, nego će morati biti. Pis. 27. *akc.* ARJ. III. 793a.

Hirac. *Hirca, m. vidi* Hir. — Da reku da su Hiri ili *Hirei*, to je mrtvo i tamno ime. Kov. 8.

Hirski, adj. što pripada *Hirima*. — Risan, za koji se ondje pripovijeda da je u njemu živjela *Hirska* kraljica Teoka. Kov. 29.

Hiti, vidi ili. Rj. *vidi* i aliti. — Da se prevezu preko jedne rijeke *iliti* blata . . . izvrcne se čun te svi u blato. Npr. 291. U broku si udrio. — *iliti* u cilj. DPost. 139 (broka, *Ital. brocca, mali čvrao*). Ali-paša postavi svoje vojvode *iliti* muselime. Miloš 131. *iz orijeh se prinjeru razabira, da iliti znači ono što ili pod 2. ili-ti; za drugi polu isp. ti 4.*

Hika, f. ime žensko (od Hija). Rj. *vidi* Hinka.
Ilo, m. hyp. od Hija. *gen. Ila, voc. Ilo, takra hyp.* kod Dobro. — A do Nika Mašoviću Ilo, a do Hla tri su stotinaša. Npj. 5. 411.

Iločanin, m. čovjek iz Hloka. Rj.

Iločki, adj. što pripada Hloku. Rj.
Ilok, Ildka, m. *Dorf und Schloss an der Donau in Sirmien, arcis nomen.* Rj. *eurošica na Danavi u Srijemu.*

Ilovača, der Letten, argilla. Rj. lončarska zemlja. *vidi* glina, i *syn. ondje*. — To je ear salivao u ravnicu Jordskoj u zemlji Ilovači. Car. 1. 7. 46.

Ilj . . . vidi bilj . . . Rj.

Iljo, m. hyp. od Hija: Ovud *Iljo* načera dorata. Rj. *gen. Ilja, voc. Iljo, takra hyp. vidi* kod Aljo.

imaće, n. die Habe, facultates, cf. imanje. Rj. *vidi* i imovina, imuče, imutak. — *imaće* (osn. u *ima-ti*). Osn. 240.

imalac, imalea, imaoea, m. imalica, f. habens. Stulli. koji *ima, koju ima.* Kao vlasnik, gospodar: *der Besitzer, Eigentümer, Inhaber; die Besitzerin, Eigentümerin, Inhaberin; possessor, possessor, dominus, domina.* *isp. suprotno* nemalac, neimalica. — On nudi svakog *imuoca zemlje*, da mu dade novaca u zajam. Nov. sr. 1831. 30. ARJ. III. 795b.

imām,* imāma, n. u kamišu ono što se metne u zube, *das Mundstück einer Tabakspfeife, prostomis.* Rj. *vidi* bokin, grič 4, ustašca 2.

imān,* imāna, m. der Glaube, fides: A tako mi dina i *imana.* Bog ga s dinom rastavio, a i s dinom i s *imanom!* Rj. *vjera, zakon.*

imauće, imānčeta, n. mayare (u Nišu). GJ. Daničić. ARJ. III. 796a. *u starijih pisaca uopće* domaća životinja. *isp. imanje 2. kao imanje.*

imauje, n. das Haben, 70 habere. verbal. od imati, koje vidi.

imauje, n. — 1) die Habe, habentia, facultates. *cf. imovina.* Rj. *vidi* i imaće, imuče, imutak; biće 2b, dobro, sermija. — Glavarina što se državi plaća od kuće (*o imanju*). Rj. 86a. Crkovina. *imanje erkovno.* Rj. 815a. Prodaj sve *imauje* svoje. Npr. 250. Bolje ga je na putu odrijeti nego na domu pobarati. (Više mu vrijedi odijelo nego sve ostalo *imauje*). Post. 22. Pokušstvo i *imauje* sve da s ljudi razgrabili. 118. Nekakav Ciganin *razregjavajući* pred smrt *imauje* svoje kazao . . . Post. X. Djevojka je *imauje* do vijeka. Npj. 1, 330 (*natpis pjesmi*). Stariješina, koji vlada i *upravlja* kućom i *svim imaujem*. Danica 2, 100. Blago tome sluzi . . . *postariče ga* (gospodar) nad svijem *imaujem* svojijem. Mat. 24, 47. Kad neznabošci dobiše dijel u njihovijem *duhovnijem imaujima*, dužni su i oni njima (siromasima svetima u Jerusalmu) u *tjelesnima* poslužiti. Rim. 15, 27. Koji se rode u zemlji vašoj, i ti neka vam budu *imauje*. Mojs. III. 25, 45. — 2) (po Bačkoi) ovec, *die Schafe, oves, cf. blago 2.* Rj. i *syn. ondje.* *isp. imauće.*

imašan (imāšan), imašana (imāšana), adj. wohlhabend, dives, cf. imatan. Rj. *vidi* i imovit, imuč, imučan; moguć, mogućan.

imatan, imatna, adj. (u C. G.) wohlhabend, dives, cf. imuč Rj. *vidi* i imašan, i *syn. ondje.*

imati, imām (imāden), (imati, imadol, imadi, imādijah) v. imajf. Rj. 11. *prgg.* i *imadžah.* Obl. 101. *čca ne može i postati suglasno j: nĕmati; a tada naj-rise otpada: nĕmati.* Korijen 11. *praesens pf.:* imad-budem. Ako *imadbudem*. Rj. LVI. *vidi* imavati. —

I. D) haben, habeo. Rj. — *Imaju običaj* reći. Rj. 10a. *Ne imauje kad izići na polje.* Rj. 33b. Vojšiti s dječcom, t. j. *imati posla* s njima. Rj. 71a. *Ima ženu* i *gjeen na cratu.* Rj. 73a. (*isp. niče:* *Što nema nad vratom* Ča Steve. Straž. 188b, 1512). Ova trava takovu *silu ima.* Rj. 81a. *Koji su rlast u rukama imati.* Rj. 95b. *On imuo zub na njega,* er hat einen Zahn (Piek) auf ihn, *naum meditatur in illum.* Rj. 211a. *Piti a dobro biti, zla nikad ne imati.* Rj. 400b. *Da ni ga je u narok imati!* Rj. 401b. (ni = nam). *Nemaš nikake volje to činiti.* Rj. 426a. *Nema s njim ništa,* kao vjetar s opaklijom. Rj. 461a. *Ima pizmu na njega.* Rj. 499a. *Imaj pozor* na to. Rj. 528a. *Megjdelović gladan ne imauje kud kamo prekrsti se.* Npr. 3. *S nama često rat ima.* 31. *Sad skoro imamo rok* da se udarimo. 34. *Ti za to nemaš brige.* 38. *Nije imala od sreća poroda.* 51. *Ako tvoj sin uzima u svome dvoru svašta bolje nego što je u momu, daću mu devojku.* 52. *Imamo veselje* u kući. *Ona ear nemadne kud,* nego da kcer onome. 81. *Nemadijahu ništa drugo* do jednu jedinicu šcer. 113. *Pustaju se boje samo bogati ljudi, a ja ih se nemam za što bojati.* 134. *I' to padne mu na um britvica koju je imuo pri sebi.* 149. *Odgovori da ima nešto na srecu,* ali ne sme nikome kazati. 151. *Ali ne imauje ni njih* (dva novca) *kod sebe* ostane mu ih dužan. 169. *Kad dogje bliže, ima čudo i vijjeti:* devet divova. 192. *Imam sad od njih pomoć.* 206. *Ta šta ti imaš sa mnom.* 212. *Sjetuje da posan sega bolji opaz ima.* 213. *Ne imaujei otkulda* da sve svakome isplati. 218. *Da niko neua vlasti pitati ga,* ko je. 237. *Nemaujei on što tražiti kuće svoje.* 247. *Obećavajući se da će unaprijed bolju pamet imati.* 248. *Birtaš misli jedno a pijañica drugo.* (. . . *birtaš misli: ako ovaj ne uzima čim platiti, skinaću mu haljinu.*) Post. 14. *Bolji ti ne mogu biti, a grđi nemam kud.* 28. *Grđi Bože, imauš i koga!* 46. *Nemala baba bijesa,* nego kupila prase (da je podrije). 203. *Nemaš na čemu (zahvaljivati).* 205. *Nemam nikake potrebe hitati.* 210. *Ne češ te sreće imati.* 210. *Nemamo ništa više izmagnu sebe.* 223. *Gledati ko ima pravo . . .* 341. *Ne imao u bolesti sanku.* Npj. 1. 38. *Selom idu, selo strah imauše* od ljepote od ljepote gospode svatova. 1, 42. *Imala je gjevojčica b'jelu vilu posestrimu.* 1, 150. *Ona ima svojete dosta: sre zviždele za jetvre, prehodnicu drugaricu, a danicu zavrucu.* 1, 155. *Koliko hljeba pojela, toliko jeda imala!* 1, 269. *Imulu sam trideset godinu.* 1, 526. *A junaka su sobom ne ima nijednoga.* 2, 136. *Ki će imat groba ni ukopa.* 2, 228. *Neka pogje za koga jof drago, a mi braća karge ne imamo.* 2, 235. *Ako tamo kud naprijed nemam, ni otrag se nemam kud vratiti.* 4, 23. *Nemaš koga klikoriti, vilo!* Ma u tebe nad imamo. 5, 458. *S drugom ženom nije imuo gjeteta.* Danica 1, 94. *Bimbaše su imale pod sobom* po nekoliko buljubaša. 2, 96. *Narod što ima od pašce da ište.* 2, 98. *Valja imati dopuštenje* i od cara. 2, 107. *Patrijar, koji je svoju stolicu imuo u Peći, a vladu od Maedonije do Adrijatičkoga mora.* 2, 113. *U varoši nema gje sjediti.* 3, 167. *Kad mu ovaj nemadne čim da plati.* 3, 212. *Sela, koja su pod svojom hladom imali.* 3, 228. *Zaista je Rim imuo pravije* od Grčke. 5, 86. *Ne imadol časti* primiti odgovor. Glas. 63. 153. *Najveći dobitak imaju* od ulja. Kov. 39. *No ovo mu imam kazati a) da . . .* Nov. Srb. 1818, 389. *S takima sam kašto imuo mku.* Npj. 1, XXXIV. *Ali sam u skupljanju njihovom (ženskih pjesama) imao drugu smetnju.* Npj. 1, XXXIII. *Kod naroda nemaju pravoga po-*

anomen. Rj. — Barnulja, *ime krvari*. Rj. 16b. Da se gospodar ne zove niko osim njega (Miloša), i tako na ostale starješine prijače *ime gospodin*. Rj. 95b. *Kako ćemo kuni ime gjesti?* Rj. 149a. *I lepo mi ime zakazaše*. Rj. 176a. *Izdvjrate ime kome*. Rj. 223a. *Izdjenui, izdjesti ime*. Rj. 223a. Mnogo čeljadi ima još po jedno ime osim krštenoga, takovo se ime danas onamo zove nadimak. Rj. 385b. *Nudio mi ime Nahod*. Rj. 411b. *Predijerati, predjesti ime*. Rj. 570a. Koliko je meni do sad poznato, u narodu našemu nema imenu za poslorice. Posl. VII. I tako vam Gospod dao i velika slava Božja, i veliko krsno ime. Npj. 1, 143. Dok ne nagješe dva slična imena, dok ne nagješe Stojū i Stojana. 2, 116. *Lijepo joj je ime izbirao*. 3, 142. Ja imenu svoga kriti ne ću. 4, 233. Ne ćudi se, dragi pobratime, koji usiše ime od Srbina. 5, 334. Varoš, kojoj se danas ni imena ne zna. Danica 2, 49. *Od Gramatike, Geografije . . . ne zna niko ni imenu*. 2, 119. Novi vezir . . . samo ime vezirsko nosio. 3, 145. *Imena sela u Srbiji . . . ali mi je opet žao izostaviti ova imena od sela*. 3, 222. Tako oni dojaškošnje svoje ime Srbi . . . odhuce. Kov. 6. *Ova krštena imena Srpska . . . žive i danas*. Rj. XVIII. Sami su Crnojevići poslije uzimuli ime Anđjel. DM. 93. *Ime Dalmacija pada na cijelo primorje vizantijsko*. 326. *riječ ime u instrum.* I Bog se imenom zove. (Kad se ko srdi što ga zovu imenom). Posl. 91. Dozivilje Petra imenom. Npj. 1, 64. Izabra mi dva monka viteza . . . baš imenom Rama Petrovića. 5, 150. Kalugjer imenom Maksim. DM. 116. Nemanjići, koji je (Zetu) zvaše časnim imenom djeđina. 139. Neki se od tih Dubrovčana samo imenom pomiju. DRj. 2, 49. — *b) ime kao spomen, glas, slava*: Dobar glase na zlo li me napase! (Kad ko su svoja dobroga i velikoga imena dopadne kakve muke). Posl. 59. Ne valja svoje zvono na tujeg ovna vezati. (*Sroje ime ili svoju slavu ne valja drugome davati*). 195. (Spisatelj) koji su u cijelom svijetu besmrtno ime zadobili pisanjem. Pis. 69. *Stekoh ti ime veliko*. Sam. II. 7, 9. Ali i megju Davidovijem potomcima . . . vrlo je malo srijetljivih imena kao što su Josafat i Jezekija i Josija. Prip. bibl. 90. — *c) ime knjiži, kao natpis knjiži, der Titel des Buches, inscriptio libri*: Knjižica je ova naštampana . . . i kad se odbije prvi list, na kome je ime, i posljednja strana, na kojoj nema ništa, onda je ostaje samo 13 strana. Ogd. na sit. 4. To bi se gotovo moglo reći i za druge gdje koje isto ovako po imenima i sadržajima svojima dragocjene knjiže. Pis. 18. *Knjiža se ta počine ovako . . . To joj je ime . . . Na imenu knjiže ne stoji kad se počela pisati*. Rj. XIX. Za ime rječnika ne mogu vam sad ništa pisati. Straž. 1886, 1225. — *d) u gramatici*: Ne znadu sklanjati imena. Ogd. na sit. 17. *Imena, koja se seršuju na -ca*. Rj. XXXVIII. Kod imena samostavnijeh. Slav. Bibl. 1, 93. U rječniku će biti imena vlastita ljudska. Oglad IV.

2. *riječ ime uzeta u rječnicu stoji u pudežima su prijedlozima na, po, pod ili u*. — *a) sa prijedlogom na (akus.)*. — *aa) na ime čije = kao da je on, ili barem s njegovom voljom, na njegovu korist*: Kad kuga mori, gdje koji na njezino ime i kradu. Rj. 311a. Črn ti obraz, od Barata Mujo! Na tvoje me ime prevario! ne kaže se Golotrbe Ivo, već se kaže od Barata Mujo. Npj. 3, 101. Kalugjeri, koji su na ime kakoga nanaštira naprosili sebi novaca. Danica 2, 115. Dosta puta i pametan na ime društva onakovo što napiše, što pod svojim imenom ne bi ni pošto izdao. Rj. XIV. Jer će mnogi doći na moje ime govoreći: ja sam; i mnoge će prevariti. Mark. 13, 6. Napisao knjigu na ime Aharovo, i zapečati je pečatom njegovijem i posla knjigu starješinama. Car. 1, 21, 8. Drže da nije (besjeda) Ipolitova nego da ju je neko drugi napisao na njegovo ime. Rad 13, 230. — *bb) na ime, kao imenom, po imenu*: Naime, (na ime) namentlich, no-

minatim. Rj. 390a. A drug druga na ime saziva Rj. 362a. Ono ti je curi gjuvevca i na ime od Zadra Todore. Npj. 3, 21. Knjigo piše aga od Meduna, te je posla u Vasojeviće a na ime Cavić-Musaj-beza. 1, 293. On je dakle tu jemač za drugo, a na ime za podanike bosanske. DM. 96. . . . čy izbili ga na mrteo ime, tüchtig, vehementer. Rj. izbali ga, da je qatoro urtar. — *b) prijedl. po (sa lok.)*, kao imenu. Nova mlada ne smije (od stida) nikoga u kući zvati po imenu. Rj. 211a. Kako se ti zoveš, boga ti, po imenu? Npr. 195. . . . ti me zovni po imenu. . . . Posl. 73. More vlaš! iz koje si na je? Kako li se zoveš po imenu? Npj. 1, 233. Od takovijeh, samo po imenu Srpskijeh gimnazija. Pis. 72. Žena po imenu Milena. Soyj. 73. Jedan od dvanaestorice, po imenu Juda. Mat. 26, 11. Pozdravi prijatelje po imenu. Jov. III. 15. Da je Radivoje dobio od Tvrtka u državu nje-stance po imenu Kisela Voda. DM. 162. — *c) prijedl. pod (s instrum.)*, pod imenom, kao imenom, po imenu. Stig, bila je od prije knežina . . . sad joj nema spomena ni pod imenom Stiškoğa sreza. Rj. 715b. Spusa se u Dunavo kosa pod imenom Grebena. Danica 2, 36. Srbiji su pod ovim imenom poznati. 2, 74. Šlegel izlaze žurnal o Indijskoj literaturi pod imenom Indijske biblioteke. 2, 123. Bošnjaci su dolazili na lagjama pod imenom čamdžija. 3, 147. Da su srbi i Hrvati bili jedan narod pod dva različna imena. Kov. 19. Kad bi L. M. onu svoju prvu Pismenicu bio skripio, on bi je pod svojijem imenom i izlao. Ogd. na ut. 29. Kad sam razmišljavao, pod kakrijem bih imenom ovdje uzgred popravio još nekoliko riječi. 30. Ovdje pod imen u prostote ne treba razumjeti samo sefjake i druge ljude proste. 60. Nemanja . . . postrigao se pod imenom Sava. DM. 16. Ona je (voda) tekla u more pod imenom Dobra Voda. 205. Kakov se narod misli pod imenom Fruzi. O sv. O. 5. — *d) prijedl. u (s akus.)*, u ime čije, kao po volji čijoj, namjesto čije: u ime čega, kao mjesto čega, čega radi: Našto su žirovnice seljaci plaćali i svojijem spahijama (gdje mu osjekom nijesu plaćali u ime srege). Rj. 159b. Ja polazim u ime Boga na adžluk. Rj. 212a. U ime haljina i svega ostaloga troška daje mu se na godinu od 25 do 10 forinti. Rj. 395b. Ali u narod da se mjesi svratio u ime pisanije. Rj. 396a. Opravi ga u ime Božije. Npr. 236. A ja ikem na boj na Kosovo u ime Isusoro. Npj. 1, 303. U ime srege narodu napiše čarn uzbu. Danica 5, 152. Da bi se podigla buna protiv Crnoga Gjorgjija, i da je on u ime toga i drugim ljudma džebanu davao. 1, 25. Da on ne će u to ime za njih pisati ni zla ni dobra. Miloš 111. Davidović u ime Miloša pročitao ovu besedu. 157. U ime duqa primi nešto novaca. 200. Gospode . . . od kako iziđoh pred Faraona i progovorih u tvoje ime, još gore postupa s narodom. Mojs. II. 5, 23. Sazida crkvu u ime spasoro. DM. 40. Doznajemo da je to Dušan učinio u ime hrle Bogorođice, koja ga je podigla od bolesti. 48. Nego se stvar svršivala sudom u ime caroro. 59. Pjevači odgovaraju u ime naroda. DP. 17. Vladika u ime spasitelja pokazujući rukom sveti hljeb reče riječi Gospodnje. 30.

imela, f. vidi mela. Rj. biljka što raste na hrastovim granama.

imeláš, imeláša, m. (n Srijemu) tica (koliko kos, samo što je kračega repa i pepeljava perja), koja se hrani imelom, die Mistelddrussel, turdus viscivorus Linn. Rj. vidi meláš, isp. drozak, i syn. mdje.

iméncé, in der Redensart: poimence, namentlich, nominatim, nomine tenus. Rj. vidi poimence.

imenui, adj. nominum, ad nomina spectans. Stulli. što pripada imenu, imentna: Nemen-, Namens. — Molim vas da mi imeni spisak hrabrih ovih oficira saopštiti izvolite. Nov. srb. 1834. ARj. III. 820a. Bejaše imeni dan ocu. Zlos. 36. Storošev. imenui, adj. nominis.

indāt,* indāta, *m. die Hilfe, (Hülffstrappen), u-rilja, cf. pomoć; otišao mu u indat; došao mu indat.* Sad će nama lijep indat doći, vijegćete jada od Turaka. Valja davat' indat u Loznici. Rj. *vidi* hindat. — Ne nadam se od Senja indatu. Npj. 3, 213. Ali si se na me rasrdio, da ti nisam na indatu bio? 3, 556. Te ukopah dva brata od majke, ota moja brata bez indatu. 4, 40.

indi,* also, demnach, igitur, itaque, ergo, *cf. dakle.* Rj. — To od Boga ne čujemo, zašto indi virujemo? V. Došen. Kada su tako hotili, indi neka i bude. Gj. Rapić. Ja nje odneo nisam, indi si ti. M. A. Reljković. Car vam indi zapovijeda silno. Osvećen. ARJ. III. 835b.

Indija, f. Indien, India, cf. Ingjija; Poveću vas u zemlju Indiju, gje štir konju raste do koljena, gjetelina trava do ramena, otkle nikad ne zalazi sunce. Rj.

indijot, m. (u Dubr.) *vidi* čurak. Rj. *i syn. ondje.*
indijota, f. (u Dubr.) *vidi* čurka. Rj. *i syn. ondje.*
Indijski, adj. što pripada Indiji; Rakija je riječ Indijska. Nov. Srb. 1817, 536.

indivin, m. (u Here.) *n. p. otišao u indivin, u-sieher, incertum.* Rj. *kao ne znajući kud.*

Indje, u Rj.: ingje. (u Boči) na drugom mjestu. *undersvo, utibi; gje ingje.* Rj. in-dje, *vidi* drugdje. — Indje. -je- stoji po južnom gororu, po Hercegovračkom glasi ingje. ARJ. III. 837b.

Indoevropski, adj. indoeuropäisch; Tu su izloženi korijeni — sada poznati — jezika indoevropskih. Osn. III. U jezicima plemena indoevropskoga. Rad 1, 112.
industrija, f. die Industrie. Ima stvari o negdašnjem narodnom pravu i industriji. Rad 6, 214.

industrijski, adj. što pripada industriji. — Tako (je) trgovačka i industrijska radnja morala imati uticaja na kulturni život. Zlos. 112. *za sačeto ij isp. harmonijski.*

indžijel,* indžijela, **indžil,*** indžila, *m. das Evangelium, evangelium (ist der Koran gemeint);* K nana brže hodje i vaizi! ponesite knjige indžijele. Ja sam gled'o u vašem indžilu. Rj. *evangjelje, a Turci misle Koran sroj.*

indžinir, indžinira, m. der Geometer, Ingenieur, geometres. Rj. *isp. mjerac, mjerčin.*

indžirica, f. (u Už. nah.) *Art Birnen. piri genus.* Rj. *nekakva jabuka.*

Ingleski, adj.: A četvrtu (knjigu šilje) Ingleskoj carici. Npj. 5, 399. *vidi* Ingleski, Engleski, Engleski, Anglijski.

Ingleski, adj. (u Boči) *vidi* Anglijski: Mletačkijem zlatom šikosane, Ingleskijem srebrom potkovane. Rj. *vidi* i Ingleski, *i syn. ondje.* — E su došli carski poslanici... od Francije i zemlje Ingleske. Npj. 5, 376.

inglizica, f. vidi ostraguša. — Glušice ili inglizice zovu Crnogorci puške ostraguše Martinijeve sisteme, jer se ne čuju daleko. ARJ. III. 211b (*što su iz Ingleske došle u Ornu Goru?*)

Ingja, f. hyp. od Ingjija 3. Rj.

Ingje, Rj. vidi indje.

Ingjija, f. = 1) Indien, India; Iz Ingjije, iz zemlje proklete. Rj. vidi Indija. — 2) selo u Srijemu. Rj. — 3) ime žensko. Rj. *hyp. Ingja.*

inkanat, inkānta, m. auctio, javna prodaja, kad se što prodaje onome, koji izmiegju svih daje naj-reću cijenu. Tal. incanto. ARJ. III. 840b. — Kulu gradi crni Arapine na inkanat krajem mora slana, koliku je kulu zasnovao. Rj. 195b (*grijeskom štampano nainkanat*).

inkona, f. (u Boči) *vidi* ikona. Rj.³

inkonosca, inkōnosca, m. vidi ikonos. Rj.³ — *pred k umetnuto n.*

ino. (st.) *anders, aliud; Na ino se njemu ne može — auf eine andere Art, alio modo, cf. drukčije.* Rj. *kao drugo. isp. inji. vidi i* inače, *i syn. ondje.*

Ne mož' Jeli na ino da bude, već besedi svojoj staroj majci. Npj. 1, 572. *Od ino se njemu ne moguće, zavede ga s puta podaleko.* 1, 26. Sultanu se od ino ne može, već povratu silnu svoju vojku. 5, 216. Mlatišma, ne mogući na ino, izvadi nekoliko dukata. Post. 15. Jakovu se ne moguće na ino, nego opravi i Venijamina. Prip. bibl. 32.

inoča, f. inočica, f. dem. (st.) druga žena, die Nebenfrau, zweite Frau (neben der ersten), uvar altera; Neka bude sestri inočica. Rj. *kad se ina više ženā, žina koja nije prać di glavna, osnoga u 1007.* Osn. 352. *isp. ino.* — Osam ili rodi Melha Naboru bratu Avranovu. A inočica njegovu... roli i ona Taveka. Mojs. 1, 22, 24. Piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inočice tvoje. Dan. 5, 23.

inočki, adj. što pripada inočama. — U jutru bi se vratila u drugu kuću žensku pod ruku Saizgaza dvoranina careva, čuvara inočkoga. Jest. 2, 14.

Inogor, m. raselje (gdje su Turci stajali) više Baieca: Na Inogor malo polje doše. Rj.

inokosan, inđkosan, adj. einsehn, einsam, d. h. ohne andere verwandte Familienhaupter, bloss mit seinem Weib und Kind im Hause, sine cognatis, cum solum uxor et liberis degens, cf. jedin. Rj. inokosan (osnova u riječi koja nije u običaju **inokocti**, *vidi* inokoština). Osn. 177. *koji u kući živi sa ženom i djecom sam bez zadruga; upće sam bez druga.* — Da si gjevar uz tanku Latinku; no mi nemoj inokosan poči, kupi svate komnu Goru Ornu. Npj. 2, 531. Pripovijeda se da je na kući bio potreban i inokosan... a na Trešnjevku bila je kuća Pešikanova zadruga i silna i bijesna. 4, 93 (Vuk). Ako bude inokosan, neka i otide inokosan; ako li bude imao ženu, neka ide i žena s njim. Mojs. II, 21, 3. Ima ko je sam. inokosan, nema ni sina ni brata, i opet nema kraja trudu njegovu. Prop. 1, 8.

inokoština, f. der Zustand da man inokosan ist, vita cognatis destituta. Rj. *stanje onoga koji je inokosan.* — Bolja je složna inokoština nego nesložna množina. Post. 21. *suprotno* zadruga. inokoština (osnova u **inokocti**, od **inokti**, a to od **1007** jedan). Osn. 157.

inokrajni, adj. (u C. G.) iz druge zemlje, *ausländisch, peregrinus.* Rj. ino-krajni, *što je iz (inoga) drugoga kraja, okoline. isp. inostran, inostranski.*

inodrija, f. (u C. G.) *vidi* nurija. Rj. *vidi i* parohija, parokija, plovanija, župa 2, županija 1. od *Grč. ἐνοδρία.*

inostran, adj. ino-stran, što je iz druge (tuđe) strane, auswärtig, ausländisch, externus, vidi inostranski. *isp. inokrajni, tugjozemski.* — Ruski ministar inostranih djela. Sovj. 18. U ministarstvu inostranih poslova. 37. Da i ostali učeni svijet naš i inostrani vidi kakav bi bio ovaj rječnik. Ogled III.

inostranac, inostrānc, m. ein Auslander, Fremder, peregrinus. Rj. inostran čovjek. *vidi* stranac, tugjin, tugjinac, tugjiš, tugjozemac. *suprotno* domorodac. — Dosta knjiga, iz kojih bi inostranci mogli poznati i naučiti naš čisti narodni jezik. Pis. 27. Oni kao inostranci u narodu nijesu mogli ništa učiniti. Sovj. 17.

inostranski, adj. ake. ARJ. III. 847b. vidi inostran. *što je iz druge (tuđe) strane.* — Misljeć, da će za inostranske čitatelje biti korisnije. Odg. na laž. 22.

inodjerca, inodvjerca, m. ein Andersgläubiger, von einem andern Glauben, alius fidei. Rj. ino-vjerac. *koji je druge vjere, suprotno* jednovjerac.

inodjerkica, f. eine Andersgläubige, alius fidei. Rj. *koja je druge vjere.*

insān,* insāna, *m. Mensch ohne Unterschied des Geschlechtes und des Alters, homo, cf. isan.* Rj. *čovjek, čeljad.*

insānski, adj. što pripada insanima: Već (je magla) od pare konjske i insanske. HNpj. 4, 127.

instrumentat, instrumenta, m. instrumentum, vidi sprava 1. — Čangura, Bogišić mi pisa da je muzički

inštaucija. f. *Instauratio, libellus supplex, instantia*. — *Instauratio*. Da nosim Vašu inštauciju. Straž. 1886.

interes. m. u vojv. u Dubr. intēres. — 1) *das Interesse*. 1. *Zinsen, feyus*, cf. kamata, dobit; *Interes* (su) zubi. Rj. — Kamata. 2) (u Risnu) veštak, nepravedni *interēs* a obični ondje se zove dobiti. Rj. 2. 1b. Da daje *novce pod interes* u njihovu haznu. DM 229. Novce uzimao s pogodbom da ih vrati s *interēs*. 252. Novce samo da čuvaju a da ne plate *interēs*. . . i da su Dubrovčani uzimali *novce pod interes*. 252. Obični je *interēs* bio *pet na sto*. 252. 2) *di* zanimljivost. — Sabor kod manastira svakal je pun *interēs*. Zim. 11.

interesnan. interesna. *adj.* *sto je puno interesu; interessant*. *vidi* zanimljiv. — Da ti javim kakve *interesne* novine. Megj. 1.

interesovati. interesovati. *v. impf.* — 1) *interessiren, aliquod meo interest*. *vidi* zanimati. *v. pf.* slož. za-interesovati: — Priinjo sam ovijeh dana i Rad i pročitao *sto me je* najviše *interesovalo*. Kolo 14 (15). *Osobito su me interesovale* škole Crnogorske. Zlos. 161. — 2) *sa se*. *refleks.* Srbin . . . koji se *mnogo interesovao* za prošlost kneza Miloša. Mil. 17.

intovj. intovja. m. Rj. *vidi* hintov.

intulj. m. (u Dubr.) *vidi* budac, čūsak. Rj.² i *syn.* kod budac. — *gen.* intulja. *riječi s* takim *nast.* kod bubulj.

intuša. f. (u Dubr.) *vidi* čurka. Rj. *vidi* indijota. i bulija. *cf. syn.* ondje. — Šest *intuša* s *intušcima*. Here. 286.

intušač. intušača. m. *pile od intuše*. *vidi* bučc. i *syn.* *ondje*. — Šest *intuša* s *intušcima*, pet *gusaka* s *gušćanima*. Here. 286.

inuje. n. *der Ruuchreif, pruina*. Inuje je zimi smrzla magla, a *slana* je u proljeće i u jesen smrzla rosa. *cf.* sjeverina, čič. Rj. *isp.* i prikala, rosada, slana.

inji. *adj.* *ein anderer, alter*: inja vjera, *cf.* drugi. ino. Rj.

iole (i ole). *nur etwas, nur ein wenig, aliquantulum*: *iole*: da ima *iole* pameti; da je *iole* vruee. Rj. Ovamo ide i storo *ICVI*, i od njega u nas s promjenom glasa *e* na *o*, sastavljeno sprijeda s riječju *io*: *iole*. Korijeni 173. *isp.* ikoliko. ista. Kad *iole* kakav Turski poglavica ili zlikovac ide sokačom, raja mora da ustaje na noge. Danica 2, 88. Koji *i ole* zna što je gramatika. Nov. Srb. 1818, 400. Svaki *iole* pametan čovjek mora priznati, da . . . Pis. 82. Hoćemo li imati *iole* koristi što ćemo je (razliku) držati? Bukv. 35. Sa strane *iole* naučene . . . bilo je to prijeko potrebno. Rad 15, 181.

ipāk. *deanoth, tamen*: ali ipak. *cf.* opet 2. Rj. savez: i (et) . . . sastavlja se sa *pak*: ipāk. Korijeni 27. — Ko bi rekao Avramu da će Sara dojeti dijete? *ipak* mu rodih ina u starosti svojoj. Mojs. 1, 21, 7. Ako i nije taki dom moj pred Bogom, *ipak* je učinio zavjet vječan sa mnom. Sam. II, 23, 5. Vrijeme je muke Jakovljeve, *ipak* će se izbaviti iz nje. Jer. 30, 7. Povratiti joj (dragocjenosti) ako i ne potpunu a ono *ipak* sjajnu krasotu. Knjiž. 3, 140. Pa *ipak* ja najdeblje svoje otkose odbijam baš kad se ne mičem iz ovakova hlada. Zim. 328.

ipokoristički. *adj.* što pripada ipokoristiku, *hypocritisch, zweisichtig*: što se one (triječi) na oje mače nego i koje druge . . . danas osjećaju da su *ipokorističke*. Rad 26, 61.

ipokoristikon. m: *pl. n.* ipokoristika. *ἰποκρίσις, ἰποκρίσις*. *ipokoristikum*. *riječ koju se govori od mila*. — Mišim da valja priznati da su i ova imena na oje upravo *ipokoristika*. Rad 26, 57. Imamo takli *ipokoristikon*. 26, 62.

İporak. İporaka. m. u pjesmi: Po imenu İporak Perošu. Rj. *nadimak ili prezime?*

ira (ira). f. *gegerbte Schafshaut, pellis ovilla depilis*. Rj. *učinjena ovčja koža*. *vidi* irha.

irha. (irha). f. *ovčja koža ustrojena*. U Stuličevu rječniku. ARJ. III. 853a. *tako se riječ govori u sjev. Hrvatskoj*. *vidi* ira.

ironija. f. *ironia*: Valja da je ovo Janja u ironiji rekla (?). Npj. 1, 613 (Vuk). Sred Piroša u najvećoj boli. Ovo je rečeno u *ironiji*, jer je Piroš selo blizu Novoga Sada. 1, 631 (Vuk).

İsa! İsa! *interj.* *Laut, um Schafe vor sich zu treiben, sonus agentis oves*. Rj. *uzrik kojim se gone ovce*.

İsa. *pririjeva se kad se igra jastučića*. — Kolo se triput hitro okrene. *pjevajući: İsa, İsa, jastučića*. Živ. 321.

İsa. m. *može biti İpp.* od Isaija, Isak, Isidor. — Kolo se triput hitro okrene, *pjevajući: İsa, İsa, jastučića*. Živ. 321.

isabōrisati. isabōrišćm. *v. pf.* iz-saborisati. »Vaj, hoće li nau ovi naši poslanici sad što dobro *isabōrisati?* u *Lici*. I. Bogdanović. *saborišući izraditi isposlovati što*. *v. impf.* *prosti* saborisati.

İsaija. m. ime muško. *Isaius*. *vidi* Isaije (*odakle avo učet akc.*), Isailo. — *Isaiju* starea uvatili. Npj 4, 263. Za koga je govorio prorok *Isaija*. Mat. 3, 3.

İsaije. Isailo. m. *Isaius*. Rj. *vidi* Isaija. za *nast.* u Isailo *isp.* Mojsilo. — Petkoviću porobili crkvu *Isaija* zarobili starea. Npj. 4, 264.

İsak. Isaka. m. Isak, Isaacus. Rj. *ime muško*. *İpp* İsa. *odtule prezime*: Stevan *Isaković*. Sovj. 134

İsakatiti. tim. *v. pf.* iz-sakatiti *koga*, *učiniti ga susrijem sakata*. *v. impf.* *prosti* sakatiti. — *sa se reciproč.*: Dakle će se ljudi *među sobom isakatiti* ili *poubijati* ili će se *razbjeći*. Priprava 58.

İsan.² isana. m. *vidi* insan: *Al' je isan*, ali *gjavo crni?* Rj. *čorjek, čeljad*.

İsankati se. İsankam se. *v. v. pf.* izvesti se na saonicama: *İsankati su se* tamo do Bilaja. I. Bogdanović. ARJ. III. 855b. *iz-sankati se*. *v. impf.* *prosti* sankati se.

İscijediti. İscijeditim. *v. pf.* *auspressen, exprimo* Rj. *iz-cijediti*. *v. impf.* *İscjegjivati*. — Neki probiju jaje odozdo *te İscjede İtjvec* i *bjelance*. Rj. 55a. Po tom ko hoće *surutku İscjediti*. Rj. 184b. Izažeti, izeti *İscjediti*. Rj. 217b. Ožeti, *İscjediti rukama*. Rj. 450b. Ostručati, *grožje* u kači izgaziti i *İscjediti*. Rj. 474a. *Sav bi pelcu* po gori pobrala, *iz njegu* bi *vodu İscjedita*. Npj. 1, 290. *İscjediti runo*, i *isteče rose* iz runa puna zdjela. Sud. 6, 38. *sa se, pass.*: *Nastav se voda u tiganju . . . pa se onda voda İscjediti*. Rj. 825a.

İscijeliti. İscijelim. *v. pf.* Rj. *iz-cijeliti*. — 1) *ausheilen, percuro*. Rj. *vidi* izliječiti, izvidati. *v. impf.* *İscjeljivati* — *Dones* joj *grožnja bimberova* iz *careva* nova *vinograda*, s *čim* je *Marko ljubu İscjelio*. Npj 1, 286 (s?). *Privedoše* mu *sve bolesne . . . i İscjeli ih*. Mat. 4, 24. *Kad Gospod . . . İscjeli rane* koje mu je *zadao*. Is. 30, 26. *sa se, pass. i refleks.*: *Da je glub, slijep, hrom, İscjelio bi se od ove vode*. Nj. 86. — 2) *İsceliti* (u Srijemu) *vidi* izmiriti. Rj. *izmiriti*, t. j. *İsplatiti sve do kraja* (Rj. 226b); *dakle İsplatiti cijelo*, t. j. *sve do kraja* *isp.* *iskusuriti*.

İscijeljeti. İscijeljeti. *v. pf.* *iz-cijeljeti*, *kuo izliječiti se*: *Rana za dugo ne će İscijeljeti*, niti *bol uminuti*. Rad 13, 164. *isp.* ARJ. III. 856b. *v. impf.* *prosti* cijeljeti.

İscijeniti. İscijenim. *v. pf.* slož. *iz-cijeniti*. *kuo premu cijeni platiti*: *Najgori je muž dobar muž, a dobrog muža* ni *jedne aspre İscijeniti* ne mogu. Post. 186.

İscijepati. İscijepam. *v. pf.* Rj. *iz-cijepati*. *v. impf.* *prosti* cijepati. — 1 a) *zerspalten, discindo, diffindo* Rj. — *Učiniti što u* *čjepanik*, t. j. *İscijepati*. Rj. 813b.

Iscijepaše drva od kola, i prinesoše one krave na žrtvu paljenicu Gospodu. Sam. I. 6, 11. — b) vidi zderati 1, i syn. ondje. — Kako je bije, sam ga Bog ubio! . . . svu iscipu bilu anteriju. 11Npj. 4, 324. isp iscejepati se. — 2) sa se, refleks. sein Kleider zer-rissen haben, lacera reste sum. Rj. imati poderao odijelo.

iscejgijvanje, *n. das Auspressen, pressio. Rj. verbal. od iscejgijvati. radnja kojom tko iscejgijuje što.*

iscejgijvati, iscejgijujem, *v. impf. auspressen, exprimo. Rj. v. pf. iscijediti. vidi izažimati, izimati, izivati, izvijati 3.*

iscejelivati se, iscejeljujem se, *vidi izljubiti se: ja sam se s njima iscejelivao. iscejelivati smo se. Rj. izcejelivati se. v. pf. reciproc. v. impf. cjelivati se.*

iscejeljanje, *n. sanitas, salus. Stulli. verbal. od iscijeliti. djelo kojim se što iscijeli: Sad ide krst Gospodnji i vjerni ga primaju bezljno, i dobijaju iscejljenje duši i tijelu u svakoj bolesti. DP. 334. — takva verb. subst. kod dopuštenje.*

iscejeljivanje, *n. das Ausheilen, percuratio. Rj. verbal. od iscejeljivati. radnja kojom tko iscejeljuje što: Lišće od drveta bijaše za iscejeljivanje narodima. Otkriv. 22, 2.*

iscejeljivati, iscejeljujem, *v. impf. ausheilen, per-curo. Rj. v. pf. iscijeliti. — Iscejeljujući svaku bolest i svaku nemoć po ljudima. Mat. 4, 23. Dade im vlast, da iscejeljuju od svake bolesti i svake nemoći. 10, 1. On udara, i ruke njegove iscejeljaju. 1ov 5, 18.*

iserepati, iserepljem (iserepam), *v. pf. (u Dubr.) vidi iserpsti. Rj. iz-erepati. v. impf. erapati.*

iserpsti, iserpem, *v. pf. ausschöpfen, exhaustio. Rj. iz-erpsti. vidi iserepati. v. impf. prosti erpsti. Da mi javite, da ne čekam, nego da iserpem iz Javora. Kolo 14 (15).*

isecuriti, isecurim, *v. pf. iz-curiti, curari isteii: Ako je med pod košnicom iscurio. ARj. III. 858a. v. impf. curiti.*

iscevjatati, iscevjetaš, *v. pf. iz-cvjatati. sasna pro-cvjatati, svršiti erjetanje. v. impf. cvjatati. — Išetati, vidi iscejtati. Rj. 242b. Ako iscejta, ali ne ostane. DP. 282.*

ise,* iseta. n. der Theil, der Anteil, portio, cf. dijel. Rj. — Hoćeš mene (dativ) učiniti ise? Npj. 1, 197. Jakov uzveši rado te novee i atove, učim od njih ise svimu svojim vojnicima. Danica 5, 38.

isekati, isekam, *v. pf. iz-sekati, ispluskati (vodu). isp. presekat. v. impf. sekati. — Štitom vodu isekaj, mačem travu okosite . . . Štitom vodu isekaše, mačem travu raskosiše. Kov. 92.*

iseliti, iselim, *v. pf. Rj. iz-seliti. v. impf. iseljavati. — 1) übersiedeln, transfero. Rj. prelazno. iseliti koga, kao premjestiti ga (iz sela). Dovešću vas opet na mjesto, odakle sam vas iselio. Jer. 29, 14. — 2) aus-ziehen, auswandern, emigro. Rj. neprelazno. kao iseliti se. — 3) sa se, refleks. ausziehen, auswandern, emigro, seltem muto. Rj. vidi iseliti 2. — Kuće . . . sve su bile seljačke koje su oni mogli . . . ako bi se iz sela iseliti, prodati. Rj. 826a. Iseli se iz svojega mjesta na drugo mjesto na njihove oči. Jezek. 12, 3.*

iseljavanje, *n. Rj. verb. od 1) iseljavati, 2) iseljavati se. — 1) radnja kojom tko iseljava koga (das Übersiedeln. Rj.). — 2) radnja kojom se tko iseljovu (das Ausziehen, Auswandern, emigratio. Rj.).*

iseljavati, iseljavam, *v. impf. Rj. iz-seljavati. v. pf. iseliti. — 1) übersiedeln, transfero. Rj. prelazno iseljavati koga, kao premjestati ga (iz sela). — 2) aus-ziehen, auswandern, emigro. Rj. neprelazno, kao iseljavati se. — 3) sa se, refleks. ausziehen, auswandern, emigro. Rj.*

isfrigati, gām, *v. pf. iz-frigati. govori se u Hrv. ima i u Stullija. vidi isprigati. v. impf. frigati (i prigati).*

isheriti se, isherim se, *u Rj.: izeriti se, izerim se,*

v. r. pf. vidi iskriviti se. Rj. isp. načro vidi nahero; načriti se vidi naheriti se. Rj. 388a. — iz-heriti se, posre se naheriti. Kao prost glagol ne dolazi. isp. heriti se. — U naše vrijeme u Lici govori se i bez se refleks.: Vidi, kako je onu vraziju glavu izerio! J. Bogdanović. ARj. III. 860a. Pa prid sobom gjer-gjef isherila, po gjergječu platno razavila. 11Npj. 4, 320.

ishititi se, ūm se, *vidi izvitoperiti se. Rj. iz-hititi se. vidi i izmetnuti se, isperiti se, izvrci se, ishiti se n. p. daska, kad postane neravna.*

ishladiti, ishladim, *v. pf. Rj. iz-hladiti. v. impf. hladiti. — 1) auskühlen, refrigero: ishladiše djeca sobu. Rj. — 2) sa se, refleks. sich auskühlen, refrigero: ishladila se soba; ishladilo se jelo. Rj.*

ishlapiti, ishlapim, *v. pf. iz-hlapiti. Značenje prelazi u izvjetriti: tako će biti izgubivši h: lapiti, iz-lapiti. Korijeni 222. Izlapiti, pīm, v. pf. — 1) ver-riehen, fugere, cf. izvjetriti: nemojte da vam vino izlapi. Rj. vidi i izdušiti 2. isenčati. — 2) (u Srbiji) kaže se za čovjeka, n. p. koji u starosti postane slaba razuma, schwärzen, erasesco. Rj. 221b.*

ishod, *m. Rj. iz-hod. — 1) vidi zahod 3. Rj. — vidi i ūla, i syn. ondje. — 2) kao ishodak, svršetak: Moljenje na ishod duše, koja se preporučuje prečistoj djevoici. DP. 359. — 3) druga knjiga Mojsijeva, Išer Izodi, zore se ishod u ovom primjeru: U Bibliji, ishod glava XII. stih 7 i 22. Npj. 1, 117 (Vuk). u Daničičevu prijevodu zore se ta knjiga izlovak.*

ishodak, ishotka, *m. vidi svršetak: Kad doseta na izotku bila. Rj. iz-hodak. vidi ishod 2.*

ishodati se, ishodam se, *v. r. pf. sich ausgehen, obambulo. Rj. iz-hodati se. isp. isetati. v. impf. prosti hodati.*

ishoditi, ishodim, *v. impf. ausgehen, exeo: Na litre uhodi, na drame ishodi (bolest). Na rane vam vino ishodilo. Kamo li mu na boj ishoditi. Rj. iz-hoditi. vidi izihoditi, izilaziti. izlaziti. v. pf. izaci, izici. — A dva sina pred nju izhogjahu. Npj. 3, 532. Jaka rijeka sve što dohodi na dilje, to izhodi na žire, a nejaka se izgubi. DP. 37. Sveti, besmrtni Duše, koji tješiš, koji od oca ishodiš i u sinu počivaš. DP. 282.*

ishogjenje, *n. verbal. od ishoditi. radnja kojom tko ishodi.*

ishrakati, ishrakam (ishracem), *v. pf. iz-hrakati hracući izbacati. v. impf. hrakati. — 1) excreare. Stulli. — Klas (od pahulje) djetetu odleti odmah dalje u usta i jedva ga izrače natrag. Rj. 559a. — 2) sa se, refleks. excreare. Stulli. ishrakati se, hracući izbacati sre što je u grlu.*

ishraknuti, ishraknem, *v. pf. u Rj.: izraknuti, iz-raknem. Rj. iz-(h)raknuti. — 1) ausräuspern, excreo: izraknuo malo krvi. Rj. hraknuvši izbaciti. — 2) sa se, refleks. sich ausräuspern, excreo. Rj. hraknuvši izbaciti sre što je u grlu.*

ishraniti, ishranim, *v. pf. ernähren, alo. Rj. iz- hraniti. v. impf. ishranjivati. — Potraguše, 2) svinje koje se meću na žir gdje su već jedne ishranjene. Rj. 556b.*

ishranjivanje, *n. das Ernähren, sustentatio. Rj. verbal. od ishranjivati. radnja kojom tko ishranjuje što.*

ishranjivati, ishranjujem, *v. impf. ernähren, sus-tento. Rj. v. pf. ishraniti.*

isrgrati, gām, *v. pf. vidi izrgati.*

isrknuti, isrknem, *v. pf. u Rj.: izrknuti, izrknem. Rj. iz-(h)rknuti. — hrka (rhonchus), i bez h u nas: ŕka, ŕkati . . . izrknuti. Korijeni 317. — 1) izrknuti (iz nosa), ausschnäuzen, emingo. Rj. upravo hrknuvši izbaciti; po tumačenju Njemačkom i Latinskom: usck-nuvši se izbaciti što (iz nosa). — 2) sa se, refleks. sich ausschnäuzen, se emingere. Rj. upravo hrknuvši izbaciti sre što je u grlu; po tumačenju Njemačkom i Latinskom: uscknuvši se izbaciti sre što je u nosu.*

iskapljivati, iskāpljujēm, *v. impf. bis auf den letzten Tropfen austrinken, erschoben.* Rj. iz-kapljivati. *spijati sre do kapi. v. pf. iskapiti.* — Mujo pije, aše iskapljuje. HNpj. 1. 335.

iskārtati, iskārām, *v. pf. (u Rj. impf. pogrješkom (tamparskom) ausschelten (osterr. ausgrenzen), objurgo.* Rj. iz-karati. *viđi iskoriti, iskrpiti 2, ispsovati, iščeljati 2, izgrđiti 2, izružiti, izvikati 2. v. impf. karati.* — Malo ga nije u top bacio, t. j. vrlo ga isarao i ispsovao. Rj. 743b. Otac ga za drugo prase oš većma iskarao. Npr. 256.

iskārtati, tām, *v. pf. izgubiti kartanjem. iz-kartati. v. impf. kartati se.* — »Nočas sam iskartao pet rajnički. J. Bogdanović. ARj. III. 873b. (rajnički, fojnta.)

iskāsapiti, pīm, *v. pf. isjeći meso (kao kasapin).* iz-kasapiti. *v. impf. kasapiti.* — »Bome, brate, ti to anje sporo dereš, već bi Jovan roba odro i iskasapio. J. Bogdanović. ARj. III. 873b.

iskasati, sām, *v. pf. iziči kasajući. iz-kasati. v. impf. kasati.* — *u prenesenom smislu: Sve su zime iskašale, iskašale vala i ova.* J. Bogdanović. ARj. III. 874a.

iskāšanje, *n. verb. od iskašati. radnja kojom lko iskaša n. p. trave.*

iskāšati, iskāšām, *v. impf. iz-kašati. v. impf. kositi. v. pf. iskositi.* — Što ti tu radiš? Evo ogje nešto malo trave iskašam, ostalo nam sinoć, uhvatio mrak, pa se nije moglo sve iskositi. J. Bogdanović. ARj. III. 874a.

iskāšljati, iskāšljēm, *v. pf. Rj. iz-kašljati. v. impf. iskašljivati (se).* — **1)** *aushusten, erlüssen.* — Rj. *iskašljati što, kašljati ispljunuti; iskašljaju, srsšio kašljanje. isp. iskrhati.* — **2)** *sa se, refleks. husten, tussio.* Rj. jednom se dosta ili vrlo prokašljati.

iskašljivānje, *n. verb. od iskašljivati se. radnja kojom se lko iskašjuje.*

iskašljivati se, iskāšljujēm se, *v. r. impf. prema v. r. pf. iskašljati se.* — Mrša se iskašjuje. M. Gij. Milicević. ARj. III. 874a.

iskati, iščem (u Bosni po varošima iščēm), *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-iskati, po-, za-, v. impf. slož. iziskivati.* — **1)** *verlangen, peto.* Rj. *nastojati da se što dobije, zadržavati, željeti. viđi pitati 2, prositi 3. iskati što (accus.), čega (gen.), od koga, u koga što ili koga za što.* — Bogoraditi, iskati Boga radi. Rj. 34a. Okapao ištači, moleći. Rj. 452b. Ujevojka ti se udaje, od tebe iste oproštaj. Rj. 465a. Današnji popovi istu da im se reče paroh. Rj. 511a. Kad u koga đeravāzije u jutru iste ko što na veresiju. Rj. 658b. Jera si nas od Zeke iskao. Rj. 782b. Pa uči zanat kad ti tako srce iste. Npr. 36. Idi i isti u varu na kom će mestu da bude vinograd. 66. Upita ga šta iste za njih (za jaja). 108. Pokazujući kao da je nijem i da iste pomoći. 123. Neprijatelj iste mir. 207. Ako te onaj pre koji ti i sudi, onda (samo) od Boga valja suda iskati. Postl. 8. Vinograd ne iste molite, nego motike. 35. Ko gleda na Boga, iste za Boga. 137. Ko za čorbom vino pije, od onoga ne valja sarjeta iskati. 138. Svaka jaja masla istu. 276. Što svoj braći ne poruču, da im isteš oproštenje. Npj. 1, 95 (= njihovo oproštenje = od njih oproštenje). Za mene Turci nologo ne istu: tri litre zlata i dve bisera. 1, 214. U pomoći iste piti. 1, 308. Teško tome, kom na konak dogjem! ... Iskaču mu rina od tri ljeta. 1, 486 (= od njegu). Kako je Bog od njegu iskao odgoror za 80.000 duša, koje su njega radi izginule. Danica, 2, 77. Kaže mu, da su iskali njega za rezira. 5, 42. Onda svaki svoje norce iste natrag. 5, 76. On bi narodu ovome dao pravice, kakoru god iste. Miloš 117. Nego istute najprije earstra Božijega, i pravde njegove, i ovo će vam se sve dodati. Mat. 6, 33. Sve što uzistete u molitvi vjerujući, dobićete. 21, 22. Istite mi koliko god hoćete uzdarja i dara, ja ću dati

što god kažete. Mojs. 1, 31, 12 (isp. povise primjer iz Npj. 1, 95.) Koliko je zlo što učiniste pred Gospodom iskarši sobi varu. Sam 1, 12, 17. Istete miru Jerusolimu. Ps. 122, 6. Pisarska će biti pogrješka srit ... mjesto srit, kako iste slk. Istor. 246. sa se, pass.: Ne bojeći se, da će mu se kad odgoror iskati, zašto je to učinio. Danica 2, 83. Kome je god mnogo dano, mnogo će se iskati od njega. Luk. 12, 48. Mogao je biti i onaj koji se iskao za kneza ili budući knez. DM. 315. **2)** u Dubr. *suchen, quero, cf. tražiti.* Rj. *gledati da se nađe što. Ako uzistete, naćeš.* DPostl. 1. naći ćeš. *Iskat' dloku u jaju.* 33. *Iskat' slame na požaru.* 33. *P' presi ne isti, ako hoć' što nać.* 111. *Junak mi konja se iskao, predragu sreću iskaše.* Npj. 1, 191. — **3)** *sa se, refleks. iskati se, iščem se* (u Bosni po varošima iščēm se), *v. r. impf. um Erlaubniss bitten, sich erlitten, peto.* Rj. *kao iskati dopuštenje (osobito za odlazak):* To će začuti i careva devojka, pa će se iskati u oca da je pusti da i ona viđi. Npr. 63. *iskazati se kod izkati 3; izlagati se kod izlagati 2b.*

2. iskati, iščem, *v. impf. (u Srijemu) viđi biskati.* Rj. *iskati koga, trijebiti ga od usiju.* — *biskati, obiskati, polbiskati: može se b i odbaciti: poiskati.* Korijeni 210. *tako je odbaćeno i u iskati.*

iskauriti se, iskauri se, *v. r. pf. iz-kauriti se. v. impf. kauriti.* — A baš da se svi iskaurimo, bolje bi mi bilo nego 'vako. Npj. 5, 518 (svi redom da postanemo kauri).

iskāzati, iskāzēm, *v. pf. ausreden, zu Ende sprechen, omnia dicere.* Rj. iz-kazati. *srsšiti kazanje. v. impf. iskazivati. isp. neiskazani.* Ne pridesi s' dobroga junaka, kom' bi sroje derte iskazao. Rj. 588b. I prošćenje svaki mu iskače. Rj. 616b. Sve redom iskače kako je bilo. Npr. 135. Pa sve po redu iskače, kako se zemlji ispovedao. 151. Ko bi sad mogao iskazati radost ovu, koja ih obuze, kad su se poznali. 251. Kad iskaču Turcima tu molbu, Turci im dadu ... Miloš 140. Ko će iskazati silu Gospodnju? ispričati svu slavu njegovu? Ps. 106, 2. *Mišli tijekom rječoma iskazane.* Buky. 18. *sa se, pass.: O moć zete, iskazati se ne može šta sam video.* Npr. 90.

iskazivānje, *n. verb. od iskazivati. radnja kojom lko iskazuje kome što.*

iskazivati, iskāzujēm, *v. impf. iz-kazivati, do kraja kazivati, dijalekt. iskaživati. v. pf. iskazati.* — Još ću ti se, aga, rodovati i velike jade iskaživat' za Novicu za krvnika tvoga. Npj. 1, 485.

iskēčiti, iskēčēm, *v. pf. iz-kečiti. viđi iskesiti.* — U naše vrijeme u Dubr. *Iskećio zube.* P. Budmani. ARj. III. 880b. *v. impf. kečiti.*

iskelati, tām, *v. pf. iz-kelati, kešom suscijem očistiti: Svako jutro robu dobro iskevaj! u prenesenom smislu iskarati: Bome sam ga živo iskecao.* J. Bogdanović. ARj. III. 880b. *v. impf. kđtati, prema toj akcentuaciji biće iskđtati, iskelām. viđi iščētkati.*

iskēsiti, iskēsīm, *v. pf. t. j. zube, die Zahne weissen, ringor: Iskesio zube, kao liscia na šipak.* Rj. iz-kesiti. *pokazati zube. n. p. smijati se. viđi iskečiti, isklibiti. v. impf. prosti kesiti (n. p. zube).*

iskidati, dām, *v. pf. Rj. iz-kidati. v. impf. prosti kidati.* — **1)** *entzwei reissen, rumpo.* Rj. *kao kidajući istrigati: Iskidaše knjigu na komate.* Rj. 280a. U junaka svilen pojas ... s devojkanama igrajući iskidao ga. Npj. 1, 450. Povadite nože devetore, na komate kaju iskidajte. 2, 287. Turski konji noje iskidaoše šetajući jutrom i večerom. 3, 52. Pa je iskidao verige i puta izlomio. Mark. 5, 4. — **2)** *gjubre, štalu, auseinander werfen, auslegen, disjicire, cverro.* Rj. *iskidati gjubre. kidajući izbaciti ga n. p. iz štale; iskidati štalu, očistiti je iskidavši iz nje gjubre.* — **3)** *sa se, refleks. hersten, disrumpon. n. p. od smijeha.* Rj. *viđi prsnuti, pući, puknuti.*

iskihati, iskīhām, *v. pf. iz-kihati. v. impf. kihati.*

a *iskomadaju* u kaen i naliju vodom. Rj. 286b. Da e ih *sve sbljom iskomadati*. Npr. 132.

iskomardići, đm, v. pf. (u Dubr.) koga, t. j. isprebijati, *zusammenschlagen, contundo*. Rj. iz-komardići (isp. komarda, kasapnica): *isprebijati koga kao i komardići* isp. raskomardići.

iskon, m. (u C. G.) *der Anfang, initium*: od iskona, *von je her, inde ab omni tempore*. Rj. početak; od skona, odzamanje. — Nijesi li čuo da ja to odavna činim i od iskona da sam tako uredio? Car. II. 19, 25. Prijesto tvoj stoji od iskona; od vijeka ti si. Ps. 93, 2. Kraj, koji može biti i prednji (početak) i stražnji (svršetak): Kōn (od kona do kona), *iskon*, nakon, pokon, napokon, i t. d. Korijeni 31.

iskoneći, čam, v. pf. n. p. čarape, mit *Zwirn aussticken, filo pingo*. Rj. iz-koneći, *koncem izvesti*, v. impf. koneći.

iskonski, ulj. (u C. G.) *von je her, inde ab omni tempore*: Tako te *iskonska* rgja ne ubila! Rj. što je od iskona: Koji sjedi na nebesima *nebesa iskonskih*. Evo gni glasom jakim. Ps. 68, 33.

iskop, m. (u C. G.) *die Vernichtung, der Untergang, pernicies, interitus, cf. istraga*. Rj. *vidi* i iskopanje, pogibija, propast. — Gjevojke su *iskop* ali čast kući. (Jer kuću zatiru svojom udajom, ali se s njima opet steku prijatelji, kojima se čock dići). Posl. 72.

iskopanje, n. (iskopnje, Stulli). *verbal. od iskopati. djelo kojim tko iskopa koga, vidi iskop, i syn. ondje*. — Tvrđica uzevši soli baci u pinjatu govoreći: *Eh koga iskopanja!* Npr. 293. isp. iskopati. I. 3. II. 1.

iskopati, iskopām, v. pf. Rj. iz-kopati, *zu akc. vidi kod kopati*, v. impf. iskopavati. — **1. 1)** *ausgraben, effodio*. Rj. — Tu mu lipi *grubak iskopaje*. Rj. 100a. Žlijeb, drvo *iskopano*, kao korito, te voda ide njim. Rj. 160a. *Iskopaj* ispod kamena *toliko dubine* koliko je on visok. Npr. 99. *Iskopaj juna*. 151. Kad vidi da je (žena) mrtva, onda je zakopa... te je noći *iskopaju*. 155. Niže nogu *binar iskopajte*. Npj. 2, 26. *Iskopaje temelj* od olova, 2, 201. *Iskopaje opkup* oko grada. Sam. II. 20, 15. — **2)** kome oči, *ausstechen, effodio*. Rj. — Te bi (devojke) čoveku odmah *oči iskopale*. Npr. 239. Hoćeš li oči ovijem ljudima da *iskopas*? Mojs. IV. 16, 14. — **3)** (u C. G.) *vertilgen, vernichten, perdo, cf. istražiti, zatriti*: I *iskopa* svu krajinu Tursku. Rj. *vidi* i istrijebiti. — Iskopnjak, koji *koga iskopa*. Rj. 234a. Da mu vučiju *tragu iskopamo*. Rj. 745b. Svju njegovu *kuću iskopajte*. Npj. 4, 441. — **II.** sa se, *refleks.* — **1)** *zu Grunde gehen, vernichtet werden, intereo, cf. zatriti* se: Ne će se svijet *iskopati* (n. p. ako se to i tu dogodi). *Ka' se iskopa* kuća vojvodina. Ako mi se *iskopaje* ovice. Rj. *ordje se može shvatiti i kao pass. vidi i istražiti* se, *istrijebiti* se, propasti. — Tako mi se trag ne *iskopao!* Posl. 305. S glave su se oni *iskopali*. Npj. 5, 542. — **2)** *iskopati se, kao izvući se ispod čega, izbariti se*. isp. išćupati se 1b, iskopreati se, iskobeljati se. — Mrtav Misa pritisnuo Marka, i jedva se *iskopao* Marko. Npj. 2, 409.

iskopāvānje, n. Rj. *verbal. od iskopavati*. — **1)** *radnja* kojom tko *iskopava* što, n. p. *kosti iz zemlje* (das *Au graben, effossio*. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *iskopava (zatire) koga* (das *Vertilgen, interitus*. Rj.).

iskopāvati, iskopāvām, v. impf. Rj. v. pf. iskopati. — **1)** *ausgraben, effodio*. Rj. isp. iskopati. 1. — Ako se o koin uvjere (da se povampirio) i dogodi se da *ga iskopavaju*, onda se skupe svi seljaci s glogovijem koljem. Rj. 79b. *sa se, pass.*: Ne nahole se u zemlji samo morskā stvorenja... nego se *iskopavaju* i kosti od zemaljskijeh životinja. Priprava 108. — **2)** (u C. G.) *vertilgen, vernichten, perdo*. Rj. (isp. iskopati 3).

vidi *istrebjavati, istrebljivati, tamaniti, utamanjivati, uništavati, zatirati*.

iskopujak, m. (u C. G.) koji koga *iskopa, der Vertilger, Vernichter, castigator*. Rj. *koji koga iskopa* (3), *istraži, zatire, isp. zatirać*.

iskopujeti, iskopujēm, v. pf. n. p. lubenica, *zergehen, zerschmelzen, unendlich vertrocknen, essuor, dissolvor*. Rj. v. impf. kopujeti. — Da bi od tuge i od suza vas *iskopio*. P. Knežević. ARj. III. 894a

iskopreati se, čam se, v. r. pf. *einer Verlegenheit entkommen, evado, cf. iskobeljati se*. Rj. *iz-kopreati se, kao s mukom izbariti se nprilike kakve, vadi i iskopati se 2, i syn. ondje, v. impf. kopreati se*.

iskorenjāvānje, n. *verbal. od iskorenjavati, radnja kojom tko iskorenjava* što.

iskorenjavati, iskorēnjāvām, v. impf. s *Korijenjem išćupati*, v. pf. iskorijeniti. — Što sam sagradio, ja razragujem, i što sam posadio, *iskorenjavam* po svoj toj zemlji. Jer. 45, 4.

iskorijēniti, iskorijēm, v. pf. *auswurzeln, eradico*. Rj. *iz-korijeniti, s korijenjem išćupati* (i u *prenesenom smislu*), *vidi iskorijepiti, v. impf. iskorjenjavati*. — Sam u sebi pomisli: *baš su to sve divovi iskorijenili i ponijeli!* Npr. 191. Svi pametni ljudi trude se da bi *mrzost* zbog zakona ili sa svijem *iskorijenili* ili barem umalili. Kov. 6. Pa će se onda javiti bezakonik, *kojega će Gospod... iskorijeniti* svjetlošću dolaska svojega. Sol. II. 2, 8. *sa se, pass.*: *Ovako narodnosti treba kupiti dok se nijesu... zagušile i iskorijenile*. Posl. IV.

iskorijēpiti, iskorijēpim, v. pf. *iz-korijepiti, znači što iskorijeniti (u prenesenom smislu)*: Dobro je *iskorijepiti* zlobe, da ne zlobnijeh. D'Posl. 18 (da = ali). *isp. ukorijepiti se*.

1. iskoriti, iskorim, v. pf. Rj. *iz-koriti, ausheften (z. B. das Federmesser aus dem Hefte drehen)*. Rj. *izkoriti, iz korā izvaditi, n. p. nož, suprotno ākoriti, prema akc. ākoriti biće iskoriti pogriješenje, pa valja akcentovati iskoriti*.

2. iskoriti, iskorim, v. pf. (u C. G.) *ausschelten, objurgo, cf. iskarati*: već bi u žene sree puklo, kako ga je *iskorio*. Vi junačka srea *iskorite*. Rj. *iz-koriti koga, sasvijem ga prekoriti, syn. kod iskarati, isp. ukoriti, ukorim; prema tome valja i ordje akcentovati iskoriti, iskorim, sa se, recipročno*: Kolašinci te se *iskoriše*, na Brgjane juriš učiniše. Npj. 4, 409.

iskos, m.: Moja je bara *na iskosu* u toga i u toga. J. Bogdanović. Uzeti livadu *na iskos*. I. Grupković. ARj. III. 894b (da je ima pravo kositi).

iskositi, iskosim, v. pf. Rj. *iz-kositi, v. impf. kōsiti*. — **1 a)** *abreiben, attero*. Rj. *kao izdrijeti, n. p. sukno, vidi izrgati*. — **b)** *svršiti košenje, sve pokositi*: Danas ćemo tu i tu *livadu iskositi*; hoćemo li onda odmah drugu načeti? J. Bogdanović. ARj. III. 894b. v. impf. sloč. iskašati. — **2)** *sa se*. — **a)** *reflex. sich ausreiben (vom Kleide), detror*. Rj. *kao izdrijeti se; iskosi se sukno, isp. izlizati se*. — **b)** *reciproč. čete se megu sobom iskosile, t. j. potukle*. Rj. *iskose se nerastori, pčele*. — **c)** *reflex. na koga, sich entgegen stemmen, obnitor*. Rj. *kao oprijeti se, znači i: na koga mrko pogledati, preko ramena*: Ja mu nešto samo u šali rekoh, a on ti se *na me* moj brate *iskosi*, rekao bi, da će me živa proždrijeti. J. Bogdanović. ARj. III. 895a.

iskotrljati, ljam, v. pf. *iz-kotrljati, kao kotrljanjući iznijeti, raspršati, v. impf. kotrljati*. — Nagju sve pećenje i varivo *iskotrljano* kroz kužim i sve pro-suto tamo amo. Npr. 259. »Ma jedva i to s mukom *iskotrljasmo* onaj kamen iz jame». u *prenes. smislu*: »A nekako ću i ja, ako i mučno ako Bog da, *iz oće zime iskotrljati*. J. Bogdanović. ARj. III. 895b.

iskoziti, iskozī, v. pf. — **1)** *eine Menge werfen (von Ziegen), pario*: ova je *kozā iskozila* sve ove koze. Rj. *iz-kozī kōza, kad mnogo jarudi okozi, v. impf. koziti*. — **2)** *sa se, refleks. iskoziti se, iskožē*

iskrstiti, *iskrstim*, *v. pf. nach einander tunfen, baptizo alium ex alio*. Rj. iz-krstiti, njih više po redu pokrstiti. *v. impf. krstiti*. — Ubivši careva vezira i *iskrstiše Turske žene i djecu* po Biogradu. Sovj. 23.
iskrstiti, *iskrstim*, *v. pf. iz-krstiti, kao savrijem skrstiti*. *vidi izdomiti. v. impf. krstiti*. — Tar, na vršaju sitna *iskrstena slama* kao pljeva. Rj. 732a. Jer sam čudu lutam *iskrstio*, dones' komad, pa m' odsici glavu! HNj. 4, 226.

iskrvaviti, *iskrvavim*, *v. pf. hebluten, crucato*. Rj. iz-krvaviti, krlju izmazati. *v. impf. krvaviti*. — Kako su me derali, nijesu me ni *iskrvavili*. Post. 127. Pjene popimule... Strahin-bana b'jele, pa krvave, *iskrvavi* niz rsi haljine, *iskrvavi* čizme obadviije. Nj. 2, 284. A od Srba i što je ostalo, sve ranjeno i *iskrvavljeno*. 2, 293.

iskrviti se, *iskrvimo se*, *v. r. pf. streiten, so dass blut fließt, rivus cito cruentas*. Rj. iz-krviti se, svaditi se i u svuji potući se, da teče krv. *v. impf. krviti se*.

iskrzati, *zām*, *v. pf. Rj. iz-krzati. v. impf. krzati*. — 1) *abwetzen, abschleifen, detero*: iskrzao švigar na biču. Rj. *vidi* istreati. — 2) *sa se, refleks. Istreati se, vidi iskrzati se*. Rj. 210b.

iskucati, *cām*, *v. pf. n. p. čep, ili vranj na buretu, aufklopfen, pulsando remoreo*. Rj. iz-kucati, kucajući *istjerati, izraditi, dem. iskuckati. v. impf. iskucavati*.

iskucavānje, *n. das Losklopfen, Aufklopfen, remotio quae fit pulsando*. Rj. verbal. od iskucavati. radnja kojom tko *iskucava što*, *n. p. čep, vranj*.

iskucavati, *iskucavām*, *v. impf. aufklopfen, pulsando remoreo*. Rj. *kucajući istjerivati, raditi. v. pf. iskucati*.

iskuckati, *kām*, *v. pf. dem. od iskucati*. Rj. *palom kucajući izraditi*.

iskūljati, *kljām, iskūljati*. *kljām, v. pf. herauswallen, prorumpo. cf. kuljati*. Rj. iz-kuljati, iz-kuljati. *kao isčeri, izrjeti, iskukljaju (ili iskuljaju) n. p. dim iz peći, pčele iz košnice, crijeva, krv. vidi i kuljati*.

iskup, *m. die Versammlung, conventus*. Rj. *vidi* skūp, sākup, *postanjem od iskupiti = skūpiti, sākupiti*. — Tu ćeš braću na *iskupu* naći. Crnogorec na *iskupu* pita. Lakše bi se zv'jezde izbrojile nego Turska na *iskupu* vojska. Rj.

iskup, *m. vidi iskupljenje, otkup, die Erlösung, redemptio, postanjem od iskūpiti, oke, prema dākūp*. — Pjevači pak pjevaju dalje: Izvedi iz tamiće dušu moju da hvati ime tvoje, i kao radosno *nadajući se iskupu* počnu... DP. 41.

iskūpitelj, *m. koji iskūpi, der Erlöser, redemptor*: Ali znam da je živ moj *iskūpitelj*, i na posljedak da će stati nad prahom. Joy 19, 25. *riječi s takim ust. kod* hoditelj.

iskūpiti, *iskūpim*, *v. pf. loskaufen, redimo: Iskup me, brate, iz Turskih ruku*. Rj. iz-kupiti, *vidi* otkupiti. *v. impf. iskupljivati*. — *Iskupio si nas Bogu krlju* svojom. Otkriv. 5, 9. Od *prijerare* i nasilja *iskupiče duše njihore*. Ps. 72, 14. *sa se, refleks.*: Grčka *iskupi se mnoštom zemalja i gradova*. DM. 53.

iskupiti, *pim*, *v. pf. Rj. iz-kupiti, vidi skupiti, sākupiti. v. impf. iskupljati*. — 1) *sammeln, colligo*. Rj. — Cetu kupi Lički Mustajbeže... dok *iskupi* Ulbinjana tridest. Rj. 488a. Da *iskupi* roblje na gomilu. Nj. 4, 352. Korej *iskupi* sav narod pred eador zavjeta. Prip. bibl. 52. — 2) *sa se, refleks.*: Na pijacu gdje se gotovo svi *varošani iskupe*. Rj. 669a. Svatovi se na broj *iskupiše*. Nj. 2, 548. *Iskupirše* se svi Turci prema Srbima, jedan dan udare Turci. Sovj. 29.

iskupljānje, *n. das Sammeln, congregatio*. Rj. verbal. od iskupljati. radnja kojom tko *iskuplja što*.

iskupljati, *iskupljām*, *v. impf. Rj. iz-kupljati, vidi sākupljati, skupljati. v. pf. iskupiti*. — 1) *sammeln, congrego*. Rj. — Crnogorec *iskupljaju* ovice, a donose

od Turaka glave. Nj. 4, 18. Lako silnu *iskupljaše* vojsku, *iskupljaše* pješce i konjike. I, 239. *Iskuplja ti porez* od Tušimuje. I, 493. 2) *sa se, refleks.*: Svaki dan se *iskupljahu* čekajući velika čudesa, i bijaše ih oko sto i dvadeset. Prip. bibl. 171.

iskupljenik, *iskupljenika, m. koji je iskupljen (otkupljen), vidi otkupljenik*. — Oni će se prozvati narod sveti, *iskupljenici* Gospodnji. Is. 62, 12.

iskupljēnje, *n. Stulli, verbal. od iskupiti (otkupiti), djelo kojim tko iskupi koga, vidi iskup, otkup, die Erlösung, redemptio*. — Koji ne primaju blazodat koju imamo od *iskupljenja* propovijedajuca jevan-geljem. DP. 107. Završuje jevan-geljsko kazivanje o *iskupljenju* našem. 325.

iskupljivānje, *n. das Loskaufen, redemptio*. Rj. verbal. od iskupljivati. radnja kojom tko *iskupjuje koga*.

iskupljivati, *iskupljijēm, v. impf. loskaufen, redimo*. Rj. *vidi* otkupljivati. *v. pf. iskūpiti*. — Gospod *iskupjuje* dušu sluga svojih. Ps. 31, 22.

iskūpstī, *iskūbēm, v. pf. ausraufen, cello, cf. isčupati*. Rj. iz-skupsti. *v. impf. skupsti, za značenje isp. i izguliti* 2. — *Iskupī* komaru nogu, crijeva mu su na dvorn. DP. 33.

iskus, *m. die Probe, der Versuch, experimentum, proba, vidi iskušanje, isp. iskušanje*. — Koji želi biti kalugjer, treba tri godine da kuša šile svoje. Ovo se vrijeme zove *iskus* ili iskušenje. DP. 257.

iskusān, *iskusna, adj. u kojega ima iskustva, erfahrung, experitas*. — Više na *iskusne* starec, koji su ostarieli u naukama. Pis. 61. Drugi je *iskusna* knjižnik Srbski na selu uzeo. Spisi 1, 91. Dopustite mi kao staru i *iskusna* opaziti, da šenice bez kukolja nema. S. Ljubiša. On je *erbo iskusna* kovančlija. F. Gjor-gjević. ARJ. III, 907b.

iskūsati, *iskūsām, v. pf. iz-kusati, vidi iskusiti* 2, *iz kašike izjesti. v. impf. kusati*. — Čim baba puha, djed *sve iskusa*. DP. 13.

iskūsiti, *iskūsīm, v. pf. Rj. iz-kusiti*. — 1) *n. p. hljeb, isjeći ga na komade, zerschneiden, concido*. Rj. *v. impf. kusiti*. — 2) *iz kašike, essend einen Löffel ausleeren, plenum cochlear ari infundam*. Rj. *iz kašike izjesti, vidi iskusati*.

iskusiti, *sīm, v. pf. iz-kusiti, kušajući doz-nati što, aus Erfahrung kennen, experiri*. — Pri samom djelu *sve sam ovoj* još većma osjetio i *iskusio*. Spisi 1, 5. *isp. iskušati*.

iskusivo, *n. die Erfahrung, experientia, sprotro neiskustvo*. — Zadržao sam B riječi Slavenskih... *iskustvo*. Nov. Zavj. VI. Znajući da nevolja trpljenje gradi: a trpljenje *iskustro*, a *iskustro* nadanje. Rim. 5, 1. Koji (Srbijim) je iz tugjih jezika veće *iskustro* k ovome djelu *dobio*. Spisi 1, 6.

iskusūriti, *iskusūrim, v. pf. alle Buchstānle he-richtigen, debita residua exsolvo, cf. iznūriti*. Rj. *isplātiti kusur. t. j. ostatak od duga, isp. iscijeliti* 2.

iskušanje, *n. (iskušanje, Stulli), verbal. od iskušati, djelo kojim tko iskuša koga ili što, Versuchung, tentatio*. — Drugo *iskušanje* ne dogje na vas osim čovječijega: ali je vjeran Bog koji vas ne će pustiti da se *iskušate* većma nego što možete, nego će učiniti s *iskušanjem* i kraj, da možete podnijeti. Kor. 1, 10, 13.

iskušati, *sām, v. pf. versuchen, tento*. Rj. iz-kušati, *kušajući doz-nati, isp. iskusiti, probati. v. impf. iskušavati, kušati*. — Pa sve ljubi ono mesto gde ti kaže da joj je snaga, kao od miline, dokle je *iskušaš*, pa ćeš mi posle kazati kad dogjem. Npr. 45. Pogje u njegov dvor da *gu iskuša*, je li istinito što mu sree kaže. 250. Da vas kako ne *iskuša* kušač. Sol. 1, 3, 5. (= *ne narade na zlo*). Bog dogje da *vas iskuša*. Mojs. II, 20, 20. Prevari *ga i iskušaj* gdje mu stoji velika snaga. Sud. 16, 5. Dogje da *gu iskuša* zagonetkama,

postiti. — 1) što, für etwas hüssen, luo, cf. ispašćati. Rj. *ispastati* n. p. grjeh, t. j. posteci pokoru za nj činiti, isp. otpaštati. — 2) sa se, refleks. *ausfasten, sich zerfasten, jejunio absumor*. Rj. *posteci moriti se*.

ispavati, *ispāvām*, v. pf. Rj. iz-spavati. — 1) *erschlafen, dormiendo acquiro*. Rj. *sparajući steći*. — 2) sa se, refleks. *sich ausschlafen, satis dormivisse*. Rj. *naspavati se, naspati se*.

ispecati, *eām*, v. pf. iz-pecati, kao izhosti 2. v. impf. pecati 1. — Da te nijesu ose *ispecale*? DPosl. 14.

ispeći, *ispēcēm*, v. pf. Rj. iz-peći. v. impf. peći. — 1) *backen, pinso*, n. p. hljeb. Rj. *vidi* upočati. — Umijesi od zemlje kolače, i *ispekarski* ih namaže ih medom. Npr. 176. sa se, *pass.*: Kad se pograča *ispeće* . . . onda čoso reče gjetim. Npr. 160. — 2) *braten, assa*, n. p. jagnje, čurku. Rj. — Ovi čock zakolje tisu . . . pa reče: *Ispeće* mi ovu *glavu* i ovo srce da izpeče jedno *pile*. 256. — 3) rakiju, *brennen, eremo*. Rj. — 4) zanat, *gründlich erlernen, condiscer*. Rj. — *Ispekao zanat* (izučio dobro). Posl. 105. *Ispeći*, pak reći. (Smisli dobro, pa onda reći). Posl. 104. *Ti ćeš bolje ispeći* nego ču ja reći. (Ti ćeš to bolje smisliti nego što ti ja umijem kazati). 317. — 5) kao *ispržiti, brennen, rösten, frigo*: *špuriti*, kao izgoreti ili *ispeći*, *versengen, amburo*. Rj. 706b. I malo se oni odmorše, i po jednu *karu ispekose*. Npj. 4, 384.

ispek, *m. Kesselzins(?)*, *portio sicerar pro commo dato lebele ad cremandum siceram*. Rj. *vidi* kazanija. — Na kazan se daje *ispek*. Rj. 330a. *dijel rakije što se daje onome, koji da u naruč kaznu za pečenje rakije*.

isperdašiti, *isperdašim*, v. pf. *bei den Kürschnern: ein Fell ausziehen, dehnen, extendo*. Rj. iz-perdašiti. *islegnuti kožu, kao što čine čurčije*. *vidi* operdašiti. v. impf. perdašiti.

isperiti se, *isperim se*, v. r. v. pf. *vidi* izvitoperiti se. Rj. *iz-periti se. vidi* spm. kod ishiti se.

isperutati se, *tām se*, v. r. v. pf. n. p. koža, lice (kad izigje po njemu kao perut što je po glavii). Rj. iz-perutati se. *isp. v. impf. perutati. isp. perut, prhut*.

ispěti, *ispěnjēm* (ispěnm), v. pf. Rj. iz-peti. v. impf. *ispinjati*. — 1. *in die Höhe heben, elevo*. Rj. u visinu *koga popeti, izdići*. — II. sa se, refleks. — 1) *hin-aufgehen, klettern, ascendo*. Rj. *popeti se, penjući se uzaci nu što*: Ti penji se gore na bedem . . . Jedan se od divova *ispenje*. Npr. 190. Uz jelu se *ispenje* i niz jelu sigje na zemlju. 191. Da se *ispane* na najviše drvo. Npj. 4, 279. — 2) *ispeo* mu se čir za vratom, isplela mu se jašterica na jeziku, *ausbrechen, erumpo*. Rj. *isp. izaci 2, izasuti se 2.* — Gontunar, kila ili guka koja se kome na tijelu *ispenje*. Rj. 94b.

ispěčtura, *m. (im Scherze) der Čutura-Austrinker, potor*. Rj. *isp-čutura, koji ispija čutare.* — Ti se jedan izjedipogača! jedan *ispěčtura!* Rj. 224a. *riječi tako slož. kod* čistikuća.

ispjānje, *n. das Austrinker, chibitio*. Rj. *verbal. od* ispijati. *radnja* *kojom tko ispija što*.

ispjati, *ispjām*, v. impf. Rj. v. pf. *ispiti*. — 1) *austrinken, epoto*: Ja nijesam dojahao ovjge da *ispjam* po Udbini *vina*. *Štaše svati vino ispijati*. Rj. iz-pijati. *vidi* istjerivati 2. — Ne *ispjaj* svakoj čaši *dance*. Rj. 111a. — 2) Da bih s tobom jednu noću, jednu noćen prenoćio, *erne oči ispijao*. Here. 276. *vidi* piti 3.

ispjěhnuti, *ispjěhnēm*. v. pf. iz-pijehnuti. *vidi* pijehnuti, *pijehnēm* (v. pf.); *izdahnuti*; *umrijeti. v. impf. pijěhati*. — Ona njega zagrlj, te od velike radosti i plaća njemu na ruke *ispjěnu*. Npr. 112.

ispjěvanje, *n. verbal. od* ispijevati. *radnja* *kojom tko ispijeva*.

ispjěvati, *ispjěvām*. v. impf. iz-pijevati. v. pf. *ispjevati. isp. popijevati*. — Pod čanguru *davorije ispijevu*. DPosl. 96.

ispiliti, *ispilim*, v. pf. iz-piliti, *seršiti palnup. v. impf. piliti*. — Za što ćeš mi *klaptar* *drva ispiliti*? J. Bogdanović. ARj. III. 924a (*klaptar, Njom. klaffter, hevat*).

ispinjānje, *n. verbal. od* ispinjati se. *radnja* *kojom se tko ispinje*.

ispinjati se, *njem se*, v. r. v. impf. iz-pinjati se. *vidi* v. r. v. pf. *ispeti se. u prenesenom smislu: kao ponositi se od koga. sich über Andere dorkchen, so offerr, intumescere*. — Da se u toj sujeti naravno i *ispinje* iznad drugih ljudi. O Sv. 0. 17.

ispipati, *pām*, v. pf. *seršiti pipanje (prelazno: pipanjem običi (ogledati): pipanjem uči (u prenesenom smislu)*. iz-pipati. v. impf. pipati. — Ajde u janje, te *najbolje ispijaj*, pa čemo ga zaklati. Jesi li već za se curu izje *ispipao* i *pipipao*? J. Bogdanović. ARj. III. 924b.

ispipāvanje, *n. verbal. od* ispipavati. *radnja* *kojom tko ispipava što*. — Tako lagano *ispipavanje* *tajne* njemu se činješe veoma sporo. Zim. 111.

ispipāvati, *ispipāvām*, v. impf. iz-pipavati, *pipajući ogledati, doznavati, poterda u verb. supst. ispi-pavanje*.

ispirāča, *f. krpa što se njom ispira što* (n. p. puška), *der H'ischsetzen, Waschluder, H'ischlappen, facinua ad abstergendum*. Rj. — *riječi s* *takim nast. kod* čjepača.

ispirānje, *n. das Auswaschen, Ausspülen, ablutio*. Rj. *verbal. od* ispirati. *radnja* *kojom tko ispira što*.

ispirati, *ispirām*, v. impf. *auswaschen, luo*. Rj. iz-pirati. v. pf. *ispirati, isperem*. — Da mi lećiš moje grdne *rauc*: zavijaj ih belim ispod grla, a *ispiraj* medijem ustima. Npj. 1, 352. sa se, *pass.*: *Ispirāča*, krpa što se njom *ispira* što. Rj. 235b.

ispirgati, *gām*, v. pf. iz-pirgati, *sagraditi pirge (kule)*: Grad *gradila* *b'jela* *vila* kao Carigrad; *ljepše* ga je *sagradila* *neko* Carigrad, po njem' *pirge* *ispirgala* kao Pirin grad . . . Je l' mi kakav grad? Je li *ljepše ispirgati* nego Pirin grad? Here. 265, 266.

ispirlati, *lām*, *vidi* istjerati. Rj. iz-pirlati. *vidi* i *izagnati, izgnati, izjuriiti*.

ispirlitati, *tām*. v. pf. *erhaben werden, tercendo pingo, cf. izmetati*. Rj. iz-pirlitati, *seršiti pirlitanje, utkati. v. impf. pirlitati*.

ispis, *m. djelo* *kojim se što ispiše*: Idem amo školi, danas je upis i *ispis* *gjaka*. J. Bogdanović. ARj. III. 922b.

ispisati, *ispisēm*, v. pf. Rj. iz-pisati. v. impf. *ispisivati*. — 1. 1 a) *herausschreiben, escribo*. Rj. — Ovi zakoni . . . da su *odane* od slova do slova *ispisani*. Rj. III. Ja sam ovo *ispisao* iz Brankovičeva *rukopisa*. IV. — b) *seršiti pisanje*: Pak da pišem tri godine dana, ne bi mojih *ispisala* *jada*. Npj. 1, 101. — 2) *abschreiben, wegstreichen, decer*. Rj. *kao* *pišući izbrisati, uništiti. sa se, pass.*: Da koljeno naše ne išćeze, da se naše ime ne *ispiše*. Npj. 5, 452. — 3) *verschreiben, verbrauchen, consumo scribendo*. Rj. *pišući potrošiti što, n. p. pero*. — 4) *abmalen, depingo*. Rj. *izmolorati*: *izmalati*. — Bio je namolovan go *starae* . . . na njegovom mjestu *ispisati* *nekakav sretac*. Rj. 81a. *On ispiše* na krmu od broda *iznutra sroju ženu*. Npr. 249. *Držeći u jednoj ruci* *krist*, na kom je *ispisan* *raspet Hristos*. DP. 160. — 11. sa se, refleks. — 1) *machen dass man abgeschrieben wird, decer*. Rj. *vidi* I 2. *izbrisati se, uništiti se*. — 2) *sich satt schreiben, sat scripsisse*. Rj. *napisati se (dosta)*.

ispisivānje, *n. Rj. verbal. od* ispisivati. — 1) *radnja* *kojom tko ispisuje što, n. p. iz rukopisa* (das *Herausschreiben, exscriptio*. Rj.). — 2) *radnja* *kojom tko ispisuje, pišući briše, uništava što* (das *Abgeschrieben, deletio*. Rj.).

ispisivati, *ispisujēm*, v. impf. Rj. v. pf. *ispisati*. — 1. 1) *herausschreiben, escribo*. Rj. — Ovi za-

n. p. porezu, t. j. *isplatiiti sre do kraja*. Rj. 22b (vidi iscijeliti 2). Služio sam bega Radul-bega, ne šće mene (dat.) službu da isplati. Npj. 2, 139. Neka isplati sar dug. Straž. 1886, 1766. *su se, pass.*: Ne može se nikad isplatiiti koliko Čiganska krv. Posl. 205.

isplaziti, žim, v. pf. t. j. jezik, *hervorrecken, zum Munde hinausstrecken (die Zunge), uisero, protendo lingua*. Rj. iz-plaziti, upravo učiniti da što ispuže, kao izmoliti (iz usta). — Da orao ne bude nakaza... da ne razvali kljunove, niti isplazi jezivinu. Pom. 125.

isplēsti, isplētēm, v. pf. *plechten, plecto*. Rj. iz-plesti, *pletući načiniti*. v. impf. plesti. — Al devojke mrežu ispletoše, uhvatiše momče neženjeno. Npj. 1, 396. Oni (natpisi) su ponajviše zapisani slovima ispletenim jedno u drugo. Star. 14, 197. *sa se, pass.*: Pokrklja, jelo od bravljiheh erijeva, koja se očišćena ispletu u pletenicu pa se onda kuhaju i jedu. Rj. 532a.

isplivati, vām, v. pf. *herausschwimmen, enato*. Rj. iz-plivati, *plivajući izvi*. vidi ispliviti. v. impf. plivati. — Stane plivati ka kraju i isplivavši iziđe na breg. Npr. 37. Pod tobom će vranice isplivati. Npj. 2, 601.

isplōviti, isplōvīm, v. pf. vidi isplivati. Rj. iz-pliviti. v. impf. plovitii. — On se manju vodi na obalu. i isplori iz vode Cetinje. Npj. 1, 571.

ispljeti, ispljēdvēm, v. pf. iz-pljeti, *plijevući iščupati*. isp. opljeti, opljeviti. v. impf. pljeti, pljeviti. — *sa se, pass.*: Pljever, ono što se ispljere. Rj. 507b.

ispljunuti, nēm, v. pf. ispljāvati, ispljūjēm, *ausspeien, erspuo*. Rj. iz-pljunuti, *pljunuvši izbaciti iz usta*. v. impf. ispljūvati.

ispljuskati, skām, v. pf. n. p. lagju, ili vodu iz lagje ispolem, *ausspritzen, emitto*. Rj. iz-pljuskati. v. impf. pljūskati. — Presekati n. p. rodu iz bunara, t. j. *ispljuskati, ausschöpfen, calvaria*. Rj. 580a.

ispljūvānje, n. das *Ausspeien, erspuito*. Rj. verbal. od ispljūvati. *radnja kojom tko ispljūva*.

ispljūvati, ispljūvām, v. impf. *ausspeien, erspuo*. Rj. iz-pljūvati, *pljūvajući izbacivati iz usta*. v. pf. ispljunuti, ispljūvati.

ispljūvati, ispljūjēm, v. pf. vidi ispljunuti, *ausspeien, erspuo*. Rj. pljūvajući izbacati. v. impf. ispljūvati, ispljūvām.

ispō, ispolā, m. (u Crmn.) vidi ispolac. Rj. kao izdubena lopata kojom se pljuska voda iz lagje. ispō (исполъ), ispolac. Korijen 287.

ispōbādati, ispōbādām, v. pf. iz-pobadati. *see redom pobosti, v. impf. pobadati*. — Mjesto barjaka, koje su bili ispoBADALI oko šanca, udare žuminate grane. Danica 5, 45.

ispod, *su gen. von unten weg. ab imo, desub*. Rj. — 1) S ovim prijedlogom, složenim od prijedloga iz i pod, drugi padež pokazuje micanje s mjesta koje se kazuje prijedlogom pod i šestim padežem. Sint. 191 (kao na pitanje odakle?). — Kad tamo, ali baba pod krevetom, on zgrabi babu pa je izruče ispod kreveta. Npr. 16. Ne će voćka ispod debla. Posl. 210. Utočio bi ti i krvi ispod grla. (Tako je dobar i padašan, ili, tako ima koga rado). 337. K njemu dolje siv-zelen sokole, ispod krila sitnu knjigu pušti. Npj. 2, 383. Bogova nestade sa zemlje i ispod neba. Jer. 10, 11. u *precasenom smislu*: Ispod mukla, *heimtlichisch, subdole*: Ondar Vuko ispod mukla pita. Rj. 236b. Ispod Boga nema se kugl. Posl. 105. Ispod stida progovara. Npj. 1, 425. — 2) Micanje s ovakoga mjesta prelazi u *barljenje* na njemu a osobito po njemu. Sint. 193 (kao na pitanje gdje? vidi pod). — A kad bili ispod Aleksinca. Rj. Mačka... sad iznad puta sad ispod puta trči za ticama. Npr. 176. I mačka se ispod sebe brani. Posl. 103 (k toj poslovici dodaje Daničić: Kao da je sobom pritisnuta? Sint. 193). Lak je ispod kape (prazne glave). 165. Oj višnjo, višnjice! digni gore grane, ispod tebe vile divno kolo

vode. Npj. 1, 111. Ispod toga potpisa još je neko drugi potvrđujući ga dodao... Rad 1, 185.

ispodnākūti, ispodnākūm, v. pf. ispod-naknuti, *izmaknuti ispod koga, čega*. Ja se malo podizoh a on ispodnakuu stolice. J. Bogdanović. ARJ. III. 935b.

ispōdnīcānje, n. verb. od ispodnīcati, *radnja kojom tko ispodnīce* n. p. stolore ispod čeljadu.

ispōdnīcati, ispodnīcām, v. impf. *prema* v. pf. ispodnīmaknuti. Nemoj nikad ni u šali ni u žbilji ljudima ispodnīcati stolova ispod njih. J. Bogdanović. ARJ. III. 935b.

ispodsunčānik, ispodsunčānika, m. (u Hrv.) vjetar ispod sunca (od istoka), *ein Ostwind, curus, cf. ustoka*. Rj. istočni vjetar, vadi i istočnik.

ispodūpirati, rēm, v. pf. iz-podūpirati, *see redom (po malo) podūprjeti*. v. impf. podūpirati. — (Crkve su) ispodūprane sa svih strana. Pom. 95.

ispōganiti, nīm, v. pf. Rj. iz-poganiti. v. impf. poganiti. — 1) *verunreinigen, polluo*. Rj. Lau i qu-siti, izmrljati: Ona (recenzija) kaže: ovaj (jezik) sto uijim danas govori narod Srpski, da je pokvaren i izpoganjen. Rj. XII. — 2) *sa se, refls.*, *sich beschuldigen (vom Kinde das sich belackert), concavare se*. Rj. kao izgnusiti se, izmrljati se, posrati se, kuče se najviše za dijete, kad se posere (kao riječ pristojnija): Šegrti zabavljaju djecu i zapiraju ih kad se koje ispo-ganiti. Rj. 835b.

ispogibati, ispōgibāno, v. pf. (u C. G.) *unkommen, fallen (von einer Menge), perco, cf. izginuti*. Rj. kad njih riše svr redom poginu. v. impf. ginuti.

ispōklanjati, nām, v. pf. *nach einander verschenken, edono*. Rj. VII. iz-poklanjati, *svr redom (po malo) pokloniti*. v. impf. pōklanjati. — Od onijeh (pištolja i noževa) on najbolje izbere za sebe, a ostale ispoklanja znatnijim momcima. Danica 1, 71.

ispōkoj, m. kao pokoj rječni, u riječima: Za ispōkoj duše, *auf die Ruhe der Seele, ut requiescat in pace (ein Trinkspruch bei der dača)*. Rj. 175b. Na dači napijaju: Za ispōkoj duše brata (kako mu bude ime; ako li je žensko a ono sestre) Bog da mu dušu prosti! Rj. 111b.

ispolac, ispolca, m. kao izdubena lopata kojom se pljuska voda iz lagje. *Art Schöpflöffel (für den Schiffer, um das Wasser aus dem Schiffe auszuschoffen), haustrom quoddam, cf. palj*: Čunovi nu vodom plove, a ispolci zveče. Rj. vidi i ispo, pala. — Ispljuskati. n. p. lagju, ili vodu iz lagje ispolem. Rj. 236a.

Isplākānīje, n. (komisch) = *satyrisch im Geiste der Monchs Sprache von isplākati) das Ausschweemen, Ausspülen des Mundes, mit einem Glase Wein, bei grossen Tischen, nachdem man bereits aufgestanden, und sich die Hände gewaschen hat, elatio*: nema vina ni za isplākānīje; dajte još jednu (čašu) za isplākānīje. Rj. *podsmjeha radi po govoru kalugerskom (crkveno-Slavenskom) učinjena riječ* mjesto isplakanje (od isplākati), *kad se poslije gozbe dade jošte čaš i vina kao za »isplakanje usta*.

ispoljāvānje, n. verb. od ispoljavati (i se), — *radnja kojom tko ispoljavu što, ili kojom se što ispoljava*.

ispoljāvati, ispoljāvām, v. impf. iz-poljavati, *napolje iznositi, pokazivati: aussern, prae se ferre*. — U koliko strasljivije ispoljavu svoje težnje, u toliko upornije nastoji da svoju volju izvrši. Megj. 125. *sa se, refls.*: Bio vrlo blagodarao. To se njegoro osećanje ispoljavalo tim što... Žim. 115.

ispopriječiti, ispodpriječim, v. pf. iz-popriječiti. isp. ispriječiti (i se). — 1) V' njeg aga *oci ispopričti*: »Lazeš, sine, Osmane jedini! tebe nije zabolila glava. HNpj. 4, 111 (popriječko ga pogleda). — 2) *su se, refls.* — a) Šta si se ti tu tako ispopriječio? da se eto kraj tebe proći ne može. J. Bogdanović, leći popriječko. — b) Na majku se svoju (cura) ispopričti, te ovako besidila riči: Tog ti ne ću nijednog junaka. A. Ostojčić. ARJ. III. 938b (kao okositi se na kogu)

isporazbolijevati se, ispora b'lijevamo se, v. r. pf. *ein r. Merge, wort corrig. or.* Rj. kad
... *le. vah* poi razbolijevati se, po-

isporediti, m. r. pf. *an die Seite stellen, com-*
Rj. -por. liti, *vili* uporediti, v. i. pf. porediti.

1 a) *per* ... *precesom* smislu: Melisedek ...
... *st* ... *B* ... *z* ... *ostaje* sveštenik do
... *Jevr. 7, 3. s km* ... *izjednačiti* i ispo-

... *40, 5* ... *sa se, pass.*: Ništa se ne može ispo-
... *Dani 2, 1. Pa se* nikakav Srbin na-
... *svj. 88. - b) neprelazno, u prvom smislu:*
... *s kim*: Glas dopade od Erdelja banu:
... *do* ... *skoci* hane, kan' da
... *do* ... *konja* poerkaš. u četvrtom isporci s Jovom.
Npj. 2, 442. - 2) *sa se, refleks. s kim, sich in eine*
Reihe stellen, mit einem, comparo me. Rj. - Koji
... *ako je* i bio u oblicju Božijemu, nije se otimao
... *spore* ... *Bojom*, nego je ponizio sam sebe uzveši
... *blje* ... *sluge*. Filib. 2, 6. *vidi* istaknuti se.

ispōriti, isporim, v. pf. *ausweiden, exentero.* Rj.
iz-pōriti. *ko raspōriši* što *izvaliti* iz njega, u. p.
... *isp. ispariti, v. impf. poriti.* - On je najveću
... *mu* ... *jedu* ... *ispōri* ga, i salo mu
... *na* ... *polje*. Nov. Srb. 1817, 333. Teleća crijeva
... *ne* ... *ikana*, nego *ispōri* i onako, kao što stoje u teletu.
Pis. 25.

1. isporučiti, čm. v. pf. (u Hrv.) biti poruk za što,
id. podjemetni se. Rj. iz-poručiti, *vidi* i podjamčiti se.

2. isporučiti, isporučim, v. pf. iz-poručiti, *posre-*
port ... *isp. poručiti, poručim* (*sagen lassen, munda*).
Rj. 546a. v. *impf. poručivati, isp. poruka.* - Kad
... *uglavine* dan kad će da isporučiti poslanstvo, dogje
... *Brat* Petar. Glas. 21, 283 (*tko je Daničić prero* *La-*
tnsku rečenu: die autem constituto exponendi le-
gationem).

ispōsati, isposēm, v. pf. iz-pōsati, *suči* (*sisajuti*)
... *vidi* isati, v. *impf. prosti* sati (sem). - Sad
... *se* ... *osvijesti* ... kakve laži iz prsta isposah.
Štep. mal. 38.

isposlōvati, isposlujēm, v. pf. *vidi* izraditi, Rj. iz-
poslovati, v. *impf. poslovati, poslujući* steći, dobiti.

isposnik, f. čelija u kojoj se isposnik posti, *Fas-*
terstube, ciborium jejunatoris. Rj. - Isposnik, ka-
... *kaluzjer* koji otide u isposnicu, Rj. 237a. Oko čelija
... *prvih* ... *putnika* malo po malo postaje isposnice, t. j.
... *mesta* za duhovnu trudbu. DP. 255.

isposnik, m. kaluzjer koji otide u isposnicu te se
... *samo* ... *moli* Bogu i posti, *ein Fastender, jejunator.* Rj.

ispōstavljati, ljām, v. pf. iz-postavljati, *se* *redom*
postarati, v. impf. postavljati. - Postavi u Jadru voj-
... *vodim* Antoniju Bogičevića, i *ispōstavljaju* nekoliko
... *buljubaša*. Danica 1, 19.

ispōstiti se, ispostim se, v. r. pf. Rj. iz-postiti (se).
v. *impf. ispaštati* (i se), *ispašćati* (i se). - 1) *ausfasten,*
sich zerfasten, jejunio absumi. Rj. *servišti* post, *izmu-*
čiti se postom. - 2) *aktivno, u riječima*: ispostiti
... *post.* - Tako ove *post* za psa ne ispostio! (Uz post).
... *Post.* 308. Ako mi samo Bog lijepo zdravlje ulijeli,
... *svi* ... *oru* ... *svetu* ... *korizmu* čisto ispostiti. J. Bogda-
... *ović.* ARj. III. 941b.

ispōvidjeti, ispōvidim, v. pf. - 1) u Rj. *po južnom*
uzgoru: ispōvidjeti, ispōvidim (juž.). *vidi* ispovjediti.
Rj. *End* ... *ispovjediti* ima i opovidjeti, iz-povidjeti, v. *impf.*
ispovjedati. - Pak sam tajao i nikad nikomu kazao,
... *pa* ... *popu* na ispovijesti, nego sam mislio *ispovijeti*
... *pr* ... *sveti*. Npr. 98. Ona se prapade i *ispovijce* mu na
... *ono* ... *da* ... *ma* ... *oni* ... *struk* ... *bosioka*. 259. - 2) *sa se,*
re ... *ispovjediti* se. Rj. - Sve se njemu *ispov-*
uje ... *svi*. Npj. 2, 69. *vidi* i primjere kod ispovjediti.
ispovjedjeti, *vidi* ispovjedjeti.

ispovijati se, ispōvijām se, v. r. pf. *sich winden,*
roliri: Sitna se trava *ispovijala* dol' po igrištu, po
... *devojačkom.* Rj. iz-povijati se, *se* se po malo poviti.
v. *impf. povijati* se.

ispovijed, f. die Beichte, confessio, Rj. *vidi* is-
povijest. - Vigjeli smo Adži-Kostantina, Kostantina,
... *slavna* igumana, gje Srbinje junak pričešćuje bez ka-
... *nona* i bez *ispovjedi*. Npj. 4, 166. *vidi* i primjere kod
ispovijest.

ispovijedanje, n. Rj. verbal. od 1) ispovijedati.
2) ispovijedati se. - 1 a) *radnja* kojom tko (du-
... *hornik*) *ispovijeda* (das Beichtehören, auscultatio con-
fessionis. Rj.). - b) *radnja* kojom tko *ispovijeda*, *priz-*
naje, u. p. *vjeru* svoju (das Bekennen, confessio, c.
... *g. fidei*): Već mu papa posla *ispovjedanje* vjere i
... *osvećen* zastavu. DM. 36. - 2) *radnja* kojom se tko
ispovijeda (das Beichten, confessio, Rj.).

ispovijedanonica, f. ARj. III. 945a *stolicu* gdje se
... *ispovijeda*; *der Beichtstuhl, confessionale.*

ispovijedati, ispovijedām, v. *impf.* Rj. iz-povije-
dati, v. pf. ispovjediti, ispovjedjeti. - 1 a) *Beichte*
hören, auscultor confessionem. Rj. *duhornik* *ispovijeda*,
sluša *ispovjed.* - b) *ispovjedati* što, *priznavati* što,
bekennen, confiteri, profiteri, fateri: *Priznaje* i *ispo-*
veda, da mu nije poznata razlika. Nov. Srb. 1818,
... *390. Sva* se Judeja sliže na Jordan, te *ispovijeda*
grijehe svoje *Preteći*. DP. 203. - 2) *sa se, refleks.*
beichten, confiteri. Rj. *kazivati* *grijehe* svoje *duhov-*
niku na *ispovijesti*: *Ljudi* idu uz časne poste nama-
... *stirima*, te se *ispovijedaju* i *pričešćuju*. Rj. 305a. Kao
... *što* sa negda dolazili da se *ispovijedaju* *Jovanu* i
apostolima. DP. 204.

ispovijest, f. *vidi* ispovijed. Rj. - Pak sam tajao
... *i* nikad nikomu kazao, pa ni *popu* na *ispovijesti*.
... *Npr.* 98. Da se kaže i da ne bi koji bez *ispovijesti*
... *pošao* s ovoga svijeta, 98. Kakva *ispovijest*, tako
... *odrješenje*. DPost. 41. *Čistosrdna* *ispovijest*. Npj. 1,
... *371* (= *priznanje, natpis pjesmi*).

ispovjediti, čim, v. pf. Rj. iz-povjediti, *vidi* ispo-
vidjeti, v. *impf.* ispovjedati. - 1 a) *cinmal* *Beichte*
hören, audio confessionem. Rj. *duhornik* *ispovjedi*
koga, čuje *ispovijest* njegovu: Do onoga *protopop-*
Nedeljka ... on je *svjetla* *caru* *pričestio*, *pričestio* i
ispovjedio. Npj. 2, 190. - b) *ispovjediti* što, *priz-*
nati što, *bekennen, confiteri, profiteri, fateri*: *Me-*
nuyši *Aron* *ohne* ruke svoje na glavu jareu životu,
... *neka* *ispovjedi* nad njim *svi* *bezakonju* sinova *Izra-*
eljevih. Mojs. III. 16, 21. *Skupljahu* se u zoru da
... *javno* *ispovjede* *grijehe* svoje u *psalmima* koji *istra-*
žuju i *otkrivaju* *tajne* *čovječijeg* srea. DP. 36. -
2) *sa se, refleks. cinmal* *beichten, confiteri.* Rj. *is-*
kazati *grijehe* svoje *duhovniku* na *ispovijesti*: Kad
... *se* *vještica* *jedan* *put* *ispovjedi* i oda, onda više ne
... *može* *jesti* *ljudi*. Rj. 66b. *Marko* ode *svetoj* *Gori*
slavnoj, *pričesti* se i *ispovjedi* se. Npj. 2, 370. -
vidi i primjere kod ispovjedjeti.

ispovjedati, adj. u. p. čeljade, t. j. koje se već
ispovijeda. Rj. što *pripadu* *ispovjedati*.

ispovjednik, ispovjednika, m. - 1) *das* *Beichtkind,*
qui peccata sua sacerdoti confitetur. Rj. *koji* se *ispo-*
vedu *duhovniku.* - 2) (u Dubr.) *Beichtvater, sacer-*
dos a confessionibus, cf. duhovnik. Rj. *svetnik*
koji *ispovijeda* *koga, sluša* na *ispovijesti* *grijehe* *nje-*
gove: Otide nekakav *grješnik* *Hrišćanin* k *ispovjed-*
niku na *veliki* *ponogjelnik* da se *ispovjedi*. Npr. 297.
- 3) *koji* *ispovijeda, priznaje* *vjeru* *Hristovu, der*
Bekenner, confessor: Na njemu je (na prvom *Ni-*
kejskom *vaseljenskom* *saboru*) bilo *vladika* ... *muče-*
nika i *ispovjednika* *vjere* *Hristove*. DP. 279.

ispraćanje, n. *das* *Hinausgehen, comitatio dis-*
cedentis. Rj. verbal. od *ispraćati, radnja* kojom tko
... *ispraća* koga.

ispraćati, čām, v. *impf.* Rj. iz-praćati, *prateći* koga
... *izlaziti* s njime. *vidi* popraćati, v. pf. ispratiti. -

1) hinausbegleiten, comitor discedentem. Rj. — 2) sa se, recipr.: I onamo se časte i daruju i isprašaju od prilike kao i u pohodima. Kov. 96.

isprašiti, ispraši, v. pf. Rj. iz-prasiti, v. impf. prašiti. — 1) (eine Menge) werfen (von der Sau), pario. Rj. kaže se za krmaču, kad izleže više prašćeva. — 2) sa se, refleks. t. j. krmače, werfen (von mehreren Säuen), pario. Rj. kaže se za više krmača, kad izleže prašćeve.

isprašanje, n. verb. od isprašati. radnja kojom tko ispraša što od koga.

isprašati, isprašam, v. impf. iz-prašati, prosciā dohriti; durch Bitten erlangen, impetrare. v. pf. isprašiti 3. — Isprašaju ono što prose veće puta. M. Divković. Sve što od sinka tvoga prosiš, vazda isprašaš. A. Kanižlić. ARj. III. 948b. vidi izmaljati.

isprašiti, isprašim, v. pf. n. p. haljinu, hestaben, pulvere adspargo, cf. uprašiti. Rj. iz-prašiti, kao prahom posuti, prahom izmrljati. vidi i oprasiti 3. v. impf. prašiti.

isprati, isperēm, v. pf. auswaschen, cluo. Rj. iz-prati, seršiti pranje, pa i perući istrli, izvoditi što. vidi izprati. v. impf. ispirati. — *A bijelo platno neisprato... *Ja ću tvoje izprati platno. Npj. 2, 121.

ispratiti, tīm, v. pf. hinausbegleiten, comitor. Rj. iz-pratiti, praćēi izić s kim, vidi popratiti. v. impf. ispraćati. — Odmah ispratī šuru neugošćena da ide od kuda je i došao. Npr. 88. Ispratīveši sre (žene i gjeen) u Bosnu, vrate se samo oni, koji su za oružje. Danica 3, 174. Da im dadu nekoliko hiljade groša na put i da ih isprate natrag. Miloš 16.

ispratnja, f. adj. der Abschied, das Geltete auf den Weg, salutatio (osculum, verbera) raticca. Rj. djelo kojim tko ispratī koga, n. p. ešelirajuć ga ili pak hijući, i t. d. — pridjev zamjenjuje imenicu.

isprava, f. das Recht zu etwas, die Bewilligung der Regierung, jus scriptum rei facienda; donio ispravu iz Carigrada da ponovi (ili da načini iznova) namastir. cf. ispravica. Rj. pismo kojim se komu daje pravo, da čini što. vidi oprava, dokumenat. — Naženi mu srne i jelene, ne će li ga jelen razbučiti, da ti bude pred ljugnja isprava, pa njegove ti dojavi ovece, ne bismo P se od rje oteli. Npj. 2, 631 (kao opravdanje?). Što je pisao ispravu u kojoj se spominje. DRj. 1, 35. Prvi, koji se i u domaćih i u inostranih javnih ispravah nazivlje kraljem. Rad 17, 165.

ispravan, isprāvna, adj. u prenesenom smislu. što je kako treba, na vrijeme, pravilno; recht, gehörig, richtig, accurat, pünktlich; rectus, diligens, ad tempus. adv. isprāvno, recht, recte. Rj. Podanik... koji u. p. sve ispravno plaća, što vladalac zapovjedi da plati, onaj je pošten čovjek. Priprava 64.

ispravdati, dām, v. pf. dobiti na suda rasprom, mittels eines Prozesses gewinnen, lite assequi. cf. pravdati se. Rj. upravo: pravdajuć se (s kim) dobiti.

ispravica, f. vidi isprava. Rj. upravo je dem. od isprava, ali značenje nije deminutivno.

ispraviti, vīm, v. pf. — 1) gerade richten, corrigo: Ne može se kriva Drina ramenom ispraviti. Rj. iz-praviti, učiniti da što (krivo) bude pravo. v. impf. ispravljati. — S mojom gobom ne mogu vas serjet ispraviti. Rj. 91a. (u Posl. 182: Mojom gobom ne mogu vas svijet ispraviti). Hotjet' krivu ulicu ispraviti. DPost. 27. Krmandžije, ispravite lugje. Npj. 5, 416. Niti je mogao prsta dobro skupiti, ni ispraviti. Danica 1, 79. Ako sam u čemu pogriješio, vrlo bi mi milo bilo da me ko ispravi. Rat 63. sa se, pass.: Ne može se (kriva) Drina ramenom ispraviti. Posl. 205. — 2 a) kao ispraviti, aufrichten, erigo, statuo. isp. i izdići, poperiti. — Plojka, glatka kamena pločica, kojom se gadja u drugi ispravljenu kamen, koji se zove cilj. Rj. 508b. U krvi ga poznat' ne mo-

gašo... iz krvi ga malo ispravo. Npj. 2, 562. Ispravih vas da hodite pravo. Mojs. III. 26, 13. Treći ispravljenu ruku na nj. Jov 15, 26 — b) sa se, refleks. kao uspraviti se, stati upravo, sich aufrichten, isp. ispraviti 2a. vidi izlići se. — Ali se nazovi mrtvac u jedan put ispravi i sedne. Npr. 172. Planu Marko, kako vatra živa, ispravi se na šarcu vitezu. Npj. 2, 358. Isns saže se dolje i pisaše prstom po zemlji... ispravise i reče... Jov. 8, 7.

ispravljanje, n. Rj. verbal. supstant. od 1) ispravljati, 2 b) ispravljati se. — 1) radnja kojom tko ispravlja koga ili što (das Geraderichten, correctio. Rj. — 2 b) radnja kojom se tko ispravlja.

ispravljati, vlijām, v. impf. Rj. v. pf. ispraviti.

1) gerade richten, corrigo. Rj. činiti da što (krivo) bude pravo (u smislu pravom i prenesenom): Dok je šiba tanka, treba je ispravljati. Posl. 64. G. V. ostavljamo, neka ispravja jezik i izvrne rijeku. Nov. Srb. 1817, 536. Ispravljase narod Avinjonjski. Nov. 21, 279 (tako je Daničić preveo rečenicu Lutinsku: populum Avinionensem reformante). — 2 a) kao uspravljati, aufrichten, erigo, allero. — Ispravljajte polučenoga, dajte pravicu siroti, branite udovien. Is. 1, 17. — b) sa se, refleks. kao uspravljati se, stajati (stājēm) upravo, sich aufrichten; isp. ispravljati 2a. — Vladika držeci na glavi krst sagiba se pod njim do zemlje... i po tom se opet ispravlja kao ona (erkva) kad je nadvladala. DP. 335.

ispratno, recht, recte. Rj. adv. vidi ispravan.

isprazniti, ispraznim, v. pf. ausleeren, evacuo. Rj. iz-prazniti, učiniti da što gojji bude prazno, vidi izručiti 1. v. impf. ispraznjivati. — Tu sve naše sile izlomismo, i sa svijem hazne ispraznismo. Npj. 5, 192. sa se, pass.: Sa svijem će se isprazniti zemlja, i sa svijem će se oplijeniti. Is. 24, 3.

ispraznjivanje, n. das Ausleeren, evacuatio. Rj. verb. od ispraznjivati. radnja kojom tko ispraznjuje što. **ispraznjivati**, ispraznjujem, v. impf. ausleeren, evacuo. Rj. v. impf. prosti prazniti. v. pf. isprazniti. — Lud je tko svoj mjech ispraznjuje (griješkom mj. ispraznjuje) za napunit' tugj. DPost. 57. vidi izrnećivati.

ispreati, eām, v. pf. (u Dubr.) ispreao luk, t. j. izvretenao, prorastao, vidi izvretenati. Rj. — P. Budmani kaže, da je slo zabijčćen akre. Ispreati, nego da ima ispreati, isprečam. (Od velike kiše, šenica mu je na gumnu ispreala. u Stonu. M. Milas. ARj. III. 957b.

isprdak, isprtkā, m. Erzeugniß des Furzers, erpītus (?): Kolišno je dijete, kao isprdak (österreich. Furzknödel). Rj. ono što se isprdnē.

isprdeljuskati, isprdeljuskām, v. pf. (u Dubr.) Einem mehrere Ohrfeigen geben, colaphis percutio. Rj. iz-prdeljuskati, prdeljusnuti, priušiti koga više puta. isp. prdeljaska (čuska).

isprđjeti, dīm, v. pf. iz-prđjeti. — 1) izbažjeti. vidi isprđjeti. Rj. 218a. prđeci izbaciti što iz sebe. isp. isprdnuti. — 2) sa se, refleks. sich ausfärzen, satis pepedisse. Rj. dosta puta prdnuti.

isprdnuti, nēm, v. pf. ausfärzen, erpedo. Rj. iz-prdnuti, prdnuti izbaciti što iz sebe. isp. isprđjeti, izbažjeti. — Potegnem lisicu nogom u stražnjicu, a ona se uplašī, pa od straha prdne, i isprdne lefter. Npr. 163.

isprebijati, isprebijām, v. pf. Rj. iz-prebijati. v. impf. prebijati. — 1 a) koga, što, vielfach zerschlagen, contundo. Rj. posve prebiti; jako i seakojaku izbiti koga ili što. vidi iskomarditi. — Svatovi polete na tavan, lisica skoči s tavana i uteče, a jadnoga ruka svega isprebijaju. Npr. 180. Kad Turčina u knežini magje, topuzom mu rebra isprebija. Npj. 4, 139. Mlgi isprebijaju noge i ruke. Miloš 102. — b) sa se, refleks.: Pripovijeda se da je nekaka žena... poletjevši sru se isprebijala koje o šta. Rj. 66b. — 2) isprebijati jedno za drugo, gegen einander berechnen, compenso,

ispričanje, (ispričanje, Stulli), *n. dielo kajim tko spriča koga ili se ispriča. u starim Hrv. rječnicima i u piscima, i u naše vrijeme: Ispričanje, Entschuldigang, disculpa.* B. Petranović. ARJ. IV. 3a. *vidi izgovor 2, otpor. — takva verb. supst. kod dopuštenje.*

ispricati, ispričam, *v. pf.* Rj. iz-pricati. — **1.** **1)** *vorzählen, enarro: ispričaj mi jednu priču.* Rj. *pripojediti. v. impf. pričati. — 2)* *auserszählen, enarro: čekaj dok ispričam ovu priču što sam počeo.* Rj. *srsiti pričanje, iskazati: Ko će iskazati silu Gospodnju? ispricati svu slavu njegovu? P's. 106, 2. — 3)* (po zap. kraj.) *entschuldigen, excuso, cf. opravdati, izgovoriti 2.* Rj. *vidi odgovoriti 2, odgovoriti. To neka me u tebe ispriča što ti do sad ne pisah. Kolo 15 (14). — 11. sa se, refleks. — 1)* *sich auserszählen, sat narvasse.* Rj. *usta, do sita pripojediti. vidi izgovoriti se 1. — 2)* *sich entschuldigen, excuso me.* Rj. *vidi izgovoriti se 2, odgovoriti se.*

ispričavanje, *n. verb. od ispričavati i ispričavati se. radnja kojom tko ispričava koga ili se tko ispričava.*

ispričavati, ispričavam, *v. impf.* iz-pričavati. *v. pf.* ispricati 3 (i se). — **1)** *koga. vidi izgovarati 2, odgovarati 2, ogovarati, pravdati. — 2)* *sa se, refleks.: Ispričavajući se da on nije bio ... D. Obradović. ARJ. IV. 3a. govori se u Hrv. vidi pričati se.*

isprigati, gām, *v. pf.* vidi poprigati: Mjesila mu pozagaciu, isprigala prosuljicu, uočila bokaricu. Rj. iz-prigati. *vidi isfrigati. srsiti prigovje, prigajuci zgotoviti, načiniti. v. impf. prigati.*

isprječati, isprječam, *v. pf.* n. p. opanke, *kreuzweise mit opnta befestigen, decusso lora.* Rj. iz-prječati što; *metnuti poprijeko na nj što gogji; n. p. opanke isprječati opntom: utrditi opanke metnursi poprijeko na njih opntu. v. impf. prječati. — Mrežale, isprječano kao mreža, te se u njemu slama nosi. Rj. 371a. sa se, pass.: Krplje, kao obručci, što se isprječaju (iskrpe) drvotom ili opntom. Rj. 306a.*

isprječiti, isprječim, *v. pf.* Rj. iz-prječiti. *isp. ispoprijeciti (i se). — 1)* n. p. pušku na vratima, *schief anlehen (das Gewehr z. B.), adelino.* Rj. *kao poprečke, koso nasloniti što. — 2)* *sa se, refleks. sich anstemmen gegen Semund, admilor in aliquem.* Rj. *kao nasloniti se na koga, stati pred koga, uprijeciti se, da ne može dalje. vidi razrogaciti se. — Kad se kako pseto ili dijete, makar bilo najmanje i najslabije, isprječiti i stane da se brani, onda slabo ko smije na nj udariti. Npr. 311.*

isprjeka, *ron der Seite, a latere, cf.* izrebar. Rj. iz-prjeka, *prije ko u gen. s prijedlogom iz. govori se kao adverb. kao iz strane, sa strane. — Glasnica, rupica na korabljama isprjeka.* Rj. 88a. Zalaziti kome n. p. s legja ili isprjeka. Rj. 180a. Maksim gleda jade isprjeka, isprjeko, ali poprijeko. Npj. 2, 552. Mi stade jeka isprjeka, začuše se jasni talambasi. 3, 111. Milan će iz prjeka doći i dovesti tri hiljade Kuća. 5, 385.

isprikivati, isprikivam, *v. pf. insgesamt anschmieden, accudo.* Rj. iz-prikivati, *sve redom prikovati. v. impf. prikivati. — Cujuci, da se carski fernani čate, i da su gješto isprikirani po zbjegovima i po zasjekama, mlogi su mislili ... Danica 3, 177. sa se, pass.: Strijele, grede koje se iznutra isprikivaju unakrst. kad se prevlači čitava zgrada. Rj. 719b.*

ispršivati, ispršivam, *v. pf. insgesamt umnähren, aduso.* Rj. iz-pršivati, *sve redom pršiti. v. impf. pršivati. — Čoroje je imao haljinu čupavu, po kojoj su bili ispršivani kojekaki repovi, a najviše lisicji. Pis. 32.*

isprkositi, isprkosim, *v. pf. iz-prkositi, dobiti prkosjenjem: Ti meni u svačem prkosiš, ma prkosio ne prkosio, neš ništa isprkositi.* J. Bogdanović. ARJ. IV. 5a.

isprōdati, isprōdām, *v. pf. zerstechen, com-*

pingo. Rj. iz-prōdati, *sve redom prōbasti. v. impf. prōdati.*

isprobijati, isprōbijām, *v. pf. iz-probijati, sve redom probiti. v. impf. probijati. — Prozujati led, n. p. oko lagje, t. j. isprobijati.* Rj. 605a.

isprodavati, isprōdājēm, *v. pf. ganz verkaufen, divendo.* Rj. iz-prodavati, *sve redom (malo po malo) prodati. v. impf. prodavati.*

ispropadati, dām, *v. pf. iz-propadati, sve redom (malo po malo) propasti. v. impf. propalati. — Nošice (djeca vašu) kar za preljuje vašu, dokle ne ispropadaju tjelesa vašu u pustnji. Mojs. IV. 14, 33.*

isprorezivati, isprōrezājēm, *v. pf. insgesamt durchschneiden, discendo.* Rj. iz-prorezivati, *sve redom prorezati. v. impf. prorezivati.*

ispros. m. (u C. G.) kad se isprosi djevojka. Rj. *isp. isprositi 2.*

isprosjicati, isprōsjēcām, *v. pf. nacheinander durchschneiden, unum ex alio dissecio.* Rj. iz-prosjicati, *sve redom prosjēci. v. impf. prosjēcati.*

isprōsiti, isprōsim. Rj. iz-prositi, *prosci dobiti. — 1)* *erhalten, emendico.* Rj. *prosci kao prosjak, prosjačeci dobiti, vidi isprositi. — Kao da si isprosio. (Kad ko što malo donese). Postl. 130. Ko što isprositi doma nosi. 159. — 2)* djevojku, *erbitten, erflehen, impetro.* Rj. *isprositi djevojku kome ili za koga, u koga. isp. ispros. — Ja ću ti isprositi drugu gjerajku. Npr. 196. Bio poslan da prosji gjevojku za drugoga pa je isprosio za sebe. Postl. 261. Raduje se zvijezda danica, ženi brata sjajnoga mjeseca, isprosila munju od oblaka. Npj. 1, 156. Da isprositi u Leke gjevojku. 2, 221. U Risnu ... mjesto isprositi djevojku kaže se *vjeriti ili čjeriti se.* Kov. 13. *sa se, pass.: Jednu (jabuku zlatnu) mi je moja majka dala, kada sam se isprosila za te. Herc. 23. — 3)* *prosci (moleći) dobiti komu što od koga ili u koga; durch Bitten erlangen, impetrare. v. impf. slož. isprašati. — Roditelju, Senkoviću (Gjurgju! Od Bogja si mene isprosio, Bog je mene tebi poklonio, ja ću, babo, na mjeđan izići. Npj. 3, 391. Spominje druge poklone, koji bijahu manastiru isprošeni u cara. DM. 17.**

isprosjačiti, isprōsjęcim, *v. pf. iz-prosjačiti, dobiti prosjačenjem: Nema ni čim da miša otruje, nego što isprosjači. J. Bogdanović. i u Stullija. ARJ. IV. 8b. vidi isprositi 1.*

isprosnū, *alj. erbeten, precibus impetratus.* Rj. što je isprošeno; *isp. isprositi 3. — Srbliji pripovijedaju da samo četiri patrijara treba da budu na zemlji, i da se Srpski patrijarh zvao peti isprosnū; jer su ga Srbliji isprosili od one četvorice. Rj.*

isprovaljivati, isprovaljājēm, *v. pf. iz-provaljivati, sve redom (malo po malo) provaliti. v. impf. provaljivati. — No Turke iz crkve ne mogu isterati, jer su bili naokolo puškaruice isprovaljivati. Miloš 109. Iskopaše sebi studence, studence isprovaljivane, koji ne mogu da drže vode. Jer. 2, 13.*

isprovlāčiti, isprōvlāčim, *v. pf. nach einander durchziehen (die Fäden, Riemen, Heftel), trujicio.* Rj. iz-provlāčiti, *sve redom provući. v. impf. provlačiti. — Ilika, na gječermi sprjed kao puca od kosi-tera kroz koja su unakrst isprovlāčeni gajtani te se čini kao da su toke na prsima. Rj. 230b.*

isprovrćivati, isprovrćājēm, *v. pf. nach einander durchbohren, durchlochern, perforo unum ex alio.* Rj. iz-provrćivati, *sve redom provrćiti. v. impf. provrćivati.*

isprožehati, isprōžēbām, *v. pf. sich erkühlen (ron einer Menge), refrigeror.* Rj. iz-prožehati, *o riše ljudi, kad svi prozebu. v. impf. prozehati.*

ispršiti se, ispršim se, *v. pf. iz-pršiti se, učiniti da iskoče prsi, te tako stajati ili hoditi, pa i razmetati se, baniti se, šepiriti se. Vide, kako se ispršio. M. Medić. i u Stullija. ARJ. IV. 9b.*

179 (= *prnuha*). Pritisni nogom. (Kad ko što *ispusti* ili obori na zemlju, — kao da ne bi dalje uteklo?). 263. *Ispustiť iz šake*. D'Posl. 36. Zmaj proljeć s mora na Dunavo i pod krilom pronese djevojku ... A! je zmaj žegja dodijala, *ispod krila ispusti djevojku*. Npj. 1, 163. To izusti, a dušu *ispusti*. 1, 239. Desnica ti usanula ruka, *iz koje si strele ispustio*. 2, 80. I ovako njemu besidila (zmija) ... Kad je zmija *riječ ispustila*, vrnula se na penžer od dvora. HNpj. 1, 86. Paši nije nikako bilo milo, da *Miloša ispusti iz ruku*. Miloš 120. Preda seljacima onog vezanog čoveka, a oni *njega ispuste*. 181. Kad kakav raspušten mladac *ispusti koju riječ u svoj govor*, koju mlada pletarica valja da ne čuje, onda ona spusti oči na svoje pletivo, i traži marljivo *ispuštenu zamku*. Priprava 146. — 2) *sa se, refleks.* — a) *sich verwahrsen, neglijo rem meam*. Rj. *vidi* zapustiti se. — b) on se mlo u licu *ispustio*, t. j. izmršavio. Rj. *vidi* izgubiti se. — c) *kao izići*: I ja b' ovaj je mog'o tamnovati gledajući na licu tvojemu ... U kojoj sam tamnov'o (tavnici, Bog ti ne d'o onje tavnovati; što l' si moje lice zamotrio, podavno je *jesam ispustio*, te s' m'ino i kosu obrj'o, i najjo hljeba bijeloga ... te u lice krvece zadobio. Npj. 3, 131. U kolu će biti moja majka ... stara će se *ispustiti* majka, pa će uljest' u bijele dvore ... Pa se stara *iz kola pustila*, i utrča u bijele dvore. Here. 8. *vidi* pustiti se.

ispušćanje, n. *vidi* ispušćanje. Rj.
ispušćati, *ispušćam, vidi* ispušćati. Rj.
ispušiti, šim, v. pf. n. p. hlju, *ausrauchen, fumando consumo, cf. popušiti*. Rj. *iz-pušiti. vidi* izliliti. v. *impf.* pušiti.

ispušćanje, n. Rj. *verb.* od 1) ispušćati, 2) ispušćati se. — 1) *radnja kojom tko ispušta što* (das Auslassen, emissio. Rj.). — 2) *stanje koje biva kad se tko ispušta*.

ispušćati, *ispušćam v. impf.* Rj. *iz-pušćati, vidi* ispušćati. v. *pf.* ispuštiti, ispušćiti. — 1) *auslassen, dimitto, cf. ispušćati*. Rj. — Ali nijesmo. brate, drile-mali, ni iz ruku *čaha ispušćati*. Npj. 2, 100. Još navedi *ispustajte rukoreti* i ostavljajte joj neka kupi. Rut. 2, 16. Jesi li vidio kad se košute legu? ... Kako se savijaju, *mlad svoju ispuštaju*, i oprastaju se bolova? Jov 39, 6. *Ispuštaju dušu svoju* u naručju matera svojih. Pluć 2, 12. — 2) *sa se, refleks.* — a) *sich verwahrsen, neglijo me*. Rj. *vidi* zapustiti se. — b) u licu, *mayer werden, mauresco, cf. ispuštiti se* (2 b). Rj. u licu *mršati, mršaviti; u licu qubiti se*.

ispužati, *ispužem, v. pf.* Rj. *iz-pužati, v. impf.* pužati. — 1) *hinaukskriechen (wie die Kriecher), ercipo*. Rj. *pužati izići* (kao n. p. djeca). — 2) *hinauksklettern, enitor, ercipo*. Rj. *pužati uzici, pupeti se*.

isred (iz sred), *mitten aus, e medio*. Rj. *iz-sred*. Prijedlog sred uzima preda se druge (i, na, po, s, u), koji mu značenju dodaju svoje. Sint. 308. — *Isred grada, isred vojske*. Rj. Progovori Gospod k vama *isred ognju*. Mojs. V, 4, 12. Uzeše dvanaest kamena *isred Jordana*. Is. Nav. 4, 8.

Istā, (st.) *durch poetische Lizenz verkürzt, statt od istoka, vom Anfang, ab oriente*: Sjelo sunce istu do zapada, a ne sjalo gje je moja majka. Rj. u pjesmi *riječ skraćenu mjesto*: od istoka.

istāci, *istaknēm, v. pf. iz-tāci. vidi* istaknuti. v. *impf.* *isticati, istjecati*. — 1) *kao pomoliti, učiniti da se što osobito pokuče, pomoli, hervorheben*. — Elam uze tul, s kolima ljudi i s konjicima, i Kir *istače št.* Is. 22, 6. *sa se, pass.*: Ide jedno za drugim, pa se boće prema prednjem da *istakne drugo*. DARj. 3a. Da se samo *istaknu razlike* prema glavnom ili prema prednjem značenju. Oglad VI. — 2) *sa se, refleks. sich hervorheben, erbielen zu einer Unternehmung, existo, cf. istaknuti se: Istače se silna poturica*. Rj. *kad se tko izmoli izmognu drugih, pokuče se gotor da sam što učini. vidi* nataći se, istisnuti se. — 3) Ali evo muke i nevolje: nema nitko za me u tammicu. ... *Istače*

se Lakić Huseine: Pobratime, od Horvata Mato! Ja ću pasti za te u tammicu. Npj. 3, 345.

istākānje, n. *das Ausschauen, effusio*. Rj. *verb.* od. *istakati, radnja kojom tko istače što*.

istākati, *istačem, v. impf. ausschauen, effundo*. Rj. *iz-takati, v. pf. istočiti, sa se, pass.*: Breme-nice i barila ... osim one jame odozgo na dnu imaju jamu i sa strane pod vrhom, te se na onu jamu, što je na dnu, u njih piće ili voda sipa, a na ovu drugu *istače*. Rj. 266b.

istāknuti se, *mim se, v. r. pf. iz-taknuti se kao izjednačiti se, isporediti se*: Neistinito vijek ne *istakmi se s istinitijem*. D'Posl. 77 (dijalekt. vijek u poricanju nikad). *isp. takmen*.

istāknuti se, *istaknem se, vidi* istaći se. Rj.

istačnēti, čam, v. pf. Rj. *iz-tančati, postanjem od tanak, vidi* otančati. — 1) *dunm werden, e tenuor*. Rj. *tanak postati*. — 2) *weniger werden, e tenuor*: ima li još koliko rakije? — nema, već je *istačnalo*. Rj. *manje postati* (što postane tanko, njega ma i manje): U taj će dan *istačnati staca* Jakovljeva, i debelo tijelo njegovo omršāće. Is. 17, 1.

istanjiti, *istanjūm, v. pf. verdunnen, e tenuo*. Rj. *iz-tanjiti, učiniti da što bude tanje, tanko, v. impf.* *istanjivati, sa se, pass.*: Kad se nadi n. p. sjekira, onda se na oštrice njezino nastavi nada (čelika), pa se poslije *istanji* i *izo-tri*. Rj. 386a.

istanjivānje, n. *das Verdunnen, e tenuatio*. Rj. *verb.* od *istanjivati, radnja kojom tko istanjuje što*.

istanjivati, *istanjūm, v. impf. verdunnen, e tenuo*. Rj. *iz-tanjivati, činiti da bude što tanje, tanko, v. pf.* *istanjiti*.

Istarski, *adj. što pripada Istri, Istriji*: U jednoj pjesmi *istarskoj*. DARj. 224a.

istaštiti, šim, v. pf. *vidi* izglednjeti. Rj. *iz-taštiti, postanjem od tašt, prazan, postati prazan, gladan*.

istaviti, vīm, v. pf. Rj. *iz-staviti, dijeliti što s jednoga mjesta staviti na drugo, v. impf.* *istavljati*. — 1) n. p. *lonac, wegstellen, remorco*. Rj. *kao staviti na stranu*. — 2) vrata, *ausheben* (die Thür), *avello*: Koliko ga lako udarila, iz bojna ga sedla *istavila*. Rj. — Dozovu seoskoga drvogjelju s njegovim alatom, *istavi vrata*. Danica 2, E35.

istavljanje, n. Rj. *verb.* od *istavljati*. — 1) *radnja kojom tko istavlja (stavlja na stranu) što, n. p. lonac* (das Wegstellen, remotio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko istavlja, n. p. vrata* (das Ausheben, avulsio. Rj.).

istavljati, vlijām, v. *impf.* *iz-stavljati, dizati što s jednoga mjesta na stavljati na drugo, v. pf.* *istaviti*. — 1) *wegsetzen, remorco*. Rj. *kao stavljati na stranu, n. p. lonac*. — 2) vrata, *ausheben, avello*. Rj. — Kada budeš na ulicu, čuvaj, ne lupkaj ... Kad je bio na ulicu, *vrata istavlja*. Npj. 1, 522. Navalise jako na čovjeka, na Lotu, i stadoše *istavljati vrata*. Mojs. 1, 19, 9.

istavoriti, rim, v. pf. n. p. zimu, *iz zime, miserselig zubringen, misere transigo, cf. pretavoriti*. Rj. *iz-tavoriti, tavorēci, kuhareci provesti, n. p. zimu, izući iz nje, v. impf.* *tavoriti*.

istēci, *istēcēm, v. pf.* Rj. *iz-teći, v. impf.* *istjecati*. — 1) a) *auslaufen, effluo*. Rj. — Odnese pomije u valov svinjama ... *pomija ni kapi, a oko valova zemlja suha, nisu istekle!* Npr. 83. Petar Petru *faje* peče, ako puče, ne *istēce*. Posl. 247. Piši ... kako ti kad *iz peru istēce*. Rj. VI. *isp.* Pišu kako im kad *izijje iz pera*. Pis. 28). *Istēce rose iz runa* puna zdjela. Sud. 6, 38. — b) *kao proći, minuti*: To će proći, a ti ćeš (Bože!) ostati; sve će to kao baljine ovetšati ... Ali ti si taj isti i *godinc* tvoje ne će *istēci*. Ps. 102, 27. — 2) a) *kao izići, ausgehen, oriri*: I *isteklu* jutarnja *danica*. Rj. 256b. *Isteklo je žarko sunce* ča iza gore. Rj. 758a. *Istēce* sjajan *mjesecē*, o bumbule moj! Here. 278. — b) *kao izići, postati*: Molitve su njezine (erkve) s tolikim obiljem *blagodati istekle iz*

... h a a. 10¹ 371. Osobito poslovice koje ...
... *rotu istekle*. Rad 12, 203.

istegliti, (m. *istegnuti*, istegnem v. pf. Rj. iz-
... *stegnuti*, v. t. pf. *istezati*; tegliti, kao računati.
... *dehen, extendo, protraho*: A dohvati srčali
... *ma, isteže* nu četiri kanata. Rj. (isp. izviti 2:
On izv. l. *derlin* od biljura, pa ga izv. na dvanaest
kata. 1) podruma *istegli* vrančića. HNp. 1, 143. A
... sredi sarenu torbiču pa *isteže* pune boce vina, a
... i bijeba bijeloga. J. 409. *Istegluše* listove od zlata.
Mojs. 11, 39, 3.

Istekār, *aufs neue, von vorne, demuo, cf. nanovo*:
Pa *istekar* puške podlaseše. Rj. iz-tekar. *vidi* tekar,
potekar.

isteliti, *isteli*, v. pf. Rj. iz-teliti, v. impf. *teliti*. —
1) *(eine Menge) kalben, pario*. Rj. *kaže se za kravu*
kad izleže više telica. — 2) *sa se, refleks. kalben*
(von mehreren Kuhern), pario. Rj. *kaže se za više krava*.
kad izlegu telad. — Krave ti se *istelile*, sve volove
vitoroge. Npj. 1, 114.

istēsati, *istēsēm*, v. pf. *aushauen, ablo*: 1) *srakog*
panja ne može se svetac *istēsati*. Rj. iz-tēsati, *tešući*
izraditi, v. impf. *tēsati*. — *Isteši* sebi dvije ploče od
kamen. Mojs. 11, 34, 1.

istēzānje, n. das *Ausdrehen, extensio*. Rj. verb.
od istezati, radnja kojom tko *isteže* što.

istēzati, *istēzēm*, v. impf. *ausdrehen, extendo*. Rj.
iz-tezati, kao razvlačiti, v. pf. *istegnuti*.

isti, *idēm, vidi* iči. Rj. — Srblji ne kažu *iti*,
nego iči ili *isti*. Nov. Srb. 1817, 541. I glagol
iti uzima k osnovi svojjoj d (*idem*)... umetnuto
»d« prelazi i u neodređeni način, gdje se opet pred
nastavkom *ti* pretvara u *s* (kao u glagola kojima
se osnova svršuje na d) te glasi i *isti*. Obl. 81.

Isti, adj. Rj. — 1) *selbst, ipse*. Rj. *baš on i ni*
koji drugi, baš ona i ni koja druga, i t. d. — Go-
voreći mu *isto što* i ona prva. Npr. 93. Vidi gje niz
prozor nekaka žena spušta svoje kose zlatne... kad
ko je? *ona ista gjevojka*. Obeseli se jedno drugome.
94. Od straha pada na zemlju i kao zaklan zaspa.
U ta mu isti čas dogje opet na san *ono isto dijete*
govoreći mu... Npr. 99. Nanese ga sreća u *onaj*
isti grad. 118. Kad knjigu opremi, *onu istu noć*
ukrade oeu iz potaje jedan čudotvorni nož. 120. *U to*
isto vrijeme smotri, da ide jedna velika zmija niz
dnvar. 191. *Ona te iste godine* ostane teška. 213.
Oba sina oženi i *šćer nda u jedan isti čas*. 232. Troje
prašćica, koji su u *isti mah* kрмаču sisali. 255. Tvoja
baba i moja baba *iste* dvije babe. Posl. 312. *Opet to*
isto. Npj. 1, 321 (*natpis pjesmi*). Ugleda joj (lice),
pa joj govorio: »što je tebe potamujelo lice?« ...
Hasan aga *isto* ljubu pita. Here. 87. Govore *onukijem*
istijem jezikom kao i Srbi. Kov. 7. Ovo govore *jednii*
isti ljudi u čistome narodu. Pis. 58. Spisatelj treba
da piše onako, kao što nalazi... *Koje isto* i Jung
potvrđuje... Otvom istinom naoružan sve recen-
zente a međam pozivam; zašto ako padnem, *moje*
će me isto pero oboriti 60. *Za to te isto* podigoh da
na tebi pokažem silu svoju. Rim. 9, 17. *Ta isti* vidjeću
ga, i oči moje gledaće ga, a ne drugi. Jov 19, 27. Ali
ti si (Bože!) *taj isti* i godine tvoje ne će isteći. Pis.
102, 27. *Jedna istu riječ* stoji čas sa i čas bez njega.
Buky. 32. — 2) *ganz derselbe, ipsissimus*: *Isti* isto-
vetni otac (za dijete koje je nalik na oca). Rj. 210a.
vidi čiti, puki, sušiti.

istieānje, n. Rj. verb. od 1) *isticati*, 2) *isticati* se.
— 1) *radnja* kojom tko *isticē* što; *ili* će biti opi-
sivanje, ili poregjenje s drugim čim i *isticanje* raz-
like. Ogled VI. — 2) *radnja* kojom se tko *isticē*
das *Hervorthun* zu einer That, *adparitio, oblatio*.
Rj. *radi* *isticanje* 2.

isticati *isticēm*, v. impf. iz-ticati, v. pf. *istaći*, *istaknuti*. — 1) *kao pomalati, činiti* da se što *osobito*
pokazuje, pomalja, hervorheben, hervorzeigen, ex-

sero: *Zvijeri ističu sase sroje* i doje mlad svoju. Plac
1, 3. *sa se, pass.*: Da se... pokaže slog koji se iz-
među drugih *isticē*, ili se njima samo činilo da se
isticē; a kako se *isticē*; eda li dužinom, i kakovom.
Rad 20, 155. — 2) *sa se, refleks. isticati se, isticēm*
se, vidi *istjecati se*. Rj. *sich hervorathun zu etwas, ex-*
sisto. Kad se tko izmalu između drugih, pokazuje
se gotor da sam što učini.

istifān,* *istifāna, m. Art Kopfbedeckung der*
Frauen, rittue genus: A na glavu *istifan* od zlata.
Rj. *nekakur nakit koji žene nose oko glave više čela*.
Jedna glava, tri su *istifāna*. Here. 13. govori se i
istivan: Na njojzi je divno odijelo: jedna glava, a
dva *istivana*, jedne uši, a dvoje mingjuše. Npj. 1, 137.

Istihā (iz tihā), *langsam, leise*: *Istihā* se pe-
čenića peče. Rj. *polagano*: iz tihā hodeći prije se
doma dogje. D¹Posl. 34. *Tko iz tihā* žvata, mučno se
može udaviti. 129. *Istihā*.

Istija, (iz tija), *vidi* *istihā*. Rj. *h se* pretvara u *j*:
čoja, snaja, aždaja, kijati i t. d. Posl. XII.

istijēštiti, *istijēštim*, v. pf. (u Boci) n. p. *masline*
samljevene, auspressen, exprimo. Rj. iz-tijēštiti, *tije-*
šćeti i *četi*, v. impf. *tijēštiti*: — *su se, pass.*: *Komina*
od grožđa ili kao što se u Boei govori od maslina
po što se smelju u *istijēšte*. Rj. 287b.

istimārīti, *istimārīm*, v. pf. iz-timariti, *svršiti ti-*
marenje, vidi *ičešati*, v. impf. *timariti*. — Pošto *isti-*
mare i napoje konje. Danica 2, 118.

Istin, adj. u Rj. *samo kao odregjen*: *istinī, wahr-*
haft, verac. Rj. *što pripada istini, vidi* *istiniti, isti-*
niti. — *Drž* u ruke Hrista *Boga istina*. Npj. 1, 121.
Pred samijem Bogom istinijem? 2, 1. Da služite
Bogu živu i istinu. Sol. 1, 1, 9.

Istina, f. Rj. isp. *obistiniti se*. — 1) *die Wahr-*
heit, veritas. Rj. *osn. u isti*. Osn. 170. *vidi* pravda 2.
— *Istinska istina*. Rj. 239b. (= *eijela, prava, sama,*
sreta istina). Ali je i to *eijela istina*, da što je god
vlada Turska bolja i čovječnija to je i hajduka u
zemlji manje. Rj. 799a. Stani da ja tebi *kažem jednu*
pravu istinu. Npr. 160. Čoban odgovori: »Ako je
lažno zboriti, ti si za *istinu* rjevorao. 166. *Čijelu mu*
istinu otkriju. Ko *istinu* *gudi*, gudačom ga po pr-
stima biju. Posl. 139. *Je li istinu* sve, što obećaješ.
Npj. 1, 82. San je laža, a *Bog je istina*. 2, 110. Ti
se šalio ili ne šalio, ja sam za *istinu* *primio*. Danica
4, 38. Ni on sam ne *drži sve* za *samtu istinu* što se
pjeva. Npj. 2, 60 (Vuk). 1. od jednoga i od drugoga
moglo je nešto biti *istina*. 3, 445 (Vuk). Kad bi *is-*
tina bilo, da je... Ogd. na sit. 9. *Istina srega* *oroga*
posvjedoćie se ovijem. Pis. 76. *Primjeri*, koji su 1.
D. str. 43. pripovijedani, *jesu istina*. Priprava 120.
Ako u svaćemu pravda i *istina mora* kad tad *nad-*
čulati. Slav. Bibl. 1, 92. Obradovah se vrlo što
magjoh neke od tvoje djece koji *hoda u istini*. Jov.
11, 4. Obradovah se vrlo kad *posvjedoćie* *troju*
istinu, kako ti u *istini* *živiš*. Jov. 111, 3. (*biblijski: ho-*
diti u istini, živjeti u istini = *živjeti po nauci isti-*
nitaj). Ako je *istinu* ovo posljednje o Dandolu,
onda... DM. 339. Ostaje *sveta istina*. Vlazić 1, 8.
— 2) *otiri* nu *istinu, biti* na *istini*: *umrijeti*. Otišao
nu istinu (*ist gestorben*). Rj. Blago Ivi i Ivinj duši...
Ivanu će Ristos (Gospod platit', kada Ivan bnde na
istini. Npj. 1, 3, 326. — 3) *od istine, isp. zaistu*: Sve
ću tebi kazat' *od istine*. Npj. 4, 279. Vi se varate
ako *od istine* mislite da ja pišući Ercegovoački pro-
kosim Srbijancima. Straž. 1887, 63. — 4) *po istini*:
istinito: Oude k oeu i kaže mu sve *po istini*. Npr. 15.
Kazuj, bane, *po istini*, da smo jedni i žalosni. Npj.
1, 91. »Poznajem ga, da je Crnogorac. »Crnogorac
po istini, Vuče, moj sinovac, sin je od vojvode.
5, 539. Kome iskaže sve *po istini* kao što jest. Ži-
tije 11. — 5) *va istinu* (*iz crkvenogu jezika mjesto*
u istinu); isp. *doista, i sym. onđe*: *Va istinu* Božju
(govore popovi i kalugjeri). Rj. 51a. »Ristos vaskrs

i odgovara se: *va istinu* vaskrs. Rj. 55a. *Va istinu* ti si sin Božij. Mat. 11. 33. Djeci njezinoj, koju ja ljubim *va istinu*. Jov. 11. 1. — **6)** *istina* je, da... *ali*, a; u *takim* se dogadjajima sastavak (kopula) je i izostavlja: *istina*, da... *ali*, no; *napokon* riječ *istina* bez srece gramatične s ostalim dobija značenje udverbijalno: *istina*... *ali*, *nego*, *no*; *zwar*... *aber*; *quidem*... *sed* *tamen*: *Istina* je, čestiti *acer*, da si mi to kazao, *ali* pogledaj što si mi na ovoj karti potpisao. Npr. 108. *Istina* je, ljubice, da si svijet nad cvjetov'na, a i još bi lepša bila, da ti nije mala mana. Npj. 4, 227. — Izvan Bijogradskog pašaluka *istinu* da imam iz mlogih nahija po nekoliko imena od sela, *no* budući da ih nemam sviju, zato ću... Danica 2, 73. *Istina* da će ona za vas i tako propasti; *ali* je opet bolje... 2, 110. — Pa mi je iz najprije *istina* bilo teško, a poslije sam se bio kojeko navikao; *ali* kako ta prokleta žena dogje k meni... Npr. 145. Kad oni dogju u Beograd, dogje *istina* i Jakov, *no* on udari natrag. Miloš 23. To se »h« manje čuje; *ali* k istoku ne gubi se tako odmah, nego se, *istina* sve slabeei, proteže preko Zete može biti čak do Metohije. Posl. XXII. *Istina*, ja sam kriv što se nezvan istakoh, *ali* sam reći šta me je nagnalo: razmetanje ili ljubav? DP. 5. Želim da iz ovoga, *istinu*, slabog opisivanja sam sebi sastaviš u misli veliku sliku naše erkeve. 372. U čem ću, *istina*, napominjati ponajviše stvari već poznate. Rad 1, 110.

Istini, adj. *wahrhaft, verac.* Rj. *istini* (mjesto **УСТИНИТОСТ**). Osn. 177. *primjere* *vidi* kod *istin*.

Istiniti, adj. u Rj. *samo* kao *odrejen*: *istiniti*, *wahrhaft, verac.* što pripadu *istini*. *vidi* *istin*, *istini*. — Da ga iskušaj, jeli *istinito* što mu sree kaže. Npr. 250. Neistinito vijek ne istakni se s *istinitimijem*. DP. 77. A još se za *istinitiije* govori da su... Kov. 38. *Istiniti* dogajaj. Npj. 4, 458 (Vuk). Znamo da si *istiniti*. Mat. 22, 16. *Iljeb istiniti* s neba. 6, 32. Dajte mi *znak istiniti*. Is. Nav. 2, 12. Eto je napisano u knjizi *istinitoga*. Sam. 11, 1, 18. *Sam* je *istiniti*, i tumačenje mu vjerno. Dan. 2, 45. *adv.*: Poznadoše *istinito* da od tebe (očel) izigjoh. Jov. 17, 8. Služite mu *istinito*. Sam. 1, 12, 24. Samo ako ih (grijehe) *istinito* priznamo. DP. 475.

Istinitosti, *istinitosti, f. veritas.* Stulli. *osobina* *onoga* što je *istinito*, *die Wahrhaftigkeit, veracitas.* Ne čete ni malo posumnjati o *istinitosti* ove moje želje. Javor 1885, 439.

Istinski, adj. n. p. istina, *wahr, wahrhaft, verissimus, ipsissimus*: to je *istinska* laž (*scherzhaft*). Rj. (u šali). Ovo je sve *istinska* istina; a i u ostaliem Crnogorskiem pjesmama više je istorije, nego poezije. Npj. 4, 127 (Vuk).

istiranje, n. verb. od *istirati*. *radnja* *kojom* *tko* *istire* *što*.

istirati. *istirēm, v. impf. premu v. pf. istrti.* *izirati.* *za* *obličje* *isp.* *đirati*, *đirēm, pōtirati*, *pōtirēm, i t. d.* — Reče ove riči Lovrinac, poče *ubrnosom* *istirati*, i onim noge otirati. P. Hektorović. Alj. IV, 46b. Iz kaleža rujno vino piju, kaležnjacim' brke *istiraju*. M. Pavlinović. IV. 771a (*istiraju* *dijalekt.* *mjesto* *istiru*).

istiskivanje, n. *das Hinusdrücken, extrusio.* Rj. verb. od *istiskivati*. *radnja* *kojom* *tko* *istiskuje* *što*.

istiskivati, *istiskujēm, v. impf. hinausdrücken, extrudo, urges foras.* Rj. *izistiskivati, tiskati* *koga* *ili* *što* *da* *izagje.* *v. pf. istisnuti.*

istisnuti, *snēm, (istisnuh, istiskoh, istisnu, ističe, istisnuo, istiskao. istisnula, istisla) v. pf. Rj. izistisnuti. v. impf. istiskivati. — 1) *hinausdrücken, extrudo.* Rj. *kao* *tisnuti* *koga* *ili* *što* *da* *izagje*: *Iz* *nahije* *Uzičke* *još* *iz* *početka* *je* *Kara-Ujorgjije* *Jakova* *bio* *istiskao* *s* *pomoću* *Milana* *Obronovića.* *Sovj. 11. — 2) *sa* *se,***

refleks. vidi *istaći* *se.* Rj. *kad* *se* *tko* *izmoli* *izmenju* *drugih,* *pokaže* *se* *gotov* *da* *sam* *što* *učini.* *vidi* *i* *nataći* *se.*

istiva (istiva)* *f. merschawene Pfeife, fistula fumatoria e spuma marina.* Rj. *istiva* *je* *upravo* *nekakva* *bijela* *zemlja* *od* *kaje* *se* *grade* *lule,* *pa* *i* *lula* *od* *nje.*

istivān,* *istivāna, m. vidi* *istifan.*

istječanje, n. verb. od 1) *istjećati*, 2) *istjećati* *se.* — **1)** *stanje* *koje* *bura,* *kad* *što* *istječe,* *n. p. sunce.* — **2)** *radnja* *kojom* *se* *tko* *istječe* (*das Hervorlithen* *zu* *einer* *That, alparitio, oblatio.* Rj.), *vidi* *istieanje* 2.

istjećati, *istjećēm, v. impf. iz-tjećati.* — **1)** *kao* *teći* *iz* *čega,* *v. pf. isteći.* *značenje* *vidi* *kod* *isteći.*

Okrenu se *kugj* *istječe* *sunce.* Rj. 311b. — **2)** *sa* *se,* *refleks. sich* *hervorlithen* *zu* *etwas, ersisto.* Rj. *istieati* *se,* *vidi* *istjećati* *se.* Rj. 239b. *kad* *se* *tko* *izmala* *izmenju* *drugih,* *pokazuje* *se* *gotov* *da* *sam* *što* *učini.* *v. pf. istaći, istaknuti. svi* *ostali* *imperpektivci* *postati* *od* *perfektiva:* *taknuti, dotaknuti* *se, potaknuti, i t. d.,* *dotaći* *se, nataći, potaći, pritaći* *i t. d. nemaju* *t. (č) i i* (*kao* *što* *je* *od* *istaći* *se*: *istjećati* *se* *i* *istieati* *se*) *nego* *samo* *i:* *tieati, dotieati; naticati, pōtieati, priticati, i t. d.*

istjerati, *rām, v. pf. Rj. iz-tjerati. vidi* *išcerati. v. impf. istjerivati.* — **1)** *hinausjagen, expello.* Rj. *vidi* *ispirati, izagnati, izgnati, izjuriti, izvijati* *v. pl.* — *Nekakva* *baba* *istjerala* *jarie* *u* *planinu.* Rj. 10a.

Ima *travu* *kojom* *je* *on* *do* *sad* *išcerao* *nekoliko* *gjavola.* Npr. 146. *Ako* *toga* *najmladjega* *šina* *ne* *isteras* *iz* *dvora.* 209. *Otae* *mu* *se* *na* *to* *ražljuti*... *pa* *ga* *išcera* *od* *sebe.* 248. *Išcerao* *ga* *iz* *kože* (*dosadio* *mu*). Posl. 106. *Mladena* *i* *Jugovića* *sa* *svim* *da* *isteraju* *iz* *navodnih* *poslova.* Miloš 23. *Zivković... istjeran* *iz* *službe.* *Sovj. 32. sa* *se, pass.*: *Najviše* *od* *ovih* *Tur-skih* *riječ* *imogu* *se* *bez* *svake* *muke* *išcerati* *iz* *našeg* *jezika.* Rj. XX. — **2)** *čauš, austrinken, ebilo.* *Jednom* *naže* *Rišnjamin* *Ivane* *a* *išcera* *Oblačini* *Rade.* Rj. *ordje:* *ispiti. uopće* *pak* *kao* *istjerati* *što* *na* *kraj.* *svršiti* *što* *sasrijem.* — *Tjera* *mak* *na* *konac* (*kad* *ko* *što* *hoće* *do* *najmanjega* *da* *istjera* *na* *kraj*). Rj. 342b. *Jedan* *uhvati* *rukom* *nadno* *štapa,* *pa* *drugi* *do* *njegov* *ruke*... *dok* *ne* *išceraju* *na* *vrh.* Posl. 341. *sa* *se, pass.*: *Može* *se* *do* *mraka* *istjerati* *još* *jedna* *postat.* Rj. 550b. — **3)** *Išcerao* *groš* *zlototu,* *t. j. donio* (*u* *trgovini* *kad* *ko* *izgubi*). Rj. — **4)** *neprelazno.* *Klipali* *kukuruz,* *t. j. osjekli, istjerali* *klipori.* Rj. 275. — **5)** *sa* *se, recipr.*: *Po* *ravnju* *se* *polju* *počeraše,* *na* *čarku* *se* *zbljla* *išceruše.* Npj. 4, 233.

istjerivanje, n. Rj. verb. od *istjerivati*. *radnja* *kojom* *tko* *istjeruje* *što.* *vidi* *išcerivanje.*

istjerivati, *istjerujēm, v. impf. Rj. vidi* *išcerivati; izgoniti. v. pf. istjerati.* — *Svašto* *ne* *valja* *na* *kroj* *išcerivati.* Posl. 279. *Ja* *ne* *ću* *sad* *istjerivati* *koliko* *se* *ovi* *ostali* *pravopisi* *slaužu* *sa* *Sretičevićem.* Rat 4.

istā, Rj. *adv. od* *istū, koje* *vidi.* — **1)** *n. p. tako* *isto.* *gerade* *so, eodem* *plane* *modo.* Rj. — *Kad* *u* *veće* *dogje* *hala* *onako* *isto* *s* *vetrom.* Npr. 143. *Jarac* *isto* *onako* *uradi* *i* *njemu.* 245. *Orako* *isto* *od* *korenih* *slova* *u* *glagolu,* *ali* *s* *dodatkom* *A. Danica* *3, 95.* *U* *Malesiji* *tako* *isto* *rade* *i* *Arnauti.* Kov. 99. *Gdje* *koje* *isto* *orako* *po* *imenima* *i* *sadržajima* *svojim* *dragocjene* *knjige.* Pis. 18. *Kakogod* *što* *bi* *bio* *nerazumno... isto* *bi* *tako* *bilo... 83.* *Kara-Ujorgje* *i* *Mladen* *isto* *su* *tako* *radili* *sa* *svoje* *strane.* *Sovj. 47.* — **2)** *vidi* *zaista:* *Isto* *Jovan* *uteći* *mogaše.* *Tu* *ćemo* *ih* *isto* *dočekati.* *Isto* *sestru* *svoga* *oca* *Janka.* Rj. *vidi* *i* *doista, i* *syn. ondje.* — *Videći* *gjevera* *koji* *bijaše* *isto* *kao* *brat,* *kao* *da* *si* *jabuku* *razrezo* *po* *napoli.* Npr. 118. *No* *hajdemo* *u* *Donje* *lugove,* *da* *ćekamo* *Ceklinske* *irgovee,* *tu* *ćemo* *ih* *isto* *dočekati.* Npj. 4, 126.

istöčiti, *istöčēm, v. pf. zu* *Ende* *schenken, effundo.* Rj. *iz-točiti, učiniti* *da* *što* *isteče.* *v. impf. istakati.* —

U vodu, kad se nikad istočno? Kov. 126. sa se *pass.*: Kad se voda istopila, ne dravoza isparivanja nestane. DPost. 30.

istočni, *m.* *stlich*, *ab oriente solis*. Rj. *sto pri-*
stlich. — Eno Gospod na istočni vrat! Npj. 1. 12. D. 12e pripovijetke su obučene u krasno
reči. — *ko je istočni naučnik*. Priprava 192.
Ove o čemu *istočni*. Mojs. 1. 29. 1. Blagosloven...
sve... se govori i govori se u narodu *istočne*
ne govori se upravo kao part., nego kao adj.
DAR. 115a. U *istočni* govornu oba se u slijevaju
i...: umeni, umič, unie. Obj. 93.

istočnik, *m.* (u C. G.) *der Ostwind, curus, cf. ist-*
ost m. mik. ustoka. Rj. *istočni rjetar*, *vidi istočnjak*.

istočnjak, *n.* *val'* istočnik. ARj. IV. 55a. *govori*
sa... — za nast. *isp.* anatemnik i ana-

istok, *m.* *der Sonnenanfgang, sol oriens, ortus*
solis. Rj. *iz-tok*, *postojanj od isteći*, *istjecati*. —
1) r. *ist* *sunčani*, *kad sunce istječe*, *vidi i ogranak*
2) *sunčani*, *sunčani istok*. Rj. 725b. A mala ti
fala, moj jasni mjesecu, *na istoku* žarka sunca. Npj. 1.
106. Turčinu li do istoku ruka, *od istoka* obrnu
neruka. 4. 116. Kakono se poznaje i danica zvijezda
mezju svijem zvijezdama *na istoku jutro*! Kov.
123. — *2) strana na kojoj istječe sunce*: Ispodsun-
čanik, vjetar ispod sunca (*od istoka*). Rj. 236b. *Istā*,
u pjesmi skraćeno mjesto *od istoka*. Rj. 239a. No s'
obrnj s desnom stranom, s desnom stranom *put istoku*.
Npj. 1. 53. Okrenu se pravo *ka Istoku*. 2. 325. Kad
sam proš'o zemlju i gradove, i obiš'o *Istok* do Za-
pada. 2. 440. Kad s' danica rodi *od istoka*. 4. 303.
U našijem krajevima, amo *k istoku* i k sjeveru, vode
se zimi zamrznu. Npj. 1. XIII. Poslije otide odande
na brdo koje je *prma istoku* od Vetilja... te mu
Vetilj bječe sa zapada a Gaj s *istoka*. Mojs. 1. 12, 8.

istokovati, *istokujuč*, *v. pf.* (po namastirima i
u vojv. po varošima) *vidi istumačiti*: Još san Jela ne
istokovala. Rj. *iz-tokovati*, *vidi i izložiti* 3. *v. impf.*
istokuje. — Grk *istokuje* *see* sa svim drukčije. Da-
nica 3. 88. Srpski rječnik, *istokovan* Njemačkim i
Latinskim riječima. Rj. 1 (*drugomu izdanju ime*:
Srpski rječnik *istumačen* Njemačkim i Latinskim
riječima), *riječ uzeta iz crkvenoga jezika*.

istom, Rj. *govori se i istom*. — *1) nur*, *nichts als*,
non nisi: došao sam *istom* da vidim. Rj. *vidi* manj.
netom, poslije 3. *potlje*, *sáde**, samo, tek 2. teke 1.
— *Istom* kažeš erne zube. DPost. 31. Što se hoće,
sve se može, *istom* da nije zlo. 123. Zovi me lopijom,
istom me ne razbij. 159. Po tebe me zmija zaklat'
biše, a kod ljube *istom* ne hoćáse. Npj. 1. 201. —
2) erst, primum demum, cf. tek 1: *Istom* oni u be-
sjedi bjehu. *Istom* aga za večeru sio. Rj. *vidi i* netom.
toprv. — *Istom* care u besjedi liješe, Miloš ide, a
kolasa vodi. Npj. 2. 114. *Istom* oni u besjedi bjehu,
dok se pramen zapođe tume. 2. 220. *Istom* oni
tako besježu, *al'* eto ti sluga Milutina. 2. 293.
Istom Stjepan iz tazine dogje, *pa* je bratu Gjurj
besjedio. 3. 93. *Istom* on to reče i ne reče, *pak* on
ari dade oganj živi. 3. 123. *Istom* oni u riječi biše,
kri nuše se Turci iz Lješnice. 4. 169. *Istom* on to iz-
govori, *o* to svi... Prip. bibl. 110.

istopiti, *istopim*, *v. pf.* *schmelzen, liquefacio*. Rj.
iz-topiti, *kao svrženjem rastopiti (u aquju)*, *v. impf.*
istopiti u vodi i vodom i u ognju. Korijeni 86. —
1) s, *2) s* i loj *istopljeno* zajedno, te se tijem
zračnja jelo. Rj. 696. *sa se, pass.*: Tara, troska
ne kad se *istopi*. Rj. 732a. Kako se
istopi *obro* i *peći*... *istop* *peći* te se raspali
istopi oko njega *da se istopi*... Da, skupiću vas, i
istopi *istop* njega *oznja* gnjeva mojega. Kako
istopi *obro* i *peći* tako *iste se ri istopiti* u njemu.
Izob. 22, 29 — 22.

istoprvice, *adv.* I pit' *istoprvice*. DPost. 30. *vidi*
istovrice, *opet*.

istorički, *adj.* *npravo što pripada istoricima*, *pa*
po tome i istoriji, *vidi istorijski*. — Da je još prije
4000 godina ljudi na zemlji bilo, to se zna i *istorič-*
kom istinom. Priprava 126. *adv.* Neke od ovijeh pri-
povijedaka opisuju čiste dogadjaje *istorički*. 192.

istorija, *f.* *izgov. die Geschichte, historia*, *vidi*
povijest. — Kad *svrši* on *svoju istoriju*, reče jedan
od sudija. Danica 2. 130. *Smešna se istorija* pripo-
veda, kako su... 5, 86. Dojde je *istorija Miloša*
Obrenoviča opisana po redu, Miloš 134. Srđeci se na
pogrješke u *istorijama drugih naroda*. Odg. na sit.
6. To su važni ljudi u *srjetskoj i ljudskoj istoriji*.
Priprava 50. Šta je *istorija cijeloga svijeta?* 76. *Isto-*
rija oblika srpskoga i hrvatskoga jezika. Istor. 1.
Sava, koji se oko *erkvene istorije* bavi. Kolo 15 (14).
Govoreći prvi put o *ist. rijji slovenskih jezika*. Rad
1. 107.

istorijski, *adj.* *što pripada istoriji, geschichtlich*,
historicus, *vidi istorički*. — Poslije nastaje nov *isto-*
rijski svijet. Priprava 190. Ali se taj *razlog*, koji se
uzimao iz istorije, obarao drugim, *takogje istorijskim*.
Dioba 4. Da bi se *istorijska istraživanja* mogla učini-
ti. DP. 371. Buslajev u *istorijskoj gramatici* ruskoga
jezika kaže samo ovo. Rad 1. 116. Ima manje *isto-*
rijskih stvari. Živ. s. 8. i s. 8. XI.

istorik, *m.* *tko piše istoriju, Geschichtsschreiber*,
historicus: Svi znatniji *istorici* dokazuju da stari Ili-
ri nijesu bili Slaveni. Kov. 8. Od g. II. Ruvarea...
našim *istoricima* jamačno već dobro poznatoga. Rad
6. 205.

istokati, *kām. v. pf.* kola natraške *isturiti*, *rück-*
lings hinwärtssessen, retrorsum extrudo. cf. toz. Rj.
iz-tokati, *ričući konju toz*, ili *toz* *kolu nutrag*
isturiti, *vidi tosnuti*, *v. impf.* *toskati*.

istovaravauje, *n.* *das Abladen, deoneratio, exone-*
ratio. Rj. *verb.* od *istovaravati*, *radnja* kojom *tko*
istovarava što.

istovaravati, *istovaravām. v. impf.* Rj. *iz-tovara-*
vati, *torar smitati, snimati, skidati*, *v. pf.* *istovariti*,
vidi istovarivati, *isp.* *iskreavati*.

istovariti, *rim.* Rj. *iz-tovariti*, *v. impf.* *istovaravati*,
istovarivati. — *1) abladen (die Waare, deonero)*. Rj.
torar skinuti, snimati sa koga ili čega. — *2) abladen*
(den Wagen), exonero. Rj. *istovariti*, *n. p.* *kolu, t. j.*
sa kola skinuti torar. — *isp.* *iskreati*.

istovarivauje, *n.* *vidi istovaravanje*. Rj.

istovarivati, *istovarivām. v. impf.* *vidi istovara-*
vati. Rj.

istovetni, *adj.* *ganz derselbe, ipsissimus*: isti *isto-*
vetni otac (za dijete koje je nalik na oca). Rj. *vidi*
syn. *kod isti* 2. — *isto-vetni*, *isp.* *bogovetni*.

istovetnost, *istovetnosti, f.* *die Identität, eudem*
ris. Rj. *osobina onoga što je istovetno*.

Istra, *f. ake*. ARj. IV. 63b. *Istria, Istria*, *vidi*
Istrija. — *Vidi bosiljak u Istri*. DARj. 198b. *isp.*
Istarski.

Istraga, *f.* — *1) (u C. G.)* *vidi iskop*: ove će go-
dine biti *istraga* svemu. Rj. *vidi i* iskopanje, pogibija,
propast. — *Bolja je istraga* nego rgjava natraga. (Bolje
da se čouku *koljeno zatre*, nego da zao porod iza sebe
ostavi). Post. 21. *isp.* *istražiti* 1. — *2) djelo kojim se*
što istraži (istražiti 2), die Untersuchung: Službena
akta... o *cijeloj istrazi* s presudom proti bani Petru
Zrinskomu i knezu Frani Frankopanu. Rad 17, 168.

istrajati, *čm. v. pf.* *verbringen, transigo*: Kamo
moji ljetni danci što ja *istrajah*. Rj. *iz-trajati*, *kao*
trajajući provesti, *v. impf.* *trajati*.

istražiti, *istražim, v. pf.* Rj. *iz-trajiti*. — *1) (u C.*
G.) *ausrotten, exterminio, cf. zatriti, istrijebiti*, *iskopati*:
Crnogorci istražiti listom. Rj. — *Da koljeno*
njima pokopamo, istražimo njihovo koljeno. Npj. 5,
58. Megjer, pašo, ti si pomislio, kad izgubiš knjaza

opakoga, da si *Ornu Goru istražio*, 5, 190. *sa se, pass.*: Tako mi se trag ne *istražio!* Posl. 305. *isp.* istraga 1. — 2) *kao iziskati, pretražiti; untersuchen, erforschen, inquirere, investigare. v. impf.* istrazivati. — Ovo bi sve valjalo onamo na mjestu *dobro istražiti* i opisati. Npj. 1, XXIV. Tada *istraži* i raspitaj i izvidi dobro. Mojs. V. 13, 14. *sa se, pass.*: Ovo je vrlo znatno, i valja da se po vremenu dobro *istraži* i odredi, u kojim riječima oni imaju b i h. Npj. 1, XXXV. *isp.* neistražljiv.

istraživalac, istraživaoca, *n. koji istražuje*; Mislim da će ona ne malo olakšati trud drugim *istraživaocim*. Rad 2, 191. *vidi* ispitatelj, ispitivač. — *riječi s takim nast. kod čuvalac.*

istraživanje, *n. das Zusammensuchen, conquistaio. Rj. verb. od istraživati. radnja kojom tko istražuje što*; Da bi *istorijska istraživanja* mogla učiniti da se više i usrdnije Bogu moliš. DP. 371.

istraživati, istražujem, *v. impf. zusammensuchen, conquistaio. Rj. iz- traživati, prema v. pf. istražiti 2. isp.* iziskivati, ispitivati, pretraživati. — Bace (ženu) u vodu da vide može li potonuti. . . . Ovako su *istraživali rještice* i za Karagorgijeva vremena u Srbiji. Rj. 67a. Dlaku na četvero cijepa. (Kad ko što do najposljednje sitnice *istražuje*). Posl. 59. *Istražuje* Markove konjake (kojekake *stare stvari i besposlice*). 105. Jošte Luko *puta istražuje*, a Turci se poljem pomoliše. Npj. 4, 266. Stanu *istraživati* i pribirati k sebi hajduke. Danica 3, 157. Jezik naš valja čistiti i *pravila* njegova *istraživati* i utvrđivati. Pis. 31. Preda glavnoga od onih lopova i stane dalje *istraživati, ko je još u to bio pomiješan*. Sovj. 38. Te *istražuješ moje bezukonje* i za grijeh moj razbiraš. Jov 10, 6. U psalmima koji *istražuju* i otkrivaju *tajne* čovječijeg srea. DP. 36. *sa se, pass.*: Kad se *istražuje* kaka *krvica*. Rj. 775b.

istrčati, istrčam, *v. pf.* — 1) *vidi* iskrzati. Rj. iz- trčati *n. p. šetigar na biču. isp.* otrčati. — 2) *sa se, refleks. vidi* iskrzati se. Rj.

istrčati, čim, *v. pf. hinauslaufen, ecurro. Rj. iz- trčati, trčeci iziđi. vidi* istrkati 2. *v. impf.* istrčavati. — Stojša brže *istrčei pred kuću*. Npr. 29. *Istrčei* na susret ribi. 214. Kad se carev sin doma vrati, *istrčei* nu mater i javi, da . . . 230. Pa *istrčea* na sokak na vrata. Npj. 1, 247. Koji su *pred njega istrčali*. Miloš 76. *Istrčei* Laran k čorjaku na studenac. Mojs. 1, 24, 29.

istrčavanje, *n. das Hinauslaufen, ecurratio. verb. od istrčavati. radnja kojom tko istrčava.*

istrčavati, istrčavam, *v. impf. hinauslaufen, e-curro. Rj. iz- trčavati, trčeci izlaziti. v. pf.* istrčati. Crijeva, djetinja igra, u kojoj se djeca uhvate za ruke u dug red, pa jedan kraj *istrčeva pred drugi*, a svi viču: *creva!* ARj. 825a.

istrebljavanje, *n. vidi* istrebljivanje.

istrebljavati, istrebljavam, *v. impf. iz- trebljavati. vidi* istrebljivati. *v. pf.* istrebljavati. Ti *istrebljavati* svakoga koji čini preljubu ostavljajući tebe. Ps. 73, 27. Sloveni počеше obarati gradove i *istrebljavati Rimljane*. DM. 324.

istrebljivanje, *n. verb. od* istrebljavati. *radnja kojom tko istrebljuje što. vidi* istrebljavanje.

istrebljivati, istrebljujem, *v. impf. kao* iskopavati 2. *zatrati, unistavati. vidi* izlaziti. *v. pf.* istrebljivati. — Da mu je car te topove dao, da takove *zuhlčare* bije i *istrebljuje*. Danica 5, 37. *Zivotinje . . . pomajare čine štetu došljacima, za to ih ljudi hvataju i navaljee istrebljuju*. Priprava 28. Postavljam te danas nad narodima i carstvima da *istrebljuješ* i obaraš, i da zatireš i raskopavaš, i da gradiš i da sadiš. Jer. 1, 10.

istrésanje, *n. das Ausheuten, Ausschutten, ecurso. Rj. verb. od* istresati. *radnja kojom tko istresa što.*

istrésati, istrésam, *v. impf. Rj. iz- tresati, kao tresući izbacivati ili zbacivati. tresući činiti da što ispada ili spada. v. pf.* istresti. — 1) *ausheuten, ecurtio.*

Rj. — 2) *sa se, refleks. kao tresući se (bacivati sa sebe):* Istresine, posljednji snijeg . . . kad već nestalo snijega, pa se *istresa* nebo od njega. Rj. 240a.

istresine, *f. pl.* — 1) ono što se najposlije *istrese*, *n. p. brašno iz vreće* (kad već brasna nesane), *das letzte Ueberbleibsel, reliquum*. Rj. — 2) posljednji snijeg (osobito malo smrzao kao čigunji koji u proljeće na posljedku udara (kad već nestalo snijega pa se *istresa* nebo od njega). Rj.

istrésti, istréšam, *v. pf. ausheuten, ecurtio. Rj. iz- tresti, tresući učiniti da što ispadne. v. impf.* istresati.

Lubu istrese, i nanovo da je napuni. Posl. 76. Pa on stere zeleni mavluta, i *istrese* tri čimera zbita. Npj. 2, 345. *Istresoh* njedru svoja i rekoh: ovako da *istrese* Bog svakoga iz kuće njegove i iz truda njegova ko god ne ispuni ove riječi, i ovako da se *istrese* i bude prazan. Nem. 5, 13.

istrgati, istrgam, *v. pf. entzweissen, rumpen. Rj. iz- trgati, kao susrijem potrgati. v. impf.* trgati. — Je P Miloša s konjma *istruga?* Npj. 4, 204. Sindžiri ga zrna udarila, u Osmanu sree *istruga*. 4, 270. Azgazi joj skute i rukave, *istruga* joj biser i girdane. Herc. 15. Slatke presi razbijala, *zlatne kose istruga*. 329.

istrgnuti, nēm, *v. pf. Rj. — 1) ausreissen, erpion. Rj. iz- trgnuti, kao jednom a na silu izvaditi ili skinuti. v. impf.* istrzati. — *Istrže* mu glavu iz ramena. Rj. — *Istrgne* sablju te osčeće sluzi glavu. Npr. 19. Dogje na srebrnu čupriju . . . *istrgne* jednu srebrnu talpa. 88. Prebirajući njezine kose gledaj naći ćeš jednu *dlaku* erljenu kao krv. *istrgni* je i bježi natrag. 123. *Nož istrže*, posjече mu glavu. Npj. 4, 522. Jer je Gospod *istruga* carstvo iz tvoje ruke. Sam. 1, 28, 17.

— 2) *sa se, refleks.* Razljuti se Jovanova seka, iz *kuća* se mlada *istrgnula*. Npj. 3, 192. *Istrže* se Kri- vognuza Rade, nadzakom ga ne bi dohitio. HNpj. 4, 355. Vjerenica se od svoga toza brani, i gjevoja *jaka istrgne* se od njega (od vjerenika) i pobjegne. Kov. 45.

istrići, istričem, *v. pf. zusammenschneiden* činit der Scheere, *concido. Rj. iz- strići, srsiti stričenje, susrijem postrici. v. impf.* strići.

Istrija, *f. vidi* Istra; *Istria, Istria*: Izmegju Rijeke i Trsta je poluostrvo *Istrija*. Kov. 28.

Istrijanac, Istrijanca, *m. čorjek iz* Istrije, *Istre. vidi* Istrijanin. — *Istrijanci* su svi zakona Rimskoga. Kov. 28.

Istrijanin, *n. (pl. Istrijani) vidi* Istrijanac. — Po o. f. Francisku (Glavinicu Istrijaninu). ARj. IV. 68b.

istrjebiti, istrjebim, *v. pf. ausrotten, exterminio. Rj. iz- trjebiti. vidi* iskopati, zatrati, uništiti. *v. impf.* istrebljavati, istrebljivati. — Prošavši Srpski i Ruski rat unalio ih (*krdalčije*) je, i gotovo *istrjebio* sa svim. Danica 2, 96. Hoću da *istrjebim* sa zemlje ljude. Mojs. 1, 6, 7. Kako je Stefan *istrebio jeres*. Vid. d. 1862, 18. *sa se, pass.*: *Istrjebi* se svako tijelo živo na zemlji. Mojs. 1, 7, 23. *Istrjebivce* se ona duša iz Izraelja. II. 12, 15.

istriniti, nīm, *v. pf. zerbröckeln, confrio. Rj. iz- triniti, kao izmriti, istrta. vidi* istošiti 1. *v. impf.* triniti.

istrkati, istrčam, *v. pf. Rj. iz- trkati. — 1) konja. laufen lassen, currere jubeo(?) Rj. učiniti da konj istrči. — 2) istrkah* pred kuću. *hinauslaufen, ecurro. Rj. vidi* istrčati.

istrnuti, nēm, *vidi* trnuti. *v. impf.* istrčavati. Rj. iz- trnuti *n. p. sriječati, vatra. vidi* istuvati, obeseliti (*sriječati*), ugasiti, utješiti (*sriječati*).

istrōšiti, istrōšim, *v. pf. Rj. iz- trošiti. v. impf.* trošiti. — 1) *vidi* istriniti. Rj. *učiniti od čega trohe, trošice. kao izmriti. — 2) nach einander verzehren, erpendo unum ex alio. Rj. malo po malo potrošiti*: Mi smo mlogo *istrašili* blaga, dok smo tvoju ljubiu isprosili. Npj. 3, 171.

istrovati, istrnjem, *v. pf. iz- trovati, sree otvorati redom ili pomalo (u smislu pravom i prenesenom).*

Isusovac, Isusōvca, *m.* Jesuita (*societatis* Jesu), redovnik družbe Isusove, u dva stara Hrv. pisca. ARJ. IV. 77a. *vidi* jesuit, ježovan, ježovit.

isušiti, isušim, *v. pf.* iz-sušiti, *srsšiti* sušenje, *učiniti* da bude što *sustijem* suho, *v. impf.* isušivati. — **1**) Isušio sam stopanja svojim sve potoke (Car. II. 19, 21. — **2**) sa se, *refleks.* Gdje-koje se bare slabo kad *isuše*. Danica 2, 31.

isušivati, isušujem, *v. impf.* činiti da bude što *sasrijem* suho, *v. pf.* isušiti. — Prijetnjom svojom isušujem more, obraćam rijeke u pustinju. Is. 50, 2. Zaprječuje moru i *isušuje* ga. Naum 1, 4.

isvilati, lām, *v. pf.* (u C. G.) isvilali kukuruzi, t. j. obradili, *Bart* bekommen, *spica aristarum vallo munita est*. RJ. *iz-svilati*, *v. impf.* svilati.

Is, *interj.* der Laut um die Hahner zu vertreiben, *sonus pellendis gallinis*: Is, tugja, is! RJ. *uzrik kojim se odgone neke životinje, ponajviše kokoši*: *Pijevne skoči na korito pak zapjeva*... Mačcha poviče: »Is, orao te odnio! Npr. 129. Is, ne prasi! (Kad ko što slaže ili se hvali). Posl. 106 (kao da je kokot ili kokoš?) Is otole, košutice! Here. 247. Is paune zlatopere! 347. *isp.* iškati, isnuti.

išakfati, iškakēm, *v. pf.* iz-šakutati, *šakom* izbiti, *v. impf.* isp. šakutati. — Knez *iškata* rukom obojicu, i dotera ih u dvor na posao. Mil. 5.

išarati, išarām, *v. pf.* RJ. iz-šarati, *v. impf.* šarati. — **1**) *bunt machen, variego*. RJ. *učiniti* da bude što *šareno*: Bespravilna smjesa ova sva tri jezika, *išarana* još k tome mnoštvom tugjih riječi. Danica 1, 102. — **2**) sa se, *refleks.* kao *pokazati se šareno*: Ispod ruke gledna po ordiji, al' se Turska vojska *išarala*, rje je čador, tu je i robinja. Npj. 4, 196.

išaref,* *m.* Wink, *nutus*: kazao mu *išaretom*, t. j. namignu na njega. RJ. *vidi* mīg.

iščašiti, šim, *v. pf.* n. p. nogu, ruku, *ausrenken*, *luzo*. RJ. *iz-čašiti*, *vidi* ičašiti, uganuti, *isp.* čašica 2. — sa se, *pass.*: Te se Jakovu *iščaši* stegno iz zglavka. Mojs. I. 32, 25.

iščhati, iščhām, *v. pf.* iz-čhati, *srsšiti* čhanje, *vidi* iščijati, *v. impf.* čhhati (čijati).

iščekati, kām, *v. pf.* RJ. iz-čekati, *v. impf.* iščekivati. — **1**) *abwarten, expecto*: Ja ću tebe brate *iščekati*. RJ. — **2**) sa se, *recipr.* iščekati se, *kāmo* se, *cinander erwarten, expectare se loco dicto*: ovdje da se *iščekamo*. RJ. — Prvi Srbliji u Runjane došli, još posljednji Jadar prelazahu, u Runjanin' *iščekat* se hoće. Npj. 4, 253.

iščekivānje, n. RJ. *verb.* od iščekivati, iščekivati se. — radnja kojom tko *iščekuje* koga ili što, ili kojom se ljudi *iščekuju* (jedan drugoga) (das *Sammeln* an einem verabredeten Orte, *expectatio in loco certo*. RJ.)

iščekivati, iščekujem, *v. impf.* RJ. *v. pf.* iščekati. — **1**) koga, *sammeln, erwarten bis alle beisammen sind, expecto dum conveniant*. RJ. — Uputa ga carski zet, šta on ovdje radi i šta *iščekuje*. Npr. 271. Kad se sastajete da jedete, *iščekajte* jedan drugoga. Kor. 1. 11, 33. — **2**) sa se, *recipr.* iščekivati se, iščekujemo se, *sich sammeln, expectare se invicem loco certo*. RJ. *iščekivati* jedan drugoga, *dok se svi skupe*.

iščekrpati, kām, *v. pf.* RJ. iz-čekrpati, *v. impf.* čekrpati. — **1**) *ausscharren (wie die Henne), crudo*. RJ. *kaže* se za kokoš. — **2**) *zerscharren, radendo corrupto*. RJ. *čekrakajući* pokrvariti što.

iščerupati, pām, *v. pf.* *zerrupfen, convello*. RJ. *iz-čerupati*, kao *izguliti* 2, *iščupati* 2, *v. impf.* čerupati.

iščesati, iščešēm, *v. pf.* iz-česati, *vidi* iščešati, *v. impf.* česati.

iščešati, iščešēm, *v. pf.* RJ. *iz-češati*, *vidi* iščesati, *v. impf.* česati. — **1**) n. p. uš iz glave, *herauskratzen, effrico*. RJ. *češnući* izraditi, *česanje* ili *česanje srsšiti*: Svrab *iščesat* komu godi. D'Posl. 120. Tugja ruka

svraba ne *iščes*. 138. — **2**) konja, *strugelu, strugli radere*. RJ. *vidi* istimariti.

iščesljati, iščešljām, *v. pf.* RJ. *iz-česljati*, *v. impf.* česljati. — **1**) *a) auskammern, pectino, cf. ovesljati*. RJ. *srsšiti* *česljanje*: Lijenos' glava ne mije; i ako je izmije, ne *iščeslja* je. D'Posl. 55. Kad u tebe bio vrat a crn *perću* *iščesljan*. Here. 254 — *b)* sa se, *refleks.* *Iščesljaj* se, blizu je Lopud. D'Posl. 35. — **2**) *durchhecheln, schurf* *tadeln, prstringen*. RJ. *vrlo* *isporati*, *iskupati* 2, *syn.* kod *iskarati*. — **3**) n. p. vunu, *ruffen, carpo*. RJ.

iščetkati, iščetkām, *v. pf.* iz-četkati, *otkom* *iščistiti*; *sasrijem* očetkati, *vidi* isketati.

iščezāvānje, n. *verb.* od iščezavati, *stanje* koje biva, kad što *iščezava*.

iščezavati, iščezavam, *v. impf.* iz-čezavati, *v. pf.* iščeznuti. — Slabiti, *iščezavati*, čiljeti. DARJ. 885b. *GINUTI, iščezavati*, smanjivati se. DARJ. 885b.

iščeznuti, nēm, *v. pf.* (u vojv.) *verschwinden, evanesco, cf. iščiljeti*. RJ. *iz-čeznuti*, kao *ostati, smanjiti se, nestati*, *v. impf.* iščezavati. — Poleti... i tako na jedanput *iščezne* iz očija. Npr. 196. Da koljeno naše ne *iščezne*, da se naše ime ne ispiše. Npj. 5, 452. Kao san odletjeće, i ne će se maći, i *iščeznuće* kao noćna utvara. Jov 20, 8. To je *o* u ostalijem jezicima slovenskim *slabeći* još *većma* *iščezlo*. Rad 26, 59.

iščibukati, kām, *v. pf.* *ausklopfen* (z. B. ein Kleid), *excutere pulcrem e veste*. RJ. *iz-čibukati*, n. p. haljinu, *čibukajući* *iščistiti* je od praha, *v. impf.* čibukati, *vidi* izlupati 3.

iščijati, jām, *v. pf.* iz-čijati, *vidi* iščehati, *srsšiti* *čijanje* (*čehanje*): Eto, djeco, čijajte to perje, i ako mi sve to večeras *iščijate*, svakom ću u jutro kolač ukupati. J. Bogdanović. ARJ. IV. 82a.

iščiljeti, iščilim, *v. pf.* *ausgehen, sein Ende erreichen (vom Wein u. dgl.), deficit, cartabesco*. RJ. *iz-čiljeti*, *nestati*, *isp.* iščeznuti, *v. impf.* čiljeti. — Bilo je u stara vremena gospode naše... ali je malo po malo to sre *iščiljelo* još prije nego u Dubrovniku. Kov. 12. Nego će ti Gospod dati ondje srce *plašljivo, oči iščiljele* i dušu *iznemoglu*. Mojs. V. 28, 65. *Iščilje* u žalosti *život* moj, i *godine* moje u uzdisanju. Ps. 31, 10. Kao puž, koji se raščinja, neka *iščile* (*bezakonici*). 58, 8. Zar nema više mudrosti u Teanu? *iščilje* li *mudrost* njihova? Jer. 49, 7. Koja je (po-grješka) postala otuda što je *rukopis iščilje* te se ne vidi dobro. DRJ. 3, 48. Nijesu ništa drugo nego od *pravilnijeh* *infinitiva iščiljelijeh* iz *svijesti* *narodne* *načinjeni* novi. Rad 1, 120.

iščinjānje, n. *verb.* od iščinjati, *radnja* kojom tko *iščinja* što.

iščinjati, iščinjām, *v. impf.* iz-činjati, *do kraja* *činiti*, *posre* *činiti*, *v. pf.* učiniti. — Tko vele posla ima, ni *jednoga* ne *iščinja*. D'Posl. 135.

iščistiti, stīm, *v. pf.* *reinigen, expurgo*. RJ. *iz-čistiti*, *sasrijem* *očistiti*, *v. impf.* čistiti. — *Pritrči* jedan *momak* od doma te im *primi* *duge* *puške*, *iščisti* ih, *napuni* *domaćinovijem* *prahom*. Kov. 65.

iščuditi se, dim se, *v. r. pf.* iz-čuditi se, *vidi* dočuditi se, *načuditi* se. — Svaćemu se mogu *čuditi*, ma se *čudu* ne *iščudih* što s' učini, što s' ogradi, od sokola popa Marka! Kov. 112, *v. impf.* čuditi se.

iščupati, pām, *v. pf.* RJ. *iz-čupati*, *v. impf.* čupati. — **1**) *a) ausraufen, crello*. RJ. *čupajući* *izraditi*, *iz-ručiti*, *vidi* iskinuti, *iskupati*, *izguliti* 2. — Ako tu *bukru* možeš *iščupati* iz zemlje. Npr. 1. Od orla ćeš iz *repa* *iščupati* jedno *pero*. 69. *Iščupaj* komarcu *noqu*, i erijeva su mu na dvorn. Posl. 107. Kukulj valja iz *korijena* *iščupati*. 163. Sebe obje *odgrizoše* ruke, mene *živoj* *srece* *iščupaše*. Npj. 3, 457. Udarice Gospod Izrailja... i *iščupaše* Izrailja iz ove *dobre* *zemlje*. Car. 1. 11, 15. sa se, *pass.*: Bezbožni će se *istrijebiti* sa zemlje, i *bezakonici* će se *iščupati* iz

19. 22 — *b*) sa se, *refleks.* Zabornio se na... Ciganin odgovorio da ne... kade, nego se uhvatio za nj da ga... na ramlju, pa se lak sam iščuj to iz... 181 82. u prenesenom smislu kao isko-... pred se, isključiti se, izbiti se... Miloš pak, gledajući kako će se... govorio je, da narod njima... Mloš 120. — 2) zerraffen, divello, Svilac, iščupana... se meće u ranu. Rj. 671a.

iščerati, rāb, e ti ištjerati. Rj.

iščerivānje, n. *vidi* ištjerivanje. Rj.

iščerivati, iščerujēm, v. *impf.* *vidi* ištjerivati. Rj.

iščesmati, suān, v. *pf.* *durchbohren* (*Art Sticke-*... *perforatum facio*). Rj. iz-česmati, srsiti... *načiniti česme, ispljike, v. impf.*... *esmati*.

iščetati, tām, v. *pf.* *vidi* iscvjetati: Garantio na... sam ga usadila, do ponoći propupčeo, a do zore ištatu. Rj. iz-četatī, iz-čjetati, erbluhen, *cf. ersere*.

iščil*, m. *cf.* prsten. Rj. — u igri *prstenu*. Jedan... ruku i potkrije pod sve kape redom... ostavi prsten)... onda oni drugi... jedan drugoga: gdje je tvoj iščil? (t. j. gdje... da je prsten). Rj. 677b.

iščošiti se, šim se, v. r. *pf.* iz-čošiti se, *veli se* za... *topori čošta odbili, te se nakrivila; u i za konja, kad se na jednu stranu zakrene: A i kula s' bila iščošila*. 11Npj. 4, 22. A dobar se dorat... na livu se stranu iščošio. 4, 690.

iščučati, iščučim, v. *pf.* (u C. G.) *vidi* izvjetriti. Rj. iz-čučati, *vidi* i ishlapati, izdušiti.

Iše, u ovoj poskošici: *Iše, iše, biće kiše*. Rj.

išetati, išetām, išetēm, v. *pf.* *herausspazieren, pro-*... *ko*. Rj. iz-šetati, *setuju i izvi*, v. *impf.* šetati. — U... grad. On išetā pred kulu bijela. Npj. 1, 51. Kad to... Anđelića, išetala na gornje čardake. 1, 531 — *setajuć uziv*. Daleko ga majka ugledala, malo bliže pred nje^g išetala. 1, 540. I išetā iz bijela... 4, 297.

išibati, bām, v. *pf.* mit *Ruthen zerpeitschen, virgus*... Rj. iz-šibati, šibajući izbiti, istući, v. *impf.* šiba-
ti, *vidi* izviskati.

iškānje, n. *das* iš-Rufen, *vor* iš, iš. Rj. *verb.*... *radnja kojim to iska*.

iškati, kām, v. *impf.* iš! rufen, um *Hühner zu ver-*... *hellere gällinas voce* iš! Rj. uzvikivati iš *od-*... *kokoši ili druge životinje, v. pf.* išnuti, *isp. iš.*

iškrbati, bām, v. *pf.* *Schurten anbringen, servatim*... *nož mi sav iškrbau*. Rj. iz-škrbati, *učiniti*... *na* (n. p. *nož*) *bude sasvijem škrbavo, isp. v. pf.*... *nož o gvozdje, cine Scharte machen, ramam juare*. Rj. 562a.

išnuti, nēm, v. *pf.* *einmal* iš rufen, *dico* iš! Rj. *uzviknuti iš odgovači kokoši ili druge životinje, v. inf.*... *škati*.

išokčēti, iškčēm, v. *pf.* Rj. iz-šokčēti, v. *impf.* šok-
čēti. — 1) *nach einander zum* šokac *machen, facio*... *za šokac unam et alio*. Rj. *sve redom (malo po malo)*... *šokčēti*. — 2) *sa se, reflex.* išokčēti se, išk-
čēm se, *nach einander* šokci *werden, fio* šokac *unus*... *alio*. Rj. *kad se mnogi redom pošokče, postavu šokci*.

išpām, špāna, m. (u vojv.) *der Aufseher der Ar-*... *praeceptus agrum colentium, aut aliorum ser-*... *um*. Rj. *Mađe, išpām od Hrv. župan, pristar koji*... *jedanke do druge sluge, *vidi* dvorski*.

išpānov, *aly* što pripada išpām. Rj.

išpānovica, f. Rj. *ispānovica*.

išpartati, tām, v. *pf.* *linēre, lineas duco*. Rj. iz-
partati (*druga obilježiti*). Išti u cara na kom će

... mestu da bude vinograd, pa neka ti išpartaju... On... k caru i zašite mesto za vinograd i da mu se... *gdje će biti brazde*. Npr. 66.

išpilja, f. (u Srijemu i u Bačkoj) drven šiljak kojim... dva kraja n. p. na šatri ili u čebetu kad... što zavije. *Art grosser hölzerner Nagel, cunei*... *genus*. Rj.

išta (i šta), *vidi* išto (i što), *makar što, irgend-*... *quidquam, zamjenica za stvar, isto prema za-*... *čeljadu itko kao što prema tko, ina drugi*... *čega i česa, pa i šta, a tijekom mogu se za-*... *prvi i četvrti. Po tome dolazi češe*... *čemu*). Kade ga dobro sagleda i upazi sablju, psa i... *mimo i šta na svijetu lijepo*... Npr. 117. Ali se nemoj šaliti da i što počneš s njim... *što nego ništa*. Postl. 24. Kad sam sit i šta, nijesam gladan ništa. 119 (*sit i čega?*... *ništa davati*). Npj. 4, 458.

U takovoj zemlji (gdje nema nikakih zakona) niti i... *može imati*. Danica 5, 85. Ono nije ni Srpski, niti i šta vrijedi. Pis. 93. Pokazao je veću volju k voj-
ničkoj službi, nego i k čemu drugome. Žitije 5 (*pr-*... *stoji između i i što* (šta). Koja će nas sama prije složiti nego i šta drugo, čega je dosta bilo. Ogled VII. Ne želi tugje kuće, niti i čega što je tugje. Prip. bibl. 46. *adv. kao ikoliko, vole*: Jesu i Turci isto uz-
mahnuli; Turci nisu ništa uzmahnuli. Npj. 4, 245.

ištāl*, ištāla, m. *der* *Appetit, cibi appetentia*: ovo otvara ištāl. Rj. želja za jelom.

ištālī*, *adj. indecl. bei* *Appetit, appetens cibi*. Rj. željan jesti, koji ina želja za jelom.

išteniti, ištenim, v. *pf.* Rj. iz-šteniti, v. *impf.* šte-
niti. — 1) (*cine Menge*) *werfen* (*von der Händin*), *pario* *catulos*, Rj. *kaže se za kućku kad izleže više štenaca (kućica)*. — 2) *sa se, reflex.* išteniti se, ištenē se, *sämtlich Junge werfen* (*von Händinen*), *pario*: ištene se sve kućke. Rj. *kaže se za više kuja, kad izlegu štenad*.

išetiti, šim, v. *pf.* Rj. iz-šetiti, v. *impf.* štetiti. — 1) *a*) *beschädigen, verderben, corrumpo, luco, cf.*... *stvar* išetiti, ni jedna stvar ne popravi. DPostl. 124. Ne da Turčin glavu ukiniti, ne da svoje ruke išetiti. Npj. 2, 283. Ako su gu kraste išetile. 2, 532. u prenesenom smislu: Ti si bašu obraz išetila ašikujuć s Oblaćića Radom. Rj. — *b*) išetiti bez objekta u narodnoj pjesmi, *ali se misli: išetiti stvar, pokvariti, razmetnuti što, damit verderb er die ganz Sache*. Mislim, sestro, danas polaziti... da isprosim i Leke gjevoju... A sluga mu konja izvedoše... Na pohodu Marko išetio: viknu sluge, tri podrumdžija, među sobom vino donijese, do dva čabra crvenoga vina... drugi popi na pohodu Marko, krvav Marko do ožiju dogje. Npj. 2, 225. »Kako bih te, brate, upitao, kad si, Marko, davno išetio, što počeošć k mene ne idete? 2, 233. U to doba bane pristasio, mudar bane, pak je išetio: na jutru mu ne zvu dobro jutro, niti Turski selam nazivaše, no mu grdna riječ progovara. 2, 281. No išetiti Ivan na pohodu: ide mudro, progovori ludo. 2, 525. — 2) *a*) *vidi* iskilaviti. Rj. učiniti *kilavim*. — *Ištećen*, *adj. *vidi* kilav*. Rj. 242b. — *b*) *sa se, reflex.* *einen Bruch bekommen, ramicosum esse, cf. iskilaviti se*. Rj. *postati kilav, *vidi* i prekinuti se*. — 3) (*osobito po juž. kraj.*) koga, *vidi* pogubiti: Moš ti mene danas kidisati, i moš puškom mene išetiti. Rj. — K sebe ruke, Kraljeviću Marko! ostav' sablju, da je Bog ubije! Bi i' orakov bratu išetio, koji nas je krasno dočekao? Npj. 2, 240.

ištīpati, ištīpām, v. *pf.* *zerkneipen, zerkwicken, con-*... *cello*. Rj. iz-štīpati, srsiti štīpanje (dosta štīpacī). v. *impf.* štīpati.

išto (i što), *vidi* išta.

ištóm, *vidi* istom.

ištavati, vām, v. pf. (u Boči) n. p. svijeću, *aussuchen, erlinguo, cf. učestiti, obeseliti*. Rj. *vidi i* istrnuti, *i syn. ondje*. — Značenje (korijenu) prelazi u *duhati*: *čih . . . ištavati (što stoji mjesto še od zé)*. Korijen 196. *po tome je Daničiću ištavati: iz-šarati, iz-šuhati*.

italija, f. ake. ARj. IV. 91b. *Italien, Italia*: Tako su dudovi preneseni iz Persije u Moriju, *Italiju*. Priprava 6. *vidi* Talija, Talijanska (zemlja).

italijanae, Italijánca, m. *čovjek iz Italije*. — Dakle se pod Vlasima razumiju upravo *Italijanci*. DM. 332. *vidi* Talijan, Talijanae, *isp. laeman*.

italijanski, adj. *što pripada Italiji, Italijancima, vid. Talijanski*. — Dž (stoji) kod onih iz Delabelina rječnika s *italijanskom* riječju. DPost. VI. I u prijevodu *italijanskom* stoji ta riječ. DRj. 1, 41. *isp. Laemanski*.

iti, iđem, v. impf. *vidi ići*. Rj. *vidi i isti*. — Srblji ne kažu *iti* nego *ići* ili *isti*. Nov. Srb. 1817. 541.

itko (i tko), ikoga, *vidi iko*. Rj. *makar tko (ko), zamjenica za čeljade itko (tko) prema zamjenici za strari išta (išto) kao tko (ko) prema što, zamjenica ora mijenja se po padežima kao tko (ko), koje vid. Kad bi pred nju trebalo da dogje prijedlog, onda mu je mjesto izmjenju i i tko (ko); isp. išta*. — Ako iko dogje (doći ću i ja), si quis. Rj. 230a. Pameti ne prodaj ni u zajam ikom daj. DPost. 93. Bojži li se do Boga i koga? Npj. 2, 29.

Iva, m. (ist.) *vidi Ivo*. Rj. *roc. Ivo. vid. i Ivo*. — U onoga Senjanina Ivo . . . Npj. 1, 533. Da moj brate, Senjanine Ivo! . . . Onda skoči Senjanine Iva. 1, 535.

Iva, f. *die Buchweide, salix helix Lin.* Rj. *vidi* vija erljena, nekaka trba, dem. ivica.

Iva, f. planina u Srbiji. Rj.

Ivan, m. — **1**) u kršćana (kao i u Rusa) *Ivan* znači *Jovan*. Rj. *hyp. Iva, Ivaniš, Ivanko, Ivo, Ivko, Ivo, Ivoje, dem. Ivanac, Ivančić*. — **2**) U kršćana *Ivan* i *Jovan* dva su različna imena, kao i *Ivana* i *Jovana* (u Tršću su bile u jednoga čovjeka, *Jovana Starčevića*, dvije kćeri *Ivana* i *Jovana*); tako se u njih razlikuje i *Jovanj danj* (7 jan.) od *Ivanja dne* (24. jun.). Rj.

Ivana, f. *ime žensko, cf. Ivan*. Rj. *dem. Ivanica, hyp. Ivka*.

Ivanac, Ivánca, m. *dem. od Ivan*. — A moj sine, čobanče *Ivanče!* Npj. 3, 337. *isp. Jovánac*.

ivan-cvijet, m. (u Paštr.) nekaka trava, *Art. Pflanze, herbae genus*. Rj.

Ivančić, m. *dem. od Ivan*. Rj. *upravo od Ivanac, koje vid. isp. Jovánčić (osn. u Jovanac)*. Osn. 238.

ivanjčelje, n. *vidi* jevangjelje: Pa uzima knjigu *ivanjčelje*. Rj. — I čjeljiva krste i ikone, i dariva sveto *ivanjčelje*. Npj. 4, 16. *vidi i* evangjelje. *isp. indžijel, indžil*.

Ivanica, f. *dem. od Ivana*. Rj.

Ivaniš, m. *ime muško*. Rj. — *takeu hyp. kod Bjelša*.

Ivanko, m. ake. ARj. IV. 101b. *ime muško*. Rad 26, 55. *hyp. od Ivan*.

Ivanj, adj. *što pripada Ivanu, vid. Ivanov*. Prava posesivna adjektiva, kojih je sada manje nego što ih je prije bilo: nalaze se osobito uza supstantiva s kojima čine imena vlastita, kojima se zovu mjesta. *dani itd.: Ivanj dan* (osn. u *Ivan*). *Jovanj dan*. *Miholj dan*. *Nikolj dan*. *Stjepanj dan*. *Tripunj dan*. Osn. 67. — *Ivanj dan*, *Ivanja dne*, m. *Fest des h. Johann des Täufers, den 24. Juni, dies festus St. Joanni Baptistae . . .* U oči *Ivanja dne* je obično na nekijem mjestima paliti bilu oko tora. Rj. *vidi* Ivanje. *Ivanjača*, jabuka, koja o *Ivanju dne* dospijeva. Rj. 216a. *Ivanje želje*, n. (u Dubr.) *Art Kraut, herbae genus*. Rj. 216a. (*nekaka trava*).

Ivanja, f. zidine od manastira u Šabačkoj nahiji nakraj Cera pod Vidojevićom. Rj.

Ivanjača, f. jabuka, koja o *Ivanju dne* dospijeva. Rj.

Ivanje, n. *vidi* Ivanj dan. — Od *Ivanja* brinu se kućani. J. S. Rejković. 307. ARj. IV. 103a. *govori se u Hrv. za nast. isp. Prokoplje*.

Ivanjica, f. varošica u Srbiji iza Užica. Rj.

ivanjsko cvijete, n. (zato i bijelo), *das Ichkraut (Waldstroch, moser Ervian Blattstroch), galium verum Linn.* Rj. *biljka*. — *Ivanjski, što pripada Ivanju*.

Ivo, m. *hyp. od Ivan, za ake, i abhli isp. Hrv. rule Iva, Ivo*. — Onda *Ire Jelci* govori . . . A Jelica njemu govorila: O Ivane, drazi od oćiju! Npj. 1, 211.

Iver, *ivera*, m. *der Holzspann beim Zimmermann, sarmatum: Kud će iver od klude?* Rj. *vidi* odljusk, treska, troština. *hyp. iverak, dem. iverčić, coll. iverče*. — *Majstorski su dvori skoro sazidani: kamen po kamenu, iver po iveru*. Npj. 1, 105.

iverak, *iverka*, m. *hyp. od iver*. Rj.

Iverak, *Iverka*, m. *Gebirge zwischen dem Flusse Jadar und dem Berge Cer*. Rj. *kosa izmaju rade Jadru i brdu Cera*.

iverčić, m. *dem. od iver*. Rj.

Iverje, n. *coll. die Spanne, Holzabfalle, sarmatum*. Rj. *isp. skalje, triješće*. — *Vaklja*, od grabovine kao *iverje* koje se pali mjesto luca. Rj. 52a. *Skalje, komadi od iverja*. Rj. 720b.

Ivica, f. — **1**) *dem. od Iva*. Rj. — **2**) *das Ende (am Tuel, an der Leimwand), latus panni*. Rj. *kraj na suknu, platnu, vid. krajac*. — **3**) *kraj na čemu drugom: Strehe su (erkvici) potšivene tankim belim daščicama, podvlačkama, a iveric im podrešene rezbom od tanke bukovine, Zim. 21. Ravanjei načine na iveric od erkvene porte jednu knću. 30. Sliva se voda . . . na pod, u najširu jednu liniju, iz koje se tek, preko iverica njenih, preliva u vade. 136.*

Ivričenje, n. *verb. od ivičiti, koje vid.*

Ivičiti, čm, v. impf. *što, načinjati mu ivericu, v. pf. oivičiti*. — Isto tako i *ivica* kola visoka je, kao da je je neko marljivo *ivičio*. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 101b.

Ivik, *ivika*, m. *cin Buchweidenwald, salicetum, cf. ivljak*. Rj. *ivova šuma*. — *za nast. isp. apik*.

Ivka, f. *ime žensko, cf. Ivana*. Rj. *hyp. od Ivana, isp. kod Drenka*.

Ivko, m. *ime muško*. Rj. *hyp. od Ivan, isp. kod Boško*. — *Stavlja redom jednog do drugoga . . . a do sebe od Konjica Ivku, a do Ivka od Omolja Zivka*. Npj. 2, 202.

ivljak, *ivljaka*, m. *Buchweidenwald, salicetum, cf. ivik*. Rj. *ivova šuma*. — *ivik prema ivljak isp. drenjak (prema drenik)*.

Ivna, f. planina u Hercegovini (u Drobunjacima).

Ivo, m. *hyp. od Ivan*. Rj. *gen. Iva, roc. Ivo, Ivo, vid. Iva, Ivo*. — *Podiže se Crnojević Ivo*. Npj. 1, 524. *Otale mi Iva ispratiše*. 1, 526. *Pade na um Crnojević-Ivo*. 1, 528.

Ivoje, m. *hyp. od Ivan*. Rad 26, 56. — *takeu hyp. kod Blagoje*.

Ivov, adj. *von Buchweiden, salicis helicis*. Rj. *što pripada iveri, za nast. isp. aptov*.

Ivovina, f. *das Buchardenholz, lignum salicis helicis*. Rj. *ivova drvo*. — *Može biti da je iz početka prije bilo ogledano od šaša ili . . . ivovine, nego li od prepređenijeh vunenijeh konaca*. Priprava 142.

iz, Rj. *pred nekim se glavarima dodaje prijedlogu oromu ozad a, da bi se s njima lakše izgororio*: Iza, 21 *vidi iz: više izu glasa*. Rj. 217b. *za ake, isp. bez, prijedlog iz složen: iskraj, ispod, ispred, ispreko, izu, izdno, izmegju, iznad, izvan, izviše*. — **1 a**) *S orim prijedlogom u drugom padežu riječ pokazuje da je mjesto, s kojega se što miče ili je što upravljeno, opkoljeno onim što znači ona suma*. (kao na pitanje

iz vode, iz gore, iz kuće; ukrašće
 i oka (boka naći čes). Rj. Kad se ide
 ... valja ponijeti i kolač, pa kad se iz
 ... opet ... Rj. 281b. Bolje je (gle-
 ... nego iz timaica. Posl. 22. Bolje se
 ... nego se iz bliza mrziti. 26. Iz ja-
 ... izmamio. 98. Iz kamena bi suza
 ... 99. Iz blaka zmi. 100. Iz ove kože nikud
 ... 100. Iz ropstva i kad a iz groba nikad. 100.
 ... iz kože (dosudio mu). 106. Lasno je iz
 ... pjevati. 166. Lije kiša kao iz kablja. 169.
 ... kao da će mu škia iz čela ndariti. 189.
 ... govori. DPost. 45. Skočih jedna iz dušeka,
 ... vode svekrvici. Npj. 1. 308. Da protera jareca
 ... Id'ite, veli, uhvatite jareca, izvedite malo
 ... 176. Iz toga se vidi da bi se Pisme-
 ... možla razdijeliti na ... Spisi 1. 8. To je
 ... usnade iz mrtvih. Mat. 14. 2.
 ... usta njegovijeh. Luk. 22. 71. Imaše
 ... koje razuda iz kuće. Sud. 12. 9. —
 b) *opokljeno mjesto gdje se počinje glagolska radnja*
prestruša se dalje, i u ovim je primjerima (način):
 Kukolj valja iz korijena iscupati. Posl. 163. On po-
 teže rukami i nogama, popimnju ruke iz ramena, po-
 pimnju noge iz koljena. Npj. 2. 416. Sva se ljuha
 i tečeja kula. 2. 478. *Sa srin je orako i ovo: Iz*
prva kraja, t. j. isprva, anfangs, initio. Rj. 297a. *Iz*
ove stapa, t. j. ovaj čas, auf der Stelle, e vestigio.
 Rj. 71a. *po svojoj prilici ovamo ide i ovo: Iz uzde*
 u Budlin. Posl. 100. Pa je Krla prve sustigao, pa
 on šujima iz dizgona ide. Npj. 3. 210. *tako je i ovo*
u prenesenom značenju: Iz patnih žila (n. p. truditi
se oko -ta, t. j. iz sve snage, što se gogj više može).
 Posl. 100. On povika *iza svega glasa.* Npj. 1. 580.
 Da služiš Gospodu Bogu svojemu iz svega srca svo-
 jeza i iz sve duše svoje. Mojs. V. 10. 12. *upravo u*
ovom značenju mjesto zamjenjuje radnja i stanje i
u orakim primjerima: Bolje zlato poizderato nego
 srebro iz nora kovato. Posl. 22. Istiha se pečenića
 peč. 105 (iz tihaj). Kako bi Isusa iz prijevore uhva-
 til i ubili. Mat. 26. 4. *amo idu i adverbii:* iznebnha,
 iznebusice, iznenada. — c) mjesto se može zamje-
 niti vremenom: *Iz dan u dan, t. j. svaki dan.* Rj.
 Iz jutra se vidi kakav će dan biti. Posl. 99. *osim*
riječi jutro (i dan) nemu u ovom poslu druge im-
enice koja znači vrijeme; nego se vrijeme često za-
menjuje stanjem (na pitanje: od kada?): Dobro se
 proljeće iz rana poznaje. Posl. 61. Dva se draga
 iz mala gledala. Npj. 1. 240. Ja se još iz djetinjstva
 opominjem. Pis. 1. pu i na pitanje kada: Prvi se
 stenei u baru bacaju. (Ne treba gledati što kome iz
 početka srčca ide u napredak.) Posl. 260. Koliko je
 ljudi iz početka bilo stvoreno? Priprava 121. *Ispru-*
ne kazah vam ovo. Jov. 16. 4 (iz prca). — d) mjesto
 prijedlogom iz iskazano može ostati i onda kad se
 misli da je micanje već prošlo pa se mjesto njega
 drugo što o stvari kazuje (n. p. izvor, zaričaj itd.):
 Niže Kladova znadu se na suhu (osobito iz Vlaške
 strane) zidine od Trajanova mosta. Rj. 297b. Jegji
 zelje iz srova vrta. Posl. 113. Reči čelnu izokola ljudi.
 Npj. 1. 351. Gije su tobe guje iz potaje? 2. 409. Pije
 junak crveniku vino, služi mu ga iz gorice vila. 2.
 318. *tako može biti i ovo: No iz početku ima protiv*
ovoga pogriješaka. Npj. 1. VII. *tako i za vrijeme:*
 Moglo bi se što naći u arhivima ili kakijem knji-
 zama iz XVI. vijeka. Npj. 3. 173 (Vuk). — e) u
 prenesenom značenju može drugi pulež s ovim pri-
 jedlogom značiti uzrok radnji kakvoj ili ono što koga
 ... Da su ga braća iz zaristi ostavila
 ... cardaku. Npr. 10. Iz šale i proro nikne.
 ... tomu dodaje Dunačić: Istina, drugo je što
 ... što se sali; ali je uzrok opet dobro
 ... jer je poslovice potpuno smisao: iz šale se
 ... proro nikne. Sm. 185. Ja ovo činim samo

iz ljubavi k našem narodnom jeziku. Pis. 22. Iz
 uzroka, koji bi se lasno mogli opravdati, sami do-
 voljno ne poznaju ono, u čemu su dužni druge upu-
 čivati. 26. Jer nigda iz laskanja ne govorismo k vama,
 kao što znate, niti iz uzroku lukomstva. Sol. I. 2. 5.
 Osvečiše se radujući se iz srca i potirući iz stare
 mržnje. Jezek. 25. 15. Tako učini za svakoga koji
 zgriješi iz neznanja. 45. 20. Iz ovijeh razloga pre-
 dložih ... Oglad III. — f) *kad se što promijeni te*
postane druga ili drukčija stvar, može se u prene-
senom smislu uzeti da je ištao iz onoga što je bilo
prije promjene ili iz njegovu obliju: Iz jednoga dr-
vetla ikona i lopata (biva). Posl. 99. *Iz svakoga panja*
ne može se svetae istesati. 100. Bog ... stvorio jednom
 ovaj cijeli svijet iz ničega. Priprava I. Pustinje su
 postale rodne zemlje, a iz rodne zemlje postale pu-
 stinje. 15. Šta će biti iz oroga djeteta? Luk. 1. 66.
 tako imu u književniku i kad je jedna stvar sasta-
 vljena od više drugih, ali se ne imenuju upravo ti
 dijelovi njezini nego se samo kaže za njih odakle su
 uzeti: Istočna ili Binč-Morava sastavlja se iz deje
 male Morave. Danica 2. 39. Kad bi praviteljstvo od
 redilo komisiju iz bespristrasnijeh i u ovome poslu
 vještijeh ljudi. Olg. na laž. 26. — 2) (u C. G. i po
 Zeti). vidi od: donesi iz Jovana sjekiru. Rj. — Iz
 u Crnoj Gori i u Zeti govori se i mjesto od, n. p.
 donesi iz Jane rakije i t. d. (kao što se po ostalim
 mjestima govori samo kod mjesta, n. p. iz kuće,
 iz polja, iz planine, iz vode i t. d.) Posl. XLVII. — isp.
 Sint. 170—185.

iza, Rj. složeno iz-za. — 1 a) s ovim prijedlogom,
 složenim od prijedloga iz i za, drugi pulež pokazuje
 micanje s mjesta koje se kazuje prijedlogom za i
 šestim padežom (na pitanje odakle?): von der hintern
 Seite, von jenseits, a parte postica: Dogje izu kuće.
 Lasno je izu grma strijeljati. Rj. Viri izu vrata. Rj.
 63a. Osim toga Srbini ima običaj ... prekrstiti se:
 kad hoće da ustane izu trpeze. Rj. 366b. Potrže kao
 kebu izu pojasa. Posl. 257. Isteklo je žarko sunce ča
 izu gore. Npj. 1. 43. Pak zaseda za jelu zelenu ...
 izu jele njega zaputuje. Npj. 2. 80. Izu drveća i izu
 kamenja opale na njih. Miloš 92. — b) mjesto oca-
 kazano može biti i mjesto bavljenju po tome, što se
 uzima da se s njega gledajući nalazi nešto na njemu
 (na pitanje gdje?): Počne ih divljan pipati izu vrata.
 Npr. 148. Ni koliko crno izu nokta. Posl. 220. Kad
 su bili malo izu grada. Npj. 2. 151. mjesto bavljenju
 na orakom mjestu imamo i primicanje na nj, kad se
 ne gleda toliko kuda se što miče nego gdje se bavi
 primakvaši se (na pitanje kuda? kamo?): Najstariji
 sin pogje u lov, pa kako izigje izu grada, skoči zec
 izu grma. Npr. 43. Idi, sinko, opet izu sela, ne bi li
 te Bog namerio na onu devojčicu. 67. Za to ču vas
 preseliti izu Damuska. Amos 5. 27. — 2 a) onakim
 se mjestom može zamijeniti vrijeme, samo kad se ne
 misli mjesto nego vrijeme (na pitanje kada?): nach,
 post (in der Zeit): izu toga; izu zime toplo; izu kiše
 sunce; dogjoše jedan izu drugoga. Rj. Izatoga, t. j.
 izu toga, darauf, exin. cf. iza. Rj. 218a. Nakom,
 nakon. cf. poslije, izu Rj. 392a. Stojša opravi sve
 tri sestre, i krene sve blago izu sva tri zmagja. Npr.
 36. Iza ruka i liscica se najje. Posl. 97. Čaša izu čaše,
 a izu čaša istina. DPost. 12. Kako ćeš se obiknuti
 izu svakog dobra troga bez svječice, bez straiće.
 Npj. 1. 93. Knjigu piše care izu knjige. 1. 621. Jer
 je Marko izu sna zlovoljan. 2. 443. Izu krasta lice
 pocrnjelo. 2. 528. Izu ovijeh riječi rekne mu da me
 dovede. Sovj. 37. Umre Perča Stanković, izu kojega
 ostane lijepa i bogata žena. 73. Stane (Bog) na narod
 slati zlo izu zla. Prip. bibl. 40. Izu svega toga još
 jednako pristupajuću pisac k poslu svome. Rad 2.
 196. — b) *uz orako vrijeme može se misliti i red:*
 Prvi je serdar, izu serdara je vojvoda, a izu vojvode
 knez. Rj. 279b. Izu ovijeh (težaka) u njih (Turaka)

idu zanatlije i trgovci, po tom age i spahijske, pa onda begovi. Kov. 11. — 3) *vidi* iz: viče *iza* glasa. Rj. — *isp.* Sint. 185—187.

izabiranje, *n. verb. od izabirati. radnja kojom liko izabira što.*

izabirati, izabīrām, *v. impf. iza (= iz)-birati. vidi izbirati, birati. v. pf. izabirati, izbrati.* — Sama sebe *ne izabira*, izabrala Šein čelebija. Here. 36. *sa se, pass.*: Konj *se izabira* po zubi a čovjek po čudi. 1) Post. 49. *vidi primjere kod izbirati.*

izabrān, *adj. upravo part. pass. od izabirati, s osobitim značenjem: što je po izbor, što je bolje od ostalih, valjanu, vrsno. vidi izabrati.* — Ko li će ih svjetovati? Ko li mudru rječ izreći *pred gospodom izabranom?* Npj. 1, 91. Vi Mačvanske čujte buljubaše! Čupičević *izabirani*. 4, 254. Ko prevari tebe, pope, mudra *glavo izabrana*. Kov. 112. Da subira i dočekiva vrsne i *izabrane ljude*. 121. Odrede se iz sviju nahija *najizabraniji vojnici*. Sovj. 39. Jer je tijekom njegov pretio i *brana mu izabrana*. Avak. 1, 16.

izabrati, izaberēm, *v. pf. erwählen, eligo. iza (= iz)-brati. vidi izbrati. v. pp. obrati 2, odabrati, odbrati. v. impf. izabirati, izbirati, birati. izabrati koga ili što, komu ili za koga; izabrati iz, između, od; izabrati koga za što.* — Njega oženi gjevojkom *koju je sebi izabrao*. Npr. 10. Još dva bata za *se izabrati*. Npj. 2, 616. Nego ugje u moje volove, *te izabrau boljeg i boljega*. 3, 449. Ne znam, *koga bi od vas izabrata*. 4, 32. Uživani *izberu između sebe* trideset starih Turaka. 5, 38. Ostali redom među puške, osobito kad koga iza glasa pripjeva *izabrani* pjevač. Kov. 61. Onda sve vojvode u dogovoru *izberu Miloša*, da uzme dve hiljade konjika. Miloš 52. Sa dve hiljade iz cele ondašnje *vojske izbranih pešaka*. Miloš 50. Što se pak tiče Srpske terminologije, *koju je društvo za sad izabrato za posao svoj*, ja bih rekao, da to nije najbolji izbor. Pis. 14. Mora da *izbere, ili će imena sklanjati* . . . po Srpskoj gramatici, *ili po* Ruskoj. 68. Ko će optužiti *izbrane Božje?* Rim. 8, 33 (izbrani zamjenjuje imenicu izbrani). Pozdravite Ruša *izbranoga* u Gospodu. 16, 13. Blago plenu, koje je on (Bog) *izabrao sebi za naslijegje*. Pis. 33, 12. *Za stolice bi izabrana* Rasa. DM. 25.

izáci, izāgčēna, *v. pf. vidi izići. Rj. vidi i izisti. postalo izaci od iz-iti, iza-iti, iza-iti, iza-ti, iza-ti, iza-ći. v. impf. izlaziti, izalaziti, izilaziti; ishoditi, izihoditi.* — 1 a) *ausgehen, exeo, egredior: Izaci će djelo na vidjelo*. Rj. 60a. Volujara, nekakva *zviždalca*, koju ratari poznaju, i kad ona *izigje*, onda već idu tražiti volove. Rj. 71a. *Izišao* slijep u šetnju iza grada. Rj. 117b. Zapekao se čovjek, kad za dugo ne može na polje da *izide*. Rj. 188a. Mujo *izisti* odista hoćase. Rj. 223b. *Izidi* mi na međan junački. Rj. 352a. Oskočilo *sunce*, t. j. *izišlo* povisoko. Rj. 471b. *Izigje* s braćom malo *pred dvor u šetnju*. Npr. 7. Nije mogla (galija) *izaci* na svoj pravi put. 42. Kad *izigje iza gore mjesec*. 228. Po objedu *izidu* gledati gragjevine i džardine. 230. *Izaci* će to njemu na nos. (Platiće on to; skupo će ga stati). Post. 98. *Izišao* kao mara (u proljeće) *na sunce*. Hajduk se može predati . . . izvade mu od paše buruntiju, pa onda *izigje iz hajduka* . . . Danica 2, 94. Pred ovu bunu *izišao u Bosnu u rod*. 3, 178. Sad *izišarši* ja opet *među Srpske spisatelje*, evo i Danice *među čitatelje*. 5, 3. Kako koji svojevrijedno *iz društva izigje*. 5, 75. Kad *ti izagje* kakav dušmanin da ga (tvrdi grad) na silu uzme. Kov. 67. *Izidi ono*, deljio! izvedi tvoju ljubov. 87. U Takovu *izigju* obojica *delibaši* velikoga vezira, i polože oružje pred njim. Miloš 55. Ali su jednako očekivali, dok Miloš *izigje iz Turaka* i dogje među njih. 73. Dogje glas, da je *iz Beograda izišlo* nekoliko stotine Turaka. 84. Kad on *paši na divan izigje*, pred njim paša na noge ustane. Npj. 1, XLVIII. Pišu kako im kad *izigje iz peru*. Pis. 28 (*isp.* Piši . . . kako ti kad *iz peru isteće*.

Rj. 1 VI). Da ovaj *rpčnik* nikad ne *izigje na svijet*. Rj. XIV. Da bježimo jednu noć kroz Turke, pa koji *izigje*, a koji pogine Bog da ga prosti! Sovj. 68. Kako *izigje iz škole*, s mjesta lujntaut. Straž. 1886, 833. U Berlinu je jedan Zabavnik *izišao*. 1886, 1386 (= na svijet). Uzrok, što (taj dogovaj) još do danas *nije izišao na svet* kao što bi valjalo. Žitje 51. Nimejljani *izivi* *će mi sud* s rodnom ovijem, i omučie ga. Mat. 12, 41. Kad (Petar) *izigje k večatima* u čeda ga druga. 26, 71. *Izigi od mne*, Gospode! ja sam čovjek grješan. Luk. 5, 8. Mnogo varalice *izigjosi na svijet*. Jov. 11, 7. — b) *vidi izići*, popeti se; *hinaufsteigen, ascendo*: Ijčzeći uz jedno brdo vrlo sustane, a kad *izigje na brdo*, nagje čocka. Npr. 5. Onda joj izmijih čoban pruži svoj štap preko vatre, a ona *po stapu izagje*, po njemu na ruku. 10. Lasno je *udriti* na Moraču, no je muka *izaci* u Rzaču. Post. 167. *Prav izigje gore uz čardake*. Npj. 2, 621. Kad im vince *izigje u lice*. 4, 179. Do ručanice *izigju na Čer*. Danica 3, 200. *Molite* tvoje i milostinje *izigjosi na pamet* Bogu. Djel. Ap. 10, 4 (*sind emporgestiegen, ascenderunt*). Ko će *izići na nebo?* Rim. 10, 6. *Izide* uz *basamake*. Jezek. 40, 6. — 2) *ausbrechen (ou einem Exantheme) erumpo*: izišle kraste po njemu. *vidi ispeti* se 2, *popeti* se 2, *izasuti* se 2. — Po njezinom *djetetu*, kad se rodi, *izigju* nekakve rane. Rj. 79b. *Isperta* se n. p. koža, *lice* (kad *izigje po njemu kao perut* što je po glavi). Rj. 235b. *Izisti šklopici po njemu*. Rj. 841b. Čire, mire, oko tebe devet braće bilo! (Kad se ko potuži da mu je *gje izišao čir*, rekne mu se u šali da tako probaje oko njega). Post. 348. *Izide* mu *guba na čelu*. Dnev. 11, 26, 19. *Po njima (kostima) izidoše žile* i meso. Jezek. 37, 8. — 3) *werden, existo: izišao* čovjek; *izigje* lopov; ako *izigje* kalp; i na teftor vojsku prebrojio, *izigje* mu što hiljade vojske. Rj. 224a. *biti, postati, pokazati se, dogoditi se*: Iz ovoga komada čohu ne mogu čakšire izlišiti, t. j. *izići*. Rj. 225a (*vidi izmoći*). Jā. 4 u pjesmana se dodaje samo da *izigje pama vrsta*. Rj. 233a. Ova je *plata* stala se *podizati* tako da je do 1832 godine *bila izišla* na 250 *groša*. Rj. 395b. Kašto *sodžbina izide veću* nego što ukradena stvar vrijedi. Rj. 609b. Malo po malo *izigje on najbogatiji čovek*. Npr. 12. Svakome jedva po dva novca *dopalo*, a jednome ni to *nije moglo izići*. 172. *Od plašljiva ždrebeta* mnogo puta *dobar konj izigje*. Post. 235. *Prijge* nego li rečeš, *gledaj kako će ti izaci*. 262. Ti robi i radi kako ti drago, pa ćeš videti, *na što će izići*. Miloš 64. Od žalosti, što mu ni ovaj *posao* ne može za rukom *izići* . . . razboli se i umre. 179. Poharaju nekoliko sela, odakle je *buna* najviše *izišla*. 181. Stamu *govorili*, da to ne će ni ti može *dobro izići*. Sovj. 16. *Izigje* *zaporijest od cesara* Avgusta da . . . Luk. 2, 1 (*isp.* izdati 4; *zapovijest* . . . izda se uredba). Počekaj, kćeri moja, dok doznaš *kako će izaci*. Rut 3, 18. Obličie se donatan i Saul, a narod *izile* *prar*. Sam. 1, 14, 41. *Zlo*, koje mogaše *izaci od svagje*. DM. 49. — 4) *n. p. iz noći, iz zime, uberleben, superstitem esse*: jedva je *iz* *noći* živ *izišao*; Bog zna, hoće li *iz zime izići*. Rj. 224a. *ostati u životu*: On je vrlo pošten čovek, nego star i slab; Bog zna, hoće li *izići iz ore zime*. Straž. 1886, 1768. — 5) *izišao iz svijesti, ist wahnsinnig geworden, mente capii*. Rj. 224a. *poludjeti, isp.* biti izvau sebe. — 6 a) *izići na glas: postati glasiti, čuren*. Katić. Carapčić i Gjuša *izigju* još *na reči glas* koje pokazanim junaštvom . . . koje dogovarajućie se oko Beograda . . . Danica 5, 48. Osobito je *izišao na glas dočekarši* i *uzbivši Afis-pašu*. Sovj. 72. — b) *na kraj izići s kim ili s čim, uraditi što, seršiti što s njim*: *Zuato*, da ni s *ovijem*, što su među nama, ne možemo nikako *na kraj da izigjemo*. Sovj. 24. Nego će mi mnogo novaca *trebati*, ne znam kako će *na kraju izići*. Straž. 1886, 671. *na kraj izigje što, kad se svrši*: Dodr'o je već *vrag opanke*. (Kad se hoće da kaže da su čija

vidi soba. Rj. *vidi* i kljjet 1. odaja. *dem.* izbica. — Petar, gore pod krovom u svake zgrade, gdje nema tavana od dasaka, nego je n. p. od ljese (dolje je pod, više poda petar, a pod podom konoba, a u Brlima izba). Rj. 496a.

izbacati, izbācām, iz-bacati. — 1) u primjeru koji ide, čini se da je v. pf.: baciti mi polje više čega jedno za drugim: Otvori jedan kraj od vrata i počue stoku vabiti da jedno po jedno izbaca. Npr. 149. — 2) u Daničiću v. impf. (*ake.* izbāciti, izbācām? *isp.* impf. odbaciti): Crkva izbaca iz svoje zajednice... one koji kaznju da nema Boga... izbaca i one koji se ne klanjaju... Crkva izbaca i one koji hule... Najposlije ona odbija od sebe ne samo one koji... DP. 106. 107.

izbaciti, izbācīm, v. pf. Rj. iz-baciti. v. impf. iz-bacivati. — 1) *herauswerfen*, *ejicio*. Rj. baciti na polje: Počne bljvati te i ono sree izbaci. Npr. 110. Divljan ga uhvati i izbaci među ostalijem ovinovima. 119. Iz bojna ga sedla izbacio. Npj. 2. 153. Da bi nega iz razvodstra izbaciti. Sovj. 48. sa se, *pass.*: Možemo i mi izostaviti ona (slova)... ne vjerjemo da bi se još koje (storo) moglo izbaciti. Danica 1, 101. Za ovaj nesrečni dogadjaj... izbacni se Miloje sa svim iz slušbe. 4, 24. *isp.* izmetnuti 1. — 2) *ausschiessen*, *rejicio*: izbacio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje — našao da ovo desetoro nije dobro kao što su ostali, i zato ih nije htio u redu s ostalima da kupi; tako se izbacuju i govoda, i kože i ostale ovake stvari u trgovini). Rj. *vidi* isturiti 2, izmetnuti 2. — 3) pušku, top, *abfeuern* (*die Flinte*), *ejaculor* (*glaudes*). Rj. *vidi* *syn.* kod puška. — Kad čobanin opazi četu, on izbacirši pušku pobjegne kud hoće. Rj. 760b. A po jednu pušku izbacinio, više pušak' nemojte bacati. Npj. 4, 186. sa se, *pass.*: Izbace se po nekoliko topu. Kov. 61.

izbacivānje, n. Rj. *verb.* od izbacivati u svrijem značenjima. — O izbacivanju i izostavljanju pismena. Straž. 1886, 866. Uzima da svako izbacivānje tihaj glusova u slovenskom jeziku biva najprije asimilacijom. Rad 2, 196.

izbacivati, izbācivēm, v. impf. Rj. iz-bacivati. v. pf. izbaciti. — 1) *herauswerfen*, *ejicio*. Rj. baciti na polje. *vidi* izmetati 1. — Zemlja je progonila, a more te izbacio! (Kletva u primorju). Posl. 90. Kucza seoskoga postavlja selo, i izbacuje, kad mu je volja. Danica 2, 96. Kad nam veoma dosagjivaše bura sjutra dan izbacivahu torare. I u treći dan svojima rukama izbacismo alat lagjarski. Djel. Ap. 27. 18. sa se, *pass.*: Izbacuje se j, n. p. oružje (mjesto oružje). Npj. 1, XXXVI. — 2) *ausschiessen*, *rejicio*. Rj. *vidi* isturati 2, izmetati 2. — sa se, *pass.*: Izbacio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje)... tako se izbacuju i govoda, i kože i ostale ovake stvari u trgovini. Rj. 218a. — 3) *losschiessen*, *abfeuern*, *ejaculor*. Rj. izbacivati n. p. pušku. *syn.* kod puška. — Ide svaki svojoj kući izbacujući svaki po pušku. Kov. 58.

izbāciti, izbācīm, v. pf. dijalektički mjesto izbaciti, koje *vidi*. *isp.* baciti i baciti. — Pa ulježe pod šator Sekula, sve izbaci Tarke i banove, izbaci ih nasred Kosovoga. Npj. 3, 220.

izbādānje, n. *das Ausstechen*, *effossio*, *excisio*. Rj. *verb.* od izbadati. radnja kojom tko izbada što (n. p. oči).

izbādati, izbādām, v. impf. *ausstechen*, *effodio*, *excido*. Rj. iz-badati, bodući raditi. v. pf. izbosti. — Izbadu! oči. DPost. 35.

izbaliti, līm, v. pf. *rotzig machen*, *mucro maculo*. Rj. iz-baliti, balama izmrljati. v. impf. biliti.

izbasati, sām, v. pf. iz-basati, basajući izići. v. impf. basati: Zagjoh u ovu maglu, pa neš iz nje živ izbasati. J. Bogdanović. ARj. IV. 127b.

izbatinati, nām, v. pf. iz-batinati. *izlupati batinom*: »Treba njega batinom izbatinati... »izbatinaće

se on sam. J. Bogdanović. ARj. IV. 127b. *isp.* izbiti 2. v. impf. batinati 2.

izbavitelj, m. koji izbavi koga ili što od čega ili iz čega (*zla kakor v. Bppear, letter, liberator, evolver*): Uzme pod krilo carevu čerku ženu njegova izbavitelja. Npr. 196. Doći će od Siona bavitelj. Rim. 11. 26. Davao si im izbavitelja, koji ih izbavlja iz ruku neprijatelja njihovih. Nem. 9, 27. — *rijec i stikim nast. kod* bōditelj.

izbaviti, izbavna, v. pf. Rj. — 1) *befreien*, *libero*. Rj. iz-baviti koga ili št. od koga ili od čega, ili iz čega. *vidi* kurtalisati, litrositi, oprostiti, osloboditi. — v. impf. izbavljati. Cobane, za Boga. izbavi me iz ove ratre? Npr. 19. Ja ću tebe učiniti čestita, što si me od nje izbavio. 145. Bog od kuda žive duše, koja bi ga izbavila. 252. Ni da živi Kraljevića Marka koji zemlju od zla izbavio. 2. 125. Ne bi l' seopu izbavio glavu. 2. 457. »Da imade Turkinja gjevojka... u vašega age Sinan-age, čini mi se, za mene bi bila... Kako bih je junak izbavio? Npj. 3, 152 izbaviti je iz kuće roditeljske? uzeti, oteti je? Ko će poći u Tursku Udbinu, da izbavi odigjar Hajkuno, milu sestru Gojena Alila, da pokloni mene za ljuboveu. 3, 145. Izbavi nas iz dušmanske ruke i pašine prevelike muke. 4, 344. Mater izbavi iz ropstva. Danica 1, 29. Sina ne dopusti na Driai da se tuku s Turcima i da izbave Lešnicu. Miloš 36. Ne mogući Miloš svoj čeljadi Adži-Prodanovoj pomoći i izbaviti je od ropstva. reče... 61 (nije bila jošte u ropstvu). Samo mladež može izbaviti nas od ove sramote. Pis. 94. Jer će on izbaviti svoj narod od gričha njihovih. Mat. 4. 21. Jamačno je ovaj čovjek krvnik, kojega izbavljen od mora sud Božij ne ostavi da živi. Djel. Ap. 28. 4. Gospod izbavi narod iz zemlje Misirske. Jud. 5. Pōbiće Filisteje i izbaviti Keilu. Sam. 1. 23. 2. Neka me (Gospod) izbavi iz svake nerolje. 26, 24. Da im ne damo od plijena koji izbavismo. 30, 22. Može li te Bog tvoj izbaviti iz usta lavorih? Prip. bibl. 98. — 2) sa se, *refleks.* i *pass.* izbaviti se čega, izbaviti se od čega: Idi sad kući, kad si se smrti izbavio. Npr. 203. Kako bi se ja sad od ove sumnje izbavio? Danica 2. 128. Da se njegova zemlja i raja izbavi od ovih zulumčara. 3, 187. Da bi se Srbi izbaviti ove dosade. Sovj. 72.

izbavljānje, n. *das Befreien*, *liberatio*. Rj. *verb.* od 1) izbavljati, izbavljati se, radnja kojom tko izbavlja koga ili kojom se tko izbavlja: Bog me posla pred vama... da vam izbavi život izbavljanjem predikim. Mojs. 1. 45, 7. Ti si (Gospode!) zaklon moj... okružavaš me radostima u izbavljanju. Pis. 32, 7.

izbavljati, ljām, v. impf. Rj. iz-bavljati. v. pf. izbaviti. — 1) *befreien*, *libero*. Rj. izbavljati koga ili što od koga ili od čega, ili iz čega. *vidi* oprastati 2 (i se). — Izbavljajte Srbinske duše a od Turske od nečiste ruke. Npj. 4, 201. Jedne milujite, a jedne strahom izbavljajte i iz ognja vadite. Jud. 23. Angjeo, koji me je izbavljao od svakoga zla, da blagoslovi djecu ovu. Mojs. 1. 48. 16. Tada im Gospod podizase sudije, koje ih izbavljahu iz ruku onihaj što ih plijenjahu. Sud. 2, 16. — 2) sa se, *refleks.* i *pass.* izbavljati se iz čega: Pravednik se izbavlja iz nerolje, a bezbožnik dolazi na njegovo mjesto. Prič. 11. 8.

izbavljēnje, n. *liberatio*, *servatio* etc. Stulli. *verb.* od 1) izbaviti, 2) izbaviti se. — djelo kojim tko izbavi koga ili kojom se tko izbavi. Ima riječi 84 koje sam ja načinio: izbavljēnje. Nov. Zav. VII. Uzlišimo čekajući posinjenja i izbavljēnju tijelu svojemu. Rim. 8, 23. Ti si učinio rukom sluge svojega ovo izbavljēnje veliko. Sud. 15, 18. Strijela izbavljēnja Gospodnjega, strijela izbavljēnja od Siraca. Car. II. 13, 17. Ponižise se, ne ću ih potri, nego ću im sada dati izbavljēnje. Dnev. II. 12, 7.

izbāzdjeti, izbāzdīm, u Rj.: izbāzgdjeti, izbāzdīm,

sp. ljetu. Rj. iz-bazdjeti. Korijeni 133.
izbečiti, *v. pf.* t. j. oči, stare. *Augen machen*.
 Rj. t. j. oči. Rj. i -bečiti, *radi* iskolačiti, i *syn.*
 bečiti. — *Večer izbečio oči sa svo-*
valjama Hasn'ku. Npj. 5. 485. Apatekar
 sa *večerjeja* na seljaka, reče mu . . . Da-
 24).
izbeljiti, *izbeljiti*, *v. pf.* iz-beljiti, *radi* iskolačiti.
syn. t. j. *v. impf.* beljiti se. — Vide gal' kako
 je . . . *beljio one gubincine*. . . Šta si se tako *izbeljio?*
 J. Bogdanović. ARj. IV. 132b. On na bana oči iz-
 17. c. HNpj. 1. 573.
izbezumiti, *nim*, *v. pf.* Rj. iz-bezumiti. *v. impf.*
 bezumiti. — 1) *koga*, *radi* obezumiti. Rj. *vidi* i izu-
 nitu i luditi, izludakiti, *upravo* bezumnim *koga* uču-
 niti, *pa prerariti*: Viš, sinko, te su mi lole toliko
 izbezumile da je Obradović jeretik, da sam . . . Mil.
 281. — 2) *sa se*, *refleks*, *radi* obezumiti se. Rj. *upravo*
bezuman postati, *pa prerariti se*: Svi lažavu vjeru
 Peru daše . . . i ludo se izbezumi Peru. Npj. 5. 5.
izbica, *f. dem.* od izba: Ako je i u žitnici, još nije
 izbica. Nar. posl. ARj. IV. 132b.
izbijanje, *n.* Rj. *verbal.* od izbijati u svijem zna-
 enjama. *valja* *kojom* tko ili što izbija.
izbijati, *izbijam*, *v. impf.* Rj. iz-bijati. *v. pf.* izbiti.
 — 1) *herausschlagen*, *extundo*. Rj. *bijuci* *raditi*, *iz-*
bečati: Klin *klin* izbija, a sjekira oba. Posl. 131. *Iz-*
biti sam sebi oči. DPost. 35. — 2) *izbijaju* sahati,
schlagen, *pulso*. Rj. *vidi* izbiti 4. — 3) *izbija* ključ
 (u vodi, n. p. kad izvire), *hervorschießen*, *hervorspru-*
deln, *scuto*, *prosilio*. Rj. — 4) *Dičini* iz te stijene iz-
 vire izvor Savinac, i tako *izbija* ključ, da bi mogla
 mala vodenica mljeti. Danica 1. 36.
izbijeliti, *izbijelim*, *v. pf.* Rj. iz-bijeliti, učiniti da
 bude što sasvijem bijelo. *v. impf.* bijeliti. — u Rj. je
 riječ *ova* *pohrkana* sa riječju *koja* *ide*: izbijeljiti. *isp.*
 bijeliti i bijeljiti.
izbijeljiti, *izbijelim*, *v. pf.* *wäss werden*, *albescere*:
 izbijeljela čoha. Rj. iz-bijeljiti, *postati* sasvijem bijelo.
v. impf. bijeljiti.
izbirac, *izbiráca*, *m. der Wähler*, *der viel anschaubt*,
difficilis: Izbirac nagje otirac (kad se koji ženi). Rj.
 koji (mnogo) izbira, probira (n. p. dječojke kad hoće
 da se ženi): Ko traži (kao?) izbirać, naći će podlogać.
 Posl. 157. *vidi* obirac, probirać.
izbiráca, *f. electiv.* Stulli, žensko prema izbirácu.
koja (mnogo) izbira, probira nezalovljiva buduću čim
 god; *ein wáhlerisches Frauenzimmer*.
izbirak, *izbirka*, *m. das Ueberbleibsel*, *der Rest*,
residuum, *reliquium*. Rj. što ostaje oda šta, kad se
 bolje već izbore. *vidi* obirak, odbirak.
izbiranje, *n. das Ausklauben*, *Wáhlen*, *electio*. Rj.
verbal. od izbirati. *radnja* *kojom* tko izbira što. *vidi*
 izbiranje, biranje.
izbirati, *izbirám*, *v. impf.* *auslesen*, *wáhlen*, *eligo*.
 Rj. iz-birati. *vidi* izabirati, birati. *v. pf.* izabrati, iz-
 brati. — Slučai, t. j. *izbirati*, odbirati, *auslesen*, *se-*
ligo. Rj. 693b (*vidi* i obirati). Eto uzmi koji hoćeš
 od tih sanduka pa nosi kući. Devojka *izbira* naj-
 tži, pa odnese. Npr. 113. *Izbira* mu konja po izboru,
 a *izbira* pusat po izboru. Npj. 2. 510. *Ljepo joj ime*
izbora: bila Zlatka, pake Angjelija. 3. 142. *Njih* je
 narod *izbirao* iz plemena redom svake godine. Kov.
 38. *Spisatelj* . . . koji gramaticima nauku daje, valja
 da *izbira* onu, što je pravilnije. Odg. na sit. 17. *Blago*
omome *koju* *izbirać* i primać, da živi u dvoru tvom!
 Ps. 65. 1. *vidi* i primjere kod izabirati.
izbistriti se, *izbistrem* se, *v. r. pf.* *klar*, *hell werden*
von Flu-sigkheit, *claror*, *limpidus fio*. Rj. iz-bi-
 triti se, *postati* bistro. *groriri* se za codu, vino i t. d.
isp. v. impf. bistriti.
izbiti, *izbitim*, *v. pf.* Rj. iz-bititi. *v. impf.* izbijati.
 — 1) *heraus schlagen*, *elido*, *extundo*. Rj. *bijuci* iz-

raditi što, učiniti da što izigje, *vidi* istući 3. — Da
 mu oba oka izbije. Npr. 216. Ne gledaj me *izbijena*
 oka, već puna boka. Posl. 196. *Izbi* dušu a za ludu.
 DPost. 35. *Izbij* mu zube, i stavi ga u kolijevku. 35.
Izbiti dmar iz kamena. 35. Da *izbije* sebi iz glave,
 da je već sve naučio. Odg. na ut. 32. *Izbicu* mu
 mać iz ruke. Jezek. 30, 22. *amo ide* i ovaj primjer,
 u kojem je izbiti isto je što i pustiti da što izigje,
 pustiti da što izraste: Posta čokot, i pusti grane i
 izbi odrove. Jezek. 17, 6. *sa se*, *pass.*: Kaul vode ima
 vrlo mnogo, onda se *izbije* i veliki tuljac, pa melje
 na kablinau. Rj. 11b. — 2) *a) zerschlagen*, *zerbláuen*,
contundo: izbiti ga na sudu. Rj. *vidi* istući, iskomarditi,
 isprebijati, izbatinati, izubati, izderati, izdevetati, iz-
 gruhati, izlijemati, izlupati, izmlaviti. — *Izbili* ga na
 mrtvo ime. Rj. 231a. (*jako* *izbiti*). Nažiriti djetetu
 guzicu, t. j. *izbiti* ga *prutom*. Rj. 388b. Nasladio sam
 ruku na njemu (t. j. *izbio* ga *po svojoj želji*) Rj.
 406a. Omeo je čotek dobar, t. j. *izbili* su ga. Rj.
 458a. *Izbili* ga do poseriša. Rj. 517a. Propustio ga
 malo kroz ruke (d. i. *cin wenig abprúgelu*). Rj. 611b
 (*malo* ga *izbio*). Svetiti kome drvena masla. (*Izbili*
 ga *po dobro kakijem drvatom*). Posl. 281. Ugrijača ja
 tebe uši. (*Izbicu* te, *pročupacu* te za uši). 326. — *b)* *sa*
se, *recipr.*: *Izbile* se ptice a o tugje proso. DPost.
 35. — 3) (u Boći) izbila dijete, t. j. pobacila. Rj.
Izbebiti, n. p. izbecbila žena dijete, t. j. pobacila. Rj.
 227b. *vidi* i izvrći 3, izjaloviti se. — Ona tri doma
 i teke dogje, *izbi* dijete muško mrtvo i lakom glavom
 ne dade. Npr. 213. — 4) *schlagen*, *slagen*: sad su
 izbila dva sahata. Rj. *vidi* izbijati 2. — 5) *neprelazno*,
kao (*bijuci*, *na silu*) izći: Zarose se prozori, kad od
 zime *izbije* rosa iznutra. Rj. 193a. u tom značenju
 dolazi izbiti i *prelazno*, *kao* *sasvim* *prohibiti*: *Izbila*
 je (= ja, momu) sitna rosa, kao letuju prepelicu.
 k'o jesenju lubenicu. Npj. 1. 330.

izbiváanje, *n. verbal.* od izbivati. *stanje* koje *biva*,
 kad tko izbira.

izbivati, *izbivám*, *v. impf.* u riječima: ne izbiva,
er ist nie abwesend, *ist immer dabeim*, *semper ibi*
moratur: Ne izbiva kao kuga iz Sarajeva. Rj. iz-
 bivati: ne biti gdje gogj, n. p. u selu; ne izbivati:
 biti razda gdje gogj. — Gjekoji (čitluskabijia) onako
 na dosadu ljudma ne izbiva iz sela. Danica 2. 80.
 Grabež ne izbiva iz njega (iz grada). Naum 3. 1.

izbjeći, *izbjegnem*, *v. pf.* Rj. iz-bjeći, *bježeći* izći.
vidi izbjegnuti, izbježati. *v. impf.* bježati. — Kako
 su dra patrijaru naša iz Peći izbjegli s narodom u
 državu Austrijsku. Rj. 278b. Čakše da me uhvati . . .
izbjegoh iz njegovih ruka. Kor. II. 11. 32. *Za čudo*
je, kako je moglo *Danićin* iz pera *isteći* ovo: zna-
 čenje ne bi smetalo a *izbjeglo* bi se *dometanje* glasa
 »ge«. Osn. 41 (*ne bi li se to dobro kazalo: uklonilo*
se [pass.] *dometanje?*).

izbjegnuti, *nem*, *v. pf.* *vidi* izbjeći. Rj. *vidi* i iz-
 bježati, *bježeći* izći.

izbježati, *žim*, *v. pf.* *vidi* izbjeći: Te *izbježa* iz
 bijele kule. Rj. *vidi* i izbjegnuti, *bježeći* izći: I ho-
 ćeš *izbježat* na vrata, no mu ne da Tomiću Mihate.
 Npj. 3. 447.

izblebetati, *izblbečem*, *v. pf.* iz-blebetati, *izgo-*
voriti svašta (ludo). »Jesi li čuo šta ga onaj svašta
 izblebeta?« J. Bogdanović. ARj. IV. 138b.

izblejati se, *žim* se, *v. r. pf.* izgovoriti što ludo,
ausschwalzen, *effutio*. Rj. *isp.* blejati 1. *bleji* oecu i
 jagnje.

Izbliza (izbliza, iz bliza) *von nahe*, *cominus*. Rj.
adv. suprotno izdaleka, *upravo* *srednji* rod blizo od
 adj. bliz (*koje* *vidi*) u *gen.* s *prijedlogom* iz. *isp.* blizo.
 — Bolje se iz daljega ljubiti nego se iz bliza mržiti.
 Posl. 26. Gledam ga, ali ne iz bliza. Mojs. IV. 24. 17.

Izblize, *adv.* — *pred* *adv.* blize *stoji* *prijedlog* iz,
 koji *značenje* *svoje* *sastavlja* s *njegovijem* i *primu* *ak-*
cenat: izblize. — Poznavati ih (slovenske jezike) iz

diče, biće nam poslije jednako posuo. Dioba 3. Kad je ista stvar samo iz bliže kazuje. DRj. 1, 2.

izbljuvak, izbljuvka, *m.* ono što se u jedan put izbljuje, *der Auswurf, sputum, ejectionum*. Rj. *isp.* bljuvotina, bljuvanjak.

izbljavati, izbljavam, *v. pf.* Rj. iz-bljavati, bljavajući izbućiti, *v. impf.* bljuvak. — 1) *ausspeien, erspue*. Rj. — Kanda ga je vrana na prudu izbljavala. (Ružan) Posl. 128. Budući mlak, i nijesi ni studen ni vruć, izbljavala te iz usta svojijeh. Otkriv. 3. 16. Blago što je prožd'ro izbljavče. Jov 20. 15. — 2) *sa se, speks, sich ausspeien, salis spuisse*. Rj. srsšiti bljavanje, dosta se pobljavati.

izholovati, izholujem, *vidi* izboljeti. Rj. iz-bolovati, od holovanja izmršaviti, ološati.

izboljeti, izbolim, *v. pf.* *abmagern* (durch Krankheit), morbo macresco. Rj. iz-boljeti, odolesti izmršaviti, ološati, *vidi* izbolovati. — AP govori Marko: Mol' Boga, devojko, gde sam izboleo. Npj. 1, 121.

izbor, *m. die Auswahl, delectus*. Rj. postanja kojega je izabrati. — 1) *cidi* odabranje, probir: S reda uzeti što. t. j. bez izbora. Rj. 647a. Najstrašniji su bili za (Gjorgjija . . . Jakov pak (koji nije bio na izboru (Gjorgjinu) s imenom pokojnoga svoga brata. Danica 3. 218 (izbor u pass. znučenju: djelo kojim je (Gjorgjija bio izbran). Izbor djevotčin. Npj. 1, 635 (natpis pjesmi: izbor u aktiv. znučenju: djelo kojim djevotjka izbra: Sve študiram, koga da izbiram.) Kad bisam štampao bez izbora sve pesme, koje imam . . . Npj. 4, XXXV. (Terminologija) koju je društvo za sad izabralo za svoj posao, ja bih rekao, da to nije najbolji izbor. Pis. 14. Ovo je bio izbor velikoga kneza. Žitije 13 (izbor aktiv. t. j. veliki je knez izabro). Da ostane Božija naredba po izboru. Rim. 9, 11 (izbor aktiv.: po izboru kojim izbiru Bog). Znajuci, braćo ljubazna, od Boga izbor vaš. Sol. 1, 1, 4 (izbor pass.: izbor kojim ste vi izabrani od Boga). — 2) u mnogim primjerima riječi po izboru, po izbor', osobito u narodnim pjesmama, znače da je onaj najbolji ili ono najbolje, za kojega ili za što se kaže da je po izboru: Izbra mu konju po izboru, a izbra pusat po izboru. Npj. 2, 510. I za njime tridest Cetinjana po izboru dobrih konjanika. 3, 150. Skup' der, brate, pod barjak junake sve po izbor' koga holjeg znaeš. 3, 297. Te sakupi šezdeset junaka sve po izbor' holjeg od holjega. 3, 298. *isp.* izabran, izbran.

izbórni, *adj. ake.* ARj. IV. 140b. što pripada izboru, *Wahl-, Chur-, Kur-, electoralis*. — Bilo je država, gdje kad vladalac umre, odmah izberu drugoga. Ovo su se zvale izborne države, i takove su bile negda Poljska, Njemačka, Madžarska . . . treća je na svoju sreću prestala biti izborna država. Priprava 74.

izbornica, *f.* konoplja bjelotjka koja nema sjemena. Beločke i ernojke konoplje zovu se u Užičkom okrugu izbornice i semenjače. M. Gjurović. ARj. IV. 141a.

izbosti, izbōdēm, *v. pf.* Rj. iz-bosti. *v. impf.* izbadati. — 1) *ausstechen, expungo*, *n. p.* kome oči. Rj. budući učiniti da što izbode: Mneči se čovjek prikristi' oko izbode. DPosl. 62. (prikristiti u zap. gororu mj. prekrstiti). — 2) *zerstechen, compungo*, *n. p.* izbosti kožu. Rj. srsšiti bodenje; i ubosti na mnogo mjesta: Ako u njemu (grobu) nagju čovjeka da se nije raspao, a oni ga izbodu onijem koljem. Rj. 79b. Dovešću na te ljudstvo . . . i izbošće te mačevima svojim. Jezek. 16, 40.

izbrājauje, *n. verb.* od izbrajati. radnja kojom tko izbraja što.

izbrājati, izbrājām, *v. impf.* iz-brajati, sve redom brojiti. *vidi* nabrajati. *v. pf. slož.* izbrojiti, izbrojati. — (Gospod) izbraju mnoštvo zvijezda, i sve ih zove imenom. Ps. 147, 4.

izbrān, *adj. upravo part. pass.* od izbrati, s oso-

bitim značenjem što je po izbor, što je bolje od ostalih, valjano, vsuo *vidi* izabran. — Pa dok mi je sluga odbranih, odbranih, lava izbranih. Npj. 4, 290. Skadron najbratijeh konjika. Žitije 57.

izbrānik, izbrānika, *m. ake.* ARj. IV. 142a. koji je izbran, *der Auserwählte, electus*: Ima riječi 81 koje sam ja načinio: izbrānik. Nov. Zav. VII. Ako je on Hristos, izbrānik boži. Luk. 23, 35. Nasljedice ih (gore) izbrānici maji, i sluge moje naselice se onlje. Is. 65, 9.

izbrati, izberēm, *vidi* izabrati. Rj. iz-brati. *v. impf.* izbirati, izabirati. primjeri *vidi* kod izabrati.

izbrbljati, bljām, *v. pf.* iz-brbljati, srsšiti brbljanje, sve izgororiti brbljavajući: I nečistim jezikom izbrbljati molitvice. A. Kanižlić. Brbljaj ti, brbljaj, vidičeš šta izbrbljati. J. Bogdanović. ARj. IV. 113a.

izbrežak, izbreška, *m. die Auhohc, clivus, cf.* brezuljak. Rj. *vidi* i breščić, obrežak, pribrdica.

izbrijati, izbrijēm, *v. pf.* nachrasiren, erado. Rj. iz-brijati, srsšiti brijanje, sasvijem čisto obrijati. *vidi* pobrijati. *v. impf.* izbrijavati.

izbrijāvauje, *n. das Nachrasiren, crasio*. Rj. verb. od izbrijavati. radnja kojom tko izbrijava.

izbrijāvati, izbrijāvām, *v. impf.* nachrasiren, erado. Rj. iz-brijavati, srsšivati, brijanje, sasvijem, čisto brijati. *vidi* pobrijavati.

izbrisati, izbrisēm, *v. pf.* verwischen, deleo. Rj. iz-brisati. najviše se govori za slova: istrti ih, da se ne mogu više čitati. *isp.* istrti. *v. impf.* brisati. — Poklonivši nam sve grijehe, i izbrisavi pismo uredbe koja ljese protiv nas. Kol. 2, 14. Izbrisi me iz knjige svoje. Mojs. 11, 32, 32. Nemoj im oprostiti bezakonja ni grijeha njihova izbrisati ispred sebe. Jer. 18, 23. Izbrisēm dobro svoje suzne oči. M. P. Šapčanin. ARj. IV. 143b. sa se, pass.: Zbrisaviu Jerusalem, kao što se briše zdjela, izbrise se pa se izvrne. Car. 11, 21, 13 (kao otrti).

izbrizgati, zgām, *v. pf.* iz-brizgati, srsšiti brizganje (ne brizgati veće, kaže se o kravi itd. što ne daje mlijeka, ili ga daje malo i nedobra): Ne valja ova krava ni župlja boba, izbrizgala je. J. Bogdanović. ARj. IV. 144a.

izbrljati, izbrljām, *v. pf. n. p.* po čanku. verwirren, conturbo. Rj. iz-brljati po čanku pristima ili kašikom ispremetati. *v. impf.* brljati.

izbroćine, *f. pl. der Nachkrapp, rubia tinctorum secunda* (der Satz der Färberrothe, nachdem sie einmal gebraucht wurde). Man braucht ihn z. B. zum Färben der Oster Eier, wie das varzilo. Rj. izbroćine, ostatak od broća, kad se njim već jedan put bojadisalo. Izbroćinama se n. p. o uskrsu boje jajua kao i varzilom.

izbrojati, izbrojām, *v. pf.* *vidi* izbrojiti. *v. impf.* izbrajati. *isp.* brojati i brojiti. — (Dijete) ne bi znalo izbrojati do tri . . . kad ne bi odraslo megu drugima . . . koji već znadu govoriti i brojati. Priprava 43.

izbrōjiti, izbrojīm, *v. pf.* auszählen, enumero. Rj. iz-brojiti. *vidi* izbrojati, srsšiti brojenje, sve pobrojiti. *v. impf.* izbrajati. — Sto cekina što je za tieu izbrojio. Npr. 109. Pošto izbrojio noce, reče seljaku. Danica 4, 40. Ne zna ni pet izbrojiti. Priprava 35. Hajde izbroj Izrailja i Judu. Sam. 11, 24, 1. Da mi hiljada srebrnika na dlan izbrojish. Prip. bibl. 75. sa se, pass.: Megju nekoliko spisatelja, koji se za jedan čas mogu u prste izbrojiti, lasno je biti najbolji. Pis. 62.

izbūbati, izbūbām, *v. pf.* (onomatopacia) zerbläuen, contundo. Rj. iz-bubati. *vidi* izbiti 2. i syn. ondje. *v. impf.* bubati.

izbućiti, izbućim, *v. pf.* oči, die Augen hervorstrecken, exsero oculos. Rj. iz-bućiti. *vidi* iskolaćiti, i syn. ondje. *isp.* bućiti se. — Maćak ćuci na predkladnju, koledo! otegao repetinu, izbućio (stampano pogreškom izbućio) očetine. Živ. 10.

izbuditi, *v. buditi*, *v. pf. u. od. der Rebe wecken*, *aus dem Schlafe erwecken*, *Rj. iz-buditi, rediti* (mekoliceinu) *aus dem Schlafe erwecken*, *v. pf. buditi*. — Sance ograne i svane izbuditi u kraljevstvu, *izbuditi ustanu*, Npr. 191. I. 12. — *izbuditi*, *v. pf. buditi*, Npj. 3, 159.

izbuhati, *v. buhati*, *v. pf. izbuhati koga, oprostiti koga*, *v. pf. buhati*. — Prvo nego pogru djece u vodu spavati, reče mi mati: *Ano da ras izbucam*, *izbucam* (to je) *buhati* buva u krevet. t. j. svuče svakom koga, t. j. ispuče i traži bula, pa ih pobije, *i sa svim se*. — *Izbuče se* prv. pa onda ajte spavati. J. Bogdanović. ARj. IV. 145b.

izbuljiti, *v. buljiti*, *v. pf. oči, die Augen hervor-schieben*, *ausseren*, *v. pf. s*: *Izbuljio oči kao varen zec*, *Rj. iz-buljiti, v. di. iskolaciti, i syn. omije, v. impf. buljiti*. — *Buljok*, u koga su oči *izbuljena* (velike, spate), *Rj. 18a*. *Od debljine izbuljeno im je oko*, P. 73, 7.

izbušiti, *v. bušiti*, *v. pf. zerbochern, perforo, perforieren*, *Rj. iz-bušiti, seršiti bušenje, i na više mjesta prostrati, v. impf. bušiti*.

izdahnuće, *n. samtni čas, das Sterben, obitus*; tako mi moza *izdahnuća*, *Rj. verbal. od izdahnuti, kaliti izdahnuće, vidi izdahnuće, umrće, isp. izdisanje*.

izdahnuti, *izdahnući, v. pf. ausatmen, expiro*, *Rj. iz-dahnuti, v. di. izdahnuti, ispijehnuti, pijehnuti, posleci d i l ispostati, umrijeti, v. impf. izdisati*. — *Kad se to zakolje, ono se koprea dok sa svijem ne izdahnu*, *Rj. 290b*, (Carica) *tek što ovo izreče, izdahnu*, Npr. 111. *Dok je Sinan dušom izdahnuo*, Npj. 1, 45. *Kad vidje kapetan . . . da s takom vikom izdahnuo, reče . . .* Mark. 15, 39.

izdaja, *f. der Verrath, proditio*, *Rj. iz-daja, postojem od izdati 3a, vidi izdajstvo*. — *Od žalosa boja Kosovskoga, od izdaji Brankovića Vuka*, Npj. 1, 72. *Slazio je cara Njemačkoga, i izdaju caru učinio*, 5, 71. *Zavist kleta, izdaja domaća, to je mene k vama načerado*, 5, 534.

izdajca, *m. der Verrather, proditor*, *Rj. koji izda koga vidi izdajnik, murtatin*.

izdajni, *adj. što pripada izdaji, verratherisch, perfidus*. *Ne za Boga, moja braćo draga! da ne čuju izdajni Piperi*, Npj. 5, 159.

izdajnica, *f. die Verrätherin, proditrix*, *Rj. koja izda, isp. izdajnik*.

izdajnički, *adj. što pripada izdajnicima ili izdajniku kojemu god*: *Dogovori se s vlastelom, kako će to izdajničko djelo svršiti*, S. Ljubisa. ARj. IV. 148b.

izdajnik, *m. der Verräther, proditor*, *Rj. koji izda, vidi izdajca*, *murtatin*. — *Omer paša, rodom Ličanine a izdajnik otadžasta svoga*, Npj. 5, 108. *Juda, izdajnik njegov (Isusov)*, odgovarajući reče: *da nisam ja, ravi?* Mat. 26, 25.

izdajstvo, *n. vidi izdaja*. — *Učinit izdajstvo*, M. Dobrotić. *Izdajstvo je upropastilo mnoge narode*, S. Ljubisa. ARj. IV. 149b.

izdalačka (iz daleka), *con weitem, eminus, e longinquo*, *Rj. adv. suprotno izbliza, upravo srednji rod daleko od adv. dalek u gen. s prijedlogom iz, prijedre vidi kod daleko, adv. 3 a*.

izdan, *m. Rj. iz-dan (od osn. koja je u dno)*, Osn. 12. — *1)* mjesto gdje voda iz zemlje pišti, *Ort wo das Wasser aus der Erde hervorsprudelt, scutclera*, *Rj. gl e voda pišti kao iz dna*. — *2)* (u Mačvi) *vidi 1 a*, *v. Rj. gdje vode isjčeće kao iz dna, syn. vidi kod 1 a*.

izdanak, *izdanka, m. Rj. mladica što izraste iz dna*, *bl. i vrgena, kva iz dna, postanje vidi kod 1 a*, *v. di. pocanak, pridanak*. — *Živić, izdanak od dno dno*, *Rj. 158b*, u *Rj. ima samo oro: ein Knecht von unser Sunde die am Boden abgehauen*, *v. di. gema: udario za izdankom*, *Rj. (izdanak) uje se pa upotrijebjen u budaju, u prenesenom smislu*. Neka ja sijen u drugi jede, i neka se isko-

rijene *izdanak moja*, *Joy 31, 8*. *Ali će izaći šibljika iz stabla Jesejeva, i izdanak iz korijena njegova izniknuće*, Is. 11, 1. *Idu dani, u koje ću podignuti Davidu izdanak pravedan*, Jer. 23, 5.

izdangubiti, *bim, v. pf. an Zeit verlicren, pessundo tempus*; *izdangubio tri dana*, *Rj. iz-dangubiti, izgubiti dane, dangubeći provesti vrijeme, v. impf. dangubiti*. — *Jer lovac izdangubi, a hrsuzin plaću glabu i dangubi u zatvoru*, *Posl. 133*. *Izdangubih dane i godinu*, *dangubio, ko te je gradio!* *Here. 205*.

izdanuće, *n. vidi izdahnuće*, *Rj. po krajerinca gdje se ne čuje glas h u goru*.

izdahnuti, *izdahnem, v. pf. vidi izdahnuti*, *Rj.*

izdanje, *n. ake*, *ARj. IV. 150a, verb. od izdati 4*. *djelo kojim što izda što, n. p. knjigu na scrijet, isp. izdavanje*. — *Pravi predgovor k ovome izdanju naših urodničkih pjesana . . . moći će se samo napisati, kad . . .* Npj. 1, V. *I izdanju 1627 mjesto gdje stoji y (j) . . . u starijem izdanju . . .* DARj. 90a. *Šesto izdanje*, *Obl. III. Izdanje i štampa državne štamparije*, *Osn. I*.

izdašan, *izdašna, freigebig, liberalis*, *Rj. iz-dašan, što rado daje (izdaje), n. p. milostinju ubogima, vidi polšašan, polatljiv*. — *Petar Dobrinjar . . . izdašan i čažben bio je za čudo*, *Sovj. 76*.

izdatelj, *m. koji izda (na scrijet) n. p. knjigu, der Herausgeber, editor*. — *Milovuku, posvećuje izdatelj*, *Danica 4, III. Predgovor izdateljev*, *Opit III, vidi izdavač, izdavalac*. — *riječi s takim nast. kod boditelj*.

izdati, *izdām (izdādēm), v. pf. Rj. iz-dati, v. impf. izdavati*. — *1)* *geben, do*: *Obojici izdao za dušu*, *Rj. kao dati, dati na putje, od sebe*: *Obećalo a ne izdalo*, *DPost. 87*. *Odmah izdado Srbima ferman*, *Miloš 142*. *Zakuni se Bogom da me ne ćeš pogubiti ni izdati u ruke mojemu gospodaru*, *Šam. I. 30, 15*. — *2)* *weg-geben heimlich vom Hause, veruntreuen*, *Rj. dati što iz kuće krađom (da ne znaju za to stariji)*. — *3)* *ver-rathen, prodn*, *Rj. — a)* *isp. izdaja, izdajica, izdajnica, izdajnik*. — *Ko te izda, izdalo ga ljeto!* *Rj. Danas mene u tebe izdado, a sutra će tebe u drugoga*, *Npj. 2, 143*. *Ti se mene izdado Lazaru*, *2, 260*. *Pa je izdao Jadar Turcima za norce*, *Danica 3, 201*. *Mi ćemo izginuti za vas, ako ne izdate ove naše stvari*, *Is. Nav. 2, 14*. — *b)* *sa se — aa)* *refleks.*: *Stanu je pitati: Kako ti sa zmijom ostade trudna?* *A ona se nije htela izdati . . .* »Kako ti sa zmijom spava?» *Ona se onda izda svekrvi govoreći . . .* Npr. 53. — *bb)* *recipr.*: *Deto, braćo, da se ne izdamo*: *Ko izdao, izdalo ga ljeto!* *Npj. 4, 252*. — *c)* *izdu što koga, kad ga ostavi, kad mu ne bude od koristi*: *Izdale me noge, oči; izdala snaga, godina. Ko te izda, izdado ga ljeto*, *Rj. Ako čanak ne izda, kašika ne će*. (*Dok u čanku ima, i malom se kašikom može čok najesti*). *Posl. 9*. *Tako me ornže ne izdado kad mi najveća potreba bila!* 239. *Oči njegove ne bijahu potamjele, niti ga snaga izdado*, *Prip. bibl. 55*. *Kad David to čuje, izdu ga pregjašnje junaštvo*, 71. — *4)* *izdati (na svijet), n. p. knjigu, herausgeben, (in lucem) edere, isp. izdanje, izdatelj*. — *Kad bi L. M. onu moju prvu Pismenicu bio skripio, on bi je pod svojijem imenom i izdao*, *Odg. na ut. 20*. *Narodne pjesme, skupio ih i na scrijet izdao Vuk*, *Stef. Kara-džić, Npj. 1, III*. *Poslovice, izdao ih Vuk Stef. Kara-džić*, *Posl. I, amu iđu i ovake rečenice*: *Car u velikoj brzi izdu zapovest, da svako ide na vojsku*, *Npr. 206*. *Sovjet je izdao jednu uredbu, koliko će se popovima plaćati za njihove službe*, *Sovj. 10, sa se, pass.*: *Izdu se vladikamu ova uredba*, *195, isp. izaći 3*: *bila izišla zapovijest . . . Izigje zapovijest od Cesara*. — *5)* *izdati se za koga ili za što, vidi izdavati 5*.

izdavač, *izdavāca, m. koji izdaje, n. p. knjigu, der Herausgeber, editor, vidi izdatelj, izdavalac*. — *Izdavači Spomenika*, *DM. 338*. *Kako je izdavač pod njim dodao godinu 1488*, *DARj. 1, 121*.

izdavačev, *adj.* što pripada izdavaču: Čava ... u jednoga pisca prošloga vijeka ... po mišljenju izdavačeva može biti njegsto čama. DARj. 916a.

izdavalac, *izdavaoca, m.* koji izdaje, *n. p.* knjigu, *vidi* izdatelj, *izdavač*. — Amau ... Nar. prip. bos. 1, 57, (gdje izdavnici tumače da je što i blizu.) DARj. 78b. Na svijet izdaje Gj. Daničić ... Juliji M. Obrenovićki zahvalni izdavalac. Živ. kr. i arh. III.

izdávánje, *n.* Rj. *verb.* od izdavati u sviejem značenjuma, radnja kojom tko izdaje što: Magarašević je imao za izdavanje 1. letopisa na godinu 100 for. Danica 5, 81.

izdávati, *izdávěm, v. impf.* Rj. i *izdávām*. Obl. 108. *v. pf.* izdati. — **1)** geben, do, kao davati, davati na polje, od sebe. *isp.* izdati 1. — Kad počnu svirati, srivata izdaje glas: U cara Trojana kozje uši. Npr. 151. A soldati stoje u paradi, i žalosno svirke izdavaju. Npj. 5, 413. Drukčije bi izdavno od sebe samo glasove kao živinče. Priprava 43. — **2)** weggeben, invertiro: izdaje iz kuće n. p. sluga ili drugi ko od mlagijeh. Rj. bez znanja i dopuštenja starijih. *vidi* izdati 2. — **3)** errathen, prođo. Rj. — **a)** *isp.* izdati 3a: Kad se lrsuzi svade onda jedan drugog izdaju. Posl. 121. Od Boga je velika grijota ... izdavati Brigine junake. Npj. 4, 72. Va istinu i ti si od njih; jer te i goror tvoj izdaje. Mat. 26, 73. — **b)** sa se. — **aa)** refleks. izdavati se. *vidi* izdati 3aa. — Da se i sam u tomu izdaje. M. A. Reljković. ARj. IV. 151b. — **bb)** recipr. izdavati se. *vidi* izdati 3bb. — **c)** izdaje što koga, kad ga ostavlja, kad mu nije od koristi. *isp.* izdati 3c. — Ali je već bio oslabio, a i oči ga počete izdavati. Opit V. Nemoj me odbaciti pod štast, kad me izdaje snaga moja, nemoj me ostaviti. Ps. 71, 9. — **4)** izdavati (na svijet), *n. p.* knjigu, herausgeben, (in lucem) edere. *isp.* izdati 4. *isp.* izdavač, izdavalac. — (Novine) koje izdaje slavni Ruski literator. Danica 1, 103. Za mladež ja knjižicu ovu najviše izdajem na svijet. Pis. 91. amo pripadaju i orake rečevice: Nego im je odmah počeo izdavati zapovijesti, i prestupnike šibati. Danica 3, 196. On (senat) stane odmah izdavati različne uređbe, *n. p.* za nove (kako će ići), za popore (po koliko će im se plaćati za njihove službe). Miloš 12. — **5)** izdavati se za koga ili za što, kao graditi se ko ili što: On (Kulin) je sam vrlo potpomogao tu jeres, prem da se izdavao za rimokatolika. DM. 146. Bosanski kraljevi, koji se izdavaše za potomke doma Nema-njina. 323. *isp.* činiti se ko ili što kod činiti 1c; graditi se ko ili što kod graditi 2a.

izdávna (iz davna), *von längst her, prilem.* Rj. *adv.* upravo srednji rod od davan, koje *vidi*, u gen. s pričellogom iz. na pitanje: od kada? *vidi* odavno, koje isto znači a govori se češće.

izdáždjeti se, *izdážđi se, v. r. pf.* (u Dubr.) gemig regnen, satis pluuisse. Rj. *iz-dážđjeti se, kaže se, kad prestane dažd, pošto je mnogo daždjelo. v. impf.* daždjeti.

izdékklamovati, *izdékklamujěm, v. pf.* iz-deklamovati, deklamovanje svršiti; ausdeclamiren. *v. impf.* deklamovati. — Izdeklamora nežnu narodnu pesmicu. Zlos. 318.

izder, *m. n. p.* platno, sukno na izder, Leinwand, Tuch, so Strapatz aushält, pannus aul lintum laboris patiens. Rj. *postanjem* od izderati, na izder je stear, koja se lasno ne dere, pa se može nositi za dugo i u sebakim prilikama, na putu, uz ručno vrijeme i pri postu. *vidi* iznos 1.

izdérati, *izdérěm, v. pf.* Rj. *iz-derati. isp.* izdrijeti, izdrijeti. *v. impf.* derati. *isp.* izdirati, izdirati. — **1)** zerreißen, lucero. Rj. svršiti deranje, sasvijem poderati, *vidi* izdrijeti, iscijepati 1b, izdrpati, isparati, isparaklisati; podrijeti 1. Već se čudim zecu i gaćama: kud se vere kako ne izdere. Rj. 57b. Ženu i izderanu kapu lasno je steći. Posl. 80. Što će teli

izderatu zlato, kad ti more biti nederato? Here 26. See ih (komade svile) izderem u kypu. Danica 9, 129. sa se, *pass.*: Rukav će se odmah izderati. Kov. 99. — **2)** durchbrechen, verberben impleo: Dobro su ga izderali. Rj. *vidi* izbiti 2, i *syn.* *oudj.*

izdériljeska, *f.* ein Krugenswader Kerl, homu robustus. Rj. *izderiljeska, drvar i jaka ljulena, na kojoj možeš izderati, izlomiti ljeskovicu, i ništa mu ne će biti. — riječi tako sloz. kod čestikuća.*

izdevětati, *tam, v. pf.* izlupati koga, erblunen, contundo. Rj. *iz-devětati. rudi i izbiti 2, i syn. oudj. v. impf.* devětati.

izdići, *izdigněm, v. pf.* iz-dići, *vidi* izdignuti. *v. impf.* izlizati. — **1 a)** aufrichten, aufheben, erheben, erigo. Rj. kao uzdići, dići u ris: Popariti, uspraviti, izdići, anfrichten, erigo. Rj. 511b. Na siniji opletena guđa, porisoko glavu izdignula. Npj. 2, 392. Zlupi za pas Popović-Jovana, izdiče ga poviše sebeka, s njim ošinu o stinu studenu. HNpj. 1, 111 (87). — **b)** sa se, refleks. sich aufrichten, erigir. Rj. *isp.* ispraviti se, uspraviti se: Uskakavčiti noge, (legavši na legja skupiti malo noge da se koljena izdignu, kao u skakavca kad stoji). Rj. 788b. Zmija se izdigne i u jedan put gjevojk u čelo među oči da ujede. Npr. 191. — **2 a)** (u C. G.) austreiben, expello, *cf.* izlizati: Izdignuli orve u Stospude. Mene b'jele orve izdigoše. Rj. izagnati. — **b)** nepreručno. krevari se, sich begeben, erco: Hodli, Meho, da se pomirimo ... da izdignem s ovcam u Rudine, da zajedno ovcu popasemo. Npj. 4, 518. *isp.* izdižu s ovcama u planinu, t. j. kreću se, sich begeben, erco. Rj. 222b.

izdignuti, *nēm, v. pf.* *vidi* izdići. Rj.

izdijěliti, *izdijělím, v. pf.* iz-dijeliti. *v. impf.* dijeliti. **1)** austheilen, vertheilen, distribuo. Rj. svršiti dijeljenje, see podijeliti. — **2)** sa se, recipr. sich zerkheilen, auseinander kommen, distribu. Rj. svršiti dijeljenje među sobom, sre podijeliti među se.

izdijěvanje, *n.* das Aufbringen eines Spitznamens, inditio nominis scommaticae. Rj. *verb.* od izdijevati, radnja kojom tko izdijera kome ime.

izdijěvati, *izdijěvām, v. impf.* *n. p.* ime kome, aufbringen (einen Spitznamen), tudere scomma. Rj. *iz-dijevati. v. pf.* izdjenuti, izjesti, izdjeti. — sa se, *pass.*: Nek zovu i loncem, samo nek ne razbiju. (Kad se ko tješi što mu se ime izdijera). Posl. 200.

izdimiti, *im, v. pf.* iz-dimiti *n. p.* lulu, ispušiti, do kraja popušiti. — Po četiri lule izdimismo, a po osam kafa okidosmo, da riječi jedne ne piskosmo. Šcep. mal. 159. *v. impf.* prosti dimiti.

izdirala, *interj. auf und davon! aufugit:* kad on to ču, a on onda izdirala, t. j. pobježe. Rj. izdir'-ala, prva polu imperat. od izdirati, za drugu alā *isp.* jačala). — *vidi* maknurala.

1. izdiralo, *m.* koji izdire, der sich abmühet, qui laborat. *cf.* izdirša. Rj. *koji se trudi i muči. — riječi s takim nast. kod bajalo.*

2. izdiralo, *n.* trud onoga koji izdire, die Bemühung, labor: Jednoga nazivalo, a drugoga izdiralo. Njegovo nazivalo, a drugoga izdiralo. Rj. *k prvaj postovici dodaje luk:* Kad se jedan oko čega trudi i muči, a za drugoga se misli da to radi. Posl. 112. *vidi* izdiranje. — riječi s takim nast. kod pjesnilo.

izdirānje, *n.* Rj. *verb.* od 1 a) izdirati, b) izdirati; 2) izdirati se. — **1 a)** radnja kojom tko izdire, trudi se i muči (die Bemühung, labor. Rj.). — **b)** radnja kojom tko izdire, lježi (Reissaus, fuga. Rj.). — **2)** radnja kojom se tko izdire na koga.

izdirati, *rēm, v. impf.* Rj. *iz-dirati. rudi* izadirati. *v. pf.* izdrijeti, izdrijeti. — **1)** sich abmühen, laboro. Rj. *truditi se i mučiti oko čega:* Izdire kao revka na ovratinama. Posl. 98. — **2)** Reissaus nehmen, aufugio. Rj. *lježati bezobzirke:* AP to Turčin ništa ne slušaše, no sve bolje poljem izdiraše. Npj. 3, 310. *vidi* nadirati 2. — **3)** sa se, refleks. Izdirati se, iz-

duravati, pa kome šuša, kome vuk — Neka se vrag s tobom *izdurava*, ne ću ja. J. Bogdanović. ARJ. IV. 161a.

izdušiti, *izdūšim*, *v. pf.* Rj. *iz-dušiti*, *isp. v. impf.* dušiti. — 1) *aushlucen, expiro*: Teke dvije puške izdušise, dokle druge puške zapucaše. Rj. *kao ispuštiti dah, sasvijem odušiti*. — 2) (u Dubr.) *izjetiti, vrdnuten, erasesco*. Rj. *vidi i ishlapati, išćučati*. *izdušit'* kako prdne u gaćama. DPost. 35.

izdvoriti, *izdvorim*, *v. pf.* Rj. *iz-dvoriti*, *v. impf.* dvoriti. — 1) *durch das Aufwarten etwas erwerben, ministerio acquirere*: Evo ima devet godina kako dvorim cara u Stambulu, ni izdvorih konja ni oružja ni dolame nove ni palačne. Rj. *dvoreći dobiti, steći*: Mi dvorimo cara od malena . . . ne mogosmo dobru izdvoriti, kako dete Nahode Momire. Npj. 2, 158. Za Rabilju je služio još sedam godina dok je i nju izdvorio. Prip. bibl. 21. — 2) *srsšiti dvorenje*: Ne dvorim ga, da dvorbu izdvori, ni' ga dvori, da mu najam plati, već da vidi njegovu sestricu. Npj. 2, 617.

iz'eriti se, *iz'erim se*, *v. r. pf.* *vidi iskriviti se*. Rj. *iz-eriti se, sasvijem se naheriti, vidi isheriti se*.

iz'eti, *iz'nem*, *v. pf.* *iz-eti iz čega, herausnehmen, caimere, vidi izuzeti, izvaditi*, *v. impf.* izimati. — *Ica* mu je duša, ili kutnji zub. DPost. 35. *Izet' riječ iz usta*. 35. Koga zub boli, *izni ga*. 17. *sa se, refleks.*: *Ish se iz kala, upaduh u potok*. DPost. 35. *sud se u štokaracu slabo glje govoru*.

izgambati, *bām*, *v. pf.* *iz-gambati, iz'eti gumbajući*. — U naše vrijeme u Lici. ARJ. IV. 167b.

izgamižati, *izgamižem*, *v. pf.* *herauskriechen, prorezo*: rak, crv. Rj. *iz-gamizati, gamižući izivi, vidi izgmizati, izmiljeti*.

izgargašati, *šām*, *v. pf.* (u Dalm.) *vidi izgargati*. Rj. *iz-gargašati, srsšiti gurgušanje, vidi i izdrndati*.

izgargati, *gām*, *v. pf.* *auskrampeln, carmino*. Rj. *iz-gargati n. p. vnu, srsšiti gurguše, vidi izgargašati, izdrndati*, *v. impf.* gargati.

izgātati, *izgātām*, *vidi izvračati*. Rj. *iz-gatati, gatajući dobiti, steći, v. impf.* gatati.

izgaziti, *zim*, *v. pf.* Rj. *iz-gaziti, v. impf.* gaziti. — 1) *koga, zertröden, concuden*. Rj. *sasvijem pogaziti (nogama), zgaziti*: Ostručati, grožnje u kaci izgaziti i iscediti. Rj. 474a. Naigje večerje Livansko i izgazi trn. Dnev. H. 25, 18. — 2) *auswaten, erado e lato*: jedva sam izgazio iz ovoga blatu. Rj. *neprčuzno, gazaći iz'eti*: Po kamenju i po krveci erjadi kao junak harambaša Limo . . . a iz krve malo izgaziše. Npj. 3, 312. — 3) *po blatu, mehrmals in Koth oder Wasser hineintruden, ingredi*. Rj. *više putu ugaziti u blatu ili u rodu*.

izgibija, *f. vidi pogibija, i syn. onlje*. — Eto pred njim Vlaške pišadije, pišadije, naše izgibije. HNpj. I. 232.

izginuti, *nēm*, *v. pf.* *zu Grunde gehen (von Meheren) pereu, interco*. Rj. *vidi ispogibati, iz-ginuti, kad nekolicinu redom poginut*. 1. *prejji, izgiboh i izginula*. — Miloš ti je, gospo, poginno kod Šitnice kod vode studene, gjeno mlogi Tarci izginuli. Npj. 2, 295. I izgibe devet Jugocića . . . i njihova sva izgibe vojska. 2, 297. Sa svim mi je drasto izginulo. 3, 183. Gospode! izbavi nas, izgibosmo. Mat. 8, 25. Svi koji se maše za nož, od noža će izginuti. 26, 52. *Osim onih* što izgiboše s Korca. Mojs. IV. 16, 49. Tako će bezbožnici izginuti od lica Božjega. Ps. 68, 1.

izglabati, *bām*, *v. pf.* — 1) *benagen, arrado*. Rj. *iz-globati, kao izglođati, v. impf.* glabati. — 2) *sa se, refleks.* *izglabati se, ba se, sich abwetzen, derate, cf. izžesti se*. Rj. *vidi i izglođati se*.

izgladiti, *dim*, *v. pf.* *ausglätten, lacrijo*. Rj. *iz-gladiti, srsšiti glajenje, učiniti da sto bude glatko, isp. vlašiti, v. impf.* gladiti.

izgladnjeti, *izgladnjim*, *v. pf.* *hungriq werden, fame corripior*. Rj. *iz-gladnjeti, postati (sasvijem) gladan,*

vidi istašiti, v. impf. gladujeti. — Jesi li mi, bolan, *izgladno?* HNpj. 3, 510. *I gladuje* č sila njegova, i u volja će biti gotova nza nj. Jov. 18, 12.

izglaviti, *izglāvim*, *v. pf.* *ausdraben (B. vanc Messerklinge), esturquo*. Rj. *iz-glaviti, iz'eti i vaditi (izcijajati) što iz, n' rupa što mu je kao glavica, n. p. nož iz kama, suprotno uglaviti, v. impf.* *izglavljavanje, n. dus Ausdraben, estur v. Rj. verbal.* od 1) *izglavljavati*, 2) *izglavljavati se*. — 1) *radnji kojom tko izglavljuje što*. — 2) *stajni koji baci kad se što izglavljuje*.

izglavljavati, *izglavljavim*, *v. impf.* Rj. *iz-glavljavati, suprotno uglavljavati, v. pf.* *uglaviti*. — 1) *ausdraben, esturquo*. Rj. *i vjdati, vaditi (v' rupa i što) iz, nečepu što mu je kao glavica, n. p. nož i ka*. — 2) *sa se, refleks.* *kad se što v' rupa i, nečepu što mu je kao glavica, n. p. pauci i: naplatka*: Navodljiv točak, kojega su se pauci počeli izglavljavati. Rj. 380b.

izglēd, *m. iz-gled* — 1) *vidi ugled* 2, *primjer, Beispiel, Muster, exemplar, vademium, auctoritas*: Kakav izgled taka i prilika. Post. 123. *Plaće Mirko dva brata rođena, braću hrabru i Srpsku obranu, sreću Srpstru izgled i poľahu*. Npj. 5, 151. *Dobar izgled dobru dvorbu čini*. DPost. 17. *Nad izgledom nije zakona*. 67. — 2) *isp.* *izglēdati* 2. — Veliki narodi predstavljaju talentima veliko polje za rad i dobre izgleda za velike nagrade. Zlos. 121. *Narod naš s novim izgledima za slobodni, srećni život svoj*. 143. — 3) *isp.* *izglēdati* 3, *vidi lb.* — *Bejaše ih (gajaka) veoma različnih i odelom i rastom, i svim spoljnim izgledom*. Zlos. 5.

izglēdānje, *n. Rj. verbal. od. izglēdati u svijem značenjima*.

izglēdati, *izglēdam*, *v. impf.* Rj. *iz-glođati*. — 1) *hinusschauen, prospicio*. Rj. *gledati nu polje*: Kod pendžera sa Udbine Mujo, često Mujo na pendžer izgleda, kad će rupit' do tri kapetana. Npj. 3, 235. — 2) *očekivati, željno čekati, kao izgledati onomu odakle se tko nada čemu, vidi pogledati*. — *Izgledu kao ozehao suca*. Post. 97. *Već nam oči išćiljose izgledajući ponor zaludni*. Plać 4, 17. *Za to još većma izgledahu obećavaju sina Davidova*. Prip. bibl. 103. — 3) *biti kakar, biti kakva oblića, ausssehen, ausschauen, speciem prae se ferre, isp.* *vidi lb.* — *Petrofakta su tjela od kamena, koja spolja izgledaju kao organska tjela*. Priprava 107. *On molovaše sad stvari tako, kao što su izgledale*. 176. *Kako bi izgledale sve stvari koje pripovijeda Svetić, kad bi ih uzelo da opiše ko sa strane suprotne*. O Sv. O. 32. *Ma da to izgleda čudno, opet je u nekoliko istina*. Zim. 291. *Omiladina vam izgledu kao neprijatelj svemu što je na zemlji dobro i čestito*. Zlos. 40. *Kako prema takvom jadniku izgleda veliki i svetao tvoj čika*. 129.

izglēdati, *dām*, *v. pf.* *erschauen, spectando acquirere*. Rj. *gledajući dobiti, steći*.

izglōdati, *izglōgjem*, *v. pf.* Rj. *iz-glođati, v. impf.* glođati. — 1) *zernagen, corrodo*. Rj. *srsšiti glođanje, sasvijem oglođati, gloguciti uništiti, isp.* *izglabati, izrgati, izjesti* 12. — 2) *sa se, refleks.* *sich abreiben, corradit*. Rj. *vidi izglabati se, izjesti se*.

izgnizati, *izgnizēm*, *vidi izgamizati*. Rj. *iz-gmizati, gmižući iz'eti, vidi i izmiljeti, v. impf.* gamizati.

izgnānik, *izgnanika*, *m. koji je izgnan, der Verbannte, esul*: U historiji ima mnogo značajnih izgnanika, koji u Dubrovniku nagjose miran zaklon. DM. 215. *isp.* *protjeranik*.

izgnati, *izgnām* (dženem, izdenēm), *v. pf.* *ausstreiben, esturbo*. Rj. *sabašnje i izrenēm, iz-gnati, vidi izagnati, glje sa i primjeri, v. impf.* izgnati.

izgnusiti, *izgnūsım*, *v. pf.* (u Dubr.). — 1) *beschmutzen, inquinare*. Rj. *iz-gnusiti, učiniti da bude što gnusno, nečisto, izmljati, izmljati, v. impf.* gnusiti. — *Što koza ne izije, toj izgnusi*. DPost. 122

1) *ausprechen*, *pronuncio*. — 2) *sa se, reflex.* U kao 1) — *ako se angust' ne ce.* DPost. 110.

izgnječiti, *izgnječim, v. pf. zergutscher, contero.* Rj. *izgnječiti, srsrđiti, gnječenje, susvijem potpuno, i t. izmuljati, omečiti, v. impf. gnječiti.*

Prez da se *izgnječeno grčije* sa širom zajedno zove k. P. 78.

izgobeljati se, *ljām se, v. r. pf. iz-gobeljati se, kao g. g. i. kada.* — Pašve opet u nemaštini, koje se jedva *izgobeljao!* Megj. 191.

izgon, *v. iz-gon, za post. uje isp. izgoniti, izgnati.*

Kad tko prodade mazu, ali za nju ne primi novaca ili drugo što, nego onaj koji ju je kupio, mora da je isplati jedino *goni* i na ujoj za onoliko vremena koliko je uzgoreno, veli se da je dao mazu *u izgon*, na Braču. A. Ostojčić. ARj. IV. 178b.

izgoniti, *izgonim, v. impf. Rj. iz-goniti, v. pf. izgnati, izgnati. — 1 a) austraben, expello; i goni* — *gros zolotu* (t. j. od groša postala zolota, štetova). Rj. *goniti činiti da što izigje:* Kad ko otide da *izgoni* na vojsku ljudi. Rj. 74a. Kad ulara Strahinića bana, *iz seća ga konju izgonjaše.* Npj. 2, 282. Gijoga sjaše, dorata uzjaše, pa *izgoni dora na kupiju.* 4, 241. Fe iz *vojske konja izgonio*, na Lazara uriš učinio. 4, 318. Sam braće ne prima... i *izgoni ih iz crkve.* Jov. 11, 10. *Izgonju ljudi bijahu izgonjeni* i vikaše se na njima kao za lupežem. Jov. 30, 5. *sa se, pass.:* Da se Jugović i Radonjić *izgone iz službe.* Sovj. 83.

2) *expressio, exigo.* Rj. *na silu iskati što od koga:* Vladike globe i popove; oni *globe* najviše *izgoue kletvenim knjig ma.* Danica 2, 117. Stanu opet... *istrabivati i izgoniti rido i oružje.* Miloš 68. Koliko su *opaka* doslije načinjali toliko *izgonite* i od sele. Mojs. 11, 5, 8. Kad postite, činite svoju volju i *izgonite* sve što vam je ko dužan. Is. 58, 3. — 3) Svaki nosi po dvadeset pušaka sve na jedan arzlak *izgonjere*, a na jedan čakmak dogonjene, sve na jednu burmu zavijene. Npj. 3, 333. *izgoniti = istjerivati na kraj, detjerivati dogoniti?*

izgonjenje, *n. das Austraben, expulsio.* Rj. *verb. od izgoniti u svijem značenjima.*

izgorelica, *f. (ist. i juž.) vidi pogorelica.* Rj. *vidi izgorjelica, požeglica, ona kupa, ili čarapa, u koja se prsten sakrije draput zasopce kad se igra prstena.*

izgorelina, *f. (ist. i juž.) ein Fluchwort für etwas, dem man Verbrennung wünscht, covičeti genus: Kamo ta izgorelina? Rj. kletva ili psotka na što, čemu se u ljubnji želi da izgori, vidi izgorjelina.*

izgoreo, *izgorela, adj. (ist. i juž.) verbrannt, adustus, combustus.* Rj. *upravo 1. pridjev od izgorjeti, koje reh. vidi izgorio.*

izgorjeti, *rim, (ist. i juž.) vidi izgorjeti.* Rj.

izgorijel, *f. mjesto gdje se ko jako opče (rana i požljak). Boli li te vrlo tu? Ma boli sve jedno kao i gorjel. Brandwunde, combustio.* ARj. IV. 179b. — *za akc. isp. žagorijel.*

izgorio, *izgorjela, adj. jugozap.) vidi izgoreo.* Rj. *upravo 1. pridjev od izgorjeti, upotrebljava se kao pridjev, vidi kod izgorjeti.*

izgorjelica, *f. (juž.) vidi pogorjelica.* Rj. *vidi iz požeglica, značenje kod izgorjelica.*

izgorjelina, *f. (juž.) vidi izgorelina.* Rj.

izgorjeti, *izgorim (juž.) v. pf. Rj. iz-gorjeti, v. impf. gorjeti. — 1) abhrennen, exoror.* Rj. *uprela: no, prestati gorenje, goriti, muštiti se:* Sve te svijeće sata i u jednom rukovet i zapadi te *izgori* mrčinu za... Rj. 173b. Pogorela, kome je kača *izgorjela.* P. 171a. Zamlja... hoće sva da *izgori* od sunca. Npr. 21. Pokraj sulha *drnda* i *svoro izgori.* Post.

— 2) *ausreden, omgno, izgojelo!* Npj. 1, 321. Bjeo... te bijelo se, već u *izvaj vatri izgorjeo!* 4.

— 3) *sa se, reflex.* tako *izgorio mozak*, kao njegov... Danica 2, 157. Moje su noge od *rručega*... 1. bilo gotovo *izgorjele.* 2, 110. — 2) *verbrennen,*

combro. Rj. *prelazno, učiniti da što izgori, sažeti, spaliti: — Spuriti, kao izgoriti ili ispeći.* Rj. 706b. Hajde, snabo, da mi *ujegor selak izgorimo:* ja ću užariti peć i u vatra ga baciti, neka izgori. Npr. 53. Sama sebe lijevnu ruku osijee, a *desnu u ognu izgori.* 115. Izmi po tri *duke repne, izgori na ognju,* pa onijem prahom pospi rane svojoj ščeri. 132. Laka lagjo, *vatra t' izgorjela!* Npj. 1, 324. Pa ih *Bože sunce izgorilo,* gorelo ih tri godine danah. 2, 5. Porobiću malo i veliko, *izgorjeti ognjem srekoliko.* 4, 32. Ne pogodi iz Topole (tjura, no lovana brata vojvodina, *živo mu je sree izgorio.* 1, 161).

izgovārānje, *n. Rj. verb. od izgovarati, i izgovarati se. — 1) radnja kojom tko izgovara što, n. p. slova* (das Aussprechen, pronuncatio. Rj.). *Što je o izgovaranju oroga slova* do sad pisano. Pis. 51. — 2 a) *radnja kojom tko izgovara, ispričava koga* (das Entschuldigen, excusatio. Rj.). — b) *radnja kojom se tko izgovara, ispričava:* Pa se ova poučenijska... čate bez ikake premjene i *izgovaranja* i odlaganja. Danica 1, 45.

izgovārati, *izgovārām, v. impf. Rj. iz-govarati, v. pf. izgovoriti. — 1) aussprechen, pronuncio.* Rj. *glasom iz usta kazirati:* Konavljani... se ni malo ne razlikuju... već ako po tome, što *„h“* malo hojbe i čistijsje od njih *izgovaraju.* Npj. 1, 19 (Vuk). *Izgovarajuć...* samo *posljednja stopu* od stiha. 1, 90 (Vuk). *sa se, pass.:* Ove riječi... da se ovako *izgovaraju* kao što su ovjge zapisane. Rj. 171. — 2 a) *entschuldigen, excuso.* Rj. *vidi odgovarati 2. govarati, ispričavati: izgovarati koga, kao pravdati ga, govoriti za nj, da nije sam kriv ili da nije mnogo kriv. — b) sa se, reflex. sich entschuldigen, excuso me.* Rj. *vidi odgovarati se, otpirati se na koga, ispričavati se, pričati se. — Onda joj se čobau stane moliti i izgovarati da ne može ostaviti svojih ovaca.* Npr. 11. Budući da se *on terdo izgovarao*, da o tom ne zna ništa. Miloš 187. Samo *čete* se moći *izgovarati protiv Zagrepčana* da... Slav. Bibl. 1, 91. Pusti prvu ženu svoju *izgovarajuć se* *tijem* što bješe nerotkinja. DM. 32.

izgovār, *m. Rj. — 1) djelo kojim tko izgovori što, n. p. riječi, die Aussprache, (voci)s prolatio:* Ako smemo uzeti za sudiju *izgoror narodni*, on će nam kazati, da u našem jeziku... Nov. Srb. 1818, 221. Nego se drže *izgovora* i tako pišu »Srbini« i Srpski. Pis. 28. Može se čuti *tanak izgoror slova* h. Post. XXIII. — 2) *die Entschuldigung, Ausrede, excusatio.* Rj. *djelo kojim tko izgovori, ispriča koga, ili kojim se izgovori ili ispriča, vidi ispričanje, otpor. — Kao da bi svagda imao izgoror, da ga nije on sam ubio, nego u dogovoru sa svima.* Danica 3, 205. Pokazuje, da *onijem izgovorom* traži svoje neznanje da pokrije. Odg. na ut. 19. Stidi se priznati svoje neznanje, nego *pod različnijem izgovorima* kaže, da ne treba na to paziti. 19. Na njih (težake) nove danke nameće *pod izgovorom*, da namjerava za to nove putove nasipati. Priprava 65 (der Forwand, practectus, species, titulus). Ali je to *slab izgoror.* Rj. 1 XXXV. Sad *izgorora* ne će imati za grijeh svoj. Jov. 15, 22. Da ne izmišlja *izgorora grijesima.* DP. 64.

izgovāriti, *izgovārīm, v. pf. Rj. iz-govoriti, v. impf. izgovarati. — 1 a) ausreden, sermonem ad finem perduco.* Rj. *srsrđiti gorenje:* Izblejati se, *izgovoriti što ludo.* Rj. 218b. To govori, nesretnja mu majka!... Puče puška, ne da *izgovorit!* Npj. 3, 308. *Izgovori čitavu prediku, kako se Srpski spisatelji dijele* po tome... Pis. 28. Potrpite me da ja govorim, a kad *izgovorim*, podsmijevajte se. Jov. 21, 3. — b) *sa se, reflex. sich ausreden, satis locutum esse.* Rj. *kaže se, kad je tko mnogo govorio, isp. nagovoriti se. — 2 a) entschuldigen, excuso.* Rj. *izgovoriti koga, kao opravdati ga, vidi ispričati. — Molim te izgovori me.* Luk. 14, 19. *sa se, pass.:* To je nesreća, *koja bi se*

nogla *izgovoriti*. P's. 53. — *b)* *su se, refleks. sich entschuldigen, excuso me. Rj. izgovoriti se, kao oprcati se. vidi ispričati se.* — Za to se ne može *izgovoriti*, o čovječe, koji god sudiš. Rim. 2. 1.

izgrabiti, bñm, v. pf. iz-grabiti, *grabeti i vaditi, isprsti*: Dok je njemu česar namirio, šest je kasi svojih *izgrabio*. HNpj. 3. 36.

izgraditi, izgrāditi, v. pf. iz-graditi, *sršiti gradjenje, gradeći načiniti, e. impf. graditi*. — Oko njihova šanca *naše šance izgradimo*. Sovj. 16.

izgrđiti, izgrđim, v. pf. Rj. iz-grđiti, v. impf. grđiti. — *1)* što, *laisslich machen, defarven*: Za gjeverom *lice izgrđila*. Rj. učiniti da bude grđno, ružno. — *2)* koga, *beshimpfen, ignominia officio*. Rj. vidi iskarati, i *syn. ovdje*.

izgrebenati, nām, v. pf. iz-grebenati, *isčesljati grebenima, v. impf. grebenati*. Jesi li ti rodo ono svojih kečuna *već izgrebala?* — Jesam počela već i presli. J. Bogdanović. ARj. IV. 185b.

izgřepsti, izgrēbēm, v. pf. Rj. iz-gřepsti, v. impf. gřepsti. — *1)* *heraussehben, herauskratzen, crado, Rj. gřebiti izvaditi*. — *2)* *zerkratzen, lacero ungulus*. Rj. *sasrijem ogřepsti*: Sav *izgreben* i poderan, pa kako dogje, nazva materu pomoz' Bog! Npr. 58.

izgřijati, jēm, v. pf. *mit Holz aushalten, ligna suppeditare*. Rj. iz-gřijati, *oskrbiti drvima za ogřer*.

izgriskati, skām, v. pf. dem. od izgristi, v. impf. grškati. — Limna ću ispijati, a naranču mirisati, a jabuku *izgriskati*, a livadu pokositi. Here. 237.

izgristi, izgrizēm, v. pf. *zerheissen, zerwagen, cur-rodo*. Rj. iz-gristi; *sršiti grizenje*: na mnogo mjestu *ugristi dem. izgriskati, v. impf. gristi*. — Pusti Ajku žutu *izgrizenu*. Npj. 1. 388.

izgrizanje, n. verb. od izgrizati, *raduja kojom tko izgriza što*.

izgrizati, izgrizām, v. impf. iz-grizati, *erodere, corrodere, eredere, ausnagen, ansbeitzen, v. pf. izgristi*. — Nenavidost koja i nas mokrak smeta i *izgrizu sree naše*. P. Vuletić. ARj. IV. 186b.

izgrliti, līm, v. pf. Rj. iz-grliti, v. impf. grliti. — *1)* *umarmen (mehrere), amplexor alium et alio*. Rj. *zagrliti nekolicinu redom; zagrliti (jednoga) više puta*: Izgji i dogji da nas *izgrliš* a mi tebe. Npr. 235. — *2)* *su se, recipr. izgrliti se, izgrlino se, einander umarmen, amplexi se invicem*: Da se željno *izgrlino*, i od plaća *učešimo*. Rj. — Pošto se *izmegju sebe izgrliš* i izljubiše suze roneći otidoše. Npr. 98. Jesi li se s Jovom *izgrlila?* Here. 47.

izgrm, m. Čobani u Lici čuvajući blago po šikari, naigju gje pod grmom na mišiju rupu, te stanu takovu raspapavati u dubljinu; i nagju veliku rpu lješnika, i u takoj rupi kad i kad nagju i po više litara lješnika, i takovu rupu zovu čobani *izgrmom*. — Danas sam naša' veliki *izgrm* lješnika. J. Bogdanović. ARj. IV. 187a.

izgrmjati se, izgrmj se, v. r. pf. iz-grmjati se, *kad se srši grmljavina, pošto je mnogo grmjelo*. u Stullija, i u naše vrijeme u Dubr. P. Budmani. ARj. IV. 187a.

izgrnuti, izgrnēm, v. pf. Rj. iz-grnuti. *1. preaj. izgrñuh i izgrtoh. Obl. 90. v. impf. izgrtati*. — *1)* *heraussehurren, crado, eruo, n. p. žar iz peći; žito iz koša u vodenici (izgrnuo mi je)*. Rj. *grčeti izvaditi*: Kad onaj koji čamcem upravlja, *vodu ispod njega veslom kao izgrnu* . . . onda se kaže iskrnuti. Rj. 234b. Pregřepsti, *izgrnuti žito iz koša* da se drugo zasipa i melje. Rj. 569b. — *2)* *vinograd, räumen, ablaquere*. Rj. *vinograd (t. j. čokče u njemu) u jesen se zagrne a u proljeće se izgrne. isp. odgrnuti 1*.

izgrt, m. zemlja koja se o izrtu vinogradskom i otud i otud s čokota megju vrste zgrne. S. Novaković. ARj. IV. 187a. — *za riječ izgrt u primjeru isp. izgrtanje 2*.

izgrtanje, n. Rj. verb. od izgrtati. — *1)* *raduju kojom tko izgrt što, n. p. eruo, p. p. crado (das Heraussehurren, erasio, Rj.)*. — *2)* *raduju kojom tko izgrt vinograd (das Räumen, ablaquere, Rj.)*: Troše se kopanje vinogradsko kod nas *izgrtanj zave*. P. Bolje. ARj. IV. 187a.

izgrtati, izgrtēm, v. impf. Rj. iz-grtati, v. pf. iz-grnuti. — *1)* *heraussehurren, crado, n. p. B. das Feuer aus dem Ofen*. Rj. — Dogje k suncuogj mraji i nagje je zde peć žari i *golim rukama vodu izgrt*. Npr. 56. Kopajući i *izgrtala zemlu*, kad h . . . zrasja mu se nešto. 100. — *2)* *vinograd, räumen, ablaquere*. Rj. *vinograd (t. j. čokče u njemu) u jesen se zagre a u proljeće se izgrt. isp. odgrtati*.

izgrubati, izgrubām, v. pf. *erschlagen, comato, cf. izubati*. Rj. iz-grubati *vidi izbiti 2, i syn. ovdje, v. impf. grubati 2*.

izgruskati, skām, v. pf. n. p. kosanje, cf. gruskati. Rj. *gruskajući oprdi n. p. kosaju*.

izgruvati, izgruvām, *vidi izgrubati*. Rj. *govori se u krajevima, gdje se glas h u govoru pretvara u v. isp. Posl. VII*.

izgub, m. *vidi gubitak, gubi: der Verlust, ja-luca*: Mi ne znamo. Riječki serdlaru, has kakvo smo dobro *izgubili* . . . taj ne znade *izgub* cijeniti. Npj. 5. 464. Nijesmo mnogo dobili trgovinom ali ni *izguba* imali. S. Izubiša. ARj. IV. 187b. A Boga ti! *kud će reći izgub?* Šćep. mal. 118.

izgubiti, izgubim, v. pf. Rj. izgubiti, v. impf. gubiti. — *1. 1 a)* *verlieren, amitto*: Bolje ti je *izgubiti glavu*, nego svoju ogřijesti' dušu. Rj. *čidi zagubiti la, sacerdoti, iscerlati, satariti, strabiti, zarariti*. — Košnica se obezmatičila, t. j. *izgubila uticu*. Rj. 427b. *Izgubio srjest*. Rj. 670b. Spješati, *izgubili snagu*. Rj. 703a. Vidim da si sumao *dušu do izgubiš* i da pokolješ onu jednu svoju gječicu. Npr. 122. Jer je tvoja šćer *život izgubila* po zapovijesti tvoje bezbožne žene. 131. Ko *izgubi sram ljudski, izgubi i strah Božij*. Posl. 139. Ko traži *veće (om) izgubi i ono iz vće*. 157. Pade Pliva u Vrbas, pa *izgubi svoj glas*. 245. Tako *svoju vjeru ne izgubio*? 309. Ja se bojim, *izgubih rajnu*. Npj. 1. 562. Ja ću s tebe *izgubiti glavu*. 1. 577. Tu su Srbliji *izgubili carstvo*. 2. 304. *S koj' si mlada sreću izgubila?* 2. 418. Sve mu drusto *izgubilo lice*, a iz lica izgubi se krvea! 3. 177. Što učini, *panet izgubila!* 3. 221. Oče junak da *izgubi glavu*, da od koga, *već od babe svoja!* 3. 102. No sad je i Krajina ta *pravca svoju izgubila*. Danica 2. 97. Volio bi za nevolju i mrijeti, nego doživiti *sramotu izgubljene oplode*. 2. 136. I prosti je narod *izgubio volju* opet tako pogubio raja Turska. 3. 219. Zar bi onaj *posno moj* bez onoga potpisa *što izgubio?* Odg. na ut. 23. Oglune . . . Tako *izgubih si jednu* od najglavnijih čustra. Opit IV. Gde je *izgubio bitku protiv česaraca*. Žitje 38. Mjesec (će) svoju *srjetlost izgubiti*. Mat. 24. 29. — *b)* *izgubiti komu šta: učiniti da tko izgubi šta, upropastiti mu, uništati mu šta*: Nesretni sine, što učini! Za što li *izgubi moje blago* bez i kake nesreće? Npr. 248. Bolje je zemlju *prodati nego joj običaj izgubiti*. Posl. 23. Gjak *izgubi popu ručak*. Što je i on počeo s popom, pa kad ih čok vizjeo, učinilo mu se mnogo častiti dvojicu: a da je bio pop sam, častio bi ga. 72. Maksimu si *sreću izgubio*. Npj. 2. 551. Jest mu rusu *izgubio glavu*. 4. 393. — *2)* *vidi pogubiti*. Rj. *vidi i sagubiti, zagubiti* 1b. *zgubiti*: Car hoćase *izgubiti ljubu* . . . ma je sluga *izgubit'* ne dadu. Npj. 2. 26. Lاسno ti je *stareca izgubiti*, no je muka momće dočekati. 1. 318. Na prsi mu igra koljenima, odista *je izgubit'* hoćase, zubina mu život *izvaditi*. 4. 431. Pobi narode velike, i *izgubi carice jake*. Psal. 135. 10. — *11. 1)* *su se, refleks. i pass. verloren gehen, perdor*. Rj. *kao nestati čega, kad tko što izgubi, ono se izgubi*: Isćerao groš zlotu (kad se *izgubi* na kakoj

— 2) *zu Ende tanzen, absolvo saltum*. Rj. *srsšivati igranje* (n. p. kola).
izihoditi, izihodim, v. impf. izi-hoditi (za dometnuto i isp. izilaziti) prema ishoditi, kao izilaziti prema izlaziti, v. pf. izi-ći, izaći, u Rj.: izihoditi, iohdīm, u pjesmi rudi izoditi, rudi izilaziti izalaziti, izlaziti, ishoditi. — Kad su bili belom manastiru, iziadi stari igumane i sa šnjime pope sveštenice, te sretoše majstora Manojla. Npj. 3, 325.
izijed, f. kad koga iziju vještice; ima nekaka trava od izijeda, u koje je list kao u jagoda a cvijet žut. Rj.
iziješan, iziješana, ulj. essigierig, edax. Rj. što rado jede, mnogo izjede, vidi ješan.
izilaziti, zīm, v. impf. rudi izlaziti. Rj. izi-laziti, s domctvutīm i glagola ići. Korijeni 18. rudi i izlaziti, izihoditi.

izgubljenje, n. verb. od izgubiti, djelo kojim se što izgubi: U preši je izgubljenje, a u ustrpljenju spasenje. DPostl. 141.

izgultiti, izgultim, v. pf. Rj. iz-guliti, v. impf. gultiti. — 1) durch Nagen entblossen, erodo: izgultiti sumu; izgultile koze šljive. Rj. srsšiti guljenje, sasrijem ogultiti, gultići koru sasrijem odrati n. p. u drvetu. — 2) (u jugozap. kraj.) vidi iščupati: Izgulti komaru nogu, i crijeva su mu na dvoru. Rj. — Premlenčić dlake po glavi... jedva nazje onu dlaku rjetnu, izguli je, pa ljehdi natrag. Npr. 123. Čaše Halil pastu na koljena... ufati ga mali Omerica, izguli ga iz kola dčenoga. HNpj. 4, 348.

izgurati, izguram, v. pf. Rj. iz-gurati, v. impf. gurati. — 1) hinausstossen, extrudo. Rj. gurajući istisnuti, i. ignuti. — 2) zerstossen, zu Grunde richten, elido. Rj. kao stučti, zgrubati, uništiti.

izgusliti, slim, v. pf. iz-gusliti, gusleći dobiti, steći, v. impf. gusliti. — Gusle gude a slipae popiva... Hodali su puna tri maseca, naprosili mala gotovoga, nije žale, izguslilo Tale. HNpj. 3, 145.

izgužvati, vām, izgužvati, ljām, v. pf. zerknicken, comprimo, cf. zgužvati. Rj. iz-gužvati, iz-gužveljati, sasrijem gužvati, n. p. haljinu, v. impf. gužvati, gužveljati. — Uzgužveljati, vidi izgužveljati: sva mu se haljina uzgužveljala. Rj. 772b.

izići, izijem (izidēm), v. pf. Rj. iz-ići, vidi izaći, gdje su primjeri. v. impf. izilaziti, izlaziti.

izidati, izidam (izidēm), v. pf. ausbauen, caedificare: Izidao i spravio dvore. Rj. iz-zidati, srsšiti zidanje, v. impf. zidati.

izigrati, izigrām, v. pf. Rj. iz-igrati, v. impf. izigravati. — 1 a) erspielen, ludendo lucror. Rj. igrajući (n. p. karte) dobiti: Sto djeca na tresku izigraše, toj stari na štapijeh platiše. DPostl. 121. — b) zu Ende spielen, absolvo ludum. Rj. srsšiti igranje (n. p. karata): Kad izigraje onoliko puta, do koliko su pogodili da žene trlju, onda ga žene. Rj. 14b. — c) zu Ende tanzen, absolvo saltum. Rj. srsšiti igranje (n. p. kola). — 2) sa se, refleks. — a) sich ausspielen, satis lusisse. Rj. srsšiti igranje (n. p. karata), kad se tko već dosta naugrao, isp. izigrati 1b. — b) sich austanzen, satis saltasse. Rj. srsšiti igranje (n. p. kola), kad se tko već dosta naugrao, isp. izigrati 1c. — c) mo može čit ovaj primjer: Evo danas ne puna godina, od kako smo boja poželjeli, da se sjutra s njima izigramo po planini ravnoj sinjavini. Npj. 4, 398 (kao: da se ogleđamo na međanem).

izigravanje, n. Rj. verb. od izigravati. — 1) radnja kojom tko igrajući dobija idas Gewinnen durch Spiel, lucrum ex lusu. Rj.). — 2) radnja kojom tko srsšuje igranje n. p. karata (das Ausspielen, Vollenden des Spiels, absolutio ludi. Rj.). — 3) radnja kojom tko igrajući igranje, n. p. kola (das Austanzen, Vollenden der Tanzen, absolutio saltus. Rj.).

izigravati, izigravam, v. impf. Rj. iz-igravati, v. pf. izigrati. — 1) erspielen, ludendo acquirere. Rj. igrajući (n. p. karte) dobiti. — 2) zu Ende spielen, ludendo ludum. Rj. srsšiti igranje (n. p. karata).

— 3) zu Ende tanzen, absolvo saltum. Rj. srsšivati igranje (n. p. kola).

izihoditi, izihodim, v. impf. izi-hoditi (za dometnuto i isp. izilaziti) prema ishoditi, kao izilaziti prema izlaziti, v. pf. izi-ći, izaći, u Rj.: izihoditi, iohdīm, u pjesmi rudi izoditi, rudi izilaziti izalaziti, izlaziti, ishoditi. — Kad su bili belom manastiru, iziadi stari igumane i sa šnjime pope sveštenice, te sretoše majstora Manojla. Npj. 3, 325.

izijed, f. kad koga iziju vještice; ima nekaka trava od izijeda, u koje je list kao u jagoda a cvijet žut. Rj.

iziješan, iziješana, ulj. essigierig, edax. Rj. što rado jede, mnogo izjede, vidi ješan.

izilaziti, zīm, v. impf. rudi izlaziti. Rj. izi-laziti, s domctvutīm i glagola ići. Korijeni 18. rudi i izlaziti, izihoditi.

izilaženje, n. rudi izlaženje. Rj.

izimati, izimam, v. impf. iz-imati, v. pf. izeti, koje rudi, izimati, uzimati iz čega, vidi izidimati (odakle je i akc. amo pruceno). — Tko veće u brod stavlja, veće i izima. DPostl. 135. sad se u štokavcu riše ne govori.

izioditi, iziodim, u pjesmi rudi izoditi. Rj. izi-oditi, u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu, mjesto izi-hoditi (koje rudi), a oco pramu ishoditi kao izilaziti prema izlaziti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

iziskati, izištem, v. pf. Rj. iz-iskati, v. impf. iziskivati. — 1. I) erlangen, acquirere. Rj. ištaći dobiti, postiti, isp. izmoliti 1, izvaditi 4. — 2) ldi k caru i išti lagju... On otide k caru i izište sre, pa onda otide. Npr. 68. Stune moliti poslanike, da bi ga iziskali k sebi... Poslanicima je taki čovek upravo trebao, zato ga dragovoljno izištu, i otišavši odande s njime, dogju u Peterburg. Danica 5, 29. Vuk je Branković iziskao u Dubrovčanu da može u njihovu gradu podići pravoslavnu crkvu ako kad k njima dogje. DM. 57. Jedno ću iskati od vas... I hješe na njern zlatnijeh grivana što iziska tisuća i sedam stotina sikala zlata. Sud. 8, 26. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi iznaći. Rj. kao istražiti 2, isp. iskati 2, tražiti.

izjagnjiti, njim, v. pf. Rj. iz-jagnjiti, *vidi* izjagnjiti, v. impf. jagnjiti. — **1 a)** werfen (von Schafen), lammen, pario, enitor: ova je ova izjagnjila te sve ove. Rj. kaže se za ovu kad ojavni (izleže) redom više jaganjaca. — **b)** Lesi li ti svoje ove izjagnjio (aufziehen). Rj. (podgajiti, podići). — **2)** sa se, reflks. izjagnjē se, t. j. ove, werfen (von mehreren Schafen), pario. Rj. *vidi* izjagnjiti se. Kaže se za više ovaca, kad ojavnje (izlegu) jaganjad: Krave ti se istelile... ove ti se izjagnjile, sve ovčice svilorone. Npj. 1, 111.

izjahati, izjašēm, v. pf. Rj. iz-jahati, *vidi* izjati, v. impf. jahati. — **1)** iz kaka mjesta, ausreiten, vechor equo. Rj. jašūi iziōi. — **2)** konja, ein Pferd ausreiten, equum vchendo everceo, cf. projahati. Rj. jašūi konja izrjedzhati, sasrijem projahati. — **3)** za Sehunde reiten ein Pferd, equitando pessumdo: Kada staše konje dijeliti, meni daše staro izjahano. Rj. odriše jašūi pokrvariti. — **4)** *vidi* izjahati: Uprav gone niz Liku Vučjaku, izjahaše navrh Vučijaka. HNpj. 3, 303.

izjalovē, izjalōvčeta, n. akc. ARj. IV. 208b. iz-rinē pobučeno, kad se izjalovi n. p. krava, kobila. — Beći se kao krava na izjalovē. Posl. 12.

izjaloviti, vīm, v. pf. Rj. iz-jaloviti, v. impf. jaloviti. — **1)** um die Frucht bringen (durch Verletzung), eine Fehlgeburt verursachen (von Thieren), abortum erco. Rj. učiniti da se izjalovi što, n. p. krava da pobaci tele, kobila da pobaci ždrijebe, i t. d. — Kako bi koju kobilu opasao (krilati konj), on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi... Kad opase jednu kobilu, onda on (Momećilo) počne lupati... te se poplaš (krilati konj) i ne uzima kad izjaloviti kobile. Npj. 2, 106 (Vuk). — **2)** sa se, reflks. — **a)** um die Frucht kommen, eine Fehlgeburt thun (von Thieren), abortum pati: izjalovila se krava, kobila, t. j. pobacila tele, ždrijebe i t. d. Rj. — On bi je (kobilu) udario nogama u trbuh, te se izjalovi. Npj. 1, 106 (Vuk). — **b)** u prenesenom smislu, kad čemu ne bude napretka: Još se nije zima izjalovila. (Doći će zima makar i doenije). Posl. 114. Da njega (dogugajaju na Cvijeti) nije bilo, ili da se (kao više starijih) izjalorio, ne bi svega potonjega bilo. Pom. 121.

izjanjiti, njim, *vidi* izjagnjiti. Rj. i sa se, reflks. — A ove mi sve se izjanjile. Npj. 1, 361.

izjarmiti, izjarmim, v. pf. abjochen, jugum demo. Rj. iz-jarmiti n. p. volore, skinuti im jaram, suprotno ujarmiti, postanjem od jaram.

izjati, izjašēm, *vidi* izjahati. Rj. iz-jati, izjahati u krajevima gdje se ne izgovaru glas h: izjaati, sačeto izjati.

izjaukati, izjaučēm, v. pf. Rj. iz-jaukati, v. impf. jaukati. — **1)** erklagen, erheulen, ulululo, ululatu acquirō. Rj. jaučuōi dohiti, steći. — **2)** sich aushulen, ululando defessus sum. Rj. kaže se za onoga koji naujanjkaši se serši jaunjanje.

izjava, f. iz-java, isp. izjaviti, djelo kojim se što izjavi. — Evo kakav slučaj izazva oru karakternu izjavu. Zlos. 120. On bolove snosi obično bez velikih izjava. 300.

izjaviti, izjāvim, v. pf. Rj. iz-javiti. — **1)** n. p. ove, hinausleiten (die Heerde), educo: I izjavi na planinu stado. Rj. izvesti, n. p. ovcē, v. impf. javiti. Kako izjaviš ove, one odmah idu onamo. Npr. 16. I izjavih stado na planinu. Npj. 1, 360. — **2)** kazati misao, izreći, na znanje dati, ausdrucken, verbis exprimere, declarare, v. impf. izjavljivati. — Da biste imali dobrotu izjaviti moju toplu zahvalnost gospodi. Pom. 16. Izjavi mi moju srdačnu zahvalnost. 38.

izjavljivanje, n. verb. od izjavljivati, radnja kojom tko izjavljuje što.

izjavljivati, izjavljujēm, v. impf. iz-javljivati, kazivati misao, v. pf. izjaviti 2. — Izjavljujući... zahvalnost na svakom daru. Rad 5, 201. Isti član izjavljujući žalost. 17, 165.

izjediniti, izjēdnim, v. pf. *vidi* ujediniti: Ne iz-

jedini, halabu, krsta. Rj. iz-jediniti, sasrijem ujediniti, v. impf. jediniti.

izjedipogaća, m. (u žali) der pogaća-Verzehrer, fruges consumere natas (?): ti si jedan izjedipogaća! jedan ispičutura. Rj. izjedi-pogaća, tako slo, riječi kod čistikua.

izjednačiti, izjēdnacim, v. pf. Rj. iz-jednati, v. impf. izjednačivati. — **1)** gleichstellen, parum ponere: izjednačio me s njim. Rj. *uiniti* staj jednako, uiniti da što bude jednako s čim drugim; to se može učiniti i samom mislju: Misleći stado pri stampanju popraviti i izjednačiti. Posl. XXV. Ovi posljednji jedan sahat radiše, i izjednači di s nama koji smo se citav dan mučili. Mat. 20, 12. S kim ćete dakle i jednati? Boga? Is. 10, 18. Ovdje je Srbija i jednana s Zatom. DM. 13. Pomenute nejednakosti ja sam i jednatio. Knjiž. 3, 110. — **2)** sa se, reflks. ili pass. Prosti ljudi odmah primaju njezove (kakvog gospodina) riječi, da bi se barem u tome izjednačili s njime. Pis. 18. Nego ćemo vam učiniti po volji, ako ćete se izjednačiti s nama. Mojs. 1, 31, 15. Da bi se izjednačio za to vrijeme u smjernosti izjednačio s ostalijem učenicima riječi Božje. DP. 21.

izjednačivanje, n. verb. od 1) izjednačivati, 2) izjednačivati se. — **1)** radnja kojom tko izjednačuje koga ili što s kim ili s čim. — **2)** radnja kojom se tko ili što izjednačuje s kim ili s čim.

izjednačivati, izjēdnacijēm, v. impf.: v. pf. izjednačiti. — **1)** činiti što jednako, činiti da što bude jednako s čim drugim; to se može činiti i samom mislju: Čovjek si a ne Bog, i izjednačujis srce svaje sa srcem Božjim. Jezek. 28, 2. Izjednačujući pasao svoj s pravom istorijom. O Sv. O. 7. — **2)** sa se, reflks. ili pass.: Oni se (župani i knezovi) izjednačaju s vlastelima zemaljskim. DM. 14. Ima glagola u kojih se svaki ovaj umetak izjednačuje s glasom krajnjim. Obl. 53.

izjelica, f. — **1)** der Vielfrass, gulo. Rj. koji može mnogo izjesti, *vidi* izješa 1, izjelovac; erijevojnja, pokusalica, pojedljivac, proždrljica, žderalica, žderonja. — Gle čorjeka izjelice i pijanice. Mat. 11, 19. — **2)** der Abfresser, devorator. Rj. koji tugje dobro jede, *vidi* izješa 2, badavadžija 1, muktadžija, počađžija, propalica. — Svjetska gladnica. (Izjelica, n. p. kakav poglavar koji rado mit prima). Posl. 282. Tu knezovi nisu radi kazni, nit' su radi Turci izjelice, al je rada sirotinja raja. Npj. 4, 131. Izmegj' sebe daju zulumčare, zulumčare izjelice Turke, predaju ih u Srbijnj-ke ruke. 4, 151. riječi s takim nast. mnogoznalica, nemjelica, pokusalica, popilica, priselica, pristalica, propalica, proždrljica, sveznalica, sustalica, i t. d.

izjelovac, izjelovca, m. *vidi* izjelica 1, i syn. ondje.

— Di je vele djelovaca, ond je i izjelovaca. DPosl. 16.

izjesti, izjēdēm (izjijēm), izio (izjeo), izjela, v. pf. R. iz-jesti, v. impf. jesti. — **1. I a)** aufessen, auf-fressen, devoro: izjeo je masno čebe. Rj. sa svijem pojesti, *vidi* ogruhati 2, ofukati, opreati, opucati, opuckati, smazati. — Kad (svjestic) magje čovjeka... te mu se otvore prsi dok izvadi srce i izjede, pa se onda prsi opet rstrau. Rj. 66b. Izjede sve u moden kus. Rj. 317b. Izedu na jedan obrok pun kazan jela. Npr. 77. Ako je pas pitu izio, tepsija je ostala. Posl. 4. Vuci te izjeli! 10. Dosta je kupusa izio. (Ima mu dosta godina). 68. Iznuči sebarski, a izjeoj vlasteoski. DPosl. 36. Sto si sam udrobio, izjgij. 124. — **b)** u prenesenom smislu: Izješa. 2) propalica (koji je drugina novc izio). Rj. 224b. Tu su za sedamnaest dana takocu ratru izjeli i muku podneli, kakova ni na jednome kraju Srbije nije bila. Miloš 51. — **2)** nagen, crucio: Izjede ga ukor i sramota. Rj. kao iznučiti, satrti, uništiti: Armija te izjela! (da bi erkla!) Rj. 7b. Izjede neoprانština. Rj. 417b. Griza te izjela! Posl. 46. Sto je tvrže od gročija? pa ga opet raja izje. 356. Veštica su me izele: majka mi srce vadila.

makak na noge skočila, *na diram je kulu izlazila*. Npj. 2, 613. Kad *izlažaše na nebo*. DP. 157. — 2) *ispunjavati se 2 b, izosipavati se 2, penjavati se 2 b, ausbrachen (vom reinen Ewangelium), erumpo, isp. izaći 2.* — Bobice, kao male krase koje *izlaze u čurica po glavi* kad se bobaju. Rj. 32b. — 3) a) *kao biti, postojati pokazivati se, dogajati se*, isp. izaći 3. — Što god naučimš, *izlaziće ti*; i na putovinu tvojim svijetliće vidjela. Jov 22, 28. Za to *sud izlazi izopućen*. Avak. 1, 1. *Vrijednost perperama izlazi još* na jednom mjestu. DRj. 2, 290, 1 od gt i od kt i od ht *isti glasovi izlaze* u svakom jeziku slovenskom. Rad 1, 118. — b) *izlazi što iz čega logički, (arbanus) folgt, consequitur*: Pa ćemo onda vidjeti *što iz tih razlika izlazi za diobu slovenskih jezika*. Dioba 13. Nemanja je njima (arbanaskim gradovima) vladao. *Oro izlazi iz riječi srpskih ljetopisaca*, ali se potvrđuje riječima Stefana Prvovjencanoga. DM. 10. Ali *iz ovoga poređenja mislim da ne izlazi da se u slovenskim jezicima više mijenjaju konsonanti nego vokali*. Rad 2, 193. *Iz toga nikako ne izlazi da se sada još ne smije...* ništa drugo činiti. 2, 191. Ako je g. N. htio... *od tuda još ne izlazi, da mu je trebalo dati*. 15, 179. — 4) *kao prestajati, aus (z. B. der Mode) kommen*: Od tuda što su neki padeži nominalne deklinacije u narodnom govoru *izlazi iz običaja*. Star. 3, 61. *isp. izaći 6 c.*

izlaženje, n. *das Ausgehen, exitus*. Rj. *verb. od izlaziti u svrhim značenjima.*

izleći, izležem, v. pf. Rj. *iz-leći. v. impf. leći.* — 1) *ausbröten, pullus erubulo*. Rj. *kokoš izleće pilići*: Tada mu ear dade trideset jaja i reče mu: Ponesi ovo tvojoj šeceri i reci joj neka mi iz tih jaja izleže piplad. Npr. 105 (neka učini da se izleže). Gije je sora *izlegla sokola?* Posl. 74. *ali se može kazati i za saku drugu životinju, da izleže (malde): Prug izleče orla ne more*. DPosl. 104. *Pécle jaja unesu u matičnjak i izlegu sebi maticu*. F. Gjorgjević. ARj. IV. 217b. *isp. Jesi li vidio kad se košate legu?* Jov 39, 6. — 2) *sa se, refleks. ausgebrütet werden, erclulor*. Rj. *izležte se pile*: Kad te ear zapita kako može roditi vareni bob, a ti reči: »kao i iz varenijeh jaja *izleći se piplad*. Npr. 105. *Siromaška jest mi Gora Orna... gnijezdo se zove sokolovo, često mi se sokoli izleću, ter Turcima vade oči erue*. Npj. 5, 267. *i za druge životinje, osim ptica, može se kazati, da se legu i izlegu: Izlegoše se i uzrastoše dva otrovna crva*. F. Lastrić. *Pčela se danas izlegla, a sntra zna raditi kao i matorka pčela*. F. Gjorgjević. ARj. IV. 218a. *i za čeljadu, ali samo od šale ili preziranja: Dobro se ne izležete, a sve znate*. M. Držić. *Od njeja se izlegli gubarci!* P. Petrović. U nas se *izleže novi Juda Iskarjot*. S. Ljubina. ARj. IV. 218a.

izleštjeti, izleštim, v. pf. *ausfliessen, erolo*. Rj. *iz-leštjeti. v. impf. izlijetati. govori se i u pronesenom smislu.* — Ako kuća izgori, *drag na odžak izlešti*. Posl. 5. *Tranu o bunjištu, a soko o mesu (živi), pa oboje na Gjurgjev dan izlete*. 39. *Svi zajedno puške izmetnite... pa u jedno na drum izlešite*. Npj. 3, 316. *Muti mu... izlešti pred kuću u kolo*. Kov. 78.

izležati se, žim se, v. r. pf. *sich satt liegen, sat cubuisse*. Rj. *iz-ležati se, svršiti ležanje, kad se tko nalezao. v. impf. izležavati se.*

izležavânje, n. *verb. od izležavati se, koje vidi.*
izležavati se, izležavam se, v. impf. *freq. iz-ležavati se, kao mnogo, i mnogo puta ležati bez posla.* — Vi da hladujete?... Ne dam ja da se vi o somunu *izležavate* u hladovini. Mil. 234. *Počne ih koriti: A što mi se vi ovuda izležavate, majku vam vašu!* Šta mi radite u ovoj kući? 252. v. pf. *izležati se.*

izlječiti, izlječem, v. pf. Rj. *iz-lijechiti. v. impf. liječiti.* — 1) *heilen, sanio, medeor*. Rj. *isp. izdraviti 2, ozdraviti 2, izvidati.* — Vidi šareno gubavo muško ždribebe... *izlječi ga od gube*. Rj. 346a. Kao da

rukom odnese. (Kaže se *za ljek koji kakvu bolest odmah izlječe*). Posl. 139. Ako vidi da je *izlječen* guba na gubavcu, onla će... Mojs. III. 11, 3. — 2) *sa se, refleks. illi pass. qhacht werden, sanor*. Rj. — *Paču ako se izlječe*, poznaje se biljeza. Posl. 269. To ubija navlezu, da *se od te bolesti na skoro moći izlječe*. Pis. 51. *Posto se izleči od rane*. Žatje 13. Neka proglasi svećenik da je *osin lučun, ter se izlječila bolest*. Mojs. III. 11, 18.

izlijemati, izlijemam, v. pf. *ze blauen, erntun lo*. Rj. *iz-lijemati. v. impf. lijimati. v. od izli 2, i sup. oudje.*

izlijetânje, n. *das Ausfließen, erodo*. Rj. *verb. od izlijetati. radnja kojom st. izlječe.*

izlijetati, izlijetam, v. impf. *ausfließen, erdo*. Rj. *iz-lijetati. v. pf. izleštjeti. govori se i u pronesenom smislu: Kakva tje duplja, onako i *ode izlječe**. (Kad ko što ludo govori). Posl. 121. *Skače pusta bodevja, ispod nogu konan izlječe*. Npj. 2, 396. *Samo su zlekojli dimari iz čibuka izlebat*. Miloš 139. *Te ga opkolili u stalaču... a on jednako izlijetao na cravu, te sjekao Turke oko grada*. Npj. 1, XVI.

izlijevânje, n. *das Ausgießen, effusio*. Rj. *verb. od izlijevati. radnja kojom tko izlječe star*: Opijelo se započinje psaltinom, ovijem čudesnijem *izlijevanjem radosti i plača*. DP. 361. *vidi izliavanje, izljevanje.*

izlijevati, izlijevam, v. impf. — 1) *ausgießen, effundo, cf. izljevati*. Rj. *iz-lijevati. vidi i izlivati. v. pf. izliti. govori se i u pronesenom smislu.* — *On izliva vodu iz čizama*. Npj. 1, 599. *Izlijevam dušu svoju pred Gospodom*. Sam. 1, 1, 15. *Blagodati si dažd izliva, Bože*. Ps. 68, 9. — 2) *sa se, refleks. illi pass.: U sam istok, od kuda valja da se izljeva dubovna sejšlost na svu eravu*. DP. 346.

izlinjati se, njam se, v. r. pf. (u Boei) *vidi oslabiti*. Rj. *iz-linjati se. vidi i iznemohi. v. impf. linjati se (dlaku gubiti).*

izlistati, stam, v. pf. *sich belauben, effrondeo*. Rj. *iz-listati. v. impf. listati. izlistu goru, šuma, kad joj lišće izraste.*

izlišiti, izliši, v. pf. (u vojv.) n. p. *iz ovoga komada čohu ne mogu čakšire izlišiti*, t. j. izići, *auskommen, sufficere*. Rj. *iz-lišiti. za postanje isp. lih. Korijeni 24, vidi i izmoči.*

izliti, izlijem, v. pf. Rj. *iz-liti. v. impf. izlijevati. izlivati, izjevati. govori se i u pronesenom smislu.* — 1) *ausgießen, effundo*. Rj. — *Da izliju vodu u njihove sudove...* Momci odmah *izliju vodu*: *suda brata najmlagjega*. Npr. 212. *Ona izliče mi ro oca na tijelo moje za ukop me prigotovi*. Mat. 26, 12. *Rekoh da ću izliti jurost svoju na njih*. Jezek. 29, 9. — 2) *sa se, refleks. illi pass.: Izlije se sva voda iz njeju (iz vuka) te polije dolje svaotve*. Npr. 179. *Zbog Dnuvra, koji se bio izlio*. Sovj. 29. *Jer se ljubav Božija izli u srcu naša Duhom svetijem*. Rim. 5, 5. — 3) *neprelazno. značenje kao pod 2: Kad izlije vodu, te konji ne mogu lagje da vuku, onla se...* Rj. 108a (*da nije pogrješkom stamparskom mjesto: Kad se izlije voda?*).

izliv, m. *iz-lij. djelo kojim se što izlije: Erguss. za oblije isp. zaliv.* — Dalje ću spomenuti... *Palmočica, onako znatna po zadahnuću i po izrazu pucničkih izliva*. Zlos. 115 (za izraz isp. izričaj).

izlivânje, n. (zap.) *vidi izlijevanje*. Rj. *vidi i izljevanje.*

izlivati, izlivam, (zap.) *vidi izlijevati*. Rj. *ali se govori tako ne samo u zapadnom nego i u istočnom i u južnom gororu, čemu potvrde vidi kod izlijevati.*
izlizati se, izlizem, v. r. pf. *sich abreiben (vom Tuche), detoror*. Rj. *iz-lizati se, sukno se izliče, kad nošenjem spadne u njeju af (rudicu), pa se vide žice. isp. iskositi se.*

izlokati, izločem, v. pf. n. p. *voda put. ausfressen, auslecken, eredo*. Rj. *iz-lokati. voda put izloče kad*

padne u jamm. Npr. 125. u *prerescuom smislu*: Ali ma se David izmače dva puta. Sam. I. 18. 11.

izmagao, u riječima: ide kiša izmagao, das Nebelreissen, *pluui ac si nebula delubatur*. Rj. za kišu izmaglica kaže se da ide izmagao, iz magala = iz magal' = iz magala? za taj oblik isp. izvebar, izust.

izmaglica, f. kiša koja ide izmagao, der Nebelregen, *pluvia nebula similis*. Rj. kiša koja ide iz magala = sitna kao magla.

izmahuitati, izmahuitām, v. pf. (u Dubr.) *vidi* mahulovati se. Rj. iz-mahuitati, v. *impf.* mahuitati.

izmahnuti, izmahnūt, v. pf. Rj. iz-mahnuti, v. *impf.* mahati. — 1) čim, *ausziehen um zu schlagen*, *brachium adduco*, cf. *zunahnuti*. Rj. izmahne, izmahne tko čim, u. p. rukom, da udari. — Nagje jednu sedu matoru devojčuru pod jednim grmom gde spava, pa izmahne štapom te je opali po stražnjici. Npr. 73. Onda carica izmahne šakom te njega po obrazu. 243. Ako sun izmahnu rukom na sirutu . . . neka mi ispadne rame iz pleća. Jov 31. 21. *Izmahne noćem* da zakolje sina svoga. Prip. bibl. 18. — 2) *su se, refleks. entfallen, accidit*: I nosi mu sablju izmašivu, kako mahne da ma se izmahne. Rj. stvar se izmahne kad konu ispadne izmahnuvši njome.

izmak, m. u riječima: na izmaku i na izmak, am Ende (: B. des Winters), *decedente (v. e. hōme)*: Kad su bili na izmaku Korita, Rj. kraj vremena ili mjesta, kojega se ondje izmače, nestaje. — Gršalina, vrijeme na izmaku habina. Rj. 105a. Crkva izbira večernje doba za pobožnost razvijajući na izmak dana svoja divna razmatranja. DP. 309.

izmaknuti, izmaknūt, izmaknuti se, izmaknem se, *vidi* izmaći, izmaknuti se. Rj. primjeri kod izmaći.

izmalā (iz mala) iz djetinjstva. — Iz mala, von Kindheit an, a puero. cf. malen: Dva se draga iz mala gledala. Rj. 343b. *vidi* izmalena, od malena.

izmalānje, n. Rj. *verh.* od 1) izmaliti, 2) izmalati se. — 1) radnja kojom tko izmalu što (das Hervorzeigen, *promptio*? Rj.) — 2) radnja kojom se tko izmalu (iza čega) (das Hervorkommen — hinter dem Berge — apparitio. Rj.)

1. **izmalāti**, izmalām, v. *impf.* Rj. iz-malati. *vidi* izmaliti 1. v. *pf.* izmoliti. — 1) *hervorzeigen, promo*. Rj. po malo pokazivati što iza čega: Ne izmaljaj iza jele glave. 11Npj. 4. 339 (za lj isp. pomaljati, promalati). — 2) *su se, refleks. hervorkommen, sich zeigen, appareo, promo*: izmalā se iza brda. Rj. po malo se pokazivati iza čega: Nestaje tijela njegova na očigled, i izmalaju se kosti njegove, koje se prije nijesu vidjele. Jov 33. 21. — *isp.* pomaljati, pomaljati se; promalati.

2. **izmalāti**, izmalām, v. *pf.* akc. ARj. IV. 230b. iz-malati, iz Njemačkoga ausmalen. v. *impf.* malati. *vidi* izmolovati, islikovati, ispisati 1 e. — Nijesan dao Arsi one razvaline, da izmalu. Straž. 1886, 225.

izmalena (iz malena), von Kindheit an, a puero. Rj. iz djetinjstva. *vidi* izmalā, od malena. — Ova gjevojića, ovo je jedina ščer careva, koju sam ja iz malena gojila. Npr. 247. Oni su se iz malena gledali, iz malena, do golema djeteta. Npj. 1. 401.

izmaljānje, n. *verh.* od izmaljati. radnja kojom tko izmalja kome što.

izmaljati, izmaljām, v. *impf.* iz-maljati, *moleći* dobiti, teći. *isp.* isprašati. *durch Gebet erlangen, precibus impetrare*. v. *pf.* izmoliti. — Marija izmalju njima osobite milosti. P. Knežević. ARj. IV. 230b. u Stullija i sa se, *refleks.*

izmaniti, izmanīm, v. *pf.* Rj. iz-maniti, v. *impf.* izmanljivati. — 1) *herauslocken, elicio*: izmaniti pseto (n. p. iz kuće, u planinu). Rj. *mameći* koju privoljeti da izigje. *vidi* izmaći 2. — Iz jalove bi krave tele izmamio. Posl. 98. Spustio se malo u Udbinju, do pod kulu Glumca Osman-age, izmamio Glumčevu Fatiju. Npj. 3, 101. Oni koji su mu o

glavi radili, izmamio ga odande dalje na Mlorenk. I. 161 (Vuk). — 2) *abluere, eluco*, izmamio mu ovice. Rj. *mameći* dobiti što od luga ili u koju. — I mamu bi u Čigasku dijete. Posl. 99. I tako kojekako za što i pedeset dukata izmamio od čaj-isa i antes-keru. Miloš 71.

izmanljivanje, n. *das Herauslocken, elicio*. Rj. *verh.* od izmanljivati, *elucio* lagan tko izmanjuje što.

izmanljivati, izmanljivēm, v. *impf.* *herauslocken, ablocken, eluco*. Rj. i *manljivati* koju (da o gje), *izmanljivati* što u koju (da od koj e, *isp.* v. *pf.* izmaniti.

Kaj sto orao i *manljivu* orlu štap, dije se nad ptičina svojim . . . tako . . . Mojs. V. 32 11.

izmanuti, izmanūt, *vidi* izmanuti. Rj. u Čigasku gdje se u goru u čep glesu.

izmašiti, izmašīt, v. *pf.* iz-mašiti, *posve omasti*, u Stullija: *hinc unger, hinc unger*. v. *u pf.* mašiti. — Dala sam haljinac u mastilo, i kričala sam rastilji, da mi samo lijepo i uredno sve omasti i izmašti. J. Bogdanović. ARj. IV. 231b.

izmašićkē, (u Paštra) n. p. baciti kamen, *vidi* omaške. Rj. *adv.* kao: izmahnursi kamenom baciti ga, za kvantitet u posljednjem slogu *isp.* ametica. — **izmašiti**, izmašīt (izmašiti, izmašim), v. *pf.* izmašiti, *mašići* se u sto izraditi, izbaciti sto. v. *impf.* mašiti 1. — Te se maši u strane zobnice, te izmasi sedam urvkih glava, baci glave u travu zelenu. Npj. 3, 265.

izmašiti, *adv.* u pjesmi, *das leicht entfällt, qui eridit*: I nosi mu sablju izmašivu, kako mahne da mu se izmahne. Rj. sto se lusu izmahne, lusu ispadne.

izmazati, izmazēm, v. *pf.* iz-mazati, v. *impf.* mazati. — 1) *posve pomazati, namazati* (čim masnjem): Izmaži sva kola dobro, i gje god gvožđe u gvožđe žulja, tu osobito dobro izmaži. J. Bogdanović. — 2) *vidi* iskaljati: Sav si izmazan i iskaljan. — Ovaj se sav izmaza, ne bi ga kvarta luga oprala. J. Bogdanović. ARj. IV. 232a.

izmaziti, izmazīm, v. *pf.* iz-maziti, *razmaziti* ríše djece ili jedno susrijem. Svu je djecu izmazio. Ala si ti ovo dijele strašno izmazio i razmazio. J. Bogdanović. ARj. IV. 232b. v. *impf.* maziti.

izmeće, izmečeta, n. jagnje što se izvadi iz ovece kad je vuk zakolje (to žene ostavljaju lijeka radi). Rj. — Vukojedina se kadi izmečtom i tijem se liječi. Rj. 79b. *izmećete* (osn. izmetak). Osn. 251.

izmečār*, izmečāra, m. *vidi* sluga. Rj. *isp.* izmet*.

izmečārka* f. *vidi* sluškinja: Te doziva mlade izmečarke. Rj.

izmegju, Rj. *prijedlog*, složen od *prijedloga* iz i megju, *dolazi s drugim padežem*. — 1) koji pokazuje micanje s mjesta koje se kazuje *prijedlogom* megju i šestim padežem (kao na pitanje odakle?): Izigje s braćom malo pred dvor . . . u jedan mali doleti iz neba zmaj, ščepa ajerojku izmegju braće i odnese je u oblake. Npr. 7. *Protrči* de zeće sad izmegju nogu! Posl. 261. Koja je tu moja, juri se, devojko, izmegj devojaka. Npj. 1. 110. *Pokupe izmegju* sebe nešto oružja. Danica 3, 216. — 2) *tako i kad iz većega broja vaju pokazati manji* (koje biva i *prijedlogom* od i *ostim* drugim padežem): Dok se jednoj, koja je bila najljepša izmegju njih (gjevojaka), izmakne vreteno iz ruke. Npr. 125. Kroz Gačko ne pjevaj. Jer kažu da su izmegju sriju Hercegovaca u Gačkome najbolji pjevčići. Posl. 161. *Jedan izmegju* vas izdaće me. Mat. 26, 21. — 3) *mjesto ovako kazano može biti i* *mjesto bavljenju* (na pitanje: gdje?). *isp.* megju. — Veliko je Duboko izmegju Biograda i Paleža, a malo izmegju Paleža i Šapca. Rj. 142b. I izmegj sretijeh ina riječi. Posl. 101. Zašto su mloge pjesme izmegju sebe jednake. Npj. 1, XXXIII. Manastiru je Dečanima kralj Stefan Dečanski izmegju ostaloga dao planinu.

izmetati. *1.* *1) auswerfen, ejection.* Pa ćete najposle izmetati i to u kome? Npr. 70. Baška će nam izmetati svoju rih traju poschiti. Npj. 2. Npr. 2. *2) ausschiessen, rejicio.* Danica 3. 190. — *3) einwerfen, intecro.* s ovom prijedlogom izmetati i na vrijeme na pitanje kad? *4) mischeln, mixtum.* i ne ljelju izmješju materica i božić. R. 181b. Imiti kao zmiya izmješju gospođu (uzmetati) i. 1. kad se valja da sprema da odlazi sa (iz)met. Pos. 173. sp. među 1. 2. II. 2. — *isp.* Sint. 187. 199.

izmeljati, izmeljām, v. pf. vidī uprljati. Rj. izmeljati. *1) mischeln, mixtum.* *2) ignusiti, izmrljati, v. impf. meljati.* izmēsti, izmētēm, v. pf. hīn auskebrn, ecerro. Rj. mischeln, mixtum, p. misiti, v. impf. mēsti.

izmēsti, izmētēm, v. pf. aut. einrubren, immisceo. Rj. mischeln, mixtum, p. misiti, v. impf. mēsti. — Mlado maslo istom izmēsti. J. S. Reljković. ARj. IV. 231b. v. impf. mēsti.

izmet, v. der Ausschuss (das Schlechteste), rejicio. Rj. ono što se izmetne (izbacī, isturi) izmješju istu i kao nevaljalo, rjgaro, vidī izmetak, postajen od izmetnuti 2.

izmet, v. die Bedienung, serritus; otišao na izmet; čini mi izmet. Rj. služba. — Da Turcima ne čini izmet, da ne nosi vode ni gjuguna. Npj. 2, 412. Našem caru izmet učinimo. 4. 18. *isp.* izmečar, izmečarka.

izmetak, izmetka, m. — 1) der Ausschuss, rejiculum, cf. izmet. Rj. — *2) Pflak, pūllačić, kao mališ, izmetak, Zwerg, pumilus.* Rj. 623a. *vidī i kepec, starmali; maljenica 2. malo 2. manjo 2.*

izmētāljkā, f. (u vojv.) djevojačka igra, nalik na Franc. cotillon. Art Tanz, saltus quidam; igraju se devojke izmetaljke. Rj. — riječi s takvim nast. kod kazaljka.

izmētānje, n. Rj. verb. od izmetati i izmetati se u svijeju značenjima. — 1) das Auswerfen, ejection. Rj. od izmetati 1. — *2) das Ausschiessen, rejicio.* Rj. od izmetati 2. — *3) das Einwehen banter Farben, to intexere.* Rj. od izmetati 3. *vidī pirlitanje.*

izmetāti, izmēčēm, v. impf. Rj. izmetati, v. pf. izmetnuti. — 1. 1) auswerfen, ejection; Izvir voda izvirala, b'jelu pjenu izmetala. Rj. kao na polje metati, *isp.* izbacivati 1. — A kako ih lako udaraše, izbojnih ih sedal' izmetaše. Npj. 2, 495. — *2) ausschiessen, rejicio.* Rj. *vidī izbacivati 2, isturati 2. isp.* izbaciti 2; izbacio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje). — *3) einwehen, intecro.* Rj. ukivati šarene boje. *vidī pirlitati.* — Načimše košulje od tanfoju platna izmetanoga Aronu. Mojs. II. 39, 27. Tanko platno Misirko izmetano razapinjao si da su ti jedra. Jezek. 27. 7. — *4) puške, abfeuern, emitto jaculum;* Što izmečeš puške bez nevolje. Ni na Turke puške izmetaše. Rj. *syn. vidī kod puška. — 5) (u govnju prim.) n. p. masline dobro izmeću, sind crquibig, copium effundere.* Rj. kao davati koristi, dobitka. — *Izmeče li ti rašica?* DPost. 36. — *II. sa se, refls.* — *1) sich werfen (vom Holze), rejici.* cf. izvitoperiti se. Rj. izmeče se n. p. daska, kad se iskrivljuje. *vidī vitoperiti se, v. pf. izmetnuti se. — 2) ausarten, degenero.* Rj. *isp.* izmetnuti se 3. izvrći se, izroditi se. kao postajati gore od onoga od čega se rađa.

izmetnuti, nēm, v. pf. Rj. v. impf. izmetati. — 1. 1) ausarten, ejection. Rj. metnuti na polje *isp.* izbaciti 1. — *Izmetnuće zemlja stanovnike svoje.* Mojs. II. 18, 25. Zemlja će izmetnuti mrtvace. Is. 29. 19. — *2) ausschiessen, rejicio.* Rj. *vidī izbaciti 2, isturati 2. isp.* izbacio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje). — *3) abfeuern, emitto jaculum e torculari.* Rj. izmetnuti pušku 1. j. ispaliti. *syn. kod puška.* — *Nemoj niko puške izmetnuti.* Npj. 3, 316. — *II. sa se, refls.* — *1) sich hinuus werfen, se*

eiicere; 1: bojnoga se sedla izmetnuo. Rj. *isp.* izmetati 1. 1; iz bojnih ih sedal' izmetaše. — *2) sich werfen (vom Holze), rejici.* cf. izvitoperiti se. Rj. *vidī i izvrći se 1, isbititi se, isperiti se, izmetne se n. p. daska, kad se iskrivi. — 3) ausarten, degenero.* cf. izvrći se 2. Rj. *vidī i izroditi se 2, postati gore od onoga od čega se rađa.* — Ja te posadili lozu izabramu, sve sjeme istinito; pa kako mi se promijeni i izmetnu se odvoda od turgje loze? Jer. 2, 21. Što se novina njegova (Dušanova) na skoro izmetnu na zlo, za to nije on kriv. DM. 54.

izmēčānje, n. Rj. verb. od 1) izmicati i 2) izmicati se u svijeju značenjima. — Da zakloni izmicānje Ruske garde. Žitije 23. od izmicati se 1.

izmicati, izmicēm, v. impf. Rj. izmicati, v. pf. izmaci, izmaknuti. — I. 1) wegrücken, remoreo. Rj. kao odmicati 1, n. p. lonac od vatre. — *Izmicē ga iz te mloge krvi, umiva ga lagjanom vodicom.* Npj. 2, 315. — *2) vorausgehen, praecurro, cf. odmicati 2.* Rj. *vidī naprijed tako da drugi zaostaju;* Svako gleda te žanjući brže izmicē od svojega susjeda. Rj. 822a. — *3) prema izmaci 1. 4 kao uzmicati, ustupati;* Čekaj' čaše, nego ne smijaše, no sve bježi i izmicē vojskom. Npj. 5, 167 (sa vojskom?). — *II. sa se, refls.* — *1) zurücktreten, recedo.* Rj. uzmicati, ustupati, usprezati. *isp.* izmicati 1 3. *isp.* izmaci se II. — *Stade mi se paša izmicati, a k njemu se kijaže primicaše.* Npj. 5, 166. *Izmicēti se pred Turcima* dogje u Negotin. Danica 1, 84. Oni se poplaše, i stanu se izmicati na trag. Miloš 106. — *2) sich entwenden, extorquere;* izmicē se, n. p. što glatko iz ruke. Rj. — *Nije ga za što nhitit'; izmicē se kako ječulja.* DPost. 81. — *3) izmicē se bljeba, geht zu Ende, deficit, cf. premači se.* Rj. nestajuti. *vidī i premicati se.*

izmicāuz! interj. (scherzhaft, germanisierend) auf und davon! fugam! Rj. izmic-uz, šale radi učinjeno od izmaci, izmicati i od Njemačke riječi aus (= na polje), te znači: pobježe! izdrijel! uze utrenik!

izmigoljiti se, ljm se, izmigoljiti se, ljm se, v. r. pf. entschlüpfen, elabor. Rj. iz-migoljiti se, dem. od izmaci se II 2. v. impf. migoljiti se, dem. od micati se.

izmijēniti, izmijenim, v. pf. Rj. izmijeniti, v. impf. izmjenjivati. — I. 1) što, wechseln, muto. Rj. kao redom promijeniti: Razboli se... tako da je u dvije tri godine dana sre ljekare nad sobom izmijenio. Npr. 297. Gdekoji su Srpski junaci po deset konja Turskih taj dan izmjenili. Miloš 100. Dušan je dosta jasno naredio... ali je godine 1350 već izmijenio na staro... DP. 261. — *2) koga, ablösen, subire.* cf. izručiti 2. Rj. *izmijeniti koga, kao doći na njegovo mjesto; vidī i odmjēniti.* — Kad ovu vojsku oko Glogave izmēni Praiski landver. Žitije 22. — *II. sa se, refls. ili pass.* — *1) sich ändern, mutor.* Rj. *isp.* izmijeniti 1. — *2) abgelöst werden, a statione recedo.* Rj. *isp.* izmijeniti 2. — Pošto Mletačka republika propadne, u Boči se za nekoliko godina izmijene i Anstrijanci i Rusi i Francuzi i Anglezi. Kov. 39. Samih sekretara u Sovjetu izmijenilo se 8 — i to samo u Biogradu od god. 1807—1813. Nov. Srb. 1817, 662.

izmijenjati, izmijenjām, v. pf. auswechseln, muto. Rj. izmijenjati, dati ili metnuti jednu stvar za drugu. v. impf. mijenjati. — Nego su i u drugima (pjesnama) mnoge riječi (na stotine) izmijenjane i čitavi stihovi nargljeni. Npj. 2, 385 (Vuk).

izmiješati, izmiješām, v. pf. Rj. iz-miješati, v. impf. miješati. — 1 a) vermischen, commisceo. Rj. posre pomiješati različne stvari: Karišik, izmiješano koješta. Rj. 261b. Od zmiye je jeda natočila, izmiješala medom u maštrafi. Herc. 8. U Novome... izmiješani su ljudi od obidva zakona. Kov. 33. Ni ona (pjesmici) nije sa svim čista, nego izmiješana sa šestosložnim stihovima. 1, LX. — *b) sa se, refls. ili pass.* Oguli jednog ovna, pa se obuče u onu kožu i izmiješa među ovce. Npr. 119. Ništa se s obrazom nije izmiješalo.

Postl. 225. A kada se Turcimi izmješamo. Npj. J. 186. Po tom se Sloveni jako izmješase s tjem narodom. DM. 316. — 2) umirihren (den Topf), permisceo. Rj. posre promiješati što žitko: Uzburljati, izmješati i izmiliti što (žitko). Rj. 772a.

izmilanje, n. Rj. verb. od 1) izmilati. 2) izmilati se, u svijem značenjima. — I) das Hervorzeigen, adparitio. Rj. od izmilati 1. — 2) das zu Ende Mahlen, permolatio. Rj. od izmilati 2.

izmilati, izmilâm, v. impf. Rj. iz-milati. — I. I) hervorzeigen, promo, cf. izmalati. Rj. po malo pokazivati što izu čega. v. pf. izmoliti 2. vidi i pomaljati. — 2) zu Ende mahlen, permolo. Rj. sršivati mljevenje. v. pf. izamljati. — II. sa se, refleks. ili pass. — I) sich hervorzeigen, promino, apparco. Rj. isp. izmilati 1. vidi izmalati se, po malo pokazivati se izu čega. — 2) zu Ende gemahlen werden, permolor. Rj. prestajati mljevenje. v. pf. izamljati se, isp. izmilati 2.

izmiriti, izmirâm, v. pf. n. p. porezu, t. j. isplatiti sve do kraja, auszahlen, persolor. Rj. iz-miriti, vidi i iscijeliti 2, iskursoriti. v. impf. izmiriti. — Odlazili iz Bosne ne izmirivši dugova. DM. 303. sa se, pass.: Da se izmiri dug Tvrtka I. DM. 252.

izmirivânje, n. die Auszahlung, solutio. Rj. verb. od izmirivati, radnja kojom tko izmiruje, n. p. dug. **izmirivati**, izmirujem, v. impf. auszahlen, persolor. Rj. iz-mirivati, n. p. porezu, t. j. isplativati sre do kraja. v. pf. izmiriti.

izmisлити, slim, v. pf. što, erdenken, cogito. Rj. iz-misliti, misleći pronaći što, v. impf. izmisljati, izmisljavati. — Nijesam sam ja to iz prsta isisao (t. j. nijesam izmislio, nego sam čuo od drugih ljudi). Rj. 232. Naplešti, 3) na koga što, t. j. izmisлити, potvoriti. Rj. 401b. Od kako je izmisljenu hartija. Od kako je izmisljen barut. Od kako je izmisljeno štampanje knjiga. Danica 1, V. Adžanina je izmisljeno ime. Npj. 1, XXIV. Ja ću samo gotovo da skupljam ono što je narod Srpski već izmislio. Npr. III. Meni je Mladen pripovijedao, da je ovu uradbu izmislio on s Grujovcem. Sovj. 50. Nije tako kako ti kažeš; nego si sam izmislio. Nem. 6, 8. Ljetopisci ... izmisliše za ženu mu (Lazaru) Milicu da je od koljena Vukana brata Stefana Prvojenčanoga. DM. 86.

izmisljâre, izmisljâca, m. der Aussinuer, excoigator. Rj. koji izmislja. isp. izmisljalo. — Ima riječi 84 koje sam ja našao ... izmisljâre. Nov. Zavj. VII. Šaptači, opadači ... izmisljači zala. Rim. 1, 30.

izmisljâj, m. ono što se izmisli. isp. izmisljenje, izmisljotina. — Nijesu imo neg sni, mnenja i izmisljaji čorječanski. S. Rosa. Ni vrug ne će izmisлити što on, pa se onda ne ljuti, to je samo njegov izmisljaj. J. Bogdanović. ARj. IV. 242b. ima i u Stullija, riječi s takim nast. kod dogagaj.

izmisljalo, m. der Spintisierer, excoigator. Rj. kaže se kao s podsmijehom za čorjeka, koji izmislja, izriju (kojčestu). Isp. izmisljač, riječi s takim nast. kod bajalo.

izmisljanje, n. vidi izmisljavanje. Rj. **izmisljati**, izmisljâm, vidi izmisljavati. Rj. v. impf. izmisljati, misleći pronalaziti što, isp. izumijevati; izvijati. v. pf. izmisлити. — Turci (vele) sre zulume izmisljâse, pak sad najposlije naumiše, da nas sve istjeku i pobiju. Danica 3, 157. Napunih ga duha svetoga ... da rješto izmislja kako se što može načiniti. Mojs. II. 31, 4. Jer oni ne govore o miru, nego na mirne na zemlji izmisljaju lažne stvari. Ps. 35, 20 (= potvorati, bijediti. isp. kod izmisлити primjer iz Rj. 401b).

izmisljâvanje, n. das Erdenken, excoitatio. Rj. verb. od izmisljavati, radnja kojom tko izmisljava što, vidi izmisljanje. — Kvariti staru Slavensku azbuku izmisljâvanjem novih slova. Danica 1, 98.

izmisljâvati, izmisljâvam, v. impf. aussinnen, er cogito, cf. izmisljati. Rj. iz-misljavati, misleći pronaći što, isp. izumijevati; izvijati 1. v. pf. izmisлити. Zakone su izmisljâli mudri i postoi ljudi. Danica 5, 81. Kad knjizevnik hoće da izmisljâri nove riječi za kakar jezik. Pis. 15. Pelopida izmisljâri Anapira (isvorici srajaj) naim, kako će se sastati u česti sa Svetozarom. Nov. Srb. 1817, 501.

izmisljânje, n. inventum, inventio, cogogitatio. Stull. verb. od izmisлити, djelo kojeg tko izmisli što, i ono što se izmisli. isp. izmisljaj, izmisljotina. — U G. svetića ništa nije novo, tražit sebi slavu, kao prije nečuvenu novinu i sme izmisljâri kaznjâti ono, što su drugi već prije kazali. Odr. na sit 3.

izmisljotina, f. star. izmisljâri; namo se obara u rjagaru misliu, kao la? Ostalo su sve pilosice i izmisljotim i lazi mojih bez zavisnika i neprijatelja. Odr. od ruž. 16. Dosta su izmisljotina za vaujgije pri-predavali S. Roza. Ta vidiš li, to su samo scost izmisljotine. J. Bogdanović. ARj. IV. 241a. isp. izmisljaj, izmisljenje, riječi s takim nast. kod bljuvotina.

izmiti, izmitjêm, v. pf. Rj. iz-miti, v. impf. izmitivati. — I. I) den Kopf waschen, lavare caput: hodi da te izmijem. Rj. posre umiti koga ili komu glavu. Odmah mu donoseš svijetlo i novo ogjelo, izmiti ga i obukoše. Npr. 254. Izmiti koga bez sapuna (prepariti ga). Postl. 39. Izmitj mu glavu u šestokoj likšiji. DPostl. 35. — 2) auswaschen, lavare. U narodu se najviše govori za glavu izmiti, za ruke i za obraz kaže se umiti, a za noge niti bi se reklo izmiti ni umiti, nego samo oprati (koje bi se i za ruke i za obraz moglo reći), za sve tijelo pak kaže se okupati. Rj. isprati obraz, ruke, noge, tijelo ili što drugo: A sluge mu dora izvedoše, izmiti ga gjuksom i sapunom, osedlali sedlom srebrnijem. Npj. 4, 209. — II. sa se, refleks. sich den Kopf waschen, lavare caput. Rj. izmiti sebi glavu: Da se izmiješ siditrom i izmiti mnogo sapuna, opet ... Jer. 2, 22. Izmitje se i bičete čisti. DP. 101.

izmitivânje, n. Rj. verb. od izmitivati (i se). — I. radnja kojom tko izmitva koga ili komu glavu; ili izmitva što (das Waschen des Kopfes, ablutio capitis; Auswaschen, lotio, Rj.). — II. radnja kojom se tko izmitva.

izmitivati, izmitivâm, v. impf. Rj. iz-mivati, v. pf. izmiti. — I. I) den Kopf auswaschen, lavare caput. Rj. posre umiti koga ili komu glavu. isp. izmiti 1. I. — 2) auswaschen, lavare: Tu umorne tiče počinuše, i hladne se vode napojise, i od krvi krila izmitvase. Rj. ispirati obraz, ruke, noge, tijelo ili što drugo. isp. izmiti II. 2. — II. sa se, refleks. sich den Kopf waschen, lavare caput. Rj. izmitivati sebi glavu. isp. izmiti se.

izmjena, f. der Wechsel, die Ablösung, vicis. Rj. djelo kojim se što izmijeni, promijeni: djelo kojim tko izmijeni, izruči koga. — Stane ga psovati i ružiti ... zašto im ne poslu izmenu na Ravanj. Miloš 51. Knez Aksentije da sedi onamo (kao Srpski agent) do izmene. 127 (za sre te primjere isp. izmijeniti koga). (Zemlja) se veoma izmijenila, a i danas se još mjenja. Daj da vidimo, kakve su te izmjene. Priprava 13. za taj primjer isp. izmijeniti se 1.

izmjênce, dolazi s prijedlogom na: na izmjence, naizmjenice, kao izmjenjivati se. Naizmjenice, abwechselnd, vicissim, n. p. čuvaju stražu naizmjenice, t. j. jedan pa drugi. Rj. 389b. Slaše ih (ljude) na livan po deset tisuća svakoga mjeseca na izmjence. Car. I. 5, 14. Pjevahu na izmjence hvaleći i slaveći Gospoda. Jezdr. 3, 11. — Kako je adverb izmjence vazda složen s prijedlogom na, valjato bi pisati nerastavljeno naizmjenice.

izmjenjivanje, n. Rj. verb. od izmjenjivati. — I) radnja kojom tko izmjenjuje što (die Abänderung,

iznutiti, iznutim, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *verwirren, perturbo*: Al' joj ruse kose iznutio (*isp.* kosu razbarusiti). Već kako je konja zalećela, i svatore bili iznutila, sve svatove preteknuła redom. Rj. iznutiti, *posre smutiti. v. impf.* mutiti.

Iznuža, *f.* krava se daje na iznužu, t. j. da je onaj hrani a da je muze. Ij. Stojanović. ARj. IV. 255b.

iznaći, iznagjem, *v. pf.* *ausfindig machen, invenio* (*omniū que commisit*). Rj. iz-naći, iziskati 2. kao istražujući naći, pronaći (što je i kako je). *v. impf.* nalaziti. — Kome je čela za klobukom (i sam se sjeću). (... da iznagju ko je ukrao košnicu...). Post. 147. Vrijedno bi bilo iznaći kako je ovo postalo. Slav. Bibl. 1, 88. Okretoh se sreći svojim da poznam i izvidim i iznagjem mudrost i razum. Prop. 7, 25, *sa se, pass.*: Ako smo mi radi da se u našem jeziku pravila jedan put iznagju i utvrde. Slav. Bibl. 1, 96.

iznad, *von oben herab, de.* Rj. *S ovim prijedlogom, složenim od prijedloga iz i nad, drugi padež pokazuje — 1) micanje s mjesta koje se kazuje prijedlogom nad i šestim padežem (kao na pitanje kuda ili kamo?); slaho se gdje ovo prosto značenje njegovo čisto pokazuje: Proljetje tica iznad mene.* Rj. Okrenuši je (praću) nekolika puta sebi iznad glave. Npr. 7. Soko gjogo pade na koljena, iznad njega koplje preletilo. Npj. 2, 282. — Da se u toj sujeti naravno i ispjuje iznad drugih ljudi. O Sv. O. 17. — 2) mnogo je običnije bavljenje na mjestu tako kazanom (na pitanje gdje? *isp. nad*): To ne bio oblak iznad djevojak'. Npj. 1, 2. Vjetar donese od mora prepelice, i pospe ih onuda... sve dru luktia iznad zemlje. Prip. bibl. 51. — 3) ano idu i primjeri, u kojima se misti gornji kraj onaj, koji imaju stvari, kad se uz duž gledaju: Progje iznad kuće: ode iznad grada. Rj. Sad iznad puta sad ispod puta trči za ticama. Npr. 176. Pješake ostavi iznad Vidinskoga polju u brdima. Danica 1, 84. Provehla je jasna zora iznad mjesta u'jelu Risna. Kov. 62. — 4) s bučjenjem je pomiješano primicanje: Nadvi se oblak iznad djevojak'. Npj. 1, 2. Kad pogledaš s grada iznad sebe, ništa nemaš lijepo vidjeti. 2, 105. — *isp.* Sint. 190 do 191.

iznahoditi, iznahodim, *vidi* iznalaziti. Rj. iz-nahoditi.

iznajprije (iz najprije), *anfänglich, principio, primitus*. Rj. kao iz prvoga kraja, t. j. isprva, isprvice, sprva, sprvice, ne znači samo od kad nego i kad. *correl.* poslije, po tom, najposlije. — Matič se obraduje iznajpre kad vidi svoj porod, ali se odmah zabrine. Npr. 51. Muž je iznajprije ženu od toga odvracao, ali najposlije kad se žena nije želala okaniti, pristane. 126. Otiđe k Redžepu, pa iznajprije postane kod njega pandur, a po tom kao buljubaša nad pandurima... a najposlije kao nastojnik nad soli. Danica 2, 115. Da su se u Bosni iznajprije isturčila najviše gospoda. Kov. 5. Perpera je iz najprije bila $\frac{1}{2}$ a poslije $\frac{1}{3}$ dukata svojega vremena. DRj. 2, 291. Zaharija iznajprije ne htjene vjerovati ovome čudnovatu glasu, nego zašte znak. Prip. bibl. 107.

iznakaziti, iznakāzim, *v. pf.* iz-nakaziti, *nagrditi koga, učiniti da postane kao nakaza*: »Ma šta si ono od djece uradio? kako si ih ono išiša', svu si mi djecu iznakazio. J. Bogdanović. ARj. IV. 259a. *v. pf.* i *prosti* nakaziti.

1. iznalaziti, zīm, *v. pf.* *aufreiben, invenio*. Rj. iz-nalaziti, kao istući naći sve redom ili malo po malo, *vidi* iznahoditi. *isp.* poiznalaziti. *v. impf.* nalaziti. — Naravno mudrost njegova postavi ga u stanje sva ona sredstva svijesno iznalaziti koja mu potrebna bijahu. D. E. Bogdanić. ARj. IV. 259a.

2. iznalaziti, zīm, *v. impf.* prema *v. pf.* iznaći. *isp.* ARj. IV. 259a.

iznalazjenje, *n. verb.* od iznalaziti. (*v. impf.*). —

Mi smo radi da i *udličem* lopova tako udesimo, kako... Međj. 288.

iznametati, iznamećem, *v. pf.* *nach einander aufdrängen, abtrudeln*. Rj. iz-nametati. *see redom ili malo po malo nametnuti.*

iznahoditi, iznahodim, *vidi* iznahoditi. Rj. u kragjima gdje narod ne izgovara slova h.

iznaopćiti se, iznaopćim se. *v. r. pf.* postati naopako, *verkehrt werden, pervertor*: sve se iznaopćilo. Rj. iz-naopćiti se. *vidi* izopćiti se. *v. impf.* općiti se.

iznebiti, iznebijem, *v. pf.* (u Gospiću n. p. iznebila žena dijete, t. j. pobacila, *missgebaren, abortiv*, *cf.* izbiti 3. Rj. *vidi* i izvri 3.

iznebuha (iz nebuha), *vidi* iznenada. *cf.* nebuh. Rj. i *syn.* kod iznenada. — *L. nebuha* jedna pade sila. Turski. sine, od Jedrene care. Npj. 2, 265.

iznebušice, *adv.* Iz nebušice, t. j. iznenada. Rj. 413a. *syn.* kod iznenada.

iz nedaj Boga, (u Risnu) *vidi* iznenada. Rj. *složeno od ne daj Bog i prijedloga iz, kao da je ne daj Bog jedna riječ (nedajbog), imenica muškoga roda; po tome bi se moglo i pisati: iznedajboga kao iznebuha. Po ovom odveću narod drži, da nije dobro, kad što god bude iznenada.* — *syn.* kod iznenada.

iznemaganje, *n. verb.* od iznemagati, *stanje koje biva kad tko iznemaže.*

iznemagati, iznemačim, *v. impf.* iz-nemagati, *postajati slabomoćan, gubiti moć, snagu. isp.* malaksavati. *v. pf.* iznemoći. — Kad iznemagaše dostojanje tvoje, ti si ga krijepio. Ps. 68, 9. Bjehu gladni i žeđni, i duša njihova iznemagaše u njima; ali zavikaše ka Gospodu u tuzi svojoj; i izbavi ih iz nevolje njihove. 107, 5.

iznemōći, iznēmōgēm, *v. pf.* *schwach werden, debilitor*. Rj. iz-nemōći, *sasrijem onemōčiti, postati slabomoćan, oslabiti, izgubiti moć, snagu. vid.* iznemōriti se. *izliujati se, malaksati, oslabiti. v. impf.* slož. iznemagati; *prosti* nemoći. — Nerotkinja rodi sedmoro, a koja imaše djece, iznemože. Sam. I. 2, 5. Od juda iznemože oko moje. Ps. 31, 9. Koljena moja iznemože od posta. 109, 31.

iznemogao, iznemōgla, *adj.* *upravo partic. praet. act.* od iznemōći, *ali se uzima kao adj.* — Iznemogli opasaše se snagom. Sam. I. 2, 4. Dok je umoran i iznemoglih ruku. Sam. II. 17, 2. Ako ugjem u grad, eto iznemoglih od gladi. Jer. 14, 18.

iznemōriti se, iznemōrim se. *v. r. pf.* (u Dubr.) *vidi* iznemoći. Rj. i *syn.* ondje. iz-nemoriti se.

iznenada, *unverhofft, ex insperato, cf.* iznebuha, iznuba, izobušice, iznevest. Rj. iz-nenada, nenad (= *ausfanje*) kao da je imenica muž. roda, s *prijed.* iz. *iznenada biva, čemu se nitko ne nada. vid.* i iznebušice, iznedajboga, iznenatke, nenadno. Na jedan put se prometnu gjevojkom i među one dvije iznenada stade, Npr. 260. Radost iznenada. Npj. 1, 222 (*natpis pjesmi*). Da su Turci posjekli, koga su onako iznenada zatekli. Danica 3, 202. Jedan će doći iz nenada. Dan. 11, 10.

iznenadan, iznenādna, *adj.* *fortuitus*. Stulli, koji iznenada biva, postaje, doguđati se, *vidi* iznenadanji; nenadan, nenadnji. — Je li ono srušenje grada moglo biti iznenadnije? Gj. Rapić. ARj. IV. 263a.

izneuđiti, izneuđim, *v. pf.* iznenada se javiti (*objektu*), iznenada se dogoditi, pa tako uplašiti: Turke iznenadi grubanje topova. S. Ljubiša. ARj. IV. 263a. *uberraschen*. — Koliko nas to iznenadi, toliko nas i obradova. Zlos. 65. Mene je i iznenadilo i obradovalo ovako uzdanje u narodnu školu. 135.

iznenadnji, *adj.* Stulli. *vidi* iznenadan.

iznenagjenje, *n. verb.* od iznenaditi, *djelo kojim što iznenadi koga; die Ueberraschung*: Nego ga je zbulilo ono iznenagjenje. Zim. 343. Ja ozbiljno, bez

iznutra, *inwendig, intus*, Rj. kao s unutrašnje strane (na pitanje odakle? a unutra, unutar na pitanje gdje ili kuda?) suprotno spolja, izvanaka.

tko je u tetinoj jami? A jarae iznutra odgovori: Ja sam jarae živoderac. Npr. 245. S polja gladac a iznutra jadac. Posl. 292. I prigru kolastu azliju . . . stišlo je trideset česa blaga dok iznutra ud'rio potavu, a s lica joj ni besapa nema. Npj. 2, 228. Koji žele jezik naš, ne samo s polja, nego i iznutra poznati. Daniča 3, XXIII. Slova, koja . . . su iznutra po prirodi svojoj srodna. Pis. 29. Kakva je zemlja iz nutra ne znamo gotovo ništa. Priprava 101. Jer sam iznutra pun ognja. P's. 38, 7.

iznutrašnji, adj. *ake*, ARj. IV. 273b. što je iznutra, suprotno izvanji, spoljašnji. — Da se utvrdite Duhom njegovijem za iznutrašnjeg čovjeka. Efes. 3, 16. Kod iznutrašnjega se pretvaranja svetiće drži govora, a kod spoljašnjega drži se korijena. Rat. 22. Vidi Bog one naše iznutrašnje misli. J. Banovčić. ARj. IV. 273b. *isp.* unutrašnji.

iznutrica, f. Rj. *wopje* ono što se pokazuje iznutra, što biva unutra. — 1) die innere Krankheit, morbus internus. Rj. iznutrašnja bolest. Takav čuti, a iznutrica ga jede. Megj. 132. — 2) iznutrašnji posao: Da dovrše neke i neke iznutrice u sobama. Zim. 30. — 3) što su progutale životinje što preživaju, posto su istom prvi put prožvatala: Ovce i koze . . . preživahu svoju iznutricu. Zim. 121. *isp.* griz 1.

iznjihati, iznjihām (iznjihēm), v. pf. iz-njihati, srsšiti njihanje, poseć odnjihati, v. impf. njihati. — Ljeto i zima godinu iznjihla. Posl. 172.

izobati, izobljēm, v. pf. *vidi* pozobati: A grožđe sam s tobom izobala. Rj. iz-zobati, srsšiti zobanje, savrijem pozobati, v. impf. zobati. — Ja usijah šimšir . . . navrani se kordovan, izoba mi šimšir. Rj. 839b.

izobičājiti se, izobičājī se, v. r. pf. *ne* u običaj: izobičājilo se, es ist Sitte geworden, inwahrlich consuetudo, cf. nobičājiti se. Rj. iz-običājiti se. — ima i savrijem protivno značenje, t. j. iziči i: običaja, prestati biti običaj: Sila se našijeh starijeh običaja izobičājilo. J. Bogdanović. Dama nema onih starih otmica . . . Ma da se izobičājila stara otmica, opet . . . M. Gij. Miličević. ARj. IV. 275b. i u Stullija obsolescere.

izobila, *übersüssig, im Ueberflusse, affinitim, cf.* izobilja. Rj. adv. iz-obila. *isp.* obil. *vidi* i izobilno. — Svega imamo izobila. Npr. 89. Podaj njima piti vina, vina dosta izobila. Kov. 89. Za sedam rodnijeh godina rodi zemlja svašta izobila. Mojs. 1. 41, 47.

izobilan, izobilna, adj. *überschwenglich, reichlich, abundant*: Te je Bačka žitom izobilna. Rj. izobilan čim, u čem. *vidi* obil, obilan, obilat. — Te je Fruška vinom izobilna. Npj. 1, 497. Svak mu dolazio na izobilnu čast a na pošten glas! Here. 355 (u napijatici). Izobilan sam radošću pored sviju briga našijeh. Kor. II. 7, 4. Kako ste u sreću izobilni. 8, 7. Da imadete izobilnu ljubav jedan k drugome. Sol. I. 3, 12. Da birate sve izobilniji. 4, 1. adv.: U zdravlje domaćinovo izobilno jedosmo i pismo! Here. 355 (u napijatici). Dan i noć molimo se Bogu preizobilno. Sol. I. 3, 10.

izobilnost, izobilnosti, f. osobina onoga što je izobilno. *vidi* obilnost, izobilje, obilje. — Blagodarno zadovoljstvo, svaka radost, izobilnost. Npj. 5, 530. Prekomierna izobilnost. P. Bolić. ARj. IV. 276a. zu *ake*, *isp.* zadovoljnost prema zadovoljan.

izobilovānje, n. die Fülle, abundantia. Rj. *verh.* od izobilovati, stanje koje biva, kad tko izobiluje čim ili u čem. *vidi* obilovanje.

izobilovati, izobilnjēm, v. impf. in Fülle haben. *abundo*. Rj. iz-obilovati čim, u čem. *vidi* obilovati. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . izobilovati. Nov. Zavj. VI. Da i u ovoj blagodati izobilujete. Kor. II. 8, 7. Oholi zameće kavgu; a ko se uzda u Gospoda,

izohlorac. Pric. 28, 25. Vinova loza plodom . . . i obiluj. P. Bolić. ARj. IV. 276b. ima i u Stullija.

izobilje, n. Fülle, abertis. Rj. *vidi* obilje, izobilnost, obilnost. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrljene . . . izobilje. Nov. Zavj. VI. Koji primaju obilje blagodati. Rim. 5, 17. Da imate izobilje u nadu. 15, 13. Nije bogato moje rodno mjesto; u njemu u jma izobilja. M. Gij. Miličević. ARj. IV. 276b.

izobraziti, z. m. v. pf. iz-obraziti, v. im. izobrazavati — 1) kao načini komu ili čemu (n. p. slikanju i djeljaju) obraz, oblik, lik, ausbilden, bilden, figurare, fingere: Knjiga jedno evanđelje . . . u njemu (su) izobražena sva četiri jevanđelista, svaki pred svojim jevanđelijem, s različnim šarama i granama. Daniča 1, 4. Lijeva je korica ovoga jevanđelja sva postavljena srebrnom pločom, na kojoj je u srijedi izobraženo varedenje. 1, 12. Vidi se jedan miramor na komu je izobraženo ljeljena, cvijetja. S. Budmani. ARj. 276b. — 2) u umnom smislu, ausbilden, bilden, ercolere, colere. *vidi* obrazovati; izoštriti; prosvijetiti, prosvjetliti. — Djerajka, koju je onaj srećni isprošio, nije samo lijepa i bogata, nego još i izobražena, a to će reći: zna čitati, pisati i računati čita novine i romane. Priprava 171. Izobražena, spolja svijetla, bogata Grčka. DM. 53.

izobražāvānje, n. *verh.* od izobrazavati, koje *vidi*. **izobražāvati**, izobražāvām, v. impf. *prema* v. pf. izobraziti, *vidi* obrazovati, prosvjećivati, prosvjetljavati, prosvjetljivati, za obličje *isp.* preobraziti, preobrazavati. — sa se, *pass.*: Soldati koji se u regimentama izobražavaju. Nov. Sr. ARj. IV. 277a.

izobraženost, izobraženosti, f. osobina onoga što je izobraženo: die Bildung, cultus, urbanitas, eruditio.

Na što se upotrebljavaju poetski darovi i estetička i obraznost. Pom. 101. *isp.* izobraženje, obrazovanje; kultura. *isp.* prosvjeta, prosvještenje, prosvjetljenje.

izobraženje, n. *verh.* od izobraziti, djelo kojim se što izobrazī. *isp.* izobraženost i syn. onđe. — Ja i drugo nešto znači prosvjeta (izobraženje) kod nekijeh malijeh varošana. Priprava 170. Ne može se kazati da Dubrovnik, Spljet, Trogir i Zadar nijesu bili rastilo rimskom izobraženju. DM. 327.

izobušice, (u Bačkoj) *vidi* iznenada. cf. zabušice. Rj. i syn. kod iznenada.

izod, m. *vidi* ishod. Rj. iz-(h)od, u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h.

izodak, izotka, m. *vidi* ishodak. Rj. iz-(h)odak.

izodati se, izodām se, *vidi* ishodati se. Rj. iz-(h)odati se.

izoditi, izodim, *vidi* ishoditi. Rj. iz-(h)oditi.

izodjenuti, izodjesti, izodjeti, izodjenēm, izodjedēm. v. pf. Rj. iz-odjesti, iz-odjenuti, iz-odjeti; izogjenuti, izogjesti, izogjeti. v. impf. odijevati (i sel). — 1) *vidi* odjesti: A ja ću vas izogjesti divno da budete ljevi od svakoga. Rj. — 2) sa se, *refleks.* v. r. pf. *vidi* odjesti se: Kad se gora izogjede listom. Kada mi se izogjede Vuko, dobra mi je konja pojahao. Rj. — A kakva je Beguna gjevovka! I kako se izogjelo mlada! Here. 28.

izodsijecati, izodsijecām, v. pf. iz-odsijecati, *vidi* odsijecati, sve redom odsječī. v. impf. odsijecati. — Te ih pobije i glave im izodsijecā i odnese u Biograd. Sovj. 72. Ruke i noge izodsijecaršī. E. Pavić. ARj. IV. 278a.

izogrijati, izogrijēm, v. pf. iz-ogrijati, srsšiti grijanje. v. impf. grijati. — Daj ti mene od tamnice ključe, da izvadim kosti Jovanove, da ih malo izogrije sunce. Here. 65.

izokola, rund herum, von der Seite, ex omni parte, ex parte. Rj. adv. iz-okola. *isp.* okolo. (na pitanje odakle?, rjeđe gdje?). — U Baranji pirnici se zovu oni koji izokola stoje i gledaju. Rj. 501b. Podmladilo se nebo, kad se na vedrini iz okola pokažu mali tanki

izopćiti, *v. općiti* se kaže da će biti kiše. Rj. 223a. Koji Fariseji dođu u uru, njima radi *iz okolja* raja. Rj. 775a. R. 100. *izopćiti* čuda ljudi. Npj. 1, 354. Kozacke je čete *izopćiti* sa *izopćiti* *kele* iznemirivale. Žitije 26.

izopćiti, *v. općiti*, *v. pf.* iz-opaćiti, *v. impf.* izopćivati, *v. pf.* izopćiti, *v. impf.* izopćivati, *v. pf.* izopćiti, *v. impf.* izopćivati. — *1) učiniti da bude što opako*: ljudi izopćiti su. A. Tim. 11, 3, 8. Da promini i izopćiti. A. Kanižlie. Grli izopćiti volja. B. Leaković. *Ali o se i prim...* evo on će ispraviti. S. Ijubiša. *I. p. e. l. su. avot svoj.* J. Velikanović. ARj. IV. 279. — *2) sa se, refleks. i pass. v. r. pf.* verkehrt werden, *v. r. pf.* verkehrt. Rj. *postiti opak*, *vidi* iznaopćiti se. — Znajuci da se tako izopćiti, i griješi, i sam je sebe osudio. Tit. 3, 11. *Izopćio se* je sadanji narod. J. B. Lovce. Da se isti nauk nije mogao kao izopćiti? J. Velikanović. ARj. IV. 279b, 280a.

izopćivajuće, *n. verb.* od izopćivati, radnja kojom tko izopćuje što.

izopćivati, izopćivajućem, *v. impf.* iz-opaćivati, *činiti da bude što opako*, *v. pf.* izopćiti. — Nasilje obezumljuje mudroga, i poklon izopćuje srce. Prop. 7, 7. *sa se, refleks. impf.* opaćiti se.

izopćiti, čim, *v. pf.* Stulli. iz-općiti, *izagnati iz općine* (erkere), *i communicare*. — Da bi ih Farizeji izagnali iz skupštine i izopćili. S. Rosa. ARj. IV. 280b, *v. impf.* izopćivati.

izopćenica, *f.* Stulli. izopćena žena.

izopćenik, *m.* Stulli. izopćen čovjek.

izopćenje, *n.* Stulli. djelo kojim se tko izopćuje.

izopćivajuće, *n.* radnja kojom tko izopćuje koga.

izopćivati, izopćivajućem, *v. impf.* Stulli. *izognuti iz općine* (erkrene), *excommunicare*.

izopijati se, izopijam se, *v. r. pf.* iz-opijati se, *opiti se malo po malo*, ili *svi redom*, *v. impf.* opijati se. — Tako se bili izopijali, da već gotovo nijesu vidjeli jedan drugoga... onako pijani sretu Turke. Danica 3, 182. Kad spahije vide, da Miloš ne kide doći u Beograd, oni se srditi jedan dan izopijaju, pa onako pijani... Miloš 147.

izopirati, izopirām, *v. pf.* *nach einander abwaschen*, *abluo*, Rj. iz-opirati, *sve redom oprati*, *v. impf.* opirati.

izor, *m.* *das Ackergetreid*, *frumentum arutorum*: dao volove pod izor, ili na izor, t. j. dao drugome da njima ore pa da mu da za to žita koliko ugovore. Rj. Ček uhvatio mogla čelca u ralicu, pa ore za proso... Pa mi da čelca, i još punu torbu prosa od izora. Npr. 161 (Laž za oplkadu).

izoran, izorna, *adj.* (voj) koji se drži na izor: Imam jednog izornog vola, da mi je na još gje jednog dobiti. J. Bogdanović. ARj. IV. 281a.

izorati, izorēm, *v. pf.* *ausackern*, *exaro*. Priповijeda se kako je nekakav čovjek orni izorao šarava. Rj. iz-orati, *orući izraditi (u prednjem primjeru)*: orući dobiti, steći (u primjeru koji ide), *v. impf.* orati. — Već on ore čarve drumove... To sam tebe danas izorao. Npj. 2, 139 (tebe dativ).

izosijecati, izosijecām, *v. pf.* iz-osijecati, *sve redom osjeći*, *vidi* izosijecati, *v. impf.* osijecati. Mnoge pobije i glave im izosijeca. Npj. 4, 459 (Vuk). Da će im izosijecati nosove i uši. Straž. 1887, 14.

izostajanje, *n.* *das Ausbleiben*, *absentia*. Rj. *verb.* od izostajati, koje *vidi*.

izostajati, izostajēm, *v. impf.* *ausbleiben*, *absam*. Rj. iz-ostajati, *kao ne dolaziti, kuda bi trebalo doći*: *dući ostajati iz drugoga*, za posljednje *znčenje* *isp.* *v. pf.* izostati. — Zove svako po imenu, i radi velike sile njegove i jake moći ne izostaje ni jedno. Is. 40, 26. Svako jutro iznosi sud svoj na vjehlo, ne ostaje. Sof. 3, 5. u prenesenom smislu, *ne ostaje* Luč u Zla iboru... *dolke* izostaju od kuća... *iju* na-ijeh seljaka. Zim. 173.

izostanak, izostanka, *m.* *kud tko izostane*. — Pri

tom čitanju izostanaka... koje dete ostane od škole. Zlos. 264.

izostaunuti, uēm, *vidi* izostati. Rj.

izostati, izostanēm, *v. pf.* — *1) ausbleiben*, *absam* *cf.* izostanuti. Rj. iz-ostati, *kao ne doći kuda bi trebalo doći*: *idnući ostati iz drugoga*, *v. impf.* izostajati.

Izostao kao baba za krstina. Postl. 100. Mislim, da ih je (pjesme) bolje i ovdje naštampati, nego da izostanu sa svijem. Npj. 1, 188 (Vuk). »Hajde malo da izostanemo... Kad su bili do Klisure blizu, izostaše do tri šćardžije. 2, 141. Danica je za prošavše četiri godine izostala zato, što sam ja otišao u Srbiju. Danica 5, 3. Dozovite mi sve proroke Valove... ni jedan da ne izostane. Car. 11, 10, 19. — *2) umo pripadaju i ori primjeri, u kojima* ne izostati znači *kao: ne ostati nenaršeno, neispunjeno, neučinjeno*, *isp.* izostaviti 2. — *Nije izostalo ništa* od svega dobra što vam je obrekao Gospod Bog vaš, sve vam se narušilo, *nije izostalo ništa*. Is. Nav. 23, 14. *Nije izostala ni jedna riječ* od ovijeh dobrih riječi njegovijeh. Car. 1, 8, 56. Tražite u knjizi Gospodnjoj: čitajte, ništa od ovoga ne će izostati i ni jedno ne će biti bez drugoga. Is. 34, 16.

izostaviti, vīm, *v. pf.* — *1) auslassen*, *weglassen*, *omitto*. Rj. iz-ostaviti, *uopće: ostaviti što iz čega, ostaviti što da ne bude tu i tu*, *v. impf.* izostavljati. — Dobra riječ ne koštuje novaca. (Za to je ne treba izostaviti). Postl. 60. Zao mi je izostaviti ovu imenu od sela. Danica 3, 222. Srbliji su izostavili u ženskom rodu „ja“. Nov. Srb. 1818, 392. Uzrok, što je Bliher ovaj dogajaj izostavio u svojoj relaciji. Žitije 51. *sa se, pass.*: U pjesmama kad treba izostati se... (kao što se i ostala samoglasna slova obično izostavljaju). Rj. XVII. — *2) ne izostaviti: ne ostaviti što nenaršeno, neučinjeno, neispunjeno*, *isp.* izostati 2. — *Ništa ne izostati* od svega što bješe Gospod zapovjedio Mojsiju. Is. Nav. 11, 15. Nemoj izostaviti ništa što si rekao. Jest. 6, 10, *sa se, pass.*: Na veliki četvrtak... onda se izostati pranje nogu, ali ne sveštanje masla, koje biva. DP. 355.

izostavljajuće, *n.* *das Auslassen*, *omissio*. Rj. *verb.* od izostavljati, radnja kojom tko izostavlja što: Za pretvaranje i izostavljanja slova, činite, kako vam drago. Pis. 8.

izostavljati, ljām, *v. impf.* *weglassen*, *omitto*. Rj. iz-ostavljati, *za značenje* *isp.* *v. pf.* izostaviti. — *sa se, pass.*: Ovakove riječi, u kojima se ina ne izostavlja. Danica 3, 20. U pjesmama, gdje se samoglasna slova poslije „ja“ izostavljaju. Pis. 7.

izoštriti, izoštrīm, *v. pf.* *ausschleifen*, *ausschärfen*, *exucuo*. Rj. — *1) iz-oštriti, svršiti oštrenje, susvijem naoštriti u p. nož, brtve, sjekiru*, *v. impf.* oštriti. — *sa se, pass.*: Kad se nadi n. p. sjekiru, onda se na oštrice njezino nastavi nadi (čelika), pa se poslije istanji i izoštri. Rj. 386a. — *2) sa se, refleks. ili pass. v. r. pf.* *sich abschleifen*, *expolior*, *witziger werden*, *exucuo*. Rj. — Što se više ljudi tako sastane i zajedno ostane... to se bolje mogu izoštriti i uglediti. Priprava 49. *ovamo ide i ovaj primjer*: Nije ih sramota ugledati se na ove istina umiljate i izoštrene, ali pri tom i veoma bezobrazne žene. Priprava 40.

izotkidati, izotkidām, *v. pf.* iz-otkidati, *sve redom otkidati*, *v. impf.* otkidati. — *sa se, refleks.*: Konji im se još izotkidaju, pa udare preko logora. Danica. 1, 76.

izotpadati, izotpadām, *v. pf.* iz-otpadati, *sve redom otpasti*, *v. impf.* otpadati. — *Izotpadaše* konjima kopita od tjeranja junaka njihovijeh. Sud. 5, 22. Naknagajujući što su drugi nastaveci ispred njih izotpadali. Obl. 36.

izračuniti, izračunīm, *v. pf.* iz-računati, *svršiti računje*, *računajući znači koliko ima čega, ausrechnen*, *computare*, *rationem rei inire*, *v. impf.* računiti, računati. — Francuz Bifou izračunio je da 14.000 go-

lina treba da postane brdašec glinako od 1.000 težanja. Priprava 110. Ko ima uni neku izračunati broj zvijeri. Otkriv. 13, 18.

izrada, *f.* što se dobije radnjom: Kako naš Mile živi tamo dolje u Slavoniji, dali isto bolje neg ovdje? — Svejedno, brate, ka i ovdje, od same izrade živi. J. Bogdanović. Život na izradi. J. Grupković. ARJ. IV. 284b.

izradak, izratka, *m.* što se izradi. J. Grupković. ARJ. IV. 281b.

izraditi, izradim, *v. pf.* Rj. iz-raditi. *v. impf.* iz-ragjivati. — **1)** *erarbeiten, labore acquiro.* Rj. radeći dobiti, steći, postići što, radi isposlovati. — Ko radi, izradi. Posl. 152. Milan istina umre u Bukrecu, ali ra života izradi te se odredi da . . . Sovj. 51. Koji izradi u Carigradu te se skine kletva. DRJ. 1, 415. — **2)** *srsiti radjenje, radnju, kao načiniti što, ausarbeiten, elaborare, perficere:* Svakomu vješto čovjeku u sreće dadoh vještina da izrade sre što sam ti zapovjedio. Mojs. II. 31, 6. Došav k earu Solomunu izradi mu sar posvo. Car. I. 7, 14. Kako mislim izraditi rječnik. Ogled III.

izragjivanje, *n. verb.* od izragjivati se, stanje koje biva, kad se što izragjiva.

izragjivati se, izragjivam se, *v. v. impf.* prema *v. pf.* izraditi se 2. — Nema ništa od današnjega ovoga naroda . . . sve se to, moj gospodine, počelo izragjivati. J. Bogdanović. ARJ. IV. 285b.

izragjivajuće, *n. dus Erarbeiten, acquisitio per laborem.* Rj. *verb.* od izragjivati. radnja kojom tko izragjuje što.

izragjivati, izragjivjem, *v. impf.* *erarbeiten, laborando acquiro.* Rj. radeći dobiti, teći, *v. pf.* izraditi 1. — Ja sad novce morem izragjivat. M. A. Reljković. ARJ. IV. 285b.

izračunati, izračnem, Rj. iz-(h)račnuti. *vidi* isračnuti.

izrana (iz rana), *kao odmah, ispreca.* *isp.* rano 2, rana. — Dobro se proljeće iz rana poznaje. Posl. 61.

izraniti, nīm, *v. pf.* — **1)** *durch und durch verwunden, vulnerebus conficere.* Rj. iz-raniti koga, zadati mu mnogo rana. *v. impf.* izranjati. — Gje li su vas prevarili Turci, gje vas tako grdo izraniti? Npj. 3, 497. Da bi kako predoljela izranjenju sreću tvome. Here. 330. — **2)** *sa se, pass.*: Al se Marko ljuto izranio: sedamdeset rana dopanuo. Npj. 2, 368.

izraniti, izranim, *vidi* ishraniti. Rj. iz-(h)raniti.

izranjati, izranjam, *v. impf.* iz-ranjati, *prema v. pf.* izraniti. — Ne izranjaj mrtca. M. Radnić. Ako se obzire na zloće, izranja dušu svoju. ARJ. IV. 287b. *isp.* ranjavati.

izranjivanje, *n. vid.* ishranjivanje. Rj. iz-(h)ranjivanje.

izranjivati, izranjivjem, *vidi* ishranjivati. Rj. iz-(h)ranjivati.

izrastanje: *n. verb.* od izrastati. Rj.

izrastao, izrastli, *f. der Auswuchs, stolo, sarcoma.* Rj. ono što izraste na čemu, *n. p. na* drvetu. — riječi s takim nast. kod iznikao.

izrastati, izrastam, *v. impf.* **1)** *herauswachsen, crescere.* Rj. iz-rastati, rastući izlaziti. *v. pf.* izrasti. — Loze čokota katkad visoko izrastaju. P. Bolić. Iz sreća mn zloba, kō iz zemlje, izrastu. I. Gjorgjić. Listje i voće koje izrasta iz ovoga stabla. F. Lastrić. ARJ. IV. 288a. — **2)** *erwachsen (von einer Wunde), evalesco:* Lice grdi, a lice izrastu. Rj. lice izrastu, *t. j. zarustu.* *vidi* zarastati. *isp.* izrasti 2. — **3)** *iz* haljina, *das Kleid erwachsen, ita crescere ut vestis non amplius apta sit ad corpus.* Rj. toliko rasti da haljine bivaju prekratke za odijevanje. *isp.* izrasti 3.

izrastiti, izrastem, *v. pf.* — **1)** *herauswachsen, crescere.* Rj. iz-rasti, rastući izići (iz čega). *v. impf.* izrastati. — Gvozd, u planini kamen izrastao u visinu. Rj. 84a. Više dragog zelen bor izraste, a viš drage

rumena ružica. Npj. 1, 210. — **2)** *verwachsen (von einer Wunde), evalesco.* Rj. iz-rasti, *n. p. rana, t. j. zarusta.* — **3)** *iz* haljina, *das Kleid erwachsen, ita crescere ut vestis non amplius apta sit ad corpus.* Rj. toliko narasti, da haljine budu prekratke za odijevanje.

izračunati, nām, *v. pf.* *ausgerechnet, compono.* Rj. iz-ravnati, *srsiti ravnanje, posre poravnati n. p. zavragnati.* *v. impf.* ravnati. — *sa se, recipr.*: Niti ga je Bog stvorio, ko bi nas dva izračunā, u izračunamo se nas dvojica tako lako. J. Bogdanović. ARJ. IV. 289a.

izračuniti, izračunim, *v. pf.* *chnen, cecipio.* Rj. iz-ravniti, *srsiti ravnjenje, učiniti da bude što posre ravno n. p. sa zemljom.* *v. impf.* ravniti. — *sa se, pass.*: Mnoge kule, bijeli čardaci sa ornom sa zemljom izravniše. Npj. 5, 201.

izrebar, izrebra, *von der Seite, a latere.* Rj. iz-rebar, rebar, stariji oblik *gen. pl. od* rebro, *za oblik isp.* izmagao, izust, izrebra, od rebro *gen. sing. s prejellogom iz. sa strane, rudi* ispriječka. — Rebrani, *n. p. pendžer, t. j. sa strane, izrebra.* Rj. 616b.

izreći, izrečem (izreknem), *v. pf.* Rj. iz-reći, *radi* izustiti. *v. impf.* izricati. — **1)** *ausprechen, cloquor.* Rj. — **1)** *ne izreko hješec treću riječ:* ustanite . . . oboje ustaloše na noge. Npr. 113. Ono je podiže govoreći . . . Oro izrekarsi izvali jedan prsten. 215. To je Arap kuli izrekao. Npj. 2, 387. Što sam se usudio izreći mu presudu o Muzi njegovoj. Olg. na nt. 31. — **2)** *sa se, reflex.* *sich verreden, dico quod nullim dixisse.* Rj. nehotice izreći, izreći što se nije htjelo reći. *isp.* izknuti se.

izredan, izredna, *adj. extraordinarius, praeceptus.* Stulli. iz-redan, što kao izrazi iz reda, izvan reda je. ceoma dobra, izredno, halje od ostaloga: Inače dovoljno izrednoga rina. Megj. 28 (Estravica).

izrediti, izredim, *v. pf.* — **1)** *nach der Reihe etwas verriichten, ordine conficere:* Dokle tako izrediti bili, dugo bilo, i vrijeme progje. Sav je Solun pogr. izredio. Rj. iz-rediti, *sve redom* što dati, učiniti. *isp.* obrediti, *v. impf.* obregjivati. — **2)** *sa se, reflex.* Da se danas zgotovi čast kod jednoga seljaka . . . a sjutra kod drugoga, i tako redom dok se svi ne izrede. Posl. 85. *isp.* narediti se 2, obrediti se.

izredom, *adv.* u pjesmi njesto redom, *der Reihe nach, ordine:* Sve daruje izredom svatove. Rj.

izregjati, izregjam, *v. pf.* *ordnen, reihen, dispono.* Rj. iz-regjati, *srsiti regjanje, sve porejgati, sve postaviti u red.* *v. impf.* regjati.

izrenuti, izrenem, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *vidi* izagnati. Rj. Damić sumnja, da se tuki infinitiv govori. *isp.* dorenuti.

izreskati, kām, *v. pf.* *zerschnitzeln, disiendo.* Rj. iz-reskati, *dim.* prema iz-rezati, *srsiti reskanje, iz-rezati na vrlo sitne komadiće.* *v. impf.* reskati.

izrešetati, tām, *v. pf.* *zerlockern, perforo:* sav barjak izrešetala taneta. Rj. iz-rešetati, *isprobijati što da bude kao ročeto.* *v. impf.* rešetati. — Izrešetanim zaklopcem pokrivač. P. Bolić. Onda Turci opale na njega čitav plotun, i sreću ga izrešetaju. M. Gj. Milićević. ARJ. IV. 293b.

izrezak, izreška, *m. der Ausschnitt, segmentum.* Rj. iz-rezak, ono što se izreče (iz čega ili od čega). *isp.* odrezak, nareznica, rezanj.

izrezati, izrežem, *v. pf.* Rj. iz-rezati. — **1)** *a) heraussehneiden, excavo.* Rj. režući izraditi: Viljevi će se opiti i popadati, a dangjeri onda neka im sve zube izrežu. Npr. 67. — **b)** *izrezati znači režući (iz drveta, pločr. kamenu i t. d.) načiniti što na drvetu, ploči, kamenu i t. d.:* Loza, na tijestu ona dru direka ili stuba sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj. 332b. One ploce na kojoj je izrezan (natpis) nema više ondje. Sovj. 81. Ovo je izrezano na kamenu. Star. 14, 196. u dačemo izrezati. Straž. 1886, 1225.

te ja učiti, nego *ću te srići u ruke izručiti*. Njezinoj brigi *izručeno bijaše stado*. ARJ. IV. 299b. 300a.

izručivanje, *n. das Ausleeren, vacuatio*. RJ. verb. od *izručiti*, radnja *kajom tko izručuje što*.

izručivati, izručijem, *v. impf. iz-ručivati. v. pf. izručiti*. — 1) *ausleeren, vacuatio*. RJ. *vidi* ispraznjivati. — Kad *izručivahu vrece* svoje, gle, svakome u vreci bjehu u zavežljaju novci njegovi. Mojs. 1. 42, 35. Donoseći (prilog) metahu u kovčeg... vidiš da ima mnogo novaca... *izručivahu kovčeg*. Dn. 11. 24, 11. — 2) *kao predivati. isp. izručiti* 3. — Bože moj i arkangjele gospodine, kojim naređuješ i *izručuješ nujreće poslove*. A. Kanžlić. Komu meni ostavljaš i *izručuješ? su se, refleks.: Izručujem se volji tvojoj*. ARJ. IV. 300b.

izručiti, (u Srijemu) *n. p. udario ga batinom izručiti, rđi* vrnimice. RJ. *adv. bacivši iz ruke. vidi* i hitimice, pustimice.

izrukovedati, *dām, v. pf. (u Srijemu) handvoll-weise legen, in manipulos colligere*: sve smo žito *izrukovedati*, ali nijesmo povezali. RJ. *iz-rukovedati, u rukovodi skupiti. v. impf. rukovédati*.

izručiti, izručim, *v. pf. ausschimpfen, conrictis obruo*. RJ. *iz-ručiti. vidi* iskarati, i *syn. ondje. v. impf. ručiti*. — Tako *ga iskaraju i izručje*, da jedva bez boja ostane. Npr. 256. Ostali uhvatitše slugu njegovu, *izručitše ih*, i pobitše ih. Mat. 22, 6.

izubaha, (u Boči) *vidi* iznenada. RJ. i *syn. ondje. iz-ubaha. isp. bahnuti, iznenadu doći*.

izučiti, izučim, *v. pf. RJ. iz-učiti. v. impf. učiti*. — 1) *auslernen, edisco*. RJ. *svršiti učenje, sve naučiti. kaže se zu onoga, koji je učio n. p. knjigu, pa je svu naučio*. — Neki gjaci, kad *izučje drvanest škola*, otidu na vržno kolo. RJ. 75a. Dete koje je već dobro *gjavolski zanat izučilo bilo*, odmah skoči na vodu. Npr. 37. *Ispekao zanat. (izučio dobro)*. Posl. 105. Čudno *Simo knjigu izučio*, ne boji se gjaka nijednoga. Npj. 2, 64. *sa se. pass.*: Nema učenika nad učitelja svojega, nego i *sa svijem kad se izučí*, biće kao i učitelj njegov. Luk. 6, 40 (*αὐτὸς διδάσκει*). — 2) *auslehren, edoceo*. RJ. *svršiti učenje, poučavanje. kaže se zu onoga, koji učí drugoga, pa ga sve naučio*.

izudati, izudim, *v. pf. iz-uditi, rastariti na ud. v. impf. ūditi*. — Zakolji ovna... A *orna izudi*, i operi drob i noge i metni ih na udove njegove i na glavu. Mojs. 11, 29, 17.

izumakati, izumáčem, *v. pf. n. p. čitav hljeb, durchs Eintunken verzehren, immersum consumo*. RJ. *iz-umakati, izjesti n. p. čitav hljeb, unučući ga u vino. v. impf. umakati*.

izulariti, izulárim, *v. pf. iz-ulariti. skinuti ular: Izulari to kljuse. sa se, refleks.:* Naš se *parip svaku noć izulari*. J. Bogdanović. ARJ. IV. 303a. *suprotno zaulariti*.

izum, *m. ono što se izumi*: To je, brate njegov *izum*. J. Bogdanović. ARJ. IV. 303b. *vidi* izumak.

izumak, izumaka, *m. vidi* izum. ARJ. IV. 303b.

izumijevanje, *n. das Erfinden, inventio*. RJ. verb. od *izumijevati. radnja kajom tko izumijeva što*.

izumijevati, izumijevám, *v. impf. erfinden, invenio*. RJ. *umom pronalaziti. vidi* izmišljati, izmišljavati, izvijati 1. *v. pf. izumjeti*.

izumiti, mím, *v. pf. (u C. G.) RJ. iz-umiti*. — 1) *bethören, decipio, induco, cf. obezumiti*. RJ. *prevariti. vidi* i *izbezumiti, izluditi, izlukaviti*. — 2) *sa se, refleks. vidi* obezumiti se. RJ. *prevariti se*.

izumjeti, izumijem, (izumio, izumijela), *v. pf. erfinden, invenio*. RJ. *iz-umjeti, umom iznaći. vidi* izmišliti, *v. impf. iz-umijevati*. — Ima nekijeh učitelja ljudskijeh, koji *nijesu ništa izumijeli*. Priprava 54. Koje je (*zanat*) ljudski *um izumio*. 165. *sa se. pass.*: Mnogo se *koješta veliko izumjelo samo srećom*. Priprava 53.

izumrijeti, izumriem, *v. pf. — 1) aussterben, extinguor*. RJ. *iz-umrijeti. vidi* obamrijeti 2, zamrijeti.

sve redom, malo po malo pomrijeti. Jer su *izumrli* koji su tražili dušu djetinju. Mat. 2, 20. *Dakle izumrije* u okolu sav ovaj narastaj. Mojs. V, 2, 44. — 2) *u ora dva primjera kao da nabi obamrijeti* 1: Od ljutine *sva je prebjedila*, od žestine *malo potavnila*, a *od toga veće izumrla*; *vezući* prebi iglu od biljura. Npj. 1, 258. Ako i ostari u zemlji *korijen njegov* (od drveta) i u *prahu izumre panj njegov*; čim osjeti vodu, *opet napupi*. Jov 14, 8.

izun,* *m. vidi* dopuštenje. RJ. — Imam *izun* takvi od sultana, da *pokupiu po Bosni izunac*. Npj. 5, 342.

izust, *iz-ust. dolazi samo složeno s predlogom na. vidi* na *izust. isp. izustiti*. — *za oblik isp. iz-magao, izrebar*.

izústiti, izústim, *v. pf. aussprechen, eloquor*. To *izusti*, a dušu *ispusti*. RJ. *iz-ustiti, upravo iz usta ispustiti* (riječ), *izreći*. — Tek što *on to izusti*, a Turčin mu *n reč*: Valaj baš *mu* u jednoj misli. Npr. 257.

izuti, izujem, *v. pf. RJ. iz-uti. II. glag. pridjev: izūt; iziven, izuvēna; izdven*. Rad 6, 59. *uti nahodi se samo složeno: ob-uti, na-z-uti. ako. je u sad. vr. po RJ. izujem; ali Daničić Rad 6, 60 kaže, da je izujem; a tako ima u RJ. i nāzuti, nāzujem; dbuti, dūbjem. suprotno obuti. v. impf. izuvati*. — 1) *koga, obući, aussschuhem, exualceo*. RJ. *izuti koga, t. j. izuti mu obuću*: Pa *ga (starca) izuju* i počnu ga istihla odgrijevati. RJ. 501b. *Otude pobrzo naprijed, pa izuje jedan opanak pa ga baci na put*. Npr. 166. *Izuj obuću sa svojijeh nogu*. Hjel. Ap. 7, 33. Ja *mu nisam dostojan izuti nogu*. I. Ančić. S *izutićom* nogama. I. Gjorgjić. ARJ. IV. 307b. — 2) *sa se, refleks. sich aussschuhem, exualceor*. RJ. — *Da se izuju i noge operu*. Gj. Baraković. Mnogi se *izuju* ter *dohode bosí k tebi*. P. Knežević. ARJ. IV. 207b.

izúvanje, *n. das Ausziehen, Aussschuhem, exualceatio*. RJ. verb. od 1) *izuvati*. 2) *izuvati se*. — 1) *radnja kajom tko izuva koga ili izuva komu obuću*. — 2) *radnja kajom se tko izuva*.

izuvati, izúvam, *v. impf. RJ. iz-uvati. v. pf. izuti. suprotno obuvati*. — 1) *koga, obući, aussschuhem, exualceo*. RJ. — U druge su, u devojke, *žute čizme do kolena. voleo b' ih izuvati*, nego s earem u lov čič. Npj. 1, 341. — 2) *sa se, refleks. sich aussschuhem, exualceor*. RJ. Ne valja se *izuvati prije vode*. Posl. 196.

izuzetak, izuzétka, *m. djelo kojim se što izuzme n. p. ispod pravila, die Ausnahme, exceptio. isp. izuzeti 1. vidi* izuzimanje. — Megju *izuzetke* moglo bi se pomisliti da *idu* i *glagoli šeste vrste*. Rad 6, 148. Oni koji *redovno zatim i ruše gde god vladaju, nisu ni u Vranji činili izuzetaka*. M. Gj. Miličević. ARJ. IV. 308b. Učenice... čine u tom *vrlo sretan izuzetak*. Zlos. 323.

izuzéti, izuzmém, *v. pf. — 1) iz-uzeti. uzeti iz čega, izmegju čega, ispod pravila, ausnehmen, excipere. vidi* izeti. *isp. izuzetak. v. impf. izuzimati*. — Ja bi to i sam svakome Srbliju kazao, samo bi sebe *izuzeo*. Straž. 1886, 769. Samo je *Smederevo izuzeo ispod toga zakona*. DM. 239. Po njegovoj želji *izuzeo je (orkru) sv. Sava ispod vlasti vladike zetskoga*. DRJ. 1, 155. — 2) *sa se, refleks. na koga, feindlich verfolgen, insecto*. RJ. *kao navaliti, nabahnuti na koga. vidi* ispižniti se na koga, izvrsti se na koga. — Kad svjetina *uzme šk. (Kad se narod nu što izuzme i stane vikati)*. Posl. 120. Nije on *izuzet na mene*. M. P. Šapćanin. ARJ. IV. 308 b.

izuzimánje, *n. verb. od* 1) *izuzimati*, 2) *izuzimati se*. 1) *radnja kajom se tko izuzima što n. p. ispod pravila: Bez i kaka izuzimanja*. Danica 3, 72. *Od ovoga prostoga značenja postu izuzimanje*. Sint. 272. *isp. izuzetak*. — 2) *radnja kajom se tko izuzima na koga (das feindliche Verfolgen, insectatio. RJ.)*.

izuzimati, mám (mljém), *v. impf. iz-uzimati. vidi* izimati. *v. pf. izuzeti*. — 1) *uzimati iz čega, izmegju čega, ispod pravila, ausnehmen, excipere. isp. vaditi*.

K... je oca Evropa prije 2000 godina pusta i
... s moćnom i malom tječu i Ita-
... 111 s. se. pass.: Koja s. (imenao) iz
... 1. 28. Mislim da se
... 118. Da se zlagoli kao što su niči, liti ... izvi-
... drugih. Vid. d. 1861, 3.

izvabiti, izvālim, v. pf. izvāiti, ebači učiniti
... v. pf. vabiti. Jeste li pse toru iz-
... J. Bogdanović. ARj. IV. 309b.

izvadak, izvātka, v. iz-vadāk, što se izvadi iz čega;
... izvadak iz izvjestaja škol-
... škola na lornika o školi. Zlos. 221.

izvaditi, dim. v. pf. izv-vaditi, v. impf. vaditi.

1) *herausnehmen, hervorholen, promo.* Rj. Pova-
diti, u pjesmama n. p. sablju, t. j. izvaditi. Rj. 513a.
Turčin u odmah izvadi gotore norve bez reči. Npr.
38. Ja ću izvaditi kluč iz vrata. 53. Te on odmah
izvadi majku iz tonnice. 326. Izvadi andžur, zakla
je i sree iz nje izvadi. 263. Odsta ga izgubit' hoćaše,
zaburati i život izvaditi. Npj. 1. 431. A Jakovu kulu
svojise ... Dok eto ti bega Asan-bega, te na vjeru
izvadi Jakovu. 4. 445. Izvadi mu ata brnjastoga. 1.
170. Izvadi u. Ufati je za bijelu ruku, nu muke
mu život izvadi. Herc. 70. Arhijpastiri se najviše
noru sarati, da skupe novaca, da izvade glavno i
kubak. Danica 2. 115. Oni su već (davno i davno)
izvadi psalir i časlovac iz škola. Pis. 72. Izvadiši
srpsku vojku iz Deligrada Milenko otide k Poreču.
Sovj. 30. Traže dušu svoju da je izvade. Rim. 11, 3.

Izvadi logu između sebe. Kor. 1. 5. 13. Izvadi zlo
iz sebe. Mojs. V. 19, 19. Nego sam sve samo izvadio
iz drugih knjuga. PP. 372. Bože ... Izvadi me iz
ruke brata mojega Isava. Prip. bibl. 24. sa se, re-
fleks. ili pass.: Brtku ću mu sablju zatopiti, da se
ne da izvaditi iz kora. Npj. 2. 107. Ode sablja od
ruke od ruke, dogj' u ruke Kraljeviću Marku, sama
mu se sablja izvadila. 2. 342. Buljumbašu dorat pri-
stisno, ne može se Turčin izvaditi. 4. 108. — 2) pjesmu,
crpku, dichten, carmen condere. Rj. vidi izvisti 5.

3) (st.) kavgu, anzetteln, ercito, cf. zametnuti;
Suse Miloš da izvadi kavgu. Rj. kao započeti, vidi
zakuhati 2. zaturiti 2. zavrći 3. — 4) u pjesmi, er-
wicken, impetro: Ja ću njemu mjesto izvaditi kod
žesira kod cara našega. Rj. kao izmoliti 1, iziskati
1. moliti, istući dobiti, izvaditi u tom značenju ne
dohiti samo u pjesmi: Izvadi opravu pa ponovi
namastir. Rj. 463b. Tu mu izvade od paše hurantiju.
Rj. 800a. Da ti možeš dobit' agaluke, najprije bi
se (st.) izvadi. Npj. 2. 343. Samo da oni izvade
dopuštenje. Danica 3. 174. Obrićeni, da će im oni nu
to izvadi pernan od cara. 3. 175. Samo mi kažite
kud koja želi, da joj izvadim pasoš. Sovj. 74.

izvala, f. drvo izvaljeno iz zemlje. M. Ružičić.
ARj. IV. 315a.

izvaliti, izvālim, v. e. Rj. iz-valiti, ne nalazi se
kao prost glagol, nego samo kao složen. isp. valiti,
v. impf. izvaljivati. — 1. 1) *unwerfen, ercito, pro-
sterno:* Gje je magla panj izvalila. Rj. kao obaliti.
oborati: Duga vetrina, krše se drva, misliš sree će iz
borona izvaliti. Npr. 142. sa se. pass.: Izvališe se
padloš svi. 1s. 46, 2. — 2) oči, *scharfen Blick werfen,*
rapidus oculus intuer: izvalio na njega svoje velike
oci. Rj. — Bčići oči, znači upravo što i izvaljivati
2. Izvališe me gledati. Daničić. ARj. 219b. vidi
skolirati, i syn. odnje. — II. izvaliti se, izvālim se,
v. pf. *ich hinwerfen, pro-cumbo.* Rj. kao leći, kad
... za čepude obično se misli da je leglo na
... nepristojan. isp. izvaljati se 3. — Izvalio se
... Post. 97. Medvjed ugleda drijen gje je
... pak se izvali pada nj. Npr. 312. Kad se
... ručini izvalio i razbacio sve četiri noge
... svako na svoju stranu. Post. XI.

izvaljati, izvāljām, v. pf. — 1. *herauswalzen, pro-*

volvo. Rj. iz-valjati, valjujući učiniti da što izigje, v.
impf. valjati. — II. sa se, *refleks.* — 1) *sich heraus-*
wälzen, provolter. Rj. valjujući se izići. — 2) *sich*
satt wälzen, sator volutudo. Rj. svršiti valjanje, kad
se što već dosta valjao. — 3) isp. izvaliti se. — Pili
vino, pa se opojili, za stolicom oni s' izvaljati. 11Npj.
1. 341 (izvaljati se — izvaliti se sve jedan za drugim?)

izvaljivati, n. Rj. verb. od 1) izvaljivati, 2) iz-
valjivati se. — 1) *radnja* kojom tko izvaljuje što
(das Umwerfen, prostratio. Rj.). — 2) *radnja* kojom
se tko izvaljuje (das Hinwerfen, prostratio. Rj.).

izvaljivati, izvāljujem, v. impf. — 1) *unwerfen,*
prosterno. Rj. kao obaljivati, obaliti. v. pf. izvaliti
1. — Ovaki duhovi (jedogonje) po planini izvaljuju
drveta te se njima biju između sebe. Rj. 251b. —
2) oči. isp. izvaliti (2) oči. — Bčići oči, znači upravo
što i izvaljivati oči, izvalivši oči gledati. Daničić.
ARj. 219b. — II. sa se, *refleks. sich hinwerfen, pro-*
sternor. Rj. kao liježati, kad se kaže za čepude,
obično se misli da liježe na način nepristojan.

izvan, (po Herc.) (sa gen.) *ausser, extra:* on je
izvan sebe. Rj. vidi van 1. — 1) Drugi padež s pri-
jedlogom izvan pokazuje, da mjesto na kojemu što
biva, ne zauzima ono što znači riječ koja stoji u
drugom padežu; i u smislu prenesenom: Prije nego
dogje do jezera n pazi izvan jezera jednu ženu. Npr.
153. Izvan očiju izvan pameti. Post. 97. Ko pruža
nogo izvan hvaljine, ozepšće mu. 152. Prorok ne može
poginuti izvan Jerusolimua. Luk. 13. 33. Ona dogje
izvan sebe. Car. 1. 10, 5. Razlika je u tom što se
odnje i u pitanju kao i izvan pitanja ističu obje
rečenice. DARj. 71a. Kako im valja živjeti po kućama
svojima, kako li izvan kuća između sebe. Prip. bibl.
45. — 2) bavljenje izvan čega odvajajući se od pro-
stoga značenja prelazi u izuzimanje. isp. od 3. manj,
osim, poslije, potlje, razma, samo. — Voda sve nosi
izvan stranote. Post. 37. — isp. Sint. 139—141.

izvanka, *draussen, foris, cf. spolja.* Rj. iz-vanka.
na pitanje: gdje? vidi i van 3. vanka. — Ostaje
izvanka obliježe kruha. 1. T. Mrnavić. Misnikom ne
mažu se ruke iznutra na dlanu, nego izvanka. 1.
Terzić. ARj. IV. 323a.

izvanredan, izvanredna, adj. *ake.* ARj. IV. 323a.
adj. izvan-redan, što je izvan reda, što nije redorno,
što je kao neobično; *ausserordentlich, extraordinarius.*
suprotno redovan. — On (senat) je otpravljao sve
znatnije i izvanredne poslove. DM. 341. Jedno između
njih svojom rijetkošću i izvanrednom naučnom vri-
jednošću zadaje mi dužnost da ga ... spomenem.
Rad 17, 170.

izvanji, adj. (u Pastr.) *äusserlich, externus, cf.*
spoljašnji. Rj. što je izvan čega, vidi i dvorni, na-
dvorni, spoljni, *suprotno* iznutrašnji, unutrašnji.

izvarati, rām, v. pf. Rj. iz-varati, v. impf. varati.
— 1) *auslügen, ementior:* izvarao u njega deset
groša, cf. izlukaviti. Rj. varujući dobiti, steći. —
2) koga, *mehrmals betrügen, decipio.* Rj. više putu
prevariti. isp. navarati. — Mlogo si me mlada izva-
rala. Npj. 1. 323. Dosta ste mi strica izvarali. 5, 237.

izvedriti, izvedrim, v. pf. Rj. iz-vedriti, v. impf.
vedriti. — 1) *heiter machen, aufheiteren, sereno:* ovaj
če vjetar noćas izvedriti. Rj. učiniti da bude sasrijem
redvo, posve razvedriti. — 2) sa se, *refleks. izvedri*
se, v. pf. *heiter werden, serenor.* Rj. postati sasrijem
redvo, sasrijem se razvedriti. — Hiljadu hiljad puta
izvedrilo se i muhlačilo. J. Banovac. Virujuš li ti da
se je izvedrilo nebo? N. Palikuća. ARj. IV. 326b.

izverugati, gām, v. pf. *schlängelicht machen, sinuo.*
Rj. iz-verugati, učiniti da se što veruga (da bude što
kao veruga), da se što rignja.

I. izvesti, izvedēm, v. pf. Rj. iz-vesti, ne nalazi se
kao prost glagol, nego samo kao složen. isp. vesti
(vedem). v. impf. izvoditi. — 1) *hinausführen, educe:*
izveo ga iz kuće. Rj. kao dovesti iz čega, napolje. —

Pa ga onda izvede nasred dvora. Npr. 23. Car je (kćer) onda izvede na sud pred ministre. 222. Kad ih izvedu k devorji da pogadjaju. 257. Izvesti koga na vašar. (Osramotiti ga pred svijetom). Postl. 97. Kako ga zavede kao da će ga škopiti. (Reku Crnogorci kad ko koga iz družine njihove izvede na stranu da s njim progovori na slamo). 125. Izvedi, brate, sestru na ugled. DPostl. 26. A sude mu konja izvedoše. Npj. 2, 224. Izvedi me iz tamiće, majko. 2. 378 (za ova dva primjera isp. kod izvaditi: Te on odmah izvudi im majku iz tamiće. Npr. 236. Izvude mu ata brnjastoga. Npj. 4. 170). Uvatiše jareca u ovcama, izvedoše malo iz ovaca. 3. 177. Da bi ih (Bog) opametiio i na prvi put izveo. Danica 2, 2. Ako li mi ne vjerniješ, izvedoši ti tri sjeđaka. Kov. 57. Pogje da uzme Miloša od njega, i da ga on izvede reziru, kao da ga je on predao. Miloš 55 (= vorstellen). Izvedavši svoga sinovca protu na srijedu, stane govoriti. Sovj. 33. Moliću ga, da me on izvede knezu Razumorskome. Straž. 1886, 1159 (isp. poriše primjer Miloš 55). Da izvede Hrista iz mrtvih. Rim. 10, 7. Izvedi ga između braće njegove. Car. II. 9, 2, sa se, pass.: Zapovedi, te se rojska izvede u red. Miloš 108. — 2) hinaufführen, educa. Rj. uzvesti, kao povesti na više mjesto. isp. iznijeti 2. — Izvedoše lijepu devojku, izvedoše na kulu visoku. Npj. 2, 58. Na njemu je kolasta azdija, po azdiji spletene guje, porisoko izvedene glave, u nstima sve drago kamenje. 2. 594. Uze Isus Petra i Jakova . . . i izvede ih na goru visoku same. Mat. 17, 1. Ona ih bješe izvela na krov. Is. Nav. 2, 6: amo pripada i ono što ide pod 3. — 3) vodu na kaku visinu, hinauffeilen, educa. Rj. vidi izvesti pod 2. — 4) sjeme n. p. od luka, kupusa, repe i t. d., erzeugen (Samen einer Pflanze), produca, cf. izvoda. Rj. učiniti da što od čega ili iz čega iznikne, izleže se, (uopće) postane: Lakoma kročka ne može pipčicu izvesti. Postl. 165. Ne bila te trpljeo da bih znao e ču sokobi izvesti od tebe. 194. Zemlja izvede trave i stabla zaradi naše koristi. M. Radnić. ARj. IV. 329b. amo može pristati i ovaj primjer: Izvedi nam kolo. DPostl. 36 (isp. izvodišti tance). isp. što ide odmah pod 5. isp. i proizvesti. — 5) pjesmu, ausführen (ein Lied), concino, cf. izvoditi 2. Rj. isperati, isp. izvoditi 5. — 6) izvesti što logički, folgern, schliessen, einen Schluss machen, concludere, colligere. vidi zaključiti 2. — sa se, pass.: Otuda se smije samo izvesti da je bila zapadni kraj srpske države. DRj. I. 369. Iz nje se ne može izvesti postanje ni našem glasu »č«. Rad 1, 116. Od ovdud izvede Ivan dvi istine. A Kanižlić. Iz evanđjelja ne možemo ništa drugo izvesti, nego da je Isus mro u petak. ARj. IV. 329a. isp. izvoditi 6.

2. izvesti, izvêzēm, v. pf. stücken, acu perscribo. Rj. iz-vesti, seršiti rezenje, sre nrvšiti. v. impf. vesti. — Granaflija (puška), po kojoj su grane izvezene. Rj. 98b. I pupiće šikosane, zlatom izvezene. Npj. 1, 515. Koret, haljina . . . izvezena sviljenijem ili zlatnijem gajtanima. Kov. 41.

3. izvesti, izvêzēm, v. pf. Rj. iz-vesti. kao prost glagol ne nalazi se, nego samo kao složen. isp. vesti (vêzēm). obl. gram. vidi kod dovesti. v. impf. izvoziti. — I. 1) herausführen, erheo. kao dovesti n. p. na lagji, na kolima iz čega, napolje. — Dogje dragi i doveze lagju, i izveze iz jezera Maru. Npj. 1, 202. S mrtvin Markom sjede na galiji . . . izveze ga pod Vilindar crkvu. 2. 444. Provuku se . . . Turske lagje, te izvezu nešto rojske nasred Poreča. Miloš 39. Car Izrailjev . . . reče svojemj vozaču: savij rukom svojom i izvezi me iz boja, jer sam ranjen. Dnev. II. 18, 33. — 2) hinaufführen auf dem Hagen, eveho: da te izvexem uz ovo brdo. Rj. povesti (na kolima) na više mjesto. isp. iznijeti 2, izvêšti (izvêdēni) 2. — II. sa se, refleks. — 1) lauden, in terram eivire: Drugu vojsku morem opravio, da s' izveze Risnu na gabelu. Rj. pristati, izići na suho: Naveze se trista kalugjera, naveze se

u to sinje more . . . Izve e se trista kalugjera, i ve e se zdravo i veselo. Npj. 2, 100. I mora se zdravo izvezose. 2. 547. Stane kopati meterize pored Drine, gje bi se Turci mogli izvesti. Danica 3, 194. Kad se je Kortež sa svojijem Španjolcima izveo na njihore bregore, carski dvor pošlje odmah slikare (molere). Priprava 176. — 2) ausführen, evehor. Rj. povesti se n. p. na lagji, na kolima i. čega, napolje. Izvezli se na more. F. Lastrić. Da je izveo se na polje. M. A. Reljković. ARj. IV. 330b.

izvêštati, štām, v. pf. eralten, abolesco, cf. ovêštati. Rj. iz-veštati (= iz-veštati), postati sasrjaven vetah, stara. — Vêtah, ovêštati; i s promjestenim glasovima: izvêštati, povêštati. Korijeni 191.

izvidati, izvidām, v. pf. heben, auskurvren, medoor, cf. izlječiti. Rj. iz-vidati, kamu n. p. rano, kogo (od rana). v. impf. vidati, isp. izdraviti 2, ozdraviti 2. — Vilenik, čovjek kojega je bila vira ustrijelila pa ga ona sama i izvidala. Rj. 62a. Cjepaničkim aljam izvid'o ga je. DPostl. 41. Pa nabavi od mora kočima svoga brata od rana izvida. Npj. 2, 633.

izvid, m. spectatio, eramen, djelo kojim se izvedi: Da ga zakonito iskušaju, da mu čine zakonito izvid. A. d. Bella. Kad ti tvojeja iskrnjega sudis brez izvida. ARj. IV. 331b. isp. izvidjeti.

izvidan, izvidna, adj. vidi izlječiv, koji se može izvidati. u Stullija sanabilis, nudabilis. ARj. IV. 331b. suprotno neizvidan.

izvidjeti, izvidim, v. pf. in Augenschein nehmen, heutigenscheinigen, coram inspicio. Rj. iz-vidjeti, istražiiti stvar kao vidjeti je svojim očima. v. impf. izviggjati. — Kad je trebalo u kakvu nahiju poslati ljude da što izvide ili urede. Sovj. 10. Pošalju . . . da to izvide. 48. Kad dogje Lisija vojvoda, izvidječu našu stvar. Djel. Ap. 24, 22. Razberimo što je pravo, izvidimo među sobom što je dobro. Jov 31, 1. Nekim korijenima mislim da treba još bolje da izvide i odrede obličje oni koji se bave poregenjem jezika indoevropejskih. Korijeni III. sa se, pass.: Kad se stvar izvidje i nagje, biše obješana ona dvojica na drvo. Jestir. 2, 23.

izviggjanje, n. verb. od izviggjati, radnja kojom tko izviggja što.

izviggjati, izviggjam, v. impf. iz-iggjati. istraživati stvar kao videti je svojim očima. v. pf. izvidjeti. — Sjedose prvoga dana desetoga mjeseca da izviggjaju stvar. Jezdr. 10, 16. Slušao sam razloge vaše dokle izviggjaste besjedu. Jov 32, 11. Sudeći i izviggjajući svaki sebe u životu. F. Lastrić. Koji izviggja srca, zna što želi duh. J. Velikanović. ARj. IV. 334a.

izvijanje, n. Rj. verb. od izviggjati v. impf., u srijem značenjima, radnja kojom tko izviggja što.

I. izvijati, izvijām, v. impf. Rj. iz-vijati. v. pf. izviti. — 1) ersinnen, ausspintisiren, ercugno: izvija kojekakva jela. Rj. vidi izmišljati, izumijevati. — Ostalo sve, što G. S. o orome izvija, samo je za one ljude, koji znadu manje od njega. Odg. na ut. 9. — 2) auswinden, hervorziehen, protraho, n. p. čiviju. Rj. vijući raditi, isp. izviti 2. — 3) auspressen, exprimo, cf. izmasti: Iz pelena b' vodu izvijala. Rj. — Iz ruzi b' vodu izvijala, te bi tebe lice umivala. Npj. 1, 290. isp. izviti 3. — 4) (u C. G.) oganj, herausbringen, erobro, cf. izviti oganj. Rj. izvijaju oganj turući droje drvjadi jedno o drugo dokle se ne upale. isp. izviti 1.

2. izvijati, izvijām, v. pf. hinausjagen, expella: Kad to baba opazila, zarilom ga izvijala. Rj. iz-vijati. vidi isjerati, i syn. ondje. v. impf. vijati.

3. izvijati, izvijēm, v. pf. werfen, eranno, cf. ovijati. Rj. iz-vijati. seršiti vijanje (žito), sasvijem orijati (žito). v. impf. vijati, izvijivati. — Za to ču ih izvijati vijacom na vratima zemaljskim. Jer. 15, 7.

4. izvijati se, izvijām se, v. r. pf. sich winden, erchor, sublimis feror: izvijao se orao pod oblake. Rj. kako je u Rj. više puta kod glagola nesvršenijeh

1) *izvoljevati, kao izbirati; ali se u primjera*
izvoljevati, izvoljevati, koji hoće sad jedno
izvoljevati, v. pf. izvoljeti.

izvoljavajuće, n. verb. od izvoljavati, radnja kojom
se

izvoljavati, izvoljavām, v. impf. iz-voljavati, be-
...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

2) *die Ausfuhr, exportatio, n. p. na gjerdapu.*
Rj. — isp. correl. provoz, uvoz.

izvozan, izvozna, adj. što pripada izvozu: Ausfuhr,
Export. — isp. correl. provozan, uvozan. — Najviše se
izvozilo žito, stoka i metali ... Kako ova glavna iz-
vozna roba prijeko trebaše Dubrovčanima ... DM.
258.

izvōziti, izvožim, v. impf. Rj. iz-voziti, v. pf. iz-
vōsti (izvōžēm). — 1) herausföhren, föhren, vcho.
Rj. voziti iz —, napolje: Dušan je prema okolnostima
zabranio izvōziti oružje u Bugarsku. DM. 240. sa se,
pass.: Janaci se iz mora izvoze. Npj. 217. Najviše
se izvōzilo žito, stoka i metali. DM. 258. — 2) hinauf-
föhren, vcho. Rj. uzvoditi, roditi na više mjesto. isp.
izvesti 2.

izvōžeuje, n. Rj. verb. od izvōziti. — 1) radnja
kojom tko izvozi što (napolje) (das Herausföhren,
evectura, evectio. Rj.). isp. izvoz. — 2) radnja kojom
tko izvozi (na više mjesto), uzroci što (das Hinauf-
föhren (auf dem Wagen), evectio Rj.).

izvrācati, izvrāčām, v. pf. erwahrsagen, acquiro
radicinuado. Rj. izvrācati, vraćajući dobiti, steći. isp.
izgatati, v. impf. vraćati.

izvrāčauje, n. das Wenden. versio. Rj. verb. od
izvrācati, radnja kojom tko izvrāču što.

izvrācati, čām, v. impf. wenden, verto. Rj. iz-vra-
ćati, n. p. kola, haljima i t. d. t. j. činiti da bude
dolje, spolja, koso i t. d. što bi trebalo da bude gore,
iznutra, upravo i t. d. v. pf. izvrāčiti. — Ja mislim
jednako, da je niogo bolje i pametnije uzeti i tugje,
nego li Slavensko naopako izvrācati i kvariti. Nov.
Srb. 1821, 389. isp. izvrāti 2.

izvrāčiti, izvrāčim, v. pf. wenden (umwenden),
everto, n. p. kola, haljima, cf. izvrtuti. Rj. iz-vratiti,
učiniti da bude dolje, spolja, koso i t. d. što bi tre-
balo da bude gore, iznutra, upravo i t. d. v. impf.
izvrāćati. — Ako izvrāčiti kožu naopako. DPost. 2. (isp.
kod izvrtuti: Kad izvrtne kožuh naopako. t. j. kad
se rasrdim). Na kola izvrāčena svak ruku stavlja. 65.
Tada usta Kraljeviću Marko, on izvrāti čurak od
kurjaka, i izvrāti kapu od kurjaka. Npj. 2, 397.

izvrāci, izvrgnem, v. pf. Rj. izv-rći. vidi izvrgnuti.
vrći, vrgnuti = metnuti. — 1. 1) n. p. pušku, ent-
laden, losschiessen, ejacular. Rj. vidi syn. kod puška.

Ona Gorgje veselje učini, i izvrče trideset topova.
Svi Srbini veselje činiše, na gradov'na pucaše topovi.
Npj. 4, 309. — 2) (u Dubr.) iz ruke, n. p. žmuo na
tle, t. j. ispuštiti, fallen lassen, dimitto. cf. izvrgnuti.
— 3) kao izbiti 3, iznčiti t. j. pobaciti, verwerfen,
missgebären, abortio: Konj koji ima otit' u boj, ni
ga kobila izvrče ni vuk nije. DPost. 48 (sad. vr. iz-
vrcem). govori se i u kujukavca samo za životinju.

II. su se, refleks. — 1) sich werfen (vom Holze),
rejecior, resilio. Rj. izvrgne se n. p. daska, kad
postane neravna. vidi ishititi se, i syn. ondje. — Lijo-
pera n. p. daska, vrata, t. j. izvrgnuta. Rj. 328a.

Izrgla se vrata. Rj. XVIII. — 2) ausarten, dege-
nero. Rj. vidi izmetnuti se 3, izroditi se 2. — Izvrći
se, n. p. izvrgli se ljudi. Rj. XVIII. Čauš u ovom
smislu (koji je vodio svatove i megju njima red držao)
izergao se poslije u scatu koji šalu zbija. DARj. 915b.

izvretenati, nām, v. pf. (u Dubr.) izvretenao luk,
t. j. prorastao, treiben (von Pflanzen), emitto germen.
Rj. — Ispreati, ispreao luk, t. j. izvretenao, prorastao.
Rj. 238b.

izvreteti, izvrti, v. pf. iz-vreteti. vidi izavreteti. v. impf.
izvirati. — Pak će u istoku izvrtjeti jezero ognjeno.
M. Vetranić. ARj. IV. 354a.

izvrgnuti, nēm, vidi izvrci. Rj. izvrgnuti se, nēm
se, vidi izvrci se. Rj. vidi primjere kod izvrci.

izvrh, praep. akc. ARj. IV. 354a. S ovijem pri-
jedlogom, složenim od iz i rh, drugi padež pokazuje
micanje s mjesta koje se kazuje prijedlogom rrrh i
drugim padežom. — Izvrh, von oben herab, desub:

teče voda *izvrñē brda*. Rj. Do dva brata, dva Turčina mlada, oba brata, *izvrñ Fukučija*. Npj. 4. 171.

izvriječī, izvrišēm, v. pf. iz-vriječī, *posre otriječi* (žito): Pšenično zrno u klasu u slami ne može ispasti, ako se ne *izvrñe*. S. Margetić. — Ne marim više vriječī, ovaj je vršaj *izvrñen*. J. Bogdanović. ARj. IV. 354b.

izvrñuti, izvriñēm, v. pf. *umverfen, everto*. Rj. izvriñuti, učiniti da bude dolje, spolja, koso i t. d. što bi trebalo da bude gore, iznutra, upravo i t. d. vidi iskrenuti, izvratiti. v. impf. izvrtati, izvriñuti, pred u je otpalo t: izvriñuti; prema tome je t. prcjg. izvriñuh i izvriñoh; ali t. pridjver samo izvriñeno. (isp. Obl. 91. — 1) u pravom smislu. Kad pada grad, iznesu pred kuću gdjekoji i stolicu *izvrñutu*. Rj. 97b. Obuku se nekoliko momaka u kožne haljine *izvrñuši dlaku napolje*. Rj. 148b. Kad *izvrñem kožnu naopako*. (Kad se rasrđim). Posl. 117. Ne ispijaj svakoj čaši dance, *izvrñućeš u nebo prkance*. 200. Krojač . . . niti *izvrñe* jedan komad čoke na lice, a drugi na naličje. Pis. 67. *sa se, releks. ili pass.*: Da se prevezu preko jedne rijeke ili blata . . . *izvrñe se čim te svi u blato*. Npr. 294. Izbrise se (zdjela) *pa se izvrñe*. Car. II. 21, 31. — 2) u prenesenom smislu. isp. izvrtati 2. — Privenac (da nije — riječ — *izvrñuta* od »privenac«?). Rj. 586b. Postaće ljudi koji će govoriti *izvrñutu nauku*. Djel. Ap. 26, 30. Hoće da *izvrñu jeranđelje* Hristova. Gal. 1. 7. Nemoj *izvrñuti pravde* siromahu. Mojs. II. 23, 6. *su se, pass.*: Zar se što ne menja kad se *naopako izvrñe*? Vid. d. 1861, 18.

izvrñnik, m. čovjek u čem ili uopće izvriñan: Početnici . . . i *izvrñnici*. J. Kavanjin. ARj. IV. 356a.

izvrñnost, izvriñnosti, f. osobina onoga što je izvriñno. vidi izvriñina. — Koji se nareši svim *izvrñnostima*. J. Banovac. Da ga ljubimo radi njegove *izvrñnosti*, dobrote i ljubavi. J. A. Nenadić. Gdi sve *rajske izvriñnosti* združila je narav znana. Dž. Palmotić. ARj. IV. 357.

izvrñstan, izvriñna, adj. (u Dubr.) *ausserordentlich, ausgezeichnet, cyregius, insignis*. Rj. izvriñstan, kao još bolje od onoga što je vrsno, vuljano. — Bog daj gospodinu! (Odgovore žene, kad im *izvrñstan* čovek nazove Boga). Posl. 17. Koliko je lačniji gospodar, toliko je *izvrñniji kulač*. DPostl. 48. *Ljepota* ako nije mila, nije *izvrñna*. 56. Tu je *posao* g. Novakovića *izvrñtan*. Rad 15. 178.

izvrñsti se, izvriñēm, v. r. pf. na koga, kao napasti, omrznuti, početi vikati na koga. *anfenden, infesto*. Rj. izvriñsti se. v. impf. vristi se, vrižēm se. vidi ispižmiti se na koga, izvrižeti se na koga.

izvrñšenje, n. verb. od izvriñiti. *djelo kojim se št. izvrñi*. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *izvrñšenje*. Nov. Zavj. VII. Daklem je ljubav *izvrñšenje zakona*. Rim. 13, 10. Po *izvrñenju* sv. mise. M. Dragičević. Za *izvrñenje* tihog dogadjaja. S. Rosa. ARj. IV. 362. *isp. izvriñetak. takeu verb. supst. kod dopuštenje*.

izvrñšetak, izvriñšetka, m. die Fülle (der Zeiten), plenitudo (temporura), πληρομα (των καιρών): Za uredbu *izvrñšetka vremena* da se sve sastavi u Hristu. Efes. 1, 10. *isp. izvriñenje*.

izvrñšitelj, m. perfector. Stulli koji *izvrñi, izvrñuje* što. vidi izvriñnik. — Starog zakona *izvrñšitelj*. E. Pavčić. Ubojica je *izvrñšitelj* onoga što mu je zapovijeno. M. Radnić. ARj. 362b.

izvrñšiti, izvriñēm, v. pf. — 1) vollbringen, perficio. Rj. *iz-vrñšiti*. vidi ispuniti 2. v. impf. izvriñšivati. — Nalog majka *izvrñuje* čerke, *sve izvrñi* što je naložila. Rj. 394a. Hodī, pobro, u pitomu župu, da mi *brucku našu izvrñimo*. Npj. 4, 89. Ko *izvrñi volju Božiju*, onaj je brat moj. Mark. 3, 35. *Izvrñite* što je Gospod zapovjedio. Mojs. III. 8, 35. Nije *izvrñio* mojih riječi. Sam. I. 15, 11. *Izvrñiu* na tebi sudove. Jezek. 5, 10. — 2) izvriñiti se, izvriñē se, v. r. pf. n.

p. volja čija, *vollbracht werden, erio, perficior*. Rj. *sa se, releks. i pass.*: No iz erkeve *izlježeše* Turci, dok se zakon *izvrñi herseuska*. Npj. 3, 69. Ovo je sve bilo da se *izvrñi* što p. (u) pol. kazno preko proka. Mat. 1, 22 (*isp. ispuniti se, zbiti se; riječ je urodila*). Ovo treba na mni da se *izvrñi*. 22. 37.

izvrñšivanje, n. dus vollenden, absoluto. Rj. verb. od izvriñšivati. *radnja kojom tko izvrñuje* što.

izvrñšivati, izvriñšijēm, v. impf. — 1) vollenden, perficio. Rj. *iz-vrñšivati*. vršiti. vidi ispunjati 2, ispunjavati 2, ispunjivati. v. pf. izvriñšiti. — Muselim zatvora ljude i *izvrñuje* ovo što kadija presudi. Rj. 375a. Nalog majka *izvrñuje* čerke. Rj. 394a. Nezu su *izvrñšavali* beratlijske službe. 2, 97. Oni se *između* sebe dogovore kad će i kako koji svoj *posao izvrñšivati*. Kov. 53. Ko *izvrñuje volju* oca moj za . . . onaj je brat moj. Mat. 12, 19. *Izvrñuju zakon i poročest* njegovu. Dnev. II. 11, 1. Juj *izvrñšava osudu* na domu Abavovu. — 2) izvriñšivati se, izvriñšijē se, v. r. impf. vollendet werden, in Erfüllung gehen, ist satis e. g. voluntati dicitur. Rj. (*izvrñuje se n. p. volju* Božja). *sa se, releks. ili pass.*: Jer ovo: ne čini preljube . . . i ako ima još kakva druga zapovijest, u ovoj se *riječi izvrñuje*, to jest: ljubī bližnjega svojega kao samoga sebe. Rim. 13, 9.

izvrñšnik, m. koji *izvrñi, izvrñuje* što. vidi izvriñšitelj. *ersecutor, Vollzieher*. — *Izvrñšnici* toga ubistva razigroše se. Mil. 213.

izvrñština, f. (u Dalm.) der Vorzug, praestantia, primae partes, n. p. svakoga otuđara osude na pet godina, a mladoženju za *izvrñštinu* na šest. Rj. *osobina onoga što je izvrñno, vidi izvrñnost*. — *riječi s takim nast. kod gospoština*.

izvrñšanje, n. Rj. verb. od izvrtati, u svjetu *zaučnjima, radnja kojom tko izvrñe* što.

izvrtati, izvričēm, v. impf. Rj. *iz-vrtati*. vidi iskretati. v. pf. izvriñuti. — 1) umverfen, everto. Rj. u pravom smislu. učiniti da bude dolje, spolja, koso i t. d. što bi trebalo da bude gore, iznutra, upravo i t. d. — Vijoglavu, nekakva mala tica, koja jednako *izvrñe glavu* čus na jednu čus na drugu stranu. Rj. 61a. Gdjekoji na bijele poklade *izvrñu verige naopako* od vještica. Rj. 67a. *Izvrñe* kao pijan torbu. Posl. 97. — 2) verdruchen, detorqueo. Rj. u prenesenom smislu. vidi izvraćati. — Gdjekoji ove moje *rodoljubive misli izvrñu*. Odg. na laž. 16. Primahu poklone, i *izvrtahu pravdu*. Sam. I. 8, 3.

izvrtjeti, izvričēm, v. pf. Rj. *iz-vrtjeti*. v. impf. vrtjeti. — 1) zerbohren, perforo. Rj. *vrteti* probiti, izdubiti. — Česta kaplja *kami izvrti*. DPostl. 12. — *sa se, pass.*: Isto tako ne valja ni *nadeven* kupus: mjesto »sarma«: to bi se samo onda moglo kazati, kad bi se *kupusna glava izvrtjela* pa nadjela. Pis. 40. — 2) herausziehen (den Schluss aus der Flint), evacuo tchum. Rj. *vrteti* izvraditi, n. p. *nahoj iz puske*.

izvrtjeti, izvričēm, v. pf. *herausströmen, effundere*. *izvrtjeti*: *izvrtjeti* se ljudi iz grada. Rj. *iz-vrtjeti, vrteti izvi*. v. impf. vrtjeti, izvričjeti, u *južnom gororu*. Rj.

izvući, izvričēm, v. pf. Rj. *iz-vući*. v. impf. izvlačiti. — 1) herausziehen, extrahere. Rj. *vukući izvraditi, izvesti*. — Zapaniti bure . . . da *radu izvuče* ako u njemu ima kakav *ryjar vonj*. Rj. 187b. *Izvući (čes) lutriju*, t. j. zlo čes proći, bičeš bijen. Rj. 336a. Vratī se natrag u onu sobu gje je *zmaj mrtav ležao*, pa ga *izvuče* na polje. Npr. 9. *Grnju za rep* ne bi *izrukao* (tuki je šibljak). Posl. 16. Ni s četiri konja ne bi mu *iz glave izrukao*. (Kad ko što sebi *uvrti* u glavu). 223. Zgrabi *mač* njegov i *izvuče ga iz korica*. Sam. I. 17, 51. *Izvući* će *mačere* svoje na Misir. Jezek. 30, 41. — 2) hinaufziehen, extrahere: ne mogu konji *natovareni kola izvući uz ovo brdo*. Rj. *vukući uzvrtjeti, dovuci* na više mjesto: Kuća vrata nema a prozor visoko . . . vidi gje niz prozor nekaka žena spušta

roga. 1. 553. — *e*) *amo se može dodati i dutivus theus, koji pokazuje da je onomu koji govori, stalo u onijem o čemu govori: Nemoj mi se ponositi mlada!* Npj. 1, 3. *Gospod mi vam zdravlje dao! 1, 116. Fala ni ti, desna, ruko! 1. 147. Žetvu žele tri jetrve, ležeće mi pospavati. 1, 170. Nju mi pita Gromovnik Ilija. 2, 1. Smjerno mi se caru pokloniše. 3, 79. Jesi li mi zdravo putovao? Rj.¹ L. — *4*) *aveus, ina Vuk u sturijem djelima i mé, t. j. kuo ožeto od me je, me e, mé (mē?)*: *Mene je istinita revnost k rodu mome obodрила, i prinudila mé da zažmurim. Spisi 1, 5 (pisano 1814. godine). Tako je Vuk pisao i sé: On se karao . . . ovdje bi upravo moralo biti: on se je karao; no ovo je, u ovom slučaju, narod ne izgovara, nego samo se rastegne. Spisi 1, 73 (pisano 1814. godine). isp. se. — *5*) *instr. mnom. dodaje se kad kad e na kraju. Obl. 26. — Uđri mnome o zemlju. Npr. 39. Meteš mnom kako metlom. D'Postl, 61. Toke nosi, mnome se ponosi. Npj. 1, 166. To su jadi . . . tvoji za mnom. 1, 463. Uveni, dušo, sa mnome. 1, 467. Danas ćeš biti sa mnom u rajnu. Luk. 23, 43. — *6*) *loc. Sapću o meni megju sobom neprijatelji moji. Ps. 41, 7. — isp. Obl. 25.****

ja, — *1*) *ja* (Njem.), *ita*: A. Je li tako? B. Jest ja. — *ja*, bogme, ef. da. Rj. *uzvikom se orijem daje reću sila onome što se kaže. — Gje si ja?* (u C. G.) *više muž ženu, i ona njega tako. Rj. 149a. isp. ničé pod 4, odakle bi guljekoji primjeri može biti pristujali amo. — 2*) *ja* ja, *ja* ti, *entweder ich oder du, aut ego aut tu. Rj. savez. vidi ja*li, ili, ali; *tä 2. — Po malo piju, a mezeta za svakom časom ja koji uzme malo ja ne uzme. Rj. 351b. Ali sve zahudu; on kaže: Ja nju, ja ni jednu!* Npr. 173. *Ja vuk (drugi put) ne doći, ja šuše ne naći. Glodaj: Ili vuk ne doći ili šuše ne naći. Posl. 107. Ja ja, ja on (živjeti ili umrijeti). (Kad se kome prijeti u glavu). 107. Ja kuj, ja ne mriči gaća. 108. Al' ti drago udrit' na torinu Kajovića ja Mustafagića. Npj. 4, 425. Ja m' izvadi pobru iz taynice, ja zakolji svoju posestrinu. HNpj. 4, 494. — *3*) *aber, at* (rijetko se govori). *ef. a (11)*: ostavio si otvorena vrata. *ja* da su došli hajduci. *Ja* da bude negde na međanu. Rj. *savez*: *Ne ćeš izić' ni izmijet' glave iz našega grada Dubrovnika, ja nekmoli izvesti gjevojke. Npj. 2, 470. — 4*) u pjesmama na nekijem mjestima gotovo ne znači ništa, nego se dodaje samo da izigje puna yrsta, n. p. *Ja* kada se ponapiše vina. Kada vijge Čupiću Stojane ja u boju Crnobarca Stanka. *Ja* dva vrana, dva po Bogu brata. Rj. *vidi a* (19), *i syn. ondje. — Boj činiše puno i za mlogo, ja* u danu puno sedam sata. Npj. 4, 172. Nije li se u kog dogodilo *ja* višeka, da nama dokuči. 4, 173.*

jaa . . . vidi jaha . . . Rj.

jabana,* *f. — 1*) *die Fremde, terra extra*: nije mi jabana (t. j. rod mi je, svoje mi je), *er ist mir nicht fremd, er ist mir etwas verwandt, est propinquus mihi. Rj. tugja zemlja, tugjinstvo, tugjinac, tugje. — Za što blago dadoste drugome? . . . Brže vraćaj sa jabane blago. Npj. 2, 558. Ko će biti i odklen će biti, je P jabana ili Crnogorac. 5, 486. isp. jabanac, jabaullja. — 2*) ne govori na jabanu, *nicht ungerneint, nicht befremdend, non insolite. Rj. govoriti na jabanu: govoriti nesklapno.*

jabanae, jabánca, jabánlija,* *m. der Fremde, alienus, ef. tugjin. Rj. vidi jabandžija.*

jabandžija,* *m. vidi jabanlija, jabanac, tugjinac. za nast. isp. abadžija. — Nije ono momak jabandžija. Npj. 3, 485.*

jabanski, *adj. fremd, alienus, ef. tugj. Rj. što pripada jabani. vidi i tugjinski.*

jablan, *m. — 1*) *italienische Pappel, populus pyramidalis. Jablan, topola, jagnjed i jasika, sve je nalik jedno na drugo, ali se opet jedno od drugoga razlikuje koje manje koje više: na jablanu grane*

rastu uz deblo u visini i ovoga drveta ju u Srbiji nijesam vidio prije dok nijesam došao u Beograd. Rj. *hyp. jablanak. — 1*) *si rasla na boji zjedajući il' na jablan drvo pomorato? Npj. 4, 343. — 2*) *nekakav cvijet, das Pappelkraut, milva trolius europaeus L. Rj. : Plunice se nakite poblanu. Rj.*

jablanak, jablanica, m. hyp. ad jablan. — 1) *ja blanče tanko drveće pod tobom ne upas negje Npj. 1, 509.*

Jablanica, *f. voda koja se vise Valjeva sastao s Obnicom, i odande se dolje zove Kolubara. Rj.*

Jablanik, *m. planina u Srbiji. Rj.*

jablanik, m. jablanova suma, mjesto gdje rasta jablani. jablanik (osu, jablan). Osu. 271. — u n. et. vidi aptik.

jablanov, adj. Pappel, populus. Rj. što pripada jablanu. vidi jablanski. — za nast. isp. aptov.

jablaški, adj. von Pappel, populus: Ja ču tebi pomude doneti: s jablan' drva jablanskih jabuka, suvih sljiva sa sirovih grana. Rj. što pripada jablanu. vidi jablanov. isp. pridjeve vinov i vinski, maslinov i maslinski.

jabučan, jabučna, adj. koji pripada jabuci, jabukama: Sprema jabučna, cella pomarica. Stulli. Stablo jabučno. A. Bačić. Vino jabučno . . . Jabučna kiselina. P. Bolić. ARj. IV, 385a. vidi jabukov.

jabučar, m. — 1) *der Apffelkramer, pomarius, pomu vendens. Rj. koji prodaje jabuke. — 2) *der Liebhaber von Apfeln, qui amat mala. Rj. koji rado jede jabuke. — 3) *judan od onijeh koji otidu na jabuku (na prsten, na ugoror), da prestavju djevojkju i da ugovore, kad će je voditi. vidi prstendžija. — Na ugovoreni dan dogju jabučari ili prestendžije . . . kad pogju kući, onda djevojke drugarice prate jabučare pjevajući pjesme. Živ. 304. isp. jabuka 3.***

jabučarev, jabučarov, a. o, des jabučar, so jabučar. Rj. što pripada jabučaru.

jabučica, f. — 1) *den. od jabuka. Rj. — 2*) *der Adamsapfel, pomum Adami. U nas se pripovijeda da Adam onu jabuku što mu je Eva dala da izije, nije prožd'lo, nego je sažvatao pa mu stala u grlu, i otuda u ljudi da je postala jabučića, koje žene nemaju. Rj. ono što se u muškoju na grljama kao ispelo. — 3) *jabučića erljena (u Dubr.), Paradiesapfel, solunum lycopersicum Linn. cf. patlidžan. Rj. — 4*) *Kurčije jahučice, nekakva trava. Rj. 317a.**

jabučić, m. ein junger Apfelbaum, malus parva. Rj. mlada jabuka (drvo). — takve riječi kod brezić.

Jabučićo, m. ime konju Momčilovu: Momčil ima konja Jabučila, Jabučila konja kralatoga. Rj. imena s takim nast. kod Drailo. — Jabučilo i, kratkosti radi, čilus i čile . . . Npj. 2, 106 (Vuk). Njemučki Apfelschimmel? isp. konj grošast, puljat.

jabuka, f. (pl. gen. jähükä). — 1) *der Apfelbaum, malus. Rj. drvo. Bašča, sljivik, ili ono mjesto kud su posajjene jabuke i kruške. Rj. 19a. O jabuku, tedena, zeleniko, redena! što s' toliki rod rodila. Npj. 1, 177. vidi pod 2. kako se nazira rod od jabuke, tako i jabuka sama. — 2) *der Apfel, malum. Rj. rod. jabuka: avajlija, bedrika, bjelica, bjelobjabuka, branica, brašnara, brašnava, budimka, erjenka, crvena, crvenjača, čavoljak, čenjača, divljaka, divljakinja, govogjača, gulubijka, hamajlija, iljnjača, ivanjača, jablanska, kandumanka, kiseljača, konjuvača, kraljica, lijepa, ludaja, medenjača, mekača, mekuš, merdžau-jabuka, pamuklija, poskurnjača, prutovača, prutulja, rumena, samoniklica, sarajlika, sinabija, srčika, šareuika, šećerlija, šerbetlija, tamjanka, tanjirača, titralica, vidlovača, vodena, vodnjikava, zelena, zelednika, zimnjača, zlatna, od zlata, zukva, zukvača, zukvaja, zukvara. — Brati n. p. kukuruze, jabuke, grožđe. Rj. 40a. Oljuštiti, krušku, jabuku, jaje, repu. Rj. 457b. Oljuštine od kruške, jabuke. Rj. 457b. Bi-jaše isto kao brat, kao da si jabuku razrezao po na-**

Npr. 118. *Jabuka* koja dockan *stari*, dugo stoji. 1. 28. 107. *Kada vna zrogljem rali*, suvi javor *jabuka*. Nival. 116. *Kao zlatnu jabuku*. Reče se... p... d... etel. 131. *Suho moja, od zlata jabuka*, što te tebe svijet od narance? Npj. 1. 41. *Jabuka* *zlatna zvezcent*. 1. 283. *Tuk dodaje*: 1. *jabuka* u Srbiji običaj, kad se jabuka kome svome... se malo zagrije, samo da se poznaju zubi. *Uvijek je p... noseći...* i *jabuke* za rose uzbrane. 1. 284. *U tres* zeleniku *jabuku*. 1. 447. *Njemu*... se opravila u *jabuci* stotinu dukata. 3. 22. *U jabuku* zabodenijeh). *Zelena jabuko*, gdje si rasla. *U je T si ostrj uti*. 3. 306. *Poslaću ti lijepu jabuku*. *U je T si ostrj uti*. 3. 466 (isp. primjer iz 3. 22). *I rodila ka' jabuku sina*. Herc. 61. — 3) otišli na *jabuku*. Rj. — Kad otiđu prosci da prstenuja gjevojku (već isprošenu i da ugovore kad će je voditi onda se kaže na nekim mjestima, kao n. p. u Jadru: *otišli na kol'če*; na nekim mjestima govore: *otišli na prstan*; na nekim: *na ugovor*, a na nekim: *otišli na jabuku* (na nekim mjestima n. p. u Bečkoj, idu najprije na prsten, pa na *jabuku*, pa na ugovor. Rj. 250a. *Što je, Fato*, u Alila blaga, to će Jemiu uz *jabuku* dati. Npj. 1. 614. Dok on daje prster i *jabuku*, potrošio tri tovara blaga. 2. 514. Nit' je prosi, ni *jabuke* daji, već ti kupi kičene svatove. 3. 516. isp. *jabučar* 3. — 4) tvoja *jabuka* ne poginuti. *teshenk domum*. Rj. dar. *poklon*, primjeru tvoja *jabuka* ne će poginuti u Poslovičama *dodaje Tuk*: Kad ko koga za što moli; i znači da mu ne će biti zabadava ako mu ono učini, nego da će mu što *pokloniti*, kao prijatelju prijatelju što da ili pošalje *jabuku*. Posl. 312. *Ostani, brate...* pa iko bude istina, da ti dam *jabuku*. Npr. 78. — 5) na posolju nakraj kundaka. Rj. *Tepeluk*, 2) u duge puške kraj dolje od kumlaka, a u pjesmama *jabuka u male puške*. Rj. 756b. i u *kopljia*: Na troje se *koplje* salomilo: do *jabuka* i do desne ruke. Npj. 2. 282. — 6) na sedlu. *Sattelknopf, umbo sellae*, cf. obluk: Pa se svi sedlu na *jabuku*. Rj. *vidi* i oblučje, koš, unkaš. u *sedlu* što je *ispeto* na prednjoj i stražnjoj strani. — 7) vranac u četiri kubure, te mu vise *sedlu o jabuci*. Npj. 5. 383. — 8) nakit nalik na *jabuku*: Nad Emkom je tubre načinio, po tubretu *zlaćene jabuke*. Npj. 1. 480. Na čadorn od *zlata jabuka*, ona sija, kako jarko sunce. 2. 272. Načini svijetnjak od čitoga zlata: stup mu i grane, čašice i *jabuke* i cvjetovi izlazahu iz njega. Mojs. II. 37. 17. — 9) pod-jabuka (u govečeta meso od buta ispod prepona, za to tako nazvano što se jamačno zove *jabuka* mjesto ispod kojega je to meso). Osn. 42.

jabuko, n. (st.) *vidi* *jabuka*: Što je *jabuko* krvav' u njeđrima? Rj. — Iz njeđara *jabuk'* izvadila, al' *jabuko* sro u krv obliho. Npj. 2. 564. *jabuko srednjega roda, dolazi samo gdješto u pjesmama*.

jabukov, ulj. *Apfel-, mali*: *jabukova voda* t. j. *jabukovača*: Opila se i odrla strina da oda šta ne bih ni žalio, već od poke *vode jabukove*. Rj. *Jabukoro* drvo, J. Jablanci. ARj. IV. 389b. *što pripada jabuci, vidi* *jabučan*. — za nast. *vidi* *aptov*.

jabukovac, *jabukovača*, m. ein *Stab vom Apfelbaum, baculus e malo*. Rj. *jabukor* štap.

jabukovač, *Jabukövač*, m. brdo u Velebitu. Rj. **jabukovača**, f. — 1) *der Cider, cidrus*. Rj. *piće od jabuka kao vino*: *Krémari kréme vino*, *rakiju i jabukovaču*. Rj. 395a. *Prevarenik, prevarena jabukovača*. Rj. 567b. *Rezi* n. p. vino. *jabukovača*. Rj. 647b. *vodi* *jabukovik*. — 2) *rakija od jabuka, Apfellbrantwein, crematum e pomis*: hoćeš piti *jabukovaču*? Rj. *vidi* *rezića s talrom nast. koje znače rakiju kod rakija*.

jabukovik, m. *vodi* *jabukovača* t. Rj. isp. *prevarenik, prevarena jabukovača*.

jabukovina, f. *Apfelholz, liquorum mali*. Rj. *jabukovo drvo*

jač jaco! *Laut um den Bock zu locken, vox allucantis caprum*. Rj. *uzvik kojim se rabi jarac*: *Sud pogje baka*, uzme u rukavicu osjevina, i stane prosi-pati za sobom, vabeći jarca: *„Jac jaco, jac jaco!“* Jarac igjaše za bubom. Npr. 245.

jačija,* f. *die fünfte Beizeit der Türken, hora quinta orandi Turcarum*. Rj. *petu molitvu po zakonu Muhamedovu, poslije akšama, i po njoj i vrijeme kad Muhamedovi klanjaju ovu molitvu*. Pa kad hodža zauči *jačiju*. Rj. 200a. Kad je bilo noći po *jačiji*. Npj. 2. 43. A kad bila *velika jačija*, zaučiše hodže na džamijam'. 2. 624. U Novom Šadu kad zvonu u veće (zimi u [3?]) sahata a ljeti u [5?] kaže se: zvonu na *jačiju*. Ondje ima i osobito zvono u koje se tada zvonu. Rj.³

jačijskî, adj. *što pripada jačiji*. — *Jacijsko zrono*, n. (u Novom Šadu) u koje se zvonu na *jačiju*. Rj.³

jačanjje, n. Rj. verb. od 1) jačati. 2) jačati se. — 1) *stanje koje biva, kad tko jača* (das Erstärken, virium firmatio. Rj.). — 2) *radnja kojom se među sobom jačaju* n. p. djeca.

jačati, čam. v. *impf.* Rj. — 1) *stärker werden, vires assumo*. Rj. *postajati jači*. v. pf. slož. nad-jačati, ob-, od-, o.-pod-; v. *impf.* nad-jačavati. *suprotno slabiti* 2. v. *impf.* *prelazni* isp. *krijepiti*. — A dijete rastijaše i *jačaše duhom*. Luk. 1. 80. *Filologija...* tako je od skora počela dorastati i *jačati za poslove* toga reda, da se nikako ne smijemo tužiti na nju. Rad 1. 106. — 2) *sa se, recipr.* djeca se među sobom jačaju, t. j. rvu, ringen, luctor. Rj.

jačica, f. dem. od *jaka* (najviše u košulja). Rj. **jačina**, f. *die Stärke, fortitudo*. Rj. *osobina onoga što je jako, vidi* *jakost, jakota, jaka* 2, *jarka, krepost, snaga, snažnost; isp.* *sila*. — Marko Kraljević... bez vina nije mogao nikud, i *prema jačini svojeg* mnogo je mogao popiti da se ne opije. Rj. 346a. Jesi li ti dao *konju jačini*? Jov 39, 22.

jačmen, jačmičak, čka, m. (*österr. die Gerste*) ein *Augenübel, dolus quidam oculorum, cf.* čmičak. Rj. *vidi* čmičac i ječmen, ječmenik, ječmičak. *boljetica na oku*, t. j. *upravo na trepavici bubuljicu gnojara nalik na zrno ječma*.

jačnje, n. verb. od *jačati* se. *radnja kojom se jate* n. p. *ptice*.

jad, m. *der Kummer, das Weh, uegritudo*. Rj. *tuga, nerolja, zlo, nesreća*. — Idi, *jade* i čemere! *jade* nesiti! *jadi* ga ubili! *Od jadu* se Vuče preobuče. Oj gjevojko, moj te *jad* ubio. Nek su njemu dvoji, troji *jadi*: jedni *jadi* gje se ne vigjesmo, drugi *jadi* gje se ne sastasmo, treći *jadi* gje se ne ljubismo. Rj. *Ljuti* su ga *jadi* zabašili. Rj. 165a. *Vjernoji ljubi jade zadržuše*. Rj. 171a. *Jadi* ga *zadesili!* Rj. 171b. Tri je *jadu* nad njim *izjudala*. *Jednu drugoj jade izjadiše*. Rj. 224a. *Vinjećete jadu* od Turaka. Rj. 231b. *Jad judujem*, nikom ne kazujem. Rj. 245a. *Jedva na jedrine jade*. Rj. 250a. *Nad njome će jade provoditi*. Rj. 604a (isp. *poriče primjer iz* Rj. 224a). Bio nekakav silan čoek koji... u svaka bezakonja upadaše, da je cijeli grad od njega na *judima bio*. Npr. 95. Tako mi sveta negjelja *jude* ne namijela! Posl. 304. Tako u *jadu* ne kukala! 311. *Trista jada* (n. p. na njega počiniti. t. j. iskarati ga). 320. Ma si samo sagresio, učinio *rečje jade*, što ostavi muku svoju. Npj. 1. 91. Da on *traje* u *jadu godine*. 1, 385. To su *jadi* i tvoji i moji, tvoji za mnom, a moji za tohom. 1, 463. Uzori, Maro, ravnine, te *posij svoje jadove*: ako ti nikne žut neven... 1, 467. *Babin dvore, moj veliki jade!* 1. 479. Ali Turci više *jude grude*. 4, 154 (više: *rečje*). *Jedan drugom ljute jade daje*. 4, 233. *Od njih grane počiniše jade*. 4, 351. Ako tebe utekoše Turci, ti si još *potrosio u jad udario*. 4, 425. *Koji jade* po Turčiji radi. 4, 446. I njegovu pogubili glavu, i od njega *jude načini*. 4, 503. A kakav je! *tri ga jadu smela!* 4, 506. Evo zeman i vrijeme dogje, ako Bog da, da mi *jude*

lačuš. 4. 522. Ev' ovo su *jadu* povrh *jada*. 1. 529. *ude udarili*. 5. 64. *S jadom* sam ti na dvor došla. *ad je mene!* Kov. 110. Jer mi *velike jade* zadade *vemoguću*. Rut 1. 20.

jadar, *jaca*, *m. jadan* čorjek. *isp.* jadaš, jadnik. — *š polja gladac* a iznutra *jadac*. (Kad je što na očima ljepo, a u sebi nevaljalo). Posl. 292.

jadan, *jädna*, *adj. arm. unselig, unglücklich, miser.* Rj. *vidi* jadinji, jadovan, jadovit, očajli, zajednji; *ojedan*, *bolan* 2, *kukav*, *kužan* 2, *nesrećan*, *tužan*, *alostan*. — *Bog je nju (šcer) umudrio i naša jädna žromaština*. Npr. 105. *Vrati se jadan i žalostan doma bez zalagaja kruha*. 108. *Valaj nije dobro, no je zlo*. (A kralj reče: »Što, jadan?« 165. *Jadni ruk počue* e (lisicu) nositi. 179. *Sve joj je platno od suza mokro, žuto zlato od jadu jädno*. Npj. 1. 491. *Kojom bi ne smrću umorio? Jädnom bi te smrću umorio: k'o bi te na četiri strane*. 1. 545. *Da ne puca jädno ree* moje gledajući sirotice svoje. 3. 531. *Ali što će uše jädne duše?* 4. 245. *Zadobio sebi agaluke... Jadni će mi biti agaluci!* 4. 331. *Kakve, šcer! ujjadnije muke?* Herec. 171.

jädajuje, *n. das Klagen, questus*. Rj. *verb.* od *jadati*. *radnja* *kojom tko jada*.

Jädar, *Jädra*, *m.* — **1)** voda u Srbiji koja izvire u nahiji Valjevske i teče dolje između Cera i Gureva, i utječe u Drinu niže Lješnice. Rj. — **2)** knežina oko te vode. Rj. — **3)** Crni Jadar, voda u Bosni izvire u Kraljevoj Gori pod Kašlatom). Rj.

jädäs, *m.* Teško Vujašu i jadašu! Rj. *isp.* jadac, adnik. *jadan* čorjek. — *riječ s takim nast.* kod bradaš.

jädati, *däm*, *v. impf.* *klagen, queror*: 1 on ode tvorn *jadajući*. Rj. *kao pokazivati jad svoj. n. p. riječima, plaćem. vidi* jaditi, jadikovati. *v. pf. slož.* *žadati*.

jädika, *f. salix babylonica L. vrsta vrbe* kojoj granje *lišće nizbrdo visi*: Pa onda kladenac, pored koga *äli kalva tužna jädika* (vrba). Megj. 46. *Jädika*, *alix babylonica L. Rossi. u Spjletu*. ARJ. IV. 400a. *vidi* strmogled, strmogred.

jädikov, *adj.* (st.) *Jammer-, questus*: Pod grlom joj *uce jädikoro*, kudgod hodi, neka *jädikuje*. Rj. *što pripada jädici* (drvetu), *kod toga se svagda misli na ad, jädikoranje*. — Ako P, konju, udo dovedemo, *plešće ti jasle jädikore*. Npj. 1. 15.

jädikovec, *jädikovec*. *m.* (st.) *Jammer-, questus*: *žagaziceš u klance tjesne*, Boga mi su klanci *jädikoveci*: *onde mloge jädikuju majke*. Rj. *isp.* jädikov.

jädikovanje, *n. das Wehklagen, lamentatio, ejutatio*. Rj. *verb.* od *jädikovati*. *radnja* *kojom tko jädikuje*.

jädikovati, *jädikujem*, *v. impf.* *wehklagen, lamentor*: Kudgod hodi, neka *jädikuje*. Rj. *kao pokazivati jad svoj. n. p. riječima, plaćem i t. d. vidi* jadati, jaditi. — *Jelen pase... za dan pase, za drugi pohije, a za treći jade jädikuje*. Npj. 1. 273. *Nad njim Predrag jade jädikuje*: »Šo Nenade, moje jarko unce!« 2. 81. *Ljuto cvili, do Boga se čuje, jädikuje* zano kukavica, a *prevrće* kako lastavica. 4. 208.

jädikovina, *f.* (st.) *Trauerbaum* (?). — *gnslc* *javorove i gudalo od jädikovine*. Rj. *drvo jädikovo*.

jädinji, *adj.* *vidi* jadan: *Vino pije Senjanine Ivo nasred Senja grada bijeloga na jädinje gurno Desanića*. Rj. *vidi* i jadovan, jadovit. — *takvu adj. kod* *ondinji*.

jäditi, *däm*, *v. impf.* Rj. *vidi* jadat, jädikovati. *v. pf. slož.* *do-jaditi, iz-, o-, po-* (se). — **1)** *klagen, queror*. Rj. *kao pokazivati jad svoj. n. p. riječima, plaćem i t. d.* — *Ne će slavuj da peva, nego hoće da jädü*. Npj. 1. 482. *Pogje Isus krst noseći, sveta majka jad jädüci*. Herec. 332. — **2)** *su se, reflcks. kome, sich behklagen, conqueri*. Rj. *vidi* tužiti se kome (na koga).

Još se baba jäditi hoće, no joj ne da Petre apostole. Npj. 2. 15.

jädunira, *f. die Arme, miser*. Rj. *jädna ženska glava. vidi* očajjenica, *isp.* nesrećnica. — *Spopanu jädunira i zakolja*. Npr. 260.

jädniče, *jädničeta*, *n. unglückliches Kind miser!* Rj. *jädno dijete*.

jädnič, *jädniča*, *m. der Arme, miser!* *cf.* očajjenik. Rj. *jädan čorjek. isp.* nesrećnik. — *Veseliće jädnu!* kad koga karaju, *mjesto: jädniče, nesrećnice!* Rj. 58b.

jädnoća, *f. usobinu onoga što je jädno*: *Šo da vidiš Petrović Gjorgjije, koliko mu na jädnoći bilo, niti spava, nit' se razgovara*. Npj. 5. 21. — *a nast. vidi* kod *biströca*.

jädno! *interj.* *pripijeva se* gdješto u pjesmama, *n. p.* *Da li mi je, jädno!* jedna litra zlata, da pozlatim. *jädno!* Bogdanova vrata. Rj.

jädoliko, *adv. traurig, triste. cf.* žalostno: kuko *tice jädoliko* graču, *sa krila im brčno perje skaće*. Rj. *kao* *nalik* *na jad*.

jädövan, *jädövana*, *adj.* *vidi* jadan, žalostan: *Pope Jove, jädövu ti majka*. Rj. *vidi* i jadinji, jadovit. — *Bježi k mene jädövu gjevok!* Npj. 4. 64.

jädövanje, *n. das Kummercolle Leben, der Gram, uegritudo*. Rj. *verb.* od *jädovati*, *koje vidi*.

jädovati, *jädüjem*, *v. impf.* *sich grämen, ingemo*: *Jad jädüjem, nikom ne kazujem*. Rj. *kao u jadu žijeti, u jadu biti*. — *Jädüje duša* u nevolji ovoga svijeta i vapije. DP. 45.

jädovit, *adj.* *vidi* jadan: 1 u gori kamen *stanoviti*, pod njim sjedi *Mujo jädoviti*, *Kučko Fate, jädovita* bila. Rj. *vidi* i jadinji, jadovan.

Jädovnik, *m.* planina u Srbiji (prema Jädovniku ina drugo visoko brdo koje se zove Kukavica): 1 Pavlien ispod *Jädovnika*. Rj.

Jädranin, *m. Einer aus Jadar*. Rj. *čorjek iz Jädra*.

Jädranika, *f. Eine aus Jadar*. Rj. *ženka iz Jädra*.

Jädranski, *adj.* — **1)** *von Jadar*. Rj. *što pripada upravo Jädranima i po tome Jädru*: Antoniju Bogićeviću, *vojvodi Jädranskom*. Npj. 1. 500. — **2)** *adriatisch, adriaticus. vidi* Adrijanski. — *Otoci Jädranskoga mora*. Srb. i Hrv. 4. *Po gradovih svega slovenskoga primorja jädranskoga*. Rad 9. 195.

jägancü, *jägancü*, *m. pl. govori se* *rijetko, u samo u množini kao i jaganjci, koje vidi. u jedini janac, janjac, jagnjič* (sve troje *rijetko*), *jagnje, janje*. — *Momčić čuva jaganca u zelenoj šumici*. Herec. 255.

jäganjci, *jäganjcä*, *m. pl. die Jammer, agni*. Rj. *vidi* jaganeci, janjci. *coll.* *jagnjad, janjad, dem. jaganjčići, janjčići. sing. kod jaganeci*. — *Ova ova jagnji svake godine po droje jaganjaca*. Rj. 24a. *Jarenica, jarina, vana od jaganjaca*. Rj. 247b. *Dao bih mu hiljadu ovaca i pod njima bijele jaganjce*. Npj. 3. 145.

jäganjčići, *m. pl. dem.* od *jaganjci*. Rj. *vidi* *janjčići*.

Jägüc, *m. prezime* po materi *Jugi*. *Jäga hyp. u kajkaraca* od *Jagata*. — *Jägüc se trudi istumačiti gragju... Rad 17, 166.*

jägla, *f. ein durch Braten gchorstenes Korn Kukuruz, graminum zeae tostione disruptum, cf.* *kokica* 4. Rj. *iskokano kukuruzno zrno*.

jäglae, *m.* (u Baranji) *vidi* jagoćina. Rj. *vidi* i jaglika 1, jagoćevina, jagoćevina. *primula acutis Jacq. primula suaveolens Bertol.* Rj.³ *biljka*.

jäggluk,* *m.* (u C. G.) *vidi* jagluk: 1 *jagluke* na njihov omrećio. Rj. *vezen ubrus* (za otiranje znoj). — *Čitavu nedjelju dana vise* (djivojci) o čuku *jagluci* od kojih se mlada gore ne vidi... *onda se jagluci skinu*. Rj. 761b.

jäglika, *f.* — **1)** (u C. G.) *vidi* jagoćevina. Rj. *vidi* i jaglac, i *syn. ondje*. — **2)** u *zagoneci, cf.* *kukrica*. Rj. — *Majka kukrica, otac jaglika, gječica manita* (čokot, grozd i vino ili rakija). Rj. 313a.

jagodica, *f.* — 1) *dem.* od jagoda. Rj. — 2) jagodice, *pl. die Wangen, genus: V* Milice duge trepalice prekrile joj rumen' jagodice, jagodice i bijelice. Rj. u obrazu gorući dijetl ispod oka koji je obično umeniji. *vidi* jagode 3. — Jes' video rujno vino? Onake su jagodice. Npj. 1, 325. Boinović je bio . . . nkih dugačkih obraza s ispalim jagodicama. Danica 1, 20.

Jagodina, *f.* varoš (i zidine) u Srbiji blizu Morave. Rj. **Jagodinae**, Jagodinea, *m. ciner von Jagodina*. Rj. *čovjek iz Jagodine*.

Jagodinka, *f. Eine von Jagodina*. Rj. *ženska glava z Jagodine*.

Jagodinski, *adj. von Jagodina*. Rj. *što pripada jagodini*.

Jagodnjak, *f. adj.* brdo u Ragjevini. Rj.

Jagodnjača, *f. t. j.* kruška, *ciner Art Fruhbirnen, nri maturi genus*. Rj. kruška. — *riječi s takim nast.* od ajgriča.

Jagodnjak, *m.* mjesto gdje jagode rastu, *Erdbeerstrauch, fructum?* Rj. — *riječi s takim nast.* *idi kod brotnjak.*

Jagočevina, *f.* (u Srijemu) *vidi* jagočevina. Rj. jagočevina (r će biti umetnuto po što se pravo bližije riječi zaboravilo). Korijeni 1. *vidi* i jaglac. i *syn. ondje*.

Jagovčina, *f.* (u Baniji) *vidi* jagočevina. Rj. jagovčina (r je umetnuto, mjesto jagočevina, a to mjesto jagočevina). Korijeni 4. *vidi* i jaglac. i *syn. ondje*.

Jajrz,* *m. der Fuchschimmel, equus variegatus*. Rj. *bijeli konj s rijjastijem pjegama*. ARj. IV. 116b. — Izljiče Bakal Milosave na jajrzu konju velikome. Npj. 1, 241.

Jajrzast, *adj. Klein geschückt, equus variegatus*. Rj. *što je šareno kao konj jajrz*.

Jajrzov, *adj. des Fuchschimmels, equi variegati*. Rj. *što pripada jajrzu (konju)*. — *zu nast. isp. alatov.*

Jajrenje, *n. verb.* od jediti i jediti se, *radnja kojom ko jediti, ili se jediti (kome)*.

Jaha, *f. isp.* jahanje. *der Ritt, equitatio*. Eto uami dvaju konjanika! . . . nake jaha u svoj Lici nema. HNpj. 4, 58. Na njegovo jaha gledajući, kô kad je husar iz Principovine. 4, 100.

Jahač, jahača, *m. koji jaše; der Reiter, eques, sessor. vidí* konjik, konjanik, atlija. — Ti si mi bio malj, oružje ubojno . . . tobom zatih konja i jahača njegova. Jer. 51. 21. Dobar jahač, drugo ne znam ništa. Šćep. mal. 19. Jahač ga drži uzdom. M. Gij. Miličević. ARj. IV. 417a.

Jahačev, *adj. što pripada jahaču*, govori se u Hrv. **Jahački**, *adj. n. p. bič. što pripada jahačima ili jahaču kojemu god.*

Jahači, *adj. n. p.* konj, *Reit-, equitatorius, cf. jahači*. Rj. *što pripada jahanju*. — Binjak* (jahači konj). Rj. 26a. Ti odjaši konja jahačeva, pa uzjaši na jednaka svoga. Npj. 3, 268. *zu nast. isp. kod briači.*

Jahalica, *f.* — 1) *das Nebenpferd des Saumfuhrmanns, das sein Gehäck trägt und das er zuweilen selbst reitet, equus jumentarii equitatorius*, Rj. *konj povodnik koji kiridžiji nosi prtljagu, a i sâm kiridžiju na njemu katkad jaše.* — 2) *der Trienswurf im klis-Spiel, jactus victor in ludo klis, quem vide*: Rj. Onaj što baca klis, čuva palicom da ne pogode u konja . . . onda im baci klis triput s konja . . . onda im baci posljednji put *jähenu*: pa onda gdje padne klis, *uzjašu* svi one što su naligrani, i jašu ih do konja. Rj. 275b. *vidi* jalka.

Jahalka, *f.* jahalica, *ja(ha)lka*. Korijeni 29. *vidi* jalka.

Jahauje, *n. das Reiten, equitatio*. Rj. *verb. od* jahati, *radnja kojom tko jaše, n. p. konja, isp. jaha.* — U cijelome Risnu ne znam imaju li sad dva konja za jahanje. Kov. 69.

Jahati, *jāšem. v. impf. reiten, equito, vehor equo.*

Rj. *vidi* jezdiť *v. pf. slo.* do-jahati, *ic.*, na-, ob-, od-, po-, pre-, pro-, raz-, s-, uz-: po-jahnuti, razjahnuti, uzjahnuti; posjahivati, *v. impf. slo.* do-jahivati, na-, od-, pre-, pro-, s-, uz-. 1. *(1 a)* *jahati* *ne konjuvati što ili na vemu*: Asan aga kroz e ru jabaše, na vitu se jelu naslonjaše. Npj. 1, 271. Ja otidoh jahat' u Drobnjake, hoću kupit' grose i haraca. 1. 471. *sa se, pass*: Dizgen, od uzde om kaisi sto se drže u rukama kad se jaše. Rj. 119a. *b)* *jahati* *na vemu (na konju, na magarcu, i t. d.)*: Od prije su jedini kaluzjeri bili narodna gospoda: na dohrjem konju jahali. Rj. 306a. *Jaše* mu na vratu. DPost. 37. Jedan čovek jaše na magarcu. Danica 3, 235 (jahao = jao). Imaše trideset sinova, koji jahahu na tridesetoro magaradi. Sud. 10, 1. — *c)* *jahati* *sto, n. p. konja*. Gale li je konj sto ga u jahau. Npr. 27. Trazi u vojsci ata vrana prijed u jahau 132. Kao da se ga Gigan jahali. (Reče se za rejava konja.) Post. 131. Hrani konja kao brata, a jaše ga kao dušmanina. 312. *Jasa konja* adžaniju. Npj. 1, 352 (*Jasa* mjesto jao, *pravdo jahah*). Ova pogriješka ide među one, što se govori . . . mjesto *jahati* jašem: jašiti jašim, mirasiti mirišim, mjesto *mirisati* mirišem Vuko. 14. *sa se, — 1)* *refleks. de pass.*: dobro se jaše ovaj konj, *sich reiten lassen, equitari(?)*. Rj. — 2) *recipr.* jašu se djeca, *n. p.* kad se igraju klisa, *einander reiten, equitat alius ex alio*. Rj.

Jahor, jähora, *m.* (u C. G.) *vidi* javor *mit allen Ableitungen*. Rj. *po bilješci Njemačkoj u Crnoj se Gori u srijemu od riječi javor doređenijem riječima mjesto v čuje h; dakle: jahorina, Jahorje, jahorov, jahorovina*.

Jahorina, *f. vidí* Javorina: Kolika je Jahorina planina. Rj. *vidi* i Jaorina.

Jahorje, *n.* ime planini. Ti proturi glase na *Jahorje*. Npj. 5, 271. *vidi* Jävörje.

Jahorov, *adj. vidí* Javorov. **Jähorovina**, *f. vidí* Javorovina. *isp.* jahor.

Jājta,* *m. vidí* pješak: Kup' jājtu, careva pješaka. Rj. **Jājz**, *m.* (u Hrv.) nekakva vodena tica, kao čaplja, ali je odozgo erca, i jede se. Rj.

Jāj, *uzrik u pripjecu narodne pjesme*: Ej! jaj gignu ga. Herc. 277.

Jājnj, *adj. n. p.* ljuska, *Ei-, ori*. Rj. *što pripada jajetu, vidí* jajinji, jajski.

Jājača, *f. t. j.* šljiva, *Art grosser, weisser Pflaumen, pruni genus*. Rj. *jājača* (osn. u jaje). Osn. 350. *šljiva* *krupna* *bijela* (kao jaje?). *vidi* jajara, bjelopandara, mudača.

Jājački, *adj. von* Jajce: Pokraj Jajca poljem *Jajačkijem*. Ti se vrati Jajcu bijelome, te ti čuvaj *Jajačku* goveda. Rj. *što pripada Jajcu*.

Jajara, *f. t. j.* šljiva, *Art grosser, weisser Pflaumen, pruni genus*. Rj. *šljiva* *krupna* *bijela* (kao jaje?). *jajara* (osn. jaje). Osn. 109. *vidi* jajča, bjelopandara, mudača. — *riječi s takim nast. kod* hadnjara.

Jajat, *adj. u čega su jaja*: Ziri kopuna *jajata*. DPost. 160. *isp.* jednojajac (kaji ima samo jedno jaje).

Jajce, *n. dem.* od jaje. Rj. u gđekojim krajevima izgubila se značenje deminutiva, pa i s tjem nast. znači što i jaje. — Ima li slasti u bioeu od jaje? Jov 6, 6. Koji unoji snese na zemlji jajca svoja. 39, 17.

Jajce, *n.* ime gradu u Bosni: Ti se vrati Jajcu bijelome. Rj.

Jajčanin, *m.* čovjek iz Jajca: Kulu gradi beže *Jajčanine*. Rj.

Jaje, jajeta (jāja), *n.* Rj. *dem.* jajce. — 1) *das Ei, ovum*. Rj. *Jaje* ima dvojako, ali samo u jedini: *jajeta* i *jaja*, u *jajetu* i *jaju*, a u množini ima samo *jaja*, *jajima*, itd. Obl. 16. — 0 vaskresnjju se tuku šarenim i ercenim *jajima*, t. j. udaraju rhorima *jaje* o *jaje*, pa koje se *razbije* one samo onaj koji je razbio. Rj. 78a. Vrška, 2) u *jaja* vrh zaošljast. Rj. 78a. Žabnjak, *žablja* *jaja*. Rj. 151a. Izuosak, *malo* *jaje*

od bírovljev. — Dok pogubim Stevu Jakovljeva. Npj. 4, 138. *odatle prezime: Očutiše Jakovljević Pilja.* Rj. 481a.

Jakovljevac. Jakovljeva, *m. koji pristaje za Jakovom. tako su se zvali momci Jakova Xenulovića; kao što su se momci Gjurorjija Čurčije (Čurte) nazivali Curtinovci, taku imeu vide kod Curtinovac.* — Onda Čurčija pobjegne preko logora, a Jakovljeva povieću: „Aj, more! udrite hajduka! . . . pobiju više od 30 Curtinovaca. Danica 3, 207.

Jakovov, adj. što pripada Jakovu. vidi Jakovljev, Jakobov. — Njega ubi Jakovorić Anto . . . Pred bijelu Jakovovu kulu, tu ih Jakov divno dočekao. Npj. 4, 411.

jakrep.* m. der Skorpion, scorpio, scorpius, cf. spurak. Gje plivaju guje i jakrepi. Rj. *vidi i akrep (od čega je jakrep. isp. j l), skorpija.* — Otac vas je moji bičem žibao, a ja ću vas jakrepina (ovako su se zvali nekaki bičevi s bodljama). Prip. bibl. 99.

Jakša, m. Mamsnime (von Jakob?), nomen viri. Rj. *hyp. od Jakob, Jakov, taku hyp. kod Drakša.* — Poočime, Jakša kapetane! Npj. 2, 581. *isp. Do dva brata, dva Jakšina sina. Npj. 2, 580. Al' eto ti dva Jakšića mlada. 2, 582.*

jalá! (st.) ha! (beim Allah!), heus, herce: Jala kardas! juraš na dušmana. Rj. *uzvik kojim se napravlja, ili se pokazuje žalost ili čuđenje. znači upravo Bože! ili Boga mi! od háláh (koje vidi) postalo háláj, jaláh, jalá.* — Jalu more, velikoga vraga! Npj. 5, 73. *Jalu bračo, ako Boga znate! 5, 108. Jalu ljube, već ja ne sasnila! 5, 434. Juluh Turci, zlo li dočekasmo! 5, 498.*

jaláh! vidi jalá.

jalák.* m. der Graben, Kanal, fossa. cf. jârak. Rj. *vidi i prokop, hendek, jendek.*

jalákânje, n. das jala rufen, exclamatio jala! Rj. *verb. od jalakati, radnja kojom tko jaluka (jaláče).*

jalákati, jalákâm (jaláčem), v. impf. jalák-rufen, exclamo jala! Rj. *vikati jalá! jaláh! vidi alakati, hakati. v. pf. jalaknuti.*

jaláknuti, jaláknêm, v. pf. jala-rufen, exclamo jala! Kad li bolan Turci jalaknuše. Rj. *zarikati jala! jaláh! vidi halaknuti. v. impf. jalakati.*

jalí, oder, aut, cf. ili, ali, Rj. conj. okruženo jal'. Dapčić: savez: *u (at).* — pridijeva mu se sprijeda *j: ja (at); ja — ja (aut — aut).* i samomu *u, i* kad nu je pridjevno sprijeda *j,* pristupa ozad još i riječea *li, te biva: ali (sed, aut), škóli (aut).* Korijeni *l. vidi i oli.* — *Jal'* je vi udajte, *jal'* je nama dajte. Npj. 1, 98. *Da li mi je čuti, jal' vidjeti, il' boluje, ili ašikuje! 1, 267. Gje rečemo, da se sastanemo, jal' u mome, jal' u tvome dvoru, jal' u bašči pod žutom narančom. 1, 354. Mani, Marko, jalí da omanem. 2, 408. Ja ti vraćaj blago sa jabane, jal' naprijed ni kročiti ne ću. 2, 555. A na domu ima staru majku, jalí majku, jalí ljubu vernu, jalí braca, ja sestru rođenu. 3, 299. Jesu V zdravo ovice i čobani? jal' da nisi dušmane gledao? 3, 334. No se misli dobro oženiti ja Moravkom, jalí Šumadinkom. 4, 356.*

jalíca, f. vidi jahalica. Rj. *ja(h)alica, sačeto jalica.*

jalija.* f. das Ufer, ripa, litus: Mrtva Marka na svog konja vrže, pa ga snese moru na jaliju. Rj. *vidi brijeg 2, igalo, obala, strana, bair'.*

jaljka, f. (u Šumadiji) vidi jahalica. Rj. jahalka. sačeto jaljka.

jaljknúci, m.: Tu tići jaljknúci legu. Rj. *značenje nepoznato. isp. delkušica, dilkušica, nekaka ptica (papaga?)*.

jalman.* m. der Flintenschuft bis zum Schloss, scapus teli: Kojano je zlatom oblivena od jalmana do gornjeg nišana. Rj. *u duge puške od tabana mo dolje. vidi stolica 4.* — Duga puška toska . . . ona je od arnautke malo kraća, a u jalmanu šira i pravija. Rj. 85a.

jalov, adj. Rj. što ne dovozi rudi uap'. — **1)** *n. p. zemlja, unfruchtbar, sterilis.* Rj. *vidi bezrodan i smp. undje.* — Neke su zemlje rodne . . . V druge su opet jalove ili pustinje. Priprava 5. — **2)** *n. p. krava, ovcu, gñt, non praegnans.* Rj. *iz jalove bi krave tele izmamio. Posl. 98. I na Stambol ou nametnu namet: sve na noću po jalova ovcu. Npj. 2, 389. Na Solun je porez udario: sve na dvoje po jalova ovcu. 2, 461. isp. jalovca, jalovica, jalovka. 3) u prenesenom smislu, što je u dud, bez bar ti, bi napretka. — Jalova čorba, f. v. ne Art Stippe, juseñli genus. Rj. 246a. (čorba nekudra). Svcnu je sulu sramota kad se iz sela otme djevojka, a omladinama još veća kad se vrate jalovi. Rj. 177a. Sve bialpice u B. ostalo jalovo. Pom. 129.*

jalovac, jalovca, m. n. p. ovan, unfruchtbar, erschuitten, sterilis, castratus. Rj. *muško živine jalova, t. j. uskopljeno. isp. skopac 1.*

jalován, m. čovjek koji (po svom zanatu) voliove ili konje jalovi, djecu obično strage jidarom. Rježite djecu, eto jalovana! J. Bogdanović. ARJ. IV. 443a. *akcentuacija bače krivo natvana, može biti mj. jalđvin ili jalđvân. vidi jalovac, strojač, strojar.*

jalovica, f. 1) *n. p. krava, ovcu, gñt, non praegnans, sterilis, cf. jalovka: A ženice iz ravna Srijema i debela s jalovine mesa. Rj. jalovo žensko živine. — 2) neuzorañna njiava, unbehauter Acker, uger sterilis.* Rj. — **3)** (u Dubr.) malo tele koje još samo sisa. Rj.

jalovínje, n. das gelte Vieh, pecus sterib. Rj. jalova stoku.

jalovít, vím, v. impf. Rj. v. pf. slo. izjaloviti, u. — **I.** činiti da bude što jalovo. **1)** *ovna, erschneiden, castru, gelten, unfruchtbar machen, radlo sterilem.* Rj. *vidi napravljati, strojiti, strojiti, skopiti. — 2) kravu, kobilu, ovcu, durch Misshandlung um die Frucht bringen, facio abortire.* Rj. *zlostareći kravu, kobilu, ovcu činiti, da se izjalovi, t. j. da pobaci tele, ždrijebe, jaguže i t. d. — II.* sa se, *refleks.* *n. p. krava, kobila, komat um die Frucht, abortit:* svake mi se godine jalovi po jedna krava. Rj. *jalove se, n. p. steone krave, t. j. pobacuju: Orce tvoje i koze tvoje ne jalovise se. Mojs. 1, 31, 38. Bikovi njihovi skaću, i ne promašuju; krave njihove tele se, i ne jalove se. Jov 21, 10.*

jalovka, f. vidi jalovica 1. Rj. jalova *n. p. krava, ovcu.*

jalovljénje, n. Rj. verb. od 1. jaloviti. II. jaloviti se. — **I. 1)** *radnja kojom tko jalovi (stroji, skopi) n. p. ovna, volu (das Verschneiden, castratio. Rj.) — 2) radnja kojom tko zlostareći jalovi n. p. kravu, kobilu. II. stanje koje biva, kad se jalovi (pobacuju) n. p. ovcu, kozu (das Misswerfen, abortus. Rj.)*

jama, die Grube, fovea, cf. rupa. Rj. *vidi i sôra. dem. jamica. ang. jametina, jamurina. kao mjesto iskapano, izdubeno: kao nešto što je ostavljeno prazno. — Tako se ne ambisao, kao jama bezdunjica! Rj. 5a. Argat, jama na kakvoj zgradi, kao puškarnica. Rj. 7a. Bušotina, jama na dasci, ili na drvetu. Rj. 51b. Golubujala, jama u zemlji. Rj. 91a. Dvoroga jama, t. j. koja ima dva ulaska. Rj. 113b. Zarivati, zariti jama, verschütten, obruo. Rj. 192b. Bare odozgo na srijedi ima jama na koju se piće u nj lijeva . . . i koja se vranjem zavrnanjuje. Rj. 266b. Izračić (u izri kmačić) iskopaju u zemlji porcliku jama. Rj. 301a. Labud bije jama kopitima. Rj. 319a. Puč, jama, gdje se drži voda. Rj. 623a. Rivača, jama, n. p. što svinčje izrije. Rj. 649b. Sniježnica, jama gdje ljeti ima snijega. Rj. 698a. Or-badža, nekaka jama na krovu. Rj. 761a. Čumurnica, čumurnjača, jama gdje se čumur pali. Rj. 762. Uhaio, jama kao bunar, iz koje se vadi voda čaprom. Rj. 763b. Po sobi slabo je koji (miš) jostrećao, nego su izvirivali iz jama Npr. 43. Prele gjevojke kod govoda oko jedne duboke jame. 125. Is-*

jamac, *n.* pa onda opet *jamu* zatrpaj. 151. Si-
ra i vak loči loči, dok mu trzne voda nazad. Li-
sica oči onda *jamu* zatrisno, pa mu reče: Loči, vujo.
S. 174. Zakati. 179. Bježi! bježi! te u *hsüju* *jamu*.
4. Kako je *zencel*, izišavši u proljeće gladan iz
zencel, vujeo drijen gje je ucvatio. Posl. X. Raž
zencel *zencel*. . . . u vojvodstvu se sipa raž u *jame*
i *zencel*, anbara ili koseva. 269. Povedi ga zelenom
anbarom, te ga bači u *jamu* stulenu. Npj. 3. 33.
S. 174. *zencel* ukraj druma nagje, pa ga *jamu* u du-
brovačku bači. 2. 34. Stanoja mi u *jamu* turše. 2. 462.
Bjelokrska je kapa gore nasred vrha tako smrskana
da je ostala *jamu* malo veća od evancike: u *oru-
žju* u *zelenkoj* podmetnu crvene ili zelene kadife iz-
vele ne žlatom. Kov. 11. *Načinite* po ovoj dolini
zencel u *jamu*. Car. 11. 3. 16. Ko *zelenko* iz *jame*, uhva-
će se u zamku. Is. 24. 18.

jamac, *jämca*, *m.* vidi *jemac*. Rj. vidi i poruk, *der*
Barge, sponsor, postanje vidi kod jemac. — Spremo
u dijala *jamu*. t. j. za o z gorega ili za jednaka:
jedan sprema s puta, a drugi diže, t. j. obojica
kr. du. Rj. 119a. Ko će biti *jemac* za te? Rj. 162a.
Gjekojijem su ljudima Turci osijecali otkup, pa ih
u *jamu* ili zalogu *puštiti* da prose i otkup da sasta-
vljaju. Rj. 651b. Ako nijesi dužan, budi *jamuc*. DPosl.
i. *zencel* platice. 37. 1a se molim Peri gospodaru, da
me *pušti* na *Bogu* na *jamea*. Npj. 2. 96. Da me *pušti*
ivornu bijelome: *terda* u ti *jamea* *ostaciti*, tvrda *jamea*.
Bogu *ostitoga*, drugog *jamea* Božu *zjeru* *terdu*,
kako će ti otkup donijeti. 2. 275. *Za kojega jemac*
ne *zide*, hoće njega paša pogubiti. . . . *Za jednoga*
jamea ne *zide*, za junaka majstora Manojla. 3. 323.
Toliko *boljega* *zencel* *posta* Isus *jama*. Jevr. 7. 22.
On je dakle tu *jama* za *druga*. DM. 96.

jamučno, *adr. verlässlich, gewiss, certo, certe*. Rj.
postanju koga je *jamac*, *jamučno* samo u srednjem
rodu kao *abra*. Osn. 177. vidi doista, doisto, izvjesno,
majde, mitalak, obista, odista, sigurno, za cijelo,
zaista, zaisto, zanago. — Obreće onaj što je dužan
dva novca da će ih *jamučno* platiti. Npr. 170.
Neka gleda, da dahije, žive, ili glave njihove dogju
Srbima u ruke, da se *jamučno* uvjere, da njih više
nema na ovome svijetu. Danica 3. 210. Kad se već
reče, da Atis-pasi kupi vojsku i oprema se *jamučno*
da se Srbiju. . . 5. 39. Posle Miloševa dokazivanja, da
je on to *jamučno* doznao, koje oni nisu mogli do-
znati, narod se miša. Miloš 91. Da je Srpski zakono-
pisac upravo poznavao narod, za koji piše zakone,
jamučno bi on n. p. ono . . . mogao napisati. Pis.
16. Turske riječi (koje sam od prilike znao da su
jamučno Turske) naznačio sam zvezdicom. Rj. XX.
Prije Avgusta ne će biti gotova knjiga, a onda će
biti gotova *jamučno*. Straž. 1886. 1476. Sami znate
jamučno da će dan Gospodnji doći kao lupež po
noći. Sol. 1. 5. 2. Knez, *jamučno* isti koji se pisao
i. . . DRj. 2. 291. Ko uzme na um što rekoh . . .
jamučno će vidjeti da je dosta zamršen posao koga
sam se latio. Rad 20. 155.

jamak, *n.* *der Füllenträger, signiferi vi-*
tratus. Jamak ide za barjaktarem, ako bi njemu što
bilo, da on odmah barjak primi: Zelen ga je barjak
oklopio, a *jamaku* kita od barjaka. Rj. zamjenik bar-
jaktar.

jamanje, *n.* vidi *jemanje*. Rj.

jamir, *n.* 1) koji živi u *jamu*, *vrsta goluba*,
u p. duplja. Golub *jamir*, *columba ovius, columba*
zencel. ARj. IV. 447. — 2) koji kopa *jame*, u
Hrc.

jamast, *adj. izduben kao jama*: pun *jama*: Što
je *zencel* duplje, a izvana *jamasto*? *odgonitljaj*: na-
1. . . . Nar. posl. ARj. IV. 447a.

jamati, *glag. v. impf.* (u Spljetu) vidi *jemat*. Rj.
zencel *zencel* vidi kod *jemac*. vidi i brati, trgati 2.

jamatva, *f.* (oko Spljeta) vidi *jematva*. Rj. vidi
berba, i *syn. ondje*.

jamčenje, *n.* vidi *jemčenje*. Rj.

jamčiti, *čim.* vidi *jemčiti*. Rj. *v. impf.*: *služ. v. p.*
pojamčiti, podjamčiti se, *ujamčiti* 1. 1 a) *zur Bür,*
schloß auffordern, rador. n. p. seljake jednoga i
drugoga. Rj. 253b. t. j. činiti ili pozivati ih, da bud
jamči jedan za drugoga. *sa se, pass.*: Kad se *ljude*
jamče da se u napredak što zlo učiniti ne će. Rj. 775
— b) *uprelazno*. biti *jamac*. vidi *jamčiti* se. — Daju
ko će *jamčiti* kod tebe; ko je taj koji će se rukova-
sa s mnom? Jov 17. 3. — 2) kad hoće što da se sij-
pa se najprije *ujemči* (t. j. koncem porazdaleko pr-
hvatiti). *anschlügen, uffjugo*. Rj. 253b. — 11. *sa s*
refleks. sich verbürgen, *spondeo*. Rj. 253b. *biti jama*
jamči jedan i 1b. vidi dobar biti za što, dobar sta-
jati kod dobar 7. — Sve se *jamči* jedan za drugoga
Rj. 246b. Telal više po Budinu gradu, da se *jed-*
za drugoga jamči; za kojega *jamac* ne izide, hoće
njega paša pogubiti. Npj. 3. 323. Ja ti se *jamčim*
uj, iz moje ga ruke isti. Mojs. 1. 43. 9. Imamo e
Gjurgja Strašimirovića zapis, u kom se *jamči za ljude*,
da ne će dirati u dubrovačke trgovce. DM. 95. Ni
se *jamčim* da sam sve izbrojio. Rad 15. 186.

jamčina, *f. augm.* od *jama*. Rj. vidi *jamina*, je
murina. — *takva augm.* kod *babetina*.

jamčica, *f. dem.* od *jama*. Rj. *isp.* *jamčić*. — Igra
u igri kрмаčić iskopaju u zemlji poveliku *jamu*, p-
oko nje unaokolo toliko manjih *jamica* koliko j-
njih. Rj. 304a. Opanci se onda nabodu, t. j. vrhovi
od noža načine se svud nnaoko *jamice* kroz koje s-
provlači oputa kad se grade. Rj. 377a. Kad na čutu-
ima kaka *jamica* onda odise na ovu *jamicu*. Rj. 413l

jamčikak, *jamčička*, *m.* (u Slav.) vidi *trnokop*. Rj.
vidi i budak, i *syn. ondje*. *orugje* kojim se *trn kop-*
kojim se krči.

jamčicati, *čim.* *v. impf.* u *Stullija*: *foldere*, *serc*
biculus *facere*. u *naše vrijeme* u *Lici*. vidi *kučić*
J. Bogdanović. ARj. IV. 449b. *kopati jamice, jamčić*

jamčić, *m.* im *Weinberge die Rebrube, fereu in*
serendae. Rj. u *vinogradu jamica* što se *iskopa* z-
sagjenje loze. — *Jamiti*. 1) *kopati jamiče*. Rj. 246:
za *nost. isp.* kapić.

jamina, *f. augm.* od *jama*. *takva augm.* kod *bar-*
dačina. vidi i *jametina*, *jamurina*. — Kamen bacih-
tu *jamurinu* . . . Nešto crno iz *jame* iskoči, pa utiče
opet u *jaminu*. Npj. 5. 512.

1. *jamiti*, *mim.* *v. impf.* *kopati jamiče, Rebrube,*
machen im Weinberg, fodio vineam. Rj. vidi *jamiti*
postanjem od *jama*. *isp.* Korijeni 173.

2. *jamiti*, *jamim*, *v. pf.* — 1 a) *wegräumen, tolle*
aufser: *jami* to s puta; *jami šalü*. Rj. *uzerši ukloniti*
ostardi. — *Jami* mrtve *préjje*, *već drži* za moć. Posl.
108. Huramaga, *jami petljunju!* što nam lažeš, . . .
pravo ne kažeš? HNpj. 4. 37. Muči Petre, *jami bi*
dalju! 4. 691. — b) *v. r. pf.* vidi *okaniti* se, *proč*
se: jami me se, molim te. cf. *jamiti* 1a. Rj. 2 — 2 a) (u
Dubr.) *ergreifen, capio*, cf. *spopasti*. ščepati: *jamiti*
ga za vrat. Rj. — *Skoči Mitar* u bašču zelenu, pa
on *jami* *drže* *djece malo*, pa ih sveza za se na ko-
njica. HNpj. 1. 107. *Neg jamite*, u more bacite.
Jamite ga i *uvališe* ga. 1. 121. — b) *sa se, refleks*
za značenje isp. *jamiti* 2 a. — *Jamite* se kuke i mo-
tike, pa mu drugo greblje *iskopaje*. HNpj. 1. 120

jamljenje, *n.* *das Graben der Rebruben im Wein-*
berg, fossio vineae. Rj. *verb.* od *jamiti*, *v. impf.* *radnju*
kojom *ko* *jamiti* (*kopa jamice* u *vinogradu*).

jamnica, *f.* kao mala knežina u Hrvatskoj. Rj.

jamstvo, *n.* *jamčen'e, die Bürgschaft, sponsio, vid*
jamstvo. — *Jamstvo* je blizu Štete. DPosl. 37. Zlo
prolaz koji se *jamči* za tugjina; a ko mrzi na *jamstvo*
bez brige je. Prič. 11. 15. On (Dušan) je htio da b-
mu Srbija dobila *terdo jamstvo* za dalji napredak
DM. 51 (*isp.* sigurnost). Svetinja (je) dane riječi jo:

zamjenjivala *sva formalna jamstra*. 291. Samo se onda zatvarao krivac kad nije imao za sebe *jamstva* da će do roka platiti globu. 307. Ali ni najmanje *jamstva* nemamo da nije pogriješio. Rad 6, 214.

jamurina, *f.* vidi *jametina*. Rj. *augm.* od *jama*, vidi i *jamina*, *takva augm. vidi kod* haburina. — I tu bješe jedna *jamurina*, kamen bacih u tu *jamurinu* . . . Nešto crno iz jame iskoči, pa uteče u *jaminu*. Npj. 5, 512.

Jana, *f.* vidi *Janja*. Rj. *roc.* *Jāno*. *Ana*, *sa j* *sprijeda pridjevenim*, vidi *Jane*, *dem.* *Janica*. — No se *Janko* u jad domislio, u tamiću knjigu nakitio, te ju posla svojoj sestri *Jani*: Brže *Jano*, da si dvoru mome. Npj. 3, 222. *drukije Daničić*: *Janja* (osn. u *Jana*, u kojoj je opet sažeto *Jocana*). Osn. 69. ali vidi primjer kod *Janja*.

jandul,* *adv.* na strani, *seitwärts*, a *lutere*: Što je momak *jandul* od svatova. Rj. — Te Maksima *jandul* očesuše, a Miloša zetom učiniše. Npj. 2, 517.

jandžik,* *m.* vidi *tarčug*. Rj. *porčica kožna torba*. — Silaj je dvojak . . . u drugi se pištolji metnu pa se objesi preko ramena kao *jandžik*. Rj. 680a. *Čutura*, koju je u *jandžiku* nosio. Npj. 4, XV.

Jāne, *f.* ime žensko. *roc.* *Jāne*, vidi *Jana*. — Ijetko se *Jane* napučila. Rj. 230a. *takva hyp. kod* Dobra.

Janica, *f.* *dem.* od *Jana*: Ujčez s mladom *Janicom*. Rj.

jančiar,* *m.* vidi *jančiar*, *jenčiar*. *tako se* nekad zvalo *Turski vojnik reguluš*. — Ovamote, *Turci jančari!* Npj. 3, 326.

janija,* *f.* *Art Fleischspeise, cibi genus*: I arami od ovna *janiju*. Rj. *jelo od mesa*.

janika, *f.* *acc.* ARj. IV. 453a. neka mala mreža kojom se riba lovi. DPost. XII. *Creplej more janikom*. DPost. 11 (*creplej dijakht*, *mjesto creplje, koje ima odmah iza toga*: *Creplej more ožicom*).

jankesa,* *f.* (torba što se nosi sa strane. Rj.): *Metnu glavu u jankesu pasu*. Rj. — On se maši u *jankesu pasu*. Npj. 3, 402.

jančić, *Jančića*, *m.* *dem.* od *Janko*. Rj. — *takva imena dem.* *Märčić*, *Mitričić*, *Pävčić*, *Petričić*.

Jančo, *m.* *Mannsname* (von *Jovan?*), *namen viri*. Rj. *ime muško*, u našega naroda *zapadne crkve* *Janko* je *Ivan evanđjelist*, u *Ivan je Krstitelj*. *dem.* *Jančić*. *hyp.* *Jānjo*. *Jan-ko*, *prva pola sažeta od* *Joan(nes)*, *druga pola nastarak hyp. kao u riječi koje vidi kod* Boško. *isp.* Osn. 293. — *Janko* misli o boju. DPost. 37.

Jančovicina, *f.* *Jankova žena*: *Platno beli mlada Jančovicina* . . . *Slušao je* *Janko* *gospodaru*. Npj. 1, 456. — *takve riječi kod* *Gojkovica*.

Jančokī, *adj.* *ron* *Janok*: *On pokupi Janočke katane*. Rj. *što pripada Janoku*, vidi *Janočki*.

Jančokinja, *f.* *žensku glavu iz Janoka*: *U Janoku isprosi* *devojkju*, *plemenitu Janočkinju* *Janu*. Npj. 2, 637.

Janok, *Janđka*, *m.* nekako mjesto u pjesmi: *Jesi l' čuo od Janoka* *Janka*. Rj. (ponajviše u pjesmama. *die Stadt Raab, Juurinum. cf.* *Gjur. Rj.*³) vidi *Janjok*.

Janoš, *m.* *acc.* ARj. IV. 454b. *ime muško* *Madžarsko*. *Ivan*, *Janko*. *hyp.* *Jānjo*. — *Pod jarakom* *Dikliča Janoša*. Rj. 247a.

januar, *januāra*, *m.* *prvi mjesec u godini*. — *Mjesec* *januar*, *siječanj*. *M.* *Divković*. *Januar* ima dan 31. *F.* *Glavinčić*. ARj. IV. 455a.

1. jānj, *m.* vidi *jagnjed*. Rj. — *jagnjed*, *jagnjeda*; i bez *g*: *jānj*. *Korijeni* 4.

2. jānj, *m.* (u Hrv.) vidi *jasen*. Rj. *jāsēn* . . . i bez suglasnoga (*s*) od *korijena*: *jānj*. *Korijeni* 26.

3. jānj, *m.* u pjesmi nekakav grad: *Rani care u Janju* *devojkju*. Rj.

Janja, *f.* — *1)* *Frauenname, nomen feminae*. Rj. *ime žensko*. *Jana*, *Ana*. *roc.* *Jānjo*. — *Car* *nebesni* *kad ženjase* *sunce* . . . *otidoše* *sveci* *po gjevojku* u *gjevojke* *svetoduhe* *Janje* . . . *Otolen se* *svati* *podigoše*, i na

nebu *trudni* *počinuše*, *najtrudnija* *svetoduha* *Janje*. *Here*. 304. *Val* *dodaje*: *Pjevanica*, *koja je* *ovu pjesmu kazivala*, *reče*, *da je* *Janja* *sveta* *Ana*, *majka* *svete* *Bogorodice*. — *drukije Daničić*: *Janja* (osn. u *Jana*, koje je opet sažeto u *Joanica*, Osn. 69. ali se u *samo pjesme* (*Here*.) vidi, da je *Janja* *Ana*, *majka* *svete* *Bogorodice*. — *2)* *crkva*: *Crkvu* *Janju* u *Starome* *Vlahu*. Rj.

janja, *f.* u Hrv. vidi *jagnjed*. Rj. vidi *jānj*. *kao što je* *jānj* *prema* *jagnjed*, *tako je* *jānja* *prema* *jagnjeda*.

Janja, *f.* — *1)* *varošica* u *Zvornickoj nahiji* na lijevom brijegu *Drinet*. Rj. — *2)* *der Fluss der sie durchfliesst*. Rj. *voda koja teče* *anaba*.

janjac, *janjca*, *m.* *das Lamm, agnus* (rijetko se govori). Rj. vidi *janac*, *jaguzije*: *janjac* *izbačeno g.* vidi *jaguzije*. Osn. 337. *Janjčevina*, *meso od janca*. Rj. 246b. *za noć* *bude* *po trista* *janjca*. Npj. 2, 150. *Stoji meka* *janjac* *za ovama*. 1, 187. *Svi* *poklani* *kao* *mali* *janjca*. *Here*. 41. *pred* *e* *mjesto* *ij* *ima* *i* *n*: *Svaka* *ovca* *po* *jaguzije* *dala* *uvodnica* *janca* *i* *jagnjicu*. *Here*. 336. *isp.* ARj. IV. 495b. *kod riječi* *jaganjac*, i *456a* *kod* *riječi* *janjac*.

janjad, *f.* (coll.) vidi *jagnjad*. Rj.

janjara, *f.* *obor* *za* *janjce*, u *Sarajevu*. *Dr.* *Gj.* *Šurmin*. — *za* *ust.* *isp.* *badnjara*.

janjei, *jānjāca*, *m.* *pl.* vidi *jaganjei*. Rj. *primjere* vidi *kod* *janjac*, *dem.* *janjeiči*.

janječar, *janječara* (*janječar*, *janječara*, *m.* *čovjek* *što čuva* *janjce*. *J.* *Bogdanović*. ARj. IV. 457a.

janječarica, *f.* *koja čuva* *janjce*. ARj. IV. 457b

janječevina, *f.* *meso od* *janjca*, *Lammfleisch, agnusa*. Rj. vidi *jagnjetina*, *janjetina*. — *riječi* *s* *takim* *ust.* *koje* *znaju* *što* *od* *životinje* *muškoga* *roda* *jančevina*, *miševina*, *ovnovina*, *praščevina*, *prčevina*, *risovina*, *samurovina*, *škopčevina*, *zčevina*.

janjeiči, *m.* *pl.* *dem.* od *janjei*. Rj. vidi *jaganjeiči*.

janje, *jānjeta*, *n.* vidi *jaguje*. Rj. *primjere* vidi *kod* *jagnje*.

janječī, *adj.* vidi *jagnječī*. Rj. *primjere* vidi *kod* *jagnječī*.

janjenje, *n.* vidi *jagnjenje*. Rj.

janješće, *n.* *dem.* od *janje*. Rj. vidi *jagnješće*.

janjetina, *f.* vidi *jagnjetina*. Rj.

Janjevo, *n.* u *Kosovu* *više* *Prištine* *varošica* (oko 300 kuća): *Janjetro* *ravno*. Rj.

janjica, *f.* vidi: *jagnjica*, *žensko* *jagnje*. Rj. 244a. *primjere* vidi *kod* *jagnjica*.

janječar, *m.* vidi *jenčiar*. Rj. vidi i *jančiar*. *tako se* *nekad* *zvalo* *Turski vojnik reguluš*. — *Kažu*, *sine*, *drugu* *vojsku* *silnu* *ognjevite* *janječare* *Turke*. Npj. 2, 266.

janječarskī, *adj.* *što* *pripada* *janječarima*: *Kako je* . . . *lijepo* *primio* *janječarskoga* *poglavicu* *Deli-Ahmeta*. *Odbr.* *od* *ruž.* 10.

Janjina Planina, *f.*: *Kroz* *nekakvu* *Janjinu* *planinu*. Rj. (*isp.*: *Idaj* *nam*, *sokole*, *Janinu* *planinu*. Npj. 1, 487.

janjiti, *njīm*, vidi *jagnjiti*. Rj.

janjiti se, *njīm* *se*, vidi *jagnjiti se*. Rj.

janjivo, *n.* vidi *jagnjivo*. Rj.

Jānjo, *m.* *ime* *muško*. *hyp.* od *Janko*, *Janos*. *gen.* *Janja*, *roc.* *Jānjo*. *takva* *hyp.* *kod* *Aljo*. — *Diklič* *Janjo* *čardak* *napravio*. Npj. 2, 273 (*Dikliča je drugdje ime* *Janos*, *koje* *vidi*). *Piš.* *sine*, *list* *knjige* *biješe*, *te* *je* *poslji* *Sera* *Dmitroviči* *stareu* *Janju* *od* *starine* *knezu* . . . *Starče* *Janjo*, *od* *Srijema* *kneže!* 2, 580, 581.

Janjočkī, *adj.* *što* *pripada* *Janjoku*: *On* *okrenu* *kroz* *Janjoka* *grada*, *ode* *pravo* *poljem* *Janjočkijem*. Npj. 3, 97. vidi *Janočki*.

Janjok, *Janjōka*, *m.* (u pjesmama. vidi *Janok* Rj.³): *Vino* *pije* *od* *Janjoka* *kralju* u *Janjoku* *gradu* *bije* *lome*. Rj.

Janjoklija, *n. Einer von Janjok*, Rj. čovjek iz ... oka *nast. 1 rski li. i naš ja. isp.* Bečlija, Saraj-
lji, t. d. Osn. 76.

Janjov, *f. sl. pripada Janju*: A sa kumom od
S. oja Janjom i Janjovim sinom Milovanom. Npj.
2, 583. *isp. adj.* Aljov.

jaò! **jaòg!** (u Hercegovini), **jaòh!** **jaòj!** **jaòk!**
ch! *heu!* Rj. *uzvikuje se u jaòu i žalosti. od*
jaò jaò postadoše ostali oblici: jaò, *što se h seagdje*
je jararac; jaog, jaòj i jaok, *što se h gdješto u go-*
voru pretvori u g. j ili k. isp. Posl. XII, *vidi i aoh.*
ava!, jaoh, joj, juj. — *Jaò meni do Boga miloga!*
tesko meni do Boga miloga! Rj. 32b. *Jaòh za Boga!*
njesam ja, nego striko. Npr. 168. *Jaò, baba, šta èu?*
223. *Ja j. moj sinko, nema te sreće u nas.* 257. *Jaog*
u me datu do Boga miloga! Što èu sad? 301. Tako
na puška ne ubila, da ne reèem ni *jaòh!* Posl. 299.
Jaòh ti si meni u zlu dobra èekati. DPostl. 37. *Jaò*
mužu! lele mužu! umreti hoću! Npj. 1, 512. *Jaò,*
moje štete i sramote! 1, 586. Što sam jadna majka
doèekala, *e jaòh!* Kov. 100. Govoreći: *jaòh!* *jaòh!*
grade veliki Vavilone, grade tvrdi, jer u jedan èas
dozje sud tvoj! Otkriv. 18, 10. Keèe ocu svojemu:
jaòh glava, jaòh glava! A on reèe momku: nosi ga
mater! Car. II, 4, 19 *u Njem.* Mein Kopf thut mir weh).
Ne èe narièati za njim: *jaòh* brate moj! Jer. 22, 18.
Bješe u njoj (knjizi) napisan plaè i narièanje i *jaòh.*
Jeze. 2, 10. — *U primjerima iz Npj. 1, 586 genitiv*
znaèi èugjenje, u az to stoji usklik aoh, kojemu se
znaèenje slaèe su èugjenjem. isp. Sint. 115.

jaòk, *m. vidi jaok, s kojega je i ake. uzet. isp.*
jaukanje. — Narod ostupaèe s njegovog groba ...
s kukanjem, da se sve gore prolamahu od velikog
jaoku i žalosti. Npj. 5, 453.

jaòkànje (jaòkànje), *n. vidi jaukanje. isp.* jaok.

jaòkati (jaòkati), *jaòèem, v. impf. vidi jaukati. v.*
pf. prosti jauknuti. slož. zajaokati. — Jeèi i *jaòèe.*
M. Gj. Milièeviè. ARJ. IV, 461b.

jaòknuti, *jaòknèm, vidi jauknuti*: Koj' od rane
jaoknuti ne èe porod sebe poplašiti druga. Rj. Gje
jaoknuti, svi èe jaoknuti, gje poginem, svi èe poginuti.
Npj. 2, 541.

Jaòrina (Jàvorina), *f. planina u Bosni*: Kolika je
Jaòrina planina, zlato! Rj. *vidi Jahorina, pa gdje*
se u govoru ne èuje glas li: Jaòrina.

jàpa, *m. (u vojv. po varošima) Papa, tata.* Rj.
otac, dem. japica, *govori se i u sjev. Hrv. spj. kod*
babo.

jàpàd, *f. (loc. japàdi)* mjesto gdje sunce ne dopire,
schattiger Ort, locus opacus, cf. zapad (f.), osoje. Rj.
vidi i taložina. isp. japadno, suprotno prisoje. —
osnova èe biti u *apu*, kojoj je dometnato sprijeda j.
Osn. 258.

jàpàdno, gdje sunce ne dopire, *schattig, opacus*:
ovdje je *japadno*. Rj. *isp. japad.*

jàpica, *m. dem. od japa.* Rj.

jàpija,* *f. vidi grajja.* Rj. od èega se što gradi.
Doèeka ga Omoviè-Murate, i udari sila na *japiju.*
Npj. 1, 87.

jàpiti, *jàpi, v. impf. n. p. jape* vrata, t. j. stoje
otvorena sirom, *klaffen, offen sein, hìare.* Rj. *v. pf.*
složen odjápiti, ogjápiti.

jàpneu, *adj. što pripada japnu*: On biše u du-
bravi *peè japneu* vidio. B. Bašić. ARJ. IV, 462b.

jàpnenica, *f. — 1) (u Hrv.) der Kalkofen, die*
Kalkhütte, calcaria, cf. kreèana. Rj. *peè u kojoj se*
pali japno. vidi i vapnenica 1, klačina. — 2) japneu
zmlja. vidi vapnenica 2.

jàpno, *n. (u Rijeci) vidi vapno.* Rj. *vidi i klak.*
vra.

japundže, *japundžeta, n. der Mantel, pallium*:
Po lije kise *japundže* (ne trehan, cf. kabanica. Rj. *vidi*
plàt). Uzo ono svoje grabanèijaško *japundže.* Rj.
97a. Lasno je i-pod *japundžeta* prstima pucati. Posl.

166. Otkud vjetar duva, odonud valja i *japundže*
okrenuti. 213. Pokrivaju sablje *japundžeti*, da im
Marko ne vidi sabalja. Npj. 2, 422.

jàr, *f. u rijeèima*: posijao žito na jar, *im Gegen-*
satz der Wintersaat, sementem feci vernum. Rj. *pro-*
ljeèe. — *jàri* (vernus), *jàr*, *jàrna* (fruges vernae),
jàrèk, jàrèca. Korijeni 173. *Jara zemlja* (gdje se sijè
na jar). Rj. 247b, na jar: *na proljeèe, suprotno ozim,*
na ozim.

jàr,* *m. vidi àhar, àar, àr, su prijedlogom sprijeda*
glasom j: *jàr. isp. j 1 konjušnica.* — Pošto sestra
odvede konja u *jarove* a brata na kulu, pita brata
kako je došao. Npr. 198. *isp. jàra 2.*

jàra, *f. — 1) die Hitze (von Ofen, calor (fornacis).*
Rj. *vruèina, žestina, u prenesenom smislu jarost.*
jàra, jarost, jàriè, jàrko, jàrka (copia). Korijeni 28.
— Knjigu piše, pa se *jarom jari.* Rj. 247. Bace ih
u zaèarenu peè. Dok ih pobacaju u peè, od teške
jàre mrtvi popadaju oni koji su ih bacili. Prip. bibl.
97. — 2) (u Dalm.) kao naslon gdje stoka zimi stoji,
Art Stallung, stabuli genus. Rj. *isp. jàr*.*

jàrac, *jàrca, m. (pl. jàrci, jàrèvi) der Bock, caper.*
Rj. dem. *jàrèèi, auqm. jàrèina.* — *Bokile, ime jàrcu.*
Rj. 36b. *Brnjo, 2) ime jàrcu.* Rj. 44b. Ja sam *jàrac*
domedže, — kazao *jàrac* kurjaku. Rj. 131b. Ja sam
jàrac životeraè. Rj. 141b. *Kikilo, ime jàrcu.* Rj. 269b.
Lugar (u šali) *jàrac* (jer i on najviše u šumi živi).
Rj. 334b. *Maèko, 2) ime jàrcu.* Rj. 344b. *Èubrile,*
ime jàrcu. Rj. 829a. Zgrèio se kao *prèèit jàrac* na
prtini. Posl. 88. Keèa, *jàrèe*, dopadnuo muka! Npj.
3, 176. Adžajlija bješe naredio kaurima da *koju*
jàrèèe. 5, 501. *u pjesmi*: *jàrac mjesto jàrèca mjesina,*
puna vina: »Pa megu se *jàrcu* oborili (položili).«
Tale *jàrcu* grlo otvorio, mali Rade tegli za nožice,
t. j. Tale pije na onom zavezanom a sada odvezanom
kraju mjesine, gdje je bio vrat *jàrèev*, a Rade pije
na onom mjestu, gdje je bila *jàrèeva noga.* II Npj.
4, 691.

jàrèenje, *n. das Vorüber des Rosses zum Wett-*
rennen, equi exercitium ad cursum. Rj. *verb. od*
jàrèiti, radnju kojom tko jaraèi konju za trku.

jàrèèiti,* *Èim, v. impf. t. j. konja za trku, dass*
Ross zum Wettrennen vorüber, exereco equum ad
cursum. Rj. *jàrèèiti konju t. j. pripremati gu za*
trku. v. pf. slož. ujàrèèiti.

jàradàr, *m. koji èuva jarad. jàradarica, f. koja*
èuva jarad. u Liei. J. Bogdanoviè.

1. jàrak, *jàrka, m. der Graben, Kanul, fossa, cf.*
jalak. Rj. *vidi i prokop, hendek, jendek, dem. jàrèèi.*
— Taj se *jàrak* napuni vodom. M. Gj. Milièeviè. Pak
siromah onim *jàrkom* ide, M. A. Reljkoviè. *u oranju*
i sajenju, brazda: Da se *jàri* razlièiti tvore, ili
dublji ili hoèeš plìèe kakvi zemlji probitaèni bit èe.
J. S. Reljkoviè. ARJ. 465b.

2. jàrak, *jàrka, m. selo u Srijemu.* Rj.

3. jàrak,* *m. (u Dalm.) vidi oružje*: Pod odorom
Stipurinovièa, pod *jàrakom* Diklièa Janoša, na konjicu
Bojadinovièa. Rj. *vidi i pusat.*

jàram, *jàrma, m. das Joch, jugum*: jaram volova,
t. j. dva vola; vuèe na *dua jarma*, t. j. na èetiri vola.
Rj. Paliènjak, t. j. svrdao, što se njim na *jarmovima*
vite vuèe za palice. Rj. 486a. Preglava, poklupaša,
ono drvo o kome visi *jàram*. Rj. 569a. Pastine, kao
jastuèièi, što se meèe na *jàram*, da ne ubije vola u
vrat. Rj. 622. I to èe proèi. (... jednuga svog roba
uhratio u jàram te orao na njemu ...). Posl. 106.
Jarmove na tavan dignuti. (Prodati ili pogubiti vo-
love). 110. Otelila krava vola, da vozi u *jàrmu kola.*
212. Jeleni volovi, *kaloper jarmovi*, hosišjak palice.
Npj. 1, 98. Ko ti dade mlade vode, i *jarmoeè jàro-*
vore, i palice šimširove? 1, 161. Neka uzmu *jenicu*
iz govoda, *koju àje evkla u jàrmu.* Mojs. V. 21, 3.
Evo volova za žrtvu paljenicu, i kola i *jarmova vo-*
lajskih za drva. Sam. II, 24, 22. *u prenesenom smislu*:

Djeca naša muke dopanuti i pod Turskim jaramom ostanuti. Npj. 1, 315. Uzmite jaram moj na sebe . . . jer je jaram moj blag. Mat. 11, 29. 30. Ne dajte se opet u jaram ropstva ubratiti. Gal. 5, 1. Ali će doći vrijeme, te ćeš . . . skršiti jaram njegov s vrata svojega. Mojs. 1, 27, 40. Tvoj je otac metnuo na nos težak jaram. Car. 1, 12, 4. Dao si nus u jaram čovjeku. Ps. 66, 12. Zalost koja je dolazila od jarma turskoga. DM. 250. Naramnik, koji znači ne samo jaram Hristov u koji se zapreže sluga Hristov, nego i jaram u koji se sam Hristos zapregao. DP. 15. Na tužnom istoku, koji uzdiše pod jarmom Muhamedovskim. 37.

jaramaz, * m. ake. ARj. IV. 467a. zlikovac, nevaljad: Zato šilje prvoga vezira, da po Bosni čera jaramaz. Npj. 4, 366.

jarân, * jarâna, m. der Freund, Vertraute, familiaris, cf. drug, prijatelj: Oj gjevojko, moj stari jarâne! O jarâne, bole li te rane? da ne bole, ne b' se rane zvale. Rj. govori se za muško i za žensko, za muško vidi jaranik, za žensko jaranica, jaranika.

jarânica, f. die Vertraute, Freundin, amica, sociâ. Rj. prijateljica, drugâ, vidi jaranika; jaran. — Pod njom (jelom) sjedi Sarajlija Mujo, na ruke mu dvije jarânice; jedno mu je bila udovica, a drugo je pod prsten gjevojka. Npj. 1, 321.

jarânik, jaranika, m. der Vertraute, Freund, amicus, socius: Sto ti žališ u široku Liku: dal' Turčina kakva jaranika. Rj. prijatelj, drug, vidi jaran.

jarânika, f. vidi jaranica: Te darova trista jaranika. Rj.

jarâniti se, jarânim se, v. r. impf. (u Banatu) Liebschaften haben, amare, cf. milovati se. Rj.

jarânstvo, n. die Gesellschaft, Verträutenschaft, societas, necessitudo. Rj. društvo, prijateljstvo.

jarâhol, jârâbola, jârâhuo, jârâbula, m. vidi arbuo (sa j sprieda pridjevenim, isp. j 1), katarka. — Sveti Luka (18. listopada) u jârâbole lmpa. Nar. posl. A. Ustojić u Stulliju jârâbuo. ARj. IV. 467b.

jarčâr, jarčâra, m. koji čuva jarce. V. Arsenijević. ARj. IV. 468a. isp. kozar.

jarčev, adj. des Bocks, capri. Rj. što pripada jarcu.

jarčevina, f. das Bockfleisch, caro caprina. Rj. jarčeje meso, za mast, isp. janjčevina.

jarčie, m. dem. od jarac. Rj. — Pre Mareu, ne bojim te se: moji jarčie petoročieci. Rj. 10a.

jarčie, m. dem. od jarâk. — Valja jarčie ili grabice iskopati. J. Jablanc. ARj. IV. 468a.

jarčina, f. augm. od jarac. Rj.

jarčji, adj. n. p. koža, Bocks-, hircinus. Rj. što pripada jarčina, jarcu. — Ni s krlju jarčjom, niu telecom, nego kroz svoju krv ugje jednom u svetinju. Jevr. 9, 12—11. Jarčju travu, vidi bedrinac, erupura, pimpinella sarifragi L. DARj. 847b.

jarce, jâreta, n. ein junges Stück Ziegenweib, capella aut caper juvenis. Rj. mlado, vidi kozle, dem. jarence, jarčee. žensko jarce jârica, jârîčica, pl. jârîci, coll. jarad. — Dok sisa donde je kozle, a poslije jarce do godine, pa onda dvize, pa trećik, a žensko uhotka, uvotka. Rj. 282b. Kud će guba nego na jarce? Posl. 163. Od zla dužnika i kozu bez jarata (valja uzeti). 233.

jarčb, m. (u Spljetu) die Steinheine, perdis scutillus (pervir rubra Briss. Rj.³), cf. škrga. Rj. ptica. — Škrga, mala poljska jarebica (a velika u koje su crvene noge, kljun i oko očiju, zove se jareb). Rj. 843a.

jarčebica, f. vidi jarebica. Rj. ptica različna od jareba, dem. jarebica. — Pale su . . . prepelice u ravno polje, a jarebice u rudnice. Rj. 655b. Četecrikaju jarebice, nu za njihovo gore, lovcu zovu. DPost. 13. I odoše u lov u planinu; oni dižu tice jarebice, napušeaju sive sokolove, te fataju tice jarebice. Npj. 2, 47. Kao što jarebica leži na jajimu. Jer. 17, 11.

jarčebica, f. dem. od jarebica, vidi jarebica. — Moja jarčebice! M. Držić. ARj. IV. 63b.

jarčebiji, adj. vidi jarebiji. Rj. što pripada jarebiri, jarebicama.

jarččak, m. jarčča nješina. J. Bogdanović. ARj. IV. 170a. isp. jâretina 2. za obliq. telecak.

jarčci, adj. Bocks-, bocki. Rj. što pripada jarcu, jaradi, takva adj. kod jagneći. — Reveka obute Jakova . . . i jarčim kozeima obloži nu ruke Mojs. 1, 27, 16. Zar ja jedem meso volujsko, ih tre' ate u pijem? Ps. 50, 13.

jarčence, jârčneta, n. vidi jarčee. Rj. takva dem. kod burence.

jarčnica, f. die Lammwolle, lava agnina, cf. jârina: Ufatiću jagnjičien, prosueću joj jarčnicu. Rj. vuna od jaganjaca, jarca, jara . . . negda je bilo i ime ovci, od tuda i sada: jârina, jârénica. Kolišeni II.

jarčnje, n. verb. od jariti se, vidi u kojim se tka jari. isp. jâra 1, jarost.

jarčee, jârčneta, dem. od jarce. Rj. vidi jârince. — takva dem. kod olješee.

jâretina, f. — 1) Fleisch von jungem Ziegen caro haedi. Rj. jarčeje meso. — 2) das Ziegenfell pellis haedi. Rj. jarčča kožica. — Čigličala, jâretina, čigličala drvetina, čigličala ti duša, dokle mi ne ugonetaš (dijpi). Rj. 760b. U jagmi joj (sluskinji) jâretina vuna. HNpj. 3, 339 (jarčča nješina i puna vuna, vidi jarččaki).

jârgovân, m. (u Baranji) vidi jorgovan. Rj. vidi i jergovan. — Tugje su jârgovan i jergovan i jorgovan. Osn. 141. po tome aka, na jârgovân valja popraviti: jârgovân, jârgovina, kao što je i na jârgovân i jârgovân.

jârî, adj. n. p. zemlja gdje se sije na jar, der Boden wo das Sommergetreide gesät wird, sarratus trimestris: jârî žito, Sommer-, aestivalis. Rj. što pripada jârî, proljeće; i po tome ono što se sije na jar (na proljeće), ono gdje se sije na jar, vidi jârî, suprotno ozimi.

Jârî Jâsën, m. mjesto gotovo navrh Kapele (od istočne strane). Rj. isp. jârî.

jarica, f. t. j. ženica, Sommerweizen, triticum aestivum. Rj. jâra pšenica, suprotno ozimica, vidi jarik, jârina.

jarica, f. eine junge Ziege, capella. Rj. žensko jarce. — Podaj vuku varice, da ne kolje jarice. Npj. 1, 502.

jarie, m. (u primorju) die Loheschluth, aestus pectoris. Rj. jâra 1 od ljubari. — za mast, isp. branič, osn. u jâra. Osn. 353.

jarîčica, f. dem. od jârîca. Rj. mala žensko jarce.

jarîci, jârîčâ, m. pl. vidi jarad. Rj. siug. jarce. — Veka stoji koza za jarîci, a jârîčâ dreka za kozama. Npj. 4, 187.

Jârîda, f. ime žensko. Rj.

jarik, jarika, m. n. p. ječam, lan, Sommer-, aestivalis. Rj. jari ječam, jari lan, uopće jaro žito koje je muškoga roda, kao što je jârîca uopće jaro žito, koje je ženskoga roda, n. p. pšenica, isp. jârina. — suprotno ozimac.

jârina, f. vuna od jaganjaca. Wollé von Lammru, lana agnina, cf. jârénica. Rj. dem. jârénica, postanje vidi kod jârénica. — Drudati, razbijati jârînu. Rj. 140b.

jarina, f. die Sommerfrucht, frugis aestivae, vernae. Rj. jâro žito, isp. jârîca, jarik.

jârénica, f. dem. od jârîna. — Ufatiću jagnjičien, prosueću joj jârénicu. Npj. 1, 435.

jariti. — 1) jârîti se, jârîm se, v. r. impf. in Hitze kommen, effervesco: Knjigu čita, pa se jarom jari. Rj. vidi enjeviti se, i saru, onlje. — v. pf. slož. podjariti, prijârîti, razjariti se, sjârîti, uzjariti. — 2) bez se refls.; aktivno: Na to ban i ne sluša, entru jari, poboljma. Nar. pj. Nasred polja lončić vari; nit mu ko jari, ni podjaruje. Nar. zagon. U peć jârîm. J.

R. ... *ARj. IV. 171a.*
jarka, *f.* *C. G. 1 jarka 2.* Rj.
jarki, *n.* *... d se govori suno za sunce, jarko ...*
... i rod; osn. u črnj. Osn. 305. vidl ...
... jarko sunce, u Rj.; žarkô sünce, ...
... Source, luculus sol et cadidus:
... me je isto sunce, jarko sunce na visoko ...
Rj. snadbo ...
järmac, järmak, *n.* *die Wägen, der Wagen, ju-*
... Drepecanici Ortscheit, Schwengel,
... Th ... u prekoruzje. Rj. ž kôla, o čemu ...
... osn. u jarom. Osn. 337.
... umetnito mežu ml u nom.
... u dru. im padežima. Osn. 282.
jarumënica, *f.* *u srijemu ono drvo što u lagjara ...*
... kad vuku lagju kao u vola jarum.
... Rj.
Järmënka, *f.* *ime žensko.* Rj.
jarumëjača, *f.* *ona donja letva na jarumu što stoji ...*
... vrata. M. Ružičić. ARj. IV. 472a.
järmënjäk, *n.* *t. j. svrdao, der Joelbohrer, trebra ...*
... Rj. za probu nje jarma, isp. pa-
... k.
jarum, *dl.* *n. p. zemlja, vidl jari.* Rj.^a
jarost, *jarosti*, *f.* *ponajviše u vojv. po varošima ...*
... enjev. Rj. sp. jara 1. järenje, jāriti se. —
Gospod. nemoj me ... nakaziti u jarosti svojoj. Ps.
8. 1. Da i bljem na njih gnjev svoj, sru čestinu ja-
... svoje. Sof. 3. 8.
jaruza, *f.* Rj. *dem. jaružica. — 1) die Bergrose,*
... deus de monte decurrens. Rj. cidi aloka, haluga,
valuga, provalija, uvala, surduk, gdje je u primjer ...
... dva brda te njom teče voda od kiše. —
2) u Hrv. vidl jaz. Rj. u cedenice kao Hljeh kula ...
... teče.
jaruh, *n.* *— 1) u Srbiji mladi zec (do Božića).*
— 2) u Istri jaguže (poznol. — ARj. IV. 473b. riječi ...
... nast. kad galjuh.
jaružica, *f.* *dem. od jaruga. Rj. — Vodnjača, kao ...*
... ili jaružica, knd teče voda, osobito od kiše ...
... od snijega. Rj. 69b.
jäs, *m.* *i ž. kao svjetlost, jasnoća. — jäs (u Mik-*
... i u Stuliću, jäsna, jasnota. Korijeni 28. u Stul-
... jas, m. splendor, utor, fulgur, lux, lumen. —
... Vladanje njegovo ne inaše omu jas i izvišenost koja ...
... D. E. Bogdanić. Glas veličine i jasi Kresusa ...
... po svemu svijetu. ARj. IV. 474.
jasak, *jasaka*, *m.* *das Verbot, interdictum. cf. za-*
... Car Suleman jasak učinio, da s' ne pije uz ...
... vino. Rj.
jasakčija,* *m.* *der türkische Geleitsmann, comēs ...*
... et defensor. Jasakčiju vode u Turskoj vladike i veliki ...
... Rj. pratilac i branilac. isp. i pratidžija.
jasakčijin, *adj.* *des Geleitsmanns, comitis. Rj. što ...*
... pripada jasakčiji.
jäsan, jäna, *adj.* *— 1) hell, liquidus (de covey. Rj. ...*
... z glas, koji se dobro čuje i razbira, isp. ...
... glas 2. — 2) u li mene, slavuj gibo jasno! da j' u ...
... mene tako gibo jasno, dvije — tri lih pjesme ispjevano.
... Npj. 1, 279. Začuo se jasni talumbasi. 4. 346. Lijepo ...
... je lvaliti Gospoda, ... uz jasne glasle. Ps. 92, 3. Jasan ...
... bili jezik mutavijeh. DP. 311. adv. Jasno pjeva ...
... za gorom gjevojka. Rj. Ona jasno od radosti visnu.
... Rj. 69a. Svirala mu jasno odgovara. Rj. 412a. Ongje ...
... glas ... jasno čuje. Razložil kralju ... jasno ...
... drvo što tako prevede Daniću Latinske riječi clare ...
... strenue. Glas. 21, 285. — 2) u prenesnom smislu,
... razgoričeno, bistro, što se može dobro i ne teško ...
... shvatiti, razumjeti, isp. objasniti, objašnjavati.
... Kojega Stojkovića nauči i jasnom misluna čest ...
... je, ali je u jeziku i u ortografiji on još crnji ...
... od Rača! Danića 1, 102. Ali baš da recemo,
... je jasan znak, da je narod Srpski

prije 500 godina govorio kao i danas što govori. Rj. 1
 III. Mjesto tamno, koje bi moglo biti dosta jasno
 kad bi se u elo da je paste iza mogli e cadere.
 DARj. 101b. Značenje nije u svakom primjeru sa
 srijem jasno. 200b. Već svijetli bez prekida svjetlost
 istorijska i donagajaju biraju sve jasnoji. DM. 3. Kad
 se bezbožni Arija usudi dirati u stari temelj vjeri u
 Gospoda Isusa usuprjet jasnijem riječima sv. pisma.
 DP. 281. Da li sam ja za njih (za djecu) dosta jasan?
 Zlos. 158. adv. Pisano je srbski, i da je malo jasno
 svoje, moglo bi podnijeti za čoveka, koji nije upravo
 ništa učio. Nov. Srb. 1817, 664. Rekao bih da se
 jasno razpoznaju tri glavna razdijela. Rad 1, 120. —
 3) kao svijetlo, sjajno. Ona kune jasnaog meseca.
 Npj. 1, 163. Kad se njine, od nje sunce sine, ispod
 grla jasno mjesecina, iz njedara dvije jasne zvjezde.
 1, 365. Uzeogo venjer jasnu sreću. 2, 325. Prije
 danka i jasnooga sunca. 2, 537. Provela je asnu
 zora. Kov. 62. Zašto bi činili od jasna dana pomr-
 činu? Spisi 1, 83. adv. Sunšee na zahodu! kao što
 ti ovaj venac sada vidiš, tako jasno i lepo daj da i
 ja u snu noćas vidim onoga koji mi je od Boga
 sugjen. Živ. 326.

jäsen, jäsenä, *m.* *— 1) die Esche, fraxinus. Rj. ...*
... vidl jesen (m.). jänj. hyp. jäsénak, coll. jäsénje.
— U jasnu sitna resa, po njoj pala medna rosa.
Here. 247. — 2) (u Paštr.) jäsén pitomi, nekaka ...
... Art Pflanze, herbae genus. Rj. isp. jäsénak 2.

jasénak, jäsénka, *m.* *— 1) hyp. od jäsén (koje ...*
... se slabo govori). Rj. za nast. isp. jablanak. — 2) (u ...
... dictamnus albus Linn. Kažu da u oči Spa-
... sova dne vile otkinu vrh jäsénku; za to alosanu ...
... čeljad nose te ostave onu noć pod jäsénkom ...
... Pripovijeda se da u jäsénku cvijeta noću nestane, kad ...
... se u veće uzbere i ostavi gdje. Rj. biljka isp. jäsén 2.

Jäsénica, *f.* *— 1) voda što teče s Rudničke ...*
... i utječe u Moravu. Rj. — 2) knežina oko te vode.
jasénik, jäsénika, *m.* *der Eschenwald, fraxinetum.*
Rj. jäsénuru šum; mjesto gdje jäsénje raste, za nast. ...
... aptik.

jasénov, (jäsenov), *adj.* *eschen, fraxineus. Rj. što ...*
... pripada jäsenu: Ako s' reslu fatim jäsénova, prsnut ...
... će ti čelo na petero. HNpj. 3, 310. — za nast. vidl ...
... aptov.

jäsenovac, jäsénovca, *m.* *ein Eschenstab, baculus ...*
... fraxineus. Rj. jäsénur štap.

Jäsénovac, Jäsénovca, *m.* *varošica u Slavoniji. Rj. ...*
jasénovaca, *f.* *der Eschenprügel, fustis fraxineus.*
Rj. jäsénovca batina.

jasénovina, *f.* *Eschenholz, lignum fraxineum. Rj. ...*
... jasénovo drvo.

jäsenje, *n.* *coll. Eschenbaume, fraxini. Rj. množto ...*
... jasena. — Okolo dvora jäsénje, u ovom dvorn ...
... selje. Npj. 1, 58. Tamo raslo klenje i jäsénje, među ...
... nama zdravlje i veselje! 3, 167.

jäsičica, *f.* *dem. od jasika. Rj.*

jäsičić, *m.* *eine Junge Aespe, populus purva. Rj. ...*
... mlada jasika, za nast. isp. brezić.

jäsik, jasika, *m.* *der Aespenwald, populetum. Rj. ...*
... jasikora šuma; mjesto gdje rastu jasike, za nast. ...
... isp. aptik.

jäsika, *f.* *die Aespe, populus tremula. cf. jablan. Rj. ...*
... drvo, vidl trepetljika, dem. jäsičica, za nast. isp. ...
... aptika. — Slušala ih Božja majka, svako čedo umučka ...
... kava i po gori svako drvee, a jasike ne umučka, već ...
... jasika trepetala ... »A jasika ne rodila, već jasika ...
... trepetala usred ljeta i bez vjetra.« Npj. 1, 119.

Jäsika, *f.* *ime žensko. Rj. imena ženska od bilja ...*
... kod Vršnja.

jäsikov, *adj.* *äspen, populeus. Rj. što pripada ja-*
... si. — za nast. isp. aptov.

jäsikovac, jäsikövea, *m.* *Aespenstab, baculus ...*
... populeus. Rj. jäsikov štap.

Jäsikovac, Jäsikövea, *m.* *izvor u Loznici. Rj.*

brate? Npr. 23. Koja je tu moja, *javi se*, devojko, *izmeđ devojaka*. Npj. 1, 110. Pak ti idi svome belom dvoru, pak se hrani, dok ti s' sreća *javi*. 2, 220. Kad umrije Stefan Kosača, a sinovi se njegovi *ne javiše za očinu ostavu*, Dubrovčani pišaše . . . DM. 250. *isp.* kôjasiti se, kôjasnuti se. — 2) *sich offenharen, erschienen, adparere*. Rj. *isp.* pojaviti se. — Jednu noć u snu *javi mu se* nekakva prelijepa žena i reče mu. Npr. 11. *Javi se* (Isus) kad njih jedanaestorica bijahu za trpezom. Mark. 16, 14. Dôgjoše (žene) govoreći da su im se anđjeli *javili* koji su kazali da je on živ. Luk. 24, 23. Tada podiže Bog . . . Gedeona, ka kojemu se *javi* anđeo Gospodnji i reče mu . . . Prip. bibl. 57.

2. *jáviti*, *jávim*, *v. impf.* ovce, *vor den Schafen hergehen und sie leiten, ducio ovesitas*. Rj. *voditi ovce idući pred njima*, *v. pf. slož.* iz-javiti 1, na-, od-, po-, pre-, pro-. — Tuda čoban *stoj*e stado *javi*, stado *javi*, djevoje besjedi. Npj. 1, 600. I *bijele* pojavise *orve* uz Goliju visoku planinu; Turci *jave*, a ja poglednjem. 4, 40.

jävkanje, *n. dem.* od javljanje. Rj.
jävkanje se, *kâm se*, *dem.* od javljati se. Rj.
jävljanje, *n. das Meldeu, significatio. verb.* od 1) javljati. 2) javljati se. — 1) *rabija* kojom tko *javlja* što. — 2) *radnja* kojom se tko *javlja*.

jävljati, *jävjam*, *v. impf.* Rj. *v. pf. javiti*, *v. pf. i v. impf. slož.* kod javiti. — 1. *melden, significo*. Rj. — Stane da gleda u bašcu *ne javljajući ni oću ni mater*. Npr. 205. Stigne i Tatarin od Ali-paše, *po kome* Ali-paša *javlja Milošu*, kako se . . . Miloš 177. Sad vam evo *javljam veseli glas*. Straž. 1886, 1103. Glasite ime njegovo (Gospodnje); *javljajte* po narodima *djela* njegova. Dnev. 1, 16, 8. Što se tiče Travunije, o njoj izvori ništa *ne javljaju*. DM. 152. SInge koje su pošiljane na svijet da *javljaču za Mesiju*. DP. 10. Bog *javlja naprijed* caru šta je namnio. Prip. bibl. 29. — II. *su se. releks.* — 1) *isp.* javiti se. II. 1. — »Otvori mi vrata» . . . Ali *niti se ko javlja* niti vrata otvara. Npr. 178. Pa se njemu *javučki javljaše*: »Ja sam kurvo, pašo Ali-pašo!». Npj. 4, 267. Sam se Gospod sa nebesa *javlja*: »Krsti čedo, krstitelj Jovane!». Here. 315. — 2) *isp.* javiti se. II. 2. — Prorok kad je među vama, ja ću *mu se* Gospod *javljati* u utvari i govoriću s njim u snu. Mojs. IV. 12, 6.

jävljénje, *n. Rj. verb.* od *jáviti*. — *radnja* kojom tko *javi* oree.

jävuo, *öffentlich, offenbar, manifeste*. Rj. *adv. prema* *adj.* *jävän* 1. *vidi* očito, publicno, *suprotno* tajno. — Sam ti kažeš, da ti *jävno* lažeš. Npj. 4, 370. Tako podgovore Jakova, te Čurčiju *jävno* osramoti i iskara. Danica 3, 181. Kao što se *jävno* falio, da je negde u Aziji nekake Turke . . . isekao. Miloš 134. Ja ću svakome . . . u predgovoru *jävno* blagodariti. Posl. III. Ja govorih *jävno* svijetu . . . i ništa tajno ne govorih. Jov. 18, 20.

jävnuti se, *jävnehm se, dem.* od javiti se. Rj. — *Išnuti se*, kao *javnuti se*, *sich melden, adparere*. Rj. 58b. *Jävno* *mu se* Starina Novače: »Be aferim, dijete Gruica!». Npj. 3, 10.

jävör, *jävora*, *m. der Ahorn, acer platanoides Linn.* Rj. *drvo. vidi* jahor, jaor. *augm.* *javorina. coll.* *javorje*. — Kad vrba grožđjem rodi, *suei javor* jabukana. (Nikad). Posl. 116. O *javore*, *zeleni javore!* lepo P ti se sa tebe *vigjaše*, kad Bećir-beg devojku *vogjaše*. Npj. 1, 583.

jävorić, *m. mlad javor. isp.* brezić. — Kaduo lista bukvić i *jävorić*. HNpj. 3, 434.

Jävörina, *f. planina* u Bosni blizu Bišine, *cf.* Jahorina. Rj. *vidi* Jaorina.

jävorina, *f. augm.* od *javor*: Star je vojno trula *javorina*. Rj. — *takra augm.* kod bardačina.

jävörje, *n. coll.* *Ahornhölzer, acer*: Sedlom bije o *javorje* a kopitom o mramorje. Rj. *mnoštvo javora*.

Popovi su dvori borjen ograzđem, borjen u *ja-corjem*. Npj. 1, 101.

Jävörje, *n. planina* između Dobrujska i Morava. Od *Javorja* zelene planine. Rj. *vidi* Jahorje.

jävvorov, *adj. von Ahorn, aceris* 1) pjesmama se sve pjeva da su *gusle javorove*. Rj. *sto pripada javorua*. — Tamo kažu *gora javorova*, i u zori vodi Bošljkovu. Npj. 1, 158. Ko ti dade *malu voku*, i *jarmovi javorovi?* 1, 161. Načinicu *drvo javoroe*. 1, 371.

jävvorovina, *f. Ahornholz, lignum aceris*. Rj. *javorovo drvo*.

jâz, *m. (loc. jâzu)*. — 1) *(bei der Mühle) der Ableitkanal neben dem Wehr, canalis praeter mitem, aqua mole reducta*. Rj. u *vodenice* kao *lijeb kuda voda teče. vidi* gat 1, jaruga 2, savak. — Vodojaža, kao mali *jaz* ili *jaružica*, kud teče voda, osobito od kiše i od snijega. Rj. 69b. Matornjak, stara voda, od koje se odvde *jaz*. Rj. 347b. Oni nekakim *potokom jazom*, kud se pomije sipaju, uđu noću u grad. Danica 3, 113. Ko je razdijelio *jazove* povodnju i put svjetlicí *gromovnoj?* Jov 38, 25. — 2) *der Bratfisch, cyprinus ballerus*. Rj. *idus melanotus Heck*. Rj.³ *ime ribi*. — 3) *duboka jama, prepašt, bezlana*. Ponor od ješe, *jaz* od *piše*. DPosl. 98. Pred njim *jazovi*, a za njim *vukovi*. 100. *može biti da amo ide i ovaj primjer*: Pade *jaz* u Vrlas, i izgubi sebi glas. DPosl. 93 (*isp.* Pade pliva u Vrlas, i izgubi svoj glas. Posl. 245). — 4) (u Bjelopavl.) pregrad u vodi (radi lovljenja ribe, *cf. sup.* Rj.³ *vidi* i daljan. garda.

Jâzacki, *adj. von Jazak*. Rj. *sto pripada Jasku*.

Jâzak, *Jâska*, *m. (loc. Jâsku)*. — 1) namastir u Fruškoj Gori. Rj.: Mole sveca, kud će svetac poći, da kojoj će Laza zadužnici: il' Opovu, ili Krušedolu, il' će *Jasku*, ili Bešenovoj. Npj. 2, 326. — 2) selo kod tog namastira. Rj.

jâzavac, *jâzävca*, *m. der Dachz, melis (ursus melis Linn)*. Rj. — Pritio kao *jazavac*. DPosl. 102 (pratio u zapadnom gororu mjesto pretio).

jâzävčar, *m. pas koji lovi jazavce, govori se po Hre. der Dachskund, canis vertagus L.*

jâzävčji, *adj.* n. p. *jazavčji* trag, *Dachz-, melis*. Rj. *sto pripada jazavcu, jazavcima*. — Pokrivac od *koža jazavčijih* (donesoše). Mojs. II. 39, 34. *za nast.* *jazavčiji* i *jazavčji isp.* Božij.

jâzbina, *f. rupa* u zemlji, *das Dachloch, caverna melis*. Rj. *osobito jazavčja rupa*, *jâzbina* (osn. nastalom *jazru* s promjenom glasa *v* na *b*). Osn. 161. — Šetajući se opazi stojša u avliji jednu *reliku jazbinu* — *otšla pod zemlju*, pa onda reče: Kako možeš u svome dvoru trpeti toliku propast? . . . što utee u *oru jazbinu*, ono ostane. Npr. 31.

jazidžija,* *m. rudi pisar*: I dozivlje mlada *jazidžiju*. Rj. *isp.* jazija.

jâzija,* *f. vidi* pismo 1: I hartije knjige bez *jazje*. Rj. *ono što se piše*. — Pa pustise po knjizi *jazju*. Rj. 280a. Po listu ću pisati *jazju*. 2, 558.

jâzik, *m.* (u Spljetu) *vidi* jezik. Rj. — *jezik*, koji gdje gdje glasi i *jazik* i s prenještenim glasovima *zaik*. Osn. 278.

jâziti, *jâzim*, *v. impf.* *das Wasser ableiten, ducio aquam*. Rj. *odvoditi vodu. v. pf. slož.* na-jaziti, od-, pre-, pro-, za-.

jâzuk!* *Schade! dolendum! cf. Steta*. Rj. *kao uzvik kojim se što žali ili kri*. — *Jazuk!* toliko se štete učini. Npr. 165. To je *jazuk* caru u Stambolu. Npj. 5, 176. *Jazuk* nama pred Bogom i ljudma. Here. 94.

jâža, *f.* (u Srijemu) *Ablauf-Kanal, das kleine Buchlein, das aus einer Quelle fließt, rivulus, ex scaturigine aquam deducens*. Rj. *isp.* jaz 1, od čega se nastalo. *lijeb kuda teče voda; potocić što teče iz izvora*. — Okno od *jače* (u vodenica). Rj. 451a. Te ih (dječicu) ne šćedne *zakopati* u zemlju, nego ih *baci*

u jaženju... Onu istu večer zatisne...
 jaženje, n. *das Leiten des Wassers, z. aquam*.
 Rj. *sch.*, od ja žiti, *rudnja kojom tko jaži*

je. — 1) *ist. est.* Rj. *vidi* biti budem). — 2) *sic.*
 jaženje, n. *ist. est.* Rj. *vidi* on.
 Jeca, f. *die Jech* (Elisabeth). Rj. *roc.* Jeco. *hyp.*
 Jecav, f. *die Jecav*. Osn. 317. *tikva hyp.* Jeca.
 M. a — Svo ću junak, ustrelj me strela, dušo Jeco,
 o tvoje belog lica! Npj. 1, 351.

ječalo, n. *der Stotterer, halbus, cf. mucro: Jecalu*
 jek smeta, a mene ne (u Grblju). Rj. *isp.* jecav,
 mutav, *mutav*. — *za nast.* isp. bajalo.

ječam, ječma, m. *ein Art Schirum (das Gegen-*
denen in angulac), die Lins in fett zu machen sind,
das nach Mangel ertragen können, porci genus. Rj.
die Jecav *sejpa koja sporo dahlja u maže živjeti o*
sada trava. *isp.* lbristvo svinjčec, *suprotno* mangulac,
 basulj.

ječanje, n. *das Schluchzen, singultus.* Rj. *verb.* od
 ječati, *rudnja kojom tko ječi.* — Veliki je plač i ri-
 danje, *veliko jecanje* i žalost kad se duša rastaje!
 DP. 368.

ječati, ečm, v. *impf. schluchzen, singultio.* Rj. *ječu*
tko kad mu se od gorkoga pluća presijeva glas u grlu.

ječav, *adj.* n. p. dijete jecavo, t. j. koje teško
 govori. *stotternd, halbus.* Rj. *isp.* jecalo, *vidi* mutav,
 mutav.

ječkanje, n. *dem.* od ječanje. Rj.
 ječkati, ječkām, v. *impf. dem.* od ječati: Gjerdan
 zveči, sree ječi: gjerdan zvecka, sree ječka. Rj.

ječam, ječma, m. *die Gerste, hordeum.* Rj. — *Gr-*
lutu ječam, kad hoće da se melje, t. j. tući ga da bi
 se oistio od osja. Rj. 105a. *Jarik, ječam.* Rj. 247a.
Uzima, ječm. Rj. 151a. *Ječam trč* a rakija više.
 Utrajen konj trč, a pijan čovek više. Posl. 114.
 Gjevjojka je ječam što klela: *Ječam žito*, u Boga
 lepota! Ja te zela, a ja te ne jela! Svatovski te konji
 pozobali! Npj. 1, 297.

ječanje, n. Rj. *verb.* od ječati. — 1) *rudnja kojom*
sto n. p. goru ječi (das Hallen, sonitus. Rj.), *vidi*
 jektanje. — 2) *rudnja kojom tko ječi* (stenje) (das
 Aechzen, gemitus. Rj.): Zborbilj, u ovec kad otvrdne
 ono što oživja. Kažu da se tako ovcu poznaje po
 stenjanju ili kao ječanju kad preživja. Rj. 203a.

ječati, ječim, v. *impf.* Rj. *dem.* ječkati, v. *pf.* je-
 knuti, v. *pf. slož.* nad-ječati, po-, pro-, uz-, za-. —
 1) *hallen, sono.* Rj. *činili da se jak glas razliježe,*
vidi jektati. — Polje tužnji, a planina ječi. Npj. 2,
 543. *Zemlja ječi*, vedro nebo zveči. 1, 258. *Ječe* topi
 na sedam gradova. 5, 474. *Za to utroba maju ječi*
 kao gusle za Moavom. Is. 16, 11 (sonabit, tönct). —
 2) *aechzen, ingenu.* Rj. *isp.* stenjati. — *Jeko ječi* u
 zdrav zveči. Posl. 113. Mnogi je bolestan, ali ne ječi.
 (Nije samo što onome koji se tuži). 180. *Tako ne*
ječo od Gjurzjeva do Mitrova dana! 308. *Po svoj*
zemlji njezovoj ječave stenjenici. Jer. 51, 52.

ječerma, f. Rj. g. pl. ječerima. Obl. 21. *dem.* je-
 černica. — 1) *vidi* gječerma. Rj. *vidi* jelek, kao
 prub. Dao bih mu toke i ječerna. Npj. 4, 13. —
 2) (oko Sinja) ženski plavetan zubun (bez rukava). Rj.

ječernica, f. *dem.* od ječerna. Rj. *vidi* gječernica.
 ječmaca, f. t. j. kruška. *vine Art Birn, pyri genus*
 (što dospijeva kad i ječam). Rj. *vidi* ječmenjača.

ječmen, *adj.* n. p. ječmen hljeb, ječmena slama,
Gerste- hordeum. Rj. *što pripad e ječmu.* — Arpa-
 ka, *imeni kusa.* Rj. 7b. Ovdje ima jedno momče
 koje ima pet hljebura ječmenijeh. Jov. 6, 9. Dogjose
 u V. bječu o početku ječmace žetve. Rut 1, 22.

ječmen, ječmena, m. *vidi* ječmićak. Rj. i *syn.* kod
 ječmen.

ječmenica, f. *das Gerstehrot, panis hordeaceus.*
 Rj. *prema hljeb.* — Pargal dere, ječmenicu ždere. Rj.

489a. Niti ije mesa debelega, neg hljelicu kruha ječme-
 nice. 11 Npj. 1, 125. *vidi* ječmenik.

ječmenik, ječmenika, m. *vidi* ječmićak. Rj. i *syn.*
 kod jačmen.

ječmenik, m. ječmeni hljeb, *vidi* ječmenica. — Slagji
 gladnu ječmenik negli situ pšenićnik. DP. 112.

ječmenjača, f. *vidi* ječmca. Rj. *kruška što do-*
spijeva kad i ječam.

ječmićak, ječmićka, m. *vidi* jačmen. Rj. i *syn.* ondje.

ječmište, n. *Ort auf dem einmal Gerste gehauet*
worden, locus ubi hordeum fuit insitum. Rj. *mjesto*
gdje je bio posijan ječam. — *za nast.* *isp.* dumište.

ječ, m. Rj. *vidi* ijed. — 1) *die Galle, fel:* pun
 sam jeda. Rj. *žuč.* — *Koliko hljeba pojela, toliko*
jeda imala! Npj. 1, 269. — 2) *Gift, venenum.* Rj.
vidi čemer, otrov. — Dok je našla guju otrovnicu,
 zaklala je zlaćenim prstenom, uočila po koudira jeda.
 Rj. — Ljubav je puna i meda i jeda. Posl. 172. Ne
 ljudi med da te razližu, ni jeda da te raspljuju. 212.
 P'auk po evijecu bere jeda, a čela sakuplja med. 246.
 Vino je njihovo otrov zmajevski, i ljuti jed aspudin
 Mojs. V. 32, 33. — 3) *der Zorn, ira:* puče od jeda.
 Rj. *vidi* gnjev, i *syn.* ondje, *primjere* *vidi* kod ijed.

jeđa, *sarec* za pitanje kao čeda, od čega je postalo
 dobišići sprjedu glas j, *sudu se slabo govori.* Jeda mi
 je za glavu? DP. 37. Jeda si se s Bogom pobratio?
 37. Jeda si nhitio Boga za bradu? 37. Jeda si volove
 izgubio? 37. *u svijem ovim primjerima pita se u čudu,*
vidi eda.

jeđak (jeđak), jětka (jětka) (jětki) *adj.* (ist.) *vidi*
 ijedak. Rj. *govori se i u južnom govoru, isp.* jed *prema*
ijed. — *udc.* A Milan ih jedko dočekiva, zelenka je
 konja rasrdio. Npj. 5, 391. *Jetko* njima dovo govoraše.
 Here. 2. Ona njemu jedko odgovara. 107. *vidi*
primjere kod ijedak, *vidi* i ijedan, 2 jedan, *srđit, ljutit.*

1. jedan, jědna, *adj.* — 1) *eiuer, unus.* Rj. *su-*
protro nijedan, *isp.* nijedni. — a) *nije množstvo:* Kad
 ujutru ustanu, najprije otide jedno te donese vode.
 Rj. 34b. Videći ga gola i bosa, odmah mu da jedne
 opanke i novaca. Npr. 72. U ovu kuću ne sme niko
 da uđe... a ti jedna nisi se plašila ovamo doći.
 135. *Jedan* čovek ne može sve znati. Posl. 111. *Jedno*
 ali vrijedno. 112. *Jednu* manje! (Kad se kome oštro
 prijeti da ne govori više. Gledaj: Jezik za zube). 113.
 Osta jedan kao panj u lazinu. 242. (Kad kome svi
 pomru. U *Crnoj Gori*). 242. *Jedne* ruke malo nogu.
 DP. 38. Nitko rosu proč ne može, nego jedna bosa
 Mare. Npj. 1, 154. Svako jutro evijet oblazila; jedan
 danak ona g' ne obišla. 1, 286. Nek je jedan više u
 družini. 2, 139. Evo tebe jednu čizma blaga... Evo
 tebe dvije čizme blaga. 2, 335. Tako stade od godine
 jedne, od godine za devet punijeh. 2, 531. Ja ću jedan
 udarit' na Turke. 4, 182. Kad sam gogje na nju do-
 lazio, sve po jedno drugu ostavio. Neka znate, i sad
 će ostati, ostanuti koji gogje brata. 4, 279. Posjeći
 će vas sve do jednoga. 4, 370. Nije narod u jednoga
 čojka, nije carstvo u jednoga čojka. 5, 493. Globi
 Turke i rajju jednako, i još Turke po na jednoga
 više, jer su bogatiji. Danica 2, 84. Kaže jedan iz-
 megju prvijeh današnjijeh Ruskijeh spisatelja. Pis. 5.
 Kad jedan od prve Ruske gospode zapita Srpske po-
 slanike, ko im je starješina u Srbiji, proto Nenadović
 odgovori, da nemaju nikakroga jednog starješine.
 Sovj. 1. Dar nije kao grijeh jednoga; jer za grijeh
 jednoga bi osngjenje. Rim. 5, 16. Kojima ne ja jedan
 zahvaljujem, nego i sve erkve. 16, 4. Ko se ne će
 pobojati tebe, Gospode? Jer si ti jedan svet. Otkriv.
 15, 4. Uzmi od njih po jednu palicu od svakoga
 doma. Mojs. IV. 17, 2. Ja ću biti s tobom, te ćeš
 pobiti Madijance kao jednoga. Sud. 6, 16. Prodavaše
 pravdnika za novce i ubogoga za jedne opanke.
 Amos 2, 6. *Jedno* trenuće, i sve smrt primi. DP. 364.
 Ime jednom od vlahi... ime jednom izmegju ljudi.
 11 Rj. 1, 73. — b) jedan po jedan, kao najprije samo

jedan pu onda drugi, sraki napose. — Carev sin zapovedi da svi izlaze *jedan po jedan*... Izlazeći tako jedan za drugim, eto ti i braće njegove. Npr. 50. *Jedan po jedan* ispovjedite mi se na tajno. 98. Kad staneš provati *jednu po jednu* od ovijeh haljina, ne ču niko kod nas da bude. 102. Sluge bogine prepanu se i sve *jedno po jedno* kažu što je i kako je bilo. 132. Car namače dva dželata mlada, otkida ih *jednog po jednoga*, te ih baca dole u bezdanu. Npj. 2. 167. *amo mogu se dodati ovi primjeri:* Dva čovjeka koji se paze a imaju *jedan* muško *jedan* žensko dijete, vjere djecu još u kolijevci. Kov. 43. Raspeše s njim dva hajduka, *jednoga* s desne a *jednoga* s lijeve strane. Mat. 27, 38. — *e*) jedan... drugi, jedno... drugo (*u naburjanju*): *jedan prema drugome.* — Dva gjetića — onako gladni — izjedu *jedan* glavni a *drugi* sree, pa pobjegnu. Npr. 109. Bio čokc neoženjen, pa ga *jedni* nudili gjevojkom, *drugi* udovicom, *treći* puštenicom. 154. *Jedan* drobi a *drugi* kusa. Post. 111. *Jedno* misli, *drugo* govori, a *treće* tvori. 113. Ona vjere tri vijenca: *jednoga* mi bratu vjere, *drugi* Petru vjereniku, *treći* mlada sama sebe. Npj. 1, 8. *Dve se vode* puteni preticale: *jedno* Sava, a *drugo* Morava. 1, 428. Ovece paste *dvije* čobanice, *jedno* Mare, a *drugo* Ljiljana, *snjima* pasu dva čobana mlada, *jedno* Niko, a *drugo* Nikola. 1, 525. A ti uze *jedno* siročići, uze njega na lijevu ruku, *drugo* uze na desnicu ruku. 2, 356. U Srbiji su kalugjeri još stariji od popova, *jedno* što su bogatiji i ogjevemiji od njih, a *drugo* što bolje razumiju crkveno pravilo. Danica 2. 112. Po nekijem krajevima u *jedno* doba raslo je *jedno* bilje, a u *drugo* opet *drugo*. Priprava 15. *Jedna* zrna padoše kraj puta... a *druga* padoše na kamenu mjestu... a *druga* padoše u trnje... a *druga* padoše na zemlju dobru. Mat. 13, 4—8. *Jedan* reče ovo a *drugi* ono. Dnev. II. 18, 19. *Jedan* prema *drugome*: Braća Drinjan (t. j. *jedan* ka' i *drugi*). Rj. 110a. Da svi izlaze *jedan po jedan*... Izlazeći tako *jedan za drugim*. Npr. 50. *Jedna* mu *noga drugoj* dobra ne misli. Post. 112. *Jedno drugomu* (valja da pomazemo) a Bog (će) svakomu. 112. Šilo za ognjilo. *Jedno za drugo*, ili: *jednako za jednako*. 352. *Jedne* oči *drugoride*, a sebe ne vide. D'Post. 38. AP u Musi tri sra junačka, troja rebra *jedna po drugijem*. Npj. 2, 409. Nek postavi tvrde straže sve *jednog do drugo*. 1, 264. *Jedni drugim* (: *Srbi i Turci*) vjeru zadajete. 1, 273. Tako bi čovek, od prilike, mogao uzeti sva sela *sjednoga na drugo* po 50 kuća. 2, 99. Uzeviš *jedno s drugijem* može se reći da Boka živi najviše od mora. Kov. 40. Slova, koja... nijesu tako malik *jedno na drugo*... ali... pretvaraju se *jedno u drugo*. Pis. 29. Kad su ljudi imali za što raspru *jedan s drugijem*. Rj. predg. IV. Časću *jedan drugoga* većeg činite. Rim. 12, 10. *Jedna* krv stiče *druga*. Os. 4, 2. Različna značenja mogu ići *jedno za drugim* bez ikakve smetnje. DARj. 74a. *vidi primjere i kod drugi 1.* — *d*) jedan, kao isti; jedni, kao isti: *kao jednaki*, *kudšto se isti i dodaje izrijekom.* — Topola i jagujed može biti da je *jedno*. Rj. 243a. Oni su parnjari, t. j. *jednijeh su godina*. Rj. 489a. Sve *jedno*, te *jedno*. Rj. 669a. Car poslje drugoga vezira, ali govedar kaže *jedno te jedno*. Npr. 174. Oba sina oženi i šcer uda u *jedan isti dan*. 232. Dva ata na *jednim* jastima ne mogu biti. Post. 56. *Iz jednoga drveta* ikona i lopata (biva). 99. Dva se draga vrlo milovala, *na jednoj se vodi* umivala, *u jedan se peškir* otirala. Npj. 1, 239. Su njegova dva ata zelena, *jedne* dlake kako *jedne* majke. 4, 421. *Jednijeh pjesuma* različno pjevanje po narodu pokazuje očevidno, da sve pjesme nijesu odmah postale onake, kakve su. Npj. 1, XXXI. Nego i današnji dan (ne samo na *jednome* tubaku, nego na *jednoj strani* i gotovo u *jednoj vrsti*) *jedne riječi* sad piše ovako, sad onako! Odg. na sit. 12. »Kalfa« i »ortak« u nas ne znače

jednu. Pis. 42. Da *jednolisto* *jednijem u tunc* i hvalite Boga. Rim 15, 6. A ovo sve čini *jedan i taj iste* Duh. Kor. 1, 12, 11. Nepristano kapunje kad je *u lik* dazil, i žena svadljiva, *jedna u*. Pric. 27, 16. Ako mi ne kazete što sam snio i što znae, *jedna* *ovo je sud*. Dan. 2, 9. Oba mogu biti *jednoga* *vrstina* Rad 1, 175. *amo du primjeri s riječima* sve *jedno*: Čer i forinta bili su *sve jedno*. Rj. 104a. Dizati *jedno* kravu i sahat to je *sve jedno*. Post. 70. Ih jajo ka menu ili kamen jajuu (prikueu), *svi jedno*, jajo *sv* se razbiti te razbiti. 102. Ta se u buri, ta u moru *mlavio (sve jedno* je). 312. Nas je narodu *jezik i Srpski jezik* *sve jedno*. Pis. 93. Kao da je *jezik i pravopis* *sve jedno*. Rat. 5. — *isp.* je *tuom*, *najedno*, *nijedno*, *uzajedno*; *jedan put*, na *jedan put*, u *jedan put* (*kod riječi* *puti*). 2) *cin*, *aliquis*. Rj. — *a*) *kao* *nekakav*: *Dogje pred jedan* *pešava* iz koje *izrije* megjed. Npr. 1. Bježeći *u jedno* *brdo* vrlo sustane. 5. Bio *jedan* *car*, pa imao tri sina i *jednu* *kecu*. 7. *Dogje* *jedan put na jedno* *jezero*, i *onda* *nađe* *jednu* *veliku i bogatu* *drvo*. 17. Bio *jedan* *siromah* *čovak*, pa se pribije u nekakva *bogata* *čoveka*. 10. U *jednoga* *kralja* bila dva sina. 81. Krene *jedno* *jutro* *carev* *sin* u lov. 92. U pazi ih *jedna* *mla* *strača*. Npj. 1, 215. Meni nije nikake *nevolje*, već sam čula *jedno* *čudno* *čudo*. 2, 108. Mi *niješmo* *jedne* *crnske* *glave*. 1, 170. Ovo je pisato *od jedne* *stare* *žene*. Npj. 1, 91 (Vuk). *Jedan mlad gospodin* napisao odgovor na to. Odbr. od ruž. 1. Vučeh u plijenu *jedan* *ljep* *plašt* *Navilonski*. Is. Nav. 7, 21. Ovo posljednje *čuh* u Biogradu *od jednoga* *gospodina* s istočnih krajeva. Obl. 55. *isp.* *nekakav*. — *b*) *jedno znači* *što* *u*: blizu 1d, do *vidi* *prijedlog* do 1e), *neko*, oko 2a, za 8: Od *gradskih* *šumaca* na *jedno* 100 koraka *stoji* *varoš*... i na *neko* 50 koraka *pogragnje* *stražare*. Danica 2, 12. Posao u pomoć sa *jedno* *sto ljudi*. 3, 198. Sa *jedno* *dvjestu* *Crnogoraca*. Miloš 82. — *3*) *jedni* *kažu*, *onige* (*ide* *einen*) *sagen*, *aliqui* *dicunt*. Rj. *kao* *neki*: Tu su *stanovi*, *jedne* *žene* *stoku* *muzu*, *jedne* *mlako* *razlivaju*, *jedne* *skorup* *skladaju*, *jedne* *sir* *sire*, *jedne* *maslo* *tope*. Npr. 80. Mjesto *»dopala* *jedn* *kažu* *»dostala*. Npj. 1, 116 (Vuk). Vi ćete *jedne* *pobiti* i *raspeti*, a *jedne* *biti* po *zbornicama*. Mat. 23, 31. Tada *pljunuše* *mu* u lice, i *udarise* *ga* *po* *licu*, a *jedni* *mu* *daše* i *pruške*. 26, 67. *amo* *može* *se* *dodati* *i* *ovaj* *primjer*: *Donošahu* (*zrna*) *rod*, *jedno* *po* *sto*, a *jedno* *po* *šeset*, a *jedno* *po* *trideset*. Mat. 13, 8. — *4*) *riječ* *jedan*, *jedna*, *jedno* *dodava* *rekativu* *utvrđuje* *ono* *što* *si* *kazuje* *rekativom* (*»pograda*, *»svorka*, *»prjekar*, *»opomena* s *prijetnjom*): *Idi* *»jmano* *jedna!* Rj. 3a. *Nagrlo* *jedna!* Rj. 383b. *Idi* *»mlete* *jedna!* Rj. 393a. *Nepodoba* *jedna!* Rj. 418a. *Idi* *»pogani* *jedna!* Rj. 516a. *Rajo* *jedna!* Rj. 616a. O čoveče *pravedniče!* *jedan* *Bažij* *službeniče!* Ako misliš *Božij* *biti*, čini *dobro* za *života*. Npj. 1, 137. *Id'* *odatle*, *jedna* *otrovnice!* 1, 216. *Kučko* *jedna*, ne *jetva* *moja!* 1, 559. *Pseto* *jedno*, *Tursko* *momče* *mlado!* 1, 599. A tu li si? *jedan* *kupilane!* 2, 281. *Idi* *bane*, *jedna* *luda* *glava!* 2, 642. *Hajd'* *odatle*, *jedan* *horjutine!* Here. 15. *Šu* *učini!* *jedna* *nerjavnice!* 187. *i* *osim* *rekativa*: Ne mogosmo *dobra* *izdvoriti*, kako *dete* *Nahode* *Momire*, *jedno* *mlado* *jučeranje* *dete*. Npj. 2, 158.

2. **jeđan**. *jeđna*, *adj.* *zornij* (*giftig*), *iratus*. Rj. *srdit*, *ljutit*. *vidi* *ijedan*, *jeđak* i *ijedak*.

jeđanaes. *vidi* *jedanaest*, *čemu* *je* *otuplo* *krajuje* *t.* — Na Rada su *jeđanaes* *rana*. Npj. 3, 276.

jeđanaest, *clj.* *clj.* *undecim*. Rj. *vidi* *jedanaes*, *jeđnaonest*. *Jedanaest* *nćenika* *otuloše* u *Gabileju*. Mat. 28, 16.

jeđanaestero, *ridi* *jedanaestero*. Rj. *sing.* *sred.* *roda*, *jeđanaest* *nećega* *što* *je* *srednjega* *roda* *ili* *je* *koje* *jeđnoga* *u* *koje* *drugoga* *roda*, *ridi* i *jeđnaonestero*. **jeđanaesti**, *adj.* *der* *clfte*, *undecimus*. Rj. *vidi* *jeđna-*

jedinkati, kām, v. *impf.* u zagoneci. *cf.* jedinkalo. Rj.

jednino, *adv.* za *akk.* *isp.* ARj. IV. 529b. *vidi* jednak, jednak; *odmah*, i *syn.* *ondje*. — Svi na noge *jednino* gipjise. Npj. 5, 362.

jednodušān, šna, *adj.* jedino-dušan, koji je *jedne* (*iste*) duše s drugim (u prenesenom smislu). *einmüthig*, *unanimis*. *vidi* jednodušān. — Ima 47 riječi koje su od Slavenkijeh posrbljene . . . *jednodušān*. Nov. Zav. VI. Ispunite moju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednodušni* i *jednomislēni*. Filib. 2 2. u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *potkrala se* *pogrješka*: *jednodušni*, *akk.* *vidi* kod jednino-dušno.

jednodušna, *einhellig*, *unanimi consensu*. Rj. *adv.* prema jednodušān. *vidi* jednodušno. — Oni me tuže starješinama, koje me *jednodušno* osude. Danica 2. 141. *Jednodušno* borite se za vjeru jevangjelija. Filib. 1, 27. u Nov. Zav.

jednomislēni, *adj.* jedino-mislēni, koji je *jedne* (*iste*) misli s drugim. *isp.* *jednomislēnik*. — Zadržao sam 49 riječi Slavenkijeh . . . *jednomislēni*. Nov. Zav. VI. Da jednu ljubav imate, *jednino*dušni i *jednomislēni*. Filib. 2, 2.

jednomislēnik, m. *čovjek jedinomislēn*, koji je *jedne* misli s drugim. *vidi* *jednomislēnik*. — Valja da bi ti G. K. P. sa ostalijem svojijem *jednomislēnicima* kazao . . . Pis. 53.

jednoplemēni, *adj.* jedino-plemēni, koji je *jednoga* (*istoga*) plemena s drugim. — Evo Rusi, naša *jednovernja* i *jednoplemena* braća. Pis. 72.

jednorodni, *adj.* jedino-rodni, koji je *jednini* rođen, *angeboren*, *unigenitus*. — *Jednorodni*. Nov. Zav. VI. Ne vjerova u ime *jednorodnoga* sina Božjega. Jov. 3, 18. U slavn *jednorodnoga* sina Božjega. DP. 18.

jedinost, *jednosti*, f. *osobina onoga što je jedno*. *die Einheit*, *unitas*. *vidi* *jedinstvo* 2, *jednina* 1. — Zadržao sam 49 riječi Slavenkijeh: *jedinost*, *jedinstvo*. Nov. Zav. VI. Ovo su oni što se odvajaju (od *jednosti* vjere). Jud. 19. Trojstvo ili trojčana *jedinost*. E. Pavić. Ali o duše nebeski! *jednosti* i složnosti duše! Gj. Rapić. ARj. IV. 534a.

jedinosučān, *jedinosučna*, *adj.* jedino-sučān, u koga ili u čega *jedno je* (*isto*) sučānstvo koje i u drugoga; *consubstantialis*. *vidi* *jedinosučān*. — Sin Božji rođen od oca Boga . . . iste naravi, *jedinosučān*. S. Bndić. Jere jest *jedinosučān* (Duh) sinu. Da je Isukrist njegov sin . . . *jedinosučni*. B. Kašić. ARj. IV. 534a.

jedinosučān, *jedinosučna*, *adj.* jedino-sučān, u koga ili u čega *jedno je* (*isto*) sučānstvo koje i u drugoga; *consubstantialis*. *vidi* *jedinosučān*. — Da bismo mogli *jednodušno* priznavati oca i sina i svetoga duha, *Trojicu jedinosučnu* i nerazdjelnu. DP. 27. Da pjevamo *jedinosučnu Trojicu*. 325.

jednovjerni, *adj.* jedino-vjerni, koji je *jedne* (*iste*) vjere s drugim. *vidi* *jednovjerna*. — Evo Rusi, naša *jednovjerna* i *jednoplemena* braća. Pis. 72.

jedinstven, *adj.* *postunjem od jedinstvo*. *isp.* *božanstven* od *božanstvo*. — **1)** kao *jedan* od *mnogstva* *napose*, *einzeln*, *singuli*. *vidi* *pojedini*. — Ovo su obične opšte globe; a slučajnima za bijede na *jedinstvene* ljude (n. p. da je koji što rekao protiv Turaka i t. d.) . . . nema ni broja. Danica 2, 83. Osim ovijeh glavnijeh razlika, koje se prostiru na više riječi, ima mnogo razlika u značenju *jedinstvenijeh* riječi. Post. XLIV. — **2)** u gramatici u nm. broju . . . u *jedinstvenome*. Pis. 35. *jednina*, *die einfache Zahl*, *numerus singularis*.

jedinstvo, n. — **1)** (u Boci) *die Einigkeit*, *unanimitas*: Mir i *jedinstvo!* (kad se mazdravlja). Rj. sluga. U nas nigda prave sloge nema, prave sloge i *pravog jedinstva*. Npj. 5, 444. — **2)** *vidi* *jednost*, *jednina* 1. *die Einheit*, *unitas*: Težnja pojedinih ljudi k *jedinstvu* *narodnom*. Vid. d. 1862. 18. Pleme se ne pokazuje drukčije nego kao *jedinstvo* *između* *kuća*. DM. 68.

Tvrdislav *stupa* u družbu i *jedinstvo* s Dubrovnikom. S5. Prosvjetljuje je duša *Trojica jedinstva* u svetaj tajni. DP. 51. *Jedinstvo* *erkve*. Glas. 21, 281. *Čakopravde Danica* *Ladinski* *riječ* *umnom* *izjednao*.

jednījak, m. zove se u Nisu beli lak u koga je glavica sva samo *jedna* čeno. Ovo čeno ili čeno, zove se u Ripnju *krečlj*. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 536b.

jednījenje, n. *rob.* od *jedniti*. *radnja* *kojom* *tko* *jedniti* *sto*: Ti jesi prislatko *jednījenje* duha meca s Bogom. A. Gučetić. Blaženstvu svomu *jednījenjem* se s *jednījenjem*. I. Matović 1871. ARj. IV. 536b.

jedniti, *jedniti*, v. *impf.* Rj. *vidi* *ijeđiti*, v. *pf.* *sl.* *ondje*. — **1)** *ozračiti* (*osterr.* *gften*, *irido*, Rj. *veli* *gnjeviti*, i *syn.* *ondje*. — **2)** *sa* se, *refleks.* *zračiti*, *irascor*, *stomachor*. Rj. *vidi* *gnjeviti* se. *Božožnik* *vidi* i *jedniti* se *skrućiti* *zubima* *svojim* i *sluno*. Ps. 112, 10.

jedniti, *adj.* *vidi* *jedniti*. Rj. *vidi* i *jelikti*, *jedniti*. **jedniti**, koji se *može* *jesti*. u *Stuttijer* *esculentis*. ARj. IV. 537a. *essbar*.

jednivo, n. *vidi* *jelo*: Imaju li piva i *jedniva*. Rj. *vidi* i *jednije* 2. *jestvina*. — *za* *nost*, *isp.* *čerčivo*, *jugujivo*, *koljivo*, *kresivo*, *meljivo*, *perivo*, *pletivo*, *predivo*, *sočivo*, *totivo*, i t. d.

jednīljiv, *adj.* *jehzornig*, *iracundus*. Rj. *koji* *se* *lasuo* *jedniti*. *vidi* *gnjevljiv*, i *syn.* *ondje*.

jednīćenje, n. *das* *Angleichen*, *aequatio*. Rj. *verb.* od 1) *jednāčiti*, 2) *jednāčiti* se. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *jednāči* *koga* s *kim*. — **2)** *radnja* *kojom* *se* *tko* *jednāči* s *kim*.

jednāčiti, *jednāčiti*, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *sl.* *iz* *jednāčiti*, *raz.* u. v. *impf.* *sl.* *iz* *jednāčivati*, *raz* *jednāčivati*. — **1)** *gleich* *machen*, *aequo*. Rj. *činiti* *da* *bude* *što* *jednako*. *isp.* *porediti*. — *Nemoj* *jednāčiti* *sluškinje* *svoje* s *nevaljanom* *ženom*. Sam. 1, 1, 16. — **2)** *sa* se, *refleks.* s *kim*, *sich* *Jemanden* *gleichstellen*, *aequare* *se* *cum* *aliquo*, *cf.* *porediti* se. Rj. — (Dušān) u *hrisovulji* gdje se *jednāči* s *Konstantinom* *velikim*. DM. 50.

jednāk, *adj.* *gleich*, *aequalis*. Rj. *jednāk* s *kim* ili s *čim*. *rjeđe* *komu* ili *čemu*: *jednāki* *izmjenju* *sebe*. *comp.* *jednāčiji*, *suprotno* *nejednak*. — Arar i *vreća* *jednake* su *veličine*. Rj. 75a. Običaj je da u zastavu posade *jednakoga* s *onijem* koji *sjedi* u *gornjemu* čelu. Rj. 195b (*vidi* *rayan* 2). Kad *reče* *jednāk* *jednākome* *morel* *onda* . . . Rj. 368b. Obradivala se *rgja* *gvozdju*. (Kad *nađe* *jednāk* *jednākoga*). Post. 230. Svi *gjac* *jednari*. 282. Takni u *oganj* i u *zub*, *jednako* *je*. 297. Niste *gori*. *već* *meni* *jednari*. Npj. 1, 277. Da su *Turci* i *Srbi* od *prije* *jednaka* *prava* *imali*. Danica 3, 189. Zašto su *mloge* *pje-me* *izmjenju* *sebe* *jednake*. Npj. 1, XXXIII. Kad su *riječi* *skupljene* i *jednake* s *jednākima* u *redove* *postavljene*. Odg. na ut. 10. Da nam *jezik* u *knjigama* *bude* *tako* *jednāk*, da se *svaka* *knjiga* *može* od *slova* do *slova* *prestupati*. Pis. 20. Što su u *glavnome* *sve* (*diplome*) *bile* *jednake*, a u *manjijem* *stvarima* *gdjekoje* su *bile* i *drukčije*. Sovj. 61. Kad smo *jednaki* s *njim* *jednakom* *smrću*, *bićemo* i *vaskrscunjem*. Rim. 6, 5. Dužina i *visina* i *širina* *jednaka* *je*. Otkriv. 21, 16. Ti su *glagoli* *akcentom* *jednaki* *sa* *složenima*. Rad 6, 79.

jednāk, *adv.* (u G. G.) *gleich*, *auf* *der* *Stelle*, *illico*, *cf.* *odmah*, *jednak*: *Jednak* *vezir* *čara* *poslušao*. *Jednak* *tanke* *puške* *izmetal*. Rj. *vidi* i *jedanāk*, *jednino*: *ostala* *syn.* *kod* *odmah*. — I *igumnu* *kad* *knjiga* *dođe*, *jednāk* *brže* *na* *konja* *usjede*. Npj. 4, 372.

jednako, *adv.* — **1)** *gleich*, *aequaliter*. Rj. *prema* *jednāk* *adj.* *kao* *bez* *razlike*, *ne* *drukčije*, *dotazi* i s *prijedlogom* *na*. — *Gijevojka* *mala* *ili* *velika*, *jednako* *joj* *se* *hoće* *svatova*. Post. 72. *Izmjenju* *ovih* *narječija* *meni* *se* *čini* *da* *se* *najjednāčije* *izgovaraju* *riječi* u *Resavs-kome*. Rj. XVII. Ne misli se *svuda* *jednako* *koje* *su* *Srbi* *koje* *li* *Hrvati*. Dioba 5. *Ondje* *sluga* i *gospodar* *jednako* *stoje*, *car* i *vojnīk*, *bogati* i *ubogi*

DP, 369. Pišemo *jednak* n. p. djed i
Oled VI. — 2) *bestedig, in einem fort*,
R. *ti sve, uvijek isp. neprestano, bez
prestanka, bez prestanka, bez prekida, bez
prekida*. — Medjed je *jednako* koješta donosio i dijete
hripta, kao ma prije i mater. Npr. 1. Od to doba
pa je onak *jednako* išao i Trojana brijao. 150.
Misliti se *jednako*, kako bi ženu svoju izbavio. 201.
Svi su *jednako* bojak bez prestanka. Npj. 2, 245. Angjeli
brijaoi na n. besima *jednako* gledaju lice oca mojeg.
Mat. 18, 10. Oganj na oltaru neka *jednako* gori. Mojs.
III, 6, 9.

jednakost, *jednakosti*, *f.* die Gleichheit, *aequalitas*. Rj. *osob na onoga što je jednako, suprotno ne-*
jednakost. — Kao brdski narod mogao je svagla biti u
većoj slobodi i *jednakosti* izmogu sebi. Kov. 5.
Pravdu i *jednakost* činite slugama. Kološ. 4, 1.

jednina, *f.* — 1) *osobina onoga što je jedno, vidi*
jednost, jedinstvo 2. — Seljak čini ono što su činili
njegovi stari samo za to što to dokazuje njegovu
jedninu s njima. M. Gj. Miličević. ARj. IV, 534a.
— 2) u gramatiki, *jedinstveni broj, die einfache Zahl, numerus singularis*. Oblika ima za *jedninu* i
za množinu. Obl. 1. *isp.* dvojina, množina.

jednoć, *vidi* jednom. Rj. *adv. vidi i jednoć, i syn.*
andje. — 1) *jednoć (ne više puta): Jednoć* u godini
dana pristupe. F. Lastrić. *Jednoć* i veće puta da
razmisli. S. Matijević. ARj. IV, 544a. — 2) *kao*
razak (u prošlosti), kao kada goj (u budućnosti):
Hodeći *jednoć* od Nazijanža u Atene. F. Glavinčić.
Jednoć sjede pred kuću. Nar. prip. bos. ARj. IV,
544b.

jednoć, *vidi* jednom. Rj. *adv. vidi i jedared, jedan*
put, jednoć, jednoć. — 1) *jednoć (ne više puta),*
einmal, semel. U *jednoć* mu odsiječe glavu. Npj.
4, 307. — 2) *kao nekad (u prošlosti), kao kada goj (u*
budućnosti), einmal, aliquando. *Jednoć* Bog pošlje
anjela da vidi kako ova braća žive. Npr. 79. Kaza
Isus *jednoć* priču ovu. Prip. bibl. 139.

jednodržavnost, *f.* *osobina države koja je jedna:*
Sve do Pušana, koji osnova u upravi samovlasnost
i *jednodržavnost*. DM. 11.

jednodušan, *jednodušna*, *adj. vidi* jednodušan.
jedno-dušan, koji je jedne (iste) duše s drugim (u
prenesenom smislu): einmüthig, unanimis, tako slož,
riječ i kod bogodušan. — Svi *jednodušni* u molitvi
budite ustrepljivi. I. Bandulović. Da će vazda s njime
jednodušni biti. A. Kanižlić. ARj. IV, 546a. *adv.*
Pa *jednodušno* jednjem ustima slavite Boga. Rim.
15, 6 (*tako i u* Nov. Zav.). Tada se skupi sav narod
jednodušno na ulicu. Nem. 8, 1.

jednoglasan, *jednoglasna*, *adj. uke*. ARj. IV, 546b.
jedno-glasan, u kojega ili u čega je jedan (isti) glas
koji i u drugoga, einstimmig, una voce, riječi tako
slož, kod bezglasan. — Ali *jednoglasan* sud različnih
ljudi nije mogao svetića ničemu naučiti. O Sv. O. 2.
adv. vidi jednoglasice, jednogrllice. — Za što sve
četiri sudije *jednoglasno* ili više njih kažu da je
uzeto Dubrovniku... ono treba vratiti. DM. 320.
Svak zna da te je Akademija... *jednoglasno* iza-
brala. Pom. 48.

jednoglasice, *ade.* (u Boci) *einstimmig, una voce,*
cf. jednogrllice. Rj. *vidi* jednoglasno.

jednoglavac, *jednoglavca*, *n.* *jedin čovjek, koji*
ima u kući samo jednu (svoju) glavu, der Einzige
in einer Haushaltung, unus paterfamilias, cf. jed-
linac 2. Rj. *jedno-glavac, vidi i samac, po tumačenju*
Latinskom jednoglavac je pa i jedlinac 2 čovjek jedin,
koji u kući živi sām sa ženom i djetcom svojom bez
bratve i drugoga rodu, vidi inokosan.

jednogodišnjik, *n.* u Rj. *samo u množini: jedno-*
godišnjici, ikā. *m. pl. die in demselben Jahre ge-*
born sind, odlom anno nati. Rj. *koji su jedne (iste)*
godine rođjeni: jedno-godišnjik. Osn. 271.

jednogrllice, *adv. einstimmig, una voce, cf. jedno*
glasice. Rj. *jedno-grlice, kao kad biva što u jedno*
grlo, vidi i jednoglasno. — Svi *jednogrllice* zavikamo:
Daj pope ruku! daj pope ruku! Npr. 295. (*isp.*
A kad k njima Radoica dogje, svi u *jedno* grlo za-
plakaje. Npj. 3, 358).

jednojajac, *jednojajca*, *m. der Einhoder, qui uno*
tantum testiculo est praeditus. Rj. *jedno-jajac, u koga*
ili u čega je (samo) jedno jaje (malo).

jednoličke, *adv. zugleich, una:* Prepade se i Miloš
i Marko, *jednoličke* na noge ustaše. Rj. *u jedan (isti)*
čas, u jedan put, zajedno, vidi jednoliko. — *za*
kvantitet na posljednjem slogu isp. ametice.

jednolik, *adj. gleichen Gesichtes, faciei aequalis:*
Tri gjevoji, sve tri *jednolike*. Rj. *jedno-lik, u koga*
ili u čega je jedno (isto) lice kao u drugoga, tako
slož, adj. kod bjelolik. — (Gjeverima do ramena,
s' svojim rabrom *jednolika*. Npj. 1, 48. Okupiću šez-
deset hajduka, sve hajduka srca *jednolika*. 3, 319.
Dva viteza i gospodičića... *jednolika* lika i oružja.
5, 287.

jednoliko, *adv. biće što i jednoličke: u jedan (isti)*
čas, u jedan put, zajedno. — Sa svih strana Srbliji
udarise, *jednoliko* složno udarise. Npj. 4, 257.

jednojletkinja, *f.* (u Hrv.) *n. p. mladica (od jedno-*
noga ljeta—godine), ein einjähriger Sprossling eines
Baumes, sarculus unius anni. Rj. *kako se kaže: n. p.*
mladica, može jednojletkinja biti i kaka god druga
stvar, koja je od jednoga (samo) ljeta, godine u rodu
je ženskoga, n. p. životinja, biljka kaka goj.

jednom, Rj. *adv. vidi* jednoć, jednoć, jednoć, je-
dared, jedan put. — 1) *einmal, semel*. Rj. *jedan*
put (ne više puta): Zapita ga još jednom. Npr. 37.
Jednom se ragja a *jednom* umire. Posl. 113. Ljubnu
je *jednom* i drugom. Npj. 1, 223. Tvoj se babo triput
oženio, a ti *jednom* i to udovicom. 227. Prijekje po
kući *jednom* tamo i *jednom* amo. Car. II, 4, 35.
uzimu predu se *prijedloge* ob, od, po, u, koji mu
zvučenju dodaju svoje: Tko nali' gostaru ob *jednom*
iste, veće izvan neg u nju ulije. DPost. 131. Ako
mu od *jednom* osečem glavu, baš je dobra (sablja).
Npr. 172. Tu po *jednom* puške izmetnuše. Npj. 4,
410. U *jednom* mu odsiječe glavu. Npj. 4, 174. *vidi*
najjedno. — 2) *einmal, aliquando*. Rj. *kao nekad (u*
prošlosti), kao kada goj (u budućnosti): Carev sin
opet dugo putujući... pogje unapredak i *jednu*
jednom dogje u grad zmajev. Npr. 21. Biće *jednom*
i u paklu vašar. Posl. 14. *Jednom* bijah u zemlji
Arapskoj, pa udarih na vodu četrnju. Npj. 2, 376.

jednomislenik, *m. vidi* jedinomislenik. *ko je jedne*
(iste) misli s drugim. — Petar pak uzdajući se u svoje
prijatelje i *jednomislenike*. Sovj. 28. Kuzmanić i os-
tali njegovi zemljaci i *jednomislenici*. Slav. Bibl.
1, 90.

jednomjesečiči, *m. pl. Geschwister deren Ge-*
burtsstag in den nämlichen Monat fällt. Kad se *jedno*
od jednomjesečiču ženi ili udaje, onda drugo ne
smije biti kod kuće. Rj. *braća i sestre, što se rode*
jednoga (istoga) mjeseca, a različnih dakako godina.

jednomžutatica, *f.* (u pripovijeci) žena koja je
imala jednog muža, *die mir einen Mann gehabt hat,*
univira. Rj.

jednanaest, (u C. G.) *vidi* jedanaest. Rj. *jedno-na-*
(dies)et.

jednanaestero, (u C. G.) *vidi* jedanaestero. Rj.

jednonica, *f. obrok kad se jednoniči, jednoničenje:*
lajzla baba jednonicu u napredicu, u Srbiji. V. Ilić.
ARj. IV, 552a.

jednoničenje, *n. vidi* jednougjenje. Rj.

jednoničiti, čim, *vidi* jednouditi. Rj. *jedno-ničiti,*
samo jedan put nu dan jesti. — Usni da svake ne-
gjelje po jedan dan ima *jednoničiti* doklen rodi.
Npr. 258.

jednook, *adj. jedno-ok, u kojega je jedno oko:*

Da ga je nikoji *jednook* udario. A. Kanižlić. Tu Gorgoni *jednooki* i Cerberi. J. Kavanjin. ARJ. IV. 552a. *riječi tako slož. kod buljook.*

jednorog, *m.* jedno-rog, *životinja s jednim rogom, das Nashorn, rhinoceros, riječi tako slož. kad divorog.* Možeš li vezati užem *jednorogu* da ore? Jov. 39, 12, 13. *Jednoroz* će sići s njima i junaci s bikovima. Is. 34, 7.

jednorogov, *adj.* što pripada *jednorogu*, za nast. *ov* *vidi* alatov. — Bog ga je izveo iz Misira, a on mu je kao snaga *jednorogova*. Mojs. IV. 23, 22.

jednostožan, *jednostožna*, *adj.* jedno-složan, *što je od jednoga stoga, einsilbig, monosyllabus, tako slož. riječi kod četvorosložan.* — »A« ponajviše nepostojano, već ako u *jednostožnim* riječima. Danica 3, 93. Sva imena . . . osobito *jednostožnu* narastu u mlož. broju na »eviz ili »oviz«. Rj.¹ XXXVIII.

jednostavan, *jednostavna*, *adj.* *aus einem Stück, ex uno, continuus, cf. samotvor: I dvostruka rebra jednostavna.* Rj. jedno-stavan, *što je učinjeno od jednoga (samo) komada, vidi* prost 3, *suprotno složan.* — Misli, da su oni za ljubav malome »jeru« tražili *jednostavne oblike* za da, lb, nb. Nov. Srb. 1818, 100. Načini svijetnjak od zlata, *jednostavan.* Mojs. II. 37, 17. *Rečenice samostalne jedna* prema drugoj, *jednostavne* ili složene. DARJ. 7a. Daleke planine . . . ono njihovo *jednostavno* pravilo. Zlos. 81.

jednostran, *adj. parziale, ulcerente; futor, studiosus.* Stulli. jedno-stran, *u koga je kao jedna strana samo, obzire se samo na jednu stranu, kao pristrastan.* — Vlast, rađeći *jednostrano*, samo štrpka mrvu po mrvu poslušnosti. Zlos. 19.

jednostranost, *f. favor, studium.* Stulli. *osobinu onoga koji je jednostran.*

jednostruk, *adj.* jedno-struk, *koji je jedne struke, vidi* jednostavan (od čega se razlikuje u tome što mu *suprotno može biti* i dvostruk, trostruk i t. d.), *simplex (non duplex).* Stulli. *einfach.* ARJ. IV. 555b. — *Priprostim* ili *jednostrukim* storima. M. Dobretić. *Vira* je jedna i *jednostruka*, to jest, virovati sve. F. Lastrić. Zašto Boga zoveš *jednostruka*? Dakle je duh, indji je *jednostruk.* I. Velikanović. Bog za *jednostruka* stostruko daje. F. Vrančić. ARJ. IV. 556a. *ade.* Ne umije sebar *jednostruka*. DPosl. 76.

jednoš, *vidi* jednom. Rj. *vidi* i jednoč, i *syn. ondje.* jedno-š. za pridjevno š *isp. dvaš.*

jednouditi, *đim, v. impf. nur einmal des Tages essen (im gewissen Fastagen, oder sonst aus Andacht), non nisi semel de die manduco.* Kad odrasli ljudi i žene hoće da se pričeste, svagda valja nedjelju dana da *jednouda*, ili »drže sedmicu«, *cf. jednoničiti.* Rj. *jedan put samo na dan jesti (na neke posne dane, ili i u druge dane iz pobožnosti).* — Sedmica, 2) nedjelja dana koja se *jednoudi*, *n. p.* kad hoće čovjek da se pričesti: ne može ni izići sedmicu (kad počne *jednouditi* u utornik, pa hoće u nedjelju da se pričesti). Rj. 675a.

jednougjenje, *n. das nur einmal des Tages Essen, manducatio unica de die.* Rj. *verb. od jednouditi.* *vidi* jednoničenje.

jednoum, *adj.* jedno-um, *koji jedno (samo) umije (ili umije), pa po tome tvrdo glav, koji sve radi po svojemu umu.* *isp. jednoumac.* — A pak svi su *jednoumi*, ter pristupiti ne dadu mi. J. Knežević. ARJ. IV. 556b. *vidi* i jogunast, i *syn. ondje.*

jednoumac, *jednoudmca, m.* (u Boči) čovjek tvrdo glav, koji sve radi po svojemu umu, *ein eigensinniger Mensch, homo qui nimium sui juris sententiacque est.* Rj. jedno-umac, čovjek *jednoum.*

jednovjerac, *jednovjerca, m.* jedno-vjerac, čovjek koji je *jedne (iste) vjere s drugim, suprotno novjerca.* — Oni su svi braća i rođjaci, i oni su vaši *jednovjerci.* Npj. 5, 450.

jednovjéran, *jednovjérna, adj.* jedno-vjeran, koji

je jedne (iste) vjere s drugim, vidi jedinovjerna. Patrijarsi, nama oprostite, i vi naši cari *jednovjerm.* Npj. 5 553.

jednovolnik, *m. čovjek koji ima samo jednoga vola: U koga je bilo dobrih volova i vrline momčadi, on bi Boga radi primao u sprezu po nekoga jednovolnika ili dvovolnika.* M. Gj. Miličević. ARJ. IV. 557b.

jednoženstvo, *n. Stulli. monogamia, stanje u kojem muž ima (samo) jednu ženu.* ARJ. IV. 558b. *isp. bezženstvo.*

jednožičan, *jednožična, adj.* (u hooškoj *n. p.* sukno (koje je uvedeno u jednu žicu, *Art Tuch, prima genus, cf. jedinica.* Rj. jedno-žičan, *što se tka u jednu žicu.* — *Jedinica*, 2) rijetko sukno, što se tka u jednu žicu; neki ga zovu *klašnjak.* Rj. 250b. *vjgri tabu slo.* dvožičan, mnogožičan.

jeduják, *m.* (u Srijemu) *die Speiseröhre, oesophagus, cf. dušnjak.* Rj. *postanjen od jesti.* *isp. Korijeni 6.* *onu vjcer u grlu, kuda ide hrana iz usta u želudac, vidi* i ljetnik, *isp. grkljan.*

jedogonja, *m.* (u Risnu) čovjek iz kojega u snu iziđe duh (od prilike kao iz vješice). Rj. *vidi* vjedogonja; *tenac, tenjac.* — *jedogonja* i odbacivši *v: jedogonja.* Korijeni 209. *vidi* dalje tumačenje i primjere kod vjedogonja.

jedovača, *f. jedorna zmija: On prevraća drvlje i kamenje, dok je našo kaću jedovača.* HNpj. 2, 59. *vidi* otrovnica. — za nast. *isp. ujgirača.*

jedovan, *jedlovna, adj. akc.* ARJ. IV. 559a. *vidi* jedovit, *giftig, venenatus; u čemu ima jedu 2 (otrova): Čuvaj se sunca marčanoga k'o podskoka jedornoga.* DPosl. 13.

jedovit, *adj. giftig, venenatus.* Rj. *vidi* jedovan, otrovan, otrovit. *u čemu ima jedu 2, otrova, adj. s takim nast. kod barovit.* Kako iz pakla izlećeše *jedorite* zle nemani. J. Palmotić. U kojoj se legu svaki dan na stotine *jedorite* one zmije. B. Zuzeri. ARJ. IV. 559b.

jedranje, *n. das Festwerden, consolidatio.* Rj. *verb. od* jedrati, *stanje koje biva, kad što jedra, postaje jedro.*

jedrati, *drām, v. impf. fest werden, consolidor, n. p. grožgje jedra.* Rj. *postajati jedro, v. pf. slož. najdrati, zajdrati.*

jedree, *n. dem. od jedro (u gornjem primorju, a u nas bi kazali jedreca): Vozila se tunana galija ispod h'jela grada Dubrovnika, jedrea joj od svile bijele.* Rj.

Jedrene, *Jedremeta, n. Adrianopel, Adrianopolis, cf. Drenopolje: Sto Jedrene drže kula bila. Kad u ovedem gradu Jedrovcu.* Rj. *rjenje* i *Jedrena: Turski sine, od Jedrene care.* Npj. 2, 265.

jedrénje, *n.* (po prim.) *das Segeln, navigatio.* Rj. *verb. od* jedriti, *radnja kajom tko jedri.*

jedrina, *f. die Festigkeit, Dichtigkeit, soliditas.* Rj. *osobinu onoga što je jedro.*

jedriti, *drim, v. impf. (po primor.) segeln, navigo.* Rj. *akc. u Daničeva Rad 6, 107: jedriti.* *isp. brođiti 2, ploviti, v. pf. slož. do-jedriti, pre-, u-, za-.* — *Jedri* li mi *drago* *umje*, vije li mi *bandijera.* Rj. 11b. *Brod je jedrio.* Npr. 251.

jedro, *n.* (u prim.) *Segel, velum.* Rj. *dem. jedarce, jedree.* — *I u naša će jedra vjetar puhat.* DPosl. 31. *Ide na sva jedra.* 31. *Jedra je otrovio, a sidara nije izvadio.* 39. *Odrješio je veće jedra.* 90. *Skupit' jedra.* 112. *Vidim brod bez jedara.* Kov. 67. *Podignurši jedra plovljahu pokraj Krita . . . spustismo jedra . . . raširivši malo jedro* prema vjetriću koji duhaše, *vožusmo se kraju.* Dj. Ap. 27, 13, 17, 40. *Oslabiše tvoja uža, ne mogu tvrdo držati katarke svoje ni razupeti jedra.* Is. 33, 23.

jedva, *kaum, viz: jedva jedvice, kaum und kaum: To je Miloš jedca dočekao.* Rj. *vidi* gjorgjorice, komaj,

jesa 3. i s t i m j e d - v a , p r e t p a l a j e i u j e d i n
— 1) p r e t p a l a s u p l a s n o g a , d r u g i p a l i r i j e č e t i v a .
— 2) p r e t p a l a m u o - v a j . Osn. 138. u d r u g u
p r e t p a l a p r e t p a l a . A l i o n j e l e t i č e k a j u ć i d a v i d i
p r e t p a l a , n i j e h i t o n i s n a š a t i š t o b a b a g o v o r i . Npr. 17.
P r e t p a l a p r e t p a l a i j e l e t a j e l o n o , d o g i j e u g r a d z n a j e v .
24. P r e t p a l a j e l e t a j e p a t n a p i t a , d o g i j e p r e d d v o r e .
4. B e t a s o l j i m o t i d o š e , a t e b e j e l e t i d o p a d o h i j a .
P o s l . 27. J e l e t a k r a j s k o j e m s a s t a v l j a m . J e l e t a n a -
b a v l j a i t o t š t o m i t r e b a z a ž i v l j e n j e . 111. I t a k o
j e l e t a p r e t p a l a d o g i j e M i l o š u u B e o g r a d . M i l o š 128.
J e r j e l e t a k o u m r e z a p r a v e d n i k a . R i m . 5 . 7 .

jedvice, *u. v. er. jeina*: jedva jedvice, mit grosser
Mühe, t. n. l. n. Rj. s velikom nategom. — *Jedva jed-*
vice još uzlazi da ga braća ne poznadu. Prip. bibl. 32.

jedvini, *u. v. er. jeina*: jedva na jevine jade,
i d. grosser Mühe, endlich einmal, t. n. d. Rj. s pre-
velikom nategom i mukom. — Tako srbi, mjesto što
su se za cijelo nadali granice svoje rasprostraniti,
čeka se na jevine jade održu u onome što su imali.
Sovj. 33.

jedžok, * *n. v. er. jelo*, Rj. i *syn. ondje*.

Jeftimija, *f. ime žensko* Euphemio: Kad to začu
Ejpa Jeftimija. Rj.

Jefta, **Jeftan**, **Jeftica**, **Jeftimije**, **Jefto**, *vidi*
Jefto mit allen Ableitungen. Rj. *vidi* Jefta, Jeftan,
Jeftica, Jeftimije, Jefto.

jeftin, *u. v. er. jevin*, *wohlgeil, vilis, cf. ejene*.
Rj. 219b. *vidi* ejenan, slahak. — *Jeftin* espap zna-
prazni. Posl. 114. Od jeftina mesa čorba za plot. 233.
ude Blazo nama, evo nam argata! jeftino će radit'
vinograde. Npj. 2, 370. *Jer* se ondje živi jeftinije
nego na mnogome drugom mjestu. Kov. 40. *vidi*
primjere i kod jevtin.

jeftinoća, *f. : čjenoća, cf. jettinoća*. Rj. 813b. *vidi*
jevtinoća.

Jegar, **Jęgra**, *m. — 1)* (st.) nekako mjesto: Ti
nijesi drumu pogodio, to ne ide Jegru bijelome, već
Janjoku gradu kaurškome. Rj. — *2)* Stadt Erlau
in Ungarn, Agria. Rj. grad u Ugarskoj. biće jedno
Jegar pod 1 i pod 2.

jęga, * *jęgeta, n. die Feile, lima, cf. pila*. Rj. *isp.*
turpija.

jęglen, * *m. vidi* jeglendže, *cf. besjeda*, govor, raz-
govor: I veliki jeglen otvorise. Rj. *vidi* jeglena. —
Na jeglen se Turc zafalilo. Npj. 4, 100. O svačemu
jeglen zaturiše. 4, 336.

jęglendže, * *jęglendžeta, n. der Discurs, confabu-*
lato, cf. jeglen. Rj. i *syn. kod* jeglen.

jęglendžija, * *m. der Schwätzer, confabulator*. Rj.
čorjek koji rado jegleniše, govori, razgovara se, isp.
govordžija, govorljivac.

jęglenisanje, *n. das Sprechen, Schwatzen, confa-*
bulato, cf. razgovaraje. Rj.

jęglenisati, *m. čem, v. impf. schwatzen, confabulor,*
cf. govoriti, razgovarati se. Rj. *vidi* heglenisati. —
Ko koga begeniše, s onim i jegleniše. Rj. 19a. Stanj
malo, da jeglenišemo, ti čiju ćeš odvesti gjevojkju.
Npj. 3, 162.

jęgo, *kao da je uzeto iz staroga Slovenskog jezika*
(orkenoga) mjesto njega. — To je preko jęgo, jęgo.
To je premnogo. U vojv. po varošima). Posl. 318.

Jęgrolija, *m. (st.) Einer von Jegar*: Čisto zlato,
Jęgrolija Mujo! Ti nijesi drumu pogodio, to ne ide
Jęgru bijelome, već Janjoku gradu kaurškome. Rj.
čorjek iz Jegra, i. est. Turski lija, *isp.* Budimlija.

jęguba, *f. Jęguba* uz bukvu, jęguba niz bukvu,
jęguba k zemlji pale, jęgubići prionuše (ko može
više pita zasopce brzo izgovoriti da se ne pomete).
Rj. *isp.* kundrac.

jęgubić, *m. cf. jęguba*. Rj.

jęgulja, *f. der Val, augulla, cf. ugor*. Rj. *riba*.
— Ugor, jęgulja viza od po oke. Rj. 768a. Drži jęgulju
za rep. DPost. 20. Jęgulje se u mutežu hitaju. 39.

jęgja, *f. (u C. g.) vidi jelo*: Kakva jęgja takva
megja. Rj. *syn. kod* jelo.

jęjjenje, *n. das Zürnen, ira et irritatio*. Rj. *verb.*
od 1) jęliti, 2) jęditi se. — *1)* raduju kajom tko jędi
koga. — *2)* raduju kajom se tko jędi.

Jęjupački, *u. v. er. vidi* Ciganski: Ne može se platiti
koliko Jęjupački i krv. Rj. *što pripada Jęjupačima*.
— *Jęjupačke* je trage. DPost. 39.

Jęjupak, **Jęjupka**, *m. (u C. G. i po okolini) vidi*
Ciganin. Rj. *upravo je što i Jęjupčanin (Misirac), jer*
se držalo da su Cigani starinom iz Jęgipta (Misira).
syn. vidi kod Ciganin. — Cari se džilom a Jęjupri
kamenom (kukom) umeću. DPost. 11.

Jęjupče, **Jęjupčeta**, *n. vidi* Ciganče. Rj.

jęjupčenje, *n. verb. od jęjupčiti, radnju* *kojom*
tko jęjupči.

jęjupčiti, *čim, v. impf. vidi* ciganisati, ciganiti
se, isp. cigančiti, raditi ili postupati Jęjupački,
osobito prositi ili iskati naradujuć, ne odstupajući.
— *Jęjupčiti*. DPost. 39.

Jęjupka, **Jęjupkinja**, *f. vidi* Ciganka: Našli su
ga u jutru na sokaku, Jęjupkinja njega odvojila. Rj.
— Mjesec će lijepo sjas, ali malo griješ, reče Jęjupka.
DPost. 62.

jeina, *f. vidi* sova. Rj. *vidi* jejina, eja; i *syn. kod*
buljina.

jejina, *f. tako piše Daničić riječ jeina, koju vidi*.
— *jejina* (osn. u čja, s kojom se jednači u značenju).
Osn. 153.

jek, *m. — 1)* der Hall, sonitus. *cf. jeka*. Rj. *ono*
što se čuje kad što ječi. — *2)* die wüdreste Zeit zu
etwas, tempestivitas: A. Ima li i sad grožnja? B. Ima,
sad u najveći jek. Rj. *pravo vrijeme, u koje ima čega*
uvriše. — U uvreči jek (n. p. ima trešanja, cvjeta
voće i t. d.). Gledaj: U velike. Posl. 333. U velike
(n. p. ima trešanja, gjevojkja za udaju, voće cvjeta,
t. j. u najbolje). 326. U kojih se književnost u ono
doba razvijala u najveći jek. Vid. d. 1862. 18.

jęka, *f. der Hall, sonitus*: Stade jęka koju oko
dvora. Rj. *vidi* jek 1. *ono što se čuje kad što ječi*:
Stade jęka zilu i borija. Rj. 209b. Zapaliću trideset
topova ... neka ode jęka pod oblake. Npj. 2, 533.
— *Stoji jęka mrtra i ranjena ... stoji jęka ranjena*
junuka. 5, 102 (*isp.* ječati 2, ächzen, ingemo). Kad
je (košulju) junak nije nahodio, jest ga teška jęka
ukratila, kako ječi, sva odaja zveči. HNpj. 1, 94.
Približi se dan, kad će biti polom a ne jęku gorska.
Jezeč. 7, 7. Prekinuću jęku pjesama tvojih. 26, 13.

Jęka, *f. ime žensko (od Jęla, Jelena)*. Rj. *hyp.*
Je-ka, može biti i od Jelisaveta, i t. d. *roc.* Jęko.
takva *hyp.* ženska kod Daka.

jękmedžija, * *m. der Brotbäcker, pistor*. *cf.* pekar,
hljebar. Rj. *vidi* i jękmedžija (i primjere ondje), su-
rundžija, pišerdžija.

jękmedžijin, *u. v. er. des Bäckers, pistoris*. Rj. *što*
pripada jękmedžiji.

jękmedžijnica, *f. der Bäckerluden, taberna pi-*
storij. Rj. *jękmedžijski dućan*.

jękmedžjuskí, **jękmedžjiskí**, *adj. Bäcker-, pi-*
storius. Rj. i *sačeto jękmedžjinskí, što pripada ję-*
kmedžijama ili jękmedžiji kojemu god.

jękmedžiluk, * *m. die Bäckerei, ars pistoria*. Rj.
ekmedžinski posao, zanat. — za Turski nust. *isp.*
abadžiluk.

jękmedžija, * *m. vidi* jękmedžija (mit allen Ablei-
tungen). Rj. *see* riječi *dovedene od* jękmedžija *moju*
mjesto dži *imati* i kći: jękmedžijin, i t. d. — U
Loznici jękmedžije imale su otriđe (a sad ne znam
kako je) prvo obične somune, ili simite, po tom na-
treničke, pa onda bocmane. Rj. 33b.

jęknuti, **jęknēm**, *v. pf. Rj. kao* *puštiti iz sebe jęk,*
jęku, uopće glas, v. impf. ječati. — *1)* aufächzen,
ingemiseo. Rj. *kaže se za bolesna ili ranjena, vidi*
zaječati. — Da ne jękne niti zaleće. Rj. 180a. Eno

hlada oko Budim' grada, gje boluje Budimka gjevojka; kad mi *jekne*, vas mi Budim zvekne, kad uzdane, vas Budim ustane, Herc. 216. — 2) *erschallen, intono*. Rj. *dati od sebe glas uopće, učiniti da se glas razlegne*: Volj' ti piti, volj' kapu kupiti. (...) Kad talijer padne na žabu, ona *jekne* i da od sebe glas »pit' ...». Posl. 39.

jeko, *m.* koji ječi, *Ein'er der ächzet, qui ingemit*: jeko ječi, a zdrav zveči (u Grblju). Rj. *oblijev je hyp.* Osn. 49. *gen. jéka, voc. jéko, korijena kojega je ječati. isp. Korijeni 2.*

Jéko, *m.* ime muško (od Jevto?). Rj. *hyp. gen. Jéka, voc. Jéko, osn. od Jertimije ili Jerren.* Osn. 312. *takva hyp. kod Dako.*

jéktanje, *n. das Hallen, sonitus*. Rj. *verbal. od jektati. radnja kojom što jéče.*

jéktati, *jéktém, v. impf. hallen, sono*. Rj. *darati od sebe glas, činiti da se glas razliječe, vid. ječati 1. dam. ječkati. v. pf. jeknuti.* — Gjerdan zvekće, sree *jekće*. Rj. 203b. Gorom idu Petrovi svatovi, gorom idu, gora *jektijaše*, poljem idu, polje *zvečijaše*. Npj. 1, 42 (jektijaše *mj.* jektaše *kao* i zvečijaše *mj.* zvečaše *biće* u pjesmi da se dohije jedan slog *riše*).

jéktičav, *adj. hektisch, tabe laborans*. Rj. *kaji boluje od jéktike, suhe bolesti, sušice.* (Teodor Filipović) došao u Arkov za profesora, no budući da mu se osobito kao *jektičaru čoveku*, ona zemlja nije dopala, zato stane moliti ... Danica 5, 29.

jéktika, *f.* (u vojv.) *die Hektik, hectica, cf. suha bolest*. Rj. *vidi i čičija, i syn. onlje.* — Grč. *έκζωος*.

jél, *vidi jer*: *Jel* se vatra sa slamom ne gasi. Rj. savez: *jère, jër, jëra*; taj se savez govori i bez re pa mu se i j odbaci: *e*: tada mu se opet dodaje *li* i okrnjeno *l*: *čli, žli*; i sa j sprjeda: *jël*. Korijeni 172. — Voljela bih ... no ... Markova se nazivati *luba*; *jel* je Marko Turska pridvorica. Npj. 2, 238. Tade konje usred polja stade, *jel* poznade druga Dmitrovoga. 3, 341.

jéla, *f.* (pl. *jële*) *die Tanne, abies*. Rj. *vidi jëla, jelika, čim. coll. jelje.* — Kad si rasla, na što si glodala? *al' nu tanku jëlu ponosiš?* Npj. 1, 230. Bolan Jovan po gori hodio, *na vitu se jëlu naslonio*: »*Vitu jëlo, mene boli glava.*« 1, 271. *Viška jëlu do neba, široke grane podvila. 1, 332.* Dva su bora naporedno rasla, megju njima *tankovrha jëla. 2, 14.* *Al' zelena usanula jëla. 2, 167.* Gjeno ima *suhoerhu jëlu. 3, 301.*

Jéla, *f.* ime žensko. Rj. *voc. Jëlo. hyp. od Jelena. vid. Jelača.* — Kaloper Pero, le!jo! Kaloper Pero! — Što zoveš, *vita Jëlo?* Što zoveš, *Jëlo?* Npj. 1, 277.

jëla, *f.* (u Hrv.) *vidi jëla*. Rj.

Jëlača, *f.* ime žensko. Rj. — *Jëlača* (osn. u *Jëlu*). Osn. 350. *ime s takim nast.* Stanača (osn. u Stana). Osn. 350. *prezime po materi Jëlači*: Jëlačić. Npj. 2, 653.

jëlās, *m.* ime volu. Rj. *isp. jëlen 3, jëlonja.* — *imena volovima s takim nast. kod vo.*

Jëlāšin, *m.* ime muško. Rj. — *Daničić* Osn. 149 *dvodi od Jezdimir. biće od Jëlesije, Jëlisije.* *takva hyp. kod Gjurāšin.*

jëlāšje, *n.* (coll.) *das Erlengebüsch, alni* (cf. *jëlša*): *Zagje joj se košulja za zeleno jëlāšje.* Rj. *inoštra jëlša. vid. jošje.*

jëlce, *n. dem. od jëlo. akc. od Budmāu*, ARj. IV. 575b. *vidi jëoce.* Neka dogje ... i zgotovi preda mnom *dvu jëlca* da jedem iz njezine ruke. Sam. II. 13, 6. Brašance, *jëlce* ili malo *jëla*. Daničić, ARj. 593a. *takva dem. kod barioce.*

Jële, *f.* ime žensko. *hyp. od Jelena. vid. Jëla.* — *Ljèpa li je Zrnčeva Jële!* Herc. 21. *voc. Jële. isp. takva hyp. kod Dób're.*

Jëleč, *Jëlčca*, *m.* varošica u Hercegovini blizu Foče. Rj. *riječ i s takim nast. kod Gddec.*

Jëlečanin, *m.* Rj. *čovjek iz Jëlčca.*

Jëlečkī, *adj. Rj. što pripada Jëlcin.*

Jëlečkinja, *f. Rj. ensla glava iz Jëlcva.*

jëlek,* *f. vid. gjeovm. Rj. vidi i jëcerma. kao prsluk.* — Sakuj sebi toke na *jëleke*, toke nosi, muome se ponosi. Npj. 1, 166. Nosi l' Soka ... po košulji *sija-jëlek* do bedra. 1, 359.

jëlen, *m.* — 1) *der Hirsch, cervus*. Rj. *vidi jëljen-ljëljen. hyp. jëlenak, jëlenko, ljëljenko.* — Nek ulovi *zlaturogu jëlena*. Rj. 211a. Ii ovoga donu dobra domaćina *jëleni* volovi, kaloper jarmovi. Npj. 1, 98. Uranila ... stara mijka ... Susrete je sveti Petar *na jëlena zlaturogu, zlaturogu i parogu. 1, 116.* Onda ode u zelenu bašču, *jëlu-rogom šaren osedlala. 1, 169* (mjesto *jëlenov ili jëljenji rog vidi ulu. kod jëlenov.*) *O jëlene, sumsko gorsko zver!* 1, 274. Zaigra se mlada niz svatove, kano *jëlu od goline dna. 2, 357.* Jesam juče bio u planinu, ranio sam *plavog jëlena. 2, 629.* Ti mu hajkni zjerald iz planine, *naženi mu srne i jëlene, ne će li ga jëlu razbačiti. 2, 631.* *Riknu jëlu, a riknu košuta. 3, 9.* Tade viče, k'o kad *jëlu riče. 3, 239.* A još imas velikoga vranca, griva mu je, ka' *jëlcna brada. 3, 329.* Laponci (žive) od *sjevernog jëlena* (Renthier). Priprava 21. — 2) *der Hirschkufer, cervus colvus Linn.* Rj. *babina.* — 3) u Hrv. *ime volu. Iveković. isp. jëlaš, jëlonja.*

Jëlena, *f.* ime žensko. Rj. *Jelena. vidi ljëljena. hyp. Jëca, Jëka, Jëla, Jële, Jëlača, Jëlenka, Jëlica, Jëlka.* — Kad preminu care Kostadine i čestita carica *Jëlena*. Npj. 2, 89.

jëlenak, *jëlenka*, *m.* Rj. *za voc. isp. danak, danče, jablanak, jablanče.* — 1) *hyp. od jëlen*: Jëlenak mi goru lomi, putak da mu je. Rj. *vidi jëlenko, ljëljenko.* — *Pasla moma jëlenke*, na vodu ili navrača, *jëleni* joj pregjoše. Npj. 1, 167. — 2) *vidi jëlenki jezik. Rj. trava. vidi i jëljenji jezik, jëzičav 2.*

jëlenče, *jëlenčeta*, *n. das Hirschkalb, pulvis cervinus*. Rj. *milde od košute, mlad jëlu. vidi ljëljenče.* — Tu bijaše zaspala gjevojka; a u krilu šareno *jëlenče*. Npj. 1, 317. Ulovio srnu i košutu, i *jëlenče* zlaćenih rogova. 1, 319.

Jëlenka, *f.* ime žensko. Rj. *hyp. od Jelena. takva hyp. kod Drenka.*

jëlenko, *m. hyp. od jëlen. vidi jëlenak 1, ljëljenko.* — Crveno vino ispijahu, *jëlenko* im uz trepezu šeta, te im čaše prishlužuje vina. Kov. 51.

jëlenov, *adj. što pripada jëlenu. vidi ljëljenov. za nast. ov. isp. atov.* — Jëlu-roz, u pjesmi mjesto *jëlenor* ili *jëljenji rog*. Rj. 253a. *vidi i jëljenji.*

jëlenški jezik, *m. trava, die Hirschzung, scolopendrium officinarum. cf. jëlenak 2.* Rj. *vidi i jëljenji jezik, jëzičav 2.*

jëlenji, *adj. Hirsch-, cervinus. Rj. što pripada jëlenima. vidi jëljenji, jëlenov.* — Strugotine od *jëljenjeg roga. Z. Orfelin. ARj. IV. 578b. takva adj. kod gjavdli.*

Jëlesije, *m.* Rj. ime muško. — II. *Elisäus (den 14. Juni), St. Elisäus: Jëlesije* proso sije, ide Vide, da obide. Rj. *Jëlesije* i t. d. to znači, da se proso sije oko Vidova dne; jer je sveti *Jëlesije 14. a Vidov dan 15. Junija.* Rj. 59b. *vidi Jëlisej, Jëli-sije. isp. Jëlašin.*

jëli! (je li) *gelt ist's so? Nicht wahr? un? nonne?* Rj. *kako je je (= jest) glagol a li osobita riječva kojom se pita, treba pisati rastavljeno je li.* — Još reče: *je li?* za moga vijeka biće mir i vjera? Is. 39, 8. *vidi kod biti (budem) 2.*

Jëlica, *f.* ime žensko. Rj. *dem. od Jëla.*

jëlica, *f.* nekaka trava za koju se govori da žena može od nje dijete pobaciti, *herbue gravis*. Rj.

jëlić, *f. mlada jëla. takve riječi kod brezić.* — On se pope u kitu *jëlu*. HNpj. 3, 541. A Mlija sa *jëlica* sigje. 1, 407.

jëlik, *jëljika*, *m. Tannenwald, silva abietum*. Rj.

jelika, *f.* jelik. — *prava s takim nast. kod*

jelika, *f.* jela 1: Rastu tanka jelika na dva lista veliki, to ne bila jelik, već devojka velika. Rj. — Baci si pod jelu zelenu... pjan katana pod jelu spava. Npj. 3, 118. za nast. vidi aptika.

Jelima, *Jenna*, *m.* ein Hellen, Hellen. Za mnoge se st. i gradove po našijem zemljama pripovijeda da su st. ili Jelima. Rj. od 1777. vidi Grk.

Jelinski, *adj.* helleisch, hellenicus. Rj. što pripada Jelima. vidi Grčki.

Jelisava, *f.* uke. ARj. IV. 581b. ime žensko. vidi le saveta. — Celi se slogovi na kraju odbacuju u stariim imenima... prema čemu i govorimo imena Jelisav, Pantelije. Glas. 10, 348.

Jelisaveta, **Jelisavka**, *f.* Elisabeth. Rj. vidi Jelisava, Saveta, Elisabetha. hyp. Jeca, Jeka; Šava, Savka. — za v. ist. u Jelisavka vidi imena kod Drenka.

Jelisej i **Jelisiye**, *n.* ime muško. *Elisus*. — Za proroka *Jelisej*, Luk. 4. 27. Pogjoše Ilija i *Jelisiye* iz Galzala. Car. II. 2. 1. vidi Jelisiye. *isp.* Jelašin. — za v. ist. *isp.* Dositije i Dositije.

Jelka, *f.* ime žensko. Rj. hyp. od Jelena. — tako hyp. kod Drenka.

jelo, *n.* *pl.* gen. jela. — 1) die Speise, cibus: Nije za (grijeha) u jelu, već u zlu gjelu. Rj. ono što se jede. vidi jedenje 2, jedivo, jedžek, jegja, jestivo, jestvina, ješa, jezbinu, mandža, dem jelce, jeoce. — Baba korizma, kojom žene plaše djecu da ne ištu mršna jela. Rj. 9b. Brašanica, brašnenik, brašnjenič, brašnjeniča, jelo što se nosi na put. Rj. 41a. Bulumac, makro jelo od brasna. Rj. 48a. Zgotoviti ručak, jelo. Rj. 206a. Ogledati jelo, kosten, gusto, cf. obliči, obiluziti. Rj. 438a. Nešto mi se jelo odbilo. Rj. 411a. Posro jelo. Rj. 500b. Za što on toliko silno jelo govori. Npr. 73. Kakva vjera onakva i večera. (Kad se ko uz post pravda što je rajavo jelo). Posl. 124. Jelo od mesa (Fleischspeise). Npj. 1, 359. Brašno mjesto jelo može se čuti u Urmnici. Posl. XLIX. Zapovijedaju uzdržavati se od jela koja Bog stvori za jelo. Tim. 1. 4. 3. — 2) djelo kojim se jede. vidi jedenje 1. — Eda li ima što za jelo. Npr. 3. Kakav je ko nu jelu onaki je i na gjelu. Posl. 123. Zapovijedaju uzdržavati se od jela koja Bog stvori za jelo. Tim. 1. 4. 3. Videći da je rod na drvetu dobar za jelo. Mojs. 1. 3. 6.

jelouja, *m.* ime volu. Rj. imenu volovima s takim nast. kod vo. *isp.* jelaš, jelen 3.

jelov, *adj.* Tannen-, abiegnus. Rj. što pripada jeli. vidi čamov. za nast. *isp.* aptov. — U jelovoj gorici na studenoj vodiči tu djevojke dolaze. Npj. 1, 366. Crkvu grade dva Mrljavčevića, pokrivaju jelovijem hlisom. 2. 203. Sjaju mu se toke kroz brkove, kano mjesec kroz jelove grane. 3. 155. Ja ću učiniti svu volju tvoju za drva kedrova i za drva jelova. Car. 1. 5. 8.

Jelovica, *f.* planina u Banjanima: Da im ne daš hjezat' Jelovici. Rj.

Jelovina, *f.* Tannenholz, lignum abiegnum. Rj. jelovo drvo. vidi čamovina.

Jelovnik, *m.* cedulja na kojoj su napisana različita jela (n. p. u gostionici: U Zlatiboru i u Rujnu evo kakav je najobičniji slarski jelovnik: sira, kajmaka, ... d. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 583b. Tu i stoka menja svoj jelovnik: mesto sena — uzima slamu. Megj. 12. Kad vidi ovako raznovrsnu sadržinu naših jelovnika. 59. Speescharte, Speisetzettel. — osn. u jelo.

Jelša, *f.* u sjev. Hrv.) die Erle, alnus, cf. jóva. Rj. vidi Jelšje.

Jelšov, *adj.* vidi jovov. Rj. što pripada jelši. vidi jovov. za nast. *isp.* aptov.

Jelšovina, *f.* jelšovo drvo, govori se u Hrc. gdje je jovov. vidi jehovina.

jeljāk, **jeljāka**, *m.* vidi jelik. za obličje *isp.* drenjak i drenik. — Zec pasuo po gustim jeljavima. Mil. 170.

jelje, *n.* vadi. od jela. — Oganj gusto jelje u pepel obrati. 1. T. Mrnavič. Kad bila u najveće jelje. Pjev. eru. ARj. IV. 581b.

Jeljen, *n.* (u Hrc.) vidi jelen. Rj. vidi i ljeljen. — Zatrča se hitro niz planinu, kako jeljen od godine dana. Npj. 3, 304.

Jeljenji jezik, *m.* (u Dubr.) vidi jezičac 2. Rj. trava. vidi i jelenski jezik, jelouak 2. *isp.* jelenji.

Jemac, *jemca*, *m.* der Birge, sponsor. Rj. vidi jamac, gdje su i primjeri. — od kor. od koga je stari Hrc. glagol jeti (imeti, jamem) *capere*. *isp.* ARj. IV. 629a. *isp.* dojmiti. Korijeni 10.

Jemac, **Jemāca**, *m.* (u Dubr.) vidi berač. Rj. čarjek koji jema (bere) *n.* p. grožđe. vidi i brač, trgalač.

Jemāčica, *f.* (u Dubr.) vidi beračica. Rj. ženska koja jema (bere) *n.* p. grožđe. vidi i bračica.

Jemāčki, *adj.* (u Dubr.) *n.* p. jemāčki koš, vidi berački. Rj. što pripada jemācima. vidi i brački.

Jemānje, *n.* (u Dubr.) das Lesen, lectio. cf. branje. Rj. verb. od jemati. radnja kojom tko jema (bere) *n.* p. grožđe. — Prut kratak dugo jemānje. DPost. 104. *isp.* jemati. jemām (jemljēm), *v.* impf. (u Dubr.) *n.* p. grožđe, lesen, lego, cf. brati. Rj. vidi i jamati, trgati 2. za postanje jemati i jamati. *isp.* jemac i jamac. Korijeni 11.

Jemātva, *f.* (u Dubr.) die Lese, spicilegium, videntiae, cf. berba. Rj. vidi i jamātva. riječi s takim nast. *isp.* kod kletva.

Jemčenje, *n.* Rj. vidi jamčenje.

Jemčiti, *čim.* *v.* impf. Rj. i jemčiti se, čim se, *v.* impf. Rj. vidi jamčiti i jamčiti se, gdje su i primjeri.

Jemenija,* *f.* marama, šamija, eine Art Kopftuch, ritac genus: Na glavi mu kapa od kurjaka, privežo je mskom jemenijom. Rj. vidi emenija.

Jemenije, **Jemenlije**,* *f.* *pl.* die Pantofeln, sandalia, solene. Rj. kuv pupuče. vidi firale. — U Carigradu se beratlije razlikuju od ostale raje i po odjelju (čini mi se da smiju nositi žute mestve i crvene jemenije). Rj. 22b. Namamiću, koga hoću, nek izdere jemenije; koga ne ću, i većma ću, nek izdere i četvete. Npj. 1, 367.

1. **Jemīn**,* **Jemīna**, *m.* vidi zakletva: Jer sam Bogu jemīn učinio, da t' u oca više prosi' ne ću. Rj.

2. **Jemīn**, *m.* pravitelj onijeh sela koja nemaju spalije, nego desetak od njih pripada caru, der Emin, magistratus turcici genus: Zabrinuo se kao jemīn o Martu (jer se o Martu mijenjaju jemīni). Rj.

Jemīnlak,* *m.* sela koja su pod jemīnom, das Eminthum, dignitas et minus *est* jemīn. Rj.

Jemīnovac, **Jemīnovca**, *m.* einer von des Emin's Leuten, homo *est* jemīn. Rj. čorjek jemīnov, koji je pod vlašću jemīnovom. za nast. *isp.* carevac.

Jemīnski, *adj.* Emin-, *est* jemīn. Rj. što pripada jemīnima ili jemīnu kojemu god.

Jemješ, *m.* (u C. G.) vidi lemeš. Rj. vidi i ljemeš, i s premještenim glasovima: jemlješ, a to opet i bez l: jemješ. Korijeni 177. i lemješ, lemješ; oralo, raonik.

Jemlješ, *m.* (u Grblju) vidi lemeš: Sirotnijska suza jemlješ probija. Rj. vidi postanje i syn. kod jemješ.

Jemstvo, *n.* vidi jamstvo, gdje su i primjeri.

Jemuža, *f.* vidi jomuža. Rj. mljeko istom izmuceno, nevareno. — je-muža, jomuža. prva je pola u obje riječi stara riječ *ICAV*, koja glasi i *ICAV* i *ICAV*... ta je prva pola izgubila završetak *AV* u riječi je-muža, a u jo-muža postalo je od *ICAV* u srpskom jeziku *jeo*, a po tom se e izjednačilo s o i dva se o sažela u jednoj. Osnove 59. druga polu od musti. *isp.* Korijeni 165.

Jemužan, **Jemužna**, *adj.* vidi jomužan. Rj. što pripada jemuži.

Jendečica, *f.* u ovoj zagoneci: Jendek ide ispōd

kuće, *jendečica* iznad kuće, gje se stase tu se jende-kaše. Rj. *odgonetljaj*: Kad tele nagje kravu te pose. **jendek**, * m. *vidi* — 1) hendek. Rj. *vidi* i jarak, i *syn. ondje*. — 2) u zagoneci, isp. *jendečica*. **jendečkati se**, kām se, v. r. *impf.* u zagoneci, cf. *jendečica*. Rj.

jěngja, * **jěngjibula**, * **jěngjija**, * f. *die Frau die mit den svati um die Braut geht, d'umit diese auf dem Wege nicht allein unter den Männern sei, comes nuptae*: Svate jednake, *jěngje* devojke. Ni gjevojke među *jěngjijama*. Rj. *žensko koje ide sa svatovima po djevojku, da ne bude ona sama među muškima, vidi engja, engjebula, engjija*. — Ona kupi kćerac svatove: . . . *Jěngjibulu* Ognjenu Mariju. Npj. 1, 156. Kad povelj ljepotu djevojku, jašu konja bule *jěngjibule*, šnjima jaše Fatima djevojka. 1, 615.

jěnjati, *jěnjām*, v. *pf.* (u Hrv.) *nachlassen, remitto*: jenjala kiša, bolest, cf. *enjati, popustiti*. Rj. *vidi* i *anjati, sustati, v. pf. slož. prenjati*. — u *sjer. Hrv. govori se hěnjati, hěnjām, v. impf. hěnjavati, u značenju prestati, prestajati, u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru: enjati (anjati), a u krajevima gdje se mijenja na j: jěnjati, i *Stidli* ima iz *Hah-diču* hěnjati, cessare, desistere.*

jěnjčār, * m. (ponajviše pl. *jěnjčāri*) *die Jenitscharen, praetoriani Turcarum*: Isjekoše Turke *jěnjčāre, jěnjčāre* careve sinove. Rj. *vidi janičar, janičār, tako se nekad zvaó Turški vojnik reguluš*.

jěnjčarski, *adj. Jenitscharen-, praetorianorum*. Rj. *što pripada janičarima*. — Ona snimi pošu *jěnjčarsku*. HNpj. 4, 264.

jěore, n. *dem.* od jelo. Rj. *3 vidi jelle, jel-ee, s promjenom glasa 1 nu o: jeore, isp. barioce*.

jěpiskopovac, *jěpiskopōvca*, m. *Englez Kalrino-vac, koji priznaje jěpiskope za crkvice starješine svoje*. — Englez *jěpiskopovac* od Engleza *prezbiterovca* ne zazire ni malo. Zlos. 163. *vidi episkopovac*.

Jěpto, m. *vidi Jěsto*. Rj. *promijenivši se glas f na p, isp. f. gen. Jěsta. voc. Jěsto. vidi i Jevto*.

1, jěr, jěra, — 1) *varum, cur*: Govorile drugarice: *Jer ga nisi razgledala?* Rj. *conjunctio interrogativa, savez kojim se pita: zašto? Kad se ženiš, jer se ne oženiš? Tvoj se babo triput oženio, a ti jednom, i to udovicom!* Npj. 1, 227. Narančo, vojko, nevojko! . . . *Jer* mi se ne daš naspati malalnim čedom na ruci? 1, 333. (malalnim mjesto s malalnim. Vuk). Što činite, *jer* se ne bijete? 4, 180. Kad smo čeli unatoč raditi, *jera* si nas od Zeke iskao? 4, 283.

— 2) *dem, weil, enim, ef.* zašto. Rj. *vidi i jěre, jerbo; ě 1; ěl, ěli; jěl, savez koji pokazuje razlog onomu što se prije kaže, (nasuprot buduću da, pokazuje razlog onomu što se poslije kaže)*. — A Čupiča stoji bez dinara: *jera* ga je Čupić zadobio od Turčina Pejze Memed-age. Rj. 172b. Mesečeva joj majka odgovori da se malo skloni za vrata, *jer* će sad doći mesec ljuiti i umoran. Npr. 57. Drži pri sebi ovi lješnik, *jer* će ti služiti. 93. »Kako ti može biti korist kad ti se toliko šenice prometnu?« Čoban mu odgovori: »*Jer* nalaće jedno jato čela, pa sve pritište one bukve i jele. 165. Za to sam kriv *jer* sam živ. Posl. 87 (obitnič: za to . . . što). Ne valja šarati, *jer* ćemo umrijeti. 196. Ne budi mi Jova moga; *jer* je trudan i umoran. Npj. 1, 194. Žali Sarac tebe gospodar, *jer* ćete se brzo rastanuti. 2, 410. Da sahrane protopop Jovana, *ere* se je starac prestavio. 5, 118 (ere *starije* mj. jere). Ali se prevario, *jer* ne dobije nikake druge službe. Sovj. 50. Ne imadijahu djece; *jer* Jelisaveta hješe nerotkinja. Luk. 1, 7. Eđa li je dakle zakon protivan obećanjima Božijim? Bože sačuvaj! *Jer* da je dan zakon koji može oživjeti, zaista bi od zakona bila pravda. Gal. 3, 21. Operi me dobro od bezakonja mojega . . . *Jer* ja znam prijestupe svoje. Ps. 51, 3.

2, jer, u starom Slovenskom jeziku *ime drjema*

*samoglasnima 7 i 1; jero je debelo (ali crliho), a drugo tunko (ali malo) jer, u jebani je riječ jer srednjega roda (mošti se slovo, a u mmo'cu muškog. — 1' Srbuljama stoji suda baako jer. Nov. Srb. 1818, 397. Gje je u starome slavenskom jeziku malo) jer (u. Posl. XXVI. Može biti da su i title i mali crvari (u) prevarili otoga, koji je ispisivo. Rj. 1 III. Nema nigje *debeloga jera* nego svada u do. XXXIV. Kad je *debelome jera* (u) dato onoliko mjesta, došta je *tunko* i zaslužilo više mjesta. Bukv. II. Ovako je i s jerovima.*

jerárah, *jerárha*, m. *hierarcha, 3. 2241, duhovni glavar, rladika, biskup*. — Za to se ovijem trina *jerovsima* . . . pjeva da su oruzja Dula. . . DP. 305, za nom. i akv. isp. patrijarah

Jěrbān, m. u ovoj zagoneci: Prozji ban *Jerban* s mora na Dunavo komškom vriskom, junačkom vikom, malo ga ko vidje, svak ga ču. Rj. *odgonetljaj ždralovi*.

Jěrho, savez složen od dva sarazu jer i bo, a znače što i svaki od dva napose, *pokazuje razlog onomu što se prije kaže, vidi bo, jer, 2*. — *Bo* . . . u vojvodstvu po varošima dodaje se poslije *jer*, to se govori *jerbo*. Rj. 32a. *Bo* (jer) osobito se govori poslije zašto, n. p. zašto *bo* je znao (otuda će biti došlo i u Madžarsku *jerbo*). Posl. XLIX. Pak ako se i onda kome ne vidi po volji, a on neka mi oprosti, *jerbo* ja svima ne bi mogao učiniti po volji makar kako da sam pisao . . . Druge (pogriješke) . . . neka izvini i oprosti, *jerbo* ovde pečatajući teško se od njih sačuvati. Spisi 1, 7. Obrekao se da će na godinu u septemvru mjesecu (*jerba* toga mjeseca ima fikaciju) doći u Srem. Straž. 1886, 511. *Vuk u potonje vrijeme nije pisao jerbo, a Daničić nikad*.

Jěre, — 1) *vidi jer*. Rj. *savez koji pokazuje razlog onomu što se prije kaže, vidi jer, 2, gdje se prinjeri i za jere*. — 2) *dass, ut, cf.* da: Ja sam čuo, kaževali su mi *jere* imaš mladu popadiju koja pije s delijama vino. A bijesni Turci popjčevaju, ne bi rekali *jere* su trideset no *jere* su stotina puana. Rj. u ovom značenju dolazi vrlo rijetko; nema gotovo druge poterde razuma tu dva primjera.

jerěbica, f. *die Repphuhn, perdix, cf. jarebica*. Rj. cf. *jareb, škrega, dem. jerebčica*.

jerěbčica, f. *dem. od jerebica*. Rj. *vidi jerebčica*. **jerěbčiji**, *adj. Repphuhn-, perdix et perdicum*. Rj. *što pripada jerebici, jerebicama, vidi jerebčiji*.

Jeremija, **Jeremije**, m. *Jeremias*. Rj. *ime muško*. — *Jeremije* u polje a sve zmiije u more. Posl. 113. *Jeremija* Gagić. Rj. 1 XXIIIa. Što je kazao prorok *Jeremija*. Mat. 2, 17. Šta vidiš, *Jeremija*? Jer. 1, 11.

Jeremijev, *adj. što pripada Jeremiju, Jeremijer dan, m. H. Jeremiasfest (u. Mai), dies St. Jeremiae festus, u Grblju onaj koji je rad da mu onoga ljeta zmiije ne dosagjuju, na Jeremijer dan u jutru lupajuću oko knće u prosulju govori: Jeremije u polje a sve zmiije u more. Rj. vidi Jeremijin*.

Jeremijin, *adj. što pripada Jeremiji, vidi Jeremijev*. — Pročita Varuh iz knjige riječi *Jeremijine* u domu Gospodnjem. Jer. 36, 10.

Jěres, f. *vidi krivovjerje, krivovjerstvo; haeresis, 2275, die Haysie*. — *Jeres*, način mišljenja i vjerovanja drukčiji od drugih ljudi. Nov. Zav. X. Ustade poglavar sveštenički . . . od *jeresi sdukejske*. Djel. Ap. 5, 17. Ustaje neki od *jeresi jurisajske*. 15, 5. *Covjek bogomilske (babunske) jeresi*. DARj. 492b.

jěretički, *adj. što pripada jěreticima (u po tome i jeresi), vidi krivovjernački, krivovjerski*. — Mnoge *erker* . . . koje prigje bijahu *jěretički*. Glas. 21, 287.

jěretik, m. *čovjek koji pripada jeresi, haereticus, der Haretiker, valj krivovjerac, krivovjernik*. — *Knjiga je ova neiskazano važna . . . zato . . . što niko ne može reći da su je kaka jěretici pisali i na svijet*

D. I. 15. S. dukeji, bili su u Civuta ne-
Nov. Zav. XII.

Jeretikov, *m.* *der Ketzer*, *hereticus*: Glava jere-
tika u Jeruzalimu. *Nov. Zav.* ARj. IV, 599a.

Jěroz., *m.* u Kitozu voda kao bara, koja ide iz
S. Loga potoka od Ijčnice, i utječe u Savu više
S. Log. Rj.

Jěrgočē, *m.* Na njim' sedi Alj bego *Jergočē*. Rj.
Nov. Zav. XII.

Jěrgován, *jerz vána, v. spanischer Holunder, sy-*
rischer L. v. v. jorgovan Rj. biljka, *vidi i*
jerz v. v. — Odli se grana od *jergovana*, i lepa
smilja od svoje majke. Npj. 1, 33.

Jěribasma, *f. t. j. kruska. Art Birne, piri genus.*
Rj. bilj. zača.

Jěrina, *f.* ime žensko (*Jěryr*). Rj. *Irena*.

Jěrinin, *adj. što pripada Jerini, u Rj.: Jirinin*
Gr. i. n. zidine od staroga grada u Srbiji u nahiji
Jagodinskoj na lijevom brijegu Morave. Rj.

Jěrište, *m. Art Mchlmuß, pult's genus, cf. satria.*
Rj. *jet od brašna*.

Jěrko, *m.* ime muško, Rj. *takr i hyp. kod Boško.*
Jěrko . . . od Jeremija. Osn. 293. u katolika je
Jer. od Jeronim. sp. Jero. — Kujigu piše Jerko
Latinine . . . odvede ih Jerko Latininu. Npj. 3. 297.

Jěrmėnin, *m. der Armeiter, Armenius. Rj. čorjek*
iz Jeremske.

Jěrmėnka, *f. die Armenierin, Armenia. Rj. ženska*
iz Jeremske.

Jěrmėnska, *f. adj. t. j. zemlja. — Prorok Jezekij*
svjetovao je zarobljenike u Jermenskoj. Prip. bibl. 93.

Jěrmėnski, *adj. armenisch, armenius. Rj. što pripa-*
di Jeremima. — U Beču u štampariji Jermenskoga
manastira. Nov. Zav. unapšiv.

Jěro, *m. ime muško, isp. Jerko. gen. Jěra. voc.*
Jěro. takr i hyp. kod Dobro. — Poslah dragog u
mlin mljeti . . . Ne bi Jěra ni do treće . . . Kamo,
Jěro, tvoje mlivo! Here. 238.

Jěro, *u riječju a:* na jero: Spuštila lesak na čelo,
a ruse kose *u jero.* Here. 230. *vidi hěro, u slož.*
riječju: năhěro, schief, oblique, cf. nakrivo, naherre.
Rj. 11b.

Jěroglavac, *Jěroglăvca, m.* u pjesmi, *vidi hero-*
glavac. Rj. 3: S svojim slugom *Jěroglavac*-Markom,
koji junak za Boga ne znađe. Rj. *u krajevima gdje*
se glas h gorori kao glas j. isp. jero (mj. hero).

Jěroglj, *m. Hieroglyph, 222222. — Ovakovi*
svojevoljni znaci zovu se jeroqliji. Priprava 177. Tada
su već Misirei rezali jeroqlije na obeliskima. 184.

Jěronim, *m. ake. ARj. IV. 602a. ime muško, Hiero-*
nimus. hyp. Jero, Jerko. — Vladikn Jeronima. M.
čj. Miličević. Na dan s. Jeronima. J. A. Nenadić.
Jeronim Mirković. Mon. eroot. ARj. IV. 602.

Jěrosim, *m.* ime muško. Rj. *Euphrosymus? isp.*
Jerosima i Jevrosima.

Jěrosima, *f.* ime žensko. Rj. *vidi Jevrosima, Efro-*
snija. Euphrosyne.

Jěrusalem, *m. vidi Jerusolim. Koji (čador zakona)*
sad u Jerusalemu namjesto . . . Ali je najprije valjalo
Jerusalem nanovo osvojiti. Prip. bibl. (1850), 94. po
Latinskom gororu.

Jěrusalėmac, *Jěrusalėmca, m. vidi Jerusolimac.*
sp. Jerusolim i Jerusolim. vopće čorjek iz Jerusalema,
vopće kalugjer odanle.

Jěrusalėmski (*Jěrusalėmski*), *adj. što pripada Je-*
rusalimu. vidi Jerusolimski.

Jěrusolim, *m. Jerusalem. Rj. — Koji Hrišćanin*
u Jerusolim . . . onaj se poslije zove i piše
Jerusolim. Rj. 803a. No ti piši jedan sitan fermat, te
u Jerusolim Jerusolim staro Savu vlaškom patrijaru.
Npj. 1, 330. po Grolniku gororu.

Jěrusolimac, *Jěrusolimca, m. vidi božogrobac. Rj.*
Jerusolimac i Jerusolimac. Jerusolimac u vopse kalugjer odanle.
Jerusolimjanin.

Jěrusolimjanin, *m. za ake. isp. ARj. IV. 604b.*
čorjek iz Jerusolima, Jerusolymita. — Izlažaše k njemu
(k Jovannu) sva Judejska i Jerusolimjanin. Mark. 1. 5.
vidi Jerusolimac.

Jěrusolimski (*Jěrusalimski*), *adj. Rj. što pripada*
Jerusolimu. — I četiri stara patrijara: prvo Pečki,
drugo Carigradski, Vasiljenski i Jerusolimski. Npj.
2. 326.

Jěsam, *ich bin, sum, cf. biti. Rj. vidi biti (budem).*
Jěsăp,* *Jěsăpa, m. vidi đsăp, hđsăp. račun. — A*
puškama ni Jěsăpa nema. Npj. 5, 210. vidi primjere
kod hesap.

Jěsėn, *f. loc. jesėni. Rj. 3) der Herbst, auctum-*
nus: do mrtve jesėni. cf. podzimak. Rj. — Jesen je
hogata a zima rogata. Post. 114. Do jeseni u mom
dvoru bila! Npj. 1. 381. Da ti meni o jeseni dogješ,
o jeseni, o Dmitrovu danku. 2. 355. Pod jesen je
vodio Rusku vojsku na Varvarin. Danica 1, 79. Za
to ležao pod drijenom čekajući do mrtve jeseni.
Post. XI.

Jěsėn, *Jěsena (jěsėn, jěsena. ARj. IV. 620a. premu*
Jăsėn, Jăsena), m. (na Grolniku izmegju Rijeke i
Karlova) vidi jesun (a što se u nas zove jesen oni
kažu podzimak). Rj.

Jěsėnas, *Jěsėnaske, diesea Herbst, hoc autumnu.*
Rj. *složeno od jesen i stare zamjenice es (= ovaj)*
— jesėni ovc. za dodano ke isp. ke. — Udala se
kurva za gjidijn od večeras do jesenas. (Kad se jed-
naki sastanu). Post. 326. Što će biti jesenas, neka
bude večeras. 300. Ne ćeš danas, no jesenas. Here. 268.

Jěsėnasnjij, *adj. von diesem Herbst, hujus auc-*
tumni. Rj. što je od jesenas, što pripada ovoj jeseni.

Jěsėniti se, *Jesėni se, v. r. impf. zum Herbst*
gehen, auctumnus appropinquit. Rj. kaže se, kad
nastaje jesen.

Jěsėnski, *adj. herbstlich, auctumnalis: Božić je*
Jesėnski svetac. Rj. što pripada jeseni. vidi jesenji. —
Ovi su . . . jesensku drvetu nerodljiva, koja su dvaput
umrla, i iz korijena iščupana. Jud. 12.

Jěsnjăca, *f. (u Uz. nah.) Art Biru, piri genus.*
Rj. *kruska koja u jesen dospijeva.*

Jěsnjij, *adj. vidi jesenski: Od jesenju danku*
Mitrovoga. Rj. što pripada jeseni. — Koja se guja vidi
poslije jesenjuju Křstova dne, za onu se kaže . . .
Rj. 106b. Izbila je (momu) sitna rosa, kao ljetnju
prepelicu, k'o jesenju tubenicu. Npj. 1, 330. Duge
su noći jesenje. Here. 257.

Jěser, (u Boči) *vidi eser. Rj. za je sprijed pridje-*
veno j.

Jěsetra, *f. der Stör, accipenser sturio. Rj. Dick.*
acc. schypa Găldst. Rj. 3) ribu. vidi tok. — Somovi
mu žito seju, a jěsetre zanjju. Npj. 1, 513. Hvatamo
štuke, šarane, jěsetre . . . Priprava 22.

Jěstăstven, *adj. što pripada jestastvu. vidi nar-*
avan, naturalan, prirodan; Natur-, natürlich, nat-
urac, naturalis. — Kad je samo dvjema dušama
različnoga roda sajedinjjenim s neba dan blagoslov
da ragjaju djeću, onda bi i samijem jestastvenijem
zakonima protivno bilo kad bi se pokvarila ovakova
sveza. DP. 215.

Jěstastvo, *n. ake. ARj. IV. 622a. vidi narav 2,*
natura 2, priroda; die Natur, natura. riječ načinjenu
od stare slovenske jestastvo: izmegju osnove jestu,
kojoj u našem jeziku otpala b te faj ostane u kraju
suglasno, i izmegju nastarka, koji se opet počine
suglasnijem, umetnuto je u našem jeziku a: jestastvo
(a tada se umetnutomu a još može dodati n, u. p.
otčastvo i otčanstvo). isp. Osn. 244. U ruke mu
(vladiči) dadu po svjetnjak sa tri i sa dvije svijeće,
za znak vidjela sv. Trojice i vidjela dragakoga jěsta-
stvu spusitjela. DP. 16. Postarati se i za nemoći
jestastvu čorjčijega. 85. Čijelo jestastvo glasom stihija
svojih kazuje radost svoju Gospodu. 301. Samo ne-
beski glas o uskrsenju mrtvih može pomiriti du-

horna jestastro u čovjeku sa strašnom prilikom, koja stoji pred njim pokazujući vremenu smrt tijela njegova. 365.

jesti, jědĕm (jĕm, jĕm), (jĕdoh, jeh; jĕo, jĕo, jĕla; po zap. kraj. *imper.* i: jĕgĕjū, v. *impf.* Rj. II. *prej.*: jedah i jegjah. Obl. 61. — v. *pf. sloz.*: dĕ-jesti, iz-, najjesti se, ōjesti se, ōjjesti se, pĕjesti, pĕjesti se, pĕjesti se, rĕz-, ō-, zĕ-, zĕjjesti se, v.: *impf. sloz.*: najjĕdati, ojĕdati se, pĕjĕdati se, pĕjĕdati se, razjĕdati, űjĕdati, nijĕdati, zajĕdati. s *umelutim v.*; v. *pf.*: dvjesti, *impf.* uvijĕdati. *dem.* jetkati. — 1. 1) *essen, alo*: Šeĕer iju, a rakiju piju. *Jejji*. kralje, od tvojih sinova. Rj. — *Gumati*, jesti naglo. Rj. 107a. *Gjako-* *nisati*, jesti, ĕastiti se. Rj. 147b. *Zubajati*, 4) *essen, comedo, cf.* založiti. Rj. 179b. Kusati. Rj. 317 (*prvu žlicu unositi u usta*). *Jede* na obrok ili obrokom: djeca jedu bez obroka. Rj. 434b. *Papati*, jesti. Rj. 487b. *Bilo dosta jesti* i piti. Rj. 572b. *Premijĕcati*, jesti bez volje, hoĕe li ne ĕe li, n. p. kad je ĕovjek sit. Rj. 576a. *Travĕnjati*, immer nichts als *essen*. Rj. 745a (sve samo jesti pa jesti). *Fukati*, jesti. Rj. 798a. *Gjumati*, jesti oblo i na velike zalogaje. ARj. III. 12b. Kad dogje kuĕi, baba űjemu da jesti. Npr. 24. *Viknu mater da im donese jesti*. 139. Da im se da jesti. 210. *Jede* kao meĕava (*sijĕno i slama*). Postl. 111. Kafu pije, a kašu ije. 133. Ko više *to*, ne bio mi mio. 136. Liže kao maĕka, a űdere kao vuk. (Kad ko, osobito kako žensko, *jeduĕi* hoĕe da se stidi, a *jede* za drojicu). 168. Sreĕni *jedu* na obudrije vilice. 293. *Ti tugjĕm zubima hljeb jedes*. 317. Mujagini konji . . . niti *travu jedu*, niti vode piju. Npj. 1, 387. Ko je bolan, *nek jabuke jede*. 1, 576. «A nijesam, moja mila kumo,» (a dijete drži na koljenu), *ta ne ijo od oroga meso*. 2, 20. Što imaju po zemlji timare i što *jedu hljeba careroga*. 2, 265. Kad *jegjuše* u kuĕi. Mat. 9, 10. Teško vama . . . Što *jedete kvĕr udorĕke*, 23, 14 (u *prenesenom smislu*). Niti za bada *va hljeb jedosmo u koja*. Sol. II. 3, 8. Nije li nas drŕao kao tugjinke kad nas je prodao? pa je još i naše uorce jednako *jeo*. Mojs. I. 31, 15 (u *prenesenom smislu*, *isp.* porĕke primjer iz Mat. 23, 14). Kad bude vrijeme *jesti*. Rut 2, 14. *Jedarši* otide te leže kod stoga. 3, 7, sa se, *pass.*: Steža, nekaka trava, koja se od *srdobolje jede*. Rj. 714b. Iz prazna ĕanka niti se ije, ni pije. Postl. 100. — 2) n. p. jedu ga buhe, vaši, *beissen, mordeo*. Rj. *isp.* klati 2, űjedati, razijedati. — Tako me guba ne *jelu!* Postl. 298. Tako me ne *jelu guba* od pasa, a *űrina* od pasa! 299. U njojzi (tambici) je voda do koljena, a u vodi guje i akrepi, guje piju, a *ukrepi iju*. Npj. 3, 344. — II. sa se. — 1) *esshar scin, comedi*: Ne jede se meso od svake tice. Rj. *jede se* = *jedivo je*. — 2) *sich abgrĕmeln, maceror*. Rj. *kao muĕiti se, unĕstvarati se*: A zaviljivac tnguje i *jede* se kad vidi dobro u drugoga. M. Gj. Miliĕević. ARj. IV. 625b. — 3) *recipr.*: Ali ako se *mogju sobom koljete i jedete*, gledajte da jedan drugoga ne *istrijebite*. Gal. 5, 15. — 4) ovo se može se dodati svakome glagolu, n. p. ne pjeva mi se, *jede mi se*, plaĕe mi se, ne ĕeka mi se i t. d. Rj. XVIII.

jestivo, n. *vidi jelo, galje su i syn.* a Rj. *sano u mnoŕini*: *jestiva*, n. pl. *die Speisen, cibi*. Rj. — Niti hoĕe pĕiĕ ni *jestiva*. Rj. 26a. Posla *jestiva* oĕu na put. Mojs. I. 45, 23. *riĕĕi s takim ust.* kod jedivo.

Jĕstrĕk, m. ime muško. Rj.

jĕstvina, f. (u Dalm.) *vidi jelo*. Rj. i *syn. ondje*. **jesuĕi**, jesuita, m. *vidi* Insovac, jeŕovan, jeŕovit. — *Jesuĕi* i teatini. A. d. Costa. ARj. IV. 627b.

jesuĕitski, *adj.* koji pripada jesuitima. ARj. IV. 627b.

1. **Jĕša**, f. ime žensko. Rj. *roc. Jĕšo*. — *hyp. moŕe biti* od Jelena, Jevrosima, i t. d.

2. **Jĕša**, m. (ist.) *vidi Ješo*. Rj. *taka hyp. kod Diša*.

jĕša, f. (u Dubr.) *vidi jelo*. Rj. i *syn. kod jelo*.

je-sa, riĕĕi s tuku ust. kod daša. — Ne prudi *jesa* ka se vjeĕa. DPosl. 71. *Pomni od jesa*, jaz od piše. 98.

jĕšan, jĕ na, *adj.* *vidi* izjĕšan. Rj. *sto rado jedu mnogo jĕde, takva adj.* kod dursan. — *Jedan lonj*, koji dobro jelo, kako se pusti, odmah jelo. I. K. Lazareviĕ. ARj. IV. 628a.

Jĕšo, m. (juŕa) *hyp. od Jevrosima i od Jevro*. Rj. *Je-šo, gen. Jĕša, voc. Jĕša, masc. lat. i hyp. od Jevrosim, Jevdimir, i t. d. takva hyp. kod Diša*, kod Jĕša, m.

jĕtkĕnje, n. *dem. od jedenje*. Rj.

jĕtkati, kĕm, v. *impf. dem. od jesti*. Rj. *jesti malo i pulavama, hoĕe li ne ĕe li, u Slavonju kaŕu u oblaporno ĕljede da jĕtku, kad pulavama jede dĕi naslade radi*. Ivĕkoviĕ.

jĕtra, f. (u Dubr.) *die Leber, jecur, cf.* dzize jecura, utrobica. Rj. *dem. jetrica*. — Što je za *jetru* bolje, toj pluću kolje. DPosl. 122. Mreŕicu sto je na *jetri*, neka je izvadi. Mojs. III. 3, 4.

jĕtrica, f. *dem. od jetra*. Rj.

jĕtrva, f. žene dvojice braĕe *jetrve* su jedna drugoj. *die Selwägerin, brŕi u vor*. Rj. *djevčova žena, dem. jetrica*. — A ruŕice milijem zaovam, a *viĕe milim jetricama*. Rj. 137b. *Jetrica* i svekrva ni od gujile nije dobra. DPosl. 10. O *jetrca*, gospoŕjo kraljice! Npj. 2, 121. Evo tebe ljep pekeš dogje: od *jetrca* zlaĕeni terzluci. Here. 30.

jĕtrvica, f. *dem. od jetrva*. Rj. — Oj broŕovi, moji djevĕrovi! Obalice, *mile jetrici!* Rj. 127a.

jĕtrvin, *adj.* Rj. *što pripada jetri*. — Uze cura *jetrvinu sina*, poljubi ga u oba obraza. Here. 41.

Jĕva, f. Eva (žena Adamova). Rj. — Da se guja zvala krasa dok nije *Jeru* prevarila. Rj. 106a. Adam nadjede ženi svojoj ime *Jeru*. Mojs. I. 3, 20. *vidi* Eva.

Jĕva, f. Rj. ime žensko. *hyp. od Jĕvimja, vidi Jĕfu*.

jevĕngjelije, **jevĕngjelje**, n. *evangelium*. Rj. *vidi* evĕngjelije, evĕngjelje, evĕngjelje; indĕjel, indĕil. — I *jevĕngjelije* dugo nije lijepo slušati. Postl. 101. Navalio kao Vinja na *jevĕngjelje*. 185. Tako mi *ĕetvero jevĕngjelja!* 307. Prohogaše Isus . . . propovijedajuĕi *jevĕngjelje o carstvu*. Mat. 9, 35. Tada gĕakoni iznošahu *sveto jevĕngjelje*. DP. 9. — *za oblike evĕngjelije, jevĕngjelije isp.* bogojavljenje.

jevĕngjelist, m. *evangelista*. *vidi* evĕngjelist.

Jevĕngjelisti nijesu nigda perima pisali. Priprava 183. Ovo se vidi iz jedne pripovijetke *jevĕngjelistu* Luke. Prip. bibl. 113.

jevĕngjeliskĕi, *adj.* *što pripada jevĕngjelju, vidi* jevĕngjeljski. — Teĕe Jordan tiho udarajuĕi o bi-blijske bregove svoje dokle ne utĕe u *jevĕngjeljsku* pripovijest. DP. 310.

jevĕngjelje, n. *vidi* jevĕngjelije.

jevĕngjeljski, *adj.* *što pripada jevĕngjelju, vidi* jevĕngjeljski. — Prvi gĕakon napomene mu duŕnost *jevĕngjeljskim* riĕĕima: Tako da sjaje vidjelo tvoje pred ljudima . . . s. DP. 16.

jĕverica, f. *vidi* vjeverica. Rj. *Životinja*. — *otpalu v ispred j.* *isp.* jedogonja mjesto vjedogonja.

jĕverica, f. *dem. od jeverica*. Rj. *vidi* vjeverica.

jĕverica, m. *vidi* vjeverica. Rj. *mlada jeverica, mladunĕe od jeverice*.

jĕverica, *adj.* *Biehorn-, scavorum*. Rj. *vidi* vjeverica. *što pripada jeverici, jevericama*.

Jĕvra, f. ime žensko (*hyp. od Jevrosima?*). Rj.

Jĕvrcin, m. *ein Hebraer, Hebraeus*; I' prokleta cara *Jevrcina*. Rj. Cifutin, i *syn. ondje*. — Što *Jevrci* krste sakovali na priliku kako naŕi krŕti, da se naŕi krŕti ne poznadu. Npj. 2, 88.

Jĕvrĕjka, f. *die Hebraerin, Hebraica mulier*: A pristupa prokleta *Jevrcjka*. Rj. *vidi* Cifutka, i *syn. ondje*. — Da svaki otpusti *Jevrcjina* i *Jevrcjka*. Jer. 34, 9.

Jĕvrĕjski, *adj.* *hebraisch, hebraicus*: O veliki care

(mulier). Rj. *kaju je jezična, vidi* govorljivica, govornaša, lajavica.

jezičnik, m. koji je jezičan, *geschwätziger Mensch, loquax (homo)*. Rj. *vidi* govorljivac, lajavac.

jezik, m. (pl. gen. jezikā). Rj. *vidi* jazik, zaik, hyp. jeza 1. dem. jezičić. anqm. jezičina. — 1) *die Zunge, lingua*: Jedna glava, hiljada jezika, Rj. u čovjeka i u životinje od u ustima: *Zapleće jezikom*, stotern, haesito lingua, Rj. 189b. (unicati) *Isplaziti jezik*, Rj. 236a. Nije mu mati jezik *isplazila* (da je mali i slab, nego je velik). Rj. 237b. *Paluca guja jezikom*, Rj. 486a. Mlapimiba, kaže se čovjeku vjetrenjaku, koji mnogo *ludu jezikom*, Rj. 806a. Čuti! *Jezik za zube!* Posl. 30. *Mladi jezikom kao pliska repom*. (Kad ko mnogo govori). 180. Tako mi se jezik ne zavezao! 304. *Jezik hječi* dje zub boli. DPost. 40. *Jezik popuzne*, a istina iskrasne 40. *Zli jezici* iskite njegove pripovijetke još većma. Danica 2, 132. *Oštre jezik svoj* kao zuniya, jer je *aspidin* u ustima njihovim. Ps. 140, 3. — 2) *die Sprache, lingua*, Rj. *govor po kujem se n. p. razlikuje narod od naroda*. — a) Sljepci govore kašto izmagnju sebe da ih drugi ljudi ne mogu razumjeti, i to se zove *gegarvački jezik*, Rj. 85a. *Njemušti jezik*, u pripovijetkama, *die Sprache aller Thiere*, sermo omnium animalium, Rj. 425b. I *grupski jezik razumije*, Npj. 2, 269. Na Tursku je jezik *preravno*, 4, 92. S toga je u najviše prijevoda jezik *rgjar* i *težak razumjeti*. Nov. Zav. 1. *Govorni jezik* da nauči. Odg. na sit. 8 (*Conversations-sprache*). Govore da narodni jezik nema riječi za nauke; da i Nijemci imaju *knjižerni jezik*, koji i ni valja da *gradimo* i da *načinimo*. Pis. 81. Još je u knjizi ovoj jezik kao suza — čist. V. Lazić 2, 15. — b) u *instrum.*: Počnu se *razgovarati* svojim jezikom. Npr. 12. Što se *našijem jezikom* onano zove vlah, ono se *Tulijanskiem* i po ovome *Njemačkijem* zove morlak. Npj. 1, 3 (Vuk). Pored tuzgijih jezika, kojima poslove službene rade i u društvima se *razgovaraju*, zaboravili su Srpski i mlitli. Kov. 13. Ja sam se trudio da ovaj *prijerod* bude vjeran ... ali ... da *hude* i *našijem čistijem narodnijem jezikom*. Nov. Zav. 1. Crkvi u kojoj se *njim* (Slavenskim jezikom) *poje* i *služi*. Rj.¹ XIII. *Razaska knjige* ... svakomu narodu *njegovijem jezikom* ... svakoga naroda. Jest. 1, 22. Da je dosta bilo ... gdjejoju ti molitvu *kazati jezikom* koji bolje razumiješ. DP. 371. *Jevrejskim jezikom* ovo se *nazove* mana. Prip. bibl. 44. *Pjesnička hrvatskim jezikom* pisana djela. Rad 5, 194. — c) u *akus.* s *prijedlogom* na: *Koje su* (narodne pjesme) *na različne jezike* prevojene. Npj. 2, 387. (Vuk). Koliko je *Evangelije* izgubilo od svoje svetinje što je prevedeno s *Grčkoga jezika na Slavonski*. Rj.¹ XIII. — d) u *lok.* s *prijedlogom* na: *Ne imajući svoga pisma ni knjigu na svome jeziku*. Kov. 5. Pored tuzgijih jezika *ni kojima nauke slušaju* ... zaboravili su Srpski i mlitli. 14. Ja sam čitao *na Njemačkom jeziku*, kako učen Nijemac prekrasno opisuje ... Npj. 4, 298. *Evo i na Srpskome jeziku* Novoga zavjeta! Nov. Zav. 1. *Učeti nauke na ovijem tuzgijem jezicima*. Pis. 17. U Evropi ima mnogo *biblija u Malabarskom jeziku*, koje su ovako pisane. Priprava 182. *Narodi, koji na svom jeziku* nemaju škola. Rj.¹ V. Zato sam kupio *Adelunga na ruskom jeziku*. Straž. 1886, 1579. *Rimska crkva ... imala služiđu na slovenskom jeziku* svetima Ćirilu i Metodju. Rad 5, 192. — e) u *lok.* s *prijedlogom* u: *Od velike bi koristi i potrebe* bilo kad bi se skupilo *u Čukarvačkom jeziku* sve ono što danas nije Srpsko. Kov. 22. *Reči, koje u životu jeziku* niko sve znati ne može. Npj.¹ 4. XL1. *Vaal u Čevrskome jeziku* znači gospodar. Nov. Zav. IX. *Misli koje se u latinskom jeziku* izriču riječju placere. Rad 5, 192.

jezikogrđitelj, m. Pis. 91. koji gradi jezik. **jeziko-**

ispitatelj, m. Pis. 30. *kap ispitaj u d.* **jezikopopravitelj**, m. Pis. 91. *kap popravi jezik* *die tri riječi* *vak*, *u ves* *di od pravi* *vak* *očaj* *di u vak* *mrski* *i sam upotrebljivo i padu plura*.

jezikovauje, n. *das Verprechen, juramentum*, Rj. *verb.* od jezikovati. *vidi* jeza, *die* *jeza*.

jezikovati, jezikujem, v. *impl.* u Dubr. *verprechen, proutta, pf.* obreći, Rj. — *di* *obreci* *ti*, *obreci*, *obricati* *se*, *po postojem sermo i po tome* *tu* *u* *Rj.* *kuć.* *cf.* *obreci*, *mo* *i* *hiti* *uaj* *glagol* *i* *per* *fektiran*, *u* *Stallija*: *verbis expressis* *police* *u* *jeziku* *obecati*. — Što ni *je* *darovati*, to *u* *veslo* *svršilo*, s. *Ljubiti*. *Ja* *ču* *po* *da*, *das* *u* *jezu* *je* *jezu* *tu* *ura* *dra* *premjera* *ih* *barva* *i* *po* *je* *jezu* *jezu* *tu* *znaci*: *dogovarati* *se*, *u* *govarati*, *dogovariti*, *u* *govoriti*. I *u* *širem* *sensu*. *Jezikovati*, *gora* *di*, *Slovinac*, 1881. ARJ. IV, 617.

jeziv, *adj.* (u Mosk. 1) *upadala h, jeziviti u*. Rj. *vidi* opisan, pogibeljan, po ihpljan. — Ali je ovaj *mušk jeziv*, A. Kadičić. Ne hodi naprili *u* *stvari* *tolika jezivoj*. Sve *bolesti* *prave* *su* *jer* *sve* *mogu* *stati* *z* *dati*. P. Knezević. *Kud* *god* *kreće* *je* *ću* *je* *jezu*. Osvetn. — 2) *Danicin* *daradi* *riječ* *od* *korijenu* *jezika* *znajenje* *prebazi* *u* *tristi*, *drhtati*, *bolovati*: *jeza*, *jeziv*, *jezivost*. Korijen 5. *primo* *tome* *jeziv* *je* *bolestan*, *slab*, *u* *Stallija* *mrsv* *od* *unutrašnje* *bolesti*. *vidi* *jezivav*. ARJ. IV, 617a.

jezivav, *adj.*: *Tugja* *mati* *jezivcu* *dijete* *otrhani*. DPost. 138. *vidi* *jeziv* 2.

jezivost, ježivosti, f. (u Dalm. *die Gefahr, periculum*, Rj. *osobina* *unaga* *šta* *je* *jezivo* *radi* *opasnost*, *pogibio*).

jež, m. Rj. *u* *šestom* *padcu* *jehine* *zev* *i* *jež*: *zevom*, *ježom*. Obl. 7. — 1) *der* *Igel, ermineus*, Rj. — *Jež* *je* *s* *svake* *strane* *oštar*. DPost. 40. — 2) u Dubr.) jež *morski*, nekaka *morska* *riba*. Rj. *diodon hystrix* L.? Rj.³

ježev, *adj.* *von* *Igel, erminei*: *Obula* *mu* *ježev* *opanke*. Rj. *što* *prpada* *je* *u* *za* *nast*, *isp.* *alatoj*.

Ježevica, f.: *Pod* *Banicom* *erkvu* *Ježevica*. Rj.

ježevnje, n. *das* *Schaulern, horror*. Rj. *verb.* od ježiti se, *koje* *radi*.

ježgjenje, n. *verb.* od ježditi, jezljjeti. *rudnju* *kajom* *tko* *jezdi*.

ježgjeti, ježditi, *vidi* jezditi: *Plava* *je* *konja* *ježgjeta*. Rj. *vidi* jezljjeti.

ježina, f. (u Dalm.) *Art* *essbare* *Securuschel, runcu* *quacdam*. Rj. *nekakva* *morska* *školjka* *kaja* *se* *jede*.

ježiti se, ježim se, v. r. *impf.* *das* *Haar* *streifen* *(wie* *jež*, *z. B. vor* *Kalte, schaudern, erigo* *crines, horreo; ježi* *mi* *se* *koža; šta* *se* *ti* *ježiš?* Rj. *upravo* *pastajati* *kao* *jež* *kad* *se* *pruža*, *isp.* *kostriježiti* *se*, *vidi* *grožiti* *se* 1. v. *pf.* *stož.* *naježiti* *se*.

ježnja, f. *der* *Schauer; horror*. Rj. *vidi* jeza 2. *huda* *me* *jeza*, *Schander*, *horror*. Rj. 252a. *isp.* *groza*, *drhat*. — *Ježnja*, za koju se kaže da je kao da su kome mravi pod kožom ili da ga podilaze mravi. Daničić. ARJ. 685a. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *čežnja*.

ježovān, ježovāna, m. (ist.) *der* *Jesus, Jesuit*, (n. p. u pjesmi o patrijarhu Carnojeviću: *Pored* *moga* *čijlonije* *principa*, *gjeno* *leže* *moji* *ježovāni*. Rj. *vidi* ježoviti, jesuit, Isusovac, *redarnik* *družbe* *Isusove*).

ježovit, ježovita, m. *der* *Jesus, Jesuit*, *cf.* ježovav: *Tamo* *ima* *devet* *ježovita*. Rj. *i* *syn.* *kod* *ježovan*.

Jōca, m. (ist.) *vidi* Joco, Rj.

Jōco, m. (juž.) *hyp.* od Jovan, Rj. *gen.* Jōca, *voc.* Jōco, *vidi* Joca, Joko, Jole, *mo* *i* *liti* *i* *hyp.* od Josip.

jōgunast, *adj.* *eigensinnig, hartnäckig, perrinar*, *cf.* *tvrdoglav*. Rj. *vidi* i *jednoum*, *tvrdovrat*, *isp.* *uzjoguniti* *se*. — *Od* *tuzje* *riječi* *koja* *se* *sama* *u* *nas* *ne* *govori*: *jogunast*. Osn. 217.

jōgunica, m. i f. *der* *oder* *die* *Eigensinnige, pertinax*. Rj. *jogunasto* *čeljude* *muško* *ili* *žensko*.

jogunluk,* *f. der Ficusinn, perti...* Rj. *vidi*
vidi...
joh' ... *to od jaoh, val' jōj!* — *Joh* ti ga
 ... drugomu, teško bonu, što mu drugi dadu.
 HN. I. 1. 249.
jōha, f. u Dubr. *die Erle, alnus, cf. jōva.* Rj.
 ... *je sa...* *je postuje riječi jōha.*
jōhov, *f. de la, alnus.* Rj. *što pripada jōhi (jōsi).*
 ... *vov, jelsov.*
jōhovina, f. *das Erleholz, limum alnucum.* Rj.
 ... *Ar. v. vid. jōvovina, jelsovina.*
jōj! ... *l. jōj.* Rj. *uzvakuje se u jadu i žalosti.*
 ... *to od jōj, val' jōj, juj.*
jōj, *Ar. Il. jenuca;* kaži jōj. Rj. *treći palež*
 ... *o d. l. reči: njoj) jedn. ženskoga roda od lične*
 ... *on, ona, ono, koje vidi.*
jōja! riječ kojom volove pod kolima ili pod plugom
 ... *vijaju. J. Bogdanović. ARj. IV. 656a.*
jōk ... *on, nom. cf. ne, nije.* Rj. *Čorbe čok, mesa*
 ... *Postl. 349. isp. jōktur.*
Jōka, f. hyp. od Jovana. Rj. *dem. Jōkica. vidi*
Jokna.
jōknuje, n. verb. od jōkati, koje vidi.
jōkati, jōčem, v. impf. vikati jō. u Bosmskoj krajini
 ... *je megu kosima, ako koji kosac prebije kosu*
 ... *ti drukčije pokvari ili izgubi što od kosičkoga alata,*
 ... *da ma pjevaju podnrgljivu pjesmu na koju se svak*
 ... *odvlije: Oj jōjōjōjō! to zovu jōkati i jōkanje. M.*
 ... *Ruzičić. ARj. IV. 656a.*
Jōkica, m. dem. od Joko. Rj. — *muška dem. s tu-*
 ... *krin nast. kod Antica.*
Jōkica, f. dem. od Joka. Rj.
Jōkna, f. ime žensko. Rj. — *Jōkna (osn. u Joka*
 ... *od Jovana). Osn. 189. takra hyp. kod Bekna.*
Jōko, m. hyp. od Jovan. Rj. *Jo-ko, takra hyp.*
 ... *kod Pako. — U to Jōko Šinanonović dogje ... Štije-*
 ... *njani ne slušaju Jōka. Npj. 5, 191. 192.*
Jōksim, m. ime muško. Rj.
jōktur,* udario jōktur u kesu (Nema novaca. Postl.
 ... *327. nichts da; nihil est! vidi nema. Rj. isp. jōk.*
jōlđas,* *m. vidi drug. Rj. — Hodi, jōlđas, da*
 ... *pijemo vino. Npj. 2, 466. Ali-paša Meha sjetovaše:*
 ... *O jōlđasu, Orngdžijću Meho! Npj. 4, 226.*
Jōle, m. hyp. od Jovan. *Jo-le, takra hyp. Krile.*
 ... *Sole. Šule. Vule; riječi takre kod brale. — O Jovane,*
 ... *pile od sokola! jes! P' mine u životu, Jole? Npj. 5,*
 ... *158. U senata Piletića Jole, Jole uze polak od Pi-*
 ... *pera. 5, 245. dolazi u nom. i voc. i Jolo: U to prispje*
 ... *Mačovića Jolo. Npj. 5, 417.*
jōltava,* *f. Art. Rivisepanue, casis genus.* Rj. *jol-*
 ... *ava, nekaku turu, prosulja što se nosi na pješ.*
jōmuža, f. mlijeko nevareno, *frisch gemolkene*
 ... *Milch, lac recens.* Rj. *vidi jemuža, gdje se kazuje*
 ... *postup. riječi. — Žiljeva, kad se uspe jōmuža na*
 ... *kiseli surutku pa ono što se digne na vrh. Rj. 182a.*
 ... *Samokiselina, sama jōmuža kiselca. Rj. 663b.*
jōmužan, jōmužna, adj. n. p. *sir, von frisch ge-*
 ... *molkener Milch, de lacte recenti.* Rj. *što pripada*
 ... *ovuču, vidi jemužan.*
jōpet, vidi *ōpet čemu se prjelo spriedu j. isp.*
 ... *l. — Ne bi li kakogod oca sklonili, da ga jōpet*
 ... *sebi primi. Npr. 218. Ti što si se jōpet zamučila*
 ... *do mojega dvora bijeloga? HNpj. 1, 396. Jōpet mu*
 ... *o vila besidila. 2, 317.*
jōrdam,* *jordāna, m. stolzes Gepränge, fastus:*
 ... *od njihova velikog jōrdana. Rj. kao dika, ponos,*
 ... *cholast. — Prodaje jōrdan. (Kad se koji čim*
 ... *ososi da ga ljudi vide). Postl. 263 (biće pogriješka*
 ... *u n. p. jōrdam). A kad oni raji dodijaše sa zulumom*
 ... *u jōrdanom, skoči raja sa četiri kraja. Npj.*
 ... *141.*
jōrdāmdžija,* *f. der Stolze, Stolzirende, super-*
 ... *bi. Ri. Jōj jōrdana kaj se diči, nudina se.*
jōrdamiti, jōrdam, v. impf. stolžiren, superbio.

Rj. *vidi kerebečiti se, taslaisati. kao dičiti se, nadi-*
 ... *mati se, ponositi se.*
jōrdāmljēnje, n. das Stolziren, superbia, fastus.
 Rj. *verb. od jōrdamiti. radnja kujem tko jōrdami.*
jōrgan,* *m. eine Art Bettdecke, die gewöhnlich*
 ... *deutsche Bettdecke, straguli genus, cf. pokrivač. Jor-*
 ... *gani su po varošima, a po selima se pokriva gube-*
 ... *rima i ponjavama koje žene sume ču. Rj. dem. jor-*
 ... *gancić. — Jorganluk, lieve od jorgana. Rj. 255b.*
jōrgančić, m. dem. od jorgan. Rj.
jōrgānluk,* *m. lice od jorgana, das obere Blatt*
 ... *der Bettdecke, straguli pars media et princeps. Rj.*
jōrgovāu, jōrgovāna, m. vidi jergovan. Rj. vidi i
 ... *jargovan. biljka.*
Jōsit, m. ime muško. Joseph, Josephus, جوزيف. vidi
 ... *Josip. — Ni u moje, ni u naše zdravlje, ni u onog*
 ... *Josifa česara. Npj. 3, 557. No nagjoše tri Marije ...*
 ... *i Josifa staru majku. Herc. 329.*
Jōsip, m. ime muško. vidi Josip. — p i f' često
 ... *stoje u našem rukopisu jedno mjesto drugoga ...*
 ... *prema tome i govorimo Štepan Josip, Tripun, pasulj,*
 ... *i t. d. Glas. 10, 346. Kako su Josipa braća prodala.*
 ... *Prip. bibl. (1850), 29.*
jōš, noch, etiam, adhuc, cf. jōšt, jōšte. Rj. vidi i
 ... *jōšter. — jōšte (čuriti; mjesto sk), jōšter, jōšt, jōš.*
 ... *Korijeni 29. — 1 a) adverb jōš pokazuje da nije*
 ... *šano to i to nego i k tomu što: On se spremi i jōš*
 ... *s jednim slugom pogje u svet. Npr. 17. Sve opuka*
 ... *do mrve ... i reče: Aha, sestro, da bijaše jōš!* 29.
 ... *Prikuće se jami jōš bliže. 125. Vide haljine, postelju*
 ... *i jōš što što careva sina. 260. U radiše svega liše,*
 ... *u štediše jōšte više. Postl. 334. Da li se govore jōšte*
 ... *grije osim Vršca. Pis. 77. Eda bi se jōšte što otelo*
 ... *od smrti. Sovj. III. Dalje se samo to opominjem, da*
 ... *je iza jōš jednoga ili nekolika stihia bilo: »Štđite se*
 ... *vi ...» 87. Koji umrije, pa jōš i vaskrse. Rim. 8, 34.*
 ... *Ima li jōšte ko da je ostao od doma Saulova? Sam.*
 ... *II, 9, 1. — b) Kao što je u narodnim pjesmama*
 ... *osobito novijima metnuto da kadšto tek da se dobije*
 ... *jedan slog više, tako čini se da je pred da metnuto*
 ... *jōšt samo da se dobije i jōš jedan slog, u ovakim*
 ... *stihovima: Jōšt da veli Ali-paša ... Jōšt da veli Ali-*
 ... *pašinica. Herc. 83. Jōšt da veli care gospodare. 160.*
 ... *Jōšt da veli Jovo momće mlado. 218. isp. da 17. —*
 ... *2 a) adv. jōš pokazuje da je što jednako, bez pre-*
 ... *kida; kao jōš jednako, noch immer, etiam nunc, usque,*
 ... *adhuc semper: Tom im je ime onako ostalo jōš i do*
 ... *danas. Rj. 81b. U tom svane; ali braća jōšte spavaju.*
 ... *Npr. 187. Da sluša na vratima, kupa li se jōš. 223.*
 ... *Jōš to oni u riječi jehnu, al' dogjoše sluge despotove.*
 ... *Npj. 1, 399. Hristos jōš kad slabi bijesno umrije.*
 ... *Rim. 5, 6. Je li jōšte živ? Mojs. I, 43, 17. —*
 ... *b) tako i u negativnim rečenicama: Jōš te rječi*
 ... *izreče, k njoj doleće plahi zmaje. Npj. 1, 189. Miloš*
 ... *pogje s Klčevića u svoj čamae; no jōš ne dogje u*
 ... *njga, a ova se trojica dogovore ... te Čukić ubije*
 ... *kneza Petra. Miloš 90. Jōš dok se nijesu bili sastali,*
 ... *nagje se da je ona trudna od Duha svetoga. Mat. 1,*
 ... *18. U šestom vijeku jōš dok crkva nije bila razdije-*
 ... *ljena. DP. 56. — 3) kao reč; noch (dann), schon:*
 ... *Varica se obično, gotovo svuda, pristavi jōš u veče*
 ... *(uoči Varina dne), pa se ujutru gleda. Rj. 54a. Što*
 ... *je Laza sagrađio crkvu za života jōšte svojega. Npj.*
 ... *2, 326. Srpska je crkva jōš od starine bila pod patri-*
 ... *jarom Carigradskijem. Kov. 9. Ona je (liturgija pregje*
 ... *osvećena) postala jōš u prva hrišćanska vremena.*
 ... *DP. 56. — 4) adverb jōš pokazuje nešto kao su-*
 ... *protivo, neočekivano: Kakova je to lepa bašća i kako*
 ... *je urađena, a radi je samo jedan čovek, pa jōš da*
 ... *je kakav, nego mali kao šušćia! Npr. 205. Ja te*
 ... *zovem i molim, a kad ne češ, jōš volim. Postl. 110.*
 ... *Kakva (je) duplja, jōš dobre čele izlijeću. 121. On*
 ... *ne samo što se ne boji recenzenata nego mu se jōš*
 ... *raduje, i želi ga. Pis. 63.*

Jošanica, *f.* — 1) namastir u Srbiji (blizu Jagodine). Rj. — 2) rijeka. Rj.

Joševica, *f.* u Valjevoj nahiji *codra*, koja izvire u polju Lipovici vrh sela Ljubinića i utječe u Kolubaru s lijeve strane nize Uba. Rj.

Jošić, *m.* *ein junge Erle, alnus parva*. Rj. *mlada joha, jova, jelša*. — *takve riječi kod brežiu.*

Jošik, *Joška*, *m.* *ein Erlencwald, Erlencbusch, alnetum*. Ne čeli i u našem Jošiku drenova latina narasti. Rj. *johora šuma; mjesto gdje joha rastu. vidi Jošljak.*

Jošje, *n.* (coll.) *ein Erlencbusch, alni, cf. jelašje*. Rj. *mnogstvo joha.*

Jošljak, *Jošljaka*, *m.* *ein Ort wo junge Erle stehen, alnetum*. Rj. *mjesto gdje Jošići rastu. vidi jovljak Jošik.* — Jošljak prema Jošik *isp. drenjak prema drenik, i t. d.*

Jošo, *m.* Jo-žo. *hyp.* od Jovan, Josip, i t. d. *nalazi se u prezimenu: I ubiše svoga sokola ... po imenu Mitra Jošorića*. Npj. 5, 422. — *takva hyp. kod Dišo.*

Jošt, **Jošte**, **Jošter**, *vidi Još*. Rj. *gdje su i primjeri.*

Jóva, *f.* *die Erle, alnus, cf. jelša, joha*. Rj. *promijenivši se u gorovu glas h na v. isp. ernojova.*

Jóva, *m.* (ist.) *vidi Jovo*. Rj. — *Zenidba Jove Budimlje. Kad se ženi Budimlja Jova*. Npj. 1, 637. *dem. Jovica.*

Jóva, *f.* u Srbiji znači *jova* što u Srijemu *bitanga*, t. j. kljuse koje se nagje u selu (ili u polju) bez gazde, *vidi bitanga 2*. Rj. *vidi i ajmana, makup.*

Jóvan, *m.* *Johann, Joannes, cf. Ivan*. Rj. *ime muško. vidi što je rečeno kod Ivan o različiti izmjenju ova dva imena.* — *dem. Jókica, Jovica, Jović, Jovanae, Jovančić. hyp. Joca, Joco, Joko, Jole, Jošo, Jova, Jovo, ali mogu gdjekoja biti hyp. i od Joksim, Josip, i t. d.*

Jóvana, *f.* *Johanna, Joanna, cf. Ivana*. Rj. *ime žensko.* — *Ovee čuva Jovo i Jovana*. Here. 218. *hyp. Joka (dem. Jókica), Jokna, Jovanka, Jove, Jovka.*

Jóvanac, **Jóvanca**, *m.* *dem. od Jovan*. Rj. *takva dem. Maksimae, Radovanac, Šimeunac, Tripunac, i t. d. dem. Jovančić.*

Jóvančić, *m.* *dem. od Jovan*. Rj. — *Jovančić (osn. u Jovanae)*. Osa. 238. *upravo dem. od Jovanac.*

Jóvanda, *m.* *augm. od Jovan*. — *Vlah Jovanda s polja Glamočkoga*. HNpj. 3, 504. *isp. Gjukanda.*

Jóve, *f.* *ime žensko. hyp. od Jovana. takva hyp. kod Dobre.* — *Ovee čuva Jovo i Jovana ... Jošt da veli Jovo momče mlado: Dušo Jove, ispod grla krveca*. Here. 218.

jóvanimiti, *mim, v. impf. um des heiligen Johannes willen bitten, obsecro: Kumim tebe i jovanimim te*. Rj. *(svetim) Jovanom zaklinjati koga.*

jóvanimljénje, *n.* *verb. od jovanimiti, radnja kojom tko jovanimi koga.*

Jóvanka, *f.* *vidi Jovana*. Rj. *takva hyp. kod Drenka.*

Jóvanj, *adj.* *što pripada Jovanu, za nast. vidi kod Ivanj.* — *Jóvanj dan, Jóvanja dne, m. ein Fest St. Johannis den 7. Jänner, dies festus S. Joanni Baptistae*. Rj. *svetac sv. Ivana Krstitelja dne 7. siječnja po starom kalendarsu. isp. Ivanje.*

jóvanjski, *adj.* *n. p. mraz, Johanns-, z. B. Kalte, frigus quod solet incidere circa diem festum S. Joanni*. Rj. *što pripada Jovanju dne, što biva oko Jovanja dne, n. p. jovanjski mraz.*

jóvanjsták, *m.* *čovjek koji slavi Jovanj dan, Einer der den h. Johann als Hauspatron feiert, diens S. Joannis*. Rj. *jóvanjsták (pred »ja« osn. u jovanjski)*. Osn. 266. *isp. arangjelovsták,*

Jóvica, *m.* *muško ime*. Rj. *dem. od Jóva.* — *takva dem. vidi kod Antica.*

Jóvić, *m.* *dem. od Jovan, od osn. Jovo. isp. Bogić.* — *u prezimenu: Pak poziva jednoga junaka, baš sardara Joričić-Sava*. Npj. 5, 339.

Jóvka, *f.* *ime žensko*. Rj. *hyp. od Jovana. isp. Jovanka.*

jóvlják, **jóvljaka**, *m.* *der Erlencwald, abotan*. Rj. *javra (johava) šuma, mjesto gdje rastu joha. vidi Jošljak, Jošik.*

Jóvo, *m.* (juž.) *hyp. od Jovan*. Rj. *ta e. Jug. Ud Dobro.* — *Ohnese me Bog i sreća Jova na dvore*. Npj. 1, 34. *To Jovac dvore ograjalo*. 1, 16. *Jova je sedetli tambura*. Here. 9.

jóvov, *adj.* *erlen, alnus, cf. johov*. Rj. *erle i jelšov. što pripada jovi (johi, jelša, Erboja, kao kotarica od sirove kore s mlada drveta n. p. pececi, lipova)*. Rj. 300a.

jóvovina, *f.* *das Erlencholz, liquum alnus*. Rj. *jovoro drvo. vidi johovina, jelsovina.* — *Čest drvo drvo, t. j. koje se gasi, ne moze vatru držati, kao n. p. vrbovina, jovicovina, lipovina*. Rj. 84a.

jū! *cf. iju*. Rj. — *Iju! ijuja! jūhke! m' Rj. 290a.* *uzvikuje se u veselju.*

jūčč, **jūččr**, **jūččra**, *gesteru, lori*. Rj. *može je koje je u reči: jūččr, javra, jter. Korijeni 206. isp. prekjūčč, nakjūčč.* — *Jesu li svoje suze otirali, sto su za me jūččr isplakali?* Kov. 94. *Da je ovo je, prema starini, od jūčč umetnuto u Rusiji. Pis. 18. Isus Hristos jūčč je i danas onaj isti i vavijek*. Jevr. 13, 8.

jūččranjđan, *den Tag vorher, prdie tjes dñi*. Rj. *dan preje. jūččranj i jūččranj (od jūččra КЮЧЧА od rečcr)*. Osn. 205. *Dogju glasovi iza jezika, da su Turci u jūččranjdan preko Maeva otisli u Šabac!* Danica 3, 201. *Zato su čeli da je (Teodoru pošlju Luki Platonovu bratu (gdje su ovi u jūččranjdan noćili)*. Nov. Srb. 1817, 186.

jūččranjī, **jūččrašnjī**, *adj. gestrig, hesternus*. Rj. *što je od »čč.* — *I sad mi buči glava od jūččranjny pñu*. Rj. 50b. *Jedno mlado jūččranje dete, kako s lepu dobra dodvorilo*. Rj. 127b. *Jer smo mi jūččrašnjī, i ne znamo ništa, jer su našī dani na zemlji sjen.* Jov 8, 9. *Jer je tisuća godina pred očima tvojima kao dan jūččrašnjī, kad mine, i kao straža noćna*. Ps. 90, 4.

Jūda, *m.* *vidi Čivutin*. Rj. *syn. kod Čivutin. isp. Jutkinja.*

jūtkka, *f.* Rj. *vidi jupka, ljupka, kora 3. obga.* — 1) *der ausgebackte Teig, massa farinacea distenta*. Rj. *razvijeno tijesto.* — *Kakvu ko pitu želi jesti, onake i jufke razvija*. Posl. 125. — 2) *eine vudchartige Paste, die auch über den Winter aufbewahrt werden kann, macheroni(?)*, *pastillarum genus*. Rj. *od razvijena tijesta načinjeno kao rezanci, a može astati i preko zime.* — *Bilo mu probitačno kao jareu jufku!* (Valja da su kakvogda jareca tukli, ili zaklali, što je poio jufku). Posl. 13.

jūg, *m.* — 1) *Sud, meridies*. Rj. *jednā od četiri strane svijeta (jug, sjever, istok, zapad).* — *Beogradski pašaluk, koji sad graniči od severa Savom i Dunavom; od zapada Drinom ... od juga planinama ... a od istoka dole Moravom*. Miloš 133. *Odanle otide Avram dalje idući na jug*. Mojs. I, 12, 9. *Neka se krćeć đko koji je prema jugu*. IV, 10, 6. *Ovo su gradovi ... duž međe Edoomske k juga*. Is. Nav. 15, 21. — 2) *Südwind, auster, notus*. Rj. *južni vjetar. vidi bjelozog, južni vjetar bez kiše*. Rj. 29a. *Objužiti (kao zimi kad dunc jug pa se snijeg počne topiti)*. Rj. 430a. *isp. sjever, sjeverni vjetar.*

Jūg, *m.* *Jug Bogdan, otac devet Jugovica*. Rj. *ime hyp. Juško.*

jūgavae, **jūgāvea**, *m.* *vidi prudelj, macroglossa stellatarum*. *njeki leptir, koji se i zimi vidi da leti po kući, kad puše jug. biće mu od toga i ime*. ARj. IV, 675a.

jūgōistočni, *adj.* *što pripada jugoistoku. vidi južno-istočni.* — *Vranja, varošica u jugoistočnoj Srbiji*. Rj. 73a. *U dvije polovine: u jugoistočnu ... i u zapadno*. Dioba 10.

jugoistok, *n.* Jugo-istok, *stran* srijeta između juga i sjevera. — To ovo mjesto u staroj Srbiji k jugo-istoku. — *Rj.* 757b. One su zemlje bile Srbiji s jugo-istoka. — *Rj.* 757b. — *DM.* 7.

jügov. *n.* p. suijez, des sudu veds, austri. *Rj.* 757b. — *Rj.* 757b. — *DM.* 7.

jügovina, *f.* Als S r o c c o - W e t t e r, Flauwetter, tem- peris s r e s t e r e t g l i e t e m. *Rj.* jugoro vrijeme, vrijeme s o p s a j e t i i l e d. r i d i j u z i n a. — Nje- mački: m o d i n s e m u m e l j e. (Kad je o Kršćanskom bo- rovanju.) — *Post.* 227.

jugozapad, *n.* jugo-zapad, *strana* srijeta između juga i sjevera. — Od Sutorine k jugozapadu preko Dubra. *Rj.* 151a. One su zemlje bile Srbiji s jugo- zapada, juga i jugoistoka. *DM.* 7.

jugozapadni, *adj.* što pripada jugozapadu. — Od j u g o z a p a d n e s t r a n e m e g j i K r a j i n a s K l j u c e m. *Rj.* 297b. Po izmijem i jugozapadnim krajevima naroda nasoga. *Posl.* 4. Nemanji dakle dopade jugozapadni dio prave Srbije. *DM.* 4.

jüha, *f.* (po zap. kraj.) die Suppe, jus, cf. čorba, polijevka: Badanj mesa, a kašika juhe. *Rj.* dem. ju- ſica. — Panada, gorajja juha s kruhom. *Rj.* 486b. *Lezova juha* tobolac opuha (vino). *Post.* 170. Lud u Dubr. znači neslan. *n. p.* luda juha (čorba). *XLV.* *Kulpa* — juha do olna je gusta. *DPost.* 61. Meso vareno u srojav juši. *Mikalja.* *ARj.* IV. 676a.

jühär, juhära, *n.* ridi juhopija, u Stullija. i u r i s e v r i j e m e u D u b r. P. Budmani. *ARj.* IV. 676b.

jühat, *adj.* (u Dubr.) suppig, juralentus. *Rj.* što je puno juhe, u čegu ima mnogo juhe, ridi čorbast.

jühöpija, *m.* i *f.* čeljad koje mnogo ili rado pije juhe, ridi juhar, u Stullija juris appetens. *ARj.* IV. 676b. juho-puja, ridi tako sloz. ridi kod krvopija.

jühor, *m.* plavina u Srbiji u nahiji Jagodinskoj. *Rj.* jüj! ridi jaoj. *Rj.* ridi i joj, uzrikuje se u žalosti i plaku.

jul, *m.* julius, mjesec srpanj, ridi julijs. — Mincj za mjesec jul. *Rad.* 1, 178.

jüla, *f.* (u vojv.) Julchen, Juliola. *Rj.* hyp. od Julijana.

jülar, jülára, *m.* ridi ular. *Rj.* riječi ular sprijedu pridjevno j. *isp.* j 1. ridi i povod, povodac, uče na kojem se koj j vodi. *isp.* zajulariti. — Gledati u pleće... one žile od čašice zovu se jular, i po tome se gleda kako su konji u domaćina. *Rj.* 507a.

Julijána, *f.* (u vojv.) Juliana. *Rj.* ime žensko. hyp. Julia, Julka.

julije, *m.* julius, mjesec srpanj. — Mjesec julijs. *Glas.* 11, 194. ridi jul.

Jülka, *f.* (u vojv.) Julchen, Juliola. *Rj.* ime žensko. hyp. od Julijana. takva hyp. ridi kod Drenka.

jünak, *m.* kao mali mosurić na čemu se zlato i svila prodaje, die Spule, tubulus: Al' je sivi soko do- letno, odnosi joj na jünaku zlato. Privi se Petru deliji kakono svila k jünaku. *Rj.* — Mara suče na jünaku zlato. Nesta Mari sa jünaka zlata. *Here.* 1.

jün, *m.* junius, sesti mjesec u godini, lipanj, junije. — Jun ima dana 30. Život (svetaca) maseca juna. *P.* Glavinic. *ARj.* IV. 678a.

jónac, júnca, *m.* der jünge Ochs, Stier, juvenus. *Rj.* muško june, muško mlado goveće. dem. juncić. — Čhvatak, jünac, koji se hvata u plug. *Rj.* 793b.

jünacán, jünáčna, *adj.* *isp.* junački. — Junačnji. *Rj.* Hajduci su obično momci otresni, vrijedni, junačci. *Zim.* 202. ridi hrabar.

junačénja, *n.* *Rj.* verb. od 1) junačiti, 2) junačiti *v.* — 1) radnja kojom tko junači koga. — 2) kojom se tko junači das Tapferthun, virtutis ostentatio. *Rj.* junačić, *m.* dem. od junač: Junačiču crnogoiću. *Rj.* junačina, *f.* augm. od junač. *Rj.* — takva augm. kod barlačina.

junačiti, junačim, *v.* impf. *Rj.* *v. pf.* sloz. nadjunačiti. — 1) ridi hrabriti, sloboditi, sokoliti, kuraziti;

anfueern, unimm addo, facio, junačiti. *Rj.* 316b. — Vazda zdrav bio... veselo bio i družinu junaćio kako pravi brat i vrsni svat! *Kov.* 72. — 2) sa se, refleks. sich als Held stellen, virtutem ostento. *Rj.* graditi se junač. ridi zoriti se. — Ti si tič od kukavice. (U Ornoj Gori reče se kakvoj kukavici kad se junači). *Post.* 317.

jünáčki, *adj.* heldenmässig, heroicus. *Rj.* što pripada junaćima i jünaku kojemu gođj. *isp.* junačim. — Na vilino igralište, na junačko razbojište. *Rj.* 216b. Po gjegejevu veze na postavu kojemu su žice od junačkih perčina. *Npr.* 123. Junačka mati prva zaplače. *DPost.* 40. Teke dogje, Vojn se razbolje a od srea bolsti junaćke. 3, 524. Ženskih pak pjesama mislim da ima danas najviše amo dolje (kad je manje junačkih). *Npj.* 1, XIX. Ješćete mes i junačkoga i pićete krvi knezova zemaljskih. *Jezek.* 39, 18. ulv. Junački je um'ro. (Kad se zamijeni). *Post.* 115. Samo, braće, držite se junački. *Npj.* 4, 185.

jünád, *f.* (coll.) jünge Ochsen oder Kühe, juveni aut juvenca. *Rj.* jedno june.

jünák, júnaka, *m.* (voc. jünáče). *Rj.* junač osn. u starom *adj.* muč. *Osn.* 265 (kaje znači mlad), ridi djetić, gazija, krvavac, ubojnik. dem. junačić, augm. junačina. — 1) der Held, heros. *Rj.* — Drobnjaci su bezumni junači. *Rj.* 21a. Boj ne bije svijetlo oružje, već boj bije srec od jünaka. *Post.* 21. Otud ide neznan dobar junač. *Npj.* 1, 372. Dobra gvožđa u loša junača! 2, 354. Mi nijesmo jedne ženske glave, već hajduci, ubojni junači. 4, 170. Udriše se dva kršni junača. 4, 317 (kršni mj. kršna. dijalekt.). Za Severom desetak Turaka, biranijeh na glasu junača. 4, 362. Kolašinci s' od boju junači. 4, 398. Al' pop Šečo junač od junača. 4, 454. Sve birajte krave junače, jer sam dobar sičar uvodio. 5, 65. Miloš je bio... vrlo veselo i šaljiv; a junač neiskazani. *Danica* 4, 30. Hrabar je junač i ubojnik. *Sam.* 1, 16, 18. — 2) (u Starom Vlahu) ridi muž, cf. vojno. *Rj.* ridi i čovjek 2, djetić 1, hrabar, hrabro, hrobar. — 3) (u Poljićima) der Diener, serrus, cf. momak. *Rj.* sluga, službenik. ridi i djetić 5.

junačkov, *adj.* — 1) des Helden, herois: Junačkova majka najprije zaplače. *Rj.* što pripada jünaku (hrabru čovjeku). — 2) des Brautigams, sponsi: Ma ve molí majka junačkova, da joj brzo snahu dovedete. *Rj.* što pripada jünaku (vojnu, mužu). — 3) des Dieners, servi. *Rj.* što pripada jünaku (momku, sluzi).

junačovánje, *n.* verb. od junačovati, koje ridi.

junačováti, junačujem, *v.* impf. biti junač, raditi kao junač. — Bez muke je junačoval' Jako, ma pod krunom od olova teško. *Šečp.* mal. 33. *Rad.* 6, 144.

jünáštvo, *n.* das Heldenthum, der Heroismus, virtus, *Rj.* osobina onoga koji je junač (*isp.* hrabrost); junačko djelo. — Ovoriti junaštvo, t. j. pokazati. *Rj.* 475a. Lاسno im je činiti junaštvo. *Rj.* 775a. Stane se faliti, šta je on junačtra počinio. *Npr.* 192. Jesi li i ti štogogj učinio od junačtra? 193. Te ne biste sa mnom na Kosovu, da činite s Turcima junaštvo, desite se mene u nevolji. *Npj.* 2, 288 (mene dat.). Neka mene na sobljam' raznesu, nek poginem junača na junačtru. 2, 322. Izgij još na veći glas... pokazujim junačtvom. *Danica* 5, 48. Sva junačtra njegova nijesu li zapisana? *Car.* 11, 10, 34.

jünčić, *m.* dem. od junač. *Rj.* — Da se ragju jareće i bijele jagnjice i gjetići i juncići. *Rj.* 54b (ragju dijalekt. mj. ragjaju).

jünčji, *adj.* von einem jungen Stier, Parr, juvenei. *Rj.* što pripada jüneci, juncima. — Ne marim za krv jünčju i jagnječju i jareću. *Is.* 1, 11. jünčji i juncići. *isp.* Božji i Božiji.

jüne, jüneta, *m.* ein junger Ochs oder Kuh, junges Rind, juvenus aut juvenca, junač ili junicia, mlado goveće. coll. jünad. — Prekrnak, muško june od go- dine dana, od prilike kao ozimče. *Rj.* 574a.

jūtriti se, **jūtri se**, v. r. u pf. postgadi jutro, u sm. — *dicm oriri*, v. pf. slož. od-jutriti se, po-od —.

Već se odavno počelo bilo **jutriti**, kad smo pošli. 1. B. 2. — *vic*, ARj. IV, 606a.

jūtrnji, m. — *so prijedi jutru*, *vidi jutarnji*, i — Kad **jutrije** sunce ogrijalo, Npj. 4. — *M. i. kako jutrija rosa* 1Posl. 61. Kad pjeva i sjajno zora *je jutrije*, Jov 38, 7.

jūtro, n. Rj. *vidi utro*, objutro.

1. M. i. s. u. c. Rj. — **1) u nom., dat. i akus.:** P. i. u. i. *zjutro* ne dogje, Posl. 246. *Starije je* od večera, Kad se u čemu u večer razgovara, pak se ostavi do u jutru da se odredi, 294. *Cesta* je r. i. večeri, (Kad se govori o čemu što treba svaki dan), 346. *Jedno jutro* uskrsenje dogje, moja majka do pred erkvu po-je, Npj. 2, 15. Kad u jutru *jutro osvanulo*, 2, 67. *Viđe zeta jutru na uranku*, 2, 267. *isp.*, Sint. 364. *prama tome je i ovo:* Našli su za jutru *na sokaku*, 2, 239. Što njaku sanak kazivao i Zabljaku *jutru na pohodu*, 2, 562. *isp.*, Sint. 366. Te čn njima *dobro jutro daje:* *Dobro jutro*, kume 1. *jevele?* 2, 339. O Jaksčić, *zlo vam jutro bilo!* al' čujete, al' se ne brinete? 2, 605. — **2) instrum.** jutrom *pokazuje*, *da što biva dok jutro traje:* Turski konji noge iskidaše šetajući *jutrom* i večerom, Npj. 3, 52. Biće kao svjetlost *jutrenja*, kad sunce izlazi *jutro*, bez oblaka, Sam. II, 23, 1. Sve što se javlja *jutrom* i večerom ti budis da slavi tebe, Ps. 65, 8.

3) s prijedlozima. — **a) do s gen.:** Neka ne ostaje ništa *do jutra*, Mojs. III, 7, 15. *amo ide i ovaj prijer:* *dedite*, *pijte*, *do u jutru*, Turci! Npj. 3, 39. — **b) iz s gen.:** *I jutra se* vidi kakav će dan biti, Posl. 99. *Cesto u večer plaće koji se iz jutra* smijao, 316. — **c) od s gen.:** Bili su se *od jutra* do mraka, Danica 5, 41. — **d) s s gen.:** s *jutra vidi* sjutra. — **e) za s gen.:** Te se nosi *za jutru* rakija, Npj. 3, 6. *avamo će vi i oraki primjeri:* Neka za tri jutra popije na šte sreca, Npr. 262. Tiha roso, što ne padaš na me? *Padala sam za dva jutra* na te, Npj. 1, 489.

f) u s akus.: Počinu Jane ranjena, u večer tužna uurije, *u jutro* mladi Milenko, Npj. 1, 312. Kad u *jutro* jutro osvanulo, Bajo kupi mlade Golijane, 4, 385. Kad u *jutro* bio dan osvanu, podranila Jovanova majka, Herc. 5, *isp.*, u s lok. *uže pod h.* — **g) na s lok.:** Ode pravo caru čestitome, na *jutru* mu nazva dobro jutro, Npj. 2, 173. — **h) u s lok.:** *U jutru*, *morzen*, *eras*, *dogji u jutru*; kad bude *u jutru*, Rj. Kad *ujutru* ustanu, najprije otide jedno te donese volu, Rj. 31b. Kad u *jutru* zora zabjelila, Npj. 2, 44. Pravo ode ka Solunu gradu baš u *jutru* u svetu neželju, 2, 383. Kad u *jutru* jutro osvanulo, 3, 420. *U jutru* kad svanu, otpustiše ljude, Mojs. I, 44, 3. *isp.*, u s akus. *poviše pod f.*

II. (u vojv.) der Morgen, das Auehart, jugernu u Srbiji se kaže *dan oranja*, Rj. *vidi i dnina* (oranja), lanac zemlje, plug zemlje, ralo zemlje, *isp.* ral.

jūtroklēk, m. (*in cinem muthwilligen Scherze als*

Arynei angerathen) *der Menschenkoth, stercus, q. d. der Morgenhock:* A. Boli me zub. B. Metni malo *jutrokleka*, Rj. *jutro-klek*, *čorječja nečist*, *riječ prostaka* načinjena *po tome što seljaci idući u jutru napolje čuče (kao kileče) za kućam.*

jūtrōs, **jūtrōske**, *heute früh*, *hodie mane*, Rj. *jutros-s. složen* od jutro i stare zamjenice vs (= oraž) = *jutro ovo. isp. ke dodatak.* — Blago meni *jutros* i do vijeka! Npr. 102. Da Bog da mi svaka sreća posluhula i ne imala napretka kao ova slamka *po jutros!* (prekinuvši slamku), (Zakletva), Posl. 47. Sva trojica jesmo pobratimi, sva trojica *jutros* neženjeni, Npj. 2, 234.

jūtrošnji, *adj. von diesem Morgen, hujus mane:* Pomoz! Bože i *jutrašnje* jutro (reku u Risnu prekrstivši se ujutru put istoka), Rj. *što je od jutros.*

jūtrošnjica, f. *Wasser von heute früh, aqua hauritu hoc mane:* A moja bi majka *jutrošnjicu* pila, Rj. *jutrošnja* voda, *suprotno sinočnica*, *sinotnjica.*

jūva, f. *vidi juha*, Rj. *u krajerima gdje se glas h u govoru pretrava u v.*

jūžan, **jūžna**, *adj. jūžni, adj. Rj. što pripada jugu* (1 i 2). — *Južno vrijeme, vidi jugov.* Rj. *südtlich, meridionalis.* Rj. Bjelojug. *južni vjetar* bez kiše, Rj. 29a. Bolje je *božić* kužan nego *južan*, Posl. 22. *Južnu božiću* i prijateljskom kolaču ne valja se radovati, 115. *Južni Srbi...* sve amo preko planina k sjeveru zovu Morava, Npj. 4, 320 (Vuk). Načinioče trijem šatoru *na južnoj strani*, Mojs. II, 27, 9. Koji se trude bolje poznati staru historiju i književnost *južnih Slovena*, Rad 9, 193.

jūžarka, f. konoplja *južarka*, visoka debela konoplja od koje se snuč konopei i druga uža (oko Niša), M. Gij. Miličević. ARj. IV, 702a. *j-užarka, postanje od juže (kako ima Stulli) = uže.*

jūžcnje, n. *das Einfallen des Thauwetters, solutio nivium, glaciē.* Rj. *verb. od južiti se. stanje koje biva kad se juži.*

jūžina, f. *vidi jugovina*, Rj. *južno vrijeme, od kojega se topi snijeg i led.*

jūžiti se, **jūži se**, v. r. *impf. u. p. vrijeme, es thauet auf, solvitur nix et glaciēs.* Rj. *kad se topi snijeg i led, v. pf. slož. objužiti.*

jūžnoistočni, *adj. južno-istočni, što pripada južnomu istoku, jugoistoku. vidi jugoistočni.* — Ruska grana *južno-istočne* polovine razdijeli se na dva jezika, Rad 1, 108.

Jūžnoslāvenskī, *adj. Jūžno-slavenski, što pripada južnim Slavenima.* — Čest, pak u našem (južnoslavenskom) jeziku znači... komad ili »dijel«. Pis. 4. *Prona južnoslavenskome* erkvenom, Posl. XLVII. *vidi Južnoslovenski.*

Jūžnoslōvenskī, *adj. Južno-slovenski, što pripada južnim Slovenima.* — Šlahjer... jednu naziva *južnoslovenskom* a drugu ruskom, Rad 1, 108. *vidi Južno-slavenski.*

K.

1. k, **2. ka**, Rj. *prijedlog.* — U *trećem paležu* s ovim *prijedlogom* riječ pokazuje da se nešto miče onamo gdje je ono što ona sama znači, ili da je onamo obrnuto ili upravljeno (*i u prene-ćnom smislu*). — **1) za al:** k meni, k vama (*i samo meni, vama*), Rj. Kad pogje *k erkvu*, Rj. 30a (u Rj. 35; Kad pogje *k kvu*, Obrnuvši se *ka Kazanu*, Rj. 304a. Stane plivati *ka kralju*, Npr. 37. Onda reče najstariji *k ocu:* *Babe, hoću da me zeniš.* 60. Pušti ga u kamaru *ka gvozdju*, 36. Potrći brže bolje *ka koritu* te ga

digne, 130. Idemo *ka kralju*, 164. Dogje *k tućarima...* ona otide *k svinjarima...* onda ona otide *ka goredarima*, 176. Carević pogje *ka vratima*, 195. Kad dogju vile *k očima*, (Kad dogje do nevolje), Posl. 116. Ne valja svašto *k sreću* primati, 195. Tako mi prijatne bile molitve *ka gospodu Bogu!* 304. *Ka šatoru* Uroša. Ti otidi *ka Vrgorcju* gradu, Rj. 257a. (*iz narodnih pjesama*). Junaci su, le, *k igri* došli, le, le, le! le! Npj. 1, 276. Srbija je gotovo sva brdovita... po velikim brdima *k Bosni* i *k Brezgovini...* ima

i jelove i borove (šume). Danica 2, 27. U tom su se Turci jednako prepravljali *k ratu*. Miloš 32. Pravi predgovor *k orome izdanju* naših narodnih pjesama. Npj. 1, V. Bi glas (Gospodnji *k njemu*). Djel. Ap. 7, 31. Ima grijeh *k smrti*. Jov. I. 5, 16. Da čuva put *ku dretu* od života. Mojs. I. 3, 21. Neka se spusti ta megja *ku Jordanu*. IV. 34, 12. Po komadić stavio *ku hljebu* izabranom. DP. 8. Prenosi nas od plaća . . . *ku glasu* koji prosvjetljuje, *k veselomu glasu*. 75. Ljubav *ku svakomu* napretku narodnomu. Ogled VII. — 2) značenje ono (pod 1) može se prenijeti i na vrijeme; riječ s prijedlogom *k*, *ku* pokazuje primicaju vremena onoga koje ona sama znači. — Gjevojka se veseli: Ulaću se *k jeseni*. Rj. 483. Kad je bilo *k večeru*, pogju lijegati. Npr. 118. Vodi kolo, moj rukav; ako Staka živa bude, biće *k ljetu* još i stan. (Pripovijeda se da je u kolu podvukivala nekaka zloprelja). Posl. 37. — *isp.* Sint. 366—372.

2. k, *odatak gđjekojmu riječi*. Ka, ke i k, što se dodaje kad kad drugim riječima, kao da bi im se utvrdilo značenje: onak, ovgjenak, odik, polak (po), napolak. Korijeni 31. *vidi* i sadek.

2. ka', — 1) u pjesmi mjesto *kako* 3: Evo ima tri godine dana, *ka'* je Janko tamo dopanuo. Rj. — Evo, vilo, dvanaes godina, *ku'* smo u rat s Bjelopavljeima. Npj. 4, 123. Pa su Srbi raširili ruke, *ku'* su svoga knjaza dobavili. 5. 73. — 2) mjesto *ka'*: Ministar . . . malo se *ka'* i prepane. Npr. 253. Bijeli se *ka'* i Ciganska majka. Posl. 12. Ja idoh po svijetu *ka'* i čela po cvijetu. Kov. 70. *vidi* ko, k'o.

3. ka, riječea što se dodaje kad kad drugim riječima kao da bi im se utvrdilo značenje: meneka, tebeku, menika, tebika, njemuka, sadeka. Korijeni 31. Gjekoji dodaju u gen. dat. accus. i u loc. jedn., i u dat. i loc. množ. na kraju *ka*, *kar*, *karcna*, n. p. *menika*, *menikar*, *menikarena*; *tebika*, *meneka*, *njegaka*, i t. d. (u muškome i srednjem rod). Rj.¹ L. *Meneku* ne kudi družina. Npj. 3, 384. Učuvaj se od grada Zvornika, da *tebeku* Turci ne prevare. 4, 288. *vidi* kar, karcna.

4. kâ, gen. koje. — *relativnu zamjenicu ženskoga roda u jedn.*: u starom hrvatskom jeziku prema *sudašnjem obliku* koja. *vidi* ki. — Žena je samo dobra ta *ka* jezika ne ima. DPost. 159. *sud* se u književnomu jeziku ne upotrebljava.

kâba-dahija*, *m. Underdahia*. Poslije smrti Hadži-Mustaj-pašine u Biogradu su bile četiri velike *dahije*, koje su sav Biogradski pašaluk izmegju sebe bile podijelile, a oni su opet imali svaki svoje *kâba-dahije*, tako je n. p. Šain-avdija bio *kâba-dahija* Fočićev. Rj. — *Kâba-dahije* su se zvale manje *dahije*, koje su bile pod ovima velikim. Za *kâba-dahijama* su išle bimbaše. Danica 3, 145.

kâbân, * kabâna, *m. ake*. ARj. IV. 708. *vidi* kabanien, i *syn. ondje*. — Za uboga čovjeka *kaban* od dobre svite, kuća od dubovine, čaša od srebra, a lonac od mjeda. DPost. 153. *Kaban*, kabanica, i u Mikalje a za njim i u Stulčića. XII.

kâbanica (kâbanica)*, *f. der Mantel, pallium, cf. plašt: Kubanica* kuća bez šljemena. Rj. *vidi* i kaban, japundže, ogrnač, ogrnjač, ogrtač. — Bugar-kâbanica. Rj. 46a. (Bugarska kabanica). Divan-kâbanica. Rj. 118a. *Prigrnuti, prigrnuti*, n. p. *kâbanicu*. Pj. 588a. Obukoše mu *skerletnu kâbanicu*. Mat. 27, 28.

kâbao, kâbla, *m. — 1) der Wassereimer (Kübel?)*, *agulis urna*. Rj. *drveni sud za vodu. dem.* kablíč. *augm.* kablina. *vidi* čabar, kova, kravljača, pućerica, romijenča, rumendža, sić, vedrica 1, vedro 1, vidra 2. — Kad se *kâbau* rasahne na suncu, pa ne može da drži vodu, onda se metne u vodu da *zabrekne*. Rj. 161b. *Kôba, duguljasta dna kâbau*, u kojemu se drži i nosi maslo, skorup, med i t. d. Rj. 280a. Stružnjak, *kâbau* u koji se ovec na struzi mužu. Rj. 721a. Ti samo jedan *kâbau* izvuci iz bunara . . . izvuce *kâbau*

vode. Npr. 211. — 2) (u Dalm. *cali* muzica. Rj.³ *vidi* i džva, i *syn. ondje*).

kâbare, * *f. pl. vidi* toke. Rj. *syn. kod* toke *dem.* kabarice.

kabarice, *f. pl. dem. od kabare*. — Sve po dibi *sitne kubarice*, vrlo sitne, al' od suhog zlata. HNpj. 4, 63.

kâbast, *adj. vom grossen Lufftaq, late patens*: nije teško, ali je *kabasto* (n. p. vrea vum ih por a). Rj. *što je luko a* (prema mnogo *prastora*, suprotno *spretn*, u *prenesenom* smislu, *kuo velik*: *Zamotnat ču kabasto veselje*. HNpj. 3, 458.

kâblar, kablára, *m. der Kufner, opifex urvarum*. Rj. *koji gradi kable*.

Kâblár, Kablára, *m. plazina u Srbiji* više Čačka na lijevoj strani Morave. Prema *Kabláru* je s onu stranu Morave Ovear. Rj.

kablárev, kablárov, *adj. des Kufners, urvarii*. Rj. *što pripada kabláru*.

kablárski, *adj. der Kufner, urvarorum*. Rj. *što pripadu kablárima ili kabláru kojemu god*.

kâblíca, *f. eine Art kabao, fur Milch, Kase, vasis genus lucti aut caseo adserendo*. Rj. *nek đkar kabao u kojem se čuva mlijeko ili sir. dem.* kablíčica. — *riječ* kablíca u *zvučenju* nije *dem.* *primiti* kabao *nego je nastackom ka (e-) značenje riječi kabao preneseno na drugu stvar iste vrste. isp.* Osn. 318.

kablíčica, *f. dem. od kablíca*. Rj.

kablíć, *m. dem. od kabao, das Bimerchen, urnula*: isjekao ga na *kablíće* (ispresijecao ga na onake komade kao što je *kablíć*). Rj. — Pak *trgoše nože* od pojasa, u *kablíće* bega učiniše. Npj. 3, 376.

kablína, *f. — 1) augm. od kabao*. Rj. — 2) *im Mühlbau eine Einsatzeöhre, tubus immixtus canali*. Rj. u *vodenice kućevne*: *Badanj* se namjesti na skok, pa se dolje u užemu kraju udari u nj *kablína*, koja se utvrdi drvenjem klinima da ne može ni ispasti niti se lasno izvaditi, te tako *badanj* postane dolje još tješnji, a da bi bio još tješnji, u *kablínu* se udaraju tuljci: kad ima dosta vode, veći, a na manjoj vodi manji (u koji se ni ruka ne može uvući), a kad vode ima vrlo mnogo, onda se izbije i veliki tuljac, pa *melje* nu *kablínu*. Rj. 11b.

kâca, *f.* Rj. *kâca* (osn. u *каца*, od tuđe riječi). Osn. 347. *dem.* kaćca. — 1) *der Kufe, Wanne, tubrum*. Rj. *vidi* kada 3, *badanj* 2. — *Varnica, kâca* ukopana u zemlju, u kojoj opranari kože zalazuju. Rj. 54b. *Zakisebiti kâca*, da zabrekne. Rj. 176b. *Kupisara*, n. p. *kâca*. Rj. 316b (*kâca* za *kupes*). *Mednica, kâca* za *med*. Rj. 350b. *Sirna kâca*. Rj. 681b. — 2) (u Banatu oko Temišvara) svako bure, *Puss, dolium*. Rj. — *Kâca* je (pod 1) upravo svaka odozgo bez dna i stoji uspravo, i ponajviše je u dnu šira nego u vrhu. — *Bure* je (kâca *pod* 2) zadnjeno s obje strane, i stoji položke, pa odozgo na srijedi ima jamu na koju se *piće* u nj lijeva i nategom iz njega vadi, i koja se vranjem zavarčuje; a sa strane, na dnu ima čep na koji se *piće* iz njega toči; ono je svako na srijedi deblje ili šire nego na krajevima. Rj. *vidi* baćva, barilo, bremenica, čobanja, džban, fućija, žban, žbanj.

kâcida, *f.* (u Boci) *der Helm, cassis*: Na glavi mu srebrna *kâcida*, na *kâcidi* triest perjanica. Rj. *od Lat. cassida, kapu od metala, n. p. od mjedi. vidi* kaćiga. šljem. *isp.* kašket.

kâciga, *f. vidi* kâcida. šljem. *isp.* kašket. — Mi koji smo sinovi dana da budemo triezni i obučeni u oklop vjere i ljubavi, i s *fućigom* nada spasenja. Sol. I. 5, 8. (*guleam spem salutis; mit dem Helm der Hoffnung des Heils*). *isp.* Metnu mu na glavni *kapu* svoju od *mjedi*. Sam. I. 17, 38 (*guleam aeream; chernen Helm*).

kâćkanje, *n. das Tröpfeln (Abfallen des Gewinns)*

1. *kad pokazuje želju.* — *Kad* bi samo i danju onakav bio kao što noću biva. Npr. 55. Haj, *kad* bih vam mogao preko Nikšića doći u Ostrog! Glas. 63, 154. O *kad* bi taj narod bio pod mojom rukom, da smetnem Avimeleka! Sud. 9, 29. *Kad* bi putovi moji bili upravljeni da čuvam naredbe tvoje! Ps. 119, 5, isp. da 3, kamo 3.

5. *kad kao savez relativni.* — a) *pokazuje pogodbu ili razlog čemu, kao ako ili da, ili kao budući* da, kako 4, što. — *Vidi* ako, *wenn*, *dum*: *Kad* si ućio, valja da znaš. Rj. Blago tebi *kad* imaš dva veselja u jedan put! Npj. 61. *Kad* je tako, ona je moja. 102. *Kad* si mi već utekao, na ti ovi štap. 149. Hvala Bogu *kad* živi pobegosmo! 172. Kako ću je dati, *kad* ne znam šta si i od kuda si. 185. *Kad* se ljudi oružani prepanu, kako ne će gjevojka? 231. Blago tobe, *kad* si lud! Posl. 16. *Kad* vidiš šta je, što pitaš? 116. *Kad* ću biti Angji robinjica, volim biti Vuku gospojica. Npj. 3, 381. *Kad* on sad ovakn nevern učini... kako ću mu ja verovati? Miloš 67. *Kad* smo mi već ovako u razgovor ušli, neka nam se dopusti još nješto napomenuti. Pis. 73. *Kad* svi hoćete cara, hoću ga i ja. Sovj. 34. Kako možete dobro govoriti, *kad* ste zli? Mat. 12, 34. *Kad* si tako učinio... zaista ću te blagosloviti. Mojs. 1, 22, 16. *Kad* ti ne ćeš, a ono neka ide s nama Amnon. Sam. 11, 13, 26. Što si lica nevesela, *kad* nijesi bolestan? Nem. 2, 2. — b) *relativni savez kad pokazuje vrijeme, kao: kad... onda, vrijeme... kad. corr.* a to, al', e, eve li, evo, odmah, onda, ondar, od tada, tad, tadar, u oni dan, u taj čas, u taj dan, i t. d., i *ponajviše bez korrelativa. vidi* kadli 2. — *Kad* gjevojka odraste, jedno veće zamoli se oću svome da joj dopusti. Npr. 7. Ona *kad* vidi brata svoga, uplaši se. 8. *Kad* to znaj čuje, *odmah* sedne na konja pa poteraj. 26. *Kad* podne prigreje, *tada* besedi aždaja... 41. To je bilo *vreme kad* nigde nema grozjga. 67. *Kad* neka ti pomogne pravda *kad* si bez oči. 85. *Taman kad* sveti Arangjel korači jednom k Bogu na nebo, *onda* gjavo stigne. 92 [u Npj. 2, 85 *Yak*: *Taman kad*... gjavo ga stigne (bez onda)]. *Kad* me vidite, *tadar* mi se nadajte. 111. *Kad* car umre, u *oni dan* umre i ova. 116. *Kad* prijerjem preko mora, u *tom* stigne i noć. 161. Ona *ondar kad* se veselje počne, obuće srebrne haljine. 225. Vaske *onda* najviše bjesne *kad* je mnogo strvine. Posl. 32. *Kad* uzimam muža, opade mi ruža. Npj. 1, 301. *Kad* e nije dore konja moga, neka nije ni mene junaka! 1, 605. *Kad* ja bijah Sljivu širokome, *ere li* ti dva sina Anzina. 4, 43. *Kad* e Luku knjiga dopanula, te on vigje, što mu knjiga piše, *no* se dimno Luka ogjenuo. 4, 90. *Vojvodama kad* ono dodje, *ono* njima Boga ne naziva, već ovako njima progovara. 4, 179. *Kad* dogjoše u ordiju, *kado*, e su sjeli, noge prekrstili. 1, 391. *Kad* u jutru svane, u *to* od Srba nigdje nikoga. Danica 1, 77. Doći će *vrijeme kad* će se oteći od njih zenik. Mat. 9, 15. Doći će gospodar toga slugu u *dan kad* se ne nada, i u *čas kad* ne misli. 21, 50. *Kad* šeaše Irod da ga izvede, *onu noć* spavaše Petar. Djel. Ap. 12, 6. *Kad* ga (Josifa Misirac) postavi nad domom svojim... *od tada* Gospodin blagoslovi dom toga Misirea. Mojs. 1, 39, 5. *isp.* osim *kad*... *vidi kad* osim. — c) *kad*, *kad* li, *kad* tamo, *kad* li tamo, *kad* imaš šta vidjeti! *takim riječima* i *rečenicama, ponajviše knjima, izriče se čujenje. vidi* kadli 1. — Otiđe on u šumu da vidi šta je. *Kad* tamo, ali se zapožarilo pa u požaru zmija pišti. Npr. 10. *Kad* jedan put, ali zmaj već da ih stigne, *onda*... 26. *Kad* malo čas, eto ti zmaja. 35. Nekaka žena... izvuče (ga) u kuću; *kad* ko je? ona ista gjevojka. 88. Kopajući izgruču zemlju, *kad* li — zasja mu se nešto... *kad* li što je? zmaj spava na onome blagu... pogleda, *kad* li dolećeš vilenik. 100. Obazre se, *kad* li mu gjevojke nema. 105. Ujedanput brčak ndari iz jezera, *kad* imaš šta vidjeti! aždaja sa dvije glave.

188. Pa za vjekju, *kad* to u zmajskog cara! 197. Stanu virjeti ko će doći; *Ull tamo* što je! gjevojka zlatnijeh kosa. 259. Pljuni vrh sebe, *kad* li mi obraz. Posl. 219.

6. *Kad* brće ti dogje, *no odrell.* Rj. *Kad* brće' (n. p. dogje, učini, poveda. Posl. 115. Ona care Marku knjizu piše: Brće hodi, *moj* posudko Marko; propade mi triest hiljad voške. Ali Marko care od govora: *Kad* i brće, care poodna! Npj. 2, 300. *Kad* brće' ode sa jun ka glava! 2, 121. Dvori moji, otmjeni sagoreli! a *kade* mi brće' prokapatel. 2, 161. Dženi se, posadi se da jedes lova moje... A J. K. roč sinu svojemu: *Kad* brće' magje, sine? Mojs. 27, 20. *Qammodo tam cito invenire potuisti? Wie fast du so bald finden konnen?* — Brće bez porcijeja *vid* brz 2 e. *može udarlu brze sprejdi i staj di kad i pita ili: eudi kako je moglo sto biti tako brzo.* Dam 16, ARj. 692a *isp.* *kad* *poese* pod 5 e.

kada, f. — 1) *hgp.* od kaduna. Rj. *qo pa* (Turkinja): Stani, *kado*, da ti jade kažim... *Kad* to čula Turska bula mlada... Npj. 1, 390. Sve se *kado* po bostanu šea. *Here.* 17. — 2) zelena kada. Rj. *vidi* zelenkada, *u narcissus pseudonarcissus Linn*: Dva cvijeta u bostanu raskla, plavi zumbul i zelena kada. Rj. 207b. *haljka, cvijet.* — 3) *die* Wanne, labrum, lacus, vannus. Rj. *vidi* kacea 1. — *Zaiste kadu vode* i dve bele patke, da se veli okupam, tako valja. Npr. 223. Uzjite te gazite, jer je *kada* puna; prepjaju se *donje kade*. DP. 87. Svštenici idu s krstovima u prepratu, gdje je namjestena *velika kada* s colom. 313.

kadagod, kadagöj, vidi kadgod. Rj. *kädgod, kädgögj, kädgögj* (*zapadno*), *kädgögje, rječ* je o *eremcu*. — 1) *znači kao: makar kad, kad* mi drugo, u koje god vrijeme, u svako doba, svaki put. *Kädgod, kädgögj, wann immer, quendocunq.* Rj. 258a (*tali* u ovom značenju *god* se *jače* ističe akcentom: *käd göd, käd gögj*. Budmani. ARj. IV. 727b; *po tome bi trebalo i oedje da je akc.: kädgöd, kädgögj, i da se piše rastaeljeno käd göd, käd gögj, jer se i enklitika rastavlja: käd se göd, i t. d.). Kad* se *god* pojbijemo, svu nas trojicu nadbije. Npr. 34. *On kadgod dogje, pitaće* te jesi li što naučio, a ti mu svagda kaži da nisi ništa. 37. Evo ti ovi štap, *kad* ti *gogj* bude potreba od novaca, njime u štogorj kuenče, ondole će izlaziti aspre. 96. *Kad* bi *god* polazila po travu i po vodu, svagda bi prikrčila... 177. *Kad* je *god* lteo, mogao se pretvoriti u najljepšega čoveka. 206. Da će mu *kad god* bi što imao, od svega polovinu dati. 251. U Boga su pune ruke (može dati *kadgogj* što hoće). Posl. 325. *Kad* sam *gogje* na nju dolazio, ta na njoj sam sičar zadobio. Npj. 1, 279. Na vojsku su bili dužni svi ići, *kad* bi ih *god* pravateljstvo pozvalo. Kov. 38. Siromahie imate svagda sa sobom, i *kadgod* hoćete možete im dobro činiti. Mark. 11, 7. Čuj ih *kad* te *god* prizovu. Car. 1, 8, 52. — 2) *kao* jednom 2. u ovom značenju *kao* i *daje* pod 3—4 *god* se ne ističe akcentom: *kädgod, kädgögj, i ne rastavlja enklitikama od utvraha kad, pa i u pisanju ne bi trebalo rastavljati.* — Tako mi *kadgogj* jednoj Bog pomogao! Posl. 391. Poginuću *kadgod* od rike Saulove. Sam. 1, 27, 1. Da bi nas ispod štita ove crkve na zemlji, gdje vojuje, *kadgod* primio u njeđra njezina na nebu, gdje slavi. DP. 372. — 3) *znači što* kad 2 a: Ako bi se *kadgogj* na me rasrdio i mene od sebe oterao, da sam gospogja uzeti iz tvoga dvora ono što mi je najmilije. Npr. 107. *tako* i *udrajeni utvraha kad* godi... *kad* godi *znači što* *udrajeni kad*... *kad, vidi* kad 2 b: Brijeme *kad* godi mati, a *kad* godi mačeha. DPostl. 9. — 4) *kad* god, *kad* godi *znači i što* kad i kad, katkad. — *Kad* god po rugu proso rodi. DPostl. 41. *Kad* godi božić i u petak dogje. 41. *Kad* godi i pravi za krivoga plati. 41. *Kad* godi i tko ne podrani, dobro se nastani. 41.

kadandžika, *f. vidi kadundžika*: Pokrstiše bule kadandžika. Rj. dem. od kaduna, za *Uarski dem. nost.* — *Arp. 11 k. vidi i kadunica, gospojica (Turkinja)*. — Pa mu u e kojuja i oružje i njegovju bulu kadandžika. Npj. 4, 119.

kadar,* *kāra, vj. f. d. im. Stande, polis.* Rj. *dem. od kade*: podoban, vrijedan 3 b. — Ja nisam *kadri* ni sama sebe hraniti. Npr. 261. Valja ta samo toliko *kadri* priznati, da naši stari onih vremena niti su bili gori ni lugji od nas. Pis. 29. Što oboje *kadri* je i učiniti. Rim. 1, 21.

kadaram, *m. u C. G.* nekako crno grozđe. *Art Pr. d., vrie genus.* Rj.

kadašnji, *adj. von wann, von welcher Zeit her, ex ju.* Rj. *Kadašnji* od *kada*. Osn. 206. Spomenuvši se od koga mu i od *kadašnjeg* mu grijeha *drago*... M. Divković. Na bure se udari kruna i godina *kadašnji* je (broč). Gj. Popović. ARJ. IV. 726b.

kādgod, kādgozj, wann immer, quandocunque. Rj. *vidi kadagod, kadagozj, gdje su i primjeri.*

kāde, vidi kād. Rj. *primjeri kod kād.*

kāder,* *adj. vidi kadar, u primjerima nahodi se orko samo u muškome rodu jedn.* — Ko je ovu tucu *kader* dobiti, on će naj sretniji... biti. Npr. 220. Jesi li ih *kader* dočekati? Npj. 5, 67.

kādēt, kadēta, m. (u vojv.) po varošima *der Cadet, juvenis ad militium publice informandus*: Već je teta gledala *kadeta*. Rj.

kādētski, adj. što pripada kadetima. — Imao dva sina, koja su oba umrla u Peterburgu u *kadetskome* korpusu. Sovj. 77.

kādifa,* *f. (po varošima) vidi kadiva.* Rj. *vidi i kadipa; velud. — glas f u tugjim riječima mijenja se kadšto na v i p. isp. f.* — *Al'* on zasrt svilom i *kadivom*. Rj. 196a. Na serdzazi *mor kadife* jastuci. Npj. 1, 386. A ono je stari Jemin-aga, što j' na njemu zelenu *kadifa*, a sjeda mu brada do pojasa. 1, 615. U ovu jamu (na fenu) gdjekoji podmetnu *ereve* ili *zelene kadife izvezene zlatom*. Kov. 41. — 2) (*kadivica*) *die Sammelblume, tagetes Linn. cf. kadipa.* Rj. 258a. *biljka, crijet. dem. kadifca, kadivica.* — Za goricom selo pomaleno... kroza njga se proći ne možaše... od onoga eveda svakojaka: od *kadive male i velike*. Npj. 1, 493.

kādifeli,* *adj. inderl. vidi kadifli*: Stade skidat *kadifli* ruho. Rj. *kadife-li. što pripada kadifli. vidi i kadivli.*

kādifca, f. vidi kadivica. Rj. *dem. od kadifa 2.*

kādifli,* *adj. inderl. Sammet, holosericus*: Po dolani *kadifli gječerna*. Rj. *vidi kadivli, kadifeli.*

kādiflija,* *f. t. j. kapa, Art Sammtwütze, nitrae genus, cf. kičenka*: Po glavi im kape *kadiflije*. Rj. *kadifli kapa, t. j. kapa od kadife.*

kādija,* *m. der Kadi (Richter), iudex.* Rj. *sudac, sudija, sudnik, sugja, sugjaja (u Turaka)*. — Kad ko tuži koga *kadija, kadija* pošalje po nj muraselu po *kadincu*. Rj. 375a. Gdje je *kadija* ondje ima i *muslim, pa kadija sudi*, a muslim zatvora ljude i izvršuje ono što *kadija presudi*. Rj. 375a. Te odoše na sud pred *kadijom*. Kad dogjoše na sud pred *kadijom*: Sudi pravo, tako bio zdravo! Here. 170.

kādijin, adj. des Kadi, judicis. Rj. *što pripada kadiji*. — Dosta puta muslimi čine i bez *kadijna* *ada* što im je volja. Rj. 375a.

kādijnica, f. kadijna žena. Rj.

kādijnski, adj. der Kadi, iudicum. Rj. *što pripada kadiji* *dem. od kadiji kojemu god, i sažeto kādinski vj. abadžinski*. — Vuk sudi, ter u *čalmi kadinskoj*. DPost. 151.

kād i kad, dann und wann, interdum, cf. katkad. *ili. m. u. r. s. i kad i kada vidi i kad kad, kad god 4.* — *kad i kad, kad kada, kadšto, kašto, kojekad, štokad, kad i kad, kad i kad.* — On im *katkad* usta zatiskaše. Rj. 197b. Njma bi se može biti *kad kad* dosadilo biti

samijema. 48. Jauk, koji se *po kad kad* otme iz razbijenoga srea. DPost. 362. Gdi odavna *kadikada* kap na kamen... pada. V. Došen. I suviše da *kadikad* jedno drugo poljubi. Nar. prič. ARJ. IV. 729a.

kādilar, kādica, m. kafi kadl. — Najveće *kada kadica*. DPost. 68. — *takre riječi kod čuvalae.*

kādilo, n. oružje kojim se kadi. *vidi kadionica.* — Dim i miris idu nerazdiono iz *kadila*. DPost. 16. Vas dim popu iz *kadila*, a pogača meni ma iz bisaka. 149. *riječi s takim nast. kod bučkaloe.*

kādiluk, m. der Gerichtshezirk, Gerichtssprengel, diocesis judicialis. Rj. *područje kadijsko.* — Broćno, knežina u Ljubočkome *kadiluku* u Hercegovini. Rj. 45a. Kuprez, kao knežina Ljevanškog *kadiluka*. Rj. 316a. Svaki ode *kadiluku stome*. Npj. 1, 437.

kadinae, kadinea, m. der Gerichtsdiener, victor, viator. Rj. *kadijski službenik, kadijin momak, u osnovama na ija sažima se iji u i: kadinae*. Osn. 344. — Kad ko tuži koga *kadiji, kadija* pošalje po nj muraselu *po kadineu*, te ga *kadinae* dovede. Rj. 375a.

kādioni, adj. što pripada kaqjenju. — Ima 47 riječi koje su od Slavenških posrbljene... *kadioni*. Npr. Zavj. VI. Stajase s desne strane oltara *kadionoga*. Luk. 1, 11. Načini oltar *kadioni* od drveta sitima. Mojs. 11, 37, 25.

kādionica, f. die Räucherfunne, das Rauchfass, thuribulum. Rj. *sud u kojem se kād pali. vidi kadilo.* — Imaše *kadionicu zlatnu*... nze angjeo *kadionicu*, i napuni je ognja s oltara. Otkriv. 8, 3. 5. *riječi s takim nast. kod djeljaonica.*

kādipa,* *f. vidi kadiva.* Rj. *vidi i kadifa, gdje su primjeri.*

kādifi, kādīm, v. impf. räuchern, fumigo. Rj. *v. pf. slož. na-kaditi, o-, pod-, pre-, za- v. impf. slož. na-kagijvati, pod-, pre-, za- Izabrah ga sebi za sveštenika da prinosi žrtve... i da kadi kadom.* Sam. I. 2, 28. Na visinama prinošaše žrtve i *kaqjaše*. Car. I. 3, 3. Niti sam te trudio da mi *kadiš*. Is. 43, 23. *sa se, pass.: Vukojedina se kadi izmečetom i tijekom se liječi.* Rj. 79b.

kādiva,* *f. Rj. vidi kadifa, kadipa.* — 1) *der Sammet, Sammt, panni bombycini genus.* Rj. *vidi i velud.* — 2) (*kadivica*) *die Sammelblume, tagetes Linn.* Rj. — *za promjenu glasa f na v isp. f.*

kadivica, f. dem. od kadiva 2. Rj. *vidi kadifca.*

kadivli,* *adj. kadifli, kadifeli. što pripada kadivi.* — On obuče tananu košulju, po košulji *kadivli gječernu*. Npj. 3, 111.

kād kad, adv. tako se piše rastactljeno riječ kātkađ. vidi i kad i kad, gdje su primjeri.

kādli, Rj. adv. sastavljen od kād i li; piše se i rastavljeno kad li. — 1) a to, siehe da, ecce: I na Tisu vodu nagaziše, *kādli* Tisa voda ustanula. Rj. *vidi kad li kod kad 4 c.* — 2) a kad, du nun, cum: *Kādli*, bolan, Turci alaknuše. *Kādli* Ana sretno kući dogje, al' istina što su govorili. Rj.

kādno, vidi kād. Rj. — Nō, 3) dodaje se gdjekojim riječima na kraju bez i kaka osobitoga značenja, n. p. *gljelo, kadno, kojino, kaono.* Rj. 422b. **kādnokad, kādnokada, vidi katkad.** Rj. *kadno kad, kadno kada. vidi kad i kad, gdje su syn.*

kādšto, adv. u govoru se ponajviše d pred š ne čuje, po tome se i govori i piše kādšto; ali kako se d pred š govori i piše u drugim riječima, n. p. odšalica, odšetati, odšiti, može se i govoriti i pisati i u ovoj riječi: kādšto. — Neki članci pokazuju da su *kadšto* i vlasteli zaklanjali hajduke. DM. 72. *Kadšto* se presuda izricala po zakonu sv. otaea. 314. I *kadšto* krajnje a- izostavlja. Sint. 285. — *syn. vidi kod kad i kad.*

kādulja, f. (u Mostaru) vidi žalfija. Rj. *vidi i kuš, pelin 1.*

kādumānka, f. (u Už. nah.). — 1) *Art Aepfel, pomi genus.* Rj. *nekakva jabuka.* — 2) *Art Birn, piri genus.* Rj. *nekakva kruška.* Rj.

kaduna,* *f. die Dame, matrona*: U *kadune* Omerbegoviće dvije kćeri na udaju kažu. Rj. *gospođica* (samo se govori za Turkinje Rj.). *hyp. kada* 1. *dem.* kadandžika, kadundžika, kadunica.

kadundžika, *f. vidi kadunica*. Rj. *vidi i kadandžika*. *dem. od kaduna*. — Biti ćeš *kadundžika mlada*. Npj. 3. 36.

kadunica, *f. dem. od kaduna*. Rj. *gospođica* (samo se govori za Turkinju). *vidi kadandžika, kadundžika*.

kadunin, *adj. der Dame, matronae*. Rj. *što pripada kaduni*.

kāfa,* *f. (u vojv. po varošima) vide kava mit allen Ableitungen*. Rj. *kao što se riječ kafa govori i kava. tako se gorore i sre ostale riječi od nje dovode*: kafana i kavana, kafeni i kaveni, i t. d. — 1) *der Kaffee, coffea*. Rj. *Dirnja kafa*, die Feigbohne, lupinus hirsutus. Rj. 118b (*biljka*). Učiniti *kafu* (u Dubr.), t. j. načiniti, skuhati. Rj. 794b. *Severli joj kafu donosiša, kafu piše*, dokle popiše. Npj. 1. 173. *vidi i primjere kod kava* 1. — 2) *das Kaffeehaus, taberna coffearia, soba gdje se prodaje kafa. vidi kafana, kavana. vidi primjere kod kava* 2.

kafāna,* *f. vidi kafa* 2, kafana, kava 2, kavana, *soba gdje se prodaje kafa. za nast. isp. ajmana*.

kafānski, *adj. što pripada kafani*: Vznad *kafanskih* političara. O Sv. O. 22. *za ake. isp. jābānski*.

Kafazli-Ružica, *f.*: Ljepo ime kafazli-Ružica. *f. kafazli-Ružica*. Rj. — *što je u kafezu (kavezu) raslo* (?).
kafāna,* *f. vidi kafa* 2, kafana, kavana, kava 2. — *Sad se fale mladi Crnogoreci proz. meane i kafeane*. Npj. 5. 375. *za nast. isp. ajmana*.

kafedžija,* *m. nast. i kavedžija*: *Kafedžiji* zalfe i fildžane. Rj. *gospodar od kafane*.

kafedžijin, *adj. što pripada kafedžiji. vidi kavedžija*.

kafedžijnica, *f. žena kafedžijna, gospodarica od kafane. vidi kavedžijnica*.

kafem, *adj. što pripada kafi. vidi kaveni*.
kāfēz,* *m. vidi kavez. gdje se riječ tumači*. — Bio jedan car, pa imao tri sina i jednu kćer, koju je u kafezu uranio i čuvao kao oči u glavi. Npr. 7.

kāflan,* *n. der Kaftan, tunicae seu togae genus*: Bosiljak se za *kaftan* zadeva. Rj. *gornje odijelo dugo i široko*. — *Sad će mene reći moja Mara, da devojki srilen kaftan skidam*. Npj. 1. 249. *Srezaću ti crven kaftan do zemlje*. 1. 343.

kāgjenje, *n. verb. od kaditi. radnja kojom tko kaditi*. Dim od *kagjenja* u molitvama svetijih izigje od ruke anđjelove pred Boga. Otkriv. 8. 4.

kāica, *f. ein Kopfschmuck von Münzen, ornatus capitis numarius*. Rj. *ukit, t. j. norci što žene nose na glavi. dem. kaicica*. — *Gdjekeje gazdinske ženske nose i kaicu sprjed*. Rj. 732b.

kāica, *m. ime muško: Kaicom je sofru začelio*. Rj. *Kājica. dem. od Kajo, koje ridi*.

kāičica, *f. dem. od kaica*. — *Devojčice kaičice, koledo! Živ. 9*.

kaigdžija,* *m. der Fahrmann, Schiffer, portitor*. *Kaigdžije* u kaicima prevoze ljude iz Biograda u Zemun. Rj. *kaig-džija, pronijeviši se k pred dž na g. vidi kaikčija*.

kāik,* *m. eine Kahn, etwa 10 Leute fassend, scapha, cf. čun*. Rj. *čun u koji može stati jedno deset ljudi. isp. čam, čun, čunica, oranica, prām* 1. — *Kaigdžije u kaicima prevoze ljude iz Biograda u Zemun*. Rj. 259a.

kaikčija,* *m. vidi kaigdžija*. Rj.
kāil,* *a, o, zufrieden, bereit, paratus, contentus, cf. rad: Tome Rade vrlo kail bio*. Rj. *gotor* 1. *rad, zadoroljan. vidi kaio*. — *Pa kako nam on presudi, da mi dva kaili budemo*. Nar. prip. ARj. IV. 735a.

Kāin i Avelj. Gdjekeji pripovijedaju da su ono *Kāin i Avelj* što se vidi u mjesecu kao nekaka sjenka,

i da ih je Bog ondje naznačio svijetu za ugled kao preveliki grijeh što je brat braću ubio. Rj.

kāio,* *kāila, adj. cad kail*. *Kao sam mejdan dijeliti*, i gjevojk u sabljom odvojiti. Npj. 3. 28.

kāiš, *m. = 1) der Kaiser, loram*. Rj. *vidi remen, remik, kajas, kajasi. dem. kaš*. — *Džigon, od uzde oni kaisi što se drže u rukama kad se jase*. Rj. 119a. *Obuv oči kais*, der 8 kuhličen, labona Rj. 135a. *Pasai kais*, t. j. kojim se opisuju. Rj. 100. *Sapon* 2) *kaiš* i *gyozhic*. Rj. 665b. *Trakant*; ali *šaran isječen u kais*. Rj. 715b. *Teško je pu od razmazana kaiša očerati*. Posl. 311. — 3) *buta pivočernom smištu*: njeka kockarska igra, *pa po tome pijevara pred sudom, pa i uopće pijevara*. U naše vrijeme u Srbiji. M. Gij. Milicević, ali i u Turskome j. *zaku kais* znači: *prijevara, kragja. esp. i kaisar*. Budmani, ARj. IV. 735b. — 2) *ca Bret um Schiffbau, tabula*. Rj. *disku za gragjenje luge*. — 3) u Vršen u kazari pečenica od vrata do buta. *Kaisi* se ovi tako izrežu da je na svakome po jedan but a gore su na vrata obadva. Rj.³

kāišanje, *n. das Riemens schneiden, dissectio in lora, tabulas*. Rj. *verbal. od kaišati. radnja kojom tko kaiša što*.

kāišar, *kaišara, m. kamatuik. za postanje isp. kaiš* 1b. — *Oguliše narod, prokleti kaišari!* M. Gij. Milicević. *Kaišar* (novija riječ). Wucherer. V. Ilić. ARj. IV. 736a. *vidi i lihvenik*.

kāišarēnje, *n. verb. od kaišariti. radnja kojom tko kaišari. das Wuchern*.

kāišariti, *kaišarim, v. impf. raditi kao kaišar. u naše vrijeme u Srbiji*. V. Ilić. ARj. IV. 736a. *wuchern, Wucher treiben, foenerari, foenus iniquum exercere. vidi kamatovati. librovati*.

kāišati, *čam, v. impf. rezati na kaiše. n. p. slaninu, in Riemcn, Breter schneiden, dissecto in lora, tabulas*. Rj. *iz tumačenja Gjemečkoga i Latinskoga vidi se, da se i daske za gragjenje luge kaišaju, t. j. režu se na kaiše. isp. kaiš* 2.

kāišić, *m. dem. od kaiš*. Rj. — *Tiše. u čurčija tanka kožica koja se siječe na vrlo uske kaišice te se njima šaraju haljine*. Rj. 740a.

kāišije,* *m. pl. t. j. opanci. Art Opanken, hypodematis genus*. Rj. *kaiš-lije, opanci od kaiša gragjeni*.

kāj, *zamjenica. Hrvati kajkari govore kaj mjesto što, kao čakavci štto govore ča*. — *Kekavac, der Kroat, der kaj (statt šta) spricht, slavus Croatia, qui kaj dicit (pro šta)*. Rj. 268a. *Ljubiš Doro Martina? (Za kaj bil) ga ne ljubila?*. Posl. 172 (*kajkavica bi rekla: Za kaj ga ne bi ljubila*).

kājānje, *n. Rj. verb. od 1) kajati, 2) kajati se*. — 1) *radnja kojom tko kaje koga* (das Rächen, ultio, Rj.). — 2) *radnja kojom se tko kaje* (das Berenen, poenitentia, Rj.): *Po smrti nema kajanja*. Posl. 256. *Preko sveštenstva uli bratu tako duboku pobožnost i čisto kajanje da se prozje svakog miješanja u državne poslove*. DM. 31. *Prinesi Bogu za kajanje suze*. DP. 95.

kājārēnje, *n. das Eichen, ponderum (mensuratum) ad archetypum examinato et signatio*. Rj. *verb. od kajariti. radnja kojom tko kajari*.

kājāriti,* *kājārim, v. impf. eichen, ad ponderis publice probati normam redigo*. Rj. *tražiti i naznačivati čemu mjeru po mjeri javno određenju*.

kājās,* *kajāsa, m. vidi kajasa*. Rj.

kajāsa,* *f. Rj. vidi kajas*. — 1) *der Gurtrienon, lorum cinguli cuturii*. Rj. *kaiš od kolana*. — 2) *der Sibeltrienon, lorum acinaeis*: *Tri puta je opasao pasom, a četvrtom od sablje kajasom*. Rj. *kaiš od sablje*. — *vidi kaiš*.

kājati, *jēm, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-kajati (se), d-, pō- (i se), rāz- (se)*. — 1) *koga, rāchen, ultior*: *Teško onom koga car kaje*. Rj. *vidi osvjećivati (koga), svetiti* 3 (koga). — *Dokle... ne sudiš i ne kaješ*

... što tivo na zemlji? Otkriv. 6. 2. i s. rekis, hereta, pometil. Rj. *rih* v. 2. 2. sp. reškati se. — Poče se kajati od ... i do smrti svoje *kajao* se i siro... Npr. 110. Ludi se penje da visoko... ki i bade do besjede. *Kije* se što onje sjede. Pis. 171. Uj la se zje ne valja (kad se lo što kaj). Rj. Kl. se gjevojka v'jena ne nositi. i vinca ne... n'abra ljubiti... *Kija* se gjevojka v'jena ne... *Kija* se gjevojka vinca da ne pije... *Kija* se gjevojka rabra da ne ljubi. Npj. 1. 334. Jer... sam ih stvorio. Mojs. 1. 6. 7. Znati da... Bog milostiv... i *kajse* se *ola* *zla*. Jona 4. 2. Zgodilo slušaj glas koji se *kaje* Bogu i pjeva njega. DP. 46.

kājba, *f.* *rih* kajpa, gajba. Stulli: *gabbia*, *cavea*. — Tamerlan zatvori Bajazeta u veliku gvozdenu *kajbu*. A. Kanizlić. ARj. IV. 739a.

kājda, *f.* *die* *Musiknote*, *modus musicus*: Od te *kajle* nema vajde. Rj. *znak* u glas u *musici*, *vidi nota*. — *V* Here. 271 *ima natpis*: *Kajle*. Pjesme, koje imaju uza svaki stih neki svoj pripjev ili nalik pripjeva, i ove se u narodu najradije pjevaju. (*qualik* *pr* *jeva*: *što* *god* *valk* *u* *pr* *pripjev*?).

kājgama, *f.* *cum* *Art* *Eurspise*, *ferculum* *ovorum* (?). Rj. *rebrako* *jelo* od *jaja*.

kājica, *m.* ime muško. *vidi* *Kaica*, *dem.* od *Kajo*. *taksa* *de* *kad* *Antica*.

kājkavac, *kājkačva*, *m.* *vidi* *kėkavac*, *kėkāvca*. — Hrvati... koji mjesto *sto* govore *kaj*, te ih za to zove *kajkavima*. Diola 5.

kājkaški, *adj.* *što* *pripada* *kajkavima*, *vidi* *kėkavački*. — Hoće li ući u rječnik i *kajkavske* riječi? Oglad IV. *udr.*: Mještani govore *kajkavski*. DARj. 85a.

kājmak, *m.* *vide* *skorup*. Rj. *vidi* i *pavlaka* 1. *polvaka*. — Okajmačiti, *skupiti* *kajmak*. Rj. 452a. *Ski* *nuti* *kajmak*. Uzeti ono što je najbolje u kakvoj stvari. Posl. 205. Polje nam rodilo vinom i šenicom planine nrdom i tjenicom. — tjenica ovdje znači skorup (*kajmak*). Kov. 71.

kajmakān, *kajmakāna*, *m.* i *kajmakam*. *Tarski* *namjesnik*, *zapovjednik*. ARj. 710a. — Dok posijeće mlada *kajmakana*. Npj. 5. 371. Srpska vlast piše u Kraljevo *kajmakana* da se oni ljudi pohvataju. Kov. 3.

Kājo, *m.* ime muško. *gen.* *Kāja*, *roc.* *Kājo*, *hyp.* *imua* *kajemu* *je* *pri* *slog* *Ka*. *n. p.* *Kazimir*, *isp.* Osn. 314. *takva* *hyp.* *kod* *Bajo*, *dem.* *Kajica*. — Utekoše tri *Kajora* sina, i stari se *Kajo* sumakno. Rj. 725a. Na torinu Ražajačkog *Kaja*... i *Kajocu* *Zilu* *uvatiše*. Npj. 4. 426. Uje najavi ovc *Kajovica*. 4. 427.

kajpa, *f.*: *Pustio* *je* *puta* *iz* *kajpe*. DPosl. 105. *I* *kajpi* *morski* *slavic* *ne* *poje*. 110. — *kajpa*, *krletka*, *kavez* i na brodu gornji kraj katarke gdje su jedra privezana, *ital.* *gabbia*. XII. *vidi* i *kajba*, *gajba*, *kobača*.

kājser (*kajsar*)¹, *m.* *Karmesinleder*, *corium* *coccineum*. Rj. *E* *za* *orena* *kao* *griniz*.

kājserli (*kajsarli*)¹, *adj.* *indecl.* *con* *Karmesinleder*, *coccineus*: Da ne praši *kajsarli* papuča. Rj. *kajser* *li*, *što* *pripada* *kajseru* (*kajsarli*).

kājšija² *f.* — *1)* *die* *Aprikose*, *prunus* *armeniaca* *Linn*. Rj. *drvo*. — *2)* *die* *Frucht* *daron*, *prunum* *armenicum* *imm.*, *pracoquum*. Rj. *rod.* — *vidi* *ševtelija*, *zordilija*.

kāka, *f.* *Kak* (*in* *der* *Kindersprache*), *stercus*. Rj. *i* *djetinjdom* *govoru* *neist* *čovječja* (*govno*). *isp.* *kāka*. — *P* *kāka*! *kaže* *se* *djeci*. Rj. 498b.

kākav, *kākva*, *adj.* *was* *fur* *ein*, *qualis*. Rj. *gen.* *u* *u* *imati* *kav* *odrejeni* *ili* *neodrejeni* *pridjev*. — *kāki*, *kakov*, *kakovi*; *česov*. *isp.* *ikakav*, *nekakav*, *skakav*. — *1)* *kao* *zamjenica* *interrogativna*. — *2)* *u* *pr* *o* *je* *pravom*: *Lijep* *je* *gledati*, *no* *kakar* *je* *biti* *ri* *?* *P* 4. 169. *Je* *li* *kakva* *Kopčica* *kaduna*? Npj. 1. 158. *talori* *je* *bio* *trak* *junak*? 3. 407. *Je*

li *kakva* *ta* *gjevojka*? Here. 261 (= *je* *li* *li* *epa*?) *Pitajući*: *Kakar* *je* *to* *jezik*? Pis. 83. *Kaku* *će* *korist* *imati* *čovjek* *ako*...? Luk. 9. 25. *Samuilu* *reče*: *kakva* *je* *to* *bleka* *ovaca* *u* *ušima* *mojim*? Sam. 1. 15, 14. — *b)* *u* *pitajuju* *nepravno*: *Začudi* *se* *kakva* *su* *to* *stvor* *enja*. Rj. 147a. *Ja* *te* *gledam*, *sugjen* *gospodaru*, *kakar* *ćeš* *mi* *sada* *naik* *dati*. Npj. 1. 60. *Simeune*... *ti* *se* *ne* *znaš* *od* *roda* *kakva* *si*... *Kore* *mene*... *da* *se* *ne* *znam* *od* *roda* *kakva* *sam*. 2. 65. *Te* *kazuje* *Starini* *Novaku*, *kake* *Grče* *sabira* *sratove*. 3. 25. *Namigivahu* *ocu* *njegovu* *kako* *bi* *on* *htio* *da* *mu* *nadjenu* *ime*. Luk. 1. 62. *Vidite*, *kakve* *je* *velike* *stvari* *učinio* *za* *vas*. Sam. 1. 12, 24. — *2)* *kao* *zamjenica* *neodrejena*, *kao* *koji*, *kakov* *god*: *Alija*, *spahijnska* *zemlja* *koja* *niti* *je* *naseļena* *niti* *pripada* *kakome* *selu*. Rj. 4a. *Zalučiti* *kakovo* *jelo*. Rj. 182a. *Opravi* *se* *konj* *kao* *kaka* *tica*. Npr. 28. *Idite* *u* *kakru* *varoš*, *te* *zaskužite* *po* *maramu*. 60. *Zagjem* *u* *šumu* *da* *ulovim* *kaku* *zejerku*. 161. *Kad* *se* *pije* *iz* *čuture* *ili* *iz* *drugoga* *kakvog* *suda*. Posl. 89. *Biraj* *platna*, *kakroga* *ti* *drago*. Npj. 2. 640. *Pak* *ću* *otle* *četu* *po* *vratiti*... *ne* *bi* *li* *kaka* *roba* *zarobio*. 3. 109. *Kad*... *čuju* *da* *kakar* *gospodin* *govori* *drukčije* *od* *njih*. Pis. 18. *Da* *iste* *kaka* *pravoga* *Rusa*. Sovj. 24 (*mla* *niče*: *neka* *istu* *kakoga* *pravog* *Rusa*). *Da* *vam* *dam* *kakar* *duhovni* *dar*. Rim. 1. 11. *On* *se* *sada* *sakrio* *u* *kaku* *jemu* *ili* *na* *drugo* *kako* *mjesto*. Sam. 11. 17, 9. *amo* *idu* *i* *ori* *primjeri*, *u* *kojimu* *kakov* *znači* *kao* *kako*, *koliko*: *Bože* *moj*, *kakva* *je* *to* *lepa* *bašča* *i* *kako* *je* *urejena*. Npr. 205. *Kakar* *je* (*izdrpan*), *oprosio* *bi* *njemu* *bijeli* *svijet*. Posl. 123. *Ovaj* *kakar* *je* *lud*, *on* *će* *to* *i* *učiniti*. Danica 1. 78. *Kad* *se* *car* *pred* *gospodom* *stane* *hvaliti* *kakar* *je* *lijep* *grad* *na* *čim*. Kov. 31. — *3)* *kao* *relativna* *zamjenica*. *corr.* *ovaki*, *onaki*, *onakov*, *taki*, *onako*, *tako*: *i* *ponajviše* *bez* *korrelativu*: *Kakar* *takav*, *so* *wie* *er* *ist*, *prout* *est*, *talis* *qualis*. Rj. *Odvoji* *se* *od* *pobratima* *te* *onaki* *kakar* *je* *krenu*. Npr. 96. *Provrže* *se* *čovjekom* *kakar* *je* *i* *bio*. 97. *Kakva* *je* *onako* *sam* *je* *i* *nahraniła*, *batinom*. 143. *Kaka* *je* *taka* *je*: *a* *može* *biti* *da* *će* *se* *u* *napredak* *što* *i* *popraviti*. 144. *Premećući* *oni* *prsten*, *kakoga* *još* *u* *svome* *vijeku* *nije* *vigjela*, *tako* *je* *bio* *lijep*. 216. *Do* *više* *ne* *će* *biti* *onakov* *kakor* *i* *dosad*. 249. *Ti* *se* *provri* *kakra* *si* *danas*. 260. *Kakar* *gospodar* *onaki* *i* *mlagji*. Posl. 123. *Kakar* *je* *ko* *tako* *i* *čini*. 123. *Kakar* *otac* *taki* *sin*. 124. *U* *kakro* *kolo* *dogreš* *onako* *i* *igraj*. 332. *Kakar* *tat* *krasti*, *taki* *se* *kleti*. DPosl. 44. *Konj* *mu* *nije* *kakrino* *su* *konji*. Npj. 2. 249. *Kakovi* *su* *damašnji* *naši* *kujževnici*, *mogao* *bi* *koji* *reći*. Pis. 6. *Onaki* *ljudi*, *kakovi* *su* *jezik* *naš* *kvarili*. 18. *Kakorijem* *sudom* *sudite*, *onakorijem* *će* *vam* *suditi*; *i* *kakovom* *mjerom* *mjerite*, *onakovom* *će* *vam* *se* *mjeriti*. Mat. 7. 2. *Popadaše* (*skakaveci*)... *silni* *veoma*, *kakih* *prije* *nigda* *nije* *biti* *niti* *će* *kad* *biti* *onakih*. Mojs. 11. 10, 14. *Skupi* *vojsku* *kakva* *je* *bila* *ona* *koja* *ti* *je* *izginula*. *i* *konje* *kakvi* *su* *bili* *oni* *konji*, *i* *kola* *kao* *ona* *kola*. Car. 1. 20, 25.

kākavgöd, *kākvagöd*, *kākvoğöd*, *was* *immer* *für* *einer*, *qualiscumque*. Rj. *vidi* *kakavgozj*, *makar* *kakav*, *kakar* *mu* *drugo*. *isp.* *kakav* 2. — *Dok* *carev* *sin* *ne* *nauči* *kakavgozj* *znat*... *dotle*... Npr. 171. *Stanu* *gledati*, *da* *P* *ima* *kakoga* *god* *traga*. 186. *U* *oni* *čas* *očima* *ga* *zatrave* *i* *u* *kaku* *gogj* *hoće* *žicinu* *obruu*. 219. *Car* *bi* *narodu* *ovome* *dao* *pravicu*, *kakoru* *god* *iste*. Mišo 117.

kākī, *kākā*, *kākō*, *vidi* *kakav*. Rj. *osim* *nominat.* *može* *imati* *oblike* *kakve* *imaju* *pridjevi* *neodrejeni*, *isp.* *Obl.* 34. *vidi* *i* *kakov*, *kakovi*, *primjere* *vidi* *kod* *kakov*.

kākīgöd, (*kākī* *göd*), *kākāgöd*, *kākōgöd* *vidi* *kakavgöd*, *gdje* *su* *i* *primjeri*.

kākīgōzj (*kākī* *gōzj*), *kākāgōzj*, *kākōgōzj* *vidi* *kakavgöd*, *gdje* *su* *i* *prim* *eri*.

kākילו, *m.* *kaže* *se* *za* *čovjeka* *koji* *rasteže* *riječ*

kad govori, *der verdriesslich langsam spricht, qui lente ac moleste loquitur.* cf. kakići. Rj.

kákíiti, kím, v. *impf.* kaken, *cavo*. Rj. u djetinjskom govoru sratí, v. *pf.* kakuñti, *isp.* káka. — Kakiću ne ču, t. j. čini hoće P ne će P. Rj. u *prenesuom smislu*, *prostački*.

kákuñti, nóm, v. *pf.* kaken, *cavo*: A. Kako je? B. Kakuñ pa lazni (pa ćeš vidjeti kako je). Rj. *prostački*, u *djetinjskom govoru* posratí, v. *impf.* kakići, *isp.* okekati se.

káko, Rj. *adv.* *vidi* 2 ka', kakono, kakonoti.

1. *vie, quomodo*. Rj. — a) u *pitánju upravnom* (i u *usklícima koji se izjednačuju s pitanjem*): *Kako je? wie geht's, quomodo valet*. Rj. *Ada kako?* Rj. 2a. *Da kako je kad nije tako?* Rj. 109a. *Da kako?* Rj. 109a. O moj sinko, *kako ne bih!* Npr. 45. *Kako ti sa zmijom ostade trudna?* 53. *Bog s tobom ženo! Kako će se livada strčić?* 144. *Kako* ne zaboravi gaće vezati! (Kad je ko vrlo zaboravan). *Posl.* 126. *Kako* ne ču bleđa biti? *Vojno* mi je pijanica. *Npj.* 1, 490. Je li *kako* gjevovati, Jane? *Herec.* 106 (je li *lijepo?*). Je li *kako* večerati samu? 106. *Kako* su vam vinogradi i šljive? *Kako* li žita i ostali usjevi? *Straž.* 1886, 1312. Ta to ti je žena; *kako* si kazao; sestra mi je? *Mojs.* 1, 26, 9. *Kako* opustjel posta loža zvijerju! *Sof.* 2, 15. *amo može se dodati ovaj primjer*: »H. Srbiji nemaju ni u kakvoj riječi, a ostali Slavenski narodi imaju (te *kako*). Rj.¹ X. — b) u *pitánju neupravnom*: *Zapita snahu kako* bi je mogla videti. *Npr.* 53. *Pitalo je Vuka i Savu Teke-lju, kako* oni misle o ovoj stvari. *Pis.* 3. *takvo* je *značenje adverbu* i u *orakim rečenicama što idu*: *Umije, nebore*, i *Latinsku*, te da znaš *kako*. Rj. 413a. Počeše se razgovarati *kako* bi pobjegli. *Npr.* 22. *Bog zna kako* je (sin) i gde je. 64. *Bijen zna kako* boli a *sirak kako* se molí. *Posl.* 15. *Takovi* su n. p. komadi od pjesme, *kako* je u *Biograd* došao nekakav zao paša. *Npj.*¹ 4, XLVIII (*isp. niže pod 5*). *Ali* će mi slabo ko vjerovati i razumjeti, *kako* je pripovijetke teško pisati! Rj.¹ IX. — c) od *značenja pod b. nije daleko značenje neodređena načina*: *kao kakogod*, na koji god način. — *Počem*, 1) etwa, forte, ako počem *dogje*, cf. *kako, kakogod*. Rj. 561a. *Pogje* opet po sumi ne bi li *kako* iz nje izišla, ali šuma sve gušća a kraja nikako. *Npr.* 133. *Obrnem* se tamo amo ne bih li se *kako* izvidio. 162. *Nikšić* je mislio, da mu je samo *kako* *Molera* maknuti s puta. *Miloš*¹ 137. *Za* *Miljka* laskala im je *nađeža*, da će ga primamiti *kako*. 176. *Da* ne *dogju kako* učenici njegovi noću i da ga ne ukradu. *Mat.* 27, 64. *Da* vas *kako* ne iskuša kušać. *Sol.* 1, 3, 5. *Za* to ih je *svjetovao* da se *poprave* *eda* bi ih *kako* *poigibija* *mimula*. *Prip. bibl.* 93. — d) *relativni adverb* *kako* sa *korrelativnim* *tako*, *onako*, i *bez njega*. *Kako* *tako*, *so wie es ist, prout; kako* *kad*, *wie es sich trifft*, cf. *kad* *kako*. Rj. *Kako* *meni* *danas, tako* *njima* *do* *veka*. *Npr.* 75. *Kako* je *meni* *bilo* *onu* *noć* *kad* *se* *ko* *rodio*, *onome* *će* *onako* *biti* *do* *veka*. 76. *Kako* *ti* *hoćeš* *neka* *bude*. 107. *Ti* *si* *mlada* *i* *zelená*, *pa* *kako* *ti* *Bog* *da*. 261 (*krnja rečenica*). *Ako* *ne* *možemo* *kako* *hoćemo*, *a* *mi* *ćemo* *kako* *možemo*. *Posl.* 6. *Kako* *ko* *zna* *onako* *i* *pjeva*. *Kako* *koji* *sljepi*, *sve* *gore* *gudi*. 125. *Kako* *mi* *je* *tako* *mi* *je*. 126. *Kako* *onda* *i* *lani*. (*Kako* *je* *ostalo* *onda* *tako* *stoji* *danas*). 126. *Pa* *vi* *raja* *kako* *što* *se* *bili*. *Npj.* 4, 370. *Nemojte* *nas* *zaboraviti* *kako* *i* *mi* *što* *nijesmo* *vas*. *Kov.* 71. *Zajauču* u *glas* *kako* *koji* *može*. 99. *Kako* *si* *vjerovao* *neka* *ti* *bude*. *Mat.* 8, 13. *Kako* *što* *se* *dakle* *kukolj* *sabira*, *i* *ogunjem* *sažize*, *tako* *će* *biti* *na* *pošljeku* *ovoga* *vijeka*. 13, 40. *amo* *pripodajuju* *i* *primjeri*, *u* *kojima* *riječi* *kako* . . . *tako* *znače* *što* *od* *prilike* i . . . (*vidi* i II): *Srbi* *stanu* . . . *donositi* *tinu*, *kako* *Bećir-paši* *i* *Agi-Asan-paši, tako* *i* *Gušancu*. *Danica* 3, 210. *Haljina*, *koja* *je* *kako* *srijed* *tako* *i* *ostrag* *po* *šarovima* *izvezena* *svilenjem* *gajtanima*. *Kov.* 41. *Da* *im*,

kako *putem, tako* *i* *na* *Vračaru*, *daju* *hranu* *i* *leva*. *Miloš* 124. *Osim* *Dubrovnk* *glu* *ovaj* *slova* *h* *čuje* *se* *kako* *ovuda* *po* *okolini, tako* *i* *gore* *k* *juzu*. *Posl.* XIV. *Srbiji* (*kako* *Gučkoga, tako* *i* *Turskoga* *zakona*). Rj.¹ XVI. *drugačije* *je* *u* *mlađoj* *upisima* *kako* *tako* *u* *orijem* *primjerima*: *Kako* *tako* *istun-* *čivši* *liturgiju* *sed* *ču* *ti* *u* *kratko* *razložiti* *i* *druge* *ekvencne* *službe*. *DP.* 35. *Toliko* *me* *je* *iz* *učio* *ovaj* *posao* *da* *svršiv* *ga* *kako* *tako* *ne* *može* *u* *se* *č* *zadr-* *žati* *zahvalnosti* *koju* *osjećam* . . . *Osn.* III. (*tako* *u* *dalo, kako* *se* *moglo*). — e) *kako* *u* *du* *kao*, *na* *isto* *po* *južnozapadnom* *krajevima*: *Između* *kako* *zakov* *evijet*. Rj. 161b. *Posalje* *Ornome* *Georgijiju* *u* *obli-* *ku* *atova* *i* *čurkova* *na* *dar* *kako* *svome* *pobratimu*. *Danica* 3, 221. *Iđem* *dyorit* *Kostu* *dyorit* *Kostu* *dyorit* *kako* *maje*. *Kov.* 63. *Druzinu* *junaka* *kako* *pravi* *brat* *i* *vršni* *svat*? 72. *Barjek* *ti* *treptio*, *a* *ti* *pod* *njom* *kako* *pelivan* *letio*. 72. *Kako* *da* *ćeš* *u* *svatove*, *divni* *vate*? 106. *vidi* *počeo* *pod* *l* *primjer*, *u* *lojima* *u* *du* *kako* *sto* *za* *kao* *sto*. — f) *Kako* *tako*, *so* *wie* *es* *ist, prout*. Rj.¹ *Kako* *kad*, *wie* *es* *sich* *trifft*, cf. *kad* *kako*. Rj.¹ *Te* *kako* *kako*, *wie* *es* *ist*, *vj.*

2. *sobald, quamprimum*: *Kako* *dogje*, *pomama* *ga* *nagje*. Rj. *Čin*, *sobald*, *simulac*, cf. *kako*. Rj. 825a. *s* *korrelativom*: *odmah, tako, onda, uput* s *mjestá*, *u*, *ličnu* *zamjenicu* *ti, on, i* *t. d.* *i* *bez* *korrelativa*. — *Kako* *počnu* *ljudi* *imogo* *umirati* *po* *selu, onda* *počnu* *govoriti* *da* *je* *vukodlak* *u* *groblju*. Rj. 79a. *Kako* *ti* *ći* *oprnat*, *tako* *polijeću*. Rj. 161b. *Kako* *dogje* *k* *njima*, *u* *on* *legne* *niće*. *Npr.* 4. *Kako* *ga* *udari*, *znaj* *ostane* *na* *mjestu* *mrtav*. 8. *Carev* *sin* *kako* *ugje* *unutra*, *odmah* *reče* *carici*. 26. *Otac* *kako* *ga* *ugleda*, *daleko* *istraj* *preda* *nj*. 37. *Sud* *ga* *požubi* *kako* *izigje* *iz* *galije*. 70. *Kako* *gjavio* *zaroni*, *u* *sveti* *Arangjel* *pre-* *krsti* *rukom* *more*. 91 (*u* *Npj.* 2, 84 [Vuk] *bez* *kor-* *relativa* *a*: *Kako* *gjavio* *zaroni*, *sveti* *Arangjel* . . .). *Kako* *mu* *voda* *pospe* *glavu*, *u* *onaj* *mih* *prnuše* *alke* *oko* *vrata*. 196. *Sutradan* *kako* *zora* *zaboli*, *oni* *ponstaju*. 240. *Kako* *kum* *prase*, *ti* *odmah* *vreću*. *Posl.* 126. *Kako* *doletiš*, *pod* *pendžer* *padni*. *Npj.* 1, 477. *Kako* *dogjem*, *hoću* *si* *poturčiti*. 2, 565. *Suje* *polće* *trideset* *kukavica* . . . *kako* *pale*, *uput* *zakukale*. 4, 448. *Kako* *izigje* *iz* *škole, s* *mjestá* *lajtnant*. *Straž.* 1886, 833. *Idite* *u* *selo* . . . *i* *odmah* *kako* *ngjete* *u* *njega*, *naći* *ćete* *magare* *privezano*. *Mark.* 11, 2. *Kako* *ih* *nasitih*, *stadoše* *činiti* *preljubu*. *Jer.* 5, 7.

3. *seit, seitdem, ex quo*: *Kako* *sam* *postao*, *nije* *mi* *podrobac* *ostao*. Rj. *od* *kako*, *od* *onoga* *vremena* *kad*, *vidi* 2 ka', *otkako*. — *Evo* *dva* *dana* *kako* *se* *s* *až-* *dajom* *bori*, *pa* *mu* *ništa* *ne* *naudi*. *Npr.* 48. *Od* *kako* *je* *ovoga* *grada*, *još* *ovake* *galije* *nije* *bilo*. 69. *Koliko* *ima* *kako* *te* *Bog* *ostavio?* (*Kad* *ko* *što* *ludo* *ili* *nevaj-* *ljano* *radi*). *Posl.* 115. *Od* *kako* *je* *Novi*, *svak* *sebe* *voli*. 233. *Evo* *dvadeset* *godina, kako* *pesme* *tražim* *i* *kupim*. *Npj.*¹ 4, XI. *Od* *kako* *je* *zemlja* *vidna* *i* *suha* . . . *biće* *sad* *oko* *šest*, *sedam* *hiljada* *godina*. *Priznava* 12. *Četrnaeste* *godine* *od* *kako* *se* *uzo* *grad*. *Jezeq.* 40, 1. *Ima* *više* *od* *deset* *godina*: *kako* *skuplja* *gragju* *za* *rječnik*. *Ogled* III.

4. *da, dum*. Rj. *vidi* *kad* 5, *budući* *da*. — *Kako* *je* *sad* *lijepo* *vrijeme*, *mogli* *bismo* *što* *raditi*. *Kako* *sad* *ideš* *onamo*, *mogao* *bi* *otići* *k* *njemu*. *Kako* *ovaca* *nemam*, *pasa* *ne* *ćuvam*. Rj. — *Ja* *ću* *ići* *blizu* *druma*, *Zeko!* *Kako* *mogu* *vigjet'* *na* *sve* *strane*, *sve* *ću* *tebi* *kazat'* *od* *istine*. *Npj.* 4, 279. *Kako* *su* *kuće* *bile* *sve* *drvene* . . . *tako* *vatra* *za* *jedan* *čas* *obuzme* *svu* *varoš*. *Danica* 5, 38. *Kako* *Turski* *car* *po* *tom* . . . *pogazi* *i* *Akermanske* *ugovore*, *i* *opet* *se* *zavadi* *s* *Rusima, to* *i* *ovi* *poslanici* *ostanu* *u* *Carigradu* *u* *zalozí*. *Miloš* 172. *Kako* *sad* *opštih* *globa* *nema, tako* *su* *glavne* *dacije* *zemaljske* *harač*, *dimnica*, *čibuk* *i* *spahijnsko*. 201. *U* *Srpskom* *jeziku* *ima* *glasova*, *kojih* *Slavenski* *jezik* *nema*; *a* *kako* *ima* *glasova*, *mora* *imati* *i* *slova* *za* *njih*. Rj.¹ IX. *Tako* *se* *skupština*

zarove odmah po novome ljetu, pa *kako* na njoj ne bude ni Mijerka ni Petra ni Jakova, vojvode sve prinovu uredbu. 51 *Kako* su braća Jurjevići iz ali Gorsku Župu, *po tome* mislim, da su Drijeva bila ili u Gorskoj Župi . . . DRJ. 1. 312. Ovo je odavno naručio, ali *kako* još ne posla, mislim da ne može da nazje. Kolo 15 (14).

5. *vidi* da (15), gdje (II. 2). — Onda mu mati *trajala* sve po redu, *kako* je imala tri kćeri kao tri ruže, i *kako* ih nestalo, i *kako* su ih tražili uzalud na sve strane. Npr. 27. Onda joj ona *kaže* svu nevolju svoju, i *kako* je bila kod sunca . . . i *reče* *kako* je sunce poslalo da pita meseca. 57 (= *du*). Kad se ova poslana gjevojka privneće te *vidi* *kako* krava kuzjelju uzima i žvače . . . ona se vrati kući. 126 (*kako* = *gdje*). Jedem, jedem, pa ne mogu. (*Tužio* se neko *kako* jesti ne može). Posl. 112. Turci pak . . . pogju iz Čačka k jugu, *kako* će preko Jelice u Bosnu. Miloš 99. Dok . . . ne donesu *ferman*, *kako* car Srbima oprašta. 123. (*isp.* Dok . . . ne donesu *ferman*, da car Srbima oprašta. 124). *Ugalda* ga paša sa čardaka *kako* jaše pomamna dorata. Npj. 1. XLVIII (*kako* = *gdje*). Osvanu . . . na vidu prikovane *presude*, *kako* se Milenko i Petar izgone iz zemlje. Sovj. 55 (= *da se izgone*). *Čuli* ste *kako* je kazano starima: ne čini preljube. Mat. 5. 27.

kakodakunje, *n.* *vidi* rakoljenje. Rj.

kakodakati, kakodačem, *v. impf.* *vidi* rakoliti se. Rj. *kokoš* kad hoće da snese jaje, onda *kakodače*, *vidi* i *kakotati*.

kakogod, **kakogogj**, *vidi* i *kakogodi*, i *rastavlja* se *enklitikama*: *kako* je god, *kako* se *gogj*. — 1) *wie immer, utrumque*. Rj. *makar* *kako*, *na koji* *god* *način*, *vidi* *kako* (1 e). *isp.* *kako* mu drago, počem. — Ja sam zadovoljan *kakogod* ti uradiš. Npr. 71. Pa će te slušati *kakogoj* ti hoćeš. 155. Kudijengogj *posaše*, *posaše* (*n. p.* ovce ili krave, i znači: *kako* je *gogj* bilo, ele se šteta učinila). Posl. 162. Izblavljanj nas, *kakogodi* znadeš, ne pusti nas ti u Turske ruke. Npj. 4. 198. Svina sam bio sve, da *kakogod* spasem koga. Kor. 1. 9. 22 (*počem*?) Ako se srpski dohodak *kako* god ošteti. DM. 235. — 2) *u poređenju*: *kao*, *kao što* . . . *tako*, *isp.* *kako* (1 d i e). — U otmicu se ide s oružjem *kakogod* na vojsku. Rj. 476b. *Kakogoj* što žene vežu u matericama, *tako* ljude u ocima. Rj. 481b. Zato je bio načinio nekoliko kozaka, s kopljinama i sa sabljama *kakogoj* što su Ruski. Danica 1. 90. *Kako* se *gogj* hojao (Jakov) njega (Čurčije), *tako* se hojao i njegovan monka. 3. 206. Boka je zemlja zdrava, *kakogod* Hercegovina. Kov. 33. *Kako* počnu o svome jeziku, odmah zastrane, *kakogod* da su pobjegli iz ludnice! 83. Vi znate da sam služio ocu vašemu *kako* sam *god* mogao. Mojs 1. 31. 6.

kakogodi, *vidi* *kakogod*, *kakogogj*.

kako mu drago, (*za ake*, *isp.* *kōji* mu drago). *isp.* *kakogod*, *kakogogj* 1. — Činite, *kako* *vam* drago. Pis. 8.

kakono, *vidi* *kako* (*cf. no*): Baš *kakono* mulu u mešćeni. Rj. *vidi* *kakonoti*, *kaono*, *kano*. — Da ti *kaže*, *kakono* je bilo. Npj. 4. 272. Ej! *kakono* ti reče meni, da se molim Bogu? Danica 5. 95. Sad da si mi pozdravo zdrav, *kakono* bih i sam sebi rad! Kov. 70. Odbi se Stane od roda *kakono* čela od roja, prvi se k milom gjeveru *kakono* zlato k junaku. 77.

kakonoti, *vidi* *kako*. Rj. *kakono-li*, *vidi* *kaonoti*, *kakono*. — Da priprave ovaj naprijed obrečeni vaš blago-lov da bude gotov tako *kakono* ti blagoslov, a ne kao lakomstvo. Kov. II. 9. 5.

kakotanje, *n. das Gaksen, clango*. Rj. *verb.* od *kakotati*, *radnja* *kojom* *kakoće* *n. p.* *kokoš*.

kakotati, *kakotem*, *v. impf.* *kaksen, clango*. Rj. *v. pf. sloz.* *okakotati*, *otkakotati*, *raskakotati* se, *vidi* *kakotati*, *kekotati*, *rakoliti* se. — Kad *kokoš* hoće da *prone*, ona najprije *kakoće*. DPosl. 118. *Kakoće*

kao kvočka. (Osobito se govori ženama, kad se što mnogo karaju i viču). 127.

kakov, *adj.* *vidi* *kakav*. Rj. *vidi* i *kakovi*, *kaki*, *primjeri* *kod* *kakav*.

kakovgod (*kakav* *gōd*), *kakovagōd*, *kakovogōd*, *vidi* *kakavgod* (*gdje* *su* i *primjeri*), *kakigod*.

kakovgōj (*kakov* *gōgj*), *kakovagōgj*, *kakovogōgj*, *vidi* *kakavgod*, *gdje* *su* i *primjeri*.

kakovī, *adj.* *vidi* *kaki*, *kakov*, *kakav*. — Prelazeći u pridjeve riječi *ovakovi*, *onakovi*, *takovi*, *kakovi* mogu po starinski biti bez toga *i*. Obl. 34. *primjeri* *kod* *kakav*.

kakvoća, *f. osobinu onoga što je kakvo, qualitas*. — Pokazuje *kakvoću* imena. Rj. 1. XLII. Pokazuje *kakvoću* neizjvesne stvari. N. II. Jest neka *kakvoća* (= *qualitā*-) vrhunaravna ili Božji dar. T. Ivanović. Za ranu od jedne do dvanaest krvi po *kakvoći* rane. Pravdonoša. ARJ. IV. 762b. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bistroća*.

kāl, *m.* *vidi* *kao*. Rj. *vidi* *blato*, *čagalj*, *glib*, *klanac* 2. *mora*, *primjeri* *kod* *kao*.

kalabāluk,* *m.* *vidi* množina. Rj. — Nemoj kupit' *kalabuluk* vojske. Npj. 4. 488.

kalabūrēnje, *n. das Mischmaschen, confusio*. Rj. *verb.* od *kalaburiti*, *radnja* *kojom* *tko* *kalaburi*.

kalabūrīti, *kalābūrīm*, *v. impf.* *mischmachen, confundo*, *cf.* *kalamutiti*. Rj. *miješati* *stvari* *koje* *i* *ne* *idu* *zajedno*, *v. pf. sloz.* *skalaburiti*.

kalabūrīnja, *f. der Mischmasch, res confusae, conturbatae*. Rj. *stvari* *skalaburene*, *smiješane*, *koje* *i* *ne* *idu* *zajedno*. — Naši su spisatelji od Čirilovske azbuke učinili dar mar, i ja po tom počevši se starati o pravilima jezika našega, iz sve one *kalaburnje* izabrao sam ovaj svoj pravopis. Odbr. od ruž. 16.

kālac, *kālea*, *m. das junge Gras, herba recens*. Rj. *mlada* *trava*: Pustio konja na *kālac*. Rj. u šali *kaže* *se* *za* *Turke*, *kad* *nijesu* *obučeni*: Pustio guzicu na *kālac*. Rj.

kālādžija, *m. čovjek koji kala ribu, einer der sich mit Aufschneiden und Dörren der Fische beschäftigt, qui torrendos pisces dissecat*. Rj. — *kālādžija* (od *kala-ti*). Osn. 78. *Turski* *završetak* *džija* *prešao* *k* *narodnoj* *riječi* *kalati*, *isp.* *djeladžija*.

kālādžijica, *f. zgrada (ili mjesto) gdje se riba kala*. Rj. — *za* *nast.* *isp.* *djeljaonica*.

kālādžīnskā vōda, *f. (st.)*: Ja bih, sinko, sa bukve jabuka iz velike vode *kālādžīnske*. Rj. — Iz velike vode *kālādžīnske*. Npj. 2. 31.

kālāisati, *kalāisēm*, *vidi* *kalajisati*, *gdje* *je* *i* *primjer*.

kālāj,* *kālaja*, *m.* *vidi* *kositer*. Rj. *vidi* i *cin*. — Možeš dati orahovu lagju, a na njojzi dumen od *kālaja*, od *kālaja* i suvoga zlata? Npj. 3. 344. Engleska ima bakra ili mjedi i *kālaja* ili *kositera*. Priprava 8.

kālājdzija,* *m.* — 1) *der Verzinner, qui obducit stanno*. Rj. *koji* *kalajše*. — 2) *der Hausirer, institutor, cf. torbičar*. *Kālājdzije* su od prije u Srbiji nosile po selima rubu te prodavale: gdjekoji su išli na konjima i rubu nosili u bisagama, a gdjekoji su išli pješice i rubu nosili u torbi na legjima. Rj. *vidi* i *torbar* 2.

kālājīsānje, *n. das Verzinnen, inductio stanni*. Rj. *verb.* od *kalajisati*, *radnja* *kojom* *tko* *kalajše* *što*.

kālājīsati, *kalājīsēm*, *v. impf.* i *pf.* *verzinnen, stanno induco*. Rj. *vidi* *kalajisati*, *kalaj* *navlūčiti* i *navući* *na* *što*. Tasovi su ponajviše od bakra pa *kalajisati*. Rj. 733a.

kālājlija,* *f. ein zinnerner Teller, orbis stanneus*. Rj. *kalajni* *tanjir*. — Za uzdarje bacaju na *kalajliju* po koju krcaraju. Živ. 309.

kālājūi, *adj.* *zinnern, stanneus*. Rj. *što* *pripada* *kalaju*, *vidi* *cinem*, *kositeran*.

kālam,* *m. das Pflöpfreis, Einsetzling, Pelzreis, Pelzer, surculus. cf. kalem*, *navrt*. Rj. *ono* *što* *se* *navkalem*, *navrne*, *privjepi*, *vidi* i *navrtak* 2, *vijoka*.

kālamānak, kāmānka, *m.* pileolus quo Illyrii infantium recenter natorum caput cooperire solent.

Kakav u *kalamanaku*, takav i u naglavku. Stulli, *kapića kakrom Hrvati po običaju srome pokrivaču glavu djeći norovogjenju.*

kālāmār, kalamāra, *m.*: Evo ja imam pri sebi *kalamar* i pero, ako umiješ pisati da mi se potpišeš. Npr. 252. *vidi* divit. *sprava za mastilo*, *Tintenfass*; *Pal.* calamaro, calamajo. *Madž.* kalamáris.

kālamiti, mīm, *v. impf.* — 1) *pfropfen, inscro, cf.* navrtati. Rj. *kalamiti n. p. vočku. v. pf. slož.* nakalamiti. — *vidi* kalemiti, cijepiti, presagjivati, privrtati, prijepljivati. — 2) ospice, *impfen, vaccino*. Rj. *vidi* i prepisivati, presugjivati 3.

kālamljēnje, *n. das Pfropfen, insitio*. Rj. *verb.* od *kalamiti*. radnja kojom tko *kalami n. p. vočku* ili *ospice*.

kalamúčujuje, *n. vidi* kadaburenje. Rj.

kalamútići, kāmūtīm, *v. impf. vidi* kalaburiti. Rj. *miješati stvari koje i ne idu zajedno.*

kālan (u Vukovu riječniku griješkom stoji *kāon*. Osn. 177), (kāon), kāona, kāono, *vidi* kaljav. Rj. 263a. *gdje ima kalu. syn. kod* blatan.

kālānje, *n. verbal. od* kalati. Rj.

kālās,* kalāsa, *m.* — 1) *der Taugenichts, Lump, homo nihil.* Rj. *vidi* nitkov, pušt. i *syn. ondje*. — 2) (u Dubr.) *vidi* varalica (osobito koji uzima u zajam ne misleći vratiti). Rj. *isp.* kalašiti.

kālāšujuje, *n.* (u Dubr.) *das Betrügen, deceptio*. Rj. *verb. od* kalašiti. radnja kojom tko *kalaši (vara)*.

kālāšiti, kālāšīm, *v. impf.* (u Dubr.) *vidi* varati (osobito uzimati u zajam ne misleći vratiti). Rj. *vidi* kalaš 2. *isp. v. pf. slož.* raskalašiti se.

kālāštura, *f. ein Schimpfwort von Hunde, convicium in canem*. Rj. *pogrda* psu, *vidi* džukela. — *Tugje* su ili tamna postanja: *kālāštura*. Osn. 112.

kālāti, kālām, *v. impf. t. j. ribu. den Fisch aufschneiden um ihn zu dörren, disseco piscem torrendum*. Rj. *cijepati* ribu za sušenje. *v. pf. slož.* iskālāti, pokālāti; raskoliti. *vidi* rasplastiti (ribu). — u *Hrvatskoj kuže* se kalati drva *t. j. cijepati*, i kalati voće *u. p. sljive. isp.* kalotine. *vidi* i pučiti.

kālāti, kālām, *v. pf.* (u Srijemu) oslabiti, *mitt werden (von einer Krankheit), fatigari, artus fessos habere*. Rj. *oslabiti od* bolesti.

kālāura,* *f.* (u Hrv.) *vidi* karaula. Rj. *stražara, stražarski toranj. s* prevještenim *glasovima* mjesto karaula.

kālāura,* *f.* u Udbini jedan veliki kamen, kod kojega je negda bila karaula. Rj. — Novi u Lici . . . zidine na brdu *Kālauri*. Rj. 423a.

kālāušće, kālāuščeta, *n. der junge Wegweiser, viue duu juvenis*. Rj. *mladi* kalauz.

kālāuščina, *f. Geld, die Belohnung für den Kalauz, pecunie debitae vs kalauz*. Rj. *plata* kalauzu.

kālāuz,* *m.* — 1) *der Wegweiser, der viue*: Zemlja tuga, *kalauza* nema. Rj. *koji pokazuje kome put. vidi* kazivač, kažiput 2. — Kad se *vidi* selo Pirož, ne treba nam *kalauza*. Posl. 120. Te potraži lake *kalauze*. Npj. 4, 398. — 2) *der Unterhändler des Schweinhändlers, procurator suum*. Rj. *vidi* burgija 2. *ko idu* po selima za *prave* trgovce, te *kaparisa*va svinje ili motri gdje se *mogu* dobro *kupiti*.

kālāuziti, zīm, *v. impf. den Weg weisen, monstro viam*: A pred njima Purko barjaktaru, barjak nosi, vojsci *kalauzi*. Rj. *biti kome* *kalauz, *pokazivati put*. — Upute se k vilinoj gori sve stranputicama nekijem. *kalauzeći* otkupljenik a mladić sustopice za njim, dok tako dogju u nekaku goru. Npr. 218. A pred četom tri Srpska viteza, *kalauzi* Petar Pustahija. 4, 53. *Kalauz*te namu uz planinu. 4, 399.

kālāuzujuje, *n. das Wegweisen, monstratio viue*. Rj. *verb. od* kalauziti. radnja kojom tko *kalauzi*.

kālāvānje, *n. das Kalfatern, reflectio, densatio*

naris. Rj. *verb. od* kalavati. *radnja* kojom tko *kalavati (lažu)*.

kālāvānje, *n. od* silaz. *nje*. Rj.

kālāvār, *m.* (u Srijemu) u čuroča klupa sa dvije kose na kojoj se sjede i stružu kožu. Rj. — *riječ* tuqpi. Osn. 117.

kālāvati,* *m. Kalfatern t. densatio nar.* Rj. *djelo* kojim se *kalavati* *Luqz* *cp. kalavānje*.

Kālāvati, *m.* u Vaskoj mjesto prema Vidinu Rj. **kālāvati**, kālāvām, *v. impf.* (u Bosni i u Slaviji) Rj. — Manjega zvyereta a pozarijega stvora a nije bilo 'od kako je sveti Vasilije niza stube *Kālāvati*. Rj. 711a.

kālāvātiti, tīm, *v. impf.* : *j. lažu, l dj den, reflectio, denso*. Rj. *zadiskavati (oj upljes. l d o se je potjecati. isp.* Superiti.

kālāvre,* *f. pl. v. die Act Lar et Hocer, cf. pulen-gae*. Rj. *nakake* *krak* čakšira.

kālčine,* kālčīna, *f. pl. od* sukna kao velike *carape* što se nose u čizmama (u Srbiji i u Bosni) *carpe*. *Art tücheuer Strumpfe, tibialium genus*. Rj. — A povratio od *Sajka kalčine*, te zakloni kocyte i čakšire. Npj. 3, 441. Dočeka kao nauka u odaji . . . prid njegov metnu čizme i *kalčine*. HNpj. 3, 395.

kālčirma,* *f. die Heerstrasse, gepflasterte Strasse, auch Pflaster, via strata, stratum*. Rj. *put* kamnom *napravljen*. Stulli, *drum*; säldiz, tärava. — Ostalo je blago *poljario* *zidajući* po *kalu* *kālčirma*. Npj. 2, 101. *Stade* zveka *ucvrniti* *kālčirne*, *eto* ide *paša* sa *Zagorja*. 3, 20.

kālčrmdžija,* *m. der Pflasterer, qui vias lapide sternit*. Rj. *koji* *kālčrmi*.

kālčrmišanje, *n. vidi* kālčrmljenje. Rj.

kālčrmišati, kālčrmišēm *vidi* kālčrmiti. Rj.

kālčrmiti, mīm, *v. impf. pflasteru, mureo, sterno*. Rj. *vidi* kālčrmišati. *graditi* *kālčrma. v. pf. slož.* pokālčrmiti.

kālčrmljenje, *n. das Pflastern, munitio viue*. Rj. *verb. od* kālčrmiti. radnja kojom tko *kālčrmi*.

kāle, *m. (zutranlich von kalugjer) lieber Monch, monachus*: hoće *kale* Boga mi! Ne šće *kale* zelja brati. Rj. *hup. od* kalugjer. *gn. kála. voc. kāle. isp. i* Posl. XXXI. — *Gledać kale* kako Marko spava više Marka knjigu opazio. Npj. 2, 441.

kālem,* *m.* — 1) *Rohrfeder, calamus*. Rj. *trska* kojom se na *Istoku* *piše* kao u *urs* *perom*. — Nu *daj* mene list knjige *bijele* i *kalema*, čim se knjige *pišu*. Npj. 3, 349. *Kalem* nije pero, nego je *trska*. Pis. 40. — 2) *vidi* mosur. Rj. *velika* *riječ* *dreva*, što *ženu* na *nju* *motaju* *pređu* (*kad* *hoće* *da* *svuju*). — 3) *vidi* *kalam*. Rj. *ono* što se *nakalemi*, *naruc*, *pricjepu. vidi* i *navrt*, *navrtak* 2, *vijoka*.

kālemača, *f. kruška* ili druga koja voćka, koja je *nakalemljena. u* Lici. V. Arsenijević. ARj. IV. 769b. *vidi* *cjepika. — riječi* s *takim* *nast. kod* *ajgraca*.

kālemiti, mīm, *v. impf. vidi* kalamiti, i *syn. ondje*. — *Presagjenik*, u Boci zvalo se nekakav čovjek, koji je voće *presagjivao*. t. j. *kalemia*. Rj. 579b. *isp.* *kalem* 3. *v. pf. slož.* *nakalemiti*.

kālemljēnje, *n. verb. od* kalemiti. radnja kojom tko *kalemi n. p. voće*.

kālēndār, kālēndāra, *m. der Kalender, calendarium. vidi* svečanica, svečanik 2. — Kad progje *svetenije* prošla je *zima*; ali *sveti* Blaž, koji je *po Rimskom* *kalendaru* prvi dan po *sreteniju*, veli da je to *laž*. Posl. 128. Ovaj *kalendar* nije gori, ako nije bolji. od našijeh *današnjijeh* *kalendara*. Pis. 56.

kālēndārskī, *adj. što* *pripada* *kalendaru, kalendarima*. — *Kalendarsko* *proroštvo* u ovoj godini. *Danica* 5, 19.

kālēnica, *f.* (osobito dolje preko Morave) *ciue* *irđene* *Schüssel, lamr pietilis*. Rj. *zemljana* *zdjela, činija*.

Rj. 2. *Kamenčić, kamečak, kamičak, coll. kamenje.*
kamenica, kamēnica. — 1) 1 u svakoj besecni
 kamena. Rj. 23b. *Bin i šer-kamen, binjaš, kamen*
stijena; u: Duce Lonj. Rj. 26b. *Valut, obal kamen.*
Valut, jedan valut. Rj. 52b. *Vodenica od tri vitla.*
 t. j. k. t. koje svako obrće *po jedan kamen* (za to
 se njima od tri vitla reklo i *vodenica od tri ka-*
men.) Rj. 64a. *Grozl, u planini kamen izrastao u*
stanae. Rj. 81a. *Groznjak, kamen vodenični.* Rj. 95a.
Dražak kamen vodenični. Rj. 132a. *Dragac, t. j.*
kamen, dragi kamen. Rj. 137a. *Žirac kamen.* Rj.
 178a. *Zerst, mekan kamen.* Rj. 205a. *Konjski kamen.*
 Rj. 289b. *Krš, 21 cf. kamen.* Rj. 310a. *Kuk, 20 ve-*
ki kamen stijena. Rj. 312a. *Lutac, t. j. kamen.*
 Rj. 339b. *Mramor, kamen udaren u zemlju.* Rj. 370a.
Oblat, ob. obao kamen. Rj. 431b. *Očni kamen, cf. konjski*
kamen. Rj. 482b. *Plavac, kamen.* Rj. 504b. *Plavetni*
kamen, vili očni kamen. Rj. 504b. *Pobijati, politi*
kamen vodenični. Rj. 511a. I na njima *dragi kamenovi,*
 pri njima se vidi putovati. Rj. 585a. *Stanae (kamen).*
 Rj. 712a. *Stanae, stanae kamen, cf. stanac.* Rj. 712a.
Stanae. Rj. 715b *isp. kuk. 1) Hojni kamen.* Rj. 761a.
Hrad, hrad, hradina. Rj. 806b (= *stijena*). *Skalja,*
 2) komadi od kamena, koji se u zidanju meću u
 u klak između kamenu velikog. Rj. 841a. *Škrupa,*
 sitan kamen. Rj. 483a. *Iznese mu jedan mermor*
kuca, lepo otesan na četiri ugla. Npr. 43. *Sigjele*
si tri gvozdje, na ridu, na kamenu. Npj. 1, 329.
 Crna goro, žao mi je na te, u tebi je *kamen stano-*
viti. 1, 367. *Kaži, majko, što si zgrječila? Ne bih*
li ti dušu izbavila. No Mariji majka govorila: Ja
nemam što, do kamenu kazat! 2, 13. *Skaču skoka,*
meću se kamenu, preskače im. kamenom odmeće. 2, 65.
 Poernio, kao *kamen sinji.* 2, 403. *Ta nijesam ni ja*
od kamenu, ne žalite mrijet' za poštenje. 4, 319.
 Muči, *stano, stule joj kamenom!* 4, 450. *Rijeka, na*
kojoj bi moglo mjeti pedeset kamenu. Kov. 28. *Na*
gajzani tri kamenu sva tri dragana. Kov. 50. *Pak*
se sad (Rejmsko jevangjelije) ... na kamenu izrezalo
i nastampalo. Pis. 23. *Grobni kamen s natpisom.* Sovj.
 81. *Mrtvu ga u novi svoj grob što je bio isjekao u*
kamenu. Mat. 27, 60. *Jer se spotakoše na kamen spo-*
tićenja. Rim. 9, 33. *Ukovaše dva kamenu onih u*
zlato ... da budu kamenu za spomen sinovima Izrai-
ljevim. Mojs. 11, 39, 6, 7. *za primjere* Npj. 2, 13.
isp. kani udrirebijalno. — 2) (u C. G.) otišao *na*
svoj kamen, t. j. na svoju postojbinu; tako se kaže
i: Ne će da ostavi svojega kamenu, i t. d. Rj.³

2. *kāmen, adj.* — 1) *steinern, lapideus:* Pa izigje
 na *kamenu kulu.* Rj. *što je od kamenu.* — Ja udarih
 gvozdenim maljem u *kamenu grad.* Rj. 114b. *Ni ka-*
menu kamenica, ni vjetrušna vjetrušnica. Rj. 367b.
Ponese cara u kamenu pećinu. Kad se car u pećini
 probudi. Npr. 107. *Svu kamenu Bosnu prelećeše.*
 Npj. 4, 341. *Izginuše Turske poglavice od kamenu*
Švojlu na Krajini. 4, 351. *Te ovcari ujaviše ovce*
u kamenu zemlju česarevu. 4, 454. *Ikonu, koju je*
skoro izdao u kamenu štampi Al. Ditrh. Danica
 1, 120. *Kraj Dunava više Smedereva ima i kamenu*
uglju. 2, 29. *Spušta se u Dunavo jedna kamena i*
stmena kos u. 2, 36. *Zatvori se u kamenu grad.* 3, 142.
Izvadicu iz tijela njihova kamenu sree i daću im
sree mesno. Jezek. 11, 19. — 2) (u Risnu) n. p. pi-
 njata, *rdjen, petolis, cf. zemljan.* Rj. *što je od zemlje*
knjarske, pak se misli kao da je od kamenu.

1. *kāmenār, kamenāra, m. der Steinnetz, lapidea.*
 Rj. *Joji kamenu tase* — Hiran car Tirski posla k Da-
 riju drvodjelja i *kamenara.* Sam. 11, 5, 11.

2. *kāmenār, m. u Dubr.) ridi zidar.* Rj.

kāmenarka, f. kličevica, ripera ammodytes, otrovna
glava, kamarka ili grabarka. U Suhoj planini kod
 N. p. u blizini nogu. M. Gijurović. *isp. crnokrug.*
 ARJ. V, 18.

kāmenārski, adj. što pripada kamenārima ili ka-

menaru kojemu pod. — Vještinom *kamenarskom,*
 kojom se režu pečati, izrezačoš na ta dva kamena
 imena sinova Izrailjevijeh. Mojs. 11, 28, 11.

kāmenčič, m. dem. Steinenchen, lupillus. Rj. *ridi*
kamečak, kamičak.

kāmendara, f. nekaka planina: Kāmendara pod
Stambolom gradom. Rj.

kāmenica, f. — 1) *jedan kamen, ein einzelner*
Stein, lapis, sarrum. Rj. *ridi zipa.* — *kamen ne vrlo*
veliki, što se može u ruku uzeti i baciti. ARJ. IV,
 798a. — 2) *put od kamenu.* u Sarajevu. Dr. Gj.
 Šurmin.

kāmenica, f. — 1) tako se zovu mnoga sela, kao
 n. p. *Kāmenicu* u Srijemu, u Jadru, u Ključu (kod
 Kladova, gdje danas nema ni jednoga brbina, nego
 Vlasi). Rj. *isp. kāmenica 3.* — 2) *rijeka u Rudničkoj*
nahiji. Rj.

kāmenica, f. — 1) (u primorju) *die Auster, ostr-*
tra. Rj. — *Kopitnjak, 2)* kao kopito u moru a
 unutra kao *kamenica* (ostriga). Rj. 290a. *Mi, koji*
smo već prosvijećeni, još živimo gdjekoju stvar si-
rovu i neuragjenu ... (ostrike, kamenice). Priprava
 165. *ridi ostrika, ostriga isp. lupar, priljepak.* —

2) (u primor.) u kamenu iskopano ili samo od sebe
 izdubeno kao sud kakav. U Zadru se tako zove
 žitna mjera od kamenu, koja se ne nosi, nego stoji
 na mjestu gdje se žito prodaje. Rj. — 3) *lapicidina,*
lautumiae, mjesto gdje se iskopava kamenje. ARJ.
 IV, 798. *Steinbruch, Steingrube, odutle se mnoga*
sela zovu Kāmenica. — 4) *kamenica* reče se i za
 vješticu kad se pravo ime ne će da spomenje, i valja
 da se misli kao da bi se *okamenila.* Rj. — Mora
 bora! ne prelazi prek' ovoga b'jela dvora ... ni ka-
 mena *kamenica, ni vjetrušna vjetrušnica.* Rj. 367b.
isp. kāmenjāk.

kāmenit (kamēnit), adj. steinia, petrosus: Pa se
 maših Bosne *kamenite.* Rj. *gdje ima mnogo kamenu.*
 — *Prevni bramu, pak hajde u Bosnu na hranu.* (Go-
 vore Ličani koji *po kamenitoj zemlji* ne mogu duboko
 da oru). Posl. 260. *I poletnu s gjevojećom u te spilje*
kamenite. Npj. 1, 189. *Drinu ... jer je vrlo brza i*
kamenita. Danica 2, 34. *Između prevelikijeh kame-*
nitičeh gora. Kov. 28. *Druga (zrna) padoše na kame-*
nitu mjestu, gdje ne bijaše mnogo zemlje. Mat. 13,
 5. *Mojsije ... pa se opet sakrio ispred lica Gospod-*
njeza u kamenite rasjeline Sinajske. DP. 140.

kāmeniti se, nīm se, v. r. impf. versteinern, stu-
pefio, saxosus fio: ja se čudim i *kamenim.* Rj. *kao*
postojati kamenu (od čuda). v. pf. slož. *okameniti se,*
skameniti se, zakameniti se. — *Ja se kamenim* i *dr-*
venim (n. p. od čuda). Rj. 138b. *Mramorom se mra-*
morila a kamenu kamēnilu. Rj. 370a.

kāmenovānje, n. verb. od kamenovati, radnja ko-
jom tko kamenuje koga.

kāmenovati, kāmenvjēm v. impf. i pf. lapidare,
lapidibus obruere, appetere, cadere. Stulli. *kamenjem*
zasipati ili zasuti koga; steinigen. — *Prost vi život,*
vi me kamenujte. Šćep. mal. 137. *Kāmenovati.* Rad
 6, 145.

kāmenjača, f. — 1) (u Už. nah.) *Art Birnen,*
piri genus. Rj. *nekaka kruška.* — 2) *koza, der*
Steinbock, ibex Linn. — Ovo su životinje koje ćete
 jesti ... *divokozu, jednoroga i kozu kamenjaču.* Mojs.
 V, 14, 5.

kāmenjāk, kamenjāka, m. — 1) *Ort wo viel Felsen*
liegen, locus saxosus. Rj. *mjesto kamenito, gdje ima*
mnogo kamenu, stjenja, ridi grohot 2. krš, stjenje,
stjenjak, timor, valovlje. — *Vile žive po velikim pla-*
ninama i po kamenjačima oko voda. Rj. 616. *Srbija*
je gotovo sva ... osim gdjekojih kamenjaka po velikim
brdima ... zarasla u šum. Danica 2, 27. *Sakriše se*
po pećinama i po kamenjačima gorskiem. Otkriv. 6,
 15. — 2) (u Baranji) *Art Topf, olluc genus.* Rj. *ne-*
kakav lonac; biće lonac kāmēn, zemljan, isp. kāmēn 2.

kāmenjāk, *m.* (u Boei) *der Wolf, lupus*, *cf.* yuk (kao da bi mu se usta kamenila, da ne zakolje što), Rj. *isp.* kāmenica 4.

kāmēnje, *n.* (coll.) *das Gestein, sava*, Rj. *ječiniva* kamen, kamenica. — Digli na nj prokletu gomilu, t. j. ubili ga *kamenjem* uzveši svaki po jedan kamen i bacivši na nj. Rj. 607a. Sovrnja, 1) *sitno kamenje* što se u zidanju može izmiegju *velikog kamenja*, Rj. 699a. Idi ti k vetru ... on prevrće drvlje i *kamenje* i zavlači se svuda. Npr. 57. Za grlo joj vežite to *studeno kamenje*. Npj. 1, 132. *Sitno drago kamenje* iz neba je padalo. 1, 175. Kad od mene sva gora miriše, i po gori *stanovno kamenje*. 1, 368. Ubijaš proroke i *zasipaš kamenjem* poslano k sebi. Mat. 23, 37. Zapovjedli car da snose *veliko kamenje, skupocjeno kamenje* za temelj domu, *tesavo kamenje*. Car. 1, 5, 17.

kāmēnjēje, *n.* *das Versteuern, stupor*, Rj. *verb.* od kameniti se, *stanje koje biva, kud se što kameni*.
kāmfor, *m.* *camphora*, mirodija što se dobiva iz njejkoga drveta slična lovoricu, i što se upotrebljava i kao lijek i kao način da se tkanja i hartija ne grizu. — Sumpora i kamfora istaku. M. Gj. Miličević. ARJ. IV. 804b.

kāmi, (po jugozap. kraj.) *vidi* kamen: *kami* ti u sreć! *Kami* majci da uteći mogu. Rj. *kāmi* tako je do skora bilo u srpskom jeziku i *plami* i *prami*, a bilo ih je i više takoga postanja. Osn. 101. *Kami* samo je u prvom i četvrtom padežu jednine, ostali su mu oblici jednaki s oblicima riječi *kamen*. Obl. 11. *kami* *adverbijalno upotrebljavu se kao teško!* — *Kami onome* koga biju. Posl. 128. Ako ti je mučno, a ti glavom o *kami*. DPost. 4. Ili *kami* k loncu ili lonac *k kamenu*, svakako napokon loncu. 32 (napokon = naopako?). *Kami* ki se valja maha ne prima. 45. *Kami* vrh kamena uzraste do neba. 45. *Kami* tome svakome *junaku*, koga knjaže nađe bez junštva. Npj. 5, 218.

kamičak, *kamička*, *m.* *vidi* kamenčić. Rj. *dem.* od *kamik*, *koje* *vidi*. *vidi* i *kamečak*. — Titra, 1) igra u kojoj se *okrugli kamičci* bacaju iz ruke u visinu ... U Vrscu ovu igru igraju ženska djeca sa pet *kamičaka*. Rj. 740b.

kāmik, *m.* — Deminutiv mislim da je i »remik« (remen) i u starim knjigama *kamik* od »kami« (koje i danas ima). Glas. 12, 475.

kāmikānje, *n.* *vidi* kamkanje. Rj.
kāmikati, *kāmīcēm*, *v. impf.* *vidi* kamkati. Rj. *jednako* *jadati*, *jednako* *teškati se*. *vidi* i *kamčiti*.

kāmila, *f.* *Kameel, camelus* (ζέφυλος), *cf.* dēva: Ne plaši se *kāmila* rešetom. Rj. — Tako žive Arapi od *kāmila* (deva). Priprava 21. Trideset *kāmila* doživica s *kamiladma*. Mojs. 1, 32, 15. Odnijeće bogatstvo svoje *kāmila* na grbama. Is. 30, 6.

kāmīlād, *f.* *coll.* *mład* od *kāmila*, *mlade* *kāmīle*. — Pošlje na dar Isavu bratu svojemu ... trideset *kāmila* doživica s *kamiladma*, četrdeset krava s desetero teladi. Mojs. 1, 32, 15.

kāmīlājka, *f.* (u C. G.) *vidi* kamilavka: Pa ski-doše kape *kāmīlājke*. Rj. *kapa* *kalugjerska*.

kāmīlāvka, *f.* *die Mönchskappe, cuculus monachi*. Rj. *kapa* *kalugjerska*. *vidi* kamilajka.

kāmīlji, *adj.* što *prīpada* *kāmīli*, *kāmīlama*. *vidi* *deyski*. — Jovan imaše haljimu od *dlake* *kāmīlje* i *pojas* *kožan* oko sebe. Mat. 3, 4. *takva* *adj.* *kod* *javolji*.

kāmīš,* *m.* *das Pfeifenrohr, tubulus fistulae*, *cf.* *čibuk*. Rj. u *lule*.

kāmīšnica, *f.* Rj. *planina* u *Dalmaciji*.

kāmīšovina, *f.* *der Schlingbaum, viburnum*. Rj. *biljka*.

kāmīvao, *kāmīvāla*, *m.* osobito se govori instr. *kāmīvālom*, kad se pokazuje kakva granica, i znači *vrhom* *planine*, odakle bi se *kamen* sam, samo da ga ko potisne, mogao *odlužiti* na obje strane, *ausserste*

Spute eines Gebirges, ausserste. Rj. *kām-vao*, *isp.* *presrt*.

kāmīzola, *f.* *ako*. ARJ. IV. 807a. *rad.* *korat* — Nevjestu obuku u najljepse haljine kao što su i vjenčane ... o vratu korlum, na *peč* *Kam-ola* *Haljara* od crvene kadife. Kov. 96. *Haljara* *Haljara*.

kāmkalō, *m.* *der innerer Jochart, quo cantuum lamentatur*. Rj. *koji* *kāmka* — *Savival* *te* *Pone* *kāmka*; jer *iskamka*. Posl. 275. — *Haljara* *Haljara*, *riječi* *kod* *bajala*.

kāmkanje, *n.* *das Vorjahren, lamentatio*. Rj. *verb.* od *kamkati*, *radnja* *kojom* *tko* *kāmka*.

kāmkatī, *kām*, *v. impf.* *vojnamera, lamentor*. Rj. *kao* *jednako* *teškati se*, *jednako* *jadati*, *vidi* *kamkati*, *kamčiti*. *v. pf.* *slō.* *iskamkati*.

kāmo? — 1) *wo-hin? quor-am? kamo* se *ti*? *gdje* *du?* *kamo* on? *kamo* novi? *kamo* te *a!*? u C. G. više muž ženi, a i ona njezga *cf.* *solje*. Rj. *pa* *se* *kao* *gdje* *si?* *gdje* *je* *to* *i* *to*, *kud* *se* *što* *je* *moje* *naći* *ili* *nema* *više* *čga*, *kamo* *se* *ti* *(djelati)? gdje* *se?* *kamo* *te* *se* (*kamo* *se* *djelosti*)? — Kad ga vide braća, *pozivaju* *na* *oca* *i* *mater*: *Kamo* *te* *se* *da* *vidite* *svoga* *hvaljenog* *šina* *što* *ide* *i* *krade* *kojšta!* Kad ga otac opazi, reče mu: Nesrećo, *gde* *si* *bio* *do* *sad?* *kamo* *tebi* *devojka?* Npr. 61. Kad ga brat ugleda, razali mu se i zaplače: *Kamo* *se* *od* *toliko* *vremena?* 72. *Kamo* *što* *ne* *dovedete* *ovjge* *onu* *našu* *kobilu*. 162. Kad i *kamo!* (Kad se kazuje da je što davno bilo). Posl. 117. Kad je vojsku *vojevati* *onda* *se* *više*: *kamo* *junak* *Kraljeviću* *Marko?* A kad je šćar dijeli, *zovore* *mu*: *Otkuda* *si* *neznama* *delijo?* 117. *Kam!* *djevojko*, *mama* *i* *pomama!* Npj. 1, 301. Preko *Drine* *malo* *ko* *prījeđe*, *kamo* *čudo*, *što* *u* *Drini* *osta!* *Drina* *voda* *ne* *traži* *težera*, *veće* *ždere* *bez* *broja* *junake*. 4, 259. Iz same *Srbije* *odvedu* *više* *od* *200,000* *duša* *u* *ropstvo*; *a* *kamo* *iz* *Bosne* *i* *iz* *Ercegovine!* *Danica* 2, 76. *Čurčija* *ga* *zapita*: *»Kamo* *ti* *vojska?* 3, 180.

— 2) *kāmo?* (osobito po zap. kraj.) *vidi* *kud*. Rj. *Kūd*, 1) *wohin?* *vo* *vorhei?* *quo?* *qua?* *cf.* *ako*. Rj. 311a. *po* *zapadnim* *krajevima*: *kamo* *češ?* *po* *ostalima*: *kuda* *češ?* (Ako Bog da?). *isp.* *nikamo*. —

— 3) *kamo* *sreća*, *i* *sāmo* *kamo* *u* *istom* *zaučanju*, *po* *kazuje* *čelju*, *utinau*, *dass* *doch*, *o* *dass* *doch*. — *Kamo* *sreća*, *da* *se* *ovo* *posljednje* *nije* *posvjedočilo!* *Danica* 2, 129. *Rekoše* *im* *sinovi* *Izraeljci*: *kamo* *da* *smo* *pošli* *od* *ruke* *Gospodnje* *u* *zemlji* *Misirskoj!* *Mojs.* 11, 16, 3. *Kamo* *da* *sav* *narod* *Gospodnji* *postanu* *proroci* *i* *da* *Gospod* *pusti* *duh* *svoj* *na* *njih!* IV, 11, 29. *Kamo* *sreća* *da* *ih* *se* *što* *više* *može* *doznati!* *Ogled* IV, *isp.* *da* 3, *kad* 4. — 4) *kud* *kamo*, *kuzj* *kamo*: *nije* *kud* *kamo*, *kao*: *ne* *može* *se* *drakčije*. *vidi* *kud*. *isp.* *nikud* *nikamo*.

kāmo *li*, *um* *so* *mehr*, *um* *so* *weniger*, *to* *minus*, *eo* *magis*. Rj. *kao*: *to* *manje*, *to* *više*. *vidi* *i* *kamo* *li*, *a* *nekmo* *li*, (*kod* *a* *I* 4), *atoli* (= *a* *to* *li*), *da* *kamo* *li* (*kod* *da* *I* 16), *nekali* (*neka* *li*), *nekmoli* (*nekmoli* *li*), *toli* (*to* *li*). — *Sila* *otme* *zemlju* *i* *gradove*, *kamo* *l'* *mene* *konja* *ne* *će*. *Brata* *braca* *poznat'* *ne* *može*. *kamo* *li* *će* *Turčin* *kaurina*. Rj. *To* *je* *zazor* *caru* *u* *Stambolu*, *kamo* *l'* *tebe* *carevu* *većlu!* Npj. 4, 241.

kāmīti, *tim*, *v. impf.* *wimmeln, seufzen*, *cf.* *vrvjeti*. Rj.

kāmze,* *f.* *pl.* *u* *noža* *ono* *gdje* *se* *drži* *ruko*, *das* *Messerheft, manubrium cultri*: *Bas* *od* *noža* *kāmze* *salomio*. Rj. *vidi* *kore* 2. — *Ijelokorac*, *nož* *bijelijeh* *kora* (*kamzi*). Rj. 29a. *Gušter*, 1) *gvozdje* *u* *noža* *vogju* *kamzama*. Rj. 103a. *Črnokorac*, *nož* *erijeh* *kora* (*kamzi*). Rj. 815b.

kānābe,* *kānābeta*, *n.* *vidi* *kanape*. Rj.

kānācēnje, *n.* *das Fachen, zo intertignum struere*. Rj. *verb.* od *kanatiti*, *radnja* *kojom* *tko* *kanati*.

kānāl (*kānao*) *kanāla*, *m.* *vidi* *konao*, *prokop*, *der* *Kanal, canalis*. — *Dobrota*, *kao* *varo* *od* *Kotora* *dolje* *pored* *kanala*. Rj. 126a. *Zaliv* (koji se *onuda* *zove*

ri konao. Kov. 28. Ali vodene putove ili pro-
kone *kanale* rado grade. Priprava 17.

kānāp. kanapa, *m. der Hanffaden.* Spagat, funi-
culus, canna, canis, *cf.* dretva, vrvca. Rj. konopljana
isp. konop. konopac. — Prutilo, na što se kanap
sveže. Rj. 619a.

kānāpe.* kanāpeta, *n. der Sofa, das Kinnape, lectus,*
kanab. Rj.

kanarski. *adj.* Kao kanarski pas: ko prije jaše,
a u njim i ide. Kad ko nema gospodara niti radi
po svojoj volji, nego sve pristaje za drugimem). Posl.
131. kanarski lovc mesarski, u jednoja pisca 18. vijeka
kanara = mesarica. *isp.* ARj. IV. 815b.

kānat. *n. n. p.* u ambaru bryna između dva di-
ka, *das Feld, intertinium;* opleo sam jedan kanat
u F. t. j. od direkta do direkta, *cf.* pregrada, pretin:
Ja gdje pada goraju kanat crkve. Rj. — A dolovati
sradi durbina, istegnu mu četiri kanata, pa pogleda
do Nikoljske crkve. I. 353. što se ovalje u durbina
na ra kanat, drugdje se zove kat: On izvadi durbin
od biljura, pa za izvi na dvanaest kata. Rj. 220a. *isp.*
koljenec, koljeno 2. Bjele dvore zatvorila a kanate
zadržati. Here. 273.

kānatiti. *tim. v. impf. facten, intertinium struere.*
Rj. graditi kanate, opletati kanate. *isp.* kanat.

kānava. *f.* u Boči *vidi* težina. Rj. nabijena kudjelja.

kanāvac. kanāvca, *m.* (u Dubr.) *vidi* krpa, rita.
Rj. — Kanavac (osn. u kanara, koja je tugja mjesto
konoplja. Osn. 337. konopljana krpa.

kanāve.* kanāveta, *n. der Flaschenkeller, Flaschen-
korb, sporta ampullaria, cf.* bočnjak. Rj. sprema za
boce, kotarića u kojaju se nose boce.

kāncelār. kancelāra, *m. cancellarius.* — Bio neko-
liko godina kancelar dvojici kraljeva kiparskih. Glas.
21. 277. *vidi* kancelijer.

kāncelārīja. *f. cancellaria (?) Kanzlei.* — Senat ...
namesivši se u Smederevu i uredivši svoju kancela-
riju, stane se i u uredbu zemaljske mešati. Danica
5. 52. *vidi* pisarnica.

kāncelārījski. *adj.* što pripada kancelariji. — To
su bili Mehikanski kancelarijski raporti. Priprava 177.

kāncelījer. kancelijera, *m. vidi* kancelar. — Pak
su ovi knezovi ... birali velikoga kneza i vojvodu i
kancelijera. Rj. 536a. — tuje riječi s takim nast.
kod dacijske.

kāncēlo. *n. cin Strahn (Band) Zwirn, fasciculus
plorum tortorum. Rj. villi ili svitak konca. isp.* ka-
nura. — riječ tugja. Osn. 125.

kānda (Kānda), *f.* ime žensko. Kanda nije, Sanda
nije, na srijedu torbe nije. Rj. — biće *hyp.* od Kan-
dosija, koje *vidi*.

kānda. složenje kao da, kano da, kan' da. — Kanda
za je vrana na prudu izbljuvala. (Ružan). Posl. 128.
Namrštio se kanda će mu kiša iz čela udariti. 189
isp. Namrgodio se kao da će mu kiša iz čela udi-
riti. 189).

kāndil. kandila, *m.* (st.) *vidi* kandilo: Zlatan kandil
od dvanaest oka. Rj. *vidi* i kangjelo, lukčijerac kao
svjetnjak što se pali obično pred Bogorodicom. *isp.*
žak 1. — od Lat. candelae.

kāndilo. *n. die Hauptlampe (vor der Mutter Gottes),
lucerna (lampas) pensilis.* Rj. *vidi* kandil, kangjelo,
dem. kandiocce. — Žizak. 2) ono što se metne u kan-
dilo pa se usred njega meće stijenje. Rj. 159a. Zna
Boz čije maslo u kandilu gori. Posl. 93.

kāndiocc. *n. dem.* od kandilo. *vidi* kangjeocce. Rj. 2
— *tabe dem.* kod barioce.

kāndosija. *f.* ime žensko. — Vino služi provizur
M. glo, a svijetli sestra Kāndosija. Npj. 2, 129. *hyp.*
Kānda.

kāndža. *f.* — 1) *die Kralle (des Adlers), unguis.*
Rj. *vidi* panča, pandža, ganač, gandža; nokat u grab-
lj e p t e. *n. p. u orla. isp.* čapak, čaporak. — 2) *der
Haken, harpago (auf Schloffen), cf.* čaklja. Rj. motka

s. grozdenom kukom. te se njom što privlači i odvlači,
n. p. lađa.

kāndžija.* *f. vidi* kamdžija. Rj. korbač, krbač, bič.
— I izvadi trostruku kamdžiju, raščera mi četiri ro-
binje. Here. 16.

kāndžijānje. *n. vidi* kamdžijanje. Rj.
kāndžijati. jān, *v. impf. vidi* kamdžijati. Rj. kan-
džijom biti. *v. pf. slož.* iskandžijati.

kāngjelo. *n.* (u C. G.) *vidi* kandilo. Rj. *vidi* i
kandil.

kāngjeocce. *n. dem.* od kangjelo. *vidi* kandiocce. Rj. 2
kānica. *f.* Rj. *dem.* kaničica. — 1) *vidi* tkanica.
Rj. than pojaz. — 2) (u Boči) od smokava (naniza-
nijeh na tanko drvo) kao ljesica na četiri ugla. Rj.
— tkānica (i odbacivši t: kānica). Korijeni 82.

kāničica. *f. dem.* od kānica: Kāničicom opasana
a gajtanom potpasana. Rj.

kāniti se. kāmim se, *v. r. impf. sich anschicken.*
paro me: Kanio sam se da ti dogjem. Rj. kao spre-
mati se. — 1) Bio je jedan čovek, mnogo siromah i
punan gjece ... više puta se kanio da ih jedno jutro
pobje. Npr. 122. Kaneti se blap na vodu, tu se po-
stara. DPost. 45. — 2) i bez *refleks.* se: Udri, pope,
grom te ubio, što ne uložiš, nego sve kaniš (u pri-
povijeci). Rj. 779b. *v. pf. slož.* na-kaniti se, o- (se),
od- (se), po- (i se), s- (se), u- (se), za- (se). *v. impf.*
slož. na-kanjivati se, po-, s- (se), za- (se).

kānkōv. kankōva, *m.* (u vojv.) *der Tripper, go-
norrhoea.* Rj. tečenje sjemena (bolest). Madž. kankó.

kāno (kaono), *vie, ut, quemadmodum.* Rj. Barjaci
su, kano i oblaci, a čadori, ka' bijele ovece, bojna
koplja, kano gora čarna. Npj. 4, 311. *vidi* kao, kaono,
kono.

kānom. *cf.* kanovci. Rj. *vidi* kano s pridjerenim
m. isp. dakle, daklem.

kānon. *m.* (st.† *Kanon (Kirchensitte), canon:* Gje
Srbnije junak pričesćuje bez kanona i bez ispovjedi.
Rj. erkreno pravilo. — Na jutrenjem kanonu sastav-
ljena su ... sva ova proroštva. DP. 330.

kānonik. *m. canonicus, Domherr.* — Za Gjurjga
Križanića, kanonika Zagrebačkoga ... zna se. Rad
16, 159.

kānōvci. kánovčā, *m. pl.* (može se jednome reći
i kánovce). Po nekim selima u Biogradskoj nahiji
imaju ljudi običaj te govore gotovo nza svaku riječ
kanom, kanom bato. Na vračaru 1804. godine pro-
zvali su ih za to kanorcina. Rj.

kānta. *f. Kandel, Art Wassergefässes mit Hand-
habe, hydrate genus (e Germania adlatum).* Rj. ne-
kaki rodni sul s rukanicom.

kāntānje. *n. das Herausziehen der Gedärme, so
educere intestina.* Rj. *verb.* od kantati, radnja kojom
tko kanta.

kāntār.* *m.* — 1) *die Schnellwage, statera:* Kantar
kadija (mjera vjera), die Wage soll es entscheiden. Rj.
spravu za mjerenje (vaganje) bez kantarnica. *augm.*
isp. mjerila, terezije. — Baždarski kantar. Rj. 12a.
Okaš, kantar, die Wage die auf oka eingerichtet ist.
Rj. 452b (kantar kojim se mjeri na oke). Potegnuti
na kantar, potezati na kantar, wägen, pendo. Rj. 552b.
Funtas, funtaški kantar, kojijem se ne mjeri na oke
nego na funtu. Rj. 798b. Što će mene stotina dukata?
Na kantar ih mjeriti ne znamem. Npj. 2, 141. Bog
te sačuvao kriću kantara. Kov. 127. — 2) (u Dubr.)
pedeset i pet oka. *n. p.* jedan kantar drva, ein Gewicht
von 55 oka, ponderis genus. Rj.

kāntara. *f.* (u C. G.) kao lonac od bakra, Art
kupfernen Topfes, ollae genus. Rj.

kāntardžija.* *m. der Wagemester, zygostates.* Rj.
nastojnik oko kantara.

kāntardžijun. *adj. des Wagemesters, zygostatue.*
Rj. što pripada kantardžiji.

kāntarić. *m.* (u C. G.) koji se oko lonca nalazi,
(als Schimpfcort) der Näscher, eusses. Rj. kaže se

kao *pogrdu čorjeku, koji se oblizuje (oko lonaca, oko kantara).*

kantarina, *f.* — 1) *das Waagegeld, pecunia pro pendendo.* Rj. *platu za mjerjenje na kantar.* — 2) *augm. od kantar.*

kántárnica, *f.* (u C. G.) *die Waagschale, lanx.* Rj. *u mjerila, u tereziju kao zdjela, u koju se meće ono što se mjeri (važe).*

kántárski, *adj.* n. p. *kuka, jaje, Waage, librae.* Rj. *što pripada kantar.*

kántati, *tám, v. impf.* (u Šumad.) *vući erijeva iz kraljice, herausziehen, educo.* Rj. *kántati (sukati).* Korijeni 227. *v. pf. slož. iskántati, otkántati.*

kántor, *m.* (u Dubr.) *nekaka morska riba, Art Seefisch, piscis quidam marinus (kantor? = cantharus lineatus White. Rj.³) Rj.*

kántúu, *kantúna, m.*: Tako mahnit *sva četiri kantúna* svijeta ne obišao! Posl. 298. — *Tal. cantóne, ugo, strana.*

kántúnača, *f.* (u Boci) *vidi šišana.* Rj. *puška, vidi i šešana, štuc, puška koja se naziva i štuc.*

kánuru, *f. ein Strühen (Band) Baumcollengarn, fasciculus filorum gossypinorum.* Rj. *vitlic ili svertak pamučnog konca, isp. kančilo.*

kánuti, *kúnem, v. pf. tropfen, decidit stilla.* Rj. *kane, kad kap padne. vidi kapnuti, od čega je kanuti izgubivši p pred n. dem. v. impf. kapati. v. pf. slož. kánutii.*

kánjac, *kánjea, m.* (u Dubr.) *nekaka morska riba, Art Seefisch, piscis quidam marinus.* Rj. *Schrijftbarsch, serranus seriba; cf. pijerka. Rj.³*

kánje, *f. pl.* (u Srijemu) *kapei na očima, die Augenlieder, palpebrae.* Rj. *na očima ono što ih zaklapa, vidi kapak 3.* — *isp. nakanjiti se: što si se nakanjio? Rj. 391a.*

kánjénje, *n. verb. od kaniti se, radnja kojom se tko kani.*

kanjérisulo, *m. koji kanjeriše:* Taj žalosni i prežalosti *kanjerisulo* ne će nikad iskanjerisati. J. Bogdanović. ARJ. III. 973a. — *riječ s takim nast. kod bajala.*

kanjérisánje, *n. das Vorsingen, praeventus.* Rj. *verb. od kanjerisati, radnja kojom tko kanjeriše.*

kanjérisati, *kanjérisém. v. impf.* (po manastirima) osobito u Srbiji) *vorsingen, praeveno (vom Novizen, der in bueherarmen Kirchen den Octoich n. u. von einer Seite der Sänger auf die andere überträgt, und zugleich den Sängern vorsingt).* Rj. *kaže se za iskušnika, koji u crkvaма gdje ima slabu knjigu, prenosi oktoih i druge take knjige od pjevača na jednoj strani k pjevačima na drugoj strani, i zajedno pjevačima počinje pojanje.*

I. káo, *wie, quemadmodum.* Rj. *kao (između a i o izbačeno je k; isp. preo i preko). Korijeni 31. vidi ka', kako, kano, K'o.*

I. kao. — 1 a) *znači poregjenje ili jedučenje:* Potrže *kao* *kebu* iza pojasa. Rj. 268a. Koljevcár, *kao* nije junak, nego čuva ženu i koljevku. Rj. 286a (bez sumnje *kao*; nije junak). Ali ne govore čisto ni Bugarski *kao* ni Srpski. Rj. 647b. Medjed je jednako kogašta donosio i dijete hranio, *kao* mu prije i mater. Npr. 1. On opet oživi *kao* i bio. 70. Kad te car zapita kako može roditi vareni bob, a ti reči: *kao* i iz varenijeb jaja izleći se pipladi. 105. Carica, *kao* svaka mati, skoči brže bolje. 146. Pa se učini *kao* mrtva. 155. Čuvaj lonca *K'o* i oca (kad je pun?). Posl. 350. Nije zmiya guju dočekala, *kao* Čupić Memed-kapetana. Npj. 4. 193. Kad se svatovi krenu s djevojkom, izbače se topovi *kao* i kad su došli. Kov. 78. Upravo ovako misliše, *kao* i ja. Pis. 7. Da se morao bojati i Srba *kao* i Turaka. Sovj. 14. Da bude volja tvoja i na zemlji *kao* na nebu. Mat. 6. 10. (Vidjeh) usred sedam svijetnjaka *kao* sina čovječijega. Otkriv. 1, 13 (similem filio hominis; einen der einem Menschen-

solne gluh). Bude mu s trka *kao* palica. II, 1 (solanus similis virga; gluh čov. Mat. 10. 1. Skup konje kakvi su bili oni konji, i kola *kao* ona kola. Car. I. 20, 25. Ne bi tako a *kao* Ahav, koji se prozade da čini zlo. 21, 25. Sad je *kao* i on da čine misli, i to onako *kao* i mi. DML. 17. (b) *ima uza se savez da ili kad, za svaku stvar, p. 1. po 1a i niže pod 2:* Pane po 1 nom na 201 k djeva *kao* da joj se umoli. Npr. 215. Vama baba da se sve brlo od jakote poeme drama *kao* kad se govori potres. 221. Njeza namjesti kod nekakvog čovjeka, *kao* da mu čuva ovice. Danica 1, 71 (tolu). *kao* da se, veli, pred svakoga metnuo raskrifljenu vrućicu... tako česta lete taneta. 3, 173. Iznesu nam tako k ljiva pismo, *kako* da su Turci udarili na Banju. Mat. 23 (tobože). Iznamo od čuja-pasa... doputamo, do rijeke do kuće, *kao* da dotera volove na volu. 71 (tolu). Kad se u Srbiji podigne buna na Turke, i njeza *kao* da ngje sto šiljaka pol kožu. Npj. 4, 1X. Na mnogo mesta nema ni pravoga smisla ni reda, nego onako, *kao* kad čovek bunca u bolosti. I, XXXVII. Gdje koje njihove riječi pokazuju, *kao* da su se ondje nekad doselili od nekuda iz južnoga primorja. Pis. 86 (od prilike). Muške pripovijetke... tako su izmišljene, *kao* da bi čovek rekao da su istinite. Rj. IX (čini se). I sad molim te, gospodjo, ne *kao* da ti novu zapovijest pišem, nego koju imamo iz početka. Jov. 14. 5. *Kao* da je bilo selo, s kojim je megljivo selo... DRj. 2. 51 (čini se), vidi kanda. — 2) *kao znači: od prilike, čini se, rekao bi, bojaju, njoja, tobože, tokorse:* Bojari, *kao*, rekao bi. Rj. 53b. Poslije toga je Grahovo *kao* i Turcko i Crnogorsko, ali je više Crnogorsko. Rj. 39a. Babu metnuo u bukagije, pa je pustio noću da ide po livadi; pa *kao* gdje bi se bukagije same od sebe otvorile, ondje mora biti raskovnik. Rj. 638b (bojaju). Raspon, u pluga ona prečaga iznutra više plaza, što *kao* raspinja meću u od ručice. Rj. 614a (čini se, rekao bi). Suknezija, koji se *kao* zove knez a nije pravi. Rj. 724b. Počnu *kao* plakati. Npr. 112 (tobože). Ministar... mudo se ka' i prepane. 253 (čini se, vidi se). Šmederevi i Sapunari bili su malo *kao* pod Srpskom vladom. Danica 3, 220 (čini se). *Kao* Srpski Plutarh, ili žitja znatnih Srbalja u Srbiji našega vremena. 4, 1 (od prilike, eine Art...). Kalugjer, *kao* uplašen, odgovori. 5, 88. Milošev šura, Jovan, koji mu je tada *kao* i pisar bio, 106, s takim značenjem može riječ *kao* biti i pred samim glagolom: (Na Božić) pomese (jednu celjande) žita te pospe vodu (*kao* polazi je) kad k njoj dozje. Rj. 314 (tobože). Štrec a n. p. čir kad raste i gnioje se, pa *kao* bocka. Rj. 714a (rekao bi). Uškudljalo se žito (kad poleane, pa ne poleane sve na jednu stranu, nego se *kao* zamrsi). Rj. 789a. On se *kao* pomiri s Ali-begom. Danica 3, 215. *amo idu po značenju i neki primjeri poriče pod 1 b gdje savez kao ima uza se savez da. — 3) savez kao* pokazuje priložni (predikativni) dodatak, kojim se što steže u okolnost kakvu: Ja sam još *kao* dijete slušao. Rj. 119a. Ja sam se *kao* dijete čudio gledajući u kući ikonu svetoga Arangjela. Rj. 597b. (isp. Milica je kalugjerica) pisala. DM. 10b. Gjuro umre kalugjerom. 115. *amo pripadaju i ovi primjeri:* Jakov stane Kara-Gjorgjiju poručivati, da mu *kao* starišinu ne prelazi preko Kolubare. Danica 5, 48. Ja ovo činim... *kao* član društva toga, po dužnosti. Pis. 22. *Kao* čorjek govorim, za slabost vašega tijela. Rim. 6, 19. i ovi primjeri: Ali Bog *kao* Bog — hvala njemu i slava! — U oni čas... učini te... Npr. 131 (Bog hudući). Bog *kao* Bog, vala njemu, oluzme mu vid oči. 285. *a može pripasti i ovaj:* Poručí gostima da ne dolaze, nego ih pozove *kao* sutra, te tako i bude. Sutra dan kad bude sve spravno... Npr. 259.

II. savez kao *ima uza se savez što u pričežanju rečenici, koju ima glagol (čitar), a glagol je predikat.*

... kako što, kako od što. — 1) *sarež* što *stoji do* ... kao što: I samu zemlju mogli su (seljaci) ... sa oštrijem teretom *kao što* su je oni držali. Npr. 172. Je li tako *kao što* je hvaliti. Npr. 172. *Kao što* je i bila. Npj. 4. 296. *Kao što* ... je baš najljepše. Danica 2. 128. ... *kao što* neki današnji naši književnici. U čijem mjestu »Uzice! 25. Budući da ovi ... *kao što* su u gomili bežali, nisu mogli ... u čamac ... Miloš 96. *Kao što* je ova ... pripovijetka. ovaku mi je od prilike po ... Npr. VIII. Matica. urevši je za onakovu. ... se u početku sama objavila, nije od potrebe ... koristi narodu našem. Pis. 3. Da se piše tako. ... *kao što* se govori. 29. *Kao što* onda u Biogradu nije bilo stamparije, odgovor ovaj nije ni stampan. Sovj. 86. *Kao što* — *kako* = *budući da*. Kome iskaže sve ... *kao što* jest. Žitije 11. *Kao što* ću ti pokazati ... tako da načinite. Mojs. 11. 25. 9. A upravo je Nemanja umr'o u Hilandaru, *kao što* svjedoči hilendarski tipik. DM 17. — 2) *kao što može se i rastati se* od drugoga, a što u *takome događaju dlati primjese pred glavol*: Kad ko na polasku rece: »Bogom ostaj!« odgovori mu se: »u dobri čas posao!« *kao i* kad se što zlo dogodi, *što se* kaže: »u zao čas!« Rj. 125b. Vjetar ga baci čak u nekakvu zemlju gdje se o njegovu carstvu ništa i ne čuje (*kao* ni on o ovome *što* do sad ništa nije čuo ni znao). Npr. 173. Žuline od gradića, koji se zvao, *kao i* ono sve brdo *što se* zove, Avala. Danica 2, 50. Trava, koja se u ovim zemljama žvače, *kao u* nas duvan *što se* puši. 2. 134. Kad su njihove starešine bile onake, *kao i* oni danas *što su*. Miloš 173. *Kao*, n. p., *što* nije mislio ni Došen, pišući Azdaju. Ovit XX. *Kao* n. p. *što se* govori. Pis. 58. Oprostí nam dugove naše *kao i* mi *što* opraštamo dužnicima svojijem. Mat. 6. 12. Jer nijesam od svijeta, *kao ni* ja *što* nijesam od svijeta. Jov. 17. 14. u *tijem primjerima nena privezane rečenice, koju bi stajala pred glavnom svojom.*

1) *rečnici* (poriče pod 11 a): Kad te car zapita kako može roditi vareni bob, a ti reci: *kao i* iz varenijeh jaja izleći se piplad. Npr. 105 — *glavol* izleći se *nije predikat nego se misli može; u kad bi se glavol može upravo kazao, onda bi trebalo da se reče: kao što se može i iz varenijeh jaja izleći piplad, ili: kao i iz varenijeh jaja što se može izleći piplad, amo iu jamačnu i ori primjeri, u kojima je izostavljeno je (nije glavol čitav):* Dijete (je) hranio, *kao mu prije i mater.* Npr. 1 (*kao što mu je ...*): On opet oživi *kao i* bio. 70. Pa da budem vrba, *k'o i* bila. Npj. 1. 168 (= on opet oživi *kao što* je i bio; pa da budem vrba, *k'o što* je i bila). Oštar tnp, *ka' i* bio, gjeću *klao ka' i* do sad. (Reče se u šali kad se navlači nož). Postl. 245.

2) *kāo*, *kāla*, m. *vidi* blato, glib. Rj. *vidi i* *kāl*. — Žini *kao*, scherzhaft für Menschenkoth, stercus. Rj. 169a (*u šali kaže se za čorječju nečist*). Jedna gobela u *kao a* druga *iz kala*. Npr. 155. Do gospojine s prahom, a od gospojine s *kalom*. Postl. 62. Pljunu na zemlju i načini *kao* od pljuvanke, i pomaza *kalom* oči slije-pome. Jov. 9. 6. Novinarsko pisanje ... naučice ljude misliti i govoriti o ljudma *kao o kalu na ulici*. Pom. 111. *kāon*, a, o, *vidi* kaljav. Rj. *vidi* *kalan*. — *kālan*. U Vukovu rječniku griješkomo stoji *kaon*. Osn. 177. *kāono*, *vidi* *kao* (cf. no). Rj. *kao-no*, *isp.* *nō* 4. *di* *kaono*, *kakono*, *kono*. *kāonoti*, *ruč* *kao*, *kaono*. Rj. *kaono-ti*, *isp.* *ti* 4. *di* *kakonoti*. — Srbi su nas pohvatili i porobili, *kaon* i roblje. Miloš 102. Stane sve Grke Biograd-ke *gao* se be prizivati, *kaonoti* ljude od svoga roda ... 25. Sovj. 25.

kap, f. — 1) *der Tropfen, stilla*: pale *kao kap*. Rj. *kap*, *kapica*, dem. *kapica*, *isp.* *naiskap*. — Skropac, kad vjetar s plunine nanosi po gljekoju *kap kiše*. Rj.

813b. Svinje ne će da piju pomija ... kad tamo, a to *pomija ni kapi*. Npr. 83. Jer je glava moja puna rose i kosa moja *nošnjeh kapi*. Pjes. nad pj. 5. 2. — 2) (u C. G.) umr'o od kapi, *der Schlagfluss, apoplexi*. Rj. *isp.* Ustrijelilo ga, *rom Schlagflusse getroffen werden, apoplexi arripi*. Rj. 790b. (umr'o od kapi).

kāpa, f. *die Kappe, Mütze, cappi* (?), *euculus*. Rj. dem. *kapica*, augm. *kapetina*, *kapurina*. *Kape* su abenjak, ašanjka, barbeža, bareta, čamulja, čepac, čitkinja, čelopeš, čelupuš, čuk, dinjarlija, džega, fes, findelj, golokapica, gubernjača, hondelj, kacida, kaciga, kaditlija, kamilajka, kamilavka, kaptar, karikaša, kari-klija, kašket, kičenka, kitka, klubok 1, kolarina, kongja, kotarkinja, kovrdžak, ovrlija, pičula, počelica, potkapak, ravnjača, samur-kapa, samurlija, skovija, spavača, šapka, šišak, šljem, šubara, šušljaica, ves, vučetina, vuči-kapa. — Na glavi mu *kapu od kurjaka*, privez'o je mrkom jemenijom. Rj. 253b. Pa *skidoše kape* kamilajke. Rj. 262a. I da *krive kape nakrivimo*. Pak *nakrive vuči-kape*. Rj. 392b. *Natači kapu na glavu*. Rj. 108a. *Natači kapu na glavu*. Rj. 410b. *Postaviti kapu na glavu*. Rj. 550a. Hajduci *nosili su ... na glavi ili čelopeše ili fesove ili srilene kape kičinke*. Rj. 790b. *Kosto pružiše mi svoju raskri-ljenu kapu* rekne: »Nego mi daj što ovjge gotovo.« Lak je *ispod kape* (prazne glave). Postl. 165. *Kapu skida*, do zemlje se svijja. Npj. 2, 67. *Metnu mu na glavu kapu* svoju od mjedi. Sam. I. 17, 38. *Kape* Knez Miloš! Ono beše pametan čovek. Mil. 297. Riječ od koje čovjeku, osobito varošaninu, *raste kapa na glavi* ... To su hajduci! Zim. 176.

kāpa, f. *planina* u Hercegovini između Drobnjaka, Morače i Kolašina: *Dok od kape* pukoše gromovi. Rj.

kāpak,* *kāpka*, m. — 1) n. p. od kazana, od ten-džere, *Helm, Deckel, operculum*, cf. *zaklopac*. Rj. *vidi i* *zaklop* 2, *poklopac*, *poklopnica*, *pokriv* 1. — Kada digla *kapak od sanduka*. HNpj. 4. 243. Kazanski *kapak*. Rj. 258b. — 2) na prozoru (koje se najviše govori pl. *kapci*), *der Fensterladen, fornicula*. Rj. *ono čim se prozor zaklapa*, *isp.* *šalukatre*. — 3) na oknu, *das Augenlid, palpebra*, cf. *kanje*. Rj. *ono čim se oko zaklapa*. — 4) *kapci* na rukavima, t. j. ono dolje što se može spući oko ruke i što se uzvraća kad nije spućeno, *der Umschlag, limbus*. Rj.

kāpalica, f. *sud* što se u njega hvata rakija *ispod kazana, ein Auffanggeschirr in der Brantzucubrennerei, exsiphula quaedam*. Rj. *postavim od kapati: sud u koji kaplje rakija iz kazana. vidí* postava 2. — Mamak, onaj končić nadno kazanske lule, niz koji rakija teče u *kapdicu*. Rj. 344b.

kāpanadžija,* m. *der Deckenmacher, opifex stragutorum*. Rj. *koji pravi pokrivače (Turski kapame)*.

kāpanje, n. *das Tropfen, stillatio*. Rj. *verbal*. od *kapati*, *koje* *vidi*. — Neprestavo *kapanje* kad je velik dažd, i žena svadljiva, jedno su. Prič. 27, 15.

kāpara, f. (*Ital. caparra*) *das Angeld, arrha*. Rj. — Deset krat bi te prodao i od *kapare* piti dao, a ti ne bi ni znao. DPostl. 15.

kaparisati, ričeni, v. *pf. verangelden, urrha firmo*. Rj. *dati kaparu. v. impf. kaparisavati*. — Trgovac najprije svinje pogodi i *kapariše*. Rj. 202b.

kaparisavanje, n. *verb.* od *kaparisavati. radnja* *kojom tko kaparisava*.

kaparisavati, *kaparisavām, v. impf. davati kaparu. v. pf. kaparisati*. — Burgijaš ... ko ide po selima da prave trgovce, te *kaparisava svinje* ili motri gdje se mogu dobro kupiti. Daničić, AKJ. 740b. Trgovac dao burgijašu novaca da mu *kaparisava žito*. Mil. 210.

kāpati, *kāpljēm, v. impf. Rj. v. pf. kaniati; v. pf. slož. iz-kapati, na-, o-, po-, pro-, zakanuti; v. impf. slož. prokapijivati; dem. kākati*. — 1) *tröpfeln, stillo*. Rj. *isp. tajati*. — Ako ne curi, a ono *kaplje*. Postl. 7. *Kiša* kad hoće da padne, najprije počne *kapati*. 131.

Kaplja *kaplje* u kabao, i nakapa pun kabao. D'Posl. 45. Njegovom (Gospodnjom) mudrošću razvadiše se bezdane i obilni *kaplju rosom*. Prič. 3. 20. Tada će gore *kaputi* slatkim vinom. Joil 3. 18. — 2) *schmachten, conficior*: kapati nad knjigom, u tavnici. Štete danas *kapljen* u tavnici. Rgjom *kapu'* dok mu je koljena. Rj. *čiljeti, uestajati, propadati, ginuti*: Volinu mastan *kaputi* nego gladan plakati. (Valja da je kazao nekakav kradljivac, da voli *kaputi s vješalci*, ili *s kolci*, ili *s koca*?). Posl. 38. Oči će tvoje gledati i *kapuće* jednako za njima (za sinovima i kćerima tvojima). Mojs. V. 28, 32 (*eidentibus oculis tuis et deficiuntibus; deine Augen ... werden schmachten*).

kapavica, *f.* (u C. G.) voda od kiše što *kaplje* s kuća, *das vom Dache herabträufelnde Regenwasser, aqua pluvialis de tecto stillans*. Rj. *vidi kapnica* 2. streva. *isp. daždevica, diždevica, kišnica.*

kapra, *f.* dem. od kap. Rj. *vidi kapljica*. — *za nast. isp. djeca.*

kapela, *f.* planina u Hrvatskoj. Rj. *kapela*, *f. die Kapelle, capella*, dem. kapelica. — Pokraj koje *kapela* sv. Terezije dići se. M. A. Reljković. Šta je naša Rakovica spram one bogomolje — *kapela*. M. P. Sapčanin. ARj. IV. 810a.

kapelica, *f.* dem. od kapela: U Požeškoj *kapelici* lavretanskoj. A. Kanižlić. U *kapelici* crkve sv. Avgustina. J. J. Lučić. ARj. IV. 810b.

kapetan, *m.* der Hauptmann, Feldhauptmann, tribunus, dur. U Bosni su *kapetani* starješine i upravitelji od gradova i njihovijeh okolina. Rj. »Molim vas, šta se na plać u brodu vašem čuje? ... »Vozimo roblje« ... »Upitajte *kapetana* vašeg, bi li ih na otkupe za gotove novce dao?« Npr. 217. *isp. raspaketaniti* (i se), *zakapetaniti* (i se).

kapetanica, *f.* žena kapetanova. Rj.

kapetaničin, *adj.* Rj. što pripada *kapetanici*.

kapetanija, *f.* das Kommando, imperium i manus; izgubio *kapetaniju*; došao s *kapetanijom*. Rj. *vlst kapetanska* (*isp. kapetanstvo*); *četa kojoj zapovijeda kapetan*; i *područje kapetansko*. — Izmegju mora i zaliva su dvije opštine ili *kapetanije*: Ljštica i Kftole. Kov. 30.

kapetanov, *adj.* Rj. što pripada *kapetanu*.

kapetanovac, *kapetanovca*, *m.* einer von des Hauptmanns Leuten, homo ducis. Rj. *čovjek kapetanov*. *zu nast. isp. carevac.*

kapetanski, *adj.* u p. plata, *Feldhauptmanns- (z. B. Sold), ducis et ducum*. Rj. što pripada *kapetaninu* ili *kapetanu* kojemu god.

kapetanstvo, *n.* die Feldhauptmannschaft, imperium. Rj. *vlst, služba kapetanska*, *isp. kapetanija*. — Za to mu (Koči) Nijemci dadu *kapetanstvo* u Srpskijem frajkorima. Rj. 295a.

kapetina, *f.* augm. od kapa. Rj. — Nikakih drugih haljina nije imao, osim nekake stare *kapetine*, kroz koju mu je perčin bio propao. Danica 5, 90. *vidi kapurina*. — *takva augm. kod babetina.*

kapica, *f.* dem. od kapa: *Kapica* ti *kapica* mi (t. j. ni malo nijesi bolji od mene) (Posl. 133). Rj. *vidi čepica, šepica*. — *Popina kapica*, nekakva trava. Rj. 542a. *Poelica*, *ženska kapica*, što se njom samo kosa pokriva. Rj. 553a. Koronju ka i mlado i staro ... prevrните na glavu *kapice*, činovnici erni velj na ruci. Npj. 5, 53. *Povučte sa sobom ... nekoliko kola abenth kapica ... kapice* da razda narodu mesto fesova i šalova. Danica 5, 43. Naše *djetinjske kapice* pokvarile su nam uši. Priprava 39.

kapić, *m.* — 1) *der Theil des Kopfes, den die türkische Fess-) Mütze bedeckt, pars capitis cui insidet mitra*. Rj. *onaj dijel glave, koji fes pokriva*. — 2) u furme, *der Huth*. Rj. *u peći vrh*. — *kapić* (osn. u *kapu*). Osn. 233. *za nast. isp. jamić* (osn. u *jamu*), *klidić* (osn. u *kladu*), *oblič*, *polić*, *živić*, i t. d. Osn. 233.

kapidžija, *n.* der Thier- oder Jagdort, cf. vratar. Rj. *koj Kapija vrta, od i vratar*. — On biješ *carev kapidžija*. Nj. 5, 176. O *vrata rajska kapidžija*. Here. 308.

kapidžik, *m.* mala voda (čija) — *lijela kapa*, osobito u Tiraču. Rj. *od vrata vrata*. — *kapidžik* *lika* *larsa dem. od kapa* 170.

kapija, *f.* des Thor, porta, *f.* vrata. Rj. *dem. kapidžik*. *Demir- i pija* u pjevanju *des carev* Thor (in der Donau, pora f. *reca* u *lira*). Rj. 116a (*gro-dena vrata*). Na *avlju do vrta kapija*. Rj. 120a (*gro-dena vrata*). Kad se dođe u *grad, na kapju* stoji dvanaest kova, i čuvaju *grad*. Npr. 235.

kapinika, *f.* in Dubro, *vidi boginica*. Rj. *dem. Kapinika* e *ljase*, *maz*, *zica*, *vaša*, a u *peći* *vaša* nazobavši *grozdja*. D'Posl. 47.

kaplar, *m.* der Korporal, d. *teno*. Rj. *od k. poraj*, *desćar*, *desćar*, *lesćnik*, *starija* u *desćar* — *kaplar*, *dem. kaplarie*. — Obrator ne znajući s Turčinom govoriti, posadi ga u sobi, te sjedne, a *kaplar* pošalje po *tolmača*. Posl. 77.

kaplarie, *m.* dem. od kaplar. Rj. *kaplarija*, *f.* die Korporalschaft, imperium d. manus decurionis. Rj. *kaplarska služba, vlast*; i *četa kojaj kaplar zapovijeda*.

kaplarov, *adj.* des Korporals, decurionis. Rj. *što pripada Kaplaru*.

kaplarovica, *f.* Rj. *ona kaplarova*.

kaplja, *f.* *vidi kap*: *Kaplja* te *zgodila!* Rj. *gen. pl. kapalja*. Obl. 21. dem. *kapljica*. — 1) *vidi kap*, 1) *der Tropfen, stilla*: Marko Kraljević uzeo u ruku silu drenovinu, pa kad ju je stisnuo rukom, ona prsla na dvije na trje i *dvije kaplje* *vod* iskočile iz nje. Rj. 346a. *Iesi* kao *kaplja* u *listu*. Posl. 35. *Kaplja* po *kaplja*, eto Morača! 59. *Kaplja* *kaplje* u kabao, i nakapa pun kabao. D'Posl. 45. *Kaplja* *vinu* u vele *vode* ne čuje se. 45. Ko je rodio *kaplje rosne?* Joy 38, 28. *Kišavni kapljima* razm *kšavaš* je (zemlju), *blagosiljaš* je da *ragja*. Ps. 65, 10. — 2) *vidi kap*, 2) *umr'o od kapi*. Rj. 263a. *u tom znaenju biće riječ u ovom primjeru*: *Kaplja* te *zgodila!* (Kletva u Risnu). Posl. 133. *isp. ustrijelilo* ga.

kapljica, *f.* dem. od kaplja, *das Tropfen, stilla*: Kiša pada *kapljicama*, pak *napada* *lokvicama*. Rj. *vidi kapa*. — *Nijesam pjanica*, ma mi je *mila kapljica*. Posl. 217.

kapljevin, *f.* mast iz brava ili svinčeta što istee kad se peće. M. Ružičić. ARj. IV. 847b. *što kaplje*.

kapljiv, *adj.* *vidi* *pokapljiv*. — Od kuće *kapljive* i od žene *karljive* slobodi (ukloni) nas Bože. D'Posl. 88.

kapnica, *f.* — 1) u pećinama što *kaplje*, te se skameni, *stalaktit*, u *Valjevu*. Gj. Daničić. ARj. IV. 818a. *vidi sedra*, *šiga*. — 2) voda od kiše što *kaplje* s krova; *kapavica*, *streva*, u *Lici*. V. Arsenijević. ARj. IV. 848a. — 3) *nijesto* pod *strehom* od kuće gdje *kaplje* voda s krova, u *banji*. M. Krkljuš. *vidi* *podstreje*.

kapnuti, *kapnem*, *v. pf.* *vidi* *kanuti*, *v. impf.* *kapati*. — E će od men' *kapnut* *kaplja* *krvi*. Pjev. ern. ARj. IV. 818a. *govori se i u Hrv.*

kaporast, *adj.* u p. *golub*, *kokoš*, *vidi* *čubast*. Rj. *vidi* i *krunast*, *kuknast*, *što* *ima* *na* *glavi* *čubu* *kuknu*, *kao* *kapu* (*isp. kaporka*), *kao* *krunu*.

kaporka, *f.* *kokoš* koja ima na glavi kao *kapu*, *die Schopfhenn*, *gallina cristata*, *cf. čuba*. Rj. *kaporasta* *kokoš*, *kaporka* *ispred* *r* *osn. u kapu*. Osn. 301. *vidi* i *čubača*, *kapura*, *kukmarka*.

kapot, *m.* (u C. G.) *gunj* s *kukuljićom*. Rj. *vidi* *kaput* 2. Razumijemo se kao kroz *rukav* od *kapota*. (Ne razumijemo se). Posl. 269. *Tugja*: *kapot*. Osn. 218. *augm. kapotina*.

kapotina, *f.* (u C. G.) *augm. od kapot*. Rj. — *takva augm. kod bardaćina*.

kapski, *f. u st. pripada Kapu, ron Cip: Još je*
ovoga Kapsko vino. Priprava 25.
 kaptar, *f. od luba kao kapa što se meće na ko-*
šicu na čuva od kiše. Rj. Tugja: kaptar. Osn. 371.
 kápula, *f. u Dubr. die Zwiebel, cepta, cf. luk.*
R. 1. v. erni, erjenav, rvenav. — Tugja: kapula.
Osn. 126.

kápūn, *m. vidi kópūn. od kile je amo prenesen*
— Gospareva kápūna ne može or'o odnijeti.
DPosl. 24. kápūn i udovica sve što papa, sve ne
zbačija. 16. Žiri kápūna jajati. 160.

kápura, *f. u Grblju vidi kaporka. Rj. i syn.*
od je. k por ista kokuše, kak. je u kaporka osnova
kapa, tako je bez sumnje i u kapura.

kápūrao, kápūrała, *m. der Korporal, nominativu*
ra i potvrdi: moie biti i kápūrał. isp. džendrao i
džendral, gen. džendrala, prema čemu je ordje i akc.
— Staviću vi dobre desecare, desecare, to su kapu-
radi. Npj. 5, 235. vidi kaplar, i syn. ordje.

kápūrina, *f. augm. od kapa. Rj. vidi kapetina. —*
tukva augm. kod burarina.

kápūt, kápūta, *m. — 1) der Kaput (österr.), Kapot,*
genus togae. Rj. — Ne treba mu kaput, nego čemo
mu načiniti trak. Straž. 1886, 864. — 2) (u C. G.)
vidi kapot. Rj. gunj s kukuljicom.

1. kār, *m. — 1 a) das Ausschelten, inerepatio: Od*
kara glava ne boli. Rj. vidi karba, karuja; karanje.
— Gotov kao baba na kar. Posl. 35. — b) kao kazna,
kastiga, pedepsa, pijena, Züchtigung, castigatio, sup-
plicium: Kar je Božji dar, ali je zlo kad biju, pa
ne dadu plakati. Posl. 133. Nosiće (djeca) kar za
preljube vaše. Mojs. IV. 14. 33. Ovo je dan nevolje
i karu i ruga. Car. II. 19, 3 (Ein Tag . . . der Züchtig-
ung). Ne ću te ostaviti sa svijem bez kara. Jer.
46, 28 (ich will dich strafen mit Mass). — 2) kār,*
vidi briga, Sorge, cura. Rj. sav komšiluk i sve selo
više da im s margvom oni (pastiri) čine kvare, i u
tomu men' zadaju karu. M. A. Rejtković. Ove je go-
dine lipa jesen bila, pa su se unile masline bez kara.
M. Pavlinović. ARj. IV. 851b. isp. kāriti se, raskar-
niti se.

2. kar, *postalo od ka što se dodaje kad kad drugim*
riječima kao da bi im se utvrdilo značenje (Korijeni
31), i od re od čega se samoglasno e najviše odha-
cuje: sadékar: menékar, tebékar. Korijeni 69. Men-
nikar, tebikar; menékar, tebékar; njegákár i t. d.
Rj.¹ L. vidi ka, karena.

1. kára, *f. palus infamans (?). (Njem. Pranger,*
Frauc. pilori, Tal. berlina), pedepsa pod Dubro-
vačkom republikom po kojoj bi se krivac postavio i
vezao na javno mjesto, gdje bi nekoliko vremena
ostao izložen sramoti. Postanje nije jasno. — u rječ-
niku Stalićeva berlina: na karu koga vezati, pri-
vezati. Viljeh na kari Petrušu nebogu. N. Nalješ-
ćević. ARj. IV. 851b.

2. kára,* *adj. indecl. vidi ern: I metni mu rastok*
na obrve, kara boju na kara zulove. Sinoć mene
kara haber dogje, kara haber, a u kara doba. Rj.
— Uzimlje boju karaboju. Npj. 2, 384.

kārabē, kārābā, *f. pl. vidi karablje. Rj. dem. kar-*
abice.

kārabice, *f. pl. dem. od karabe. Rj. vidi karablje.*
 kārablje, *f. pl. Rj. vidi karabe, dem. karablje.*
 — 1) eine Art Hirtenflote, fistulose genus. Rj. nekaka
 pastirski srarala: Lasno je gjavolu u ritu svirati (u
 karablje). Rj. 650b) taj postorici dodaje Luk: Jer
 on je u ritu trske ima dosta za karablje (Posl. 166.)
 — 2) na gadljima, das Pflotenstück am Dudelsack,
 t. t. t. utrauh: gadljar u karablje udara prstima, a
 do je na karabljama rog. Rj. — Glasnica, rupica
 u karabljama isprjeka. Rj. 88a. Rožnjak, prst (naj-
 više) u karablje u njim rož. t. j. udara u posljednju
 rupicu na karabljama gadljarskima. Rj. 651b.

kārabljice, *f. pl. dem. od karablje. Rj. vidi kar-*
abice.

kārabūgdānskā, *f. adj. die Moldau, Moldavia:*
 Dinitar uze zemlju Karabogdanskou, Karabogdanskou
 i Karavlašku. Rj. Kara-Bogdanska i Karačlaška sad
 su z jedno krajevina Rumunska.

kāraboja,* *f. kara boja, crna boja. Uzimlje boju*
karaboju. Npj. 2, 381. vidi kara.*

kārāč, kārāča, *m. der Scheller, ohjurgator. Rj. ko*
kara: Ima riječi 84 koje . . . sam ja načinio: vikač,
karač. Nov. Zavj. VII. Zlatna je grivna i nakit od
najboljega zlata mudri karač onome koji sluša. Prič.
25, 12. prena karačica karač je i onaj koji se kara.

kārāčica, *f. ona koja se kara, die Schellerin, quae*
invepat, ohjurgat: A jetve karačice. Rj. po Nje-
mačkom i Latinskom tumačenju karačica je i ona
koja kara koga. isp. i karač.

kārāfilje, *n.:* Vrlo miri cv'jeće karafilje. Rj. 359a.
 različne oblike ovoj riječi vidi kod karantil.

kāragros,* *m. erni groš, nekakav novac. Grei .*
zakupe Srpsku patrijaršiju . . . za 40 kesa karagroša.
 Ako karagroš ovdje znači Turski groš, onda ovo iz-
 nosi 20.000 forinti u srebru; ako li znači Španjolski
 talijer, onda dva put toliko. Kov. 10. isp. groš,
 grošić.

kārāgūlj, karagūlja, *m. (u Dubr.) nekaka morska*
riba. Rj. — tugja riječ. Osn. 132.

kārākōndžula,* *f. (u Biogradu) cf. nekršteni dani.*
 Rj.³ oni dani od Božića do Krstova dne: I tada
 svaka nečista sila ima oblast nauditi čoveku koga bi
 u nedoba desila van kuće; a osobito neka avet koju
 zovu karakondžula i kojoj je radost da nagna koga
 noću stigne na putu da je nosi kud ona hoće, dokle
 petli ne zapevaju pa onda ona beži. M. Gj. Mili-
 čević. ARj. IV. 854b. Pokazala sam im (susjedama)
 da razboj, koji one često zovu »karakondžula«, može
 da bude i lep kao kakav cvet. Zlos. 327.

kārakos, *adj. kara-kos. vidi ernokos, u Rj.: kara-*
kosa, f. die Schwarzhaurige, puella nigris capillis, cf.
ernokosa: Oj devojko, karakosa, ne gledaj me gola
boša. Rj.

kāraktēr, *m. der Charakter, χαρακτήρ. vidi ha-*
akter. — Što se tiče Kohasova karaktera, on je čovek
pošten. Straž. 1887, 382.

kāraktēran, kāraktērna, *adj. što pripada karak-*
teru: charakteristisch, Character-. — Evo kakav slušaj
izazva ovu karakternu izjavu. Zlos. 129.

kārāmūka, *f. eine Art Birne, piri genus. Rj. ne-*
kakva kruška.

kāramāulija, *m. Turčin zakona Hrišćanskoga. Rj.*
Karaman-lija. čovjek iz Karamanije.

kāran, *m. ime muško. Rj. osn. u Karo. hyp. od*
Kariman? hyp. tukva kod Cvijan.

kārāulij, *m. (u Srijemu) die Gewürznelke, caryo-*
phyllus aromaticus Linn. cf. karantil. Rj. i ondje
različne oblike.

kārāulij,* *m. vidi karavilje. Rj. die Nelke, dianthus*
caryophyllus Linn. biljka, cvijeće, i od njega miro-
dija. ova riječ dolazi u prerazičnim oblicima: gar-
anfil, garanfilje, garanfio, garanfilje, garofan, garo-
filje, karafilje, karanfio, karantil, karanfilje, karavilje;
džendžefil. — Nakiti me evecem svakojakim, ponajviše
evecem karanfjom. Npj. 1, 250. Bel bosiljak, žut ka-
ranfil. 1, 330.

kārānfilje, *n. vidi karantil. — Na čibuku lula*
od merdžana, a u luli tutum karanfije. Herc. 121.

kāranovae, Kāranōvea, *m. varoš (sada Kraljevo.*
 Rj.³) (u Srbiji) na desnom brijegu Ibra, koji odande
 dolje nedaleko utječe u Moravu (Karanovca je iz-
 među Ibra i Morave). Rj. za postanje isp. Kāran.

kāranovāčki, *adj. Rj. što pripada Karanovcu.*
 Kāranovčanin (Kāranovčanin), *m. Einer von Ka-*
 ranovca. Rj. čovjek iz Karanovca.

kārāntāu, karantāna, *m. (u primorju) vidi krajevra:*

Ko ne čuva *karantane* ne broji cekinje. Rj. — *Tal. carantano.*

kārānje, n. Rj. *verb.* od 1) karati, 2) karati se. — **1 a)** *das Ausschellen, objuratio.* Rj. *radnja kojom tko kara koga, kao ukoravanje:* Poslije mnogoga *karanja* i svjetovanja veli mu (Kara-Gjorgjije Petru) . . . Sovj. 16. U drugom je ukor njegov (Gospodnji) Jevrejima . . . i kao *karanje* za grijeh. D¹. 52. — **b)** *kao kaznjenje, kaštigovanje, das Strafen, Züchtigen, castigatio.* (Gle, blago čovjeku koga Bog kara; i za to ne odbacuj *karanja* svenogućega. Jov 5, 17. Bićeš rug . . . kad izvršim sudove na tebi gnjevom, jarošću i ljutijem *karanjem.* Jezek. 5, 15. — **2 a)** *radnja kojom se karaju n. p. žene između sebe.* — **b)** *radnja kojom se tko kara, kao ljuti.*

kārār, karāra, m. *das Gleichgewicht, æquilibrium:* Sam je Bog na *kararu.* Rj. (*Vuk dodaje toj poslovi:* t. j. savršen i svagda jednak). Post. 274. — *stanje po kojemu se što ne mijenja i ne pomijera, jer je u svakom dijelu savršeno.*

kārās, karāsa, m. *riba, govori se u Hrv. ridi karaš.*
kārās, karāsa, m. *die Karausche, cyprinus carassius Linn.* Rj. *riba koju narod u nekim krajevima kaže karas.* — *dem. karaščić.*

kārāšić, m. *dem. od karaš.* Rj.

Karāšica, f. voda u Slavoniji, *Nome eines Flusses, fluvii nomen.* Rj.

Karāšćauin, m. čovjek koji živi pokraj Karāšice, *Einer der an der Karasica wohnt.* Rj.

karašlāma,* f. nekake rane trešnje, *eine Art Kir-schen, carasi genus: Karašlame* u medu kuhane. Rj. *vidi araslama, arslama, rslama; ranica.*

1. kārati, kārām, v. impf. Rj. *v. pf. slož. iz-karati, na-, o-, po-, pro-.* — **1. 1)** *ausschellen, objurgo.* Rj. *kao ukoravati:* Majka Marn i bije i kara, gje je bila od jutra do podna. Npj. 1, 232. **2)** *Da ja znamem . . . da mi tebe biju i karaju sa mojega česta dolaženja.* 1, 377. **Kad ga onda Turci stanu karati, zašto zbija šalu sa svetinjom . . . Danica 3, 238. Stane ga karati, što je toliko blago propio.** 5, 90. **Mene je proto . . . pred ljudima u oči korio i karao i gotovo ružio za oro.** Sovj. 4. — **2)** *kao kazniti, kaštigovati:* Ja kojegod ljubim one i karom i poučavam. Otkriv. 3, 19 (*die strafe und züchtige ich*). Ako me ni tada ne stanete slušati, *karaću vas još sedam puta više za grijehe vaše.* Mojs. III. 26, 18 (*weil ich eure Strafen siebenfach mehren*). *Karaću ga prutom ljudskim i udarcima sinova čovječijih.* Sam. II. 7, 14. — **II. su se — 1)** *recipr. cinander schellen, objurare se invicem.* — **Kakocē** kao kvočka. (Osobito se govori ženama, kad se što mnogo karaju i viču). Post. 127. *Karaju se crjeva.* (Kad kome krče erjeva u truhu). 133. — **2)** *refleks. n. p. kara se otac, Boga, zürnen, irascor.* Rj. *kao ljuti ti se. Kara se Boga (kažu djevi kad grmi).* Rj. 33a. **2. kārati, m. pl.** (u C. G.) plata kmetovima ili sudijama od onijeh kojima sude, *die Prozesskosten, litis summa.* Rj.

Karātuna, f. voda u Riječkoj nahiji u Crnoj Gori. Rj.
karāula,* f. *der Wachtthurm, specula, turris ex-cubitoria.* Rj. *vidi kalaura, gragjdnica, strážara, stražarska kula.*

Karāvīda, f. ime žensko. Rj.

karāvīlje, n. *die Nelke, dianthus caryophyllus*

Linn. Rj. *vidi različne oblike ovaj rječi kod karanih.*

Karāvīlah,* m. *der Walahe aus der Walaehi, Valachus propriè e Valachia.* Rj. *Kara-Vlah, Vlah iz same Vlaške (Rumun iz Rumunske).* — **A** na ravnoj zemlji Karavlaškoj, ongje bješe *Karavlah Radule.* Npj. 3, 54.

Karavlahinja, f. *die Walaehin, mulier Valacha.* Rj. *Vlahinja iz same Vlaške (Rumanka iz Rumunske).*

Karavlaška,* f. *adj. die Walaehi, Valachia.* Rj. *Rumunska.* — **A** na ravnoj zemlji Karavlaškoj, ongje bješe *Karavlah Radule.* Npj. 3, 54.

Karavlaški, adj. *u d. ch. ch., valachos* Rj. *Rumunski.*

kāvrānae, kāravnae, m. *Boj crni vrana ta vež je vranac crn kobj.* — **1)** *prholoj kobju kāravnae, možda, ti je volu zamalo.* Rj. 182a.

kārba, f. (u Boer *das Au chalten, uncrispato, cf. kār ba.* Rj. *vidi i karuju, karanje.*

karbōnar, karbonāt, m. (u volj. po v. u. lina *111 Mantel, pullium:* U svjetlu *Carbonari mont.* Rj. *nekaki plast.*

karbūnkul, u. *drugi kama 'hart et Corundel, carbunculus.* — **Bj** si u Edemu vrtu Bojju; pokrivalo te je svako drago kamenje: *strad topat . . . karbunkul.* Jezek. 28, 13.

kārdāš,* m. prijatelj. *ale.* Rj. XXIX. — **Jaka kardāš! juriš** na dušman. Rj. 215b. **Ma kardāš!** Čudnijeh prilika! ono, joldas, po mas dobro njs. Npj. 4, 132. *govore Uhtaravdora.*

kardīnālni, adj. *cardinalis.* — *cardinalni brojevi.* D¹Kj. 1, 265. *vidi osovni.*

kārdūn, kardūna, m. *vidi gārdūn, carduus sativus.* Rj. 83a. *bulka.* — **Kardun** koji ima bosti, s dracom iznikne. D¹Post. 16.

kārečūje, n. *das Strafen heim* prsten *Spieß, multato in ludo annuli.* Rj. *radnja kojom tko karati koga.*

kārena, ridi rijece ka, kar, koje se dobaju kad kad drugim riječima kao da bi im se uterdilo značenje (Korijeni 31); kar je mjesto kare *otpadarsi mu na kraju e* (Korijeni 68); *riječi pak kare dodaje se još i riječu na kao utvragujuči još jeste značenje* (isp. tūna, ovdjena, Korijeni 116); *Menikarena, tebi-karena; menikarena; njegakarena i t. d.* Rj. 1.

kārēnje, n. *verb. od kariti se, radnja kojom se tko kar.*

kāret,* m. *die Strafe heim* prsten *Spieß, multa (poena) in ludo annuli.* Rj. *kaštiga kojom si u igri prstenu kaštiguju oni što su nadigrani.* — **Po** nekim mjestima . . . kriju prsten u ruke . . . i tu nema karata nikakvoga. Rj. 618a.

kāretiti, tim, v. impf. im prsten *Spiel* *strafen, multo in ludo annuli.* Rj. *u igri prstenu kaštigovati one što su nadigrani. isp. karet.* — **sa se, pass.:** *Onda se karete različno: jedne (one što su nadigrani) gare, jedne briju (iverom ili kakvim drvetom).* Rj. 617b.

kārika, f. *der Reif, Ring, der das Rohr der Flinte befestigt, ortis, cf. pavta, grivna, lima.* Rj. *vidi i luna, pafca, papta. isp. kolut 2.* — **V** krilu mu leži pavalija, na njojzi je trideset *karika.* Npj. 3, 119.

karikača, kariklija, f. *eine Art runde Mutze der Heregoviner, galerus heregovinensium.* *Kariklija* je od crvene abe ili čolhe, odozgo je zatubasta kao fes, a sa strane ima crnu postavu, za koju se odozdo može što zadjesti (gdjekoji u bojovima pozadijevaju fiseke da su im naručniji nego u kesama). *cf. ššak.* Rj. *kapa.* — *karikača* (osn. u *karika*). Osn. 350. *ista je osnova i u kariklija, samo što je ordje nast. Turski.*

Karimān, m. *Tursko ime muško, kao javak.* ARj. IV. 865b. — **Vino** pije Ograsčić serdaru sa dailžom stareim *Karimanom.* Npj. 3, 272. **Kad uskoči Tomanović Živko, nama uskok u Trebinje dogje . . . a lijepo ime izabrasmo, ime Tursko uskok-Karimane.** 4. 98. **Karo, Karan biće hyp. od Kariman.**

karišik,* m. — **1)** *izmiješano koješta, das Gemengsel, matura.* Rj. *vidi smjavinu, smjesa, sunjesa.* — **Zob** i pir smiješan, to zovu *karišikom*, ovu smjesu skupa i siju. Vrlo juzuat snijeg pomiješan s blatom zovu i to *karišikom.* — **Ne** moš po ovom *karišiku* mahnuti . . . u *lvi.* J. Bogdanović. ARj. IV. 866a. — **2)** **Pir,** nekakvo žito (čini mi se da se zove i *karišik*). Rj. 501a. **Karišik, der Spelten.** J. Bogdanović. ARj. IV. 866a.

Karīšnica, f. rijeka u Dahaciji između Velebita i ravnoga Kotara. Rj.

je iz narodne kase po 1200 groša. Soyj. 8. — 2) asa kása lisa, asa kása lišice! viču djeca tréući po snijegu. Rj. 8a.

kasaba,* *f.* mala varošica, ein Flecken, Markt Flecken, oppidulum vicus. Rj.

kašić, kašića, *m.* n. p. konj, koji dobro kasa, der Traber, gradicus tolutum. Rj. isp. kasalica, kasalo.

1. kásalica, *f.* uopće koja kasa. — 1) žensko čeljadé što kasa (skače, trči, ali u prijekornom smislu): One devojke zovu se kod nas noćne kasalice. G. Zelić. ARj. IV. 875a. — 2) vrijeme (nedjelja) u koje žene kasaju (isp. 1). Trapavica (trapavica nedjelja), ženska kasalica. u baniji. V. Arsenijević. ARj. IV. 875a.

2. kásalica, *m.* (u Zomunu) onaj što se s parlatore rije šalje u varoš te zove koga na razgovor. Rj.³ kaj kása, trči. isp. kasáč, kasulo.

kásalo, *m.* Traber, gradicus tolutum. Rj. kaže se za kasuća ali kao s podsmijehom. isp. kasáč, kasalica. — riječi s takim nast. vidi kod bajala.

kásalov, *adj.* des kasalo, z. B. kod kasalove kuće, schickit man jemand (in April), wenn man ihn durch veygeliche Gänge foppen will, tolutum gradenticis. Rj. što pripada kasalu. — Kod kasalove kuće. (Kad ko za što pita, pa onaj koji se pita ne će pravo da mu kaže, nego ga vara, t. j. da kasa jednako uzalud). Postl. 137.

kásan, kásna, *adj.* vidi doean. u Rj. dolazi samo kao adverb: kásno. vidi doekan. Rj. 265b. kasno (samo u srednjem rodu kao adverb.). Osn. 177. comp. adv. kásnije. — Valja znati i u kome su se redu dogajale (promjene)... koje su se dogodile ranije, koje li kasnije. Priprava 80. drugdje se u Fuka i u Daničiću čita: prije... poslije, doenije, poznije, koje vidi. U orom starijem primjeru: Ni srna kasna, ni kuna nevhvena. DPostl. 80 — kasan je koji nije brz, a u tom značenju govori se i sada u Hrv. u orom primjeru iz sadašnjega vremena: Rani ranilac i kásni kasnilac kuću teče. Nar. posl. u Liel. V. Arsenijević. ARj. IV. 875b. — suprotno je *adj.* rani. isp. kasniiti.

kásanje, *n.* das Traben, gradus tolutitis. Rj. verb. od kasati. radnja kojom kasa n. p. konj.

kásapin,* *m.* vidi mesar: Novi kasapi pod rep kolju. Rj. vidi i komardar.

kásapiti, *pím*, *v. impf.* sjeći meso. Fleisch aus-hauen, lauius sum. Rj. sjeći meso kao kasapin. *v. pf.* slož. iskasapiti.

kásapljenje, *n.* das Fleischhauen. ars lauii. Rj. verb. od kasapiti. radnja kojom tko kasapi.

kásapnica, *f.* vidi mesarnica. Rj. vidi i komarda. gdje se meso sjeće. vidi i mesnica.

kásapski, *adj.* vidi mesarski. Rj. što pripada kasapinu ili kasapinu kojemu gogj. — Kasapsko je meso po četiri pare, lovačko po groš, a hrsusko po dukat. (Jer lovac izdangubi, a hrsuzin plaća globu i dangubi u zatvoru). Postl. 133.

kásár, kására, *m.* Njem. Kaserne; kasarna. u Hrv. V. Arsenijević. ARj. IV. 878b. vidi i kasarna.

kásárna, *f.* (u C. G.) die Kaserne, castra: A glas begu na kasarnu dogje. Rj. vidi kasar, kasarna.

kásárna, *f.* vidi kasarna. vidi i kasar. — Kasarna, kasar. u Bačkoj. V. Arsenijević. Nova kasarna. M. Gj. Miličević. Na misto onih... Kasarni uzidane su kuće. M. A. Reljković. ARj. IV. 878b.

kásati, *sám*, *v. impf.* traben, tolutum incedo. Rj. ići kasom. *v. pf.* slož. do-kasati, iz-, na-, po-, pre-, pro-, s-; *v. impf.* slož. dokasivati, prokasivati; *dem.* káskati. — Tvrd više daje, a lijen dalje kasa. Postl. 312. Al' eto ti jednoga junaka, sve kurjački kasu preko polja... Morete li, braćo, poznavati ono pscto što kasa uz polje? Nj. 4. 105.

kasija, *f.* casia, mirisava kora od nekakva drveta. — Sve haljine tvoje mirišu smirnom, alojem i kasijom. Ps. 45, 8. Dolazahu na sajme tvoje; uragjeno

gvozdje i kasaju i čimot uopčinahu s tobom. Jezek. 27, 19.

káskánje, *n.* *dem.* od kasati. Rj.

káskati, *kám*, *v. impf.* *dem.* od kasati. Rj. *dem.* *impf.* slož. dokaskivati, prokasivati. Rj. 265b.

kásnilac, kásnioca, *m.* carpal (u Lica. Rj.) ranilac i kasni kasnilac koji teče. u r. pol. u Lica. V. Arsenijević. kaj kasno lip. r. ARj. IV. 880b. isp. doehnolegalac. — tabra sap. i. kad suvilo.

kásniiti, *snm.* (u vojv.) vidi doean. Rj. *v. impf.* kasno ići, dolu. *dc. v. pf.* slož. kásniiti, zikásniiti (i se). *v. impf.* slož. zakašnjavati i se.

kásno, (u vojv.) vidi doekan. Rj. vidi primjer u dj. kasan. — A taj momak ka na nekako, da se ne mora magla otisnula. HNj. 3, 521.

Kásoronja, *f.* (u C. G.) nekaka trava, koji u vodi ima rod kao kestuje, koji vinje jedu. At. Scept. kraut, herba quaedam palustris. Rj. tr. p. v. l. L. Rj.³

kásra, *f.* *alc.* ARj. IV. 881b. da Kásra. — D. su svi Indijanci razdijeljeni na četiri čim (casta). Dancica 2, 123.

Kástela, *n.* *pl.* osam sela pored mora između Špljeta i Trogira. Rj. od Lat. castellum, fortica, grad, kula, trigjara. isp. kastel, kastio. — U Kástelima prijatelji onoga koji upre, najme narikaču i pošalju mu kući, te ga žali i za njim nariče. Rj. 75a. ali vidi Kástela.

kásten, kástile, kástilicé, *adv.* gerade, rigens, proprie, directe: otišao mu kástile za to (ne uzgred ili čega drugoga radi). Rj. kao baš b. navalice, navalša, navo, upravo, upravnice, upravnice. isp. nakástiti, (na)umiti.

kástrola, *f.* die Casserole (Kastrolle), sartago mundastrata. Rj. nekaka tava s ručicom.

káš, *m.* vidi unkaš (cf. obluk, oblučje): Pa zeravn o káš obesio. Rj. vidi i jabuka G, u sedla što je is-peto na prednjoj i stražnjoj strani.

1. káša, *f.* *hujp.* od kašika: Kad primeseš šimšir káša ka grlu. Rj. — Šimšir-káša, šimširova kašika. Rj. 839b.

2. káša (káša), *f.* der Brei, die Grütze, aliea: Kad je mlijeka nije káše, a kad je káše nije mlijeka. Kad se štogod vrlo raskuva, ili se izmiješa tako da se ne zna šta je, der Brei, puls: načinilo se kao káša. Rj. — Arpakáša, ječmena káša. Rj. 7b (*alc.* káša biće samo kod riječi arpakáša Madarska budni: árpa-káša). Žežen kášu hladu. Postl. 79.

kášagija,* *f.* der Striegel, strigilis. Rj. oranje za česanje. vidi česagija, česalo.

kášalj, kášlja, *m.* der Husten, tussis. Rj. vidi hripavac, magareći kašalj, rikavac, suhi kašalj.

kášičar, *m.* — 1) Löffelmacher, cochlearius. Rj. ko gradi kašike. — 2) (u Srijemu) die Löffelgen, platatea leucoradia. Rj. ptica.

kášičara, *f.* — 1) t. j. vodenica (potočara), što joj kolo stoji uspravo, a pera su takovog kola kao kašike, eine Bachmühle, mit aufrechtem Rad, molae parvae genus. Rj. vidi lopatara, prekaja. — Budanj, 1) velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kášičari vodenici. Rj. 11b. — 2) sud gdje se spremaju kašike: Dalje na desno polica je na kojoj su: tepsije, činije, kalenice i kášičare s kašikama. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 885b.

kášičarev, *adj.* vidi kášičarov. Rj. što pripada kášičaru 1.

kášičarka, *f.* (Vlaška Giganka) Löffelmacherin, cochlearia. Rj. ženska koja gradi kašike.

kášičarov, *adj.* Rj. vidi kášičarev.

kášičica, *f.* *dem.* od kašika. Rj. vidi žličica.

kášični, *adj.* Löffel-, cochlearis. Rj. što pripada kašici.

kášika,* *f.* (*pl.* gen. kášiká) der Löffel, cochlear, ligula, cf. žlica, ožica. Rj. vidi i ložica. *dem.*

kašalica, *n.* k. sa. Kusalo, u kašike ono što se kašalica. Rj. 317b. Pjanjaca, *k.* kašika što se njome kašalica. Rj. 317b. Da može popio bi ga u kašici rode kašalica. Rj. 317b. Postl. 51. Kaške . . . grade Karaški. C. Zam. Danica 2, 102.

kašiluk, *n.* der Stahl (in der Flinte), chalybs. Rj. 317b. Utopak, utopac, na kašluku ono u kašluku. Rj. 317b.

kašket, *k.* kašeta, *m.* des Casquet, galac genus: kod cesara obršteri biše, i nosiše od zlata kaškete. Rj. 317b. pa kao k. v. da, k. v. i, k. v. i.

kašljauje, *n.* das Husten, tussitatio. Rj. verh. od kašljati, radnja kojom tko kašlje.

kašljati, *k.* kašljem, *v.* impf. huseu, tussio. Rj. v. pf. slo. iz-kašljati, o-, na- (se), pro- (se); *v.* impf. slož. iz-kašljivati (se), po-, dem. kašljucati, isp. dkašljiviti (i) sašlj debiti, isp. hrkati, kaže se mjesto kašljati u konju i mušku.

kašljav, *adj.* za akc. isp. takra *adj.* Osn. 86. vidi kašljiv. Sav. kašljav, Batahaka je svim starijim ljudima zadavao brige. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 887a. i u Stullija.

kašljavac, *k.* kašljavec, *m.* kašljav čorjek: Za kašljavac i psobonike. Bos. vila. 1886. ARj. IV. 887a. i u Stullija.

kašljiv, *adj.* den Husten habend, tussi laborans. Rj. vidi kašljav, bolestan od kašlja, koji mnogo kašlje.

kašljivac, *k.* kašljivac, *m.* kašljiv čorjek. Stull. — I Postl. uca bas nemilo tuži. J. S. Reljković. ARj. IV. 887a.

kašljucalica, *f.* žena koja kašljucac: Ti si ona preukava kašljucalica. J. Bogdanović. ARj. IV. 887a.

kašljucalo, *n.* čorjek koji kašljucac: Ti si onaj prečudnosni kašljucalo. J. Bogdanović. ARj. IV. 887a.

kašljucanje, *n.* dem. od kašljanje. Rj.

kašljucati, *k.* kašljucam, *v.* impf. dem. od kašljati. Rj.

kašljucenje, *n.* vidi docjenje. Rj. verh. od kasniti, koje vidi.

kaštar, *k.* kaštra, *adj.* n. p. vino, herb, sauer, averbus. Rj. vidi kiseo, isp. opor, oporan.

kaštel, *k.* kašćela, *n.* pl. orako zove sela izmegju spljeta i Trogira tamošnji narod, kao što dokaza Budmani. ARj. IV. 889b. u ne: Kašćela, kako ima u Rj. za postanje isp. kaštio, kašteo (kaštel).

kaštelanin, *m.* čorjek iz kašćela. ARj. IV. 889b. u Rj. grčskom: Kaštelani svi su zakona Rimskoga. Rj. 265b. — za nast. isp. Bačvanin.

kaštiga, *f.* (u vojv.) die Strafe, poena. Rj. vidi kazan, pedepsa, pijena. isp. kār I b. — To je kod nas narodna kazan (kaštiga) za žene. Danica 2, 132.

kaštigovanje, *n.* das Bestrafen, puniatio. Rj. verh. od kaštigovati, radnja kojom tko kaštiguje koga.

kaštigovati, *k.* kaštigujem, *v.* pf. i impf. bestrafen, punio, castigo. Rj. vidi kazniti, pedepsati. isp. karati I 2. — postanjem od Lat. castigare.

kaštio (kašćeo), *k.* kaštjela, kašćela (kašćela), *m.* castellum, das Castell, gradić, kula. — Zidač kaštjele u ajeru. DPostl. 157. Ode Jovo put kašćela. Here. 243. Jedan imaše kaštio kako jedan gradac. M. Divković. Nahogjaše se u jednomu kašćelu ili u gradiću. J. Filipović. Trsat jest kaštel dosta tvrd. F. Glavinčić. ARj. IV. 890a. Dva od učcnikov njegovijeh hogjahu u kaštio. N. Ranjina. ARj. IV. 891a. za nast. kaštio, kašćela (isp. andio, angjela); muškatio, muškaćela; Zudlo, Zudjela (Zudjela).

kaštio, *z.* zaverben, subinde. Rj. od kad što, otpadavši a pred s, ali d pred s može i stati kao i pred s: kaštio, koje vidi, vidi kad i kad, i syn. i primjere ondje.

kaštrnje, *a.* verb. od kaštriti, radnja kojom tko kaštruje. Rj. n. p. granje s drvea, vidi haštrnje.

kaštrina, *f.* osobna onoga što je kastru: Piće pri-

jatnom kaštrinom usta i jezik grize i razdražava. P. Bolić. ARj. IV. 891b.

kaštriti, *k.* kaštrim, *v.* impf. vidi haštriti, kresati 2. sječa s drvea granje što mu može biti škodljivo. *v.* pf. slož. okaštriti. — Ono stablo kako se kaštri. Gj. Rapić. ARj. IV. 891b.

kāt,* *m.* — 1) das Stockwerk, contignatio: kuća na dva kata, cf. boj, tavan. Rj. vidi i pod I, podina. — Celije su bile na dva kata. Danica 1, 17. U pr- come katu u najvećoj sobi skupljali su se sovjetnici. Sovj. 10. Čardak, u visoke zgrade na više katova gornji katovi . . . osim onoga pri zemlji. Daničić. ARj. 893b. isp. dvokatan, dvokatnica. — i u durbina: On izvali durbin od biljura, pa ga izvi na dvanaest kata. Rj. 220a (vidi kam, koljence, koljeno 2). — 2) eine Ritze Schnüre am Kleide: udri tri katu gajtana. Rj. kao red 1, vrsta 2. oramo može biti da idu ori pri- jeri: Oblači divno odijelo . . . a na sebe tri kata haljina. Npj. 2, 227. Na gjevojku dva kata haljina, a dva kata od svoga zlata. Here. 223. Skroji i gjaku i učitelju po kat lepih haljina od crvene čoje. Mil. 219.

Kāta, *f.* hyp. od Katarina, roc. Kāto, vidi Kāte. — Lijepa Kāta. Rj. 325a (ime erijetu). Māra, Kāta, Vida. Postl. XXXI.

kātān, *cf.* pipavica. Rj. — Od Dunava do Dnava, do dva cara carevina, gusen gusenica, palipuška palip- pan, drž' se seko za katan, katan bio gjulistan. Klin- čica, varčica, zvećac! Ovdje žmurio onaj na kome dogje zvećac. Rj. 500b.

kātana (kātana),* *m.* ein Krieger zu Pferde, miles eques: Skidaj ruho nezvana kātano. Rj. u pjesmi žen- skoga roda, vojnik konjik. Muž, kātana, vojnik. coll. katanija. — Kuluč-kesa, u kātana što viši ostrag (do ispod koljena). Rj. 314a. I pred njima pašina kātana beg Džindž-aga iz donje krajine. Npj. 4, 443. U tom udari spaljiva sa svojim kātanom podaleko pored njih, pak reče kātani . . . Danica 3, 238.

kātanae, *k.* kātāna, *m.* — 1) das Anhängeschloss, sera apposita (Franc. le cadenas). Rj. vidi čilit, lokot. Ovakovi je rob imao oko vrata gvozdenu halku s ka- tancom pod grlom. Rj. 651b. — 2) das Gelbkraut, reseda luteola Linn. Rj. biljka.

kātānija, *f.* (coll.) die Krieger zu Pferde, milites equites: Pa uzima trista katanije. Rj. mnoštvo kātana.

kātanski (kātanski), *adj.* den Kriegern zu Pferde gehörig, militum equitum. Rj. što pripada kātanumu ili kātani kojemu god. — Kātanskom oficiru. Straž. 1887. 382.

Kātārīna, *f.* (akc. ARj. IV. 894b) ime žensko: Katarina carica Ruska. Npj. 5, 530. hyp. Kāta, Kāte.

kātārište, *n.* (u C. G.) die Fahnenstange, hastile vexilli, cf. kopljaca. Rj. držak u zastave. — za nast. isp. grabljište.

kātārka,* *f.* der Mastbaum, malus. Rj. vidi arbuo, jarbuo, jarbol. — Greta, mala barka bez katarke. Rj. 92b. Na katurei zmija šestokrilkla. Rj. 837b. Brod ne može po moru hoditi, . . . prije nego se na njemu arbno (katarke) pohije. Kov. 66. Oslobiše tvoja uža, ne mogu tvrdo držati katarke svoje ni razapeti jedra. Is. 33, 23.

kātārma,* *f.* kao dijete slušao sam vrstu iz nekake pjesme: Sini munjo da kātarmu nagjeme. — i mislim da znači uzda. Rj. — Kātarmu, uzda. (u Bosni). Ž. Radonjić. Tyrdokorno što je ono je na svako zlo prigunuto, niži ga ikoja kātarmu zauzdati može. Gj. Rapić. ARj. 895a.

Kāte, *f.* hyp. od Katarina, vidi Kāta. — roc. Kāte, ostali padeži kao u Kāta, u Urnoj Gori i u nom. Kāte. Postl. XXXI. isp. Osn. 51. — Sveta Kāte, k ognju gnjate. DPostl. 119.

kātēhēt (kātēhēta), *k.* kātēhēta, *m.* xxvii/45 po Lat. izgovoru; po Grčkom katehet, katiheta. prema riječima

kavēdžija,* *m. der Kaffeesieder, cuppo coffearius.* *P. j. spjed r ad kavane.* vidi kafedžija.

kavēdžijin, *adj. des Kaffeesieders, thermopolae.* *Rj. 361b.* *U kafedžiji, vidi kafedžijin.*

kavēdžijica, *f. die Kaffeesiederin, thermopolae.* *Rj. 361a.* *U kavēdžijicu, gospodarica od kavane.* vidi kafedžijica.

kaveni, *adj. Kaffee-, coffea inseriens (z. B. Löffel.* *81. 100. Rj. 361b.) pripada kavi, vidi kafeni.* *Mlinar, čašica vadenica.* *Rj. 361b.* *Pristavili kavene ibrike, a prosili srebrne tildžane.* *Npj. 1. 305.*

kavez,* *m. der Kage, carea.* *Rj. vidi kafez, gajba, kajba, kajpa, krletka.* — *Kobača, od drveta kao krletka kavezi, gdje se drže kokoši ili kakva druga životinja.* *Rj. 280b.* *Pačinjak, kavez u kom se patke zatvoraju.* *Rj. 192a.* *U našijem narodnijem pjesmama i djevojke se drže u kavezima: Već on ljubi Omerovo zlato, kojeno je u kavezu raslo.* *Rj. Podigla se tanana robinja gotoviti gospodsku večeru, da je nosi Zlatki u kavezu.* *Npj. 3. 137.*

kavga,* *f. der Zank, rixa, cf. svagja:* *Cincar Janko od Orida grada, koji kavje po svijetu traži, gdje je kavga da se onjje nagje.* *Rj. vidi i svadnja, raspra, razmirica 2, zadjevica.* — *Zavrēi kavgu.* *Rj. 158b.* *Zagjericca 1) uzrok za koji se kavgu zagjere.* *2) svagja ili kavga sama.* *Rj. 174a.* *Zakuhavati, zakuhavati kavgu.* *Rj. 179b.* *Zametati, zametnuti kavgu.* *Rj. 183a.* *Zaturiti kavgu, cf. zametnuti, zavrēi.* *Rj. 199a.* *Zavēca se kavgu.* *Rj. 201b.* *Kako dogje odmah kavgu zvanu.* *Rj. 209a.* *Uvaditi kavgu, cf. zametnuti.* *Rj. 219a.* *U kavzi su ljute kavgađije.* *Rj. 257b.* *A sve radi kavgu da ograditi.* *Rj. 438b.* *Lasno je kavgu zametnuti, al' je teško kavzi džrap dati.* *Posl. 166.* *Da megj' nama posle nije kavge.* *Npj. 2. 359.* *Kad s' učina medj' svatovi kavga, Čira ide te kavgu zamiriti.* *3. 506.* *Jer imamo s' gjavirum kavgu.* *1. 213.* *Tejva kavgu, za tobom smo pošli, ti udari sa svojom družinom.* *1. 281.* *Znaše dorat, da će putovati, a na kavgu na mejlan izići.* *1. 300.* *I na Čačku učiniše kavgu.* *4. 355.* *No čekuju na krajinu kavgu, gdje je nije, i sami je grade.* *4. 511.* *Zametnu se strahovića kavgu.* *5. 387.*

kavgađija,* *m. der Stänker, rivator:* *U piću su teške pijanice, a u kavzi ljute kavgađije.* *Rj. tko rado zamoče kavgu: Jer su oba kavgađije mladi, te te nama zadenući kavgu.* *Npj. 3. 211.* *vidi inadžija, isp. nabodica, nabrēica, nabrēko, naločica, nasrtač, nasrtao, natrukaša.*

kavraisati,* *išem, v. pf. unučen, replico.* *Rj. zaglariti (n. p. klinac).* *ARj. IV. 908a.*

kavrika, *f. (u Liei) nekaka trava za sijeno, Art Pflanze, herbae genus.* *Rj. — riječi s' takim nast. kod aprika.*

kavur, kavurin, *m. vidi kaur, i sja. ondje, nerjernik.* *Donošaše od kanara glave.* *Npj. 5. 175.* *Ne pitamo tebe, kurarinu.* *Pjev. ARj. IV. 908a.* — *za umetnuto v. isp. Arnavutin prema Arnautin.*

kavženje, *n. das Zanken, rivatio.* *Rj. verb. od kavžiti se, radnju kojom se tko kavži.*

kavžiti se, kavžim se, *v. r. impf. sich zanken, ricari, cf. svagjati se.* *Rj. vidi i gložiti se, i sja. ondje.*

kazalo, *n. na početku ili svršetku knjige da se može naći na kojoj je što strau; Inhaltsverzeichnis, index. — Kazalo evanđjelja nedjeljnijeh. J. Matović. Kazalo oniju stvari koje se u ovoj knjizići nahode.* *M. A. Reljković. ARj. IV. 900b.*

kazaljka, *f. — 1) u djece kad uče čitati, der Zeiger der Kinder beim Syllobüchen, index puerorum libri in syllabus colligentium.* *Rj. ono čim djecu pokušaju čitati kad uče čitati.* — *2) na sahatu, der Zeiger an der Uhr, index horarium.* *Rj. ono što na sahatu pokušuje vrijeme, vidi skazaljka.* — *riječi s' takim nast. bacaljka, čertraljka, dudaljka, gjijo-*

taljka, izmetaljka, mahaljka, obrtaljka, puhaljka, straljka, vozaljka, zavrtaljka, i t. d.

kazan,* *m. Rj. dem. kazančić. — 1) der Kessel zum Brautweinbrennen, ahenum: nagrađio kazan; peče kazan: hajdemo na kazan. Kogod dogje na kazan (gdje kazan peče) valja ga počastiti rakijom; za to se reče za one koji malo koline imaju: dokle peče dotle i teče.* *Rj. vidi rakijnski kotao. A to na vatri veliki kazan, kuva se u njemu večera.* *Npr. 73.* *Onaj veliki kazan s' jelom za tili čas progje.* *74.* *(Glavni kmet . . . može nemirnim ljudma i skitačima, koji idu od kazana do kazana, udariti do 25 batina.* *Miloš 191. — 2) U igri kumači . . . velika ona jama u srijedi zove se kazan.* *Rj. 391a. — 3) kao kolovrat, vir, vrtuša vrtlog: Između Poreča i Ršave stoje kazani, u kojima se voda jednako obrće, i lagje, osobito male, koje na onaj kolovrat naigju, hoće da proguta.* *Danica 2. 37.*

kazau, *kavni, f. die Strafe, poena, vidi kaštiga, pedepsa, pijena. isp. kar 1b. akv. će biti kážau, kážni. isp. A. Pavić. Rad LIX. 97. — To je kod nas narodna kazau (kaštiga) za žene.* *Danica 2. 132.* *Za manje su krivice obične kazni boj i zatvor.* *Miloš 192.* *Ali su i kazni bile žestoke za kragju i poharu.* *DM. 72.* *Malo će se naći u njima (dalmatinskim statutima) krivica, za koje bi bile odregnene tjelesne kazni.* *297.* *Za sve su druge krivice bile kazni moralne i tjelesne.* *314.*

kazančić, *m. dem. od kazan.* *Rj. vidi kotlić.*

kazandžija,* *m. der Kesselchmied, Kessler, ahenarius.* *Rj. tko pravi kazau, vidi kotlar.*

kazanija, *f. vidi ispek.* *Rj. dijel rakije što se daje onome, koji da u naruč' kazan za pčenje rakije.*

kazanski, *adj. n. p. kapak, zum Brautweinkessel gehörig, ahenarius.* *Rj. što pripada kazauu.* — *Konjić, račvasto malo drvo, koje se zavučē odzodu u kazansku luda, te niz donji i dulji njegov krak ide rakija u postavu.* *Rj. 289b.*

kazati, kažem, *v. pf. (u pracs. i v. impf. n. p. kažu, man sagt, dicunt) sagen, dico.* *Rj. vidi povigjeti, povjediti, reći. v. pf. slož. do-kazati, iz-, od-, po-, pod-, pri-, pro-, u-, za-; v. impf. kazivati (dijalekt. kaže-vati, kazivati).*

1 a) upoče, kako se komu kaže što: Kažu, man sagt, dicunt. Kaži mi da ti kažem (kad ko pita koga za ono što onaj ne zna). *Rj. Pa još slugi nauštica kaže.* *Rj. 411a.* *Kazao mi u oči.* *Rj. 482a.* *Pletikotaria, u Srba se ovo kaže kome za podsmijeh.* *Rj. 507a.* *Kaže mi sve po istini.* *Npr. 15.* *On mi kaže sve po redu svoju nevolju.* *76.* *Ja ti na to ne umijem ništa kazati.* *154.* *Najposlije sam sebi kaže: »A što bi se Baš-Celika bojao?«* *201.* *Je li istinito što mu sree kaže.* *250.* *Blago mene! evo moga kuma, samljeće mi bez ujma. (Kazao nekakav u sebi . . .)* *Posl. 15.* *Da nije Turčin pod kapom? (Kad ko hoće za kim što zlo da kaže . . .)* *53.* *Miša mi za lara kažeš.* *DPosl. 61.* *Što sam do sud sve okolišio, ovdje ću izrijekom da kažem.* *Pis. 85.* *Ili, drugima riječima da kažem, gdje je gogj . . .* *Posl. XXVI. Latinin kaže jednom riječi amor, laudor, rogor i t. d.* *Rj. 144.* *Već je kazato . . . kao što je i malo prije kazano.* *LVI.* *Što je Gospod kazao preko proroka.* *Mat. 1. 22.* *Etō vam kazah naprijed.* *24, 25. — b) objekat je u akusativu (i u infinitivu) ili, e. priveszuna rečēnica: Da ti kažem jednu pjesmu, pripovijetku.* *Rj. U Omer-begovice dvije kēzi na udaju kažu.* *Rj. 258b.* *Kažite mu nek mi ide iz dvora.* *Npr. 35.* *Onda joj ona kaže svu nevolju svoju, i kako je bila kod sneca.* *57.* *On mi kaže sve po redu svoju nevolju i da je došao da ga pita.* *76.* *Okle može biti zlo kad ti kažeš toliko dobro? 165.* *Je li lijep, koliko ga kažu.* *Npj. 1. 9.* *Junacima kažu tanku pregju prestj.* *1. 218.* *»Ko je ona lijepa delija? . . . Svatovi joj kažaše Vođu.* *1. 526.* *Jošte, braćo, da vam riječ kažem: »Izvadite drvene ču-*

kesetina, *f.* — *m.* od kesa. *vidi* kesurina. — *takva* abet na.

késežar, — koji keseg rado jede ili njima trguje. U Slavoniji Kesegane u Šali zovu *kesožarima*, jer se od njih može i jesti. Rj.³

késežica, — *der* od kesa za. Rj.

késeica, *f.* — *1)* *der* od kesa, *das* Beutchen, — Rj. — Pri esak, kao mala kesica. Rj. 710a. — *2)* Srebrna izlana, kao *kesi* a od srebra. Rj. 710a. 11. — *3)* *der* od kesa ili kutijeta što se u njoj nosi. Rj. 82b. — *2)* boli dijete kesica, *Hadensack*, — Rj. *rad* možnje, možnjice.

kesim, *m.* — *1)* *die* Bauschumme, *aversio*: V. sk. plaća Turskome caru *kesim*, t. j. osjekom. Rj. — Po sv. Lazarevoj postame Srpsko despotstvo *pod* Turskom *kesimom*. Danica 2. 76. — *2)* *Mithe* *per* *den* *Fruchtgenuss*, *aversio* *pro* *usufructu*, *die* *meist* *in* *einer* *Thelle* *der* *Frucht* *selbst* *besteht*: dao krave *pod* *kesim*. Rj. — Volovi se daju na izor, krave i ovce *pod* *kesi*. Rj. 300a. Crkve *pod* *kesim* (arendu) da se više ne mogu davati. Miloš 194.

kesimača, *f.* ovcu koja se daje *pod* *kesim*. *ein* *Schaf*, *das* *per* *den* *Fruchtgenuss* *abgegeben* *wird*, *overs* *pro* *usufructu* *praestanda*: I on kupi Turske *kesi* *re*. Rj. — Krave se daju *pod* *kesim*, *isp.* *kesim* 2. *po* *terze* *kesimača* *može* *biti* *i* *krava*, *što* *se* *dade* *pod* *kesim*. Da je vjera Džaradžiću Vulu, koji gonji paš *kesimače*. Npj. 1. 417. I ostade krava *kesimača*. 3. 499. No će zamit' *ovce* *kesimače*. 5. 500.

kesiti, *kēsim*, *v.* *impf.* Rj. *vidi* kēčiti, *v.* *pf.* iskesiti *vidi* iskliliti zube. — *1)* *t.* *j.* zube, *die* *Zähne* *weisen*, *esterlo* *dentes*, *ringor*. Rj. *pokazivati* zube. — *Kest* *st* *z* *ub*, *koji* *kesi* *zube*. Rj. — *2)* *sa* *se*, *refleks.* *lachen* *und* *die* *Zähne* *weisen*, *ringor*. Rj. *smijati* *se* *pa* *pokazivati* *zube*, *vidi* skiliti se.

kesizub, *m.* (u Risnu) koji se jednako smije, *der* *Luchstige* (*schimpflich*), *risor*. Rj. *koji* *se* *jednako* *kesi*, *vidi* kestozub, pestozub, *tako* *služi*, *riječ* *kod* *kreznub*.

kēstēn, *kēstēna*, *m.* (*gen.* *pl.* *kēstēnā*). Rj. *voll*, *kestenje*. — *1)* *die* *Kastanie* (*österr.* *die* *Kesten*), *Baum* *und* *Frucht*, *castanea*. Rj. *gorski* *kesten*, *drvo* *i* *rod*, *vidi* kostanj, goraš, gorskač. — *2)* *oko* *Glüne* *kañu* *kesten* *krompiru*, *a* *kestenu* *pod* *1* *govore* *kesten* *gorski*, *gorač*, *gorskač*, *vidi* krompir, *i* *syn.* *ovlje*.

Kēstēna *planina*, *f.*: 1 *Kestena* visoka planina. Rj. *kēstēnār*, *kēstēnāra*, *m.* koji kestene prodaje, *Kastanienverkäufer*, *qui* *castaneas* *vendit*. Rj. *vidi* *kēstēndžija*, *kostanjar*.

kēstēnārika, *kēstēnārka*, *f.* *Kastanienverkäuferin*, *mulier* *castaneas* *venditans*. Rj. *koja* *kestene* *prodaje*.

kēstēndžija, *m.* *vidi* *kestenar*. Rj.

kēstēnič, *m.* *dem.* *od* *kesten*. Rj. — *takva* *dem.* *kod* *brezič*.

kēstēnik, *kestenika*, *m.* *der* *Kastanienwald* (*Kestēnwald*), *castaninum*. Rj. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *aptik*.

kēstēnov, *adj.* *što* *pripada* *kestenu*. Uze Jakov *putova* *kestenovih*. Mojs. 1. 30. 37.

kēstēnje, *m.* (*voll.*) *die* *Kastanien*, *castaneae*. Rj. *mnogte* *kestenā*. — Kasoronja, nekaka trava, koja u volji ima rod kao *kestenje*, koji svinje jedu. Rj. 265b. Orasi rastu sumi, kao po gdje kojim mjestima i *kestenje*. Danica 2. 101.

kēstēnzub, *m.* (u C. G.) *vidi* pestozub. Rj. *kesto-zub*, *kesto-zuba*, *vidi* i *kesizub*.

kesurina, *f.* *vagn.* *od* *kesu*. Rj. *vidi* *kesetina*. — *kesu* *vagn.* *kod* *balurina*.

kēšēnje, *n.* *verb.* *od* *kesiti* *i* *kesiti* *se*, *radaja* *kojom* *se* *zube* *bi* *se* *kesi*.

kēške, *m.* *kešica*, *n.* *ein* *Spese* *von* *Weizen* *und* *Linsen*, *ein* *arvus* (*schwarzer*). Najprije se ženica *ovčiji* *da* *u* *njoj* *ne* *bude* *nista* *od* *samoga* *zrna*, *po* *što* *se* *u* *ovčiji* *obite*, *te* *spadne* *ljudska* *s* *nje*, *pa* *se* *ovčiji* *kešice* *u* *li* *s* *ovčijim* *mesom* *tako* *ukuha* *u*

kotlu da se meso sve raspadne: onda se koma povade napolje, a meso se lopaticom tako izmiješa s onom raskuhanom ženicom da se ni malo ne raspoznaje; po tom kad hoće *keške* da se jede, vade se po nekoliko kašike u tiganj te se pogrije. Rj. *vidi* *češke*.

kēten, *m.* (u Hrv.) *vidi* *četen*. Rj. *vidi* *i* *lan*.

kēteniste, *n.* njiva na kojoj je ljetos keton nastao. J. Bogdanović. ARJ. IV. 941b. *vidi* *četeniste*, *laniste*.

kētenov, *adj.* *što* *pripada* *ketenu*. *isp.* ARJ. IV. 941b. *vidi* *četenov*, *lanen*.

kētenš, *m.* *ein* *Art* *serbischen* *Tanzes*, *chorcae* *serbicae* *genus*. Rj. *Madž.* *kett* *stānez*, *pus* *de* *deux*. *vidi* *ketuša*, *nekakva* *igra*, *tanac*, *vidi* *ketuša*.

kētrica, *f.* *vidi* *četrica*. Rj. *a* *četrica* *nema* *u* *Rj.* — *Od* *tugjih* *su*: *kētrica* *i* *četrica*. Osn. 326.

ketuša, *f.* *vidi* *keteuš*, *nekakva* *igra*, *tanac*. *Madž.* *kett* *stānez*. — *I* *štu* *svati* *dopuštenje* *od* *kuma* *da* *smedu* *igrati* *s* *mladom* . . . *i* *to* *se* *obično* *igra* *ketuše*. Živ. 318.

kēva (Kēva), *f.* *ime* *žensko*. Rj. — *Kēva* *i* *Kēva* *biče* *okrnjeno* *Paraskava*. Osn. 94.

kēvtānje, *n.* *das* *Befzen* *der* *Jaagdhuude*, *allutatio* *canis* *venatici*. Rj. *verb.* *od* *kevtati*, *radaja* *kojom* *keve* *n.* *p.* *ker*.

kēvtati, *kēvčēm*, *v.* *impf.* *befzen* *wie* *ein* *Spürhund* (*klaffen*), *latro* *ut* *canis* *sagar*, *gunno*. Rj. *osobitim* *načinom* *lajati*, *kao* *ker*, *kao* *pas* *u* *loru*. *vidi* *čevkati*, *šehatati*, *šetkati*, *ževkati*. *isp.* *škamutati*.

kēzūn, *m.* (u C. G.) *muški* *nadimak*. Rj. *za* *nast.* *isp.* *Kreun*.

kī, *gen.* *kojega*, *relativna* *zamjenica* *muškoga* *rodu* *u* *starom* *hrvatskom* *jeziku* *prena* *sadašnjemu* *obliku* *koji*. *vidi* *ka*. — *Kami* *kī* *se* *valja* *maha* *ne* *prima*. DPost. 45. *Kī* *muči*, *uči* *što* *ne* *zna* *da* *zna*. 46. *Teško* *onomu* *kī* *sve* *svoje* *vidi*. 126. *Zamjenica* *koji* *u* *staro* *je* *vrijeme* *glasila* *i* *kī*, *tako* *ima* *sada* *samo* *loženo* *neki*. Obl. 33. *suda* *se* *ne* *piše* *u* *knjižernom* *jeziku*.

kīcio, *m.* *ein* *Zierling* (*vom* *Manne*), *qui* *mollius* *incedit*. Rj. *muškarac* *koji* *se* *mnogo* *kīti*, *kingjuri*, *koji* *se* *kīčoši*, *vidi* *vrkoč*, *kifiric*. — *Zar* *mogu* *iz* *jedne* *porodice* *izaći* . . . *divovi* *i* *maljenice*, *kīčoši* *i* *goličci*? *Priprava* 33. *Kīčoš* (*osn.* *nezn.*, *isp.* *kičeljic*). Osn. 359.

kīčošenje, *n.* *das* *Zieren*, *mollior* *incessus*. Rj. *verb.* *od* *kīčošiti* *se*, *radaja* *kojom* *se* *tko* *kīčoši*.

kīčošiti *se*, *šim* *se*, *v.* *r.* *impf.* *sich* *zieren*, *mollius* *incedo*. Rj. *mnogo* *se* *kīti*, *nakičen* *hoditi*, *ponosito* *hoditi*, *vidi* *vrkočiti* *se*.

kīčac, *n.* *Nad* *kilom* *kīčac*. (Reče *se* *za* *čoecka* *koji* *je* *što* *osobito*). Post. 186.

kīčeljiv, *adj.* (po *jugozap.* *kraj.*) *hochmüthig*, *superbus*, *cf.* *ohol*, *ponosit*. Rj. *isp.* *pokičeljati* *se*, *isp.* *kīčoš*.

kīčeljstvo, *n.* *der* *Hochmuth*, *superbia*. Rj. *oholost*, *ponositost*. — *kīčelj*(*v*)*stvo*. Korijeni 33.

kīčica, *f.* Rj. *kīčica* (*pred* *č* *je* *ot palo* *t*, *od* *osnove* *koja* *je* *u* *kitu*). Osn. 317. — *1)* *die* *Krone* *am* *Pferdefuss*, *corona*. Rj. *nu* *nozi* *konjskoj* *stragu* *nad* *koptom* *gdje* *su* *duge* *dlake*. *vidi* *kičica* 3. — *Dan* *će* *biti* *zmija* *na* *putu* *i* *guja* *na* *stazi*, *koja* *ujeda* *konju* *za* *kīčicu*. Mojs. 1. 49 17. — *2)* *der* *Busch*, *crista*: *De* *se* *popni* *jeli* *na* *kīčicu*. Rj. *vrh* *n.* *p.* *od* *jete*. — *3)* *das* *Tausendguldenkraut*, *gentiana* *centaurium* *Lim.* *cf.* *kičica*. Rj. *biljka*. — *4)* (u *Srijemcu*) *vidi* *pisaljka*. Rj. *oruđe* *za* *pisanje*. — *Za* *prvih* *6* *stvari*, *na* *kojima* *se* *pisalo*, *valjalo* *je* *dlijeto* *od* *kosti* *ili* *od* *gvozdja*. *A* *za* *potonje* *mekše* *osim* *boje* *trebala* *je* *kīčica* (kao *još* *i* *sad* *u* *Hini*) *ili* *trska*. *Priprava* 183. *kīčica*.

kīčma, *f.* *vidi* *legja*. Rj.

kīčmenica, *kīčmenjača*, *f.* *der* *Rückgrat*, *spina* *dorsi*. Rj. *vidi* *rténica*, *rténjača*. — *osn.* *u* *kīčma*.

kīčen, *adj.* *upravo* *part. pass.* *od* *kīčiti*. *vidi* *kitan* 2. *u* *Rj.*: *kīčeni* *svätovi* (*i* *čauši*), *m.* *pl.* (st.) *das*

kikinda, *f. v. v. s. Banatu*, Rj. kikindski. — *c. Kikinda*, Rj. *sto prv da Kikindjanin*. — *E. ter von Kikinda*, Rj. *čotjek iz Kikonja*. — *U Grblju ime volu*, Rj. *tikva imena kikoš*. — *U p. slovici: Po sto Vlaše kikoš? Nekaka s... u sub tu pa to krala u nedjelju svojemu... za je vijača gdje nosi kikoš da proda. Kokoš... kaati, jer bi to bilo po Srpski a ona je... za i ne potaže. Rj.*

kikot, *m. sp. k. k. anje*: *Čuše se kikat mladih de... 16. ARj. IV. 951a. Vesco kikot ispuni... des se snjež ne beše stišao... Zlos. 13. ... kol glomot.*

kikotanje, *n. das late Luchen, vchinnatio*, Rj. *kikotati se, r. b. u. Fajom se tko kikoše.*

kikotati se, *kikočm se, v. r. impf. laut luchen*, Rj. *smjati se iz glasa, vidi grohotati se.*

kila, *f. — 1) der Bruch im Unterleibe, hernia*, Rj. *prilori, prijedor, proder; presega, isp. klini. — 2) der Auswuchs an einem Baume, tuber: Nameše se kao kila na grlavo drvo. Rj. što se ispenje n. p. ... kila ili na čljadeta: Gontunar, kila ili guka... kila se kome na tijelu ispenje. Rj. 91b. Nad kilom... Reče se za čocka koji je što osobito. Postl. 186. — 3) in C. G. gruda snijega, ein Schneeball, glehula raris: biju se kilari, ili gukaju se, t. j. grudaju se. Rj. vidi gruda, grudva, guka. — 4) ein Getreidemass, r. od gaus. Rj. nekaki mjera za žito.*

kilav, *adj. der einen Bruch hat, herniosus*: Svi su bolesni, osim kilavoga braje, Rj. *što ima kilu, vidi istecni, kvaran 2. prosut, stetan 2. — U koje rasade hokvice nema, ili ako je kilava hokvica, od nje glavica bid ne može. Rj. 36b. Gdje je mnogo babica kilava su glava. Postl. 74.*

kilavica, *f. kilava ženska*: Pava bura na Radula, te pomeča dva Radula... i Milien kilavic. Here. 212.

kilaviti, *kilavim, v. impf. koga, einem (durch Anstrengung) einen Bruch verursachen, concilio herniam*, Rj. *činiti da tko postane kilav, ljerajući ga n. p. na posto od se tečaj, v. pf. iskilaviti (i se), okilaviti, pokilaviti (i se).*

kilavljenje, *n. das Verursachen eines Bruchs, concilio herniae*, Rj. *verb. od kilaviti, raduju kojom tko kilavi koga.*

kiljer, *kiljera, m. (u srijemu) vidi čiler*, Rj. *i syn. ordje, dem. kiljerac.*

kiljerac, *kiljera, m. dem. ad kiljer*, Rj.

kim, *m. biljka za sez, cuminum, der Kümmel, vidi 2 komin, kumin. Licenjeri, što dajete desetak od metvice i od kopra i od kima. Mat. 23, 23. Ne sije li grahor i kim? Is. 28, 25.*

kimak, *kimka, m. (u prim.) vidi stjenica*, Rj. *isp. cama. — Nadio se kako kimak. DPostl. 69. kimak od L. d. cimex.*

kimanje, *v. verb. od kimati, raduju kojom tko kima.*

kimati, *kimam, v. impf. klimati glarom. isp. klimati. — Varuj se zene ka muga, i mladića ki kima. DPostl. 119. Kimaše glavom. S. Rose. ARj. IV. 953a. v. pf. kimati.*

kimnuti, *kimnem, v. pf. jed in put učiniti ono što... Neka glava tvoja odgovori, to jest... M. Divković. ARj. IV. 953b.*

kipija, *f. in C. G. silno vrijeme, n. p. kiša, snijeg, silno vrijeme, Silnce-Wetter, tempestas pluvialis aut... Rj.*

kipja, *f. in C. G. po Grčkom govoru... die Cymbel, ... z. b. — Udaraju u kipje mje... I. 15, 19. Hvalje ga Bogaj uz jasne... uz kloride gramorne. Ps. 150, 5.*

kingjūrjenje, *n. das Aufputzen, exornatio*, Rj. *verb. od kingjūriti se, raduju kojom se tko kingjuri.*

kingjūriti se, *kingjūrīm se, v. r. impf. sich putzen, comor, cf. kititi se. Rj. v. pf. nakingjūriti se.*

kiniti, *kinim, v. impf. vidi kinjiti, mučiti koga v. pf. slož. iz-kiniti, na. — 1) Kad ga strašna već smrt kini. V. Došen. O zoro, nemoj mi srdasca kinit, sini skoro. A. Kanižić. Željan svoje tilo kiniti. A. Tomiković. — 2) sa se, refleks.: Ah! uzdiše, kini se, u sreću ga tišti. J. Rajić. Jer u lipnju čim se drugim kini. I. S. Reljković. Oni o njuj veoma se kine. Koliko se je kinto da razmetne ovu njihovu odluku. A. Tomiković. ARj. IV. 954b.*

kinkavica, *f. (u Paštr.) vidi žizole*, Rj. *nekakur sitni grab.*

kinuti, *kinēm, vidi kinnuti*, Rj. *u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h.*

kinuti se, *nēm se, v. r. pf. sich fortpacken, amoviri sese: kini mi se s očiju. Rj. ki(d)nuti se. I. prej. kidoh se. isp. v. impf. kidati (i se). — Kini mi se s duše! (Progji me se, ne dosagjuj mi). Postl. 133. isp. vuči se. 3) ruci se odulte, packe dich von dannen, appage; ruci se kući. Rj. 80a.*

kinjba, *f. die Plage, vexatio*, Rj. *vidi mika. — za postanje isp. kiniti, kinjiti, riječi s takim nast. kod herba.*

kinjenje, *n. das Placken, excruciatio*, Rj. *verbal. supstant. od kiniti i kinjiti, raduju kojom tko kini ili kinji koga, vidi mučenje.*

kinjiti, *kinjim, v. impf. mučiti koga, placken, excrucio*, Rj. *vidi kiniti (i se), v. pf. slož. iz-kinjiti, na (i se). — 1) I vijjeti Ličkog Mustaj-bega, kako kinji njeg od Zadra bane. Nar. pjes. Hörm. Tijelo svoje kinji i muči. M. Divković. — 2) Više će se kinjiti i mučiti nepravedni sidom i sramom. F. Lastrić. Drže i s njim u mloštivu se kinje. J. S. Reljković. ARj. IV. 956a. Gdje se stara tako kinji majka za svojijem, za sinom jedinim. HNpj. 1. 47.*

kip, *kipa, m. (u vojv.) die Bildsäule, signum, statua*, Rj. *vidi lik, isp. ukipiti se. — Nijedan kip nije pružio ruku od sebe, nego svaki prigrlio k sebi. (Slabo ko daje, nego sve iste). Postl. 214. Grad Efes slavi veliku boginju Dijanu i njezin kip nebeski. Djel. Ap. 19, 35. Evo vidi jedan kip (statuu) divice Marije. J. Banovac. Kad vide kipore srce i prilike Isusove. F. Lastrić. Mudž. kíp.*

Kipar, *Kipra, m. ostrvo po Grčkom govoru, po Latinskom Cipar, koje vidi. κίπρος, Cyprus, Cyperru. Progjoše tja do Kipra. Djel. Ap. 11, 19. Odande otidoše u Kipar.*

Kipar, *Kipra, m. biljka κίπρος, cyprius, Cyperrhume. — Bilje je tvoje votnjak od šipaka s voćem krasnijem, od kipa i narda, od narda i šafrana. Pjes. nad pj. 4. 13.*

kiparis, *m. drvo κίπρισσος, cyparissus, cupressus, die Cypressen, vidi cipres, čepariz, čempres. — Slava će Livanona doći k tebi u kiparisu, boru i kedru. DP. 332.*

Kiparski, *adj. što pripada Kipru (ostrvu), cypriisch, Cyprius. — Kancelar dvojici kraljeva kiparskih. Glas. 21, 277. ake. od Daničić. ARj. 801b kod riječi Ciparski.*

kipjeti, *kipim, v. impf. überlaufen, redundo*, Rj. *vidi previrati, v. pf. slož. iz-kipjeti, po, uz. — Što nema odmah osude za zlo djelo, za to sree sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo. Prop. 8, 11. Lonac kad vri, sve što veće pokriva se, sve većma kipi. DPostl. 56. Ali ohološ' u, čoviče, li kipiš. I. T. Mrnavić. Kotlovi olovom kipeći. Sav u gječju kipi. J. Rajić. Dan u koji će tresti se planine, kipiti more. Gj. Rajić. ARj. V. 1b.*

kipljenje, *n. das Ueberlaufen des siedenden Wassers, redundatio*, Rj. *verb. od kipjeti, raduju kojom što kipi n. p. vodu.*

kiša, *f.* *Rj.* od korijena od kojega i kititi. *isp.* Korijeni 263, *dem.* kitica. — **1)** *der Strauss, Buschen, sortum:* kita cvijeća. Po kita ružice, po drugu ljubice. *Rj.* — Podiže se peteljka vojska, te očera po ledu govoda kad mi hješe u kitu ršenica. *Rj.* 496a. Ukiniti, ukicati cvijet u kitu. *Rj.* 776b. S večera će bosiljak niknuti . . . a u zoru u kite se viti. *Npj.* 1, 22. Iduć s vode cvijeće sam brala, *savila sam* do četiri kite. 1, 232. Da li da berem kitu crveća? 1, 331. Kako je više cvjetova, onda nije struk, nego kita od mnogo strukova. *Straž.* 1883, 1766. — **2)** (st.) kita i svatovi. 1, j. kičeni svatovi, kao u Vergilija: arma virumque. *Rj.* — Veseli se, kito i svatovi, koji jeste kuzazu u svatove. *Npj.* 5, 297. Kad pogleda niz polje zeleno, kad to ti kite i svatova. *Herc.* 39. kita znači i družina, društvo, u ovakim primjerima: Ljepo ti je pogledati, kako svati kitom sjede. *Npj.* 1, 66. E ćeš tamo dobra naći: dirnu kitu svoje tvoje. 1, 93. — **3)** *die Quaste, cirrus, fimbria:* Kita na fesu, na barjaku. Od krstova zlatne kite vise, te kucaju Boška po plećima. *Rj.* *isp.* potkita, resa 4, rojta. — Nosi kitu zlata, da pozlati vrata i oboja poboja. *Npj.* 1, 117. Kosa joj je kita ihrišima. 1, 157. Kite kiti, podveziće plete, svaka kitu od dukatu zlata. 1, 158. Ja sam biser prosula, pomozu mi nizati i u kitu kititi. 1, 180. Vjerenica daruje . . . djeveru lijepu s kitama duvankesu. *Kov.* 45. — **4)** Kita i kita, *das männliche Glied der Kinder.* *Rj.* u muškića sramni ud. *vidi* kitica, beja, resa. *isp.* kōka.

kiša, *f.* *der Russel, rostrum suis.* *cf.* čuša, surla, rilo. *Rj.* gubica u sručjeta.

Kišan. *kiša, adj.* — **1)** *vidi* kišovit. *Rj.* kaže se u *vrane k d j mnog* kiša, *vidi* i kišljiv. *dažd*. — Nije težak po ljutoj zimi i kišov. *M. Radnić.* U vrane zimno i kišno. *J. Velikanović.* *ARj.* V, 11b. — **2)** *što pripada kisi, vidi* kišni.

Kišanje. *n.* (u Dubr.) *das Einweichen, maceratio.* *Rj.* *verb.* od kišati, radnja kojom tko kiša u. p. košulje u vodi.

Kišati. *vim.* *v. impf.* (u Dubr.) *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kišati se, *na-*, *za-*. — **1)** *kiseliti* što u. p. košulje u vodi. *anweichen, macero.* *Rj.* — **2)** *su* se. *pass.* *po-*kiseliti se, *raspasti* se u vodi. *eingeweichen werden, macerari:* da vidimo hoće li se bečkot dobro kišati. *Rj.* *upravo:* kiseliti se, raspadati se u vodi, *budući v. impf.* *vidi* kiseliti 2, *pass.*

Kišica. *f.* *vidi* šaraljka. *Rj.* oruđe kojim se što šara ili skuje. — *Kišica* (šć stoji njesto **CTO**), od osnove postale nastavkom -ka od osnove koja je u rus. i čes. **КИЩА**. *Osn.* 317. *isp.* kičica 4.

Kišenje. *n. verb.* od 1) kišiti, 2) kišjeti. — **1)** stanje koje biva kad što kisi.

Kišica. *f. dem.* od kiša. *Rj.* *vidi* daždice.

Kišiti. *kiš.* (u Boci) *vidi* kišjeti. *Rj.*

Kišjeti. *kiš.* *v. impf.* (u Boci) *regnen, pluere.* *cf.* daždjeti. *Rj.* *vidi* kišiti. *v. pf.* slož. *okišiti* se; *okišati* se. *kišati* se. *vidi* i kišiti, kišljati.

Kišljiv. *adj.* (u Boci) *vidi* kišovit. *Rj.* *vidi* i kišan 1, *dažd*.

Kišni. *adj.* u. p. voda. *Regen- (z. B. Wasser), pluvis.* *Rj.* *što pripada kisi, vidi* kišan 2. — *Dažd*-vica. *Kišna voda.* *Rj.* 110a. *Kišnim* kapljama razmekšavaš Bože! je (zemlju), blagosiljaš je da ragja. *Ps.* 65, 10.

Kišnica. *f.* (u Bačkoj) *vidi* daždlevica. *Rj.* *kišna voda, vidi* i diždlevica.

Kišobran. *m.* kišo-bran, štít koji od kiše brani. *isp.* kolobran. — Nemah srea staviti ga (štap) u štaparu, gdje stoje očevi štapovi i *kišobran.* *Megj.* 180.

Kišovit. *adj.* u. p. godina. *repperisch, pluviosus.* *Rj.* *Loza* se za vrijeme kad je mnogo kiše, *vidi* kišan 1, *kišov.* *dažd*. — *Loza* i koza vodu ne miluju (ne miluju *kišovito* vrijeme). *Posl.* 170. *takva adj.* kod *ovč*.

Kit. *m.* (u Dubr.) *Walfisch, baluena mysticetus.* *Rj.* *vrh* rida od *Grč.* *κίτος.* — Stvori Bog kitove *ovč.* *Mis.* 1, 1, 21.

Kit. *kit!* *interj.* *ruft* man den Lammern zu, *indem man sie von den Mattern abtreibt, voc separantis ad terrea aquas u matribus.* *Rj.* *vidi* kit luć, *uzri-*tu u *gajtanima* odbučujući ih od oraca materra. *isp.* kitkali.

kiša, *f.* *der Russel, rostrum suis.* *cf.* čuša, surla, rilo. *Rj.* gubica u sručjeta.

Kišan. *kiša, adj.* — **1)** *vidi* kišovit. *Rj.* kaže se u *vrane k d j mnog* kiša, *vidi* i kišljiv. *dažd*. — Nije težak po ljutoj zimi i kišov. *M. Radnić.* U vrane zimno i kišno. *J. Velikanović.* *ARj.* V, 11b. — **2)** *što pripada kisi, vidi* kišni.

Kišanje. *n.* (u Dubr.) *das Einweichen, maceratio.* *Rj.* *verb.* od kišati, radnja kojom tko kiša u. p. košulje u vodi.

Kišati. *vim.* *v. impf.* (u Dubr.) *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kišati se, *na-*, *za-*. — **1)** *kiseliti* što u. p. košulje u vodi. *anweichen, macero.* *Rj.* — **2)** *su* se. *pass.* *po-*kiseliti se, *raspasti* se u vodi. *eingeweichen werden, macerari:* da vidimo hoće li se bečkot dobro kišati. *Rj.* *upravo:* kiseliti se, raspadati se u vodi, *budući v. impf.* *vidi* kiseliti 2, *pass.*

Kišica. *f.* *vidi* šaraljka. *Rj.* oruđe kojim se što šara ili skuje. — *Kišica* (šć stoji njesto **CTO**), od osnove postale nastavkom -ka od osnove koja je u rus. i čes. **КИЩА**. *Osn.* 317. *isp.* kičica 4.

Kišenje. *n. verb.* od 1) kišiti, 2) kišjeti. — **1)** stanje koje biva kad što kisi.

Kišica. *f. dem.* od kiša. *Rj.* *vidi* daždice.

Kišiti. *kiš.* (u Boci) *vidi* kišjeti. *Rj.*

Kišjeti. *kiš.* *v. impf.* (u Boci) *regnen, pluere.* *cf.* daždjeti. *Rj.* *vidi* kišiti. *v. pf.* slož. *okišiti* se; *okišati* se. *kišati* se. *vidi* i kišiti, kišljati.

Kišljiv. *adj.* (u Boci) *vidi* kišovit. *Rj.* *vidi* i kišan 1, *dažd*.

Kišni. *adj.* u. p. voda. *Regen- (z. B. Wasser), pluvis.* *Rj.* *što pripada kisi, vidi* kišan 2. — *Dažd*-vica. *Kišna voda.* *Rj.* 110a. *Kišnim* kapljama razmekšavaš Bože! je (zemlju), blagosiljaš je da ragja. *Ps.* 65, 10.

Kišnica. *f.* (u Bačkoj) *vidi* daždlevica. *Rj.* *kišna voda, vidi* i diždlevica.

Kišobran. *m.* kišo-bran, štít koji od kiše brani. *isp.* kolobran. — Nemah srea staviti ga (štap) u štaparu, gdje stoje očevi štapovi i *kišobran.* *Megj.* 180.

Kišovit. *adj.* u. p. godina. *repperisch, pluviosus.* *Rj.* *Loza* se za vrijeme kad je mnogo kiše, *vidi* kišan 1, *kišov.* *dažd*. — *Loza* i koza vodu ne miluju (ne miluju *kišovito* vrijeme). *Posl.* 170. *takva adj.* kod *ovč*.

Kit. *m.* (u Dubr.) *Walfisch, baluena mysticetus.* *Rj.* *vrh* rida od *Grč.* *κίτος.* — Stvori Bog kitove *ovč.* *Mis.* 1, 1, 21.

Kit. *kit!* *interj.* *ruft* man den Lammern zu, *indem man sie von den Mattern abtreibt, voc separantis ad terrea aquas u matribus.* *Rj.* *vidi* kit luć, *uzri-*tu u *gajtanima* odbučujući ih od oraca materra. *isp.* kitkali.

kiša, *f.* *Rj.* od korijena od kojega i kititi. *isp.* Korijeni 263, *dem.* kitica. — **1)** *der Strauss, Buschen, sortum:* kita cvijeća. Po kita ružice, po drugu ljubice. *Rj.* — Podiže se peteljka vojska, te očera po ledu govoda kad mi hješe u kitu ršenica. *Rj.* 496a. Ukiniti, ukicati cvijet u kitu. *Rj.* 776b. S večera će bosiljak niknuti . . . a u zoru u kite se viti. *Npj.* 1, 22. Iduć s vode cvijeće sam brala, *savila sam* do četiri kite. 1, 232. Da li da berem kitu crveća? 1, 331. Kako je više cvjetova, onda nije struk, nego kita od mnogo strukova. *Straž.* 1883, 1766. — **2)** (st.) kita i svatovi. 1, j. kičeni svatovi, kao u Vergilija: arma virumque. *Rj.* — Veseli se, kito i svatovi, koji jeste kuzazu u svatove. *Npj.* 5, 297. Kad pogleda niz polje zeleno, kad to ti kite i svatova. *Herc.* 39. kita znači i družina, društvo, u ovakim primjerima: Ljepo ti je pogledati, kako svati kitom sjede. *Npj.* 1, 66. E ćeš tamo dobra naći: dirnu kitu svoje tvoje. 1, 93. — **3)** *die Quaste, cirrus, fimbria:* Kita na fesu, na barjaku. Od krstova zlatne kite vise, te kucaju Boška po plećima. *Rj.* *isp.* potkita, resa 4, rojta. — Nosi kitu zlata, da pozlati vrata i oboja poboja. *Npj.* 1, 117. Kosa joj je kita ihrišima. 1, 157. Kite kiti, podveziće plete, svaka kitu od dukatu zlata. 1, 158. Ja sam biser prosula, pomozu mi nizati i u kitu kititi. 1, 180. Vjerenica daruje . . . djeveru lijepu s kitama duvankesu. *Kov.* 45. — **4)** Kita i kita, *das männliche Glied der Kinder.* *Rj.* u muškića sramni ud. *vidi* kitica, beja, resa. *isp.* kōka.

kiša, *f.* *vidi* Kita 4.

kiša, *f.* — **1)** ime žensko. *Rj.* — **2)** planina u Deregovini: Doklen dogje pod kitu planinu. *Rj.*

kišan. *kiša, adj.* — **1)** *vidi* kitnast: megju kitnim goricama. *Rj.* *što je kao kita, nalik na kitu* (1). *vidi* i kitast. — **2)** kičen, *geschmückt, ornatus:* Pa uhvati kitnu Crnogorku. *Rj.*

kitara. *f.* *muškića sprava, Grč.* *κίθαρα, cithara, die Cither, Laute, vidi* citara. — Ona u arlu ni u kituru ne zna ni zapevati, nego zna lijepo vesti i šiti. *Straž.* 1886, 1224. Kad čujete rog, svirale, kitare, gusle . . . popadajte svi. *Dan.* 3, 5.

kitast. *adj.* *vidi* kitnast. *Rj.* *vidi* i kitan 1. *što je kao kita, nalik na kitu.*

kitica. *f.* — **1)** *dem.* od kita. *Rj.* — Pa saviju cvijeće u kitice. *Npj.* 1, 40 (*isp.* kita 1). Pokupiše krvcu u kiticu, postrapaše n'jeme i slijepe. *Herc.* 317 (*isp.* kita 1). Tobolac sa zlatnijem kiticama. *Kov.* 90 (*isp.* kita 3). *Kitica* ili resa. *Rj.* 283b (*isp.* kita 4). — **2)** (st.) *die zierliche, ornata:* Odovle ću preseliti, kado, u kiticu varoš Podgoricu. *Rj.* kao kičena, *kitna* 2. — **3)** *vidi* kičica: A zafuzda jednom žicom zlatom, okiti mu kitu do kitica. Te joj ljube ruke i koljena, šarca konja dolje u kitice. *Rj.* na nozi konjskoj. *vidi* kičica 1. — **4)** (u Dubr.) *das Tausendguldenkraut, gentiana centaurium Linn.* *cf.* kičica 3. *Rj.* biljka. — **5)** u muškića sramni ud. *vidi* kita 4, resa 6. — **Kōka.** *der weibliche Schamtheil bei kleinen Kindern (wie bei den männlichen kitica oder resa).* *Rj.* 283b.

kitina. *f.* *die Schneebuschen auf den Bäumen nach frischgefallenem Schnee, nives in arboribus:* kitina u planini, ne može se ništa sjeći. *Rj.* *kitina* (osn. u kita). *Osn.* 161. kad zapane snijeg, ono što se na drveću načini kao kite od snijega.

kititi. *tim.* *v. impf.* *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kititi, *na-*, *o-*, *od-*, *pod-*, *pri-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* slož. *potkićati*, *ukicati*; *prikićivati*. — **1 a)** *zieren, schmücken, ornuo.* *Rj.* *vidi* gizdati (koga), krasiti, resiti. — *Plaćite* za Saalom, koji ras je kitio zlatnijem zakladima po haljinama vašim. *Sam.* II, 1, 21. — **b)** (u pjesmama) *kititi* što, u. p. cvijeće, u kite, kao savijati ga u kite: *Trgaj* mi, sele, cvijeće, pa mi ga kiti u kite. *Npj.* 1, 23. *Što* ja *kitim* cvijeće u kitice. 1, 40. *amo ide i ovaj primjer:* Biser mi se prosuo, da pomožeš kupiti i u kite kititi. *Herc.* 225. — **c)** (u pjesmama) *kititi*

kititi. *tim.* *v. impf.* *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kititi, *na-*, *o-*, *od-*, *pod-*, *pri-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* slož. *potkićati*, *ukicati*; *prikićivati*. — **1 a)** *zieren, schmücken, ornuo.* *Rj.* *vidi* gizdati (koga), krasiti, resiti. — *Plaćite* za Saalom, koji ras je kitio zlatnijem zakladima po haljinama vašim. *Sam.* II, 1, 21. — **b)** (u pjesmama) *kititi* što, u. p. cvijeće, u kite, kao savijati ga u kite: *Trgaj* mi, sele, cvijeće, pa mi ga kiti u kite. *Npj.* 1, 23. *Što* ja *kitim* cvijeće u kitice. 1, 40. *amo ide i ovaj primjer:* Biser mi se prosuo, da pomožeš kupiti i u kite kititi. *Herc.* 225. — **c)** (u pjesmama) *kititi*

kititi. *tim.* *v. impf.* *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kititi, *na-*, *o-*, *od-*, *pod-*, *pri-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* slož. *potkićati*, *ukicati*; *prikićivati*. — **1 a)** *zieren, schmücken, ornuo.* *Rj.* *vidi* gizdati (koga), krasiti, resiti. — *Plaćite* za Saalom, koji ras je kitio zlatnijem zakladima po haljinama vašim. *Sam.* II, 1, 21. — **b)** (u pjesmama) *kititi* što, u. p. cvijeće, u kite, kao savijati ga u kite: *Trgaj* mi, sele, cvijeće, pa mi ga kiti u kite. *Npj.* 1, 23. *Što* ja *kitim* cvijeće u kitice. 1, 40. *amo ide i ovaj primjer:* Biser mi se prosuo, da pomožeš kupiti i u kite kititi. *Herc.* 225. — **c)** (u pjesmama) *kititi*

kititi. *tim.* *v. impf.* *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kititi, *na-*, *o-*, *od-*, *pod-*, *pri-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* slož. *potkićati*, *ukicati*; *prikićivati*. — **1 a)** *zieren, schmücken, ornuo.* *Rj.* *vidi* gizdati (koga), krasiti, resiti. — *Plaćite* za Saalom, koji ras je kitio zlatnijem zakladima po haljinama vašim. *Sam.* II, 1, 21. — **b)** (u pjesmama) *kititi* što, u. p. cvijeće, u kite, kao savijati ga u kite: *Trgaj* mi, sele, cvijeće, pa mi ga kiti u kite. *Npj.* 1, 23. *Što* ja *kitim* cvijeće u kitice. 1, 40. *amo ide i ovaj primjer:* Biser mi se prosuo, da pomožeš kupiti i u kite kititi. *Herc.* 225. — **c)** (u pjesmama) *kititi*

kititi. *tim.* *v. impf.* *Rj.* *v. pf.* slož. *iz-*kititi, *na-*, *o-*, *od-*, *pod-*, *pri-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* slož. *potkićati*, *ukicati*; *prikićivati*. — **1 a)** *zieren, schmücken, ornuo.* *Rj.* *vidi* gizdati (koga), krasiti, resiti. — *Plaćite* za Saalom, koji ras je kitio zlatnijem zakladima po haljinama vašim. *Sam.* II, 1, 21. — **b)** (u pjesmama) *kititi* što, u. p. cvijeće, u kite, kao savijati ga u kite: *Trgaj* mi, sele, cvijeće, pa mi ga kiti u kite. *Npj.* 1, 23. *Što* ja *kitim* cvijeće u kitice. 1, 40. *amo ide i ovaj primjer:* Biser mi se prosuo, da pomožeš kupiti i u kite kititi. *Herc.* 225. — **c)** (u pjesmama) *kititi*

knjigu, pisati knjigu: Donese mu divit i hartiju, te je *sitnu knjigu* nakitio, ne *kiti je*, kud je njojzi kaže, no je *kiti* preko mora sinjger. Npj. 2, 382. — 2) *sa se*. — a) *pass.*: Idući (pjesma) od usta do usta raste i *kiti se*, a kašto se i umaljuje i kvari. Npj. 1, XXXII. — b) *refleks.* *vidi* čelobjebati se, gizzdati se, gladići se, kaćuniti se, kingjuriti se. — Gladionica, *koji se kiti*. Rj. 87b. Ijubo moja, pitoma ružice! L'jepo ti mi bješe procvatila! al' zaludu, kad s' ne *kitih tobom!* Npj. 1, 406. Njih radi si se kupala, mazala oči svoje i *kitila se nakitom*. Jezeck. 23, 40.

kitka, f. iskićena kapa što ženske nose na glavi u Srbiji u okrugu Niškom. ARj. V. 20a.

kitkânje, n. *das kit-rufen, actio voce kit!* Rj. *verb.* od *kitkati*. *radnja* kojom *tko kitka*.

kitkati, kâm, v. *impf.* *kit kit sagen, dico kit*. Rj. *jezupojemu uzvikivati* Kit, Kit! *odlućujući ih od orava matera*.

kit lič, *vidi* kit, kit! Rj. *isp.* *kitkati*.

kitnast, *adj.* *Inschig, densus*, n. p. *bošnjak*. Rj. *što je kao kita (1), nalik na kitu*. *vidi* kitan 1, kitast.

kitog, Kitōga, m.: Pogubi ga pope Smiljanicu u *Kitogu* lugu zelenome. *Kitog* proći i u Šabac doći. Rj. *veliki lug u Mačvi između Drine i grada Šapca*.

kitonja, m. ime volu. Rj. *kitonja* (kitast). Osn. 195. *takva imena volovima kod vo*.

kitov, *adj.* *što pripada kitu (ribi morskoj)*: Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh... *kitov*. Nov. Zavj. VI. Kao što je Jona bio n *truhlu kitovom* tri dana i tri noći: tako će biti ... Mat. 12, 40.

kitvan, Kivna, *adj.* na koga, *der etwas wider einen auf dem Herzen hat, iratus alieni*. Rj. *koji ima na koga što na srcu, koji gnjeviti se na koga hoće mu zlo*. *vidi* nazuban na koga, pizmen na koga. *isp.* giban.

kláč, kláča, m. *koji kolje; der Schlachter, Schlächter, jagulator, mactator. osn.* u *klati*. *isp.* brač (od brati), tkač (od tkati). — Zakolju nekoliko ovnove ... *kláč* naoštri noževe i hitro pokolje ovnove. Mil. 139.

kláčenje, n. *vidi* krećenje. Rj.

kláčina, f. (n C. G.) *vidi* krećana. Rj. *peč u kojoj se pali klak*. *vidi* i japnenica, vapnenica. — Prijača, od gvozdja kao žarač, čim se drva turaju u *kláčinu*. Rj. 602a.

kláčiti, čim, v. *impf.* *vidi* krečiti. Rj. *klakom mazati, klakom bijeliti*.

kláčkaonica, f. *vidi* kaljuža. Rj. *gdje se srinje kaljužaju*. *vidi* i kalilo, i *syn.* ondje. — *riječi s takim nast. kod djeljaonica*.

kláčenje, n. *verb.* od *klatiti se*. *radnja* kojom se *tko klati*.

kláda, f. *der Klotz, Block, trabs, truncus*. Rj. *isp.* panj, trupina 2. *dem.* *kladica*, *kladíc*. *augm.* *kladetina*, *kladurina*. — *Badanj. velika šuplja kláda* što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašičari vodenici. Rj. 11b. No to Ivo i sluša i gleda, pa se Ivo vere oko *kládu*, k'o šugava koza od obada. Npj. 3, 197 (Ivo je u *planini*).

kladarica, f. na velikijem vodama vodenica, koja ne stoji na lagji nego na izdubenim *kladama*, *Art Wassermühle, molae aquariae genus*. Rj.

kláde, f. *pl. der Block, codex, carcer*: metnuli ga u *kláde*. Rj. *vidi* tomruči. *upravo drije kláde otesane što se uz iduljnu priljubljaju u izdubene su gdje se noge polažu te se zajedno tvrdo sklappju*. — Ovakovoga okrivljenika ... sumo bace u *tamnici* i *metnu* sudžir na vrat a *noje u kláde*. Rj. 89a. Zgodno kao Čiganinu u *kladama*. Posl. 88. Pazi na svakoga čovjeka bezumna i koji se gradi prorok, da ih *mećeš* u *tamnicu* i u *kláde*. Jer. 29, 26.

kládenae, kládēna, m. (st.) *vidi* studenac: Moje čarne oči dva *bistra kladēna*. Kad dogjoše na vodu *kládenac*. Rj. *vidi* i *hladenac*, i *izvor u ondje ostala syn.* — Uze glavu svetoga Lazara, zavi u skut *kolaste azdije*, pa je nosi do vode *kládenca*, spušta

glavu u vodu *kláde* a. *St. Ivo je zavi u hládenac*. Npj. 2, 321. *Studenac i kladēna je bunar gdje se voda zahvata ili vuče*. Pis. 42. *hládenac, kladēna* (k' mjesto h). Korijeni 221. *ali isp. i klasti* (kladem), *polagano teći*.

kládēnje, n. *verb.* od *klasti* (v. *impf.* *radnja* kojom što *kláde*, n. p. *gnoj iz rane*).

kládētina, f. *augm.* od *kláda*. Rj. *vali* *kladurina*. — Junak misli, da je *kladētina*; kad se trže, ali *habetina*. Npj. 1, 318.

kládica, f. *kládíc*, m. *dem.* od *kláda*. Rj. — *za kládíc* *isp.* *dem.* *kod kapić*.

kláditi se, *dim* se, v. r. *impf.* *actio, pignori certo*. Rj. *vidi* *klagjati se*, v. *pf. sloč.* *okluditi se*, *opkluditi se*, *ukladiti se*, *vali* *obložiti se* 2. v. *impf. sloč.* *čp.* *klagjati se*, *vidi* *oblagjati se* 2. — *Kad sam se juče kládio sa onim inladim Lauš-banom o mopa konju dorata*. Npj. 1, 589. *Kládila se vila i gjevojka*: vila dava silnovito blago, a gjevojka sa *ramena glave, koja č' prije uranit' na vodu*. Here. 196.

kládjuja, f. *ein Garbenschober, meta mergiturum, cf. krstina*. Rj. *gen. pl.* *kladanja*. Osl. 20. *vidi* i *krst* 4, *skladnja*. — *Křst*, gomila od 20 snopa žita; a *krstava* je manja od *krsta*. Rj. 307a.

kládjuje, n. u Bosni ili u Here, nekako mjesto: A od *Kládjuja* Ramo barjaktare. Rj.

kládovo, n. *Stadt mit Festung an der Donau, östlich von Orschora. Einen Kanonenschuss ostlicher sind die Ruinen der Brücke Trajans. cf. Ključ*. Rj. *varoš i grad na Dunavu, na istok od Kšarr. Na istok dalje, koliko može tane toporsko zubrititi, nalode se zidine od mostu Trajanova*.

kládovskí, *adj.* Rj. *što pripada Kládovu*.

kládurina, f. *augm.* od *kláda*. Rj. *vidi* *kladetina*. — *takva augm. kod baburina*.

kládúša, f. *Stadt in Türkisch-Kroatien*: Sad sam poš'o u *kršnu Kládúsu*, da ja *prosim Mujinu Hajkunu*. Rj. *varoš u Turskoj Hrvatskoj*.

klágjati se, *gjam* se, v. r. *impf.* *kladiti se*, *okladiti se* ... *klágjati se*; *opklagjati se*. Korijeni 251. — Bog ljudi stvara, a sami se *klágjaju* (kolju). D'Posl. 6. *Bulmani drž.*, ARj. V. 26b, *da se orlje klágjati se krivo tomući*: *klati se*.

klágjēnje, n. *das Wetten, contentio (pignore)*. Rj. *verb.* od *kladiti se*. *radnja* kojom se *tko kladi*.

klák, m. (n C. G.) *der Kalk, calx, cf. kreč*: Biše grada tri godine dana, ne odbiše *kláka* od kamena. Rj. *vidi* i *japno*, *vapno*. — Bez *kláka* stijena čini megju a ne mir. D'Posl. 5. Da nam budu (erkve) *bijele* i *lijepe*, okićene i oružane, s *dvora klakom* i *kamenom*, a *iznutra srebrom* i *zlatom*. Kov. 123. — *klák* (biće od *tugjega calx*). Osn. 16.

klamitānje, n. *das Wackeln, nutatio, agitatio*. Rj. *verb.* od *klamitati*. — 1) *stanje* koje *bira*, *kud* što *klamiće*. — 2) *radnja* kojom *tko klamiće* što.

klamitati, klamićem, v. *impf.* — 1) *wackeln, nuto*. Rj. *nepredavno*. *kao micati se, ljuljati se, kud* što *nije dobro utvrđeno*. — *Koturašim točak*, kad se *glavčina* *izjede* *iznutra*, pa *točak klamiće* i *krivo ide*. Rj. 295a. *Kao* *babini zubi*. (Kad je što *slabo* i *klamiće*). Posl. 129. *vidi* *klepetati* 2. — 2) *wackeln, agitatio*. Rj. *prelazno*. *činiti* *da* što *klamiće*: *kao* *drmati*. v. *pf. sloč.* *rasklamitati* (*rasklamati, rasklimati*)

klánac, klánca, m. — 1) *der Engpass, angusta ria*: Od *kuda* su *klanci* *ponajtešniji*. Da *uhodi klánce* i *bogaze*. Rj. *vidi* *bogaz*, i *syn.* *ondje*. — *Markova kapija, vrlo tjesan klánac* iza *Sošije* (k Carigradu). Rj. 315b. *Kim* se *društvo* *povali*, *brže klánac* *zaruli*. Posl. 133. Tu su *Turci klánce* *pohtvatali*. 4, 338. — 2) *Koth, lutum*: *klánac* *do koljena*. Rj. *vidi* *blato* 1, i *syn.* *ondje*. — *klánac* (od *korijena* od *koga* je *klati*; *sječ*, *čjepati*). *isp.* Osn. 337.

kláncanje, n. *das sich müde gehen, fatigans incessus*. Rj. *verb.* od *klancati*. *radnja* kojom *tko klánca*.

klaucati, o. n. v. *impf.* sich müde gehen, fatigari (Rj. od 1) *U se utradiš. Teško ići: klau-*
K. ... 212.

1. klauca, *f.* (u Bosni) *vidi* košara. Rj. *pojatu od*

2. klauca, *f.* (u Dubr.) n. p. oveca koja će da se
k. ... *Se ... f. eis ad cultum destinata.* Rj.
... nas za tebe svaki dan; s nama postupaju
k. ... *Ps. 11. 22.*

klaujalica, *f.* eine Art Lieder der Blinden, mit
... *der Erde sitzend um Almosen bitten,*
... *der Armen decessumam mendicantium.*
Rj. ... Slijepci posjedaju na zemlju, pa kao pjevajući
... mole, da im se što udijeli. Ove pjesme oni
... *klaujalica* (kojima se ljudima klanjati i moliti).
Slijepac Filip Višnjic, kad je čuo u Srijemu ove *klau-*
... podsmijevao se. Npj. 1. 127 (Vuk).

klaujanje, n. Rj. *verb. od 1) klanjati. 2) klanjati*
... *1) das Beten (von Türken), oratio.* Rj. *radnju*
... n. p. Turčin klanjaju akšam. — *2) das Ver-*
... *inclinator.* Rj. *radnju* *kojom se tko klanja.*
— U Jordani, kad si se krsio, Gospode, javi se
Trojičko *klaujanje*. PP. 315.

klanjati, njam, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* na-kloniti
(se), od- (se), po-, pre-, pri-, s-, sa-, u-, za-, *isp.* klō-
niti se; doklanjati, v. *impf. slož.* po-klonjati, pre-, u-,
za-, na-klanjati (se), o-, po-, pre-, pri-, s-, ū-, zā-
— *1) n. p. podne, akšam, ičindiju, beten (von Türken),*
oro: Turški klanjam, Srpski Boga molim. Rj. *Maha-*
... klanjaju podne, akšam, ičindiju i t. d., kad
se o podne, o akšamu, o ičindiji i t. d. Boju mole.
— Te klanjaju Turci klanjaju! Posl. 308. — *2) sa*
se, *refleks. sich verneigen, inclinor.* Rj. — *Grbati se,*
sich bücken, se demittere, cf. *klanjati se.* Rj. 29b.
Klanjaj vam se! Posl. 134. Ko nije vigjeo crkve, i
... se klanja. 150. Tako se čitapu ne klanjaju, a
prijed mi Bog dao smrt! 310. Nikome se i ne javlja,
... rodu livem klanja. Npj. 1. 6. *Klanjaju se* zli
pred dobrima. Prič. 11. 19.

klanje, n. Rj. *verb. od 1) klati. 2) klati se.* —
1) das Schlachten, mactatio. Rj. *radnja* *kojom tko*
kolje što: Prže nas kao ovce koje su za klanje. Rim.
8. 36. Gospod ima žrtvu u Vosoru i veliko klanje
u zemlji Edomskoj. Is. 34. 6. Oduveli ih kao ovce na
klanje. Jer. 12. 3. — *2) Zwietracht, riva:* u njihovoj
je kući do vijeka klanje među ženama. Rj. u *pre-*
nesenom smislu, vidi svadnja, *isp.* klati se II. 2.

klapa, *f.* der Wahn, vanitas: San je klapa, a Bog
je istina. Rj. *vidi* tlapnja, *isp.* trabum. — Ovo nije
klapa: Bivalo je više puta ljudi koji su ovako u
sumi odrasli ... Primjeri ... jesu istina. Priprava
120. Od dobljine izbuljeno im je oko, sree puno klape.
Ps. 73. 7.

klapac, klapea, m. odrastao momak, *isp.* hlap. —
Klapac, dečak. Ima dvije cure i jednog klapca, u
Lici. V. Arsenijević. ARj. V. 34a.

klapavica, *f.* — *1) (u C. G.) vidi* lapavica. Rj.
stina kisa su sjačegom, vidi i alaža, i *syn. ondje.*
— *2) nekaku knjigu:* Kod njez sidi pope duhovnice,
obisio duge brojanice, rasklopio knjige klaparice.
HNpj. 4. 315.

1. klāpiti, pām, v. *impf.* — *1. 1) traben, eo aegre:*
cijeli dan klapio pješice. Rj. *teško ići, kao kasajući*
vi. — *2) ova svijeta klāpi,* kad gori, t. j. topi se
mnogo, rinnen, muno. Rj. — *3) vidi* hlāpiti, lāpiti,
u *klapavica* gdje se glas h u *gororu* pretraru u glas
... *II. sa se refleks. klāpiti se, klāpi se, pjenušiti*
... *spumo: Klāpilo se, ne klāpilo,* ječeš
... (sapun ujesto sira). Rj. *taj poslorici*
... *da:* Pripravljada se da je kazao Hero kad
... koji je bio kupio mjesto sira. Posl. 134.
v. *pf. klāpiti.*

2. klāpiti, pām v. *impf.* — *1) vidi* tlapiti. Rj. v.

impf. slož. naklāpati, priklāpati. Tlapiti, svu noć sam
tlapio koješta, cf. *klāpiti.* Rj. 741b. *vidi* i bulazniti,
buncati (*govoriti koješta, kao u smu*), čavarijati, pet-
ljati, trabuniti, trabunjati. — *2) sa se, refleks. klā-*
piti se, klāpi se, (u Imosk.) meni se klāpi da će tako
biti, *scheinem, videtur, cf. činiti se.* Rj.

klāpñjanje, n. das Plappern, blateratio. Rj. *verb.*
od klāpñjati, *radnja* *kojom tko klāpñja.*

klāpñjati, njām, v. *impf. plappern, blatero.* Rj.
syn. kod blebetati.

klās, m. Rj. *pl. klāsi i klāsovi.* Glas. 8. 10. *dem.*
klasić. hyp. klasak. coll. klasje. — *1) die Aehre, spica,*
cf. vlat. Rj. — *Klas* mu otezaog i pretezaog, od Božjega
dara i behara, a od zemaljskoga roda da nasiti voljna
i nevoljna. Here. 352. *Zemlja* sama od sebe najprije
donese travu, po tom *klas,* pa onda ispuni pšenicu u
klasu. Mark. 4. 28. *Sedam klasova* izraste iz jednoga
stabla *jedrih i ljepljih;* a iza njih *isklija* sedam
klasora malih i starih. Mojs. 1. 41. 5. — *2) (po*
jugozap. kraj.) kukuruz sa zrnima, *die Maisähre, spica*
zeac, cf. klip 1. Rj. *vidi* i kukuruz 2, mosur 2, ša-
šarika 2, turica 2. — *Sturac, kukuruz* u komini (a
kad se oljušti onda je *klas*). Rj. 722a. — *3) (u Hrv.)*
vidi okomak (cf. oklasina). Rj. Za ono, na čemu su
zrna ... kaže se *okomak ... kočanj ... čokanj*
i čokor ... tuluz ... otučak ... šašarica i klas ...
oklasina ... kukuruzni korijen ... šipurina (Sepu-
rina i šapurina). Pis. 77. *vidi* i čukundruk, komu-
šina 2, komuškina, kukuruzina, okominja, šašarika 1,
tuluzina. — *4) (u Hrv.) kukuruzna resa, Kätzchen*
an der Maisähre, jubus zeac. Rj. *vidi* mosurina, ovr-
šina 1.

klāsa, *f. classis, die Klasse. vidi* razred, *isp.* razdio,
red, vrsta. — Među njima ima „viša klasa“ naroda.
Kov. 11. *Prosta klasa* naroda našega (t. j. *ona klasa*
koja u današnje vrijeme narod sastavlja). 16. Kod
nje nema *druge* ni *treće klase,* nego su sve emimensi.
Nov. Srb. 1817, 638. Po tome se svi ti narodi dijele
na tri *glavne klase,* na divlje, varvare i u pravom
smislu *prosvijećene narode.* Ali svaka *glavna klasa*
ima opet niže redove. Priprava 134.

klāsak, klāska, m. *hyp. od klas.* Rj. — Tri su tice
s neba dolećele ... druga nosi *klāsak* od pšenice.
Here. 336.

klāsanje, n. das Ausschessen der Aehren, spica-
rum emissio. Rj. *verb. od* klasati, *radnja* *kojom n. p.*
ječam klasa.

klāsati, *adj. u čega ima puno klasja.* — Sjeme
sijao ... Od neba mu rosilo, a od zemlje rodilo; bilo
mu u *klasu klasato* a u busu busato, u trsu trsato.
Here. 352.

klāsati, sām, v. *impf. in Aehren schiessen, spicas*
emitto, spicor. Rj. *vidi* vlatati, *isp.* klipati, v. *pf.*
slož. isklāsati. — Kojeod naš brat domaćin sjeme iz
doma iznosio ... u dno mu se busalo, u srijedi trsalo,
na vrhu *klasato.* Kov. 121. Propade lan i ječam, jer
ječam bješe *klāsuo,* a lan se glavieo. Mojs. 11. 9. 31.

klāsieć, m. *dem. od klas.* Rj.

klāsina, *f.* (u Bosni). *vidi* ovršina. Rj. *nastavkom*
je ugm. od klas.

klāsje, n. (coll.) die Aehren, spicae. Rj. *mnostvo*
klasora. vidi vlače. — *Kupi klasje* po lanjskom
strništu. Posl. 164. Da idem u polje da *klāpñjim*
klasje za onijem pred kim najgem milost. Rut 2, 2.
Biće pšenice na zemlji izobila, po vrhovima gorskim
lelijuće se klasje njezino kao Livanska šuma. Ps.
72, 6.

klāsóber, m. der Aehrenleser, Nachstoppler, spici-
legus? : Jedna kita klasoberu, druga kita postatniku.
U našega *klāsóbera* svilen? kita nad očima. Rj. *klāsó-*
ber, koji bere klasje, tako slož. riječi kod buhober.

1. klāsti, klādēm, v. *pf.* (u Hrv.) *stellen, legen,*
puno, cf. metnuti. Rj. v. *pf. slož. rasklasti. isp. v.*
impf. slož. prikkladati se. — *1) P. Budmani (ARj.*

V. 39a): *starljadi, postarljadi, metati* (u Vukovu je rječniku zabilježen kao *perfektivni glagol*, ali nema primjera u kojemu ne bi mogao biti *imperfektivan*; a *imperfektivan* je i u drugijem slovenskijem jezicima): Sad njoj *klade* lomac na lrbat. Nar. prip. Mikul. 15. ARJ. V. 39b. — 2) *klāsti, klādēm, eaditi jela iz zdjele*, u Lici. V. Arsenijević. ARJ. V. 41b. *ali ko vadi jela iz zdjele, on ga meće, klade, u usta ili na tanjur, pa je znučenje glagolu ordje koje i pod 1. Iveković.*

2. *klāsti, klādēm, v. impf. n. p. klādē* gnoj iz rane, mozak iz glave, *lungam und diek fliesen (wie Honig, Rotz), lente fluere*. Rj. *kuže se za gustu stvar* (kao med, bale, sline), *kad polaganu teče.*

klāšnja, f. Rj. *gen pl. klāšnja. klāšnja i klāšnje* (kor. nezn.). Neki misle da je od tuđe riječi. Osn. 202. — 1) (u Kotaru) dugačke bijele čarape, preko kojih se obavaju čarape (kao u Lici natikače preko hlača), *Art Strumpf, tibialium genus, cf. bječva*. — 2) (u Hrv.) djevojačke šarene dokoljenice. — 3) u Srijemu komadić čohle ili druge kake krpe što se čurki ili guski (n. p. kupljenoj) omota oko noge da bi se mogla poznati ako bi kud otišla. Rj. *može biti da ovamo ide ovaj primjer*: Skrojicu ti tambar od *klāšnja*, a kupiti gjerdan od oraha. Here. 225. — 4) (oko Vinkovaca) na amu ono od kože kroz koje su provučene štranjke, da ne bi strugale konja po rebrima. Rj.

klāšnjavica, f. (u Imosk.) rgjava čoha, *Schimpfwort für ein schlechtes Tuch, convicium in pannum, cf. klāšnje*. Rj. *vidi i jedinica 2.*

klāšnje, n. rudi jedinica. Rj. *rijetko sukno, što se tka u jednu žicu. rudi i klāšnjavica*. — Na samaru ima drevnica i stelja. Stelja, koja je od *klāšnja* i naložena uzduž čitavom slamom, stoji po konju. Rj. 663a. *Digni magaretu klāšnje, magaretu lašnje*. Posl. 58.

klātārŋje, n. das Umherstreichen, eugatio. Rj. *verb. od klātiriti se. radnja kojom se tko klātari*.

klātāriti se, klātārim se, v. r. impf. (u Hrv.) klātari se po svijetu, t. j. vuče se, *umherstreichen, vagor, cf. potucati se, skitati se*. Rj. *rudi i klātiti se, pobijati se, potezati se 3, potucati, prebijati se, tepsti se, tučvati se, tući se* (po svijetu).

klāti, kōljēm, v. impf. Rj. v. pf. slož. dō-klāti, iz-, na-, o-, od-, po-, pri-, s- (se), sa- (se), za-, gramm. II. pregj. klāh i kōljāh. Rad 6, 133. — 1. 1) *abstechen, schlachten, muelo*. U Srbiji i danas muškarec *kolju mureu i živinu*. Rj. — *Nemoj mrcinuti to živinče, nego ga ljudski zakolji* (kad ko što *rajuvo kolje*). Rj. 373a. *Ja sam jarac živoderac, živ klan ne doklan*. Npr. 246. *Sveštenice klahu žrtce narodne*. Prip. bibl. 49. *su se, pass.*: *Osam stolova na kojima se koljaše*. Jezek. 40, 41. — 2) *stechen, pungo*: *kolju me buhe*. Rj. *rudi jesti 2, ujedati*. — *Blavor, velika zmija zabata, za koju kažu da ne kolje ljudi, nego zmije koje ljude kolju*. Rj. 29b. *Koga su guje klate i guštera se boji*. Rj. 109a. *Evo ovgje me nešto ujede ... Evo ovgje me nešto kolje*. Npr. 4. *Pokrivši se po lieu jednoga od one tri marame da ga muhe ne kolju*. 28. *Čuvaj se pseta koje mučke kolje*. Posl. 350. — II. *sa se*. — 1) *v. r. impf. heissen, bissig sein, mordeo*: *kolje se, n. p. mačka, konj; dijete, ne kolji sel Rj. kuže se za čeljadu ili živinče koje kolje, ujeda, gotovo je nješti koga. isp. bosti se 2a; grepsti se II 3.* — 2) *raufen, rixor*. Rj. *recipročno. u prenesenom smislu. svrajući se, gložiti se, kositi se. isp. klanje 2.* — *Ukoljica, ko se rado inati i kolje*. Rj. 777a. *Poslji meni onu krpu platna, što ste prele, kada ste se klele; što ste tkale, kada ste se klate*. Npj. 1, 560. *Ako se meyyu sobom koljete i jedete, gledajte da jedan drugoga ne istrijebite*. Gal. 5, 15. — 3) *recipročno. kao jesti se, ujedati se, u pravom smislu. isp. klati 1 2*. *Nagje na putu dve kučke gde se kolju jed-*

nako. Npr. 89. *Scinje se kolju emeyju sebe, ali kuko kurjake opaze, one se sve sloze na njega*. Posl. 282.

klātiti se, klātium se, v. r. impf. klātiti se, zaklātiti, uklātiti se, nemo u Vuku. Rad 6, 89. *i doklātiti se. rudi klātiriti se, i syn. ondje*.

klātno, n. (u vojv.) *der Glockenschwengel, campanae pastillum, cf. zvečak*. Rj. *rudi i bronce, i syn. ondje, u zvonu ono što visi u njemu i čim se udara u nj.*

klāto, n. (u Hrv.) traje dryljadi sastavljeno krmetu oko vrata, da se ne može provući kroz ogradu jedni govore *ogledca krmeca*. U Srbiji mjesto ovoga sveže se krmetu pod grlo jedno podugačko drvo poprijeko. Rj.

klāvīr, klavira, m. das Klavier, Fräulein. — *Pjeva i lupa po štogod na klaviru*. Priprava 171.

klebēcan, m. (u Srijemu u Bačkoj) *rudi smokljan, budala*. Rj. *syn. kod bezjak*.

klecalo, n. kao mala klupa, na koju se *kleka* (u kršćanskim crkvama u Slavoniji), *Knabank, scamnum*. Rj.

klecānje, n. das Wanken der Fasse (vor Schwach), vacillatio pedum. Rj. *wank, od klecati, radnja kojom klecaju noge (od slabosti)*.

klecati, čim, v. impf. wanken (von den Fassen), vacillo; klecaju mi noge. Rj. *klecaju noge od slabosti*.

klečāk, klečāka, m. klečāk (mjesto gdje raste kleka; osnova u *kleka*). — *Nema u Vukovu rječniku, ali se govori*. Osn. 261. *za nast. isp. lještak, trčak*.

1. *klečānje, n. das Knien, flexio genuum*. Rj. *verb. od klecati, radnja kojom tko kleči*.

2. *klečānje, n. verb. od klecati, radnja kojom tko kleča*: U lepi... srpski jezik utisli su oni psovke kao neko pogrdno *klečanje* u divno govorno platno. M. Gj. Milicević. ARJ. 17a.

1. *klečati, čim, v. impf. knien, nitōr genubus*. Rj. *v. pf. kleči, klečnuti; v. pf. slož. pokleči, pokleknuti; v. impf. slož. poklećivati*. — *Na obadva kolima klečaći*. M. Bijanković. *Domaćin kleči na kolinih*. M. A. Reljković. ARJ. V. 18a.

2. *klečati, klečām, v. impf. thati, ali unda kad se u pravo tkanje kaka šara (n. p. čilimska) utkiva rukama, ne čankom*. Živojin iz Srbije. ARJ. V. 48a. — *Za svilene marame, za klečane kecelje*. Rj. 274a.

klečātica, f. vipera ammodytes, otrovna guja, kamenarka ili grabarka ... tako prozvana izvesno su one cik-cak-linije niz celo telo odozgo, kao u šarana, te liči na klečane kecelje. M. Gjurović. *isp. crnokrug*. ARJ. V. 48a.

klečeka, f. račvasto i probušeno drvo, što se klinom zatvori govečetu (u Srijemu i kljusetu) oko prednje noge, da ne može daleko otići, eine Art Fackelholz für weidendes Vieh, compedis genus pro armento. Rj. — *klečeka* (od osnove koja nije u običaju a biće postala od korijena od koga je ... *klečati*). Osn. 297.

kleči, klečnēm, v. pf. niederknien, in genua pro-cido, cf. klečnuti, klečnēm. Rj. *gramm. I. pregj. klečkoh, klečnub, prilog pregj. klečāv, klečāvši; klečnūv, klečnūvši. I. pridjev klečao, klečla; klečnuo, klečnula. v. pf. slož. pokleči, pokleknuti. v. impf. klečati, poklećivati*. — *Metanije su male i velike ... velike: kad klekne na koljena i na ruke pa dohvati glavom do zemlje*. Rj. 354a. *Onda bi ona (spravljenica) klekla pred gospođu*. Rj. 705a. *Pak ti idi caru gospodinu, klekni, hrano, pred njim na koljena*. Npj. 4, 626. *To izreče, crnoj zemlji kleče, svojoj junak šarci vatru dade*. 4, 332.

klek, Klēka, m. = 1) kamenito brdo u Hrvatskoj više Ogulina ... da se vještice skupljaju *na Kleku*. Rj. — 2) *uzak komad zemlje koji razdvaja Dalnaciju od Dubrovačke države*. Rj.

kleka, f. rudi venja. Rj. — 1) *die Wachholderstande, juniperus communis*. Rj. 57b. *rudi i smrčka, smrč, smrča*. — *Klečak* (mjesto gdje raste *kleka*). Osn. 264. — 2) *die Wachholderbeeren, (zum Räuchern)*,

klekavica, f. kveka. Rj. 57b. *klekore bobu, rod*
klekavica, f. pajica, surekinja, smreka.
klekauti, k. klēm, v. pf. *vidi* kleti. Rj.
 klekon, n. ovaj a. onoci: U dno ražanj, u grad
 v. *klekavica*. Rj. *clonnetij* mačka.
klekov, f. *Wachtolderdol, juniperus*. Rj. *što*
klekov, f. arretu, arretu, vidi i smrečev, smrekov.
 — *klekov, f. aptov.*
klekovača, f. rakija, od venje. L. V. Stojanović.
 ARj. V. 50b. *kl. kleč. Flekari rakija, imena raki-*
sa tina, ust. kod rakija.
klekovica, f. planina u Starome Vlahu. Rj.
klekovina, f. *Wachholderholz, lignum juniperum*.
 Rj. *klekovina, vidi* smrečevina, smrekovina.
klompav, klj. mit *hängenden Ohren, auribus pen-*
dentibus. Rj. *čemu uš vise, vidi* klompav, klopav,
 klopast; klumpo; — *s unctutum m pred p; isp.*
 klenpe i klepa, klompav i klopav.
klompje, klompeta, n. *ein Hieb mit einem Finger*
uf das Ohr. Rj. *udarac prstom po uhu, vidi* klepa.
klumpo, m. *der hangende Ohren hat, qui habet*
ures pendentes. Rj. *kaži je klompjav, upravo je hyp.*
tku hyp, kod bulo.
kljen, kljena, m. Rj. *vidi* kljen, kljen. — 1) *der*
Feldhorn, acer campestris Linn. Rj. *drvo, vidi* kun
 1. *dem. klenić.* — 2) nekaka riba, *squalius dobula*
Heckel. Rj. — Siparac, 2) *klen manji od oke*. Rj. 810a.
dem. klenić.
kljenčić, m. *dem. od* klen 2. Rj. *isp.* šiparac 2.
kljenčić, m. *dem. od* klen 1. Rj. *mladi klen 1 (drvo).*
 — *tku riječi kod* brezić.
klenjićak, klenjićka, m. *dem. od* klenić, u Lici. V.
 Arsenjević. ARj. V. 51a. — *za nast, vidi* hrastićak.
klenik, klenika, m. *der Ahornwald, aceretum*. Rj.
klenora šuma, riječi tku kod špićik.
klenov, adj. *von Feldhorn, ex acere campestri*.
 Rj. *što pripada klenu (drvetu).* — Mi te više hra-
 nitu ne možemo, nego uzmi dva klenora štapa. Here,
 100. *za nast, vidi* aptov.
klenovac, klenovca, m. klenov štap, *ein Stab von*
Feldhorn, baculus ex acere campestri. Rj.
klenovča, f. klenova batina, *ein Stock von Feld-*
horn, fustis ex acere campestri. Rj.
klenovina, f. *Holz von Feldhorn, lignum aceris*
campestris. Rj. *klenovo drvo.*
klenje, n. (*ist.*) *vidi* kljenje. Rj. *dolazi i u južnom*
gororu kao i klen (mjesto kljen). — Tamo raslo klenje
 i jasenje, među nama zdravlje i veselje! Npj. 3, 167.
coll. mnoštvo klenā.
klepa, f. (u Hrv.) *vidi* klempe. Rj. *udarac prstom*
po uhu. — Značenje (korijenu) udarati: *klepa ...*
klepati, s unctutum m pred p: klempe, Korijeni 251.
klepac, kljepca, m. (u Hrv.) kosni čekić, *der Dengel-*
hammer, malleolus fenisecae tuedendae falci. Rj. *čekić*
kojim se kosa otkira (kleplje), u Hrvatskoj se kaže i:
klepati kosu mjesto otkivati; odalle klepac, klepci.
isp. i klepac, sječivica.
klepalo, n. *das Lautehret, die Bretglocke (in den*
serbischen Klöstern), tabula campanae loco. Rj. *po*
pravoslavnim manastirima daska u koju se udara za
znak, kao što se drugdje zvonu, vidi bilo 4, čekalo 2,
 klepetalo, zvečka. — Petli peše, *klepala udriše,* sve-
 tenici staze na jutrenje. Npj. 2, 160.
klepanje, n. Rj. *verb. od* klepati. — 1) *das Schlagen*
u das Lautehret, pulsatio tabulae. Rj. *radnja kojom*
tko kleplje, udara u Klepalo. — 2) *das Engeln, acutio*
in hit pulsando. Rj. *radnja kojom tko kleplje n. p.*
kljara.
klepati, kl. pljēm, v. *impf.* Rj. v. pf. *klepnuti; v.*
pl. klepnuti, po-, raz-. — 1) udarati u klepalo,
 — *u klepalo schlagen, pulsare tabulam*. Rj. —
 2) — *das Engeln, acutio*. Rj. *kao*
tku gnu, v. tredi, v. p. otkivati 2, pokivati. — Iz vara
 klepati, — *tko gnujati pa i* klepati. Rj. 53a. Drvo-

djelja hrabraše zlatara: koji *kleplje* hrabraše onoga
 koji kuje na nakoviju. Is. 41, 7.

kljripi, kljripić, m. pl. (u Hrv.) kosni kov (babica
 i klepac), *das Dengelzeug, instrumenta fenisecae ex-*
acendae falci. Rj. *isp.* klepac.

kljripića, f. *dem. od* klepa. Rj. *vidi* klepetušica.

kljripić, m. Rj. *vidi* klopot. — 1) *das Getös der*
Kuhglocken, crepitaculorum sonus. Rj. *zvek* klepaka,
 klepetuša, pa i *noževa, sabalja, i t. d.* — Stoji eika
 malih pušaka, *klepet* stoji noža i sabalja. Npj. 5,
 331. — 2) *das Getös (der Pantoffel), sonitus: Stude*
klepet mestva i papuča. Rj. *tropot što se čuje kad tko*
ide u papučama.

klepetalo, n. daščica poprijeko obješena pred kućom,
 u koju se po granici i po paoriji gje su vojnici kaki
 namješteni, udara kad ljudi treba da idu na zapovijest
 ili vojnici da svoje konje namiruju. *Klepetalo se udari*
 najprije pred stražom pa onda pred ostalijem kućama
 i to svaki udara dotle dok njegov susjed ne čuje i
 ne stane udarati. Rj. *isp.* klepalo.

klepetanje, n. *das Schallen der Kuhglocke, sonitus*
crepitaculi. Rj. *verb. od* klepetati, *radnja* *kojom što*
klepeće.

klepetar, klepetara, m. (u C. G.) *vidi* zvonu, klepa:
 A ugica ispod klepetara. Do jednoga oyna s klepe-
 tarom. Rj. *vidi* i klepetuša, *gdje su syn. isp.* klopotar.

klepetati, kljepčēm, v. *impf.* — 1) *schallen, sono*.
 Rj. *vidi* klopotati. — 2) *wackeln, quatio: Nek sve*
daske klepetu, a šljeme nek miraje. Rj. (toj poslovice
dodaje Vuk: pa će dobro biti. Posl. 201). *tako* klam-
 titati, *tresti se, da se čuje* klepet.

klepetuša, kljepka, die *Kuhglocke, tintinnabulum*.
 Rj. *dem. klepetušica, kljepčica.* — *zvonu što se veže*
u. p. na kraru, ali se veže i na orna, kao što se vidi
kod riječi klepetar, *vidi* i bakaruša, bronza, cingara,
 čaktar, čaktor, klepetar, mjedenica, mjedenjača. —
 (Naricanje za mrtvima)... gdjekoji još znu po jednu
 klepku u ruke, te se njome biju u prsi. Kov. 99.

klepetušica, f. *dem. od* klepetuša. — Kad i kad
 klepne klepetušica na kozu rigji. Zim. 121. *vidi* kljepčica.

klepnuti, nēm, v. pf. *kljripend schlagen, sonitum*
edo pulsando: klepnuli se sabljama dva tri put. Rj.
udariti da se čuje klepet, v. *impf.* klepati 2.

kljer, m. clerus, crkveni ljudi, srećenstvo; Kada
 kler to jest redovnici i gjaei ... vezani jesu. Š. Bu-
 dinić. ARj. V. 56a. *isp.* klerik. *vidi* i duhovništvo.

kljerik, m. clericus, Cleriker: Da se štampa ili na
 posljednjoj strani ovoga lista, gdje su klerici. Straž.
 1887, 239. Nikoiji klerik ili i crkveni gjak. A. Kanižlić
 ARj. V. 56a.

kljerikalc, klerikalcā, m. *der Clerikale, pristalica*
kljra. — Zašto centralistima pišete prezimena na kraju
 sa »ć« a klerikalcima sa »č«? Straž. 1887, 207.

klet, adj. Rj. *upravo je partic. pass. od* kleti. —
 1) (*scherzweise*) *der Schelm (österreich. verflucht), albae*
gallinae filius: ne će, klet, ni za što da se prihvat;
 kakva je, *kljta*, ne može je se čovjek nagledati; na
 nogama gaće šaroyite, kakve su joj *kljete* iskićene.
 Rj. *gorori se u čugjenju, i u zavigjenju, željenju,*
isp. pust 3: lijepa je pusta kao vila! *isp. i* pusnica,
 pusnik. — 2) *vidi* proklet: Marko sine, jedini u
 majke, ne bila ti moja hrana *kljta*. Rj. *vidi* kletan.
 — Dok Krijevo *kljeto* uminuše. Npj. 4, 382. Ni svi
 tvoji sveti, ni svi moji *kljeti*. Posl. 223.

kljtau, kljtna, adj. *vidi* klet 2. — A za sobom
 vrančića povede, ne boće se povesti vrančiću, *kljtan*
 mu se vranac umorio. Npj. 4, 412.

kljtav, f. (u C. G.) *vidi* kljta. Rj. *gen. kljta.* —
 1) *djelo kojim tko prokune.* — 2) *djelo kojim se tko*
zakune, vidi prisega, zakletva. — Svi vladici *kljtar*
učinše, da Brgjane izdavati ne će. Npj. 4, 75. *s takim*
ust. još je s ono prokljta.

kljti, kljēm, v. *impf.* Rj. *gramm. sud. vr. kljēm ...*
 kunōmo, kunōte. *zapocj.* kljti, kljimo, kljite. 1.

pregaj, kléh, klē; klésmo, kléste, klése. II. *pregaj*, künjäh, künjäh. *priloga sad.* künüci. *pregaj*, klēv, klēvši. I. *pridjev.* klēo, klēla. II. klēt, klēta. Rad. 6, 68. *v. pf. slož.* o-kleti (se), pro-, u-, za-, *v. impf. slož.* o-klinjati (se), pre-, pro-, raz-, u- (se), za-. — 1) *pluchen, exsecratio*. Rj. — To kad čula Čaja-pašinića. *Ljuto kam devje tve vrane:* E da Bog da... Npj. 1, 350. Ne én više kleti zemlje s ljudi. Mojs. 1, 8, 21. *v. i. pronjere kod klet 2.* — 2) *sa se.* — a) *refleks. schwoeren, juro:* U nas se ljudi kunu onijem što im je najmilije ili najsvetije. n. p. sestra se kunu bratom (živ mi brat! ili: tako mi živ brat!). mati sinom, roditelji djecom, djeca roditeljima; Bogom (tako mi Boga, ili Boga mi!), dušom, životom, zdravljem, vjerom, samrtnom svijetom, pričesčem, crkvom, ali i zemljom i nebom i vatrom, a junaci i konjem i oružjem: Desnica mi ne usala ruka! Dobru konju griva ne opala! I britka mi sablja ne rgjala! Rj. Crnogorci se i kunu i zaklinju amanutom. Rj. 4b. Ko vijgase Bogom se kunjaše da mu jgogat zemlje ne dohita. Rj. 136a. Okleštrina, ona plata što se daje onijem koji se za drugoga kunu... Ovako se onamo ne samo kunu ljudi za ono što upravo ne znadu, n. p. seljaci za kakoga srog seljaka da nije što učinio, nego... Rj. 153. Marko joj se kune i preklinje. Rj. 573a. *Cipati se n. p. Bogom.* Rj. 812b (*kleti se nesmotreno*). Bog ti a doša ti (... ne kuni se krivo...). Post. 19. Da vidi da pati. (Kad se kazuje, kako se ko vrlo kleo za što). 48. *Kleti su se Turci na pagaču,* da ne idu nikad na Moračn. 131. *Kleča* se devojka vjence ne nositi. Npj. 1, 334. — b) *recipr.:* Te ne slušaš jada svakojaka, gje se kunu dije jetreuce... Kako s' kleče, tako se ukleče. Npj. 1, 559.

kletnica, *f. osn.* u kletan. *isp.* kletnik. — 1) *quae jurat.* Stulli, *kuja se kune.* — 2) *kletu, kletno što god ženskoja roda:* Nut' Mōskōvā u pō našeg grada galje kletnicu progajuju crkva igovore Turci. Osvjetn. ARj. V, 61b.

kletnik, *m.* — 1) *jurans.* Stulli, *koji se kune:* Zakletvu tada govori napred pop a za njima kletnik. M. Gj. Miličević. ARj. V, 61b. — 2) *čovjek klet:* Kletnik opali pušku. Bos. vila 1891. ARj. V, 61b. *isp.* kletan.

klētva, *f.* Rj. *gen. pl.* kletava. *vidi* klētav. — 1) *der Fluch, exsecratio.* Rj. *djelo kojim tko kune.* *isp.* kleti 1. *vidi* i ukletva. Bijes te skolio! (*Kletva psetu*). Post. 13. Voda ti stalal' (*Kletva marci*, a osobito volu i konju). 37. Miši ti uši odgrizli! (*Kletva lijevoj mački*). 180. *Kletva na drugoga* i njegove roditelje. Npj. 1, 265 (*nutpis pjesmi*). *Kletva na kupinu*. 1, 139 (*nutpis pjesmi*). A! stigoše ga moje kletve! već ti se ne će izbaviti. Danica 4, 10. Za mito i čin im se (sveštenicima) uzimao i metalu se na njih kletva. DM. 314. — 2) *vidi* zakletva. Rj. *djelo kojim se tko kune.* *isp.* kleti se (2a). *vidi* i prisega. — Kad ko potvori što na koga, pa se onaj na koga se potvori opravda kletvom, onda mu onaj koji je potvorio valja da plati potvorštinu. Rj. 552b. Car joj se obeća i zakune... htio bi kletvu prestupiti, ali ne smije od straha da ga ne postigne. Npr. 114. Mladić učinu kletvu da se ne će oženiti. 120. Dogoše te se zakleše i kletvom zavezaše da hodimo po zakonu Božijemu. Nem. 10, 29.

kletvenū, *adj.* n. p. knjiga, *Fluch enthaltend, exsecratorius;* daher ein Fluchbrief des Patriarchen, u. dgl. gegen suspendirte Priester, und Interdikt an eine Gemeinde. Rj. što pripada kletvama, u čemu su kletve, tako može biti kletvena knjiga od patrijarha ili od drugih protiv ruspopa, protiv neposlušnih opština, i t. d. — Sedmu posla ev' knjigu kletvenu na Bošnjake Turke Muslomane. Npj. 1, 240. Čuju kletvene molitve. S. Ljubiša. Kalngjeri prijete da će dići na mene kletvenu bdenja. ARj. V, 63a (*isp.* katabunać).

kletvoprestūpnik, *m. ake.* ARj. V, 63a, *koji pre-*

stupi kletva (u kletva) der Mordtod, perjurus. — Zadržao sam 19 riječi Slavenskih... *Uklevoprestupnik.* Nov. Zvij. VI. Znamo ovo da pravnički zakon nije postavljen, ni o bezakonjima... *Uklevoprestupnicima.* Tim. 1, 1, 10. — *vidi* krivokletnik.

klēveta, *f.* *calumnia, obtractio.* *v. i.* bijeda 2, i *syn. ondje.* — Klevetnike grubo i kleveta. P. Petrović, *ger. vijen.* To je kleveta! to je laž! M. Pavlović. ARj. V, 63b. *ima i u* Stullija.

klēvetalica, *f.* *žensko čeljadu sto kleveta.* u Lici. J. Bogdanović. ARj. V, 63b. *vidi* klevetnica.

klēvetalu, *m.* *čovjek sto kleveta.* u Lici. J. Bogdanović. ARj. V, 63. *vidi* klevetnik.

klēvetan, *klēvena, adj.* *sto pripada klevetu.* Klevetnim jezikom. D. Obradović. ARj. V, 63b. *adr.* klevetno, *calumniose.* Stulli.

klēvetañje, *n. verb.* od klevetati, *valuju bogom tko kleveta na koga:* Eto klevetañje u paku protivu popom. A. Kadčić. Ostavi se klevetanj! J. Bogdanović. ARj. V, 64a.

klēvetati, *klēvēćem, v. impf.* na koga, *obloqui, obtractari, calumniari.* Stulli. *vidi* bijediti, i *syn. ondje.* *v. pf. slož.* oklevetati. — *Kleveta* u ovu istinu. Š. Budinić. Zli u klevete strašno udara i kleveta i žamori. P. Kanavelić. *Klevetahu* na nj. Š. Kozčić. Na njih klevetači govoreno. P. Zoranić. ARj. V, 64a.

klēvetnica, *f.* *žensko čeljadu sto kleveta:* To je sve ona klevetnica... od mene uradila. J. Bogdanović. ARj. V, 64b. *Klevetnica*, *obloquens, detractans.* Stulli. *vidi* klevetalica.

klēvetnik, *m.* *čovjek koji kleveta:* Ova progrošenja tvore i čine klevetnici. Š. Budinić. *Klevetnike grubo* i klevetu. P. Petrović, *ger. vijen.* *Klevetnik* der Verleumder. J. Bogdanović. ARj. V, 64b. *Klevetnik*, *oblocutor, detractor.* Stulli. *vidi* klevetalo, i *bijednik i syn. ondje.*

klēca, *f.* Rj. *dem.* klēčica. — 1) *der Keim, cyma.* Rj.: Proraslička, one klēce što prorastu u repe i rotkve. Rj. 611b. — 2) u mladijeh tica one batrljice iz kojijeh poslije perje izraste. Rj. *isp.* badrljica 2.

1. klēcañje, *n. verb.* od klicati, *radnja kojom tko klēce.* *vidi* klikovanje.

2. klēcañje, *n. germinatio.* Stulli. *vidi* klijanje.

1. klicati, *klēćem, v. impf.* *vidi* klikovati. — 1) *vičući zvati:* Kliču Turci Muja i Aliju. Npj. 5, 115. — 2) *jubljare, gestire, canere.* Stulli. *vikati od veselja:* Neka poju i veselo kliču. D. Obradović. Ki god čuje od veselja klēce. Nar. pjes. istar. ARj. V, 65b.

2. klicati, *klēćam, v. impf.* *germinare, sarculos emittere.* Stulli. *vidi* klijati. — Vrjež koji je stoprv počeo klicat. Gj. Bašić. Na njoj mi (na ovoj zemlji)... moje pleme od Kosova kliču. S. Ljubiša. *Klicati* keimen. Podunavka. ARj. V, 66a.

klīčak, *klēčka, m.* djetinje govno. Rj.

klīčav, *adj.* *čovjek, der anfangt graue Haare zu bekommen, incansescens.* Rj. *kuo prosjed, komu počne kosa sijeljati.*

klīčevac, *klīčevca, m.* — 1) brdo kod Valjeva. Rj. — 2) brdo više skočica na lijevoj strani Drin: Pokliknula prebijela vila sa Klīčevca od grada Kostura, te doživlje kamenu Stočicu. Rj.

klīčica, *f. dem.* od klica. Rj.

klīčo, *m.* *čovjek koji je klīčav, der grau wird, incansescere.* Rj. *hyp. gen.* klīča, *voc.* klīčo. — *takva hyp.* kod babo.

klīci, *klīknēm, v. pf.* (klīkao, klica) *rufen, wie die vila, clamor ut dras, cf.* kliknuti: Klīče vila iz gore zelene. Rj. *gramm.* *kuo kod klēči i kleknuti.* *v. pf. slož.* pōklīči, pōkliknuti, pōklīči; *v. impf.* klicovati, klicati, *v. impf. slož.* pōklikivati. — Carev sin prekrsti se put istoka i kličnu jakoga Boga u pomoć. Npr. 94. *Klīče* vila... *dozivati* Srpskome logoru. Npj. 4, 263.

Rj. 561b. Priklinčiti, *pribiti klinčina*. Rj. 591b. Ko žali *klinac*, izgubi potkovu. Posl. 138. Oprente mi doru od mejdana: nove njemu ploče promjenite, *sitnijem ga klinčina potkujuće*. Npj. 4, 299.

klinarica, f. čiviluk. u Hrv. V. Arsenijević. ARj. V. 76b. *poduga daska ili grožnje sa nekoliko klima, što se zadržava za zid da se rješa što*. isp. čukalj 2. **klinav**, adj. koji ima više od dva jaja. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. isp. klimi.

klinčanik, klinčanika, m. t. j. kud (klinčina) potkovani konji idu, *der Weg für beschlagene Pferde, via equorum valdeorum*: hajde upravo klinčanikom. Rj. — s takim nast. riječi koje znače put, vidi kod čavlenik.

klinčinja, n. das müssige Stehen, otium. Rj. verb. od klinčiti. stanje koje biva kad tko klinči.

klinčica, f. cf. pipavica. Rj. — Jedno kao brojeći sve redom govori: *Pipavice, mjavice* . . . « govori se kašto i ovako . . . *klinčica*, varčica, zveckae! Ovdje žmuri onaj na kome dogje zveckae. Rj. 500b.

klinčić, m. — 1) dem. od klinac. Rj. Te se u nju (dasku) opet drugi klinac (*klinčić*) zabode. Rj. 835a. — 2) Latica, *klinčić* u košulje pod pazuhom, *der Armzwickel, cuneus tunicae*. Rj. 223a. isp. klin.

klinčiti, čim. v. impf. *müssig da stehen, otiosus sto*, cf. opstrzati se. Rj. *stajati na mjestu onako bez posla (kao klinac?)*, opstrzati se ima malo drukčije značenje koje vidi. v. pf. slož. pri-klinčiti (*pribiti klinčina*), za-klinčiti (*zakovati klinčeni*).

klinčorba, f. die Nagelsuppe der Anekdote, *jusculum clavium(?)*. . . »A ti mi daj barem tiganj i malo vode da načinim *klinčorbu* . . . samo da vidi od čnda kakva će to biti *klinčorba* . . . onda skine s vatre i klin izvadi na polje, a *klinčorbu* izjede. Rj. ova priprijetku imu i u Posl. 135.

klinčiti, nīm. v. impf. (u Srijemu) koga, vidi nakričivati. Rj. kao kričevići preporučivati, nalagati kome što. (*zahijati što kao klin kome u glavu?*). vidi i pri-kričivati, glaviti 2.

klinkov, adj. u ovoj zagoneci: Raslo drvo *klinkora*, na *klinkoru* klinkova, na klinkovu klimpesta, na klimpesti nevjesta (*tako u Zagonetkama*). Rj. od-gnetljaj: smokva.

klinovit, adj. n. p. djeca, koja imaju kline, *hohlenbrüchig, herniosus*. Po gđjekojijem mjestima u Bosni sakriju se brusovi na badnji dan, da ne bi djeca bivalu *klinovita*. Rj. isp. klin 5.

klinjanje, n. verb. od kliniti. radnja kojom tko klini koga.

klip, klipa, m. — 1) die Maisähre, spica zeac: daje mi jednu vreću *klipora*: prodno kukuruze u *klipovima*, cf. klas. Rj. i syn. kod klas 2. — Gruhati kukuruze, t. j. u čardaku na ljesi tući *klipore* maljem, da zrnevlje propada kroz ljesu, a okomei ostaju gore. Rj. 105a. — 2) (u Dalm.) komad drveća, kao pustimica: *valri ga klipom*. Rj. dem. klipčić. isp. klipak 1.

klipak, klipka, m. — 1) ein Holzprügel, *fustis (minor)*. Rj. komad drveta kao batina (ne velika). — Teglit se *klipka* (s kim). ein Spiel, *lusus*. Rj. igra. — Kad se ljudi tegle ili vuku *klipka*, sjedu dvojica na zemlju jedan prema drugomu oduprvši jedan drugoga tabanima u tabane, pa onda uzmu obojica rukama za *klipak*, koji stoji poprijeko između njih, i vuku svaki na svoju stranu koji će koga nadvući, t. j. podignuti sa zemlje. Rj. — 2) fig. vuku se *klipka*, *streiten, contendere*. Rj. u previesnom smislu. *bahtati se oko čega, boćiti se, goniti se, prepirati se, tjerati se*. — Vuku se *klipka*. (Kad se ko s kime goni i prepire). Posl. 40. Teglit se *klipka* (s kim — t. j. čerati se). 313.

klipan, m. vidi zavrzan. Rj. vidi i zavrzalo, *pogrda veliku nezgrapnu čovjeku*. isp. zinzov. veliki zinzov.

klipanica, f. štogogj kao klip ili klipak. Rj.

klipanje, n. verb. od klipati, koje vidi. isp. klasanje.

Klipati, pam. v. impf. u Dubr. n. p. kukurnzi. t. j. osjekli, istjerati *klipati* (ja sam čuo gdje se govori: *klipao sijerak*, t. j. klasao, *sich ahren, spicam concipere*. Rj. isp. osjekarati 1. — 1) primjera *razabara se, da je glagol klipati i perfektivan*.

klipić, m. dem. od klip 2. (Vr. u. dpt nja ara) . . . Svinjari uzmu zaostren *klipac* viriz pa ga jolmi šoraju štapom u visinu, a drugi štapovima u visini keće (zgađaju). Rj. 63a.

klipiti, pīm. v. pf. u Risnu *veh uzjabati*. n. p. *klipi* mu na vrat. Rj.

klis, m. — 1) das Holzchen, *das in dem nah ihm benannten Spiel in die Ferne geschlagen wird*. Rj. ono drvo koje se u *klisanju* baciti u daleko. isp. maoklis (= na kraju na nje). — 2) das Spiel selbst. Rj. igra *sāna*. — U ovoj igri ima *fonj* drvo kao štap, *palica* (kao pola štapa), *klis* drvo malo kraće od čeperka, zaljeđano sa sve četiri strane i *trilca* (sumnata granu) . . . jedan *bava klis* od konja i odbija palicom . . . drugi trle t. j. *smotaju klis* da ne ide daleko. Rj. — 3) eine Art *Dachschindel* (für Kirchen), *scitulus genus*. Rj. *učaka šandra* (za crkve).

klis, m. više Solina na glavicj mali gradic i oko njega nekoliko kuća. *Klis* (κλίς) Grčki znači *ključ* . . . Kad kauri *Klis* grad porobiše. Rj.

klisanje, n. Rj. verb. od 1) klisati, 2) klisati se. — 1) radnja kojom tko klisa. — 2) radnja kojom se tko klisa (das *klis-spielen*, ludi game. Rj.).

klisara, f. Bāba *klisara*, baba što mijesi poskurice. Rj. 9a. vidi i poskuricāra. — riječi s takim nast. kod badnjara,

klisati, klisām, v. impf. — 1) vidi skakati (*kao klis?*). v. pf. klisiti. — Sve mu (alat) od bise u risinu *klisa*. HNpj. 4. 97. A divojke na noge *klisaju*. 4, 513. — 2) sa se, *refleks*. igrati se *klisa*, *klis-spielen*, ludo *klis*. Rj.

klisiti, klisām, v. pf. *daher springen (wie ein Klis)*, *eskilio*: klisi liscica ispod klade. Rj. *skočiti* (kao klis), *iskočiti*. — To mu reče, pa na noge *klisi*. HNpj. 4, 458. Pa divojka u odaji *klisi*. 4, 502. v. impf. *klisati*.

kliska, f. sprava što vožu pod erezlju da se mogu klizati po ledu (Frane. *patin*). *Schlittschuhe* (u Šapcu *kliske*). J. Bošković. ARj. V. 81a. *kliz-ka*.

klisnica, f. *der Schmiss* (z. B. *des Wolfs, Fuchses*) *vor Schrecken, quod cavatur praenatu*: izbacio *klisnicu* (n. p. kurjak u bježanju). Rj. *ona što od straha klisi iz zadnjice kome* (učest). n. p. *kurjaku kad ga gone*. — isp. oklicnuti.

klisura, f. *der Bergpass, die Klissura, fauces*. Rj. *klauca između hridina*. — Dotle su ih, kado, do-tjerali, u *klisuru* sinju načerali, a kad biše uz *klisuru* Turci, izigjōše iz gore hajduci . . . hajducima sustadoše ruke, sijekuci po *klisuri* Turke. Npj. 4, 353. vidi *klauca*, i syn. *ondje*, od Grč. *κλίσουρα* (Lat. *clansura*), *zatvoreno mjesto*. ARj. V. 81a.

klisura, f. uom. prop. (u Bugarskoj?): U *Klisuru* ispod Kačanika. Rj.

kliza, f. (u vojv.) u djece kad se igraju dugmeta nekako dugme. Dvije *klize* idu u jedno cijelo, ali ima *kliza* što vrijede dva cijela. cf. polće. Rj. — Četiri polćeta idu u jedno cijelo (dugme). cf. *kliza*. Rj. 535b. Celo, nekako dugme u igri, cf. *kliza*, polće, pulija. Rj. 810b.

klizak, kliska, adj. vidi klizav. Rj. vidi i sklizak. *na čemu se lisko oklizne*. n. p. noga.

klizalište, n. mjesto gdje se zimi ljudi klizaju po ledu za zabavu. J. Bogdanović. ARj. V. 83a. — riječi s takim nast. kod danište.

klizanje, n. das Gleiten, *lubricus incessus*. Rj. verb. od klizati se, koje vidi.

klizati se, zām se, v. r. impf. *gleiten, labor*: klizaju se noge. Rj. vidi klizati. v. pf. slož. oklizati se; okliznuti se, pōkliznuti se; v. impf. slož. oklizivati

... kao gvozdena gnžva što se nosi na ...
... u e kliza. Rj. 321a.

klizav, *n. p. put, schlupfrig, lubricus.* Rj. 321a. *klizav* s. *ak. r. i čemu se lako oklizuje n. p.* Neka bude put njihov tuman i klizav, i ... Gospelrji neka ih progoni. Ps. 35, 5.

klizavica, *f. schlupfrig zu gehen, lubrica via.* Rj. 321a. *klizavica* *ad. skli avica.* Za to će put njihov ... po tami. Jer. 23, 12.

klizati, *v. p. pf. absten, labor.* Rj. *vidi klizati* ... *v. pf. impf.*

klizanje, *n. verb. od klizati, koje vidi.*
kljodan, *m. Knustergold, Rauschgold, aurum* ... *kl. m. cf. šk. žik.* Rj. *vidi i kozar 2, telej, varak.*

Vidi i klobčina ili zlata, der Sträbn, cf. svrtak. Rj. 61b. Tamne su i ponajviše tugje: bavan ... *klobčina.* Osn. 140.

ključar, *klobučara. m. (u Dubr.) vidi šeširdžija.* Rj. *tki grad i prodaje klobuke.* — Kao što čine naše šeširdžije (*klobučari*). Priprava 142.

ključara, *f. pectorum theca, custodia.* Stulli. *kutur u kaju se drži klobuk, u naše vrijeme u Dubr.* P. Budmani. ARJ. V. 84a. — *riječi s takim nast. kod balnjara.*

ključić, *m. — 1) dem. od klobuk.* Rj. *vidi šešir.* — 2) (u Dubr.) nekaka trava. Rj. Zimbelkraut. *lin. rca cymbalaria l.* Rj.²

ključina, *f. — 1) augm. od klobuk.* Rj. *vidi šeširina.* — 2) *der Filz, couette.* Rj. *sraljana dlaka.* *isp. pust, pustina.*

ključik, *m. die Blase des siedenden Wassers, bulla aquae bullientis;* izbijaju klobuci. Rj. *kao mjehur na vodi, kul ona n. p. vri.* *vidi bobuk, klopac, isp. potklobučiti se.* — Na gornjemu Gjerdapu slabo se kad vidi kamenje posred vode, nego samo ključevi i klobukori. Rj. 149a.

ključik, *klobučka, m. dem. klobučić, augm. klobučina.* — 1) *die Mütze (Hut ohne Krempe), galerus.* Rj. *kupa (klobuk bez oboda).* — 2) (u Dubr.) *der Hut, petasus, cf. šešir.* Rj.: Kralj ima na glavi klobuk *skločen criješem.* Rj. 298b. Kome je čela za klobukom i san se sjeća. Posl. 147. I klobuk ima svoju sjen. DPost. 28. G. G. nije nam onda bio ni na kraj pameti; ali kad mu je čela za klobukom, neka se pipne malo. Nov. Srb. 1817, 668. — 3) (u Bocu cin *Ge-treueniss* od po bukile, bagaša). *modii genus.* Rj. *mjeru za čito.*

ključik, *klobučka, m. grad blizu Orne (Gore): Ljuta* guja sejović *Osmane iz Klobuku grada bijeloga.* Rj.

ključica, *f. eine holzerne dem Pferd kopfe ähnliche Maschine, deren Mund man nach Belieben auf und zumachen kann, machina lignea caput equinum praesentans.* Rj. *sprava od drveta načinjena kao konjska glava, kojaj se usta mogu po volji otvoriti i zatvoriti.* — Ovaku je glavu imao u Dubrovniku čoroje, a ja sam i u Požarevu ... gledao gdje se monici igraju s ovakom *klocativom.* Rj.

ključanje, *n. das Schnappen, frendor.* Rj. *verb. od klocati, radnja kojom tko kloci.*

ključati, *vam, v. impf. ključnuti, enēm, v. pf. schnappen, dentibus eripere.* Rj. *vidi klocati.* Udarati zub o zub: *sklocati.* Korijeni 246. — Pa ujom (*klocativom*) *gore kloci* i plaši žene i djece. Rj. 276b. Turica je jednako *klocala* svojim zubima. Pis. 33.

ključ, *f. pl. (u Hrv.) vidi skloce.* Rj. *od drveta kao hrpele, u što se meću konji, kao u bitkajije.*

ključ, *m. (u C. G.) vidi klokočika.* Rj. *vidi i klokočika biljka.* — *riječi s takim nast. kod brkljoč.*

klokočevina, *f. (u C. G.) vidi klokočika.* Rj. *vidi i klokočika biljka.*

klokočica, *f. (u Srijemu) grab sitan mrki, Art Boter, phaceli genus.* Rj.

klokočika, *f. die Pimpernuss, staphylea pinnata*

Linn. Rj. biljka, vidi klokoč, klokočevina. — *riječi s takim nast. kod aptika.*

klokočikov, *adj. von Pimpernuss, e staphylea pinnata.* Rj. *što pripada klokočiki, za nast. vidi aptov.*

klokočikovina, *f. das Holz der Pimpernuss, lignum staphyleae pinnatae.* Rj. *klokočikovo drvo.*

klokoč, *m. das Geräusch des hervorsprudelnden Wassers, sonus aquae scaturientis.* Rj. *glas što se čuje, kad izbjiga ključ u vodi koja izvire.* — *riječi s takim nast. kod glomot.*

klokočanje, *n. das Hervorsprudeln des Wassers, scaturitio cum strepitu.* Rj. *verb. od klocotati, radnja kojom voda kloci.*

klokočati, *klškočm. v. impf. hervorsprudeln, hervorausgehen, scaturio cum strepitu.* Rj. *izvirati s klocotom.*

klompav, *adj. vidi klempav.* Rj. *vidi i klopav, klopast, čemu uši vise, isp. klempo.* — *klõpar* (i s umetnutim *m* pred *p*: *klõmpar*). Korijeni 253.

klõniti *se, nım se, v. r. impf. koga, ili čega, einen (etwas) meiden, vito.* Rj. *govori se i: kloniti se od koga ili od čega, isp. klanjati i ondje slož. v. pf. i v. impf.* — Čovjeku bi se reklo: *zazire od njega, kad se koga kloni* bojeći ga se. Rj. 175a. Šervánjiti, *klõniti se čega, oklijevati.* Rj. 836b. *Kloni se i sjena njegova.* Posl. 135. *Od takovih se prijatelja, koji novaca istu, klone ljudi.* Straž. 1887, 62. *Kloni se oda zla, i čini dobro.* Ps. 34, 14. *isp. uklanjati se, uklõnjati se. vidi krstiti se 3, i syn. outje.*

klõnti, *klõnem, v. pf. sinken, inclinor:* Klonu ruka niz čošnu dolamu. Rj. *kao mulaksati, spasti, spustiti se.* — Pa on pušća trideset Turaka ispod sablje tavnice na vrata; kad naljeze Kuna Hasan-aga, *klõnu sablja*, otpade mu glava. Npj. 3, 292. Pak nemojte da se prepadnemo ... pak nemojte da ni srca *klõnu.* 5, 472. Ali su oni već bili *klõnuti duhom* i ništa ih to nije moglo nagovoriti i ohrabriti. Sovj. 54. Kad ću sin Saulov da je poginuo Avenir u Hevronu, *klõniše ruke njegore*, i sav se Izrailj smete. Sam. II. 4, 1. Tada će najhrabriji, u kojih je srce kao srce lavovo, *klõnuti.* 17, 10. Jer ću napojiti omorou dušu, i nasititi svaku *klõnulu dušu.* Jer. 31, 25. Opet te vigljah gdje brzo *klõnu* i to više *duhom* nego *tjelom.* DP. 4.

klõnja, *f. eine Art Falte für die kleinen Vögel (z. B. Meisen) meist aus Kärbis gemacht, decipulu aricularum.* Rj. *sprava u koju se loze male ptice, n. p. sjenice. vidi klopka, kljusa, paelulja, isp. pruglo, pružalo.* — *die Falte* znači kod nas različito ... 4) (od drveta i od konca) *pruglo* (za tice). 5) (od buudeve, od loze ili od pruča) *klõnja* (za tice). Nov. Srb. 1817, 765. — *klõnja* (korijen ... od koga je zaklop, pred nast. je otpalo korijenu *p*). Osn. 193.

klõnjenje, *n. verb. od kloniti se, radnja kojom se tko kloni koga ili čega.*

klõpac, *klõpeca, m. (u C. G.) die Wasserblase, bulla, cf. klõbük.* Rj. *vidi i bobuk, kao mjehur na vodi, kad n. p. vri.*

klõparanje, *n. das Poltern, tumultuatio.* Rj. *verb. od klopirati, radnja kojom tko klopava.*

klõparati, *rām, v. impf. poltern, tumultuor.* Rj. *kao bučati 2, klopotati. vidi luparati, taudrkati, tarlabukati.* — *Klopavao* je dugo dugo po kovčegu dokle ga je napipao u mraku. M. Gj. Miličević. A vodenica *klopavaše* živo: taka, taka, taka. M. P. Šapčanin. ARJ. V. 89a.

klõpast, *adj. vidi klopav.* Rj. *vidi i klompav, klempav, čemu uši vise, isp. klempo.*

klõpav, *adj. vidi klopav.* Rj. *vidi i klopast, klempav, čemu uši vise, isp. klempo.*

-**klõpiti**, *glagol kao prost ne nalazi se, nego samo kao složen: oklõpiti, poklopiti se.*

-**klõpiti**, *glagol kao prost ne nalazi se, nego samo kao složen: naklõpiti, oklopiti, otklopiti, poklopiti, pre-*

klopiti, priklopiti, rasklopiti, sklopiti, saklopiti, uklopiti, zaklopiti. *v. impf. slož. naklapati, etc.*

klōpka, *f. vidi kljusna*. Rj. — Sakriveno mu je pruglo na zemlji, i klopka na stazi. Joy 18, 10. — *klōpka* (osnova složena u zaklop). Osn. 297.

klōpōt, *m. vidi klepet*. Klōpōt. Korijeni 253. — 1) *zvek klepaka, noževa, veriga i t. d. isp. klepet 1.* — Čuje klopot svakojakih veriga. Npr. 95. — 2) *tropot što se čuje kad tko ide u papučama. isp. klepet 2.* — Stoji klopot mestva i papuča. Here. 79. — *rijēci s takim nast. kod glomot.*

klōpōtānje, *n. vidi klepetanje*. Rj.
klōpōtār, klopotāra, *m.* (u C. G.) ovau sa zvonom, *der Glockenträger* (z. B. Widder), *aries tintinnabulum gestans*: Al' evo ti jedan krd ovaca, a pred njima dobar junak jedan gdje preda se goni klopotare. Rj. *isp. klepetar.*

klōpōtātī, klōpōcēm, *v. impf. vidi klepetati*: Is, o koke, koračko! ne kokoči, ne klopōči. Rj. — Is paune zlatopere! ne šetukaj, ne zagučaj, ne šoboči, ne klopōči. Here. 347.

klōštar, klōštra, *m. Lat. claustrum. Njem. Kloster. vidi monastir. dem. kloštrić*. — Bernardin uliže u kloštar male bratje. F. Glavinčić. Da su Febronija iz kloštra izveli. F. Vrančić. ARj. V. 90b.

klōštrić, *m. dem. od kloštar*. — Uliže Anton u kloštrić jedan od onih. F. Glavinčić. ARj. V. 90b. *vidi monastirić.*

klubārak, klubārka, *m.*: Žuto žabe platno snuju o klubarak drenovome. Rj. — Klubarak (značenje nepoznato; pred r osnova u starom 154540, od koje je i klupko). Može biti oblica. Osn. 284. *za nast. isp. suvarak.*

klubāšce, *n.* (u Dubr.) *dem. od klupko*. Rj. *vidi klupčić*. — *tukra dem. kod brašće.*

klūko, *n.* (u gornjem primorju) *vidi klupko*. Rj. Mjesto *p* pred *k* može biti i *r*, koje može i otpasti: kluvko, kluko. Korijeni 255. *vidi i klupće.*

klūkov, *adj.* u zagoneci, *cf. klinkov*. Rj.

klūpa, *f. (pl. klūpe)*. Rj. *dem. klupica*. — 1) *die Bank, scammum*. Rj. — Kalavar, u čučrija klupa sa dvije kose na kojoj se sjedeći stružu kože. Rj. 259b. Klūcalo, kao mala klupa, na koju se klekne. Rj. 274a. *Skāmija*, die Bank in der Schule, scammum, *cf. klupa*. Rj. 685b. Oko groba klupe napravite ... od umora na klupe (nek) sedaju. Npj. 2, 26. — 2) (u Hrv. u kršćana) *vide stativa*. Rj. u stana tkalačkoga jedno od bratva što stoje uspravno u izmjenju njih vratilo. *vidi i stánica, stativa, stava.*

klūpće, klupčeta, *n. vidi klupko*. Rj. *vidi i kluvko, kluko.*

klūpčić, *m. dem. od klupko*. Rj. *vidi klubāšce.*

klūpica, *f. dem. od klupa*. Rj.

klūpko, klūpka, *n. (gen. pl. klubākā)*. *Knaul* (Knuuel), *glomus, cf. kluvko, kluko, klupće*. Rj. *gen. sing. klūpka, ne klūpka*. Dančić, Glas. 11, 7. *klūpko* (*p* stoji mjesto *b* pred *k*); mjesto *p* pred *k* može biti i *r*, koje može i otpasti: klūrko, klūrko. Korijeni 255. *isp. kokoška, polumotak, smotak*. — Namotaj ti pregju na oro klupko ... namotala sam danas deset klubuka. Rj. 398b. Bolje (bi bilo) da sam rodila klupko prečje (nego njega). (Reče mati za svoje nevaljalo dijete). Posl. 22. Kako je pas, skupivši se u klupko na mrazu od zime, rekao da druge zime ne će čekati bez kuće. XI.

klūvko, *n.* (u Grblju) *vidi klupko*: Tako se ne zgrčio kao kluvko u rešeto! Rj. *vidi i kluko.*

kljājo, *m. vidi kljako*. *voc. kljājo, u Lici i u Dalm.* J. Bogdanović. M. Pavlinović. ARj. *hyp. klja-jo, tukra hyp. kod brajo, kljakav čorjek.*

kljākav, *adj. an der Hand verstümmelt, manu mutilus, cf. kljast*. Rj. u koga je ruka slomljena ili savijena, ili odsječena, nije mu čitava. *vidi i kljajo, kljāko*. — I darivaj sljepe i kljakave. HNpj. 1, 110.

kljāko, *m. an der Hand verstümmelt, manu mutilus*. Rj. *čorjek kljāv, npr. o p hyp. gen. kljāka, voc. kljāko, vidi kljajo, tukra hyp. kod bālo.*

kljāst, *adj. vidi kljakav*. R' *lojz nema ruka, da koji radi kakve bolesti u meć niti u rukom, ali se mlazi i u širem smislu kao izvit, kljen i, sakat.* ARj. V. 93b. *isp. okljastiti*. — Ja sam onda Rada ukopao, i njegovu potrošio blago dijeleći kljastu i sljepu. Npj. 3, 368. Ako li te ruka tvoja sablaznjava, oblijeci je i laci od sebe: bolje ti je ući u život kljastu, nego li s dvije ruke da te baci u ozonj vijen! Mac. 18, 8. *vidi i kljajo, kljāko.*

kljēn, kljēna, *m.* (u C. G.) *vidi klen*. Rj. *vodi i kljen, kum 1.*

kljēnik, kljenika, *m.* u Bjelop. drvo na mreži za koje se drži rukom, kad se mreža baci u vodi. Rj.

kljēpac, kljēpa, *m.* (u Otočcu) *vidi šječivica*. Rj. *ono grožđe što se nju sijeci valenava, isp. kljap, klepati 2.*

kljēšāce, *f. pl.* (u Boči) *kljesta što se zima vije, die Drahtzange, forceps filis metallicis ducendus*. Rj. *upravo je dem. od kljēšāce, k je vidi.*

kljūc, kljūc! *kad se kazuje kako je ku što sjekao rgjavu, ein Wort, ungeschicktes Hacken zu bezucken, somus impie tudentis*. Rj.

kljūcalo, *m. der Hucker, Picker, qui cultro, securi tundit*: stani ti kljucalo, sagt die Mutter zum Kinde, dass mit dem Messer auf den Fisch hackt. Rj. *koji kljuca*. Stani ti kljucalo! kaže mati djetetu, što ovom kljuca u sto. — *rijēci s takovim nast. kod bajalo.*

kljūcānje, *n. dem. od kljuvanje*. Rj.

kljūcati, cām, *v. impf. dem. od kljuvati*. Rj. *vidi ključkati*. *v. pf. ključnuti*. — Gdjevojka biser nizala, i pred njom na zlatnoj tepsiji od zlata kročka s piličima biser ključati. Npr. 9. Tako moje tjebo vran ne kljuca! Posl. 307.

kljūčkānje, *n. vidi kljuvanje*. Rj. *dem. od kljuvanje.*

kljūčkati, cām, *v. impf. vidi kljucati*. Rj. *dem. od kljuvati*. *v. pf. ključnuti.*

kljūčnuti, cām, *v. pf. dem. od kljunuti*. Rj. *v. impf. kljucati, ključkati.*

kljūc, kljūca, *m. Rj. dem. ključić*. — 1) *der Schlüssel, clavis*. Rj. — Batić, 2) *odsječena prst, prebijen ključ*. Rj. 17b. Uzme ključec pa otvori sanduk. Rj. 808a. Carica mu na poluku da ključec od drvaest podruma. Npr. 19. Ukrade joj ključ od rezave. Here. 81. — 2) *der Hacken, zum Hauraffen, uncus faeno extrahendo*. Rj. — Čekljan, kuka u ključu, kojim se sijeno čupa. Rj. 821a. — 3) (u C. G.) rog na kućama, *der schiefe Dachbalken, trabs terti obliqua*. Rj. — Ljes na kući: kljeme, kljuveri (rogari) i paznice (žioke). Rj. 328a. Mora bora! ne prelazi prek' ovoga bjela dvora, e su na njem trdi kljuci. Rj. 367b. — 4) *das Hervorwallende des siedenden oder überhaupt sprudelnden Wassers, aqua bulliens*: bije ključ. Rj. *kad voda u. p. vri ili izire, ono što izbijje zore se ključ, a za rodu kaže se da ključa*. — Na gornjemu gjerlaju slabo se kad vidi kamenje posred vode, nego samo ključeri i klobukovi. Rj. 199b. L-bija ključ u vodi, n. p. kod izvire. Rj. 218b. — 5) *die Krümmung des Fusses, curvatura funnis* (kao n. p. kod Kládova). Rj. *po Njemačkom i Latinskome tumaćenju ključ je ono što je okuka, okuč, krievdanje vode; a što se dalje kaže: »kao n. p. kod Kládova tijekom se vli, da je od tle i ime knežini Ključu (Kladovskoj nahiji). isp. Ključ 2.* — Na levo pak izgledjaskali su kukuruzi kao u kakvom moravskom ključu. Zim. 330. — 6) *gornji zglavak na zadnjoj nozi u konja ili roba: Tad (konj) trbusim o tle udario, a na zadnje ključe pokleknuo*. HNpj. 1, 255. — 7) *Po Vuku ključesi vele amo ključa (ključ), a i ključenu kost, u Lici. B. Budisavljević pl. Prijedorski, tako vlc i po ostaloj Hrvatskoj.*

kmeta, među kojima je jedan najstariji . . . seljacima sude za kojekake sitnice . . . kupe porezu . . . Rj. — 2) u Crnoj Gori *kmetovi* se zovu sudije koje parci izberu da im što presude . . . *Schiedsrichter, arbiter*. Rj. *isp. za 1) i 2) raskmetiti, zakmetiti*. — 3) u Bosni se zove *kmet* (pl. *kmēti*) seljak koji sjedi na tugjoj zemlji i u tugjoj kući . . . *cf. kmetić*. Rj.

kmētica, *f. die Frau des kmet, uxor* *zōs* kmet. Rj. *ženu kmetova*: Ovako su na spravu najviše služile *kmetice* kod vlastele. Rj. 705a. (*ovdje je kmetica žensko prema muškom kmet 3*).

kmētić, *m.* (u Boči) koji na tugjoj zemlji sjedi, *der Lehenmann, feudatarius*. Rj. *vidi kmet 3*.

kmētov, *adj. des* kmet, *zōs* kmet. Rj. *što pripada kmetu*. — Ako su agini volovi i on da sjeme, onda mu kmet od ljetine daje polovinu, a kad su volovi *kmetovi*, trećinu. Rj. 278a.

kmētovanje, *n.* Rj. *verb. od kmetovati*. — 1) *radnja* kojom *tko kmetuje, čini što kmet 2* (das Richten, *zōs* jus dicere. Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko kmetuje, čini što kmet 1* (das Befehlen, *dominatio*. Rj.).

kmētovati, *kmētujēm*, *v. impf.* — 1) *n. p.* potvrvene kukuruze, ili za drugu kakvu stvar, *entscheiden, abschätzen, aestimo litem*: Nema brata ni kićena svata, nema brata tome da *kmetuje*. Nu *kmetujete mene* (*dat.*) i *Milošu za našega dara* iz Latina. Rj. (*za našega dara** iz Latina — stoji drugi padež mjesto četvrtoga. Daničić, Sint. 446). Da *kmetuju koliko* je štete učinjeno. Slav. Bibl. 1, 86. *kao suditi, presuđivati, isp. kmet 2*. — 2) *befehlen, den Herrn spielen, dominari*: nemoj ti meni tu *kmetovati*. Rj. *kao zapovijedati, gospodariti, isp. kmet 1*.

kmētovski, *adj. den* kmeti *eigen, zōs* kmeti. Rj. *vidi kmetski, što pripada kmetovima ili kojemu god kmetu*.

kmētskī, *adj. vidi* kmetovski: Ljuckom snagom mudrom glavom *kmetska diko*. Rj. *što pripada kmetima ili kojemu god kmetu*.

kmētstvo, *n. vidi* kmetstvo. Rj. *vlast koju ima kmet* (1, 2).

kmēziti se, zīm se, v. r. impf. (u Srijemu) *vidi* knežiti se. Rj. *kad se tko prēi kao da će plakati, vidi i* kenjkati, kisati.

kmēžēnje, *n. verb. od* kmežiti se. *radnja* kojom se *tko kmeži*.

*knā**, *k'na*, *f. Art Färbepulver für die Haare, fuci genus*: Našoj Mejri *k'nu* postaviše. Rj. *mastilo nekakvo što Turkinje njime masti ili boje kosu*. — *isp. kniti*.

knēginja, *f.* — 1) *die Frau des knez, uxor* *zōs* knez. Rj. *vidi* knēževica. *knēževa žena, vidi i* knje-ginja. — Svijetloj gospogji *knjejinji* srpskoj. Živ. kralj. i arhiep. III. — 2) *nekaka gljiva, koju se zore i* gōspa. — *kažu za nju, da je* ljekorita.

Knēginja, *f. Frauentame, nomen feminiae*. Rj. *ime žensko, vidi* Knjejinja.

knēginjin, *adj. der* kneginja, *uxoris* *zōs* knez. Rj. *što pripada knjejinji 1*.

knēšćie, *m. dem. od* knez. Rj.

knēštvo, *n. Würde eines knez, zōs* knez *dignitas*. Rj. *vlast i zemlja koju ima knez*. — Humiska je zemlja XIII vijeka bila *knēštvo*. DRj. 3, 416 (= *knēževina*). Kada je hrvatsko *knēštvo* postalo kraljevstvo. Rad 17, 165.

knēz, *m. (pl. knēzovi — po jugozap. kraj. i* knēževi — *knezová, knežovima*). Rj. *isp. baš-knez, knez-baša, oborknez, suknežica*. — 1) *der Fürst, princeps: knez Lazar*. Rj. *vladalac u knēževini, i upōč. vladalac, gospodar od zemlje kakve*. — *Kneže* Janjo od Srijema glavo. Rj. 86a. *Knezovi narodni* zapovijedaju narodu. Mat. 20, 25 (*principes gentium, die Fürsten der Völker*). Dvanaest *knezova nad svojim narodima*. Mojs. I, 25, 16. Sibem sin *knezu one zemlje*. 34, 2. Ne postavljajte me *knezom narodu*. Is. 3, 7. — 2) *knez od knēžine*:

Pod vladom Turskom u Srbiji svaka je *knēžina* imala svoga *kneza*, koji se radi razlike od *seoskih* *knezova* zvao i *oborknez, vladski knez*, na nekim mjestima *bašknez i veliki knez*, gdje koji od *ovakih knezova* imali su i carske berate i zvali su se *berathje* . . . Ovakovi *knēžinski knezovi* po Hercegovini se danas zovu vojvode . . . (za vremena Miloša Obrenovića) *nahije* su imale po *glavnoqa kneza*, koji je bio *nad svima knēžinskim* . . . U Crnoj Gori u svakome plemenu ima *knez*, za kojega se može reći da je po gospodstvu u zemlji treći: prvi je serdar, iza serdara je vojvoda, a iza vojvode *kne* . . . Rj. *Krajijski je knez* sjedio u Negotinu, a *od Ključa u Kladovu*. Rj. 297b. — 3) *knc: seoski*: Osim *kneza od knezine* svako je selo u Srbiji imalo svoga *seoskoga kneza* . . . Za vremena Miloševa *ukine se ime i otvrdi knezova* i mjesto njih ostanu samo *kmetovi*. Rj. — *Suknežica*, koji se kao zove *knez* a *nije pravi*. Rj. 724b. Za zdravlje našega okolišnog kapetana, *knēžera i vitezova, brzica i mladica*. Kov. 124.

knēz-bāša, *m. kao* glava *knezovima, vidi* baša 3. — Pripovijeda Gospodar Miloš Obrenović, da mu je govorio Skopljakov čaja-paša: *Knez-baša!* ako ja uspitam svijeta . . . Danića, 3, 237. *isp. baš-knez*.

knēzōvanje, *n. das* knez-scin, *imperium* *zōs* knez. Rj. *verb. od* knezovati, *koje vidi*.

knēzōvati, *knēzujēm*, *v. impf.* *knez-scin, impero* *ut* knez. Rj. *biti* knez. — Ne će više *kneza* Petra da im *knezuje*. Miloš 182.

knēzōvski, *adj. den* knezovi *gehorig, zōs* knezovi. Rj. *što pripada knezovima ili kojemu god knezu, vidi* knēževski. *Knezorska* je *vlast* bila gotovo još manja nego pod Turcima. Rj. 279a. Jedan je od njih *pucao na knezorskoga* momka. Miloš 129. *ade*. Karapandžić, koji su . . . narodni dosta *knezorski* vladali. Danića 2, 97.

Knēž-pōlje, *n. u* Bosni u nahiji Bajnolučkoj kao *knēžina* Rj.

knēžēnje, *n.* Rj. 1) *knežiti, 2) knežiti se*. — 1) *radnja* kojom *tko kneži* koga (*das* knez *rufen, appellatio vocabulo* *knez*. Rj.). — 2) *radnja* kojom se *tko kneži*.

knēžev, *adj. des* knez, *zōs* knez. Rj. *što pripada knezu*. — Oj Boga ti, *knēževa* *vajrodo!* Nj. 2, 307.

knēževica, *f. knēževa žena, vidi* kneginja 1, knje-ginja. — On *kneginju* sturu *podvikuje*: Brže, ljubo, kuhajder pogače! *Knēževica* spremila pogaču. HNj. 3, 559.

knēžević, *m. knēžer sin*: Lovio po planini nekaki *knēžerić*. Nar. prip. vil. 1867. ARj. V, 115a.

knēževina, *f. akc.* ARj. V, 115a. *zemlja knēževa, zemlja kojom knez vlada, isp. knēžina*. — Prema broju *knēževina* *Filistevskih* . . . jer je *zlo* jednako na svima vama i na *knezovima* vašim. Sam. I, 6, 4. Sadašnja *knēževina* *Crnu Goru*. DRj. 3, 473.

knēževskī, *adj. što pripada knēževima ili kojemu knezu, vidi* knezovski. — Kako su lijepe noge tvoje u obući, *kćeri knēžerska*. Pjes. nad pj. 7, 1. *adv.* *Knez* smišlja *knēžerski*, i *ustaje* da radi *knēžerski*. Is. 32, 8.

knēžina, *f. das* Gebiet *eines knez, provincia* *zōs* knez. Rj. *područje knēževno, isp. knēževina, dem. knēžnica*. — U Srbiji je od prije svaka nahija bila razdijeljena na nekoliko *knēžine*, *n. p.* *Mačva* je bila jedna *knēžina* *Šabačke* nahije . . . Rj. U Crnoj Gori pleme znači ono što je u Srbiji od prije značila *knēžina*. Rj. 506b. U *Brdima* su tri male *knēžine* ili opštine. Kov. 31.

knēžinica, *f. dem. od* knēžina. — Orahovac, *knēžinica* niže Dobrote. Rj. 467b. Više Risna je na planini knēžina *Krivošije* sa još *drije* male *knēžinice*. Kov. 29.

knēžinski, *adj. von* knēžina. Rj. *što pripada knēžini, knēžinama*. — *Knēžinske* *stariješine* i *upravi-*

... se s v volu. Rj. 70a. Kapetanima se na-
... Rj. 263b. Nahiće su imale
... koji je bio od srna knežiti

knežiti. — 1) *das Knecht*, *appello* za knez.
... ruku u gjevojke. Nar. pjesn. hörm. sa se. pass.;
... knežiti. Rj. 70a. Kapetanima se na-
... Rj. 263b. Nahiće su imale
... koji je bio od srna knežiti

knin, Knina, v. Kninj. ARj. V. 116b. isp.
Z. — Glava Kninu. HNpj. 3, 518.

kninski, *ad. f. resp. ad Kninu*. ARj. V. 117a.
V. e. Anu Kninog zjevarala. HNpj. 3, 518.

kninj, Kninja, v. *rosari* u *Dalmaciji, ovako*
D. — Kninj. ARj. V. 117a. *oko* od *Balmana*,
knin'ski. HNpj. 3, 351. *vidi* Knin i Kninski.

knin, Kninja, v. *rosari* u *Dalmaciji, ovako*
D. — Kninj. ARj. V. 117a. *oko* od *Balmana*,
knin'ski. HNpj. 3, 351. *vidi* Knin i Kninski.

kniti, knjicu, v. *imp. bojiti knom, v. pf. sloč.* na-
kniti. — Običaj *kniti* nokte. Bos. vila. 1880. Kako
... ruku u gjevojke. Nar. pjesn. hörm. sa se. pass.;
... knežiti. Rj. 70a. Kapetanima se na-
... Rj. 263b. Nahiće su imale
... koji je bio od srna knežiti

knjuz, v. *iz Rusoga mjesto knez*. I sam Miloš
prvih godina svojega vladanja zvao se i potpisivao
... dokle ga njegovi pisari i druge udvo-
... nazovili da se nazove *knjaz*. Rj. 279b.

knjeginja, *f. vel. kneginja*. Rj.
knjeginja, *f. ime žensko, ridi* Knezinja.

knježiti se, *žm se, v. r. impf. Mituo wachen zum*
Weinen (osterr. raunzen), *as od letum diduco*. Rj.
... da se *knježiti* da se *plakati, viditi* i *knežiti* se,
kerjcati, kisati.

knježenje, *n. das Mituo wachen zum Weinen*
osterr. Aus Raunzen. Rj. *verb.* od *knježiti* se. *radnja*
kojem se (da) knježi.

knjiga, *f. pl. gen. knjizā*. Rj. *dem.* knjizica, *angm.*
knjizina, knjizurina. — 1) *der Brief, literae, epi-*
stola: Na koljenu *sitna knjiga piše*. Časom zdravi
... iz *njedara*. Kad se
... od tog mora do zelena Lima.
Rj. *vidi* *pisanića, pisma, pismo 2, poslanica*. — U
... nose *žalosne*
... od bojovima. Rj. 81a. Ti ćeš meni
... Rj. 176a. Gjegogj šćeri, na komku
... *knjigu vratiti*. Rj. 44a
... *opraviti*. Rj. 180b. Da mi *sitna knjiga*
... *knjiga dopade*,
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a
... *knjiga* u *knjigu*. Npj. I, 74. Orna knjiga, a

2. 7. — 2) *das Buch, liber*: Kod cara je Marko
pisar bio, u njega su *knjige staroslarne*. Dok i vadim
knjige staroslarne, da ja gledam, sinči, u *knjigama*
je i Milica Lazu sugjenica. K nama brže hodze i
vaizi! ponosite *knjige budžijele*, te gledajte što nam
knjiga kažu. Rj. — *Gatalica, knjiga* u kojoj su ko-
jekakve pripovijetke, ili gatnje. Rj. 83b. *Kupšara*
knjiga, *schimpflich für ein altes zerfetztes Buch*. Rj.
316b. *Privilegija, stare knjige*, kao na drugim mjes-
tima *knjige staroslarne (privilegium)*. Rj. 563b. Spis-
tati, verfassen, conscribo: *spisao knjigu*: Rj. 702b.
Ukorečiti knjigu. Rj. 777b. Nekakvome čocku umi-
ralu gjeća. Svuda je na proročije hodio i na *pro-
roke knjigu otvarao*, ali ništa fajdisalo nije. Npr. 212.
Uzmi Jovo! *knjigu grjehovnicu*, pa ti vigji, što ti
knjiga kaže, kakvi su ti najveći grjehovi? Here. 1.
Pjesme je kazivao *kao iz knjige*. Npj. I, XXXIII.

Ako ko pusti ženu svoju, da joj da *knjigu raspisnu*.
Mat. 5, 31. Nema kraja *sustarljanju mnogih knjiga*.
Prop. 12, 12. *Napisah knjigu*, i uzeh *knjigu o*
kuporini. Jer. 32, 10. (Clanci njegovi... nijesu za
periodsku knjigu. O Sv. O. 3. — 3) *Studium, literae*.
Rj. *kao nauk, nauka 1; učiti knjigu, kao ići u školu*.
— Dali dijete na *knjigu, zum Studieren*, izučio
knjigu, hat ganz ausstudiert: zna *knjigu* (t. j. čitati
i pisati). Čudno *Simo knjigu izučio*, ne boji se gja-
ka nijednoga. Rj. — Koji misle biti popovi i kalugjeri,
uče knjigu po namastirima. Danica 2, 118. Po na-
mastirima krijući se *staju učiti knjigu*... pošto
knjigu izučio, onda... 4, 8. Od ovijeh 12 sovjetaika
za četvoricu može se reći da su *znali knjigu*. Sovj.
8. — 4) *das Papier, charta, cf. hartija*. Pak dohvati
list *knjige bijele*. *Iskidaše knjigu* na komate. Pa pu-
stiše *po knjizi jaziu*. Rj. *vidi* i *čage, karta 2, papir*.
— Donesi mi jedan list hartije, list hartije *knjige*
bez jazije. Npj. 2, 213.

knjigonoša, m. der Briefträger, tabellarius. Rj.
knjigo-noša, koji nosi knjigu (pismo, poslanicu). *vidi*
listonoša, pošta 3, sahija, stražaš, *isp. knjigonošće*. —
Al' eto ti *pošte knjigonoše*. Rj. 562b. Te izvadi dvanaest
dukata, te ih dade *mladu knjigonošu*. 3, 109. Pa na-
pisa *knjigu šarovitu*, pa mi *dobra knjigonoša* nagje.
5, 127. Pa dobavi *hitra knjigonošu*, šilje *knjigu Mari*
u Mletkama. Here. 11. *riječi tako sloč. viditi kod bre-
mennoša*.

*knjigonošće, knjigonoščeta, n. ein junger Brief-
träger, tabellarius juvenis*: Zavika mu momče *knjigo-
nošće*. Rj. *mladi knjigonoša*.
knjigopisac, knjigopisca, m. ake. ARj. V. 125.
knjigo-pisac, koji knjige piše, der Bücherschreiber. —
Sad da vidimo, kako ovakovi *knjigopisac* ispravlja
jezik. Nov. Srb. 1817. 526. *ora riječ može biti poruga*
književniku, isp. tako sloč. riječ ljetopisac.

knjigoveža, m. knjigo-veža, čovjek koji veže knjige,
Buchbinder. I u Lieč. J. Bogdanović. ARj. V. 126b.
knjižan, knjižna, adj. Rj. *što pripada knjiži, knji-
gama (knjiga pod 2 i 3)*. *isp. književan*. — Kako još
nemamo pravih *knjižnih trgovaca*, oni su (gg. skupi-
telji i prenumeranti) najveći pomagači i Mecenati knji-
žestva našega. Danica 3, XXIII (knjižestva mj. knji-
ževnosti). Kako još nemamo *knjižne trgovine*... ona
(prenumeracija) je jedini način *knjigu izdati* na svet.
Npj. I, 4, XLIII.

*knjižar, m. der Buchbinder und Buchhändler, li-
brarius*. Rj. *koji knjige prodaje*. — *Knjižari* teško
primaju gramatike da ih o svome trošku štampaju.
Odg. na ut. 25. *Knjižar* bi se starao, da knjige ra-
zašilje, gdje zna da trebaju... spisatelji bi svoj ru-
kopis davali *knjižaru*... a poslije *knjižar* će spisa-
telja moliti, i s njim će se pogajati. Pis. 71. Šepikov
je bio prost trgovac (*knjižar*). Straž. 1886, 1768.

knjižarev, adj. viditi knjižarov. Rj. *što pripada*
knjižaru.
knjižarnica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

knjižarica, f. die Buchhandlung und die Buch-

binderei, officina libraria. Rj. *dušan gdje se knjige prodaju.* — U *knjižarnici* Fr. Folke. Npj.¹ I. 1. U *knjižarnici* Fr. Zupana na prodaju. DPost. I. *riječi s takvim nast. vidi kod ecdularnica.*

knjižarov, *adj.* des knjižar, librarij. Rj. *vidi knjižarov.*

knjižarski, *adj.* što pripada knjižarima ili knjižara kojemu god. — Ali ne znam kako bih im knjige poslao. Ne biste li dopustili da pošljem vama pak vi otuda da im pošljete *knjižarskim* putem? Kolo, 15 (11).

knjižetina, *f. augm.* od knjiga. Rj. *vidi knjižurina.* — *tauka augm. kod babetina.*

književan, književna, *adj. literarisch, gelehrt, eruditus.* Rj. *što pripada knjiži (muuci. isp. knjiga 3), knjižernosti. isp. knjižan.* — Početak skupljanja i izdavanja ovih narodnih pjesama (kao i ostalih sviju mojih *knjižernih* poslova) bio je u Beču 1811. godine. Npj.¹ I. LXII. Sviuju izići na svijet pred tobožnju *književnu publiku.* Odbr. od ruz. 11. Osobite struke prosvjete jesu: moralna . . . najposlije učevna, *književna* prosvjeta. Priprava 170. Grade *književni jezik* (zašto oni misle, da su *književni jeziči* ostalih naroda načinjeni). Rj.¹ VI. Rječnik iz *književnih starina* srpskih. DRj. I, 1.

književnica, *f. književnu ženu. isp. književnik.* Vrle mi *književnice!* A. Kanižlić. ARj. V. 129a.

književnički, *adj. što pripada književnicima ili kojemu god književniku.* — Dosta, gle, laž učini lažljiva *pisaljka književnička.* Jer. 8. S. *Književnički* prijevod latinskoga „proverbia.“ Rad 12, 201.

književnik, *m. der Literator, der gelehrte, eruditus, literatus.* Rj. *književan čovjek. vidi knjižnik. isp. knjigopisac, pisac, spisatelj.* — Neka kupi hodže i badžije i dervise *Turske književnike.* Npj. 3. 62. Najglavnije pogrješke u jeziku našemu postale su od našijeh dojakošnjijeh spisatelja i *književnika.* Odg. na sit. 17. Sabravši sve glavare svešteničke i *književnike narodne,* pišaše ih. Mat. 2, 1.

književnost, književnosti, *f. literatura.* Stullj. *isp. pismenost.* — Pjesme, zagonetke i pripovijesti, to je gotova *narodna književnost.* Npr. IV. *Književnost* (od riječi „književan“) znači upravo *literatura.* Pis. 21. Ove su obadviije knjižice vrlo važne za istoriju naše književnosti. 57. Poznato je da je M. Svetić radio u različitim razdjelima književnosti. O Sv. O. 4.

knjižica, *f. dem. das Büchlein, libellus.* Rj. *dem. od knjiga.* — Tanka je kao šibika, bijela kao *knjižica.* Here. 298. Da izdam *mlu knjižicu* narodnijeh Srpskijeh pripovijedaka. Npr. III. Da ih obradujem još kakom *knjižicom* o narodu našem. Sovj. II.

knjižnica, *f. zgrada ili soba gdje staje knjige. vidi biblioteka.* — Tada ear Darije zapovjedi te tražiše u *knjižnici* gdje se ostavljaše blago u Vavilonu. I nagjose . . . knjigu. Jezdr. 6, 1. Ovo bi bio početak *knjižnice* po opštinama. Zlos. 266.

knjižničar, *m. Stullj. nastajnik nad knjižnicom. vidi bibliotekar.* — *Knjižničar.* P. Budmani, ARj. V. 131b.

knjižnik, *m. (od knjižan), knjižan čovjek, koji se bavi oko knjige. isp. književnik (od književan).* — Drugi je iskusan *knjižnik* Srpski na sebe uzeo. Spisi I, 94. Svijem *knjižnicim* zadosta je očito. I. Gjorgjić. Smrt kosi i *knjižnike* i oružnike. M. Vetranić. Ne najdoh još nijednoga pisca na *knjižnika.* P. Vitezović. ARj. V. 130a.

knjižurina, *f. vidi knjižetina.* Rj. Otvori veliku i staru *knjižurinu.* S. Ljubiša. ARj. V. 131b. — *tauka augm. kod baburina.*

I. kō, kōga. Rj. Zamjenica trećega lica nepoznatoga koja sada u prvom padežu glasi *ko* ili *tko*, imadu je do osnove *k* u tom padežu na kraju još slog *to* (*tko*), pa *k* i *t* promijeniš svojeja mjesta a na kraju osta *o*, te posta *tko*, kako je to bilo samo u prvom padežu, za to u ostalijem padežima nije moglo biti

niti sada ima onoga *t*. Dočavši tako naprijed *t*, najposlije otpade, te se sahi govori i *ko*. Ova je samo muškoga roda. Ovd. 32. Ovi zamjenica su samo jednimu, a u njihov oblike s nastavcima kakvi su u ostalijeh zamjenici, samo u seosom nema s *l* *je* u nastavku, nego još taj padež osti i *l* *je*. Tako i kad je slozena: *neko* (*neko*, ili *neko* po južnom govoru) *niko* (*niko*), *svako* (*svako*), *kojko*. U seosom padežu može uzeti na kraju *o*, *l* *ko*. Teći se padež *l* *ko* može i oknjiti, kao i u drugih zamjenici, ali to uzima *e*, bez kojega mogu biti drugi: *l* *ko*; kad je slozena može biti i ona bez *o*, *l* *ko*. Ovd. 33. *vidi i sluznu zamjenicu* gdjeko. — *1) wer? quis?*

Rj. *ko, tko kao zamjena udecravajina.* — *a) u pravom pitajuju.* I ti li si moji svaki. Bo te ubio! *Ko* tebe meni dade? Npr. 73. Z. rudi k mi nije lože, ali *ko* će toliko proso pokupiti! 127. *Ko* *ni* *vas* briješć se može primaknuti rastu svojemu kakl jedan? Mat. 6, 27. *Ko* je mati moja, i *ko* su braća moja? 12, 48. *Ko* si ti koji sudiš tugjumu sluzi? Rim. 11, 4. Ovi obučeni u bijele haljine *ko* su? Otkriv. 7, 13. Isav reče: *ko* su ti oni? A Jakov reče: djeca, koju Bog milostivo darova sluzi tvojemu. Mojs. I. 33, 5. *Ko* su ovi? 48, 8. Mojsije reče Bogu: *ko* sam ja da idem k Farauu? II. 3, 11. — *b) u nepravom pitanju.* Stanu pozagjati *ko* se povampirio. Rj. 79a. Navalji na svoju mater da mi kaže *ko* je njegov otac. Rj. 678b. Da vidimo, *tko* bi to bio. Npr. 245. Ne mariš ni za koga, jer ne gledaš *ko* je *ko*. Mat. 22, 16. — *2) ko, tko kao zamjenicu udecravajina:* Za svega područja tvoja (kad napijaju *ko* u zbravlje. Rj. 525a. Progj' se, *ko* si, te rabote danas! Npr. 99. Ovi je svijet strmenit: *tko* po njem sluzi, a *tko* uzlazi. DPost. 93. Prosti se vojnici ni onde ne stane, nego prsuu, kud je *ko* znao. Miloš 37. Kad se svi uhvate, onda onaj pusti slunke, pa se ljube, *ko* se s kim bude uhvatio. Npj.¹ I, 17. Samo može *tko* (da ne riknem svatko) pomisliti: Kaku recenziju zaslužuje to šest lista i po? Odg. na sit. 4. Ali će mi slabo *ko* vjerovati. Rj.¹ IX. Jer jedva *ko* umre za pravednika. Rim. 5, 7. Po danku eijelom, koji *tko* plaću, on se zove u Srbiji eijela glava. DARj. 779a. Cvjetar . . . *tko* goji i *tko* prodaje evjice. Siza. — *3) ko, tko kao rebitivna zamjenica sa korelativima:* *ko* . . . on, *ko* . . . onaj, *ko* . . . ono, *ko* . . . taj, *ko* . . . svak; onaj . . . *ko*, *niko* . . . *ko*, *svak* . . . *ko*, *svaki* . . . *ko*, *svatko* . . . *ko*, često bez *korelativa.* Nije fajde, moj sinko! *ko* *me* *bez* *to* *ni* *svi* *sveti.* Npr. 13. Kako je meni bilo onu noć kad se *ko* rodio, *onam* će onako biti do veka. 76. Da *svaki* *ko* pušku nosi ide na vojsku. 130. *Niko* *ko* se tu namjerio, ne vigne kugj se gdje. 214. Vjeru *ko* lomi, *njega* će vjera. Post. 36. *Ko* vina večera, vode ruča. 136. *Ko* vraga svijećom traži, *taj* će ga i naći. 136. *Koga* tišti, *onaj* i vrišti. 136. Tako ja zdray bio i *ko* mi je mio! 297. *S* *kijem* je noćevati, nije *ga* vuhovat. DPost. 108 (s *kijem* *stari* je *oblik* *mjesto* s *kim*). *Na* *koga* padne jabuka, *onoga* *Toda* da ljubi. Npj. I, 289. *Ko* se rodi, *svak* će umrijeti. Kov. 110. *Ko* je sve stvorio, *onu* je Bog. Jevr. 3, 4. Cio dogovor, kad je na njemu *svak* *tko* treba da je. DARj. 800a.

2. ko, *adv. pišu pomjaciše k'o, postulo od* kao (između *k* i *o* izbačeno a, i k' (otpuharsi na kraju o). *isp. Post. XXVII: došao, rekao, kotao; došo, rek'o, kot'o. upotrebljavanje riječi vidi kod kao.* — Čuvaj lonca *k'o* i oca (kad je pun?). Post. 350. *K'o* da ga je iz puca zacrp'o. DPost. 15. Ljepše ću ti dvore načiniti pored mojih, *ko* i moji *sto* su. Npj. 2, 369. Pa da budem vrbu, *k'o* i bila. 4, 168. Ako l' tebe sugjen danak najje, carska zemlja *k'o* što je i bila. 4, 296.

kōb, *f. Rj. dem. kopea, hyp. kobak.* — *1) susret, die Begegnung, occursus; dobra kob!* (govore po Krajinj Negotinskoj kad se sreću dvojica). Rj. — *Kob* ga kōbi Stefanova ljubna. Rj. 281b. *isp. ukopee.* —

2) Die Wälzen, Rollen, vultio. Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

koba, *f.* — *1) Die Wälzen, Rollen, vultio.* Rj. *koja na čorjčjem kolu* — k smu, brkat. M. Pavlinović. Nj. — *kobla*, *okobla* Općene i eruc *koba*. ARJ. V.

kobeljati, ljam, *v. impf. rollen, vultio, cf. valjati.* Rj. *v. pf. slož. iskobeljati se.*

kobila, *f.* — *1) die Stute, equa.* Rj. *dem. kobilica, augm. kobiletina.* — *vidi alatuša (alatasta kobila), bedevija, bijelka 3, doruša (doratasta kobila), gjoguša (gjojatata kobila), kulašica (kulatasta mlada kobila), kulaša (kulatasta stara kobila), kusorepa, mrkuša, omakinja, osmakinja (kobila od osam godina), rigjuša, sednuakinja, šišakinja.* — Mušket više a *kobila riče.* Rj. 189a. Ova je *kobila izdrijebila te sve konje . . . sve su se kobile izdrijebile.* Rj. 217a. U nekakvom jezuru bio krlat konj, pa izlazio noću, te *pisao Momčilove kobile*, koje su *paste po livadi* oko jezera; no kako bi koju *kobilu opasao*, on bi je udario nogama u trbuh, te se *izjalovi* (da ne bi *oždrijebila krlata konja*) . . . Kad konj *opase jednu kobilu*, pa pogje da sigje s nje, onda . . . te se konj poplaši i ne uzima kad *izjaloviti kobile* . . . a *kobila ostane suždrebna.* Npj. 2, 106 (Vuk). Jesi j' čuo, gje pričaju ljudi, gje j' Miloša *kobila rodila* . . . bedevija, što *ždrijebi ždrale* . . . *kobila ga sisom odojila.* 2, 239. Da bi me ne rodila majka, već *kobila*, koja *konje rajja!* 3, 486. — *2) u kašičare vodenice ona gredica što na njoj stoji kolo.* Rj. *vidi magarac 3.* — *3) (u Boci) na tjesoku ona greda gore koja sastavlja loze i orasima se dolje pritiskuje kad se tiješte masline.* Rj. — *4) vidu kobilica 2.* Rj. *vidi i lomilica, ona račvasta kost u kokoši pod gušom koja se lomi za oplkadu, i u ptice.* — *vidi uskočkobila, uskučkobila, nekaka igra.*

kobilar, *m.* — *1) der Stutenhüter, Stutenhändler, custos equarum aut questum curum exercens.* Rj. *tko čuva kobile ili tryuje njima.* — *2) Schimpfwort für einen ungeschickten Reiter, concivium in equitem.* Rj. *poarda čorjku koji rajjavo jaše.*

kobiljetina, *f. augm. od kobila.* Rj. — *takva augm. kod babetina.*

kobilica, *f.* — *1) dem. od kobila.* Rj. — Svagda bi prikricala ždrebetu da pazi na njezin glas i na njezine riječi: »Kobo, *kobilice!* otvori mi vrata«. Npr. 177. *isp. omakinja.* — *2) das Brustbein der Vögel, os sterni arium, cf. lomilica.* Rj. *vidi i kobila 4, ona račvasta kost u kokoši (ili u ptice) pod gušom koja se lomi za oplkadu.* — Čini mi se da i Arnauti gledaju ovako ne samo u pleće, nego i u *kobilicu od kokoši.* Rj. 507b. U fatiću prepelicu, slomiću joj *kobilicu.* Npj. 1, 435. — *3) (u Boci) grozd, kad se odsiječe s lozom zajedno, da se ostavi, Rebschoss mit Trauben.* Rj. — *4) vidu konj 4.* Rj. *vidi i konjice 3.*

kobilin, *adj. der Stute, equae.* Rj. *što pripada kobili.* — *takva adj. kod grličim.*

kobilja glava, *f. planina u Hercegovini:* Al' to gleda Bajo i Linnune sa stijene iz *Kobilje glave.* Rj.

kobilje, *n. planina u Starome Vlahu.* *cf. Kobilje.* Rj. — Kobilje, namastir u Starome Vlahu pod planinom *Kobiljem.* Rj. 281b.

kobilji, *adj. der Stute, equae.* Rj. *što pripada kobili, kobilama.* — *takva adj. kod gjavdliji.*

kobilji do, *m.:* Na široku *dolu Kobiljemu.* Rj. na putu od Sarajeva u planinu Treskavicu. Rj.³

kobiljinača, *f. nekaka trava, Art Pflanze, herbue gemis.* Rj.

kobiti, *bim, v. impf.* — *1) koga, t. j. slutiti kome da ga nestane, n. p. kad bi čovjek imao troje djece, pa dvome da kupi kapu, a jednom ništa, onda bi se reklo: kobi dijete, den Untergang ahnden, praesagio interitum:* Svi su konji zopcu pozobali, a moj doru ni taknuo nije: nogam' bije a nšima strize, često gleda na Koštac planinu, ili *kobi mene ili sebe.* Rj. *v. pf. slož. iskobiti.* Broji zalogaje. (Reče se psetu, kad čovek jede a ono gleda u nj. . . kao da pseto čoveku zavidi i *kobi ga*). Posl. 30. Zlo vam bilo, dvije tice vrane . . . te *kobite mogu gospollara.* Npj. 4, 342. Koji *Srpski jezik kobe*, i kažu da on nije

nikakav jezik. Rj. IX. Ali ja ne ću sa svijem ovako da *kobim Hrvata*, kao što *ili kobe* njihovih rodoljublje. Srb. i Hrv. 1. isp. kobae. — 2) *begegnen, occurro*: Kob ga *kobi* Stefanova ljubav. Rj. *sretati, v. pf. slož.* sköbiti, suköbiti, uköbiti.

köhljenje, n. Rj. *verb. od kobiti.* — 1) *radnja* kojom tko *kobi koga*, *sluti mu propast* (das Ahnen, praesagito. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *kobi (sreta) koga* (das Begegnen, occurro. Rj.).

köbnica, f. *quae auguratur.* Stulli. *koju kobi.*

köbnič, m. *augur, auspex.* Stulli. *koji kobi.* — Ali to ti istoga *köbnika*, Osvetn. ARJ. V. 139a.

köcelj, m. (osobito po juž. kraj. a i u Srbiji u nahiji Šabačkoj ima selo Koceljeva) *der Alaan, alumen, cf. tipsa, tipsa, šap.* Rj. *zu nast. isp. brzeli.*

köeka, f. *der Wärfel, tessera, tulus, cf. ždrijeh.* Rj. *kost-ka* (osn. u *kost*; po što je između s od osnove i k od nastavka otpalo t, promijenilo se s pred k na e; isp. ekvara). Osn. 298. *vidi i šorak, ždrijeh.* — Razdijelise haljine njegove *bucišiši kocke*. Mat. 27. 35.

köekauje, n. *das Glücksspiel, alea.* Rj. *verb. od kockati se. radnja* kojom se tko *kocka*.

köekär, m. *Glücksspieler, aleator.* Rj. *tko se kocka.* — Jerbo *kockar* sve proigrat' znae. M. A. Reljković. ARJ. V. 140b.

köekärskü, adj. *što pripada kockarima*: *Kaš je kockarsku igru.* M. Gj. Milićević. ARJ. IV. 735 (= *Hasardspiel*).

köekati se, ekäm se, v. r. impf. *Glücksspiel spielen.* *ludere alea.* Rj. *igrati se kocke, pa uopće takve igre u kojima odlučuje slučaj; hasardiren.*

köča, m. (ist.) *vidi Köco.* *hyp. od Kostantin. voc.* Köčo, *zu nast.* Köča *isp. Gača.* — *Vidi da je Köča* ondje s frajkorima . . . uhvate Turci *Köču živa.* Rj. 295b.

köčäk, köčäka, m. *vidi köčina 2.* Rj. *pregradak za žival, pse, svinje.* — *köčäk* (osn. u *kočac*). Osn. 263.

köčän, köčäna, m. (u Dobroti) *vidi köčanj 1.* Rj. *u. p. u kupusa, ono od zemlje do glavice, vidi i köčanica, čokanj.* — Obrascia, ono što *ni köčanu od zelja preko zime izraste nanovo.* Rj. 433b.

köčänica, f. *vidi köčan.* Rj. *i syn. ondje.*

köčänj, köčänja, m. — 1) (u C. G.) *n. p. u kupusa, t. j. ono od zemlje do glavice, Stängel, Strunk, caulis.* Rj. *vidi köčan, i syn. ondje.* — *Skočanjiti se, surznuti se ili onako otvrdnuti kao köčanj.* Rj. 687b. *vidi i korijen 2.* — 2) (u Srijemu) *vidi okomak.* Rj. *vidi i klas 3, i syn. ondje.* — *riječi s takim nast. kod čokanj.*

köčenje, n. Rj. *verb. od 1) köčiti, 2) köčiti se.* — 1) *radnja* kojom tko *koči n. p. kolu* (das Hemmen des Rades, inhibitio. Rj.). — 2) *radnja* kojom se tko *koči* (das Steifwerden, rigor. Rj.).

köčēt, f. — 1) *vidi* *kostrijet.* Rj. *vidi i köčina 1.* *kozina, kozlina, kozjevina; struna, strunja, köžu dlaku.* — 2) *podeblja, kručü dlaku u sejnje, osobito po legjima, oko Otočca, vidi čekinja, četina 2, peraja.*

köčētär, n. *čovjek koji po srom zanatu obrađuje kočet (česhja, prede, če).* *isp. mutavdžija.* — *kočetara* ima malo na broj. M. (Gj. Milićević. ARJ. V. 141b. *vidi i dlakar, i syn. ondje.*

köčič, m. — 1) *dem. od kolke.* Rj. *kol-čič (koo-čič), köčič.* — *Konjic, 4) köčič* na kome vitao stoji. Rj. *Ove glave što bjehu osječene i na köčiče pobjene u redu, poče svaka suze proljevati.* Npr. 101. — 2) (u Srijemu) nekaka *riba, Art Fische, piscis genus.* Rj. *Streber, aspro vulgaris L.* Rj.³

köčijäs, köčijäsa, m. *der Kutscher, auriga.* Rj. *isp. vozač. syn. onlje.* — *Te pogubi mlada köčijäsa, i ustavi od zlata köčije.* Npj. 3. 282. *Grk reče Bačvaninu: 'More köčijäsu, zakolji to jagnje.'* Danica 4. 36.

köčijäšenje, n. *das Kutschieren, aurigatio.* Rj. *verb. od köčijäšiti. radnja* kojom tko *köčijäši.*

köčijäšev, adj. *des Kutschers, auriga.* Rj. *što pripada köčijäsu.*

köčijäšiti, köčijäšin, v. impf. *kutschieren, aurigare.* Rj. *biti köčijäs, vinti sluha köčijäšu*

köčijäški, adj. *Kutschers, aurigatus.* Rj. *što pripada köčijäšima ili köčijäsu kojmu goder.* — *Monteskije, da obuće i köčijäsku haljmu, bio bi svagla onaj pametni Montesckije. Priprave II. Kocjaski gavor.* Vid. d. 1861. 18 f. *prostačica.*

köčija, f. *vidi köčije.* — *Pa je metnu u lovcu zlatnu.* Nar. pjes. juk. *Od köčije pendzer otvorila.* ARJ. V. 142b.

köčije, köčija, f. pl. der Bauerwagen mit zwei Pferden, currus. Rj. *kolu seljaka sa dva konja.* — *Onda (careva köčija . . . sedne s njim na köčije i otiče u orkvu te se s njime venca.* Npr. 63. *Lon seda na lake köčije, pak on ide sestri u dvorove.* Npj. 1. 539. *Iz Kotora iziši svatovi, negđu njima od Adä köčije prekrivene crvenom kadifom.* 3. 153. *u ovim primjerima köčije su gospodku kola, vidi köčija, hintov, karoec, karnee.*

köčina, f. — 1) *vidi köčet.* Rj. *i syn. ondje.* — 2) *Verschlage (für Hühner, Hunde, Scherz etc.) zotheica.* Rj. *pregradak za žival, pse, svinje, vidi köčäk.* — *köčina* (osn. u *kočar*, ali se govori i mjesto njezav). Osn. 153. — *Psi, ne osječajući nikakva neznanca, uvukoše se dobro u svoje köčine.* Mzgj. 199.

köčiti, köčim, v. impf. Rj. *kočiti, v. pf. slož. ukočiti, ukočiti se.* — 1) *koči, hemmen, inhibitio.* Rj. *koči se (zaustavlja se kocem?) kočak na kolima, kad se ide niz brdo, vidi pačiti.* — b) *palare, pedare.* Stulli. *köve u zemlju zabijati, vidi köčiti.* — 2) *sa se, refleks. steif thun, fastum exerceo.* Rj. *držati se kao kolac, vidi drvečiti se.* — *Ide na čekrk. Ide gospodski, köči se.* Posl. 96. *Köči se ka' i noga nevarena.* 159.

köčo, m. (juž.) *hyp. od Kosta.* Rj. *Köčo* (osn. u *Kostuliny*). Osn. 351. *gen.* Köča, *voc.* Köčo, *takva hyp.* Bučo, Pečo, *vidi Köča.*

köčoperan, köčoperna, adj. *lebhaft, hurtig, strenuus.* Rj. *vidi čeperan, kao živalan, brz, nestašan, (o djeteu, željadetu), köčoperan* (kruga pola u pero kao u zlatoperni, a prva nije u običaju sama nego je od nje *köčiti se, vidi köčan, isp. köčoperiti se*). Osn. 185.

köčoperenje, n. *das Sträuben, fastus.* Rj. *verb. od köčoperiti. radnja* kojom se tko *köčopiri.*

köčoperiti se, köčoperim se, v. r. impf. *sich sträuben, insolentius se effire.* Rj. *biti köčopernu, pa u pokoravati se, ne slušati.*

köčenje, n. *verb. od kotiti i kotiti se.* — *radnja* kojom *n. p. mača kosi mačice ili se koti.*

kod, Rj. prijedlog. *isp. pri. za akc, vidi prijedlog bez.* — 1) *bei, apud.* Rj. — a) *Kako je prijedlog kod postao od staroga kon promijenivši u na d, koji je jednoga korijena s riječju konca (kraj), jasno je da s njim riječ u drugom padežu pokazuje, da je mjesto na kom se što bavi ondje gdje je kraj onome što znači ona sama: Sjedi kod mene.* Rj. *Kod papa pio, kod Cigana večerao.* Posl. 137. *Gradiću ti dvore u Stambolu kod mojih, bolje od mojih.* Npj 3. 61. *Iznesoše je i zakopaše kod maču njezina.* Ujel. Ap. 5. 10. — b) *mjesto bavljenja na pravome ovakom kraju može se misliti da što stoji u kakvoj god srezu s onim što znači riječ koja stoji uz prijedlog u drugom padežu, i onda mu može biti i dalje od kraja njegova, i bliže: Ostao kod kuće.* Rj. *Ne imajući ni njih (dva novca) kod sebe ostane mu ih dužan.* Npr. 169. *Sinu zora, a ja još kod dvora.* Npj. 1. 317. *Trgovac po tom u krčmi kod zlenugu drveta pripovedi ovaj dogadjaj.* Danica 4. 35. — c) *još je dalje od pravoga značenja svojega drugi padež s ovim prijedlogom u ovakim primjerima, gdje se misli bavljenje u kući ili u zavičaju ili području onoga što znači riječ koja stoji u drugom padežu: Kad sam kod njega bio na*

osnovi pred njim, istinuvši ispred sebe *j*, koje ga razdvajaju od onoga *o*, pa se onda oba *o* slijevaju u jedno dugo; za to se mjesto *kojega*, *kajemu*, *kojem* govori i *koga*, *komu*, *kom*. Takav sedmi padež (*kom*) može na kraju dobiti *c*: *kome*. *isp.* Obl. 31. Zamjenici koji mogu se na kraju dodati riječice *no*, *zi*: kojino, kojizi, koje ridi. *isp.* gdje, što, te. — u drugojčijem značenju. *der wie riebste, quotus*. Rj. u. p. koji si? jesi li prvi? ili drugi? — **1)** kao zamjenica *interrogativna*. — **a)** u pravom pitanju. *Koji* ono junaka najprije dogđe? odnese mi liscu! Rj. 501b. Bog ti pomogao, sinko; a koje dobro? Npr. 23. Pa ih upita: »Koji ste i što ste vi?« 98. Ženo, ovdje čoveča kost miriše, koji imade? kazuj odmah. Ona mu reče: »Nema nikoga.« 197. Za koga si se, sestro, ti udala, koji je tvoj čok? 199. *Koji* ti je ukraden konj? Zeleni. Nov. Srb. 1818, 390. *Koji* je od ove dvojice ispuniu volju očinu? Rekoše mu: prvi. Mat. 21, 31. O vaskrseniju dake *koga* će od sedmorice biti žena? jer je za svima bila. 22, 28. Idite... A koji su što će ići? Mojs. 11, 10, 8. Avenir se odazva i reče: koji si ti što vičeš cara? Sam. 1, 26, 14. — **b)** u nepravom pitanju. De da ronimo, da gledamo koji može dublje. Npr. 91. Začugjen ljepoti onijeh gjevojaka, ne mogaše razlikovati koji je od koje ljepša. 111. U Dalmaciji se po izgovaranju ove dvije riječi poznaju seljaci, *koga* su zakona. Odg. na sit. 17. Valja pomisliti, koje je od ovoga dvoga panetnije. Pis. 17. *Koje* su se (riječi) od njih u nas izgubile, koje li se govore, to je za sad teško odrediti. 79. Ne mogu vam kazati, u kojoj sam ja sad nerolji. Straž. 1887, 207. Da biste mogli kušati koje je dobra i zgodna i savršena volja Božija. Rim. 12, 2. Izmegju uje (stoke) treba da uznemo čim ćemo poslužiti Gospodu, a ne znamo kojim ćemo poslužiti Gospodu. Mojs. 11, 10, 26. Ne misli se svuda jednako koje su Srbi koje li Hrvati. Dioba 5. Pobiju se izmegju sebe ne znajući koje su neprijatelji. Prip. bibl. 58. — **2)** kao zamjenica neodređena. — **a)** *Koji* si da si. Rj. Doći će koji dan, koji čas, gleich, statim. Rj. Kazujući narodu da se kajje i da ne bi koji bez isprijevisti pošao s ovoga svijeta. Npr. 98. Ogledajući svakoj gjevojeji papuču na nogu, ali kajaj duga, kojoj kratka, kojoj uska, kojoj široka, ne može nijednoj da pristane. 129. Kad vidi kakva je živina, uzme batinu pa kom nogu, kom glavu, kom krilo odbije. 143. Hodite koji od vas da mi pokućete. 190. Da ide ženu ma na koji način ukrasti. 203. Za tili čas vojska neprijateljska prsne i razbegne se kud koje. 207. Sazove sve tice te ih zapita: »Jeste li kad koja ridoče taki i taki grad?« 239. *Koja* je grmljavina, i ne bi mnogo kiše. Posl. 139. Braće moja, ljubimna družino! Nemoj koji pušku opaliti... Ako ne bi Ibra pogodio, udri koji, rodila ga majka! Npj. 4, 386. Oprostivši jedan drugome ako je koji kome što na žao učinio. Miloš 78. Te ih sve rasteraju kud koga. 95. Da su Srbi mogli počekati još koji dan. 111. Kad čovek bunca u bolesti pa govori koju s brda, koju s dolja. Npj. 4, XXXVII. Čekati Bog zna koje vrijeme. Pis. 71. Neka mi dadu mjesto u kom gradu ove zemlje. Sam. 1, 27, 5. — **b)** koje... koje, *adverbijalna*. *Koje*, *theils*, *aliud*, *partim*: koje ja, koje ti; koje tamo, koje amo; koje otul, koje odovud. Rj. VIII. *isp.* nešto... nešto (3). — Ali se opet jedno od drugoga razlikuje koje manje koje više. Rj. 243a. Jadna carica koje od stida koje od bolesti i od zime do malo dana umre. Npr. 230. Što su ova mjesta koje vodom koje kamejnjaica zatvorena. Kov. 36. 16-ti Januaria progje koje u časti, koje u sastavljanju i prepisivanju ovih aktova. Miloš 170. Golljeni mu od gvozdja, a stopala koje od gvozdja koje od zemlje. Dan. 2, 33. Lična zamjenica... ali se ona jako pomjerila koje u samoj osnovi koje što je izgubila neke padeže. Obl. 29. — **3)** kao zamjenica *relativna*. — **a)** *uopće*, *korrelativ-*

nu zamjenicoma: koji... on, koji... onaj, koji... taj, koji... takov, on... koji, onaj... koji, ovaj... koji, onakov... koji, svaki... koji, često *he*, *takih* *korrelativa*. — *Kojega* biju on *u* lezno. Rj. 52b. *Vezilae*, t. j. *koji veže* vinograd. Rj. 56b *ta* Rj. 1. *vezilae*, t. j. *što veže* vinograd. *U koji mih* to reče, u onaj se mah obazre. Rj. 808b. Škip, 2 korito u kom se peru košulje. Rj. 811a. Eto od dvanaest konja biraj kojega hoćeš... Daj ti meni koga ja hoću. Npr. 25. *Koji* zna najmanje zanata, taj svaki bolje živi od svakoga težaka 36. *U koji mah* on to reče, žito se upali. 79. *Koja* je sirota na mene zaplakala, svaka njezina suza vri u kizana. 81. *Imam faulet u komu* su žice žrake sunčane. 104. *Koji* je nbiđić na kojnu pretče da će biti *njagora*. 103. Čac njezin nije je stio nikome drugome dati do *onome* koji bi se raso mudriji od njega. 163. *Koji* koj *poplasi*, *onaj* prvo da počne jesti. 167. Da kažu svakome koje porod nje progje, šta je rodila. 230. Ne čuje ga zemlja *po* *koj* hodi DPosl. 70 (*po* koji mjesto *po* *kojoj*, dva a istinuvši izmegju sebe glas *j* slika su se u jedno dugo *o*). A žali junak poginuti, *kom* je sablja i otac i majka. Npj. 4, 356. Kapelani vojsku okrenuše, pred njima su *Srpske vojvode*, koji žele vojevati s Turcima. 5, 322. Ona vije dva vijenca; *koje* koga namjenjuje, u *nj* mi zdravlja prinizuje. Kov. 63. Započeli da se nosi barjak u erkvu. *Koji* barjaktar uzevši pogju svi put erkve. 88. Bog mu udijelio, a najviše srdalnoga veselja i *junakoga* zdravlja, *koji* će *junaci* svud na dobro poteći. 120. Tako iskupi sve Turko roblje na jedno mesto... a koje bude ranjeno, *anima* naredi lekare, te zaviju rane. Miloš 102. *Vala mu koji* nam to kaže. Nov. Srb. 1817, 662. *Na ovome* (bukvaru). *koga* je meni poklonio prijatelj moj. 54 (*koga* kvarno mj. *koji*). *Iz kojih* sam uzruko izdao... *iz onijeh istih* evo izdajem... Rj. VII. Počeli su skraćivati *onakore* riječi, koje često dolaze. XXXIV. *Koji* se pak *slagori* izgovaraju oštro, *onđe* se u južnome najvećiju izgovara je. Slav. Bibl. 1, 92. Što učini David kad ogladnje, on i koji bijahu s njim? Mat. 12, 3. Na kamenu posjano to je koji sluša riječ. 13, 20. Baci udičen, i koju prvu uhvatiti ribu, uzmi je. 17, 27. *Nema ga koji* čini dobro. Rim. 3, 12. Jer su *sluge* Božije koje su za to isto postavljene. 13, 6. Da sam ja koji ispitujem srec. Otkriv. 2, 23. Vratit će se, *svaki* kojega podiže sree njegovo i *koga* god duh pokrete druzovoljno, i donesoše prilog. Mojs. 11, 35, 21. Šta ste učinili od *dua* *vara Amorejska* koji bijahu preko Jordana. Is. Nav. 2, 10. Ove četiri velike zvijeri jesu četiri cara, koji će nastati na zemlji. Dan. 7, 17. Banduri dovođi syjedochanstvo *Tuberoro*, koji veli da... DM. 195. Župa konavaoska, *koga* pripadaše *Sankovićima* i oni je dadoše Dubrovniku. 207. Neke su gragjanske dužnosti na ljudima, koji se po dužnosti *koga* izvršuju ne mogu nazvati činovnici, ali koji rade *poslove*, za koje se hoće osobito poštenje. 272. Ko ne bi poslušao, on... brojje se *k* *Judi* i koji predadoše Hrista. 285. Počecu od *onu* *dua* (*praznika*), *koga* dolazeći... sastavljaju spomen o Hristu sa spomenom o svetoj majci njegovoj. DP. 319. Što su na Tavoru bila *dvojica*, koji su Boga gledali. 325. U ovom padežu i u *oba* *kaja* su *sudu* s njim jednaka nema u nastavku glasa *i*. Obl. 8. U rukopisu... istom koji pominje Vuk. Rad 1, 181. — **b)** *napose*, *zamjenica relativna* koji, koja, koje u *genitivu*; *samo* ako je riječ, s *kojom* je ova *relativna zamjenica* u *svezi*, *rodu muškoga* u *jednini* i *znači lice*, *onda* se *mjesto* koji, koja, koje *uzima relativna zamjenica* čiji, čija, čije. — *Badalj*, nekakva *trava* koje je *list* bodljikav. Rj. 11a. Od *onoga* *po kojega* se *imenu* ova megra zove, ništa se više u narodu danas ne čuje. Rj. 79a (od *onoga* *po čijem* se *imenu*). Koji žire svinje u šumama drugih sela, oni i sad plaćaju *žirovnicu* kojih su *planine*. 159b. *Žutokora*, drvo koje ragna

14. *Koje* su *z*... kao šenica, crvena i kiselica. 15. *Koje*... Nav. 11. *U t*... *koje* su se *pauci* počeli... 16. *Koje*... Ry. 380b. Nazragjuša, komad *plata*... *koje*... 17. *Koje*... obavije oko vratila. Ry. 383b. 18. *Koje*... *koje* je drugome *kraju* gvozden... 19. *Koje*... Palije, kao velike *letre*, s *pomoću*... 20. *Koje*... na kola tovare i s kola skidaju. Ry. 48. 21. *Koje*... čuvajte se vi te jame, jer da *koje*... 22. *Koje*... ona bi se mati odmah... 23. *Koje*... biskopu zakona, a mati Hrišćanskoga. Posl. 273. 24. *Koje*... dr. *are*, *kojeh* su se *paglavari* nazivali... 25. *Koje*... *Crnogorci*, o *kojih* ćemo *odijelo*... 26. *Koje*... im se *ugovori* o miru... 27. *Koje*... onoga da prime. Miloš 119. 28. *Koje*... im se... 29. *Koje*... *troje* *čeljadi*, *kojih* su imena bila: čoroje, vila i trica. 32. *Kalendar*, na *kojega* *zaglavju* u srijedi stoje slova Z, O, 5b. *Kavaše* za *gubljenje* *kojih* *krc* ponijeha Pilat sa žrtvama njihovim. Luk. 13. 1. Bješe neki carev *čorjek* *kojega* *sin* holovaše. Jev. 4. 46. *Čorjek* *čiji* *sin*. *Marija*, *koje* *brat* Lazar holovaše, bješe ona što pomaza Gospoda. 11. 2. Po mjeri *pravil* *kojega* *nam* Bog *mjeru* razdijeli. Kor. II. 10. 13. Ostalima *pomoćima* mojim, *kojih* su... 14. *Koje*... u knjizi života. Filib. 4. 3. Kamo li mi koji se odričemo *nebesoga*, *kojega* *glas* potrese onda zemlju. Jevr. 12. 25. *Hristos* postrada za nas... *koji* grijeha ne učini... *kojega* se *ranom* *iscjeliste*. Petr. I. 2, 24. *čijom* se *ranom* *iscjeliste*. Izberite sebi danas... ili bogove *Amoreju* u *kojhi* *zemlji* živite. Is. Nav. 24. 15. *Vojvoda*, na *kojega* se *ruku* car naslanjaše, odgovori. Car. II. 7. 2. *ina* *čiju* *ruku*. Preko *Jordana*, *po* *kojega* *dnu* prolaze sveštenici. DP. 310. *Smrt*, na *koje* je *vrata* slavno prošao, 329. *takav* *genitiv* i *zamjenicu* *čiji* u *takvom* *dogovajju* *zamjenjuje* i *dativ*, i *genitiv* s *prijedlogom* od *ili* u: Vučić je dodavao kako je jedan njegov *drug*, *kojemu* *sam* *ine* *zaboravio* *potrađo* u *šanca*. Odbr. od ruž. 11. Kako je mogao drugome podsmijevati se za one *riječ* *kojih* *smisli* ne razumije? Slav. Bibl. 1, 95. *U* *Hristu* *Isusu*, *kojemu* *postadoh* *sluga*. Efs. 3, 7. Jer čekaše *grad* *koji* ima temelje, *kojemu* je *zidar* i *tvorac* Bog. Jevr. 11. 10. Govori Jelisije *ženi*, *kojoj* *sina* *povrati* u život. Car. II. 8. 1. Ne šalješ se k mnogim *narodima*... *kojima* *riječ* ne bi razumio. Jezek. 3. 6. *Namastir* *od* *kojega* se i *sad* *zidine* *poznaju*. Ry. 563a. *Prekaja*, *vođenica* u *koje* *daske* na *kolu* *stoje* *poprijeko*. Ry. 572b. Ja sam u Besarabiji gledao *divljijeh* *putaka* u *kojih* *su* *krila* *kao* *pozlaćena*. Ry. 791b. — *č* *kul* *se* *relativnom* *zamjenicom* *hoće* *da* *kaže* *srezu* *su* *čitarom* *pregjašnjom* *rečenicom*, t. j. s *mišlju* u *njoj* *izrečenom*, *pa* *relativna* *zamjenica* *dolazi* u *nominativu* *ili* u *akusativu*, *onda* *se* *upotrebljavu* *zamjenicu* *koji* u *srednjem* *rodu* *jednine*: *koje*; *ali* *kad* *relativna* *zamjenica* *treba* *da* *je* u *drugom* *kojem* *god* *padežu* (*osim* *nom.* i *akus.*), *onda* *se* *takvi* *padeži* *uzimaju* *od* *zamjenice* što: *čega*, *čemu* i t. d.: *Vojvoda* u *svatovima*, *koje* *ponajviše* *biva* *ujak* *mladoženjin*. Ry. 70a. *Klašnjia*, na *am* *ono* *od* *kože* *kroz* *koje* *su* *provučene* *tranjke*. Ry. 273a. *Sluge* *probude* *gjevojk*u *kazujući* *joj* *da* *im* *je* *gospogja* *njezina* *načeha* *naredila* *da* *je* *vode* u *prošetnju*, *na* *koje* *ona*... *dragovoljno* *pristane*. Npr. 131. *Ako* *Bog* *da*? *Mjesto*: *kuda* *češ*, *kuda* *si* *pošao* *ili* *kuda* *si* *naumio*, *koje* *nijedno* *kažu* *da* *ne* *valja* *reći*. Posl. 1. *Miloš* *pak* *govorio* *je*, *da* *narod* *njima* *ne* *će* *verovati*, *niti* *će* *ih* *poslušati* (*koje* *su* i *knezovi* *sami* *svedočili*). Miloš 120. *Miloš* *posle* *s* *pašom* *ugovori* *ovo* (*za* *koje* *su* *govori*, *da* *je* *posle* *i* *fermanima* *potvrđeno*): 1) *ča* *u* *Turci*,... 132. *No* *budni* *da* *se* *on* *tvrd*o *izgovarao*, *da* *o* *tom* *ne* *zna* *ništa*, *koje* *i* *Mijailo* *potvrđo* *tako* *ga* *pute*. 187. *Treba* *da* *piše* *onako*, *kao* *to*... *Koje* *isto* *i* *Junj* *potvrđuje*. Pis. 60. *Trgovci* *i* *majtori* *iz* *rečenih* *mjesta* *rado* *čete* *ono* *što*

razumiju; *koje* *i* *ovdje* *sad* *svjedoče* *mlogi* *prenumeranti* *od* *njih*. Ry. XV. *Navale* *oko* *Jakova* *da* *se* *postavi* *senat*, *koje* *i* *Jakovu* *bude* *po* *volji*. Sovj. 2. *Kao* *gospodari*, *uzmu* *sebi* *više*, *a* *Gagiću*, *kao* *pisaru* *svome*, *dadu* *manje*, *na* *koje* *Gagiću* *bude* *žao*, *i* *rasrdi* *se*. 21. *Odmah* *sjutra* *da* *odlazi* *iz* *Peterburga* *u* *Besarabiju*, *koje* *Petar* *i* *učini*. 76. *Ja* *sam* *se* *u* *ovome* *držao* *govora* *prsto-narodnjeg*... *koje* *će* *mi* *priznati* *svaki* *Srblijin*. Spisi 1, 7. *Onda* *kum* *zapovjedi* *vojvodu* *da* *zove* *monkove* *roditelje* *i* *srodnike*... *na* *koje* *vojvoda* *ove* *isknpi* *i* *u* *sobu* *dovede*. Živ. 309. *Nadjenuće* *mu* *ime* *Emanuilo*, *koje* *će* *reći*: *s* *nama* *Bog*. Mat. 1, 23. *Ne* *smijem* *govoriti* *što* *koje* *Hristos* *ne* *učini* *kroza* *me*. Rim. 15, 18. *Sedam* *žizaka* *ognjenijeh* *gorahu* *pred* *prijestolom*, *koje* *su* *sedam* *duhova* *Božijih*. Otkriv. 4, 5. *Iz* *grada* *Davidova*, *koje* *je* *Sion*. Dnev. II. 5, 2. *Izraelj* *načini* *stan* *ispod* *sedamdeset* *palmovijeh* *drveća*, *koje* *napominje* *broj* *apostola* *i* *učenika* *Hristovijeh*. DP 310. *Ali* *je* *župa* *trebinska* *bila* *manje* *znatna*, *koje* *valja* *misлити* *i* *po* *tom* *što* *je* *ostala* *samo* *župa*. DRJ. 3, 415. *Ako* *nije* *srednjega* *roda*, *koje* *ne* *bi* *bih* *rekao*. Istor. 33. *Istom* *je* *rukom*... *zapisano* *nešto*, *koje* *ne* *bi* *bih* *rekao* *da* *ovako* *glasi*. Rad. 1, 176. — *ero* *potvrde* *kad* *relativnu* *zamjenicu* *u* *takim* *dogovajjima* *treba* *da* *je* *u* *drugom* *kojem* *god* *padežu* (*osim* *nom.* i *akus.*), *kako* *se* *onda* *uzimaju* *padeži* *od* *zamjenice* što: *Samo* *se* *u* *jednom* *pismu* *nagovješćuje* *da* *na* *prijesto* bosanski *može* *doći* *tugjin*, *čega* *u* *drugim* *pismima* *njegovijem* *nema*. DM. 166. *U* *članku* *je* *određen* *broj* *porotnika* *prema* *veličini* *carine*, *čemu* *je* *po* *svoj* *prilici* *bio* *ugled* *Dušanov* *zakonik*. 265. *Naprijed* *govori* *o* *sudu* *i* *određuje* *ko* *će* *suditi*, *iza* *čega* *prelazi* *na* *svjedoke*. 276. *Za* *Uroša* *1* *po* *svoj* *prilici* *još* *je* *malo* *bilo* *Nijemaca* *u* *Srbiji*, *čega* *rudi* *i* *ne* *spominje* *za* *njih* *u* *svojim* *pismima*. 320. *Orbini* *kaže* *da* *je* *Damjan* *vladao* *od* *1260* *do* *1262*, *poslije* *čega* *je* *Dubrovnik* *na* *novo* *izabrao* *mletačkoga* *kneza*. 339. — 4) *zamjenica* *koji* *u* *pjesmama*, *u* *porecju* *znači* *što* *zamjenica* *kakav*: *Izvadiše* *konje* *iz* *podruma*: *dobra* *gjoga* *bega* *Ličanina*, *što* *ga* *jaše* *na* *međan* *junački*, *i* *vrančić* *ljube* *Ličanina*, *kog* *bržeju* *u* *krajini* *nema*. Npj. 3, 125. *Ono* *su* *ti* *pod* *kamenom* *guje*, *kojih* *žešćih* *u* *primorju* *nema*. 3, 156. *Možeš* *dati* *iz* *potaje* *gjoga*, *kog* *gjojina* *u* *krajini* *nema*. 3, 345. *Nemoj* *nikog* *voditi* *od* *krajine*, *do* *Hajkunu* *svoju* *vjernu* *ljubu*, *koje* *danas* *u* *Turčina* *nema*; *a* *ja* *ne* *ću* *nikoga* *voditi*, *neg* *Angjušu* *moju* *seju* *milu*, *koje* *danas* *u* *primorju* *nema*. 3, 377. *Eno* *vama* *vranca* *i* *dorata*, *kojih* *nije* *na* *krajini* *bilo*. 3, 400. *amo* *ide* *i* *ovaj* *primjer*: *Ako* *li* *si*, *sele*, *naumila* *uzet*, *sele*, *dilbera* *junaka*, *kome* *snage* *i* *ljepote* *nema*... *uzmi*, *sele*, *vojvodu* *Miloša*. 2, 237. *a* *može* *biti* *da* *amo* *pripadaju* *i* *ovi* *primjeri*: *Koja* *grmljavina*, *i* *ne* *bi* *mного* *kiše*. Posl. 139. *Ne* *moгу* *vam* *kazati*, *u* *kojoj* *sam* *ja* *sad* *nevolji*. Straž. 1887, 207. *Vjerujte* *mi*, *da* *na* *Božić* *nijesam* *imao* *za* *što* *kupiti* *funte* *mesa*...! *Misleći*, *koji* *je* *onda* *dan*, *plakao* *sam* *kao* *ludo* *dijete*. 1887, 207.

Kojigöd, kojagöd, kojögöd, kojigöder, kojagöder, kojögöder, kojigödir, kojagödir, kojögödir, kojigögj, kojagögj, kojagögje, kojigögje, kojagögje, kojögögje, kojigögjer, kojagögjer, kojögögjer, wer immer, quisquam, quisquis. Ry. isp. koji mu drago. — *Daću* *ti* *konja* *kogagod* *hoćeš*. Npr. 23. *Kojigod* *čoban* *tamo* *otide*, *onaj* *se* *više* *ne* *vraća* *natrag*. 46. *Neka* *znate*, *i* *sad* *će* *ostati*, *ostanuti* *koji* *gogje* *brata*. Npj. 4, 279. *Od* *kojegogj* *koji* *vjere* *i* *zakona* *bio*. Kov. 121. *Jer* *je* *za* *vas* *obećanje* *i* *djecu* *vašu*, *i* *za* *sve* *daljne* *koje* *će* *god* *doznati* *Gospod* *Bog* *naš*. Djel. Ap. 2, 39. *Koji* *smo* *god* *dakle* *savršeni* *ovako* *da* *mislimo*. Filib. 3, 15. *Na* *kojem* *god* *mjestu* *zapovjedim*... *doći* *ću*. Mojs. II. 20, 24. *Koji* *ga* *god* *htjedbudu* *dignuti*, *satře* *se*. Zah. 12, 3.

Koji mu drago, kojega mu drago, wer immer, quis-

quis. Rj. isp. koji god. — Ostrvljani zovu Vlahom svakoga seljaka sa suhe zemlje, koje mu drago vjere. Rj. Ja Slavenski jezik ljubim i poštujem, kao i drugi koji mu drago Srbliju. Rj.⁴ XIII. Da bi po mom mišljenju bilo na čast i najnaprednijoj kojoj mu drago književnosti. Rad 15, 178.

kójino, *vidi* koji (cf. no): *Kojeno* su pet stotin' dukata. Ni ostalu muku tvoju, *kójino* si ti mučio. *Kojano* je u kavezu rasla. Rj. isp. nō 4.

kójizi, *vidi* koji i zi. — *Kójizi* su lakomni na blazo. Rj. 209a. Sve nizama po izbor soldata, *kójizi* su školu naučili. Npj. 5, 311.

Kójo, m. (juž.) *hyp.* od Kosta. Rj. *gen.* Kója. *voc.* Kójo. *vidi* Kója.

1. kóka, *f. hyp.* od kokoš: *Vidi* moja oka gdje se peče *kóka*. Neka je *kóka* šarena, pa makar i ne snijela jajeta (t. j. neka je lijepa — žena ili djevojka pa makar ništa ne znala). Rj. *vidi* koke, koša 2. — *Kakoće* kao *kóka* na sjedalu. Posl. 127. Rano pogjoh na pazar, kupih *kóku* za dinar; o j ti *kóke*, kokorajko! a ti pile pileto! Npj. 1, 505.

2. kóka, *f.* (u Srijemu) *der weibliche Schamtheil bei kleinen Kindern (wie bei den männlichen Kitica oder resu), maliebria infantis.* Rj. *sranski ud u ženskiu, kao u muškiu* kita, kitica, resu.

kókaló, m. *der ko sagt, qui protulit ko: A. Ko je to rekao? B. Kókaló* (du selbst). Rj. *koji kaže ko: Ko je to rekao? Kókaló* (ti sám). *vidi* kokša, riječi s takvim nast. kod bajala.

kókan, m. Rj. muški nadimak. Nema kola bez *Kokana*. Rj. (Posl. 203).

kókânje, n. *das Braten (Rösten) des Kukuruz in Asche, tostiu fructus zeae mais Linn.* Rj. *verb.* od kokati, radnja kojom *tko kóka* n. p. kukuruze. — *Puvare*, ono kukuruzno zrnelje, koje u *kokanju* ne ispuea, nego se onako ispeče. Rj. 620a.

kókati, *kókam*, v. *impf.* n. p. kukuruze, *braten* (den Kukuruz) *torcco.* cf. *kókica*. Rj. *peći, pariti* n. p. kukuruze. v. *pf. slož.* iskókati (i se), raskókati se.

kóke, *f. hyp.* od kokoš. *vidi* kóka. *voc.* kóke. *ostali padeži kao u kóka*. *isp.* Posl. XXXI. Osn. 51. — Rano pogjoh na pazar, kupih *kóku* za dinar; o j ti *kóke*, kokorajko! Npj. 1, 505. Ja bih kóku podralila: A ti, *kóke*, jaja nosi. Here. 286.

kókica, *f.* — **1)** *dem.* od *kóka*. Rj. — **2)** *das Haselhuhn, tetrao bonasia.* Rj. *vidi* lještarica. *ptica.* — **3)** (u Fruškoj Gori) *der Maikäfer, scarabaeus melonantha.* Rj. *vidi* gundelj, i *sym.* ondje. — **4)** *gerostete Kukuruzkörner, grana zeae mais tosta.* Rj. *iskokano kukuruzno zrnelje.* — **5)** *kud se iz lule istreve ujedno duvan koji još gori. Ovu kókicu među duvandžije vrlo rado na lulu kad se napuni na novo.* Rj.³

kókin, *adj. der Henne, gallinae:* Već sam *kókin* tancovogja. Rj. *što pripada kóki.*

kókirne, *f.* brdo u Veljebitu. Rj.

kókéčnje, n. *das Stolzieren wie ein Hahn, superbia galli.* Rj. *verbal. supst.* od kokotiti se. radnja kojom se *tko kokoti.*

kókorájka, *f.* u pjesmi *Epitheton für die Henne:* O ti kóko kokorajko! Rj. *ime što se u pjesmi pridjeva kokoši.* — *kókorájka* (pred »j« osnova od koje je kokorav). Osn. 301.

kókorav, *adj.* (u C. G.) *vidi* čupav. Rj. *vidi* i kušljav, kuštrav, raskukoren (neočesljan).

kókoruša, *f.* (u Baranji) *vidi* paserka. Rj. *u riječi paserka nema na mjestu.* — *kókoruša* (od osnove od koje je kokorav). Osn. 361. *kókorava kókaš* = kokorajka? riječi s takvim nast. *vidi* kod ajgurauša. — *ili je biljka: Aethusa cynapium L.* ARj. V. 170b?

kokosov, *adj. što pripada kokosu, Cocos.* U Indiji još i sad pišu na lišću kokosova drveta. Priprava 182.

kókōš, kókoši, *f.* (*gen. pl.* kókōši i kókōšijū) *die Henne, gallina.* Rj. *vidi* kokoška 1. *dem.* kókošica.

hyp. kóka, koša 2. kokos no e bati. bijelka (bijela kokoš), enkuša, gijulja, graborasta, jastrebašta, jastrebuša, kaporka, kokorajka, kokotusa, kósa, kuštrava, morska, nosilja, petoprjica, prežlanka, stambolka, šarenisa, šarka, šepeljica, zmijozglava, žutarica. — Od slame . . . ostavi domaieca po nešto, pa *kud nasagjuje kokoši* pod svaku mene po malo . . . *Kokoši zoblju*, a domaieca rekn: — *Kako mi u skupu zobale*, tako mi u skupu i nosilec. Rj. 35a. *Kólas nuleci*, cf. *nasaditi*. Rj. 393b. *Kokoš jaje otlakóe*. Rj. 476a. *Kokoš* *kud hoće da snese onda se rakohi*. Rj. 336a. *Kokoš se raskruca*. Rj. 638a. *Kud kokoš hoće da promese*, ona najprije *kakóe*. Posl. 118. *Kud što kokoš skuplja piliće svoje pod krila*. Mat. 23, 37.

kókōšār, kókōšara, m. **1)** *der Hühnerstall, gallinarium.* Rj. *kočak za kokoši, vidi čumez, kókōšinjak* 1. *isp.* sjedalo. — **2)** *der Hühnerstall, gallinarium.* Rj. *tko trguje kókōšima, ih ih čuva, ih krade:* Čsto bi (Veljko) govorio: . . . *Kako Turci udare, odmah mene stauu malo odlikovati od ovih Pokošara* (Tako je zvao one vojvodice. Danica 1, 89. — **3)** kókōšar, *ime jastreba što kokoši lavi i hvata.* J. Bogdanović. ARj. V. 171b. *isp.* sokolici 2.

kókōšćina, *f. augm.* od kókōška. Rj.

kókōšćica, *f. dem.* od kókōš. Rj. — *Pilica*, cf. *koškoica, piplica*. Rj. 500a.

kókōšinjak, m. *der Hühnerstall, gallinarium.* Rj. *kočak za kokoši, vidi čumez, kókōšar* 1, kurnjak. *isp.* sjedalo. *za nast. vidi* golubinjak. — **2)** *der Hühnerstall, stercus gallinaceum.* Rj. *kókōšinje gjubre, isp.* mačjak, mišjak, pasjak. — **3)** *bolest na prstu u ruke, Art Geschwur, ulceris genus.* Rj. *der Nagelwurm, paravitium.* Rj.³

kókōšinji, *adj. Hühner-, gallinaceus.* Rj. *što pripada kokoši, kókōšima, vidi* kókōšji. — *Zalučiti kókovo jelo*, n. p. *kókōšinje meso*. Rj. 182a. *Lisica kad dogje pod sjedalo kókōsinje*. Rj. 193b. — *Kókōšinji mrak*, kao očinja bolest, od koje čovjek u veće ne *vidi ništa.* Art *Lungenkrankheit, morbus quidam oculorum.* Rj. 281a. *Koliko jaje kókōšinje*. Rj. 761b. *tašva adj. kod* budinji.

kókōšji, šja, šje, *vidi* kókōšinji. Rj. *što pripada kokoši, kókōšima.*

kókōška, *f. Rj. augm.* kókōšćina. — **1)** *vidi* kókōš. Rj. Adžajlija, kako ti žitnica? U žitnice zatvaraj *koškoce*. Npj. 5, 501. Ja (pijetao) moć' biti odabaša na stotinu kókōška. Živ. 10. — **2)** *ein Kniuel rohes Garn, glomus florum crutorum:* mota pregju na kókōšku, nanotala veliku kókōšku. Ova kókōška nije okrugla, kao drugo *klupko*, negu je duguljasta kao lubenica, a u srijedi malo šuplja; pa kad se stane motati na motovilo, onda se počne iznutra. Rj. *isp.* klupko. Ako ovo sve danas ne opredes i u kókōšku ne smotáš, ne idi mi doveće kući. Npr. 125. Ti je (žieu) uhvati pa odmah *motaj na kókōšku*. 126. — **3)** čitava jezgra iz oraha, *der ganze Nusskern, nucleus integer.* Rj. — **4)** *ptica.* scelopax. Stulli. *die Waldschnecke? vidi* šljuka. *isp.* kovač 2.

kókōške, *adv.* kad se dvojica rvu, pa padnu obadva na rebra tako da se ne zna koji je koga oborio, onda se kaže: pali su *kókōške, gleich fallen* (im Ringen) ohne Entscheidung, daher der Kampf von neuem angeht, acqualiter. Rj.

kókót, m. — **1)** (po jugozap. kraj.) *der Hahn, gallus*, cf. pijetao: Gjegogj *kókot* popijeva, onjez svašta ima (t. j. uvegu ljudima svašta biva). Posl. 73. *Kud s' ne čuje vaške ni kókota*. Rj. — **1^s** *ko-kote* balabane. Rj. 13b. U tom z *upjevaše kókoti*, i vile pogjoše. Npr. 86. Ja ću umrijeti prije no treći *kókoti zapoju*. 111. *vidi* i pijevac, oroz, stambolac. — **2)** *das Gackern der Henne, garritus gallinae.* Rj. *vidi* kokotanje. — **3)** (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. *triglu lineata L.* cf. lastovica. Rj.³ — *kókot babin, ptica, vidi* kod babin.

kokotac, kokotac, *m.* (u Dubr.) nekaka trava, *Me-
lilotus*, *R.*

kokotanje, *n.* *das Gackern, garritio*, *Rj. verb. od
kokotati*, *adj. u kojemu kokoš n. p. kokoš, isp. kokot 2.*

kokotati, kōkocēm, *v. impf. gackern, garritio*, *Rj.
m. s. l.* raskokotati se, — *Is.* o koke, kokorajko!
ne klopoši, ne budi mi Jova moza. *Npj. 1.*
194. i 1. kakodakati, kakotati, rakočiti se.

kokotić, *m.* (u Dubr.) *dem. od kokot*, *Rj.* — Božji
ti je u *P. etii*, *DPost. 9* (kokotić božji, *ptica*, upupa,
stulli, *Kokot*, poklonski, *17.*

kokotinja, *f.* (u Dubr.) nekaka trava, *Osterluzel.
aristobolus*, *Rj. dematitis*, *Rj. 3* — riječi za bilje
s *takim* *nast. kod brekinja.*

kokotinja, *adj. gallinaceus*, *Stulli, što pripada
kokotima, kokotima* — *takva adj. kod budinji.*

kokotiti se, kōkōtīm se, *v. r. impf. stolzieren, wie
ein Hahn superbio ad gallus*, *Rj. ponositi se kao
kokot, ponosito ići, ridi kerebečiti se, kočiti se, ko-
paniti se, v. pf. slož.*, nakokotiti se, uskokotiti se.

kokotūša, *f.* (u Grblju) ime kokoši koja prilikuje
više kokotu nego kokoši, *Rj.* — riječi s *takvim* *nast.
kod ajgurisa.*

kōkša, *m. ridi kokalo*: *A. Ko je to rekao? B.
Kokša iz Divoša. Rj. koji kaže ko, riječ načinjenu
od kokalo prema imenima Drākša, Jākša, Mfākša, i t. d.*

kōkula, *f. biće što i kōkulica, tonsura*, — Ne tegni
tići u *kokulu*, *DPost. 75*. Udri dje nije udreno, nu
čuvaj *kokulu*, *145*. Valja da je isto što i *kokulica*,
koja se nahodi i u *Stulića* i *Vuka* i u *Parčića*, *XII.*

kōkulica, *f.* (u Dubr.) *die Tonsur, tonsura*, *Rj. vidi
kokula.*

kōl, *m.* (u Hrv.) *n. p.* mi ćemo pristati u vaš *kol*
(kolo?), *der Kreis, circulus*, *Rj.*

kōla, kōlā, *n. pl.* — *1)* *der Wagen, plaustrum*:
Na njemu se slomila kola (dogodila se nesreća), *Posl.*
180, *er hat für Alle gebüsst*, *Rj. vidi taljige, tarnice,
dem. kolica*. — Vrndulji, samotvori točkovi ili kola
od *takovijeh točkova*, *Rj. 76b*. Zaokrenuti, zaokretati
kola, *Rj. 187a*. Kolovoz, put kuda *idu kola*, *Rj. 285b*,
kočiti kola, *hemmen, inhiubo*, *Rj. 295b*. Svatovi sad
ne *idu po djevajku* na konjima, već na *kolima*, *Rj.*
392a. *Olastrijeti n. p. kola*, vreća, *Rj. 440b*. *Pletinjica*
(kod pluga i kod *kola volujskih*), *Rj. 507a*. *Teretna
kola*, *Rj. 736b*. *Toporska kola*, *Rj. 743b*. *Kola* na ši-
roki ili uzani trap, *kola* na dugački trap, *Rj. 716a*.

Kad vidiš što je, što pitaš? (*Nosio nekakav čok otvo-
rena kola puna kukuruzā, a kad ga neko zapita šta
ima na kolima, on odgovori da su drva...*). *Posl.*
116. Kad se *kola slome*, putova dosta, *120*. *Kola gju-
breta*, (Kaže se za velikoga i lijena čocka), *144*. *Kola
nenamazana škripe*, *144*. Malog hvali, a golemog čeraj
(konja u kolima), *175*. *Na čijim se kolima voziš*, onoga
i konje hvali, *192*. Zaklaću mu vola ispod kola, *Npj.*
1. 186. Nije ni običaja da se na kolima putuje, ni li
konjskih kola ima... Istina da se gjeokoje stvari, kud
kola mogu ići, *vuku na volujskih kolima*, ali... *Dan-
nica 2. 53*. Sinovi Avinadavovi upravljahu novijem
kolima, *Sam. II. 6. 3.* — *2)* kola na nebu, *ursa
major et ursae minor*, *Rj. zvijezde*. — Onoga tražite
koji je stvorio zvijezde kola i stap, *Amos 5. 8.*

kōla, *f.* — *1)* *hyp. od kolač*: da ti majka umijesi
kola žene govore djeci), *Rj.* — *2)* *hyp. od kolj-
jevka*, *Rj.*

kōlar, kōlea, *m. (pl. kōlā u u Crnogorskijem pje-
smama i kōlōvi, gen. kōlāč) der Pflock, Pfahl, palus*:
Sad će tvoje ovce na tragove, a Turačke glave na
kočevu, *Rj. dem. kočić, coll. kolje, isp. kaznk.* — *Glo-
govac, kolac* ili štap, *Rj. 89b*. *Nabijati koga na kolac*,
Rj. 377b. *Namači koga na kolac*, *vidi nabiti*, *Rj. 396b*.
Namicati koga na kolac, *vidi nabijati*, *Rj. 397b*. *Koji
s koga*, koji s konopca (n. p. sastali se, t. j. sve ne-
valjeli ljudi, obješenjaci), *113.*

• **kōlār**, kōlāca, *m. Rj. dem. kolačić, augm. kolačina.*

hyp. kola. — *1)* *eine Art radförmiges Brot, panis
genus*, *Rj.* — *kolač može biti*: bijel, crn, dobar, helj-
dovan, krsni, kršnjak, lik, meden, prebijel, provrtač,
samun, sećerli, šupalj, tcharica, vasiljica, zao. — Kad
se ide u prijatelje... valja ponijeti i kolač (t. j. že-
ničan hljeb), pa kad se iz prijatelja povraća, opet
odonuda *takovi kolač* valja da mu sprema; za to se
kaže: *lužu božicu i prijateljskom kolaču* ne valja
se radovati (jer prijatelj ako *jednu kolač* donese, on
nekolika pojedje, i opet mu jedan valja spremiti da
ponese). Bolji je i *crn kolač* nego prazna torba. *Hvala
mu kao i tetki bez kolača* (t. j. nehvala mu!). *Rj.* —
Ustanu u slavu i lome kolač, *Rj. 35a*. *Provrtac, šupalj
kolač*, *Rj. 60la*. *Zla kolača!* (Šteta! Kad se žali gje
se što nepovoljno dogodilo), *Posl. 90*. Nije se tom
kolaču nadao (tvoj nesreći), *218*. *Za dobar glas dobar
kolač*, *DPost. 152* (dar onome koji donese dobar glas,
XII). *I umesi prehele kolače*, *Npj. 1. 211*. *Dve jetrve
kolač viju*, *4. 411*. Šta će naše roblje večerati? *Nek
devojke medene kolače*, *1. 187*. Ta ne čeka dok jutro
osvane, već mu *gradi sećerli kolače*, *2. 331*. »Pri-
čekaj me tri bijela dana, dok um'jesim bijele kolače...
Od ina se majci ne mozaše, veće spremi u *hrašm
kolače*, *2. 371*. *Kuraj meni bijele kolače*, *3. 130*. —
2) *eine kleiner Laib Brot, den die Mutter für das
Kind, bei Gelegenheit des Backens mitbäckt*, *Rj. onaj
hljepčić što mati pekući kruh za dijete osobito is-
peče*. — *3)* *ein Laib Brot bei feierlichen Gelegen-
heiten*, n. p. krsni kolač, *Rj. glava kruha, hljeb kruha,
hljebac kruha, osobito u svećanim prilikama*. —
Meinuvši kod bolesnika *kolač hljeba* i jednu čašu
vode a drugu vina, *Rj. 248a*. Osim ostalih darova
pohojani nose *veliki kolač kruha*, i nekuhan pršut.
Kov. 95. — *4)* *kolač obruča*, odregjen broj savijenijeh
obruča i svezanijeh zajedno, *Rj.* — *5)* u *banaru*, t. j.
drven temelj na kome se zid počinje, *Rj. vidi krug
2.* — *6)* (u Dubr.) *gospogin dar spravljenoj*, *Rj. isp.
poriše pod 1)* *primjer iz DPost. 152, gdje kolač znači
dar*. — *7)* *kolač*, skok u konja kad trči uzagrapee
(*Galopp des Pferdes*), samo u množini, *Budmani, ARj.
V. 186a*. — Teško bio naljutio dora, dobar doro na
kolače skače, u prijeko dvanaest aršina, u dužinu
dvadest i četiri, u visinu tri koplja junačka, *Npj. 2.
384*. Te mu gjojo u *kolače* skače, *Pjev. crn. ARj. V
179b*. Pod Milošem siva bedevija, koja mu se u *ko-
lače* svija, *HNpj. 1. 278*. Dobar dorat iz *kolača* sinu
do tri boja gori u visinu, *1. 416*.

kōlāčār, kōlāčara, *m. qui spiras conficit, vel vendit*,
Stulli, koji kolače pravi, ili prodaje.

kōlāčara, *f.* igla što ima na glavi kao *kolačić* (po
Srbiji i Bosni nose žene takove igle za kapama), *eine
Art Schmucknadel, Haarnadel, acus*, *Rj. isp. babljača,
i syn. onđe*. — (Na tarpošu je)... preko šamije pri-
bođena *iglama* (trepanima i *kolačarama*) bijela ma-
ramica, *Rj. 732b*, riječi s *takim* *nast. kod badnjara.*

kōlāci, *m. pl.* kad otidu prosci da prstenuju dje-
vojku (već isprošenu) i da ugovore kad će je voditi,
onda se kaže (na nekim mjestima, kao n. p. u Jadru):
otišli na *kolače* (ići ćemo na *kolače*; bili smo na *ko-
lačima* i t. d.); na nekim mjestima govore: otišli na
prsten; na nekim: *na ugovor*; a na nekim: *na jabuku*
(na nekim mjestima, kao n. p. u Bačkoj idu najprije
na prsten, pa na jabuku, pa na ugovor), *Rj. vidi i
uglava.*

kōlāčić, *m.* — *1)* *dem. od kolač*, *Rj.* — *Gurabija,
mali kolačić* od meda i brašna, koji se obično i na
put nosi, *Rj. 107b*. Mijesi mu se *kolačić*, *DPost. 61.*
— *2)* *vidi uštipak*, *Rj.*

kōlāčina, *f. augm. od kolač*, *Rj.*

kōlāčkî, *adv. wie einen Pfahl (in die Höhe heben
und niederplanzen, im Ringen), ut palum defigo*, *Rj.
u rvanju u vis dići i na tle spustiti koga (du ulari
nogama o zemlju) kao kolac* (što se zabija u zemlju).

kolagjer* kao što se u Baru rekne radinu: *Sirova ti! tako se dolje na lijevom brijegu Drine, u Semberiji, rekne: Kolagjer! Ali sam zaboravio šta se na to odgovori. Rj. lak ti bio trud!* ARJ. V. 108b.

kolaina, kolajua, f. das Medaillon, grosse Denkmünze, munus memorialis major: Ljepa su mi darovali dara: Svekari bane kolaine zlatne. Ni na grlo zlatnu kolaina. Rj. *vidi* medalja, medulja 2. — Otići ću na Cetinje kralju, izdvoriti mu od zlatu kolajnu. Npi. 4, 323. Tu su mnoge Srpske starješine za svoju hrabrost dobile zlatne ili srebrne kolajne. Sovj. 40.

Kolak, m. valja da je bio nekakav hajduk ili kesedžija: Teško Kolaku na zlu konaku (Post. 314). Rj.

kolalije, f. Rj. kolalije (od kola). Osn. 77. — 1) toke savijene kao kolutovi, kao što se i sad nose u Dalmaciji: Na prsima toke kolalije. Rj. — 2) gaće, valja da šarene na kola. cf. kolast: Za Ankinje gaće kolalije. Rj. — u Rj.³ ima kolalije.* kola-lije, naša riječ s Turskim nasturkom? isp. sajalija.

kolalom lalom! pripijeva se na babinama: *Kolalom lalom ko mu otac bješe? Rj. — Kolalom lalom taj mu otac bješe. Kolalom lalom ko mu deda bješe?* i t. d. Rj. 10a.

kolau,* m. — 1) der Sattelgurt, cingulum sellae equariae: Priteže mu četiri kolana. Rj. *pās. pojas (na konju), vidi* poprug, potprug. — Potpregnuti konja, t. j. kolonom sedlo mu svezati. Rj. 556a. Da prikruži na konja kolane. Rj. 592a. Da kolane konjima pritegnemo. Npj. 4, 184. — 2) ženski pojas na paftama, *vidi* tkanice. Rj.

kolaukinja, f. t. j. čorda, koju je na kolanu konjskom: A dade mu kolaukinju čordu. HNpj. 3, 366.

kolar, m. der Wagner, plaustrarius. Rj. *ko gradi kola. — Kolar je točak nabrčio, ali još nije obuo.* Rj. 378b.

kolariv, adj. vidi kolarov. Rj.

kolārūn, kolarina, m. ogrlica, der Halsschmuck, monile; collier, Tal. collarino. — Knpi Mari kolarina, da ne ljubi gola vrata, nego Maru punu zlata. Herc. 243.

kolārīna, f.: Pak na glavu kapu kolarinu, o kojoj su do tri krila zlatna. Rj.

kolārīnica, f. die Wagnerei, Werkstatt des Wagners, officina plaustraria. Rj. *soba ili zgrada u kojoj radi kolar. — riječi s takrim nast. kod eeduljarnica.*

kolarov, a, o, des Wagners, plaustrarii. Rj. *vidi* kolarov. što pripada koluru.

kolast, adj. šaren na kola, *rundgefleckt, maculatus:* U skut svilen kolaste azdije. Rj. — A to ovnovi i jareci bijahu šareni, s bijelgama prutastim i kolastim. Mojs. I, 31, 10.

Kolašin, m. — 1) grad u Hercegovini. Rj. — 2) kao knežina između Novoga Pazara i Peći. Rj.

kolāšinjanin, m. Einer von Kolašin: Tusinjanin i Kolašinjanin. Rj. *čovjek iz Kolašina.*

kolce, n. dem. od kolo, rotula. Stulli. — Ajde mi jedno malo . . . kolce napravi. J. Bogdanović. Kako god svinja koja u svojim nozdrama zlatno kolce imade . . . J. Rajić. ARJ. V. 184b.

kolčak,* m. — 1) (n. p. u Srbiji) na čakširama, t. j. zakrpa na koljenima kad se čakšire prodru; ali kad se kolčaci udaraju načine se jednaki, i po švu se prišiju gajtani te se i ne poznaje da su čakšire zakrpjene, nego bi se moglo pomisliti da su šarene. Gdje koji i nove čakšire s orakovijem kolčarima grade. Rj. — 2) (u vojv.) der Muff, manivae genus. Rj. *kuo rukav od vune ili krzna u kojem gospođe drže ruke zmi.*

kolčēnje, n. verb. od kolčiti. radnja kojom tko kolči.

kolčiti, kolčim, v. impf. vidi kočiti 1b. *koce (kolce) zabadati ili zabijati u zemlju, kad n. p. hoće indžinir da mjeri. v. pf. slož. pokolčiti. oko Zagreba. Iveković.*

kolčānje, n. das Schwanken, fluctuatio. Rj. *verb. od kolebatu se, koje vidi.* — Nema u njima ni naj-

manje kolebatnja hoće li — što posrbiti ili ne. Vid. d. 1862, 19.

kolēbati se, bām (kolēbljēm) se, v. r. impf. schaukeln, vacillo, fluctuo. Rj. *v. pf. slož. pokolebati (u se), uskolebati se. — 1) Ko je to što se diže kao potok, i vode mu se kalbaju kao rijeka? Jer. 16, 7. Rusi su se pišući knjige kolebati. Vid. d. 1862, 19. — 2) bez se, altreno, agitatio, jact. r. commotio.* Stulli. Smatrao sam ga kao slabu trsku bjeći na munji vjetro kalcha. D. Obradović. *Kad di toblake s nu vjetri kolebati.* Pjev. Crn. ARJ. V. 222b. *cf. drumci i ljiljani.* Stulle: koljebati.

kolēčkās, kolečkāsa, m. n. p. vo, koji je odmah do kolečkaka upregnut. Rj. isp. potkonjak.

kolēčke, f. pl. die Linder am Pfluge, rotula aratri. Rj. *vidi* točvori na plugu. — Kolečkās, vo koji je odmah do kolečkaka upregnut. Rj. 285b. Kad se sest volova upregnu u plug, onda dva dođu pod kolečke, dva na pogonu, a dva naprijed. Rj. 517a. *kolčki (pred č osn. u kolo), Osn. 302.*

kolēda, f. Rj. vidi kolenda, *riječ* pastaba od Lat. calendae. — 1) Od prije su išla momčad uoci Božića od kuće do kuće te pjevala pjesme od kolēda, u kojima se uza svaku vrstu pripijeva: *kolēda! . . . Da okupam, kolēda! malog Boga, kolēda! i Božića, kolēda! . . . Čitara kolēd i reče se i sad kad ide mnogo ljudi zajedno. Rj. — 2) kao veselo društvo, prijateljski sastanak: na kom se razgovaraju i piju: Još mi ćeva sidi u kolēdi. Npj. 3, 127. Viču čini bane Zadrancine . . . iz begluka piće položio. Najstrag duka u kolēdu dogje. 3, 274. Svoje društvo na planini nagje. A on sprti šarenu torbicu, pa isteže pune bore vina, a izvadi hljeba bijeloga, posida mu u kolēdu društvo. 4, 109.*

kolēgjani, m. pl. Rj. — Od prije su išla momčad uoci Božića od kuće do kuće te pjevala pjesme od kolēde . . . Momčad ona što igraju i pjevaju zovu se kolēgjani. Rj. 285a.

kolēnda, f. (u Dubr.) vidi kolēda. Rj. *Budmani akcentuju:* kolēnda. ARJ. V. 187b.

kolēndānje, n. (u Dubr.) verb. od kolēndati. Rj.

kolēndār, kolēndāra, m. (ponajviše se govori pl. kolēndari) (u Dubr.) vidi kolegijani. Rj. *koji kolēda.*

kolēndati, dām, v. impf. (u Dubr.) am Christabend oder um das neue Jahr von Haus zu Haus gehen und gewisse Lieder singen, respere natditiu Jesu Christi aut eulen, jan. certa carmina canere ante fores. Rj. *uoci božića ili o novoj godini ići od kuće do kuće te pjevati pjesme od kolēde.*

kolēnika, f. Rj. vidi koljenika. — 1) tastak od vretena, *ein noch nicht ausgebeiteetes Spindel, fusus necdum confectus.* Rj. — 2) s obadvije strane zaošljeno drvo, kao družica, na koje se suče pregja (kao na mosur), kad hoće da se snuje. Rj. — 3) učiteljskoj sobi videće . . . kolēnike u prozoru pokrēne; učitelj Janko, mrtav, leži na patosu. Megj. 205.

kolēra (kolēra), f. die Cholera, die Cholera, balst. — Kako se kolera sad u našijem zemljama pojavila, mnogi je ljudi zovu kratelj. Rj. 299b.

kolētānje, n. vidi mahanje. Rj.

kolētati, tām, v. impf. (u C. G.) ko mahati, schwingen, vibro. Rj. — Ti s barjakom možeš upravljati, kad ga vjetri počnu kolētati. Npj. 5, 276.

koliba, f. die Hütte, casa. Rj. *dem. kolibica. — koliba može biti:* čobanska, glada, kućer, kućerica, kulaća, lubnjaća, nagon ž, ognjarica, pluzina (pruzina), previjaća, pudarska, pudarica, savijaća, savrdak, strač, stračara, šumnjaća, trnica, ndžera. — Jadrani otiđu da grade kolibe i da se prepravljaju za zimovanje. Danica 3, 203. Načmi ondje kolibu, i sjerjaše pod njom. Jona 1, 5.

kolibaš, kolibaša, m. der Quarantāniendner (eigentlich der einer koliba vorstelt, n. p. u Zemunu), servus publicus qui pestis causa separatos observat. Rj. *upravo koji žiri u kolibi; pu onda koji pazi na*

se i s kolbu suješeni ku erudi, da se odmah
s j s ostaljem srijetom.

kolibica, *f.* *das Hutchen, eisula*. Rj. dem. od koliba. — Sjezja, kao odor ili *klibica* nad vodom, lakše se riba hvata i bije ostvama. Rj. 683b. Nani malu *kolibica*, i onde stane živeti. Npr. 41.

kolica, *v. pl.* — 1) dem. od kola. Rj. — Doći će ta te s kolima i s *kolovca* i s točkovima. Jezek. 23, 21. — 2) *der Scheckarren, pabo*. Rj. — S jednoga rjesa na drugo oni su vukli *kolica*, na kojima su vojeni. Sovj. 21.

kolice, *kolica*, *m.* koji koli lozu, govori se u sjev. Hrv. sa ako, kakov je u kdpac, za nast. isp. branič. — *Kolice*, težak koji koli vinograd, oko Zagreba. Gj. Daničić. Ačj. V. 190a. ako, nije takav.

količak (količaki, kličica (količka) *adj.* *augm.* od kolik. Rj. kao: kako valik. isp. ovolički.

kolčina, *f.* *quantita, quantitas*. *stulli, osobina on ga što je koliko*, isp. množina, veličina. — Od Beograda do Nisa nigde se ne vidi livada s većom *kolčinom* sena. Megj. 12.

kolidba, *f.* radnja i vrijeme kad se koli loza, vidi kolitva, govori se u Hrv. za nast. isp. bjelidba.

kolijepka, *f.* vidi kolijevka. — Izbj mu zube, i stavi ga u kolijepku. DPost. 35. Kad vrag ne udre kolijepkom, takoj udre grobom. 43. Što se u kolijepci nauči, nigda se ne oduči. 124. — *b* pred *k* mijenja se na *p*, za postanje, isp. kolebati (koljebati).

kolijer, kolijera, *m.* *der Kragen, limbus collaris?* Franc. *le collier, cf.* jaka. Rj. od odijela onaj dio koji stoji oko vrata, vidi i jačica, ogrica, ogrlica, oždrijelje. — Srbi u sebicu nose . . . preko gaća do koljena košulju razvezanih rukava i kolijeru. Danica 2, 105.

kolijevka, *f.* *die Wiege, cunue, cf.* žika. Rj. vidi i kolijepka, žipka, bešika 1. *hupp.* kola 2. — Imaju valja da na gdjekom pleću male jamice, kao da je izlom ubodeno, neke se od njih zovu raka, a neke kolijevka. Rj. 507b. Na kraju na mjesto u dobivaju i n. p. brazda, vrsta . . . kolevka . . . (u gen. plur.) brazdi, vrsti . . . i t. d. Spisi 1, 22. kolijerka (u mjesto *b*, isp. kolebati se). Osn. 297.

kolik, kolika, koliko. Rj. dem. kolیشان. *augm.* količak. — 1) *wie gross, quantum*. Rj. Da je mlika kolika je Lika, bio bi sir koliko Zir. Post. 50. Kakva je, i kolika je (gramatika), da je; uvjeren sam da će biti bolja od prve. Rj. XIV. Gle, mlava vatra i kolike velike snage sažeže. Jak. 3, 5. Dužina je njegova tolika kolika i širina. Otkriv. 21, 16. — 2) *als gross, quantum*. Rj. — koliki si (veliki), a gaća nemaš, t. j. mator si čovjek, a nemaš pameti. Rj. 83b. Kolika je Miloševa, da je puna proskurica! Post. 144. Kolike oči, kuma ne vide! 144. Koliki mu je nos, kao patlidžan! 145. Koliko mu je čelo, mogao bi neskvernaja na njemu napisati. 146. Kol'ka je noćea noćasnja, svu noć ja zaspat ne mogoh). Npj. 1, 222. Kolika je sila u Turaka! 4, 186. Ja ne umijem iskazati koliko ste dobro učinili. Kolo. 13.

koliki, a, o, vidi kolik.

koliki god, vidi kolikogod.

koliko, — 1) *wie viel, quantum*. Rj. — a) u pravom pitanju: Po koliko (oka rakije) goniš? t. j. po koliko oka iz jednoga kazana hvataš? Rj. 94b. Kad dakle vi . . . koliko će više otac nebeski dati . . .? Luk. 11, 13. Kad za grijeh jednoga careva smrt kroz jednoga, koliko će većina oni . . . carovati kroz jednoga Isusa Hrista! Rim. 5, 17. Koliko ima, kako mi nijeste pisali! — traž. 1886, 1733. — b) u nepravom pitanju i neodređeno: Ima li još koliko rakije? — nema. Rj. 259a. Ovo je dijete živjelo Bog zna koliko i dokle. Npr. 211. Je li P koliko vojske u Jakova? Npj. 4, 165. Naređuju se, koliko su dužni zemlje raditi crkvi, koliko li . . . Dčj. 2, 256. — 2) *soviel, quantum*. — a) koliko pijevac s praga skočiti može. Rj. Treći put

se primakne koliko može skočiti, a četvrti put koliko je dug kad pruži ruke. Rj. 13b. Potrči koliko igda možeš; udario ga koliko igda može. Rj. 216b. Buzina, malo tanja od sršljena, ali je dugačka koliko i on. Rj. 687b. Stane lelekat koliko da je glavom poginuo. Npr. 213. Ali ih ne poznavашe, koliko ni oni njega. 230. Koliko bi pljunuo čovek (tako je blizu). Post. 115. Koliko je gir i opet mu je zima. (Kaže se čoveku koji je zimi slabo obučen). 145. Koliko crno iza nokta. 146. Ta se ne broji koliko ni lanjski snijeg. 312. Koliko je meni poznato, u narodu našem nema imena za poslovice. VII. Al' da vidiš vojvodinu Jelu, koliko je krasna i ugledna! Npj. 4, 155. Indijana ima gotovo dvaput koliko Slavena. Danica 2, 122. No i on se vrati ne učinivši ništa, koliko ni Turci. 3, 162. Makar koliko bio čovjek uvjeren o vrednosti svoga posla, opet rado sluša. Npj. 1, V. Ono će i onako biti savršeno, koliko je moguće. Pis. 61. Ali je to, koliko je istina, po svoj prilici moralo biti davno. Primj. 20. Ako je moguće, koliko do vas stoji, imajte mir sa svijem ljudima. Rim. 12, 18. amo pripadaju i ovaki primjeri: Babin kokot, nekaka tica, koliko kos. Rj. 10a. U taj čas postane mu glava koliko osmak. Rj. 33b. Dinar je koliko najveća pregjašnja para. Rj. 120b. Da nije mogla svoga pastorka koliko krv na očima vizjeti. Npr. 130. Ne zna ništa koliko magarac. Post. 199. Četiri . . . ploče koliko talijer. Kov. 97. Samo što sam ih (pjesama) ja čuo, bile bi čitave dvije knjige koliko ova treća. Npj. 1, XXXIX. mjesto koliko dolazi i kolik (kolik'). Moja kokoš koliko tvoj soko. DPost. 63. Vira moja, mila majko moja! nerogjena, kolik' i rođena. Npj. 1, 581. Kad je bila čedu godinica, kolik' drugo od tri godinice. Npj. 2, 64. Saul u jedan put pade na zemlju kolik je dug. Sam. I. 28, 20. — b) u relaciji. koliko . . . toliko, koliko . . . onoliko, toliko . . . koliko, onoliko . . . koliko. — Na koliko nedjelja prije Gjurčjeva dne zagrmi prvi put od godine, po onoliko groša kažu gdjekoji da će one godine biti sto oka žita. Rj. 102b. Iskopaj ispod kamena toliko dubine koliko je on visok. Npr. 99. Guska koliko leđa može proždrijeti onoliko će i odbiti. Post. 46. Onoliko znamo koliko u pameti imamo. 239. Koliko je vino slagje, toliko čini ocat ljutiji. DPost. 48. Bojeći se koliko jedan drugoga, toliko svi Turaka. Danica 3, 218. Mi imamo dakle još jedan put onoliko glagola, koliko ostali narodi. Rj. I V. *korrelativa* onoliko, toliko mogu se i izostaviti: Ne mogoše čeljad ni polak jesti koliko su donde jela. Npr. 78 (onoliko . . . koliko). Careva brada valja koliko tri kiše ljetne. 107 (toliko . . . koliko). (tjevojkja sirota idući za govedima prela je koliko je mogla. 125 (toliko . . . koliko). Ako ga Bog zna koliko ja, zlo po nj. Post. 2 (toliko . . . koliko). Koliko više kleči, svoj rep meči. 145 (koliko više . . . toliko više). Jer imaš, Jnda, bogova koliko gradova. Jer. 2, 28 (toliko . . . koliko). sa koliko od 2) do ovdje isp. kako. — c) *koliko toliko, kao: barem nešto, barem malo*: Tako su mogli vatru naći i koliko toliko poznati je. Priprava 157. Trebalo bi se i na to oboje koliko toliko obzirati. Bukv. 5. Da bi i oni mogli poznati ovu gramatiku koliko toliko. Vid. d. 1861, 3. — 3) n. p. doći će koliko (je) danas, koliko (je) sutra, *er kommt vielleicht heute noch, quam proxime*. Rj. doći će može biti, počem još danas, sutra.

kolikogod, **kolikogodj**, — 1) *soviel immer, quantumcumque*. Rj. vidi koliki god. — Koliko je god starac zacenio, toliko je Turčin odmah platio. Npr. 39. Uz Dunav (dogđu) vojničke lagje, kolike je god Dunav mogao nositi. Miloš, 35. Kolikogod što je Jugović bio naučen i pametan, toliko je bio ponosit i bijesan. Sovj. Koliko ih god po ovome pravilu žive, na njima biće mir i milost. Gal. 6, 16. Car Turski dade Solomunu drva kedrovijeh koliko mn god volja bješe. Car. I. 9, 11. — 2) *soviel immer, quantumvis*.

Rj. kao premda: *Kaliko* je goj nastojala da je vidi, ništa nije mogla učiniti. Npr. 215. Pečatao je . . . i *kolikogoj* nijesu znali šta je, opet je poznao Ruske poslovice. Straž. 1886, 1767.

kolikôgub, kolikôguba, *adj.* — *Kolikogub?* ili *kolikostruk?* n. p. dvogub, trogub, četvorogub. i t. d. Rj.¹ XLIX.

kolikôstruk, kolikôstruka, *adj.* — *Kolikogub?* ili *kolikostruk?* n. p. dvostruk, trostruk, četvorstruk. petorostruk, i t. d. Rj.¹ XLIX.

kolikrat, *kolik'krat*, *koliko-krat*, *koliko-puta*: *Tolikrat* se mati udaje, *kolikrat* je punica, DPost. 137. *isp.* krat.

kolîšan (kolîšan), žna, žno, *dem. od* kolik. Rj. kao: *kako melen. za nast isp.* onolišni, ovolišni, tolišni. — *Kolîšno* je dijete, kao isprdak. Rj. 237b. Stari koji su zapamtili pregjašnju kuću (gospodnju), brzom plakati videći *kolîšnu* se sad počinja. Prip. bibl. 100.

kolîti, *lim, v. impf. n. p. lozu. udarati kolje uza nju. govori se u Hrv. vidi* pritičati, trkljati. *v. pf. slož.* na-koliti, za-. — *Kolîć*, težak koji *kolje* vinograd. oko Zagreba. Gj. Daničić. ARj. V. 190a. I kad zečjak staneš *kolît'* granjem. J. S. Reljković. ARj. V. 206b.

kolîtva, *f.* radnja kad se *kolje* vinograd (oko Zagreba. Gj. Daničić. — I u Bjelostijeničevu rječniku: *kolîtva*, »palatio, impalatio«. ARj. V. 206b. *vidi* kolidba, *prema kojoj je starija* kolîtva. *isp.* molîtva.

kolîni, *adj.* kotač, Stulli. što pripada *kolima*. *vidi* koni. *isp.* koliski. — *Kolne* puške nisu im vrijedne. J. A. Nenadić. ARj. V. 182a (= *topovi*).

kolînica, *f.* *vidi* konica. u *Lici* reke kolnica. J. Bogdanović. ARj. V. 206b.

kolînik, *m.* *vidi* kônik.

kôlo, n. Rj. *dem.* kolee. — **1)** n. p. vodenično, od kola, *das Rad, rota. cf.* točak. Rj. *vidi* i kotač, tekun. — Vodenica od tri *vitla* t. j. kola, koje *svako ohrće* po jedan kamen. Rj. 64a. *Obiti kolo* (točak). Rj. 435b. *Upačiti kolo*. Rj. 783b. (*v. impf. pačiti kolo*). Frčka. *U paču kolo* na dršku, kojijemu se u stapu maslo méč. Rj. 798a. *Ide kao kolo bez naplatka*. Post. 96. *Ide kolo naokolo*. (I zlo i dobro dolazi redom na ljude). 96. *Kučku kurvu Bogičević-Antu . . . hoću njega na kolo vrgnuti*. Npj. 4, 239. *Sigjoh* u kuću *lončarera*, i gle, on ragaše posao na *srom kolu*. Jer. 18, 3. — **2)** *der Kreis, orbis*. Rj. kao *krug, pa kao skup, kad se više njih skupe na mjesto kakro unaokolo*. — *Vražda, vidi* kreno kolo. Rj. *Bogorodičino kolo*, pred oltarom u gdjekojijem crkva *izvršeno kolo . . . gdje se čita jevangjelje, apostol* i t. d. U jednoj pjesmi zove se *kolo crkveno*. Rj. 34a. *Kovrtanj, savijeno što u kolo*. Rj. 281b. *Kolalije, gaće valja da šarene na kola*. Rj. 284b. *Krvno kolo, kad se skupe kmetovi te sude za krv* i mire krvnike s rodbinom ubijenoga. Rj. 300b. *Taj je bio i na vrzinu kolu*. (Kad se za koga misli da je mnogo učio i zna). Post. 297. *Tako mi kola nebeskoga!* 301. — **3)** *Art Tanz, choreae genus*: *Ko se u kolo hvata, u noge se uzda*. Rj. *igru, tanuc. vidi* oro, horo. — *Djevojke uhvatile kolo pa igraju*. Rj. 147a. *Zavesti kolo*. Rj. 165b. *Zaroditi kolo*. Rj. 167a. *Zarrtati kolom* u igri. Rj. 168a. *Ostale djevojke uhvate oko nje (kraljice) kolo kao srp . . . ali se oni ne hvataju za kolo*. Rj. 298b. *Sareno kolo, kad već gotovo na svršetku igranja natjeraju mladoženju i nevjestu, te se i oni uhvate u kolo*. Rj. 834a. *Nabasa na nekakvo kolo krljatih djerovjaka . . . opazi ga kolovogjica*. Npr. 219. *Dala baba paru da se uhvati u kolo, a poslije dvije da se pusti*. Post. 51. *Ko kolo vodi taj i počinja* 143. *Mara kupila kolo vazdan u subotu, da igra vazdan u negjelju*. 203. *Oj ti kolo veliko!* — *Što nas zoveš, maleno?* — *Imate li djevojak?* — *Ima, kolo veliko!* Npj. 1, 1. *Digo(h) se, odo(h) u kolo, ali se kolo raspusti*. 1, 222. *Već pogjoh dolje do kola . . . kad li se kolo razvrglo*. 1, 223. *Tomaš kolom uznuduje*. 1, 282. *Da ja progjem* i pro-

vedem *divno kolo djerovjaka*. 1, 366. *Na livadi kolo uhvaćeno, u tom kolu ljuba Dandljanova*. 1, 105. *Što u tebi (u sebi) sad kolo ne igra?* . . . *Kad umire Mali Radoica, koji im je kolo izradio*. 1, 572. *A pred dvorom divno kolo igra, kolo vodi Jelina gospođa . . . naopako kolom okrenula, okrenula, pak se ustavila*. 1, 580. *Car Suleman jusak učinio . . . da se igra kolom uz kadunc; Marko igra kolom uz kadunc*. 2, 130. *I u kolu sestra Maksimova, rije kol m kako vijor gorom*. 2, 564. *I kolu je seka Jovanova, kolom igra, kolu pjesmu kaže . . . I: kolu se mlada istrjula . . . »hrati se do mene u kolo»*. 3, 492. *Igra bula i kalugjer kolo šarano . . . kolo smršeno . . . kolo reselo . . . kolo smiješno*. 246. *Već je vakat kolo raspitati, ha vi hajte svaka svojoj kulji. Ona kolo dvojke rasuše*. HNpj. 4, 317. *Naše sestre . . . kolo vodile, po kolu se gizdalo, srijem kolom njičalo*. 71. — **4)** *šuplje kolo, das Querr, orbis*. Rj. — *Šuplje kolo s vojskom učinio*. Rj. 819b. *AP ne bježi junak Kadripaša, no ustavlja carava nizama, šuplje kolo čini od nizama*. Npj. 5, 312. — **5)** *die Reifungszeit, z. B. der Kärbisse, Melonen*. n. p. prvo kolo, drugo kolo, i t. d. Rj. *kako n. p. bundere, lubenice* i t. d. *ne dospijevaju sve u jedno vrijeme, već neke prije a neke poslije to ovo vrijeme kad prve dospiju, zove se prvo kolo, kad druge drugo kolo, i t. d. kao red, ophogja*. — *može biti da bi se amo mogao dodati ovaj primjer*: *Bježi Marko oko b'jele crkve, oko b'jele crkve Samodrože, bježi Marko, a čera ga kralju, dok su triput kolo sastavili oko b'jele Samodrože crkve*. Npj. 2, 196. *tjerajvi kralj Yakušin Marka tri puta oko crkve sastavio je s njim tri puta kolo, tri red ga tjerao oko crkve, učinio tri ophogje*.

kôlobran, *m.* drven ili kamen stupac, ukopan u zemlju, visok do po metra, pokraj ceste na mjestima gdje su strmenice i ponori. Riječ ovu čuo sam prvi put g. 1885. od nekakvog Bošnjaka, koji me je vozio u Vranograč, a poslije od Jose Klobučara iz Selišća sela kraj Gline. Nijemac takvom stupcu kaže *Wegestein*. P. Leber. *kolo-bran, što kola brani, da se ne skotrljaju niz strmen. po tome su dobro načinjene riječi domobran, kišobran, Srlobran* i t. d.

kôlomât, *m.* (u C. G.) n. p. na gumnju, *die Einfassung, margo*. Rj. kao *obod, optok, ograda* n. p. oko gumnja. — *Onamo su gumnja potavunjena kamenjem i žito se na njima slabo vrše, nego se mliti, a kôlomât je unaokolo svud od kamena, te se na njemu može sjediti, i na njima se često i dogovara, a kašto i igra*. Rj. *isp.* kolo-mat, *druga pola od kor. od koga je metati, motati, omotati*. Korijeni 157. *okolomatiti, okolomacivati*.

kôlomâz, *m.* *die Hagenschmiere. arungia*. Rj. *kolo-maz, ono čim se kola mažu. isp.* katram, katran, paklina.

kolômija, *f.* vagaš u brdu, *das Hagengeleise, orbila*. Rj. *kolo-mija* (druga je pola od *minuti*). Korijeni 243. *ona jamica što ostane od točkora na putu kud minu kolo, vidi i kolosijek* 1.

koloperka, *f.* *datura stramonium L.* biljka. A. Ostojić. ARj. V. 213a.

kolôplet, **kôlosuk**, *m.* *das Drehrad, rota torquens*. Rj. *kolo-plet, kolo-suk, druga je pola od plesti, aukati. kolo kojim se plte, suče*.

kôlosijek, *m.* *kolo-sijek*. — **1)** *put koji točkori od kola obrćući se sijeku. govori se u Srbiji. vidi* vagaš, kolomija. — **2)** *šumica u kojoj se kolje siječe. u Hrv. ARj. V. 313a*.

kolôture, *f. pl.* na razboju ono o čemu vise niti, *cf.* školjci, škokeci. Rj. *vidi* i koloturice, koloturici, koturici, skočki. — *kolôture* (može biti od osnove postale nastavkom *ta* od osnove koja je u *kolo*). Osn. 371.

kolôturice, *f. pl.* (u Hrv.) *vidi* koloture. Rj.

kolôturici, *m. pl.* (u Srijemu) *vidi* koloture. Rj.

kolôvagja, *f.* *kolo-vagja, druga pola od osn. gl.*

v. f. (v. v. f. ti). — konao pokriven kroz koji se sjeva, vola kad je kiša. U naše vrijeme u Stonu: 'Kako će oti onu kolovozu dere voda?'. M. Milas. Alj. V. 214a.

kolovir, Kolo vira, m. brdo u Lovčenu, Rj.

kolovogja, Rj. n. kolo-vogja, koji kolo vodi, su-
stav sav kola, pritecalo. — 1) der Anführer im
Kolo, z. d. choragus, Rj. koji vodi igru kolo. — Kolo-
vogja diko masa, okom treni, kolum kreni, Kov. 86.
Je sava r da znači žensko koje kolo vodi: Bratac
na sedmbu... da ga mi ženimo našom kolovogjom.
Npj. 1. 107. rudi kolovogjica. — 2) f. q. der Anführer
in der Kolo, d. u. choragus, Rj. u prenesenom smislu,
voj u pte, starješina. — Starješina ili kolovogja od
prperuša zove se prpac, Rj. 67a. Čistac kolovogja!
Rježi! meće! Posl. 318. Najprije preda petoricu od
zretnijih kolovogja ondazuje hunc. Miloš 62. Za koje
se govorilo da su bili kolovogje ore bune. Sovj. 21.

kolovogjica, f. koja kolo vodi, Anführerin im
Kolo tanz, choraga, Rj. rudi kolovogja 1 u primjeru
iz Npj. 1. 107. — Nabasa na nekakvo kolo krlatijeh
gjevojaka... opazi ga kolovogjica, Npj. 219.

kolovoz, m. Rj. kolo-voz. — 1) put kuda idu kola,
Rj. rudi kolnik (kolnik). Po Srbiji bi se mogli putovi
načiniti... ali onamo ne samo što se kolovoz i češće
zavaljaju i zasijecaju, nego se popravljaju; već nije
ni običaja da se na kolima putuje. Danica 2. 53. —
2) (u Dubr.) mjesec Avgust, Rj.

kolovoz, m. put između Špuza i Podgorice; Oti-
doše u Koloroz tvrdi, Rj.

kolovrat, m. Rj. kolo-vrat, drugoj poli asn, koja
je u vrtjeti. — 1) der Wassercirbel, vortex, Rj.
roda koja se vrti naokolo, rudi vrtača, vrtlog. — Iz-
među Poreča i Ršave stoje kazani, u kojima se
voda jednako obrće, i lagje, osobito male, koje na
onaj kolovrat naigju, hoće da prognu. Danica 2. 37.
— 2) Njemačka preslica, das Spinnrad. — Kolovrat
(Spinnrad) ili Njemačka preslica tek oko godine 1530.
na svijet došao. Priprava 141.

kolovrta, f. čija reda po goveda, kolovrta navrta,
i t. d. sprechen die Hirten, indem sie einander züh-
lend, durch diese Art Losentscheiden, wer von ihnen
z. B. das Vieh von da oder dort wegtreiben soll,
formula pastorum, quis rejiciat perus, Rj. one riječi
govore pastiri, kud pogačaju koji će od njih ići da
n. p. govedu otjera otkle: t. j. jedan govoreći one
riječi broji sve redom pa ni kome se rekne kolovrta
navrta, onaj vulja da vrati govedu, kolo-vrta.

koložina, Koložina, m. veliko brdo između Crne
Gore i primorja (blizu Budve), Rj.

kolski, adj. — 1) što pripada kolima; Wagen-
plaustrarius, isp. kolni, koni. — Podreza David žile
svijem konjima kolskim. Sam. II. 8. 4. Naprava u
tjeh točkova bijaše kao naprava u točkora kolskih.
Car. I. 7. 33. — 2) što pripada kolu (igri): U koju
je (svirajku) svirao ne samo sve kolske igre nego
čak i neke pesme na glas! Zim. 40.

kolubara, f. Rj. voda u Valjevskoj nahiji, u Sr-
biji, cf. Obnica i Jablanica, Rj. — Jablanica, voda
koja se više Valjeva sastaje s Obnicom, i odande se
dolge zove Kolubara, Rj. 243a.

kolūt, m. Rj. dem. kolutić, rudi kotur. — 1) die
Scheibe, Würfelscheibe, disrus (wird auch so gespielt,
wie der Wazz). Rj. isp. kolutati se. — 2) der Reif,
Ring, orhis, circulus, Rj. — Biočug, grozden kolut,
Rj. 26b. Kolalije, toke savijene kao kolutori, Rj.
281b. Toke, 2) sedam do devet srebrnijeh kolutura,
Rj. 712b. Halka, 1) grozden kolut, cf. biočug, Rj.
201b.

kolūtānje, n. das Spülen mit der Würfelscheibe,
dvoči losus, Rj. verb. od kolutati se, radnja kojom
se tko koluta.

kolutati se, tām se, v. r. impf. die Scheibe werfen,
discum mittere, Rj. metati se kolutu, rudi koturati se.

kolūtīć, m. dem. od kolut, Rj. — Agršak, kao
mali kolutić od kosti ili od roga, što žene natiču na
vreteno, Rj. 2a. Brnjica, 1) kolutić grozden, Rj.

koljār, m. u prasca, a osobito u nerasta onaj za-
vinuti zub i u gornjoj a i u donjoj vilici zove narod
koljačom, u Lici, J. Bogdanović, ARJ. V. 219b. za
postanje isp. klati (koljem), isp. kaljac, kaljak.

koljānje, n. verb. od koljati, radnja kojom tko
kolja.

koljati, koljām, v. impf. probijati kocem zemlju,
kad se hoće što da radi, u Hrv. V. Arsenijević, ARJ.
V. 220a, rudi koljčati.

koljčānje, n. verb. od koljčati, radnja kojom tko
koljča.

koljčati, čām, v. impf. kod nas (u Lici) ne siju
kukuruze; nego kada se oranje lijepo pobrana, uzme
se kolac, ozdo tubasto zaoštren, pa po tom oranju
tjeh kocem grade se školje, ili rupice, a jedno če-
ljade ide odmah za tijem što kocem čini rupice, te
u ove meće po jedno zrno kukuruza i odmah ih
nogom zasiplje, J. Bogdanović, ARJ. V. 220a, rudi
koljati.

kolje, n. (coll.) die Pfähle, das Pfahlwerk, pali.
Rj. kōci, kōčevi (pl. od kolac), isp. prakolje. — Onda
se skupe svi seljaci s glogovijem koljem, Rj. 79b.
Uhvate Turci Koću živa i šezdeset trajkora... te
ih ondje ponahijaju nu kolje, Rj. 295b. Podvore... u
Srbiji kažu sijensko kolje, Rj. 519b. A vojvode na
kolje udriti, Npj. 4. 212.

kolje, (u C. G.) Musse, Zeit, tempus vacuum: nije
mi kolje (a može se čuti i: nije mi kolja, kao gen.)
t. j. nemam kad. Kome je putovati, nije mu kolje
drijemati. (k tome dodaje Luk: Nije mu kolje znači:
nema kad. Posl. 147). Neka zove i prizivlje, sad
nemam kolje. Mi nemamo kade piti vino, danas mi
je kolje ići tamo, da junački megdan dijelimo, Rj.
isp. dokolan (nijasam dokolan), dokolica.

koljēnānje, n. das Drücken mit Knie, zō genibus
compressere, Rj. verb. od koljenati, radnja kojom tko
koljēnā, koljenima gnječi što.

koljēnati, nām, v. impf. biti, gnječiti koljenima,
mit Knien drücken, comprimo genibus, Rj.

koljēnce, n. (pl. gen. koljēnāčā) dem. od koljeno:
I donesi durbin od biljura, pa mu pruži sedam ko-
ljenaca, Rj. rudi koljeno 2, isp. kanat, kat. — »Lako
je da sjen otide naprijed deset koljenaca; nemoj,
nego neka se vrati sjen deset koljenaca natrag.« I
vrati Gospod sjen po koljenima po kojima bijaše
otišao na sunčaniku Ahazovu natrag za deset kolje-
naca, Car. II. 20, 10. 11 (decem lineis... decem
gradibus).

koljēncenje, n. verb. od koljenčiti, radnja kojom
tko koljenči n. p. konja.

koljēnčiti, čīm, v. impf. ispod koljenu užetom sa-
pinjati n. p. konja, u Hrv. Za rog i nogu vezati
kravu ili vola, u Topoloveu, P. Brantner, ARJ. V.
224a, v. pf. slož, pod-koljenčiti, n. postanjem od ko-
ljence (koljeno).

koljēnika, f. rudi kolenika. — U Lici, M. Medić.
U Bosni se zove koljenika, Bos. vila. 1890, ARJ.
V. 224a.

koljeno, n. (pl. gen. koljēnā). — 1) das Knie,
genu: biti kome do koljena, t. j. prvi poslije njega.
Ti ćeš, Marko, prvi carovati, a ja ću ti biti do ko-
ljenu, Rj. — I koljeniti (nkoljenčiti) ispod koljena
konja ularom sapeti, Rj. 777a. Pokoljenec, n. p. ići,
t. j. na koljenima, Rj.³ 548a. Strašno smo se pobili
svojime, krv pade od koljena, Npr. 199. Skoču u
susret svekrvi, i pade pred njom na gola koljena kao
da joj se umoli i oproštenje iste. 215. Da, ne muči
Pecirep-Lazare, već se junak prope na koljena, pa
ovako Marku besjezjaše, Npj. 4. 37. Već padoše oba
na koljena, 4, 171. Evo zemlji nu koljenu pade, 4.
348. Obori ga u zelenu travu, nu prsi mu igru ko-

ljenima, 4, 131. Ne prekloniše koljena pred Vaalom. Rim. 11, 1. Ne saciše koljena pred Valom. Car. I, 29, 18. — 2) *das Gelenk, articulus*: Pa izvadi darbin od biljura, razvuče ga na devet koljena. Rj. *vidi* koljenice, kanat, kat. — 3) n. p. u trske, *Absatz, genuitum*. Rj. *vidi* prešljen 2, trešljen. — 4) *die Generation (das Geschlecht), der Stamm, genus*: sve do devet koljena: deveto koljeno može se uzeti. Prokleto mu pleme i koljeno. Rj. *isp.* familija, loza 3, pās. — *Adamsko koljeno*. Rj. 2a. Ponajviše slave Nikoljdani... i to se ne mijenja, nego ostaje od koljena na koljeno. Rj. 306b. Nepravedno tečivo na treće koljeno ne slazi. Posl. 208. Od roda je od velika koljena je *gospolškoga*. Npj. 1, 6. Ona kuja, *orjatsko koljeno*. 1, 543. Od oca je ostanulo sinu, gjetetu je od koljenu carstvo, 2, 196. El je Maksim *krvničko koljeno*. 2, 546. Jezici još nijesu tako poznati, da bi se mogla koljena (stepeni) *srodstva njihovog* naznačiti. Danica 2, 122. Zaplakaće za njim sva koljena zemaljska. Otkriv. 1, 7. Postavljam zavjet svoj... nakon tebe od koljena do koljena. Mojs. 1, 17, 7. Taj danak pripadaše svemu potomstvu njegovu po muškom koljenu... poslije po ženskom. DM. 211.

koljenović, m. (u Here.) *ein Mensch von gutem alten Hause, von Familie* (koljeno), *illustri loco natus, cf. plemić, odžaković, kučić*. Rj. *čovjek od stara dobra koljena, vidi* i kučević, odžaklija m., plemenitaš.

koljčnje, n. *verbal.* od koliti. *radnja* kojom tko kolji n. p. lozu.

koljčvār, koljevčara, m. (u C. G.) *Schimpfwort für einen Mann, convicium in virum*, kao nije junak, nego čuva ženu i koljčerku. Rj.

koljikonjević, m. u pjesmi, *Pferdeschlachter, qui equos mactat*: Do sad smo se zvali Kraljevići, a po sada *koljikonjevići*. Rj. kolji-konjević, koji kolje konje.

koljivni, adj. (u Dalm.) n. p. varičak (šenice), što se daje svešteniku o krsnom imenu (u ime koljiva). Rj. što pripada koljivu.

koljivo, n. *gekochter Weizen, der bei dem Todtenmahl (na daci) und am Patrontage (na slavi) vom Priester gesegnet, und von den Gästen verkostet wird, triticum silivernium, cf. panajia*. Rj. *vidi* i panajija, varenu pšenicu što na daci i na slavi pop blagoslovi i gosti jedu. — Prije ručka ili na ručak, treba da dogje i pop da prekadi i da očuti koljivo... Ustanu u slavu: pomole se Bogu, jedu koljivo, obrede se vinom i lonie krsni kolač. Rj. 306b. Miriše na koljivo. (Gotovo umr'o). Posl. 179. za nast. *isp.* jedivo.

kōm, kōma, m. (u Srijemu) *vidi* komina. Rj. *vidi* i braće, i *syn.* onulje.

kōm, kōma, m. mnoga se brda tako zovu, n. p. *Kom* (u Vasojevićima). Rj. značenje *stranu biti*: *Kom* (ime brdu), kōmac, kōmača, kōmić, dkomito, kōmić, nākomić, dkomić. Korijeni 36.

kōmac, kōma, m. *vidi* sŕmēn. Rj. *vidi* i sŕmac, sŕmenica, sŕmac (u), brina, sŕmenito mjesto. *isp.* Kom. Korijeni 36.

kōmača, f. u Krbavi jedna glavica, na kojoj kažu da su zidine od dvorova Ivana Karlovića. Niže *Komače* je selo Komčić. *cf.* Kom. Rj.

kōmād, m. (to *komad*) *das Stück, frustum*. Rj. *vidi* komat, parče. *coll.* komagje, dem. komadić, komadićak. *augm.* komadina, komadeška. — Gradljika, jedan komad od gŕagje. Rj. 97b. Nalazili su komade od zemljavih suđa. Rj. 114b. Gŕjavrk, veliki komad hljeba. Rj. 147a. Iskúšiti n. p. hljeb, *isjeći ga na komade*. Rj. 235a. Isjekao ga na kablčice (ispresijecao ga na onake komade kao što je kablč). Rj. 257a. Krajina Negotinska: jedan komad zemlje između Timoka... Rj. 297a. Rj. 305a. U komade kajige učinio, pa ih bači na travi zelenoj. Rj. 557a. Zmaj sav pŕsne na komade. Npr. 26. Aždaja kad padne na zemlju

sra se na komade i zŕlje. 19. Te mu noktima iz tabanu u druge noze iskoje. *coll.* komad novo. 92. Dan i komed, što zasuzi to pojedje. Posl. 53. Mrtuti kome era komad u torbu. I činiti mu kaku stetu. 178. O svom komadu tuđa govila čuvati. 211. Poslati misli svoje na komadu bŕagje. Danica 2, 1.

komādanje, n. Rj. *verb.* od i. komadati. I. komadati se. — 1. *radnja* kojom tko komada što. *das Zerstückten, dissociatio*. Rj. — 11. 1) *stanj* koje biva, kad se što komada (raspada) se na komade. — *radnja* kojom se što komada (raspada u komade). — 2) *radnja* kojom se tko komada (gnjevi se). *das Erzürnen, iracundia*. Rj.

komādāra, f. rakija od kukuruz, ili od drugog kakva žita, *der Korabranantzin, reum ustama frumtis*. Srbliji takovu rakiju ovako peku: najviše dosta hljeba i ispeku, pa iskomadaju u kucu i naliju vodom: kad to uskisne i prevri, onda peku rakiju. *cf.* hljebara. Rj. — *komādāra* (osn. u komadi. Osn. 108. riječi s likim nast. kod baljara.

komādati, dām, v. *impf.* — 1. *zerstückeln, dasse o in frusta*. Rj. činiti što u komade, kŕbiti, sŕjati u komade. v. *pf.* slož. iskomadati, raskomadati. — Nikakav krojač ne uzme nožice u ruke, pa da komada čohu, ne znajući ili će od onihel komada biti čakšire ili dolama. Pis. 66. — 11. sa se, *refleks.* — 1) n. p. komada se kamen., *zerfallen (in Stücke), dŕbiti*. Rj. *raspadati se na komade, isp.* komadati. — 2) *sich erzürnen, irascor*. Rj. *vidi* gnjeviti se, i *syn.* onulje. v. *pf.* slož. raskomadati se, *sich erzürnen dass man alles in Stücke u hauen mochte*. Rj. 638b. *po ovom tumačenju* Njemačkom komadati se znači tako se gnjeviti da bi čovjek sve isjekao na komade.

komādēška, f. *augm.* od komad. Rj. *vidi* komadina, komatina. — za nast. *isp.* balješka.

komādić, n. dem. od komad, *das Stückchen, frustulum*. Rj. *vidi* komadićak; parčence. — Jelonica, 3) komadić zemlje između dvije njive. Rj. 250b. Kad se meso izreže na komadiće. Pis. 11.

komādijka, komadićka, m. dem. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. upravo je dem. od komadić. *isp.* brašćak, kleničak. govori se i u Hrv.

komādija, f. *ein Ort in Ungarn*: Od Pišpeka i od Komadije. Rj. mjesto nekakvo u Ugarskoj.

komādina, f. *augm.* od komad. Rj. *vidi* komatina, komadeška. — Odrvakao komadinu hljeba. Rj. 112a. Svoime djetetu pruživši veliku komadinu rekne: Čempreš da kŕneš. Rj. 812a.

kōmāgje, n. (*coll.*) *die Stücke, frusta*: Gladan pas o komagju sanja. Rj. mnoštvo komada.

kōmāj, adv. *vidi* jedva. govori se u Hrv.; u Lici bez krajujega j: kōmā. — Komaj, *vidi* jedva. Stulli. Od radosti komaj diše. J. Krmpotić. *pravno će ir i ovaj primjer*: Daničić se vrlo obradovao čuvši reč komaj u Grličkoj klisuri. Koliko je odavde do Prosečenice? Biće komaj pola sata., odgovori jedan seljak. A ta se reč govori u Vranji i u svemu Vranjskom okrugu. M. Gj. Milićević. ARJ. V. 235a. Od Gospića do Divošela kōma ima jedna ura. Sustao sam, kōma evo dogjoh. J. Bogdanović. Kōma, jedva. Kōma je došao živ. U Dobrosetu. M. Medić. ARJ. V. 232a. za uke. *isp.* ARJ. V. 232a. 233a.

kōmāuda, f. *Tal.* commando, kao zapovijedanje, upravljanje. — Da dignu spahije... pak da idu pod komandu Bećir-pašinu. Danica 3, 188. Primišvi glarnu komandu po smrti kneza Prozorovskoga. Miloš 17. Da primi komandu nad arangardom protiv Mainca. Žitije 59.

komādanat, komāndanta, m. *der Commandant, upravitelj, zapovjednik vojnički, vidi* komendanat, komedat. — Oni trće, kažu komandantu. Npj. 5, 366. — *Tal.* commandante.

kōmāndovānje, u. *verb.* od komandovati. *radnja* kojom tko komanduje.

komandovati, *kōmāndujēm*, *v. impf.* *zapovijedati* *komandovati* *komandovati*. Svirač prigije, i stade im komandovati krova svoju svirajku. M. Gj. Miličević. *Arhiv* 1. 1. 1911. *Uputje v. jst.* Osvetn. ARj. V. 236a.

komanje, *n. d. s. Stossen mit der Hand*, to trude. Rj. *verb.* od komati, radnja kojom tko komanduje.

komar, *komāra*, *m.* (u Dubr. *kōmār*, *kōmāra*) *vidi* komarica. Izra konja komar može mlado pokraj boska kuće dječice. Rj. *vidi* i komarica: cilinkuša.

komarac, *komārea*, *m.* *die Mücke, culex empiris* *cf. p. p. s.* Rj. *Linn. cf.* komar, komarica. Rj. i cilinkuša. — Blanda, kao šklopac, n. p. kad uđe komarac. Rj. 31b. Isčupaj komaricu nogu, i crijeva su mu na dvoru. Posl. 107.

komarica, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. *vidi* dimzla, i *syn. ondje*.

komarčev, *adj.* *der Mücke, culicis*. Rj. *što pripada komarču*.

komarda, *f.* (u Dubr.) *vidi* kasapnica. Rj. *vidi* i mesarnica, mesnica: *gdje se meso sijće*. — Do podne sam stajao u toj blaženoj komardi dok sam oku mesa kupio. Rj. 30b. *isp.* iskomarditi, raskomarditi.

komardar, *m.* (u Dubr.) *vidi* mesar, kasapin. Rj. *isp.* komarda.

komardarev, **komardarov**, *adj.* *Stulli. što pripada komardaru*.

komardarski, *adj.* *Stulli. što pripada komardarima ili komardaru kojemu god*.

komarica, *f.* *vidi* komarac. Rj. *vidi* i komar, cilinkuša.

komarnik, *m. d. s. Netz, oder der Vorhang gegen die Zudringlichkeit der Mücken, plaga ul urendos culicis*. Rj. *zavjes kao mrežica za odbranu od komaraca*.

komat, *m.* — 1) *vidi* komad; Otkiduje po komat i komat, dokle obje sablje isjekoše. Rj. Te udara Arnaut-Osmana od jednoga dva komata gradi. Npj. 3. 215. Raskomati knjigu na komate. 5. 318. — 2) (u C. G.) malo, *wenig, paululum*: Od vojske se komat odvojise. Rj. *od Grc. zavjzov*.

komati, *mām*, *v. impf.* koga rukom dirati, gurati, *mit der Hand stossen, manu trudere*: ne komaj se. Rj. *v. pf.* komniti.

komatina, *f. augm.* od komat: Komatine na zemlju laciše. Rj. *vidi* komadina, komadeška.

kombost, *m. eine Speise von gekochtem Sauerkraut, cibi genus, e brassica acida*: isijće se kiseo kupus na prokole pa se skuva; pa se onda zaluču bijelin lukom ili pospe slaćicom, i tako se jede (uz post). Rj. *od compost? compositum?*

komedija, *f. comoedia*. — Svi, koji su ovo gledali, zgleдали su se od čula, ne znajući, šta će da misle o ovoj komediji. Danica 2. 137. *vidi* komčendija. *isp.* komendija i komedija; *primo* komendijaš, komendijašev, komendijašica, komendijaški *može se kazati* i komedijaš, komedijašev, komedijašica, komedijaški.

komedijaš, **komedijaša**, *m.* *vidi* komendijaš. *isp.* komedija i komendija. — *vidi* i komedijat.

komedijašev, *adj.* *vidi* komendijašev. *isp.* komedija i komendija.

komedijašica, *f.* *vidi* komendijašica. *isp.* komedija i komendija.

komedijaški, *adj.* *vidi* komendijaški. *isp.* komedija i komendija.

komedijat, **komedijata**, *m.* *vidi* komedijaš, komendijaš. — Ko je u Atini, u Rimu, u Parizu i u Beču nisi komedijat bio? Priprava 55. — *Ital.* *commediante*.

komedijati, **komedijam**, *v. impf.* *glumiti (komediju)*, u *reuesom smislu: šaliti se, zbijati šale*: Moram mi se smijati, vavijek nešto komediju. J. Bogdanović. ARj. V. 237b.

komendananat, **komendanta**, *m.* *vidi* komandanat, komendat, upravitelj, zapovjednik, vojnički. — Mladen je bio Komendant Biogradski. Danica 4. 22. *za oblije* *isp.* agemat, argument.

komendāt, **komendāta**, *m.* *der Kommandant, dur. cf. poglavar, upravitelj*: Ta Jakova Srpskog komendanta. Rj. *vidi* komendanat, komandanat. — Lazarević Luki, komendatu od Šapca bijela. Npj. 4. 217. Adži-Melentije . . . komendat nahije Sokoske. 17. On, kao korpusni komendat. Žitje 55.

komendátov, *adj.* *des Kommandanten, imperantis*. Rj. *što pripada komendatu*.

komendātski, *adj.* *Kommandanten-, imperantium*. Rj. *što pripada komendantima*.

komčndija, *f.* (*mit dem Rhinesmus*) *die Komödie, comoedia*. Rj. *vidi* komedija, od čega je postalo komedija *izgovarajući e na nos kao da je nasalno*.

komendijaš, **komendijaša**, *m.* *der Komödiant, comoedus*. Rj. *vidi* komedijaš, komedijat.

komendijašev, *adj.* *des Komödianten, comoedi*. Rj. *što pripada komedijašu*, *vidi* komedijašev.

komendijašica, *f.* *die Komödiantin, comoeda (nima, mulier scenica)*. Rj. *vidi* komedijašica.

komendijaški, *adj.* *komödiantisch, scenicus*. Rj. *što pripada komedijašima*, *vidi* komedijaški.

komendirānje, *n. d. s. Kommandiren, Commando, imperium*. Rj. *verb.* od komendirati. *vidi* komandovanje.

komendirati, **komendiram**, *v. impf.* *kommandiren (geben)*, *impero, cf.* upravljati: Prvo jeste Lazarević Luko, koji Šapcem komendiru gradom. Rj. *vidi* komandovati. — *za nast.* irati *isp.* akcentovati.

komesār, **komesāra**, *m.* *der Commissär, comissarius (?)*. *vidi* komisar. *isp.* povjerenik. — Da pokažu Ruskim komesarima. Miloš 143.

komesija, *f.* *vidi* komisija. — Kad bi kojom srećom praviteljstvo Srpsko odredilo komesiju. Odg. na laži 26.

komesānje, *n. die Bewegung, commotio*. Rj. *verb.* od komešati se, koje *vidi*.

komesāti se, *šām se, v. r. impf.* *sich in Bewegung setzen, commoveri*. Rj. *kao pokretati se, v. pf.* prokomešati, uskomešati se.

komēt, **komēta**, *m.* *der Komet, cometes, cometa*, *vidi* repata zvijezda. — Imenuj mi sad sve sunčane sisteme . . . ne zaboravljajući ni kometu ili repatijeh zvijezda. Priprava 95.

kōmicē, *vidi* nakomice. Rj. *vidi* i okomicē. *kao odbijajući*. — po ovom tumačenju riječ komice bila bi jednoga korijena kojega i komati, komniti, a po tumačenju Daničićevu, Korijeni 36 (*vidi* kod Kom), bila bi korijena, kojemu je značenje strmu biti. *priličnije je tumačenje* Gukoro. *isp.* komati, koga rukom dirati, lurati. Rj. 287a. komniti, udariti čime okomicē. Rj. 287b. *isp.* gurimice.

komičenje, *n. verb.* od komičiti se. Rj. **komičiti se**, **kōmicim se, v. r. impf.** (u Baranji) orah kad sazre da se može ljuska s njega skinuti, onda se komiči, *sich schälen lassen*. Rj.

kōmidba, *f. d. s. Abblaten der Kukuruzkolben, wobei ein Nachbar dem andern hilft, dentio foliorum u fructu zeuc*. U Srbiji ponajviše beru kukuruze s komušinom, pa poslije idu nu komidbu, kao na mobu, jedan drugome te kome i pjevaju i pripovijedaju. Rj. *radnja kojom se kukuruz komi, i vrijeme kad se komi, za nast.* *isp.* bjebidba.

kōmilac, **kōmioca**, *m.* *der (Kukuruz-) Schüler, ex-corticator*. Rj. *koji komi kukuruz*. — riječi s takim *nast.* kod čuvalac.

1. kōmīn, **komīna**, *m.* — 1) (u Dubr.) *die Küche, culina, cf.* kužina. Rj. *vidi* i kuharnica, i *syn. ondje*. — I u kominu Boga moli. DPosl. 30. *Ital.* *cammino*. — 2) *der Rauchfang, Schorstein, fumarium (Ital.* *cammino)*, *cf.* dimnjak. Rj. *vidi* i dimljak, badža, džžak 1.

2. kōmīn, (divlji i pitomi), *m.* (u Dubr.) trava, *Art. Pflanze, herbae genus*. Rj. *cuminum cyminum L.* Rj.³ *vidi* kim, kumin.

kōmina, *f.* — **1)** *die Treber, recementum*, *n. p.* kōmina od grožzja ili kao što se u Boci govori od maslina po što se smelju i istiješte. Rj. *vidi* kom, i braće i *syn. ondje*. — **Vri kōmina**, vino. Rj. 75a. Polovnik od *vineare kōmine*. Rj. 531b. — **2)** od oraha, *die grüne Schale der Nuss, cortex avicis*. Rj. *zelena ljuska od oraha; i od kukuruza*: Sturac. (u Grlju) kukuruz u kōmini (a kad se oljušti onda je klas). Rj. 722a.

kōminača, *f.* (u Dubr.) *vidi* pepeljuša. Rj. *vidi* i pepeljuga **1**, i *syn. ondje*. *žensko koje se mnogo bavi u kōmini (u kuhini) pa se uprlja pepelom*. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

kōminānje, *n.* *vidi* kominjanje. Rj.

kōminati, *nām, v. impf.* (u Boci) *vidi* kominjati. *n. p.* orahe. Rj. *ljuštiti n. p. orahe, kukuruz. syn. kod* komiti.

kōminjanje, *n.* *vidi* komljenje. Rj.

kōminjati, *njām, v. impf.* (u Baranji) *vidi* komiti **1**. Rj. i *syn. kod* komiti (kukuruz).

kōmisār, *kōmisāra, m. isp.* povjerenik. — *Hum-bašir, arap. mūbašir, komisar*. Daničić, ARj. 732b. *vidi* komesar.

kōmisija, *f. die Commission, commissio(?)*. *vidi* komesija. — Da je odregjena osobita komisija, koja će toga radi skoro doći u Niš. Miloš 29.

kōmišānje, *n.* *vidi* komljenje. Rj. *dem.* kōmiškanje.

kōmišati, *šām, v. impf.* kukuruz, *vidi* komiti **1**. Rj. *dem.* kōmiškati.

kōmiškānje, *n. dem.* od kōmišanje. Rj.

kōmiškati, *škām, (u Boci) dem.* od kōmišati. Rj.

kōmiti, *mām, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* nakomiti, okomiti. — **1)** *schälen (den Kukuruz)*, solvo cortice. Rj. *komiti kukuruz, ljuštiti ga. vidu* čifunjati, guliti, kōminati, kōminjati, kōmišati (*dem.* kōmiškati), komušati, korubati, ljuštiti, sužbati. — *Idu na komidbu, kao na mobu, jedan drugome te kome i pjevaju i pripovijedaju*. Rj. 287b. — **2)** *auskōrnen, grana eximere, cf. kruniti*. Rj. *Kruniti kukuruz, suho cvijeće (n. p. da se iz njega sjeme izvadi)*. Rj. 308a. *vidi* i runiti, mrviti **2**, vrijeći **2** (*su klipu kukuruznoga zrnje*).

kōmljēnje, *n.* Rj. *verb.* od komiti. — **1)** *radnja kojom tko komi n. p. kukuruz (das Abblaten, dentio foliorum)*. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko komi, kruni n. p. kukuruz, suho cvijeće (das Auskōrnen, exentio granorum)*. Rj.).

kōmnen, *m.* ime muško (*od Grč. κομνηνός?*). Rj. **kōmnenija**, *f.* ime žensko (Anna *Comnena*). Rj. — Eto ti sestre *Kōmnenije* Npj. 3, 464.

kōmnuti, *nēm, v. pf.* udariti čime okomice, *einen Stoss geben, offendo*. Rj. *v. impf.* kōmati.

kōmōd, *kōmoda, m. ake.* ARj. V. 245a. *commoditas. vidu* last, mir **2**, zgodu; zevak. — *Ko će komod, nek ne ide u brod*. Poš. 157. Kuća mu je velika, ima u njoj *lijep komod*. Nemam u kući *komoda*, J. Bogdanović. ARj. V. 245a.

kōmōdljika, *f.* (u C. G.) *vidi* lopuh. Rj. *biljka*. — *za* nast. *isp.* alatljika.

kōmōmilja, *f.* (u Dubr.) *die Kammlie, chamomilla (L.?)*. Rj. *matricaria*. Rj.³ u *Stullija*: *Mamaemelon. biljka. isp.* carev cvijet, prstenak, raman, ramenak, titrica.

kōmōnika, *f. der Beifuss, artemisia vulgaris Linn. (wird in der Bačka als Feuerschwam gebraucht)*. Rj. *biljka. vidu* komotljika. — riječi s takim nast. kod aptika.

kōmora, *f.* — **1)** (u vojv.) *die Kammer, camera, cf. kamara*. Rj. *vidi* i čiljer, i *syn. ondje. dem.* kōmorica. — **2)** (u Srbiji, Bosni i Hercegovini) *das Feldfuhrwesen, die Lebensmittel, commentus*: otišli

da nose *komora*, još nam nijesu *komore* došle. Rj. *isp.* *acarium, fiscus*. Stullij. — Svako je selo imalo nekoliko odregjenih ljudi s konjima, koji su dva put u nedelji dana) vojnicima od njihovih kuća nosili hranu, makar oni gde bili, tovi su se ljudi zvali komordžije, a njihovi tovari *komora*. Miloš 11. *Raja goni konje i komore*. Npj. 1, 280.

kōmōrdžija, *m. der Fuhrer eines Paßpostens, der Paßknecht, meatum ductor, apas*. I pogubi deset *komordžija*. Rj. — Odregjeni ljudi s konjima koji su vojnicima od njihovih kuća nosili hranu... zvali su se *komordžije*, a njihovi tovari komore. Miloš 11 *isp.* komora **2**.

kōmorica, *f. dem.* od komora. Rj. *vidi* kamarića. **kōmōrnica**, *f.* koja pripada komori, koja služi u komori: *Kammermadchen, Kammerjungfer, Kammerfräulein, cubicularia. isp.* sobarica. — (Glaspa) izajele van iz komore sa svojimi komoricama. Mirak. ARj. V. 249a.

kōmōrnikič, *adj.* što pripada komoricama. ARj. V. 249a.

kōmōrnik, *m.* koji pripada komori, koji služi u komori: *Kammerdiener; Kammerer, Kammerherr; cubicularius; cubitli praepositus*. — *Kōmōrnik, cubicularius, servus a cubiculo*. Stullij. Sveti Proto i Jacinto bihu enuhiti ter *kōmōrniki* nije gospodične. P. (Glavinčić. ARj. V. 249b. *vidi* posteljnik.

kōmōstre, *kōmōstārā, f. pl.* (po zap. kraj. osobito u kršćana) *vidi* verige **1**. Rj. *vidi* i kōmōstre, lanac, sindžir. — Gjedova baba... noseći na ramenu sedam štapova i za sobom vukući *kōmōstre* (verige) ide po varoši i skače ispred kuća i viče: bu! bu! bu! Rj. 9b.

kōmōstre, *kōmōstārā, f. pl. vidu* komostre. Rj.

kōmōtljika, *f. vidu* komonika Rj. *biljka*. — *za* nast. *isp.* alatljika.

kōmōv, *adj.* von *Trebern, e recementis*. Rj. što pripada komu. *za* nast. *isp.* aptov.

kōmōvača, **kōmōvica**, *f. der Treberbrauntwein, lora ustu*. Rj. *komova rakija, rakija od komu*. — riječi s takrima nast. što znače rakija *vidi* kod rakija.

kōmpa, *f.* (u Novom Sadu) *die Fuhre, ponto*. Rj. *skela 2, šćela. Madž.* komp.

kōmpārātiv, *komparativa, m. comparativus (gradus), drugi red poregjenja*. — Dolazi sām pozitiv kao *komparativ*, prelazeći sa *naj* u *superlativ*. Rad 26, 72. **kōmpārātivān**, *komparativna. adj. comparativus. što pripada poregjenju (komparaciji)*. — Bop, koji je osnovao *komparativnu nauku* o jezicima. Rad 2, 193.

kōmpōzitivja, *f. compositio*. — **1** jedni i drugi postaju ili nastaveima (suffixi) ili kontrakcijom ili *kompozicijom*. Glas. 12, 474.

kōmračenje, *n. vidu* kuburenje. Rj.

kōmračiti, *čim, v. impf. vidu* kuburiti. Rj. *značenje* zlo živjeti. Korijeni 237. *syn. vidu* kod kuburiti. *isp.* skomračiti.

kōmsānje, *n. verb.* od komsati (i se), *radnja kojom tko komsa ili se komsa*.

kōmsati, *sām, v. impf.* — **1)** *vidi* gristi, žderati: *Vidu* kako onaj *komsa* ka' i vnk. i u *prenesenom smislu*: Od ljubavi velike, sve oko sebe *komsa* ka' i vnk. J. Bogdanović. — **2)** *sa* se — **a)** *refleks. od žalosti, od tuge*: Šta se *komsaš* toliko, mani se toga, samo sebi škodiš. M. Medić. ARj. V. 251a. — **b)** *recipr.*: Kako koji dobra konja hrani, kako s *komsa* s Turci po granici. HNpj. 3, 211.

kōmša, *m.* (ist.) *vidu* komšo. Rj. *voc.* kōmšo. — *vidi* i kona, kono. *typ.* od komšija.

kōmšija, *m. der Nachbar, vicinus, cf. susjed*. Rj. *vidu* komšija. *typ.* komša, komšo; kona, kono. — Gjavo otide u kcer drugoga većega cara, koji je bio *komšija* s orijem. Npr. 146. Pa najposle pogje za drugoga, da za koga ne bih ni žalio, no za *moga dućanom komšiju*. Here. 129.

komšijin. *f. die Nachbarin, vicina.* Rj. što pri-
rodno komšijinica, susjedica, radi komšijin.
komšijka. *f. die Komšijnica, susjeda.* — *Komšijka.*
Os. 3. 1. 1. kóna.
komšijnica. *f. die Nachbarin, vicina, cf. susjeda.*
Pl. komšijka, komšijnica.
komšijnski, komšijski. *adj. nachbarlich, vicini-*
us. Rj. *stizeto komšinski (isp. abadžinski), što*
privede komšijnski, radi i komšijnski, komšijski, su-
sjedica. Ako kašijnski, kuća gori, pazi na svoju.
 1. 5. 3.
komšiluk.* *m. die Nachbarschaft, vicina.* Rj. *vidi*
komšik, susjedstvo
komšo. *m. radi kono.* Rj. *radi i komša, kona, hyp.*
od komšija.
komunität. *f. (u Pastr.) die Gemeinde, communi-*
tas, cf. opština; U zdravlj glavarah naše komuni-
tati kad se nazdravlja. Rj. *vidi i opština.* — *Tal.*
comunitàle.
komušanje. *n. das Schalen (der Nüsse), exorti-*
catio. Rj. *verb. od komušati, radnja kojom tko ko-*
mušati, p. ordo.
komušati. *šam. v. impf. n. p. orabe, schalen, exorti-*
cio. Rj. *vidi komiti, i syn. ondje.*
komušina. *f. — 1) die Blätter des Kukuruzkolbens*
nach der kemel, cf. oljvina. Rj. *kukuruzna slama,*
r. li i labudina, ljusitika, sužbina. coll. komušje. —
 U Srbiji najviše beru kukuruze s komušinom. Rj.
 27b. — 2) u Boči *radi okomak.* Rj. *okomljen ku-*
kuruc, radi i komuškinja (komuškina), okominja, tuluz,
tuluzina, šipurina 2.
komušje. *n. (coll.) (u Hrv.) radi komušina.* Rj.
komuškina. *f. (u Boči) radi okomak.* Rj. *komuš-*
ka, biće pogrješka mjesto komuškinja. Korijeni 36.
radi komušina 2. i syn. ondje.
komuškinja. *f. radi komuškina.*
kón. *n. u Sentandriji i u Slavoniji) u riječima:*
od kona do kona, ili: od kon do kon. 1. j. od kraja
do konca, von Anfang bis Ende, ab initio usque ad
finem. Rj. — *Prijedlog kod postao je od staroga kon*
promijenivši n na d, koji je jednoga korijena s riječju
kon u kraj. Sint. 195. nalazi se još i sud kao pri-
jedlog ali rijetko: Tu zakopan care je Lazare, oba cara
jedan kon drugoga. HNpj. 1, 286. Značenje prene-
seno na kraj, koji može biti i prednji (početak) i
stražnji (svršetak): kon, iskon, nakon, pokon, napokon,
pokonj, napokonj, napokonje. Korijeni 34.
kóna. *f. die Nachbarin, vicina (hyp. od komšij-*
nica: Kónu konu preko plota zvala. Rj. *Kono moja!*
da ti jade kažem. Herc. 220.
kóna. *m. ist. radi kono.* Rj. *hyp. od komšija, radi*
i komša, komšo.
kónac, kónca. — 1) *ein Zwirnfaden, Zwirn, filum.*
cf. kónci. Rj. *dem. kónčić.* — *Vunica, 2) runcni kónci.*
 Rj. 80a. *Z d. d. ti kónac, cf. otkidati.* Rj. 176b. *Ibrišim,*
svileni kónci. Rj. 215a. *Prede konce; kupio sam ko-*
nač. Rj. 289a. *Žena uzrazila konac u iglu da nešto*
zasiže. Rj. 378b. *Obrvka, 1 dvostruki konac na koji*
se nit niti; 3) onaj konac kojim se brda uvezuju.
 Rj. 454a. *Tiriplik, bijeli kónci, što se prodaju po du-*
ćanima. Rj. 740a. *Ujamak, onaj konac kojim je bilo*
što ujamoćeno. Rj. 775b. *Ko staro krpi, konce trati.*
 Poš. 156. *Al je tanka vjera u Turaka, ka' od runc*
konca u vezitku. Npj. 1, 121. — 2) *das Ende, finis,*
bi se rijetko govori, n. p. sve mu kaza od kraja do
konca. Rj. *vide: od kon do kona do kona, ili: od kon*
do kon, t. j. od kraja do konal. — *Već treći dan*
vrš se po istoj pustinji i nigdje ni kraja ni konca
viđeti ne mogu. Npr. 188. *Nema ni kraja ni konca*
ni p. k. ni posao; t. j. zamršeno sa svima. Poš.
 20. *U ko' ni konca koji me čeka! 301. Čera mak*
na konac. Kad ko što hoće do najmanjega da iščera
na kraj. 321. Sužan će se oprostiti, ja slepoće ni do
vka, ni do časa umroga i do konca samrtoga. Npr.

1. 140. *Jedan namastir sazidan u nahiji Šabačkoj na*
koncu prošavšega vijeka. Danica 2, 108. Na konac
preporučujem . . . Spisi 1, 94. Koncem injeseca se-
ptembra biće sve gotovo. Straž. 1886, 1602. Nalaze
se do konca XV. vijeka ovake riječi izjednačene.
 Istor. 128.

kónac. *kónca, m. u Hercegovini polje u kome je*
 varošica Ljubinje. Rj.

kónaćan, kónaćna. *adj. što pripada koncu, kraju;*
što ima kraj i konac, što nije bez kraja i konca;
endlich, finitus, finalis, suprotno beskonačan. — *Do*
kónaćnoga zatrenija togoje naroda. Š. Kožičić. Povrnu
konacnu pravdu pred vas. Mon. erot. Tajaj kónaćno
bi rečeno. Mon. serb. ARj. V. 258a.

kónaćar, m. (u Hrv. podravini) tko živi na konaku
 4. *vidi bač, i syn. ondje.*

kónaćenje. *n. das Uebnachten, pernoctatio.* Rj.
verb. od kónaćiti koje radi.

kónaćić. *m. dem. od konak.* — *Kneginja je u*
malom kónaćiću nad manastirskom kapijom. Mil. 45.
ake. ARj. V. 258b.

kónaćiti. *šm. v. impf. i v. pf. ubernachten, per-*
nocto, cf. konakovati: Na Čevu je vojska kónaćila.
Gjelog svati kónaćili. Rj. *vidi i načiti, noćiti,*
noćivati; noćiti, v. pf. slož. pre-kónaćiti, za-
Prvu noć kad smo došli kónaćiti kod jednog jezera . . . Npr.
 193. *Pa ga vodi u svoju kamaru, i kod njega noću*
kónaćio. Npj. 4, 54.

kónaćki. *adj. što pripada konaku, konacima: U*
 avliji kónaćkoj bila je jedna srna. Mil. 5.

kónadžija.* *m. der Quartiermacher, designator*
hospitiorum. Rj. *konak-džija, k se pred dž pretvorilo*
u g. radi konakčija, koji naređuje konake.

kónak.* *m. Rj. dem. kónaćić.* — 1) *der Hof, aula,*
cf. dvor, odžak: vladčin konak, novi konak, stari
konak, šareni konak (u Kragujevcu Milošev prvi
dvor). Rj. syn. kod dvor 1. — Namjestili se u naj-
ljepšu kuću u Biogradu (u konake ili dvore Mehmed
age Fočića). Sovj. 22. — 2) das Nachtlager, mansio:
primio nas na konak: otišao da gotovi konak. Gđjeno
sinoć na konaku ljescno. Na Zagorju konak učiniše
kod Čengijća dvora bijeloga. Rj. radi noćiste. isp.
kvartir, stan 4. — Gjelog svati konak kónaćili. Rj.
 288b. *Da će noćas na konake doći. Rj. 435a. Da*
ranije konak uheatimo. Rj. 504a. Kratki danci, daleki
konaci. Npj. 3, 239. Silni Turci na konak punuše.
 4. 38. *Nu konake rohlje naredio, pa im daje ručak*
i večeru. 4, 200. I gradi mi konak u Prizrenu. 4, 214.
Onje ćemo konak doraniti. 4, 474. Da ja pogjem u
Petnien kuli, da ti, aga, konak siguravam. 4, 493. Kad
Miloš čuje, da Odžačan ide, on mu naredi konak u
Beogradu. Miloš 143. — 3) die Tagreise, diei iter. Rj.
jedan dan hoda. — Jedan konak hoda; od Biograda
do Carigrada ima deset konaka. Daleko je Tijana
planina: odavde je do mora sinjega ravnih, Zuko,
trideset konaka, a uz more trideset i četiri do Tijane
visoke planine; uz planinu kažu tri konaka, gje je
kula Kostreš-harambaše. A daleko kosti zanijeti braći
našoj preko mora sinja, preko mora četrest konaka,
gje nam tamo svoje vjere nema. Rj. — 4) u Hrv.
podravini konak je majur, salaš, stan 2: der Meier-
hof, villa. radi i bačija, i syn. ondje. isp. Sestvetski
Konaci, zaselak. ARj. V. 260b. isp. kónaćar, kače se:
ode na konake, na kónaćima je.

kónaćija.* *m. radi kónadžija. Rj. konakčija,*
 koji naređuje konake.

kónakovanje. *n. das Absteigen, Uebnachten,*
pernoctatio. Rj. *verb. od konakovati, koje radi.*

kónakovati. *kónakujēm, v. impf. ubernachten, per-*
nocto, cf. kónaćiti, noćiti. Rj. *U koga li konakuješ?*
 Herc. 257. *Kónakovati, kad bi ko u Srpskome jeziku*
rekao, značilo bi noćiti. Pis. 41. — kako je noćiti
glagol perfektivan a kónaćiti imperfektivan i perfek-

tivan, bez sunuje je i konakovati impf. i pf. vidi naćati, noćivati

kónao, kónála, *m.* (u Boei) *der Kanal, canalis*. Rj. *vidi kanal, prokop*. — Prokljan, morski konao između Skradina i Šibenika. Rj. 607b. *od Lat. canalis; isp. more i Lat. mare, oltar i altare, orati i arare, orman i armarium, i t. d.*

kónaoka, *f.* *vidi Konavoka*. Rj. ženska iz Konavala. — *Konavoka* (mjesto Konavaoka, osn. u Konavli) i bez *v.* *Kónaoka*. Osn. 303. — *Budmani kaže:* Može biti da bi ko tako u brzom govoru rekao, ali ne znam da sam igda čuo. ARj. V. 261a.

kónat, *m.* (u primorju) *vidi račun:* Domaći konat na putu ne valja ništa. Rj. konat. *gen. konta:* Šta zla kontu na bolji. DPostl. 109. *konat.* ital. conto. ejena, poštovanje. XH.

kónata, *f.* (u primorju) nekaka vinska mjera, *Art Weinmass, mensura quaedam vinaria:* U njem' vina trideset konata. Rj. — Polutkinja, mjera od po konate. Rj. 535b. *riječ tugja, od konao, canalis.* Osn. 212.

kónavle, *f. pf. kónavli*, *m. pl.* — Vuk u rječniku ima „*Konavle n.*“, ali kako mi kaže jedan prijatelj, sada se zovu Konavli i Konavle, *gen. Konavala, dat. Konavlima*. Istor. 309. Konavoka (mjesto Konavaoka, osn. u Konavli). Osn. 303. U *Konavlah* ni u crkvi sam. DPostl. 140. *vidi kónavlje*.

kónavljanin, *m. Einer von Konavlje*. Rj. čovjek iz Konavlje, iz Konavala. — Crnji su od Konavljana. DPostl. 11.

kónavlje, *n.* kao knežina u Dubrovničkoj državi. Rj. *vidi Konavle, Konavli*. — Česvinica, nekakvo crno vino dobro iz Konavlja i Stona. Rj. 822b. Sanković daju iz Dubrovniku *Konavle* i *Vitaljinu*. DM. 332.

kónavōka, *f. Eine von Konavlje*. Rj. ženska iz Konavlja. *vidi Konaoka*. — *Konavoka* (mjesto Konavaoka, osn. Konavli). Osn. 303. a *Konavaoka mj. Konavalka*.

kónavōskī, *adj. von Konavlje*. Rj. što pripada Konavlju, *Konavlima*. — *Konavoski* (mjesto Konavaoski, osn. u Konavlje). Osn. 408.

kóncerat, *kñcēra* (*za dñc. i umetnuto a isp. agent*), *m. das Concert, concertato (?)*. — Sada Holanđezci po velikim dvorovima daju koncerte. Priprava 18.

kōnci, kōncācā, *m. pl. der Zwirn, fila:* prede konce; kupio sam konaca. Rj. *vidi primjere kod konac I.*

kōncānje, *n.* Rj. *verb. od konćati. radnja kojom tko konća što.*

kōncāti, čām. *v. impf.* — 1) *n. p. čarape, mit Zwirn sticken, pingo acu filo munita.* Rj. *vesti konćima. v. pf. slož. iskñcāti.* — 2) drvo koncepem (podebelim koncem) u koju umočenim za tesanje bilježiti: „Ajde konćaj te konade da tešemo.“ „Jesi li sve komade okonćao?“ J. Bogdanović. ARj. V. 261b. *v. pf. slož. okonćati.* — 3) *isp. dokonćati. v. impf. sad nije u običaju.*

kōncīc, *n. dem. od konac*. Rj. Siromasi mjesto imbreta imaju spone, t. j. sa svake strane po jedan kōncīc kojima se veže košulja na zanuku. Rj. 231a.

kōnda (Kōnda), **kōndija**, *f.* ime žensko. Rj.

kōnda, *adr. sažeto i skrćeno kaono da: Kōnda* ti to nijesi znao. J. Bogdanović. ARj. V. 265a. Stade jeka niz Drinu ledenu *kōnda* ona u abez okrenu. HNpj. 3, 100 (abez. *abyssus, bezdana*).

kōndijer, kondijera, *m. vidi kondir: 1 kondijer* žežene rakije. Rj. — Pije Turčin vino kondijerom. Npj. 2, 273. *takve tuyje riječi kod dacijs.*

kōndīr, kondira, *n.* — 1) (st.) *der Becher, poculum: Kondir* vina od dvanaest oka. Donesi mi kondir vina od tri godine. Rj. *vidi bokal. i syn. ondje.* — 2) (u Srijemu) u rezanju vinograda: kad se loza na kondire odsiječe, onda više rodi. Rj. *isp. lućanj.*

kōngja, *f.* ubradač ženski (osobito po Šumadiji),

eine Art weibliche Kopfbedeckung, ritteu genus. Rj. *vidi džega, tunjga.*

kōni, *adj. vidi kolni, što pripada kolama, isp. kolski.* — *Koni* svrdao, u Lici. V. Arsanijević. ARj. V. 267b.

kōnica, *f.* (u Baranji) *Wagens hoppelu, receptaculum curruum.* Rj. *kōnica* mjesto *кошунци*. Osn. 431. *i sad se još u mnogim krajevima nar. da našepi govori kolnica, ima i Stullj. grada u kojju se drže kola.*

kōnik, *m.* (u C. G.) put za kola. *Pelonaq, via, cf. kolovoz.* Rj. *kōni* put. *vidi kolovoz I. kōnik* mjesto *кошунци*. Osn. 273. *i sad se još u mnogim krajevima govori kolnik. — s takim nast. riječi koje naći put vidi kod čavlenik.*

kōno, *m.* (juž.) *hyp. od kōnsija.* Rj. *gen. kōna, voc. kōno. vidi kōna (m.), kōnšo, kōnša.*

kōno, *adr. sažeto kaono.* — A za njima do dvjestu Srblina na atina, a pod mizdracima, *kōno* sredno jato golubova. Npj. 1, 183.

kōnoba, *f.* — 1) (po zap. kraja) podrum, *Keller, cella.* Rj. *vidi i pivnica.* — 2) (u Hrv.) soba pri zemlji, gdje se pije i jebo gotovi, *eine Art Scheuke, caupona.* U Senju pjevaju ljudi iza glasa ne samo po *kōnobama*, nego i po nlicama i po podne. Rj. *vidi krēma.* — *Tugja kōnoba.* Osn. 260.

kōnobānje, *n. kümmerliches Leben, ritu parca.* Rj. *verb. od konobati se. radnja kojom se tko konoba.*

kōnobār, *m.* — 1) (po zap. kraj.) *vidi ključar.* Rj. *u koga su ključevi od konobe. isp. konoba 1. vidi i podrumar.* — 2) (u Hrv.) koji ima konobu, *ein Gastwirth, caupo, cf. krēmar.* Rj. *isp. konoba 2.*

kōnobarica, *f.* (po zap. kraj.) *vidi ključarica.* Rj. ženska u koje su ključevi od konobe. *isp. konoba 1.* — 2) (u Hrv.) žena koja ima konobu, *die Gastwirthin, caupona.* Rj. *vidi krēmarica. isp. konoba 2.*

kōnobati se, bām se, *v. r. impf. trudom otimati se od zla i od sirotinje, sich kümmerlich behelfen, parce ac duriter ritam agere:* dobro se ovaj čovjek konoba. Rj. *vidi kiburiti, i syn. ondje. isp. i čemerati, i syn. ondje.*

kōnop, *m.* (po zap. kraj.) *vidi konopac:* Dva pelvana ne mogu na jednom konopu igrati. Rj. — Ludi Jovan rastegnu rukama, na sedmoro konop raskinuo. Npj. 2, 30.

kōnopac, kōnopca, *m. ein Strick von Hanf, funis cannabinus.* Rj. *vidi konop, štranjca, uže. dem. konopčić.* — *Konopac* je od *konopalja* i dobro je usukan, koje samo konopari grade; *uzica* može biti i od *konopalja* i od *vune*; ali nije usukana, nego je opletena i svaka je žena sebi plete; *ličina* je usukana kao i *konopac*, ali je od lika, i ljudi je sami prave. Rj. — I sastavi trideset *konopaca*, i zasuka po dva u jednoga, te napravi petnaest komota, pa se Rade preko pasa sveza. Npj. 2, 35. Na šatoru isekli *konopca*, pade šator na sokola Marka. 2, 371. Ukrađi nože od matere, te presecei na ruku *konopce*. 3, 40.

kōnopan, kōnopna, *adj. što pripada konopljanu. vidi konopljan.* — U ruci mi *konopnu* fitilja . . . što ne pališ na kuli topove? HNpj. 4, 596.

kōnopār, *m.* (u Dubr.) *der Seiler, restio.* Rj. *ko gradi konope.* — *Konopac* je od *konopalja* i dobro je usukan, koje samo *konopari* grade. Rj. 289b. *vidi konopčar, užar.*

kōnopčār, *m. ko gradi konopce. vidi konopar, užar.* — Od seljaka ima kovača, tufekčija, terzija . . . *konopčara*, po gjekojim mjestima i lončara. Danica 2, 102.

kōnopčić, *m. dem. od konopac.* Rj.

kōnoplja, *f.* ime žensko. Rj. *imena žensku od bilju uzeta vidi kod Višnja.*

kōnopljāk, *m. Rj. vidi konopljište? Rj.³* — *Koju je (čegrtaljku) jedan Poročanin namestio u konopljaku.* Zim. 88. *za nast. isp. šljivak.*

kōnopljan, *adj. Hanf-, cannabinus.* Rj. *što pri-*

konoplje, *konopljina*, *vidi* konopan; kudjeljni. — Pa se onda u lat. *konopljano sjeme*. Rj. Šib. Porada, od *konopljana* kao vrša, te se riba u nju hvata. Rj. 744.

konoplje, *konopālĵa*, *f. pl. der Hanf, cannabis, cf. konoplja*. Rj. *vidi* bjelojka, crnojka, izbornica, južarka. — Glavicine, *sjeme od konoplja* pošto se osiječe s ručica a još se nije omlatilo. . . *Konoplje se u nas* . . . dvaput: *prve* (čini mi se da) se zovu *male konoplje*, koje sjemena ili uočaju ili još nije zrelo, i za to se i ne gleda na nj, a *druge* kad se počupaju i u ručice poruču, onda se i od ručica na kakome drvetu glavicine osijeku, pa se onda mlati konopljano sjeme. Rj. Šib.

konopljičina, *f. augm. od konopljika*. Rj.

konopljika, *f. die Hanfstaude, der Hanfstängel, u n. das; tanka kao konopljika*. Rj. *struk konoplja za nast.* *isp.* aptika. — *augm.* konopljičina.

konopljište, *n. Ort, wo Hanf gestanden, agr. in quo cannabis fuit sata*. Rj. *mjesto gdje su bile posijane konoplje*, *vidi* kudjeljište, *isp.* konopljak. — Palučci, kao u nas *konopljišta*, ili kao dobro gumno, drže se za njive i livade. Kov. 33. — *za nast.* *vidi* riječi kod dvauište.

konsekventan, *konsekventna*, *adj. consequens, consequent*, *vidi* dosljedan. — Toliko je *konsekventan*. Knjiž. 3, 589.

konsistorij, *m. consistorium, vidi* konsistorija. — U viču ili *konsistoriju*. Š. Budinić. ARj. V. 273b (u viču = u vijecu).

konsistorija, *f. consistorium, vidi* konsistorij. — Vijećahu u *konsistoriji*. Glas. 21, 279.

konsonant, *konsonanta*, *m. suglusno slovo*. — Dva *konsonanta*. Rad 20, 153. *nominativu nema potvrde*.

Konstantin, *m. ime muško*. Constantinus. — *Konstantin* car Grčki. Npj. 5, 530. *vidi* Kostantin, Kostatin. Kostadin. *hyp.* Kosta, Kosta, Kosto, Koja, Kojadin, Kojcin, Kojo, Konjo, Koča, Kočo.

konsul, *m. consul, vidi* konsuo. — Posla njima svojega *konsula*. Npj. 5, 54. *Konsul* bješe od te Gore Crne. 5, 430.

konsulāt, *konkulāta*, *m. consulatus, oru se imenica nahodi u pridjevu konsulatski*.

konsulatski, *adj. što pripada konsulatu*. — *Konsulatski* agemat austrijski. Rad 5, 196.

konsuo, *konsula*, *m. consul, vidi* konsul. — *Konsuo* Ruski Petković. Npj. 5, 479. Tako *konsuo*. Obl. 4.

konsija,* *m. vidi* komšija. Rj.

konsijin, *a. o. vidi* komšijin. Rj.

konsijnica, *f. vidi* komšijnica. Rj.

konsijski, **konsijski**, *vidi* komšijski. Rj.

konšiluk,* *m. vidi* komšiluk. Rj.

kontentati, *tām, v. pf. (u primorju) vidi* zadovoljiti: Obćaj a ne daj, ludu srce *kontentaj*. Rj. — *Tul.* contentaire.

kontröbanat, *kontröbanta*, *m. Obl. 3. Franc. contrebande*.

kontumāc, *kontumāca*, *m. vidi* kontumanc, i *syn. ondje*. — Prebегne i on u Srem, i odmah još u lazaretu (*kontumaciu*) stane kupiti frajkor za Neuce. Danica 4, 14.

kontumānc, *kontumānc*, *m. vidi* kontumac, krotumanc, lazaret. — *neko vrijeme za koje putnici iz mjesta kućnih ostaju odijeljeni od ostalih ljudi, dok se sazna, jesu li zdravi ili njesu*. — Otomanska Porta, bojeći se kolere iz Italije, bijaše postavila *kontumac* od deset dana. M. Gj. Milićević. ARj. V. 280a.

kontrolisānje, *n. verb. od kontrolisati, radnja kojom tko kontrolise što*.

kontrolisati, *kontrölišćem, v. impf. controliren*. — Policijski činovnik mora . . . da *kontrolise* čistoću zlata. Mezj. 19.

konj, *könja*, *m. (gen. pl. könjā)*. Rj. U trećem padežu množ. i u oba koja su sada s njim jednaka

nema u nastavku glasa *i* u riječi *konj* nego glasi *konjma*. Obl. 8. *Köbilita*, izgubivši *b* pred nastavkom *nj*: *könj*. Korijeni 236. — **1)** *das Pferd, equus*. Rj. *vidi* ät*, kljuse, parip, dem. konjice, konjičić, augm. konjina. *hyp.* konjičak. — **a)** *konj može biti (kaže se imenicom): (sa završetkom ac) bijelac, crnogrievac, karavranac, kusac, lisac, plavac, sivac, šarac, vranac, zlatogrivac; (sa završetkom aš) bjelaš, brazdaš, brnjaš, brvnaš, čilas, duplaš, kulaš, miškulaš, obduljaš, taljigaš, viljikaš; (sa završetkom alj) gubalj, kusalj, mrčalj, mrkalj, putalj, sivalj, zekalj; (sa završetkom in) buin, dorin, galin, gjojin, kulin, malin, šarin; (sa različnim završecima) adzamija, alat, alca, barna, binjak, bjelan, brnjak, čavkun, čile, dorat, doračić, dorog, gjogva, gjojat, gjogo, hodac, jabučilo, jargz, kasac, kazivač, kljuverina, kr'at, kretač, kule, knrada, logov, mitnjak, mrč, mrkan, mrkov, musjo, nutrak, odrtina, pelivan, popuštenik, povodnik, prdujava, raga, rigjan, rigjo, rudnjak, rukmičar, sedlenik, seisuna, šarčić, šaro, šarun, šavran, vila, vitez, vran, vrančec, vrančić, vrančina, zekan, zeko, zekun, zelenko, žar; (po godinama) četvrtak, desetak, devetak, dvogoče (ždrrijebe), petak, omak, osmak, sedmak, šestak, trećak; (imenu konjma od ptica) gavran, golub, labud, lastavica, ždral, žerav. — b)* *konj može biti (kaže se pridjevom):* abrašljiv, ajgrovat, alatast, bangav, bijel (bjelaš), brnjast, brz, brzovat, bušat, ervogriv, ernorep, erven (alat, erven konj), čukljav, českin, debeo, dobar, dorast, doratast, go, grošast, gubav, gjojatast, hoćak, hrabren, jahači, karučni, kiridžijunski, kolski, kosat, krasan, krilat, krupan, ljut, mekoput, mekoust, meziški, mršav, mrtav, nazorljiv, nejahan, nemiran, ovičj (konj, kaže se u šali mjesto magarac), pastušast, plah, pjegast, pjegav, plemenit, poštanski, pretio, prijicav, putast, putonog, putonogast, razlomljen, rgjav, rudni, sadnit, sedlast, sedleni, silan, spadljiv, starokov, strumoguz, širok, tarnični, tovan, tovarni, trom, tvrdoust, vatrean, veliki, vileni, vilovni, visok, vran (vrāni), zao, zazorljiv, zvjezdast, žestok, žut-bijel (Npj. 1, 453). — c) U Hrvatskoj vojvoda se danas zove šunar koji ide na konju. Rj. 132a. Čijem, ono grožđe na uzdi što stoji konju u zubima i oko usta; žvale. Rj. 148b. *Zaigravati konja*. Rj. 175a. *Zaigrava se konj*. Rj. 175b. *Zamanica*, pomoć koju lagrija na kakijem mjestima uzimaju k običnijem konjma ili ljudma koji lagje vuku. . . *Zamahao konj rodu*, t. j. ne može da mokri. . . *Zamahnuti konji nekud*, pa ih ne mogu da nagjem. Rj. 182b. *Zauleriti konja*. Rj. 199b. Turci svoje konje zobe najviše žemom, a seljaei kukuruzima. Rj. 213a. *Izrodati konja*. Rj. 220a. *Kaljāk, kaljac, zub u konju* po kojem se poznaje starost konjska. Rj. 261a. *Korač, čekić što se konji kuju*. Rj. 291a. *Njisme konj*. Rj. 426a. *Njišti konj*. Rj. 426b. *Obuti konju*, *vidi* potkorati. Rj. 435b. *Oklopiti konju*, t. j. uzjahati na nj. Rj. 456a. *Okonjiti se*, ein Pferd bekommen, equum nancisci. Rj. 454b (*dobiti konju*). I *Šarčica konja okročio*. Rj. 456a. *Opkročiti konja*, t. j. uzjahati. Rj. 462b. *Penjati, pći konja*. Rj. 494a. *Posjedati, posjesti konju*. Rj. 548a. *Potplećavati, potplećati konju*. Rj. 555b. *Potpregnuti konju*, t. j. kolancm sedlo mu svezati. Rj. 556a. *Prejahati konju (na konju) n. p. preko vode*. Rj. 572b. Mi njegova konja prekoravli, srebrne mu klince udarili. Rj. 573b. *Sapeti konje u preko- nož . . . tako je konjma mnogo teže ići*. Rj. 573b. *Propeo se konj*. Rj. 610b. *Razigravati, raziigrati konja*. Rj. 632a. *Irzati!* Rj. 649a (*konji rzu*). *Sipi*, das Kreuz des Pferdes, clunes equi. Rj. 665b (u konja). *Konji fište*, sokolovi pište. Rj. 797a. *Uvedemo sre tridesetero konja*, pa konje rastovorimo. Npr. 6. Pa se opravi sa ženom kući, i pogju na konjmu: *pod njime bijaše konj*, a pod ženom kobila. . . *Onda konj pod čovekom za'rže*. 13. Car se prepame te onako na konja *golu* uzjaše, kad se *konj* polja *dohvati, poleće* kao

munja do jezera. 153. Carev sin *usedne na konja* pa pogje svojim da putuje. 238. Vid'la žaba gje se *konji kuju*, pa i ona digla nogu (... Junak potkiva *konju hrabrena* ...). Posl. 34. I *konj od sto dukata posrne*. 101. Kao *konj pastuh* (n. p. pobjesnio). 131. Ko tolikoj vojsci *konje osedla*? 157. Malog hvali, a golemog *čeraj (konja u kolima)*. 175. *Na konju* (biti t. j. dobro, n. p. on je *na konju*). 188. *Konj* koji ima vele zobi *prnjica se*. DPostl. 48. *Konj trom*, dug put; *konj brz*, kratak (lak) put. 49. *Konja plemenita* bolje vlada slatka ruka neg tvrda uzda. 49. *Konju tvrdoustu* tvrdo žvalo (potrebno je). 49. Sa *zla konja* na gori shodi nebijavac. 109. *Relja konja sedla*, Jela *odsedlava*. Npj. 1, 110. Jelen-rozom *šarca osedlala*. ljutom ga je zmijom *zauzdala*, još ga ljuciom zmijom *ošibuje*. 1, 160. Mlado momče *jezdi konja*, 1, 191. *Vrisni, konju*, dobro moje. 1, 198. Ja joj dadoh *konja prvogjati*, ona *konju* tiho govoraše: (Oj dorate *grive pozlaćene*! 1, 299 (isp. zlatnogrivac). Jaša *konja udžumiju*. 1, 352 (jaša mjesto jaa, upravo jahah. Vuk). *Sedlah konje dobra musja*. 1, 361. Dva *devera konje prežu*. 1, 414. A ti dogji *konje preprijuti*. 1, 428. *Črhutise konje u kočiju*. 1, 539. Pod njima *se dobri konji ljube*. 2, 43. Dobru *konju griva* ne opala! 2, 76. Momčil' ima *konja Jabučila, Jabučila konju krlatoga*. 2, 107. *Sarca konja i grli i ljubi*... Šarac *jezdi* po sredi planine. 2, 217. K njima *jezdi Vladeta vojvoda* na doratu *na konju dohrome*; Vladeta je *konju oznojio i u b'jelu pjenu obukao*. 2, 307. Dobri *se konji poboljšali* od bolesti *konjske sakajije*. 2, 314. Daj mi, care, *konju razlomljena*, nejahana, na boj nečerana. 2, 322. Ponajprvi ide pred družinom na *vranciću konju kosutome*. 3, 26. *Toeni konji*, a bijesni Turci. 3, 74. *Izradiše konje* iz podruma. 3, 125. Dok... *oprcim dva konja viteza*: mene *Vilu*, tebe *Lastavice*. 3, 249. *Mašise se konja* na ramena. 3, 250. *Vranc konje roda Bosanskoga*. 3, 319. Brzo *dobre konje posjednite*. 4, 146. Ode *Luako* su četrest druga, *konja ljuti*, a pred *Turke* ide. 4, 267. Pjevajući, *konja igrajući*. 4, 309. *Turite ga* na *konje mezdiske*. 4, 355. Pod njima *su konji kao vite*. 5, 277. (Konj) *ušima munja*, a kopa nogama. B. Islamović. 37. Rp. *Skoči na konja*... pa potroči, da vidi, šta je. *Danica* 4, 7. *Otpočinimo da konje prekujemo*. Kov. 69. *Obode konja i pobege*. Miloš 104. *Konji mu se kopitaju*. Živ. 8. *Podreza David žile* svijem *konjma kolskim*. Sam. II. 8, 4. Jesi li ti *dao konju jačinu*? jesi li ti okitio vrat njegov *zvanjem*?... *frkavije nozdru njegovih* strašno je... Od nemimoe i ljutine *kopa zemlju*. Kad truba *zatrubi, on vrišti*. Jov 39, 22—28. — 2) *der stehende Stab im kllis spiel*. Rj. — U igri (klisu) ima *konj* (drvo kao štap), *palica kllis* i *trlica*. Rj. 275b. — 3) *der Massstab im kllis- und prstenspiel*: dva konja, tri konja. Rj. *mjeru u igri kllisu i u igri prstenu*: Onaj mjeri *palicom* od *kllisa* do *konja*, i koliko bude *palica* onoliko *broji konja*. Kad već izigraju onoliko *konja* u koliko su se pogodili da se igraju, onda... Rj. 275b. *Prstena se igraju* uz *me-sojeggje noću*... onda *kažu* da je ubio *patkus*, i broje mu svi *deset konja*... onda se broje *sri konji*, kao i kad se ubije *patka*... *pagore sri konji* što su dotle bili *izigrani*. Kad izigraju onoliko *konja* u koliko su pogodili da se igraju, onda se *karate* različno. Rj. 617b. — 4) (i konjic) *der Steg über gasle, ponticul, cf. konjic*. Rj. *vidi* i *kobilica* 4.

konjaniki, adj. Stulli. Što pripada *konjanicima*: S nekoliko četa *konjanikih*. J. Zaničić. ARJ. V. 284a.

konjanik, m. *der Reiter, eques*. Rj. *vidi* *konjik*, *jahač*, *atlija*. — Car pošlje za njim *dva konjanika* da idu *kradom* da vide šta on radi. Npr. 47 (*dulje* na str. 48: Ona *dva konjika* još su pre od *carevoga* sina bila došla u dvor). Te se *prosaca skupi* hiljade na *konjma*... *Konjanici* svi se *pogledaju*.

101. I on razdeli ono malo svojih *konjaka* na dvoj. Miloš 97.

konjanstvo, n. *equitatus, equitum konjica* da *Pijase* pako *konju* *stah* *hina*, i *zeleto* *vom*. S. Stefanac. ARJ. V. 281a.

konjar, konjara, m. *equorum pater, equo*. Stulli. *čorjek koji čuva konje*. — *Konja* u *inam*, *konjara* u *inam*. Nar. pj. istr. ARJ. V. 281b. 1. *konj* i *su* *konju* *govedari*, *govelari* i *hudi konjari*. HNpj. 2, 26. *vidi* *konjušar*.

konjče, kōnjčeta, n. *cu Rosslein, equuleus*. Rj. *mlad konj*. isp. *omak*.

konjetina, f. konjsko meso. J. Bogdanović. ARJ. V. 285a. — *takvi riječi* *vidi* kod *brkavice*.

konjev, adj. *sto pripada konju*. — *Osvoj* *poslah*, *konjer* *razum* i *biivol-ska* *sna* a *čine* *monke* *svakom* *druga*. DPostl. 91. isp. *alator*.

konjic, m. (voc. konjieni). Rj. *dem.* *konjičić*. *hyp.* *konjićak*. — 1) *dem.* od *konj* (st.): Ja te *stadam* *tavnoj* *noći* *doba*, *nit* *moj konjic* *mutnoj* *vodi* *broja*. Ili *mu konjic* *ohroni*? *Oj konju* *dobro* *moje*! Rj. — *Kobile* *se* *izdrebile*, *sve konjice* *putovaje*. Npj. 1, 114. *Pod* *njim konjic* *žut-vo*. 1, 453. *Nema* *kade* *konja* *osedlati*, *no* *se* *baca* *na* *gula* *konju*. Her. 22. *Vranc* *konjic* *bez* *biljega*. Kov. 85. — 2) *Nomines* *Insektis*, *časeti* *nomen*. Rj. *ukakar* *lepar*, *čoh* *vilenski* *konj*. — 3) *na* *guslana*, *vidi* *konj* 4. Rj. *vidi* i *kobilica* 1. — 4) *kočić* *na* *kome* *vitao* *stoji*. Rj. — 5) *kukavičiji* *konjic*, *kukavički* *konjic*. *der* *Wiedehopf*, *epos*. Rj. *vidi* i *babini* *kokot*, *bozjak* 2, *božji* *kokotić*, *pupavac*, *ptica*.

konjije, m. — 1) *grad* na *Neretvi* *između* *Bosne* i *Hercegovine* (*polja* *ga* *je* *Bosansko* *a* *polja* *Hercegovacko*): *Već* *Turčina* *Bogom* *pobratima* u *konjicu* *bega* *Ali-bega*. Rj. — 2) *manastir* *nekakav*: *Manastiru* *bijeloj* *Konjicu*. Rj.

konjićak, konjička, m. *hyp.* od *konjic*. Rj. — *Za* *njim* *pagje* i *malo* i *veliko*, a *s* *njima* i *Čela* *na* *jednom* *konjičku*. Npr. 207.

konjičić, m. *dem.* od *konjic*. Rj. — *Dosavši* *Loriston* *na* *kozackom* *konjičevu*. *Žitije* 52.

konjički, adj. *Reiter-, equitum*: *dvanaest* *konjičkih* *sahata* od *Biograda*. Rj. *što* *pripada* *konjicima* *ili* *kome* *god* *konjiku*. — *Sa* *šest* *konjičkih* *topova*. *Žitije* 19. *Šest* *topova* *konjičke* *artiljerije*. 21.

konjičkolovački, adj. *što* *pripada* *konjicima* *lovcima*. — *Šef* *konjičkolovačke* *regemente*. *Žitije* 33.

konjic, konjica, m. (u *Rudničkoj* *nahiji* *črčavsto* *malo* *drvo* (*ponajviše* *šljivovo*), *koje* *se* *zavače* *odozdo* u *kazansku* *lulu*, *te* *niz* *donji* i *dulji* *njegov* *krak* *ide* *rakija* u *postavu*. U *Jadru* *je* *kazanska* *lula* na *dnju* *šuplja* *s* *donje* *strane*, *pa* *se* *mjesto* *konjicu* *kroz* *onu* *jamu* *provuču* *kao* *nala* *uzičica* *od* *vlakna*, *te* *niza* *nju* *ide* *rakija*. Rj.

konjtk, m. *der Reiter, equus*. Rj. *vidi* *konjanik*, *atlija*, *jahač*. — *Ona* *dva* *konjika* *još* *su* *pre* *od* *carevoga* *sina* *došla* u *dvor*. Npr. 48 (*sprijed* *na* *str. 47*: *Car* *pošlje* *za* *njim* *dva* *konjanika*). *Pješak* *na* *konjika* *(uvijek)* *mrzi*. Posl. 249. *Sakupiše* *petnaest* *stotina* *laka* *pješera* i *brza* *konjika*. Npj. 4, 506. *Četiri* *regemente* *lakih* *konjika*. *Žitije* 39.

konjina, f. — 1) *augm.* od *konj*. Rj. — *Tako* *vrat* *ja* *ne* *slomila* *s* *ove* *konjine*, *redom* *čemo* u *planinu* *svake* *godine*. Posl. 280. — 2) *Rosshaut, pellis equina*. Rj. *konjska* *koža*. isp. *takvi* *riječi* *što* *znače* *kože* *od* *čiratinja* *kozina* 2, *kozina* 2, *kravina*, *kurjačina* 1, *lisičina* 1, *medvjedina* 1, *ovčina* 2, *vučina* 1, i t. d.

konjo, Kōnja, m. *hyp.* od *Konstantin*. — *Drugo* *vitez* *Stanković* *Konjo*. Npj. 5, 39. *voc.* *Kōnjo*, *prema* *tomu* *prezime*: *David* *Konjorić*. Rj. XXVIIb. — *od* *Konstantin* *Konjo*, *kao* *što* *je* *od* *Konstantin* *Kōjo*. *isp.* *takva* *hyp.* *kod* *Aljo*.

konjoharka, f. (u *Srijemu*) *najsilnija* *vještica*, *koja*

ov, ka s k r a o l tra očima. Rj. Konjo-barka, drugi
k r. el k o p a je obarati. isp. Osn. 300.

konjoder, n. šaljiv naziv za onoga koji erknutu
— l l e r e : G e m j toga konjodera i stolice, kako
— r i j m u o b e t e j e s t i ? J. Bogdanović. ARj. V. 288b.
k n j o - d e r. t a k e e r i j e č i k o d g r e b o d e r.

konjokradica, f. der 1ferdedelch, fur equorum. Rj.
konjo-kradica, koji korje krade, i muškoga je rola.
— O s u l e n e k a k r a k o n j o k r a d i c u n a v e š a l a . . . K o -
j i k r a d i c a j e b i o j o š ž i v. Danica 4, 38. — isp. lju-
dokradica, medokradica, svetokradica, zjerokradica;
kra likoza.

konjomora, f. i m. veliki binjadžija, koji mori
k o r e, ein heftiger Reiter, eques vehemens. Rj. konjo-
mora.

konjzobica, f. (u Hrv.) vidi zobnica. Rj. konjo-
zobnica, konjska zobnica, harar (vrč'a) iz kojega konj
zobije.

konjski, adj. Pferde-, equinus. Rj. što pripadu
konju, konjama. — Baga, nekaka bolest konjska. Rj.
11a. B d e g u, n. p. o v e g e j a, konjska, ovcja. Rj. 13b.
Bašluk, 2) o g l a v r k o n j s k i. Rj. 19a. Vuškija, konjska
mokraća. Rj. 80b. Kor konjski. Rj. 281a. Konjski bo-
silj ik, m. die Waldmünze, mentha silvestris [1] mentha
L. Rj. 2. — 2) mentha aquatica L. Rj. 5]. Rj. 289b
(Anjka). Konjski kamen, m. das Blauvitriol. Rj. 289b.
vidi očni kamen, plavetni kamen, plavetnjak. Konjski
rep, m. (u Dubr.) nekaka trava, cauda equina. Rj.
289b. equisetum L. Rj. 3. vidi preslica 3, vošće, voštika.
Konjsko kopito, n. (u Dubr.) vidi kopitnjak. Rj. 289b.
Potkruljite konjsko, ili čovječje. Rj. 557a. Pusat, 2)
konjska odora (uzda i prsine). Rj. 622a. Nit' se vidi
nebo ni zemljica . . . od pure konjske i junačke. Npj.
3, 270. Niti konjskih kola ima na drugom mjestu
osim ravne Mačve. Danica 2, 53.

konjsko, n. adj. planina blizu Lukavice. Rj.

konjstak, konjstaka, m. — 1) iznutra, spina ren-
tosa. Rj. — 2) s polja, taphus. Rj. — 1, 2. njka
bolest (prišt). P. Budmani. Grčka riječ taphus: grob.
— 1) bolest u kostima, caries, tuberculosus ossium,
Beinfrass. — 2) s polja ispane se koža iznad bolesne
kosti, pa kad se to provali, klade iz njega gnoj. —
konjstak (pred 'ja' osu. u konjski). Osn. 267.

konjušar, konjušara, m. der Pferdedieter, custos
equorum. Rj. koji čuva konje, vidi konjar. konjušar
(od staroga конюшъ). Osn. 117. — Neradin uzme za
stoku govedara, za konje konjušara, za ovce ovcara.
Npr. 72.

konjušarica, f. (u Lic) t. j. zmija, vidi smuk (kažu
da ih ima dugačkih preko dvanaest stopa). cf. kon-
juštica. Rj.

konjušnica, f. Pferdestall, stabulum: Pa ukrade
ključe od riznice, od riznice i od konjušnice. Rj. zgrada
gdje stoji konji, vidi ar, ahlar, hal, košara, podrum,
pojata, prezid, staja 1, stajunica, štala, štalog. — Kobilu
uvede u konjušnicu. Npr. 24. Namesti konja u konjuš-
nicu . . . izigje u konjušnicu, kad tamo, a konj nije ni
takao. 88.

konjušnica, f. zidine u Pocerini. Rj. — U Pocer-
ini ima selo Dvoriste i kod njega blizu zidine koje
se zovu Miloševa konjušnica. Rj. 113b.

konjuštica, f. (u C. G.) vidi smuk. cf. konjušarica.
Rj. — osn. u konjuška od konjuh. Osn. 333.

konjuvača, f. (u Jadru) cine Art Apfel, pomi-
genus. Rj. nekaka jabuka. — konjuvača (r stoji mjesto
h; osn. u конюшъ). Osn. 350.

kop, f. u Gjorgjica, pastinatio, fossura. Stulli. go-
vri se u Hrv. o kopanju vinograda i kukuruza: sad
je prva kop: to je bilo o drugoj kopu, vidi kopnja.

kopa, f. (u Vasojev.) vidi stog 1. Rj. 3. stog žita.

kopac, kopaca, m. der Gräber, fossor. Rj. koji kopa.
— Za orača i kopaca, za pastira, granatira. Rj. 98b.
U kopuću urke noge a bijela pogača. DPost. 140.

kopárev, adj. des Gräbers, fossoris. Rj. što pri-
padi kopuću.

kopáreva, f. die Gräberin, quae fodit. Rj. koja kopa.
kopáčki, adj. što pripadu kopućima ili kopuću kome
god. — 1 oračkih i kopáčkih i primaljskih riječi i
rečenića. Kolo, 11 (15).

köpan, köpna, adj. schneelos, ubi solutae jam sunt
aives. Rj. gdje je već okopano snijeg. — kopan. Što
u pisaca ima kopno (suha zemlja prema moru) zna-
čenje je: gdje je vode nestalo, te je suho; — tako i
danas je kopno: t. j. toplo, nema kiše ni studeni.
Korijeni 235.

köpanja, f. eine hölzerne Schüssel, scutula, scutra,
cf. zdjela. Rj. drvena zdjela, dem. kopanjica. — Prospe
po kući punu kopanju prosa. Npr. 127. Da s' donijo
Bugarsku kopanju, ako bih ti i usuo vina. Npj. 2,
143. Brže zamijesi tri kopanje bijeloga brašna. Mojs.
1, 18, 6. — u nekim krajevima naroda našega kop-
panja je što i valov, i prosto korito za pojenje stoke.

köpanje, n. das Graben, fossio. Rj. verb. od ko-
pati, radnja kojom tko kopa što. — Kad se u jesen
ne zagrne vinograd, onda se u proljeće prvo kopanje
zove pokopica (ili sebica). Rj. 531b (isp. kop, kopnja).
Svaka je knežina imala po nekoliko gvozdenih lopata
poradi kopanja šančeva. Miloš 12.

köpanjica, f. — 1) dem. od kopanja. Rj. drvena
zdjela. kopanjica je i suduž u kojem se pteci u krčici
daje voda. Iveković. — 2) (u C. G.) vidi valja. Rj.
vidi i falja, rupica na pušci, topu, gdje se pripaljuje.
isp. prašnik.

köpaniuk, m. planina u Srbiji Rj.

köpar, köpra, m. Dill, anethum graveolens Linn.
Rj. biljka. — Mirogijica, vidi kopar. Rj. 359b. Što
dajete desetak od metvice i od kopra i od kima. Mat.
23, 23.

köparanje, n. vidi čeprljanje. Rj.

köparati, rām, v. impf. (u Risnu) vidi čeprljati.
Rj. vidi i čeprkati, preškati. kao kopkati, dem. od ko-
pati. — kopara n. p. kokoš, kad razbaeuje nogama
pijesak, gubre, i t. d. u kopara i čeljade, kad kao
kopka prstima po čenu.

köpati, pām, v. impf. graben, fodio. Rj. za akecat:
U Vukovu riječ. kod isköpati stoji da je u sad. vrem.
isköpām, a kod prostoga köpati i ostalih njegovijeh
složenijeh ostavljeno je kao da nema promjene u sad.
vr. Ali mislim da i taj glagol pripada među ove.
Rad 6, 119. Daničić dakle misli, da köpati i složeni
imaju u sad. vremenu (osim. 3. mn.): köpām, dō-
köpām, nāköpām, i t. d. (3. mn. köpaju, doköpaju,
nāköpaju i t. d.). v. pf. slož. doköpati, iz-, na-, o-,
ob-, od-, pod-, pre-, pro-, raz-, u-, za-; v. impf.
slož. iz-kopavati, na-, o-, ob-, od-, pod-, pre-, pro-,
raz-, u-, uz-, za-; potkápati; dem. köpkati; köparati.
— 1) Köpati kukuruze, vinograd, kupus, i t. d. Rj.
Gjuskati, raditi što sa svom snagom, n. p. köpati,
sjeći. Rj. 151b. Zdjela je kopanu teslom. Rj. 206b.
Banar ukraj rijeke köpati. (Činiti ono što nije po-
trebno). Postl. 30. Zao čovjek s tobom jede i pije, a
jamu ti kopa. 85. Kutnji lupež kuću kopa. 164. Sve:
ne ču, ne ču, a ovamio i uogom kopa. (Kad ko govori
za što da ne ču, a jedva čeka). 281. Kopajte mi raku
u polju široku. Npj. 1, 393. A ja konjic žedan, gladan,
kopam zemlju do kolena. 1, 454. Mrve nose, i do-
gnaše ovce, a kremiše braću da kopaju. 4, 124. Tu
se dorat boju osjetio, pa prijem zakopa nogama,
nogam' kopa, a ušima striže. 4, 229. Stane köpati
meterize pored Drine. Danica 3, 194. Kopajući po
kalimejdanu šančere. 4, 13. Onu pećinu bio počeo ko-
pati car Stefan. Kov. 30. sa se, pass.: Dobro je na-
kišlo, mogu se köpati kukuruži. Rj. 391b. Gje ko mre,
ongje se i kopa. Postl. 75. Stane se köpati oboro. Miloš
12. Ne može mu se . . . dublja propast köpati. Rj.
XIII. — 2) u prenosnom smislu: Stane misliti u
sebi: *Šta bi to bilo u dvanaestom podrumu!« . . . ali

ga opet stane *kopati*: šta bi to bilo u tome podrumu! Npr. 20. *Nr kopaj trica!* (Progji se besposlice i budalaštine). Posl. 201.

kōpa, *f. dem. od kob*: Dobra ga je *kopa* sukobila. Rj. *vidi* kobak.

kōpa, *f. vidi kovča*. Rj. *vidi* i spona 3. *dem. kopčica*. — Kovčar, muška kovča. Rj. 282a. Čupica. *Kopča* (ženska). Rj. 830b.

kōpčanje, *n.* Art *Kinderspielen mit Knöpfen*, *ludi genus*. Rj. *verb. od* kopčati se. *radnja* kojom se *tko kopča*.

kōpčati se, *čam se, v. r. impf.* (u Hrv.) bacati puce (dugme) ili *kopču* u jamicu. *Knöpfenspielen* (*ein Kinderspiel mit Knöpfen*), *modulis ludere*. Rj. *igrati se kopčice*.

kōpče, *f. pl. vidi kovče*. Rj. *die Heftel, fibulae, vidi* imbrete, maite, zglobi. *od kopči jedna je* muška (kovčar, kukac, mužjak), *druga ženska* (kopčica, kovča, čupica). — Košulja, ne imajući *kopči* ni sapetljača, razdrhljala mu se. Zim. 274. (*pl. gen. kōpči*). Za to prinosim Gospodu prinos, svaki što je ko zadovolio, zlatnijeh zaklada, *kopča*, narukvica. Mojs. IV. 31. 50 (*ali isp. gen. pl. kopči, i kod kovče*: Npj. 3. 119 kovči).

kōpčica, *f. dem. od kopča*. Rj. *vidi* kovčica.

kopilača, *f. djevojka koja rodi kopile. cf. grešnica*. Rj. *vidi* i kopiljača.

kopilād, *f. (coll.) die Bastarde, spurii*. Rj. *djeca nezakonita, vidi* mulad. — *jedno od kopiladi kopile 1.*

kopilan, *m.* Rj. *vidi* kopiljan. — 1) *ein Sohn ausser Ehe, filius spurius*. Rj. *nezakonit sin. vidi* kurvić 1, spurjanin. — 2) *ein tüchtiger Kerl, nebulo, cf. kurvić 2*. Rj. *vidi* i kopile 2. — *isp. klet 1.*

kopile, *kōpileta, n.* — 1) *ein Kind ausser der Ehe, spurius, spurii*. Rj. *dijete nezakonito, vidi* spurjanče. — 8 meka obraza *deveto kopile*. (Kad čovek vidi da mu se što na štetu iste ili čini, ali od dobrote ne će drugome volje da kvari). Posl. 290. Sjedi s mirom. *Madžarsko kopile!* Npj. 2. 354. Na naprijed. *kurrino kopile!* 4. 114. Stan' Lazare, *od kurve kopile!* 4. 318. — 2) *ein tüchtiger Kerl, nebulo*: 1 odvesti Kosu Smiljanicu *za kopile* od Zadra Todora. Rj. *vidi* kopilan 2, kurvić 2.

kopilica, *f.* — 1) *ein vor der Zeit trächtiges Schaf, Ziege, ovisula gravidata ante justam aetatem*. Rj. *prije prave dobi sjanjnu ovcu ili skožnu kozu. isp. kopiliti se.* — 2) *Schimfwort für ein Frauenzimmer, concivium in mulierem*: A zbog jedne grdne *kopilice*. Rj. *pogrda ženskome*.

kopiliti se, *kōpilim se, v. r. impf. trächtig werden in einem Alter vor einem Jahre (vom Schafe, von der Ziege), ingravidari ante justam aetatem*. Rj. *kaže se za ovcu (i za kozu) kad imajući istom godinu dana postaje sjanjnu (skožnu). isp. kopilica 1.* — *v. pf. slož. okopiliti se.*

kopiljača, *f. vidi kopilača*. Rj. *ženska koja rodi kopile. vidi* i grješnica 2.

kopiljan, *m. vidi kopilan*. Rj. — *Kopiljane*, Babičić-Jovane! Npj. 4. 191.

kopiljanskî, *adj. dem kopiljan gehörig, filii spurii*. Rj. *što pripada kopiljanu kojemu god.*

kopilje, *n.* polje u Piperima: Da izjavim na *Kopilje* ovcu. Rj.

kopiljenje, *n. das frühe Tragen, ingravidatio ante aetatem*. Rj. *verb. od* kopiliti se. *koje vidi.*

kopirānje, *n. das Wimmeln der Würmer, circum-reptatio (securitio) vermium*. Rj. *verb. od* kopirati. *radnja* kojom *n. p. erv kopira u rani.*

kopirati, *rām, v. inf. wimmeln, securitio. Auch ein einziger Wurm kopira u rani*. Rj. *kao vrvjeti, kaže se za erve, a i jedan erv kopira u rani. vidi* vrvjeti, koporati.

kōpitānje, *n. verb. od* kopitati. *radnja* kojom se *kopita n. p. konj.*

kōpitati se, *kōpitām se, v. r. impf.* — *Konji mu se kopitaju*. Živ. 8. *kopitom udarati.*

kōpitnik, *m.* (u C. G.) *vidi* kopitnjak. Rj. — *za nast. isp. anatemnik, anat-mnjak.*

kōpitnjāk, *m.* Rj. *vidi* kopitnik. — 1) *europäische Hasebwarz, asarum europaeum Linn.* Rj. *baljka*. — Bjelušina, trava, nalik *na kopitnjak*. Rj. 20b. — 2) (u primorju) kao kopito u moru a unutra kao kamenica (ostriga). Art *Scamuschel, ostraeu genus*. Rj. *morska školjka. vidi* konjsko kopito.

kōpito, *n. der Huf, ungula*. Rj. — *Stoji eika gojena Labuda, Labud bje jamu kopitima (od kopitah čjepauice skaču) . . . Višti Labud, kopitima kaže*. Npj. 2. 34. *Konjsko kopito, n.* (u Dubr.) *vidi* kopitnjak. Rj. 289b (*morska školjka*).

Kōpito, *n. planina u Hercegovini*. Rj.

kōpkānje, *n. dem. od* kopanje. Rj.

kōpkati, *kām, v. impf. dem. od* kopati. Rj. — (Čerka) i čeljade kad po čemu kao *kopka* prstima ili čim god. DARj. 942. *isp. koparati.*

kōpljara, *f.* — 1) *die Fährtenanze, lancea signifera*. Rj. *držalica od* *koplja*. — *Sijedi za polaće, mladi za kopjače*. DPost. 110. (*kopjača stariji oblik*). *Kopljāča* od *koplja* mu bješe kao vratilo. Sam. I. 17. 7. — 2) (u C. G.) štap s panzanetom. Rj.

kōpljanik, *m. Lanzenträger (Lanzier), Jastatus*. Rj. *koji nosi koplje. vidi* *kopljanik, mizdraklija.*

kōplje, *n. die Lanz, lancea, hasta*: Poslije boja *kopljem* u trnje. Odskočilo (ili iskočilo) sunce s *kopljā*. Rj. *stariji oblik* *kopje. vidi* bitevija, džida, kostolovka, koštunica, mizdrak, žažalica. *isp. sulica*. — *Pohijati, pohiti koplje*. Rj. 511a. *Pohiti koplje*. Rj. 512a. Pa je *bojno koplje pobusao*. Rj. 512a. *Gagja njega kopljem ubajujem*. Rj. 701a. *Zmija krilatica . . u sunce pogleda, i doklen sunce dobro koplje ne oskoči, slijepa stoji*. Npr. 263. *Koplje je rito uzdan drug*. DPost. 19. *Sud oni kopje lome*. 109. *Više glave kopje udariše*. Npj. 1. 14. *Kopajte mi raku u polju široku, dva koplja široka, četiri dugačku*. Npj. 1. 393. *A više mi glave kopje posadite*. 1. 394. *Baci koplje bijelo Latinče na Miloša u prsi junačke*. 2. 146. *Vranac mu se mahom pomamio, po tri koplja u nebasa skače*. 3. 236. *Probode mu rebra kopljem*. Jov. 19. 31. *Rekoše: da ne bi gradili Jevreji mačeva ni kopalja*. Sam. I. 13. 19. *Tada se Saul baci kopljem na nj da ga ubije*. 20. 33. *Da ga pribodem kopljem za zemlju jedan put, ne će više*. II. 26. 9. *Kad zvečke nad njim tul i sijera koplje i sulica*. Jov 39. 26. *gen. i kōpljeta. pl. kōpljčeta, kōpljčeta*: Puška puca, britka čorda siva, a *kopljeta* stoji krljjevina. HNpj. 4. 450. *A kōpljčeta* stoji krljjevina, a izliću konji sedlenici a brez svojih jadrnih sabibija. 4. 604.

kōplje, *n. planina u Hercegovini*: Neka bježi uz *Koplje* planinu. Rj.

kōpljenik, *m. vidi* *kopljanik*: Kučajinska bojna *kopljenika*. Rj. *vidi* i *mizdraklija.*

kōpljevic, *m. zidine od* manastira negdje u nahiji Šabačkoj. Rj.

kōpūna, *f. schneclöser Platz, locus nivibus caenus*. Rj. *mjesto kopno, gdje je već okopnio snijeg.*

kōpno, *n. vidi* suho (suha zemlja, suhozemski). *isp. kōpan*. *Sto u pisaca ima kopno* (suha zemlja prema moru), značenje je: gdje je vode nestalo, te je suho: — tako i danas je *kopno* t. j. toplo, nema kiše ni studeni. Korijen 235. *Kopno, terra*: posred *kopna*, posred mora; *kopnom* i morem; *na kopnu* i na moru. Stulli.

kōpnja, *f. das Umgraben, Umhauen des Weinberges, des Kukuruzäckers, fossio*. Rj. *vidi* *kop. isp. kopanje*. — Prašak, prašidba, *vinogradska kopnja* poslije pokopice. Rj. 265a. *vidi* *kop. isp. kopanje*. — *riječ s takvim nast. kod čežnja.*

kōpnjenje, *n. Stulli. verb. od* *kopnjeti. stanje koje biva kad kopni n. p. snijeg.*

kopujeti, *kōpnim*, *v. impf. schmelzen, liquesco* (*vom sel ee. über auch vom Abliegen der reifen Wasserschnecke*). Rj. *kopni snijeg, kad ga nestaje n. p. u jela e id topline; a kopni i lubenica, kad dospije pa se ostavi, v. pf. slož. iz-kopujeti, o. pro. u.* — A u oazi onu gradu snežanu, pa je metni u nedarca do stca: kako kopni ona gruda snežana, nako kopni srce moje za tobom. Npj. 1. 403.

koporan,* *m. eine Art Kleides mit Aermeln, vestis imitative genus*. U Srbiji po selima. n. p. u Jadru, *koporan* se zove od plavetne čoh haljina s rukavima donije pojasa, koja se oblači vrh gječermu, po kojoj se opasuje, a u Biogradu gdje koji zovu *koporan* veliki gunj koji se i postavlja kožom. Rj. — Haljak, kratak gunj, koji nije našaran (a koji je našaran onaj se zove *koporan*). Rj. 801b.

koporañje, *n. verb. od koporati, radnja kojom što kopore*.

koporati, *kōporēm*, *v. impf.* — koporati u Mikulje micati se. DPost. XII. *isp. kopirati, vrvjeti*. — značenje *prati se, vreati se*: kopirati. Korijeni 234. — I *crijeve kopore*. DPost. 28. Kako *pregulj* u siru *kopore*. 44 Nije mjesto bez rogobore gdje jezik ne pristav kopore. 82 (= ne prestav).

kopirañje, *n. das Zappeln, palpitation*. Rj. *verb. od kopreati se, radnja kojom se što koprea*.

kopreati se, *cām se, v. r. impf. zappeln, palpito*, n. p. kad se što zakolje ono se koprea dok sa svijem ne izdahne. Rj. značenje (korijenu) *vreati se, otimati se*. Korijeni 234. *v. pf. iskopreati se*. — Osude nekakva konjokradicu na vešala. Pošto ga vešač, nametnuvši mu licinu na vrat, otisne s merdivena, on stane za dugo oči bečiti i *kopreati se*. Danica 4, 38. Onda spahija potegne iz pištolja njega posred srijede, pa ostavivši ga u sobi još *kopreajući se*, pobjegne u Njemačku. Npj. 1, XXX. *Što se god G. S. bude više vreato i kopreao protiv onoga moga suda, on će se sve više zapletati*. Odg. na ut. 32.

kōprena, *f.* — 1) (po zap. kraj.) *vidi mahrama*: Ne udri jelu po grani, neg' mladu Janu po glavi, mudra je Jana gjevojka, *kōprenom* ranu pokrila. I skide joj *kōprenu* sa glave. — 2) (u Dubr.) *der Flor, panni genus*. Rj. *nekakvo sukno*. — 3) *velum* ... pod koprenom, *sub specie*. Stulli. *vidi perda, prijevjes* 1, veleta, velj, veo.

kōpriva, *f. (pl. gen. kōprivā), die Nessel, urtica, cf. žara*: Ne će grom u koprive (*Unkraut verdirt nicht*): trnje bude a koprive žare. mrtva kopriva, *die Taubnessel, lamium purpureum*. Rj. *dem. koprivica*. — Ozarila me kopriva. Rj. 450a. Šteraću mn kopriv justak, da se naspava. Here. 238. — *kōprivu* (osn. u kopar). Osn. 94. *riječi s takvim nast. ođiva, stätiva, teřiva*.

kōprivica, *f. dem. od kopriva*. Rj.

kōprivica, *m. nadimak muški*: Dočeka ga *Kōprivica* Stanko. Npj. 5, 372. *isp. nadimke Vatica, Vrbica, Žeravica*.

kōprivnjāk, *m. izvor u Jadru (izmegju sela Tršića i Paskoveca)*; mislim da bi se tako zvalo mjesto gdje rastu koprive, ali ja nijesam čno: Konj do konja, junak do junaka, od Međnjaka do *Koprivnjaka*. Rj.

kōprivnjāk, *m. mjesto gdje rastu koprive. isp. Koprivnjak. Daničić piše riječ kao imenicu općenitu: kōprivnjāk*. Osn. 268. kopriva, koprivica, koprivnjak. Korijeni 234. *ima i Stulli: koprivnjak, locus urticis consitus* (mjesto gdje rastu koprive). — *zu nast. vidi riječi kod brotnjak*.

kōpūu, *m. der Kapuan, capo*. Rj. *vidi kapun*. — *kōpun prema Lat. capo isp. konao (canalis), oltar (altare), i t. d.*

kōpūniti se, *kōpūnim se, v. r. impf. stolzieren, superbio, efferor*. Rj. *podnositi se kao kopun, ponosito hoditi. vidi kokotiti se, i syn. ondje*.

kōpūññje, *n. das Stolzieren, superbitio*. Rj. *verb. od kopūniti se, radnja kojom se tko kopūni*.

kōra, *f. Rj. dem. korica, vidi i kore*. — 1) n. p. na drvetu, *die Rinde, cortex*. Rj. — Zabijeliti drvo, t. j. *podguliti mu koru*. Rj. 163b. Mekokorka, bijela bundeva (u koje je kora meka). Rj. 352a. *Opūliti koru* u drveta. Rj. 439b. Nego su tukli koru od koje-kaku drevca i od toga hleb mesili. Npr. 82. Gladak kao hrastova kora. Postl. 41. Podmetnuo mu *lubeničnu koru* pod nogu (te pao, t. j. prevario ga, navratio ga na zlo). 251. — 2) n. p. hljeba, *die Rinde, crusta*. Rj. — Pokorušiti se, smrznuti se malo (kao da se po zemlji *uhrati koru*). Rj. 531b. Tako na tugja vrata ne dolazio *da koru hljeba pitam!* Postl. 307. — 3) (u Resavi) *vidi juřka*. Rj. *vidi i jupka, ljupka, obga, razričeno tijesto*. — 4) *ljuska u spuža*: Svi se kralji natrag povukoše, kako spuži u svojim korama. Šćep. mal. 76.

kōrāb, **kōrābalj**, **kōrāblja**, *m. das Schiff, navis, cf. lagja*. Rj. — Tugja misli se da je *kōrābalj* kao i *kōrāb*. Osn. 193. *vidi brod* 3. i *syn. ondje*.

kōračāj, *m. passus, gradus, gressus. Stulli. govori se u Hrv. vidi korak, korakljaj*. — *riječi s takim nast. kod dogagjaj*.

kōračānje, *n. das Schreiten, gressus*. Rj. *verb. od koračati, radnja kojom tko korača*.

kōračati, *čām, v. impf. schreiten, gradior*. Rj. *vidi krakati v. pf. koračiti, kročiti, v. impf. slož. opkoračavati, prekoračivati; zakoračivati, v. pf. slož. opkoračiti, prekoračiti, raskoračiti se, zakoračiti*. — Opazili megju djecom bezumna mladića, koji ... *koračāše putem* ka kući njezinoj. Prič. 7, S. Troje lijeno korača, i četvrtu lijeno hodi: lav ... 30, 29.

kōračiti, *kōračim, v. pf. schreiten, gradior*. Rj. *vidi kročiti, v. impf. koračati, kod čega vidi v. impf. i pf. slož.* — Taman kad sveti Arangjel korači jednom nogom k Bogu na nebo, onda gjavio stigne. Npr. 92. Jednom nogom koračio u grob. Postl. 35.

kōrāč **kōrāča**, *m. (u C. G.) čekić što se konji kuju, Art Hammer Pferde zu beschlagen, malleus calcando equo*. Rj. *dem. koračić*. — *tugja riječ. isp. Osn. 230*.

kōračić, *m. dem. od korač*. Rj.

kōrāk, **kōrākļāj**, *m. der Schritt, passus, cf. škrok*. Rj. Oko *držeta koraku* od mosta ... poznaju se ostaci. Rj. 114a. *zu nast. u korakljaj isp. nategljaj. vidi i koračaj*.

kōrāl (*kōrao*), **kōrāla**, **kōrālĵ**, **kōrālĵa** (Stulli), *m. vidi merđan. die Koralle, corallium, corallum*. — Dolužāše na sajme tvoje za smaragdom ... *koralom* i ahatom. Jezek. 27, 16 (*nominativu nema potvrde*). Od *korālĵa* usti objavi. Gundulić. u Stullija.

kōrālĵau, **kōrālĵna**, *adj. coralli*: Proz *korālĵnu* neka vrata zarko sunce izide. Gundulić. Stulli. *što pripada korālĵu. corallinus, korallenroth*.

kōrāu,* **kōrāna**, *m. vidi alkuran*. Rj. *vidi i kuran, musaf, knjiga, zakon Muhamedov. vidi i čitap*.

kōraua, *f. voda u Hrvatskoj*. Rj.

kōrao, **kōrāla**, *m. vidi koral*.

kōrava, *f. Name eines Flusses, fluvii nomen*: Na sastavak Save i Korave. Rj. *ime vodi*.

kōravica, *f. (u Sinju) squilius Turskyi. Heckel*. Rj. *riba*.

kōravljica, *f. selo u Hercegovini: Imam kmete sela Koravljice*. Rj.

kōrba, *f. Vorwurf, exprobratio, cf. ukor*: Nije umrla baba od korbe, već od prazne torbe. E je njojzi korba dodijala i od oca i od stare majke. Rj. *isp. korenje. zu nast. isp. berba*.

kōrbāč, **kōrbāča**, *m. (po Hrv. i po Slav.) vidi kamdžija*. Rj. *korbač po Muđž. govoru vidi krbač. vidi i kandžija; ujkāča, bič*.

kōrčūla, *f. die Insel Corzola, Corcyra*. Rj. *ostrvo*.

kōrčūlānski, *adj. von Korčula*. Rj. *što pripada*

Korčuli. — Zubac, 3) *Korčulanski kamen* koji se meće oko prozora. Rj. 214b.

kōrda. f. u pjesmi, *vidi kōrda*: I daj meni *kōrdu zargjadu*. Rj. *sublja*, *vidi i gjordā*.

kordijāl, kordijála, m. (*Ital. cordiale*) ljekovito piće što se osobito daje onomu koji padne u nesvijest, da bi došao k sebi, *die Herzstärkung, laxamentum*. Rj.

kōrdovān, m. *das Corduan-Leder, abuta Cordubensis*. Rj. *finu učinjena koža, osobito jarčja ili kozja*. *isp. saktijan*.

kordovāndžija, m. *der Corduan-Fabrikant, abutarius*. Rj. *ko pravi kordovan*.

kōrdōn, kordōna, m. *Franc. cordon, verižica, sindžirić*. — Na glavu joj (nevjesti) načine kukuljicu... o vratu *kordun* (zlatan sindžirić koji je zavijen oko vrata nekoliko puta i po tom sa zlatnom kolajnom visi niz prsi do pojasa). Kov. 96.

kōre, kōrā, f. pl. Rj. *dem. korice, vidi i kora*. — 1) n. p. od noža, *die Scheide, vagina, cf. nožnice*. Rj. *ono iz čega se n. p. sablja ili nož vadi i u što se povrća, vidi i cagrije, nožnica, krnja*. — Pavle uze zlaćene noževe, pa ih vadi iz *srebrnih kora*. Npj. 2, 16. Pa obrisa mača zelenoga, povrnu ga u *kore srebrne*. 3, 189. Kara-Gjorgjije pucao na nj i... zrno mu iz pištolja dohvati malo *kora* od *sablje*. Sovj. 31.

— 2) u britve, *das Heft des Taschenmessers*. Rj. u *nožu ono gdje se drži rukom, vidi kamze*. — Bjelokorac, *nož bijelih kora* (kamzi). Rj. 29a. *Britvene kore*. Rj. 44a. *Ornokorac, nož crnijih kora* (kamzi). Rj. 815b. *Škloca, britva drvenijeh kora*. Rj. 811b. — 3) u knjige, *der Einband, tegumentum*. Rj. *isp. koričiti, ukoričiti (knjigu)*.

korčćak, korčćka, m. (u Srijemu) *hyp. od korijen*. Rj. *vidi korijenak*. — *zu nast. isp. kod grumićak*.

korrekturni, *adj. što pripada korrekturi*. — U *korrekturnim tubačima* cifre ne izlaze čitko. Mil. XII.

Kōrēn, m. brdo koje razdvaja Otočku regementu od Like. Rj.

kōren, *adj. što pripada korijenu, vidi korenit, za nast. i uke. isp. kâmen, plâmen, i t. d.* — Sve riječi u jeziku mogu se po etimologiji razdijeliti na *korene*, proizvodne i složene. O *korenima* ovdje nema ni riječi, nego samo o proizvodnima i složenima. Danica 3, 2. Osnovna, ili *korenu* imena. Spisi 1, 30.

kōrenit (i korēnit? *isp. Korēnita; kâmenit i kamēnit*), *adj. što pripada korijenu, vidi koren*. — U aoristu ne stavlja ga (akeenta) na *korenitom slogu* »ja« nego na riječi »se«... ali u aoristu nije (akcentat) na *korenitom slogu* kao u ostalijem primjerima nego na prvom. Star. 1, 36.

Korēnita, f. voda i selo u Jadrn. Rj. — *Korēnita* (ime riječi, biće adjektiv pa se uzima za supstantiv, osnova može biti u *korijen*). Osn. 220.

kōreŋ, n. *die Vorwürfe, exprobratio*. Rj. *verb. od 1) koriti, 2) koriti se*. — 1) *radnja kojom tko kori koga*. — 2) *radnju kojom se n. p. žene kore, jednu drugu*.

kōret, m. (u C. G.). — 1) *zobun ženski* (bio od čohle ili od sukna), *Art lunges Frauenkleid ohne Aermel, vestis genus*. Rj. — 2) kao čurčue dugačkih tijesnijeh rukava s kapeima, *Art kurzes Kleid mit langen engen Aermeln, vestis quadam manuleata*. Rj.

kōrica, f. — 1) *dem. od kora*. Rj. Da je ovde ono naše dvoje dece, dali bismo im ovo malo *korica*, te bi i oni mogli večerati. Npr. 138. *isp. kora 2*. — 2) od knjige, *der Einband, tegumentum, cf. kora 3*. Rj. — *Stražnja korica* u jednoga kožnog apostola. Glas. 11, 173. Na listu prilijepljenu na *stražnjoj korići* piše... Rad 1, 177. *vidi i korice 3*.

1. **kōrice,** f. pl. *dem. od kore*. Rj. — 1) *Bijaše pripasao mač uz bedricu u koricama*. Sam. II, 20, 8. Jaoh, maču Gospodnji, kad ćeš se smiriti? vrati se u *korice svoje*, stani i smiri se. Jer. 47, 6. *isp. kora 1*. — 2) *Mali nožić crnijeh korica*. Kov. 81. *isp. kora*

2. — 3) *Jer je (knjigay na činij velinskoj artiji u drugim koricama*. Straž. 1887, 175. *isp. kora 3, korica 2. isp. i koričiti*.

2. **kōrice,** n. Rj. *koritjece*. — 1) *dem. od korito*. Rj. *vidi koritance, koritasec*. — 2) (u Hrv.) *nadno grota, odakle zito pada u kamen (grot u Srbiji se zove koš, a ono korice čanaki, Rj.*

kōričēnje, n. *verb. od koričiti, radnja kojom tko koriči (knjigu)*.

kōričiti, čim, v. *impf. korice udarati na knjigu*. — *Kōričiti*, nema u Vuka. Rad 6, 109. v. *pf. ukoričiti. isp. kōrice 3*.

korijandro, *adj. što pripada korijandru (biljci), Koriander-, coriandri*. — A mana liješe kao sjeme *korijandrova*. Mojs. IV, 11, 7. *za nast. isp. aptov*.

korijen, m. Rj. *dem. korjenčić, hyp. korčćak, korijenak, coll. korijenje*. — 1 a) *die Wurzel, radix*. Rj. *vidi žila 2*. — *Duva vetrina, krše se drva, misliše sve će iz korena izvaliti*. Npr. 142. *Kukolj valja iz korijena iščupati*. Posl. 163. *Sjeme... pušta dolje korijen, a gore rasti stabla*. Pis. 25. *Vidješe smokvu gdje se posušila iz korijena*. Mark. 11, 20. — b) u *pronecuom smislu: Jer je korijen svižu zala srebrljublje*. Tim. I, 6, 10. *Gledajte da ko ne ostane bez blagodati Božije: da ne uzraste kakav korijen grčev, i ne učini pakost*. Jevr. 12, 15. — c) *gramm. Proizvodne riječi... koje su proizvedene od preobitnoga korijena*. Danica 3, 2. *Jedni u pisanju riječi gledaju na korijen ili etimologiju*. Pis. 28. *Korijen je dio riječi u kom joj je glavno značenje*. Osn. 1. — 2) u *kupusa, der Krautstrunk, stīrps*. Rj. *vidi kočanj, n. p. u kupusa, t. j. ono od zemlje do glarice, Stängel, Strunk, caulis*. Rj. 295a. — *amo pristaju i ovi primjeri: Pa će mi te, bosioče, mlada potrgati ostronu čordom, bosioče, po hljedu korjenu*. Npj. 1, 7. *Ono na čemu su zrna, n. p. u Jadru se kaže okomak... u Dalmaciji gdješto kukuruzeni korijen*. Pis. 77. — 3) (u Boči i po okolini) *vidi drvo 1, n. p. deset korijena mastina*. Rj.

korijenak, korijenka, m. *hyp. od korijen*. Rj. — *Zaspala devojka drenku na korenku*. Rj. 291a. *vidi korčćak*.

korijenje, n. (*coll.*) — 1) *die Wurzeln, radices*. Rj. — *Méska, korijenje od rogoza, koje svinje jedu*. Rj. 353b. *Ako je trava pokošena, ostalo je korijenje*. Posl. 4. *Gomila Ismailjaca igjaše s kamilama natovarenim mirisavoga korijenja*. Mojs. 1, 37, 25. *Koji brahu lobodu po čestama, i smrekovo korijenje liješe im brana*. Jov 30, 4. — 2) *Krautstrünke, stīrpes: S kebom u korijenje, t. j. propalo sve, niti se ima čim drugim hraniti, nego da se ide u kupusište, gdje je kupus posječen, da se traži korijenja*. Rj. *kočanji (što ostanu na kupusištu)*. *isp. korijen 2*.

kōrisan, kōrisna, *adj. vidi koristan*. Rj. *zu ispalo t isp. bolesan*.

kōrilac, kōrioca, m. *Stulli, koji kori*. — *takre riječi kod čuvalac*.

kōrist, f. *der Nutzen, das Gedeihen, utilitas*: *Mrzost na stranu, a korist preda se*. Rj. *vidi hasna, fujda, vajda, probitak*. — *Čuvaj kuću i radi o koristi, oca pošuj*. Npr. 117. *Kako ti može biti korist kad ti se toliko ženice prometnu? 165. Koja je korist od one krave koja da punu muzlicu mlijeka, a potegne nogom te prospje? (Reče se za čeljade koje je vrsno, ali s druge strane čini što nepovoljno)*. Posl. 140. *Od velike bi koristi i potrebe bilo kad bi se skupilo*. Kov. 22. *Tako bi društvo učinilo jeziku... neiskazanu korist*. Pis. 27. *Da bude i koliko na korist jeziku našemu? 81. I potrebi to na sroju korist*. DM. 3. *Nije znao ni za koristi koje trebaju postojbini ni za koristi vlasteoske... Vukašin je radio samo za svoju korist na štetu zemlji*. 83.

kōristan, kōrisna, *adj. gedeihlich, salvus*: *Koristan ti vo, krava! Rj. vidi korisan, hasnovit. isp. blagosloven, napredan, što se nadā, probitačan*. — *Novine*

koje bi moće biti za jezik i za svu literaturu bile *korisne*, nego sve troje političke, što imamo). Odg. ta št. 3. Sve je pismo od Boga dano, i *korisno za čenje*. Tim. II. 3. 16.

koristovati, stujēm, v. *pf.* — 1) *nutzen, prodess.* Rj. *biti koristan*, *isp.* probuditi (probudem), pruditi. — 2) *sa se, reflex.* (u Boci) *Nutzen ziehen von etwas, fructum capere a re*: ne ćeš se koristovati. Rj. *upotrijebiti što na korist svoju, vidi* okoristovati se, okoristiti se. — u primjeru koji ide biće v. *impf.*: Kuća je bila jedno cijelo tijelo, kojemu članovi... trebaše da dobijaju, da se hrane, da se koristeju i odgovaraju svi zajedno. DM. 296. *po tome je ovaj glagol v. pf. i v. impf., pa i u Rj.³ ima v. (impf.*

Korita, Kōrītā, n. pl. *Wald in der Hercegovina, saltus in Hercegovina*: Udarismo kroz Korita ravnu, sva Korita priti-sunla tana. Rj. — *šuma u Hercegovini*.

koritance, n. dem. od korito. *vidi* koritašće. 2 korice. — Točak, u sredini bašte, točeći bistru vodu u mramorno koritance, diže vrevu. Megj. 76. *takva dem. kod bjelance*.

koritast, *adj. ausgeholt, trogartig, alveolus*. Rj. *izdubeno kao korito, nulik na korito*.

koritašće, n. *das Tröglein, alveolus*. Rj. dem. od korito. *vidi* koritance, kōrice. — *takva dem. kod brdašće*.

koriti, kōrim, v. *impf.* Rj. v. *pf. sloz.* iz-kōriti, po-, pre-, pro-, u- v. *impf. sloz.* pokoravati, prekoravati, ukoravati. — 1) koga, *einem Vorwürfe machen, er-probro*. Rj. — *Stane koriti sina, zašto je vjenčao gjevojku, koja nije njemu prilika*. Npr. 233. *Ako kore, ne more*. Posl. 5. *Reci mi dok ti nijesam rekao. Kad ko koga kori čim, čim bi valjalo, da onaj njega kori*. 271. *Kad to čuo beže gospodine, da ga kori begovićom mladom, on dozivlje begovinu mladu*. Npj. 1, 611. *Oni ga korili za zulum i nepravde*. Danica 3. 161. *Mene je proto Nenadović pred ljudima u oči korio i karao i gotovo ružio za ovo*. Sovj. 4. — 2) *sa se, recipr. cinander Vorwürfe machen, ausprobare sibi iniicem*. Rj. — *Tako opravi braću svoju; i pogjoše; i reče im: nemojte se koriti putem*. Mojs. 1. 45, 24.

korito, n. (*gen. pl. kōrītā*) *der Trog, alveus*. Rj. *vidi* načve, tekne. dem. koritašće, koritance, korice. — *Prosta korita*, (n. p. za pojenje stoke, za lnuenje košulja po selima i t. d.) *grade seljaci svaki sebi*. Rj. 735a. *Škip*, 2) *korito* u kom se peru košulje. Rj. 841a.

korizma, f. (u primorju). — 1) *die grossen Fasten vor Ostern, jejunium quadragesimale, cf.* časni post. Rj. *post čitvih četrdeset dana pred uskr.* od Lat. *quadragesima, četrdeset*. — 2) *baba korizma*; ovijem imenom u Ornitici plaše malu djevu kad uz post zaštu što mrsno. Rj. — (U Risnu) na čisti ponedjeljnik obuče se kakav momak u ženske haljine i načini se kao *gjedova baba*... ide po varoši i skače ispred kuća i viče: *bu! bu! bu!* i ovo se zove *baba korizma*. Rj. 9b.

korizmenī, *adj.* *Stulli, što pripada korizmi, quadragesimalis*.

korjenčić, m. dem. od korijen. Rj. *vidi* žilica 2.

Korjeniči, m. pl. u Hercegovini, u Nikšićkom kaduluku, kao knežina, u kojoj ima i Hrišćana i Turaka. I *Korjeničima* je na stijeni grad Klobuk. Rj.

Korjenički, *adj.* *von Korjeniči*. Rj. *što pripada Korjeničima*. — *Poče kupiti*... Kara-Mahmut *Korjeničke* Turke. Npj. 4, 435.

kōrmān, kōrmāna, m. *das Steuerruder, gubernaculum, cf.* kрма. Rj. *vidi* i *dušen*. *ono čim se lagja upravlja*. — *Kao lagja bez kormanu*. (Kad što nema upravitelja, n. p. kakva knća). Posl. 131.

kōrmāniti, kōrmānim, v. *impf.* *steuern, gubernu, cf.* krmīti. Rj. *vidi* i *dumenisati, upravljati lagjom*. — *Lasno je na dobrom vremenu kormaniti*. Posl. 166.

kōrmānoš, m. *der Steuermann, gubernator, cf.* krmar. Rj. *vidi* i *krmadžija, dumendžija, koji upravlja*

lagjom, upravitelj lagje. — *Onuda lagjari odozgo idući uzimaju obično kormanošce iz ondašnjijeh mjesta*. Rj. 149a.

kōrmānošev, *adj. der Steuermanns, gubernatoris*. Rj. *što pripada kormanošcu*.

kōrmānje, n. *das Steuern, gubernatio*. Rj. *verb.* od *kormaniti*, *radnja kojom tko kormanī*.

kōrmoš, m. (u Bačkoj) nekaka buba. *Art Insekt, insectum quoddam*: *Muti kao kormoš po sirku*. Rj. *isp.* *Premeće se kao pregalj po siru*. Posl. 261. — *riječ tugja*. — Osn. 360.

kōrnujača, f. *die Schildkrote, testudo*. Rj. *vidi* čančara, želka, želva. — *dem.* kōrnujačica. — *Da Bog da prometnula mi se leturgija zabom kōrnujačom i po kući mi proskakala!* Posl. 48. *Drugi love zvjerad... kōrnujače i t. d. i jedu ih*. Priprava 21.

kōrnujačica, f. dem. od kōrnujača. Rj.

kōrnujačin, *adj. der Schildkrote, testudinis*. Rj. *što pripada kōrnujači*. — *Kōrnujačina* trava, *Art Pflanze, herbac genus*. Rj. 292a *biljka*.

Kōrona, f. *uvrh Ovčara* više namastira Sretenija jedna dolina zove se *mala Korona*, a više ove doline... *velika Korona*, a ispod njih zove *Korunski do*. *Pripovijeda se da su... bacali krumu u nebo, da gledaju na kome će se mjestu ustaviti, pa ondje da grade crkvu; i od toga ostalo ime Korona*. Rj.

kōrot, m. (u Dubr.), **kōrota**, f. (u C. G.). *žalost za mrtvim, die Trauer, luctus*; u koroti smo. *cf.* žalost. Rj. — *Carey sin ras grad u korotu stario za svoje ljubavnice*. Npr. 261. *Tugje: kōrot (corrotto)... kōrota*. Osn. 248.

kōrotovānje, n. *das Trauern, luctus*. Rj. *verb.* od *korotovati*, *radnja kojom tko korotuje koga*.

kōrotovati, kōrotujēm, v. *impf.* (po zap. kraj.) *trauern, lugere, cf.* žaliti: *Žena muža korotuje toliko koliko vri zemljana pinjata kad se s ognja digne* (Posl. 80). Rj.

kōrov, m. *das Unkraut, herba inutilis*: *Nema ga ni od korova (kad koga ne mogu da nagju. Ni od korova, valja da kao pseto kad se vabi pa izigje ot-kud iz korova)*. Rj. u *Daničeva ake. kōrov*. Osn. 91. *tugje riječi s takim nast. kod akov, vidi* haluga 2, lomina (*drača i korov*), plijevor, travuljina, travurina. — *Bodljivom korovu nije Bog dao rogove*. (Bog nije kriv što ljudi zlo čine). Posl. 20. *Zašto je ovdje njira zarasla u korov*. Pis. 73. *Madž. koró*.

kōrpa, f. (u vojv. po varošima) *vidi* kotarica i *syn.* *ondje*. Rj. *Njem. Korb, u ovo od Lat. corbis*.

kōrpus, m. *Lat. corpus (tijelo, gomila, zbor, stalež), u značenju Franc. corps*. — *Dva sina, koja su oba umrla u Peterburgu u kadetskome kōrpusu*. Sovj. 77. *Određi ga, da ide sa letećim kōrpusom u varoš Cvikavu*. *Žitije* 33.

kōrpusni, *adj.* *što pripada kōrpusu, Corpis-*. — *Preda se starešini od kōrpusnoga štaba*. *Žitije* 29. *On, kao kōrpusni komendant*. 55.

kōrsem, *vidi* tokorse. Rj. *po Daničevu je mišljenju riječ tokorse složena od to (= tā, tāj), ko (od korijenu od kojega ko, tko) re (odbacivši e; isp. jere, jer i t. d.) i ch (staru zamjenicu)*. *Korijeni* 31. 44. 69. 81. — *vidi* i *bojagi, gjoja, kao, rekao bi, tobože*.

kōrsōv, kōrsōva, m. (u vojv.) *vidi* krąg. Rj. *vidi* bardak, i *syn. ondje*. — *Madž. kōrsó, tugje riječi s takim nast. kod akov*.

kōrūbānje, n. *das Auslösen (von Kukuruz), e-corticiatio*. Rj. *verb.* od *kōrūbati*, *radnja kojom tko kōrūba Kukuruz*.

kōrūbati, bām, v. *impf.* (po jugozap. kraj.) *ljuštiti kukuruz, auslösen (den Kukuruz), solvo cortice, cf.* komiti, sužbati. Rj. *vidi syn. kod komiti*.

kōruna, f. *vidi* kruna: *Na glavi joj kruna i koruna*. *Čar korunu vrže pod kapicu*. Rj. *vidi* i *vijenac* 4.

— *Pa ugrabi od zlata korunu*. Npj. 2, 83. *isp.* *Korona*.

Kōruna, f. *Name eines Flusses, nomen fluvii*: *Da*

počuva čardak na Koruni, da ne progje od Karlova bane. Rj. ime vodi.

Korunski Dô, m. cf. Korona. Rj.

Korunškā, f. adj. t. j. zemlja, Korinthien, Carinthien. — Novi slovenski jezik u Štajerskoj, Korunskoj i Kranjskoj. Djoba 5.

kôs, m. (pl. kôsovi, kosôvâ) die Amsel, merula. Rj. ptica, vidi kosovac, kosovica. — Voleni kos. Rj. 62a (rođenu pticu). Gje kosovi sude. (U šumi, gje nema nikakva suda). Posl. 17.

kôs, adj. schief, obliquus. vidi ady, kôsô, schief, oblique. Rj. 292b. isp. kosnik. — Gdje mi se smisla radi činilo potrebno dodavši kosim slovinu sili. Daničić, DPosl. VI.

Kôsa, f. hyp. od Kosana. Rj. — Jes' vidio Kosu Smiljanica? Npj. 3, 147.

kôsa, f. (akus. kôsû). Rj. dem. kosica. — 1) die Sense, fulcr fornaria. Rj. vidi trpandžuk. — Babica, 3) ono gvozdje što kosci na njemu otkičuju kose. Rj. 10b. Dvoplatna kosa. Rj. 113a. Doč' će kosa do brusu. (Mjesto »do brusu« govori se i »do kamena«). Posl. 69. Sad j' udrila kosu u sijeno, kose Turci široke livade. Npj. 4, 51. — 2) čurčijnska kosa, das Abzichseisen. Rj. alalljika čurčijnska. — 3) die Haare, capilli; bi mi uz kosu, zuwider. Rj. vidi dlaka, vlas, vlasi. sve dlake što se nahode čeljadetu na glavi, zoru se kosa ili kose, i vlasi. — Vila je svaka mlada . . . i dugučke, niz legju i prsi raspustene kose. Rj. 61b. Vilina kosa. Rj. 62a (biljka). Al' joj ruse kose izmitio. Rj. 227b. Krceraru kosa (kocvrasta). Rj. 301b. Striče kosu djetetu. Rj. 314a. Kumstvo šišano, u kome kum djetetu već poodrashu sijecé kosu. Rj. 315a. Uplesti kosu. Rj. 463a. Ostarjati kosu, bradu, brkove (da rastu). Rj. 473a. Popala ih kosu do pojasa. Rj. 541b. Za koga je dika kosu popustala? Rj. 544b. Progrušala se kosa, brada, počela sijedjeti, t. j. promiješale se bijele dlake sa crnima. Rj. 605a. Razbarušiti kosu, razbarušiti se. Rj. 627b (i razbarušivati). Raspruviti kosu. Rj. 641a. Fak niz pleći kosu ruspusulû. Rj. 641b. Ongje ćeš naći jednu gjevojkû . . . prosutijeh kosa niz pleći. Npr. 122. Prebirajući njezine kose gledaj naći ćeš jednu dlaku . . . jedva nagje onu dlaku erljenu, pa je odvoji od druge kose. 123. Raščesljaj mi kose i pušti mi polovicu sprijed a polovicu niz pleći. . . pa raspote jaj kosu koja pade po dolini sru crnu kao ugulj, samo gjegje koju sijedu. 228. Ja ću prodati moje zlatne kose . . . odreže bič kose zlatne i pošlje babu na pazar. 261. Zar se svaka opletana uda? (. . . u Hercegovini i ženskoj gjeći briju kosu . . . dok joj i ne naraste kosa . . .). Posl. 86. I očesljaj svoju rusu kosu. Npj. 1. 60. Oj kućko devojko! ne plet' na mač kose, ne mami mi sina. 1, 104. Sedila Kosana, te kosu vješljalu. 1, 109. Kosa joj je kitu ibrišima. 1, 157. Moja sitnu kosu, zelena livada. 1, 171. Rusu sam kosu puštalû, a drobni biser prosula. 1, 309. Bog t' ubio, moju kosu rusa! što sam tebe gojila zaludu. 1, 338. Te plete kosu široko. 1, 359. Al' te, seko, kosa pokrivila; jer si tako, seko, osedila? 2, 418. Gjuzel Ajka . . . upleću kose na osmoru. Herc. 164. Agapija polvêda Teodori u kose. Nov. Srb. 1817, 485. Za opudanje kose nisam još bio kod Beleckoga, nego ću otići, i pitaću ga mene radi (zašto i ja ću da ostanem čelav). Straž. 1886, 1513. Dragi je moj bio i rumen . . . kosa mu je kudruva, crnu kao garvan. Pjesm. nad pj. 5, 11. — 4) eine Art Berge, montis genus: otišao uz kosu, kosom. Kako vijû po kosama vuci. Rj. dem. kosanjica, kako je kosa od prilike što bilo, grêda, strana, to se kosa razlikuje od brda po tom, što se kosa pruža u duž, a brdo ide u šljak te strši. isp. ARj. 618a kod brdo, kosa je opt manja od bila. — Bilo, kao veliku kosa, iz koje su manje kosanice otišle na stranu. Rj. 25b. (Grêda. 3) velika stijena, ili kosa od kamena. Rj. 100b. Pošik, kosa sa strane

drage. Rj. 562a. Spušta se u Dunavo jedna kamena i strmena kosa pod imenom Grebena. Danica 2, 36.

kôsac, kôsca, m. — 1) der Maher, Mader, focni-sac. Rj. koji kosi, vidi kosac, kosilac. — Kozbaša, koji naprijed kosi pred koscima. Rj. 282b. — 2) (u Srijemu) onoliko livade koliko jedan kosac za dan može pokositi. Mahd, fulcrstrum. Rj. — 3) eine Art Insekt, insecti genus. Rj. phalangium opilio L. Rj. 3 nekaku buba.

kôsâc, kosâca, m. vidi kosac 1. Rj. koji kosi, vidi i kosilac.

kôsâčkî, adj. što pripada koscima. — Kovačka je krasilica mnogo veća od kosâčke. Rj. 267b. Lovra, kosačka užina. Rj. 343b.

kôsâjčić, m. cf. Kosajnica. Rj. — A na ovoj ravnoj Kosajnici, ongje bješe Kosajci Ivane. Rj. 292b. čovjek iz Kosajnice, za nast. isp. Mlečić.

Kôsajnica, f.: A na ovoj ravnoj Kosajnici, ongje bješe Kosajčić Ivane. Rj. rijeka i kraj u Srbiji, u Topličkom okrugu. Rj. 3

Kôsana, f. ime žensko. Rj. hyp. Kôsa. — Kosava (osn. u kosa). Osn. 141. s takim nast. imena ženska kod Andrijana.

kosanjica, f. dem. od kosa 1. Rj. — Bilo, kao velika kosa, iz koje su manje kosanjice otišle na stranu. Rj. 25b.

kôsât, adj. langhaarig, comatus. Rj. u čoga je duga kosa, vidi kosmat, kosnat. — Ponajprvi ide pred družinom na vrančiću konju kosatome. Npj. 3, 26.

kôsica, f. — 1) dem. od kosa. Rj. — U gjevojčice crne očiće, a u junaka ruse kostice. Npj. 1, 355. Suzama ga univala, kosicam' ga otirala. Herc. 327. — 2) ona uzičica, kojom je bič za držalje privezan. Rj.

kôsîdba, f. die Mahd, focnisecutio. Rj. radnja kojom se što kosi, i vrijeme kad se kosi. s takim nast. riječi kod Bjelidba.

Kôsijer, kosijera, m. das Rehenmesser, fulcr vintoria. Rj. krivi nož za rezidbu, vidi kosir, dem. kosjerić. — Kučen (u Boci) vidi kosjer (naš, a u njih kosjer ima mnogo duži držak, i njime se sijecé drača i sasijeca se granje stoci). Rj. 319a. Kosijer moka, bačva puna. DPosl. 49. Kosijer moli, a gnoj zapovijeda. 49. Pokuj njima kriec kosijere, i daj njima lagane motike. Npj. 2, 370. Zamabni kosijerom svojijem ostrijem, i odreži grožgje vinograda zemaljskoga. Otkriv. 15, 18. kosijer (osn. u kosa). Osn. 112. za nast. vidi vodijer.

Kôsijerevo, n. namastir u Hercegovini (može biti da je sad i pust?). Rj.

kôsîlac, kôsioca, m. koji kosi, vidi kosac, kosač. — I ugleda trista kosilacu na livadi Cengrijé-Alajbega. Npj. 1, 54. riječi s takim nast. kod čuyalac.

kôsiste, n. der Sensenstiel, manubrium falcis. Rj. držak u kose. — Babak, na kosištu onaj dršćić što se drži rukom za njega kad se kosi. Rj. 9a. za nast. kod grabljiste.

kôsîter, m. (zusammenges.) das Zinn, stannum. Rj. vidi cin, kalaj. — Ilika na gječerni sprijed kao puca od kositera. Rj. 230b. kositer prema Grjêd. kassiteros kao konao prema Lat. canalis.

kôsîteran, kôsîterna, adj. zinnern, stanneus: Sakuj nama šajku kositeran. Rj. što pripada kositeru, vidi cinen, kalajni.

kôsiti, kôsûm, v. impf. Rj. — 1. 1) mâhen, meto, focnum sero. Rj. v. pf. slož. iz-kôsiti, na-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, u-, za-; v. impf. slož. iskašati, pokâšati, ukašati. — Kadgogj kosi rukavice nosi. Rj. Kozbaša, koji naprijed kosi pred koscima. Rj. 282b. Toljati žito, t. j. kôsiti, da upravo pada. Rj. 743a. Ne vidiš da to nije košeno nego striženo! Npr. 144. Kose begu zelenu livadu na sramotu a ne s dobre volje. Npj. 4, 51. Što će tebe košenu livadu, kad ti može biti nekošenu? Herc. 26. sa se, passiv. O prohinjoj žetvi. (Nikad, jer se proha u nas obično kosi,

a ne žnje se. Postl. 240. — 2) u prenesenom smislu: Čovjek se viva, kad često zabada prste u glavu, ili kad *amenit* kosi kao da je nšljiv. Rj. 59b. — 11. sa se. — 1) *refleks*. n. p. sukno, sich abreiben, deteri. Rj. *rgati se, labati se*. isp. krzati se. 2) *recipr.* kose se nerastovi, čele, *raufen* (von Ebern und Biennem, ricari. Rj. kao *koškati se, klati se*. — Nagje dva brava a oni se jednako kose. Npr. 89. c. pf. slož. iskositi se.

kosjerić, m. dem. od kosijer. — *Kosjerić* reže, a motika kopa. DPostl. 49.

kösmāj, Kösmaja, m. ein Berg in der Belgrader nahija: Pala magla po golom *Kosmaju*. Sa *Kosmaju* na Jankove dvore. Od *Kosmaja* gnjzda sokolova. Rj. *brdo u nahiji Biogradskoj, imenu s takim nast. kod Bilaj.*

kösmat, adj. haarig, pillosus: Kroz *kosmate* gornje trepavice. Rj. u *čega je duga kosa, u čega ima mnogo dlaka, vidi kosat, kosnat*. — A za njime Šćepanović Vuče na njegova *kosmata vrančevića*, pala mu je kosa do kopita. Npj. 4. 391.

kösmatica, f. u zagoneci. Rj. *kosmata stvar*. — Visjela je visjelica, pod njom sjedi *kosmatica*, Boga moli *kosmatica* da joj padne visjelica (djevenica i mačka). Rj. 63b. *mačka (kosmatica)*.

kösmöv, kösmöva, m. ime psatu. Rj. *kosmat pas. imena psima s takim nast. kod pas.*

kösmura, f. (u Dubr.) nekaka trava. Rj. — riječi s takim nast. kod djevočura.

kösnat, adj. langhaarig, pillosus, cf. kosmat: I dvojega *kosnata mrkora*. Jaši, brate, *kosnata dorata*. Rj. u *čega je duga kosa, u čega ima mnogo dlaka, vidi i kosat*.

kösnü, adj. n. p. kov. gladilica. *Sensen-, falcis mesoriae*. Rj. što pripada kosi. — Klepac, *kosni čekić*. Rj. 273b.

kösnik, kosnika, m. direk (u kuće od pletera), koji u duvaru *koso* stoji. Rj. *kosi direk*. isp. kös.

köso, schief, oblique. Rj. *adv. od kös, koje vidi*. — Sjedi žetelčki (kad ne mogu sjesti svi oko sofre lijepo, nego svaki sjedne *koso*). Rj. 157b. Kosnik, direk koji u duvaru *koso* stoji. Rj. 292b. Ukösiti, 2) namjestiti što *koso*. Rj. 777b.

kosöglav, adj.: I dva *kosoglava*. Rj. *koso-glav, u koga je kösa glava, komu glava stoji köso*. isp. tako složene riječi kod bućoglav.

kösör, m. u Dalm. na velikoj moci kao kosijer, čime se drača siječe, *Art Messer Dorn zu schneiden, cutter secundis reprobis*. Rj. *kösör* (osn. u kösa falx). Osn. 110. isp. riječi s takim nast. kod divor.

kösövac, kösovca, m. (u Boci) vidi kos. *ptica, vidi i kosovica*.

kösövac, kösovca, m. čovjek iz Kosova. Rj.

kösövec, f. rijeka (ili potok) u Dalmaciji, koja izvire pod planinom Kozjakom i više Kninja utječe u Krku. Rj.

kösövec, f. (u Hrv.) vidi kos. Rj. *ptica, vidi i kosovac*.

kösövić, m. das Junge der Amsel, pullus merulae. Rj. *mladi kos*. — *zu nast. isp. čvorković*.

kösövska, f. ein Frauenzimmer von Kosovo: Poranila *Kosorka* gjevojska. Rj. žena iz *Kosova*.

kösövlji, adj. Amsel-, merulae. Rj. što pripada *kosu, kosorima*, adj. takva kod čvorkovlji.

Kösövo, n. — 1) das Amselfeld, Campus merularum. Rj. kaže se Kosovo Polje i samo Kosovo. u pjesmi i kao pridjev: Otiša je Janko u *Kosovo*. . . Pa potroča u *polje Kosovo*, on nagoni *Kosovijem* vranca. Npj. 3. 218. I pogleda *poljem Kosovijem*. 3. 219. — 2) u Dalm. dolina opkoljena kamenitim planinama, u kojoj je devet sela. Rj.

kösövski, adj. — 1) von Kosovo, Cossovinus. Rj. što pripada *Kosoru*: Komadi od različitijeh *Kosorskih* pjesama. Npj. 2. 309. (Vuk). — 2) *alt, noch*

von den Zeiten der Kosovo-Schlacht, Cossovinus (marathonius). Rj. *Kosorski* (n. p. on je, star je kao da je još od boja Kosovskog). Postl. 156.

köst, kösti, f. (gen. pl. köstijü i köstfi). Rj. dem. koščica. *augm. koščina*. — 1) das Bein, os: to mu je *kost* u grlu (t. j. to ga vrlo mrzi i muči). Rj. — *Vratnu kost*. Rj. 73b. *Guznu kost*. Rj. 106b. Njegova mi je *sila dorrela do kostiju*. Rj. 127a. Koji su gotovo svi osim njega u Srbiji *kosti ostarili*. Rj. 310a. (*pojmiti*). Lomilica; ona *räcrausta kost* u kokoši pod gušom koja se lomi za oplkladu. Rj. 335a. *Mrta kost*. Rj. 372b. *Sama sazdana kost*, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i okoreo. Rj. 663a. *Tanka kost*, guzna kost. Rj. 731b. Čoga *kratku kost* koju djeca igrajući se gone (štapovima). Rj. 828a. Idite i kažite mu nek mi ide iz dvora, jer ako mu dogjem, ne će mu ni *kost* s košču ostati. Npr. 35. Do sto godina ni *kostiju* ni mesa (od nas ne će biti). Postl. 68. Došao gost na *golü kost*. 69. Došli gosti, da *oglođu kosti*. 69. Ubila me rgja od tavnice, *jedra nosim u kostima dušu*. Npj. 2. 447. Evo grebu mači grebešaci, ev' *škrguću kosti* od junaka. 4. 258. Okrečeni grobovi, koji . . . unutra su puni *kostiju mrtračkih*. Mat. 23. 27. Vračahu se *lagje* Vračiše donoseći zlato i srebro, *slonove kosti*, majmune i paune. Car. 1. 10, 22. — 2) *uhvatiti se u kosti*, ili *porvati se s kime u kosti*, t. j. obuhvatiti jedan drugoga rukama pa gledati ko će koga oboriti. *ringen, luctari*. Vračü se kašto, po pogodbi, *ne rru u kosti* nego u pojas . . . kad se *uhvate u kosti* slabo vještina pomaže, nego snaga: Od *dobrijeh konja* odskočiše, *šćepaše se u kosti* junačke. Rj. *vidi koštae*: uhvatili se u koštae. — 3) od ribe, *die Gräte, spina piscis*. Rj. — U ribe dlaka, t. j. *sitne kosti*, koje su kao dlake. Rj. 123a. Rj. 268a. — 4) (u Dubr.) *vidi koščica* (n. p. od šljive). Rj.

1. **Kösta**, m. (contr.) Constantinus. Rj. *hyp. s takim aka. Křsta, Mića, Nina*.

2. **Kösta**, m. (ist.) vidi Kosto. Rj. *hyp. od Kostatin*. **Köstadin**, m. Constantinus. Rj. *ime muško, vidi* Konstantin. — Vno pije care *Kostadine*. Npj. 2, 85. Konje jašu do dva pobratima, beg *Kostadin* i *Kraljević Marko*. 2. 355.

Köstajnica, f. varoš u Hrv. (kod vode Une). Rj. **Köstajnicauin**, m. Eimer von Kostajnica. Rj. *čovjek iz Kostajnice*.

Köstajnikki, adj. von Kostajnica. Rj. što pripada *Köstajnici*.

Köstantin, m. vidi Kostadin. Rj. vidi i Kostatin. *za izostavljen* u isp. Vičentije prema Vincentius. vidi Konstantin. — A *Köstantin* žešči od Lesandra. Npj. 5, 492.

köstanj, m. (u Boci) vidi kesten. Rj. *prema castanea, kao konao prema canalis*.

köstanjär, köstanjara, m. eastancarum assarum venditor. Stulli, koji prodaje pečene *kostunje*. vidi kestenär, kestenžija.

Köstatin, m. n. p. car Kostatin (u pripovijetkama), vidi Kostadin. Rj. vidi i Konstantin.

köstilo, n. ein Werkzeug der Riemer, instrumentum. Rj. vidi šikalo. *kod uzdara od drveta čim kožu glad.*

köstilja, f. (u Boci) vidi koščela. Rj. vidi i kostjela.

köstjela, f. vidi koščela, kostilja. Stulli: dub, carpinus.

Kösto, m. (juž.) hyp. Rj. *gen. Kösta, voc. Kösto*. — *Kosto* (Kostadin). Osn. 49.

köstobolja, f. chronische Gicht, arthritis. Rj. *kostobolja, vidi bogavica, uložü*. isp. *nogobolja*. — Tako Milenko kad potroši sve . . . a uz to se on još *raz boli od kostobolje*, onda se pomiri s Kara-Gjorgijem. Sovj. 39. *tako slož. riječi kod glavobolja*.

Köstölar, Köstöca, m. zidine od staroga grada na desnoj strani Mlave gdje ona utječe u Dunavo. Rj.

osn. biće castellum, od koje su n. p. i Kostel, Kostelsko, selu u Hrv. isp. i Kaštela.

kostonom, m. cine erdichtete Pflanze (wörtl. Beinbrecher), herba picta (g. d. ossifragus): Kad nabrala kostonoma, vratoloma. Rj. kosto-lom, izmišljena trava, koja hojagi kosti lomi.

kostonomiti, mīm, v. impf. plagen, maltrahiren, vexare, cf. mučiti (n. p. kakijem poslom). Rj. tako mučiti koga n. p. teškim poslom, da mu se kao kosti lome.

kostonomljčnje, n. das Plagen, revatio. Rj. verb. od kostonomiti. radnja kojom tko kostonomi koga.

kostonolovka, f. kače se za koplje; bez sunnje se tako kače mjesto kostonolomka, što kosti lomi, pretvorila se m u v. — Pa poteže koplje kostonolorku, na Janka ga Ture upustilo. Npj. 3. 115.

Kōstovo, n. nekako mjesto u Kosovu: U planinu na Kostovo ravno. Rj.

kostōzder, m. ptica, vultur. Stulli. kosto-zder, koji kosti ždere? nekaki jastrijež. — takve riječi kod ljebōzder.

Kōstreš, m. ime nekakoga hajduka koji se u pjesmama spominje: Kostreš barambaša. Rj.

kōstreš, m. (u Hrv.) nekaka riba, može biti poš. Rj. vidi bijeljka. Rj.³ vidi i bjelica, za nast. vidi kod bareš.

kōstrēti, adj. indecl. od kostrijeti, von Ziegenwolle, e lana caprina: O ramenu kostreći torbiću. Rj.

kōstriješnje, o. namu struppige, Ausscheln, hirsutus aspectus. Rj. verb. od kostriješiti se. radnja kojom se što kostriješi.

kōstriješiti se, kōstriješim se, v. r. impf. das Haar sträuben, arrigo comam. Rj. vidi renežiti se. isp. ježiti se. činiti da dlake ili kosa strši. v. pf. slož. nakostriješiti se.

kōstrijet, f. Ziegenwolle, lana caprina, cf. kozina. kočet. Rj. vidi i kozjevina 2. — Kakva je koza takva i loza. (Stara koza slabo daje i mlijeko i kostrijet, a tako i star vinograd slabo ragja). Posl. 124. Razdrije Jakov haljine svoje, i veza kostrijet oko sebe, i tužase za sinom svojim. Mojs. 1. 37, 34. Metnu mu pod glavu uzglavlje od kostrijeti. Sam. 1. 19, 13.

kōstrika, f. (u C. G.) nekaka trava, Art Pflanze, herba quaedam. Rj. ruscus aculeatus L. Rj.³ Daničić kaže da se gorori i kōstrika. Osn. 276. pa tako ima i Stulli: kostrika i kōstrika. — za nast. isp. aptika.

Kōstrikovica, f. namastir u Rovcima. Rj.

Kōstūr, Kostūra. m. nom. propr. — 1) cinera Stult in Macedonien: U zavadi s Minom od Kostura. Rj. vuroš u Mačedoniji. — 2) Ruinen am Berge Kličevac (na lijevoj strani Drine niže Zvornika): Ša Kličevac od grada Kostura. Rj. zidina na brdu Kličevcu.

Kōstūrski, adj. von Kostur: Okaljao se da ga ni Kostursko jezero oprati ne može. Rj. što pripada Kosturu.

kōš, kōša, m. Rj. dem. košic, košić, košičić. augm. košina. — 1) za kukuruze, Art Scheuer von Flechtwerk für Kukuruz, horrei genus. Ovaki se košeri pleću od ljeskova pruca okrugli . . . Rj. — Kotobanja, 2) kukuruzni koš nalik na čardak. Rj. 294b. Oplesti vijenac, koš, kosu. R. 463a. isp. kukuruznjak 3a. — 2) n. p. za pasulj, za eljdu ili za objijene kukuruze, Art Korb, corbis genus. Ovaki su koševi ponajviše od bijele loze ili od rakitova prućica, pak se ulijepje balegom govogjom, i mogu se premještati. Rj. — Raž jamu puni (. . . U Bačkoj se sipa raž, a kašto i drugo žito, n jame mjesto ambara ili koševa). Posl. 269. Sve delije u demije, a u koše žitu nije. 280. — 3) za ribu, Art Korb Fische zu fangen, nassae genus. Rj. — Buban, 2) koš od pruća, kojom se riba hvata. Rj. 45b. vidi košar, bacanj. — 4) u karuca ostrag gdje se prtljag sprema, die Schosskelle, cf. zakōšak. Rj. vidi i košak. — 5) (u Srbiji) ono gdje se žito zasipa kad se melje . . . žito iz koša samo ide u čanak. a

iz čanka ga čekako izgoni u kamen. Rj. vidi grot 2. — 6) (u Dubr.), dar spravljeneći od gospogjina roda. Rj. — 1) od kuće djevojačke valjalo je da joj se (spravljeneći) pošalje na spravu barem jedan ili dva kosa, granama od masline lijepo iskićena, s različitim darovima . . . Košere ore nosile su po dvije lijepo obučene djevojke. Rj. 701b. po arome daroci spravljeneći od roda ujezina nosili su se u koševima, ali se oni, a ni darovi od gospogjina roda, nijesu zvali koševi (već ako kadsto u promesnom smislu). ordje koš znači kotarica, vidi: košic (u Boci) dem. od koš (koje onamo znači i kotarica). Rj. 296a. vidi i košičić, amo idu i ovi primjeri: Jemački, berački koš. Rj. 253a. Okruglo mjesto na dno tjesta, na koje se meću koši s maslinama samljenima, zove se donja pogaća. Rj. 516a. Čerjen, 2) kao plitak koš u kojemu se suši žito više vatre. Rj. 822b.

koša, f. — 1) hupp. od košulja. Rj. — U zemlju užeč' će svjeće, na meni se koša osušiti. HNpj. 1, 50. — 2) hupp. od kokoš. vidi kōka. — Vrativši se s vode, pospu varicom po kući govoreći: «Ovoliko ljudi, volova, brodova, konja, ulišta, pila, koša, da se plodi plod i rods. Rj. 54b).

kōšak, koška, m. (u Baranji) vidi zakōšak. Rj. vidi i koš 4. u karuca ostrag gdje se prtljag sprema.

košauica, f. livada u banji. P. Leber. koja se kosti. syn. kod livada.

kōšār, m. ein koš zum Fischfange, nassae majoris genus. Rj. povećik: koš za hvatanje ribe. vidi koš 3, bacanj.

kōšara, f. — 1) n. p. konjska, govogja, ovčja, Stall von Flechtwerk, stabulum vimineum. Rj. pojata od plera. vidi klānica. — Kidaonica, rupa na košari kroz koju se gubre baca na kida (kad se košara kida). Rj. 269b. Ovčara, ovčarica, ovčja košara. Rj. 437a. optinjiti košuru. Rj. 466a. Podboj, patos u košari konjskoj. Rj. 518b. Metne zdrijebe u košuru . . . da ne otvora vrata na košari . . . sakrije se za sjek od košare. Npj. 177. — 2) corbis. Stulli. govori se u Hrv. vidi korpa, i kotarica i syn. ondje. dem. košarica.

kōšarica, f. dem. od košara 2: Drvenjača, košarica plitena od pruća, oko Zagreba. Gj. Daničić, ARj. II. 819b. vidi kotarićica, krošnjica.

kōšava, f. u Srbiji oko Dunava vjetar neki koji odozdo uz Dunavo duše. Rj. isp. košljiv 2. za nast. isp. kod država.

kōšćica, f. — 1) dem. od kost, das Beinchen, ossiculum. — 2) der Kern (in der Pflanze u. dgl.) nucleus. Rj. vidi kost 4, koštica; pica. — Glogjva, breska koja se ne može rascijepiti, da otpadne od košćice. Rj. 89b.

kōšćina, f. augm. od kost. — Pa udari šujime o kaldrmu, stade praska u Talu košćina kano plota od sedam godina. Npj. 3, 261.

kōšćela, f. (u C. G.) nekako drvo i rod. Rj. celtis australis L. Rj.³ vidi kostilja, kostjela, dem. košćelica.

kōšćelica, f. (u C. G.) dem. od kōšćela. Rj.

Kōšćelica, f. (u C. G.) glavica više Črnojevića rijeke, gdje su dvije velike košćelce: Ne bi znao naše košćelice. Rj.

kōšnje, n. Rj. verb. od 1) kositi, 2) kositi se. — 1) radnja kojom se kosti (das Mähen, messio. Rj.). — 2) a) radnja kojom se kosti n. p. sukno. — b) radnja kojom se kose n. p. nerastori.

kōševina, f. cine eben abgemähte Wiese, pratium recens desectum. Rj. livada skoro pokošena. — Podotaviti se, kad na novo naraste trava po koševini ili po strništu. Rj.

kōšir, košica, m. (u Boci) dem. od koš (koje onamo znači i kotarica). Rj. isp. kos 6. vidi košic, košičić. — takva dem. od daždic.

kōširić, m. dem. od kōšic. — Ode Jovo put kašćela

z i košica beškotina. Here. 243. *isp.* konjičić (osu. u k. r. j.). Osn. 237. *vidi* košić.

košić, *m.* — 1) *vidi* od koš. Rj. *vidi* košić, košićić.

2) (u Dubr.) manji dar što donese dalji rod gospočin spravljenici. *cf.* koš 6. Rj.

košija, *f.* — 1) *vidi* trka. Kad bih bio ogledati dara, ogledati na tujoj košiji, more li mi uzimat' košije. (Npj. 3, 231). Rj. *vidi* i trkija. — 2) ono, što se metne na trku. Npj. 4, 350. *za ovo značenje isp.* obdijelja: *ono što se da onome koji uteče na trku.* Rj. 197b.

košina, *f.* *augm.* od koš. Rj.

košinčić, *m.* (u Dubr.) *vidi* kotarica. Rj. i *syn.* ondje. — *košinčić* (osn. košina, koja je augmentativ kosu). Osn. 237.

koškânje, *n.* *das Wortwechsel, altercatio.* Rj. *verb.* od koškati se. *radnja* kojom se *n. p.* čeljad koškaju.

koškati se, koškâm se, *v. r. impf. sich zuken, wortwechseln, altercor.* Rj. *koškati se* (*isp.* kositi se). Korijeni 37. *kao* kositi se riječima. *vidi* gložiti se. i *syn.* ondje.

košlje, *n.* (u Risnu) *vidi* plotina 3. Rj. *vidi* i skosje; okesine, ovršine. *ono što se kosijerom s drveta sa-sijeca.* — *košlje* (kor. od koga je *kositi*). Osn. 130.

košljiv, *adj.* — 1) *n. p.* riba (u Here.), u kojoj ima *koštiju* osim rtenice, *n. p.* jegulja i pstrma nijesu *košljive*, a šarani su *košljivi*. *Košljiva* se riba ondje dijeli na *košljivu* (u kojoj nema dlaka) i na *dlakavu*. Rj. *košljiv* (u značenju u kom je *riba košljiva*, osnovna je pred. -lji, koja je u *kost*). Osn. 96. — 2) (u Dubr.) *košljivo* vrijeme, *junster, trübe, uubilus.* Rj. *košljivo* vrijeme, t. j. ružno. Korijeni 37. — *košljiv* (u značenju u kom je vrijeme *košljivo*, biće osnovna koja je u *kositi*, *isp.* okositi se na koga). Osn. 96. *isp.* košava.

košnica, *f.* *der Bienenkorb, alveare.* *Košnice* su u Srbiji i u Šrijemu opletene od bijele loze, a spolja ulijepljene govejom balegom. *cf.* ulište. Rj. *vidi* i beznamak, dubenica, nerojka, pčelac (čelac) 2, praznica, praznik, sūd (sūda) 2, trmka. — *Zodaditi*, *n. p.* bure, *košnicu*. Rj. 176a. Krajnik, u *košnici* krajni sat. Rj. 298a. *Podrezati*, *podrezivati košnicu*. Rj. 524a. Ljupka, *die Zelle* (u satu, u *košnici*). Rj. 351a (*vidi* okec). *Potkaditi*, *potkagjivati*, *n. p.* *košnicu*, *kad* hoće da se *podrezuje*. Rj. 553b. Dobro tiši, a u glavu ne tiči. (Reče se za čele kad se *sabijaju* u *košnicu*, i znači da ih izviedći valja zvati, a u glavu od *košnice* ne tiči. da budu dobre). Posl. 61. Donese malo meda u kašici (valja da od onoga što je bio ostavio, da hrani *košnice* preko zime). 73.

koštac, u riječima: uhvatili se u *koštac*, t. j. u kosti kad se ruu. Rj. *vidi* kost 2. — *Uhratili se u koštac.* (Nose se, čeraju se). Posl. 338.

Koštac, *Košca*, *m.* planina blizu Crne Gore; često gleda na *Koštac* planinu. Rj.

1. *koštân*, *m.* *cine Pflanze, herbae genus.* Rj. *sorghum halepense Pers.* Rj. 3 *vidi* češnjik, koštanj.

2. *koštân*, *koštâna*, *adj.* *heuern, osseus.* Rj. *što pripada kosti, što je od kosti.* — Na ti, vrana, *koštân* zub, *daj* ti mene *gvozden* zub. Rj. 214a.

koštânj, *n.* (u Baranji) nekaka trava. Od žile ove trave djera prave lule te puše. Rj. — *koštânj* (od osnove iste od koje je 1. *koštân*, jamačno i značenja istoga). Osn. 193. *riječi s takim nast. kod čokanj.*

koštica, *f.* *vidi* košćica 2. Rj. *n. p.* od *trešnje*, od *šljive* i t. d.

koštôrati, *koštûjem*, *v. impf. od Njem. kosten, a ono od Lat. constare. vid* dolaziti 3. stajati 3. — Dobra riječ u *koštjue norvea*. Posl. 60. Biće (rječnik) gotov, ali će silu *Božiju* da *koštjue*. Straž. 1886, 703.

koštreba, *f.* u Požeškoj nahiji) nekaka riba "smuzg"? Rj.

koštrika, *f.* *vidi* ko-trika.

koštrike, *f.* *pl.* (u Kotoru) nekaka trava što se jede

kao u Dubrovniku *kuke* 3. Rj. *asparagus L.?* Rj. 3 *vidi* kuka 3.

koštunica koplje, *n.* (st.) *Zaiska* mu *koplje koštunice*. Rj. — *Kumu* daje od zlata *siniju* . . . a čaušu *koplje koštunice*. Npj. 2, 517. *Koštunica* (*koplje* od drveta koje se obično zove *kesten*). Osn. 327. *isp.* *ko-stolovka* i *koštunj*, *koštunjav* i t. d. *biće* *prilicnije tražiti riječi koštunice osnuru* u *kost. isp.* i okošt. 2 *koštân*.

koštunj (orah), *m.* (st.) *vidi* koštunjarac: *Viš* kuće mi *koštunj* orah, te sam zube polomila. Rj. *vidi* i koštunjak. *osn.* u *kost. isp.* 2 *koštân*, okošt, koštunjav. *trdi* orah.

koštunjak, *koštûnjka*, *m.* (orah) *vidi* koštunjavac. *vidi* i koštunj. *trdi* orah.

koštunjav, *adj.* *hart* (z. B. *die Nuss, aber auch der Mensch*), *durus.* Rj. *trrd*, *n. p.* orah, ali i čovjek. *isp.* koštunj, okošt, *koštân*.

koštunjavac, *koštûnjavec*, *m. t. j.* orah, *harte Nuss, mir dura.* Rj. *vidi* koštunj. koštunjak. *trdi* orah.

koštûrnica, *f.* *das Beinhaus, ossarium.* Rj. *gdje* se *nalaze kosti mrtvačke.* — I danaska stoji *koštûrnica* od Šrbalja i još od Turaka *viš* Vranjaveca duboka potoka na visoku brdu *goletnome*. Npj. 4, 175. *Došavši* na mjesto koje se zove *Golgota*, to jest *koštûrnica*. Mat. 27, 33.

košulja, *f.* (*pl. gen. kôšûljâ*). — 1) *das Hemd, indusium.* Rj. *dem.* košuljica. *augm.* košuljetina. *hyp. kôša.* — *vidi* košulja odprulja, rita (ritava), stajačica (stajaca), suknenjača, šaptalica, vjenčanica (vjenčanâ), udadbenica (udadbenâ), ukopnica (ukopna), uskrsnjača (uskrsna), uzvodlija. — *Oplećak*, 2 *kratka ženska košulja*, po kojoj se skuti opasuju, *cf.* opleće, košuljac. Rj. 463a. *Skablica*, u *ženske košulje* gornji kraj (polovina do pojasa). Rj. 685a. *Skuti*, *donji kraj košulje* osobito *ženske*. Rj. 689b. *Džinja*, *rimcuu košulja ženska*. Rj. 832b. *Preko* dan je *zmija*, ali kako *veće* dogje, *on* *svuč* sa sebe onu *zmijnju košulju*. Npr. 55 (= *srak*). *Daj*, da *darujemo*: mladom *barjaktaru svilenu košulju*. Npj. 1, 104. *Dok* mi ne *sakrojiš* od *maka košulju*, od *svile* rukave! 1, 110. *Da* ne *mete*, *jado!* *burundžuk-košulje*. 1, 262. *Ja* bih *pošla* i *dar* *ponijela*: *Svekru* *babi* od *svile košulju*. 1, 266. *Po* *gaćama* od *criva košulja*. 1, 281. *Po* *gaćama* *burundžukli košulja*. 1, 359. *Razvija* *joj* *žut* *kavad* i *reznu košulju* . . . *imam* *seju* *vezilju*, *uvrešće* *ti košulju*. 1, 439. *Pa* *uzima* *tananu košulju*. 1, 620. *Na* *jastuku* od *zmije košulju*, u *dušeku* *dobar* *junak* *spava*. 2, 59. *Ona* *veze* *sučmenu košulju*. Here. 29. — 2) *pl.* košulje, *die Wäsche, albae vestes*: *juče* *smo* *prali košulje* (t. j. i košulje i gaće, i skute, i oplećke, pregače, i peškire, i čaršave). Rj. *isp.* *prtište*, *rublje*, *rubina*, *rubiste*. — O *mijeni* *žene* *ne* *će* *da* *peru košulja*, *jer* *kažn* *da* *će* *se* *onda* *svako* *prtište* *u* *vodi* *omijeniti*, *t. j.* *postati* *kao* *truhlo* . . . *Za* *to* *se* *reče* *u* *žali* *zomljeniu košulje* (kad je ko *poderan*). Rj. 356a. *Odrvirati*, *n. p.* *pregju*, *košulje* (*kad* *se* *peru*). Rj. 441b.

košuljac, *košuljca*, *m.* (u Šrijemu). — 1) *ženska* *kratka košulja* po kojoj se skuti *pripasuju*. Rj. u Šrijemu i u Bačkoj *malo* *žena* *nose* *dugačke košulje*, *nego košuljce*. Rj. 689b. — 2) *muška* *kratka košulja*, koju *težaci*, *n. p.* *kad* *zanju*, *oblače* *syrh* *ostaloza* *odijela*, *der Kittel, umculum linterum.* *Ženski* *je* *košuljac* od *ljepšega* *platna* *nego* *skuti*, a *muški* *je* od *debeloga*. Rj.

košuljčtina, *f.* *augm.* od košulja. Rj.

košuljica, *f.* *dem.* — 1) *das Hemdchen, indusiotum.* Rj. *mala košulja*. *Iz* *one* *žabe* *izigje* *krasna* *devojka*, *samo* *žablja* *koža* *ostane* *na* *zemlji* . . . *izvuče* *se* *iz* *one košuljice*. Npr. 208 (*isp.* *zmijnja* *košulja* *kod* *košulja*). — 2) *das Schafweiden* (*heim foetus*), *annion*, *cf.* *vodenjak*. *Koje* *se* *dijete* *rodi* *u košuljici*, *za* *ono* *se* *misli* *da* *je* *vidovito*. Rj. — *Kad* *li* *evo* *rodi* *sina*

u krearoj košuljiri... sjeti se da je vjedogonja. Npr. 213.

košuta, *f.* Rj. dem. košutica. — 1) *die Hirschkuh, Hündin, cervat.* Rj. — Veseli se ženom mladosti svoje. Neka ti je kao košuta mila i kao srna ljupka. Prič. 5, 19. Košuta u polju ostavlja mlade svoje, jer nema trave. Jevr. 14, 5. Daće mi noge kao u košute. Avak. 3, 18. — 2) ime kravi. Rj.

košuta, *f.* ime žensko. Rj. *imna ženska od životinja kod Golubica.*

košutica, *f.* — 1) dem. od košuta. Rj. — Moja rosna košutice! što si skuce obrosjela! Npj. 1, 76. — 2) nekaka biljka. Rj. *fritularia meleagris L.* Rj.³

košutica, *f.* planina u Dalmaciji s lijeve strane Cetina iznad manastira Dragovića: S Košutice visoke planine Rj.

košutin, *adj.* što pripada košuti. — Košutinu brada, *f.* *vidi* srčanik. Rj. 296b. *Srčanik*, 1) trava od srdo-bolje (u Lici srčanjak. u Dalmaciji srčanjuča, a gješto košutinu brada, gentiana lutea). Rj. 710b.

košutnjak, *m.* mjesto (zagragjeno) gdje košute i jeleni stoje, *der Hirschgarten, vivarium cervorum.* Rj. *za nast.* isp. ribunjak.

1. **kōt**, *kōta*, *m.* — 1) (u C. G.) *die Brut, progenies, cf.* skot. podsad, vriježa. Rj. *vidi* i nakot, leglo, što životinju koti. — 2) (u Osijeku) *vidi* kotac. Rj. *mađu košara (pojata) n. p.* za jagnjad, jarud i t. d.

2. **kōt**, *ein Wort Gänse zu treiben, vor pellentis anseres.* Rj. *riječica* kojom se tjeraju guske.

kōtac, *kōca*, *m.* — 1) *ein kleiner Stall, z. B. für Lämmer, Ziegen u. dgl., stabulum parvum:* Pleti kotac, kao ti i otac. Rj. (*toj posloviću Vak dodaje:* Radi i živi onako kao što ti je i otac. Posl. 219). *vidi* 1. kot 2. *mađu košara (pojata) n. p.* za jagnjad, jarud i t. d. — 2) (u Srijemu) u barama zgrada u koju se riba hvata. Rj.

kōtāč, *kōtāca*, *m.* (u Hrv.) *vidi* točak. Rj. — *Točak* (gdje gdje se govori s premještenim glasovima i s produženim *a:* kōtāč). Osn. 284. Ali može biti da je od korijena od koga je *kotar*, i tada mu je u nastavku suglasno *č*. 372. *vidi* i kolo 1, tekun.

kōtālac, *kōtālea* (*kōtālea*), *m.* — 1) *die Hohlung des Schlüsselbeins, jugulum.* Rj. *šupljina u krlješu.* — 2) u nitima, t. j. žica u srijedi za drugu zakopčana što se oko daske omota, i na čuvalduzu namakne, i obrvka načini. Rj. — Obrvka, 2) zamka se načini oko obrvke *na kotalcu*, i ta za zauka zove se obrvka *na kotalcu*. Rj. 434a. — *kōtālac*, koji glasi i *kōtlac* (u prvom je umetnuto *a* megju *tl*; osnova u *kōtla*; isp. *kotali*). Osn. 337.

kōtali, *m. pl.* (u Boeci) kamene ploče koje se među povrh zida da bi od njega odbijale vodu koja kaplje sa streha. Rj.

kōtao, *kōtla*, *m.* Rj. dem. *kotlić. augm.* *kotlina.* — 1) *der Kessel, cucabus.* Rj. *vidi* kazan, bakrač, gvozdenjak, *kotlača*; isp. oranija. — Bači *kotle* preko kuće. Rj. 18b. Sniježnica, jama gje ljeti ima snijega... na takovijem se mjestima ljeti snijeg topi u *kollonimu* i u koritima, te se stoka poji. Rj. 698a. *Kollone* krpe... Turski cigani po varošima. Danica 2, 102. — 2) (u C. G.) rakijanski *kotao, vid* kazan. Rj.

kōtār, *m.* — 1) *der Zaun um den Heuschaber (um das Vieh anzuhalten), septimentum circum metum foci.* Rj. ograda oko velikoga sijena. — 2) *territorium, status, ager, dominium.* Stulli. *vidi* hatar, srez; *der Bezirk.* što je u Srbiji srez, u Hrv. je *kotar*.

Kōtār, *Kotāra*, *m.* *vidi* Kotari; u pjesmama se *Kotar* uzima i kao grad kakav: Bježi mlada bijela Kotaru. *Kotar* se vrata otvorila, iz *Kotara* izišli svatovi. Rj. — Bukovica, 1) istočni kraj Dalmacije izmegju ... *ravnoga Kotara* i Otrisa planine. Rj. 48a.

Kōtārac, *Kotāra*, *m.* čovjek iz Kotara: Al' ne gleda *Kotarac* Jovane. Rj. *vidi* Kotaranin.

kōtārača, *f.* (u Grblju) put kroz koji protječe voda iz kakve lokve. Rj. *kōtārača* (osn. u *kotar*). Osn. 350.

Kōtāranin, *m.* čovjek iz Kotara: Doka tvoji *Kōtāranin* dogju. Rj. *vidi* Kotarac.

kōtārēsa, *n. pl.* u pripovijeci: Se li bako u *kōtārēsa*, da te vućem na nebosa. Rj.

Kōtāri, *m. pl.* Rj. *vidi* Kotar. kraj u Dalmaciji. — *Kotari* od sjevera graniče Zrmanjom, od juga Krcom, od istoka Bukovicom a od zapada morem: Jesi l' čuo Latinsko primorje, kod primorja Ršćanske *Kotare*. Stojan ode u *ravno Kotare*. Rj.

kōtārića, *f. der Korb, corbis.* Rj. dem. *kotarićica.* — *vidi* koš 6, košara, košinič, korpa, krbulja, krto, krošnja, ujerica 1, rüdnjak, sačura, sepet, sepetka, sprtva, tavnik, vretenara. — Zagju... po selima namastirski gjaei s *kotarićima* te daju navoru za jaja. Rj. 55a. U hvati dva noja... pa im onda priviže za noge *veliku kotaricu* u koju on uzje. Npr. 159. Majstor pletikotarića. (...) u narodnu nasemu svaki čoek zna *kotariću oplsti*... Posl. 171. Hvaljene jagode, *prazne kotariće*. 341.

kōtārićica, *f. dem.* od *kotarića*, *das Korben, corbula.* Rj. *vidi* košarica, krošnja.

kōtārka, *f.* (u Banatu) kao ambar, *Art Scheuer, horrei genus.* Rj. *vidi* i žitnica, magacin, magaza.

kōtārkinja, *f.* *kapa kakva se nosi u Kotarima:* A na glavu kapu *kotarkinju*. HNpj. 3, 555. A na glavu turi *kotarkinju*. 4, 335.

kōtārčina, *f.* (u Srbiji) noveci što su se plaćali spalijama u ime desetka od sijena, *der Heuschate, de unac foeni.* Rj. isp. *kotar* 1.

kōtārski, *adj.* od *territorium spectans.* Stulli. što pripada *kotaru, kotarina. vid* sreski.

kōtālica, *f.* koja koti. — Sedam ima braće Hrnjićica, i imaju *kotlicu mamu*. HNpj. 1, 323.

kōtilo, *n.* mjesto gdje se ko okotio, *Geburtsort (schimpflieh), locus natalis.* Rj. *za čorjeka kaže se s porugom.* isp. jagnjilo. — 1 s njima se na kraj ne dolazi, dok s' nevjerno ne utre kotilo. Šćep. mal. 161. *za nast.* isp. ljefilo 1.

kōtiti, *kōtim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloz.* *na-kōtiti se, o- (i se), u- (se), za- (i se).* — 1) *werfen (von der Hündin, Katze), pario.* Rj. *kaže se za kučku, mačku ili za kakva god drugu životinju (za oca potonju s pogrdom), kad ispušta iz sebe mlade.* isp. lēci. — *Što mačka koti,* sve miše lovi. Posl. 357. *Mačka kučke ne koti* (ne plodi). DPosl. 58. Jala Turci, *kaja ras kotila!* HNpj. 1, 271. — 2) *su se, refleks. werfen, pario.* Rj. *značenje* kao *kotiti*, s razlikom što *ovdje nema objekta.* isp. lēci se.

kōtla, *f.* (u gornjem prim.) kao što je u pluga čimer, tako je u rala *kōtla*: samo što je ona od drveta, i nije odozdo provučena kroz lemeš, nego kroz radicu pred njim. Rj. *vidi* kotlja. — *isp. riječ s takvim nast.* *mla.*

kōtlac, *m. vid* *kotalac*. Rj. — Siromasi Grci odu s dušom u *kotalcu*. Mil. 246 (u *relikom strahu*).

kōtlača, *f. vid* *gvozdenjak* (kotao). Rj. *kotao od grožaja.*

kōtlār, *kōtlāra*, *m. der Kesselschmied, ahenarius.* Rj. *koji gradi kotle, vid* *kazandžija.*

kōtlārov, *kōtlārov*, *adj.* Rj. što pripada *kotlāru.*

Kōtlenik, *m.* planina u Srbiji. Rj.

kōtlić, *m. dem.* od *kotao*. Rj. — Načini sve posugje za oltar, lonce i lopatice i *kotlice* i viljuške i mašice. Mojs. 11, 38, 3.

kōtlima, *f. augm.* od *kotao*. Rj.

kōtlōkrp, *m. der Kesselflicker, ahenorum refector.* Rj. *koji kotle kрпи.*

kōtlōkrpov, *adj.* što pripada *kōtlōkrpu:* Nazimac kus kopa bus pod *kōtlōkrporom* kućom (ovo je nekakva zagonetka, ali ne znam šta znači). Rj. *odgonetljaj:* krtica i krtičnjak.

kōtlōnoše, *kōtlōnoša*, *f. pl.* prve ospice koje se

pojave u kakvome injestu. Kažu da se *kotlošno* lano prebolijevaju, i slabo ko umire od njih. Rj. *kotlošno*. — *rječi tako složene kod bremenoša.*

kotluša, *f.* u luosk., a u Sinju *bakra*, u primorju *l.p.č.* zemljan sud koji se nastavlja na vatru kao kotur, *Art. irdenes Tischirr. vas quoddam fictile.* Rj. *v. l. i* pinjata. — Provrilo, provraz (u kotla i u *kotluše*). Rj. 604a. Ako stijena *kotluši*, jao *kotluši*; ako *kotluša* stijeni, jao *kotluši*. Posl. 8. *rječi s takim nast. kod ajgiruša.*

kotlja, *f.* (u Hrv.) od drveta što se pred cimerom od one daske na koju se natiče lemeš provuče gore kroz gredelj (kao i cimer). *cf.* kotla. Rj.

kotobaniti se, *kotobānīm se*, *v. r. impf.* (u C. G.) *vult. baniti se*. Rj. *dičiti se, hvaliti se, ponositi se, razmetati se.*

kotobanja, *f.* — 1) (u Srbiji) *der Hühnerkorb, gallinarium (ad ova ponenda)*. Takove se *kotobanje* opletu od bijele loze, pa se objese ispod strehe. Rj. — *b'nja*. Ista riječ mislim da je druga pola u složenoj: *kotobanja*, a prva je pola osnova u *kot*. Osn. 192. *kot, kotur, kotarica, gdje kokoši nose jaja*. — 2) (u Srijemu) kukuruzni koš nalik na čardak, *eine Art čardak zum Kukuruz, horrei genus*. Rj. *vidi kukuruznjak*. 3a.

kotobanjēnje, *n.* (u C. G.) *vidi banjenje*. Rj.

Kōtor, *m.* Cattaro. Rj. *grad u južnoj Dalmaciji*. **Kōtoranin**, *m.* *Einer von Cattaro, Cattarensis*. Rj. *čovjek iz Kotora*.

Kōtorka, *f.* *Eine von Cattaro, Cattarensis mulier*. Rj. *ženska iz Kotora*.

Kōtorski, *adj.* Rj. *što pripada Kotoru*. Nije zime ni zimece do *Kotorske tripunje*. Posl. 215.

kōtrlj, *m.* — 1) *srebrom ili zlatom izrezeni vrh u ženskih kapa džega*. — Tepe. *kotrlj svrh tjemena u džega*, *cf.* tepeluk. Rj. 736a. *vidi i tjemenača* 2. — 2) *oplatnik koji žene stavlja u glavu za nositi teške stvari*. Stullj. *vidi kotnljač, spara, svitak* 3. — *za obličje isp. ovrj, odake amo prenesen uke.*

kōtrljan, *n.* *die Feldmannstreu, eryngium campestre Linn.* Rj. *biljka*.

kōtrljanje, *n.* *das Rollen, Kollern (ein Spiel), volutio*. Rj. *verb.* od 1) *kotrljati*, 2) *kotrljati se*. — 1) *radnja kojom tko kotrlja što*. *vidi kovrljanje*. — 2) *radnja kojom se tko kotrlja, dem. kotrskanje*.

kōtrljati, *ljam, v. impf.* — 1) *rollen, volvo*. Rj. *vidi kovrljati, koturati, valjati*. — 2) *sa se, refleks. rollen (spielen) volvo: Kotrlja se Golotrbu Ivo*. Rj. *vidi valjati se*. Rj.³ *dem. kotrskati se, v. pf. slož. kotrljati se, uskotrljati se*. — Pečen hljeb ječmen *kotrljaše se* k okolu Madijanskom. Sud. 7, 13.

kōtromānac, *kotromāna, m.* u Rj.: Lazaret, die Quarantäne, *cf. kotromānac*. Rj. 320b. *a riječi nema na mjestu, vidi kontumae, kontumanac*.

kōtrskānje, *n.* *dem. od kotrljanje*. Rj.

kōtrskati se, *kām se, v. r. impf. dem. od kotrljati se*. *Djeca se kotrskaju* o vaskrsenju polupanim jajima (u Srijemu). Rj.

kōtūljāc, *kotuljača, m.* (u Podgorici) *vidi spara*. Rj. *kao gužva od krpe, što se meće na glavu kad se što nosi na glavi, vidi i kotrlj* 2, *svitak* 3.

kōtūr, *m.* Rj. *dem. koturić*. — 1) *vidi kolut*. Rj. — 2) *der Wachsstock, glomus*. Rj. *voštani svitac*. — *značenje (korijenu) vrtjeti se, savijati se, okruglu biti: kotuž, kotur ... kotuljač ... kotrljan, kotrljati ... Korijeni* 231.

kōtūrānje, *n.* *das Rollen, volutio*. Rj. *verb.* od 1) *koturati*, 2) *koturati se*. — *radnja* 1) *kojom tko kotur i što*; 2) *kojom se što kotura*.

kōturašan, *kōturašna, adj.* t. j. točak, kad se glavina izjede iznutra, pa točak klamice i krivo ide. Rj.

kōturati, *rām, v. impf.* — 1) *rollen, volvo*. Rj. *vidi kotrljati, kovrljati, isp. valjati, v. pf. slož. dokoturati*. — 2) *sa se, refleks.* — a) *vidi kolutati se*.

Rj. *metati se kotura (diskosa)*. — b) *kao okretati se unakolo*. — Nikada ne prestajući *kotura se* ona (zemlja) okolo sunca. Priprava 93. Oko ovijeh planeta *koturaju se* opet druge, 94.

kōtūrić, *m.* *dem. od kotur*. Rj.

kōtūrići, *m. pl.* *vidi kolature*. Rj. *i syn. ondje*.

kōv, *kōva, m.* — 1) *konjski, das Gerath zum Pferdbeschlagen, instrumenta calcandis equis*. Rj. *oruđe za potkivanje konja*. — 2) *kosni, das Denzelzeug, instrumenta feniseae fulci aruendae*. Rj. — *klepci, kosni kor* (babica i klepac) Rj. 273b. *Otkor, vidi kor kosni*. Rj. 476a. — 3) *ženski, vidi ukovica*. Rj. *ukorani novei što žene nose kao nakit na glavi*. — 4) *der Beschlag, ornamentum*: *Zlatni kore i srebrni da ljepo ti sjaš*. Rj. *kao okor, okovica, Zlatni kore i srebrni, lijepo ti sjaš! Vuk tumači: t. j. toke, kopče i ostalo srebro i zlato na haljinama i na oružju*. Npj. 1, 69. *Zarki kore i srebrni, da divno ti sjaš! Kor.* 83. — 5) *čovjek staroga kova* (t. j. jak i zdrav kao što su stari ljudi bili), *Schlag, constitutus*. Rj. *vidi gragja* 3. — Staroga je *kova* (zdrav kao ljudi prejašnji što su bili). Posl. 294. *Sluškinja ona kaže maloj kraljevnoj kćeri, da je ona baš sasvijem drugoga kova, nego li što su drugi ljudi*. Priprava 57. — *kov, okov ... kovati*. Korijeni 39.

kōva,* *f.* *Schöpfmeier, urceus*. Rj. *sud kojim se voda crpa iz bunara, vidi kabao, romijenca, rumendža, sić, vjedro* (na bunaru). — *Onda ide na tavnička vrata, i donese jednu koru vina, na uzicu spušta u tavnicu*. Npj. 3, 122.

kōvāc, *kováča, m.* — 1) *der Schmied, faber*. Rj. — *Kovuć kuje, kovačica prede*. Rj. 281a. *Nalbanta, korač što potkiva konje*. Rj. 393a. *Studentekp, vidi hladnokov*. Rj. 722a. *Hladnokor*. Rj. 804b (*pogrdu kovaču*). *Kovač za to ima klijeste da ruke ne žeže*. (Čoek za to ima mlagjega da ga u tešku poslu zamijeni). Posl. 135. *augm. kovačina*. — 2) (u Šumadiji) *vidi šljuka* (?). Rj. *alcedo ispida L.* Rj.³ *ptica, isp. kokoška* 4. — 3) (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. *Heringskōnig, zeus faber L.* Rj.³

kōvāc, *Kováča, m.* *vidi Kovači*: *Pokupi mi po ravnu Kovaču*. Rj. *nekakav kraj*.

Kovāčanin, *m.* *čovjek iz Kovača*; *Pokupi mi po ravnu Kovaču pet stotica silnih Kovačuna*. Rj. *isp. Kovačina*.

kōvāčev, *adj. des Schmiedes, fabri*. Rj. *što pripada kovaču*.

Kovāči, *m. pl.*: *Te je šalje u Kovače ravne*. Rj. *vidi Kovač kraj nekukur*.

kōvāčica, *f.* *die Schmiecin, uxor fabri*: *Kovač kuje, kovačica prede*. Rj. *kovačevu ženu*.

kōvāčina, *f.* — 1) *die Eisenspanne, stricturae ferrē*. Rj. *što otpada od grožnja kad se kuje, isp. opiljeći, pospa*. — 2) *augm. od kovač*. Rj.

Kovāčina *Ramo*: *Na Turčina Kovačinu Rama*. Rj. *Prvu Turčin kujiju nakitio, te je šalje u Kovače ravne na Turčina Kovačinu Rama*. Npj. 3, 109. *po ovome Kovačina kao da je što i Kovačanin*.

kōvāčkī, *adj. der Schmiede, fabrorum*. Rj. *što pripada kovačima ili kovaču kojemu god*. — *Kvasilica kovačka*. Rj. 267b. *Lijevom rukom maši se za kolac a desnom za malj kovačkē*. Sud. 5, 26.

kōvāčnica, *f.* *die Schmiede, fabricu ferraria, zgrada u kojoj kovač kuje*. — *riječi s takim nast. kod ceduljarnica*.

Kōvana, *f.* *ime žensko*. Rj. — *Kovana* (osn. će biti u *Kora*, koja nije u običaju), od *Kotrljka*. Osn. 141. *imeu žensku s takim nast. vidi kod Andrijana*.

kōvāndžija,* *m.* *der Bienewärter, apiarius*. Rj. Rj. *vidi pčelar*. — *Neradin uzme ... za čele kovandžiju*. Npj. 72.

kōvāndžijin, *adj.* Rj. *što pripada korandžiji, pčelarov, pčelarov*.

kōvāndžijunka, *f.* *die Frau des Bienewärters*,

uxor optarii: Da subaše ljube korandiljke, a andžije mlade stanarice. Rj. *žena korandiljinu*.

Kovauluk (kovānluk)*, *m. vidi* uljanik. Rj. *vidi* i pčelinjak. — A Stanojlo ode Bijeljini, i optraži Turske korandilke. Npj. 4, 332.

kováňje, *n. das Schmieden, cusio*. Rj. *verb.* od kovati. *radnja kojom tko kuje*. — Ljuskavo gvozdžje, koje se ljušti u kovanja. Rj. 339b.

kováranu, kōvāran, *adj.* (u C. G.) *falsch, astutus, cf. lukav*; mudar i kovan. Rj. — *kovan* (od osnove koja nije u običaju a koja je postala od osnove koja je u kor). Osn. 178.

kovářstvo, *n. die Schlanheit, astutia, cf. lukavstvo*. Rj.

kováti, kŭjēm (po ist. kraj. može se čiti i *kōvēm*), *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* na-kovati, o-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, s-, sa-, u-, za-; ispekivati, *v. impf. slož.* o-kivati, od-, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, u-, za- — **1)** *schmieden, cudo*. Rj. — Ali ga (*oračje*) on lepo očisti i uredi te sine kao novo *kozano*. Npr. 28. Bolje zlato i poizerato nego srebro iz nova *kovato*. Posl. 22. Bog ubio sabadžije, koji *kuju zlatne sa'te!* Npj. 1, 186. Kovač klijestima radi na živom ugljvlju, i *kuje čekićem*. Is. 44, 12, sa se, *pass.*: Varnica se u njih (u Ornogoraca) zove ono što odskače od *vrucā gvozdja kad se kuje*. Rj. 231a. u *prenesenom smislu*: David doznavši da mu Saul *zlo kuje*, reče Avijataru. Sam. I. 23, 9. — **2)** *novce, Geld prägen, cudo*. Rj. — **3)** *konja, das Pferd beschlagen, mutio pedes equi soleis ferris*: Te junaci *konje kuju*. Rj. *vidi* potkivati. — *Mila konja* na Bosni potkiva, *ne kuje ga*, čim se *konji kuju*, već *ga kuje srebrom i olovom*. Npj. 1, 15. sa se, *pass.*: Mrivi se *konji ne kuju*, nego raskivaju. Posl. 183. — **4)** *kovati koga u zvijezde*, t. j. hvaliti, Rj. *Kovati* ili *podizati koga u zvijezde*. Rj. 201a.

kōvča, *f. das Heftel (eigentlich das Oehr), fibula*. Rj. *vidi* kopča. *npraro ženska kovča. isp. kovčar, kovče. dem. kovčica. vidi* čupica, spona 3.

kōvčali, *adj. indecl. mit Hefteln geziert, fibulatus*: Obukla je *kovčali* čakšire. Npj. 3, 350.

kōvčar, kovčara, *m.* (u C. G.) muška kovča, *der Haken (eines Heftels), fibula*. Rj. *vidi* kukac, mužjak.

kōvče, *f. pl. die Heftel, fibulae*. Rj. *kovča* muška i ženska zajedno. *vidi* kopče. — *Muče, korče* na prsima, *cf. imbrete*. Rj. 342a. Sa strane manje pločice, pod kojima su *korče* (za *spučanje*). Rj. 621a. Na nogama *kovče* i čakšire ... iz *kočči* su sindžiri od zlata, na sindžirim' sitne titreike. Npj. 3, 119 (*isp. gen. pl. kod* kopče — Mojs. IV. 31, 50 — *kopača*). Dade braći puške Taljanke ... i *ubave kovče* i čakšire. 3. 298. *Zlatne* su im *korče* do koljena. 5, 288.

kōvčeg, *m.* (u Herc.) *die Kiste, Truhe, arcu, cistu*: Pa odože u bijelu erkvu od *korčega* više Petra svetog, svetog Petra *kovčeg* celivaše. Rj. *vidi* sanduk, skrinja, skrinja. *dem. kovčežić*. — Kad stvari ove slože u skrinju (*kovčeg*), svāk baci u nju po kakav novac. Kov. 51. Načini sebi *kovčeg* od drveta. Mojs. I. 6, 14. Umrije Josif ... i pomazavši ga mirisima metnuše ga u *kovčeg*. 50, 26. *riječi s takim nast. kod* čepčeg.

kōvčežić, *m. dem. od kovčeg*. Rj. *vidi* sandučić. — Gjeću od matere sakrije, zatvori ih u *jednu korčežić* ... Hajde s *ovijem korčežićem* te ga zakopaj u zemlju. Npr. 234. *Korčežić* za istoriju, jezik i običaje. Kov. I. Kad ga ne može više kriti, uze *korčežić* od site. Mojs. II. 2, 3.

kōvčica, *f. dem. od kovča*. Rj. *vidi* kopčica.

Koviljača, *f. selo* u Jadru (pod Gučevom, blizu Loznice). Rj. u Srbiji.

kōvilje, *n. das Friemengras, stipa pomatu* Linn.: Lepa Pava u *korvilju* spava, njoj se Rade kroz *korvilje* krade. Rj. — *Smilje* i *korvilje* (u. p. to je, ovo je; t. j. to je prema drugome zlu ništa). Posl. 290.

Kōvilje, *n.* namastir u Starome Vlahu pod planinom Kobiljem. Rj.

Kōviljka, *f. ime* žensko. Rj. *ženska imena* od bilja kad Višnja.

kōvica, *f. die Matze (das Monzhans), minuta*. Rj. *zgrada gdje se kuju novci*. — U nas nema ni livnice ni *kovnice*. Rj. 327a.

kovčan, *m.*: Uj macane *korčane* (reče se mačku). Rj. *isp. kovčasti*.

kōvrčasti, *adj. kraus, crispus*. Rj. *vidi* kyre, krečav, kudrav, kuždrav. — Bagun, bagunac, svinja koja ima *kovrčastu čekinju*. Rj. 11a.

kōvrčanje, *n. das Krauseln, za crispari*. Rj. *verb.* od *kovrčiti*. *radnja kojom tko kovrči što*.

kōvrčica, *f.* (u Srijemu) *ponajviše se govori pl. kovrčice, das Haarlöckchen, cincinnulus*. Rj. *kovrčasta dlaka, kovrčasti vlasi, vidi* uvajka, vitica; krkmeta, zulovi.

kōvrčiti, čim, *v. impf. krauseln, crispo*. Rj. *činiti da bude što kovrčasto. v. pf. zakovrčiti*.

kovrdin (mač), ne znam ni ja kakav je to mač. Npj. 2, 301 (Vuk). — *Potegaše muče kovrdine*. Npj. 2, 185.

kovrdžak* *m. die cylindrische Matze der Männer in Bosnien, mitra cylindrica virorum*. Rj. *risika a obla muška kapa u Bosni*. — Delije su sve konjici, i imaju visoke *erme kape kovrdžake*. Rj. 115b. *vidi* kovrdžik.

kovrdžik* *m.* (u Srijemu) *vidi* kovrdžak. Rj.

kovrljāk, kovrljāka, *m.* (u Petrovu polju) kao *gužva* od crvena i erma, što žene nose na glavi, a preko toga okrugla (jašmak-bošču), *Art Kopfbedeckung, vittae genus*. Rj.

kovrljanje, *n. vidi* kotrljanje. Rj.

kovrljati, ljām, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* kotrljati. Rj. *vidi* i koturati. *isp. vāljeti. v. pf. slož.* skovrljati se.

kovrtāc, kovrtāca, *m.* onaj *kolutić* (od *gvozdja* ili *pirinča*) što se njime listovi od tjestja sijeku, *österr. Kropfenradl, cf. devernaviš*. Rj. *vidi* i *navišnjak*, *manuza* 2.

kōvrtanj, kōvrtanja, *m.* savijeno što u kolo, *n. p. kosa* na glavi, *die Runde, orbis*. Rj. *riječi s takim nast. kod* bacanj.

kōza, *f. (gen. pl. kōzā)*. — **1)** *die Ziege, capra*. Rj. *dem. kozica*. — *koza*: baljasta, baljava, bāra, bekarica, bilja, brnja (brnjasta), brnješa, crvenika, cvjetoša (cvjetasta), čadeša, čuloka, dragoresa, golu-bica, jakača, kamenjača, lāsa (lasasta), lomigora, lje-pošeta, māke, mora-sa, muzara, pojasića (pojastasta), prvokoska, dvokoska, troskoska, rigja, rigješa, rogoša, sabljarka, šugava, šūka (šukava), šūša (šušava), vekavica, vranča, zelenoša, žutaria. — *Bržgā*, *n. p.* krava, ova, *koza*. Rj. 43b. Ova je *koza iskozila sve ove koze*. Rj. 233b. *Iskoze se koze*. Rj. 233b. *Opodajčiti*, *n. p.* kravu, ovcu, *kozu*. Rj. 463a. Dokle ne bi prebrojila ... na kučki dlake, *na kozi strunje*. Rj. 367b. *Prca se koza*. Rj. 619a. U svinja ... zove se salo, a u govečeta, *u koze* i u ovcu *laj*. Rj. 663a. Još (se) nije *koza okozila*, a *kozle* igra po polju. Posl. 114. *Koza ne prska* dokle ne vidi vuka. 138. Pa se lvo vere oko klada, *k'o šugava koza* od obada. Npj. 3, 197. Sedam hiljad' bijelih ovaca, pet hiljada crvenijeh *koza*. 4, 186. Eka stoji *koza* za jarići, a jarića dreka za *kozama*. 4, 187. — **2)** *vidi* pl. *koze*. Rj. *vidi* lažila, makare, skele. — **3)** *koza (Holzbank)*, za rezanje drva, u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin. *pravna na koju se metne čjepanica, da se prepili; der Holzbock, Sägebock*. Iveković.

kozalac, lea, *m.* — **1)** u pluga ona gredica što sastavlja gredelj i plaz. Rj. — **2)** nekaka trava, *artemisias dracunculoides* Linn. *cf. kozlac, zakozlik*. Rj. *arum* L. Rj.²

kōzalina, *f.* (u Risnu) *vidi* kaluža. Rj. *mjesto gdje se bacu smetlišće*. tugja *kozalina* (casalino). Osn. 163.

kōzār, kozāra, *m.* — **1)** *der Ziegenhirt, caprarius*.

Rj. *koji čuva koze, vidi kozopaša*. — Uzme za ovce ovcara, za koze kozara. Npr. 72. — 2) (u Dubr.) krut varak, *das Knistergold, aurum tremulum*. Rj. isp. klobodan, telej, šik, žik.

kôzâr, Kozâra, *m.* planina u Bosni: 1) uteče u Kozar planinu. Rj.

kôzara, *f. der Platz wo die Ziegen geschlachtet werden, mactum caprarium*. Rj. mesarnica gdje se kolju koze. — Tu se načini i kozara, jedni seku, jedni mere, jedni novce primaju. Npr. 80.

Kôzara, *f.* planina u Bosni više Moutice. Rj.

Kôzârac, Kozârca, *m.* grad u Bosni pod gorom Kozarom na rijeci Kozaruši, koja utječe u Gomionicu Gomionica u Sanu, a Sana u Um). Rj.

kozârev, *adj.* vidi kozarov. Rj.

kozârica, *f.* — 1) *der Ziegenstall, stabulum*. Rj. kozju kozara. — 2) *die Ziegenhirtin, capraria*. Rj. koja čuva koze.

kozârina, *f. das Ziegengeld (für den Hirten), pecunie pro capra pascenda*. Rj. plata kozaru ili kozaricu.

kozârov, *adj.* Rj. što pripada kozaru. vidi kozarev.

kôzârs-kî, *adj.* — 1) *der Ziegenhirten, caprarium*. Rj. što pripada kozarima ili kozaru kojemu god. — 2) govori kozarski, *cine Art Rothwälsch: krdokrjpi krdckrni*, t. j. dogji meni; krdokrdckrši krdokrdê, t. j. donesi vode, i t. d. Rj. isp. gegavački, poslovički.

Kozârûša, *f.* rijeka u Bosni. Rj.

kôzbaša, *f.* (u Lici) koji naprijed kosi pred kosima, njemu se obično za stolom daje od bravčeta rep, *Mäher der den andern vorangehet, fociuiscera primus*. Rj. koz-baša, *prva pola od kositi, druga pola baša, koje vidi*.

kôze, *f. pl. (gen. kôzâ) das Baugerüst, machina aedificationis*. Rj. 282a. vidi lazla, makare, skele. — Učale, koze od drveta na kojima se plug vozi od kuće na njivu i s njive kući. Rj. 68b. Nije se kamene moglo nositi drukčije do na kozama. Rj. 283a.

kôzica, *f.* — 1) *dem. od koza*. Rj. — 2) (u Hrv.) *cin irdener Dreifuss, tripus fetilis*. Rj. vidi šerpa, šerpenja, šerpinja.

kôzice, *f. pl. (u Baranji) vidi ospice*. Rj. vidi i boginje, kraste, šeše.

kôzina, *f.* — 1) *die Ziegenwolle, lana caprina, cf. kostrijet, kočet, kozjevina*. Rj. kozja dlaka. vidi i kočina 1, kozlina 1, — 2) *Ziegenfell, pellis caprina*. Rj. kozja koža. vidi kozlina 2.

kôziti, kôzim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iskoziti (i se), okoziti (i se). — 1) *werfen (von der Ziege), pario*. Rj. *kaže se za kozu, kad ispušta iz sebe mlade*. — 2) *sa se, refls. werfen (von der Ziege), pario*. Rj. *znaučenje kao koziti, s razlikom što ovdje nema objekta*. — Dvokoška, kozu koja se drugi put kozi. Rj. 113a.

Kôzjâk, *m.* planina u Dalmačiji (u Kosovu blizu Kninja). Rj.

Kôzjan, *m.* planina u Hrvatskoj u Otočkoj regementi. Rj.

kôzjevina, *f.* — 1) *das Ziegenfleisch, caro caprina*. Rj. kozje meso. — 2) *die Ziegenwolle, lana caprina, cf. kozina 1* Rj. i *syn. ondje*.

kôzji, *adj.* *Ziegen, caprinus*. Rj. što pripada kozi, kozama. — Vek, kozji glas. Rj. 56b. Kozja brada, *f. der Boeksbart, tragopogon pratensis* Linn. Rj. 282b (*biljka*). Kozji rogovi, *m. pl. dreitheiliger Zweizahn, bidenus tripurata*. Rj. 282b (*biljka*). U cara Trojana kozje usi. Npr. 150.

kozjôbrad, *m. ein Schimpfwort, convicium*: Od kad mi je u dom došla, svakome je ime našla: svekra zove kozjôbrade. Rj. u koga je brada kao u koze, kozja brada, *pogrdla čorjeka, isp. kozoš*. — *isp. tako slož. riječ golôbrad*.

kôzlac, kozlâca (kozâlca), *m.* (u Srijemu) vidi ko-

zalac. Rj. — Kozalac, koji glasi i *kozlae* (u prvom je umetnuto *a* među *zl*; od osn. od koje je *kozle*). Osn. 337.

kôzle, kôzleta, *n.* (po jugozap. kraj.) vidi jare (u Crnoj Gori dok sisa donde je *kozle*, a poslije jare do godine, pa onda *drize*, pa *trečak*, a žensko *uhotka, uhotka*): Još (se) nije koza okozila, a *kozle igra* po polju (Posl. 114). Rj. — Od zla dužnika i kozu bez *kozleta*. Posl. 233. *pl. kozličii*.

kôzletina, *f.* koža od kozleta, *das Fell von einer jungen Ziege, pellis capellae aut capri juvenis*. Rj. — *takve riječi kod divljatina*.

kôzličii, *n. p.* (po jugozap. kraj.) vidi jarići. Rj. jedinica kozle. — Babini jarići, *babini kozličii*, babini pozajumenici, babini ukovi. Rj. 10a. Kako će odijeliti jaganjce od *kozličii* sam nebeski pastir. DP. 106.

kôzlina, *m.* — 1) vidi kostrijet. Rj. kozju dlaku, vidi i kozina 1, i *syn. ondje*. — 2) (u C. G.) kozlina kozja koža, *Ziegenfell, pellis caprina*. Rj. vidi kozina 2.

kôzûnik, *m.* zidine od staroga gradića u nahiji Kruševačkoj na desnoj strani Rasine. Rj.

kozôder, kôzômor, *m.* (u Dubr.) rjavo vrijeme (osobito u proljeće) kad koze eravaju, *cf. kozoder*. Rj. — *Kozomor* zao je zimi, a gori ljeto. DPosl. 50.

— *kozo-mor, mor* (korijen koji je u *mrjeti*), *kozômor, mišomor*. Osn. 24. *kozo-der, druga pola od drijeti, derati, tako slož. riječi kod greboder*.

kozôderac, kôzôdêrea, *m.* (u Dalm.) nekakav vjetar od koga eravaju koze. Rj. 3 *isp. kozoder*.

kozôpaša, *m.* (u Boci) der *Ziegenhirt, caprarius, cf. kozar: Kozopaše nadmontaše*. Rj. *kozo-paša, koji koze pase*. — *posloviči: Kozopaše nadmontaše dodaje Vak: Oni koji su bili ništa — pasli koze — postadoše gospodari — nadvisiše nas*. Posl. 139. *isp. tako slož. riječ voldpaša*.

kôzoš, *m.* matori kozoš! reče se staru čovjeku, *Schimpfwort, convicium*. Rj. *pogrdla, isp. kozjôbrad*. — *Kozoš* (osn. u kozu). Osn. 359. *riječi s takim nast. kod bogatoš*.

kôža, *f.* Rj. vidi kozina, čapra 1. *dem. kožica, augm. kožetina, kozurina*. — 1) *Haut, cutis*. Rj. u čorjeka. — *Vaša, komad kože što se odadre s tijela*. Rj. 55b. Ježi mi se koža. Rj. 251b. *Koža i kosti*. (Gledaj: Jedva mu koža kosti drži). Posl. 138. *Kožu* mu je na obrazu *trrlu* kao u vola. 138. *Koža* nam se ne dere, meso nam se ne ije, ako nemamo obraza, šta imamo? 138. *U znoj se koži nahodi*. (Zlo mu je). 331. Kad se u Srbiji podigne buna na Turke, i njemu kao da uge sto šiljaka *pod kožu*. Npr. 4, IX. — 2) *das Fell, pellis*. Rj. od životinje. — *koža: atibur, bivoljača, erkanica, čapra, zagričava, izlužena, konjina, kordovan, kozina, kozletina, kozlina, mišja, mrledina, ovcina (ovčja), ovmjska, počelak, poguzina, prijesna, saktijan, slanica (soljena), sušica (suba), vučetina, vučina (vučja), zečina, žablja, žavka*. — Varagovati, *strugati izluženu kožu* (kod opančara). Rj. 53b. Varnica, 2) kaca ukopana u zemlju, u kojoj opančari *kože zalazuju*. Rj. 54b. *Perdašiti kožu*. Rj. 494b.

Prijesna koža (koja nije suha, nego onako odmah kad se skine sa živinčeta). Rj. 590b. *Strojiti kožu, cf. činiti*. Rj. 720b. *Ustrojiti kožu, cf. učiniti, uštaviti*. Rj. 790b. *Okrnjati kože, cf. lešiti*. Rj. 827b. *Štaviti kožu, cf. činiti*. Rj. 845b. Gjak u onoj *koži ormjjskoj*. Npr. 149. Iz one žabe izigje krasna devojka . . . samo *žablja koža* ostane na zemlji. 208. Da svaki čovek donese po toliko i toliko *koža od mišera*, i tako za nekoliko dana dobije keć careva haljine od same *mišje kože*. 223. — 3) *das Leder, corium*. Rj. *učinjenu kožu*. — *Prikivačka, komad kože što se metne na peticu, te se utvrdi klincima*. Rj. 591b.

kôžan, kôžna (kôžana), *adj. von koža, coriaceus*. Rj. *što pripada koži, što je od kože*. — Obuku se nekoliko momaka u *kožne haljine* izvrnuvši dlaku

napolje. Rj. 148b. Jovan imaše . . . *pajas kožau* oko sebe. Mat. 3, 4. Stražnja korica u jednoga *kožnog apostola*. Glas, 11, 175. Obukoh se u smokovo lišće i u *kožane haljine*. DP, 89.

kožár, *m. der Gerber, coriarius*. Rj. koji stroji i prodaje kože. *vidi* tabak 2.

koženje, *n. das Werfen der Ziege, partus caprae*. Rj. *verb.* od koziti i koziti se. — *rudnja* kojom koza kozi kozličće ili se kozi.

kožetina, *f. augm.* od koža. Rj. *vidi* kožurina. *takva augm.* kod babetina. — Ja s' ne bojim ni živa kurjaka, a kamo li mrtvih *kožetina*. Npj. 3, 392.

kožica, *f. dem.* od koža. Rj. — Bagana, *kožica jagujsca*. Rj. 11a. Škrnjetica, mala jagujsca *kožica*. Rj. 813a.

kožina, *f.* (u krajini Negotinskoj) *vidi* koža. Rj. **kožujaca**, *f.* bolest kože. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *kožna bolest*. za nast. *isp.* ajgirača.

kožoder, *m.* kad u proljeće udari mčava, te popiše stoka, *ein schlechtes dem Viehe schädliches Wetter, tempestas pecoribus pernicioza*, cf. kozomor, kozoder. Rj. — *kožo-der*, *prva pola riječi* od koža, *druga od derati*, drijeti, *riječi tako slož.* kod greboder.

kožuh, *m. der Pelz, vestis pellicea, pellis villosa*. Rj. *haljina od kože s dlakom*, *dem.* kožušćić, *augm.* kožušina. *hyp.* kožušak. *vidi* kuntoš 2, pršnjak 2, *isp.* opaklija. — Ostrižine, ona vuna što čurčije sastrigu s *kožuhu*. Rj. 474a. Kad izvrem *kožuh* naopako. (Kad se rasrdim). Posl. 117. Na njemu je *kožuh od megjeda*. Npj. 3, 31. *riječi s takim nast.* kad galjuh.

kožuhar, *m. der Kürschner (Pelzer), pellio*. Rj. koji *pravi kožuhe*, *vidi* čurčija, krcnar.

kožuharev, **kožuharov**, *adj. des Pelzers, pellionis*. Rj. što pripada *kožuharu*, *vidi* čurčijin.

kožuharski, *adj.* što pripada *kožuharima* ili *kožuharu kojemu god*. — Cehmaister rufeta *kožuharskoga*. Danica 4, 88.

kožurica, *f.* — 1) die Schwarte, callum. Rj. *podbija koža*, *n. p.* scinjska. — 2) (u Bocvi die Puppe des Seidenwurms, nymphä bombycis, cf. čaura. Rj. *ono u što se uprede sritenu buha*, *vidi* čuhura 3.

kožurina, *f.* *vidi* kožetina. Rj. *takva augm.* kod baburina.

kožušak, **kožuška**, *m. hyp.* od kožuh. Rj.

kožušćić, *m. dem.* od kožuh. Rj.

kožušina, *f. augm.* od kožuh. Rj. — *takva augm.* kod bardačina.

krača, *f. vidí* plečka, *der Vordersehinken, petaso*. *dem.* kračica. — *govori se u Hrv. ozn.* u krak.

kračauje, *n. das Kürzwerden, to brevem fieri*. Rj. *verb.* od kračati. *stanje koje biva kad što krača*.

kračati, *čim, v. impf. kurz werden, brevior*. Rj. *kratak postajati*. *v. pf. slož.* okračati, skračati se. — *postanjem* od kratak, *pretvorivši se k u č* *ispalo je t pred č*.

kračica, *f. upravo je dem.* od krača; *ali u Baniji govori se upje* za kraču. P. Leber.

kračian, *adj. dem.* od kratak, *takva dem.* kod mlagjan. — Porasle su do tri jele, od odoljena, od umiljena, od tratora granatoga, od *nerenu kračanoga*, od šebuja i ružice, hoj mile moj! Here. 283.

kračauje, *n. das Kürzwerden, brevitiatio*. Rj. *verb.* od kračati. *stanje koje biva, kad što krača*.

kračati, *čim, v. impf. n. p. dan krača, kürzer werden, breviori*. Rj. *krači postajati*. *v. pf. slož.* okračati. — *postanjem* od krači.

kračenje, *n.* Rj. *verb.* od kratiti. — 1) *rudnja kojom tko kratí što (čini da bude kratko)* (das Kürzen, brevitiatio. Rj.). — 2) *rudnja kojom tko kratí komu što (ne dopušta)* (das Hindern, impeditio. Rj.).

kradba, *f.*: Dijela u *kradbi* ne će bog ni boginje. DPosl. 16. *kradba, kragja*; ima i Stulčić. XII. *vidi* i tadbina, lupeština, hrsuzluk. — *za nast. isp.* berba.

kradikoza, *m.* (u C. G.) Ziegenlieb, qui caprus

furatur. Rj. *kradi-koza, koji kradi kože isp.* konjor-kradica.

kradimice, *vidi* krišom. Rj.^a *adv.* *vidi* i kradom, i *syn. ondje*. za *kradit* *na posljednjem slogu isp.* ameticve.

kradljiv, *adj. diabesch, furac*. Rj. *koji rado krade*. — U tvrdla oca *kradljiva gjeva*. Posl. 337.

kradljivac, **kradljivec**, *m. diabischer Mensch, furac*. Rj. *kradljive čorjke*, *isp.* bunistar, hrsuz, hrsuzin, konjor-kradica, lopov, lupez, policar, polozar, tat. Tako *kradljivac* mora dvaput ukradenu stvar platiti, ili je vratiti i jedan put platiti. Milos 192.

kradljivica, *f. die Stieherin, diabisches Weib, fur, femina furac*. Rj. *kradljiva ženska*, *radi* lupezica, hrsuzica.

kradom, *heimlich, occulto*. Rj. *adv.* *radi* kradimice, kradimice, kramice, kriomice, krišom; *tajno*, *potajno*, *tajno*, *tajom*; *ispod žita (kao krišom)*. — Sto mi se *kradom* ne krade kroz one lage zelene. Rj. 493b. Smignuti, *kradom* pobjeći. Rj. 814b. Da sutra u jutro rano *kradom* do nje dođe. Npr. 120. Sakupio trideset jamaka, a sve *kradom* od sestrića svoga. Npj. 3, 211. Za što *tajno* pobježe i *kradom* otide od mene? Mojs. 1, 31, 27. — *postanjem* od krad (krasti) koji se samo u *instrum.* govori kao *adv.* *verb.*

kraguj, **kragujca**, *m.* nekaka tica koja se pripitomi pa hvata druge tice kao soko (vesta sokola, Würg-falk, falco feldgigi Schleg. Rj.^a), cf. aknađza, žurica. Rj. *hyp.* kragujac, kragujak. — Sva gospoda sokole ponela, a Dragija malena *kragujca*. . . *kraguj ptica* utve ne uhvati. Npj. 2, 450.

kraguj, **Kragujca**, *m.* ime muško. Rj.

kragujac, **kragujca**, *m. hyp.* od kraguj. *vidi* kragujak. — *Kragujac* je da lovi, a prepelica da hježi. DPosl. 50.

kragujak, **kragujka**, *m. (voc. kragujće)* *hyp.* od kraguj: O ti vuče, moj *kragujće*. Rj. *vidi* kragujac.

kragujev, *adj. što pripada kraguju*. — Te staze ne zna ptica, niti je vidje *oko kragujcero*. Jov 28, 7. *za nast. isp.* alatov.

kragujevac, **Kragujevca**, *m.* varoš u Srbiji. Rj.

kragujevački, *adj.* Rj. što pripada *Kragujevcu*.

kragujevanin, *m.* Rj. *čorjek iz Kragujeva*.

krājja, *f. der Diebstahl, furium*. Rj. *vidi* kradba, i *syn. ondje*. — Kod (tolike braće i kod) sre *krājje* pa na božić bez mesa. Posl. 137. Niti se pokajase od ubistva svojijeh . . . ni od *krājja svojijeh*. Otkriv. 9, 21.

Krajsav, *m.* ime muško. Rj. *takva imena kod* Berisav. — *Kraji-sav* (prva je pola od *kraj*). Osn. 17. *hyp.* Krajin.

Krajsava, *f.* ime žensko. Rj. *takva imena kod* Dikosava. *Krajsava*. Osn. 19. *hyp.* Kraja.

krāj, **krājja**, *m. (pl. krājjevi, krājjeva)*. Rj. *dem.* *krājjeak*. — 1) *der Rand, das Ende, der Saum, finis, margo, limes: kraj* od marame; *otišao na kraj svijeta: od kraja do konca*. Rj. *kao konac, svršetak, meaja, ono u čegu što je okrajika u hljebu*. *vidi* čenar 1. — Ajam, ono, kao *prednji kraj od sanava*, što stoji upregnutu konju oko vrata. Rj. 2b. Aftulja, *gređa krajem* iznutra, na kojoj druge grede stoje. Rj. 8b. Oni (bangjeni) kašto dolaze i u varoš, ali samo s *kraja* i to jednako na oprezu. Rj. 14b. Tjera mak na konac (kad ko što hoće do najmanjega da *istjera na kraj*). Rj. 312b. Kuća od sjeka, t. j. od brvana, koja su na *krajevima* usječena jedno u drugo. Rj. 683b. Skuti, *donji kraj košulje*. Rj. 689b. Uperak u debela *konca tanje kraj*. Rj. 784a. Zove divljan *gjaka* da s njim jede . . . *gjak meće u usta pa opet baca u kraj*. Npr. 148. Sjedne u jedan *kraj od bašće*. 253. Jedva *kraj s krajem* sastavljam. (Jedva *nabavljam* ono što mi treba za življenje). Posl. 111. Pohvatati nu se *krājjevi* (od luži). 257. Čuje se glas ovoga slova (h) vrlo dobro *na kraju riječi*. XXII. Gjevojka se svatovima

nada, po polju je bosiljke sijala, *krajem polja* ružicu rani. Npj. 1, 39. Ali Čincar iz kraja povika: «Stani, Turci! nijesi uteklo!» 4, 207. Bože! vijor od planine pušni, da *razgumi* maglu u *krajere*, da ja vijgu, čija gine vojska. 4, 378. Ne mogasuo *tome kraju doći*. 5, 489. *Krajem konja* koplje položio. HNpj. 4, 392. Što se drveć širom raširilo i pokrilo *s kraj na kraj* *sećtu*, to će svijet od grijeha pasti. Here. 313. *S otajem (Grcima)* ne možemo nikako *na kraj da izigjemo*. Sovj. 24. Pročitajte ovo pismo *do kraja*. Straz. 1886, 1449. Da bih ja umro smrću pravd-ničkom i *kraj* moj da bi bio kao njihov! Mojs. IV, 23, 10. Hoće li biti *kraj praznijem riječima*. Jov 16, 3. *Učinih kraj pjesmama*. Is. 16, 10. Još na kraju XIV vijeka dolazi. Istor. 96. Oblici se u ove riječi mogu *s kraja* knjiti . . . i *na kraju* im se može do-dati. Obl. 52. — 2) *die Gegend, regio*: u našem *kraju* toga nema. Rj. *vidi* predjel, mete, metej, meteh. — 3) *istočnijem krajevima* Srbije. Rj. 142a. *Na svemu onome kraju* najslavniji harambaša svoga vremena. Danica 3, 179. Bolje je poznavao *onaj kraj* i ljude *na njemu*. Sovj. 65. — 4) *iz prva kraja*, t. j. isprva, *anfungs, initio*. Rj. *kao iz početka*. — 5) *kao obala, suha zemlja prema moru, jezzeru, vodi*. — Bura se po primorju gdješto zove i vjetar *od kraja* (t. j. sa zemlje). Rj. 49a. Galija već stane *u kraj*. Npr. 70. Najljepša je šetnja blizu mora, a brodišba blizu kraja. DPosl. 68. Otvorio je jedra, a još je *za kraj* vezan. 92. Kao mreža koja se baci u more . . . koja kad se napuni, izvukoše je *na kraj*. Mat. 13, 48.

kraj, Rj. S ovim prijedlogom riječ u drugom pa-dežu pokazuje da je mjesto gdje što biva *na kraju* onoga što znači ona sama, i to *na kraju sa strane*. Sint. 204. — *neben, bei, an, ad*: Gjevojka sjedi *kraj* *mora*. Gjevojka je *kraj* *gor* stajala. Rj. Za to se i sad vide dvije stražare *kraj* *puta*. Rj. 366a. Spopane ga i ubije, navrtni na ražanj i meine *kraj* *ognja* da se peče. Npr. 148. Ja posijah bjelicu šenicu dalek' sela, bliza *puta, kraj* *luga zelena*. Npj. 1, 502. Na vode je tridest Udbinjana, *kraj* *svakoga* dvori po devojka. 3, 188. *za uke*. isp. bez. *prijedlog* *kraj* *uzima* *preda* se *druga*: iskraj, nakraj, pokraj, skraj, ukraj, koje *vidi*.

Kraja, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Krajisava. Osn. 70. *takva hyp. kod* Boja.

krajac, *krājca*, m. *das Ende (von Tuch)*, *latus panni*, cf. *ivica*. Rj. *vidi* i čenar 3, dižga. *kraj* *od čoha, sukna*.

krajcar, f. (*gen. pl. krājcarā*) *ein Kreuzer (österreichische Münze)*, *numi genus*: Nije pargal četrest *krajcara*. Rj. *Austrijski novac, vidi* karantan. — Kako prvi da vrvi. (Vele trgovci kad ujutru *pru krajcaru pazare*). Posl. 126. Ustani *krajcara*, nek sedne grošić. (Kad veći diže manjega, osobito gjeća kad se igraju). 336.

krājcarās, m. koji radi što na krajcaru, *ein Krämer der kreuzerweise handelt, cuppo*. Rj.

krājcin, m. ime muško. Rj. *hyp.* od Krajisav. *takva hyp. kod* Dojčin.

krajugalan, *krajegaona*, *adj.* *kraje-ugalan (Stull* *krajonglan)*, *što pripada krajnomu uglu, Haupteck-, summus angularis, po* *Gričkom žrtovništvo*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene. . . *kraje-ugalan*. Nov. Zavj. VI. Evo mečem u Sionu kamen *krajugalan* izbrani i skupocjeni. Petr. I, 2, 6. *na drugom mjestu ima* *Vuk* kamen od ugla: Gdje je kamen od ugla sam Isus Hristos. Efes. 2, 20. *a tako i Daničić*: Ja mečem u Sionu kamen, kamen izabran, kamen od ugla, skupocjen. Is. 28, 16. *isp.* *ko joj je (zemlji) metno kamen uguoni?* Jov 38, 6.

krajčrak, *krajčeka*, m. *dem.* *od kraj, äusserstes Ende, pars extrema*. Rj. *kao* *krajnji kraj*.

krājčini, *adj.* *što pripada krajini, granici*: Uzmi

sobom . . . Korjenice, *krājčine* junake. Npj. 5, 77. *isp.* *krājčini*.

krājčini, m. (u C. G.) *vidi* *krājčini*: Kako brane *krājčini*ke Turke. Rj. *vidi* i *graničar, seratlja, čorjek koji živi na krajini, na granici, međi*. — No pokupi tvoje *krājčini*ke, moj serdaru, listom Moračane. Npj. 4, 395. Kad boj biju, po talijer davaj na svakoga moga *krājčini*ka. 5, 76.

krājina, f. — 1) *die Grenze, finis, cf. međa*: Kojino je bio desno krilo čjele Bosne i njene *krājine*. Rj. *vidi* i *granica, serat, isp.* i *pokrajina*. — Svaki bratac sebi za užitak *a krajini* šipak. (*Potiska, kad je krajina* — granica — 1751 godine ukinuta). Posl. 277. U Hrvatskoj *vojničkoj krajini*. Kov. 22. Da Bog da da budu među svojom braćom i tujom *krājinom* vazda stimani. 70. — 2) *der Krieg, bellum*: Oj *krājino!* krvava haljino! krvav bio, ko te zaigrao. Rj. *rat, razmirica*. — *Zametnuti, zametati*, n. p. *krājino*, kavgu. Rj. 183a. Otac njezin otpiše da narod primi ono momče za cara, ako li ne će da će on *dignuti krajino* na njih. Npr. 71. Od tada se *zakrevi krajina*. Npj. 4, 330. Da po Bosni čera jaramaze, i umiri sve *krājine* redom po svoj Bosni i Heregovini. 4, 366. Naskoro *zavrgnu se krajina*. Prip. bibl. 62.

Krajina, f. Rj. u različitim zemljama ime *krājino* koji je bio ili je još i sad na krajini (*međi, granici*) zemlje. — 1) *Krajina* Negotinska: jedan komad zemlje između Timoka, Dunava, Ključa i Porečkijeh planina. Rj. — 2) *Krajina* u Bosni na Hrvatskoj granici, *Türkisch-Kroatien*. Rj. *Turska Hrvatska*. — 3) u Boci *Novska Krajina*. Rj.

krājiniti, nfm, v. *impf. Krieg führen, bellum gerere*: I *krājjevi* s carem umiriše, te se nema *s kime* *krājiniti*. Rj. *zametati krajino, ratovati, vojevati*. c. pf. *slož.* *zakrajiniti*.

krājinski, *adj.* *što pripada krajini*. — *Krajinski* je knez sjedio u Negotinu. Rj. 297b.

krājinjene, n. *die Kriegführung, 20 bellum gerere*. Rj. *verb.* *od* *krājiniti*. *radnja* *kojom* *tko* *krājini*.

Krajisav, m. ime muško. *vidi* *Kraisav*. *Krajis*(l)av.

Krajisava, f. ime žensko. *vidi* *Kraisava*.

krājisnički, *adj.* *den (türkischen) Grenzern gehörig, confinis*. Rj. *što pripada krajisnicima*.

krājisnik, m. *der Angreifer, confinis*. Rj. *čorjek koji živi na krajini (granici, međi)*. *vidi* *krājčini*, *graničar, seratlja*. — *Ijuto* li nam plaću *krājisnici*. Npj. 5, 466. *krājisnik* (pred u osnova u starom *krājisšte*). Osn. 273. *isp.*: *Zupe* na granici *zvahu* se *krājista*. DM. 58.

krājni, *adj.* *vidi* *krājnji*. Rj. *što pripada kraju, što je na kraju*. *isp.* *skrajni, skrajnji*. — *Zastavnica, krajna daska* u kreveta (prostoga). Rj. 195b. *Krajnik*, u košnici *krājni sat*. Rj. 298a.

krājnici, *krājnikā*, m. *pl. die Geschlecht der Ohrdrüsen, tumor parotidum*. Rj. *otok zaušnika, isp.* *podušnice*.

krājnik, *krājnika*, m. u košnici *krājni sat*. Rj.

krājnost, *krājnosti*, f. *osobina onoga što je krajno; das Extreme*. — *Kralj* je Vukašin *znatan čovjek*; on je sobom pokazao *zlu krajnost* novog poretka. DM. 83. Uroš na sebi osjeti *krājnost* novoga reda Dušana. 131. Ali dogje druga *krājnost* . . . *Nesrećna* se *krājnost* pokazala na Vukašinu. 133.

krājnji, *adj.* *äusserst, extremus*. Rj. *što pripada kraju, što je na kraju, vidi* *krājni, isp.* *skrajni, skrajnji*. *Najskrajnji* . . . dolazi sam *positiv* kao *komparativ*, *prelazeći* sa *naj* u *superlativ*. Rad 26, 72. — *Poznaju* se *zidine* od nekakve *zgrade*, za koje se ondje *pripovijeda*, da su *krājnji* *ostatak* *Gavanovijeh* *dvora*. Npj. 1, 132 (Vuk). Kad to čuše *ljepe gjevojke, obje* *krājnje* *srednju* *pregledaše*. 2, 151. *Izagnade* se *u tamu najkrājnju*. Mat. 8, 12. *Raspali* se *na njih* *oganj*. *Gospodnji*, i *sažeže* *krājnje* u okolu. Mojs. IV, 11, 1. *Krajnje* se *stvari* *novoga poretka* na

skoro pokazaze na njekim vlastelima. DM. 79. *Otpada krajnje* n od Osnove. Obl. 15.

krajober, m. *der Schnitter am Rande, messor ab extremo latere*. Rj. krajober, koji na kraju bere t. j. žanje. — Koja vrsta stratorova, to je vrsta krajoberu Rj. 718b. *riječi tako složene kod buldber*.

krajobera, f. *die Schnitterin am Rande, mulier metens ab extremo latere*. Rj. koja na kraju bere t. j. žanje.

krāk, m. *ein langes Bein (osterr. die Hacken), crus longum*. Odnijeli je kraci (u šali varaju dijete kad zapita gdje mu je mati). Rj. *stegno*. isp. badžak. — Sinoć su mi gaće ukradene, da je s plota, nije ni stranota, nego s kraka, žalosna mi majka! Here. 191. Ne mari (Gospod) za silu konjsku, niti su mi mili kraci čorjčiji. Ps. 147. 10. *u prenesenom smislu, ono što se u čega rasturlja kao kravi, kao noge u čorjčka, n. p. u račvasta drveta, u rijeke, i t. d.*: Konjić, račvasto malo drvo, koje se zavuču odozdo u kazansku lulu, te niz donji i dulji njegov krak ide rakija u postavu. Rj. 289b. Gospod . . . mahnuće rukom svojom svrh rijeke sa silnijem vjetrom svojim, i udariće je po sedam krakora da se može prelaziti u obuci. Is. 11. 15. (isp. grana 3, otok 2, otoka). Sva ona zemlja, koju Neretu utječući u more obuzima svojim kracima. DRj. 2, 381.

krākāč, krākāča, m. (u C. G.) koji dobro krače, *der gut schreiten kann, qui bene graditur*: kolik je on krakuč! Rj.

krākalo, m. (u C. G.) *vidi* skakalo. Rj. *prijelaz na vodi gdje se prelazi s kamena na kamen*.

krākānje, n. *vidi* koračanje. Rj.

krakat, adj. *langbeinig, longis cruribus*. Rj. *u kogu su kraci (duge noge)*.

krakati, krāčēm, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* koračati: Ko krače više nego može dokročiti. prebiće gnjatove. Hitro krače, a očima smatra. Rj. v. *impf.* kročiti. — Krakač, koji dobro krače. Rj. 298a.

krāljiš, m. (u Dubr.) *vidi* brojnice. Rj. *vidi* i brojnice, čisto, krāljiš, krunica, očenaši. Kupim ti ih u krāljiš. DPostl. 52. *krāljiš*, koji glasi i *krāljiši* (brojnice) biće zajedno sa »š« tujga riječ. Osn. 361. *isp.* Madž. klāris. od koral.

krālji, krālja, m. *der König, rex*. Rj. *dem* krāljić. *isp.* zakraljiti (i se). — Potkupe narod da jednoga od njih dva stave za krālja. Npr. 109. *Kralju, svetli kralju!* Npj. 1, 97. Kad me pitaš, kralju gospodaru . . . Tebi, mome kralju od Budima. 1, 413. Otići ću na Cetinje kralju. 4, 323. (t. j. kuezu Crnogorskomu; tako i inače kralj znači *noće* vladalac). Opremi se Vukašine kralje. Here. 75 [U pjesmama ima i *znaje* i *kralje* (voc.) Obl. 6]. Nazivahu sebe *kraljevima* svemu srpskome narodu. DM. 1.

krāljača, f. (u Dalm.) drven sud (kao naša *kravljača*), kojim se zahvata i vadi voda iz bunara (a naša *kravljača* i *muzlica* onamo se zove *kaba*) Rj.⁹

krāljev, adj. *des Königs, regis*. Rj. *što pripada kralju*. — Dakle su na sud kraljev ili carev išli Dubrovčani za velike kriminalne stvari. DM. 261.

Kraljeva Gōra, f. planina u Bosni. Rj.

krāljevae, krāljevca, m. (u Drobju.) trava (*cartina acaulis* L. cf. *kravljak*) u koje je list bodljikav pa u srijedi izraste kao mala glavičica iz koje, kad se list očehne, udari mlijeko; i ova je glavičica dobra za jelo. Kad ova trava sazri, iz glavičice izraste kao suncekret. Rj.⁹

krāljevānje, n. *die Herrschaft des Königs, regimen*. Rj. *verb.* od kraljevati. *radnja* kojom tko kraljuje.

krāljevati, krāljuhēm, v. *impf.* *König sein, regno, biti kralj*. — *glagoli kojima nast. u osnovi glasi eva, jošte su suzjevati, vovejati. — dijalektski kaževati (mj. kazivati), nočevati (mj. nočivati); tako će biti i carevati (mj. carovati). suprotno vidi kod božičovati.*

krāljevica, f. *vidi* kraljica 1: Ja ću tebe *krāljevica*. Rj. *kraljica žena, isp.* banovica i banica.

krāljević, m. *der Königssohn, plus regis*. Rj. *kraljev sin, vidi* kraljić 2 — Za . . . presta biti osobina koja se daveše *krāljevica*. DM. 131.

Krāljevica Skakala, n. *pl. cf.* Mrujavčeva gradina. Rj.

krāljevica, adj. *što pripada kralju* u. Rad 11, 89.

krāljevina, f. — 1) *des Königs Land, das Königs reich, regnum*. Rj. *kraljuva zemlja, zemlja kojom vlada kralj, vidi* kraljevstvo 2. — Kralj se razljuti . . . pa najposlije turi glas po svemu svijetu . . . da će mu dati polovinu *krāljevine* svoje ili blago nebrojeno. Npr. 227. — 2) *vrsta groblja*: Dinka vrsta grozju koja se tako zove u Srijemu, a u Srbju plovinka. niševica, lišćica, a u Zagrebu *krāljevina*. Gj. Daničić. ARJ. II. 401b. *vidi* i dinjka.

krāljevka, f. (u Šumadiji) ova u koje se magju četiri bulbrega. Rj.

Krāljevo, n. varoš u Karavlačkoj. Rj. *Nijemci pišu* Krajova. Rj.

krāljevski, adj. *koniglich, regius, regalis*. Rj. *što pripada kraljevina ili kralju kojemu god, vidi* kraljski.

— Dušan ugje u *kraljski* dvor. DM. 41. Trebaše ime *kraljevsko* promijeniti na carsko. 131.

krāljevstvo, n. — 1) *das Königthum (Würde des Königs), regnum*. Rj. *čast i vlast kraljerska*. — *Pripovijeda se da su se u Žiči vjenčavali na kraljevstvo kraljevi Srpski*. Rj. 160a. *Da će se na skoro brat njegov od druge matere opasati na kraljevstvo*. DM. 44. — 2) *das Königreich, regnum*. Rj. *vidi* kraljevina. *zemlja kojom vlada kralj*. — U bosanskom *kraljevstvu* kao da je bila župa. DRj. 1, 375.

kraljica, f. — 1) *die Königin, regina*. Rj. *vidi* kraljevica. *kraljeva žena*. — Kralju, svetli kralju, leljo! *Kraljice banice, leljo!* Npj. 1, 97. *Podaj . . . svetloj kraljici od zlata mingjuše*. 1, 101. *Vino pije kralju od Budima a s kraljicom svojom gospojom . . . Kaži pravo, kraljice gospojo!* 1. 413. — 2) (u Šumadiji) u bravčeta ono iz čega se erijeva izvuku, cf. *opornjak*. Rj. — 3) (u Užič. nah.) *Art Apfel, pomi genus*. Rj. *nekaka jabuka*.

kraljice, krāljičā, f. *pl.* Deset, do petnaest, lijepo obučenih i nakićenih djevojaka, koje idu o Trojičnu dne od kuće do kuće te igraju i pjevaju. Jedna se djevoka među njima zove *kraljica*, druga *kralj*, treća *barjaktar*, a četvrta *dvoorkinja*. Rj. *Ustan, mila majko!* te daruj *kraljice*. Npj. 1, 101.

krāljičina, adj. *der Königin, reginae*. Rj. *što pripada kraljici*. Rj. — *Krāljičina Vrata*, n. *pl.* na Velebitu između kamenja tijesno mjesto, kroz koje se prolazi iz Hrvatske u Dalmaciju . . . Idući od Alana k *Vratima Krāljičinim* poznaje se stari put, za koji mi kočijaš odgovori da ga je gradila *erna kraljica*. Rj. 299a.

krāljički, adj. u. p. pjesme, *der Königinen, reginarum*. Rj. *što pripada kraljicama ili kraljici kojoj god*. — Pjesme *kraljičke*. Npj. 1, 97.

krāljić, m. — 1) *dem.* od kralj, — *Königlein, regulus*. Rj. — 2) *der Königssohn, regis filius*, cf. *kraljević*: Kraljica ti udovica, a *kraljići* siročići. Rj.

krāljski, adj. *vidi* kraljevski. *Stulli gorori se u Dalmaciji*.

krāljušt, f. *vidi* krljušt. Rj. *vidi* i kreljušt. *ljuska od ribe*. — Gde nosi šarana u čunu, sve su mu *zlatne kraljušti* . . . Od orla ćeš iz repa išćupati jedno pero, od šarana *kraljušt*. Npr. 69.

krāmār, kramāra, m. *der Hauptfruchter, der die Frucht für sich und seine Gesellschafter bedingt, veararius primarius*. Rj. *glavni kirjuš koji ugovara kirjuzu za sebe i za drugove svoje, riječ tujga*. Osn. 117.

Krānjac, Krānjca, m. — 1) *der Krainer, Carnio-*

Unus. Rj. čovjek iz Kranjske. — 2) vidi katolik, i s. t. ordic. — Izvadio španjursko odilo, što ga nose kranjci po Kotarib. HNpj. 3. 117. Vino piju Kotarski serdari . . . Kad se pića napojili kranjci. 3. 151. Što su glasi sliši do Gospića, da su te kranjci u more bacili. 4. 303. — Kranjac mjesto Krajina. Osn. 311. — krajinal. Slovenci, ili kao što ih mi zovemo kranjci. Kov. 23.

kranjadlja. f. coll. od Kranjci. — Ja lišca nagojila nisam, da ga žuta ljubi Kranjadlja. HNpj. 3. 217. *Kranjci — katolik.*

kranje. n. vidi kranje. Rj.

kranjica. f. die Krainerin, Carniolana. Rj. žena iz Kranjske.

kranjska. f. adj. — 1) Krain, Krainland, Carniola, Carnia. Rj. t. j. zemlja. Novi slovenski jezik u štajerskoj, Koruškoj i Kranjskoj. Dioba 5. — 2) zemlja u kojoj žive Kranjci-katolici: A kotarski pukoše topovi, i na Zadru pa na Šibeniku: Sva se kranjska zemlja zapalila. HNpj. 1. 696.

kranjski. adj. krainisch, carniolanus. Rj. što pripada Kranjcima. — Hrvati u varmeđji Zagrepskoj . . . — kojih je jezik kao prijelaz iz Kranjskoga u Srpski. Kov. 23.

kraosica. f. u pjesmi. Art Schlange, serpens quidam: Ona ima zlatoruka sina, a banica zmiju kraosicu. Rj. vidi kraosica. — kraosica i bez v: kraosica (druga pola stoji mjesto **člčouj, kao i u *sati*). Osn. 328. zmija koja kravu sisa.**

kraip. m. (po jugozap. kraj.) vidi šaran. Rj. riba. — krap (carpio). Osn. 17.

kraš. m. (st.) kao krasota: Sve je kolo glavom nadvisila i divnjem krasom pokrasila. Npj. 4. 155. isp. nikom poniknuti; stádom stati.

kraša. f. Srbi pripovijedaju da se zmija zvala krasa dok nije bila Jevu prevarila. Rj. — kraša (korijen koji je i u krasan). Osn. 18.

krašan (krasan). krasna (krásna), krasni adj. schön, pulcher, cf. lijep. Rj. dem. krāšan. — Ne skrvi mi moje ime krasno. Rj. 688a. Najposle ga konj donese na jednu prekrasnu livadu. Npr. 89. Da se jarka sunca nagrejemo i lepote krasne nagledamo, kako jezde kićeni svatovi! Npj. 1. 12. Ili si se danas poturcio, časnog krsta pod noge zgazio, časnog krsta i krasnog zakonu. 2. 7. Dok je bio care Kostadine, časni krsti na zemlji sijali, sjali krasnom narodu hrišćanskom. 2. 89. Š toбом da smo krasni prijatelji. 2. 235. Krasna ti si stasa i uzrasla! 2. 418. Kralju Gjurgju, roditelju krasni! 2. 484. Krasno čedo, samonče gjače! 3. 72. Koliko je krasna i ugledna! 4. 155. Blagodarimo . . . svoj krasnoj i čestitoj gospodi. Kov. 72. Kako je lijepo i krasno, kad sva braća žive zajedno! Ps. 133. 1. adv.: Bi l' ovakog brata išteti, koji nas je krasno dočekao? Npj. 2. 240. Učen Nijemac prekrasno opisuje. 1. 298 (Vuk).

krāsiti, krāsiti, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-krāsiti, na- (se), po-, s-, u-; v. impf. slož. ukrašavati, ukrašivati. — 1) schmücken, orno. Rj. vidi kititi, resiti. — Krasio Gospod Bog dom tvoj! Kov. 126. Licemjeri, što zidate grobove prorocima i krasite ruke pravdnika. Mat. 23. 29. — 2) sa se, refleks.: Zaludu se krasiš, preziru te milosnici. Jer. 4. 30.

krāsni. m. adj. (u Kotaru) zovu žene djevera. cf. zlatoje. Rj.

krasnica, f. krasna žena: Kad vidim ovoga krasnika i ovu krasnicu. Megj. 92.

krasnik, krasnika, m. lijep čovjek, ein schöner Mann, vir venustus: pogiboše onaka dva krasnika. Rj. krasnorječiv. adj. krasno-rječiv, u čega su krasne riječi, što umije krasno govoriti. — Njih je (pjesme) iz krasnorječivih usta svetoga pustinika izvuklo sažaljanje. DP. 359. isp. ljeporječica; rečec, riječan, rječit.

krasnorječje. n. Beredsamkeit, eloquentia, vidi rječitost. — U tom je njegov kum sa svojim krasno-

rečijem malo pomalo već bio postao prvi posle Crnoga Gjorgjija. Danica 1. 21.

Krasoje. m. ime muško. Rj. takva hyp. kod Blagoje. krasota. f. die Schönheit, pulchritudo, cf. ljepota. Rj. — Kad dogje na onu čupriju, začudi se njenoj krasoti. Npr. 89. Povratiti joj (dragocjenosti) ako i ne potpunu a ono ipak sjajnu krasotu. Knjiž. 3. 140.

krāsta. f. (pl. gen. krāstā). Rj. dem. krasica. — 1) die Blatter, pastula, cf. krasite. Rj. isp. i boginje, kozice, ospice, šeše. — 2) der Grind, crusta. Rj. krasite mogu biti: bobice, nepomenuše, pljuskače, pljuskačice, pljuske, stroka (štroka), strup, uljezina, živi ogranj. — Izasipaju se već krasite po njemu . . . već su se izasule krasite. Rj. 218a. Izišle krasite po njemu. Rj. 223b. Postaće prahi, a od njega će postati krasite pune gnaja i na ljudima i na stoci. Mojs. II. 9, 9.

krāstānje. n. Rj. verb. od 1) krasitati, i 2) krasitati se. — 1) radnju kojom tko krasita koja (infectio crustarum. Rj.). — 2) stanje koje biva kad se tko krasita. Rj.

krāstati. stām, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-krasitati se, o- (i se). — 1) mit Grind anstecken, scabies infectio. Rj. činiti da se tko ili što okrasita. — 2) sa se, refleks. den Kopfgrind bekommen, porriginē corripit. Rj. krasita se onaj po kome izlaze krasite.

krāstav. adj. gründig, porriginosus. Rj. u čega ima krāstā. — Baburača, velika krastava rugasta žaba. Rj. 10b. Šogonja, čovjek kraslave glave. Rj. 844b.

krāstavae, krāstāvea, m. die Gurke, cucumis: Prodaje bostandžiji kraslavee. Rj. vidi kraslavica, kukumar. — Meduti kupus, kraslavee. Rj. 354b. od osnove koja se nahodi u pridjeva kraslav.

krāstāvica, f. vidi kraslavae. Rj.

krāste, krāstā. f. pl. velike i male, Pocken, Blattern, variolae, cf. boginje, ospice. Rj. vidi i krasita 1. kozice, šeše. — Ogrubiti n. p. od krasita. Rj. 439b (od boginja). Podbolte se krasite (boginje), t. j. na srijedi kao ulekle se malo. Rj. 518b. Prepisati, prepisivati krasite, t. j. kalamiti, navnuti. Rj. 578a. Presaditi krasite, cf. prepisati. Rj. 579b. Presagjivati (krasite). Rj. 579b. Na Maksimu krasite napanule, te mu bijelo lice nagrdile, bijelo mu lice našarale. Npj. 2. 528.

krāsti, krādēm, v. impf. Rj. v. pf. slož. na dokrasiti (se), iz- (se), na-, po-, pod-, pri-, u-, v. impf. slož. dokradati se, iskradati se, potkradati. — gram. I. pregj. krādoh, krāde. II. pregj. krādijāh (i krādāh). pridjev sud. krādūci. pregj. krādāvši, krādāv. I. pridjev krāio, krāila. II. pridjev krāiden. — 1 a) stehlen, furor. Rj. krasiti što kome. — Iz očiju krasiti (sa osobitom vještinom). Posl. 100. Nema slagjeg mesu od kradenog. 204. Svašta mu se za ruku prilijepi. (Krade). 279. Teško su mi Turci dodijali . . . pak mi Mlvenu iz prevare kradu. Npj. 4. 179. — b) krasiti koga, bestehlen Semanden, furtum alicui fivere. — Ko oca kradu svojega i mater svoju, i govori: nije grijeh, on je drug krvniku. Prič. 28, 24. Caru lavu dvoranj oblagraše druga svoga da ga kradu. Star. 2. 306. — 2) sa se, refleks. herausschleichen, arrepo. Rj. kradom ići, vidi šunjati se. — Lepa Pava u kovilju spava, njoj se Rade kroz kovilje kradu. Te se kradu od jele do jele. Rj. — Što mi se kradom ne kradu kroz one luge zelene. Rj. 493b. Što se sunce pokraj gore kradu? Npj. 1. 578.

krāstānica, f. dem. od krasita. Rj.

krāstonja, m. der Grindtze, porriginosus. Rj. kraslav čovjek, s takim nast. riječi za ljude kod bakonja.

krāšan, krāšana, adj. (u Lici) dem. od krasan. Rj. takva dem. kod mlaganj.

krāsēnje. n. Rj. verb. od 1) krasiti, i 2) krasiti se. — 1) radnju kojom tko krasiti što (das Schmücken, ornatio. Rj.). — 2) radnju kojom se tko krasiti.

krāt.* m. Art arabischen Pferdes, equi arabis genus (zelen konj. Rj.?). Kudgogj ide on krāta jaše. I krāta konja u kopito. Rj.

krat, vidi: put 3, jedan put, dva puta. red 2, je-

dared, dvared, trired, u gororu i pisnu sastavlja se: dvakrat, trikrat, stokrat, jer se u mijenja, kao i dvared, trired, i t. d. — Bolje se jednom zaerljenjet nego što krat blijedjet. DPostl. 9. Dru krat daje tko brzo daje. 21. Prošla bi proz usi izle demiške tri krat kovane. 104. Sad za prvi krat. Spisi 1, 93.

krátak, krátka, (krátki, comp. kráči) adj. kurz, brevis. Rj. — Coyjek *kratka vijeka*. Rj. 61a. U lazi su *kratko* noge. Postl. 322. Kog' su ljube dosle sjetovalje, s dugom kosom, a *paneću kratkom?* Npj. 2, 532. Čista svila do zemlje spuščena a kadila u *kráćem* skrojena. I. 167. Odregujuje što je moguće *kráči rok*. Kov. 79. Pa su (*riječii*) opet *kratke u glasu*. Rat 10. *ubr. i srednji rod sing.* (kratko) sa *prijedlozima* na, u *odderbojalno upotrebljavaju*. — Na *kratko* nasagjen. (Koji ne zna mnogo za šulu). Postl. 188. U *kratko* da naznačij. Kov. 17. Odande ću za sad *ukratko* napomenuti samo ono, što... Miloš 131. Ova istorija, ovako u *kratko*, bila ljepše napisana nego sve... Sovj. 80. Rad sam ti u *kratko reći* što i za ostale (praznike). DP. 319.

krátelj, m. nekaka bolest, (*nach der Tradition eine Krankheit, ärger als die Pest, die in einer Nacht lödtet. Der Todte hat einen Fuss kurzer als den andern (daher der Name, von kratak, kurz)*). Kako se kolera sad u našjem zemljama pojavila, mnogi je ljudi zovu *kratelj*. Rj. *Pripovijedaju, da je kratelj gora bolest od kuge; mrtaču da je jedna nogu kraća od druge, pa odatle ime bolesti*. — *riječii s takim nast. kod brzeli*.

krátii, am, *vidi* krhati. Rj.

krátiti, krátim, v. *impf.* Rj. v. *pf. sloč.* o-kratiti, po-, pod-, pre-, s-, su-, ti, u-, za-, r. *impf. sloč.* po-kratčivati, pod-, pre-, u-, za-. 1) *kurzen, brevio*. Rj. *činiti da bude što kratko*. — 2) ja ne kratim, *ich habe nichts dawider, per melior*. Rj. *kratiti: ne dati, ne dopuštati*.

krátkóra, **krátkost**, f. *die Kurze, brevisitas*. Rj. *osobinu onoga što je kratko*. — Govoreći o dužini i kratkosti slogova. Slav. Bibl. 2, 233. za *nast. isp. dragóča, drágost*.

krátkorep, adj. kratko-rep, u *cegu* je kratak rep, *suprotno dugorep. takva adj. kod crnorep*. — Treći konj (je) pak vran, *kratkorep*. Mil. 310.

krátkouman, **krátkouma**, adj. *kurzsichtig (wenig Einsicht habend), stultus: Kratkoumna dugokosa bila*. Rj. kratko-uman, u *koga* je kratak um, um koji daleko ne *vidi isp. malouman*.

krátkovid, adj. kratko-vid, u *koga* je kratak vid, *vid koji daleko ne vidi, u prenesenom smislu kao kratkouman*: Pod slabijem i *kratkovidim* Urošem oblasni namjesnici otpadoše od sredine. DM. 79. Svetić je i tu tako *kratkovid* da ne vidi ni kako sam protiv sebe govori. O Sv. O. 27.

krátkovječan, čna, **krátkovjek**, adj. Stulli kratkovječan, kratko-vjek, *što je kratka vijeka, suprotno dugovječan, dugovjek*.

krátošija, f. (u C. G.) nekakvoerno grožđe, i od njega vino, *Art Rebe und Wein, vitis et vini genus*: Ti ne pijesh mlaćenicu batom bivenu, nego *vino kratošija* kukom trapljenu. Pijte vino, gosti naši, nije voda to, nego *vino kratošija*. Rj. — šija, *kratošija, krivošija*. Osn. 63.

krátovac, **krátovca**, m. *Einer von Kratovo: U Kratovu mjestu pitomome, ongje bješe Kratovac Radonja*. Rj. *čorjek iz Kratova*.

krátovca, n. (varo² u Staroj Srbiji): U *Kratovu grada bijeloga. U Kratovu mjestu pitomome, ongje bješe Krátovac Radonja*. Rj.

kráva, f. (*pl. gn. krāvā*) *die Kuh, vacca*. Rj. dem. *kravica, augm. kravetina, kravrina hyp. kráva*. — *krava: barnulja, bjelulja, budzulja, cvjetulja, čadulja, čipulja i (čipava), dobrulja, dragulja, kusulja, maculja, medulja, mnogulja, mrkulja, ozimkulja, plavulja, risulja, rogulja, sivulja, šarulja; bjelava, bjelavka,*

bondža mrsava krava, dojljica, dugorepa, mkađaćna, mljjećna, muzara, muzovna, neteljena, opisa, ozimćna, poštrkuša, pregorjela, smava, stalara. — *Březka* n. p. *krava, ova, koza*. Rj. 43b. *Udi Lyvca*: kad je *radila ova krava? Vodi se krava*. Rj. 63a. Za *vitorogijeh volova i dugorep jeh krava*. Rj. 113b. *Zarđakše krave*. Rj. 192b. *Opodopati* n. p. *krava, ova, kozu*. Rj. 163a. *Krave rou oko kiva*. Npj. 1, 316. Pet *hiljada crvenijeh koza, tri hiljade krave muzor nijeh*. I. 186. *Stoji rika Uvca za toblama, a tobladi meka za Kravama*. I. 187. *Uzviću dvije Krave duglice*. Sam. I. 6, 7.

kráva, f. *hyp. od kráva*. Rj.

kraváče, **kraváca**, m. (u Dubr. *let Uplanc, herba quaedam*). Rj. *isp. kravljak (?)*. Rj.³ *biljka*.

kráváj, **krávaja**, m. *vedi* kravaj. *isp. kravajnoša*.

krávájnoša, f. (u Bačkoj) ona koja *kravaj iznosi: Darujte našu kravajnošu*. Rj. *kravaj-noša. Udi sloč. riječi kod brenenosa*.

krávájlj, **krávájlja**, m. (u Srijemu i u Bačkoj) čast što *svatovi i zvanice nose na svadbu*. Rj. — *kravajlj (vidi kravaja)*. Osn. 130.

krávár, m. koji čuva *krave, der Kuhhirt, buhalens*. Rj.

krávětina, f. *augm. od krava*. Rj. Kad su Turci Marka opojili, *izvali se kao kravetina*. II Npj. 2, 31. *vidi* kravarina, *Udi augm. kod babetina*.

krávica, f. dem. od krava. Rj. Ko se drži pravice taj ne *muze kravica*. Postl. 153.

krávitu, adj. *der Kuh, vacca*. Rj. *što pripada kravi*.

krávina, f. *die Kuhhaut, corium vaccae*. Rj. *kravlja koža. takva riječi kod konjina* 2.

kráviti, **krávim**, v. *impf.* Rj. v. *pf. sloč.* otkraviti, raskraviti; r. *impf. sloč.* otkravljivati, raskravljivati.

— 1) *aufthauen, regelo*. Rj. *značenje korijen: činiti da što teče, topiti. isp. Korijeni 267*. — 2) *sa se, reflex. aufthauen, regelorn: kravi se na polju*. Rj. *topiti se*.

krávljača, f. *die Gelle, der Melkkabel, melka, cf. muzlica*. Rj. *sud u koji se muze, vidi i dižva, i syn. onlje*. — *Namuzao punu kravljaju mljeka*. Rj. 398b.

krávlják, m. (u Dubr.) *Eberwurz, chamaeleon*. Rj. *earlina acaulis L.: cf. kravače (?)*, *kraljevca*. Rj.³ *biljka*.

krávljénje, n. *das Aufthauen, regelatio*. Rj. *verb. od 1) kraviti, 2) kraviti se*. — 1) *radnja kojom n. p. jugovinu kravi snijeg*. — 2) *stanje koje biva, kad se kravi n. p. snijeg*.

krávljí, adj. *Kuh-, vaccarium*. Rj. *što pripada kravi, kravama*. — *Donosoše... i sira kravljega*. Sam. II. 17, 29.

krávósica, f. (u C. G.) *vidi* kraosica. Rj. *kravosica, zmija koja kravi sisa*.

krávúrina, f. *vidi* kravetina. Rj. — *takva augm. kod baburina*.

krábáč, **krábáca**, m. *flagrum, virga, lorum*. Stulli iz *Mikalje, vidi* korbač.

krábáčenje, n. *verb. od* krbačiti. *radnja kojom tko krbači koga*.

krábáčit, m. Stulli. dem. od *krbač*.

krábáčiti, **krábáčim**, v. *impf. aliquam virgic caedere*. Stulli. *koga, biti ga krbačem. v. pf. sloč. iskrbačiti*.

krábanj, **krábanja**, m. *vidi* vrg. cf. *tikva*. Rj. dem. *krbanjić, augm. krbanjina. vidi i krge 2, susak, tukvanj*. — *Tikava ima od mnogo ruku... b) vrg ili krbanj... ovom se tikvom probušivši je sa strane zahvata i pije voda, a kašto i vino*. Rj. 739a. *riječii s takim nast. kod čokanj*.

krbánjić, m. dem. od *krbanj*. Rj.

krbánjina, f. *augm. od* *krbanj*. Rj. *takva augm. kod bardaćina*.

Krbava, f. — 1) *voda koja teče ispod Udbine*.

ljetu vrlo oslabi. Rj. — 2) zemlja od Like k istoku, u kojoj je glavno mjesto Udbina: Te je šalje Lici i Krbavi. Rj.

krbulja, *f.* kao kotarica od sirove kore s mlada drveta (n. p. jovova, lipova). *Krbulje* ponajviše grade dječica za jagode. Rj. riječi s takim nast. kod bakulja.

Křea, *m.* u C. G.) nadimak. Rj. *upravo ime muško, u istočnom gororu, u južnom: Křeo, koje vidi, vidi i Křeta.* Kreun. *ukr. je Křea u gororu Crnogorskom, inače Křea, voc. Křeo, isp. Posl. XXXIX. Osn. 51. — Křea (osn. u Krsto, Osn. 317. takva hyp. kod Aca.*

křean, *m.* (u Srijemu) svat koji od mladoženje djevojačkoj kući nosi uoči svadbe meso i drugo koješta za jelo. On valja da je šalji i smiješan, i jedva ga čekaju da se vrati od djevojačke kuće da kaže nadaju li se svatovima, je li zdrava i vesela djevojka i t. d. *cf.* varimeso, křtan, křtoprgja, křkalo, sukalo, debeli svat. Rj. *Křea* (osn. može biti u *Křcati*). Osn. 139. — riječi s takim nast. kod brajan.

1. křeanje, *n.* vidi tovarenje. Rj.

2. křeanje, *n.* *das Knacken (Aufkracken), fractio, clasio.* Rj. *verh. od křcati, radnja kojom tko křea n. p. orah.*

křeat, *adj.* — 1) *partic. pass. od křcati.* — 2) (u Boci i u Srijemu) puno křeato, t. j. uvršeno, nabijeno. *coll. uf. affutim:* u Boci se kaže: *křeato* kuća žena. Rj. *pun. vrlo pun, pun punit, pun punit.* — *Křeat* je do više oči. DPost. 50.

1. křcati, *čam. v. impf.* (u primorju) *n. p. lagju, vidi tovariti.* (Ital. *caricare*). Rj. *v. pf. slož.* iskreati, nakreati, prekreati.

2. křcati, *čam. v. impf. knucken (z. B. Nüsse) dentibus frango.* Rj. *zubima hrskati n. p. or. dc.*

Křeata, *m.* (u C. G.) nadimak muški. Rj. *upravo ime muško, vidi Křea, Křeo, Kreun.* — *imen i s takim nast. kod Bajčeta.*

křekalo, *m.* (u Srijemu) vidi křean. Rj.

Křeo, *m.* ime muško, u južnom gororu: u istočnom Křea, koje vidi. *gen. Křea, voc. Křeo, vidi i Křeta.* Kreun. *takva hyp. kod Aca.* — Odgovara Petrovića Křeo. Npj. 5, 100.

Křeun, *m.* (u C. G.) nadimak muški. Rj. *upravo ime muško, vidi Křea, Křeo, Křeta. Křeun* (osn. u Křeo), Osn. 173. — Jedan Drago, a drugo je Pero, a treće je najmlađi Křeune. Npj. 5, 11. *takva hyp. Milun, Pajun, Rädun, Vładun.*

křeag, *křeaga, m. der Krug, urecus.* Rj. *dem. křeazić, vidi bardak, čmula, koršov, pehar, testija, vrč.* — Nazna křeag da se napijem. Mojs. 1, 24, 14. Idi i kupi *Křeag zemljan* u lončara. Jer. 19, 1. *křeag* (osn. u *krlyb faber*, od koje je *křemu*). Osn. 365. *riječi s takim nast. mutljag, prtljag, šiprag.*

křeale, *f. pl. vidi křeale, křepele.* Razvalio vilice kao *křeale* (kad ko mnogo govori). Rj.²

křealo, *n.* kao palica ili zavoranj za koji se uhvati kad se plug otiskuje ili privlači: Uze Marko ralo za *křealo*. Rj.

křeanik, *křeanika, m.* (u Srbiji) put koji je křeanjem načinjen. Rj. *vidi křenik, s takim nast. riječi koje znače put. isp. kod čavlenik.*

křeanin, *m.* čovjek iz namastira Krke. Rj.

křeanje, *n.* Rj. *verh. od křcati.* — 1) *radnja kojom křea n. p. vojska u polju* (das Geräusch einer sprechenden Menge, strepitus, susurrus loquentium. Rj.) — 2) *radnja kojom křea n. p. crijeva od gladi.* (das Knurren im Leibe), *crepitus.* Rj.). — 3) *radnja kojom křea n. p. prase kad se dobro ne zakolje* (das Röcheln, spiritus interclusus. Rj.).

křcati, *čim, v. impf.* Rj. *v. pf. krknuti.* — 1) *svanen (con vielen Kradenden), susurrare:* křci vojska u polju: puna mehana křci. Rj. *kao zućati, zujati, kad se mnogi razgovaraju, umu pripada i ovaj pri- uger:* Pristavila u lončice, lončice křci, momak trči,

ka'no pašće preko bašće. Npj. I, 350. *isp. vreti, 2) vri tamo nešto, es ist ein Getöse, Tumult, tumultuantur.* Rj. 75a. — 2) *n. p. křce* mu crijeva od gladi, *knurren, crepo.* Rj. *vidi karati se, mrštati.* — Karaju se crijeva. (Kad kome *křce crijeva u trbuhu*). Posl. 133. — 3) *křci n. p. prase* kad se dobro ne zakolje, *rocheln, spiritum interclusum duere:* Polomljeni konji i juačci, no po polju *křce ranjenici.* Rj. *na umoru teško i s bukom disati.* — Křca, 2) bolest na poodraslim *guščevima* od koje *křce* i lipsuju. Rj. 303b. *vidi bropati, 2) hropitati.*

křcava, *f.* varoš u Skopalskom pašaluku. Rj.

křeazić, *m. dem. od křag. Umlicia, ein kleiner Krug, ureculus, cf. křeazić.* Rj. 827b.

křeale, *f. pl. vidi křepele.* Rj. *vidi i křeale. sprava koja sastavlja jarmore volova u plugu.* — křka, křkača, křkačka, *křeale* (jer su oko vrata). Korijeni 247.

křenik, *křenika, m.* vidi křanik. Te je putove valjalo provoditi kroz goru koja se morala křeti. Za to su ti putovi nazvani *křenici.* Zim. 290.

křeunje, *n. das Roden, silvar caesio.* Rj. *verb. od křeti, radnja kojom tko křei što.* — Laz. 2) mjesto gdje je mnogo šume isječeno (n. p. *křeunja radi*). Rj. 320b.

křevina, *f. das Rodland, terra silvis liberata, norale:* Nema očevine bez *křevine.* Rj. *zemlju křevna, vidi trebežina.* — Orite sebi *křevinu*, i ne sijte u trnje. Jer. 4, 3.

křeidba, *f. das Roden, eratio silvae:* hajdemo na křeidbu. Rj. *radnja kojom se što křei (vidi křenje), i vrijeme kad se što křei, riječi s takim nast. kod bjelidba.*

křeilac, *křeioca, m. der Roder, qui silvam caedit.* Rj. *koji křei, vidi trebežnik.* — *zu nast. isp. čuvalac.*

křeiti, *křeim, v. impf. roden, erug, caedo silvam.* Rj. *v. pf. slož.* iz-křeiti, o-, pri-, pro-, raz-, za- *v. impf. slož.* prikřevati, raskřevati, zakřevati. — Kamo ti, Milosu, Mačvanu? ... Ostali, čestiti kneže, da křei i da siju ženici. Rj. 349a. Mogao je načiniti kuću ... i sebi *křeiti njive i livade.* Rj. 676a. Na noge, sokole, *put křei*, a svatove viči! Kov. 73 (isp. křenika).

křéma, *f.* — 1) *die Schenke, caupona.* Křeme su se u Srbiji, u Bosni i u Hercegovini do skora gotovo samo u pjesmama sponinjale. Rj. *vidi gostionica, i syn. ondje.* — U Zemunu u křemi kod Kraljevića Marka vidio sam ... Rj. 212a. Već on ide iz křeme u křemu. Npj. 2, 368. Trgovac po tom u křemi kod zelenoga drveta pripovedi ovaj dogadjaj. Danica 4, 35. — 2) prodaje na křemu (n. p. jabuke), *kleinweise, en détail, venditio minuta.* Rj. *prodaje na malo.* — 3) na njemu je ostala křéma, *er hat das letzte Glas nusgetrunken und muss daher frischen Wein nachholen lassen.* Rj. *ko ispije posljednju čašu, na njemu ostane křéma, t. j. na nj je red da zove opet rina.*

křemár, *křemára, m.* brdo u Lici kod Gospića više Smiljana: navrh njega su zidine od negdašnjega gradića. Rj.

křemár, *křemára, m. der Wirth, caupo.* Rj. *vidi birt 2, birtaš, gostioničar, handžija, konobar 2, mehandžija.* — *Křemari* křeme vino, rakiju i jabukovaču. Rj. 395a. *Křemari* odmah stann tovariti svoje mješine s pićem. Danica 3, 197 (ovdje su křemari kod rajske: margetan).

křemárev, *adj. vidi křemarov. Rj.*

křemáricea, *f. die Wirthin, uxor cauponis.* Rj. *křemáricea žena, ili žena koja drži křemu, vidi gostioničarica.* — *Pitač křemáricea* ima li dobra vina. DPost. 95.

křemáricin, *adj. der Wirthin, copac.* Rj. *što pripada křemárici.*

křemárov, *adj. des Wirthes, cauponis.* Rj. *što pripada křemáru, vidi křemarev.*

krčmarski, *adj.* der *Wirths, carpontm.* Rj. što pripada krčmarima ili krčmaru kojemu god.

krčmiti, *mim.* v. *impf.* Rj. značenje (korijenu) sjeci, cijepati, na malo prodavati. Korijeni 247. — 1) *ansschenken, singulatum vendo vinum.* Rj. vino točiti, na malo prodavati. — Krčmari krčme vino, rakiju i jabukovca. Rj. 395a. Da mogu krčmiti piće po njegovim zešnjama. DM. 239. — 2) *jabuko, kleinweise verkaufen, minutim vendo poma.* Rj. na malo prodavati n. p. jabuke.

krčmljuje, *n.* Rj. *verb.* od krčmiti. — 1) radnja kojom tko krčmi piće (das Ansschenken, venditio vini. Rj.). — 2) radnja kojom tko krčmi t. j. na malo prodaje n. p. jabuke (das kleinweise Verkaufen, venditio minuta. Rj.).

krčmānje, *n.* das *Sträuben, renisus.* Rj. *verb.* od krčumatati se, radnja kojom se tko krčuma.

krčumatati se, *mim.* se, *v. r. impf.* kao otinmati se ota šta, ili čupati se s kime, *sich sträuben, renitor.* Rj. v. *pf.* slož. pokrčumatati se.

krđ (krđ), *m.* (u C. G.) die *Heerde, grec.*: Tu magjose jedan krd ovaca. Rj. *vidi* čorda, stado. *isp.* ukrđiti. — Daleko od njih pasijaše veliki krd srinja. Mat. 8, 30. Ukroti zvijer u ritu, *krd volara* s teoima. Ps. 68, 30. Ispred stadali sve idu čobani, kad opaze otrov na pasištu, ne puštaju po njima *krdare*. Šćep. mal. 174.

krđara, *krđara*, *m.* *Schweintreiber, subulens.* Rj. koji čuva krd. *vidi* čordaš.

krđisati,* *krđišem*, *v. pf.* vernichten, perdo: Štoto moju krđisaše vojsku. Rj. krđisati, razbiti, pokvariti. Npj. 4, 350.

krđza, *f.* (u Srijemu), *Art wilder Enten kleinster Gattung, minor quaedam anas fera.* cf. krža. Rj. naka mala dirlja patka. *vidi* i kržulja.

krđžalija, *m.* *krđžalije* su bile kao Turski hajduci, koji su postali u Urumeniji poslije posljednjega Njemačkoga rata... *Krđžalije* su išle na konjuna. Rj. 1 u Turaka ima hajduka, koji se obično zovu kesedžije... i buduću da ih je iz početka najviše bilo iz varoši Krdže, zato se prozovu *Krđžalije*. Danica 2, 95.

krđžaljuka, *f.* duga puška kakove su krđžalije nosile: Uze Luko pušku krđžaljuku. Rj. — *Krđžaljnki* živu vatra dade, puče šara, pusta ostal' ne će. Npj. 4, 269.

krđžaljnski, *adj.* den *krđžalije ghorig, von krđžalije.* Rj. što pripada krđžaljama. i sučeto krđžaljnski. *isp.* abadžjnski.

krđčav, *adj.* (u Vršcu) n. p. kosa (cf. kovčrast), list u kelja, *kraus, crispus.* Rj. *vidi* i kudrav, kuždrav.

krđčelj, *m.* u bijeloja luka jedinjaka glavica je sea samo jedno čeno. Ovo čeno ili česno zove se u Ripnju *krđčelj*. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 536b. riječi s takim nast. kod brzeli.

krđč,* *krđča*, *m.* der *Kalk, calc.* cf. klak, vapno. Rj. *vidi* i japno. — *Zagasi*, n. p. kreč, žegj. Rj. 168b. Krečar, koji kreč peče ili prodaje. Rj. 301b. Podigni sebi veliko kamenje i namazi ga krečem. Mojs. V. 27, 2. Sažeže kosti cara Edomskoga u kreč. Anos 2, 1.

krđčana,* *f.* der *Kalkofen, die Kalkhütte, calcaria, cf. klačina.* Rj. peč u kojoj se peče kreč. *vidi* i japnenica, vapnenica. — riječi s takim nast. kod ajmāna.

krđčanje, *n.* das *kre-Schreien der Henne, clangoris genus.* Rj. radnja kojom kreči n. p. kokoš, *krčtelica, seraka.*

krđčar, *krđčara*, *m.* koji kreč peče ili prodaje, der *Kalkbrenner oder Verkäufer, calcarius.* Rj. kako se kreč u mnogim krajevima naroda našega zove i japno, vapno, tako se i mjesto krečar kaže japnar, vapnar.

krđčati, *čim.* v. *impf.* *kre-schreien, clango.* Rj. *vikati* kre kre, kao kokoš, *krčtelica* ili *seraka*, *vidi* kreštati, kriješati.

krđčenje, *n.* das *Weissen mit Kalk, illitus calcis,*

dealbatio. Rj. *verb.* od krečiti radnja kojom tko kreči slo.

krččiti, *krččem*, *v. impf.* mit *Kalk weiss, dluvo calcem, dealbo.* Rj. krečim mozati, krečim bijelati. v. *pf.* slož. okrečiti.

krččko, *m.* ime *musko.* No da vidis *Krččka* Kneževića!... Ne naprijed, *Krččka* Kneževiću! Npj. 4, 410. *hyp.* od *omna koje se pucaju slugom Kre-* za nast. *isp.* Balačko, Hličko, Veličko, *isp.* Krosaje.

krččni, *adj.* n. p. kamen. *Kalk-, calcarius.* Rj. što pripada krečva. Kad sve kamenje oltarno razmetne kao razdrobljeno krečno kamenje. Is. 27, 9. Narodi će biti kao peč krččne, izgorjeće ognjem kao trnje posječeno. 33, 12.

krčda, *f.* die *Kraude, creta:* piši *krčdom* na duvuru (t. j. nema od toga ništa). Rj.

krčja, *f.* *vidi* krečtelica. Rj. *upravo je hyp.* od *krčtelica, takva hyp.* kod groja.

krčjin, *adj.* des *Hähers, graculi.* Rj. što pripada kreji.

krčka, *f.* das *Geschrei (kre kre!) der Hahner, Frosche, clamor gallinae, ranus.* Rj. *vika* (kre kre) *kakoši, svrake, žabe.* — A svrake stane *krčka*. Kad gjavo čuje svračij glasa, onda... Npr. 92. *vidi* krečanje.

krčkānje, *n.* das *Quacken, coacatio.* Rj. *verb.* od *kreketati, radnja kojom krečve žaba, vidu* kreku.

krčkātati, *krčkčem*, *v. impf.* *quacken, coaso.* Rj. *krečve žaba viču.* — Sada Holandez po velikim dvorovima daju koncerte, gdje su prije *žabe* po barama *kreketale*. Priprava 18.

krčkātuša, *f.* die *Quackrin, couvritrix (i. e. der Frosch).* Rj. t. j. *žaba* sto *krečve.* — Napnigušo *kreketušo!* kurvina magarico (govorio rak žabi, kad su se psovali). Rj. 101b.

krčknuti, *krčkne*, *v. pf.* *kre schreien, clamor (ut gallina, graculus).* Rj. *zavikati kre kao kokoš, krečtelica ili svraka.* v. *impf.* krečati.

krčlja, *f.* ponajviše *pl. krelje, die Fischhoren, branchiae, cf. škrge.* Rj. u ribe.

krčljūst, *f.* *vidi* krčljūst. Rj. *vidi* i kraljūst. *ljuska od ribe.*

krčm, *krčmena*, *m.* (u C. G.) *vidi* kremen. Rj. — *krem prema* kremen *isp.* *grum* (*prema* grumen).

krčmalj, *Krčmija*, *m.* *trgjava u Moskvi.* — Iziđe u *Kremalj*. Žitije 10. Skupi se sveštenstvo u *Kremlju*. DP. 355. *za nast. i akc. isp.* Gřbalj, řřbalj.

krčmečak, *krčmečka*, *m.* (u Srijemu) *Katarrhztel.* Rj. *upravo je dem.* od *kremen, koje glasi i* *krčmečak. šćepar velik na kremen, za oblik isp. kamččak, korččak.*

krčmen, *krčmena*, *m.* der *Feuerstein, pyrites.* Rj. *vidi* *krem. dem. kremenčić, krčmečak, coll. kremenje.* — Ja ću njemu dosta opraviti, opraviti praha i olova, iz *Silistre oštrogla kremen.* Npj. 4, 313.

krčmen, *Krčmena*, *m.* — 1) planina u Krbavi. Rj. — 2) brdo u Slunjskoj regimenti, i na njemu crkva sv. Nikole. Rj.

krčmenčić, *m. dem.* od *kremen.* Rj. *vidi* i *krčmečak. za nast. isp. grumčmenčić.*

krčmenje, *n.* (coll.) die *Feuersteine, pyritac.* Rj. *mnoštvo krčmenā.*

krčmečak, *krčmečka*, *m.* *vidi* *krčmenčić.* Rj. *za nast. isp. grumččak.*

krčnuti, *krčnem*, *v. pf.* Rj. v. *pf.* slož. *iz-krenuti, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, s-, za-, preo-, zao-. v. impf. kretati; slož. vidu* kod *kretati. gram. osnova* *ozoga* *glagola postajuju nastarkom nu gubi pred n suglasno t:* *krčnuti. 1. pregj. krčnuh i krčtoh. — I. I) n. p. drvo, kamen, bewegen, von der Stelle bringen, morco, cf. pokrenuti. Rj. isp. maknuti, maći, odnijeti, ukloniti. — a) krenuti koga ili što: Ako li bi koja (djevotjka) otišla (drugome u službu), gospodar je imao vlast na silu je *odnud krenuti* i k sebi dotjerati. Rj. 704a. Gospodar dotura kola pa otkopaju vrata od podruma i *krenu blago kući.* Npr. 12. Zao spuhija očera*

jednu kravu, a dobar dvije. (...) kako su ljudi iz nekakvog sela tužili i krenuli izmagnu sebe sabašu što nije šeo s njima da se niješa i razgovara... Posl. 84. Gdje je hladna voda porevala... svu mu kulu iz temelja krenu. Npj. 4 148. Brat djevojčin sjede na skrivanju, i ne da je s mjestu krenuti. Kov. 51. Da bi ga iz Biograda što prije krenuti i od Petra i Milenka odvojiti, načine pismo... Sovj. 52. — **b)** krenuti čim: Kolovogja, diko naša! okom treni, kolom kreni. Npj. 1, 176. — **2)** n. p. zeca, *aufreiben, cecito: krenuo sam danas tri zeca*, pa nijednoga nijesam mogao uloviti. Zavikase po gori hajkači i krenuše zvijeru arslana. Rj. *kao potjerati: Krene orce* i pogje u grad svirajući u gajde. Npr. 47. Kad pogjoše i kretose orce, čoban putem jednako veselo. 48. — **3)** n. p. vojsku, *das Lager aufbrechen, castra movere: Krenu vezir silnu mnogu vojsku*. Rj. — Kad se posumtači, a ti kreni galiju. Npr. 68. Ded' ustani i goluće kreni. Npj. 4, 250. — **4)** n. p. na put, *aufbrechen, sich auf den Weg machen, proficisci, se dare in viam, cf. krenuti se, poći: Otlen krenu gore uz planinu*. Rj. — Krene jedno jutro carev sin u lov. Npr. 92. On uzme krulh i krene dalje i do malo sreće opet drugu babu. 93. Krenu pnt doma. 119. Na ti ovi štap da čeraš stoku, jer ti bez njega ne će nijednu krenuti. 149. Evo sam krenuo k tome i tome kralju. 164. Kad krenula iz svoj roda, da krene u dobri čas. Kov. 73. — **5)** (u Dubr.) glavom, t. j. poludjeti. Rj. — **11)** sa se, *refleks. aufbrechen, proficisci, cf. krenuti 4*: Pa se vezir iz Kordova krenu. Rj. — *Odatti se on krene* i otide u Srbiju. Rj. 678a. Po tom će se odmah galiju krenuti... Tako se on krene s galijom. Npr. 70. Te se opet krenu putovati. 239. Krenulo se malo i veliko, da se boja bije sve koliko. Npj. 4, 316. Krenuo se paša Džinalija na sokola, Miloša vojvodu. 4, 317. Kad se seatori krenu od kuće po djevočku. Kov. 61. Krenuši se iz Ratičina dogjoše u pustinju Sinajsku. Moj. II. 19, 2. Sinovi Izraeljevi kretose se sa svojega mjesta. Sud. 20, 33.

krěpak, krěpka, *adj. kräftig, stark, firmus*. Rj. *comp.* krěpčiji. Obl. 45. *vidi* krjepak. — *Krepka* ti desna ruka bila! Npj. 3, 393. Ljudi krjepki za službu. Dnev. I. 96, 8. Sveti Bože... sveti krjepki... sveti besmrtni. DP. 282.

krěpati, *pām. v. pf. krepiren, pereo, cf. erći, lipsati. Rj. v. impf. krepavati*. — Da vodi jareca u šumu, da mu nakreše da ne bi krepao od gladi. Npr. 244.

krěpāvānje, *n. das Krepiren, interitus, mors*. Rj. *verb.* od krepavati, stanje koje biva kad što krepava.

krěpāvātī, krěpāvām, *v. impf. krepiren, unkommen, pereo*. Rj. *vidi* erkavati, lipsavati, lipsivati. *v. pf. krepati*.

krěpčina, **krěpkōst**, krěpkosti, *f. firmitas, constantia*. Stulli, *osobina onoga što je krepko, čidi krepost, i syn. onajc*. — On stavljaše po načinu u svoj ured rajske zide i nebeskn svu krepčinu. Palmotić. u Stullju.

krěpōsūca, *f. krepōsūik, krepōsūika, m. virtute excellens*. Stulli, *čorjek krepostan, ženu krepōsna*.

krěpōst, krěpōsti, *f. die Stärke, firmitas, cf. snaga, jačina*. Rj. *vidi* krjepost, krepčina, krepkost. — Jo Kaica, moje čedo drago! diko moja svagda na divanu... a krepōsti među vojvodama! Rj. Ti si prvenac moj, krepōst moja i početak sile moje. Mojs. I. 49, 3. i u *morabnom smislu, die Tugend, virtus*: Poslud je otac krepōstima, a neposlud svijem zloćama. DPost. 99. *vidi* dobrodjetelj.

krěpōstan, krěpōsna, *adj. virtute praeditus, ornatus, excellens*. Stulli, *u koga ima krepōsti (u morabnom smislu), dobrodjetelji, tugendhaft*.

krěsānje, *n. Rj. verb. od kresati. dem. kreskanje*. — **1)** radnja kojom tko kreše vatru (das Feuer schlagen, excessio ignis. Rj.). — **2)** radnja kojom tko kreše n. p. brsnato granje (die Abästung, abscissio ramorum arboris. Rj.).

krěsati, krěsčim, *v. impf. Rj. v. pf. kresnuti; v. pf.*

slōž, iz-kresati, na-, o-, pod-, s-, u-; v. impf. slōž, po-kresivati, s-, dem. krěskati. — **2) a)** *Feuer schlagen, erentio ignem*. Rj. — Povadi ona sva tri pera i kresivo, pa stane kresati dok malo vatru prižeže. Npr. 202. Age čuše, ali ne dočuse, nego krešu a u lulu pušu, mā ne kreše Asan-Begoviću, nego Asan paši odgovara. Npj. 4, 99. sa se, *pass.*: Kad se vatru krese pa trud ne će da se zapali, kaže se: ne će da uhvati. Rj. 793b. — **b)** u *prenesenom smislu*: Knez je sedeo kod Milovana i Milenka... Ne ćemo ni ložiti, gospodaru, veli Milovan, u okom kreše Milenku i misli: samo dok ti legneš! Mil. 69. — **2)** *die Aeste abhauen, abscindo ramos*. Rj. *kao osijecati n. p. brsnato granje, vidi* kaštriti. — Žuljati gumno, t. j. motikom kresati travu po njemu. Rj. 161b. On (jarač) odgovori: »Poslao si snahu da mi kreše da brstim«. Npr. 245. sa se, *pass.*: Raštan, kupus... pa mu se lišće kreše i kuha. Rj. 615b. — **3)** sa se, *recipr. isp. komšati se*. — Ti si prva duka česarova, što se s Turci krešoš po granici, dobro čuvaš kraljeve granice. Npj. 3, 330.

krěsiti se, krěšim se, *v. r. impf. (u Baranji) u riječima: krese se varnice, t. j. leta u nebo i razilažeći se jedna od druge nestaje ih, cf. krijes, kresovi*. Rj. u *gdjekojim krajevima kresiti se znači što i sjati se, svijetliti se kao iskre*.

krěsivo, *n. das Feuerzeug, igniarium*. Rj. *vidi* sjecalo, sprava za kresanje vatre, t. j. ocilo, ognjilo i kremen. — Onako bez vatre (valja da nije imao kresiva, ili već nije mogao od zime da iskreše vatru). Rj. 501a. Povadi ona sva tri pera i kresivo, pa stane kresati dok malo vatru prižeže. Npr. 202. za nast. *isp. jědivo*.

krěskānje, *n. dem. od kresanje*. Rj.

krěskati, skām, *v. impf. dem. od kresati*. Rj.

krěsuntī, snčm, *v. pf. einen Schlag führen, um Feuer aufzuschlagen, silitum tundo chalybe*. Rj. *udariti ognjilom u kremen, vidi* sjeknuti 4. *v. impf. kresati 1*. — Ako u kremen ne kresnemo, nigda ne će iz njega iskra iskočiti. Priprava 117. — u *prenesenom smislu*: Govoreći to, Pop Jevrem kresnu trepušom od levoga oka. Megj. 107.

krěsoje, *m. ime muško, hyp. od Kresimir (ili Kresislav)? isp. Krečko*. — Jest ga i nad Kresojem. DPost. 40. Nad Kresojem ga ne ima, a do Vrtoja nije ga. 67. takra hyp. kod Blagoje.

krěsōvi, *m. pl. nekoliko dana oko Ilijna dne*. Ovako se n. p. u Srbiji zovu tri dana prije i tri poslije Ilijna dne, i žene onih dana ne će košnjla da peru, jer kažu da bi se iskrešale; ali će po svoj prilici ovo biti pl. od krijes. Rj. *isp. Blažena Marija, Ognjena Marija*.

krěsta, *f. vidi* ober. Rj. *vidi* bober, huhor. — *Kresta čaranova*, *f. vidi* tratorak. Rj. 301b (biljka). *Pelova kresta*. Rj. 496b (biljka). *Čurčija kresta*. Rj. 762b (biljka). Poznaje se pijetuo po kresti. Post. 252. Čurani su ugojeni: ervene im se one kreste kao žeravica. Zim. 276.

1. krěšēnje, *n. verb. od kresiti se*. Rj.

2. krěšēnje, *n. das Gedeihen, profectus*. Rj. *verb. od kresiti, stanje koje biva kad što kreši (raste)*.

krěšēvo, *n. das Gemetzel, magna caedes*: čitavo krěšēvo, *cf. ograše*. Rj. *žestoka bitka, vidi* i okrš, okršaj. — *Značenje (korijenu) skakati, udarati, sjeći: kresati... krěšēvo*. Korijeni 256.

krěšiti, šim, *v. impf. (u Paštr.) wachsen, gedeihen, proficere*: Da ti kreši i reuši svaka tvoja rabota (t. j. raste i napreduje. Npj. 1, XIII.) kako voda o Božiću, a list i trava o Gjurgjevu dne! Rj. *rasti, vidi* kresivati. *Ital. crescere*.

krěšivānje, *n. das Gedeihen, incrementum*. Rj. *vidi* krěšēnje.

krěšivātī, krěšivām, *v. impf. (u Boči) rasti, napredovati, gedeihen, cresco*. Rj. *vidi* kresiti. *Ital. crescere*.

krěščalica, **krěščelica**, *f. der Hüher, graculus, cf. kreja*. Rj. *vidi* maruša, sojka. *ptica što krešti*.

kréštánje, *n. verb. ad* krestati, *radnja* kojom što krestí.

kréštati, kréštím, *v. impf.* — *kréštati*, Nema u Vukovu rječniku, ali mislim da se govori. Korijeni 257. *vikati kre kre. vidi* kriješćati, *isp.* kréćati.

kréštelica, *f.* Rj. *vidi* krestalica.

kréšteličji, *adj.* Höher-, graculorum, Rj. *što* pripada krestelici, krestelicama.

krétāc, krétāca, *n.* konj koji dobro *kreće* kola. Rj. **krétalac**, krétaoca, *m. marens, agitans*. Stulli, koji *kreće*. — *riječi s takim nast. kod čuvalac.*

krétalica, *f. quae movet*, Stulli, *koja kreće*.

krétānje, *n.* Rj. *verb. ad* kretati (*č* kretati se. — **1**) *radnja* kojom *tko kreće* koga ili što *n. p. s* mjesta (das von der Stelle Bringen, motio, Rj.). — **2**) *radnja* kojom *n. p. lovac kreće zeca* (das Auftreiben, excitatio, Rj.). — **3**) *radnja* kojom *tko kreće n. p. vojsku*. — **4**) *radnja* kojom *tko kreće ili se kreće, t. j. polazi* (das Aufbrechen, motio, profectus: Rekla mi je majka na kretanje, Rj.). — **5**) *radnja* kojom *tko gloriom kreće, t. j. postaje lud* (das Närrisch-werden, zo mente capi, Rj.).

krétati, kréćem, *v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* iz-kretati, na-, o-, od-, po-, pre- (*č* sel, s-, za-, o-; pokrećivati, *v. pf.* krenuti, koje *vidi i kod njega v. pf. slož.* — **1**) *von der Stelle bewegen, movere*, Rj. — **a**) *kretati koga ili što*: Kretać, konj koji dobro *kreće* kola. Rj. 301b. Nemoj nas *kretati* odavde. Mojs. 11. 33, 15. — **b**) *kretati čim*: Kud mu Ruža *šeće*, i *plećima kreće*. Npj. 1, 262, *isp.* krenuti 1. — **2**) *auf-treiben, excito*: Oni *kreću srce* i košute. Rj. *Krećite tice jarebice*. Npj. 2, 44, *isp.* krenuti 2. — **3**) *n. p. vojsku, das Lager aufbrechen, castra movere*, Rj. *isp.* krenuti 3. — **4**) *aufbrechen, proficisci, cf.* polaziti. Rj. *n. p. na put, vidi* kretati se. — *isp.* krenuti 1. — **5**) (u Dubr.) *glavom, närrisch werden, mente capi*, Rj. *postajati lud*. — **11.** *sa se, reflex.* kao *micati se, vidi* kretati 4. — *Izdižu s ovcama u planinu, t. j. kreću se*. Rj. 222b. Trmizati, *pomicati se s* mjesta: ne trmize, *t. j. ne kreće se s* mjesta. Rj. 749b. Kad lažeš, *kreću ti ti se zubi?* Posl. 118. Loznica se *iz temelja kreće*. Npj. 4, 243. Tada neka se *kreće* đkô koji leži prema istoku. Mojs. IV. 10, 5, *isp.* krenuti se.

krévéljēnje, *n. das Weinen mit verzogenem Munde, flatus genus*, Rj. *verb. od* kreveljiti se, *radnja* kojom se *tko kreveljiti*.

krévéljiti se, krévéljīm se, *v. r. impf.* mit verzogenem Munde weinen, *fleo ore obliquo*, Rj. *napraviši se ili usta nakrivivši plakati*.

krévēt, *m. Rj. dem.* krevetić. — **1**) *das Bett, lectulus (grubatus, zázpazos)*, *cf.* odar. Rj. *isp.* postelja.

Zastavnica, krajna daska u *krevetu* (prostoga). Rj. 195b. Car kako legne u *postelju*, on se zanese... Kad legnu u *krevet*, on se nčini kao da spava. Npr. 59. — **2**) oko varnice *pouzvišeno* mjesto, na koje čarugđije kože iz varnice meću. Rj.

krévetić, *m. dem. od* krevet. Rj.

krévzav, *adj.* Okrezati se, *zám se, v. r. pf. cf.* krezav. Rj. 455b. *a riječ* krezav *nije u* Rj. *na* mjestu. — *što se lasno okreza?*

krézo, *m. zahnlückiger Mensch, edentulus homo*, Rj. *krezub* čovjek. *gen.* kréza, *voc.* krézo. *hyp.*

krézub, *adj.* zahnlückig, edentulus, Rj. *u* koga su škrhavi zubi, *takva* *adj.* bezub, oštrozub, *isp.* gnjilozub, kesizub, kestozub, pestozub. — *krézub* (mjesto *krez-zub*: prva je pola adjektiv koji nije u običaju, od korijena od koga je i *krezun* i *krezo* i prijedlog *kroz*). Osn. 14, *isp.* okrezubiti.

krézubica, *f. (der) die zahnlückige, edentula (edentulus)*, Rj. *krezubio* čeljade žensko (a i muško).

krézün, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. — *krézün* (osn. u *krezu*). Osn. 173, *za* *nast. isp.* kod bogatun.

Křf, *m.* Coreyra, Corfu, Rj.³ *Grčko ostrvo. ake.* Rj.³ XL.

kręga, *f.* — **1**) (u Podgori) *vidi* čokot (300 kręga u jednu motiku, Rj. *adv. i* *tes.* — **2**) (u C. G.) *vidi* křbanj: Pa zavrzte *kręga* i mataru. Rj. i *syn.* kod křbanj.

křbanje, *n.* Rj. *verb. od* křbaní. — **1**) *radnja* kojom *tko křba* što *das Zerbrechen* u *fractio*, Rj.). — **2**) *radnja* kojom *křba* (*č* *č* *č*) *n. p. konj* *das Husten* *des Pferdes, tussio equi*, Rj.).

křhati, křhanu, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-křhati, o-, raz-, s-, u-, za-. — **1**) *brechen, frango*. — *B. vrat*, Rj. *vidi* křšiti, baniti. — **2**) *husten* *com* *Pferde, tussio*, Rj. *Kad Panj di mačka křstje, křba se di křba*. — *Kad mačka zacošti křhati, valju reci: svoju glavu iskrhala!* Rj. 349.

křhljevina, *f. isp.* křhanje 1. *djelo* kojom se *tko křba, křši, lom, vidi* lomljava. — *Već* sabalja *stoji* cikljevina, a *kopulja* *stoji* křhljevina. HNpj. 4, 126.

křhnuti, křhnēm, *v. pf.* *vidi* křnuti.

křičānje, *n. das Vorpredigen, admodum modesta*, Rj. *verb. ad* křičati, *radnja* kojom *tko křiva*, *isp.* křika.

křičati, čim, *v. impf.* vorpredigen, *admodum ut careat*, Rj. (*ričvči*) opominjati *koga* (*č* *č* *č*), *da se* *čim* *čega, v. pf.* *prosti* křiknuti; *slož.* zakřičati; *nakřičiti, prikřičiti, v. impf. slož.* *nakřivivati, prikřivivati*.

křidimice, (u Boči) *vidi* krišom, Rj. *adv. od* křiti: krišom, *křidimice, křimice, kao* *křijeci, isp.* Korijeni 267. *vidi i* křadom, *i* *syn. adv.* — *To* *sve* *troje* *uzmi* *křidimice* *i* *ne* *kazuj* *nikome*, Npr. 122. Carev sin *čujući* *za* *to* *jezero* *krene* *jedno* *jutro* *křidimice* *ad* *oca*, 153.

křijenje, *n. das Verburgen, occultatio*, Rj. *verb. od* křiti, *radnja* kojom *tko křije* što.

křijēpiti, křijepim, *v. impf.* — *v. pf. slož.* okřijepiti, pokřijepiti, potkřijepiti; *v. impf. slož.* pokřiepljivati, potkřiepljivati. — **1**) *činiti* *da* *bude* *što* *křepko*: Hljeb *srec* *čovjeku* *křijepi*. Ps. 101, 15. *Šlabijeli* *ne* *křijepite*, *i* *bolesne* *ne* *liječite*, Jezek. 34, 4. — **2**) *sa se* *refleks.*: Oni *se* *svaki* *dan* *křijepljahu* *na* *velike* *trude* *nebeskim* *hljebom*, DP. 206.

křijēpljēnje, *n. verb. od* 1) křijepiti, 2) křijepiti se. — **1**) *radnja* kojom *tko křijepi* *koga* *ili* *što*. — **2**) *radnja* kojom *se* *tko křijepi*.

křijes, *m. (pl. křesovi)*. — **1**) (u Hrv.) *vatra* *što* *se* *loži* *noći* *Ivanja* *dne, noći* *Vidova* *dne* *i* *noći* *Gjur-gjeva* *dne, das* *Johannfeuer*, Rj. — **2**) *druga* *svaka* *vatra*, *koja* *se* *loži* *po* *brdina* *o* *kakom* *veselju* (*n. p.* *uz* *berbu*), *jedes* *Belustigungsfeuer, cf.* *kresovi*, Rj. — **3**) *krijes, cicada*, Stulli, *isp.* křiještavac, *babina* *što* *křiješti*. — *Češe* *krijesa*, *neka* *křiješti*, DPost. 12. *Krijes* *odnese* *sokola*, 50. *Křiješti* *krijes* *dokle* *puke*, 50. *Krijes* *u* *Delabele* (*cicada*) *i* *u* *Stulieca* *crčak*, XIII. *vidi* *krijes*, *može* *biti* *da* *je* *krijes* *po* *kvartnom* *govoru* *mjesto* *krijes*.

křijēsnaica, *f.* (u Hrv. a u Slav. *svitaljka*, u Dubr. *svjetnjak*) *vidi* *svitac* 1. U Hrvatskoj *se* *pripovijeda* *da* *su* *iskre* *od* *krijesa* *ožvljele*, *i* *tako* *od* *njih* *po-stale* *one* *babine*, Rj. *vidi* *i* *zlatna* *bubica*.

křiješ, *m.* (u Dubr.), Rj. *ne* *kaže* *se* *značenje*, *hiće* *što* *u* *krijes* 3, *t. j.* *babina* *što* *křiješti*, *i* *Sulek* *ima* *kol* *riječi* *Čikade*: *křiješ*, *i* *kol* *riječi* *Baugrille* (*Cicada*): *křiš*. — *postanja* *kojaku* *i* *křiještati?* *isp.* křiještavac.

křiještānje, *n. verb. od* křiještati, *radnja* kojom što křiješti.

křiještati, křiještím, *v. impf.* *vikati* *kre* *kre*, *vidi* *křštati*, *kréćati*. — *Češe* *krijesa*, *neka* *křiješti*, DPost. 12. *Křiješti* *krijes* *dokle* *puke*, 50.

křiještavac, křiještāveca, *m. vidi* *pōpak*, Rj.⁴ *die* *Hausgrille, grillus domesticus* L. *vidi* *i* *pōpić*, *pōle*, *babina* *što* *křiješti*, *isp.* *krijes* 3, *křiješ*.

křiješva, *f.* (u Dubr.) *vidi* *trešnja*, Rj. — *ad* *zázpazos*, *cerasus*: *křiješva*, *črešnja* (*kajkav-ki*), *trešnja*, *za* *nast. isp.* *riječi* *od* *čauva*.

křijūmčār, *m. der* *Schmuggler, qui mercaturam*

u tom poet. Rj.³ čorjek koji try kakar pronosi krijum bez carine.

krijumčarenje, *n. der Schleichhandel, die Schmuggerei, mercatura vitata.* Rj. *verb.* od krijumčariti, *razlika* kojom tko krijumčari.

krijumčariti, krijumčarim, *v. impf.* (u primorju) trg kakav pronositi krijum bez carine, *Schleichhandel treiben, schmuggeln, mercaturam vitatam facere.* Rj.

krika, *f.* Stulli. čuje se krika, kad tko kriči, *isp.* kričanje.

krikauti, kriknēm, *v. pf.* (u C. G.) aufschreien, exelamo: Šavić viknu ka' da soko kriknu. Rj. *v. impf.* kričati.

krilača, *f.* (u C. G.) nekaka mala tica, *Art Vogel, avis genus.* Rj. — *krilača* (osn. u *krilo*). Osn. 350.

Krilan, *m.* ime muško. Rj. — *Krilan* (osn. biće u *Krile*). Osn. 139. imena s takim nast. kod Cvijan.

krilast, *adj.* u. p. svinjče, goveče, *einen weissen Fleck (wie Flügel) über den Bauch habend, notam (quasi alarum) habens.* Rj. u čega je po trbuhu s obje strane bijela bilješka kao da su krila, *isp.* pasast, pojasant.

1. krilaš, *krilaša*, *m.* — *der Adlerthaler, thalerus cum aquila (loco crucis).* Rj. tulijer sa orlom (mjesto krsta), *vidi* krstaš, *isp.* krilaščić — **2)** *Art Schiffe an der Donau von Belgrad abwärts, navis genus.* Rj. nekaka lujka kakve idu od Biograda niz Dunavo.

2. krilaš, *m.* *vidi* krilonja. Rj. *krilast vō.*

krilaščić, *m.* česarski dukat, *ein österreichischer Ducaten, aureus austriacus, cf.* madžarija, krmencija. Rj. *isp.* krilaš 1.

krilat, *adj.* geflügelt, *alatus.* Rj. u koga ili u čega su krila, *isp.* okrilatiti. — Nevid, **2)** nekake male *krilate bubice*, koje samo kolju, a ne vide se. Rj. 413b. Uglada *krilata konja* i na njemu *krilata čooka*. Npr. 152. Nabasa na nekakvo kolo *krilatijeh gjerovjaka*. 219. Glas na *krilatijem kolim*. DPost. 23. Nije šala jedan *krilat junak!* Npj. 2, 229. U kolu su svi Božji anđjeli i *krilati* redom *arkanđjeli*. Herc. 320. Stvori Bog . . . sve *ptice krilate*. Mojs. 1. 1. 21

krilatice, *f.* nekaka zmija: Ili cijči zmija *krilatice*. Rj. *Krilata zmija*. — Udarila te *krilatice!* (Kletva). Post. 326.

Krilatica, *m.* *der Geflügelte, alatus, Beiname des Helden Relja: Relja Krilatice*, Rj. pridjevak *Relji Bošnjaniinu*. — Kuma kumi Debelić-Novaka . . . a čauša *Relju Krilatice*. Npj. 2. 471. *vidi* Krilatnik, Krilatović, *isp.*: No da vidiš divna gjuvegljije, gjuvegljije, *Relje Krilatoga!* Npj. 2. 229.

Krilatnik, *m.* *vidi* Krilatice, Krilatović. — Sjede Janko, te ti knjigu piše, a na ruke *Relji Krilatniku*. HNpj. 2, 259.

Krilatović, *m.* pridjevak *Relji Bošnjaniinu*. — Onzje bješe *Relja Krilatović*. Npj. 3, 54. *vidi* Krilatice, Krilatnik.

Krile, *m.* *hyp.* od *Krsta*. Rj. — *Krile* (Hristofor). Osn. 127. *vidi* *Krilan*. — *Kri-je*, *takva hyp.* Šule. Vule. *isp.* općenite riječi s takim nast. kod brale, *ake*, je *ondje* po gororu *Crnogorskom: drugdje nom.* *Krile, gen.* *Krila, voc.* *Krile, isp.* Post. XXXI. Osn. 51.

kriliti, *krifim, v. impf.*; *v. pf.* *slož.* pre-kriliti, *raz-*, *za-*, *v. impf.* *slož.* raskriljivati. — **1)** *protegere, defendere, tueri, putrocinari, favere, contegere.* Stulli. kao *brantiti, štitiiti (krilima), pod okriljem držati, pod okrilje primati koga*. — **2)** su se, *reflex.* kriliti se, *alus expandere.* Stulli. kao *krila širiti*: Ter se *krili*, *tere leti.* Palmotić, u *Stullija*.

Krilo, *n.* Rj. *dem.* *krioce*. — **1)** *der Flügel, ala.* Rj. u *ptice*, u *ribe* (= *pero*), u *anđjela*, u *čorjeku* i *trugova čega* (u *prinesenom smislu*). — Sveti šestokrili *aranđje!* zakrili me *krilom* trojim. Rj. 6b. Bogno gjevojka odvojila bježe, jer pusti nekaka mala *trila* ispod pazuha. Npr. 104. Vidi jednu tičicu šarenu gje *krilima* lepeće. 108. Baš-Celik . . . poleti i

u isto vrijeme uzme *pod krilo* carevu čerku . . . i išezne iz očiju. 196. Dok evo ti odnekud *doleće* na *krilima* preda nj oni čovjek. 219. *Krila* su mu pala. DPost. 50. Daj mi. Bože, oči sokolove i *bijela krila* *labudova*. Npj. 1, 8. Pošlji mi sivog sokola . . . »Skoro je u lov išao, *ritko* je *krilo* *slomio*. 1. 213. Da ufati *rihu* od šes *krila*. 2, 61. Te pogubi *tolike vojvode* i *polomi krila* od *krajine*! 2, 500. Doklen *p'jerei* u *krila* *ud'riše*. 4. 112. Koji mi je *Jadar* posvojio i *pod svoje krilo* *prihvatio*. 4. 239. O vojvodo, *sokolovo krilo!* 5. 273. Na *levo krilo* *armije*. *Žitje* 24. — **2)** *der Schoss, sinus: Drži dijete u krilu.* Gospodar *gospoiji na krilu* *zaspao*. Rj. *vidi* *naručje*. — Dogje i jedna mala *vaščica*, stane se oko nje (sirote) *umiljavati*, a ona joj odlomi *parčence* *pogije* pa je *uzme* na *krilo*. Npr. 134. Mladen *prekrstivši noge držao* po običaju *sablju preko krila*, *Sovj.* 31. Ja ti *metnuh* na *krilo* *robinju* *svoju*. Mojs. 1. 16, 5. Ona ga *uspava* na *krilu* *svojem*. Sud. 16. 19. Da *dogje* u *krilo* *rimske crkve*. Glas. 21, 279 (*prijevod riječi*: ad *gremium Ecclesiae Romanae venire*). — **3)** (u C. G.) od *čadora*, *Vorhang (statt der Thüre, velum: Hoću* njemu *pod čadora* *doći, od čadora* *osjeći* mu *krilo*. A kad *dogje* *šatoru* na *vrata*, *podize* mu *krilo* *džeferdanom*. Rj. *zavjes* od *čadoru* (*mjesto vrata*): *krila* su i *na vrata* (*dvokrilnim*). — Na *ulasku* u *erkvu* *načini* . . . *vrata* *dvokrilna*: na *dvije* se *strane* *otvorše* *jedno krilo*, i na *dvije* *strane* *otvorše* se *drugo krilo*. Car. 1. 6. 34. *Zidaše* *vrata* *ovčija*, i *osvetiše* ih i *metnuše* im *krila*. Nem. 3, 1.

krilo, *m.* *krilast* *nazimac, porellus alarum notam gerens.* Rj. *hyp.* *takva hyp.* kod *bálo*.

krilonja, *m.* ein Ochs der am Bauche weiss ist (als hätte er ein Fortloch), *bovis nomen.* Rj. *krilast vō.* *vidi* *krilaš*, *imena* *volovima* s takim nast. kod *vo*.

kriloša, *f.* ein am Bauche weisses Schwein, sus alba circa alrum. Rj. *krilista* *svinja*.

kriljčuje, *n. verb.* od *kriliti* i *krilite* se. — **1)** *radnja* kojom *tko krili* *koga*. — **2)** *radnja* kojom *se* u. p. *ptica* *krili*.

krinčić, (u Cetinju) *vidi* *kridimice*, *krišom*. Rj. *adv.* kao *kriljući, vidi* i *kradom*, i *syn.* *ondje*.

kriminalan, *kriminalna, adj.* *criminulis, criminal-, criminell.* *vidi* *krivičan* 2. — Oni su *presugjivali* sve *civilne raspre* po svojim *običajima* (a za *kriminalne* *sudili* su *providiri*). Kov. 37. Dakle su na sud *kraljev* ili *carev* išli *Dobrovčani* za *velike* *kriminalne* *stvari*. DM. 261. U drugom slučaju kao da *kriminalno* *pravo* u *opštinama* *nije* *gledalo* *koga* je *reda* *onaj* *kome* se *činilo* *krivo*. 312.

Krin, *m.* (u vojv. po varošima) *vidi* *bogorodično cvijeće*. Rj. *vidi* i *Ijjer*, *Ijljan*. — *Grbovi* *Srbije* — koji su na *srijedi* *svezani* *jedan* *za* *drugi* i *izmegju* *njih* *raste* *krin*. Sovj. 2.

Krinca, *f.* *scutella*. Stulli. *vidi* *zdjela*, i *syn.* *ondje, dem.* *krinčica*.

krinčica, *f.* (u Dubr.) eine kleine Schale, *scutella*. Rj. *zdjelica, dem.* od *krinca*. — *Krinčicom* *more* *mjeri*. DPost. 50. *krinčicu*, *zdjelica* u *Mikalje* i u *Delabele* (*scodella*), i u *Stullica*. XIII.

krinka, *f.* *lavra*. Stulli. *vidi* *čuvida*, i *syn.* *ondje*. **Krinjice**, *f. pl.* *mjesto* *kamenito* u *nahiji* *Riječkoj*: *Preko* *Šinje* i *preko* *Krinjica*, *Rj.* *kril* u *Crnoj* *Gori*.

Kriocce, *n. dem.* od *krilo*. Rj. *kril-ce, gen. pl.* *krilaca*. Obl. 14. *takva dem.* kod *barioce*. — *Pa* se *Drašku* *savi* u *krioce*. Npj. 4, 62.

krioničce, *adv.* *vidi* *kradom*, i *syn.* *ondje*. — *Muč* *Maksim*, *muči* i *djevojka*, *krionice* na *uju* *poglegjuje*. HNpj. 1, 350. *isp.* u *Stullija*: *krioni* (iz *brev. glag.*) *vidi* *kradom*.

Kris, *m.* (u vojv.) *der Gries, glarex frumentii*. Rj. **Krist**, *m.* *vidi* *Hristos*: Da se *mašim* *ramena* *Krista* *Boga* *ranjena*. Npj. 1, 137.

kristal, *kristála, m.* *Crystall, κρυσταλλος*. — *Pred*

prijestolom bijaše stakleno more, kao *kristal*. Otkriv. 4, 6. Nad glavama životinjama bijaše kao nebo, po vijenju kao *kristal*. Jezek. 1, 22.

krišćica, *f. dem. ein Schnittchen, parvum segmentum*. Rj. *dem.* od kriška. — Dajući pastorčetu lanku *krišćicu hljeba*. Rj. 812a.

kriška, *f. n. p. jabuke, lubenice, sira, hljeba, eine Schnitte, segmentum*. Rj. *dem.* krišćica, *vidi* kriška. *skrižalica*, skala. *isp.* vilija. *značenje primjera*: sjeći, cijepati. Korijeni 249. *Kao odsječak, osječak*. — Topljenica, *krišku hljeba* što se natopi u vreloj masti. Rj. 743b. Da mu udeli *krišku sira*. Npr. 82. *Kriška slanine* i komad sredine (dobro je). Posl. 161. Kao *krišku šipka* jagodice su tvoje. Pjes. nad pjes. 4, 3.

kriškara, *f. eine Art Mütze, mitraw claris distincta genus*. Rj. (u Mačvi) kapa od iste tkanine od koje i fes, samo ne od jednog nego od više komada koji su ušiveni jedan za drugi kao *kriške*. Rj.³ XL. — *za nast.* *isp.* badnjari.

krišom, *heimlich, occulte*. Rj. *adv.* *kriša* (koje se govori samo u instrum. *krišom*; kor. *kriti*). Osn. 358. *vidi* kradom, i *syn.* *ondje*. — Onda carević ode *krišom* i dođe ženi. Npr. 203.

krići, *krijēm, v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* nad-kriti, od-
po-, pod-, pre-, pri-, s-, sa-, u- (se), za-; *v. impf. sloč.*
nad-krivati, od-, id. *gram. zapovj.* *krij.* I. *pregj.* krih.
kri. II. *pregj.* krijāh, II. *predjer* krit i kriven, kri-
vena. — 1) *verbergen, occulto*. Rj. *vidi* verati, zavrati.
— Tutoljiti, raditi što kao *krijuču*, n. p. kad mati u
zadružnoj kući daje svome djetetu što za jelo *krijuču*
od ostale djece. Rj. 757a. *Krije* kao guja noge. Posl.
161. Nijesmo mu ni rat objavili, no *krijuču* na njegov
udarismo. Npj. 5, 528. Pa su onde kao čuvali Miloševu
kuću, a upravo su kod njegove kuće čuvali i *kriči*
svoje glave. Miloš 72. Ali on to nije ni *krio*. Pis. 28.
Ništa ne *krije* od mene osim tebe, jer si mi žena.
Mojs. 1, 39, 9. Rodi sina; i videći ga lijepa *krijaje*
ga tri mjeseca. II. 2, 2. — 2) *sa se, refleks.* Verati
se, *kriti* se, provlačiti se. Rj. 57b. *Ko se od ljudi*
krije, bolje da ga nije. Posl. 154. *Ne krije se* poštenje
nikome. 201. Koji (su) samo zazirali od Turaka i *kriči*
se po šumi. Danica 3, 151. Eto me tjeraj danas iz
ove zemlje da se *krijem ispred tebe*. Mojs. 1, 4, 14.
Samo dvoje nemoj mi učiniti, pa se ne ču *kriti* od
hca tvojeja. Jov 13, 20.

kritika, *f. die Kritik, urs critica, zvezd.* *isp.* ocjena.
— Svaka štampana *kritika* na ovaj prijevod moj biće
ni vrlo mila. Nov. Zavj. XIV. *Na onaj tobožnjaj*
kritički nije niko potpisani. Odbr. od ruž. 1. Ako bi
se i željelo n oba članka više *kritike*. Rad 2, 206.

kriv, *kriva, (kriv, komp. krivlji) adj.* — 1) *krumm*,
curvus. Rj. (u ljelesnom smislu) *suprotno* prav. 2) *štap*,
drvo, gerade, rectus. Rj. 563a. — *Kriva*, 1) *kriva*
sablja. Rj. 302a. *Krivalja*, grožđe kojega su puca
duguljasta i *kriva*. Rj. 302a. *Krivaš*, *kriv* veliki nož.
Rj. 302b. *Krivi vjetar*. (u Hrv.) *vidi* *krivac* 2. Rj.
302b. *Krivodrška*, nekaka kruška s *krivijem* drskom.
Rj. 302b. *Krivo* kao gudalo. Posl. 160. Ne može se
(*kriva*) *Drina* ramenom ispraviti. 205. *Kriva* drva na
ognju se prave (a prava krive). DPosl. 50. *Krivo* drvo
ognjem ispravi. 50. *adv.*: Na nju paša *krivo* pogle-
diva . . . da je *krivo* okom poglediva. Npj. 1, 564.
isp. *nakrivo*, *nakriviti*, *nakrivljivati*. *dem.* *nakriv*. —
2) *schuldig (eines Verbrechens), reus, Rj.* *suprotno*
prav 1) *unschuldig, insons*. Rj. 563a (u moralnom ili
umnom smislu). — a) *kriv* komu ili čemu: Devojka
onda okrene plakati: Ti si mi *kriva*: « a suze *kriv* se
polete joj niz obraze. Npr. 141. *Ko je kome kriv* sto
je zdrav i živ? Posl. 141. Ako je *kome* što *kriv* ili
dužan. Kov. 4. Ovoj je *huni* najviše *kriv* Marašli-
Alipaša. Miloš 174. *Ko ubije, biće kriv sudu*. Mat. 5, 21.
Sav svijet da bude *kriv Bogu*. Rim. 3, 19. Za što da
mi učinite da budem *glavom kriv curu*? Dan. 1, 10.
— b) *kriv* za što: Ljudi, koji ni malo nisu *krivi* za

ure budalaštine. Danica 5, 82. *Za ona* nekoliko 7.
što se nalaze, mislimo da je *kriv* slugač. Nov. Srb.
1818, 222. Ako *krivnika* ubije osve n'ik, ne će biti *kriv*
za *krv*. Mojs. IV. 35, 27. Ja sam *kriv* u svu dušu
doma oca tvojeja. Sam. 1, 22, 22. *Za to* on nije *kriv*,
nego druge stvari. DM. 54. Koji bi se Srbini pokazao
kriv Dubrovačanu za što mu *drago*, njega je trebalo
izdati glavom. 398. — c) *kriv* u čemu: Da ja dan-
gubim za tugju gazobolju, t. j. u čemu ja u malo
nijesam *kriv* niti me se tije. Rj. 106b. Ja nijesam
kriv u *krvi* ovoga pravduka. Mat. 27, 24. — d) *uop-*
ćeno: Ona učiti i pomisliti u sebi da je sama *kriva*.
Npr. 211. Bog nije *kriv* sto ljudi zlo čine. Posl. 20.
Kad me globiše, *kriva* me najjose. 119. Od svasta
mu *drže* *džo krivi*. Npj. 2, 631. Kad koga Turci
zavore, *kriva* ili *prava*. Danica 2, 98. Bog u čuvao
kriva kantara. Kov. 127. Nogo za (jeziki) okroćući
svaki *po svome kriveom znanju*. . . jednako kvare i
grde. Pis. 11. Mislite li da su oni *najkriviji* bili od
sviju? Luk. 13, 4. Da se ne bi *uvlačile krive* *mesti*
u poznavanje našega jezika. Rad 2, 201. *Kriviji* je oni
koji dade budali vlast u šake nego ja. Mil. 216. —
e) *adv.*: Otac je (jabuku) *krivo* *počeo*: *seč'* uze više,
neg' meni. Npj. 1, 209. On joj se *krivo* *kvanijaše*. 2,
20. Nemoj, sine, *goroviti krivo* ni po babu, ni po
stričevima, već po pravdi Boga istinoga. 2, 193. Da
su me mnogi od njih *krivo* *razumjeli*. Pis. 21. —
3) (može se čuti gljeste) *schuldig (Geld), qui debet*,
debitor: ja sam tebi nešto *kriv*. Rj. t. j. dužan.

1. **kriva**, *f.* — 1) *kriva* sablja, *ein Sabel, einaces*:
Od bedre sam *krivu* izvadio. Rj. *isp.* *krivača*. — 2) (u
Lici) nekakav novac (čini mi se od 30 krajcara), *Art*
Manze, numi genus. Rj.

2. **krivā**, *f. adj.* nekaka bolest svinjska, od koje
se svinjče zguri, pak se obrće. Rj. *isp.* okrivati se.
krivac, *krivca, m.* — 1) *der Schuldig, Verbrecher*,
reus: bijeda na pravoga *krivca*. Rj. *koji je kriv* (2).
— Rukostavnik. *Krivac* koji je ruku stavio na što.
Rj. 657a. *Velikim krivcima* . . . ne sudi magistrat ni-
kako. Miloš 191. Vlada istući od njih *krivca* nije se
dalje mijesala u sud. DM. 299. — 2) (u Hrv.) ne-
kakav vjetar, koji se zove i *krivi* vjetar. Rj.

krivača, *f. das Krummstück (als ein Spottname*
für den Sabel), curvus ucinues. Rj. *poruga* *sablji*.
isp. *kriva* 1.

krivački, n. p. udario ga puškom *krivački*, t. j.
kao batinom ili *krivačom*, *wie mit einem Prügel, ut*
fusti. Rj.

krivāćka, *krivāćka, m. das gekrümmte Zeug* (z. B.
eine schlechte Plinte, Pistole). Rj. *kaže se* kao s
pogrdom za kakvu *krivu* (ili *iskrivljenju*) stvar, n. p. za
neravljalu pušku, pištolj. — *za nast.* *isp.* *krnjaluk*,
truhladak.

krivaja, *f.* — 1) rijeka u Pocerini. Rj. — 2) na-
mastir na toj rijeci. Rj. — 3) u Bosni nekaka voda.
cf. *Vazuća*. Rj.

krivāk, *krivāka, m. ein Siebchenstück, numus*
septendecim cruciferorum. Rj. *novac* od *schlammest*
krajcara.

krivalja, *f.* (u Dubr.) grožđe, kojega su puca
duguljasta i *kriva*. Rj.

krivānje, *n. das Neigen auf eine Seite, incurvatio*,
inclinatio. Rj. *verb.* od *krivati*, *koje* *vidi*.

krivāš, *krivāša, m. kriv* veliki nož. *ein langer*
krummes Messer, culter longior curvus: On *krivāšu*
vadi iza pasa, na Turčina juriš učinio. Rj. *suprotno*
pravac 2.

krivati, *krivām, v. impf. sich neigen auf eine Seite*,
inclinar. Rj. *kao* *nakrivo* t. j. na jednu stranu na-
gibati se, *naginjati se*. — Pa natoči tuluminu vina,
objesi je o unkaš Šarinu, s desne strane tešku topu-
zinu, da ne *kriva* ni tamo ni amo. Npj. 2, 248.

krivda, *f. das Unrecht, injuria*: ako pravda ne
pomože, *krivda* ne će pomoći. Rj. *isp.* *krivo*. *suprotno*

pravda, pravica. — Sad je bolja *krivda* nego li pravda . . . Najle da se okladimo da nije bolja pravda od pravde. Npr. 85.

krivica, i *krivica*, *f.* *Schuld, culpa*; Rj. *crimen, Veraden, Verbrechen, krivica*, ljčevica. Ovičih obiju nema u Vukovu rječniku. Osn. 329. — Bio je običaj da gjake . . . učitelj bija bez ikake *krivice* . . . ako je ko . . . bio bijen za kaku *krivicu*, to mu se ništa nije brojilo. Rj. 16a. Svu *krivicu* na njega ohořiše. Rj. 433a. Lasno je odbiti *krivicu* na mrtvoga. Posl. 167. *Bacićemo krivicu* na njega. Danica 3, 165. *Ti si pod krivicom*, i moraš ići u sovet, da se pravdaš. Miloš 47. On uteče i odnese *krivicu* sa sobom. 67. Da sude Srbima za veće *krivice*. 132. *Krivicu* bi se oca mogla tjem opravdati, što su oni proveli mladost . . . Pis. 16. Vikali su najviše . . . na Miloja i na Jugovića, i nalazili su im *glavnu krivicu*: 1) da oni . . . Sovj. 18. Metnuše mu više glave *krivicu* njegovu napisanu. Mat. 27, 37. Ako je kaka *krivica* na meni, ubij me sam. Sam. 1, 20, 8. Neka mi me i na dom oca mojega padne *krivica*. II. 14, 9. Od vremena otaea svojih do danas pod *krivicom* smo rctkom. Jezdr. 9, 7. *Ti skude s mene krivicu* za *krivicom*, da ne dogju do pravde tvoje. 69, 27. Svu *krivicu* za šljepotu svoju hucu na oca. DM. 40. Svagda je poslije zaklete bivač čist od *krivice* koja se na njega iznosila. 293. Jedno ili više sela odgovaraše za *krivicu* učinjenu na njihovoj zemlji . . . Opšte je jcmstvo bilo samo za *kriminalne krivice*, kao: ubijstvo, požeg, poharu, vraćanje itd. 299. *Ja nikakre krivice ne nalazim na njemu*. Prip. bibl. 158.

krivican (krivican), *krivična* (krivična), *adj.* — 1) rudi kriv. Stulli. govori se u Hrv. rudi i nepravdan. *suprotno* pravican. — 2) vidi kriminalan. — Policijski činovnik mora . . . da izvršuje *krivične presude*: da izvršuje osude carinarske. Megj. 19. Onda si kriv; i kazniš se po tačci 14. §. 365. *krivičnoga zakona*. 139.

krivina, *f.* *die Krümmung, curvitas*. Rj. *osobinu onoga što je krivo* (i, u tjelesnom smislu).

kriviti, *krivim*, *v. impf.* Rj. — I. *v. pf. slož.* izkriviti, na-, o-, pre-, s-, u-, za-, *v. impf. slož.* izkrivljivati, na-, n-. — 1) što, *krimmen, curvo*. Rj. činiti da bude što *krivo* (i, u tjelesnom smislu) kao iskrivljivati. *sa se, pass.*: Kriva drea na oguju se prave (a prava krivo). DPosl. 50. — 2) koga *beschuldigen, accuso, incuso*. Rj. *kriviti* koga za što, *krivica* na nj bacati. *isp.* bijediti. i *syn. ondje*. — Provođačiji najprije opsjuu mater. (. . . oboje *krive* *provodačijju*). Posl. 263. Pa Matica opet mene za to onako ludo i bezobrazno *krivi!* Danica 5, 81. Ne krivi li ovdje G. M. Gij. M. mene i ne kudi li moju knjigu na pravdi Božjoj? Odbr. od ruž. 3. Za to mislim da me po pravdi niko ne može *kriviti*. Opič VII. Starješine *krivile ih za propast* na Kamenici. Sovj. 34. Stane za moliti za oprostenje *krivici* Jakovu i druge. 48. Bijediti . . . *kriviti* prava znajući ili ne znajući da je prav) kao potvorati. DARj. 291b. — II. *kriviti* se, *krivim* se, *v. r. impf. brullen* (*vie der Ochse, auch vom Kinde, clamor*). Rj. *kriviti* se ro kad riče: a i za dijete se kaže kad se dere. *v. pf. slož.* raskriviti se. — Vređa juca vna od ovaca, on se *krivi*, do Boga se čuje. Npj. 3, 177.

krivljenje, *n.* Rj. *verb.* od *kriviti* i *kriviti* se. — I. 1) *radnja* kojom tko *krivi* (*iskrivljuje*) što (das *Krümmen, curvatio*). Rj. — 2) *radnja* kojom tko *krivi* Boga (za kaku zlo djelo), (das *Beschuldigen, accusatio*). Rj. — II. *radnja* kojom se tko ili što *krivi* (dere se). *Brüllen, clamatio*. Rj. *isp.* *krivnjava*.

krivnjava, *f.* *das Brüllen des Hindriches, murmuratio*. stoji za *krivnjavu*. Rj. *radnja* kojom se tko ili što *krivi* (dere se). *isp.* *krivljenje* II. — za nast. *isp.* *krivava*.

krivo, *warecht, injuria*: Brate Mičo, nije po te

krivo. Rj. *pridjev srednjega rada zamjenjujući imenicu, vidi* *krivica, suprotno* 2 pravo. — Nešto mi bi za despet, t. j. učini mi se *krivo*, kao da mi je nepravda učinjena. Rj. 117b. *Kome je krivo*, namirio mu Bog! Posl. 147. Pa vas pitamo, šta vam je, *ali koga je krivo*, te ste se podigli. Danica 3, 171. *Ali su one* (pjesme) tobožnijem popravljanjem tako iskvarene i nagrgjene, da je *krivo* *po sar narod naš*. Npj. 2, 384 (Vuk). *Vama ako je sto krivo*, eto vam polja, pa se udrite sami. Sovj. 39. Prijatelju! ja tebi ne činim *krivo*. Mat. 20, 13. *Kome sam učinio krivo?* Sam. 1, 12, 3.

krivodrška, *f.* nekaka kruška s *krivijem* drškom. Rj. *krivo-drž-ka*.

krivoglav, *adj.* koji glavu na *krivo* nosi. *Krummkopf, incurvatus, cf.* *krivovrat*. Rj. *krivo-glav, takre riječi kod* *bućoglav*.

krivoguz, *adj.* *Krummarsch, curvi podicis* Rj. *krivoguz, krivijeh guza, riječ* *prostačka, riječi* *takre kod* *ljeloguz*.

krivokletnica, *f.* *perjura*. Stulli. *koja se krivo kune*.

krivokletnik, *krivokletnika, m.* *der Meineidige, perjurus*. Rj. *krivo-kletnik, koji se krivo kune*. — Grgji je nevjernik nego *krivokletnik*. Posl. 46. *isp.* *kljvoprestupnik*.

krivokletnikov, *adj.* što pripada *krivokletniku*. — Da se ne zaboravi ni popov rug ni *krivokletnikov* strah. Zim. 209.

krivonog, *adj.* *krumbeinig, curripes*. Rj. *krivonog, krivijeh nogu, tako slož. riječi kod* *bosonog*.

krivonos, *adj.* *aduncos naso praeditus*. Stulli. *krivo-nos, u koga je kriv nos, isp. tako slož. adj.* *duzanos, kukonosast*.

krivošija, *m.* *der Krummhalsige, incurvicerivus*. Rj. *krivo-šija, koji šiju (vrat) na krivo nosi, vidi* *krivo-vrat*.

krivošijanin, *m.* (*pl.* *Krivdšijani*) *Einer von Krivoshije*: Da nije Rišnjana i *Krivošijana*, Boka bi Turcima harač plaćala. Rj. *čorjek iz* *Krivošija*.

krivotvorač, *krivotvorač, m.* *documentorum corruptor vel qui falsa documenta componit*. Stulli. *koji krivotvori što, n. p. dokumente; der Falscher, Falsificator*.

krivotvoriti, *rim. v. impf. adulterare, vitare, corrumpere*. Stulli. *krivo-tvoriti, tvoriti, činiti* što da bude *krivo, lažno, fälschen, falsificiren*.

krivoust, *adj.* *distorto ore*. Stulli. *krivoust, u koga su kriva usta, tako slož. adj.* *mekoust, tvrdoust, zlatoust*.

krivovjerac, *krivovjerec, m.* *christicolu simulatus*. Stulli. *čorjek krive vjere; jetik, der Haeretiker, vidi* *krivovjernik*.

krivovjeran, *krivovjerna, adj.* Stulli. *koji je krive vjere*.

krivovjerje, *n.* Stulli. *vidi* *krivovjerstvo, jeres, kriva vjera*.

krivovjernica, *f.* Stulli. *žena krivovjerna*.

krivovjernički, *adj.* Stulli. *što pripada krivovjerničima, vidi* *jeretički*.

krivovjernik, *m.* *vidi* *krivovjerac*. Stulli.

krivovjerski, *adj.* Stulli. *što pripada krivovjerju, krivovjerstvu*.

krivovjerstvo, *n.* Stulli. *vidi* *krivovjerje*

krivovrat, *adj.* *Krummhalsig, incurvicerivus*: Svi bi momci *krivovrat* bili gledajući u zvezdice sjajne. Rj. *krivo-vrat, koji vrat na krivo nosi, vidi* *krivošija, isp.* *krivoglav, tako slož. riječi* *golovrat, tvrdovrat*.

krivudalo, *m.* *der nicht den rechten Weg folgt, exorbitator*. Rj. *koji krivuda, koji ide krivim putem, ne ide pravim putem, — riječi s takim nast. kod* *hajalo*.

krivudanje, *n.* Rj. *verb.* od *krivudati*. — 1) *radnja* kojom što *krivuda* (oramo onamo, *n. p. put*) (das *Schlingeln, sinuatio*). Rj. — 2) *radnja* kojom tko *kri-*

voda, t. j. ne ide pravim putem (die Abweichung, exorbitatio. Rj.).

krivudati, đam, v. *impf.* — 1) *sich schlingeln, sinuor*: put krivuda ovamo onamo. Rj. *vidi* verugati se, vijugati se, zavijati se. — 2) *Zaliv ... Krivudjuvi* između prevelikih gora oteže se k jugoistoku oko šest sahata hod. Kov. 28. — 3) *nicht den rechten Weg verfolgen, exorbito*. Rj. *idi krivim putem, ne idi pravim putem*: U ovome njegovu izmicanju, s kojim je, ovamo onamo *krivudjuvi*, varao i zamamljivao Francuze ... Žitije 27 (s2).

krivuljast, *adj.* *krumm, curvus*. Rj. *što je kao krivo (l. n. tješnom smištu)*. — Tada će Gospod pokarati mačem svojim ... levijatana, *krivuljastu zmiu*, i ubiće znaaja koji je u moru. Is. 27, 1. *za nast.*, *isp.* duguljast.

krizma, *f.* (u Boei) *Firmelung, confirmatio*. Rj. *chrisma, χρίσμα; mäst.* u katolika jednu između sedam sakramenata. *vidi* krizmanje.

krizmānje, *n.* *das Firmeln, confirmatio*. Rj. *verb.* od *krizmati*. *radnja* kojom (t. j. biskup) *krizma*.

krizmati, *mām*, v. *impf.* (u kršćana) *firmeln, confirmo*. Rj. *glagol* *i* v. *pf.* *darati (i dati) krizmu*.

kríž, *kríza*, *m.* Rj. *das Kreuz, crux*. *dem.* *krížić*. *hyp.* *krížak*. *vidi* *krst*; *propeće*; *i syn.* *oudje*. *isp.* *krížiti (i se)*. — Tako zovu kršćani *krst* od drveta ili od čega drugoga, ali *krst* koji čovjek prekrstivši se načini na sebi, ne zovu *krst* nego *krst*, kao što govore i *krstiti se* i *prekrstiti se* i t. d. Tako i hrišćani koji ne govore *kríž* nego *krst*, govore svuda *raskrižiti*, *krížati* i *krška*. Rj. — Nema *kríza* za poljubiti. (Nema ništa. *Križ* znači *krst*). *Posl.* 203. Vranu kosu niz pleća puštala, a oplete sitne pletenice, a uplete za sedam krstova ... pa uplete *dua kríza* od zlata, svaki sedam madžarija važe. HNpj. 4, 508. U daniji kažu: sve ide u *kríž* i u *krst*; *es geht alles ins Kreuz u. in die Quere*. P. Leber.

kríza, *kríža*, *n. pl.* *vidi* *krsta* 1. nadrepak, nadrepina. — Care leži na meku dušeku. Miloš mu se noge prihvatio ... u *krízi*ma cara rastavio. HNpj. 1, 270. *gorovi se u Hrv.*

1. **krížák**, *krížáka*, *m.* (u Hrv.) *vidi* *krstaš* 1. Rj. *vidi* i *krízar*, *krízar talijer*.

2. **krížak**, *kríška*, *m. hyp.* od *kríž*. Rj. **krížanje**, *n.* Rj. *verb.* od 1) *krížati*, 2) *krížati se*. — 1) *das Schneiden, scissio*. Rj. *radnja* kojom tko *krízu*, (reže) *n. p.* *lubenicu, jabuku*. — 2) *stanje* koje *bica*, *kud se n. p.* *deojica krížaju na putu*. — 3) *kud se krížaju putori*.

krížar, *krížára*, *m.* (u Dalm.) *vidi* *krstaš* (talijer). Rj. *vidi* i 1. *krížák*.

krížati, *krížám*, v. *impf.* — 1) *schneiden, dissecare*, *n. p.* *lubenicu, jabuku, duvan*. Rj. *rezati, sjeći*. v. *pf.* *slož.* *iz-krížati*. *na-*, *pod-*; *raskrižiti*. — 2) *sa se, recipi*. *u Hrv.* *vidi* *mimoilaziti se* i *mimoići se*. *u ovom je značenju v. impf. i v. pf. n. p.* *ja sam išao na Kaptol a ti s Kaptola, pa smo se krížali*, t. j. nijesmo se na putu susreli ni vidjeli. Iveković. — 3) (u Hrv.) *krížaju se putovi* u *krížopuću*; *die Wege kreuzen sich, via altera huc fert, altera illuc*. Iveković.

Križevac, *Križevca*, *m.* — 1) *polje* u nahiji Rudničkoj (između Brusnice i sela Lunjevica). — 2) *varoš* u Hrv. Rj. *narod govori Križevci*.

krížić, *m. dem.* od *kríž*. Rj. *vidi* *krstić*. **krížiti**, *krížim*, v. *impf.*; v. *pf.* *slož.* *pre-krížiti (i se)*, *raz-*. — 1) *signo crucis mutare*. Stulli. *činiti znak krízu na kome ili na čemu, vidí* *prekršćati* 1. — 2) *sa se, reflex.* *signo crucis se mutare*. Stulli. *znak krízu činiti na sebi. vidí* *krstiti se*. — *govore katolici u Hrv.*

krížni, *adj.* *što pripada krízu. vidí* *krstni* 2. — *Križna vrata*, *n. pl.* u pjesmi: *Križna vrata otvoraj*. Rj. 303a. *Križna vrata*, valja da su *krstata*(?). Npj. 1, 316.

krížnoša, *m.* *qui crucein fert*. Stulli. *krízo-noša, koji krí nosi*, *takve riječi kod bremenoša. isp.* *krsto-noša*.

krížopuće, *n.* (u Hrv.) *vidi* *raskršće*. Rj. *krízo-puće, gdje se krížaju puti. vidí* i *krstaj put, raskršćica*.

krjěpak, *krjěpka*, *adj.* *vidi* *krěpak*.

krjěpost, *krjěposti*, *f.* *vidi* *krěpost*.

Krka, *f.* — 1) *voda* u Dalmaciji, koja niže Skradina utječe u more. Rj. — Jedna je *gubavica u Krca* više Kninja. Rj. 105b. — 2) *manastir* kod te vode. Rj. 1^a *manastiru Krca* pripovijeda se da se *oudje* ... Rj. 372b.

krka, *f.* (u vojv.) — 1) *corba* od *slatka vina* (dok još nije prevrelo). *Art Mostsuppe, jus e musto*. Rj. — 2) *bolest* na *poodraslim* *gusićima* od koje *krće* i *lipsuju*, *eine Krankheit der jungen Gause, morbus quidam anserum*. Rj.

krkač! *Wort einen rauschenden Fall zu bezeichnen*. Rj. *uzvikne se, kad s glomatom što padne. isp.* *takvi uzrike kod čistae*!

krkača, *f.* *n. p.* *nositi* *dijete* na *krkače*, *das Kind auf dem Rücken (huckepack) tragen, so dass es seine Hände um den Hals des Tragenden schlingt, gesto in dorso*. Rj. *vidi* *krkačka*, *čovjek uprti dijete na leđa, a dijete mu obuhvati rukama vrat*. — *Ja sam kuga, već hajde da me nosiš tamo i tamo* (kud ona hoće). Onaj (čovjek) *je uprti na krkače* *dragovoljno*. Rj. 311a. Onaj valja da ide da *čone* na *krkače* *onoga* kojega je ... Rj. 500b. *krkača* (osnova u starom *krkača* collum (vrat). Osn. 350.

krkačka, *f.* (u C. G.) *vidi* *krkača*. Rj.

krklāma,* *f.* (u Srijemu) *ona vuna* koju *čurčije* sa *živinih* *kožula* *sastrigu*. Rj. *isp.* *krkleisati*.

krkleisati,* *krklēšēm*, v. *pf.* *sastriči* *vunu* u *kožna* oko *rukava* u *naokolo*, *stutzen, absceudo*. Rj. *isp.* *krklama*.

krkljānje, *n.* *das Brausen des siedenden Wassers, fremtus*. Rj. *verb.* od *krkljati*. *radnja* kojom *n. p.* *lonac* *krklja*, *kud u njemu što vri*.

krkljati, *kljām*, v. *impf.* *n. p.* *lonac*, *kupus* u *loncu*, *brausen (im siedenden Topfe)*, *fremo*. Rj. *lonac* *krklja*, *kud u njemu što vri. vidí* *krktati. dem.* *krkoriti*.

krkmeta,* *krkmētā*, *n. pl.* *vidi* *zulovi*. Rj. *vidi* i *kovrčica*, *i syn.* *oudje*.

krknuti, *krknēm*, v. *pf.* *n. p.* *ne smije* od *njega* *krknuti*, *er darf nicht mecksen, muttio*. Rj. *vidi* *pšnuti* 2. v. *impf.* *krćati*.

krkorenje, *n. dem.* od *krktanje*. Rj.

krkoriti, *rim*, v. *impf. dem.* od *krktati*. Rj.

Krkota, *m.* (u C. G.) *muški nadimak*. Rj. — *za nast. isp.* *imena Rádota* (osn. u Rado), *Vükota*, *Zlčota*, *Života*.

krktanje, *n.* *vidi* *krkljanje*. Rj. *dem.* *krkorenje*.

krktati, *krkčēm*, v. *impf.* *vidi* *krkljati*. Rj. *lonac* *krkće*, *kud u njemu što vri. dem.* *krkoriti. v. pf. slož.* *zakikrtati*.

krkuša, *f.* *eine Art Flussfisch, piscis genus*. Rj. *Gründling, gobio fluviatilis Flem.* Rj. 2 *riba. dem.* *krkušica*. — *za nast. isp.* *ajgrinša*.

krkušica, *f. dem.* od *krkuša*. Rj. — *Pak* *otide* *moru* *na obalu*, *suze* *roni*, *potijeo* *govori*: *Oj bregovi, moji deverovi! obalice, mile jetvice! krkušice, moje zaovice!* Npj. 1, 531.

Krlětka, *f.* (u Hrv.) *der Käfig, carea, cf.* *kavez*, *kobača*. Rj. *vidi* *škrletka*. — *Kobača* *se* od *krletke* *razlikuje* *po tome što je krletka* *maša* *za tice*, *a kobača* *velika* *za kokoši* *i drugu* *živad*. Rj. 280b.

krljěši, *m. pl.* (u Dubr.) *vidi* *brojanice*. Rj. *vidi* *čisto*, *i syn.* *oudje*.

krljěši, *m. pl.* (u Boei) *Schlüsselbeine*, *jugubum*. Rj. *dvije kosti* *koje* od *pleći* *preko* *prvih* *rebara* *prelazeći čine* *zglob* *sa* *prsnom* *košću*, *sraka* *od* *njih* *zove* *se* *i* *ključ* *i* *ključna* *kost*.

krlj, *m.* u Srijemu) die Saudistel, sonchus oleraceus I. Rj. *ra-nus communis* L. Rj.³ biljka.
krlja, *f.* vidi krpelj. Rj. vidi i krpjel, krpua.
krlja, *f.* ein Block Holz, cauder, cf. krljad. Rj. *isp.* i kreb, i *syn.* ondje.
Krlja, *f.*: Evo sam ti četu podigao: do bijete Krlje negrada. Rj. — Ode pravo Krljetina Mujo ka jeloj Krlji vinogradu. Npj. 3. 280. ime vinogradu.
krljad, *m.* ein Block Holz, cauder. Rj. vidi krlja. *dem.* krljadak, krljadić.
krljadak, krljátka, *m. dem.* od krljad. Rj. vidi krljadić.
krljadić, *m. dem.* od krljad. Rj. vidi krljadak.
krljušt, *m.* die Schuppe, squama. Rj. vidi kraljušt, krljušt, ljnska od ribe. — Krljušti su mu jaki štivotovi spojeni tvrdo. Jov 41. 6. Učiniću da se ribe u rijekama tvojim nahvataju na krljušti tvoje. Jezek. 29. 4.
Krm, Kрма, *m.* Stadt Krim: Savi knjigu, posta Krmu b'jeloin. Rj.
křma, *f.* Rj. *dem.* křmca. — 1) (u Hrv.) hrana za marlu: sijeno, slama i t. d. das (Winter-) Futter, pabulum, cf. pića. Rj. — 2) das Steuerruder, gubernaculum, cf. korman, dumen: Na galiji stotina Turaka od stotina Turskijeh gradova, a na křmi Kičić Uscine. Rj. ono čim se lađa upravlja: i po njemu zidnji kraj u bijgi (gdje je křma), suprotno prova, pura. — On ispiše na křmu od broda iznutra svoju ženu a na provu onu stariju. Npr. 249. Bi njegda u křmi, a sad ni na puri. DPost. 5. Od pure do křme. 88.
křmaća, *f.* (pl. gen. křmāčā). Rj. *dem.* křmaćica. *augm.* křmaćina, křmaćetina. — 1) die Sau, porca. Rj. vidi čora 3, guda, opara, prasica. — Bokari se křmaća. Rj. 47b. Zeljuga, zelena křmaća. Rj. 208b. Skiči křmaća. Rj. 686b. Troje praščica, koji su u isti mah křmaću sisali. Npr. 255. Od křmaće kud će plemenitije šta biti, koja po osmoro oprasi? Post. 234. — 2) ein Hirtenpiel, budi genus. Rj. pastirsku igru. — U ovoj igri křmaća se zove oko tri prsta dugačko i podebelo drvo (od prilike kao pokratak vranj). Rj. vidi budza 2, čila, gudža.
křmaćar, *m.* koji goni křmaću kad se igra křmaće. Rj.
křmaćetina, *f.* *augm.* od křmaća. Rj. vidi křmaćina. — takra *augm.* kod babetina.
křmaćica, *f.* *dem.* od křmaća. Rj.
křmaćin, *adj.* der Sau, porcua. Rj. što pripada křmaći.
křmaćina (křmāćina), *f.* *augm.* od křmaća. Rj. vidi křmaćetina, takra *augm.* kod bardaćina.
křmād, *f.* (coll.) die Schwein, sues, porci. Rj. vidi křmeć, svinje, jedno od křmadi křme. — Jošt kad křmad u Stambol zudreće. Šćep. mal. 169.
křmak, křmka, *m.* (voc. křmće) das (männliche) Schwein, porcua. Rj. vidi prasac, vepar; kukurušnjak, žirovnjak, *dem.* křmčić. — Křmak prasen brat a svinji otac. DPost. 50.
křmandžija, *m.* vidi křmar. — Křmandžije ispravitelje lagje, na gjemiji Osmanović-eara. Npj. 5, 416. Křmandžije lagje ispraviše, i gjemiju carsku opkolise... On iz lagje skoči u gjemiju. křmandžiji osijeće glavu. 5, 417.
křmār, křmāra, *m.* der Steuermann, gubernator, cf. kormanoš, dumendžija. Rj. vidi i křmandžija, upravitelj lagje. — Mudarci tvoji, Tire, što bijahu u tebi, bijahu ti křmari. Jezek. 27. 8. Lagjari tvoji i křmari tvoji... pašće u srec moru. 27, 27.
křmaukānje, *n.* vidi mankanje. Rj.
křmaukati, křmaučem, *v. impf.* vidi mankati. Rj. *učka* křmaučē. vidi i křnjaukati, jaukati.
křmeć, křmāčkā, *m. pl.* die Schweine, sues, porci. Rj. křmad, svinje.

křmčić, *m. dem.* od křmak. Rj.
křme, křmeta, *n.* das Schwein, sus. Rj. vidi svinjće. *coll.* křmad. *dem.* křmešće. — Hromac, křme koje ohrone na putu. Rj. 807a.
křmećaci, křmećākā, *m. pl.* (scherzhuft) opanci od křmeće kože. Rj. kaže se u šali. — zu nast. *isp.* jurćak, telećak.
křmećā, *adj.* Schweins-, suillus. Rj. što pripada křmetu, křmadi. vidi křmski, svinjćēi, svinjski. — Klato, jedni govore ogrlica křmeća. Rj. 272b. Křmećaci, opanci od křmeće kože. Rj. 304b.
křmećuša, *f.* (u C. G.) nekaka tica, Art Vogel, aris quaedam. Rj. *isp.* grmaša.
křmēlj, *f.* — 1) die Augenbutter, gramiac. Rj. nekaka bijela mokřina koja klade ispod oka. — Nagje jednu sedu matoru devojćuru gde spava... ona se jedva dignē i jedva otvori oči od křmēlji. Npr. 73. — 2) u loze. cf. oko i křmelj. Rj. — Oko i křmelj na lozi, kad se reže vinograd. Rj. 454a.
křmēljānje, *n.* das Friesen, lippitudo oculorum. Rj. *verb.* od křmeljati, radnja kojom oko křmelja.
křmēljati, ljām, *v. impf.* triefen, lippio. Rj. oči křmeljaju kad postaju křmeljire. *v. pf.* slož. zakřmeljiti.
křmēljiv, *adj.* voll Augenbutter, gramiacus. Rj. što je puno křmēlji.
křmēncija (křmēncija), *f.* vidi madžarija. Rj. Madžarski dukat. Madž. Körmeći (= Křmnički, u Křmnići kovani). vidi i madžarlja, křilaščēi.
křmešće, křmešćeta, *n.* das Schweinechen, sucula, suentus. Rj. *dem.* od křme. vidi prasence. — *dem.* takra kod djetešće.
křmetina, *f.* das Schweinsteisch, caro suilla. Rj. křmeć meso. — Navadio se kao Turčin na křmetinu. Post. 185. vidi praščevina, svinjetina.
křmca, *f. dem.* od křma. Rj.
křmiti, křmim, *v. impf.* — 1) hraniti stoku, füttern, pabulo. Rj. *v. pf.* slož. do-křmiti, na-, pre-, pri-. — 2) steuern, gubernu. Rj. biti na křmi (2), upravljati lagjom: Křmi u zapad na sva jedra. DPost. 50. Křmi put Napule. 51. — 3) čim, lenken, regieren, rego, cf. upravljati. Rj. značenje prineseno od lagje na drugo što, čim se upravlja.
křmljēnje, *n.* Rj. *verb.* od křmiti. — 1) radnja kojom tko křmi n. p. stoku (das Füttern, pabulatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko křmi na lagji (das Steuern, gubernatio. Rj.). — 3) radnja kojom tko křmi (upravlja) čim (das Lenken, Regieren, Leiten, rectio. Rj.).
křmnicā, *f.* vidi křvnica, od čega je postalo promjeniši v na m. — Hajte s vojskom... na Stubiću, Turačku křmnicu. Npj. 5, 79. Křmnicā je Turačka křmnicā. 5, 80. koju je učinila křv.
křmnskī, *adj.* (u C. G.) vidi křmeći, svinjski: kakav Vlah, křmsku poturice! Neka bježi křmsku poturica. Rj. što pripada křmadi. vidi i svinjćēi.
křndija, *f.* velika gomila čega bez reda, grosser Haufen übereinander geworfener Gegenstände, cumulus: cijela křndija po sobi. Rj. — Kad upade America mali, al' křndija leži po odaji. HNpj. 4, 342 (posjēeni hajduci).
křndija, *f.* plavina između Našica i Požege. Rj.
křničkī, *adj.* (u Boči) vidi křvnički. Rj. što pripada křvnica (křvnica).
křnik, křnika, *m.* (u Boči) vidi křvnik: Na snagi ti glave nije, křnici je osjekošē. Rj. vidi i prekřmik. křvnik, i bez e: křnik, prekřnik. Osn. 273.
křnovo, *n.*: Dolazio u ravno Křnovo. Rj. u Crnoj Gori.
křnuti, nēm, *v. pf.* — 1) schlagen, percutio. Rj. udariti. — 2) křnuo ga o zemlju, niederwerfen, pro-jicio. Rj. haćti, može biti da se izgubilo h: křnuti. *isp.* Korijeni 269. *v. pf.* slož. *isp.* đkřnuti.
křnj, křnja, *nje*. (křnji) vidi křnjav: Čorava žena i křnj lonac, šteta gotova. Ko najprvi dogje jeli křnjoj.

Rj. *vidi i* krunjast. — *Krnj sud* ne može se lusu razbiti. D'Posl. 50. Bogdanova peć daje hleb s *krunjom* mjerom . . . što prodaješ jeksik hleb. Mil. 210.

kruja, m. (ist.) *vidi* krunjo. Rj. voc. *krunjo*.

krunja, f. (u Hrv.) kore od noža ili od sablje, *die Scheide, vagina*. Rj. *vidi* cagrije, kore, korice, nožnica, nožnice.

krunjača, f. (u baniji) kukuruzan hljel u kiselu, *gesäuertes Kukuruzbrot, panis fermentatus e zea*. Rj.

krunjadak, krunjátka, m. (u Boci) komadak od zuba koji ostane u vilici (n. p. kad se zub vadi pa se slomi), *der Stummel, mutilum*. Rj. — osn. u adj. *krnj*. Osn. 286. *za nast. isp.* krunjadak, truhladak.

krunjagu, f. komad od čega razblizjenoga (tikve, suda), *ein abgebrochenes Stück, fragmentum, cf.* rbina. Rj. *osn. u* *krnj*. *za nast. riječi* kod brljaga.

krunjast, adj. *vidi* krunjav. Rj. *vidi i* *krnj*. — *Krunjast* oblik (u gram.) Star. 3, 41.

krunjaukánje, n. *vidi* krunaukanje. Rj.

krunjaukati, krunjaučem, v. *impf.* *vidi* krunaukati. Rj. *krunjauče n. p.* mučka, *vidi i* jaukati, maukati.

krunjav, adj. n. p. lonac, *splitterig, fissilis*. Rj. *vidi* *krnj*, *krnjast*. — Nema ti gorega od bagava čovjeka, *krnjava lonca i čovave reduše*. Rj. 11a. Pak će onda za *krnjari* bardak da pije rakije. Rj. 305a. Nagju jedan *krnjav* zub. Npr. 5.

krunjenje, n. *das Zersplittern, diffissio*. Rj. *cerb. od* *krnjiti*. *radnja* *kojom* *tko* *krnji* *što*.

krunjevo, n.: Dok *Krunjevo* kletu aminuše. Rj.

krunjiti, krunjim, v. *impf.* *zersplittern, diffindo*. Rj. v. *pf.* *slož.* okrunjiti, otkrnjiti; v. *impf.* *slož.* okrunjivati, skrunjivati. — Poče Gospod *krnjiti* Izrailja. Car. II. 10, 32. *sa se, pass. ili* *refleks.*: Nego im se još i sama osnova *krnji*. Obl. 15.

krunjo, m. (juž.) n. p. čovjek (bez uha), vo (bez roga), sud (okrnjen), *splitterig, diffissus, nicht ganz, mutilus, z. B. Mensch mit abgeschwittenem Ohr, u. dgl.* Rj. *krnj* čovjek ili stvar *krnja* koja je muškoga roda, *gen.* *krnja*, *voc.* *krunjo*. *vidi* *krnja*. — Nekakav *Krunjo* harambaša . . . »još pet, pa *krnja* za uši (t. j. još da sveže pel, pak će onda za *krnjari* bardak da pije rakije). *Krunjo* čuvs i to spolja . . . Rj. (*isp.* Skrnjoi. — Zapaliću trideset topova, pa zapaliti *Krunja* i Zenlenka. Npj. 2, 533 (= *krnj* top).

krunjonos, adj. *krnjo-nos, u* *koga* *je* *krnj* *nos*: Onaj kaplar bejaše neka omalena *krnjonosna* sotrar. Megj. 97. — *tako* *slož.* *adj.* kod dugonos.

krunjorog, adj. *horngestümmelt, mutilus cornu*. Rj.

u *čega* *je* *krnj* *rog*. — *tako* *slož.* *riječi* kod divorog.

krunjoroga, f. *eine horngestümmelte Ziege, capru cornu mutila*. Rj. *krnjorogu* *koza*.

kročiti, kročim, v. *pf.* *einen Schritt thun, gradum facio*: bolestan je, ne može *kročiti*. Skočiti Turčin ka' da se pridrnu, jednom *kroči*, da konja dokroči, drugom *kroči*, konja pojahao. Rj. v. *pf.* *slož.* do-kročiti, o-, pre-, za-, *vidi* *koráčiti*, v. *impf.* *krakati*.

kroćenje, n. *verb. od* 1) *krotiti*, 2) *krotiti se*. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *kroti* *koga*. — 2) *stanje* *koje* *biva*, *kad* *se* *tko* *kroti*.

krož, krožja, m. *der Schnitt, sectum*. Rj. — Okupicu . . . crne kape *krnja* Bugarskoga. Npj. 3, 319. Ako hoće azbuku bez krpeža, *po* *krnju*, ili svojstvu jezika *našega*. Nov. Srb. 1821, 389.

krožac, krožáca, m. Rj. *zu* *postanje* *isp.* *krójiti*. — 1) *der Schneider, sartor, restificus, cf.* *terzija*, šavac. Rj. *isp.* *krpa*, *krpedžija*. — Nikakav *krjožac* ne uzme nožice u ruke, pa da komada čohu, ne znajući . . . Pis. 66. — 2) u čurčija kratak i širok nož kojim kožu kroje, *ein Schneidewerkzeug der Kürschner, cutter quidam pellionum*. Rj.

krožácev, adj. *des Schneiders, sartoris*. Rj. *što* *prida* *krjožácu*.

krožáčica, f. *sartora, quae suit*. Stulli. žena koja *krjožá*; šije; i *krjožáčeva* žena. — *vidi* švalja, *terzilica*.

krožáčki, adj. *Schneider-, sartorum*. Rj. *što* *prida* *krjožácu* ili *krjožácu* *kajemu* *god*.

kroženje, n. *das Zuschneiden des Kleids, sectio ad formidam*. Rj. *verb. od* *krójiti*. *radnja* *kojom* *tko* *krjožá*.

krójiti, jím, v. *impf.* *zuschneiden, secto ad formidam*: Dvaput mjeri, trećom *krój*. Rj. v. *pf.* *slož.* iz-krójiti, na-, o-, po-, pre-, raz-, s-, sa-, v. *impf.* *slož.* raskrójavati; prekrójati, raskrójati, *rad* *rezati*. Ia. — *Krjožac*, 2) u čurčija kratak i širok nož kojim kožu kroje. Rj. 305b. Stane čarava šcer provati kosulju i drugo ostalo . . . i sve joj pogje kao da je u *njoj* *krjočeno*. Npr. 102. *Njima* *čohu* *ukrunjom* *daje*. Npj. 2, 37. Kakyu će *hájijna* *da* *krjožá*. Pis. 66.

kromid, m. (u Podgorici) crni luk, *die Zwiebel, cepa*. Rj. *vidi* *kromiti* *luk*.

kromiti *luk*, m. (u Boci) *rad* *kromid*. Rj. *crni* *luk*. — *Tugja* *riječ* *kromiti* *luk*. Osn. 222.

krómpír, krompíra, m. *od* *Njem. Grundbirn, Erdäpfel, Kartoffel, rudi* *kesten* 2, *krtoła*, *rasak* 2. *Bayéac*, *Art Erdäpfel*. Rj. 10b *čokaki* *krómpír*. *Brašnar* *krómpír*. Rj. 11a. *Krómpír* su od skora poznati, i vrlo se malo siju. *Danica* 2, 103.

krópilo, n. *instrumentum quo aliquid aqua aspergimus*. Stulli. *oruđe* *kajim* *što* *krópimo*. *vidi* *škopilo*. — *zu* *nast. isp.* bučkalu.

krópionica, f. *vas aquae lustratis*. Stulli. *sud* *u* *kojem* *se* *drži* *hlajospoljena* *voda* *za* *krópljenje*. *rad* *škopionica*. — *zu* *nast. isp.* djeljaonica.

krópiti, jím, v. *impf.* *sprützen, aspergo*. Rj. *vidi* *škopiti*, *štrapatiti*, v. *pf.* *slož.* *nakropiti*, *pokropiti*. — *Kvasilica*, 2) u kovača čim *ratru* *krópe*. Rj. 267b. Nebo će njegovo *krópiti* rosom. Mojs. V. 33, 28.

krópljenje, n. *das Spritzen, aspersio*. Rj. *cerbal. od* *krópi*. *radnja* *kojom* *tko* *krópi* *što*: *Jakov* *metnu* *spomenik* . . . i *pokropi* *ga* *krópljenjem*, i *preli* *ga* *uljem*. Mojs. I. 35, 11.

krósnja, f. (u Hrv. u krsćana) *vidi* *razboj* 1. Rj. *u* *tkalaca*. *vidi i* *natra*, *stan* 1, *tara*.

krosred, *mitten durch—, per*. Rj. *prijedlog* *sred* *uzima* *preda* *se* *prijedlog* *kroz* (*kroz* *sred*), koji mu značenje dodaje svoje. Sint. 308. — Veljko uzjase na ata, pa *krosred* *Turske* *vojske* *izigje* *među* *Srbe*, *te* *im* *kaže*, *gje* *će* . . . *Danica* 1, 77. Koji razdvoji crveno more . . . i *provede* *Izrailja* *krosred* *njega*. Ps. 136, 14.

krósnja, f. (u Dubr. i dalje k jugu) *vidi* *kotarica*. Rj. i *syn. oudje, dem.* *krósnjica*. — *Hvali* *se* *krósnja*, *er* *te* *imam* *prodat*. D'Posl. 27. *isp.* *krósnje*.

krósnjār, m. *caplinorum artifex*. Stulli. *koji* *plete* *krósnje*. *isp.* *pletikrósnja*.

krósnjast, adj. (u Srijemu) n. p. drvo, t. j. široko (gore u granama), *astig, ramosus, cf.* *krósnje*. Rj. *vidi* *krósnjat*, *isp.* *granat*.

krósnjat, adj. *vidi* *krósnjast*. Rj.

krósnje, f. *pl.* (u Srijemu i u Bačkoj) na dva savijena drveta isprepletano uziciama, te se u njemu nosi slama (jedni govore *tralje*), *eine Art Heutrage, fectrum*. Rj. *vidi i* *mrežale*, *sak. isp.* *krósnja*.

krósnjica, f. *dem. od* *krósnja*. Stulli. *vidi* *košarica*, *kotaričica*.

krósnjonoša, m. i f. *qui caplinos portat*. Stulli. *krósnjo-noša*, *koji* *ili* *kaja* *nosi* *krósnju* *ili* *krósnje*. — *tako* *slož.* *riječi* *kod* *brenosaša*.

krósto, (kroz što) (u vojv.) *vidi* *zašto*. Rj. *vidi* *kroz*.

krótak, krótka, adj. *zahn, sanftmüthig, mansuetus*. *krotak* kao *jagnje*. Rj. — *Nemac* *svetae* (*što* *se* *tiče* *suda* *i* *uredbe* *zemaljske*). (. . . *što* *je* *Njemac* *krotak* *i* *skladan* . . .). Posl. 204. *Smjeran* *sam* *i* *krotak* *dušom* *svojom*, kao *dijete* *kraj* *matere*. Ps. 131, 2. *adv.* *krótko, sanft, mansuete*: Al' mu Bogdan *krotko* *odgovara*. Rj. 305b. *Krotko* *hodi*, *dok* *od* *njega* *prigje*. Npj. 2, 121.

krótilac, krótioca, **krótitelj**, m. *domitor, domator*. Stulli. *koji* *kroti*, *der Bändiger, Bezwingler*.

krotiti, *krotim*, *v. impf.*; *v. pf. slož.* o-krotiti se, krotiti, *v. impf. slož.* ukročavati. — 1) *mansuescere*, *mansuetudo*, *mansuetum reddere*, etc. Stulli, *bituli*, etc. *zabrati*, krotiti koga, činiti ga krotkim, činiti ga se ukroti. — 2) *sa se, reflex.* *mansuescere*, *mansueri*. Stulli, *postajati krotak*.

krōtost, *krōtosti*, *f. dic* *Zahmheit, der Sanftmuth, Mansuetudo*. Rj. — Ili ne mariš za bogastvo njegove dobrote i krotosti i trpljenja? Rim. 2. 4. — *krōtost* (od osn. od koje je krotak). Osn. 227.

krōv, *krōva*, *m. (loc. krōvu)* *das Dach, tectum*. Rj. *radi* *pokriv* 2, *pokrivac* 2, *pokrov* 2, *urtija*. — Koji su to ovjge sastali danas u ovi poštenu dom, a *pod k* u *krōv*. Kov. 70. *od korijena koji je u kriti*, *isp.* *koj. rov. na-poj.* i t. d. *od korijena koji su u litu, riti, na-piti*, i t. d.

krōvina, *f. schlechtes, ungenussbares Heu (aus dem Duhdeken nur zu gebrauchten wire)*. Rj. *augm.* *krovuljina* — *slama uerdjaba, koja nije ni za što drugo nego da se njom pokrije zgrada kakve isamo je jeste za krov*. — Polina, 2) *prostirac* (od kakve *krovine* ili *sjenine*). Rj. 521a. Pritiskovi se meću po krovnatijem kućama da vjetar ne odnese *krovinu*. Rj. 599b.

krōvinjara, *f. krovnuta kuća, vidi krovnjača*. — Miloš se rodi u seljačkoj *krovinjari*. Mil. VI. *za nast.* *isp.* *badnjara*.

krōvnat, *ulj. n. p. kuća, mit Stroh, Heu bedeckt, tectus stramine*. Rj. *čemu je krov od krovine, od slame, sjenine*. — Pritiskovi se meću po krovnatijem kućama da vjetar ne odnese *krovine*. Rj. 599b.

krōvnjača, *f. Strohlütte, casa*. Rj. *krovnuta kuća, zgrada, vidi krovinjara*. — Dok je moje prebijelj kule. A on je sjedio u *krovnjači*. Npj. 1, XXI.

krōvuljina, *f. augm. od krovina*. Rj. *za nast.* *isp.* *travuljina*.

kroz, *kroza*, (*s akus.*) *durch, per*; *krozanj, krozanjca*, t. j. *kroz* *njega*. Rj. *vidi* *črez*, *proz*. — 1) *a*) s ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je u onome što sama znači, *njesto po kome se što miče s jednoga kraja na drugi*, ili je samo upravljeno tako. Sint. 152: On se može provući i *kroz najmanju rupicu*. Rj. 79b. Opletu vijence od vrhovijeh mladica, pa se *kroza njih ljube*. Rj. 112a. Uzevši ga za ruku stane ga voditi *kroz sre sobe*. Npr. 8. Ovi mladići imaju čudotvorni prsten, te s njime *kroza svijet*, nagje aždaju. 263. Nagju sve pečenje i varivo iskrotljano *kroz kućinu*. 259. *Kroz prsten* bi prošla. (Kaže se za tanku košulju). 161. *Kroz jedno ubo* ulazi a *kroz drugo* izlazi. DPost. 50. Porodo nam rake iskopajte, i *kroz rake* ruke sastavite. Npj. 1. 239. Kad je bila *kroz goru zelenu*, al' povika iz gorice vila. 1. 560 (*bitu i prolazila*). Ne udara Golotrba Iva, da gjevoju *kroza nj* ne ubije. 3, 101. Jednu noć provuku se *kroz maglu i kroz pomrčinu*. Miloš 38. *Kroz cijelu našu zemlju* (u priječniku) ima 1720 milja. Priprava 101. Da se *kroza seu ozu mješavinu* može doći do stvari vrlo dobrijev. Rad. 20, 155. — b) ovo se značenje prenosi i *na stvari umne, na stanje i na radnju*. Sint. 156. *Kroz san* besjedi. DPost. 50. Seja bratu *kroz pluć* progovara. Npj. 2, 112. Roni suze niz junačko lice, a *kroz suze* gnjevno progovara. 2, 421. *Kroz sav jezik* valja da progje i za sebe pravila da postavi. Pis. 68. Da nam *kroz mnoge nevolje* valja ući u carstvo Božije. Djel. Ap. 11, 22. — 2) *što pomaže ili čini da što bude može se uzeti kao da radnja* kojom se čini da što bude — *prosto rekavši* — *krozu nj prolazi*. Sint. 456: Prava ljubav k narodu... ne ragja se s čovjekom, nego se dobiva *kroz nauku i odgojenje*. Kov. 11. Tesko onom čovjeku *kroz koga* dolazi sablazan. Mat. 18, 7. Posla sina svojega... da se svijet spase *kroza nj*. Jov. 3, 17. Držite naredbe moje... ko ih vrši, živ će biti *kroz njih*. Mojs. III, 18, 5. Mnogi oblici...

nijesu mogli ni postati drugačije nego *kroz oblike* staroga slovenskoga. Djoha 9. — 3) po tome (*pod* 2) ovako se kaže i *uzrok* u značenju koje ima uzrok u drugom padežu s prijedlogom s: »Koja ti je golema nevolja, te si tako u obrazu bleđa? Ip' *kroz braca* moga Alil-aga, ip' *kroz moju ostarišu majku?* »Nij' *kroz majku*, već *kroz brata* *trouga*. Npj. 1, 619. Sint. 457. *vidi* *črez* (*samo u moralnom smislu*): *črez njega* sam propao. *cf.* s. Rj. 829a. — 4) uz ovo (*pod* 3) značenje dobija *uzrok* ovako kazan i ono koje ima u drugom padežu s prijedlogom *radi*. Sint. 457: *Krōsto*, (*kroz što*) (u vojvodstvu) *vidi* *zašto*. Rj. 305b (= *rāsto, radi što*). Konj se *kroz dlaka* ne hvati nego *kroz brzina*. Post. 150. Svagja *kroz jagluk*. Zavadi se i milo i drago... da *krozu što*, ne bi ni žalili, već *kroz jednu vezenu jagluka*. Npj. 1, 561 (*da u pjesmama drugi padež često stoji mjesto četvrtoga, to je poznato*, Sint. 457). I čaše se otet' od Turaka, al' se seti nekaja Stevana... *Kroz dete* se predaje Turcima. 3, 37.

křpa, *f. (pl. gen. křpā)*. — 1) *ein Fleck (Fuch, Leinwand), laevina*. Rj. *komad čohu, platna, dem. křpica, augm. křpetina, křpurina*. — Ispiruća, *křpa* što se njom ispira što. Rj. 235b. I džnjaka, *debla křpa* što se meće navrh parionice. Rj. 335b. Privezač, *bijela křpa*, što se metne preko findelja. Rj. 586a. Gde brazdila, tu zaspala... pokrila se *tankom křpom*. Npj. 1, 330. Spopadnom u ljutini komade svile, i sve ih *izdrem u křpe*. Danica 2, 129. Iznagjoše... našu sada toliko poznatu *hartiju od křpa*. Priprava 183. — 2) *křpa* *platna, ein Stück Leinwand von 20 Ellen, murna lintea*. Rj. *dradeset lakata platna*. — 3) *křpa* *gunjska, Art wollener Zeug für gunj, panni genus*: ova je *křpa* kao domaće ovranjeno sukno, ali iznutra ima rese, i toplija je od sukna. Rj. *nekakvo pamučno čivo*. — Abadžije grade najviše *gunjeve od gunjske křpe*. Rj. 1a. — 4) (u C. G.) *křpa* *slanine*, t. j. veliki komad kao n. p. polovina ili četvrtina čitave *slanine*. Rj.³

křpa, *m. der Flicker, sartor verdo*. Rj. *koji křpi, vidi křpedžija, od čega je hyp*.

křpedžija, *m. vidi křpa*. Rj. *koji křpi*. — *křpedžija, isp. takve riječi kod četedžija*.

křpele, *křpělā, f. pl. das Verbindungswerk der Jochpaare Ochsen am Pfluge, jugi pars*. Rj. *sprava koje sastavlja jarmore volova u plugu, vidi křčele, křčale*. — Zadavača, kao oje u pluga od kola od *previjeh křpela*. Rj. 171a. Pletnjica, drvo, kao uska daščica, što stoji *kroz křpele* (kod pluga i kod kola volujskijeh). Rj. 507a.

křpelj, *křpělja, m.* — 1) *eine Schaftaus, (ixodes, Rj.²), ricinus*. Rj. *kao oreliku uš što se upije orci u meso, vidi křpijel, křpuša, křlja*. — Upio se *křpelj* (u meso). Rj. 781b. Siromah je *křpelj* koji guzice nema. Post. 285. — 2) *vidi křpiguz*. Rj. *hijka*.

křpeta, *f.* (u Dobroti) šarena ponjava, kao šilim, što stoji na stolu (Talijanski *carpetta*), *der Tischteppich, tapetum in mensu ponendum, cf. trpežnjak*. Rj. *vidi i postolnjak, stolnjak*.

křpētina, *f. augm. od křpa*. Rj. *vidi křpurina*. — *takva augm. kod habetina*.

křpež, *m. das Flickerwerk, die Flickerei, consarcinatio*: Trpež i *křpež* po svijeta drže (Post. 161). Rj. *radnja kojom se što křpi (isp. křpljenje); i ono što se křpeži načini, vidi okrp 2, pešnjavina*. — *Křpež* je sirotinjska majka. Post. 161. Ako hoće azbuku bez *křpeža*, po kroju ili svojstvu jezika našega. Nov. Srb. 1821, 389. Kad se Slavenska ortografija u Srpskom jeziku mora pokvariti, i Srpska ostati opet *panu křpeža* i natege; zato... Rj.¹ XI. — *riječi s takim nast. kod derež*.

křpica, *f. dem. od křpa*. Rj.

křpiguz, *m. quirlformiger Fennich, panicum verticillatum*. Rj. *Quirblütige Borstenhirse, Borstengras*,

setaria verticillata P. B. Rj.³ *vidi* krpelj 2. biljka. krpj-guz. riječi tako slož. kod bjeloguz.

krpitelj, m. (u C. G.) *vidi* krpelj 1. Rj. i *syn. onlje*. **krpiti**, pīm, v. *impf.* Rj. v. pl. slož. iz-krpiti, na-, o-, po-, pod-, pri-, raz-, s-, za-; v. *impf. slož.* potkrpljati, raskrpljati, skrpljati; raskrpljavati, skrpljavati. — 1) *flicken, panum ad suo.* Rj. *isp.* pešnjati. — Dem nogavicu, pa *krpim* tur. (Kuburim). Posl. 58. Ko staro *krpi*, konce trati. 156. *Krpi rupu* dok je manja. 161. *Kollore krpe* Cigani. Danica 2, 102. U jeziku našemu protiv zdravoga razuma opet *da krpimo* i da natežemo. Pis. 7. — 2) koga, *schelten, inrepeo.* Rj. karati.

krpljanik, krpljanika, m. put ili prtina od krpalja, *eine mittelst der krpelje gemachte Schneehahn, via per nives instrumento krpelje dicto facta.* Rj. — s takim nast. riječi koje znače put *vidi* kod čavlenik.

krplje, krpaljā, f. pl. (u Herc.) kao obruči, što se ispriječaju (*iskrpe*) dretvom ili oputom, te čobani i lovci po Heregovini obuvaju na noge, da se može ići povrh snijega, *der Schneerschuh, calceatus quidam per nives cadantium:* Ma da vidiš Radović Šćepana, *erbore je krpelje* napravio, pa razgazi snijeg u planinu. Rj. — Krpljanik, put ili prtina od krpalja. Rj. 306a.

krpljuje, n. Rj. *verb.* od krpiti. — 1) radnja kojom tko *krpi* što n. p. *rupu* u haljini (das Flecken. reparatio. Rj.) — 2) radnja kojom tko *krpi* koga. Rj. *vidi* karanje.

krpūrina, f. *vidi* krpetina. Rj. — taku *augm.* kod baburina.

krpuša, f. (u Boci) *vidi* krpelj 1. Rj. i *syn. onlje*. — za nast. *isp.* ajgriša.

Krsman, m. ime muško. Rj. *isp.* Krsto Krs(t)man, i imena Rádo Rádmán, (Vúko) Vúkman.

kršme,* křsmeta, n. (u Srbiji) *vidi* mrtvina. Rj. što se *plaća* za mrtvoga. *vidi* i mrtvačina.

Krsni, adj. Rj. što pripada krsu. *Krsni* (osn. u krsu). Osn. 178. krs(Ń)ni, t *između* s i u *otpada*. — 1) N. p. kolač, svijeća, *zum Hauptbron gchörig, pertinens ad diem patrono coelitii sacrum, laralis* (?). Rj. *Krsno ime*, n. Svaki Srbin ima po jedan dan u godini koga on slavi, i to se zove *krsno ime*, svēti, svēto, i blag dan. Rj. 306a. Lome *krsni kolač*. Rj. 306b. Tako mi *krsne svijeće*. Posl. 301. — 2) On nam dade ovu besmrtnu hranu kao plod koji uzre nu *njegovu krsnom dretvu*. DP. 196. Svi koji uzeste na sebe u životu *jarum krsni* i za mnomo idoste u vjeri. 363. *vidi* križni. — 3) krsni, *ad sacrum ablu-tionem spectans.* Stulli. što pripada krsu (6), *krš-tenju*. govori se u *Hrv.* *vidi* krštenj.

kršnice, f. pl u sablje ili u mača ono gdje se drži rukom, *der Griff am Säbel, capus, cf.* balčak: Dokle im se sablje polomiše *do krsnicah* i rukah desnicah. Rj. *vidi* i balčak, barčak.

Kršnuti, křsnēm, v. pf. kao *ustati, diči se, pokazati se, izići.* iskrsnuti, Ńskrsnuti, vāskrsnuti. Korijeni 256. *exire, egređi, comparere, resurgere, ad vitam redire.* Stulli. — Kad je cijenio *krsnut*, tad je poginuo. DPosl. 41. Minu kad *krsnut* cijenjaše. 61. Učiniti' kako žunjević mačak, ki *krsnu*, kad seijenjaše poginut'. 141.

Krst, krsta, m. Rj.: *křst* (od *Hristos*, i od njega u srednj. rodu množ. *krsta*). Osn. 21. — 1) *das Kreuz, crux*, n. p. *krst* od drveta ili od zlata; *krst* što čovjek načini na sebi kad se prekrsti; *krst* što kod svojega potpisanoga imena načini onaj koji ne zna pisati. Rj. *dem. krstić augm.* krstina. *isp.* krsni 2, *vidi* križ. — 1) *krstore* od časnoga drevu. Rj. 138b. Krstonoše, oni što idu s *krstovima* i s ikonama po polju i po selu. Rj. 167a. Izreže sjekirom *krst* na kori onoga drveta u kojemu su čele. Rj. 178b. Kalup, n. p. za *krstore* što djeca liju od kositara. Rj. 261a. Izostao kao baba za *krstima*. Posl. 100. *Krste lipovi!* (Reče Turčin

Hrišćaninu kad ga što psuje). 161. Svak svoj *krst* nosi. DPosl. 117. Gdi su sude naši *časni krsti*? Npj. 2, 85. Nigdā ti se ne ču poturčiti ni *odru* u od *krsta* *najega*. 2, 609. Kad je Gjorgje Srbijom zavladao, i Srbiju *krstom prekrstio*. 4, 151. Ne bi bilo *krsta* od *tri prsta*, da ni nije velikoga orla. 5, 56 (ni — nam). Zuno je . . . *krstore*, panagije i pečate *graditi*. Danica 1, 11. Svakoga brata koji se *krstom krsti*. Kov. 121. Ordna Leopoldova *velikoga krsta* *lavabr.* Rj.³ XV. Koji i sam trazi preporuke, *da dobije* koji ein i *krst* više. Straž. 1887. 62. — 2) nema ga u *krstu, da Christenheit, christiani.* Rj. *vidi* kršćanstvo; hrišćanstvo, hrišćanluk. — Ne izjedini, halahu, *krsta!* Rj. 224a. *suprotno* nekrst, f. — 3) *krst* ne nebu, ein *Gestirn, astrum.* Rj. osam zvijezda u jatu *labud*. Rj.³ — 4) gomila (u paoriji, gdje se daje desetak) od 20 (a u krajini od 18) snopa žita; a *krstina* je manja od *krsta* (u paoriji od 10 snopa, u krajini može biti i od 18, i onda se kaže da je u *krstini* čitav *krst*): deset *krsta* nasadio na govnu, *cf.* krstina 2. Rj. — 5) (u Dalm.) četiri spice u točka. *cf.* gobelja. Rj.³ četiri gobelje. — 6) *krstinja, die Taufe, baptisma, u ovom primjeru:* Nekakvome čuoku mni-rah u gjeca: neka jedva *krst* dočekaju a neka ni petnaest dana . . . Kad li evo rodi sina . . . obeseli se otac i hoćae u put da se dijete krsti bojeći se smrti. Npr. 212. *isp.* krsni 3. *može biti* da *ono ide* i ovaj primjer: Tako mi *krsta* u kom sam kršten? Posl. 302.

Krsta, Krsta, m. *vidi* Hristos. — Kršćanin, tako sebe zovu Srbi zakona Rimskoga (jer oni mjesto Isus Hristos kažu Isu Krsta), a one koji su zakona Grčkoga zovu hrišćanima (jer oni govore Hristos). Rj. 310b. *isp.* Krstina, Krstinja od Hristina.

Krsta, křstā, n. pl. — 1) *das Kreuz, als ein Theil des Körpers, regio sacra, lumbus.* Rj. donja strana u čorjeka pod pleća. Stulli. *vidi* križa, nadrepak, nadrepina. — Sjeknu me (n. p.) u *krstima*, t. j. zabolje me u jedan put. Rj. 683b. Izvezena je po jedna grana spred, i sa strag nad *krstima*. Žim. 146. — 2) nositi *krsta* ili *krste*, *cf.* zavjetina: Od tada su *krsta* nastanula. Rj. — Takovo se veselje zove zavjetina, a u Jadru govore: *nose krsta, (krste?)* ili *krstonoše*. U Tršću *nose krsta* drugi dan Trojičina dne. Rj. 167a.

Krsta, m. ime muško. Rj. *hyp.* od Hristofor. *postanje* *vidi* kod Kristinja, za *akc.* *vidi* Křsta. — Tukao nadžakom kneza *Krstu* Ignjatovića . . . *Krstu* mi se poslije tužio. Sovj. 49.

Krstač, Křsea, m. — 1) u Gacku karaula s nekoliko topa: Od palanke *Krsu* krvavoga. Rj. — 2) brdo izmogu Crmnice i Paštovića. Rj.

Krstač, křstāca, m. krstač barjak: Sve ugleda *krstaču* barjaka. Npj. 5, 327. Stade huka *krstaču* barjaka. 5, 333. *vidi* krstaš barjak. — *krstač* *premu* *krstaš* kao krajčnik *premu* krajčnik. *krstač* i krajčnik *govori se* *najviše* u *Ornoj Gori*.

Krstača, f. — 1) *Stamm, Stimmel eines Kreuzes, trunca crux.* Rj. *krnjav krst, krnjaga od krsta*. — 2) (u Risnu) reče se za *rješticu*, kao da joj se ime pred djecom ne bi spomenulo, *cf.* rogulja. Rj. *eufemizam* za *rješticu*.

Krstače, f. pl.: Tu Osmann jednu zapanuše *na Krstače* na debele doce. Rj.

Krstaš, křstāša, m. Rj. što ima na sebi *znak krsta* (*križa*). *vidi* krstač, krstat. — 1) *krstaš* talijer. *der Kronthalcr, thalerus.* Rj. *vidi* križak, križar. — 2) *krstaš* orao, *der Kreuzadler* (?), *aquilae genus.* Rj.: Da zastreliš orla *krstatoga, krstaš* orla, što vodi oblake. Npj. 2, 360. *dem.* *krstašić, augm.* *krstašina*. — 3) *krstaš* barjak, *die Kreuzfahne, vexillum cruciatum:* *Krstaš* ga je *barjak* poklopio. Rj. — 4) *krstaš* (vojnik), *Kreuzfahrer, cruciger (miles).* *vidi* krstaški.

Krstašica, f. *der halbe Kronthalcr, auch der vierte*

Abel Assel'en, th deri cruciati dimidia, et vel quart i
R. *krštaši taljleri polovina, pa i četvrt.*

krštašić, *m. dem. od krštaš* (orao). — Na Jabučju
prolijeca, ponajviše orli *krštašići*. Npj. 4. 176.

krštašina, *f. (u C. G.) augm. od krštaš*: Dok do-
đe *krštašina* orle. To ne bješe *krštašina* orle, no
to bješe Mikomču Marko. Rj.

krštaški, *adj. što pripada krštašima* (isp. *krštaš*
i *krsto*-nosni. — U srijedi ovoga perioda stoji
jedan osobiti sveštenik, po imenu Grgur Hildebrando.
i *krštaške* *voje*. Priprava 81.

Krstat, *adj. — 1)* n. p. *barjak, orao, Kreuz-Fahne,*
signatum cruce, vexillum cruciatum: Da zastrelim
crta krstatoga. Rj. *što ima na sebi znak krsta*. vidi
krštač. *krštaš*. Sve su sami *krstati taljeri*. Npj. 3. 437.
To su, kađo, *krstati barjaci*. 4. 177. Križna vrata,
valja da su *krstata* (?). Npj. 1. 316. — *2)* *krstat* put,
vidi *raskršće*: Kada dogje *na krstata pute*. Rj. *vidi*
i *križopuce*, *raskršnica*.

Krsti, *krsta*, *m. pl. vidi* *krsta*. Rj. — Mrković . . .
zakona Turskoga, ali ne samo slave *krsta* imena, nego
i o Trojici *dne nose krste* na goru Rumiđu. Rj. 371b.
Krste *nositi* a Boga moliti mnogo je. (Dva posla je
teško raditi). Posl. 161. Tako mi *krsta* koje smo dr-
žali! (K pobratimu). 304.

krstici, *křstítáká*, *m. pl. u Stulliju*: *křstítki, la*
slennitá del battesimo, sacrae ablutionis caerimonie.
křstítci, u Hrv. tako se zove čast koja se doje, pošto
se dijete krsti. *isp. kumalo*.

Krstić, *m. dem. od krst*. Rj. *vidi* *križić*. — U drvetu
izrezan *krst* . . . po tom se *krst* ponovi nožem, pa se
od svijeće otkine malo voska, te se od njega načini
krst i prilijepi u onaj ponovljeni *krst*. Rj. 188b.
Što ima u starijem karlovačkom (rukopisu) a nema
u lavovskom, ono stavih *megju dva krstića*. Živ. kralj.
i arb. X.

Krsti-kume-dijete, *biljka*, u Rj. *po govornu istoč-*
nom: *křsti kúme: déte, (u Srijemu) křicchenler Klee,*
trifolium reptans (tr. repens, Rj.?) Linn. Rj. — křsti-
kúme-déte. Osn. 46 (*gdje se uvalde tako složenc riječi*).

Krstilac, *křstíloca, n. vidi* *krstielj*. Stulli. *koji krsti*.
— *riječi s takim nast. kod čuvalac*.

Krstina, *f. — 1)* *augm. od krst*. Rj. — *2)* *etliche*
Garben, die auf dem Felde beisammen liegen, merg-
gítum cumulus, cf. krst 4. Rj. — Devetica, 2) krstina
od deset snopova. Rj. 115a. Proraslo žito, n. p. u
krstinama. Rj. 611b. — *3)* u samara stražnji kraj
koji je gore u *nakrst* sastavljen: Svaka štica svata
udarila, a *krstina* kuma po prsima. Rj.

Krstina, *f. ime žensko*. Rj. *vidi* *Krstinja*.

Krstinja, *f. ime žensko*: No *Krstinja* kneževa lju-
bova. Rj. — *Křstinja* (osn. *Křsta* od *Hřstina*). Osn.
197. *isp. Krst* od *Hřstos*. *takva imena kod* *Draginja*.

Krstionica, *f. Taufstein*. Rj. *baptisterium*. — Tada
sveštenik s kumovima koji nose dijete tri puta obigje
oko Krstionice. DP. 191.

Krstitelj, *m. Rj. koji krsti, der Täufer, baptista,*
vidi *krstilac*. — *Křstítelj* Jovan: Jedno jeste care
Duklijane, a drugo je *krstítelj* Jovane. Rj.

Křstítí, *stíni, v. pf. i impf. (partic. pass. křšten i*
křšćen. Rj. *v. pf. slož. iz-křstítí, po-, pre-, raz-, v.*
impf. křšćavati, křštavati; v. impf. slož. prekřstítí,
raskřšćavati, raskřšćavati. — 1. tuufen, baptizo. Rj. —
Onda mu (baba) stane govoriti: *Mož sinko . . . i ja*
sam křštenj duša. Rj. 37. *Křsti ruka*, a vuk u goru.
Posl. 161. Čoek ne može biti čoek, dokle *ga žena* ne
krsti (dok se ne oženi, i ne postane čoek svoje žene).
349. *Křsti* Todor *čedo* mušku glavu. Npj. 2. 157. On
čó vas křstítí *Duhom* svetijem i *ognjem*. Mat. 3. 11.

— *11. su se. — 1)* *impf. i pf. getauft werden, bapt-*
izari. Rj. *Hoćaće u put da se dijete krsti* bojeći se
smrti. Npr. 213. *Možete li . . . křstítí se křštenjem*
kojtem se ja křstim? Mat. 20, 22. *Nemanja . . . Od*
trideset godina křsti se na novo u pracoslucnoj vjeri.

DM. 15. — *2)* *impf. Kreuz machen, digito crucis*
figuram imitor. Rj. *znak krsta (križa) činiti na sebi*.
vidi *križiti se, v. pf. prekřstítí se*. — *Kažu da se*
ne valja křstítí kad grni, jer vele da onda sveti Ilija
bije gjavole, pa bi glavio mogao pobjeći pod
krst *znajući da grom u krst ne će*. Rj. *On se stane křstítí*
i čenditi šta bi to bilo! Npr. 83. *Da se i sam caričin*
sin začudi, i ne mogaje da progovori riječ, křstěći
se od čuda. 216. *Křsti se lijevom rukom*. DPost. 51.
— *3)* (*impf. Rj.?*) *koga, čega, od koga, od čega, Kreuz*
machen vor etwas, abominari: *krsti se ti njega, t. j.*
bježi od njega, čuvaj ga se. Rj. *v. pf. prekřstítí se*
(od koga ili čega), vidi aratosiljati se, kloniti se koga
ili čega, isp. nahnuti se, manuti se, okaniti se, osta-
viti se, ostanuti se, parasići se, proći se, ukloniti se
koga ili čega. — To su laže i varalice, od takovijeh
se ti křstí, i bježi! Priprava 56. *A ti se, dragi moj!*
krsti takovijeh mudaraca. 57.

Křsto, *m. hyp. od Křsta*. Rj. *gen. Křsta, voc. Křsto*.
hyp. od Hřstofor.

Křstónosni, *adj. krsto-nosni, što nosi krst, vidi*
krštaški. — *Brančevno*, koje je poznato još *od krsto-*
nosnoga rata. *Danica* 2, 57. *Papa stade propovijedati*
krstónosni rat na njega. DM. 36. *tako slož. riječi kod*
bogonosni.

Křstónoš, *f. pl. Rj. krsto-noše, upravo koji krste*
nose, isp. križonoša. — *Pa se onda dignu svi s*
krstóvima i s ikonama po polju . . . po tom ručaju i čitaj
se dan časte. Takovo se veselje po *Brančevu* zove
zavjetina . . . a u Jadru govore: nositi krsta (krste?),
ili křstónoš (oni što idu s *krstóvima* i s *ikonama*
po polju). Rj. 167a. *Kad se nose krsta . . . Na čijoj*
zemlji krst, onaj donose vina i mesa te počasti křsto-
noše. Rj. 188b. *tako slož. riječi kod bremenoša*.

Křstópokloni, *adj. kad se krstu poklonja (klanja)*.
U treću pak nedjelju slavi se *poklon časnome křstu*
Gospodnjemu i po njoj se cijela nedjelja dana zove
křstópoklonu. DP. 110.

Křstov, *adj. Christi*. Stulli. *što pripada Křstu*.
isp. Isukrstov.

Křstov dan, *krstova dne, m. das Fest des Kreuzes,*
deren es zwei gibt, den 5. Jauner und den 14. Sep-
tember, festum sanctae crucis. Rj. *što pripada křstu*
(križu), dan kad se slavi sveti krst (križ), u pravo-
slavnijeh dne 5. sijčnja i 14. rujna, u katolika dne
3. sečnja i 14. rujna, za nast. ov isp. biserov. —
Vodićni post, křstov dan noći *Bogojavljenija*. Rj.
Koja se zanjia po jesenjenu křstovu dne nagje, za
onu se misli . . . Rj. 213a.

Křš, *krša, m. Rj. augm. křšina*. — *1)* (u C. G.)
der Felsen, sarrum, cf. stjenjak, kameňjak: Meso pri
kosti, a zemlja *pri křšu* (valja) (Posl. 177). Rj. —
Valovlje, gdje su veliki křši, die Felsen, rupes. Rj.
52b. *Da mi naše izvedemo roblje u planine i křšere*
ljute. Npj. 1, 33. *vidi* i *grohot 2, kuk 2, stijena*. —
2) (u C. G.) *der Stein, lapis, cf. kamen*: *udario ga*
křšem: diže *křš* da ga udari. Rj. — *Ili lonac o křšu*
ili křš o loncu (udario). *loncu kami svakojako!* (Po
pravilu našega jezika valjalo bi kazati *o křš* i *o*
lonac: mjesto *o křšu* i *o loncu*), ali se ovako tano
ju C. G. govori). Posl. 102 (*isp. Ili loncem o kamen*
ili kamenom o lonac, teško loncu svakojako! 102).
— *3)* (u Srbiji) *das durch ausgetretenes Wasser Ange-*
schwemmte, adverbio?: *Snijela voda šušanj pa na-*
činila křš (kad ko kaže da je s kim rod, a ne zna
se po čemu). Rj. *ono što snese voda kad zuplavi, vidi*
i nanos, snos, okršanj, ološ.

Křšak, *křška, adj. vidi* *loman*. Rj. *gdje ima křša*
1. vidi i křšan 1.

Křšan, *křšana, adj. — 1)* *felsig, sarrusus, cf. loman*:
F *punice u křšno primorje*. *Od Kosova uz křšno pri-*
morje. Rj. *gdje ima křša 1. vidi i křšak, valovit 2.*
— *Knjigu piše od Kotara Janko, te je šalje u křšanu*
Kladušu. Npj. 3, 107. — *2)* *wacker, treflich, bonus,*

praeclearus: kršan je to čovjek. Rj. *val an, dohar*. — Ja ću t' naći za djecu divojke, a i tebi *kršna prijateljca*. HNpj. 3, 193. O Jelice, *kršnu divičice!* 3, 306. Da ti, draga, *kršan luber* kažem. 4, 171. Jer sam *kršan šćar* potpuzio. 4, 175. u *primjeru, koji ide, biće s ironijom rečeno: Kršna ti mi nastao ova godina!* Ah jadi, jadi moj! A još *kršanj* dan bijeli srijeda, ja izgubih sveg' dilbera lijepa. Here. 271.

kršćanin, m. Rj. *der Christ, christianus, tako zove Hrvat katolik sebe i sve ljude krštene, a Srbin pravoslavni kaže tako katolika, isp. hrišćanin*. — Vazda i Marija! Odgovore *kršćani* oko Spljeta kad im se nazove: Faljen Isus! Posl. 31. Tako je i *hrišćanin* koji glasi i *kršćanin* (od *christianus*). Osn. 149. *isp. Krt i Hristos*.

kršćanica, f. *vidi* kršćanka. *Stulli, isp. hrišćanica, kršćanka*, f. Rj. *Hrvatu je svaka krštena ženska, a Srbinu katolika, vidi hrišćanica, isp. hrišćanka*.

kršćanski, adj. Rj. *sto pripada kršćanima, u Rj.: römisch-katholisch, romano-catholicus*. Rj. 310b. *isp. kršćanin*. — Njemački božić našomu melje. (Kad je o *Kršćanskom* božiću jugovina). Posl. 227 (Njemački *kršćanski* = katolički).

kršćanstvo, n. *christianismo, christianitá, Christi religio*. *Stulli, vidi* krt 2; hrišćanstvo, hrišćanluk.

kršćavanje, n. *das Taufen, baptizatio*. Rj. *verb. od* kršćavati, *radnja* kojom tko *kršćava*, *vidi* kršćavanje; *kršćenje, krštenje*.

kršćavati, *kršćavám, v. impf. taufen, baptizo*. Rj. *vidi* kršćavati, *ovijem se oblijevom ističe imperfektnost prema obliju krstiti, koje je impf. i pf.* — Kad su Ćirilo i Metodije *kršćavali* Slavene. Nov. Srb. 1817, 528. Jovan krstitelj... on ih *kršćavaše* u Jordanu. Mat. 3, 6.

1. **kršćenje**, n. *vidi* krštenje. Rj.

2. **kršćenje**, n. *vidi* krštenje. Rj. *verb. od* *perfekt. glagola* krstiti, *vidi* krt 5. — A *kršćenje* i vjenčanje svršuju popovi po kućama. Danica 2, 108.

kršćenje, n. *das Brechen, fractio, raptio*. Rj. *verb. od* kršći, *radnja* kojom tko *krši* što: Zdrav je jezik drovo životno, a opočina s njega *kršenje* od vjetra. Prič. 15, 4.

kršitelj, m. (u Boei) nekakav mali krpelj, koji se ukoti psima u usi. Rj.

kršina, f. *augm. od* krš. Rj.

kršiti, žm. *v. impf. brechen, frango, cf. lomiti*. Rj. *vidi* i krtati 1, trošiti 3, dem. krškati. *v. pf. slož. po-kršiti, pre-, s-, u-, uz-*. — Kad ali eto ti *retra*, duva, ruši, *krši*, prevrće gdegod što nagje. Npr. 58. Jabuka se vjetru moli, da joj grane ne odlomi: Ne lomi me, ne *krši* me! Npj. 1, 488. *sa se, pass.*: Kad u večer, Bože! duva *retrina*, *krše* se drva misliš sve će iz korena izvaliti. Npr. 142.

krškánje, n. *dem. od* kršenje. Rj.

krškati, kám, v. *impf. dem. od* kršiti. Rj.

kršljav, adj. im *Wachsthum zurückgeblieben, butt, verkümmert, qui non juste creverit, cf. kržav, kržljav*. Rj. *kršljavo* je što ne uzraste kako treba, *isp. zakršljati, zakršljaviti*.

kršno, adv. *prema* adj. *kršan* 2. *Kao dobro, kako valja*. — Ja ću tebe *kršno* opremiti. HNpj. 3, 116. *Kršno* ću tebe darovati. 3, 220. Svi ste mene *kršno* milovali. 3, 355.

kršnják, m. Rj. *kršnják* (pred sjač osn. n *kršni*). Osn. 268. — 1) (u C. G. i u Lici) *vidi* svečar. Rj. *koji slavi krsno ime*. — 2) (u Hrv.) *krsno ime* (t. j. svetac kojega ko slavi). Rj. — 3) (u Bosni) *krsni kolač*. Rj. — 4) veliki lonac u kome se kuva jelo o *krsnome* imenu. Rj.

kršotina, f. *fragmen, fragmentum*. *Stulli, kad se što krši, komad je od njega kršotina; ono što se od čega okrne*. — riječi s takim nast. kod bljuvotina.

krštávanje, n. *vidi* kršćavanje. — Ovo *krštavanje* Jovana, koji stajaše na sumegji oba zavjeta. DP. 313.

krštávati, *krštávám, v. impf. vidi* kršćavam. — Koje znači nijeso gdje je *krštávo* Jovan na Jordanu. DP. 313 *sa se, pass.* Za to što su se u ovaj dan *krštavali* nezabosci. DP. 155.

kršteni, adj. n. p. *katn, lauff-, baptumatis*. Rj. *vidi* krsni 3, *sto pripada krštenju: Kršteno psma, n. (u vjaju, vidi* krštenia. Rj. 310a. *Krsteni Jan*. Rj. 311a. *Mokro kametro, t. j. kršteno*. Rj. 304a. Ne zovu ga *krštenim* imenom no ga zovu psom Smail-pšom. Here. 31.

kršćenica, f. u Zadru *der Taufscheln, literar baptisimals*. Rj. *kršteno psma*.

1. **kršćenje**, n. *das Laufen, baptumatis*. Rj. *verb. od* (*imperfekt*) *krstiti, radnja* kojom tko *krši* *vidi* kršćenje, *krštavanje, kršćavanje*.

2. **kršćenje**, n. *die Lauff-, baptismus*. Rj. *verb. od* *glagola* *perfekt. krstiti, vidi* kršćenje, *krt 6*. — Kad svrši pop *krštenje*, krenu svi doma. Npr. 214. Možete li... *krstiti se krštenjem* kojijem se ja *krstim?* Mat. 20, 22.

1. **krt**, adj. — 1) *krto meso, das Fleisch allein mit Ausschluss des Fettes, carnes excepto adip.*, cf. *krtina*. Rj. *krto meso: meso samo bez tustine, pretlane*. — 2) n. p. drvo, gvozdje, *sprode, unbagam, durus, fragilis*. Rj. — *Ljuto gvozdje, sprode, durus, cf. krt*. Rj. 339. *kao tvrdo što se ne da savijati već se prije prekrši, suprotno* *gibak, prutak, krt* (diće pomjereno od *krvavšt*, od korijena od kojega je *krhati*, *vidi* krtu). Osn. 210.

2. **krt**, *krtá, m. talpa. Stulli, govori se u Hrv. vidi* krtica, *krtina* 2. *isp. krtovina*.

krtá, m. (u Srijemu) *vidi* sukalo. Rj. *vidi* krcan. *gdje su i syn.*

krtica, f. *der Maulwurf, talpa*. Rj. *vidi* 2 krt, *krtina* 2. — Tada će baciti čovjek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne *krticama* i slijepijem mišima. Is. 2, 20.

krtičnják, m. *der Maulwurfshuqel, Maulwurfshaupt, cumulus terrae u talpa aggeratus, cf. krtovina*. Rj. *vidi* i *krtovina*, *marginj* 1. *gomilica zemlje što izrije krtica*. — *riječi s takim nast. lastavičnjak, matičnjak, ožičnjak, paličnjak, ružičnjak*.

krtina, f. — 1) (*krtina*) *das Fleisch mit Ausschluss des Fettes, carnes excepto adip.*. Rj. *krto meso*. — 2) *vidi* krtica: *Krtina* ispod zemlje ide pa opet ne može da se sakrije (Posl. 162). Rj. *vidi* i 2 krt.

krtó, *krtóla, m. (u Hrv.) Art Korb, corbis genus, cf. rudnjak, sepet*. Rj. *nekaka kotarica, kod* kotarica *syn.*

krtog, m. *der Urath im Zimmer, sordes in cubili sparsae*. Rj. *kojekuko smeće po sobi, vidi* antrečelj 2. — *riječi s takim nast. kod* brlog.

krtóla, f. (u C. G.) *Kartoffel, Erdapfel, solanum tuberosum, cf. kronpir*. Rj. *vidi* i *bavérac, kosten* 2. *rašak*. — Tako se *krtola* (kronpir)... raznese po ostaloj Evropi. Priprava 6.

krtole, f. *pl. opština* između Kotora i mora. Rj. **krtolište**, n. (u C. G.) *Ort wo Kartoffel gehaut worden, locus ubi solanum tuberosum fuit insitum*. Rj. *mjesto gdje je bila krtola posijana*. — *za* *nast. kod* duvaníšte.

krtoprgja, m. (u Srijemu) *vidi* sukalo. Rj. *vidi* krcan, *i syn. ondje*. — *tako slož. riječ* *gluhoprgja*.

krtoróvina, f. (u Baranji) *vidi* krtičnjak. Rj. *krtorovina, što krt (krtica) izrije, vidi* i *krtovina, marginj* 1.

krtovina, f. *terra quam talpa pedibus excavat*. *Stulli (iz Hablelićan), i danas se govori u sjer. Hrv. vidi* krtičnjak, *krtorovina*.

krtóženje, n. *das Urath-muchen im Zimmer, confusio suppellectilis in cubili*. Rj. *verb. od* *krtožiti, radnja* kojom tko *krtoži*.

krtožiti, žm. *v. impf. Urath machen im Zimmer, sordes spargere in cubili*. Rj. *smeće rasipati, neči-*

kim? i ne meće li... *krupnik* na njegovo mjesto? Is. 28, 25. *osnova* u *krupan*.

krupnina, *f. grobe, grosse Sachen, crassitudo*. Rj. — 1) *krupna stvar*. — 2) *osobina onoga što je krupno*. *vidi* *krupnoća*, *krupnost*.

krupnoća, *f. osobina onoga što je krupno*. *vidi* *krupnina* 2, *krupnost*. — *Alosija*, čovjek tako *krupan* da već njegova *krupnoća* prelazi u rugobu. M. Kovačević. DARj. 76b. *riječ* s *takim* *uast. kod* *histroča*.

krupnost, *krupnosti*, *f. Stulli*. *vidi* *krupnina* 2, *krupnoća*.

krupski, *adj. von Krupa*. Rj. *što pripada Krupi*. **krusovolj**, *m. (u C. G.) Chrysobulle: Pop Zlovolja čita krusovolja*. Rj. *vidi* *hrisovolj*, *hrisovolja*. *Zprava vladalačka su zlatnijem pečatom*.

1. **krušac**, *krušca*, *m. hyp. od kruh*. Rj. *Bolje je i suha krušcu pojesti nego se uopako u smok hvatati*. Posl. 24.

2. **krušac**, *krušca*, *m. t. j. soli, ein Brocken Salz, frustum salis*. Rj. *kao urva*. *vidi* *krupica*. *dem. kruščić*. — *Ugledala više sebe na tavann krušac soli*... da padne onaj *krušac soli* s tavana. Posl. IX. *riječ od korijena koji je i u krušiti*. *isp. Korijeni* 269.

krušćica, *f. dem. od kruška*. Rj.

1. **kruščić**, *m. dem. od krušac*. Rj.

2. **kruščić**, *m. dem. ein kleiner Birnbaum, pirus parva*. Rj. *malu krušku (drvo)*. *upravo mlada kruška (drvo)*. *riječ* s *takim* *uast. kod* *brezić*.

Krušćdol, *m. — 1) namastir u Fruškoj (Gori)*. Rj. — 2) *selo kod tog namastira*. Rj.

Krušćdolar, *Krušćdölen, m. Biner von Krušćdol*. Rj. *čovjek iz Krušćdola*.

Krušćdolski, *adj. von Krušćdol*. Rj. *što pripada Krušćdolu*.

krušenje, *n. das Bröckeln, carptio*. Rj. *verb. od krušiti*. *radnja kojom tko kruši što*, *n. p. so.*

Kruševac, *Kruševca, m. Stadt (und Ruinen) in Serbien, urbs Serbiac*. Rj. *varoš (i zidine) u Srbiji*.

Kruševacki, *adj. von Kruševac*. Rj. *što pripada Kruševcu*.

Kruševica, *f. knežina u Trebinjskom kadiluku*. Rj.

Krušćica, *f. u Liei rijeka koja utječe u Banicu*. Rj.

krušik, *kruška, m. Birngarten, locus in quo piri sunt consitae*. Rj. *mjesto gdje su posugjene kruške*. *isp. bašča* 2. — *riječ* s *takim* *uast. kod* *aptik*.

krušiti, *krušim, v. impf. bröckeln, carpo, n. p. so.* Rj. *Korijenu značenje lomiti, razbijati*. *Korijeni* 269. *v. pf. slož. skrušiti, sakrušiti; v. impf. slož. sakrušati*.

kruška, *f. (pl. gen. krūšākā)*. — 1) *der Birnbaum, die Birn, pirus*. — 2) *die Birn (Frucht), pirum*. Rj. *drvo i rod. dem. krušćica*. — *kruška*: *arapka, bedrika, beganica, bjelijanka, bljnzgača, bosanka 3, brunica, divljaka, gnjilica, gospodnjača, govegjača, ilijnjača, indžirica, jagodnjača, ječmača, ječmenjača, jeribasma, kadomanka, kamenjača, kridayrska, kvrgaja, medenjača, mednica, mekušca, mirisavka, miščetinka, ognjilača, okrugljica, pljuskača, pronjača, sedak, svilaica, takiša, tepka, topuzlija, tvrdija, useinbegovača, vidovača, vodena, vodenjača, vodnjikova, žutica*. — *Bašča*, 2) *šljivik*. ili ono mjesto kud su *posajjene* *jabuke i kruške*. Rj. 19a. *Namežurala se kruška, kad uvene*. Rj. 396b. *Oljuštiti: krušku, jabuku, jaje, repu*. Rj. 457b. *Ja se uzdam u brata mojega, da će za mnom ponijet' darove: iz pušaka crnijeh krušaka*. Npj. 3, 268. *I hoćemo vjeru potvrditi, suviše se darom darovati, iz pušaka vrućijeh krušaka*. 4, 328.

kruškov, *adj. Birn-, piracius, e piro*. Rj. *što pripada kruški*.

kruškovac, *krūškōvca, m. Birnstab, buculus piracius*. Rj. *kruškor štap*.

kruškovača, *f. der Birnstock, fustis piracius*. Rj. *kruškova batina*.

krūškovic, *f. Birnbrantwein, vinum ustum e pirus*. Rj. *kruškova rakija*.

krūškovina, *f. das Birnholz, lignum piri*. Rj. *kruškovo drvo*.

krūšiti, *šna. adj. n. p. peč. Brot-, panis, cf. hljebni*. Rj. *što pripada kruhu*.

krūt, *krūta (krūti, comp. krūču, adj. — 1) dick, crassus: Voda mutna a dječojka krūta, te potomu Filip i Aneta*. Rj. *dem. krutuljav, vidi* *krupan* 2, *i syn. ondje*. — *Zlepast čovjek, ponizak a krūt*. Rj. 206b. *Kozar*, 2) *krūt varak*. Rj. 282b. *Čijena je knjige na pisačoj hartiji u krutoj polukoznoj seči*. *Spisi* 1, 91. — 2) *vidi* *krutan, magnus, atroc, immans, foctis, vehemens, saevus, inhumanus*. *Stulli*. *edick, jak, cestok, bijesau, isp. okrutan; kruto*. — *Čije je tvoja kruta snaga? krūti sinko!* Rj. 651b. *Žao zdravlje i dugi život... kuma i druga... koji nije mogao prispjeti radi dugoga puta a posla kruta, da ih pomože Bog*. *Herc*. 353.

krūtan, *krūtna (krūtni, adj. vidi* *krut* 2. — *Čini mi se u sreću mojemu, da sam krūtna rodila junaka, junačijem pasom opasala*. HNpj. 1, 155.

krūto, *adv. od adj. krut* 2. — *Pa dječojku kruto udarila*. HNpj. 2, 75. *To se Marku kruto na ža' dalo*. 2, 235.

krūtošt, *krūtosti, f. Stulli. osobina onoga što je kruto*. *vidi* *kručina*.

krutuljav, *adj. dicklich, suberassus*. Rj. *dem. prenu krut* 1.

krūv, *m. (u Slavoniji) vidi* *kruh*. Rj. *glas slova h gdješto se u govoru pretvara u v, isp. Posl. XII*.

krūžat, *kružata, m. (u Risnu) čohana kratka haljina bez rukava, koja se presamiti i po njoj se opaše; mnogi imaju na kružatu sprijed srebrna puca s obje strane*. *Neki broji puca na kružatu*. Rj. — *Prsluk, koji oni (Bokelji) zovu kružat*. *Kov*. 40. *kružat* (od korijena od koga je *krug*). *Osn*. 211.

krūženje, *n. verb. od kružiti*. *radnja kojom tko kruži što*.

krūžić, *m. dem. od krug*. Rj.

krūžiti, *krūžim, v. impf. circumdare, ambire, cinere etc. Stulli. opkoljavati, kao činiti krug oko čega*. — *Svekrvu babu svilenu košulju, svile me se kosti od bolesti! Svekrvice svilenu okrugnu, kružila je zemlja i travica!* *Herc*. 157. *v. pf. slož. okružiti, skružiti, zakružiti, zaokružiti, v. impf. slož. okruživati, skruživati, zakruživati, zaokruživati; skružavati se*.

krv, *křvi, f. Rj. dem. krvca*. — 1) *das Blut, sanguis, cruor: popiti kome krv, t. j. ubiti ga (isp. niže: Pije krv na pamuk)*. Rj. *Bije krv iz rane*. Rj. 28a. *Stoka u proljeće protoči krtju*. Rj. 114b. *Nasjela krv*. Rj. 406a. *Krv i nož (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi)*. Rj. 423b. *Otvrtu mu se krv na nos (ili iz nosa)*. Rj. 475a. *Podustaba krr (kad čovjek oteče na zdravu mjestu)*. Rj. 526a. *Krtlju točio!* Rj. 745a. *Sikala ga krr, t. j. točila ga, išla od njega*. Rj. 839a. *Ja ne bih ništa drugo, već da mi Bog da ženu od prave krvi Hrišćanske*. Npr. 80. *Nije mogla svoju pastorku koliko krr na očima vijjeti*. 130. *(isp. niže pod* 4: *Nosi mi krv s očiju)*. *Strašno smo se pobili šnjime, krv pade do koljena*. 199. *Pije krv na pamuk*. *Posl*. 247. *(isp. poviše: popiti kome krv, t. j. ubiti ga)*. *I o sablji rukavice crnom krtlju napunjene*. Npj. 1, 178. *Vas se Turo u krv učinio, baš od noža kamze salomio*. 4, 44. *Pa da erkvu krvi obojimo*. 4, 170. *Sva gjevojka u krvi ogrežnu*. *Herc*. 5. *Jer smo mi... dosta krvi prolili tukući se oko njega*. *Miloš* 133. *Poslije žestokoga boja i proljeva krvi s obje strane obladaju šancem*. *Sovj*. 41. *Žena koja je dvanaest godinu bolovala od tečenja krvi*. *Mat*. 9, 20. *(isp. krvotočje, krvotok)*. *Kad se krv u čovjeku zaplanti, hoće i oči da zaslijepe*. *Prip. bibl*. 71. — 2) *krv pustiti, zur Ader lassen, sanguinem mittere*. Rj. — *Da pustim pijetlu*

krv. K. 499b. — *Pusta baba konju krv i teletu* (P. Pos. 263. isp. krvar. — 3) *rod po krvi, t. j. po vasku lozi* a kad je po ženskoj lozi, onda se kažu po mljeku. Rj. — *Krv nije voda.* (Kaže se kad se braća zavade. t. j. od jedne su krvi, mogu se opet lako pomiriti.) P. Posl. 160. Bližika . . . dolazi u rodu po del'oj i po tankoj krvi, bližem i daljem. 1. — rođenom bratu. Daničić, ARJ. 416a. — 4) *Mord, čedes* učinio krv. krv platio na svom domu (*Blut an der Hercegovina* — *kletva u Hercegovini*): pala krv. t. j. pobili se. Rj. *vidi ubijstvo.* — Nego se iskala globa . . . od onoga mjesta gdje je krv učinjena. Rj. 89a. Krvničiti koga, t. j. dužiti koga za krv. Rj. 300b. Krvno kolo, kad se skupe kmetovi te suđe za krv. Rj. 300b. Krvometnica, žensko čeljade koje ljude u kući zavagja (kao meće krv među njih). Rj. 300b. *Leće krv*, t. j. *pale krvi*, pogibe neko. Rj. 326b. *Ličiti krv na koga*, t. j. kazati da mu je on učinio (t. j. ubio čovjeka). Rj. 331b. Da bi onaj koji bi pomislio koga da ubije, odmah znao s kim će se zavaditi i *komēće krv dužan postati*. Rj. 571b. *Krv zaspati* ne može. (Kad ko koga ubije, ne može se zaboraviti.) P. Posl. 160. *Nosi mi krv s očiju.* (Bježi, dok te nijesam ubio). 226. *Sad ču ti krv popiti!* (Bježi te). 271. *Nemoj danas krvi učiniti.* Npj. 2, 435. Ne bismo s njima pristali u krv prôkôti. Mat. 23, 30. Gospod ti ne da da uleš na krv. Sam. I. 25, 26. Obrati Gospod sre krvi doma Saulova na tebe. II. 16, 8.

krvār, *m.* čorjek koji ljudima krv pusta, isp. berberin, berberina. — *govori se oko Gline.* P. Leber.

krvārina, *f.* vidi krvnina. Rj. *globa za učinjenu krv (za ubijstvo).*

krvāv, *adj.* blutig, cruentus. Rj. — *Haj na noge, krvava guzija!* Rj. 82a. *Zivnu care krvava dželata.* Rj. 209a. *Krvava košuljica*, *f.* vidi košuljica. Rj. 300a. *Krvavi zalogaj*, *m.* 1) nekaka mala crvenkasta tičica. Art Vogel, *avis quaedam irregularis ignicapillis* Brehm. Rj. 26. cf. (svračka). 2) sila sam krvavih zalogaja izio, t. j. dosta sam muke podnio. Rj. 300a. *Krvave valja (suzi).* (Kad se kazuje za koga da plaće ili onako da mu je teško). P. Posl. 160. Na Kosovu, *polju krvatome*. Npj. 4, 321. Sve birajte *krvare junake*. 5, 65. (isp. krvavac).

krvāvac, *krvāvca*, *m.* (u C. G.) junak, ubojnik, *der Blutige, cruentus, sanguinolentus*: (čjegogj najjem zlice i *kravca*. Svi birani zlice i *kravci*. Rj. *krvar junak, ubojnik.*

krvāvica, *f.* — 1) bei den Pferden eine Blutbeule, tuber cruentum. Rj. u konja *krvava micina*. — 2) die Bluthurst, botulus crure factus. Rj. *krvava djevnica*.

krvāviti, *krvāvim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-, o-, raz-, s-, za-. Rj. — 1) *blutig machen, crure maulo*. Rj. *činiti da bude što krvavo.* Nemaš na što sablje izvaditi, nit' je imaš o što krvaviti. Npj. 2, 145. I viteški *krvavise ruke*. 5, 84. Nikada je nije prikorio, što je za nju *sablju krvavio*. HNpj. 4, 25. — 2) *su se, refleks. blutig werden, crure maulor*. Rj. *krvar postajati*: *Krvavi se sva voda Morava od junaka i dobrih konja.* Npj. 4, 222.

krvāvljčnje, *n. das Blutigmachen, adpersio cruentis, cruentatio*. Rj. *verb.* od 1) *krvaviti*, 2) *krvaviti se.* — 1) *radnja kojom tko krvavi što.* — 2) *stanje koje biva kad se što krvavi.*

krvāca, *f. dem.* od krv: Jer je *krvca* iz zemlje provela. Rj. *takva dem. kod djeca.* — Ne mogu rane probolati, *već ti prosta moja krvca bila!* Npj. 2, 81. Napio se vina crvenoga . . . te u lice krvca zadobio. 3, 155. Tu se *prosu krvca* od junakah. 4, 374.

krviti se, *vin*, *v. r. impf.* blutig zanken, cruentor. Rj. *raapati se i u svagju tući se da poleće krv.* *v. pl. lo.* i *krviti se*, *pokrviti se*, *skrviti*, *ukrviti se.* — Kad smo mi *jadnici ljudi*, te ne umijemo izabrati

sebi vladaoea, nego se svaki put svagjamo i *krvimo*. Priprava 74.

krvljčnje, *n. das Blutigzanken, riru cruentu*. Rj. *verb.* od *krviti se*, *radnja kojom se tko krvi s kim.*

krvni, *adj.* blutig (blutvergiessend), cruentus: učinio krvno djelo, *hat einen Mord begangen*. Rj. *što pripada krvi, osobite krvi* 1. *suprotno nekrvan.* — *Krvno kolo*, *n.* (u C. G.) kad se skupe kmetovi te suđe za krv i mire krvnika s rodbinom ubijenoga, *das Blutgericht, judicium capitis*. Rj. 300b. Načini verige, jer je zemlja puna *krvoga suda*, i grad je pun nasilja. Jezek. 7, 23.

krvniica, *f.* — 1) die Mörderin, interfectoria. Rj. *koja je učinila krv. vidi krmnica.* — *Majka krvniica*. Here. 7 (matpis pjesmi). Kćeri Vavilonska, *krvniica*, blago onome ko ti plati za djelo koje si nama učinila! P. 137. 8. — 2) (u C. G.) puška iz koje ko koga ubije.

krvniččnje, *n. die Beschuldigung des Mordes, 70 caedis accusare*. Rj. *verb.* od *krvničiti*, *radnja kojom tko krvniči koga.*

krvničiti, *krvničim*, *v. impf.* (u C. G.) koga (dužiti koga za krv), *einen des Mordes beschuldigen, caedis accusare*. Rj.

krvnički, *adj.* što pripada krvnicima ili krmnicu kojemu god. — Ne smijahu kićeni svatovi, el je Maksim *krvničko koljeno*. Npj. 2, 546. Da *krvničke kuće* poharamo. 4, 397. Vidite li gdje onaj *krvnički sin* posla da mi odsiječe glavu? Car. II, 6, 32. Hoćeš li suditi *gradu krvničkom*? Jezek. 22, 2.

krvnik, *krvnika*, *m.* — 1) der Mordschuldige, occisor. Rj. *koji je učinio krv, ubilac, vidi krvnik, krvnov, prekrvnik, prekrnik; katil.* — Kad je ko ubio čovjeka, slabo se je tražio *krvnik*. Rj. 89a. Ima čudo i *vigjeti*: devet divova baš *onijeh krmniku gradskih* a njima svjema glave posječene. Npr. 192. Braća ka' i braća, a toboci ka' i *krvnici*. P. Posl. 29. Već ćeš, *bolan, umrijeti, Marko, ja od Boga od starog krmnika*. Npj. 2, 440. Pravedniku zakon nije postavljen, nego . . . *krvnica oca i matere, krmnicu ljudskima*. Tim. I. 9. *Brat bratu krmnik*. Prip. bibl. 8. — 2) *caruifer, tortor*: zli *krvnici*, i ubojni gola na križ tvrdi stera (Palmotić). Stulli, *koji ubija ljude na smrt osugjene, vidi dželat, vješač.*

krvniica, *f. das Blutgeld, pretium sanguinum*. Rj. *globa za učinjenu krv, vidi krvarina.* — *Krmnicu ne plaću samo onaj koji je učinio krv . . . Turci ištu krmnicu*. Rj. *Krmnicu* je u novija vremena . . . *udurana i na sva okolna selu*. Danica 2, 82.

krvnov, *krvnova*, *m.* (u C. G.) als Schimpfwort für krmnik. Rj. *kaže se kao pogrda krmniku.* — *riječ s takim nast. kod bucov.*

krvōlija, *m. Blutvergiesser, qui sanguinem facit*. Rj. *krvo-lija, koji proljere krv, čini krv, vidi krvoprolitnik.*

krvōločnik, *krvōlok*, *m. blutdürstiger Mensch, sanguinarius, cf. krvopilar*. Rj. *krvo-ločnik, krvo-lok, čorjek koji je kao rad lokati krv (ljudsku), vidi i krvopija 1.*

krvōmetnica, *f.* (u Srijemu) žensko čeljade koje ljude u kući zavagja (kao meće krv među njih). Rj. *krvo-metnica.*

krvōpija, *f.* — 1) (u C. G.) *vidi krvopilar*: To su Turske vazda *krvopije*. Rj. *krvo-pija, čorjek koji je kao rad piti krv (ljudsku), vidi i krvoločnik, krvolok.* — *Odlazi, odlazi, krvopijo i zlikovče!* Sam. II, 16, 7. 2) *eine schwere Arbeit, ingens labor*. Rj. *vrlo težak posao, koji kao ispija čorjeku krv, vidi krvosalija.* — *tako slož. riječi juhopija, vinopija, vodopija.*

krvopilac, *krvopilec*, *m. der Blutsauger, sanguisuga, cf. krvolok, krvoločnik, krvopija*. Rj. *krvo-pilac, čorjek koji je rad piti krv (ljudsku).* — *Na krvopioce i lukave mrzi Gospod*. Ps. 5, 6. *Nemoj duše moje pogubiti, ni života mojega s krvopilecma*. 26, 9.

krvoproliće, *n.* das Blutvergiessen, eudes: I tu vijgje Lopusina Vuće, na Krnovo da bit' ništa ne će a do zliča i krvoprolića. Rj. krvoproliće, proljev krvi.

krvoprolitnik, *m.* Blutvergiesser, qui sanguinem profudit. Rj. krvoprolitnik, koji proljeva krv, činu krv. *vidi* krvolija.

krvosalija, *f.* težak kakav posao, eine schwerige Arbeit, labor immensus, cf. krvopija 2. Rj. težak posao koji kao sisa čovjeku krv. — *krvo-salija* (gdje je druga pola načinjena od partice glagola *saliti*). Osn. 77.

krvošer, *m.* Schimpfwort für einen schlechten und starken Rauchtubak, concivium in herbam nicotianam serem. Rj. kaže se za rajav i jak duhan. — *krvo-ser*, drugu je pola riječi od glagola *serati*. tako slož. riječi kod dramoser.

krvotočina, *f.* das Blutharnen, mictio cruenta. Rj. krvo-točina, kad tko makreći toči kralja.

krvotočje, *n.* krvotok, *m.* sanguinis fluxus. Stulli. krvo-točje, krvo-tok, tečenje krvi.

kržanje, *n.* verb. od 1) kržati. 2) kržati se. — 1) radnja kojom tko krža što. — 2) radnja kojom se tko krža oko koga.

kržati, *zám.* *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iskržati, okružiti. — 1) abtetzen, detero. Rj. kao rgati, trti. — 2) sa se, refleks. — a) abgewetzt werden, detero. kao kositi se, *n. p.* krža se švirar na biču. — b) kržaju se oko njega djevojke, *t. j.* otimaju se, wetteifern, contendere. Rj.

kržaraga,* *m.* Frauenhuter, Oberverschnittene, canuchorum praefectus: I svojega agu kržaragu. Rj. čuvar ženski, starješina hadumima.

kržnar, *kržnara*, *m.* (u Hrv.) der Kurschner, pellio, cf. kožuhar, čurčija. Rj. koji prodaje krznu.

kržnica, *f.* das Taufhemde, das Taufstuch, vestis baptismalis, linteum baptismale. Rj. kao haljinica tijela, što se na krštenju meće djetetu na glavu. — Prikumak, kumov momak, koji na krštenju dodaje kržnien. Rj. 592a. Prostrirač, koji se meće na trpezu kao na dijete na krštenju kržnica. DP. 342. osnovna biče u chrisma. Osn. 331.

kržno, *n.* Pelz, pellis, tunica pellicea. — Kržnar (osn. u starom kržno, od tuge riječi). Osn. 115. Tugje: kržno (od koga je krznar). 136. U Hrv. gdje se govori krznar, govori se i kržno. *isp.* zviđer 2, zvjerinje 2.

krža, *f.* nekaka divlja patka, cf. kržulja, krdža. Rj. mala divlja patka, dem kržica. *isp.* kržav.

kržänk, *kržänka*, *m.* Art gemeinen Rauchtubaks, herbae nicotianae vilioris genus. Rj. nekakav prosti duhan. kržänk (osn. može biti u kržu, *isp.* kržav). Osn. 263.

kržav, *adj.* *vidi* kržljav. Rj. *vidi* i kršljav. što ne uzraste kuko treba.

kržica, *f.* dem. od krža. Rj.

kržljav, *adj.* *vidi* kršljav. Rj. *vidi* i kržav. što ne uzraste kuko treba.

kržulja, *f.* mala divlja patka. Rj. die Kriekenente, querquedula crecca L. Rj.³ *vidi* krža, krdža. — za *nust.* *isp.* kod bakulja.

ksi, u Posl. 265: Psi ksi, ksi psi, svi ste psi.

ktjeti, *hoću*, *vidi* htjeti. u Rj. po gororu istočnom: ktei, oču, *vidi* hteti. glas slova h u gororu se gdješto pretvara u k. *isp.* DPosl. XII. — Ktjo bi jaje obljušteno i posoljeno. Posl. 51. Ktjet' ribu bez drače. 51.

küba,* *f.* — 1) *vidi* kube: I erkone kube u visinu. Rj. *vidi* i trülo, die Kuppel in der Kirche, tholus. cf. kube. Rj. 752b. — 2) (u Baranji) svod nad ognjištem. Rj.

kübas, u zagoneci: Uteče mi kübas uz brdašee niz brdašee, ko mi ne će kazati, krvavo mu srdašee (zec). Rj.

kübe,* kübeta, *m.* (u Srbiji) *vidi* trulo. Rj. *vidi* i kuba 1. — A iz neba luča polećela i kroz kube erkvi ulećela. Npj. 3. 74.

kübuz,* *m.* (u Srijemu) *vidi* česma. Rj. *vidi* i

grošpa, prije plet, raspjet, spjet, šupljika. — *izbušeno* *vez* na rukarima od košulje.

kübruzanje, *n.* radi česmanje. Rj.

kübruzati, *zám.* *v. impf.* (u Srijemu) radi česmati. cf. šupljika. Rj. vesti prave česma, šupljike *vidi* i spjetati.

kübür, kübüra, *m.* pištolj iz kubura. cf. kubure 2: On potrže zlaćena kubura. Rj. — A kry ide iz vruča junaka te zatopi zlaćena kubura. Rj. 198a. — *vidi* i kuburaš, kuburlija.

kübura,* *f.* — 1) der kummerliche Zustand, angustia. Rj. radi kuburenje, stanje u kom se kubura, *evolari*, *isp.* petljarija. — 2) radi kubure 1: Pa onda netmuvši pištolj u kuburu, potegne sablju. Miloš 106.

kübüräs, kübüräsa, *m.* najviše se govori pl. kübüräsi, *t. j.* pištolji što se nose u kuburama, die Sattel-pistolen, cf. kubur, kuburlija. Rj. radi i kubure 2.

kübure,* kübürä, *f. pl.* — 1) die Scheide im Sattel für die Pistolen. Rj. na sedlu gdje se nose pištolji, male puške. — Ne more ga sjeći oštra gjorda, ni probiti puška iz kubura. Npj. 3. 158. — 2) diese Pistolen selbst. Rj. pištolji sami što se nose u kuburama. U Crnoj Gori i onuda po okolini kubure se zovu pištolji koji imaju okruge jabuke (a ne šiljate kao što su u Arnauskijeh pištoljaj). Rj. *vidi* kubur, kuburaš, kuburlija.

kübürenje, *n.* das kummerliche Leben, vita angusta. Rj. *verb.* od kuburiti, stanje koje biva kad tko kuburi (žlo živi).

kübüriti, *rim.* *v. impf.* kummerlich leben sein Gesellschaft treiben, anguste vivo, ago. Rj. žlo živjeti. *vidi* komračiti, kunatoriti, petljati, tavoriti, teturati 1, živariti, životariti, živucati. *isp.* čemerati, i *syn.* ondje. — Kuburi kao gjava u paklu. Po-1. 162.

küburlija, *f.* radi kuburaš: On poteže puška kuburlija. Rj. *vidi* i kubur, kubure 2. — Pa izedi drje kuburlije, i objema iskru ognja daje. Rj. 234a. Tu ispalii bistra džeferdana i četiri kuburlije male. Npj. 4. 101.

kübüz,* *m.* (u Srbiji) die Haubitze, tormenti bellici genus. cf. obica. Rj. kao prangija. — Dogje Karačjorgjije u Jagodinu sa pet hiljada ljudi i sa tri topa i jednim kubuzom. Danica 5, 15.

kür, (od kücati, klopfen) što kuc to muc (wie gearbeitet, so gegessen). Von einem kleinen Erverbe, der kaym seinen Mann nährt). Rj. — Što kuc to muc. (Što zaradi, to i pojedje). Posl. 357.

küca, *f.* hyp. od kučka: Ne laje kuca sela radi, nego sebe radi. Rj. — Dogje kuca, uvjede ga. Here. 285. govori se i kücee: Manje je što ujede neg' što kuca pogane zube ukaza. DPosl. 59.

1. **kücauje**, *n.* das Klopfen, pulsatio. Rj. *verb.* od kucati, radnju kojom *n. p.* sree küca. *vidi* kucanje.

2. **küranje**, *n.* das Läufigsein der Hundin, catulitio. Rj. *verb.* od kucati se, radnja kojom se kučka küca.

1. **kücati**, *cäm.* *v. impf.* klopfen, pulso: kuca sree, kuca duša: Al' u njemu jošte kuca duša. Rj. *vidi* cukati (s promještenim glasovima), korijenu značenje udarati. *isp.* Korijeni 39. *v. pf.* prosti kucati; *v. pf. slož.* iz-kucati, pos-, s-, ð-, za-, *v. impf. slož.* iskucavati, pokneavati, zakucavati. — Od krstova zlatne kite vise te kucaju Boška po plećima. Rj. 271a. Zrono kuca: ko za čim, ko za čim! (Svak neka gleda svoj posao). Posl. 88. Ko kuca, tomu se i otvara. 141. U svoj domak majko... (kucajući kakim štapom po ulištu... govori onaj koji čele zove u košnici). 189. Baš Omera pogodi u prsi među puca, gje mu sree kuca. Npj. 4. 333. Alkom kuca Jušković Matija na avliji popa Lješevića. 1. 382. U Jova je sedeli tambura, sitno kuca, tanko popijeva. Here. 9. A gdjejoja puška otrguje, a kucaju jasni tubambasi, jer je Hrnjica doveo svatove. HNpj. 4. 306. Badi nas ruka blage erkve, rano kucajući u zatvorena vrata našega srea. DP. 121.

2. **kücati se**, kücäm se, *v. r. impf.* läufig sein (von

igri krmači. — Igrači iskopaju u zemlji poveliku jamu, pa oko nje unaokolo toliko manjijeb jamica koliko je njih. Velika ona jama u srijedi zove se kazan, a one manje unaokolo zovu se *kuće*. Rj. Kod čule se jame sve zovu *kućice*, a *velika kuća* u srijedi salaš. Rj. 830a. isp. *kućica* 2. — *kūća* (kor. od koga je i *kuć*). Osn. 65.

kućani, *m. pl. die Hausgenossen, qui in eadem domo habitant, familia(?)*. Rj. koji u jednoj kući sjede, *čeljad od kuće*, *vidi* *domaći*, *domašnji*. — Po-nese . . . *svima kućanima* po šogod. Kov. 15. Starom Boriću srećan put, a ostalim *kućanima* dobar ostanak. Straž. 1886, 863.

kućanica, *f. die hausliche Frau, bona mater familiae, cf. kućnica*. Rj. *žena brižljiva za kuću*, *vidi* i *kućnjica*, *isp.* *ukućnica*.

kućanički, *adj. što pripada kućanicama*: Baba-Kata želi da joj će sala dovrši *kućaničku školu* pod njenom upravom. Zlos. 173.

kućanik, *m. der gute Haushalter, bonus pater familiae, cf. kućnik*. Rj. *čovjek brižljiv za kuću*, *vidi* i *kućnjik*.

kućanski, *adj. što pripada kućanima*: Da makar jednu poguču ispečemo na *kućanskom ognjištu*. Mil. 131. Pitanja koja su koliko školska toliko isto i *kućanska*, *porodička*. Zlos. XIV.

kućar, *kućara*, *m.* — 1) u združnijem kućama u kakvoj zgradi pregradak, gdje oženjeni ljudi žive sa ženama. Rj. *vidi* *pojatak*. — 2) (u Slav.) *Art Speisekammer, cella promptuarium*. Rj. *kao komorica pored kuhine*, *gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba*, *vidi* *kućer* 2, *kućerak*. *syn.* *kod čiler*.

kućarina, *f. (u Boci) Haussteuer, tributum in singulis domos impositum*. Rj. *porezu od kuće*, *isp.* *ukućanstvo*. — *tukce riječi* *isp.* *kod dimarina*.

kućenje, *n. das Haushalten, curatio rei familiaris*. Rj. *verb. od kućiti*, *radnja kojom tko kući (kuću)*.

kućer, *m.* — 1) *čovanska koliba* na kolima, što se privlači za torom. Rj. *isp.* *glada*. — *Prestaviti n. p. kućer* ili *tor*, t. j. *premjestiti*. Rj. 581a. — 2) *kao komorica pored kuine*, gdje se sudi drže i sve što u kuini treba, *vidi* *kućerak*. Rj. *vidi* i *kućar* 2. *syn.* *kod čiler*.

kućerak, *kućerka*, *m. die Speisekammer, cella promptuarium*. Rj. *kao komorica pored kuhine*, gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba, *vidi* *kućar* 2, *kućer* 2. *syn.* *kod čiler*.

kućerica, *f.* kao *koliba*, *Hütte, tugurium*. Rj. **kućerina**, *f. (augm. od kuća) unförmliches, verfallenes Haus, caduca domus, cf. kućština*: *Kuća mi se kućerinom zvala*, Rj. *vidi* i *kućetina*, *kućurina*, *za nast.* *isp.* *kljuverina*. — *Dokle sve podijele od najviše grada do najmanje kućerine*. Npr. 254.

kućetina, *f. augm. od kuća*. Rj. *vidi* *kućerina*, i *syn. ondje*. — *Nema mala*, a *nema irada*, *poslje nješto stare kućetine*. 11Npj. 4. 323. *tukra augm. kod* *habetina*.

kućevica, *f. vid. kućić*. Rj. *čovjek od dobre kuće*. **kućevni**, *adj. dem Hause, der ganzen Familie gehöriq, universae familiae*. Rj. *što pripada kući (kućanima)*, *isp.* *domaći (adj.)*, *domašnji (adj.)*. — U Srbiji su od prije u dodole išle po selima naše *kućevne djevojke*, a sad ponajviše idu *Čiganke*. Rj. 128b. *Radija sve ostale kućevne poslove*. Npr. 127. *Nije bio ajtadžija (koji bećare i hajduke kupi oko sebe, a kućevne ljude prezire), nego kućevni čovek*. Miloš 50.

kućei, (u Dalm.) *zu Haus, domi* (kao *doma*): *bio sam kući* (t. j. *kod kuće*), *on je kući* i t. d. Rj.³

kućica, *f.* — 1) *das Häuschen, casa*. Rj. *dem. od kuća*. *Moja kućica* *moja slobodica*. Posl. 182. — 2) *ein Häuschen für Fasolen, casula phaseolorum*. Rj. *kao jamca*, *n. p. u sijanju pasulja*. — *Odžak*, 2) u sijanju *dinja* i *luhenica*, kao *kućica* u sijanju *pasulja*; *odžak je od kućice malo poveći*. Rj. 482b. *Čula* (u

Bačkoj) *igra* kao u Srbiji *krmača*. *Kod čule se jame sve zovu kućice*, a *velika kuća* u srijedi *salaš*. Rj. 830a. *isp.* *kuća* 3.

kućičenje, *n. das Berröten der kućice für die Fasolen, tumulorum phaseolis inserendis praeparatio*. Rj. *verb. od kućičiti*, *radnja kojom tko kućići*.

kućičiti, *čim, v. impf. das kućice bereiten für die Fasolen, paro tumulos phaseolis inserendis*. Rj. *kopati kućice n. p. za sjanje pasulja*, *vidi* *jamićati*.

kućić, *m. (u C. G.) čovjek od dobre kuće, von guter Familie, nobilis, cf. odzaković, plemić, koljenović*. Rj. *vidi* i *kućević*, *odžaklija n.* — U Crnoj Gori . . . *među glavarina i kućićima mnogo ih više ima koji ne znadu čitati nego koji znadu*. Kov. 12.

kućiste, *n. Ort, wo einst ein Haus gestanden, locus ubi domus fuit*. Rj. *mjesto gdje je bila kuća*. — *Visi* kao *kaplja* o listu. (N. p. *kud* *ko nema u kuće ni kućista*, *miti drugoga čega što bi ga za kakvo mjesto vezalo*). Posl. 35. *S kućista!* (Reče se u šali *kud kogog hukne*). 288. *Niti čemo se pre vratiti na svoja kućista*, *dok ti među nama sa svim ne ostanesh*. Miloš 131. *za nast.* *isp.* *blāčiste*.

kućistina, *f. (u Grlbiji) vid. kućerina*: *Tako mi se kuća ne zvala kućistinom!* Rj. i *syn. kod* *kućerina*, *tukra augm. isp.* *kod* *baruština*.

kućiti, *čim, v. impf. t. j. kuću, Haushalten, rem familiarem curare, auferre*. Rj. *kao teći kućit*, *brinudi se za kuću* i *za napredak njezin*, *isp.* *gazdovati*, *v. pf. slož.* *okućiti se*, *raskućiti*, *zakućiti*; *v. impf. slož.* *raskućivati*. — *Tugja kuću . . . ne kućim te*, *već te raskućujem*. Rj. 639b. *Lijepo kolo vode*, a *ružne kuću kuće*. Posl. 169.

kućni, *adj. n. p. vrata Haus-, domesticus*. Rj. *što pripada kući*, *vidi* *kućnji*. — *Na kućnome pragu* *prostru struke*. Rj. 125a. *Veseli se kućni domačine*. Rj. 131b. *Da je kućno šljeme* *tvrgje*. Rj. 507b. *Nametkinja kućnu razmetkinja*. Rj. 633b. *Da mi budeš mlada za snašćen*, a u *kuću kućnu ukućnica*. Rj. 778b. *Kad padne šljeme na tjeme*. (Kad padne *kućna briga* na *glavu*, *n. p. sinu* *poslje očine smrti*). Posl. 119. *Šta imate živo?* (U *Kotoru* *upitaju ovako i za čeljad kućnu*). 352. U *ovi poštini dom*, i *pod kućni krov*. 70. *Progovorise mu na vratima kućnim*. Mojs. 1. 43, 19.

kućnica, *f. (u C. G.) vid. kućanica*. Rj. *ženska brižljiva za kuću*, *vidi* i *kućnjica*, *isp.* *ukućnica*.

kućnik, *m. (u C. G.) vid. kućanik*. Rj. *čovjek brižljiv za kuću*, *vidi* i *kućnjik*.

kućurina, *f. vid. kućetina*. Rj. i *syn. ondje*. — *tukra augm. kod* *baburina*.

kud, *kudā*, Rj. *vidi* i *kudar*, *kude*, *kudije*, *kudijen*, *kudijer*, *kugj*, *kugje*, *kuj*, *složeno od* *kud*, *od* *kuda*; *vidi* *otkud*, *otkuda*. — 1) *whom, in vorbei? quo? qua? cf. ako*. Rj. *vidi* *kamo*, 2) *osobito po zap. krajevima*, (*po ostalima*) *kud. isp.* Rj. 262a. *po tome kud*, *kuda znači a) što po zapadnijem krajevima kamo*; *b) što i po zapadnijem krajevima kud*, t. j. *kojim putem*. — a) u *pravom pitanju*: *Ako Bog da? kaže se mjesto: kuda ćeš? kud si pošao, kud si naumio?* Rj. 33a. *Jedna od ove dvije zapita onu treću: »kuda ćeš?»* A ona odgovori: *»Idem na vodu.»* Rj. 151a. *Čucu, eucu, kobile, kuda ste mi hodile?* Rj. 311b. *Kuj si diga? Piperske prosjake*. Rj. 312a. *Kud se to deva rod s naše jabuke!* Npr. 15. A *kuda* je *znamo*, *ženo*, *poslati? kud je* *devojka sama pristala?* 133. *»Ta nemoj ženo, za Boga! kuda znam s njima?»* *»Makar kuda.* 137. *Stadoše pitati: »Kud je ta lepota?»* 224. *Bože, Bože, kud će naše kože?* (Reče se u šali). Posl. 20. *Kud će suza neg' na oko?* 163. *Kud odoše*, *na koju li stranu?* Npj. 2, 621. *Kud li jesi tako zaputio?* 3, 482. *Kugj ta sreća*, *da se pokanrim!* 5, 513. I *ovako veli svoja majka: »Kud si mi se opremio, sinko?»* *Braća vele: »Kud ćeš naša diko?»* Kov. 103. *Kuda ćete*, *nesrećni sinovi?* *Kud mislite da utećete?* Miloš 106. *Kud si ti, star i pametan čovek*, *pristao za bu-*

da n. Npj. 4. XVI. Jevreji rekose megju sobom: Ne čini toga bo umija. *Kuda* bili ja sa sramotom svojim? Sam. 11. 13. 13. — *b) u nepravom pitanju.* — *U bregjoo:* Pitali babu kad je išla na panagjur u Li. c. Rj. Zabavi te svinje *kuda tamo.* Rj. 165a. Šeko će ti kazovati, *kudijer* ćeš putovati. Rj. 311b. Do sad bog zna *kud* je otišao. Npr. 5. Ne daj na volju ovcama *kud* one hoće, nego drži *kuda* ti hoćeš. 45. Zapita ga otkuda je i *kuda* je naučio. 61. Ne znadoše prosci gje će ni *kuda* će. 104. Moramo . . . znati, *kud* je dajemo i za koga je dajemo. 186. Ribe nestane da niko ne vjige *kugj* se gjeđe i što se od nje učini. 214. Idi *kud* te oči vode i noge nose. 242. Potom one ne umijući *kugj* hoditi, zamole se njemu, da ih on uzme sobom. 247. One ne umijući *kud* . . . ostadoše u mene. 248. Iz ove kože nema se *kud.* Posl. 100. Ko lijevom perčin drži, desnom sipjeće *kudijer* hoće. 144. *Kud* palo da palo. *Kud* puklo da puklo. Bilo kako mu drago. 163. Svi gledaju otkud izvire, a niko ne gleda *kud* ponire. 282. Ja, brate, u Njemačku ne ću, niti imam *kuda.* Miloš 53. Kad je grof Neselrode išao *kud* na put. Sovj. 37. Može biti da će nas uputiti *kuda* bismo išli. Sam. 1. 9. 6. — *c) relatično. korrelativ* tud, tuda (moglo bi biti i onud, ovud, onamo; i bez *korrelativa.* — Badža, *rupa* na kući, *kuda* izlazi dim. Rj. 18b. Bašća, ono mjesto *kud* su posazjene jabuke i kruške. Rj. 19a. Po onijem mjestinu *kuda* se nijesu pretresali zbog ratova. Rj. 278b. Okrenu se *kugj* istjeće sunce. Rj. 311b. Pokraj puta *kuda* će pasati car. Npr. 105. Pospu vodom po onijem ranama, *kud* je carevije rasječen bio. 203. Valjalo bi ga po trbuhu biti (a ne *kud* se ljudi biju). Posl. 31. *Kud* vojska prolazi, tud se trava ne nalazi. 162. *Kud* je otišla tisuća, nek ide i stotina. 162. *Kud* je teže, onamo i preteže. 162. Teško *zemlji* *kuda* vojska progje. 314. A drugoga puta ne imahu, a *kudijer* uteći mogahu. Npj. 5. 168. Komisija, koja će . . . doći u Niš, *kuda* i oni valja da idu. Miloš 29. *Kud* ostali onoliki narod, tuda ću i ja. 53. Otiđoše u goru, *kuda* im je kazao Isus. Mat. 28. 16. Nema *naroda* ni *carstva* *kuda* nije slao gospodar moj da te traže. Car. 1. 18. 10. — *2) nemam kud, ich kann nichts anders thun, alias agere non possum: Nema kuda* ljuba Dragijina, otvorila devetora vrata. Rj. *nemam kud, kao: ne mogu drukčije.* — Ne! dok se ne prekrstiš ovako kao i ja. Megjedović gladan *ne imajući kud* kamo prekrsti se, pa onda počnu jesti. Npr. 3. Baba *ne imajući kud* kamo, da mu gubavoža konja. 25. I mene je tako (napast) uhvatila, ali sad se *nemu kud.* 45. Onda car *nemada kud,* nego dađe kćer onome bratu najmladjemu. 81. Ali mu *ne bi kugj kamo,* nego mu je da. 102. Vjige već da *nije kugj kamo.* 115. Već se sada *nemu kuda.* 160. Car *ne mogne ni kud ni kamo,* nego cobanu da gjevojkju. 166. Bi se vratio, ama se ne može, *nemu se kud kamo.* 289. Bolji ti ne mogu biti, a grgji *nemam kugj.* Posl. 28. Ispod Boga *nemu se kugj.* 105. *Nije kugj kamo.* (Nema se *kuda,* nego tako valja da bude). 215. — *3) kud koji. in alle Wände? quiqua versus? pobjegoše kud* koji. Rj. *kao u t see strane.* — U onaj isti mah one sve (vještice) prsnu *kud* koja. Rj. 67a. Svi ostali ljekari kao posramljeni razigju se *kud* koji. Npr. 146. Vojska neprijateljska prsne i razbegne se *kud* koje. 207. Turci sa svom silom učine jurit, te ih sve rasteraju *kud* koga. Miloš 95.

kudagöd, vidi kudgod, **kudagögj, vidi** kugjgod, Rj. *agosto kud, kuda može biti i* kudar. *kudijer i d. vidi* kud kud. *u mjesto* god, *gogj može biti i* gode, *goder, godijer, gogje.* — *isp.* Korijeni 69. *kao u relaciji:* kudagod . . . svud. — **Kudjöd, n. p. kudgod** pogje, trebać ti to, *überall, ubique.* Rj. 311b. **Kudgogj** . . . *vid* se hljebac peće. Posl. 102. **Kudienjodi** . . . *sa-og* posaze n. p. ovce ili krave, i znači:

kako je gogj bilo, ele se šteta učinila). 162. *Kudgod* hodiš neka judikuješ. Npj. 2. 25. Učitelju! ja idem za tobom *kudgod* ti pogješ. Mat. 8. 19. Čuvaću te *kuda* god pogješ. Mojs. 1. 28. 15. *Kuda se gogj* obračaje, *nadylagjivaše.* Sam. 1. 14. 47. *Idi kuda te god* posljem. Jer. 1. 7.

kudā mu drāgo, wohin immer, quocunque, quo liberit. Rj. *vidi* kūd mu drāgo. — Do svetoga Luke *kugj* ti drago ruke, a od svetog Luke tur u njedra ruke. Posl. 67. Neka ide iz Srbije *kud* mu drago. Miloš 32.

kūdār, vidi kud: Cucu, cucu, kobile, *kudar* ste ni hodile? Rj. — *kuda* sa *dodanim* na kraju r *vidi* i *kudijer.* — *isp.* r (dodat.)

kūde, vidi kud. Rj. *ondje i primjere.*

kūdečānje, n. das Taumeln, titubatio. Rj. *verh. od* kudicati, *radnja* kojom tko *kudeca.*

kūdecati, kūdečām, v. impf. taumeln, titubo: A ja starac romi jarac, *kudecaću* uz ulicu. Rj. — *kūde* može biti da je od toga: *kudicati.* Korijeni 31. *vidi* teturati 2. vrludati.

kūdēljka, f. (ist.) vidi kudjelja 2, kuželj: Svaka sprela po *kudeljku* prelja. Rj. juž. *kudijeljka.*

kūdgdod, wohin immer, quocunque demum. Rj. *vidi* kūdgdogj *neodrejjeno* *kao* kud, *kuda, nekud, nekuda.* — Što ću ja sad od ovoga tvoga mala, a mojega lijepoga dara, ili ću ga s tobom na ovo mjesto harčiti . . . ali *kudgod* u vilacet poslati? Kov. 67.

kūdgdōd, überall, ubique. Rj. *vidi* kudagöd, *kudagögj, i primjere* *ondje.*

kūdgdogj, vidi kudgod. Rj. *i primjer* *ondje.*

kūdgdögj, vidi kudgöd. Rj. *kudagod i primjere* *ondje.*

kūdije, (u C. G.) vidi kud. Rj. *i primjere* *ondje.*

kūdijeljka, f. (juž.) vidi kudeljka.

kūdijen, (u C. G.) vidi kud: *Kudijen* sam zavodio Turke. Rj. *kudije* sa *dodanim* na kraju n, čim se značenje ne mijenja. — *isp.* daklen, doklen, i t. d.

kūdijer, (juž.) vidi kud. Rj. *i primjere* *ondje.* *kudije* sa *dodanim* na kraju r. *vidi* i *kudar.*

kūdilar, kūdioea, m. der Tüddler, calumniator: Kude mi je troji *kudioei.* Rj. *vidi* kugjenik. — *Kudioei* Vukova prijevoda. V. Lazić 1, 9. — *ake. biće* griješkom *kūdilar* mjesto *kūdilar, kao što ima Daničić u* Korijenima 40. *riječii s takim* nast. kod čuvalac.

Kūdiljevo, n. u ovoj poslovici: Idem u *Kūdiljero* da te skudim, *das Tüddelland, terra calumniatorum.* Rj. *izmišljeno* *selo.*

kūditi, dim, v. impf. übel reden von einem, calumniar. Rj. *v. pf. slož.* *dkuditi, pōkuditi, skūditi.* — Ni *kudi* Heraka, ni *hvali* Petaka, oba su brata jednaka. Posl. 221. A što oni vas u oganj gori. on *kudio* *svrčije* *gjerojke.* Here. 306.

kūdjelja, f. Rj. dem. kudjelica. — 1) vidi konoplje. Rj. — *Vlačiti* *kudjelju* ili lan, t. j. grebenati. Rj. 68b. *Grepesti* lan, *kudjelju.* Rj. 100b. Živica, 1) u *kugjelji* nekaki od onijeh strukova na kojima raste sjeme, i koji se poslije ne dadu dobro nabiti, nego se u regjenju vade i bacaju napolje. Rj. 158b. *Zivčeva* *kugjelja.* Rj. 158b. *Lakura* *kudjelja* (kad nije dobro nabijena ili kad se gdjekoji strukovi nijesu mogli dobro nabiti). Rj. 328b. Kad se ogreblje *kudjelju* ili lan. Rj. 439a. *Omlatiti* n. p. prohu, grah, konoplje (*kudjelju*). Rj. 459a. *Ivučicu* *kudjelje* ili lana. Rj. 658b. *Rediti* n. p. *kudjelju* ili lan. Pošto se *kudjelja* (ili lan) izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupom. Rj. 647a. *Tankōvija* (*kudjelju*). Rj. 731b. Težina, *nabijena* *kudjelja.* Rj. 735a. — *2) die Kupfe* (so viel Flachs, Hanf u. s. w., als man auf Einmal um den Flockenstock bindet (oder wickelt), der Flocken, pensum: daj mi jednu *kudjelju* vune. Rj. *onoliko* lana, *konopalja, vune* i t. d. koliko se na jedan put *obmotu* oko *preslice.* *vidi* *kudjeljka, kuželj.* — *3) (po* jugozap. kraj.) *vidi* *preslica:* Gje se svekri kotlom biju a svekrve vaga-

nima, a gjeveri motikama, a zaove *kugjeljama*. Rj. — Za pojansom od zlata *kugjelja*, pri *kugjelji* svila graničasta. Rj. 98b. U Crnoj Gori i u svemu susjednome primorju preslika se zove *kugjelja* (kao što sam u Risnu i u pjesmi slušao: Skovaše joj srebrnu *kugjelju*). Posl. XLVII. — 4) (u Hrv.) kad se konoplje ili lan grebenaju ono što ostane na grebenu. *vidi* kućine, stupa 5. *isp.* sebica 1. — On pokida gužve, kao što se kida konae od *kudjelje* kad osjeti vatru. Sud. 16, 9 (*filum de stuppae tortum putamine; Zirnfaden von Werg*).

kudjeljien, *f. dem.* od *kudjelja*. Rj.

kudjeljište, *n. vidi* konopljište. Rj. *mjesto gdje je bila posijana kudjelja (konoplje)*. — *riječi s takim nast. kod duvanite.*

kudjelju, *adj. vidi* konopljan. Rj. *što pripada kudjelji*.

kud mu drago, *vidi* kuda mu drago Rj.

kudrav, *adj. kraus, crispus*. Rj. *vidi* kuždrav, kuštrav, kovčrast, krečav. — Glava mu je najbolje zlato, *kosa* mu je *kudrava*, erma kao gavran. Pjesni. nad pjes. 5, 11.

kudravac, *kudrava*, *m.* (u Srijemu) *kudrav čitim* koji se u dva nita тка, *Art Teppich, tupetum quoddam*. Rj.

kudrov, *kudrova*, *m.* ime psetu, *ein Hundesname, nomen cani indit solitum*. Rj. *kudrav pas*. — *imenu psima s takim nast. kod pas.*

kuga, *f. die Pest, pestis*. Rj. *u trećem i sedmom padežu jedn. kuzi*. (Obl. 19. *dem.* kužica. — Srbi kažu da je *kuga* živa kao žena (to osobito dokazuju oni koji su ležali od nje) . . . *Kuge* imaju preko mora svoju zemlju . . . Kad *kuga* more, onda joj slabo govore *kuga*, nego *kuma* (kao da bi je s tim umilostivili) . . . Kupi kao *kuga* gjecu. Ne izbiva kao *kuga* iz Sarajeva. *cf.* čuma, morija. Rj. — *Bobova kuga*, Sommerwurz, orobanche. Rj. 326 (*biljka*). *Sjeknu kuga*, t. j. *udari, pojavi se*. Rj. 683b. *Kuga* ga umorila! (Kletva). Posl. 162. *Sarajeva, što si potavnjelo? Ili te je vatra pogorela ili te je kuga pomorila?* Npj. 1, 493. *Prosvjeta je priljepjiva* (u dobrom smislu) kako god *kuga* ili ospice (u rgjavom smislu). *Prisrava* 44. Od 35 ljudi samo jedan umre . . . *koje* osim prirodne smrti, *kuga* ili vojna ili kakvo nevaljalstvo *pozoblje*. 114.

kugin, *adj. što pripada kuzi*, kad se ona misli kao lice. — *Travljača*, nekakav prišit, za koji se govori da je *kugina sestra*. Rj. 745a.

kugla, *f.* (u vojv.) *die Kugel, globus*. Rj. — *Tugja riječ* kugla. Osn. 120.

kuglana, *f. der Kegelputz, die Kegelbahn, der Kegelplan, arca conorum lusui destinata*. Rj. *gdje se kuglom igra*, *riječi s takim nast. i uke*. kod ajmana. **kuglanje**, *n. der Kegelschub, lusus conorum*. Rj. *verb.* od *kuglati*. *radnja* kojom se *tko kugla*.

kuglati se, *kuglām se*, *v. r. impf.* *Kegel schieben, ludo conis*. Rj. *igrati se kuglom*.

kugj, (po jugozap. kraj.) *vidi* kud. Rj. i *primjere ondje*.

kugje, (u C. G.) *vidi* kud. Rj. i *primjere ondje*. **kugjenik**, *kugjenika*, *m. der Tadel, vituperator*, u ovoj poslovi: Kad dogje sugjenik, nek izjede govno *kugjenik*. Rj. *koji kudi*. *isp.* kudilac. — *inače riječi s takim nast. postule od partic. pass. prošloga vremena imadu značenje passivno; dake kugjenik: koji je kugjen, koga ljudi kude*. *isp.* Osn. 275.

kugjenje, *n. das Verleumdern, calumniatio*. Rj. *verb.* od *kuditi*. *radnja* kojom *tko kudi koga*. — *Citatelj sam neka sudi, što je za falu, što li za kugjenje*. Miloš X. *Odbrana od ruženja i kugjenja*. *Odr.* od ruž. 1.

kuhac, *kuhača*, *m. vidi* kuhar. Rj. *koji kuha*. *vidi* i *aščija*, *magjupac*. — *Koliko je lačniji gospodar, toliko je izvrsniji kuhac*. DPosl. 48.

kuhača, *f. kuhinjska velika drvna žlica*, *govori se u Hrv. vidi* mješajica 2, *varjača*, *varnjača*. — *riječi s takim nast. kod* *čjepača*.

kühånje, *n. das Kochen, coctio*. Rj. *verb.* od *kuhati*. *radnja* kojom *tko kuha*: I rakija se zove mučnica (valja da za to što onako u *kuhanju* postaje i kroz lulu prolazi). Rj. 376b.

kühār, *m. der Koch, coquus, cf. kuhač*. Rj. *vidi* i *aščija*, *magjupac*. — *Odmah kažu kuvaru . . . »Idi bez traga!«* prodere se on (kuvar) na nju . . . »Ne će, *kuvar*, reče mu ona. Npr. 225. *Kuvar* i podrumar uvijek se dobro razumijevaju. Posl. 162. Tada donese *kuhar* pleće. Sam. I. 9, 22.

kühārev, *adj. vidi* kuharov. Rj.

kūharica, *f. die Kochin, coqua*. Rj. *koja kuha*. *vidi* kuharka, *aščijnica* 1. — *Uzimaće i kćeri vaše da mu budu kuharice i hljebarice*. Sam. I. 8, 13.

kūharicin, *adj. der Kochin, coquac*. Rj. *što pripada kuharici*.

kūhārka, *f. vidi* kuharica. Rj. *vidi* i *aščijnica* 1. **kūhārūica**, *f.* (u Grlju) *gdje se kuha jelo*, *die Küche, culina*. Rj. *vidi* kuhina, kuhinja, kužina, kuća 2; *aščijnica* 2, *konin* 1, *magjupnica*.

kūharov, *adj. des Kochs, coqui*. Rj. *što pripada kuharu*. *vidi* kuharev. Rj.

kūhati, *hām*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *na*-*kuhati*, *pre-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *u-*, *za-*; *v. impf. slož.* *raskuhavati*, *zakupavati*. — **I. 1)** *kochen, coquo*. Rj. *vidi* variti, peći 4. — *S* jedne strane *pregja nekurana*, *s* druge strane *pregja nepredna*. Rj. 5b. *Daj* mlijeka ili *kuhanijeh šjiru* da zasladi malo. Rj. 195a. *Peći* kavu, t. j. *kurati*. Rj. 497b. *Ko hrće*, ne srće. (Ko mnogo spava, onaj slabo jede što *kurano*). Posl. 159. *Vići* Vlahinju neka mijesi pogaču i *kuha cievaru* i *peće* kokoš. 199. *Metne* gvozdenjak *s* *kuhanim jagnjedom* preda se. *Danica* 4, 37. *Pirinač* *kuhan* gusto gotovo kao u nas pilav. *Kov.* 82. — **2)** *hljeb* (u Srbiji), *Brot unmachen, pinso, coquo panem, cf. mijesiti*. Rj. — *Kuvaj* meni *bijele kolače*. Npj. 3, 130. — **II.** *sa se, refleks. ili pass.* — **1)** *kochen, steilen, coqui*. Rj. *vidi* variti se. — *Bobnja*, kao zelena paprika, i *kuva se za jelo*. Rj. 32b. *Na vatri* veliki kazan, *kuva se* u njemu večera. Npr. 73. *Ali se so nigdje ne vadi, niti se kuva*. *Danica* 2, 29. — **2)** *figūrl.* nešto se *kuva, es gūhrt, fermentat*. Rj. *u prenesenom smislu*. *isp.* *zakupavati rat, kavgu; zakupavati se. kad se ride znuci, da će nastati buna, rat, kurga, i t. d.*

kūhina, *f. gdje se jelo kuha*. *vidi* kūina. *za h* *isp.* *kuhati*, *kuhinski*. — *vidi* i *kuharnica*, i *syn. ondje*.

kūhinskī, *adj. što pripada kuhini*. — *kūhinski*. Osn. 309. *vidi* *kuinski*; *kuhinjski*.

kūhinja, *f. culina*. *Stulli*. *gdje se kuha jelo*. *vidi* *kuharnica*, i *syn. ondje*. — *Ovo su kuhinje*. *gdje će žrtve narodne kuhati koji služe domu*. *Jeze*. 46, 24.

kūhinjskī, *adj. što pripada kuhinji*. *isp.* *kuhinja* i *kuhinski*.

kūina, *f.* (u vojv.) *die Küche, culina, cf. kuća*, *kuharnica*, *kužina*. Rj. *vidi* i *kuhina*. — *u krajevima gdje se ne izgorura glas* h.

kūinskī, *adj. Küchen-, culinarius*. Rj. *što pripada kuhini*. *vidi* *kuhinski*, *kuhinjski*.

kūj, (u C. G.) *vidi* *kugj*: *Kuj* si diga' *Piperske* *prosjake*. Rj.

kūja, *f. vidi* kuča. Rj. — *Jala* Turci, *kuja* *vas kotila!* HXnj. 1, 271. *za nast. isp.* *žuja* (žuta svinja).

kujundžija,* *m. vidi* zlatar. Rj. *vidi* *kulundžija*. — *Imam* brata *mlada* *dobru* *kujundžiju*, *skovaće* mi *prsten* i *veći* i *lepsi*. Npj. 1, 429.

kujundžijn, *adj. des Gold- und Silberarbeiters, aurificus, argentarii*. Rj. *vidi* *kulundžijn*. *što pripada kujundžiji*.

kujundžijnica, *f. die Goldschmiedin, uxor argentarii*. Rj. *žena* *kujundžijina*. *vidi* *knjundžijnica*; i *kujundžijnka*.

kujundžijka, *f.* *vidi* kujundžijica: Od gjevojke *al' tjaj kajeke*. Rj. *vidi* i kulundžijka.

kujundžijski, **kujundžijski**, *adj.* *Goldschmied-
tisch*. Rj. i *st. eto* kujundžinski (*isp.* aban-
ski, *što pripada kujundžijama ili kujundžiji
čija u od.* *vidi* kulundžijski, kulundžijski).

kujundžiluk, *m.* *die Goldschmiedekunst, auriſois*
s. Rj. *Kujun'čijski zanat*, *vidi* kulundžiluk.

kūka, *kūka*, *m.* — *1)* *das Huthain, os covec*. Rj. *k st u beku*, *isp.* bedra 1. — Drugi potegne iz puške,
toga rani u *kuk*. Danica 1. 18. — *2)* (u Dalm.) veliki
kamen stijena, *der Felsen, sacum*. Rj. *vidi* kr² 1.
syn. outje.

kūka, *f.* Rj. *der*. kukica, kučica. — *1)* *der Hucken
meus*, n. p. *kuka* od drveta, kojemu se dohvataju
grane od tresanja; *kuka* gvozdena na kantaru i t. d.
Rj. *vidi* čekljun, čengel, kljuka, kvaka 1. — *Kan-
tarska kuka*. Rj. 262b. Kukara, *kuka* što se njom
vuku navilje. Rj. 312b. Ojiste, *kuka* koja je prive-
zana za oje. Rj. 152a. Turci se kroz zemlju tako pri-
kuče k srpskome suncu, da su *kukama* otimali barjake
i oni od srba i srbi od njih. Miloš 35. Da će vam
evo doći dani, te će vas izvlačiti *kukama*, i ostatak
vas udicama ribarskim. Amos 1. 2. — *2)* s jedne
strane kao pouzak trnokok, a s druge kao veliki
kljun, *osterr. Kr impe, harpaginis genus*. Ovakijem se
kukama po kamenitijem mjestima najviše kopa i radi;
i može biti da se ovaka *kuka* misli u ovoj poslovice:
Kad ustanu *kuka* i motika; *ef.* kljuna, čaklja: Ti ne
piješ mlaćenicu batom bivenu nego vino kratošiju
kukom trapljenu. Rj. *syn. kod* čaklja 1. — *3)* (u
Dubr.) ponajviše pl. *kūka*, *Art Spurgel, asparagii
genus*. U Dubrovniku se *kuke* obare pa se hladne
jedu s mlijem i s octom ili limunom. Rj. — Kostrike,
nekaka trava što se jede kao u Dubrovniku *kuke*.
Rj. 296a.

kūkar, *kūka*, *m.* (u Herc.) *vidi* kovčar. Rj. *muška
korča*, *vidi* i mužjak.

kūkanje, *n.* *das Guckguck-sagen, sowohl von Guck-
guck, als auch von Wehklagenden, ululatus cuculi et
moerentium*. Rj. *verb.* od kukati, *radnja* kojom tko
ili što *kuka*. *isp.* kuknjava, *dem.* kukutanje. — Jedni
kažu da se bratu dosadilo njeno *kukanje* i jaukanje.
Rj. 312b. Začu lelek, i začu *kukanje*, staru majku
Jova kukajući. Herc. 91

kūkara, *f.* *kuka* što se njom vuku navilje, *vidi*
ojiste. Rj. — Plašnjača, ličina kojom se veže plašće
kad se vnce *kukarom*. Rj. 506b.

kūkast, *adj.* *hakenförmig, uncinatus*. Rj. *što je
udak na kuku, ili u čega je kuka*, *vidi* kučast.

kūkati, *kām*, *r. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* kuknuti;
slož. o-kukati, *pre.*, *pro.*, *raz.*, *za.*, *dem.* kukutati. —
1) *guck, guck schreien, clamor cu cu (rom Guckguck)*:
Listaj goro, *kukaj* kukavico. Rj. *kuka ptica* kukarica.
— *2)* *wehklagen, ululo*: Muči, šćerco, u jadu *kukata*!
Ona *kuka* Mari čelo glave. No *kukajte* mene bez
prestanka. Rj. *gocoriti kuku (meni, u jadu i žalosti)*.
kukati za kim; *kukati koga ili što*. — Imala brata,
pa joj brać umr'o i ona *za njim* tako mnogo tužila
i *kukala*, dok se nije pretvorila u ticu. Rj. 312b. Tako
u jadu ne *kukata*! Posl. 311. Ali mlada plače i janče,
ona *kuka*, kano kukavica, a uzdiše, kano udovica,
pišti, plače, kano i djevojka. Npj. 1. 256. Neka bježi.
Ululala mi majka! 5. 365. Začu lelek, i začu *kukanje*,
staru majku Jova *kukajući*. Herc. 91. Što m' ovako
adnu ucvijeli, da ja *kukam sreću* od napretka, od
napretka, od srca svojege! Kov. 101.

kūkav, *adj.* (u C. G.) *vidi* kukavni: znam ja *kū-
lava* kukavica! *Kukave* bile! Rj. *vidi* i jadan.

kūkavac, *kūkavca*, *m.* *ein armer unglueklicher
Mensch, maser*: što ču *kukavac* sinji! Rj. *kukav čorjek*.

kūkavica, *f.* Rj. — *1)* *ptica*, *vidi* pjēvačica 2.
isp. kukavičica, *der Guckguck, cuculus canorus*. L.
Rj. 3; *Podmeće* kao *kukarica* jaje. (Posl. 251.) Kad

kukarica kuka po zelenoj šumi, onda su hajduci ve-
seli: Listaj goro, *kukaj* kukavico, nek' se čini ora za
hajduke! Rj. *Kukarica kukuče* Radosavu viš' kuče.
Rj. 333b. Govorila tica lastavica: Blago tebi, *sinja
kukavico!* kad s' ne ležeš kući u kominu. Npj. 1.
559. Jadikuje kano kukavica, a prevrće kako lastavica.
4. 208. — *2)* *ein dender Mensch, homo nihilis*: idi
kukavico jedna! Rj. *čorjek kukar, rgjav, plašljiv*. —
Ti si tiče od kukavice. (U C. G. reče se kakvoj *kuka-
vici* kad se junači). Posl. 317. Turci njemu neveselo
vele: Ali-pašo, *sinja* kukavico! Npj. 4, 272. —
3) *lena kukara, judna*. — Znam ja *kukava kuka-
vica!* Rj. 312a. Mati kad to čuje, udari se rukama u
prsi: Kuku mene kukavico! zar da majka ostane i
bez sina! Npr. 27. Da ubije moga sina Jovana; što
bi onda majka *kukarica!* Pa onda udri u plač i u
tučnjavu iza glasa. Posl. X.

kūkavičica, *f. dem.* od kukavica. Rj.

kūkavičič, *m. der junge Guckguck, cuculi pullus*.
Rj. *mlada kukavica, ptič* od kukavice.

kūkavičji, *adj.* *des Guckgucks, cuculi*. Rj. *što pri-
pada kukarici (ptici)*. *isp.* kukavički. — *Kukaviča
suzi*, *f.* *Eier des Ringelspinner (osterr. Guckgucks-
brot)*, ova neustriac. Rj. 312b (*jajca* od nekaku *lepira*).
Kukavičji konjic, *m.* Wiedehopf, epops. Rj. 312b (*ptica*
pupavac, *vidi* i kukavički konjic).

kūkavički, *adj.* *što pripada kukarici*, *isp.* kuka-
vičji, *za* kukavički i kukavičji *isp.* kurjački i kurjačji.
— *Kukavički konjic*, *m.* Wiedehopf, epops. Rj. 312b.
Pokazao bi malodušnost i *kukavičnu slabost*. Zlos. 212.
adv. Svoju nemoć i nerad *kukavički* traže da pravdaju
tim izdajničkim izrekama. Zlos. 213.

kūkāvni, *adj.* *traurig, moestus, cf.* jadan. Rj. *judni*.
neodrejeno: kūkāvni. Osn. 182. *vidi* i kukav.

kūkica, *f. dem.* od kuka, *cf.* kučica. Rj.

kūkinja, *f.* Rj. (u Slav.) — *1)* *vidi* trnjina. Rj.
rod od trna, *tukre riječi* kod brekinja. *dem.* kuku-
njica. — *2)* sačma nalik na trnjinu, *Art Schrott, grandis
plumbea quedam*. Rj.

kūkinjica, *f. dem.* od kukinja. Rj. *vidi* trnjica.

kūklnanje, *n. vidi* kuljanje. Rj.

kūklnati, *ljam*, (n Srijemu) *vidi* kuljati. Rj. *her-
vorwollen, provolvi, kao teći, vrvjeti*, n. p. *kuklja dim
iz peći, kukljaju erijeva, kuklja krv. v. pf. slož.* iskuk-
ljati. — *kūljati*, *od* korijena udcojena: *kūkljati*. Ko-
rjenj 261.

kūkma,* *f.* (u Slav.) *vidi* čūba. Rj. *ptici ili kokoši
na glavi kao kruna*.

kūkmarka, *f.* tica u koje je kukma na glavi, *ge-
haubter Vogel, aris cristata*. Rj. i *kokoši kukmista*.
vidi čūba, čubača, kaporka, kapura.

kūkmas, *adj.* *vidi* čubast. Rj. *u čega je na glavi
kukma*, *vidi* i kapurast, krunast.

kūknuti, *kūkničm*, *v. pf.* *kukue kukaricu, kad pjevne*:
kuku, *v. impf.* kukuai. — *Zakukaše* do tri kukavice,
treća *kuknu* u mojoj odaji. S. Vojniković. Rp.

kūk njava, *f.* *das Jammerschrei (das kuku-mene-
klagen), ejulatio*. Rj. *kika*; *kuku meni!* *isp.* kukanje.
— *Kuknjavu* i lelek stane svijeh Misiraca. Prip. bibl.
42. *tuke riječi* *isp.* kod dernjava.

kūkolj, *m. die Wicken (Korwader, Rj. 3) agrostemmu
githago* Linn: U svakom žitu ima *kukolja*. Rj. —
Dolge njegov neprijatelj i *posija kukolj* po pšenici.
Otkuda dakle *kukolj*? Hoćeš li dakle da idemo da
ga počupamo? Ne; da ne bi *čupajuči kukolj* počupali
zajedno s njime pšenice. Mat. 13, 25—30.

kūkonosast, *adj.* *hakenmasig, naso adunco*. Rj.
kuko-nosast, *u čega je nos kao kuka*, *isp.* krivosos.

kūkotrēs, *m. vidi* but (?); Oštei mu suru bedeviju
od kraj repa do vrh *kukotresa*, da ne valja sednu ni
samaru. Rj. — tres... kuko-tres. Osn. 38.

kūkov, *adj.* — *U poslovice*: o *kukovu* dne, na *kū-
kovo* ljetu, *nie. ad calendas graecus*. Rj. t. j. nikad.
syn. vidi kod nikad.

kukovina, *f.* (u Dubr.) *ritis nigra*. Rj. *bryonia alba* L. Rj.³ *biljka*.

kukrica, *f.* u ovoj zagoneci: Majka *kukrica*, otac jaklika, gječica manita (*čokot*, grozd i vino ili rakija). Rj. *isp.* kukričast, kukrika.

kukričast, *adj.* (u Boči) voćka ili drugo kako drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zapusti i zakrčlja. Rj. *isp.* kukrika.

kukrika, *f.* (u Dalm.) *vidi* česta. Ševarić, grm 2. Rj.³ i kod grm *syn.*

kūku! n. p. kuku mene! kuku njemu! *weh mir, hei mihi, me miserum*. Rj. *suprotno* blāgo. — Lele meni i do Boga! *kuku lele!* Rj. 324b. *Kuku* mene kukavici! Zar da majka ostane i bez sina! Npr. 27. Blago onome ko dava, a *kuku* ko izgleda! Posl. 16. *Kuku kući, kuku mjestu*, ah bez tebe, mudri pope! Kov. 112.

kūkūlj, *m.* — 1) (u Risnu) ona guka što žene nose navrh glave ispod marame, *cf.* kukuljica. Rj. — 2) Mjesto kamilavke među mu (kalugjern) na glavu *kukulj*. DP. 263. *i ondje valja bez sunnje što se kaže pod 1: cf.* kukuljica; *u Stullija kukuljica je cucullus, die Capuce!* *vidi* kukuljica 1.

kukūljica, **kukūljava**, *f.* ptica, *alauda*. Stulli. *tako se zove ševa, što imu nu glavi kao kukuljica, vidi* krunica 3, *i syn. ondje, za nast. isp.* ajgirāča i bje-lava. — *Kukuljaru nije bez kike*. DPost. 51.

kukuljica, *f.* — 1) *eine Art Kappe, cucullus*. Rj. *nekaka kapa, vidi* kukulj 2. — *Kapot, gunj s kukuljicom*. Rj. 264a. *Zli biljezi mrke kukuljice*. (Gledaj: Mrka kapa zla prilika). Posl. 91. — 2) (u Risnu) na glavi pletenica od kose iskićena iglama, *Art Haarflechte, gradus*. Rj. *vidi* kukulj 1. — Na glavu joj (nevjesti) načine *kukuljicu* (od njezine kose, u koju se pozadijava oko 200 igala sa šupljijem od srebra ispletenijem i pozlaćenijem glavama). Kov. 96.

kukūmar, *m.* (u Dubr.) *vidi* krasavac. Rj. *Tul, cocōmero*. *Lat.* cucumis, cucumeris. — *Kukumaru vrtaru ne prodavaj*. DPost. 52.

kūkuua, *f.*: Vino piju u Kosovo ravno pod *Kukunom* zelenom planinom kod bijele Ružarice crkve. Rj.

kukurijek, **kukurijeka**, *m.* — 1) *die schwarze Riesswarz, helleborus foetidus (helleborus L. cf. kukurjak*. Rj.³): *Kukurijek* s brda viće: oženite me, ljubice! iz doline: povedite me. Rj. *biljka*. *cf.* titra 3. — 2) (u U. G.) erven cvijet kao turčinak. Rj. *paconia L.?* Rj.³ — *Crveno kao kukurijek*. Posl. 344.

kukurijekānje, *n.* *das Kikeriki-schreien, galli cantus*. Rj. *verb.* od *kukurijekati*. *ralnja* kojom *kukurijeće* n. p. *pijetuo*.

kukurijekati, *kukuriječm, v. impf. kikeriki-krāhen, cino kikeriki*. Rj. *kukuriječe pijetuo, v. pf. kukurijeknuti*.

kukurijeknuti, *kukurijeknēm, v. pf. einmal kikeriki-schreien, dico kikeriki (e. g. in urem)*. Rj. *v. impf. kukurijekati*.

kukurijeku! *uzvik* kojim se kazuje *glas* pijetlov kad *kukurijeće*. — Carev sin zapita imaju li u kući još kaku gjevojku, a ona (maćeha) mu kaže da nemaju više nikake. U tom pijevac skoči na korito pak zapjeva: *kukurijeku*, evo je pod koritom. Maćeha poviče: »Iš, orao te odnio!« Npr. 129.

kukūrjāk, **kukurjāka**, *m.* (u Hrv. u Otočkoj reg.) nekakva trava (*cf.* *kukurijek* 1). Rj. *vidi* i titra 3.

kukūrušćić, *m. dem. od kukuruz*. Rj. — *Palacka*, 1) ono što izraste na rogozu kao *kukurušćić*. Rj. 485b.

kukūruz, *m.* Rj. *dem. kukurušćić*. — 1) *der Kukuruz, türkisches Korn, zea mais* Linn. Rj. *vidi* golokud. fermentum, frmentin, furmetin, rumetin, nrmetin; brzak 3, posttrak, purenjak, sparak, sturac, zelenjak. — *Biračiti, paljetkovati* po vinogradu (a za *kukuruze* kažu *paljetkovati*). Rj. 27a. *Brādā kukuruz*. Rj. 39a. *Brati* n. p. *kukuruze*, jabuke, grozđe. Rj. 40a. *Vrijeći kukuruze*, *vidi* kruniti. Rj. 75b. *Gruhati*

kukuruze. Rj. 105a. *Žito* se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi (n. p. še-nica, ječam, *kukuruz*, ovas ...). Rj. 160a. *Kukuruzi su veći zučutjeli*. Rj. 174b. *Zovrati kukuruz*, t. j. posijati ga po neuzoranoj zemlji pa onda uzorati. Rj. 187a. *Torei* svoje konje zobe najviše ječmom, a seljaci *kukuruzima*. Rj. 243a. *Zrnjkat*, kupiti zrna (n. p. krme kad jede *okomljene kukuruze*). Rj. 244a. *Istulili kukuruzi*, t. j. *ubradali*. Rj. 232b. *Iškokati kukuruz*. Rj. 233b. *Klipali kukuruzi*. Rj. 275b. *Kokati kukuruzi*. Rj. 283b. *Ocriješi kukuruzi*, t. j. *okruniti*. Rj. 436b. *Ogrvuti kukuruzi*. Rj. 439b. *Ogruvati, ogruhati kukuruzi*. Rj. 439b. *Oprašiti vinograd, kukuruzi*. Rj. 464a. *Osiječaju kukuruzi*. Rj. 470a. *Još nijesu kukuruzi osjekli*. Rj. 471a. *Osuhati kukuruzi*, t. j. *oljuštiti*. Rj. 474b. *Otući kukuruzi, cf. objijati*. Rj. 480b. *Ima li veći kukuruz za purenje?* *Puriti kukuruz*. Rj. 621b. *Sažnjati*, pošto *kukuruzi osijeku* sašjeći im vrhove. U Grblju *sasiječaju kukuruzi* pošto veći bude na njima purenjaka. Rj. 661b. *Sevlili kukuruzi*. Rj. 671a. *Čišnjati kukuruzi, cf. komiti*. Rj. 827a. — 2) klas *kukuruzni* sa zrnima. *Kukuruzobcn, spica zea*, n. p. udario ga *kukuruzom*. Rj. *vidi* klas 2, *i syn. onlje*.

kukūruzan, **kukūruzna**, *adj.* n. p. hljeb, brašno, *Kukuruz, e zea mais*. Rj. *što pripada kukuruzu, vidi* golokudni. — *Brada kukuruzna*. Rj. 39a. *Branje kukuruzno*. Rj. 40a. *Grade* buzu osobito uz časne poste od *kukuruzna hljeba* i od vode. Rj. 47a. *Banqur kukuruzan* ili *šeničan*. Rj. 18b. Često ga (vukodlaka) privigaju ... *oko čardaka i kočera kukuruznjeh*. Rj. 79b. *Klas, 4) kukuruzna resa*. Rj. 272b. *Puvar*, ono *kukuruzno rnevlje*, koje u kokanju ne ispucā. Rj. 620a. *Kukuruzna slama, vidi* komušina. Rj. 690b. *Živa željo kukuruzna projo!* Posl. 81. U narodu našemu ima mnogo riječi za *kukuruzno stablo*. Pis. 76. *Okomak ... klas ... oklasina ... kukuruzni korijen*. 77.

kukūruzina, *f.* (u Boči) ime okomak. Rj. *klas kukuruzni bez zrna, — Ima mnogo imena i za ono, nu čemu su zrna, n. p. okomak, kočanj, čokanj, čokov, tuluz, otučak, šašarica, klas, oklasina, kukuruzni korijen, šapurina, šepurina, šipurina*. Pis. 77. *vidi* i *okominja, tuluzina*.

kukūruziste, *n. der Acker, wo che Kukuruz gebaut war, uger in quo zea mais fuit sata*. Rj. *ujesto gdje je bio posijan kukuruz. — riječi s takim nast. kod* duvaniste.

kukūruznica, *f.* — 1) *das Kukuruzbrot, painis e zea*. Rj. *kukuruzni hljeb, vidi* kukuruzovnica, kukuruznjak 3b, golokudnica. — *Lukovača, kukuruznica* umiješena hladnom vodom s perima od ernoga luka (*cf.* hladnjača). Rj. 335b. *Upoležati se kukuruznica u vatri*. Rj. 785a. — 2) (u sjer. Hrv.) *kukuruzna slama, kukuruzno stablo, vidi* kukuruzovina, *i syn. onlje*.

kukuruzovina (**kukūruzovina**), *f. das Kukuruzstroh, stramen zea mais*. Rj. *kukuruzno stablo. — U narodu našemu ima mnogo riječi za kukuruzno stablo: kukuruzovina, šašarovina, šašovina, šašljika, kukuruznjak, strnuljika, tuluzina, kukuruzna slama*. Pis. 76. *vidi* i golokudina, kukuruznica 2, paprčina, stablina, strkač, strnjina, šašarika 1, šašarovina.

kukuruzovnica, *f. vidi* kukuruznica 1. Rj. *kukuruzni kruh, vidi* i kukuruznjak 3b, golokudnica.

kukuruznjāk, **kukuruznjāka**, *m.* — 1) *krnak* koji je nhranjen *kukuruzinom* (za razliku od žirovnjaka). *ein mit Kukuruz gemustetes Schwein, sus zea saginatus*. Rj. — 2) (u Hrv.) *vidi* šašarovina. Rj. *kukuruzno stablo, vidi* kukuruzovina, *i syn. ondje. — 3) u Hrvatskoj kukuruznjak znači također — a) kukuruzni koš (kao kotobanju) — b) kukuruzni hljeb, vidi* kukuruznica 1, kukuruzovnica, Iveković.

kukūta (**kūkuta**), *f.* Rj. *biljka, vidi* guguta, trblnja, trbuljika. — 1) *velika, der Schierling, conium macu-*

ku = *ku*, Rj. — 2) mala, *iethusi cyn pium linn.*

Rj. — dijvlji persun. Rj.³

kukutanje, *v. g.*, od kukanje. Rj.

kukutati, *kükueüu*, *dem.* od kukati: Kukavica

u R. Bosavu viš kuće. Rj.

kula,* *f. pl.* küle *der Thurm, turris*. Rj. *toranj*.

U Hercegovini se svaka kuća od kamena zove *kula*, a u pjesmama i ona koja nije od kamena zove se *kula* ili *dvor*. Rj. — Pa izigje *na kamenu kulu*. Rj. 261b. I dosta je potrošeno blaga dok sam onak *kula j perio*. Rj. 511b. Da gradiš li *ubojnicu kulu*. Rj. 764a. *Zula kula* po oblaku. Posl. 90. Što će mene *kula na penclere*, kad ja nemam ništa u tendžere? 361. Haj mi, Bože, vijar vetar ladau, da *obori kulu kave dta*. Npj. 1. 370. Kud se gjede car-Nemanje blago, *setor kuli* groša i dukata? 2. 101. Vije Ivan svoje bjele dvore: *bjeli se* u visinu *kula*, 2. 526. Kladoovski je grad bio od prije samo mali gradić kao *gospodski kuli* (Ritter-Schloss). Danica 2, 45. I ti, *kulo studu*, stijeno kćeri Sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast. Mih. 4, 8.

kulāb, *kulāba*, *m.* (u Srijemu) u vodenice Dunavke nekaka grada koja drži kamen vodenični. Rj. — *riječ tuđa*. Osn. 259.

kulača, *f. t. j.* koliba, *ime zeltartige Hütte, tentorij genus*, cf. savrdak. Rj. — Seljačke kuće u Zlatiboru gotovo su sve iz reda — krovinjare, lubnice i *kulače*. Zim. 173. osn. u *kula*. Osn. 350.

kulaš,* *kulāsa*, *m. ein mausfähles Pferd, equus coloris murini*: tako se u pjesmama zove konj znatnoga četedžije i junaka Tale od Orašca. Rj. *konj kulašast, kulatast, mišje dlake*. *hup*. *kule*. *augm.* *kulašina*. *vidi* i 2 *kulin*. *isp.* miškaki: miškulaš, *konj majareve dlake*. Rj. 361a.

kulaš, *kulāsa*, *m.* ime nekakoga *Kulaša* harambase. cf. *Kule*. Rj.

kulašast, *adj.* *vidi* kulatast. Rj. *što je mišje (majareve?) dlake*.

kulašica, *f.* kulatasta mlada kobila (a stara se zove *kulaša*), *junge mausfähle Stute, cyvula coloris murini*: Istura nogama kao *kulašica* u vršaju. Rj.

kulašina, *f. augm.* od *kulaš*: Ne da Tale svoje *kulašine* jal' bez rane, jal' bez mrtve glave. Rj.

kulatast, *adj.* n. p. konj, *mausfarb, mausefarbig, colore murino*. Rj. *vidi* kulašast, *što je mišje (majareve?) dlake*. U treću sobu gje je za jaslina bio *kulatast konj* i na njemu takum dragijem kamenjem iskićen. Npr. 8.

Küle, *m. hup.* od *Kulaš*: Voli *Küle* na kocu čuati, nego zao ručak ručati, kazao s koca nekakav *Kulaš* harambaša kad su mu Turci sveteći se govorili: Ori *Küle*! kopaj *Küle*! Rj. *akc.* u *nom.* *Küle* po *govoru* je *Crnogorskom*; *drugdje* je *nom.* *Küle*, *gen.* *Kula*, *voc.* *Küle*.

Küle, *m. hup.* od *kulaš*. — Povija se po *kulaša* Tale... Kad to začu četedžija Tale, on družini bio govorio: ... Tek mi bješe vrlo zoban *kule*. Npj. 3, 336—338.

küle, u *riječima*: *nä küle nä vile*, n. p. razbi. t. j. odvratl kao različnijem riječima od onoga što je htio da čini. Rj. 314a. *Na kule* na vile (n. p. razbi kakav posao). Kazujući Srpski drugijem riječima kako je ko *razbio* na *kule* na vile, reklo bi se kako je govorio: Ovo bilo ono se svilo, i t. d. Rj. 61b. *Na kule* na vile, *Ansprüche, Forderungen bei einer abschlägigen Antwort*: razbi *na kule* na vile (kad koji što odreče, ili pokvari s riječima). Rj. 392b (s?). *razbi kojekakiva zgovorima*.

kulen, *m. vidi* kuljen. Rj. *vidi* i 1 *kulin*. *isp.* *kulenica*.

kulenica, *f.* u Sinju *vidi* kobasica. Rj. *isp.* *kulen*, *ku* = *kulin*.

kulete, *f. pl.* u C. G. *die Putrontasche, embolorum theca* cf. pripojasnice, fišček-čese. Rj. — Ne

uteče živa piličnika, da unese kunte ni *kulete*. Npj. 5, 372. *vidi* i fišćenica, fiščeklje, fiščekluk.

külic, *m. Ruinen einer Festung an der Mündung der Morava, parietinee quaedam*. Rj. *zidine* od *gradi* nekakra na *ušću vode Morave*. — *isp.* *ime s takim nast.* Skotić.

kuliješ, *kulijēša*, *m.* (u C. G.) kao kačamak od sitna bungura. *Art Gericht, cibi genus*. Rj. — *kuliješ* (*isp.* *kuljen* i *kulja*). Osn. 361.

kuliješki, *adj.* n. p. tucanj, kojijem se tuče *kukuruz* za *kuliješ*. Rj. *što pripada kuliješu*.

1. **kulin**, *m. vidi* kuljen: *Kulin* baba varila, *kulinom* se falila. Rj. *vidi* i *kulen*. kao *veliku kobasicu*. *isp.* *kulenica*.

2. **kulin**, *kulina*, *m. vidi* *kulaš*: Da mu dademo *Talova kulina*. Rj. *vidi* i *kule*. *konj mišje dlake*.

kulina, *f.* *zidine* od *kule*, *Ruinen einer kula*. Rj.

kulin bān, *m.* u riječima: počeo pripovijedati *koješta* od *Kulina bāna*, *orditur ab ovo, er holt weit aus*. Rj.

kulište, *n.* mjesto gdje je nekad *kula* bila. M. Kolaković. Rp. — *za nast.* *isp.* *blātište*.

kulskī, *adj.* *što pripada kuli*, *kulama*. — Kad dotira do *kulskih vrata*, al' od *kule* vrata zaključata. 11Npj. 1. 209.

kultura, *f. die Cultur, Bildung, cultura(?)*, *humanitas, eruditio*. — Što su one (riječi tugje) veoma važne... i za istoriju *kulture narodne*. Ogled IV. Republika umjela doći do svoga cvijeta, koji hraneći u sebi *kulturu* svake strane narodnoga života onoga vremena pripada među najsajajnije momente. Rad 9, 191. *isp.* *izobraženost*, *izobraženje*, *obrazovanost*; *prosvjeta*, *prosvještenje*, *prosvjetljenje*.

kulturni, *adj.* *što pripada kulturi*. *vidi* *prosvjetni*. — Za *kulturnu istoriju* našega naroda... veoma važan. Rad 9, 191.

kulučenje, *n.* *vidi* kulukovanje. Rj.

kulučiti, *čim, v. impf.* *vidi* kulukovati. Rj. *činiti kuluk*.

kuluč-kesa, *f.* u katana što visi ostrag (do ispod koljena). Rj.

kuluk,* *m. die Frohne, ungarium, cf.* robija 1. Rj. *vidi* i *begluk*, *tlaka*.

kulukovanje, *n.* *das Fröhnen, ungarium praestatio*. Rj. *verb.* od kulukovati. *radnja* *kojom* *tko kulukuje*. *vidi* *kulučenje*.

kulukovati, *kulukujēm*, *v. impf.* *fröhnen, ungarium, operam servam praesto*. Rj. *činiti kuluk*. *vidi* *kulučiti*, *beglučiti*, *rabitū*, *tlaciti* 2.

kulundžija,* *m.* (u vojv.) *vidi* *kujundžija*, *mit allen Ableitungen*. Rj. *zlatar*. po *Njemačkoj bilješci* *sve riječi što su postale* od *kujundžija*, *mogu postati* i od *kulundžija*: *kulundžijin*, i t. d.

kulundžijin, *adj.* *vidi* *kujundžijin*. *što pripada kulundžiji*.

kulundžijnica, *f.* *vidi* *kujundžijnica*. *žena kulundžijina*.

kulundžijnka, *f.* *vidi* *kujundžijnka*. *žena kulundžijina*.

kulundžijuskī, **kulundžijskī**, *vidi* *kujundžijuski*, *kujundžijski*. i *sažeto* *kulundžinski* (*isp.* *abadžinski*), *što pripada kulundžijanu ili kulundžiji* *kojemu* *god*.

kulundžiluk,* *m.* *vidi* *kujundžiluk*. *kulundžijski* *zvanat*.

kulaša, *f.* kulatasta kobila. cf. *kulašica*. Rj. — *Kulašica*, kulatasta mlada kobila (a stara se zove *kulaša*). Rj. 313b.

kulja, *f.* *vidi* kačamak. Rj. *jelo* od *kukuruznoga brašna*, kao *žganci*. *syn.* kod kačamak.

kuljanje, *n.* *das Herorwallen (z. B. des Rauchs)*, *provolutio*. Rj. *verb.* od kuljati. *radnja* *kojom* *što kulja*, kao n. p. *dim iz peći*.

kuljār, *kuljāra*, *m.* *kesa* na *gribu*. Rj.

kuljati, *ljām, v. impf.* *herorwallen, provolvi*, n. p.

dim iz peći, čele iz košnice, crijeva, krv. Rj. kao teći, crjeti. vidi kukljati. v. pf. slož. iz-kuljati, po-, pro-.

kuljav, adj. Rj. isp. okuljaviti. — 1) vidi trbušat. Rj. u kojega su kulje. vidi i bušav, pupav, trbušast, trobok. — 2) (u Srijemu) kuljava žena (*schimplich*) t. j. trudna, *schwanger, gravida*. Rj. (kaže se s pogrdom). vidi i bregji, i syn. onlje.

kulje, kulja, f. pl. (u C. G.) (*schimplich*) vidi trbulh. Rj. kaže se s pogrdom.

kuljen, m. (po jugozap. kraj.) kao velika kobasica, *die Magenwurst, venter*. U Risnu nadjene se (bravlje sirište) kukuruzna brašna, loja i suvica, pa pošto se skuva, jede se. cf. kulin. Rj. — Nadjeven je kako kuljen. DPosl. 68. vidi i kulen. isp. kulenica.

kuljenov, adj. što pripada kuljenu. — Mir baba, mir djeđe, peći toj, ter se goj, kuljenovu juha do dna je gusta. DPosl. 61. — što se tiče nast. ov, jelo kuljen izjednuje se gramatički s rodom od bilja. isp. šećerov. Osn. 91.

kūm, m. Rj. dem. kumić. hyp. kumak, kuman, kumašin. *suprotno* nekum. — 1) kršteni, *der Taufpathe, sponsor baptismalis*. Kum se zove i onaj koji prvi put striže kosu djetetu; takovi kumovi bivaju i Turci našim ljudima, i naši ljudi Turcima (po Bosni): Oj Turčine za nevolju kume! Ne kumim te što ja kuma neman. Rj. — Šištelj. cf. kum. Rj. 84a. Ako nigdje kuma ne nagjem, da mi budeš kum. Posl. 7. Kum kesa, a torba prijatelj. (Hranim se onim što kupim i što nosim u torbi). 164. — 2) vjenčani, *der Beistand bei der Trauung, testis conjugii*: Obraz valja, kum će doći. Ni ti meni kum, ni ja tebi stari svat. Kum se zove i svaki od rodbine pravoga kuma. Rj. — Kuma meću krstitelja Jovana. Rj. 354b. Tu mi vežte milom kumu konja, milom kumu i starome svatu. Npj. 1. 13. Ajd' iz dvora, zlatni kume, brijeme ti je. 1, 14 (Na svadbi). U našega milostica kuma na ruci nu zlatan goľub guće. 1, 56. Ma mu reče Airović Bro: »A ne boj se, moj milosni kume!« 4. 385. Imenujem s dobrijem časom: 1) za prvijenca poimence toga i toga . . . 5) sretnoga kuma toga i toga. Kov. 52. Pa je Janko svate razredio . . . a za kuma mlada Marijana — da si zdravo naš visoki kume! Npj. 84. — 3) pred kuma, t. j. štogogji tako dobro da bi se moglo pred kuma iznijeti! Rj.

kūma, f. Rj. dem. kumica. — 1) *die Pathin, Gevatterin, commuter(?)*. Rj. Kūma kūma ako nije darovala, nije mu ni brige zadala (čim će on nju darovati). Posl. 163. Kūma nigjena kao i čašćena. 163. — 2) *die Pathin, puella cui sum commuter*. Rj. Kūma se zove i svaka ženska glava od rodbine prave kume. Rj. i kuma djevojeći, kojoj je ona kuma (kumčetu svomu) kaže kuma. — 3) *euphemismus* za kuga. cf. kuga. Rj.

kūmača, f. Rj. — Na družičalo . . . družičaju se . . . i zakuna se da će biti muškareći pobratimi, a ženskinje druge (Vlasi kažu kumača). Rj. 142a.

kūmak, kūmka, m. hyp. od kum. Rj. vidi kuman, kumašin.

kūmalo, n. za postanje isp. kumati se. kao kumstvo, i veselje nakon kumovanja. isp. krstici. — Tebi ne dam dva posopca sina, da ti sami idu pod planinu, Pavešiću, tebi na kumalo. S. Vojniković. Rp. za nast. isp. hjesnilo.

kūmāu, m. vidi kumašin. Rj. hyp. od kum. vidi i kumak. — riječi s takim nast. kod brajan.

kūmanovo, n.: Na onome ravnom Kūmanovu, onje bješe Kostadine bego. Rj. — Na bijelu gradu Kūmanovu. Npj. 3, 56.

kūmauje, n. *das gegenseitige Begrüssen als kum, salutatio* 75 kum vocabulo. Rj. verb. od kumati se. radnja kojom se tko kuma s kim.

kūmaš,* m. — 1) *der Atlas (eine Art Seidenzeug), sericus pannus densus et collustratus*: I sa nogu gaće

od kumaša. Rj. kao platno od svile (*Atlas*). Npj. 4, 350. — Djevojka sam, kumaš na prodaju, dok sam kumaš, svakome sam draga. Herc. 208. isp. kumašli. — 2) (u Srijemu) crna pantljika od kadife, što se osoko djevojke nose na vratu. Rj.

kūmašin, m. *vertraulich fur kum*. Rj. hyp. od kum. vidi kumak, kuman. — za nast. isp. prijašin; imenu muška kod Gjurašin.

kūmašli, adj. *indeel. (s Turским nast. li) što pripada kumašu*. — Meće njemu kumašli jorgane. Herc. 47.

kūmati se, kūmām se, v. r. impf. s kim, *sich als Gevatter begrüßen, salutare se invicem* 79 kum vocabulo. Rj. recipr. govorići jedan drugomu kum. — Milan Obrenović, s kojim se je Kara-Gjorgjije kumao, jer mu je bio vjenčani kum bratu Milošu. Sovj. 17.

kūmbāra,* f. vidi lubarda: 1 kumbare, čim gradove prima, i lubarde, čim gradove pali. Rj. vidi i kumpara, lumbarda. — Te na Petra vatra oborio, oborio tope i kumbare. Npj. 4. 220. Stoji jeka sjaj-njih kumbara. 5, 67. Opkole šmederevo i stanu ga biti iz topova i paliti iz kumbara. Danica 5, 47.

kūmbarādžija,* m. *der Bombardier, pyrobolarius*. Rj. koji nastoji oko kumbare, koji pali iz kumbare.

kūmčad, f. coll. od kumče, *die Pathen (ohne Unterschied des Geschlechtes), filii (aut filiae) baptismales*. Rj.

kūmče, kumčeta, n. *der Pathe (das Kind), filius baptismalis*: Umre kumče, raskide se kumstvo (*das Kind ist gestorben, die Gevatterschaft [also] hört auf*). Rj. coll. kumčad. isp. kuma 2. — Najzad ode majstore Manojli i on nosi kumče u naruče. Npj. 3, 326.

kūmica, f. dem. od kuma. Rj.

kūmić, m. dem. od kum. Rj.

1. **kūmin**, adj. *der kuma, commutris et pestis*. Rj. što pripada kumi.

2. **kūmin**, kumina, m. *cuminum, cuminum*. Stulli. biljka. govori se i u Hrv. vidi kim, 2 koniun.

kūmir, m. vidi idol. — Od trgovaca (kojima je kumir srebro i zlato). Straž. 1886, 704. i u Štullija: kumir, idol.

kūmiti, kumim, v. impf. Rj. v. pf. slož. o-kumiti, po-, raz-, za-. — I. 1) koga, za *Gevatter oder zu Beistand bitten, advoeare pro teste baptismi aut conjugii*: Kuma kumi Debelić-Novaka. Rj. zati koga za kuma. — 2) (po jugozap. kraj.) moliti, bitten, rogo, n. p. otac sinu i sin oca može reći: kumim te Bogom, učini to. Otvamo ide i ovo što se govori u Srbiji: Kumičeš kugu da te umori. Rj. — Kumim ve za Boga svakom stevari! (Kad ko koga moli). Posl. 163. Kumim ti zmiju pod kamenom! (Kad se ko moli kome). 163. Tako me ne kumile gore i vode! 299. Opet kumi vojvoda Gjuro: »O Turčine Salim-mušeime! Pušti Jelu, ne grdi joj lice! Npj. 4, 160. Kumim tebe Bogom istinjim. Bogom kumim, a ruku ti ljubim, nemoj kmeta toga izgubiti! 4, 384. — II. sa se, reciproc. s kim, *mit Jemand kum werden, amatus necessitudinem inco*. Rj. — S kumovima se kumili, sve drage volje, bez nikakve nevolje. Kov. 122.

kūmljēnje, n. verb. od kumiti i kumiti se. Rj.

kūmodraž, f. Rj. selo u srezu Vračarskom okruga Podunavskog. Rj.³

kūmov, adj. des kum, *ad testem baptismi aut conjugii pertinens*. Rj. što pripada kumu. — Prikumak, kumov momak. Rj. 592a.

kūmovānje, n. verb. od kumovati. Rj.

kūmovati, kumujem, v. impf. kome, za *Gevatter stehen, testis sum baptismi aut conjugii*. Rj. biti kum. — Ovo (šišano) kumstvo može biti da je za to postalo da bi Turčin Hrišćaninu a kašto i Hrišćanin Turčinu mogao kumovati. Rj. 315a. Ako nijesam kumovao, a ja sam kroz plot gledao. Posl. 7. sa se, recipr.: Oni su se kumovali s njime. HNpj. 4, 29.

kūmōvskī, adj. dem kum *zustehend, quod deceat*

kućna kupa i *kućna kupa*. Rj. što pripada kumovanoj kupa. — *Kumovska slama*. f. *kućna kupa*. *M. strass*, *rit. lacta*. Srbi pripovijestaju da je kum u kumu ukrcao breme slame, pa se slama ispala i prosipala se putem. — Pak ostavio na nebu za vječni spomen. Rj. — Pak imak, u Srijemu kažu: *kumovski momak*. Rj. 24.

kumparija, f. *die Kumparie*, *certa militum turba*. Rj. — Kapetani (su izbirali i dovodili najviše pevače iz njihovih kumparija. Npj. 4, XII. **kumparijski**, adj. *Kumparie*, *quod est centum*. Rj. *die pripada kumpariji*.

kumpara, f. *v. l. kumbara*, lubarda, Jumbarda. — Da tu dođu ubojni topovi i *kumpare*, što žeže jonake... Pak obori šibe i *kumpare* na knjaževu vojsku na Žabljaku. Npj. 5, 220.

kumra, f. *hyp.* od Kumrija: što je, *Kumro*, ujeła te zuja. Rj.

kumrija,* f. *die Luchtaube, columba risoria*. Rj. *nek ki golub*, *v. l. kumrikuša*, gugutka.

kumrija,* f. *ein Frauenname, nomen feminae*. *Me staus pht n in ihu den Gefangenen*: Kumrija robinja: Kod kolevke *Kumrija* robinja, ona pija dva batova slua. Rj. *ime ženska ponajviše se nadijeva robinja u hyp.* *Kumra*. — *isp.* *kumrija*, imena ženska *l. žereta nja kod Golubica*.

kumrikuša,* f. u Sarajevu *v. l. kumrija*. Rj. *vidi gugutka*, *nekaki golub*.

kumrino grözgje, n. nekaka trava, koja raste po zilovima. Rj.

kumsal,* m. *vidi pijesak*. Rj.

kumstvo, n. *die Gattlerschaft, munus testis baptis i aut conjugis*. Kumstvo je: 1) vjenčano. Rj. već naćini jednu stinu knjigu, te je pošlji duždu od Mlećaka, nek ti pože na *kumstro vjenčano*. Npj. 2, 333. — 2) kršteno. Rj. *Mokro kumstro*, t. j. *kršteno*. Rj. 306a. *U mre kumče*, *raskide se kumstro*. Posl. 333. — 3) šibanj, u kome kum djetetu već poodrslu siješe kosu. Ovo *kumstro* može biti da je za to postalo da bi Turcin Hrišćaninu a kašto i Hrišćanin Turcinu mogao kumovati. Rj.

kun, m. (u C. G.) nekako drvo kao makljen. Rj. — 1) u Star. Vlahu *vidi klen* 1. — 2) (u C. G.) *vidi makljen*. Rj. 3.

kuna, f. *der Mauler, mustela martes* Linn. cf. *zlatka*. Rj. *dem.* *kunica*. — Brži je od srne, bitriji od *kune*. DPost. 10. Često sam joj slao armagane: ... i dva čarka *kunom* postavljena. Npj. 1, 446. Stava čarka bila od samura ili od *kune kalpak*. Kov. 42. **kunadra**, f. — 1) ono od prežje što se uhvati u nćima kao pamuk, *die Flocke, floerus*. Rj. *vidi masina* 2. — 2) palačka od rogoza kad se išćupa kao perje, *die Kätzchen vom Rietgras*. Rj.

kunara, f. planina, *vidi Kunov: Unigjoše u *Kunara* Turci. Rj.*

kunatorenje, n. *das mühselig Leben, vita misera*. Rj. *verb.* od *kunatoriti*, *stanje koje biva kad tko kunatoriti*.

kunatoriti, rim, v. *impf.* *mühsam leben, vitam miseram ago*. Rj. *zlo žerjeti*, *vidi kuburiti*, i *syn.* *ondje*.

kūnda, f. *vidi kusa*. Rj. *kusa kokoš*, *isp.* *kundast*. **kundaćenje**, n. *das Schaffen, munitio tormenti laboris*. Rj. *verb.* od *kundaćiti*, *radnja kojom tko kundaćiti v. p. puka*.

kundaćie, m. *dem.* od *kundak*. Rj.

kundaćiti, rim, * *impf.* u. p. pušku, *(das Feuer) schafften, unno ligno*. Rj. v. *pf.* *slož.* *prezdaćiti* i *sek*.

kundak,* m. *der Kolben vom Feuergeräth, lignum ignis ballis*. cf. *oklop*. Rj. *dem.* *kundaćie*. — *Jav. 5* i *10* p. *oklop* *nakraj kundaka*. Rj. 243a. *Top ovaj* i *10* i *10* *kundaka* ni kola, da se može vući. *Mios 80*.

kūndast, adj. *vidi kus* (za kokoš). Rj. *isp.* *kunda*. **kūndrae**, m. Jednom maćku ime *kundrae*, drugom makokundrae: šie, *kundrae*! *mac kundrae*! oberbae bakundrae (ko više puta zasopce brzo može reći da se ne pomete. cf. *jegubac*). Rj. *rijec će biti postala* od *kuđrav* s *umetnutim* n; *isp.* *kuđrov* i *kundrov*.

kūndrāv, *kundrōva*, m. ime psetu koje dugu dlaku ima, *ein Hundename, nomen canis indi solitum*. Rj. *kuđravo pseto*, *kūndrāv*, i s *umetnutim* n: *kūndrāv*. Korijeni 232.

kunelić, m. *pitomi zec*, *Kuninchen, lepus caniculus*. *vidi kunijelj*. — Francuz jede žabe, Englez bijele zecove (*kuneliće*), a Talijan magarad. *Priprava* 153.

kūnfin, *kunfina*, m. (u primorju). — 1) *die Grenze, confinium*, cf. *granica*: Preko mora duždevoga do *kunfina* Paštrovskoga. Rj. *megju Tal.* *confinio*. — 2) u zagoneci: Miš se penje uz *kunfin*. Rj. *odgonetljaj*: *Mnari* po *katarakama*.

kūnica, f. — 1) *dem.* od *kuna*. Rj. — 2) (u Srijemu) nekakva trava. Rj. *achillea millefolium* L. Rj. 3. — *Pasti baba konju krv i teletu mljeka*. (Govore gjeća metnuvši *travku kunice* u nos... dok ne udari krv iz nosa). Posl. 266. *vidi* *hajdučka trava*, *paprac*, *spor*, *šporiš*.

kūnijelj, *kunijelja*, m. *vidi kunelić*. — Na mrtva lava i *kunijelj* udara. DPost. 66. *kunijelj*, *kunijelja*, *pitomi zec*, *ital.* *coniglio*. XIII.

kūnin, adj. *što pripada kuni*. — *Kuninu kožu* u živu prodaje (ne kupi). DPost. 52. *isp.* *kunji*. — *za nast.* *vidi grličin*.

kunina, f. (u Srijemu) brada na trsci. Rj.

kūnor (planina), m. cf. *Kunara*: *Ode beže u Kunor planinu*. Rj.

kūnov, adj. (u C. G.) *von kun*. Rj. *što pripada kunu* (drvetu).

kūnovica, f. *Kunovicu* goru prejezdise. Rj.

kūnovina, f. (u C. G.) *kunovo drvo*. Rj.

kūntōš,* m. — 1) (u C. G.) *vidi čurak*. Rj. — 2) (u Srbiji) *vidi kožuh*. Rj.

kūnjānje, n. Rj. *verb.* od *kunjati*. — 1) *stanje koje biva kad tko kunja (drijemlje)*, (*das Schlummern, somnus lenis*, Rj.). — 2) *stanje koje biva kad tko kunja (poleškujje)*, (*das Kränkeln, valetudo tenuis*, Rj.

kūnjati, *kūnjām*, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *slož.* *pokunjati*, *prokunjati*, *zakunjati*. — 1) (*verächtlich*) *schlummern, dormio*: šta *kunjaš* ti tu te ne ideš spavati (reku djetetu kad drijemlje). Rj. *kuže se s pokudom*. — 2) *kränkeln, infirmu esse valetudine*: od nešto *kunja*. Rj. *nadošu, rjavu, slabu biti*; *poleškivati*, *vidi lćcati* se.

kūnjī, adj. *što pripada kuni*, *kunama*, *isp.* *kunin*. — *Kunji rep.* m. (u Dubr.) *Tausendblatt, millefolium*. Rj. 315b. *myriophyllum* L. Rj. 3 *biljku*. — Ućinī' ću te meka kako *kunji rep* — ili *bumbak*. DPost. 144.

kūp, m. — 1) *sabor, die Versammlung, conventus*. Rj. — *vidi skup*. *kūp* (zbor). Korijeni 35. — 2) *vidi gomila*, i *syn.* *ondje*. — *Živi svoje blago upriše*, a mrtvijem osta *na kupore*. Npj. 3, 313. *Kup, congeries, cumulus, uerurus*. Stulli.

1. **kūpa**, f. Rj. *dem.* *kūpica*, *augm.* *kūpina*. — 1) *vidi časa* (ponajviše u pjesmama): *Dadoše mu zlatnu kupu vina*. Rj. — *Niza sovru vino natoćeno, u zlućne kupe napunjeno, uvrh sovre jedna kupu sjedi, kupa bere devet litar' vina*, al' je *kupa* od *suhogu zlatu*, to je *kupa* *Leke kapetana*. Npj. 2, 231. I *đade joj kupu od rakijske*, da bašama posluži *rakiju*. 4, 158. — 2) (u Dubr.) *vidi čeramida*. Rj. *vidi čerijep*.

kūpa, f. voda u Hrvatskoj. Rj.

2. **kūpa**, f. *gomila* od četiri oraha. Takove gumile namjeste djeca (svako po jednu) u red prema sebi, pa biju redom ojnakom s jednoga mjesta, te ih oba-

raju (igraju se *kupce*). *Ein Kinderspiel mit Nüssen, lusus nuceum*. Rj.

kūpac, kūpea, *m. der Käufer, entor*: A. Po što je to? B. Ko je *kupac*? A. Ja sam. Rj. — *Masterija, cf. kupac*. Rj. 377b. *Žitni kupac* i gjevojački otac ne mogu srećni biti. Posl. 81.

kūpac, kūpea, *m. in vodenicama od nekolike oke mjera sa drškom, ein Getreidemass, modii genus*. Rj. — *kūpac* (osn. u *kūpa*). Osn. 338.

kūpalac, kūpaoca, *m. baluator*. Stulli. *kaji se kupa*. — *riječi s takim nast. kod đvalac*.

kūpaliste, *n. balneum*. Stulli. *mjesto gdje se kupa*. *vidi kupalo*. *der Badeort*. — *riječi s takim nast. kod danšte*.

kūpalo, *n.* (u Dalm.) *mjesto gdje se kupa n. p. marva na suljoj megji (Turskoj), der Badeort, balneum*. Rj. *vidi kupalište, kupatilo; kupaonica; kupelj; banja*. — *Zubli su ti kao stado ovaca kad izlaze iz kupala*. Pjesm. nad jlj. 6, 5. — *za nast. riječi kod bjelilo 1*.

kūpaenje, *n. das Baden, lavatio*. Rj. *verb. od 1*) kupati, 2) kupati se. — *1) radnja kojom tko kupa koga: Hristos ljubi erkvu... da je osveti očistivši je kupanjem vodenjem u riječi. Efes. 5, 26 (mundaus lavatio aque; in der Wassertaufe)*. — *2) radnja kojom se tko kupa*.

kūpaonica, *f. zgrada ili soba gdje se kupa; das Badhaus, Badezimmer*. — *Plati 40 groša zakupu jedne kupaonice na Savi*. Zlos. 35. *za nast. isp. djevojaonica*.

kūpati, kūpām (kūpljēm), *v. impf. Rj. v. pf. sloz.* o-kupati se, okūpati, prokupati se. — *1) baden, lavo*. Rj. — *Kupajte me gjuhom rumenijem*. Npj. 1, 246. — *2) za se, refleks. baden, sich baden, lavar*. Rj. — *Na (jurgjev dan... počinju se prvi put kupati*. Muškareci se ponajviše kupaju u potoku, a žene i djevojke donesu u veće kući omaje, pa se u jutru njom kupaju u gradini. Rj. 151a. *Dogjoše vile da se kuplju*. Npr. 86. *Gjevojka se u vodić kuplje*. Herc. 215.

kupatilo, *n. vidi kupalo, i syn. ondje*. — *Istina, svinje se kačkaju po barama i kaljama; ali za Boga, to su njihova kupatila*. Megj. 10.

kūpelj, *m. vidi banja*. — *Banja, balneum*. *isp. kupelj, kupalo*. Daničić. Arkj. 176a. *Kupelj, kupelja, m. vidi kupalište*. Stulli. — *riječi s takim nast. kod brzelj (sve su muškoga roda), u sjer. Hrv. kupelj je ženskoga roda (isp. obitelj), i znači djelo kojim se tko okupa; das Bad, lavacrum*.

kūpica, *f.* — *1) dem. od kūpa*. Rj. — *2) der Schröpfkopf, cucurbitula, cucurbita; metati kupice*. Rj.

kūpić, *m. planina Plješivačka: Za Kūpićem, zelenom planinom*. Rj.

kūpijerta, *f.* — *Otkriven je s kupijerte*. DPosl. 89. — *kupijerta, krov kućni. ital. coperta*. XIII. *vidi kupijerta*.

kūpikrastavčić, *m. der sich bloss mit Gurken abgibt, qui legitt cucumeres*: Odžaković je odžaković, a *kupikrastavčić kupikrastavčić*. Rj. *kupi-krastavčić, koji kūpi krstavce*.

kūpilac, kūpioea, *m. (pl. gen. kūpilacā) der Leser (Aufleser, Klauber), lector, collector (v. g. fœni, prunorum, pomorum)*. Rj. *koji kūpi n. p. sijeno, šljive, jabuke*.

kūpilica, *f. koja kupi n. p. sijeno, šljive, die Leser, lectrix*. Rj.

kūpina, *f.* Rj. *vidi kupjena*. — *1) der Brombeerstrauch, rubus fruticosus Linn. Rj. biljka. vidi ostruga 1*. — *A mene je ljuta Arnautka... u crnu me struku zavijala, a kupinom lozom povijala, odranila skrobom ovsenijem*. Npj. 2, 407. *Kupina* u Slavenskom jeziku (i u ovoj knjizi) znači *das Gehüsch* (od prilike *ših*, po zapadnijem krajevima *gru* i *grmen* i *grmenje*), a u nas znači *Brombeerstrauch (rubus fruticosus Linn.)*. Nov. Zauj. IX. *Jer se smokve ne beru s trnja, niti se grozđe bere s kupine*. Luk. 6, 44. *Raduj se zemljo*

nezasijana, kupino neopaljeno, dubino neizmjerena... Drl. 323 (pozdruclja se preseda Bogarodica). — *2) die Stachelbeere, haccac grossulariac*. Rj. — *Od loze grozd, a od trna kupina (n. p. biva)*. Posl. 231. *baba kupinova*.

kūpina, *f. ime žensko*. Rj. *imena en. od bilja kod Višnja*.

kūpina, *f. (u Dubr.) augm. od kūpa*. Rj.

kūpinov, *adj. što pripada kupini. vidi kupjenov*.

— *Upravo adjektiv pa se uzima za supstantiv: Kupinovo*. Osn. 91.

kūpinaovo, *n. u Srijemu na Savi selo sa zidinama: Razbolje se Despotović Jovo u Srijemu u toj zemlji ravnjoj u ljepu selu Kupinovu*. Rj.

1. kūpiti, kūpim, *v. pf. kaufen, emo*: *Kako sam kupio onako i prodajem, t. j. kako sam čuo onako i kazujem*. Rj. *vidi uzeti 1. v. pf. sloz.* iz-kupiti, od-, pod-, pre-, za-, *v. impf. prosti kupovati; sloz.* iz-kupljivati, od-, pod-, pre-, za-, — *kupiti kome ili za koga što od koga ili u koga za (tejenje) ili po... Za njegovu šarca pripovijedaju da ga je kupio u nekakijeh kiridžija*. Rj. 316a. *Da bi mu kupio što u drugome carstvu za njegov norič*. Npr. 41. *Toga šarana kupi po što po to*. 69. *Dva jaja da proda, i što od njih uhvati da im za ono krhča kupi... Teke da mogu kupiti za sebe i za svoju čeljad krhča*. 108. *Rovčani te od pasce kupiše, za te daše dvije hooce blaga*. Npj. 4, 22. *Oro sre on kupi na revesiju dok izigje u vilact*. Miloš 70. *Idite k trgovcima i kupite sebi*. Mat. 25, 9. *Kupljena je njiva i pećina na ujoj u sinora Hetorijeh*. Mojs. 1, 49, 32. *Oni su... kupljeni javnome muzeju u Moskvi za 25 000 rubalja*. Rad 13, 231.

2. kūpiti, kūpim, *v. impf. Rj. v. pf. sloz.* iz-kupiti, na-, o-, po-, pod-, pri-, s-, sa-, priokupiti, zaokupiti. *v. impf. sloz.* iz-kupljati, o-, pod-, pri-, s-, sa-.

1. 1) auflesen, colligo, *n. p. vojsku, porezu, šljive, sijeno, drva, itd.; kūpi dā pustī, er ist in den letzten Tagen*. Rj. (= *bori se s dusom*). *vidi brati 2*. — *Sve ove dacije kupio je od naroda bjškneze preko seoskijeh kmetova*. Rj. (u predgovoru). *Čah na Bosnu tebe zapašiti, a da kupiš po raji haraće*. Rj. 188a. *Mōbiti, kupiti mobu*. Rj. 365b. *Kupi ogluške*. t. j. ne će da učini odmah kako mu se prvi put rekne, nego mu valja više puta govoriti. Rj. 438a. *Kupi kao kuga gjeću*. Posl. 164. *Kupi klasje po lauskom strništu*. 164. *Odrede Kućuk-Aliju... da kupi vojsku pod platu*. Danica 3, 163. *Nije bio ajradžija (koji bećare i hajduke kupi oko sebe, a kućevne ljude prezire)*. Miloš 50. *sa se, pass.*: *Društvo pristane na to, da se kupi gragja za Srpsku frazeologiju*. *Kajem se, što nijesam iskao, da se kupa svari*. Pis. 30. — **2)** *n. p. svinje, kože, zvijer, vosak, aufkaufen, zusammenkaufen, coemere*. Rj. *kao kupujućī kūpiti, skupljati*. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich sammeln, congregor*. Rj. — *Tako mi se na jade ne kupiti!* Posl. 305. *Turci se stamu kupiti u čete*. Danica 3, 200. *Stanu se pod barjak kupiti junaci*. Miloš 79. — **2)** *kupi se n. p. čoha, opanci, einlaufen, sich zusammenziehen, contrahi*. Rj. *kao sužirati se, vidi skupljati se, v. pf. skupiti se, zbjeći se*.

kūpivōjska, *m. (u C. G.) koji kūpi vojsku: otidoše kupivōjske, da dižu vojsku, Anverber von Soldaten, conquisitor militum*: O Saviću, naša kupivōjsko. Rj.

kūpjena, *f. (u Dubr.) vidi kupina*. Rj.

kūpjenov, *adj. što pripada kupjeni*. — *Jedno gora jaglikova, drugo gora brstanova, treće gora kupjenova*. Herc. 334. *vidi kupinov*. — *za nast. isp. aptov*.

kupljenik, kupljenika, *m. žitna mjera*. — *Četvrtina, četvrti dio kupljenika, u hrvatskoj krajini*. DARj. II. 17b.

kūpljēnje, *n.* Rj. *verb. od 1) kupiti, 2) kupiti se*. — **1)** *radnja kojom tko kupi što, n. p. porezu (das Lesen [Auflesen], lectio, collectio*. Rj.): *Da se Turci ne mešaju u kupljenje dacije, nego knezovi sami da*

kup — M. 182. — 2) *r. luga* kojom tko kupujuć *der Kauf* (das Ankaufen, coemptio. Rj.). — 3) *kupovina*, *congregatio* se v. p. ljudi kupi na mjesto kakov *syn. samit*, *congregatio* (Rj.). — 4) *radnja* kojom *der Einlauf* (das Einlaufen, contractio. Rj.).

kupljevina, *f. u C. G.* *vidi* kupovina. Rj. *strav*

kupnja, *f. u Dubr.* *der Kauf*, *emptio*: ja ću pro-
staviti prema kupu. Rj. *djelo* kojom tko kupi što.

kupovanje, *n. dis* *Kaufen*, *emptio*. Rj. *verb.* od
kupovati. *radnja* kojom tko kupuje što. *isp.* kupnja.

kupovati, *kupujem, v. impf.* *kaufen, emere*. Rj. v.
p. *prest.* kupiti; *slav.* nakupovati, pokupovati. —
1) *u C. G.* *svila* kupovati. Rj. 56b. Hajde od mjesta
od mjesta, te kupuj duše za blago. Npr. 96. *Od ve-*
le čata kupovati. Posl. 232. Da ko iziđe na pazar,
pa da stane kupovati za kuću svoju različnu stvari
ne znajući, sta u kući ima, šta li nema. Pis. 11. Du-
brovački čine krivo kad kupuju kod njega. DM. 222.
sa se, *pass.* Macka se u vrci ne kupuje (nego se
zleda šta se kupuje). Posl. 176.

kupovina, *f. das* *Gekaufte, res empta*: Što ne ručaš,
kupovina moja? Rj. *strav* kupljena. *vidi* kupljevina.

Uzmi ovu knjigu. *knjiga* u kupovini. Jer. 32. 14.

kupovni, *adj. n. p.* *gunj.* hljeba. *gekauft, emptus*
Genensit: vom zu Hause Erzeugten. Rj. što je
kupljeno u nje domaće, kod kuće načinjeno. — U
srblju je *gunj* od crna sukna ili (kupovni) od kipe.
Rj. 107a. Zapiše se zapis na gornjoj kori od kupov-
noga hljeba (somun). Rj. 188b. Nose se plavetne
kupovne gule od raše. Rj. 433b.

kuprez, *m.* kao knežina Ljevanskog kadiluka. Na
Kuprezu dzelepčije hrane goveda u planinama. Rj.

kupus, *m. der* *Kohl, brassica oleracea capitata*
Linn. Dosta je kúpús izjeo, t. j. dosta mu ima go-
dina. Posl. 68 (*er ist ein alter Mann*); sve kupus
i dijete, t. j. svake godine po dijete (ragja) (Posl. 280).

Rj. *vidi* zelje glavato, *augm.* kupusina. — Badnjevo
zelje, *kiseo kupus* u glavcima. Rj. 12a. *Gaziti* kupus.

grožđe. Rj. 82a. *Glavica kupusa*, luka. Rj. 86b. *Glav-*
ica se kupus, t. j. uvija se u glavicu. Rj. 86b. *Isri-*
bati kupus. Rj. 229a. *Metati* kupus, krastavec. Rj.

354b. *Metati* n. p. *kupusa*, pasulja ručku ili večeri,
t. j. pristavljati da se kupa. Rj. 354b. *Prijesan* kupus

koji nije kiseo, nego onako zelen. Rj. 390b. *Raštan*,
kupus koji se ne zavija u glavice, nego raste u visinu.

Rj. 645b. *Sjecarac*, t. j. kupus. Rj. 685a. Ko kupus
sidi i kрмаču hrani, ne boji se gladi. Posl. 141. Od
povrea se najviše sije grab (pasulj), kupus i luk (bijeli

i crni). Danica 2, 103.

kupusara, *f.* — 1) n. p. kava, *das Sauerkraut-*
Geschirr (der Krautbottich), vas in quo olus acidum
adseratur. Rj. *kupusna* kava. — 2) knjiga, *schönpf-*
lich für ein altes zeretztes Buch. Rj. kaže se s
pogrdom za staru otrcanu knjigu.

kupusina, *f. augm.* od kupus. Rj. — *takva* *augm.*
kod bardačina.

kupusište, *m. Acker* *wo einst Kold gebant worden*
ist, agrer olim olerarius. Rj. *mjesto* gdje je bio kupus
posajjen. — Vrtište, *vidi* kupusište. Rj. S kehom u
korijenje, t. j. pripalo sve, niti se ima čim drugim
hraniti, nego da se ide u kupusište, gdje je kupus
posajjen, da se traži korijenja. Rj. 291b. *riječi* s *takim*
rust. kod duvanište.

kupusni, *adj. n. p.* list, kava, *Kraut-, Kohl-, oler-*
arius, olerarius. Rj. što pripada kupusu. — Bulkaš,
lubina što jede *nasud* kupusni. Rj. 50a. Dosaditi ku-
pusnu biljku. Rj. 133b. Kupusnjak, *kupusna* gradina.

Rj. 316b. Nakresati kupusnoga lišća. Rj. 392b. Kad
bi se *kupusna* glavica izvrtjela pa nadjela. Pis. 40.

kupusnjak, *m.* kupusna gradina, *der Kohlgarten*,
ager Fru ita conatus. Rj. — *kupusnjak* (osn. u ku-
pusu). 1) n. 268. *riječi* s *takim* *nast.* kod brotnjak.

kuráda, *f.* *rgjavo* kljuse, *der Gaul, caballus, cf.*
kljuverina. Rj. *vidi* i pridjava 2, raga. — *riječ* tugja.
Osn. 256.

kürân,* *kurána, m.* *vidi* koran, *alkuran, knjiga*,
zakon Muhamedor. *vidi* i čitaj, *musaf.* — Kunem ti
se Bogom velikijem i mojijem dinom i *kuranom*. Npj.
4, 433.

kürâž, *f.* (u vojv.) *die* *Courage, der Muth, animus*,
animus fortis, cf. sloboda. Rj.

kürâžuu, *kürâžnâ, adj.* (u vojv.) *mutig, animosus*,
cf. sloboda. Rj.

kurâženje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *kurâžiti*, 2) *kurâžiti*
se. — 1) *radnja* kojom tko *kurâži* kogu (das Anfeuern,
Muthmachen, animi additio. Rj.). — 2) *radnja* kojom
se tko *kurâži*.

kurâžiti, *kürâžim, v. impf.* (u vojv.) Rj. — 1) *an-*
feuern, animum addo, facio, cf. sokoliti, sloboditi, ju-
načiti. Rj. *vidi* i hrabriti. — 2) *su* se, *refleks.* *sich*
Muth machen, animum sibi addere. Rj. *sloboditi* se, *itd.*

kürbân,* *kurbána, m. das* *Schlachtopfer, victimu*
(bei den Turken). Rj. *žrtva* (u Muhamedorova).

küréala, *f.* (u C. G.) kao prav (veliki) nož na vrhu
oštar s obje strane. U *kuréale* kamze nemaju ušiju,
kao u noževa, nego je onako zatubasto i to ponajviše
od mjedi a u gljekojojčeb i od srebra. Kažu da su
kuréale od prije nosili mnogi, a sad ih ima vrlo malo.

Rj. — *riječ* tugja. Osn. 125. *isp.* *pravae* 2.

kürdelj, *m.* u pluga onaj klin što je za njega za-
peta gužva oračica. *cf.* kurelj. Rj. *vidi* i fur. — *za*
nast. kod brzelj.

kürdelja, u ovoj zagoneci: Starac *kürdelja* a luba
lekurda, a u srijedi divno dijete sijedi. Rj. *odgonetljaj*:
Čokot i grožđe.

kürelj, *m.* (u Hrv.) *vidi* kurdelj. Rj. *vidi* i fur.

kürétalo, *m. das* *Plappermaul, blatero*. Rj. *vidi*
blebetalo, blebetaš, i kod oroga syn.

kürétanje, *n. das* *Plappern, blateratio*. Rj. *verb.*
od kuretati. *radnja* kojom tko *kuréče*.

kürétati, *kürécēm, v. impf.* *plappern, blatero*. Rj.
vidi blebetati, i syn. *odje*.

kürzejlica, *f.* (u Dubr.) bijela pantljika od konaca,
ucisses Zwirnbund, fascia alba e filis lineis duplicatis
tecta. Rj. *isp.* gurgelja. — *riječ* tugja. Osn. 326.

kürkov, *adj.* *vou* *Spindelholz, ex evonymo euro-*
paea. Rj. što pripada kurikovini. *vidi* kurkov.

kürkovina, *f. der* *Spindelbaum, evonymus euro-*
paeus, cf. kurkovina. Rj. *vidi* i mašljika.

kürir, *kurira, m.* *vidi* tatarin, ulak, *der Kurier*,
uncius, tabellarius. Franc. *courier.* *isp.* peik. — Po-
šalje on Kara-tjorgjiju svoga sekretara, kao *kurira*
s pismima. Miloš 20. Kad *kurski* *kurir* donese ovo

Milošu . . . 157.

kurja! *interjectio vituperii*: kad poviču ljudi na
koga *kurja!* Rj. — Pripovijeda se da je protrčala
lisica, a ljudi povikali: *kurja!* pa tako i ostalo kao
da je kurjak protrčao. Posl. 119. *uzvikuje* se *kudeći*
koga.

kurjače, *f. pl.* (u Sremskome gornjemu posavlju
u Brodskoj regimenti) muškinje i ženskinje, koje pred
bijele poklade udare po selu u skitnju, da traže kome
šta treba (kao *kurjaci* kad se gone): provode *kurjače*;
prođi ih se, to su (prave) *kurjače*. Rj. — Povlači oči
kao *kurjače*. Rj. 514b. *vidi* kurjakuše.

kurjačica, *f. vidí* vučica. Rj. — A kurjak mu reče:
»Evo je megju nama, stvorila se *kurjačica*.« Npr. 25.

kurjačić, *m. dem.* od kurjak. Rj. — A kurjak mu
reče: »Evo je megju nama, stvorila se *kurjačica* a
ždrebe *kurjačić*.« Npr. 25.

kurjačina, *f. vidí* vučina. Rj. — 1) *kurjača* kožu.
— 2) *augm.* od kurjak.

kurjačji, *adj.* *Wolfs-, lupi.* *cf.* vučji. Rj. što pri-
pada kurjaku, *kurjačina*. *vidi* i kurjački. — *Kurjače*
jabučice, *f. pl.* nekaka trava. Rj. 317a. Izvadi iz ma-

rame kurjaču dlaku, i protre je, a kurjak u jedan put te preda nj. Npr. 25.

kurjački, *adj. vidi vučji*. Rj. *vidi i kurjači*. *što pripada kurjačima*. kurjački i kurjači *isp.* kukavički i kukavičji. — *Kurjačka creva*, n. pl. (u Srijemu) Wasserhornkraut, cerastium aquaticum. Rj. Wasser-Weichkraut, malachium aquaticum Fr. Rj.⁴ *adv.* Al' eto ti jednoga junaka, sve kurjački kasa preko polja. Npj. 4, 105. *isp.* vučki.

kurjāk, *m. vidi vuk* 1. Rj. *dem.* kurjačić. *augm.* kurjačina. *isp.* pokurjačiti (i se). — Na glavi mu kapa od kurjaka. Rj. 253b. Kad je bilo oko ponoći, ali kurjaci zauraju, a psi zalaju. Npr. 13. Čelu noć su kurjaci po zemlji ispod nje urlkali. 133. Oči mu se bjehu uzmutile, kao u gladna u gori kurjaka. Npj. 2, 428. I povede Prekodrinca Radu, Radivojcu, staroga kurjaka. 4, 276. Biće dosta mesa i gavranom i u goru zelenu kurjaku. 4, 278.

kurjakuše, *f. pl. vidi kūrjače*. Rj. **kūrji**, *adj. od staroga supst.* kur (= kokot), *od čega je i kurjak*, koje vidi. — Kurje oko. *žulj što se na nozi načini od tjesnih čizama; das Hühnerauge*. govori se u Hrvatskoj.

kūrjučenje, *n. das Anschrauben des Flintenbodens*. Rj. *verb.* od kurjučiti, radnja kojom tko kurjuči (pušku).

kūrjučić, *m. dem. od kurjak*. Rj. **kūrjučiti**, *čim, v. impf. t. j. pušku*, ili cijev puščanu. *den Boden des Flintenlaufs ansehrauben, fundo instruere tubum glandarum*. Rj. *cijev puščanu navrtati na kurjak*.

kūrjuk,* *m. Rj. dem.* kurjučić. — 1) *der Schwanz, cauda*, *cf. rep.* Rj. — 2) *der Zopf, cauda capillorum*, *cf. kika*, pletenica. Rj. *vidi i cof*, kosa 3, peleš, perčin. — 3) (u puške) *der Boden des Flintenlaufs, fundus tubi glandarii (selopeti)*, *cf. đgnjiste*, torna, hazna. Rj. *ono na što je navrtata cijev puščana*.

kūrkov, *adj. vidi kurikov*. Rj. **kūrkovina**, *f. vidi kurikovina*. Rj.

kūrjujāk, *m. vidi kokošinjak* 1. Stulli. *i syn. ondje*. — *govori se u Hrvatskoj. za postanje isp. kurji*.

kūrjuviti, *vim, v. impf. (u C. G.) vidi dimiti (n. p. pušaći)*. Rj. *v. pf. slož.* zakūrjuviti.

kūrjuvljenje, *n. vidi dimljenje*. Rj. **kūrsvan**, **kūrsvina**, *adj. cursiv*. — U bukvaru je nekoliko članaka naštampano kursivnjem slovinu. Bukv. 8.

Kūršumlja, *f. varošica u Srbiji iza Kruševca*: U bijelu gradlu Kūršumlji onje bješe Banović Strahinja. Rj.

1. **kūrta**, *f. kad se lagja vuče*, onda onaj koji je na kurtali ide pored jedeka, te gleda da ne bi gdje za što zapeo, i ako bi zapeo, da ga odapne. Rj. — *riječ tugja*. Osn. 123. *isp.* kurtalisati.

2. **kūrta!** Rj. *uzrik*. — 1) kad se raduje da je kakav nepovoljan posao prošao, *cf. aratos*. Rj. — 2) kad koji vidi prije onoga koji je na kurtali da je jedek gdje zapeo, onda mu viče: kūrta! Rj. *isp.* kurtalisati.

kurtalisati,* *kurtališēm, v. pf.* — 1) koga čega, *befreien, libero*. *cf. izbaviti, oprostiti*. Rj. *vidi i litrositi, osloboditi*. — Bržaj Uso, *kurtališi Usa!* Npj. 4, 429. — 2) *su se, refleks.* koga, čega, los werden, *liberor, cf. oprostiti se*: jedva sam ga se kurtalisao. Rj. — *isp.* kūrta!

kurva, *f.* — 1) *die Hure, impudica, meretrix*. Rj. *vidi bludnica*. *dem.* kurvica. *augm.* kurvetina. — Stan' Lazare, *od kurve kopile*! Npj. 4, 318. Kad je vidje, pomisli da je kurva. Mojs. 1, 38. 15. — 2) *wach als Schimpfwort gegen Männer, mendax, perfidum* *scortum*: kurvo jedna od Zadra Todore. Rj. *psorka čorjeka nepouzdanu, nevjernu*: Kučku kurvu Bogičević-Anta, hoću njega na kolo vrgnuti. Npj. 4, 239. (Gje si, Šujo, očiglednu kurvo! koji meni o nevjeri radiš? 4, 492. — 3) kurva u kartama — dama. Rj.³

1. **kūrvanje**, *n. das Huren, scortatio*. Rj. *verb.* od kurvati se, *radnja kojom se tko kurva*.

2. **kūrvanje**, *n. das hurenartige Bänchemen, meretricia*. Rj. *verb.* od kurvati, *radnja kojom tko kurva (čladi se kao kurva)*.

kūrvar, *kurvára, m. der Hurer, scortator*. Rj. *corjek koji se kurva*.

kūrvarov, **kūrvarov**, *adj. des Hurers, scortatoris*. Rj. *što pripada kurvaru*.

kūrvarski, *adj.* — 1) *Huren-, meretricius*. Rj. *što pripad i kurvarima ili kurvaru kojemu god*: Malo je kurvarskoga pira. 11. Posl. 59. Pokvari kuće kurvarske. Car. 23, 7. — 2) *adv.* ubio ga kurvarski, t. j. iz prijevare (*meuchelmordrisch*). Rj. — Da si bio srea junačkoga, ti kurvarski ne bi poljezao. Here. 74.

kūrvarstvo, *n. Hureri scortatio*. Rj. *radnja kurvarska i kurvinska*. — Od srea izlaze zle misli, ubistva, preljube, kurvarstva, kragje. Mat. 15, 19. Pada se preko mrtvača, za mnoštvo kurvarstva ljupke kurve. Naum 3, 4.

1. **kūrvat**, *vām, v. impf. wie ein Hure sich bänchemen, lügen, meretricio* *more se gerere*. Rj. *vladati se kao kurva, n. p. lagati*.

2. **kūrvat** se, *vām se, v. r. impf. huren, scortor*. Rj. *v. pf. slož.* prōkūrvat se. — Hodi da ti pokazem sud velike kurve, s kojom se kurvaše carevi zemaljski. Otkriv. 17, 2.

kūrvtina, *f. augm. od kurva*. Rj. — *takva augm. kod babetina*.

kūrvice, *f. dem. od kurva (u Srijemu kurvica)*. Rj. — To je nešto nalik na stđljivu kurvicu. Nov. Srb. 2817, 480.

kūrvič, *m.* — 1) *der Hurensohn, spurius*. Rj. *sin kurvin*. — 2) *ein tüchtigert Kerl, nebulö, cf. kopile*: O kūrviču. Gjoko Petroviću. Jer je kūrvič Vatica Stjepane. Rj. *vidi i kopilan* 2.

kūrvin, *adj. što pripada kurvi*. *isp.* kurvinski. — Napnigutoš kreketušo! kūrvinu magaricu (govorio rak žabi, kad su se psovali). Rj. 401b. Ha naprijed, kūrvinu kopile! Npj. 4, 114. Ne nosi u dom Gospoda Boga svojega ni po kakom zavjetu plate kūrvine. Mojs. V, 23, 18.

kūrviski, *adj. meretricius*. kurvinski dom. Stulli. *što pripada kurvama*. *isp.* kurvin. *govori se u Hrr.*

1. **kūs**, **kūsa**, (**kūsi**) *adj. gestutzt, cauda truncata*: Kus pijetao pile do vijeka. Rj. *u čega nije čitav rep*. vidi kusast, kusorep. — **Kūsa**, *kusa kokoš*. Rj. 317b. Kusonja, kus vo. Rj. 317b. Kusulja, kusa krava. Rj. 317b. Ima ih ka' i kusijeh pasa. (Mnogo — ali kusijeh pasa nema tako mnogo!). Posl. 103. -Daj ti, petle, nama harać. -Odgovara kusi pet'o. Npj. 1, 511.

2. **kūs**, *m.* — 1) *dass Essen mit vollem Löffel*: Ako se kusom ne nakusa, jezikom se ne naliza. Rj. *jedenje punom kašikom*. — 2) *a) n. p. izjede sve u meden kus, Geschmack, gustus*. Rj. *u tjelesnom smislu*: I samo viao i pivo nije ništa drugo nego voda pomiješana s drugim stvarima, te tako dobila kus i boju. Priprava 9. Kus joj (mani) bijaše kao kus od novoga ulja. Mojs. IV, 11, 8 (*isp.* okus). Ima mi danas osamdeset godina; može li sluga tvoj kusom razlikovati što će jesti i što piti? Sam. 11, 19, 35. — *b) u umnom smislu, vidi ukus*. — Osobite struke prosvjete jesu: moralna . . . estetička prosvjeta, gdje se mnogo govori o kusu. Priprava 170. — kus (od korijena od koga je kusati, okusiti). *isp.* Osn. 34.

kūsa, *f. kusa kokoš, gestutzte Henne, gallina cauda truncata*. Rj. *vidi kunda*.

1. **kūsac**, **kūsa**, *m. koji kusa*. Rj. — Ubi drobac kūsca. Rj. 141a. *vidi kusavac*.

2. **kūsac**, **kūsa**, *m. vidi kusalj*. konj kus, kusast. — Vodaju se kūsći prekomorei. sve su ati u kolan metnuti. 11. Npj. 4, 143.

kūsalo, *n. u kašike ono što se meće u usta, der vordere Theil des Löffels, pars cochlearis quae ori*

Kusalom ga zakusuje, a drškom mu oči
Kusalom ko pokazuje, da je kome prijatelj, a
Kusalom i rati o zlu. Posl. 164. Rj. — Ako što ne
Kusalom, re bi u grizalo. Posl. 9.

kūsālja, *f.* gestutet. *Pferd, equus cauda curtata.*
Rj. — *pas f. vidi kūsac.*

kusanje, *v. das Essen mit vollem Löffel, z. co-*
chlear plenum ori admovere. Rj. *verb.* od kusati.
kušati kovan tko kusa.

kūsast, *adj. gestutet, cauda truncata, cf. kus.* Rj.
kušati rati čitar rep. vidi i kusorep.

kūsatak, *kusátka, m. der Stummel, truncus.* Rj.
s. p. i kuso.

kūsati, *kūsam, v. impf. mit vollem Löffel essen,*
cochlear plenum ori admovere. Rj. *punu žlevu, puno*
kusalo unositi u usta, v. pf. prosti kūsnuti; slož.
nakusati se; iskusiti, zakusiti, v. impf. slož. zaku-
siyati. — Jedan drobi a drugi kusa, Posl. 111. Kako
udrobiš onako češ i kusati, 127. Ko panadu često
kusa, obraz mu je kako rusa, 151.

kūsavar, *kūsava, m. vidi kūsac.* Rj. *koji kusa.*
— Ja nijesam *kusarac*, nego *lizavar*. Rj. 327a.

kūsida, *f. Fluss an der Grenze gegen Montenegro,*
glavu nomen: Kod *Kuside* studene vodice. Rj. *voda*
na megi k Crnoj Gori.

kūsidski, *adj. von Kusida:* Hvatit se krajem
Kusidskijem. Rj. *što pripada Kusidi.*

kūsiti, *kūsīm, v. pf. den Schwanz stutzen, caudam*
truncō. Rj. *učiniti (činiti?) da bude što kuso, rep*
olsje i (olsijecati?). v. pf. slož. iskūsiti, okūsiti. —
može biti da je >v. pf. kod ovoga glagola pogriješka
štamparska mjesto >v. impf. jer u Rj. ima više
upravo takih pogriješaka.

kūsium, *m. vidi podrepina:* Da padnu *kuskuni*
s neba. Vujašu bi se o vratu objesili. Rj. *vidi i k-*
kune; podrepak, podrepnica. — na sedlu onaj kaiš
što stoji konju ispod repa. — Zakuskuniti konja,
metnuti mu kuskune ispod repa, Rj. 179b. Povi (u
Lici) na samaru ona uzica, što stoji konju ispod repa
a na sedlu i ondje se zove kuskun). Rj. 513b.

kūsiume, *f. pl. vidi kuskun.* Rj.

kūsnuti, *kūs-nēm, v. pf. einen vollen Löffel zum*
Munde tragen, cochlear plenum in os ingero. Rj.
punu žlevu unijeti u usta, v. impf. kūsati.

kūsouja, *m. kus vo, der Stutzochs, bos cauda trun-*
cata: Da puste *kusouju* pod plast (narastao bi mu
rep). Rj.

kūsoujin, *adj. Rj. što pripada kusouji (vobu).*

kūsorep, *adj. animal praecisus, dimidiatus, mut-*
uae caudae, Stulli. Kuso-rep. *vidi kus, kusast. —*
takeva adj. kod crnorep.

kūsorepa, *f. n. p. kobita. — Sam uteče od Dunaja*
bane na kobili kūsorepi svojoj, HNpj. 1, 453.

kūsöv, *kušöva, m. kus pas, der Stutzhund, canis*
cauda truncata. Rj.

kūsövljev, *adj. Rj. što pripada kusovu (psu). —*
adj. s takim nast. kod birovvljev.

kūsura, *f. Schimpfwort für ein Messer, convivium*
in cultum. Rj. *kaže se s pogrdom za nož. — Zaprdio*
nekaku kūsuru za pojas, Rj. 190b.

kūsulja, *f. kusa krava, die Stutzkuh, vacca cauda*
truncata. Rj.

kūsuljin, *adj. Rj. što pripada kūsulji (kravi).*

kūsūr, *m. der Ruckstund, residuum debiti, cf.*
ostatak. Rj. *ostatak duga, isp. dokusuriti, dokusu-*
rivati; iskusuriti. — Stan' ustavi, da ti kusur vratim,
ni' zapio molžarije pića. — Ja gdje pijem, kusura
ne tražim. HNpj. 3, 536.

1. **kūs**, u vojv. *kusch!* (osterr. für huti's Mand),
ter canis. Rj. *uzvik. — kuš, miči, psdo!*

2. **kūs**, m. u Hrv. oko Perušića) nekakva trava,
bijela ili žuta cvijeta, Art. Pflanze, herba quaedam.
Rj. u Hrv. *p. kuš sativa officinalis, vidi željija, ka-*
dulja, pelin 1.

kūsāč, *kušāča, m. der Versucher, tentator.* Rj. *koji*
kuša. — Pristupi k njemu (Isusu) kušāč i reče... Mat. 4, 3.

kušāčev, *adj. što pripada kušāču. — S ovom se*
molitvom i dijete prima u oglašene, po tom idu četi-
ri zakletve da se odriče lukavstva kušāčeva, DP. 184.

kūsāk, *kušāka. — 1) m. das Querholz (z. B. bei*
dem Fische), lignum transversum. Rj. *drvo što stoji*
uprijeko, n. p. u stola. — 2) Jer išeta Zlate dizda-
reva, sva se sjaje kao sunce žarko... kušakom se
utegla čemerom, u čemera sve ploče od zlata, HNpj.
4, 63. Kušak, obično kušak-čemer, vrsta ženskog pāsu.
1, 698.

kušāma, *f. (u Sarajevu i u ostalim varošima po*
Bosni) die Zunftgala, bei Empfang des Versers, pompa
collegiorum. Rj. — *parada koju čine čehori (cesnafi)*
n. p. pri dolasku rezirovu.

kūsānje, n. Rj. *verb.* od kušati. — 1) *vidi isku-*
šavanje. — a) radnja kojom tko kuša koga (hoće da
ga uvede na zlo), (das Versuchen, tentatio. Rj.):
Adam pade u kušanje, jer sotona preko Jeve podiže
u njemu želju da sam postane Bog, DP. 91. — b)
radnja kojom iko kuša koga ili što (gleda, kako
je što, je ti dobro, i t. d.) (das Versuchen, periculum,
experientia. Rj.): Pamti dobro šta je učinio Gospod
Bog tvoj s Faraonom i sa svijem Misireima, velika
kušanja, koja vidješe oči tvoje, i znake i čudesna
Mojsa, V. 7, 19. — 2) radnja kojom tko kuša (jede) što.

kūsati, *šām, v. impf. — 1) versuchen, tento.* Rj.
v. pf. slož. iz-kušati, o-, po-, pro-; v. impf. slož. iz-
kušavati, po-. — a) navoditi koga na zlo: Isusa od-
vede Duh u pustinju da ga gjavu kuša, Mat. 4, 1.

— *b) gledati kako je što, je ti dobro, je ti tko po-*
stojm u dobru, u rjevi, i t. d. vidi pokušavati, i syn.
kod oglédati. — Obraduje se ovi čovjek... pa počne
da kuša sreću u štupu, Npr. 96. Ja ću njega najprije
kušati, ako ti ništa ne (h)ćene učiniti, ja ću mu ka-
zati za tebe, 197. Dogji ženi, pa je nauči da kuša
Buš-Čelika gje mu je junaštvo, 203. Jesam došo u
zemlju neznanu, pa te kušam u birtiji biloj, imadem li
sreem prijatelja: sud ja znadem, da s' prijatelj pravi,
HNpj. 3, 564. Da biste mogli kušati koje je dobra i
ugodna i savršena volja Božija, Rim. 12, 2. Sre kuša-
jući dobro držite, Sol. 1, 5, 20. Kušāše Boga u sre-
nu svom, istući jela po volji svojoj, Ps. 78, 18. sa se,
pass.: Ludim se brod kuša, Posl. 184. — 2) Ko sluša,
on i kuša, t. j. daju mu te jede, Rj. — značenje pre-
lazi u gristi, jesti: kusati... kušati. Korijeni 232.

Kuši-gjidija, *f.:* Susrio ih *Kuši-gjidija*, Rj. *iz*
primjera se vidi, da riječ nije ženskoga roda (f.) nego
muškoga.

Kušlat, *m. grad između Zvornika i Sarajeva: Oj*
gjevojko u Kušlatu gradu! Bog zna jesi u golemu
jadu... Kušlat je u velikoj vrleti i kažu da u njemu
nema više do samo jedna kuća, dizdareva, Rj. —
imena s takim nast. Hrv. Mih. Mijat, Milat,
Miškat, Osat, Stamat.

kušlja, — 1) *f. n. p. žena koja je kušljava, die*
das Haar verworren hat, mulier capillis perturbatis.
Rj. — 2) *m. (ist.) vidi kušljo, Rj.*

kušljānje, *n. das Verwirren, perturbatio.* Rj. *verb.*
od kušljati, radnja kojom tko kušlja što.

kušljati, *ljām, v. impf. (den Fluchs) verwirren,*
perturbo. Rj. *kušljati n. p. kudjelja, kosu, dlaku:*
kao brkati, mrsiti 3. — v. pf. slož. uskušljati se.

kušljav, *adj. verworren, zerrüttet, perturbatus.* Rj.
kuo zamršen.

kušljo, *m. (juž.) der das Haar verworren hat, ca-*
pillis perturbatis. Kušljo je bio konj u Hajduk-Veljka
Petroviću. Rj. *hyp. koji je kušljav, komu je dlaka ili*
kosu zamršenu, gen. kušlja, voc. kušljo, vidi kušlja 2.

kuštrav, *adj. gekraust, crispus, n. p. kokoš, koja*
je naježena perja, Rj. vidi kudrav, kuždrav, kovrcast,
krecav.

kūt, kúta, *m. der Winkel, die Ecke, angulus*. Rj. *vidi tük* (*s. premještenim glagolima od kut*); *ugol, nngao, dem. kutić*. — Duke, zidine u kutu između Zele i Morače. Rj. 144b. Od Novoga oko tri sahata na onoj je strani, ali tako u kutu da se sa srijede zaliva ne može vidjeti. Risan. Kov. 29. — u mnogim krajevima naroda našega razlikuje se kut od ugla: kut je iznutra (*der Winkel, budžak*), a ngal je izvan (die Ecke, čošak).

kútao, kúta, *m. Rj. vidi kutlača, goružda 1. dem. kutlić. augm. kutlina. Tal. cutlo. Lat. cotula. — 1) ein grosser Schöpflöffel (am Wasser schöpfen), haustrom, cochlear haustorium*. Rj. *velika žlica kojom se voda crpe*: Svaki mišljaše da nam ne će dati ni iz kutla vode, a kamo li vina i rakije. Kov. 68. Ali je voda zla i zemlja nerodna. A on im reče: donesite mi nov kutao, i metnite u nj soli. Car. II. 2, 20. — 2) (u C. G. i u Lici) samotvor veliki sud, kao čaša ili kablica. Rj.

kútić, *n. dem. od kut. govori se u Hrv. vidi bndžacić, imu i Stulli.*

kútija,* *f. die Schachtel, capsia*. Rj. *vidi skatula, skatula. dem. kutijca*. — Nasmēja se čerka dizdareva, pa otvori šarene sanduke, i otvori zlaćenu kutiju. Npj. I, 621.

kútijca, *f. dem. od kutija. Rj. vidi skatulica, skatulica*. — Hamajlija, 2) ona kesica ili kutijca što se u njoj nosi zapis. Rj. 802a. Da mi mudu kutijcu. Npr. 62.

kútlāča, *f. vidi kutao. Rj. dem. kutlačica. kútlāča, f. dem. od kutlača. Rj. vidi kutlić. kútlīć, m. dem. od kutao. Rj. vidi kutlačica*. — Načini od čistoga zlata... zdjele i čaše i kutlice i vijedra. Mojs. II. 37, 16.

kútlina, *f. augm. od kutao. Rj. Kútlovac, Kútlovca, m. selo u Kosovu: Od Kútlovca sela malenoga. Rj.*

kútni, *adj. angulatus, angularius* — kutni zubi. Stulli. što pripada kutu. *vidi kútnji*.

kútnjāk, (kútnjāk), *m. der Stockzah, dens molaris*. Rj. *kútnji zub. isp. očnjak, pasjak 2, prednjak. 1. kútnji, adj. n. p. zub, der Stockzahn, dens molaris*. Rj. što pripada kutu. *vidi kutni*.

2. kútnji, adj. vidi kućni. Rj. što pripada kući. za nast. isp. božićni i božitnji. — Kutnji starješina. Rj. 713a. Oni se čiek zabavi u razgovoru s ostalom kutnjom čeljadi. Npr. 109. Ova starica, ovo je caveru kutnja babica. 248. Kutnji lupež kuću kopa. Posl. 164. Preko kutnjeg praga prenasio. Kov. 120. Kutnji krov. 121.

kútnjica, *f. (u C. G.) vidi kućnica. Rj. kútnjik, m. (u C. G.) vidi kućnik. Rj. — Oslobodim na moru mrnare... a u selu jedna seljanina, a u kući ženjena kutnjika. Herc. 320.*

kutoleža, *m. kuto-leža, koji u kutu leži. — Kutoleža mačak. DPostl. 52. Mačak kutoleža miša ne hita. 58. riječi tako slož. kod kalogaža.*

kuvāč, kuvāča, *m. vidi kuhāč. Rj. kuvānje, n. vidi kuhanje. Rj. kuvār, m. vidi kuhar. Rj. kuvārev, vidi kuharev. Rj. kuvārica, f. vidi kuharica. Rj. kuvāričin, vidi kuharičin. Rj. kuvārka, f. vidi kuharka. Rj. kuvārkin, vidi kuharkin. Rj. kuvārov, vidi kuharov. Rj. kuvati, vām, vidi kuhati. Rj. kuvati se, vām se, vidi kuhati se. Rj. za pretvaranje glasa h u v isp. h 2a.*

kūvelica, *f. ficus flaccida*. Stulli. smokva kuvela. kūveo, kūvela, lo, (u Boci) prezreo, n. p. smokva, grožđe, überreif, fracidus. Rj. — Značenje (korijenu) prelazi u sušiti, sahnuti: venni... kúveo. Korijeni 310.

Kuvēždīn, Kuveždina, *m. namastir u Fruškoj Gori. Rj.*

Kuveždīnac, Kuveždinea, *m. Bauer von Kuveždin. Rj. čorjek iz Kuveždina.*

Kuveždīnski, *adj. von Kuveždin. Rj. što pripada Kuveždinu.*

kūvijerta, *f. gornja strana od broda, navis pars superior*. Stulli. das Verdeck. — Zovne on njega notnjo, da izigje na kuvijertu... On izagje gore, a ovi njega ulivati i preko broda u more baci. Npr. 251. — Tal. copërta, copërto, vidi kupijerta.

kūzma, *m. ime muško: Kuzma Majumski. DP. 281. Kuzman (osn. u Kuzma).* Osn. 139. Cosmas.

kūzman, *m. Cosmas. Rj. ime muško. — Kūzman (osn. u Kuzma). Osn. 139. vidi Kuzma. — imena s takim nast. kod Cvijan.*

kuzōlira, *f. (u Hrv.) vidi vodijer. Rj. vidi i brusalo, i syn. ondje. u čemu stoji brus koscu.*

kūžan, kūžna, *adj. — 1) von der Pest angesteckt, verpestet, pestilentus, pestifer*. Rj. što je okuženo. — Bolje je Božić kužan nego južan. Rj. 31b. Ijudi uz kužno doba oboru selo, da kuga u nj ne bi došla. Rj. 432b. — 2) unglücklich, miser, cf. jadan: Opet kužna Rada dozivaše. Rj. i syn. kod jadan. Pa dohvati Rajkove noževе, udari se posred srea živa, mrtva kužna pokraj Rajka pade. Npj. 3, 57. (kužna i ovdje znači tužna, žalostna, nesrećna, kao i u knj. II. na strani 123 u stihu 222. Vuk).

kūždrav, *adj. n. p. glava, vidi kudrav. Rj. vidi i kuštrav, i syn. ondje. — kuštrav, kūždrav (ždr mjesto štr, kao što je zdr mjesto str u nozdra). Korijeni 265.*

kūželj, *m. vidi kudjelja. Stulli. vidi i kudeljka. — Deset kuželja ili dvadeset povесаma čine desetici. B. Mušicki. AKJ. II. 352a. za nast. isp. brzelj.*

kūžēnje, *n. verb. od kužiti. radnja kojom tko kuži kogu.*

kūžica, *f. dem. od kuga: Lijepa vas kužica pomorila! Rj.*

kūžina, *f. (u C. G. i po primorju) die Kuche, culina, cf. kuina: Teško onoj kužini gje gospa ne ulazi. Rj. syn. kod kuharnica. Kad objed bude gotov... kud se vrate, ngaju sve pečenje i varivo iskotrljano kroz kužinu i sve prosuto tamo amo... Sutradan opet nešto sve rasprša u kužini... oni čuvadari jedinak skoče i u kužinu utrče. Npr. 259. tugju riječ kužina (coquina). Osn. 163. upravo Tal. cucina.*

kūžiti, žim, *v. imp. peste inficere, corrumpere*. Stulli. kužiti ljude, na njih kugu prenositi. *v. pf. slož. d-kužiti, pre-.*

kūžnica, *f. mulier peste laborans. Stulli. kužna žena.*

kūžnik, *m. der Pestkranke, pestilentia correptus. Rj. čorjek kužan, koji leži od kuge.*

kvāk, *m. u riječima: ja njega ni u kvak, ignoriren, ignoro. Rj. — Ja njega ni u kvak. (Ne bojim ga se ni malo). Posl. 108.*

kvāka, *f. — 1) vidi kuka 1. Rj. i syn. ondje. — 2) tegliti se kvake, kad dvojica zakučče srednje prste od ruke, pa se vuku koji će biti jači. Rj. — od kor. koji znači savijati, kriviti, koga je i kuka. isp. Osn. 18.*

kvār, *m. die Beschädigung, damnum, cf. šteta: Nije kvara da stotinu daše. Rj. vidi i čkvar 1, pa-čariz, škoda. — Da povratim onu poturicu, da nam kakva kvara ne učini. Npj. 4, 232. Po tom se stanu ženiti i udavati jedni s drugima... tako se rasprostire kvar malo po malo svuda kao kuga. Priprava 200 (ordje kvar znači stanje kvarno, pokvareno, u moralnom smislu).*

kvāran, kvārna, (kvārni) *adj. — 1) n. p. orah, lješnik, žito, verdorben, corruptus. Rj. kao pokvareno, oštećeno; suprotno cijelo, zdravo. vidi čuruk, manjičav, šanatan. — Ako dakle bude oko tvoje zdravo, sve će tijelo tvoje svijetlo biti. Ako li oko tvoje kearno bude, sve će tijelo tvoje tamno biti. Mat. 6, 23. La-*

1) kemari tvoji i koji opravljahu kvarne pasce u sree moru. Jezek. 27, 27. — 2) v. ek. t. — kilav, cf. Stetin. Rj.

kvārat, kvārta, *n.* — 1) (po primorju) *vidi* četvrt: 011 k. nije, *1 kvarta* nije, od pedi nije, svu go- su za prosvijeti. Rj. — *2) (u Boči) Au-* strijski srebrni novac od pet krajeara. Rj. — *Tal-* uo četvrt.

kvārēnje, *n.* *das Bes haligen, Verderben, corruptio.* Rj. — *1) kvāriti, 2) kvāriti se.* — 1) radnja *se, tko kvār* što. — 2) stanje koje bira kad se *se kvār*. — Prvi Srpski pisac odmah je počeo i jezik svoj kvāriti, i *to kvārēnje* traje i, pravo reći, napre- ljuje još do današnjega dana. Pis. 17.

kvāriti, kvārim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-kvariti. *po-* raz. — 1) *verderben, corrumpto.* Rj. — Jedno radi, a drugo odrađuje, verderben, destruo, cf. *kvār- rati.* Rj. 447a. Razvježra, koji *kvār* društvo. Rj. 629b. Da ne *kvār* četa vojvodama. Rj. 760a. Ne mogu mu *kvār*ti hatara. Rj. 806a. Stetiti, *vidi kvāriti.* Rj. 846a. Jednu crku *kvār*iti a drugu graditi (slaba je zaduž- bina). Posl. 113. Dok je Petar još palio i *kvār*io šunac u Cupriji, Danica 4. 13. Slavensku ortografju da *kvār-* rimo. Pis. 7. Doista je čudno i smiješno, da mi *bla-* goglas je u tugijem jezicima hvalimo, a u svome *ga* jeziku *kvār*imo i grlimo. 19. Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje moljac i ržja *kvār*ti. Mat. 6, 19. *Kvār-* rimo ti dakle zakon vjerom? Bože sačuvaj! nego *ga* još utvrđujemo. Rim. 3, 31. Četiri anđjela kojima bješe dano da *kvār* zemlju i more. Otkriv. 7, 2. Na- činite slike od *mšera* koji *kvār* zemlju. Sam. 1, 6, 5. Koji joj crkvi *kvār*e unutrašnji i spoljašnji mir. Dp. 108. Gdje gdje (je pisac) umetnuo riječ koja *kvār* *smisao.* Živ. kralj. i arh. IX. — 2) *sa se, pass. ū* *refleks.:* Stetiti se, *vidi kvāriti se.* Rj. 846a. Ko se *hvali, sam se kvār*. Posl. 156. Poslije (*pjesma*) idući od usta do usta raste i kiti se, a kašto se umaljuje i *kvār*ti. Npj. 1, XXXII. Tako se najprije *sořjet* nadre i *počne kvār*iti! Sovj. 34. Kmet da se ne će *kvār*iti mir i *ugovori*, pokazuju ... DM. 224.

kvārtir, kvārtira, *m. vid.* stan 4, *Wohnung, domi-* cilium. *isp.* konak, noćiste. — Gde sam kod ondašnjega arhimandrita *meo* gospodski *kvārtir* i svaku drugu zgodu i potrebu. Npj. 1, IX. Tako je 1814. godine išao u Ruski glavni *kvārtir*, čini mi se, čak u Pariz. Sovj. 75. Franc. riječ *quartier, došla k namu preko* Nijemaca.

kvās, *m.* kvāsac, kvāsa, *m.* Rj. *vidi* maja 1. — 1) *der* *Sauertraig, fermentum.* Rj. — Pogača i priganica nijesu u *kvās*, nego u prijesno, pa za to ni kruh ne bi u *kvās* došao. Rj. 497b. Carstvo je nebesko kao *kvāsac* koji uzme žena i metne u tri kopanje brašna dok sve ne uskišne. Mat. 13, 33. Malo *kvāsca* sve tijesto ukiseli. Kor. 1, 5, 6. — 2) *sauve Milch womit man die frische Milch sauert, fermentum.* Rj. *kiselo mljeko* kojim se *kiseli* jomžu. — 3) pivarski *kvāsac, die* *Bierhefen, fermentum.* Rj.

kvāsān, kvāsna (kvāsni), *adj.* fermentatus. Stulli. *što pripada kvāsu, govori se u Hre.*

kvāsilica, *f.* Rj. *vidi* kvasilo. — 1) navrh drveta krpa što kosei nose u vodijeru, te *kvāse* kosu kad hoće gladilicom da je oštre. — 2) u kovača čim vatru krope, *der Kuhlrisch.* Rj. — *Kovačka je kvāsilica* mnogo veća od *kosaike* i na dužemu dršku, i stoji u vodi u koritu. Rj.

kvāsilo, *n.* *vidi* kvasilica. Rj. *sprava* kojom se što *kvāse*. — Nadigao (ili zakeserio) *kvāsilo (schimplich* *pur* bradu). Rj. *kaže se s pogrdom za bradu, riječi* *u tal. in nast. kod* bućkalo.

kvāsina, *f.* (obito u Dalm.) *der Essig, acetum,* *cf. rēc, ocat* Rj. *vidi* i ostika. — *Ocat, a u Dal-* ma ju ima za *srēc* još bolja riječ *kvāsina.* Pis. 45.

kvāsiti, *čim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* na-kvasiti, *č-*, *po-*, raz. —, za-; ser; ponakvasiti. *isp.* *kiseliti.* —

1) *netzen, humecto.* Rj. *vidi* močiti. — Da mi *dadeš* *rode* u kakav sud da *kvās*im usta. Npr. 85. Grozne suze niz obraze lije, *snjimu kvās*ti prebijelu bradu. Npj. 3, 293 (s?). I u kljun mu *vođe* donasaše, te mu *smrtna usta kvās*ijuse. Kov. 105. Ali panj sa žilama ostavite mu u zemlji, neka *ga kvās* rosa nebeska. Dan. 4, 15. — 2) (u Dubr.) u. p. hljeb u kavu, *vidi* umakati. Rj.

kvāšenica, *f.* *Bratschnitten in Eiern und Schmalz,* *cibi* *genus.* Rj. *jelo: u masti s jajima* nakvasse se *kriške* hljeba.

kvāšenje, *n.* Rj. *verb.* od *kvāsiti.* — 1) *radnja* kojom *tko kvās* (moči) što (das Netzen, humefactatio. Rj.) *vidi* močenje. — 2) *radnja* kojom *tko kvās* (*umacē*) što u što. (*vidi* umakanje. Rj.).

kvāterni, *adj.* što pripada *kvātrima:* Slava sam ju na *vodu u kvāternu nečijju.* HNpj. 1, 21.

kvātri, kvātārā, *m. pl. quatuor tempora, vox Eccl.* Stulli. *riječ* crkvena. u četiri (quatuor) *doba* *godine* *posti.* u Hrv. *govore* *kvātre, f. pl. (gen. kvātārā i* *kvātār).*

kvēčānje, *n.* *das Wehschreien (des jungen Hasen),* *gemitus lepusculi.* Rj. *verb.* od *kvečati.* *radnja* kojom *mladi zec* *kveči.*

kvēčati, *čim, v. impf.* *kvek-schreien, gemo ut* *le-* *pusculus.* Rj. *kveči* *zēčē* (*ričēni* *kvek).* *v. pf.* *kveknuti.*

kvēka, *f.* *das Wehschreien (des jungen Hasen),* *gemitus (lepusculi).* Rj. *dreku* *mladu zecu.* *isp.* *kve-* *čanje.*

kvēknuti, kvēknēm, *v. pf.* *kvek-schreien (wie ein* *junger Hase), ingemisco ut lepusculus.* Rj. *viknuti* *kvek (kuo zēčē).* *v. impf.* *kvečati.*

kvēčanje, *n.* *das Glucksen der (Gluck-) Henne,* *glocitio.* Rj. *verb.* od *glocati.* *radnja* kojom *kvoče* *n. p.* *kvočka.*

kvēčati, *čim, v. impf.* *glueken, glueksen, glocio.* Rj. *kvoče* *kvočka.* *v. pf. slož.* *raskvocati se.* — Uzme *domaćica* *slame* i *kvočuči* *prostre* *po sobi.* Rj. 34b. Od *slame, s* kojom se na *badnji dan* *kvoče* i *pijuče,* *ostavi* *domaćica* *po nešto.* Rj. 35b. Ne treba *kvocati,* *nego* *jaja* *nositi.* Posl. 210.

kvēčatina, *f.* *augm.* od *kvočka.* Rj.

kvōčka, *f.* — 1) *die Gluckhenne, gallina glociens.* Rj. *kokoš* *što* *kvoče* i *vočka* *pišće.* *augm.* *kvōčetina.* — *Kvočka* *vočka* *pišće* a ne će na jednom mjestu da se *smiri.* Rj. 72a. Kakoće kao *kvočka.* (Osobito se govori ženama, kad se što mnogo karaju i viču). Posl. 127. — 2) *bei dem Doppel-Rubosch die Hälfte, die der Gläubiger behält (die andere heisst pile, also Henne und Hühnlein), pars major bucelli, numeris notati, rabosch dieti.* Rj. *polutina* od *raboša* *koja je u* *rukoduvcu; drugu* *polutinu (u* *dužnika) zove se* *pile, koje* *vidi.*

kvōknuti, kvōknēm, *v. pf.* *na* *po* *sjesti, na* *po* *kleknuti* *po istočnom običaju.* HNpj. 4, 698. — »Sjed', *Osmane* *sine, kod* *meneka, da* *te, sine, nasvituje* *babo!* — On pred *babu* *kvōknu* *na kolinu.* HNpj. 4, 91.

kvrcē, *adj.* *vidi* *kovrčast, i* *syn. ondje. biće* *izba-* *civši* *o* *nastalo* *od* *kovrčast, i* *valja* *da* *stihu* *radi* *osukačeno.* — Ne ču, *babo, Klinkinje* *divojke, kerče* *kosc, nosa* *potočita, to* *je, babo, nesritna* *divojka.* HNpj. 4, 89.

kvrcānje, *n.* *das Knurren der Kutze, murratio.* Rj. *verb.* od *kvrcati.* *radnja* kojom *kvrcē* *mačka.*

kvrcāti, *čim, v. impf.* *knurren, murratio.* Rj. *kvrcē* *mačka (mrljajući).* *vidi* *vrcati.* *v. pf.* *kvrcnuti.*

kvrga, *f.* — 1) *der Auswuchs, excrescens gibber.* Rj. *isp.* *čvoruga, guka, guta.* — 2) *svezati* *koga* *u* *kvrgu, etwa* *in* *den* *Block* *spannen.* Rj. — »Za što *sudija* *ne* *turi* *kriveca* *na* *muke, pa* *bi* *kazno* *sve?* »E *to* *bi* *bila* *kvrga, a* *od* *nje* *da* *nas* *Bog* *sačuvali*«. »... Oni su (loпови) *kvrgu* *zaslužili!*« Megj. 288a. Ako vi *zbilja* *hoćete* *da* *vratite* *kvrgu, ja* *na* *ovome* *mestu* *ni* *jednoga* *časa* *ne* *ću* *časiti!* 296. *tortura?* —

3) dizati se kvrġe, t. j. čovjeka u kvrgu vezana preko sebe premetati (u igri). Rj.

kvrġaja, *f.* (u Šumad.) nekaka kruška po kojoj imaju kao male kvrġe, *Art Birne*, *piri* genus. Rj. riječi s takim nast. kod domaja.

kvřka, *f.* das *Kuorren*, *stredor* (der *Katze*). Rj. kad mačka kvřei, *esp.* kvřcanje.

kvřknti, *nēm. v. pf.* *kuorren*, *immarmaro* (*tsicat felis*). Rj. kvřknti mačka (zamrmljaveši). *v. impf.* kvřrati.

L.

lā, u riječima: ko što *la* (ko što *voli*. *Postl.* 159), *nach Belieben*, *placet*. Rj.

lāb, *lāba*, *m.* *Fluss in Serbien*, *fluvius Serbinae*: Uvatio i *Lub* i *Sitnieu*. Rj. *voda u Srbiji*.

Labardēnik, *Labardenika*, *m.* brdo u Velebitu. Rj.

lābav, *adj.* *schluff*, *lose*, *locker*, *laxus*, *solutus*, *remissus*. — Značenje padati, raspadati se: *lābar* (*laxus*), *dlabaviti*, *razlabaviti*. Ovi jeh riječi nema u *Vukovu rječniku*, ali se govore. Korijeni 177. *Labavo* je ono što nije čvrsto, tvrdo, zategnuto. *M. Gj. Miličević*. *vidi* kod *olabaviti*.

lābīn, *Labina*, *m.* *Albona*. Rj. *varoš u Istri*.

lābrenuti, *nēm* (*labrenuti*, *labřenēm*), *v. pf.* *vidi* *čalabrenuti*. Rj. *vidi* i *čalabrknuti*. *pojesti malo kao hiteći*, *kao doljeti se samo jela*, *malo što pojesti dok ručak dospje*, *v. impf.* *čalabreati*.

lābrda, *lābrnja*, *f.* *vidi* usna (*schimpflich*): *sad ću te po labruji*. Rj. *kaže se za usne s pogrdom*.

lābūd, *m.* — 1) *der Schwan*, *obor*, *cygnus*. Rj. *ptica*: Dočekaše tiče *labudovi* ... *labudorom* perja otpadaju. *HNpj.* 4, 184. — 2) u pjesmama ime konju (valja da koji je bijel kao labud): *Ti odjaši konja labuda*. *Skoči Jovan od zemlje na noge i labuda svoga uzjahao*. *Labud* bije jamu kopitima. Rj.

lābūdica, *f.* *das Weibchen vom Schwan*, *obor femina*. Rj. *ženka*, *mužak labud*. — *Tiča labudica* ... *izlegla dva tiča labuda*, *među njima tiču labudicu*. *HNpj.* 3, 398. *za njom gđika trijest dvojaka*, *sve se bilē kao labudice*. 4, 176.

lābūdīc, *m. dem.* *junger Schwan*, *pullus atorinus*. Rj. *pile od labuda*. — *Padaju mrtvi tiči labudici*, *pojagmiše tiče labudice*. *HNpj.* 4, 181.

lābūdina, *f.* (u *Bjelopavl.*) *vidi* *komušina*. Rj. i *syn. ondje*, *kukuruzna slama*.

lābūdov, *adj.* *des Schwans*, *cygni*. Rj. *što pripada labudu*. — *Pera paunova*, *pelikanova*, *labudova* i *gušćija*, *čim se sad ovako zgodno piše*, *nijesu ljudna na un došla prije od prilike 1300 godina*. *Priprava* 183. — *za nast.* *vidi* *alatov*.

lāčkānje, *n. vidi* *laskanje*. Rj.

lāčkati, *ekām*, *vidi* *laskati*. Rj. *lāskati*, i *sa c* mjesto *s* *pred k*: *lāčkati*. *Korijeni* 178. *vidi* i *lastisati*.

lācman, *m.* (u *C. G.*) *etwas verächtliche Benennung eines Deutschen und Italiens* (*von Landsmann?*), *quasi contemptum nomen Germani et Itali*. Rj. *kaže se kao s preziranjem za Njemicu i Talijana*, *vidi* *lacmanin*. — *To ti se zna kao Lacmanu božić*. (*Valja da što se misli da on ne posti*, *pa i ne zna kad mu je božić*). *Postl.* 319.

lācmančād, *f. coll.* *od lacmančē*: *Desetero eruo lacmančadi*. Rj. — *Voda mu se putalj kraj šatora* ... *četvero ga voda lacmančadi*. *HNpj.* 4, 258.

lācmančē, *n. ein junger lacman*, *juvenis lacman*. Rj. *mlad lacman*, *coll.* *lacmančād*.

lācmanin, *m. vidi* *lacman*. — *Oba bije Jovan lacmanine*. *HNpj.* 3, 221.

lācmanka, *f.* (u *C. G.*) *etwas verächtliche Benennung einer Deutschen und Italienerin*, *quasi contemptum nomen Germanae et Italicae*. Rj. *kaže se kao s preziranjem za Njemicu i Talijanku*.

lācmanškī, *adj.* *einem lacman gehörig*. Rj. *što pripada lacmanima ili lacmanu kojemu god*.

lācnuti, *lācēm*, *v. pf. dem.* *od lacnuti*, *lacnuti*. *Kacni mi jedan put da lacnem* *dvaput*. *S. Novaković*. *AKj.* IV, 711b.

lācā, *f. vidi* *lācāc*. Rj.

lāčan, *lācān*, *adj. vidi* *gladan* (najviše se *kaže psetetu*). Rj. *Lačan pas lajat' ne može*. *DPostl.* 52. *Lačan trbuh ne će riječi*. 52. *Lačan* za *gospodstvo* ne *mar*, a *sit* o *drugom* ne *radi*. 52. *Lačan* svaki je *kruh s medom*. 52.

lācē, *lācā*, *f. pl.* *vidi* *lācāc*. Rj.

lācānje, *n. das Ergreifen*, *arripio*. Rj. *verb. od lacati i lacati se*, *radnja* *kojom tko laća što ili si laća čega*.

lācātī, *čām. v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* *lācātī*, *lācātī se*: *slož.* *zaklatiti*. — 1) *ergriffen*, *arripio*. Rj. *kao brzo prihvatiti*. — 2) *sa se*, *refleks.* *übernehmen*, *ergriffen*, *aggressor*. Rj. *kao prihvatiti se čega*.

lācī, (u *Pastr.*) *vidi* *uzalud*. Rj. *vidi* i *badava* 2. i *syn. ondje*, *kao bez koristi*.

lācman, *m.* *der Lieutenant*, *subventurio*. Rj. *vidi* *poručik i lajtnan*, *od čega je postalo lacmanu pre-njestiče se glasovi j v, i slirši se u č*. *Dogje u laći u selu Smiljanu lacmanu Nikoli Borojeviću jedan starac*. Rj. 785b.

lācmanov, *adj.* Rj. *što pripada lacmanu*.

lācmanovica, *f.* Rj. *ženka lacmanova*.

lācmanškī, *adj.* Rj. *što pripada lacmanima ili lacmanu kojemu god*.

lācūh, *lacūha*, *m.* (u *Risnu*) *odsječena loza* *sa nekoliko grozda* *na njoj*, *ein Weinreis mit Trauben*, *sarmentum cum uvis*. Rj. *riječi s takim nast.* *kod goljuh*.

lād, *m. vidi* *blad*. Rj.

lāda, *f. akc.* Rj. XXIX. — *Tako mi Lade i Vlade i devet sjemena!* Rj. 67a. *isp.* *lada*, *Lado*.

lāda, *f.*: *Penje mu gaće stara lada*. *DPostl.* 94. — *laha*, u *Stulica žena* *svome mužu*; *prvi je slog* *kratak*, *jer i u rukopisu i u Stulica* *stoje dva d. XIII. isp.* *Lada*, 2 *ladan*, *lādo*.

lādak, *lātka*, *m. vidi* *hladak*: *Na pendžeru na dehelom lātka*. Rj.

1. **lādan**, *lādna*, *adj. vidi* *hladan*. Rj.

2. **ladan**, *m.*: *Puni mi*, *puni ladane!* *Dogji mi*, *dogji*, *dragano*, u *moju bašču zelenu*. *Herz.* 236. *isp.* *lala*.

lādānje, *n. verbal.* *od lacati*. Rj.

lādātī, *lādām*, *v. impf.* — 1) (u *Hrv.* oko *Karlova*) *djevojke* *kršćanske* *nakićene* *vijenčima* *idu po selima* *uoči* *Gjurgjeva dne*, a u *varoši* *na Gjurgjev dan* *ujutru* *od kuće do kuće* i *pjevaju*. Rj. *isp.* *ladavica*, *lādo*, *lādo le*, *ladom*. — 2) (u *C. G.*) *vidi* *vladati*. Rj. *otpalu sprjeda v. isp.* *Lah*, *lahinja*, *sa se*, *refleks.*: *No se ladaj*, *kako tebi drago*. *Npj.* 5, 87. *Ladajmo se*, *da više duramo*, a *vidimo*, *na mrijet'* *hoćemo* 5, 112. *vidi* *vladati se*.

lādavica, *f.* *djevojka* *koja lada*, *cf.* *ladati* 1. Rj.

lādētina, *f.* (u *Hrv.*) *die Sulze*, *gelatum*, *coagulum*, *cf.* *ladetine*. Rj. *vidi* *hladetina*.

lādika, *m. vidi* *vladika*, *kojoj je riječi otpalo v*, *kao u* *ladati* 2 (*vladati*), *Lah* (*Vlah*). — *Poslušajte* *ladiku* *Danila*, *Dubovičke iskopāše* *Turke*. *Npj.* 5, 84.

lādītī, *lādum*, *vidi* *hladiti*. Rj.

ladu . . . (hladu . . .) Rj

Lado, sadno se u pjesmama priprijeva, n. p.: Gloda . . . od malena Lado! Lado! od malena do go-
ma Lado! Lado! Rj. isp. Lada, lada, ladati, Lado le.

Lado le, priprijeva se u pjesmama: Gjuragj kosi
p. pobjrgju, Lado le mile (u Rj. 200b ima: ladole
mle! Gjuragju legjea dodijala, Oj Lado! oj! Rj. isp.
Lada, lada, Lado.

ladolež, m. vidi hladolež. Rj.

ladom, priprijeva se u pjesmama: Gradila, tedenom,
bela vila, oj ladom! Na tem gradu, tedenom, troja
vrata, oj Ladom! Koja vrata, tedenom, u krs zlatna,
oj ladom! i t. d. Živ. 13. isp. Lada, lada, ladati,
Lado, Lado le.

ladov . . . vidi hladov . . . Rj.

1. läl, * m. vidi razgovor: Vino piše a lif
prodise. Da se malo lufa premetemo. Rj.

2. läf, m. u C. G. mjesto läv: U boju su kako i
lofori. Npj. 5, 166. S njime idu mnogi Crnogorci,
sokolovi laji odabrani. 5, 332. Nije šala grada osvojiti,
ni onake lafe savladati. 5, 376.

lägaan, adj. vidi lagahan. Rj.

lagárko, adr. ake, od M. Gj. Miličevića, dem. od
lägáno. — Knez opazi Vuka da još lagacko kleca od
stupnja na stupanj da ne bi pao. Mil. 280. Momak
lagacko prigje iza legja ka Dudiji. Zim. 122. isp.
polagaćice.

lägaćak, lägaćka, adj. dem. od lagan. Rj. upravo
je dem. od lak 1. vidi i lagahan, i syn. ondje.

lägahan, lägahna, adj. (u Dubr. i u Boči) leicht,
leris, cf. lagan: Ako sam malen, premalen, mome
sam konju lagahan. Da tražimo lagahne čime. Rj.
dem. od lak 1. što nije teško nositi, vidi i lagan, lagun,
lagaćak, lagušan. — takva dem. kod grubahan.

lägala, lägälä, n. pl. Lügenwerkzeug, die Lügen-
mittel, instrumenta mendacii: Ostala su mi lägala u
selu, nego daj mi kola i volove da ih donesem, pa
ću ti onda lagati koliko ti drago (pripovijedaju da
je nekaki laža odgovorio caru, kad mu je car rekao:
kad se tako ljudi tuže da mnogo lažeš, dede da vidim
možeš li meni što slagati. I car mu dao, te tako i
njega prevarih. Rj. sprave za laganje, oruđe kojim se
laže.

lägan, adj. leicht, leris. Rj. dem. od lak 1. takva
dem. kod mlagjan. vidi lagahan, i syn. ondje, što
nije teško nositi. — Kad dogjoše na to more sinje
i sedoše na lagane lagje. Npj. 1, 556. Skočise na
noge lagane. 3, 5.

lägáno, leise, leniter. Rj. ne brzo. dem. lagacko.
što je lägano ono je i kao brzo, u lägáno baš je su-
protno: ne brzo. isp. lako polako, najlak, polagano,
polako, ponajlak. — Kad magarac uz brdo ide, la-
gano ide: ali kad se okrene niz brdo, sve se premeće.
Posl. 118.

lägáuju, n. das Lügen. to mentiri, mendacia. Rj.
verb. od lagati. radnja kojom laže: Vilino sito,
nekakva trava, koja kad se nosi nza se, ne mogu
čovjeku nauditi neprijateljli osobito laganjem i opa-
danjem. Rj. 62a.

lägárije, f. pl. die Lügen, mendacia. Rj. laži. —
za ust. isp. ništarija, petljarija, šljeparija, tričarija

lägati, läžem, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-lagati,
iz. na-, nad-, ob-, po-, pri-, pro-, s-, za-; v. impf.
slož. do-lagivati, nad-, ob-, po-, u- (se), za-. dem. la-
giti. — 1) lügen, mentiri. Rj. lagati komu i lagati
koju. — Onda čoso počne kojesta lagati, oravno onamo,
u kad se već izlaže i umori, onda . . . Npr. 160. Laže
i kad se Bogu moli. Posl. 165. Lazo laže, a Mato
naže. 165. Ne valja šarati, jere čemo umrijeti. (Ša-
rati ovdje znači lagati). 196. Tako pokajnice za mnóm
do vijeka ne lagale! . . . u rodu niko ništa ne učinio
što bi valjalo hvaliti, nego pokajnice sve da bi la-
gale). 308. Nas lagati, mi polagujemo . . . Onaj laže,
koji meni kaže, onaj laže, a ja polagujem. Npj. 2, 60.

Sam ti kažeš, da ti jarno lažeš. 4, 370. No je Gjoko
očigledna kurva, što te laže, te ti blago mam, panjka
raju svome gospodaru. 4, 493. Ili laže naočiglede,
ili ne razumije. Nov. Srb. 1817, 639. Ali laže sebi u
oči, mjesto da prizna svoje bezakonje. Ps. 36, 2. La-
skahu mu ustima svojima, i jezikom svojim lagahu
mu. 78, 36. — 2) na koga, čučen verleidnen, mentiri
in quem. Rj. vidi bijediti, i syn. ondje. — Da ne
lažu jedan na drugoga. Danica 4, 5. Na mene lažu
i opadaju me. Odbr. od ruž. 14.

lägiti, gím, dem. od lagati. Rj.

läjljč, (u Hrv.) comp. od lako mjesto lakše. Rj.
vidi laglji.

läglji, adj. comp. od lak. — Mjesto läkši govori
se i läglji. Obl. 45.

lägüm, * m. — 1) die Mine, cuniculus: potkopati
ili podmetnuti lagum, eine Mine anlegen, euniculum
ago, cf. tavnik: Pod Turke je lagum potkopala, i na
lagum Turke namamila, kad lagumu živu vatru dade.
Rj. prokop ispod zemlje. — Nas će Turci lagumom
dignuti. Npj. 2, 503. Zapale lagum pod mostom, koji
ga svega raznese. Žitije 51. — 2) (u Srijemu) u brdu
iskopan podrum za vino, Art Keller, cellae genus. Rj.

lägümdžija, * m. der Minirer, eunicularius. Rj.
koji lagum potkopava.

lägün, adj. (u Here.) vidi lagahan. Rj. i syn. ondje.

lägüšan, lägüšna, adj. dem. od lagum. Rj. vidi
lagahan, i syn. ondje. — za nast. isp. majušan, ta-
mušan; göjüšan (nije li i ovdje ake, gojüšan?).

lägja, f. das Schiff, navis. Rj. gen. pl. lägji i lägjä.
Obl. 21. dem. lagjica, uugu, lagjurina. vidi brod 3,
i syn. ondje. — lagju može biti: brodarica, čam, du-
vanica, filuga, hrastovača, krilaš 2, lončarica, ribrvat,
novica, pram, prijedoh, oranica, oršenica, ribarica,
šajka, šiklja, vinarica, žitara, žitarica. — Voziti na
lagji, cf. veslati. Rj. 70a. Zavesti lagju. Rj. 165b.
Zamanica, pomoć konjma ili ljudma koji lagje vuku.
Rj. 182b. Otišla lagja na zaus; uhvatio zaus lagju.
Rj. 200a. Kerep, 1) skela od više lagju svezanijeh
(ükerepljenijeh), 2) dno ili lagju na kojoj stoji vode-
nica. Rj. 268b. Nasaditi, nasagjivuti lagju. Rj. 405a.
Nasadila se, nasagjivala se lagju. Rj. 405a. Nasjeda,
nasjede lagju. Rj. 406a. Nasukalu se lagju, t. j. na-
sadila se, nasjela. Rj. 408a. Natisnuti lagju na vodu.
Rj. 408b. Plavi se lagju. Rj. 505a. Razbilu se lagju.
Rj. 628a. Drino vodo, što s' se ponijela? . . . donijela
od merđžuna lagju, i u lagji momće Biograče. Npj.
1, 316. Vozar kaza orahoroj lagji, lagju kaza stu-
denoj vodici. 1, 324. Sava vozi drvlje i kamenje, a
Morava od oraha lagju. 1, 114. Kad dogjoše na to
more sinje i sedoše na lagane lagje . . . 1, 556. A
jadima ustarila lagju, niko ne mož' da otisne lagje . . .
Ode lagju morem plivajući. 1, 557. Ti otisni na du-
bljine lagju. 3, 348. Pogradiću orahove šajke, šajke
lake, orahove lagje. 4, 238. To izreče, na noge skoćio,
i u ernu lagju uskoćio. 5, 415. Do Zvornika idu po
njoj (po Drini) lagje dosta velike. Danica 2, 34. Voj-
ničke lagje, kolike je god Dunav mogao nositi. Miloš
35. On u jutru rano sedne u lagju, i pobegne u
Zemun. 41. Most, koji je bio na lagjama. Žitije. 39.
Trećina lagji propade. Otkriv. 8, 9. Svi gospodari od
lagji, i sav narod u lagjama, i lagjari . . . vikahn. 18, 17.

lägjan, adj. vidi hlagjan. Rj.

lägjar, lägjara, m. der Schiffer, nauta. Rj. vidi
brodar 2, hajoš. — Jarmenica, ono drvo što u lagjara
stoji preko prsiju kad vuku lagju. Rj. 247b. Posla
Hiram na tujem lagjama sluge svoje, lagjare vješte
moru. Car. 1, 9, 27.

lägjärev, lägjärov, a, o. Rj. što pripada lagjaru.

lägjärski, adj. Ri. što pripada lagjarimu ili la-
gjaru kojemu god. — (Zbirka) lagjarskih riječi. Rad
9, 196.

lägjenî, adj. n. p. trošak, jedek, zum Schiffe ge-

hörig, navalis. Rj. što pripada lagji, lagjuma. isp. lagjin.

lagjenje, *n. vidi* hlagjenje. Rj.

lagjica (lagjica), *f. das Schifflein, navicula*. Rj. dem. od lagja. isp. lajdica. — Vrket, malu lagjica. Rj. 76a. Ribarica, lagjica s koje se riba hvata. Rj. 649a.

lagjin, *adj. što pripada lagji*. — Troje mi je čudno . . . put lagjin posred mora. Prič. 30, 19. isp. lagjeni.

lagjürina, *f. augm. od lagja*. Rj. — takva augm. kod baburina.

Läh, Läha, *m. u C. G. mjesto Vlah, izguhivši sprijeđa v. isp.* Lahinja, ladati, ladika, lat, i t. d. — To su Lasi na Boga gledali. Rj. 322a. Da na vlaško plemo udarimo . . . s tijem bismo lake uplašili. Npj. 5, 420 (s? tijem).

Lähinja, *f. u C. G. mjesto Vlähinja*. — Što će njemu Lahinje skupiti i dognati maslo na toware. Npj. 5, 501. isp. Lah.

lahörenje, *n. verb. od lahoriti. rudnja kojom vjetar lahoriti. vidi* lavdrjenje.

lahöriti, *rím, v. impf. vidi* lavdriti. vjetar lahoriti, kad pirku. — Šuglasno s glasi u slovenskim jezicima h: lavdriti (v mjesto h). Korijeni 24.

lähjanje, *n. Rj. verb. od* lajati. isp. lavež. — 1) rudnja kojom laje *n. p. pas* (das Bellen, latratus. Rj.). — 2) rudnja kojom tko laje (schimpflich für Reden, gannitis. Rj.).

läjati, *jém, v. impf. Rj. v. pf. lämuti; v. pf. slož. do-lajati, iz-, nad-, ob-, od-, raz-(se), zä-*. — 1) bellen, latro. Rj. — Nije onjeje vuka, za kojim psi ne laju. Posl. 216. Pas i na zvijezde laje. 246. Što pas laje, vjetar nosi. 359. Kera laje, švaler hleba daje, ja nuz keru, a švaler na deru: »Šibe, kerče! ne laj na švalerče.« Npj. 1, 632. Viju vuci na Terezijama, sa Tatinea laješe lisica. 4, 176. — 2) schimpflich für Reden, gannire: sve laje za njim koješta; šta laješ; ne laj (hult's Maul). Rj. kaže se s pokudom za čeljude u koga je za jezik. — Ko na zvijezde laje, ispašće mu zubi. Posl. 149.

läjav, *adj. der eine böse Zunge hat, böszüngig, qui linguac acerbae et immodice liberat* est, cf. jezicán; Lujavoj seki celivi rijetki (Posl. 165). Rj. kaže se za čeljude zla jezika, koje laje za drugima koješta; i za psco koje rado laje. — Lajava kučka selo učuva. Posl. 165. Lajav (jezik) što više zbori, manje se mori. 165. Opasala se jezikom kao kuja repom. (Reče se za lajavo žensko). 240.

läjavac, läjävca, *m. (u Boei) čovjek zla jezika, Mensch der eine böse Zunge hat, homo linguac acerbae et immodice liberat*. Rj. lajav čovjek.

läjavica, *f. žensko zla jezika, Fruenzimmer das eine böse Zunge hat, mulier linguac acerbae et immodice liberat*. Rj. lajavu ženska glavu.

läjdica, *f. (u Hrv. u kščana) vidi* čnuk 1. Rj. i syn. ondje. — mjesto lagjica od star. ladjica, ladjica s premetnutim glusovima. isp. lagja (ΛΑΓΓΙΑ). Korijeni 13.

läjtman, *m. vidi* laćman, poručik. — A podviknu Pavle kapetane . . . On i lajtman ate otiskoše. HNpj. 4, 147.

läk, läka (*comp. läkši*). Rj. *adj. comp. i* läglji. Obl. 45. — 1) leicht (zu tragen), levis: lak je ispod kape, t. j. slaba razuma. Rj. što nije teško nositi. dem. lagučak, lagan, lagahan, lagun, lagušan, lak (od ΛΑΓΓΗΣ). Korijeni 19. — Mijesi mi lake brašnenike. Rj. 41a. Devojka uzme najlakši sanduk. Npr. 142. Bi se na srebrnoj pari obrnuo. (Kad se za koga hoće da kaže da je lak i okretan). Posl. 14. Devetoga (mjeseca) biće joj lakše. (Kaže se bolesljivoj ženi za koju se misli da je trudna). 58. Lako kao pero. 165. Lakši od pera, — od pluta. DPosl. 53. Posla care dva laku ulaka. Npj. 1, 158. I nudnicu laku ostaviše, a nadnica po jednu aspricu. 2, 206. Za lako se upitaše zdravlje.

2, 286. On mi pušta lakoga telalu. 3, 324. Sakupiše petnaest stotina luka pješca i brza konjika. 4, 506. Četiri regemete lakih konjika. Žitije 39. Četiri topa lake artilerije. 68. Lakši od orlova bijahu. Sam. II. 1, 23. Asailo bijaše lak nu nogu kao srna u polju. 2, 18. adv. Koliko ga je lako udario, tri mu zuba u grlo sasuo. Npj. 2, 143. amo ida u ori prinjeri (isp. lägāno): Lako polako ide se u daleko. DPosl. 53. Lak' polako, jedinice Fato! Here. 17. Lak' polako, dijete Jovane! 212. — 2) leicht (zu thun), facilis. Rj. što nije teško činiti, vidi läsan. Lako će biti i to. Npr. 67. Lakše je vjerovati nego ići te pitati. Posl. 166. Na Deligradu je već lakše bilo. Miloš 10. Kad bi za Srpska ustu bilo lakše ljek nego lijek . . . zaista bi to narod tako zadržao. Pis. 19. Da napomenem najlakše (načine) t. j. najočevidnije, koji se mogu razumjeti bez mnogoga razmišljanja. Rad 1, 110. adv.: Onda ćemo lako za glavare. Npj. 1, 488. Samo da je lakše bežati. Miloš 99. Šta si nam učinio? lako je mogao ko od naroda ovoga leći s tvojom ženom. Mojs. I. 26, 10.

Läka, *m. (ist.) vidi* Lako. Rj. hyp. od Lazar, voc. Läko. vidi i Laketa.

läka, *f. (u C. G.) kao* prodo, koja nije vrlo ugnuta; govori se i *vlaka*: Tomanović uz hajdučke lake. Rj. — isp. ladati, Lahinja, lah, i t. d. mjesto vladati, Vlahinja, vlat i t. d.

läkar, läkca, *m. (u C. G.) der Leichtfuss, homo vdox, cf. lakić*: (čjegov) bješe lakca i bojnika. Rj. čovjek lak, lak na nogu.

läkat, läkta, *m. (pl. gen. lakätä)*. — 1) der Ellbogen, cubitus: okrenuti kome lakat. Rj. u ruke. vidi laktaća. — Ulaktiti koga, t. j. svezati mu po laktovima ruke naopak. Rj. 778b. U sobi jedan čovek od koljena u gvozdje zakovat i ruke do lakuta zakovate obje. Npr. 195. Kroz čakšire propala koljena, kroz rukave propali laktovi. Npj. 3, 94. Teško onima koji siju nzglavlja pod sve laktove. Jezek. 13, 18. — 2) die Elle, ulna: trista lakata (n. p. propao u zemljin): Nekom dukat nekom svite lakat. Rj. mjera za dužinu, vidi aršin, endžer, rif. — Puče crna zemlja po tri lakta. Npj. 2, 5. Zatočnik po imenu Golijat iz Gata, visok šest lakuta i ped. Sam. I. 17, 4. Dubina nniivaoniei od vrha do dna nad stupcem bijaše s lakta. Car. I. 7, 31. — 3) (u C. G.) cf. čeralica. Rj. — Čeralica (u G. G.) igra, kao u Srbiji klis, samo se baca s konja, koji se zove čeralica, palica lakat, a klis šticića. Rj. 759b.

Läketa, *m. hyp. od* Lazar. Rj. — takva hyp. kod Bajčeta.

läkić, lakića, *m. vidi* lakac: Sve läkiće momke neženjene, koji mogu stići i uteći. Rj. čovjek lak, lak na nogu.

läknuti, läknē, *v. pf. vidi* lánuti, odlaknuti. — Da i nama lakne od aga i spaljija. Zlos. 171.

Läko, *m. (juž.) hyp. od* Lazar. Rj. La-ko, gen. Läka, voc. Läko. vidi Laka, Laketa. — Pogibe mi Lako i Blagoje. Npj. 4, 142. takva hyp. kod Däko.

läköca, *f. — 1) die Leichtigkeit, levitas*. Rj. vidi lakota, lakost, osobinu onogu što je läko, lägano. isp. lasnoća, i syn. ondje. — 2) čanut čovjek, der Ange-schossene, non sanissimac mentis. Rj. isp. Lak je ispod kape (prazne glave). Posl. 165.

läkom, *adj. Rj. vidi* lakoman. — 1) habssüchtig, avarus: Lakom hajduk bješe na dukate. Rj. vidi pohlan, pohlepan, popašan. isp. gramzljiv. — Koji zi su lakomni na blago. Rj. 209a. Lakoma kročka ne može piplica izvesti. Posl. 165. Lakome su oči prenia pogaci. 165. Lakom dvaš plaća. DPosl. 53. Postaše lakomni na vlast i samostalnost. DM. 133. — 2) svrdao, t. j. oštar kojim se lasno vrti, kao da sam ide. Rj.

Läkom, (u Boei) umalo, beinahe, haud multum ab-fuit. Rj. adv. vidi malo 2 (i syn. ondje). isp. skoro 3, gotovo. upravo je instrum. jednine žen. roda od läk,

u trećem se, *der drittel*, za oblik isp. jednom, drugi i trećom. — Ona tri doma i teke dogje, izbi žve i maško mrtvo i lakom glavom ne daše. Npr. 213 u u. *die glaver na d'ude*; i malo glavom ne d'ude).

lakomae, *lākōmāa* (*lakōmāe*, *lakōmāe*, *m.* — 1) *der Habsuchtige*, *avarus*: U lakomae tri toboga. Ni u lakomae ni u njere ni u psa vjere, Rj. *lakom čovjek*, *augm.* *lakomčina*. 2) u valjaonici od drveta kao veliki lijevak, u koji voda teče ozgo žlijebom (kao lakomicom u badanj u iz njega dolje u kacu u kojoj su čebeta koja se valjaju, *Art Rinne in der Walkmühle, carnalis genus*, cf. *lakomica*, Rj. — 3) u *Hrv. se u nekim krajevima četvrtak prije poklada (katoličkih) zove lakomac* (i lakomi ili tusti četvrtak; isp. pretili četvrtak, Iveković).

lakoman, *lākōmna*, *adj.* *vidi* lakom. — Koji zi su lakomni na blago. Rj. 209a.

lakomčina, *m. augm.* od *lakomae*, Rj.

lakomica, *f.* Rj. *augm.* *lakomičina*. — 1) *Habsuchtige*, *arara*, Rj. *lakoma ženska glava*. — 2) žlijeb, što njim teče voda u badanj (u Jadru), *die Rinne carnalis*, Rj. *isp.* *lakomae* 2. — 3) (u Crmna) *vidi* lijevak, Rj. *ono na što se u. p. vino uljeva u bocu*, *vidi* i lijev, prija, špijerlica, špirlica. — 4) vrh u ranika, cf. nokat 2. Rj.

lakomičina, *m. augm.* od *lakomica*, Rj. *bez sumnje je riječ ženskoga roda, u m. pogrješka stamparska, i u Osnovama 153 nahodi se riječ ova pod natpisom: u ženskih*.

lakomislen, *adj.* *lako-mislen*, u kojega su lake misli, koji ne promisli sve dobro; *leichtsinnig*, *isp.* *lakomun*. — *adv.* *Ima posugja koje se lakomisleno ne raznosi*, Megj. 10.

lakomislenost, *lakōmislenosti*, *f.* *osobina onoga koji je lakomislen; der Leichtsinne, animi levitas*, *isp.* *lakomunost*. — O zenidbi nije govorio od kake *lakomislenosti*, Mil. 14.

lakomiti se, *mfm* se, *v. r.* *impf.* na što, *habsüchtig sein, avaritia ducor*, Rj. *biti lakom na što*, *v. pf. slož.* *polakomiti se, slakomiti se*. — *Na tuje se ne lakomi*, Npj. 1, 137. *Ako se lakomiš na blago, biće blaga i tebi i Janku*, 3, 373.

lakomljenje, *n. das Habsüchtigsein, die Habsucht, avaritia*, Rj. *verb.* od *lakomiti se*, *radnja* *kojom se tko lakomi na što*.

lakomnost, *lakōmnosti*, *f.* *osobina onoga koji je lakom*, *vidi* lakomstvo. — *Za bezakonje lakomosti njegove razgnjevi se*, Is. 57, 17.

lakomstvo, *n. die Habsucht, avaritia*, Rj. *vidi* lakomost. — Koji mrzi na lakomstvo, živjeće dugo. Prič. 28, 16. Sveštenik nabraja svakojake prijevare... duha idolopoklonstva i svakoga lakomstva na komatu, DP. 184.

Lakouski, *adj.* što pripada Lakōnima; *λακωνός, lakōnisch*. — *adv.* *Odgovori mi starac lakouski*, Zim. 178.

lakosrd, *adj.* *lako-srd*, koji se lako rasrdi. — Ali su u ovom pitanju narodi veoma *lakosrdi*, i često nepravedni jedan prema drugome, Zlos. 54.

lakost, *lakosti*, *lakōta*, *f.* *levitas, facilitas, agilitas*, Stulli. — Nesta mi snage, nesta *lakosti*, Zlos. 290. *Odmah osetin neku lakotu na sreću*, Megj. 95. *vidi* lakoća.

lakomuan, *lakōmna*, *adj.* *lako-unian*, *laku unia*, *isp.* *lakomislen*. — *potvrda u inčivci*.

lakomunost, *lakōmnosti*, *f.* *osobina onoga koji je lakoman*. — I'pornost ni *lakomunost* ni pakost nikad se ne moguće na njemu opaziti, Prip. bibl. 113. *isp.* *lakomislenost*.

lakovjeran, *lakōvjerna*, *adj.* *lako-vjeran*, koji sve lako vjeruje; *leichtgläubig, credulus*. — Stan' Srdare, *lakovjeran* li si! Šćep. mal. 10. *lakva adj.* kod bezvjeran.

lakrdija, *f.* *die Tändelei, nugae*: A šta ću ti duljit' lakrdiju, Rj. *Lakrdija*, ovdje znači beseda, Npj. 1, 4,

350. *po tumačenju Njemačkom i Latinskom lakrdija je što besposlica 2, trice*. — Tada njemu ona pravo kaže: »Ijubise me dva pašina sina... i još neki, sve za suvo zlato, sve sam blago sobom donijela, i sviće čedo pod pojasom.« Kada Haso začu *lakrdije*, Hasan agi vrlo mučno bilo, Here. 87.

lakrdijaš, *lakrdijāša*, *m. der Spassvogel, jocosus*, Rj. *koji rado lakrdiše*, *zbija šalae*, *isp.* *šalae*, i *syn.* *ondje*. — *riječi s takim nast. kod bradaš*.

lakrdišanje, *n. vid* šaljenje, Rj.

lakrdišati, *lakrdišēm*, *v. impf.* *vidi* šaliti se, Rj. **lakšanje**, *n. verb.* od *lakšati*, *radnja* *kojom tko lakša kome što*.

lakšati, *lakšām*, *v. imp.* *levare, moderare, facilem reddere*, Stulli. *činiti da bude (kome) što lakše, lako*, *v. pf. slož.* *ob-lakšati*, *od-*, *o-*, *u-*, *v. impf. slož.* *ob-lakšavati*.

laktača, *f.* *vidi* lakat I. — Pogodi jednoga čobanina u desnu ruku, i odere mu kožu s *laktače*, Zim. 85. *za nast.* *isp.* *ajgrača*.

lāl*, *adj.* *indecl.* cf. al: *Kupicu ti lal papuče*, Rj. *ručičast*, i *syn.* *kod il**.

lāla*, *n.* Rj.: *lāle**, *f. pl.* *ponajviše u pjesmama: lule i veziri*: Turci braće lule i veziri. *Lule* šćahu biti Bugarina. Bude njega lule i vojvode, Rj. učitelj, odgojitelj. Car (Turški) tako zove sve svoje dvorske a i druge službenike. Tako i vezir zove svoje, HNpj. 4, 698. *Lulo moja*, Gijino paša stari! mojijem ćeš carstvom upravljati, Npj. 5, 354.

lāle*, *n.* *Tulpe, tulipa*, Rj. *tulipau*, *crvjet*, i svaki nakit oko ženske glave, na kapi, obično umjetno dvijeće, HNpj. 4, 698. — *Lijepu ti djevojku vidjesmo! Za glavom joj od bisera lule*, Npj. 1, 299. *isp.* U meani tri devojke... trećoj ime Gondzelule, I, 454.

Lāle, *m.* muški nadimak Rj. *uke. takar* u *nom. u C. G.*; *druglje u nom.* *Lāle*, *gen.* *Lāla*, *roc.* *Lāle*. — Osn. 51. *isp.* i *Post.* XXXI. *Lule* Drekalović, Npj. 5, 531.

lālaka, *f.* *vidi* čeljust 1, vilica, *die Kinnlade, maxilla*. — Čeljust... u jedini je što i vilica ili lālaka, ARj. 932b. *Lālaka* (*maxilla*; *osn. nezna.*, kor. *nezn.*) Nema u Vuka, ali se govori oko Zagreba, Osn. 270. *govori se oko Zagreba s uke. lālaka*, Iveković.

lalom, *pripjereva se u pjemi nu babinama*: Kolalom lalom ko mu otac beše? Kolalom lalom ko mu deda beše? i t. d. Rj. 10a. *isp.* *kolalom*.

lāna, *f.* (u C. G.) *vidi* pavta, n. p. na pušci: Puško moja... hoću tebe divno opraviti a srebrne lāne udariti, Rj. *vidi* i grivna 3, karika, lima 2, pafta. — O ramenu zelenu latinku, na njoj devet srebrnijeh lāna, Npj. 4, 325. *riječ tuja*, Osn. 101.

Lāmēuka, *f.* ime žensko, Rj. *imena s takim nast. kod Drenka*.

lāmpa, *f.* (*gen. pl.* *lāmpā*), *die Lampe, λαμπάς (λαμπάδος)*, *vidi* fenjer, fenjer-vidjelica, vidjelica. — Kad preda mnom gori *lāmpa*, Zim. 352.

lāmpin, *adj.* što pripada *lāmpi*. — Ja ne vidim ni dokle dopire *lāmpina svetlost*, Zim. 352.

lān, *m. der Lein, linum*, cf. *četen*, Rj. *vidi* i keten. — *lan može biti*: funtaš, jarik, okaš, ozimae. — Bogorodičin lan, divlji lan, Rj. 34a (*biljka*). Ogreb, ono što ostaje na ograblu kad se ograblje kudjelja ili lan, Rj. 438a. *Ručica* kugjelje ili lanu, Rj. 658b. *Trliti lan*, t. j. trti ga, (kao kudjelja što se nabija), Rj. 749b. *Baba bali grebla lan*, da joj zaman progje dan, *Post.* 10. *Trlu baba lan*, da je progje dan. 321. *Caruje kao pas na pozderu*, (O)bično se pred kućama nabija kugjelja ili lan, pa psi leže na pozderu, 343.

lānac, *lānca*, *m.* (*pl.* *lānci*, *lānāci*) (u vojv.) Rj. *dem. knučić*. — 1) *die Kette, catena*, cf. *sindžir*, *verige*, Rj. — Koji donese *lānac* da se devet puta obavije oko naše kuće, onoga ću ženiti... Starija braća

donela po lanac koji se nije mogao ni jedan put omotati oko kuće. Npr. 62. Izvadi iz nje (iz kutije) zlatan lanac. 63. Tu je bila strašna lupa, vika, zreka lanuca. 63. Da svežu careve njihove u lanac. Ps. 149, 8. — 2) lanac zemlje, das Joch, jugerum, cf. jutro, dan. Rj. i syn. kod jutro II.

lanad, f. (coll.) die Rehkälber, pulli capreae. Rj. sing. lané, srúce.

lančić, m. dem. od lanac. Rj. *vidi* sindžirić, verižica. — Otelá si mi srce jednijem okom svojim i jednijem lančićem s grla svojega. Pjes. nad pjes. 4, 9.

landanje, n. Rj. *verb.* od landati. — 1) radnja kojom tko landa (kojekuda) (das Schlendern, obambulatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko landa jezikom (das Klatschen, garritus. Rj.).

landarānje, n. das Klatschen, garritus. Rj. *verb.* od landarati. radnja kojom tko landura n. p. jezikom.

landarati, rām, v. *impf.* n. p. jezikom, klatschen. garrío. Rj. *vidi* landati 2. šandarati, šandati; i syn. kod blebetati.

landati, dām, v. *impf.* — 1) umherschlendern, obambulo. Rj. *vidi* basati, i syn. ondje. v. pf. slož. izlandati se, ulandati se. — 2) jezikom, klatschen, garrío. Rj. *vidi* landarati, šandati, šandarati, i syn. kod blebetati. v. pf. slož. izlandati, izlandati se. — Hlapimuha, kaže se čovjeku vjetrenjaku, koji mnogo landa jezikom (i misli se na psa kad hvata muhe?). Rj. 805a.

landav, *adj.* koji landa jezikom, klatschhaft, garrulus. Rj. *vidi* brbljav, i syn. ondje. *isp.* lajav.

landište, n. (u C. G.) *vidi* plandište: Uljegle su ovice u landište. Rj. mjesto gdje se stoku oko podne skloni od sunca. — plandište: i bez p: landište (osn. u pludne, t. j. podne; glasovi premješteni). Osn. 353. *vidi* i plandovište. riječi s tukim nast. kod danište.

landra, f. (u Srijemu) ona tanka kožica na salu, die Schmerzhaut, membrana adipis. U landri se salo suši. Rj. riječ tugja. Osn. 106.

lané, laneta, n. das Rehkahl, vitulus capreae, hirculus. Rj. *vidi* od srne. *vidi* srúce. coll. lanad. — Kao lané. (Reče se za zdravo malo dijete). Posl. 132.

lanen, *adj.* Flaech-, lincus. Rj. što pripada lanu. *vidi* četenov, ketenov. — Služaše u oplečku lancenom. Sam. II. 2, 18. Čovjek s užem lanenijem u ruci i s trskom mjeracom. Jezek. 40, 3.

lani (láni), (juž.) voriges Jahr, unno clupso: kako onda i lani. Rj. *vidi* lanih, lanik. — Tu i tutilo, cf. lani (kako onda i lani). Rj. 757a. Kako onda i lani. (Kako je ostalo onda tako stoji danas). Posl. 126. Ja sam još od lani sastavljao koješta za drugu Srpsku gramatiku. Rj. XIV. lani (tamna postanja). Da je lani lokativ od osnove na i, potvrguje onom lani. Osn. 312. *isp.* onomlani, preklani, šalapa onom lanih.

lanih, (u C. G.) *vidi* lani. Rj. *vidi* i lanik. — Šalapa onom lanih, (u C. G.) prije tri godine. Rj. 833a.

lanik, mjesto lanih, u krajevima gdje se u govoru h pretvara u k. Da l' ne znate, što je lanik bilo, kad posječe na Grahovac vojsku? Npj. 5, 524.

lanište, n. Acker auf dem einst Flaech gebaut war, ager olim lino consitus. Rj. mjesto gdje je lan bio posijan. *vidi* četenište, ketenište. — riječi s tukim nast. kod duvanište.

1. **lanuti**, lanēm, v. *pf.* einmal bellén, adlatro. Rj. kao zalajati. v. *impf.* lajati. — u prenesenom smislu: A kad lané puška u gomili, pobiće se ljuti Kolašinci. Npj. 4, 323.

2. **lanuti**, lanē, v. *pf.* leichter werden, lenius est: sad mi je lunulo malo. cf. odlahnuti. Rj. *vidi* i lanknuti, odlanuti, odlaknuti. kad kome bude lakše, n. p. bolesnu. od korijena od kojega je lāk, lagan, slahak.

lanjski, *adj.* vorjährig, anni superioris: Prošao kao lanjski snijeg. Rj. što je od lani. Ja sam lanjski i onomlanjski. (Kazao vrabac kad su ga pitali kako

će prezimiti). 110. Kupi klasje po lanjskom strništu. 164. Jedva ove godine ostanu u lanjskim granicama. Miloš 17. Od lanjske svečane sjednice do današnje. Rad 13, 167.

láp, m. gipka zemlja u ritu, wasseriger Boden, terra humida. Rj.

lápácke, f. pl. u vodenice prekaje one daske na kolu što udaraju u vodu. Lápucke su pribijene za motoruge. Rj. za postanje *isp.* lapatke.

lápátke, f. pl. (u Dubr.) *vidi* burag. Rj. *izludac* u žirvinčetu. *vidi* i govnyak, skemba. *lápátke* (burag), upravo će biti listovi u njemu). Korijeni 176. *lápátke* (osn. u star. МАПѢТЪ; postanjem će biti ista riječ, samo sa e mjesto i: *lápátke*). Osn. 301.

lápátljiv, *adj.* (u Srijemu) *vidi* govorljiv. Rj. *isp.* landav, i syn. ondje. — Značenje (korijenu) udarati, lupati: *lápátljiv* (govorljiv). Miklošić v. *grl.* gram. 2, 227 misli da je sprijeda otpalo h. Korijeni 176.

lápavica, f. Regen und Schnee durch ewander, pluviac nivibus mixtae, cf. alavza. Rj. *stina* kiša sa snijegom. *vidi* i bjelokapac, klapavica, lauža, slōta, susnježica. — Kad je mećava ili *lápavica*, rekne se: Kao noći kijameta. Pis. 41. — Značenje (korijenu) teći, padati: tako može biti da je izgubivši sprijeda h: *lápavica* (*isp.* klapavica). Korijeni 222.

lápimuha, f. *vidi* hlapimuha. Rj.

1. **lápiti**, pām, *vidi* hlápiti. Rj.

2. **lápiti**, pām, v. *impf.* verdunsten, evanesco. Rj. *vidi* vjetriti 1. v. *pf.* slož. izlápiti. — Značenje (korijenu) prelazi u izvjetriti: tako će biti izgubivši h: *lápiti*, izlápiti. Korijeni 222. *vidi* hlápiti.

lápļņņje, n. das Verdunsten, evanescente. Rj. *verb.* od lápiti. *vidi* hlapjenje.

lápnuti, nēm, *vidi* hlapnuti. Rj.

Lápónac, Lápónca, m. (gen. pl. Lápónacā) čovjek iz Laplandije. — Laponei (žive) od sjevernog jelena. Priprava 21.

lápór, m. der Mergel. govori se u sjev. Hrvatskoj. *vidi* liga.

lápťānje, n. *vidi* hlaptanje. Rj.

lápťati, lápćēm, *vidi* hlaptati. Rj.

lárma, f. (u vojci) der Lärm, tumultus, cf. buna. Rj. — Nanos se noću zapali kad se učini kakva larma. Rj. 487a. od Njem. Lärm. *vidi* džagor, gungula, huka, vardanja.

lármadžija, m. der Lärmmacher, tumultuarius. Rj. koji čini larmu. *isp.* bundžija.

lármanje, n. das Lärmen, tumultuatio. Rj. *verb.* od larmati. radnja kojom tko larma.

lármati, mām, v. *impf.* lärmen, tumultuor. Rj. *vidi* arlati, bućati 2. čalakatati, džagoriti, džakati, torokati, vārdati, vikati 1.

lása, f. — 1) *hyp.* od lasica: Lásno lasičice, pozdravili te naši miši, da ti odgrizu uši (kažu da valja reći lasici, kad je čovjek *vidi*, pa će onda sve miše poklati i rastjerati). Rj. — 2) (scherzhaft) der Säbel, acinaces. Rj. kaže se u šali za sahlju.

1. **lāsan**, lāsna (comp. lāsñj) *adj.* leicht (zu thun), facilis, cf. lak. Rj. što nije teško činiti. *vidi* lāk 2. — Digni magaretu klašnje, magaretu lašnje. Posl. 58. Lāsno je biti s tugijem dobar. 166. Lašnje je — Gledaj: Lakše je — 168. Koliko se ovaj posao čini lāsno toliko je i još više širok i dugačak. Npr. III. *adv.* Za ručak mi nije brige, lāsno ću ga zgotoviti. Npr. 127. Ko tvrdo veže, lāsne driješi. Posl. 156. Lāsno se dobro zaboravi, ali zlo mućno. 168. Lāsno ćemo s prokletom devojkom. Npj. 1, 305. Lāsno ti je starca izgubiti, no je muka momće dočekati. 4, 318. Iz uzroka, koji bi se lāsno mogli opravdati. Pis. 26. lāsán (facilis: upravo što se može učiniti ne moraći se, bez truda). lāsán (idoneus). Korijeni 178. lāsán (otiosus, osn. u last), i prema drugim padežima bez t: lāsán (facilis) i lāsán (idoneus). Osn. 178.

2. **lāsan**, lāsna, *adj.* darauf aussehend, geeignet,

ni apy ret passe. idoneus: Snažno maša, dilber So-
njano? Jesi l' lasna, ločeš preboljeti? Rj. koji se
či: da može, kao prokladati na što, amo će ići pri-
je. — Ti, moj zete, udri izazada, udarite lasni na
amorne, pa s'jevite Turke izneuada. HNpj. 1, 284.
— *postaje ridi kod lasan.*

lasast, adj. n. p. kora, wieselfarbig, musteliní co-
lor s. Rj. u čega je dlaka kao u lasice (lase).

lasi, n. pl. mjesto Vlasi (u C. G.): To su Lasi
na Boga gledali. Rj. ridi Lah.

lasica, f. — 1) das (die) Wiesel, mustela, cf. ne-
vj stica. Rj. dem. lasičica. hyp. lasa. — Travljača,
nekakav zli prišt. Gđjekoji privijaju na nj kožu od
bajle lasice. Rj. 745a. — 2) lamprede, sorta di pesce.
murana. Stulli. nekaka riba.

lasičica, f. dem. od lasica. Rj. — Lāso lasičice,
pozdravili te naši miši, da ti odgrizu uši. Rj. 322a.

lasičiće, m. das junge Wiesel, catulus mustelinus.
Rj. mlada lasica, mlūde od lasice.

lasičji, adj. Wiesel-, mustelinus. Rj. što pripada
lasici, lasicama.

lasica, f. — 1) djelo ili riječ kojom tko laska kome.
alletamente, allectatio. Stulli. — Suleman-paša svome
posniku Milošu s najvećim laskama piše, da i on
pristane s čaja-pašom. Miloš 62. ridi mazalica 5. isp.
lile mile. — 2) vrsta od ribe. Mik. laccia, pesce di
mare; alosa, clupea. Stulli. nekaka morska riba.

laskalae, laskaoca, m. adulator, assentator. Stulli.
koji laska, riječi s takim ust. kod. čvvalae.

laskalica, f. quae adulator, assentator. Stulli. koja
laska.

laskanje, n. das Schmeicheln, adulatio. Rj. verb.
od laskati. radnja kojom tko laska kome. Tu sad
nema milosti, niti pomaže moljenje i laskanje. Straž.
1887. 14. Nigda iz laskanja ne govorisno k vama.
Sol. I. 2. 5.

laskati, škām, v. impf. schmeicheln, adular. Rj.
ridi laskati, lastisati; mazati 2 (oko koga), udvoravati
se. isp. lile mile; ulagivati se, uvoditi se, zaligivati.
r. pf. slož. ob-laskati. — Pružiti kome slanu ruku,
kao laskati (kao marvinčetu kad se pruži soli). Rj.
691a. Svaki je od njih četvorice sebi laskao, da je
on mlogo luggi od ostalih. Danica 2, 126. Jeduako
su mu laskali, da će biti vezir u Bijogradu. 3, 221.
Za Miljka laskala im je nadežda, da će ga primamiti
kako. Miloš 76. sa se, pass.: U bogata Vlaha i go-
veda su pametna (jer mu se laska). Posl. 325. Ne
će više biti . . . gatanja kojim se laska. Jezek. 12, 24.

laskav, adj. lusingherole, adulatori vim habens.
Stulli. što kome laska: schmeichelhaft, schmeichelnd.
lasnoća, lasnoš, lasnosti, f. facilitas, commoditas,
otium, vita mollis. Stulli. ridi last, lastac, isp. lakoća,
i syn. onlje.

last, f. die Leichtigkeit, facilitas: Prva last potonja
muka. Rj. osobina onoga što je lasno, ridi lastac,
lastoća, lasnost. — last (facilitas, upravo besposlenost,
besposlica). Korijení 178. — Mala last bude često
velika muka. Posl. 174. Last je najveći trud. DPost. 53.

lasta, f. die Schwalbe, hirundo, cf. lastavica. Rj.
ridi i lastovica. dem. lastavičica. — Jedna lasta ne
čini proljeća. Posl. 112.

lastac, lasca, m. (u Bačkoj) ridi last. Rj.

lastan, lasna, (lasni) adj. (u Dubr.) ridi besposlen.
cf. last. Rj.

lastanje, n. verb. od lastati. Rj.

lastar, lastára, m. das junge Rebhaub, pampinus.
Rj. mlado lasce na vinovoj lozi. — Oprhne što: kad
opali mraz ili plamenjača što mlado, n. p. lastar ili
usjev kakav, te uvene list. Rj. 465a.

lastati, stām, v. impf. sich belauben (vom Wein-
berge, frondesco. cf. lastar. Rj. vinograd lasta, kad
mu raste lastar.

lastavica, f. — 1) die Schwalbe, hirundo, cf. lasta.
Rj. ptea. ridi i lastovica 1. dem. lastavičica. coll.

lastavičad. — Oči su joj dva draga kamena, a obrve
morske pijavice, trepavice krila lastavice. Npj. 3, 543.
Jadikuje kako kukavica, a prevrće kako lastavica. 4,
208. Majka kuka kako kukavica, a prevrja kako lasta-
rica. Here. 11. — 2) u pjesmama ime konju (valja
da što je brz i lak kao lastavica): Sedlaj slugo dva
konja viteza: Mene Vilu, tebe lastavicu. Rj. — 3) na
glavčini ona jama u koju se uglavi spica. Rj.

lastavičad, f. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. coll.
od lastavičiči.

lastavičanje, n. verbal. od lastavičiti. Rj. radnju
kojom tko lastaviči, t. j. grudi lastavice na glavčini.

lastavičica, f. dem. od lastavica. Rj.

lastavičić, m. die junge Schwalbe, pullus hiru-
dinis. Rj. mlada lastavica, pile od lastavice. coll.
lastavičad.

lastavičiti, čim, v. impf. graditi lastavice na glav-
čini. Rj.

lastavičji, adj. Schwalben-, hirsudininus. Rj. što
pripada lastavicama; n. p. lastavičje gnijezdo. isp.
lastin.

lastavičnjak, m. svrdao kojijem se vrti kad se
grade lastavice na glavčini. Rj. — riječi s takim nast.
ridi kod krtičnjak.

lastin, adj. Schwalben-, hirsudinis. Rj. što pripada
lasti (lastavici). isp. lastavičji.

lastisanje, n. ridi laskanje. Rj.

lastisati, lastišić, ridi laskati. Rj. ridi i laskati.

lastovanje, n. das Müssiggcheu, otiositas. Rj. verb.
od lastovati. stanje koje biva, kad tko lastuje.

lastovati, lastujēm, v. impf. (u Dubr.) biti bes-
poslen, müssig gehen, otior, cf. besposličiti. Rj. biti
lastan. — Rob ne može lastovat'. DPost. 107.

lastovica, f. — 1) (po jugozap. kraj.) ridi lasta-
vica mit allen Ableitungen. Rj. Jedna lastovica ne
čini primaljeća. DPost. 38. Pokraj tica sokolovi, uz
sokola lastovice. Here. 301. kao što se kaže lastovica
mjesto lastavica, tako se mjesto lastavičjenje, lasta-
vičica, i t. d. govori i lastovičenje, lastovičica, i t. d.
— 2) (u Dubr.) nekaka morska riba, Art Seejisch,
piscis quidam marinus. Rj. cf. kokot 3. — 3) (u C.
G.) sastavljeni rogovu u kuće, na kojima šljeme stoji,
za to se kaže: kuća načinjena na lastovicu, u koje su
strane njezine dužine nema rogova nego stoji osječena,
nalik nu lastavici kad raširi krila: Bijelu mu zanjela
kulu, odnijela desnu lastovicu. Rj.

lastovičanje, n. ridi lastavičenje. isp. lastovica 1.

lastovičica, f. ridi lastavičica. isp. lastovica 1.

lastovičić, m. ridi lastavičić. isp. lastovica 1.

lastovičiti, čim, v. impf. ridi lastavičiti. isp. la-
stovica 1.

lastovičji, adj. ridi lastavičji. isp. lastovica 1.

lastovičnjak, m. ridi lastavičnjak. isp. lastovica 1.

Lastovo, n. Insel Lagosta unweit von Ragusa. Rj.
ostrovo ne daleko od Dubroznika.

Lastva, f. ovako se zovu mnoga mjesta u Crnoj
Gori i onuda po susjedstvu, n. p. Lastva Ozirnička,
planina od Nikšića do Kćeva, Cuca i Pješivaca; Kustel
Lastva, lazaret i nekoliko kuća u Paštrovićima kod
mora. Rj.

lastkaje, n. verb. od lastkati. radnja kojom tko
laska koga.

lastkati, lastkām, v. impf. last-kati koga, ugoniti ga
u laž. — Ti čijega lastkaš pobratima? HNpj. 3, 222.

lastenje, n. Stulli. verb. od 1) lastiti, 2) lastiti se.

— 1) radnja kojom tko lasti što. — 2) stanje koje
biva kad se što lasti. splendor, fulgor, nitor. Stulli.

lastilo, f. instrumentum perpoliendis metallis. Stulli.
oruđe kojim se laste n. p. metali.

lastiti, čim, v. impf. partic. pass. lasten. v. pf.
slož. na-lastiti, u-. — 1) laevigare, polire, poliren,
feilen, glattmachen, glätten; kao gladiti, glatko činiti
što: Njih je taj posao vas obrve tančati, i lastiti
obraz, ne prestati, ni tkati. Palmotić. Stulli. isp. otvo-

rati 2. — 2) su se, *refleks. fulgere, corruscure*. Stulli. kao sjati se.

Lašva, *f.* rijeka koja teče kroz Travnik i utječe u Bosnu. Rj.

lāt, *m.* (u Hrv.) *vidi vlat*. Rj. *vidi i* klas 1. za *otpalu v* ([v]lat) *isp.* Lah. — značenje prešlo u zbirati, zbijati: *lāt* (gdje su zrna zbrana, zbijena). Korijeni 197.

Lāta, *f. hyp.* od *Latinka*: Tebe & *Lata* omraziti s majkom. Rj. *voc.* Lāto.

lātica, *f.* klinčić u košulje pod pazuhom, *der Arm-zwickel, cuneus tunicae*. Rj. *vidi klin* 4.

Lātinčād, *f.* (coll.) *die jungen Lateiner, juvenis latina*. Rj. jedno od *Latinčadi* *Latinče*. — Eto gore na bijeloj kuli, onje ima *deoje Latinčadi*, zovu tebe na mejdan junački. Npj. 2, 175.

Lātinče, *Lātinčeta*, *n. das Lateinerchen, latinellus*: A povika sa grada *Latinče*. Rj. *mladi Latinin*.

Latinija, *f.* (coll.) *die Lateiner, Latini*: Nek se čudi mudra *Latinija*. Rj. *jedan od Latinije* *Latinin*. — riječi *coll.* s *takim nast.* kod *Arapija*.

Lātinin, *m.* — 1) *der Lateiner, Latinus*. Rj. — 2) *der Italiener, Italus*. Rj. *Talijan*. — 3) u Crnoj Gori i onuda po okolini zove se *Latinin* svaki čovjek zakona Rimskoga: Pokraj mora sve *Latine* ljute. Rj.

vidi *Bunjevac*, *Kraunja 2*, *Madžar 2*, *Nijemae 2*, *Sokac*; *katolik*. — 4) kao što u Dalmaciji primorci i *Boduli* zovu sve ljude sa sube zemlje iznutra *Vlasima*, tako i *Vlasi* svakoga koji je obučen u *Talijanskom odijelu*, zovu *Latininom*, makar bio koga roda i zakona. Rj.

— *Kako nije moći razabrati u svakom primjeru, u kojem li se od ova četiri značenja uzima riječ Latinin, eo primjera ne gledajući na razliku značenja*: *Carević*, 2) u *Grblju* tako zovu *Latine* i gospodu koja je u carskoj službi. Rj. 808a. Mudar kao *Latinin*. *Posl.* 183. *Posla zeta Miloš-Obilića u Latine* da kupi harače. Npj. 2, 211. *Kog će vruga Latininu* ono metat na kraju riječi, kad kaže egomet, ipsemet i t. d.? *Nov. Srb.* 1817, 511.

Lātinika, *f.* Rj. *hyp.* *Lāta*. — 1) *die Lateinerin, Latina*. Rj. *isp.* *Latinin* 1. — 2) *die Italienerin, Itala*. Rj. *Talijanka*, *isp.* *Latinin* 2. — 3) *Frauenzimmer römischer Religion*. Rj. *ženska glava zakona Rimskoga*, *isp.* *Latinin* 3. — 4) *Frauenname, nomen feminæ*. Rj. *ime žensko*, — *eo primjera ne gledajući na ova različita značenja*: Da joj druge u svu zemlju nije, ni bijele bule ni vlahinje, niti ima *tanane Latinke*. Npj. 2, 223. Te *Latinici* snasi progovara. 2. 553. *Piatno b'jeli Latinika gjevojka*. *Here.* 139.

lātinika, *f. t. j.* puška (*Talijanska*). — No upali *bijelu latiniku*, al' mu pusta oganj ne prihvatiti. Npj. 4, 130. O ramenu *zelenu latiniku*, na njoj devet srebrnijeh lama. 4, 325.

Lātiniskā, *f. adj.* t. j. zemlja: *Dodij'o* je caru i cesaru, u *Latinskoj* kralju *Latinskome*. Npj. 3, 159.

Lātiniski, *adj.* *lateinisch, latinus*. Rj. što pripada *Latinima* ili *kojemu god Latininu* (u značenju kojem *godijer od napomenuta četiri*). — Umije, nebore, i *Latinisku*, te da znaš kako (rekao polaza kad je laža kazao za nekoga da umije knjigu). Rj. 413a. Jesi l' čuo *Latinsko primorje*, kod primorja hrišćanske *Kotare*? Npj. 3, 120. *Dodij'o* je caru i cesaru, u *Latinskoj kralju Latinskome*. 3, 159. *Luka* je ... izučio šest *Latinskih škola*. *Opit* III.

lātiti, *tim. v. pf.* — 1) *schnell ergreifen, arripio*. Rj. kao brzo uzeti, uhvatiti, prihvatiti. *v. pf. sloz.* *salatiti. v. impf.* *laćati*. — *Lati*, nije svatko mati. (Uzmi što ti se daje, jer nije svatko mati da ti da ono što je najbolje). *Posl.* 168. *Onda ga* (žensko dijete) jedno *lati za noge*, a drugo za *glavu*, kao da ga ponesu. Npj. 1, 496 (Vuk). Pa u *ruke lati* dževerdara. 4, 52. — 2) *su se, refleks.* n. p. posla, konja, *ergreifen, aggredior*. Rj. kao *dohvatiti se, prihvatiti se čega. v. impf.* *laćati se*. — Dosta zamršen *posao koga sam se latio*. *Rad* 20, 155.

lātōv, *lātova, m. der Ueberreiter (Aufseher bei der Mauth und bei der Ueberfuhr), portitoris genus*. Rj. *Madž. lātó, nadziratelj, koji nadzire, nadgleda carinu i prijevoz*. — *tugje riječi s takvim nast.* kod akov.

lātovljevj, *adj. des Ueberreiters, portitoris*. Rj. što pripada *latovu*. — *adj. s takim nast.* kod *birovljevj*.

lātovljevica, *f.* Rj. *žena latovljeva*.

lātovskī, *adj. Ueberreiter-, portitorum*. Rj. što pripada *latovima* ili *latovu kojemu god*.

Lāud, *m.* (st., a kad što pripovijedaju o njemu, onda kažu *Laudan*) *general Loudon (čitač Loudon)*: *Među njima Laud* dženerale. Rj.

Lāudān, *Laudāna, m. cf. Laud*. Rj.

Laudānov, *adj.* n. p. šanac (na *Vračaru*). Rj. što pripada *Laudanu*.

lāurā, u *zagoneci*: *Pendo visi, penda zja, pendo pendu laura*. Rj. *odgovetljaj*: zvonu i zvečak, *laurā*, 3. lice jedn. *sud. vrem. glagola* *laurati, koji se drukčije ne nalazi*.

Lāuš, *m. ime muško, Ludovik, koje vidi. Madž. Lajos*. — Tako ti Boga *Lauš-ban!* ... Kad *Lauš* reči *razabra* ... *Lauš* se banu *poklanja*. Npj. 1, 592. — *Lauš* se banu *poklanja*: (mjesto *Lauš-banu* se *poklanja*). Npj. 1, VIII. *odatle prezime*: *Jakov Laušević*. Npj. 1, 322. a i *samo ime nahodi se kao prezime u Bosni i u Hrvatskoj*.

lāuža, *f. vidi alauža*. Rj. — *Tugja*: *alanža*, i bez a: *lauža*. *Osn.* 369. *sitna kiša sa snijegom. vidi lapavica. i syn. ondje*.

lāv, *m.* — 1) *der Löwe, leo*. Rj. *vidi arslan, laf*.

Na *kapiji* stoje *dvanaest lavova* i čuvaju grad. *Npr.* 239. *Lavica* jedno okoti, ali *lava*. *Posl.* 165. Oko *koplja* devet *dobrih konja*, a pored njih devet *ljutih lava* ... i *zalaja devet ljutih lava*. Npj. 2, 305. *Povika glasom velikijem, kao lav kad riče*. *Otkriv.* 10, 3. *Gdje je ložu lavovima*. *Naum* 2, 11, 12. — 2) u *prenesenom smislu kaže se za čovjeka junaka*: *Moji momci, lavi odabrani!* *jašte konje, hajte u lješnicu*. Npj. 4, 251.

Lāv, *m. ime muško, Leo*: *Svete ikone, koje bješe počeo bezbožno ukidati Lav* *Isaurski*. *DP.* 105.

lāva, *f. die Lava, Tal. lava*. — *Vrūca lava* iz *Vezuva*. *Priprava* 24. U *nutra* u *zemlji* strašne *velike vatre* ... *izbacuju silu rastopljenije metala (lavu), pepeo* i *kamenje*. 102.

lāvež, *m. das Gebelle, latratus*: *stoji lavež pasa*. Rj. *isp.* *lajanje, od korijena od koga je lajati. isp.* *Korijeni* 174. — *riječi s takim nast.* kod *derež*.

lāvica, *f. Löwin, leuena*. Rj. *ženku*. — *Lavica* jedno okoti, ali *lava*. *Posl.* 165.

lāvici, *m. ein junger Löwe, catulus leonis*. Rj. *mlad lav, mlade od lavice*. — *Zubi lāvici*ma *satiru* se, *Lav gine* *nemajući lova, i lāvici rasipaju se*. *Jov* 4, 10, 11.

lāvōrēnje, *n. das sanfte Wehen des Windes, ventus lenis et mitis*. Rj. *zverb.* od *lavoriti, rudnju* *kojom vjetar lavori. vidi lahorenje*.

lāvōriti, *rim. v. impf.* (u *Baranji*) *sanft wehen, de vento leni et miti*: *vjetar pomalo lavori*. Rj. *lavōriti* (*r* mjesto *h*). *Korijeni* 24. *vidi duhati* 1, i *syn. ondje*.

lāvov, *adj. des Löwen, leonis*. Rj. što pripada *lavu. za nast. vidi alatov*. — *Zvijer koju vidjeh* ... *usta njezina kao usta lavova*. *Otkriv.* 13, 2.

lāvovskī, *adj. što pripada lavovima. vidi lavski*. — *Car usta u jutru rano i otide brže k jami lavorskoj*. *Dan.* 6, 19.

lāvra, *f.* tako se zovu veći manastiri, kao n. p. *lavra Studenička*. Rj. *gen. pl.* *lavri*. — *Vino piju Srpski poglavari kod velike lavre Nemanjića*. Npj. 5, 401. *Sveto-Studeničke lavre* *arhimandritu*. *Spisi* 1, 3. U *Srbiji* bilo *velikih manastira, lavri*, *pod koje su se stavljali drugi manastiri i crkve*. *DM.* 58.

lāvskī, *adj. Löwen-, leoninus*. Rj. što pripada *lavima. vidi lavovski*.

lāz, *m.* — 1) kao mala njiva, osobito izmeđnj ka-

— B. J. navrh *laza* nego nadno *laza* (dogovornost, Postl. 24). Krivo ralo Lazarevo, krive *laze* (Rj. 2) u C. G.) mjesto gdje je mnogo snete sječeno u p. krčenja radi) i drveta popadala (kao i drugo, *canc Menge ubereinander gefällter Bäume, silva casta. cf. carev laz.* Rj. *vidi lazina* 2. C. G.).

Laza, *m.* ist. *vidi* Lazo. Rj. *roc. Lazo*.

Lazar, *m.* Lazarus. Rj. *ime muško*. — *Car-Lazar*, Srpska kruno zlatna! Npj. 2, 288. *hyp. Laka, Lako, Laketa, Laza, Lazo*.

lazaret, *m.* *die Quarantäne. cf. kotromanac*. Rj. *ad i kontumac, kontumamac*. — Godine 1813. prebježne i on Radić u Srem, i odmah još u *lazaretu* kontumacu stane kupiti frajkor za Nemece. Danica 1, 14. *Fal. lazzerétto, bolnica nekaka*.

Lazárev, *adj. što pripada Lazaru*. — *Lázárev* dan, *m.* *Lázárev* sūbota, *f.* Lazarstag (der Samstag vor dem Palmsonntag), dies festus S. Lazaro. *cf. lazariće*. Rj. 320b. *sūbota uoči evjētia*.

Lazarića, *f.* tako zovu slijepeci onu veliku pjesmu od kneza Lazara i od Kosovskog boja. *Lazarića* se počinje: Car Murate u Kosovo pade... A sve su ostale Kosovske pjesme komadi *od Lazariće*. Rj.

Lazariće, *f. pl.* Do skora je bio običaj u Srbiji (a može biti da je gdješto i sad) da idu *Lazariće* (nekoliko djevojaka) uoči Lazareve sūbote od kuće do kuće, te igraju i pjevaju pjesme od Lazara (onoga što ga je Hristos vaskrsao). Rj.

Lazarić, *m.* Ajde s vojskom *Lazariću* ravnu. Rj.

lazariin, *m.* *Art Flintenrohr, pistula quaedam jaluatoria*. Rj. *nekaka cijev pušćina*. — *riječ lujja*. Osn. 151.

lazárkinja, *f.* *Art Pflanze, herbae genus* (asperula odorata L. Rj.³). Ova trava ponajviše raste u hladu, lozica joj je tanka i mekana gotovo kao u broča, a evijet sitan bio kao u zmije oko. Govori se da je ova trava ljekovita za ranjava usta i desni. Rj.

lázila, *n. pl.* (u C. G.) skele po kojima se ide kad se što zida. *das Baugerüst, machina uedificationis. cf. koze*. Rj. *vidi i makare, skele* 3. *korijena koga i láziti. isp. Korijeni* 18.

lázilo, *n. čeljade koga lazi*. — Trčalo i *lázilo* staju se, al ne družu. DPostl. 137. *riječi s takim nast. kod bajala*.

lázina, *f.* — 1) *vidi* oplaza. Rj. *ono što plug preskoči, kad se ore, pa ostane cijela zemlja*: Osta jedan kao panj u *lázinu*. (Kad kome svi pomru). Postl. 242. — 2) *vidi laz* 2: Tu panula *lázina* Turaka. Rj. *lázina* (gonmila). Korijeni 18. Jer oko nje *lázina* ležase *od Turaka* i *Turskijeli konja*. Npj. 5, 207.

láziti, *zim, v. impf. (st.) gehen, eo, gradior*: *Lazi*, *lazi* Lazare, te dolazi do mene. Rj. *kao ići, gresti. isp. ljeći, ljesti. v. impf. slož. dō-láziti, iz-, iza-, na-, ob-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, raz- (se), sa-, sa-, u-, za-, pridlo. prina-, prona-; v. pf. slož. iznaláziti (?)*, *poiznaláziti. posiláziti; v. impf. slož. s dometnutim i glagolu ići. kao da bi i njemu pripadalo: iz-iláziti, nadi-, obi-, odi-, podi-, razi- (se), si-, uzi-, zai-, prevazi-*. — *Vozi se u čahoru po Rijeci, a u skornjah lazi po Prijeci*. DPostl. 151 (čahor *nekaka lujja*?). Oštro Ajka goni mamna doru, oštro goni, a dobar se ljuti, po dva koplja u višine klisa... katkad *lazi* na stražnjim nogama, prve meće kod kolana none. HNpj. 4, 252.

láznuti, *láznem, v. pf. einmal lecken, lamba*. Rj. *idi liznuti. don. lacnuti. v. pf. slož. oblaznuti, ulaznuti se. v. impf. lizati*. — A. Kako je? B. Kakni pa *la nu* pa ču vidjeti kako je. Rj. 259b. Vidi da je nekakav prah, ali ne zna kakav je, pa onda metne prst na jezik te pokvasi, pa umoči u onaj prah i *lazne malo* da bi doznala što je. Rj. 808a.

lázno, *m. juž. hyp. od Lazar*. Rj. *gen. Laza, roc. Lazno*. — *takva hyp. kod Dobro*.

laž, *lazi, f. loc. laži*. — 1) *die Lüge, mendacium*:

utjerati koga u *laž, einen Lügen strafen, arguo mendacii*. Rj. *isp. izmišljotina*. — *To je istinska laž*. Rj. 239b (*laže se u šali*). *Ugnuti koga u laž, cf. utjerati*. Rj. 767b. *Ugnuti koga u laž*. Rj. 768a. *Zet i njeqa uhvati u laži*. Npr. 88. *Laži* su gospodske stvari. Postl. 165. *Laž* se preje *prini* nego istina. 165. *Laž* čuo *laž* kazao! (Kako sam čuo tako i kazujem). 165. Kad se Turčinu najposlije dosadi što mu Hero *očevidnu laž protir sebe* jednako potvrguje, on mu... 254. *U laži* je plitko dno. *U laži* su kratke noge. 332. Koji će gjavo čitati 30 lista njezina (Kosarina) ludovanja i *neprilicne laži!* Nov. Srb. 1817, 639. Za gdje koje stvari *ugoni me* G. Gj. M. u *laž*. Odrb. od ruž. 6. *Oholi pletu na mene laž*. Ps. 119, 69. Doista, gle, *laž učini lažljiva* pisaljka književnička. Jer. S. 8. *vidi kod laža primjere* iz Npj. 3, 429; 5, 138; 5, 207. Danica 1, 89. i u *Stullija ima laža* = *laž*. — 2) (u Dubr.) *otišao u laž*, kad ko ugje ženi u kuću (postane *aljez*), *nubere uxori*. Rj.

laža, *f.* — 1) *der Lügner, mendax*. Rj. i *muškoga je roda, pa prema tome znači čeljade muško i žensko koga laže. isp. lažac, laživac, lažljivac, lažljivica; trčilaža; petljanač; mutljaga*. — *Nekakav laža* odgovorio caru. Rj. 319b. *Umije, nebore, i Lutinsku, te da znaš kako (rekao) polaza kad je laža kazao za nekoga da umije kujigu*. Rj. 413a. *Nastala se laža* i *paralaza*: jedan *laže* a drugi *polaguje*. Rj. 488b. *Preispodnja ulja, laža* i t. d. Rj. 572b. *Gje laža* omrkla tu i osvannula. Postl. 75. *San je laža*, a *Bog je istina*. 274. *Ubog muž gotova laža*. 325. *Ovaj laža* kaza još za života: poslije tri dana *ustaču*. Mat. 27, 63. — 2) *vidi laž*. — *Sve j' istina, dragi gospodare! što si čuo, ništa laža nije*. Npj. 3, 429. Što pašinu ruku poljubise za njegove *laže prevelike, repate im laže* obećaje. 5, 138. Kada vijge vezir Derviš paša, da vojvodi *naudit* ne može, stade *Turske laže* prospitati i vojvodi vladiku šiljati, ne bi li ga kako *prevario*. 5, 207. Gdje koje male vojvodice, koje su svoja vojvodstva manjom hrabrošću, ili s novcima i s *lažama* dobili. Danica 1, 89. *Laža, mendacium* — *lažom* koga prekoriti — *laža lažu* izbija. Stulli.

lažac, *lašca, m. der Lügner, mendax*: *Lažac* i *skupac lasuo* se pogode. Rj. *vidi laža* 1, i *syn. ondje*. — *Lašcu* se ni istina ne vjeruje. DPostl. 54.

lažak, *laška, m. (u Dubr.) der März, mensis Martius. cf. ožujak*. Rj. *kao lažun mjeseć. vidi i marac, marač, marat, marc*. — *laža, lažati*... ovamo misli se da ide u značenju prošlom u varati: *lažak* (martius) i sa o mjesto *l: ožujak*. Korijeni 185.

lažan, *lážna, adj. falsch, falsus*. Rj. *koji nije pravi. vidi kalp**. *isp. himben, prijevaran*. — *Lažna slava* mora *avenuti*, a prava slava *evati* i raste bez prestanka. Pis. 60. *Izići će mnogi lažni proroci* i *prevariće* mnoge. Mat. 24, 11. Tražahu *lažna svjedočanstva* na Isusa... dogjoše dva *lažna svjedoka*. 26, 59, 60. *Ijubav* da ne bude *lažna*. Rim. 12, 9. Da se objavi u kući njihovijeh *lažnijeh bogova*. Sam. 1, 31, 9. Ko bi kovao *lažne novce*, bivao bi sažežen. DM. 72. *adv. Valaj haš jest to lažno zboriti*. Npr. 166. I još si mi *lažno* kazivao. HNpj. 2, 247. Ne svjedoči *lažno*. Mat. 19, 18. Kloni se... *prepiranja lažno* nazvanoga razuma. Tim. 1, 6, 20.

lažav, *adj. (u C. G.) lügenhaft, mendax*: *On je jedna lažava budala*. Rj. *koji rado laže. vidi laživ, lažljiv*. — *u ovom primjeru lažav kao da znači lažan*: Svi *lažavu* vjeru Peru daše. Npj. 5, 5.

1. **lažica**, *f. čibuljica na jeziku od laganja*, u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

2. **lažica**, *f. vidi lažica, ožica, žlica, kašika*. — *Ožica, der Löffel, cochlear, cf. lažica, žlica*. Rj. 450b. *lažica*. Korijeni 184. *postanje vidi kod ložica*.

lažiar, *m. laži-car, lažni car. tako slož. riječi kod kažiput*. — *Dok najposlije otpremi kolače lažiaru na polje Cetinje*. Šćep. mal. 57.

lažičica, *f.* die *Brusthöhle, cavum pectoris, cf.* ložičica, zličica. Rj. *vidi* i žličica 2. *janica* na prsima. — Metne onu žipčicu u vatru . . . pa onda uzevši je klješćima, dovati me njom po tabanima, ispod pazulja, *po lažičici*, i najposlije po tjemenu. Danica 2, 136. Die Herzgrube prevedeno je srčana janica (a to se u narodu zove *lažičicu* ili *žličicu*). Pis. 25. Jelek joj se taj na *lažičici* spučava sa tri srebrna dugmeta. Zim. 147. *upravo je dem. od* lažica, *budući* janicu na prsima nalik na lažicu.

laživ, *adj.* koji rado laže. *vidi* lažljiv, lažav. — Vigje Marko, kad će umrijeti, suze proli, pa je govorio: „*Laživ srjete, moj lijepi cvjete!*“ Npj. 2, 411.

laživac, laživca, *m.* laživ čorjek. *vidi* lažljivac; laža 1, i *syn. ondje*. — *Laživcu* nije ni istina vjerovana. DPosl. 54.

laživica, *f.* mendaciloqua, *quae mentitur*. Stulli. *laživa* ženska. *vidi* lažljivica.

lažljiv, *adj.* lügenhaft, mendax. Rj. *koji rado laže. vid* laživ, lažav. — E lijo, sad si dolijala! (U nekakoj zemlji oglaš se *lažljiv vruč* . . .). Posl. 78. Kum svoga kuma na sudove čera, i dovede *lažljive srjedoke*. Npj. 2, 2. Da mu se potuži, kako se nekaka *lažljiva knjiga* uvatila pod njegovim imenom. Danica 3, 150. Da je davao za novce *lažljive atesute* gjačima. Straž. 1887. 62. Neka onijeme usta *lažljiva*. Ps. 31, 18.

lažljivac, lažljivca, *m.* der *Lügner, mendax*. Rj. *lažljiv čorjek. vid* laživac; laža 1, i *syn. ondje*. — Lakomac i *lažljivac* odmah se pogode. Posl. 165.

lažljivica, *f.* die *Lügnerin, mendax femina*. Rj. *lažljivu* žensku glavu. *vidi* laživica, *isp.* laža 1. — *Dužo* moja . . . Bog će na tebe kao *lažljivicu* omrznuti. DP. 86. i *muškoga* je roda: „Oj devojko, morska trunice! Trne moje srce za tvojim. — Id' odatle, jedan *lažljivicu!*“ Npj. 1, 455. *isp.* lažljivac.

lažov, lažova, *m. isp.* lažovski. — *s pogrdom* se kaže *lažovu* čeljadetu, *kao da se reče*: lažavo pseto. *za* nast. *isp.* bjelov.

lažovski, *adj.* što pripada *lažovima* ili *lažovu* kojemu god, *imenici* lažov nema poterde, *ali će se ondje* govoriti *gdje* i *pridjev. pa prema* bjelôv *značice* kao *od prilike*: lažavo pseto. — Pa to sn kao petacke, oca ti *lažovskoga!* eikne knez. Mil. 6.

1. le, dodaje se u pjesmana kod gdje kojih riječi na kraju n. p.: Paun šeta vojno le na venčanje, s sobom vodi vojno le paunien. — Poranile devojke, Jelo te Jelo dobra devojko. — Oj! i dva svata i dva uprosnika, le lejla le! Kud vi hodite, što vi tražite? le lejla le! — Naša doda Boga moli, oj dodo, oj dodo le! — Gjuragj kosi po pobrgju: lado le mile. — Neven vene le, za goricom le, lejla le. Rj.

2. le, *vidi* lje. Rj. *riječicu* kojom se utvrđuje poricanje.

lebditi, *dim, v. impf.* zärtlich pflegen, foreo, cum amore euro. Rj. *vjegovati* s velikom ljubavi i skrbi. — *Lebdi* oko njega kao mati oko gjeteta (ili nad gjetetom). Posl. 168. Prorok Jezekilj *vidi* na ognjenijem kolima divne likove životinja . . . idu i *lebde* nad zemljom. DP. 122. Značenje (korijenu) mahati, *pručati se, treptjeti*: leper, lepir; lepetati; leptir; ovamo mislim da ide s promjenom glasova *pl* na *bd*: *lebditi*. Korijeni 176.

lebnji pendžer, (u Srijemu) koji nije sa sokaka nego iz avlije. Rj.³

lečanje, *n. das* Unpasssein, die Unpässlichkeit, *invalitudo*. Rj. *verb. od* lecati se, *stanje* koje biva, *kad se* tko leca.

lecati se, lečim se, *v. impf.* unpass sein, minus bene valeo. Rj. *nešto* naloš biti. *isp.* kunjati 2. u *stullija*: lecati se, *vidi* plašiti se.

lečanik, lečanika, *m.* (u Srijemu) *vidi* čekrk (na čemu se eijevi suču). Rj. — *lečanik* (pred *n* je osnova u *leka*). Osn. 272.

lečice, *f. pl.* (u Baranji) *vidi* sočivica. Rj. — *lečice*

(sočivica; biće od tugje riječi, ako nije griješkom č mjesto č). Osn. 321.

leća, *f.* (u C. G.) *vidi* leće: Dvije te volje, ka' i kadlju *leću* zobat'. Rj. — *Lećak*, krupnije i okruglije *od* leće. Rj. 326b. Mrtavština, 1) kao *erne leće*, što u bolesnika pred smrt izlaze po tijelu. Rj. 372b.

lećav, *adj.* (u Srijemu) *sommerfleckig, lentiginosus*. Rj. *u koga su* leća *na obrazu. vid* pjegav, pjegav 2. *piše se* i lećajiv. — *adj. s* takim *nast. kod* bliznajiv. **lećajiv**, *adj.* Osn. 95. *vidi* lećav.

lećak, lećka, *m.* (u C. G.) krupnije i okruglije *od* leće, *eine* Art *Linsc, lentis genus*. Rj. — *lećak* (osn. u *leća* ili *leće*). Osn. 279.

leća, *n.* (u Herc.) *vidi* sočivo 1. Rj. *vidi* i leća. — Jakov dade Isavu hljeba i *skubanoga leća*. Mojs. 1, 25, 34. Doneso e . . . boba i *leća* i prženijeh zrna. Sam. 11, 17, 28. *Onđje* bješe *njiva* puna *leća*. 23, 11.

leće, *n.* (u Srijemu) *der Sommerfleck, lentacula*: ima leće na obrazu. *cf.* leće. Rj. *vidi* pjega 2.

lećelica, *f.* u ovoj zagoneci: *Lećela* je *lećelica*, svako jutro i večer, petinja je čeraju, a petinja čekaju (ćunak i prsti). Rj. *u* *jugozap. gororu* letjelica, *riječi s* takim *nast. kod* izjelica. — Svačije su riči *letilice*. HNpj. 3, 38. *Koja* leti *od* usta *do* usta . . . Jer su riječi *jedne letilice*. 4, 699.

lećenje, *n. das* Fliegen, *volatus*. Rj. *verb. od* letjeti, *radnja* kojom *leti* n. p. *ptica*. — Za zmaja pak misli se da je kao ognjevit junak, *od* kojega u *lećenju* oganj odskae i svijetli. Rj. 3b.

lećeti, lećim, (juž.) *vidi* letjeti Rj.

lećev, *adj.* što pripada *leću* (ili leći). Proc' o *lećenju* zrcu. DPosl. 103. *riječi s* takim *nast. vid* kod lućev.

1. leći, ležem (legnem), (leġoh, leže, leġao, leġla) *v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* nalđći, odlđći se, polđći, pod-, pri-, razleći se, slđći, ulđći se, zalđći; slđgnuti. *v. impf.* ležati. — **1 a)** *uprčluzno. sich* legen, *decumbo*. Rj. — *Leže* junak *sanak* borariti. Rj. 37b. Dok se mi tome još čugjasmo i konje tovarasmo, *ne* lezi *vruč!* eto ti pudara. Npr. 7. Kad *legnu* u krevet. 59. *Leġne* onde *spavati*. 67. Da ti *legnem* glavom *na* krilo. 139. *Carica* *legla* na *legja*, pa spava. 240. *Legnu* *uza* nju. 258. *Lezi* *hljeba* da te jedem. Posl. 168. *Pobij* zube, *pa* *lezi* *u* *kolijerku*. (Kad ko kaže da je mnogo mlagji nego što je). 249. *Lezi* bez večere, da *ustaneš* bez duga. DPosl. 54. S *onu* stranu *Turska* *leže* *rojska*. Npj. 1, 600. — **b)** *prčluzno. učiniti* da *tko* *legne, položiti* ga. — Kad *gjevorku* *leže* u odaju, eto ti joj mile svekrvice. Herc. 44. *Leže* *Ala* na zelenu travu, a *pokri* ga zelenom dolamom. 89. — **2)** *leže* krv. t. j. *pade* krv, *pogibe* neko. Rj.

2. leći, ležem, (leġoh, leže, leġao, leġla) *v. impf.* Rj. *isp.* kotiti. kotiti se. *v. pf. slož.* izleći, nalđći, razleći se, mlđći se, zalđći. — **1)** *brüten, incubo*. Rj. *životinja* *leže* *ispuštajući* *iz* sebe *mlade*: A ti, koke, jaja nosi, a ti, jaju, *pilu* *lezi*. Herc. 286 (jaju?). — **2)** *sa* se, *pass. ili* *refleks.*: *Divlji* *golubovi* . . . manji, koji se *zovu* *dupljaši*, *jer* *se* *legu* u *dupljama*. Rj. 93b. *Dnplja*, *rupa* u *drvetu*, gdje *se* *mogu* *leći* *lice* ili *čelo*. Rj. 145b. U *travi* *se* *ljute* *zmije* *legu*. Npj. 2, 17. *No* *se* *legu* *žabe* i *bivoli*. 2, 567. Pod *granama* *njegovijem* *sve* *zvijeri* *poljske* *lezijahu* *se*. Jezek. 31, 6. *Verujem* *da* *se* *nuka*. . . *leže* u *svakom* *umu* *na* *po* *se*. Zlos. 159.

led, leđa, *m.* (loc. leđu). — **1)** *das* Eis, *glaciers*: navesti koga na tanak led. Rj. — *Vedrae*, **2)** *čist* led, na kome odozgo nema snijega ili čega drugoga. Rj. 56a. *Plasa* *leda*. Rj. 505b. *Razbijač*. Rj. 627b (u šali kaže se za led). *Santu* *leda*. Rj. 665a. *Sveti* *Jovan* *more* *zaleđio*, *on* *zaleđi* *drvenast* *ledova* . . . pa se *zagna* *moru* *iz* *dupine*, *tri* *je* *leda* *glavom* *prolomio* . . . i *prolomio* *drvenast* *ledova*. Npj. 2, 83. — **2)** *der* *Hugel, grando, cf.* grad: *pobio* *led* *vinograde*. Rj. *vidi* i tñca. — *Nije* *dobro* *led* *ni* *u* *marami* *kroz*

v. 100. — *Postl.* 211. Otkud sam se nadao
da se sunce ogrije, odonud *me led bije*, 243.

ledan, *čim. adj. vidi leden*: Pa izigje iz *ledne*
... Rj. *što je hladno, studeno kao led*. — *Div*
... led u pećinu. Npj. 2, 37.

ledara, *ledara, m. niris venditor. Stulli, ko pro-*
... led.

leden, *adj. eskalt, gelidus; ledno medeno! ruft*
der Schmelzverkäufer. Rj. (*više prodavač šerbeta, le-*
... medeno, Gefrorenes), *što je hladno, studeno kao*
... vidi ledan. — A to nije *ledenu tarnica*, no ne-
kaka jama bezdanica. Rj. 20a. Evo, pobro, *ledena*
... vidi! Napijte se *ledene vodič!* HNpj. 4, 162.

ledenica, *f.* — 1) *der Eiszapfen, stria*. Rj. *kao*
... ol led. — 2) *die Eisgrube, forea glaciaria*.
Rj. *jau a gdje se čuva led*. 3) (u C. G.) mala puška
okovana srebrne, *ene mit Silber beschlagene Pistole,*
argento ornatum telum. Rj. *vidi ledenik, ledenjak* 2.
— Na ramena nose dževerdane, za pojasom *ledenice*
n. le. Npj. 4, 508.

ledenik, *ledenika, m. vidi ledenica* 3. Rj. *mala puška*
skoro u srebrnom, biće postala od Venedik, vedenik;
zelenička Mletučka puška, vidi i ledenjak 2.

ledenjaka, *f.* (u Hrv.) Španjolski talijer, koji se
po drugim mjestima zove *direkač* i *direklja*, *ein*
Sprinscher Thaler, thalerus hispanicus. Rj.

ledenjak, *ledenjaka, m.* — 1) kao gvozdena gužva,
što se nosi na nozi da se *po ledu* ne kliza, *Art Eis-*
schuh, soleus quaedam ferreae cunctum per glaciem.
Rj. — 2) *vidi ledenica* 3, *ledenik*. — *Hoš mi dati ...*
ledenjake Maljković-Stipaua, kakvih pušak na svoj
Lici nejma. HNpj. 3, 171. Pa mi *puške dade ledenjake*.
4, 39. — *za u ust, u ledenik i ledenjak isp. anatomik*
i anatomjak.

ledina (ledina), *f. zemlja koja skoro nije orana,*
ungeakertes Land, solum incultum. Rj. *vidi cjelica,*
prjelog, živica 2. — *Ledinak, brežuljak na ledini*.
Rj. 324a. *Zabosti papak u ledinu*, (Pobjeći). *Postl.* 82.
Iziralal! Bježi! Nokat u ledinu! 98. *Repom o le-*
dinu. Um'ro. 271. *Razvij barjak, ndri u ledinu*. Npj.
3, 194.

ledinak, *ledinka, m. brežuljak na ledini, ein Hügel,*
collis. Rj.

ledinjak, *ledinjaka, m. nekaka trava koja ima žut*
cvijet i okrugao list a korijen kao zrno kukuruzno,
Art Pflanze, herba quaedam. Rj. *ficaria ranuncu-*
loides Moench. Rj. 2 — *ledinjak* (osn. u *ledina*). Osn.
266.

lediti, *dim. v. impf. Rj. v. pf. sloč. o-čediti se,*
po- (se), pre- (se), s- (i se), za- (i se). — 1) *zu Eis*
machen, glacio. Rj. *činiti da bude što led*: Od kud
sam se nad'o da će me sunce ogrijat', otud *me mraz*
ledi, 10'osl. 88. — 2) *sa se refleks. ili pass. zu Eis*
werden, gefrieren, glaciari. Rj. *postajati led*.

ledo-guz, *m. glavica u Ceroveima, Nume eines*
Hügels, collis nomen. Rj. *Ledo-guz*. — *riječi tako*
slož. kod bjeloguz.

ledojka, *f. Ordauernd, mit Anspielung auf led*
fur djevojka. Rj. *kaže se djevojci, kao žaleći što je*
ledena. — Kad se ko rjavio oženi, kaže se: nije se
oženio, već se *oledio*, cf. *ledojka*. Rj. 456b.

ležalo, *n.* (u Srijemu) *vidi loža* 1, *n. p. zečje*. Rj.
mjesto gdje liježe n. p. zec, vidi i ležaj. — *riječi*
s tubom nast. kod bjelilo 1.

ležbaba, *f. riba, der Steinbaisscr, cobitis taenia Linn.*
Rj. — *leg'-baba, isp.* Osn. 46.

ležer, *m. vidi legjen*. Rj. *bakrena umivaonica,*
vidi i legjer, sahan 2.

ležlić, *ležlića, m. za mašku kačice se mjesto leglo,*
kop vidi, i syn. ondje, za akc. isp. bagljčić. *Branoč*
beza i konja goluba od gjidije Tutek-harambaše i
legzica Trivun-harambaše. HNpj. 4, 227.

ležlo, *n. du Brud, fetus, progenies: pasje leglo!*
Rj. *što životinja leže, isp. leglić; kot, skot, podsad,*

vriježa. — *Vid' de leglu* Mitra Miljkovića, gdje je
došo, *lelu* isprosió. HNpj. 3, 305.

legja, *n. pl. der Rücken, dorsum: Za Božijim*
legjima, t. j. u budžaku ili na strani, gdje ni Bog
ne vidi. Rj. *vidi arka, grbača, grbina, kičma, dem.*
legjaša, augm. legjine, isp. nalečke, nalegjaške. —
Zalaziti kome n. p. s legje ili isprijeke. Rj. 180a. *Zači*
kome n. p. za legja, ili isprijeke. Rj. 199a. Na uprt
n. p. nositi što na legjima, t. j. uprtivši. Rj. 786a.
Puštati, kao suknja od platna, koja ima legja i preko
ramena kao uske rukave. Rj. 798b. *Gjak mu onda*
pritreći iza legja i tisne ga u vodu. Npr. 150. *Carica*
legla na legja, pa spava. 240. *Pa njega kamšem*
preko legja. *Postl.* 199. *Okreni legja*. (Idi, tepi se).
237. Na slugina ploča nabrojše triest i šest zlatnih
buzdovana, dobro slugi *legju namckšaše*. Npj. 2, 434.
Dogju glasovi iza legja, da su Turci otišli u Šabac.
Danica 3, 201. *Drugi ga s legja prevale preko klade*.
3, 206. *Imali su za legjima*, u Omolju, *Ajduk-Velj-*
kova brata. Miloš 175. *Udarivši Francuzima iza legja*
... izigje iz planine Francuzima u legja. *Žitije* 27.
Pobi neprijatelje svoje s legja. Ps. 78, 66.

Legjan, *m. (st.)*: U *Legjanu* gradu Latinskome. Rj.
Legjanski, *adj. (st.) con Legjan*: Pa on ode niz
polje *Legjansko*. Rj. *što pripada Legjanu*.

legjaša, *n. pl. dem. od legja*. Rj. — *takva dem.*
kod brdašce.

legjen,* *m. kupfernes Waschbecken, pelvis, cf. sahan*
2: Ne pije ga čim se vino pije, već *legjenom* od
dvanaest oka. Rj. *bakrena umivaonica, vidi legen,*
legjer, augm. legjenima. — U Srbiji se po varošima
umiva *nad legjenom*. Kov. 84.

legjenina, *f. augm. od legjen*: Popi Marko *legje-*
ninu vina. Rj. — *takva augm. kod bardačina*.

legjer,* *m. vidi legen, legjen; sahan* 2. *bakrena*
umivaonica. — *Nosila mu šećerli posude ... legjer*
ave u među kuvane. Herc. 117. *legjer, legjen* od
umivanja. 358.

legjine, *legjinā, f. pl. augm. od legja*: *Privali mu*
uz legjine. Rj. — *takva augm. kod bardačina*.

legjni, *adj. Stulli, što pripada legjima: Rücken-,*
dorsnullis.

Leh, *m. Poljak, der Pole, Polonus: Pak on ode u*
zemlju Lebansku, te podiže Leha i Poljaka. Npj.
3, 48.

Lehanski, *adj. mjesto Leški, što pripada Lesima*.
— *Pak on ode u zemlju Lehansku, te podiže Leha*
i Poljaka. Npj. 3, 48.

leinjati, *leñjām, vidi leinjati*.

Lehovkinja, *f. žena iz zemlje Lehunske, isp. Leh*.
— *Doveo je Lehovkinju Maru*. HNpj. 3, 75.

leinjānje, *n. verb. od leinjati, stanje koje biva,*
kud tko leinja.

leinjati, *leñjām, v. impf. vidi čaminjati*. Rj. *za*
dugo se gđjegod baviti da već dodija, vidi i čamati,
čamiti, čamunjati. — *h je u nas ispalo iza e. Kor-*
rijeni 178.

lekeija, *f. lectio, pensum, die Lectio*. — *Subota*
gjačka bubota. (... bio bijen za *lekeiju* ...) *Postl.*
296. *Onda mu (gjaku) piše sricanje lekeiju za lek-*
cijom. *Danica* 2, 119. G. *Vendrih daje lekeije* o In-
dijskom jeziku. 2, 123. *Sila je puta znao lekeiju* bolje
nego i jedan od gjaka. Npj. 4, XIX. *Iz lekeija* pro-
fesorá velike škole. *Dioba* 1.

lekovci, *lekovā, m. pl. vidi mice*. Rj. *igru u kojoj*
se miču zrna; odutle joj i ime mice, isp. smicaljka.
Tuga je: lekovci (u istočnom govoru, star. slov. *лѣкѣ*).
Osn. 30.

leksikālan, *leksikālna, adj. što pripada leksicima,*
rječnicima, lexicis (?), lexiculisch. — *Obznanih*
jedno leksikalno djelo o našem jeziku. *Rad* 17, 160.

lekurda, *f. u zagonci, cf. kurdelja*. Rj.

lele, *n. p. lele mene (dat.)! ucl mir, vae mihi!*
lele meni i do Boga! kuku lele! Lele mene do Boga

jednoga! Rj. *isp.* kuku! jao! kami! teško! *suprotno* blago! — Kad te vidim, yele mene, kad ne vidim, *lele mene!* Posl. 121. Ali lopiza k kačulu, ali kačno k lopizi, svegi *lele lopizi.* DPost. 4. Kad muž ide sa oranja, žena u krevet: „Jao muža! *lele* muža! umreti hoću!“ Npj. 1, 512.

leležanje, *n. das Wogen, fluctuatio.* Rj. *verb.* od leležati se. *radnja* kojom se leleja *n. p. žito.* *vidi* leljanje.

leležati se, *jam se, v. r. impf.* (u Srbiji) *wogen, fluctuare:* leleja se žito, *cf.* lelijati se. Rj. — leležati se u *ist. gororu, u juž.* lelijati se. *isp.* sejati (ist.) i sijati.

leleč, *m. das Wehgeschrei, ululatus* (lele mene!). Rj. *vika:* lele! — Cara stade leleč za sinom. Npr. 153. Leleč je veliki u zlu dobra čekati. DPost. 54.

leleč,* *m. der Storch, ciconia, cf. štrk, roda.* Rj. **lelečanje**, *n. das Wehklagen, ululatio.* Rj. *verb.* od lelečati. *radnja* kojom *tko leleče.*

lelečkati, (lelečkati), lelečēm (lelečēm), *v. impf.* vikati: lele mene! *wehklagen, ululo:* 1 leleče jedan bez prestanka. Rj. *v. pf. slož.* zalelečkati. — Kad čuje muž za nesreću, stane lelečkati koliko da je glavom poginuo. Npr. 213. No je junak, Bog mu pomagao! te ne uče Petar ni leleče. Npj. 4, 221.

lelijanje, *n. das Wogen, fluctuatio.* Rj. *verb.* od lelijati se. *vidi* lelejanje.

lelijati se, *jam se, v. impf.* ljljajati se polako od vjetra, *wogen, fluctuare:* šaš se sve lelija. Rj. — Biće pšenice na zemlji izobila; po vrhovima gorskim lelijaće se *klusje njezino* kao Livanska šuma. Ps. 72, 16.

lelja, leljo, samo se u pjesmama pripijeva: Neven vene le, za goricom, lelja le. — Oj! i dva svata i dva uprosnika, le lelja le. Rj. — Kraljičke su pjesme sve od šest slogova... i drugi se put dodaje na kraju leljo! *n. p.* (djevoji) Ovde nama kažu, ovde nama kažu leljo! momu neudatu. Rj. 298b.

lem, *m. der Kitt, maltha, ferrumen.* Rj. *isp.* lijep, leumti. — *Tugja:* lem. Osn. 28. od Njem. Leim? *isp.* lemiti.

lemeš, *m. vidi* raonik. Rj. *vidi* i jemješ, jemlješ, lemješ, jemlješ, ljeમેš; oralo. *riječ* s takim *nast.* kod bareš. — Nokat, 2) *vrh* u lemeša, *cf.* lakomica. Rj. 424a.

lemeš, *m. planina* u Dalmaciji izmegju Vrljike i Driša. Rj.

lemeša, *f. valja* da je navrh munare ona jabuka: A lemeta sve od suvog zlata. Rj. Na džamiji trideset munara, a lemeta sve od suvog zlata. Npj. 3, 83. *po tome* je Vuk krivo čitao: A lemeta sve... *Tugja:* lemeta. Osn. 219.

lemiti, *mim. kütten, ferrumino.* Rj. *biće* od Njem. leimen. *vidi* lem. *isp.* lijepiti.

lemješ, *m. (jugozap.) vidi* lemeš, *i syn. ondje.* — Strijeljat se lemješom. DPost. 116.

lemljanje, *n. das Kütten, ferrumentatio.* Rj. *verb.* od lemiti. *radnja* kojom *tko lemi* što.

lemlješ, *m. (jugozap.) vidi* lemeš, *i syn. ondje.* — Lemlješ što veće ore to je svjetliji. DPost. 54.

lemun, *m. vidi* limun: Je P? i ovaki stabar u lemuna. Rj. *vidi* i četruna.

lenger,* *m. der Anker, ancora, cf. mačka* 5. sidro. Rj.

lenj, lenja, *adj.* (u Srijemu i u Bačkoj) *vidi* len (mit allen Ableitungen). Rj. *tako* u istočnom govoru; u južnom bilo bi ljenj, ljēnja, i *tako* *sec* riječi koje se dovode od ljen. — Oj Danice, lenja ležavkinjo! Ti preleža od večer' do sveta. Rj. 324b.

lenjir, lenjira, *m. das Lineal* (österr. Lenier), *regula.* Rj.

lenjirisanje, *n. das Linieren, ductus regulae.* Rj. *verb.* od lenjirisati. *radnja* kojom *tko lenjiriše.*

lenjirisati, lenjirīšem, *v. impf.* linieren, regulam duco. Rj. lenjiron činiti linije.

lepā káta, *f. (u vojv.) die Sternblume, ucter chi-*

nensis Linn. Rj. *crijet.* — *tako* u istočnom govoru; u južnom: lijepā káta (Káta).

lepak, lepka, *m. die Mistel, viscum album* Linn. Rj. *biljka.* — Lepak (u istočnom govoru, *osn.* u lijep illitus, АМЪ viscum). Osn. 282.

Lepā Vina, *f. namastir* u Hrv. Rj. *u istočnom govoru; u južnom:* lijepā Vina. *riječ* je u narodnom govoru *ponajviše* još u množini, srednjega roda: idem u (ili na) Lepa Vina, bio sam u (ili na) Lepim Vinima, vraćam^{se} iz (ili sa) Lepih Vina; ali kako se piše i od gospode govori krivo Lepavina, idem u Lepavinu, i t. d. čuje se *tako* već i od prostoga naroda.

lepe! (u Srbiji i u Bosni po varošima), *Antwort auf einen Ruf, besonders einem vornehmen Herrn.* Rj. *kao odgovor* na poziv, osobito čarjika vijenijemu.

Lepenac, lepēnca, *m. voda* koja više Skoplja utječe u Vardar, i od Skoplja dolje pošto se u uj ulije Velika, zove se Veliki Vardar. Rj.

leper, *m. (u C. G.) vidi* lepir. Rj. *vidi* i leptir, lepirica 2, metopir. za *postanje* *isp.* lepetati. Korijeni 176.

leperica, *f. (u C. G.) vidi* lepirica. Rj. *vidi* i leptirica. ženka od lepera.

lepētānje, *n. das Flattern* (des gefangenen Fisches, Vogels), *agitatio alarum* (corporis) avis aut piscis capti. Rj. *verb.* od 1) lepetati, 2) lepetati se. — 1) *radnja* kojom lepeće *n. p.* lepirica. — 2) *radnja* kojom se lepeće ulovljena riba.

lepetati, lepēčēm, *v. impf.* Rj. — 1) *kao mahati, treptjeti.* *isp.* Korijeni 176. — U ovoj zagonci: Lepirica lepeće kroz bijelo pliješće, petinja je čeraju a petinja čekaju. Rj. (odgonetljaj: čunak i prsti). Vidi tičicu gje kritima lepeće. Npr. 108. — 2) *sa se, refleks.* flattern, agitator. Rj. lepeće se ulovljenu riba. *isp.* lepetanje. *kao* *pračati* se. *isp.* Korijeni 176.

lepeze,* lepēzeta, *n. der Fächer, flabellum, cf. mahač.* Rj. *vidi* i mahalica. — Djever onda donese snasi mahač (lepeze). Kov. 51.

lepī čovjek, *m. (u vojv.) die Balsamine, impatiens balsamina* Linn. Rj. *crijet.* u govoru istočnom; u južnom: lijepī čovjek.

lepina, lepinja, *f. (u vojv.) eine Art Brots, schmal und lung; daher das Wähsel:* (što mi ti je za što): Dok se otac rodi, sin po kući hodi? t. j. lepinja. *cf.* prednjica. Rj. nekakav hljeb, uzak i dug; odatte i pomenuta zagonetka. odgonetljaj: lepinja (prema hljebu). — Pre bi lepinje u furanu utrčao. (Kad je ko ozebao). Posl. 260.

lepīc, *m. — 1) der Schmetterling, papilio.* Rj. *vidi* leper, *i syn. ondje.* dem. lepiric. *isp.* konjic 2, vilenski konj. — 2) (na Korčuli) *vidi* prudelj. Rj. debeo lepir maljeh krila.

lepirica, *f. — 1) das Weibchen vom Schmetterlinge, papilio femina.* Rj. ženka od lepira. *vidi* leperica, leptirica. — Lepirica lepeće kroz bijelo pliješće, petinja je čeraju a petinja čekaju. Rj. 325b. odgonetljaj: čunak i prsti. — 2) (na Korčuli) *vidi* lepir 1. Rj.

lepiric, *m. dem.* od lepir. Rj. *vidi* leptiric. — Cvjeta voda, kad u proljeće nekaki mali bijeli lepiriči povrh vode lete i po njoj padaju. Rj.

lepršanje, *n. das Wälzen der Hühner im Sande, volutatio in arena* (pulvere). Rj. *verb.* od lepršati se. *radnja* kojom se leprša *n. p.* kokoš u pijesku.

lepršati se, šam se, *v. r. impf.* sich im Sande wälzen, flattern, voluturi in arena (pulvere). Rj. *kao* *valjati* se, *kokoši* se lepršaju u pijesku, *patke* se lepršaju po radi, i t. d. — Pošlje jednoga slugu da sluša na vratima, kupa li se (kći) još. Sluga otide i stane slušati, pa kad čuje gde se patke lepršaju po vodi, on pomisli da je ona. Npr. 223. *vidi* prpošiti se, prpuškati se.

leptir, *m. (u vojv.) vidi* lepir. Rj. *i* leper, *i syn.*

le. de. leptirić — Ja ću s' stvoriti u bela leptira, pa ću pasti na rumenu ružu. Npj. 1. 354.

leptirica, *f.* *vidi* leperica. Rj. i leperica. — Čovjek u ze rukom za vratu, kao što leptirice idu na svijet. Priprava 51.

leptirić, *m. den.* *od* leptir. Rj. *vidi* lepirić.

lepućuti, *lepūñem. v. pf.* (u Srijemu) *dahin sein, kommen, perrre*: taj je već lepućuo (prošao, umr'o). Rj. — Značenje koriјenu mahuti, praćati se, treptjeti: lepetati, lebditi, lepršati se. *lepućuti* (proći, t. j. umrijeti). Korijeni 176.

lepućkast, *adj.* (u vojv.) *dem. od* lep. Rj. *tako u istočnom govoru; u južnom: ljepućkast, dem. od* ljepe.

lešandra, *f. die Pferdesilge (Pferde-Eppich. Rj.?). Smirnum olus atrum L. Rj. biljka.*

lešandrija, *f.* (u Boei) *Alexandrien, Alexandria. Rj. grad u Misru. vidi* Aleksandrija.

lešandrijski, *adj.* Rj. *što pripada* Lešandriji. *vidi* Aleksandrijski.

lešandrina, *f.* (u Dabr.) *Liebstockel, ligusticum levisticum L. (Rj.?). Rj. biljka.*

lešandro, *m.* ime muško. *vidi* Alèksāndro, Alèksāndar. — Prestavi se care Nikolaje ... *Lesandro* se za cara postavio. Npj. 5. 53. *hyp.* Leso.

lešendro, *n.* u jezeru Škadarskome malo ostrvo sa zidinama između Vranjine i Crmnice. Rj.

lešo, *m.* (po jugozap. kraj.) *hyp. od* Aleksandro. Rj. *hyp. je upravo od* Lesandro. — S desne strane Gopčeviću Spiro, s njim u redu Marinović *Leso*. Npj. 5. 191.

leštédaj, *m. die Schlüsselblume, primula veris (vocabulum serbicum est significationis obscenae: decumbe et da). Rj. cvijet. riječ sramotna: lež' te daj.*

leš, *leša, m. vidi* strvinu; (kaže se i za čovjeka mrtva, osobito kad leži gdje na polju, n. p. preko svega polja može se preći s leša na leš, kad gdje izigne mnogo ljudi. Rj.?). Rj. *das Aas, cadaver; erkotina, mrcina i uopće mrtvo tijelo. augm.* lešina. — On prevrće te leševе mrtve, i krvave ogleduje glave, sve tražeće dijete Maksima. Npj. 2. 562. Pa otide od leša do leša, dokle narje milosnoga kuma. 3. 495.

lešanje, *n. vidi* čkrnanje. Rj.

lešina, *f. augm. od* leš. Rj.

lešinar, *m. t. j. orao, der Aasgier, vulturis genus. Rj. koji lešine jede (necrophom perceptoris Sav. Rj.?).*

lešiti, *šim, vidi* čkrnjati. Rj. *die zu gerbende Haut schaben, fleischen, seubere; strugati kožu, koja će se činiti.*

leškānje, *n. dem. od* ležanje 1. Rj.

leškārenje, *n. dem. od* leškānje. Rj.

leškāriti, *leškārim, dem. od* leškati. Rj. *v. impf.* *isp.* poleškivati.

leškati, *škām, dem. od* ležati 1. Rj. *v. impf.* *isp.* poleškivati.

leški, *adj. polonus. --* Leška zemlja, Polonia. Stulli. *što pripada* Lesima. *vidi* Lehanski.

leť, *m. vidi* letaj. *isp.* lećenje. — *Letom* leti na rjeku Jordanu. HNpj. 1. 163. Kod nas krivce puškama gagjaju, puškom na trk kako tieu na let. Šćep. mal. 157. *od* korijenu *od* koga letjeti. *isp.* Korijeni 16: leť, letjeti.

leťaj, *m. vidi* let. *isp.* lećenje. — Koji bije tieu na letaju. Rp. *riječi s* takim *nast. kod* dogagjaj.

leťeći, *upravo prilog sadašnji glagola* letjeti, *upotrebljan kao* pričjev. — Odredi ga, da ide sa lećećim korpusom u varoš Cvikavu. Žitije 23. Izabraše čezdeset soldata, koji špiju tieu na lećeći. HNpj. 4. 221 čipija — vrebja, gagjan. *isp.* letući.

leťija, *m.* u Bačkoj *vidi* proljet. Rj. *koji mnogo kobjekuda besposlen leti, trči. vidi i* letipas, optрка, vilija, vilov vjetrunjak, vjetrogonja. *od* korijena *od* koga je letjeti. Korijeni 16. *riječi s* takim *nast.* lupija, morija, pogibija, provalija, sudija, trpija, vilija.

leťimice, *adv.* kao lećeći, samo što god malo raz-

gledavši: *flüchtig, cursim. —* Da se, ma i *leťimice*, poznamo s tim dobrim ljudma. Megj. 302. Divnu Boku Kotorsku ... razgledao sam tek *leťimice*. Zlos. 32.

leťipas, *leťipsa, m. der Windbeutel, homo ventosus. Rj. leti-pas, sastavlјena riječ, preva je pola* glagolski oblik (*od* letjeti) *a druga samo njegov subjekat.* Osn. 46. *koji mnogo kojekuda (besposlen) leti, trči kao pas. vidi* letija, i *syn.* ondje.

leťjelae, *leťioea, m. ko leti, der Fliegende. u* Stullija *poznatno: letioe, leťioea, volans. — adj.* letiočev. *isp.* vidjelae; vidiočev.

leťjelica, *f. vidi* lećelica.

leťjeti, *leťim, v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* leťnuti; *slož.* do-leťjeti, na-, nad- (se), ob-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz- (se), s-, sa-, u-, uz-; *kod* leťnuti. *vidi s* njim *složena pf.: v. impf. slož. vidi* kod lijetati. — *fliegen, volo: tica* leti, leti čovjek na konju; *kud* leťiš tamo; *leti* voda niza stranu. Rj. *Leti* kao vjedogonja. Rj. 65a. *Glasina leti* kao vjetar. Rj. 88a. *Leti* kao pas bez gose. Rj. 95b. *Leti u oči* kao zolja. Rj. 213b. *Leti* kao smušen. Rj. 697b. *Strelimke leti* tica. Rj. 719a. Tamo njoj krvave suze *leće* kad plakala. Npr. 141. Neka rođoljubivi Mušicki *leti* za Pindarom i za Horacijem. III. *Lete danci* kao rijeka, a *godišta* kao ništa. Posl. 168. *Leti* kao muha bez glave. 168. *Leti* kao munja. *Leti po nebu.* 168 (*biti vjetrogonja*). Soko *perjem leti*, a ne mesom. 291. Bježi Škadru, bježi svojoj majci; *za njom leti* Turе haznadarče. Npj. 1. 692 (*isp.* juriti?). A sestra mu dvore nadgledaše, pake *leti* bratu na mchanu 3. 15. Iz kojih su (topova) neprestano *lećeli* kartači. Žitije 39.

leťka, *f.* na čerkru gvozdena šipka, što se na nju natakne cijev kad se suče. Rj. *leťka* (tamna postanja; *isp.* *letnjak* i *lito*). Osn. 298.

leťnuti, *nēm. v. pf. aufliegen, prorolo: Soko letnu, a praporaē zveknu. Rj. kao* poljetjeti. *v. pf. slož.* do-leťnuti, po-, pre-, s-. *v. impf.* letjeti.

leťnjāk, *m.* (u Hrv.) *der Haspel, rhombus, cf.* čerkr. Rj. *vidi i* cjevunjak 2, vitao 2. — *leťnjāk. (isp.* *lito*). Osn. 268.

leťo, *n. die Oeffnung vorne am Bienenstocke, das Flugloch, ostium alvearis. Rj. u* košnice kao vratašca *kuda pčele izlijeću u* alijeću. — let. letjeti. leťo. Korijeni 16.

leťurgija, *leťurgija, leturgija, f. Rj. vidi i* liturgija, služba 2. Grč. λειτουργία, služba. — 1) *die Liturgie (Messe), liturgia: Na* jutrenji *i na* leturgiji. Rj. — *Izvodnja*, 1) posljednja *leturgija* što se mrtvome za dušu služi. Rj. 220b. Crkva, kojoj na Trojice *dolazi na* leturgiju obližnji narod. Rj. 657b. *Slušaју časnu leturgiju.* Danica 2, 108. *Za* zdravlje našijeh sveštenika, koji ... *leturgije* poju, i za nas grešne Bogu se mole. Kov. 123. Kako se svratismo da *odstojimo liturgiju* na veliku Gospođu u slavnome manastiru. DP. 3. O čemu bih ti prije besjedio nego o *sretaj liturgiju, koju* toliko puta *slušasmo* zajedno. 6. — 2) (u O. G.) *vidi* poskurica: Kumim ti ploću na koju *pečeš leturgiju*. Da ne rodi vino ni šenica, ni za crkvu *časnu leturgiju*. Rj. — 3) para koja se da u crkvu. *das Kirchengeschenk, donarium. Rj.*

leťušti, *adj. in einer Sage: letušti životinje, t. j. ptice, fliegend, volatilis. Rj. isp.* lećeći. — u osnovi se njesto ču zimalo iz crkvenijeh knjiga št ... osnova se pomjerila i tijekom, što imajuci i pred *ntja* izjednačila se s osnovama koje pred *ntja* imaju a. Istor. 369. *za* *nast. isp.* nemušti, sušti; čorbašti, posipušti, repušti.

leťva, *f. die Dutte, asser, cf.* žioka. Rj. *vidi i* pajanta, pajavuta, panta, pauznica, vjenčanica 3. — *leťva* (biće od tugje). Osn. 41.

leťvār, *m.* brdo u planini Glivi više Trebinja. Rj.

leťvānta, *f.* (u primorju) *Levante: i* škatulu grožgja *od* Levante. Rj. — *Tal.* levante, istok, istočni kraj,

t. j. zapadna obala od Azije na sredozemskom moru, i ostreu onamo.

lěvčuta, f. (st.) Rj. karalijer besposličar. Madž. levente, Ritter, Paladin, Abenteuerer, Cavalier. Bio šator razapet, pod njim sjedi leventa, na krilu mu Latinka. Here. 262. A na dori obala leventa. HNpj. 4, 4.

lěvčutovānje, n. das Müsigghehen, otialio. Rj. verb. leventovati. stanje koje biva, kad tko leventuje.

lěvčutovati, lěvčutujēm, v. impf. müssigghehen, otior. Rj. besposličiti, biti leventa.

lěver,* m. (gen. pl. lěvērā) vojnik koji ima carsku platu: I čet' est od grada levera. Daj mi ti, o Bože! svekrve kneginje, devere levere. Rj. — Drugi alaj od Bosne spahije, treći alaj od grada leveri. Npj. 3, 334, isp. ulěva,* ulěva* (platu), vidi plaćnik, plaćenik, planik; soldat. isp. bečar 2, golač, goli sin.

lěvit, lěvita, m. leviticus, der Levit. — Leviti zvali su se potomei Levijevi, koji su imali nekaku službu u crkvi. Nov. zavj. X. Mjesta Levitska svagda mogu otkupiti Leviti. Mojs. III. 25, 32.

lěvitski, adj. što pripada levitima, leviticus, levitisch. Treća knjiga Mojsijeva koja se zove Levitsku. Mojs. III (natpis). Mjesta Levitsku svagda mogu otkupiti Leviti. 25, 32.

lěvūn, m. (u Boci): Vodi li mu majka kolo? Začinju li sestre pjesme? Poje li mu lerun u dvor? — I poje mu lerun u dvor. Rj. ptica neka. — Tugja: levun. Osn. 173.

lěžāčina, f. augm. od ležak. Rj. — takvu augm. kod bardačina.

lěžākī, adj. što pripada ležacima ili ležaku kojemu god. — Težakī smok pripijevat' a ležākī bok obirat'. DPost. 126.

lěžāj, m. (u Srijemu) vidi loža 1: nu ležaju ubili zeca. Rj. mjesto gdje liježe n. p. zec. vidi i legalo.

lěžāk, ležaka, m. — 1) der Faulenzen, segnitiosus. Rj. koji leži (od lijenosti), lijenština, lijenivac, augm. ležāčina. — Bog pomaže ležaku kao i težaku. Post. 18. — 2) vidi čnčavac. Rj. koji se ne pritiče, leži nu zemlji a ne penje se. suprotno grah pričanik, tačkaš, trkljaš.

lěžākinja, f.: Što ćemo im darovati? Jednu kozu ležākinju, veselo, veselo! i gjevojku nhodnicu, koledo, koledo! Here. 343. Ležākinja, pigra, desidiosa, ignava. Stulli. koja leži (od lijenosti), vidi ležavkinja. isp. ležak 1. — Oj danice, jedna ležākinjo! gdje omrkneš, tute i osvaneš. HNpj. 2, 245.

lěžānje, n. Rj. verb. od ležati. — 1) stanje koje biva, kad leži tko (n. p. čovjek da počine) ili što (das Liegen, cubatio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad tko leži od bolesti, boluje. vidi bolovanje (das Darniederliegen, Kranksein, aegrotatio. Rj.).

lěžātī, lěžim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-lěžati (se), na- (se), ob-, od-, po-, pre-, raz-, (se), za- (se); v. impf. slož. odležavati. dem. leškariti, lěškati. frequent. po-leškivati, lijegati, i kod onoga glagola vidi složene s njime nalijegati, i t. d. — 1) liegen, cubo, juvo. Rj. Ovaj vinograd leži u zapadi. Rj. 187a. Eda Bog da, sve krehli, a sve Mačvu u trnju ležalu! Rj. 349a. Leži u neznanji. Rj. 415b. Moraju ležati u apsu i plaćati globu. Rj. 477a. Prdi mrtav na ravni. Rj. 566b (= leži). Pod jagnječom kožom mnogo puta kurjak leži. Post. 251. Tamo snijeg nigda ne prestaje, već sve leži jedan na drugome. Npj. 3, 474. A kod hunke carske i česarske logor leži Vladikič-Jovana. HNpj. 4, 258. Noseći u ruci barjak, koji je do sad ležao negde sakriven. Mihoš 79. Toliko vreme ležasmo besposleni. 127. Da daje vojsci Turskoj, koja bi u zemlji ležalu ili preko zemlje išla, tain. 142. Kakogogj što mi je onda ležao na sreću i u pameti moj Judar... tako mi je isto ležalo na sreću i u pameti i Crna Gora. Rj. XV. Kao što jarcicu leži na jajima ali ne izleže, tako... Jer. 17, 11. Gdje ležahu mjesta: Toplica... Ibar... Rasa. DM. 4. Kojemu su kosti

1399 ležale u Hilandaru. DRJ. I, 118. — 2) darniederliegen, aegrotio. Rj. ležati od bolesti, t. j. bolovati. Sibi kažu da je kuga živa kao žena (to osobito dokazuju oni koji su ležali od nje). Rj. 311a. Leži logom. Rj. 332a. Od koje je rane poslije ležao i vidao se. Sovj. 31.

lěžāvkinja, f. die Faulenzenin, mulier deses: Oj Danice, lenja ležavkinjo! Ti preleza od večer' do sveta. Rj. ženska glava koja leži od lijenosti, vidi ležākinja. isp. ležak 2.

lěžēac, ležēca, m.: Mlin ležēac veće vode prosi. DPost. 62. koji leži pološke? kao mlin ležēci?

lěžēci, adj. upravo prilog sadašnji glagola ležati, upotrebljavan kao prljev. vidi ležēčiv. — Dim ne udi ležēčim neg stojećim. DPost. 16. Nije ležēčig svijeta. 82. Voda tekućica zdravija je od ležēce. 150. Kakva blaga? Sve meka dukata, a sve pusta blaga ležēčega. Npj. 4, 137.

lěžēčiv, adj. (st.) liegend, cubans: Na Štutarcu Turci dolečeše, ležēčiva da ga posijeku. Rj. značenje kojega ležēci.

lěžēčkē, adv. liegend, cubans. Rj. glagolski prilog ležeć, ležēci su dodanom nu kraju riječom ke, koju vidi.

lěžēnje, n. das Brüten, incubatio. Rj. verb. od lěci. radnja kojom životinja lěči mlade.

lěznica, f. (u Boci) die Lagerstätte, cubile, cf. ložnica, postelja. Rj. soba ili sprava gdje se leži.

li. — 1) Fragepartikel, ob? an? ima li? hat er? habet ne? Rj. okrnjeno P. riječra kojom se pita. — 1. u pravom pitanju. s pitanjem izjednačuje se uzvikivanje. — a) riječca li stoji iza glagola: Oli mi se, Savo, poturčiti? Mjesto: hoćeš li? Rj. 457a. S najni meseće! nisi li gdegod video takoga i takog čoveka? Npr. 57. Znate li šta? 62. Jesam li ti kazala, sinko, da će tebi ona puška doći glavo? 66. Bih li ja mogao tu malo samljeti? — Bi za što ne bi. 159. Je li moguće da ja toga čovjeka od smrti otkupim? «Za što ne! plati.» 218. Eda što, sine? Nije li Bog dao da si našao što si tražio. 241. Bi l' se euro! danas poturčila? Here. 20. A da ću li i rigje li što učini ovi naš brat? Kov. 68. Jesi li veliki uzrastao? Pis. 36. Šta velite za Stanimira! šta će li se u Karlovcima za njega reći? Straž. 1886, 1734. Ijerujete li da mogu to učiniti? Mat. 9, 28. Ne znate li da je naš Ramot u Galadu? Car. I, 22, 3. — b) li ne stoji iza glagola nego iza druge riječi, nu kojom je sila govora: Blago li si meni! Rj. 30a. Mili Bože, na svemu ti vala! Često li se vojske udaraju. Rj. 326b. Ja sam tvoja sreća. Kad on to čuje stane se busati: I ti li si moja sreća, Bog te ubio! Npr. 73. O ženo, dobro li te neki uči da me kušaš! 204. Ah lijev li je oni carev sin! 233. Velji glase, zlo li me napase! Post. 33. Glava li ga boli? 31. I dušo tu li si! (Rado, dragovoljno što učiniti n. p. A. Bi li ona pošla za njega? B. Bi, i dušo, tu li si!). 96. Kad li se prije poturči, kad li čalmu steče? 118. Vrag nanese i nesreća crna eo li ti Amze kapetana. Npj. 4, 38. Moja majko! što li ću ti jako? 4, 297. Koliko li je čovjek pretežniji od ovce? Mat. 12, 12. Ko će nas rastaviti od ljubavi Božije? Nevolja li ili tuga? Rim. 8, 35. Istina li je da ću roditi kad sam ostarjela? Mojs. I, 18, 13. Na sav li ćeš se zbor gnjeviti? IV. 16, 22. Ko li im je otac? Sam. I, 10, 12. Moj li put nije prav? Jezeq. 18, 25. — B. u nepravom pitanju. li stoji poriče kao pod A, a i b: Te ih... ne smiju pitati jesu li platili harać. Rj. 22b. Ne znajući je li ga pogodio ili nije. Rj. 31b. Dinar nije novac Turski, nego nekakav Hrišćanski (Dubrovački ili Mletački, čiji li je). Rj. 120b. Kakiću ne ću. t. j. čini hoće l' ne će l'. Rj. 259b (isp. niže 4 b). Da ogleda može li sad iščnpati bukvu. Npr. 2. Pa sam došla pitati tvoga sina, ne bi li mi mogao pa za njega što kazati, nije li ga gde vidio. 56 (isp. niže C.). Da sluša, kupa li se još. 223. Ne znajući,

... li će pak li će, ostavi kočiju. 291. Gledaj konju
 debela vrata a gjevojei kakva joj je majka. Posl.
 42. *Košta l je, ljubka li je*, po vonju se pozna.
 DP s. 51. Mi ne znamo jedan za drugoga. *ko l po-
 zibe, lof li uvatiše*. Npj. 4. 180. Stani da vidinu
 u looci Ilija. Mat. 27. 19. — C. li u rečenici
 ... *koj u kojoj se kao pitajući pokazuje želja*:
 Onda i treci sin pogu u lov. *ne bi li i braću našao*.
 Npr. 41. Prebači ruku preko mene. *ne bih li se rastala
 s tvojim detetom*. 59. Neka ga nose u erkvu. ... *ne
 e li pobratim onda otići*. 171. Pa pokupi tvoje Orno-
 gorce, te ga čekaj na Dugu planinu. *ne ćeš li ni iz-
 zubit' krvnika*. Npj. 5. 65 (ni — nam). Starica se
 oko vrata šeće. *ne bi l' kako ujamila vrata*. Here. 5.
 Jer su oni jednako želeli i radili, *ne bi li se ovaj mir
 kako pokvario*. Miloš 129. Zamolim Fatera. *ne bi li
 se primio, da prevod preradi*. Odg. na nt. 25.

2) *kad li* te uhvatim! *da li* mi je znati: *kad li
 će doći*. Rj. *li iza riječi ako, bud'*, da, do, efi), da,
 kad, nego, kamo, nekino, toli), *vidi kod tjeih riječi*.

3) *li iza ponorljene riječi znači kao a, pak*: Dacije
 kupio je od naroda bašknez; *a koliko* je od toga on
 Turcima davao. *koliko li* je njemu ostalo, to se danas
 upravo nije moglo doznati. Rj. (u predgovoru). Kazuju
 još *koje* je Hrišćanska (vojska) *koje li* Turska. Rj.
 507b. *Šta će sad u jednome ručku biti meni, šta li
 će tebi?* Npr. 3. Kaži mi, *gde* mu je oružje što je
 pasao, *gde li* mu konj što ga je jahao? 27. *Ko će dati
 za zmiju devojku, koja li će* devojka poći za zmiju? 54.
Ojje nije bilo, čije l' biti ne će? Posl. 347. *Što mrtvijeh,
 što li* ranjenijeh, ima puno osamunae druga. Npj. 4.
 89. *Kako ćemo zapisati junaci ...? kako li ćemo za-
 pisati očes ...? kako li ćemo zapisati reže ...?* Rj.
 XXXII. Da biste mogli raspoznavati *šta* je sveto *šta
 li* nije, i *šta* je čisto *šta li* nečisto. Mojs. III. 10. 10.

4 a) *u ova dva primjera koji idu, li kao da znači*
 ako: *Misli li* me mrtva požaliti, požali me dok sam
 u životu. Posl. 179. *Nupije l se* ko Vuke i *najede l*
 štuke, ostade u Vukovaru. 190. — b) *u primjerima*
koji idu, li ... li kao da znači: ne znam, sre jedno
mi je je li ovo ili ono, ne znam bi li ili ne bi: Ustani
 snah, zora je (= zvao svekar snahu). — *Zora li je,*
zorač li je: nešto napelo rep, pa trči oko kuće (od-
 govorila snaha; a ono se obadala goveda oko kuće).
 Rj. 213b. Premizgivati, jesti bez volje, *koće li ne će
 li, n. p.* kad je čovjek isti. Rj. 576a. *Hoće li, ne će li*
 (n. p. ide ili radi što, t. j. lijeno, skanjajući se). Posl.
 342. *Car li, ošo li*. DPosl. 10. — c) *kamo li, nego
 li, i t. d. vidi kod kamo, nego, i t. d.*

libanje, n. Rj. verb. od libati. — 1) *stanje koje
 biva, kad liha voda* (das Wogen, fluctuatio. Rj.). —
 2) *stanje koje biva, kad n. p. čovjek stoji na čemu
 što se ljulja ili ugiba* (das Schwanken, so labare. Rj.).

libati, bām, v. impf. (u C. G.) Rj. v. pf. slož. od-
 libati, pre-. — 1) *liba voda*, t. j. ljulja se, *wogen,
 fluctuare*. Rj. — 2) *liba* kad čovjek stoji na zemlji
 ili na tavanu pa mu se pod nogama kao ljulja ili
 ugiba, *wanken, sinken, labo*. Rj.

libiti se, libām se, v. r. impf. vidi stidjeti se. Rj.
 vidi i kaliziti se, sramiti se, sramovati se. v. pf. slož.
 polibiti se; v. impf. slož. ulibati se. — Kad će b'jela
 vila poločeti... al' ne leti, kako lete vile, *neg se libi
 orlom velikijem*. EHNpj. 2, 76 (za ovaj primjer isp.
 libiti se, citare, ecitare, cftagere. Stullh. uklanjati se:
 leteći vila uklanja se orlima velikijem?). On se ne
 libi nikakva težarka posla. Zlos. 233.

libljenje, n. vidi stigjenje. Rj.

libra, f. u Dalm. nekakav novac, *cine Art Muncz,
 numus quidan*. Rj.

librast, adj. n. p. svinjće, t. j. tanko, koje se ne
 može lasno ugojiti, *schwer zu masten, suginatu diffi-
 cilu*. Rj. *o. p.* jecan. — *librast* (osn. biće u libra).
 Osn. 211.

librenjāk, m. (u Kotaru) postav, kojega se lakat
 prodaje po litru. *cine Art Leinwand, linter genus*. Rj.
 libe, n. — 1 a) *das Gesicht, facies*. Rj. *vidi* facia,
 lik, obličje, oblik. *isp.* niče, ničke, dem. lišee, lišee,
 licee. — *Opasti u licu*. Rj. 461b. *Puni se čovjek u
 licu*. Rj. 621a. *Spasti u licu*, t. j. opasti. Rj. 701b.
U licu bijela kao gorski lijer. Npr. 130. Ruke šire,
u licu se ljube. 196. Živ se posvetio. (Kad je ko *suh
 i žut u licu*). Posl. 81. Kao da su ga guje pile (tako
 je *rgjar u licu*). 131. Ona trči svome gospodararu ku-
 kajući i *lice grdeći*. Npj. 2, 16. Car je lepo čedo pri-
 hvatio u skut desni kolaste azdije, tri put ga je *licem
 celirao*. 2, 156. Roni suze *niz bijelo lice*, to je bratu
lice pokapala. 2, 461. Fala Bogu, *rgjavoga drusta!*
Kako brže promeniše lice, a iz licu izgubiše kreu.
 3, 177. Kad se bladna napojiše vina, *te im vince uljeze
 u lice*. 3, 201. I svakome *lice potumuelo* od prokleta
 topa i kumbare. 4, 221. *Licu* je bio malo *namrgjena*.
 Danica 4, 16. Boga vidjeh *licem l licu*. Mojs. I. 32,
 30. Pokloniše mu se *licem do zemlje*. 42, 6. Svi će
 doći na grabež, *s licu* će biti kao istočni vjetar. Avak.
 1, 9 (*facies eorum ventus urens*). *Strašan u licu* (ter-
 ribilis facie). Glas. 21, 283. — b) *ljubiti, obljubiti lice
 ženskoj glavi, u sramotnom smislu. vidi* ljubiti 2. —
 Da ti *ljubim b'jelo lice*, k'o sunce. Npj. 1, 386. —
Koga sam lice odgajila! Da ga *ljubi* crni Arapine!
 2, 390. No je Jani zaludu *Janjota*, e ju *ljubi* Vlašiću
 Radule; on se *odbi od Janina licu*. 3, 552. *Ljube*
Turci na sramotu lice, dok svakojoj *obljubiše lice*. 4,
 154. *oramo će pripadati i ovo*: *Mogu l' biti voljan
 na besjedi*, da ja *uzmem sestru Kaudosiju*, da je *uzmem
 za ljubu vjernu*, *da se carsko ne razlazi lice*, da se
 carsko ne rastura blago? Npj. 2, 130. — c) *u prene-
 senom smislu zore se u čegu lice ono što je prema
 licu u čeljadu*: Sučeliti se, kad su dvije stvari (n. p.
 kuće) okrenute *licem* (čelom) jedna drugoj. Rj. 728a.
Duše ne će vijget' Božjeg licu. Npj. 4, 246. Još *zoria
 ne* za *zabijehila, ni danica pomolila licu*. 4, 293.
 Vrijeme i ljesnoća otimače zbrisaše ih *sa zemaljskog
 licu*. Priprava 174. *Danas će biti vjetar*, jer je nebo
 crveno i mutno. *Licemjeri! lice nebesko* umijete
 poznavati, a znake vremeha ne možete poznati? Mat.
 16, 3. Po tom izmjeri širinu *od licu* doujih vrata *do
 licu* unutrašnjega trijema spolja. Jezek. 40, 19. *S licu*
biješe u dužinu sto lakata od sjevernijeh vrata. 42,
 2. *Lice domu* bijaše prema istoku. 47, 1. — 2) *die
 rechte Seite des Tuches u. s. w., facies adversa panni,
 cf. naličje*. Rj. *pravu stranu n. p. u čohc. suprotno
 naličje. isp.* tura 2. — Dvolična sviha, t. j. *od dva licu*
 (koja nema naličja, nego s obje strane jednaka). Rj.
 113a. *Jorganluk, lice od jorgana*. Rj. 255b. I prignu
 kolastu azdiju, otišlo je trideset česa blaga dok iznutra
 ud'rio postavu, a *s licu* joj ni *hesapa* nema. Npj. 2,
 228. *Pelivan-pašin* binjiš *od dva licu*, s jedne strane
 crven, a s druge *plavetan*. Danica 1, 91. *Krojač ...
 niti izvrne jedan komad čohc na lice*, a drugi na
 naličje. Pis. 67. — 3) *licem* na Božić, na G'jurgjev dan
 i t. d., *gerade, plane*. Rj. *kuo: na sam Božić, upravo
 nu Božić i t. d.* — Jednom *licem nu Božić* reče on
 svojoj ženi. Npr. 12. *Sutradan (licem nu Ilijin dan)*.
 Danica 5, 38. — 4) *čovjek, čeljudc, die Person*: Tako
 sam slušao u drugoj pjesmi, u kojoj su uzeta *licu*
 gotovo iz današnjega naraštaja, kako je Moskowska
 carica Gospa Jelisavka pisala knjigu Turskome caru
 sultan-Sulejmanu, da je u njega njezina očevina.
 Npj. 3, 83 (Vuk). Osim ovih pomenutih *lica*, kojijeh
 su pesme ili sve ili samo neke već naštampane. Npj. 1,
 4, XXXIII. *Vladika* razdaje vjernima tri duhovna
 dara *od svakoga licu svete Trojice*. DP. 28. *oramo će
 ići i ovaj primjer*: Kad se krivac *nalazio licem*, može
 se kazati da *onda* nije bilo opštega jemstva; kad se
 krivac *imao licem*, opšte je jemstvo moglo biti samo
onda kad se pokazalo da je kriva i sama okolina ili
 grad. DM. 300 (= *glavom, on sām, personlich?*).

— 5) u gramatici. *die Person, persona*. Naznačene su ovijem značenja (.) riječi samo *drugoga lica*, koje odgovara. Npj. 1, X. U jednoj pjesmi čuo sam i u *drugome licu*: Je li istina, što obećaješ; ali u drugim licima nijesam mogao čuti. 1, 82 (Vuk). Od glagola »umeti nimem« u trećem licu množ. broja . . . Rusi pišu i u *prvome licu* muškoga roda . . . Pis. 37. Tako su oblici padeži i *lica*. Obl. 1.

lice-mjer, *m. der Heuchler, hypoerita, vidi lice-mjerac*, pretvorica. *lice-mjer*, ko lice svoje mjeri, namješta? — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . *lice-mjer*. Nov. Zavj. VI. *Licemjere!* izvadi najprije brvno iz oka svojega. Mat. 7, 5. On će mi biti spašenje, jer *lice-mjer* ne će izaći preda nj. Jov 13, 16.

lice-mjeran, *lice-mjerna*, *adj. što je kao u lice-mjera*, *vidi* vuhven, *suprotno* nelice-mjeran. — Koji su *lice-mjerna* srca, navlacle gnjev. Jov 36, 13.

lice-mjerenje, *n. verb. od lice-mjeriti*, stanje koje biva, kad tko *lice-mjeri*.

lice-mjeriti, *rim. v. impf. biti lice-mjeran, raditi lice-mjerski: simulare, fingere, heucheln*. — Vuhovati, u Stulića *lice-mjeriti*. DPost. XVIII

lice-mjerje, *n. vidi lice-mjerstvo, die Heuchelei, hypoerisis*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene . . . *lice-mjerje*. Nov. Zavj. VI. Iznutra ste puni *lice-mjerju* i bezakonja. Mat. 23, 28. Čuvajte se kvasea farizejskoga, koji je *lice-mjerje*. Luk. 12, 1.

lice-mjerov, *adj. što pripada lice-mjeru*. — Nandanje *lice-mjerovo* propada. Jov 8, 13.

lice-mjerski, *adj. što pripada lice-mjerima ili kojemu goji lice-mjeru*. — Jer će opustjeti zbor *lice-mjerski*. Jov 15, 31.

lice-mjerstvo, *n. vidi lice-mjerje*. — Taj kaluzjer pun je *lice-mjerstva*. Šćep. mal. 66.

lice-mjerac, *lice-mjerca*, *m. vidi lice-mjer*, pretvorica. — *Licemjerac* sebi je istomu nevjerac. DPost.

Ličanin, *m. čovjek iz Like*. Rj. — Omer-paša, *rodan Ličanine* . . . na Brda je vojskom udario. Npj. 5, 108.

ličar, *m.* (u C. G.) na čemu se uhvaćena riba vuče za sobom po volji. Rj. — Smaće se s *ličara*. (Kad se izgubi ono što je čovek kao pouzdano u rukama imao). Posl. 290. *ličar* (biće od *liko*). Osn. 117.

ličba, *f. edictum, praeconium, denunciatio publica*. Stulli. *vidi* liđzba, ližba. *isp. ličiti* 2.

ličenje, *n.* Rj. *verb. od* 1) ličiti (ličim), 2) ličiti se. — 1 a) *radnja* kojom tko liči (kiti) koga (das Toilettenmachen, comtio. Rj.). — b) *radnja* kojom tko liči krr na koga. — 2 a) *radnja* kojom se tko liči (kiti) (das Toilettenmachen, comtio. Rj.). — b) *radnja* kojom se tko liči česa.

ličilo, *u. stibbio, antimonio, stibium*, pomaza oči svoje ličilom. Stulli. *isp. ličiti* (ličim) 1, *ono čim tko liči* n. p. oči; Pulver aus zerstossencm Spiessglas, als Augenschwärze gebraucht. *isp. rastok*, surma. — za nast. *isp. bućkalo*.

ličina, *f. ein Baststrick, funis e libro*: vuče za sobom ličinu, cf. konopac. Rj. *usukuje se od lika*. *dem. ličinica*, *vidi* litar, plašnjača. — Omastiće on ličinu, t. j. biće obješen. Rj. 457b). Vuče za sobom ličinu. (Zasluzio je vješala). Posl. 40. Osnude nekakva konjokradicu na vješala. Pošto ga vješat, nametnuši mu ličinu za vrat, otisne . . . U tom ličinu putne. Danica 4, 38. *ličina* (osn. n. liko). Osn. 161.

ličinar, *m. — 1) der Bastseiler, confector funium e libro arborum*. Rj. *koji gradi ličine*. — 2) koji je zaslužio ličinu, ein schlechter Mensch, nequam. Rj. *nevaljatue*, *vidi* ličinaš.

ličinaš, *m. vidi ličinar* 2. Rj. *nevaljatue*, koji je zaslužio ličinu. — riječi s *ličim* nast. kod bradaš.

ličinica, *f. dem. od ličina*. Rj.

1. **ličiti**, *ličī, v. impf. — 1) kome što, vidi dolikovati*. Rj. i *syn. ondje*. — Konj ne liči onome koji ga umije jahati, nego onome koji ga ima. Posl. 150.

Tijem učini vrlo krivo jednoj ženi, kao što ne liči pogljararu svešteničkom. Prip. bibl. 61. — 2) *ličiti* na što, kao *malik biti na što*. — *Liči* kao pesnica na oko. Posl. 170. Srbi već ni malo ne liče na roju carevu. Danica 3, 208. Što je god dotle i najmanje ličilo na samostalnost, sve pogibe u talasima turskoga potopa. DM. 181. Knjiga ova liči na roman. Zlos. XI.

2. **ličiti**, *ličim, v. impf. — 1. 1) koga, eines Toilette machen, como*. Rj. *kao kititi*, *isp. ličiti* se II. 1. v. *pf. slož.* uličiti. — 2) (u Dubr.) vikati kao telal, n. p. kad ko što izgubi ili nagje, *ausrufen, praedico, praeconium facio, evulyo* . . . Za vremena republike bio je određen čovjek koji je ovako ličio, i zvao se zalur. Rj. — Kad ko što izgubi, on plati slijepu nekoliko krajeare, te liči po gradu i okolo njega, t. j. viče iza glasa: ko je to i to našao, neka donese. Rj. 391a. I dobro rito trube liči. DPost. 28. *isp. ližba*. — 3) (u C. G.) krv na koga, t. j. kazati da ju je on učinio (t. j. ubio čovjeka), *des Mordes beschuldigen, caecis arguo*. Rj. *vidi* obličivati, v. *pf. slož.* obličiti. — Tako Čigamin na mne krr ne ličio! Posl. 311. — II. *sa se, refleks. — 1) seine Toilette machen, comor*. Rj. *kao kititi* se. *isp. ličiti* 1. 1. v. *pf. slož.* uličiti se. — 2) (u C. G.) česa, od čega, koga, od koga, t. j. odricati se (n. p. kad ko učini krv, pa ga se rodbina liči da ne će za nj da zna, i tako ostane na miru od rodbine ubijenoga), *verleugnen, nego, desero*: Likom i palikom ličim se. Rj. v. *pf. slož.* odličiti se, *isp. različiti*. Tako se od mene ne ličilo malo i velje! (t. j. čeljadu). Posl. 310.

lički, *adj. von Lika*. Rj. *što pripada Liči*. — Fala tebi, *lički* Mustajbeže. HNpj. 4. 53. *isp. Lika-Mustajbež*.

lični, *adj. što pripada licu, personlich, personlich* (?). — 1) *što pripada licu* (1), *čeljadu, čovjeku*. Što se čovjek mogao zakletvom opravdati . . . to nije malo olakšavalo ličinu odgovornost, te opšte jemstvo ne bješe potrebno. DM. 296. *adv.* Mi kneza Miloša ne poznavamo lično. Miloš 111. Da će . . . u slavu božju služiti svečanu misu sam lično. Glas. 21. 285 (prijed. Latinskoga personaliter). — 2) u gramatici, *što pripada licu* (5): Po licu se razdjeljuju glagoli: 1) na lične *glagole*, koji imaju sva tri lica. Rj. LV. Izmegju ličnoga nastarka i osnove. Glas. 11, 202. *Lična zamjenica* trećega lica poznatoga. Obl. 29.

ličnost, *ličnosti, f. osobina onoga što je lice* (1), *čeljade, čovjek: die Personlichkeit*. — Da se ne dira u ličnost spisateljevu. Odg. na sit. 3. Koji nas dvojič lično ne poznaju niči mare za naše ličnosti. Odg. na ut. 24. U zakonima dalmatinskih opština bijaše ličnost čovječija većma za sebe stavljena nego u Srbiji u zakoniku. DM. 296. Da ostavi ličnost, pa da gleda otadžbinu. Megj. 302.

ličnjak, *m.* (u Risnu) *das Handtuch, mantile, cf. ubrus, peškir*. Rj. *o što se lice otire, vidi* i otarak, otirač, rida 2, rničnik, *isp. jaglak, jagluk*. Djever pored nje drži ličnjak te se otiru. Kov. 85.

ličimice, (u Risnu) n. p. udariti koga nožem ličimice, t. j. ni oštrijem ni telumem, nego pljoštimice, mit dem flachen Messer, lamina (waltri percuteur). Rj. *adv. vidi* i litimice, *isp. lit* (1), *suprotno* nasatice, litulice.

liđzba, *f. vidi ližba, kojoj se č pred h pretvara u dž*, svjedodžba, *valja da se tako ima čitati u Stullija ližba, vidi* i ližba.

liža, *f. der Mergel, vidi* lapor, u Baniji. P. Leber. 1. *lih, adv.* (u Boci) *vidi* liho. Rj. *vidi* i lij, *adv. isp. lih, adj.*

2. **lih**, *liha, adj. kaže se za broj koji nije tak, nije na par, kao što su brojevi* 1, 3, 5, 7, i t. d. *isp. liho, lih* (adv.), lijo, lij (adv.) — Ili tak ili lih, i dolu i goru bih. DPost. 32. *Libo* je rebro oholo. 55. *što je u Rj. zabilježeno* lih i lij *kao adverb, biće pri-*

lihanje, *n. das Paar oder Unpaar-spielen.* Rj. *red. od* lihati se, radnja kojom se tko liha, *vidi* lihanje 2.

lihati se, lihām se, v. r. impf. *Paar oder Unpaar spielen, cf. liho.* Rj. *igrati se: tako ili liho? vidi* lihati se.

lihee, v. u zornjem primorju *dem. od* lice, *cf. likec, lišee:* Vrni lihe koje j' prijed bilo. Veletu sam u lihe razdrla. Rj. — *h* mjesto *š* pred *e:* *vidi* i djetehce, sradhce, sunahce. *isp.* Osn. 346.

lihnuti, lihnem, v. pf. omittere, praetermittere, praeterire. Stulli. *vidi* minuti, 4, i *syn. ondje.* — Brat lija, puška ga ubila, on ne lihno sablje Halilove! HSpj. 1, 326. *Ne lihnuo corde* Mujagine! 4, 699.

liho, adv. ungerade, impariter: tako ili liho, *gerade oder ungerade? par impar? cf. lih.* Rj. *(je li) tako ili liho? upravo adj. srednjega roda od* lih, *koje vidi, vidi i lijo.* Oviyh momaka koji idu po barjak valja svagda da bude *liho* (n. p. 5 ili 7). Kov. 47.

lihoper, adv. *vidi* lijöper, n. p. daska, vrata, t. j. *izergnuta.* Rj. 328a. *lijöper* (lihöper). Osn. 44. 15h. *lihati se, lihoper.* Korijeni 24.

liha, f. vidi kamata. Stulli. *iz Staroslov. jezika. govori se i sada u šcr. Hrv.*

lihven, adj. vidi kamatan. Stulli.

lihvenički, adj. vidi kamatnički. Stulli.

lihvenik, m. vidi kamatnik, kašar. *potvrda u prednjem adj.*

lihovanje, n. verb. od lihovati. *vidi* kamatovanje.

lihovati, lihvujem, v. impf. vidi kamatovati. Stulli. *vidi i* kašariti.

lij, m. vidi lisac. Rj. *vidi i* lis, lisjak.

lij, adv. vidi lih. Rj. *u gđjekojm se krajerimu u gororu h pretraru u j. isp.* Posl. XII. *vidi* lih *adv. i* lih *adj.*

lija, f. — 1) hyp. od lisica. Rj. *E lijo, sad si do-ljiala!* Posl. 78. *lija* (osn. u *lisica*). Osn. 70. *s takim nast. hyp. kod* groja. — 2) (južno) *vidi* lijeha. Rj.

lijanje, n. — 1) das Schleichen wie ein Fuchs, circumreptatio vulpina. Rj. *verb. od* lijati, *radnja kojom tko lija, proluča se kao lija.* — 2) *vidi* lihanje. Rj.

1. lijati, lijam, v. impf. umherschleichen wie ein Fuchs, vulpino more circumrepto. Rj. *verati se, prolučiti se kao lija, v. pf. slož. doljati.*

2. lijati se, lijam se, v. r. impf. vidi lihati se. Rj. *igrati se: tako ili lijo (liho).*

lijavica, f. (u Kastelima), *der Durchfall* (*vidi* blijanje). Rj. *vidi i* lijanje; *protoč.*

lijčak, lijčeka, m. hyp. od lijek, i znači vrlo malo, kao *lijeka radi*, n. p. spavao sam *lijčak*. Rj.

lijčenje, n. das Heilen, medela, sanatio. Rj. *verb. od* liječiti, *radnja kojom tko liječi:* Stane se odgovarati da je on već pobacio *lijčenje*, i da više ne zna liječiti. Npr. 147. Što su plačali ljekarima za lijekove i *lijčenje.* Sovj. 9. Kad sve molitve glase o *lijčanju.* DP. 227.

lijčiti, liječim, v. impf. heilen, medeor. Rj. *v. pf. slož. iz-*lijčiti, *za-* *vidi* vidati. — Što ljudi zaludi, što mudrijeh ne *liječe.* Posl. 357. *Liječi, a od* šta ne zna. DPost. 55. Dadoše mi tog *holnika da liječim.* Npj. 1, 351. Da mu *liječi nogu* što je bio pokvario. Nov. Srb. 1817, 503. *sa se, refleks. ili pass.:* Datinovo zrna. *Ovijem se u onijem zemljama liječe od različnijeh bolesti.* Rj. 112a. *Otude u* Peštu *da se liječe.* Sovj. 78.

liječnički, adj. medicinalis. Stulli. *što pripada liječnicima da liječniku kojemu god, ärztlich, medicorum.*

liječnik, m. koji liječi, der Arzt, medicus. *vidi* bočim, ljekar, medig, vidar. — *Medig, cf. ljekar, liječnik.* Rj. 351a. *Duhovniku i liječniku i parcu ne*

taji istine. DPost. 21. *Liječnik liječi a Bog ozdravlja.* 55. *Mrtvu liječnika vodit.* 64. *Pameti nemoćnoj slatka je riječ liječnik.* 93. *Ti dovedi tri dobra liječnika, oni će izvidat'* Milieu. HSpj. 1, 231.

liječnikov, adj. Stulli. što pripada liječniku: des Arzte, *medici.*

lijeganje, n. Rj. verb. od lijehati. — 1) *stanje koje biva kad tko liježe* (das Liegen, decubatio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko liježe koga* (das Legen, locatio. Rj.).

lijegati, liježem, v. impf. Rj. v. impf. slož. na-lijegati, *od-*, *po-*, *pri-*, *raz-* (se), *u-*, *za-*; *v. pf. leći.* — 1) *liegen, cubo.* Rj. *uprelazno.* Kad pogjemo *lijegati*, ja ću izvaditi ključ iz vrata. Npr. 53. Kad počnu *lijegati* da spavaju, onda reče najstariji brat: »Vi spavajte, a ja ću stražu čuvati.« 187. *Ko sa psima liježe,* pun buha ustane. Posl. 152. Jedno veće *liježući* u postelju rečem ja . . . da su žene blebetuše. Danica 2, 131. Budite gotovi za treći dan, i ne *liježite* sa ženama. Mojs. II. 19, 15. *Koji liježete* na odrima od slonove kosti i pružate se na posteljama svojim. Amos 6, 4. *iz primjera se vidi, da u* Rj. *prijevod Njemački riječi* lijehati: *liegen nije dobar, jer liegen znači* ležati, *a lijehati je sich niederlegen.* — 2) *prelazno, koga, legen, loco:* lijegao bih ga svako veće kod sebe. Rj. *činiti da tko liježe.* — *Rano mene lijegala* majka, a dozna me s dušeka dizala. Herc. 113.

lijeha, f. (u C. G.) *das Beet, lira, cf. lija* 2. Rj. *vidi* sloz 2. sofa. dem. liješica. — *Dosaditi kupusnu lijehu.* Rj. 133b. *Obrazi su mu kao lijehe mirisnoga bilja.* Pjesm. nad pj. 5, 13. *Valjalo je imati mnogo žive moralne sile da bi čovjek . . . predao život svoj lijehamu zemlje* nanošene pregrštima na kamenje. DM. 101.

lijek, lijeka, m. die Arznei, das Arzeneimittel, medicamentum, remedium. *Prije bio lijek nego ti za-pitao* (odgovore žene, kad nosu (ili traže) kakovu travu ili drugo što *lijeka radi*, pa ko zapita: šta je to? ili što će ti to?). Nema ni *od lijeka* (ili: za lijek), t. j. ni malo. Rj. — *Megjudnevnička jaja, jagode* (to žene ostavljaju *lijeka radi*). Rj. 351b. *Od metilju nema lijeka.* Rj. 354b. *Švaka odgovori da tome lijeka ne zna.* Npr. 116. *Gje su danci tu su i liječi.* (Dok čovek još ima daju da živi, lasno mu je *lijek nauči*). Posl. 78. *Strakome zlu smrt je lijek.* 278. *Apatekar lijek načini.* Danica 3, 240. *Tvrdohlavi samovoljci ne će da slušaju . . . Dakle nema drugoga lijeka, nego ovaj: cijelo državno društvo izbere megju sobom jednoga: »Brate! budi nam ti sudija.«* Priprava 58. *Ne verujem, da od toga ima kakav lek.* Straž. 1886, 1513. *Oni se rugahu glasniciima Božijim, dok se ne raspali gnjev Gospodnji na narod njegov, te ne bi lijeka.* Dnev. II. 36, 16. *Zaludu su ti mnogi liječnici, ne ćeš se izliječiti.* Jer. 46, 11. *Kad se nije naučio misliti da su pričešće i sveštanje masla tajni liječnici.* DP. 227.

lijemanje, n. das Schlagen, verberatio, pertusio. Rj. *verb. od* lijemati, *radnja kojom tko lijemu koga.*

lijemati, lijemam, v. impf. schlagen, pertusio. Rj. *v. pf. slož. izlijemati. — vidi* biti, bijem, i *syn. ondje.*

1. lijen, lijena (lijenj) adj. träge, piger: Kad se *lijen* nakani, sav svijet popali. Rj. *vidi* leniv, lenj, *isp. gingav, tranjav, tutljav.* — *Kola gjubreta* (kaže se za *krupna, a lijena čorjeka*). Rj. 150a. *Lipov čovjek, t. j. mlak, lijen.* Rj. 329b. *Zu mišljenje lijen,* i za drugovanje s ljudma nesunos. *Priprava* 41. *Ne budite u poslu lijeni.* Rim. 12, 11. *Što sam lijen nu pisanje, što sam ovdje gost . . . to neka me u tebe ispića.* Kolo 15 (14).

2. lijen, m. mjesto lijenost (da bi se složilo sa *drijem* i *»drijen«*) u ovima riječima: *Ja kad vidjeh zelen drijen, predadoh mu vas moj drijem i lijen,* koje ugledavši u proljeće prvi drijen s cvijetom rekne (u Boči) onaj koji je rad da mu se ne drijemlje onoga lijeta. Rj.

lijēnac, *lijēna*, *m.* *lijen* čorjek, *vidi* lijenština, *i syn. ondje. augm.* lijenčina. — Tako je *lijēnac* i zemlji breme. Daničić ARj. 625a.

lijēnčina, *m. i f.* *pigerrimus*. *Stulli. augm.* od lijenac, *isp.* lijenština. — *takva augm. kod* bardačina.
lijēniti se, *lijēnim se, v. r. impf. sich der Traueheit ergeben, cesso.* Rj. *lijēni biti, u lijenosti prorođiti dane, vidi* čnavati, dembelisati, dirindžiti, *isp.* desposličiti, lastovati. — I vi ne marite? nemojte se lijeniti, nego pohitajte da uzmete zemlju. Sud. 18, 9.

lijenka, *f.* *die Aufhängestange für die Wünsche u. dgl., suspensorium, cf. srg.* Rj. *motka preko koje se prevješa rublje i t. d.* Prevjesi taj pojas preko lijenke. Rj. 568a.

lijēnost, *lijēnosti, f.* *die Trägheit, pigritia.* Rj. *osobina onoga što je lijeno, vidi* 2 lijen.

lijēnština, *f.* *der Bärenhaute, desidiosus.* Rj. *vidi* lijenac, lijenivac, dembel, derbedenica, truntaš, *— za nast. isp.* ciganština, kaluzjerština (*augm.*).

lijēnjēnje, *n. verb.* od lijeniti *se, stanje koje bira, kad se tko lijeni.*

1. lijep, *m.* *der Anwurf (z. B. des Lehms auf das Flechtwerk), illitus.* Rj. *ono čim se što uljepi, vidi* poljep, *isp.* lem, lućum. — *Lijep* je kao *lijep* na platu (kao blato, kojim je što uljepljeno). Posl. 169. Neka se razruši ona kuća, kamenje i drva i sav *lijep* od one kuće. Mojs. III. 14, 15.

2. lijep, *lijepa* (lijepi, *adv.* lijepo, *comp.* ljepši, *a govori se i* ljčvši, *a kašto i* ljčšvi i ljčši *na nekim mjestima, kao n. p. u* Dalmaciji) *schön, pulcher.* Rj. *i vjčši s premetnutim glasovima mjesto* ljčvši, *srednj. roda* lijepo *stoženo s prijedlozima na i u nepotrebljiva se adverbijalno, vidi* dilber,* glavil,* gjuzel,* *krasan, pembe,* prikladan, ubav, vijen; dem.* ljepahan, ljepuskast, *isp.* olijepiti; ljepšati, proljepšati se, uljepšati (*i se*), uljepšavati. — Boški, ljudski, *lijepo*, kao što Bog miluje. Rj. 38b. A kakva je, stara moja majko, takva može a vješu ne može. Rj. 68b. Rgjavu vrijeme, *lijepo* vrijeme. Rj. 75b. Donesoše vino i rakiju, *i lijepo* svaku *gjakoniju*. Rj. 147b. Kad ne mogu sjesti svi oko sofre *lijepo*, nego svaki sjedne koso. Rj. 157b. A ja ću vas izogjesti divno, da budete ljčši od svakoga. Rj. 228b. *Lěpā Vina, f.* namastir u Hrvatskoj. Rj. 325a. *Lěpā Kāta, f.* (u vojv.) die Sternblume, aster chinensis Linn. Rj. 325 (cvijet). *Lěpi čorjek, m.* (u vojv.) die Balsamine, impatiens balsamina Linn. Rj. 325b (cvijet). Sve po izbor *ljčša od ljčših.* Rj. 337b. Crven cvijet *lijepoga mirisa.* Rj. 691b. Neka ide te se miri na *lijepo* s pokradenijem. Rj. 699b. Cvijet koji *lijepo miriše.* Rj. 756b. *Lijep* kao upisan. Rj. 784a. On se *lepo umije* i opravi. Npr. 47. *Nahrani ga lepo i napoji.* 61. On joj *lepo zahvali.* 62. *Zet ga lepo opravi* sa velikim darom. 91. Gledajući kako je krv crljenu po bijeloj snijegu *lijepo vijeti.* 93. Evo ti prsten . . . kojoj (gjevojeci) *pristane najljčše na ruku.* 114. *Lijepa* (kći) kao vila od gore. 130. Za to što *si me lepo služila.* 142. A hoćeš i na sramoto, ako ne ćeš na *lijepo.* 148. Steče silno blago i ima *lijep* porod. 219. Odvede je (pepeljgu) ocu i materi, *te se lepo venču* s njome. 226. Delija se likom opasala, a još pita gje je *lepše vino.* Posl. 58. I jevangjelije dugo nije *lijepo slušati.* 101. Kalina je *lijepa gledati*, al' je grka zobati. 128. *Lijepa* liž siromaška sermija. 169. *Lijepa riječ* gvozdena vrata otvara. 169. *Lijepo bleji*, ali zlo doji. 169. Malo jede, al' se *lijepo nosi.* 175. U njeđrima bi ga nosio. (Reče se za *lijepo sijeno*). 334. Zlato mi treba konju na uzdu, kada ga jezdim, *nek mi je lepo.* Npj. 1, 215. Odher'te se šezdeset delija, na *lepotu* da nema *lepšega.* 2, 72. *Lepa* im je imena nadela: jednom Pređrag, a drugom Nenade. 2, 75. Svome bratu čini *lepa hlada.* 2, 162. *Lepše* grlo u Miloša carsko, jeste *lepše* nego je u vile. 2, 216. Ja sam s šuram' bio u *lijepo.* 2, 267. Sjutra jeste *lijep* Vidov-dunak. 2, 311.

Na Dunavu *lepoj* rodi hladnoj. 2, 491. Tvoju čeren milu jedinicu . . . da je *lepša od beloga dana.* 3, 500. Falu Bogu *lijepo ljepote*, a ljepote, udovice Jane! 3, 552. Imao je *erlo lep glas*, i rado je pojava u erkvi. 1, 5. Da *lepim i postenim načinom* iziđe iz Rusije. 5, 29. *Znam lijepo* da sjutra postena ona braća . . . vama se radosno nadaju. Kov. 52. Ma govori *prelijepa Stanc.* 59. Da Bog da i *lijepa milost* Božja. 71. Jedno *frtalje ljepo*, stare i čiste *sljivora.* Straž. 1886, 1579. *Drveta lijepa za gledanje.* Mojs. I. 2, 9. *Znam* da si žena *lijepa u licu.* 12, 11. Žena *lijčše erlo lijepa na oči.* Sam. II. 11, 2. *Kako je lijepo* i krasno, kad sva braća žive zajedno! Ps. 133, 1.

lijēpiti, *lijepiti, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-lijēpiti, ob-, od-, pri-, u-, za-; *v. impf. slož.* od-lijepljivati, pri-, za-. — **1)** u p. kuću, košinu, *anverfen, illino.* Rj. — *Lijepi* djed s *roskom* a baba s *kalom.* DPost. 55 (s?). — **2)** *sa se, refleks. kleben, adlinor, haervo.* Rj. **lijēpljēnje**, *n.* Rj. *verb.* od **1)** lijepiti, **2)** lijepiti se. — **1)** *radnja* *kojom tko lijepi što* (das Anverfen, illitus. Rj.). — **2)** *stanje* *koje bira, kad se što lijepi.*

lijepo, *adv. schön, pulchre.* Rj. *primjere vidi* kod *adv.* lijep.

lijēpōst, *lijēposti, f.* (u Dalm.) *die Schönheit, pulchritudo, cf.* ljepota. Rj. *osobina onoga što je lijepo.*

lijer, *m.* (u Risnu) *die Lilie, blāum, cf.* bogorodično cvijeće, ljiljan. Rj. *vidi i* krin. — (šćići *bijaše*) rumena kao jabuka i u licu bijela kao *gorski lijer.* Npr. 130. Ja sam lice *gjuksom* umivala, otirala *lijerom* cvijećem. Npj. 1, 63.

lijer, *m.* ime muško: Porastao *Lijer* momče mlado, spored njega Ruža cvatijaše. Npj. 1, 230.

lijera, *f.* (u Dubr.) *vidi* lira. Rj. *musička sprava, dem.* ljerica.

lijerica, *f. dem.* od *lijera*. Rj. — Kao jedan *muškarac udarajući u ljericu* ili u miješnice. Rj. 704b. *vidi* lirica.

lijes, *m.* — **1)** (u Here.) *der Wald, silva, cf.* suva. Rj. — **2)** (u Bredima) na kući šljeme, ključevi (rogovi) i nauznice (žioke). Rj. — **3)** (u Jadru) *das ganze Ackergeräthe (samt dem Jorhe), aratrum et jugum.* Nešto nešto izjelo, pa od nešto kosti ostale (pripovijeda se u šali da je kazao nekakav Heregovac kad je vidio u polju *lijes* pa ga neko zapitao šta je to). Rj. *sva sprava što treba za oranje zajedno sa jarmom.* — Zglobiti n. p. *lijes.* Rj. 205b. — **4)** (u Hrv. i Slav.) *mrtrački sanduk: Sarg; arca, locus, sarcophagus.* Dr. T. Maretić.

lijeska, *f.* *die Haselstaude (Haselnussstranch.* Rj.²⁾ *corylus (avellana L.* Rj.²⁾). Rj. *coll.* lijčšće, *vidi* ljčšnik 2. — *Medvjegja lijeska.* Rj. 350b. Na kojoj bi se *lijesci* našla mela, pod onom *lijeskom* ima gjuja s dragim kamenom na glavi . . . jer se mela rijetko nalazi na *lijesci.* Rj. 352b. Nije sastavljen *oko lijeske.* (Nije u glavi kao što bi trebalo). Posl. 217.

lijčšće, *n.* (coll.) *der Haselbusch, coryletum.* Rj. *mnogstvo* *lijčšćaka, vidi* ljčštak.

lijčšnica, *f.* rijeka koja u Bosanskoj posavini utječe u Bosnu s lijeve strane. Rj.

lijčštanje, *n.* *das Fliegen, volitatio.* Rj. *verb.* od *lijčšati, radnja* *kojom n. p. ptica liječe.*

lijčštati, *lijčšćem, v. impf. hin und herfliegen, volito.* Rj. *tamo i amo letjeti, v. impf. slož.* do-lijčštati, iz-, na-, ob-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, raz- (se), s-, sa-, u-, za-; *v. pf. slož.* poslijčštati. — Puške prašte, a topovi gude, ispod neba *lijčšu* *luharde.* Npj. 4, 251.

lijev, *m.* *vidi* lijevak. Rj. *i syn. ondje.* *ono na što se n. p. vino ulijeva u bocu.*

lijēvač, *lijēvča, m.* *vidi* Levač, *mit allen Ableitungen.* Rj. *Lěvač, Lěvča, m.* (isl.) *ein Theil der Jagodinska nahija, cf.* Lijevač. Rj. 323b. *dijel* *Jagodinske nahije.*

lijevak, *lijevka, m.* (pl. ljčvkovi) *der Trichter, infundibulum.* Rj. *ono na što se n. p. vino ulijeva u*

Lima, *f.* — **1)** (u C. G.) turpija za gvozdje, *die Feile, lima*: Udarila *lima* na acal. Rj. *turpija* je za drvo. — **2)** (u Liei) *vidi* pavta, lama. Rj. *vidi* i grivna 3, karika, pafta.

limān, *limāna*, *m. der Wirbel, vortex, cf. vir*, viliman. Rj. U Novom Sadu tako se zove jedna bara. Rj.³ *vidi* i kolovrat I, vrtača, vrtlog. — Tugja: *limān*. Osn. 141.

Limo, *m.* ovako se zvao znatni naš harambaša... Ja mislim da je *Limo* i *Limun* jedno ime i jedan čovjek. Koji pjevaju *Limo*, oni misle na *Lim*, t. j. da je od *Lima* (*Limljanin* ili *Polimac*): A ne vide jade isprijeke, zla junaka arambašu *Lima*. Rj.

Limov, *adj. des Limo*: Sto dvadeset druga *Limov*-*vijeh*. Rj. što pripada *Limu*.

limūn, *m. die Citrone, Limone, ital. il limo*. Rj. *vidi* lemun, četruna. — *Ožeti, iscijediti* rukama, n. p. *limun*. Rj. 450b. Zafali se *žuti limun* na moru: «Danas nema ništa ljepše od mene... »Ja ću obrat' *žuti limun* na moru.« Npj. I, 447.

limūn, *m.* ime našega znatnoga junaka i harambaše, *cf. Limo*: Na *Limunu* sastavi nišane. Rj.

limonāda, *f. die Limonade, aqua limonata*. Rj. — Davalo se što da piju, n. p. muškarcima rozolije a ženskinju *limonade*. Rj. 705a.

limūnov, *adj. dem Limun gehörig*: Pa on složi pušku *Limunovu*. Rj. što pripada *Limunu*.

limūnov, *adj. što pridada limunu*. — bademov, biberov... *limūnov*. Osn. 91.

limura, *f. nekakva trava što se jede od trbuha, Enzian, gentianu (lutea L. Rj.³)*. Rj.

linija, *f. die Linie, lineu*. — Sandalj ne imajući potomaka u pravoj *liniji*, ostavlja nakon sebe... DM. 68. Harmoniju *linija* gledali su duže od pola sahata. Zlos. 311. *isp. vrsta 4*.

linuti, *linēm, v. pf. (dem od liti) ein wenig giessen, einen Guss thun, infundo*. Rj. *vidi* linuti.

linj, *m.* (u Hrv.) nekaka riba (valja da je *linjak*). Rj.

linjačić, *m. dem. od linjak*. Rj.

linjak, *m. die Schleie, cyprinus tinca L. (tinca vulgaris Cuv. Rj.³)*. Rj. *ribu. vidu* linj. *dem. linjačić*. — Jednaci kao *linjaci*. Posl. 112.

1. linjānje, *n. Rj. verb. od linjati i linjati se. — 1)* *radnje kojom tko linja (bije) koga* (das Prügeln, verberatio. Rj.). — **2)** *stanje koje biva, kad što linja* (das Schwinden, to tabescere. Rj.). — **3)** *stanje koje biva, kad se što linja* (das Haaren, amissio pili. Rj.).

2. linjānje, *n. verb. od linjati*. Rj.³

1. linjati, *njām, v. impf. — I. 1)* *biti koga, derati, linjati, verbero*. Rj. *syn. vidi* kod biti (bijem). — **2)** (u C. G.) *schwinden, tabesco*. Rj. Značenje *opadati, venuti*. Korijeni 175. *vidi* linjati. — **II.** *sa se, refleks. sich hären, pillos amitto*. Rj. *gubiti dlaku. v. pf. slož. izlinjati se, vidi* oslabiti. Rj. 225a.

2. linjati, *linjām, v. impf. (u C. G.) schwinden, cf. linjati 2. Rj.³*

lipa, *f. die Linde, tilia*: Go kao *lipu* (valja da kad joj ogule kora luba ili lika radi). Rj. *dem. lipica. isp. bjelolipa*.

lipāčur, *lipāčura*, *m. die Fetzen (Lumpen), die vom Kleide herunter hangen, laciniæ*: vise *lipāčuri*. Rj. *dronjak što kome s odijela visi*.

lipan, *m. vidi lipen*.

lipanj, *lipnja, m. (u Dubr.) mjesec Junij. der Juni, mensis Junius*. Rj. *vidi* jun, junije. — U Zagrebu mjeseca *lipnja* 1873. Star. pis. hrv. 5, X.

Lipār, *Lipāra*, *m.* brdo između Jagodine i Bagrdana. Rj.

lipen, *m.* nekaka riba u Srbiji po južnim krajevima i po Heregovini (lipan = *Asche, thymallus vulgaris Nilss. Rj.³*) Rj.

lipica, *f. — 1)* *dem. od lipa, das Lindchen, tiliola*. Rj. — **3)** (u Šumadiji) *die Kamille (Bastard-Eibisch*

Rj.³) *chamaemelum vulgare (abutilon Arvenar L. Rj.³) cf. prstenak*: Dokle kosih *travu lipicu*. Rj.

Lipic, *m.* mlada lipa. — Tvorilo načine čobani od lipove kore: ogule kora s *Lipici*, pa saviju i svežu te načine onoliki kolut koliki će sirac biti. Rj. 733b. — *riječ i s takim nast. kod brezić*.

Lipik, *lipika, m. der Lindenwald, silva tiliarum, tiliatum?* Rj. *lipora šuma. — riječi s takvim nast. kod aptik*.

Lipiska, *f. die Stadt Leipzig, Lipsia*. Rj. *grad Leipzig u Njemačkoj. — U Lipisci. U stampariji. Npj. 1, I. U Lipisci na Božij dan. I, LXII.*

Lipiska, *f. eine Art Tuch, punni genus*. Rj. *nekaku čoha*.

Lipljan, *m.* polje (selo. Rj.³) u Kosovu: U *Lipljanu* da se sastanemo. Rj.

Lipnica, *f. — 1)* (Turska) mala varošica između Loznice i Lješnice (sada je nema. Rj.³). Rj. — **2)** (Vlaška) Srpsko selo (blizu Turske Lipnice). Rj.

Lipničani, *m.* čovjek iz Lipnice. Rj.

Lipnički, *adj. ron Lipnicu*. Rj. *što pripada Lipnici*.

Lipnik, *m.* manastir u Turskoj Hrvatskoj u nahiji Krupskoj. Rj.

Lipotočina, *f.* (oko Sinja). Rj. *ne kaže se značenje. — Idući s Trilja u Vedrine odmah iza Sušnjarine (člaviće ispod Lipotića kuća ima Lipotića vrela, od koga otiče potokom voda, a taj potok zovu Lipotočina. Ugljane. fr. Marko Balić*.

Lipov, *adj. linden-, tiliagineus: Lipor* čovjek, t. j. mlak, lijen. Rj. *što pripada lipi. za nast. isp. aptov. — Tvorilo načine čobani od lipove kore*. Rj. 733b. *Krste lipovi!* (Reče Turčin Hrišćaninu kad ga što psuje). Posl. 161.

Lipovac, *lipovca, m. — 1)* *der Lindenhonig, mel tiliaceum*. Rj. *lipor med. — 2)* *der Lindenstab, baculus tiliagineus*. Rj. *lipov štap*.

Lipovača, *f. der Lindenstock, baculus e ligno tiliaceo*. Rj. *lipora batina*.

Lipovača, *f.* u Jadru jedno brdo i izvor na tom brdu: A Čuskiju među na zasjednu na studenu vodu *Lipovaču*. Rj.

Lipovica, *f.* u nahiji Valjevskoj kod sela Lubinića polje. Rj.

Lipovina, *f. das Lindenholz, lignum tiliac*. Rj. *lipovo drvo. — Gašljikovo drvo, kao n. p. vrbovina, jovovina, lipovina*. Rj. 84a.

1. lipsa, *m.* n. p. krava, koja je gotovo lipsala. Rj. *vidi* lipsanica.

2. lipsa, *m.* (ist.) *vidi* lipso. Rj. *n. p. vo, koji je gotovo lipsao*.

lipsanica, *f.* živinče koje hoće da lipše, *ein Thier, das dem Tode nahe, animal moribundum*. Rj. *isp. lipsa, lipso*.

lipsati, *lipšēm, v. pf. verrecken, morior*: Ne *lipši* magarče, dok trava naraste. Rj. *vidi* erći, erknuti, krepati, manjkati, skapati, uginuti. *v. pf. slož. polipsati; v. impf. lipsavati, lipsivati. — Ranjena (ala) utekla u onu pećinu i ondje od rane lipsala*. Rj. 94a. Bacio potkove. (Umr'o, kao konj kad *lipše*, pa mu skinu potkove). Posl. 11.

lipsāvānje, *n. vidi* lipsavanje. Rj.

lipsāvati, *lipsāvām, vidi* lipsivati. Rj. *v. pf. lipsati*.

lipsāvānje, *n. das Verrecken, easus pecoris*. Rj. *verb. od lipsivati. stanje koje biva, kad što lipsuje. vidi* lipsavanje.

lipsivati, *lipsujēm, v. impf. verrecken, morior. cf. lipsavati*. Rj. *vidi* erkavati, krepavati, manjkavati, skapavati. *v. pf. lipsati. — Krka, 2)* bolest na podraslim guščićima *od koje krče i lipsuju*. Rj. 303b. Gospoduje a *lipsuje*. Posl. 41. *Koza lipsuje, a rep ne spušta*. 138.

Lipso, *m.* (juž.) n. p. vo, koji je gotovo lipsao. Rj. *gen. lipsa, voc. lipso. vidi* lipsa, *m. isp. lipsanica*.

lira, *f.* (u Boeii) *Leier, lyra, cf. ljera*: Stoji *čdik* i tambura. Rj. *musička sprava, dem. lirica*.

lirica, *f. dem. od lira*. Rj. *vidi ljerica*.

lis, *m. der Fuchs (das Mannchen), vulpes mas, cf. ljs*, **lisac**. Rj. *vidi i lisjak, muškarac; ženka lisica*.

1. **lisa**, *f. eine Blasse am Kopf der Thiere, macula alba*. Rj. *bijela biljega na glavi životinji, n. p. konju, psu, isp. evjetast (vo, krava)*.

2. **lisa**: *Asa kâsa lisa, âsa kâsa lisice!* viču djeca trčudi po snijegu. Rj. 8a.

lisac, **lisica**, *m. vidi lis*. Rj. *vidi i ljs (m.), lisjak*.

lisac, **lisica**, *m. lisast konj, der Blassehengst, equus nota alba insignis*. Rj.

Lisac, **lisica**, *m. planina u nahiji Katunskoj: Navrh Lisa visoke planine*. Rj.

lisast, *adj. z. B. Pferd, das eine Blasse hat, macula alba insignis*. Rj. u čega je *lisa, n. p. konj*.

lisibaba, *f. (u Sinju) acanthopsis taenia Agassiz*. Rj. *biljka. — kako je riječ sastavljena isp. visibaba*.

lisica, *f. (pl. gen. lisica)*. — 1) *der Fuchs, vulpes*. Rj. *dem. lisica, hyp. lisa. — Lisica koja se bila utajala, digne se*. Npr. 178. *Lisica mu na put!* Posl. 170. (*Kad se ko pomene za koja ne bi rud onje da dogje, n. p. vjedogonja*. 40). *Luda se (lisica) hvata u jednu (nogu), a mudra u sve četiri*. 171. Ne zna *lisica* s kijem *lisići*. DPosl. 77. — 2) (u C. G.) *Art weisse Weintraube, urae genus*. Rj. *nekako bijelo grozđe, isp. lisica 2*.

lisice, **lisica**, *f. pl. die Handfesseln, Handschellen, Handeisen, manice*. Rj. *od grozđu što se neće zločinca na ruke, augm. lisicine, vidi zavezice*.

lisičenje, *n. das Fuchsschwänzen, vulpini doli et mendacia*. Rj. *verb. od lisičiti, radnja kojom tko lisiči*.

lisičica, *f. — 1) dem. od lisica*. Rj. — 2) *vrsta grozđa: Dinka, koja se tako zove u Srijemu, a u Srijbi plovinka, niševčica, lisičica, a u Zagrebu kraljevina*. Gj. Daničić, *isp. dinjka*. ARj. II. 404b. *isp. lisica 2*.

lisičić, *m. der junge Fuchs, catulus vulpinus*. Rj. *mlada lisica, mladi od lisice, vidi ljići*. — Utekla mi *babina kobila*. A *lisica* mu odgovori: Evo je megju nama, stvorila se *lisica* a ždrebe *lisičić*. Npr. 24.

lisičin, *adj. što pripada lisići*. — Pozna da to nije onaj tanki *glas lisičin*. Npr. 177. *isp. lisići*. — *zu nast. vidi gličin*.

lisičina, *f. — 1) der Fuchsbalg, pellis vulpina*. Rj. *lisiču kožu, takve riječi kod divljatina. — 2) (u Pastr.) echium italicum L. Rj.⁹ vidi boražina*. Rj. *svako proljetno zelje što se jede, vidi i boražnje, pakoleć*.

lisicine, *f. pl. augm. od lisice: AP na ruku teške lisice*. Rj.

lisičiti, *čim, v. impf. fuchsschwänzen, vulpino more ago*. Rj. *raditi kao lisica, laskajući i lažući varati, c. pf. slož. ulisičiti se. — Ne zna lisica s kijem lisići*. DPosl. 77.

lisičji, *adj. Fuchs-, vulpinus*. Rj. *što pripadu lisicama ili lisići kojoj god, glasi i lisičji, isp. Božji i Božiji. — Lisičje oko, kaže se kao u šali za dukat*. Rj. 320a. *Lisičje uho*, (u C. G.) nekaka trava. Rj. 330a. *Lisičji rep*, (u vojv.) die Natterwurzel, echium vulgare. Rj. 330a (biljka). Potjera *lisičji tray* po snijegu. Rj. 501a. Izvadi iz marane onu *lisičju dlaku*, i protre je. Npr. 24. *Bježi! bježi! te u lisičju jamu*, a *lisice* ne bježe kod kuće. 245.

Lisina, *f. mjesto u Pivi: I Adžijca kneza iz Lisine*. Rj.

lisjāk, **lisjāka**, *m. vulpes mas. Stulli, govori se u Hrc. vidi ljs (m.), lis, lisac*.

liska, *f. — 1) ein Blatt (Laub), folium*. Rj. *jedina onoga što znači lišće, isp. biljka, liska (folium; osn. u list)*. Osn. 298. — 2) *die Rohrkneie, folium chloropis (gullunula chloropis L. Rj.⁹)*. Rj. *cf. trčka*.

ptica. — Ovičeh ne jedite ... ni čuka ... ni liske, ni kopea. Mojs. V. 14. 15.

liskānje, *n. dem. od lizanje*. Rj.

liskati, *skām, v. impf. dem. od lizati*. Rj. *liz-kati, pretvorivši se z pred k u s*.

lisnat, *adj. belaubt, frondosus*. Rj. *na čemu ima lišća, Lisnat (pred n osn. u list)*. Osn. 213. *vidi šumnat, šušnjat*.

Lisnik, *m. (od list) ein Laubschober, acervus ramorum quercinorum cum foliis siccatis, depascendus hieme a capellis*. Rj. *kao stog hrastova grunja s lišćem za kože zimi da ga brste*.

lisov, **lisova**, *m. lisast pas*. Rj. *imenu psima s takim nast. kod pas*.

list, *m. (loc. listu)*. Rj. *dem. listić, augm. listina, hyp. listak, coll. lišće. — 1) das Blatt, folium arboris, et libri*. Rj. *list a) u biljke, b) u knjige. — a) vidi liska 1*. Badalj, nekakva trava koje je *list bodljikar*. Rj. 11a. *Grabor list*. Rj. 98b. *Zlatica, trava kojoj je list s naličju žut kao zlato i rutar, a ozgo zelen i gladak*. Rj. 210b. *Krećar list* u kelja. Rj. 301b. *Dokle ne bi prebrojila na nebu zvijezde, nu gori listove, na moru pijesak*. Rj. 367b. I naranč s *listima*. Rj. 403b. *Pero, 3) list, n. p. od zelja, ruže*. Rj. 495a. *Ukresati lista kupusnoga*. Rj. 778a. I on je *nuše gore list*. Posl. 104. (Naš je, od našega je roda). 234. *Crna gora listom urodila, sitnim listom, i zelenom travom*. Npj. 1, 273. *Vrati se k njemu golubica, i gle, u kljunu joj list maslinor*. Mojs. I. 8, 11. *Metnuću strah u sra njihova, te će ih goniti list kad šušne zaljuljavši se*. III. 26, 36. — b) *list knjige, list u knjizi: Što je nebo, da je list urtije ... ne bih) mojih) ispisala jada*. Npj. 1, 401. *Posljite mu list knjige bijele*. 2, 136. *Kako primiš list knjigu bijelu*. 5, 258. *Neki listovi od rukopisa poderani*. Ovit VI. *Knjiga na čitarom listu (in folio — na polovini tabaka)*. Straž. 1887, 175. *Nekoliko listu (u knjizi)*. Bukv. 5. *Na posljednjim listovima*. 7. *Ovo nekoliko lista (u knjizi)*. 29. *Na jednom od posljednjih lista*. Star. 2, 311. — 2) *list jufke, list od tjestu, ein Stück ausgewulgten Teig, massa farinea distenta*. Rj. *jedan komad razvijena tjestu: Vavežnjci, nekoliko listova pospu se srom, pa pošto se savju, onda se ispresječaju i kuvaju*. Rj. 51a. *Kovrtac, onaj kolutić što se njime listovi od tjestu sijeku*. Rj. 281b. *Sabirača, pita (u koje se listovi saberu)*. Rj. 659a. — 3) *die Wade, sura*. Rj. *u noge ispod koljena stražnja strana: Na nogama su bijele čarape, preko njih dolje crvene crevlje, a gore crvene dokoljenice sa srebrnijem i zlaćenijem niz listove pločama i kovčama*. Kov. 42. — 4) *odoše (svi) listom, alle insgesamt: Aje listom u lješnicu b'jelu*. Rj. *kao svi zajedno. — Dobro nije, moj dragi Alile! dočekati: izginuti listom, ne dočekat': zazor i sramota*. Npj. 3, 159. *Hoću dići silu i ordiju, na Pipere kršne udariti, see Pipere listom popaliti*. 4, 32. *Ja P' ću svoju izgubiti glavu, ja P' Brgjane istražiti listom*. 4, 71. *Skupio sam amo krajičnike od ljevišta sve uskoke listom*. 4, 395. *Odmetnu se Daković Jakove od široka polja Grahovskoga i ostali listom Grabovljani*. 4, 433. *Stijenjuni listom pristadoše do sokola Vula kapetana*. 5, 191. *Evo tebe svi Piperi listom i pred njima svi tri kapetana*. 5, 261. — 5) (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art Seefisch, piscis genus*. Rj. (*listovi = Schollen, pleuroctidae*. Rj.³).

list, *adj. (u C. G.) schnell, celer, cf. brz: List kao zec. List kao rt*. Rj. — *list (celer; tamna postanja)*. Osn. 210.

listak, **liska**, *m. hyp. od list, das Blättchen, folium*. Rj. — *Mene je gora rodila, u zelen listak povila*. Npj. 1, 65. *Pisacu mu listak knjige tanke*. I, 268. *Dognaću ga moru do obale, pa ću hvatit' listak se-misljkor ... po listu ću pisati zaživu*. 2, 558.

listanje, *n. das Blätter-bekommen, renovatio foli-*

orum arboris. Rj. *verb.* od 1) listati, 2) listati se. — 1) stanje koje biva, kad n. p. vinograd lista. — 2) stanje koje biva, kad se n. p. pita lista.

listati, stam, v. *impf.* — 1) Blätter bekommen, sich behauben, redeunt arboribus comae, frondesco: Listaj goro, kukaj kukavico, nek se čini ora za hajduke. Rj. *preoblačiti se listom, dobiti liste.* v. *pf.* slož. iz-listati, pod- (*aktivno*), pro-, u-. — Drvo da ostane živo i da lista. Rj. 388b. Vinograd . . . drugo jutro listav. Npr. 67. Gorica listom listala, u njojzi bratac i seja. Npj. 1, 212. — 2) sa se, *refleks.* lista se pita, gužvača, sich blättern, in lamellas dissolvi. Rj. kao raspadati se nu listore. *isp.* list 2.

listić, m. *dem.* od list. Rj. — Na jedan listić karte zapiše. Npr. 213. Stihovi su ovi one iste godine štampani na dva malu listića. Sovj. 89.

listina, f. *augm.* od list, n. p. u kupusa: nema glavica, nego sve sama listina. Rj.

listo, (u C. G.) *schnell, celeriter*: Listo pogje tavnici na vrata. Rj. *brzo. adv.* od list. *vidi* listom. — Listo treći vojvodina ljuba. Npj. 4, 159.

listom, (u C. G.) *vidi* listo: Listom Nikac u plućinu dogje. Rj. *upravo instrum.* od *adj.* list *averbijalno* upotrebljavan.

listonoša, m. tabellarius, cursor. Stulli. listo-noša, koji nosi list knjigu bijelu. Rj.

listopad, m. Rj. listo-pad, riječ sastavljena od list i padati. — 1) (u Ratu niže Dubrovnika) lišće sa drveća, koje se (ongje) kupi i ostavlja, da se njime gnoje njive i vinogradi, die von Bäumen abgefallenen Blätter, folia arboris delapsa. Rj. — 2) (po zap. kraj.) der Oktober, mensis October. Rj. deseti mjesec u godini, kao mjesec u kojem list opada sa drveća. *vidi* oktobar. — Tko ilinštaka ije srdjele, listopadu im sere drače. DPostl. 129.

listopadski, *adj.* octobris. Stulli. što pripada mjesecu listopadu.

listovnica, f. tabularium. Stulli. gdje se listovi (knjige), pismu drže.

listra, f.: A dva marka zavijaše vuka a na desnu listru od istoka. Rj. — Tamna je: listra (ili može biti listar ili listro?). Osn. 106.

lišaj, m. die Zitterflechte (Hautkrankheit), lichen (österr. der Zitterricht). *vidi* zverinac. kuo bolest nu koži. *dem.* lišajić.

lišajev, *adj.* što pripada lišaju. — Lišajeva trava, f. die Krebsblume, heliotropium europacum Linn. Rj. biljka. — od osnove riječi koja znači stvar — lišajev. Osn. 93. *isp.* biserov.

lišajić, m. *dem.* od lišaj. Rj.

lišajiv, *adj.* mit der Flechte behaftet, lichene laborans. Rj. bolestan od lišaja, na kome je lišaj. — Niko na kome bi bila mana ne valja da pristupa, ni šugav, ni lišajiv. Mojs. III. 21, 20.

lišajiviti se, vīm se, v. r. *impf.* Flechten bekommen, lichene laboro. Rj. postajati lišajiv.

lišajivljenje, n. *verb.* od lišajiviti se. stanje koje biva, kad se tko lišajiv.

lišan, m. (u Podgorici) *vidi* nišan: biti lišan. Rj. *vidi* i lišan. — mjesto n govori se i 1.

lišaniti, nīm, v. *impf.* (u Podg.) *vidi* nišaniti. Rj. *isp.* lišan.

lišanjenje, n. *vidi* nišanjenje. Rj.

lišavanje, n. das Verlieren, spoliatio. Rj. *verb.* od lišavati se. stanje koje biva kad se tko lišava čega (od lišavati: radnja kojom tko lišava koga čega).

lišavati, lišavam. — 1) v. *impf.* govori se u Hrvatskoj prema v. *pf.* lišiti, i lišavati koga čega. znači: uzimati mu što, brauben, spoliare. — 2) sa se, *refleks.* lišavati se, lišavam se, v. r. *impf.* (u vojv.) verlieren, braubt werden, entbehren. spoliar: zbog njega lišavam se zdravlja. Rj. lišavati se čega, gubiti ono, ostajati bez njega. v. *pf.* lišiti se.

lišce, n. (u gornj. primor.) *dem.* od lice: Umiva

se glzlava divojka, sinu lišce kano jarko sunce. Rj. *vidi* lihee, likee. — Za godinu lišca ne umila. Npj. 3, 513.

lišće, n. (coll.) das Laub, folia. Rj. *jednacu* list 1, liska. — Lišje, (po ist. kr. Srbije) *vidi* lišće: Sve sa jela lišje opadaše. Rj. 330a (stariji nast. listje, pa otpudavski t: lišje). Perje, 2) *vidi* lišće. n. p. od zelja, kupusa, trave. Rj. 156a. Nagje čedo u gori zelenoj u vinoro lišće zavijeno. 2, 155. Rašće drveta, kojima lišće ne će opadati. Jezek. 17, 12.

lišiti, lišim, v. *pf.* Rj. v. *impf.* lišavati. — 1, 1) (u vojv.) koga čega, brauben, spolio. Rj. lišiti koga čega, uzeti kome što, *vidi* mentovati. — Poslao sam Vam jedno pismo, koje Vas je moralo lišiti sre nadežde. Straž. 1886, 11-19. — 2) ne lišila te sablja, t. j. ne mimoišla te, no ostao od nje, soll dich treffen, assquai. Liši mene i moje duše! t. j. daleko od mene bilo! Rj. *vidi* i minuti 1, i spu. ondje. — II. sa se, *refleks.* čega, koga, braubt werden, verliereu, entbehren, privor, spoliar. Rj. izgubiti što, ostati bez čega.

lišma, besonders, imprimis, cf. osobito. Rj. *vidi* najliše. — za nast. *isp.* kod boljuna.

1. lit, m. (u C. G.) *vidi* litica. Rj. strmenit kamenjak.

2. lit, liti, f. u Gundulića. piattonata, colpo che si dà col piano della spada, liti gladii vel ensis ictus — udarati liti od mača, dare delle piattonate, verbere cuso (quo in casu instar baculi utitur). Stulli. *isp.* litimice, ličimice. iz riječi Hrvatskih (udarati liti od mača) i iz *adv.* *vidi* se, da je lit pljosna stranu u maču ili u sablje, die Flaue des Degens.

litanje, n. *vidi* blijanje. Rj.

litár, m. — 1) *vidi* ličina. Rj. konopar od lika. — 2) (u Dalm.) oko dva prsta širok i s pulijama od kositera našaran kaiš, kojijem se žene opasuju (što je koji duži, da se više puta njime opasati može, to je ljepše). Rj. — Pokraj gjoga hrće poskakuje, a zlatun mu litar pozrekuje. Npj. 2, 271. Osim litarova, što bijahu oko vrata kamila njihovijeh. Sud. 8, 26.

litati, litam, v. *impf.* *vidi* blijati. Rj. meku (tanku) nečist ispuštati iz sebe. *isp.* proljevati 2. v. *pf.* lituti; v. *pf.* slož. po-litati, u-. — Davalo uzimalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. Rj. 109a.

literatúra, f. *vidi* književnost. die Literatur, literatura. — U današnjemu stanju naše literature ne mogu ni najučeuji naši spisatelji u jedan put odrediti, kako će se pisati. Danica 5, 73.

literaturni, *adj.* što pripada literaturi. *vidi* književni. — Ali se sad načinila učena (literaturna) partija. Danica 5, 72. Matica . . . pretvorila se u literaturnu partiju. Pis. 4.

litere, u ovoj zagoneci: Litere litere niz kamenje visjele, nit se pekle ni varile, sav svijet odranile. Rj. odgonetljaj: sise u žene.

liti, lijem, v. *impf.* (part. pass. liven, ljeven, a i lit) giessen, fundo. Rj. *vidi* ljevati, livati, ljevati, i ondje v. *impf.* slož. v. *pf.* *dem.* lituti, ljunuti; v. *pf.* slož. dđ-liti, iz-, na-, ob-, oba-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, sa-, u-, za-. — Kalup, n. p. da krstove što djeca lije od kositera. Rj. 261a. Bratac lije olornu bešiku. Rj. 457a. Lije kiša kao iz kabla. Posl. 169. Knjigu štije. grozne suze lije. Npj. 1, 257. Zvonar . . . onaj koji lije zrona. Danica 3, 6. Ko je izmislio peći hljeb. liti svijeće . . . to ispituj marljivo. Priprava 55. Otišao si i načinio sebi druge bogove i likove liveno. Car. I. 14, 9. su se, *pass.*: Počnu se liti zrona, pa i topori. Miloš 13.

litica, f. ein steiler Felsen, praecipitium, cf. 2 lit. Rj. strmenit kamenjak.

litija, f. (u vojv.) die Prozession, der Bitgang, Ungang, pompa: danas nose litiju; idu s litijom. Rj. od Grč. ληξια, molitva. po tome crkveno obilježnje s molitvom, koje se u Grčkoj erkvi zove litija, u Rimskoj procesija (i litanija).

litimice, *adv.* udariti litimice, dar delle piattonate,

lit. *es. cedere*. Stulli, rudi ličimice, pljoštimice, ... 2. lit. f. — Milos Vuka sabljom udario, ne udri ... sabljom sječimice, neg ga udre sabljom litimice. HN, p. 1, 279.

litnuti, nēm, v. pf. *cimen weichen Schiss thun*, ... lle. Rj. meku nečist ispustiti iz sebe. v. impf. ...

litonja, n. *das Hund, oder auch der Mensch, der ... Durchfall hat, dysentericus*. Rj. govore ali i ... Je sto litu, proljeva. — riječi s takim nast. kod lakonja.

litorost, f. (u Zagvozdu) marva od onoga ljeta n. p. jaranjei, jariči, *das Erzeugniss der Haus-thure von einem Jahre, partus animalium unius anni*. Rj. lito-rest, prva pola lito (ljetu), druga od resti rasti), po južnom govoru: ljetorast: što jedno ljetu kao naraste.

litra, f. (*gen. pl. litāra*) jedna četvrtina od oke, *Gewicht und Mass, ponderis et mensurae genus*. Rj. mjera za težinu i za reličinu, *litr.* ž. ž. dem. litrica. — Zlatna kupa deset bere litra. Rj. 40a. Miljar. hiljada litra. Rj. 358a (hektolitara). Star. žitna mjera od 120 Mletačkih litara. Rj. 712b. Bolja je unča pameti nego sto litura snage. Posl. 21. Na litru uhodi, na drame ishodi (n. p. bolesti). 188. Cenja je kod nas duša nego litra luka. 324. Pa nametnu namet na viliact, sve na kuću po tri litre zlata. Npj. 3, 2. Od čnda su ploču izmjerili, sama ploča šest litara dogje. 3, 336.

litronjača (litrènjača), f. *ein Gefäss das eine litra halt, amphora litram capiens*. Rj. sud sto bere litru.

litrica, f. dem. od litra. Rj.

litrositi, sīm, v. pf. koga čega (u Boeii, *befreien, libero*, cf. oprostiti: Sjeku lvu oko noga gvožđe, te ga jedva gvožđu litrosise. Rj. vidi i izbaviti, kurtalitati, osloboditi. — od *litr.* *λύτρον* oprostiti, *λύτρον*, oslobogjenje, otkup.

liturgija, f. vidi letūrdija, letūrgija, letūrgija, i primjer omje.

litva, livca, m. koji lije (litva), *der Giesser, fusor*, za abc isp. ARj. II, 306b (džvac). — Uzri od srebra trosku, i izaci će litvu zaklad. Prič. 25, 4.

livada, f. *die Wiese, pratium*, cf. sjenokos, sjenokosa: Dva se draga na livadi ljube. Rj. vidi košunica, isp. i bara 2, koševina, luka 1, podvornica, potkućnica, potkutnjica, potes, dem. livadica. — Govori devojka: moja sitna kosa, zelena livada. Npj. 1, 171. Pokosiću nokošenu livadu. 1, 447. Pogji dalje u rone livale. 1, 459.

livadar, m. *der Wiesenbauer, qui pratium colit*: Oj Lazare livadare! Ko ti dade tu livadu. Rj. tko livadu obrađuje.

livadica, f. dem. od livada. Rj.

livanje, n. (*zap.*) vidi lijevanje. Rj. govori se i na jugu, vidi i ljevanje.

livati, livām, (*zap.*) vidi lijevati. Rj. vidi i ljevati, liti. livati govori se u samu u gotoru zapadnom nego i u južnom, isp. dolivati, dolijevati, doljevati; izlivati, izljevati, izljevati, i t. d.

livčev, adj. što pripada livcu: Ko će se održati kad se pokaže? jer je on kao agvaj livčev i kao milo hjeljarsko. Mal. 3, 2.

livnica, f. *die Gusserei, officina operum fusorum*: U nas nema ni livnice ni kovnice. Rj. zgrada gdje se što lije, ili sprava za liranje.

Livno, n. vidi lijevano: Seju smo ti u Livnu prodati, te družina u vinu popila. Rj. u zapadnom govoru, vidi i Hlijevano.

lizanje, n. *das Lecken, linctus, lambitus*. Rj. verb. ... zati, radnja kojom tko liže što.

lizati, lizēm, v. impf. Rj. v. pf. prosti liznuti, lazati, *gen. pl. sloz.* iz-lizati, na- seč, o-, ob-, po-, pro-, raz-, s- seč, u-, za-: ob-liznuti, u-liznuti se; ob-liznuti, u-liznuti se; v. impf. sloz. ob-lizivati, pod-, pro-, u-

(se), za-; dem. v. impf. liskati; v. pf. laenuti. — 1) *lecken, lambu*. Rj. (Devojka) pruži i njemu (lavu) pogače, i lav uzme, pa joj stane ruku lizati. Npr. 131. I stara orea so liže. (I staru se čocku mili veselje kao i mladu). Posl. 103. Kad se kučka nauči ždrnjeti lizati, ili kučku ubij ili ždrnjeti slomi. (Kad se kučka nauči brašnare žrnjeti lizati). 120. Liže kao mačka, a ždere kao yuk. 168. Ne valja pljuvati pa lizati. (Ne valja od svoje riječi natrag udarati). 195. Svaka krava svoje tele liže. 276. sa se, recipr.: U zajam se i govoda ližu. Posl. 329. — 2) liže plamen, lodern, lambu: Iz nozdra maven plamen liže. Rj.

lizavar, lizāvar, m. *der Lecker, qui lambit*: Ja nijesam kusavac, nego lizavac. Rj. koji liže.

lizdēkača, f. (u Boeii) pregača s dugijem resama, *eine Art Schürze der Frauen, praecinguli genus*. Rj. Tanna: lizdēkača. Osn. 351.

liznuti, lizēm (liznēm?), v. pf. vidi laznuti, v. pf. sloz. u-liznuti se, u-liznēm se (da nije pogrešno u-liznuti se mj. ž-liznuti se? isp. Rad 6, 76). v. impf. lizati. — Pušti mi kre ispod ove zvijezde, pa neka svako jagnje od nje samo lizne jezikom. Npr. 103.

ližba, f. (u Dubr.) *der Anruf, pronuntiatio* (cf. ličiti 2): Udari ližbu u grade, i tu mu doše gjevojke. Rj. vikanje kao telati što viju. — ližbu čz stoji mjesto č; osn. u lik nunciatio. Osn. 260. jamačno rgjav izgovor Dubrovčki mj. ližba, koje vidi, kao što oni govoro izgovaraju i sržba mj. srdžba.

lobōda, f. *die (Garten-) Mide, atriplex hortensis* Linn. Rj. biljka.

loča, f. (u vojv.) *eine lüderliche Weibsperson, mulier ignava et immunda*. Rj. žensko tramo i nečisto, vidi ločka. — Tugja: loča (načinjeno od osnove koja je u lotar). Osn. 61, isp. lotinja.

ločika, f. (u Dubr.) *der Kopfsalat, lactuca (sativa* L. Rj. 3). Rj. salata. — Tugja: ločika. Osn. 277. Tul lattuga.

ločka, f. (u vojv.) vidi loča. Rj.

ločkov, adj. *velit, fluidus*: n. p. kad zelen list duvana na suncu postoji, onda postane ločkov, dok se ne osuši. Rj. što je kao urelo, učmalo. — ločkar (od osn. koja će biti načinjena od tugjega lotar). Osn. 87, isp. loča, ločka.

log, lōga, m. *das Liegen, cubitus*: leži logom. Rj. kao ležanje. log (kor. kojega ležati, leži). Osn. 24. za: logom ležati isp. eikom počikivati, i ondje ostale takve izričaje, za pretvaranje glasu e u o isp. grob.

logički, adj. što pripada logici. — Po logičkom značenju. Knjiž. 3, 588.

logika, f. logica. — Ovde bi Mrkalj rekao: čudna i smešna logika, sveca mi! Nov. Srb. 1818, 390.

logor, m. *das Lager, castra*, cf. škō. Rj. vidi tabor, tambor; taobor, isp. padalište. — Bio je naš logor baš pod Koviljačom ... u tom udare Turci, i logor se prospje i premjesti. Rj. Kad dogju tamo, stanu u logor. Npr. 207. Pa u Cačku logor učinite. Npj. 4, 355. A kod hunke curske i česarske logor leži Vladikić-Jovina. HNpj. 4, 258. Gje su se i ostale čete već odavno bile skupile u logore. Danica 3, 185. Pak se opet vrate natrag u glavni logor. Sovj. 41.

logorènje, n. *das Lagern, castrametatio*. Rj. verb. od 1) logoriti, 2) logoriti se. — 1) radnja kojom tko logori n. p. vojsku. — 2) radnja kojom se n. p. rajsku logori.

logoriti, rim. v. impf. Rj. v. pf. sloz. u-logoriti (i se). — 1) n. p. vojsku, lagern, castra pono. Rj. namjestati n. p. rajsku u logor. — 2) sa se, reflsks. sich lagern, castra pono. Rj. činiti logor, namjestati se u logor.

logoška, f. (u Bačkoj, a u Baranji lugoška) vidi čardaklija: Svaki čokot vidru vina dao, a logoška i četiri dala. Rj. vidi i odrina, vinora loza, koja se pusti te naraste uz kakovo drvo ili onako uza što.

— *Tugje*: logoška, lugoška. Osn. 300. *isp.* *Madž.* lugas.

lógöv, lógova, *m.* (u vojv.) — 1) *der Beispanner, equus additus solito uni, duobus*: Teraj kume logora preko toga korova. *Rj. kad se u kola preču, obično samo jedan konj ili dva, pa se uz onoga jednoga ili dvojicu upreče još jedan, taj se zove logov.* — 2) na gatu u vodenice, *das Freigerinne*. *Rj.* — *Madž.* logó. *tugje riječi s takim nast. kod akov.*

lógovskî, *adj.* dem logov gehörig: Otobolio usnu kao logovski am. *Rj.* što pripada logovu, logorinu.

lój, lója, *m.* *der Talg, das Insekt (Unschlitt), schum.* *Rj.* — U svinja i u mnogijeh životinja n. p. u zeca, a i u čovjeka zove se сало, a u govečeta, u koze i u ovce *loj*. *Rj.* 663a. *Loj* i ckvara jedna mast. (Jedno kao i drugo). *Posl.* 170. *Tugja* koza *go loj*. *Tugja* koza puna *loja*. 321. Tri načini lučevu čeliju, namaži je *lojem* i katranom. *Npj.* 2. 91. — *lój* (kor. koji je u *liti*). Osn. 24.

lóján, lójana, *adj.* *von Talg, schaeucus*. *Rj.* što pripada loju. — Po varošima šalje se i hapšenjima jela i pića i *svijeća (lojanijeh)*. *Rj.* 111b.

lójánica, *f.* *candela ex sebo*. *Stulli. t. j. svijeća.* **lójár**, lójára, *m.* (u Boci) koji loj tuče i topi. *der den Talg zubereitet, qui parat sebum*. *Rj.*

lójárica, *f.* (u Boci) zgrada gdje se loj tuče i topi. *die Stätte, wo der Talg bereitet wird, locus parand. sebo*. *Rj.*

lójénje, *n.* *das Überziehen mit Talg, sebatio*. *Rj.* *verb.* od lojiti. *radnja* kojom tko loji što.

lójiti, *jim.* *v. impf. mit Talg überziehen, in Talg tauchen, sebo*. *Rj.* u loj umakati. *v. pf. slož.* na-lojiti. — *Lojit'* komu godi. *DPosl.* 56.

lókalo, *n.* *potator, hibar*. *Stulli. loji loče, mnogo pije, vidi pijanac, i syn. ondje. riječi s takim nast. kod bajalo.*

lókánje, *n.* *das Schlürfen (wie der Hund trinkt), sorbitio*. *Rj. verb.* od lokati. *radnja* kojom loče u. p. *pas*.

lókati, lóčem, *v. impf. schlürfen (wie der Hund) sorbeo*. *Rj. loče u. p. pas pijúci. v. pf. prosti* lókuti; *v. pf. slož.* iz-lókati, na-, po-, pod-, pro-, raz. Eno vidiš koliki je sirac u vodi, nego loči, pa ćeš ga izlokati. Onda siromah vuk loči, loči, dok mu trgne voda nazad. *Npr.* 179. *Pusto mlijeko i psi ločn.* *Posl.* 267.

lókma,* *f.* (u Srijemu) ein Stück gekochtes Fleisch, frustum carnis coctae, *cf.* lokva 2. *Rj. komud kuhana mesa.*

lóknuiti, nēm, *v. pf. einen Schlurf thun (vom Hunde), sorbo semel*. *Rj. v. impf.* lokati.

lókot, *m.* *vidi* katanac 1. *Rj. vidi* i čilit. — *Pijanu čoeku ne metnu lasno lokota na usta.* (Ne možeš mu zabraniti da ne govori). *Posl.* 247. — *Tugja*: lókot. Osn. 218.

lókuma,* *f.* eine Art harter Krapsen, cibi genus. *Rj. nekaki terdi uštipak. dem.* lokumić.

lokúmić, *m.* dem. od lokuma. *Rj.*

lókva, *f.* *Rj. dem.* lokvica, *augm.* lokvećina. — 1) *eine kleine Lache, lacus, palus*. *Rj. kao mala bāra 1, bārica.* — Dogje na jednu vodu, pa idući pokraj one vode opazi u jednoj lokvi malu ribicu gdje se praćaka. *Npr.* 20. — 2) (st.) *daj. aščija, jednu lokvu mesa, ein Stück, frustum (?)*. *Rj. komud. vidi* lokma.

lókvánj, lókvánja, *m.* die Sechlume, nymphaea, i to a) bijeli (Seerose. *Rj.*³), alba, b) žuti (Teichrose, unghar luteum *Sm.* *Rj.*²) loka. Dva lokvanja oko panja (u zagoneci, t. j. nši oko glave). *Rj. cvjet.* — *riječi s takim nast. kod čokanj.*

lókvétina, *f.* *augm.* od lokva. *Rj.*

lókveća, *f.* dem. od lokva: Kiša pada kapljicama, pak napada lokvećama. *Rj.*

lóla, *m.* Schimpfname für einen lungen, hageren Menschen, longinus. *Rj. kače se s podsmijehom čo-*

vjeku dugu, mrsaru, isp. dugajlija, dugonja. — *Mh, Avrame, Avrame, i ti Živanoviću! . . . Viš', sinko, te su me lole toliko izbezumile da je Obradović jetrik, da sam . . . Mil.* 281.

Lóla, *f.* planina u Hercegovini: Izizjoše na Lotu planinu. *Rj.*

lólánje, *n.* *vidi* skitanje. *Rj.*

lóláti se, lólám se, *vidi* skitati se. *Rj. i syn. ondje.*

lóm, *m.* (u Baranji) *vidi* pavitnjak: hajdemo pod lom u hlad. *Rj. gruen pavitinc. za postanje: lom, polom, prolom, slom . . . lómiti.* Korijeni 177. lom, *m. fractura*. *Stulli (isp. lomljava).* u Osnovama 24 *Dauičić kazarši da korijen znači rastavljati dodaje: u potočini dubokoj i lomom zasutoj. S. Milutinović, ist. srb. 101. Plazak svoj granjem i fiturim lomom nabacav i zatrpav prekrivali. 105. Što u Vukovu rječniku stoji da znači pavitnjak, ne mislim da je postanjem druga riječ; a tako i u primjeru: hvata se riba obično u lomovima i vrhacima. S. nov. 1860 br. 39. *isp.* lomina, lomnica. — Pa se onamo preko poljanice u česti začu neki lom: šušti lišće, krši se suvad, ide nešto krupno! *Megj.* 281. Onamo je još lom megju gjaicima i profesorima. *Zlos. 63. za ora dva primjera isp.* lomljava, i Stullija.*

lómáča, *f.* — 1) (u Slav.) vinova loza, koja je puštena uz drvo kakvo ili uza zgradu (u Srbiji čardaklija, a u primorju odrina). *Rj. vidi* i logoška, lugoška. — 2) breme trnja ili granja. *ein Bündel Reiser, fascis sarmentorum.* *Rj. vidi* olomača, polu-ča. — 3) (u Srijemu) suha grana koja se nosi iz šume kući na vatru. *Rj.* — *lomača* (osn. u lom). Osn. 350.

lómán, lómna, *adj.* — 1) *gebrochen, müde, fractus, lassus*: nešto sam loman. *Rj. kao* slomljen, umoran. — 2) *steinig, steil, savosus, praeruptus, cf.* krsan 1: *Dokle s' primi lomnu Plaha starog.* Za harače od lomnijeh Brda. *Rj. vidi* i krsak, lóvnj. — *Loman*, ovjge znači kamenit i brdotit. *Npj.*¹ 3, 398. A na lomnoj na Hercegovini, ovjge hješe Herceže Stjepane. *Npj.* 3, 55. Što se sluči lomnoj Gori Crnoj! 5, 1.

lómigora, *m.* *Ziegenmme, nomen caprae indi solitum*: Svekra zove: Kozjobrude! a svekrvu: Či-čoglava! a gjevove: lomigore. *Rj. ime što se nadijela kozi (a valja da i jarcu, kad je riječ muškoga roda, ako nije štamparska griješka: m. mj. 1: u zovu se tako i djeveri).* — lomi-gora, — *pru pola imperativ od lomiti, a druga supst. ženski gora; koja lomi goru. isp.* Osn. 46. tako sastavljene riječi kod čistikuća.

lómilica, *f.* (u Dubr.) ona račvasta kost u kokoši pod gušom koja se lomi za opladu. *Rj. vidi* kobilica 2.

lómína, *f.* (u Boci) drača i korov (n. p. po njivi), *das Unkraut, herbae inutilis*. *Rj.* — lómína (osn. u lom, koji vidi, prem da se ne osjeća da mu je augment., *isp.* lomača). Osn. 153.

lómínica, *f.* (u Boci) *vidi* česta: Pale su patke u slano more a prepelice u ravno polje a jarebice u rudinice, male tičice u lominice. *Rj. vidi* i gušta, guštara. *isp.* lom, lomina.

lómítí, mím, *v. impf.* *Rj. vidi* krhati 1, krsiti, trošiti 3. *dem.* lomkati. *v. pf. slož.* iz-lómíti, na-, ob-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, s-, sa-, u-, za-: isprelamati, napreklamati, poisprelamati. *v. impf. slož.* iz-límíti, ob-, od-, po-, pre-, pro-, raz-, s-, u-, za-. — 1) *brechen, frango*. n. p. drvo, hljeb. *Lomi* me groznica. Na nesretnom se kola lome. Od igre koje igrahu, srebrna sedla lomljahu, zlaćene uzde kidahu a britke sablje lomljahu. *Rj. Ijera ko lomi, njega će vjera. Posl.* 36. Ne zna onaj što drobi, no onaj što lomi. 199. Sad oni kopje lome. *DPosl.* 109. Oj san me lomi, san me mori, san zaspat' ne mogu. *Npj.* 1, 378. Jabuka se vjetru moli: »Da moj vjetre, ne lomi me!

... te krsi me. 1. 188. Kakva tebe očera
... Tako s' na la mnomo nebo ne lomilo! Posl.
... crna zemlja po tri lakta, te se *lome* konji
... Nj. 2. 5. Dal' se njemu (Dunavu), Si-
... Ugrine? Ziv. 13. — 2) u gornj-
... na uskrs, *vili* tucati se (tuci se 2. Rj.).
R. — 3) u Crmna, prvi put orati a drugi put kaže
... *bruben, evrago*. Rj. — 4) lomiti
... Rj. kod riječi pogača nema u
...

lōmkānje, *n. dem. od lomljenje*, Rj.

lōmkati, *kām, v. impf. dem. od lomiti*, Rj.

lōmljava, *f. des Gebreche, fragor*, Rj. *vidi lomlja-
vanje, lomljenje, i treska u lomljenju*. — riječi s takim
nast. kod država.

lōmljavina, *f. u Sarajevu, Dr. Gj. Šurmin*, *vidi lom-
ljava*. — *zu nast. isp. državina*.

lōmljēnje, *n. des Brechen, fractio*, Rj. *verb. od lomiti, radnja koja tku lomī što*. — Ostaše jednako
a nauči apostolskoj, i u zajednici, i u lomljenju
ljeba, i u molitvama. Djel. Ap. 2. 42. Celuuti...
kao prasnuti, značenje će biti došlo od lomljenja,
koje je u prvom značenju. DARJ. 921a.

lōna, *f. hup. od lonac*, Rj.

lōnac, *lōnea, m. (pl. lōneč, lōnečā) der Topf, olla*,
f. gnae: Cuvaj lonca ka' i oca (kad je pun), Rj.
dem. lōneč, uagn, lōneča, hup. lōna, vidi bradaš,
fontaš 3, kantara, kršnjak, mazuška, obručan, ruka-
čica, trojak. — *Lonci se sad grade u drugom selu*,
Rj. 103a. *Zaklopiti lonac*, Rj. 176b. *Zaklopiti lonac*,
Rj. 177a. *Kauvski lonac, lonac što se donosi iz*
Austrije, za razliku od onijeh lonaca što se prave u
Srbiji, Rj. 266a. *Povrazāca, uzica, što se povraze*
lona, n. p. kad se u njemu nosi jelo u polje, Rj.
515a. *Poznajem te, lōneč, i prije sam te grebao*, Posl.
252. *Vri lonac, i vru lonci*, Pis. 58.

lōneija, *f. (u vojv.) vidi skitnica*, Rj. *vidi i bludnik,*
syn. onlje, isp. lolati se.

lōncōpera, *f. sluškinja koja pere lonce, die Magd,*
welche die Topf, auswascht, ancilla quae ollas abluit,
Rj. *lonco-pera, vidi sudopera 2*.

lōncār, *lōncāra, m. der Topfer, figulus*, Rj. *koji*
grade lonce. — *Lōncār lōncāru, a kovač kovaču za-*
vidi, DPost. 57.

lōncārov, *adj. vidi lōncarov*, Rj. — *Kupiše za*
njih (za srebrnike) lōncārovu njiru za groblje gostima,
Mat. 27, 7.

lōncārica, *f.* — 1) n. p. lagja, *das Topfschiff,*
varis onusta ollis, Rj. *lagja na kojoj se nose lōnci*.
— 2) u (i. G.) nekaka mala tica, *eine Art Vogel,*
utis quadam, Rj. — 3) (u Hrv.) ženu lōncārovu.

lōncārnica, *f. die Geschirrhandlung, taberna figu-*
lura, Rj. *zgrada ili soba gdje se prodaje lōncārska*
posuđe. — *riječi s takvim nast. kod ceduljarnica*.

lōncārov, *adj. des Topfers, figuli*, Rj. *što pripada*
lōncāru, vidi lōncārov.

lōncārski, *adj. Topfer-, figulinus, z. B. zemlja,*
Topfererde, vreta figulina, Rj. *što pripada lōncārima*
ili kojemu god lōncāru. — *Trojak, u lōncārskoj tr-*
prinu lonac, u koji idu tri lonca manja, kad se i
oni pomoću jedan u drugi, Rj. 750a. *Oni će se raz-*
droliti kao sudori lōncārski, Otkriv. 2. 27. *Naopake*
misli vaše nijesu li kao kao lōncārski? Is. 29, 16.

lōncič, *m.* — 1) *dem. od lonac*, Rj. — 2) *Art*
Ufenkachel, testa fornacalis, Rj. *nekaki kalj, pećnjak,*
te se od njega grade peći. — *Vurunski lōncič*, Rj.
50a. — 3) u Srijemu djetinja igra, Rj.

lōncina, *f. aagn. od lonac*, Rj.

lōndža, *f.* Rj. *mjesto natkriveno na ravnom krovu,*
gipfelo dreecem ograueuo, gdje se sastaje na dogo-
varenje, vijećanje, i t. d. — 1) (u pjesmanu) *die*
Terrasse auf dem Dache; Na lōndži je sedamnaest
aga, Rj. — *Al eto u od Kladiše Muja, ide Turčin*

sa zelene lōndže, Npj. 3. 108. — 2) *vidi vijeća:*
Među njima od Udbinje Zuko u ponoći učinio
lōndž u Rj.

lōndžānje, *n. vidi vijećanje*, Rj.

lōndžati, *džām, v. impf. vidi vijećati*, Rj. *isp.*
lōndža.

lōpār, *lopāra, m. Rj. dem. loparić*. — 1) od drveta
kao okrugla i ravna lopata, n. p. na koju se meće
hljeb pa s nje u vatru ili u peć, *der Schieber, pala*,
Rj. — *Svačem ima prilika a prijesnacu lopar*, Posl.
279. — 2) (u Osijeku) suha riba rasječena niz legja,
Art gedorrter Fisch, piscis tostus, Rj. *vidi loparac*.

lopārac, *lopārea, m. (u Osijeku) vidi lopar 2*, Rj.

Lopāri, *m. pl. planina u Bosni više Zenice*, Rj.

lopārica, *f. kao mala lopatica n. p. čime se čisti*
svinj-ki valov, Art Schaufel, pala, Rj.

lopārić, *m. dem. od lopar*, Rj.

lopāta, *f. (pl. gen. lōpātā)*, Rj. *dem. lopatica*. —
die Schaufel, pala, Rj. — *Ašov, grozdena lopata*,
Rj. 9b. *Kad pada grad... gdje koji lopatu žeravice*
bace na polje, Rj. 97b. *Ispolac, kao izdubena lopata*
kojom se pljuska voda iz lagje, Rj. 237a. *Pāla, podu-*
boka lopatu kojom se bacia voda na povrće (kad se
zaljeva), Rj. 485a.

lopātānje, *n. verb. od lopatati, stanje koje biva,*
kad snijeg lopata.

lopātara, *f. t. j. vodenica, što ima kolo poprijeko*
a na njemu pera kao lopatice, cf. prekaja, Rj. *vidi i*
kašičara.

lopātāš, *lopātāša, m. koji se krsi čitavom šakom,*
kao lopatom, eine scherzhafte Benennung für römisch-
katholische Christen, Rj. *kaže se s podsmijehom kat-*
oliku, syn. kod katolik. — *riječi s takim nast. kod*
bradaš.

lopātati, *tām, v. impf. (u Dalm.) kad pada krupan*
snijeg, kaže se da lopata, Rj.³

lopātica, *f.* — 1) *dem. od lopata*, Rj. *Meso se lo-*
paticom tako izmiješa s onom raskuhanom šenicom
da se ni malo ne poznaje, Rj. 269a. *Loparica, kao*
mala lopatica, Rj. 333b. *Bosanka motika, kaka se*
u Bosni kuje, na tri ugla kao zidarsku lopaticu, *Dani-*
ničić, ARJ. 557b (*vidi mistryja*). — 2) *kost više zad-*
nijice: I pogubi drugoga Turčina, pogodi ga izmeđj
lopatica, ne dade mu tora otvoriti. Pogodi ga međju
lopaticu, izgorje mu erne utrobice, Rj. — 3) *lopatica*
od ramena, la parte più larga della spalla, spathula,
pars humeri largior, Stulli. *govori se u Ilrv. vidi*
pleće.

lōpiti, *pīm, v. impf. in Menge fließen, proflu-*
o, *krv mu iz noge sve lopi* koliko se posjekao, *cf. šik-*
ljati, Rj. *kad teče mnogo čega, isp. bljuzgati, brizgati,*
šiktati. — *Značenje (korijenu) teći: tako može biti*
da je izgubivši h: lōpiti. Korijeni 222.

lopīža, *f. (u Grblju) zemljan sud koji se vješa iznad*
vatre kao kotao, te se u njemu jelo gotovi, cf. pi-
njata, Rj. *vidi i bakra, kotluša*. — *Ako se razbi lo-*
piža, piljei kamo su? DPost. 3. *Lopiža* općena zlo
spjenjena a gore skuhana. 57. *Tugja će biti lōpiža*,
Osn. 369. *zu nast. isp. gustiža*.

lōpōv, *lopōva, m. vidi lupež*. U Srbiji su se od prije
lopovi zvali oni *lupeži* koji obijaju zgrade te kradu,
ili koji udaraju na ljude u kućama ili u polju te ih
haraju a nijesu pravi hajduci; tako n. p. onaj koji
ukrade jare ili makar konja i vola nije *lopov*, nego
samo *rsuzin* ili *kradljivac*, kao ni *hajduk*, koji čovjeka
na kući ili gdje u polju pohara. Rj. *Otprije su se*
dakle u Srbiji razhojnci zvali lopovi, sad pak riječ
lopov znači što i lupež, t. j. kradljivac, rsuzin, tat,
što i Mađarsku riječ lopó znači. U Ilrv. lopov kaže
se čorjeku rjavu, nitkoru, vidi horjatin, i syn. ondje.
— *riječi tuđe s takim nast. vidi kod akov*.

lōpovski, *adj. vidi lupeški*, Rj. *što pripada lopo-*
vima ili loporu kojemu god.

lōpta, *f. (u vojv.) der Ball, pala*, Rj. *vidi balun*.

dem. loptica. — Vakavica, kad se igra lopte. Rj. 52a. Igrati se grāda, t. j. lopte koja se umijesi od goveje dlake. Rj. 97b. Māška, palica kojom se odbiju klis ili popik ili lopta. Rj. 350a. Māška, kad se igra lopte pa se ne pogodi. Rj. 350a. Igra se srećom na lopte. DPost. 31. Gospod . . . zavilaće te i hititi kao loptu u zemlju prostranu. Is. 22, 18. — Tugja: lopta. Osn. 224.

loptatae, löptaoca, m. pilae ludens. Stulli. koji se lopta.

loptanje, n. verb. od loptati se. radnja kojom se tko lopta.

loptati se, löptām se, v. r. impf. igrati se lopte. govori se u Hrv.

loptica, f. dem. od lopta. Rj.

lopuđ, m. Insel di Mezzo in Dalmatien. Rj. ostrvo blizu Dubrovnika. — imena s takvim nast. kod Hrgud.

lopuh, lopūha, m. (u C. G.) die Klette, lappa (petusites officinalis Much. Rj. 3). cf. komodljika. Rj. biljka. augm. lopušina. riječi s takvim nast. kod galjuh.

lopušac, lopušca, m. (u Dubr.) nekaka trava [petusites officinalis. Much. (?) Rj. 4]. Rj. isp. lopuh.

lopušina, f. (u C. G.) augm. od lopuh. Rj.

loš, adj. unglücklich, schlecht, miser: Dva loša izbiše Miloša (ne Hercules quidem adversus duos), cf. rđjav: Dobra konja a loša junaka. Da je meni i pošu vina. Rj. — A! je njojzi loša sreća bila: ne mogu joj niiti ustajati, ni srebrno brdo udarati. Npj. 1, 465. Ja sam sinođ vrlo pijan bio, da što loše besjedio nisam? 2, 131. Tamo tebe (dativ) loše biti ne će. 2, 237. A navadu lošu naučio: otimati lovak od drugoga. 2, 427. Rasrđi se Komnen barjaktare, pa s' na Jelu loše namrštio. 3, 179. Prepade se Sijenjanin lva od besede Arnaut-Osmāna, te od sreća loše uzdanuo. 3, 213. Knjiga loša, a loša je glasa. 4, 223. Na loše ga mjesto pogodio, gje spućava toke na prsima. 4, 358. Dobro gagja, al' loše pogagja. 4, 387. Pa mu Savo lošu riječ reče: «A gje si mi, Nikšane serdare? O serdaru, da te ne bi bilo! 5, 155. Kad ear vidi lieu vaša lošija nego u ostalih mladića. Dan. 1, 10.

loš, m. das Loth, semencia. Rj. mjera za težinu.

lošar, lošra, ulj. (u Dubr.) vidi trom. Rj. isp. uzlo-triti (i se); murdar. — Kad lovcu iz lova, tada lotar u lov. DPost. 42. lotar, lijen XIII. Tugja: loća (načinjeno od osnove koja je u lotar). Osn. 61.

lošinja, f. der Schmutz, die Liederlichkeit, ignavia, negligentia. Rj. tromost, lijenost (su nečistoćom). — lošinja (osn. u tugjem lotar bez glasa r). Osn. 197. isp. loća, ločka.

loštra, f. (u vojv.) die Leiter am Wagen, scalu rheuēti. Rj. u kola. vidi stramica. — Kavre, prečuge u lotre. Rj. 264b. Obrtanj, 2) u kola ono na čemu prednji kraj lotara stoji. Rj. 434b. Lupa kao puto o lotru. (Kad ko što ludo govori). Postl. 171. od Njem. Leiter.

lošv, lošva, m. (loc. lošvu). Rj. dem. lovak. — 1) die Jagd, venatio. Rj. kao lovljenje. — Stane s gospodom ići po lotru. Rj. 100a. Najstariji sin pogje u lov. Npr. 43. Krene carev sin u lov. 92. Car dođe iz lova. 156. Prisprije iz lova. 216. Te je daje knezu u hitrom lovu. Npj. 1, 613. Podranio u lov u planinu. Herc. 12. Lov ptičji, lov riblji (ribolov). isp. Stulli. — 2) das Wild, venatio. Rj. što se lovi ili ulovi. vidi lovina.

— Opet skoči zec iza grma . . . a carev sin ne htjede ići za njina, nego pogje da traži drugoga lova. Npr. 44. Što lov ne loviš? neg' tako stojš? Npj. 1, 318. Podiže se hitar lov lovit: lov lovio letnji dan do podne, i od lova ništa ne ulovi. 2, 71. Izidi u planinu, te mi ulovi lova. Mojs. 1, 27, 3. Sjedji da jedeš mojeg lova. Prip. bibl. 22. Pouči svakog kako da se vlada, kad lov naiđe. Megj. 280.

lošvac, lošva, m. (gen. pl. lošvača) der Jäger, venator. Rj. vidi lovnik. isp. lovdžija. — Psi stanu lajati, onda lovcu potući onamo. Npr. 224. Lovac da uvijek ulovi,

zvao bi se nosac a ne lovac. Postl. 170. Lovci su da love, a prepelice da bježe. 170. A ja junak hitri lovac, pa češ opet moja biti. Npj. 1, 131. Učinicu vas lovcima ljudskijem. Mat. 4, 19. Francuski lovcu. Žitije 42 (= vojvuci). Bješe dobar lovac pred Gospodom. Mojs. 1, 10, 9.

lošvac, lošva, m. voda u Mojdežu u Bori. Rj.

lovački, adj. jägerisch, Jäger-, venatorius. Rj. što pripada lovcima ili kojemu god lovcu. — Kasapsko je meso po četiri pare, lovačko po groš, a hrvusko po dukat. (Jer lovac izdangubi, a hrvuzin pluća globu i dangubi u zatvoru). Postl. 133. Jedanaesta lovačka regementa. Žitije 21. Duša se naša izbavi kao ptica iz zamke lovačke. Ps. 124, 7.

lovlak, loška, m. dem. od lov. Rj. Dolećuci, u goru gledači, gdje dva brata hitar lovak love . . . »Ajde, brate, da lovak delimo.« Npj. 1, 319. A mvađu lošu naučio: otimati lovak od drugoga. 2, 127. I dobar ste lovak uloviti. 4, 197.

lovdžija, m. ein Liebhaber von Jagd, amicus venationi. Rj. prijatelj lovu, koji rado ide u lov. isp. lovac, lovaik. — Turski zurršetak džij(a) prešao je k narodnoj riječi. isp. bundžija.

lovlja, f. n. p. mačka, puška, die Jägerin, venatrix (als Apposition von der Plinte, der Katze), cf. loška, lovnica. Rj. riječ se dodaje kao atribut riječima mačka, puška.

lovina, f. u Zlatarića. venatorum vel piscatorum praeda, captura. Stulli. vidi lov 2. što lovcu ili ribaru ulove.

lovište, n. (u C. G.) mjesto gdje se riba lovi, cf. ribolov. Rj. mjesto gdje se što lovi. — riječi s takvim nast. kod danište.

loviti, vīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. polđviti, uloviti. — 1) jagen, venor. Rj. loviti n. p. zrijer, ptice: Akmadža, tica . . . u jesen lore s njome prepelice. Rj. 3a. U to doba carev sin lovio u šumi. Npr. 224. Lovi zecu na kolijeh. DPost. 57. Neka pogju s tobom u planinu lov lovit po gori zelenoj. Npj. 3, 8. — 2) ribu, fischen, piscor, cf. ribati. Rj. vidi i hvatati (ribu). isp. ribolov. — Eto ti jednog starca na štapu pokraj mora gdje ribu lovi. Npr. 252. Idem da lovim ribu . . . onu noć ne nhlvatiše ništa. Jov 21, 3. Ja ću poslati mnoge ribare, da ih love. Jer. 16, 16.

loška, f. (u Srijemu). — 1) mačka. die Jägerin, venatrix, cf. lovlja. Rj. vidi i lovnica. — 2) vidi mišolovka. Rj. vidi i kljusa, stupica.

lovljenje, n. Rj. verb. od loviti. radnja kojom tko lovi. — 1) n. p. zrijer (das Jagen, venatio. Rj.). — 2) ribu (das Fischen, piscatio. Rj. vidi ribanje. — Prijeboj, 2) u vodi od kolja i pruća rudi lovljenje ribe. Rj. 590a.

1. lovnik, ulj. Jagd-, venaticus: Ni torni ni lovni (t. j. pas, koji niti je za tor (da čuva ovce), ni za lov). Rj. što pripada lovu. suprotno nelovni.

2. lovnik, adj. (u C. G.) vidi lovni: I ostalu lovnu Goru Ornu. Rj. v mjesto m pred n. isp. tavnica mjtavnica. — Knjigu piše Skadarski vezire, ter je šalje u love Pipere. Npj. 5, 190.

1. lovnica, f. (u C. G.) n. p. puška, mačka, vidi lovlja. Rj. koja je lovnica, vidi i loška 1.

Lovnica, f. — 1) u Bosni rijeka koja izvire pod Polom u planini Bišini i utječe u Drinjacu: Kad su svati trudno počimuli na Lovnici na vodi studenoj. Rj. — 2) namastir kod te vode (može biti da je sad i pust). Rj.

2. lovnica, f. vidi naviljak. Rj. mali plastič.

lovnik, lovnika, m. vidi lovac. isp. lovdžija. — Lovnik lovi, a prepelica neka se čuva. Postl. 170. isp. Lovac je da lovi, a prepelica da se čuva. Postl. 170.

lovdor, lovdora, m. u S. Mincetića. laurus — pod granati lovor pade. Stulli. vidi lovorika. — Lovorika (osn. u lovor). Osn. 276. akc. od P. Budmanu.

lovoričica, f. dem. od lovorika: Pripravte mi sve

...ke svima kicene, a ođaje i pendžere *lovori-*
 Here. 339.
lovorika, *f.* u prim. *der Lorbeer, Laurus*. Rj. *vidi*
ovaj članak, *lovoričica*. — U Risnu badnjake nakite
lovorika. Rj. 12a.
lovorikov, *adj.* n. p. grana. *Lorbeer-, laurus*. Rj.
... u lovoričici, *vidi* *lovorov*. — Pošalju vjere-
 k v j kući po brava ođerana s glavom, koji u usiama
... u lovoričicu. Kov. 52.
lovorikovina, *f.* *vidi* *lovorovina*. Stulli.
lovoričica, *f.* (po jugozap. kraj.) rod od *lovorike*,
die Lorbeer, laura Lauri. Rj.
lovorov, *adj.* što pripada *lovoru*, potvrda u supst.
... u lovoričicu, *vidi* *lovorikov*.
lovorovina, *f.* *liquam Laureum*. Stulli. *lovorov-*
... u lovoričicu.
lovra, *f.* (u Slav.) kosačka užina. Rj.³ *isp.* *Madž.*
lorant (užina).
lovranje, *n. verb.* od *lovirati*. Rj.³
lovirati, *lovran*, *v. impf.* *vidi* *lovra*. Rj.³ *kosci* *lo-*
vraju, *kat užinju*.
loza, *f.* *caecus* *lozum*. Rj. *dem.* *lozica*, *coll.* *lozje*. —
 1) *vinova*, *die Weinrebe, vitis vinifera* Linn. Rj. *vidi*
malva-ju, *rad ovinka* (crna, bijela), *ranka*, *ranjka*,
slankamenka (bijela, crna), *smederevka*, *vidi* i *kod*
grozđe *vrste* *grozđja*, *kafe su* i *vrste* *loze*. — *Vina*
loze, *vidi* *cerova*: *Vin lozu* ožobana. Od rođine *vin-*
loze. Rj. 62b. *Zakoliti lozu*, t. j. pritaći (udariti) kolac
 uza nju. Rj. 177b. *Lačulu, odšćenca loza* sa nekoliko
 grozda na njoj. Rj. 323a. *Lomača, vinova loza*, koja
 je puštena uz drvo kakvo ili uza zgradu. Rj. 333a.
Osijača, vinova loza (čokot), na kojoj grozđe potjera,
 ali u cvijetu opadne (ospje se). Rj. 470b. *Povila se*
hala lozu vinova. Rj. 514a. *Polagati (položiti) lozu*
 u vinogradu. Rj. 533a. *Prpoljak, prporak, odrezana*
vinova loza koja se odozdo zakopa u zemlju. Rj. 616b.
lozo, *Reznica*, t. j. *loza* (na čokotu). Rj. 647b. *Trojka,*
vinova loza koja više puta preko ljeta cvati i razja.
 Rj. 750b. *Sadila Mara vinograd i bijelu lozu* *vi-*
novca. Npj. 1, 213. *Ja posadih vitu jela i uza nju*
vinu lozu. 1, 362. Što se fadiš, *vita lozu vinova?* 1,
 448. *Neka ne jede ništa od vinove loze*, ni zrna ni
 ljuske. Mojs. IV, 6, 4. *isp.* *vinu u otkrivenj primje-*
rima: Udri, udri, sitna kiša, te porosi žito, vino. Npj.
 1, 112. *Oblaci nas pretekoše, žito, vino porosiše*. 1,
 113. — 2) a) *bijela, die Waldrbe, clematis vitalba*
 Linn. Rj. *vidi* *pavetina*, *pavit*, *pavitina*; *skrobot*,
skrobotina, *skromut*, *skromutina*. *Koševi* za *pasulj*,
 za *elju* ili za *objijene kukuruze*. *Ovakovi* su *koševi*
 ponajviše *od bijele loze* ili *od rakitova prućica*. Rj.
 255b. — b) *A mene je ljuta Arnautka*, u crnu me
 struku zavijala, a *kupinom lozom* povijala, odranila
 skrobom ovsenijem. Npj. 2, 407. — c) *Otide u polje*
 da nabere zelja, i nagje *divlju lozu* i nabra s nje
 divljih tikvica punu plač. Car. II, 4, 39. *die rankeude*
(Karbass-) Staude: invenit quasi vitem
silvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri. *vidi*
loznica. — 3) *der Stamm, das Geschlecht, stirps*:
 od *loze*. *Nemanića*. *Pasja loza*: cf. *koljeno* 4. Rj. i *syn.*
undje. — *Rod* po krvi, t. j. *po muškoj lozi* (a kad
 je *po ženskoj lozi*, onda se kaže: *po mljeku*). Rj.
 308a. *Osobito su pazili kad bi zamrla prava našljedna*
loza. DM. 250. — 4) (u Boci) na tjestu ona dva
 čreka ili stuba sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj.
lozan, *m.* ime muško. Rj.
lozica, *f.* *dem.* od *loza*, *das Rebehen, viticula*. Rj.
 U činu, *zlatan vez* kao *lozicu*, na ubradačima. Rj.
 778b. *AF* *vinograd listao*, i *lozicu pustio*, i *pod lozom*
lozur cvet. Npj. 1, 278. *lozicu u trave*: *Lazarkinja*,
... trave ponajviše raste u hladu, *lozicu joj je tanka*
i njezina gotovo kao u broča, a *cvijet sitan bio kao*
u zmije oko. Rj. 521a.
Lozič, *m.* *kad se vino mesi kao čeljadu*. — *Vinko*
Loze, *m.* eine komische Personifizirung des Weins

(etwa Weinhold Rebmann), *Bacchus*; *udario ga Vinko*
Lozič u glavu, t. j. *opio se*. Rj. 62b.
ložinka, *f.* *die Losung (im Kriege), signum, tessera*.
 Rj. *tugja*.
ložje, *n.* (coll.) — 1) *das Gerebe*, *vites*. Rj. *mnogstvo*
loze, *isp.* *loza* 1, 2. — 2) (u Krajini Negotinskoj) *der*
Weinberg, vinea. Rj. *vinograd*, *tršje*.
ložnac, *loznica*, *m.* (u Dubr.) cf. *grah*. Rj. *vidi* i
pasulj. — *osn.* *lozn* (*koja je u loznica*) *pred nast.* *c*
uzerši u l. pad. *jedn.* *samoglasno* u *zadržava ga* i
u ostalim padežima: *ložnac*, *loznica*. *vidi* *ljupčac*,
mrtnac, *prijesnac*, *svjetlac*, *tijesnac*, *vedrac*. *isp.* *i*
kotlac, *kozlac*, *mudrac*. *isp.* *Obl.* 4.
ložnica, *f.* (u C. G.) *vidi* *vinjaga*. Rj. *divlja loza*.
Loznica, *f.* — 1) *Städtehen im Jadar, am Fusse*
des Gučevo. Rj. *varošica u Jadrnu, mudno Gučeva*.
 — 2) *selo u nahiji Požeškoj*: U *Loznici* i u *Pako-*
vraču. Rj.
Lozničani, *m.* (pl. *Lozničani*). Rj. *čovjek iz Loznice*.
Loznički, *adj.* Rj. *što pripada Loznici*.
ložov, *adj.* *što pripada lozi*: *Lozova juha* *tobolac*
opuha (vino). *Postl.* 170.
ložovača, *f.* *lozova rakija*, t. j. *čino*; *vidi* *lozovina*.
 — *Prpravite mi dosta vina*, *rujna*, *crvena*, i *rakije*
lozovače *prve bokare*. Here. 339. *riječ* i *s takim nast.*
što znače rakiju kod rakija.
ložovina, *f.* (st.) *vidi* *vino*: *Pa sjedoše piti lozo-*
vinu. Rj. *lozor vod*.
ložva, *f.* — 1) *das Lager (z. B. des Hasen), cubile*:
ubio zeca na loži. Rj. *mjesto gdje liježe n. p. zec*. *vidi*
legalo, *ležaj*. — *Kako opustje (grad)!* *posta ložu zri-*
jerju! Sof. 2, 15. — 2) *pometina u životinje* (a u
 žen zove se *posteljica*). Rj. *vidi* i *ploduica*, *plodva*.
ložvnje, *n.* *das Legen, positio*. Rj. *verb.* od *ložiti*.
radnja kojom tko loži.
ložica, *f.* *vidi* *ožica*. Rj. *vidi* i *lažica*, *žlica*; *kašika*.
 — *ožica* (ЖИЦА), *kojoj su se premjestili glasovi*, te
 glasi i *žlica*, a po što je promjenom glasa *l* na *o*
 postala *ožica*, njoj se opet dodalo isto *l*, te glasi i
ložica. *Osn.* 322.
ložičica, *f.* *vidi* *lažičica*. Rj. *vidi* i *zličica*, *žličica*.
jamica na prsima, *upravo dem.* od *ložica*, *budući*
jamica na prsima nalik na ložicu (kašiku).
ložiti, *žm.* *v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* *iz-ložiti*, *na-*
ob-, *od-*, *po-*, *pod-*, *pri-*, *raz-*, *s-*, *sa-*, *u-*, *za-*; *naslágati*.
v. impf. slož. *iz-lágati*, *na-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pri-*, *raz-*,
s-, *u-*, *za-*. — *legati* (z. B. *Holz aufs Feuer*), *pono*:
vatru ili drya na vatru. Rj. — I *kršćani lože badnjake*.
 Rj. 12a. *Žicu će te na vatru ložiti* i na svake muke
 udarati. Npj. 4, 105. U mene je za dosta džebane:
 da *ložimo* tri mjeseca dana, da *ložimo*, vojsku bi
 grijali: džebane nam nestati ne može. 4, 243. Kad
 se posuše *grane*, *polomici se*; *žene će dolaziti i ložiti*
ih na oganj. Is. 27, 11. *Svi koji ložite oganj*. 50, 11.
sa se, pass.: *Badnjak, sirova cerova glavnja, što se*
po običaju noći Božića loži na vatru. Rj. 11b. *Ne*
može soba da se zagrije (kad se iz početka stane
ložiti). Rj. 170b. *Jer se u vajatima ne loži vatru*. Rj.
 274b.
ložnica, *f.* (st.) *die Lagerstätte, cubile*: *Ako leži*
s ljubom u ložnici, *eda Bog da ne digao glave*. Kad
 ja pogjem u *ložnicu* *spavati*, čini mi se *ta ložnica*
tavnica. Rj. *vidi* *ležnica*, *postelja*, *gjerdek*, *soba ili*
sprava gdje se leži. — *Momčil ode u svoju ložnicu*,
pa on leže u meke duške. Npj. 2, 108. *Pa on sjede*
na meku ložnicu. 2, 469. I *ložnici Gjorgja* *probudiše*.
 Gjorgje skoči iz meke postelje. 4, 300. I kad dogje
vakal od ložnice, *dvoje mlado u čardak svedoše*.
 Here. 3.
lûb, *m.* — 1) *die Rinde der Bäume, cortex*. Rj.
sirova kora s mlada drveta. — *Glada, čobanska ko-*
liba od drveta i pokrivena lubom. Rj. 87b. — 2) u
 čizme oko pete, *das Fersenleder, purns calcei posterior*
corticis muniti solita. Rj.

lūbauja, *f. der Schädel, culvaria, vidi tikva 4.* — Otkoše da je (Jezavelju) pogrebu, i ne nagjose od nje ništa do *lubanju* i stopala i šake. Car II. 9. 35. *za nast. isp. džoganja.*

lūbārda, *f.* — 1) *die Bombe, globus ferreus, bomba, cf. kumbara.* Rj. *vidi* i *lumbarda*, *kumpara.* — Puške praste, a topovi gude, ispod neba liječu *lubarde*: sve baljemez baljemeza više, a *lubardu lubardu* doziva. Npj. 4, 251. — 2) (u C. G.) *vidi* top: Nesretnoga *lubardu* bje. Rj. Te pripali *bojniču lubardu*, a kad miče *bojniču lubardu*, čini ti se, zemlja se potrese Npj. 2. 458. *Tuku grada* sa četiri strane . . . s druge strane *bojniču lubarđama*. 4, 256. Kad otrže deset *lubarada*. HNpj. 4, 211.

lūbārđanje, *n. verb. od lubarđati. radnja* kojom tko *lubarđu*, *vidi lumbardanje.*

lūbārđati, *dām, v. impf. lubarde metati, bombardiren, vidi lumbardati.* — S gjevojkom doma pjevujući i *lubarđujuć*. Npr. 103. *lūbārđati* (toga prostoga glagola nema u Vuka). Rad 6, 126. *v. pf. slož. iz-lūbārđati.*

lūbēnica, *f. die Wassermelone, anguria, ili cucurbita citrullus Linn.* Rj. *dem. lubeničica.* — Vreža, *lubeniće* i *dinje*. Rj. 74b. Pipun, u Boci *dinja* (a *dinja* i *karpuza* ondje se zove *lubeniću*, kojega imena oni sa svijem ne poznaju). Rj. 501a. *Turkinja*, 2) *lubenića*. Rj. 756a. *Izbila* je (momu) sitna rosa, kao letnju prepelicu, k'o *jesenju lubenicu*. Npj. 1, 330.

lūbēničār, *m.* — 1) *der Wassermelonenzüchter und Händler, qui angurias serit aut vendit.* Rj. koji *lubeniće sije* ili prodaje. *isp. bostandžija.* — 2) *der dergleichen gerne isst, amans unguiarum.* Rj. koji rado jede *lubeniće.*

lūbēničica, *f. dem. od lubenica.* Rj.

lūbēničiste, *n. ein chemuliger Garten zu Wassermelonen, hortus olim anguriis consitus.* Rj. *mjesto gdje su bile posijane lubenice.* *isp. bostanište.* — *riječ* s *takim nast. kod* *duvanište.*

lūbēničū, *adj. n. p. kora, der Wassermelone, anguriae: podmetnuti kome lubeničnu koru* pod nogu (da padne), t. j. prevariti ga (navratiti ga na zlo. Posl. 251). Rj. *što pripadu lubenici.* — *Klilo.* *Metne* se u kakvo korito *gjubreta* i zemlje; u ono *gjubre* *metne* se *sjeme* (*lubenično* ili od *krastavaca*). Rj. 274b.

lūbina, *f. (kao augm. od lub)* na tijelu ljudskome ili kake životinje ono gdje su erjeva i džigerice, *der Rumpf, truncus: udario ga batinom uz lubinu*, t. j. po legjima ili po rebrima ili po trbuhu. U pečena bravčeta cijela *lubinu* zove se *bošarija*. Rj. *lūbina* (ne samo uvećan *lub*, nego i tijelo: legja s rebrima i trbuhom, t. j. što obuhvataju legja i rebra). Korijeni 187. — *Pogledaj mi na lubinu*, pa sigurnjavaj užinu. Posl. 250. *Čare* leži na meku *dušek*. *Miloš* . . . u križima cara rastavio, prislonja mu noge *uz lubinu*. HNpj. 1, 270. *Grudni koš* od *oderane* *ovce*, bez glave i stražnjega trupa, kad se rasplasti posred grudi i osuš, zove se *lubinu*. Mil. 21.

lūbujača, *f. kuća* ili *koliba* *pokrivena* *lubom.* *eine mit Bast bedeckte Hütte, casa libro tecta.* Rj.

lūbura, *f. ein Gefäß von Baumrinde (z. B. far Kirschen, Erdbeeren), ras e cortice, cf. krbulje.* Rj. *sud od luba*, od *sirove* *kore* *mlada* *drvetu* (n. p. *šovovu*, *lipova*) *zu trešnje, jagode.*

lūcanj, *lūcnja, m.* (oko Zagreba) *u rezanju* *vinogradu* *đuga* *rezniciu*, *uz koju* *se udari* *kolac*, *pa se kao* *nupel* *lūk* *priveže* *za nj.* *na lūcnju*, *kad rodi*, *sve* *su* *navizani* *grozd* *do* *grozda*, *ali* *kažu* *da* *je* *slabije* *vino* *od* *takoga* *grožnja*; *i* *loza* *slabi* *od* *lūcnja.* *Bogensehnitt. isp. kondijer* 2. — *za nast. isp. bacauj.*

lūckast, *adj. vidi suludast.* Rj. *vidi* i *sulud*, *suludan.* *dem. od* *lud* (2). — *lūckast* (pred *v* je *osnova* u *lud*, kojij je pred *e* *otpada* *d*). Osn. 216.

lūcprda, *f. ein dummes Frauenzimmer, mulier*

stulta. Rj. *luc-prda*, *ludn*, *lucasta* *čenska* *glava*, *riječ* *prostakva.* *vidi* *lūda*, *ludandza*, *malnuticia.*

lūc, *lūca, m.* — 1) *der Kauspau, taada, cf. zublja: Al' mi voliš lūcem svjetliti.* Rj. *isp. i borina*, *lūcka*, *svjetlika.* — *Vaklja*, od *grabovine* kao *iverje* koje se *pali* *mjesto* *lūca.* Rj. 52a. *Zublja lūca*, t. j. *čepična lūca.* *Poljeno*, *podobela* *rjepanica* ili *valjad lūca.* Rj. 535b. *Dojoreo* *već* *lūc* *do* *nokata.* (Kad *dogje* *taka* *nevolja* *da* *se* *više* *ne* *može* *trpjeti*). *Posl. 62 (isp. 116).* *Kao* *da* *ga* *je* *s* *lūcem* *tražio.* 129 (*isp. Kao* *da* *ga* *je* *sa* *svijećom* *tražio.* *Kad* *ko* *što* *osobito* *rajava* *nađe*). 129. *Držahu* *u* *lijevoj* *ruci* *lūcecu* *a* *u* *desnoj* *trube.* *Sud. 7, 20.* *Samson* *uhvati* *tri* *sta* *lisica.* *i* *uze* *lūca*, *i* *sveza* *po* *dviije* *za* *repove,* *i* *metnu* *po* *jedan* *lūc* *među* *dva* *repa,* *pa* *zapali* *lūcecu.* 15, 5. — 2) *drvo,* *vidi* *bor*, *bōra*, *borika*, *der Kien, der Küfer, pinus silvestris: Ne* *bi* *ni* *na* *lūcu* *izgorio.* *DPosl. 70.* *Od* *drveta* *on* *napravi* *čeliju,* *od* *lijepa* *lūca* *pitomoga.* Npj. 2, 128. *može* *biti* *da* *ano* *ida* *i* *primjeri* *neki* *pod* *1,* *kao* *iz* *Rj. 52a, 535b.* *isp. lūcevc.*

lūca, *f. vidi zrak.* Rj. *vidi* i *zraka*, *zdraka*, *ždrak*, *ždraka*, *žrak*, *žraka* (*sunčanu*), *der Sonnenstrahl, rudins solis.* — *Čolema* *se* *čudestva* *stvorije*: *a* *iz* *nebu* *lūca* *polećeta* *i* *kroz* *kuće* *erki* *ulećela,* *ona* *pade* *na* *svetoga* *Šavu,* *pod* *lūcom* *se* *čivot* *otvorio.* Npj. 3, 74. *Nur, lūca,* *što* *(se* *govori* *da)* *pada* *iz* *neba* *svece* *na* *grob.* Npj. 1, 316. (Vuk). *Na* *pečatu* *(na* *kome* *su* *bili* *grbovi* *Srbije* . . . *odozgo* *ogrijalo* *sunce* *i* *lūce* *svoje* *spustilo* *do* *kruna* . . . *J. Sovj. 2.*

lūcae, *lūca, m.* (u *Srijemu*) *na* *kolijevci,* *der Wiegenspiegel, arcus, cf. oblucae.* Rj. *drvo* *(kao* *prut)* *savijeno* *na* *kolijevci* *više* *djetinje* *glave,* *da* *ne* *pada* *pokrivac* *djetetu* *na* *glavu.* *vidi* *i* *đbluk* 1. — *osn. u* *lūk* 3.

lūcan, *lūcana, adj. mit Knoblauch gewürzt, conditus allio.* Rj. *što* *je* *zalućeno.* — *lūcan* (*osn. u* *lūk*). Osn. 147.

lūčār, *lūčara, m.* koji *lūc* *siječe* *i* *prodaje.* Rj. *vidi* *lūčarić.*

lūčarić, *m.* (u C. G.) *vidi* *lūčar.* Rj.

lūče, *lūčeta, n. dem. od lutka (in Bačka Benennung der Geliebten): Sigji* *s* *duda* *lūče* *molovano.* Rj. *u* *Bačkoj* *tako* *kažu* *dragoj.* — *Bila* *je* *jedanput* *nekakva* *kraljeva* *kći,* *bila* *je* *lijepa* *kao* *kakvo* *lūče.* *Priprava* 36.

1. lūčēnje, *n.* — 1) *das Würzen mit Knoblauch, alliatio.* Rj. *verb. od* *lučiti. radnja* *kojom* *tko* *lūči* *n. p. jelo* *kakvo.* — 2) (u *Srijemu*) *vidi* *paće* (*pitije*). Rj. *vidi* *hladnetine,* *i* *syn. ondje.*

2. lūčēnje, *n. das Absondern, separatio.* Rj. *verb. od* *lučiti. radnja* *kojom* *tko* *lūči* *n. p. jaganje* *od* *ovaca.*

lūčev, *adj. Kien-, Föhren-, pini silvestris.* Rj. *što* *pripada* *lūcu* (*drvetu*). — *Ti* *načini* *lūčeru* *čeliju,* *namaži* *je* *lojem* *i* *katranom,* *zapali* *je* *sa* *četiri* *strane.* Npj. 2, 91. *talvu* *adj. graničev,* *rujev,* *smiljev,* *smrčev,* *srčev,* *stržev,* *zmajogorčev.*

lūčica, *f. dem. od lūca.* Rj.

lūčić, *m. dem. od lūk.* Rj.

lūčinae, *lūčinea, m. vidi lūčinštak.* Rj. koji *slavi* *lūčin* *dan.* — *za* *nast. isp. mratinac,* *nikoljac.*

lūčin dan, *m. der Tag des heil. Lukas (den 18. October), dies S. Lucae festus. . . nu* *lūčin* *dun* *podrani* *domaćin* . . . Rj. *dan* *sr. Luke.* — *Pa* *pohjegah* *Čevu* *kamenome* *o* *čestitu* *o* *lūčinu* *dunu.* Npj. 4, 41. *vidi* *lūkin.*

lūčinštak, *m. der den h. Lukas zum Hauspatron lat. cliens S. Lucae.* Rj. *čovjek* *koji* *slavi* *lūčin* *dan.* *vidi* *lūčinac.* — *lūčinštak* (*osn. u* *lūčinski,* *koje* *se* *ne* *govori*). Osn. 267. *riječ* *s* *takim* *nast. kod* *arangjelovštak.*

lūčinje, *n. vidi lūčin dan.* — *govori* *se* *u* *Hrv. isp. Prokoplje.*

1. lūčīti, *lūčim, v. impf. n. p. jaganje* *od* *ovaca,*

der. separ. Rj. *vidi* odlučivati, dvojiti, odvažati. *pf. slož.* od-lučiti. po-, raz-, s- (se), za-; v. i. *pf. slož.* od-lučivati, za-; s-lučavati se. — Trgovac prijepi svinje pogodi i kapariše, pa kad hoće da ih tiera na skelu, onda ih zbija na jedno mjesto. Ovo se u Sumaliji zove i *lučiti svinje*. Rj. 202b (*lučiti svinje, t. j. kupljene od nekupljenih*). Tek sina Petra više nije puštao da luči svinje. Mil. 223.

2. lučiti. lučim. v. *impf.* mit Knoblauch wärzen, *ll'ire*. Rj. *mijašati luk s jelom*, kao lukom začinjati *cl. v. pf. slož.* zalučiti.

lučka. f. (u Hrv. cjepljica kojom se svijetli kao lučen, ein Spann um zu leuchten, taeda, cf. luč. Rj. *vidi* i svijetlika. — Tešnjak, drvo od koga se lučka teše. Rj. 738b.

lučki. adj. — 1) *del porto, ad portum spectans*. Stulli. što pripada luci, pristaništu. — 2) *dell' arco, ad arcum spectans*. Stulli. što pripada luku 3.

lučni. adj. n. p. lijeha, Lauch-, ali. Rj. što pripada luku.

lučnjak. m. *der Knoblauchgarten, hortus allio consitus*. Rj. *vrtao gdje raste luk*. — *riječi s takvim nast.* kod brotnjak.

lučun.* m. ein Bindemittel (Kitt) von Baumwolle, ungeloschtem Kalk und Oel bei Wasserleitungen u. dgl., maltha. Rj. *kao lem, ljep što se načini od pamuka, živa rapna i ulja, a upotrebljava se u grugjenju n. p. konala, kojima se voda dovodi u grad*.

lud. luda (lūdi, comp. lūgji) adj. Rj. *vidi* luden. dem. ludan, ludačak. — 1) *nārrisch, demens*. Rj. *koji je šeno, poludio, vidi* utuknut. — Šcer mu se stane čuditi šta zbori, i kao za luda i nesvijesna čovka eijeniti ga. Npr. 115. — 2) *thōricht, stultus*. Rj. *koji nije pametan, mudar, vidi* benast, benav, brljav, budalast. — Bukva 3, bukvan, lud ili suldast čorjek. Rj. 47b. Djetetina, *augm.* od dijete (osobina za luda čorjeka, cf. ađžamija). Rj. 122b. Luda pamet pogibija gotova. Posl. 171. Ludi boj biju, a mudri vino piju. 171. Ludim se brod kuša. 171. Lud nije nikom mju, a luda je svatko. 171. Nije mu vrana mozak popila. (Nije lud). 216. Nijesam ni ja po glavi ozebao. (Nijesam lud). 217. O Bogu lud, a o glavolu mudar. 230. Telac Božij. (Lud kao vo). 313. Djevojkoluda budalo! Šire je nebo od mora, duže je more od polja. Npj. 1, 196. Braćo moja, lude ti ve nagjoh. Da kako ću ubiti Murata? 4, 323. Navali na mene sa psovkama i kletvama, koje su joj se još jednako činile male za ludi moj postupak. Danica 2, 141. Pesme rgjave i lude. Npj. 1, 4, XXXVIII. St. je rgjav i (pri svoj svojoj nauci) lud čovek. Straž. 1887, 14. — 3) n. p. dijete, a u primorju i paprike i zelje, t. j. mlado, zeleno (paprike i zelje za presadu), *uvreif, immaturus*. Rj. *kao nezrelo*. — »Jao Duka, jao Leka vojvoda! Na kom' mene ludu mladu ostavljaš?« Npj. 1, 208. Pa okupi trista kalugjera i pet stotin' ludijeh gjakova. 3, 71. Čujete P' me, tridest gjece lude! 3, 409. Zaspajovo kao janje ludo. Herc. 47. — 4) (u Dubr.) jelo, kruh, t. j. neslano, *ungesalzen, insulsus*. Rj. — Lud u Dubrovniku znači neslano, n. p. lud kruh, luda juha (čorba), ludo meso i t. d. Posl. XI.1V.

lūda. f. die Thōrin, stupida, stulta. Rj. *ali je i muškoga roda te znači lūdo muško ili žensko. isp. ludak, i syn. ondje*. — Da će onaj izgubiti prava... koji bi igda ovakom ludi, kao što sam ja, dao drugu ženu. Danica 2, 141. A paša reče, da su one paše bile lude, koje su pred njim na noge ustajale. Npj. 1, XI.IX. A zašto ga lude vijesu povelj sa sobom, kad su ga bili uhvatili? Nov. Srb. 1817, 501.

lūdačak, lūdačkā. adj. dem. od lud: Kad sam bila ludačka kod majke. Rj. *takva dem. kod* dngačak, *vidi* ludan.

lūdačina. f. *augm.* od ludak. Rj. — *takva augm. kod* bardačina.

ludalja. m. u pjesmi mjesto lūda: A nekmoli ova

ludalja. Jedno bješe ludalja Živko. Rj. *iz primjera se vidi, da je riječ i ženskoga roda, kao i lūda što je muškoga i ženskog roda. isp. ludak, i syn. ondje*. — *završetak ija:* na kraju osnove zadržano a koje ima u nom. sing.: lūdāija (lūda). Osn. 77.

lūdaja. f. — 1) (u Srijemu) *vidi* bundeva. Rj. *vidi* ludara 1. — 2) (u Srbiji) *njeka jesenja jabuka koja se zore i brašnara*. Ij. Kovačević. DARj. 594a. osn. u lud. Osn. 73. — *riječi s takim nast. kod* domaja.

lūdāk, lūdāka. m. *der Thor, stultus*. Rj. *lud čorjek. augm.* lūdačina. *isp. lud, ludajja, lūdandža, ludnjak, ludov; budala, mahmitac, mahmitaš, mahmitica, mahmitulja, sakaluda. isp. i bezjak, i syn. ondje*.

lūdau, lūdana. adj. *kao dem.* od lud: Zestok li je ludani Jovane. Rj. *vidi* lūdačak. *takva dem. kod* mlagjan. — I s njima je ludani serdare. Npj. 5, 105. Ma govori ludani Spasoje. 5, 157.

lūdāndža. m. i f. *vidi* ludak, lūda. Rj. *i syn. kod* ludak.

lūdara. f. (u Srijemu). — 1) *vidi* lūdaja 1. Rj. *bundeva*. — 2) *nekaka gljiva, Art Schwamm, fungi genus (boletus satanas Lenz. Rj. 2)*. Rj. — *ludaru (osn. u lud)*. Osn. 108. *riječi s takim nast. kod* budnjara.

lūden. a, o. *vidi* lud: A drugo je ludeni Nikola. Rj. **lūdež.** m. *vidi* ludost. — *Mladež ludež*. HNpj. 4, 700. *riječi s takim nast. kod* derež.

lūdilo. n. die Narrheit (objektiv), dementia: uhvatilo ga lūdilo, die Narrheit hat ihn ergriffen (z. B. nach einem interalle lucido). Rj. *stanje onoga koji je lud (1). vidi* ludost 2. — *Vila sve goste careve poludi... te mu (caru vila) goste porratil od lūdila*. Kov. 31. On dovodi knezove u lūdilo, i obara jake. Jov 12, 19. *riječi s takim nast. kod* ljesnilo.

lūditi se, lūditi se, v. r. impf. sich nārrisch stellen, stultitiam simul. Rj. *činiti se lud (1), raditi kao da je poludio*. — *Sojvica sa kakvim odbranom za taj slučaj dobro okrpjenim justukom ludi se po kolu. Živ. 320. v. pf. slož.* naluditi se. *isp. ostalu v. pf. slož.* izluditi, poluditi, zaluditi; poludjeti, zaludjeti; v. *impf. slož.* zalugjivati. *vidi* Iudovati.

lūdnicā. f. *kvāu gdje stoje ljudi ludi (1), das Narrenhaus*. — *Odmalh zastrane, kakogod su u pobjegli iz lūdnicē*. Pis. 83. Da smo kao u lūdnicē ljudi ljudi. Vlazić 1, 20.

lūdnujak, lūdnujāka. m. *vidi* ludak. Rj. 3 *i syn. ondje*.

lūdo. adv. *dumm, stulte*. Idi mudro, ne pogini ludo. Jesi mudar, al' besjediš ludo. Rj. — *Sto ti gradiš mloge zadužbine? Il' si teško Bogu zgriješio, il' si ludo blago zadobio?* Npj. 2, 376 (*sludo* blago zadobio znači: bez muke i bez pameti, samo srećom, a mnogo blaga. Vuk). Da ne ginemo ludo bez nevolje. Danica 3, 180. Pa Maticea opet mene za to onako ludo i bezobrazno krivi! 5, 81. Ludo si radio što nijesi držao zapovijesti. Sam. 1, 13, 13.

lūdōrije. f. pl. Dummheiten, nugae. Rj. *lude stvari. vidi* mazgalija. — *riječi s takim nast. kod* lagarije.

lūdōst, lūdōsti. f. (loc. lūdōsti). — 1) *die Thorheit, stultitia*. Rj. *osobina onoga koji je lud 2. vidi* ludež, bestinjstvo, bestiluk, budalaština. — *Odbiti kome što n. p. na mladost, na ludost*. Rj. 441a. Da ogledaju čini li to dijete iz lūdosti, ili od svoje volje. Rj. 808a. Hoće li i kad moći vjerovati tako nečavenu ludost i budalaštinu. Danica 2, 141. Umrijeće bez nastave, i od mnoštvu lūdosti svoje lutaće. — 2) *die Narrheit, dementia*. Rj. *osobina onoga koji je lud (1). vidi* lūdilo. — *isp. bezumlje*.

lūdōv, lūdōva. m. *vidi* ludak. Rj. *i syn. ondje*. — *riječi s takvim nast. kod* bucov.

lūdōvānje. n. die Narrenheidigung, nugae, ineptiae. Rj. *verb. od* Iudovati. *radnja kojom tko lūduje*.

lūdōvati. Iūdūjem, v. *impf.* Narrenthei treiben, desipio. Rj. v. *pf. slož.* naludovati se. *vidi* bestijati. *isp. lūditi se*. — *Nije* znao rasuditi, da su oni u tom

svi *ludovali*. Nov. Srb. 1817, 478. Jer je zemlja idolska, i oko lažnijeh bogova *ludaju*. Jer. 50, 38.

Ludovik, *m.* ime muško. *Ludwig, Ludovicus*, nije ni u *lukom srodstvu* s imenom Ljudovik, *vidi* Lauš. — Madžarski kralj *Ludorik* posjekao 1400 Paštrovića. Rj. 580b.

1. **lūg**, *lūga*, *m.* Rj. *augm.* lužina. — 1) *der Haub*, *lucas*. Rj. *vidi* gaj. Pogubi ga pope Smiljanicu u *Kitogu lugu zelenome*. Rj. 271a (*u kaše se ondje da je Kitog velika šuma u Mašvi; po tome lug znači i šuma*). Ključ vila iz Posavlja slavna iz *zelenu lugu posavskoga*. Npj. 4, 330. Puče puška, k'o grom od nebesa, svi se *prsti luži* prolomiše. 4, 333. — 2) (u C. G.) *vidi* rit (po blatu). Rj. *vidi* i tršćak. — *može biti da ide amo*: Bog te sačuvao *kalovita luga*, malo vrijedna druga! Kov. 126.

2. **lūg**, *lūga*, *m.* *vidi* pepeo. Rj. **lūgār**, *lugāra*, *m.* — 1) (u Dalm. i Hrv.) *vidi* šumar. Rj. *koji nadgleda lug, šumu*. — 2) (u Šali) jarac (jer i on najviše u lugu živi), *scherschafft für jarac*. Rj. **lūgoška**, *f.* (u Baranji) *vidi* lugoška. Rj. **lūgčnje**, *n.* *das sich nährisch-stellen, simulatio stultitiae*. Rj. *verb.* od *luditi se*, *rudnja* kojom se *tko ludu*.

1. **lūk**, *m.* *der Lauch, allium*. Rj. *dem.* *lukac*. — 1) bijeli, *der Knoblauch, sativum*. Rj. *vidi* česan, češnjak; jedinjak. — Pa se onda *zaluči bijelim lukom*. Rj. 287a. Znači da je *bijeli luk zdraviji kad se ne ljušti*, nego onako s *ljuskom* kad se jede. Posl. 316. — 2) crni, *die Zwiebel, cepa*. Rj. *vidi* crljenac, crvenac, kapula, kromid, kromiti luk. — Arslama, 2) crni luk duguljastijeh glavica. Rj. 7b. Bačva, 2) stablo u *proruslu crnoga luka*, na kojemu je gore sjeme. Rj. 18a. Sijanac, *crni luk* koji se sije pa poslije rasaguje. Rj. 679a. — *primjeri* za 1) i 2): *Glavica kupusa, luka*. Rj. 86b. *Ispreu luk*, t. j. *izvretenac, prorusao*. Rj. 238b. *Ozimac luk*, lan, ječam. Rj. 451a. Kao *luk* i oči. (Kad se kazuje da se ko s kim ne slaže). Posl. 132. *Luk* i voda. (Od toga nema ništa). 171. *Luk* ti u oči! (Kad se ko čemu čudi — kao da ne bi urekao). 171. *Tući kome luk* na glavi. (Koriti ga čime često, dosagivati mu). 323. Udario *luk* na *luk*. (Kad udari jednak na jednako). 327. *Sade i pljivee luk*. Danica 2, 119. — 3) različne vrste *luka*: aljuna, arpadžik, čapljan, čapljani luk, divlji luk, ljutika, lužanj, por, pras, vilin luk, vranji luk.

2. **lūk**, *m.* Rj. *dem.* *lučić*. — 1) *bei der Pistole und Flinte, die Feder, elater*. Rj. u *pištolju i pušce*. *vidi* tetik. — Dvolučan, *n. p.* dvolučna gvozdja, t. j. *od dva luka*, zweifederig, duplici elatera. Rj. 113a. Jastuk, 2) u Arnautskijeh pištolja na tabandžetu kao mali jastučić, da *luk* ne bije u ruku. Rj. 248b. U Prirenskepijeh pištolja tabani su Njemački (na kojima su *lukovi* i zubovi iznutra). Rj. 310b. — 2) (u Dubr.) kolač (kao mjesec) koji se o božiću daje služiteljima i kad ko što donese sa sela. Rj. — Božić *lukove*, uskrs *tebare mjeseci*. DPost. 9. — 3) *luk iz koga se strijelja, der Bogen, arcus*. — Pritvrdivši jedan kraj od nje (opute) za strijelju, da *puste* odozdo *strijelju* iz luke da se dobro za čardak prihvatiti. Npr. 7. *Luk* dugo *napet* puca. DPost. 58. Pak uzima *luke* i strijele, pak izlazi na drum na busiju. Npj. 2, 79. *Jedan zastrijelj iz luka* nagonom. Car. I. 22, 34. *Mač* potežu bezbožnici, *zapinju luk sroj*. Ps. 37, 14. *Strijele će im biti oštre*, i svi *lukovi* njihov *zapeti*. Is. 5, 28. K narodima, koji *natežu luk*. 66, 19.

lūka, *f.* — 1) *die Aue, pratium pone flumen*. Rj. *livadu pored vode*. *dem.* *lučica*, *palučak*. *isp.* *livada*, i *syn.* *ondje*. — Izmegju planina pored voda i rijeka ima mnogo *luka* i *palučaka*. Danica 2, 33. Zasjeđe Izrailjeve iskočiše iz mjesta svojega, *iz luka* (Gavajskih). Šnd. 20, 33. — 2) (u primorju) *der Hafen, portus*. Rj. *vidi* porat, pristan, pristanište. — Vješta je galija *luci*. DPost. 150.

Lūka, *m.* *Lucas*. Rj. *imé muško*. *hyp.* *Luko, ulj*, *Lukin* i *Lučin, odatle prezimena Lukić* i *Lučić*. — Popu *Luki* na bijele ruke, i tako mu vojevoda piše: *Popu Luka, moj milosni kume!* Npj. 5, 63. Pop ni *Luka* u nevolji emili, e su *Luci* pritužili Turci. 5, 356.

lūkae, *lūkae*, *m.* *dem.* od *lūk*. Rj. **lūkarica**, *f.* (u C. G.) pita s lukom. *Art Kuchen mit Lauch, plaventa allio condita*. Rj.

lūkav, *ulj*. *listig, schlau, callidus*: *lukav* kao *lisica*. Rj. *vidi* kovaran. — Dva sina, jedan bješe *lukar* i nepravedan, a drugi dobar i pravedan. Npr. 84. *Lukavo* kao *mašće*. (Kažu da je *muska vrlo lukava* i da se u jedan put okrene i hoće čocka da ubije nogama, kao psoto kad mučke hoće da ujede). Posl. 171.

lūkavae, *lūkāvea*, *m.* *Stulli, lukar čovjek, vidi* *lukavica*.

lūkavica, *f.* *lukav čovjek* (a i žensko): on je podmukla *lukarica*. Rj. ³ *vidi* *lukavica*.

Lūkavica, *f.* planina ili upravo ravnina s brdcljcinma izmegju Nikšića i Bjelopavlića. Rj.

lūkāvstvo, *n.* **lūkāvština**, *f.* *die Listigkeit, Schlaueit, dolositas, calliditas*. Rj. *osobina onoga koji je lukav, vidi* *kovarstvo*. — Ne zna nikakve obinje, t. j. nema *lukavstva* u sebi. Rj. 429b. *Putu* je *gjavolstva* i *lukavstva*. Posl. 93. *Razomjerši Isus lukavstvo njihovo* reče: što me kušate, licemjeri? Mat. 22, 18.

lūkijerna, *f.* *vidi* *lūkijernar*, *Lat.* *lucerna*: *Komu* *trebuje lukijerna*, nadoljeva je ulja. DPost. 48.

lūkijernār. *lūkijernāra*, *m.* (u Dubr.) kao svijetnjak u kojemu mjesto svijetće gori *zeitin, die Oelampe, lucerna*. Rj. *vidi* *lampa, isp.* *kandil, kandilo, kanzjelo; žižak*.

Lūko, *m.* *vidi* *Lūka*. Rj. *hyp.* od *Lūka, isp.* *Osu*. 18. *gen.* *Lūka, voc.* *Lūko*. — Presjeku je čuvao *Luko* *Lazarević*. Rj. 580b.

lūkov, *adj. n. p.* *cvijet, pero, Lauch, allii*. Rj. *što pripada luku, zu nast. isp.* *apov, vidi* *lukovi, lučni*. — *Ukresati lista* *kupusnica, lukovijeh peru*. Rj. 778a.

lūkovača, *f.* *kukuruznica umiješana hladnom vodom* s perima od *crnoga luka* (cf. *hladnjača*), *eine Art Kukuruzbrot mit Zwiebel, panis e zea allio conditi genus*. Rj. *zu nast. isp.* *ujgirača*.

lūkovi, *adj. n. p.* *lijeha, gradina, Lauch, allii*. Rj. *što pripada luku, vidi* *lukov, lučni*.

lūkovica, *f.* *ein holzernes Gefass um Lauch zu stossen, mortarium ligneum comminuendo allio*. Rj. *druven sul, u kom se tuče lūk*.

lūkovina, *f.* kad se *skinu glavice* s vijenca, pa ono što ostane. Rj. — *Luk* *babi*, a *lukovina* *djeđu*. DPost. 58.

lūla,* *f.* (*pl. gen.* *lūlā*). Rj. *dem.* *lulica, hyp.* *luša, augm.* *luletina*. — 1) *die Pfeife zum Rauchen, fistula fumatoria*. Rj. *vidi* *simsija, sinsija*. — *Zapalio lulu*, te puši. Rj. 187b. *Ispušiti, popušiti lulu*. Rj. 239a. *Zapaliti lulu paravinski*, t. j. *napuniti lulu*, pa *zahvatiti njom* *vatre* i *pepela*. Rj. 489a. *Lulu* *pije*, u *tamburu* *bije*. Rj. 503a. U *Turaka* je *običaj* kad *duvandžija* *puši* pa *čuje* *koga* *gje* *pušti* *vjetar*, da *onu lulu istrese*, i *nanovo* *da* *je* *napuni*. Posl. 76. Ne *bih* za *to* *dvo* *ni* *lule* *duranu*. 194. *Pošto* *se* *umiju*, *zapale* *svatovi* *na* *dugijem* *čibucimu* *lule*. Kov. 85. — 2) *kazanska, die Röhre beim Brautweinbrennen, fistula vini ustorum, cf.* *lulic*. Rj. *ono cijev* *na* *koju* *ide* *iz* *kazana* *rakija*. — *Konjic*, *račvasto* *malo* *drvo*, koje *se* *zavuče* *odozdo* *u* *kuzansku* *lulu*. Rj. 289b. *Postava*, 2) *onaj* *sud*, u *koji* *ide* *rakija* *iz* *kuzanske* *lule*. Rj. 550a. — 3) kao *čurčijnski* *naprstak* (koji je *šupalj* *sa* *svijem*) *samo* *malo* *podeblje* i *poteže*: *Već* *poteže* *trostruku* *kandžiju*, *tri* *su* *na* *njoj* *lule* *od* *tumbaka*. Rj. *k* *tijem* *stihovima* *u* *Npj.* 3, 2. *Luk* *dođu*: *Lulu* *ovdje* *znači* *kao* *mala* *čašica*, *od* *prilike*, kao *poveliki* *naprstak*.

luledžlja, *m.* der Verfertiger der lule, pistularius. Rj. *grati lule*. — za nast. isp. četedžlja.

luletina, *f.* *augm.* od lula. Rj.

lūlica, *f.* *dem.* od lula. Rj. — Tamburice moja *lūlice!* a *lūce* moja zaludnice! Rj. 181b.

lūlić, luli a. *v.* u Srijemu *vili lula* 2. Rj.

lumbārda, *f.* *vidi* lūbārda, kumbara, kumpara. — Prate k'o prah *ol lumbarde*. DPosl. 99.

lumbārđanje, *v.* *dis* schiessen mit Feurgewehren. *u luti*. Rj. *verb.* od lumbardati, radnja kojom tko *lumbardi*, *v.* *idi* lumbardanje.

lumbārđati, *dām, v. impf.* (u primorju) metati puške. *schussen mit Feurgewehren, jeculor*: Pa s' otole podigosmo majko pjevajući i lumbardajući. Rj. *upravo: metati lumbarde, po tom i puške. vidi* lumbardati.

lūna, *f.* *ake.* Rj.³ XXIX. — Čaratan, čovjek koji se rodi u marčanoj svijetli (luni), pa prije nego je kršten prijegje preko njeza mačka ili druga kakova pogana životinja. Rj. 819a. marčana luna: *lunacija mješa i mjeseca marča (ožujka)*.

lūncupa, *f.* *vidi* copa. Rj. *pogrda ženskomu čeljadetu*, *isp.* cuncupa.

lūnta, *f.* Art Kanonen, tormenti bellici genus: Otupenju naokolo *lunte*. Rj. *nekakur top. Njem. die Lunte zvuči pitli*.

lūnja, *f.* *eine Art Vogel (die Gabelweih, Rj.³), avis genus milvus milvus L. Rj.³*. Rj. — Dogje lūnja, odnese ga (vojna), jao mene! odnese ga: aja, uja, pusta lūnja! ne nosi ni vojna moga. Npj. 1, 527.

lūnjalo, *m.* koji se lūnja. Rj. *riječi s takrim nast. kod* bajalo.

lūnjanje, *v.* *das Gehen mit vorkhängendem Kopfe, zc. incedere capite demisso*. Rj. *verb.* od lūnjati, lūnjati se, radnja kojom tko lūnja, lūnja se.

lūnjati, lūnjām, *v. impf.* **lūnjati se**, lūnjām se, *v. r. impf.* *mit vorkhängendem Kopfe gehen, incedo capite demisso*. Rj. *spusti se glavu ići, hoditi. v. pf. slož.* odlūnjati, *isp.* polūnjiti se.

lūnjav, *adj.* *mit vorkhängendem Kopfe, demisso capite, u koga je spuštena glava, koji spusta glavu*.

lūpa, *f.* *das Schlagen, Klopfen, pulsatio*. Rj. *vidi* bupa, *isp.* lupanje. — Oko ponoći stane lūpa po sobi i vika. Npr. 61. Tu je bila strašna lūpa, vika, zveka lanaca. 63. Učiniću da nestane megju njima lūpe od žrvanja. Jer. 25, 11.

lūpānje, *v.* *das Klopfen, pulsatio*. Rj. *verb.* od lūpati, radnja kojom tko lūpa. Rj. *dem.* lupkanje.

lūpār, lūpārū, *m.* (u Dubr.) Art Austern, ostreae genus. Rj. *nekaka kimenica, ostrika, ostriga*. — Drži se lūpār mrkijente. DPosl. 20. Lupa slijepac lūpārē. 58 mrkijenta = pličina).

lūpārānje, *v.* *vidi* lupanje. Rj.

lūpārāti, rām, *vidi* lupati. Rj. *dem.* lupkati. u Rj.³: luparati *dem.* od lupati.

lūpatak, lūpataka, *m.* *in Bret, ascia*. Rj. *daska. (ascia, valja da: assis, axis = daska)*. — Brzlja kao jare *po lūpatku*. Kad koji brzo i nerazgovijetno govori. Posl. 29.

lūpati, lūpām, *v. impf.* *Klopfen, pulso*. Rj. *vidi* luparati, lupati, *dem.* lupkati, *značenje* udarati. Korijeni 186. *v. pf.* prosti lūpiti, lūpnuti; *slož.* iz-lūpati, na-, o-, od-, po-, pro-, raz-, s-, za-; prilūpiti, prilūpnuti. *lupati što, o što, u što*. — Lupati koješta, t. j. govoriti. *dreschen*. Rj. Budionik, po manastirima ona daska što u nju lūpaju ujutru da se bude kalđerji. Rj. 46b. Gručkati košulju, peručji je držeti jedan kraj u rukama *lupati* dolje o kamen ili o dasku na čemu se pere. Rj. 105a. Neko lūpa na vratima. Rj. 416a. Tu će noćas dolaziti i lupati oko tebe da te plaše. Npr. 61. (*pa s' vragom*) Ko s vragom tikve sije, sve mu se o glavu lūpaju. Posl. 153. Lupa kao puto o lotru. Kad ko što ludo govori. 171. Šta lūpaš (ili viješ)? nijesi ti ovjge rjevojkē doveo [jer svatovi obično lu-

paju i viju]. 352. Lupa glavom o kani. DPosl. 58. Lupa sad u ploču, sad u klinac. 58. On uzme bubnjeve i talambase, i ostale kojekake sprave, što lūpaju. Npj. 2, 106 (Vuk). Pa poteže tešku topuzinu, njome lūpa carece drvorē. 2, 389. Ili more od obale lupi? HNpj. 3, 75. Našavši negde doboš, dade ga arhimandritu Melentiju na vrat, te stane lupati po šancu, da bi se ljudi svračali u šanac. Miloš 97. Djevojka je izobrazena, a to će reći: zna čitati... pjeva i lūpa po štogod na klariru. Priprava 171. Onda ne će smjeti svaki... o njimu (o obadu jezika) koješta lupati, nego će govoriti samo ljudi, koji stvar poznaju i razumiju. Rj.¹ XIII.

lūpeški, *adj.* *diebisch, furum*. Rj. *što pripada lūpežima ili lūpežu kojemu god*. — Ni lūpeškoj ženi nije vazda snijeh na ustih). DPosl. 79. (*adv.*) A ne hoće rata objaviti, no lūpeški ide Gori Ornoj. Npj. 3, 86.

lūpeština, *f.* (u Boči) *Diebstahl, furtum*. Rj. *vidi* krađa, i *syn. ondje*. — Kad se lūpeži svade, lūpeština se nagje (iznagje). DPosl. 42. *riječi s takim nast. kod* gospoština. *osn.* lūpeški. *isp.* Osn. 169.

lūpež, *m.* (osobito po jugozap. kraj.) *der Dieb, fur*: Prigoda čini lūpeža, *cf.* kradljivac, lopov, rsuzin. Rj. *vili* i hrsuz, hrsuzin, *tat. augm.* lūpežina, *za značenje* korijena *isp.* lūpine, *riječi s takim nast. kod* derež. — Kutuji lūpež kuću kopa. Posl. 164. Lūpež od igle doće (= doći će) na vola, a s vola na vješala. DPosl. 58. *Od domačega lūpežu* ne može se učuvat'. 88. Ne sabirajte sebi blaga na zemlju... gdje lūpeži potkopavaju i krađu. Mat. 6, 19.

lūpežica, *f.* *die Diebin, fur*: A zaove: lūpežice. Rj. *ženska glava koja krađe*. — *vidi* kradljivica, hrsuzica, tatienā.

lūpežina, *f.* *augm.* od lūpež, *takva augm. kod* bardačina. — Ljudi mi kažu, da imade tešku lūpežinu po imenu Kradjeviću Marko. HNpj. 2, 239.

lūpti (breskva), *f.* (u Dubr.) breskva koja se da rasejepiti. Rj. *suprotno* gloca, glogjiva. — *za* postanje *isp.* lūpine, *riječi s takrim nast. kod* letija.

lūpiti, pīm, *v. pf.* *auf etwas losschlagen, percutio*. Rj. *kao* udariti, *pa značenje* prelazi na glas koji bude kad se lupi, *vidi* lūpnuti, prilūpiti, prilūpnuti; *v. impf.* lūpiti, luparati, lupkati. — Brečiti, o zemlju lūpiti. Rj. 42b. Bušiti, kad štogod padne pa lupi. Rj. 51b. Kad viknuše ognjani čauši, a lūpiše jasni talambasi, pa počera katana Tatarā, oko Beča vsa zemlja zaječa. Npj. 3, 50. Pljesni rukama i lupi nogom, i reči: jao! Jezek. 6, 11.

lūpkānje, *v.* *dem.* od lupanje. Rj.

lūpkati, lūpkām, *v. impf.* *dem.* od lupati. Rj. — Kada budeš na ulicu, čuvaj, *ne lupkaj*. Npj. 1, 521.

lūpnuti, nēm, *vidi* lūpiti. Rj. *v. pf. slož.* prilūpnuti, prilūpiti; *v. impf.* lupati, luparati, lupkati.

Lūpoglav, *m.* — 1) planina u Lastvi Ozriničkoj: Kad dogjoše u Lūpoglav tvrđi. Rj. — 2) selo u Hrv. Iveković. — Lūpoglav, *riječi tako* slož. *vidi* kod bućoglav.

lūša, *f.* *hyp.* od lula. Osn. 364. — *takva hyp. kod* graša.

lūšija, *f.* *die Lauge, lixivium*. Rj. *vidi* cijegj, liksija, *isp.* lūg (lūga). — *Tal.* liseiva, lissio.

lūški, *adj.* (u Paštr.) *n. p.* drvo, t. j. iz luga, Wald-, silvestris. Rj. *što pripada* lugu, *vidi* gajski, šumski.

Lūštica, *f.* opština između Kotora i mora blizu Krtola. Rj.

Lūštiranju, *m.* Rj. *čorjek iz* Laštice.

lūtānje, *v.* *vidi* vrljanje. Rj.

lūtati, lūtām, *v. impf.* *vidi* vrljati. Rj. *v. pf. slož.* zalūtati, *vidi* i basati, i *syn. ondje*. — Ona otišavši lūtāše po pustinji. Mojs. 1, 21, 14. Ko god za njim (za rinom) lūta, ne će biti mudar. Prič. 20, 1. Koji lutaju duhom, orazumiće se. Is. 29, 24. Orce moje lutaju po svijem gorama. Jezek. 34, 6.

lutav, *adj.* (u Boei) *vidi* bljutav. Rj. *vidi* i bljutak, mlakav 2. što je tako neugodno u grlu, da se od njega može bljavati. — **lutar** (*vidi* bljutar, čemu je odbačeno *l*). Osn. 87.

Luterovac, *Lüteröva*, *m.* čarjek zakona *Luterova*. *vidi* lutor, lutoran. — Danas se Madžar Kalvinovac od Madžara *Luterorca* ne razlikuje ni malo. Zlos. 163.

lutka, *f.* *die Puppe, pupa, pupula*. Rj. *vidi* hepka, pûpa, hyp. luče. — Kaži, maro, otkuda će svatovi doći. (...) gjevojke načine... kao kolo i nsred njega posade vavoljak od kučina — kao *mabi lutka*... pa s koje se strane zapali *lutka* s one strane kažu da će doći sugjeni prosci. Postl. 123.

Luto, *m.* ime muško: Mladi *Luto* i mladi *Todore*. Rj.

lutor, *m.* *vidi* lutoran. Rj. čarjek zakona *Luterova*. — Došavši jednom na dućan nekoga Jova *Lutora* (kojeza su za to tako zvali, što se govorilo da nikad ne posti). Soxj. 79. *vidi* Luterovac, lutoran.

lutôrân, *lutorâna*, *m. der Lutheraner, Lutheramus*. Rj. *vidi* lutor, Luterovac.

lutôrânuka, *f. die Lutheranerin, Lutherama*. Rj. žensko čeljade zakona *Luterova*.

lutôrânskî, *adj. lutherisch, lutheramus*. Rj. što pripada *lutoranima*. — Pak ćemo onda biti jedan narod i imati jednu književnost, kao n. p. Nijemci zakona Rimskoga i *Lutoranskoga*. Pis. 20.

lutrija, *f.* (u vojv.) *die Lotterie, dea sortium*: uzmider se u pamet, jer ćeš sad izručiti *lutriju*, t. j. zlo ćeš proći, bićeš bijen. Rj. — *Njem. Lotterie od Tal. lotto*.

Lūzi, *m. pl.* (od *lug*) sela u ravni na desnoj strani Lima prema (Gjurgjevijem stupovima, *eine Gegend in südlichen Serbien, regionis nomen*. Rj. u južnoj Srbiji.

luža, *f. Tal. loggia, kao natkriven hodnik, trijem*. — *Lūzi s luže* i s *Orlande*. DPostl. 55 (Orlanda u *Dubrovniku statua i kod nje stup na koji se porjaba zastava*). *Luža* je i pokriveno i otkriveno. 58. *Luza*, zgrada u kojoj su stanovali stražari gradski u *Dubrovniku, ital. loggia*. XIII.

lužan, *lužana*, *adj. aschig, cinerosus, cf.* pepeljav: Oprćio usnu kao *lužan* lumbreg (kad se peče na ugljčvlju. Postl. 210). Rj. što je *putno luža, pepela*.

Lūžânî, *m. pl.* pripovijeda se u Brdima da su onamo u nekakome polju, koje se zove *Britvići*, negda sjedili

Lu'anî, koji su se između sebe pokladili i zatrili i raselili: Da ćemo se poklat' ka' *Lu'anî*. Rj.

Lužanski, *adj.* Rj. što pripada *Lužanima*.

Lužanj, *lužnja*, *m.* (u C. G.) kao divlji luk. *Art Louch, ullii genus*. Rj. — *lu anj* osn. u *lug lucus*. Osn. 201. *riječi s takim nast. kod bacanj*.

Lužuje, *n. des Luugen, luvii infusio*. Rj. *verb. od lužiti, radnja kojom tko luži što*: Prosta korita (u. p. za pojenje stoke, *u lu enje košulja* po selima i t. d.) grade seljaci svaki seli. Rj. 735a.

Lužice, *f. pl. Lausitz, Lusitia*. — Dije-lise slovenske jezike u dvije polovine: jedna je zapadna, i u njoj jezici: poljski, češki, oba srpska u *Lužicama*, Rad 1, 107.

Lužički, *adj. što pripada Lužicama* — Bez takih primjera nije ni jezik *lužičkih* Srba... gornji *lužički*, donji *lužički*. Rad 1, 109.

lužina, *f. augm. od lug*: Pogibo li ti danas u *lužini*. Ajde leti kroz jelove grane i ti njuši kroz *lužine* krcen. Rj.

lužiti, *lužim, g. impf. n. p.* košulje, pregju, *Luugen, austaugen, luvii infusio*. Rj. u *lugu pariti, v. pf. slož. iz-lužiti, za-; v. impf. slož. zaluzivati*.

1. **lužnica**, *f. vidu* parionica. Rj. sud u kome se *luže* n. p. košulje.

2. **lužnica**, *f.* (u Baranji i u Srijemu) *vidu* pijanica: on je velika *lužnica*. Rj. *vidu* i pijanac, i *syn. ondje*.

3. **lužnica, pepellužnica**, *f. Aschenbrodel, puella farilla plena, cf. pepeljusa*. Rj. *vidu* i pepeljuga, pepeljula. — ženska glava koja se mnogo bavi u kuhinji, oko vatre i pepela (*luga*).

Lužnica, *f.* — 1) rijeka u Srbiji koja utječe u Moravu pod Požegom. Rj. — 2) plenički dvor u Hrv. Iveković. — *od osnoce lûg (lucus), isp. Koričeni* 19.

lužnja, *f.* kad se *luže* košulje, n. p. svake *lužnje, das Luugen, luvii infusio*. Rj. *rad i vrijeme kad se luži*. — *riječi s takim nast. kod čeznja*.

lužnjak, *lužnjaka, m. quercus pedunculata Ehrh.* Rj. *vidu* lužnjaka 1.

lužnjaka, *f.* — 1) *eine Art Bêche, quercus genus* (*lužnjak = quercus pedunculata Ehrh. Rj.* 3). Rj. *nekakâ krast*. — 2) (u Šapcu) debela krpa što se meće navrh parionice. Rj. *krpa što se meće navrh 1 lužnice*. — *riječi s takim nast. kod divljaka*.

LJ.

Lj, *n.* složeno slovo za glas, koji se u Vukovoj azbuci bilježi prostim slovom *l*.

ljaga, *f.* (u vojv.) *der Schandfleck, lûbes, macula*. Rj. mača (*na čeljadetu*) u moralnom smislu, *priječkorno, sramotno što*: Oprat' Srba *ljagu* sa obraza. Šeep. mal. 9. — *Tugje* su ili se može misliti da su *tugje*... *ljaga*. Osn. 19.

ljâljak, *ljâljka, m.* (u C. G.) nekaka trava, koja je okrugla u zemlji (kao poveliki duguljast orah i jede se. Rj. 3). Rj.

ljê, *eine Verstärkung der Verneinung, fortioris negationis vox*. Rj. *vidu* *ljê*, *riječu kojom se utrguje poricanje*. *Ljê, gewiss, sane*. Rj. 1 VIII. *kao jamačno, za riječlo*: Taj te Turčin *ljê* pogubit' ne će. Njij. 4, 269. To može biti po razumu V. *Lazića*, ali po razumu ljudskome *ljê* ne! *Vlazić* 1, 12. *nahodi se i u trgjenju, i tada čini se znači što i sâmo*: A *ljê* mačka za mišima DPostl. 1. A *ljê* raba o uštipku. 1. *ljêb*, i t. d. *vidu* hljeb, i t. d. Rj.

ljêci, *ljêgnêm (ljêžem), glagol koji orako prost ne dolazi, nego samo složen s prijedlozima*: izljêci (izljegnêm), nâljeći, prêleći, sljêci, ũljeći, zâljeći.

— *značenje koje je u laziti. vidu* ljesti. *isp. Koričeni* 19.

ljêdžba, *f.* u *Stullji ljêdža, cura medicindis, curatio*. *Stulli, radnja kojom tko liječi koga, ili kojom se tko liječi, isp. liječenje, die Cur*.

ljêkâr, *ljêkâra, m. der Arzt, medicus*. Rj. *vidu* liječnik, vidar, hečim, medje, doktor 2. — Kralj je sazvaio sve *ljekare*, ali je niko ne može izliječiti. Njir. 86. *Imaše nekakav car jedinka sina, koji mu oboli*. Car... gjeogoj je bio koji *ljekar* u svijetu, *na nj je dorodilo*. 262. *Ljekar* nije tko lijek spravlja, neg tko lijekom ozdravlja. DPostl. 56. U stara su vremena doktori bili i *ljekari* i *apatekari*. *Danica* 3, 239. — *Ljekar* upravo je onaj koji *ljekore* pravi i prodaje, a to je *sadu apatekar*. *Kako je u pregjušnja vremenu slabo bilo apateka, liječnici su sami ljekore imali kod kuće i davali ih bolesnicima, pa ih po tome narod nazva ljekarima: ali imajući mi lijepu riječ liječnik mogli bismo riječ ljekar u književnom jeziku uzimati za ono što po nastanku srome i znači, t. j. apatekar, na koje nas upućuje i riječ ljekarnica*.

ljekarev, *adj. vidu* ljekarov. Rj.

Ljekarica, *f. die Heilerin, medicus (mulier)*. Rj. koja liječi i vidlarica, *isp.* apotekarica. — Kad se vještica je lanput ispojedi i oda, onda više ne može jesti i t. d. nego postane *ljekaruca*, i daje travu izjedenima. Rj. 16b. Kad se prikuči sobama gje bohije careva kol. vidi gje loto lekari i *lekarića*. Npr. 146.

Ljekarije, *f. pl. die Arzneien, medicamina*. Rj. *ljekari*, *vidi* ljekarstva. — riječi s takim nast. kod lagarije.

Ljekarina, *f. das Heilgeld, die Gebühr des Arztes, percuria medicus debitus, mercus medici, cf. hečimština*. Rj. *plata* ljekara, *vidi* berberina, vidarina, melenašće.

Ljekarnica, *f. vidi* apoteka. — Pazi dakle, kad si dosao u *ljekarnicu* da ne otiđeš neizliječen. DP. 208. Da crkva bude pristanite nevoljnicima, *ljekarnica* od strasti, prilježište bolesnicima. 339. riječi s takrim nast. kod ceduljarnica, neznašive držeći da je ovdje deminutivni nast. pišu knjižarna, ljekarna i t. d.

Ljekarov, *adj. Rj. vidi* ljekarev, što pripada ljekuru.

Ljekarski, *adj. Rj. što* pripada ljekarima ili ljekuru kojemu gogj.

Ljekarstva, *n. pl. vidi* ljekarije. — Nego su mu čorbu u *ljekarstvu* sipali u usta. Žitije 8.

Ljekovit, *adj. heilsam, medicus*. Rj. što može izliječiti bolesnu. — Kordijal, *ljekovito* piće. Rj. 291a. Lazarkinja. Govori se da je ova trava *ljekovita* za razjava usta i desni. Rj. 321a.

Ljelja, *f.* u starome molitveniku zove se *tetka*. Rj.² *isp.* *ljeljka*, *soror nata major*. Stulli (= starija sestra). *ake.* *hiče* *ljelja* (kao *hyp*).

Ljeljen, *m.* (u Herc.) *vidi* jelen: Ak' udara gjeteljinom travom, to je, vuče, od *ljeljena* krvea. Rj. *hyp*. *ljeljenko*. — Ja se pripeli na najviše visine, pa pogledah na najniže dubine, gje mi *ljeljen* i košuta planduje. Herc. 284.

Ljeljena, *f.* (u Herc.) *vidi* Jelena. Rj. *ime* žensko, Helena. *isp.* *ljeljen* i *jelen*.

Ljeljenče, *ljeljenčeta*, *n.* *vidi* jëlênče. — *Ijeljenče*, *jelenče*. Npj.¹ 1, 316.

Ljeljenko, *m. hyp.* od *ljeljen*: Gje gospoda piju vino ladno, *ljeljenko* im uz koljeno šeta. Rj. *vidi* jelenko.

Ljeljenov, *adj. što* pripada *ljeljenu*. *vidi* jelenov. — Iste roge *ljeljenove*. DPosl. 33.

Ljeljka, *f. soror nata major*. Stulli. starija sestra. *isp.* *ljelja*.

Ljemeš, *m.* (u C. G.) *vidi* jëmješ. Rj. *vidi* i lemeš, i ostale oblike i *syn.* *ondje*.

Ljeméz, *m. vidi* pritiskak. Rj. *coll.* *ljemezje*. — riječi s takim nast. brgljez, gavez.

Ljemézje, *n. coll.* od *ljemez*. Rj. *ljemezi*, *pritiskori*.

Ljeniv, *adj. vidi* ljen. Rj. — Gvozden žiljak, kojim se *ljeniviji* vo kašto i bacne. Rj. 483b. Zli i *ljenivi* slugo! Mat. 25, 26.

Ljenivac, *ljenivica*, *m. der Faulenzer, desidiosus, piger*. Rj. *ljeniv* čorjek. *vidi* ljenština, i *syn.* *ondje*. — Što bih ja i za ovoga *ljenivca* radio? Npr. 71. Idi k mravu, *ljenivče*, gledaj putove njegove, i omudraj. Prič. 6, 6.

Ljenivica, *f. die Faulenzerin, pigra*. Rj. *ljenivu* ženska glavca.

Ljepahan, *ljepahna*, *adj. pulchellus, bellulus, venustus*. Stulli. *dem.* od *lijep*. *vidi* ljepušak, ljepušan, ljepuškast, *hahsch*.

Ljepava, *f. ime* žensko. Rj. — *Ljepava* (osn. u *Ljepu* od *Ljeposava*). Osn. 85. — imenu žensku s takim nast. Gospava, Stanava.

Ljepojka, *f. riječ* nativna od *lijepa* ili *ljepota* prema riječi *djevojka*, kao: *lijepa* *djevojka*, *govori* se u *piparici*: Dovedi djevojku, *lepu* *ljepjku*, *crnu* *crnjojku*. Rj. 500b. *isp.* i *ledojka*, *plavojka*.

Ljeporječica, *f. ein beredtes Frauenzimmer, eloquens*: *Ljeporječica* li je ona, isukala bi čovjeku i

crijeva. Rj. *ženu* *ljeporječica*, koja je puna *lijepih* riječi, koja *lijepo* govori.

Ljeporječiv, *adj. ljepo-rječiv, koji* *lijepo* govori, *vidi* krasnorječiv. — *Ljeporječiv*, a, o. (ist.) *vidi* ljeporječiv. Rj. 325b.

Ljeposava, *f. ime* žensko: Potegli smo na Boga i sreću a po tvoju šceru *Ljeposaru*. Npj. 3, 517. *isp.* *Ljepava*. — *Ljepos-*(*šava*). imena ženska tako sastavljena kod *Dikosava*.

Ljepošeta, *f. ein Ziegenname, nomen caprae indi solitum*. Rj. *ljepo-šeta*, koja *lijepo* šeta, *ime* kozi.

1. Ljepōta, *f. die Schönheit, pulchritudo*. Rj. *vidi* ljepost; krasota, *isp.* *ljepotica*, za nast. *isp.* čistota. — Izgije momak, *lepota* na svetu. Npr. 55. Kad opaziše da je (*djevojke*) nema, stadoše pitati: »Kud je ta *lepota*?« 224. *Ljepota* ako nije mila, nije izersna. DPosl. 56. *Ljepota* je naravno *ljepota* pravca. 56. Da se *lepote* krasne nagledamo. Npj. 1, 12. Umrijeh, majko, za mladom, za njenom rajskom *ljepotom*. 1. 418. Odber'te se šezdeset deljia, na *lepota* da nema *lepšega*, na visinu da nema višega. Npj. 2, 72. Da je čerca Erdeljske banice jedinica *lepota* na glasu. 3, 498. Fala Bogu *lijepje ljepote*, a *ljepote*, udovice Jane! 3, 552. Sve trije čela na *ljepotu* *crijeća*. Kov. 70.

2. Ljepōta, *m. ime* volu, *Ochsenname, nomen bovi indi solitum*. Rj. — imena *volovinu*: *bäljota*, *vriñota*.

Ljepōtica, *f. Rj. isp.* *ljepušica*. — *D* eine Schöne und ein Schöner, pulcher, pulcher: Stogogj sunce obasja zemljice, ne vijesmo take *ljepotice*. Mrtva ne dam, neno, *ljepotice* Maja. Rj. *lijepa* i *lijep*. — *Pembe*, *vidi* ljepa, *ljepotica*. Rj. 493b. *O* *lijepje ljepotice* ove mlade *gjevojčice*! Npj. 1, 150. — *2*) ein Mädchenname, den die Schwiegertochter z. B. ihrer ledigen Schwägerin gibt. Rj. nova mlada *udijera* sešima kućanima nova imenu (samo za sebe); tako zove *djevojke* ubavicom, *ljepoticom*, sekom, gospogjicom, i t. d. *isp.* Rj. 211a. — *3*) u jednoj pjesmi mjesto *ljepota*: Pa je posla na vodivu od *ljepotice*. Rj.

Ljepšauje, *n. das Verschönern, eornatio*. Rj. *corb.* od *ljepšati*, *radnja* kojom tko *ljepša* što.

Ljepšati, *šam. v. impf.* *verschönern, reddo pulchrius*. Rj. *činiti* da bude što *ljepše*, *v. pf. slož.* *uljepšati*; *v. impf. slož.* *uljepšavati*.

Ljepušak, *ljepušica*, *adj.* (*ljepušan*). u *Sarajevu*. Dr. Gj. Šurmin. *dem.* od *lijep*. *vidi* ljepahan, i *syn.* *ondje*.

Ljepušau, *ljepušna*, *adj.* u *Sarajevu*. Dr. Gj. Šurmin. *dem.* od *lijep*. *vidi* ljepahan, i *syn.* *ondje*.

Ljepušica, *f. deliciae meae, meus ocellus, vita mea*. Stulli. *govori* se od *nata* *djetetu*, *ljepuškastoj* *djevojčici*. *isp.* *ljepotica*.

Ljepuškast, *adj. dem.* od *lijep*. *vidi* *lepuškast*; *ljepahan*, i *syn.* *ondje*.

Ljesa, *f. die Pritsche, Flechte, crutes*. Rj. *dem.* *ljesima*. *augm.* *ljestina*. — Gruhati kukuruze, t. j. u čardaku na *ljesi* tuči klipove maljem, da zrnevlje propada kroz *ljesu*, a okomei ostaju gore. Rj. 105a. Na tavan, koji je bio od *ljese*. DPosl. 54. Narediše te se među dve motke isplete *lesa* od loze. Na tu *lesu* postavise pokojnika seljaci i odnesoše ga u selo. Megj. 286.

Ljesen, *adj. što* pripada *ljesu* (*drvetu*). *ljesen* (zapano mjesto *ljesen*, osn. u *lis*, *ljjes*). Osn. 145. *vidi* *drven*. u Rj.: *ljesen*, a, o. (u *Sinju*) *ron Holz, ligneus*, *cf.* *lis*, *ljjes*: Načini joj *ljesenu* nosila. Rj. 330a.

Ljesōtina, *f. augm.* od *ljesa*. Rj.

Ljesica, *f. — 1*) *dem.* od *ljesa*. Rj. — *Kanica*, 2) od smokava (manizanih na tanko drvo) kao *ljesima* na četiri ugla. Rj. 262b. — *2*) (u Paštr.) u noge protiv tabana a u ruke protiv dlana, *die Oberhand, der Oberfuss, Oberriest, Spann, convexum pedis, dorsum pedis et manus*. *cf.* grana 2. Rj. *vidi* i *splet* 2.

Ljeskov, *adj. von Haselholz, colurnus*. Rj. što pripada *ljesci*. *vidi* ljescnikov 2. — U Crnoj Gori *zublja*

se zove usukano drvo *ljeskoro* ili *dubovo*, koje se suho pali mjesto luća. Rj. 214b. *Ljškova mast*, *f.* die Hasel-salbe (Prügel, Schläge), unguentum viteum (i. e. verbera): *ljeskora* je mast čudotvorna (bojem se učini mnogo koješta. Posl. 172). Rj. 337a. Uze Jakov zelenih *prutova*, topolovijeh i *ljeskorijeh* i kestenovijeh. Mojs. I. 30, 37.

Ljškovec, *ljšškōvea*, *m.* der Haselstab, *buculus colurnus*. Rj. *ljšskor štap*.

Ljškovača, *f.* der Haselstock, *buculus colurnus*. Rj. *ljšskora butina*.

Ljšskovina, *f.* das Haselholz, *lignum colurnum*. Rj. *ljšskoro drvo*. — *Ljšskovina* je iz raja izišla. Posl. 172.

Ljšsti, *ljšžēm*, *v. impf.* *glagol ovaj ovako prost sada samo rijetko dolazi; nego najriše kao v. pf. sloj.* izljesti (izlježēm), näljesti, prëljesti, sljšēsti, űljesti, žäljesti. *Značenje koje u laziti. vidi lješci. isp.* Korijeni 18. — Što ni ljeze ni grede. D'osl. 123. Kad je guja rič razumila, ona lize priko bilog grada. HNpj. I, 97.

Ljšstve, *f. pl.* (u Baranji) *die Leiter, scalae, cf.* merdivene, stube. Rj. *dem. ljšstviea. vidi i merdiven. — Korijena koji je u ljesti.* Korijeni 19.

Ljšstviea, *f. dem.* od ljestve. — Taj da rečemo, da je prosvjeta kao *ljestviea* i da je na njoj dvadeset prečaga. Priprava 131. Opisali su časni post, da bi u jedan mah mogao pregledati ovu čudovnu *ljestvieu*, koja nas vodi od zemlje na nebo . . . a sad ćemo se pozabaviti na nekim prečanicama njezinijem. 10P. 77.

Ljšstviečnik, *m.* *Climacus, pridjevak monahu sv. Joanu, koji je napisao knjigu pod imenom Ljestviea (Climax) — Dubovni trudi dvojice velikih pustinika: u četvrtu (nedjelju časnoga posta) — svetoga Jovana Ljestviečnika, koji nam je ostavio svoju visoku umotvorinu pod imenom ljestviea.* DP. 113.

Ljšši, *adj.* (po jugozap. kraj.) mjesto lješši: sve po izbor lješši od lješci(h). Rj. *vidi kod lijep.* — *p* pred š otpalo; *isp.* šenica mjesto pšenica.

Ljššica, *f. dem.* od lješha. Rj.

Ljššienac, *f.* — **1)** voda koja utječe u Šibenac. Rj. — **2)** varošica navrh Mačve blizu Jadra i Drine. Rj. — **3)** *Begova Lješnica*, selo u Jadru. Rj.

Ljššienčanin, *m.* (*pl.* ljššienčani). Rj. *čorjek iz Lješnice.*

Ljššienčište, *n.* mjesto gdje je bila Lješnica. — Udari preko Lješnice (ili upravo reći, preko Lješničišća). Danica 3, 202. — *riječi s takim nast. kod blätüšte.*

Ljššienčki, *adj.* *von* Lješnica. Rj. *što pripada Lješnici.*

Ljššnik, *m.* (*pl. gen.* lješšnikā). — **1)** *die Haselnuss, nur juglans:* Dva lješšnika orahu su vojska. Rj. *vidi lješnjak.* — Bužak, lješšnik probušen, kad ga erv izjede. Rj. 50b. *Zgarica*, *vidi jezgarica*, *n. p. od* oraha, lješšnika. *šljiva i t. d.* Rj. 155b. — **2)** (u Boci) *vidi* lješka. Rj. *biljka na kojoj rastu lješšnici* (1).

Ljššnikov, *adj.* — **1)** *n. p.* ljuska, *von Haselnuss, nucis juglandis.* Rj. *što pripada lješšniku* (1). — **2)** (u Boci) *vidi* lješkov. Rj. *što pripada lješšniku* (2). — *za nast. isp.* aptov.

Ljššnjak, *m.* *vidi* lješnik 1. *Stulli. govori se u Hre.* — lješnik prema lješšnjak *isp.* anatemnik prema anatemnjak.

Ljšštāk, lješštāka, *m.* ein Haselbusch, *coryletum*. Rj. *ljšskor grm; mjesto gdje raste lješka. vidi* lješšec. — *za nast. isp.* klečak, trščak.

Ljšštārka, *f.* das Haselkruh, *tetrao bonasia* Linn. Rj. *pticu. vidi* kokica 2. — *ljšštārka* (pred *r* osnova u lješku). Osn. 302.

Ljššvi, *comp.* od lijep, *s* premetnutim slovinu od lješši. *vidi* lijep.

Ljšti, *adv.* *im* Sommer, *aestate.* Rj. *upravo je stari lokativ bez prijedloga od* ljeta (1). — *Ljeti tojvarnica*, a zimi kruharica. D'osl. 56. Zimi bi se gru-

dale gjevojke . . . *ljeti* bace stručak bosioka. Npj. 2, 377.

Ljština, *f.* *das Jahr (in Rücksicht auf Fruchtbarkeit), annua:* kako je ljetni ovd godine? doći ću kad saberem ljetinu. Rj. *ku od ljeta. vidi* beričet 1, teg 3. *isp.* u-jev, u-jeđba. — *Za* ala se misli da . . . ljeti i vodi oblake i grad *navode na* ljetinu. Rj. . . *rod od ljetine* privuku na svoju zemlju. Rj. 251b. Bori se kao ala s beričetom (kad vodi oblake, pa hoće ljetinu da *pobje gradom*). Posl. 28. Od svega što ljetina donosi, najveći dobitak imaju od ulja. Kov. 39. Šta ćemo jesti sedme godine, eto ne ćemo sijati niti ćemo brati ljetine? Mojs. III. 25, 20.

Ljštište, *n.* mjesto gdje se ljetuje (*n. p.* sa stokom na planini), *der Sommeraufenthalt, aestiva, cf.* ljetotovište. Rj. *isp.* ljetnikovac. — *riječi s takim nast. kod* danište.

Ljštni, *adj.* Sommer-, *aestivus* Rj. *što pripada ljetu* (1). *vidi* ljetnji. — Od kud vama ljetni *dužd* nahodi. Rj. 110a. *Petrovo sunce*, t. j. Petrovsko, ljetno. Rj. 497b. Uhvati se s njim popojaske, pa se ponosi ljetni *dan* do podne. Npr. 16. *Ljetnoj oblučini* (koliko) i zimskoj vedrini ne valja vjerovati. Posl. 172.

Ljštnik, *m.* (u C. G.) *vidi* dušnik. Rj. *vidi i* jednjak. *ona cijev u grlu kudu prolazi hrana.* — *Daničič dovodi riječ od* korijena koji je u ljetjeti, *do* *dajuči:* lješnik (dušnik, upravo prolaz, *isp.* lito). Korijeni 16.

Ljštnikovac, lještnikōvea, *m.* *stan gdje se provodi ljetu; Sommerquartier, Sommerwohnsitz: aestiva, habitatio (domus) aestiva.* — Mnoga selo ima dva naselja. Jedno je pravo selo; a drugo je — neki *ljetnikovac* . . . ovo drugo naziva se kako gde: Pojate, salaši, bačije . . . Zim. 81. *isp.* ljetušte, ljetovište.

Ljštují, *adj.* *što pripada ljetu. vidi* ljetni. — Lov lovio ljetnji *dan* do podne. Npj. 2, 71 (i 481).

Ljšto, *n.* (*pl. gen.* ljštā). — **1)** *der* Sommer, *aestas.* Rj. *isp.* oljetiti se; preljetiti, zaljetiti. — *Babino ljetu*, kad je toplo u nevrijeme, osobito u jesen. Rj. 10a. *Žensko je ljetu* poslije Petrova dne. Posl. 80.

Ljetu i zima godinu izajih. 172. *Sirotinjsko ljetu.* (U jesen ili zimi kad je lijepo vrijeme). 285. *Zima, ljetu, to t' godište.* D'osl. 157. No izdaše, ljetu ih izdalo! Npj. 4, 427. Mravi, koji su slab narod, ali opet pripravlja u ljetu sebi hranu. Prič. 30, 25. Svakojako sam rad doći na ljetu k vama. Kolo 14 (15). — **2)** (*st.*) *das Jahr, annus:* Stare Fočo od stotine ljeta. Jedno ljetu niko ih ne znade, drugo ljetu svatko ih saznače. Rj. *vidi* godina, godište. — O kukovu dne, na kukovo ljetu. Rj. 313a (= *nikud*) Odrastao od petnaest ljetu, kao drugo od trijest godina. Npj. 2, 157. Evo ima sto i šeset ljetu kako sam se s tobom sastanuo, 2, 439. Crni Gjorgjije o novom ljetu (1813 godine) sazove u Beograd svoje vojvode na skupštinu. Miloš 29. On će vam pisati oko novog ljeta. Straž. 1886, 703. Da vam čestitam novo ljetu. 1385.

Ljštopis, *das Jahrbuch, liber annalis.* Ne očekuj dakle sad od maha, kako su slova izmišljena, i da ti dogju i knjige, ljetopisi, istorija. Priprava 184. Na to pitanje nema potpuna odgovora u oskudnim i kratkim ljetopisima. DM. 1.

Ljštopisar, ljetopisaca, *m.* *koji piše ljetopis.* — Svuda su sveštenici bivali prvi ljetopisci. Priprave 185. Prije Nemanje, za kojega sinovi i pozniji ljetopisci ne govore uzalud da je sabrao srpsku zemlju. DM. 1.

Ljštūrāst, *f.* *po* južnom *govoru; po* zapadnom: litorēst, *kuje vidi.* ljetu-rast, što jedno ljetu naraste. — Da li je svuda pozadevala po ljetarast od vrbe, da joj se kuća pomladi? Zlos. 122.

Ljštošnji, *adj.* *von* diesem Sommer, *hujus aestatis.* Rj. *što pripada ovom ljetu* (1), što je od ljetos. — Duge su noći jesenje, ne bilo njojzi veselje! A dulji danci ljetošnji, bili joj časi žalosni! Here. 257.

prijatelji). Posl. 122. Tako mi ljubavi koju imamo (a neka Bog zna)! (K prijatelju). 302. Ako mi skupitelji i u napredak ocaju ljubav i povjerenost pokazuju. Danica 3, XXIII. Nastojajte vam koliko srdačna ljubav u dočeku prikazati, toliko i . . . Kov. 52. Vaše prijateljske ljubavi koju ste mi pokazivali. Slav. Bibl. 1, 30. Ohladnjeće ljubav mnogijeh. Mat. 24, 12. I sami sebe drže u ljubavi Božjoj. Jud. 21. Veća mi je bila ljubav troja od ljubavi ženske. Sam. 11, 1, 26. Mržnja ljube veća od ljubavi kojom je prije ljubljao. 13, 15. — **b)** ljubav k: Ona plemenita i čista ili prava ljubav k narodu. Kov. 13. Takovi bi činio mnogo pametnije i ljubavi k sebi i svojini priličnije da piše narječijem svojijem. Slav. Bibl. 1, 92. Da imate izobitnu ljubav jedan k drugome. Sol. 1, 3, 12. Sveti oči iz ljubavi k ljudima odrediše. DP. 83. Poznajući plemenitu ljubav ka svakomu napretku narodnomu tvrdo sam uvjeren. Ogled VII. — **c)** ljubav prema: Josifu goraše sree od ljubavi prema bratu svojemu. Mojs. 1, 43, 30. Tako li je ljubav troja prema prijatelju tvojemu? Sam. 11, 16, 17. Da ne bi kogod saznajući Božiju ljubav prema čovjeku postao nemaran govoreći: Bog ljubi ljude . . . DP. 84 (odmah malo dalje: ljubav Božju k čovjeku. 85). Na ovu molbu ne nagoni me ništava ljubav prema sebi samom. 372. — **d)** ljubav među . . . između: Da imamo ljubav među sobom. Jov. 11, 5. Pa je njegovim (sv. Save) dolaskom samo utvrjena ljubav među njima. DM. 20. Da hranimo ljubav između sebe i s ljubavlju da priznajemo istinoga Boga. DP. 27. — **e)** biti, živjeti s kim u ljubavi: Navidjeti se, kao slagati se, živjeti u ljubavi. Rj. 379b. Pili i zdravi bili, u ljubavi dragoj. Herc. 351. Koji je s njime u velikoj ljubavi življen. Kov. 112. Miloje Petrović i Petar Dobrinjac nisu bili u ljubavi i u dogovoru. Miloš 15. Kakva je u ono vrijeme bila ljubav s Turcima. O Sv. 0, 16. — **2)** kao milost, dobro, povoljna stvar, dobrota: der Gefallen. — **a)** ući ljubav u koga: Učiniti da narod uaje ljubav u Misiraca. Mojs. 11, 3, 24. Otac tvoj zna dobro da sam našto ljubav u tebe. Sam. 1, 20, 3. — **b)** učiniti ljubav, imati ljubav: Učini mi ljubav (sei so gut, thu mir den Gefallen, kad koji što moli koga); dela ljubavi ti u Šumadiji: ljubave ti), fac quasso, fac sis. Rj. Ko ne učini ljubav u tugjoj trpeži, kami će u svojoj! Posl. 150. Meni bi svatko učinio veliku ljubav, ko bi mi još kaku narodnu pesmu poslao. Npj. 1, XLII. Srpska su djeca i do sad činila ljubav jedno drugome. Bukv. 22. Imajte ljubav, propitajte. Pom. 24. Da pozdraviš svakoga ko bi imao ljubav zapitati za me. 131. — **c)** za ljubav kome: Teži hatar od sile, t. j. čovjek kašto učini kome što za ljubav na što bi ga ko teško natjerao. Rj. 734b. Ovu je pjesmu meni za ljubav prijateljsku prepisao i poslao G. A. Ž. Npj. 1, 128 (Vuk). Daj mi vidro, da ti dodam vode a za ljubav Dore sestre tvoje. 1, 595. Ja hoću za ljubav Pljakićernu da je sakrijem, Miloš 61. Da su oni za ljubav malome jeru tražili jednostavne oblike. Nov. Srb. 1818, 400. Za ljubav ovakijeh nezalica ja moram ovo posvjedočiti. Odrb. od ruž. 15. Ja ovo niti govorim za ljubav Vama . . . niti uz prkos Zagrepčanima. Slav. Bibl. 1, 94.

ljubāvan, ljubāvna, adj. lieberoll, amans. Rj. što pripada ljubavi, vidi ljubovan. isp. neljubovan. — **Ljubavno** crvanje. Npj. 1, 467 (natpis pjesmi). Čija bi žena zastranila . . . a njemu bi došla sumnja ljubarna, te bi iz ljubavi sumnjao na svoju ženu. Mojs. IV, 5, 14. Pjesmu ljubarnu. Ps. 45 (u natpisu). Dolazahu k njoj na postelju ljubarnu. Jezek. 23, 17. Vukoh ih uzicama čovječijim, učima ljubarnijem. Os. 11, 4. Ondje nagloše ljubarne ljude, koji im odmah oganj naložiše da se osune. Prip. bibl. 186.

ljubavnik, m. — **1)** cj ljubavnice! ruft man einem unbekanntem zu, dem man etwas sagen will. Rj. ljubovan čovjek. — **prvike** se nepoznatu čovjeku ho-

teći mu što goj re! — **2)** vidi ljubovnik, milosnik, dragā, svaler: ljubovnik. cf. ljubavnik. Rj. 338b. Idi opet ljubi ženu koju ljubi ljubavnik a ona čini preljubu. Os. 3, 1.

ljūbazan, ljūbazan, adj. Rj. vidi ljubezan. — **1)** (u C. G.) gelicht, lieb, carus. Rj. kao ljubljen, drag, vidi ljubimni. Ovo je sin moj ljubazan koji mi je po volji. Mat. 3, 17 dilectus meus dilectus, mi in geliebter Sohn. Svima koji su u Rimu, ljubaznima Boga. Rim. 1, 7 dilectus Dei, Geliebte Gottes. Ne osvjećajte se za sebe, ljubazni. 12, 19 carissimi, Geliebteste! 16, 5. Znajuci, braco ljubazna, od Boga izbor vaš. Sol. 1, 1, 4. — **2)** ljubazan k drugima, vidi ljubežljiv, ljubljiv, ljuborodan. — Ljuborodan, ljubaz: in k drugima, liebreich, zuvorkommend, humanus, comis. Rj. 339b. Prema svojijem područnicima i drugovima bio je vrlo ljubazan. Sovj. 76. Sa svojijem učenicima bio je prilično ljubazan. 91. Velika mu hvala na ljubaznom pismu. Kolo 14 (15). Osobito tvome bratu . . . ljubazno pozdravlje. 15 (14). Ljubazno su riječi sat meda, slast duši i zdravlje kostima. Prič. 16, 24. adv. svaki svakome da da mirno i ljubazno što je za koga. Kov. 58. — pridjevi s takim nast. bojazan, gojazan.

ljūbaznica, f. die Geliebte, amasia. Rj. ljubazna (1), ljubljena, dragi ženska glava, vidi ljubovnica, milosnica, svalerka, dragā, suprotno neljubaznica. — Kralj Trojan, koji je svaku noć išao u Srijem te ljubio nekaku ženu ili djevojku . . . Kad bi došao k svojjoj ljubaznici, natakli bi konjima zob. Rj. 750a. Dvije careva sina ljubaznice, videći da je carev sin prestao k njima dolaziti. Npr. 260. Nazvaću narod svojijem koji nije moj narod, i neljubaznicu ljubaznicom. Rim. 3, 29.

ljūbazniĉk, m. der geliebte Freund, amatus, dilectus. Rj. ljubazan (1), ljubljen, drag čovjek.

ljūbaznost, ljubaznosti, f. die Lieblichkeit, suavitus. Rj. osobina onoga koji je ljubazan (2), ljubežljiv.

Ljūben, m. ime muško. Rj. — imena s takim nast.: Malen, Maljen, Mavren, Milen, Miljen, Mladen, Magljen, Mrgjen, Obren, Ognjen, Raden, Ragjen, Ralen; (postanjem participija) Mičljen, Obreten, Sreten, Utješen.

Ljūbēnko, m. ime muško. Rj. osn. u Ljuben. Osn. 291. — takva hyp. Milenko, Miljenko, Radenko, Ragjenko.

ljūbezan, ljūbezna, adj. vidi ljubazan. — Neka su rumene kao i ružica, neka su ljubezar, kao i ljubica. Npj. 1, 102. Ja joj rekoh: dobar večer, draga, ljubezna! Herc. 252. U kući ljubeznoga prijatelja moga. Npj. 1, XVIII. Ljubezno vas pozdravljam. Straz. 1886, 606.

ljūbežljiv, adj. (u Dubr.) lieberoll, suavis. Rj. koji je pun ljubavi (dobrote) k drugima, vidi ljubazan 2. i syn. ondje.

ljūbi, f. indecl. (po jugozap. kraj.) vidi ljuba: AP dotrca ljubi nevijerna, pri ruči joj gajtjan prevezala. Rj. žena 2, vidi i ljube (kod ljuba). — Od dobrote drage ljubi što je začuo. Npj. 1, 44. Sa kneginjom, svojom ljubi dragom. 5, 426. Proggi me se moju ljubi druga. Herc. 23.

Ljūbičica, f. ime žensko. Rj. dem. Ljubičica. hyp. Ljuba.

ljūbičica, f. — **1)** vidi ljubičica. Rj. vidi i vijojla, vijola, vijofla, viola, crvjet. — Ljubičica je sama rekla, da je prvi cvjet od ljeta. Po kitu ljubice, po drugu ružice. Rj. — **2)** (u Boči) trava maca, kojom se košnice mažu, melissa officinalis, cf. matičnjak: Na ljubicu majko, u svoj domak majko! (govori se roju). Rj. vidi čelina ljubica, čeljena ljubica.

ljūbičast, adj. velchenblau, violaceus. Rj. što je boje kaka je u ljubice (erijeta) 1. vidi mormeneviš. — Zavrjesi bijeli, zeleni i ljubičasti bijahu obješeni. Destir. 1, 6.

Ljūbičica, f. (u Srijemu i u Bačkoj ljubičica) das

Ljubovan, ljubovna, *adj.* vidi ljubavan. Rj. što pripada ljubovi (ljubavi). vidi ljubavan.

Ljubovec, *f.* (st.) vidi ljuba: Ne će Puljo groža ni dukata, veće iste ljepotu gjevojkju tavnu noću za rjernu ljubovu. Rj. žena 2. — Ako mu da šćer za ljubovu, i car mu bez odgovora obeća. Npr. 263.

Ljubovigja, *f.* rijeka u nahiji Sokoskoj, utječe u Drinu. Rj.

Ljubovnica, *f.* (po krajini Negotinskoj) *Gelichte*, *amasia*. Rj. vidi ljubavnica, i *syn.* *ondje*.

Ljubovnik, *m.* (po krajini Negotinskoj) *der Gelichte*, *amasius*, *cf.* ljubavnik 2. Rj. i *syn.* *ondje*.

Ljubūkānje, *n. dem.* od ljubljenje.

Ljubūkati, ljubūkām, *v. impf.* *aliquantulum admare*. Stulli. *dem.* od ljubiti. vidi ljupkati.

Ljucki, mjesto ljudski, koje vidi. kako se d i s u gorovu sastavlja u c, neki i pišu tako: Ljucki čoek ljucki i govori, a pogan poganski. Posl. 173.

Ljūcavina, *f.* (u Boei) štucanje, *das Rūlpfen*, *cratio*, *cf.* rigavica, štucavica. Rj. vidi i ikavka, podrig. — Ljūcavina (osn. u starom prvom lieu jedn. sadaš. vrem. od ljutiti). Osn. 166. — riječi s takim nast. kod državina.

Ljūcēnje, *n. das Erbossen, exacerbatio*. Rj. verb. od 1) ljutiti, 2) ljutiti se. — 1) radnja kojom tko ljuti koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko ljuti.

Ljūda, *f.* (u Bačk. i u Banatu) *augm.* od čovjek. *cf.* ljudina, ljudeskara. Rj. vidi i ljudetina, ljudurina.

Ljudeskara, *f. augm.* od čovjek. Rj. vidi ljuda, i *syn.* *ondje*. — za nast. *isp.* babuskara.

Ljudētina, *m. homo procerus, ingens, grandis*. Stulli. *augm.* od čovjek. vidi ljuda, i *syn.* *ondje*.

Ljūdi, ljūdi, *m. pl.* Rj. u 3. 6. i 7. *pad.* množ. ima: ljudia i ljudina. Obl. 8. vidi ljugji. za *sing.* uzima se čovjek. — 1) die Menschen, homines. Rj. muškarcī. mićerī, djetići: Carica, koja mnoge ljude i žene s ovoga svijeta smičaše. Npr. 214. Zdrave žene i decu potrpa u kola, a ljude posadi na konje. Miloš 102. Ohrabrite se, i budite ljudi, o Filisteji . . . budite ljudi, i udrite. Sam. 1. 4. 9. Ljudi tada bijaše na broj preko 600.000, a svega duša oko tri hiljade hiljada. Prip. bibl. 45. — 2) die Leute, homines. Rj. bez razlike muškoga i ženskoga roda. vidi ljudstvo. — Dundar. gomila ljudi. Rj. 145a. Kad pop s ostalim ljudima pogje iz crkve. Npr. 171. Bolje je božić kužan nego južan. (Jer megju ljudma više bolesti ima . . .). Posl. 22. Muka ide po ljudma. 184. Vi još ne poznajete ljudi od srijeta. Straž. 1887, 62. Kao što se u Hristu javio Bog ljudma. DP. 306.

Ljūdina, *f.* vidi ljudeskara. Rj. vidi i ljuda, i *syn.* *ondje*. — Učitelj, koji je bio zdrava i jaka ljudina, priuši seljaka i s jedne i s druge strane. Danica 3, 239.

Ljūdište, *n.* (u C. G.) *der Unmenschen, moralisches Ungeheuer von einem Menschen, homo inhumanissimus, monstrum hominis*: bio čoek, pa sad ljudište. Rj. vidi čoečište, nečovjek. odljud. — osim ore drjeve riječi (ljudište i čoečište) jošte je samo kod riječi blatište nastarak iste značenja *augmentativenoga*.

Ljudōkradica, ljudo-kradica, ko ljude krade, biće muškoga i ženskoga roda. *isp.* konjōkradica. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . ljudokradica. Nov. Zav. VII. Pravedniku zakon nije postavljen, nego ljudokradicama, lažljivecima. Tim. I. 1, 10.

Ljudōmora, *f. m.* (u Srijemu) kaže se panduru, koji n. p. na spahijskome poslu ne da ljudima odmoriti se. Rj. ko ljude mori n. p. nagoneći ih odviše na posao.

Ljudōžder, *m.* ljudo-žder, ko ljude ždere, jede: *der Menschenfresser*. — Ako roditelji ljude jedu, postaju i djeca mali ljudōžderi. Priprava 45. *isp.* tako sač. riječi kod hljebožder.

Ljūdskī, *adj.* *menschlich, Menschen-, humanus*: ljudski čovjek. (u Dubr.) *ein ordentlicher Mensch*. Rj. (= valjan čovjek). što pripada ljudima, u i čo-

rijeku kojemu god. vidi ljudski. — Kloctica, jedan se obuće od prilike kao čoroje, da mu se ljudsko ništa ne vidi. Rj. 276b. Kad se čovjek jedan put opadi od ljudskoga društva, on počne . . . Rj. 799a. Kažu da je nekakav car loveći mragio na mrtvu ljudsku glavu i progazio s konjem. Rj. 808a. U jednome velikom kazanu ključa voda, i u njoj se kuvaju ljudske glave. Npr. 89. Ko izgubi svam ljudski, izgubi i strah Božij. Posl. 130. Tako mi se ne iskopala tri sjemena: ljudsko, skotsko i zemaljsko! 305. Nastojće . . . s ljudskim gororom svakome počast dati. Kov. 52 (8?). Jer bismo inače na sramotu namu ljuckome kvarili svoj jezik. Pis. 29. To su važni ljudi u svjetskoj i ljudskoj istoriji. Priprava 50. Viniću vas lovcima ljudskim. Mat. 4, 19. Prinose žrtvu bez krvi za grijebe ljudske. DP. 345.

Ljūdski, *adv.* *männlich, menschlich, gehorig, humano more, ut vir*: ne zna ljudski (nego paski ili čiganski); hoćeš ljudski! Rj. kako dolikuje ljudima, suprotno rgjavo. vidi ljucki. — Bōski, *adv.* ljudski, lijepo, kao što Bog miluje. Rj. 38b. Nemoj mrciniti to živinće, nego ga ljudski zakolji (kad ko što rgjavo kolje). Rj. 373a. Ljucki čoek ljucki i govori, a pogan poganski. Posl. 173. Tako se bio poneo, da ni od starešina niko nije mogao s njime ljucki govoriti. Danica 1, 26. Tako će i nama svijema biti sve ljucki i počteno. Kov. 58.

Ljūdskōst, ljūdskosti, *f.* (u Paštr.) *die Menschlichkeit, humanitas, cf.* ljudskota. Rj. osobina onoga što je ljudsko, *isp.* čovjēnost.

Ljudskōta, *f.* (u Paštr.) vidi ljudskost. Rj. — riječi s takim nast. kod čistota.

Ljūdstvo, *n.* die Menge Leute, multitudo. Rj. kao coll. od ljudi, mnogo ljudi. vidi duandar, svjetina. — Pored svega toga na sreću *prosvijećenoga* ljudstva ne bi platića igla iz ruku ženskih istrgnuta. Priprava 148. Ljudstvo će se sleći oko tebe, iznad njega izagji u visinu. Ps. 7, 7. Vika stoji ljudstva na gorama kao da je velik narod. Is. 13, 4.

Ljudurina, *f. augm.* od čovjek. vidi ljuda, i *syn.* *ondje*. — Al' eto ti jedna ljudurina, crijaše se kao i paklina. Npj. 5, 511. — takva *augm.* kod baburina.

Ljūgji, *m. pl.* (u C. G.) vidi ljudi: Da je suda u orijeh ljūgji. Ako bude kako ljūgji kažu. Rj. — Jes' li čuo. kako ljūgji kažu: Ka' je Mitar ovec ukrdio? Npj. 2, 631.

Ljūlj, *m.* (u Dalm.) u šenici nekakav izrod nalik na štur ječam, kojega kad čovjek više izije, kažu da se opije tako da se za tri dana jedva otrijezni, *der (Uaemel = Rj.³) Lohch, lolium (temulentum Rj.³)*. *cf.* vrat 2. Rj. — Tuđa: ljulj (tolium). Osn. 64.

Ljūljājka, *f.* (u Dubr.) vidi ljuljaška, culjajka. Rj. vidi i culjka, gegaljka, salandžak.* ono na čemu se tko ljulja. — za nast. *isp.* dubajka.

Ljūljānje, *n.* das Wiegen (auch das Hutscheln), *agitatio in eunis, aut in machina suspensa*. Rj. verb. od ljuljati, radnja kajom tko ljulja koga, *dem.* ljuljuškanje.

Ljūljājka, *f.* die Schaukel, (österr.) die Hutsche, *machina suspensa, oscillum*. Rj. vidi ljuljajka, i *syn.* *ondje*. — pred 8 osn. u ljuljati. Osn. 302.

Ljūljati, ljūljām, *v. impf.* Rj. *v. pf.* prosti ljuljnati; slož. zaljuljati. *v. impf.* slož. poljuljivati. *dem.* ljuljuškati. — 1) wiegen, agito eunis. Rj. ljuljati dijete (u kolijerci), vidi culjati, nihati (njihati), šikati, zihati. — Da su tebe zaboljele ruke ljuljajući nekaka unuka. Npj. 1, 612. — 2 a) (österr.) hutschen, agito in machina suspensa. Rj. ljuljati na ljuljaci. vidi culjati 2. — b) sa se, *refleks.*: Gdjekoji se na Gjurjev dan ljuljaju o drijetu, da bi bili zdravi kao drijet. Rj. 151a. vidi i gegati se 1. — 3 a) ljulja n. p. rjetar drvo. vidi njihati. — Vjetar duva, javorinu ljulja. Npj. 1, 288. Sta ste iziši u pustinji da vidite? Trsku, koju ljulja rjetar? Mat. 11, 7. — b) sa se,

Ljuteza, *f.* mjesto kamenito u Cucama: Iz torine u *Ljutezu* ljutu. Rj.

Ljütica, *m. n. p.* Bogdan, *die böse (Hummel) Bogdan*. Rj. *ljuti* (3), *žestoki, vatreni (Bogdan) hyp.* ljuto.

Ljütica, *f.* (u Grblju) zmija ljutica, *die Böse*: Tako se ne vakao potrbušice kao zmija *ljutica*. Rj. *ljutu* (3) *zmija*. — To ti pepeljuba, to ti crnokrug, sve je *ljutica*. D'osl. 136.

Ljütice, *m.* (ljutić? Rj.?) Rj. — **1)** *runculus L.* Rj. ³ *biljka*. — **2)** *runculus sterni Boiss.* Rj. ³ *biljka*. — *riječ i s takvim nast. kod branič.*

Ljütika, *f.* (u Dubr.) *vidi* aljma (lük). Rj. — *osn. u ljut* (1). *riječ i s takim nast. kod aptika.*

Ljütina, *f.* — **1)** *die Herbe, arabis* s. Rj. *osn. u ljut* 1. — **2)** *mori* me ljütina. *Sohlbreunen, sudt, pyrosis*. Rj. — **3)** *die Erbasstheit, irritatio*. Rj. *osn. u ljut* 2. *vidi* ljütija, *i syn. kod gnjev*. — *Pocrtati se od ljütine*. Rj. 515a. Pak ti u *ljütini* može što učiniti. Npr. 56. Spopalnem u *ljütini* komade svile, i sve ih izderem u krpe. Danica 2. 129. Proklet da je gnjev njihov, što bješe magao, i *ljütina* njihova, što bješe *žestoka*. Mojs. 1. 49. 7.

Ljütiti, *adj.* *zornig, iratus*. Rj. *vidi* ljut. 2. *syn.*

kod gnjevan. — *Ljütiti* kao pas u tezelju. Rj. 156b. *Ljütiti* kao zmija izmuču gos-pogja (uz međjudnevnu, kad se vađa da spicira da odlazi sa zemlje). Posl. 173.

Ljütiti, *ljütim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-ljütiti* se, na- se, od- se, pod- se, raz-, uz-. — **1)** *böse machen, erbossen, irren, od osn. wado*. Rj. *ljütiti koga, čitati ga ljütiti* (2). — U pje ni, namiti konja, t. j. *ljuti ti ga i* (tkati). Rj. 511b. *Što ti konja ljütis?* Here. 258. — **2)** *su se, refleks. v. pf. prusti* ljütiti se. — *ati erbosen, erwidern*. Rj. da se nije tako *jaku ljütio* za pismenu, može biti, da bi. . . Nov. Srb. 1817, 542. — *b)* *ljuti se zama* (kad na velikoj zimi promiče snijeg, a od zime ne može dobro da udari). Rj. — *syn. vidi* kod gnjevi.

Ljütiti se, *ljütim se, v. r. pf. prema v. r. impf.* *ljütiti se*. — Samo kad bi se što *ljütim* na njega, zovnuo bi ga pravim prezimom n. Mil. 86

Ljütija, *f. die Erbassung, erwidern*. Rj. *vidi* ljütina 3. *srđnja. syn. kod gnjev*. — *riječ i s takim nast. kod čežnja.*

Ljüto, *adv.* Rj. *vidi* ljut, *osobito pod* 1.

Ljüto, *m. hyp.* od *Ljütica*: *Ode Ljüto* dvoru bijelome. Rj. *gen.* *Ljüta. voc.* *Ljüto*.

M.

1. ma, Rj. *conj.* — **1)** *aber, at, cf. a. ali*: Sve si dobro učinio, *ma* si samo sagrešio. Rj. *vidi* i ama.

Baba mu odgovori . . . u toj kući da ima taka gjevojka. „*ma*“ reče mu „*sinko moj!*“ kogod je tamo hodio da je prosi, nijedan se nije više vratio. Npr. 93. Onu čudesnu goru kad vidi, upita je: „*Ma* ženo moja! kaži mi što ona gora gori. 119. Ako je med i sladak, *ma* ne valja prst ugrizati. Posl. 4. I mačka cara gleda (*ma* ga se ne boji). Odgovori se kad ko reče: što me gledaš?“. 103. *Ma* gjevojevi sreću gubi (n. p. kad se za kakvu reče: dobra i poštena gjevojka, *ma* — ali). 173. (*Ma* mu reče Airović Ibro). *ma* na strani 306 znači — ali, ama“. Npj. 4, 350. — **2)** *vidi* makar: *ma* što bilo. Rj. — Stijena, 2) u Dubrovniku, kamen *ma* i mali. Rj. 715b. Da će još jedanput da ide sreću pokušati i ženu *ma* na koji način ukrasti. Npr. 203.

2. mā, Rj. *interj.* — **1)** (u Boči) *vidi* mā: *ma* ti ovo, *cf. maj*. Rj. *vidi* i nāj. *uzvikuje se kad se što daje*: Pos voko pos! *ma* voko ma! Rj. 71a. Peškiri *ma!* Rekao gjever kad mu je snaha polila te se umio, a ne dala mu peškira da se obriše. Posl. 217.

2) *vidi* mā mā. Rj. *uzrik kojim se rabi krava*.

3. mā (mā), māa, *m. vidi* mah. Rj. u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h.

maa . . . vidi maha . . . Rj.

māe (māc): *Laut um die Katze zu rufen, sonus vocandi fclm: māc māco māc!* Rj. *uzrik kojim se zove mačka*. — Jednom mačku ime kundrac, drugom nakokundrac: Sic kundrac! *mae kundrac!* oberbae bakundrac (ko više puta zasopce brzo može reći da se ne pomete). Rj. 315a.

Māca, *f.* ime žensko, *hyp.* od Marija, *cf. Mara*. Rj. *roc.* *Māco*. — *Māca* nosi suknju od pargala, i maramu žuta gazimira. Rj. 82a. *Ma-ca. takra žen. hyp.* Doea, Jeca; Vice.

māca, *f. (roc. māco)*. — **1)** *hyp.* od mačka, *das Kätzchen*. Rj. *vidi* eica. — Pis *māco* (na kiselo govno!) (kad kihne dijete). Posl. 248. Stogozj *māco okoti* (ili *amāci*), sve miše lovi. 355. Dogje *māca, agrebe ga*. Here. 285. A da bih još živa bila, ja bi *mācu* podranila (*pothranila*): O ti *mācu, māu, māu!* 287. *takra hyp.* brica, kua. — **2)** *trava* što se njom mažu kočnice

kad se roj stresa, *vidi* matišnjak. Rj. *vidi* i ljubica.

— **3)** kad se roj hvata, ili sačvrtaje u kočnicu, onda se više: *sjed' māco!* *sjed' māco!* *sjed' māco*, *sjedoh* i ja. Rj. *huće hyp.* od *māca* 1. — **4)** (*die Flocke der Weidenblüte*) *das Kutchen, (glucosus) ulus*. Rj. *na vrbi kao vest*. — **5)** *povjesna*, što se izvlače iz velikoga vlasa. Rj.

maacacu, *m. hyp.* od mačak. *vidi* macan. — Njeza (mačka) pita domačine: Mar maacane, *maacane*, kakva ti je nevoljica te si setan, nevesno? A govori *maacane*: Kako ne ću setan biti. . . Živ. 11.

mācau, *m. vidi* mačak: AP besedi bratar *mācau*: Što je tebi bratue *mācau*? Rj. *hyp.* od mačak. *vidi* maacacu. — Njeza (mačka) pita domačine: Mar maacane, *maacane*, kakva ti je nevoljica? Živ. 11. *mācau* (osn. u *māca*, t. j. *mačka*). Osn. 139. *takra hyp.* kod brajan.

mačaruo, *mačarula, m.* (u Boči) *vidi* dijete koje mure nekršteno, pa poslije (kao što se pripovijeda u grubu oživi i iz groba kašto izlazi i malu djecu muči i davi. Kažu da *mācaruli* noću idu u društvu, i svakome navrh glave gori mala svjećica, a oni plještaju rukama i podvikuju. Rj. *vidi* mačaruo. Tugje su: *mācaruo* i *māviruo*. Osn. 126.

mācast, *adj.* n. p. *krava, katzenfarbig, coloris felini*. Rj. u čega je dlaka kao u *māc* (mačke). — *Māconja, ro māvast*. Rj. 349a. *Mačulja, krava mācasta*. Rj. 349a.

mācim, *adj.* što pripada maci. — *Mācina trava*, f. der gemeine Baldrian, valeriana officinalis. Rj. 348b. *biljka, Mācina zlato*, n. (u Vršcu) *vidi* zmajevu otrešine. Rj. 348b.

mačiruo, *mačirula, m.* (u Boči) *vidi* mačaruo. Rj. **māciti**, *mācim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-māciti* (i se), o-māciti (i se). *vidi* kotiti, kotiti se; lēci, lēci se. — **1)** *Junge werfen (von der Katze), pario*. Rj. *mačka maci (koti) mācće*. — **2)** *sa se, refleks. werfen (von der Katze), pario*. Rj. *mačka se māci, kad māci mācće*, *značenje kao kod* 1, s razlikom što ovdje nema objekta.

mārko, *m.* — **1)** *vidi* derež. Rj. *klupa na koju bi privezali onoga, kojemu su davali batine*: Kako je kmet povolio na *mačke* nekog seljaka, i udario

mačav, adj. fleckig, maculosus, cf. mjestičav. Rj. na čemu ima 2 mača (1).

Mačedónac, Mačedónca, m. der Macedonier, Macedo. Rj. čorjek iz Mačedonije.

Mačedónija, f. Macedonien, Macedonia. Rj. — Kako j' koji drž'o kraljevina po čestitoj po Mačedoniji. Npj. 2, 216.

Mačedónka, f. die Macedonierin, Macedonia mulier. Rj. ženska glava iz Mačedonije.

Mačedónski, adj. macedonisch, macedonicus. Rj. što pripada Mačedoniji.

mačeha, (u Dubr.) die Stiefmutter, noverca: Mačeha zla učeha. cf. mačaha, mačija. Rj. vidi i mačeh. — Mačeha stane odmah mržiti na svoju pastorku. Npr. 125. Kad gjevojka u veče mačehi da veliku kokošku, mačeha joj se vrlo začudi. 126. Al' mome tajku, al' bratu? al' majoj ludoj mačehi? Npj. 1, 383.

mačeti, mäknuem, v. pf. Rj. vidi mäknuti. v. pf. slož. do-maći, iz-, na-, o-, omći, odmaći, podmaći, ponaći, pod-, pre- (se), pri-, pro-, prđmći, razmaći, smaći, umaći, uz-, za-, zamaći; domaćiti se; v. pf. slož. sa mäknuti vidi kod mäknuti. v. impf. micati, gram. I. pregj. mäkoh (mäknuh, mäknuh), prilog pregj. mäkävši, mäkäv (mäknušvi, mäknušv). I. pridjev mäkao, mäkla (mäknuo, mäknuh). II. prid. mäknuť. —

I. 1) rücken, moreo: Mače rojsku stari Jug Bogdane. Rj. Mäknu qu kao birovo kučku (udari ga). Posl. 171. prelazno kao krenuti, pokrenuti. isp. šenuti. — 2) n. p. bolestan sami, ne mogu nikud maći, sich rühren, bewegen, moveri. Rj. Oba pač'e, nogom ne makoše. Npj. 4, 171. I on pađe, ni nogom ne mače. 4, 172. Ne bi nikoga da mäkne krilom ili da otvori usta i pisne. Is. 10, 14. isp. maći se. — II. sa se, refleks. sich rühren, rücken, fortbewegen, movero: mäkni se otole; mäkni se brže. Dok se mäkne snijeg iz planine, Rj. kao krenuti se, mäknuti se, šenuti se. isp. i maći 12. — Mäknuća ti se s mjesta. Npr. 100. Da se s puta ne mäkne grgjemu. Npj. 2, 616. Miloje zapreti, da se niho nije mäkao, nego svaki svoj šanac da čuva. Danica 4, 21. Bilo ih je toliko mnogo, da se po nlicama gotovo nije moglo maći od njih. Sovj. 72. Rječnik ne može se maći dokle se to ne uredi. Ogled VI.

mačija, f. (u Bačkoj) vidi mačeha. Rj. u govoru se h pretvorilo u j, pa pred j promijenilo se e na i. vidi i mača, mačaha. — Bila jedna devojka koja je imala mačiju, pa mačija na nju mrzila da je očima ne vidi. Npr. 132.

mačijju, adj. što pripada mačiji. — Mačija na nju mrzila da je očima ne vidi za što je bila ona lepša od mačijine kćeri. Npr. 133.

mačež, m. vidi mladež. Rj. vidi i ben, biljeg, bihga 1a. biljeg na tijelu što se gđekoje dijete s njim rodi. — riječi s takim nast. kod derež.

mačunica, f. (u Dubr.) ime kozi. Rj.

Madžâr, Madžâra, m. Rj. vidi Madžarinu. augm. Madžarina. — 1) der Magyar (Unger), Ungarus, cf. Ugrin. Rj. vidi i Ugar. — On natrća tri stotin' Madžâra i šezdeset deće Karavla(h)a, Madžâr-Janka od Erdelj-krajine. Npj. 2, 485. Jezik onijeh Slovena ... kojima su državu Madžari došavši u Evropu rasuli. Dioba 4. — 2) cf. Madžnka. Rj. (ponajviše se govori pl. Madžuke) tako se u Hrvatskoj zovu oni ljudi Rimskoga zakona koji su se doselili iz Bosne. Madžuke se u Baniji zovu Madžari. Rj. 349b. vidi katolik, i syn. ondje.

mađžarac, mađžarca, m. ein ungrischer Tanz. Rj. igra Madžarska.

mađžarânje, n. verb. od mađžarati. radnja kojom tko mađžara.

mađžarâti, mađžarâm, v. impf. Rad 6, 122. Madžarski gororiti, isp. njemčati, turčati. v. pf. slož. zamadžarati. isp. basamegati.

Mađžârce, Mađžârčeta, m. der junge Unger, adolescens ungarus. Rj. mladi Madžar, dijete Madžarsko.

mađžârčnje, v. das Ungarisiren, mutatio in Ungarum. Rj. verb. od 1) mađžariti, 2) mađžariti se. — 1) radnja kojom tko mađžari koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko mađžari.

Mađžârica, f. — 1) die Magyarin (Ungerin), Ungara. Rj. vidi Madžarka. — Ja bi tebi, Mađžarice, odšalio šalu. Rj. 450a. — 2) katolkinja, isp. katolik, i syn. ondje. — Dok je Ale bio na Udvinu, madero se čohu svakojake, našato se tankih mađžarica. HNpj. 3, 488. Ruža lipa, sestra Bartulića ... Kada Osman zgleđa mađžaricu. 4, 116.

mađžarija, f. der Kaiserdukaten, aureus ungaricus, cf. krilašćić, krmenečija. Rj. vidi i mađžarlija, Mađžarski dukat. — Svaki će mu skok valjati mađžarije. (Kad se za koga kazuje kako će dobro bježati). Posl. 278. I pletu li ruse pletenice, i u njima zlatne mađžarije? Here. 219.

Mađžârija, f. (coll.) die Magyaren, Ungari: Zagoni se megju Mađžariju. Rj. Mađžari. — riječi s takim nast. kod Arapija.

Mađžarin, m. vidi Madžar. pl. Madžari. — Marko Kraljević i Filip Madžarin natpis pjesmi. Mogju njima Filip Madžarine. Npj. 2, 318. za akc. isp. bđljâr, bđljarin.

Mađžârina, f. augm. od Madžar. Rj.

mađžariti, mađžârim, v. impf. Rj. v. pf. slož. po-madžariti (i se). — 1) zum Magyar machen, facio esse Ungarum. Rj. činiti da tko bude Madžar. Madžara je malo, pa ... navaljuju da druge narode mađžarć. Zlos. 55. — 2) sa se, refleks. sich vernugern, abire in Ungarum. Rj. postajati Madžar.

Mađžârka, f. — 1) vidi Mađžarica: Jašuć' ode tanavoj Mađžarci. Rj. — 2) katolkinja. vidi Mađžarica 2. — Ne čemo Udvinjkinja mladih ... već s Primorja tanavne mađžarice. HNpj. 3, 519. Prelo kupi budulica Janja ... sve po izbor šezdešet mađžarki. 4, 220 (budulica = budulica).

mađžârka, f. (u Užić. nah.) vidi magjaruša. Rj. t. j. šljiva ili grožđe bijelo (tvrdijeh zrna).

mađžarkinja, f. n. p. sablja, der Ungersäbel, acinaces ungaricus: I dok mi je sablje mađžarkinje. Rj. — Kako se kaže: mađžarkinja n. p. sablja, može mađžarkinja značiti i drugu kakvu Madžarsku strar ženskoga roda.

mađžarlija, f. vidi mađžarija (i syn. ondje): Dvije erkeve harač predadoše: uzoše im dvije mađžarlije (Npj. 4, 457). Rj. Madžarski dukat. — Hoću ti ga premjeriti blagom, sve dukatom mađžarlijom žutom. Npj. 2, 609. za Turški nast. mađžar-lija), isp. bakarlija.

Mađžârskâ, f. adj. das Magyarland, Ungern, Ungaria. Rj. — Madžarska, t. j. zemlja, vidi Ugarska.

Mađžârski, adj. ungrisch, ungaricus. Rj. što pripada Mađžarima ili Madžaru kojemu god. vidi Ugarski. — Sjedi s mirom, Madžarsko kopile! Npj. 2, 351.

mađžârûša, f. Rj. vidi magjarka. — 1) t. j. šljiva, die gemeine blaue Zwetschke, prunum (ungaricum), cf. požeskinja. Rj. — Čjepača, šljiva mađžârûša, koju se da cijepati. Rj. 813b. — 2) grožđe bijelo (tvrdijeh zrna), Art Weintraube, vraie genus. Rj. riječi s takim nast. kod ajgruša.

Mađžuka, m. (ponajviše se govori pl. Madžuke) tako se u Hrvatskoj zovu oni ljudi Rimskoga zakona koji su se doselili iz Bosne. Madžuke se u Baniji zovu Madžari. Rj. vidi Madžar 2.

mađžun,* m. — 1) die Latwerge, electuarium. Rj. isp. pekmez. — 2) ein dergleichen Gericht, eibus (electuarius). Rj. jelo takro.

mađžûrana, f. vidi mačurana: Podno polja ranu mađžûranu. U gori jo drobna ruža, drobna ruža, mađžûrana. Rj. — Kad si poljem. Pjepa Mare, bošlje sijala, podno polja, mlada Mare, Ljepu mađžûranu? Npj. 1, 40. vidi i mažurana, sanseg.

maček, mačeka, mačćak, mačćka, adj. dem. od mali. Rj. vidi i majušan, malahan, malan, malašan,

magljenje, *n.* *das Umnebeln, obnubilatio.* Rj. *verb.* od magliti, radnja kojom tko magli.

magnet, *magneta*, *m.* *ὁ μαγνητικός, ὁ ἀέρας;* *der Magnet.* *poterla u pridjelu magnetni, koje vidi.*

magnetni, *adj.* *što pripada magnetu.* — Sjevernica, u Delabeli i u Stulica (kod riječi busula) *magnetna igla.* Daničić, DPost. XVII.

magjijanje, *n. verb. od.* magjijati, *radnja kojom tko magjija.*

magjijast, *adj.* *što može zamagjijati:* U mene su oči *magjijaste.* Here, 159.

magjijati, *jām, r. impf. magjije sastavlјati, vidi činiti 2. v. pf. slož. zamagjijati.* — Dozovu jednu vještici, babu iz sela, koja je znala *magjijati.* Npr. 112. Da sam vaše brata *magjijala.* Here, 145.

magjije, *māgija*, *f. pl. vidi čini:* Bacila je na sebe *magjije.* Rj. *vidi i čar, i syn. ondje.* — Magjionica, žena koja *magjije sastavlјa.* Rj. 311a. Magjionik . . . nosi uza se različne *magjije* . . . on zna *koje od ovijeh magjija valja sastaviti i na kakoro zlo namijeniti.* Rj. 311a. *Ljčak od magjija* (matpis pripovijeci) . . . Šetajući jedan dan nastupi na *magjije*, oboli i klijeniti ostane savrtijeh noga i ruka. Npr. 262. Hudu mužu u kupusu *magjije* (čari). DPost. 27. *Tal. magia.*

magjijanski, *adj.* *što pripada magjijama:* Pokorava se kao da je pred kakvom *magjiskom silom!* Megj. 219 (Daničić u takom doganjanju ne sažima ij. isp. abadžijski).

magjijan, *māgjiona*, *adj.* *što pripada magjijama:* Koja nema pristupišta prek' ovoga b'jela dvora ni kamena kam-nica, ni udovna udovica, ni *magjiona* magjionica. Rj. 376b. — *isp. magjionik.*

magjionica, *f.* žena koja *magjije sastavlјa, eine Zauberin, maga.* Rj. *isp. čaralica, i syn. ondje.* — *postanje vidi kod magjionik.*

magjionik, *m.* (u Boci) *der Hexenmeister, magus.* Magjionik je malo nalik na vješticu, ali se ne može kao ona pretvoriti u drugu životinju, nego nosi uza se različne *magjije*, kao n. p. igle bez usiju, sijede dlake iz glave, osječene nokte, prezju koja je sagrinjala, crnu vunu itd.: pa kad boće kome da naudi, on zna *koje od ovijeh magjija valja sastaviti i na kakovo zlo namijeniti.* Rj. *vidi čarovnik, i syn. ondje.* — *osn. u magjilan.*

magjistor, *m. vidi učitelj.* Rj. *Lat. magister.* — *Magjistore,* moja medna usta! Ostala ti tvoja škola pusta! Puštaj g'jake na divor sokake. Rj. 119a. Ako li bi g'je u nahiji bila škola, onda ljudi iz okolišnjeh sela vode djeen *magjistoru.* Rj. 841b.

magjistorov, *adj. vidi učiteljev.* Rj. *što pripada magjistoru.*

magjistorovica, *f. vidi učiteljevica.* Rj. *ženu magjistorovu.*

magjistorški, *adj. vidi učiteljski.* Rj. *što pripada magjistorima.*

magjistrat, *magjistrata*, *m.* (u vojv.) *der Magistrat, senatus.* Rj. *vidi magistrat. poglavarstvo (u p. varoško).*

magjistratski, *adj. magistratisch, senatorius.* Rj. *što pripada magjistratu, vidi magistratski.*

magjupac, *māgjupea*, *m.* (u C. G.) *der Koch, coquus, cf. kuvar. magjupnica.* Rj. — Megju ljudma . . . koje kralj . . . dade Dečanima da budu *magjupci.* DRj. 1, 59. Valja da su bili ljudi koji su davali manastiru hljeb, 2, 55 (kod riječi *magjupci*). — *māgjupe* (od tugje). Osn. 338. *syn. kod kubač.*

magjupački, *adj.* (u Baru) *vidi Ciganski.* Rj.

Magjupak, *Māgjuпка*, *m.* (u Baru) *vidi Ciganin, Jegjupak.* Rj.

Magjupče, *Māgjupečeta*, *n.* (u Baru) *vidi Ciganče.* Rj.

Magjupka, *f.* (u Baru) *vidi Ciganka.* Rj.

magjupnica, *f. Klosterküche, culina monasterii.* Rj. *kuhina manastirska. isp. magjupac.*

māh (māu), *māha*, *m.* — **1 a)** *der Hieb, ictus:*

osjekao mu glavu na jedan mah (jednom mahom), t. j. od jednom, u jedan jut: Samo jednom od sabljice mahom. Rj. *vidi zamašaj, cf. tir. — b)* *kako riječi:* na jedan mah znaće: u jedan put, riječ mah rimila je i značenje čas, pariput, red, saginak, tren (trem), koje vidi. Kad ih sve (vještice čovjek) sagleda . . . U ovaj isti mah one sve prsun kud koja. Rj. 67a. Sad će jagnje tu biti. I u taj se mah jagnje ondje obri. Rj. 81a. Gijlasnuti, skočiti i u jedan mah pobjeći. Rj. 119b. Arambaša opkoli ujutru sa svojijem društvom kuću nekakoga čovjeka, pa udare na nju. U taj isti mah čovjek se u kući obuvao. Rj. 305a. Repać . . . kad se najedi; u ovaj mah (vele) još da mu se rep napne, mogao bi . . . Rj. 618a. U koji mah on to reče, žito se upali. Npr. 79. Sad ne može da se pripne, dok na jednu mah vidi g'je . . . 94 (= put). U tri mahu zakumi ga da se miče. 100 (= put). Čuva jednu kramač i troje prašćica, koji su u isti mah kramač sisali. 255. I tako se Pasmadžija u ovaj mah otme. Danica 3, 140. U koji mah zapita Petra: šta je to? u ovaj mah potegne iz pištolja. Sovj. 31. Ako u prvi mah koji od ovijeh poginu, ko god čuje svaki će reći: pobijea je narod. Sam. II, 17, 9. *isp. mahovi:* boli me glava na mahore. Rj. 348b. — c) *uzeti mah, za čelјade, kao ostoboditi se:* Uzeti g'jem na zub. (Ostoboditi se, uzeti mah — kao konj, kad uzme g'jem na zub, pa ne mari što se isteže). Post. 330. Mā, m. uzeo ma, hat seinen Kopf aufgesetzt, gehorchet nicht mehr, cepit impetus (zu ma, impetus). Rj. VIII (kao ukopistio se pa ne sluša više). Ali su Turci tako bili osilili i uzeti mah da ih ne mogu suzbiti. Sovj. 30. za stev. überhand nehmen, in-advancere: Misirci prodavahu svaki svoju ujuvu, kad glad uze jako mah megju njima. Mojs. I, 47, 20. Ima riječi u kojih je ovako u prvom pad. jedn. umetnuto a) sa srijem uzelo mah i u ostalijem padežima te se bez njega ne govori ni jedan . . . take su riječi n. p. lav, lan, mač. Obl. 4. — 2) *öd maha, ödmah, nämah, māhom. sagleich, illico:* Tu s' odmaha zametnula kavga. Rj. *vidi mahom, odmah, namah, omah, umah, i ostala syn. kod odmah.* — 3) (u Boci) *der Schimmel, wucor, cf. mahovina, buzja, pljesan:* Na konjima nam sedla potrunuše, čadori nam mahom popadoše. Rj. *vidi i bugj.*

māhāč, *māhāca*, *m.* (u Boci) *der Fächer, fahellum, cf. lepeze, mahalica.* Rj. — Djever ovda donese snasi *māhāč* (lepeze), crevlje i bječve. Kov. 51.

māhāca, *f.* (u Baranji) *vidi mahaljka 1.* Rj.

māhala,* *f. das Viertel, das Quartier (in einer Stadt oder einem Dorfe), regio urbis:* Ja usadih višuju na igrištu, u zagledah konu u mahali. Rj. kraj, predjel gradu ili sela.

māhalica, *f.* (u Boci) *vidi māhāč.* Rj. *vidi i lepeze.*

māhaljka, *f.* Rj. *vidi māška 1.* — **1)** *das Bret auf dem Hauf abgeklopft wird, frangibulum pro cannabi.* Mahaljka je na dva drveta kao koca u visinu prema čovjeku poprijeko utvrjena hrastova potanka i o obje strane oštra dasčica u širinu s dobre šake; ko maha on uzme nabijenu ručicu konoplje ili lana. pa stojeći udara njome o mahaljku, te ispada pozder. cf. māhāca. Rj. — Po tom se počne (kudjelja ili lan) rediti: najprije se maha na mahaljc. Rj. 617a. — **2)** (po juž. kraj.) *vidi štijega.* Rj. *vidi i mahania.* drugā, štijla, drvo kao veliko vreteno što žene konce pripredaju na njega i pletivo predu. — riječi s takrim uast. kod kazaljka.

māhana,* *f. Fehler, Ausstellung, error, vitium, cf. māna:* Kad ustala nevjesta, svemu tome māhana. Rj. *vidi falinka. isp. nedostatak, pogriješka.* — Da ti nije mal' mana: što je tebi kriva glava. Npj. 1, 227. Sedamdeset i četiri proca što su sestri dosleu doholila, srakom sestra nahodi māhana. 2, 234. Toj tzbini mojfo mane nema. 2, 267. Što je malen i neznan, to bi mladoženji . . . bila mana. Straž. 1887, 382. Jer su

1. **mahanica**, *f.* *vb* mahaljka 2. Rj.
 1. **mahanje**, *n.* *das seligen, agito*. Rj. *verb.*
 1. **mahanje**, *n.* *das Abklopfen, decussio*. Rj. *verb.*

1. **mahati**, *mahēm, v. impf.* Rj. *v. pf.* mahnuti (*v. pf. s' orim slož. kod mahnuti*); *v. pf. slož.* umahati, mahnuti; *v. impf. slož.* domahivati, ma-, o-, pr-, raz-, s-, uz-, za-, mahati čim (*vježje mahati što*). — *eine Bewegung machen mit der Hand, dem Hute, agito*. Rj. *vidi* koletati. — *Kajijem je* (buzdovanom) *on ruku u rukom mahau* (u bacao). Rj. 345b. Lay odmah stade mahati repom, i oko nje se umiljavati. Npr. 134. *Mahačes* (ti) *ratru* u kapi. (Bježačes golglav s kapom u ruci). Posl. 176. *Muše glavom kao konj torhom*. 176. Stavi luda na visoko, nek *no guma maše*. 293. Kod njegov' sedi sestra Grozdijanka, nad njim maše granom bosiljkovom. Npj. 2, 162. Gje se kolju dva bijesna vuka, *noža maše jedan u drugoga*. 4, 431. Sto ljudi, koji svi mašom mahahu. Sud. 20, 35. I ja bih mogao mahati glavom na rus. Joy 16, 4. *Mušti rukom* neka ugju na vrata kneževska. Is. 13, 2. Istrijebite onoga koji maše srpom o žetvi. Jer. 50, 16.

2. **mahati**, *māhām, v. impf.* t. j. kudjelju ili lan. *abklopfen, decutio*. Rj. — Ko maha on uzme nabijenu ručicu konoplje ili lana, pa stojeći udara njome o mahaljku. Rj. 348a. Rediti kudjelju, lan . . . najprije se maha na mahaljci. Rj. 647a.

mahijast, *adj.* (u Zeti) *vidi* čanut. Rj. *vidi* i sulud, suludan, suludast, čablat, čušnut, švrtan.

mahnit, *adj.* — 1) *vidi* budalast: budalo mahnita! Rj. *vidi* manit. — Šuti, bruko manita, šuti! Rj. 45a. *Maniti* i na zvijezde laje. Posl. 175. Tako mahnit na svoj obraz ne pljuvao! Tako mahnit po gori ne hodio! Posl. 298. Sto mahnit veže, sto mudrijeh ne razdrešuje. 357. — 2) *n. p.* konj, *vidi* bijesan. Rj. *vidi* manit, mamenit, pomaman. — Gjak oni šljak zavrti divljanu u oko i oslijepi ga. Divljan slijep skoči kao mahnit i gjaku reče . . . Npr. 149. Tako u mahniti vjetar ne udrio! Posl. 311. I tu Dura manitoga nagje s njegovijem prokletijem vrancom i njegova tri sokola sina. Npj. 4, 421.

mahnitac, *mahnica, m.* (u Dubr.) *der Thor, stultus, cf.* budala, ludak. Rj. mahnit čorjek: S mahnici opčiti, i voliti zle žene, i osle goniti, muke su pakljene. DPosl. 108. (pakljen *dialekt. mj.* paklen). S mahnici trebuje mahnitat'. 108. — *ispoređirši mahuitaš vidi se da mahuitac znači i onoga koji hješni.*

mahnitānje, *n.* *vidi* budalisanje. Rj.
mahnitāš, *mahnitāša, m.* *vidi* mahnitac: Na kulašu konju mahnitāšu. Rj. u *ocum prinjeru očito je* konj mahnitāš: konj mahnit (2), bijesan, po tome je i mahnitac: 1) koji je mahnit, budalast; 2) koji je mahnit, bijesan. — *ričeri s takrim nast. kod bradaš.*

mahnitati, *mahnitām, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* pomahnitati. — 1) *vidi* budalitati: A Sekula mahnitatu pogje. Rj. — 2) *ispoređirši* mahnit 2, mahnitac, mahnitāš *znači* mahnitati i bješnjeti.

mahnitica, *f.* (u Dubr.) *die Thorin, stulta, cf.* luda. Rj. koja je mahnita (1), ali *ispoređirši* mahnit 2, mahnitac, mahnitāš, *vidi se da je* mahnitica i *onu koju je* mahnita 2, bijesna, koja hješni. *vidi* mahnitulja.

mahnitost, *mahnitosti, f.* *osobina onoga što je mahnito*: Darovi su ludost, a poboduja mahnitost. DPosl. 15

mahnitulja, *f.* *vidi* (luda 1) mahnitica. Rj.³ — za *ruč. v. p.* barnulja.

mahnuti, *māhnēm, v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* izmahnuti, ma-, o-, ol-, po-, raz-, s-, sa-, uz-, za-; *v. impf.* mahlati (*v. pf. s' orim slož. kod mahuti*); *v. impf. slož.*

vidi kod mahati. — 1. *eine Bewegung machen, selvingen, vibro*: Mahnu sabljom, osječe mu glavu. Rj. — Kad to čuje konj pod zmajem, a on mahne glavom i snagom, a nogama uvreten te zmaja o kamen. Npr. 26. Onda on mahne aždajom i bacj je u nebeske visine. 49. Ludu mahni, a lud se ponami. Posl. 171. Mahni i ti rukama, mahni! 176. Kad vam manem srmari maranom, potrčite oba upredo. Npj. 1, 558. Ne šće Petar otvoriti vrata, nogom mahnu vojevoda (šjuro, nogom mahnu, ter salomi vrata. 4, 163. Mani perčin sa bijela vrata. Herc. 200. Manu igrom na junake, junaci se razigraše. 337. Ona uze pero od pauna, i njime mi manju put svatova. Kov. 59. On mahnu kopljem svojim na tri stoline, i pobli ih. Sam. 11, 23, 18. sa se, *pass.* Što se čini s nečistom zdjelom? — mahne se njome pa se izvrne. Prip. bibl. 94. — II. sa se, *refleks.* — 1) *sich einer Sache begeben, desero rem*: mahni se ti toga posla, *cf.* okaniti se. Rj. *vidi* i proći se. — Megjedović polakši poizmakne pred Brkom, ali Brko nikako ne će da ga se mahne. Npr. 4. Otac ga stane odvracati i govoriti mu da se mahne toga. 16. Drži se glave, a mahni se nogu. (Idi gospodaru, a progji se mlagijjeh). Posl. 70. — 2) *sich aufmachen, itineri se dare*: Pa se manu preko polja, kao zvězda preko neba. Rj. kao krenuti se. — AP se Vuksan hvatat' ne davaše, no se manu desno i lijevo. svijem Turske osječe glave. Npj. 4, 23. Pak se Lazar manu na durata, i zaiska času sa sinije. 4, 300. Stanojlo se manu do Obarske, a kad bio na vodu Dašnicu. 4, 332.

māhom, *sogleich, illico*: Vranac mu se mahom pomamio. Rj. *upravo instrum. od mah upotrehljavan alrebrjidalno. syn.* kod odmah. — Onda bi se u »brale« bilo mahom protumačeno. Rad 26, 61.

māhovi, *m. pl. n. p.* boli me glava na mahove. *auf Augenblicke, stossweise, punctim, identidem*. Rj. *upravo pl. od mah 1, koje vidi. cf.* saganak.

māhovina, *f.* — 1) *das Moos, muscus*. Rj. *vidi* mašina 1, biljka. — Koji se kamen često premeće, ne će mahovinom obrasti. (Čoek koji često mijenja mjesta, ne će se obogatiti). Posl. 143. — 2) (u Ogulinu) *vidi* omaja. Rj. voda što prska s kola vodeučinoga, kad se kolo okreće. — 3) mali 3) Schimmel, mwor, *cf.* mahovina. Rj. 248a. *vidi* i bugj, bugja, plijesan. *isp.* birza.

māhovit, *adj.* u pjesmi mjesto zamašan: U Marka je mahovita ruka. Rj. *vidi* i zamašit. tako teško što, te treba njime zamahnuti, da se dignu u vis. — *takru adj. kod barovit.*

māhrama, ** f. (pl. gen. māhrāmā) das Tüchel, Tuch, sudarium, cf.* rubac. Rj. *vidi* marama, koprena, jemenija, šamija, ubrusac, faculet. *dem.* mahramica, maramica. *augm.* mahramčina, maramčina. — *Ardesna mahrama*. Rj. 1b. *Arli-marama, havli-mahrama, avlija, havlija: relika bijela mahrama* što se zavješaju djevojke kad se udaju. Rj. 1b. i 798a. Veo, bijela mahrama što djeveri drže iznad djevojke. Rj. 57b. Oni ga iz prijevare biju ponajviše turom (opletenom maramom). Rj. 224b. Povezača, maramu ili krpa, što se žene povezuju. Rj. 513b. Poša, 2) kao crna maramu, što se nosi na vratu. Rj. 552a. Vezali mu rezentu maramu, što j' Merima u milosti vezla. Npj. 1, 257. Je P izd'lo zlačenu maramu, kajuno sam tri godine vezla. 1, 370. I maramu od svuroga zlata. 1, 399. Golglava, u marami maloj. 1, 475. Kad vam manem srmari maranom . . . 1, 558. Svež' mi glavu u maramu tanku. 1, 627. Miloge je običaje od njih poprimao, *n. p.* maramu oko vrata nositi. Danica 1, 90. Na vratu gdjekoji nose bijele ili crne maramu. Kov. 41.

māhrāmčina, *f. augm. od mahrama*. Rj. *vidi* mahramčina.

māhrāmica, *f. dem.* Rj. *dem. od mahrama. vidi* maramica. — 1) *das Tüchelchen, sudarium*. Rj.

mala mahrama: Nevjesta daruje sve (nekoga od kućana košuljom, nekoga čim drugimi; svatove mahramicam). Npj. 1, 73 (Vuk). — 2) *bei den Lämmern das Talg der Eingeweide, sebium intestinum bestium*. Rj. — Vitalae, obje džigerice i crijeva i mahramica. Rj. 64a. *Opornjak*, ono, kao duguljasta maramica, oko čega su crijeva u naokolo prirasla; u Šumadiji na gdjekojijem mjestima, kao n. p. u Bukoviku, u jaganjaca zovu *kraljica*, i najviše se prodaje s džigericom. Rj. 463b. — 3) u govoda pod vratom što visi, *die Wamme, palear*. Rj. *vidi* pećica 2. plahitica 3, podvratnik.

māhuna, f. (pl. gen. māhūnā) *die Schotte, siliqua, folliculus*. Rj. *vidi* meluna, mohna, dem. mahunica — Božanja, mahuna od bobu (a od graha zove se mohna). Rj. 34b. Grah rogačić, *grah* (pasulj) u mahunama. cf. boranjica. Rj. 98b. Pasulj se već u mahunama ozmio. Rj. 451b. *ām*, 2) u mahuna ono kao končić, što se skida odrezavši oba kraja u mahune. Rj.³ 46.

māhūnānje, n. *das Bekommen der Schotten, das Hülsen, siliquae apparitio*. Rj. *verb.* od mahunati se, stanje koje biva, kad se mahuna n. p. *grah*.

māhūnati se, nām se, v. r. *impf.* n. p. *grah, hülsen, Schotten bekommen, siliquor*. Rj. u *banji* i bez *refleks.* se: mahuna *grah*. M. Krkljuš.

māhūnica, f. dem. od mahuna. Rj.

māina, f. *die Windstille (auf dem Flusse), silentium venti, malacia*. Rj. *tišina* (na vodi). — biće od tuge riječi. Osn. 162. *isp.* *Tal.* *inauiare, ummainare, jedru spustiti*.

Māina, m. *Einer von Maine*. Rj. *čovjek od plemena Maina, vidi* Mainae.

Māinae, Māinca, m. *vidi* Maina. — Krivošijani, Pobori, *Mainci* i Bračić nose se kakogod i Crnogorci. Kov. 42.

Māine, f. pl. kao mala knežina ili plemo u planini izmeđju Budve i Urne Gore. Rj.

māite, f. pl. (u Hrv.) kovče na prsima, cf. *imbrete*. Rj. — *tugja riječ*. Osn. 219.

1. *māj*, (u Bosni) *vidi* naj: Zabun asta! *maj*, oslahi usta. Rj. *vidi* mā 1, nāj, nāj 1. *uzvikuje se, kad se što daje*.

2. *māj*, m. *peti mjesec u godini, vidi* cvjetanj, svibanj. — Meseć *māj*. Glas. 11, 194.

1. *māja*,* f. — 1) *vidi* kvasac. Rj. *vidi* i kvas. — 2) Nemoj koji pušku opaliti, dok ne pukne moga džezferara, e sam njega dobro napunio, sedam *majak* zelenoga praba. Rj.

2. *māja*, f. — 1) *hyp.* od majka, najviše snabe svekrvu tako zovu. Rj. — Devojka se vrati kući *maji svojoj*, a *maja* je jedva dočeka. Npr. 141. Što ćeš ovdje, odnili te vrazi? . . . more tebe poželiti *maja*. HNpj. 4, 408. — 2) *vidi* reduša, stanarica: Gje je mnogo *maja*, tu je malo *jaja*. Rj. *vidi* i redara.

majčētina, f. *augm.* od majka. Rj. *vidi* majčina, majčurina. *isp.* i materešina.

mājčica, f. dem. od majka. Rj. — Mjesto dobar čoeće mater se reče: *dobra majčice*. Rj. 124b. Oproštaj iste od svoje majke: »Oprosti meni, *milu majčice!* *milu majčice*, bela crkvice, oprosti meni, i blagosov' me. Npj. 1, 16.

mājčiči, m. pl. (u Risnu) kao da su od jedne majke, *als Brüder, ut fratres*. Rj. *isp.* majković.

mājčjin, *adj.* *vidi* majkin. Rj. što pripada *majci*. — Popovac, *vidi* majčina dušica. Rj. 543a (*vidi* majkina dušica). *Majčino mlijeko*. (Kaže se za dobra čoeća). Posl. 174. Tako mi *majčine hrane!* 302. Nego *majčjin sine* a sivi sokole, kad nam je ovako Bog dao . . . Kov. 68.

mājčina, f. *vidi* majčetina. Rj. *vidi* i majčurina. *isp.* i materešina. — *takva augm. kod* bardačina.

majčurina, f. *vidi* majčetina. Rj. *vidi* i majčina. *isp.* i materešina. — *takva augm. kod* baburina.

Majda, f. ime žensko. Rj.

mājdan,* m. — 1) *die Erzgrube, fodina*. Rj. *glje* se kopa ruda, n. p. *zlato, olovo itd. vidi* rudnik. — *Grozdni mājdan*. Rj. 81b. *Oloeski mājdan*. Rj. 457a. Dok su mene dva *majdana zlatna*: jedan *majdan* u Kopaoniku, drugi *majdan* Rudnička planina, od svijeh ću bolje načiniti. Npj. 2, 201. — 2) *der Faudort, domicilium*: tu je *majdan* od gjevokaja, od dobrijež kovanja i t. d. cf. matica 3. Rj. *gdje čega najviše ima*.

Mājdan-Pēk, m. (sada varošica. Rj.³) u Srbiji u Porečkijem planinama.

mājdanski, *adj.* *Gruben-, fodinae*. Rj. što pripada *majdanu, majdanima*.

mājde (mājde), (po jugozap. kraj.) *zaišta, gewiss, certe*: *Majde* Čengić Smail-aga ne ću. *Majde* ne ćeš, stari gjede. Rj. — *isp.* *Tal.* *mai* u *poricanju*. — *vidi* jamačno i *syn. ondje*.

majdōnos,* *die Petersilie, petroselinum*. Rj. *vidi* peršun, petrusina. *biljka*. — Ne zna magarac što je *majdōnos*. Posl. 199.

mājju, *adj.* *der māja, zj; se māja*. Rj. što pripada *māji*. Rj.

mājka (mājka), f. *die Mutter, mater*. Rj. *vidi* mati, nana, nena, bika, dada, dajka. dem. *majčica, augm.* *majčina, majčetina, majčurina, materešina, hyp.* *māja, māle, māma, majka* ne postaje upravo od *māti* nego od *maja*. Rad 2, 204. *gen.* pl. *majjaka*. Obl. 20, i *majki*. — *Bāba*, 1) *očina* ili *maternu majka*. Rj. 9a. Na ljubicu *majko*, u svoj domak *majko* — (kad se čele zovu u kosnien). Rj. 131a. Zadojiti jagnje (n. p. kad nema *majke* ili kad mu neda sisati, nego je valja držati). Rj. 172b. *Majka* bila, *majka* mila. Posl. 173. *Majka* rodila, *majka* liječila. 173. *Majku* i Bog ima. 173. *Sirotińska majka*, (Kaže se za dobroga starješinu narodnog). 285. Poslaću te na tragove *majci*, da *sturiću* obeseliš *majku*. Npj. 1, 338. *Maziću* ga, k'o *rojenu majku*. 1, 356. *Či gospogje majke* lepu čerku kažu. 1, 356. *Pije vino* Ljutica Bogdane s *ostarilom* na večeri *majkom* . . . *Stara majka* suze prolivaše. 1, 541. On je silnu sakupio vojsku, al' je silnu uvelio *majku*. 1, 556. *Avaj* Leka! *vesela ti majka!* 2, 235. (I ovdje *vesela* znači gotovo *žalosna*, Vuk). *No sturice, moja slatka majko!* 3, 522. *Al' bi dosta jada* počinio, i *Srpskih majki* ucvijelio. 4, 232. *Ta mlogo su majki* ucvijelili i našijeh crkvi opustili. 4, 345. *Dosta sam . . . jadnih majak* objadio. Here. 227. Još sam ti rad kazati što o posljednjem milostivom djelu koje na nama čini *dobra majka naša crkva*. DP. 359.

mājkatō, u pjesmi *vidi* majka: A djevojko, ka'oko! *Id' upitaj majkatō*. Rj. *majkatō* mjesto *majku*, u *pjesmi* u kojoj se *pjevu* kako *govori Turčin*; kao što imu u *takoj pjesmi* i oro: *Izidi na vrata*, da ti *vidim glavu*, da ti *kupim fesuto*; i t. d. Here. 294. *mjesto*: *na vrata*, da ti *vidim glavu*, da ti *kupim fes*.

mājkin (mājkin), *adj.* *der Mutter, matris*. Rj. što pripada *majki, vidi* majčin. — *Majkina dušica*, f. *der Quendel, thymus serpillum* Linn. Rj. 342a (*vidi* *majčina dušica*, *babina dušica*, *popovac*). *biljka*.

mājković, m. (u Boci) n. p. *dede majkoviću!* kao *majčin sin, der Muttersohn, matris delicius*. Rj. *isp.* *majčiči*.

mājmun,* m. *der Affe, simius*. Rj. *vidi* mojemun, šimija. — *Majmun* je *majmun*, ako ćeš ga u kakve haljine oblačiti. Posl. 173. *Majmun* dakle, najpametnija od sviju životinja, ne mogu ništa izmisliti. Priprava 52.

mājmunast, *adj.* *affisch, simiac similis*. Rj. što je *nalik* na *majmuna*.

mājmunčād, f. (coll.) *die jungen Affen, simiolac*. Rj. *jedno* od *majmunčadi* *majmunče*.

mājmunče, *majmūnčeta*, n. *der junge Affe, simiola*. Rj. *mladi majmun, mlude* od *majmunice*. coll. *majmunčad*.

majmunica, *f. s. n.* — Mojemunaca, majmunica. DPostl. XIV.

majmunov, *f. des Affen, simii*. Rj. što pripada majmunu. — *z. n. s.* isp. alatov.

majmunski, *adj. Affen-, affisch, simiarum*. Rj. što pripada majmunu. — Još ni jednom Pongu nije bilo ni majmunske ni majgor, da priloži drva k vatri. PPostl. 52.

majolika, *f.* u primorju Maiolica-Krua, *vasis* (kao *maias*, *cf.* bokar, bardak, milojka. Rj. *vidi* majalika, bokal, zemljan sud, bijel i širen, za *S. t. d.*

majstor, *m.* — 1) *der Meister, magister*. Rj. *vidi* nast. — Paradžija, *magistor* koji drugim mogućnijim *magistorima* i na jar radi. Rj. 489a. *Magistor* za to ima ključeta da ne žezje ruke. Posl. 174. *Magistor* pletikotarica. Reče se u šali kad se hoće za koga da kaže da je *rik ik u magistor*. 174. Te dohvati *drvene magistore*, od drveta on pravi ćeliju. Npj. 2, 128. Nikakav *magistor* ne radi *svoga zaveta*, ne znajući šta gradi ni kako gradi. Pis. 66. Ovaj je Jovan Manojlović bio *rič štolski magistor* (tšler). Sovj. 38, u *primjerima* iz Posl. 174. Npj. 2, 128. Pis. 66. Sovj. 38 *magistor zavet* zanatlija, zanadžija, meštar. — 2) *Meister, petrus*. Rj. kao *rjštak, umiješan čorjek*. — *Za magistorom gora plaće*. *Majstorija* se svaćemu hoće. Gledaj: Od nevjesta i gora plaće. Posl. 81. Nevolja je *najbolji magistor*. DPostl. 78. Može se kazati, da je Luka bio *pravi . . . magistor načiniti stakore*. Opiš. XXIV.

majstorbaša, *m.* majstor-baša, *glavt, starješina majstorima*. isp. bāša 3. — *Majstorbaša* na majstore viće. HNpj. 3, 99.

majstorica (majstōrica), *f. die Meisterin, uxor magistri*. Rj. žena majstorova. *vidi* meštrovica.

majstoričin (majstōričin), *adj. der Meisterin, magistrae*. Rj. što pripada majstorici.

majstoriija, *f. die Kunst, artificium*: to nije nikakva *majstorija* načiniti. *Majstorija* koze pase: dvije otjera a tri dotjera (Posl. 174). Rj. kao *vješšina, umjestina*. isp. majstor 2. — *Za majstorom gora plaće*. (*Majstorija* se svaćemu hoće). Posl. 84. Nije nikakva *majstorija* među dobrima dobar biti. 216. Turci zeca na kolima hvataju (*majstorijom* posao rade). 322.

majstōrisanje, *m. das Verfertigen einer Sache als Meister, artificium*. Rj. *verb.* od majstōrisati, radnja kojom tko majstōriše.

majstōrisati, *majstōrišēm. v. impf. meistern, als Meister an etwas arbeiten, artificium everco in aliqua re*. Rj. raditi što kao *magistor*.

majstorov, *adj. des Meisters, magistri*. Rj. što pripada majstoru.

majstōrski, *adj. meisterlich, egregius*. Rj. št) *pripada majstorima ili kojemu god majstoru*. — Bilo je *šezrta, kalp* (trgovačkih i majstōrskih), trgovaca, majstora, propalica i t. d. Nov. Srb. 1817. 663. Nigda neću ni u kakav *majstōrski dućan* bez poštovanja. Prip. 171. *adr.*: Crkve majstōrski sazidane od kamena. Danica 2, 108. *Majstōrski* načinjena srebrna puea. Kov. 41.

majolika, *f. vidi* majolika. Rj. i *syn. ondje*. — Koliko je *mi* oru *majoliku* pisani toliko ti Bog dao šni. Kov. 126.

majūr, *m. der Meierhof villa*. Rj. *vidi* bačija, i *syn. ondje*.

majūrđizija, *m. der Meier, villicus*. Rj. ko nastoji oko *m. gura*, *vidi* zapostat.

majūrđizijn, *des Meiers, villici*. Rj. što pripada *majūrđiziji*.

majūrđizijnica, *f. vidi* majurica. Rj.

majūrica, *f. die Meieren, villici uxor, villiva*. Rj. *majūr* od njene žena, ili ženska glava koja nastoji oko *majūra*, *vidi* majūrđizijnica.

majūrčin, *adj.* Rj. što pripada majurici.

majūšan, *majūšana, adj. dem. od malen*. Rj. *vidi* maćuk, i *syn. ondje*. *za nast. isp.* lagūšan, tanūšan.

māk, *māka, m. der Mohn, pipaver (somniferum)*. Rj.: tjera *mak* na konac (kad ko što hoće do najmanjega da istjera na kraj. Posl. 324). Rj. u Posl. 174. *Nik tumači tu posloviću ovako*: Istraživati što do najpošljednje sitnice. 174. *Zečji mak*, *vidi* gorovijet. Rj. 209a. *biljka*, *cf. sasa?* I suviše tri kite evijeca . . . treću kitu *maka biljloga*, da se smakne s ovoga svijeta. Npj. 1, 385.

mākalj, *māklja, m.* (u C. G.) *vidi* obarača. Rj. u *puške. vidi* i *otponac*. — *mākalj* (kor. od koga je *maknuti* i *domak* i *zamka*). *isp.* Osn. 129. *za nast. isp.* badalj.

mākar, *und sollte auch, wenn auch, etiamsi*: makar kako bilo: makar ni jedan ne došao. Makar gdje, makar kad, makar ko, makar kako, makar kud, makar čiji, makar po što, makar što. Rj. ma-ka-ri(e). *isp. dodatke* ka, re. *vidi* ma 2, baš e. — Ili se utopio u vodu ili umro od zime, ili mu *makar šta* bilo samo kad se mrtav našao. Rj. 89b. Izvojštiti, *naći makar otkud*. Rj. 220b. Pak se molila Bogu da joj da da zatrudni *makar zmiju* rodila. Npr. 51. *Makar* hljeb u pepeo umakao. Posl. 174. *Al' ću poći, makar ću ne doći*. Npj. 1, 395. Gledaju da ga pokaju *makar* i poslije pedeset godina. Danica 2, 93. U zidanju Jerusalima njegove su sluge radile i pomagale kao *makar ko drugi*. Prip. bibl. 101. *isp. ovake rečenice*: Ta daj mi, Bože, od srea poroda, *da bi* i ljuta zmija bila! Npr. 54. *Da bih znao* hljeb u pepeo (mjesto soli) umakati. Posl. 47. Št god zaisteš u mene daću ti, *da bi bilo* i do po carstva moga. Mark. 6, 23. Naumi na koji mu *drago način* osvojiti. DM. 19. Njemu se trebaše utvrditi na prijestolu, *stalo ga šta mu drugo*. 165.

mākare,* *f. pl. vidi* skele, lazila. Rj. *isp.* i *koze*.

Makarije, *m.* — 1) ime osobito kalugersko. Rj. Macarius. — 2) *cine Gegend, regio quaedam*: Dokle dogje *Makariji* tvrdom. Rj. *nekakav kraj. vidi* Makarje. *isp.* Makarijevo.

Makarijevo, *n.* kad sam pjevača zapitao gdje je to *Makarijevo* i šta, on mi odgovori da je *Makarska*: Pravo ide uz *Makarijevo*, dokle dogje zelenoj Gabeli. Rj. *isp.* Makarije 2, Makarje.

Makarje, *n.*: Neretvu je vodu pregazio, pak on ode niz *Makarje* tvrdo. Npj. 3, 549. *vidi* Makarije 2, *isp.* Makarijevo.

Makarska, *f. adj.* mala varošica u primorju između Cetine i Neretve. Rj. *vidi* Makarijevo.

mākārūn, *makarūna, m.* (u Baranji) *vidi* kaćamak. Rj. *jelo od kukuruznoga brašna, kao žganci. syn. kod* kaćamak. — *isp.* makaruo.

mākārno, *makarūla, m.*: Što su gere i gavuni, to su ženski *makarūli*. DPostl. 124. *mākārno*, *makarūla, maccheroni*. XIII. *isp.* makarun.

mākazār, *m.* (u Srijemu) *der Rebenstecher, curcubio bacchus (Aethrus cephalotes Fabr. Rj. 3)*. *cf. strićak*. Rj. *cf. rauš*. Rj.³

mākaze,* *mākāzā, f. pl. vidi* nožice. Rj. *vidi* i škare. *dem. makazice, isp.* mumakaze.

mākazice, *f. pl. dem. od makaze*. Rj.

māke, *f.* (u Grblju) *Ziegenname, nomen caprae indī solitum*. Rj. ime kozi. u *nom.* je *ake*. upravo māke, u *roc.* māke. *isp.* Osn. 51. *isp.* bābe, mā-ke. *hyp.* prema *macast, macasta* koza, *takva hyp.* kod baka.

mākinja, *f. vidi* mašuta. Rj. žensko dijete od 5—6 godina. *vidi* i *māla*. — *za nast. isp.* robinja; *riječ* s *takim nast.* za *biće* i *rod* *mi* kod brekinja.

Mākīš, *m.* polje više Beograda pored Save (između Topčidera i Ostružnjice). Rj. *imena s takim nast. kod* Bjelis.

Makivije, *f. pl.* nekakav svetac koji čini mi se pada prvi dan Gospojina posta. Rj.

māklja, *f.* das Schabmesser, Schabeisen, Schabehobel, culter doliarii. Rj. nož za makljenje. dem. makljica.

mākļānje, *n.* Rj. verb. od makljati. — **1)** radnja kojom tko maklja što (das Schaben, rasio. Rj.). *vidi* makljenje. — **2)** radnja kojom tko maklja (bije) koga (das Schlagen, verberatio. Rj.). — **3)** radnja kojom tko maklja (mnogo ide) (das viele Gehen. Rj.).

mākļjātī, *kljām*, *v. impf.* — **1)** schaben, scabo. Rj. *vidi* makljati, kao strugati. *v. pf. slož.* omākļjati. — **2)** fig. für: schlagen, dedolo. Rj. u prenesenom smislu: biti (bijem). i *syn.* kod biti. — **3)** viel gehen, incedo: ima dosta do kuće pješice makljati. Rj. mnogo ići.

mākļjen (mākļjēn), *m.* (u C. G.) (Französischer Ahorn, ucer monspessulanum L. Rj.³) nekako drvo. nalik na kun. Rj. — *kljēn* i *kljēn* i *kljēn*, jamaćno će ista riječ biti složena sprijeda s nepoznatijem *mu* u *mākļjēn*, koji glasi i mākļjen. Osn. 135.

mākļjenov, *adj.* što pripada makļjenu. Stulli.

mākļjenovina, *f.* Stulli. makļjenovo drvo.

mākļjēnje, *n.* das Schaben, rasio. Rj. verb. od makljati. radnja kojom tko maklja što. *vidi* makļjanje 1.

mākļjica, *f.* dem. od maklja. Rj.

mākļjiti, *kljīm*, *v. impf. schuben, rado.* Rj. kao strugati. *vidi* makljati 1.

mākūāralā, *im* Scherze: auf und davon, abhit, excessit, cf. izdirala. Rj. u šalī: ode! pobježe!

mākūnti, *mākūnēn*, *v. pf.* *vidi* maći. Rj. *v. pf. slož.* iz-maknuti, ispod-, na-, od-, po-, pre- (se), pri-, pro-, raz-, sa-, su- (se), u-, uz-, za-, zāmknuti. *v. impf.* mi-cati. — *gram.* i primjeri kod maći.

māko! (māko!) ein charakteristisches Interkalare, wenn ein Zigeuner redend eingeführt wird. Rj. — Šante (braco!) kad se kazuje da je što govorio Ciganin, cf. mako. Rj. 849b.

mākokundrac, *m.* *vidi* kundrac. Rj.

mākov, *adj.* Mohn-, papaverens. Rj. što pripada maku: Učinio se koliko makovo zrno. DPosl. 144. — *zu* *nast. isp.* aptov.

mākovača, *f.* pita od maka kao gibanica, eine Art Mohnkuchen. plucenta quaedam papavere condita. Rj.

mākovina, *f.* u riječima: tanak bez kao makovina. Mohnzeug, e papavere. Rj. kao makovo platno, kao da je od maku.

mākovište, *n.* Ort, wo ehemals Mohn gestanden, locus ubi papaver fuit. Rj. mjesto gdje je bio mak posijan. — riječi s *takim* *nast.* kod duvanište.

Mākovište, *n.* planina (ili brdo?) u Srbiji.

mākovskī, *adj.* *n. p.* kee, das Treffe-Ass. Rj. što pripada karti (kartanju), koja se zove Maž. makk (= žedul, žir) u Njem. Treff.

Mākra, *f. hyp.* od Makrena. Rj.

Mākrena, *f.* (u vojv.) ime žensko. Rj. dem. Makrenica. *hyp.* Mākra. — Grčko žensko ime Makrina.

Mākrenica, *f.* dem. od Makrena. Rj.

Māksa, *m.* (ist.) *vidi* Makso. Rj. *hyp.* od Maksim.

Māksim, *m.* Maximus. Rj. ime muško. dem. Maksimac. *hyp.* Maksa, Makso.

Maksimac, *Maksimca*, *m.* dem. od Maksim. Rj. *zu* *nast. isp.* Jovanac. dem. Maksimčić.

Maksimčić, *m.* dem. od Maksimac. Rj.

Maksimija, *f.* ime žensko nućinjeno prema muškom Maksim. *isp.* Gjurjijja. — *Maksimija* pred šatorom veze . . . *Maksimija*, moja verna ljubov. Npj. 3, 34.

Mākso, *m.* (juž) *hyp.* od Maksim. Rj. *gen.* Māksa, *voc.* Mākso. *vidi* Maksa. — Milošu se od ina ne može, no iziže *Maksu* na megdana. Npj. 2, 560.

mākul,* *adv.* makul učiniti, *vidi* dogovoriti se: I tako su makul učinili, da ne smiju njemu udariti. Rj.

mākup,* *m.* *vidi* bitanga 2. Rj. *vidi* i ajmana. Jov. — *kljuse* koje se nagje u selu ili u polju, a ne zna se čije je.

1. māl,* *māla*, *m.* — **1)** das Vermögen, facultas: Nije rečeno da se vjeruje malu, nego Bogu. Mlada

moma mal do veka. Rj. kao imovina, imetak. *vidi* imānje 1, i *syn.* ondje. — Nije māla što se pod pazuhom ne može ponijeti (kao novci). Postl. 215. »No im dajmo nekoliko malū, i dajmo im hljeba nekoliko, da po putu ne lipšu od gladi . . . I daše im mala nekoliko, nekoliko malū od oraca. Npj. 5, 397. — **2)** mal mu je, es geschicht ihm recht, habent sibi. Rj. pravo mu je, hulk mu je.

2. māl, *māia*, *mālo*, *adj.* koji u prvom padežu jedn. muškoga roda (māl) sada nije riše u običaju, nego se mjesto njega govori odregjeni mālī ili neodregjeni malen; a u ostalim padežima može biti i neodregjen. *isp.* Obl. 43. *vidi* mao, i primjere kod mālo 1.

1. māla, *f.* *vidi* mahala. Rj. — maala: māla.

2. mālā, *f.* (u Dubr.) žensko dijete, die Kleine, parva, cf. mašuta. Rj. *vidi* i makinja.

mālāte, *mālca* (māoca), *m.* — **1)** Uzmi u maocu nakon paoca. DPosl. 149. malac, mali, ima Mikalja. XIII. biće bez sumnje malac = mali prst, prema palac (*gen.* pālca, mjesto čega je ordje paoca). — **2)** *vidi* mali: »Ej ti malac, je li čuća kod kuće. J. Bogdanović.

mālahan, *mālagna*, *adj.* (po jugozap. kraj., a osobito u Dubr.) *vidi* malen: Ni mālagna ni velika. Rj. dem. od mali. takva *adj.* dem. kod grubahan. *vidi* i malan. mālāšan, mālāšan; maeac, maečak, majušan. — 1 mālahan zalogij kad godi prisjede. DPosl. 29. A s mālahnim u bešici sinom od'jelit' se nikako ne mogla. Npj. 3, 530.

mālaksati, *mālākšēm*, *v. pf.* schwach werden, debitor, cf. izemoći. Rj. *vidi* spješati, oslabiti, mālaksati, izgubiti snagu. Rj. 703a. *v. impf.* malaksavati. — Izvukli se konji, t. j. malaksati. Rj. 221a (rukouči spješali). Budalasta snaga brzo mālākše. Postl. 30.

mālaksāvānje, *n.* das Ermüden, defatigatio. Rj. verb. od malaksavati. stanje koje biva, kad što mālaksava.

mālaksavati, *mālākšāvām*, *v. impf.* ermüden, defatigor. Rj. iznemagati, gubiti snagu. *v. pf.* malaksati.

mālān, *mālāna*, *adj.* dem. od mali. takve dem. kod mlāgjan. — Samo malo što je ostano, u malenu našu Goru Crnu. Npj. 5, 2. *vidi* mālahan, i *syn.* ondje.

mālānje, *n.* verb. od malati. radnja kojom tko malu što.

mālāšan, *mālāšana*, *adj.* Nastaveima postaju deminutivi adjektivi: H, s adjek. *nast. n.* pred kojim se h pretvara u š: mālāšan. Glas. 12, 489. *vidi* mālahan, i *syn.* ondje.

mālāti, *mālām*, *v. impf.* pingere, depingere. Stulli. od Njem. malen. *vidi* molovati, pisati 4, slikovati. — *v. pf.* iz-malati, na-.

mālčičē, *vidi* malko. Rj. dem. od malo.

mālē! (osobito u pjesmama) Mutter! mater! (kao brale, sele): Pogjoh po putu, mālē! po kamenitu, sretoh devojku, mālē! iz banje ide. Rj. *hyp.* od majka. *vidi* māja, māma. — riječi s *takim* *nast.* kod brale.

mālēn, *malēna* (mālēn) *adj.* *vidi* mali. Rj. *vidi* i mal. dem. maeac, i *syn.* ondje. — **1)** Badanj mesa, a kašika juhe. (Veliki tijelom, a malen gjelom). Postl. 11. Maleni bregjori brzo se preliju. Malen lončić brzo pokipi. 174. Ja ne žalim, Ivo gospodare! što si mene danas pogubio, nego žalim čedo premaleno. Here. 137. — **2)** iz malena, od malena: iz djetinjstva, od mladosti. *vidi* iz mala. — Ovo je jedina šcer careva, koju sam iz malenu gojila. Npr. 247. Carevu šcer, koju mu je car još iz malena obećao bio. 249. Oni su se iz malenu gledali, iz malena, do golema djeteta. Npj. 1, 401. Hrani care u Janju devojku od malenu do desnog kolena. 2, 70. Mi dvorisimo cara od malenu, od malena pake do golena, i sede nam brade do pojasa. 2, 158. vrijeme je i ordje: Zemaljsko je za maleno carstvo, a nebesko u vek i do veka. Npj. 2, 296.

Malen. *m.* *vidi* Maljen. Rj. — *imena s takim nast.* 1. Ljuben.

malenića. *f.* u Dubr.) *vidi* mlinica. Rj. *vidi* i mlin, volenica. — s umetnutim a među prvva dva suglasna: *alenića* mlinica. Korijeni 162.

malenkost. malenkosti, *f.* *vidi* malešnost. — Desna ruka . . . kada bi je takve malenkosti mogle vratiti i zadovoljiti. Šćep. mal. 67. Ići ovako sa štapom. Ta čovek je tek s ovom malenkošću potpuni ozbiljni čovek! Megj. 181.

maleno. *adv.* *vidi* mǎlo, *wenig, parum*: Ma su loše struke na ovcare, a za njima maleno ovaca. Npj. 4. 510. *odmah niže*; što no malo imaju ovaca. 4, 510. *dem.* malčice, malčo.

Malšija. *f.* Turska ili Arnautska Brda oko Škadra: On pokupi Malšiju ljutu. Rj. — Malisor, čovjek iz Malšije. Rj. 343b.

Malš. Malša, *m.* muško ime. Rj. *isp.* Maleta. Malša. — *osn. adj.* mali. *isp.* Osn. 360. *imena s takim nast.* kod Goleš.

malšan. malešana, *adj.* Nastavecima postaju deminutivi adjektivi: *H.* s adjekt. nast. *n*, pred kojnu se *h* pretvara u *š* . . . s umetkom *e*: malešan. Glas. 12, 489. *vidi* malahan, i *syn. ondje*.

malšnost. malešnosti, *f.* što god malešno, malešana *strar.* *vidi* malenkost, *die Kleinigkeit*. — Videći koliko smo malešni, strahujemo da . . . ne uništimo sa svim svoju malešnost. Zlos. 201.

Maleta. *m.* ime muško. Rj. — Pred crkvom ga namjera namjeri na junaka vojvodu Maletu . . . pa govori vojvodu Maleta. Npj. 3, 515. *isp.* Maleš, Malša. *imena s takim nast.* kod Bajčeta.

1. mǎli. mǎla, *adj.* (*adv.* mǎlo, *comp.* mǎnji). Rj. *vidi* mal, mao, malen. *dem.* malahan, malan, malšan, malešan; maecak, mačak; majušan. — Pridjev, koji sada u prvom padežu jedn. muškoga roda glasi *mǎli*, dolazi u tom padežu samo tako odregjen, a u ostalim padežima može biti i neodregjen. Obl. 43. — **1)** Agrčak, kao *mali kolutić* od kosti, ili od roga. Rj. 2a. Prevesti babu, kažu djeca kad bace *malu pločicu* od kamena preko vode. Rj. 9a. Velika i mala gospođa. Rj. 96a. *Mala puška*, *f.* die Pistole, pistola (telum manuarium ignivomum). Rj. 343a (pištolj). *Mala svadba*, *f.* (u Biogradu) ona čast kad rod djevojački dolazi zetu u pohole; gdje koji ovo čine osmi dan poslije prave svadbe, a gdje koji odmah drugi dan svadbe. Rj. 343a. *Mali božić*, *m.* das neue Jahr, calendae Jannariae (novo ljeto ist u Srbien unbekannt). Rj. 343b (*novo ljeto* koje se ne govori u Srbiji). *Mali Gjurgjer dan*, *m.* (u Lici) kad se navršil nedjelja dana po (Gjurgjevu dne, der achte Tag nach dem Tage des heil. Georg, dies octavus a die S. Georgii. Rj. 343b. Megjedoviću se učini *buzdoran mali* prema onolikome gvožđu. Npr. 2. Za njim pogje i malo i veliko. 207. Na sokolu je malo mesa. (Ne treba gledati na čoeka što je mali ili mršav). Post. 191. Jedan i nijedan o *malu* se rastaju. DPost. 37. Ne plačem mala dijela nego plačem kriva dijela. 74. U dugu putu a o *malu brasnu*. 139. U ovoj su knjizi poslovice iz rukopisa koji je u biblioteci male braće u Dubrovniku. III. Tako Moler, protiv svoje, jayno pokazane volje, ostane manji od Miloša, ali je zaista bio prvi do njega. Miloš 135. Zemlja je prevelika sama sobom, ali je prema cijelome svijetu mala, *premalu*. Pripr. 2. Veći će služiti manjemu. Rim. 9, 12. Ta ja sam siromah i mali čorjek. Sam. 1, 18, 23. Sav narod, malo i veliko. Car. II, 25, 26. — **2)** iz mala, *von Kindheit an, a parvo, cf.* malen: Dva se draga iz mala gledala. Rj. iz djetinjstva. *vidi* iz malena.

2. mǎli. mǎlga, *m.* (u Dubr.) muško dijete, *der Kleine, parvulus*. Rj. *vidi* malac 2, mališ. — Otrok, dijete, momče koje se sada na brodovima zove *mali*, a koje poslužuju starije. DPost. XIV.

malič. *adv.* *vidi* mǎlo 1: Ne uz polje Radović-vojvoda! *Malič* imaš u planini druga, mnogi su se Turci prikupili. Npj. 4, 405.

mǎlim. umalo, *bald, beinabe, paene*. Rj. *upravo instrum. adverbijalno upotrebljavan, vid* malo 2, i *syn. ondje*. — Svu je srušio kamenu avliju, a i kula s' bila iščošila, *mǎlim* nije pala u avliju. HNpj. 4, 22. *Mǎlim* tebi tvoja osta glava, *mǎlim*, kuku od brata Ivāna! 4, 463.

mǎlin. malina, *m.* ime konju u ovome komadiću od nekake pjesme: Biraj, Vuče, konja, kog ti drago: il' vrančića Poprženovića, il' malina Gojena Alila. Rj. *mǎlin* (osn. u mali). Osn. 151.

1. malina. *f.* — **1)** *die kleine Anzahl, parva manus, paucitas*: nas je malina (*unsere sind wenig*). Rj. malo čegu. *suprotno* množina. — Turci Bog zna koliko hiljada naroda pogube, a on samo s malinom jedva uteče. Kov. 10. Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s *malinum*. Sam. 1, 14, 6. Množina ili malina *jednokosti* ne presugjuje, ako ima ista čim stvari nikako ne idu u jedan red. Knjiž. 2, 587. — **2)** *osobina onoga št. je mǎlo, mal'no, die Kleinheit, parvitas, suprotno veličina*. — O sine zemaljski! pokloni se, kad ugledaš ovu malinu naše zemlje i slabost našega roda ljudskoga. Pripr. 96.

2. mǎlina. *f.* (*pl. gen.* mǎlinā) Wegedorn, Christdorn (*Himbeere, rubus idacus* L. Rj.⁸) *puliurus*. Rj. *vidi* sunica, biljka.

Mǎlina. *f.* ime žensko. Rj. *imena ženska od bilja kod Višnja*.

Mǎlinka. *f.* ime žensko. Rj. *osn.* u Malina. Osn. 295. — *imenu ženska s takim nast.* kod Drenka.

mǎlinjāk. *m.* *Himbeerenstrauch*. J. Bogdanović. *mjesto gdje maline rastu; malinov grmen*. — *za nast.* *isp.* brotnjak.

Malisor. *m.* čovjek iz Malesije; Dočeka ga tridest Malisora. Rj.

mališ. mališa, *m.* (*voc.* mǎlišu). Rj. — **1)** *Kleiner, parvulus*: idi mališu donesi mi — (reku djetetu kad mu ne znadu imena). Rj. *isp.* mǎli. — **2)** puflak, puhačić, kao mališ, izmetak, Zwerg, *pumilus*. Rj. 623a. *vidi* i kepec; starmali; maljenica 2. maljo 2, manjo 2; patuljak.

Mališa. *m.* ime muško. Rj. *od osn.* koja je u adjektivu (*mali*). Osn. 363. *imena s takvim nast.* kod Dabiša. *isp.* Maleš, Maleta.

mališa. *m.* čorjek mali, maloga rasta. *vidi* maljenica, maljo, manjo. — Stekoh muža kao spuža, kad junaci vodu gaze, svakom voda do koljena, *moni mališi* do ramena. Herc. 285.

mǎliti. mǎlim, *v. impf. verringern, weniger machen, entziehen, minus*. Rj. činiti da bude čegu malo. *vidi* manjiti. *v. pf. slož.* omaliti, umaliti. *v. impf. slož.* omaljivati, umaljivati; umaljavati.

Mǎl-kaduna.* *f.*: Mal-kaduna, virna ljubo moja. Rj. *isp.* kaduna, gospođa (Turkinja).

mǎlko. *dem.* od malo. Rj. *vidi* malčice. — Nareži malko to drvo. Rj. 404a. Ukloni se malko za vrata. Npr. 58 (*na str.* 57: Da se malo skloni za vrata).

mǎlo. (*comp.* mǎnje), *wenig, parum*. Rj. *adv.* — **1)** *suprotno* mnogo. *vidi* malič. *dem.* malčice, malko. *upravo je srednji rod od mǎli, koje vid, i adverb.* — malo prije, *wǎnigst, vor einigen Minuten*; malo kad, *selden, raro* (*vidi* rijetko kad, slabo kad); malo po malo, *allmǎlig, sensim*. Nije žao na malo nego na zaboravljeno. Rj. Eksik, manje. Rj. 152b. Sad je malo živno. Rj. 158b. Ali se opet jedno od drugoga razlikuje koje manje koje više. Rj. 243a. Kad je fučija mala pa ostane na malo. Rj. 266b. Komat, malo: Od vojske se komat odvojiše. Rj. 287a. Nema ni od lijeka (ili: za lijek), t. j. ni malo. Rj. 327b. Liječak, znači vrlo malo, n. p. spavno sam liječak. Rj. 328a. Daj mi šaku vina, šaku kruha (mjesto malo). Rj. 364b. Mrva. Rj. 370b (*syn.* kod mrva 2). Koliko bi mulha

na peru ponijela, t. j. vrlo malo. Rj. 376a. Nagrk, malo grk. Rj. 383b. Ni malo, gar nichts, plane nihil. Rj. 421b. Ozrnica, kad se što malo ostavi, n. p. voću na drvetu. Rj. 451b. Octena voda, t. j. pomiješana s malo octa. Rj. 482a. Ođzak je od kućice malo poraći. Rj. 482b. Poredno, kao malo. Rj. 544b. Trošice, malo, mrvice. Rj. 751a. Nema ni truna, t. j. ni malo. Rj. 752b. Pošto dijete malo poodraste . . . Tako se dijete malo poumiri. Npr. 1. Malo za tijem eto ti na gumno i Brka. 5. Oženivši se stane živeti, i malo po malo izigje on najbogatiji čovek. 12. Posle malo, kad zmaj dogje i vidi da carice nema, rekne. 26. Kad malo čas, eto ti zmaja. 35. Krene dalje i do malo sreće opet drugu babu. 93. Ovo se u malo dana razglasi po svemu svijetu. 103. Malo poslije evo ti onoga trgovca. 109. Malo po tom povrne se dub u kralja. 110. Malo postoji, al eto ti joj maćeha. 128. Ne postaja malo dogje i jedna mala vaščica. 134. I ja sam nešto malo učinio. 193. Po tom žena malo je kad izvan kuće i izlazila. 213. Da ga ne da za manje od sto zlatnijeh čekina. 261. Malo besjedi, al' mnogo tvori. Posl. 174. Malo je prave mjere i tvrde vjere (već). 175. Malo pljeve dosta vjetra. (Više se govori nego je). 175. Manje, više, svak ima svog vrana. 175. Šta t' je malo u carevu dvoru? I t' je malo izest', il' popiti? 2, 94. Malo P ti je traje kraljevine? 2, 196. Opet to, malo drukčije. 2, 328 (Vuk). No i to je malo postajalo: jedno jutro junak uranio. 4, 346. Ne misleći ništa manje, nego da me na smrt istuku. Danica 2, 141. Premda ona ni najmanje nije bila kriva. 2, 141. Malo u kojoj knežini nije bio po jedan harambaša. 3, 151. Pak se i oni malo bolje preprave. 3, 168. Ono malo vrosanu i gragjana sjede među Turcima. Kov. 13. Bog te sačuvao kalovita puta, malo vriedna druga! 126. Propalo je najmanje oko trista ljudi. Miloš 65. Ostavi onde Garašanina s nešto malo vojske. 80. U još pošalje mu i daru malo. 113. Nego je pogrešio, što nije kazao, kao i malo pre, »čini mi se«. Nov. Srb. 1818, 389 (juž. prije). Lobud, drvo puta malo pokrće i podeblje od džilita. Npj.¹ 3, 398. Zna od česti (t. j. malo nešto). Pis. 4. Što je malo ko s njime mogao govoriti. Sovj. 21. I tako se u malo bez boja rastanu. 34. Nešto malo iz fizike. 82. Još sam malo vremena s vama. Jov. 7, 33. Kad dogje, za malo će ostati. Okriv. 17, 10 (vidi zamalo 2). Može biti pravednika pedeset manje pet. Mojs. I, 18, 28. Još malo pa će me zasuti kamenjem. II, 17, 5. Izlazi dioba koja se ne malo razlikuje i od one Slajherove i od one Miklošičeve. Rad 1, 109 (ne malo nego mnogo). Prem da je u njoj (čakavskoj akcentuaciji) pisano ne malo (ne malo nego mnogo). 20, 152. — 2) malo ne padoh, malo me ne ubi, malo nije umr'o, malo u oko ne udari, bald, brevi. Rj. vidi malim, nemalo, umalo, zamalo; lakom, skoro 3. — Toliko puta malo se nijesu iz pušaka tukli za to. Rj. 262b. Imali smo se pomesti, t. j. malo nas nije snijeg zameo. Rj. 537a. Umalo te nijesam prožderao. Npr. 6. Umalo ih groznica ne ubvati. 9. Šinu oganj da se za malo sva gora ne zapali. 94. Da njega pritiskoše i zamalo ne udaviše. 96. Dok ne steče, mal' ne crče, a kad steče, a on crče. (Kad umre kakav bogat tvrdica). Posl. 66. Malo nijesu pokrčali od smija. Danica 2, 130. Ovaj nesrećni dogagaj u malo svu zemlju ne okrene bez traga. 4, 24. Mal' nismo pukli od smija. Straž. 1886, 865. Noge moje u malo ne zagjoše, u malo ne popuznuše stopala moja. Ps. 73, 2.

malobrojan, malobrojna, *adj.* malo-brojan, čega ima malo na broj, suprotno mnogobrojan. — Uslovi koji se gotovo češće nahode u maloj državi, u malobrojnom narodu, nego u mnogobrojnim carevinama. Zlos. 124.

malobrojušt, malobrojušnosti, *f.* paucitas. Stulli. osobina onoga što je malobrojno. suprotno mnogobrojnost.

malodušan, malodušna, *adj.* kleinmüthig, pusillanimis, suprotno velikodušan. — Utješavajte malodušne. Sol. I, 5, 11.

malodušje, *n.* stanje onoga koji je malodušan; der Kleinmuth, die Kleinmüthigkeit, pusillanimitas, animus pusillus, suprotno velikodušje, prema kojoj je riječi ovo obličje. vidi malodušnost.

malodušnost, malodušnosti, *f.* animi abjectio, demissio, dejectio (idem fere ac timiditas). Stulli. vidi maloduje. — Videći toliku malodušnost Turaka prema svojoj časti . . . pomeri pameću. Jurm. 90.

maloprešnji, *adj.* neu, frisch, recens. Rj. vidi skorašnji; frešak, frišak, vrišak; prijesan; taze.* — maloprešnji (od malo prije). Osn. 206.

maloprešnjica, *f.* n. p. voda, t. j. ona koja je malo prije donesena, kao skorašnjica, ein frisches Wasser, recens aqua. Rj. Kako se kaže maloprešnjica, n. p. voda, maloprešnjica može biti kako god maloprešnja stvar ženskoga roda, n. p. pečenka, malo prije, skoro ispečena.

Malorus, *m.* der Kleinrusse. — U Malorusa. Rad 26, 58.

Malornski, *adj.* što pripada Malorusima. — Jezik malornski. Dioba 8.

Maloš, Maloša, *m.* (st.): Iz Maloša grada bijeloga. Rj. — osn. u mali. Osn. 360. imena s tukvim nast. kod Bjeloš.

malouman, maloumna, *adj.* malo-uman, u koga ima malo uma. isp. kratkouman. — Djeca su obično maloumna. Prip. 60. tako slož. *adj.* kod bezuman.

maloumnik, *m.* čovjek malouman. — Kojekakih 10—15 ljudi. Jedan od njih beše maloumnik. Megj. 307.

maloumnost, maloumnosti, *f.* osobina onoga koji je malouman.

Malovan, *m.* — 1) planina u Bosni: U Šuice povrh Malovana. Rj. — 2) brdo u Hrvatskoj blizu Gračca. Rj.

malovijećnik, *m.* (u Dubr.) koji je za republike pripadao u malo vijeće. Rj.

malovječan, malovječna, *adj.* von kurzer Dauer, non diu durans. Rj. malo-vječan, što je od maloga vijeka. vidi malovjek. suprotno mnogovječan.

malovjek, *adj.* malo-vjek, što je od maloga vijeka. vidi malovječan. suprotno mnogovjek. — Da ti ljuba bude malovika, malovika, do prve subote. HNpj. 4, 329.

malovjerni, *adj.* malo-vjerni, u koga je mala vjera. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh: malovjerni. Nov. Zav. VI. Kad travu po polju Bog tako odijeva; a kamo li vas. malovjerni? Mat. 6, 30. tako slož. riječi kod bezjerni.

Malta, Maltija, *f.* Malta (?), Meleda (?), Melitu: Kad dogjoše pod prokletu Maltu. Gospodine od Maltije kralju. Rj.

malvasija, *f.* (u Dubr.) — 1) nekaka loza, Art Weinrebe, vitis genus. Rj. — 2) Wein daron, der Malvasier, vinum Malvasense. Rj. vino od loze malvasije. — Sedi aga, pije malvasiju. Npj. 3, 394.

malvuta,* *f.* vidi mavluta: S njega skida dugmali mavluta. Rj. nekaka Turška kabanica.

malj, malja, *m.* — 1) die Ranne, fistuca. Maljevi su svi od drveta, ali su različno načinjeni: jedni imaju na srijedi držak za koji čovjek uzme te maljem udara gdje hoće n. p. kad se kako kolje udara u zemlju; drugi su tako teški da ih jedan čovjek ne može podići i ovi nemaju drška, nego se unaokolo utvrde savijena drveta koja oko njega i od prilike stoje kao pera iz buzdovana, pa za ova drveta uzme po nekoliko ljudi te ga podižu i njime udaraju; ima maljevu dugačkih koji niti imaju na srijedi drška ni naokolo ovijeh drveta, nego su nasagjeni na drvo od prilike kao što se okomak natiče na vreteno, pa se za ono na što su nasagjeni uzimaju i njima se n. p. nabija zemlja od prilike onako kao što se velikijem tučkom so ili kava tuče. Rj. — Maljuga, 2) kao drveni su-

motvor malj. Rj. 344a. Torni malj. Rj. 744b. Svaka sjekira (sama) sebi malj načini (kojim je poslije biju u ušice kad se što eijepa). Posl. 277. dem. maljić. — 2) (u C. G.) veliki čekić, *Hammer, malleus*. Rj. vidi bat 4. dem. maljic. — Cigani svaki po jednom udari maljem (velikijem čekićem) u nakovanj te pritrude. Rj. 144b.

maljav, adj. mit *Milchhaaren bewachsen, flaumig, lamiginosus*. Rj. u koga su malje, koga gari nausnica.

malje, máljā. f. pl. *Flaum, Milchhaar, lanugo*. Rj. prve dlake što se trgnu mladici na bradi. isp. nausnica, naustica.

Maljen, m. u Rj.: Mälen, m. vidi *Maljen*. Rj. 343b. ime planini: Canej Kraljevića Marka, u nahiji Užičkoj u planini Maljenu. Rj. 818b. imena s takim nast. kod Ljuben.

maljenica, m. i f. — 1) der *Kleine, kleiner Statur, homo parvus*. Rj. čeljade mulo, maloga rasta. vidi maljo 1. manjo 1. — 2) Kepee, der *Zwerg, nanus, ef. manjo, maljenica, starmali*. Rj. 268a. vidi i izmetak 2. mališ 2, maljo 2, patuljak, patuljica, puflačić, puflač, isp. eškerica. — Zar mogu iz jedne porodice izaći... divovi i maljenec, kicoši i golići? Pripr. 33.

maljēnje, n. das *Ferringern, diminutio*. Rj. verb. od maliti. radnju kojom tko mali što.

maljje, maljica, m. (u C. G.) mali čekić, *ein kleiner Hammer, malleolus*. Rj. dem. od malj 2. — Kad si maljic, bij; kad si nakovan trpi. DPosl. 43. Megju nakovanom je i maljicom. 60. — riječi s takvim nast. kod daždie.

maljica, f. der (*Binder-*) *Schlägel, tudicula*. Rj. bačvarsko (u i drndarsko i bubnjarsko) oruđe. osn. u malj. Osn. 321. — U tetivu drndar udara maljicom, te zahvata i razbija vunu. Rj. 140b. Pristao kao šipka uz bubanj. (Turski bubnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad bubanj sprijed udare maljicom onda ga i ostrag šinu šipkom). Posl. 263 (vidi batuga 1, šibalo, šipka 4).

maljić, m. dem. od malj 1. Rj.

maljka, f. das *Bret, auf dem der Hant abgeklopft wird, frangibulum pro cannabi, ef. mahaljka*. Rj. vidi i mahaca, maška. — mahaljka, sačeto maljka.

maljo, m. vidi manjo. Rj. gen. málja, voc. máljo. Manjo, vidi maljenica. Rj. 345a. po tome maljo i manjo znači što i maljenica: — 1) čovjek mali, mala rasta. — 2) kepee. syn. kod maljenica.

maljuga, f. (u C. G.) — 1) vidi prtljaca. Rj. drvo (kao malu lopaticu), što žene lupaju njim košulje kad peru. — 2) kao drveni samotvor malj. eine *Art Kanne, fistulae genus*. Rj. isp. malj 1. — (osn. u malj). Osn. 367. za nast. isp. batuga.

mā, mā! *Laut, um die Kuh herbeizulocken, sonus alluciendi vaccam*. Rj. uzvik kojim se rabi krava.

1. **māma**, f. (voc. māmo) *hyp. od mati*. Rj. vidi māja, male. dem. mamica. — Nova mlada zove žene gospom, mamom, majom, nakom... Rj. 211a.

2. **māma**, f. die *Wuth, furia, furor*: Oj gjevojko mamo i pomamo. Rj. vidi pōmama. kao bijes, hjesnilo, hjesnoću. — Kan', gjevojko, muma i pomuma? Dok bijaše u mile majčice, sve bijaše mamom pomamila. Npj. 1, 301.

3. **māma**, f. (u C. G.) vidi mamac 1. Rj. i syn. ondje.

māmac, māmea, m. — 1) der *Köder, esca, ef. meka*. Rj. vidi i 3 māma, namama, zamama; ohrum. — 2) vidi mamilae, Stulli. koji mami: Lupežu jedan a mameu dva bića. DPosl. 58.

māmak, mānka, m. onaj končić naduo kazanske hle, niz koji rakija teče u kapalien. Rj. — māmak (od osn. koja za muški rod nije u običju nego za ženski māma). Osn. 282.

mamāljugā, f. vidi kačamak. Rj. jelo od kukuruz-

noga brašna, kao žganej. syn. kod kačamak. tugju riječ. Osn. 367.

māman, māma. adj. vidi maneni, i syn. ondje. — Pod Korićem dorat mamam skače. HNpj. 3, 417. (Gjogu spremi na prezidu mamua. 4, 246.

māmenū, adj. vidi pomaman: Na zelenku konju mamenome. Rj. osn. u 2 māma. vidi i mamam, mahnit 2, bijesan.

māmiaspra, f. stvar koja je na prodaju a čovjeku nije od potrebe da je kupi, *Geldlocker, pecuniam eliciens*. Rj. mami-aspra, stvar koju mami aspru (novce) bez potrebe. — isp. riječi tuko slož. kod čistikuća.

māmica, f. dem. od māma. Rj. isp. majčica.

māmicin, adj. der mamica, matris. Rj. što pripada mamići.

māmilae, māmioca, m. Stulli. koji mami. vidi mamac 2. — riječi s takim nast. kod čvalac.

māmin, adj. der Mama, matris. Rj. što pripada mami. vidi mājin.

māmiti, māmim, v. impf. — 1) *locken, allieio*. Rj. v. pf. slož. do-mamiti. iz-, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, s-, za-; v. impf. slož. do-mamljivati, iz-, na-, o-, pre-, pri-, s-, za-. — Ribari mame somove na udicu. Rj. 50a. Mamljiv, 1) koji što mami u koga. Rj. 344b.

Čaratan... ljude zabavlja i vara i norce od njih mami. Rj. 819a. Devojka stane mamiti žirinu, kad al Bože! skupiše se eje, sovuljage, vrane, kurjaci. Npr. 142. Baba mamila mladice njome (pticom). 221.

Ne mami mi sinu leti od oranja, zimi od ovauc. Npj. 1, 104. Junak mami djevojku na zelenu jabuku, umami je u čardak. 1, 439. Ta ne bježe, da Turcim' uteku, veče mame Turke na pjesake. A kad Srbiji Turke domamiše... 4, 270. No je Gjoko očigledna kurva, što te laže, te ti blago mami. 4, 493. — 2) u pjesmi mamiti konja, t. j. ljutiti ga i trkati, in *Wuth bringen, in furorem ago*: Neko pjeva, neko konja mami, neko pali bistra dževerdana. Rj. v. pf. slož. pomamiti, raspomamiti se; v. impf. slož. pomamljivati, raspomamljivati se.

māmlaz, m. (u vojv.) vidi blesan. Rj. syn. kod bezjak. *Madž. mamlasz, blesan*.

māmljēnje, n. das *Locken, allectio*. Rj. verb. od mamiti. — 1) radnja kojom tko mami što od koga. — 2) radnju kojom tko mami konja.

māmljiv, adj. — 1) koji što mami u koga, der *entlockt, qui elicit*. Rj. — 2) (u Boci) mamljiva para, t. j. koja nije s trudom i s pravdom stečena, nego izmamljena, *entlockt, allectus*. Rj.

māmnuti, māmneū, v. pf. samo u ovom primjeru: Peškir ma! (Rekao gjever kad mu je snaba polila te se umio, a ne dala mu peškira da se obriše; a ona mu odgovorila: Oš o skut gjevere? Gjever da bi snahu osramotio, mamnuo peškir kao pseto, a ona mjesto »hoće« rekla »oš« kao psetu). Posl. 247.

māmuran, māmurna, adj. vom *Rausche noch be-nehelt, qui erapulum nondum exhalavit*. Rj. vidi sutrusan, koji se još nije sasvijem otrijeznio od pića. — Švome bratu čini lepa hlada, da joj bratac mamuran pospava. Npj. 2, 162.

māmurluk,* m. die *Nachwuchen des Rausches, dolor capitis cet. a erapula*: razbiti mamurluk, die *Nachwuchen des Rausches (wieder durch Trinken) vertreiben, erapulum discutio bibendo*. Rj. stanje onoga koji je mamuran. razbija se mamurluk pijuću narovo.

mamutov, adj. što pripad i mamutu. *Mammuth's*.

— Tako se iskopavaju na bregovima Sibirskih rijeka Mamutove kosti. Pripr. 108. za nast. isp. alatov.

māmuzā,* f. — 1) *Sporn, calcar, ef. ostruga*. Rj. vidi i ostroga 2. — 2) (u Baranji) vidi devermaviš.

Rj. vidi i mavišnjak, kovrtač. onaj kolutić (od grožgju ili pirinču) što se njime listovi od tjesta sijku.

māmūzānje, n. das *Spornen, incitatio*. Rj. verb. od mamuzati. radnju kojom tko mamuza n. p. konja.

mamuzati, zâm, *v. impf. spornen, addo calear.* Rj. mamuzom bosti *n. p. konja.*

mána,* *f. Fehler, Tadel, vitium; nema mane na njemu nikakve, er ist ohne Fehler.* Rj. *vidi máhana, i primjere ondje.* ma(h)ana, sažeto mána. *vidi i falinka.*

Manásija, *f. manastir u Resavi, zadužbina Visokog Stefana.* Rj.

mánastir, *m. vidi namastir (mit allen Ableitungen).* Rj. *(amo idu i see riječi, koje se dorode od manastir).* *vidi i monastir; kloštar, das Kloster, monasterium.* — U manastiru Tronoši. Rj. 81a. Zrmanja, voda izvire blizu manastira Krupe. Rj. 214a. Manastiru Devčanima. DRj. 1, 30.

manastirić, *m. dem. od manastir.* Rj. *vidi namastirić.* — Otiđemo u Petkovicu (malí manastirić na Šišatovačkoj zemlji). Ođg. na 21.

manastirina, *f. augm. od manastir. vidi namastirina.*

manastirište, *n. mjesto gdje je nekad bio n. manastir. vidi namastirište.*

manastirski, *adj. što pripada manastiru, manastirima. vidi namastirski.* — Onde se srećom desi kalugjer Neofit s troje četvoro manastirske monađi. Miloš 92.

Mánda, *f. ime žensko.* Rj. *hyp. od Mandalina.* — Mándá (Mandalina). Osn. 50.

mándlal,* *m. velika ključanica preko cijelijeh vrata, der Thorriegel, vectis portae, cf. zasovnica.* Rj. *vidi i ključanica 1. isp. palanga, poluga, prijevornica, zaklop.* — *kao mala greda što se iz dvurav prevuče preko zatvorenijeh vrata.* Zamandaliti, prevući mandal preko vrata. Rj. 182b. Grč. *πυλώλοζ.*

mándara, *f. ein Gericht von Schmolz, Mehl und Wasser, cibi genus: Tandara mandara (kad se što ne uradi kao što treba).* Rj. *jelo nekakvo od masla, brašna i vode.* — Andara, mandara. Rj. 5a. Tandara mandara, cievara bez masla. Posl. 311.

mándra, *f. Semmerci, locus et casa vulgendis aestate oribus, cf. katun, stan.* Rj. *vidi i bačija, i syn. ondje. mjesto i koliba gdje se ljeti ove muzu.* — Grč. *μάνδρα.*

Mándša, *f. ime žensko.* Rj. *augm. od Mandalina. odatle prezime Mandušić.* Nj. 3, 116. — *ženska imena s takvim nast. kod Anguša.*

mándža, *f. vidi jelo.* Rj. *Tvoje maslo mándžu ne sladi.* Posl. 312. — *Tal. mangiare.*

mánevrovanje, *n. verb. od manevrovati. radnja kojom manevriju n. p. vojska, das Manövriren.* — Gledao je on manevrovanje vojske, razmatrao sadašnje oružje. Zim. 59.

mánevrovati, *mánevrújēm, v. impf. manörriren.* *kao kretati se, vježbati se.*

mangúlae, *mangúla, m. eine Art leicht mástbarer Schweine, genus suis uttilis.* Rj. *svinja nekaka koja se lako goji.* — *suprotno jecan.*

mangúlee, *mangúlceta, n. prase od mangulie.* Rj. **mangúlica**, *f. das Weibliche von mangulae.* Rj. *krmača nekaku koja se lako goji. vidi basnlja.*

màngura,* *f. eine Art Münze, numi genus: nema ni mangure.* Rj. *nekaki novac.* — U XVI. vijeku išlo je osam mangura (od bakra) u aspru. Glas. 36, 188.

1. máni,* *indecl. kome biti, neidig, invidiosus: nijesam mu máni. Ko ti je máni, bio ti u najmu. Mani bili gjací namastirski.* Rj. *zavidljiví biti, zavidjeti kome. vidi mávi 2.* — *Kndgod ide care gospodine, pored sebe vodi i Momira . . . Mani biše devet vezirova.* Nj. 2, 156. *Mani su ti svi tvoji jarani, što je tvoja lijepa gjevojka.* Herc. 49.

2. máni, *vidi zámán, zámánice: Čav'o ki ne drži, máni zabijaš.* DPost. 12. *Čim drugi igraju, moja svijeca máni goreći lipše.* 13. *mani, zámán, zaludu XIII. vidi i badava.* — *sud se u knjižernom jeziku ne piše.*

mánić, *m. Adraupe, Kuttie, gulus lota (lota vul-*

garis Cuv. Rj. 3). Rj. *riba.* — (isp. češko *moň i měň*). Osn. 236.

mánisánje, *n. das Aussetzen, reprehensio.* Rj. *verb. od manisati. radnja kojom tko mániše čemu ili kome.*

mánisati,* *mánišēm, v. impf. čemu ili kome, auszusetzen finden, reperio quod reprehendendum.* Rj. — *nalaziti mánu čemu ili kome.*

mánit, *adj. vidi mahnit.* Rj.

manit . . . vidi mahnit . . . Rj.

mánkánje, *n. verb. od mankati. stanje koje biva, kad manka čega. vidi manjkanje.*

mánkati, *kám, v. impf. Tal. mancare, nedostajati, mangeln, fehlen, Mangel haben. vidi manjkati v. impf. s kojega je or-amo prenesen ako. v. pf. slož. premánkati, sumánkati.* — *Ako talijern manka gazeta, već talijer nije.* Posl. 8. *Doma i u zle ne manku nikad.* (Reče se n šali kad ko navalí da ide doma). 67 (*vidi ovu posloricu kod manjkati v. impf.*) (izjavolu pakla ne manka. 72 (*isp. kod manjkati v. impf. DPost. 59*). Hvala Bogu ljepote! ništa ne manka ogje do samo tri stvari. Npr. 230. O ti Niko, dividiko, što tebe manka? . . . Čuj me Jelo, dilber diko, česa mi manka . . . prsten mi manka. Herc. 269.

Mánójló, *m. Emmanuel. Rj. ime muško od Emmanuel, čemu je sprijeda otpalo E. isp. Atanasije i Tanasije.*

mántala, *f. (u Boci) jelo od brašnenoga evijeta i od slatka vina (masta), kao kačamak.* Rj. — *Al' ti se pjenit'. al' ne pjenit', za mantalu te kupih, za mantalu te jedoh.* DPost. 5.

mántija, *m. Mönchsmantel, pallium monachi.* Rj. *kalugjerska kabanica. vidi mantoros.* Grč. *ἡ μαντήρα.* — *Mantija ne čini kalugjera.* DPost. 59.

mantóros, *m. Mönchsmantel, pallium monachi.* Rj. *kalugjerska kabanica. vidi mantija.* — *Kad se koji zakalugjeri, manastir mu načini haljine, a kad postane sveštenik, onda mu još pokloni mantoros.* Rj. 395b.

mánuti . . . *mánuti se, vidi mahnuti . . . mahnuti se.* Rj.

mánj, *ausser, ausgenommen, nisi, excepto quod, cf. osim, do, samo: Tu mi sedi mlado momče nakićeno, baregjeno, manj što nije oženjeno.* Rj. — *Uzdam se u Boga, gospodaru, da mogu, manj da glave ne bude na meni.* Zim. 154. *Izdanak neka ne zdire koru sa živa drveta, manj ako želi da i sam uvene s drvetom zajedno.* Megj. 179. *postanju koga je mánj.* isp. *Korijeni 154.*

manja, *f. (u C. G.) vidi manjak: Muč, Alile, manja te izjela!* Rj. *kuo manje, nestadak, nestasiea, kad čegu postuje manje, nestaje.*

manjak, *mánjka, m. der Abgang, Mangel, defectus: mjesec ide na manjak, ist im Abnehmen; O Antune, manjak te u majke!* Rj. *vidi manja.* — *Manjak manjku domori.* DPost. 59.

1. mánjēnje, *n. die Verminderung, minutio.* Rj. *verb. od manjiti. radnja kojom tko manji što.*

2. mánjēnje, *n. verb. od manjiti. radnja kojom tko mánji vinograd.*

mánjicav, *adj. (u Srijemu) n. p. pasulj, schadhast, mancus, cf. šanatan.* Rj. *vidi i čuruk, pokvaren. isp. i kvaran, šetan.*

1. mánjiti, *mánjīm, v. impf. vermindern, minuo.* Rj. *činiti da bude što manje. isp. maliti. Manjiti, vidi maliti. Stulli. v. pf. slož. smanjiti, umanjiti; smanjati se; v. impf. slož. smanjivati (i se), umanjivati.* — *Kad se što ima, ne govori se: gvardi me, nego: manji me.* Rj. *ovaj primjer ne pripada amo; jer kao što je gvardi me Talijanski (čuvaj amo), tako je talijanski i manji me (jedi me; magnare, jesti). isp. gvarditi.*

2. mánjiti, *njām, v. impf. Kad o Ivanju dne izbije u loze ispod lista zaperak, treba ga otkinuti, da ne oduzima snage lozi i pupu pokraj njega; tako otkidati zaperke kaže se: manjiti vinograd. v. pf. slož. pomanjiti. u baniji. M. Krljuš.*

mànjkanje, *n. vidi* mankanje.

1. **mànjkatì**, *kām. v. pf. umstehen, verrecken, mori, f. lipsati*. Rj. *vidi* i erći, erknuti, krepati, skapati, uginuti. *v. pf. slož. pomànjkatì* 1. *v. impf. manjkavati*.

2. **mànjkatì**, *kām. v. impf. vidi* mankatì, *ed čega je postalo: nedostajati, mangeln, fehlen, Mangel haben. v. pf. slož. pomànjkatì* 2 (nestati), *premanjkati, sumànjkatì, da je akv. takar i kod orega glagola, vidi se kod: pomànjkatì*. — Gjavolu pakla ne manjka. Rj. 357a. Lijepoj gjevojeji sreća ne manjka. Posl. 170. Osmu mi manjka, a devetu čeram (tieu da uhvatim, dakle nema ni jedne). 241. U zle i doma nikad ne manjka. 331 (*vidi* ovu *psaloricu* kod mankatì). Manjka vragu pakla. DPostl. 59 (*isp. kod* mankatì Postl. 72). Još bi njeiki prigovori bili, *papir manjka, a pisar mi zaspá*. Npj. 5, 453.

manjkávanje, *n. das Umstehen des (Viehes), mors bestiae*. Rj. *verb. od* manjkavati. *stanje koje biva, kad manjkava živinče*.

manjkavati, *mànjkāvām, v. impf. umstehen (vom Viehe), mori (de bestia)*. Rj. *manjkava živinče, vidi* erkavati, krepavati, lipsavati, lipsivati, skapavati.

mànjma, *weniger, minus*. Rj. *vidi* mánje kod malo. — Što ljudi *mànjma* viču na knjige s i pečatane. Nov. Srb. 1818, 398. *za nast. isp. bōljma, fišma, včéma*.

mánjo, *m. vidi* maljenica. Rj. *gen. mánja, voc. mánjo, vidi* i maljo. — 1) *čovjek mali, mala rasta*. — 2) *Starmali, der Zwerg, nanus, cf. manjo*. Rj. 713b. *syn. kod* maljenica 2.

māo, *māla, adj. vidi* māl. — *Mao*, mali, sada samo u složenoj deklinaciji; u nominalnoj deklinaciji, dok se u njoj govorilo, bio je prvi slog kratak u svijem padežima. DPostl. XIV. *I mao daždi* velik vjetar utazi. 29. *I miš je mao*, ma kad godi i veliku štetu učini. 29. *Midu stadu mao* i *zvičd*. 59. *Mao rok* jedan dan. 59. *prinjeri još kod* 1 mālì.

mao ... vidi maho ... Rj.

māpa, *f. die* *Mappe, mappa*. — Studba, kažu da se ova voda na *mapamu* zove Spačva. Rj. 721b. Ša-farik, od koga ćemo skoro dobiti *mapu od Srbije*. Danica 3, 222. *Nekolike mape*, koje su na zidu bile obješene. Sovj. 82.

1. **mār**, *m. die* *Bekümmerniss, sollicitudo*: nije niu mar (t. j. ne mari); da mu je mar, učinio bi to. Rj. *isp. briga* 2e. *suprotno* nemar.

2. **mār**, *u riječima: dār mār: počinio* (n. p. po kući, po zemlji) *dār mār*. Rj. 111a. *isp. tandara mandara*.

3. **mar**, *conj. u pjesmi od kolede: Mačak čući na prekladnju, koledo!* Otegao repetinu, izbućio očetine. Njega pita domaćine: »*Mar macane, macacane, kakva ti je nevoljica te si setan, neveseo?*« Živ. 11. *biće* ma (1) *aber, at, cf. a, ali*. Rj. 340a), *su dodatom riječcon re, kojoj se samoglasno e najviše odbacuje. isp. ništar, tadar, tudar, ondar, i t. d. mjesto* ništa, tada, tuda, ouda, *i t. d. Korijeni* 68.

Māra, *f. hyp. od* Marija. Rj. — Gjevojeji je ovaj bilo ime *Mara ... „Mara! uzmi iz sanduka haljine koje hoćeš*. 127.

māra, *f. šarena bubica (österr. Frauenkäfer und Marienkäfer)*. Rj. *vidi* babe. — Izišao kao *maru* (u proljeće) na sunce. (Kad ko rijetko izlazi među ljude. *Mara* se ovgje razumije ona mala šarena bubica). Posl. 98. Kaži, *maro*, otkuda će svatovi doći. (Govore gjevojeke bubici *mari* metnuvši je na prst, pa na koju stranu poleti, od onuda kažu da će im doći prosci i svatovi, t. j. na onu stranu da će se udati). 123.

mārae, *mārea, m. vidi* marač, marat, mare, ožujak (*mjesec*). — Blagovijest pripovijest (što se zime tiče) ... (Pre, *Marcu!* ne bojim te se, moji jarčići petorošćici ...). Posl. 15 (*za voc. Maren! isp. od* Šabac: Šapcu!).

mārač, *mārča, m. (u prim.) vidi* Mart: Od po *Murča*

u nas u hlad bježi. Kad veljača ne daždi, *maruč* dobra ne misli. Rj. *vidi* i marac, *i syn. ondje*.

mārama,* *f. vidi* mahrama. Rj.

mārāmčina, *f. vidi* mahramčina. Rj.

māraunica, *f. vidi* mahramica. Rj.

mārat, *mārta, m. vidi* marac, *i syn. ondje*. — *Marat*. Obl. 3. U Zagrebu *mjesec* *mārta* 1866. Živ. kr. i arh. XV. *isp. marat, mart sa* agent, agent.

māraz,* *m. n. p. maraz* na sreću, *cr ist innerlich krank (man sieht äusserlich keine Ursache seines Uebelbefindens), malo intestino laborans*. Rj. *bolestan iznutra, čijemu se bolovanju ne vidi s polja* uzrok. *isp. marasmus*.

mārčanū, *adj. (u Dubr.) März-, mensis Martii*: Bolje je da te zmiija upekne, nego da te *mārčano* sunce ogrije. Rj. *što pripada mārču (mjesecu)*. — *Caratan*, čovjek koji se rodi u *mārčanoj svrjetci* (luni). Rj. 819a.

māre, *m. hyp. od* marač: Kad Velje ne veljuje, *Mare* opakuje. Rj. (*ožujak mjesec*).

mārčuje, *n. das* *Kümmern um etwas, sollicitudo*. Rj. *verb. od* mariti. *radnja* kojom tko mari za što.

Mārgeta, *m. (st.) eigener name einer Kunone, nomen proprium tormenti*: Dok mi gleda krnjo na Zemuna, a *Margeta* na Vračar na polje. Rj. *ime vlastito topu, i ime žensko. isp. Margita*.

mārgētān, *mārgētāna, m. (u vojv.) der* *Marketender, livra, nundinator castrensis*. Rj. *koji vojnicima u logoru prodaje jelo, pilo, i t. d.* — To znađu i Rusijski *mārgētāni*, a naš Sekretar ne zna! Nov. Srb. 1817, 664.

mārgētānica, *f. die* *Marketenderin, nundinatrix castrensis*. Rj. *koju vojnicima u logoru prodaje jelo, pilo, i t. d.*

mārgētānskū, *adj. Marketender-, livrae*. Rj. *što pripada mārgētānimu*.

Mārgita, *f. ime žensko*. Rj. *skrućeno od* Margarita. Pa doživ *Mārgitu* gjevojku: «*Sele moja, Mārgitu gjevojko!*» Npj. 3, 52.

mārha, *f. vidi* marva.

Mārica, *f. — 1) dem. od* Marija. *cf. Marijea*. Rj. — 2) voda (u Kosovu?) (u Rumeliji. Rj.³): Na *Māricu* bijeliti platno. Okreće se niz vodu *Māricu*. Rj. — 3) crkva: Pola su mi Beča osvojili do Ružice i crkve *Mārice*. Npj. 3, 47.

Mārija, *f. ime žensko, Maria*. Rj. *voc. Marija, ali se još nazivi*: Marijo. Obl. 20. *dem. Marica, Marijca, hyp. Mara, Maca. isp. Marijana, Marijeta, Marinka, augm. Maruša*. — Što zna Balija što je zdrava *Mārija*. Rj. 206b. Sestro naša, *Blačenu Māriju!* Npj. 2, 1. O *Mārijo!* mila dušo moja! Here. 7. Ne boj se, *Mārija!* Prip. bibl. 108.

Mārijana, *f. ime žensko: Što gjevojka divna Mārijana*. Rj. — *za nast. isp. Andrijana*.

Mārijca, *f. dem. od* Marija. Rj. *vidi* Marica 1.

Mārijeta, *f. (u Sarajevu i dalje k moru) ime žensko*. Rj. *biće od* Marija *po* *Talijanskom, kao što je* Aneta od Ana, *koje vidi*.

Māriuka, *m. ime žensko*. Rj. *osn. u* *Mara*. Osn. 296. *isp. Ilinka, Milunka*.

Mārinko, *m. ime muško*. Rj. *osn. u* *Mārin*. Osn. 292.

mārīti, *mārim, v. impf. za* koga, *za što, sich küm-mern um etwas, euro: ne mari za to*. Rj. *isp. mār*. — Atati (hatati) *za čim, mariti ili prianjati za što*. Rj. Sa. On i ne gleda na njega, t. j. *ne mari*. Rj. 88b. Ti si se mene sa svijem odbacio, t. j. *ne ćeš da znaš za me, ne mariš*. Rj. 441a. Hajati za koga ili za što, *cf. mariti*. Rj. 799a. Bre šta *mārim ja za* Brka? Ja ću Brka ovijem buzdovanom. Npr. 4. I *za mene ne mariš* da poginem. 48. Kad me sunce grije, *za mjesec i ne mārim*. Posl. 119. Za nj vi ne ću obrnuti glavu. Npj. 5, 515 (*za nj vam ne mārim*). *Slabo ko i mari da pamti* zapijevke. Kov. 99. *Za jelo osobita nije mārio*. Sovj. 92. *Dogjite na* svadbu. «*A oni ne mā-*

riviši otidoše ovaj u polje svoje, a ovaj k trgovini svojoj. Mat. 22, 5. Kao što ne maruho da poznadu Boga. Rim. 1, 28. Sada ne marim umrijeti, kad sam te vidio. Mojs. 1, 46, 30.

-māriti, -mārīm, *glagol ovaj dolazi samo složen sa prijedlozima*. — Značenje (korijenu) grijati (kao usijati, usjati): omara; primariti, prōmariti, rāzmariti. Korijeni 160.

Mārjān, *m.* ime muško. Rj. i Marijan. — Pa Marjann mesto načinjaše od onoga Pandže Huseina, ali ne će mladi Marjanc. Npj. 3, 214.

mārjāš, *m.* Rj. osn. u Marija. Osn. 358. riječi s takim nast. kod bradaš. — 1) (u Srbiji kažu *kaurski*) *der Siebzehner, minus 17 cruciferorum* (Marie imagine insignis). Rj. novac što vrijedi 17 krajcara, a zove se i: Dešnjak, marjaš, ili petak, na kojemu Bogorodica drži Hrista na desnoj ruci. Rj. 118a. U Solunu su čakšire za marjaš, ali do Soluna sto sōmna, a od Soluna sto sōmuna (valja). Posl. 336. — 2) *eine Münze und Rechnungsgeld von 10 Para's, nuni Turci genus, n. p. tri groša i marjaš*. U groš idu četiri ovaka marjaša. Rj. *Turski novac od 10 para, amo će ići ovaj prinjer*: Stane prospipati sve same džidže i gdekoji marjaš nadničarski. Npr. 76.

Mārkić, Markića, *m. dem.* od Marko. Rj. — *taka dem. kod Jankić*.

Mārkiša, *m.* ime muško. Rj. hyp. od Marko, takva hyp. kod Dabiša. — *adj.*: A do Joka Markišin Stefane. Npj. 5, 414.

mārkiž, markiza, *m. Franz. marquis, Tal. marchese*. — Pošalje pismo po markizu Pavlučiju . . . u skupštini, u kojoj je od Rusa bio osim pomenutoga markizu Pavlučija i general-major Isajjev. Sovj. 18.

Mārko, *m. Marv, Marcus* (Turci Bošnjaci govore *Mārko*). Rj. dem. Markić. hyp. Markiša, Māša, Māšo, Mašan, Maško.

Mārkov, *adj. što pripada Marku*. — *Markova Kapija*, f. vrlo tiješan klunac iza Sofije (k Carigradu). Rj. 345b. *Markova Kuća*, f. pripovijeda se da se tako zove nekakva kuća u Carigradu u Galati. Rj. 345b.

Mārkovica, f. *Markova žena*: Do sad si se *Markovica* zvala, a od sad si Minina gospogja. Npj. 2, 372. — *isp. Gokjovica*.

mārļjiv, *adj. fleissig, diligens*. Rj. — *adv.* Počeli su bilježiti *marļjivo*, kada i o kojima su praznicima . . . Pripr. 144. Zaključao bi kasu, i ključ predao knezu, koji bi ga *marļjivo* spustio u džep. Mil. 26.

mārļjivost, mārļjivosti, f. *osobina onoga koji je marļjiv, der Fleiss, diligentia*. — Pisac sa *stom marļjivostu* navodi sve oblike. Rad 2, 201.

Māroje, *m.* ime muško. Rad 26, 56. *bicc hyp.* od Marijan, takva hyp. kod Blagoje.

mārt, *m. der März, mensis Martius*: Zamislio se kao jemin o Martu. Rj. *vidi* marat. — *iz crkvenoga jezika: Mart* ima 31 dan. Danica 1, 9. Nepostojan kao *Mart* mjesec. Posl. 208. *vidi* marac, i *syn. ondje*.

Mārta, f. ime žensko. Rj. — Žena neka, po imenu *Marta* . . . *Marta! Marta!* brineš se i trudiš se za mnogo, a samo je jedno potrebno. Luk. 10, 38, 41.

Mārtin, *m.* ime muško: Ljubiš, Doro, *Martina?* Rj. — hyp. Mrāta.

mārtin, *m. der gewöhnliche Name des Tanzbären, Martinus* (ita vocant ursum saltare edoctum): ded' poigraj moj *martine!* Rj. tako obično kažu medvedju, koji se naučio igrati.

Mārtniči, *m. pl.* pleme u Brdima kod Crne Gore. Rj.

martōloz, *m.* (tako su se u prošlom vijeku zvali Austrijski pogranični stražari prema Turskoj. Rj.²): Mila seja *martoloz* Nikole. Rj. *vidi* martonoša, mertonoša. Grč. *μαρτολόζ* (grešan); *mango, pruedo; koji ljude krade, i koji trguje njima, u našim narodnim pjesmama martolozu su nekaki krajničci vojnici*. — Ako l' bere ljute *Martoloz* . . . tu će biti muka za hajduke. Npj. 3, 25.

martōloz-baša,* *m. das Haupt von martoloz, princeps* *μαρτολόζ* martoloz: I Nikolu baš *Martoloz-baša*. Rj. *baša* (glava) *martolozima, isp. kod* baša 3.

marlōnoša, *m. cf. martoloz*: Piju vino trideset *martonoša*. Rj. *vidi* i mertonoša.

mārulja, f. (u Dubr.) nekaka trava, koja se meće na uboje. Rj. — *za nast. isp. bakulja*.

māruša, f. (u Dubr.) *vidi* kreštelica. Rj. *ptica, vidl i* kreštelica, kreja, sojka.

Māruša, f. *augm.* od Marija. *Māruša* (osn. u Mara). — Osn. 362. *takru augm. kod* Angjuša.

mārva, f. (coll.) *das Vieh, pecudes, pecus*. Rj. *jedno* marvinče. *vidi* blago, govoda, stoka. — *Marva* *crkura* ametic. Rj. 5a. Podvratnik, u *marre* ono debelo pod vratom. Rj. 519b. Da zakolješ što najbolje imaš, sve bi ti se štrkljala *goveđa* . . . od onoga časa *marva* se stane štrkljati. Npr. 78. Ne mari *marva* za jednog *marva*. Posl. 204. Svega ću ti dara pokloniti, već ja ne dam *eigle* do tri *marre*, ne dam s glave *tastove* čelenke . . . Npj. 2, 556. (*Marv* u narodu našem, osobito po sjeveroistočnijem krajevima, zove se *žiru* stoka; ali ovdje znači *stvar*. Vuk). *Vidi* stoka, gje će putovati . . . »Lakše, Mujo! ne umori *marre*. 4, 187. Ali je to sve ništa *prema rogatoj marvi* i *prema svinjama*. Danica 2, 104. — *Madž. marha* (govedo), pa tako se i u narodu našem po sjeverozapadnim krajevima govori ne mijenjajući h na v.

mārven, *adj. n. p. zemlja, vidl* stočan 1. Rj. *gdje* ima mnogo *marre*.

marvēni, *adj. n. p. vašar, Vieh-, pecuaricus*. Rj. *što* pripada *marvi*. *vidi* marvinski, blažni, stočan 2. — Sap, 2) nekaka *bolost* *marvena* (na svinjama i na govodima) u paponjeima. Rj. 833a. Avduramanović, *marveni* *trgovac*, odgovori mn. Danica 3, 169. Svagda je na jedan dan pre *marveni* vašar. 3, 241.

marvinče, marvinčeta, *n. das Vieh, pecus (peudis), bestia*. Rj. coll. *marva, isp. blašće, goveće*. — *Govuzno* *marvinče* koje se lasno ngoji. Rj. 92b. Izmetnuo loj kosti (kao podsmijeh *mršaru* *marvinčetu*). Rj. 226a. Da nije kršten, bi valjalo od njega meso jesti (*Lud je kao marvinče*). Posl. 52. Tu ti glas, na moru večera! (Reku gavranu kad ga čuju gdje grakće, kao da ne bi *kakvo marvinče* uginulo . . .). 523. U njegovu glavu! (Kad *crkne* *kakvo marvinče* . . . znači: sva šteta neka bude *samo* u tome). 334.

marvīnski, *adj. thierisch*. »To je *marvinski* posao.« J. Bogdanović, *što* pripada *marvi*. *vidi* marvēni, i *syn. ondje*.

marviš, *m.*: Pečenje je sve pokriveno kolačima tako zvanim šakama, otmjeniji ljudi zovu ih *marvišima*, a u Srbiji zove se »šušanj. Živ. 319. *isp. maviš, pendževiš*.

māsak, māska, *m. (u C. G.) der Maulsch, mulus*. Rj. *vidi* mazgov, žensko maska i mazga; mlāde mašče, maždže. — *māsak* (MACHT), Osn. 33.

māsan, māsna, *adj. vidl* mastan. Rj. *za* *ispalo* t *isp. milosan*. — *Masan* tarčug, a jareta nema. Posl. 175.

māsati,* *m. vidl* ognjilo. Rj. *vidi* i oculo. čakmak *isp. kresivo*. — Čelik ili oculo ili *masat*. Pripr. 155.

masēnica, f. (u Imosk.) *lewisius muticellus* *Bonaparte*. Rj. *riba* nekakva.

1. māška, *m. vidl* mazga, *die Maulscheln, das Maulthier, mulus, mula*. u Rj. — *mazga* (glasi i maska i muško *masak*). Osn. 33. *masak, maska, mašče*. Korijeni 168. — Armija te izjela! reče se *masci*, i znači: da bi *erkla*. Rj. 7b. Uljetnica, što se Ciganinu daje na godinu za kovanje . . . *od maske* po jedan *bagas* (žit). Rj. 780a. Lnkavo kao *mašče*. (Kažu da je *maska* vrlo *ljkava* . . .). Posl. 171. *Maska* bijena sluša, a glagjena *prnjica* se. DPostl. 59. Latinim čera silno blago, silno blago, puno *pet masaku*. Npj. 3, 319.

2. māška, f. *gen. pl. māškā* i māški. *vidi* obrazina, *die Maske, Larce*. — Čoroje, vila je bila obučena u bijelu žensku haljinu . . . imala preko lica,

na koje ne bila *maska*, komad sure čohu. Pis. 32. u Rj. 28b *kad riječi čoroje*: Vila je imala . . . preko lica, na kom je bila *obrazina*, komad sure čohu. *isp. maskara, maškare.*

maskara, (maškara), *f.* (u Bosni) *verlachsenerthe sache, ridicula res*: Šala *maskara* putem praskala (u Posl. *dođje tome Fuk*: Kad se kaže da je što šala i besposlica). Pripovijeda se kako je nekakav Bošnjak (Trn-koga zakona) dokazujući nešto Nijemcu rekao: Tako ja ne obrijao brkova i ne postao *maskara* tako kao ti. Rj. *star smiješna, za podsmijek, isp. maska (obrazina), maškare.* — Mator kurjak *pasja maskara*. Posl. 175. Star je pas vuku za *maskaru*. 294.

masla, *masālā*, *n. pl. das gereichte Oel, die letzte Oelung, unctio extrema*: svetili (svještali) mu masla. Rj. *osvećeno ulje, pomazivanje osvećenim uljem.* — Dozova popove i kalngjere te čate molitvu, *sreštaju masla* i svete vodiću. Rj. 167a. *Svrtiti kome drvena masla*. (Izbiti ga podobro kakijem drvetom). Posl. 281. *vidi maslo 4.*

maslačak, *maslačka*, *m. der Löwenzahn, leontodon taraxacum (taraxacum officinale, Rj.³), biljka.* — 2) (*taraxacum Juss.* Rj.³) *cf.* popino gumno, od groznice trava. Rj. od osn. koja je u *maslo*. Osn. 280.

maslen, *adj. schmelzig, fett, pinguis, pinguedine imbutus, n. p. ruke*. Rj. *što je masno od masla, namazano maslom (1).*

masleni, *adj. n. p. lonac. Schmalz-, butyri*. Rj. *što pripada maslu, što je za maslo.*

maslenjača, *f.* neka vrsta jela od tijesta sa maslom. J. Bogdanović. — *za nast. isp. ajgirača.*

maslenjāk, *maslenjāka*, *m. t. j. lonac ili čup, der Schmalztopf, olla butyro serranda*. Rj. *masleni lonac ili čup.*

maslić, *m.* (u Hrv.) četvrt vrča. Rj. *mjera za cino, vidi meselj, mjerica, satjik.* — *maslić* (od tugje riječi). Osn. 233. od Njem. *Mass (Mass¹)*.

maslina, *f. (gen. pl. maslinā) der Oelbaum, olea (europaea L. Rj.³) cf. uljika*: Sve porasle smokve i *masline*. Rj. — Dvine su ti na *maslini* grane. Here. 226. Kao kad se otrese *maslina*, pa dvije tri ostann u vrbn i četiri pet na rodnijem granama. Is. 17, 6. Ti ćeš *cijediti masline*, ali se ne ćeš namazati uljem. Mih. 6, 15. — *iz primjera se vidi, da maslina znači drvo i rod, isp. maslinka.*

masliničica, *f. dem.* od *maslina* (*upravo od maslinica, koja ne dolazi*): Pripravite mi sve badnjake svilom kičene, a odaje i pendžere lovoričicom, a ikone i stolove *masliničicom*. Here. 339.

maslinik, *m. mjesto gdje raste masline, riječi s takvim nast. kod aptik.* — Kad te uvede Gospod Bog tvoj . . . u vinograde i u *maslinike*, kojih nijesi sadio . . . čuvaj se da ne zaboraviš Gospoda. Mojs. V. 6, 11.

maslinka, *f. die Olive, olea, oliva*. Rj. *vidi zeitintane, rod od masline; ali i sama riječ maslina znači drvo i rod, vidi maslina.*

maslinov, *adj. što pripada maslini, za nast. vidi aptov; za značenje maslinski.* — Tri gjevice gorom idu, uz goricu *maslinovu*. Here. 321. Gle, u kljunu joj (golubici) *list maslinov*. Mojs. I. 8, 11. Neka ti donesu ulja *maslinova* čista cijegjena. III. 24, 2. Načini dva heruvima od drveta *maslinova*. Car. I. 6, 23.

maslinski, *adj. što pripada maslinama, vidi maslinov, za nast. isp. jablanski i jablanov, vinski i vinov.* — Kad se približi k Jerusalimu, *kod gore Maslinske*, posla dvojicu od učenika svojijeh. Mark. 11, 1. Noge će njegove stati u taj dan na *gori Maslinskoj*. Zah. 14, 4.

maslo, *n.* — 1) *das Schmalz, butyrum liquidum*: Ne bi ni psi s *maslom* izjeli (Posl. 193). Rj. *Mästi maslo* u stapu. die Butter scheiden, facere butyrum. Rj. 354a. Jedne žene stoku muzu . . . *jedne maslo tope.*

Npr. 80. Tašta zetu *maslo vari*, dokle mu zlo u kuću uvali. 312. *iz primjera se vidi, da je maslo i netopljeno, t. j. ono što je u Nijemaca die Butter.* — 2) *vidi cievvara*. Rj. *jelo nekukvo ponajviše za goste*: Pustilo *maslo* (t. j. *cievara*) mast. Rj. 622a. — 3) sve je to njegovo *maslo, Veranlassung, ille autor est*: i tu ima njegova *masla* (*ovaj poslovice dodaje Fuk*: On je uzrok što se to dogodilo. Posl. 106); ni to nije bez njegova *masla*. Rj. u *prencenom smislu*. Srbi skoče na Redžepa, i stanu vikati, da je to sve njegovo *maslo*. Danica 5, 28. Je l' da je to Hranisavljevo *maslo*? Straž. 1886, 1226. — 4) *ulje, zeitin.* — Zna Bog čije *maslo* u kandilu gori. (Ova poslovice pokazuje da su Srbi negda i *zeitin* zvali *maslo*. U primorju i u Crnoj Gori i u Hercegovini govori se — u ovoj poslovice — *ulje mjesto maslo*). Posl. 93. *Srještaju ja njemu maslo!* (Dosadiću mu, ubiću ga). 282. Šesta tajna, *sveštanje maslu*, na kojoj sveštenici pomazuju bolesnika *osvećenim uljem*. DP. 226. Za tije se poju tropari i prekrasni kanon o *maslu* (t. j. *ulju*). 228. *vidi masla.* — *korijenu kojega je mazati*. Korijeni 169.

masnica, *f.* — 1) *eine Strieme, blauer Fleck, vibex*. Rj. *od udarca na tijelu, vidi modrica, isp. požiljak 1.* — Ubiću čovjeka za ranu svoju i mladića za *masnicu* svoju. Mojs. I. 4, 23. — 2) (u Lici) nekaka pita sa svinjskom masti, *Art Kuchen, placentae genus*. Rj. — *osn. u mastan (isp. masnica 2).*

1. **masnoguz**, *m. der Gourmand, liguritor, homo delicatus*. Rj. *masno-guz, u koga je mastan guz, ko rado jede samo dobru (masna) jela, isp. 2 masnoguz, nabiguzica.* — *riječi tako sl.ž. kod bjeloguz.*

2. **masnoguz**, *adj. leckerhaft, delicatus*. Rj. *u kojega je mastan guz, koji rado jede samo dobra (masna) jela, isp. 1. masnoguz.*

masonica, *f.* (u Pastr.) pogača izlomljena i posuta medom, što se daje svatovima kad dovedu djevojku; po tom pustosvati idu svaki svojoj kući. Rj. — *masonica* (o stoji mjesto *ao, масонница*). Osn. 331.

1. **mäst**, *f. (loc. másti)*. Rj. *augm. maščina, mašćurina.* — 1) *das Schmalz, geschmolzenes Fett, pinguedo liquata*. Rj. *stopljeno salo.* — Drožda, droždina, od *masti* i od drugog koječega ono što ostane na dnu kao gad. Rj. 141a. Kazu da zvjerinac progje kad se namaže *mašću* od kurjuka (zvjeraca). Rj. 204b. *Masnica*. 2) nekaka pita sa svinjskom masti. Rj. 346b. Pritop, prijetop, *svinjska mast*. Rj. 600a. *Salo*, 3) *svinjska mast*. Rj. 663a. — 2) *die Salbe, unguentum, uleps*. Rj. *ono čim se ko ili što maže, vidi pomast, mazanje 2, isp. pomaz.* — Vještica kad boće da poleti od kuće, *namaže se nekakom masti* ispod pazuha. Rj. 66b. Kenjača, 1) *mast* što se uhvati na glavčini ili na osovini. Rj. 268a. *Ckvara, mast* kojom žene mažu kosu. Rj. 813b. *Ljeskova je mast* čudotvorna. (Bojem se učini mnogo koješta). Posl. 172. *Masti očinjom* pomazi oči svoje da vidiš. Otkriv. 3, 18. Uzimaće i kćeri vaše da mu grade *mirisne masti*. Sam. I. 8, 13. *Gotorljadu mast* od tjeih mirisa. Dnev. I. 9, 30. Metnaše ga na postelju koju bješe napunio mirisavijeh stvari i *masti zgotorljenijeh rještinom* apotekarskom, i spališe mu ih vrlo mnogo. II. 16, 14. — 3) *die Farbe, color*, *cf. boja*: čovjek *erne masti*, t. j. *ernomanjast*. Rj. — Jngović je bio vrlo lijep čovjek . . . *masti* je bio *smejje*. Sovj. 88.

2. **mäst**, *m. der Most, mustum, cf. mastika*. Rj. *novoro vino, vidi i mast, šira.* — Kurvarstvo i vino i *mäst* oduzima sree. Os. 4, 11. Ti ćeš *cijediti masline*, ali se ne ćeš namazati uljem, i *mäst*, ali ne ćeš piti vina. Mih. 6, 15. — Misli se da je od Lat. *mustum* (novo vino); po nekim se krajevima govori i *müst*, jamačno po Njemačkom *Most*). Osn. 207.

māstan, *māsna, adj. fett, pinguis*. Rj. *vidi masan.* — Volim *mastan* kapati nego gladan plakati. Posl.

38. Nek se zna čija je *kuća masna*. 201. Što je *mas-nije* to je časnije. 356. *isp.* prijetran.

māstika, *f.* (u Boci) *Mōst. mustum. cf.* māst. Rj. *novο vino. vidi* i *mast*, šira. — *riječī s tukrim mast. kod aptika.*

māstīlac, *māstioea, m.* (u Dubr.) *der Färber, tinctor, cf.* bojadžija. Rj. *koji masti (boji):* 1 omastiť sve ogjelo moje. Omastiť ovdje znači obojiti (ernom bojom); tako se u Dubrovniku i bojadžije zovu *māstioei*; a od tuda je i u nas *mastilo*. Npj. 4, 381 (Vuk). — *riječī s tukrim mast. kod čuvalac.*

māstilo, *n.* — 1) (u vojv.) *die Tinte, atramentum*. Rj. *isp.* *ernilo, murečep* 1, *tinta*. — Nijesmo mogli naći ni pera ni artije ni *mastila*. Danica 3, 240. Niti su imali knjiga, niti *mastila*. Pripr. 78. Mnogo bih vam imao *pisati*, ali ne htjedoh baritijom i *mastilom*. Jov. II. 12. U njemu (rukopisu) su pisane (riječī) *errenijem mastilom*. Star. pis. Hrv. 4, VI. — 2) *vin se masti n. p. haljina; die Färbe*. — Dala sam haljinac u *mastilo*, i kričala sam *mastilji*, da mi samo lijepo i uredno sve omasti i izmasti. J. Bogdanović. ARj. IV. 231b. — *riječī s tukrim mast. kod bučkalο.*

māstīlja, *f.* *koja masti (boji)*. — Dala sam haljinac u *mastilo*, i kričala sam *mastilji*, da mi samo lijepo i uredno sve omasti i izmasti. J. Bogdanović. ARj. IV. 231b. *riječī s tukrim mast. kod bjelilja.*

māstionica, *f.* *Stulli: mastilnica, infectoris officina*. *Stulli, zgrada u kojoj se masti, bojadise*. — *zu mast. isp.* *djeljanica*.

māstīti, *māstim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *iz-mastiti, o-, za-, v. impf. slož.* *zamašćivati*. — 1) *mit Fett beschmutzen, pinquedine imbuen*. Rj. *mašću* (1) *mazati, začinjati*. — Kupusa mu riječi ne *maste*. DPosl. 52. — 2) (u Dubr.) *färben, tingo, cf.* *bojiti* Rj. *vidi* i *bojadisati*.

māsulj, *masulja, m.* (u Srijemu) *vidi* *trkulj*. Rj. *vidi* i *kljuk. izgriječeno grožđe sa širom zajedno*. — *masulj* (turski *masur*). Osn. 132.

1. **māša**,* *f.* *vidi* *vatralj*. Rj. 55b. *vidi* i *ožeg* 1, *posipka, kuhinjska lopata (za prenošenje vatre)*.

2. **māša**, *f.* (*pl. gen. māšā*) — 1) *das Fehlen im Bananje. Spiel, error in ludo bananje*. Rj. *djelo kojim tko umaši u igri bananju. vidi* *māška. isp.* *mašiti* (i se) 3. — Drugi put ima car (u bananju) tri *maše* (t. j. pogagja u trljnj štap dok triput ne *umaši*). Rj. 14b. — 2) (po zap. kraj.) *vidi* *misa* 1. Rj. — *Mašiti, 2) služiti mašu*. Rj. 350a.

Māša, *m.* (ist.) *vidi* *Mašo*. Rj. *roc.* *Māšo. hyp.* *od Marko*. — *takva hyp. kod Diša*.

māšak, *māška, m.* (u Srijemu) — 1) *vidi* *paperje*. Rj. *vidi* i *pabuljice. sitno ono perje kao bez badrljica što se nečחנו meće n. p. u jastuk*. — 2) *n. p. na šljivama, na grožđju, das Stäubchen, pulvisculus, cf.* *pepeljak*. Rj. *onaj prašak n. p. na šljivama i na grožđju*.

mašala*, *f.* *die Fackel, far*. Rj. *isp.* *palja, zublja*. — *Panos, od slame i od smole učiujeno kao mašala, te se noću zapali*. Rj. 487a. *Hoćemo se pomiriti, al se ne ćemo više mašalama pratiti*. Posl. 342.

Māšan, *m.* ime *muško, hyp.* *od Marko*. — *Mašo. Maško u Mašan od Marko*. Rj. 386a. *Drugu šilje Petrović-Mašanu*. Npj. 5, 270. *takva hyp. kod Cvijan*.

māšanje, *n.* *das Greifen in etwas, immisso manus*. Rj. *verb.* *od mašati se. radnja kojom se tko maša čega*.

mašati se, *māšām se, v. r. impf.* Rj. *v. pf.* *mašiti se; — čega, za što, greifen, immitto manum, attingo*: *On s' ne maša za 'nu čašu vina, već se maša ruke i njedara*. Rj. i *mašati se u što*. — *Maša joj se Relja preko bojna sedla u svilenā nedra*. Npj. 1, 110. *Nisu bili naumili, mašati se drugih spadžiljaka*. Danica 5, 46. *Zar mu je malo što bunca i luduje u drugim stvarma, nego se još maša i u običaje narodne?* Nov. Srb. 1817, 477. *Rukama svojima maša*

se preslice, i prstima svojima drži vreteno. Prič. 31, 19.

māšče, *māščeta, n.* (po jugozap. kraj.) *mala mazga, ein junges Maulthier, pullus muli*: *Lukavo kao mašče*, (jer kažu da mazga mučke bije nogom), *cf.* *maždže*. Rj. *māde od maške (mazge)*.

māščina, *maščarina, f.* *augm. od māst*. Rj. — *takva augm. kod bardačina i baburina*.

māščenje, *n.* Rj. *verb.* *od maštati*. — 1) *radnja kojom tko masti što, n. p. kupus (das Beschmieren mit Fett, unctio. Rj.)*. — 2) *radnja kojom tko masti, boji što (das Färben, tinctio. cf.* *bojenje*. Rj.).

maše,* *māša, f. pl. die Feuerzunge, forecps*. Rj. *klještu kojima se vadi ratra, dem. mašice*.

māščenje, *n.* (u kršćana) *das Messe-lesen, missae celebratio*. Rj. *verb.* *od mašiti. radnja kojom tko maši, služi mašu*.

mašice, *f. pl. dem.* *od maše*. Rj. *klješćice kojima se vadi ratra*. — *Naćini sve posugje za oltar, lonce i lopatice i kotliće i mašice*. Mojs. II. 38, 3.

māšina, *f.* (u Baranji). — 1) *vidi* *mahovina*. Rj. *biljka*. — 2) (po varošima) *vidi* *kuadrā*. Rj. *ono od pregje što se uvraći u nitima kao pamuk*.

1. **māšiti**, *māšim, v. impf.* (u Hrv.) *služiti mašu, eine Messe lesen, missam celebrare*. Rj.

2. **māšiti**, *šim, v. pf. Rj. v. pf. slož.* *dd-mašiti, po-, pre-, pro-, u-; domāšiti, nadmašiti, v. impf. slož.* *domašati, premašati, promašati*. — 1) (u Crn.) *werfen, projicio, cf.* *baciti*. Rj. *vidi* i *metnuti* 8, *turiti* 1, *vraći*.

— 2) *su se, refleks. greifen, manum immitto, attingo, cf.* *dohvatiti se*. Rj. *vidi* *hvatiti se, v. impf.* *mašati se*. — *Poći* (ili *pristupiti*) *kome k ruci, t. j. mašiti se da poljubi ruku*. Rj. 656b. *Udari zmaja u glavu, a zmaj iza sna maši se rukom na ono mjesto gje ga je on udario*. Npr. 8. *Pošto baba to ču, sažali joj se pak se maši u njedra i izvadi jedan bokunici kruha*. 93. *Kad hoćeš od Turčinu da progovoriš, maši se za kupa* (da ti nije za njom ili pod njom). Posl. 122. *Da se mašim ramena Krista Boga raujena*. Npj. 1, 137. *On se maši džepu svilenome, te izvadi dva dukata žuta*. 4, 224. *Kad s' mašise brda Runjanskoga, od Turaka niko ih ne vigne*. 4, 255. *Tu bijaše banović Sekule, pa se maši vrancu na ramenu*. Herc. 15. (*vidi* *baciti se* 2, *tisnuti se, turiti se* 3). *Mašivši se rukom izvadi nož*. Mat. 26, 51. *Svi koji se maše za nož, od noža će izginiti*. 26, 52. — 3 a) *isp.* *promašiti, mašiti. vidi* *minuti* 4, i *syn. ondje*. — *Da Bog dade i sreća Božija, ne mašio Aljijine čorde!* Ahmet Čaušević 8. Rp. — b) *sa se, refleks. fehl-schiessen, Fehlschuss machen*: *Kada ko u što zgagja pa ne pogodi reku: »mašio si se*. J. Bogdanović.

1. **māška**, *f.* — 1) *vidi* *mahaljka*. Rj. *vidi* i *māljska*. — 2) (u Šumadiji) *palica kojom se odbija kliš ili popik ili lopta, cf.* *palica* 4. Rj. *vidi* i *lakat* 3. *cf.* *čeralica*. — *māška* (osn. u *mab, ictus*). Osn. 299.

2. **māška**, *f.* *kad se igra lopte pa se ne pogodi*. Rj. *kad se udarajući što palicom umaši. isp.* *māša* 1. **māškare**, *f. pl.* (u C. G.) *uz bijelu nedjelju djeca se nagare i objese o sebi zvona i svakojako drukčije nagrde se, pa idu po selu od kuće do kuće, te ištu sira, masla, jaja i t. d. . .* Rj. *vidi* *buše, bušari*. — U Dubrovniku za vremena republike išlo je uz meso-gegje *osim različenih maškara* troje *čeljadi*, kojijeh su imena bila: *čoroje, vila i turica*. Pis. 32. — *Tal. māschera. isp.* *maska* (obrazina), *maskara*.

Māško, *m.* ime *muško*. Rj. *hyp.* *od Marko* — *Mašo, Maško i Mašan od Marko*. Rj. 386a. — *takva hyp.* *Miško, Neško, Raško, Vlaško*.

māšlja, *f.* (u vojv.) *die Masche, macula, nodus, cf.* *šeput, zamka*. Rj. — *od Njem. Masche*.

mašlja, u *zagoneci*. Rj.

māšljika, *f.* (*der Spindelbaum*. Rj.³), *cronymus europaeus Linn.* Rj. *biljka, cf.* *popova muda*. — *riječī s tukrim mast. kod aptika*.

mašljikovina. *f.* das Holz von evonymus europaeus Linn. Rj. *mašlikovo drvo.* vidi kurikovina, kurkovina. — Taj je monak vrlo ogolio . . . megjer jeste doruši kobilu, na njoj sedlo od orahovine, kušknji joj od mašljikovine. HNpj. 3, 102.

mašuo. *vtr.*: Kad Bakonji sišli na poljane, otalen je mašuo pogledati. HNpj. 1, 611.

Mašo. *m.* (juž.) *hyp.* od Marko. Rj. *gon.* Maša. *vo.* Mašo. vidi Maša. — Na torinu Mašo Lakčevića. Npj. 1, 121. *od imena prezime:* A do Nika Mašoriću. Ho. Npj. 5, 411. *takva hyp.* kod Dišo.

maštanije. *m.* (u C. G.) vidi sijeri: gjavolja maštanija! Rj. *iz crkvenoga jezika.* die Spiegelfechtere, Tuschenspieler, praestigiua, vidi i ojsjena. *isp.* čaratanija. — Gjavolja maštanija i Božja sila. Npr. 92 (natpis pripovijeci, za nast. (mjesto maštanje) *isp.* bogojavljenije.

maštrala.* f. maštrap.* *m.* maštrava.* *f.* ein Glas mit Handhabe, pœcubum ansatum: U ruke mu jedan maštrap zlatni. Rj. *času s drškom.* — Te mi daj jednu maštravu rode da popijem. Npr. 195. Črpa, lijeva vodiču sa zlaćenom maštrafom i bijelom ručicom. Npj. 1, 294. Pa će uzet' od zlata maštrafe. Here. 8. Svila sam ti zelen v'jenac ruže rumene, stavila sam u maštrafi, da ne ivene. 267.

mašuta. *f.* u Crnoj Gori i onuda po primorju zovu tako svako žensko dijete do 5—6 godina (mjesto mašuta govori se i makiinja i mälä), Benennung eines Mädchens von 5—6 Jahren, puella. Rj.

Máta. *m.* (ist.) vidi Mato. Rj. *voc.* Máto. *hyp.* od Matej i Matija.

matara.* f. Art čutura (Weingefüss), vasis vinarii genus: Dodaje mu času i mataru. Rj. *matara.* *f.* vidi buklija. Stulli. *čutura ploska* (ponajviše ona što nose prose). — Pa zavrže krgu i mataru. Rj. 300b.

Mátěj. Matěja, *m.* ime muško, Matthæus. — Sveto jevangjelje po Mateju. Mat. 1, 1 (natpis). Gdje stajahu Petar i Jakov . . . Vartolomije i Matej. Djel. Ap. 1, 13. vidi Matije. *hyp.* Mata, Mato, Matko.

matematika. *f.* mathematica. — Pogje u Irmu k Ruskim pevcima, koje je učio matematičci. Opit. IV.

mätër. *f.* mjesto mäti, koje vidi. Po nekijem se krajevina govori i u prvom padežu jednine kčér i mätër. Obl. 25. — Moš Boga gje se moja mater nije doma namjerila. Npr. 91.

mäterenje. *n.* die Begrüssung als Mutter, salutatione pro matre. Rj. *verb.* od materiti. radnja kojom tko materi ženu koju.

materešina. *f.* augm. od mati. Rj. vidi i majčina, majčatina, majčurina. — Ne bih ja ni došla ovamo, da me nije moja materešina oterala. Npr. 141. *takva augm.* kod čerešina.

matérica. *f.* die Mutter, Bärmutter, Mutterleib, matrix, *cf.* matica, maternica. — Ayraam ne oslabivši vjerom ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo . . . ni na mrtvoč Sarine materice. Rim. 4, 19.

matërice. *f.* pl. praznik koji svagda pada u drugu nedjelju pred Božić (a u prvu pred oca). Materice su kao žensko krsno ime; za to je običaj uoči materica (ili na materice u jutru) vezati sve žene, koje su se majke nazvale . . . i moraju se otkupljivati: orasima . . . Rj. *isp.* oci.

matërici. *m.* sin materin, t. j. koji se vrgao na mater a nije na oca, pa nije junak: A ovo mi Mehmed beza sina: strašiv mi se d'jete prigodio . . . Nije pravo d'jete očeviću, moj je Meho d'jete materiču. HNpj. 4, 556.

matërija. *f.* materia, die Materie: Mi mislimo, da se o svakoj materiji može pisati dobro i lijepo. Pis. 69. *Kao stvar.*

matërijäl. materijala, *m.* materialc, das Material. — Istina, da materijal za to daje priroda, kamenje za kuću, drvo i gvožđe za pokućstvo . . . Tako daleko

ne ide vlast ljudska, da bi mogla i same materijale stvarati. Prip. 132. *Kao gragja, za akc. isp.* kordijäl.

matërijälun. materijalna, *adj.* što pripada materijalu: *matëriell. materialis:* U boljih okolnostih nego što su one, i materijalne i moralne, u kojih se nalazi naš narod. Rad 9, 197.

matërin. *adj.* der Mutter, matris. Rj. *što pripada materi.* vidi majčim, majkin. — Oj gjevojko, zlato materino. Rj. 211a. Odojče, malo prase koje . . . još ne zna ni za kaku hranu osin materina mljeka. Rj. 446b. Tetak, očine ili materine sestre muž. Tetka, očina ili materina sestra. Rj. 737b. Ujak, materin brat. Rj. 775a. Ujna, materina brata žena. Rj. 776a. Očim i materin. (Odgovori onaj koga zapitaju čij je, a on ne će da kaže). Posl. 244.

matëriuski. *adj.* maternus. Stulli. *što pripada materama ili materi kojoj god.* vidi maternji. — Razumevati i vršiti veliki i sveti posao materinski. Megj. 268. Ovo dete ima neka materinsku strojstva. Zlos. 240.

matërinstvo. *n.* mütterliches Vermögen, opes maternas. Rj. *matërinje imanje.* *isp.* očinstvo.

matëriti. *rim.* *v.* impf. zu einer sagen: Mutter! subito matrem. Rj. *govoriti ženi kojoj: mati! zvati je materom, uzimati namjesto matere.* *v. pf.* pomateriti. *isp.* pomati, pomajka.

matërnica. *f.* — vidi materica. Rj. vidi i matica 5. — 2) Kao protisli u žena. die Hysterie, hysteria. Rj. *bolest.*

matërničav. *adj.* *n. p.* žena. hysterisch, hystericus. Rj. *koja bohuje od maternice* (2).

matërnji. *adj.* što pripada materi, materama. Mutter-, mütterlich, maternus. vidi materinski. — Da se ne valja čuditi što književnici naši sroga mater-njega jezika ne znadu. Rj. 842b.

mäti. matere, *f.* vidi majka. Rj. *dem.* i *hyp.* vidi kod majka. *augm.* materešina. *suprotno* nemati. *gram.* Po nekijem se krajevina govori i u prvom padežu jednine mätër. Obl. 25. — Dujka, u Srijemu gdjejone zovu mater tako. Rj. 110a. Punica, ženina mati. Rj. 621a. Svekrva. Rj. 669a (mučevlja mati). Ona druga devojka sa srojom materom i očuhom ostane onako. Npr. 141. Žira ti je mati. (Kad ko stigne baš kada hoće da se jede. Mjesto mati govori se i punica). Posl. 81. U svoj domak majko! (kao sjedavši! Sjedli mati, sjedoh ja, gjelorina majko! Sjedli mati medena! . . . (Govori onaj koji ćele zove u košnicu). 188. Progovori Popović Stojane: «Mirno sam ti, mati, putovao». Npj. 2, 515. Ne kuhaj jareta u mljeku matere njegore. Mojs. V. 14, 21.

mätica. *f.* — 1 a) die Bienenkönigin, apum dux, regina. Rj. u pčela. — Bezmatak, košnica u kojoj nema maticu. Rj. 20b. Košnica se obezmatičila, t. j. izgubila maticu. Rj. 427b. — b) animalium foemina, quae speciei propagationi destinatur. Stulli. ženka od životinja odrečena za rasplod. — 2) der Thalweg, medius alveus fluminis: Uzela ga voda na maticu. Rj. u rijeci gdje voda najjače teče: Da se izbavim od nenavidnika i iz duboke vode; da me ne uzme voda na maticu, da me ne proždre pučina. Ps. 69, 15. — 3) (u Pastr.) *n. p.* od maslina, t. j. gdje ili najviše ima, der Fundort-, domicilium, *cf.* majdan 2. Rj. — 4) (u Dubr.) saborna crkva. Domkireh, aedes cathedralis. Rj. vidi i stona crkva. — 5) (u C. G.) vidi materica: Matica je nevigjena bolest, ma je teška, jad je ubio. Rj. — 6) matrix — pisati u maticu. Stulli. knjigu maticu, u koju se zapisuju *n. p.* rogeni, umrli, itd.

Mäticëar. *m.* član Maticë (Srpske ili Hrvatske). — Koji je bio najrevnosniji i najzaslužniji mäticëar. Danica 5, 76. Budući da su Mäticëari najviše prosti ljudi. Pis. 4.

matëcnjak. *m.* — 1) die Zelle der Bienenkönigin, cellula reginae. Rj. *okce u kojem sjedi matica* (1). — 2) melissa officinalis Linn. (sonst auch maca genannt).

Rj. *vidi* ljubica 2, maca 2. *trava* kojom se mažu košnice, kad se roj stresa. — riječi s takvim nast. kod krtičnjak.

Mătija, *m.* *Mathias und Matthaens*. Rj. *prosti* uarod ne razlikuje imenu Matija (*Mathias*) i Matej (*Matthaens*), *vidi* Matijaš, *dem.* Matijca, za obadva imena *hyp.* Mata, Mato, Matko. — On govori nejaku *Matiji*: *Zahod' konja, nejak *Matjo*. Npj. 3, 388.

Mătijaš, *m.* ime muško (*od* Matija). Rj. *vidi* Matija (*Mathias*). — Kralj mađžarski *Matijaš*. DRj. 1, 305. *imena s takvim nast. kod* Andrijaš.

Mătijca, *m.* *dem.* *od* Matija. Rj.

Mătije, *m.* *vidi* Matej. — *Mătije* Nenadović. Miloš 37. *isp.* za *nast.* Dositije i Dositaj.

Mătko, *m.* *hyp.* *od* Matej i Matija *vidi* Mata, Mato. — Jedan Bog, jedan Rim, jedan *Matko* Babulin. DPosl. 37. *Matko*. Rad 26, 54. *imena s takvim nast. kod* Boško.

Mătó, *m.* (juž.) *hyp.* *od* Matija. Rj. i *od* Matej (*Matije*). *gen.* Mătá, *roc.* Mătó. — Lazo laže, a *Mătó* maže. (Jedan laže a drugi polaguje). Posl. 165. A puštiše *od* Horvata *Mătó*, *ode* *Mătó* dvoru bijelome. Npj. 3, 345. Kad dogjoše *od* Horvata *Mătó*. 3, 347.

Mătókit, *m.* planina u Hercegovini blizu mora i Ljubuškoga. Rj.

mătór, *adj.* *ult.* *senex* (*besonders von den Thiern*), *cf.* *star.* Rj. *govori se osobito za životinj.* Značenje (korijenu) prelazi u *mjeriti*: *mătór* (koji je došao *od* neke mjere). Korijeni 152. *vidi* i *drevan*. — Nijesi ti dijete, nego kodžamiti čovjek (*mătór* čovjek). Rj. 295b. Marko namolovan kako jednom rukom *mătóroga* volu drži za rep preko ramena. Rj. 346a. Među njima bijaše jedan *mătóri pas* koji samo još dva zuba imadijaše u glavi. Npr. 13. Nagje jednu *sedu mătóru* *derojčuru* pod jednim grmom gde spava. 73. *Mătóra* *drva* ne dadu se presagivati. 175. *Mătóra* *lišca* čuva se gvozdja. 175. *Mătór* *kurjak* pasja maskara. 175. *Mătór* se *koj* ne uči igrati. 176.

mătórac, *mătórea*, *m.* *der alte* (*von Thiern*), *senex*; *auch* *rom* *Weinberge würde man es gebrauchen*. Rj. *mătóri* *n. p.* *pas* ili *druga kaka životinja muškoga roda*; *a može se kazati i za mătór vinograd* *isp.* *stárac* (= *star vinograd*). *isp.* *mătorka*.

mătóruenje, *n.* *das Altern, senescentia* (?). Rj. *verb.* *od* *mătóriti*. *stanje koje biva, kad što mătóri. vidi* *starenje*.

mătórina, *f.* (*österr. die Aelte*) *das Alter, senectus*, *cf.* *starina*. Rj. *mătóra* *dob*.

mătóriti, *rim.* *v. impf.* *alt werden, altern, senesco*. Rj. *postajati mătór, starjeti. v. pf.* *slož.* *omătóriti, zamătóriti*.

mătórka, *f.* *die Alte, z. B. beim Geflügel, senex, cf.* *mătórac*. Rj. *mătóra*, *n. p.* *kokoš ili druga kaka životinja*. — Četvrták, četvrti roj *od* *mătórke*. DARj. II. 16a. Pčela se danas izlegla, a sutra zna raditi kao i *mătórka pčela*. F. Gjorgjević. ARj. IV. 218a.

mătórnják, *m.* *stara voda, od* *koje se odvode jaz. Hauptfluss von welchem Wasser abgeleitet wird*. Rj. — Podjaže, mjesto između jaza i *mătórnjaka*. Rj. 521a.

mătuzica, *f.* (u C. G.) *uzica* kojom je privezan šibak (cijep) za stojalo (stojak). Rj. — Stojak, motka za koju je *mătuzicom* privezan cijep. Rj. 716b.

măñ, *glas* *mačji*: A da bih još živa bila, ja bi macu podranila: O ti maco, *mau mau!* Here. 287. *vidi* *mank*.

măñk, *m.* *das Miau, vox felis*. Rj. *glas* *mačji. vidi* *mau*.

măñkánje, *n.* *das Miauen, mutitio felis*. Rj. *verb.* *od* *măukati*. *radnja* kojom *maučé* *mačka. isp.* *măukava*.

măukati, *măučēm*, *v. impf.* *miauen, mutio*. Rj. *glas* *mau* *ispuštati iz sebe. maučé* *mačka. v. pf.* *măuknuti*. Ona *maučé* koja *dohvatiti* ne može. (Kad se ko ruga mudrijemu *od* sebe za to što i on nije

onako mudar). Posl. 239. — *vidi* *jaukati, krnjaukati, krmăukati*.

măukav, *adj.* *gemens* (*de felibus*), *fig. precibus reuus*. Stulli. *n. p.* *mačka* *măukava*, *koja mnogo maučé. u* *precesenom smislu, što mnogo mljaka, mljakanjem* *dosaguje*.

măukava, *f.* (u Grlblju): U proljeće *dogje* *măukava* i u cara. Rj. *isp.* *măukanje*. — *riječi s takvim nast. kod* država.

măukavac, *măukăvca*, *m.* Stulli. *isp.* *măukav, n. p.* *mačuk ili* *čovjek*.

măukavica, *f.* Stulli. *isp.* *măukava, n. p.* *mačka ili* *žena*.

măuknuti, *măuknem, v. pf.* *ein Miau machen, mutio*. Rj. *ispusti* *iz sebe* *glas* *mau. v. impf.* *măukati*.

maun . . . *vidi* *mahun* . . . Rj.

măvăč, *măvăča*, *m.* *vidi* *măhiač*. Rj. *vidi* i *lepeze, măhalica*.

măven, *măvëna* (*măvenî*), *adj.* *vidi* (*modar. Rj.*³) *plav. Rj. vidi* i *măvi*. — Dao bih mu *măvenu* *dolamu* i pol čohé *od* tri stotin' pulja. Npj. 4, 323.

măvez,* *m.* (u Srijemu) *plavi pamuk, blaues baumwollenes Garn, fila xilina*. Rj. *isp.* *măven, măvi. vidi* *tiftik*.

măvi,* *adj. indecl. vidi* (*modar. Rj.*⁵) *măven. Rj. plar. vidi* i *măveniš*. — *Măci-pîrûz*: Jedna gora *od* *bili-biljura*, a druga je *od* *măvi-pîrûza*. Rj. 340a.

măvi-pîrûz*: Jedna gora *od* *bili-biljura*, a druga je *od* *măvi-pîrûza*. Rj. *măvi* *drugi kamen, safir ili halcedon?*

măviš,* *m.* (u vojv.) *eine Art Mehlspeise, cibi farinae genus österr. Schmeeballen, Krupfenteig in Schmalz gebucken*. Rj. *jelo* *nekako* *od* *brašna. vidi* *măviš. isp.* *pendžević*.

măvisuják, *m.* *vidi* *kovrtač. Rj. onaj* *kolutič* *što se njime listovi* *od* *tijesta* *sijeku, n. p.* *kad se gotore* *măviši. vidi* i *devermăviš*.

măvluta,* *f.* *Art türkischen Mantels, pallii turcici genus. Rj. nekakvu* *Tursku kahamea. vidi* *măvluta*. — Ide *Turčin* sa zelene *londže*, *prigrnuo* *zelenu* *măvlutu*. Npj. 3, 108.

Măvren, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u* *Măvro*. *Osn.* 143. *imena s takvim nast. kod* Ljuben.

Măvro, *m.* ime muško, *Măvros*. — *Măvro*. Rad 26, 55. *gen.* *Măvra, roc.* *Măvro. uzima se i* *kao hyp. od* *Măvritius*.

măz, *m.* — 1) *litura*. Stulli. *ono* *čim se što maže, kao* *lijep; die* *Schmiere, der* *Schmierlehm, u* *Hrčatskoj, n. p.* *kad* *grade* *peč, upotrebljavaju* *maz* (*ponajviše* *od* *ilovače*). — 2) *vidi* *kolomaz*. — *Măz, die* *Wagenschmiere, J. Bogdanović*.

măza, *f.* Rj. *isp.* *măziti*. — 1) *das* *Haatscheln, indulgentia*: *Od* *maze* *je* *prsi* *razdrljila*. Rj. *isp.* *măženje* 2. — 2) *das* *Muttersöhnehen, ein* *verhatscheltés* *Kind, deliciae matris, puer* (*quella*) *corruptus nimis indulgentia*: *maza* *materina. cf.* *peka*. Rj. *măzno, razmăženo* *dijete*.

măzălac, *măzăoaca*, *m.* Stulli. *koji* *muže*. — *riječi s takvim nast. kod* *čuvalac*.

măzălica, *f.* — 1) *die* *Oelbüchse, pyxis olei*. Rj. *vidi* *uljarica, zeitunica*. — *Măzălicu* *nose* *ljudi* *koji* *imaju* *oružje* . . . u *njoj* *je* *masna* *krpa* *kojom* *se* *maže* *oružje* *da* *ne* *bi* *zargjalo*. Rj. — 2) *ono* *čim* *pop* *mironoše*. Rj. (*mironoše?*) *isp.* *mirosanje*. — 3) *od* *drveta* *čim* *zidari* *zid* *mažu*. Rj. — 4) *Schmeichler, adulator*: *ala* *je* *măzălica, cf.* *udvorica*. Rj. *ko* *maže* *oko* *koga, laska* *mu. vidi* i *pridvorica, ulăzica, ulizica*. — 5) (u C. G.) *das* *Schmeichelreden, blunditia*. Rj. *măzănje* *oko* *koga, laskanje; laska, lile* *mile*.

măzalo, *m.* *ein schlechter Maler* (*eigentlich der Anstreicher*), *pictor imperitus*. Rj. *rgjav* *slikar* (*upravo* *koji* *muže* 1). — *Kao* *n. p.* *što* *se* *kaže* *za* *rgjavoga* *molera* *da* *je* *măzalo*. *Oldg.* *na* *nt.* 31. *riječi s takvim nast. kod* *bajalo*.

mázan, mázna. *adj. n. p. dijete, verhätschelt, indulgentia corruptus.* Rj. razmažen.

mázanje. *n. Rj. verb. od mazati (i se).* — 1) das Salben, Schmiereu, unctio. Rj. radnja kojom tko maže što li kojom se tko maže. — 2) die Salbe, unguentum: Grabenom se očesljala a mázanjem namažala. Rj. *vidi* mast 2, pomast, *isp.* pomaz. — 3) das Schmeicheln, adulatio. Rj. *vidi* laskanje, udvoravanje. — 4) radnja kojom tko maže koga (ljeskorom masti). *vidi* bijenje.

mázati, mázem. *v. impf. Rj. v. pf. máznuti; v. pf. slož. iz-mazati, na-, o-, po-, pod-, pre-, raz-, s-, u-, za-, v. impf. slož. o-mazivati, po-, pod-, pre-, raz-, za-.* — 1 a) schmiereu, salben, ungo. Rj. Počne snasi sree mazati njome (travom). Npr. 113. — b) sa se, *refleks.*: Turčin pomisli da se ono (svinjarče) maže svojom nečistu. 258. — 2) oko čega, *streicheln, schmeicheln, demulceo verbis.* Rj. laskati, udvoravati se. — Lazo laže, a Mato maže. (jedan laže a drugi polaguje). Posl. 165. — 3) (ljeskovom masti) stark schlagen, fuste dolo. Rj. *biti (bijem).* — Mažu ga ljeskovom masti (diju ga). Posl. 173.

mázga, *f. die Mauleseln, das Maulthier, mulus, mula, cf. maska:* No tovari mazge i sejsane. Rj. *gen. pl. mazgi. muško mazgov. mláde maždže, mašče.* — Rmija . . . gdjekeji vade one žlijezde mladijem mázgama. Rj. 651a. Onoj dvojici dade dvije mazge novaca. Npr. 194. Kažu, brate, sedam mazgi blaga. Npj. 3, 301. Nekoliko natovarenijeh mazgi. Odrb. od ruž. 10.

mázgal,* *m. mázgala,* f. Rj. vidí* mázgalo. — 1) *vidi* puškarica. Rj. *isp.* argat. — 2) mázgale po njivi (prazna mjesta, kud ništa nije poniklo). Rj. — 3) razvaljena mjesta na ogradi ili na šanecu. *Bresche, munimentorum ruinu.* Rj.

mázgáljija, *f. dummes Zeug, magae, ineptiae:* pravi kojekakve mázgáljije. Rj. *vidi* ludorije.

mázgalo,* *n. vidí* mázgal, mázgala; Ali Turci kroz mázgalo gagju. Npj. 5, 221 (gagju *dijalekt. mj. gagju*).

Mázgit, *m. polje u Kosovu izmegju Laba i Sitnice;* tu kažu da je bio čador Muratov: Murat pao na Mázgit na polje, uhvatio i Lab i Sitnicu. Rj.

mázgöv, mázgöva, *m. der Maulesel, mulus* (kaže se i čovjeku), *cf. masak.* Rj. žensko mázga, maska. mláde maždže, mašče. — riječi s takvim nast. kod bucov.

mázjija, *f. — 1) vidí* čelik. Rj. *vidi* i aeal, ljuto gvožđe, nado, ocal. — 2) die Probe des glühenden Eisens und heissen Wassers, experimentum per ignem. U Srbiji su do skora kašto radili mázjiju, t. j. kad na kakvog čovjeka reku da je što ukrao, a on se odgovara da nije, onda uzvare pun kazan (ili veliki kotao) vode, pa u onu vrelu vodn metnu komad vruća usjala gvožđja (ili kamen), a onaj na koga vele da je ukrao, zasuče rukave, pa na objema rukama izvadi ono gvožđe iz vode. Ako on ne bude ukrao ono što na njega govore, ne će se ožeći ni malo, ako li bude ukrao, izgoreće mu ruke. Rj.

máziti, mázim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-maziti, raz-. vidí* bluditi (i se), pečiti (i se). — 1) *n. p. dijete, hätscheln, corrupmo nimia indulgentia.* Rj. kao preće uganjati kome, činiti mu srec po volji i puštati mu neka radi što mu je volja. — Sakuj meni od zlata junaka; maziću ga, k'o rognjena majka. Npj. 1, 356. Ako ko mazi slugu od malena, on će najposlije biti sin. Prič. 29, 21. — 2) *sa se, refleks. sich verhätschelt betragen, nimie sibi indulgere:* nemoj se máziti. Rj. *radati se kao čeljade razmaženo. vidí* i čepiti se.

mázno (mázno), (u C. G.) lijepijem riječima, kao mažni, *schmeichhaft, blund:* Obćava mi mázno na prazno. (Kad ko koga vara lijepim riječima. Posl. 228). Rj. — *isp.* mazati 2.

maznoglavka, *f. — Ništa ti ne radim . . . Ne mogu od svetaca . . . Pa, ete, preračuni sam: ponedeljnik je*

sveti posedeljnik . . . petak Turski svetak; subota maznoglavka. Megj. 317.

máznuti, nēm, *v. pf. Rj. v. impf. mazati. — 1) einmal schmiereu, ungo. Rj. isp. mazati 1. — 2) einen Hieb versetzen mit dem Säbel, Stock, percutio.* Rj. udariti koga sabljom, batinom. *isp. mazati 3.*

mázušćica, *f. depm. od mazuška. Rj.*

mázuška, *f. (u Šumadiji) kaurški lonac, ein österreichischer Topf, olluc genus. Rj. — Madž. mázos (glegjcsian u. p. lonac), a mázos od naše riječi maz (mazati).*

máža, *f. (u vojv.) der Zentner (100 Pfund), pondus centenarium.* Rj. Madž. mázsa. *vidi* centa (sto funti), mjera za težinu.

maždže, maždžeta, *n. (u C. G.) vidí* mašče. Rj. mlada mázga, mláde od mázge. — maždže (osn. u mázga). Osn. 249.

mázēnje, *n. das Verhätscheln, corruptio per nimiam indulgentiam.* Rj. *verb. od 1) maziti, 2) maziti se. — 1) radnja kojom tko mazi koga. — 2) radnja kojom se tko mazi.*

mažurana, *g. govori se u Hrv. primorju. vidí* mačurana, mažurana.

me, (*acc. i gen. od ja) mieh, me. Rj. reči* oblik mene. *vidi* kod ja (pronomen). — Boji me se. Obl. 26 (*gen.*). Vi ćete me vidjeti. Jov. 14, 19 (*accus.*).

mean . . . *vidí* mehan . . . Rj.

mécānje, *n. das Weichschlagen, emollitio.* Rj. *verb. od* mecati, radnja kojom tko meca što.

mécati, mēcām, *v. impf. n. p. jabuku, weichschlagen (klopfen), emolli.* Rj. mecati jabuku, činiti (tucajući) da bude mekana. *v. pf. slož. namecati, umecati.*

mécav, *adj. o kruhu, koji nije dobro umiješen, kao da je mecan te se lijepi. vidí* dvekv. *isp.* ARj. II. 923b.

mécenāt, mecenáta, *m. Maecenas (Maccenatis), čovjek podatljiv spisateljima. — Najveći pomagači i Mecenati knjižestva našega. Danica 3, XXIII (knjižestvo iz Ruskoga. vidí* književnost). Slavenskome mecenatu Rumjancovu. Npj. 2, III.

mécānje, *n. die Blöcken der Lämmer, balatio agnorum.* Rj. *verb. od* mecati, radnja kojom meće *n. p. jaganjci. vidí* kmečanje.

mécati, čm, *v. impf. blocken, balo.* Rj. *n. p. jaganjci meće (za orcamu), i tooci za kravama. vidí* kmečati. *v. pf. méknuti. isp. méka.*

méce, méceta, *n. das Junge vom Bären, pullus ursi:* Bijelo méce niz polje teče, za njim se méce junacko pleće. Rj. mláde od medrjeda. *pl. medići, medvjedići. — méce, osn. u méčka (medvjedica). isp. Osn. 251.*

mécēnje, *n. vidí* gnječenje. Rj.

mécēt,* *m. die Mosehee, templum turcicum:* Oborio méčet i munare. Rj. *vidi* mečit, džamija. Turska crkva.

mécit,* *m. vidí* džamija: Širokijem drumom niz Grahovo a do Umea i méčita starog. Rj. *vidi* i mečet. Turska crkva. — A da méčit gjedovinu traže, tu se hoće ustaviti Turci. Npj. 4, 451.

méciti, mécim, *v. impf. n. p. grožđe, vidí* gnječiti. Rj. *i syn. ondje. v. pf. slož. o-méčiti, pri-, s-. —* Koliko više kleči, svoj rep meči. Posl. 145. *sa se, pass.:* Cvjetanice nezdrele, kad se méce, budu zdrele. DPosl. 12.

1. méčka, *f. die Bärin, ursula, cf. medvjedica.* Rj. — Igra méčka pred činom knćom. Doći će i pred našu. Posl. 95. méčka, od kor. od koga je mécati, mamlati. *isp. Osn. 298.*

2. méčka, *f. (u Boci) vidí* muljalo. Rj. *metko kojom se meči, mađu n. p. grožđe. vidí* i kljukalo, *i syn. ondje.*

méča, *f. das flüssige Futter des Viehes, liquidum quad praebetur pecori.* Meća se mete od brašna ili od mekinja i daje se psima i svinjama. Rj. žitku hranu psima i svinjama. — Nekakv Turčin hranio žimi svinje, pa usuo vruću méču u korito. Rj. 280a.

l'čenicu hrane kukuruzima i mećom. Rj. 498a. Rašćiniti meću, t. j. u meću, koja je gusta kao kačamak, usuti vode. Rj. 645b. meću (kor. koga je i mešti). Osn. 65.

mećaica, *f.* (u C. G.) kao malo muljalo, čim se kaša mete (u nje su rogovu natrag obrnuti), *Art Stange den Brei einzurühren, perlica pulvi immiscendae*. Rj. *ligulae species, qua res liquidae (speciatim cocholata) ad spumandum erentuntur*. Stulli. kao malo muljalo, čim se metu žitke stvari, n. p. čokolada, da bi se pjenile. *Schäumer, Schaumkelle*. vidi mećajica, mećavica.

mećajica, *f.* vidi mećaica. — Rekla je mećajica loncu: znam te i po dnu i po vrhu. DPosl. 106.

mećava, *f. der Schneesturm, imber nivium procellosus*: Jede ko mećavu (sijeno i slamu?). Rj. *kad snijeg mete*. vidi pomet, salaukovina, vijavica, čorava Angjelija. — Ne da oka otvoriti (n. p. mećava). Posl. 198. Išli svatovi pa udarila mećava te nijesu mogli stići na vrijeme. 293. riječi s takim nast. kod država.

mećavica, *f.* (u C. G.) vidi mećaica. Rj. vidi i mećajica. — mećavica (osn. koja je od meća, isp. mećajica). Osn. 321.

1. mēd, mēda, *m.* (loc. mēdu) *der Honig, mel*. Rj. vidi bagrenovac, cjegjenik, lipovac, samotok 1. — *Kljuk*, 2) med s voskom izmiješan zajedno. Rj. 277a. Med na osovini rodi. (Valja košnice često promiješati). Posl. 176. Ni svakome med ni nikom žuč (ne valja biti). 222.

2. mēd, n. p. med nama, vidi megju. Rj. *prijedlog s kojim riječi stoje u četrtom ili šestom padežu*. vidi i megj. — tumućenje vidi kod megju.

medalja, *f. Franc. medaille*. vidi mēdulja, kolajna, kolajna. *ake. sa mēdulja*. — Darova ga Marko gjeeneralu, a on njemu od zlata medlju. Npj. 4, 11. Poklanja im zlaćene medalje. 4, 367.

Medāk, *m.* ime muško. Rj. — (osn. u Medo). Osn. 263. *takva hyp. kod Dnjak*.

mēdan, mēdna, *adj.* vidi meden. Rj. vidi i mēdnī što pripada medu ili je slatko kao med. — Na ti, snaho, žita, da si žitna; na ti, snaho, meda, da si mēdna. Rj. Kiša pade, mēdna rosa u polju. Npj. 1, 153. Veće hoće mēdna usta da ljubi. 1, 351. Slatko je vince, mēdno je vince, al' je mēdna godina, koja ga je rodila. 1, 429.

mēdār, mēdār, *m.* *der Honighändler, mellarius*. Rj. *ko trguje medom*.

mēdārnicā, *f. die Honigstube, officina mellaria*. Rj. *zgrada ili soba gdje se prodaje med*. — riječi s takvim nast. kod ećuljarnica.

medēkānje, *n. das Medet-Rufen, exclamatio medet*. Rj. *verb. od medekati, radnja kojom tko medeće*.

medēkati, mēdēčēm, *v. impf. medet-rufen, exclamatio medet*. Rj. *vikati medet, uzvikivati medet. v. pf. medeknuti*.

medēknuti, mēdēknēm, *v. pf. medet-rufen, exclamatio medet*. Rj. *viknuti medet. v. impf. medekati*.

mēden, *adj. Honig-, mellitus*. Medena usta gvozdena vrata otvaraju (Posl. 176). Rj. vidi medan, mēdnī, što pripada medu, što je od mēda, *slatko kad med*. — Izjede sve u mēden kus. Rj. 317b. Šećerni i mēdeni moj! Rj. 838a. Ona njima da mēdenijeh kolaču. Npr. 176. Sjedi mati mēlena! Smiri domak majko! Smiri mati mēdeni! Evo domak majko! (Govori onaj koji čele zove u košnicu). Posl. 189. Uz to pogača, mēdena rakija i cjevvara. Danica 2, 104. Lijepi glas po svemu svijetu nosio, kako što nosi čela po mēdeni crijetu! Kov. 121.

medēnicā, *f.* kaca za med, *eine Wanne zu Honig, cadus condendo melli*. Rj. vidi mednica 2.

medēnjāca, *f.* (u C. G.) — **1)** *Art Birnen, piri genus*. Rj. *nekaka kruška*. vidi medunica. — **2)** *Art Aepfel, pomi genus*. Rj. *nekaka jabuka*. — kao mēdena kruška ili jabuka.

medēnjāk, mēdenjāka, *m.* Rj. *ponajviše se govori u množini: mēdenjāci, Honigkuchen, placentae mellitae*. Rj. *mēdeni kolači*.

mēdēt,* *Ausruf eines sterbenden Türken, exclamatio Turcae morientis*. A bre medet na kulašu Tale. Rj. *uzvik Turčina kad umire. isp. medēkati*. — Da ga je nekakav hajduk pogodio baš u čelo, i da nije ni medet mogao reći. Danica 3, 173.

mēdēica, *f.* (u Srijemu i Slavoniji) vidi medovina. Rj. *piće od medu*. vidi i muselez, šerbe.

mēdēicinskī, *adj. što pripada medicini*. — Hrvatska terminologija *medicinska*. Rad. 5, 194.

mēdēiči, *m. pl. junge Bären, pulli ursini*: Navrani se medo s mēdēičima. Rj. vidi medvjediči, jedno mēče.

mēdīg, *m.* (po juzagaj. kraj.) *der Arzt, medicus, cf. Ijekar, liječnik*: Hajd' ujače medige da tražiš. Rj. vidi i medik. *Ital. médico*. — *Medizina* hećimštinu plati. Rj. 153b.

Medija, *f. Medina* (?): Kad ustane kuka i motika, biće Turkom po Mediji muka (Posl. 122). Rj.

mēdik, *m.* vidi medig, liječnik: Tn ranjena knjaza nahodiše, i kod njega dvanaest medika, te mu grдне rane utezahu. Npj. 5, 438.

mēditi, *dim, v. impf. mit Honig versüssen, condio melle, mellio, cf. medljati*. Rj. *medom sladiti. v. pf. slož. zamēditi*.

mēdjed, *m.* vidi medvjed, megjed. — Zakrij kruške, medjed ide. *cave rebus tuis*. Stulli (*pazi na sroje!*) mēdv-jed, mēd-jed. Osn. 29. *koji med jede*.

mēdljānje, *n. das Versüssen mit Honig, mellitio*. Rj. *verb. od medljati, radnja kojom tko medlja što*.

mēdljati, ljām, vidi mediti. Rj. *v. impf. medom sladiti. v. pf. slož. zamēdljati*.

mēdljika, *f. der Melhlthau, robigo*. Rj. *isp. omediti se*. — *Sijer* kao mēdljika, što pada u proljeće na lipu, a u jesen na vrijes. Rj. 679b. Bih vas sušom i mēdljikom ipak se ne obratiste k meni, govori Gospod. Amos 4, 9. — *mēdljika* (pred lj osn. u med). Osn. 277. *riječi s takim nast. kod aptika*.

mēdnī, *adj. honigsuss, mellitus*: Kapetane, moja mēdna usta. Rj. *što pripada medu, što je od medu, slatko kao med*. vidi medan, meden.

mēdnica, *f.* — **1)** (u C. G.) *Art Birnen, piri genus*. Rj. *nekaka kruška*. vidi mēdenjāca 1. kao mēdna kruška. — **2)** fućija za med. Rj.³ vidi mēdenica.

Mednjāci, Mednjākā, *m. pl.* potok i brdo u Jadru, izmegju sela Tršća i Klubaca: Od Mednjaku te do Koprivnjaka. Rj.

Mēdo, *m.* ime muško *hyp. isp. medo. prema Lat. Ursus, Ursinus?* — Medak (osn. Medo). Osn. 263. *ođatle prezime Medović*.

mēdo, *m. hyp. od medvjed*. Rj. *gen. mēda, voc. mēdo*.

mēdōkradica, *f. vespa*. Stulli. *osu nekaka? medokradica, što med krade*. — *tako slož. riječi kod konjokradica*.

mēdojja, *m. Name für einen Ochsen, nomen boris (an den medvjed denkend?)* Rj. *ime volu (misli li se pri tome na mēda, medvjeda?)*.

mēdōstan, mēdōsna, *adj. affabilis, lenis, blandus sermone, mansuetus*. Stulli. mēdo-ustan, u koga kao da su mēdna usta (usne?), tako slatko i nulo besjedi. *isp. tako slož. adj. kod krivoust. i bjelesna, mileusna*.

mēdōvina, *f. der Meth, mulsum*: slatko kao mēdōvina: S večera se vinom umivala, u po noći slatkom medovinom. Rj. vidi medica, muselez, šerbe. — Nalijeva vino i rakiju, prisiplje im šerbet medovinu. Rj. 393b.

mēdōvogja, *m. usi ductor*. Stulli. mēdo-vogja, koji vodi mēda, mēd-jeda. *Barenführer*. — *tako slož. riječi kod čelovogja*.

mēdulja, *f.* — **1)** ime kravi. Rj. *isp. medonja*. *imena kravama s takim nast. kod krava*. — **2)** (u

de Melillo, n. mus in honorem ejus cusus. selj. n. Rj. *vidi* i medalja.

medun. meduna. *m.* šipak još slagji od sladuna, *circ. Art. Granatipfel, mali granati genus.* Rj. — *medun* (osn. u med). Osn. 173. *riječii s takvim nast. kod bogatun.*

Medun. Meduna. *m.* u pjesmama nekakav grad sad u Crnoj Gori. Rj.²: Knjigu piše aga od Meduna. Rj.

medvđak, medvėtka. *m.* (dolje preko Morave) *vidi* ronac 2. Rj. *vidi* i gjurac, sarka, ptica (divlja patk.).

Medvednik. *m.* (ist.) *vidi* Megjednik. Rj. brdo u Srbiji.

medvjed, *m.* der Bär, ursus. Rj. *vidi* medjed (medjed s umetnutim v: medved; isp. Korijeni 6), megjed. *augm.* medvjedina, megjedina. *hyp.* medo. — Brujica, kolutić gvozden, n. p. što metnu medvjedu na usnu kad ga vode. Rj. 44b. (u Rj.¹ 50: što metnu megjedu na usnu). *Ričemo svi koliki kao medvjedi, i jednako učemo kao golubovi.* Is. 59, 11.

medvjedica, *f.* *vidi* mēčka. Rj. *vidi* i megjedica. — Izdoše dvije medvjedice iz šume, i rastrgoše četrdeset i dvoje djece. Car. II. 2, 24.

medvjedići, *m. pl.* *vidi* medići. jedno mēče. — Da su ljuta sreća kao medvjedica kad joj otmu medvjedice u polju. Sam. II. 17, 8.

medvjedina, *f.* — 1) die Bärenhaut, pellis ursina. Rj. *vidi* medvjegjina, megjedina, medvjegja koža, imena kožama kod divljatina. — 2) *augm.* od medvjed. Rj.

medvjedov, *adj.* des Bären, ursi. Rj. što pripada medvjedu, *vidi* megjedov. — *za nast. isp.* alatov.

medvjegji, *adj.* Bären-, ursinus. Rj. što pripada medvjedima, medvjedu, *vidi* megjegji. — Medvjegja lijeska. *f.* Art Baum (Dicknuss. Rj.³ XI), arboris genus. Rj. 350b. drvo nekakvo. *scorylus colarna. L.* isp. šemišljika. Rj.²). Medvjegja stupa. *f.* (u Dubr.) Bärenklau, acanthus mollis Linn. Rj. 350b (biljka). U sobu ugje nekako stvorenje u medvjegjoj koži. Npr. 134

medvjegjina, *f.* *vidi* medvjedina 1, megjedina 1. medvjegja koža. — Al to strašno stvorenje skide sa lica medvjegu kožu, u zbaci medvjegjinu sa sebe. Npr. 134.

medgdan,* megdána, *m.* *vidi* mejdan. Rj. *vidi* i udvoj. — Pognaše se s njime po megdanu. Npj. 4, 351.

medgdándžija,* *m.* *vidi* mejdandžija. Rj. koji megdan dijeli.

megj. okrnjeni prijedlog megju, koje *vidi.* *vidi* i 2 med.

mėgja. *f.* (dat. mėgji, accus. mėgju, pl. mėgje). Rj. dem. megjica. — 1) die Grenze, terminus, limes. Rj. *vidi* granica, krajina, kunfin, mejaš, meteb, mrginj, plotina, pokrajina, serat, sinor, sklad, sunėgja. — Vukodržica se sadi po megji mjesto ograde. Rj. 79b. Drina vodo! plementa megjo izmegj Bosne i izmegj Srbije! Npj. 4, 151. Tako za sad ostanu Turci u Lješnicu, a dalje se učini megju Cerom do nahije Zvonice. Danica 3, 176. Miloš susretavši ih (Turke) u Rudovcima (na megji nahije Beogradske i Kragujevačke) pobije se s njima. Miloš 80. Gjekeje su pjesme tako na megji izmegju ženskih i junačkih, da čovek ne zna, megju koje bi ih uzeo. Npj.¹ 1, XIX. Iz Hrvatske iz sela Ljubine (na sijekoj megji u II. banskoj regementi. Npr. VIII. Megju mu je (selu) udvala . . . megji mu je išla. DRj. 1, 21. — 2) das Gebüsch, fruticetum: Eto majko iz megje megjeda. Rj. — Omėgjak, kao žbun, mala megja, das Gebüsch, fruticetum: kao zec u omečku. Rj. 458a. *vidi* grm, grmen; česta, kupina, plotina 2, šib. — 3) (po jugozap. kraj.) ograda od kamena, kao zid, ali bez kreča i zemlje: Teškoj megji na tugnoj zemlji. Kakva megja, takva medja. (Kako ga hrani onako mu i radi. Posl. 124). Rj. — Omėgjina, temelj od megje (zid). Rj. 458a. Debele megje vode i u Gruž i iz Gruža. DPosl. 15. Po mnogijem su

mjestima preko kamenitijeh strana podzidane megje sve jedna iznad druge. Kov. 33.

mėgjaš, megjaša, *m.* koji s kim megji (do njega stoji). der Angrenzende, confinis. Rj. *vidi* mejaš, mrginjaš. — Tvdostjene kotar ište megjuše. DPosl. 138. *riječii s takvim nast. kod bradaš.*

mėgjašenje, *n. verb.* od megjašiti. Rj.³

mėgjašiti, megjašim, *v. impf.* *vidi* megjiti. Rj.³

mėgjed, *m.* (juž.) *vidi* medjed. Rj. *vidi* i medjed, od kojega je postalo megjed *slieši se d i j u gj. augm.* megjedina. — Udruže se megjed i svinja i lisica. Npr. 175. Na glavi im kape od tri vuka, na legjima kože od megjeda. Npj. 3, 333.

mėgjedica, *f.* *vidi* medvjedica. Rj. *vidi* i mēčka.

mėgjedina, *f.* *vidi* medvjedina. Rj. — 1) megjegja koža. *vidi* i medvjegjina. — Da je kome stali, pa gledati, kako kroji kapu vučetinu, kako čjepa suru megjedinu. Npj. 3, 32. imena kožama kod divljatina. — 2) *augm.* od megjed.

Mėgjednik, *m.* Berg in Serbien (izmegju Valjerske i Užičke nahije). Rj. brdo (ili planina?) u Srbiji. *vidi* Medvednik.

mėgjedov, *adj.* *vidi* medvjedov. Rj. što pripada megjedu.

Mėgjegja Grėda, *f.*: Sagnaše ih pod Megjegju gredu. Rj.

Mėgjegjč, *n. adj.* sjenokosi Ostroški: Uljegoše uz Megjegje ravno. Rj.

mėgjegji, *adj.* *vidi* medvjegji. Rj. što pripada megjedima, megjedu. — Megjegja lijeska, *f.* *vidi* medvjedja lijeska. Rj. 351a.

1. mėgjenje, *n.* Rj. *verb.* od megjiti. — 1) stanje koje biva, kad tko megji s kim (das Angrenzen, confinium. Rj.) — 2) radnja kojom tko megji što (das Begrenzen, limitatio. Rj.).

2. mėgjuenje, *n.* *vidi* medljanje. Rj. *verb.* od međiti. radnja kojom tko medii što.

mėgjer,* *adv.* folglich, also, igitur, ergo. Rj. *vidi* dakle, indi. — A to mu (Milošu Obiliću) majka mijesi bljeb, a prebacila desnu sisu preko lijevoga ramena, a lijevu preko desnoga, te on ostrag sisa. Onda car reče: »Megjer obila majka rodila obila junaka.« Rj. 429a. Kadija mu (Hercegovcu) odgovori da ne valja (žene slušati); onda Hercegovac nastavi: »Moja žena jutros bješe navalila da ti ponese jedan čup masla; no sam ja megjer dobro učinio što je nijesam poslušao.« Posl. 61. Megjer, pašo ti si pomislio, kad izgubiš knjaza opakoga, da si Crnu Goru istražio. Npj. 5, 490. Ne smijem joj ono pismo čitati . . . pa se bojim sad da ne reče (u sebi): »E megjer on mene zato hvali i spominje u svojim odama.« Straž. 1886, 1385.

mėgjica, *f.* dem. od megja. Rj.

mėgjiti, gjm, *v. impf.* Rj. *vidi* megjašiti. — 1) angrenzen, conterminus sum. Rj. megjiti s kim, biti mu megjaš. *vidi* graničiti. — Megjaš, koji s kim megji (do njega stoji). Rj. 351a. Selo koje je megjilo sa Zerzevom. DRj. 1, 84. — 2) begrenzen, limitom pono. Rj. megjiti što, megju mu činiti, *vidi* sinoriti. *v. pf. slož.* omegjiti, razmegjiti; *v. impf. slož.* razmegjavati.

megju. (s accus. i instrum.) zwischen, inter. Rj. *prijedlog.* *vidi* 2 med, megj.

1. s accus. — 1) s ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežn pokazuje, da su stvari koje sama znači, sa svake ili barem s dvije strane mjestu, na koje se što primiče ili je samo upravljeno. Množina jednakih stvari može biti kazana kolektivno (n. p. narod, tabor, i t. d.) ili je može zamijeniti jedna stvar dijelovima svojim (n. p. vrata). *na pitanje: kud (kamo)?* — Videći car gde je (kćeri) nema zadugo da dogje megj goste, pošlje jednoga slugu. Npr. 223. Bacio kost megju njih. (Zavadio ih, kao kad čovek baci kost megju psu). Posl. 11. Ko meće prst megju tvojja vrata, otkinuće mu. 148. Puće puška iz gore zelene, dobro Muja bješe pogodila:

megju toke u prsi široke. Npj. 1, 486. Oletiše (jato golubova) na Kosovo ravno i *padoše megju Murator tabor*. 2, 300. Zasjeđoše u bogazim Turke, *megju use* upuščade Turke. 3, 459 (*Megju use* je [umjesto *megju se*] samo da se ispuni stih; moglo bi se reći i *megju sebe*, ali mi se čini da je onako običnije, kao što sam i ovdje čuo od Podrugovića. Vuk). Da gledaju, da ne *puštaju* Afis pašu *megju se*. Miloš 5. — 2) u *primjeru*: Carevi se otuili u carstvo, *megju se* se hoće da pomore, zlaćenima da pobodu noži. Npj. 2, 190. *upravljanje je vrlo nalik na prosto hvatjenje, po čemu je mjesto četortoga padeža običnji šest.* isp. i izmegju 3. — *amo ide i primjer u kom se ovo značenje prenosi na vrijeme*: Kada bude *megju gospojine*, sa tri će ti strane pomoći doći. Npj. 3, 46. *vidi megju sa instrum.*, i izmegju 5. — isp. Sint. 459.

II. (sa instrum.). — 1) s ovim prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da su stvari koje su znači, sa svake ili barem sa dvije strane onome *mjestu, na kome što biva*. Tako je bavljenje i ondje gdje se bavi ono, što dvoje ili nekolicina čine jedno drugome ili što od jednoga biva drugome (n. p. govoriti megju sobom). Množina se stvari ovdje potrebna može kazati kolektivno (u. p. braća, društvo), na pitanje: *gdje?* — Izvadiši iz marama onu ljusk, protre je malo *megju prstima*. Npr. 23. *Megju vatrom i vođom biti (megju dva zla)*. 176. *Megju dva bana meni gola glava*. 176. *Megju rečenijem i stečenijem gora je po srijedi*. DPost. 60. *Megju sobom mlade vijedale*. Npj. 1, 397. Ja se bujim kavge *megju braćom*. 2, 540. Boj i *megju sobom*. 3, 421 (natpis pjesmi). Ako li ti sagriješi brat tvoj, idi i pokaraj ga *megju sobom i njim samijem*. Mat. 18, 15. Nema razlike *megju Jevrejinom i Grkom*. Rim. 10, 12. *Megju vlasima* koje je . . . dao Ziči, jednom bješe ime Zlina. DRJ. 1, 384 (isp. Izmegju vlaha koje je . . . dao krkvi . . . jednom bješe ime Kandak. 1, 438). isp. izmegju 3. — 2) vrijeme početkom i svršetkom svojim može stajati ovako sa dvije strane onome, što bude dok vrijeme traje. — *Megju božičim' stat' u Gružu a megju gospojam' u gradu*. DPost. 60. *Megju tijem Petroviću knjaže ureguje mlade Crnogorce*. Npj. 5, 191. Turci su *megju tim jednako* bili opkolili onaj jedan šanae, i tukli se sa Srbima. Miloš 97. Kad što izvjesnije razberemo, javiću Vam odmah. Vi *megjutim* nemojte se sasvim u brigu davati. Straž. 1886, 1670. isp. megju 1 2, izmegju 5. *vidi* i to II 5. — 3) u glagolu samom može biti primicanje ili odmicanje (isp. megju s *uccus.*), ali se u primjerima koji idu, kazuje samo *mjesto gdje to biva*. — *Obeća mu se, da će pisati caru, da ga ostari megju njima*. Miloš 131. Veliki prorok *izvijje megju nama*. Luk. 7, 16. Kad oni ovo govorahu, i sami Isus stade *megju njima*. 24, 36. *Ne postari* nikakve razlike *megju nama i njima*. Djel. Ap. 15, 9.

III. *prijedlog megju može se složiti sa prijedlogom iz: izmegju, koje vidi; i s prijedlogom do: domegju; I Ameta dobro udario, rasječe ga do megju ramenah.* Npj. 4, 87. *kao jedan složeni prijedlog imu uza se genitiv. vidi do (prijedlog) 7.*

megjndnevica (megjndnevica), *f.* one tri nedjelje izmegju Gospogje velike i male (od 15. Avgusta do 8. Septemvrija), *die Zeit zwischen den beiden Frauentagen, temporis inter utrumque festum B. M. V. interillum.* Rj. Ljutit kao zmija izmegju gospogja (uz megjndnevicu, kad se valja da sprema da odlazi sa zemlje). Post. 173.

megjndnevicki (megjndnevicki), *adj.* n. p. jaja, jagode (to žene ostavljaju lijeka radi). Rj. *što pripada megjndnevici.*

megjsohni, *adj.* što imaju čeljad ili stvari megju sobom, *uzajmice, gegenseitig, wechselseitig, mutuus. vidi uzajmični.* — Sada se razvijaju pletke (intrige) i megjusobna proterivanja, bacajući krivicu jedan na

drugoga. Miloš 17. Pored sviju ovijeh bojeva i briga i nevolja, ni jedna strana nije zaboravljala ni *svoje megjusobne raspred.* Sovj. 47.

Mehādija, *f.* mala varošica blizu Ršave, *Mehadua.* Rj.

Mehādijski, *adj.* von Mehadija. Rj. *što pripada Mehadiji.*

mehāna,* *f.* vidi krčma 1, stranja: Dva dućana i nara mehāna. Rj. *vidi i gostionica. i syn. ondje.*

mehāndžija,* *m.* vidi krčmar. Rj. — A more, a! to je pjesma. Hej *mehāndžija!* daj mu litru rakije. Post. 324.

mehāndžijin, *adj.* vidi krčmarov. Rj. *što pripada mehāndžiji.*

mehāndžijuski, mehāndžijski, *adj.* vidi krčmarski. Rj. i *uže to mehāndžiski (isp. abadžinski).* — Vršak *mehāndžiske spokojnosti* vidi se u onoj zgradici koja se ne pomijne u društvu! Megj. 10. (u orakovom dogovaju *Davčić ne sažima. isp. abažijski.*)

mehānički, *adj.* što pripada *mehānici, mechanisch, μηχανικός.* — Početak ljudske prosvjete izmišljanjem *mehāničkih umještva.* Pripr. 88.

mehānisānje, *n.* vidi krčmljenje 1. Rj.

mehānisati, mehānišem, *vidi krčmiti.* Rj. *v. inapf.* — *vino točiti, na malo prodati.*

mehānski, *adj.* što pripada *mehāni, mehānama.*

— Da dobije *mehānsko* pravo. Megj. 303. *Mehānski* momci govore za njih da su to »barek ekstra«. Zlos. 12.

mehehe, *glas jarčji*: Eto ti jareba kući, pa se stane dreknjati oko kuće: »*Mehehe!*« . . . jarac se onda vrati kući po svome običaju i stane ga dreka oko kuće: »*Mehehe!*« Npr. 245.

mehuna, *f.* vidi mähuna, mōhuna. — *Mehuna*, *f.* (u Banatu) vidi mahuna. Rj. 355a. značenje kao u *mehuna: mōhuna.* Korijeni 168.

meit,* *m.* vidi mrtvac: Ne kopaj me, neno, gdje se *meit* kopa. Rj.

mejaš, *mejaša*, *m.* (u Sinju) *megja, die Grenze, fms, terminus.* Rj. u *sjevornoj Hrvatskoj znači mejaš što i megjaš: koji s kim megjaš; od njeja stoji, nasuprot kod riječi megjaš u primjeru iz DPost. 138: Tvrdostjene kotar iste megjaše, riječ megjaš znači po svoj prilici što orđe megjaš, t. j. megja. — riječi s takim nast. kod bradaš.*

mejdān,* *mejdāna*, *m.* mjesto, *der Platz, forum; mejdan* dijeliti, *duelliren, pugnam inco*: Izidi mi na *mejdān* junački. Rj. *vidi megdan; udvoj. isp. posjeći se s kim.* — Ljubović *me na mejdan razivu.* Rj. 175a. Zatači koga, *zazrati na mejdan.* Rj. 197a. Kako je Zmajogjeni Vuk pod Spljetom *na mejdanu pogubio Zlotu* protopopu. Rj. 212a. *Održao mejdan.* Rj. 447b. Sramota je *poheč' su mejdanu . . . Vidi Miloš na konju djogatu, gje će taj dan mejdan otvoriti.* 4, 229. *Osta mejdan* Lazarević-Luke. 4, 271. *Mene Arap na mejdan poziva,* 4, 301. *Dok s Arapom mejdan podijelim.* 4, 302. *Nu izljezi mene na mejdanu.* 4, 317. *No je njemu Bog i sreća dala, dobio je na mejdan junački.* 4, 380. *Udvoj (mejdān izmegju dvojice).* DM. 73.

mejdāndžija,* *m.* *der Kämpfer, pugator.* Rj. *vidi megdāndžija, koji mejdan dijeli.*

Mejra,* *f.* ime žensko u Turaka: Našoj *Mejri* k'nu postavše. Rj. *hyp. od Mejrema. vidi Mera.*

Mejrema,* *f.* vidi Merjema. Rj. *vidi i Merima. ime žensko u Turaka. hyp. Mejra, Mera. augm. Meruša.*

mējtet,* *m.* *die Kinderschule (der Türken), schola puerorum*: I kod dvora *biješe mējtete.* Rj. — *mējtet*,* mala škola, gje se Turska gjeeca uče Bogu moliti i čitati. Npj.¹ 1, 316.

mēk, *mēka* (mēkī, *comp.* mēkšī) *adj.* vidi mekan. Rj. *dem. mekahan.* — *mēk* (od *макица*, čemu je ot-palo jedno *k* prema padežima u kojima dolazi jedno do drugoga). Osa. 305. *primjere vidi kod mekan.*

1. meka, *f.* *das Blöcken der Lämmcr, balatio*

o rum. Rj. isp. mećanje. — Stoji meka janjac' za ov. mt. . . . S oji rika krava za teladma, a teladi meku za kravama. Npj. 4. 187.

2. meka. f. (u Hrv.) vidi mamac 1. Rj. vidi i māmna, namama, zamama; obrum. čim se mami n. p. riba. — meka (kor. biće koga je i mek). Osn. 38. isp. namēčiti se.

mēkač. f. meso bez kosti zovu mekač. J. Bogdanović. meko meso.

mēkača. f. (u Už. nah.) Art Aepfel, pomi genus. Rj. nekakra (meku) jabuka. isp. mekuša.

mēkahau, mēkabna. adj. dem. od mek, mekan. — Duž izbroji mekahne cekine. HNpj. 3, 419. One jagme mekahne cekine. 4, 101.

mēkan. adj. Rj. vidi mek. dem. mekahan. — 1) weich, mollis. n. p. hljeb, trud, kruška: meko kao pamuk. Rj. suprotno tvrd. — Strvno žito. (u Lici) tako se zove zob i pir (karišik); a šenica, kukuruz, raž, ječam i proso zove se sitno ili meko žito. Rj. 719a. Ako mi ne meteš kuće, mekše mi je spavati. Posl. 5. Kao runa (sijeno — t. j. lijepo i mekano). 129. Područje pod koga meku postelju. (Oblaskati ga). 251. Pa on sjede na meku ložnicu. Npj. 2, 469. Da ti tražim od mora hećime, da ti gradim mekane meleme. 2. 512. Pa prodade njega u Latine, u Latine za meke rušpije. 3. 94. Nekada ti tvrda vjera bješe. a sad ti je mekša od pamuka. Herc. 129. Aprilij. Vreme meko. Danica 5, 21. Što je »b« mekše od p. Rj. XXX. Eto, koji meke haljine nose po carskijem su dvorovima. Mat. 11, 8. — 2) n. p. čovjek, zu gefällig, nimie facilis: S meku obraza deveto kopile. Rj. vrlo ugodljiv, koji je rad svakomu ugoditi. suprotno oštar. — Antonije je bio čovek mekan, i više kmet nego vojnik. Danica 4, 19. Milan, kao bogat gospodar i meke naravi čovek, nije rado napred u boju trčao. Miloš 44. Kakogogj što su amo dolje ljudi mekši, tako su gore i žene oštrije. Npj. 1, XIX. Čovjek koji je bio mek i vrlo nježan megu vama, prozliče se. Mojs. V. 28. 54. — 3) n. p. rakija, schwach, vilis. Rj. kao slab. suprotno ljut. — Onako se uz jelo najviše pije šljivova rakija, koja je srećom vrlo meka: i tako zdravlja ni malo ne udi. Danica 2, 104.

mēkinjara. f. vidi kiselica 2. Rj. 3. kisela juha od mekinja. — riječi s takrim nast. kod badnjara.

mēkinje, mēkinja. f. pl. die Kleinen, furfur: Kupio bi ga za mekinje. cf. trice, osjevne, palje. Rj. vidi i isijevci, posije. — Bolje je na mekinjama dobiti nego na zlatu štetovati. Posl. 24. U svakom hljebu ima mekinja. 335. mekinje (osn. u mek). Osn. 197.

1. mēkiš, m. riječ za čocka, koji je slaba, nejaka tjelesnog sustava. J. Bogdanović. čovjek mekan, slab. riječi takve kod blutiš. vidi mekušac 2.

2. mēkiš grād. u zagoneci. Rj. vidi zagonetku kod devenduka.

mēkna. f. debelo žensko, ein dickes Frauenzimmer, mulier crassa. Rj. — od kor. od koga i mek, mekan. isp. Korijeni 156. riječ s takrim nast. isp. depna. imena kod Bekna.

1. mēknuti, mēknēm, v. impf. weich werden, mollesco. Rj. mek postajati. v. pf. slož. odmeknuti, umeknuti.

2. mēknuti, mēknēm, v. pf. einmal blöcken, edo balatum. Rj. v. impf. mećati. — mekne n. p. jagnje za ocom.

mēkōkōrka. f. (u Jadru) bijela bundeva (u koje je kora meku). Rj. meko-korka. suprotno tvrdokorka.

mēkoobrazan, zna. adj. zu gefällig, facilis: Mekoobraznoj gjevoci trbuh do zuba. cf. mekan 2. Rj. meko-obrazan, u koga je mek obraz, koji je mek, mekan (2), vrlo ugodljiv.

mēkōput. ad. t. j. konj, koji je tako slab da mu uzda na glavi ili kolan na trbuhu odmah načini ranu, ein zärtliches weiches Pferd, das keine Strapazte aushält, equus mollis, delicatus. Rj. — meko-put, riječ

složenu kojoj je prva pola mek a druga püt (f. meso): u kojega je meko meso.

mēkōta, f. die Weichheit, mollities. Rj. osobina onoga što je meko. vidi mekšina. — Žena koja je meka i vrlo nježna megu vama, koja od mekote i nježnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju. Mojs. V. 28, 56.

mēkōust. adj. t. j. konj, koji se boji uzde, weichmülig, equus oris mollis. Rj. meko-ust, u kojega su meka usta. suprotno tvrdoust. isp. tako slož. adj. krivoust; ljeieusna, mileusna.

mēkšanje, n. des Erweichen, mollitio. Rj. verb. od mekšati. radnja kojom tko mekša što.

mēkšati. šam. v. impf. erweichen, mollio. Rj. činiti da bude što meko (mekše). v. pf. slož. na-mekšati, raz-, u-; v. impf. slož. razmekšavati, umekšavati. dem. mećati.

mēkšina, f. vidi mekota. Rj. osobina onoga što je meko.

mēkterbaša,* m. der Kapellmeister, magister centus: Čala sada naše mekterbaše! na sramotu Baju i Limunu. Rj. mekter-baša, baša (glava) mekterima. isp. baša 3.

mēkterin.* m. der Musikant, symphoniacus. Rj. vidi musikanat. kao gudač i sruuč.

mēkuša. f. — 1) jabuka promrzla, ili gnjila krnška, weicher Apfel oder Birne, mulum aut pirum mite (molle). A i za mekanu travu (i pošto se pokosi i osuši) kaže se mekuša. Rj. meku jabuka ili kruška. isp. mekača. za gnjilu krušku vidi gnjilica, ognjilača, tepka. — 2) kao meko čeljade: Tvrtku veli mekuša: udiri u bubanj. cora je. DPosl. 138. — riječi s takrim nast. kod ajgiruša.

mēkušac, mekúšca. m. — 1) rak kad se svuče u proljeće, der Krebs der sich gehäutet, cancer qui cutem posuit (ideoque tenerior est). Rj. — 2) vidi mekiš. J. Bogdanović.

mēkušica, f. — 1) Na grančici tica mekušica. K njoj dolazi s mora lastavica: »Seko moja, tico mekušico! Herc. 123. — 2) žensko što je muško mekušac 2. J. Bogdanović.

mēla. f. die Mistel, viscum. Rj. vidi imela, lijepak. dem. melica. — Na kojoj bi se ljesci našla mela, pod onom ljeskomi ima guja s dragim kamenom na glavi... jer se mela rijetko nalazi na ljesci. Rj.

mēlaš, meláša, m. nekaka tica, koja se melom hrani, die Misteldrossel, turdus viscivorus Linn. Rj. vidi imelaš. cf. drozak. Rj. 3. — riječi s takrim nast. kod bradaš.

mēlem.* das Pflaster, emplastrum. Rj. vidi obliž. isp. tvor 2, tvdrac. — Moreš li mi rane preboljeti, da ti tražim od mora bećime, da ti gradim mekane meleme? Npj. 2, 512. I pogodi Amidžić Osmana baš u čelo megu obje oči, gje Osmanu melem trebat' ne će. 4. 333.

mēlemášće, mēlemáščeta, n. vidi ljekarina. Rj. mēlem-ašće, ašće = akće Tur. novac. isp. binjašće. plata liječnika. vidi i hećimština. — Plaćajte mi slugi melemašće. Npj. 2, 436.

mēlez.* m. — 1) der Zwitter (Mulatte), hibrida, von Menschen und Thieren. Rj. čeljade ili živinče kojemu su otac i mati od različne vrste. vidi polutan, sustrimak, umetak, sustrmica. — 2) platno u kojega je osnova prtena, a potka pamučna. Rj.

mēlica, f. dem. od mela. Rj.

mēlōdijški, adj. što pripada melodiji. — Podizanje i spuštanje glasa u pevanju (melodijski ton). Opit 19.

mēlūn,* melūna, m. (u Bosni. Herc. i u Dubr.) vidi gjava. Rj. i syn. ondje.

melj . . . vidi hmelj . . . Rj.

mēljānje, n. das Zusammendrücken, zwischen den Fingern oder in Händen, convolutio. Rj. verb. od meljati. radnja kojom tko melja što.

méljati, mēljām, *v. impf. zwischen den Fingern oder in Händen zusammendrücken, convulso.* Rj. gnječiti što megju prstima ili u rukama. *isp.* meljaviti. *v. pf. slož.* izmeljati, umeljati.

meljáva, *f. vas gemahlen wird, quod molitur:* nema meljave (govore u Srijemu kad nema vodenica šta da melje). Rj. ono što se melje. *vidi* meljivo. — *riječi s takvim nast. kod država.*

meljavíti, mēljāvím, *v. impf. (st.) cf. pomeljaviti.* Rj. — *mljeti*, meljem, tako u istom značenju: *meljaviti*, pomeljaviti. Korijeni 162. *ispoređivši oro sa tu-maćenjem riječi pomeljaviti, meljaviti će biti što mljeti zubima, gnječiti zubima, u ustima. isp.* meljati.

meljavljénje, *n. verb. od meljaviti. radnja kojom tko meljari što.*

Meljina, *f. seoce više Novoga u Boei (u ovome selu ima mnogo bijele loze, koja se ondje zove skrobütina).* Rj.

mēljivo, *n. vidi* meljava. Rj. ono što se melje. — *riječi s takvim nast. kod jedivo.*

mēljta, *f. dus Malter. isp.* lijep. — Kad se pravi *meljta* (malter), onda njime (gurom) mute klak i s przinom miješaju. M. Medić. ARj. III. 502b.

mēmla,* *f. (st.):* Ubila ga *mēmla* od kamena. Rj. *vidi* vloga.

mēnduo, mēndula, *m. (u Dubr.) vidi* badem. Rj. *i syn. ondje, i mijendeo, prema čemu trehu i mēnduo pisati mījenduo, kao što piše Budmani.* ARj. III. 442b. — *Tal. mándola.*

mēne, — **1)** *uceus. od ja, mich, me.* Rj. — **2)** *gen. od ja.* Rj. — **3)** (po narodu) *dat. od ja, mir, mihi.* Rj. *munji oblik za accus. i gen. me, za dativ mi. — vidi* kod ja (pronomen).

mēnečál, mēnečála, *m. (u Dubr.) vidi* sačma. Rj. *Stulli:* mēnecao. *vidi* i sita 3. — *Tugja mēnečál.* Osn. 122.

mēngele, *f. pl. kao* procijep u kom čurčije iglu oštre. *cf.* mengjele. Rj. — *Tugje mengjele i mengjele.* Osn. 125.

mēngjele, *f. pl. die Presse, prelum, cf.* tijesak. Rj. *vidi* i tijest. *isp.* mengjele.

mēngjuše,* mēngjūša, *f. pl. vidi* mingjuše, *i syn. ondje.* — Uši jedne, četverne *mēngjuše.* HNpj. 3. 411.

mēngjušto, *mjesto* mēngjuše u pjesmi u kojoj se *pjevu kako govori Turčin:* Dilber Fato, zlato! izigji na vrata, da ti vidim ušato, da ti kupim *mēngjušto.* Herc. 295.

mēnovati se, mēnovjem se, *v. r. pf.* u pjesmi *mjesto* *menjati se* (mijenjati se). Ja njoj dadoh struk rumene ruže, ona mene struk bela bosiljka, te se, babo, *mēnovasmo* *erčcem.* Rj. — sa *e* *mjesto* **τ:** *mēnovati se.* Korijeni 154.

mēntovati, mēntujēm, *v. pf. vidi* lišiti. Rj. — *ta-* *ko* *gjer sa e* *mjesto* **τ:** *mentorati* (t je iza u umetnuto). Korijeni 154. *biče iz* *Madž.* *menteni, izbariti, ispričuti.*

Mēoca, *n. pl. sjenokosi Čevski u Lastvi Ozrinićskoj:* Dok dogjoše na Čucka *Mēoca.* Rj.

Mēra, *f. hyp. od* Merima: Moja *Mera* nije tako lepa, al' je *Mera* sreću mome draga. Rj.

merája,* *f. ein angenehmer kühler Ort, calritium.* Rj. *ugodno* *goletno* *mjesto.* — Kad pogleda Zlatka divičica, vidje *vlašce u travi* *meraji.* HNpj. 3. 426.

1. mērānje, *n. das* *Wachsziehen, ductus ceræ.* Rj. *verb. od* mērati. *radnja kojom tko mēra vosak.*

2. mērānje, *n. das* *Schlagen, contusio.* Rj. *verb. od* mērati. *radnja kojom tko mēra n. p. košulje, pcrući ih.*

1. mērati, mērām, *v. impf.* kad hoće da se gradi voštana svijeća, onda se *meru* *vosak*, t. j. komadić voska grije se prema vatri, pa se prstima rastanjuje, te se načini kao tanak kolačić, koji se po tom čitav (ili najprije jedna pola pa onda druga) obavije oko svještila, koje jedno zategnuto drži za obadva kraja, pak se megju dlanima obrće i razgoni, dok se ne na-

čini svijeća. *Wachs ziehen, duo ceram.* Rj. *v. pf. slož.* umerati.

2. mērati, mērām, *v. impf. mlatiti n. p. praljučom* *haljine* kad se peru, *schlagen, conturdo.* Rj.

mērdiven,* *m. mērdivene,* f. pl. die* *Leiter, scala, cf.* *ljestve, stube:* A on tajom ide *uz mērdiven.* Rj. — A ja onda *uz mērdivene* hajde gore. Danica 4. 37. **mērdžān**, mērdžāna, *m. die* *Korallen, coralla.* Rj. *vidi* koral, koralj. — Pred Ajkom je gjerogjev od *mērdžāna.* Herc. 29. *Vežak* *vežla* Čengijća *Fatima* na gjerogjevu od *ckrli-mērdžāna.* 118.

mērdžānac, mērdžāna, *m. (u Bosni) grab. vidi* *višnjica* 2. Rj.³ *vidi* i *višnjak, šećerac.*

mērdžankinja, *f. n. p. puška:* Čul obori sa konja *gavrana...* o njem! *viša pušce mērdžankinje.* HNpj. 3. 512. *mērdžanom* *nakičenu.*

mērdōv, mērdōva, *m. (u Baranji) na* *drvetu* *mreža,* kojom se *riba* *vadi* *iz* *barke, der* *Fischlumen, retis* *genus (exvriculum?).* Rj. *vidi* *neredov. Mađ.* *meretgō.* *merettyü. tugje, ponajviše* *Mađarske riječi s takvim nast. kod akov.*

mērgjuo, mērgjula, *m. (u Risnu) zlatan* *šerit* koji se *ndara* *po* *dolani* *sa* *strane* *od* *vrata* *do* *pasa.* Rj. *vidi* *friz.* — *Tugja* *mērgjuo.* Osn. 126.

Mērma,* *f. vidi* Merjema: Dvoje su se *zamilili* *mladi:* Omer *monče. Mērma* *devojka.* Rj. *vidi* i *Mejrema. hyp. Mera. augm. Meruša.*

Mērjema,* *f. Tursko* *žensko* *ime:* I *Merjema* *na* *glasu* *devojka.* Rj. *vidi* *Mejrema, Merima; hyp. Mera. augm. Meruša. — u* *kršćanu* *Marija.*

mērkānje, *n. das* *Aufmerken, attentio.* Rj. *verb. od* *merkati. radnja kojom tko merka (pazi) na što.*

mērkati, kām, *m. impf. aufmerken, attendo.* Rj. *paziti* *na* *što. od* *Njem. merken.*

Mērkurije, *m. Mercurius.* — *Merkurije*, bio je u Rimljana bog *rječitosti i* *trgovine,* koji se Grčki *zvaō* *Ἐρμῆς.* Nov. Zav. XI. *Nazivahu* *Pavla* *Merkurijem,* jer on *npravljāše* *riječu.* Djel. Ap. 14. 12. *Merkurije.* Rad 26. 57. *za* *akc. isp.* *Vasilije.*

mērmēr,* *m. der* *Marmor, marmor. cf.* *mramor.* Rj. — *Gospodar* *mu* *iznese* *jedan* *mermer* *kamen,* *lepo* *otesan* *na* *četiri* *ugla.* Npr. 43.

mērmērli,* *adj. indecl. od* *mermera, marmor, murmoreus:* Oko *kule* *mermerli* *avliju.* Rj. *mermerli,* *od* *mermera, mermerom* *pokaldmrljena.* Npj.¹ 4. 350. — *vidi* *mramorni.*

mērōv, mērova, *m. (u* *vojev.) ein* *Getreidemass, modii* *genus.* *Požunski* *merov* *nzima* *40* *oka,* a *Peštanski* *60,* a *Banatski* *80. cf.* *šinik.* Rj. *mjera* *za* *žito. vidi* i *požunac* 2, *vagan* 2. — *riječi* *tugje* *s* *takvim* *nast. kod* *akov. Mađ.* *mērō,* *koju* *riječ* *uzeše* *od* *nas* (mjera), *pa* *nam* *pomudžarenu* *povratišce.*

mērtik, *m. (po* *namastirima* *Fruškogorskim)* *das* *Weindeputat in* *den* *Klöstern, vinum* *demensum* *monacho:* A. *Pobila* *tučn* *vinograde.* B. *Moj* *mertik* *nije* *ubila,* a *dva* *mi* *ne* *dadu,* *makar* *na* *svakom* *čokotu* *po* *akov* *rodio.* Rj. *odregjena* *mjera* *vina* *što* *se* *daje* *kalugjerima.* — *Mađ.* *mérték* (mjera), *nama* *uzetu* *riječ* *i* *pomudžarenu* *povračena. po* *sjev. Hrvatskoj* *govori* *se* *mertuk, te* *znauči* *odregjena* *mjera* *vina* *ili* *žita, n. p. žitu* *onima* *koji* *mlute.*

mērtōnoša, *m. (st.) vidi* *martoloz:* Zgubio sam *trideset* *mertonoša.* Rj. *vidi* i *martonoša.*

mērtuk, *m. vidi* *mertik.*

Mēruša, *f. ime* *žensko, augm. od* *Merima:* *Hodža* *im* *je* *Omer* *efendija,* *kalfa* *im* *je* *Mēruša* *gjevojka.* Herc. 172. — *tukra* *augm. kod* *Angjuša.*

mēsa, *f. hyp. od* *meso, hoće* *guza* *mese, sagt* *man* *zum* *ertuppten* *Fleischdiebe.* Rj. *kažu* *čeljadetu,* *kud* *ga* *zateku* *gdje* *krade* *meso.*

1. mēsan, mēšana, *adj. von* *Fleisch, fleischern, car-nens:* *Mesan* *ražanj,* *gvozdeno* *pecivo* (t. j. *prsten* *na* *prstu).* Rj. *što* *prpada* *mesu, što* *je* *od* *mesa. kao* *od-* *regjen* *pridjev:* *mēsni,* *koje* *vidi. vidi* *mesat.* — *Izva-*

dicu iz tijela njihova kameno sree i daću im *sree* meso o. Jezek. 11, 19.

2. mėsau, m. (u Slav.) nekako grožđe bijelo i crno, Art Weinrebe, vitis genus. Rj. — *mėsau* (osn. može biti u meso). Osn. 139. riječi s takvim nast. kod brajan.

mėsār, mėsāra, m. — **1)** der Fleischer, carnarius, lanius, lanio, cf. kasapin. Rj. *vidi* i komardar. — **2)** der gerne Fleisch isst, carniū amans. Rj. koji rado jede meso.

mėsārev, adj. *vidi* mesarov. Rj.

mėsārnicā, f. die Fleischbank, macellum, cf. kasapnica, komarda. Rj. *vidi* i mesuica. gdje se meso siječe. — riječi s takvim nast. kod ceduljarnica.

mėsārov, adj. des Fleischers, lanionis. Rj. što pripada mesaru. *vidi* mesarev.

mėsārskī, adj. Fleischer-, lanionum. Rj. što pripada mesarinu ili mesaru kojemu god.

mėsat, adj. (u gornj. prim. u zagoneci) *vidi* mesan: Mesat ražanj gvozdeno pecivo. Rj. što pripada mesu, što je od mesa.

mėsce, n. dem. od meso: hoćeš malo mesca. Rj.

mėselj, m. (u Madž.) *vidi* satljik. Rj. mjera za vino, četvrt vrča. Madž. messzely. *vidi* maslić, koji je kao i Madž. messzely postao od Njem. Mass (Mass'l). *vidi* i mjerica.

Mėsic, m. namastir u Banatu. Rj.

Mėsickī, adj. von Mesić. Rj. što pripada Mesiću.

mėsija, m. messias: Mesija, u Cjvutskome jeziku ono što u Grčkome Hristos, t. j. pomazanik. Nov. Zav. XI.

mėsijin, adj. što pripada mesiji: Da udare na carstvo Mesijno. Nov. Zav. IX.

mėsina, f. augm. od meso: našderao se mesine. Rj.

mėska, f. (u Bačkoj) korijenje od rogoza, koje svinje jedu, Rietgraswurzel, radices typhae latifoliae. Rj. — *mėska* (osn. može biti u meso, ali će prije biti od mezga s promijenjenim glasovima). Osn. 298.

mėsliġen, m. (Imosk.) sitni bosiljak, Art Basilikum, herbae genus. Rj. *vidi* mislogjin: i tumačenje kod fesligen.

mėsna, f. (u Rismu) *vidi* guz. Rj. — osn. u meso. Osn. 175.

mėsuat, adj. što je puno mesa, na čemu ima mesu, fleischig, carnosus. — Poslije deset dana lica im dođe gjoše ljepša i mesnatija nego u svijeh mladica koji jējahu carsko jelo. Dan. 1, 15.

mėsui, adj. n. p. poklade. Rj. što pripada mesu. kao neodregjen pridjev: mėsan, mėsna, koje *vidi*. Zauzi, poklade mesne i bijele. Rj. 199b.

mėsnicā, f. *vidi* komarda. Stulli. gdje se meso siječe. govori se u Hrv. u Zagrebu ima Mesnička Ulica. gdje su nekad bile mesnice. *vidi* i mesarnica, kasapnica.

mėsnujača, f. *vidi* mešnjača. Rj. mesna kobasica.

mėsno, n. das Fleisch, caro. Rj. dem. mėsce. augm. mėsina. hyp. mėsā. isp. podmesiti se. — Spasti s mesu, izgubiti se u mesu. t. j. izmršaviti. Rj. Brārcina, bravlje meso. Rj. 39a. Voloesko, volujsko meso. Rj. 71a. Govečina, govejgjinu. Rj. 91a. Gronik, u svinjčeta meso ispod grla. Rj. 103b. Zadaje meso (n. p. od divokoze) divinom. Rj. 118b. Divljac 2. Rj. 118b. Gjuvče, 1) zemljan sud, što se u njemu peče meso u peći; 2) ono meso. Rj. 150b. Zalučiti, n. p. kokošnje meso. Rj. 182a. Zecerinu, zeće meso. Rj. 209a. kasapiti, sjeći meso. Rj. 265a. Krtina, krto meso. Rj. 307b. Narastica. Rj. 403b. Nareznicā, režanj mesu. Rj. 404a. Puzla, bolest, kad holi meso oko zuba. Rj. 425b (isp. desni). Obracetina, komad mesa ili sala, što se obrezuje od ulova svinjskijeh. Rj. 434a. Omėsiti (načiniti mesa) tōtten, occido. Rj. 458a (ubiti). Kašto se pobiju djevojačka braća i rognaci s otmicarima i hude mesu dosta. Rj. 477a (isp. prednji primjer: omėsiti, načiniti mesa). Pastrna kozja, ovčja. Rj. 490b. Pirjan. Rj. 501b. Pobočina, u bravčeta meso ispod rebara. Rj. 512a. Podjahnuka, govejge meso od buta

ispod prepona. Rj. 521a. Praščevinu: svinjsko meso. Rj. 565b. Prapona. Rj. 578b. Prijեսno meso (koje nije soljeno ni sušeno). Rj. 590b. Štitovito meso, t. j. od neujalovljena živinčeta. Rj. 847a. Kasapsko je meso po četiri pare, lovačko po groš, a hrsusko po dukat. Posl. 133. Ne jede se meso od svake. 200. Nokat i meso (n. p. oni su ili on je s njim, t. j. paze se). 226. Primakni mi vina i rakiје, i debela mesu ornujskoga. Npj. 2, 404. Nijesu ne (= nas) Turci osvojili, no smo dostu mesu napravili, ma sam brata izgubio svoga, ema sam ga dobro osvetio. 5, 123 (isp. poviše primjer iz Rj. 477a). Kad se meso izreže na komadiće pa se naniže na ražanj. Pis. 41.

mėsogjegje, f. pl. der Fusching, die Karnevalszeit, buchanalia(?), tempus ante jejuniū quadragesimale quo carniūbus vesci licet christianis. Rj. ono vrijeme pred časni post (korizmu) kad se može meso jesti. meso-jegje. *vidi* mesuvegje, mesvijegje. — Poklade, (u Dubr.) *vidi* mesojegje (a što su hrišćanima poklade, ono kršćani zovu pošljednji dan od poklada). Rj. 530a. U Dubrovniku za vremena republike išlo je uz mesojegje troje čeljadi: čeroja, vila i turica. Pis. 32.

mėsopust, m. *vidi* pokladi. Stulli. meso-pust, vrijeme poslije mesojegja kad se meso pušta te se ne jede više. carnevale.

mėsopustan, mėsopusna, adj. *vidi* pokladan. Stulli. što pripada mesopustu.

1. mėsiti, mētēm, (mětōh, mětijāh, mēo, mēla) v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-mėsiti, na-, o-, po-, raz-, s-, za-. — **I. 1)** kehren, rerro. Rj. *vidi* čistiti 2, svijetliti 2. isp. metla. — Nosila vodn... mēla kuću i radila sve ostale kućevne poslove. Npr. 127. Nova metla dobro mete. Posl. 225. Svaki ispred svoje kuće neku mete. 278. Mēteš muom kako metlom. DPosl. 61. — **2)** mete snijeg, mečava, stark wehen, nives plurimae culunt. Rj. mete snijeg, kad ide zdravo s vjetrom. isp. pomet. — **II. sa se, reflsks. — 1)** sich verwirren, conturbor: metu se ždralovi. Rj. kao nahoditi se u smetnji; dolaziti u smetnju. isp. mētež. — Zašto su ljudi >ī< navikli čitati kao >ī<, pa će se jednako varati i mēsiti. Nov. Srb. 1818, 400. Toga radi rasrdih se na taj rod, i rekoh: jednako se metu u srećima, ali oni ne poznaše putova mojijeh. Jevr. 3, 10. — **2)** mete mi se po ustima, kad čovjek ne može da pogodi, a čini mu se da zna. Rj.

2. mėsiti, mētēm, (mětōh, mětijāh i mētāh, mēo, mēla) v. impf. Rj. značenje (korijena) vrtjeti, miješati: mēsiti (metem). Korijeni 158. v. pf. slož. iz-mėsiti, o-, po-, pod-, raz-, s-, u-, za-; v. impf. slož. omėtati se, podmėtati, smėtati. — **1)** einrühren, immisceo: mete svinjama. Rj. sa se, pass.: Mēca se mete od brašna ili od mekinja i daje se psima i svinjama. Rj. 355a. — **2)** (u C. G.) maslo u stapu, die Butter schneiden, facere butyrum, cf. prepirati. Rj. *vidi* i bučkati, tepsti 1a. sa se, pass.: Frēka, kolo na dršku, kojijem se u stapu maslo mētē. Rj. 798a.

mēsiva,* f. eine Art ledernen Strumpfes, tibialium e corio factorum genus: Na nogama mēsive i papuče. Rj. nekaka kožnu hječva. dem. mēsivica. — Beratlije se razlikuju od ostale raje i po odijelu (čini mi se da smiju nositi žute mēsive i crvene jemenije). Rj. 22b. Stade klepet mēsiva i papuča. Rj. 273b. Stoji klopot mēsiva i papuča. Here. 79.

mēsivica, f. dem. od mēsiva. Rj.

mēsūvegje (mēsuvegje), mēsūvijegje (u Paštr.), f. pl. *vidi* mesojegje. Rj. — Obje pošljednje (mesuvegje i mesvijegje) mislim da tako glase za to što se drugoj poli dometnulo sprijeda v (kao u u-v-jesti), a taj do-datak pomjerio i prednje o. Osn. 62.

mēsćini: Srbliji govore u brzom izgovoru mēsćini mjesto meni se čini. Nov. Srb. 1817, 534. mē(n') s' čini. **mēsćéma,* f. der Richterstuhl, tribunal.** Rj. *vidi* sūd (sūda). — Baš kakono mulu u mēsćemi. Rj. 259b. Kad ugleda mati djevojku nu mēsćemi, a ona se stane

busati rukama u prsi i jaukati. Rj. 477a. A ja idem s agom na kadiju, na mešćemi da nam sindžilati. Npj. 2, 359.

měšköljēnje, *n.* *vidi* migoljenje. Rj.

měšköljiti se, ljm se, *v. r. impf.* (u Srijemu i u Bačkoj) *vidi* migoljiti se. Rj. *dem. od* micati se. *v. pf.* proměšköljiti se.

měšnja, *f.* kobasica s mesom, *die Fleischwurst, Bratwurst, farcimen comminutis carnibus inculeatum.* *cf.* džigernjača. Rj. *mesna kobasica. vidi* mesnjača.

měštar, *měštra*, *m.* (u Hrv.) *Meister, magister, cf.* majstor. Rj. *koji radi zanat kakar:* U nemeštru nije mēštar. DPosl. 141. *vidi* i zanadžija, zanatlja.

měštarski, *adj.* *magistrorum.* Stulli. *što pripada meštrima ili meštru kojemu god. n. p. kći* meštarska.

měštrija, *f.* *magisterium.* Stulli *das Handwerk, ars. vidi* zanat, *isp.* majstorija.

měštrov, *adj.* Stulli. *što pripada meštru.*

měšte, *vidi* mjesto, *n. p.* mešte mene. Rj. *vidi* i mjeste, mješti, *iz čega se vidi da je mešte po istočnom govoru n. mjěšte.* — Pa uzeo k sebi sinovicu, sinovicu, njenu osobnicu, mešte kćeri i mešte sinova. Npj. 2, 551. *značenje prijedloga vidi kod* mjesto (praepos.).

1. mēt, *m.* (u Osijeku) ono mjesto gdje se meće pređa kad se riba lovi, *der Ort wo das Netz beim Fischen ins Wasser geworfen wird, jactus.* Rj. — *od* korijena *od* koga je metati. *isp.* Korijeni 158.

2. mēt, *m.* u zagoneci. Rj. — Šeremet *met*, kraljev zet, za vratima stoji, gjevojuku prosi. Rj. 837a. *odgo-netljaj:* mačka i miš. *od* korijena *od* koga je mēsti. *isp.* Korijeni 158.

měta, *f.* (vojv.) kad se igra lopte, *das Ziel, meta.* Rj. *vidi* cilj. *Lat.* meta.

mětāl, *metála*, *n.* *metallum:* Zemlja je okrugla . . . gruda od minerala t. j. zemlje, pijeska, kamenja i metala. Pripr. 2. *Metali* (kao srebro i zlato, što je najskuplje, gvozdje i bakar, što je najkorisnije). 7. Da rade i iz zemlje svoje šalju sirovu robu, a osobito *metale* i loj. DM. 138.

mětālan, *mětālna*, *adj.* *što pripada metālu; metallen, metallisch, metallieus.*

mětalo, *n.* ono sijena što se u jedan put zimi položi govečetu, *der Vorwurf (des Futtertheils vor das Vieh), portio pabuli.* Rj. *što se u jedan put* metne govečetu.

mětālje, *n.* (u C. G.) *eine Art Augenkrankheit, morbus quidam oculorum:* navuklo mu se *metālje* na oko. *Metālje* se baje metlom, perom, bijelijem lukom, solju i hljebom. Rj. *nekaku očinja bolest. vidi* metaljka 2. — *osn.* može biti u *metati.* *Osn.* 134. *riječi s* *takvim* *nast.* bičalje, držalje.

mětāljska, *f.* — **1)** mjesto gdje se momci meću kamena, *die Wurfstätte, jactus (?)*. Rj. — *Igra:* klis . . . skakanje, *metaljska*, obrtaljska. Rj. 216b. *po ovome* metaljska *nije* *stano* mjesto gdje se momci meću kamena nego i igra, *metanje kamena.* — **2)** (u Sarajevu) na oku kao čibuljica, *Art Augenübel, morbus quidam oculorum, cf.* metalje, poganica. Rj. *nekaku očinja bolest; pa i prišt na prstu:* Poganica, 2) prišt na prstu, *cf.* metaljska. Rj. 516a. — *riječi s* *takvim* *nast.* kod kazaljka.

mětānija, *f.* (μετάνια) *die tiefe Verbeugung und Bekreuzigung, prostratio, adoratio:* ndariti deset, ili sto *metānija.* *Metānije* su male i velike: *male:* kad se čovjek prigne i dohvati rukama do zemlje a *velike:* kad klekne na koljena i u ruke pa dohvati glavom do zemlje. Rj. — μετάνια, poenitentia (*n. p.* Mat. 3, 8), *pokajanje, pōkora. ordje* je *metānija znak* *pokajanja, pokore.*

metānisānje, *n.* *das Niederfallen und Bekreuzigung in der Kirche, adorationis genus christianorum ecclesiae graecae.* Rj. *verb. od* *metānisati.* *radnja* *kojom* *tko* *metānise.*

metānisati, *metānisēm*, *v. impf.* *sich tief neigen*

(oder auch niederfallen aufs Angesicht) und bekreuzen, *adoro prostratus.* Rj. *udarati* *metāniju*, t. j. *pregibat* se i *dohvatiti* rukama do zemlje; ili: *pokleci-vati* na koljena i u ruke pa *dohvatati* glavom do zemlje. *isp.* *metānija.* Te on sede s njima za trpezu, a još nije ni slave napio, a zaista ni *metānisao.* Npj. 2, 94.

mětānj, *mětāja*, *m.* (u gornj. prim.) *der Schuss, telum, cf.* hitac, naboj. Rj. *vidi* i hit. *jedan* *metānj* *baruta*, t. j. *onoliko* da se puška može napuniti jedan put. *isp.* *metati* 4. — *riječi s* *takvim* *nast.* kod bacanj.

mětānje, *n. verb.* *od* *metati* i *metati* se. Rj. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *meće* *što.* — **2)** *radnja* *kojom* *se* *tko* *meće.*

mětati, *mětēm*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *mětnuti*, *koje vidi* i *ondje* *slož.* s *njim* *v. pf.;* *v. impf.* *slož.* *do-* *mětati*, *iz-*, *na-*, *nad-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pre-*, *pri-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *u-*, *uz-*, *za-*; *nadometati;* *v. pf.* *slož.* *name-* *tati*, *iznometati*, *poispremetati.* — **1. 1)** *thun, legen, stellen, pono.* *cf.* *stavljati.* Rj. — *Metati* *kupice.* Rj. 316a. *Gjak* *meće* *u* *ustu* *pa* *opet* *baca* *u* *kraj.* Npr. 148. *Mećući* *joj* *ovi* *prsten* *na* *prst* *pronjurnjori* *ne-* *liko* *riječi.* 215. *Digni* *se*, *tako* *se* *ne* *mněo* *kao* *oni* *što* *meću* *rodu* *u* *vino!* Posl. 58. *Ko* *bačvu* *napravlja*, *meće* *čap* *gje* *hoće.* 135. *Na* *me* *Boga* *meće*, *a* *sam* *čini* *šta* *mu* *je* *drago.* 189. *Ovake* *sam* *poslovice* *ja* *orgje* *metuo* *kao* *što* *sam* *mislio* *da* *se* *najviše* *govore.*

VIII. *Konju* *meće* *u* *stenu* *kamenu.* Npj. 1, 538. *I* *na* *Luku* *meće* *grozje* *ljuto.* 4, 90. *Ne* *bom* *sveći* *staže* *vojevati* *i* *prilike* *različne* *metati* *viš'* *Srbije* *po* *nebu* *vedrome.* 4, 131. *Po* *bedenu* *poregja* *barjake*, *a* *Sr-* *bine* *meće* *na* *busije.* 4, 243. *Britke* *sablje* *prije* *ne-* *pasane*, *samur-kupe* *prije* *nemetane.* Kov. 55. *Onde* *ne* *treba* *metati* *znaka*, *da* *je* *što* *izostavljeno.* *Opit* *XX.* *Niko* *ne* *meće* *nove* *zakupre* *na* *staru* *haljnu.*

Mat. 9, 16. *Još* *mećem* *nepriljetstvo* *između* *tebe* *i* *žene.* Mojs. I, 3, 15. *Neka* *udaraju* *rese* *po* *skuto-* *vima* *od* *haljina* *svojih*, *i* *nad* *rese* *neka* *meću* *rvicu* *plavu.* IV, 15, 38. *Ima* *članaka*, *koji* *meću* *pod* *od-* *govornost* *cijelu* *kuću.* DM. 298. *su* *se*, *pass.:* *Potra-* *guše*, 2) *svinje* *koje* *se* *meću* *na* *žir* *gdje* *su* *već* *jedne* *ishranjene.* Rj. 556b. *Iz* *nahije* *Sjeničke* *meću* *se* *orgje* *imena* *samo* *onih* *sela* . . . *Danica* 3, 228. — **2)** *govedima*, *ovcama*, *Futter* *vorlegen*, *pabulum prae-* *beo.* Rj. *vidi* *polagati* 2. — *Ako*, *konju*, *dobro* *dove-* *demo* . . . *mećuće* *ti* *smilja* *i* *bosilja;* *ako* *P,* *konju*, *udo* *dovedemo* . . . *mećuće* *ti* *gorke* *čemerike.* Npj. I, 15. — **3)** *werfen, projicir, cf.* *bacati:* *Mlad* *je* *Vaso* *s* *grada* *gleda*, *klobuk* *joj* *meće:* *Uzmi* *Mare* *žuti* *klobuk*, *pojgi* *za* *me.* Rj. — *Vojnici* *nesretne* *seljane* *u* *tamnici* *meću.* Npr. 248. *Gde* *junaci* *vino* *piju*, *mladi* *momci* *kamen* *meću.* Npj. 1, 339. *Meće* *oči* *po* *družini* *redom.* 3, 215. *Vidje* *dva* *brata* *gdje* *meću* *urežu* *u* *more*, *jer* *bijahu* *ribari.* Mat. 4, 18. *su* *se*, *pass.:* *Sve* *se* *praštalo* *i* *u* *zahorav* *metalo.* DM. 218.

— **4)** *puške, topove, strijele, schiessen, mitto:* *Deli-* *baša* *hajde* *meći* *strelc.* Rj. *vidi* *bacati* (puške), *pa-* *liti* (puške), *puškarati.* — *Lumbardati,* *metati* *puške.* Rj. 335b. *Puškom* *meće,* «*ko* *je* *junak!*» *vika.* Npj. 4, 113. *I* *ti*, *Rade*, *ev'* *ne* *meći* *puške,* *od* *najprije* *moja* *puška* *pukne.* 4, 332. *su* *se*, *pass.:* *Habernik*, *t. j.* *top* *ili* *puška* (*što* *se* *meće* *na* *glas.*) Rj. 798a. *ovamo* *ide* *i* *ovaj* *primjer:* *Meće* (sijeva) *srjetljica.* Rj. 672a. (*bez* *objektu.*) — **5)** *aufstellen, pono, cf.* *postavljati:* *Kuma* *meću* *krstitelja* *Jovana.* Rj. — *Megju* *čoravijem* *ko* *ima* *jedno* *oko* *meću* *gu* *za* *caru.* Posl. 176. — **6)** *anlegen, anziehen, induo:* *Na* *se* *meće* *toke* *Tadijine.* Rj. *kao* *oblačiti:* *Pa* *s* *nje* *skida* *ruho* *gjevojačko*, *na* *nju* *meće* *ruho* *nevjestinsko.* Rj. 414a. *Na* *njag'* *meće* *tananu* *košulju.* Npj. 2, 138.

— **7)** *kupus, krastavec, Kraut, Gurken einlegen, con-* *ditio.* Rj. *kupus* *se* *meće* *u* *kupusaru*, *krastaveci* *u* *ocut.* — **8)** *n. p.* *kupusa, pasulja* *nrčku* *ili* *večeri*, *t. j.* *pristavljati* *da* *se* *kuha*, *zuseetzen, admoveo.* Rj. —

9) koga na muke, *auf die Folter bringen, in tormenta d're*. Rj. *vidi* muke udarati kome. Nek' ga dadu meni mladog u ruke, *metaću ga na zle muke*, na ruke. Npj. 1, 386. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** metati se kamena, *Steine werfen (ein Spiel), jactio saxum*. Kamena se među momci dvojako: s ramena i omaške. Rj. Goli, bosi stoje u avliji i među se kamena s ramena. Npj. 2, 176. Na pločama polje razniješe međući se džide i lobuda. 3, 52 (lobud*, kao džilit). Te s' međuće malja i kamena. 3, 295. *vidi* umetati se 1. — **2)** nogama, *ausschlagen, herum-schlagen mit den Füßen, jacto pedes*: Ne međući se nogama, nije jorgan ponjava: veće moja dolama. Rj. *vidi* bacati se nogama. — **3)** *sich spreizen, se jactare*: Čor Spasoju po Tršića daju. Čor se međuće, ni gledati ne će, već on ište Gujlu Koreničku, da uzimlje gjumruk od lonaca. Rj. *vidi* razmetati se. — **4)** kao bacati se na što, *skakati*: Njivi momće vrana konja . . . međuće mu se na ramena. Rj. 425b. Međuće se k'o zmijsa iz kruga. DPosl. 60. — **5)** čim, *vidi* bacati se: On se međuće gluginjom, a devojka trnjinom; ne misle se ubiti, već se misle ljubiti. Npj. 1. 355. Tko se batom sela međuće, bate od sela prima u pleće. DPosl. 132. *isp.* metnuti se 2. — **6)** u što god: U Božju se niko ne međuće. Posl. 325. *isp.* metnuti se 3.

mête, cf. metej: Te silazi u mête Udbinjske. Rj. *vidi* i meteh, metev. mête biće sažeto od meteje ili meteha (*acc. pl.*).

mêteh, (u C. G.) kao granica, *die Grenze, limes, cf. metej, meteh*. Rj. *vidi* i metev. *vidi* megja 1, i *syn. ondje*.

mêtej, m. (u Srbiji) kao zavičaj, kraj, *Gegend, regio, cf. mete, meteh*. Rj. u krajevima gdje se u govoru mjesto glasa h čuje glas j. *vidi* i metev.

metêriz,* m. — **1)** *die Erdschanze, aggeris genus*. Rj. *opkop načinjen od zemlje. vid* šanac, šarampov. Meterize nove podizati. Npj. 4, 437. Po avliji meterize grade. 5. 94. Stane kopati meterize pored Drine. Danica 2, 194. — **2)** (u C. G.) *vidi* zasjeda, busija: Na meteriz Šunja Peškikana. Rj. — Turci nama druma pretekoše, meterize tvrde ufatije, megju sobom te nas opkolise. Npj. 4, 403.

metêriziti, žim, r. impf. verschanzen, vallare: Kada budeš Beču na pogledu, meterizi tvoju silnu vojsku. Rj. meterizima ogragjivati što.

metêrizenje, n. verb. od meteriziti. gradnja kojom tko meterizi što.

metêriznjača, f. t. j. puška, die Schanzstinte, teli majoris genus. Rj. puška povolika što se međuće iz meteriza.

mêtev, m. vid meteh, metej. Rj.³ XXXVII. mj. glasa h glas v.

mêtež, m. der Tumult: metož i vreva. Rj. postalo od mesti se. — *riječi s takvim nast. kod derež.*

mêtilj, metilja, m. der Egelwurm, distoma . . . kažu da od metilja nema lijeka. Rj. bolest (err) od koje ovce lipsavaju. Daničić dovodi riječ od korijena od koga je metati. *isp.* Osn. 133.

metiljânje, m. das Erkranken der Schafe am metilj, metilj morbi irruptio. Rj. *verb. od metiljati se. stanje koje biva, kad se metiljaju n. p. ovce. vid* metiljenje.

metiljati se, ljâm se, r. r. impf. n. p. ovce, den metilj bekommen, metilj morbo corripit. Rj. postajati bolestan od metilja. *vidi* metiljiti se. *r. pf. slož.* pometiljati se.

metiljav, adj. den metilj habend, oris morbo metilj correpta. Rj. bolestan od metilja. — Rašta govori tako? — Rad svoje metiljave pameti. Zim. 196.

metiljenje, n. vid metiljanje. Rj.

metiljiti se, mêtiljîm se, vid metiljati se. Rj.

mêtla, f. fakus. mêtlu, pl. mêtle, mêtalâ) der Besen, scopac. Rj. *dem. metlica*. — Nevesilj, nekakva trava od koje se mête grade. Rj. 413b. Trudmet, veliku

mêtla, što se njom skida slama i balega sa žita na gumnu kad se vije. Rj. 749b. *Nova mêtla dobro mete*. Posl. 225. *Metes* mnogom kako *metlom*. DPosl. 61. *postavljen od mêtsti. riječ s takvim nast. kôtla. isp.* Osn. 127.

mêtllâš, metllâša, m. (u Hrv.) *vidi* sijerak. Rj. *od sijerka grude se metle*. — *riječi s takvim nast. kod bradaš.*

mêtlica, f. dem. od metla. Rj. — Gje gjevojka knću mete: *metlica* joj je od bosioaka. Herc. 233.

mêtlovina, f. das Besenkrant, scoparia Linn. Rj. *biljka*.

mêtlica, f. pregja, Art Fischnetz, retis genus. Rj. nekaka mreža. — Plovac, od mlječike kao obručić na tri ugla, što ribari vežu na mrežu *metnicu*. Rj. 508a. *korijena koga je metati. isp.* Korijeni 158.

mêtnuti, mêtneš, v. pf. Rj. v. pf. slož. do-metnuti, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; nadometnuti. v. impf. metnuti, koje vid i *ondje s njim slož. v. impf. i v. pf.* — **I. 1) *thun (legen, stellen), pono*: Metni koje drvo na vatru; metni kapu na glavu; metnuti novce u kesu, što u torbu, na zemlju; *cf.* staviti. Rj. *vidi* i vrći 1. — *Metnuti ga u grožđe*. Rj. 84a. *Metnuti* djevojci granu na put, smesti je čim da se ne može udati. Rj. 98a. *Da ih metne u začelje*. Npr. 77. Spopane ga i ubije, i metne kraj ognja da se peče. 148. *Metnuti mu perdu na oči*. (Zalugjeli ga da ne vidi ništa). Posl. 177. *Metnuti glavu u torbu*. (Pregoreti svoj život). 178. *Metnuti kome buhu u uho*. Ili: *Metnuti kome crva u glavu*. (Kazati mu što, da se uznemiri). 178. *Metnuti kome crn komad u torbu*. (Učiniti mu kakn štetu). 178. *Metnuti obraz pod noge*. (Obezobraziti). 178. *Da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem*. LIII. *Desnu ruku na prsi metnuo*, Stojanu se do sedla poklanja. Npj. 4, 192. *Kako su se planine razgranale . . . to sam metnuo po geografiji, naštampanoj . . . Danica 2, 25. U Zemunu ga metnu pod stražu*. 4, 25. *Ja sad upravo ne znam, ili je pečat gragjen 1804. godine, ili je tu godina zato metnuta, što se onda počela buna*. 5, 50. *Rijčci . . . one što su metnute za primjer*. Rj.¹ LXXI. *Rodofinika okriži što je pobjegao iz Srbije i metne ga pod sud*. Sovj. 36. *Nek je (odu) metne u novinc*. Straž. 1886, 1580. *Ne ću metnuti na vas drugoga bremena*. Otkriv. 2, 24. *David metnu ove riječi u srce svoje*. Sam. I. 21, 12. *sa se, pass.*: *Da se u sve gradove metne Srpska vojska*. Danica 5, 30. — **2)** *govedima, ovcama, Fütter vorlegen, pabulum praebere*: jesi li metnno govedima? *cf.* položiti. Rj. — *Namesiti konja u konjušnicu, i metne travu predu nj, pa oide u kuću*. Npr. 88. *Pa mu metnem sijena, a ja legnem spatati*. 161. — **3)** *schiessen, emitto*: *Metnu* Turčin prvu belu strelu. *Metnu strelu*, pa mere aršinom. Rj. *isp.* metati I 4. — **4)** *anlegen, anziehen, induo, cf. metati* (I 6). Rj. *kao obući*. — **5)** *kupus, krastavce, Kraut, Gurken einlegen, condio*. Rj. *kupus se metne u kupusaru, krastarci u ocat. isp.* metati I 7. — **6)** *ručak, večern, ručku kupusa, graha, mesa, t. j. pristaviti da se kuha, zusetzen, admorco*. Rj. *isp.* metati I 8. — **7)** koga na muke, *auf die Folter bringen, in tormenta dare*, tako i na šibe, *cf.* vrći. Rj. *Udarili (ili metnuti) ga na muke*. Rj. 374a. *Metnuti ga (udarili ga) na šibu*. Rj. 838a. *isp.* metati I 9. — **8)** *kao baciti, turiti, vrći*: *Metnuti ga u arište*. Rj. 7a. *Metnuti ga u haps*. Rj. 802a. *Oči metnu, pogleda na se, te ugleda dva dželata mlada*. Npj. 2, 162. *Metnu oči niz polje Kruževo, te ugleda šator u pšenici*. 2, 259. *To je dosta bilo, da Srbima metne u glavu, da traže od Turaka, da im se mir bolje utvrdi*. Miloš 140. *Da metne razdor i neslogu megju Srbe*. 174. *isp.* metati I 3. — **9)** *kao postaviti: Metnutu te do sebe veziorom*. Npj. 2, 455. *Je l' iznova metnu nezove?* 4, 503. *vidi* turiti 2. *isp.* metati I 5. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** metnuti**

se na koga. *nacharten, similem alicui fieri, cf.* vrći se. Rj. *vidi* i *umetnuti* se 2, *turiti* se 2. *siu se metnuo* (*turio, vrgao*) *na oca.* — 2) čim, *vidi* baciti se: A Mara ga s pendžera gledaše, *metnu* mu se *dunjom* i *jabukom*, *dunja* ga je u pas udarila, a *jabuka* u *njedra* *panula*. Rj. *isp.* *metati* se 4. — 3) *metnuti* se u što *god*: Kad to začu bego *Zotovića*, od *straha* se u *bolest* *metnuo*, leža *Ture*, *glave* ne dignulo! Npj. 4, 126. *isp.* *metati* se 5.

Metodije, *m.* ime muško. *Methodius*: što su *Cirilo* i *Metodije* . . . bili iz *Bugarske*, *Dioba* 4.

Metohija, *f.* — 1) *der südöstliche Theil Serbiens, Metochia*. U *Metohiji* je *Prizren*, *Peć* i *Gjakovica* i *manastir* *Dečani*. Rj. *jugoistočni dio Srbije.* — 2) u *Gacku* nekako *mjesto* sa 30—40 *kuća*: *Bijelome* *gradu* *Metohiji*. Rj.

metopir, *m.* (u *Slavoniji*) *vidi* *lepir*. Rj. *vidi* i *leper*, *leptir.* — *metopir* (*m*) *stoji* *mjesto* *n*: u *starom* je *slovenskom* *МЕТО-ПІРІ* (*vespertilio*); od te je *riječi* (*metopir*) *opet* *postalo* *leptir* (*papilio*), *gdje* se *promijenilo* *prvo* *suglasno* na *l* (*letopir*), *odbacilo* se o (*leptir*) i *premjestili* se *glasovi* *ty* (*leptir*), a *poslije* *svega* *toga* *još* se i *odbacilo* *t*, pa *glasi* *lepir*). *isp.* *Osn.* 64.

metropolit, *m.* po *Lat.* *izgovoru*, po *Grčkom* *mitropolit*; i *tako* *sve* *riječi* *od* *njihove* *čete*.

metva, *f.* (u *Dubr.*) *vidi* *metvica*. Rj. *biljka.* — *metva* (*biće* *od* *tuge* *mentha*). *Osn.* 41. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bačva*.

metvica, *f.* — 1) *die Münze (Pflanze), mentha*. Rj. *vidi* *metva*. *biljku*, što *dajete* *desetak* *od* *metrice* i *od* *kopra* i *od* *kima*. *Mat.* 23, 23. — 2) (u *Dalm.*) *vidi* *čašica* u *nozi*. Rj. *kost* *okruglu* u *koljenu*.

mehuna, *f.* (u *Banatu*) *vidi* *mahunna*. Rj. *vidi* *mehuna*.

měza,* *mězeta*. *n.* što *ljudi* *zalažu* *kad* *piju* *rakiju* *ne* *jeduci* *npravo*, *der Zubiss, das Zubeissen, quod comeditur posteaquam biberis*. *Od* *Turske* *gospode* . . . *po* *malo* *piju*, a *mezetu* za *svakom* *časom* *ja* *koji* *uzme* *malo* *ja* *ne* *uzme*; *tako* *njih* *tri* *četiri* *mogu* *popiti* *nekolike* *oke* *rakije* *n. p.* *uz* *jednu* *jabuku* . . . *Istina* *da* *se* *meze* *uzimu* *najviše* *uz* *rakiju* . . . *Pije* *junak* *crveniku* *vino*, *služi* *mu* *ga* *iz* *gorice* *vila* *desnom* *rukom* i *časom* *od* *zlata*, a *lijevom* *meze* *mu* *odaje*. Rj. — *Dala* *bih* *mu* *bačvu* *museleza* i *uzu* *uju* *slatkoja* *mezeta*. *Herc.* 96.

mězećenje, *n.* *das Zubeissen, to simul comedere*. Rj. *verb.* *od* *mezetiti*. *radnja* *kojom* *tko* *mezeti* *piće* *jeduci* *uz* *to* *što* *god* *malo*.

mězetiti, *tim*, *v. impf.* *zubeissen, simul comedo, cf.* *meze*: *Pak* *sjedoše* *pići* *ružno* *vino*, *mezete* *ga* *groznim* *vinogradom*. Rj. *pijući* *rakiju* (*ili* i *vino*) *uzimati* *mezeta*. *sa* *se*, *pass.*: *Ali* *se* u *našijem* *narodnijem* *pjesmama* *mezeti* i *vino*, i *to* *još* *groždjem*. Rj. 351b.

mězevo, *n.*: *Pa* *ne* *idi* *bijelu* *Budimu*, *već* *ti* *ajde* *na* *Mezevo* *ravno*. *Kada* *dogješ* u *polje* *Mezevo*, *živo* *pregji* u *Goleš* *planinu*. Rj. *Madž.* *mezō, polje*. u Npj. 2, 597 *riječ* *je* *napisana* *s* *mulim* *slovom* *kako* *i* *treba*: *No* *ne* *idi* *bijelu* *Budimu*, *već* *ti* *hajde* *na* *mezevo* *ravno*.

mězga, *f.* — 1) (u *C. G.*) *vidi* *mezgra*. Rj. *sok* u *drvetu*. *vidi* i *mrezgra*. — 2) (u *Boci*) *sve* *ono* *što* *ostane* *ispod* *tijeska*, i *više* *ue* *valja* *ni* *za* *što*, *die Treber, recrementum, cf. trop.* Rj. *vidi* i *braće*, *breće*, *drop*, *dropina*. *kom*, *konina*. *tropina*. — *postanje* *vidi* *kod* *mezgati*.

mězganje, *n.* *mezgranje*. Rj.

mězgati, *gām*, *v. impf.* *vidi* *mezgrati*. Rj. *drvo* *mězgā*, *kud* *se* u *njega* u *proljeće* *pokazuje* *mězga*. *v. pf. slož.* *podmězgati*. — *star.* *slov.* *МІЗГА*, *pa* *je* u *nas* *e* *mjesto* *t*; *značenje* (*korijenju*) *meknuti*, *od* *tuda* i *močiti* i *mokru* *biti*: *mezgati*; *mezgrati*. *Korijeni* 168.

mězgra, *f.* *der Baumsaft, succum arboris*. Rj. *vidi* *mězga* 1, *mrezgra*. — *Nema* *bolećega*. (*Nekakoj* *bolesnoj* *ženi* *padne* *na* *usred* *zime* *na* *bukovu* *mezgru*.)

Kad *joj* *muž* *reče*. »*Bog* *s* *tobom* *ženo!* *otkuda* *sad* *bukovu* *mezgru?* *Šad* *bukve* *pucaju* *od* *mraza*«, *ona* *mu* *odgovori*: »*E* *moj* *čoeče!* *nema* *bolećega*, *a* *on* *bi* *naložio* *vatru* *oko* *bukve* *pa* *bi* *se* *bukva* *otkravila*, *i* *bilo* *bi* *mezgre*«. *Posl.* 202.

mězgrānje, *n.* *verb.* *od* *mezgrati*. Rj. *vidi* *mezganje*. **mězgrati**, *gām*, *v. impf.* *kad* *se* *mezgra* u *drvetu* *pokaže*, *den Suft bekommen* (*von den Bäumen im Frühjahr*), *succum nanciscor*. Rj. *vidi* *mezgati*. *gdje* *se* *tumači* i *postanje*.

mězil,* *m.* *die leitende Post, tabellarius publicus equester*. Rj. *pošta* *okonjena*. *vidi* *mezul*. — *Knjigu* *piše*, *na* *mezile* *prati*, *prati* *knjigu* *k* *moru* *debelome*. Npj. 3, 300.

mězilāna,* *f.* *das Posthaus, domus cursus publici*. Rj. *kuća* *mezilska*, *poštanska*. *vidi* *mezulana*. — *zu* *nast.* *isp.* *ajmāna*.

mězildžija,* *m.* *vidi* *mezuldžija*. Rj. *der Posthalter, cursus publici curator*: *mezilski* *nastojnik*, *poštar*.

mězilski, *adj.* *Post-, cursus publici*. Rj. *što* *pripada* *mezilima* *ili* *mezilu* *kojemu* *god*. *vidi* *mezulski*. — *Mezilskih* *se* *ja* *dofatili* *konju*, *te* *otidoh* *gradu* *Jedrenetu*. Npj. 2, 275.

mězimac, *mězīma*, *m.* (u *vojv.*) *vidi* *mljezinac*. Rj. *vidi* i *mjezinac*, *poskupac*, *poskupak*. — *sin* *koji* *se* *posljednji* *rodi*. — *mezimac* (*e* *je* *po* *istoč.* *govoru*). *Korijeni* 157. *isp.* *mezimica*.

mězīmica, *f.* (u *vojv.*) *vidi* *mljezinica*. Rj. *vidi* i *mjezinica*, *poskupica*. *kći* *koju* *se* *posljednja* *rodi*. — *mljezinicu* (po *južnom* *govoru* *stoji* *lje* *mjesto* *š* *iza* *m*: *govori* *se* i *sa* *m* *mjesto* *n*: *mezīmica*). *Osn.* 322. *isp.* *mezimac*.

mězul,* *m.* *vidi* *mezil*. Rj.

mezulāna,* *f.* *vidi* *mezilana*. Rj. — *Načine* *pismo*, *kao* *da* *su* *Turci* *udarili* *na* *Banju*, *pa* *ga* u *Gročkoj* *dadu* u *mezulanu*, *te* *ga* *odande* *surudžija* *donese* u *Biograd*. *Sovj.* 52.

mezuldžija, *m.* *der Posthalter, cursus publici curator*. Rj. *vidi* *mezildžija*.

mězulski, *adj.* *mezulski*. Rj.

měždēnik, *měždēnika*, *m.* *vidi* *gmeždenik*. Rj. *vidi* i *papula*. — *kad* *se* *kvun* *grah* *ugnječi* *bez* *čorbe*; *tako* *i* *od* *sočiva*. *gmeždenik* i *odbacivši* *g*: *měždēnik* (*isp.* *gmežditi*). *Osn.* 275.

1. *mī*. *wir, nos.* Rj. — 1) *gram*, *zamjenicu* *za* *prvo* *lice* u 1. *padežu* *množine*. *padež* 2. *nās*, 3. *nāma*, *nam.* 4. *nās*, 6. i 7.: *nāma*. u *trećem* *mjesto* *nam* *govori* *se* i *ni* (*tako* *je* *dvojako* *bilo* i u *sturo* *vrijeme*), u *četvrtom* i *ne* (*to* *je* *pravi* *stariji* *četvrti* *padež*) *mjesto* *nas*. u *šestom* *se* *padežu* i *sadu* *još* *gdjegdje* *govori* *kako* *je* *bilo* u *sturo* *vrijeme*: *s* *nam* (*mjesto* *s* *nama*). 3. *je* *padežu* *veći* *oblik* *nama*, *manji* *nam*. *Obl.* 25. — 2) *Mi* o *vuku*, a *vuk* *te* u *ovee*. *Posl.* 178. *Mi* o *psu*, a *pas* *te* *na* *vrata*. (*Kad* *ko* *gje* *dogje* *baš* *onda* *kad* *se* *za* *njega* *pta*). 178. 4. *padežu* *dodaje* *se* *kudšto* *na* *kraju* *riječu* *ke*: *Može* *se* *čuti* i *vaske*, *naske*. Rj. 268a. *Vodi* *naske*, *da* *Foću* *robimo*. Npj. 3, 568. *Treći* i *četvrti* *padež* *ni*, *ne*: O *Boga* *ni*, *prelijepa* *Stane*, *mi* *smo* *sada* *od* *babova* *doga*. *Kov.* 94. *Čuješ* *li* *ne*, *mil* *gospodaru!* *sve* *smo* *čuli*, *što* *si* *uradio*. Npj. 5, 40.

2. *mi*. — 1) *mir*, *mih* (*mī*). Rj. *od* *zamjenice* *za* *prvo* *lice* *ja* *manji* *oblik* *trećemu* *padežu* (*veći* *oblik* *meni*). *vidi* *ja*. — *Javite* *mi*, *da* *i* *ja* *idem* *da* *mu* *se* *poklonim*. *Mat.* 2, 8. — 2) *syntaktisch* *statt* *moj*: *jesi* *li* *mi* *vježio* *bratu?* *ukrao* *mi* *konju*. Rj. *po* *syntaksi* 3. *padež* *mi* *zamjenjuje* *zamjenicu* *moj*, *moja*, *moje*: *Onaj* *mi* *je* *brat*, *koji* *mi* *je* *dobru* *rad*. *Posl.* 238.

mīe *pō* **mīe**, *kad* *se* *kazuje* *kako* *se* *ko* *polako* *pomicao*. *n. p.* *pužući* *u* *drvo*, *Laut eine langsame Bewegung zu bezeichnen, vor exprimendo motui gravi ac lento*. Rj.

mīca, *f.* *hyp.* *od* *mīcina*. *Kad* *se* *baje* *od* *mīcine*. *bajalica* *na* *kućnome* *pragu* *prekrštajući* *bradom* *po*

mići i govori: »*U mice* devet muževa . . . Bježi *mico* posjeć' ću te! . . . Rj.

miceac! u pripovijeci mjesto: *mići, ruci*. Rj. — *U bre uzrike* *vidi* kod čistac!

miceanik, micanika, m. (u C. G.) *vidi* obarača. Rj. *vidi* i makalj, otponac, u puške. — *od korijena* *ed koga* je micati. *isp.* Korijeni 171.

micanje, n. das Bewegen, matio. Rj. *verb.* od 1) micati. 2) micati se. — 1) *radnja* *kojom* tko *mice* što. — 2) *radnja* *kojom* se *što* *mice*.

micati, mićem, v. impf. Rj. *v. impf. sloz.* iz-micati, na-, o-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, ū-, uz-, za-; *v. impf. sloz. dem.* omickivati; *v. impf. prosta* dem. migoljiti se, meškoljiti se. *v. pf. sloz. pōsmicati:* *v. pf. prost* mići, mićnuti. — **I. 1) bewegen, moveo.** Rj. *micati* što, *micati* čim. *isp.* kretati. — *Plaćne oči* se Rada *ne* *miceše*. Rj. 506a. Vuk *pojge* da *preskoči* *upravo* *iznad* *siožine*, *te* se na nju *nabode*. *Lisica* *videći* to *obeseli* se *vrlo* i *reče:* »*Mići* *vujio, mići,* *sad* *ćeš* *saci!*«. A *vuk* *mićući* *dočera* *do* *dna* *stožine*. Npr. 180. *Mićući* *rukom* kao da *što* *naglo* *ispred* *sebe* *uzima* i *trpa* u *usta*. — »*A* *ja* *bih* je *ovako* *jeo* . . . Posl. 49. *Glavu* *diže*, *diguut'* *ne* *mogaše:* *nogom* *miće*, *maknut'* *ne* *mogaše*. Npj. 1, 544. *Namiguje* *očima*, *kad* *misli* *naopako;* *kad* *miće* *usuama*, *čini* *zlo*. Prič. 16, 30. — 2) *wiegen, pondero, cf. tegli:* *Ona* *puca* *što* *su* *pod* *gr'oce*, *ona* *miću* *po* *po* *oke* *zlata*. Rj. *vidi* i *težiti* (*imati* *težinu*), *vagati* 1. — *Na* *dolamu* *trideset* *putica*, *svako* *puce* *miće* *litru* *zlata*. Npj. 4, 56. *Nekakve* *ni* *čese* *uprtiše*, *koje* *miću* *po* *petnaest* *oka*. 5, 505. — **II. su *se, reflks.* — 1) *sich bewegen, moveor.* Rj. — *Tako* je *tyrdo* *okovat* *bio* *da* *se* *nije* *mogao* *nikako* *micati*. Npr. 195. — 2) *fortgehen, abco:* *neka* *se* *miću* *s* *moje* *zemlje*. Rj. *kao* *odlaziti*. — *Ja* *se* *odolen* *ne* *mićem*. Npr. 100. *Pjevači* *stajahu* *na* *svom* *mjestu* . . . *ne* *micahu* *se* *od* *službe* *sroje*. Dnev. II, 35, 15.**

mice, mića, f. pl. die Mühle (als Spiel), mola lusoria, cf. lekovi. Rj. *igra* u *kojoj* *se* *miću* *zrna*, *odakle* *joj* i *ime*. *isp.* Korijeni 171. u *zore* *se* *gdjgje* u *nus* i *mlin*. — *Smicaljka*, *kad* *se* u *micama* *zrna* *tako* *namjeste* *da* *se* *jedna* *vođenica* *otvori* *kad* *se* *druga* *zatvori*. Rj. 695b.

micina, f. die Beule, tuber, cf. nicina. Rj. *hyp.* *mica*. — *Kad* *se* *baje* *od* *micine* *bajalica* *na* *kućnome* *pragu* *prekrštajući* *bradvom* *po* *micini* *govori:* U *mice* *devet* *muževa* . . . Rj. 360b.

1. **Mića, m. (ist.)** *vidi* Mićo. Rj. *hyp.* *od* Mitar.

2. **Mića, m.** *ime* *muško*. Rj. *hyp.* *od* Mitar. *zu* *ake*. Kōsta, Křsta.

mića, f. (u Boci), cf. fitilj. Rj. *vidi* i *vitilj*. *ono* *čim* *su* *se* *nekad* *palile* *puške*.

Mičan, m. *ime* *muško*. Rj. — *osn.* u *Miće*. *Osn.* 139. *takva* *hyp.* *kod* *Cvijan*.

mićenje, n. das Bestechen, corruptio, largitio. Rj. *verb.* *od* *mititi*. *radnja* *kojom* *tko* *miti* *koga*.

mićivoldos, (samo u *zagoneci*). Rj. — *Ozdo* *toldos*, *ozgo* *toldos*, *a* u *sredi* *mićivoldos* *toldos?* (t. j. *kornjača*). Rj. 743a.

Miće, (juž.) *hyp.* *od* Mitar. Rj. *takva* *hyp.* *Pečo*. *Viće*. — *Pognbiću* *Mića* *Angeljika*. Npj. 3, 409.

Mićna, m. ime u *prezimenju:* *Vuk* *Mićunović*. Npj. 5, 531. *osn.* u *Miće*. — *takva* *hyp.* *kod* *Kreun*.

Midžan, m. *muški* *nadimak*. Rj.

Mjđzor, m. *muški* *nadimak*. Rj.

miğ, m. *djelo* *kojim* *tko* *namigne* *na* *koga*, *Wink, nutus*. — *miğ*, *nema* u *Vukovu* *rječniku*. *Korijeni* 170. — *Kud* *on* *miğom*, *tud* *on* *skokom*. J. *Bogdanović*.

miga, cf. šigo-migo: A *ti* *patko* *šigo-migo*. Rj. u *pripjevju*, u *Here*. 287 *pripjevju* *se* *tako* *guski:* A *ti* *gusko, šigo migo!* A *ti* *patko, šever* *pever!*

migānje, n. verb. *od* *migati*. *radnja* *kojom* *tko* *miga*.

migati, gām, v. impf. nictare, nictari, adnictare.

Stulli, govori *se* *i* *u* *sjev.* *Hrv. isp.* *namigivati, v. pf. prosti* *mignuti*. — *Varuj* *se* *žene* *ka* *miga*, i *mladića* *ki* *kima*. DPostl. 149.

1. **migavac, miğavca, m.** (u *Smederevu*) *okrugla* *šljiva*, *koja* *se* u *nahiji* *Rudničkoj* *zove* *piškor*, *a* u *Jadru* *džemarika*. Rj. *vidi* i *ožana*, *džemarika*.

2. **migavac, miğavac, m.** *crna* *mala* *tica*. Rj. — *Daničić* *odrodeći* *oru* *riječ* i *prednju* (*migavac*) *od* *korijena* *od* *koga* i *mig*. *namigivati* *kaže* *znućenje* *korijenu*: *brzo* *se* *micati*, *vrjetiti* *se*. *Korijeni* 170. *isp.* *migati*.

miğli, m. u *zagoneci*. Rj. — *Zovuti* *bati*, *zašigli* *miğli*, *zaremeli* *petli*, *za* *svemu* *selu* *pergatorija*. Rj. 213b. *odgonitljuj:* *Kad* *zvono* *zvoni* i *svemu* *svijetu* *oglašuje*.

migoljēnje (migoljēnje), n. dem. *od* *micanje*. Rj. **migoljiti (migoljiti) se,** *lijm* *se, v. r. impf. dem.* *od* *micati* *se*. Rj. *vidi* *meškoljiti* *se, v. pf. sloz.* *izmigoljiti* *se, izmigoljiti* *se*.

migūnti, nēm, v. pf. semel nictari. *Stulli, učiniti* *mig, v. pf. sloz.* *nāmignuti, namāgnuti, v. impf. migati*.

Mihāilo, m. *ime* *muško, Michael, vidi* *Mihoil, Mihoilo, Mihovio; Mijailo, Mijajlo, hyp.* *Mihat, Miho, Mihoje; Mija, Mijak, Mijan, Mijat, Mijo, Mijok, Mijuško; Miša, Miškat, Miško, Mišo*. — *Mihailo* *jedan* *od* *prvih* *knezova* *dogje* *mi* u *pomoć*. *Dan.* 10, 13. *Mihailo*. *Osnove* 52.

Mihat, m. *ime* *muško, hyp.* *od* *Mihailo*. — *Dokle* *dogje* *hemberu* *Mihatu*, *pa* *Mihatu* *bila* *bratimila:* »*Bogom* *brate, Mihate* *bembere!*« Npj. 3, 350. — *imena* *s* *takim* *nast. kod* *Kušlat*.

mihūr, mihūra, m. *vidi* *mjehir:* *Njekomu* *mihrom*, *a* *njekomu* *sikrom*. DPostl. 85.

Mihōil, Mihōilo, m. *ime* *muško, vidi* *Mihailo*. — *Mihōil, Mihōilo*. *Rad* 26, 55. — *isp.* *Momčil, Momčilo*.

Mihoje, m. *ime* *muško, hyp.* *od* *Mihailo*. — *Mihoje*. *Rad* 26, 56. *takva* *hyp.* *kod* *Blagoje*.

Miholj dan, Miholja dne, m. das Fest des Erzengels Michael, festum Arch. Michaelis, die 29. Septembris. Rj.

miholjača, f. (u C. G.) *vočka* *koja* *dospijeva* *o* *Miholju* *dne*. Rj.

miholjštāk, m. der Michael (den Erzengel) als Hauspatron verehrt, cliens Arch. Michaelis. Rj. *čorjak* *koji* *slavi* *Miholj* *dan*. — *riječi* *s* *takrim* *nast. kod* *gurgjexštak*.

Miho, Miha, m. ime u *prezimenju:* *To* *pokupi* *kneže* *Mihoviću*. Npj. 4, 438. — *hyp.* *od* *Mihailo*. *takva* *hyp.* *kod* *Dobro*.

Mihōvio, Mihōvila, m. *ime* *muško, vidi* *Mihailo*. — *Mihovio*. *Rad* 26, 55.

mihūr, m. *vidi* *miur*.

Mija, m. (ist.) *vidi* *Mijo*. Rj.

Mijāilo, m. *vidi* *Mihailo*. Rj.

Mijājlo, m. (st.) *vidi* *Mijailo:* A *Mijajlo* *knjigom* *iz* *njedara*. Rj. *vidi* *Mihailo*. — *Mijailo* i *Mijajlo* *govori* *se* u *krajevinu*, *gdje* *se* *glas* *h* u *govoru* *preteara* u *glas* *j*.

Mijāk, m. *ime* *muško*. Rj. *hyp.* *od* *Mijailo* (*Mihailo*). — *takva* *hyp.* *kod* *Dujak, osn.* u *Mijo*.

Mijān, m. *ime* *muško*. Rj. *hyp.* *od* *Mijailo* (*Mihailo*). *takva* *hyp.* *kod* *Cvijan, osn.* u *Mijo*.

Mijana, f. *ime* *žensko*. Rj. *prema* *muškom* *Mijan*. — *imena* *ženska* *s* *takrim* *nast. kod* *Andrijana*.

Mijat, m. *vidi* *Mihat*. Rj. *osn.* u *Mijo*.

mijeh, m. (pl. mjehovi). Rj. *vidi* *mješina, tulum, dem.* *mjehčić, mješac, mješće, mješčić, mješčić; mješnica; augm.* *mješetina*. — 1) *der Schlauch, uter.* Rj. — *Ja* *uhvatih* *jednu* *buhnu*, i *zaklah* *je*, *pa* *je* *odrijeh* *na* *mijeh*. Npr. 166. *Ne* *paraju* *sad*, *već* *na* *mijeh* *gule*. (*Kaže* *se* u *šali* *onome* *koji* *ište* *para*). *Posl.* 208. *Mijeh* *prazan* *koža* *se* *zove*. DPostl. 61. *Niti* *se* *ljeva* *vino* u *mjehove* *stare;* *inače* *mjehovi* *prodru* *se* i *vino* *se* *prolije,* i *mjehovi* *propadnu*. *Mat.*

9, 17. *Otvori mjech miljeka i napoji ga.* Sud. 4, 19. Sto gruda smokava i mjech vina. Sam. II. 16, 1. — 2) *der Blauschulg, follis.* Rj. mjech n. p. u kovačnici. — *Napuhati, naduhati mjech.* Rj. 403b. *Mjech nadmen ne tone.* DPost. 61. — *mjech znači i koža.* isp. mješina 2 i *poriše pod 1 tri peru primjera.*

mijēna, f. — 1) (*der Mondrechsel und zwar der Neumond, novilunium.* Rj. mijena mješecna, osobito mladjak, nov mjesec, norljak. — *O mijeni žene ne će da peru košulja.* Rj. — *Gospode! pomiluj sina mojega; jer o mijeni bjesni i muči se vrlo.* Mat. 17, 15. — 2) *u igri krmači:* Ako krmača kad je krmačar udari štapom pogodi koga od igrača u nogu od koljena dolje, onda kažu da ga je opario. i u jedan put svi povikavši: opara mijena, brže bolje mijenjaju kuće. Rj.

mijendelov, adj. Stulli. što pripada mijendelu. vidi bademov, bajamov, mijendulov.

mijendalovina, lignum amygdalinum. Stulli. drvo mijendeloro.

mijendeo, mjenđela, m. amygdalus; amygdalum. Stulli. drvo i voće. vidi i badem, i *syn. ondje.* — A koliko je mjenđela tak? DPost. 1. ali Budmani, ARJ. III. 442b, piše mijendeo, a tako i treba prema mēnduo (mijenduo).

mijendulov, adj. vidi mijendelov. — Kako b'jelo lišće mjenđuloro. HNpj. 1, 347.

mijendno, mjenđula, m. vidi menduo.

mijeniti, mjenim. — 1) *v. pf.:* Roni suze, i nevolja mi je: *sedam žena mijenio bio,* a od srca ne im'o poroda. Npj. 2, 551. *v. pf. slož. iz-mijeniti, o-, od-, pre-, pro-, raz-, za-;* izmijenjati. *v. impf. mjenjati, i slož. ondje.* — 2) mjeniti se, mjeniti se, *v. r. pf. (i impf. Rj.³) n. p. mjesec, der Neumond fängt an, inchoatur luna.* Rj. — *Pošto se mjesec mijeni prva se nedjelja zove mlada nedjelja.* Rj. 414b. Ne vjeruj ženi, *er se kako mjesec mijeni.* DPost. 77.

mijenjanje, n. das Wechseln, das Tauschen, mutatio, permutatio. Rj. *verb. od 1) mjenjati, 2) mjenjati se.* — 1) *radnja kojom tko mijenja što:* U jedan put svi (igrači u igri krmači) povikavši: opara mijena, brže bolje mijenjaju kuće, u kojem mjenjanju i krmačar gleda ne bi li svoj štap metnuo gdje u kuću prije drugoga. Rj. 304b. — 2) *radnja kojom se ljudi mjenjaju za što (čim).*

mijenjati, mjenjam, v. impf. Rj. v. pf. mjeniti, koje vidi i ondje slož. s njime: menovati se; *v. pf. slož. izmjenjati, pomijenjati, smijenjati. v. impf. slož. izmjenjivati, od-, pre-, pri-, pro-, raz-. — 1 a) tauschen, commuto:* Mijenja kao Giganin konje. Ajde Anto konje mjenjajmo. Rj. darati jedno za drugo, *v. pf. promijeniti 1.* — Daje voće za žito utakmice, t. j. mjenja jedno za drugo. Rj. 791b. Sada mjenjajmo sina za sina, a otac da mu je prost. Npr. 153. Gde je god koji Trčim video na Srbinu malo bolji gunj ili bele čakšire, skidali su i menjali za svoje gore. Miloš 58. Ispremeta trpeze omijeh što mjenjaju novee. Mat. 21, 12. — b) kao metati mjesto prejašnjega što drugo; *wechseln, verändern, muto. v. pf. promijeniti 2, omijeniti.* — Izjede ga neopranština (kad ko dugo košulje ne mjenja). Rj. 417b. Vuk dlaku mjenja, ali čudi nikada. Posl. 40. Nego je ona morala donositi jelo, dvoriti i tanjire mjenjati. Danica 1, 90. Jer sila ima primjera, kako riječi mjenjaju značenje. Pis. 42. Arijanitu ne bi bilo za što mjenjati u Aravitu. DM. 103. sa se, *pass.:* Istina da se ni takovi obor-knczori ne mjenjaju bez uzroka. Danica 2, 97. — 2 a) sa se, *reciproce, untereinander tauschen, permuto:* hajde da se mjenjamo! Rj. *isp. mjenjati 1.* — b) sa se, *pass. ili refleks. isp. mjenjati 2.* — Poslije odmora ili je trohej i daktil, koji se često mjenjaju mjestinu: ili je trohej i amfibaer. Npj.¹ 1, LIX.

mijenje, n. das Kopfwaschen, lavatio capitis. Rj.

verb. od 1) miti, 2) miti se. — 1) *radnja kojom tko mije, n. p. glavu.* — 2) *radnja kojom se tko mije.*

mijēsiti, mješim, v. impf. Rj. v. pf. slož. na-mije-siti, pod-, raz-, u-, za-; *v. impf. slož. pod-mješivati, raz-, u-, za-.* — *Mijesiti, t. j. hljeb, das Brot bereiten, paro panem, ef. kuvati.* Rj. Baba klisara, baba što mijesi poskurice. Rj. 9a. Čija mati veću pitu mijesi? Posl. 316. Od zemljice mješete kolače. Npj. 2, 40. sa se, *pass.:* Zvrst, mekan kamen, od koga se kad se stuče mjesec erjepuje. Rj. 205a.

mijēšanje, n. Rj. *verb. od 1) miješati, 2) miješati se.* — 1 a) *radnja kojom tko miješa što (das Mischen, Umrühren, mixtio. Rj.):* Ja mješanje narječja u pisanju držim za kvarenje jezika. Slav. Bibl. 1, 91. — b) *radnja kojom tko miješa n. p. njivu (das Wenden, iteratio, cf. dvojačenje. Rj.).* — 2) *radnja kojom se tko miješa s kim ili u što:* Dušan presiječe i vlastelima mješanje u tu stvar. DM. 79.

mijēsati, mješam, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-miješati, po-, pro-, s-, u-, uz-. — 1. 1) mischen, misceo. miješati što sa čim, u što. Rj. — Ne će od nas tražiti, da imcna poštenih ljudi mješamo u naše raspre. Nov. Srb. 1817, 663. Miješali su narodni jezik s crkvenim jezikom. Rj.¹ III. Samo što Uam miješa s diokletijanskim primjorom. DM. 22. 2) *umrühren, verso.* Rj. miješati n. p. jelo u loncu. — 3) (u Crmn.) drugi put orati. *wenden, itero, cf. dvojačiti.* Rj. vidi i preoravati. — II. miješati se, *v. r. impf. sich abgeben mit einem, miscere se:* Ne mješaj se više snjim. Rj. miješati se s kim, u što. vidi pačati se, plesti se u što. *isp. unositi se, upletati se, utrčavati se.* Svak nek gleda za se. (Svak neka gleda svoj posao, a u tugj neka se ne miješa). Posl. 46. Ko se ne da poznati, motri ga s kim se miješa. 154. Ono malo gragjana i varošana... drukčije se od naroda nose i žive; i s njim se ne mješaju ni u kakijem narodnijem poslovima. Kov. 13. P'rcanjane i Dobročane razdvaja samo zaliv... i u Kotoru se svaki drugi dan na pazaru mješaju. 35. Ko je god rad, da se miješa među književnike svoga naroda, valjalo bi da zna, kako se upravo govori. Pis. 53. Srce svačije zna jad duše svoje; i u veselje njegovo ne miješa se drugi. Prič. 14, 10. Druga se plemena ne bi imala za što miješati Crnojevićima u zapise. DM. 99. Ljudi mješajući se među sobom prenose riječi iz jednoga govora u drugi. Ogled IV.

mijēsēnje, n. das Bereiten des Brodes, to panem parare. Rj. *verb. od mješiti. radnja kojom tko mješiti n. p. hljeb.* — Uzevši kolač i na njemu na mjestu u mješevju za to načinjenome srebrnu čašicu vina. Rj. 124b. Tekue, korito... (n. p. za pranje košulja, mješēnje hljeba i t. d.). Rj. 735a.

mijēsni sir, m. (u Dalm.) sir koji se drži u mihju. Rj.³

mijēsniac, f. pl. vidi mješnice. Rj. kao gublje bez prdaljke. — Pred njima je išao jedan muškarac udarajući u lizericu ili u mješniac. Rj. 704b. osn. u mjech. Osn. 331.

mijēsujā, f. 1) die Portion Mehl um einmal Brot daraus zu backen, portio farinae. Rj. toliko brašna, da se može od njega jedan put zamijesiti hljeba. vidi mješaj. — 2) na mješnje n. p. Nikolja dne, t. j. drugi dan do Nikolja dne (kad se mijesi hljeb za slave?). Rj.

Mijo, m. hyp. od Mijat. Rj. Mi-jo. *gen. Mija, voc. Mjo.* — *takva hyp. kod Bajo.*

Mijok, m. ine u prizemju: Nikšić sa svojim prejašnjim pisarom, Jovanom Mijokovićem, zametne različne pletke. Miloš 137. — *imenu hyp. s takvim nast. kakav je u Mijok gorore se u Hrvatskoj poravini:* Gjurok, Ivok, Matok, Mihok (i Mijok), Perok i t. d. *isp. Timok.*

mijolj, m. majstorski tezaj, ili kod čizmara panj, die Werkbank, mensa. Rj. sto ili klupa nu kojoj

ster rali, li i tezga. Madž. mûhely (= mjesto gdje se rali).

mijoljača, *f. vidi* miholjača. Rj. *vočka koju dostavlja u Mijolju dne.*

Mijolj dan, *m. vidi* Miholj dan. Rj. *dan sv. Mi-
hola.*

mijoljstak, *m. vidi* miholjstak. Rj. *čovjek koji
svi Mijolj dan.*

miju, *a riječima: ciju miju da rasteš.* Rj. 812a.
— ciju.

mijur, *m. vidi* mjehur. Rj. *vidi i* mihir.

Mijnsko, *m. ime muško: Do ludoga Neška i Mi-
juška. Rj. — hyp. od* Mihailo. *takva hyp.* Andriško, Bodruško.

1. Mila, *f. ime žensko. Rj. voc. Milo. hyp. od* Mi-
losava.

milā, *f. adj. vidi* drāgā. *milosnica: Na polasku
prizove svoju milu pa joj reče . . .* Npr. 260.

2. Mila, *m. — 1) (ist.) vidi* Milo. Rj. *voc. Milo.
hyp. od* Milosav. **2) brdo u** Velebitu. Rj.

milać, *milca*, *m. vidi* miljak. Rj.

Miladin, *m. ime muško. Rj. — imena s takvim
nast. Bjeladin, Bojadin, Stojadin, Vujadin, Vukadin,
Živadin. postulu od hyp. Bojo, Stojjo, Vujo, i t. d.
nastarkom da i nastuckom na. isp. Osn. 149.*

Milaj, *m. u šaljivoj pjesmi nekakvoj planini koje
može biti da i nema. Rj. — Uz Milaj, mili kume,
uz Milaj: Lepa ti se prea vidi. I uz Milaj u pje-
vanju se može misliti uzmi taj. Rj. 619a. imena s ta-
kovicu nast. kod Bilaj.*

Milak, *m. ime muško. Rj. — hyp. od* Milosav. *takva
hyp. kod* Dujak.

Milan, *m. ime muško. Rj. takva hyp. kod* Cvijan.

Milana, *f. vidi* Milena. Rj. *imenu žensku s takim
uast. kod* Andrijana.

milanī, *adj. vidi* mili: O ti bego moj milani sinko.
Rj. *nastarkom je* *adj. dem. (isp. Osn. 142). vidi i*
*mileni. — To su snahi milane srekrre . . . to su snahi
milani gjevri . . . to su snahi milane zaore . . . to
su snahi milane jetvre. Kov. 94.*

Milanko, *m. ime muško. Rj. — hyp. od* Milosav.
— u obličje isp. Ivanko.

milanje, *n. die* *Ceremonie von milati se. Rj. verb.
od* milati *se. radnju kojom se tko mila.*

Milāš, *m. ime muško. Rj. — takva hyp. kod* Dražaš.

Milāšin, *m. ime muško. Rj. — takva hyp. kod*
kod Gjurāšin.

milati se, *milām se, v. r. impf. Pripovijedaju da
se u Hercegovini milu, u na Božić s česnicom, t. j.
uzmu dvojica česnicu, pa je okreću među sobom i
pita jedan drugoga: Milau li se? (t. j. pomila li
se iza česnice)? Onaj mu odgovori: Milaš malo. —
A onaj prvi onda reče: Šad malo, a do godine ni
malo. (t. j. Gjuragj kosi po pobjegu. I do tako velika bude
česnica da se ni malo ne pomila iza nje). Rj. —
*v. impf. sloz. iz-*milati, o- (se), po-; *v. pf. sloz. iz-*
*moliti, na- se), po-, pro-**

milče, *n. u pjesmi, vidi* milje: Zora viče, hajd' na
vodn milče. Rj. *čeljade mило kome. — osn. u* *adj.
mio; isp. Milka. Osn. 252.*

1. mile, *u riječima: lile mile: sve oko njega lile
mile. Rj. 328b. kao* luskanje *i* mitoranje (1), *umilju-
vanje.*

2. mile,* *mileta*, *n. (u C. G.) vidi* mile. Rj. *puk,
narod, isp. milet (mnogo djece).*

3. mile! *— dodaje se gdješto u pjesmama na kraj
vrste, n. p.: Gjuragj kosi po pobjegu. I do tako velika bude
česnica da se ni malo ne pomila iza nje). Rj. — Beli
Vidc. mile moj. Ziv. 13.*

Milen, *m. ime muško. Rj. — osn. u* *Milo. Osn.
143. takv hyp. kod* Ljuben.

Milena, *f. ime žensko. Rj. osn. u* *Milu. Osn. 144.*

mileni, *adj. vidi* mio: I Vukovu milenu ljubovu.
Rj. *zoh milani.*

Milēnko (Milēnko), *m. ime muško. Rj. — osn. u*
Milen. Osn. 294. vidi Miljenko. *takva hyp. kod* Lju-
benko.

Mileš, *m. ime muško. Rj. — osn. adj. mio. takva
hyp. Osn. 360. takva hyp. isp. kod* Goleš.

Mileševa (Milševa), *f. vidi* Miloševa. Rj. *vidi i*
Milješevka.

milet,* *m. (u Risnu) mnogo djece. eine Menge
Kinder, suboles. cf. 2 mile, miule. Rj.*

Mileta, *m. ime muško. Rj. — osn. u* *Milo. Osn.
254. takva hyp. kod* Bajčeta.

Milētīn, *Miletina*, *m. izvor u* Dalmaciji *kod* Sinja.
Rj. — *Da mi odu do bijela Sinja, i donesu vode
Miletina. Npj. 2. 549.*

Milēusnič, *m. prezime po* *ocu* *Mileusni: Braća
Mileusniči. Miloš 222. — milensna. f. čeljade muško
ili žensko u koga su mile usne. isp. bjeleusna.*

Mileva, *f. ime žensko. Rj. — od osn. koja je u*
Mila. Osn. 94.

milv, *milā*, *adj. vidi* mio.

Milica, *f. ime žensko. Rj. dem. Miličica. hyp. Milja.
— Oj Miljo Milice! srebrno putašce. Rj. 622b.*

milicija (milicija), *f. die* *Miliz (Gegend), terra
militum. Rj. kraj u kojem sjede* *militarci (vojnici).
militarska, vojnička granica, krajina. — U voj-
vodstvu zovu draživaške po miliciji vrajtove, a po
paoriji birove i pandure. Rj. 138a. vidi* *militarija,
soldatija.*

Miličica, *f. dem. od* *Milica. Rj.*

Milič, *m. ime muško. Rj. — Na Miliču Vujadi-
noviću, još je na njem' ljepše odijelo. Npj. 3, 355.
osn. u* *Milo. Osn. 237.*

Milija, *ime — 1) m. muško. Rj. — 2) f. žensko.
Rj. — imena takvina nast. Dobrija, Dragija.*

Milijaš, *m. ime muško. Rj. — imenu s takvim
nast. kod* Andrijaš. *isp. i imena kod* Dražaš.

milijūn, *miljūna*, *m. eine* *Million, Tal. milione.
vidi* *million. — Šada će biti na zemlji najmanje do
1000 milijuna ljudi. Pripr. 32. Oko tri milijuna ta-
ljeru. Prip. bibl. 138.*

Milin, *m. ime muško. Rj. — osn. u* *Milo. Osn.
148. takva hyp. kod* Bojin.

milina, *f. das* *Liebsein, gratia: ne može od* *miline
(n. p. da se nagleda koga). Rj. vidi* *arajstvo, milota.
kao drugost i radost, kao mило (od mila). — Pa sve
ljubi ono mesto gde ti kaže da joj je snaga, kao od
miline. Npr. 45. Imena ženska . . . koja su, kao od
miline. skraćena od drugih imena, n. p. Mára, Káta.
Posl. XXXI. Zena viděci da je rod na drvetu dobar
za jelo i da ga je milinu gledati. Mojs. I. 3, 6. Opo-
minje se Jerusolim u mnei svojoj i u jadu svom svijeh
milinu što je imuo od starine. Plač 1, 7.*

milinak, *milinka*, *m. der* *Liebe, carus: Sve milinke
od majke jedinke. Rj. koji je komu mio.*

Milinko (Milinko), *m. vidi* Milenko. Rj. — *takva
hyp. Ljubinko, Radinko.*

miliōn, *miliona*, *m. vidi* milijun. — *Pa onda za-
ludu da ima milione. Straž. 1886, 1513.*

Milisav, *m. ime muško. Rj. vidi* Milosav. — *imena.
tuko sloz. kod* Berisav.

Milisava, *f. ime žensko. Rj. vidi* Milosava.

militār, *militāra*, *m. (u vojv.) Rj. — 1) vidi* *militarac,
i syn. ondje. čovjek iz vojničke (militarske) granice. —
2) vojsku, vojnici, das* *Militār: Evo na nas Otma-
nović-čara i njegovu vojsku silnovita . . . kadri (su)
mladi Crnogoreci na militar carski udariti. Npj. 5, 326.*

militārca, *militārcia*, *m. (u vojv.) der* *aus der Mi-
litār-Grenze ist, homo e regione militari. Rj. čovjek
iz militarije. vidi* *militar 1, graničar, krajičnik, kra-
jišnik.*

militārija, *f. vidi* *milicija. Rj. kraj gdje sjede mi-
litarci, graničari; vojnička granica. vidi i* *soldatija 1.*

militārski, *adj. Militār-, militaris. Rj. što pripada
1) militarima, militaricima, graničarima; graničarski,*

krajišnički; 2) što pripada militaru (2), vojsci, vojnicima; vojnički. — U militarskom arestu. Straž. 1886, 1668.

militi, milim, v. *impf.* — 1) kome što, činiti da mu bude ono milo: Ovaj očinski vaspitač na takav način detetu mili čistoću i urednost. Zlos. 23 (vaspitač = odgojitelj). — 2) militi se, mili se, v. r. *impf.* n. p. ništa mi se ne mili, *nichts freuet mich, arrideo.* Rj. *mili se kome što, milo mu je, misli ga, v. pf. slož.* smiliti se, umiliti se, zamiliti se; omiljeti. — 1 stara ovca so liže. (I staru se čocku mili veselje kao i mladu). Posl. 105. U čini (Gospode!) neka se mili srcu mojemu bojati se imena tvogega. Ps. 86, 11.

Milivoje, m. ime muško. Rj. — imena s takvim nast. kod Ljubivoje.

milo, m. *die Lauge zum Kopfwaschen, luxivium ad lavandum caput, cf. cijegj.* Rj. čim se nije glava, od koričenu od koga je mti. riječi s takvim nast. kod bučalo.

Milo, m. (juž.) ime muško. Rj. *gen. Mila, roc. Milo.* *vidi Mila, m. 1.* — *Milo* (Milosav, Miloš). Osn. 49.

milobrnka, f. (u Boci) *vidi šaljivac.* Rj. značenje ružiti, rugati se: brnka, brnkati se, *milobrnka.* Korijen 151.

milobrnković, m. (u Boci) *vidi šaljivac.* Rj. *vidi milobrnka.*

miloduh, m. *fremde Liebstockel, ligusticum levisticum Linn. cf. selen: Miloduh,* da se milujemo. Ne mogu ti puta naći ni dvoru doći od visine vite jele, od zaduha *milodula.* Rj. *crijet.* — Ja usadih vitu jelu, u kamenu u grobotu, i dva lista *miloduha* . . . pristupit' se ne mogaše od visine vite jele, od treptanja *miloduba.* Here. 249.

Miloje, m. ime muško. Rj. — *takva hyp. kod Blagoje.*

Milojevac, Miloječva, m. čorjek koji pristaje za *Milojem.* — Petar nije htio Miloju da se pokori . . . Tako se i ostale sve manje starješine podijele na dvoje: jedni postanu *Milojevci* a drugi Petrovci. Sovj. 29. *isp. Čurtinovac.*

milojtea, m. Rj. — Nova mlada zove mlagje brátom, zlatojem, sokolom, *miloštom, milojcom* i t. d. Rj. 211a.

1. **Milojka**, f. ime žensko. Rj. — imena ženska s takvim nast. Radojka, Stanojka, Vidojka.

2. **milojka**, f. *dus Majolica-Geschirr, vasis fitilis genus, cf. majolika.* Rj. *zemljan sud, bijel i šaren, za vino i t. d. syn. kod majolika.* — U Črnnici onaj koji ih (badnjake) unese u kuću nazdravi im *milojkom vinu.* Rj. 12a.

Milojko, m. ime muško. Rj. — imena s takvim nast. Radojko, Vidojko.

milokrvan, vna, *adj. lebenswürdig, dem man gut sein muss, amabilis:* nije lijepa, ali je *milokrvna.* Rj. *milo-krvan, u koga je mila krv, koji je ljubežljiv i vrijedan ljubavi.* — *isp. tako slož. riječ hladnokrvan.*

Milorad, m. ime muško. Rj. — *Milo-rad. isp. Osn. 47. tako slož. imena Obrad, Prerad.*

milosna, milosna, *adj. vidi milostan.* Rj. *milosan je prema drugim padežima bez t: milostan, milosna, i t. d.*

Milosav (Milosav), m. ime muško. Rj. *vidi Milisav.* imenu s takvim nast. kod Bogosav. — s tjem u značenju srodna, ponajviše *hyp. imena: Mila (m. 1.), Miladin, Milak, Milan, Milanko, Milaš, Milašin, Milat, Milen, Milenko, Mileš, Milet, Milić, Milija, Milijaš, Milin, Milinko, Milivoje, Milo, Miloje, Milojko, Milorad, Miloš, Milovan, Milun, Miluš, Milutin, Miljen, Miljenko, Miljko.*

Milosava, f. ime žensko: On imaše jednu seku ludu *Milosavu* od sedam godina. Npj. 3, 554. *vidi Milisava.* — imenu s takvim nast. kod Dikosava.

milosnica, f. (u vojv.) *die Geliebte, amasia.* Rj. *vidi draga, mila, ljubavnica, ljubovnica, švalerka.* — Braminska keć da bude *milosnica* podloga čifte! Danica 2, 141. Svojoj *milosnici* darove kupuje. Pripr.

65. *u ovom primjeru: Svojoj staroj besidija majci: »Stara majko, mi milosnice! opravi mi debela šarina. HNpj. 2, 53 — milosnica: milosna (majka).*

milosnik, milosnika, m. (u vojv.) *der Liebhaber, amasius, cf. ljubovnik.* Rj. *vidi i dragi, ljubavnik, švaler.* — Ja ću skupiti sve *milosnike* tvoje, s kojima si se milovala, i sve koje si ljubila. Jezeq. 16, 37.

milosrdan, dna, *adj. milo-srdan, što je mila, milostiva srea, barmherzig, misericors. vidi milostiv, milostivan. suprotno nemilosrdan.* — Usliši me, Gospode, jer je *blagost troja milosrdna.* Ps. 69, 16. Jer si ti, Gospode, dobar a *milosrdan* i veoma milostiv svima koji te prizivlju. 86, 5.

milosrgje, n. (u Dubr.) *die Barmherzigkeit, misericordia:* Gospa od *milosrgja, Kirche der barmherzigen Frau.* Rj. *vidi milost 1. suprotno nemilosrgje.* — Pogledaj s neba . . . gdje je revnost tvoja i sila tvoja, *mnóstro milosrgja trojega milosti tvoje?* Is. 63, 15.

milost, milosti, f. (*loc. milosti*). Rj. — 1) *die Gnade, gratia, favor:* Na *milosti* care gospodine. Rj. *isp. milosrgje (u Svetom Pismu prevode Vuk i Daničić riječ misericordia, Дар;: milost), suprotno nemilost.* — Koji je starješina u *milosti* kod *vladike*, on čini od namastirskog imanja šta mu je drago. Rj. 395b. *Da mu je milost!* (Reče se kad — ponajviše drugi ko — pomene kakvog sveca n. p. A. Sjutra je sveti Luka. B. *Da mu je milost!*) Posl. 51. Upadoše Todorove sluge: »*Na milosti, Todor-gospodar!* pred dvorom ti kraljeve vojvode, oni tebe pred dvore zazivlju. Npj. 2, 495. Megju ostalim *milostima*, koje je česar Leopold II. narodu Srpskome darovao. Danica 4, 2. Nego te molim, da učiniš jednu *milost* pre nego me pogubiš. 5, 91. Zahvalnost . . . na *milosti* koju ste pokazali starome vojvodu Šuju Karadžiću. Javor 1885, 439. Da Bog da i *lijepa milost Božja* da danas bude došla s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća. Kov. 72. Da Bog da i *velika milost Božja.* 120. Kako ear Srbima sve oprašta i prima ih u *milost* svoje. Miloš 123. Blagodarimo caru na *milosti, što nam je dao:* ali hoćemo, da nam ostane svagda slobodno, u caru *milosti* iskati. 146. Kad bi ja kako došuo u *milost* kod Miloša. Straž. 1886, 703. Eda bih našao *milost* pred tobom. Mojs. 1, 32, 5. Steče *milost* u njeu. 39, 4. Da *nagjete milost* u onoga čorjeka. 43, 14. Činim *milost* na tisućama onih, koji me ljube. 11, 20, 6. Ne češ ukraliti *milosti* svoje domu mojemu. Sam. 1, 20, 15. Hvalite Gospoda svi narodi . . . jer je *velika milost njegovu k nama.* Ps. 117, 2. Oprosti se . . . bezakonja svojih *milosću prema nevoljima.* Dan. 4, 27. Za koje (poslove) me je *milost* svrjetlogu mužu trojega htjela spremiti. DRj. 1, V. — 2) *die Liebe, amor, cf. milošta.* Rj. *ljubat, pažnja, suprotno nemilost.* — Nema lica bez crvena vinca, ni radosti bez zelena venca, ni *milosti* bez tugja junaka. Rj. Moja sestrice! Bog ti dao mjesto poroda devet sinova i deset u kćeruu za *milost.* Rj. 125a. Ako bi mu maramu uzela, maramu sam u *milosti* dala. Npj. 2, 352. — 3) *die Liebesgabe, munus:* Braća seju vrlo milovala, *sraku su joj milost* donosila, najposlije nože okovane. Rj. *dar od milosti, ljubavi.*

milostan, milosna, *adj. vidi mio:* A! ti žališ *milosnu gjevera?* Dokle nagje *milosnoga kuma.* Sve za slavu *Bogu milosnoga.* Rj. *vidi milosan, milani, mileni.* — Da mu išsam *sina milosnoga.* Rj. 840b. Majko moja, i braćo rođjena, i *ljuboveu moja premlisna!* Kov. 103. No Novica, moj *brute milosni!* Npj. 4, 493. Od mene ste knjigu prifatili, i *milosni* pozdrav primovali. 5, 292. Jer si ga dočekao *blagoslovima milosnim,* metnuo si mu na glavu vijenac od dragog kamenja. Ps. 21, 3. U vrijeme *milosno* usliših te, i u dan spasenja pomogoh ti. Is. 49, 8.

milostinja, f. *dus Almosen, elemosyna.* Rj. *vidi prošnjevinu.* — S opancima od kože kradene krave

milostiju činiti. Posl. 291. Jedan bogat trgovac, koji *čeliki milostinje braminima daje.* Danica 2, 128. On je *od begutih uzimao milostinju.* 4, 5.

milostiv, milostivan, udj. gnädig, barmherzig. *Jonas:* Bože milostivi, ti pomози (govore gdjekoji Srbi kadgod uzdahnu i zijevaju). Rj. u *knjiga je nilost (1), pa po tome i milosrđe. vidi milosrdan. s protno nenilostiv.* — *Milostiva snaha i nemilostiva svekrva.* Npr. 83 (natpis pripovijeci). Al' je Marko *milostiv na Boga,* a žalostiv na sreću junackom, pusti vilu u planinu živu. Npj. 2, 218. Koliko je *sreća milostiva,* tripud pada, pa on obumira, gledajući jada ev' od roblja 4, 196. Hoću, moja *milostiva majko.* HNpj. 4, 7. *Premilostivi gospodar!* . . . poznavajući vašu *milostivu* k meni *blagonaklonost.* Posl. V. *Milostiv* budi meni grješnome. Luk. 18, 13. Još sam ti rad kazati što o posljednjem *milostivom djelu* koje na nama čini dobra majka naša crkva. DP. 359. Danas sam imao čast primiti od Njezinoga Veličanstva *reoma milostivo pismo.* Pom. 125. *udr.* Izvolite *milostivo primiti* ovu knjigu moju. Miloš V. Jer si me utješio i *milostivo progovorilo* sluškinji svojoj. Rut 2, 13.

Miloš, m. ime muško. Rj. osn. u *Milo.* Osn. 360. *isp.* Milosav. *takva hyp. kod* Bjeloš. — O *Milošu,* moja vjerna slngo! Npj. 2, 209.

milošća, f. vidi milošta. Rj.

Miloševa, f. namastir u Heregovini (čini mi se da je sad pust). cf. Milješevka, Mileševa: Kolika je *Miloševa,* da je puna poskurica! Rj.

Miloševac, Miloševca, m. čovjek koji je s *Milošem:* Jedno zato, što su s *Milošem* bili ljudi s reda . . . a drugo, što *Miloševci* nisu baš ni hteli upravo da se biju. Miloš 63. *isp.* Curtinovac.

Miloševa Skakala, n. pl. tako se zove jedno mjesto u Jadru kod Gnjile gdje imaju četiri kamena udarena u zemlju: dva odakle kažu da je *Miloš (Obilić) skočio,* a dva gdje je skočio, ali je ovo kamenje tako razdaleko da se ne može vjerovati, nego se samo pripovijeda kao u Dalmaciji za *Kraljeviću skakalu.* Rj.

milošta, milošća, f. — 1) vidi milost 2. Rj. *Ljubar, pažnja.* — 2) cf. zlatoje. Rj. — Nova mlada zove mlađe brátom, zlatojem, sokolom, *milostom,* milojicom i t. d. Rj. 211a.

milóta, f. vidi milina. Rj. *kao drugost i radost, kao milo.* — osn. u *mio.* Osn. 218. *riječ* s *tukim nast.* kod čistota.

Milován, m. ime muško. Rj. — Tade grinu čekme Hasan-aga, *Milovanu* da ufati živa. Rj. 101b. osn. u *milovati.* Osn. 141. *imena* *takva* Njegovan, Radovan.

milovánje, n. Rj. verb. od *milovati.* — 1) *radnja* *kojom tko miluje koga (n. p. rukom)* (das Liebkosen, blanditiae. Rj.). vidi blažniti. — 2) *radnja* *kojom tko miluje (ljubi) koga* (das Lieben, amatio. Rj.). — Ja se mlada boljem dobru nadam: od zaova *dragom milovanju.* Npj. 1, 63. U dvoru je sreću dijelila: *jetrvama divno milovanje.* Kov. 93. — 3) *das Geliebe, res cara:* ne boj mi se, *moje milovanje.* Rj. *ono što se miluje, milovanje čeljade, mila stvar:* Što je Jovo! *moje milovanje,* te ti roniš suze niz obraze? Here. 3.

milovati, milujēm, v. impf. Rj. *v. pf. slož.* o-milovati, po-, s- (se), za-. — 1) *liebkosen, blandior.* Rj. *milovati koga čime (n. p. rukom) po čemu (n. p. po obrazu).* vidi blažniti. — On priskoči k njoj *te je stane milovati,* a ona se okrene od ujeqa. Npr. 70. Pa je (vašćicu) uzme na krilo. počne je *milovati,* i hraniti iz ruke. 134. Tko *mačku miluje,* ogreben ostaje. DPosl. 130. Dok car Stepan na nogu stajase, stajase mu sveti Arangjeo, stajase mu na desnom ramenu, *miluje ga krilom po obrazu.* Npj. 2, 94. Ovrnu se *Mijat kabanicom . . . pa miluje kadu po obrazu:* *miluju?* je *Mijat po obrazu* sva tri njojzi odrješi gjerdana. 3, 439. — 2) *lieben, amo.* Rj. vidi ljubiti,

paziti, sevditi. — Ja sam *Marka erlo milovao.* Rj. — Boški, ljudski, lijepo, kao što *Boj miluje.* Rj. 38b. Imaše nekakav car *ženu koju preko načina milovaše.* Npr. 113. Mačija je na tebe mrzila, a *Boj te miluje.* 135. Car svoga *sinu milovaše više nego svoju dušu.* 262. *Miluje kao vrag tamjan* (mrzi na to). Posl. 178. *Miluj dušo, Boj te milovao!* Od kako sam tebe zaručio, svaka mi je dobra sreća bila. Npj. 1, 462. *Braća seju erlo milovala.* 2, 15. *Miluješ platu kurvarsku* po svijem gumnima žitnijem. Os. 9, 1. *sa se, pass.:* Pod nam' će se zemlja provaliti, a više nas nebo prolomiti, kako *će se kuma milovati?* Npj. 2, 336. *sa se, recipr.:* Sjedi dolje, moja mila kumo! da s' grlimo i da s' *milujemo.* Npj. 2, 336. *Miluje se* s vjenčanom ljuboveom. HNpj. 1, 259. — 3) *bez objekte, kao ljeliti, izvoljavati; beliceni:* Vodi ti devojku kući, i udaj je za koga *miluješ!* Mil. 229. Mogu li one tu noćiti. — Ako *miluju,* mogu noćiti ovde. Zim. 253.

Milovnk, m. ime muško. — *Milo-vnk.* Osn. 47. — *isp. tako slož. ime* Döbrovŭk.

Miluka, f. ime žensko. Rj. — osn. u *Milu.* Osn. 278. *isp. ime s tukim nast.* Ráduka.

Milün, m. ime muško. Rj. — osn. u *Milo.* Osn. 173. *imenu s tukim nast. kod* Krcun.

Milünka, f. ime žensko. Rj. — pred u osn. *Milu.* Osn. 296.

Milūs, m. ime muško. Rj. — osn. u *Milo.* Osn. 361. *ime s tukim nast.* Njeguš.

Miluša, f. ime žensko. Rj. — *imenu s tukim nast. kod* Angjuša.

Milutin, m. ime muško. Rj. — od osnove koja je postala od *Miloslav.* Osn. 149. *isp. takvo ime* Dragutin.

Milj, m. ime muško. Rj. — osn. u *mio. imena s tukim nast.* Ragj. Vukmilj. Osn. 66.

milj, m. (u primorju) vidi milja: S jednim se kolačem može *sto milja* proći, a sa *sto kolača* *jednu milj.* Rj.

Milja, f. hyp. od *Miljana* i *Milica.* Rj. — Oj *Miljo* *Milice!* srebrno putišće. Rj. 622b. Pogji za mene, *Miljo veziljo!* Ali govori *Milja vezilja.* Živ. 14.

milja, f. die Meile, miliare, cf. milj. Rj. *Tal. miglio (pl. le miglia).* — Tri *milje* od Peterburga. Straž. 1886, 1767.

Miljacka, f. voda što teče kroz Sarajevo: Sarajevo što si potavnjelo! Hi te je kuga pomorila, il' *Miljacka* voda poplavila. Rj. mjesto *Miljatska.* Osn. 307.

miljak,* miljka, m. *das Grundstück, fundus.* Rj. *kao dionicu zemlje, n. p. njivu, vinograd i t. d. vidi* *milač, baština 3.* — Da bi se kasa obogatila, odrede se ljudi, da *prodaju Turske miljore* po Beogradu i po drugim mestima. Miloš 13.

Miljan, m. ime muško: »Naš sokole, vojvoda *Miljane!* što ti tvoje ne kažeš junaštvo? Dočkan *Miljan* poče govoriti. Npj. 5, 402. — osn. u *Milj. od* Milosav. *isp.* *Miljko. za uke. isp.* *Milan, Miljan:* Milen, Miljen.

Miljana, f. ime žensko. Rj. — osn. u *Milja.* Osn. 141. *imena s tukorim nast. kod* Andrijana.

miljār, miljára, m. (u C. G.) hiljada litara: Baba gjeda prodavala kroz pazare *za miljare.* Rj. — *Tal. migliájjo, millenário (hiljadu).*

milje, n. (st.) *das Lieb (was einem lieb ist), amor, delieue:* Oj gjevojko *milje* moje! Rj. *što je kome milo. vidi* *milće.* — Od *milju* mu lepo ime dade, lepo ime: Na(h)ode Momire. Npj. 2, 157. *isp.* od *miline,* od *mila.*

Miljen, m. ime muško. Rj. — osn. u *Milj.* Osn. 143. *takva hyp. kod* Ljuben.

Miljenko, m. ime muško, *od osn. Miljen. takva hyp. kod* Ljubenko. — Što *Miljenka* ozdravlja, toj *Ragjenka* razblava. DPosl. 123.

1. **miljénje, n.** *das Kriechen, reptatio.* Rj. verb. od *miljeti. radnja* *kojom mili n. p. err.*

2. **miljénje, n. verb.** od *militi (i se).* — 1) *radnja*

kojom tko mili što kome. — 2) stanje koje biva, kad se što kome mili.

Milješevka, *f.* (st.) *vidi* Miloševa. *Rj. vidi i* Mileševa. — Dok načini crkvu kod Trebinja, *Milješerku* na Hercegovini. *Rj. Protužilo* samouće gjaće *Milješevi* na kapiji crkvi. *Npj. 3. 72.*

miljeti, *milim*, *v. impf. kricchen, repo.* *Rj. vidi* gmiljeti (i odbacivši *g:* miljeti. Korijeni 52), gamizati, gmizati. *v. pf. slož. iz-miljeti, od-, po-, s-, u-.* — *Cr* ne puži, nego gamiže (gmiže) ili mili. *Pis. 25. Pauće...* ja ću te opet u jutru pustiti da *miliš po cvetu.* *Živ. 324.*

Miljka, *f.* ime žensko. *Rj. osn. u* Milja. *Osn. 296. imena s takim nast. kod* Drenka.

Miljko, *m.* ime muško. *Rj. gen. Miljka, voc. Miljko. — osn. u* Milj. *takva hyp. kod* Boško.

mimicu, *u riječima:* Cicu *mimicu*, na konjicu. *DPosl. 11t. isp. micati, od čega će biti uzeti prvi glasovi. cibati se i micati se na konjicu?*

mimo, (*s akus.*) *corbei, praeter.* *Rj. za akc. isp. bez.* — 1) S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da se ono što sama znači prolazi (mine). — *Minub momi mimo dror.* *Rj. Mimo Boga nikuda. DPosl. 61.* Pa prolazi pokraj dvora moga, kao roblje *mimo* *Tursko groblje.* *Npj. 1. 34.* Junak vode ni gledati ne će, *mimo kondir* dohvati devojku. 2, 492. Koji može ranu dočekati, iz nevolje druga izbaviti, a gorega propustiti *mimo* se. 5, 66. Ja otidoh, da progjem *mimo* nju. *Herc. 171.* Kad progjismo *mimo* jedno ostrvo. *Djel. Ap. 27, 16.* Mnogi će narodi prolaziti *mimo* tuj grad. *Jer. 22, 8.* *kako se u pjesmama uopće nalazi drugi padež mjesto četvrtoga, tako i s tim prijedlogom:* Kad progjode svati *mimo* dvora. *Npj. 1. 242.* Kada bude agi *mimo* dvora. 3, 531. — 2) kad se što prolazi, onda se ide dalje od njega, a u prenesenom smislu može što biti dalje od njega po tome a) što se s njim ne podudara, ili b) po tome što su ispirejene stvari pretekle jedna drugu u dobru ili u zlu. *isp. osim 3b.* — Ne ubij Bože *mimo* svijet, ni pomozí Bože *mimo* svijet. *Rj. Otpao od ljudi, t. j. postao zao i nevaljao mimo sve ljude.* *Rj. 478a.* Što mu je bilo onome zubu, te je onako *mimo* sve ostale *polkaren.* *Npr. 6.* Za što je kod nas *mimo* ostale *narode* mogla u ovome dogagjaju postati ovaka *mrzost.* *Kov. 4.* Zmija bješe *lukava mimo* sve *zvičeri* *poljske.* *Mojs. 1. 3, 1. — isp. Sint. 461.*

mimoći, *mimogjēm.* — 1) *vidi* mimoći. *Rj. za oblike isp. ići. v. impf. mimohoditi, mimoilaziti. — Razum* zadržava čovjeka od gnjeva, i čast mu je *mimoći* *krivici.* *Prič. 19, 11. sa se, pass.: Ali on je govorio da se to mimoći može. Pripr. bibl. 93. vidi i primjere kod mimoći. — 2) sa se, v. r. pf. vidi mimoći se.*

mimogred, *in Vorbeigehen, obiter, in transitu.* *Rj. kao mimo* što *greduei* (*isp. gresti, vidi* uzgred, uzgredom, gredom. *suprotno* *navalice, navlaš. navo; kasten, kastile, kastilice. — Mimogred* nije u red. *Posl. 178.* *Matičari* svi imaju druge *trgovine* i *poslove,* a ovo rade *samo mimogred.* *Danica 5, 76.* Tako se i ja usugjumem *ovde, kao mimogred, naznačiti* nešto i o tome. *Opit XIII. Nama, koji smo prosvijećeni — mimogred govoreći — postale su* *gadne* *neke životinje.* *Pripr. 153.* Ja sam... *samo kao mimogred* *spomenu* *zavadu* *Srba* s *Rodofinikom,* a kad bi se to htjelo *upravo* *opisati* i *redom* *prebrojiti,* *sve...* *Sovj. 37.*

mimohoci, *mimdhodākā, m. pl. (u Zemunu) ein kurzer epileptischer Paroxysmus, paroxysmus epilepticus praeteriens.* *Rj. kad padavica koga više puta snagje a brzo mine (kao da bolesnika snahodi samo mimohodeći).*

mimohodac, *mimdhoea, m. (oko Sinja) ein Vorübergehender, praeteriens.* *Rj. koji mimohodi, mimoilazi.*

mimohoditi, *mimdhodīm, v. impf. vidi* mimoilaziti. i sa se, *recipr. prema* mimoilaziti se. *vidi* križati se.

v. pf. mimoći, mimoći. — Rijeka *blizu zemlju mimohodi,* a *daleku* *nataplja.* *DPosl. 107.*

mimohogjēnje, *n. verb. od 1) mimohoditi, 2) mimohoditi se. — 1) radnja* *kojom tko mimohodi koga. — 2) radnja* *kojom se n. p. drojicu mimohode. — vidi* mimoilazjenje.

mimoći (*mimoći*), *mimdhōlēm (mimdhōgjēm), v. pf. Rj. vidi* mimoći. *v. impf. mimohoditi, mimoilaziti. za oblike isp. ići. — 1) koga, vorbeigehen, praetero.* *Rj. vidi* lišiti, 2): ne lišila te *sablja,* t. j. *ne mimoišla* *te,* ne ostao od nje. *Rj. 331b. (vidi i* *minuti).* I diže se *braca* da *potraži,* da *ga živa želja mimoigje.* *Npj. 2, 78.* Ako je *moguće* da *me mimoigje* *času* *ova.* *Mat. 26, 39. sa se, pass.: Kad bi se mimoišla Žiča.* *Pom. 20. vidi i primjere kod mimoći. — 2) sa se. v. r. pf. s kim, bei einander vorbeigehen ohne sich zu sehen, praetero praeter amicum quin cum videam aut ille me, cf. mimoći se, razminuti se. Rj. — mimoigješ se s kim, kad progješ mimo njega, da ti njega ne vidiš ni on tebe; mimoigja se drojicu, kad progju jedan mimo drugoga, da se ne vide. vidi i razmimoći se, razmimoći se; križati se.*

mimoilaziti, *zim, v. impf. Rj. vidi* mimohoditi. *v. pf. mimoći, mimoći. — 1) vorbeigehen, praetero.* *Rj. koga ili što: Ugojiše se, sjaju se, mimoilaze* *zlo,* ne čine *prayde* ni *siročetu.* *Jer. 5, 28. — 2) sa se. v. r. impf. bei einander vorbeigehen ohne sich zu sehen, praetero praeter amicum quin eum videam aut ille me. Rj. vidi* križati se. — *mimoilazi se s kim, kad prolaziš mimo njega, da ti njega ne vidiš ni on tebe; mimoilaze se drojicu, kad prolaze jedan mimo drugoga, da se ne vide.*

mimoilazēnje, *n. das Vorbeigehen, 2) praeterire.* *Rj. verb. od 1) mimoilaziti, 2) mimoilaziti se. — 1) radnja* *kojom tko mimoilazi koga. — 2) radnja* *kojom se n. p. drojicu mimoilaze. — vidi* mimohogjēnje.

mimoprosava, *f. Rj. u pripjevu. vidi* kod *gjuzelana.*

minder,* *m. die Matratze, stragulum: Na minderu* i *svilnom* *dušek.* *Rj. — minder, kao* *dušek.* *Npj. 1 4, 350. kao* *blazinu* *gdje se* *leži.*

mindros, *m. (u vojv.) uzeti* *koga* *na mindros, durehtbeuteln, exectio.* *Rj.*

minej, *m. das Menäon (μινάων), ein Kirchenbuch, menacum.* *Rj. erkrona* *knjiga* *u kojoj su* *za svaki dan* *u mjesecu (u mjesec) službe* *svetačke. — Minej* *mjeseca* *dekembra.* *Rad 1, 174.*

minejski, *adj. n. p. slova, cyrillische Drucklettern, zum Unterschied von der Handschrift.* *Rj. što pripada* *mineju; n. p. slova, s kojima se* *stampaju* *mineji.*

minerāl, *minerāla, m. — Zemlja* *je* *okrugla —* *ponajviše* *vodom* *oblivena —* *gruda* *od* *mineralu* *t. j. zemlje, pijeska, kamenja i* *metala.* *Priprava 1.*

minerālan, *minerālna, adj. što pripada mineralu. vidi* *rudni 2. — Po* *carstvu* *biljnom, životinjskom i* *mineralnom.* *Pripr. 4. Mineralno ulje (kao* *navta).* 7. *Bijeli Izvor... izvor* *mineralne* *vode.* *Daničić, ARJ. 293b.*

mingjuše,* *müngjūšā, f. pl. die Ohrgehänge, inauris, cf. oboci, brnjice.* *Rj. vidi i* *mingjuše, dem. mingjušice. — Podaj* *svetlom* *kralju... a* *svetlog* *kraljici* *od* *zlata* *mingjuše.* *Npj. 1, 102. Jedna* *glava,* a *dva* *istivana,* *jedne* *uši,* a *droje* *mingjuše.* 3, 137.

ministar, *ministra, m. der Minister. vidi* *popječitelj. — Pošlje* *car* *k* *njemu* *sroga* *ministra... ministar* *dogje... ako* *mi* *ne* *daš* *jednoga* *od* *svojijeh* *ministara.* *Npr. 249. Ruski* *ministar* *inostranijeh* *dječa.*

ministarstvo, *m. das Ministerium. vidi* *popječiteljstvo. — U* *ministarstvu* *inostranijeh* *poslova.* *Sovj. 37. Arkiv* *ministarstva* *prosvjete... nije* *padalo* *na* *um* *ministarstvima... Rad 6, 206.*

minle,* *mīnleta, n. das Volk, gens: pasje* *minle!* *Sedamdeset* *i* *sedam* *mīnlētā.* *Rj. puk, narod. vidi* *mile*. isp. milet: mnogo* *djece.*

minūt. *minúta, m.* (u vojv.) *die Minute, minutum,* 7. čas. Rj. — U Lješnicu žancu dojezdíše jednog sata a *jednog minuta.* Npj. 4, 251. Koje će biti 4. Dekemvrija u 4 sata i 28 *minuta* u jutru. Danica 5, 24.

minuti, *mínem, v. pf.* Rj. *pod 1—3 glagol neprelazni, pod 4—5 prelazni, v. pf. slož.* od-minuti, pod-, pre-, pro-, raz- (se), su-, u-, za-; odo-, odumínuti. *od toga glagola nema v. impf. — 1) vorbeigehen (bei einem Orte), praetero (locum), cf. proći: Minuh momi mimo dvor. Ko star mine, neka Boga moli, ko mlad mine, neka ružu bere. Rj. minuti mimo mjesto kukro. — Usmula gjevojka drenku na korjenku, lozi na granici: tudijer mi minu mlad junak na konja. Npj. 1, 410. Ne ćemo svrtati u tugi grad...» I minuše onuda i otidoše. Sud. 19, 14. — 2) vergehen, vorbeisün, transeo, abeo: Ljeto sine pa i mine. Nije zime dok Božić ne mine, cf. proći. Rj. kaže se za vrijeme. — Minut' kako jutrnja rosa. DPosl. 61. Jer gle, zima progje, minuše dažderi, otidoše. Pjes. nad pj. 2, 11. — 3) vidi otići: Orlen Bajo u Zeljngi minu. Rj. *minuti s mjesta:* Pa minuše malo ponaprijed, tu nagjoše jednu nevjesticu. Npj. 2, 12 (2, 13: I pogjoše malo ponaprijed, a nagjoše babu ostaralu), amo pripada i ovaj primjer, u kom je minuti glagol refleksivan: Olyvedoše lepotu devojku, minuše se preko polja ravna, kano zvezda preko vedra neba. Npj. 3, 503. *ali s tim primjerom ispredi:* Pak se vinu preko polja kao zvezda preko neba. Rj. 63a. — 4) nicht treffen, praeter- volo, cf. promašiti... »Mini ga sablja, mini ga puška!« ... »Minulo je mene svako dobro, kad sam ja tebe nzeo.« Rj. vidi mašiti 3, mimosići 1 koga, lihnuti, lišiti koga: koga što mine, on ostane bez njega. — Gospod ga minuo, a anđeli ga ne susreli. (Kad se kome reče »gospodin«, koji to ne zaslužuje). Posl. 44. Tvoje sam mu ime nadenula, kad ga zovnem, da me želja mine. Npj. 1, 408. Njih minuše, naprijed progjoše. 2, 12. Tako bi se izbavila od smrti, koja je inače ne može minuti. Danica 2, 140. Puteu nevaljalijeh ljudi ne stupaj... ukloni se od njega, i mini ga. Prič. 4, 15. Za to ih je svjetovao da se poprave eda bi ih kako pogibija minulo. Prip. bibl. 93. — 5) entgehen, evado: I ti Turske ne minuo ruke. Rj. kao izmaći se čemu.*

mīo, mīla, adj. Rj. vidi milani, mileni, milostan; suprotno nemio, mirzak. — 1) lieb, carus. Rj. — Na prez ruku mi je, t. j. kao za čudo mi je, nije mi milo. Rj. 571a. Vrlo mu milo bude kad vidi šuru. Npr. 87. Da može metnuo bi ga u njedra (tako mu je mio). Posl. 51. Mrzi ga kao slijepca para. (Milo mu je). 183. Što je jednom milo to je drugom drago. 356. Majka ne da, da se dragi ljube, već rastavi i milo i drago. Npj. 1, 240. Kada nije mome srcu mila. 1, 242. Bože mili, čuda velikoga! 2, 101. Oženi se, moj premili sine. 2, 330. Kaže, da će njemu biti mila svaka recenzija, bila gruba ili učtva. Pis. 63. Koji spisatelj više narodnijem jezikom zna pisati, to je miliji. 91. Koliko mi je ovaj njihov ukor bio mio i drag (iz mnogo uzroka). Rj.¹ XV. Drago mi je što je Šavka otišla u Beograd, no nije mi milo što će ići u Bukorest. Straž. 1886, 836. Koji ovijem služi Hristu ugodan je Bogu i mio ljudima. Rim. 14, 18. Nije mu milo da umre bezbožnik. Jezek. 33, 11. Danilo, mili čovječe! slušaj riječi koje ću ti kazati. Dan. 10, 11. Ne drži Bog) do vijeka gnjeva svojega, jer mu je mila milost. Mih. 7, 18. — 2) (u Hrv.) meni ga je milo, ich habe ihn (tali opet: on mi je mio, ich habe ihn gern), cf. zao. Rj. vidi i žaliti, 2) žalim ga što je tako nesrećan. Rj. 154b. — 3) n. p. nema vočke (na drvetu) ni od mila, gar nichts, nihil. Rj. tudijer znači: nimalo, a u ovijem primjerima koji idu od mila znači od miline, od mlja, ipokoristički: Poče u nju sviralu) svirjeti da se od mila Boga ne mogae slušati. Npr. 152. Od mila mi lipo ime dio. HNpj. 3, 385b. Denov biće od mila mjesto Dejanov.

DRj. 1, 263. Svi se deminutivi govore i od mila... ali se neki deminutivi govore samo od mila. Glas. 12, 474. amo ide i ovaj primjer: žanka, biće od tur. ana, mati, načinjena riječ mila rudi; majka. Daničić, ARj. 90b. i ovaj: Da ih guli i bez mila smudi. Rj. 697b (ne žaleći, nemilice).

Mio-brat, *m.* ime muško. Rj. — Mio-brat (gdje o stoji mjesto l). isp. Mio-drag. ime tako slož. Ljubobrat.

Miodrąg, *m.* ime muško. Rj. — Mio-drag (gdje o stoji mjesto l). Osn. 47. isp. riječ tako slož. ljubodrąg.

mioľj ... vidi miholj ... Rj.

pipavica, *f.* vidi pipavica. Rj. — Kad se djeca u početku kake igre pogagjaju koje će naprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, n. p. ko će naprije žmuriti, onda jedno kao brojeći sve redom govori: Pipavice, pipavice, na kule na mule... Šijuc. Na kome se rekne »šijuc«, onaj valja da žmuri. Rj. 500b.

mír, *míra, m.* Rj. — 1) (instr. mírom) *der Friede, pax.* Rj. suprotno kao rat. isp. primirje, razmirje, razmirica. — Kad dogje potjera u selo, onda ovi otokid su otmičari. izigju preda njih lijepim načinom i grade mír. Rj. 477a. Poslije posljednjega miru između Nijemaca i Turaka u Srbiju je dolazilo sila ovakijeh robova. Rj. 651b. Neprijatelj iste mír... Kad se posle toga učini mír... Npr. 207. Vi s Turcima miru učinite. Npj. 4, 273 (u pjesmi mira gen. mj. akus.). Da ne činim mira su Turcima. 4, 274. Hodi, Meho, da se pomirimo, da od mira vjeru uhvatimo, mír i vjeru za godinu dana. 4, 518. I očera hiljadu ovaca na mír Božij i na vjeru tvrdu. 4, 522. Ako li mu se strv pronagje, a ono se plati krvnina, pu mír. Danica 2, 90. Kako je mír između Srba i Turaka učinjen, onako je i trujao... za ova dva tri meseca, što su tobože u miru bili. 5, 25. Ugovore mir, da Srbi plaćaju Turskome caru. 8. Da Turci ne mogu sa Srbima na novo mira praviti. 29. Stane Srbe viditi mírom... da otvore razgovore o miru. 118. Ugovori o miru. 119. Ne bi li se ovaj mír kako pokvario. 129. Tako se svrši mír. 131 (= učini se mír). Srbi traže od Turaka, do im se mír bolje uterdi... da im se dadu prava po Bukreškome miru između Rusa i Turaka... da im se dade ovaj mír, što je Petar Ičko bio ugovorio za Srbiju. 140. Koji mogu održati mír između Turske i Rusije. 150. Da ni jednog obrštera u miru ne postavlja generalom, nego samo u ratu za zasluge. Žitije 17. Imamo mír s Bogom. Rim. 5, 1. Objaviše im mír. Sud. 21, 13. I hi mír megju Izrailjem i Amorejima. Sam. I. 7, 14. Gospod mu dade mír svuda u naokolo od svijeh neprijatelja njegovijeh. II. 7, 1. Obje strane da će do vijeka hraniti mír. DM. 216. Što mu ni u kakvom slučaju ne bi poremetilo mira. 217. Dubrovnik je čuvao mír sa svima. 229. Koji joj (crkvi) kvare unutrašnji i spoljašnji mír. DP. 108. 152. Gospode... čuvaj u dubokom miru crkvu, svoj stan. 346. — 2) (instr. mírom) *Friede, Ruhe, pax:* sjedi s mírom (dok nije bilo s činom). Rj. kao pokoj. suprotno nemir. — Nema živa mira (gar keine Ruhe). Rj. 158a. Dogje k ovcama i nagje ih sve na broju i nu miru. Npr. 12. Ne možemo od toga zverinja nu miru ni ručati ni večerati. 42. Posle čete dugo putovati na miru. 69. Onda gjak s mírom i s Bogom očera stoku i dogje zdravo kući. 150. Svi svatovi s mírom prolazili, zaostalo Ture mladoženja, ono ne šće da prolazi s mírom. Npj. 3, 2. Kukavico, rano je ne budi, neka s mírom u zemlji počiva. 3, 521. Pod Milošem s mírom gjogat ne će, već Miloša zaboljela ruka usležući vilovna gjogata. 4, 230. Tada bismo carevali s mírom, i za dugo carstvo pridržali. 5, 352. Vaši Turci... ne će da sjede s mírom od naroda. Danica 3, 162. Ne bi od njega nigge imao miru ni danju

ni noću. 3, 206. Neka *na miru* oru i kopaju. 3, 210. U dvore je sreću donijela . . . a u sreću *miru* i pogodbe. Kov. 81. *Idi s mirom*. Sam. I. 1, 17. Za to ćeš *na miru* u grob leći. Prip. bibl. 92. — 3) (osobito u pjesmama) *vidi miris*: *Mirom* miriše. Rj. *Grč. μίρον*. — 4) (u Hrv.) s mirom, *vidi* svagda. Rj. i *syn. ondje*. — 5) (*instr. mirom*) (u primorju) *vidi* zid: Dvori *mirom* sagraženi. Rj. *Mir* (murus) tugja je. Osn. 104. — Bez klaka stijena čini megju a ne *mir*. DPost. 5. I *miri* uši imaju. 29. — 6) (u Paštr. kad se nazdravlja) *vidi* svijet: Da ni Gospodini Bog pomože dubovnike i od ostalih domova, koji poju *po miru Rišćansko!* Rj. *iz erkrenoga jezika. Mir* mjesto *svijet* ja do sad nigdje u narodu našemu nijesam čuo, do ovo ovdje, a i ovo je jamačno od popova i kalugjera. Npj. 1, 79 (Vuk). — 7) čire *mir*e, oko tebe devet braće bilo (u šali mjesto bajanja da bi čira nestalo). Rj. u Posl. 348. *Vuk* te riječi *tumači*: Kad se ko potuži da mu je izišao čir, rekne mu se u šali da tako probaje oko njega.

Mira, *f.* ime žensko. Rj. *voc. Miro*. — *hyp. Mira* (Mirosava). Osn. 51.

mira, (*g. e.*) ko se čini miran, i gotovo samo u ovoj poslovici: *ispod mire* devet (t. j. gjavola) vire. Rj. *m. i f.* u Posl. 105 *odaje Vuk k* toj poslovici: Kad se ko čini miran, a pun je gjavolstva.

miran, *mirna*, *adj. friedfertig, ruhig, mansuetus*. Rj. — 1) koji *miruje* (dobar i miran . . . miran kao ova) suprotno nemiran. — 2) koji ima *mir* od koga (*mirna* od onih . . . od cara mirno). — 3) što *pripada miru* (*mirni dogovor* . . . *poslanici mirni* . . . *mirni pozdrav*). — On je bio dobar i miran, a za najviše pun straha Božijega. Npr. 246. *Miran* kao jare. (Nemiran). Posl. 179. *Miran* kao ova (n. p. konj). 179. *Mirna Bačka*. 179. *Mirno srce* Boga moli, a nemirno suze roni. 179. Izmeđi sebe dajte zulumčare, ak' hoćete *mirni* da budete, da gradova caru ne kvarimo. Npj. 4, 150. Koliko se sad čini *miran* i pokoran, ja sam od njega bežao. Miloš 57. Što su Srbiju protiv Bukreškoga *mirnog dogovora* na silu s vojskom pogazili. 142 (= *dogovor o miru*). Plašič se noću i danju, i ne ćeš biti *miran životom* svojim. Mojs. V. 28, 66. Učiniće, te će duša moja biti *mirna od onih* koji napadaju na me. Ps. 55, 18. Ko cijepa drva, *nije miran od njih*. Prop. 10, 9. Ime će mu biti: divni . . . knez *mirni*. Is. 9, 6 (*princeps pacis, Friedensfürst*). *Poslanici mirni* plaću gorko. 33, 7 (*die Engel des Friedens, die Friedensboten*). Učiniću s njime *zarjet mirni*. Jezek. 34, 25 (*pactum pacis, Bund des Friedens*). Stanu se svi u crkvi ljubiti jedan s drugim; *mirni pozdrav* razliježe se po svoj crkvi. DP. 164. *adv. Solomon* je *mirno* i bez straha sjedio na jastuku. Npr. 156. Od Boga zdravo, a *od cara mirno*. Posl. 231. Je li mi ljuba zdravo i mirno. Npj. 1, 477. Bog te zdravo i *mirno* nosio, od dušmanske ruke zaklonio! 3, 393. Te ću proći *mirno od hajduka*. 4, 385. Da bi mogao . . . i *od Turaku mirno* živiti. Danica 2, 117.

miráščija,* *m. der Erbe, heres*. Rj. *komu pripada miraz*.

miráz,* *miráza, m. die Erbschaft, hereditas*: ostalo mu od miraza, *cf. prčija*. Rj. — *Prčija*, što se da u djevojku, *die Mitgift, Heiratsgut, dos*. Rj. 618b. *iz toga što se kaže za prčiju kao i iz svijeh primjera što idu vidu se, da je Njemačko i Latinsko tumačenje riječi miraz krivo*: die Erbschaft, hereditas (= *baština, nasljedstvo*); *miraz* je što i *prčija*: ono što se da uz djevojku. *vidi* i *ženinstvo*. — Otkud tebe ova britka sablja? . . . Ili ti je ljuba donijela, donijela ljuba od miraza? Npj. 2, 343. *Miraz* gjevojku udaje. Posl. 178. Upravi Bosnom već kao svojom *darši* je u miraz uz kćer ugarskom kraljeviću. DM. 3. U miraz s *Jelisavetom dopade* mu

Bosna. 32. Za ženu sinu svome zaprosi kćer Stefana bosanskoga Jelisavetu, i u miraz *zauška sav Hum*. 46.

mirbožanje, *n. das Gegenseitige Küssen zu Weihnachten, exosculatio die Christi natalitio*. Rj. *verb. od mirbožati se. radnja kojom se krišćani mirbožaju*. — *isp. mirobožje*.

mirbožati se, žam se, *v. r. impf.* Rj. *v. pf. mirbožiti se. sich küssen (und den Frieden Gottes wünschen) zu Weihnachten, in welchem se exosculari die natali Domini. cf. Božić*. Rj. *mir-božati se, ljubiti se govoreći: „Mir Božji!“* — Na Božić . . . skupe se svi oko sofre te se mole Bogu i *mirbožaju se*, t. j. izljube se svi redom govoreći: »Mir Božji! Ristos se rodi, va istinu rodi, poklanjamo se Ristu i Ristovu rožanstvu«. Rj. 34b. Božić ide uz ulicu, te se veseli . . . Veselimo se, ljubimo se, *mirbožajmo se!* Herc. 340.

mirbožiti se, žim se, *v. r. pf.* Rj. *poljubiti se i reći: „Mir Božji!“ r. impf. mirbožati se*. — Kad na Hristu zlaćeni povoji, uzela ga prečista Gospogja, pa se s njime *mirbožila bila*. Herc. 314.

Mirčeta, *m.* ime muško. Rj. *hyp. osn. u Mirko*. Osn. 254. *takva hyp. kod Bajčeta*. — Zavadi se bego Radul-bego sa *Mirčetom* bratom rogenjem. Npj. 2, 445.

Miren, *m.* ime muško. Rj. — od *Mirosar*. Osn. 143. *takva hyp. kod Ljuben*.

mirenje, *n.* Rj. *verb. od miriti (i se), mirim (i se), i od miriti, mirim*. — 1) *radnja kojom tko miri koga ili kojom se mire n. p. dvojica* (das Beruhigen, Friedemachen, pacificatio. Rj.): Hajde mene moru na zakuke *na mirenje* . . . no mi hajde mira da činimo. Npj. 3, 211. O svadbama, daćama, o *mirenju* i t. d. drukčije se i napija. Kov. 125. Razlog što je . . . bila osveta, *mirenje* i vražda. Rad 5, 93. — 2) *radnja kojom miri (miriše) n. p. karansil* (das — angenehme — Riechen, odor. Rj.).

Miridit, *m. eine Gegend in dem Gebiete von Skutari*: I pokupi *Miriditu* ravna, pokraj mora sve Latine ljute. Rj. *kraj ispod Skadra u Albaniji i narod ondje*: Malo P ti je *ravna Miridita* ispod Skadra pokraj mora sinja? Npj. 2, 530.

mirija,* *f. die Abgabe, vectigal, cf. porcija*, danak: Ni *mirija* careva da progje. Rj. *ridi* i porez, *porcija*. — Nit' se dava ženit', ni udavat', nit' *mirija* ka caru da progje. Npj. 3, 323. Oduzeše careve barjake i *miriju*, što je za vojnike. 5, 374. Vladika da uzima: *mirije od kuće* na godinu 6 para. Miloš 194.

miris, *m. der Wohlgeruch, odor*. Rj. *vidi blagovonje*, mir 3, mirlis. *isp. apa, vap, vapa; tonj, tonja; vonj, vonja; zadah, zadaba, zaduh*. — Tonja, 2) *rgjav miris*. Rj. 743b. *Osete miris od pečenja*. Npr. 139. *ljubica . . . ama lijep miris daju*. Kad bi znale djevojčice, što je *miris od ljubice*. Npj. 1, 226. *Pripraviše mirise* i miro. Luk. 23, 56. *Kuća se napuni mirisa od mira*. Jov. 12, 3. (Bog) kroz nas javlja *miris poznanja svojega* . . . Jer smo mi *Hristov miris Bogu* . . . jednima dakle *miris smrti* za smrt, a drugima *miris životni* za život. Kor. II. 2, 14—16. *Pređade sebe* (Hristos) za nas u prilog i žrtvu Bogu *na slatki miris*. Efes. 5, 2. Dok je car za stolom, narod moj pušta svoj *miris*. Pjes. nad pj. 1, 12. *Mili ćete mi biti s ugodnijem mirsom*. Jezek. 20, 41. *Ispunivši sav oltar mirsom od tamjana*. DP. 62. u primjeru iz Luk. 23, 56 *riječ miris znači što i miro, t. j. mast 2, mirisava mast. isp. Grč. μίρον*.

mirisan, *mirisna, adj. što pripada mirisu. vidu mirisav, mirisljiv*. — Pri večeri pomiješa mu u vino rakiju i neka *mirisna bilja*. Npr. 107. *Struk bosioka mnogo lijep i preko mjere mirisan*. 258. *Tovar zlata i srebra . . . i svakoga mirisnog drveta*. Otkriv. 18, 12. Uzimaće i kćeri vaše da mu *grade mirisne masti*. Sam. I. 8, 13. Tada će Gospod skinuti nakit . . . i pojase i *stakalea mirisna* i oboce. Is. 3, 20.

mirisauje, *n. das Riechen, odor et odoratio*. Rj.

mirisati. — 1) radnja kojom što miriše što. n. p. ružu. — 2) radnja kojom miriše što. n. p. cvijet. — Izdanak iz korijena njegova izniknuće . . . I mirisati je će mu biti u strahu Gospodnjem. Is. 11, 3. mirisār, mirisāra, m. unguentarius. Stulli, koji radi ili prodaje miriše, miriše stvari.

mirisati, mirišem, v. impf. Rj. vidi miriti, mirim. v. pf. slož. na-mirisati (se), o-, po-, pri-, za-, vidi i vorjati, suprotno smrdjeti, i syn. ondje. — riechen, oleo et odoror: miriše ruža; ja mirišem ružu. Rj. — 1) bez objektu: miriše što kome, na što, čim, oda šta. — Čim mirišu njedra tvoja: ili smiljem il' bosiljem, ili dušom gjevojačkom? Rj. Amberija, rozolija (koja miriše na amber?). Rj. 5a. Turčin-cvijet . . . Lijepo miriše. Rj. 756b. Majkol! u miriše rajsku dušica. Npr. 56. Ne smrdi, već miriše kao smilj. 142. Svinjarče uzme onaj struk bosiljka, pa se stane trti njime po licu . . . koje je (svinjarče) mirisalo na bosiljak. 258. Miriše kao duša gjevojačka. Posl. 179. Miriše na koljivo. (Gotovo umr'o). 179. Ni luk jeo, ni njim mirisao. (Kad se ko čemu što zna, čini i nevjše). 221. I od stvari ka smrdi dobit miriše, reče skup. DPosl. 29. Kad mlad ljubi, neka mu miriše. Npj. 1, 290. Zašto mene brat' ne će gjevojke, kad od mene svu gora miriše? 1, 368. Sve haljine tvoje mirišu smirnom, aloejem i kasijom. Ps. 45, 8. — 2) mirisati što: ja mirišem ružu. Rj. Prije Gjurgjeva dne ne valja selena brati niti mirisati. Rj. 151a. Kako dogje u kolebu, stade mirisati pa reče: »Ovde ima rajska duša. Npr. 142. Lijep je gledati, no kakav je mirisati? Posl. 169. Mirisauu žutu dunju na more, a gristi ću zeleniku jabuku. Npj. 1, 448. Ne ću više mirisati mirisa vašega. Mojs. III. 26, 31. Mrzim na vaše praznike, odbacio sam ih, i ne ću da mirišem svetkovina vaših. Amos 5, 21.

mirisav, adj. što miriše, vidi mirisan, mirišljiv. — s kamilama natovarenim mirisaroga korijenja. Mojs. I. 37, 25. Ona se (žena svadljivja) odaje kao mirisavo ulje u desnici. Prič. 27, 16. Ja bih te pcjila vinom mirisavijem, sokom od šipaka. Pjes. nad pj. 8, 2.

mirisāvka, f. — 1) die Muskateller-Traube, Muskat-Traube, ura muscata, ef. tamjanika. Rj. vidi i tamjanika, tamjanka, muškāt, nekako mirisavo grozđe. — 2) (u Už. nah.) Art Birnen, piri genus. Rj. nekaku (mirisava) kruška, vidi tamjanka 2.

mirišnica, f. miropolium. Stulli. dušan gdje se prodaju mirisi, miriše stvari.

mirišljiv, adj. wohlriechend, bene olens. Rj. što miriše, vidi mirisan, mirisav.

miritelj, m. pacator, pacificator, pacis arhiter. Stulli, koji miri, vidi mirokov. — riječi s takim nast. kod boditelj.

1. miriti, mirim, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-miriti, iz-, na-, po-, pod-, pri-, raz- (se), s-, u-, za-; uznemiriti v. impf. slož. do-mirivati, iz-, na-, pod-, s-, u-, za-; uznemirivati. — 1) beruhigen, paco. Rj. Krvno kolo, kad se skupe kmetovi te sude za krv i mire krvnika s rodbinom ubijenoga. Rj. 300b. Kako mirili tako se smirili! (Kako pravo sudili tako i vama Bog dao). Posl. 126. Ajde da pošljemo Aganliju, neka ide, te ih miri; neka ih svjetuje, da se okane bune i nemira. Danica 3, 160. Kako čuje Suleman-paša, da se narod buni, on odmah odredi čija-pašu s vojskom, da ide da miri haranjem i robljenjem. Miloš 62. Kad su čiji putovi mili Gospodu, miri s njim i neprijatelje njegove. Prič. 16, 7. — 2) sa se, reciproc. Friede machen, de pace ago. Rj. Krvnik s rodom mora da se miri; jer će ubiti i oni njega. Rj. 300b. Neka ide te sa miri na lijepo s pokradenijem. Rj. 699b. Miri se sa psom, nu šup drži. DPosl. 61. Megju sobom neka se bratski mire i namiruju. Danica 4, 5.

2. miriti, mirim, v. impf. riechen, oleo, cf. mirisati: Vrlu miri cvjčeje karafilje. Rj.

Mirjana, f. ime žensko. Rj. — Mirjana (ili je

cijelo tugje ili od tugjega). Osn. 141. imena s takim nast. kod Andrijana.

Mirko, m. ime muško. Rj. hyp. nije ni u kakrom srodstvu s imenima Emerik, Imbro. — osn. od Miro-sav. Osn. 298. takra hyp. kod Boško, vidi Nemirko. isp. Mirčeta, Mireu, Miroje.

mirkovača, f. (u Srijemu) nekako bijelo (?) grozđe, Rothschwänzel, vitis genus. Rj.

mirliš, m. (u Dalm.) vidi miris. Rj. vidi i mir 3. isp. miro.

mirnoća, f. die Friedfertigkeit, mansuetudo. Rj. osobina u onoga koji je miran, vidi mirnost, mirota. suprotno nemirnoća. — riječi s takim nast. kod bistroča.

mirnošt, mirnosti, f. vidi mirnoća. Rj. vidi i mirota. mirno, n. od Grč. wozon, mast mirisna, die Salbe, unguentum, isp. mir, miris. — Pristupi k njemu žena sa sklenicom mira mnogocjenoga, i izli na glavu njegovu. Mat. 26, 7. Pripraviše mirise i miro. Luk. 23, 56. Kao miro na glavi, gdje se staće na bradu. DP. 342.

mirobožje, n. vidi mirobožanje: Treća nosi brackog mirobožja, da se Srbi i grle i ljube, u ljubavi jedan drugom vika: »Mir je Boži! e se Ristos rodi. Herc. 336.

Miroč, Mirčeta, m. Berg (an der Donau) zwischen Poreč und Brza palanka. Rj. planina na Dunavu izmegju Poreča i Brze Palanke. — Pojezdije do dva pobratima preko krasna Miroču planine. Npj. 2, 215. imena s takorim nast. Dragoč, Glamoč.

Mirodār, m. ime muško. Rj. Miro-dar. isp. ime tako složeno Bōžidār, Bōži-dār. Osn. 47.

mirōdija, f. aroma. Stulli. vidi mirogjija, das Gewürz.

mirogjija, f. vidi kopar: u svakoj čorbi mirogjija (ko se miješa u svašta). Rj. — biće isto što i mirodija uopće, a ne samo kopar.

Miroje, m. ime muško. Rad 26, 56. hyp. od Miro-sav. — takra hyp. kod Blagoje.

mirokov, m. Friedensstifter, pacificator: Mirokove u kmetove, oštra sabljol! Rj. miro-kov, koji mir (kuje) gradi, vidi miritelj. — isp. tako slož. riječ hladnokov.

miroljubiv, adj. žena mu je miroljubiva. J. Bogdanović. miro-ljubiv, što mir ljubi, takra adj. kod bogoljubiv.

mirosonica, f. miro-nosica, koja miro nosi: Te se spominje kako su žene mirosonice i učenici rano došli na prazan grob (Isusov). DP. 49. Mirosonicama ženama na grobu angejo stavši reče: miro mrtvijem priliči. 144.

mirosonuī, adj. miro-nosni, koji mir nosi: Okan' der se, Ilija mirosonna vojvodo! Npj. 1, 135. tako slož. adj. kod bogonosni.

mirosonnica, f. koja nosi mir, die den Frieden bringt, que pacem fert: Dovedoše snahе naše mirosonnice, smiri snah ovi stanak, smirio te Bog. Rj.

miropomazanje, n. djelo kojim se što pomaže mirom. — Dvije tajue, jedna na novo ragjajući a druga utvrđujući, krštenje i miropomazanje. DP. 174.

mirosānje, n. Salbung, confirmatio. Rj.³ ake. Rj.³ XXX. — Vrbica, 2) vrbove grančice koje sveštenik na Cvijeti ujutrn poslije mirosanja razdaje. Rj. 74a. u Staroslov. mirosati znači pozdrav, olere = mirisati.

Mirōsav (Miro-sav), m. ime muško. Rj. Miro-s(Dav. takra imena kod Bogosav. — hyp. Mirčeta, Miren, Mirko, Miroje.

Miro-sava, f. ime žensko. Rj. — imena takra kod Dikosava.

mirōta, f. vidi mirnoća: Nema ljeta što Gjurgjeva dana, ni mirote što nevjeste mlade. Rj. osobina u onoga koji je miran, vidi i mirnost. — riječi s takvim nast. kod čistota.

mirotvorac, mirotvorač, m. auctor pacis. Stulli. miro-tvorac, koji mir stvori; čini, učini. — tako slož. riječi i ake. kod čudotvorac.

miròtvòran, miròtvòrna, *adj.* *pacificus*. — Car mirotvorni. Stulli. miro-tvoran, koji mir trori, čini. tako slož. *adj.* kod čudotvoran.

miròvànje, *n.* *das Ruhigsein, quies*. Rj. *verb.* od mirovati. stanje koje bira, kad tko miruje: A u Marka mirovanja nema. HNpj. 2, 79.

miròvati, mirujem, *v. impf. ruhig sein, sum quietus*. Rj. *biti u miru*. — Ne da mu vrag mirovati. Posl. 198. Ne dade mu gjavno mirovati, no se, kado, paša posililo. Npj. 4, 343.

miròvina, *f.* znači što u Vuka mirorna. »Kad čemo mirovinu piti?« »Danas je izmegju te i te knuće mirovina.« J. Bogdanović.

miròvnâ, *f.* (u Hrv.) *etna die Aussöhnung, placatio*. Rj. *adj.* *f. kad se dvojicu pomire, onda će koji od njih: hajde da pijemo mirovnu (valja da čašu?)*, vidi mirovina.

mirùčanje, *n. dem. od umiranje*. Rj.

mirùcâi, mirùcâm, *v. impf. dem. od umirati*. Pri-povijeda se da je neko zapitao popa: mru li ljudi; a on odgovorio: »mirucaju« (premda su mnogi mrlji kao od pomora nekoga); a kad mu nmre popadija, on na takvo pitanje odgovori: »pomrije sav svijet.« Rj.

misâ, *f.* — 1) (in dem Munde der röm. Serben) *die Messe, missa, cf. maša*. Rj. u Hrvata je misa služba (liturgija) Božju u crkvi. — Glogoljaši. kršćanski popovi koji Slavenski misu govore. Rj. 87b. Služiti leturgiju, misu. Rj. 693a. I pop se na misi smete. DPosl. 30. Da se ni jedan kršćanin rimske crkve ne nagje na misi. Glas. 21, 285. — 2) (in dem Munde der griechischen Serben) *eine lateinische Kirche, templum Latinorum*. U Zvorniku ima jedna zidina, koja se zove Madžarska misa. Rj. U Srba misa znači crkva (zgradu) katoličku. — »Da ti Bog da, Sibirjska vojvodo! da dobiješ cara na Kosovu, kaku b' nama vjeru ostavio?« A on (od Sibirija Janko) odgovorio, da će im ostaviti lijepu Madžarsku vjeru: da grude mise i da vjernju Rim-papu. Npj. 2, 513 (Vuk).

misalan, misaona, *adj. bedächtigt, consideratus*: Ona j' stidna i misaona. Rj. misalan (osn. u misuo). U Vukovu rječniku griješkom stoji misaon. Osn. 178. — Kako svati kitom sjede, megju njima mlada neve, ona j' stidna i mis'ona, gje je došla tugjem dvoru, i u dvoru k tugjem babu. Npj. 1, 66 (u ovom primjeru misaona znači bez sumnje: koja se zumislila; a po tomučenju Njemačkom i Latinskom misalan je, koji dobro promisli, što će reći ili učiniti, kao smotren). Misaoni život nije razvijen u Nišu. Niševljanin se nahodi u svetu misaonom samo kad je u svojoj crkvi (kad se moli Bogu). Megj. 52 (misalan = koji pripadu misli. isp. mislen).

misâo, misli, *f. (loc. misli, gen. pl. misli, dat. mislima) der Gedanke, cogitatio*. Rj. — U narodu našemu imu misao u dobroj i zloj sreći. Rj. 125a. Zaresti se u misli, u san. Rj. 165b. Žena joj (carići) obeća ako joj dopusti još jednu noć s njenim mužem da prenoći. Ona dopusti u misli da muža opet opoji. Npr. 59. Pomisli u sebi: »Oh da mi je . . .!« U toj misli uđući srete jednu babu. 92. Da ga ođerate od te misli. 101. Onako izmučen u mislima, baci oni prsten. 114. Mladić kad to ču, nagna se nu svakojake misli. 120. Zovne on njega notnjo, da izigje na kuvijertu. On prave misli i bez ikakvog straha izagje gore, a ovi ga onda uhvati i preko broda u more baci. 251. Iz koga si vrata, brato? (. . . u misli o vratu zareče se te reče: iz koga si . . .). Posl. 99. Misli su poslednje vazda bolje. DPosl. 61. Stade soko misli razmišljati: il' će . . . Npj. 1, 320. Ja razmišljah misli svakojake. 1, 352. Na demir se pendžer naslonio, pa premišlja misli svakojake. 2, 45. Zestoke me uhra-tiše misli: šta ću sade od života svoga? 4, 40. Misli misli Petroviću Gjorgje: »Moja majko! što li ću ti jako?« 4, 297. Pa on stade misli' i razmišljat', sre je misli nu jedno smislilo. 4, 403. Stojković, kojega

nauči i jasnim mislima čest i poštenje. ali je u jeziku . . . gori od Raića. Danica 1, 102 (čest = čast). To je već dovoljno bilo, da Miloša nu ovu misao naredi: »Ovaj čovek ne drži vere . . .« Miloš 67. U mislimu o tom pokazuje — G. — e — da on još nije misleći prošao kroz svu gramatiku. Nov. Srb. 1818, 399. Kako Raić . . . nije mogao doći nu tu misao, da piše upravo narodnijem jezikom. 50. I o tome ću ovdje u kratko da Vam kažem svoje misli. Slav. Bibl. 1, 90. Cineći ono što je protiv zdravoga razuma i tako protiv svaki sviju pametnijeh ljudi. 1, 92. Za dalje je imao svaki osobite svoje misli. Sovj. 76. Ljubi Gospoda Boga svijem srcem svojijem, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Mat. 22, 37. Budite jedne misli megju sobom. Rim. 12, 16. Ali ne znaju misli Gospodnjih, niti razumiju namjere njegove. Mih. 4, 12. Do njega (Bijele Uroša) . . . nema jasne narodne misli. DM. 3. On se (Nemanja) upravo ponositi može tjem . . . što je u spoljašnji život srpski unio državnu misao. 4. Skadar bijaše u pravoj Dalmaciji po mislima tadašnjih Srba. 10. Da su onda prekrasno umjeli Srbi sastariti misao o praštanju s mislju o glavi narodnoj. 75. Čovjek državni s novijem mislima. 154. U njoj (u pjesmi) srijetle misli pjevačeve prelijeću i nebo i zemlju i bezdnu. DP. 161. Može biti da će tko oboriti oze moje misli razlozima koji mi nijesu poznati. Rad 26, 63. u gdje kojim primjerima misao znači što namjera. isp. misliti 2. iz primjeru se vidi takogjer, da u nas riječ misao znači sve ono, za koje Nijemci imaju riječi: Gedanke, Begriff, Idee, Ansicht, Anschauung. isp. mišljenje.

misâon, *adj.* Rj. vidi misalan, misaona.

Misir,* Misira, *m. Aegypten, Aegyptus, terra Mizraim*. Rj. — Dovelj ih Misir-zemlji ravnoj. Npj. 2, 125.

Misirâe, Misirâe, *m. ein Aegyptier, Aegyptius*. Rj. čovjek iz Misira. vidi Misirlija. isp. Jegjupak. — Najpametnijeg naroda staroga svijeta, Misirâeu, već nema više na svijetu. Pripr. 78.

misirača, *f.* bijela bundeva, *eine Art von Kürbiss, cucurbitae genus, cf. bundeva*. Rj. vidi i beskorka 2, bugarka, budimka, mačvanka, peca. — osn. u Misir. Osn. 350.

Misirka, *f. die Aegyptierin, Aegyptia*: Ostavi mi Misirku gjevojku. Rj. žena iz Misira. vidi Misirkinja. isp. Jegjupka, Jegjupkinja.

misirka, *f.* vidi budija. Rj. osn. u Misir. isp. misirača. — vidi i čura, čurka, indijota, intusa, pura, purka, pjnka, tuka.

Misirkinja, *f. die Aegyptierin, Aegyptia*. Rj. žena iz Misira. vidi Misirka.

Misirlija,* *m. der Aegyptier, Aegyptius, cf. Misirac*. Rj. čovjek iz Misira. — za Turski nast. lija) isp. bakarlija.

misirlija,* *m.* misirski dukat: Veće daj ti žutih misirlija. Rj. osn. u Misir. isp. Misirlija.

Misirski, *adj. n. p.* povjesmo, *ägyptisch, aegypticus*: Uz preslicu Misirsko povjesmo. Rj. što pripadu Misiru. — Pred Faraonom carom Misirskijem. Djel. Ap. 7, 10.

misikal,* *m. ein Goldgewicht, pondus*: Za brata bih dala misikal zluta. Rj. mjeru nekaku za težinu, osobito za zlato.

mislen, *adj. del pensiero, mentalis*. Stulli. što pripada misli: Riječi koje znače mrtve stvari, ili samo imena mislenih stvari, n. p. vrijeme, ime, pleme, i t. d. Danica 3, 84. isp. misalan.

misli-gusle, u zagoneci. Rj. — Ja otidob n senke senderike, da mi zajmi misli-gusle, došli su mi stidni gosti. Rj. 676b. odgonetljaj: prosulja.

mislilac, mislioca, *n. koji misli. vidi mislitelj*. — Kad se setim koliko je iz te male opštine izašlo velikih mislilaca, filozofa. Zlos. 112. za nast. isp. čuvalac.

mi-sli-telj, *m. qui cogitat*. Stulli, koji misli, vidi misliitelj. *der Denker*. — riječi s takim nast. kod boditelj.

mi-sli-ti, mislim, *v. impf.* Rj. vidi mišljati. *v. pf. sloz.* do-misliti (se), iz-, na-, o- (se), po-, pre-, pro-, raz-, s-, za-; predmisliti se. *v. impf. sloz.* do-mišljati (se), iz-, o- (se), po-, pre-, pro-, raz-, s- (se), predmisljati se; do-mišljavati (se), iz-, pro-, razmišljavati. — **1)** *denken, cogito*. Rj. isp. cijeniti, držati, mniti, teminiti. — **a)** *uopće*. *See misllila*, na jedno smislila. Npj. 3, 132. Doći će gospodar toga sluga . . . u čas kad ne misli. Mat. 24, 50. Koji su po tijelu tjelesno misle, a koji su po duhu duhovno misle. Rim. 8, 5. — **b)** *mislliti što; objekat u akus. ili u privezavanoj rečenici*: Da mu plati što misli da je zaslužio. Npr. 40. Stane mislliti šta će učiniti. 106. Dava vetrina, krše se drva mislliš sve će iz korena izvaliti. 142 (izostarjeno da). Budala kad čuti misle ga da je mudar. Posl. 30. Ona misli, niko je ne sluša. Npj. 1, 442 (izostarjeno da). Misli misli Petroviću (tjorgje. 4, 297. Ne znam koga misli. Danica 1, 102. Da kakvu to vujsku misli car? 3, 154. Misleći, ne bi li uzeo laubanu. Žitije 26. Ovo je dakle brat . . . koga mišljahu vlastela srpska rekavši Dušanu: ako se ti ne češ . . . DM. 77. sa se, *pass.*: Starajući se pokazati što se misllilo da je Dalmacija. DM. 9. Kao što se kuća mislljaše da je jedno cijelo tijelo. 299. — **c)** *mislliti iz*: Kako drug s drugom zborashe i iz sva svaki mislljase da nam ne će dati. Kov. 68. Iz svega orogu misllim, da će svaki pametan čovek priznati, da . . . Rj. XI (*daraus einen Schluss, eine Folgerung machen; concludere argumentum, rationem*). — **d)** *mislliti na što*: Često sam nu to misllio i nakanjivao se. Javor 1885, 439. sa se, *pass.* Kad bi se misllilo na svršetak, ne bi još ni čemu tome bilo ni početka. Npr. IV. Čist kao flinta. (Goo, siromah. Valja da se ovjge misli nu pušku golocijevku). Posl. 318. — **e)** *mislliti o čemu*: O tome ne treba mislliti. Rj. 426a. Gjavo ni ore ni kopa, već sve o zlu misli i radi. Posl. 72. Ko o čemu misli, o onomu i sanja. 151. Ture muči, ništa ne govori: ono njemu o životu misli. Npj. 1, 583 (su zlom nakanom: da gu ubije, *isp. niže pod 2*). Žene više misle o zunastru nego o ljubavi. Npj. 1, XIX. O zakonu njegovu (Gospodnjem) misli dan i noć. Ps. 1, 2. Ne misli sam o sebi da si mudar. Prič. 3, 7. sa se, *pass.*: Nikodim, o kome se misli da je uredio crkveno poglavarstvo. DM. 34. iz primjera se gdje kojih vidi, da mislliti o čemu znači i staruti se za ono. — **f)** *mislliti sa i pod*: I s onijem riječima: Mjesto . . . ja sam upravno misllio, da bi gg. članovi društva najprije sami počeli učiti Srpski jezik. Pis. 24. Pod Graničarom po svojoj prilici misli Braničevo. DM. 23. Pod Nemanjom Tuber nije misllio Dušanu nego sina njegova Uroša. 203. sa se, *pass.*: Pod riječju ruka misllilo se što se sad kaže pošteni riječ. 291. Kakav se narod misli pod imenom Fruzi. O Sv. O. 5. — **g)** *mislliti n*: Stane mislliti u sebi: Što bi to bilo u dvanaestom podrumu! Npr. 20. Ali se nije strašila misleći u sebi: Pustajta se boje samo bogati ljudi . . . 134. A sam u sebi misli: zašto ne bi. 199. Misllio sam o razumu mome, da bi moju silu sakupio. Npj. 5, 397. ovamo pristaje i ovaj primjer: Da Zagrepcani u orome polju svi misle onako kao V. Babukić. Slav. Bibl. 1, 92. — **h)** *mislliti za koga ili za što*: Ostane jedna sablja, za koju su gdekoji od njih mislliti da vredi mnogo novaca. Npr. 171. Da će biti u Beogradu vezir . . . tako je sad misllio Redžep za sebe. Danica 5, 26. Srbi su za sre misllili, da su pobijeni. Miloš 58. Šta ja misllim za današnji pravopis. Slav. Bibl. 1, 97. Šta misllite za Hristu, čij je sin? Mat. 22, 42. Pokazuje da je misllio samo za sebe, a ne za narod. DM. 110. Lot misleći za njih da su kaki putnici. Prip. bibl. 15. sa se, *pass.*: Tako se riječi: . . . mogu mislliti za zakletvu. DM. 285. —

i) *mislliti za kim*: Onaj najmlagji jednako mislljaše za svojom sestramu, i šćase da ide da ih traži. Npr. 194. — **2)** *mislliti, kao nakan biti, hotjeti*: Koji su misllili biti popovi. Rj. 841b. Car je misllio onu carsku kćer za sebe uzeti. Npr. 70. Nego sum misllio isporijjeti pri smrti. 98. Našavši lišću . . . baci u kola misleći kad dogje kući da je odere. 178. Sina, kojega mislljaše nakom sebe za cura ostariti. 215. Gledi kao da je dva ubio a trećega misli. Posl. 42. Jedna mu noga drugoj dobra ne misli. (Kaže se za čoeka koji nikom dobra ne misli). 112. Kad s' misllio to činiti, što ne javi tužnoj majci? Here. 331. Ja ovde ne misllim njegovu slavu umložiti. Danica 4, 27. Često sam misllio da Vam što pišem. Slav. Bibl. 1, 90. Vi ste misllili zlo po me, ali je Bog misllio dobro. Mojs. 1, 50, 20.

misllögin (misllögin), *m.* (po jugozap. kraj.) *Art Blume, herba quaedam*: Ibrik nosi, misllögin zaliva. Rj. biće bez sunnje što i meslignen, sitnu bosiljak. vidi različne oblike ove riječi kod festlignen.

misni, *adj. sacri, ad sacrum spectans* — misna služba. Stulli. što pripada misi, *n. p.* ruho misno.

misnički, *adj. sacerdotalis*. Stulli. što pripada misničima.

misnik, *m.* (kod krščana) *der Priester, sacerdos, cf. redovnik*. Rj. koji misu služi, katolički svećenik.

misnikov, *adj.* Stulli. što pripada misniku.

misništvo, *n. sacerdotium*. Stulli. misnička služba, vlast.

mistrija, *f. die Kelle, Maurer-Kelle, trullu*. Rj. vidi zidarska lopatica.

miš, *m.* (*pl.* miši, miševi, miša, miševā) *die Maus*, *mus*. Rj. vidi okamenjak, orašar 1. *isp.* slijepi miš. ženka mišica. mlade mišić. — Laso lasičice, pozdravili te naši miši, da ti odgrizu uši (kazu da valja reći lasici . . . pa će onda sve miše poklati i rastjerati). Rj. 322a. Nađo, rupa gdje poljski miši snose žito. Rj. 387a. Mačak kad opazi tolke miše i pareove počne ih hvutati i daviti . . . velika gomila mrtvih miševa . . . slabo je koji još traćao, nego su izvrivali iz jamu. Npr. 43. Ko je moj, blizu rupe stoj. (Kazao nekakav stari miš ostalim mišima kad su se negdje s mačkom mirili). Posl. 141. Štogogj maca okoti, sve miše lovi. 355. Miš je upao u stupien. DPostl. 61. Kmeći miš, kad ga pritisne mačka. vidi kmećati 3.

Miša, *m.* (*ist.* l) Mišo. Rj.

Mišar, *m.* — **1)** *Ebene un der Save, eine Stunde weit von Sabae*: Da razbijem tabor nu Mišaru. Sa Mišaru polja širokoga. U Mišaru polju širokome. Rj. polje nu Savi, jedan sahat od Šapca. — **2)** *ein Dorf daselbst. Rj. selo ondje*.

mišar, *m. der Mäusefalk, luteo, cf. mišolovka*. Rj. ptica što lovi miše. vidi i tresigaća.

Mišarski, *adj. n. p.* polje, von Mišar. Rj. što pripada Mišaru.

mišćetinka, *f.* (u Už. nah.) *Art Birnen, piri genus*. Rj. nekuka kruška.

miševina, *f. vidi mišjak*. Rj. mišju nečist.

mišica, *f.* — **1)** *der Arm, brachium*. Rj. ruku. vidi miška 1. — Pošta kapu pod mišieu baci, poklanja se do zemljice Marku. Npj. 2, 247. Rukav dig'o uz bijelu ruku, ima biljeg nu desnoj mišieci: po tom bilh ga ja mogla poznati. 3, 140. Rukav dig'o uz desnu mišieu, pozna biljeg nu desnoj mišieci. 3, 141. Pripovijedaju, da je tada Ljubović udario Baja po desnoj mišieci i odsjekao tri litre mesa. 3, 470 (Vuk). Probudi se, obuei se u silu, mišieo Gospodnja . . . nijesi li ti isjekla Ravu i ranila zmaja? Is. 51, 9. — **2)** *die Muskeln des Oberarms, lucturus. cf. miška*. Rj. ribić u mišieo (1). *isp.* gušter 3. — **3)** *die Maus (das Weibchen), mus femina*. Rj. ženku od miša.

mišićini, *adj. brachialis*. Stulli. što pripada mišieci (1, 2): Bočak, brachiale, mišićni oklop. Daničić, ARJ. 525b.

mišić, *m.* — **1)** *das Mäuschen, die junge Maus, museulus.* Rj. *mladi miš*: Nagla mačka slijepce mišiće rodi. DPost. 6S. — **2)** *die Sehne, nervus*: Za to sinovi Izrailjevi ne jedu krajeva od mišiću na zglavku u stegnu do današnjega dana. Što se Jakovu povrijediše krajevi od mišiću na zglavku u stegnu. Mojs. I. 32. 32. *isp.* mišica 2, miška 2.

mišina, *f.* (u Paštr.) nekakva trava u koje je bijel cvijet kao prstenak. Rj. — *mišina* (trava po mišu nazvana). Osn. 160.

mišinjak, *m.* *murium domicilium, vel foramen, in quod mures se recipiunt.* Stulli, gdje se miši drže, ili rupa mišu. *isp.* nado 1. — *zu nast.* *isp.* krtičnjak.

mišnjak, *m.* *der Mauskoth, muscerda, stercus murinum.* Rj. *mišja nečist.* *vidi* miševina. — *isp.* mačjak, pasjak; bušnjak.

mišnjakinja, *f.* *der Hühnerdarm, alsine media L. (stellaria media L. Rj.³).* Rj. biljka.

mišji, *adj.* *Maus-, murinus.* Rj. što pripada mišu, mišina. — Dobije keci careva haljine od same miške kože. Npr. 223. Vide devojkju u onoj mišjoj haljini. 224. Biće mišja rupa za dukat (kad dogje nevolja). Postl. 14. Igraju miše kolo. DPost. 32.

miška, *f.* — **1)** *der Arm, brachium, cf.* mišica, ruka: Ni kojoj se krajini riječima ne molili . . . no svakoj obratili i osvetili: oštrom sabljom, jakom miškom. Rj. — Bila krepka mišku noju a i oštra čorda moja, sječi će mi sablja Turke. Npj. 1, 183. — **2)** *vidi* mišica 2: *die Muskeln des Oberarms, lacertus, cf.* miška. Rj. 361a. *ribić u miške (1).* *isp.* gušter 3.

Miška, *m.* (ist.) *vidi* Miško. Rj.

miškaki, *adj.* *indecl. mäusdreckfarben, coloris stercoreis murini.* Rj. u čega je boja kao u miškaka, od miš u tugjega pridjelnoga nastarka kaki koji se ne mijenja po padežima.

Miškat, *m.* *hyp.* ime u prezimenu: Josip Miškotović. Npr. 244. — *osn.* u Miško. imenu s takim nast. kod Kušlat.

Miško, *m.* (juž.) *vidi* Mišo. Rj. *vidi* i Miška. *hyp.* od Mihailo. *takva hyp.* kod Boško.

miškulaš, *m.* konj magareće dlake, *mausfuhles Pferd, equus coloris murini.* Rj. riječ složena miškulaš. *isp.* Osn. 359. konj (kulaš) miše dlake.

Mišljen, *m.* — **1)** ime muško. Rj. *postanjen particip. vidi* taku mušku imena Obreten, Sreten, Umiljen. Utješen. — **2)** (st.): Kroz Mišljen goru na vodn. Rj.

Mišljenovac, Mišljenovca, *m.* zidine od staroga grada u Krbavi pod gorom Visočicom. *eine Ruine in Kroatien, parietinae quaedam.* Rj. (u Hrv.).

mišljenje, *n.* *das Denken, cogitatio.* Rj. *verb.* od misliti. radnja kojom tko misli: Čava- po mišljenju izdavačevu može biti mjesto čama-. Daničić, ARj. 916a. U ovom poslu ima stvari u kojima je dobro čuti i javno mišljenje. Ogled III. Po mom mišljenju navlači na se sumnju. Rad 6, 204.

mišljeti, mišim, *v.* *impf.* (u jugozap. kraj.) *vidi* misliti: Stade mišljel' Sarajlija Mujo: al' će ljubiti bulu udovicu, ali onn pod prsten gjevojkju. Štadoh mišljel' i razmišljat. Rj.

Mišo, *m.* (juž.) *hyp.* od Mihailo. Rj. Mi-šo. *vidi* i Miša. — *takva hyp.* kod Dišo.

mišolovka, *f.* Rj. mišo-lovka. — **1)** *die Mausfalle, decipula, cf.* stupica. Rj. *vidi* i lovka 2, pastulja. u što se miši love. *isp.* i klonja, kljsua. — **2)** *der Mäusefalk, buteo, cf.* mišar. Rj. *vidi* i tresigaća. ptica koja lovi miše.

mišomor, *m.* *das Mäusegift, Mäusepulver, venenum adversus mures, arsenicum.* Rj. mišo-mor. otrov koji mori miše. *vidi* sičan. — *tako slož.* riječ kozdorm.

mit, *mita*, *m.* *die Bestechung (das Geld), largitio*: sudi po mitu; uzima mit, *cf.* mito. Rj. — Bezmitni vraći, koji nijesu primili mitu. Rj. 20b. Svjetska gladnica. (Izjelica, n. p. kakav poglavar koji rado mit primu). Postl. 282.

Mita, *m.* (ist.) *vidi* Mito. Rj.

Mitar, *Mitra*, *m.* *vidi* Dimitrije. Rj. *vidi* i D Mitar. *dem.* Mitrić. *hyp.* Mita, Mito, Mića, Mičo, Mićan, Mićun; Mića.

mitarčnje, *n.* *das Federn, mutatio pennarum.* Rj. *verb.* od mitariti se. radnja kojom se mitari u. p. kokoš.

mitariti se, mitarim se, *v. r.* *impf.* (u Dubr.) *sich federn, pennas mutare.* Rj. *mitari se n. p. kokoš, kud mijeinja perje. v. pf. slož.* omitariti se,

miti, mišem, *v.* *impf.* Rj. *v. pf. slož.* izmiti, omiti, umiti. *v. impf. slož.* izmivati, umivati. — **1)** *den Kopf waschen, lavare caput.* Rj. glavu prati. Pa berbere litre dobavila: jedni miju, drugi kosu briju. Npj. 2, 254. — **2)** *miti se*, mišem se, *v. r.* *impf.* *scinere Kopf waschen (d. i. den ganzen), lavare caput meum.* Rj. glavu sebi prati: Da vran kikilo! oli se miti? oli se miti, oli češljati? Rj. 270a. Ugleđa s krova ženu gdje se mije. Sam. II. 11, 2.

mititi, mitim, *v.* *impf.* *bestechen, pecunia corrumpo.* Rj. *v. pf. slož.* podmititi; *v. impf. slož.* podmićivati. — *Miti ga* kao mati poprdljivu čerku. Postl. 179. Pa ga poslije mitili, da ne ide Turcima na tužbu. Npj.¹ 1, XXVI.

mitnik, *m.* (u C. G.) koji prima mit, *ein bestechlicher Mensch, homo renalis*: Kamatnika, seko, i mitnika. Rj. — Zaliću čovjeka n. p. srebrom . . . da su ovako zaljevali izdajnike i mitnike. Rj. 181a. Mitnik dušu čim prodava, još i srce on zalaga. DPost. 61.

mitujäk, *m.* (u Srijemju) konj ili vo. koji se dobro drži (kao da se miti), *ein Pferd oder Ochs so gut gepflegt wird.* Rj.

mito, *n.* *vidi* mit: I u kmetstvo sijedali krivo, i prokletu uzimali mito. Rj. — Tajno mito krv pije. Postl. 297. Pa prokletu prospaše mito, da mu dadu sestru za ljubovu. Kalugjeri mita prihvatiše, i prihvat dvanaest vladika. Npj. 2, 127. Mi nikome harač ne dajemo, i danas ga Turci nama daju, vazda su nas pod mito držali. 5, 239.

Mito, *m.* (juž.) *hyp.* od Mitar. Rj. *gen.* Mita, *roc.* Mito. *vidi* Mita. — *takva hyp.* kod Dobro.

mitološki, *adj.* što pripada mitologiji: Mitološkijska istraživanja. Rad 9, 192.

mitra, *f.* *die Bischofsmütze, mitra episcopi.* Rj. kapa biskupska, vladičanska. — Na jednoj mitri u riznici vladike Crnogorskoga na Cetinju ima dolje u naokolo ovaj potpis. Pis. 4.

Mitra, *f.* ime žensko. Rj. *roc.* Mitro. — *Mitra* (*vidi* Dmitra). Osn. 51.

Mitrić, Mitrića, *m.* *dem.* od Mitar. Rj. — *takva dem.* kod Jankić.

mitropolija, *f.* *die Metropole (Residenz des Metropolitanen), sedes metropolitanae.* Rj. gdje nastava mitropolit.

mitropolit, *m.* *der Metropolitan, metropolita.* Rj. *po Grč. govoru (μητροπολίτης): po Lat. metropolit.* — Jedan mitropolit i mlogi drugi mitropoliti. Npj. 5, 530.

mitropolitov, *adj.* *des Metropolitanen, metropolitanae.* Rj. što pripada mitropolitu. — Od strane mitropolitove. Straž. 1886, 1514.

mitropolitovanje, *n.* *verb.* od mitropolitovati. stanje koje biva, kud tko mitropolituje.

mitropolitovati, mitropolitujem, *v.* *impf.* biti mitropolit. — Želim vam . . . dugo i dugo na slavu naroda Srpskoga da mitropolitujete. Straž. 1887, 284.

mitropolitski, *adj.* *Metropolitien-, metropolitanus.* Rj. što pripada mitropolitima ili mitropolitu kojemu god. — Dušanova diploma, koja je sad u Karlovcima u mitropolitskoj arkivi. Rj. 250b.

Mitrov, *adj.* što pripada Mitru. *vidi* Dmitrov. — *Mitrov dan*, m. das Fest des heil. Demetrius, festum S. Demetrii, die 26. Octobris: *Mitrov danak* hajdučki rastanak. Rj. 360a. Nijema ga prevrćala majka od Gjurjeva do Mitrova danka! Herc. 130.

Mitrovački, *adj.* Rj. što pripada Mitrovići. *vidi*

Mitrovski. — Mitrovački (prema Mitrovačani, iz Mitrovice). Osn. 310.

Mitrovačanin, m. (pl. Mitrovačani) ein Mitrovitzler. Rj. čovjek iz Mitrovice.

Mitrovia, f. — 1) varoš u Srijemu. Rj. — 2) varoš u Kosovu. Rj. vidi Mitrovia. — 3) Mitrovu ženu: Dva su brata seku milovala, Jakšić Mitre i Jakšić Stjepane. — To ne može kučka priboljeti, kučka jedna, mlada Mitrovia. HNpj. 1, 135. isp. Gojkovic.

Mitrovkinja, f. die Mitrovitzerin: Mitrovia kraj Save stolica, na njoj sedi mlada Mitrovkinja. Rj. žena iz Mitrovice.

Mitrovski, adj. u pjesmi mjesto Mitrovački: U lijepu šeru Mitrovici, u nekaka Mitrovska dizlara. Rj. što pripada Mitrovici.

mitrovski, adj. što pripada Mitrovu dne: Mitrovski n. p. mjesec. Demeters-, Demetrii mensis (October). Rj.¹ VIII.

mitrovštak, m. der den heil. Demeter zum Haupatpatron hat. Demetricola (?), eliens S. Demetrii. Rj. koji slavi Mitrov dan. — osn. u mitrovski. 267. riječi s takim nast. kod gjurjevštak.

mihur, m. (juž. i zad.) vidi mjehur. Rj. vidi i mihur. mjebir. u krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje.

miva,* Obst (in der weitesten Bedeutung auch Erdbeeren, Nüsse), poma (sensu latissimo): već je dospjela svaka miva, cf. voće. Rj. voće (u najširem značenju i jagode, orasi). — Bože pomози! nove novine od nove godine (običaj je reći kad koji prvi put hoće da okusi od kakore mire). Rj. 423a.

Miza, f. (u C. G.) ženski nadimak. Rj. — Gnūza, a može joj se prvi glas i odbaciti, te glasi i Miza. Osn. 40.

mizdračić, m. dem. od mizdrak. Rj.

mizdrak,* m. vidi koplje. Rj. i syn. ondje, dem. mizdračić. — Te sakupi trista Udbinjaca, na atima a pod mizdracima. Npj. 3, 331. Već sve Srbi na konjima dobrijem, na hatima, a pod mizdracima. 4. 178.

mizdraklija,* m. vidi kopljanik. Rj. koji nosi mizdrak. vidi i kopljanik.

mizanje, m. (u C. G.) vidi pišanje. Rj. — Svako mizanje jedno počivanje. DPosl. 118.

mizati, žam, r. impf. (u C. G.) vidi pišati. Rj. vidi i buriti, močati, mokriti 2. v. pf. slož. po-mizati, u-; r. impf. slož. primizavati. — Mizat' u more. DPosl. 62. su se, refleks.: Lud se u more miza, ter mni da će oplimat'. DPosl. 57.

mjed, f. — 1) das Kupfer, cuprum, cf. bakar. Rj. — 2) (žuta) Messing, orichalcum, cf. pirinač. Rj. vidi i tumbak. — Noge njegove kao mjed kad se rastopi u peći. Otkriv. 1, 15. Zavjese . . . drudeset stopica po njih od mjedi. Mojs. 38, 11. Svi sudovi . . . bjehu od mjedi uglagjene. Car. 1, 7, 45. — 3) f. pl. pecunium — mjedi gotove. Stulli. norci (od mjedi, od bakru). — Kad je mesa, nije mjedi. DPosl. 41. Kupe se mjedi za crne dnevi. 52. Mile mjedi, slatke smokve. 61. Mjedi buće, a ne muće. 62. Tko ima mjedi, nije grub. 129. isp. mjedenjača 2.

mjedār, m. koji gradi što od mjedi, potvrdu u pridjevu mjedarski, koje vidi.

mjedārski, adj. što pripada mjedarima ili mjedaru kojemu god. — Otac mu bješe iz Tira, umjetnik mjedarski. Car. 1, 7, 14.

mjednen, adj. — 1) kupfern, cupreus. Rj. vidi bakren. — 2) messingen, ex orichalco factus. Rj. što je od mjedi, pirinača, tumbaka. — Igrah se zlatnom jabukom po polju po mjedenome, po gumnu po srebrnome. Rj. 107a. Dok ugledaš jedan čepariz nasred one livade, korijen mu je mjeden, graue srebrne a perja zlatna. Npr. 121. Otpor babi grebeni da su joj zupci mjedeni. Posl. 214.

mjednenica, f. malo zronce od mjedi, ein Glückchen von Bronze, campanula aenea, cf. bronza. Rj. vidi mjedenjača 1. syn. kod bronza. — Kad i kad klepne

klepetušica na kozi rigji, ili caprkne medenicu na dvoci kaluši, kad se one počesu ili protegnu. Zim. 121.

mjednenjača, f. — 1) vidi mjedenica. Rj. malo zronce od mjedi. syn. kod bronza. — 2) (u Hrv.) eine kupferne Münze, numus cupreus. Rj. mjeden (bakren) novac. isp. mjed 3.

mjednējāk, mjedenjāka, m. t. j. prsten, ein Ring von Bronze, anulus aeneus. Rj. prsten od mjedi.

mjehčić, m. (u Boci) dem. od mijeh, cf. mješčić: Igra baba i mjehčić, i gjevojka i gjetić: bolje baba i mjehčić no gjevojka i gjetić. Rj. — vidi i mješac, mješče, mješčić, mješćinica.

mjehūr, mjehira, m. (u Boci) vidi mjehur. Rj. vidi i mihur, bešika. — Tako mi se voda u mjehir ne svezala! Posl. 304. riječi s takim nast. plahir.

mjehōvit, adj. u čemu je mjeh: Ako je sila silovita, ma je malo mjehovita (ne traje za dugo, nego progje, kao iz mješine para što izigje). Posl. 4.

mjehūr, m. die Blase, vesica, cf. bešika. Rj. vidi mjehir, mihur. isp. podmjehuriti se.

mjenica, f. der Wechsel, der Wechselbrief, syngrapha, vidi pōlica 2. — Pōlica (osn. u pola). A u značenju mjenica tugja je. Osn. 316.

mjenjāč, mjenjāca, m. der Wechsel, numularius. Rj. koji (mjenjujući) trguje novcima. — Ima riječi 84 koje sam ih ja načinio . . . mjenjač. Nov. Zav. VII. Nagje u crkvi gdje sjede oni . . . koji novce mjenjahu . . . i mjenjućinu prosu novce i stolove ispremeta. Jov. 2, 15. Argentarius, koji trguje novcem, mjenjač. Daničić, ARJ. 679a.

1. mjēra, f. — 1) das Mass, mensura. Rj. za veličinu. isp. obumjera, omjera, omjjerka (ono čim se što mjeri). — 2) das Gewicht, pondus: Mjera vjera. Rj. za težinu. — primjeri za 1) i 2): Bagaš, žitnu mjeru od deset oka. Rj. 11a. Barilo, nekaka mjera za piće. Rj. 16a. Ekšičina mjera. Rj. 152b. Zasipač, u vodenici mjeru (od deset oka) kojom se žito zasipa u koš. Rj. 194a. Kamenica, žitnu mjeru od kumena. Rj. 261b. Konata, nekaka vinska mjera. Rj. 288b. Kūpac, u vodenicama od nekoliko oke mjera su drskom. Rj. 316a. Polutkinja, mjeru od po konate. Rj. 535b. Prekantarić, štogod preko mjere činiti. Rj. 578a. Došlo mu srce na mjeru. Rj. 710b. U gori se prodaju osobito na mjeru. Rj. 768a. Imao šcer, preko mjere lijepu. Npr. 100 (isp. Imaše nekakav car ženu koju preko načina milovaše. Npr. 113). Ako je i ambar, varičak je mjera. (Ne valja preko mjere uzimati ako ima i dosta onoga što se uzima). Posl. 3. Malo je prave mjere i tvrde vjere (već). 175. Mjerom mjeri a cijenom cijeni. (Izmjeri pravo, pa isti šta vrijedi). 186. Star, mjera, koja uzima 40 oka žita. Kov. 38. Ljudski se rod ne umaljava, niti stoji na jednoj mjeri. Pripr. 113. Meni se čini da i u ovom gjekoji spisateljji pregonu mjeru. Rj.¹ XXXIX. Čujemo, da će se preparandija ukiniti. Tu će Ča Stevi stati srce na mjeru. 1887, 175. I vi dopunite mjeru otaca svojijeh. Mat. 23, 32. Bog Duha ne daje na mjeru. Jov. 3, 34. Ne činite nepravde u sudu, ni mjerom za dužinu, ni mjerom za težinu, ni mjerom za stvari koje se sipaju. Mojs. 11, 19, 35. Mjerio bi kosu s glave svoje, i bivaše je dvje sta sikala carskom mjerom. Sam. II, 14, 26. Dvojak poteg i dvojaka mjera, oboje je mrsko Gospodu. Prič. 20, 10. Karaj me, Gospode, ali s mjerom. Jer. 10, 24. Vodu pij mjerom, po šestinu ina. Jezek. 4, 11 (in je mjeru biblijska za stvari tekuće). Znaci od same prirode, mjeru od oka i riječi starijeh ljudi, to je glavno po čemu su se megje postavljale. DM. 59. Ovdje je globa jednaka . . . dakle je i jednaka mjeru za prijestup. 317. Bogdanova peć daje bleb s krunjom merom. Mil. 210. — 3) mjera u pjesmama, metrum: Tako su junačke pjesme sve po jednoj mjeri. Npj.¹ 1, LIII. Već sad imate čitavu knjigu Oda po mjeri načinjenih. Straž. 1886, 769.

2. mjēra, f. kyp. od mjerica. Rj.

mjerac̃, mjeraca, m. (u Hrv.) *der Landmesser, geometres*. Rj. koji mjeri zemlju. *vidi* mjerčin.

mjerac̃ina, f. (u Hrv.) *die Messkunst, ars metendi*. Rj. vještinu mjeraca, vještinu kojom tko mjeri zemlju. — riječi s takim *nast.* kod deračina.

mjerac̃un, *adj.* što pripada mjerac̃ima ili mjerac̃u kojemu *god.* — Još će dalje otići uže mjerac̃ko do huma Gariva. Jer. 31. 38. Čovjek s užem lanenijem u ruci i s trskom mjerac̃kom. Jezek. 40, 3.

mjerac̃nje, n. Rj. *verb.* od mjeriti. — **1)** radnju kojom tko mjeri n. p. dužinu mjesta kakva (das Messen, mensio. Rj.). — **2)** radnju kojom tko mjeri težinu stvari kakve (das Wägen, pensio. Rj.).

mjerica, f. Rj. *upravo je dem.* od mjera, ali ima osobita značenja. *dem.* mjeričica. *hyp.* mjera. — **1)** *cin Gefäss (Korb) von Bast, corbis genus*. Rj. sud kao kotarica od lika. — Vretenara, n. p. mjerica, kotarica. Rj. 75a (u koju se meću vrctenu). — **2)** (u Hrv.) *Art Mass (z. B. für Getreide), modii genus*. Rj. nekaku mjeru za stvari koje se sipaju. — Polić, 2) po oke (holba, dvije mjerice). Rj. 534a. Raz, kao mala daščica, koja se kad se žito mjeri prevuče preko mjerice te se skine ono što je više mjerice uvršeno. Rj. 627a. Svijeća *pod mjericom*. Posl. 282 (*isp.* niti se užije svijeća i meće *pod sud* nego na svijetnjak, te svijetli svima koji su u kući. Mat. 5, 15). Uze *pet mjerica* pržena žita. Sam. I. 25, 18.

mjeričica, f. *dem.* od mjerica. Rj.

mjerila, n. *pl.* (u Dubr.) *die Schallwage, libra. ef. terezije*. Rj. *vidi* i terezije; bolandž. u mjerila su dvije kantarnice, t. j. kao zdjele, od kojih se u jednu meću potezi u u drugu ono čemu se mjeri težina. *isp.* kantar. — O da bi se dobro izmjerili jadi moji, i zajedno se nevolja moja metnula na mjerila! Jov 6, 2. Neka me izmjeri na mjerilima pravijem. 31, 6. Lažna su mjerila mrska Gospodu, a prava mjerja ugodna mu je. Prič. 11, 1. Mjerila i potezi pravi od Gospoda su. 16, 11. Ko je gore izmjerio na mjerila i bregove na poteg? Is. 40, 12.

mjerilac, mjerioca, m. *mentor, metator*. Stulli koji mjeri. — za *nast.* *isp.* čuvalac.

mjerilica, f. *quae metitur*. Rj. koju mjeri.

mjerilo, n. *kao mjeru kojom se mjeri veličina, der Massstab*. — Kad se ova stvar rasudi sa sviju strana, onda se može kazati, da je ovo pravo mjerilo žalosnoga stanja današnje naše literature. Npj. 2, 387 (Vuk). Gospod stajaje na zidu sazidanu po mjerilima, i u ruci mu bjehu mjerila. Amos 7, 7. — riječi s takvim *nast.* kod bućkalo.

mjeriti, *rim. v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. iz-mjeriti, na-, o-, od-, po-, pod-, pre-, raz-, s-, ù-, za-. *v. impf.* slož. odmjérati, primjérati, pomijérati, smjérati, zamjérati; namjéravati, pod-, raz-, u-, za-. — **1)** *messen, metior*. Rj. mjeriti veličinu (dužinu i t. d.) kakve stvari. — Mjerom mjeri a cijenom cijeni. (Izmjeri pravo, pa išti šta vrijedi). Posl. (ovaj primjer valja i niže kod 2). »Skroj mi, majko, bijelu košulju.« Mjerih mu je o kamenu stancu. Npj. 2, 14 (da ne raste više, nego da ostane onako, kao kamen. Vuk). Metnu Turčin prvu belu strelu, strelu metnu, pak mere aršinom, prestrijeli sto dvadest aršina. 2, 360. Kako ih je on mjerio očima. Nov. Srb. 1817, 479. »Kupite ga hljeba (manne) svaki dan . . . Pa mjerise na gomor . . . svaki nakupi koliko mu je trebalo da jede. Mojs. II. 16, 18 (gomor, biblijsku mjeru za žito). *su se, pass.*: Konji se mjeru pegju a ljudi pamćen. Posl. 150. Kakom mjerom mjerite onakom će vam se mjeriti. Mark. 4, 24. — **2)** *wägen, pendo*. Rj. *vidi* potezati (na kantar), tegliu, vagati. — Tu se načini i kozara, jedni seku, jedni mere, jedni novce primaju. Npr. 80. Riječi treba mjeriti, a ne brojiti. Posl. 272. Što će mene stotina dukata! na kantar ih mjeriti ne znam. Npj. 2, 141. *su se, pass.*: U Srbiji se mjeri na oku sre, n. p. bljeb, meso, brašno, vino.

rakija i t. d. Rj. 452b. Funtaški kantar, kojijem se ne mjeri na oke nego na funtu. Rj. 798b.

mjerčin, m. *vidi* mjerac̃. u Baniji. P. Leber. — za *nast.* *isp.* gončin.

mjerodavan, mjerodavna, *adj.* mjero-davan, koji mjeru. *kao pravilo*, daje drugima u živoranju; *massgebend*. za obličje *isp.* bđgodavan (koji Bogu daje prilajući erkvi). — Sarajevo je . . . najmerodavnija opština u svoj Bosni. Zlos. 145. načinjenu riječ po Njem.

mjesec, m. (*loc.* mjesecu). Rj. *gen. pl.* mjeseci i mjeseci. Obl. 10. *dem.* mjesecić. — **1)** *der Mond, luna*. Rj. *mjesec na nebu*. U Risnu kažu da nije dobro da dijete gleda u mjesec, jer kažu da ga mjesec pije. Rj. Na dugulj, u p. stoji (nov) mjesec. Rj. 143b. Reku gdjekoji mladu mjesecu kad ga prvi put ugledaju. Rj. 207a. Mijeni se mjesec. Rj. 356a. Novak mjesec. Kad se zgleđa nov mjesec, onda gdjekoji govore: Zdrav zdravljače! nov novljače! Rj. 423a. Pomrčao mjesec. Rj. 539a. Puni se mjesec. Rj. 621a. Učvati se mjesec, sunce (kad pomrči). Rj. 794a. Uštap. Uštapne se, t. j. mjesec. Rj. 795b. Sunce joj (ženi) odgovori da ga (muža njezina) ono nije danju nigde videlo, i pošalje je k mesecu da pita njega nije li ga on gde video noću . . . reče kako je sunce poslalo da pita mjesecu nije li on gde video njezina muža . . . »Sjajni meseče! ti sjas celu noć . . .« A mesec joj odgovori . . . Npr. 57 (u ovoj pripovijetki mjesec se misli kao lice, zato ima *akus.* mjeseca). Onaki mu je život kao mjesec: časom pun, a časom prazan. Posl. 238.

Šta se sjaji kroz goru zelenu? da l' je sunce, da l' je jasan mesec? Npj. 1, 13. Jer se mesec promjenjuje . . . Falila se zvijezda danica: »Oženiću sjajnoga meseca . . .« 1, 155 (*isp.* primjer iz Npr. 57). Svaku noću mjesec se hvataše. 4, 131. Sjaj, meseče, junački putniče! Herc. 227. Sunce glavni prevezala, mjesecom se opasala, zvjezdama se zaklonila. 274. Odmah će . . . sunce pomrčati, i mjesec sroju svjetlost izgubiti. Mat. 24, 29. *isp.* mladina 1, mladjak. — **2)** *der Monat, mensis*. Rj. vrijeme od trideset od prilike dana. — Ajluk, plata, osobito što se dade vojnicima (bečarima) na mjesec. Rj. 3a. U Risnu kad se kazuje koliko ima malome djetetu, vele da ne valja reći: tri ili četiri mjeseca, nego mjesto mjeseca reku *gdjda*. Rj. 122a. Gjurjevski mjesec. Rj. 151b. Hljinski mjesec. Rj. 230b. Za mjesec dana opravi se konj kao kaka tica. Npr. 28. Bolje je biti pijevac jedan dan nego kokoš mjesec. Posl. 22. Odgodio do mjeseca dana, dok otide bijelu Prilipu. Npj. 2, 332. Bio je 14 mjeseci rob u Carigradu. 3, 117 (Vuk). O mjenama mjeseca. Danica 1, XX. Bio je od prilike jedan mjesec dana prošao, kako . . . 2, 134. Po nekoliko meseca. Javor 1885, 439. Proveđe u Poreču nekoliko mjeseci s bečarima. Sovj. 39. On će se još više od mesecu dana ovde baviti. Straž. 1886, 606. Kad bisam imao na mjesec 50 fr. 1887, 207. Da ih muče pet mjeseci. Otkriv. 9, 5. — **3)** *nakit nekaki, nalik na prvu ili posljednju četrt mjesecu*: Na doratu zlatna abajja, ta kakove ni u cara nema, udrio joj zlatne mesecove, potpuno dragijem kamenom. Rj. 448a. *vidi* mjesecić 2.

mjesecóslóv, m. crkvenu knjigu u kojoj su popisani sveti mučenici redom po mjesecima i danima, u Grka *μηνολόγιον*, u Latina *martyrologium*. — Da se i u Rusiji nalazi takijih imena (i u samome najstarijem Slavenskome mjesecóslóvu uz Ostromirovo jevangjelije). Pis. 51.

mjesecárka, f. t. j. rotkva, *der Monatrettig, raphani genus (raphanus sativus radicula L. Rj.²)*. Rj. *vidi* rotkvica 2.

mjesecév, *adj.* *dem.* Monde *gehórig, lunae*. Rj. što pripada mjesecu (kad se misli kao lice): Kad ona (žena) otide k mesecu, nagje mesečevu majku kod kuće, pa je poljubi u ruku i nazove: »Pomozi Bog, mesečeva majko! Npr. 57. Koga hoće da uzme za

ljubu, da on uzme sunčevu sestricu, *mjeseceru prvobitacudu*, daničinu Bogom posestrimu! Npj. 1, 158. Pokloni joj *mjeseceru mati* zlatnu kvočku s pilicima. 2, 60 (Vuk).

mjesecić, *m.* — 1) *Mondessohn, filius lunae*. Rj. *sin mjesecer*. — U pjesmi: Prosi mesec za svog mesecića. Rj. 353b. — 2) *nakit nekaki, nakit na prvu ili posljednju četvrt mjesecnu, lunula, Schmauck in Gestalt des Halbmondes, rudi mjesec* 3. — Uze mesecić koji bijahu o vratima kanila njihovih. Sud. 8, 21. Tada će Gospod skiniti nakit s obuće i vezove i mjeseciće, nizove i lančice i trepetljike. Is. 3, 18.

mjesecina, *f.* — 1) *der Mondschein, fulgor lunae* Rj. *srjetlost mjesecna*: Svu noć sjala sjajna mjesecina, obasjala zeleni livadu. Herc. 1. — 2) žensko vrijeme, *das Monatliche, menstrum, cf. pranje*. Rj. *vidi i* cvijet 4, *pranica* 1, vrijeme; vidjela sam se 4.

mjesecuni, *adj. monatlich, menstruus*. Rj. *što pripada mjesecu*: Mjesecne četvrti. Danica 1, VI. *Scjetlost će mjesecna biti kao srjetlost sunčana*. Is. 30, 26.

mjesecnik, *m.* (u Dubr.) *eine Art Pflanze, herba quaedam*. Rj. *biljka*.

mjesecnjak, *m. der Mondsüchtige, lunaticus*. Rj. *čovjek za kojega se misli da boluje od mjeseca, rudi noćnik, notnjik*. — Privedoše mu sve bolesne . . . i bijesne, i mjesecnjake, i uzete, i iscijeli ih. Mat. 4, 24.

mjesni, *adj. što pripada mjestu*: U rječniku će biti imena vlastita ljudska, mjesna, imena brdima. Oglod IV. — osn. u *mjesto*; otpalo t pred *n. isp.* pomjesni.

mjesnik, *m.* (u Skadru) *čovjek iz kakvog mjestu, Bewohner eines gegrißen Ortes*. Rj. *vidi* mještani 1. *čovjek mjesni, iz mjestu*.

mjestišće, *n. dem. od mjesto*: Janina, malo mjesto na Mjjetu. Crkvu sv. Pankratija u tom *mjestišću* dade bosanski ban . . . Benediktincima. DM. 21. — *tukva dem. kod brlašce*.

mjestav, *adj.* (u Dalm.) na jednom mjestu ovako a na drugom onako, *n. p. ova je godina mjestava. t. j. nije svuda jednako rodila. cf. mjestičav*. Rj.

mjesto, *pruep. rudi mjesto, mješte, mješti*. — Da ga drži *mjesto* rodnog sina. Npj. 5, 18.

mjestičav, *adj. fleckig, maculosus*. Rj. *fleckig, maculosus n. p. čoha, platin*. Rj. 354a. *kao uprljano, što je na jednom mjestu orako a na drugom onako, isp. mačav*.

mjestimieč, *an Ort und Stelle, in loco ipso, in locum ipsum*: znam *mjestimice* (*n. p. gdje je to*); pokazao mu *mjestimice*; odveo ga *mjestimice*. Rj. *samo mjestu, na samom mjestu; na samo mjesto*. — Da je Fortis kazao *mjestimice* gdje ju je (pjesmu) čuo i prepisao, ja bih putujući po Dalmaciji išao onamo i pitao . . . Npj. 3, 527 (Vuk).

mjestiti, *ne nalazi se orako prost glagol nego samo složen, v. pf. nâ-mjestiti, po-, pre-, s-, u-, za-, r. impf. slož. na-mještati (i na-mješćati), po-, pre-, u-, za-; v. pf. po-na-mještati*.

mjesto, *n. (pl. gen. mjēstâ)* Rj. *dem. mjestišće*. — 1) *der Ort, Platz, locus*: skočiti s *mjestu*, *t. j. ne iz zatreke, aus dem Stand*. Rj. — Baština, 1) oćevina, ili *ono mjesto gdje se ko rodio*. Rj. 19a. Bašća, 2) šljivik, ili *ono mjesto kud su posagjene jabuke i kruške*. Rj. 19a. Pa idemo *mestu zaklonitu*. Rj. 177a. To mi je *zauzelo mnogo mjestu* u sobi. Rj. 199b. *Ingje, na drugom mjestu*. Rj. 231b. *Trupačke, trupački skočiti, t. j. s mjestu*. Rj. 752b. *Uskonke skočiti, t. j. s mjestu*. Rj. 789a. Kako ga ndari, zmaj ostane na *mjestu* mrtav. Npr. 8 (*isp. na mjesto niže pod 3*). Kad dogje azdaja, pitaj je . . . gde je njezina snaga, pa sve ljubi *ono mjesto gde ti kaže da joj je snaga*. 45. Te on *na onome mjestu* pade u nesvjest kao mrtav. 153. (*isp. mjesto niže pod 3*). Jer ti ne čn više da poklanjam život, no ču te *na mjestu* pogubiti. 201. (*isp. mjesto niže pod 3*). Dok gjevojka,

dur gjevojka; kad nevjestu, baš ni s *mjestu*. Posl. 63. *Niggje mjestu zgrijati* ne može. (Kaže se čoeku koji *na jednom mjestu* ne može dugo ostati). 213. Da se »h« izgovara *gje mu nije mjestu*. XXIV. Konj junaka ostavio *na zlu mjestu* u Kosovu. Npj. 1, 453. Moj' su tići poletari, brzo će mi polećeti *put onoga slarna mjestu*. 1, 488. Naštampati »h« svuda, *gdje mu je* po etimologiji *mjesto*. 1, V. Ko li bi mi hladak načinio, taj bi *duši mjesto ufatio*. 2, 327. A kadar sam stići i uteći i *na strušnu mjestu postajati*. 3, 4. Tri mu zdrava iskočila zuba, a četiri *s mesta s' pomerila*. 3, 35. Nit' se kurva *od mesta pomera*. 3, 212. Pomače se trideset Turaka, te i Peru *mjesto nupraviše*. 4, 105. Pa se Kulin s *mjestu pomicaše*, do sebe *mu mjestu načinjaše*. 4, 197. Na loše ga *mjesto* pogodio, *gje spučava toke na prsima*. 4, 358. *Po ravnim mjestima*, osobito po nahiji Požarevačkoj i po Mačvi, kuće su po selima dosta u blizu. Danica 2, 99 (= po ravnim krajevima). Tu *nije mjestu za boj* s Turcima. 3, 204. Brat djevojčin sjede na skrinju, i ne da se s *mjestu skrenuti*. Kov. 51. Da ti vladaš i zapovijedaš *na mjesto moje*. 66 (*isp. mjesto praepos.*). Posjedaju za trpezu *gdje je mjesto komc.* 82. Nama *niči je vreme ni mesto*, da se ovde bavimo. Miloš 107. Da bi oni, kad bi *na njegovu (Miloševu) mestu bili*, to lano mogli učiniti. 137. Poslije odmora ili je trohej i daktil, koji se često mijenjaju *mjestima*. Npj. 1, LIV. Ovo bi sve valjalo *onamo na mestu* dobro istražiti i opisati. 4, XXIV (*isp. mjestimice*). Pa se opet nagje u njima (*u pjesmama*) *mestu*, koja ne razumem. 4, XLI. *Svakoj (je riječi)* svoje izvjesno značenje odregjeno i *mjestu naznačeno*. Pis. 64. Kako su *in mjestu* u Biogradu odregjena, i budući da ih oni ne će da prime . . . Sovj. 55 (= službe). Kako izigje iz škole, s *mjestu* lajuant. Straž. 1886, 833. *U mesto rođenja* svoga. Žitije 81. Ne osvećujte se za sebe, nego *podajte mjesto gnjevu*. Rim. 12, 19. Sad više *ne imajući mjestu* u ovijem zemljama . . . doći ču vam. 15, 23. Zacari se *na njegovu mjesto* Joav. Dnev. 1, 44. Zemlja, ne krij krvi što sam prolio, i neka nema *mjestu* vikanju *mojemu*. Jov 16, 18. (Gospod) razvali mu (izrailju) ogradu kao vrtu, *potr mjesto sustancima* njegovijem. Pláč 2, 6. Moav će biti . . . *mjesto kopricama*. Sof. 2, 9. Samo ta *dea mjestu* (u knjizi). DRj. 1, 376. — 2) (u Herc.) *vidi* varoš (i grad). Rj. Te on *od mjestu do mjestu*, od grada do grada. Npr. 118. Dogje u nekakav grad gdje *vidi* da jednoga čovjeka vode na vješalo . . . *po zakonima orogu mjestu* zaslužio je smrt«. 218. Ne dadu svratiti se ni u Poreč ni u Kladovo, i tako su oni prolazeći *porud tjeih mjestu* samo stali malo kod njih. Sovj. 56. Jugozapadni ugao prave Srbije . . . gdje *ležahu mjestu*: Toplica, Ibar i Rasa. DM. 4. — 3) ubiti koga na *mjesto, mausetodt*. Rj. *da padne kao kap*. — Osmrtiti se, ubiti se *na mjesto*. Rj. 472b. Ukapiti, ubiti *na mjesto* (da padne kao kap). Rj. 776a. Mladoženju buzdovanom udari u glavu da je *na mjesto* mrtav pao. Npr. 10. No srećom ne ubije ga *na mjesto*, nego ga vrlo rani. Danica 3, 192. Djecu njezinu pobiju *na mjesto*. Otkriv. 2, 23. On pade ondje i umrije *na mjesto*. Sam. II, 2, 23. *amo idu i ori primjeri*: Ostanu u oni trem mutav i *nu ono mjesto* ndurčene. Npr. 118. Okamenieč se *na ono mjesto* i u oni čas. 221.

mjesto, *rudi mjesto, mješte (mešte), mješti*. — 1) *pruepos*. S ovim prijedlogom u drugom padežu riječ pokazuje, da se nećim *zamjenjuje* ili s nećim *jednaci* ono što sama znači: *Mjesto mene, Statt, Stelle, locus*. Rj. Pribratiti, *nzeti koga u kuću mjesto brata*. Rj. 586a. (*jednachenje, kao za brata*). Nema onih dvorova velikih, već *mesto njih* srednja kuća. Npr. 75. Tako s kokotom ne orao *mjesto* volova! Posl. 310. Pa uzeo k sebe sinovicu, sinovicu, njemu osobnicu, *mešte kćeri i mešte sinovu*. Npj. 2, 551

(jednačenje). E ih bješe ostavio, mješti njega u svom domu. Kov. 113. Svatovi sazovu djevojačke roditelje (ili one od kućana, koji su joj mjesto njih). Npj. 1, XI (jednačenje). Kad je tako, daj da te poljubim u ruku mjesto caru. Sovj. 51. Da ne osugujemo više jedan drugoga, nego mjesto toga ovo gledajte da . . . Rim. 14, 13. U prijepisu koji je mjesto originala. DRj. 2, 441. Prezje je mjesto toga »a« bilo u srednjem rodu »e«. Obl. 46. ovaj prijedlog imu pred sobom i na: Ali na mjesto aspri rastopi mu se štap u ruci. Npr. 96. I reče mi: »Drž miriši na mjesto mene.« Npj. 1, 424. Mi dodajemo Srbskom Rječniku Latinske riječi na mjesto Talijanskih. Straž. 1886, 770. — 2) mjesto upotrebljava se kao savez (conjunction): Mesto da joj nazove pomozi Bog, ne reče joj ništa, nego u sebi prourmla . . . Npr. 140. Dvoje opanaka (mjesto u nas što bi se reklo: dvoje opanke). Npj. 1, 152 (Vuk). Mjesto da doživite žalost i muku . . . ja bi vam rekao, da će bolje biti, da je meni date. Danica 2, 139. Pa mjesto neznanje svoje da priznaju . . . oni bi radi . . . Slav. Bibl. 1, 92. Dogje i on u Biograd, ali mjesto s rojskom, kao što je obricao, na saonicama sa dvoje momčadi. Sovj. 53. Pišu mi iz Zemna, da je mjesto u Srbiju otišao u Trijest. Straž. 1887, 285. Ali laže sebi u oči, mjesto da prizna svoje bezakojne i omrzne na nj. P's. 36, 2. isp. što, 6) anstatt, non modo non: što bi trebalo da se stidi, to se on još smije. Rj. 847a.

mješaj, *m. vidi mješaja*. Rj. *toliko brašna, da se može od njega jedan put zamijesiti hljeba.* — riječi s takvim nast. kod dogagaj.

mješaja, *m. der Mundbäcker, pistior domesticus*. Rj. *čovjek koji mijesi hljeb.* — riječi s takvim nast. kod domaja.

mješajica, *f.* — 1) žena koja mijesi hljeb. — 2) kašika kojom se mješa u kuhinji: *der Rührlöffel*. vidi kuhača, i *syn. ondje.* — Reduša desnom rukom i kašikom mešajicom promeša gotovac. Mezj. 151.

mješanjija, *f.* (u Dubr.) vidi vāra. Rj. vidi i varica. žito što se po običaju kuha na Varin dan. — riječi od osnova u pasivnomu participu prošl. vrem.: hvatanija, mješanjija, petljanija, pisanija, prokletija, vezanjija.

mješaoonica, *f. das Zimmer (der Ort), wo Brot bereitet wird, Bäckerverkstatt, pistrina*. Rj. *soba ili zgrada gdje se mijesi hljeb.* — riječi s takvim nast. kod djeljaonica.

mješavina, *f.* — 1) *Gemengsel, mixtura*. Rj. vidi smjesa, sumjesa, različne stvari izmiješane zajedno. isp. primješa, pritoša. — Napojih sve te narode, ka kojima me posla Gospod . . . Faraona i sav narod njegov, i svu mješavinu, i sve careve . . . Jer. 25, 20. Te se navikli na mješavinu i neurednost kojom se onda pisalo onuda. Živ. kr. i arh. VIII. — 2) *n. p.* on nema u tom nikake mješavine, *Anthel, pars*. Rj. nije se u to mješao.

mješče, *n. vidi mješčić*. Rj. *gen. mješčeta. dem. od mijeh.* vidi i mješčić, mješac, mješčić, mješčinica.

mješčić, *m. dem. od mijeh.* Rj. vidi mješče, i *syn. ondje.* u mješčić, mješčić pred nast. »tj« imaju još i nast. »ka«. isp. Osn. 237. — Vidiš ovaj mješčić; kad izigijete na jezero, a ti mu krišom samo malo duni za vrat . . . svome gospodaru dune za vrat iz onoga mješčića. Npr. 17.

mješćina, *f. augm. od mješčina*. Rj.

mješić, *m. dem. od mijeh: Bez mješiću plivat'*. DPosl. 5, vidi mješče, i *syn. ondje.*

mješčina, Rj. *dem. mješčinica. augm. mješćina. vidi mješčina, mijeh, tulum.* — 1) *der Schlauch, uter*. Rj. vidi mijeh 1. — Krčmari odmah stanu tovariti svoje mješćine s pićem. Danica 3, 198. Uzme na legja mješćinu rukije. Miloš 110. — 2) *der Balg, pellis*. Rj. vidi mijeh 2. — Dnlac, cijev što se duše na nju u gadjlarsku mješćinu. Rj. 144b. Zagjem u šumu da

ulovim kaku zvjerku da zgulim mješćinu . . . te zgulim s njih (sa srna) tri mješćine, i pokupim u njih sav med. Npr. 161. — riječ mješćina upravo je augm. od mijeh, ali nemu toga značenja, jer je postaveš tako zamijenila onu koju joj je osnova, t. j. riječ mijeh. isp. Osn. 152.

mješćinar, *m.* svaki koji je zabavljen oko mijeha. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmiu, *osn. u mješćina.*

mješćinica, *f. dem. od mješčina*. Rj. vidi kod mješče *syn.* — Sveta dušica, paklena mješćinica. Posl. 281.

mješćnica, *f.* (na Korčuli i u Dubr.) kao gadlje bez prđaljke, *eine Art Dudelsack, utriculus quidam musicus. cf. miješnice*. Rj. kod miješnice kaže se: vidi mješćnice. Rj. 356b (u množini je i u ovom primjeru: Za pogačom čutura, a za čuturom mješćnice. DPosl. 153. — miješćnica i mješćnica (osn. u mijeh). Osn. 331.

mješovit (mješšovit), *adj. gemischt, mixtus*. Rj. u čega su različne stvari izmiješane zajedno. — Da treba . . . pisati mješovito izmegju obadva jezika. Rj. 1 V. Onaj mješoviti jezik crkveni. Vid. d. 1862, 19. riječi s takvim nast. kod baroviti.

mješćančica, *f. dem. od mješćanka*. Rj. vidi varošica.

mješćanin, *m. (pl. mješćani).* — 1) čovjek iz kakoga mjesta. *Bewohner eines Ortes, incola*. Rj. vidi mješćnik. — Ali se bojaše doma oca svojega i mješćana. Šud. 6, 27. — 2) (u Herc.) *der Städter, urbanus, cf. varošanin*. Rj. vidi i gragjanin.

mješćanka, *f.* Rj. *dem. mješćančica.* — 1) *die Bewohnerin eines Ortes, incola*. Rj. žena iz kakoga mjesta. — 2) (u Herc.) *die Städterin, urbana*. Rj. žena iz mjesta 2, iz varoši (grada). vidi gragjanka, varošanka, varoška.

mješćanski, *adj.* (u Herc.) *städtisch, urbanus*. Rj. što pripada mješćanima, a po tome i mjestu (varoši). vidi gragjanski, gradski, varoški.

mješće, *praeupos. vidi mešće. vidi i mješti, mjesto, mjesto (praeupos).*

mješti, *praeupos. vidi mješće, mješti, mjesto, mjesto (praeupos):* E ih bješe ostavio, mješti njega u svom domu. Kov. 113.

Mjet, *m. vidi Mjet.* — isp. mjezinac, mjezinac. **mjezinac**, *mježinac. m. sin koji se posljednji rodi.* vidi mljezinac, mezimac, poskupac, poskupak. — Na prvencu svom osnovao ga (grad), i na mjezinu srom postavio mu vrata! Is. Nav. 6, 26. — Znučenje (korijenu) ugagjati, maziti: *mježinac* (l je umetnuto po južnom govoru). Korijeni 157.

mježinica, *f. kći koja se posljednja rodi.* vidi mlježinica (l je umetnuto po južnom govoru. isp. mjezinac), mježimica (e po istočnom govoru. Korijeni 157), poskupica.

mlačenje, *n. das Laumachen, calefactio modica*. Rj. *verb. od mlačiti. radnja kojom tko mlači što.*

mlačina, *f. die Lauch, tepiditas*. Rj. *osobina u onogu što je mlako,*

mlačiti, *mlačim. v. impf. lau machen, tepidum reddo*. Rj. *činiti da bude što mlako. v. pf. slož.* populariti smlačiti, uzmlačiti; *v. impf. slož.* uzmlačivati.

mlačinica, *f.* — 1) (u Srbiji) sir što se gradi od tropa, koji ostane od skorupa kad se prepira. Od takovoga sira načine žene kao kolačice, pa spremaju čobanima za užinu. Rj. — 2) (u C. G.) ona voda što ostane kad se prepira skorup, *die Buttermilch, lac dilutus ex confecto butyro reliquum*: Ti ne pijeh mlačinicu batom bivenu nego vino kratošijn kukom trapljenu. Rj. *osn. partic. prošl. vr. pass. od glagola mlatiti (mlačén).* — Al' ma dobru pripravim večeru: sedam oka mljeka mlačinice, brašnjenicu krava ovsenice. Herc. 156.

mlačenje, *n.* Rj. *verb. od mlatiti.* — 1) *radnja kojom tko mlati n. p. grad, konopljano sjeme* (das Dreschen, trituratio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko mlati jabuke, kruške, orahe (butinom)* (das Herab-

schlagen. decussio. Rj.). — 3) radnja kojom tko mlati tuče što (das Dreschen — Schlagen — contusio. Rj.). mlačve, mlačava, f. pl. vidi načve: Popiše im iz bačava vino, izjedoše iz mlatačava mlivo. Rj. vidi i navće. — nlačve, s dometnutim sprieda m (mnačve) i s promjenom glasa n iza m na l: mlačve. Korijeni 122.

1. mlād, mlāda (mlādi. comp. mlāgji) adj. jung. juvenis. Rj. dem. mlagjahan. mlagjan, mlagjaničan, mlagjen. — Ne dajte me mladu i zelenu. Rj. 207b. Lud) dijete, t. j. mlado. zeleno. Rj. 334b. Mnoge žene vraćaju koješta u mladu nedjelju i u mladi petak. Rj. 362b. Mlade, kakvo mlado živinče. Rj. 362b. Mladi uskrs, m. (u Srijemu) prva nedjelja po uskrsu. Rj. 363a. Mladunče, što vrlo mlado. Rj. 363a. Naudila mu mlada petka. Rj. 496b. Kad ja bijah u mlado doba stari čoek. Npr. 160 (laž za opkladu). Zbalele ti se noge! (Odgovori žena kad je ko nazove babom, a ona misli da je još mlada za to ime). Posl. 88. Mlado se drvo savija. 180. Nu mlagjima svijet ostaje. 189. Mlad je kako kaplja. DPosl. 62. Mlad je kako voće nezdrlo. 62. Otud ide ludo mlado, ludo mlado neženje. Npj. 1, 330. Pa on budi svog brata Alila: »Ustan' gore, moj brate Alile! . . . I' mlagjegu pogovora nema. Ode Alil jeli u kičicu. 3, 153. Ovijeh deset mladijeh siruca odnese tisućniku. Sam. 1, 14, 18. Kojega mladu od 18 godina spalše Turci u Sotiji za to što se nije htio poturčiti. Kujž. 3, 303.

2. mlād, f. (coll.) (u C. G.) janjei i jarići, die Jungen, pulli. Rj. jedno od mladi mlāde, mladunče. — Jakov odlučivaše mlud, i obračaše stado Lavanovo da gleda u šarene i u sve crne. Mojs. 1, 30, 40. Blagosloven će biti . . . plod stoke tvoje, mlud goređa trojih. V. 28, 4. Jesi li vidio kad se košute legu? Kako se savijaju, mlud svoju ispuštaju, i oprastaju se bolova? Kako jača mlud njihova, raste po polju i otišavši ne vraća se k njima? Jov 39, 4—7. Zvijeri ističu sise svoje i duje mlud svoju. Plač 4, 3.

mlāda, f. die Braut, sponsa (ein volles Jahr nach der Hochzeit noch). Rj. gen. pl. mlādi. Obl. 21. skoro udatu djevojka, vidi nevjestu 1, mnađa. dem. mlādicā. — Na mobu svaki dovede sa sobom po nekoliko momčadi, gjevojaka i mlādi. Rj. 365b. Kao krpa, od svile ili od čega drugoga, u mladi crvena, a u djevojaka najviše modra. Rj. 496a. Poljevačina, oni novci što daju svatovi mludi kad im poljeva te se umivaju. Rj. 535b.

mlādačna krāva, f. Sommerkub, vaceu aestiva. Rj. ljetna krava.

mlāde, mlādetā, n. kakvo mlado živinče, n. p. jagnje ili jare, ein junges Thier, animal juvenum, cf. mladunče. Rj. coll. mlād, f. — Krave ni ove ni koze ne koljite u jedan dan s mladetom njezinijem. III, 22, 28. Lavica mlad svoju megju lavovima hranjaše. I othrani jedno mlade svoje, i posta lavić. Jezek. 19, 3. Pojavica, živinče koje nema dosta mljeka te ne može dojiti mlādetā. Daničić, DPosl. XV.

mlāden, m. ime muško. Rj. — hyp. Mlāgja. imenu s takovim nast. kod Ljuben.

mlādenac, mlādenca, m. — 1) vidi mladoženja, i syn. ondje, govori se po sjv. Hrvatskoj. isp. mlādenci, mladijenci 1. — 2) čovjek koji se ne miješa sa ženskom stranom, vidi djevstvenik. isp. mladenastvo; mlādenci, mladijenci 2.

mlādenastvo, n. stanje onoga koji je mlādenac 2, ne miješajući se sa ženskom stranom, celibatus. isp. djevojaštvo. — Osim što kalugjer ne može imati žene nego treba da čuva mlādenastvo kao višu dobrodjetel. DP. 256.

mlādēnci, mlādenācā, m. pl. Rj. vidi mladijenci, mlagjenci.

1. mlādež, f. die Jugend, juvenus, juvenes. Rj. mladu čeljad. vidi omladina. — Kaže im, da ne plaše mlādeži, našijeh spisatelja. Pis. 61. Ti, mlādeži sa-

dašnja, ne čitaš biblije. Pripr. 190. riječi s takvim nast. kod derež.

2. mlādež, m. das Muttermal, nucus. Rj. biljeg na tijelu što se gdjekoje dijete rodi s njime. vidi madež. — riječi s takvim nast. kod derež.

1. mlādicā, f. dem. od mlada. Rj. vidi nevjestica.

2. mlādicā, f. — 1) die Sprosse, der Sprossling, surculus. Rj. mlada šibljika što za jednu godinu izbije iz drveta. vidi mladika, jednoljetkinja, finkika; živć (izdanak n mlada drveta). — Vijoka, mludica osječena za navrtanje. Rj. 61a. Opletu vijence od rbovijek mludica. Rj. 142a. Mutvica, mludica u loze. Rj. 375b. — 2) (u Dubr.) mlada žena, eine junge Frau, juvenis. Rj. suprotno starica. — Car ga počne ispiti-vati poizdaleka, što mu dolazi ona mludica ispisana na krmi od njegova broda i ona starica na provi. Npr. 250. Starcu ogañ, starcu žmulić, a mludici mladi mladić. DPosl. 114. Čija je ona mludica? . . . Moavka je mludica. Rut. 2, 5. — 3) neka riba, die Makrele, scomber. Rj. vidi glavatica, truta.

mlādičin, adj. što pripada mludici (2, mludoj ženi): Muž njezin usta i otide za njom . . . i ustavi ga tast njegov, otac mladičin. Sud. 19, 4.

mlādić, mlādicā, m. der Jüngling, juvenis. Rj. mlad čovjek. vidi momak 1, gjerz. dem. mlādicak. — Moja mater pošla da bilje kroz goru bere da njim mlādiće zamagijjava. Npr. 94. Imao nekakav bogati čovjek jednaka sina . . . Idući ovaj mlādić po svijetu . . . 217. Starcu ogañ, starcu žmulić, a mladici mludi mladić. DPosl. 114.

mlādicak, mlādicā, m. dem. od mladić: Golac, djetić, mlādicak što još nije brucuo. ARj. III. 249a. — tukvu dem. hrastićak, klenićak.

mlādijenci, mlādjenācā (mlāgjenācā) m. pl. Rj. vidi mlādenci, mlagjenci. — 1) mlādenci, 1) die Braut-leute, junge Eheleute, sponsus et sponsa, juvenis maritus et marita. Rj. 362b. mladoženja i mlādu. — Pa ih venča i učini veliko veselje. Kad bude vreme, svedu mlādenec. Npr. 208. Za popa koji će mlādijence vjenčati. Kov. 74. — 2) (po jugozap. kraj.) vidi mlādenci 2. I' Risnu nu mlādijence rano u jutru biju djeon kakvom grančicom šale rado, govoreći: »Pnšti zlo, uzmi dobro!« Rj. Četvrti dan po Božiću, das Fest der unschuldigen Kinder (29. Dec.) dies festus occisorum ab Herode innocentiū. cf. mlādijenci. Rj. 362b.

mlādijenačkī, adj. što pripada mlādijencima 1: Kad bude vrijeme mlādeničkom spavanju, kum da vojvodi očima znak. Živ. 318 (ovlje je po ist. gorovu).

mlādika, f. (po jugozap. kraj.) vidi mlādicā 1. Rj. mlada šibljika što za jednu godinu izbije iz drveta. — Porasla je iz raja mlāulika, pod njom sjedi blažena Marija. Her. 309.

mlādikov, adj. mladikovo drvo, jung (vom Baume), tener. Rj. što pripada mladiki. — za nust. ov vidi aptov.

mlādikovina, f. junge Bäume, arbores tenerae: isjekao u žumi-sve samu mlādikovinu. Rj. mladikovo (mlado) drveće.

mlādin, adj. der Braut, sponsae. Rj. što pripada mlādi. — Pa se ide mlādinoj kući da se njen rod u pohode zove. Živ. 322.

mlādina, f. (voc. mlādino). — 1) der Neumond, novilunium (ist mehr als die mijena, etru das erste Viertel). Rj. nov (mlad) mjesec, više nego mijenu. gotovo već prvu četvrt. vidi mlādjak, mlagjak. — Evo sjutra je mlādina, kad treba s carem da jedem. Šam. I. 20, 5. Vrata unutrašnjega trijema . . . u subotu neka se otvoraju, i na dan mlādine neka se otvoraju. Jezek. 46, 1. — 2) jugendliches Alter, juvenus: Moja mlado mlādino! Brazdu brazdi, vodu mami, da namami nu mlādini. Rj. mlado doba. vidi mlādost. — 3) mladu živad. »Nemam mlādine za klanje.« govore žene u Hrv. mladunjanje, n. vidi mladjenje 2. Rj.

mladinjati se, njam se, *v. r. impf. vidi mladiti se 1*: šta se *mladinjaš*, kad si stariji od mene. Rj. *graditi se mlad*.

mlāditi, mlādīm, *v. impf. Rj. v. pf. slož. o-mladiti (se), po-, pod- (se), za- (se); v. impf. slož. o-mlagjivati (se), po-, pod- (se), za- (se).* — **I.** (u Dalm.) n. p. vinograd t. j. prašiti, *lockern, pulvero, cf. zanavljati. Rj. činiti da bude što mlado (novo).* — **II.** *sa se, refleks. v. r. impf. — 1) sich jung machen, juvenutem affecto. Rj. graditi se mlad. vidi mladinjati se. — 2) (u C. G.) vidi jagnjiti se: Da izjavim na Kopilje ovce, da se one na Kopilju mlade. Rj. — Upaljivaše se stoka gledajući u prutove, i što se mlagjaše bijaše s biljegom, prutasto i šareno. Mojs. 1. 30, 39.*

mlādjāk, *m.* (u Hrv.) *vidi novljak. Rj. nov (mlad) mjesec. vidi i mlagjak, novak mjesec. — za nast. isp. rodjak.*

mlādōkosan, mlādōkosna, *adj. Rj. mlado-kosan. — Mladokosna je trava, pa je lako kositi. J. Bogdanović.*

mlādōlik, *adj. jungen Gesichtes, faciei juvenescens. Rj. mlado-lik, u koga je mlado lice. — riječi tako slož. kod bjelolik.*

mlādōnja, *m. ime volu. Rj.*

mlādōst, mlādosti, *f. (loc. mlādōsti) die Jugend, das Jugendalter, juvenutem, actas juvenilis: Oj mladosti ludosti! Rj. mlado doba, vidi mladina 2. — Odbiti kome što n. p. na mladost, na ludost. Rj. 414. Ako vrug nije razbio kolijevku, razbiće grob. (Ako se čoeuku nesreća ne dogodi u mladosti, dogodiće se u starosti). Posl. 2. Zdravljica se nanosili! od malena do velika, od mladosti do starosti; mladosti se namlado'o! Npj. 1, 146. Mene, care, ne kće oženiti za mladosti i ljepote moje. 2, 181. Ako sam ti brata pogubio, mene jeste mladost zavičela, i ja sam se davno pokajao. 3, 466. Što su oni proveli mladost nećeć nauke na ovijem tugjijem jezicima. Pis. 17.*

mlādōvānje, *n. der Brautstand, status sponsae. Rj. verb. od mladovati. stanje koje biva kad je žensko mlāda.*

1. mlādōvati, mlādōjēm, *v. impf. Braut sein, sum sponsa. Rj. biti mlāda.*

2. mlādōvati se, mlādōjēm se, *u pjesmi mjesto namladovati se, die Jugendjahre genuss, juvenitem vitam vivere: Zdravljica se nanosili, dobre sreće nahodili, mladosti se mladovali, lepa žitka živili! Rj.*

mlādōženja, *m. der Bräutigam, sponsus, cf. ženik, gjuvegija. Rj. mlado-ženja. vidi i mladenac 1. — Mladōženjo, grano bosiljkova, što si mi se oneveselio? Rj. 460a. Mlad mladoženja, ružo rumena! predadosmo ti struk ruzmarina. Npj. 1, 33.*

mlādōženjin, *adj. des Bräutigams, sponsi. Rj. što pripada mladoženji. — Vojvoda u svatovima, koje ponajviše biva ujak mladoženjin. Rj. 70a. Kad djevojk u svatovi dovedu pred mladoženjinu kuću. Rj. 392a.*

mlādōženjskī, *adj. Bräutigams-, sponsorum, nuptialis. Rj. što pripada mladoženjama ili mladoženji kojemu god.*

mlādūncē, mlādūncēta, *n. što vrlo mlado, n. p. jagnje, vidi mlāde. Rj. kakro mlado živinče. coll. mlād.*

mlāgj., *m. junger Weinberg, vinea recens, cf. sād. Rj. mlad vinograd. suprotno stārac. vidi i trāp 2, potrap.*

mlāgja, *f. (u Srijemu) trava crvenoga (a ima je i bijeloga) evijeta, hohlwurzlicher Taubenkropf, fumaria bulbosa Linn. Rj.*

mlāgja, *m. hyp. od Mladen; Mlāgja (Mladen) ipok. Rad 26, 62. voc. Mlāgjo.*

mlāgjahan, mlāgjahna, *adj. (u Dubr.) vidi mlagjan. Rj. i syn. ondje. dem. od mlad. — U kojega su sile još mlagjane. Rad 2, 232. — takova dem. kod grubahan.*

mlāgjāk, *m. vidi mladjak. mlad (nov) mjesec. vidi i novljak, novak mjesec. — mlāgjāk, po nekim krajevima glasi mladjak. Osn. 266.*

mlāgjan, *adj. dem. od mlad: Ne udrite mlagjano Bugarče. Rj. vidi mlagjahan, mlagjaničan, mlagjen. — takva dem. kod bljegjan.*

mlāgjaničan, čna, *adj. dem. od mlagjan: Susrete ga mlagjaničan Janjin braine. Rj.*

mlāgjen, *adj. vidi mlagjan: A kad vidi mlagjeni divere. Rj. i syn. kod mlagjan. za obličje isp. žučēn.*

Mlāgjen, *m. vidi Mladen. Rj. — imenu s takim nast. kod Ljuben. hyp. Mlāgja.*

mlāgjēnci, mlāgjēnčā, *m. pl. vidi mladijenci: I mlagjence u gjerdek svedoča. Rj. vidi i mladenci.*

mlāgjēnje, *n. Rj. verb. od 1) mladiti, 2) mladiti se. — 1) radnja kojom tko mladi što, n. p. vinograd (u Dalm. das Lockern, to pulverare. Rj.). — 2) radnja kojom se tko mladi, gradi se mlad (die Affectation, jung sein zu wollen, affectatio juvenutis. Rj.). — 3) (u C. G.) vidi jagnjenje. Rj.*

mlāgjēšina, *m. u riječima: on ti je i starješina i mlagješina, der Untergeordnete, inferior. Rj. čorjek mlagji, u službi. isp. mlagji. — Jest se kralju Pjepo napravio, mlagješine konja prepravise. HNpj. 1, 86. starješina. prema ujoj je samo načinjena: mlagješina. Osn. 169.*

mlāgjī, *m. pl. adj. n. p. moji (njegov) mlagji, die Dienerschaft, famuli. Rj. kao sluga, služitelj, službenici. upravo je comp. od mlad, isp. mlagješina. — Kakav gospodar onaki i mlagji. Posl. 123. Čuje, al' ne haje. (Osobito se odgovori kad ko zapita za koga od mlagjih sluša li). 350. On (vladika) ih je (pjesme) preko nekoga od svojih mlagjih prepisao od neke slepice. Npj. 4, XXV. dolazi i u jedini u tom značenju. Kako gospodar svira se onako mlagji igra. Posl. 125. Tako se zvao starješina u Hilandaru, ali mlagji od igumna. DRj. 1, 30 (viži u službi).*

mlāk, mlāka (mlāktī, *comp. mlāčī*), *adj. lan, tepidus. Rj. mlačiti. — Lipov čorjek, t. j. mlak, lijen. Rj. 329b (isp. mlakav 1). U jezeru Škadarskome na onijem mjestima u dubini izvire voda, za to u njih, kao u mlaču vodu kako nastane jesen, navale ukljeve. Rj. 454a. Jednako je bio zdrav, samo što je oči morao čuvati i svagda ih je u jutru prao mlakom vodom. Sovj. 92. Budući mlak, i nijesi ni studen ni vruć, izbljavaću te iz usta svojijeh. Otkriv. 3, 16.*

mlāka, *f. (u Srijemu) kao slatina, gdje voda pišti iz zemlje, vidi pištalia. Rj. isp. mlakva. vidi i močalina, ploština, pljoštara. — korijen koji je u mlāk. isp. Korijeni 164.*

mlākāica, mlākājica, *f. (u Dubr.) toplo vrijeme: sad su mlākāice, grosse Hitze, aestus. Rj. — mlākājica (od osn. koja je u mlak). Osn. 322.*

mlākav, *adj. (u C. G.) — 1) vidi mlitav. Rj. isp. i Lipov čorjek, t. j. mlak, lijen. Rj. 329b. — 2) mlakavo jelo, fade, insulsus, cf. bljutav. Rj. što je tako neugodno u grlu, da se od njega može bljvati. vidi i bljntak, lutav.*

mlākōnja, *m. ein luter Mensch, socors, cf. mlitonja. Rj. mlakav čorjek. isp. Lipov čorjek, t. j. mlak, lijen. Rj. 329b. — imenu za ljude s takvim nast. kod bakonja.*

1. mlākva, *f. voda ili bara, koja se zimi ne smrzava, ein Fluss oder eine Lache so im Winter nicht friert, fluvius aut lucus non congelans hieme. Rj. — mlākra (kor. od koga je mlak). Osn. 41. isp. mlaka. riječi s takvim nast. kod bačva.*

2. mlākva, *f. (u Lici) nekakva trava za sijeno, eine Art Pflanze, herba quaedam. Rj.*

mlātae, mlāca, *m. koji mlati n. p. ruž, pšenicu, i t. d. govori se u Hrv. der Drescher. — za obličje isp. plātae (plātiti).*

mlātānje, *n. das Umherschlagen, jactatio e. g. caudae. Rj. verb. od mlatati. radnju kojom tko mlatu.*

mlätati, tām, v. *impf.* herumschlagen, *facto*: mlata rukom kao kobila repom (Kad se ko ružno krsti. Posl. 180. *ron cinem der ungeschickt Kreuz schlägt.* Rj. *mlata tko, kad udara čim, n. p. rukom, kao da mlati.*

mlätidba, f. *vidi* mlaćenje. Stulli. *radnja u vrijeme kad se mlati n. p. rž, pšenica i t. d. govori se u sjev. Hrv. — za nast. isp.* bjelidba.

Mlätišuma, m. pjevaju i pripovijedaju da je prije sto i nekoliko godina nekakav Njemački dženerao Staniša Mlätišuma uzeo od Turaka Novi Pazar. Rj. — Mlätišuma. *isp.* tako slož. imenu kod Pecirep.

mlätiti, mlätim, v. *impf.* Rj. v. *pf.* prosti mlätnuti; v. *pf.* slož. iz-nlatiti, na-, o-, po-, pri-, pro-, s-, u-, za-, v. *impf.* slož. zamläčivati. — **1**) n. p. grah, konopljano sjeme, *dreschen, trituro*, Rj. *cijepom, prutom udarati po čemu.* — Udri, Mujo, po ržanoj slami! (Kad čemu progje pravo vrijeme — kao da bi ko mlätio praznu slamu?). Posl. 328. *sa se, pass.*: Jer se grahor ne vrše branom . . . nego se *cijepom mlati grahor i kim prutom*. Is. 28, 27. — **2**) n. p. jabuke, kruške, orahe, *herabenteln* (batinom), *decutio poma e. r. arbore*. Rj. — Sprudja dugačka motka, kojom n. p. djeca mläte sa zemlje roče. Rj. 845b. Koja ročka sama pada, ne valja je mlätiti. Posl. 139. *sa se, pass.*: Na kome je drvetu ovaki krst, s onogu roč ne smije se mlätiti. Rj. 188b. — **3**) *dreschen, i. e. schlagen, contundo*. Rj. *biti, mläviti, tući, udarati.* — Mläti, mlätiti n. p. pratljačom haljine kad se peru. Rj. 353a. Mläti jezikom kao pliska repom. (Kad ko mnogo govori). Posl. 180. *sa se, refleks.*: Slaninice, slasti, puna ti si masti! (Ali kad te plaćah, po glavi se mläćah). Posl. 289.

mlätnuti, nēm, v. *pf.* einen Schlag versetzen, *percutio*. Rj. *jedan put udariti, lupnuti. v. impf.* mlätiti.

Mläv, m. planina izmegju Škoplja i Kačanika: Mlar planino i planinog Stara. Rj.

Mläva, f. — **1**) voda u nahiji Požarevačkoj koja izvire u Omolju i kod Kostóca utječe u Dunavo. Rj. — **2**) *Gegend an denselben Flusse*. Rj. *kraj na istoj vodi.*

mläviti, vīm, v. *impf.* schlagen, *verbero*: mlavi ga kiš; mlaviti koga batinom. Rj. *biti, tući, udarati. vidi* mlätiti **3**. v. *pf.* slož. izmlaviti, smlaviti.

mlävljenje, n. *das Schlagen, verberatio*. Rj. *verb. od mlaviti. radnja kojom tko mlavi koga.*

mláz, m. *soviel auf einmal herorschiesst, wenn man melkt, daher tri mlaza krvi udariše iz njega, muletus*. Rj. *pl. mlázovi*. Glas. 8, 10. mláz (kor. koga je musti **MLÄCTU**). Osn. 16. *vidi* mizga. *onoliko čega koliko ga u jedan put brizne. vidi i* brizag.

mlázanje, n. *verb. od mlazati. radnja kojom što mlaza.*

mlázati, zām, v. *impf.* kao na mlazove, na mahore izbijati, u prenesenom smislu. *isp.* brizgati. — U čemeru dva mavi kamena, mlazaju iz njih modri plamenovi. Alija Prošić. 1. Rp.

Mläci, Mletākā, m. *pl. Venetii, Venetiae*. Rj. *vidi* Mletak, Mlijetak, Mljetak. — Mläci cvijet a Carigrad svijet. Posl. 180. A u igli svila iz Misira, i suviše zlato iz Mletaka. 201. — *od Lat. Venetiae. isp.* Bneći, Mneći, i promjenom glasa n na l: Mläci. *isp.* mnogo i mlogo.

Mläčanin, m. *Venetianer, Venetus, cf.* Mläčić. Rj. *čovjek iz Mletaka. vidi i* Mläčić.

mläčanin, m. *ein Venetianer Dukaten, aureus venetus*: Sve u sitno žuta Mläčanina. Rj. *Mletčki dukat.*

Mläčić, m. *vidi* Mläčanin. Rj. *čovjek iz Mletaka. vidi i* Mläčić. *isp.* Kosajčić. — Dragomir, manastir, ina sad mnogu zemlju, koju su mu ponajviše Mläčići poklonili. Rj. 137b. Svu ovu zemlju zvali su Mläčići Boke di Kataro. Kov. 30.

mläćak, mläćka, *adj.* n. p. čoha, *schwach anzufühlen, debilis (de panno)*. Rj. *kad se pipa rukom*

n. p. čoha, čini se slaba, mlečka je. — mläćak (tamna postanja, može biti u svezi s *mlitar*). Osn. 305.

mlädan, mlädna (u Dubr.) n. p. čovjek, t. j. sub. *mager, macer*. Rj. Značenje (korijenu) prelazi u *oslabiti, ološati: mledan. isp.* omlädnjeti, smlädnjeti. Korijeni 166. — *Mledne ruke, tuste noge*. DPostl. 62. *Mlednu i neplodnu zemlju ne ori*. 62.

Mlätački, *adj.* *venetianisch, venetus*. Rj. *što pripada Mlecima. vidi* Bnetički, Mnetički. — *Mletčikijem zlatom* šikovane, *ingleškijem srebrom* potkovane. Rj. 231b.

Mlätačkinja, f. *die Venetianerin, Veneta*. Rj. *žena iz Mletaka. vidi* Mletkinja. *isp.* mletjačkinja.

Mletak, Mletka, m. (st.) *vidi* Mleci: U našemu Mletku bijelome. U bijelu Mletku Latinskome. Rj. *vidi i* Mlijetak, Mljetak.

Mletičak, Mletička, m. polje u Drobnojaca u Heregovini: Eto age sjutra Šnail-age nu Mletičak na polje široko. Rj.

Mletkinja, f. *die Venetianerin, Veneta mulier*: Pisaću mu listak knjige tanke, da ne d'jeli ljubav s Mletkinjama. Rj. *žena iz Mletaka. vidi* Mletjačkinja.

mletkinja, f. (u Boci) nekake bijele velike trešnje. Rj. *iz Mletaka isp.* mletjačkinja.

mlävo, n. (u Srijemu) *vidi* mlivo (u riječima: satr'o ga u mlävo). Rj. *brašno. — mlivo* (kor. koji je u mljeti). Što negdje po istočnom govoru ima i *mlävo*, to će biti promijenjeno prema infinitivu. Osn. 84.

1. mljječ, m. *Spitzhorn, acer platanoides*. Rj. *drovo. — Zamlječići kakav vir ili kraj u jezernu, t. j. utuču mnogo mljječü, da se riba potruje i izigje navrh vode*. Rj. 184b. *osn. u* mljječko. Osn. 54.

2. mljječ, f. (u C. G.) *vidi* mlječika. Rj. *biljka. vidi i* mljječer.

mljječac, mljječca, m. *Eischnilch, lac piscis*. Rj. *kad se mrijeste ribe, mužjak pusti iz sebe mljječac a ženka krv.*

mljječan, mljječna, *adj.* n. p. krava, *milchreich, dives lacte*. Rj. *u čega ima mljječka. — Opaša, 2*) mlada mljječna krava. Rj. 461b.

mljječer, m. (u C. G.) *vidi* mlječika. Rj. *vidi i* 2 mljječ. *biljka. — riječi s takvim nast. kod čemer.*

mljječnica, f. *eine Art essbaren Schwammes (Milchschwamm, Pfefferschwamm) (lactarius piperatus Fr. Rj. 3)* Rj. nekaku gljiva koja se jede. *vidi* paprenjača gljiva.

Mljječno Brdo, n.: Kad dogjoše brdu Mljječnome. Rj.

mljječko, n. — **1**) *die Milch, lac*. Rj. *mljječko*: grušalo se, gruševina (ugrušano slatko mljječko), kiselu (kiselina), majčino, nevarano (jemuža, jomužal), plaviti (ga), podsiriti (ga), prijesno, probrenulo se, progrušalo se, prokislo, provara, provarilo se, prozknulo, razblažiti, razblaživati (ga), slatko (varenika), stočno (od koza i ovaca), usirčeto se, usiriti ga, uzbučalo, uzvištalo, zakiseliti (ga), zaljeva, zamlaz. — *Ima i derajačkog mleka*. (Ima svašta n. p. u dućanu, u kući). Posl. 102. Samo tičjeg mljječka nema (n. p. u dućanu ili u kući, t. j. ima svašta što se imati može). 274. Traži u Čiganka *kisclu mljječka*. 320. A nju je majka rodila, u svilen povoj povila, *majčnim mljječkom dojila*. Npj. 1, 65. Kad se razbija mljječko, izlazi maslo. Prič. 30, 33. — **2**) rod po mljječku, t. j. po ženskoj lozi (a kad je po muškoj lozi, onda se kaže po krvi). Rj.

Mljjetak, Mljjetka, m. (st.) *vidi* Mletak: U Mljjetku gradu Latinskome. Rj. *vidi i* Mljetak, Mleci.

mlin, m. *die Mühle, mola, cf.* vodenica. Rj. *vidi i* mlin brašneni, mlinica, malenica, mlinac; badnjara, drinka, dunavka, kašičara, kladarica, lopatara, potočara, prekajca, rekavica, suvača, svajava, mlin uljani, vjetrni (vjetrenjača). — *Lovac, rođa sad okreće ptnaest mlina i tri stupe*. Rj. 332a. Čekalo, Rj. 821a (u mlinu). Baci ih (dvoje dječice) u jednu jažu od

mlina . . . Onn istu večer zatisne se oko od jaže i zaustare se kola od mlina brašnenoga. Npr. 234. Voda riče, a mlini melju. Posl. 37. Mlin od srakoga brašna. (Ko svašto može načiniti). 180. Poslah dragog u mlin mljeti. Here. 238. Stado ti se širilo, i iz njega vadio sir koliko brašnjeni mlin. Kov. 126. ostalo što se tiče mlina vidi kod vodenica.

mlinae, mlínca, m. — **1)** (u Dubr.) kavena vodenica. *die Kaffeemühle, fistula serrata* (?). Rj. — **2)** u Baniji: razvijeno tijesto. vidi jufka, i syn. ondje. M. Krkljuš. — **3)** (po ostaloj Hrvatskoj): ukuhani mlinae (2) za jelo, *die Matze*; kako za jelo treba (pl.) takih ukuhanih mlinae, jestrina se zove (rič.) mlinci, mlínčā. Iveković.

mlinār, m. — **1)** *der Müller, molitor*: Za mlinara ne bi ni dinara. Rj. vidi vodeničar, suvadžija. — Ako se ne č' omučit', ne č' bit' mlinar. DPosl. 3. — **2)** igra u Crnoj Gori (jedan se obuče u rite, pa na drugoga kao natovari žito, pa nosi u vodenicu i t. d.). Rj.

mlinārica, f. *die Müllerin, molitoris uror*: Ja sam sinko mlinarica. Rj. vidi vodeničarka. — I muha je u mlinu bila, ter je rekla da je i ona mlinarica. DPosl. 29.

mlinārina, f. plata za mlin. Stulli. — isp. kod dimarina.

mlinārski, adj. *molitorum, ad molitores spectans*. Stulli. što pripada mlinarima.

mlinica, f. vidi mlin (i syn. ondje), cf. malenica: Ko u mlinicu unigje, brašnav izigje. Rj.

mlinšte, n. mjesto gdje je nekad mlin bio. : Ja ću opet na starom mlinštu graditi mlin. J. Bogdanović. — za nast. isp. blātište.

mlinski, adj. *molinarius*. Stulli. što pripada mlinu, mlinima. n. p. mlinsko kolo. vidi vodenični.

mlitav, adj. *lax, ohne Kraft und Munterkeit, sequis*. Rj. vidi mlakav (isp. i Lipov čovjek, t. j. mlak, ljen. Rj. 329b.). — Mlitonja, mlitav čovjek. Rj. 364b.

mliti, mlin, isp. mniti: *Mlidijaše* u njemu je blago. Jer Bosanci Turci *mlidijahu*. Savih krušku ukraj puta, ja mljah, jabuka je. Rj. vidi i mnivati, manjavati, misliti. Glagol *mniti* u oblicima koje ima, može glas n u osnovi zamijeniti glasom l i tada glasi: *mlin, mljah, mlidijah*. Obl. 100. isp. mnogo i mlogo. — Osman mlide niko ga ne gleda. HNpj. 4. 460. Što mli Ivan, dite Ravnarevo. 4. 703.

mlitonja, m. mlitav čovjek. Rj. vidi mlakonja, stapšer (kao veliki mlitonja). Rj. 712a. — imenu za ljude s takvim nast. kod bakonja.

mlivo, n. (u Here.) vidi brašno: satr'o ga u mlivo. Rj. vidi mlivo. — Popiše mi iz bačava pivo, pojedose iz načava mlivo. Rj. 18a. Oš grivo! Tugje je mlivo. Posl. 245. — riječi s takvim nast. kod jedivo.

mlōgā, mlōgā, adj. vidi mnogi mit allen *Ableitungen*. Rj. kao što se mjesto mnogi kaže mlogi, tako se i sve ostale riječi što pripadaju ovoj četi, mogu govoriti su l mjesto n: mlogašt, nilogoznali, mložiti, i t. d. — za riječ mlogi primjere vidi kod mnogi.

mlogotrudan, adj. vidi mnogotrudan.

mlōhav, adj. *debilis, infirmus, imbecillus, languidus*. Stulli. slab, bolesljiv. — Ljōhav (jamačno mjesto zaoboravljenoga mlōhar). Osn. 88. ali se riječ mlōhav po Hrvatskoj jošte govori. isp. omlohaviti.

mlōhavac, mlōhāva, m. Stulli. mlōhar čovjek.

mlōhavica, f. Stulli. mlōhara žena.

mlōhavost, mlōhavosti, f. *debilitas, infirmitas, etc.* Stulli. osobinu onoga što je mlōharo.

mlōstvo, n. vidi mnoštvo. — Riječi, koje pokazuju neizvjesno mnoštvo stvari. Rj.¹ XLIX.

mlōženje, n. verbal. od mložiti, koje vidi. vidi množenje.

mlōžija, f. vidi mložstvo, i mnoštvo, i syn. ondje.

Povedi mi *mlōžiju* konjika. HNpj. 3. 476. Podigni mi *mlōžiju* vojnika. 4. 561. za nast. isp. letija.

mlōžiti, žm, v. *impf. vidi množiti. isp. mlogi. v. pf. slož.* na-mložiti, pre-, raz-, u-. v. *impf. slož.* umložavati.

mljēār, mljēāra, m. Rj. vidi mljekar. — **1)** *die Milchammer*. Rj. komora gdje se drži mljeko; *Zakiselila* žena u sobi (ili u mljēāru) lonac mljeka. Rj. 270b. vidi i mljēāra. — **2)** *der Milchbändler, lactarius*. Rj. koji prodaje mljeko. — **3)** *das Milchmaul, amans lactis*. Rj. koji rado jede mljeko.

mljēāra, f. komora gdje se drži mljeko. vidi mljēār 1. — Mutara kao kučka po mljēāri. Posl. 184. Ustumarao se kao kučka po mljēāri. 337. riječi s takvim nast. kod badnjara.

Mljēāc, m. (po jugozap. kraj.) vidi Mlečić. Rj. čovjek iz Mletaka. vidi i Mlečanin.

mljēāka, f. *die Wolfsmilch, euphorbia eyparissias Linn.* Rj. biljka. vidi mljēč f., mljēāer. — Plovac, 2) od mljēāke kao obručić na tri ugla, što ribari vežu na mrežu metnicu. Rj. 508a. riječi s takvim nast. kod aptika.

Mljēānin, m. čovjek s Mljeta: Ništa. Krilo iz Poždrojevića, opat će ti rataje poslat', reče Mlečanin Paštrojevićaninu. DPosl. 84. mlečanin mjesto mljēānin, čovjek s Mljeta. XIV.

mljekār, mljekāra, m. vidi mljēār. Rj.

mljēškānje, n. *das Schmatzen, sonitus manducantis porci*. Rj. *verb.* od mljeskati. radnja kojom mlješte n. p. sejnje jedući.

mljēskati, mljēštēm, v. *impf. schmatzen, manducans laborum erepitem edo*. Rj. jedući usnama udarati da se od toga čuje glas. — U tom čujuć Turčin da dete nešto jede i mlješte . . . stane i on jesti. Npr. 258.

mljēšina, f. (po jugozap. kraj.) vidi mješina: Da dohvati čašu i mješinu, šnjom da dogje dolje niz planinu da donese vode sa jezera. Rj. isp. blječva mj. bječva.

Mljēt, m. ostrvo u moru blizu Dubrovnika . . . Na tome se ostrvu govori: daj mi šaku vina, šaku kruha (mjesto malo) i t. d. ef. Mjet. Rj.

mljētačkinja, f.: Dok je meni puška Mjetačkinja. Npj. 3. 316. iz Mjetka, iz Mletaka. isp. Mletačkinja, mletkinja.

Mljētak, Mljētkā, m. vidi Mletak: Njekoliko Mjētkā zavatiti. Rj. vidi Mleci.

mljēti, mēljēm, v. *impf. mahlen, molo*. Rj. gram. I. *pregj.* mljēh. II. *pregj.* mēljāh. *prilog pregj.* mljēvši. I. *pridjev* mljō, mljēla. II. *pridjev* mljēven. v. *pf. slož.* na-mljēti, pre-, pro-, sa-, s-, u-. v. *impf. slož.* domilati, izmilati, namilati se. — *Melje* na kablínu . . .

Na velikim sušama kad rodenica ne može samotegom (ili na samoteg) da melje ni na mali tuljac, onda melje na ustaru. Rj. 11b. Na samom izvoru ove vode melju vodenice po s dra kamena. Rj. 15a. Tako veliki (izvor) da su rodenice po devet vitlora na njemu mljele. Rj. 60a. Pomlinar, koji ide u mlin da melje, vidi pomilar. Rj. 538a. vidi i pomeljar, pomeljarac.

Voda riče, a mlini melju. Posl. 37. Vodenicu koja melje božiću kolače, ona ne će uskrsu pogače. 37. *Kamen vodenični* bolje melje kad se često pokiva. 128. Tko melje u posjek, kruh mu hrta. DPosl. 130. Ne melje mi devet vodenica. Npj. 2. 174. *Poslah* dragog u mlin mljeti. Here. 228. Riječka . . . na kojoj bi moglo mljeti pedeset kamena. Kov. 28. Dvije će mljeti nu žrnjevima. Mat. 24. 41. Okovaše ga u dvoje verige mjednene, i meljaše u tavnici. Sud. 16. 21. sa se, pass.: Žito se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi. Rj. 160a.

Mljētski, adj. što pripada Mljetu. — Broji na mljētsku. DPosl. 10.

mljēvēnje, n. *verb.* od mljeti. radnja kojom tko melje: Kad će oslabiti zreku od mljerenja. Prop. 12. 4. Bunguranje, mljēvenje bungurā. Daničić, ARJ. 735b.

mljèzinac, m. *der Letztgeborne, filius primogenitus*, *f.* mezimac, Rj. *sin koji se posljednji rodi*, *v.* i mjezinac, poskupac, poskupak.

mljèzinica, *f.* *die Letztgeborne, filia postrema*, Rj. *bi koja se posljednja rodi*, *v.* mjezinica, mezimica, poskupica. — U tome oborivanju mjesto volova plug vuku šest dječojaka mjezinica. Rj. 432b. Vrat' uš dvora, mjezinice Janjo! Npj. 1, 561. Uрани majka devet mlilih sinâ i desetu šćercu mjezinicu, 2, 38.

1. mnađa, *f.* (u C. G.) *vidi* nađa, Rj. *ono što se dodaje kad se što nadi*, *v.* i nađo; acal, ocal, čelik, majzija 1, ljuto gvožđe.

2. mnađa, *f.* *vidi* mlāda, nevjesta 1. — Slušao sam u Risnu gdje se govori i *mnađa* mjesto *mlāda*! Posl. 11, *isp.* mlogo i mnogo.

Mnēci, Mnetākā, *m. pl.* *vidi* Bneci, od čega je postalo promjenom glasa B na M. *vidi* i Meci, *isp.* Mnetacki.

Mnētačkī, *adj.* (po jugozap. kraj.) *vidi* Mletački: A lijepa Mnetackoga zlata, Rj. *što pripada Muecima*, *v.* i Bnetacki.

mnijēnje, *n.* *die Meinung, opinio*, Rj. *vidi* mnivanje, mnjavanje, mišljenje. — G. je — c. — ovde i sūni moja mnijanja, Nov. Srb. 1818, 400. Ne znamo kakvo mnijanje imaju oni o njemu. Straž. 1886, 1449. — *obličje* mnēnije iz crkvenoga jezika.

mniti, mnim, (mnih, mnjah, mndijāh) *v. impf.* meinen, opinor, *cf.* misliti, Rj. *gram. II. preg.* i mnijah, Obl. 100. *sadašnje vrijeme* i mndiem. *vidi* i mliti, mnivati, mnjavati. — Ja sam *mnio* da si junak bolji. Ona *mnjaše* niko je ne čuje. *Mnjaše* aga da je potoč viša. Rj. *Mneći* se čovjek prikrstit' oko izbode. DPostl. 62 (prikrstit' po zapadnom govoru mjesto prekrstiti). *Mniš* da si na konju, a nijesi ni na oslu. 62. Turčin *mnjaše*, da je buljumbaša. Npj. 4, 412. Baš će ju *mnim* biti od istine. 5, 55. Pade cura na jastuke glavom, oni *mniđu*, da se prenemože, ona jādna minu i preminu. Herc. 44. *Ona mniče*, niko je ne čuje, to začule careve delije. 64. *Mniče* Ale, da mu pjeva majka. 89. *sa se, refleks.*: Lud je tko se mudar *mni*. DPostl. 57. *Mni* mu se da nije ni na nebu ni na zemlji. 62.

mnivānje, *n.* *das Meinen, opinatio*, Rj. *verb. od mnivati*, *radnja* kojom tko *mniva*.

mnivati, mnivām, *v. impf.* meinen, opinor: Ja sam *mnica*' e si čoek mudar. Rj. — *vidi* mniti, mliti, mnjavati, misliti.

mnogašt, *adv.* (u C. G.) *richtmals, saepenumero*: E sam *mnogašt* sjeda' u kmetove. Rj. *mного puta, mnokrat, često*. — *za uast, isp.* dvaš i dvažde, u Daničičeru rječniku upravo dvašt. ARj. II, 923b.

mnōgi, mnōgā, *adj.* *mancher, complures*, Rj. *vidi* mlogi, *isp.* više, najviše. — **1**) u jednini. — **a**) *Mnogi* muž zove svoju ženu bahom, ako i nije stara. Rj. 9a. U Gabeli se u nekakvom jezeru hvata *mnoğu* jegulja. Rj. 80a. *Mnogom* sam se dosetila sanku. Rj. 133b. Dragomir manastir... ima sad *mnoğu* zemlju. Rj. 137b. U Hercegovini *mnoğu* čeljadu ima još po jedno ime. Rj. 385b. *Vidi* da mu od *mnoęe* stoke ne može ništa. Npr. 149. On mu *u mnogo* upitkivanje najposle odgovori. 151. *Mnogi* je bolestan, ali ne ječi. Posl. 180. *Mnoęo* dobija onaj koji svašta ne kupuje. 181. (*za takav događaj vidi* vele 1). To je preko jago jago. (*To je premmnoęo*). 318. Brže beri silnu *mloęu* rojsku. Npj. 4, 213. *Mnoęu* bješe silu u Turaka. 4, 372. Kao i drugo *mnoęo* koješta. Odg. na ut. 8. Da bi on bio prvorođeni među *mnoęom* braćom. Rim. 8, 29. *U mnogome* koječemu udario je i uatrag. DM. 322. Hoćeći da sačuva *mnoęi* narod. Prip. bibl. 36. — **b**) *mnōęo* u srednjem rodu kao neodređeni supstantivni broj u genitivu. *Mnōęo*, (comp. više) viel, multo. Rj. — Bulumenta, *mnoęo* ljudi. Rj. 48a. Nas je jaka t. j. *mnoęo*. Rj. 245b. Milet, *mnoęo* djece. Rj. 357a. Posle *mnoęo* vremenu. Npr. 170. Kod Dimića, koji *mnjje*

mloęo dobra činio. Opit IV. Vi ste bolji od *mnoęo* vrabaca. Mat. 10, 32. Još *mnoęo* i *mnoęo* puta. Rad 15, 179. *vidi* čudo 2, glavno, plijen 2, pljeva 2 (vrlo mnogo), puno 2, sila 2, strabota (vrlo mnogo), tušta, tušta i tama (vrlo mnogo), *isp.* i mloštvo, mnoštvo, mnozina, mnozinja, mnozinja. — **2**) u množini. Veliki naš namastir, u kome je sjedio mitropolit sa *mnoęim* kalugjerima. Rj. 568a. Čar mu da *mnoęe* pratiće. Npr. 50. *Mnogi* (sa me *scutovi* vodili, ali ovaki poštipači nikad. (Kazala nekaka udovica). Posl. 180. Čiji su *mnoęi* onoga i Bozi. 347. Pored sviju *premmnoęijeh* poslova. XXVI. Budući da su me *mnoęi* od njih krivo razumjeli. Pis. 4. Neposlušanjem jednoga čovjeka *postāše* *mnoęi* grješni. Rim. 5, 19. Glas njegov kao buka *voda* *mnoęijeh*. Otkriv. 1, 15. Jer sam te učinio ocem *mnoęij* naroda. Prip. bibl. 14.

mnōęo, (comp. više) viel, multo. Rj. *adv. vidi* čudo 3, glavno, puno 2, sila 2, vele 1. — **1**) Nemaše ništa do jednu šćer, koja bijaše *mnoęo* mudra. Npr. 105. Bio je jedan čoek, *mnoęo* siromah i punan gjece. 122. Imao jednu kćer, koja je bila *mnoęo* lijepa. 163. Ja bi najstarijeg i srednjeg *mnoęo* mučio, a najmlagjem ne bi ništa. 198. Jer su se *premmnoęo* pazili. 251. Bolje je malo slijepa no *premmnoęo* lijepa. Posl. 24. *Koji mnogo* prijeti, slabo osvjećuje. 143. Sjedila je Džaverbegovica *duęo* *mloęo* za devet godina. Npj. 1, 607. Jer si ovo dočekala, *mnoęo* jādna! Kov. 101. I njega (drugi šnace) otme, *mloęo* lakše nego prvi. Miloš 109. Da bi tako, i još *mnoęo* po većoj pravdi, mogli reći južni Srbi. Pis. 93. *Mnoęo* ćemo dakle većma biti kraza nj spaseni. Rim. 5, 9. Izvedu iz truleža život moj, *mnoęo* milostivi. DP. 364 (*isp.* niže mnogomilostivi, mnogopoštovan). — **2**) *pred* *udverac* *mnoęo* može doći *prijedlog* za (rjegje u), kojemu se značenje sastavlja s njegovim: za mnogo, *tako* *postaje* složen *adv.*, *pu ga* *trebu* i u pisanju *sastavljati*: zamnoęo, *koje vidi*. — Nastane tuga i plač u carskom dvoru za *mnoęo*, i nigda se utješiti nijesu mogli. Npr. 252. Da ni gospodini Bog pomože sestru domaćicu, koja ni je čast parićala! Da je parićaje u dugo i u *mloęo*, nama i ostalijema. Npj. 1, 81 (Parićaje mjesto parića. Vuk). Vodi roba, Džaverbegovica! ne bio ti dugo ni za *mnoęo*, već, il' noćeu, ili noći dvije! 3, 5. Boj činiše puno i za *mloęo*. 4, 172. Na Jovanu krunu udariše, te kraljeva dugo i za *mnoęo*. Herc. 66.

mnōęobrojan, mnogōbrōjna, *adj.* mnogo-brojan, čęu imu *mnoęo* na broj, *suprotno* malobrojan. — Usluvi koji se čeće nade . . . u malobrojnom narodu, nego u mnogobrojnim carevinama. Žlos. 124.

mnōęobrojnōst, mnogōbrōjnosti, *f.* osobinu onogu što je mnogobrojno, *suprotno* malobrojnost.

mnōęočen, *adj.* pretiosus, magni pretii. Stulli, mnogo-čen, čemu je mnogo cijene, vrijednosti. *vidi* dragocjen, skupocjen. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . *mnoęocjen*. Nov. Zav. VI. Kad nagje jedno *mnoęocjeno* zrno biseru. Mat. 13, 46. Pristupi k njemu žena sa sklenicom mira *mnoęocjenoga*. 26, 7.

mnōęoglav, *adj.* *cujus pluru sunt capita*. Stulli, mnogo-glav, u koga imu mnogo glavu, *takru* *adj.* kod bućoglav.

mnōęomilostiv, *adj.* mnogo-milostiv, u koga je *mnoęo* milosti: Kad sjedneš, *mnoęomilostivi*, da učiniš pravedni sud, nemoj . . . nego me požali Bože i pomiluj. DP. 81.

mnōęođok, *adj.* mnogo-ok, u koga imu mnogo oči: Zborovi angjelski . . . *mnoęođok* heruvimi i šestokrili serafimi. DP. 25. — *riječi* *tako* sločene kod buljoek.

mnōęopoštovan, *adj.* koji je mnogo poštovan, *mnoęoga* poštovanju dostojan: *Mnoęopoštovani* prijatelju. Straž. 1886, 59. *Mnoęopoštovani* gospodine. Kolo 13.

mnōęotrđan, mnogōtrđna, *adj.* mnogo-trudan, što ište mnogo truda: Vi (ste) pored ostalih vaših *mloęotrđnih* poslova meni milostivo pomagali u skupljanju ovih pjesama. Npj. 3, V.

mnogovječan, mnogovječna, *adj.* Stulli. mnogovječan, što je od mnogoga vijeka, *vidi* mnogovjek. *suprotno* malovječan.

mnogovjek, *adj.* Stulli. mnogo-vjek, što je od mnogoga vijeka, *vidi* mnogovječan, *suprotno* malovjek. **mnogoznali**, *adj.* *videlicet* *multiscius*; ti mnogoznali! Rj. mnogo-znali, koji mnogo zna, ili koji misli da zna mnogo.

mnogoznalica, *f.* *der Vielwaiser, multiscius*, Rj. mnogoznali čovjek; pa kako je ženskoga roda, može značiti i mnogoznalu ženu, *isp.* sveznalica, m. i f. za obličje *isp.* i neznalica.

mnogžen, *adj.* *cui plures sunt ucores*. Stulli. koji ima mnogo (više od drže) žena, *polygamus*, *isp.* bežen, dvoženja.

mnogžestvo, *n.* stanje onoga koji ima mnogo žena, *polygamia*, *isp.* beženstvo.

mnogžičan, čna, *adj.* mnogo-žičan, u čega ima mnogo žica: Tako se prepleta sva sedamnaesta katisma kao mnogožični pokror, kojim je praotac David pokrio odar, na kojem tri dana leža božanstveni sin njegov. DP. 145. — *isp.* tako slož. dvožičan, jednožičan.

mnogulja, *f.* u poslovi: ne daju rogulje, nego mnogulje, t. j. bolje je mnogo i malijeh krava nego malo najvećijeh. Rj.

mnostvo, *n.* die Menge, multitudo. Rj. *vidi* mloštvo, množina, množinja, množina; mložija, kalabaluk, *isp.* mnogi. — Živina, 2) množstvo ljudi. Rj. 158a. Kad dogje pred kuću skoči na nj množstvo svatajake zjezudi. Npr. 93. Smjesa... išarana još k tome množtvom tugjih riječi bez nevolje. danica 1, 102. Koji su ne samo mlošteo pjesama znali. Npj. 4, XXVIII. Prinesoše... ovaca i govoda toliko da se ne mogaoše ni izbrojiti ni proračunati od množta. Car. 1, 8, 5. Umriječje bez nastave, i od množtvu ludosti svoje lutaje. Prič. 5, 23. Samo kad bi to množstvo grugje bilo dovoljno. Rad 20, 152.

množī, (po zap. kraj.) *pl.* od mnogi: Čiji su množī, onoga i Bozi. Na koga su množī, na toga i Bozi. Rj. — Govori se kad kad n. p. množī, ali je običnije množī. Obl. 43.

množina, množinja, *f.* *vidi* množina. Rj. *vidi* i množstvo, i *syn.* onđe, *isp.* mnogi, zu nastucke *isp.* babine i babinje. — Ovi je čovjek dužan množinji, a ne imajući otkuda da sve svakome isplati, po zakonima ovoga mjesta zaslužio je smrt. Npr. 218. Ma u z'o čas zu množinju dogje. Npj. 5, 54. Množinu se k njima obratiše. 5, 159.

množenje, *n.* das Vermehren, Häufen, incrementum. Rj. *verb.* od 1) množiti, 2) množiti se. — 1) radnja kojom tko množī što. — 2) stanje koje biva, kad se što množī.

množina, *f.* — 1) die Menge, multitudo (als Gegensatz von malina), *cf.* množina. Rj. *vidi* i množstvo, i *syn.* onđe. — Brč, m. brča, *f.* kao množina: kolika je brča vojske! Rj. 45b. Bolja je složna inokoština nego nestožnu množina. Posl. 21. Hrabro se branio, prem da je množini Tarske vojske najposle morao ustupiti. Danica 4, 17. Umnožiću veoma sjeme tvoje, da se ne će moći prebrojiti od množine. Mojs. 1, 16, 10. Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s malinom. Sam. 1, 14, 6. — 2) *gerulm.* die Mehrzahl, numerus pluralis, *suprotno* jednina: Oblika ima za jedninu i za množinu. Obl. 1.

množiti, žim, *v.* *impf.* Rj. *vidi* mložiti, *v.* *pf.* slož. na-množiti, raz-, u-. *v.* *impf.* slož. umnožavati. — 1) vermehren, *augeo*. Rj. činiti da bude čega mnogo, da ga bude više: Kao što vam se Gospod radovao dobro vam čineći i množići vas. Mojs. V. 28, 63. — 2) sa se, *refleks.* i *pass.*: sich vermehren, *augeor.* *suecresco*. Rj. — Počele su se škole u zemlji opet množiti. Rj. 842a. Ragajajte se i množite se. Mojs. 1, 22.

mnjāvānje, *n.* das Meinen, opinatio. Rj. *verb.* od mnjavati, radnja kojom tko mnjava što.

mnjāvati, mnjāvām, *v.* *impf.* meinen, opinor: Ja sam mnjavā da si care mudar. Rj. *vidi* mliti, mñiti, mñivati, misliti.

mōba, *f.* Rj. mōba (МОБА, od osn. od koje je mōliti). Osn. 260. *gen. pl.* mōbā (*isp.* A. Pavić, Rad 59, 18) i mōlbī (*isp.* službi od Dančića). — 1) die Bitte, *preves*: A kad vigje tanana nevjesta, da joj više mōba ne pomaže, (tad' se moli Radu neimaru. Npj. 2, 123). Rj. *vidi* mōba. — Poslao mi je vladika Crnogorski Petar II., a on je na moju mōbu preporučio te su se prepisale (pjesme) od nekoga Todora Ikova. Npj. 4, IX. — 2) kod Srba je običaj da idu ljeti u neke svece, kad ne smiju sebi raditi, gazdama na mōbu, t. j. bez plate, samo za jelo i za piće... Na mōbu se obično kupi na mrsku... zoru gazde na mōbu... Na mōbu dogje i prijatelj... Zetru žela mōbu Todorova. Na kraj, na kraj moja silna mōbu. Gjul-kaduna mōbu zakupila. Rj. — Kad je djevojka u mōbi žela. Rj. 181a. Mōbiti, kupiti mōbu. Rj. 365b. Gjul-kaduna mōbu namolili, sve je kade nu mōbu sacrala. Npj. 1, 566. Mōbi mōbu Kružić gospodaru, sto momaka, dvesta devojaka. 1, 605.

mōbār, mōbāra, *m.* der auf der mōba arbeit. operis adjutor gratuitus. Rj. koji u mōbi radi.

mōbārica, *f.* die Arbeiterin auf der mōba, *adjutrix gratuitu*: Mōbarice moje drugarice! udrite ga kolom i dilčikom. Rj. koju u mōbi radi.

mōbārskī, *adj.* n. p. pjesme, *cf.* mōba. Rj. što pripudu wobarima: Najviše idu na mōbu te žanju, za to se žetclucke pjesme zovu i mōbarske pjesme. Rj. 365a.

mōbiti, mōbim, *v.* *impf.* kupiti mōbu. Rj. mōbiti.

mōbljēnje, *n.* *verb.* od mōbiti. Rj.

Mōco, *m.* ime muško, *hyp.* od Mojsije (?): Prijatelj moj Moco Gjorgijević. Npj. 4, VIII. *gen.* Mōca, *voc.* Mōco. — takva *hyp.* Aco, Peco.

mōca, *f.* eingeweichtes Stück Brod, panis maccratus. Rj. komad hljeba zamōčen u što.

mōčalina, *f.* (u C. G.) kao pištalina. Rj. gdje voda pišti iz zemlje, *vidi* i mlaka, ploština, pljoštara. — od korijenu koji je u mōkar. *isp.* Korijeni 156.

mōčānje, *n.* *vidi* mōkrenje 2. Rj.

Mōčao, Mōčāla, *m.* voda u Baošićima. Rj.

mōčār, *f.* (loc. mōčāri) die Nässe vom Rejen, *odor*, *cf.* mōčarina, mōčina. Rj. mōčarno vrijeme n. p. od kiše. *isp.* mōčvar.

mōčāran, mōčāra, *adj.* n. p. vrijeme, *nass*, *adus* a pluviu. Rj. što pripudu mōčari. *isp.* mōkar.

mōčarina, *f.* mōčarno vrijeme, *vidi* mōčār. Rj. *vidi* i mōčina. *isp.* mōčvar.

mōčati, čām, *v.* *impf.* *vidi* mōkriti 2. Rj. *vidi* i buriti, mizati, pišati. *v.* *pf.* slož. pomōčati.

mōčēnica, *f.* u Banji govori se mjesto močionica, koje *vidi*. P. Leber.

mōčēnje, *n.* *vidi* kvašenje. Rj.

mōčica, *f.* *dem.* od motka. Rj. (mot-čica), pred č otpao glas t.

mōčilo, *n.* vir gdje se kiseli kudjelja i lan, die tiefere Stelle eines Buches um Flachs darin zu rusten, locus fluminis ad macerandum limum. Rj. gdje se moći konoplju i lan: Močionica... kad se meće u mōčilo. Rj. 369b. Pošto se kudjelja (ili lan) izvadi iz mōčila i osuši, onda se nabija stupom (a lan tre trlicom). Rj. 647a. Raskrečio se kao žaba nu mōčilo. Posl. 270. — riječi s takvim nast. kod bjelilo 1.

mōčina, *f.* *vidi* mōčār. Rj. *vidi* i mōčarina. mōčarno vrijeme. *isp.* mōčvar.

mōčionica, *f.* nekoliko ručica kudjelje ili lana, što se sveže zajedno (kao snop) kad se meće u mōčilo, ein Bund Hanf zum Rosten, fusciculus lini macerandi: mōkar kao mōčionica. Rj. *vidi* mōčēnica. — riječi s takvim nast. kod brkaonica.

môčiti, čim. v. *impf.* (u Lici) *vidi* kvasiti. Rj. *vidi* kvasiti 2. v. *pf. slož.* po-močiti, s-, u-, za-

Môčivuna, *Mo.* ime nekakoga Kotarskoga serdara za vremena Stojana Jankovića. Rj. Moči-vuna. — *tako složena imena kod* Pećirip.

močuga, *f.* postanjem od motka: mo(t)čuga. *isp.* batuga. — Čizariin Sulja močugom preti svome međvelu. Zim. 131. *debela motka, batina, tojaga.* M. Gij. Miličević.

močvar, *f.* od velike močvari ne mogu one luke uzorati. J. Bogdanović *vidi* močarina, i *syn. ondje.* *isp.* močvara.

močvara, *f.* kao bara, močarna zemlja; *Sumpfboden, govori se u* Hrvatskoj. *isp.* močvar.

moć, môći, *f. die Kraft, vires.* Rj. **môć** (**МОУТЬ**, kor. koji je i u moći, mogu). Osn. 226. *die Macht, das Vermögen, potentia, facultas, isp.* moći, *f. pl. suprotno* nemoć. Otkud ovome premudrost ova i moći? Mat. 13. 64. Jednome dade pet talanta, a drugomu dva, a trećemu jedan, svakome *prema njegovoj moći.* 25. 15. U tvojoj je ruci *moć* i sila. Dnev. I. 29. 12. Besjeda... značenje preneseno od raduje *na moć* kojom se radi i na način kako se radi: a) *moć* kojom čovjek govori (*isp.* riječ, jezik). Daničić, ARj. 240b. U prenesenom smislu u pjesmi bilje na srecu: u čovjeka mjesto *moći* *roditeljske.* 304b.

môćan, môćna, *adj. kräftig, stark, fortis.* Rj. *u koga ili u čega je moć, kao jak.*

1. **môći**, môći, *f. pl.* (u primorju) *die Reliquien (Gebeine) der Heiligen, sanctorum reliquiae (ossa).* *cf.* mošti: Dojčić ima *moći* od pomoći: on imade *moći* na ramenu, dragi kamen u žutu perčinu. Rj. *ostvici od sretaca, njihova tjelesa, kosti, i t. d.* — Tada reče Božja mati: *Moje bih mu moći dala, moje moći dosta mogu, koje za vas Boga mole.* Herc. 326.

2. **môći**, môgu, [môžēs (môrēs), môžē (môrē), môžemo (môrēmo), môžete (môrēte), môgu, môgoh, môgah, môgao, môgla], v. *impf. vermögen, können, possum.* Rj. *imperat. môzi.* Rj.¹ XXXI. *za ake. isp.* Rad 6, 54. *sadašnje vrijeme perfektivno* mognem. Obl. 91. v. *pf. slož.* iz-moći, od-, po-, pre-, s-, izne-moći, potporene-, pripo-, zapo-; *zaponagati. v. impf. slož.* odmagati, po-, s-, potpomagati, pripomagati, prenemagati se. — **1 a)** *uopće, i s infinitivom.* Turska vjera *podnijet ne more*, da kaurin Turkinju objubi. Rj. 65b. Dogji *ako ikako uzmožeš.* Rj. 230a. *Ne mogavši srecu odoljeti,* vrati se natrag. Npr. 22. *Ne možemo od toga zverinja* na miru ni ručati ni večerati. 42. *Ne mogući nigdje ni okle dohvatiti* vrati se jadan. 108. *Car ne mogue* ni kud ni kamo, nego čobaninu da gjevoku. Npr. 166. *Da je moremo pohoditi.* 187. *Videći da protiv ove sile ne može ništa.* 202. Nije više ni čelav nego *lep momak što može biti.* 206. I vukovi si i kozlići cijeli *biti ne more.* DPosl. 31. *Mogući pravcem, hodit' ophogjom.* 63. *Ako j' tako poznat' ne mogbudeš,* ti je zovi u zelenu bašču. Npj. 3, 295. *Braniceš se, odbrunit' je ne moš.* 3, 339. *Ako ko uzmože izbrojiti* prah na zemlji. Mojs. I. 13, 16. *Zeta je... mnogo mogla* na srpskom dvoru. DM. 101. (*Nijemac bi rekao: hatte grossen Einfluss.*) *sa se, pass.*: Ali se ništa *znati ne more.* Npr. 186. *Kroza njga se proći ne moguše* od momaka i od devojaka. Npj. 1, 493. I dobar ste lovak ulovili. — Jesmo kneže, *ne može se ljepše.* 4, 197. *Da se brane dok se uzmože.* Miloš 78. *Pa su (pjesme)... idući od usta do usta koliko se moglo dogonjene* prema narodnijem pjesmama. Npj. 4, 68 (Vuk). *Sveza (je) izmegju njega (habat) i njih (aptov, aptovina) slabila* i on se zaboravljao *mogući se lako zamjenjivati* riječima aptovina i aptika, koje sve mogu i od njega postati. Daničić, ARj. 97b. *Ja ću biti zadovoljan ako se mogbude reći* da je i ovo od mene dosta. Korijeni IV. — **b)** *mjesto infinitiva stoji (ponajviše u poricanju) rečenica* *privezana savezom* da, *isp.* da

14. — *Vodenica ne može samotegom* da melje. Rj. 11b. *Ali nije nikako mogla* da se ukrade. Npr. 155. *Kad* *vidi* da ga *ne može* da zaustavi i s puta da ga odvrati, onda... 197. *Ne moguše* *du* progovori riječi. 216. *Ko ne može* da plati, valja da moli. Posl. 149. *Nije mogao* da ne uzme megju poslanike nikoga od one strane. Sovj. 35. *Ako koji reče* ocn ili materi: *prilog* je čim bih ti ja mogao moći: *može i* da ne poštnje oca svojega ili matere. Mat. 15, 6. *Mislim da ne može* da nagje. Kolo 15 (14). — **2)** *ne može se kome inako, na ino, on ne može drukčije:* Dogje nekaka potreba da carev sin ide na vojsku, i *ne moguše* mu se *inako* nego da ide. Npr. 260. *Al' se majei ne može* na ino, ne će majka prositi Merimu, već mu prosi Atlagića zlato. Npj. 1, 253. *Ali mu se ne moga inako,* no doziva Mujezina sina. Herc. 72. — **3)** *moći kao smjeti, ponajviše u poricanju:* ne moći od koga, kao ne smjeti od njega. — Evo ti devet ključeva, čuvaj ih kod sebe; *možeš* da otvoriš tri četiri odaje... naposljetku *možeš* otvoriti sve osam odaja, ama devetu da se nijesi usudio nipošto otvoriti. Npr. 194. *Svekrva počne misliti,* kako će snasi svojoj kridimice do glave doći, ali ni to *od sina ne moguše.* 233. I pozna mu Hajku na legjima, pa potrže zlaćena kubura, te da gagja za legja junaka, *al' ne može* od Hajke devojke, već zalazi njemu isprijeke. Npj. 3, 185. *Irod uhvati* Jovana, sveza ga i baci u tamnicu Irodijade radi žene Filipa brata svojega. *Jer mu govoraše* Jovan: *ne možeš* ti nje imati. Mat. 14, 4 (*non licet tibi habere eam; es ist dir nicht erlaubt sie zu haben*). — **4)** *može biti, može biti* da, *vidi* môžda, belčim*. *isp.* koliko 3, počem 1. — *Može biti* da su ga i oblaci naljutili. Npr. 56. *Vi, braćo, može biti* da ste čekali mene. Miloš 87. *Pa im* *onda* ne dadne nesreća (*ili može biti* sreća), da se opet izmaknu na Ljubić. 94. *Bećari, megju* kojima je bilo najmanje pravijeh Arnauta (*a može biti* nije bilo ni jednoga). Sovj. 42. *Onamo, može biti* *navalice,* zametne s Milenkom nekaku raspru. 54. *Može biti* da bi sačuvao Lješnicu. 66. *Može biti* da će se naći četrdeset. Mojs. I. 18, 29. *To će biti* od tuda što se *može biti* i za žensko govori *goljubas.* Osn. 357. *Slog (je)* u sadašnjem štokavskom govoru dug, osim *može biti* gdje kojega osamljena (primjera). Rad 20, 190.

môda, *f. die Mode, lu môda:* Ovake narodnosti treba kupiti dok se nijesu *prosvještenijem i novijem modama* zagušile i iskorijenile. Npr. IV. *Peći ljude bilo je* i kod nekijeh ljudi u Evropi *velika moda*... ali ih opet nijesu jeli. Pripr. 36.

môdar, môdra, *adj. blau, lividus.* Rj. *cf.* maven, mavi, mor, morast, plav, plavetan. *dem.* modrikast. — *Nemoj* biti ljuta, da ne budeš žuta; *veće* budi dobra, da ne budeš *modra* (od boja). Posl. 206. *Pod onom gorom visokom* *er'ječje* i *modro.* Npj. 1, 202. *Zadese* se jedan *modar* *oblak.* 2, 57. *Za male* se puške *pojagmiše,* četiri *modra* *dimu* *poletiše.* HNpj. 3, 456.

môdrenje, *n.* Rj. *verb.* od 1) modriti, 2) modriti se. — **1)** *radnja kojom tko modri* što (das Blaufarben, tinctio. Rj.). — **2)** *stanje koje biva, kad se što modri.*

môdrice, *f. (pl. gen. môdricea) der blaue Fleck, livor.* Rj. *modra* maća, *modar* *biljeg od boja: Modrice* od boja i udarci koji *prodiru* do srea jesu lijek zlome. Prič. 20, 30. — *vidi* masnica 1. *isp.* požiljak.

môdrice, *f. pl.* (u Dubr.) *Art Blume, herbae genus.* Rj. *nekaki* *er'jet.*

môdričast, **môdričav**, *adj. livoribus plenus.* Stulli. *koji je pun modrica* *n. p.* od boja.

môdrikast, *adj. bläulich, sublividus:* modrikasto platno, *ungebleichte Leinwand, linteam non insolutum.* Rj. *dem.* od modar. *takvu* *adj. dem.* kod crvenkast.

1. **modrina**, *f. die Bläue, das Blau, livor.* Rj. *osobinu* u *onoga* što je *modro.* *vidi* modrost.

2. mödrina, f. (u Dalm.) *Art Frauenroek, togae genus.* Rj. nekaka (modra) ženska haljina. — Biljača . . . eure isprošene i koje su za udaju, nose ovaku haljinu plavetnu, koja se zove modrina. Rj. 26a.

mödriti, rim, v. impf. (u Dalm.) Rj. v. pf. slož. omodriti, pomodriti. — **1)** *blau färben, livido.* Rj. činiti da bude što modro. — **2)** mödriti se, rim se, v. r. impf. *blau sein, lirco.* Rj. modro biti, sjati modrinom, sjati se od modrine, prosiputi modrinu od sebe.

mödrokös, m. (u Paštr.) tica nekaka. Rj.

mödröst, mödrosti, f. vidi modrina. Stulll.

Mödrüš, m. zidine od staroga grada u Hrvatskoj u Ogulinskoj regimenti. Rj. — *imena s takim nast.* Miluš, Njeguš.

mögnem, mögnēš, i t. d. perfekturno sadašnje vrjeme od möči, mögu, koje vidi i primjere ondje. — isp. dadnem, htjenem (i htjednem), smjednem.

mögu, cf. moći. Rj. **1.** lice jednine sadaš. vremena od möči, koje vidi. — kako taj glugol čvrta staro u u **1.** licu jednine sud. vremena, tako imaju jošte i: hoću, velju, vigju.

mögnē, möguća, ēe, (mögnū) adj. *vermögend, wohlhabend, potens, opulentus, cf. mögućan.* Rj. vidi i imatan, imatan, imovit, imuć, imućan. — Svjetniku möguću htjenje se dariva. DPost. 120 (u jugozap. kraj. dariva se njesto daruje se).

mögućan, mögućna, adj. vidi möguć. Rj. i syn. ondje.

mögnūi, čā, čē, (akc. Rad. 6, 54) upravo priloga sadašnji od glugola möči, upotrebljavan kao pridjev, značeći: što može biti; *possibilis, möglich, suprotno nemogućūi.* — Usjednu na dobre, i što je möguće ljepše nakićene konje. Rj. 801b. Zapita sudnike: »Gospodo! je li möguće da ja toga čovjeka od smrti otkupim, i da platim što je dužan?« Oni mu odgovore: »Za što ne!« Npr. 218. Zlo činiti a dobru se nadati nije möguće. Postl. 92. Ja ću zasad naznačiti, od prilike, samo ono, što je möguće. Danica 2, 31. Ako bi kako bilo möguće, da ih proćeraju. 3, 19. Da gledamo, ako bude möguće, da ni jedan ne uteče. Miloš 115. Sasvim je möguće, da . . . Priprava 121. Ljudima je ovo nemöguće, a Bogu je sre möguće. Mat. 19, 26. Koliko je god möguće bilo. Rad 9, 196.

koji će se štampati što prije bude möguće. 21, 196. **mögućnost, mögućnosti, f. mögućstvo, n.** (u vojv. po varošima) *die Möglichkeit, potestas.* Rj. stanje u kojem je što möguće. — Sve što ti dođe na ruku da činiš, čini po mögućnosti svojoj. Prop. 9, 10. Ostali književni poslovi . . . napredovali su i prošle godine po mögućnosti. Rad 21, 197. — Mögućstvo sad je möguće. DPostl. 63. Pismo je otvorilo put umu ljudekome, da se približi k Bogu po mögućstvu svome. Danica 2, 1. Izmislio je (čovjek) plesti kolibe. . . tim je on ispuniu nanijerenje svemögućega, koji ga je ukrasio. . . ovim mögućtvom, da može izmišljati. Pripr. 119. Po mögućstvu svojemu dadoše u riznicu za posao: zlata šezdeset i jednu tisuću drama. Jezdr. 2, 69. glus s izmeđuju ć i t u riječi mögućstvo isp. plemićstvo, pokućstvo, preimućstvo, koje se riječi ne govore u prostom narodu; u da se govore, narod bi jamaćno ono s izbucio, isp. Pećski (Pećki).

möhuna, f. (u Dubr.) vidi mahuna. Rj. vidi i mehuna. — Božanja (u Dubr.) mahuna od boba (a od graha zove se mohunu). Rj. 34b.

möj, möja, möje, adj. — **1)** *mein, meus.* Rj. što pripada meni. möj (kor. koga je me-ne). Osn. 61. upravo pridjev koji zamjenjuje licnu zamjenicu ja bez dodatka, u drugom padežu za pripadanje: Davor' saru, davor' dobro moje. Npj. 2, 439. isp. Sint. 36. Moja krava, dakle moje i tele. Postl. 181. Moja kuća moja sloboda. 181. Moju će mi zemlja moju krv popiti. (Ne dam se sa svojega živ očerati). 182. Moji se sveci od tvojih ne stide. 182. pleonastički: Starac jarca zakolje . . . natakne na ražanj i pripeće ga

k vatri, a moj ti jarac skoči s ražnja, pa bježi! Npr. 245. moj zamjenjuje se pridjevom svoj, koje vidi. oblici mojim, mojih glase u južnom gororu i mojjim, mojjih. Obl. 29. — **2)** *scherzhaft als Gegenheil von nemoj: A. Nemoj. B. Moj Boga mi.* Rj. u šali se kaže kao suprotno riječi nemoj.

Möja, m. (ist.) vidi Mojo. Rj.

Möjanka, f. dolina između Diema i Sinja . . . U Mojanci nema šume, nego je kamenje i rupčage: Doćekaće zaleci u Mojanci, oteće ti konja i oružje. Rj.

möjäsän,* möjasina, m. *Art Aussatzes, leprae genus.* Rj. nekaka guba.

Möjäs, m. (u U. G.) ime muško. Rj. osn. u Mojo. Osn. 359. hyp. od Mojsije. takru hyp. kod Dragaš.

möjemuća, f. majmunica. DPost. XIV. Kak' os'o međuju möjemućam'. 44. Möjemuća i od zlata möjemuća je. 63. Möjemuća što se većma penje, to većma svoju sramotu kaže. 63.

möjemun, m. vidi möjmun: Möjmun ne igra u vjeru. DPostl. 63. möjemun, möjmun. XIV.

möjēnje, n. *das Behaupten dass etwas mein ist, arrogatio.* Rj. verb. od möjiti. radnja kojom tko möji što.

möjiti, jün, v. impf. *sagen dass einer (etwas) mein ist, meum dico esse; daher das Zweideutige: ja ga i svojim i möjim (a on se odriće).* Rj. govoriti da je ko ili što möj, möje. v. pf. slož. omöjiti.

Möjo, m. (juž.) hyp. od Mojsilo. Rj. gen. Möja, voc. Möjo. vidi Moja. — Mo-jo. takru hyp. kod Bajjo.

Möjsije, m. ime muško, Moses. Rj. vidi Mojsil. Mojsilo. hyp. Moco, Moja, Mojaš, Mojo. — Faraon tražae da pogubi Mojsija. Mojs. II. 2, 15. Ragniu dade Mojsiju kćer svoju. 2, 21.

Möjsil, m. Moses (in den Volkserzählungen vom car Mojsil, Moyses. Rj. u pripovijetkama narodnim o caru Mojsilu. — Mojsilo (Mojsije) i bez o: Möjsil. Osn. 128. isp. Momčil i Momčilo.

Möjsilo, m. vidi Mojsije. Rj. — ime s takim nast. isp. Isailo (Isaije).

möjski, uach meiner Art, ut ego soleo. Rj. udr. na möj način, kako je möj običaj. isp. naški, našinski, njegovski, svojski.

mökar, mökra (mökrī i mökrī) adj. *nass, nulus, mudidus.* Rj. — Mokro kunstvo, n. t. j. kršteno, die Pathenschaft, necessitas baptismi. Rj. 366a. Mokar kao moćionica. Mokroj zemlji malo dažda valja. Postl. 182. Tkala je Janja to belo platno, sve joj je platno od svza mökro. Npj. 1, 491. isp. moćaran, mukljiv.

mökraća, f. (in anständiger Rede) der Urin, urina. Rj. pristojna riječ. vidi i burež. manje pristojne: piš, pišanjak, pišaća. — Vuškija, konjsku mökraća. Rj. 80b.

mökrēnje, n. Rj. verb. od mokriti. — **1)** radnja kojom tko mökri što (das Netzen, maderatio. Rj.) — **2)** radnja kojom tko mökri ili se mökri (das Harnen, to mejere. Rj.).

mökrina, f. *die Nässe, mator, udor.* Rj. osobinu u onogu što je mökro, i stvar mökra. vidi mökrota. — Kažu, da i sad iz onijeh prozora, gdje su sise bile izmöljene, teće nekaka mökrina, koja se niza zid hvata, kao kreč. Npj. 2, 123 (Vuk).

mökriti, rim, v. impf. Rj. — **I. 1)** *netzen, maderatio.* Rj. činiti da što bude mökro. v. pf. slož. smökriti se. — **2)** *harnen, majo.* Rj. vidi buriti, mižati, moćati, pišati. — Zamahao konj vodu, t. j. ne može da mökri. Rj. 182b. Noćnićavo ćeljade koje noćn mökri podu se. Rj. 424b. Ako mu do zore od svega što ima ostavim i ono što mökri uzu zid. Sam. I. 25. 22. — **II.** mökriti se, rim se, v. r. impf. *harnen, lotium reddo.* Rj. (noću) mökriti podu se.

mökröta, f. osobina u onoga što je mökro. vidi mökrina. — Kad se šume posijeku ili barem razrijede, onda prestane ona mökrota i nezdravlje. Pripr. 31. riječi s takrim nast. kod čistota.

mölba, f. *preces, supplicatio.* Stulll. vidi möba 1, die Bitte. preces, djelo kojim se što möli. gen. pl.

mólbi moliti, *mólbt*, *móba*. Korijeni 162. Velike gospode *molba* po gotovu zapovijest. Posl. 33. Sveta Jozana misleći u prvotni svojjoj da joj se na *molbu* *učenju* upravo odgovara, govoreći tako molila se Bogu. 177. Te se mole za njega, i *molba* *im se najviše prima*. Danica 2. 99. Običaj je da se vjerenica krije od vjerenika upravo do vjencanja; ali ovdje *poslije velike molbe* dopuste mu da je vidi. Kov. 45. S *molbom* presvete majke Bogorodice . . . molitva joj u Boga poslušna! 70. Kad . . . *iskažu Turcima tu narodnu molbu*, Turci im dadu . . . Miloš 140. Kome bi narod mogao predati svoje molbe. 141. Ova mi *molba* ostane onda *neispunjena*. Npj. 4. XIII. Opo-
menuvši se svojih *ustavnih* i *pisanih molbi*. 4. XIV. *Čuj molbu* sluge svojega i naroda svojega Izraelja, *kojom će se moliti*. Car. I. 8. 30. *O molbi, koja se svesrdno i postojano čini*. Daničić, ARJ. 117a. Danas evo još i *norih molba*. Pom. 42. [*prema tome isp. u Daničića službi (ne služaba) gen. pl. od služba*].

mólben, *adj. ul. preces spectans*. Gjorgji: molbeno vrime, molbena knjiga. Stulli. *što pripada molbi*.

mólbenica, *f. molbeno pismo, eine Bittschrift, Libellus supplex*: Ja mislim da nije bilo vrijedno čak u Zagreb da pišete g. Prici samo radi molbenice. Javor 1885. 762.

mólenije, *n. (st.) das Beten, Flehen, preces ul Deum*: primi Gospode Bože moj malo *molenije* za veliko ime tvoje (kad se mole Bogu). Rj. *iz erkenoga jezika mjesto móljenje, koje vidi*.

móler, *m. der Maler, pictor*. Rj. *vidi slikar*. — *Molera* se ne gleda, šta je namolovao, nego kako je namolovao. Pis. 69. Carski dvor pošlje odmah slikare (*molere*), koji su sve što su god vidjeli . . . napisati morali. Pripr. 176.

mólerov, *adj. des Malers, pictoris*. Rj. *što pripada moleru*.

mólerovica, *f. die Malerin, Mulersfrau, uxor pictoris*. Rj. *žena molerova*.

mólerski, *adj. Maler-, pictorum*. Rj. *što pripada molerima ili moleru kojemu god*.

mólihog, *m. (komisch, in der Anekdote von der Türkin, die den serbischen Mönch so bezeichnet statt bogomoljae)*. Rj. *suviše mjesto bogomoljae, u pripovijeci u kojoj se pripovijeda, da je Turkinja tako kazala za Srpskoga kalugjera*.

móliac (*krivo molioe*), *molioea, m. rogans, supplicans, rogator, etc.* Stulli. *koji moli*. — Kad god ti jave da ima nekakav *molilac* nešto da traži . . . Zlos. 127. *riječii s takim nast. kod čuvalac*.

mólija, *f. koja moli*. — Pogleda marljivo lepu *moliju*. Mil. 39. *riječii s takim nast. kod bjelijja*.

1. móliti, *mólím*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. do-móliti (se)*, *iz-, na-, od-, po- (se)*, *u-, za-*; *v. impf. slož. iz-máljati, od-máljati. v. impf. iterat. moljakati*. — **I. 1)** *koga, bitten, rogo*. Rj. *vidi moliti se 1. móliti koga za što, moliti koga da . . . ili (izostavivši da) ide pravi goror (oratio directa)*. Kuniti, 2) *moliti*. Rj. 314b. *Okupao istučii, mólčii*. Rj. 452b. *Stane ga moliti da bi mu kupio što*. Npr. 41. *Ja te molim, nemoj plakati*. 39. *Molim vas, šta se ta plać u brodu vašem čuje?* 247. *Plaćući počne gu moliti za oprostjenje*. 248. *Džeferdare, moj po Bogu brate: nemoj me s vatrom prevariti, za oko te ni moliti ne ću!* Posl. 351. *Devojka je (izjurgjev dan mólila: Gijurgjev danče, kad mi opet dogješ . . . Npj. 1, 298. Moli mobu Kružić gospodaru, što momaku, dvestu dcajaka*. 1, 605. *Moliti* svagda se govori *zu što*, a najobičnije je s *glagolom*, *n. p. Molim te, da mi učiniš (ili učini mi) ljubav*. Pis. 31. *Molim, pozdravite mi gospodina Trkulju*. Straž. 1887, 239. *Da otide k caru i da ga umilostivi i da ga moli za svoj narod*. Aestir. 4. 8. — **2)** *moliti Boga za što, eadi moliti se 2 (Bogu za što)*. *Moli Bogu* gje se moja mater nije doma namjerila. Npr. 94. (*u ovom primjeru i u onom koji ide odmah za njim: moli*

Boga = *hrali Bogu. isp. i niže pod II 2 primjer iz Npr. 73*). Prekrstio se nijesi; a *moli Bogu* za što ga mólči: da ti nije mene bilo, umio bi kazati šta bi ti se dogodilo. 99. *Za dažd i za smrt ne treba Bogu moliti, sami će doći*. Posl. 83. *Ali kad ko zgriješi Gospodu, ko će moliti za nj?* Sam. I. 2, 25. *amo pripada i ovaj primjer: Mólčii vam molitvicu za sve kuće dobre sreće, za težaka i voluka*. Npj. 1, 138. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *kome, bitten, rogo*. Rj. *vidi moliti 1.* — *Knez . . . dužan je bio za ljude iz svoje knežine moliti se kod Turaka*. Rj. 279a. *Ni kojoj se krajini riječima ne móliti*. Rj. 361a. *Stane se moliti oeu*. Npr. 48. *Stane se moliti da on to ne može učiniti*. 66. *Nego ti se molim da se ti opet prometneš u struk bosioaka*. 260. *Moli vam se ženikova majka, za rana joj snahu dovedite*. Npj. 1, 15. *Stane se moliti za oprostjenje*. Danica 4. 35. *Babo joj se smjerno moli: »Ne idi Stane!* Kov. 65. *Pa ti se molimo da izidemo tri dana hoda u pustinju*. Mojs. II. 3, 18. — **2)** *Bogn. beten, precor*. Rj. *vidi moliti 2.* — *Srbi se obično mole Bogu* *triput na dan . . . pred večeru svi se mole zajedno . . . ja sam slušao kako se moja mati moli Bogu za mene*. Rj. *On udari drugim putem mólčii se Bogu da mu da dobru sreću*. Npr. 60. *Moli se Bogu što sam zaspala, a da sam budna bila, ne bi ti dobio ni tih opanaka*. 73 (= *hrali Bogu. isp. po-riše pod I. 2 prva dva primjera*). *Pa se za moju dušu Bogu mólčiš*. 228. *Mólčii se svagda Bogu u molitvama svojijem da bi mi . . . Rim. 1, 10. Čuj vikni u molitvu, kojom ti se danas mólči sluga tvoj*. Car. I. 8, 28. *Otvorene bile uši Gospodnje onima koji se uzmore u ovoj crkvi*. DP. 339. *Bogu se moliti o čemu, u ovom primjeru: Sve što radio i o čemu se Bogu mólío, sve ti uzalud i naopako obršilo*. Npr. 114.

2. moliti, *glagol kao prost ne dolazi nego samo složeni: izmóliti, namoliti se, pomoliti, promoliti. v. impf. izmalati, promalati; pomaljati; izmalati 1.*

mólitva, *f. Rj. dem. molitvica*. — **1)** *das Gebet, preces*. Kod Srba kad se koje razboli, slabo traže ljekara, nego popa ili kalugjera *da mu čiti molitvu malu ili veliku . . . Ivi na molitru, sich vorsegen lassen (von den Wöchnerinnen nach 40 Tagen)*, purificor. Rj. (*na molitru ide porodilja 40 dana poslije porođajja*). Bogomolja, 2) *molitve što uče djeca u školi*. Rj. 33b. *Vaslava, ona molitva što se čita kad se ustaje u slavu*. Rj. 55b. *Vračerska molitva, nekaka molitva koja se čita bolesnicima*. Rj. 74a. *Svatovi sazovu djevojačke roditelje da joj dadu dobru molitvu*. Rj. 124b. *Čitajući nekake molitve od zaklinjanja*. Rj. 177a. *Namaz, cf. molitva*. Rj. 394b. (*Turska molitva*). *Što se skupi od nurijaša i od čitauja molitvu*. Rj. 395b. *Oprosnu molitvu*. Rj. 464b. *Oproštena molitva*. Rj. 465a. *Očati mu samrtnu molitvu*. Rj. 482a. *Eto, bračo, božjaci! nek je vama podela, meu' pred Boga molitva*. Npj. 1, 131. *Pa stadoše Bogu na molitru, mólčiše se Bogu istinome*. 3. 64. *Želja je mojega sreća i molitva k Bogu za spasenje Izraelja*. Rim. 10. 1. *Hoću dakle da molitve čine ljudi na svakome mjestu*. Tim. 1. 2, 8. *Neka čitaju molitvu nad njim*. Jak. 5, 14. *Bože . . . sluga tvoj da ti se pomoli ovom molitvom*. Sam. II. 7, 27. *Može li što biti ljepše od ove molitve za sve putnike, za bolesnike*. DP. 17. *Prekrasna je molitva rassetome Hristu*. 59. — **2)** (*u Konavljju*) *bokarić napunjen vina i nakićen vijencem od cvijeća, koji u svatovima djeveri nose pred djevojkom, i koji se zove još i nejestinu čuša, cf. molitvena čuša*: *Izvila se zlatna žica vrhom iz mora, savila se gjeverima oko molitve*. Rj. — *za nast. isp. munitva*.

mólitvânje, *n. das Beten, preces*. Rj. *verb. od molitvati, radnja kojom što molitva*. — *Turci pijahu kao i mi, samo bez nazdravljanja i bez molitvanja*. Zlos. 169.

mólitvati, *vám. v. impf. (komisch statt moliti se*

Bogu) *beten, precor*. Rj. *lakrdijaški mjesto moliti se Bogu*.

molitveni, *adj.* što pripada molitvi. — Uzevši veliki kolač. ili. kao što ondje kažu. samun . . . muštolugdlžija uzme *molitveni samun*. Rj. 124b. *Molitveni čaša*, f. cf. dobra molitva: Te uzima čašu *molitvenu*. Rj. 366b. Čuj *molitveni glas* moj. kad vapijem k tebi. Ps. 28, 2. Starah se da ti pokažem u čemu upravo prolazi Hrišćaninu *molitveni dan*. DP. 370.

molitvenik, *m.* *Gebetbuch*. Rj. *U Dalm. upravo se mislilo: molitveni libro (knjiga), pa za to je molitvenik m.; da se mislilo: molitvena knjiga, bilo bi molitvenica*. Iveković.

molitvica, *f. dem. od molitva: Moliću vam molitvicu za sve kuće dobre sreće*. Npj. 1, 138.

mölovanje, *n. das Malen, pictio*. Rj. *verb. od molovati. radnja kojom tko moluje*. — Ovaj sada iznajem umještvo da i na oči govori — a to je *moloranjem* (slikovanjem), jer sve pisanje nije drugo nego jedna struka *moloranja*. Priprava 176.

mölovati, *mölnjem, v. impf. malen, pingo*. Rj. *vidi slikovati, pisati 4. isp. šarati 1. v. pf. slož. izmolovati, namolovati*. — Sigji s dudu luče *molorano*. Rj. 143b.

möljac, *möljea, m. die Motte, Schube, tinea*. Rj. *vidi grimica, grinja, grizica, grizlica, griznica*. — *Moljak, möljac u siru i u pršutu*. Rj. 367a. Ne sabirajte sebi blaga na zemlji. gdje *möljac* i *rgja krari*. Mat. 6, 19. *Haljine vaše pojedite moljci*. Jak. 5, 2. On se raspada kao trulina. kao *haljina koju jede moljac*. Jov 13, 28. *osn. u starom 40v. Osn. 338*.

möljak, *mölja, m. (u Dubr.) möljac (larva)*. Rj.³ *u siru i u pršutu i t. d., die (die Käsefliege)*. Rj.² *Käsemade, vermis casearius (piophilu casei Fül)*. Rj.⁷. Rj. *isp. pjevak, pregalj*.

möljákánje, *n. das öftere Bitten, preces iteratae*. Rj. *verb. od moljakati. radnja kojom tko moljaka*.

möljákati, *möljákām, v. impf. mehrmals bitten, iterare preces*. Rj. *iterativni glagol: više puta moliti*.

möljénje, *n. 1) das Bitten, rogatus. 2) das Beten, precatio*. Rj. *verb. od 1) moliti, 2) moliti se*. — *1) radnja kojom tko moli koga (čovjeku ili Bogu)*. — *2) radnja kojom se tko moli kome (čovjeku ili Bogu)*. — Tu sad nema milosti. niti pomaže *möljénje* i laskanje. Straž. 1887. 14 (= *moliti čovjeka ili moliti se čovjeku*). Molim dakle prije svega da se čine iskanja, *molitve, möljenja*. zahvaljivanja za sve ljude. Tim. 1, 2, 1. Da je blagosloven Gospod. jer usliši *glas möljenja* mojeg! Ps. 28, 6.

möljitea, *f. vidi bogomolja*. Rj. *zgrada u kojoj se ljudi Bogu mole*.

möma, *f. (st.) vidi djevojka: Udala se moma da je nije doma. Ajde möma da idemo doma. Im Bulgarischen überhaupt statt djevojka*. Rj. *u Bugarskom se jeziku govori uopće mjesto djevojka. dem. momica 1. vidi i cura, momica 2. — Bela möma prebela*. Npj. 1, 74. *Mlada möma mal do veka. 1. 331. Pod njim sjedi mula möma, te se veseli. 1, 521. I dvj'e möme neljubljene*. Kov. 86.

Möma, *f.* ime žensko. Rj.

mömački, *adj.* Rj. *što pripada momcima ili momku kojemu god*. — *1 a) Jünglings-, juvenilis*. Rj. *što pripada momcima, mludičimu, mladim ljudima: I danas su onamo još najobičnije mömačke igre: metanje kamena, skakanje, rvanje, i gagjanje u nišan. Danica 2, 106. Dovešću im nu majke mömačke zatirača n po dne. Jer. 15, 8. — b) kao mjesto momkov, što pripada momku, mludencu, mladoženji, ženku. isp. djevojački i djevojin. U Srbiji dobjeglica dogje upravo momku u kuću, pa je onda ovedu u kakvu kuću mömačkom rodu. Rj. 124a. Otničari ne smiju ići s djevojkom mömačkoj kući. Rj. 477a. Dođe odregjeni dan da djevojački otac odgovori oeu mömačkome. Kov. 44. Žena koja je naprijed ušla. poljubi prvo djevojačkog oca i mater u ruku, pa onda mo-*

mačkog oca i mater... Djevojka poljubi u ruku najprije momkove starije pa onda svoje. Živ. 303. — 2) Burschen-, Knappen-, puerorum. Rj. *što pripada momcima (vojniciima, kalfama, mladjimcu)*. — *3) plivati mömački*. Rj. *adv.*

mömak, *mömkā, m. (voc. mömče, pl. mömci, mömci, mömāka)*. Rj. *dem. mömčić, mömče, mömčuljak, augm. mömčina, mömčekanja. coll. mömčad, mömčadija*. — *1) der Jüngling, Bursche, juvenis*. Rj. *mlad čovjek. vidi djetić 3, mladić, gjerz*. — *Dauju je bio prsten a noću lep mömak*. Npr. 39. *Mömku kakom. koji stoji kod kola. Mömče, perjanice, ne stoj, ne pogledaj. Npj. 1, 108. Zašt' običaj u tebi postade, mladi mömci da ljub' ndovice, stari stari lijepe djevojke? 1, 320. — 2) der Knappe. Knecht, puer, miles: kumovski mömak: Kara-Gjorgjijini mömci. Rj. kao sluga, vojnik, mlagji. vidi i čirak 2, djetić 5. — Ali se ovaj (berberin) učini bolestan pa pošlje svoja mömka. Npr. 150. *Moji mömci, lavi odabrani! jač'te konje. bajte u lješnicu. Npj. 4, 251. Reče... mömku svojemu koji mu nošase oružje. Sam. I. 14, 1.**

mömaštvo, *n. der Burschenstand, famulatus, militiu: otišao u mömaštvo*. Rj. *što stoji pred t mjesto 6) mömč-tvo, 6 pred t prečvara se u 5 isp. što. stanje mömačko*. — *Milan uzme Miloša k sebi u mömaštvo. Miloš 44. Gjorgjijević dogje u mömaštvo Miloševu bratu. 48. Koli se (Blagoje) uz buna Adži-Prodanovu predao Milošu. i po tom kod njega u mömaštvo stao. 180.*

mömčād, mömčadija, f. (coll.) die Burschein, pueri, juvenes. Rj. *jedno od mömčadi mömak*. — *Djevojke otimaju ponajviše mömčad koja nemaju roditelja, ili ako ih imaju, a oni ih ne slušaju. Rj. 477a. Postave na drugoj (sofri) djeticija i mömčadna koju rade u polju. Rj. 713a. Kalugjer sa svojom mömčadi preveze roblje na levu stranu Morave. Miloš 93. Govori... mömčadna kao braći. Tim. 1, 5, 1 (obseera juvenes... ermahne die Jüngeren). za nast. u mömčadija vidi Arapija.*

mömče, *mömčeta, n. das Bürschlein, adolescentulus: Mömče mi promče kroz selo. Rj. dem. od mömak. vidi mömčić, mömčuljak*. — *Čirica, mömče koje je u službi kod kaka gospodina. Rj. 760b. Ni Danila može umiriti, jer je mömče vrlo ugrijano. Npj. 5, 22. Ondje bijaše s nama mömče Jerzeje. Mojs. 1, 41, 12.*

mömčekanja, *f. augm. od mömak*. Rj. *vidi mömčina*. — *augm. s takim nast. Srbekanja, starčekanja. isp. i Turkešanja.*

mömčénje, *n. verb. od mömčiti se*. Rj. *radnja kojom se tko mömči*.

mömčić, *m. dem. od mömak (cf. deklitić. Rj.²). Rj. vidi mömče, mömčuljak*. — *Njegov sin, mömčić od desetak petnaest godina, išao pored njega. Danica 3, 235. Kao mlad mömčić obuče se od gjavolstva u djevojačke haljine. 4, 8.*

Mömčil, Mömčilo, m. ime muško. *Mömčil* ima konja Jabučila. Rj. — *Mömčil, Mömčilo (osn. u mömak)*. Osn. 124. *isp. Momir, za nast. Mojsil, Mojsilo.*

mömčina, *f. vidi mömčekanja. Rj. augm. od mömak. — isp. gjikela (reoma velik mömak).*

mömčiti se, *čim se, v. v. impf. sich als ein mömak betragen, affecto statum 703 mömak. Rj. graditi se mömak.*

mömčuljak, *mömčuljka, m. dem. od mömče. Rj. — tukva dem. kod brežuljak.*

mömiea, *f.* — *1) dem. od möma. Rj. — 2) (u C. G.) vidi djevojka. Rj. — 3) (u Crmnici) vidi sluškinja. Rj. vidi i momkinja.*

Mömür, m. ime muško. Rj. — *Mömür (osn. u möma. od koje je i mömak)*. Osn. 113. *isp. Momčil, Mömčilo.*

mömkinja, *f. (u Imosk.) vidi sluškinja. cf. möma. Rj. vidi i mömiea 3, služavka, raba.*

mömkov, *adj. des mömak, juvenis, pueri*. Rj. *što pripada momku*. — *Djevojka poljubi u ruku najprije*

— *on koje starije* pa onda svoje. Živ. 303. isp. monački 1b.

momkóvanje, *n. der Jünglingsstand, adolescentia, st. dus juvenilis*. Rj. *verb.* od momkovati. stanje koje biva, kad tko momkuje.

momkóvati, momkujēm, *v. impf. ein momak sein, sein juvenis, puer, miles*. Rj. *biti momak*.

monarab, monārĥ, monārĥa, *m. der Monarch, повзрът.* — Onaj se zove vladalac, gospodar, monarĥ, samodržac. Pripr. 63. za završetke monarĥ, monarĥ isp. patrijarĥ (Daničić), patrijarĥ (Vuk), isp. agent.

monārĥija, *f. monarchia*: Kad samo jedan vlada, zove se monarĥija. Pripr. 71.

monārĥinja, *f. vladalica monarĥijska; die Monarchin*. — Knjaz Dolgorukov. Monarĥinja želi pravoslavna. da ... Šcep. mal. 128. za nast. isp. herceginja, kneginja.

monastir, *m. monasterium, монастырь, mănastir, nãmastir. isp.* kloštar. — Bolan mi Marko dogje u našem monastiru, i on mi je preminuo u našem monastiru. HNpj. 2, 210. Sadašnjemu nastojatelju monastira Feneka posvećena. Spisi 1. 3. U Fruškogorskom Monastiru Šišatovu 20ga marta 1816. 1, 97.

monastirić, *m. dem. od monastir. vidi manastirić*.

monastirina, *f. augm. od monastir. vidi manastirina*.

monastiršte, *n.* mjesto gdje je nekad bio monastir, *vidi manastiršte*.

monastirski, *adj. coenobii, ad coenobium spectans. Stulli, što pripada monastiru, vidi manastirski*.

1. mór, *m. dus Sterben, obitus*: Gje je tor, tu je mor. Rj. kao umiranje. — *kor. koga i umrijeti. isp.* Osn. 24. *isp.* pomor, kozomor, mišomor.

2. mór*, *adj. indecl. dunkelblau, fuscoceruleus, cf. plav.* Koji nosi mor dolamu. Mor dolamu na grbava legja. Rj. mórast (osn. u tugjem adj. koji se u nas ne mijenja po padežima: mor moro ern). Osn. 215. *Tal. móró crnae: po tome je mór*, mórast ugasiť. zugasiť. isp. mormeneviš. U ugasiťoplavetnim (mor) čohanim čakširama, u gječermi . . . Danica 2, 105.*

móra, *f. Alp(drücken, die Trute, asthma nocturnum*. Rj.³) *ephaltes, incubus*. Gdje koji pripovijedaju da je móra vještica koja ljude noću u spavanju pritiskuje i dđhanje im zaustavlja . . . i davi . . . nekakvoga čorjeka tako morila móra da već najposlije nije mogao zaspati . . . kako bi sklopio oči, odmah móra na nj . . . Kako zaspi, odmah ga móra pritisne . . . cf. vada 3. Rj. — *kor. koga je moriti. isp.* Korijeni 160. *isp.* konjómora, ljudómora.

mórac, móra, *m. (u Dubr.) vidi ćurak*. Rj. *vidi i budac, i syn. ondje*. — *morac* (mislim da je od osnove koja je u more). Osn. 341.

mórač, móraća, *m. Fenchel feniculum officinale* All. Rj.³) Ja sam u Srbiji mórač čuo samo u sramotnijem poslovcama i pripijevkama, ali u Paštrovićima i u Crnoj Gori raste i kuba se s mesom i sa slaninom. Rj. *biljka. vidi motrika*.

Móraća, *f. 1)* — rijeka koja izvire iz planine Javorja i kod Žabljaka utječe u Skadarsko jezero. Rj. — *2)* Móraća gornja i donja. *Umgegend von Móraća*: Te je šalje u Móraću gornju. Rj. *kraj na rijeci Móraći*: Nikodime pope Dragoviću! Pokupi mi obje Móraće. Npj. 4, 418. — *3)* namastir u donjoj Móraći. Rj.

Móraćanin, *m. (pl. Móraćani) Einer von Móraća*. Rj. *čorjek iz Móraće*.

Mórački, *adj. von Móraća*: Pa odoše uz Móračke strane. Rj. *što pripada Móraći*.

móral, morála, *m. die Moral, moralis doctrina, ler*: To je moral! Nov. Srb. 1817, 472. Ni ti zna, što je moral, ni stid. 1817, 510.

móralan, mórálna, *adj. što pripada morálu, moralisch, moralis*: Kuka i motika. (. . . Tako se to

sad uz riječ govori i za druge bolesti, a kašto i za moralne pogriješke . . .). Posl. 163. Rgja . . . u moralnome smišlu. Pis. 44. Bijeljati se . . . n prenesenom smišlu o moralnoj čistoti. Daničić, ARJ. 295b.

morálisauje, *n. verb. od moralisati, radnja kojom tko moralíše; das Moralísiren*. — Ti se možeš začuditi, čitajući ovo moralísanje. Zlos. 96.

morálisati, morálisēm, *v. impf. govoriti, raspravljati o morálu, napućujući koga na moralan život; moralísiren, potvrda u verb. moralísanje*.

móralnost, mórálnosti, *f. osobina onoga što je moralno*. — Srećni dokaz zrelije dečine svesti i jače njihove moralnosti. Zlos. 202.

mórauje, *u. (u vojv.) dus Muss, necessitas*: ako ne će sam (od svoje volje), a on hoće pod morauje (u Srbiji bi kazali: hoće ako mu se i ne će). Rj. *verb. od morati. stanje koje biva, kad tko što mora*. — Da ne teramo nikoga ni pruta jednoga da donese pod morauje. Ko hoće drage volje — dobro. Zim. 18.

mórast, *adj. vidi mor*. Rj. *ugasit, zugasit, ugasiťoplavetan*. — Dade njemu morastu malvutu. HNpj. 3, 325.

móрати, mórám, *v. impf. (u vojv. a u Srbiji, u Bosni i u Here. govori se mjesto moru: valja, treba n. p. valja mi ići, treba ići; treba da bude i t. d.) müssen, oportet me, cogor*. Rj. *v. pf. slož. primórati. v. impf. slož. primóravati*. — Što pan prosi, selo musu (u Bačkoj), *er muss, debet*. Rj. 375b. Ovo je upravo Slovačka poslovlca, ali se u vojvodstvu može čuti i od naših ljudi, i znači: što spabija moli, ono selo mora činiti. Posl. 359. Onda zlo po otmicare: moraju ležati u apsu i plaćati globu. Rj. 477a. Gdje bi se bukagije same od sebe otvorile, ondje moru biti raskovnik. Rj. 638b. Čudo, 2) kao bijeda ili nesreća, čemu se ljudi čuditi moraju. Rj. 829b. Onda će joj se pola greha oprostiti, i ne će više morati na ovaj svet doluziti. Npr. 84. Zaista moramo bar za ovu najmlagju sestru znati, kud je dajemo. 186. Moru okusiti kao kučka sičana. Posl. 182. Te donesi blago Nemanjića . . . pa ih opet moraš donijeti. Npj. 4, 105. Koji štogod od Slavenske istorije upravo poznaje, onaj mora znati da su Srbi s tjem imenom u naše zemlje došli. Kov. 8. Morao je biti nekakov vjetrenjak i budala. Nov. Srb. 1817, 485. Ovo je Janko Mitrović . . . i morao je živjeti oko polovine XVII. vijeka. Npj. 3, 107 (Vuk). U petoj kujizi . . . moraću i o njemu govoriti. Npj. 4, XI. Unutrašnji (je) red po dalmatinskim opštinama bio jednak: po tome kakogod sam narod tako i vlada moraću u njima biti jednaka. DM. 329. *sa se, pass.*: Što visi, nek otpada. (Što se moru činiti nek se čini, kako je moguće). Posl. 353. Što su Srbi prema njemu zaista bili svi prostaci, i njemu su se mnoge njihove uredbe morale varvarske činiti. Sovj. 26.

1. Mórava, *f.* — *1)* voda što teče kroz Srbiju i utječe u Dunavo kod Kulića niže Smedereva. Rj. *isp. Moravica*. — *2)* die Umgegend der Morava: Odvirgoše Gružu i Moravu. Rj. *kraj na Moravi*. — *imena vodama, mjestima, i t. d. s takvim nast. kod Bregava*.

2. Mórava, *f.* ime žensko. Rj. — *imena ženska s takvim nast. kod Gospava*.

Móraveci, Móräváci, *m. pl. namastir u Srbiji: Moravcima* erkvi dopadoše i tu adži-Gjeru pogubiše. Rj.

Móravica, *f.* južna Morava, koja se niže Karanovca sastaje s Ibrom: Niz Bjelicu i niz Moravicu. Rj.

1. móre, *n.* Rj. *augm. morina*. — *1)* dus Meer, mare. Rj. Bući more. Rj. 50b. Dobročani gotovo svi žive od mora (t. j. od putovanja i trgovanja po moru). Rj. 126a. *Il se sinje more zanjihalo*. Rj. 186b. *On se naveze na more* i pogje morem putovati. Npr. 236. More nevjerno polje. Posl. 182. Crni vrane preletio preko moru duždevoga. Npj. 1, 95. Čak zaletje preko

mora čarnog. 1. 163. Daleko je dvor od polja *rad' prostranu slana mora!* 1. 191. Pale su patke u slano more. 1, 318. B'jelila Mare darove na velju r'jeku na more, utopi prsten u more. 1, 383. Lepo nas je Erceg darivao: tvome bratu grunju od sto lista, uzrasla je *mora* na izvoru, a sazrela suneu na istoku. 1, 551. Ukraj sinjeg *mora* debeloga. 2, 386. U're-ži se u *mora* debelo. 3, 59. Ja Limune, od *mora* trgovče! 3, 451. No podiže silnovitu vojsku, jednu posla morem širokijem. 5, 200. I odoše morem dubokijem. 5, 289. Pak sagjose niz Krstae planinu na pogledu *mora* velikoga. 5, 289. Ponude mi svake donijeti: s *mora* roča, smokve iz Mostara. Herc. 217. Gdjekoji se zaveznu u *mora*, pa po deset godina kući ne dogju. Kov. 40. Bezbožnici su kao *mora* uskolebano, koje se ne može umiriti. 57, 20. — 2) (u Dubr.) *das Meerwasser, aqua marina*: donesi mi *mora* da se okupam; popij jednu čašu *mora*; *mora* se ne može piti. Rj. *morsku vodu*. — U njegov sud *da nahiju mora* . . . -nego si mi doneo *morsku vodu*. Npr. 242.

2. möre! *interj.* ovom se riječi pokazuje kao neko starijeinstvo (kao malo manje nego sa *bre*). Kad kaže jednak jednakome *mora!* onda gdjekoji (osobito djeca i momci) odgovori: »More ti do koljena, a guzica do nšijem«. A kad reče mlagji starijemu *mora!* onda onaj pita: Ko je tvoj *mora?* pa hoće onoga šakom za vrat. *Mora*, Marko! ne ori drumova. *Mora* Turci! ne gaz'te oranja. Rj. *isp. mori*. — Car Trojan odmah dozove onoga berberskoga momka, pa ga zapita: *Mora* šta si ti oglosio narodu za mene?« Npr. 151. Miloš poviče: »Držite, *mora*, to je paša, ali nemojte da ga ubijete, nego živa da uhvatimo«. Miloš 116.

morëkânje, *n. das more-sagen, usurpatio vocabuli more.* Rj. *verb.* od *morekati* se. *radnja* kojom se tko *moreka*.

morekati se, *morëkâm, se, v. r. impf. more-sagen, usurpo vocabulum more.* Rj. *gororiti möre!*

mörenje, *n.* Rj. *verb.* od *moriti*. — 1) *radnja* kojom tko *mori* (*ubija*) koga (*das Töden, trucidatio.* Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *mori* (*trudi*) koga (*das Ermüden, defatigatio.* Rj.).

mörëš, *mörë, ef. moći.* Rj. *mögu, mörëš, mörë, mörëmo* i t. d. i *mögü, möžëš, möžë* i t. d. *primjeri* kod moći.

möresa, *f.* (u Grblju) ime kozi. Rj. — *möresa* (osn. može biti u *mor*). Osn. 360. *rijeći s takvim nast. kod brnješa.*

möri, priprijeva se u pjesmama po istočnijem krajevima, *ef. more*: Iđi reci jedna, tvojjoj majci, iđi reci, tužna, *mori*, tvojjoj majci. Slavuj pile, *mori*, ne poj rano. Eј Nedeljo, *mori*, dilbero. Rj.

mörija, *f.* (st.) *vidi* kuga: Kad *mörija* Mostar pomorila. Rj. *vidi* i čuma. — Ja Bog pušću od sebe *moriju*, te pomori devet milih brata. Npj. 2, 39. Id odatle, od Boga *morijo*, devet si mi sina umorila. 2, 42. Jer ću poslati *moriju* na Misir, koja će im pomoriti prvence sinove! Priip. bibl. 42. *od korijena od koga je i moriti.* Korijeni 160. *rijeći s takvim nast. kod letija.*

mörina, *f.* (u Dubr.) *augm. od more.* Rj. *takvu augm. kod bardačina.*

Möris, *m. die Maroseh, Marisus.* Rj. *voda* u Ugarskoj. *imenu s takvim nast. kod* Bjeliš. — Rano rane sedam devojaka, da zabite vode na *Mörisu*. Npj. 2, 639.

möriti, *rim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-moriti*, od-, po-, s-, sa-, u-; *iznemoriti se, v. impf. slož. odmarati.* — 1) *töden, interimo.* Rj. *ubijati* 2. — Tušiti čaure od svilenih bubu t. j. *moriti* (u vrućoj peći). Rj. 758a. Što se ono Travnik zamaglio? ili gori, il' ga kuga *mori?* Npj. 1, 485. Svaki Srbin *mori* po Turčinu, a Srbinu po dvadest Turaka. 4, 174. Ako li duhom poslove tjelesne *morite*, življećete. Rim. 8, 13 (*mortificare, ertöden*). Za to posla na njih lavove, koji ih eto *more*. Car. II. 17, 26. Ja ću podignuti na

Vavilon . . . *vjetar koji mori.* Jer. 51, 1. — 2) *ermüden, fatigo.* Rj. *truditi* 1, *činiti da bude tko umoran, trudan.* — Oj sau me lomi, san me *mori*, san zaspat' ne mogu. Npj. 1, 378. *amo se može dodati i ovaj primjer:* *Mori* me ljutina, *Sodabrennen.* Rj. 359b. Nije mene sunce obrvalo lov loveći gori po zelenoj, *neg me mori* kraljica Budinska, l'jepa ti je, milosan moj dundo! da bi meni Bog i sreća dala, da mi bude moja vjerenica. HNpj. 2, 303. *sa se, refleks.:* Lajav (jezik) što više zbori, *manje se mori.* Posl. 165. Trće i ne sustaju, hode i *ne more se.* Is. 40, 31. *isp. sustajati, utrgjivati se.*

Mörläk. *Mörläka, m. ef. Vlah.* Rj. — U Dalmaciji gragjani i varošani i ostrvrljani zovu *Vlahom* svakoga seljaka sa suhe zemlje, koje mu drago vjere, i što se našijem jezikom onamo zove *Vlah*, ono se Talijanskijem i po ovome Njemačkijem zove *Morlak* (*Morlacco*). Rj. 68a. Jer su Mlečići . . . postavili ga serdarom *nad morlacima.* Npj. 3, 107 (Vuk).

mörmeneviš, ** adj. indecl. violett, violaceus, ef. ljubičast:* Na njemu je *mormeneviš* dolama. Rj. *isp. mör** morast, meneviš. — *mormeneviš*, morast, plav. Npj. 1, 316.

mörnär, *mörnära, m.* Stulli. *vidi* marnar. — Kud *mornari* broduju i putnici putuju. HNpj. 1, 6.

mornäre, *mornärov.* *adj.* Stulli. *što pripada mornaru.*

mörnärskî, *adj.* Stulli. *što pripada mornarima.*

mörnärstvo, *n. nautae munus.* Stulli. *službu mornarska.*

moröklänae, *moröklänea, m.* *klänea* kojim se šina prikiva. Rj. — Tamna je prva pola u *morö-klänea.* Osn. 337.

morökvaša, *f.* (u vojv.) u kola, *der Deckel, munitum axis.* Rj. — *tuđa riječ* morökvaša. Osn. 58.

morövrän, *m.* biće neka ptica. DPost. XIV. K'o *morövrän* na kamenu. 45. *isp. galövrän, vrana* *erna* kao *gvrän.* Rj. 82b.

mörskî, *adj. Meer-, See-, marinus.* Rj. *što pripada moru. isp. pomorski.* — Suho (*morsko*) grožđe (kрупно i sitno). Rj. 103a. Postavljene *morskom* divljetinom. Rj. 118b. *Morska kokoš*, *f.* *das Perlhuhn, numida meleagris.* Rj. 368b (*ptica*). *Morska repa*, *f.* *Art Kartoffel-ähnliche Pflanze (helianthus tuberosus L. Rj. 2).* *Morska repa* raste u visinu vrlo visoka, a u zemlji ima kao krompire, koji se jedu nekuvani i vrlo su vodeni. Rj. 368b. *Morska scinja*, *f.* (u Dubr.) *der Delphin. Tummel, delphinus (delpnis L. Rj. 2) ef. pliskavica.* Rj. 368b (*morska životinja*). *Morski vo*, *Morsko tele*, *n. Meerkalb (Robbe; Seehund Rj. 2), vitulus marinus (phoca vitulina L. Rj. 2).* Rj. 368b. Ukljeva se suha prodaje u Kotor i odande *na morske lagje.* Rj. 777a. Nego si mi doneo *morsku vodu.* Npr. 242. Tako te ne proždrla pučina *morska!* Posl. 299. U kajpi *morski starie* ne poje. DPost. 140. Tvoje su oči *morske trujine*, a ja sam junak *morski trgovac.* Npj. 1, 324. A jesu li izišli svatovi, hoće P' brate, u *morsku otoku*. 3, 153. Te mu jedno veće donese naj-ljepšega *morskog vina*, pa se dobro napije. Danica 5, 93. Voda koja sa velikom lukom pada u *zabir morski.* Pis. 80. Dokle je god zemlja taka bila, moglo je biti samo *morske životinje* i *morskoga bilja.* Priip. 109. Švi će *knezovi morski* sići s prijestola svojih. Jezek. 26, 16.

mortübaka, *f.* (u Grblju) nekaka tikva, bundeva, *eine Art Kürbiss, cucurbita quaenam:* tikva mortubaka. Rj.

mörinna, *f. der Hausen, accipenser huso Linn.* Rj. *riba.* *dem.* morunica. — Gardla, zagrada u Dunavu gdje se *morune* hrataju. Rj. 83a. Kesega pobije cijenu *moruni.* Posl. 133.

mörunica, *f. dem.* od *moruna.* Rj.

mörunji, *adj. Hausen-, husonis.* Rj. *što pripada moruni, morunama.*

Möska, *f.* (u C. G.) *vidi* Moskva: Pa on dogje nadno *Moske* ravne. Rj.

Möskälj, *Moskälja*, *m.* *vidi* Moskov. Rj. *vidi* i Rus. — *imena s takim nast. kod Dragalj.*

moskani, *adj.* *Muskat-, moschatus.* — Orašac *moskani*. Rj. 467b.

Mösköv, *Mosköva*, *m.* *der Russe (Moskoviter), Russus.* Rj. Rus, Moskalj. — Bratko, (ovo se ovako pjeva misleći da bi ovako *Moskor* kazao). Rj. 40b.

Moskövija, *f.* *vidi* Moskovska: Polećela dva vrana gavrana od Ozije preko *Moskovije*. Rj. *vidi* i Rusija.

Moskövit, *m.*: Prijatelju *Moskovit* Jovanu. Rj.

mosköviti, *vñm.* *v. impf.* — 1) *russisiren, facio esse Russum.* Rj. činiti da bude tko Moskov, Rus. *vidi* rnsiti. *v. pf. slož.* pomosköviti (i se). — 2) mosköviti se, *v. r. impf. russisiren, russizo.* Rj. *postajati Moskor, Rus.*

moskövljenje, *n.* *das Russisiren.* Rj. *verb.* od 1) moskoviti, 2) moskoviti se. — 1) *radnja kojom tko moskövi koga.* — 2) *stanje koje bira, kad se tko moskövi.*

Moskövljev, *adj.* *des Moskov, Russi.* Rj. *što pripada Moskoru.* *adj.* *s takim nast. kod birovljev.*

Möskovskä, *f.* *adj.* *Russland, Russia.* Rj. t. j. zemlja. *vidi* Moskovija, Rusija.

Möskovski, *adj.* *russisch, russicus.* Rj. *što pripada Moskri i Moskoviji, Rusiji:* Kakvi su mu dari dopanuli od velikog *caru Moskovskoga*; ne bi li ga tkogodj naučio, šta će poslat' u zemlju *Moskovsku*. Npj. 3, 79.

Möska, *f.* *Moskau, Moscoria.* Rj. *vidi* Moska.

Möslavina, *f.* u Hrvatskoj, na Slavonskoj granici, nekoliko sela i tri gradića, *eine Gegend in Kroatien.* Rj. *kraj u Hrv.*

mösni, *adj.* *mos(t)na zastava, mos(t)ni potpor.* Stulli. *što pripada mostu. Brücken-, pontis, mos(t)ni, osn.* u most; i *pred n otpada.* — *Mösna Stijena*, *f.* izmegju Kablara i Ovčara pod namastirom Blagovještenijem usred Morave veliki stanac (preko kojega je po svoj prilici negda most bio ondje). Rj. 369a.

mösnića, *f.* — 1) *mosna daska, duska na mostu.* govori se u Hrv. — 2) *metnu ljudi preko kakvog potoka brvno ili dasku za prijelaz, i to zovu mosnićom.* J. Bogdanović. *vidi* brvina, i *syn. ondje.*

Mösor, *m.* velika kamenita planina u Dalmatinskom primorju izmegju rijeke Žrnovnice i Cetine. Rj.

möst, *mösta*, *m.* (*loc.* möstu). — 1) *die Brücke, pons, cf. čuprija.* Rj. *dem.* *mostac, mostić.* — *Graditi*, *n.* p. opanke, kuću, crkvu, *most, gnsle, gadlje, sedlo,* i t. d. Rj. 97b. *Oku u mostu, der Bogen, arcus.* Rj. 454a. *Premostiti, prijeći vodu mostom.* Rj. 576a. I načini na Dravi *mostove*, te preveze nbojne topove. Npj. 3, 46. Kad dogože *mostu velikomu* . . . ne da Turčin na *most nagaziti.* 4, 338. Bog te sačuyao *popuzljica mosta.* Kov. 127. Prešavši Drinu na Vranjeva, gdje je *most bio namješten.* Sovj. 66. Da se *pokvari most*, koji je bio na lagjama. Žitije 39. — 2) *vidi* stube, i *syn. ondje. ponajviše u pl.* — *Niz mostove* do gavrana *sigje*, pojaha ga, ode niz rudine. HNpj. 4, 90. Kad uzije uz tri *mosta kuli*, te unigje u halvat-odaju. 4, 100. Dok u dvore uz *mostove* ugje. 4, 378.

mostac, *mösca*, *m.* *dem.* od *most.* Stulli. *vidi* mostić, čuprija.

Möstär, *Mostära*, *m.* varoš u Hercegovini. Rj. — *osn. u most.* Osn. 115.

Mostárac, *Mostárca*, **Mostáranin**, **Mostárlija**, *m.* čovjek iz Mostara: *Mostarane* do mora junake. Na *Mostarce* do mora junake. Rj.

Möstárski, *adj.* *von Mostar.* Rj. *što pripada Mosturu.*

mostić, *m.* *dem.* od *most.* Stulli. *vidi* mostac, čuprija.

möstiti, *sñm.* *v. impf. pontem construere.* Stulli.

most graditi (kome). *v. pf. slož.* pod-mostiti, pre-, u- — *sa se, pass.*: Šili se mora *mostiti.* Zim. 199 (za značnije *isp.* umostiti = ugoditi).

möstovina, *f.* *portorium (pro ponte transeundo).* Stulli. *pluta što se daje za prelazjenje ili prevoženje mosta.* — *za nast. isp.* biročina (*što se god popu daje*), popödvina (*što i biročina*).

mösür, *m.* (*loc.* mosüru). Rj. *dem.* mosuric. — 1) *velika cijev drvna, što žene na nju motaju pregju (kad hoće da snuju), cf. kalem.* Rj. — 2) (u Boči u Novome) kukuruzni klip (a obijen kukuruz zove se furmetin, urmetin, rumetin). Rj. *syn.* kod klas 2. — *mosur* (turski *masura*). Osn. 112.

mosüric, *m.* *dem.* od *mosur.* Rj. — *Jumak, kao mali mosuric* na čemu se zlato i svila prodaje. Rj. 256a.

mosürina, *f.* (u Boči) *vidi* ovršina. Rj. *kukuruzna resu.* *vidi* klas 4.

möstćenje, *n.* *verb.* od *mostiti.* *radnja kojom tko mosti.*

mösket, *m.* (u Dubr.) *Art Zwiebelgewächs, bulbos romitum ciens (muscari moschatum Willd.* Rj.³) Rj. *biljka.*

möšljñ, *mošljina*, *m.* (oko Kninja) *vidi* trnokop. Rj. *vidi* i budak, i *syn. ondje.* — *Tugja.* Osn. 151.

möšnje, *möšñanje*, *f.* *pl. der Hodensack, scrotum.* Rj. u čemu su mada, *vidi* život 2. *dem.* mošnjice. — *Kara-Gjorgijije* pucao na nj (na Mladena) . . . i rani ga u *mošnje.* Sovj. 31.

möšnjice, *f.* *pl. dem.* od *mošnje.* Rj. — *Ako žena pružiši ruku svoju uhvatila bi ga (čovjeka) za mošnjice, odsijeci jej ruku.* Mojs. V. 25, 11. *vidi* kesica 2 (u djetetu).

Möšonj, *m.* *die Stadt Wieselburg in Ungarn.* Rj. *varoš u Ugarskoj.*

moštànica, *f.* *vidi* brvina. Rj. i *syn. ondje.* *daska ili gredu, što se metne preko vode, da samo ljudi mogu prelaziti.* — od *osn.* koja je u *most.* Osn. 330.

möšti, *möšü*, *f.* *pl. die Reliquien (Gebeine)* der Heiligen, *sanetorum reliquiae (ossa).* *cf.* moći. Rj. iz *crkvenoga jezika* *mjesto moći*, *f. pl. ostaci od svetaea, njihova tjesa, kosti, i t. d.* — *Prostoti se vrlo dobro dopao* *Dositije vičući* na kalugjere . . . *na möšti svete.* Pis. 70. *Štefan* dobi *vremena* pozvati brata *Šavu* s *moštima očinjim* . . . *Mošti Simeunove* položise u crkvi *studeničkoj.* DM. 20.

Motáica, *f.* planina na desnom brijegu Save više Broda, *Name eines Berges.* Rj. *vidi* Motajica.

Motájica, *f.* *vidi* Motaica. — *Motajicu* (od *osn.* koja je u *motati*). Osn. 322.

mötánje, *n.* *das Haspeln, ductio florum in rhombum.* Rj. *verb.* od *motati.* *radnja kojom tko mota što.*

mötati, *tám*, *v. impf. haspeln, duco filu in rhombum.* Rj. *v. pf. slož.* na-motati, o-, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-; *pres.* *v. impf. slož.* na-motávati, o-, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-. — *S druge strane konci nemotani.* Rj. 417a. Ja ću kugjelju uzimati u usta i žvatati pa će se na moje uho pomoliti žica, a ti uhvati pa odmah *motaj* na kokošku. Npr. 126.

mötíčica, *f.* *dem.* od *motika.* Rj.

mötíčni, *adj.* *n. p. uši, držalica, der Haue, ligoñis.* Rj. *što pripada motici.* — *Ako ne ćeš popiti, nemo se čim pokriti . . . neg' te žena bubala, da bi čim, neg' ničim, već držalom mötičnim.* Npj. 1, 89.

mötika, *f.* (*pl. gen. mötkä*) *die Hacke, Haue, ligo,* *cf. capa.* Rj. *vidi* bosauka 2. *dem.* mötičica. — *Zaglaviti* *n. p.* sjekiru, *motiku.* Rj. 169a. *Zanuditi* *n. p.* sjekiru, *motiku.* Rj. 185b. Čokot (300 krga u jednu *motiku*). Rj. 300b. *Uzme svoju kljukn i motiku . . . te ulož* *da kopa zemlju.* Npr. 99. Kad ustane kuka i *motika* (biće *Turkom* po *Mediji* *muka*). Posl. 122. *Ko se motikom* ne nabusa ta se kruha ne nakusa. 154. *Motika* i lopata (*n. p.* *izliječice* ga ili *odčiti* oda šta). 182. *Pokuj njima* *krive kosijere, i daj njima lagane motike.* Npj. 2, 370.

motikva, *f.* die Auflösung des Räthsels, motika und tikva auf einmal zu sagen: A. Reci mi u jedan put tikva i motika. B. Motikva. Rj.

mōtka, *f.* — 1) die Stange, pertica. Rj. dem. mōčica. za *augm.* isp. mōčuga. — Abravnica, obravnica, kolac ili motka na čemu dvojica što nose megju sobom. Rj. 1a. Vag, motka ili greda kojom se što diže. Rj. 51a. Kosor, na velikoj moči kao kosijer. Rj. 293a. Pomoćnica, 2) motka kojom se voz sijena odzgo pristisne pa se sveže. Rj. 538b. Pritka, motka što se udara u kućicu graha pričanika. Rj. 600a. Šprulja, dugačka motka, kojom n. p. djeca mlate sa zemlje voće. Rj. 845b. — 2) vidi batina, i *syn. ondje.* — Durnuga, *f.* vidi motka, batina. Rj. 146a.

motōrnuga, *f.* (u Srijemu) na kolu vođeničnome one motke za koje su pribijene lapacke. Rj. — od *osn.* od koje je motka. *Osn.* 367. riječi s takim nast. kod bjeluga.

motōvilo, *n.* Rj. dem. motovioce. — 1) der Haspel, die Weife, rhombus. Rj. vidi ršak, vitao 2. — Motovilo vilo, po gori se vilo, kući dolazilo, soli ue lizalo (čele). Rj. 62a. — 2) motovilo pregre, t. j. sedam pasama, ein Stück Garn. Rj. — Paradžok pregre, t. j. motovilo pregre. Rj. 489a. moto-vilo, prvōj poli korijen koji u motati, drugoj korijen koji je u viti. *isp.* Korijeni 157. 207.

motōvioce, *n.* dem. od motovilo. Rj.

mōtrēnje, *n.* die Aufsicht, das Sehen auf etwas, inspectio. Rj. *verb.* od motriti. radnja kojom tko motri što.

mōtrika, *f.* (u Dubr.) der Meerfenchel, feniculum, cf. morač. Rj. biljka. — riječi s takim nast. kod aptika.

mōtrilac, mōtrioca, *m.* Stulli. koji motri. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

mōtriti, rīm, *v. impf.* zusehen, intucor. Rj. kao pomnjivo gledati. *v. pf. sloz.* na-motriti, po-, pro-, raz-, s-, u-, za-. *v. impf. sloz.* pro-matrati, raz-. s-. — Ko se ne da poznati, motri ga s kim se mijeka. Posl. 154. Odakle je motrio i razgledao kako . . . Žitije 26. Oni motrahu na njega. Luk. 14, 1. Kad se ona dugo moljaše pred Gospodom, Ilije motraše na usta njezina. Sam. I. 1, 12.

mōzak (mōzak), mōzga, *m.* — 1) das Hirn, cerebrum: Nije mu vrana mozak popila. Rj. vidi moždani. — Vrti mi se mozak. Rj. 77a. Zavrtio mi se mozak. Rj. 168a. Po mozgu ti tojaga! Posl. 254. Pa ih Bože sunce izgorelo, gorelo ih tri godine dana, dok uzare mozak u junaka. Npj. 2, 5. Zaista na svemu bijelom svijetu ne će se naći tako izgorco mozak, kao njegov što je. Danica 2, 137. Kogod ima zdvar ljudski mozak u glavi, onaj može videti. 5, 81. — 2) (u Dubr.) vidi moždina. Rj. mozak iz kostiju. — (k stoji mjesto g; gen. mozga). Korijeni 168. za nast. *isp.* brizak (brizga), drozak (drozga).

mōzgača, *f.* bolest u mozgu. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. za nast. *isp.* ajgiraca.

mōzgānje, *n.* *verb.* od mozgati. radnja kojom tko mozga.

mōzgati, zgām, *v. impf.* kao mozgom, moždanima raditi, mnogo promišljati; nachgrübeln, perscrutari. u *Hrv.* *v. pf.* promozgati.

mōžar, *m.* vidi mužar, prangija, taracka; der Töller, mortarium bellicum: Po kulama planite možarovi. HNpj. 3, 415. On opali dva tanku možara. 4, 425. — od tugje riječi.

mōžda, (u vojv.) skraćeno mjesto: može biti da. Rj. vidi može da, odakle je mož' da, možda. — Ti prohodaj konja karavranca, možda ti je vodu zamahao. Rj. 182b. Vodi me sestri lvinjoj, ne bi P je mladu video, mož' da će poći na susret. Npj. 1, 592. Onaj kom je ukradeno, žali na nekoga; i možda baš zna da je to lopov. Megj. 288. Možda će ih doveti ko da proda ili promeni. 294. Moždu vi imate pravo. 306.

mōždāni, *m. pl.* — 1) (u Dubr.) das Hirn, cerebrum, cf. mozak 1. Rj. žd mjesto žž od zg, mozga. mozak. Korijeni 168. — Gjedu vino zavrti moždane. Here. 220. — 2) vidi moždina, mozak 2. — Moždanik biće nazvan samo po tome što je u srijedi. kao u kosti moždani. Korijeni 168.

mōždānik, moždanika, *m.* onaj klin što drži naplatke jedan za drugi. Rj. — moždanik (biće nazvan samo po tome što je u srijedi, kao u kosti moždani). Korijeni 168.

mōždina, *f.* (*augm.* od mozak) mozak iz kostiju, das Knochenmark, medulla ossis. cf. mozak 2. Rj. vidi i moždani 2. — Muzlice su mu pune mlijeka, i kosti su mu vlažne od moždina. Jov 21, 24.

mōžditi, dīm, *v. impf.* (u Hrv.) vidi muljati (grozgcje). Rj. i *syn. ondje.* — značenje (korijenu) gnječiti, satirati: možditi, od korijena od kojega je mozak (značenje meku biti). Korijeni 168. *v. pf. sloz.* smōžditi.

mōže da, u pjesmi skraćeno može biti da: Može da si našao devojku. Rj. vidi možda.

mōžgjuje, *n.* vidi muljanje. Rj. *verb.* od možditi.

mračak, mračka, *m. hyp.* od mrak. Rj.

mračan, mračna (mračni), *adj.* finster, obscurus. Rj. što pripada mraku. — Ma se glasiš na četiri strane od istoka do mračna zapada. Npj. 5, 59. (Gospod) Od mraka načini oko sebe šator, od mračnih voda, oblaka vazdušnijeh. Sam. II. 22, 12. Spusti se mračni oblak. Prip. bibl. 43.

mračenje, *n.* das Finsterwerden, obscuratio. Rj. *verb.* od 1) mračiti, 2) mračiti se. — 1) radnja kojom tko mrači što. — 2) stanje koje biva, kad se mrači.

mračiti, mračim, *v. impf.* — 1) što činiti da bude mračno, verfinstern, obscurare. Zli duh, koji mrači pomisli i muti misli. DP. 188. — 2) mračiti se, mračiti se, *v. impf.* finster werden, obscuror, tenebrae ingruunt. Rj. postaje mrak. — *v. pf. sloz.* na-mračiti se, po-, su- (se), u- (se), za- (i se); posumračiti se. *v. impf. sloz.* su-mračavati se, u-mračivati se, za-mračivati. vidi i smračati se, smrkavati se, smrkjavati se.

mrač, *m.* (loc. mraču), die Finsterniss, tenebrae. Rj. *hyp.* mračak. *isp.* sumračina, sumračje, sumrak; mrljica; pomrčina 1. — Kokošinj mrač, kao očinja bolest. Rj. 284a. Kad ko putuje preko zemlje, on ide na konak u selo. gdje ga zastane mrak, pred najbolju kuću. Rj. 309a. Mrlki mrak. Rj. 371b. Evo ti svirala, pak joj nad glavom sviri od žraka do mraka. Npr. 115. U tom prispe i mrak. 133. Kad stigne mrak. 162. Kad se mrak uhvati. 187. Kad se mrak počne približavati. 188. Sunce zagje, mrak na zemlju pada. Npj. 1, 424. Udarivši se tu, bili su se od jutra do mraka. Danica 5, 44. Kojima se čuva mrak rječne tame. Jud. 13. od korijena od koga je i mrc. *isp.* Korijeni 164.

mrača, *f.* die kleinste Menge, drachmu (?): nema ni mrake (ni malo. Posl. 204). Rj. najmanji dijel od čega. — biće premještanjem glasova postalo od drachma (drakma).

mračmōr, mračmora, *m.* kamen udaren u zemlju. cf. mermer. Rj. i kamen koji se latinski zove marmor (od čega je postao mramor premještanjem glasova). coll. mramorje. — Mramorom se mramorila a kamenom kamenila! Rj. 370a. Bijeje Stijene . . . mjesto gdje se kopa bio mramor. Daničić, ARj. 293b. Preda mu . . . silu Božiju drvene gragje i mramora. Prip. bibl. 77.

mračmōrcni, *adj.* marmoreus — drobnijem pločam mramorijem. Stulli. što pripada mramoru. vidi mermerli.

mračmōreuje, *n.* Rj. *verb.* od 1) mramoriti, 2) mramoriti se. — 1) radnja kojom tko mramori što. — 2) stanje koje biva, kad se tko mramori (das zu mramor werden, to marmoreum fieri. Rj.).

1. mramoriti, rīm, *v. impf.* (u pjesmi) plegen, curo: Mramori mi pretila gjogina i daji mu bjelice senice.

Rj. — *Značenje* (korijenu) njegovati: *mramoriti*. Korijeni 163.

2. mramoriti se, *rīm se*, *v. r. impf.* zu *mramor werden*, *marmoratus fio*: Mramorom se mramorila a kamenom kamenila. Rj. *postajati mramor*, *v. pf. slož.* smramoriti se.

mramôrje, *n. coll. od mramor*: Sedlom bije o javorje, a kopitom o mramorje. A oko nje borje i mramorje. Da se bije more o mramorje. Rj. — Vidiš li ono onamo veliko brdo? A vidiš li ono silno mramorje povrh njega? ... što vidiš onamo dupke okamenjene (mladiće) rekao bi čovjek da je mramorje. Npr. 220. I sad stoji mramorije, koje je udarano na grobovima onijeh ljudi što ih je on pobijao. Npj. 4, 94 (Vuk).

mrašav, *adj. masig im Gesichte, maculosus, verrucosus*, Rj. u čega ima mrašā, *n. p. mrasavo lice*, *isp. ospičav*.

mraše, *mrašā. f. pl. Masen, maculae, verrucae*, Rj. *isp. ospice*.

Mrata, *m. hyp. od Mratin dan*: Sveti Mratu snijeg za vrata. Rj. *upravo je hyp. od Martin premještenim glusorima*.

mratinae, *mratīna. m. vidi mratinščak*. Rj. *čovjek koji slari Mratin dan*. — *zu nast. isp.* lučinae, nikoljae.

Mratin dan, *m. der Tag des heil. Martinus (11. Novemb.), dies S. Martino festus*, Rj. *dan sv. Mrate (Martina)*.

mratinskī, *adj.* Rj. *što pripada Martinu dne*. — *Mratinske* duge noći. Rj. 370b. *Mratinske* poklade, *f. pl.* (u C. G.) božićne poklade. Rj. 370b.

mratinštāk, *m. čovjek koji slavi Mratin dan, der den heil. Martinus zum Hauspatron lat. cliens St. Martini*, Rj. *vidi mratinae*. — *osn. u mratinski*. Osn. 267. *riječi s takim nast. kod gjurjevštak*.

mrašv, *m. (pl. gen. mrašv) die Ameise, formica*, Rj. *dem. mravac, mravič. hyp. mrašvak*. — *Mraš* i čela uče kako se teče. Posl. 183. *Mraš* ljeti za zimu kupi. DPosl. 63. Na praznu guvnu uije mrašv. 66. Izmili jedna debela, dugačka zmijurina... *Nas podilažahu mrašv*. Megj. 279 (*isp. mravac*).

mrašvac, *mrašva, m. dem. od mrašv*. Stulli. — Glas i pisak starcu bejaše takav, da sinovima *pojgoše mrašvi uz kožu*. Megj. 312 (*isp. kod mrašv posljednji primjer*).

mrašvak, *mrašva, m. hyp. od mrašv*. Rj. — Samo sunce trepti kad ko zmiju bije, i raduje se govoreći: *kako moj mrašvak aždaju bije!* Posl. 274. Kada *mrašvak* more pređe, tad će ona u raj doći. Herc. 324.

mrašvār, *mrašvāra, m. zelena tica, kao srednji golub velika, koja jede mrašve, pruživši svoj dugi jezik u mravinjak, pa na njega nakupivši puno mrašvi*. *Art Vogel (Spechte. Rj.³), avis quaedam (picus spec.; — oko Zadra: Wendekals, jynx torquilla L. Rj.³)*. Rj. **mrašvič**, *m. nekakva trava: I bježeći mrašvič travu nagje*. Rj. — *osn. u mrašv*. Osn. 353. *riječi s takvim nast. kod branič*.

mrašvič, *m. dem. od mrašv*. Rj.

mrašvīnae, *mrašvīna. m. trava, origanum, omītis*. Stulli. *Crnoerh, origanum vulgare L. isp. vranilorka, vranilora trava, mrašvīnae*. DARj. 847b.

mrašvinjāk, *m. der Ameisenhaufe, acereus formicinus*, Rj. *mrašvinju gomila, vidi mrginj 2*. — *riječi s takvim nast. kod krtinjak*.

mrašvinjī, *adj. Ameisen-, formicae*, Rj. *što pripada mrašvu, mrašvima*. — *takva adj. kod budinji*.

mrašv, *m. der Frost, gelu*: (kako mu to kaza, ili kako ga vidje) pade mu mrašv na obraz, t. j. zastidje se, poplaš se. Rj. — *Sad bukve pucaju od mrašva*. Rj. 37a. Golomrazina, *vrjeme kad je mrašv*, a nema kiše ni snijega. Rj. 93b. Mrazovnik, *trava koja cvati u jesen (pred mrazovinu)*, Rj. 370a. *Nikoljski mrazovi*, Rj. 421a. *Oprhntti, kad opati mrašv ili plamenjača što mlado*. Rj. 465a. *Zubato sunce (na mrazu*

kad sunce sija pa je opet zima). Posl. 94. *Kako je pas, skupivši se u klupko na mrazu od zime, rekao da druge zime ne će čekati bez kuće*. XI. *Na velikome mrazu pogje u Irnu... i ozebao ušavši u vruću sobu, oglune u jedanput*. Opat IV. *Danju me ubijaše vrućina a noću mrašv*. Mojs. 1, 31, 40.

mrašziti, *zīm, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* omrašziti (*i se*), *primraziti se, smrašziti*. — **1)** *koga s kim, kome, verfeinden, inimicium reddo*, Rj. *činiti omrašzita*. — *Štaše mrašziti materinu zlatu a onoga čelebiju Imbra*. Npj. 1, 472. *No počеше mrašziti Gjorgjiju i u knjaza njega opadati*. 5, 54. — **2)** *mrašziti se, zīm se, v. r. impf. s kim, sich mit jemand verfeinden, eum aliquo inimicitias suscipio*, Rj. *činiti se omrašziti*. — *Druga duša griješna, s komšijom se mrašzila*. Npj. 1, 135. *Ne mrašzite se Mamuli Lazarn*. 5, 2. *Ni jednome od ovih poglavica nije tako bilo za nevolju, da se na očigled sad odmah mrašzi ok toga s Crnim Gjorgjijem, kao knezu Teodosiji*. Danica 3, 217. *Te se ja ne bih za ovo morao mrašziti s ljudma*. Odg. na ut. 27.

mrašzova sēstrica, *f. (u Srijemu) die Herbstzeitlose, colchicum autumnale Linn.* Rj. *biljka. isp. mrazovac, mrazovnik*.

mrašzovac, *mrašzōvca, m. (u Baranji) vidi mrazovnik*. Rj. *trava koja cvati u jesen (pred mrazovima) po livadama. isp. mrazova sēstrica*.

mrašzōvit, *adj. n. p. zima, kalt, frigidus, z. B. Winter*, Rj. *što je puno mrašza, studeno*. — *riječi s takim nast. kod barōvit*.

mrašzōvnik, *m. (u Baranji) trava koja cvati u jesen (pred mrazovima) po livadama; cvijet joj je kao u lala ili u liljana, plavotnikast i crvenkast, a korijen kao glavica luka, nemom korom obrastao, a iznutra kao prijesan kesten; gdjekoji ovaj korijen suh i utučen piju u crnom vinu od srdobolje*. Rj. *vidi mrazovac. isp. mrazova sēstrica*.

mrašženje, *n. das Verfeinden, inimicitiarum susceptio aut excitatio*, Rj. *verb. od 1) mrašziti, 2) mrašziti se*. — **1)** *radnja kojom mrašzi koga s kim ili što kome*. — **2)** *radnja kojom se tko mrašzi s kim*.

mrašžnja, *f. die Verfeindung, inimicitiae susceptae aut excitatae*, Rj. *isp. mrašženje*. — *riječi s takvim nast. kod čežnja*.

mrašcin, *adj. von verrecktem Vieh, morticinus*, Rj. *što pripada mrcini*. — *Oni jedu i mrašcina*. Danica 2, 123. *Mrcinogu ili što raskine zvjerka, neka ne jede*. Mojs. III. 22, 8. *adv. kao mrašcina*: *Pričesti mi dvadeset momaka, pa pričesti Novicu i Mirka, da mrašcinu ovjge ne ginemo, e se hoće jutros umirati*. Npj. 5, 94.

mrašcina, *f. das Aase, eadaver*, Rj. *ugimulo živinče, vidi erkanica 1, erkotina, mraša 2, strvina*. — *Značenje (korijenu) ubiti, ginuti, iznemoći: mrašiti, mrašiti, mrašcina*. Korijeni 164.

mrcināviti, *mrcināvīm, v. impf. kao poganiti, vidi mrciniti 2*. — *Da mi Jovu ni potreba nije svoje britke mrcinavil' čorde*. HNpj. 1, 150.

mrcināvljēnje, *n. verb. od mrcinaviti, radnja kojom tko mrcinavi n. p. čorđu*.

mrciniti, *nīm, v. impf. — 1 a) zum Aase machen, reddo eadaver, n. p. nemoj mrciniti to živinče, nego ga ljudski zakolji (kad ko što rgjavo kolje)*. Rj. *činiti da bude što mrcinu. v. pf. slož.* omrciniti. — **b)** *mrciniti se, nīm se, v. r. impf. zum Aase werden, fieri eadaver*, Rj. *postajati mrcinu. v. pf. slož.* omrciniti se. — **2)** *vidi gnusiti 1, mrcinaditi*. — *Vračaj natrag kičenu divojku, da ja o te gožjge ne mrcinim*. HNpj. 3, 110. *Da ja o te sablju ne mrcinim*. 4, 703.

mrcinjāk, *m. t. j. vuk: Šta se bojiš mrcinjaka vuka?* HNpj. 3, 257; 4, 511.

mrcinjās, *mrcinjāša, m. n. p. garran koji se hrani mrcinom; a i psocka: Mrcinjāšu, žalosna ti maja!* HNpj. 4, 263.

mrcinjēnje, *n. verb. od mrciniti (i se)*. — **1 a)** *radnja kojom tko mrcini n. p. živinče*. — **b)** *stanje koje biva,*

kad se što mreini. — 2) radnja kojom tko mreini n. p. sablju.

mrevárčnje, n. verb. od mrevariti. radnja kojom tko mrevári koga.

mreváriti, mrevárim, v. impf. koga, biti ga na mrtvo ime, da bude sav isprebijan. govori se u Hrv. v. pf. slož. iz-mrevariti.

mřea, f. die Myrte, myrtus. Rj. — Tugja. Osn. 59. isp. mrkinja.

mřéalj, mřéalja, m. mrk konj. osn. u mřeo. vidi mrkalj 2. i syn. ondje. — Do mrkova i prezida dogje. Kad al' Marka kod mřéalja nema. HNpj. 4, 509. Ona nagje hegbe mřéaljevo. 4, 510.

mřean, mřena, adj. vidi mrk: Jeknu Novak kako mřeni vuče. Rj.

mřeânje, n. Rj. verb. od mřeati. — 1) radnja kojom mřei glava (ein kleines Kopfweh, dolor capitis. Rj.). — 2) radnja kojom tko mřei na koga (das Uebel-zu-sprechen-sein auf wen, der Groll, simulas. Rj.).

mřeati, ėim, v. impf. — 1) mřei mi glava, mein Kopf ist nicht ganz wohl, dolet caput. Rj. — 2) mřei na njega, er ist ũbel auf ihn zu sprechen, succenset illi. Rj.

mřeava, f. (u C. G.) velika gusta ũuma, gdje se ne vidi sunca. Rj. isp. ėesta, guũta, guũtara. — od koriėena koji je i u mrk. isp. Koriėeni 164. rijeėi s takvim nast. kod drũava.

mřeėa, f. (u Paũtr.) vidi ũimſir. Rj. vidi i bũs. — Tugja rijeė. Osn. 125.

mřeėnje, n. das Schwärzen, denigratio. Rj. verb. od mřeiti. radnja kojom tko mřei ũto.

mřeėv, adj. myrteus. Stulli. ũto pripada mřei. isp. Mřeėvo Polje, — takva adj. kod luėev.

Mřeėvo Pólje, n. ravnina u Grblju. Rj. isp. mřeėv.

mřeėna, f. (u Hrv.) ũenska crna haljina, eine Art schwarzes Frauenkleid, restis muliebris genus. Rj. upravo mrka, mřeėna haljina. isp. crmina 2.

1. mřeiti, ėim, v. impf. schwärzen, nigrum reddo: ili kuj, ip' ne mřei gaėa. Rj. ėiniti da bude ũto mrko. isp. crniti, gariti, vraniti. v. pf. slož. iz-mřeiti, o-po-, za-. sa se, refleks.: Ciganinu se mřei da mu je bolje. (Drugi se ljuėi peru i ėiste, a Ciganin se kuėi mřei da bi ũto zaslužio). Posl. 344.

2. mřeiti, ėim, v. pf. koga puũkom, (u C. G.) t. j. ubiti ga iz puũke, erschiessen, trajieio. Rj. isp. mřina. Koriėeni 164.

mřeo, m. hyp. od mřealj, koje vidi. — »Je li Marko sluga kod mřealja?« »Tvoj je mřeo maman na jaslama, a seiz je Marko kod njegaka. HNpj. 4, 507.

mřeė, mřeė, v. pf. vidi mrknuti: A kad mřeė i poėinu sunce. Rj. v. pf. slož. o-mřei. pri-, s-, (se), za-. v. impf. slož. kod mrknuti.

mřdalo, m. koji mřda, der ungeschickt arbeitend, inhabilis. Rj. — rijeėi s takvim nast. kod bajalo.

mřdan, mřdna, adj. n. p. mřdan je to posao, schwer, langsam, difficultis. Rj. ũto se ne moėe brzo, lasno raditi.

mřdânje, n. das ungeschickte Arbeiten, ineptia. verb. od mřdati. radnja kojom tko mřda oko ėega.

mřdati, dâm, v. impf. ungeschickt arbeiten, inepte laboro. Rj. Iřiti, vidi mřdati: puti (kad ko ne umije ũto da kaũe upravo, nego govori kojeũta). Rj. 622b. isp. vrdati. Znaėenje (koriėenu) micati tamo amo. po tom i zlo raditi: mřdati. Koriėeni 166. v. pf. mřdnuti. — Mřda kao bolestan oko nezdrava. Posl. 183. No besjedji zmija iz duvara: »O moj babo, od Budima kralje! ũto ti ėekaũ, te ne ũeniũ mene?« Mřda kralje tamo i ovamo, joũ ovako kralje besedio: »Moja zmijo, moj budni porode! ko ėe dati za zmiju devojku?« Npj. 2, 53 Rėak Peja mřda oko sedla, dok Kalvine po ũancu prebroji. 3, 559. Rekaviũ da boėe da brani dopisnika mřda oko Svetiėa. GPN. 2. Oku se ėesto

uėini da su te ũivotinje ũive, da mřdaju, da se igraju. Zim. 136.

mřdėljaėa, u zagoneci. Rj. — Ja pogjoh po sopotu, a stadoh na grehotu, pozvah mřdėljaėe: dones'te mi tuleoėe, e su doũle vazli-trave. Rj. 51b. odgonetljaj: Ėobani kad zovu ũene, da donesu muzlice, da muzu ovce.

mřdnuti, nėm, vidi vrdnuti. Rj. kao ukloniti se. v. impf. mřdati. — Golemomu ėoveku dosluk-jajce na kolenu. A mřdne — jajce padne i krũi se! Megj. 318.

Mřdulja, f. malo ostrvce od kamena kod Spļjeta kraj Braėa. Rj.

Mřdžep, m. u Boei na dno Markova vrta zidine gdje se govori da je sjedio Bajo Pivljanin. Rj.

mřėna, f. die Flussbarbe, Barne (gemeine Barbe. Rj.)² cyprinus barbatus (fluviatilis (ũv. Rj.)³). riba. dem. mřenica.

Mřeėna, f. ime ũensko. Rj.

mřeėnica, f. dem. od mřena. Rj.

mřeėzara, f. vidi meėzgra. Rj.³

mřeėa, f. das Netz, rete, cf. pregja. Mřeėa od bisera, ũenski nakit. Rj. dem. mřeėica. razliėne mřeėe: bodaė 2, bodar, bodarac, grib, komarnik (mřeėa za odbranu od komaraca), meredov, metnica, palandara, pristov, pritisaė 2, vlak, zagaėanja. ostale razliėne mřeėe vidi kod pregja 2. — Navale ukljeėe te ih Crnogoreėi hvataju u mřeėe. Rj. 154a. Zametnuti kome mřeėu (kao da bi ga uhvatilo u nju, t. j. namjestiti pletke). Posl. 84. Al' doėje mřeėu ispletoũe, uhvatititũe monėe neũenjeno. Npj. 1, 396. Da spletemo mřeėu plemenitu. 1, 397. Da ja pletem mřeėu ũarovitu. 2, 23. Gėje meėu mřeėe u more ... gdje krpe mřeėe svoje. Mat. 4, 18. 21. Mřeėa koja se baci u more i zagradi od svake ruke ribe. 13, 47. (Gospoėe.) izvadi me iz mřeėe, koju mi tajno zamjestitũe. Ps. 31, 4. Mřeėu koju je namjestio neka ulovi njega, neka on u nju padne na pogibao. 35, 8. Jer se uzalud razapinjte mřeėa na oėi svakoj ptici. Priė. 1, 17.

mřeėzale, f. pl. ispriėeėano kao mřeėa, te se u njemu slama nosi, vidi kroũnje. Rj. vidi i traljje. — rijeėi s takvim nast. sviralu, vlaėale, ũvale.

mřeėica, f. dem. das Netzchen, reticulum. Rj. — Ako prinosi kozu, neka je zakolje i mřeėicu na jetri, s bubreėima neka je izvadi. Mojs. III. 3, 15.

mřeėotina, f. (u Baranji) die Itunzel, ruga, cf. bora, mrũka. Rj. ũto se nabere, navuėe na koũi na licu kao mřeėa. vidi i greũpa 2, mřũtina. — rijeėi s takvim nast. kod bljuvotina.

mřėinj, mřėinja, m. (u Srijemu) — 1) vidi kr-tiėnjak. Rj. gomilica zemlje ũto izriėe kr-tica. vidi i kr-torovina, kr-tovina. — 2) vidi mřavinjak. Rj. mřavinja gomilica. — 3) male umėice, naėinjene za biljeũenje granice po livadama. Grenzėugel, collis terminalis. Rj. — 4) (u C. G. i u Dalm.) ono zemlje ũto se izmeėju dvije nėive ostavi neuzorano kao meėja, die Grenze. limes. Rj. Zgon, onaj komad zemlje izmeėju dra mřėinja. Rj. 205b. — Od tuge, ital. margine. Osn. 195.

mřėinjâũ, mřėinjâũ, m. (u C. G.) koji se s kime graniėi. vidi meėjaũ. Rj.³ XXXVII. isp. mřėinj 3. 4. — za nast. isp. bradaũ.

mřėgodast, adj. duster, tetricus. Rj. koji se rado mřėodi.

mřėgoditi se, dėim se, v. r. impf. ein ũinsteres Gesicht machen, obscuro vultum. Rj. kao mřėeėi se ėiniti mrko, straũno lice. v. pf. slož. namřėoditi se.

mřėgogėenje, n. das Finsterehen, vultus obscurus. Rj. verb. od mřėgoditi se. radnja kojom se tko mřėodi.

Mřėgd, m. (u C. G.) muũki nadimak. Rj. — imenu s takvim nast. Hrgud, Lopud.

mřėgũr, u zagoneci. cf. grgur. Rj.

mřėjela, f. (u Dalm.) vidi mřngjela. Rj. vidi i gmiza, grnjelica, gėingjuha. kao biser od stakla. — Tugje su: mřėjela, mřngjela. Osn. 125.

Mrgjen, *m.* ime muško. Rj. — *imena s takvim nast. kod Ljuben. Osn. 143.*

mrijest, *f.* der *Rogen von kleinen Fischen, ova pisciculorum*, *cf. ikra*. Rj. *od ribe*. — Avgutar, suh riblji mrijest, koji se (u Rj.³: suha riblja mrijest, koja se . . .) vadi iz ribe skakavice. Rj. 1b. *isp. mriješiti se, mriješiti se*.

mriješiti se, *mriješim se, v. r. impf. sich begatten, coöo (ron Hühnern, Enten)*. Rj. *mriješte se žirud, ptice. vidi rasti se, mriješte se i ribe. vidi mriješiti se, v. pf. slož. o-mriješiti (i se)*.

mriješćenje, *n. das Begatten (der Hühner), coitus*. Rj. *verb. od 1) mriješiti se, 2) mriješiti se. — 1) radnja kojom se mriješte žirud, race, ptice. — 2) radnja kojom se mriješte ribe.*

mriješiti se, *mriješim se, v. r. impf. (u Here) sich begatten (von Fischen), coöo*. Rj. — *u Itrr. kaže se mriješiti se za ptice i za ribe, te je mriješiti se mjesto mriješiti se sumo izgovor Hercegovacki, kao n. p. puštiti mjesto pustiti, to potvrđuje Daničić ARJ. 341b: „Ibje se biju“ hoće reći mriješte se, v. pf. slož. o-mriješiti. Rad 6, 90 (i se).*

mrijeti, *mrijem, mrijo, mrla* *v. impf. sterben, morior*: kao da je mri'o pa oživljo (kad je kao rđjav u lieu). Rj. *gram. zaporedno mri. II. pregj. mrih. prilog sud. mriči. pregj. mriš, mriš, mriš. Obl. 86. v. pf. slož. obamrijeti, pomrijeti, razmrijeti, umrijeti, zamrijeti; izumrijeti, obumrijeti, sazumrijeti se, v. impf. slož. obamirati, odmirati, po-, u-, obumirati. dem. niričati. — Pripovijeda se da je neko zapitao popa: mru li ljudi; a on odgovorio: »mirucaju« (premda su mnogi mrla od pomoru nekog) . . . Rj. 359b. Ne mriš ti od puške. (Ukor onome koji nije junak). Posl. 207. Sama ledina gladom mre, a neg da bi žito dala. DPost. 109. U dan jedan ragja se i mre sunce isto. 139. Kada ćemo vezani ženski mrijeti od njihovih dželuta i seiza, bolje je da mremo junački. Danica 3, 157. Neka ne mre od mene bez nevolje. Miloš 107. Riba za to što nestane vode, mru od žegji. Is. 50, 2. sa se, kao glugol srednji: Jedan put se mre. (Ovim se riječima pokazuje da se čovek ne boji smrti). Posl. 111.*

Mriježnica, *f.* voda u Hrvatskoj koja više Karlove utječe u Koranu. Rj.

1. mrk, *m. das Begatten der Schafe, coitus ovium*. Rj. *djelo kojim se mrče ova, isp. mrkanje. kaže se i za čeljad: Nije mrka bez ovakog brka (t. j. nije ljubljena bez junačkog brka). S. Vojniković. 42. Rp.*

2. mrk, (*miki, comp. mriči*) *adj. schwarz, ater, cf. ern, vran. Čovjek mrka pogleda, t. j. strašan. Rj. vidi mričan. dem. mrkolast. — Kad su mrku karu okinuli, iza kave žutu amberiju. Rj. 5b. Sve momčadi ka' mrke vučadi. Rj. 80b. Garila ga mrka nausnica. Rj. 83a. Ukaži se kuli na pendžere, da te vidim mriujem očima. Npj. 3, 98. A on osta mrko piti vino. 3, 117. Ljuto kune dvije tice vrane: »E da Bog da, dva vrana gavrana, te vi mrka opanula krila.« 4, 350.
mrkālaj, *m. — 1) ime ovnu: Na mrkalja ovna debeloga. Rj. — 2) ime konju (mrk konj): Jaše Peko na konja mrkalja. Npj. 5, 279. vidi mrkan, mrkov 1, mrčalj, mrčo. — mrkalj (osn. u mrkati se). Osn. 131. kako je mrkalj i ime konju, biće osnova u mrk. isp. sivalj.**

mrkan, *m. mrk konj. vidi mrkalj 2, i syn. ondje* = Ufati Žunić Huskan-bajraktara i njegovu velikog mrkana. HNpj. 4, 434. za nast. *isp. brajan.*

mrkanje, *n. das Begatten der Schafe, coitus ovium*. Rj. *verb. od mrkati se. radnja kojom se mrče ova. isp. mrk.*

mrkati se, *mrič se, v. r. impf. t. j. ovca, sich begatten, coöo*. Rj. *ovca se mrče kad se upaljuje. — okopila se ovca, kad se prve godine mrče i očajni. Rj. 454b.*

mrkatunja, *f.* (u Dubr.) *vidi dunja, gunja*. Rj. *vidi i tunja. drvo i rod njegov. negda mrka tunja,*

ali se vremenom prestala prva riječ mijenjati pred drugom: mrkatunja. Osn. 47.

mrkinja, *f.* jagoda od mrče, *myrta bacca*. Stulli. *mrčeva bobica. — takve riječi kod brekinja.*

mrkli, *adj. schwarz, ater: mrkli mrak. Rj. upravo I. pridjev od mrknuti. — Traja vatra do mraka mrklogu. Npj. 5, 435. Časti se do mrkle noći. Živ. 304.*

mrklica, *f.* (u Boci) *vidi pomrčina, mrak*. Rj. *vidi i sumračina. — U veće u samu mrklicu kad se carev sin doma vrati, istrči mu mater. Npr. 229.*

mrknuti, *mriknē, v. pf. Rj. vidi mriči. v. pf. slož. o-mrknuti, po-, pri-, s- (se), za-; pozamreati. v. impf. slož. o-mreati, pri-, s- (se), za-, smrkávati se, smrknjivati se, gram. I. pregj. mrikih (i mriknih). I. pridjev mrikao, mrikla (mrikuo, mriknula). — 1) vidi smrči se: A kad mrče i tamna noć dogje. Rj. Ko rani, ne mriknē. Posl. 152. Doklen mrče i počinu sunce. Npj. 5, 414. — 2) mrče mi pred očima, *dunkel werden, obscureari: mrče mi svijest, ohnmächtig werden, animus me relinquit*, Rj. *onvrsjesnuti.**

mrkogleja, *m. fiastern Gesichts, horridus*. Rj. *koji mrko gleda. isp. strmogleja, zlopogleja.*

mrkolast, *adj. schwärzlich, nigellus, subniger*. Rj. *dem. od mrk. malo mrk. kao crnjkast. — za nast. isp. vragolast.*

mrkonja, *m. der braune Ochs, bos ater*. Rj. *mrk co. mrkonja, adj. Rj. što pripada mrkonji.*

mrkōv, *mrkōva, m. — 1) der Braune, equus ater*. Rj. *mrk konj. vidi mrkalj 2, i syn. ondje. On zakroči svojega mrkalja . . . mrkov ga je glavom zaklonio, te ubiše konja pod serdarom. Npj. 5, 390. — 2) (u Grblju) ime psetu, cf. garov. Rj. mrk pas.*

Mrkovići, *m. pl. knežina u nahiji Barskoj. Rj. dem. od mrk. malo mrk. kao crnjkast. — za nast. isp. vragolast.*

mrkša, *m. ime muško. Rj. — osn. u mrk. Osn. 363. takva hyp. kod Drakša.*

mrkulja, *f. eine braune Kuh, vacca nigra*. Rj. *mrka krava.*

mrkulinj, *adj. Rj. što pripada mrkulji.*

mrkuša, *f. braune Stute, equa nigra*. Rj. *mrka kobila.*

mrkušin, *adj. Rj. što pripada mrkuši.*

mrkva, *f. die gelbe Rübe, Möhrrübe, daucus (carota. Rj.³) Linn. Rj. biljka. vidi mrkvjela, šargarepa. — Mrku (žutu repu) gotovo niko i ne poznaje. Danica 2, 103. — mrkva (od tuge). Osn. 41.*

mrkvjela, *f.* (u Dubr.) *vidi mrkva. Rj. — riječi s takvim nast. kōščela (kostjela), Trnbjela.*

mrčdina, *f. koža od živinčeta koje lipše, ein Fell von einem verrecktem Viehe, pellis mortuini animalis*. Rj. *vidi erkanica 2. — (od osnove koja je u partic. mri'o, mrlu). Osn. 160. riječi s takvim nast. kod divljeta.*

mrčtina, *f. kaže se slabu i bolešljivu čeljadetu, i znači malo manje od strvina (kao da je već mrlu jedan put?). — riječi s takvim nast. polutina, prlutina. mrljanje. n. das Durchstreichen, deletio, scripti inductio*. Rj. *verb. od mrljati. radnja kojom tko mrlja što.*

mrljati, *mrljam, v. impf. durchstreichen, delco scriptum*. Rj. — *pisano trti, taruči prljati. v. pf. slož. iz-mrljati, po-, u-.*

mrmak, *mrmka, m. vidi mrmoljak. Rj. mrmānje. n. das Murren, murratio*. Rj. *verb. od mrmlati. radnja kojom tko mrmala.*

mrmlati, *lām, v. impf. vidi mrmljati. Rj. vidi i gungjati, gungjati, mrijkati, mmlati, mmljati, mmonjati, njunjoriti. isp. bumbarati. v. pf. slož. pro-mmlati, s-, za-. — Pitajte vrače i gatare, koji šapén i mrmaju. Is. 8, 19.*

mrmljanje, *n. vidi mrmljanje. Rj.*

mrmljati, *ljam, v. impf. vidi mrmlati. Rj. i syn. ondje. v. pf. slož. pro-mrmljati, s-, za-.*

mrmoljak, mrmôljka, *m.* (u Srijemu i u Baranji) u vodi nekaka mala životinja (*Wassereidechse, triton vulgaris* L. Rj.³) Rj. *vidi* mrmak. — *riječi s takim nast. kod* čavoljak.

mruar, mruara, *m.* (u Boci) *der Matrose, homo nauticus*: Za dva plava ne bih groša dala, za mruara ne bih ni dinara. Na galiji dvanaest mruara. Rj. *vidi* mornar, *morski lugjar*. *Tal.* marináro (marinájo). — N'jesam mruar, da po moru šetam. Npj. 1, 624.

mruarica, *f.* (u Kotoru) *Art Tanz, choreae genus*. Rj. *igra (tunac) nekaka*.

mruđžanje, *n.* *das unverständliche Plappern* (z. B. *des stammelnden Kindes, des Sprachfremden*), *blateratio*. Rj. *verb. od* mruđžati, *radnja* kojom tko mruđža.

mruđžati, džam, *v. impf. unverständlich daher plappern, blatero*. Rj. *blebetati da se ne može razumjeti, kao n. p. djeca kad tepaju ili kad tko govori tugjim jezikom nerazumljivim. v. pf. slož. smruđžati, čavrljati. isp. brgljati, trtositi*.

mruđjela, *f.* (u Palm.) *vidi* gjingjuha, mruđjela. Rj. *vidi* i gniza, grnjelica, *kao biser od stakla*.

Mruđjaš, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. — *imenu s takim nast. kod* Dragaš.

Mruđjaveva Gradiņa, *f.* zidine u Austrijskoj Hercegovini u selu Lovreću (između Sinja i Imoskoga). Rj.

Mruđjavević, *m.* prezime kralja Vukašina: Bratijence tri Mruđjavevića. Rj.

mruđkânje, *n.* *vidi* mruđlanje. Rj.

mruđkati, kâm, *v. impf. vidi* mruđlati. Rj. *i syn. ondje*.

mrs, *m.* *Fleischspeise* (im Gegensatz der Fastenspeise), *cibus carnarius* (?): nema nikaka mrsa u kući. Rj. *mrsno jelo, suprotno: posno jelo*. — Ali je siromasima vrlo rado davao, n. p. uz belu nedelju sira, o vaskrseniju opet kaka mrsa. Danica 4, 5.

mrsak, mrska, *m. ein Fleischtag, dies carnarius* (?). Rj. *mrsni dan, suprotno: petak, posni dan*. — Moba se obično kupi na mrsku, i domaćin treba da je časti. Rj. 365a.

mrsan, mrsna, *adj. n. p. lonac, jelo, zu Fleischspeisen gehörig, carnarius*. Rj. *što pripada mrsu, odregjeno: mrsni. vidi* blažan, *suprotno* postan. — Baba korizma, kojom žene plaše djecu da ne ištu mrsnu jela. Rj. 9b. Sklopnice, dvije kašike (posna i mrsna). Rj. 686b. S Turcima sam mrsno večerao, večerao mrsno i ručao. Npj. 4, 168.

Mrsinaj, Mrsinja, *m.* u Otočkoj regimenti (blizu Udbine) planina i u njoj zidine od staroga grada. Rj. **mrsipetka**, *f. i m. der am Freitage Fleisch isst, qui die Jeneris non abstinet a carnibus*. Rj. mrsipetka, *koji ili koju mrsi u petak. — tako slož. riječi kod* čistikuća.

mrsiti, mrsim, *v. impf. — I. 1) Fleischspeisen essen, vescor carnibus*. Rj. *vidi* blažiti 1, trapiti 2, *jesti mrsno jelo (po tumačenju Njemačkom i Latinskom) lonce mrsiti, t. j. činiti ih mrsne: mrsiti (jesti mrsno; mrsiti lonce, ovej)*. Korijeni 167. mrsiti petak. Korijeni 339 (t. j. u petak jesti mrsno). *su se, pass. Mrsi li se petak . . . baš mesom ili samo sirom i mlekom?* Pom. 16. *vidi* mrsiti se. — 2) *v. pf. slož. izmrsiti, omrsiti (i se), premrsiti; v. impf. slož. premrsivati. — 3) koze, ovice, ihnen Salz zu lecken geben, dare sal lambendum*. Rj. *koze, ovice mrsi tko dajući im soli zu lizanje: Nešto soli što je preteklo kad sam mrsilu orce*. Npr. 6. — 4) *konce, Zwirn verwickeln, verwirren. intrico*. Rj. *značenje prelazi u smésti, smiješati, splesti: mrsiti (konce, intricare)*. Korijeni 167. *v. pf. slož. od-mrsiti, po-, raz-, s-, za-, v. impf. slož. razmrsivati, zamrsivati. — II. mrsiti se, mrsim se, v. r. impf. Fleisch essen, vesci carnibus*. Rj. *jesti mrsno jelo. vidi* mrsiti I i.

mrska, *f.* (u C. G.) *die Runzel, ruga*: načimila se mrska, kad se n. p. sroza dokoljenica, cf. bora, mre-

žotina. Rj. *vidi* i grešpa 2, mrsčina. *Značenje (korijenu) tiskati, stiskivati, sažimati: mrska, smrskati, mrsiti se*. Korijeni 167.

mrsni, *adj. n. p. dan, Fleischttag* (im Gegensatz von Fasttag), *dies crassa* (?). Rj. *što pripada mrsu. neodregjeno: mrsan, suprotno* posni.

mrsa, *f. 1) die Magerkeit, macies*. Rj. *osobina u onogu koji je mrsar: Navukao si na me mrsčine za svjedočanstvo; i moja mrsa podiže se na me, i svjedoči mi u oči*. Jov 16, 8. Za to će Gospod pustiti na pretilu njegove mrsa. Is. 10, 16. — 2) (u C. G.) *vidi* strvina. Rj. *uginulo živinče. vidi* i crkanica 1, crkotina, mrcina.

mrsa, — 1) *f. die Magere, macra*. Rj. *mrsava ženska glava. isp. bondža 1. — 2) m. (ist.) vidi* mrso. Rj. *mrsav čorjek*.

mrsanje, *n.* *das Abmagern, macies*. Rj. *verb. od* mrsati, *stanje koje biva kad tko ili što mrsa*.

mrsati, šam, *v. impf. mager werden, macesco*. Rj. *postajati mrsati. vidi* mrsaviti, *opadati 2. suprotno titi (tijem). v. pf. slož. omrsati. — Spadljiv konj, koji lasno mrsa, t. j. spadne u mesu*. Rj. 701a.

mrsav, *adj. mager, macer*. Rj. *vidi* džorast, mledan, suh. — Bondža, 2) *mrsava krava*. Rj. 37a. *Izmetnuo loj kosti (kao podsmijeh mrsaru marvinčetu)*. Rj. 226a. Oprljuša, *mrsava zemlja*. Rj. 464b. Pundray, *crv koji se kod mrsavih konja pod repom nalazi*. Rj. 621a. Bolja je mrsava pogodba nego pretila pravda. Posl. 21. Bolji je i mrsav mir nego debeo proces. 27. Suh kao biljka. (Kad je ko vrlo mrsar). 297.

mrsaviti, vîm, *v. impf. vidi* mrsati. Rj. *postajati mrsav. vidi* i opadati 2. *suprotno titi (tijem). v. pf. slož. omrsaviti*.

mrsavljenje, *n.* *vidi* mrsanje. Rj.

mrsčnje, *n.* Rj. *verbal. od* I. mrsiti, II. mrsiti se. — I. 1) *radnja kojom tko mrsi n. p. petak, lonce. — 2) radnja kojom tko mrsi n. p. orce (dajući im soli zu lizanje) (das Salz zu lecken geben, so dare sal lambendum. Rj.). — 3) radnja kojom tko mrsi n. p. konce (das Verwirren (von Garn), intricatio. Rj.). — II. radnja kojom se tko mrsi (jedući mrsno) (das Fleischessen, esus carniun. Rj.).*

Mrsko, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. — *osn. u mrso*. Osn. 293. *imenu s takvim nast. kod* Boško.

mrso, *m.* (juž.) *ein magerer Mensch, macer*. Rj. *hyp. mrsav čorjek. vidi* mrsa 2. — *takvu hyp. kod* balo.

mrsčalica, *f. n. p. u nosu, der Knorpel, cartilago*. Rj. *vidi* griska, hrskavica, rumeždavac. — *Značenje (korijenu) škripati: mrsčati (krčati); mrsčalicu*. Korijeni 167.

mrsčanje, *n. verb. od* mrsčati, *radnja kojom što mrsči*.

mrsčati, štim, *v. impf. (u Srijemu) knurren, murmuro*: nešto mi trbuh mrsči. cf. krčati. Rj. *isp. karati se*.

mrsčenje, *n.* *das Runzeln der Stirne, so frontem contrahere*. Rj. *verb. od* mrsčiti se, *radnja kojom se tko mrsči*.

mrsčina, *f.* *učinii se mrsčina, kad se n. p. namrsči čelo. vidi* bora, grešpa 2, mrska, mrežotina. — Navukao si na me mrsčine za svjedočanstvo; i moja mrsa podiže se na me, i svjedoči mi u oči. Jov 16, 8 (*ragne meae . . . Meine Runzeln . . .*). Grešpa, bora, mrsčina, *ital. crespia*. DPost. XI.

mrsčiti se, štim se, *v. r. impf. die Stirne runzeln, frontem contraho*. Rj. *kao* nabirati čelo. *v. pf. slož. namrsčiti se. — Pomrknuti na koga, kao prijeteći i mrsčeti se namignuti na koga da što ne čini*. Rj. 538b.

mrt, cf. trt mrt. Rj. — trt mrt, *uzvik, kojim se pokazuje, kako je tko u zabuni stao tepati izgovarajući se, kad ga uhvatise n. p. u kragji i t. d. vidi* šuč mnc, tre vre, tue mae; *tamo* amo.

mrtac, mrea, *m. der Todte, die Leiche, funus, cf. mrtvac*. Rj. *vidi* i samrtnik, meit. — Za to svagda

čuvaju mrca da preko njega što ne prijegje. Rj. 79a. Te onoga *razori-mrcu* metnu na nosila . . . Stani da je sablju o ovoga mrca ogledamo je li tako kao što je hvalite. Npr. 171. U tugjoj kući *plakati mrca*. BPost. 143.

mrtvački, adj. *vidi* mrtvački. Rj. *što pripada mrcima*. — Te *mrtvačko* groblje iskopaše. Npj. 5, 119.

mrtvav, mrtva (mrtvi), adj. *totid. mortuus*; kaže se i za koprivu kad uvene, pa ne bode. Rj. *isp. polu-mrtiv*. — Govori se da nikakva zvjerka ne će na brvljivu ovca (ni na živu ni na mrtvu). Rj. 41b. Izbili ga na mrtvo ime. Rj. 231a (*izbili ga da je gotovo mrtav*). *Mrtva jesen*, t. in der Redensart: *do mrtve jeseni*. Spätherbst, auctumnus praecipuus. Rj. 372b (*pozna jesen*). *Mrtva koprija*, f. die Taubnessel, lamium. Rj. 372b (*biljka*). *Mrtva kost*, f. Ueberbein, ganglion. Da *mrtvu kost* u početku obzine posmrče, kažu da bi prošla. Rj. 372b. Nasred sobe velika gomila *mrtvih miševa i pareova*. Npr. 43. Lovac padne na mesto mrtar. 65. Na pola mrtva od velikoga straha i plača. 112. Vidi car sinu mrtva prostrta. 153. *Mrtva glava* dugova ne plača. Post. 183. *Mrtva usta* ne govore. 183. *Mrtvi se konji* ne kuju nego raskivaju. 183. *Mrtvo* ga već zubi ne bole. 183. Tako me *mrtvi znoj* ne popalo! 299. Tako me priđe sjutra u mrtve oči ne ljubili! 299. On prevrće te *lesere mrtve* i krvave ogleduje glave. Npj. 2, 562. Tad se Jovo iz *mrtvih povratio*, pa mrtvačkim progovara glasom. 2, 576. *Na zemljom ih mrtve sastaviše*, uzeše im glave i oružje. 4, 115. Pa mu *mrtve straže* postavimo, tajne straže, vjerne perjanike, posjееimo (Gjorgjiju i Krsta. 5, 58. Megju ova prezimena idu i gjekojki imena mladih životinja, i drveća, a i *mrtvih malih stvari*, n. p. kladić, kapić, polić i t. d. Danica 3, 31 (*vidi bezdušan* 1). Iliri, Ilirci, to je mrtvo i tamno ime. Kov. 8. Naricanje za *mrtvima*. 98. Miloš sad *dogje* u Srbiju kao iz *mrtvih*. Miloš 121. Svuda je oko njih pusto i prazno; *mrtva tišina* sve pritiska. Pripr. 77. On *ustade iz mrtvih*. Mat. 14, 2. Držite sebe da ste *mrtvi grijehu*. Rim. 6, 11. Kao što je i sad živa i *mrtva trgovina*. DRj. 1, 286. *adr. Turci mrtvo* oganj oboriše. Npj. 4, 284.

mrtvavština, f. — **1**) kao crne leće, što u bolesnika pred smrt izigje po tijelu, cf. peče. Rj. — **2**) udara na mrtavštinu, *Todtengeruch*, *odor mortuorum*. Rj. *mrtvačka vonja*.

mrtvac, mrtvaca, m. *vidi* mrtar. Rj. *vidi* i samrtnik, meit. *nast. tva: mrtvac* i bez *v: mrtac*. Osn. 343. — *Zvon* na večernju, *na mrtvaca*, na vatru. Rj. 204b. *Oglasiti mrtvaca zvonom*. Rj. 437b. Umrije Sara . . . dogje Avram da ožali Saru i oplače. A kad usta Avram od mrtvaca svojega, reče . . . Mojs. 1, 23, 3.

mrtvačina, f. (u Dalm.) *die Leichengebühr, merces funeris*, cf. opijelo. Rj. *što se plaća popu za mrtvaca*. *vidi* mrtvina.

mrtvački, adj. *Leichen-, Todten-, funebris*. Rj. *što pripada mrtvacima ili mrtvaca kojemu god*. *vidi* mrtvački. — Čovek odmah naruči *mrtvački sanduk*. Npr. 14 (*vidi* lijes 4). Video sam veliki kaban gde ključa, i u njemu *glave mrtvačke* a odložo ih orlovi čupaju. 90. Tad se Jovo iz mrtvih povratio, pa *mrtvačkim* progovara glasom. Npj. 2, 576. Okrećeni grobovi, koji se spolja vide ljepi a unutra su puni *kostiju mrtvačkih*. Mat. 23, 27.

mrtvan, m. (u C. G.) *ein schlaffer Mensch, ohne Kraft und Leben, socors*, cf. zavaljenik, mrtvik. Rj. *čovjek kao mrtar, bez snage i života*. *vidi* i mrtvopuhalo. — *riječi s takim nast. kod brajan*.

Mrtvica, f. (u C. G.) — **1**) voda u Rovcima. Rj. — **2**) rijeka u Crmnici izmeggju Štoniča i Boljevića.

mrtvica, f. *als Schimpfwort für ein Hausthier, convicium in pecudem*. Rj. *pogrda živinčetu: živinče rgjavo, kao mrtvo, koje se već gotoro zavalilo*. *vidi* mrtviče, mrtvuša. *coll. mrtvičad*.

mrtvičad, f. (u C. G.) *(coll.) schlechte Hausthiere, convicium in pecora*. Rj. *pogrda životinjama*. *sing. mrtvica, mrtviče, mrtvuša*.

mrtviče, n. (u C. G.) *rgjavo živinče, ein schlechtes Hausthier, convicium in pecudem*. Rj. *vidi* mrtvica, mrtvuša. *coll. mrtvičad*.

mrtvičina, f. *augm. od mrtvica, ein Schimpfwort gegen ein Frauenzimmer, convicium in feminam*. Rj. *psoka ženskoj glavi, kao da je mrtvica*. *rgjavo živinče*.

mrtvik, mrtvika, m. *vidi* mrtvan. Rj. *čovjek kao mrtar, bez snage i života*. Rj. *vidi* i mrtvopuhalo, zavaljenik.

mrtvilo, n. *die Schlafsucht, lethargus*. Rj. *stanje koje biva kad je što kao mrtvo, mlitavo*. *isp. mrtvost*. — *Oygje je mrtvilo a tu je život*. Pom. 130. *riječi s takim nast. kod bjensilo*.

1. mrtvina, f. (u Dalm.) danak što se plaća kad umre domaćin (u namastiru Krci pripovijeda se da se ondje *plaća* mrtvina Turcima za svakoga kalugjera), *Abgabe für den Tod des Familienvaters*. Rj. *vidi* krsme. *isp. mrtvina*.

2. mrtvina, f. (u Lici) što se plaća popu za mrtvoga, *die Leichengebühr, merces funeris*, cf. mrtvačina. Rj. *vidi* mrtvina, *koju znači što i mrtvina*. *samo se ohje riječi u različnim krajevima gorore(?) s različnim akc. vid i krsme*.

mrtvoglavae, mrtvoglave, m. *leptir*. — Rožac, nekaka gusjenica, od leptira *mrtvoglavca* (Todtenkopf, acherontia atropos L.). Rj. 8 637a. *mrtvo-glavae, tako slož. riječi kod ernoglavca*.

mrtvopuhalo, m. *ein schlaffer Mensch, ohne Kraft und Leben, socors*. Rj. *čovjek kao mrtar, bez snage i života*. *vidi* mrtvan, mrtvik, zavaljenik. — *mrtvopuhalo. isp. tako slož. riječi čau-grizalo, sir-zbijalo*.

mrtvost, mrtvosti, f. *osobina onoga što je mrtvo, vézrost*. *isp. mrtvilo*. — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . mrtvost*. Nov. Zavj. VII. Ne oslabivši vjerom (Avraam) ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo, ni na mrtvost Sarine materice. Rim. 4, 19.

mrtvoustské, mrtvoustski, mrtvoustiče, adv. n. p. svezati što, *einen Knopf ohne Mäusche binden*. Rj. *mrtvo-uzke* (z pred k pretvorilo se u s), *mrtvo-uzaki, mrtvo-uzice, drugoj poli osnova koju je u uzica*. — *Svezati na zamku, t. j. kad se povuče za kraj da se odrješi, die Masche, macula*. Kad nije na zamku svezano, onda je *mrtvoustice*. Rj. 184b.

mrtvuša, f. (u C. G.) *vidi* mrtvica. Rj. *pogrda živinčetu: živinče rgjavo, kao mrtvo, koje se već gotoro zarabilo*. *vidi* i mrtviče. *coll. mrtvičad*. — *riječi s takim nast. kod ajgiruša*.

mrvā, f. (*pl. gen. mrvā*). — **1**) *ein Brosamen, mēula*: zameći te mrvce da se ne gaze. cf. trošica. Rj. *vidi* trina, troha; drobljen. *dem. mrvica*. I psi jedu od mrvca što padaju s trpeze njihovijeh gospodara. Mat. 15, 27. — **2**) n. p. nema ni mrvce, *gar Nichts, kein Brosamen!* (*wach keinen Tropfen*), *ne mica quidem*: Kakve su im šainove obrve, zaniješe moju pamet do mrvce. Rj. *ni mrvce: nimalo; do mrvce: posve, sasvijem*. *vidi* mrvce, mrvče, mrvce, mrvčak, mrvčku, mrvke, mrvko; malko, malo (*i syn. ondje*). — *»Eto to mu je obrok. reče sestra, a Stojša kad to vidi, prekrsti noge pa sve opuke do mrvce*. Npr. 29. *Ni mrvce srebra ne dobiše*. Šud. 5, 19.

Mrvālj, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp. Mrveta*.

— *takvu imena isp. kod Dragalj*.

mrvčē, (u Dubr.) *vidi* mrvice: čuje se samo mrvce. Rj. *adv. vid i mrvā 2, i syn. ondje*.

mrvčiče, *dem. od mrvke*. Rj. *adv. vid i mrvā 2, i syn. ondje*.

Mrveta, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp. Mrvālj*.

— *takvu hyp. kod Bajčeta*.

mrvica, f. *dem. od mrvā*: Ko ne kupi mrvice, ne će steći punice. Rj. *vidi* trinica, trošica; drobljenak.

— Čestica, ona *mrvice hljeha*, kojom se u vinu pričestuje. Rj. 823a. Milici u *mrvice* nema ništa. Posl. 178.

mrvicec, *adv.* *vidi* mrvke: Ukraj puta rasle sitne vrbice, pomakni se dušo k mene *mrvice*. Rj. *vidi* mrva 2, i *syn. ondje*.

mrvičak, **mrvičku**, *mrvice*, *mrvice*: *ein kleinwenig, paucillum, cf. mrva*, *mrvo*. Rj. *syn. kod* mrva 2.

mrviti, *vim*, *v. impf.* — **1 a)** *bröseln, frio*. Rj. *vidi* trinitu, trošiti 2. *v. pf. slož.* iz-mrviti, na-, s-, n-. Al eto ti jednoga petla, koji stane skakati za pogaçom, a ona mu stane po malo *mrviti*. Npr. 134.

— **b)** *su se, refleks.*: Trošiti se, 2) *mrviti se*, zerfallen, dilabi. Rj. 751a. — **2)** (u Baniji) *mrviti kukuruze*. P. Leber. *vidi* komiti 2, kruniti, runiti, vrijeći 2 (*vrnje su kukuruznoga klasa*).

mrvkê, **mrvičak**, **mrvičku**. Rj. *adv. dem.* *mrvicec*. *vidi* mrva 2, i *syn. ondje*.

mrvljênje, *n. das Bröseln, friatio*. Rj. *verb. od* *mrviti*, *radnja* kojom tko *mrvi* što.

mrvo, *vidi* mrvke: pogji *mrvo* u napredak; počekaj dok *mrvo* pospavam. Rj. *adv. vid* mrva 2, i *syn. ondje*. — Trideset mu (banu) obori usara, pa se *mrvo* izmaknuo baue. HNpj. 4, 232.

mrzak, *niška (comp. niži) adj. zuwider, molestus, cf. mrzan*. Rj. *suprotno* mio. — Uzmi s milijem, nek mu je više, a s *mrskijem* nek mu je manje (na jelu). Posl. 331. To je *Nuki vrlo mrsko bilo*. Npj. 3, 231.

Ovaj mali dodatak *ne će biti mrzak* G. — C. — i *ostulima*. Nov. Srb. 1818, 221. Dokazujući, da je sve ono i *Bogu mrsko*, što njima nije po volji. Rj. XIII. Bezumnima je *mrsko odstupiti* od zla. Prič. 13, 19. Sami ćete sebi biti *mrski* za bezakonja svoja. Jezek. 36, 31.

mrzau, **mrzna**, *adj. vid* mrzak: to mi je *najmrz-nije*. Rj. — *Mrzna narav* prijatelja ne teče. Posl. 183.

mrzeći, *adj. u poslovi:* na mrzêćemu kuća ostaje. [Ili: Na mrzilu kuća ostaje (na onome na koga mrze). Posl. 189], *der Gehasste, odiosus*. Rj. *kao da je partici-praesens activam*, a ima značenje *passivno* mržen. *vidi* mrzilo. — Na *mrzêćijem* svijet ostaje. DPosl. 66.

mrzilo, *m. vid* mrzeći, *na koga mrze*: Na *mrzilu* kuća ostaje (na onome na koga mrze). Posl. 189. *riječi s takvim nast. kod* bajalo.

mrziti, *zim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* pomrziti, zamrziti: pomrzjeti. — **1 a)** na koga, *einen hassen, odi*. Rj. *vidi* nenavidjeti. — Svekrva je *mrzila* na nju. Npr. 83. Počne *mrzjeti* na svoga brata kralja. 109 (*isp. pomrzjeti*). Da može popio bi ga u kašici vode (tako *mrzi* na nj). Posl. 51. Krv i nož (n. p. između njih, t. j. *mrze jedan na drugoga*). 160. *S moga brata Nikole mrzim i na svetoga Nikolu*. 290. *Turci mrze kad* Hrišćanin i sam sebi lijepu kuću načini. Slav. Bibl. 1, 87. *Mrznju kojom mrzâše na nju* hješe veća od ljubavi kojom je prije ljubljâše. Sam. II. 13, 15.

Punom mrzošću mrzim nu njih: neprijatelji su mi. Ps. 139, 22. — **b)** *sa se, recipr.* Nenavidjeti se, *cf. mrziti se*. Rj. 417a. Bolje se iz daleka ljubiti nego se iz bliza *mrziti*. Posl. 26. *Da se izmeggju sebe* malo *mrze*. Kov. 3. — **2)** to me mrzi, *das ist mir zuwider*: Mrzi ga kao slijepea para. Rj. *mrsko mi je*, *suprotno: mili mi se, milo mi je*. — Čuti Boga ti! kako te ne *mrzi* govoriti? Rj. 116a. To mu je kost u grlu (t. j. to ga *vrlo mrzi* i muči). Rj. 295a. *Mrzi me* se ovgje raspasivat', da otpašem tri čemera zlata. Npj. 2, 345.

Kad' *vas ne bi mrzilo* da pišete Proti Zemunskom. Straž. 1886, 608. Zar tebe *mrzi* što sam ja dobar? Prip. bibl. 133.

mrzletina, *f. govori se u Bjelovarskoj županiji, ima i Stulli iz Habdeliču*: mrzletina, *vidi* hladetina, *vidi* i hladnetina, i *syn. ondje*.

mrzluk, *m. postanjem od* *mrziti*, *sa* *Turskim nast.* Uljegao je *mrzluk* u nas. (U Crnoj Gori). Posl. 333. *vidi* mrzost, mrznja.

mrznovôljavac, **mrznovôljavca**, *m. (u C. G.) ein übelwüthiger Mensch, morosus*. Rj. *mrznovôljast čovjek*, *uogn.* *mrznovôljavčina*.

mrznovôljavčina, *f. uogn. od* *mrznovôljavac* Rj. **mrznuti se**, *znêm se, v. r. impf. frieren, congdo*. Rj. *v. pf. slož.* od-mrznuti (se), po- (se), pro-, rãz- (se), s- (i se), zã- (se); *v. impf. slož.* smrzavati se, zamrzavati, zamrzavati se. — Pred zoru se *mrzne*. Posl. 260. U Italiji zamrzavalo se *riuo* u bačvama još za Virgilijeva vremena, a sada se već ne *mrzne*. Pri-prava 30.

mrzost, **mrzosti**, *f. — 1) der Hass, odium*: Mrzost na stranu, a korist preda se. Rj. *vidi* mrznja, mrzluk, nenavidost. — Za što je kod nas mogla u ovome dogagjaju *postati* *ovaka mrzost*, da narod i na ime svoje oamrzne. Kov. 4. Njihova nepokornost Sultan-Mahmutu i *mrzost* *na nj* i *na njegove nove uredbe* i *pre-njene*. 6. *Punom mrzošću* *mrzim* na njih. Ps. 139, 22. — **2)** *osobina* onoga *je* *mrsko*, i *stran* *mrsko*. *Absehen, Gräuel, abominatio*, *vidi* grdilo. — Kad dakle ugledate *mrzost* opušćenja, gdje stoji na mjestu svetome. Mat. 24, 15. Imaše čašu u ruci svojoj *punu mrzosti* i *poganštine* . . . *mati* *kurvama* i *mrzostima* *zemaljskima*. Otkriv. 17, 4, 5. Ne će u njega (u grad) *ći* ništa *pogano*, i *što čini* *mrzost* i *laž*. 21, 27.

mrzovôljast, *adj. (u C. G.) übelwüthig, morosus*. Rj. *vidi* oporit, usovan, *isp. i* uskošen.

mrzênje, *n. das Hassen, odium*. Rj. *verb. od* *mrziti*, *radnja* kojom tko *mrzi* na što.

mrznja, *f. der Hass, odium*. Rj. *vidi* mrzost 1, mrzluk, nenavidost. — Da se nije dao zashljepiti *mrznjom* u mene *mojih neprijatelja*, onda bi doznao da . . . Odbr. od ruž. 15. On još većma raspuzi *mrznju* na *Rodofinika*. Sovj. 26. *Mrznja kojom mrzâše na nju* hješe veća od ljubavi kojom je prije ljubljâše. Sam. II. 13, 15. Sve je dolazilo od *lične njegove mrzênje* na Lazareviće. DM. 114. Hranîše u njima *neprimirljivu mrznju* na Azijate. 118.

mu, *u staroj poslovi:* Ne umije ni bu, ni mu. DPosl. o čeljadetu o kom se misli da ne zna ni uplašiti koga *pvikavši bu*, ni samo pokazati da mu što nije po volji *muknuši*, a po tom i koje ništa ne zna. Daničić, ARj. 698a.

mu . . . *vidi* muha . . . Rj.

muânat,* *adj. n. p. od* *zime*, od *vrućine*, *zu empfindlich (gegen Kälte, Hitze), impatientis frigoris, caloris, cf. slab*. Rj.

muasêra,* *f. die Blokade, Belagerung, obsessio*. Rj. *podsjedanje*. — Turcima u Šapeu već bila dosadila glad i ostale nevolje *muasere*, i počeli se razgovarati o predaji. Danica 3, 179.

muê, — **1)** što kue, to *muc*. (Što zaradi to i pojede. Posl. 357), *was ankommt, wird auch gleich verzehrt*. Rj. — **2)** *cf. tue muc*. Rj. *Tue muê, cf. trt mrt*. Rj. 757b. *vidi* i *šuc* *muê*. *uzvik* *kojim se kuže*, *kako je tko u zubuni stao* *muêati*, *teputi*, *da se izgovori*, *kud ga uhutiše* *n. p. u krugji* i t. d.

muca, — **1)** *f. die Stottern, femina balba*. Rj. *mucava žena*. — **2)** *m. (ist.)* *vidi* mucio. Rj. *mucav čovjek*.

muêânje, *n. das Stottern, balbutitio*. Rj. *verb. od* *muêati*, *radnja* kojom tko *mucav*.

muêcati, *cam*, *v. impf. stottern, balbutio*. Rj. *vidi* zapletati jezikom. *v. pf. slož.* iz-muêcati. — Te ćeš oboren govoriti sa zemlje i iz praha *êeš muêcati* . . . iz praha *êeš šapêući* govoriti. Is. 29, 4.

muêcav, *adj. stotternd, balbus. cf. mutav*. Rj. *koji* *mucav*, *vidi* i *jeêav*.

muêcavac, **muêcava**, *m. (u Fruškoj Gori) Art runde Zwetschken, pruni genus*. Rj. *nekaku* *okruglu šljiva*, *džanarika*, *migavae*, *piskor*.

muêcio, *m. der Stotterer, balbus*, Rj. *hyp. vid* *muca* 2. *mucav čovjek*, *vidi* *jeêalo*.

mučalac, mučaoea, *m. taciturnus, qui silet*. Stulli koji muči. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

mučalica, *f. taciturna, quae silet*. Stulli. koja muči.

mučan, čna, *adj. peiniglich, schwer, gravis*: mučan čovjek. *unverträglich, difficultis, cf. nepogodan*. Rj. o čovjeku s kojim je muka: o stvarima vidi težak, nrdan. — lano je zapovijedati. al' je mučno izvršivati. Posl. 166. Mučno — Gledaj: Teško. 184. *Kis mučan proždrijet'*. — ali probavit'. DPostl. 52. Nije zvijeri kojoj je mučnije ugodit' neg čovjeku. 81. *Mučno bjese Nahod-Sincunu* . . . Čati Sino, a snez prosipa. Npj. 2, 65. Pijau derviš okom razgledaše, pa mu mučnu riječ progovara. 2, 273. Kad udara Strahinić bane mučnu ulu silna Vlah-Aliju. 2, 282. Taj mučan posuo dade Bog sinovima ljudskim da se muče oko njega. Prop. 1, 13.

Mučanj, Mučnja, *m. planina u Srbiji*: Jao Mučnju, mučan ti si! O Javore, jadan ti si! Rj. osu. može biti u mika. Osu. 201. imena s takvim nast. kod Hrmanj.

mučanje, *n. das Schweigen, silentium*. Rj. verb. od mučati. stanje koje biva, kad tko muči. Mučanjem se gjava muči. Posl. 184. Jednome padne na um, da prekine mučanje. Danica 2, 124.

mučati, mučim, *v. impf. schweigen, sileo*. Rj. vidi čutati, čutjeti: šutjeti. *v. pf. slož. premučati*: umuknuti, zamuknuti, zamuknuti se; zamučiti, zamučiti se; *v. impf. slož. zamukivati*; (činiti i učiniti da tko muči.) mučkati, umučkavati, umučkati koga. — »Otkuda si neznani junače?« A on muči! . . . Koji si? što si došao? . . . a on muči kao kamen. Npr. 123. *Muči ti*, ne plači. 126. Vino ne muči nego buči (kad je u čovjeku). Posl. 35. Duboka je rijeka ka muči. DPostl. 20. *Muči*, vilo, mukom se zamukla! Npj. 4, 311. Bijah nijem i glasa ne pustih; mučah i o dobru. Ps. 39, 2. — *isp. mučeci*.

mučćići, *adj. upravo je prilog sadašnji od glugola mučati, ali se upotrebljava kao pridjev*: Mučćićega djeteta ni svoja majka ne razumije. Mučćićega ni Bog ne čuje. Mučćićegu varuj se psa. Mučćićemu ne bude gore. DPostl. 64.

mučćenica, *f. die Märtyrerin, martyr*: Tako mi ove mučćenice! u zaklinjanju i rakija se zove mučćenica (valja da za to što onako u kuhanju postaje i kroz lulu prolazi). Rj.

mučćenički, *adj. Stulli što pripada mučćenicima; martyrum*.

mučćenik, *m. der Märtyrer, martyr*. Rj. — Mučćenici. mučćeniki, *m. pl. das Fest der 40 Märtyrer den 9. März, festum 40 martyrum*. Gdje koji kažu da na mučćenike treba popiti 40 čaša. Rj. 376b (dan u koji se služe 40 mučćenika). To su, braćo, mladi mučćenici. Npj. 2, 128. Jovan postade mučćenik za istinu. Prip. bibl. 129.

mučćenikov, *adj. Stulli što pripada mučćeniku, martyrus*.

mučćenništvo, *n. stanje onoga koji je mučćenik, ili one koja je mučćenica, das Märtyrerthum, martyrium*: Trčeci s radošću kao na mučćenništvo. Glas. 21, 287.

mučćenje, *n. das Martern, cruciatus*. Rj. verb. od 1) mučiti, 2) mučiti se. — 1) radnja kojom tko muči koga ili što. — 2) stanje koje biva, kad se tko muči: Da ih muče pet mjeseci; i mučenje njihovo bijaše kao mučenje skorpijno kad ujede čovjeka. Otkriv. 9, 5.

mučćica, *f. mala muka*. Stulli. dem. od mika. — Ima takijeh mučćicu megju ovijem ljudma, da nekad hoće duša na lakat da izagje. Zim 182.

mučćilac, mučćioea, *m. tortor, carnifex*. Stulli. koji muči. vidi mučitelj. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

mučćilište, *m. locus in quo cruciantur*. Stulli. mjesto mučenja. — Te je saraj posta' mučćilištem samom sebi, svakom koga može. Šćep. mal. 81.

mučćilo, *n. patibulum*. Stulli. orugje za mučenje. — za nast. isp. bučalo.

mučćitelj, *m. koji muči, Peiniger, tortor*: Predade ga mučćiteljima dok ne plati sav dug svoj. Mat. 18, 31. vidi mučilac. — riječi s takim nast. kod boditelj.

mučćiteljski, *adj. što pripada mučćiteljima*: Te mu provre na sedmero vrata krv gjetinjska i krv mučćiteljska. Šćep. mal. 81.

mučćiti, čim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-mučiti, nā- (i se), dā-, prd- (i se), uz- (se), za- (i se); v. impf. slož. izmučati, odmučiti, zamučati*. — I. 1) koga, peinigen, crucio: Što muči to uči. Rj. vidi kiniti, kinjiti, kostolomiti. — To mu je kost u grlu (t. j. to ga vrlo mrzi i muči). Rj. 293a. *Mučćeno zelje*, *n. (u Dubr.) Art Pflanze, herbae genns*. Rj. 376b. (biljka). Ali ga najposle stane mučiti i gristi gde ne smije nikome da kaže. Npr. 151. Da njega tako muče vjetrotvi da se raduje kad to može učiniti i t. d. Posl. 76. Nimalo ih za to ne muči srijest. Pripr. 45. *mučćiti koga mika, mukom, mukomu*: Te brat brata po sudovim' čera i muči ga mukah pred Turcima. Npj. 2, 4. I uhvati cara Jevrejina, te ga muči mukom' srakojkim. 2, 86. Vidjeh muku kojom ih muče Misirci. Mojs. II. 3, 9. — 2) mučćiti muku, ertragen, fero: Koji muku najvoliš mučćiti. Nikom muče mile mučćiti uisu. Rj. podnositi muku, muke. — 3) vidi zaragjivati. Rj. isp. izmučati, odmučati, zamučati. — II. sa se: mučćiti se, čim se, *v. r. impf. sich quälen, plugen, crucior*. Rj. Vojšćiti se s djecom, t. j. imati posla s njima, mučćiti se oko njih. Rj. 71a. Natezati se s kim, mučćiti se. Rj. 408b. Pedepsati se, mučćiti se. Rj. 493a. Da idemo u Dubrovnik po so; a ona: »Što da se mučćite tako daleko? Evo ima u mojoj pletivači nešto soli«. Npr. 6. *Mučćim se drvćetom i kamenom*. Posl. 184. Što su, Petre, Bogu zgriješili, te se muče muku žestokijeh? Npj. 2, 11. Ne mučćim se porogjajem, ne ragjam. Is. 23, 4.

mučćkanje, *n. verb. od mučkati, radnja kojom tko mučka koga*.

mučkati, čkam, *v. impf. silentium imponere*. Stulli. mučkati koga, činiti da muči, da šuti. vidi umučkavati; čutkati, šutkati. — Što bi ti mene mučkao, ja se nigje za moje besjede ne sramim. J. Bogdanović.

mučkć, (ponajviše se govori za pseto) *schweigend, tacite*: Čuvaj se pseteta koje mučke kolje. cf. čutke. Rj. *adv. kao mučćići*. vidi muklo. — On je goru pregazio mučke, a polje je prekasao vučke. Rj. 80b. Kažu da mazga mučke bije nogom. Rj. 350a.

mučćicea, *f. (u Hrv.) vidi mučćnjak*. Rj. — osn. u mika.

mučćno, *adv. Rj. prema adj. mučan*. — 1) mučćno mi je, mir ist ubel, nauseo. Rj. kad se kome grsti, guri, stužuje. — 2) schwer, schlimm, dura: Mučćno dogje, a mučćnije kaže. Rj. — Mučćno — Gledaj: Teško. Posl. 184. Kad je ptica u noktijeh sokolu, mučćno uteče, i kad uteče, ne otide zdravo. DPostl. 41. **mučćnjak**, *m. u vodenica onaj sanduk što u njega pada brašno ispod kamena, der Mehlkasten in der Mühle, arca farinaria, cf. mučćenica*. Rj. osn. u mika. Osn. 268. — Čoso ustane, razgrue gjetinje brašno u mučćnjaku. Npr. 160. Ušuti se kao miš u mučćnjaku. Posl. 339.

mučć, *interj. u riječima: šuć mūč, tamo amo, cf. trt mrt*. Rj. 850a. vidi i tue muc. — *uzvik kojim se pokazuje, kako je tko u zabuni stao mucati izgovarajući se, kad ga uhvatiše n. p. u kragji i t. d.*

mučćak, mučćka, *m. ein unbefruchtetes Ei, ovum sterile*. Kad se pilići izlegu, po koji mučćak ostane u gnijezdu, pa kad se razbije, u njemu je pomiješano žumance i bjelance; za to se kaže i za kakav posao od koga nema ništa: mučćak! Rj. Glas do neba, a kad dobro poglediš, a ono mučćak. Posl. 42. — od korijena od koga je mutan. Osn. 282 (uzmučćeno faje).

mučćenje, *n. das Träben, Verwirren, turbatio*. Rj.

verb. od 1) mutiti, 2) mutiti se. — 1) radnja kojom tko muti što. — 2) stanje koje biva, kad se što muti; i radnja kojom se tko muti (mutlja se).

mućkânje, n. das Schütteln (z. B. einer dunklen Flasche, um zu sehen, ob sie leer ist), periculum rasis, an sit plenum nec ne. Rj. verb. od muticuli. radnja kojom se mućka što.

mućkati, čkâm, v. impf. schütteln, agito. Rj. kao drmati, n. p. tamnu bocu, da se vidi, je li što u njoj. v. pf. prosti mućnuti; slož. promućkati, smućkati.

mućurla, m. (noch mehr als budala) Tölpel, stolidus. Rj. još više nego budala. — syn. kod bezjak.

muđaća, f. vidi jajara. Rj. vidi i jajača, bjelopandara. nekaka bijela krupna šljiva. — osn. u mudo.

muđar, muđra (müdrî, adv. müdro) adj. weise, sapiens. Rj. — Idi Premudrome (t. j. Solomunu). Npr. 154. Muđar ka' i lisica. Posl. 183. Muđra budala. (Kad se ko pretvara da je lud, a nije). 183. Muđriji si kad čutiš. 184. O Bogu lud, a o gjacolu muđar. 230. U srebro ti se okovala! (Reče se onome ko muđru riječ progovori). 336. Već je za nas . . . gospodstvo, da gospodujemo, muđra pamet, da pame-tujemo. Npj. 2, 482. Pod muđrim i pravednim zla-danjem. Danica 3, 151. Bio je ne samo hrabri junak, nego i muđri urednik i veliki zapčija u vojsci. 4, 20. Jedinome premudrome Bogu čast i slava. Tim. 1. 1, 17. Muđar je srecem i jak snagom. Jov 9, 1.

muđarac, muđarca, m. der Weise, Philosoph, sapiens. Rj. muđar čovjek. vidi muđrac. isp. muđrica, muđričina. — Dogju muđaraci od istoka. Mat. 2, 1. Ako i muđarac reće da zna, ipak ne može dokučiti. Prop. 8, 17.

muđšće, muđšćeta, n. dem. od mudo. Rj. — dem. s takvim nast. kod brdašće.

muđat, adj. — 1) mit Hoden versehen, testiculatus. Rj. u koga su muđa. — 2) wohlbehodet, bene testiculatus. Rj. u koga su velika muđa isp. mudonja.

muđo, n. die Hode, testiculus. Rj. vidi jaje 2, titre. dem. muđšće. — Popova muđa, der Spindelbaum, evonymus. Rj. 543a (biljka). Naposljed muđu izrezaše, zaboravi uhor pri muđina. Npj. 5, 499.

muđonja, m. der Wohlbehodete, bene testiculatus. Rj. koji je muđat (2), u koga su velika muđa. — riječi za ljude s takvim nast. kod bakonja.

muđrac, muđraca, m. vidi muđarac. — Muđrac, kotlač, kozalac. . . ili: kozlac, kotlac i muđrac . . . muđraci. Obl. 4.

muđranje, n. das Weisewerden, incrementum sapientiae. Rj. verb. od muđrati. stanje koje biva, kad tko muđra.

muđrati, drâm, v. impf. weiser werden, incipio sapere: muđra dijete. Rj. postajati muđar. v. pf. slož. (neprelaz.) omuđrati, omuđriti (omuđrim); prelazni slož. pf. nadmuđriti (nadmüdrîm), umuđriti (ümüdrîm); impf. nadmuđrivati, umuđravati. — Kad podsmjevač biva karan, luđi muđra. Prič. 21, 11.

muđrica, f. ein gescheuter Kopf, callidus. Rj. muđra glava, kao lukav čovjek. augm. muđričina.

muđričina, m. vidi muđrica. Rj. — takva augm. kod bardačina.

muđrina, f. die Weisheit, sapientia. Rj. osobina u onoga koji je muđar. vidi muđrost, muđrota. — Ne mogu se razaznat' ko j' bolji u hitrini ili u muđrini. Npj. 5, 492. Piše, ješe tri bijela dana, dok Latini muđrinu izneše. HNpj. 1, 362.

muđro, adv. weise, sapienter: Idi muđro ne pogini ludo. Rj. prena adj. muđar. — Car ga upita, ko ga je naučio muđro govoriti. Npr. 105. Oni se nisu umeli vladati tako muđro kao ti. 241.

muđroljubac, muđroljubea, m. sapiens, philosophus. Stulli. muđro-ljubac, koji muđrost ljubi, oko nje nastoji. — tako slož. riječi kod bogoljubac.

muđroljubiv, adj. isp. muđroljubac. — takva adj. kod bogoljubiv.

muđroljâblje, n. philosophia, sapientiae studium, amor. Stulli. muđro-ljublje, ljubav k muđrosti, nastojanje oko nje. — takve riječi kod bogoljublje.

muđrôst, muđrosti, f. vidi muđrina. Rj. vidi i muđrota. isp. premuđrost. — Pak se Marko bolan učinio bez bolesti, od muđrosti teške. Npj. 2, 357. Kako se drugi ljudi smiju njihovijem budalaštinama, koje oni drže za najreče, i samo njima poznate ili od njih izmišljene muđrosti. Pis. 71 (muđre starij).

muđrôta, f. (st.) vidi muđrina: O tvojoj lepoj lepoti, o tvojoj muđroj muđroti. Rj. vidi i muđrost. — riječi s takim nast. kod čistota.

muđrovânje, n. die Affekation der Weisheit, affectatio sapientiae. Rj. verb. od muđrovati. radnja kojom tko muđruje. Koji su po tijelu tjelesno misle, a koji su po duhu duhovno misle. Jer tjelesno muđrovanje smrt je, a duhovno muđrovanje život je i mir. Rim. 8, 6. Usmrti muđrovanje tijela našegu, Hriste Bože. DP. 59.

muđrovati, muđrujêm, v. impf. den Weisen spielen, sapio, affecto sapientiam: šta ti muđruješ, sagen die Gesellen zu dem, der nicht mitmachen will. Rj. muđro razmišljati, govoriti; graditi se muđar. v. pf. namuđrovati se. — Ovako muđruje i sveti Grigorije Bogoslov. DP. 90.

muđvadžija,* m. vidi muktadžija. Rj. koji hoće sve da imu muđe. vidi i badavadžija 1, izjelica.

muđfte,* vidi mukte. Rj. vidi i muktice, badava 1, badavad, badavade, za badava.

muđtija,* m. der Mufti, summus doctor. I muđtije naše književnike. Rj. vidi muktija. — poglavica srećenički u Muhamedovaca.

muđa, f. (pl. mühe, mühä) Fliege, musca: Koliko bi muđa na peru ponijela, t. j. vrlo malo. Kao muđa bez glave n. p. ide, leti (kad ne gleda što radi). Rj. vidi braničevka muđa, Golubačka muđa, zlatara, zlatarka, zlatnica, zundarača. dem. mušica. — Pecuju muđe. Rj. 497b. Upekla zmija, muđa, komar. Rj. 784a. A što ti je on starac smetao, zla ni musi ne želi nikakva. Šćep. mal. 57.

Muđamed, m. Mohammedus. Rj. hyp. Mujan, Mujo, Mnšo.

muđamedlija, f. das Buch von Mohammed, liber de Mohammedo. Muhamedlija je napisana Ruskim jezikom, i nalazi se po namastirima u Srbiji i u Srijemu. Rj. knjiga o Muhamedu. — za nast. li(ja) isp. bakarlija.

Muđamedov, adj. Rj. što pripadu Muhamedu.

Muđamedovac, Muđamedovca, m. der Mohammedaner, Mohammedanus. Rj. koji pristaje za Muhamedom.

muđânat,* m. (adj. tvrdoglav, uporan? Rj.?) : Id' odatle jedan muhanute! Rj.

muđânet,* m. (mühnet = bólja, žalost, briga, jed. Rj.?) : I od derta i od muhaneta. Rj.

muđhânje, n. das Stutzigsein, obstinatio. Rj. verb. od muhati se. radnja kojom se tko muđa.

muđhâr, m. panicum miliaceum (setaria glauca P. B. Rj.?) cf. bar. Rj. nekakvo vrlo sitno i žuto žito kao proso. cf. i muharika.

muđhârika, f. der grüne Fennich (Borstenhirse, Borstengras. Rj.?) panicum viride (setaria glauca P. B. i setaria viridis P. B. cf. mubar. Rj.?) Rj. biljka. — riječi s takim nast. kod aptika.

muđhârîšte, n. Acker wo einst muhar gebaut war, ager olim panicum miliaceo consitus. Rj. mjesto gdje je bio posijan muhar. — riječi s takim nast. kod duvanište.

muđhati se, hâm se, v. r. impf. sich wâhren vor den Fliegen, stutzen, stutzig sein, defendo me a museis, contumax sum. Rj. brani se od muđa, čudati se, čudljivo biti, jogunastu, tvrdoglavu, upornu biti. v. pf. slož. ūzmuđhati se.

muholôvac, muholôvca, pigliamosche, uccelo, avis

species, pite muscae incupatur. Stulli. muho-lovac. *čuka ptica, koju muhe lori, je li riječ narodna ili je načinio sam Stulli prema Talijanskoj? isp. tako slož. riječ brzolovac, koju znači brzolov hrt ali i brzolova ptica.*

mulhoserina, f. *Fliegenurath, muscae stercus.* Rj. muho-serina, *nečist od muhe (što muha izasere).* — *isp. riječ tako slož. buhdserina.*

muhür. * muhüra, *vidi mür.* pečat.* — Pa mu pruži *muhur* sa desnice. HNpj. 4. 704.

muhürli,* *adj. indecl. Siegels-, sigilli:* Činiću te *muhürli* vezinom. Rj. *što pripada muhuru.* — *Muhürli** vezir, koji drži carski pečat, t. j. veliki vezir. Npj.¹ 4. 350.

Müjan, n. hyp. od Muhamed, osn. u Mujo, takva hyp. kod Cvijan. — Sve to gleda Hrnjica *Mujane...* — Hrnjica *Mujo*, pogano pletivo. HNpj. 4. 234.

mujözün,* *mujezina, m. der Raifer zum Gebet (bei den Türken).* Rj. *koji sa muure poziva Muhamedove na molitvu.*

Müjo, m. hyp. od Muhamed, Mu-jo, gen. Müja, roc. Müjo, takva hyp. kod Bajo. — Besposlen *Mujo* fiške savija. Posl. 12. *Vila pade Muju* više glave, pa mi tople suze proljeva, dok *Mujovo* progorelo lice, Npj. 2. 49. Te pozdravi od Kladuše *Muja...* Te otiđe u Tursku orđiju pred čadara od Kladuše *Muja*, pred *Mujom* se smjerno poklonio... Njemu reče od Kladuše *Mujo*, 3. 113.

mük, m. (st.) das Verstummen, silentium: Muči vilo, *mukom* se zamukla. Učutaše bubnji i svirale, *mukom* idu, *mukom* jadikuju. *Mukom* idu kičevi svatovi, ni pjevaju niti puškaraju. Rj. *djelo kojim tko zamukne. isp. mućanje.* — *Mükom* dug plaćat'. DPosl. 65. Platu stanovitu *muk* ima. 95.

1. mükä, f. (pl. gen. mükä). — **1)** *die Pein, cruciatus:* *Muka* duše ne vadi, no sugjen dan. Rj. *vidi patnja, dem. mućica.* — Da su lagje na moru za ono vrijeme u *mući i nerolji.* Rj. 58a. *Ziva muka,* t. j. *velika,* Rj. 158a. Kad mu vidim ruku u mišici, *pame meni muka* na žličici. Rj. 211b. *Od muke* im oči iskakahu. Rj. 233a. Sila sam krvavijeh zalogaja izio, t. j. dosta sam *muke podnio.* Rj. 300a. *Koju muku* najvoliš *mućiti.* *Nikom muke* mile *mućit'* nisu. Rj. 376b. *Da mi prosti i muku* i hranu, *muku* njenu što je *promučila,* dok je mene odranila. Rj. 610a. *Umütu,* n. p. *muka,* bol. Rj. 781b. Tamo na onome svetu ja sam ti u *mukama.* Npr. 84. *Kad ti do najreće muke bude.* 93. Čoek vrisne *od muke i žulosti.* 152. *Vuk s teškom mukom* iznese lisicu na tavan. 179. *Ispred samoga rođenja...* nego *joj dogje nekakva muka* u drob. 213. *Veresija pedersija, (Veresija je muka; ko da na veresiju, kaje se).* Posl. 33. *Lasno je naučiti, nego je muku odučiti.* 165. *Muka* ide po ljudma. 184. *Trda muku* kad dogje na čoeka, valja da trpi dok skaplje. 312. *Spopale ga muke* moje! Npj. 1. 530. Šta ću, majko, *od gorkijeh muku?* 1, 552. Što su, Petre, Bogu zgriješili, *te se muće muku žestokijeh?* 2, 11. *Od Jorana muku* napraviše; obadva mu oka izvadise. 2, 33. *Kake muke jesu* na tem jarcu, *grgje muke jesu* u Turaku; ko ne može take *muke trpet'*, sud neka se u Sijenje vrne. 3. 177. *Sirotinja se s nas muke dopala.* 4. 246. A da ti je pogledati, družo, *čulnu muke, što je od Turaku!* 4, 377. *Kad se Turci vinješe na mući.* 4. 527. *Ziveći ja s mukom i s nategom,* 4, V. *Pitala je ostarala majka:* *Kakve, čerce! najjadnije muke?* — *Herc.* 174. *Ja ovu strašnu muku otrpim,* ne maknuvši se, niti janknuvši. *Danica* 2. 136. *Da je poste samrtnih muku* i dugoga bolovanja ostao malo poguren. 4, 13. *Tamo negdje umre, pretrpivši svakojaku muku* i sramotu. 4, 30. *Znađu redom samo pjevati, a kazivati ne znađu (s takima sam ja kušto imao muku).* Npj.¹ 1, XXXIV. *Ali evo ljute muke i nerolje:* *kako će se pečatati?* Straž. 1886, 1224. *Tebi ću mnogo muke zadati* kad zatrudniš,

s mukama ćeš djevu ragjati. Mojs. 1. 3. 16. *Vidjeh muku, kojom ih muće* Misirci. II. 3. 9. *David ljеше na mući velikoj.* Sam. I. 30, 6. *Jer me obućeše muke.* II. 1, 9. *Jer šta ima čovjek... od muke sruca svoga, koju podnosi pod suncem?* Prop. 2, 22. — **2)** *muke, die Folter, quacstio ac tormenta:* udarili (ili metnuli) ga na *muke,* umr'o na *mukama.* Rj. — *Metati koga na muke.* Rj. 354b. *Muke* udariti kome, *auf die Folter bringen, in tormentu dare.* Rj. 769a. *Hoću te staviti na muke.* Npr. 105. *Nek' ga dadu meni mladog u ruke, metaću ga na zle muke* na ruke. Npj. 1, 386. *Njima Turci svake muke daju...* *Kakve njima muke ularaše.* 4. 51. *A silni je Turci* uhvatiše i *na žirc muke* udariše; ona mlada muku podnošaše. 4, 101. *Ter mu nove muke udaraju.* 4, 153. *Tada će vas predati na muke.* Mat. 24, 9. — **3)** (u Boći) što je na zemlji posagjeno, načinjeno, *das Werk, opus. cf. zamučiti.* Rj. *što se zamučiti, zaradi; zamuku, rabota, djelo s mukom načinjeno.* — *Tako mi svake muke i rabote!* Posl. 304.

2. mükä, f. (po zap. kraj. kod kršćana, ali mućnjak govore i hrišćani u Srbiji) das Mehl, farina, cf. brašno. Rj. — *Golokudna mükä.* Rj. 93b. *Prije muku isijat' neg žito posijat'.* D'osl. 101.

mükädem* pöjäs, m. Art vornehmen Gürtels, cinguli genus: Pa pripasa *mukadem* pojasa. Rj. *nekaki gospodski pojäs.*

mükäcünje, n. verb. od mukaetiti, radnja kojom tko mukueti.

mükäet,* *aufmerksam, attentus:* budi *mukaet,* ne ćeš li ga gdje vidjeti, *gib acht —, ob —:* čemu si ti *mukaet?* *was suchst du, begehrst du, cf. nazor: Meni Jovan ni mukuet nije,* nit' me kara, niti me miluje. Rj. — *Kad donesa pred dijete ugljelvje i dukate,* a ono odmah rukama za dukate, a *ugljelvu ni mukuet.* Rj. 808b. *Sav narod stao pa gledi kakva je to lepota; za caricu niko ni mukuet.* Npr. 209. *Kad se gošća naklopil na hajvar a grahu ni mukuet...* *domaćica reče:* *Ali je hajvar skup...* « *gošća odgovori:* » *Vrijedi.* Posl. 95. *Ni pomozi Bog, ni selam alćim. (Kad ko nije kome ni mukuet).* 222.

mukaëtisünje, n. das Merken, Suchen, attentio. Rj. *verb. od mukaetisati, radnja kojom tko mukuetiše.*

mukaëtisati, išëm, v. impf. merken, Acht geben, suchen, attendo, quero, cf. tražiti, paziti. Rj. *vidi mukaetiti.*

mukaëtiti, tim, v. impf. vidi mukaetisati: Šta ti tražiš? šta li *mukaëtis?* Rj.

mükänje, n. das Brüllen, mugitus. Rj. *verb. od mukati, radnja kojom muće n. p. ro.*

1. mükäo, mükla, m. u riječima: ispod *mükla, heimtückisch, subdole.* Rj. *isp. müklo.* — *Podmukalae,* koji što ispod *mükla radi.* Rj. 523a. *Ispod mükla* i dva vuka. (Gledaj: Čuvaj se pseta koje mućke kolje. Posl. 105.

2. mükäo, mükla, adj. stillschweigend, taciturnus: *Vino piti a mukli stajati.* Rj. *kao mućeci, mükäo (muknuti), podmukao, promukao.* Osn. 121. — *Mukli pas* petne žile grize: Posl. 184.

mükati, müčëm, v. impf. brüllen (vom Rindriche), mugio. Rj. *muće goveće. v. pf. prosti muknuti.* — Što *rolori muću,* ništa, samo da kola ne škripe. Posl. 354. *Pogjoše krave...* i jednako igjahu isijem putem *mućuci.* Sam. I. 6. 12.

mükavica, f. svinjska bolest. Rj. — *od korijena od kojega je umuknuti, mućati. isp. Korijeni* 165.

mükinja, f. (u Hrv.) nekakvo drvo, na kome je rod kao dudinjje (liči na gloginjje. Rj.³) i jede se. (*sorbus aria* L. Rj.³) Rj. — *isp. češ. moukině, mehlbaum.* Korijeni 156. *riječi za bilje i rod mu s takim nast. kod brekinja.*

müklo, adv. schweigend, tacite. Rj. *vidi mućke.* — Što se ovo *muklo* pije vino? *Nije ovo vino ukradeno.* Kov. 83.

mukljiv, *adj.* (po zap. kraj.) n. p. drvo (vlažno iznutra), *nass, humidus*. Rj.

muknuti, *müknēm*, v. *pf. aufbrüllen, mugio*. Rj. *mukne* n. p. v. o. v. *impf. mukati*.

mukom, *adr.* vidi muk. Rj.³ *ake*. Rj.³ XXX.

mukadžija,* m. *der alles umsonst haben will, qui omnia vult sibi gratis dari, cf. badavadžija*, izjelica. Rj. vidi i muftadžija. *köji bi rad sve mukte, badava imati*.

mukte, *mükticē*,* vidi badava. Rj. *adr. vidi i mufta*, badavad, badavade, za badava. — Ni platiša ni vratiša. (Reče se za onoga koji bi rad sve muk-tice imati). Postl. 222.

muklija,* vidi muftija: I adžije i redom muk-tije. Rj. *poglavica svećenički u Muhamedovaca*.

muktopre, m. (oko Lijejna), vidi pustovat, nabiguzica. Rj.³ — mukto-pre, *köji mukte prdi, t. j. mukte jede pu besposlen prdi? syn. kod nabiguzica*.

muktožder, m. »Ti si pravi muktožder, ne zaslužiš ni ono što poješ.« J. Bogdanović. mukto-žder, *köji mukte ždere. vidi muktopre*. — *tako slož. riječi kod hljebožder*.

müla,* m. — 1) *der Mollah, doctus Turcarum iudex*. Rj. *učeni sudac Turski*. — 2) Sarajevski, *die oberste Regierungsperson, iudex*. Rj. *vrhovni upravitelj, sudac u Sarajevu*.

mülad, f. coll. (u Grblju) kao kopilad. Rj. *kao nezakonita djeca*. — *Tal. mülo, kopile*.

müaluk,* m. *das Gebiet des Mollah von Sarajewo, provinciu 75 müla*: Po Zvorniku i po müaluku. Rj. *područje mülo*.

müle, *cf. pipavice*. Rj. — Jedno kao brojci sve redom govori: Pipavice, mipavice, na kule na müle, na medene kolače, kome red konja pasti? Rj. 500b.

mülija, f. — 1) ponajviše pl. mülije u gdje kojijeh varoških haljina, (n. p. u džubeta, sa strane kod džepova. Rj. — 2) (u kazandžija) *cf. najja*. Rj.

mülin, *adj. des Mollah, mollae*. Rj. *što pripada müli*.

mülinica, *die Frau des Mollah, mollae uxor*. Rj. *žena mülina*.

mülj, m. — 1) (n C. G.) vidi müljalo. Rj. i *syn. ondje. drvo kojim se mülja grožđe*. — 2) (u Lici) što nanese voda gdje protječe kroz granje ili kaku rešetku, *alluvio* (?). *cf. nanos*. Rj. u *sjev. Hrvatskoj mülj je ona zemlja, upravo blato, što vodu nanese na bregove, kad ih poplavi. isp. mamuljiti. vidi i snos, naplava, naplavak, nasap* 2.

müljalo, *die Stange, um die Trauben im Bottich zu zerstampfen, perlica vis contundendis*. Rj. vidi mülj 1, gmečaljka, greštatica, kljukalo, mečka. — Brkljača, 2) od drveta kao malo müljalo. Rj. 44a. Grožđe se mülja drvetom, koje se zove müljalo. Pis. 78. *riječi s takvim nast. kod bučkalu*.

Müljanin, m. *Einer von Müo*: Dok je Müla i Müljana. Rj. *čovjek iz Müla*.

müljauje, n. *das Stampfen der Trauben, tunsio urarum*. verb. od müljati. *radnja* kojom tko mülja n. p. grožđe.

müljati, *ljām*, v. *impf.* n. p. grožđe, *Trauben stampfen, contundo, contero ucu*. Rj. vidi gmečditi, gnječati, gnječiti, greštati, mečiti, možditi. v. *pf. slož. smuljati. su se, pass.*: Grožđe se mülja drvetom, koje se zove müljalo. Pis. 78.

müljévan, müljévana, *adj. gdje ima mülja* 2. n. p. müljévana zemlja. u Baniji. P. Leber.

mümakaze,* f. pl. *die Lichtscheere, Lichtputze, Lichtschneitze, emunctorium, cf. usekač, štipaljka*. Rj. vidi i kliješte 2. *ono čim se srijeću usekne kad rjavu gori. isp. makaze*.*

mümlänje, n. vidi mrmljanje. Rj.: — Na jedan put čuje veliki bat i mümlänje, sva proturje kad vidi lava gde u sobu ugje. Npr. 134.

mümlati, *mülm*, v. *impf. vidi mrmlati*. Rj. i *syn.*

ondje. v. pf. slož. promumlati, smumlati. — Mümonja, koji mümonji (*mrmla*). Rj. 374b.

mümlänje, n. vidi mümlanje. Rj.

mümljati, *mülm*, v. *impf. vidi mümlati*. Rj. *syn. kod mrmlati. v. pf. slož. promumljati, smumljati*.

mümonja, m. koji mümonji (*mrmla, ein Murrer, murrurator*). Rj. — *riječi za ljude s takrim nast. kod bakonja*.

mümonjénje, n. vidi mümlanje. Rj.

mümonjiti, *njīm*, v. *impf.* (u Boči) *murren, murrero, cf. mümlati*. Rj. *kod mrmlati syn.* — Mümonja, koji mümonji (*mrmla*). Rj. 374b.

münära,* f. *das Minaret, turricula templi turci*: A *münare* popast' paučina. Rj. *kao toranj u džamije*.

münlüta, f. (u primorju) vidi prijevera. Rj. — Kad prosjak u čijoj kući prenoći, onda mu kad svane reknu: »Kupi tu svoju münlütu pa odlazi.« J. Bogdanović. *münlüta* (od osn. koja nije u običaju, isp. češko *moniti*). Osn. 211. *zu nast. isp. molitva*.

münuti, *münēm*, v. *pf. n. p.* u kući, iz kuće, *hineinschiessen (ins Haus), irruo, feror*. Rj. — Značenje (korijenu) *brzo proći, brzo ući*: münuti. Korijeni 162. vidi šmuknuti, šmurnuti.

münja, f. (pl. münje) *der Blitz, fulgur*. Rj. vidi sušnica, svjetljica. — Kad zasijeraju münje. Rj. 194a.

Tako me siva münja ne osmudila! Rj. 722b. Dok puče münja iz neba te sažeže gjevojačku majku. Npr. 94. Kad se konj mülja dohvat, preleće kao münja do jezera. 153. Baš-Čelik skoči kao münja, pa raširi krila, poleti. 196. Sivu münja iz neba vedroga, te udari Peru Bugarina. Npj. 1, 126. No tri münje od neba pukose: jedna gagja dva gjevera mlada. 1, 158. A ne gledaš s nama u oblake, gje se münje rija po oblaku. 1, 432. Sivu Petar kao siva münja. 4, 58. (siva mjesto siva?) Skočij Petar, kako siva münja. 4, 86. Kad postavljaje zakon daždu i put münji gromovnoj. Jov 28, 26. Sijevni münjom (Gospode!), i razagnaj ih.

münjänje, n. verb. od münjati. *radnja* kad konj ušima münja.

münjati, *njām*, v. *impf. vidi čuliti uši, rognušiti uši, strići ušima*. — Dobar hajvan ne zna govoriti: ušima münja, a kopa nogama. B. Islamović. 37. Rp.

müo, müla, m. (u primorju) *ein Damm im Meere (ital. molo), pila*. Rj. *bent, brana u pristaništu morskom*.

Müo, Müla, m. *ein Stadtviertel in Cattaro*. Rj. *podgragje u Kotoru*.

mür,* m. vidi pečat. Rj. vidi i mühur, od čega je müur sažimanjem (mu(h)ur, müur, müur).

müra, f. (u Bačkoj) blato s vodom ugaženo. *der Letm, lutum*. Rj.

Müra, f. *ein Fluss in Kroatien*. Rj. *vodu u Hrvatskoj*.

müräja, f. Rj. *ne kaže se značenje*.

Mürákovac, Mürákováca, m. brlo u Lovčenu. Rj.

mürásela,* f. *der Vorladungsbrief des Kadi, evocatoriae judicis*. Kad ko tuži koga kadiji, kadija pošlje po nj *müráselu* po kadinu, te ga kadinac dovede. Rj. *pismo kojim kadija poziva tuženoga*.

mürava, f. (u Risnu) nekaka trava u moru. Rj. — *imena s takovim nast. kod država*.

mürdar,* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *liederlich, unreinlich, dissolutus, negligens*. Rj. *lijeu i nečist, koji se zapustio. isp. lotar (lotinja, loća, ločka)*.

murećep,* m. — 1) *die Tinte (in fester Gestalt wie Tischlerleim), atramentum*. Rj. *mastilo, jedro kao tutkal*: Jovo piše, a Marija veze; nesta Jovu mrka murećepa. Npj. 1, 197. Što je more, da je ern murećep, pak da pišem tri godine dana, ne bi mojih ispisala jada. 1, 401. — 2) *Frucht einer Pflanze (gemeine Kermesbeere. Rj.³) womit die Frauen die Stiekerer zeichnen, atramenti genus aliud (phylotacea decandru*

*L. cf. vinoboj. Rj.*⁹. Rj. rod od biljke nekakve, čim žene bilježe rez.

mūrġa, *m.* dudinje murgaste, olivenfarbige Maulbeere, mori genus. Rj. — *Tagja. Osn. 35.* (ž29277). **mūrgast**, **mūrgovast**, *adj.* olivenfarbig, coloris amaricarij. Rj. u čega je boju kao u murge.

mūrka, *f.* manja šajka, koja samo po Muri ide, ein Mura-Schiff, naris minor. Rj. *isp.* dravka.

mūrleisānje, *n. verb.* od mūrleisati, radnja kojom tko mūrleše.

mūrleisati,* *m.* dišem, *v. pf. i impf.* vidi zapečatiti, pečatiti; Rj. vidi i zabulati, bulati. — Kuduz piše, Putnik mūrleše. Rj. *isp.* mur (muhur).

mūrtatin,* *m. der Ferräther, proditor. cf.* izlajnik: Sultan care jedan murtatine. Rj.

mūru, *cf.* šru muru. Rj. uzrikom se ovim kaže smetnja od straha.

mūrūna, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba (murina) (?) = muraena helena L. Rj.³. Rj. u Stullija: mūrīna, f. riba, morena, pesce, muraena.

mūrva, *f.* (po jugozap. kraj.) vidi dud. Rj. drro i rod na njemu. — od tngje. Osn. 41 (morus). riječi s takrim nast. kod bačva.

mūrvač, **mūrvač**, *m.* (u Risnu) divlji dud, eine Art wilder Maulbeerbaum, mori genus. Rj.

mūrvov, *adj.* što pripada mūrvi, potvrda u subst. koji ide. — za nast. *isp.* aptov.

mūrvovina, *f.* lignum ex moro. Stulli. mūrvovo drvo.

mūsa, (mūsa), *f.* (u Lici i u Srijemu) buza iz drveta (n. p. brezova, klenova i javorova) der Baum-saft, succus. Rj. — *Tagja riječ.* Osn. 35.

mūsāf,* **mūsāfa**, *m.* vidi alkurān (koran) i ğitap: Car okupi bodže i kadije, i dervise Turske knjizevnike, te musafa na ruke uzeše, Boga mole Turci za tri dana. Rj.³

mūselez, *m.* u pjesmama nekakvo vino. Rj. — Ako li bi njemu malo bilo, dala bib mu bačvu mūseleza i nza nju slatkoga mezeta. Herc. 96. Stulli: mūselez, vidi varenik. kod varenik: vin cotto, de-frutum, vidi i vinkot.

mūselīm,* *m. der Musselim (Art türkischen Oberprofossen), praetoris turcici genus.* Gdje je kadija ondje ima i muselim (koji se gdješto osobito k istoku zove i vojvoda), pa kadija sudi, a muselim zatvora ljude i izvršuje ono što kadija presudi. Rj. — Što su pada nj nesite haždaje, to su, bogme, muselimi carski. Npj. 4. 450.

mūselimov, *adj.* Rj. što pripada muselīmu.

mūselimovac, **mūselīmōvca**, *m. einer von des Musselims Leuten, homo musselimi.* Rj. musclimov čovjek, momak.

mūselimskī, *adj.* mūselīm-, musselīmicus. Rj. što pripada muselīmima ili kojemu god muselīmu.

mūselīmstvo, *n.* vlast muselīmska: Sulcman-paša ga (Tokatljčca) zbacio s muselīmstva. Miloš 75.

mūsevēda,* *f.* vidi bijeda. Rj. vidi i opast, pobjeda 1, potvora.

mūsevēditi, *đim, v. impf.* vidi bijediti. Rj. vidi i opadati, panjkati, potvoriti, prizidati (kome što).

mūsevēdžija,* *m.* Verleumder, calumniator, cf. opadač. Rj. vidi i bijednik, napasnik, opadnik.

mūsevēgġenje, *n. verb.* od mūsevēditi, radnja kojom tko mūsevēdi.

mūsikanat, **mūsikanta**, *m. der Musikant, musicus.* vidi mekterin, kao gudač i svirač: Dobaviše carske musikante, tu im biju bumbe i svirale. Npj. 5, 427. nominativu nema potvrde, za akc. *isp.* argūmenat

mūs-j! **mūsjo!** (u C. G.) — 1) kaže se magarcu kad ga mame ili zovu, Laut den Esel zu locken, vox allicendo asino. Rj. uzrik. — 2) u pjesmi: Sedlah konja dobra musja. Rj.

mūslōman,* *m. der Muselman, muselmanus (orthodoxus):* Na Bošnjake Turke muslomane. Rj. Muhamedovac prouoslavni.

mūst, *m.* (u vojv.) der Most, mustum, cf. mast, šira. Rj. vidi i mastika, novo vino.

mūstāč, **mūstāca**, *m.* vidi brk. Rj. — od Grč. μύσταξ, mystax.

mūsti, **mūzēm**, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. iz-musti na-, po-, u-, za-, gram. zaporj. mūzi. I. pregg. mūzoh.

mūze. II. pregg. mūzījāh (rjeđe mūzāh). *prilog sud.* mūzūčī, *prilog pregg.* mūzāvši, mūzāv. I. pridjever mūzao. mūza. II. pridjever mūzen. — 1) melken.

mūgeo. Rj. — Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu, jedne mleko razlivaju, jedne skorup skidaju. Npr. 80.

Ko se drži pravice, taj ne muze kravice. Posl. 153. — 2) kiša muze, vom starcken Regen, imber: Kiša muze, noge puze. Rj. kaže se za kišu, kad lije kao iz kublā.

mūsāba, *f.* (u Risnu) nekaka puška (breša), eine Art Flinte, telum quoddam jaculatorium. Rj.

mūšebak,* *m.* rešetka na prozoru (kao što je obično u Turaka, da žene kad su na prozoru s polja niko ne bi mogao vidjeti) das Fenstergitter, reticulum fenestrae insertum: Zadje joj se sadžbak za mūšebak. Rj.

mūšebāklija,* *f.* (u Sarajevu) vidi badžaklija. Rj.³ dukat Holandski.

mūšele: Šūšele mūšele, u djetinjoi igri: Šūšele, mūšele, gde ćemo ga baciti? Pod policu, na stolicu. Rj. 850b.

mūšema,* *f.* die Wachsteinwand, linteam ceratum, cf. voštanica. Rj.

mūšica, *f.* dem. od muha. Rj. — Omušićavi se n. p. bob (zelen), kad nekakve male mušice na njemu postanu, od kojih je usahne. Rj. 459b. A koliko je umjetnije načinjena i sastavljena svaka travka, svaka mušica kad se isporidi sa sahatom! Pripr. 97.

Mūšika, *m.* ime muško: Jedno vi je Purišin Mūšika. Rj. — Mūšika (osnova će biti u imenu: Mušo, može biti od Mutimir). Osn. 276.

mūškara, *f.* vidi muškobana. Rj. žena koja se podnosi kao muško. — riječi s takim nast. kod badnjara.

mūškārac, **mūškārea**, *m.* — 1) das Mannsbild, mas. Rj. muško čeljadje. vidi muška glava, muška strana, muško coll. muškinje. — Domaćin unese badnjake u kuću . . . a iz kuće ga kakav mūškārac pospe žitom. Rj. 12a. Čovek imao jedno muško i jedno žensko dete . . . Deca onda kroz prozor. Kad ih zapitaju kako su došli, mūškārac kaže upravo da su došli po pepelu. Npr. 138. Ne valjaš koliko gjevōjčina. (Reče se — u Crnoj Gori — rjavu mūškārcu, osobito koji nije junak). Posl. 196. — 2) das Männchen (bei Thieren), mas, cf. mužjak. Rj. u životinja. *isp.* samac 2.

mūškat, *m.* nekako Lastovsko vino. Rj. vino od mirisavoga grožgja mūškata. *isp.* mirisavka 1. vidi mūškatio.

mūškatio, **mūskātjela** (mūškačela), *m.* mirisavo grožgje, mūskāt, koje vidi. — Ode Jovo put kaščela, za dva grozda mūškačela. Herc. 243. — za nast. *isp.* andio, angjela; kaštio, kaščela.

mūšket, *m.* (u C. G.) vidi šoca. Rj. puška prostoga vojnika. — Mūšket viče a kobila riče, pustoga mu konja zaplašije. Rj. 189a. Čadorovi ka' i labudovi, a mūšketi kako gora česta. Npj. 5, 361.

mūškētānje, *n.* das Füsiliren, ꝛo necare telorum conjectu. Rj. verb. od mūškētati, radnju kojom tko mūšketa koga.

mūškētati, *tām, v. impf.* (u C. G.) ubiti iz puške onoga koji je na smrt osugjen, füsiliren, telorum conjectu necare. Rj. upravo ubijati iz mūšketa.

mūški, *adj.* männlich, masculus. Rj. što pripada mūškārcima, mūškinju, osnova u muž. — Muška glava, Mannsponen. vir. Rj. 86a. Kovčar, muška korca. Rj. 282a. Vidi šareno gubavo muško đdrjēbe. Rj. 346a. Rodi muško dijete. Npr. 1. Naše narodne priče i pripovijetke gotovo se mogu razdijeliti na muške i na ženske, kao i pjesme. V. Muški donos bogati donos. Posl. 184. O bedri mu duga palošina od mūškēh puno

levet *pedi*. Npj. 3, 95. U kuću djevojka valja da ugje preko prostrtoga čilima pod kojijem je *muški gatnjik* i mali nožić crnijeh korica, da bi *mušku djecu* i *junake* ragjala. Kov. 81. U prvome licu *muškoga roda*. Pis. 37 (*gram.*). Ako od govoda prinosi, *muško* ili žensko, neka prinese zdravo pred Gospodom. Mojs. III. 3, 1.

muški, *adv.* männlich, viriliter. Rj. onako kao u *muškaraca*, kao *junučki*. — Potrgnimo noža iz pojasa, la se s njima *muški* pokoljemo i *junučki* megdan dijelimo. Npj. 5, 103. Bolje nam je *muški* poginuti no se ženski vojvodama vrnut. 5, 369.

muškīc, *muškīca*, *m.* (u Lici) *muško* dijete, *der Kleine, parvulus. cf.* *muškarac*. Rj. — riječi s takim *nast.* kod bagljic.

muškīc, *n.* (coll.) *die Mannsbilder, mares*. Rj. *muškarec*. Jedno od *muškinja* *muškarac*, *muško*. *suorotno* ženskinje. — Bukara, običaj da se uz mesogegje svako veće skupe djevojke (male i velike) i nlade (a i od *muškinja* *dogje* *gdjekoje*) nasred sela. Rj. 47b. Da se obrezuje sve *muškinje*. Mojs. I. 17, 10. Sve *muškinje* i sve ženskinje što je poznalo čovjeka oobijte. Sud. 21, 11.

muško, *n. adj.* *das Mannsbild, mas*: kao da nije *muško* (kad ko što rgjavo radi). Rj. *vidi* *muška* *glava*, *muška* *strana*, *muškarac*. *coll.* *muškinje*. *suprotno* žensko. — *I* *muškoga* je *sramota* pod petom, a u ženskoga megju očima. (Neke se stvari *muškome* ne primaju za *sramotu* kao ženskome). Posl. 333. *Koja* *žena* *žena* *žcaše* da se porodi... *I* *rodi* *muško*, *sina*. Dtkriv. 12, 5.

muškobana, *f.* *ein Frauenzimmer, das sich wie ein Mann benimmt, flucht u. dgl., femina morum masculorum*. Rj. *muško-bana*. *za drugu* *polu* *isp.* *baniti* se. Korijeni 135. *ženu* *koja* *se* *podnosi* (*bani* *se*) *kao* *muškarac*. *vidi* *muškara*. — Ako se dogodi da hoće takvo živinče da se omrcini, a nema nikakova *muškara* da ga prikolje, onda *žena* (ne će svaka, nego *gdjekoja* *muškobanu*) uzme soni tučak te metue sebi megju noge, pa onako s tučkom kolje. Rj. 272b.

muškobanast, *adj.* *sich wie ein Mann benehmen, morum masculorum*. Rj. *što* *se* *podnosi* *kao* *muškobanu*.

mušmula, *f.* *die Mespel, mespilus germanica Linn.* Rj. *drvo* *i* *rod* *na* *njemu*. — S vremenom i sa slalomom *mušmule* zrenu. Rj. 214a. Ne padaju iz neba *pečene* *mušmule*. Posl. 207.

mušmulov, *adj.* *što* *pripada* *mušmuli*. *potvrda* *u* *nast.* *koji* *ide*. — *za* *nast.* *isp.* *aprov*.

mušmulovina, *f.* *lignum ex mespilo*. Stulli. *mušmulovo* *drvo*.

Mušo, *m.* *hyp.* od *Muhamed*, *ime* *u* *prezimenju*: *Odasla* *je* *gradu* *Kolašinu* *a* *na* *ruke* *begu* *Mušoviću*. Rj. 440b. *Na* *torinu* *Anze* *Mušovića*, *i* *tu* *bjehu* *devet* *Mušovića*. Npj. 4, 421. *isp.* *Mušika*. — *Mušo*, *ta* *kuva* *hyp.* *kod* *Dišo*.

mušterija,* *f.* — 1) *die Kundschaft, der Kunde, der Käufer, emtor*: A. Po što je to? B. Ko je *mušterija*? — Ako si *mušterija*, *lasno* ćemo se pogoditi. *cf.* *kupac*. Rj. — 2) *der Werber, conquisitor*: *Kojino* *e* *curi* *mušterija*. *Cemu* *si* *mušterija*? *was* *möchtest* *du*? Rj. *koji* *što* *želi*, *iste*, *kao* *n. p.* *provac*.

muštulgđžija,* *m.* *der den Bothenlohn anspricht, qui petit mercedem nunciū*. Rj. *muštulg-đžija* (*k* *promijenilo* *se* *pred* *dž* *na* *g*). *koji* *iste* *muštuluk*. *vidi* *muštulukčija*. — Imenujem s *dobrijem* časom: 1) *za* *orvijenea* *poimence* *toga* *i* *toga*... 7) *muštulgđžiju* *toga* *i* *toga* (*koga* *od* *svoje* *dalje* *rodbine*). Kov. 52 *u* *svatorimu*).

muštuluk,* *m.* *der Bothenlohn, merces nunciū*. Rj. *platu* *onomu* *koji* *donese* *povoljan* *glas*. — *Kada* *ga* *car* *ugleda*, *uhvati* *muštuluk* *šćeri* *govoreći* *joj*: *Evo* *ti* *muža!* Npr. 118. *Kad* *koji* *čuje* *za* *tog* *čoecka*, *da* *caru* *javi*, *a* *taj* *čoeck* *neka* *brže* *na* *muštuluk* *ode* *caru*, *da* *ga* *car* *obdari*. 192. *Ja* *tebe* *glas*, *ti* *mene* *muštuluk*.

(*Kad* *ko* *iste* *muštuluk* *za* *kakav* *povoljan* *glas*). Posl. 110. *Ja* *ću* *ići* *na* *muštuluk* *babi*... *Pa* *otrču* *na* *muštuluk* *babi*. Npj. 3, 510.

muštulukčija,* *m.* *vidi* *muštulgđžija*. Rj. **muštva**,* *f.* (u Bač.) *od* *tuća* *čime* *čizmari* *tuku* *gjon*. Rj.³ *Muš.* *mušta* (*Muschte, Schusterwerkzeug*). *uke*. Rj.³ *XI*.

mušulin, *mušulina*, *m.* (u vojv. po varošima) *Mušlinet, panni genus*: *I* *kecelju* *bela* *mušulina*. Rj. *nekako* *plutno*.

mut, *m.* *vidi* *drožgje*. *u* *Baniji*. P. *Leber*. *vidi* *i* *drožda*, *i* *syn.* *ondje*. *konkretno*: *stvar* *mutna*. *može* *biti* *da* *amo* *ide* *i* *oro*: *Metačeš* *mutom*. DPosl. 60. *u* *Stullija* *mut*, *turbatio, perturbatio commotio*. *kao* *mućenje* (*apstraktno*). *isp.* *mutež*, *mutljag*.

mutaf,* *mutafa*, *m.* *vidi* *pokrovac*: *Dva* *samara*, *dva* *ulara*, *dva* *ulara*, *dva* *mutafa*. Rj. *vidi* *mutap*.

mutan, *mútna* (*mútnū*), *adj.* *trüb, turbidus*: *Mutna* *voda* *kao* *oranje*. Rj. — *Kud* *pogleda*, *okom* *rasiječe*, *kao* *munja* *iz* *mutna* *oblaku*. Npj. 3, 407. *Vreme* *mutno* *i* *kišovito*. *Danica* 5, 22. *Danas* *će* *biti* *vjetar*, *jer* *je* *nebo* *crveno* *i* *mutno*. Mat. 16, 3.

mutap,* *mutápa*, *m.* *vidi* *mutaf*, *pokrovac*: *Jesi* *P* *nosio* *čebe* *i* *mutap*, *da* *pokriješ* *na* *konju* *tvoju* *torbicu* *il'* *konjsku* *zobnicu*? Kov. 67.

mutarānje, *n. verb.* *od* *mutarati*. *radnja* *kojom* *tko* *mutara*.

mutarati, *rām*, *v. impf.* — *Mutara* *kao* *kučka* *po* *mlječari*. Posl. 184. *mutarati*, *nema* *u* *Vuka*. Rad. 6, 122. — *isp.* *Ustumarao* *se* *kao* *kučka* *po* *mlječari*. Posl. 337. *mutarati* = *tumarati*?

mutav, *adj.* *vidi* *mutav*: *Mutar* *mutavog* *najbolje* *razumije*. Rj. *koji* *muca*. — *Tek* *što* *u* *ovu* *avliju* *uljeze*, *ostade* *i* *on* *i* *konj* *mu* *i* *pas* *mutar* *i* *okameni* *se*. Npr. 118. *Jasan* *će* *biti* *jezik* *mutaravich*. DP. 314. — *mutav* *u* *šjer*. *Hrvatskoj* *znači* *upravo* *nijem*; *pu* *takvo* *značenje* *biće* *i* *u* *prinjeru* *u* *Npr.* 118.

mutavđžija,* *m.* *der* *Verarbeiter von Ziegenwolle, qui e lana caprina ephippia, succos et ect. conficit*. Rj. — *Mutarđžije* *su* *od* *prije* *u* *Srbiji* *bile* *najviše* *Bugari*, *koji* *su* *u* *proljeće* *dolazili* *te* *koze* *po* *selima* *strigli* *i* *preko* *ljeta* *u* *varošima* *tkali* *pokrovec*, *harure* *i* *zobnice*. *cf.* *strunar*. Rj. *koji* *od* *kostrijeti* *gradi* *mutafe* (*mutape*), *harure* *i* *zobnice*. *vidi* *i* *dlakar*, *kočetar*.

mutavđžijnica, *f.* *sobu* *ili* *zgradu* *gdje* *mutarđžija* *radi*: *Zar* *su* *ovo* *sobe*? *Ovo* *su* *mutarđžijnice!* Mil. 19. *ali* *značenje* *može* *biti* *i*: *žena* *mutavđžijna*. *isp.* *kavedžijnica*. Osn. 330.

mutež, *m.* *das Trübe, aqua turbida*. Rj. *mutno* *što*. *vidi* *mutljag*. — *Buza*, *vino* *na* *dnu* *u* *buretu*, *ili* *drugi* *mutež* *od* *čega*. Rj. 47a. *Jegulje* *se* *u* *mutežu* *bitaju*. DPosl. 39. *isp.* *mut*. — *riječi* *s* *takvim* *nast.* *kod* *derež*.

mutilac, *mútioca*, *m.* *turbator*. Stulli. *koji* *muti*. *isp.* *mutljivac*. — *zu* *nast.* *isp.* *čevalac*.

mutilica, *f.* *turbatrix*. Stulli. *koja* *muti*. *isp.* *mutljivica*.

mutionica, *f.* *gdje* *se* *klak* *muti* *i* *miješa* *s* *pjeskom* *za* *zidanje* *kakve* *zgrade*. — *Kad* *se* *pravi* *meltja* (*malter*), *onda* *gurom* *mute* *klak* *i* *s* *pržinom* *miješaju*, *dok* *ne* *bude* *mutionica* *puna* *i* *dobra*. *u* *Dobroseln*. M. *Medić*. ARj. III. 502b. *zu* *nast.* *isp.* *djeljaonica*.

mutiti, *mútim*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* *iz* *mutiti*, *po-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *uz-*, *za-*; *v. impf.* *slož.* *razmućivati*. — 1. 1) *trüben, turbo*. Rj. *činiti* *da* *bude* *što* *mutno*: *Garbin* *ljuti*, *koji* *more* *do* *dna* *muti*. Posl. 40. *Ajde* *ovo* *župno* *u* *mutionici* *muti* *i* *razmućuj*. J. *Bogdanović*. — 2) *verwirren, turbo*. Rj. *vidi* *mutljati*. *isp.* *mutiti* *se* 2. *kao* *trkati*, *zalaziti* *tamo* *amo* (*mutići* *i* *buneći*?). *Muti* *kao* *Bijela* *po* *pazaru*. (*Gledaj*: *Zašao* *kao* *Bijela* *po* *pazaru*). Posl. 184. *Muti* *kao* *pas* *bez* *gose*. 184. *Šlabo* *su* *kud* *smjeli* *i* *izlaziti*... *nego* *je* *Stefan* *Živković* *mutio* *jednako* *po* *varoši* *te* *razbirao*

i rjima kazivao šta se radi. Sovj. 53. Da bi mogli po narodu mutiti. O Sv. O. 18. — 11. mutiti se, mutim se. v. r. impf. — 1) sich trüben, turbati: muti se voda, vrijeme. Rj. postaje mutno. — 2) sich umhertreiben, circumcarso. Rj. kao trkati, zalaziti tamo amo, vidi mutljati se. isp. mutiti 2.

1. **mutlak**, m. (u I. bausk. reg.) kršćani zovu tako brišćanina. Rj.

2. **mutlak**, vidi jamačno, zaista. Rj. adv. i syn. kod jamačno. — Ja kako sam pošto četovati, 'nakog konja ja vidio nisam, 'nakog konja ni 'nakog junaka... ja ga mutlak poznati ne mogu. HNpj. 4. 252. Da li fetva obrijati bradu. Ako dala, vjeru ti zadajem, mutlak hoću bradu obrijati. 4. 536 (fetva*, mijenjenje kadije ili mustije).

mutljag, mutljaga, m. vidi mutež. Rj. mutno što, isp. mut. isp. mutljati, mutiti. — riječi s takvim nast. kod krčag.

mutljaga, m. koji mnogo govori i laže, der Plapperr. blatero. Rj. isp. lažac. — mutljaga (od osn. od koje je mutljag). Osn. 366. isp. mutljati, mutiti. riječi s takvim nast. kod brljaga.

mutljaŋje, n. vidi mućenje. Rj.

mutljati, tljām, v. impf. — 1) vidi mutiti 2. Rj. kao zalaziti tamo amo (mutići?). — 2) mutljati se, tljām se. v. r. impf. vidi mutiti se 2. Rj.

mutljiv, adj. koji rado muti, buni, aufrührerisch, turbulentus. Rj.

mutljivac, mutljivca, m. der Aufrührer. Verwirrer, turbator. Rj. mutljiv čovjek, vidi smutljivac; pletkaš, petljanac, petljara. isp. mutilac.

mutljivica, f. die Verwirrerin, quae turbat. Rj. mutljiva žena. isp. mutilica.

Mutnica, f. rijeka u Paraćinskoj nahiji. Rj.

mutuja, f. das Umhertreiben, vagatio. Rj. djelo kojim se tko muti, kojim se tko mutlja (trče). — riječi s takvim nast. kod čežnja.

mutujāk, m. omalen kazan rakijski, sa pelesima, u Baniji. P. Leber osn. u mut (u njemu se peče mut).

mutvica, f. (n. Herc.) mladica u loze, der Rehen-spross, pulmes. Rj. — mutvica (isp. češ. mouter, pi-stillum, polj. matew, s kojim se sastavlja i značenje mutiti). Korijeni 158.

mutva, f. vidi muha. Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru pretrava u glas v. vidi i muva.

mutva, f. (u gornjem primorju) welche gemolken wird, muletaria: Oj ti kravo, muzo moja. Rj. koja se muze, t. j. krava, isp. uzazara.

mutzara, f. t. j. krava, oveca, koza, Melk-, muletaria. Rj. koja se muze te daje mlijeka, vidi muzovna krava (kod muzovni). isp. muzenica. — riječi s takovim nast. kod badnjara.

muzenica, f. t. j. oveca, muzovna oveca, vidi muzara. — Pa odoše dijeliti ovice, Ivan d'jeli, Ivan odabira; dava bratu stare muzenice, on uzimlje mlade uvodlice. HNpj. 1, 456.

muženje, n. das Melken, muletus, mulsura. Rj. verb. od mnsti. radnja kojom tko muze, n. p. kravu.

mužga, f. vidi mlaz: teku mu mužge znoja niz lice; padaju mužge kiše iz neba; same mu mužge po haljini. Rj. od korijena od kojega je musti. mužga znoja, kiše: koliko znoja, kiše u jednom put brizne, poteče, line. isp. brizag. mužga na haljini: muža, pjege, na ujoj.

mužički, adj. što pripada muzicima (muzikantima, i muzici): Da trube u trube i udaraju u kimvale i u druge sprave muzičke. Dnev. I. 16. 42 (musicorum organa). Svirke njihove sad se zamjenjuju muzičkim glasovima. DP. 304.

mužika, f. die Musik, musica. — Nalik gajde na muziku. (Kad ko poredi nejednake stvari jednu s drugom). Posl. 188. Narodna je muzika Srpska gadlje i gusle. Danica 2. 106. Gdje se na sokaku

čuje prekrasna muzika. Sovj. 88. z mjesto s po tu-gjinskom izgororu, isp. musikanat.

mužikalan, mužikalna, adj. što pripada muzici: U Getsku mužikalnu spravu. Ps. 8 (u natpisu).

mužikauje, verb. od muzikati, radnja kojom tko muzika: das Musieiren.

mužikati, am, r. impf.: Gje je Mile? otišao u Gospić muzikati. J. Bogdanović, musieiren. isp. svirati.

mužikrava, m. der Kuhmelker (als Schimpfname für einen Mann der sich mit Melken abgibt), qui mulget (tako se zvao jedan čovjek u Srbiji). Rj. pogrdno čovjeku koji muze krave (jer je muženje ženski posao). — riječi tako složene kod čistikuća.

mužilja, f. (u Hrv.) koja muze, die Melkerin, quae mulget. Rj. — riječi s takvim nast. kod bjelilja.

mužlica, f. — 1) die Melkgelte, muletta, cf. krav-ljača. Rj. vidi i dižva. i syn. ondje, sud u koji se muze. — Koja je korist od one krave koja da punu muzicu mlijeka, a potegne nogom te prospe? — 2) Pogledaj mi na gubicu, pa ga vodi na muzicu. Posl. 250. Šnabe odoše jedna na muzicu pred krave, a druga na strugu pred ovice. Zlos. 271 (gdje se muže?).

mužovni, adj. što se muze te daje mlijeka: Mu-zovna krava, f. cf. muzara: Tri hiljade krava mu-zovnih. Rj. 374a.

muž, m. (pl. muževi). Rj. dem. mužić, augm. mu-žetina. — 1) der Ehemann, maritus, cf. čovjek. Rj. oženjeni čovjek: šezdeset i dvoje čeljadi, meguj kojom je trinaest žena s muževima i dvije ndovice. Rj. 173a. Zglob. 2) muž i žena. Rj. 205b. Zet. 2) sestrin muž. Rj. 208b. Pašanac, pašenog, ženine sestre muž. Rj. 492a. Periljac, pruljin muž. Rj. 494b. Tetak, očine ili materine sestre muž. Rj. 737b. Bolje je s mužem od gumna do gumna nego (samoj) od sina do sina. Posl. 25. Mužu, da ne vidiš; ženo, da ne oslijepiš. DPosl. 65. Imala je obrečenu muža, bodila je s njega na drugoga. Npj. 2, 12. Strijeli muž troj. DRj. 1, V. — 2) pl. muži (u Hrv.) vidi kekavac. Rj. negdašnji gračičari u Hrvatskoj zvali su seljake u provincijadu muži, i govorili: otišao u muže, t. j. u provincijal; pa se u provincijalu upoče svaki seljak zvat muže.

muža, f. das Melken, mulctus: Ni muže ni grize ni dobre večere. (Niti ima brige, niti kakva dobra. Posl. 221). Rj. ni musti što ni gristi, ni dobre večere. isp. muženje.

mužača, f. (u Hrv.) seoska žena ili djevojka, die Bäuerin, rustica, cf. muž 2. Rj. vidi seljakinja.

mužar, m. vidi mozar, i syn. ondje. — Po Kotarih pucaju mužari. HNpj. 4, 153. A na kuli trgli mužarovi. 4, 471.

mužatica, f. — 1) (u Boci) das Eheweib, mulier: »Da Bog da tu bila vazda dva dijela udovica a treći mužatica, kažu da je rekao sv. Sava u Budvi... Jaj' gjevojke, jali mužatice. Rj. udata žena. — 2) (u vojv.) djevojka koja se s tugjijem čovjekom drži. Rj.

muželožnik, m. der Knubenschänder, masculorum concubitor: Pravedniku zakon nije postavljen, nego bezakonicima... knrvarima, muželožnicima, ljudokradicama. Tim. 1. 1. 10. Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh: muželožnik. Nov. Zavj. VI.

mužetina, f. augm. od muž: Pošetah mlada na pazar, i knpil draga za dinar... Pa ga metnuh na vrh kuće, dogje or'o, odnese ga: Is otole, orletino! nije ovo jagnjetina nego moja mužetina. — Herc. 239.

Muževa Pećina, f. u Rudinama, Name einer Höhle, spelunca quaedam: Do proklete Mužere pećine. Rj. ime pećini.

muževlji, adj. Ehemanns, mariti. Rj. što pripada mužu: Djever, muževli brat. Rj. 121b. Znova, zava, muževlja sestra. Rj. 186b. Žena slavi muževlje krsno ime. Rj. 306b. Svekar, muževlji otac; svekrva muževlja mati. Rj. 669a. Spahija, 2) muževlji strie. Rj. 702b. adj. s takovim nast. kod čvorkovlji.

mužić, m. dem. od muž. Rj.

mužjāk, mužjāka, m. — 1) *das Männchen* (bei den Thieren), *mus avium*. Rj. u životinja. vidi muškarac 2. isp. samac 2. — Uzmi sa sobom od svijeh

životinja čistih po sedmoro, sve mužjaka i ženku njegovu. Mojs. 1. 7. 2. — 2) *das Heft*, *plula*, cf. kukac. Rj. muška korča. vidi i kovčar. — riječi s takim nust. kod mladjak.

N.

n. n. dodatak gdjekojim riječima. kao utvrđujući im značenje. okrnjen od no, na, ne: ondjen, ovgjen. dovlen dotlen. otlen. otolen. i s promjenom glasa n na m: otolen. dotlem. Korijeni 116.

1. na, praepos. sa akus. i loc. Rj.

I. sa akus. — 1 a) na glavu, *auf*, in (*eam accus.*): metni na glavu, uzjaši nu konju, popni se nu brdo. otišao nu Kosoro. Rj. na pitanje kud (kamo)? *S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je gorinja stranu onoga što zvuči sama, mjesto koje se primicanjem zauzima:* Kad buzdovan nasade na ki-jučtu. Npr. 2. Da padne na legja, razbio bi nos. Posl. 54. Metnuli mu perdu na oči. 177. Metnuti gjevojeji granu na put. 178. Na ranu bi ga privio. 191. Kad je bio vodi nu čupriju. Npj. 2. 411. Na Maksima kraste napanule. 2. 528. A ja odoh nu more debelo trgovati devet godin dana. Herc. 45. Gdje što opet ima ljudi, koji idu nu kisele vode. Pripr. 12. — b) u prenesenom smislu: Uzeti što na dušu, *beschworen*, *juvo*. Rj. uzeti koga na vjeru da mu ništa ne će biti; uzeti što na vjeru, t. j. na veresiju, *auf Kredit*. Rj. Po tom mačeha navali nu svogu mužia da se krava ona zakolje. Npr. 126. Dok mi pade nu um ono moje proso. 161. Nu mene Boga meče, a sam čini šta mu je drago. Posl. 189. Popeo mi se nu dušu. (Dodijao mi). 255. Stade moma na udadbu. 293. Da im ljepše progovoriš, nu pitanja odgovoriš. Npj. 1. 94. Za što kurvo, Golotrbe Ivo! tugje ime ti uzimaš nu se? 2. 101. Svojoj ljubi jade zadavaše, i ovako aga govoraše: »Ljubi moja! ženiću se na te.« Herc. 70 (*natpis pjesmi: Ženidba vrh ženidbe oš!*). To sad da se odredi. ili će biti nu *Srpski račun*, ili nu *carski*. Miloš 31. Da mi ne dodje žalost nu žalost. Filib. 2. 27. — 2) primicanjem se mjesto ne zauzima, nego samo dolazi do njega: *primicanje može biti i samo u umu:* Na vojsku, in den Krieg, in bellum. Rj. Dali dijete nu knjigu. Rj. 289a. Svinje koje se meću nu žir. Rj. 556b. Kad idemo na udarac Turcim!, sve ti ideš za družinom straga. Rj. 769a. Metnuli ga (udarili ga) nu šibu. Rj. 838a. Naigjn na jedan čardak. Npr. 7. Brže bolje spremne sa nu put, sjednu na konje pa beži. 21. Stojša kad dogje na onu česmu, napije se vode. 28. Car po tom hogjaše na mnoge bajalice, ali mu svaka odgovori da tome lijeka ne zna. 116. Gotov kao baba nu kar. Posl. 45. Izišao kao mara (u proljeće) nu sunce. 98. Navadio se kao Turčin nu kmetinu. 185. Namjerio se nu rutar nos (na čocka koji ne da nu se). 189. Ružan čock ne ide rado nu ogledalo. 273. Na tugje se ne lakomi. Npj. 1. 137. Da bih dala ruho na telala. 1, 298. Kad dogjoše nu to more sinje. 1, 556. Pa dočeka ono Ture mlado a nu sablju i na desnu ruku. 2, 323. A ja idem s agom na kaliju, na meščeni da nam sindžilati. 2, 359. Možeš li mi preboleti, sine? da te baba nu lekore dade? 2, 488. Od njega je jelen uzbjegnno, nu ščepana brzo dolazio, ščepan mu se nu put učinio. 2, 632. Drugi dan potpiše se nu njegovu smrt najpre mitropolit. Miloš 138. Skoče nu oružje. 181. A došavši nu Isusa, kad ga vidješe da je već nmr'o, ne prebiše mu goli-jefti. 19, 33. Igjahu... u crkvu nu molitru. Djel. Ap. 3, 1. amo se mogu dodati primjeri, u kojima se nešto mijenja prelazeći iz jednoga stanja u drugo i tim se mijenjanjem izriče primicanje: Promijeniti što nu

bolje. *auf*, in: živ je i zdrav derao i nu bolju promijenio! Rj. Mjesec ide nu manjak. Rj. 345a. Nažikuje što može nu lješ. Rj. 388b (nu lješ = nu lješće). Da Bog okrene starost nu rudost! (kad se napija). Rj. 713b. Al' se majci to nu žalost dade. Npj. 1, 575. Pa ćeš videti, nu što će izići. Miloš 64. Sve mi je slobodno, ali sve ne ide nu dobro. Kor. 1. 10, 23. — 3 a) mjesto primicanja kojim bi se doista zauzelo mjesto, može što biti samo upravljeno onamo: Imaj pozor na to. Rj. 528a. Nu četiri oka reče mu. Npr. 114. Kad čuju truba da zatrubi, onda da idu nu njezin glas njemu u pomoć. 156. Ja povičem nu njega: To je moj čelac. 161. Kokoš pije, a nu nebo gleda. Posl. 144. Svak nu svoju a Mijat na njegovu. 278. Snije se kao lud nu sjekiru. 290. Nu Ruina je ašik učinila. Npr. 1, 459. Drugi put ide iz Bijograda nu Grocku... i Niš u Mačedoniju. Danica 2. 52. Smiluj se nu nus. Mark. 9, 22. Ovaj bješte upućen nu put Gospodnji. Djel. Ap. 18, 25. Mahnu rukom nu narod. 21, 40. Ne idite za drugim bogovima na svoje zlo. Jer. 7, 6. — b) s ovakim upravljanjem može biti pomiješano neprijateljstvo: Nameće hajduke nu ljude. Rj. 397a. Zmaj kako ga vidi stisne se nu njega, a Stojša ga dočeka te se uhvate u kočac. Npr. 30. Koja je sirota nu mene zaplakala. 84. Gjpila nu njegu i hala i vrana. (Svi ustali nu nj). Posl. 78. Rutava nosa (čock, koji ne da nu sebe). 273. Nij istina, što nu dete kažeš. Npj. 2, 161. Ko se godi nu Todoru fali, sramotan je svaki se vraćac. 2, 494. On će nu rus, a ja ću nu njega. 2, 566. Da brat tvoj ima nešto nu te. Mat. 5, 23. Kao nu hajduka izišli ste s noževima i s koljem da me nхватite. 26, 55. Zar ništa ne odgovaraš što ovi nu tebe svjedoče? 26, 62. Ne uzdišite jedan nu drugoga, braćo, da ne budete osugjeni. Jak. 5, 9. Skupi se sav narod nu Jeremiju u dom Gospodnji. Jer. 26, 9. — 4) upravljanje je i u primjerima, u kojima se namjenjuje da što bude u kogu ili u čega, da mu pristane ili samo da se počue da se njegu radi čini, da se njegu tiče: ovako je upravljanje i u diobi: On mene ašluči, t. j. troši nu me. Rj. 9b. Što je popovo da je gotovo: udo mesa i čanak oraha i paru nu krst. Rj. 69a. Zvoni nu jutrenju, nu mrtvaca, nu vatru. Rj. 204b. Koji uzima veliku kamatu nu norce. Rj. 261b. Dažda i snijega imali smo nu prtek. Rj. 582a. Kad padne na zemlju, sva se nu komadu razbije. Npr. 49. Ako slaže, laž mu no poštenje! Posl. 8. Nu litre uhodi, nu drame ishodi (n. p. bolest). 188. Ne čuj, Bože, nu zlo! 212. Odbijam ti nu ludost. 231. Oka nu momka. (Oka vina nu svakoga). 237. Hoće li biti što nu bubanj? 342. Svemu svijetu nu znanje, a gjetetu nu zbratlje. 350. Šeja nu udaju, bratac nu ženidbu. Npj. 1, 107. Koji ste mi podelili i nu Boga namenili! 1, 146. Sad nema one milosti: ona se milost razvrgla na moje svasti i šure, i moje slatke punice. 1, 213. Kad ja bijah nu hjes gjevojka. 2, 13. Na smrt se Jovo razboljeo. 2, 573. Nu sramotu vama kažem. 15, 34. — 5) upravljanje je i u primjerima, u kojima se kaže prazac, kojega se drži radnja ili stanje: Jedva nu jedrine jade. Rj. 250a. Vuk siromah opet loči, loči, dok mu trgne voda nu nos i nu usta. Npr. 226. Ako te na jednu vrata iščera, a ti na drugu opet ugji. Posl. 8. Ni jedno oko čorav, a nu drugu ne vidi. 186. Ode

na jagmu kao alva. 232. Tako ne hodio na noge i na ruke! 308. No iz dvora na brzinu bježi. Npj. 1, 474. Rani majka dya nejaka sina, na prestici i desnicu ruku. 2, 75. Šcepan uze groše i dukate i na golo krupne talijere. 2, 630. Zasavica . . . prikučuje se k šavi na jedan puškomet. Danica 2, 40. Odmah, na vrat na nos, poljegn'u u gradove. 3, 166. Neka gleda, makar na koji način, da dahije dogju Srbima u ruke. 3, 210. Umre na prečac. 5, 46. Bog Duba ne daje na mjeru. Jov. 3, 34. Na oči nagje se čovjek. Filib. 2, 7. Ako boljetica bude na oči niža od ostale kože tijela njegova, onda je guba. Mojs. III, 13, 3. — 6) upravljanje je i u primjerima, u kojima se kaže naličnost jedne stvari na drugu, u smislu pravom ili prenesenom, i u potonjem smislu može se zamijeniti kakvom osobinom; pak se po tom ovako kazuje naličnost i bez primicanja kojim postaje: No ti zovi dva berbera mlada, berberimo glavu na hajdučku. Rj. 22b. Grošast konj, t. j. šaren na groševe. Rj. 104a. Na dugulj stoji mjesec. Rj. 143b. To mi je na zahod. Rj. 201a. Kolalije gaće, valja da šarene na kola. Rj. 284b. Udara na paljevini. Rj. 486a. Miriše na koljivo. (Gotovo umr'o). Posl. 179. Švaka žena na svog muža nalik. 276. Što će mene kula na pendžere, kad ja nemam ništa u tendžere? 361. Odber'te se šezdeset delija, na lepotu da nema lepšega, na visinu da nema višega. Npj. 2, 72. Što Jevreji krste sakovali na priliku kako naši krsti. 2, 88. A Marko se turi na njaka, na njaka vojvodu Momčila. 2, 115. Bratimi se s pašom Ali-pašom, na bratinsku sve njemu pokaza. Npj. 5, 506. On je sa svim na oca. Daničić, Sint. 512. — 7) s ovim prijedlogom riječ koja znači vrijeme, u četertom padežu pokazuje kad što biva: Da je Ivanj dan tako veliki svjetac da na njegu sunce na nebu tripud i straha stane. Rj. 215b. U proljeće jaguje, na drugo proljeće dzvica, a na treće uhotka. Rj. 794a. Izedu na jedan obrok pun kazan jela. Npr. 77. Kad na podne govoda poliježu u plandištu, ona stane plakati. 125. Biće svašta, kao i na Božic (na trpezi). Posl. 14. Govori kao čekalo. (Kad dijete ne može odmah (na vrijeme) da progovori . . .). 43. Najeo se kao siročie na zudušnice. 187. Na nestadak ljudi i Staniša sudi. 189. Tako mi ove svijeeće, i tako mi se našla na umrlj čas! 303. Tako mi se vino na krsno ime u krv ne prometnulo! 304. Tako mi se zli čas na vjenčanje ne namjerio! 2 304. Oj na ove duge noći . . . ne pada mu san na oči. Npj. 1, 222. Kad na jutro jutro osvanulo, ev' porani Srpski car Stefane. 2, 128. Kad naveće (na reće) noćje dolazila. 2, 630. Na nedjelju dana pred svadbu izigju na pjacu. Kov. 46. Posjeći ćeš je na godinu. Luk. 13, 9. Da se prinose žrtve . . . u subote i na mladine i na praznike Gospoda Boga. Dnev. II, 2, 4. — isp. Sint. 463—517.

II. su locut. — 1) u sedmom padežu riječ s ovim prijedlogom pokazuje, da je a) gornja strana onoga što sama znači, mjesto gdje što biva, na pitanje gdje? b) svaka pak strana može biti gornju prema sredini, a i c) onu stranu koju pokazuje drugi padež s prijedlogom kraj, pa se d) i stranu koju prijedlog na pokazuje, uzima mjesto sredine, napokon se e) u ovom dogagaju mjesto zamjenjuje čeljadna koja u njemu žive: Nosi na glavi, jaše na konju, stoji na brdu, uaf, in; na nebu, am Himmel. Rj. (a). Kako ste na domu? Rj. 131a (d). On zgrabi babu . . . te je rastrgnu konjima na repovima. Npr. 16. (b). Bog na nebu a car na zemlji (zapovijeda). Posl. 18. (a). Dva ata na jednim jaslima ne mogu biti. 56. (b). Živi kao beg na Hercegovini (dobro). 51. (d). Osta kao čuprija na Ušegradu. 241. (c). Zatekosmo, gde večera, na trpezi vino pije. Npj. 1, 114. (b). Vozak vezla Merima djevojka na pendžeru (b) na debelom klatku. 1, 258. (a). Drag se dragoj na vodići hvali. 1, 265. (c). Ja sam bila na Dunavu. 1, 353. (c). Dok car Stepan na nogu stajao. 2, 94. (a). Ja nu domu imam ljubu vernu. 2,

361. (d). Misli Jovo na dućanu svome, što mu reče Turkinja gjevojka. 3, 104. (d). I tako na jutaku kao najamljik čuvajući ovce oženi se. Danica 1, 71. (e). Oni na kući žive kao i ostali seljaci. 2, 102. (d). Ja sam bio na Moskovu i na Nijemu. 3, 173. (c. u barljenju je i neprijateljstvo). Vidje čovjeka gdje sjedi na carini. Mat. 9, 9. (d). Prorok na svojoj postojbini nema časti. Jov. 4, 44. (d). Nije nu očima niti ima slave; i vidjesmo ga i ne bjese na očima, ne imaše ljepote. DP. 141 (isp. naočit). (a). Grad na moru. DRj. 1, 4. (c). — 2) u prenesenom smislu: Ali on jednako ostane na svome govoreći: Daj ti meni koga ja hoću; tako je pogogjeno. Npr. 25. Posle ćete dugo putovati na miru. 69. Bolje je na mekinjana dobiti nego na zlcu štetovati. Posl. 24. I jedem i pijem, a pestiš mi je na umu. 101. Na jednom se robu ne može orati. 186. Na oprezu kao zec. 190. Ne zabudi na kojju si. (Kad ko hoće kome riječ da presiječe). 198. Ne mogu biti i vuci siti i ovce na broju. 205. Nijesan mu bio na babinama (da znam koliko mu je godina). 217. Teško kući na mladoj starješini! 315. Kaka bolest na ovom junaku, taka bolest na mom bratu bila! Npj. 1, 569. Mili Bože, na svem' tebe fala! 2, 589. Budući da su na trugijem jezicima nauke učili. Pis. 64. — 3) pokazuje se vrijeme kad što biva: ali su u tome vrlo rijetke riječi koje upravo znače vrijeme: Žena na tom doba (t. j. gotova se poroditi). Rj. 123b. Grani sunce da ogrijem ruke. (Govore djeca na oblucnu vremenu). Posl. 46. Ne ćeš, Maro, ni noću spavati; a kamoli na belome danu. Npj. 1, 552. Ode pravo caru čestitome, na jutru mu nazva dobro jutro. 2, 173. Najveća je čast na mrsku: ljeti pečeno jaguje . . . a na petku riba. Danica 2, 104. nego je mnogo običnije stanje, koje svojim trajanjem zamjenjuje vrijeme: U kablina se ndaraju tuljci: kad ima dosta vode, veći, a na manjoj vodi manji . . . Na velikim sušama kad vodenica ne može samotegom da melje. Rj. 11b. Otići ću gdje god na dokolici. Rj. 129b. Ljuti se zima. (Kad na velikoj zimi propada snijeg, a upravo ne može da udari). Posl. 172. Gjuvendije su im u vrijeme boja držale konje, a na besposlicu igralu uz tambure. Danica 2, 95. Kad Srbi, na svršetku 1806. godine, ugju u Beogradsku varoš. 4, 13. On se tu noć izmakne k Lebavi, gde se na rasvitku sastane s grafom Miloradovićem. Žitije 25. Postivši se dana četrdeset i noći četrdeset, na pošljjetku ogladnje. Mat. 4, 2. — isp. Sint. 610—620.

2. nā, interj. Rj. uzvikuje se, kad se kome što daje, u množini nate. vidi naj 1, mā! 1. da! en tibi; nate, da habt ilr's, en vobis. Rj. — Gospodar izvadi jedan novčić pa mu reče: Na, to ti je služba. Npr. 40. Reče mu: Na ti ovo drvo. 106. Uzme sestru za ruku i dajući je reče: Na, neka vam je sretna i čestita! 186. Glava a! (podignuvši ruke i raširivši šake prema glavi) a u glavi na! (Kao ulativši se palcem i kažiputom za zube, i znači: glava velika, ali prazna). Posl. 41. Na ti, vrana, koštan zub, daj ti mene gvozden zub. 191. Bolnu se govori: hoć? a zdravu: na. DPosl. 9. Na ti vode, naša mila majko! Npj. 3, 552. Daj mi da se napijem malo . . . Na pij, gospodaru. Mojs. I, 24, 18.

3. na, dometak. — riječca koja se dodaje drugima kao utrgnjajući im značenje: tuna, ovdjena. Korijeni 116. nabacati. v. pf. in Menge anwerfen, conjicio abunde, porrigo. Rj. dosti ili mnogo čega baciti na što. vidi nametati (v. pf.). naturati (v. pf.).

nabaciti, nabāciti, v. pf. n. p. zamku konju na vrat koji se ne da uhvatiti, darauf werfen, injicio. Rj. na-baciti, kao baciti što na što. vidi nametnuti 1, naturiti. v. impf. nabacivati.

nabacivānje, n. das Anwerfen (z. B. des Zaums), injectio. Rj. verb. od nabacivati. radnja kojom tko nabacuje što.

nabacivati, nabacujēm, *v. impf. anwerfen, injicio.* Rj. na-bacivati. *v. pf.* nabaciti. — *nabacivati*, kao bacati što nu što, *n. p.* zamku konju nu vrat koji se ne du uhvatiti. *vidi* nametati (*v. impf. I*), naturati (*v. impf.*).

nabādānje, *n.* Rj. *verb.* od nabadati. — **1**) *rudnja* kojom tko nabada *n. p.* trešnje na iglu (das Anstecken, Aufstecken, fixio. Rj.). — **2**) *rudnja* kojom tko nabada *n. p.* opanke (das Anstecken, compunctio. Rj.).

nabādati, nabādām, *v. impf.* Rj. na-badati. *v. pf.* nabosti. — **1**) *aufstecken, figo, n. p.* trešnje na iglu. Rj. — **2**) *n. p.* opanke, *anstecken, compungo.* Opanci pošto se ostružu i pokisele, najprije se okruže, pa se onda nabodu, t. j. vrhom od noža načine se svud unaokolo jamice kroz koje se provlači oputa kad se grade. Rj.

nabahivānje, *n. das Aufahren, invectio.* Rj. *verb.* od nabahivati. *rudnja* kojom tko nabahuje na koga.

nabahivati, nabahujēm, *v. impf.* na koga, *anfahren, invchor.* Rj. na-bahivati, kao rikati na koga iznenadu pu srdito. *vidi* nabrekivati, nabusivati. *v. pf.* nabahnuti.

nabahnuti, nēm, *v. pf.* na koga, *anfahren, invchor.* Rj. kao viknuti na koga iznenadu pu srdito. *v. impf.* nabahivati (*isp.* bahnuti). *isp.* nabreknuti.

nabākamiti se, mīm se, *v. r. pf.* bakamom se namazati. *v. impf.* bakamiti se. — Nabjele se i nabakame se, a navuku surmu na obrve. Herc. 85.

nabālati se, lām se, *v. r. pf.* (u C. G.) *vidi* natovariti se: Svega česa po zalogaaj, a zelja se nabalaj. (Svašta pomalo, a kupusa se valja najesti. Posl. 279). Rj. *najesti se.* na-balati se kao prost glagol ne dolazi. *vidi* nabiti se, i *syn. ondje.*

nabānūti, nēm, *vidi* nabahnuti. Rj.

nabānjati se, njām se, *v. r. pf.* (u C. G.) *vidi* nabalati se. Rj. *najesti se.* na-banjati se. kao prost glagol ne dolazi. *syn. kod* nabiti se.

nabāsati, sām, *v. pf.* na što, *unverschens worauf stossen, offendō in aliquid, cf.* nagaziti. Rj. *vidi* i uagambati, nasrljati, natrapati, natrljati. *iznenudu nući na što. isp. impf.* basati. — Tako tumarajući ovamo onamo, dok jedan od nas srećom nabasu nu jednu pečinu. Npr. 6. Krene dalje dok nabasa u nekaku gustu goru i u gori ngleda onu kuću. 93. Zagje u nekaku planinu i nabasa na jednu babu, gje ukraj puta sjedi. 227.

nabaviti, vīm, *v. pf. verschaffen, comparo.* Rj. nabaviti. *v. impf.* nabavljati. *vidi* dobaviti, pribaviti, namaći 3, naskrbiti, prikrmiti 2. — Još nijesam zimine nabavio. Rj. 210a. I ja sam ti 'nako jadikov'o, dok sam tebe, dnošo! nabavio. Herc. 124. Poslije toga nabavi sebi Avesalom kōlā i kōnyā i pedeset ljudī, koji trčahu pred njim. Sam. II. 15, 1. *sa se, pass.*: Ove pošljednje dvije knjige . . . ali se može nabaviti po jedna za svako po književnosti znatnije mjesto naroda. Pis. 23.

nabāvka, *f.* djelo kojim se što nabavi: *Anschaffung.* — Došli odbornici da se dogovorimo o nabavci spruza za gimnastiku. Zlos. 288.

nabavljāč, nabavljāča, *m. der Lieferer, pruebitor.* Rj. koji nabavlja što. — Abdul-Kerim je uzeo Kostačić-Efendiju za nabavljāču hranc. Megj. 70.

nabavljānje, *n. das Verschaffen, comparatio.* Rj. *verb.* od nabavljati. *rudnja* kojom tko nabavlja što.

nabavljati, vljām, *v. impf. verschaffen, comparo.* na-bavljati. *vidi* pribavljati. *v. pf.* nabaviti. — Već otišo Savi valovitoj, da nabavlja hranu i džebanu i oružje, što u Srba nema. Npj. 4, 346. On je meni pjevače nabavljao. Npj. LXII. Kako sam ja kupovao i nabavljao što je za kuću trebalo. Sovj. 79. Svak će se morati starati da je nabavlja o some trošku. Vid. I. 1862, 31.

nabiguzica, *f. i m. der Schmarotzer, die Schmarotzerin, parasitus, parasitu (proprie q. d. culi furctor).* Švi svatovi koji nemaju službe, u šali zovu se nabiguzice ili pustosvatice. Rj. nabi-guzica, muško ili žensko čeljade koje gleda da se dobro a mukte najede kod tugjegu stolu (da nabije guzicu), tako slož. riječi kod čistikuća. *isp.* badavadžija, čankoliz, čorbolok, izjelica, muktadžija, mnktopre, pločadžija, poguzijaš.

nabijāč, nabijāča, *m.* koji što nabija. Rj.

nabijača, *f.* (u Boci) drvo kojim se tuče bakalaj. Rj. *postanjem* od nabijati. — *za nast. isp.* ejepača.

nabijānje, *n.* Rj. *verb.* od I. nabijati, II. nabijati se. — **I. 1**) *rudnja* kojom tko nabija *n. p.* obruč na kacu (das Schlagen an etwas, fixio. Rj.). — **2**) *rudnja* kojom tko nabija kogu na kolac (das Spiessen, adactio stipitis per medium hominem. Rj.). — **3**) kojom tko nabija *n. p.* brašno, da više stane u vreću, (das Stopfen, faretio. Rj.). — **4**) kojom tko nabija *n. p.* kuću (das Stampfen, tunsio, tusio. Rj.). — **5**) kojom tko nabija pušku (das Laden, to implere. Rj.). — **6**) *rudnja* kojom tko nabija guzicu (das Sich-satt-essen, ventris impletio. Rj.). — **7**) kojom tko nabija kudjelju (das Schlagen [des Flachses, Hanfs], tunsio. Rj.). — **8**) kojom tko nabija kome ognjiste (das Belästigen durch öftere Besuche, oder längeres Aufhalten. Rj.). — **II.** *rudnja* kojom se tko nabija (mnogo jede).

nabijati, nabijām, *v. impf.* Rj. na-bijati. *v. pf.* nabiti. — **I. 1**) *n. p.* obruč na kacu, *hinaufschlagen, anschlagen, figo.* Rj. — **2**) koga na kolac, *spiessen, adigere stipitem per medium hominem.* Rj. *vidi* namicati 2. *v. pf.* ponabijati. — **3**) stopfen, faretio, *n. p.* brašno, da više stane (u vreću ili u čanak). Rj. — **4**) stampfen, tundo. Rj. *n. p.* kuću. — **5**) pušku, laden, impleo, *cf.* puniti. Rj. — **6**) nabijati guzicu, *sich satt essen, ventrem impleo.* Rj. mnogo jesti. *vidi* nabijati se II. 1. *isp.* nabiguzica. — **7**) kudjelju, schlagen, tundo. Rj. — Pošto se kudjelja izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupom. Rj. 647a. Čaruje kao pas na pozderu. (Obično se pred kućama nabija kudjelja i lan, pa psi leže na pozderu). Posl. 343. — **8**) kome ognjiste. Rj. *dosugivati* mu čestim dolaženjem ili dugijem kod njega burljenjem ili čušćenjem. — **II.** *sa se.* — **1**) nabijati se, nabijām se, *v. r. impf. sich voll essen, ventrem impleo.* Rj. mnogo jesti. *vidi* nabijati I. 6. *isp.* nabiguzica. — **2**) kao bezlični glagol sa značenjem *passivum:* Gdje-koji mažu njome (varom) i volovima vratove da im se ne nabija oručī. Rj. 54b (du ne dobiju naboj 1).

nabijelīti, nabijelīm, *v. pf.* Rj. na-bijelīti, *v. impf.* bijelīti. — **1**) *Einem Weiss auflegen, fucō.* Rj. nabijelīti koga, *hjelilom ga namuzati.* — **2**) nabijelīti se, nabijelīm se, *v. r. pf. Weiss auflegen, fucare se.* Rj. *hjelilom se namuzati:* Da kakve su po Foči gjevojke! Nabjele se i nabakame se. Herc. 85.

nabirāčiti, nabirāčīm, *v. pf.* (u Hrv.) *nachlesen, raecmor, cf.* napabirčiti, napaljetkovati. Rj. po rino-gradu. na-biračiti. *v. impf.* biračiti.

nabirānje, *n.* Rj. *verb.* od nabirati. — **1**) *rudnja* kojom tko nabira *n. p.* kukuruz u koševē. (die Ernte (Fechsung), messis. Rj.). *vidi* branje. — **2**) *rudnja* kojom tko nabira *n. p.* košulju (das Falten, z. B. des Hemdes, plicatio. Rj.).

1. nabirati, nabirām, *v. impf.* Rj. na-birati, *v. pf.* nabirati. — **1**) *gewinnen, erfechten, ernten, metto, cf.* brati. Rj. nabirati *n. p.* roča. — **2**) falten, plico. Rj. nabirati *n. p.* košulju, haljinu.

2. nabirati, nabirām, *v. pf.* Rj. na-birati. — **1**) *voll lesen, klauen, impleo legendo, cf.* birati. Rj. nabirajući napuniti. — **2**) nabirati se, nabirām se, *v. r. pf. sich satt klauen, satis legisse.* Rj. nabirajući dosta uraditi. — *za pf. i impf. isp.* dobivati.

nabiti, nabijēm, *v. pf.* Rj. na-biti, *v. impf.* nabijati. — **I. 1**) *n. p.* obruč na bure, *hinaufschlagen, figo.* Rj. — **2**) koga na kolac, *spiessen, adigere stipitem per medium hominem.* Rj. *vidi* namaći 4, *isp.* pobiti 7. — Kad su gjavoli otpali od Boga . . . onda su i sunce odnijeli sa sobom, pa ga gjavolski car nabio

na koplje i nosio na ramenu, Npr. 91. Psuje kao Vlah s koca. (... čock koji je nabijen na kolac...). Postl. 266. Obadva ih na kolje nabiše. Npj. 4. 196. Obojici glave odsiječe, nabi obje na glogovo kolje. 4. 333. — 3) stopfen, farcio, n. p. brašno da više stane u vreću ili u čanak. Rj. vidi nagnjesti. — Puno kreato, t. j. uvršeno, nabijeno. Rj. 303b. «Ja uhvatih jednu buhu, i zaklaha je, pa je odrjeh na mišeh i nabih tri stotine torara.» Tada kralj reče: «Valaj baš jest to lažno zboriti.» Npr. 166. — 4) kuću, stampfen, tundo. Rj. — 5) pušku, laden, impleo, cf. napuniti. Rj. — 6) nabiti guzicu, t. j. najesti se. Rj. vidi nabiti se II. isp. nabiguzica. — 7) kudjelju, schlagen, tundo. Rj. sa se, pass.: Likava kudjelja, kad nije dobro nabijena ili kad se gdje koji strukovi nijesu mogli dobro nabiti. Rj. 32Sb. — 8) nabiti kome ognjište, t. j. dosaditi mu čestim dolaženjem ili durijem kod njega bavljenjem ili časćenjem. Rj. — II. nabiti se, nabijem se, v. r. pf. sich voll essen, satis comedisse. Rj. najesti se, vidi nabalati se, nabanjati se, nabokati se, nabubati se, nadekati se, nalupati se, natovariti se (ovč se riječi govore kao s pogrdom).

nablagovati se, nablagujem se, v. r. pf. sich satt essen, satis comedisse. Rj. najesti se, na-blagovati se, v. impf. blagovati (pristojne riječi).

nablizu, (na blizu) nahe, propje. Rj. adv. isp. blizu {b. — A kada se na blizu sretoše. Npj. 4. 328. — Što su kuće na blizu. Danica 2, 48. Sadašnji Hrvati... koji su na blizu sa Srbima. Npj. 1, 400 (Vuk).

nabljuvati, nabljujem, v. pf. voll brechen, vomitu impleo. Rj. bljujući napuniti, na-bljuvati, v. impf. bljuvati.

nabocati, cām, v. pf. n. p. hljeb, anstechen, compungo. Rj. malo nabosti. na-bocati, v. impf. bocati.

nabodica, f. (u Hrv.) koji nalijeće na drugoga, der Stänker, homo litigiosus, cf. nabrčko, naletica. Rj. i syn. kod nalet. — nabodica (osu. bez prijedloga u bod). Osn. 322. — On pogleda po svojih Ličanih, zgleđaju se Ličke nabodice, povikaše Ličke nabodice: »Štan' počekaj, vridan gospodine. HNpj. 3, 191.

naboj, m. — 1) Wunde an der Sohle, vom Barfussgehen, solea vulnerata eundo. Rj. kao rana na tabanu što se kao nabije, kad tko bos hodi: Zigavica, kao mali naboj na tabanu. Rj. 159a. isp. nabijati se 2. — 2) Wand von Erde (die zwischen Bratern eingeschlossen werden, bis die Erde fest trocken), paries terreus. Rj. kao duvar od zemlje, što se nabije među daske, dok se zemlja dobro ne osuši. — 3) (u Hrv.) ono što se metne u pušku. vidi hitac. Rj. ono čim se puška nabije, vidi i hit, metanj. — postanjem od nabiti.

nabojit, adj. n. p. grožgje, puno puca, dicht, densus. Rj. što je kao nabijeno, često, gusto.

nabokati se, nabókâm se, v. r. pf. najesti se (napuniti bokove), sich voll essen, ventrem impleo. Rj. na-bokati se, kao prost glagol ne dolazi. vidi nabiti se, i syn. onlje.

nabor, m. die Falte (z. B. im Hemde), plica, sinus. Rj. što se nabere n. p. na sukni, isp. nabrati 3. vidi bora, sabor 3.

nabosti, nabòdêm, v. pf. Rj. na-bosti, v. impf. nabadati. — 1) anspiessen, figo. Rj. n. p. trešnje na iglu, sa se, reflks.: Preskoči upravo iznad stožine, te se na nju nabode. Npr. 180. — 2) n. p. opanke, anstechen, compungo, cf. nabadati. Rj. sa se, pass.: Opanci se nabodu, t. j. vrhom od noža načine se svud unaoko janiče kroz koje se provlači oputa kad se grade. Rj. 377a.

nabrâjanje, n. das Aufzählen, adnumeratio. Rj. verb. od nabrajati, radnja kojom tko nabroja što.

nabrâjati, nabrâjâm, v. impf. aufzählen, numero. Rj. na-brajati, v. pf. nabrojiti. — Iza toga nabroja iz svakoga slovenskoga jezika konsonante. Rad 2, 199.

nabrati, naberêm, v. pf. Rj. na-brati, v. impf. nabirati. — 1) ernten, meto: nabrao sam ove godine pun koš kukuruza. Rj. — Smilj Smiljana pokraj vode brala, nabrala je nedra i rukave. Npj. 1, 232. — 2) anklauben, lego, colligo: naberi jabuka da jedemo. Rj. vidi ubrati 2. — 3) fulten (das Hemd, Kleid), plico. Rj. načiniti nabore na čemu: Vrčanci, opanci koji nemaju vrčanica, nego su samo nabrani unaokolo, pa se odozgo vežu kašima. Rj. 78a.

nabrâti, nabrbljêm (i nabrbâm, isp. brbati, brbam), v. pf. na-brbati, brbljući nači. — Dijete samo a zar i gladno, stane plakati... dok u onoj riječi začuje nekakva velika riba, te ona na suvo, i po glasu nabrblje ono dijete. Npr. 214.

nabrâti, cîm, v. pf. austossen auf etwas, offendo. Rj. kao naletjeti na što, na-brâti, kao prost glagol ne dolazi. isp. nabrčica, nabrčko.

nabrčica, m. (u Hrv.) vidi nabrčko. Rj. čorjek koji nalijeće na drugoga. isp. nabrčati. vidi nalet, i syn. onlje.

nabrčiti, nabrčim, v. pf. t. j. točak, t. j. u glavčinu udariti spice, n. p. kolar je točak nabrčeo, ali još nije obuio, t. j. nije mu udario naplatke, speichen, radiare. Rj. na-brčiti, v. impf. brčiti.

nabrčko, m. der Stänker, homo litigiosus, cf. naletica. Rj. čorjek koji nalijeće na drugoga. isp. nabrčati. vidi i nabrčica, syn. kod nalet.

nabrecit, adj. anführend, vehement. Rj. koji se rado breca, nabrecuje na koga, koji rado nabadinje na koga; kao gnječljiv, vidi nabusit.

nabrecivânje, n. vidi nabrekivanje. Rj. nabrecivati se, nabrčujem se, v. r. impf. vidi nabrekivati se. Rj. osjećati se na koga vičući na nj bre! na-breivati se, vidi nabusivati, v. impf. prosti brecati se, v. pf. nabreknuti.

nabrègjati, gjâm, v. pf. prema v. impf. brègjati. — 1) učiniti bregom: Za tvoju ženu nabrejjat ne imaš pomoć iskat'. DPost. 153. — 2) sa se, reflks. postati bregom: Nabrejjja se zemlja, tere rodi miša. DPost. 67. Da od krvi po čaše nalije... odmah bi se ona nabrejjjala i rodila ka' jabuku sina. Herc. 61.

nabrekivânje, n. das Anfahren gegen einen, invection. Rj. verb. od nabrekivati, radnja kojom tko nabrekuje.

nabrekivati, nabrèkujem, v. impf. na koga, jemanden mit bre! anfahren, invehor in aliquem, exclamans bre! Rj. osjećati se na koga vičući na nj bre! na-brekivati, v. pf. nabreknuti (koga), kako se kod riječi nabrecivati se kaže: vidi nabrekivati se, sva je prilika, da se govori nabrekivati koga (isp. nabreknuti koga) i nabrekivati se na koga. vidi i brecati se, brekati se, nabahivati, nabusivati. — Nijes' ovo babe šumadijske, da razgoniš i da nabrekaješ. Npj. 2, 281.

nabreknuti, rêm, v. pf. einen mit bre! anfahren, excipere aliquem voce bre! Rj. na-breknuti koga, osjeći se na nj, viknuti ga riječju bre! v. impf. nabreki-vati. — Skočii baue, pa iz grla viknu, te nabreknu onog hrta žuta. Npj. 2, 286. Viknu sluge, nabreknu sluškinje: »A vi sluge! polju pohitajte, te sretite poljem gospodara; — bre, sluškinje! brišite avlje. 2, 527. Nu nabreknî na kamenu gradu, nu nabreknî, prizovi tobdžije, neka tope pune i napune. 2, 542. isp. nabuhnuti.

nabrënditi, dîm, v. pf. (u Srijemu) anlaufen, in-lumesc, cf. oteći: usne mu nabrendile. Rj. na-brenditi, ne nahodi se kao prost glagol, isp. nabuhnuti.

nabrizgati, gâm, v. pf. nachgewinnen, ersetzen, sufficio: kad se krava ujutru pomuze, pa u veče nema mljeka, onda kažu: nije nabrizgala. Rj. na-brizgati, v. impf. brizgati.

nabrojiti, nabrojîm, v. pf. Rj. na-brojiti, v. impf. nabrajati. — 1) daraufzählen, adnumero: Na slugina pleća nabrojîše trideset i šest zlatnih buzdovana. Rj.

— Junaci se iz mora izvoze, brojila ih mlada Gjurjevica, *sve junake na broj nabrojila, do tri dobra njena ne nabroji*. Npj. 1, 217. Od dana . . . brojte sedam nedjelja punijeh; do prvoga dana po sedmoj nedjelji nabrojte pedeset dana. Mojs. III, 23, 16. — 2) *su se, refleks. v. r. pf. sich satt zählen, satis numerasse*. Rj. brojeći dosta učiniti.

nabrstiti, stñm, v. pf. n. p. nabrstilo voće, t. j. napupilo, *ausgeschlugen, gemmas protrudo*. Rj. na-brstiti. v. impf. brstiti, *kako je akc. brstiti, brstím, i prema tome obřstíti, obřstím, ordje čebiti ukventuaciju prema značenju, prema tome što je glagol neprelazan, isp.* Rad 6, 101.

nabrŕsiti, nabrŕsñm, v. pf. Rj. na-brusiti. v. impf. brusiti. — 1) *wetzen, caucuo. cf. ořtriti*. Rj. isp. na-ořtriti. — 2) *su se, refleks. v. r. pf. vidi rasrditi se*. Rj. isp. naořtriti se.

nabrŕzo, (na brzo) bald, proxime. Rj. *adverab kojim se pokazuje vrijeme, složen od brzo i prijedloga na (akus.), koji značenje svoje sastavlja s njegovijem, isp. naskoro, isp. brz 2b.* — Ako bi Turci na brzo zemljom obladali. Sovj. 12. Sreća (je) pošla u napredak; ali nabrzo udari natrag i postane gore. 13.

nabŕbati se, nabŕbãm se, v. r. pf. vidi najesti se, nabiti se, nabokati se. Rj. na-bubati se. v. impf. bubati 2. — *ostala syn. kod nabiti se.*

nabubriti, brñm, v. pf. *aufschwellen, intumesco*, n. p. pasulj u loncu. Rj. na-bubriti, *nupeti se kao bubreg, postati kao bubreg, isp. Korijeni 133. vidi nagrenzni 1.*

nabućiti se, nabućím se, v. r. pf. *anbauschen, intumesco*. Rj. na-bućiti se, *naduti se srdeći se, isp. naburiti se. v. impf. bućiti se (srditi se).*

nabubnuti, hnēm, (nabubao, nabuhla) v. pf. (u Dubr.) *unlaufen, anschwellen, intumesco*; nabuhao čovjek u lien; nabuhle ruke od zime. Rj. na-bubnuti, *vidi podbu(h)nuti, isp. nabrenditi.*

nabŕjati, jãm, v. pf. n. p. nabujalo tijesto, *aufschwellen, intumesco*. Rj. na-bujati. v. impf. bñjati. **nabŕriti se**, nabŕrím se, v. r. pf. *zornig sein auf Jemand, sufflere se ulicui*. Rj. na-buriti se, *naduti se srdeći se na koga, v. impf. buriti se (srditi se), isp. nabućiiti se.* — Što si se buro naburio? Rj. 49b.

nabŕsati se, nabŕsãm se, v. r. pf. *isp. v. impf. bŕsati se, udarati se, nabusati se motikom; nako-pati se*: Ko se motikom ne nabusa, ta se kruha ne nakusa. Posl. 154.

nabusit, adj. *zornig, gähzornig, iracundus*. Rj. *guyetljiv, vidi nabrećiti.*

nabusivãnje, n. vidi nabrekivanje. Rj.

nabusivati, nabŕsujēm, v. impf. vidi nabrekivati. Rj. **nabušiti se**, šm se, v. r. pf. n. p. nabušila se perina, *anbauschen, inflor*. Rj. nabuhnuti, *naduti se, napeti se, na-dušiti se, kao prost glagol ne dolazi.*

Nãci, Nãkã, m. pl. cf. Nak: Te je šalje u Nuke krvave, na Turčina Nakić-Ibrahima. Rj. *neckakvo mjesto.*

nacijepati, nacijepãm, v. pf. na-cijepati, *dosta po-cijepati, v. impf. cijepati.* — *Nacijepaři drva za žrtvu, podize se i pogje na mjesto koje mu kaže Bog*. Mojs. 1, 22, 3. *su se, refleks.*: Seljak kad se najviše ugrije i oznoji, nategne bakvicu studene vode, i sit se nacpa! Zlos. 290 (*nupiti se*). vidi naguliti se.

nacmãkati, nacmãkãm, v. pf. *stark schmieren (z. B. das Haar)*. Rj. na-cmakati, *jako namazati n. p. kosu, v. impf. emãkati (drukõije značenje).*

naćrepãti, naćrepljēm (naćreplãm), v. pf. (u Dubr.) vidi naćrpsti. Rj. na-ćrepati, *dosta isćrepati, v. impf. ćrepati.*

naćrn, adj. dem. od ern. malo ern. vidi crnjkast. — Crnomanjast, fuseus, naćrn. Daničić, ARj. 816a. — *pridjevni tukvi dem.*: nagluh, nagrč, nakisec, nakriv, naloš, natruo, nažut.

naćrpsti, naćrpeñm, v. pf. *in Menge schöpfen, satis haurio*. Rj. na-ćrpsti, *dosta isćrpsti, vidi naćrepati.*

naćrtati, naćrtãm, v. pf. na-ćrtati; *zeichnen, aufzeichnen, entwerfen, eine Zeichnung, einen Entwurf machen, v. impf. prosti ćrtati.* — Ovdje je naćrtano kako je Vuk u manastiru Rakovici noću hteo da se posluži kreagom. Mil. 268. Na tom zidu bejaše naćrtanu karta željezničkih pruga. Zlos. 68.

naćřtiti se, naćřtím se, v. r. pf. *sich satt schmausen, satis epulatum esse*: Naćřtimo (s) svake gja-konije. Rj. na-ćřtiti se, *kud je komu već dosta ćřř-ćenja, v. impf. ćřřtiti se.*

naćććiti se, naćććím se, v. r. pf. *sich herbeidrängen, concurro*. Rj. na-ćććiti se, *kao ćććći, sćććjući se navrijeti, v. impf. isp. ćććći.*

naććekati se, kãm se, v. r. pf. *sich satt warten, satis expectasse*. Rj. na-ććekati se, *kud je komu već dosta ććekanja, v. impf. ććekati.*

naććelnik, m. — 1) (u C. G.) *der Vorsteher, antistes*. Rj. na-ććelnik, *koji je kao na ćću drugima, prvi među drugima.* — 1 lijepo vojsku urediše, najprvi su mladi barjaktari, a za njima hrabri naććelnici. Npj. 5, 330. *Naććelniku pjevačkom*. Ps. 5 (u natpisu). — 2) *koji što poćenje, od koga je što: der Urheber, auctor, vidi poćetnik.* — *Naććelniku života ubiste*. Djel. Ap. 3, 15. Gledajući na naććelniku vjere i svršitelja Isusa. Jevr. 12, 2.

naććelo, n. *das Prinzip, der Grundsatz, axiom, ratio, principia.* — Dušan dovrši u Srbiji uvogljenje državnoy naććelu. DM. 11. U obicajima njegovijem (Dubrovaćkim) slovensko naććelo nije bilo na pořljednjem mjestu. 265. Na tom je naććelu stajalo i briježno pravo. 304. *Po naććelih koja je taj odbor postavio . . . već se ne samo šampaju . . .* Rad 5, 194.

naććestiti, naććestím, v. pf. (u Srijemnu) vinograd, posaditi loze mjesto onijeh koje su se osušile. Rj.³ na-ććestiti, *što je rijetko naććiniti du bude ćesto (ćešće).*

naććěšćivãnje, n. verb. od naććěšćivati, koje vidi.

naććěšćivati, naććěšćujēm, v. impf. vidi naććestiti. Rj.³ na-ććěšćivati vinograd, *ćiniti du bude ćest (ćešći).*

naććěšljati, naććěšljãm, v. pf. n. p. vune, perja, *in Menge anzupfen, vellicando paro*. Rj. na-ććěšljati, *ćěšljajući dosta uraditi, v. impf. ćěšljati.*

naććeti, naććeñm, v. pf. *unschneiden (Brot), incido, anzupfen (Wein), aperio (beides österr. angänzen), delibo*. Rj. *ordje se u Njem. i Lat. kuže: naććeti hljeb (poćeti rezati), naććeti vino (poćeti toćiti).* U nas se kaže i za ostale mnoge stvari, n. p. *naććeo kacu s kupusom, ćubricu sa sirom ili skorpom, karticu s mljekom, tako i slaninu*. Rj. na-ććeti, *kao prost glagol ne dolazi, isp. ćeti, v. impf. naććinjati.* — *Nenaććeta voda, voda od koje niti je ko pio ni za što drugo uzimao kako je donesena u kuću*. Rj. 417b. *Okr-ljati 2)* što t. j. *naććeti, vidi okrnuti*. Rj. 456a. Bolje je vreću otresti nego torbu naććeti. Posl. 22. Derviš ne budući gladan ne naććne poguće odmah. 354.

naććetiti se, naććetím se, v. r. impf. *sich drängen zu etwas, concurro (ad videndum quid)*: Svi se Turci ondje naććetili, te gledaju svetitelja Savu. Rj. na-ććetiti se, *kao na ćete skupiti se, što se kaže du je glagol impf., biće jamuěno griješkom šamparskom.* — A kad Turci vojsku sagledaše, na bedem se gradu naććetiše, zaista se jako prepadoše. Npj. 4, 339.

naććetveronožiti se, naććetverõñžím se, v. r. pf. *auf alle Füere sich stellen, quadrupedem se sistere*. Rj. na-ććetveronožiti se, vidi naććetveronožiti se, *stati ćetveronoške, namjestiti se ćetveronoške, v. impf. ćetveronožiti se.* — Čulanje, igra . . . Polovina igrača ugje u malo kolo i svaki se naććetveronoži. Rj. 762a.

Rekao bi, da vi znate vrlo dobro ići na ććetiri noge. — Znam. — Po tom se naććetveronoži, pa onako ććetveronoške proleti po sobi. Danica 2, 130.

naććetveronožiti se, naććetverõñžím se, v. r. pf.

stati četvoronoške, namjestiti se četvoronoške, vidi načeteronožitii se, gdje su i primjeri.

načičkati, čkam. v. pf. *dicht neben einander stellen, confercio*, n. p. topove po bedemu, ili bedem topovima. Rj. načičkati, kao metnuti na što više stvari jednu do druge. v. impf. čičkati. — Grad gradila b'jela vila kao Carigrad: Po njem pirge ispirgala kao Pirin grad, načičkala kamičkima boje biljadama'. Here. 265.

način, m. — 1) *die Art und Weise, ratio*: Zaludu je začina, kad nije načina. Rj. (Zaludu čoek što ima, kad ne umije njime upraviti. Posl. 83). — a) Ama se ona lisića ne da lako uhvatiti: ona se može pretvoriti u razne načine. Npr. 204. Ona je (prenumeracija) jedini način ne samo knjigu izdati na svet, nego i po narodu razneti. Npj. 4, XLIII (isp. sredstvo). Koje (pjesme) su u glavnome sve nalik na ovu prvu, a u načinu se malo razlikuju jedna od druge. Npj. 4. 502 (Vuk). Ja ne bih znao šta bih ostavio od moga današnjega načinu pisanja. Pis. 29. Samo se za stare Grke ne zna, da su od koga primili nauke i uza njih gdjekeje riječi i načine govora. 31. Da se crkvenoj vlasti da način da može slobodno raditi. DM. 102. U glagola se jedni oblici zovu vremena, drugi se zovu načini. Obl. 1. Načina imaju dva kao osobita oblika: neodrejeni i zapovjedni; načini određeni zovu se sva vremena ujedno. 2. Kamfor, mirodija . . . što se upotrebljava i kao način da se tkanja i hartija ne grizu. Budmani, ARj. IV. 804b (vidi sredstvo).

— b) u instrum.: Na to se Bog smilovao i nekakijem čudnijem načinom prenio i njega (Marka) i Šarca u nekaku pećinu. Rj. 346a. Izgubivši takovim načinom svoju lijepu kosu. Danica 2, 131. Ima način, kojim se možemo namiriti. 2, 131. Koji svakojakijem načinom vidi na mene. Odrb. od ruž. 14. Da vas niko ne prevari nikakijem načinom. Sol. II. 2, 3. Za to su drugi načini, kojima se tumače riječi. Ogled V. Koji su radi najlakšim načinom saznati vrijednost dnevnika. O Sv. O. 9. — c) s prijedlogom na (akus.).

Da ide sreću pokušati i ženu na koji način ukrasti. Npr. 203. Na ovaj način, ko da više, može kašto postati vladika. Danica 2, 116. U earstvu Trnskome žive opet na različne načine. Kov. 9. Grad će se sazidati na mjestu svom, i dvor će stajati na svoj način. Jer. 30, 18. Izmegju ovijeh načina na koje doslije vidjesmo da postaje naše ć i gj. Rad 1, 111. amo i pod b) pripada i ovaj primjer: Ona će nam kazati način kako ćemo obojica obogatiti. Npr. 218. — d) sa prijedlogom po (loc.): Svaki po svom načinu, a magarac po starinski. Posl. 278. Ja sam počeo prepravljati gragju za Srpsku gramatiku po načinu G. Dobrovsoga Češke i Slavenske gramatike. Danica 3, 1. Srbi jedni se (kao u Dalmaciji) upravljaju po načinu Austrijskome. Kov. 9. Ali i Mlečići nikad ove zemlje nijesu upravljali po strome načinu. 36. — e) sa prijedlogom pod (akus.): Javljam da ni pod koji način ne ustupam. Vid. d. 1862, 2. — f) sa prijedlogom preko: Imaše nekakav car ženu koju preko načinu milovaoše. Npr. 113. isp. Imao nekakav car jedinicu šcer, preko mjere lijepu. Npr. 100. — 2) (u gornjem primorju): Što sam jadna dočekala, da ja činim način sinu svome. Da ti način učinimo, i mrtva ne naljubimo. Rj. Da mi naše mrtve sahranimo, ukopamo i ožalujemo kod našega stojua manastira, i Rišćanski način učinimo. Npj. 5, 395. Ukopaše mrtve ubojnike, crkoeni im način učinioše. 5, 396.

načiniti, načinim. v. pf. Rj. načiniti. v. impf. slož. načinjati. — 1) *machen, facio*. Rj. vidi napraviti. isp. učiniti. — a) Na onom mjestu načinio Dečane. Rj. 117b. Najveća je zadužbina načiniti namastir ili crkvu . . . načiniti čupriju . . . kaldrmu . . . vodu dovesti i načiniti blizu puta (i to se kaže graditi i načiniti — sebi — zadužbinu). Rj. 173a. Načini grad Zvornik. Rj. 415b. Ograditi, 2) vidi načiniti (n. p.

reselje). Rj. 438b. Raskakćale svinje blato ispred kuće, t. j. načinile ga žitko. Rj. 638a. Sagraditi, cf. načiniti (sagradio crkvu — sagradioše visoke Dečane). Rj. 660b. Sknaditi, 2) načiniti. sastaviti, n. p. pjesmu. Rj. 687a. Slupati, načiniti kojekako. Rj. 693b. Ti načini sebi kuću pa se ženi. Npr. 12. Obuće je u prostačko odelo i načini je kao puku prostakinja. 206 (car kcer svoju). On načini opet čast . . . Onda on i treći put da čast. 225. Pa će svagda biti lakše dodati i nastaviti nego li što izvora početi i načiniti. IV. Tamnica je za ljude načinjena. Posl. 311. Pa dohvati divit i hartiju, i načini jednu sitnu knjigu, te je šalje Koprivici Vuku. Npj. 4, 14. Vidiš, da ni mi ni ti nijesmo kadri mira načiniti. Danica 3, 161. Ljudi, koji bi znali zakone načiniti. 5, 86. Ponese . . . različnoga načinjenog crvjeca. Kov. 51. Štane graditi žanac . . . u šancu (koji još nisu bili ni načinili kako valja). Miloš 83. A nama ostavi Suleman-pašu, koji nis je sve hajducima načinio. 130. Veliki sud načini ovaj akt zakletve Milošu. 168. Može biti, da na sjetu G. Svetića niko ne bi mogao načiniti priličnije satire od ove, koju je on sa svojom muzom meni načinio. Odr. na sit. 12. Kad bude potreba nove riječi praviti . . . niti su po svojstvu narodnoga jezika načinjene. Pis. 15. Turci progju kroz Srpsku vojsku, koja im je sokak bila načinila. Sovj. 27. U Strigavi načinjene su bile 4 lovačke regemente. Zitiže 28. Licemjeri . . . načine blijeda lica svoju. Mat. 6, 16. Načinioše riječu o njemu kako bi ga pogubili. 12, 14. Mi ćemo . . . načiniti da vama ništa ne bude. 28, 14. Grijeħ uze početak kroz zapovijest, i načini u meni svaku želju. Rim. 7, 8. Koji ne vjeruje Bogu, načinio ga je lažom. Jov. 1, 5, 10. sa se, pass.: Uz ovaj se akt načini još prošenje sultanu, u kome ga mole, da . . . Miloš 169. — b) načiniti što od čega: Od viljerskih zuba da mi načinš dvor. Npr. 67. Bila je nekaka gjevojka koja nije rođjena od oca i majke, nego je načinile vile od snijega. 103. Srbi su načinili malo šarampora od prošca. Danica 3, 171. (Most) koji je od dasaka bio načinjen. Sovj. 69. Pamćenje narodno više puta ne kazuje čisto dogagjaja, i ovdje od prosidbe načini svađu. DM. 93. sa se, pass.: Od dojučasnijeh sovjetnika da se načini veliki sud. Sovj. 50. — 2) sa se refleks. v. r. pf. sich zu etwas machen, sich stellen, simulo. Rj. — a) načiniti se, kao pretvarajući se. vidi napraviti se. — Carev sin obuče pastirske haljine . . . te se načini pastir pa pogje u svet. Npr. 46. Angjeo se načini kalugjer, pa pogje. 80. Načinio se kao dodola. (Kad se ko mnogo nakiti cvijećem). Posl. 192. A vila se načini gjevojka. Npj. 3, 33. Onda se obično razigju (hajduci) po zimovnicima, pa se načine kao sluge. Danica 2, 93. — b) načiniti se, kao postaviti se: Ostalim se selima (dahije) sami načinili čitlaksahibije. Danica 3, 147. Načini se on sam, mjesto njih šestorice, dahija Bijogradski. 3, 209. Milan bude u redu onijeh poglavara Srpskih, koje niko nije postavio, nego se, u samom početku bune, sami načinili. Miloš 44. Petar pak Dobrinjac . . . načini se narodnijem poslanikom. Sov. 35. Nemanja se načini samostalnim gospodarom srpskoj zemlji. DM. 7.

1. načinjānje, m. *das Angānzen, delibatio*. Rj. verb. od načinjati, radnju kojom tko što načine.

2. načinjānje, n. *das Machen, factio*. Rj. verb. od načinjati, radnja kojom tko načinju (čini) što.

1. načinjati, njēm, v. impf. *angānzen, delibo*. Rj. načinjati, n. p. hljeb, kucu s kupusom, slaninu, i t. d. v. pf. načeti.

2. načinjati, načinjām, v. impf. *machen, facio*: Onu šalje a treću načinju. Rj. načinjati. vidi napravljati. v. impf. prosti činiti; v. pf. slož. načiniti. — Ruke širi, te se š njime ljubi, pa Marjanu mesto načinjaše do onoga Pandže Huseina. Npj. 3, 214. Ti koji crkvu razvaljuješ i za tri dana načinjaš. Mat. 27, 40. Koliko

su opeka doslije načinjati toliko izgonite i od sele. Mojs. II. 5, 8.

načkati, načkām, v. pf. *ausstopfen, farcio, obturo*, n. p. pamuka u kaku pukotinu. Rj. na-čkati. Kao čkajući metnuti čega u što. v. impf. čkati.

načučati se, načučim se, v. r. pf. *lange hocken, satis conquiesisse*: Ako sam se načučala, a ono sam ručala. Rj. načučati se, ko dosta dugo čučati. v. impf. čučati.

načuditi se, diim se, v. r. pf. *sich genug wundern, satis miror*. Rj. načuditi se, ko se dosta čudi. — No se ne mogu načuditi: budli ovoliki mal se poharči... Kov. 66. Tome se nije čuditi; ali se čovjek ne može načuditi, kako su... Sovj. 5. Ja se ne mogu načuditi što ga je na to navratilo. Rad 15, 179.

načupati, pām, v. pf. *auspflücken, satis decerpo*. Rj. načupati. v. impf. čupati.

načuti, načučem, v. pf. *etwas hören, Wind bekommen, inaudire*. Rj. načuti. vidi čuknuti. kao nešto malo čuti. v. pf. i impf. čuti. — Ovoliko ljudi nijesu se mogli skupiti sasvijem tajno, nego su načuli za to i gdjekoji Turci. Npj. 4, 461 (Vuk).

načuvati, načuvām, v. pf. *versparen, reservo*: Ako ne sačuva, ne nateče. Rj. kao čuvajući dosta uštediti.

načunjanje, n. vidi nočunjanje. Rj.

načupati, načām, vidi nočupati: Zna Kadrija gje nača galija. Rj. v. pf. prosti nočiti, slož. prenočiti. zanočiti. — za promjenu glasa o na a; nočiti, načati isp. ročiti, ragjati.

načer... vidi natjer... Rj.

naći, nāgjem, (nāgjom, našao, našla) v. pf. Rj. od na-iti, postanje vidi kod ići. u pjesmi naše mjesto nagjoše. ostale oblike kod doći. v. impf. nalaziti, nahoditi. — I. 1) *finden, invenio*. Rj. — Izvojtšiti, naći makar otkud. Rj. 220b. Nagoditi, cf. naći, desiti. Rj. 383a. Uganjati, *finden, antreffen, invenio*. Rj. 766b. Nagje zgodu pa svome gospodaru dune za vrat. Npr. 17. Nagje curicu a ona sedi. 23. Šta to uradi, da od Boga nagjes! 55. Nagje je gde peć žari. 56. Ja sam našla za tebe gjevojk. 215. Nagju sve pečenje i varivo iskotrljano kroz kužinu. 259. Kad me globiše, kriva me nagjoše. Posl. 119. Svačiju slušaj, a svoju smatraj. (... radi kako sam nagjes je je najbolje). 279. Al' ne mogu medovine naći, do u neke krčmarice Mare. Npj. 3, 39. Gjegogj Srba bogatoga naše, na sramotu uzimahu blago. 4, 152. Muftija je po zakonu našao za pravo, da se mogu vratiti. Danica 3, 141. Da će sebi naći posla ili kod Srba ili kod dahija. 3, 166. Nego mi kako nagjemo za dobro, onako da radimo. 3, 237. Ne ktedne dalje ići, nego nagje različne izgovore, i vrati se na trag. Miloš 64. Koga nagju da je za smrt, da ga predadu paši, da se pogubi. 132. I ovo sam ja mogao drukčije kazati — ali sam na pameti našao da je onako najpristojnije. Odr. od ruž. 6. Koje nagju u životu. Sovj. 66. Koga nagje za vredna. Žitije 14. Jer te nagjoh pravednu pred sobom. Mojs. I. 7, 1. Nagje milost i ljubav u starješine. Dan. 1, 9. Ne ćemo naći na togu Danila ništa, ako ne nagjemo što na nj radi zakona Boga njegov. 6, 5. Nagje za potrebno. DM. 320. sa se, pass.: Zlatu će se kujundžija naći. Posl. 91. Ali se za pravo nagje, da se sasluša i četvrti tužitelj. Danica 2, 137. Od kako se našla Amerika. 5, 5. Kad bi se našlo da je od potrebe. Sovj. 17. — 2) (po jgozap. kraj.) nagje snijeg, kiša, rosa, t. j. pade (iz neba na zemlju), *schneien, regnen, cadere*: Bješe vedro pa se naoblaci, iz oblaka tiha kiša nagje, nagje kiša ljetna porosica. Rj. — Iz oblaka tiba rosa nagje, tiha rosa, za njom sušnježica. Here. 43. isp. primaći. — 3) *treffen, offendo, cf. zadesiti*: Našla ga bijedu na suhu putu. Već evo me teška bolest našla. Rj. vidi i postići 2. — Kako dogje, pomama ga nagje: vjernoj ljubi jade zadavaše. Rj. 171a. Da se od njegove matere čuva i krije, da je nenalno čudo ne nagje. Npr. 215. Čudo te našlo!

(Našlo te zlo, da ti se ljudi čude!). Posl. 350. Što me našlo, da te ne obigje! (Kad koji kome nazdravi, i znači: i ti moraš ovako piti). 357. Pismo ovo nagje Kara-Gjorajju u Negotinu. Sovj. 18. — II. v. r. pf. Rj. — 1) *sich finden, sum*: Našao se u čudu. Smiljaniću! doma der se nagji. Rj. kao desiti se, biti, vidi nagnati se 2. — Sad se otac nagje u nerolji pa se stane dogovarati sa svojom ženom šta će raditi. Npr. 60. Kaže materi kao od muke kako se s devočetom našao i šta mu je kazalo. 66. Otac njezin nije je stio nikome drugome dati do onome koji bi se našao mudriji od njega da ga kako prevari. 163. Te jedanak se nagju na vratima od kamare. 216. Tako mi ove svijee, i tako mi se našla na umrlj čas! Posl. 303. Nada te se ne našlo junaka! Npj. 2, 197. U cara se ne nagje junaka, da dohaka mene i obrani. 2, 287. Izvući se, more, iza bara, pa se svagda ukraj Drine nagji. 4, 288. Na tri mora bjehu gospodari, dok se pošljed izdajnice naše, te Turskome caru pribjogoše. 5, 255. Srbi se nagju u srijedi izmegju Rima i Carigrada. Kov. 4. On se slučajno ondje našao. Miloš 138. I više im se ne nagje mjestu na nebu. Otkriv. 12, 8. Jer se nagjoh čest pred njim. Dan. 6, 22. isp. gore naći I. 1 b. i dolje II. 3. — 2) našlo se dijete, *zur Welt kommen, nasci*: U mog sina slijepeca Grgura, u njega se muško čedo nagje. Rj. roditi se. — Med njima se muško čedo nagje. Npj. 2, 71. — 3) ti se našao to da učiniš, *hervortreten, cristo*. Rj. kao istaći se, usuditi se: Stojsa opazi navrh dvora zeca gde stoji... Dvorani mu odgovore: »Da se ko nagje da skine onoga zeca, zec bi se sam zaklao... ali to ne sme niko učiniti za svoju glavu. Npr. 34. A besjede Petrović vladika: »Nije l' majka rodila junaka, da potrgne jatagana noža...!« Tu se junak naći ne moguse. Npj. 4, 338. Kad je carev divan razumio, svi su Turci nikom poniknuli, ne nagje se bega ni vezira, da besjedi s carem na divanu. 5, 352 (ovu dvu zadnju primjera može biti da idu gore pod II. 1; i može biti da odozgo II. 1 primjeri iz Npj. idu amo).

načordisati,* dišem, v. pf. *mit Säbel versehen, gladio instruere*: Oružani i načordisani. Rj. načordisati, čordom opasati. prosti glagol čordisati ima posve drugo značenje (= upropastiti).

načosati se: Čudne noći, čudne mjeseci! Da imamo blizu gjevojaka, čudno l' bi se nočas načosali. Here. 203. načosati se, našikovati se. isp. Vrčevića, Narodne pripovijetke. I. stran. 229: čosati, vigji jašikovati.

načuliti, načulim, v. pf. t. j. uši, *spitzen, arrigo*. Rj. načuliti. kao podići uši, kao n. p. čulljiv konj što čini. vidi narogušiti. v. impf. čuliti.

načve, načāvā, f. pl. Rj. vidi i navće (s premetnutim glasovima), mlačve (s dometnutim sprijeda m i s promjenom glasa n iza m na l). dem. načvice. — 1) *der Brotrog, Baektrog, alreus panarius, cf. navće*: Popiše nam iz bačava vino, pojedoš je načava mlivo. Rj. drčen sud, kao korito, u čem se mijesi hljeb. u Dubr. i načvi: Sjevače tebi a načvi meni. DPosl. 111. — 2) (u Dubr.) svako korito (načve od kruha; što se peru košulje, i t. d.). Rj.

načvenice, f. pl. *das Gestell eines Brottroges, sponda alrei panarii, cf. nogari*. Rj. one noge što na njema stoje načve kad se hljeb mijesi. vidi i ndgače, nogāči.

načvice, f. pl. — 1) dem. od načve. Rj. — 2) (u Srijemu) polovina obla raseijepljena drveta, po kome su izdubene doline, u koje se meće hljeb kad se razmješuje, i na koje se poslije u peć nosi (u Biogradu: pinokot). Rj.

I. nād (nād), m. (u Herc. i u C. G.) *die Hoffnung, spes, cf. nada*: Kad vigješe e im nāda nema, dobrijež se konja dofatije. Rj. vidi i nadanje, ufanje, nadežda. — »Ne bojim se cara ni vezira, dok je zdravo cara

Ru-ijuskoga . . . *Zli ti nadi!* Petroviću knjaže, dok ti čari vruću pomoć dadu! Nj. 5, 87. *U nad Božij* dobićemo Turke. 5, 361. On vjerova na nad kad se nije bilo ničemu nadati da će on biti otac mnogijem narodima. Rim. 4, 18. Koji ovaj nad ima na njega. Jov. 1, 3, 3. *Nad je moj u tebi.* Ps. 39, 7. Gospode . . . *nade* *L'raijlec!* spasitelju njegov u nevolji! Jer. 14, 8.

2. nad, nada. (sa akus. i instrum.) Rj.

1. prijedlog sa akus. — 1) s orijem prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je onome što sama znači s gornje strane mjesto koje se primicanjem zauzima [na pitanje kuda? (kamo?)]: Brat brata nad jama vodi, ali ga u nju ne tiska. Posl. 28. Kad čovjek nada se pljune, na obraz će pasti. 122. Tako se nebo nada me ne prolomilo! 309. Oblak se nad Beč namaknuo. Npj. 3, 46. Da će te podignuti nada sre narode, koje je stvorio. Mojs. V. 26, 19. Ondje dogje ruka Gospodnja nada nj. Jezek. 1, 3. — **2)** Kad se što poredi, dolazi ovako u prenesenom smislu stvar nad drugu koju u čemu god nadvisuje: Nema krvnika nad poturčenjaka. Posl. 203. Nada te se ne našlo junaka! Npj. 2, 197. Nema učenika nad učitelja svojega ni sluge nad gospodaru svojega. Mat. 10, 24. *isp. niže II. 2 b. — isp. Sint. 517.*

11. prijedlog sa instrum. — 1) s orijem prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da je onome što sama znači, s gornje strane mjesto na kome što biva (na pitanje gdje?): A to pod crepnjom pravi bleb, narastao, ništa ti lepše, i digao crepnju nad sobom. Npr. 82. Tako se nada mnom nebo ne lomilo! Posl. 309. Mrtvo tjeło na zemlju spustiše, tri je jada nad njim izjadila. Npj. 1, 259. Ljudi pobožni veliki plač učiniše nad njim. Djel. Ap. 8, 2. — **2 a)** u prenesenom smislu orako mjesto pokazuje vlast: Svaka tica ima (nad sobom) kopca. Posl. 277. Tursko gospodarstvo nad Srbijom. Danica 2, 78. Nastojnik nad soli. 2, 116. Da su Turci poglavari nad orim Srpskim četama. 3, 188. Nada mnom nemaš ni kake vlasti. Posl. 8. Postariče ga nad svijem imanjem svojijem. Mat. 24, 47. Bješe nad svijem njezinijem riznicama. Djel. Ap. 8, 27. **1. isp. poviše I. 2. — b)** tako i vrsnoćom može biti u orakom mjestu: Istina je, ljubiciče, da si crijet nad crjetovma. Npj. 1, 222. Ta od Sarca boljeg konja nema, nit' nada mnom boljega junaka. 2, 440. Koja se zove svetinja nad svetinjama. Jevr. 9, 3. Jer je Gospod Bog vaš Bog nad bogovima i gospodar nad gospodarima. Mojs. V. 10, 17. — *isp. Sint. 590.*

1. nada. f. *vidi* *nād.* Rj. i *syn. oudje.* — Nada nevoljniciema ne će nigda poginuti. Ps. 9, 18. Nije izgubila nade, da će . . . Rad 5, 194. Ja ne mogu pristajati na sastanke koji bi podsticali nade koje se ne mogu izvršiti. Megj. 73.

2. nada. f. (u C. G.) ono što se dodaje kad se što nadi. cf. nado. Rj. *vidi* i mnada. *isp. acal* i (kod oroga *syn.*).

nadaći, *nādājēm,* (nadašao) *vidi* *nadići.* Rj. *nada-iti,* *nada-jti,* *nada-ći.* *isp. ići.*

nadahnuti, *nādahnēm,* v. pf. koga t. j. naučiti. *einhauchen,* *inspiro.* Rj. *na-dahnuti.* *vidi* *nadanuti.* c. *impf. nadisati.*

nadaléko (na daleko), **nadaléku** (na daleku), *ferne,* *lounge:* *Nudaleko* zaprosi gjevojku. Rj. *vidi* *daleko* 3b.

nadam, *nādma,* n. *die Blähung, inflation:* poduzeo me nekakav nadam. Rj. *postanjem od naduti se.* *nadmēm se.* *isp. nadimanje.*

Nadanojla. f. *ime vili:* Koja j' ovdje vila *Nadanojla,* kojano je svjem vilam gospogja. HNpj. 1, 242. Kolo b'jelih vila ngladuo, u tom kolu vila *Nadanojla.* 2, 62. *isp. Ravijojla. — za nast. isp. Drāgōjla, prema tome bive akc. Nadānojla.*

nadanuti, *nādānēm,* v. pf. *vidi* *nadahnuti.* Rj.

nādānje, n. *das Hoffen, spes.* Rj. *verb. od nadati se.* *radnja* *kojom se tko nada.* *vidi* *uānje.* *isp. nād,*

nāda, *nādežda. — Imajni nadanje na Boga, da će . . .* Djel. Ap. 21, 15. *Ivalimo se nadanjem slave Božije.* Rim. 5, 2. *Ako sam poluguo nu zlato nadanje svoje.* 31, 24. *Koji na Gospoda starlja nadanje svoje.* Pis. 40, 4. *Dogjoh na to da mi srce izgubi nadanje o svakom trudu.* Prop. 2, 20.

1. nādāriti, *nādāritēm,* v. pf. *verleiten, induco in animum:* koji te gjavo *nadāri* (na to)? cf. *navesti, navratiti, navući, natentati.* Rj. *vidi* i *natančiti.* — v. *impf. ne dolazi.*

2. nādāriti, *nādāritēm,* v. pf. (u Dubr.) *spenden, beschenken, largior, muneror:* Bog *nadārio!* (t. j. dao, darovao). Rj. *na-dariti.* *vidi* *nagrāditi* 2. v. *impf. nadarivati.* — *Gundulic:* Razborom me još *nadāri,* dobro od zla da razdijelim. Stulli.

nadarivānje, n. *verb. od nadarivati.* *radnja* *kojom tko nadaruje koga (čim).*

nadarivati, *nādārijēm,* v. *impf. remunerari, praemiiis donare, compensare.* Stulli. *na-darivati,* kao *nadarje darati* *nagrājivati* 2.

nādārje, n. *praemium, merces, compensatio, remuneratio.* Stulli. *vidi* *nagrada.* *za obličje isp. ūždārje.*

1. nādāti, *nādām,* v. pf. *ausreissen, fugam petere,* n. p. *nadade* preko polja, uz potok i t. d. Rj. *na-dati* (*prijedlog na sa glagolom dāti*), kao *pohjēci.* — *Svinja* se uplašī sa rukne i skoči te *nada* u potok; a mačka se prepadne od svinje, pa *nada* uz krušku. Npr. 176. Veljko namisli, da s vojskom bježi kroz Turke . . . Kad Živković čuje te riječi . . . skoči onako ranjen, i *nada* izmegju prvijeh. Danica 1, 78.

2. nādāti se, *nādām se,* v. r. *impf. hoffen, spero.* Rj. *vidi* *ufati se.* *isp. uzdati se.* — Kad me vidite, *tadar mi se nadajte.* Npr. 111. *Ja se nadam,* majko, ako Bog da. 257. *Ko zlo čini nek se dobru ne nada.* Posl. 138. *Otkud sam se nādāo da me sunce ogrije,* odonud me led bje. 243. *Čjevojka se za cijelo nuda da će se udati.* 329. *Āto tebe, od šta se ne nādāš.* Pa on pusti zlatna šestoperca. Npj. 2, 153. *Stara majko, ne nādaj se u me,* vjerna ljubo, *preudaji mi se.* 3, 349. Na svršetku ove godine *nadam se* *pokazati* *ogled.* Slav. Bib. 1, 91. *Još dodah da se tvrdo nadam da će to posvjedočiti.* Star. 3, 1. *Dobrovski je otišao u Prag, ali mu se opet nadamo da dogje.* Straž. 1886. 1734. *Nadajući se na sve ras da je moja radost svijuu vas.* Kor. II. 2, 3. *Ne nādaj se mnogome od moje nevjēštine.* DP. 4.

3. nādāti se, *nādā se,* v. r. pf. *kome što, es folgt nacheinander, succedit (bene aut male):* *nadalo se* *prodalo se* (*sagt der Kaufmann wenn ihm im Laden etwas herabfällt*). Rj. *Nādālo se* *prodalo se!* (Kaže trgovac kad mu se što obori u dućanu). Posl. 186. *na-dati se* (*glagol dati sa prijedl. na*).

nadāvānje, n. *verb. od nadavati* (v. *impf.*) Rj.

1. nadāvati, *nādājēm,* v. *impf.* Rj. *na-davati.* — **1)** u vodenici, u kamen žito *nadavati,* t. j. rukom pomagati da bi išlo više nego što ga samo čekalo nagoni. Rj. — **2)** n. p. ruku, t. j. zaklanjati se njome *podmećući* je pod sablju ili pod nož, *unterlegen, suppono,* cf. *podmetati.* Rj. *na-davati.* *vidi* i *nadodavati,* *podavati.* — *Samo malo što je ostanulo, u malanu našu Goru Crnu, a ni ona ne bi ostanula, da Latini ne nādaju ruke, i brane nas vazda od Turaka.* Npj. 5, 2.

2. nadāvati, *nādājēm,* v. pf. *genug geben, satis dedisse:* ne možeš mu dosta *nadavati.* Rj. *na-davati,* kao *dosta dati malo pomalo.* *Mene Turci jesu dodijali svako veće dvoru dolazeći, ne mogu im vatre nadavati, ja kako ću hljeba namjjesiti, kako li ću vode nanijeti?* Npj. 4, 165.

nadāzreti se, *nādāzrēm se,* v. r. pf. *vidi* *nadzreti se:* *Nad vodom se nadāzrela,* u vodu joj kruna pala. Kov. 92. *nādā-zreti se.* v. *impf. nadzirati se.*

nadbāciti, *nādācīm,* v. pf. koga, *im Werfen über-treffen, vinci jucta:* On *nadbaci* tri stotin' *Madžara.*

Rj. nad-baciti, u bacanju nadrladati. v. *impf.* nad-bacivati.

nadbacivānje, *m. das Uebertreffen in Werfen, victoria jactus.* Rj. *verb.* od nadbacivati. radnja kojom tko nadbacuje koga.

nadbacivati, nadbacujēm, v. *impf.* koga, *im Werfen übertreffen, vinco jactu.* Rj. nad-bacivati, u bacanju nadrtagjivati. v. *pf.* nadbaciti.

nadbādānje, *n. das Besiegen im Hörnerstoss (zwischen Ochsen, Kühen), victoria tauri.* Rj. *verb.* od nadbadati. radnja kojom tko nadbada n. p. vo rota.

nadbādati, nādbādām, v. *impf.* im Stosse besiegen, cornibus vincere: naš je vo nadbadao vašega. Rj. nadbadati, u bodenju nadrtagjivati. v. *pf.* nadbosti.

Nādbārje, *n.*: Primiše se visoku Nadbarju. Rj. **nadbijānje**, *n. der Sieg im Gefechte, victoria.* Rj. *verb.* od nadbijati. radnja kojom tko nadbija koga.

nadbijati, nādbijām, v. *impf.* in der Schlacht besiegen, proelio vinco. Rj. nad-bijati, u boju nadrtagjivati. v. *pf.* nadbiti. — Dokle Mojsije držaše u vis ruke svoje, nadbijahu Izrailjci, a kako bi spustio ruke, odmah nadbijahu Amaličani. Mojs. 11. 17. 11.

nādbiti, nādbijēm, v. *pf.* koga, *in der Schlacht besiegen, proelio vinco.* Rj. nad-bititi, u boju nadrtadati. v. *impf.* nadbijati. — Kad se god pobijemo, svu nas trojeu nadbiče. Npr. 34. Sinovi Venijaminovi vidješe da su nadbijeni. Sud. 20. 36.

nadbōsti, nādbōdēm, v. *pf.* im Stoss besiegen (von Stiern), cornibus vinco. Rj. nad-bosti, u bodenju nadrtadati. v. *impf.* nadbadati.

nadebeliti se, nādebelim se, v. r. *pf.* (u Dalm.) *vidi* odeljati (ngojiti se). Rj. na-debeliti se. v. *impf.* debeliti se.

nadēkati se, nādēkām se, v. r. *pf.* sich anschlanpen, ventrem impleo, cf. nabubati se. Rj. na-dekati se. najesti se. *vidi* i nabiti se i *syn.* ondje. kao prost glagol ne dolazi.

nadesīti, nadesim, v. *pf.* treffen, offendo: Je li majka rodila junaka, a danas ga sreća nadesila u Tušinu gje pijemo vino. Rj. na-desiti. značenje (korijenu) zateći. Korijeni 102. v. *pf.* i prosti desiti.

nadesno, (na desno) *rechts, dextra.* Rj. *vidi* desni (ulj.) 3.

nadevētati se, nadevētām se, v. r. *pf.* einen genug prügeln, dedolo: baš sam ga se nadevetao. Rj. na-devetati se, dosta koga izderetati. *vidi* nalupati se 1, namlatiti se, natnći se. v. *impf.* devetati.

nadežda, *f.* iz crkvenoga jeziku, *vidi* nād, náda, nadanje, ufanje. za obličje isp. džežda. — Pozdravljamo kuću Petrovića... i nadeždu našu od starine. Npj. 5, 233. Stigne Gjorgjije u nadeždi, da se onde zatvori. Danica 4, 14. Srbi, dobivši sad nadeždu, da će njihova vlada ostati, 5, 33. Srpska država... bila u najvećoj sili i cvetu i u nadeždi za napredak. Miloš 13. Svi su lekari bili izgubili nadeždu o njegovu životu. Žitije 8.

nadglēdānje, *n. die Aufsicht, cura.* Rj. *verb.* od nadglēdati. radnja kojom tko nadglēda što: Svjetski ljudi u crkvenijem stvarima predani crkvenom sudu i nadglēdanju. DM. 57. Da je rukopis pisan... može biti po njegovoj zapovijesti i pod njegovijem nadglēdanjem. Star. 1. 5.

1. nadglēdati, nādglēdām, v. *impf.* besehen, inspicio, curo. Rj. nad-gledati. *vidi* nadzirati. v. *pf.* nādglēdati. — Onaj je one godine naj sretniji da konje nādglēda. Rj. 823a. Koja se često ogleda, slabo kuću nādglēda. Posl. 140. Sestra mu dvore nādglēdaše. Npj. 3, 15. Među sobom neka se bratski mire i namiruju; bogati sironahie nādglēdaju. Danica 4, 5. Štampanje ove knjige nādglēdao je G. M. Npj. 4, XI. Progje po istočnoj granici... kao nādglēdajući rojsku i šunčere. Sovj. 20. Da nādglēdaš Judeju. Jezdr. 7. 14.

2. nādglēdati, nādglēdām, v. *pf.* besehen, inspicio, curo. Rj. nad-gledati. v. *impf.* nadglēdati. — Ruka

mu se desna posvetila... A žedue je care napojio, gole, bose jeste preogjeo, nādglēdao ništa i uboga. Npj. 2. 93.

nadgovārānje, *n. das Uebersprechen, victoria lingua.* Rj. *verb.* od 1) nadgovarati, 2) nadgovarati se. — 1) radnja kojom tko nadgovara koga. — 2) radnja kojom se nadgovaraju n. p. dvojica.

nadgovārati, nādgovārām, v. *impf.* Rj. nad-govarati. v. *pf.* nadgovoriti. — 1) *übersprechen, zu Schanden sprechen, vinco lingua.* Rj. u govorenju nādrtagjivati koga. — 2) nadgovārati se, nādgvārām se, v. r. *impf.* im Reden wettschern, certo lingua. Rj. u govorenju nādrtagjivati se među sobom. — U Srbiji se kašto sastanu u veče Heregovci i Šijaci (kao n. p. na komidbi), pa se čitavu noć nādgovaraju. Rj. 838.

nadgovōriti, nādgvōrīm, v. *pf.* zu Schanden reden, lingua vinco. Rj. nad-govoriti, u govorenju nādrtadati. v. *impf.* nadgovarati. — Stojan je Čupić bio vrlo rječit i mnogo je govorio... »ko mi nadgovori Čupiću i natpiše Molera, daću mu šta god hoće.« Rj.

1. nādīci, nādīgēm, v. *pf.* von oben umgehen, ambio desuper. Rj. nad-īci. *vidi* nādaci. kao odozgo obići. v. *impf.* nādilaziti, nathoditi.

2. nādīci, nādīgūti, nādīgēm, (nādīgao, nādīgla) v. *pf.* heben, elevo. Rj. na-dići. v. *impf.* nadizati. — Nādīgao ili zakessero kvasilo. Rj. 267b.

nādigrati, nādigram, v. *pf.* überspielen, übertanzen, cinco lusu, saltu. Rj. nad-igrati, u igranju nādrtadati. v. *impf.* nadigravati. — Kad zaigra Kaica Radonja, on nādigra tri stotin' Madžara. Gje se munja s gromom igra, munja groma nādigrata. Rj. A gjevojke igralice, nādigrate me. Rj. 216b. U igri klišu... uzjašu svi one što su nādigrani. Rj. 275b.

nādigrāvānje, *n. der Sieg im Spielen, Tanzen, victoria lusus, saltus.* Rj. *verb.* od nadigravati. radnja kojom tko nādigrava.

nādigrāvati, nādigrāvām, v. *impf.* überspielen, übertanzen, cinco lusu, saltu. Rj. nad-igravati, u igranju nādrtagjivati. v. *pf.* nādigrati.

nādijēliti, nādijēlm, v. *impf.* na-dijeliti. v. *impf.* nādjeljivati. — 1) koga, *vidi* udijeliti, podijeliti. — 2) n. p. mnogo prosjaka, ne možeš im nādijeliti. Rj.⁹

nādijēvānje, *n. Rj. verb.* od nādjevati. — 1) radnja kojom tko nādijeva što n. p. na ruku, na štap (das Annachen, Befestigen ein etwas, affixio. Rj.). — 2) radnja kojom tko nādijeva ime (das Geben eines Namens, inditio nominis. Rj.). — 3) radnja kojom tko nādijeva što, n. p. tikve (das Füllen z. B. eines Bratens, farctio. Rj.).

nādijēvati, nādijēvām, v. *impf.* Rj. na-dijevati. v. *pf.* nādjenuti, nādjesti, nādjeti. — 1) n. p. što na ruku, na štap, *annachen, befestigen, figo.* Rj. — 2) *geben (einen Namen), indo nomen.* Rj. ime nādijevati. — Živko. Mnogi ovo ime djeci za to nādijevaju, da bi djeca živjela. Rj. 158b. — 3) *füllen, farctio (indo).* Rj. sa se, *pass.*: Isto tako ne valja ni »nadeven kupus« mjesto »sarma«: to bi se samo onda moglo kazati, kad bi se kupusna glavica izvrtjela pa nādijela, kao n. p. što se nādijevaju tikve ili keleraba. Pis. 40.

nādilaziti, zim, v. *impf.* von oben umgehen, ambio desuper. Rj. nād-laziti (postanjem od nad-laziti, s do-metnutim i glagolu ići, kao da bi njemu pripadalo). kao odozgo obilaziti. *vidi* nathoditi. v. *pf.* nādīci, nādaci.

nādilažēnje, *n. das Umgehen von oben, ambitus.* Rj. *verb.* od nādilaziti. radnja kojom tko nādilaži.

Nādīm, *m.* zidine od staroga grada blizu Zadra. Rj.

nādīmak, nādīmka, *m.* U Heregovini i u Crnoj Gori mnogo čeljade (i muško i žensko) ima još po jedno ime osim krštenoga imena, takovo se ime danas onamo zove nādīmak. Upravo uzveći može se reći da su nādīmci dvojaki: jedni se nādijenu djetetu u kući kao od milosti (može biti još prije krštenja), a drugi poslije izvan kuće, ponajviše podsmijeha radi.

Orijet drugih nadimaka, koji se Njemački zovu die Spitznamen, onamo slabo i ima (jer niko ne da da mu se podsmijavaju), a u Srbiji prvijeh gotovo nema nikako. Rj. — Joko, koji se po nadimku zvao Pijo. Npj. 4. 459 (Vuk). Tvoje ću mu ime nagjenuti, a u nadimak: i sree i dušo! Herec. 60. nad-imak (osn. u ime, ali bez druge pole njezina nastavka, t. j. bez u). Osn. 291.

nadimānje, *n. das Anblasen, inflatio. Rj. verb. od nadimati se, radnja kojom se tko nadima, isp. nadam.*

nadimati se, *nādīmām se (nādīmājēm se), v. r. impf. sich anblasen, inflor. Rj. na-dimati se. v. pf. uaduti se. — Oholica, koji se nadima i rado hoće da se svadi. Rj. 481a. Ne nadimaj se, da ne pukneš. DPosl. 74. Da se koga radi ne nadimate jedan na drugoga. Kor. 1, 4, 6.*

nadimiti se, *mim se. v. r. pf. sich anröchern, Rauch schlucken, deroro fumum: Dok se čovjek dima ne nadimi, ne može se vatre nagrijati. Rj. na-dimiti se (dosta). v. impf. dimiti.*

nadinātiti, *nadinātim, v. pf. überzucken. jurgio vinco. Rj. nad-inatiti, u inatu nadladati. v. impf. inatiti se.*

nadirāuje, *n. Rj. verb. od nadirati. — 1) radnja kojom tko nadire što (das Anreissen, delibatio, scissio. Rj.) — 2) radnja kojom tko nadire (bježi) (das Anreissen, fuga. Rj.).*

nadirati, *nādirēm, v. impf. Rj. na-dirati. v. pf. nadrijeti. — 1) anreissen, delibo, scindo primam partem. Rj. kao načinjati deranje. — 2) ausreissen, fugam peto. Rj. bježati bezobzirke, viditi izdirati 2.*

nadisānje, *n. inspiratio, afflutus. Stulli. verb. od nadisati. radnja kojom tko nadiše koga.*

nadisati, *šēm, v. inf. inspirare. Stulli. na-disati koga, kao dišući učiti ga. v. pf. nadahnuti.*

nāditi, *dim. v. impf. stählen, chalybe induco. Kad se nadi n. p. sjekira, onda se na oštrice njezino nastavi nada (čelika), pa se poslije istanji i izoštri. Rj. v. pf. zanaditi.*

nadizānje, *n. das Aufrichten (in die Höhe richten), arrectio. Rj. verb. od nadizati. radnja kojom tko nadiše što.*

nādizati, *nādizēm, v. impf. in die Höhe richten, arriego, tollo. Rj. na-dizati. v. pf. nādići, nadignuti.*

nadjāčati, *čām, v. pf. überwinden, fortitudine supero. Rj. nad-jačati, kao jačinom nadladati. v. impf. nadjačavati. — Svojom snagom ne će čovjek nadjačati. Sam. 1. 2, 9. David pračom i kamenom nadjača Filistejina. 17, 50. Državne stvari još ne nadjačaše u porodici starih računaa oko prijestolnoga našljedstva. DM. 14.*

nadjāčāvānje, *n. das Ueberwinden, victoria. Rj. verb. od nadjačavati. radnja kojom tko nadjačava koga.*

nadjāčavati, *nadjāčāvām, v. impf. übermeistern, vinco. Rj. nad-jačavati, kao jačinom nadlagjivati. v. pf. nadjačati. — Ovake pjesme pjevaju i Srbi Turskog zakona po Bosni, samo što oni ponajviše pjevaju, da su njihovi nadjačavali. Npj. 1, XXXIX.*

nadjēčati, *nadjēčim, v. pf. nad-ječati. u ječanju nadladati. v. impf. ječati. — Pastirska svirala tvojeja znanja o Bogu (Grigorije!) nadječu trube ritorske, jer tebi koji iznagje dubine duha pridade Bog i krasotu govora. DP. 281.*

nadjeljati, *ljām, v. pf. Rj. na-djeljati. — 1) držalici na sjekiru, anpassen, adapto. Rj. v. impf. nadjeljavati. — 2) viel aufschneiden, consero: šta si nadjeljao toliko u sobi? Rj. v. impf. djeljati.*

nadjeljāvānje, *n. verb. od nadjeljavati. radnja kojom tko nadjeljava n. p. držalicu na sjekiru.*

nadjeljāvati, *nadjeljāvām, v. impf. na-djeljavati, c. pf. nadjeljati 1. — Nikola se nalazaše kod svoje pojate, nadjeljavajući novu grabovu držalicu na sekiru. Zim. 84.*

nādjeanti, *nēm. nādjesti, nādjenēm, nādjeti. nādjenēm v. pf. Rj. v. impf. nadijevati. isp. djēnuti, djēsti; djēti; i ondje oblike gram. — 1) anstecken, figo: n. p. što na ruku, na (tap. Rj. 2) ime, geben, indlo. Rj. — Nadio mu ime Nabad Simeun: Lijepo mu ime nagjenuo. Rj. 411b. Nije ovo opaklija već do-braklija, opak bio ko, joj ime nadenuo. Posl. 216. Kakvo ćemo ime najesti Srbskom Rječniku? Straž. 1886, 1106. Te mu nudge ime Jedidija. Sam. II. 12, 25. — 2) füllen (z. B. den Braten, Kürbiss), farcio, indo facturam. Rj. kao napuniti. — Kuljen. U Risnu nadjenc se (bravlje sirište) kukuruzna brašna, loja i suvica, pa pošto se skuva, jede se. Rj. 314a. Nadjeren je kako kuljen. DPosl. 68.*

nādjev, *m. u Rj.: nādev (po vojv.) po juž. bilo bi nagjer, a po jugozapad. nadjev) das Füssel, impensa. Rj. 385a. ono čim se nadijeruju n. p. tikve, pečenje, i t. d. ridi dolma 1.*

nadjēvāč, *nadjēvāča, m. u Rj.: nuderāč, nadevāča, m. (u Srijem) koji nadijera imena (kad se djeca igraju), der den Namen gibt, qui nomen indit. Rj. 385a.*

nadjunāčiti, *nadjunāčim, v. pf. an Heldenthum übertreffen (überhelden?) virtute supero: Nadmudrismo i nadjunāčismo. Kad se vide na nevolji Marko de će njega dete nadjunāčit'. Rj. nad-junačiti, u junaštru nadjladati. isp. v. impf. junačiti se.*

nadlagati, *nādlažēm, v. pf. im Lügen übertreffen, mendaciis vinco. Rj. nad-lagati, u laganju nadjladati. v. impf. nadlagivati. — Hajde da lažemo, pa koji koga nadlaže onaj neka nosi pogaču. Npr. 160.*

nadlagivānje, *n. das Wetteifern im Lügen. certamen mendacii? Rj. verb. od 1) nadlagivati, 2) nadlagivati se. — 1) radnja kojom tko nadlaguje koga. — 2) radnja kojom se n. p. dvojica nadlaguju među sobom.*

nadlagivati, *nadlagujēm, v. impf. Rj. nad-lagivati. v. pf. nadlagati. — 1) im Lügen übertreffen, mendacio vinco. Rj. u laganju nadlagjivati. — 2) sa se, recipr. wetteifern im Lügen, mendacio vinco. Rj. u laganju se nadlagjivati među sobom, nudmetati se u laganju.*

nadlajati, *jēm, v. pf. überbellen, lutrando vinco: ne bi gu nadlajalo devetoro pasa. (Kad koji mnogo zna govoriti. Posl. 193). Rj. nad-lajati, u lajanju nadvladati.*

nadlētjeti se, *nadlētīm se, v. r. pf. nad-lejeti se nada što. — Onda orao reče: 'Ja sam treba da idem onamo da vidim kako je', pa se digne u oblake i nuleteti se nad onaj grad i sve vidi. Npr. 239.*

nādležau, *nādležna, R. adj. n. p. oblust nudležna, t. j. kojoj pripada narediti što: competent. isp. do-tičan, vlastan. isp. dostojan. — Ne će da prime zakone koje im postavlja nadležna vlast. Zlos. 84. Pravi činovnik najpre pita ko je za što nadležan. 128.*

nādležnōst, *nādležnosti. f. R. die Competenz. — Ta se reč zove nudležnost. Zlos. 128.*

nadmāšiti, *nadmāšim, v. pf. übergreifen, altius extendo manum, altius deero: Visoko ga koplje nadmašilo. Rj. nad-mašiti. — Sve je kolo glavom nadmašila, a gospodskim licem začinila. Rj. 202a.*

nadmetak, *nadmetka, m. nad-metak, ono što se nadmetne: I na samom slovu 6 dolazi akcenat ozgo do nadmetka. Star. 1. 5.*

nadmētānje, *n. Rj. verb. od I. nadmetati, II. nadmetati se. — I. radnja kojom tko ili što nadmeće [1. das Darüberschiessen, trajectory justo altior. 2. das Darübersetzen, superimpositio (z. B. Punkt aufs i). 3. das Mehrbieten (im Kaufe). Rj.] — II. radnja kojom se n. p. dvojica nadmeću.*

nadmētati, *nadmēčēm, v. impf. Rj. nad-metati. v. pf. nadmetnuti. — I. 1) darüberschiessen, altius jaculor, n. p. ova puška nadmeće. Rj. — 2) darübersetzen, superponere, n. p. nad-ije. Rj. — Počeli su*

nadmetati title i skraćivati riječi. Rj.¹ XXXIV. *sa se pass.*: »T« stoji nadmetnuto nad »s«, i to onako kako se u poznijim rukopisima *nadmeće nad* »o...« (Glas. 11. 174. — 3) *mehr bieten* (in Kaufe), n. p. Milovan je davao za ovoga konja sto groša, a Radovan je *nadmetnuo pet*, pa ostao na njemu (za 105 groša). Rj. — Gjevojka na prodaju... Na kočiji gjuzel moma, te se prodava, skupio se cio svijet, da je kupuje, nosi pare i star i mlad, *curu nadmeću*. Here. 246. — II. *sa se. recipr.* — 1) *wetteifern, aemuliri*, n. p. nadmeću se ko će prije to i to učiniti. *cf.* otimati se. Rj. — Djevojka *se nadmeće s momčetom* (natpis pjesmi)... Već gjevojka velika, *s momčetom se nadmeće* tri godine s očima, a četvrtu s obrazom. Npj. 1. 179 (s? očima, s? obrazom). Vizantija bijaše daleko i nemarna a Mleci se često *nadmetahu s Vizantijom*. DM. 231. — 2) *bei der Licitation mehr bieten*. Rj. *nadmeću se n. p. dvojicu kupujući što, kad daju sre više jedan od drugoga, vidi natjerivati se 2.*

nadmetnuti, nēm, v. pf. Rj. nad-metnuti. v. impf. nadmetati. — 1) *darüberhieschen, altius facio*. Rj. n. p. puška je *nadmetnula*. isp. nadmetati 1. — 2) *darübersetzen, superpono. cf.* nadmetati (1. 2). Rj. — Ize je sa slitnom (ñ) postalo skoro u Rusiji, sanio mu je *nadmetnut* onaj znak (°). Rj.¹ XI. Valja napomenuti da t što je ovde zagragjeno u zapisu stoji *nadmetnuto nad* »s«. Glas. 11. 174. — 3) u *kupovanju* (zakupljivanju). isp. nadmetati 1. 3. — Arhiepistiri... oni sami *zakupljuju* svoje eparhije na godinu, pa se najviše moraju starati, da skupe novaca... ako ili drugi *nadmetnu* i išćeraju da mogu živiti dok se opet takovo što nagje. Danica 2. 115.

nadmōntati, tām, v. pf. (u Boci) *übertreffen, supero*: kozopaše *nadmontaše*. (Oni koji su bili ništa — pash koze, — postadoše gospodari — nadvisiše nas. Posl. 139). Rj. *nad-montati. kao nadvisiti. kao prost glagol ne dolazi. od Tal. sormontare.*

nadmōdriti, nādmōdřim, v. pf. an *Witz und Weisheit übertreffen, sapientia vincit: nadmudrismo* i *nad-junačismo*. Rj. *nad-mudriti. u mudrosti, mudrošću nadludati*. isp. natkačiti. v. impf. *nadmudrivati*. — Djevojka *caru nadmudrila*. Npr. 105. Ako se dogodi, da budala filozofa *nadmudri*, to će Rimljanima biti još veća čest, što je njihov budala *nadmudrio* Atinskoga filozofa. Danica 5. 87.

nadmudrivānje, n. *das Ueberwiesen, victoria sapientiae*. Rj. *verb. od 1) nadmudrivati, 2) nadmudrivati se*. — 1) *radnja* kojom tko *nadmudruje koga*. — 2) *radnja* kojom se n. p. dvojicu *nadmudruju*.

nadmudrivati, nādmudřijēm, v. impf. Rj. *nadmudrivati. isp. natkačivati (i se). v. pf. nadmudriti*. — 1) *einen mit Weisheit schlagen, supero sapientia*. Rj. *u mudrosti, mudrošću nadrtajivati*. — 2) *su se, recipr. mit einander wetteifern, wer geschelter ist, de sapientia certo*. Rj. *nadmetati se u mudrosti. isp. natkačivati se*.

nadnēsti, nadnēsēm, v. pf. isp. Rad 6. 53. *vidi* nadnjeti. — za oblike *vidi* nesti.

nādnicā, f. *das Taglohn, merces diurna*. Rj. *plata na dan. na-nica (na i dan)*. Osn. 327. — Jedan bi ostao kod kruške, a druga dvojica *išla bi na nadnicu*. Npr. 79. A majstoru *po dukat nadnice*. I *nadnicu laku* ostaviše, a *nadnicu po jednu aspriju*. Npj. 2. 206. Kopao kukuruze *na nadnicu*. Npj.¹ 4. VIII. Argatovati, *raditi na nadnicu*. Daničić, ARJ. 105a.

nādničār, m. *der Taglohnner, mercenarius*. Rj. *koji radi na nadnicu. vidi argator, argatin; dnevnicar*. — Bog ne plaća svake subote (kao što se *nadničari* isplaćuju). Posl. 18.

nādničārev, adj. *vidi* nadničarov. Rj.

nādničārka, f. *die Taglohnnerin, mercenaria*. Rj. *koju radi na nadnicu*.

nādničārov, adj. *des Taglohnners, mercenarii*. Rj.

što pripada nadničaru. vidi nadničarev. — *Plata nadničarova* da ne prenoči kod tebe do jutra. Mojs. III. 19. 13.

nādničārskī, adj. *Taglohnner-, mercenarius*. Rj. *što pripada nadničarima ili nadničaru kojemu god*. — Stane bacati po sobi sve same dukate... Stane propisati sve same džidže i guljekoji *murjaš nadničarski*. Npr. 76. Dani njegovi (čovječji) nijesu li kao *dani nadničarski*? Jov 7. 1.

nādničēnje, n. *das Taglohnern, labor mercenarius, opera*. Rj. *verb. od nadničiti. radnja kojom tko nadniči*.

nādničiti, čim, v. impf. *taglohnern, operam diurnam praesto*. Rj. *raditi na nadnicu*.

nādnijeti, nadnēsēm. (nādnicu, nādnicela), v. pf. Rj. *nad-nijeti. vidi* nadnesti. v. impf. *nadnositi*. — 1) *darüber tragen, super fero*. Rj. n. p. *nadnijeti koga uad jamu*. — 2) *nadnijeti se, nadnēsēm se, v. v. pf. sich darüberbeugen, inclinor desuper. cf. nadvesti se*. Rj. *vidi i natkučiti se*. — Uglada jedno jezero... *Nadnesarši se malo nad jezero ugleda* krilata konja. Npr. 152. *Nadnesi se nad bunar nad vodu*, te ćeš svoje ogledati lice. Npj. 2. 441.

nādno, unten, in ima parte. Rj. *praep. imenica duo složenu sa prijedlogom na vrjedi kao prijedlog imajući uza se riječ u genitivu; značenju imenice dno pridolazi značenje prijedloga na. suprotno je navrh. vidi dno 2*. — *Na dno sela, na dno polja, na dno trpeze*. Rj. 123a. Bolje se navrh vinograda dogovarati nego se *nadno njega* karati. Posl. 26.

nādnošiti, nādnošim, v. impf. Rj. *nad-nositi. v. pf. nadnijeti*. — 1) *darübertragen, porto desuper*. Rj. *nadnositi koga n. p. nad jamu*. — 2) *sa se, refleks.*: *Mlada neva vodu nela, nad vodu se nadnosila*. Rj. 384a. *vidi* nadvoditi se, naklanjati se na što, natkučivati se.

nādnošēnje, n. *das Darübertragen, superlatio*. Rj. *verb. od 1) nadnositi, 2) nadnositi se*. — 1) *radnja kojom tko nadnosi što n. p. nad jamu*. — 2) *radnja kojom se tko nadnosi, n. p. nad vodu*.

nādo, n. — 1) rupa, gdje poljski miši snose žito, *das Mäuseloch, caverna murium*. Rj. *isp. mišinjak*. — 2) (u Srijemu) sve ono čim se svinje same hrane, *das Futter, pubulum*: *dobra su ovdje nada za svinje*. Rj. — 3) *Stuhl, chalybs, cf. nada*. Rj. *vidi i acal, i syn. ondje*.

nādōdadba, f. (u C. G.) *die Zugabe, additamentum, cf. dodatak*. Rj. *na-do-dadba* (d pred b postalo od t), *ono što se k čemu dodu*.

nādodāvānje, n. *das Unterlegen, suppositio*. Rj. *verb. od nadodavati. radnja kojom tko nadodaje n. p. ruku pod sablju*.

nādodāvati, nādōdājēm, v. impf. n. p. ruku pod sablju, *unterlegen, suppono, cf. podavati, podmetati*: A Luko mu ruke *nadodaje*. Rj. *na-do-davati. vidi i nadavati 2*. — Ja je (Ornu Goru) nešto ponajljepše znadem, kakva jeste, i kolika jeste, baš *kojoj sam nadodava ruku*. Npj. 5. 549.

nādōjiti, nādōjim, v. pf. *säugen, mammar dare*: Da *nadōjim* nekaku sirotu. Rj. *na-dojiti. v. impf. dojiti*.

nādōknaditi, čim, v. pf. *vidi* naknaditi. Rj. *na-do-knaditi. vidi i nakrmiti, nakrpiti, naviti 4. ersetzen, compenso. v. impf. naknagjavati*. — *sa se, pass.*: Što se u kojoj zemlji u koje vrijeme umali, to se opet u drugoj zemlji i u drugo vrijeme *nadoknadi*. Priprava 114.

nādōljeti, nādōlīm, v. pf. *vidi* odoljeti. Rj. *nadoljeti. kao prost glagol ne dolazi*. Značenje (korijenu) *seludati: nadoljeti. odoljeti; odolijevati*. Korijeni 109. *vidi i predoljeti*. — Tek stajala i gledala, de se vile s gromom bile, vile *groma nadolješe*, sestre brata nadigraše. Živ. 9.

nādōmak, n. p. Beća, Bijograda, *nabe, ad, prope*: I Troicu *nadomak Tusližce*. Rj. *na-domak. vidi domak, koju imenica s prijedlogom na postaje složen prijedlog,*

2) kojega stoji riječi u genitivu: znači gotovo što blizu. (sp. napomol. na pomolak. — Došavši nadomak Jadrta, ustavi se. Danica 3, 202. *vidi ostalo kod domak.*

nadométanjje, *n. das Hinzusetzen, additio.* Rj. *verb.* od nadometati. *radnja* kojom tko nadomeće što.

nadométati, *nadomećem, v. impf. hinzusetzen, addo, f. dometati.* Rj. na-do-metati. *v. pf.* nadometnuti.

nadometnuti, *nēm, v. pf. hinzusetzen, addo, cf. dometnuti.* Rj. na-do-metnuti. *v. impf.* nadometati.

nadospati, *nadōspīm, v. pf.* u pjesmi mjesto *napavati se*: Dobro jutro, moje nesugjenje, jesi li mi sanko *nadospao?* Rj. na-do-spati.

nadostaćiti, *čīm, v. pf.* (u Osijeku) *genug herbeischaffen, satis conquirere*: ne možeš mu nadostaćiti (kad ko mnogo troši ili jede). Rj. na-dostaćiti, *kao dosta nabaviti, ne dolazi kao prost glagol.*

nadostaviti, *vīm, v. pf.* (u Dubr.) *vidi* nastaviti. Rj. na-do-staviti. *v. impf.* nadostavljati.

nadostavljanje, *n. vidi* nastavljanje. Rj.

nadostavljati, *vljām, v. impf.* (u Dubr.) *vidi* nastavljati. Rj. na-do-stavljati. *v. pf.* nadostaviti.

nadovezivanje, *n. vidi* navezivanje. Rj. *vidi* i nadvezivanje.

nadovezivati, *nadovēzujēm, v. impf. vidi* nadvezivati. Rj. *vidi* i navezivati. na-do-vezivati. *v. pf.* nadvezati, navezati.

nadovoljiti, *ljīm, v. pf.* Rj. na-dovoljiti. *kao dovoljno komu ili čemu učiniti, ne dolazi kao prost glagol. vidi* dovoljiti. — **1)** n. p. srce svoje, *befriedigen, satis facio.* Rj. *isp.* izdovoljiti, zadovoljiti; i povoljiti. — **2)** *sa se, reflex. sich befriedigen, satt haben, satis facere sibi.* Rj. *kao* dovoljno sebi učiniti, *dovoljno, dosta steći.*

nadražiti, *nadržāzim, v. pf. unreiten, incito, stimulo, cf. podražiti.* Rj. na-dražiti. *isp.* nadrškati. *v. impf.* nadraživati. — Gospod se opet razgnjevi na Izrailja, i *nadžaži Davida na njih.* Sam. II. 24, 1. **nadžaživanje**, *n. vidi* podraživanje. Rj.

nadžaživati, *nadržāžujēm, v. impf. vidi* podraživati. Rj. na-draživati. *vidi* i dražiti. *v. pf.* nadražiti.

nadžepak, *nādrejka, m. nādrejina, f.* u pripovijeci mjesto *krsti*. Rj. nad-repak, *kao ono što je nad repom. vidi* krsta 1. križa.

nadžiguz, *m. eine Art Ballspiel, pilae quidam lusus.* Rj. nadri-guz. *imperativ* (od nadrijeti) *sa* imenicom. *isp.* nadriknjiga. *někaka igra loptom (u kojoj se nadire guz?).* — riječi tako slož. kod kašiput. riječi slož. *sa* nadrijeti guz kod bjeloguz.

nadžijeti, *nādrēm (nāderēm, nādrjeh, nādrje, nādrjesmo, nādr'o, nādřila) v. pf.* Rj. na-drijeti. *v. impf.* nadirati. — **1)** *unreißen, scindo ex parte, perrumpo.* Rj. *kao* načeti deranje. — Ali se sorjet više ne potpuni ... nego ostane onako *nadrž.* Sovj. 35. *sa se, pass.:* I tako se najprije *sorjet nadre* i počne kvariti! 34. — **2)** *nadrje* u potok, *unreißen, fugam petere.* Rj. *pojčeci* bezobzirke.

nadžiknjiga, *m. der Halbgelehrte, semidoctus (eig. Buchweisser).* Rj. nadri-knjiga. *imperativ* (od nadrijeti) *sa* imenicom. *čovjek koji nadre knjigu a ne izučiti je susrijem. kao* napolak učen. *za* prvu polu riječi *isp.* nadriguz. *riječi* tako slož. (*imperat. sa* imenicom *ženskom*) kod čistikuća. — Ovo je za one slavenske *nadžiknjige*, koje viču, da su ove riječi proste! Danica 3, 117. Te se ja ne bih za ovo morao mraziti s ljudma, osobito s *kojekakijem sveznalijem nadžiknjigama*, koji ne mogu ili ne će da priznadu, da ... Odg. na ut. 27.

nadžljati, *nādljām, v. pf.* Rj. na-drljati. — **1)** *aufkritzeln, conscribillo.* Rj. *napisati* kojesta tako *nemarno ili ružno, da se gotovo ne može čitati. v. impf.* drljati. — **2)** *abel unkommen, cf. nagrabusiti.* Rj. na-drljati, *načiti* *no*. *ne ulazi se kao prost glagol. vidi* i nagraisati, ograisati, nakaljati, nalijepiti.

nadržobiti, *nādrohīm, v. pf.* Rj. na-drobiti. — **1)** *ein-*

oder anbrockeln, intero. Rj. *nadržobiti n. p.* malo hljeba u *mljeko. vidi* natrošiti. *v. impf.* drobiti. — **2)** *su se, reflex. n. p. vina, sich voll trinken, satis bibisse.* Rj. *vidi* napiti se, i *syn. ondje.*

nadržskati, *škām, v. pf. n. p.* pseto na svinje, *anhetzen, incito.* Rj. na-dr-skati. *v. impf.* drškati. *vidi* napujdati, natukitati, navrkati. *isp.* nadražiti, podburniti. — Kad opazi onu babu, izvadi sablju i nasrne s konjem, a *nadržku psa*, ne govoreći ni riječi. Npr. 119.

nadržvati, *vēm, v. pf.* *koga, im Ringen übertreffen, luertatu vinco.* Rj. nad-rvati. *u rvanju* nadrvladati.

nadskakivānje, *n. Rj. verb.* od 1) nadskakivati, 2) nadskakivati se. — **1)** *radnja kojom tko nadskakuje koga* (das *Übertreffen* im Springen, victoria saltus. Rj.) — **2)** *radnja kojom se n. p. dvojica nadskakuju, nadmeću se u skakanju* (eine Springwette, contentio saltus. Rj.).

nadskakivati, *nadskākujēm, v. r. impf.* Rj. nadskakivati. *v. pf.* nadskočiti. — **1)** *im Springen übertreffen, vinco saltu.* Rj. *u skakanju* nadrvlajivati. — **2)** *sa se, recipr. eine Springwette eingehen, contendendo saltu:* hajde da se nadskakujemo. Rj. *nadmētuti se u skakanju.*

nadskočiti, *nadskočīm, v. pf. im Springen übertreffen, vinco saltu:* On nadskoči tri stotinu Madžara. Rj. nad-skočiti. *u skakanju* nadrvladati. *v. impf.* nadskakivati.

nadžrešnica, *f.* (u Srijemu) *das Vordach, protectum.* Rj. nad-strešnica. *što je nad strehom. vidi* nastrešnica.

nadžrijeliti, *nādrjelijēm, v. pf. im Schiessen mit Pfeilen übertreffen, sagittando vinco.* Rj. nad-strjeliti. *u strjeljanju* nadrvladati. *v. impf.* nadstrjeljivati. — Pa ako ti Bog i sreća dade, te ti mene danaske *nadžreliš*, na čast tebe moji beli dvori ... Ako li te danaske *nadžrešim* ... Npj. 2, 358.

nadžrjeljivānje, *n. Rj. verb.* od 1) nadstrjeljivati, 2) nadstrjeljivati se. — **1)** *radnja kojom tko nadstrjeljuje koga* (das *Übertreffen* im Schiessen mit Pfeilen, victoria sagittando. Rj.). — **2)** *radnja kojom se nadstrjeljuju n. p. dvojica* (eine Schiesswette, contentio quae fit sagittis. Rj.).

nadžrjeljivati, *nādrjēljujēm, v. impf.* Rj. nadstrjeljivati. *v. pf.* nadstrjeliti. — **1)** *im Schiessen mit Pfeilen übertreffen.* Rj. *u strjeljanju* nadrvlagjivati. — **2)** *sa se, reciproc. eine Schiesswette eingehen, contendendo sagittis.* Rj. *u strjeljanju* *nadmētuti se.* — Ajd' na mejdan, da s' *nadžrešijemo.* Npj. 2, 357. Mene nije do strjeljanja tvoga ... ni konja se držati ne mogu, a kamo li da se *nadžrešijem.* 2, 358.

nadžučkati se, *nadžučkam se, v. r. pf.* *na-đučkati se. v. impf. prosti* *đučkati.* — *naraditi se teška rada* (motikom ili trnokopom), a i *za jelo se govori, kad se ko dobro najede:* *nadžučkao sam se.* u Srbiji. *isp.* M. Gjurović. ARJ. II. 852b. *za* *potonje* *znamenje* *isp.* nabiti se.

nadžuhati, *nādhūhām, v. pf.* Rj. na-duhati. *vidi* naduvati, napiriti, napuhati. *v. impf.* duhati, duti (dujem). — **1)** n. p. mješinu, *anblasen, inflo.* Rj. — Čovjek je kao *nadžuta mješina.* (Tako lasno može umrijeti ... Mjesto *nadžuta* govori se i *nadžuvana*, a na nekim mjestima i *nadžuhana*). Posl. 348. — **2)** *sa se, reflex. sich stolz aufblasen, inflor, cf. naduti se* (3). Rj. *nadžuhati se od oholosti. vidi* i napuhati se 1. *isp. v. impf.* duti se (dujem se).

nadžušiti se, *nādhūšēm se, v. r. pf. austachen, eine Lache aufschlagen, in risum solvi:* *nadžušio se smijati.* Rj. na-đušiti se. *udariti u smijeh.*

nadžuti se, *nādmēm se, (nāduh se, nāduo se, particip. nādhūven) v. r. pf.* Rj. na-duti se. *v. impf.* nadimati se. — **1)** *nadžuo se vjetar, ist ins Blasen hingingekommen, cocpit vehementer flare.* Rj. *vjetar uzeo* *juko duhati.* — **2)** *aufschwellen, inflor.* n. p. mrtav čovjek. Rj. *vidi* napeti se. — Burlav u obrazu

(*naduren*). Rj. 49b. On se (vukodlak) ugojio, *naduo* i pocrvenjeo od ljudske krvi. Rj. 79b. *Naduo* se kao mijeh (n. p. od zime). Posl. 186. Coek je kao *naduta mješina*. (Tako lasno može umrijeti . . .). 348. *Nadula* se Jugovića majka, *nadula* se, pa se i raspade za svojih devet Jugovića i desetim star-Jugom Bogdanom. Npj. 2, 307. — 3) *sich stolz aufblusen, inflor, cf.* naduhati se. Rj. *naduti* se od *oholosti*. *vidi* i *napuhati* se 1. — Vladika treba da je bez mane . . . ne novokršten, da se ne bi *naduo*, i upao u sud gjavolji. Tim. 1, 3, 6.

nadūvati, *nādūvām*, *vidi* nadubati. — *nadūvati* se, *nādūvām* se, *vidi* naduhati se. Rj. u *krujerimu gdje se glas h u govoru pretvara u v*.

nadvāliti, *nādvālīm*, *v. pf.* *überwältigen, vinceo, cf.* nadvladati: Srpska vojska Tursku *nadvālila*. Rj. *nadvāliti*. *ne nalazi se kao prost glagol. isp.* *vāliti*.

nadvātiti, *tīm*, *vidi* *nathvatiti*. Rj. *nad-vātiti. nathvatiti*.

1. **nadvēsti**, *nadvēzēm*, *v. pf.* n. p. lagju ili skelu uz vodu da prijeko vozeći se ne bi došla vrlo snisko na drugu stranu, *Strom aufwärts lenken, contra aquam dirigere*. Rj. *nad-vesti*. *ne nalazi se kao prost glagol, nego samo kao složen. isp.* *vesti* (vezem). *v. impf.* *nadvoziti*.

2. **nadvēsti** se, *nadvēdēm* se, *v. r. pf.* Rj. *nad-vesti* se. *ne nalazi se kao prost glagol, nego samo kao složen. isp.* *vesti* (vedem). *v. impf.* *nadvoditi* se. — 1) n. p. *nad vodu*, *nad jamu*, *sich darüber beugen, inclinor desuper, cf.* *nadnjieti* se. Rj. *vidi* i *natkućiti* se. — 2) n. p. *nadveo* se oblak, *darüber kommen, superinduci*. Rj.

nadvēzati, *nādvēzēm*, *v. pf.* *anbinden, alligare*: *hodi* brže! — čekaj dok *nadvēzēm* uže, puklo je. *cf.* *navezati*. Rj. *nad-vezati. v. impf.* *nadvezivati*.

nadvezivānje, *n. das Anbinden, alligatio*. Rj. *verb.* od *nadvezivati. radnja* kojom tko *nadvezuje* što.

nadvezivati, *nadvēzujēm*, *v. impf.* n. p. *pregzu* u tkanju kad se kida, *anbinden, alligo*. Rj. *nad-vezivati. vidī* i *nadovezivati, navezivati. v. pf.* *nadvezati*.

nadvikati, *nādvīcēm*, *v. pf.* *überschreien, im Schreiben übertreffen, obstrepe, clamore vinceo*. Rj. *nad-vikati, u vikanju nadvladati*.

nadviriti se, *rīm* se, *v. r. pf.* *hinabgucken, despicio*. Rj. *nad-viriti* se. *v. impf.* *nadvirivati* se. — Otvore ga (sanduk) da vide silno blago u onako teškome sanduku. Kad se *nadvire* *nad sanduk*, a dve guje iskoče iz njega. Npr. 143. Marija Magdalena osta na polju kod groba plačući. I plačući *nadviri* se *nad grob*, i vidje dva anđela. Prip. bibl. 165.

nadvirivānje, *n. das Hinabgucken, despectus*. Rj. *verb.* od *nadvirivati* se. *radnja* kojom tko *nadviruje*.

nadvirivati se, *nadvirujēm* se, *v. r. impf.* *darüber hinabgucken, despicio*. Rj. *nad-virivati* se. *v. pf.* *nadviriti* se. — "Gjevojke! čuvajte se vi te james . . . gjevojke prikuće se jami još bliže i stanu se u nju *nadvirivati*". Npr. 125. Ona nagazi na nekakvu jamu, i u nju upadne . . . a on otiđe svojim putem i ne *nadvirujući* se *nad jamu*. 144.

nadvīsiti, *nādvīsīm*, *v. pf.* *an Höhe übertreffen, altitudinis supero*: Svu su goru vrhom *nadvīsila*. Rj. *nad-visiti, visinom* što *nadvladati, viši biti* od čega. *isp.* *nathvatiti. v. impf.* *nadvisivati* i *nadvīšivati*. — Kozopaše *nadmontaše*. (Oni koji su bili ništa — pasli koze — postadoše gospodari — *nadvīsise* nas). Posl. 139. Sve je *kolo glavom nadvīsila*, a ljeptomom *kolo zanjijela*. Npj. 1, 405. Ljepotom je *kolo začinila*, a *visinom kolo nadvīsila*. 3, 360. Viša klasa misli . . . narod prosti da je zaostao i da ga je ona Bog zna kakom *mudrošću nadvīsila!* Kov. 15. *Nadvīsio* si *glas* koji sam slušala. Dnev. II, 9, 6.

nadvīšivānje, *n. das Übertreffen an Höhe, superatio altitudinis*. Rj. *verb.* od *nadvisivati. radnja* kojom tko *nadvīsuje* koga ili što. *vidi* *nadvīšivānje*.

nadvīsivati, *nadvīsujēm*, *v. impf.* *an Höhe übertreffen, altitudinis supero*. Rj. *nad-visiti, visinom nadvīšivati, viši biti* (od čega). *vidi* *nadvīšivati. isp.* *nathoditi. v. pf.* *nadvīsiti*.

nadvīšivānje, *n. vidī* *nadvīšivānje*. Rj.

nadvīšivati, *nadvīšujēm*, *v. impf.* *vidī* *nadvīšivati*. Rj. *isp.* *nathoditi. v. pf.* *nadvīsiti*. — Tvoja *mudrost* i *dobrota nadvīsive* *glas* koji sam slušala. Car. I, 10, 7. Mooge su žene bile *vrnske*; ali ti ih *nadvīšuješ* *sve*. Prič. 31, 29. *po tome što Daničić piše* *nadvīšivati, i što sva ostala v. impf.* *imaju š (a ne s)*: *izvišivati, povīšivati, uzvišivati, i što i Stulli ima samo nadvīšivati, nadvīšivati* *bīve* *dijalektički*.

nādviti se, *nādvijēm* se, *v. r. pf.* *sich darüber winden, desuper se flectere*: *Nadvi* se oblak *iznad djevojak*. Rj. *nad-viti* se.

nadvlāčēnje, *n. das Übertreffen im Ziehen, im Spiele klipak, victoria tractus*. Rj. *verb.* od *nadvlāčiti* se. *radnja* kojom se tko *nadvlāči* *klipku* s kim.

nadvlāčiti se, *nādvlāčīm* se, *v. r. impf.* *klipka. im Ziehen übertreffen, tractu vinceo*. Rj. *nad-vlāčiti* se, *nadmetati* se u *ručenju klipka. isp.* *tegliti* se *klipka, vući* se *klipka. v. pf.* *nadvući*.

nadvlādati, *nādvlādām*, *v. pf.* *überwinden, vinceo*. Rj. *nad-vladati. vidī* *nadvāliti, pobijediti, savladati, saplahati, svladati, splahati. v. impf.* *nadvlagjivati*. — Izvaljuju drveta te se *biju* *izmegju* sebe, pa koji *nadvlādaju* oni . . . Rj. 251b. Posljednja se broji. (Koji najposlije *nadvlada* i *održi* se). *Posl.* 257. *Nadvladaju ga rane, i padne* na zemlju. Danica 3, 207. Ako u svačemu *pravda* i *istina* mora kad tad *nadvladati*. Slav. Bibl. 1, 92. Vrata paklena *ne će* je (erkve) *nadvlāditi*. Mat. 16, 18. Ne *daj* se *zlu nadvladati*, nego *nadvladaj* *zlo* *dobrom*. Rim. 12, 21. Car bugarski, kojega je *nadvladao* kralj Stefan Dečanski. DRJ. 3, 489.

nadvlagjivānje, *n. das Überwinden, victoria*. Rj. *verb.* od *nadvlagjivati. radnja* kojom tko *nadvlagjuje* koga ili što.

nadvlagjivati, *nadvlāgjujēm*, *v. impf.* *überwinden, vinceo*. Rj. *nad-vlagjivati. vidī* *pobjegjivati. v. pf.* *nadvladati*. — Saul *ratovaše* na sve neprijatelje svoje . . . i *kuda* se *god obračaše, nadvlagjivaše*. Sam. I, 14, 47. *Nadanje* čovječije *obračaš* u ništa. *Nadvlagjuješ ga* *jednako, te odlazi*. Jov 14, 20.

nādvōditi se, *nādvōdīm* se, *v. r. impf.* Rj. *nad-voditi* se. *v. pf.* *nadvesti* se (nadvedem se). — 1) *sich darüber hin beugen, inclinor desuper*: *Mlada* *neva* *vodu* *nela, nad* *rodu* *se nadvodila*. Rj. *vidi* *nadnositi* se, *naklanjati* se na što, *natkućivati* se. — 2) *nad-vodi* se od *svuda* *oblak, herüber kommen, superinduci*. Rj. — *Preodnica* *vedro* *nebo* *pregje, nadvodi* se *nad Hercegovinu*. Npj. 1, 556.

nādvōrni, *adj.* (u Hrv.) *äusserlich, externus, cf.* *spoljašnji*. Rj. *na-dvorni. isp.* *dvor* 3. *vidī* i *izvanji, spoljni*.

nadvōziti, *nādvōzīm*, *v. impf.* *Stromaufwärts lenken, contra aquam navem dirigo*. Rj. *nad-voziti. v. pf.* *nad-vesti* (nadvezem). *nadvozi* se *lagja* ili *skela* da *rozeći* se *prijeko* *ne bi* *došla* *snisko* *ispod* *broda*.

nadvōzēnje, *n. das Lenken Stromaufwärts, zō dirigere navem contra aquam*. Rj. *verb.* od *nadvoziti. radnja* kojom tko *nadvozī* n. p. *lagju* ili *skelu*.

nadvūci, *nādvūcēm*, *v. pf.* *nad-vući. u ručenju (klipka) nadvladati. v. impf.* *nadvlāčiti* se. — *Vuku* *svaki* na svoju stranu *koji će* *koga nadvūci*, t. j. *podignuti* od zemlje. Rj. 275a.

nādzirānjē, *n. vidī* *nadgledanje*. Rj.

nadziratelj, *m. koji nadzire, inspector. vidī* *nadzornik. riječi* s *takim* *nast.* *kod* *boditelj*. — Njegov (ondašnji) *kuvar* (a sadašnji *nadziratelj drorski*), *Arse-nije* *Andrije*. *Miloš* 100. *Da* *načini* *špitalj* *za* *bolesnike* *i* *da* *im* *bude* *nadziratelj*. *Žitije* 14.

nadzirateljstvo, *n. vlast nadzirateljska, inspecto-*

ratus. — Jovana Berića, aktuarijusa kod nadzira-
teljstva narodnih škola. Npj. 1. XVIII.

nadzirati, nadzirem, v. *impf.* Rj. nad-zirati, v. *pf.*
nadzreti. — 1) nadgledati: *Nadziru* mi konje i vo-
love. Rj. — 2) *sa se, refleks. darübersehen, de-
spicio*: Na Dunav se nadzirala. Rj.

nadzornū, *adj.* kojemu pripada nadziranje: Auf-
sichts-, Inspections-. — *Nadzorna* je vlast to odobrila.
Zlos. 214.

nadzornik, m. *vidi* nadziratelj. *inspector*. — Iz-
vadak iz izvještaja školskoga nadzornika. Zlos. 321.

nadzreti se, nadzrēm se, v. r. *pf. darüberblicken, despicio*: Nadzrēh joj se na prozor. Rj. nad-zreti se.
v. *impf.* nadzirati se.

nadžeti, nadžēm (nadžēm), v. *pf. zu Schanden schneiden (als Schmitterin), messe vinco*: Ako te nad-
žanjem, ljubā da si moja, ako me nadžanješ daću ti
ja stado. Rj. nad-zeti. *vidi* nadžnjeti, u žetri, u nad-
žnevanju nadvladati. v. *impf.* nadžnjevatī.

nadživjeti, nadživim, v. *pf. überleben, supervivo*:
Ko će majku nadživjeti, žlje da joj je! Rj. nad-živjeti.
vidi nadživsti, prestājati 2, prestājati. — Šim je nad-
živio svoje potomke iz desetoga koljena. Prip. bibl. 12.

nadživsti, nadživēm, *vidi* nadživljēti. Rj. nad-
živsti.

nadžnjēti, *vidi* nadžeti. Rj. nad-žnjēti. v. *impf.*
nadžnjevatī.

nadžnjēvanje, n. *der Wetteifer im Getreideschnitt, certamen messorum*. Rj. *verb.* od 1) nadžnjevatī, 2)
nadžnjevatī se. — 1) radnja kojom tko nadžnjeva
koga. — 2) radnja kojom se nadžnjeva u n. p. že-
telice.

nadžnjēvatī, nadžnjēvām, v. *impf.* Rj. nad-žnje-
vatī. v. *pf.* nadžeti, nadžnjēti. — 1) *zu Schanden schneiden, messe vinco*. Rj. u žetri, u nadžnevanju
nadvladajati. — 2) *sa se, recipr. eine Schnittwette eingehen, certamen messorum in eo*: Nadžnjeva se
momak i devojka. Rj. nadmetati se u žetri (žanjūci).
— Ajdemo tam! dole u to zlatno polje, da žnjemo pše-
nicu, da se nadžneramo. Ako me nadžanješ, daću
ti ja stado. Npj. 1, 171.

nadžnābaba, f. *eine böse Frau die gerne zankt, uxor rixosa*. Rj. žena zla i sudljiva. nadžak-baba,
promijenivši se k pred b na g. — *vidi* oštrokongja,
paligorka.

nadžak,* m. *Art Keile, clavus genus*. Nadžak je
s jedne strane kao mala sjekirica, a s druge strane
ina dugačka uši. Rj. kao kijača. — Šabljama joj
sanduk satesaše, nadžucima ruku iskopaše. Npj. 3. 521.

naer ... *vidi* naehr ... Rj.

nafa,* f. potrušina od lisice kože (kod čurčija),
*die Bauchseite eines Fuchsbalgs, pelvis vulpinæ pars
quæ ventrem tegebat*. Rj.

nařaka,* f. ono što je čovjeku odregjeno da po-
jede na ovome svijetu. Kad bolestan čovjek dugo
živi, reče se: »pribira (ili kupi) svoju nafaku«. (Kad
ko pred smrt mnogo jede, t. j. hoće da pojede ono
što je njegovo na ovome svijetu. Posl. 261). Ni je
sreća, ni nafaka stara. Rj. — Ne bi li nam Bog i
sreća dala i nafaku Muhameda sveca, da Farmarke
selo izgorimo. Npj. 5, 420. *vidi* navaka.

nařat ... *vidi* nahvat ... Rj.

nāg, nāga (nāgī) *nakt, nudus, rijetko se govori,*
i to kao u posloviceama, n. p. go nāg, kao od majke
rogjen (mutternackt) (mjesto nūg govori se i gōleit.
Posl. 43), pod nāgim Bogom (n. p. nema ništa). Rj.
vidi go. — U tome oboravanju mjesto volova plug
vuku šest djevojaka mljezimica golijeh nāgijeh. Rj.
432b. Nāgi smo na ovaj svijet došli, nāgi ćemo
s njega i otići. Posl. 185. Utopalac za nūg se mač
hita. DPosl. 148.

nāgāgjanje, n. *das Rathen, Umherrathen, divinatio*.
Rj. *verb.* od nagagjati. radnja kojom tko nagagja.

— O tom mogu biti vrlo različna nagagjanja. Rad
1, 118.

nāgāgjati, nāgāgjam, v. *impf. umherrathen, divino*.
Rj. na-gagjati. v. *pf.* nagoditi. — On dogagja da će
tako biti, t. j. nagagja, pogagja. Rj. 127a. *vidi* i
prigagjati.

nāgambati, bām, *vidi* nagaziti 1. Rj. i *syn. ondje*.
na-gambati. v. *impf.* gambati.

nāgao, nāgla (nāglī) *eilig, eifertig, praeceps*. Rj.
— 1) *Nagao* kao zec na Slankamen. Posl. 185.
Proklet da je gnjer njihov, što bješe nagao. Mojs.
1. 49, 7. Jesi li vidio čovjeku nagla u hesjedi svojoj?
29, 20. Ne budi nagao u duhu svom na gnjer. Prop.
7, 9. Za što je tako nagla zaporijest od cara? Dan.
2, 15. — 2) *adv. nāglo, eilig, schnell, velociter*. Rj.
382a. — Gumati, jesti naglo. Rj. 107a. Ždere kao
hala. (Kad ko naglo jede). Posl. 79. Ko naglo počne
naglo će i svršiti. 149. Al' Srbijni naglo udariše.
Npj. 4. 308.

nāgariti, rīm, v. *pf. mit Russ beschmieren, fuligine
induco*. Rj. na-gariti. garom namazati. v. *impf.* gariti.
— *sa se, refleks.*: Maskare, uz bijelu nedjelju djeca
se nagare i objese o sebi zvona i svakojako drukčije
nagre se. Rj. 350a.

nāgaza, f. ono na što tko nagazi. u Sarajevu.
Dr. Gj. Surmin. *vidi* nastup 2.

nāgaziti, zīm, v. *pf.* Rj. na-gaziti. v. *impf.* gaziti.
— 1) a) na što, *vorauf stoßen, offendō*: nagazio na
čini, na sugreb (kaže se u šali kad po kome izigju
kakve kraste. Posl. 185), a i na ručak. Rj. kao izne-
nada naići na što, *vidi* nabasati, nagambati, nasrljati,
natrapati, natrljati. — Vile nikom ne će zla učiniti
dokle ih ko ne uvrijedi (nagazivši na njihovo kolo,
ili na večera, ili drukčije kako). Rj. 61b. Kažu da
je nekakav car loveći nagazio na mrtvu ljudsku glavu
i pregazio je s konjem. Rj. 808a. Idući ona tako pored
puta, a ne gledajući preda se ... nagazi na nekakvu
jamu, i u nju upadne. Npr. 144. Naljepio neggje.
(Nagazio na zlo, dobio bolest). Posl. 188. Čerajući
lisicu nagazio na kurjaka. 324. Kad je malo ponaj-
rije bilo, na ljetu je guju nagazio, na Turčinu
Husović Jašara. Npj. 4, 404. Kako je ponijela i Ce-
domilja ... pa nagazila na nekakve vojnike i rekla
im ... Nov. Srb. 1817, 471. I ovde je G. — c. —
nagazio na rgjave primere. 1818, 397. — b) u ovijem
primjerimu nagaziti znači kao početi gaziti, stupiti
da se prijeđe, počti: Podaj sinko mene konja tvoga,
da ja prvi na vođu nagazim, da svatima ja učinim
puta. Rj. 92a. Daše Turci pleća, pobjegoše, a na
Drinu vođu nagaziše. Npj. 4, 271. Pogradili meterize
tvrde, ne da Turčin na most nagaziti. 4, 338. Kad
niz Dugu Turci nagaziše, Crnogoreci njima udariše.
5, 67. — 2) ala sam nagazio, anrennen, ubelankom-
men, infortunium invenire. Rj. naići na zlo. — 3) ein-
treten (z. B. Krant in Fuss), inculco. Rj. nagaziti
n. p. kupusu u kacu.

nāgibānje, n. *das Neigen, inclinatio*. Rj. *verb.* od
1) nagibati, 2) nagibati se. — 1) radnja kojom tko
nagiba što. — 2) stanje koje biva, kad se što nagiba.
— *vidi* naginjanje.

nāgibati, nāgibām (nāgībljēm), v. *impf.* — 1) nei-
gen, inclino, n. p. bure ili drugi kakav sud. cf. na-
ginjati. Rj. na-gibati. v. *pf.* nagnuti. — 2) *sa se, refleks.*
sich neigen, inclinor. Rj. *vidi* naginjati se. v. *pf.*
nagnuti se.

nāginjānje, *das Neigen, inclinatio*. Rj. *verb.* od
1) naginjati, 2) naginjati se. — 1) radnja kojom tko
naginje što ili čim. — 2) stanje koje biva, kad se
što naginje. — *vidi* nagibanje.

nāginjati, njēm, v. *impf.* — 1) *neigen, inclino, cf.*
nagibati: *naginjali su* da mu dadu, t. j. navaljivali
su. Rj. na-ginjati (b otpalu pred nj). v. *pf.* nagnuti.
naginjati što: n. p. bure ili drugi kakav sud. cf.
nagibati. *naginjati čim*: Ko l' bekrija, *naginje* ču-

turom, te on pije ono rujno vino; ko imaše grlo ponzdano, popijeva svatske poskočice. Npj. 2, 544. *naginjati* k čemu, kao *naginjati* se: Bogata Grčka nije njega (Dušana) k sebi mamila niti je on sa svojim narodom k njojzi *naginjao*, nego je na protiv nju k sebi privlačio. DM. 53. — 2) *sa se, refleks. sich neigen, inclinor.* Rj. *vidi* *nagibati* se. *v. pf.* *nagnuti* se.

nagizdati, *nāgizdām*, *v. pf.* — 1) *schmücken, orno, como, cf. nakititi.* Rj. *na-gizdati. vidi* *naresiti. v. impf. gizdati.* — Tica šargizda sre selo *nagizda*, a sebe ne može? (t. j. igla). Rj. S33b. — 2) *sa se, refleks. sich schmücken, eomor.* Rj. *vidi* *nakititi* se, *naresiti* se.

nāglavak, *nāglāvka*, *m.* — 1) *die Forschuung, calceamentum? (österr. der Stiefelvorschlub).* Rj. *u čizme. vidi* *podšav, podšiv.* — 2) *vidi* *priglavlak.* Rj. *donju stranu u čarape; gornju se zove grlič, grlo, nazubak 2.* — 3) *Kakav u kalamanku, taki i u naglarku* (Db. berretta). DPosl. 44. *kupa koju svećenici meću na glavu u crkvi, birretum. capitis tegumentum.* Stulli.

nāglāviti, *nāglāvīm*, *v. pf. u. p.* *čizme, vorschuhēn, calceo.* Rj. *načiniti naglavak 1. vidi* *podšiti. v. impf. naglavljivati.*

naglavljivānje, *n. das Vorschuhēn, calceatio.* Rj. *verb. od* *naglavljivati. radnja* *kojom tko naglavljuje n. p. čizme.*

naglavljivati, *nāglāvljujēm*, *v. impf. vorschuhēn, calceo.* Rj. *u. p. čizme. činiti naglavak 1. vidi* *podšivati. v. pf. naglaviti.*

nāgledati se, *dām se, v. r. pf. sich satt sehen, sat vidisse: Gledah čnda i nagledah ga se.* Rj. *na-gledam se i nagledim se.* — Video sam prekrasnu livadu. Onde bih ti stajao tri dana da se one *krasote nagledim.* Npr. 91. *Da se jarka sunca nagrejemo i lepote krasne nagledamo, kako jezde kičeni svatovi!* Npj. 1, 12. *Da se oči naše nagledaju Siona.* Mih. 4, 11.

nāgliti, *nāglīm*, *v. impf. eilen, festino.* Rj. *naglo što činiti, n. p. ići. isp. hitjeti, žuriti se.* — *Ko nagli da se obogati, ne će biti bez krivice.* Prič. 28, 20. *Nemoj nagliti ustima svojim... neka bude malo riječi tvojih.* Prop. 5, 2.

nāglo, *eilig, schnell, velociter.* Rj. *adr. vidi* *nagao 2. nāglōst*, *nāglōsti, f. die Eile, precipitantia: Od naglosti u košulji tankoj. Od naglosti na gola koplja. Rj. osobinu onoga što je naglo. isp. hitnja, hitost, hitost.*

nāgluh, **nāgluv**, *adj. etivas taub, subsurdus.* Rj. *dem. od* *gluh. malo gluh. takvu dem. kod naern. nagluv govori se u krajevima gdje se u govoru čuje v mjesto h.*

nāgljēnje, *n. das Eilen, festinatio.* Rj. *verb. od* *nagliti. radnja* *kojom tko nagli.*

nāgnati, *nāgnām* (*nāženēm*), *v. pf.* Rj. *na-gnati. vidi* *narenuti, našerati, v. impf. nagoniti.* — 1. 1) *antreiben, adigo: Naženi mu srne i jelene.* Rj. *u pravom smislu.* — Pa se konju na ramena bacī... *nagne konja niz čaršiju mlada.* Npj. 3, 351. *Dok te junak n Drinu ne nagnam.* 4, 191. — 2) *nōthigen, cogo.* Rj. *u prenesenom smislu. vidi* *primorati, prinuditi, usilovati.* — »E pobratime, sad da se darujemo... ali *gu strah nagna, te se darovaše.* Npr. 96. *Ona ti je rodila dvoje štenadi... nagnula sam tvoju ženu da ih doji.* 234. *Dogajaj, koji me je nagnuo te sam je volio dati jednom trgovcu.* Danica 2, 140. *Njih Solomun nagna da plaćaju danak.* Car. I. 9, 21. — II. *sa se, refleks.* — 1 a) *na koga, sich auf jemand werfen, irruo in aliquem.* Rj. *kao navalili na koga. vidi* *natjerati se.* — b) *Mladić kad to ču, nagna se na sukobake misli, pak najposlije zahvali caru na gjevojevi.* Npr. 120. *vidi* *zavesti se u misli.* — 2) (u G. G.) *vidi* *desiti se, cf. nagoniti se: nagnuo se doma. U kolu se nagnuo Novica.* Rj. *vidi* *naći se 1.* — Još

se momće nagna od Rovaca, te on uze alaj-barjak carev. Npj. 4, 379.

nāgnijēzđiti, *nāgnijezđim*, *v. pf.* — 1) *kokoš. der Henne ein Nest machen, nidum parvo gallinae.* Rj. *na-gnijezđiti* *kokoš, načiniti joj gnijezdo, namjestiti je u gnijezdo.* — 2) *sa se, refleks. sich ein Nest machen, nidum parvo mihi: nagnijezđila se kokoš.* Rj. — *vidi* *nagnijzđiti.*

nāgnōjiti, *nāgnōjīm*, *v. pf. dāngen, stercoro.* Rj. *na-gnojiti. vidi* *nagjubriti.*

nāgnuti, *nāgnēm*, *v. pf.* Rj. *na-gnuti. v. impf. nagibati, naginjati. I. pregj. nāgoh, nāže* (tu je istina otpalo b pred nu, ali je otpalo tako da se više ne povraća) *i nāgnuh. I. pridjev nāgao, nāgla i nāgnuo, nāgnula.* Rad 6, 78. — I. 1) *neigen, inclino.* Rj. *nagnuti što (i čim?).* — *Iznesoše jednu kupu vina, kupu vina od dvanaest oka; naže jednom Rišnjanim Ivane, a iščera Oblačiću Rade.* Npj. 3, 252. *suprotno odagnuti: pošto se dobro napije odagne. cf. nagnuti.* Rj. 440a. *isp. kod* *naginjati 1 prmjer iz* Npj. 2, 544: *naginje čuturom.* — 2) *nagao dan, t. j. prevailo podne, neigt sich dem Abend.* Rj. — *Ostani s nama, jer je dan nago. i blizu je noć.* Luk. 24, 29. *Stade sunce nasred neba i ne naže k zapadu skoro za cio dan.* Is. Nav. 10, 13. — 3) *mit Gewalt durch wollen, vi perrumpere velle. cf. navaliti: Kuda si nago kao vo u kupus? Pleći dade a bježati naže.* Rj. — *Skoči iz nje divlji vepar, pa nagne begati... skoči zec, pa nagne preko polja.* Npr. 49. *Spremišvi se nagnu na polje... koji prodre živ, on nagne u Bosnu kud mu se preće učini.* Danica 3, 172. *Kad Srbi opale na na njih iz busija, onda svi nagnu kud koji može.* Miloš 99. — II. *sa se, refleks. sich neigen, inclinor.* Rj.

nāgnjēčiti, *nāgnjēčīm*, *v. pf.* Rj. *na-guječiti. v. impf. gnječiti.* — 1) *n. p. graha, in Menge kneten. subigo.* Rj. *nagnjēčiti dosta n. p. papule.* — 2) *n. p. nogu, anquetschen, contundo.* Rj. *isp. primečiti.*

nāgnjēsti, *nāgnjēštīm*, *v. pf. n. p. vreću brašna, stopfen, farcio, cf. nabiti.* Rj. *na-gnjesti. v. impf. gnjesti.*

nāgnjzđiti, *nāgnjzđīm*, (u vojv.) *vidi* *nagnijezđiti.* Rj. *isp. gnjizdo i gnijezdo.* — *i refleks. sa se.* Rj.

nāgodba (*nāgodba*), *f.* — 1) (u Hrv.) *der Fall, casus, cf. dogajaj.* Rj. *vidi* *i* *slučaj.* — 2) (u Boci) *Vergleich, compositio, cf. pogodba.* Rj. *isp. uglava, ugovor.*

nāgoditi, *nāgodīm*, *v. pf. na-goditi. v. impf. na-gajati.* — 1. 1) *treffen, crathen, ferio, attingo, cf. pogoditi.* Rj. — 2) (u Boci) *finden, invenio, cf. naći, desiti.* Rj. — II. *sa se refleks. (u Boci) vidi* *namiriti se: Bolje se s dužnikom nagoditi nego sudom potezati* (Posl. 26). Rj.

nāgōjiti, *nāgōjīm*, *v. pf. pflēgen, erziehen, curare: Nagojila lice za ljubljenje.* Rj. *na-gojiti. v. impf. gojiti.* — *Ne nagoji onda konja, kad (baš) valja na vojsku ići.* Posl. 207.

nāgomilati, *lām*, *v. pf. anhäufen, accumulo.* Rj. *na-gomilati. kao na gomile skupiti. v. impf. nagomilavati.* — *isp. nakupiti, natrpati.*

nāgomilāvānje, *n. verb. od* *nagomilavati. radnja* *kojom tko nagomilava što.*

nāgomilāvati, *nāgomilāvām*, *v. impf. kao na gomile skupljati. v. impf. prosti gomilati. v. pf. nāgomilati.* — *Ona (pedanterija) nagomilava nepotreban balast.* Oglad V. *sa se, pass.: Videći osobito, da se postori npravo nagomilavaju s dvije strane... mislila je akademija.* Rad 13, 171.

nāgon, *m.* Rj. *postanjen od* *nagnati, nagoniti.* — 1) *der Zwang, vis.* Rj. *kao moranje, sila. isp. nagnati 2, nagoniti.* — 2) *der Antrieb (der Schweine der Sare zu, um sic nach Deutschland zu übersetzen), compulsio suum ad tractatum.* Rj. *djelo* *kajim se naženu svinje na kakro mjesto n. p. na Sarnu, da*

se prezezu u *Njemačku*, *isp.* nagonica. — 3) (u C. G.) koliba kao čardak na četiri stuba, *Art Hütte, tugurii genus*, Rj. — 4) (u C. G.) n. p. to se učinilo nagonom, *zufällig. casu*: bez nagona ne će ubiti iz puške (reče se za rgjava puškara), Rj. *vidi* namjer, namjera 2, slučaj 2. — Jedan zastrijeli iz luka *nagonom*, i ustrijeli cara Izraeljeva, *Car. 1. 22. 34.* — 5) *Instinkt, Naturtrieb, casu*: *natura (naturā duce)*: Ako su ljudi kao već odrasli i imali tjelesne snage dosta da traže sebi hranu, opet su u tome iznajprije činili kao i ostale životinje, bez razuma, samo po nagonu (instinktu), *Pripr. 117. isp.* nagonski.

nagonica, *f.* n. p. u žiru, kad mnogi ljudi dotjeraju gdje svinje da žire, *der Andrang, concursus*, Rj. *kad se čega mnogo načene na mjesto kakoro, n. p. seinja u žir. isp.* nagon 2.

nagoničar, *m. einer derjenigen die die Schweine in einem Walde mit Fischen mästen*, Rj. *jedan od onih koji svinje nagnaju u žir, kao zajedničar nagonice*.

nagoničarov, *adj.* Rad 14. 90. što pripada nagoničaru.

nagoniti, *nagonim*, *v. impf.* — **I.** *antreiben, nöthigen, adigo, impello*, Rj. *na-goniti, u pravom smislu (n. p. nagoniti konja u hajduke) i u prenesenom n. p. nagoniti roblje da se turči. vidi* primoravati, prinugjavati, usiljavati, *vidi* natjerivati, *v. pf.* nagnati. — *Navraćali su i nagonili roblje da se turči*, Rj. 651b. *Jeffrem nagonio je Mačevane da grade knće u red. 676a. Stanu nagoniti konja da brže trči. Npr. 26. Što nagoni tebe u jezero? za što l' ćeš se udat' za jezero? Npj. 2. 394. Al' ne bježi Airović Ibro, on nagoni konju u hajduke. 4. 387. Globama nagonu kmtore . . . da se traže hajdučki jataci. Danica 2. 94. Na to ih nerolja stane same nagoniti i upućivati. 3. 149. Valja ih silom na pjevanje nagoniti. Kov. 64. Žestoko nagonjahu Misirei sinove Izraeljeve na poslore. Mojs. II. 1. 13. Za to me misli moje nagonu da odgovorim. Jov 20, 2. Između tihel primjera mnogi mislim da nagonu uzeti među njih i ove. Živ. kr. i arh. IX. — **II.** *sa se, reflsks.* — **I.** *iosträrzen auf einen, irruo in aliquem*: Na jednu se nagoniše rajju. Nagoni se junak na junaka, Rj. *kao navaljivati na koga. isp.* nagnati se 1. — Na Petra se Turci nagonjahu, *Npj. 4. 220. vidi* natjerivati se 1 (na koga). — 2) (u C. G.) *vidi* desiti se: Al' se dobar junak nagonio, Rj. *kao nalaziti se. isp.* nagnati se 2. — **No se ljеше Ture nagonilo od prostrane zemlje Skenderije, pa upali sjajna džeferdara, i pogodi Lazarevu slugu. Npj. 4. 320. I po svijem Usa posjeć' čahu, no se sobom junak nagonio, pa se brani malijem puškama. 4. 428.***

nagonski, *adj.* što pripada nagonu 5; *instinktartig, instiktmässig, quod duce naturā suā fit.* — Ona drskost koju prost čovek pokazuje pred svećom samrtnicom, *drskost* je prosto *nagonska*, ili je posledica slepe vere, *Zlos. 302.*

nagonjénje, *n.* Rj. *verb.* od I. nagoniti, II. nagoniti se. — **I.** *radnja kojom tko nagoni koga na što (das Antreiben, Zwingen, impulsus. Rj.).* — **II.** **I.** *radnja kojom se tko nagoni (navaljuje) na koga.* — 2) *stanje koje biva, kad se tko nagoni gdje (das Treffen, casus. Rj.).*

nagoricē, (u Risnu) *vidi* najviše, Rj. *adv.* *postanjen od gore.* — *gore (supra, sursum) . . . uzgori, nagorice; ozgor.* Korijeni 53. *za krantitet na posljednjem slogu isp.* ameticē.

nagorjetī, *rim, v. pf. angebrannt werden, aduri*: Ko je nagoreo smrdi, Rj. *na-gorjeti. v. impf.* *gorjeti I. pridjev* nagōri, nagōrjela. — Ako dogje kaka žena da ište soli, ili ako vide kaku nagorjelu, misle da je ona bila, *Posl. 98. Nagoreo.* (Kaže se malo rgjavom čoeuku, t. j. zabilježen, šaren, kao mačka ili pseto kad nagori), 186. Prije nego kotlovi vaši

osjete toplotu od potpaljena traja, i sirovo i nagorjelo neka raznese vihor, *Ps. 58. 9.*

nagōrkinja (vila), *f. die Bergbewohnerin, monticola*: Tade viknu Bogom posestrimu, posestrimu nagorkinju vilu, Rj. *na-gorkinja, koja sjedi na gori.* — *isp.* za nast. zagorkinja.

nagovāránje, *n. dus Bereden zu etwas, suasio*, Rj. *verb.* od nagovarati, *radnja kojom tko nagovara koga.*

nagovārati, *nagōvārām, v. impf. bereden, suadeo, impello*, Rj. *na-govarati. v. pf.* *nagovoriti.* Ali-paša je njih na to samo zato nagovarao, da . . . Miloš 174. *Nemoj me nagovarati da te ostavim. Rut. 1. 16. Jer ga nisi nagovarao na zlu djela. Dnev. 22. 3.*

nagovijēstīti, *nagōvijēstīm, v. pf. erinnern, reroco in mentem*, Rj. *na-go-vijestiti. isp.* Korijeni 48. *ne nalazi se kao prost glagol. isp.* vijestiti, *v. impf.* *na-govješćivati.* — *Natuknuti kome što, kao nagovijestiti, gukuati, audenten, indicio*, Rj. 410a. *sa se, pass.*: Na taj se način novo značenje koje ide u primjerima samo nagovijestiti, *Ogled VI.*

nagovješćivānje, *u. das Erinnern, Mahnen, monitio*, Rj. *verb.* od nagovješćivati, *radnja kojom tko nagovješćuje što.*

nagovješćivati, *nagovješćujēm, v. impf. erinnern, moneo*, Rj. *v. pf.* *nagovijestiti.* — Nije istina ni ono, što G. S. u Utuku *nagovješćuje, kao da je mene njeko nagovorio i potkupio.* *Odg. na ut. 2. Nagovješćuje da kon* nije Slavenškoga korijena. S. One žrtve koje su . . . naprijed nagovješćivale žrtvu spasiteljevu. DP. 40. Proroštva i priče, koje riječima iz staroga zavjeta nagovješćuju što ćeš biti u novome. 42. Ne nagovješćujući ni najmanje srezu u kojoj stoji (riječi) jedna prema drugoj. Rad 15, 188. *sa se, pass.*: *Grob njegov (Hristov) za tri dana nagovješćuje se ležanjem Jone u kitu 153.**

nagōvnati, *vnām, v. pf. anmisten, stercore impleo (z. B. lulu, im Scherze für fallen)*, Rj. *na-govnati. prostačka riječ kao gornom napuniti n. p. lulu. isp. v. impf.* govnati.

nagōvōr, *m. die Beredung, inductio, impulsio*, Rj. *djelo kojim tko nagovori koga.* — Dvor Turški (može biti po nagovoru Francuskome) ponudi . . . Miloš 26. *Onda se Srbi, po nagovoru eladike Zvorničkoga, predadu na veru. 36.*

nagōvōriti, *nagōvōritm v. pf.* Rj. *na-govoriti. v. impf.* *nagovarati.* — **I.** *bereden, induco, impello. Rj. vidi* nametnuti 3. — *Navesti hajduke na koga (t. j. nagovoriti ih da ga poharaju ili ubiju).* Rj. 379a. *Još jedno da mu zapovediš . . . i tako opet nagovori cara, te (car) dozove momće i reče: »Sad još da mi . . . Npr. 68. Da sam se izgovarao, da sam na to nagovoren. Odg. na ut. 2. Da su . . . potkupili i nagovorili Voinovića, te ga otrovao. Sovj. 49.* — 2) *sa se, reflsks. sich satt sprechen, satis locutum esse.* Rj. *vidi* nazboriti se. — *Hrom se ne može nahodit' a tepav nagovorit'.* *DPost. 27.*

nāgrabīti, *bim, v. pf.* — **I.** *zusammenraffen, satis rapio*, Rj. *na-grabiti. v. impf.* *grabiti.* — *Već ti kradi ključe od riznica, pak da pusta blaga nagrabitimo.* *Npj. 3, 168. Da napljeniš plijena i nagrabiš grabežu. Jezek. 38, 12.* — 2) *sa se, reflsks. sich reich raften, satis rapuisse.* Rj. — *Nagumati se, vidi* nagrabititi se, Rj. 384a.

nagrābūsīti, *nagrābūsīm, v. pf. auf ein Uebel stossen, impingo, cf. nagraisati*, Rj. *na-grabusiti (naći na grabus, gdje se grabe, t. j. na zlo. Korijeni 61). ne nalazi se kao prost glagol. vidi i nadrljati 2, i syn. ondje.*

nāgrada, *f. Belohnung, praemium. vidi* nadarje. — Tako srećni dobitak, govorahu oni, može biti samo nagrada za dobra djela, koja si ti činio, *Danica 2, 128. Njegovo pošteno sree zasluzuje sve te milosti i tako relikodušne nagrade.* *Miloš 49. Da je to za sad*

njemu najreća nagrada. Pis. 61. Meni je prijateljstvo vaše doroljna nagrada za sav trud moj o Srbskom Rječniku. Straž. 1886, 702. Kad se postare činovi i nagrade za lične zasluge. DM. 132. Želeći da vam je sretnu novu nagradu ruskoga cara za vaše dragocene trude. Pom. 12. Koji za pristojnu nagradu . . . sabiraju gragju za rječnik. Rad 5, 195. Potrošeno . . . nu nagrade i druge čisto književne poslove. 17, 171.

nagradići, *nagrādīm*, v. pf. Rj. na-gradići. v. impf. nagragjivati. — **I** n. p. razboj, kazan, vorrichten, instruo, adparo. Rj. kao pripremiti. — Nagradio kazan. Rj. 258b. Kad djevojka nagradu tkunje, ona tka a nikad ne meri koliko je otkala. Živ. 324. — **2**) nagradu dati, belohnen, praemium dare, remunerari uliqnem. vidi nadariti. — Vidim, da su ovi rodoljubivi trudovi moji nagrađeni bogatijem plodom. Olg. na nt. 29. Trud će moj doroljno biti nagrađen. Spisi 1, 6. Po mogućstvu nagradit će ih (književne poslove) starala se da . . . Rad 5, 197.

nagrāgjača, f. vidi nagragjuša. Rj. od osn. od koje je nagraditi 1. vidi i uzlenjača. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

nagrāgjičanje, n. Rj. verb. od nagragjivati. — **I**) radnja kojom tko nagragjuje što, n. p. kazan, tkanje (das Vorrichten, preparatio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko nagragjuje koga (daje mu nagradu).

nagrāgjičati, *nagrāgjičēm*, v. impf. Rj. na-grāgjičati. v. pf. nagraditi. — **I**) vorrichten, praeparo. Rj. n. p. kazan, tkanje, i t. d. kao pripremati. — **2**) nagradu davati. isp. nagraditi 2. vidi na-darivati.

nagrāgjuša, f. komad platna, kojega se jedan kraj obavije oko (prednjega) vratila, a za drugi se veže osnova, kad se počinje tkati. cf. uzlenjača. Rj. vidi i nagragjača. — Špuštenjača, uzica s kojom se preglja sa stražnjega vratila spušta, kad se dotkiva (kao što se s nagragjušom počinje). Rj. 706b. riječi s takim nast. kod ajgirača. od osnove od koje je nagraditi 1.

nagrāisati, *nagrāisēm*, v. pf. s kim. auf ein Uebel stoßen, impingo, cf. ograisati, nagrabusiti, nalijepiti. Rj. na-graisati, ograisati, u drugojačijem se obličju ne nalazi taj glugol. naiči na zlo. vidi i nadrljati 2, nagaziti, nakaljati. — Nagraisuo kao gjava na veliki petak. Posl. 186.

nagrēati se, *ēām se*, v. r. pf. sich anhäufen (von einer Menge), accumulari: nagraće se toliki ljudi u kuću; nagraća se puna soba ljudi. Rj. na-grēati se, kao zbiti se, sabiti se. isp. v. impf. grēati.

nāgrda, f. ein hässliches Ding, turpitudine: nagrdio jedna! Rj. grdna (ružna) stvar.

nāgrđiti, *nāgrđīm*, v. pf. Rj. na-grđiti. v. impf. grđiti. — **I**. **I**) hässlich machen, einstellen, turpo. Rj. učiniti da bude što grdno (ružno). — Grđinja, sve što je nagrgjeno. Rj. 99b. 1 Bogu se Jovan potužio, kako ga je care nagrdio. Npj. 2, 84. Predali se Breki kapetani i njihova vojska svakolika, nagrdili sebe pred svijetom. 5, 183. Kad mi vidi kose pomršene, i bijelo lice nagrgjeno. Herc. 131. Što je u drugih naroda jezik ugladilo . . . ono ga je u nas iskvarilo i nagrdilo (i još ga kviri i grdi). Odg. na sit. 18. Kako se mnogi začudise tebi, što bijaše nagrgjen u lieu mimo svakoga čovjeka, i u stasu mimo sinove čovječije. Is. 52, 14. sa se, pass.: Ijepota mi se nagrdi, i ne imah snage. Dan. 10, 8. — **2**) beschimpfen, contumeliosus. cf. naružiti. Rj. isp. izgrđiti, iskarati (i syn. onđe). — **II**, sa se, reflex. — **I**) sich hässlich zu richten, turpor. Rj. učiniti se grdan, ružan. — Stade na put kuda će car proći, i nagrdi se pepelom po lieu. Car. I, 20, 38. — **2**) sich satt beschimpfen, satis contumeliatum esse: ali sam ga se nagrdio! Rj. isp. nagrditi 1, 2.

nagrēpsti, *nagrēbēm*, v. pf. Rj. na-grepsti. v. impf. grepsti. — **I**) anschauen, corrado. Rj. kao ogrepsti samo malo, kao nučeti što grebnući. — **2**) sa se, reflex. sich satt anschauen, satis corrasisse. cf. grepsti: Ako

se ne nakusasio, ne nagrebosmo se. (Posl. 8). Rj. dosta se nagrepsti.

nāgreznuti, *znēm*, v. pf. (u Dubr.) — **I**) auflaufen, aufschwellen, intumescere, n. p. nagreznuti kukuruzi u vodi (t. j. nabubri), nagreznuto kruh (t. j. narastao). Rj. kao naduti se, napeti se. — **2**) (u Bjelopavl.) überschwellen, inundo. cf. greznuti. Rj. kao poplaviti. — na-greznuti, perf. je i prosti glugol: greznuti.

nāgrijati se, *jēm se*, v. r. pf. sich satt wärmen, sat calefieri: Dok se čovjek dima ne nadimi, ne može se vatre nagrijati (Posl. 66). Rj. na-grijati se. — Da se jarka sunca nagrežemo. Npj. 1, 12 (ist.).

nāgrijebānje, n. (u Crmn.) das Umgraben des Kukuruz, circumdatio humi. Rj. verb. od nagrijebati. radnja kojom tko nagrijeba n. p. kukuruz.

nāgrijebati, *nāgrijebām*, v. impf. (u Crmn.) ogrtati kukuruz, dem Kukuruz Erde umschaufeln, circumdo humum. Rj. na-grijebati. ne dolazi kao prost glugol.

nāgristi, *nagrizēm*, v. pf. anbeissen, admordeo. Rj. na-gristi. kao načeti n. p. jabuku grizući. v. impf. nagrizati. — Divine mi je poklonio dare . . . i jabuku zubom nagrizenu. Npj. 1, 390.

nāgrizānje, n. das Anbeissen, admorsio. Rj. verb. od nagrizati. radnja kojom tko nagriža što.

nāgrizati, *nagrizām*, v. impf. anbeissen, admordeo. Rj. na-grizati. kao načinjati grizući n. p. jabuku. v. pf. nagristi.

nāgrk, *adj.* malo grk, etwas hütter, subumarus. Rj. — takra *adj.* dem. kod nacrn.

nāgrnuti, *nāgrnēm*, v. pf. Rj. na-grnuti. prosti glugol grnuti pf. je i impf. — **I**) anschurren, corrado, congero. Rj. kao gručiti nakupiti. — **2**) scharenweise andringen, irruo: nagrnusi ljudi na vrata. cf. navaliti. Rj. u skupu potrčati kuda. — Okrene patem, a hježan nagrne za njim. Danica 3, 200. Sva Turška sila nagrne k Nišu protiv Srba. Miloš 15. Nisu mogli na vrata ući u šanac, nego nagruu preko šanaca gde ko dotrči . . . I tako Turci nagruu u prazan i razvaljen šanac. 96.

nāgroban, *nāgrobna*, *adj.* sepulchralis. Gundulić: nagrobni na kami za slavno tve biće. Stulli. na-grobni, što pripadu nu grob.

nāgrobnica, f. zdravieu nagrobna (i besjedu?). — Tugijem vinom nagrobnice djedim ispija. DPostl. 138.

nāguliti, *nāgulīm*, v. pf. Rj. na-guliti. v. impf. guliti. — **I**. **I**) n. p. lile, luba, in Menge schälen (z. B. Rinde von Bäumen), delibro, decoratio. Rj. s drveta oguliti dosta, n. p. lile, lubu. — Nagule čobani lile (brezove ili trešnjove) i metnu u procjepove. Rj. 215b. — **2**) n. p. drvo, aufritzen, scarifico. Rj. načeti što guleći, malo oguliti n. p. koru s drveta. — Uze Jakov prutova i naguli ih. Mojs. I, 30, 37 (ex parte decoravit eas; schälte sie zum Theile). — **II**, sa se, reflex. sich satt saufen, satis potasse: nagulio se vodurine, vinušine. Rj. napiti se. vidi nacijepati se.

nāgunmati se, *mām se*, v. r. pf. vidi nagrabiti se. Rj. na-gunmati se, najesti se naglo jedući. v. impf. gumati.

nāgūntati se, *tām se*, v. r. pf. in einer Menge kleben bleiben, sich anhängen, adhærere: naguntalo se blato na točak. Rj. na-guntati se, mnogo se nalijepiti. ne dolazi kao prost glugol.

nāgūškē, *rücklings, retrorsum*, cf. natraške. Rj. na-guz-ke. z pretvorilo se pred k u s. vidi ke. riječ je natraške pristojnija. — Ide naguske kao rak. (Il.): Ide natraške kao rak. Posl. 96. Kao da je naguske ustao (tako mu sve ide u nazadak). 129. za krantitet na krajnjem slogu isp. ametice.

nāgutati se, *tām se*, v. r. pf. n. p. dima, ijeda. sich satt schlingen, satis devorasse. Rj. na-gutati se (dosta). v. impf. gutati.

nāgūziti se, *nāgūzīm se*, v. r. pf. sich so neigen, dass der Hintere in die Höhe sieht, inclinari podice

crecto. Rj. na-guziti se, tako se nagnuti, da se guziea *digne* u vis. *vidi* natréiti se. v. *impf.* guziti se.

naguzljez, *n. der Rückgänger (ein komischer Name des Krebses), cancri nomen comivum, retrogradus*. Rj. na-guz-ljez, koji na guz (naguzke) ljeze (ide), isp. narragogja. — kaže se u šali raku.

nagvážđanje, (nagvažgjanje?), *n. die Ziererei (beim Essen, Reden), ineptiae*. Rj. *verb.* od nagvažđati, radnja kojom tko nagvažđuje.

nagvažđati (nagvažđjati?), *nagvažđam, v. impf. sich zieren, delicias facio, ineptio*. Rj. na-gvažđati, kao namještati, sliqati riječi u govorenju, ili ustu u jedenju, da izigje ljepše, skludnije, finije. — ne dolazi kao prost glagol.

nagje . . . *vidi* nadje . . . Rj.

nagjčnje, *n. das Stählen, induratio chalybis*. Rj. *verb.* od năđiti, radnja kojom tko năđi, *n. p.* sjekira.

nagjikati, *nagjikâm (nagjikati, nagjikâm), v. pf.* (u Bačk.) *hoch aufwachsen, altus creresco, cf. narasti*: Oko dvora *nagjikalu* truva, neka gjika, pokosioće dika. Rj. na-gjikati, *nurusti visoko, vidi* nagjipati. v. *impf.* gjikati.

nagjipati, *nagjipâm, v. pf. vidi* nagjikati: *Nagjipatu* ka i kohila. Rj. na-gjipati, *visoko nurusti, isp.* v. *impf.* gjipati.

nagjubriti, *brîm, v. pf. vidi* nagnojiti. Rj. na-gjubriti, *n. p.* zemlju. v. *impf.* gjubriti.

nahêreć, *vidi* nahero. Rj. *adv.*

nahêriti se, *nahêrim se, v. r. pf. nakriviti se* na jednu stranu, *sich schief beugen, obliquor*. Rj. naheriti se, *nagnuti se nahero, ne nalazi se kao prost glagol, isp.* heriti se.

nahêro, *schief, oblique, cf. nakrivo, naherce*: Što nosi pero *nahero*. Rj. *adv. isp.* naovrljee, naovrljke, navrlje. — Koja će vas stati u zažanj? kako to goniš zažanj *naero?* Rj. 174a.

nahija,* *f. Gebiet, territorium, uger, ditio*. Rj. *isp.* okoliš, okrug 1. — Burovnik, brdo u nahiji Lješanskoj (u C. G.). Rj. 50a. Srbija se dijeli na pašaluke, a pašaluci na nahije. Danica 2, 54.

nahijuski, *nahijjski, adj. der nahija, agri*. Rj. što pripadu nahiji, *nahijama*. — Kmetovi . . . koje parece ne mogu namiriti one šalju *nahijjskome sudu*. Rj. 277b. Serdar, (u C. G.) *nahijjski starješina*. Rj. 677a. i *nahijnski sužeto* od nahijnski. *isp.* abadžinski.

nahiljivânje, *n. das Schauen mit einem halbblinden Auge, visus oculi semioecii*. Rj. *verb.* od nahiljivati, radnja kojom tko nahiljuje.

nahiljivati, *nahiljujem, v. impf. halbblind sein, semioecus sum*: Na lijevu nogu nahramuje, a na desno oko *nahiljuje*. Rj. na-hiljivati, *glelati okom kvarnim, hiljev čorjek nahiljuje, v. pf.* zahiljiti.

nahilada, *f.* (u Boči) *vidi* nazeb. Rj. na-hilada, *isp.* nahladiti se. *vidi* i nazeba, nazebao, nazima, balaban 1, kihavica.

nahlăđiti se, *nahlăđim se, v. r. pf.* Rj. 389a. nahladiti se, *isp.* nahlada, *vidi* nazepsti. — Mislim da sam se u snu *nahlăđio*. Pom. 97.

nahod, *m. (st.) der Fund*. Rj. što se *nagje, osobito dijete koje roditelji ostave gdjegod na putu*. — Našao pod obalom malo dijete u sanduku, i nadio mu ime *Nahod* Simeun. Rj. *isp.* nahodnik.

nahôdati se, *nahôđam se, v. r. pf. sich satt gehen, ambulando fatigor*. Rj. na-hodati se. v. *impf.* hodati. *isp.* 2 nahoditi se (čegaj).

1. **nahôđiti**, *nahôđim, v. impf.* Rj. na-hoditi, *vidi* nalaziti. v. *pf.* naći, iznahoditi. — 1. I) *finden, invenio*. Rj. *vidi* nalaziti 1. — Za nevolju babu vode, kad *gjeroyke ne nahode*. Posl. 84. Ko iste bolje, *nahodi gore*. 139. Sedamdeset i četiri prosea što su sestri doslen dohodila, *seatom* sestra *nahodi mahunu*. Npj. 2, 234. Al' kad dogje na vrata od kule, tu je *srugaj nahodio baba*, gje od kule zatvorio vrata. 4, 162. Zdravo ih doma dovolio, a na domu zdravo i

veselo *nahodio!* Kov. 73. Gjegogj hodio svud *sreću nahodio!* 126. Kako je Mojsije u velikoj pustinji *put nahodio?* Prip. bibl. 45. — 2) (po jugozap. kraj.) *mit und ohne dažd oder snijeg, oder vrijeme, regnen, schneien, pluvre, uingere*: Što više grmi manje *dažda nahodi*. Rj. *nahodi dažd, kiša, snijeg (ili sumo: nahodi, vidi* nalaziti 3. *isp.* prihahoditi. — *Dažd nahodi, tebe korjen raste*. Rj. 110a. Megjer negje velika i strašna kiša *nahodi*. Npj. 5, 481. — 3) Tko *naprijed ne nahodi*, nazad se nahodi. DPosl. 131. *kao ići, vidi* nalaziti 2. — II. su se, *refleks. v. r. impf.* (Rj.³), *sich befinden, reperior, sum*. Rj. *vidi* nalaziti se. — U zloj se koži *nahodi* (Zlo mu je). Posl. 331. Tko *naprijed ne nahodi*, nazad se *nahodi*. DPosl. 131. No se dobar *junak nahodio*, pa se zagna na Trebinjska vrata. Npj. 4, 9. On izmisli *crevlje* . . . i tako su im se *noge dobro nahodile*. Priprava 52. *Nahodilo se svagda ljudi*, od kako je svijeta, koji su se drugima silom za vladaoce *nametali*. 66. Sve *adjektive koji se nahode* u Vukovu rječniku. Rad 14, 88.

2. **nahôđiti se**, *nahôđim se, v. r. pf.* na-hoditi se (dosta), *nahoditi se čegu, kao hodeći dostu užiti što*. — Srećice se nanosili! lepa žitka *naživili! dobre sreće naodili*, dobre sreće, lepeg zdravlja! Npj. 1, 141.

nahodnik, *m. (st.) der Findling, infans expositus et ab alio sublitus, cf. nahod*: Simeune, jedan *nahodnič!* Rj. *dijete koje roditelji ostave gdjegod na putu, u nešto gu nagje*.

nahôgjenje, *n.* Rj. *vidi* nalaženje. *verb.* od nahoditi. — 1) radnja kojom tko *nahodi što* (das Finden, inventio. Rj.). — 2) *stunje koje biru, kad nahodi snijeg, dažd, i t. d.* (das Regnen, Schneien, pluvia. nives. Rj.).

nahramivânje, *n. dus (ein wenig) Hincken, claudicatio*. Rj. *verb.* od nahrânivati. Rj. radnja kojom tko *nahrumuje*.

nahrânivati, *nahrânujem, v. impf. ein wenig hincken, claudico*: Na lijevu nogu *nahrânuje*, a na desno oko *nahiljuje*. Rj. na-brânivati, *malo hramati*.

nahrâniti, *nahrânim, v. pf. füttern, pasco, nutrio*. Rj. na-brâniti, *vidi* najesti I 2. *nâpitati* 2. v. *impf.* hraniti. — Kad bude pred noć, *nahrani ga lepo* i napoji. Npr. 61. Devojci zapovedi da *nahrani njenu žirnu*. 142. Pa nas nikad nisi ničim site *nahrânila*. 241. *Nahrâniče* ti oca *somanija*. Posl. 192. Dogjoše ti do dve sirotice, da *š' naraniš hleba bijeloga* i napojiš vina *crvenoga*. Npj. 2, 355. Kad te vidjesmo gladna i *nahrânišmo?* Mat. 25, 37. *sa se, refleks.* Ljuckoga se *nahrânišmo mesa*. Npj. 2, 329.

nahrâunka, *nahrâunkinja, f.* (u Srij.) djevojka koja se uzme pod svoje, *das Zuchtmädchen, die Ziechtöchter, puella educata in domo mea, cf. hranjenica*. Rj.

nâhumoriti se, *rim se, v. r. pf.* (u Dubr.) *finster werden, ohmbilior, cf. nasumoriti se*. Rj. na-humoriti se, *kao nauobličiti se, kad se dunju kao smrkne, vidi* i nakanjiti se, namršiti se, natušiti se, stušiti se, smrći se. — *ne nahodi se kao prost glagol*.

nâhvalice, *adv. vidi* navalice, navlaš, navo: Riječi koje su pisei *nahvalice* ili nehotice ostavili nedopisane ja sam dopunio. DPosl. VI. — hvala, pohvala, hvaliti . . . *navalice* (h je otpalo). Korijeni 315.

nahvâliti se, *nahvâlîm se, v. r. pf.* na-hvaliti se *koga, v. impf.* hvaliti. — Ko se čuda ne *nagleda*, ta se *Boga ne nahvali*. Posl. 156.

nâhvatati, *tâm, v. pf.* Rj. na-hvatati. v. *impf.* hvatati. — 1) *genug fangen, satis capere, n. p. raka*. Rj. — Naklopi se narod na plijen, i *nahvataše orucu* i volova i telaca. Sam. I. 14, 32. *Nahrutaj sebi vode* za opsadu. Naum 3, 14. — 2) *sa se, refleks.* n. p. *nahvatata* se čagj na *verige, sich ansetzen, adhaerescere, hvata*. — U Ćiniću da se ribe u rijekama *tvojim nahvataju* na krljušti tvoje. Jezek. 29, 4.

naíci (naláci), náigjém (nâidém, nâidém), naigjoh, naidoh, naišao, naišla) *v. pf.* Rj. na-íci, *vidi* naísti; naljesti, rinuti 2. *v. impf.* nailaziti. — **1)** *worauß stossen, offendo.* — Po dugome putovanju *naigju na jedan čardak.* Npr. 7. Kad tamo, a to nekake *zverke naišle* te mekinje sve pojele. 138. Pa nekako *psi naigju na ono drvo.* 224. Ti si bio propao, ali si *naišao na ljekara*, koji će te — ako Bog da — od te muke izbaviti. 227. Ne može mu kolač *na ruku da naiđe.* (Ne ide mu posao za rukom). Postl. 205. Bila mu je kuća otvorena i sto postavljen za svakoga, koji *bi mu otkud naišao.* Sovj. 77. Voz izide na vrata gradska. I gle, *naigje* onaj osvjetnik, za kojega Voz govoraše. Rut 4, 1. Maska *naigje pod granat velik hrast.* Sam. II. 18, 9. Jadi pakleni zadesiše me, *naigjoh na tugu i muku.* Ps. 116, 3. — **2)** naišla puna kovanja vina, *angelaufen (aus dem rinnenden Fasse), confluxit.* Rj. *n. p. kad je vino iz bureta teklo u kovanju, kovanju je naišla puna vina.* — **3)** ne može čizma da naiđe na nogu, *ist zu eng.* Rj. *kad je čizma tijesna.*

naigrati, naigrām, *v. pf.* Rj. na-igrati. *v. impf.* igrati. — **I.** *durch tanzen ercerven, saltu acquirō:* Igraj, igrāj megjede, *što naigrās*, to tebe. Rj. igrajući steći. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** *sich satt spielen, satis lussisse.* Rj. *naigrati se n. p. karatu.* — **2)** *sich satt tanzen, satis saltasse.* Rj. *naigrati se n. p. kola.* — Nek se moja naveseli majka i sestrice *kola naigrāju* i u kolu pesme napevaju. Npj. 1, 246.

naíja, *f. vidi* nahija. Rj.

naíjédanje, *n. das Anbeissen, admorsio.* Rj. *verb.* od najjedati. *radnja* kojom tko najjeda.

naíjédati, najjédām, *v. impf.* — **1)** *anbeissen, admorsio.* Rj. na-ijedati. *vidi* najjedati. *kao nagricati.* *prosti* glagol jesti. *v. pf.* najjesti. — **2)** *su se, refleks.*: Ne najjeda se *vnk* po poruci mesa. DPostl. 74.

naíjéditi, najjédim, *v. pf.* — **1)** *erzürnen, irritō.* Rj. na-ijediti. *vidi* najediti. *v. impf.* ijediti, jediti. — **2)** *su se, refleks. vidi* najaditi se, naljutiti se. — Uvrativši treći dan treću jegulju, *naíjedi se* i reče: *Vrag uzeo i ovako ribanje... Npr. 116. Kad sagleda sina i nevjestu, *naíjedi se šestoko* i stane koriti sina. 233.

naíjest, *f. die Sättigung, saturitas:* u tome nije *naíjesti.* Rj. *vidi* najest. *djelo* kojim se tko najjeda. *vidi* najjedanje, siost.

naíjiskāi, *adj. vidi* nahijski. Rj.

naílaziti, *zim, v. impf.* na-i-laziti (s dometnutim i glagola *ići*), *v. pf.* naíci. — Nastupati, *vidi* nailaziti. Rj. 408a (*a riječi* nailaziti *nemu na mjestu*). Danju *naílaze na mrak*, i u po dne pipaju kao po noći. Jov 5, 14. *Naílazimo* dakle... i na preragjeno djelo Domentijanovo. Živ. sv. Sim. i sv. S. X.

naílazénje, *n. verb.* od nailaziti. *radnja* kojom tko *naílazi na što.*

naílaj... *vidi* nahilj... Rj.

naímānje, *n. das Miethen, conductio.* Rj. *verb.* od 1) *naimati*, 2) *naimati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *naima koga.* — **2)** *radnja* kojom se tko *naima u koga.*

naímati, nâimām (nâimljēm), *v. impf.* Rj. na-imati. *v. pf.* najmiti. — **1)** *aufnehmen, miethen, conducō.* Rj. — Jesam li te svagda svjetovala, da svakijeh *ne naimaš sluga?* Npj. 2, 459. Izigje da *najima(?) poslenike* u vinograd svoj. Mat. 20, 1 (*isp.* Izigje da *naima poslenike* u vinograd svoj. Prip. bibl. 132). Oni *naimahu kamenare* i drvodjelje da se obnovi dom Gospodnji. Dnev. II. 24, 12. Jefrem *naimu ljubarnike.* Os. 8, 9. — **2)** *su se, refleks. sich aufdingen lassen, conducō.* Rj. — Krdžalije... *poslije su se naimali u púša* i u drugijeh Turskijeh starješina koji su se bili izmegju sebe. Rj. 309b. *Camdžije se u dahija* i u ostalijeh poglavica Turskijeh *naimali u vojničku službu.* Rj. 318a. Arsen se po selu *najimao,*

te čuvao gazdinske ovece. Npj.¹ 1, XXIII. (*najimao se mjesto naimao se. vidi* porishe primjer iz Mat. 20. 1). Koji bijahu siti, *naimaju se za hljeb.* Sam. I. 2, 5.

nâime, (na ime) *namentlich, nominativ.* Rj. *kao po imenu.* — Ove sam pjesme ja slušao od onijeh, koji su sami kolegtjani bili, a *nâime* od Jove Petrovoga. Živ. 17. Četvrti dan stvori Bog vidjela na nebu... a *na ime* veliko vidjelo, i malo vidjelo. Prip. bibl. 5. Još se i danas gdje gdje, *na ime* u Bosni, može čuti »bratja, rođjak.« Rad 1, 110.

nâimenovati, nâimenujēm, *v. pf.* na-imenovati. *prosti je* imenovati *impf.* i *pf.* *te oroga složenoga ne bi ni trebalo.* — Otvoreno pismo, u kome ga *nâimenuju* budjubašom. Danica 1, 73. *Da vas je ear nâimenorao rladikom.* Straž. 1887, 284. Dogje Cvetko Rajović iz zatočenja, i on (knez Miloš) *nâimenuje njega* za svoga predstavnika. Mil. 229.

nâiskāp, piti, *bis auf die Hefen, ad ultimam usque guttam.* Rj. *piti* *naiskap*, *sve do kapi. isp.* iskapiti. — *na-iz-kap. isp. tako slož. adv.* *na-iz-red, na-iz-ust.* **naísti**, nâidēm, (nâidoh, naišao) *vidi* naíci. Rj. *na-ísti. c. impf.* nailaziti. — *zu obličje infm. vidi* kod ísti.

naízmake, *cf.* izmak. Rj. *na izmaku. vidi* primjere kod izmak.

naízmjēncē, *abwechselnd, vicissim,* u. p. čuvaju stražu *naízmjence*, t. j. jedan pa drugi. Rj. *adv.* *naízmjence, kao na izmjenu.* — Bi odregjenijeh trideset tisuća ljudi. I slaše ih na Livan po deset tisuća svakoga mjeseca *naízmjence;* jedan mjesec bijahu na Livanu a dva mjeseca kod kuća svojih. Car. 1, 5, 14. Pjevahu *na izmjence* hvaleći i slaveći Gospoda. Jezdr. 3, 11.

naízrēd, *naízredicē, der Reihe nach, ex ordine, cf. redom.* Rj. *na-iz-red. isp. tako slož. adv.* *naiskap, naizust.*

naízust, *auswendig, memoriter.* Rj. *na-iz-ust (vidi* napamet). *isp. tako slož. adv.* *naiskap, naizred.* — Osaćani... *znadu* gotovo svi slavu *naízust.* Rj. 469a. Račun je predavao *naízust.* Sovj. 82. Natpis... *razgledavši ga dobro* i pročitašvi nekoliko puta, *naučim naízust.* 84.

nāj. — **1)** *vidi* nā: *daj naj.* Rj. *vidi* i mā, nāj. — *Daj naj* (iz ruke u ruku; *daj* novce, *pa onda nosi*). Postl. 51. *Naj* tebi, Ružo, *povesmo.* Npj. 1, 164. *Naj* ti prsten, *momče,* *moj* te rod *ne ljubim.* 1, 438. *Naj* to tebe, slugo Milovane. 2, 176. — **2)** *am (am den Superlativ zu bilden).* Rj. — **a)** *omem se riječicom od upoređenih pridjeva gradi* *treći red poregjenju. isp.* Obl. 45. — Najbolji, *am besten, der Beste, maxime, super omnes.* Rj. *Ona* poteci onamo što je *najbrže* mogla. Npr. 231. *Može* biti da bi ovo *naj* trebalo pisati samo za sebe: *naj bolji*... *Istina* da ne može biti »popovskije« što je *popovsko*; ali bi se opet moglo reći, i u šali bi moglo podnijeti, n. p. *najslavenoserpskija* knjiga. Rj.¹ XLVI. *tako samu za sebe pišu* Vuk i Daničić *riječ naj, kad dogje pred riječ koja se počinje glasom j;* *Vode*... *onda su naj jače.* Rj. 302a. *Da ih naj jeftinije drže.* Danica 2, 86. *Zapovjedi naj jačim ljudima.* Dan. 3, 20. *To je najprostije i naj jasnije svjedočanstvo.* Vukov prijev. 2. *ali kad mogu n. p. dva o stajati jedno pored drugoga* (crnook, i t. d.), *zašto ne bi mogla stajati dva j?* — **b)** *riječca naj dolazi i pred riječi, koje nijesu pridjevi u poregjenju: Najzad, najposlije, najpotlje.* Rj. 390b. *Naj ostragu* Krla Kapetane. Npj. 3, 240. *Najnaprijed* Stojan na mrkovu, za Stojanom Vujo na alatu. 4, 188. *Pak najprvi* danak, kad udrismo. 5, 528. *udvojeno: Naj najpre* naumi, da izbavi šezdeset duša Srpskoga roblja. Miloš 70. *Najkrajnji*... *dolazi sam pozitiv kao komparativ, prelazeći sa naj u superlativ.* Rad 26, 72.

nāja, *f.* — *Mulja*, 2) (u kazandžija) *cf.* naja. Rj. 374b. *akc.* Rj.¹ XXX.

najaditi se, *dim se, v. r. pf. vidi najjediti se, ljutiti se: Koliko se najadio* (juro! jer ne hoće otvoriti vrata. Npj. 4, 163.

najahati, *najashēm, v. pf. — 1)* koga ili na koga. *anfalten, invehor.* Rj. na-jahati. *gorori se i najāti (najaati), kao naraditi na koga, v. impf. najahivati.* Hem prolivaš suze iz očiju, kakvi su te hali najahali? HNpj. 4, 94. — *2)* sa se, *refleks. v. r. pf. sich satt reiten, satior equitando.* Rj. *gorori se i najaati se (najahati se), najāti se, dosta se nahajati.*

najahivânje, *n. das Anfallen, inrectio.* Rj. *verb. od najahivati, radnja kojom tko najahuje koga ili na koga.*

najahivati, *najahivēm, v. impf. koga, na koga. anfallen, invehor.* Rj. na-jahivati. *kao jašući narahljati na koga, v. pf. najahati.* — I u knjizi beže napisao, da je ... na sirote često najahivo. HNpj. 3, 381.

najam, *nájma, m. Rj. zajam (З-ИМЪ мjesto З-ИМЪ), najam, sajam, ujam.* Osn. 33. *isp. najmiti, naimati. — 1)* die Miethe (zwischen Personen), *conductio:* otišao u najmu, biti u najmu. Ko ti je mani, bio ti u najmu. Rj. — *Vidiš, ovi su svi bili u mene u najmu.* Npr. 23. Našavši ga u jednom selu kod popa u najmu. 169. Miloš ostane sirotan po ocu, i potuče se po najmu, kao i braća mu. Miloš 44. — *2)* der Mietlohn, *merces:* nije mu platio najmu; odbij mu od najmu. Ne odbi najam za sjekiru! (Kad ko nepravo hoće kome da odbije jednu stvar za drugu. Posl. 207.). Čovjek se uzme ili stane u najam ili se najmi; kuća se uzme ili da pod kiriju: a oko čega treba što raditi, ono se zakupljuje ili uzima pod zakup (n. p. vodenica, zemlja, kaka bara gdje se riba hvata itd.); volovi se daju na izor, krave i ovece pod kesim; na kazan se daje ispek. Rj. — *Nije mi čio najmu potplatiti.* HNpj. 3, 545. *Podaj mu (najamniku) najam njegov isti dan.* Mojs. V. 24, 15.

najamiti, *mīm, v. pf. aufbringen (in hinreichender Menge), herbeischaaffen, comparo, cogo.* Rj. na-jamiti. *kao nabaviti dosta čega, isp. prosti jamiti 2.*

najamlica, *f. vidi najamnica.* Rj. *n izu m promijenilo se na l. isp. mnogo i lgo.*

najamlik, *m. vidi najamnik.* Rj. *isp. najamlica.*

najamnica, *f. das Miethweib, feminu mercede conducta.* Rj. *žena koja je u najmu u koga. vidi najamlica.*

najamnīce, *četa, n. ein junger Miethknecht, servus conductus juvenis:* No besjedi najamnīce mlado. Rj. *mlad najamnik, momče u najmu.*

najamnīčki, *adj. što pripada najamnīcu ili najamniku kojemu god. — Do tri godine, kao što su godine najamnīcke, ološaće slava Moavova.* Is. 16, 14.

najamnik, *m. der Miethknecht, servus conductus, cf. najemnik, najmenik.* Rj. *čovjek koji je u najmu u koga, najmljeni slugu. vidi i najamlik. — Pristav, najamnik koji čuva stoku.* Rj. 598b. *Primi me kao jednoga od svojijeh najamnika.* Luk. 15, 19. *Treći put ustaše na mlagjega brata udruživši se s grčkim najamnīcu, Tarcima i drugim narodima.* DM. 6. *Najamnīci samoga kralja.* Glas. 21, 285 (*prjeverod Latinskih riječi: Stipendiarii ipsius regis.*)

najaukati se, *najaučēm se, v. r. pf. sich satt klagen, lumentis fatigari.* Rj. na-jaukati se (*dosta*). *v. impf. jaukati.*

najāvi (na javi) *in wachendem Zustande, vigilans.* Rj. *u budnom stanju. vidi java, i primjere ondje.*

najāviti, *najāvīm, v. pf. (u C. G.) ovece, zuführen, adduco:* Od Rovinah ovece najavio. On projavi drugi najavio. Rj. na-javiti, *kao dovesti, doznati. v. impf. javiti. — I najavi ovece očupane, povede ih Zvijezdi planini.* Npj. 2, 631.

najāziti, *najāzīm, v. pf. n. p. vodu, herleiten, adduco.* Rj. na-jaziti. *kao navesti. vidi naperiti 1. v. impf. jaziti.*

najédânje, *n. (ist.) vidi najjedanje.* Rj. *tako i u južnom govoru. vidi najedati.*

najédati, *najédām, v. impf. (ist.) vidi najjedati.* Rj. *tako i u južnom govoru, kao n. p. i prejedati se i prejedati se, na-jedati. v. pf. najesti. — Ove guske neka se među tjem napinju i uzalud muče, da besmrtno najedaju i mrtve ubijaju.* Pis. 60.

najédânje, *n. verb. od najesti se, djelo kojim se tko najede. — Najedenje za proždora a zdravica za junaka.* DPost. 68. *isp. najjest, najest.*

najéditi, *najédīm, v. pf. (ist.) vidi najjediti.* Rj. *gorori se i u južnom govoru, kao i ijed i jed, ijediti i jediti. — na-jediti. kao naljutiti. v. impf. jediti.*

najédnāko (na jednako), *adv. vidi jédnāko. Kao bez razlike. — Blagodat Božiju prima svaki čovjek, jer su svi najednako nje nedostojni i svijem najednako treba spasenje.* DP. 182.

najéduo, (na jedno) *auf einmud, simul, eodem tempore.* Rj. *u jedno (isto) vrijeme. — Plijenise ovece svekolike, tu najedno sedam posjekose.* Npj. 4, 124. *isp. ob jednom, od jednom, u jednom (kod jednom).*

najédrati, *drām, v. pf. voll werden, impleri:* najedralo grozđe, kukuruzi. Rj. na-jedrati. *postati jedro. v. impf. jedrati.*

najémnik, *m. vidi najamnik: Jer ti dobro najemnika plaćaš.* Rj. *vidi i najamlik, najmenik.*

najést, *f. (ist.) vidi najjest.* Rj. *i u južnom govoru. — najjest (najest, kor. kojega i jesti).* Osn. 225.

najesti, *najédēm (juž. i: najēm, istoč. najēm).* Rj. na-jesti. *v. impf. najjedati, najedati. — I. 1)* un-beissen, *admordeo:* najelo ga pseto. Rj. *vidi naklati 2. — 2)* koga čega, *sättigen, satio:* Ko bi ga našo, dušu bi stekao. *Najede ga pira i jestiva.* Rj. *vidi nahraniti. — Vi gladnoća nijeste najeli.* Herc. 311. — *II. su se, refleks. sich satt-essen, satior:* Psi ti se mesa najeli! Rj. *isp. nabalati se, nabanjati se, nabiti se, nabokati se, nabubati se, nakresati se, nakusati se, naslagati se, natovariti se, natučiti se, nazobati se, nažderati se. — Skorovečernjak ... koji je skoro stekao večeru i najeduvši se ponio se.* Rj. 687b. *Iza vuka i lisicu se najje.* Posl. 97. *Kao da se bunike najeo.* 130. *Kao da se ni na božić nije hljeba najio.* 130. *Najeo (sum) se kao od duga.* 187. *Najeo se kao siročće na zadšnice.* 187.

najezda, *f. die Invasion:* Turska najezda na Balkanske zemlje. M. Gj. Miličević. — Tako dnga vlada tugjinske najezde nije mogla proći, a ne ostaviti nikakih posledica. Megj. 54. *na-jezda, kao navalala što biva jezdeći.*

najeznik, *m. koji najezdi na tugju zemlju.* M. Gj. Miličević. — Šaka najeznika grunn na zemlje naše. Megj. 161.

najéžiti se, *najéžīm se, v. r. pf. n. p. od zime, das Haar strauben, erigo crines (wie der Igel, jež), schaudern, horreo.* Rj. na-ježiti se, *nakostrješiti se kao jež. v. impf. ježiti se. — Knštrava kokoš, koja je najježenu perja.* 319b.

najlak, *lungsam, lente, cf. polako, ponajlak.* Rj. *vidi i lako polako, lagano, polagano.*

najlišē, *adv. vidi lišma, osobito. Stulli: praesertim, praecipue. — Žudjelu je svegi žudio a najlišē u subotu.* DPost. 100.

najmenik, *m. (u Dalm.) vidi najamnik.* Rj. *vidi i najamlik, najemnik.*

najmiti, *najmīm, v. pf. Rj. na-jmiti. postanje vidi kod dojmiti se. v. impf. naimati. — 1)* koga, *aufdingen, conduco.* Rj. — U Kastelima prijatelji onoga koji umre, najme narikaču i pošalju mu kući, te ga žali i za njim nariče. Rj. 754a. *S onim čobanima, koje je bio najmio da svinje zbijaju.* Danica 3, 156. *Najmiše u caru od Mahe tisuću ljudi.* Sam. II, 10, 6. *Car je Izrailjev najmio nu nus careve Hetejske.* Car. II, 7, 6. — *2)* sa se, *refleks. sich aufdingen lassen, conducor:* Ako sam se najmio, nijesam se pomamio

(Posl. 7). *Najmio se zao u gorega*, žlje ga hrani, a gore mu radi. (Posl. 187). Rj. — Godišnjica, sluškinja koja se na godinu *najmi*. Rj. 92a. Nego se *najmi da čuva* seoska goveda. Npr. 173.

najotragu, *adv.* otragu u trećem redu poregjenja: Najotragu n'aka utvorica. Rj. 791b. *isp.* naj 2b.

najposlije, najpošlje, najpotlje, zuletzt, postremo. Rj. *adv.* najposlije *sa dodatijem d*: najposlijed. *njesto* najpotlje *ima i u južnom govoru* najpotle. *vidi i* najzad, napokojne, napokon, napokoni, napokonje. *isp.* poslije, poslijed, pošlje, potle, potlje; ponajpotlje. — On će dugo zatezati, ali će ti *najposle* opet dati. Npr. 11 (*ist.*). Zet se opomene što mu je *najposlije* kazao pobratim na rastanku. 147. *Najpotlje* putujući stignu zdravo i veselo doma. 222. Te fataju srne i košute. *Pu najpošlje* bajku zametnuše. Npj. 2, 47. Svu Srbiju zemlju obrediše, *najposlijed* pod Topolom doše. 4, 154. Sve je Uso redom izljubio, kako ga je sestra svjetovala, *a najpotle* Zlatiju gjevojk. Here. 14. *A najposlije*, nikomu ništa ne namećem, nego samo ištenu sebi slobodu. Oglad VII.

najprije, najprije, zuerst, primo. Rj. *njesto* najprije *ima i sa dodatim d*: najprijed. *isp.* prije, prijed, prigje. — Drago je sam sebi *najprije* vrat slomio. Rj. 137a. *Najprije* spusti sestru, *pa onda* sve tri gjevojke. Npr. 9. Počne *najprije* obukovati gaće. . . *Po tom* stane. . . 102. Baci joj *najprije* vezenu maramu, *pa* faculet, *pa najposlije* ogledalo. 123. Sedi ti *najpre* da on vidi. 139. (*ist.*) Boj se *najprije* Boga *pa* muža. (Svjet gjevojci kad se udaje). Posl. 21. I ti, Rade, ev' ne meči puške, *dok najprije* moja puška pukne. Npj. 4, 332. *Najpre* se potpišu, *po tom* . . . , *pa* arhimandriti, *za* arhimandritima prote, *pa onda* knezovi. Miloš 170.

najprvi, adj. naj-prvi, *allererste, omnium primus. isp.* naj 2b. — Ko *najprvi* dogje jeli krnjoj. Rj. 305a. Pak *najprvi* danak, kad udrismo. Npj. 5, 528.

najstražnji, adj. naj-stražnji. *isp.* naj 2b. — Stražnji, *najstražnji* (n. p. čovjek, posao) *der letzte, schlechteste, postremus*. Rj. 718a (*najzadnji, najrjaviji*).

najti, najdēm, vidi naći: Što je, sestro, da od Boga *najdeš!* Rj. *na-iti, na-iti, na-ti, naći*.

najvećma, adv. *am meisten, maxime. isp.* najviše. *za oblik vidi* većma. — Žene ih poljevaju vodom gledajući da bi *najvećma* polile prpeca. Rj. 617a. Vjetar kad hoće da prestane, *onda najvećma* duše. Posl. 36. Izrailj ljubljase Josifa *najvećma* izmegju svijeb sinova svojih. Mojs. I. 37, 3.

najviše, superlativ od više. Rj. *superlativ od mnogo* — 1) *adv.* *am meisten, meistens, plurimum. vidi* nagorice. *isp.* najvećma. — Kako se je tako *najviše* oko vatre nalazila, prozovu je pepeljgom. Npr. 127. Mnoge mu stvari preporuč *a najviše* da čuva novac. 217. On je bio dobar i miran, *a za najviše* pun straha Božjega. 246. Sv'jeh nauči i nakaraj, moj sokole! moga Šima i Bogdana *za najviše*. Kov. 109. Ja sam *najviše* rad da ovdanjsa publika čuje vaš sud o mojoj sintaksi. Kolo 15 (14). — 2) *adj.* *die meisten, plurimi*. — Oni u Bosni gore nego i gdje, *jer ih najviše* nemaju ni kuća svojih. Kov. 9. *Najviše* našijeh *književnika pišu* . . . *jer najviše* narodu govori . . . Pis. 37. *Najviše od ovih* Turškijeh riječi *mogu se* bez svake muke iščerati iz našeg jezika. Rj. 1^a XX. Ali . . . *njih najviše* misle i rade kao i Zagrepčani. Slav. Bibl. 1, 92.

najvolij, najvolijâ, adj. *superl. prema comp.* volij. *isp.* najvoljeti. — Megju sobom govorile, što bi koja *najvolija* . . . »Ja bih prsten *najvolija*. Here. 283.

najvoljeti, najvolim, v. impf. *kao najvećma, najviše voljeti, najvoljeti koga, što; najvoljeti komu, čemu*. — Govori se i *najvoljeti, am liebsten haben*: Ja bi *Janka najvoljela*. Rj. 71b. Bog je *najprije* sebi bradu ostavio. (Svaki čoeak sebi *najvoli*). Posl. 18. Od nas triju *kom bi najvolilo?* Npj. 1, 443. *To bi* sada, braćo. *najvoljeo*. 4, 179. Nije rado napred u boju trećo, a

Miloš je *to najvoljeo*. i u tome nikom nije ustupao. Miloš 45.

najzad, vidi najposlije: *Najzad* zove paša Vučitranski. Rj. naj-zad. *syn. kod* najposlije.

najzaduži, adj. naj-zadnji. *isp.* naj 2b. — *Najzaduži* ka' i amin u očenašu. Posl. 187. Tako mi *najzadnje* ure. 302. Djever ne vodi nevjestu za ruku, nego sama ide *najzadnja* iza svijju. Kov. 96.

Nak, m. vidi Naci: Pokupi mi *po Naku* krvavu. Rj.

na-ka, f. cf. zlatoje. Rj. — Nova mlada . . . nekoga zove (starije djetice) takom, nekog bábom . . . žene gospoin, mamom, majom, *nakom*, snašom, nevom. Rj. 211a. *na-ka, hyp. od nána* (majka). — *takva hyp. kod báka*.

nakaditi, nakadim, v. pf. *anräuchern, infumo*. Rj. *na-kaditi. v. impf.* nakagjivati.

nakagjivânje, n. das Anrâuchern, fremigatio. Rj. *verb. od* nakagjivati. *radnja* kojom tko *nakagjuje*.

nakagjivati, nakagjujem, v. impf. *anräuchern, fumo*. Rj. *na-kagjivati. v. impf.* prosti kaditi. *v. pf.* nakaditi.

nakajati, jēm, v. pf. *vidi* pokajati: Evo nam je šake zapanulo, da mi *jude naše* *nakajemo* na krvnika Čengijē Smail-agu. Rj. *na-kajati. vidi i* osvetiti 2 (koga). *v. impf.* kajati.

nakalamak, nakalâmka, m. vidi nastavak. Rj. *ono što se nakalami, što se nastavi*.

nakalamiti, mīm, v. pf. — 1) *propfen, inserto (surculum), cf.* navrnuti, pricijepiti, privrnuti, presaditi. Rj. *na-kalamiti* *vočku. vidi i* nakalemiti, prepisati (kraste). *v. impf.* kalamiti. — *Po tom* je zađužbina . . . usaditi ili *nakalamiti* *vočku* blizu puta. Rj. 173b. Ide kao *nakalamljen*. Posl. 96. — 2) *n. p.* osovinu, t. j. nastaviti. Rj.

nakalemiti, mīm, v. pf. *na-kalemiti. vidi* nakalamiti 1, *i syn. ondje. v. impf.* kalemiti. — Presaditi, *cf. nakalemiti*. Rj. 579b.

nakaliti, nakalim, v. pf. *n. p.* gvožgje, *kühlen, refrigero (ferrum), cf.* okaliti: Jer su strele paste otrovane, *na zmijinu jedu* *nakaljene*. Rj. *na-kaliti. v. impf.* kaliti.

nakaljati, nakaljâm, v. pf. *anf ein Uebel stossen, impingere, cf.* ograisati. Rj. *na-kaljati. naići na zlo (kao stupiti na kao?)*. *isp.* *v. impf.* kaljati. — *vidi i* nadrljati 2, *i syn. odje*.

nakan, adj. bio sam *nakan* da ti dogjem, *entschlossen, schlüssig, statueram*. Rj. *vidi* nanjeran, nauman. *isp.* nakaniti se. — Ako se je *nakan* oženiti, nek se Osman na Udbinu spremi. HNpj. 4, 88. Kad si sestru *nakan* udavati. 4, 322.

nakaniti se, nakanim se, v. r. pf. *sich entschliessen, constituo, decerno*: Kad se lijen *nakaniti*, sav svijet popali (Posl. 120). Rj. *na-kaniti se, vidi* skaniti se, ukaniti se, zakaniti se. *isp.* nakan biti, namisliti, namjeriti, naumiti. *v. impf.* nakanjivati se. — Kad obrnu treće ljeto, *nakaniti* se i otidoh. Kov. 56. Ali *sam se* sada i ja *nakanio* što god da kažem. Odbr. od ruž. 2. *Ja sam se* kojekako *nakanio* *na pisanje* ovoga članka. Srb. i Hrv. 7. S Tirkom sam bio dva puta, ali se *nijesam mogao nakaniti* da mu govorim. Straž. 1887, 206.

nakanjiti se, njim se, v. r. pf. Rj. *na-kanjiti se. ne dolazi kao* *prost* *glagol. isp.* kanje. — 1) *die Stirne runzeln, rugo frontem*: što si se nakanjio. Rj. *upravo: stisnuti kanje. vidi* namrditi se, namrgoditi se, namršiti se, natmuriti se, natmušiti se. — 2) (*vom Wetter*) *sich umwölken, obnubilor*: nakanjilo se vrijeme. *cf.* namršiti se. Rj. *vidi i* nabumoriti se, *i syn. ondje*.

nakanjivânje, n. das Vornehmen, consilii captio. Rj. *verb. od* nakanjivati se. *radnja* kojom se tko *nakanjuje*.

nakanjivati se, nakanjujem se, v. r. impf. *sich anschicken, capto consilium*. Rj. *na-kanjivati se. vidi*

skanjivati se, zakanjivati se, nakan biti. *v. pf.* nakajiti se. — Stojan se kreće a iz doma ne će. (Kad se ko nakanjuje i dugo sprema kud da ide). Posl. 295. Turci ovo lasno obreku . . . ali fermanom potvrditi *erlo su se nakanjivali*. Miloš S. Ja sam se zaista nakanjivao, da vam o tom pišem. Straž. 1887, 207.

nakapati, **nakaplje**, *v. pf. antropsen. stillando impleor*: nakapala puna kopanja vina i nakapalo vina puna kopanja. Rj. na-kapati. *kao kapljuei napuniti se. v. impf.* kapati. — Kaplja kaplje u kabao, i *napa pun kabao*. DPosl. 45.

nakarade, *f. pl. das Rüksten, die Vorrichtung, dispositio*: Kake su to karade? nekake nakarade. Rj. *kao naprava, oprava, sprava*: Da ne puću na naše gradove sve topovi i naše kumpare i bumbala, *naše nakarade?* Npj. 5, 482 (puću dijalekt. mj. pueaju). *Tugja riječ nakarade*. Osn. 256.

nakarati, **nakarām**, *v. pf.* — **1)** *ein wenig auszanken, modice objurgo*. Rj. na-karati. *vidi* pokarati I. *v. impf.* karati I. 1. — Sv'jeh nauči i *nakaraj* . . . c su kuće zatrnali. Kov. 109. Za to *ga* i otac *nakara* i reče mu: Zar ja i tvoja mati i tvoja braća da se tebi klanjam? Prip. bibl. 26 (*isp.* Ali *ga* otac prekori i reče mu . . . Mojs. I. 37, 10. Razumnoga *nakaraj* da razumije nauku. Prič. 19, 25 (*corripere. Verweis geben*). — **2)** *vidi* pokarati 2. *strafen, punire. isp.* i nakaziti. *v. impf.* karati. I. 2. — Starješine neka uzmu muža njezina i *nakaraju ga*. Mojs. V. 22, 18 (*verberabunt illum, ihm schlagen*). Kako su potomci njegovi griješili i kako su za to bili *nakarani*. DP. 62.

nakastiti, *stfm.* *v. pf. vidi* naumiti. *cf.* kastile. Rj. na-kastiti. *kao prost glagol ne nalazi se.*

nakasati, **nakasām**, *v. pf.* na-kasati. *v. impf.* kasati. — *Nakasao* kao pas na kijak. Posl. 187.

nakasljati se, **nakasljēm se**, *v. r. pf.* na-kasljati se. *isp.* prokasljati se. *v. impf.* kasljati. — Ne gubi cijene. (Reče se u šali onome koji se *nakaslje*, i znači da ne gubi cijene kao konj). Posl. 197. Opasati koga u liko. (. . . onda se još doda: pa kad se *nakaslješ*, da ti liko pukne). 240.

nakaz, *m. nakaza. f. Missgeburt (als Schimpfwort), monstrum*: idi nakazo jedna. Rj. *što se nakazno rodi, što je nakazno, grdnō. isp.* čudovište. — Ti si silom svojom raskinuo more, i satr'o glave *rodenim nakazama*. Ps. 74, 13. Ali sam dužan reći da se rječnik ovaj ne može pisati po drugoj gramatici, ako se ne će da bude *nakaza*. Ogled VII. Što ih (riječi) literatura ne može i ne smije u se pustiti, jer su *nakaze*. Rad 15, 184.

nakazan, **nakazna**, *ulj. von Gott gezeichnet (zur Strafe), signavit eum deus*. Rj. *što je kao nakaza, što je nakazeno*. — »Ako moji spisi sadržinom svojom vrede, ne će im nanditi istočni govor«. Hoće, te mnogo! *Nakazan je to govor*. Megj. 316.

nakaziti, **nakazīm**, *v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-nakaziti. — **1)** nakazio ga Bog, *gezeichnet (zur Strafe), signavit eum deus*. Rj. — Kad ih (vile) kao uvrijedi, onda *ga* različno *nakaze*: ustrijele *ga* u nogu ili u ruku . . . ili u srce, te odmah umre. Rj. 61b. Pokarao ga Bog, *Gott hat ihn gestraft, reprehendit illum Deus, cf.* nakaziti. Rj. 530a. Cuvaj se od onoga *koga je Bog nakazio*. Posl. 350. Mnoge isejeli tako da navaljivahu na njega koji bijah *nakazeni bolestima*. Mark. 3, 10. Gospode! nemoj me pokarati u jarosti svojoj, niti me u gnjevu svojem *nakaziti*. Pis. 6, 1. — **2)** *v. r. pf.* A. Kazacu — B. Nakaziceš se. *für das Sagen von Gott gestraft werden*. Rj. *za kazanje nakaziceš se (od Boga)*.

nakidati, **dām**, *v. pf.* Rj. na-kidati. *v. impf.* kidati 1. — **1)** *in Menge pflücken, reissen, carpo*. Rj. *n. p. mnogo konaca*. — **2)** *v. r. pf.* (u C. G.) *sich satt hauen, sich auhauen, satiatus sum caedendo*: Da se

danas *nakidamo glava*. Jesu li se *glava nakidali*. Tu se dosta *glavu nakidamo*. Rj. *vidi* nasjeći se.

nakingjuriti se, **nakingjurim se**, *v. r. pf.* *sich ausstaffiren, evornari inepte, cf.* nakititi se. Rj. *nakingjuriti se. kao nakititi se odviše, neljepo. v. impf.* kingjuriti se.

nakujiiti, **nakinjīm**, — **1)** *v. pf. quälen, strapazieren, fatigo. cf.* namučiti. Rj. na-kinjiti. *v. impf.* kinjiti. — **2)** *sa se, refleks.* *nakinjiti se, v. r. pf.* *sich strapazieren, fatigor*. Rj. 435. *vidi* namučiti se.

nakiseliti, **lim**, *v. pf.* Rj. na-kiseliti. *v. impf.* kiseliti. — **1)** *in Menge einweichen, macerare*. Rj. *vidi* nakvasiti. *nakišati, pokiseliti. isp.* kiseliti 2. — **2)** *in Menge säuern (z. B. Kraut), acidum facere*. Rj. *nakiseliti n. p. kupusa. isp.* kiseliti 1.

nakiseo, **nakisela**, *adj. säuerlich, acidulus*. Rj. na-kiseo. *dem. od kiseo. malo kiseo. takva dem. adj. kod naern*. — Poskurnjača (*jabuka*) *nakisela je* i kad se ustoji prosipa se u ustima kao brašno. Rj. 548b. Slatina, gdje izvire ili pišti vodu slana ili *nakisela*. Rj. 691a.

nakisivauje, *n. das öftere Regnen, pluviae frequentes*. Rj. *verb. od nakisivati. stanje koje bicu, kad nakisuje (često daždi)*.

nakisivati, **nakisujē**, *v. impf. n. p.* ove godine često nakisuje, t. j. često daždi, *regnen, pluere frequenter*. Rj. na-kisivati. *v. pf.* nakisnuti.

nakisnuti, **snē**, *v. pf.* Rj. na-kisnuti. *v. impf.* ukisivati. *isp.* kisnuti. — **1)** *hineinregnen, impluo*, *n. p.* nakislo u kacu. Rj. — **2)** *unregnen, pluvia impleor*: dobro je nakislo, mogu se kopati kukuruži. Rj.

nakisati, **šām**, *v. pf.* (u Dubr.) *n. p.* bob, *vidi* nakvasiti, pokiseliti. Rj. na-kišati. *vidi* i nakiseliti 1. *v. impf.* kišati.

nakit, *m. der Putz, ornatus: ženski nakit*, t. j. novi. srebro, zlato, biser i drago kamenje što žene nose na glavi ili o vratu. Rj. *vidi* nres, adigar. — Rät, rahl, *nakit konjski*. Rj. 644b. Njezin *nakit vrijeđi* oko dvadeset dukata. Danica 2, 140. Donosiše prstenje i narukvice i *svakojake nakite* zlatne. Mojs. II. 35, 22. Zlato će njihovo biti kao nečistota . . . Jer *slavni nakit* svoj obratiše na oholost. Jezeq. 7, 20. *Nakitih te nakitom*, i metnuh ti narukvice na ruke i grivnu oko vrata. 16, 11.

nakititi, **šim**, *v. pf.* Rj. na-kititi. *v. impf.* kititi. — **1 a)** *schmücken, comō*. Rj. *vidi* okititi, zakititi, naglazati, naresiti, utirišiti. — U Risnu *nakite badnjake locorikom*. Rj. 12a. Nego je (gjevojku) *leuda crvijećem nakitila* i naresila. Npr. 103. Angjelina ruže brala povrh grada Dubrovnika, *dienu kitu nakitila*. Npj. 1, 336. *Nakitih te nakitom*, i metnuh ti narukvice na ruke. Jezeq. 16, 11. — **b)** *nakititi knjigu, napisati je*: Prvu Turčin *knjigu nakitio*, te je šalje u Kovače ravne. Npj. 3, 109. Mi smo *knjigu sitnu nakitili*, opravismo u Nikšića grada. 4, 42. — **2)** *sa se, refleks.* — **a)** *sich schmücken, comere se*. Rj. *vidi* nakrasiti se, nakingjuriti se. — Načinila se kao dodola — reku djevojači, ili ženi, koja se *mного nakitila po glavi*. Rj. 128a. Gosa ti se *repom nakitio!* (Kao psovka ili kletva tugem psetetu u vojvodstvu). Posl. 44. Kao dodola (n. p. načinio se, — kad se ko *vrlo nakiti* evijećem). 131. A kad dogje bijel' danak Gjurgjev . . . *planine se nakite jablanom*. Npj. 4, 211. *Nakitivši se* i našaravši *tugijjem perjem*. Odg. na ut. 3. — **b)** (st.) *nakititi se vina*: A kad se *vinu nakitiš*. Rj. *opiti se*. — *Nakititi se bez evijeća*. (Opiti se). Posl. 188. Da se *rinju nakitimo vina*, ni za moje ni njegovo blago, već za tvoga zlaćana gjerdana. Npj. 2, 351. Poslije ručka Kara-Gjorgjije *dobro nakitien vinom i rakijom*. Sovj. 34. *vidi syn. kod* napiti se II. 1.

nakjuće, treći dan natrag (t. j. uoči prekjue), kao *naksjutra* u napredak. Rj. *juće, prekjue, nakjuće: sjutra, preksjutra, naksjutra*.

naklanjati se, njâm se, *v. r. impf.* (Rj.³) na što, *sich darüber beugen, inclinor, cf. nadpositi se*. Rj. na-klanjati se. *vidi i* natkućivati se. *v. pf.* nakloniti se.

naklápalo, *m. der Plauderer, loquax, fabulator*. Rj. koji naklapa. *vidi* blebetaš, *i syn. onđe*. — *riječ i s takim nast. kod bajala.*

naklápânje, *n. das Daherplaudern, confabulatio*. Rj. *verb. od* naklapati. *radnja* kojom tko naklapa.

naklápâti, *nâklápâm, v. impf. daherplaudern, fabular*: Naklapa kao baba u groznici (Posl. 188). Rj. na-klapati. *vidi* priklapati. *isp. prosti* glagol *impf. klápiti, syn. kod* blebetati.

naklati, *nâkoljêm, v. pf.* Rj. na-klati. *v. impf. klati*. — **1)** *eine Menge abstecken, schlachten, satis mac-tasse*. Rj. mnogo ili dosta poklati. — Odvedi ove ljude u kuću, pa *nâkolji* mesa i zgotovi, jer će u po dne sa mnog jesti ovi ljudi. Mojs. I. 43, 16. **Nakla** Balak volova i ovaca. IV. 22, 40. — **2)** n. p. kurjak dvije ovce udavio i jednu naklao, *unbeissen, udmordeo, cf. najesti*. Rj. — Kurjak barnu izeo, a kusionju naklao. Npj. 1, 511 (*neko klati*).

naklon, *m. saluto, riverenza, salutatio*. Stulli. naklon, *djelo* kojim se tko nakloni komu. *vidi* poklon 2.

nakloniti se, *nâklonim se, v. r. pf. sich beugen, inclinor*: *Nakloni se* odaji na vrati(h), pa ćeš vijet' lijepu gjevojkju. Rj. na-kloniti se. *v. impf.* naklanjati se. — Miloš je morao još uz Milana postati *nâklonjen k strani* protiv Crnoga Gjorgjiju. Miloš 46. *isp. pr-*vrženik.

naklônôst, *nâklônosti, f. osobina onoga što je nâklonjeno k čemu: die Neigung, Geneigtheit, inclinatio, proclivitas, isp. blagonaklonost*. — Ko bi ikad htio i smislio vas ispraviti' s vaše *nâklonosti*. Šćep. mal. 95

naklôpiti, *nâklôpim, v. pf.* Rj. na-klôpiti. *ne nalazi se kao prost glagol, isp. klôpiti*. — **I.** (u C. G.) *navaliti, losdrängen, losgehen, incumbo*: A da hodža, *kud si* naklôpi, a nijesi druma ngodio. Rj. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** za kim, *verfolgen, nachsetzen, persequor*. Rj. *kao potrčati za kim koji bježi, vidi* nastisnuti se za kim, *tisnuti se za kim, naturiti se za kim*. — Rastjerala kud koje, *nâklôpi se za srekrom*, preskočio dva plota. Npj. 1, 520. *Nâklôpi se i on za onima, što begaju*. Danica 4, 7. *Pobegne s vojskom k Deligradu, a Turci se naklope za njim*. 4, 24. — **2)** n. p. na jelo, na kakav posao, *sich darauf legen, incumbo*. Rj. *kao dati se na što (s pohlepom), vidi* nametnuti se 4, *nastaviti se na što, naturiti se l, udariti u što*. — Ručak se postavi, i Mlegjedović se *nâklôpi te* pojede sve, i još da je bilo. Npr. 2. I vrijeđi! (. . . Kad se gošća *nâklôpi na hajzur* a grahu ni mukai. . .). Posl. 95. *Nâklôpi se narod na plijen, i nabvataše ovaca i volova*. Sam. I. 14, 32.

nâklja, *f. vidi* okuka. Rj. *vidi i* okuč, zakuka. *gdje se vodu ili put zavija ili krivi*.

nâkljukati, *kâm, v. pf. n. p. gusku, rollstopfen, refercio*. Rj. na-kljukati. *v. impf.* kljukati.

nâkljivati, *nâkljivêm, v. pf. anpicken, udmordeo (ut gallina)*. Rj. na-kljivati, *kao načeti što kljujući, v. impf.* kljivati. — *sa se, refleks.*: Kakav Mate, žalosna mu majka, ne bi *ga se vrane nâkljivalo*, a kamo li dikle *nâljubile!* HNpj. 4, 135.

nâknada, *f. der Ersatz, compensatio*. Rj. — Platim dvjesta dukata globe, kao *nâknadu za učinjenu srumotu* plemenu. Danica 2, 141. Ako onaj nema nikoga komu bi pripala *nâknada za štetu*, neka se dade Gospodu. Mojs. IV. 5, 8. U oba se slučaja *nâknada svagda davaše*. DM. 303. Župan može uzeti *nâknadu od njihovih* ljudi kako zna. 309. Po što je jedno otpalo, *došao je u nâknadu* laki glas i. Rad. 1, 119.

nâknaditi, *đim, v. pf. ersetzen, compenso*. Rj. *nâknaditi*. (*kao prost glagol knaditi ne dolazi*). *vidi* nadoknaditi, *nâknmiti, nâkpriti, naviti* 4. *v. impf.* nâknagjati, *nâknagjavati, nâknagjivati, isp. sknaditi*. — Crkla krava pa za njom i kobila, i ni jedan od nje-

govijeh susjeda nije rekao da *mu nâknadi koju od tjeih štetu*. Posl. 293. Ko bi nehotice joo svetu stvar, neka dometne peti dio i *nâknadi srešteniku svetu stvar*. Mojs. III. 22, 14.

nâknâgjanje, *n. verb. od* nâknagjati. *radnja* kojom tko *nâknagja* što.

nâknâgjati, *nâknâgjam, v. impf. nâknagjati, vidi* nâknagjavati, *nâknagjivati, v. pf. nâknaditi*. — Tu štetu *nâknagjavaju* krajišnici. DM. 301. *sa se, pass.*: Po što jedno *st* otpadne, često se *nâknagja glasom i*. Rad 1, 119.

nâknâgjavânje, *n. das Ersetzen, compensatio*. Rj. *verb. od* nâknagjavati. *radnja* kojom tko *nâknagjava* što.

nâknâgjavati, *nâknâgjavâm, v. impf. ersetzen, compenso*. Rj. *nâknagjavati, vidi* nâknagjati. *nâknâgjavati, v. pf. nâknaditi*. — Ove razlike (*između glagola* *perfektivnih i imperfektivnih*) nemaju ni Grei ni Latini, nego *to vremenima nâknagjavaju*. Rj.¹ LV.

nâknâgjavânje, *n. verb. od* nâknagjavati. *radnja* kojom tko *nâknagjuje* što.

nâknâgjavati, *nâknâgjujêm, v. impf. vidi* nâknagjati, *nâknagjavati, v. pf. nâknaditi*. — Bog zatvori jedna vrata, a otvori stotinu. (. . . ali mu s mnogo strana *ono* može nâknaditi i *nâknagjuje*). Posl. 17. Ijeru sveštenika, koji krsti, i roditelja i kumova *nâknagjuje neznanje* u djeteta. DP. 182.

nâkniti, *nâknijêm, v. pf. nâkniti, knu postaviti, knom namazati, n. p. kosu ili ruke, v. impf. kniti*. — *Nâknise joj i noge i ruke, obukoše svoje odijelo*. Here. 149.

nâko (n'ako, no ako) (u C. G.) *vidi* osim, već ako: Ne sa živa, *nako* sa mrtvoga. Rj. — Ja ničije gospostvo ne tražim, *nako* moje što je od starine. Npj. 5, 32. E nemamo topa ni kumbare *nako* naše puške šarovite. 5, 113.

nâkôjegja, *f. (u Dubr.) die Nagelwurzel, paronychia, cf. zanoktica*. Rj. *korijen u noktu, vidi i* nokilj, nokilja, noktilja. — Stulli *kod* nâkôjegja ima *vidi*: noktojegja; *a ima i* nokojegja. *u Dubrovniku biće glas a mj. glasa o postao kririm izgovorom*.

nâkokôttiti se, *nâkôkôtfim se, v. r. pf. sich in die Brust (wie ein Hahn) werfen, superbio ut gallus*. Rj. *nâkokotiti se, ponižeti se oholo (kao kokot), vidi* uskokotiti se. *v. impf.* kokotiti se.

nâkoliti, *nâkolim, v. pf. nâkoliti n. p. vinograd, srsiti koljenje, govori se u Hrv. v. impf. prosti* koliti.

nakom. Rj. *praeos. vidi* nakon, *gdje su i primjeri*.

nâkomicê, *vidi* okomice. Rj. *adv. vidi i* komice. *na-komice, kao odhijajući, tumačenje vidi kod* komice. *isp. gurimice*.

nâkômiti, *nâkômitm, v. pf. n. p. kukuruza, graha, anhülson, genug anschâlen, satis paro*. Rj. *na-komiti (dosta), v. impf. komiti*.

nakom, (u Dubr.) *vidi* nakon. Rj. *praeos. na-kon (složeno od* *prijedloga na i* *prijedl. kon)*. nakon *ili* nakon, *gdje je n* na kraju promijenjeno u *m*. Ova je promjena jamačno najprije bila samo pred glasovima *p, b, s* (kao *ervemperka*). *isp. Sint. 203. sad je ova promjena i pred drugim glasovima, n. p. d, n, t. — S* *prijedlogom ovim riječ u drugom padažu pokazuje, da što biva onda, kud progje vrijeme, koje samu znuči; a vrijeme se može kazati nečim što je u njemu. —* Nakon, (*mit gen. hinter, post. cf. nakon, poslije, iza*: *Nakom boja* kopljem u trnje. *Nakom sebe* spomen ostaviti. Rj. *Nakon (u Dubr.) vidi* nakon: nakon toga. Rj. *Ostavi ga nakon sebe* da caruje. Npr. 10. On novee svoje ponese pa *nâkom nekoliko dana* izogjene se što najljepše mogaše i pogje prositi u cara gjevojkju. 102. Sluge se *vrnuše nâkom toliko silê vremenu* i kažu caru da . . . 114. *Nakom dugoga prepiranjâ* vigje već da nije kugj kamo. 115. Pošto vigje da ne može naći *nâkom toliko silnoga trošku i vremenu* da . . . 220. *Nakom godištu* sluga uzue

čud gosparevu. DPost. 69. Gjegogj nam je koji, što nam ih je gjeđ i otac stekao, i mi mlaggi nakon njih. Kov. 121. Podignuću sjeme tvoje nakon tebe. Šam. II. 7, 12.

nākōnce (nakonjče), nākōnceta, *n.* muško dijete što se po običaju da djevojeći *na konja*, kad je svatovi dovedu pred mladoženjinu kuću. Rj. — Dijete se ovo u Srbiji zove *nakonjče*, jer se djevojeći daje na konja. Kov. 81. Nevjesti u kola dadu jedno dijete, koje se zove *nakonec*. Živ. 316.

nākōnjče, nākōnjčeta, *n.* vidi nakonče.

nakopānik, nakopānika, *m.* put nakopan. Rj. *isp.* nakopati 2. — *s* takim nast. riječi koje znače put kod čavlenik.

nākōpati, pām, *v. pf.* Rj. *na-kopati*. Daničić misli, kao što ima iskopati sudas. vrijeme iskopām, tako da imaju i ostali glagoli složeni od kopati sudasnje vrijeme, t. j. nākopām, i t. d. Rad 6, 119. *v. impf.* nakopavati. — 1) *genus* ausgraben, effodiendo parvo. Rj. kao dosta iskopati. — 2) *n. p.* put, gdje ga je voda izlokala, pa se sa strane motikama naspe i malo raširi. Rj. *isp.* nakopānik.

nakopāvānje, *n. verb.* od nakopavati. Rj. radnja kojom tko nakopava što.

nakopāvati, nākōpāvām, *v. impf.* vidi nakopati. Rj. nakopavati *n. p.* put.

nākōsiti, nākōsīm, *v. pf. aumāhen, focum* parvo. Rj. *na-kositi*, vidi ukositi. *v. impf.* kositi. — Da ideš na mome konju da mu donešeš trave, ali onde da nakosiš gde konj zakapa nogom. Npr. 87. Po tom nakosi trave gde je njemu volja bila. 88.

nakostrijēšiti se, nākōstriješim se, *v. r. pf.* das Haar sträuben, arrigo pilos. Rj. *na-kostriješiti se*. vidi narežiti se, nastrošiti se, nasršiti se. *isp.* naježiti se. *v. impf.* kostriješiti se. — Duh progje ispred mene, i dlake na tijelu mojem *nakostriješite se*. Jov 4, 15.

nākot, *m.* (u C. G.) ono što se *nakoti*: od zla kota mnogo *nakota*. vidi kot 1, i *syn.* ondje. Rj.³

nākōvān, nākōvāna, *m. u Dubrovniku* mjesto nakovanj, nakovnja, koje vidi. — Kad nije gvozdja, bit' *nakovan*. DPost. 42 (gvozdje stariji oblik mjesto gvozdje). Među *nakovanom* je i maljicem. 60.

nākōvanj, nākōvnja, *m. der Ambos, incus*. Rj. vidi nakovan. *na-kovanj. isp.* *na-kovati*. — Babica, 2) ono gvozdje (kao *malj* *nakovanj*) što kosci na njemu otkivaju kose. Rj. 10b. Manu sabljom i desnicom rukom i udari *po nakovnju* Marko, *nakovnja* je pola presjekao. Npj. 2, 405. riječi *s* takvim nast. kod bacanj.

nākōvati, nākōvēm, *v. pf.* Rj. *na-kovati. v. impf.* kovati. — 1) *roll* unsehmieden, *satis* culisse: novaca, prägen. Rj. mnogo ili dosta čega *nakovati, n. p.* novaca. — 2) *Lügen* schmieden, *fabricor mendacia*. Rj. *nakovati* laži.

nakraj, (mit gen.) Rj. *prijedlog* kraj uzco *preda se* *prijedlog* *na*, koji mu značenju dodaje *svoje. isp.* kraj. *zu akc. isp.* bez (*prae*pos.). — *am Ende, in extremo: nakraj* sela, *nakraj* svijeta, i t. d. *nakraj* srca, *n. p.* čovjek, t. j. koji se odmah rasrdi, *gall-süchtig, biliosus*. Rj. Pak se manu preko polja, kad je bio *nakraj* polja. Npj. 1, 283. Pričekaj je *nakraj* *druva* puta. Herc. Pred veče ih Srbi sahrane *nakraj* *groblja* s leve strane crkve. Danica 4, 16. G. G. nije nam onda bio ni *na kraj* *paneti*. Nov. Srb. 1817, 662. Idemo od Vitlejema Jndina *do na kraj* *gore* Jefremove. Šud. 19, 18.

nakrājkuća, *m. der das äusserste Haus* hat (*im Dorfe*), *extus* domus extrema est. Rj. koji ima kuću *nakraj* *selu* ili *grada*. — U jednom selu zavičaja mojega *nakrājkuća* *zreo se* Zadjenj-ugal. Iveković.

nakrāsiti se, nākōrāsīm se, *v. r. pf.* vidi nakriti se: Još se mlada *nakrasila* sama malom iglom i crvenom svilom. Rj. *na-krasiti se. v. impf.* krasiti se.

nākrašti, nākōrādēm, *v. pf. zusammenstellen, furto*

congero. Rj. *na-krasti, kao* *krađući* *nakupiti. v. impf.* krašti.

nākreati, cām, *v. pf.* (u primorju) *n. p.* lagju, vidi natovariti. Rj. *na-kreati. v. impf.* kreati. — *Nakreat'* sve na jedan brod. DPost. 69.

nākrenūti, nākōrēnēm, *v. pf. beugen, veigen, inclino*. Rj. *na-krenuti. v. impf.* nakretati. *gram. I. pregj.* nākōrēnūh i nākōrētoh. *isp.* krenuti.

nākōrēsati, nākōrēšēm, *v. pf.* Rj. *na-kresati. v. impf.* kresati. — 1) *n. p.* kupusnoga lišća, *anpflücken, carpando parvo, decerpo*. Rj. — Jedan dan pošlje starac mlagju snahu da vodi jareca u šumu, da mu *nakreše* da ne bi krepao od gladi. Npr. 244. — 2) *sa se, refleks. sich* voll füttern, *impleo* ventrem. Rj. najesti se. *syn.* kod najesti se.

nākōrētānje, *n. das Neigen auf eine Seite, inclinatio*. Rj. *verb.* od nakretati. radnja kojom tko *nakreše* što.

nākōretati, nākōrēcēm, *v. impf. veigen, inclino*. Rj. *na-kretati. v. pf.* nakrenuti.

nākōrēčiti, cām, *v. pf. die Ohren bei einem Auftrage* *rollschreien, aures obtundendo mandatis*. Rj. *na-kričiti. vidi* prikričiti. kao *kričeći* *naložiti, preporučiti* kome što. *v. impf.* nākōrēčivati.

nākōrēčivānje, *n. das Vollsichreien der Ohren (bei einer Bestellung), molestie* repetita *mandatis*. Rj. *verb.* od nākōrēčivati. radnja kojom tko *nākričuje* kome što.

nākōrēčivati, nākōrēčujēm, *v. impf. einem die Ohren* *rollschreien, bei einem Auftrage, mandatis obtundere aures*. Rj. *na-kričivati, kao* *kričeći* *nalagati, preporučivati* kome što. vidi prikričivati, glaviti, kliniti. *v. pf.* nākōrēčiti. — I digoš Ijutiču Bogdana, otera ga Bošnjanine Mujo; *nākričivati* seja nevernica: »Skinu, Mujo, šnjega odijelo«. Npj. 1, 545.

nākōriv, adj. *etcus* schief, *subobliquus*. Rj. *na-kriv, malo* *kriv. takra* *adj. dem.* kod nacra.

nākōriviti, nākōrivīm, *v. pf. Rj.* — 1) *ankrümnen, schief* unstecken, *schief* halten, *obliquo*: I da krive kape *nākōrivimo*. Pak *nākōrivre* vuči-kape. Rj. *na-kriviti. v. impf.* nākōrivljivati. — 2) *sa se, refleks.* *Naheriti se, nākōriviti se* na jednu stranu. Rj. 411b.

nākōrivljivānje, *n. das Krümmen, incurvatio*. Rj. *verb.* od nākōrivljivati. radnja kojom tko *nākōrivljuje* što.

nākōrivljivati, nākōrivljujēm, *v. r. impf. krümmen* (*schief* ins Gesicht drücken, z. B. die Mütze), *incurvo*. Rj. *na-krivljivati. činiti* da bude što *nākōrivro, n. p.* kapa. *v. pf.* nākōriviti.

nākōrivro, (na krivo) *schief, oblique*: Ako je dimnjak *nākōrivro*, upravo dim izlazi (Post. 3). Rj. *ut.* vidi nahero, navrlje, naovrljee, naovrljke.

nākōrižati, nākōrižīm, *v. pf. jabuka, hljeba, duhana, in Menge* *schneiden, concidere, cf.* *nasjeći, narezati*. Rj. *na-križati. kao* *nasjeći, narezati* čega mnogo, *dosta. v. impf.* križati.

nākōrmiti, nākōrmitīm, *v. pf. vidi* naknaditi: *nākōrmitiče* *log* s druge strane. Rj. *na-krmiti. korijena* kojega *krmiti, nākōrmiti* (naknaditi, kao popuniti). Korijeni 240. vidi i nadoknaditi, nakrpiti, naviti 4. *isp.* prikmiti (*nabaviti*).

nākōrjiti, nākōrjīm, *v. pf. voll* ausschneiden, *scindendo parvo*. Rj. *na-krojiti, n. p.* čoha, *platna. v. impf.* krojiti.

nākōropiti, nākōropīm, *v. pf. vidi* pokropiti: Iz oblaka silna rosa nagje, pa se crnom krljuv prometnula, te svakoga *svata* *nākōropila*. Rj. *na-kropiti. vidi* i pokropiti. *v. impf.* kropiti, škropiti.

nākōrpiti, pīm, *v. pf. vidi* nakrmiti: ja ću to tebi *nākōrpiti*. Rj. *na-krpiti. i syn.* kod nakrmiti.

nākōrūniti, nākōrūnīm, *v. pf. auskörn*en, *grana* *eximere. cf.* komiti. Rj. *na-kruniti. zrnja n. p.* sa *klasu* *kukuruznoga. v. impf.* kruniti.

nākōsjutra, nākōsutra *poslije* *preksjutra*. Rj. *nak-sjutra, nak-sutra. vidi* čaondan, *danas* je *nedjelja, sjutra* *ponedjeljnik, preksjutra* (*ondan*) *utornik, nak-*

sjutra (*caondan*) *srijeda, čalupa ondian četvrtak*. — Nakjučće, kao *nakšjutra* u napredak. Rj. 391b.

nakuhati, hām, v. pf. Rj. na-kuhati. *vidi* nakuvati. v. *impf.* kuhati. — **1)** *genuy ankochen, coptendo paro*. Rj. *nakuhati* n. p. *gruha (dosta ili mnogo)*. — **2)** *genuy berečien (Brot), paucm paro, compūsno*. Rj. *nakuhati (napočei) kruha (dosta)*.

nā kūle nā vīle, *Ausfluchte, Vorwände bei einer abschlägigen Antwort*; razbi nā kule na vīle (kad koji što odreče, ili pokvari s riječima). Rj. (s?) *razbi kojekakim izgororimu. vidi kule*.

nakūpati se, *nākūpām se*, v. r. pf. *sich satt baden, satis lotum esse*. Rj. na-kupati se (*dosta*). *impf.* kupati se.

nakūpiti, *nākūpīm*, v. pf. Rj. na-kupiti. v. *impf.* kūpiti. — **1)** a) n. p. *jabuka, krušaka, šljiva, kamenja, drva, auflesen, zusammenlesen, colligo*. Rj. — Mravar, tica koja jede mrave, pruživši svoj dugi jezik u mravinjak, pa na njegu *nakupivši mravi*. Rj. 370a. Ne našavši pepela *nakupe mekinju u džepove*. Npr. 138. *Nakupi još nekolike stotine Srba*. Danica 3, 161. Pišite *neka mi nakupi prenumerantu* po Aradskoj eparhiji. Straž. 1886, 671. *Neka izbroji norve, što su nakupili od naroda vrataru*. Car. H. 22, 4. *isp.* kupiti I 1. — **b)** *sa se, reflexs. zusammenlaufen, concurrere*; *nakupili se* ljudi kao na čudo. Rj. — *Malo po malo nakupi se oko njega (Davida) do šest stotina junaka*. Prip. bibl. 68. *isp.* kupiti II 1. *vidi* nalčei 1. — **2)** *svinja, volova, zvjerinja, društva, zusammenbringen, conjo, conficio*. Rj. *kao kupujući skupiti. isp.* kupiti I 2.

nakūpovati, *nākūpūjem*, v. pf. *voll ankaufen, cočno*. Rj. na-kupovati, n. p. *kojekakih stvari. v. impf.* kupovati.

nakūsati se, *nākūsām se*, v. r. pf. *sich voll fressen (mit vollem Löffel), sat vorrasse*; *Ako se ne nakusasmo, ne nagrebosmo se*. (Posl. 8). Rj. na-kusati se, *najesti se (punom žlicom)*. v. *impf.* kusati. — *Ako se kusom ne nakusa, jezikom se ne naliza*. Posl. 7. *Ko se motikom ne nabasa ta se kruha ne nakusa*. 154.

nakūvati, *vām*, v. pf. *vidi* nakuhati. Rj. u *krajevima gdje se u govoru glas b pretvara u v*.

nakvasiti, *sīm*, v. pf. Rj. na-kvasiti. v. *impf.* kvasiti. — **I.** *wässern, einweichen, macero*. Rj. *vidi* nakiseliti 1, pokiseliti, nakišati. — *Nakvasi malo, nijesam baš iz Šarajeva (nego poblizu odunde)*. (. . . pristane da ga briju ne *nakvasena*; ali kad ga stane vrlo boljeti, i više ne mogne trpjeti onda reče: *Nakvasi malo . . .*). Posl. 187. — **II.** *sa se, reflexs.* — **1)** *sich wässern, einweichen, macerari*; *nakvasi se*, da te obrijem. Rj. — *Jedan se kraj nakvasi, a drugi kraj, na koji ne dajdže, posuši se*. Amos 4, 7. — **2)** *Nakvasio se vina, sich einen Rausch trinken, erupulam potare*. Rj. *opiti se, i syn. ondje*.

nalāgānje, n. *das Unterlegen, Füttern, munitio, subsutio*. Rj. *verb.* od nalagati. *radnja kojom tko — 1)* *nalaže što, n. p. huljine pamukom; — 2)* *nalaže (zupovijedu) kome što*.

1. **nalāgati**, *nālāžēm*, v. *impf.* Rj. na-lagati. v. *pf.* naložiti — **1)** *füttern, munitio, z. B. samar, haljinu pamukom*. Rj. *isp.* postavljati 3. — **2)** *nalog davati, zupovijediti, anfragen, mundare*. — *Predgovor u kojemu preporučuje i nalaže vladikama, da se ova poveljenja čaje*. Danica 1, 45. *imo valja da ide i ovaj primjer: Coek nalaže, a Bog raspoláže*. Posl. 348.

2. **nalāgati**, *nālāžēm*, v. *pf.* Rj. na-lagati. v. *impf.* ligati. — **1)** *na koga, andichten, insimulo*. Rj. *vidi* napanjkati na koga; *naplesti na koga što (t. j. izmisliti, potvoriti)*; *opasti, opadnuti, potvoriti*. — *Kad jašterica izizje kome na jeziku, onda kažu da je neko *nalagao nešto na njega**. Rj. 249a. *Nego svi mu kažu ono, što mu je pasja mati nalagala*. Npr. 235. — **2)** *sa se, reflexs. sich voll lügen, menducius satior*. Rj. *dosta se nalagati, koga nugočoriti se laži*.

nalāštiti se, *štīm se*, v. r. pf. na-laštiti se. v. *impf.*

laštiti. — *Vid' de kako se naša Milica namazala i nalaštila*. J. Bogdanović.

nālāziti, *zīm*, v. *impf.* Rj. na-laziti. *isp.* laziti i *ostale s njim slož. glagole. vidi* nahoditi. v. *pf.* naći. — **I.** **1)** *finden, invenio*. Rj. — **a)** u *pravom smislu*: *On pogje, kad li zmaja ne nalazi, nego diže oni zaklop od zlata*. Npr. 100. U naše vrijeme *nalazili su ljudi u zemlji od olova čunkore*. Danica 2, 51. *Nalazi ovoj mojoj knjizi manu*: što u njoj ima mnogo prenumeranta. Odrb. od ruž. 2. *Da je ova istorija bila ljepše napisana nego sve koje sam nalazio nju tražeći*. Sovj. 80. *Švaki koji ište, prima; i koji traži, nalazi*. Mat. 7, 8. *Pripovjedi sve ucrolje, koje ih nalaziše putem*. Mojs. II, 18, 8. *sa se, pass. biće u ovom primjeru: A nalazimo se i lažni svjedoci Božiji*. Kor. I, 15, 15 (*invenimur falsi testes, dann würden wir auch als falsche Zeugen Gottes befunden*). *isp.* niže nalaziti se. — **b)** *nalaziti što u prenesenom smislu, t. j. držati, cijeniti, misliti; finden, dafür halten; habere, putare*. — *Što po svome razumu nalazim za dobro i pametno*. Ogd. na laž. 32. *Koji sam pisao i pišem (i nalazim, da valja pisati) mogao, rekao, došao i t. d.* Pis. 51. *Rusi nalaze da im treba učiti naš jezik*. Rad 15, 182. *sa se, pass. Baš du bi se nalazio za potrebno odgovoriti*. Vid. d. 1861, 21. — **2)** *daher kommen, udrenio*; *tu nalazi star na konju, stara delija* (Npr. 1, 293). Rj. *kao dolaziti (isp. Tu dolazi star na konju, stara delija*. Npj. 1, 294). *Uz put rasla rumena ružica, tu nalaze Jankovi svatovi, svi svatovi rumen' ružu brali, al' ne here Janko gjuvečija, već on ide naspored gjevojke*. Herc. 7. — **3)** *nalazi kiša, es regnet, pluit, nalazi snijeg, es schneiet, ningit, cf. nahoditi*. Rj. v. *pf.* naći 2. *isp.* prinalaziti. — **II.** *sa se, reflexs.* — **1)** *kod kuće. sich befinden, adesse*. Rj. *kao biti gdje*: *Kako se tako najviše oko vatre nalazila*, prozovu je pepeljugom. Npr. 127. *Naša su slova od starine . . . nalaze se u najstarijim rukopisima*. Danica 1, 98. *Nekolike stotine hajduka, kojijeh se najveća četa nalazi u manastiru*. 3, 179. *Čurtinovci, koji su se po selima nalazili*. 3, 205. *Ostavivši Katića, da se nalazi oko Beograda, i da pazi na Gušanca*. 5, 34. *Da izbavi šezdeset duša Srpskoga roblja, što se onde nalazilo*. Miloš 70. *Ova razlika nije samo u nas, nego se nalazi i u ostalih Slavenskih naroda*. Pis. 6. U pjesmama se nalazi i pravi sedmi padež. Obl. 31. *kao: biti kako, u ovome primjeru: Zašto se Novosadska gimnazija ne može drukčije početi, nego kao što se Karlovačka sud nalazi*. Pis. 72. *isp. suprotu: Kako si mi, čelebija Mujo? Kako su mi devet Ljubovića?* Npj. 1, 563. — **2)** n. p. još se malo novaca nalazi, *vorhanden sein, praesto esse*. Rj. *kao imati čega: Pogrješaku u ovoj knjizi nema mnogo, ali ih se opet nalazi*. Nov. Zav. XIII.

nālāženje, n. Rj. *verb.* od I. nalaziti, II. nalaziti se. — **I.** **1)** *radnja kojom tko nalazi što (das Finden, inventio*. Rj.). — **2)** *radnju kojom tko nalazi (dolazi) (das Kommen, adventus*. Rj.). — **3)** *stanje koje biva, kad nalazi n. p. kiša, snijeg (das Schneien oder Regnen, pluviae aut nives*. Rj.). — **II.** **1)** *stanje koje biva, kad se tko nalazi gdje, n. p. kod kuće*. — **2)** *stanje koje biva, kad se nalazi (ima) čega*.

nālānta,* *nālāntin*,* m. *kovadž što potkiva konje, Pferdebeschlager, qui equos calcat*. U Turskoj obično samo Turčin može biti *nalbantu* (t. j. po varošima). *Kaj mi konja, Osman nalbantine*. Rj. — *Ja ne mogu nalbante ljubiti*. Npj. 2, 465.

nālāntov, *udj. što pripada nalbanti, nalbatinu (upravo nalbantu)*: *Pa izvadi oči nalbantove, te ih daje ljubi Angeliji: Naj ti, Angjo, oči nalbantove*. Npj. 2, 469. *po tomu se vidi, da Turska riječ glasi nalbant pa je dobila nast. in. isp.* Osn. 149.

nalčēti, *vidi* naletjeti. Rj.

1. **nalčēci**, *nālčēžēm*, (*nalčēgoh, nālčēže, nalčēgosmo,*

nalégošte, nalégoše, nalégoa, naléglá) v. pf. Rj. naleći. v. impf. léći. — **1)** n. p. kokoš, ansetzen (die Hühner, d. i. ihr Eier unterlegen, damit sie brüten), nidum facio gullinac incubiturae, cf. nasaditi. Rj. — Kad žena bregja naleće kokoš, kažu da će biti sve piliće. Rj. 501a. — **2)** in Menye brüten, pullos crecludo plures: ova je kokoš nalegla sila pilića. Rj.

2. naleći. naležēm (nalegnēm), (nalegob, nalegao, naléglá) v. pf. Rj. naleći. i prosti je léći v. pf. — **I.** sich sammeln, anhäufen, concurrere, congregor; nalegoše ljudi; nalegla svjetina. Rj. kao nakupiti se. isp. naloga. — **2)** konj na rudu, sich anlehnen, in-cumbo. Rj. kao nasloniti se. — Zagrlj Samson dva stupa srednja, na kojima stajaje kuća. . . Pa onda reče Samson: neka umrem s Filistejima. I naleće jako. i pade knća na knezove. Sud. 16, 30.

naléčkē. vidi nalegjaške. Rj. adv. kao na legja, na legjima, na-leg-ke. č stoji mjesto gj pred k. Korijeni 22. isp. varmečki, vočkati.

nalegjaškē. auf dem Rücken. supinus, n. p. plivati. Rj. kao na legja, na legjima, na-legja-š-ke. vidi nalečke. isp. porebarkē, potbuškē. — Onda legne u kuću nalegjaške i prekrsti ruke, a žena ga pokrrije i stane jaukati. . . »evo ga u kući gde leži mrtav«. Npr. 170.

nalet. m. ein Pumpen! offendiculum(?), homo qui semper impingit: idi nalete jedan! Rj. koji se nalijeće na koga. vidi naletica, nabodica, nabrčica, nabrčko, napasnik, napašnjak, naprženica, napržica, nasrač, nasrtalo, natrkušica; inadžija, kavgadžija, prznica, prženica 3. svadljivac, nkoljica.

naletica. f. der Stänker, homo litigiousus, cf. nalet: Ti ne kupi svate naletice, u vinu će zametnuti kavgu. Rj. koji ili koja (budući ženskoga roda) nalijeće na koga. syn. kod nalet.

naletjeti. naletīm, v. pf. Rj. na-letjeti. v. impf. nalijetati. — **I. 1)** n. p. tica na pušku, anfliegen, udolo. Rj. »Jere naleće jedno jato čela, pa sve pritište one bukve i jele«. Tade veli car: »To je dobro kad toliko doleće čela«. Npr. 165. — **2)** vidi naletjeti se. Rj. naletjeti na koga, kao napasti koga. — **II.** sa se, refleks. na koga, anlaufen, anfallen, invado, cf. naletjeti 2. Rj.

naléžati se. žim se. v. r. pf. sich satt liegen, satis cubuisse: Do zore se mrtva naležala. Rj. na-ležati se (dosta). v. impf. ležati.

nalieati, naliečēm, v. impf. na-licati na koga, hiti nalik na koga. isp. nalikovati. — nalieati, prilieati. različiti. Rad 6, 128. — Ta viteza Skenderberga Gjura (koji njima ne bješe prilican, na vjake Gjuro nalicaše. na Balšiće na Srpske kueževe) prodadoše za novce Turcima. Šćep. mal. 131.

nalije. n. die abichte Seite, pars aversa. Rj. prava strana n. p. u čohé zore se lice, a suprotna nalije. isp. lice 2. u novcu túra 2. — Dvolična svila, t. j. od dva lica (koja nema nalieja, nego je s obje strane jednaka). Rj. 113a. Zlatica, trava, kojoj je list s nalieja žut kao zlato i rutav, a ozgo zelen i gladak. Rj. 210b. Na tako lice tako nalije. DPosl. 67. Krojač. . . ne izvrne jedan komad čohé na lice, a drugi na nalije. Pis. 67.

naliečniĵ. adj. comp. prema nalik. — Prelac. . . gdje koji su takovi ljudi i po govora naliečniĵi na žene nego na ljude. Rj. 575a. Sve se čistije i pravilnije i na Hercegovacko narječije naliečniĵe govori. Pis. 86. (adv.). Izgovaraju glas izmegju a i e (ali naliečniĵe na e nego na a). Posl. XXVII. (adv.). Najznatnije je p koje je najnaliečniĵe na Latinsko r. Sovj. 19.

nalijéganje. n. das Gehoren, to pertinere. Rj. verb. od nalijegati, stanje koje biva, kad što naliježe kome.

nalijégati. naliježēm, v. impf. (u C. G.) gehören, pertinere. Rj. na-ljégati, kao pripadati kome što. isp. prosti impf. lijegati.

nalijep. m. vidi nalip. — Što u Vukovu rječniku

ima »nalijep, nekaka otrovna trava« za cijelo će biti štamparska pogriješka mjesto nalijep, koji često dolazi u starijih pisaca a ima i u Stulića, i biće od Tal. nappelo. Osn. 147 (premjestivši se slozu). uconitum napellus. L. Rj.³ — Tko je vas med, razjedu ga. a tko je nalijep, raspljuju ga. DPosl. 129 (biće nalijep, nalijep: ili je ake. nalijep? isp. nalip).

nalijépitĭ. nalijépim, v. pf. Rj. na-ljépitĭ. v. impf. lijépitĭ. — **1)** n. p. blato na duvar, anwerfen, trullissare. Rj. — **2)** erwischen (d. i. erwischet werden), capior, offendo: nalijepio je negdje, der hat's erwischet, cf. nagraisati. Rj. — Nalijepio negdje. (Nagazio na zlo, dobio bolest). Posl. 188. syn. kod nagraisati.

nalijétânje. n. Rj. verb. od nalijetati (i nalijetati se). — **1)** radnja kojom nalijeće n. p. ptica na pušku (das Anfliegen, to advolare. Rj.). — **2)** radnja kojom tko nalijeće (ili: nalijeće se) na koga (das Anfallen, aggressio. Rj.).

nalijétati. naliječēm, v. impf. Rj. na-ljéitati. v. pf. naljéiti. — **I. 1)** na što, anfliegen, advolare. Rj. nalijeće n. p. ptica na pušku. — **2)** na koga, vidi nalijetati se. Rj. — Nabodica, koji nalijeće na drugoga. Rj. 378a. — **II.** sa se, refleks. na koga, anfallen, invado. Rj. vidi nalijetati 1. 2. kao napudati na koga.

nalijévânje. n. vidi naljevanje. Rj. vidi i nalivanje. **nalijévati,** nalijévām, vidi naljevati: Dava njma piva i jestiva, nalijeva vino i rakiju, prisiplje im šerbet medovinu. Rj. v. impf. na-ljévati. vidi i nalivati. v. pf. naliti.

nalik. (na lik) ähnlich, similis: sestra nalik na brata. Rj. vidi prikladan 2, prilican 3, sličan, isp. nalikovati, nalieati. comp. za nalik uzima se naliečniĵi. — Popnt koga. t. j. nalik. Rj. 544b. Kao da si jaku raspolovio. (Kad je ko na koga vrlo nalik). Posl. 131. Nalik gajde na muziku. (Kad ko poredi nejednake stvari jednu s drugom). 188. Svaka žena na svog muža nalik. (Kakav je muž onaka je i žena). 276. U lice nijedan nije mlogo nalik nu Veljka. Danica 1, 93. Nalik na Dubrovacku vlastelu bilo je u stara vremena gospode naše zakona Rimskoga i u Kotoru. Kov. 12. Ova je pesma. . . po sadržanju i po dužini nalik na junačke pesme. Npj.¹ 4, 9. Svi su nalik tijelom jedni na druge. Priprava 121.

nalikovati, nalikujēm, v. impf. ähnlich, similis videtur. Rj. kao biti nešto (ualo) nalik na što. čini se nalik na. . . po tumačenju Njemačkom i Latinskom nalikovati je manje nalieati. isp. nanositi 2. — Na koga ti nalikuju brci? »Nalikuju na pašina sina, odijelo na vezirovića«. Here. 133.

nalip, m. (ake. od Daničica DPosl. XIV.) vidi naljep. u zapadnom govoru, ali i u južnom: Čuvaj se druga vuhvenoga k'o nalipa otrovnoga. DPosl. 13. Pusti zmija nalip kad se pogje napit'. 105.

naliti, nalijēm, v. pf. Rj. na-liti. v. impf. nalijevati, naljevati, nalivati. — **1)** angießen, vollgiessen, impleo. Rj. kao lijeći napuniti. — Tom rodom umijese česnicu i naliju ručak te pristave. Rj. 34b. U njegov sud da naliju mora. Npr. 242. Prva j' srića u evitu savita, a druga je u snzam' salita, a treća je čemerom nalita. Npj. 1, 444. Kad ga napoji, reče: i kamilama na tvojim naliti neka se napiju. Mojs. I. 24, 19. — **2)** nalila krava (u sise), skoró će se oteliti, die Kuh cutert schon. Rj.

nalivak. nalivka, m. (zap.) vidi naljevak. Rj. ali je nalivak i u južnom govoru. isp. nalijevati, naljevati i nalivati. — Debelo (prase) kao nalivak. Posl. 57.

nalivânje. n. (zap.) vidi naljevanje. Rj. vidi i naljevanje. isp. nalivati.

nalivati, vām, (zap.) vidi naljevati. Rj. ali je tako i u južnom govoru. vidi i naljevati. isp. doljevati. doljevati, dolivati: izljevati, izjevati, izlivati.

nalizati se, nalizēm se, v. r. pf. sich satt lecken.

lambendo satior: Ako se kusom ne nakusa, jezikom se ne naliza. Rj. na-lizati se (dosta). v. *impf.* lizati.

nalog, m. (u vojv.) *der Auftrag, mandatum*: Nalog majka izvršuje ćerke, sve izvrši što je naložila. Rj. kao zapovijest. *isp.* nalagati 2, naložiti 4. — Jamačno je Gjorgeje Marcel, *slušajući tajne naloge* mletačkoga senata, izradio te se ugovor ovaj primi. DM. 28. Dvorski znatni vlasteli najprije su mogli izvršiti taki nalog. 274.

naloga, f. *das Gedränge* (z. B. bei der Fleischbank), *concursum, turba*. Rj. kad nalegu ljudi. *isp.* nalđći 1. *vidi* naval, navala, tišma.

nalojiti, jīm, v. *pf.* na-lojiti, *lojem* namazati: Nalojio mu je vrlo vaše. DPostl. 69. v. *impf.* lojiti.

nalokati, nalocēm, v. *pf.* Rj. na-lokati. v. *impf.* lokati. — 1) *anschlürfen, sorbendo delibo*: nalokala mačka mljeko. Kad pseto što naloče, ono ljudi u nas već ne jedu, nego valja prosuti. Rj. ločući načeti. — 2) sa se, *refleks. sich satt schlürfen, sorbendo satior*: Nalokao se kao pas. Rj. — Tako se pasje krvi ne nalokuo! Posl. 310.

nalomiti, nalomim, v. *pf.* Rj. na-lomiti. v. *impf.* lomiti. — 1) n. p. granja, hljeba, *voll aubrechen, frangendo paro*. Rj. nalomiti čega mnogo ili dosta. 2) *aubrechen, infringo, modice frango*. Rj. kao lo-měći načeti što.

nalonja, f. *od Grč. ζώλογοστόν, Crkvenoslov.* naloj, kao klupa na koju se meće knjiga kad će se čitati, *Leseputl, pulpitum*. — Vladika sumivši s glave diskos s mostima stavi ga na nalonju pred vratima. DP. 349. Tri puta obigjoše oko nalonje na kojoj je krst. Zim. 77.

naloš, adj. n. n. nešto sam naloš, *nicht ganz gut (von Gesundheit)*, *cf.* slab, rgjav. Rj. kao malo loš. takva adj. dem. kod naern.

naložiti, naložim, v. *pf.* Rj. na-ložiti. — 1) drvo na vatru, ili vatru, *drauf legen, superpono, impono*. Rj. *vidi* složiti 4. v. *impf.* ložiti. — Badnjak, sirova cerova glavnja, što se po običaju uoči Božića loži na vatru . . . domaćin unese badnjake u kuću, i naloži na vatru. Rj. 11b. Badnjačica, mali badnjak, kakovijeh se pet naloži preko badnjaka. Rj. 12a. On bi naložio vatru oko bukve. Rj. 37a. Da svaki vojnik naloži po tri vatre od onih okomaka. Danica 3, 196.

— 2) samar, haljinu, *füttern, munitio, subsuo*. Rj. *isp.* postaviti 1. v. *impf.* nalagati 1. — Zobuni postavljeni platnom i naloženi pamukom. Rj. 214b. Stelja je od klašnja i naložena uzduž čitarom slamom. Rj. 663a. Na hartiji kojom je iznutra naložena stražnja korica u jednoga kožnog apostola. Glas. 11, 173. — 3) I na Turke oganj naložiše, *cf.* uložiti. Rj. naložiti oganj ili vatru na koga, izmahnuti pušku na nj. — Pa izvađi obje puške male, jedanak im vatru naložio u prsima Popoviću Drašku. Npj. 4, 63. Te na popa oganj naložiše, ema popu dobri Bog pomaga, nijedna ga puška ne pogagja. 4, 400. — 4) (u vojv.) *auftragen, mudo*: Nalog majka izvršuje ćerke, sve izvrši što je naložila. Rj. kao zapovjediti, nalog dati. v. *impf.* nalagati 2.

naluditi se, nalūditi se, **naludovati se**, nalūdijem se, v. r. *pf.* *genus Dummheiten treiben, sat desipuisse*. Rj. na-luditi se, na-ludovati se. dosta ludorija učiniti. v. *impf.* luditi se; ludovati.

nalune,* f. *pl.* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *Art Stelzschuhe, calcii grillati*: Na nogama od sedefa nalune, po nalunam sandal-guće panule. Rj. *vidi* nanule; cokule 2. — papuće ženske, na kojima je ozdo drvo u ozoju kaiš.

nalupati, nalüpām, v. *pf.* Rj. na-lupati. v. *impf.* lupati. — 1. *voll anschlagen* (z. B. Eier), *tundendo paro*. Rj. nalupati dosta čega, n. p. jaja. — II. sa se, *refleks.* — 1) *sich satt schlagen, caedendo satior*. Rj. n. p. baš sam ga se nalupao. *vidi* nadevetati se, namlatiti se, natući se. — 2) *sich anschlampen, vino*

et cibus impleor, cf. nabubati se, nabokati se. Rj. najesti se i napiti se. *syn.* kod nabokati se.

naljeći, naljegnēm. (naljegoh, nalježe, naljegao, naljegla) *vidi* naljesti. Rj. na-ljeći. kao prost glagol ljeći ne dolazi, a značenje je koje u laziti. *isp.* ljeći. v. *impf.* nalaziti 2 (kao dolaziti). *vidi* maći. — *primjer imu u Sint.* 481: Kad' na njega naljegoše Turci.

naljesti, naljegnēm (naljezoh, naljeze, naljezao, naljezla) v. *pf.* *vorbeikommen, passiren, venio, practereo, cf.* maći. Rj. na-ljesti. kao prost glagol ljesti sadu rijetko dolazi, a značenje je koje u laziti. v. *impf.* nalaziti 2. *vidi* naljeći. — Otide pobrzo naprijed . . . na put kuda će udariti onaj s bravima. Kad naljeze onaj što čera dva brava, digne opanak. Npr. 166. Kad naljeze kita i svatovi. skoći junak na noge lagane. Npj. 2, 518.

naljev, m. *Trankopfer, Opferguss, libamen*: Vina za naljev primijećeš. Mojs. IV. 15, 7. Ja im (idolima) ne ću ljevati krvavil naljeva. Ps. 16, 4. Njemu ljevāš naljev svoj. Is. 57, 6. za obličje *isp.* zaliv.

naljevak, naljevka, m. *etwas voll Angegossenes, expletum quid infuso liquido*: debelo prase kao naljevak. Rj. što god tako puno kao da je čim naliveno. *vidi* nalivak.

naljevānje, n. *das Angiessen, fusio*. Rj. *verb.* od naljevati. radnja kojom tko naljeva što. *vidi* naljevanje, nalivanje.

naljevati, vām, v. *impf.* Rj. na-ljevati. *vidi* naljevati, nalivati. v. *pf.* naliti. — 1) *angiessen, infundo*. Rj. — Stadoše zahvatati vodu i naljevati u pojila da napoje stado oca svojega. Mojs. II. 2, 16. — 2) naljeva krava (t. j. mljeko u sise), *die Kuh entert schon*: krava će se skoro oteliti, jer već naljeva, *cf.* naljevati. Rj. *isp.* naliti 2.

nalježba, f. (u Dubr.) *das Findelgeld, praemium quod datur illi qui rem cuius perditam invenit*. Rj. plata onomu koji nagje stvar izgublenu. — Ko je to i to našao, neka donese i uzme nalježbu s blagoslovom. Rj. nalježba (od osnove sadaš. vremena na-ljeći). Osn. 260.

nalježe, n. (u Boci) *vidi* sodžbina. Rj. što se da soku. — nalježe (od osn. od koje je i nalježba). Osn. 371.

naljóskaći se, naljóskaēm se, v. r. *pf.* napiti se mnogo, *sich besaufen, vino se obruere, cf.* opiti se. Rj. na-ljóskaći se, kao prost glagol ne dolazi. — *syn.* kod napiti se II 1.

naljubiti se, naljubim se, v. r. *pf.* *sich satt küssen, sat osculatum esse*: Vjerne sam se ljube naljubio. Rj. i bez se u istom značenju: Da ti način učinimo, i mrtva te naljubimo. Rj. 412a. — na-ljubiti se. v. *impf.* ljubiti.

naljutiti se, naljutim se. Rj. na-ljutiti. v. *impf.* ljutiti. — 1) v. r. *pf.* *erzürnen, irascor, cf.* razljutiti se. Rj. *vidi* i užlutiti se, napučiti se, napubati se, nasrećiti se, nasrditi se. — On se naljuti na svoja dva starija sina i očera ih odmah od sebe. Npr. 10. Naljutio se kao ovca ležeći. Posl. 189. — 2) naljutiti koga: Eto ide sunce umorno, a može biti da su ga i oblaci naljutiti. Npr. 56. Natrli kome hrena pod nos. (Naprkositi mu, naljutiti ga). Posl. 192. Teško bio naljutio dora, dobar doro na kolače skače. Npj. 2, 384. *vidi* napuhati.

I. namaći, namaknēm, v. *pf.* Rj. na-maći. *vidi* namakući, namći. v. *impf.* namicati. — I. 1) kapu na oči. *admoro*: Samur-kalpak na oči namaće te sastavi samur i obrve. Rj. svi saruke na oči namćkoše. Npj. I, 187. — 2) *anwerfen*, (z. B. dem Pferde den Zaum), *injicio*. Rj. kao nabaciti, n. p. namaći konju uzdu. — 3) *kleinweise zusammenbringen, minutim comparo*: namaći kónjā, t. j. nabaviti: Jedno smakao, a drugo ne namakao. Da je moje stado očerano, ja bi stado lako namaknuo. Rj. kao malo po malo nabaviti. — 4) koga na kolac, *vidi* nabiti. Rj.

11. *sa se, refleks. isp. namaći* I 1. — Bješe vedro, mak se naoblaci i oblak se nad Beč *namaknuo*. Npj. 3, 18.

2. *namaći, namagnēm, v. pf.* (namāgoh, namāže). *vidi* namagnuti. Rj.³ *na-maći, vidi* i namignuti.

namāgarčiti, čim. *v. pf. Einen Esel nennen, ap-jello asinum*. Rj. *na-magarčiti koga, reči mu da je magarac, v. impf. magarčiti*.

namagnuti, namagnēm, v. pf. *na koga, cinem winken, innuo, cf. namignuti*. Rj. *na-magnuti, vidi* namaći (namagnem). I. *pregj.* namāgoh, namāže (i namāgnuh). I. *pridjev* namāgao, namāgla (i namāgnuh). *vidi* i mignuti. *v. impf.* namigivati, migati. — *Namagoše na društvo koje bješe na drugoj lagji da dogju da im pomognu*. Luk. 5, 7. Pavle odgovori kad mu *namaže* sudija da govori. Djel. Ap. 24, 10.

namah (na mah), *sogleich, illico, vidi* od maha, ödmah, mähom. Rj. 318a. *ostala syn. kod* odmah. — Kad hajduku sítina knjiga dogje, *namah* viknu u svoju družinu. Npj. 3, 18. A! kad Srbi žalost opaziše, iz čaršije na mah pobjegoše. 4, 145. *Na mah* neka gusta i teška magla obasa lagju. Glas. 21, 283.

namahivānje, n. das Winken mit der Hand, to nutare manu. Rj. *verb. od* namahivati. *radnja* kojom tko *namahuje* na koga rukom.

namahivati, namahujēm, v. impf. mit der Hand winken, manu nutare: *Na uju Gjuro namahuje* rukom. Rj. *na-mahivati, v. pf. namahnuti*.

namahnuti, namahnēm, v. pf. Rj. *na-mahnuti, vidi* namaauti. *v. impf.* namahivati. — **1)** *cinmal mit der Hand winken, nutare manu*. Rj. *rukom* manuti *na koga*. — **2)** *sa se, refleks.*: *namahnuti se, namahnē se* (u Grblju) *n. p. kudijer ga biješ?* — (Tje mi se *namahne, erreichen, assequi, cf. dohvatiti*. Rj.

namājstoriti, rīm, v. pf. (u vojv.) *koga, meisterhaft erwiedern, reddo egregie* (e. g. *convecium acuo dictum*). Rj. *na-majstoriti koga, majstorski mu odgororiti*.

namaknuti, namaknēm, v. pf. vidi namaći. Rj.

namama (nāmama), *f. — 1) die Lockspeise, escu*. Rj. *jelo* kojim se što *namamljuje, vidi* mama, zamama, mamac, meka. — **2)** *Smiljavic je kavgu zametnuo, namama je Turke golotinje, a dočeka* bega Udbinjskoga. HNpj. 3, 111. *Bjež mo, bračo, kraj u planinu! Namama je Maljković-Stipana a dočeka* bega Udbinjskoga. 3, 183. *Ja se bojim, kiceni svatovi, namama je malog Mehmeduge, dočekat će lički Mustajbeže*. 3, 309. *Ovo je varka Sokolović-lbre, a namama Hasanpaše Tire*. 4, 552. *u orim je prinjerimu namama djelo kojim tko hoće koga da namami te prevari*.

namamiti, namāmim, v. pf. Rj. *na-mamiti, v. impf.* *namamljivati. — 1) herbeilocken, inesco*: Što si kosu navranila, to si mene *namamila*. *Namamičev koga hoću*. Rj. — *Na zvijuk ga serdar namamio*. Rj. 204a. *Namamiše Turke na pešake, pucanj stade Srpskih dževerdara*. Npj. 4, 348. — **2)** *sa se, refleks. sich anlocken lassen, aufsitzen, inescor*, *navaditi se*. Rj. *vidi* i *namečiti se, naučiti se, navraniti se*. — Ali sad, ostrvivi se tako srećno na Tursku krv i *namamivši na pljačku* . . . i prosti je narod izgubio volju, opet tako postati raja Turska. Danica 3, 219.

namamljivānje, n. das Locken, inescatio. Rj. *verb. od* *namamljivati, radnja* kojom tko *namamljuje koga*.

namamljivati, namamljujēm, v. impf. locken, inesco. Rj. *na-mamljivati, v. pf. namamiti*.

namānti . . . vidi namahnuti. Rj.

namarica, f. (u C. G.) *vidi* sjekira: U nju Derva *namaricu* nagje. Ostavi mi moju *namaricu*, da uberem na oganj palicu. Rj. — *namarica* *od* tugje riječi. Osn. 322.

namasatiti, tīm, v. pf. n. p. nož, t. j. bavuci, strichen, exaruo. Rj. *na-masatiti: navuci nož (ognji-čim), brjaci britra (na kašnu), ne nalazi se kao prost glagol, isp. māsat* (ognjičilo)*.

namastir, m. das Kloster, monasterium. Rj. *vidi* manastir (*od čega je postalo, premetnuši mu se sloru m i n*), mouastir, dem. *namastirić, augm. namastirina. — Propjeradu* crkva, *namastir*. Rj. 611a. *Sjutra te te ndariti* Turci i Morače oblje pobarati *do bijele namastira* crkve. Npj. 4, 375. U diplomu kneza Lazara, što je data *namastiru Ravanici*. Rj.¹ IV.

namastirić, m. dem. od *namastir*. Rj. *vidi* manastirić. — Bukova je mali *namastirić* baš kod Negotina. Rj. 297b.

namastirina, f. augm. od *namastir*. Rj.¹ 440. **namastirište, n. Ort wo einst ein Kloster gestanden, locus ubi olim fuit monasterium**. Rj. *mjesto* gdje je bio *namastir, vidi* manastirište. — *riječi s takim nast. kod* blāštē.

namastirski, adj. klosterlich, monasticum. Rj. *što pripada* *namastiru, namastirina, vidi* manastirski.

namāz,* namāza, m. ein Gebet der Türken, preces, cf. molitva: Te klanjaju Turskoga namaza. Rj. *molitva u Turaku. — Nije* Nura, tako mi biljura! . . . ni Abmaza, tako mi *namaza!* Herc. 120. Kad Ali-beg u džamiju progje, da on uči *turskoga namaza*, on pokriva vjernu ljubvu svoju. 200.

namazati, namažēm, v. pf. Rj. *na-mazati, v. impf. mazati. — 1) anschmieren, beschmieren, illino*. Rj. — *Naskvariti kosu, t. j. namazati skvarom*. Rj. 406a. *Umijesi od zemlje kolače, i ispekavši ih namaže ih medom*. Npr. 176. *Kola nenamazana škripe*. Posl. 144. *Svaka nosi kitu cvjēca, i u kitu svete masti, čim č Isusa namazati*. Herc. 321. *Ti kad postiš, namaži glavu svoju*. Mat. 6, 17. — **2)** *sa se, refleks.*: *Umij se dakle, i namaži se, i obuci haljine svoje na se, pa idi na gumno*. Rut. 3, 3.

namēci, namēcnēm. (namkōh, namče; namkao, namkla), vidi namaći, namaknuti: *Namkoše mu gajtan oko vrata*. Npj. 2, 162. *Svi saruke na oči namkoše*. 4, 187. — *isp. omēci (omaći), promēci (promaći), zamēci (zamaći)*.

namēcati, namēcēm, v. pf. n. p. jabuku, weich klopfen, contundo, tuendo emollio. Rj. *na-mecati, tucajući učiniti da bude što meko, v. impf. mecati*.

namēčiti se, namēcēm se, v. r. pf. (u Hrv.) *vidi* navaditi se. *cf. meka*. Rj. *na-mēčiti se, vidi* *namamiti se, i syn. onđje*.

namēkšati, šām, v. pf. weich machen, mollio: *Dobro slugi lenja namēkšaje*. Rj. *na-mēkšati, učiniti da bude što meko (mekše), v. impf. mekšati*.

namēsti, namēcēm, v. pf. na-mesti, isp. zamēsti 2. v. impf. prosti mēsti 2. — *Namet, 4)* što *namete* snijeg. Rj. 396b.

namet, m. — 1) die Auflage, rectigal: *Nametnuo* *namet* na vilayet. Rj. *što se kome nametne da dade ili plati, kao danak kakar. — Na* Stambol *nametnuo namet*: sve na noću po jalovu oven i furunu hljeba bijeloga. Npj. 2, 388. — **2)** (u vojv.) *gospodsko žito* koje se razda vodeničarima da ga *samelju* preko reda. *Zucangsarbeit, vis?* Rj. — **3)** kao *namet* da je na njemu; *namet* mu je na kuću (u C. G.), kao čini ili magjije. — **4)** što *namete* snijeg, *vidi* smet. Rj.

nametak, nāmetka, m. — 1) die Aufgabe, Daraufgabe, das Aufgeld, collybus, cf. prid. Rj. *što se nametne, prida n. p. u mijejanju. — 2)* što se kome *nametne, was aufgedrungen wird, quod obruditur*. Rj. *što se nametne kome protiv volje njegove: Od nametka nema napretka*. Here. 186.

nametan, nāmetna, adj. koji se kome nameće: koja nema *pristaništa* prek' ovoga b'jela dvora . . . ni *nametna* *nametnica*, ni *udovna udovica*. Rj. 367b.

namētānje, n. Rj. *verb. od* *nametati. — 1) radnja kojom tko nameće što na što, n. p. uče volu na rogove* (das Anwerfen, injectio. Rj.). — **2) radnja kojom tko nameće kome što protiv volje njegove (das Aufdringen, obrusio. Rj.), *ili se sam kome nameće* (*nametati se*). — **3) radnja kojom tko nameće (koja****

(n. p. hajduke) na drugogu (Dingen, subornatio. Rj.) — 4) radnja kojom tko nameće koga n. p. na knjigu (die Anleitung, doctio. Rj.) — 5) radnja kojom tko nameće n. p. vodenicu, ili most na rodu [vom Stappellassen, projectio (navis, molae) in aquam. Rj.] Pantonere . . . nije zadržao od nametanja mosta. Žitije 71.

1. nametati, nãmećem, v. *impf.* Rj. na-metati. v. *pf.* nametnuti. — **I. 1)** *verfen an-, injicio.* Rj. nametati; kao metati što na što, n. p. uže rolu na rogove, konju na vrat. *vidi* nabacivati, naturati (v. *impf.*). *isp.* nametnuti 1. — 2) *aufbringen, obrudo:* Koji ne ću, onu mi nameću. Rj. kao na silu. — On mnogijem riječima odriče pravo značenje i nameće im drugo po svojoj volji. Pis. 43. Što je sto puta manja sramota svoje neznanje priznati nego li ga pod znanje i drugina za nauku nametati. Slav. Bibl. 1. 92. — 3) *anleiten (unterrichten), addoco:* nameće ga na knjigu. Rj. — 4) *dingen, suborno:* nameće hajduke na ljude. Rj. *vidi* navoditi, potpuštati. — 5) *vom Stappel lassen, projectio e terra in mare:* Siju li već Turci lubenice, nameću li već Šokei rodenice. Rj. *amo ide i ovaj primjer:* Stane nametati most. Žitije 70. — **II. su se, refleks.** — 1) nametati se kome kao na silu. *isp.* nametnuti se 2. — Ko te ne će, ne nameći mu se; ko te hoće, ne reci mu: ne ću. Postl. 156. Šta popuješ kad pop nijesi? (Kad se ko nameće za učitelja). 362. Kako se nameće druge da uč. Odg. na ut. 17. Na silu (se) nametao mitropolit Leontije, da on bude predsjednik. Sovj. 7. — 2) *sich ansetzen (z. B. ein Fehel am Fusse), adhucresco:* Nameće se kao kila na grbavo drvo. Postl. 189. *isp.* nametnuti se 3.

2. nametati, nãmećem, v. *pf.* roll auslegen, satis imposuisse. Rj. na-metati, mnogo ili dosta čega, n. p. puna kola gnoja. *vidi* nabacati, naturati (v. *pf.*). v. *impf.* metati.

nameti, (na meti?) bei der Hand, ud manus: daje mi onu knjigu (što si mi obrekao), ako ti je nameti. Rj. kao: na ruku mi je.

nametkinja, nãmetnica. f. djevojka ili udovica, koja se nameće kome da je uzme, die Aufgedrungenene, obrtusa: Koji ne ću onu mi nameću, a ja junak namećnice ne ću, da se ne bi nikad oženio. Rj. — Nametkinja kućna razmetkinja. Rj. 633b.

nametnuti, tñem, v. *pf.* Rj. na-metnuti. *vidi* navreći, navrgnuti. v. *impf.* nametati. — **I. 1 a)** *verfen an-, injicio:* n. p. uže volu na rogove, konju na vrat. Rj. Zareeziti, nametnuti erezu. Rj. 174a. Pošto ga vešću, nametnuški mu ličinu na vrat, otisne s merdivena, on stane . . . Danica 4, 38. *vidi* nabacati, naturiti. — b) u prenesenom smislu: Na Stambol nametnu namet. Npj. 2, 388. Nametnu zulum na Kosovo, 2, 418. Ako ko dometne ovome, Bog će nametnuti na njega zla napisana u knjizi ovoj. Otkriv. 22, 18. Kralj Ludovik na Dubrovčane samo nametne 500 dukatu na godinu da plaćuju. DM. 232. — 2) *aufdringen, obrudo.* Rj. Ili im je u novija vremena zakon ovaj na silu nametnut . . . da su gdjejojima i od onijeh prednjijeh Mećići na silu nametnuti Rimski zakon. Srb. i Hrv. 2. — 3) *anleiten, addoco:* nametnuo ga na knjigu. Rj. — 4) *dingen, suborno:* nametnuo hajduke da ga poharaju. Rj. Potpustio ljude, te ga ubili, cf. nametnuti. Rj. 556a. *vidi* navesti, potpuštiti. *isp.* narediti 1 lb (primjer iz Danice 4, 26). — 5) *vodenicu, vom Lande ins Wasser, propello, projectio.* Rj. *isp.* nametati 5. — Tu na Sali našavši most, koji su Francuzi otkinuli, nametne ga i utvrdi. Žitije 55. Da su, kad su Francuzi od brega potpisnuti, bile još samo četiri lagje nametnute. 77. — **II. sa se refleks.** — 1) za kim, *sich aufmachen, accingor.* Rj. *vidi* naturiti se, otisnuti se za kim. — 2) *sich aufdringen, obrtudi.* Rj. Oni se nametnu svijem selima i za spidije i za čitluk-sahibije. Rj. 826b. *isp.* nametati se 1. — 3) *sich ansetzen (z. B. ein Fehel am Fusse), adhuc-*

resco: nametnulo mu se nešto na nogu. Rj. *isp.* nametati se 2. — 4) *sich verlegen, auf etwas beyben, incumbo in aliquid:* nametnuo se na knjigu. Rj. *isp.* dati se na što; naklopiti se na što; nastaviti se na što; udariti u što.

namežurati se, rãm se, v. r. *pf.* sich renzen; *corrugari:* namežurala se haljina, kruška kad uvene; prsti i ruka, kad se po vodi š njina dugo šta radi, Rj. *na-mežura se što, kad po njemu postanu bore, grešpe, mrske, mrežatine, mrštine.* *vidi* smežurati se, *vidi* i narozati se.

namiećanje, n. Rj. *verb.* od namicati. — **I. 1)** radnja kojom tko nameće (dobavlja) što (das kleinweise Zusammenbringen, comparatio lenta et minuta. Rj.). — 2) radnja kojom tko nameće koga ili što na što (das Spiessen, infixio. Rj.). — 3) radnja kojom n. p. mati nameće s jedinčetom (*vidi* natezanje. Rj.). — **II. stanje u kom se što nameće.**

namiecati, nãmiećem, v. *impf.* Rj. na-miecati. v. *pf.* namaći, namaknuti. — **I. 1)** *kleinweise zusammenbringen, lente et minutim comparo.* Rj. kao malo po malo nabavljati. — 2) na kolac koga, *vidi* nabijati: Te na koplje Turke namećase. Rj. *amo idu i ovaki primjeri:* Samur-kalpak na oči nameći, a buzdovan uza se privlači, britku sablju na krilo nameće. Npj. 2, 431. — 3) n. p. nameće kao mati s jedinčetom, *vidi* natezati. Rj. *mućiti se.* — **II. su se, refleks.** Ej tužan! gde ne uhvatih za osovinu i za blagoslovinu, nego za ono što se smieće i nameće! Rj. 30a.

namigivalo, milder gerne zuwinkt, qui innuit. Rj. koji rado namiguje. — riječi s takim nast. kod bajalo.

namigivãnje, n. das Zuwinken, innuitio. Rj. *verb.* od namigivati. radnja kojom tko namiguje.

namigivati, namigujem, v. *impf.* Rj. na-migivati. v. *pf.* namignuti, namaći, namagnuti. — 1) na koga, *zuwinken, innuo:* Idi orle, ne namiguji na me. Gjegogj čuje poručuje, gjegogji *vidi* namiguje. Rj. — Na to prota Nenadović stane namigivati na nj, govoreći mu polako: Čuti. Miloš 51. Da mi se ne bi svertili . . . i namigivati očima koji mrze na me. Ps. 35, 19. — 2) komu: Gje me vidji, sve mi namiguje. Herc. 69. Ne mogaše da im govori . . . on namigivãše im; i osta nijem. Luk. 1, 22.

namignuti, nēm, v. *pf.* na koga, *zuwinken, innuo.* Rj. na-mignuti. *vidi* namaći, namagnuti. v. *impf.* namigivati. — Kazao mu išaretom, t. j. namignuo na njega. Rj. 242a. Pomrknuti na koga, kao prijeteći i mršteći namignuti na koga da što ne čini. Rj. 538b. Nu džebata okom namignuo, tere Muju odas'jeće glavu. Npj. 1, 565. Tri puta me lani pogledao, a proljetos okom namignuo. Herc. 124.

namiguša, f. žena koja rado namiguje na koga, die gerne zuwinkt, innuitrix. Rj. — riječi s takim nast. kod ajguruša.

namijenica, f. (u Grblju) prasica što se namijeni da se za Božić zakolje. Rj.

namijeniti, nãmijenim, v. *pf.* Rj. značenje (korijenu) *misлити:* na-mijeniti, primijeniti; namjenjivati. Korijeni 154. u tom značenju ne dolazi kao prost glagol. *namijeniti što na što, za što ili čemu.* *vidi* nareći. *isp.* namisliti. — *anneimen, zuwinken, destino:* Svako slovo u krv okaljeno, na junačko t'jelo nam'jenjeno. Rj. Onakovom smrti umru, nu kakovu ona bude namijenila. Rj. 66b. Sve te svijeeće izgore mrtvima za dušu (ali najprije valja svakome da namijeni: ova oca, ova mater . . .) Rj. 173b. On zna koje od ovijeh magjija valja sastaviti i na kakoro zlo namijeniti. Rj. 341a. Djeea koja su namijenjena za sreštenstro. Rj. 673b. Kad spusti treću (gjevojku), on nju za sebe namijeni. Npr. 9. Devojka posadi tri loze u bašči i svakome nameni po jednu. 81. U štogogj kuneš on-dole će izlaziti na stotine onake aspre kake ti namijeniš. 96. Nije komu je namijenjeno, nego komu je odlučeno. D'Postl. 82. Nit' si slepom udehila, ni za

dasu nomenita. Npj. 1, 133. Već udeli pa nameni... koje ste mi podělili i na Boga nomeniti. 1, 146. Od kad sam te sebi namijenio, svaka mi je dobra sreća bila. Herc. 124. Najprije se pošilje nekoliko momaka koji su namijenjeni za svatore da iz erke donesu barjak. Kov. 47. Ona (djevojka) koju si namijenio služi svojemu. Mojs. 1, 24, 14. Čovjek, kome nije namijenjena čast carska. Dan. 11, 21.

namijesiti, *namijesim*, *v. pf. geniuq (Brot) umachen, fermentando puro*. Rj. na-mijesiti, *n. p. kruha*, *v. impf.* mijesiti. — Niko ne može cijelom svijetu kolača namijesiti (da o njemu svi dobro govore). Posl. 220. Ne mogu im vatre nadavati, ja kako ću hljeba namijesiti, kako li ću vode namijeti? Npj. 4, 165.

namilati se, *namilā se*, *v. r. impf.* žito se namila, *gieht viel aus, ist ergiebig*. Rj. na-mila se žito, kad se melje, bude ga riše, zapremu riše mjestu, *v. pf.* namljati se.

namira, *f. isp.* namiriti. — 1) *djelo kojim tko namiri koga*, *Genugthuung, satisfactio*: U nekim slučajevima nije bilo dosta samo vratiti stvar, nego se još nešto uzimalo od krivea. To ne treba pomiješati s globom. Globa je imala značenje i silu kazni; a ono je drugo bilo samo *namira*. DM. 306. — 2) *quittung, apochu*: U njemu je *namira* za novce. Kolo 15 (14).

namirisati se, *namirīšem se*, *v. r. pf.* na-mirisati se, *n. p. evijeća*, *v. impf.* mirisati. — Ja se napih žuber-vode, *namirisah žute dunje*. Npj. 1, 362.

namiriti, *namirīm*, *v. pf.* Rj. — 1) *befriedigen, facio satis*. Rj. na-miriti koga ili što, učiniti mu, da bude miran, *zadoroljan*, *vidi* posuliti, skužati, srediti 2, zadovoljiti, *v. impf.* namirivati. — Na Božić... kad se poodjuri, pošto *namire stoku*, onda sjedu za ručak. Rj. 34b. Kmetovi seljacima sude za kojekake sitnice, pa koje *parec* ne mogu *namiriti* one šalju nahijnskome sudu. Rj. 277b. Starac ga zapita je li *namirio konja*. Npr. 88. Pa se svade ne znajući kako će to podijeliti, i najposlije reku: Hajdemo k Premudrome da nas on *namiri*, 158. Kome je krivo, *namirio mu Bog!* Posl. 147. Tako mi Bog *gjecu namirio u sračem* za što ga molio! 300. Mi i ostali što spendžali, to Bog *namirio domu i domaćinu* sa svake bande, a s nebasa najbolje! Npj. 1, 81 (*isp.* naplatiti 2). Da ja *agi namirim haraća*, 4, 496. Što mi poharčili u ovi poštenu dom, to *namirio* gospodin Bog samo sedmo, sa svake strane. Herc. 355. Da ih *izmegju sebe namire*. Slav. Bibl. 1, 86. Šta da vam učinim i čim da vas *namirim*? Sam. II, 21, 3. *Namiriću javost svoju na njima* i zadovoljiću se. Jezek. 5, 13. — 2) *su se, recipr. sich ausgleichen, pensare*: mi smo se *namirili*; ja sam se s njim *namirio*. Rj. *vidi* nagoditi se, naplatiti se 2, nasuliti se. — Ako se lupež poplaš, on ide te se s *pokrulenijem namiri*. Rj. 699b. Tako onje pogodivši se s njome... Pošto se onje s njome *namirimo*. Npr. 6. *Okol svegu se pogode i namire*, samo ostane sablja. 171. Ima, istina, jedan način, kojim se *možemo namiriti*. Za ovu paru, što istete natrag, obrijaću vam ženi glavu, ako hoćete. Danica 2, 131.

namirivānje, *n.* Rj. *verb.* od 1. *namirivati*, II, *namirivati se*. — 1, *rudnja kojom tko namiruje koga ili što ili kome* (das Befriedigen, satisfactio. Rj.). — 11, 1) *rudnja kojom se tko s kim namiruje*. — 2) *stanje koje biva kad se kome namiruje n. p. godina* (das Erfüllen, Vollmachen, expletio. Rj.).

namirivati, *namirijēm*, *v. impf.* — 1, *befriedigen, satisfacio*. Rj. na-mirivati, *koga, što, ili kome što*. — Vojnici da svoje konje *namiruju*. Rj. 273b (*isp.* sređivati). *Namiruje svojim novcem onome kome se krivo čini*. DM. 295 (*isp.* naplaćivati 2). Balšići *namiruju* dubrovačke trgovce svojim novcem, kad ne mogu da nagju krivea i njega samoga da dadu. 295.

— 11, *su se*. — 1) *reciproc. sich ausgleichen, pensare*. Rj. *isp.* namiriti se. — Kako mirili, tako se smirili! (Kad se ljudima sudi i *namiruju se za što*, i znači: kako pravo sudili tako i vama Bog dao). Posl. 126. *Među sobom* neka se bratski mire i *namiruju*. Danica 4, 5. Dušan daje odmah naknadu sam pa se *poslije namiruje s krivcem*. DM. 295. — 2) *refleks. ili pass. roll werden, expleri*: *namiruje mu se godina*. Rj. *kao nvršivati se*.

namisao, *namišli*, *f. idea*. Stulli, *djelo kojim se što namisli*, *vidi* namjera 3. — Joav šćaše Adoniju sina Davidova na očino mjesto earem da učini. Ali David i tu *namisao* za rana pokvari. Prip. bibl. 76.

namisliti, *slīm*, *v. pf.* Rj. na-misliti, *vidi* namjeriti 1, *naumiti*, *isp.* namijeniti, *v. impf.* *namišljati*. — *beschliessen, decerno, statuo*: *kud si namislio? šta si namislio?* Rj. Žena *namisli* da ostavi prvoga muža. Npr. 155. Čini, pašo, *šta si namislio...* Čini, pašo, *šta si namio*. Npj. 4, 33. *Namisli najprije udariti na Čokešinu*. Danica 3, 179. Ovaj *namisli* zlu za naš rod. Djel. Ap. 7, 19. To je *namišljeno srnj zemlji*. Is. 14, 26. Gospod podiže duh careva Midskih, jer je *Vavilonu namislio da ga zatre*. Jer. 51, 11. Ne opažah da su mi *zlo namislili*. DP. 127.

namišljānje, *n. verb.* od *namišljati*, *rudnja kojom tko namišlja što*.

namišljati, *namišljām*, *v. impf.* na-mišljati, *vidi* namjeravati, *isp.* namjenjivati, *v. pf.* *namisliti*. — Evo *zlo namišljaju duši mojoj*. Ps. 59, 3. Onaj koji *namišlja nasilje* nasuprot zakonu. 94, 20.

namjena, *f. intencione, consilium, mens*. Stulli. *na-mjena*, *djelo kojim tko namijeni što na što*.

namjenjivānje, *n. das Zudenken, destinatio*. Rj. *verb.* od *namjenjivati*, *rudnja kojom tko namjenjuje što*.

namjenjivati, *namjenjijēm*, *v. impf.* *zudenken, destino*. Rj. na-mjenjivati, *v. pf.* *namijeniti*. — Onda mi (urećenome) *bajalica gasi ugljevlje*, t. j. živo ugljevlje baea u nenačetu vodu *namjenjujući na one* za koje se misli da su ga urekli. Rj. 83b. Kako koje cvijeće zasagjuje, tako *ujegu mlada namjenjuje*. Rj. 195b. Spušajući gjevojke braći, *svaku je namjenjuvao čija će koja biti*. Npr. 9. Neka uzme devojka tri loze, pa neka posadi u bašči *namjenjujući koju kome hoće*. 81. Vas dan dugi bosiljak sejala, *na rojnovu sreću namjenjuje*. Npj. 1, 22.

namjer, *f. Zufall, eusus, cf.* *namjera* 2; Ta ga *namjer* bješe *namijela*. Rj. *vidi* nagon 4, slučaj 2.

namjera, *f.* — 1) *die Begegnung, obriatio*. Rj. *kao susret, susretanje*. — 2) *der Zufall, eusus, cf.* *namjer*: *Namjera* ga *namjerila* bila na zeleno u gori jezero. *Namjera* je stara *namijela*, nagje starac sanduk od olova. Rj. *vidi* i nagon 4, slučaj 2. — 3) *das Vorhaben, propositum*. Rj. *djelo kojim se što namjeri*, *vidi* namjerenje. — Kako možemo sanjati da smo *učjeiša namjera stvorenu* svijeta. Pripava 96. No budući da je *namjera moju* samo... *predstaviti*. Špisi 1, 8. Bog koji sve zna, i on *udešavu namjere*. Sam. I, 2, 3. *Ručbij namjeru* Ahitofelovu, Gospode! II, 15, 31. *Namjeru* opakih *obura*. Jov 5, 13.

namjeran, *namjerna, adj.* *n. p.* ja *nijesam bio namjeran, Willens sein, in animo habere, cf.* *nakan*. Rj. *vidi* i *nauman*, *uman* 2.

namjerānje, *n. verb.* od *namjerati*, *koje* *vidi*.

namjerati, *namjērām*, *v. impf.* *kao napućivati*, *v. pf.* *namjeriti*. — Nije *gu njegova volja namjeratu* da čini onako kako je činio, nego mu okolnosti ne dadoše činiti drukčije. DM. 111. Sama zemlja *namjerāše ih* (Srbe) da rade što i danas najviše rade, da sade i iz zemlje svoje šalju sirovu robu. 138. *isp.* *namjeriti* 2, *koga nu što*. — Očina *namjerat*. DPosl. 87 (*isp.* snjerati 2).

namjerāvānje, *n. das Vorhaben, propositum*. Rj. *verb.* od *namjeravati*, *rudnja kojom tko namjerava što*.

namjeravati, namjerāvām, v. *impf.* vorhaben, mo-
lior, cogito. Rj. na-mjeravati: *isp.* smjerati (1), na-
mišljati. v. *pf.* namjeriti 1.

namjerénje, n. mens, consilium. Stulli. verb. od
namjeriti 1. *djelo kojim se što namjere. vidi* namjera
3. — Nijet,* der Plan, das Vorhaben, propositum,
cf. *namjerenje*. Rj. 421a. Prvo je *namerenje Matičino*
zaista vredno . . . fale. Danica 5, 73. Da su oni
s dobrim numerenjem dali Matici po sto forinti. 5,
83. Nego su radili protiv svoje želje i namjerenja!
Kov. 15. Društva je ovoga glatno namjerenje, starati
se za naš jezik. Pis. 24. Tim je on ispunio namje-
renje svemogućega. Priprava 119. Onima koji ljube
Boga sve ide na dobro, koji su pozvani po namje-
renju. Rim. 8, 28. takva verb. *supst.* kod dopuštenje.

namjeriti, rīm, v. *pf.* Rj. na-mjeriti. v. *impf.* na-
mjerivati. — 1. 1) *beschliessen, vorhaben, decerno*:
kud si namjerio? namjerio sam da otidem tamo. Rj.
kao nakaniti se, naumiti, smjeriti 1. — Jer je Navuho-
donosor ear Vavilonski namjerio namjeru protiv vas.
Jer. 49, 30. — 2) namjeriti koga na što, *einen wohin*
bringen (z. B. *ins Unglück*), *induceo*: Namjera ga
namjerila bila na zeleno u gori jezero. Rj. kao na-
nijeti, navesti. *isp.* namjerati. — Tako mi Bog moju
gjecu . . . nu dobri put namjerio! Rj. 611b. Ne bi
li te Bog namerio na onu devojčicu. Npr. 67. Da
je majka rodila junaka i danas ga ovgjen namje-
rila. Npj. 4, 323. Žalosno stanje Srba namjeri ni-
tropoliti i brata mu. te dogodio. DM. 120. Da ćeš
me pitati šta me namjeri da ti pišem. DP. 3. — 3)
treffen, finden, offendo: namjerio sam ga doma.
Rj. vidi desiti, nadesiti, naći. Eda bi te namerilo
zverje. Rj. 203b. — 11. sa se, *refleks.* — 1) *fallen*,
kommen, incidit: Namjerio se na zlu ženu. Rj. kao
naći. — Ali se nijesam mogao namjeriti na pjevaču.
Rj. 212b. Namjerio se na rutav nos (na čoka koji
ne da na sebe). Posl. 189. — 2) *sich treffen, adesse*,
cf. desiti se: Kojino se doma namjeriše. Bilo rano,
te se niko onuda ne namjeri . . . Ribe nestane s te
stope da niko ko se tu namjerio, ne vigne kugj se
gjede. Npr. 214. Po nesreći svojoj namjerim se blizu,
pritrčim na glas, a oni uhvate i mene. 247. Kod
njega se bjehu namjerili Crnogorski izbrani glavari.
Npj. 4, 71. A Krsto se jači namjerio, pak osvoji Asan-
Bogovića. 4, 101. Da se namjeri dobru čas . . . našemu
bratu domaćinu. Kov. 118.

namjernâ, f. *adj.* was sich trifft, quod offenditur:
što je Bog dao i namjerna, t. j. što se desilo, namje-
rilo. Namjerna je najbolja (kad ko iznenada dogje
kome na ručak ili na večeru). Rj. namjernâ, t. j.
strar. *isp.* koja se dogodi slučajno. namjera 2. —
kako je složena rečenicu. *isp.*: Dogovorna je najbolja.

namjernik, m. *čorjek kojega namjera (slučaj) na-
nese kuda*: Ti bi mene po kim (!) poručio, al' po
suncu ali po mjesecu, po putniku ali namjerniku.
Here. 123. Nadali su se i putnicima i namernicima
koji su se i onako često uvračali u njihovu kuću.
Jurm. 16.

namjesnik, m. (u vojv.) (in den Klöstern) der Vikar,
Untergewalden, Oekonom, vicarius archimandritae, oe-
conomus monasterii. Rj. koji je na mjesto drugoga.
— Niti oni (spahije) imaju po selima svojih kuća, ni
namjerna. Danica 2, 79. Čaja, kao namjesnik ili
nastojnik. Npj. 1, 3, 399. Namjesnicima carevijem i
vojvodama. Jestir. 3, 12. Ko bi ubio namjesnika,
dvoranina ili slugu knezeva. DM. 302. *osn. u adj.*
namjesni (na-mjesni, t. pred n. otpulo).

namjesnikov, *adj.* des namjesnik. Rj. što pripada
namjesniku.

namjesništvo, n. vlast namjesnička: die Statt-
halterei. — Sudnica je stara kuća još iz doba prvoga
namesništva. Zim. 265.

namjesta (na mjestu), *cf.* gdješto. Rj. vidi i gdjegdje.

namjestiti, stām, v. *pf.* Rj. na-mjestiti. k. o na

mjesto postaviti, vidi i namjestiti, kao prost glagol ne
dolazi. *isp.* mjestiti. c. *impf.* namjestati. 1. 1) *unter-
bringen, colloc.* Rj. Ujdarivati, *cf.* urediti, opraviti,
namjestiti. Rj. 775b. Ukositi, 3) namjestiti što kuso.
Rj. 777b. Ukriviti, što krivo namjestiti. Rj. 778a.
Dogje pod jabuku i namesti krevet pod njom, pa
legue spavati. Npr. 15. Ti namesti prema carevome
dvoru taj razboj, pa tkaj. 58. Isti da se izberu naj-
lepši momei, pa neka ih lepo obuku i nameste za
kalfe. 68. Car namesti dželata te kako se ponoli iz
galije, odseče mu glavu. 70. Došavši kući namesti
konja u konjušnicu. 88. Zametnuti kome mrežu (kao
da bi ga uhvatio u nju. t. j. namjestiti pletke). Posl.
84. Pjesme ove . . . da namjestim u red, kako koja
za kojom ide. Npj. 1, VII. Uranio vojvoda Jovane,
po Ljubiću šance ogledati i pobolje straže namestiti.
Npj. 4, 346. Znam, kako je rgjavu tvoja glava na-
mjestena. Danica 2, 138. Srbi pak dočekaju na za-
sjedama, koje su bili namjestili, pa udri! 3, 172. Dje-
veri dovedavši snahu namjesti je u čelo trpeze. Kov.
34. Što danas jedna pokajnica smisli i namjesti, ono
se sutra zaboravi. 99 (*isp.* namjestati 2). Kad . . .
gdjekoji već namjesti usta da mu se smija. Pis. 22.
(*isp.* namjestati 2). — 2) trpezu, vidi postaviti. Rj. Po-
staviti sofru, (den Tisch) decken, sterno mensam: po-
stavi da ručamo, *cf.* staviti. Rj. 550a. — 3) postelju,
das Bett aufschlagen, sternere lectum. Rj. Sverkrvice,
mila majko moja! namesti mi mekamu postelju. Npj.
1, 605. Namjesti sve postelje osim svoje, a njezinu
valja da namjesti srekru. Kov. 91. — 4) vidi urediti
1. Rj. 3. — II. sa se, *refleks.* — 1) Najmlagji carev
sin opet se namesti kao i pre da čuva jabuku. Npr.
16. Kad ngju u sobu i nameste se, pokloni im se mati
njegova kao gospodi. 64. Namesti se negde u nahiji
Šrebrničkoj da živi kao kiridžija. Npj. 4, IX. Mladen
je s Milojem . . . i namjestiti se u najljepšu kuću.
Sovj. 22. Namesti se na Odrj protivu neprijatelja.
Žitije 22. — 2) (u Jadru) pomiriti se bez suda, sich
ausgleichen. Rj. 3. — Srbi sva svoja pregasnja iskanja
sastave u dva člana . . . A za ostalo sve Srbi kažu,
da će se namjestiti i urediti. Miloš 33.

namješćanje, n. vidi namještanje. Rj.

namješćati, šćām, vidi namještanje. Rj.

namješćaj, n. das Hausgeräth, supplex, *cf.* po-
kućstvo. Rj. — *osn. u namjestati*. *Osn.* 71. riječi
s takvim *nast.* kod dogagjaj.

namjestalo, n. koji namjesta kad govori, der die
Worte zusammenstellt. Rj. *isp.* namjestati 2. — riječi
s takvim *nast.* kod bajalo.

namještanje, n. das Unterbringen, collocatio. Rj.
verb. od namjestati. radnju kojom tko namjesta što.
vidi namješćanje.

namjestati, stām, v. *impf.* Rj. na-mjestati. vidi
namješćati. v. *pf.* namjestiti. — 1) *unterbringen, col-
loco*. Rj. kao postarljati na mjesto. A namjesta po
Bosni kudije, da mu raji po čitapu sude. Npj. 4, 369.
Namjestalu mu rukom kosu. Nov. Srb. 1817, 486.
Nješto je odmah preda mnom u stihove namjestio.
Odg. na ut. 21. Da spisatelj može misli namjestati
po svojoj volji. Pis. 47. Na svijetujak čisti namjestaće
žiske. Mojs. III, 24, 4. — 2) u govoru čisto namjesta.
t. j. slaže riječi, *zusammenstellen, ordino*. Rj. *isp.*
namjestalo. — 3) trpezu, vidi postavljati 2. Rj. —
4) postelju, das Bett aufschlagen, sternere lectum.
Rj. — Ode skidat' gospodske haljine, a Gruica na-
mjestat' duške. Npj. 3, 21.

namjestiti, stām, v. *pf.* mjesto namjestiti (*dijalekt.*)
u ovom primjeru: Uranio vojvoda Jovane, po Lju-
biću šance ogledati i pobolje straže namestiti. Npj.
4, 346. — *isp.* mješte i mjeste; pustiti i puštiti.

namladovati se, namladujem se, v. r. *pf.* jugend-
liches Alter genug genießen, satis juvenem vitam egisse:
Mladosti se namladov'o. Rj. na-mladovati se. v. *impf.*
mladovati.

namlätiti, *nämlätüm*, *v. pf.* Rj. na-mlatiti. *v. impf.* mlätiti. — **I. 1)** *n. p.* graba, konopljana sjemena, *an breschen, trituranolo paro*. Rj. *namlatiti čega eije-pom, prutom*, *isp.* mlätiti 1. — **2)** *n. p.* jabuka, krušaka, *genug herunterschlagen (Birnen, Aepfel), de-catio*. Rj. *namlatiti jabuka, krušaka, i t. d. s drveta latinom*. — **II.** *sa se, refleks.* koga, *sich einen satt prägelu, satis verherasse*: baš sam ga se namlatio. Rj. *vidi* nadevlati se, nalupati se 1, natučiti se.

namložiti, *nämlöžüm*, *v. pf.* *vidi* namnožiti. Rj. — *isp.* mlogo i mnogo.

namlječak, *nämlječka*, *m.* (u Srbiji) vo od dvije godine, *ein zweijähriger Ochs, bos himus*. Rj. — *i oran od tri godine*: Prve godine jagne, druge dvizao, treće *namlječak*, četvrte prehodnik i onda jednako prehodni. Rj. 584a. na-mlječak. *osn. u mljeko*. Osn. 291.

namljjeti, *nämljēm*, *v. pf.* *osn. u mljeko*. Osn. 291. Rj. na-mljjeti. *n. p.* brašna, dosta, mnogo. *v. impf.* namiliti se.

namnožiti, *nämmožüm*, *v. pf.* Rj. na-množiti. *vidi* namložiti. *v. impf.* množiti. — **1)** *vermehrten, augeo*: Da vam Bog naspori i namnoži! Rj. Rukom svojom izagnao si narode, a njih posadio; iskorišteno si plemena, a njih namnožio. Ps. 44, 2. — **2)** *sa se, refleks. sich vermehren, cresco*. Rj. — Bлагословиše Re-veku i rekoše joj: sestro naša, da se namnožiš na tisuće tisuća. Mojs. 1. 24, 60. Kad ti se namnoži srebro i zlato, i što god imaš kad ti se namnoži, nemoj da se ponese srce tvoje. V. 8, 13. *Bezakonja naša namnožiše se serh glave*. Jezdr. 9, 6. *Dani bi se vijeka njegova reomu namnožili*. Prop. 6, 3.

namoliti, *nämolüm*, *v. pf.* Rj. na-moliti. — **I.** koga, *einen erbitten, bewegen, rogando slecto*: jedva sam ga namolio. Rj. *v. impf.* moliti. — Pjeva se kako je majka bila namolila Kraljerića Marka da se okani četovanja. Rj. 646b. Gijul-kaduna mobu namolila, sve je kade na mobu sazvala. Npj. 1. 566. Stane vilu moliti, i jedva je kojekako namoli te mu goste povrati od ludila, Kov. 31. Nijesam ga mogao namoliti da pjeva. Npj. 1. XLVII. — **II.** *sa se, refleks. — 1)* *sich satt betten, satis superque precatus sum*: da se pusta Boga namolino (u pripovijeci). Rj. (dosta). — **2)** *sich hervorzeigen, herrorkommen, prodeco, promineo* *cf.* izmoliti se, pomoliti se: *Namoli se na pendžer od kule*. Al' se drugi buljuk namolio. Rj. *u tom značenju ne dolazi kao prost glagol*. *v. impf.* izmalati, promalati; pomaljati; izmilati 1. — Livadu je magla pritislula, *iz magle se junak namolio*. Npj. 4, 54.

namolovati, *nämolujēm*, *v. pf.* *malcu, pingo*. Rj. na-molovati. *vidi* napisati 1 2, naslikovati. *v. impf.* molovati. — (tje je Marko namolovan kako jednom rukom matoroga vola drži za rep. Rj. 345b. Čelivača ikona, koja se na dan onoga sreća koji je na njoj namolovan, nanjesti nasred crkve. Rj. 810a. Bio je namolovat go starac. Npj. 1 4, 8. Ko može namolorati grom, miris, dobru, dušu ili radost? Priprava 177.

namorina, *f.* Kako je u našim krajevima zavladała bolest »influenca«, narod joj je izmislio ime *namorina*, što čovjeku mori i umara. Otočac. I. Ibel. *ali narod ima za tu bolest već otprije riječi. vid* rorina, *i syn. ondje*.

namotati, *täm*, *v. pf.* Rj. na-motati. *v. impf.* namotavati. — **1)** *anhaspeln, duco fila in rhombum*: namotaj tu preglu na ovo klupko. Rj. — **2)** *voll anhaspeln, paro ducendo fila in rhombum*: namotala sam danas deset klubaka. Rj. (= dosta, mnogo).

namotavanje, *n. das Anhaspeln, inductio in rhombum*. Rj. *verb.* od namotavati. *radnja* kojom tko namotava što.

namotavati, *namötäväm*, *v. impf.* *anhaspeln, paro ducendo fila in rhombum*. Rj. na-motavati. *n. p.* preglu na klupko. *v. pf.* namotati.

namotriti, *nämotrüm*, *v. pf.* *erblicken, video, cf.* smotriti, opaziti. Rj. na-motriti. *vidi* i pripaziti 1,

spaziti, očutjeti 2. *v. impf.* motriti. I desno ti oko iskočilo, s kojim si me, more, namotrio! Npj. 2, 80 (8²). **namračiti se**, *nämräčüm se*, *v. r. pf.* Rad 6, 90 (nema u Vuka). na-mračiti se. *kao nastati mrak*. *v. impf.* mračiti se.

namrditi, *nämrđüm*, *v. pf.* na-mrditi. — **1)** Vas se bane on preobrazio, a nemilo čelo namrdio. IINpj. 1, 247. — **2)** *sa se, refleks.* na koga ili na što, *frontem contrahere*. Stulli. *vidi* namrgoditi se, *i syn. ondje*. — *Na me si se namrdio*, a pak si i ti česan io. DPost. 66. Plavu Leka, pa se namrdio: Progi me se, vojvodu Marko! Npj. 2, 234. U obraz je sjetno neveselo . . . u obraz se ljuto namrdio, gotovo mu suze udariti. 2, 267.

namrgoditi se, *düm se*, *v. r. pf.* *die Stirne umwölken, frontem obruhilo*: Namrgodio se kao da će mu kiša iz čela udariti, *cf.* nakanjiti se. Rj. na-mrgoditi se. *vidi* i namrditi se, namrštititi se, natmuriti se, natmušiti se. *v. impf.* mrgoditi se. — Kalugjer kao namrgogjen odgovori mu: Ne gledaj onamo, sinko! Rj. 147a. *Lica* je bio malo namrgogjena. Danica 4, 16. On je imao običaj stresavši se i namrgodivši odgovoriti. Npj. 1 4, XV.

namrštititi se, *šüm se*, *v. r. pf.* Rj. na-mrštititi se. *v. impf.* mrštiti se. — **1)** *die Stirne runzeln, rugo frontem*. Rj. *namršti se čelo kome, namršti se tko na koga. vid* namrgoditi se, *i syn. ondje*. — *Namrštio se kanda će mu kiša iz čela udariti*. (Gledaj: Namrgodio se . . .). Post. 189. Rasrdi se Komnen barjaktare, pa s' na Jehu loše namrštio: »Kučko jedna, krčmarice Jelo!« Npj. 3, 179. Ali se pri tom nigda nije smejao, nego je sve bio malo namršćen. Npj. 1 4, X. Da ne plaše mladeži svojijem praznijem auktoritetom, ili . . . namrštenijem čelom. Pis. 61. — **2)** *sich umwölken, obruhitor*: Namrštilo se vrjeme. *cf.* namrgoditi se. Rj. *vidi* nakanjiti se, *i syn. ondje*.

namrviti, *vüm*, *v. pf.* *bräseln, frico*: namrvi pilićima hljeba; šta si toliko namrvio? Rj. na-mrviti. *v. impf.* mrviti.

namučiti, *čüm*, *v. pf.* Rj. na-mučiti. *v. impf.* mučiti. — **1)** *quälen, strapazieren, fatigo*. Rj. *vidi* nakinjiti, napatiti 1. — *Kad ih namučiš, ti čuj s neba, i opusti*. Car. I. 8, 35. Opkoli grad, namučij ga glagju, ali ga ne može uzeti. DM. 227. — **2)** *sa se, refleks. sich abquälen, se frangere laborando*: ja sam se oko toga mnogo namučio. Rj. — *Ko je na to cara naučio, živijeh se muka namučio!* Npj. 3, 69.

namudrovati se, *namüdrüjem se*, *v. r. pf.* namudrovati se (dosta ili mnogo). *v. impf.* mudrovati. — *Dok se mudri namudrovaše, ludi se naživovaše*. Post. 66.

namuljiti, *nämuljüm*, *v. pf.* namuljila voda (zemlju), t. j. nanijela, *anschwemmen, aygero. cf.* mulj. Rj. namuljila vodu zemlju, t. j. nanijela mulju na nju.

namusti, *namüzēm*, *v. pf.* *anmelken, mulgendo paro*: namuzao punu kravljacu mljeka. Rj. na-musti. *kao muzuci napuniti što*. *v. impf.* musti. — *Da im krave budu mlječne, da namuzu pun kabao mljeka*. Rj. 285a.

nanua, f. — **1)** *Mama, mater*. Rj. *vidi* nane; nena; majka, fäma, *i syn. ondje*. — *nanu* (udvojen korijen djetinji glas na). Osn. 19. — **2)** * *eine Art Kraut, um die Suppe zu wärzen, condimenti genus*. Rj. *travu nekuka kojom se juha zučinja*.

nanazanje, *n. verb.* od nanažati. *radnja* kojom tko nanaža koga.

nanazati, *nänäžäm*, *v. impf.* na-nažati, *kao na noge držati rüčiti*: na noge se! sokoliti. *v. pf.* nanožiti. *za mijenjanje glasa o na a isp.* nočiti i načati. — *Niti spava ni noći ni danjom, no sve svoju nagledaše vojsku, a nanaža od Boga junake*. Npj. 5, 219 (nanaža = sokoli. Vuk). *nagledaše = nadgledaše?*

nane, f. *vidi* nana 1. *zu nast.* e *u nom.* i *rok. isp.* bābe. — *Pak je milu majku dozivala*: »Nu, starice,

mila moja nane! . . . ja bi Ibru sebi ostavila. i njegov'. nane, s' sobom sastavila. Npj. 3, 555.

nanegovati, nanegujēm, v. pf. i u južnom govoru mjesto nanjegovati, koje vidi. isp. negovati. — Okupa ga i nanegova ga. Npj. 2, 157.

nanesti, nanēsēm, v. pf. Obl. 67. vidi nanijeti. isp. nēsti.

nanijeti, nanēsēm (nānijeh i nanēsoh, nānese, nāniješmo i nanēsosmo, nānijeste i nanēsoste, nāniješe i nanēsōše, nānio, nānijela). v. pf. Rj. na-nijeti. vidi nanesti. za ostale gram. oblike isp. donijeti. v. impf. nanositi. — **1. 1**) *bringen, adfero*: sam ga gjavo nanese na mene, ili: te dogje k meni. Rj. Putujući jednoma notnjo nanese ga put pokraj jedne crkve. Npr. 97. Te on od mjesta do mjesta, dok nanese ga sreća u onaj isti grad. 118. Tako mi sveta negjelja jade ne nanijela! Posl. 304. Odozgo naneseva zemlja, te posagjeni vinogradi. Kov. 33. Evo sjutra ću nanijeti skakavce na zemlju tvoju. Mojs. II. 10, 4. Dužan sam spomenuti veliki gubitak, nanesenī prošle godine. Rad 21, 192. isp. v. impf. nanositi 1. — **2**) *voll antragen, satis adportasse*. Rj. nanijeti čega (dosta, mnogo): Ne mogu im vatre nadavati, ja kako ću hljeba nanjēsiti, kako li ću vode nanijeti? Npj. 4, 166. — **3**) (*im Zielen, Schiessen*) um so viel seitwärts zielen, als die Flinte etwa abträgt, antragen, corrigo telum. Rj. kad zrno puščano ne zgagja, upravo treba nišaneći pušku nanijeti. — **4**) nije ni nanijelo, es kommt nicht von weitem gleich, nec appropinquat. Rj. nije nimalo nalik. isp. nanositi 2. — **II.** sa se, refleks. Snijela voda šušanj, pak se nanio ološ. Posl. 291. isp. nanijeti 1.

nanin, adj. što pripada nani (majci). — Nēnin. adj. vidi nanin. Rj. 417b.

nanišaniti, nīm, v. pf. zielen, collineo, dirigo telum. Rj. na-nišaniti. vidi nazmirati, potištati, smjeriti 2. v. impf. nišaniti. — Pa potrže dvije puške male, nanišani obje na Miloša. Npj. 4, 235.

nanititi, ūm, v. pf. t. j. niti, t. j. načiniti ih povezaši one vunene konce za štapce kao što treba. Rj. na-nititi. v. impf. nititi.

nanuzi, m. nanizani novci ili biser, što se nosi oko vrata ili oko glave, eine Schnur Perlen u. s. w., linea margaritarum. Rj. isp. nīz, m. — Odneo mi... 4 velika dukata, ženskog naniza. Megj. 288b.

nanuzati, nanīžēm, v. pf. n. p. biser, novce, ginjahe, aufreihen. infilo? Rj. na-nuzati. v. impf. nuzati. — Kaniea od smokava (nanuzanijeh na tanko drvo). Rj. 262b. sa se, pass.: Kad se meso izreže na komadiće pa se nanīže nu kažanj. Pis. 41.

naniz brdo, (t. j. na nizbrdo) bergab, decorsum. Rj. složeni prijedlozi na i niz. značenju prijedloga niz prijedlog na dodaje svoje značenje. vidi nizbrdo, napod nogu.

nanos, m. što nanese voda, allurio. Rj. vidi snos 1, naplava, naplavak, nasap 2, mulj. isp. i krš 3, okršanj, ološ.

1. nanositi, nānosīm, v. impf. — **1**) *antragen (auf den Haufen), comporto*. Rj. nanositi n. p. zemlju na kamenitu stranu. isp. v. pf. nanijeti 1. — **2**) *ähneln, simile est*: nanosi malo. Rj. kao nalikovati. isp. v. pf. nanijeti 4.

2. nanositi se, nānosīm se, v. r. pf. sich satt tragen, gestando satior, n. p. lijepijeh haljina; ne češ se svoje glave nanositi (t. j. izgubićeš život). Rj. na-nositi se čega (dosta, mnogo). — Srećice se nanosili! lepa žitka našivili! Npj. 1, 140. Zadržavljica se nanosili, dobre sreće nahodili. 1, 141. Obe bi ti odsekao ruke; niti bi se nanosila glave, ni na glavi zelenoga venca. 2, 245.

nanosēnje, n. das Antragen, comportatio. Rj. verb. od nanositi. — **1**) radnja kojom tko 1 nanosi što (kuda). — **2**) stanje koje bira, kad što nanosi (nalikuje).

nānovo, (na novo), *neuerdings, aufs neue, denovo*. Rj. adv. kao opet. vidi istekar, iznova 2, iznovice, tekar. — Kad se nānovo videše i sastaeše, počeeše se opet razgovarati kako bi pobegli. Npr. 22. Pa se oženi nu novo i druga mu žena dovede pastorku. 137. Kad se iz crkve vrata k mladoženjinoj kući, i ondje ih dočekaju nānovo s raklom. Kov. 97. Stane Jadrane nānovo kupiti i prepravljati da se brane. Danica 3, 214. Proroči Ilija i Jelisije nu novo se javljaju. DP. 312.

nānožiti, žīm, v. pf. na-nožiti. u ovom primjeru: Tade skoči Cerović Novica, pa nānoži druga šes stolina, kada svoje društvo nānožio. Npj. 5, 409. kao dići na noge povikavši: na noge se! v. impf. nanazati.

nānule,* f. pl. vidi nalune: Nosi P' Soka od sedela nanule. Rj. nalune i nannle, s premetnutim glasovinu. pupuče ženske, na kojima je ozdo drvo a ozgo kuis.

nānj, t. j. na nj, na njega. Rj. nj četvrti padež lične zamjenice trećega lica poznatoga za muški i srednji rod s prijedlogom na: na nj. vidi nj. isp. nanjga.

nanjegovati, nanjegujēm, v. pf. mit Pflege befriedigen, curare: Okupa ga i nanjegova ga. Rj. nanjegovati. vidi nanegovati. v. impf. negovati.

nanjga, t. j. na njega. cf. nanj. Rj. u nu njega ispaio glas e: na njga; tako treba pisati. Obl. 32. — Dade za njga tri tovara blaga . . . pak udari na njga odijelo. Npj. 3, 5.

nanjihati se, nānjihām se, v. r. pf. koga, čega, genug wiegen, satis agitasse (cunas): Čeda ću se nanjihati. Rj. nanjihati se. vidi nanjijati se. v. impf. njihati.

nanjijati se, nānjijām se, v. r. pf. vidi nanjihati se. Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u j. isp. Posl. XII. — Čeda ću se nanjijati, lada loe. mile! Npj. 1, 219.

nanjušiti (nanjūšiti), nānjušīm (nānjūšīm), v. pf. aufspüren, aufstöbern, investigo. Rj. na-njušiti. vidi obnjušiti, naptati, optati, osjetiti. v. impf. njušiti.

naoblāčiti se, naoblāčīm se, v. r. pf. na-oblačiti se. v. impf. oblačiti se. — Štušiti se, kao naoblāčiti se. Rj. 722b. Vrijeme bješe dosta lijepo; ali . . . nešto se naoblāči pa okrene snijeg. Npr. 6. — Naoblāčio se kao da će mu kiša iz čela udariti. Posl. 190. vidi nakanjiti se 1, 2, i syn. ondje.

naoblūčiti se, naoblūčīm se, v. r. pf. (oko Sinja) kad djevojka metne kapu s oblukom na glavu, kažu: naoblūčila se, den obluk aufsetzen. Rj. na-oblučiti se, ne dolazi inače.

naobručati, čām, v. pf. bereifen, dolium cingere circulis. Rj. na-obručati. vidi naobručiti, udariti obruče, n. p. na bačvu. v. impf. obručati.

naobručiti, naobručīm, v. pf. vidi naobručati. Rj. **nāočāli**, nāočāri, f. pl. die Brillen, vitru ocularia, cf. očali, naočnik, očari. Rj. — Prije nego su izmislili teleskop (durbīn), valjalo je znati praviti naočari. Priprava 53. Hiljade su godina protekle, dok su se od stakla počele naočari graditi. 130. postanjem od tujje rijeti (isp. Tul. occhiale, Lat. ocularia).

nāoči, (u Grlju) vidi uoči: naoči badujega dnevi. Rj. na-oči.

nāočice, vidi naočiglece: Naše ljube naočice ljube. Rj. na-očice, kao na oči kome. vidi i naočigled.

nāočiglēc, nāočiglēd, augenscheinlich, sichtbar, evident, manifesto, cf. naočice. Rj. na-oči-gled, kao naoči kome, da on gleda, kad naočiglece izmagnu e i e otpalo d: naočigle(d)ce. — Ni jednom od ovih poglavica nije tako bilo za nevolju, da se na očigled sad odmah mrazi oko toga s Crnim Gjorgijem, kao knez Teodosiji. Danica 3, 217. Ili laže naočiglede, ili ne razumije svoga »svještla.« Nov. Srb. 1817, 639. Nestaje tijela njegova na očigled, i izmalaju se kosti njegove, koje se prije nijesu vidjele. Jov 33, 21.

naočít, *adj.* *schön zu sehen, aspectu pulcer, bonus.* Rj. na-očít, što je na oči lijepo, lijepo gledati. — Vigjen čovjek, t. j. naočít, ugledan, lijep. Rj. 60b. Pištolji . . . istina dopuštaju se (raji), samo da nijesu onako lijepi i naočít kao u Turaka. Danica. 2. 88. Sve znatnije i naočítije ljude po narodu da pogubi. Miloš 68. Načinise . . . oltar ondje na Jordanu, oltar velik i naočít. Is. Nav. 22, 10. Mati tvoja bi kao rinova loza . . . i bi naočita visinom svojom, mnoštrom grana svojih. Jezek. 19. 11. iz primjera se vidi da je naočít ponajčešće što i gledan, ugledan, vigjen, znatan; *angesehen, unschlich, conspicuus, illustris, auctoritate praeditus; u i ono, što udara u oči; augenfallend, in die Augen fallend, auffallend.*

naočnik, *m.* (uz Ibar) najviše se govori *pl.* naočnici, *die Brillen, vitra ocularia, vidi* naočari. Rj. i syn. ondje, na-očni-k. zu postanje vidi naočnjaci.

naočnjaci, *naočnjākā, m. pl.* (na oglavu) *Augenblende, Augenleder, Scheuleder.* Rj. *naočnjake, načinjene od kože, imadu konji uz oči, da ne zauziru.* — na-očnja-ci. — *adjektivu pred ja- osu, u oko savstavljena s prijedlogom.* Osn. 268.

naod . . . vidi nahod . . . Rj.

naodaće, (t. j. na odaće) *feil, venalis;* ovo nije na odaće. Rj. kao: na produju. *verb.* od odati. *djelo kojim se što oda, prod.*

naoklis, *n. p.* moja njiva ode naoklis, *am Ende schmüler.* Rj. na-oklis. *adv.* kao nu kraju na uže.

naokolo, *rund herum, circum circa.* Rj. na-okolo, *adv. vidi* unaokolo. *isp.* okolo 2. — Pak pogleda kolo gjevojaka, igraju li kolo *naokolo.* Npj. 4, 158. Našem bratu donaćinu s svom gospodom *naokolo!* Kov. 85. Crvenom pantljikom *naokolo* opšiven komad čoha. Pis. 12. Tako da od Jerusalama i *naokolo* tja do Ilirika napunih jevangjeljem. Rim. 15, 19.

naopākē, *vidi* naopako. Rj. na-opāčke. *adv.*

naopācniji, *adj. comp. prema* naopak i naopako. — Ona (gramatika) će učiti naopako (i može biti još *naopācnije*). Rj.¹ XIV.

naopāk, *adj. verkehrt, perversus;* naopak je to čovjek. Rj. na-opak. *comp.* naopācniji. *isp.* opak: iznaopāčiti se. — Žnjetavari su *naopake vojske.* Rj. 160b. Kako mogu Srpske *gramatike* (makar i *naopake* bile) slavenski jezik u propast baciti. Rj.¹ XIII. Čuvari prave vjere, da bi vjerne sačuvali od *naopake nauke*, sastaviše sa silaskom sv. Duha i praznik svetoj Trojci. DP. 281.

naopāko, Rj. na-opako. *vidi* naopāčke, u tjelesnom smislu pod 1 i 2, u umnom pod 3. — **1)** *nach hinten gekehrt, retrorsum;* svezali mi ruke naopako. Rj. kao *ostrag, straga na legjima.* *isp.* nauznak, nauznako, nauznačice. — Tako mi se usta *naopako* ne obratila! Posl. 305 (*isp.* Tako mi se usta na zatilak ne obratila!). Dovedu magarca, da moju ženu posade na njega *naopako*, pak da je onako vode kroz sve sokake. Danica 2, 132. — **2)** *n. p.* izvrgnuo kapu *naopako, umkehrten, revertere;* Ne nos', sinko, koplja *naopako*, već okreni koplje u napredak. Rj. — *Naopako* barjak zavrnuse. Rj. 165a. Kad izvrgnem kožuh *naopako.* (Kad se rasrdim — kao što je Marko Kraljević srdit prigrgnuo čurak *naopako*). Posl. 117. *Naopako* kolom okrenula, okrenula, pak se ustavila. Npj. 1. 580. — **3)** *verkehrt, perverse;* zlo i *naopako!* *naopako* i u zao čas! Rj. u umnom smislu, *suprotno* naoposlen 1. — Ako me ne poslušas, sve što radjo . . . sve ti uzalud i *naopako* obršilo. Npr. 114. „Šta *naopako!* izišla tvoja žena! poviče gjavo, pa skoči i uteče. 147. Vnk je i to poslušaj *naopako po sebe.* 180. Zlo i *naopako* za tebe, sinko! 234. Bolje je i suha krušca pojesti nego se *naopako* u smok hvatati. Posl. 24. Komu je zlo tomu i *naopako.* 148. *Naopako* da svako pseto ujede koje zalaje. 190. Govor čovjeka, koji bunca, pa rekne po koju riječ pametno, pa onda što ludo i *naopako*, pa opet tako. Ođg. na sitn. 9. *Po moga* Či.

recenzenta ona (gramatika) će učiti *naopako*, kao i prva (i može biti još i *naopācnije*). Rj.¹ XIV. Bolje je uzeti tugju riječ . . . nego li *naopako* novu graditi. XX. Zar se što ne menja kad se *naopako* izvrgne? Vid. d. 1861. 18. Onda su taj zakon *naopako* razumevali i oni koji su ga postavili. 1861, 21. Kako je Svetič mogao tako *naopako* poznavati svoj službeni položaj. O Sv. O. 11.

naopāran, *naopārna, adj.* (u Boci) što nije začinjeno, *n. p.* kao obareno zelje: Bolje je priguta *naopārna* nego zemlja smočana. *cf.* suhoparan. Rj. *naoparan. od* korijenu *od koga je* pāriti, dpariti. *isp.* Korijeni 282.

naoposlen, (u Hrv.) Rj. *vidi* naoposlom. — **1)** u napredak, *als Gegenteil von* naopako, *eine glückliche Wendung, glücklich von* Statton *gehen, prospere succedere.* Rj. kao *rečno, dobro, u dobri čas, suprotno* naopako 3. — **2)** okrenuti što naoposlen, t. j. po sunen, od istoka k zapadu, kao što sunce ide, *nach dem Sonnenlaufe, ut sol currit.* Rj. — Pa ga sad vigji kako ni bi, kako Gospod Bog obil ga učini i s krstom ga nu *oposlom obrnu.* Kov. 68. *na-o-po-slen, na-o-po-slom. cf.* СЛЪНЦЕ (sunce)?

naoposlom, *vidi* naoposlen. Rj.

naoputiti, *tim. v. pf.* Rj. *na-o-putiti. u tom značenju ne dolazi kao prost glagol.* — **1)** opanak, *uputo* ga okolomatiti (onda još samo da se navrnce, pa će biti gotov). *umfussen, circumdo.* Rj. — **2)** on je po se na zlo naoputiti, *er hat schlecht gethan, male egit.* Rj. kao zlo uraditi.

naorati, *naorēm, v. pf. fertig uekern, peraro;* *naorati* smo dosta ove godine. Rj. *na-orati. v. impf. orati.*

naorūzati, *žam, v. pf. na-oružati. suprotno* beozoružati, *razoružati. v. impf. oružati.* — **1)** *Opusati*, *vidi* *naoružati.* Rj. 466b. Povede sa sobom podosta *naoružanih ljudi.* Npr. 156. *Ovom istinom naoružan* sve recenzente na mejdan pozivam. Pis. 60. Sve bijaše *naoružano protiv kralja.* DM. 166. — **2)** *sa se, refleks. Te se* preobuku i *naoružaju.* Žitije 6.

naoštriti, *naoštrim, v. pf. Rj. na-oštriti. v. impf. oštriti.* — **I. 1)** *schärfen, acuo.* Rj. *n. p. sjekiru, mač, i t. d.:* Ako *naoštrim* sjajni mač svoj, učiniću osvetu na neprijateljima svojim. Mojs. V. 32, 41. *sa se pass.:* Pošto se sjekira zavrtati, onda se ugrijana na novo iskleplje i poslije *naoštri.* Rj. 167h. — **2)** *fig. auspornen, acuo.* Rj. u *prenesenom smislu, naoštriti koga, kao pđbosti gu. isp. naoštriti se.* — **II. sa se, refleks. sich bereit zu etwas (z. B. Streit, Zank) machen, se acuerre. Rj. kao *spremiti se na što, n. p. na svagju. amo će pripadati oraj primjer:* Baš sad mi se *koše naoštriše*, kad za knjaza ti ovde pomenu, mala (d)laka, skoćice ti glava. Npj. 5, 485.**

naovrljēe, *naovrljēe*, (u Srijemu) *n. p. ide, schief, oblique.* Rj. — *na-ovrljēe, na-ovrljēe, nakrivo. vidi i* navrlje. — Značenje (korijenu) *vrjtjeti, savijati, kriviti:* vrljo, vrljav, vrljook, *navrlje* (*adv.*), *naovrljēe, naovrljēe.* Korijeni 195.

napābirēiti, *čim, v. pf. na-pabirēiti. vidi* nabiračiti, *napaljetkovati. v. impf. pabirēiti.* — Pogibe sinova Vjenjaminovijeh . . . a onijeh što se okretoše i pogbegoše u pustinju k stijenji Rimonu, *napabirēise ih* po putovima pet tisuća ljudi. Sud. 20, 45. Ona pabirēi na njivi do večera, i ovrše što *napabirēi.* Rut. 2, 17.

napādāč, *napādāča, m.* koji napada, *Angreifer.* Rj.³

napādānje, *n. das Anfallen, Anfahren, investio.* Rj. *verb. napadati. radnju* kojom tko napada *koga ili na koga.* — Gospode! Otki dušnu moju od *napadunja njihov.* od ovijeh lavova jedinicu moju. Ps. 35, 17.

1. napadati, *dām, v. impf. Rj. na-padati. vidi* *napastvovati, naskakivati, natrcāvati, natrkivati, navaljivati. v. pf. napadnuti, napanuti, napasti.* — na koga, *koga, anfallen, aufahren, inveti in quem.* Rj. Pa mu

ne da mira, nego jednako *napada* na nj. Sovj. 16. Ako sam krivo učinio onima koji na me na pravdi *napadahu*. Ps. 7, 4.

2. napadati, *dām*, *v. pf. daranf fallen, desuper incido*, *n. p.* napadalo dosta krunšaka, jabuka. Rj. *napadati*, *v. impf. padati*. — Kiša pada kapljicama, pak *napada* lokvicama. Posl. 134.

napadnuti, *dnēm*, *v. pf. koga, što*. Stulli. *i* na koga, na što. *vidi* napanuti, napasiti. *v. impf. 1* napadati.

napájanje, *n. das Trinken, potio*. Rj. *verb.* od *napajati*, *radnja* kojom tko *napaja* koga ili što.

napájati, *napájam*, *v. impf. trānken, do bibere*: *A napajati* vodom od Sitnice. Rj. *na-pajati*. *v. pf.* napojiti.

napálití, *napálim*, *v. pf.* Rj. *na-paliti*. *vidi* nažeći. *v. impf.* *napaljivati*. — **1**) *lepira* (kad misle da je vještica), *anbrennen, aduro*. Rj. — Uhvate u veče kakoga velikog lepira misleći da je vještica da *ga malo napale* na svijeći. Posl. 98. — **2**) *n. p.* rasadnik, *anzānden, incendio*. *vidi* *napaljivati* 2. — **3**) *n. p.* bure, *ausbrennen, ustulare*. Rj. *isp.* *napaljivati* 3.

napaljetkovati, *napaljetkujēm*, *v. pf.* — Nabiračiti. *cf.* *napabirčiti, napaljetkovati*. Rj. 378a. *na-paljetkovati*. *v. impf.* *paljetkovati*.

napaljívānje, *n. verb.* od *napaljivati*. *radnja* kojom tko *napaljuje* što.

napaljivati, *napáljijēm*, *v. impf.* Rj. *na-paljivati*. *vidi* nažžati. *v. pf.* *napaliti*. — **1**) *ansengen, aduro*. Rj. *n. p.* *lepira* na svijeći. *isp.* *napaliti* 1. — **2**) *anzānden, incendio*. Rj. — Mnogi na mučenike *napaljuju* rasadnike. t. j. na jedno mjesto nanesu drva pa zapale te izgore, po tom ono mjesto uskopaju i posiju kupusni rasad. Rj. 376b. — **3**) *burad, ausbrennen, aduro, ustulo*. Rj.

napamēt, (na pamet), *auswendig, memoriter*. Rj. 444. *vidi* naizust.

napanuti, *napānēm*, *v. pf.* *na-panuti*. *vidi* *napadnuti*, *napasti* (napadnēm). *v. impf. 1* *napadati*: *Vuci napanu* na njega i na vjerenicu mu. Npr. 222. *Na Maksima* kraste *napanule*, te mu b'jelo lice nagrdile. Npj. 2, 528.

napanjkatí, *kām*, *v. pf.* *na koga, vidi* nałagati. Rj. *i syn.* *ondje*. *na-panjkati*. *v. impf.* *panjkati*.

napariti, *rim*, *v. pf.* Rj. *v. impf. pāriti*. — **1**) *mit warmem Dunst einrutschen, infumo vapore calido*. Rj. *napari* se što toplom parom. — **2**) *napariti* oči, *die Augen weiden, pascio oculos*. Rj. *napari* oči, tko se *nagleda* kake ljepote.

napāsānje, *n. das Weiden, pastus*. Rj. *verb.* od *napasati*. *radnja* kojom tko *napasa* *n. p.* konje.

napāsati, *napāsām*, *v. impf. weiden, pascio*: otišao je u polje da *napasa* konje. Rj. *na-pasati*. *v. pf.* *napasti* (napāsēm).

napasnicā, *f. tentatrice, quae exitat, incitat, impellit*. Stulli. *koja* *napastuje* koga.

napasnik, *m.* (u Grblju) koji *koga* *napastuje*, *vidi* *naletica*: *zlotvor* i *napasnik*. Rj. *vidi* *napašnjak*. *syn.* *kod* *nalet*. — *napasnik* (pred *n* *osn.* u *napast*). *Osn.* 273.

napást, *f.* — **1**) *Unglück, Unfall, malum, casus adversus*. Rj. *bijeda*, *nesreća*, *sijaset, zlo, koje* na čovjeka *iznenada* *napadne*. — *Bako*, *znaš* li šta je? *Ja* *znam* da si i ti *rada* da *se oprostiš* te *napasti*. *A* *baba* *mu uteče* u reč: »O moj sinko, kako ne bih! I mene je tako *uhvatila* (aždajja), ali sad se nema kud.« Npr. 45. *Za* što li *izgubi* moje blago bez i kake *nesreće* i *bez* i kake *napasti*? 248. *Ako* ne će *čovjek* *na napast*, a ono će *napast* na čovka. Posl. 6. *Tako* me *Bog* *od ljudske* *napasti* *uklonio*! 298. *O* *jablanče* *tanko* *drveć!* *pod* *tobom* *me* *napast* *nagje*: *snašće* me *potvoriše*. Npj. 1, 509. *Pošto* *podnese* *mnoge* *trude* i *napasti* (*prijerod* *Lat. riječi*: *multis* *vero* *laboribus* *et* *periculis* *transactis*). Glas. 21, 283. *Poslije* *mnogih* i *nebrojenih* *napasti* i *zasjeda*, *od* *kralja*

smotreno *naregjenih* (*infinitis* *periculis*). 21, 288. *za* *dva* *posljednja* *primjera* *isp.* *pogibio*, *opasnost*. — **2**) (u *Novome* *zavjetu*, kao i u *Slavenskom* *jeziku*) *die Versuchung, tentatio*. Rj. *vidi* *kušanje* 1a, *iskušanvanje*. — *Napast* u *Slavenskome* (i u *ovoj* *kujizi*) *znači* *die Versuchung* (*iskušenje*), u *nas* *pak* *kao* *bijeda* ili *nesreća* *koja* *na* *čovjeka* *iznenada* *napadne*. *Nov. Zav. IX.* I ne *navedi* *nas* u *napast*; *no* *izbavi* *nas* *oda* *zla*. *Mat.* 6, 13. *Molite* *se* *Bogu* *da* *ne* *padnete* *u* *napast*. 26, 41.

1. napasti, *napadnēm*, *v. pf. anfallen und anfahren, invehor*: šta si *napao* čovjeka? šta si *napao* tu *vikati*? Rj. *na-pasti*. *vidi* *napadnuti* *napanuti*. *v. impf. 1* *napadati*. — *Napao* mi *na* *dijete* *nekav* *vrisak*. t. j. *plače*, *vrišti*. Rj. 76a. *Izvrsti* *se* *na* *koga*, kao *napasti*, *omrznuti*, *početi* *vikati* *na* *koga*. Rj. 221a. *Ognjica*, 2) *svinjnska* *bolest*, *koja* *ih* *napadne* *kad* *jedu* *žir*, a *nemaju* *dosta* *vode*. Rj. 438a. *Napala* *me* *čama*. Rj. 818a. *Zar* *ti* *je* *napalo* *na* *oči*, *te* *ne* *vidiš* *da* *to* *nije* *košeno*, *nego* *striženo*! Npr. 144. *Otac* *napadne* *na* *nj* i *stane* *ga* *karati*. 256. *Srpsku*, *kado*, *vojsku* *napadoše*. Npj. 4, 348. *Da* *ovo* *malo* *našijeh* *spisatelja* *ne* *treba* *napasti* *s* *očiju*. Pis. 61. *Da* *Vas* *jošt* *koja* *bijeda* *napadne*. *Straž.* 1886, 702. *Dunše* *vjetrovi*, i *napadoše* *na* *kuću* *ona*, i *ne* *pade*. *Mat.* 7, 25. *Uplasi* *se* i *struđ* *napade* *na* *nj*. *Luk.* 1, 12. *Onda* *će* *iznenada* *napasti* *na* *njih* *pogibao* *kao* *bol* *na* *trudnu* *ženu*. *Sol.* 1, 5, 3. *Kad* *te* *napadne* *zli* *duh* *Božji*. *Sam.* 1, 16, 16. *Bješe* *napao* *na* *njih* *tvrd* *san* *od* *Gospoda*. 26, 12.

2. napasti, *napāsēm*, *v. pf.* Rj. *na-pasti*. *v. impf.* *napasati*. — **1**) *weiden, pascio*. Rj. — *Kad* *ti* *trave* *nemaš*, *stado* *da* *napaseš*. Rj. 711a. *Nagje* *čovana* . . . i *reče*: »*Dobro* *paseš*!« *A* *on* *mu* *odgovori*: »*Pasem* *da* *ih* *napasem*. *Npr.* 163. *Ao* *moj* *glase*, *na* *zlo* *me* *ti* *napase!* *Posl.* 10. *Velji* *glase*, *zlo* *li* *me* *napase!* 33. — **2**) *sa* *se*, *refleks.* *sich* *satt* *weiden, pascendo* *satiōr*: *napasti* *su* *se* *konji*. Rj.

napastvovānje, *n. das Anfallen und Anfahren, inrectio*. Rj. *verb.* od *napastvovati*. *radnja* kojom tko *napastuje* koga.

napastvovati, *napastvujēm*, *v. impf. i pf.* *koga, einen anfahren, invehor*. Rj. *vidi* *napadati*, i *isp.* *napadnuti*, *napanuti*, *napasti* (napadnēm). — *Napasnik* *koji* *koga* *napastuje*. Rj. 349b.

napašnjāk, *m.* *vidi* *napasnik*. Rj. — *za* *nast.* u *napasnik* i *napašnjak* *isp.* *anatemnik* i *anatemnjak*.

napāštānje, *n. verb.* od *napaštati*. Rj. *radnja* kojom tko *napašta*.

napāštati, *napāštām*, *v. impf. vidi* *napostiti*. Rj. *na-paštati*. *kad* *n. p.* *muhamedovac* *na* *putu* *uz* *ramazun* *ne* *može* *da* *posti*, *on* *poslije* *ono* *napašta*, *kao* *naknagjavu* *posteci*.

napātiti, *tīm*, *v. pf.* Rj. *na-patiti*. *v. impf.* *patiti*. — **1**) *koga, quālen, vero, cf. namučiti*. Rj. *vidi* i *nakinjiti*. — **2**) *n. p.* *ovaca*, *svinja*, *viel* *anbringen, verschaffen, conquiro*: I *napatim* *sivih* *golubova*. Rj. *pateći* *nubariti*, *steći*. — **II.** *su* *se*, *reflek.* *sich* *abquālen, se frangere*. Rj. *vidi* *namučiti* *se*, *nakinjiti* *se*.

napēcati, *napēčām*, *v. pf. t. j.* *ribe, in hinfänglichlicher Menge angeln, hamo capio*. Rj. *na-pecati*, *na* *udien* *ribe* (*dosta*) *u* *loviti*. *v. impf.* *pecati*.

napēcatati, *tam*, *v. pf.* *na-pecatati*. *vidi* *naštampati*. *v. impf.* *pečatati*. — *Da* *mogu* *sve* *pjesme* *bez* *brige* *napēcatati*. *Straž.* 1886, 512. *Da* *će* *Oda* *biti* *napēcatana* *crkrenim* *slovima*. 1886, 864.

napēći, *napēčēm*, *v. pf.* Rj. *na-peći*. *v. impf.* *peći*. — **1**) *roll* *anbacken, satis pinsuisse*: *napekli* *smo* *dosta* *hljeba*. Rj. — **2**) *genug* *bruten, assare multa*. Rj. *n.* *p.* *napekli* *smo* *dosta* *ili* *mnogo* *mesa*. — **3**) *genug* *brennen* (*Brantwein*), *uro*: *napekli* *smo* *dosta* *rakije*. Rj.

naper, *m.* (u *Lijevcu*) *vidi* *brana* 1. Rj. *u* *rodenice* *ono* *što* *ustavlja* *rodu*, *vidi* i *bent*. — *od* *korijena*

od koga je i otpor i zaporanj, zâprijeti, zâpirati. *isp.* Korijeni 284.

nâperak, nâpêrka, *m.* — **1)** onaj tanki konac koji se nastavi na deblji. *ef.* naperiti. Rj. *isp.* navezak. — **2)** svaki nastavak, *Ansatz, adjunctum*. Rj. *vidi* i nakalamak. — *može biti da amo ide ovaj primjer: Na naperci pašini peici.* Rj. 493a (= nu napercib, na napercima?).

nâperiti, nâpêrim, *v. pf.* Rj. na-periti, kao prost glagol ne dolazi. *isp.* periti. *v. impf.* naperivati. — **1)** (u Lijeveću) *vidi* najaziti. Rj. naperiti vodu. — **2)** richten (*z. B. Gewehr gegen jemand obrerto*). Rj. naperiti *n. p.* pušku na koga. — **3)** aufrichten, erigo: Pa padaše oko druma puta, pak pred prsi ploče naperiše, a na ploče puške nasloniše. Rj. — **4)** (u Baranji) konac. t. j. na deblji konac nastaviti tanji, koji se uvrze u iglu, i tako se debelijem veze, *ansetzen, adjungo*. Rj.

nâperivânje, *n. verb.* od naperivati. radnja kojom tko naperuje *n. p.* luk.

nâperivati, nâpêrujêťm, *v. impf.* nâpêriti, *v. pf.* — On oštri mač svoj. nateže luk svoj. i naperuje ga. Ps. 7. 12.

nâpêti, nâpnêťm, *v. pf.* Rj. na-peti, *v. impf.* napijati. — **1 a)** in die Höhe richten, aufrichten, erigo: napeo glavu; napela koza rep i t. d. Rj. kao ispeti. *n. vis diu.* — Odrť vuk a nâpet rep. (Gledaj: Lîpsuje a psuje). Posl. 235. — **b)** kao napregnuti, anspannen, intendo. *isp.* napijati I 2. — **2)** sa se, *refleks.* *vidi* nadnti se. Rj. — Napeo se kao svečarski lonac uz vatru. Posl. 190.

nâpijâť, nâpijâća, *m.* koji napija, *der Zutrinker, qui propinat*. Rj. — U zdravlje domaćinovo . . . Jamčno bi se od kakvoga drugog napijâća, a može biti i od ovoga istog drugi put, ovo moglo čuti ljepše i razgovjetnije. Kov. 120.

nâpijalica, *f.* *vidi* napivka, nazdravica, zdrâviea I, Trinkspruch: Herecegovâčke nâpijalice. Herc. 349. — od osnoze koja je u partie. proš. vrem. akt. od glagola napijati. *isp.* Osn. 334.

nâpijânje, *n.* Rj. *verb.* od 1) napijati. 2) napijati se. — **1)** radnja kojom tko napija (das Zutrinken, propinatio. Rj.): U napijanju: Srećna uranka, a boljeg vazdanka. Rj. 51b. A i u napijanju spominju ih (zauze Hristove). Rj. 199a. — **2)** radnja kojom se tko napija (das Sich-volltrinken, to inebriari saepe. Rj.)

nâpijati, nâpijâťm, *v. impf.* Rj. na-pijati. *v. pf.* napiti. — **1)** zutrinken, propino. Napijaju uz drugu čašu . . . uz vino. Rj. *vidi* nazdravljati. — Kad napijaju kome u zdravlje. Rj. 525a. Stara mu majka čašu napija, čašu napija, a suze roni. Npj. 1, 489. Pa uzima kondir vina rujna, te napija krasnu staru Božju, sretnu putu i krstu časnoga. 2, 301. Te se svi obrede napijajući kako koji zna. Kov. 47. Stari svat napijajući za zdravlje prijencu ovako reče. 69. Ako se ondje objeduje, onda n brzo napijaju u dobri čas i n bolji od objeda. 69. sa se, *pass.*: Napija se uz čašu. Rj. 60b. Dolija, čašu kojom se napija. Rj. 130b. Evo sad još većijeh zdravica, koje se napijaju o krsnijem imenima. 118. — **2)** sa se, *refleks.* sich roll trinken, inebriar saepe: I često se vina napijao. Rj. *vidi* sušiti 3 (čaše).

nâpinjânje, *n.* Rj. *verb.* od napinjati (i se). — **1. 1)** radnja kojom tko napinje *n. p.* glavu, ili koza rep (das Aufrichten, erectio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko napinje (napreže) što (das Austrengen, intentio. Rj.). — **11.** radnja kojom se tko napinje.

nâpinjati, nâpinjêťm, *v. impf.* Rj. na-pinjati. *v. impf.* prosti pêti, penjati. *v. pf.* napeti. — **1. 1)** aufrichten, erigo. Rj. napinje *n. p.* željude glavu, koza rep. *isp.* napeti 2. kao u vis dizati. — **2)** anspannen, intendo. Rj. kao naprezati što. — **11.** sa se, *refleks.* sich anstrengen, contend. Rj. kao naprezati se. — Neka se napinju, i uzahud muće, da besmrtne najedaju i mrtve

ubijaju. Pis. 60. I samo d i t napinju se samo novi književnici . . . da čitaju kao gj i č. Rj. XXXIV.

nâpipati, pâm, *v. pf.* dureh Tappen finden, invenio circumferendo manus. Rj. na-pipati, pipajući rukom naći. *v. impf.* pipati. — Počne ih divljan pipati iza vrata . . . napiplje popa pretljega, spopane ga i ubije. Npr. 148. Krojač kad stane šiti, ne šije koncima, kakve rukom napipa, *n. p.* sad crvenijem, sad žutijem . . . Pis. 67.

nâpiriti, nâpîrim, *v. pf.* aufblasen, insflo, *ef.* naduhati. Rj. na-piriti, *n. p.* mješinu. *vidi* i napuhati. *v. impf.* piriti.

nâpisati, nâpîšêťm, *v. pf.* Rj. — na-pisati. *v. impf.* pisati. — **1. 1)** zusammenschreiben, conscribo. Rj. Da mi napišeš na karti svojom rukom, da sam . . . Npr. 107. Te ona u ta čas napiše knjige poslanieu te je pošlje za njim. 120. Nikome nije napisano nu eću štu je u njemu. Posl. 219. Pašina napisana zaporijest ili uredba zove se bruntija. Danica 2, 84. Napišu earu tužbu. 3, 152. Zakone, koje je Solon napisao za Grčke narode. 5, 86. Najviše ih je (pjesama) napisao od svoje majke G. Jovo Lainović. Npj. 1, VI. Kako sam Vam obećao napisati Vam što o našoj ortografiji. Pis. 3. Ova istorija, ovako u kratko, bila ljepše napisana nego . . . 80. Šta bih ja napisao Čardakliji na grobu. 84. Kao što stoji napisano. Rim. 8, 35. sa se, *pass.*: Što se uprijed napisu za našu se nauku napisu. Rim. 15, 4. — **2)** namolovati, malen, pingo: Ovaj sada iznagje nmještvom da i na oči govori — a to je molovanjem (slikovanjem) . . . Carski dvor pošlje otmah slikare (molere) koji su sve što su god vidjeli . . . na velikom platnu napisati morali. Priprava 176. Kad bi vidjela ljude napisane na zidu, likove Haldejske napisane crvenilom . . . upaljivaše se za njima. Jezek. 23, 14. — **11.** sa se, *refleks.* sich satt schreiben, satis scripsisse: baš sam se napisao ovijeh dana. Rj. (došta).

nâpisati, šâm, *v. pf.* anharnen, mejendo impleo. Rj. na-pišati, pišući napuniti. *v. impf.* napišavati.

nâpisâvânje, *n.* das Anharnen. Rj. *verb.* od napišavati. radnja kojom tko napišava što. *n. p.* sud kakav.

nâpisâvati, nâpîšâvâťm, *v. impf.* anharnen, mejendo impleo. Rj. na-pišavati, pišući napunjući. *v. pf.* napišati.

napitak, napitka, *m.* der Trunk, potus: nema napitka, es ist nichts zu trinken da; neka je nama napitak, a njima kakav im drago žitak (kažu da govore ili misle svatovi za mladijence). Rj. — Žedna napojio, gladna napitao, a svakome dao dobar čas i voljni napitak! Kov. 121.

1. napitati, tâm, *v. pf.* Rj. na-pitati. *v. impf.* pîitati. — **1. 1)** das Kind satt füttern, saturare infantem. Rj. dijete msititi. — **2)** *vidi* mahraniti: Crne ću te krvice napojiti, a junačka mesa napitati. Nijesi mi konja napojila, napitalu hielicom šenicom. Crne vrane mesom napitamo, i dolinu krvi natopimo. Rj. *vidi* i najesti I 2. — Žedna napojio, gladna napitao, gola rižom priodio! Kov. 121. — **11.** sa se, *refleks.* sich satt essen, satis comedisse: Nijesi li štogogj zadobio, da se gladni mesa napitamo. Rj. — Smiluj se na nas, jer smo se dovoljno napitali sramote; dovoljno se napitalu duša naša ruga od ponositijeh, i sramote od oholijeh. Ps. 123, 3. 4.

2. napitati, nâpîtâťm, *v. pf.* erfragen, exquiri, explorari. Rj. na-pitati, pitajući naći, doznati. *v. impf.* pitati. — Ugleda grad gde se beli. Kad ugje n grad, napita i dvor zlatnih paunica. Npr. 19. Ljudi poslani od Kornilija, napitarsi i našavši dom Simonov stadoše pred vratima. Djel. Ap. 10. 17.

nâpiti, nâpîjêťm, *v. pf.* Rj. na-piti. *v. impf.* napijati. — **1. 1)** kome, zutrinken, propino. Rj. *vidi* nazdraviti. — Kako komu napiješ, onako će ti i otpiti. Posl. 126. Kad mi dadu zlatni pehar vina, da napijem sreću

za udaju. Npj. 1, 395. Dvojica mu napili za zdravlje, pa su treću čašu njemu dali. 3, 191. — 2) koga, *vidi* napojiti: Vi gladnoga nijeste najeli, a žednoga nijeste napili. Herc. 311. — **II.** za se, *reflex.* Rj. — 1) n. p. vina, rakije, *sich voll trinken, inebriar.* Rj. opiti se, nadrobiti se, nakititi se vina, nakvasiti se vina, naklokati se, naljoskati se, natrošiti se (vina), oljohjati se, otrjeskati se. — *Natopio* se kao pijavica krvi. Posl. 190. Gjuša Vulićević *napil* se malo, svadi se s Turcima, te ga Turci ubiju. Danica 5, 47. — 2) napiti se, n. p. vina, rakije, vode. Rj. *vidi* napojiti se, nacijepati se, naguliti se. — *Napije* P se ko Vuke i najede P štuke, ostade u Vukovaru. Posl. 190. Tako se pasje *krei ne napio!* 310. *Napiše* se vode blatušine. Npj. 1, 57. Kad bi znala muška glava, što je nikom rode s' *napil*, nigda ne bi nikom pila. 1, 149. Da s' u zdravlju opet sastanemo i crvena *vina napijemo!* 2, 222. Pošto se on *napije*, da bocu drugome koji je na redu. Kov. 47. I kamilama ću tvojim naliti *neka se napiju*. Mojs. 1, 24, 19.

napivka, *f.* (u Sinju) *Trinkspruch*, *cf.* zdravica. Rj. na-pivka, *isp.* napiti. *vidi* i napijalica.

napjevati se, *vām* se, *v. r. pf.* *sich satt singen, satis cecinisse.* Rj. na-pjevati se (dosta). *v. impf.* pjevati. — Nek se moja naveseli majka i sestrice kola naigraju i u kolu *pesme naperaju*. Npj. 1, 246.

naplaćivaju, *n. verb.* od naplaćivati i naplaćivati se. — **I. 1)** radnju kojom tko *naplaćuje dug* (das Eintreiben, exactio. Rj.). — 2) *radnju kojom tko naplaćuje što*, n. p. *poharu* (das Vollends-zahlen, exsolutio. Rj.). — **II.** radnju kojom se tko *naplaćuje s kim*.

naplaćivati, *naplaćujēm*, *v. impf.* Rj. na-plaćivati. *v. pf.* naplatiti. — **I. 1)** *eintreiben, exigo.* Rj. *kao izgoniti dug*. — Zgoda *dug* i do sto godina *naplaćuje*. Posl. 88. Namjera *dug naplaćuje*. 189. Ter Turcima vade oči crne, *naplaćuju starinske dugove* od Kosova i prijed Kosova. Npj. 5, 267. — 2) *bezahlen, exsolvo.* Rj. *kao plaćujući naknagjavati*, *sa se*, *pass.*: Na Mljetu se ukradena rogata stoka naknagjala desetero... U drugim se opštinama svaka *pohara ili pokragja naplaćivala* četvoro. DM. 307. — **II.** *sa se*. — 1) *naplaćivati se*, *v. r. impf.* *sich bezahlen lassen, exigo.* Rj. — 2) *sich berechnen, exsolvens mutua debita.* Rj. *recipročno*, *kao* namirivati se 1.

naplakati se, *naplaćēm* se, *v. r. pf. isp.* isplakati se (*dosta*): Te ćeš po što se *naplaćēs* skršiti jaram njegov s vrata svojega. Mojs. 1, 27, 40. *v. impf.* plakati.

naplašiti, *šm*, *v. pf.* na-plašiti, *plašēci natjerati*. *v. impf.* plašiti. — Majku svoju po rukama bije... na nju *lovske hrte naplašio*. HNpj. 1, 115.

1. nāplata (nāplata), *f. die Btreibung, exactio*: Stari dug, nova *naplata* (Dug nigda ostarjeti ne može. Posl. 294). Rj. *djelo kojim se ko naplati od dužnika*.

2. nāplata, *f. tomajo della scarpa, la parte superiore della scarpa, obstragulum.* Stulli, u *obuće* je *naplata ozo*, a *ozdo* potplat: Na dobroj *naplati* zao potplat. DPost. 65. *isp.* naglavak. — *za korijen isp.* naplatak.

nāplatak, *nāplatika*, *m. die Radfelge, absis, curvatura rotae.* Rj. u *točku*, *vidi* gobela, gobelja. — Moždani, onaj klin što drži *naplatke* jedan za drugi. Rj. 365b. *Obuća*, 2) n. p. na *točku* (t. j. *naplaci* skupa). Rj. 435b. *Značenje* (korijenu) pružati se, prostirati se, plosnu biti, prostirati pada što, t. j. postavljati, prostirati se oko čega ili uza što, t. j. zaklanjati, opkoljavati: *splata*; *poplat*; *oplat*; *oplatiti*; *potplata*, *potplatiti*; *naplatak*; *dvoplatan*. Korijen 295.

naplatiti, *naplatīm*, *v. pf.* Rj. na-platiti. *v. impf.* *naplaćivati*. — **I. 1)** *eintreiben, exigo*: dužan mi je nešto, pa ne mogu nikako da *naplatim*. Rj. — Birtaš misli jedno, a pijanica drugo. (Birtaš misli: ovaj je sad pijan, *naplatiću* mu koju *holbu* više...). Posl.

14. Jakov *naplativši* dobro svoju *poputninu* kako od *Mačvana*, tako i od *Šabačkih Taraka*, vrati se s voj-skom k Bijogradu. Danica 3, 207. »Dužan sam odi-sta... Sad knez *naplati* od *Parla pare*, i preda ih Nikoli. Mil. 206. Petar mi se žalio, da *mu je* nekakav ortak... *norve naplatio* i s njima pobegao u Tursku. 225. Popu *naplate* u ime (taksē *veliku sumu*... carina ga je (popa) *globila, naplativši od njega dvojnu taksu*. 231. — 2) *voll auszahlen, ersolvo, cf. plati*: Al' ti potkov *naplatiti* ne ću. Rj. — Malo će proći sluga tvoj preko Jordana s carem; a za što bi mi car tako *naplatio*? Sam. II, 19, 36. — **II.** *sa se*. — 1) *sich bezahlen lassen, exigo.* Rj. — Piši kukom po ledu (n. p. kad je kome dužan *ko od koga se ne može naplatiti*). Posl. 248. Zato navale, te se *naplate* sasvim, pa otidu, kud su naumili. Danica 5, 27. — 2) *sich berechnen, in vicem solvere debita, cf. namiriti* se. Rj. *recipročno*.

nāplava, *f. nāplavak*, *nāplāvka*, *m.* ono što voda gdje nanese te kako njesto *naplavi*, *allurio, cf.* nanos. Rj. *vidi* i nasap 2, snos 1, mulj.

nāplaviti, *vīm*, *v. pf.* na-plaviti. *v. impf.* plāviti. — *Naplava*, *naplavak*, ono što voda gdje nanese te *kako mjesto naplavi*. Rj. 401a.

nāplēsti, *naplētēm*, *v. pf.* Rj. na-plesti. *v. impf.* *napletati*. — 1) *ansflechten, adplecto, attero*: *napleti* malo na taj koš. Rj. — 2) *voll ansflechten, contexto*: *napleo* sam dosta *košnica*. Rj. — 3) na koga što, t. j. *izmisliti, potvoriti*. Rj. *vidi* i nalagati, napanjkati.

nāplet, *m. das Angeflechte, supertextum.* Rj. *ono što se naplete na što. isp.* *naplesti* 1.

nāpletānje, *n. Rj. verb.* od *napletati*. — 1) *radnju kojom tko napleće što na što* (das Anflechten, ad-nexio, contextura. Rj.). — 2) *radnju kojom tko napleće (izmišlja) što na koga* (das Verleumden, calumniae. Rj.).

nāpletati, *nāplēcēm*, *v. impf.* Rj. na-pletati. *v. pf.* *naplesti*. — 1) *ansflechten, attero.* Rj. *napletati što na što. isp.* *naplesti* 1. — 2) *gegen einen etwas dichten, calumniar, cf. nalagati*. Rj. *vidi* lagati na koga, bijediti, museviditi, opadati, panjkati, potvoriti, prizidati kome što.

nāplijēniti, *nāplijenīm*, *v. pf.* na-plijeniti, *plijeneći* nabaviti. *vidi* *napljačkati. v. impf.* *plijeniti*. — Doge Josafat s narodom svojim da pokupe *plijen*... i *naplijenše* da već ne mogu nositi. Dnev. II, 20, 25. Da *naplijenš* *plijena* i *nagrabiš* *grabeža*. Jezek. 38, 12.

nāpliti, *nāplijēm*, *v. pf.* na-pliti. *vidi* *naplivati*, *naploviti. v. impf.* *pliti*. Rj. 578b. — *Naplila* je i Piva i Tara. DPost. 69.

nāplivati, *vām*, *v. pf.* *anschwimmen, natare coepi.* Rj. na-plivati. *vidi* *napliti*, *naploviti. v. impf.* *plivati*. — Pak on pliva na tiju Dunavo, *naplivao*, i *preplivao* ga, *uhvatio* *Varadinku Maru*... Pak *napliva* na tiju *Dunavo*, i *prenese* *Maru Varadinku*. Npj. 1, 598, 599.

nāplōditi se, *nāplōdīm* se, *v. r. pf.* na-ploditi se. *anwachsen, nachwachsen, sich vermehren, accrescere. v. impf.* *ploditi se*. — Kad se *govedu* tvoja i *ovec tvoje naplode*... nemoj da se ponese sree tvoje. Mojs. V, 8, 13.

nāplōviti, *nāplōvīm*, *v. pf.* *vidi* *naplivati*. Rj. *naploviti. vidi* i *napliti. v. impf.* *ploviti*. — Ja ne mogu svima biti *ljuba*, već ću biti onoga *junaka*, koj' *naplori* na *vodu* *Cetinju*... te *preplovi* tu *vodu* *Cetinju*. Npj. 1, 570.

nāpljačkati, *nāpljačkām*, *v. pf.* na-pljačkam. *pljačkajući* *nabaviti. vidi* *naplijeniti. v. impf.* *pljačkati*. — Kad su Srbi *Turke* u *Biogradu* *pobili* i *poharali*, on je s *Milojem* *najviše napljačkao*. Sovj. 22.

nāpljūvati, *nāpljūjēm*, *v. pf.* *anspeien, conspuo.* Rj. na-pljuvati. *v. impf.* *pljuvati*.

nāpniguša, *f. die Kehlauflöserin, intentrix gut-turis (batrachomyomachisches Wort)*: *napnigušo* kre-

ketuso! kurvina magarićo (govorio rak žabi, kad su se psovali). Rj. napni-guša. *žaba krekćući napinje (napne) gušu. — riječi tako slož. kod čistikaća.*
nāpō. (na po) *auf halben* (Wage u. dgl.) *dimidia ca)*: napo puta. Rj. — pō (полъ, *dimidium*). Korjenu 287.

nāpod nogu. *abwärts, dorsum, cf. naniz* brdo. Rj. *složeni prijedlozi na i pod. značnju prijedloga pod prijedlog na dodaje svoje značenje. vidi pod.*

nāpōj. nāpoja, m. n. p. za svinje kad se hrane, ili za skoro otefljene krave, *das flüssige Futter*. Rj. na-poj, *žitka hrana. od osn. od koje je na-piti, ua-pojiti.*

nāpojīšte. n. *vidi* pojište. Rj. *vidi i* pojilo. *mjesto gdje se staka poji, napaja. — riječi s takim nast. kod danište.*

nāpojiti. nāpojiti, v. pf. Rj. na-pojiti, *vidi* napiti. I 2. v. *impf.* napajati. — 1) *tränken, do bibere potionem*. Rj. — Nazdravi im. (badnjacima) milojkom vina, i pošto se sam napije, *napoji i njih* (polije ih). Rj. 12a. *Otpojiti*, u pjesmi mjesto *napojiti*. Rj. 479a. *Pošto ga dobro odgriju i napoje rakijom*. Rj. 501b. *Ja otidoh, da sablju napojim! da napojim krvi od Turaka*. Npj. 4. 231. *Koji nas je nabranio beloga hleba i napojio crvenoga vina*. Danica 5. 92. *Ako je žedan, napoj ga*. Rim. 12, 20. *Napojte stoku pa idite i pasite je*. Mojs. I. 29, 7. *Umornoga nijesi napojio vode*. Jov 22, 7. *Tijelo Hristovo napojeno krelju nje-govom*. 62. — 2) *sa se, refleks. sich mit Trank laben, potione recreari, cf. napiti se 2: Te se ladne vode napojiti*. Rj. — Čudeći se, *gde se napoji sto volova od jednoga kabla vode*. Npr. 211. *Kad se momče malo napojilo i na sebi čep ufatilo*. Npj. 4. 478.

nāpōjnica. f. *der Trank, das Trinkgeld, congiarium, munusculum*. Rj. *kuo poklon na piće, vidi* bakšiš. — A majstoru po dukat nadnice, *napojnica* po tri oke vina. . . I nadnicu laku ostaviše, *napojnicu* po jednu čašicu. Npj. 2, 206. *Pa Malši napojnicu daju*. 4, 417. *Serbetaše je reč* Turska, i znači poklon na šerbet (*napojnica*). Danica 5, 89.

nāpokōjne. (u Srbiji), **nāpokōn,** **nāpokōnj,** **nāpokōnje,** *zuletzt, zum letzten Male, postremo: Napokōnj ti oženila sina! a u z'o čas snašicu dobila! Zlo ti vino napokōnje bilo!* Rj. *adr. vidi i* naposlje, *naposljed, najposlije. — postanje (na-po-kon) vidi kod* kon. *napokojne mjesto napokojne isp. Korijeni 34.*

nāpola. **nāpolak.** **nāpole,** *zur Hälfte, dimidia parte.* Rj. *adr. vidi i* napolice, *popola, popolak, popole, napola (na-pō).* — *Napolice* radići što, t. j. *na pole*. Rj. 401b. *Napolica,* kad se kome da što da radi *na polu* (da glavno ostaje onome čije je, a dobitak *na polak*). Rj. 401b. *Na polu* mrtva od velikoga straha i plaća. Npr. 112. *Videći gjevera koji bijaše isto kao brat, kao da si jabuku razrezao po napoli (?)*. 118. *Bolje zlato na polu* trgato, nego srebro iz nova kovato. Npj. 1, 321. *Doći će gospodar toga sluga . . . i rasjeći će ga napola*. Mat. 24, 51.

nāpolica, f. — 1) kad se kome da što da radi *na polu*, n. p. kaku zemlju ili kaku stoku (da glavno ostaje onome čije je, a dobitak *na polak*), *ein Geschäft (Vertrag) zur Hälfte, opus dimidiatum*. Rj. — 2) *die Halbfucht, žito u kojemu ima pola raži, a pola šenice, cf. polovnica, su ržica*. Rj. *vidi i* ražovita šenica, *surazica*.

nāpolićē, n. p. radići što *napolice*, t. j. *na pole, dass die Hälfte dem Eigentümer und die Hälfte dem Arbeiter gehört, ad dimidium*. Rj. *adr. isp. napolica* I.

nāpolićār. m. *ein Kontrahent auf die Hälfte, qui dimidium partem pactus est, partiarus (?)*. Rj. *koji radi napolice. vidi* polovnik I.

nāpolićārev, *adj.* Rad 14, 90. *što pripada napoličaru*.

nāpolićēnje. n. *das Miethen auf die Hälfte Ertrags, pactum dimidii*. Rj. *verb. od* *napoličiti. radnja kojom tko napoliči*.

nāpoličiti, čim, c. *impf. zur Hälfte miethen, pacisci dimidium lucrī*. Rj. *naimati što napolice*.

nāpolje (na polje), *vidi* van 2. *hinaus, foras: Natezavica,* kad čovjek teško ide *napolje*. Rj. 408b. *vidi* polje 2.

nāpomēna. f. *recordatio, monitum, admonitum*. Stulli. *na-pomēna, djelo kojom se što napomēne. — Posle ove treće napomēne, jer ja ove slučajnosti uzeh kao prave napomēne, sedoh na novo za sto. Jurm. 103. Posle svih napomēna, razloga i dokaza, Miloš izjavi da hoće da ide. Mil. 129.*

nāpomēnuti. *napōmēnēm, v. pf. crinnern, monco.* Rj. *na-pomēnuti. v. impf.* *napominjati. — Ja sam u rječniku kod riječi napjatić napomēnuo kako Srbi napijaju. Kov. 117. Ovdje bismo spisatelju mogli napomēnuti, da nije običaj. Nov. Srb. 1817, 479. Ja sam . . . napomēnuo nešto u pravilima. Opit XVIII. Nego ću samo za primjer napomēnuti štogod. Pis. 25. Da biste Nj. Ekscelenciji napomēnuti, u ime moje, za popa Vuka. Straž. 1886, 59. Napomēni, Gospode, sinovima Edomovijem dan Jerusalmiski. Ps. 137, 7.*

nāpōminjānje. n. *das Erinuern, admonitio*. Rj. *verb. od* *napominjati. radnja kojom tko napominje što.*

nāpōminjati, njēm, c. *impf. erinnern, monco.* Rj. *na-pominjati. v. pf.* *napomēnuti. — Jer je paša posle često napominjao, da se oružje kupi od naroda. Miloš 135. O tome je u nas napominjato mnogo puta. Pis. 58. Napominje za nj (za manastir) kako je osiromašio. DM. 48. Na izmjenice napominje jedna strana drugoj dobra. DP. 61. To je gospodinu bratu . . . u naprijed više puta napominjato od mnogih. Glas. 21, 283. K ovome što napominje od dojakōšnjega ruda o toj stvari dodaje jošte i svoja djela. Rad 2, 195.*

nāpomōl, (na pomol) *im Angesichte, in conspectu:* Kad bismo *napomōl* Beču. Rj. *pomol, supstantiv, postanja kojega i pomoliti, dolazi sumo sa prijedlogom na (accus.): na pomol, i s prijedlogom na (loc.): na pomolu, na pomol Beču, na pomolu Beču: kad se pomoli Beč, blizu Beča. isp. na dđmak, blizu. — Kad je prvi put došao napomōl Ravanici. Rj. 49a. Hitro ide nejačak Jovane; kad je bio droru na pomolu, daleko ga seja ugledala. Npj. 2, 40. Kad ga Lazo dalek' izmamio, na pomolu svojim Srbinjima. 4, 307. Kad dogoše mostu velikome na pomolu bijela Nikšića. 4, 338. Kako gorko plače Adam sjedavši izgubljenome raju na pomolu. DP. 89.*

nāpon, m. Rj. *od* *korijena koji je u na-peti se, na-pnem se. — 1) die Blüte des Alters, flos aetatis:* sad je u najvećem *naponu* (n. p. momak). Rj. *kao u najvećaj snazi tjelesnoj. — 2) die Anstrengung, intentio,* n. p. žena kad ragja, krava kad se telj, čovjek kad ide *napolje*. Rj. *kad se napne n. p. žena ragjajući. vidi* napor. *isp. natezavica.*

nāpōpasti, *napōpadnēm, v. pf. koga, nicht auslassen, aggrediōr, teneo.* Rj. *na-po-pasti. vidi* *napopastiti. kao* *napasti koga pa ga ne pustiti.*

nāpōpāstiti, *napōpāstīm, v. pf. vidi* *napopasti. Rj. na-po-pastiti. za obličje isp. upropastiti.*

nāpor, m. *conatus, nisus, efficacia* — *tekući jošte, gre s naporom. Š. Mincetić. Stulli. na-por, korijena kojega je ot-por. vidi* *napon 2. — napor, Anstrengung, »veliki sam napor imao, dok sam voz iz one lokvotine iščerao. J. Bogdanović.*

nāpora, f. (u C. G.) *vidi* *navora. Rj. od Grč. ζαγορά, anapora; prinōs. tugje f (ph) u našem jeziku često se pretvara u p ili v, n. p. Filip, Pilip, Vilip.*

nāporan. *nāporna, adj. efficax.* Stulli. *što biva s naporom. unstrengend. — Naporan je to posao i rad. J. Bogdanović.*

nāpored, *vidi* *naporedo.*

nāporedō, *neben einander. una: Pade mrtva s njima naporedō.* Rj. *adr. vidi* *napored, naporedu, naspored, pored II, poredē, poredō, uporedō, usporedō, na-poredō. — Kad pogjemo kući, napored ću s njim*

jahati. Npr. 207. Dva su hora *naporedo* rasla, megju njima tankovrha jela. Npj. 2, 14. Sva gospoda sjedi *na poredu*, Pero sjedi u vrhovnom stolu. 5, 14.

naporedu, (na poredu), *vidi* naporedo.

napóse, *für sich, abgesondert, separatim, cf.* pojedince. Rj. na-po-se, *adv. stvar se njim odvaja od drugih.* isp. Sint. 503. *vidi* i posame. — Otkrivi sve sudove prekrti ih svaki *na po se* po tri puta. DP. 357. *isp.* osobito 2, baška, obaška, pobaška, (svaki, sâm) za se, za sebe, (svaki) po sebe.

napósljje, **napósljed**, *adv. vidi* napokon, najposlije, najpotlje. — Što bi moglo biti *na poslijed*, što li biti, ko će pogoditi. Npj. 5, 400. *isp.* poslije, poslijed.

napóstiti, **napóstiti**, *v. pf.* kad ko premrsi, valja drugi put *ona* da *napósti* (t. j. na mrsku da postí); ovo osobito čine Turci kad na putu uz ramazan ne mogu da poste. Rj. na-postiti. *v. impf.* napaštati.

naprasau, **naprasna**, **naprasiti**, *adj. gäh, praeceps, čovjek, smrt.* Rj. *kao napao, prijek.* — Tako me *naprasna smrt* ne našla! Posl. 299. Gnjeljiv čovjek zameće svagju, i ko je *naprasiti*, mnogo griješi. Prič. 29, 22.

naprašiti, **naprašiti**, *v. pf. bestauben, pulver con-* *spargo.* Ja sam srnko mlinarica, brašnom glavu *naprašila*. Rj. na-prašiti, *prahom nasuti.* *v. impf.* prašiti.

naprašnik, **naprašnika**, *m.* (u Hrv.) *vidi* potprašljaj. Rj. *toliko buruta, da se puška jedan put potpraši.*

naprava, *f.* — **1)** *die Vorrichtung, apparatus.* Rj. *djelo kojim se što napravi; i ono što se napravi.* *isp.* nakarade, sprava 1, napravica. — **2)** nijesam vidio cijevi na ovu napravu, *die Form, formu.* Rj. *vidi* forma, obličje, oblik. — Pojas na oplečku izlazaše od njega i *bješće iste naprave*, od zlata... Mojs. II. 39, 5. Jedne mjere i *jedne naprave* bjehu oba heruvima. Car. I. 6, 25 (Ein Mass und Eine Figur hatten die beiden Cherubim). Načini u domu dva heruvima, *naprave umjetničke*, i obloží ih zlatom. Dnev. II. 3, 10. Obličjem i *napravom* bijahu točkovi kao boje hrisolitove. Jezek. 1, 16.

napravac, *in gerader Linie, ohne Umweg, recta.* Rj. na-pravac. *vidi* pravac, *ići* napravac, *upruvo.*

napravica, *f. das Werk, opus.* Da ugledaš tvoju *napravicu*, koju si mi mlada dala. Rj. *ono što se napravi; djelo.* *isp.* naprava 1.

napraviti, *vim, v. pf.* Rj. na-praviti. *v. impf.* napravljati. — **I. 1)** (u vojv.) *vidi* načiniti. Rj. — *Dogovorno knjige napraviše.* Rj. 127a. *Napравио mali žbanje od tísovine.* Rj. 155a. Na ti ovo drvo... neka mi od njega *napravi kučjelju i vreteno.* Npr. 106. Da mu drugi *brod napravi.* 248. Sveti Nikola naprijed je svoju *bruhu napravio pak drugome.* Posl. 281. *Od Jovana mlaku napraviše;* obadva mu oka izvadiše. Npj. 2, 33. Pomaće se trideset Turaka, te i *Peru mjesto napraviše* u zastavi prema Jaut-begu 4, 105. I velike *šance napraviše.* 4, 317. *Hoću sutra, bračo, napraviti, da se mira nigda ne učini.* 4, 323. Tade su mi oči izvadili i u sreću *ranu napravili* 4, 487. Nijesu ne (= nas) Turci osvojili, no smo dosta *mesa napravili*, ma sam brata izgubio svoga, ema sam ga dobro osvetio. 5, 123. *Napravi zlatnu šibiku,* pa mene šibaj u dvore. Kov. 49. *sa se, puss.*: Ništo se ne može *napraviti* što se sprva ne íštetí. DPosl. 84 (napraviti *ovdje biće* popraviti. *isp.* napravljati, *prijer iz* DPosl. 131). — **2)** (u C. G.) vola, ovna, *vidi* njaloviti. Rj. *vidi* i ustrojiti 2, uštrojiti, uškopiti, uvrnuti. — **II. sa se, refleks.** (u vojv.) *vidi* načiniti se. Rj. *napraviti se što, kao pretrvarajući se, n. p. vilu se napravi djevojku.*

napravljanje, *n. das Machen, factio.* Rj. *verb. od* napravljati. *radnja* kojom *tko napravlja* što.

napravljati, *vljam, v. impf.* Rj. na-pravljati. *vidi* načinjati. *v. impf.* prosti praviti. *v. pf.* napraviti. — **1)** *muchen, jueio:* Ko *bačvu napravlja*, meće čap

gje hoće. Onu posla a *druga napravlja.* Rj. — *Tko ne napravlja kapu, napravljaje kucu.* DPosl. 131 (napravljati *biće* *ovdje* popravljati. *isp.* napraviti, *prijer iz* DPosl. 84).

naprázno, — **1)** *umsonst, vergeblich, frustra:* on je došao, ali *naprazno*; učini mi to i to, ne će ti biti *naprazno*; obećava mi masno *naprazno.* Rj. — *Kako me dakle na prazno tješite* kad u odgovorima vašim ostaje prijevera? Jov 21, 34. Jer će Misirci uzalud i *na prazno* pomagati. Is. 30, 7. Bog, koji je sazdao zemlju... nije je stvorio *na prazno* nego je načinio da se na njoj nastava. 45, 18. *vidi* badava 1, 2, i *syn. ondje.* — **2)** *sjutra* će biti pokojno sinu mome *naprazno* 20 godina, t. j. da je živ bilo bi mu toliko. Rj.

naprč, *u poslovi:* Natrč *naprč.* (Odgovorio Ciganin kad su pitali kako će mu gjetetu ime nagjesti, t. j. onako nešto brzo i *okretno*). Posl. 192. *isp.* upreati (uteći).

naprčiti se, **naprčim se**, *v. r. pf.* (u Bosni) *vidi* rasrditi se. Rj. *vidi* naprkonjiti se. na-prčiti se. *ne dolazi kao prost glagol (isp. prčiti se) nego mjesto* njega prkonjiti se.

naprčiti, **naprčiti**, *v. pf.* Rj. na-prčiti. *v. impf.* prčiti. — **1)** t. j. usne, *die Lippen aufwerfen, protendo os.* Rj. — **2)** *sa se, refleks. die Lippen aufwerfen, labiis protentis flere aut irasci.* Rj. *naprči se* *gdjetko, kad plače ili se srdi.*

naprdivānje, *n. das Schwatzen, mugic (narratae).* Rj. *verb. od* naprdivati. *radnja* kojom *tko naprduje.*

naprdivati, **naprdijem**, *v. impf. daberschwatzen, fabulor:* naprduje koješta. Rj. na-prdivati. *prostačka riječ. postanja koga je prđjeti. vidi* blebetati, i *syn. ondje.*

naprdjeti, *dim, v. pf. anfarzen, vollfarzen, crepitu impleo.* Rj. na-prdjeti, *prdeći* napuniti. *vidi* napuhati 1 2.

naprčac, Rj. *vidi* prečac. — **1)** *in gerader Linie, recta:* ovuda je *naprčac.* Rj. *vidi* i priječac. — Ohogja. put kojijem se obilazi n. p. s konjma, ne mogući íći na *prečac* kud samo ljudi idu. Rj. 481a. Dok je moj babo oblazio, donde je kući dolazio, a sad kako pogje na *prečac*, onako i zaglavi. Posl. 64. — **2)** *auf der Stelle, confestim:* nmrfo *naprčac.* Rj. — Brzoplet čovjek koji ne pazi šta radi, nego sve *na prečac.* Rj. 43a. Odoljen kašto bolesti odoli *na prečac.* Rj. 449b. Da su moja sva braća... *naprčac pomrli.* Npr. 215.

naprčci, **naprčnčm**, *v. pf.* na-preći. *vidi* napregnuti (i se). *v. impf.* naprezati (i se). — **1)** Ljudski je *duh tako napregnut*, da se ne može zadržati... *gdje* su (ljudi) *glave i ruke napregnuti* morali. Priprava 127. *Napreže snagu duha* svojega da bi mogao gledati Boga. DP. 140. Ne mogući *duha napregnuti na molitvu.* 227. — **2)** *sa se, refleks.* *naprčgoh se, napreže se, naprčgao se, naprčgla se. sich anstrengen, innitor:* napregao se od smijeha, *sich ausser Athem lachen, risu solvi.* Rj.

napredak, **napretka**, *m.* — **1)** u *napredak, in Zukunft, in posterum.* Rj. *kao u buduće vrijeme:* Ko će ti u *napredak* poslije take budalaštine opjet haljine pokloniti? Danica 2, 129. U *napredak* se ne ću više s tobom ni za što opklagjati. 2, 127. Kad te zapita sin tvoj u *napredak* govoreći: šta je to? reci mu... Mojs. II. 13, 14. Tako bi od toga dana u *napredak.* Sam. I. 30, 25. *tako i:* za u *napredak:* Koji su to kao pravim putem hćeli utvrditi i za u *napredak,* vezali su ljnde i tukli nagoneci ih, da im svoju zemlju prodadu. Danica 2, 81. Sabirajnići sebi temelj dobar u *napredak.* Tim. I. 6, 19. — **2)** *der Fortgang, progressus:* sreću i *napredak!* Rj. *suprotno* nazadak. — Kad *ide čovjek* na višak t. j. u *napredak* (napreduje n. p. u snazi, u imanju). Rj.³ *vidi* višak 2. Trudio se oko svoga dobra... ali *napretka* *nikakva nije video,*

nego sve propast. Npr. 72. Ovaj nesrećni dogagjaj, koji *pokvari see napretke* po drugim krajevima. Danica 4, 24. Radi koristi i *napretka literature*. Odg. na sit. 3. Čim god on (čovjek) ove *napretke čini*, ništa ne može biti bez umještva. Pripr. 130. Niti ćeš imati *napretka* na putovima svojim. Mojs. V. 28, 29. — 3) u *napredak*, kao u *naprijed* — a) u *prenesenom smislu*: *ići u napredak*, *napredovati*. isp. *napredak* 2. — Zavarčiti *boljeticu* da ne *ide u napredak* nego da udari natrag. Rj. 165b. Kad se kakav *posao* podrepi pa ne može više da *ide u napredak*. Rj. 524a. Čovjek dobre ruke, n. p. kad kome što da ili učini, pa odonda ona *stvar pogje u napredak*. Rj. 656b. Dočerao do Milićeva krsta. (*U kakvome poslu kad se slabo ide u napredak*). Posl. 68. Pošao mu *magarac* uz brdo. (Kad kome *sreća pogje u napredak*). 257. Kad rat na Turke . . . *pogje srećno u napredak*. Sovj. 12. Gospodar njegov (Josifov) vidje . . . da *sve što radi Gospod vodi u napredak* u ruci njegovoj. Mojs. I. 39, 3. O Gospode pomoz! o Gospode, *daj da bude u napredak!* Ps. 118, 25. — b) u *napredak*, *naprijed* *njestom*, *voran*, *vorwärts*. — Kad se *badnjak meće* na vatru, *triput se pomakne u napredak*. Rj. 12a. Ne nos', sinko, *koplja naopako*, već *okreni koplje u napredak*. Rj. 399a. Kad su malo *pošli u napredak*, a Muju je muka *dođijala*. Npj. 4, 25. *Vojske* ove na tri strane *postupe srećno u napredak*. Miloš 14. Jedni su *Turci padali* a drugi su preko njih *išli u napredak*. Sovj. 29. — c) u *napredak*, *naprijed* *vremenom*; *voraus*, *im Voraus*, (*seit . . . her*, *in antecessum*: Nijesam li ja još *u napredak* *znao*, da ćeš ti najprije *progovoriti*? Danica 2, 137. Da je narod naš *barem od pedeset godina amo u napredak* imao prema sebi ljudi za *npravu*. Kov. 16 (*seit . . . her*). Od početka 1814 *godine amo u napredak*. Miloš VIII. Gotovo svaki čovjek voli *knjigu skuplje platiti* kad je vidi, *negoli dati novee u napredak*, pak čekati. Pis. 74. Nego vam to *u napredak* *kažem*, da ja ne umijem *hvaliti*. Straž. 1886, 1579.

napredan, *napredna*, *adj. gute Fortschritte machend, bene succedens (labor)*. Rj. *koji ide dobro u napredak*, *koji čini napredak*, *suprotno nazadan*. — Navale oko Jakova, da se *postavi senat*; i tako *sad* *posle ovih srećnih bojeva* i *naprednih pobjeda* *nagovore ga*, te *pozove Kara-Gjorgjija*. Danica 5, 49. Srbija silno *težeci k naprednom* *gragjanskom* i *državnom životu* *dobila* od svojega *vladaoca* *bolje jemstvo*. DM. 319. Da bi po mom *mišljenju* bilo na čast i *najnaprednijaj* *kojoj* mu *drago* *književnosti*. Rad 15, 178.

napredanje, *n. das Anspinnen, netio*. Rj. *verb.* od *napredati*. *radnja* *kojom tko napreda*.

napredāti, *napredām, v. impf. anspinnen, nendo paro*. Rj. *na-predati*, *kao* *predući* *napravljati*. *vidi* *upredati* 2. *v. pf.* *napresti*.

napredovānje, *n. das Fortschreiten, progressus*. Rj. *verb.* od *napredovati*. *radnja* *kojom tko napreduje*. — *Ljubav k narodnomu napredovanju*. Rad 5, 198. Najočitiiji *znaci književnoga napredovanja*. 17, 164.

napredovati, *napredujēm, v. impf. fortschreiten, progredior*. Rj. *ići u napredak*, *suprotno nazadovati*. — 1) u *umnom smislu*, *vidi* *krešiti*, *krešivati*, *reušiti* (*sva tri glagola iz Tal.*), *pridavati se*. — Da ti *krešiti* i *reušiti* (t. j. *raste* i *napreduje*) *svaku teju rubota*. Rj. 125a. Tako mi *sreću napredovala!* Posl. 306. To *kvaenje* (jezika) *traje* i, *upravo reći*, *napreduje* do *današnjega dana*. Pis. 17. *Najviše životinju* i *bilja napreduje* *samo u nekijem klimatima*. Priprava 4. *Zli ljudi* i *varalice napredovace na gore*. Tim. II. 3, 13. *Da biste napredovali u svemu što radite*. V. 29, 9. *Što činjaše, napredovace mu*. Dan. 8, 12. — 2) u *tjelesnom smislu*. — *Brod* ne može po *moru* *hoditi* . . . pa ti tek *onda* *hitro jezdi* i *napreduje*. Kov. 66. *Da ga osobito* po *podgovoru Rušić-paše*, *koji je tada*

slavno napredovao protiv *Ali-paše Janjinskoga*) *ne pogubi*. Miloš 179. *Kuda god igjaše, napredovace*. Car. II. 18, 7.

naprēgnuti, *naprēgnuti se, nāprēgnēm (se), v. (v.) pf. vidi naprēći, naprēći se*. Rj. — *kao prost glagol ne dolazi*, *isp.* *prēgnuti*.

naprelāmati, *naprelāmām, v. pf. umbrechen, in Menge brechen, frungendo paro*. Rj. *na-pre-lamati*. *prelomiti dostu* *ili mnogo (čega)*.

naprema, *praepos. vidi napremase i prema*. **nāpremāse**, (*na prema se*) *gegenüber vor sich hin, e regione praes se*: *pogledaj de napremase*: *ne vidiš li mi gje ovaca*. Rj. *upravo je prijedlog naprema s gen. se*: *zato i treba pisati naprema se*. — *Židovi će gradski popadati na svojem mjestu*, a *narod neka ulaži, svaki naprema se . . .* Is. Nav. 6, 5, 20. *Ne okretahu se* *idući*, *nego svaki igjaše na prema se*. Jezek. 1, 9. *Megju rečenicama samostalnijem na prema se . . .* *megju rečenicama vezanijem megju sobom* *na koji god način*. Daničić. ARj. 22a.

naprezevati, *naprežujēm, v. pf. in Menge zerschneiden, disseccando paro*. Rj. *na-pre-rezivati*, *pre-rezati dosta* *ili mnogo (čega)*.

nāpresti, *naprēdēm, v. pf. in Menge anspinnen, uendo paro*: *Naprela sam*, *naprela* *sedamdeset vretena*. Rj. *na-pre-sti*. *vidi* *upresti* 2. *navrudati*. *v. impf.* *napredati*.

nāprešiti, *adj.* (po *jugozap. kraj.*) *eilig, velox*: *Ročani su puška naprešita*. Rj. — *naprešiti*, *hitan*, *brz*. Npj. 4, 350. od *osn.* *koja je prosta u preša*. Osn. 220. — *syn.* *kod brz.*

naprēzānje, *n. das Anstrengen, intentio*. Rj. *verb.* od 1) *naprezati*, 2) *naprezati se*. — 1) *radnja* *kojom tko napreže što*. — 2) *radnja* *kojom se tko napreže*.

naprēzati, *nāprēžēm, v. impf. na-prezati. v. pf. napreći, napregnuti*. — 1) *anstrengen, intendo*. *naprezati n. p. duh, glavu, ruke, i t. d. isp.* *napreći* 1. — 2) *su se, refleks. sich anstrengen, innitōr*. Rj.

nāprezdān, *adv.* — *Prēzdān, adv.* *preko dan*, *drugi dan*, *n. p.* *kokoš nosi prezdān*, *um den andern Tag*, *altero quoque die*. cf. *naprezdan*. Rj. 571a. *na-prezdan*. *isp.* *prez.*

naprējati, *naprēdīm, v. pf. vidi naprdjeti*. Rj.

nāprijed, *nāprijeda, voraus, voran, praes*. Rj. *adv.* *i složen sa prijedlogom* *u*: *unaprijed*. *vidi* *naprvo*. *isp.* *napredak* 3. — 1) u *prenesenom smislu*: *Svakome Bog pomogao i svakogu unaprijed pomakao*. Kov. 121. *Koliko je taj rečeni Englez pomakao naprijed nauku*. Rad 17, 167. — 2) *naprijed, mjestom* (*na pitanje*: *kud? i gdje?*): *On ide naprijed*; *ko će naprijed?* *Ni kud natrag*, *ni kud naprijeda*. Rj. *Idući tako čovek izmakne napred*, a *žena zaostane*. Npr. 13. *Ona mu odgovori da imu naprijed u onaj gori jedna kuća*. 92. *Ko hoće da mu se vidi*, *neka nosi svijeću naprijeda*. Posl. 158. *Ne šće Turčin na međan* *izaći*, *no naprijed* *vojsku-sokoljaše*. Npj. 5, 101. *Milan nije rado napred u boju treću*. Miloš 45. *Spo-menuto je naprijed* *kako je Milan Obrenović bio za-povjednik u nahiji Rudničkoj*. Sovj. 56. *Po tom i naprijed* *navedeno »smijem* *može biti i sažeto*. Istor. 264. — 3) *naprijed, vremenom* (*na pitanje*: *kada?*): *Uzeti naprijed* *platu*, *in voraus nehmen, anticipare*. Rj. *Obećavajući da će unaprijed* *bolju pamet imati*. Npr. 248. *Svekrva objavi naprijed* *na jedan ili dva danu* *rodbini . . . u koji će se dan nevjesta voditi* *u crkvu*. Kov. 96. *Jer sam ja još naprijed* *sekretaru društva za to gororio*. Pis. 22. *Jakov uparadi svu svoju vojsku*, *koju je još naprijed* *bio pripravio*. Sovj. 33. *Još naprijed*, *kako su oni došli* *u Biograd*, *Kara-Gjorgjije* *i Mladen poslali* *su u Poreč* *Vula Ilijća*. 56. *Da hoće Ca Steva da plati napred* *50 Rječnika*. Straž. 1886, 1514. *Eto vam kuzuh naprijed*. Mat. 24, 25. *Jevangjelje Božije, koje Bog naprijed obeća*. Rim. 1, 2. *Koje* (Bog) *naprijed pozna*, *one i*

odredi. 8, 29. Ili ko mu *naprijed dade* što, da mu se vrati? 11, 36. Pjevajući psalme Davidove, koji *naprijed opisase* ovu duhovnu slavu. DP. 351.

naprkonjiti se, nji m se. v. r. pf. *vidi* naprčiti se. Rj. na-prkonjiti se, *rasrditi se*. v. r. impf. prkonjiti se.

naprkositi, naprkošim, v. pf. na-prkositi, kao *prkoseci dodijati*. v. impf. prkositi. — Ne možeš mi *naprkositi ničim*. Posl. 5. Natrti kome hrena pod nos. (*Naprkositi* mn; naljutiti ga). 192.

naprōsiti, nāprosīm, v. pf. *anbetteln, zusammenbetten, emendico*. Rj. na-prositi, *proseći nabaviti*. v. impf. prositi. — Nagjoh selo manitijeb ljudi, i *naprosih* sto vekavica i *trista* bekavica. Rj. 21a. Kalugjeri, koji su na ime kakoga namastira *naprosili sebi novaca*. Danica 2, 115.

naprotiv, (u vojv.) *im Gegenteil, contra*. Rj. naprotiv. *vidi* nasuprot. Na svim se kao prilog može razumjeti *protiv* ili *suprot* s prijedlogom *na* (kao n. p. u natoč). Sint. 374. — Dobar je Bog (ali su i gjavoli jaki)! (Coeq se uzda u Boga i u pravdu, ali i neprijatelji kašto učine *naprotiv*). Posl. 59. Sjetno, upravo znači žalosno (sjetno i neveselo); ali ovgje znači *na protiv* (sjetno i veselo). Npj. 3, 398. Nego je pisao . . . sasvijem *naprotiv* nego što Rusi pišu. Odbr. od ruz. 16. Mjesto zemlje postala je na nekijem mjestima opet voda . . . *Naprotiv* na nekijem mjestima mjesto vode postala je suha zemlja. Priprava 18. U Misiru bilo je vrlo mlogo (ljudi), a u Njemačkoj veoma malo, a sad je *naprotiv*. 22. Ima tako . . . i *na protie*. Star. 3, 64.

naprsnik, m. na-prsnik. *što se nosi na prsimu, Brustblatt, pectoralia*. isp. pršnjak 2. — Načinise *naprsnik* vrlo vješte naprave. Mojs. II. 39, 8. Metnu na nj (na Arona) *naprsnik*. III. 8, 8.

naprstak, nāprska, m. Rj. na-prstak. *osn. u prst.* — **1)** *der Fingerhut, munimentum digiti*, cf. na-pršnjak. Rj. — Lula, 3) kao *ćurčijnski naprstak*. Rj. 335b. Ponesu joj (vjerenci) . . . pletivaču, iglenicu i *naprstak*, i to sve troje od srebra. Kov. 46. — **2)** (u C. G.) *vidi* nazuvica. Rj. *vidi* i nazuvača. nazuvak, nazubak, natikača, navlačak.

napršce, nāprščeta, n. (u Bač.) *der Säugling (vom Kinde), lactens*. Rj. na-pršče, *dijete* na prsima, *koje sisa, pripršno dijete*.

napršnjāk, m. (u Liei) *vidi* naprstak I. Rj. na-pršnjak. *osn. koju u naprstak*.

naprtiti, tim, v. pf. Rj. na-ptiti. *zametnuti kome što*. v. impf. prtiti. — **1)** *aufladen, impono humeris*, cf. uprtiti. Rj. — *Naprtio* ga je česvinovijeh drva. DPosl. 69. Uzevši Avram *drva* za žrtvu *naprti* Isaku sinu svojemu. Mojs. I. 22, 6. Izmjeri šest mjerica ječma, i *naprti* joj. Rut 3, 15. — **2)** *su se, refleks. sich womit beluden, onero humeros*. Rj. *zametnuti se čim*.

naprva, f. (u Dalm.) vez u košulje niz prsi. Rj. — na-prva. *drugoj poli korijen koji je u prvi*. isp. Korijeni 283.

naprvo, (u Hrv.) *vidi* naprijed. Rj. na-prvo.

naprženica, nāpržica, m. i f. *ein Hitzkopf, homo fervidioris animi*, cf. naletica. Rj. *napržito muško ili žensko čeljadu*. *syn. kod nalet*.

napržit, adj. *hitzig, heftig, fervidus*. Rj. na-pržit. *kao žestok, koji naliježe na druge*.

napržiti, žim, v. pf. *in Menge rösten (in Schmelz), frigendo parvo*. Rj. na-pržiti, n. p. uljeba, ribe, mesu, kafe. v. impf. pržiti.

napsovati se, nāpsujēm se, v. r. pf. koga, *genus schimpfen, satis conviciatum esse*: Napsuj se carice iza glavice. (Kud ko za kim govori ono što mu u oči ne smije reći. Posl. 190). Rj. na-psovati se. v. impf. psovati.

naptati, nāptām, v. pf. *aufspüren, investigo*, cf. nanjušiti, osjetiti, optati. Rj. nā-ptati, *njušćći naći*.

ne dolazi kao prost glugol, nego samo kao složen pf. naptati, optati.

napučanje, n. (u C. G.) *vidi* srgjenje. Rj.

napučati se, nāpučām se, v. r. impf. (u C. G.) *vidi* srditi se. Rj. isp. pučiti se. v. pf. napučiti se. *syn. kod gnjeviti se*.

napučiti se, čim se, v. r. pf. (u C. G.) *vidi* rasrditi se. Rj. *vidi* napučiti se. *isp. naduhati se* 2. v. impf. napučati se. — Evo ide dijete Sekula, na *dajka se napučio svoga*, e sam njega doma ostavio. Npj. 3, 219. *Ijetko se napučī* Alija, manu sabljom, da ga posiječe. 4, 92.

napučī, nāpuknēm, (nāpukoh, nāpuče, nāpnkao, nāpukla) v. pf. *leck werden, rimas duco*, cf. napuknuti. Rj. na-pučī, *kao malo pući, početi pucati*. v. impf. pucati 1.

napučiti se, nāpučīm se, v. r. pf. *schmollen, grolen, succenseo, iratus sileo*. Rj. na-pučiti se, *kao naduti se srdići se i šuteći*. *vidi* napučiti se. *isp. naduhati se* 2. v. impf. pučiti se. — *Na dajka se napučio svoga*. Rj. 110a (*vidi* taj primjer kod napučiti se iz Npj. 3, 218). *Ijetko se Jane napučila*. Rj. 230a (u Npj. 3, 222: *Ijetko se Jane napučila*).

napučivānje, n. *das Anweisen, Anleiten, inductio*. Rj. *verb. od napučivati. radnja kojom tko napučnje koga*.

napučivati, nāpučijēm, v. impf. *anleiten, induco, monstro viam*, cf. upučivati. Rj. na-pučivati, *kao na put voditi, put pokazivati (u pravom i prenesenom smislu), napučivati koga na što, čemu, u čemu, u čemu, u čemu, u čemu*. *vidi* i navješćivati 2. v. pf. naputiti.

napuhati, nāpušēm (nāpuhām), v. pf. Rj. na-puhati. v. impf. puhati. — **I. 1)** n. p. mijeh, *aufblasen, inflo*, cf. naduhati. Rj. *vidi* i napiriti. — Uzme *mješinu* od zaklanoga brava, te je *napuše*. Npr. 168. — **2)** (*unfeisten*) *unfarzen, ohne Geräusch, ventis impleo* (cf. puhati). Rj. *naprdjeti tiho, da se ne čuje*. — **3)** (u C. G.) *vidi* naljutiti. Rj. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** *sich aufblasen, inflor*, cf. naduhati se: *Napuhao* se kao piskavica. Rj. *vidi* i naduti se. — **2)** (u C. G.) *vidi* naljutiti se. Rj. *isp. napučiti se, napučiti se*.

napujdati, dām, v. pf. (u Srijemu) *vidi* nadržkati. Rj. na-pnjdati, n. p. *pseto na svinje, ali prosti* v. impf. u Rj. *nije* pujdati *već* pujkati (= drškati). *je li štamparska pogrješka na jednom ili drugom mjestu, ili valju i napujdati i pujkati? budući riječ od Madž. bujtani (= drškati), priličnije je da valju napujdati, i prema tome pujdati (mjesto pujkati)*.

napukao, nāpukla, adj. n. p. Ionac, *angoborsten, leck, rimosus*. Rj. *upravo je I. pridjev glugolu* napučī, napuknuti, *koje vidi*.

napuknuti, nēm, *vidi* napučī. Rj.

napuniti, nīm, v. pf. Rj. na-puniti. *što čega ili čim*. v. impf. napunjati. — **I.** Ja ču ti *napuniti galiju* samoga srebra i zlata. Npr. 42. I o sablji rukavice *ernom krevlju napunjene*. Npj. 1, 178. I eto ih u Godomin, Gjoko! Godomin *su polje napunili*: konj do konja, junak do junaka. 4, 311. Kara-Gjorgijju je već Gagić bio *napunio glavu*, da je Rodofinik Ćirk kakogod i ostali Ćri. Sovj. 24. Da budu *napunjeni svake nepravede*. Rim. 1, 29. Od Jerusalima i naokolo tja do Ilirika *napunih jevanjeljem*. 15, 10. Još će napuniti *usta* tvoja *smijehu* i *usne* tvoje *popijevanja*. Jov 8, 21. *Našljedstvo* moje *napuniše gnusobama* svojim. Jer. 16, 18. *isp. Zaručiti*, 1) *verwenden (anfüllen)*, applico, impleo (z. B. bure, vreću, torbu, lonac). Rj. 193a. — **2)** *laden (die Flinte, Kanone)*, impleo, cf. nabiti. Rj. — Ne daše im *puške napuniti*. Npj. 4, 401. *Primi duge puške*, iščisti ih, *napuni* *domaćinovijem prahom*. Kov. 65. — **II.** *su se, refleks. i pass. roll werden, impleor*. Rj. — Ko s vaškama *spava, napuni se buha*. Posl. 152. *Čim se* nov sud *napuni*, na ono uvijek udara. 347. Da bi se *napunio*

peti tabak dodaju još nešto. Sovj. 71. Stolovi napu-
niše se gostiju. Mat. 22, 10.

napunjanje, *n. vidi* punjenje. Rj.

napunjati, *napunjam, v. impf. vidi* puniti: Popi
bardak pa opet napunja. Rj. na-punjati. *v. pf.* na-
puniti.

napupčiti, *čim, v. pf.* (u Dubr.) *vidi* napupiti. Rj.
na-pupčiti. *napupči pupak, ruža, čokot i t. d. vidi* i
nabrstiti. *v. impf.* pupčiti.

napupio, *napupila, adj. n. p.* ruža, *Rosenknospe*,
culyx rosae: Mlad je vojno ruža *napupila*. Rj. *upravo*
L. pridjev glagola napupiti, koje vidi.

napupiti, *pim, v. pf. n. p.* šuma, *Knospen be-*
kommen, ausschlagen, gemmas protendo. Rj. *vidi*
napupčiti, nabrstiti. — Gondže, *ruža koju se još nije*
rasevjetala, nego tek *napupila*. Rj. 94b. *Drvo...* čim
osjeti vodu, opet *napupi* i pusti grane kao prisad.
Jov 14, 9. Prije berbe, kad *napupe pupci* i od evijeta
postane grozd i stane zreti. Is. 18, 5. *Dojke ti na-*
pupiše, i dlake te probiše. Jezek. 16, 7. *Čokot napupi*
i procvati. Prip. bibl. 27.

napustiti, *napustim, v. pf.* Rj. na-pustiti. *vidi* na-
puštiti. *v. impf.* napuštati, napuščati. — **1 a)** *gehen*
lassen, permittio: napustio goveda, te razbukala sijeno.
Rj. *kao pustiti da ide tko ili što*: Pa će Turci na
nas udariti, mi s' pred njima izmaći hoćemo, *k vama*
ćemo Turke napustiti, vi gledajte svaki po jednoga,
pa na Turke oganj oborite. Npj. 4, 266. *Dano Turci*
blizu napuštimo, e su brata izgubili moga, ne ću li
ga danas osvetiti. 4, 392, za se. *pass.*: Iz Jezave u
Dunavu ima oko grada šanac, *kojim se i vodu može*
napustiti. Danica 2, 45. — **b)** *srodno je tomu zna-*
čenje: kao zapustiti, ostaciti, odbaciti, pobaciti: Da
Gospod Bog naš bude s nama kao što je bio s ocima
našim, da nas ne ostavi i ne *napusti*. Car. I. 8, 57.
Napuštite (Gospod) Izraelja za grijeha Jerovoamove.
14, 16. *Crkva poje ili služi*, kad nije *napuštenu*, nego
se u njoj još služi. Daničić, ARj. 829a. — **2)** *pse,*
losslassen, worauf hetzen, immitto. Rj. *kao nadrškati*
na što ili na koga: Oba, beno! (vikao nekakav lovac
rtu benu. *koga je bio napustio na dru zecu*) pa ni
jednoga. Posl. 228 (*štampano je pogrešno*: napustio
za dva zeca mj. na, *kao što se vidi iz Daničića*, ARj.
233b). Kad (vila) pobjegne preko polja ravna. on *na-*
pušti dva bijela hrta. Npj. 1, 183 (Vuk). Kara-Gjor-
gijje *napusti svoga zeta*, Kara-Markovića, da mu
(Milošu) prkosi i priješnjuje. Miloš 46.

napušćanje, *n. vidi* napuštanje. Rj.

napušćati, *napušćam, vidi* napušati. Rj.

napušćanje, *n. das Losslassen, immittio*. Rj. *verb.*
od napušati. *radnja kojom tko napušta što. vidi*
napušćanje.

napušćati, *napušćam, v. impf. losslassen, immitto*.
Rj. na-pušćati. *vidi* napušćati. *v. pf.* napustiti, napu-
štiti. — **1)** Bolje je site komarce trpljeti nego *gladno*
napušćati. Posl. 25. *isp.* napustiti 1 a. — **2)** *Napu-*
šćajte rte i zagare, neka taru srne i košute. Rj. 752a.
Napušćajte site sokolove, nek fataju tice jarebice.
Npj. 2, 44. *isp.* napustiti 2.

napušćiti, *napušćim, v. pf. vidi* napustiti: Dano
Turci *blizu napuštimo*. Npj. 4, 392. — *isp.* puštiti, i
sa š *mjesto s*: puštiti. Korijeni 301.

napuštiti, *napuštim, v. pf.* *koga, anweisen, vium*
monstro, cf. uputiti. Rj. na-putiti, *kao na put dovesti,*
put pokazati (u pravom i prenesenom smislu). *na-*
putiti koga na što, čemu, u čemu. vidi i navijestiti
2. *v. impf.* napuščivati.

narad, *narda, m. nardus, die Narde, u bibliji mi-*
risarvo ulje od biljke narda: *Narad* moj pušta svoj
miris. Pjes. nad pj. 1, 12. *Bilje je tvoje votujak...*
od kibra i narda. 4, 13. *Nard*, nekako bilje u lugjiji,
iz kojega su stari vadili mast. Nov. Zav. XI. — *za*
razliku narad i nard isp. agenat. za akc. isp. kvārat,
pōrat.

naradalo, *n. der Fabelhans, fabulator. cf. gatalo*.
Rj. *vidi* blebetaš, i *syn. ondje*. — *riječi s takim nast.*
kod bajalo.

narādāljka, *f. die Schwätzerin, fabulatrix*. Rj.
ženska glava koja narada; blebetaša. — *riječi s takim*
nast. kod kazaljka.

narādānje, *n. das Schwätzen, fabulatio*. Rj. *verb.*
od naradati. *radnja kojom tko narada.*

narādati, *narādām, v. impf.* (u Srij.) *govoriti ko-*
ješta, kao gatati, schwätzen, fabeln, fabulor. Rj. *vidi*
blebetati, i *syn. ondje*.

narāditi, *narādīm, v. pf. in Menge fertig machen,*
absolvo. Rj. na-raditi dosta ili mnogo (čega). *v. impf.*
raditi.

narāgjati, *narāgjām, v. pf. voll ungehären, gigno*
unum ex ulio: naragjala dosta sinova, caru vojujkā.
Rj. na-ragjati. *v. impf.* ragjati.

naramak, *narāmka, m. ein Bündel, fasciculus, n. p.*
pruća, ein Bund Pflöcke (soviel man auf einmal na
rame anfladet). Rj. na-ramak, *srečanj čega, koliko se*
može na rame naprtiti. vidi bala, breme, denjak, tovar.

narām ... vidi nahram ... Rj.

narāmnik, *m. ἀροτρός, na-rāmnik, što se nosi na*
ramenima: Ali je glavni vladčin znak omofor, *na-*
rāmnik, koji znači ... *jestastvo čovječije, koje je*
on (Hristos) kao dobar pastir izgublenu ovcu uzeo na
ramenu svoja. DP. 15.

narām ... vidi nahran ... Rj.

narānča,* *f. Rj. vidi* narandža: neranča, nerandža;
turundža. *dem. narančica, narandžica. drvo i rod. die*
Pomeranze, citrus aurantium Linn. malum aurantium.
— **1)** (po jugozap. kraj.): Cvjetak pade od *narānče*.
I *narānču* s listima. Rj. — *Divne mi je poklonio*
dare: i naranču biserom kičenu. Npj. 1, 390. Porasla
je u Novi naranča, gojila je Novkinja gjevojka. 1,
623. Da joj rodi *žuticu naranču*, tri *naranče žute* da
joj rodi. 1, 624. Jes' vidio *naranču*? Herc. 276. O
Božiću *žute se naranče* na drvetima. Kov. 33. Po
putu je bosilje sadila ... a pred dvore *zelenu na-*
ranču. 59. — **2)** (u Baranji) vrlo mala žuta bu-
devica, *Art kleinster Kürbiss, cucurbitus genus, cf.*
borovič. Rj. *vidi* i dinjica 3.

narānčica, *f. dem. od naranča*. Rj. *vidi* i naran-
džica. — Ja usadib vitu jelu ... do bosilja drobne
ruže, a do ruže *narančice*. Kov. 56.

narānčov, *adj. što pripada naranči. potvrda u*
imenici koju ide. — za nast. isp. aptov.

narānčovina, *f. lignum e malo assyria. Stulli.*
drvo narančovo.

narāndža,* *f. vidi* naranča: U avliji *žuticu na-*
randža. Rj. *vidi* i neranča, nerandža. — O *narandžo*,
vojko plemeniti! tanka li si, visoko li rasteš. Npj. 1, 74.

narāndžica, *f. dem. od narandža*: Gjevojčice *na-*
randžice, čija li si ti? Rj. *vidi* narančica.

naraslica, *f. (u Dubr.) drüsiges Fleisch (z. B. unter*
dem Halse, oder um Gekröse), caro glandulosa, cf.
gronik. Rj. *naraslica, meso što naraste n. p. svinčetu*
ispod grla. — za nast. isp. obraslica, podraslica,
sraslica.

narast, *f. die Begattung des Hahns, coitus galli*.
Rj. *djelo kojim n. p. kokot narasti kokoš. isp.* narastiti.

narastānje, *n. verb. od* narastati. *stunje koje biva,*
kud što narastu.

narastati, *narastām, v. impf. na-rastati. v. pf. narasti.*
— *Samostavne riječi koje u množini narastaju na*
ovi ili evi ... koje riječi ovako narastaju. Rj. (u
predgovoru).

narasti, *narastem, (narastao, narasla) v. pf. er-*
wachsen, succresco. Rj. na-rasti (u pravom i prene-
senom smislu). *v. impf.* narastati. — *Nagreznuo kruh*
(t. j. narastao). Rj. 383b. *Najjikati, cf. narasti*. Rj.
388a. *Uvr-tao se vinograd, t. j. veliki narastao*. Rj.
766b. Kad *dijete naraste poeliko*. Npr. 1. *Tri kćeri...*
kad narastu za udaju. 27. Iz one jame nikla zova,

i tri pruta narasla lepa i prava kao sveća. 151. Ali su i ostale poglavice isto tako narasle u svojoj slavi i sili. Danica 5, 48. Ova knjižica naraste izmenada. Pis. 81. Imena, koja u mlož. broju narastu na zevi ili nu »ovi«. Rj. XXXVII. Protivnici Kara-Gjorgji-jevi . . . strana njihova tijem vrlo naraste i ojača. Sovj. 26. (Vojsko) koja je već na 5000 ljudi bila narasla. Žitije 14.

narastiti, *nărăstım*, *v. pf.* begatten (rom *Gestügelt*), *cočo* (*de aribus*). Rj. na-rastiti, gorori se za pernatu životinju, *n. p.* za kokota *isp.* omrijestiti. *v. impf.* rastiti. — *narāstīti*. Prostome piše Vuk u rječniku sadašnje vrijeme bez promjene u akcentu. Daničić, Rad 6, 92.

narastaj, *m. die Generation*; sadašnji, *das lebende Zeitalter, qui nunc vivunt, aetas nostra*. Rj. narastaj, za postanje *isp.* narasti. *vidi* koljeno 4, pās 2, pojas 2. riječi s takim nast. kod dogagjaj. — Coveka je (Bog) odredio, da se jednako uči, i sve narastaj od narastaja pametniji da postaje. Danica 2, 3. Da skupim i od zaborava sačuvam znatne dogagjaje u danšnjemu narastaju. Odg. na ut. 29. Josif umrije, i sva braća njegova i sav onaj narastaj. Mojs. II. 1. 6. Pitaj pređašnji narastaj. Jov 8, 8. Narastaju poznom javičemo slavu Gospodnju . . . da bi znao potonji narastaj. Ps. 78, 4, 6. Ponoviče gradove puste, što leže razvaljeni od mnogo narastaja. Is. 61, 4.

naratak, *nărătkă*, *m.* dio obuće što je na rtu. u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin. — na-ratak, *osn.* drugoj polji rāt (rt). *isp.* kljun, vrh od opanka.

naratun, *naratūna*, *m.*: Otidoše vozom naratunom. Rj. — riječ tujja. Osn. 174.

narav, *f.* — 1) (u vojv.) *die Gemüthsart, das Naturell, indoles, cf.* čud. Rj. *vidi* i natura 1. — Mrzva narav prijatelja ne teče. Posl. 183. Običaj je druga narav. DPostl. 87. Milan, kao meke naravi čovek. Miloš 5. — 2) *vidi* jestastvo, priroda, natura 2; *die Natur, natura*: Ove velike promjene . . . čini nešto sama narav ili priroda . . . a nešto opet čini čovjek. Priprava 15. Sve je ovo učinila priroda (narav). 17. Te je mislio da može njima (stvarima) raditi ne po njihovoj naravi ili po njihovijem zakonima nego po svojoj volji. Rad 16, 198.

naravan, *nărăvna*, *adj.* što pripada naravi (2). *vidi* jestastven, naturalan, prirodan; *natürlich, naturalis*. — 1) *adj.* Ljepota je naravna ljepota prava. DPostl. 56. Njegova se (Božja) stvorenja mijenjaju, i po naravnom uzroku sa svijem preobražavaju. Priprava 99. Na svaki ovaj način pisali su različni narodi, dokle najposlije ne dogoše na ovaj naš način najnaravniji. 182. Nije čudo nego je sa svijem naravna stvar, ako oni koji se zovu Srbi one koji se zovu Hrvati . . . zovu po sebi Srbima. Dioba 7. Što ga nema, to je sa svijem naravno. 9. — 2) *adv.* kao: da kako, da bogme, *natürlich, freilich, allerdings, utique, omnino*: Mi naravno s vojskom upravljamo, Crnogorski jesmo starješine. Npj. 5, 547 (s?). Da izmegju sebe izbere jednoga (naravno svagda najpoštenijega . . .). Priprava 63. Ali g. Ninković i ne brani svoga dopisnika, naravno, jer ga nema oda šta braniti. GPN. 2. Pa sam . . . birao samo u njegovu (Fikovu) djelu, tražeći naravno je li takim riječima pokazao korijen. Osn. III.

narazgovarati se, *narazgōvārām se, v. r. pf.* narazgovarati se, *dosta ili mnogo se razgovoriti*: Pošto se tako Miloš s pašom sīt narazgovara, onda mu pokloni ata i čurak. Miloš 117.

narčmati, *nărăcmām, v. pf.* (u C. G.) *vidi* navraćti. Rj. na-rčmati opanak: naplesti na nj rčmanice. *vidi* i navrčmati. *v. impf.* rčmati.

naréci, *nărăcēm* (näreknēm), *v. pf.* zudenken, anmeinen, destino, cf. namijeniti. Rj. na-rci. *v. impf.* naricati 1. — »Dobro sinko, daču ti gjevojku, ali

najdalje do osam dana da mi dobaviš konja jednoga . . . drugoga . . . i trećega . . .« (Gjevojka) reče mu: »Oda-beri onaka tri konja kakva ti je moj otac narekao«. Npr. 121. sa se, *pass.*: Netom se pop nareče, on čas mu šija oteče. DPostl. 78 (u ova oba primjeru nareći kao da nije što namijeniti).

nāred, *m. sve one sprave što pripadaju kućanskomu i ratarskomu žrtvljenju, kao namještaj (u sobi), suđe (u pivnici), kola, plug i t. d. u Hrvatskoj. Geräth-schaftsbestand, fundus instructus*.

nāredan, *nāredna*, *adj.* (u C. G.) *n. p.* puška, bereit, gehörig beschaffen, paratus, cf. spreman, gotov. Rj. na-redan, kao na redu. — Naredan se Vuko namjerio, bješe Vuk rano uranio. Npj. 4, 513. Sobom nze naredne Brjgane. 5, 37. Tu nagjoše četiri hiljade, sve naredna svatu iskičena, pod ogjelom i zgodnim oružjem. 5, 46. Onu polu stavi po granicah, od četiri naredne nahije, da ne (= nas) kleti ne prevare Turci. 5, 243.

nāredba, *f.* — 1) *die Anordnung, mandatum*. Rj. kao nalog, propis, zapovijest: Ja sam silnu podigao vojsku po naredbi cara čestitoga. Npj. 5, 200. Bog je čovjeka odredio, da se jednako uči . . . Što se gogj ljudi po ovoj naredbi Božjoj većma trude. Danica 2, 3. Po novoj naredbi, učinjenoj na skupštini . . . dogju u Beograd, da pokrane onu noru naredbu Crnoga Gjorgjija. Miloš 45, 46. Ugovarali su po zapovesti i naredbi njegovoj. 123. Sva je vojska oko grada bila pod njegovom naredbom i zapovješću. Žitije 22. Koji se suproti vlasti suproti se naredbi Božjoj. Rim. 13, 2. Slušao glas moj, i čuvao naredbu moju. Mojs. 1, 26. 5. Veli Gospod . . . koji postavih pijesak moru za megju rječnom naredbom. Jer 5, 22. Za prije-stupe . . . najviše je trebalo i naredbala prostih i oštrih. DM. 71. — 2) (u Dnbru.) *die Bestellung, cf.* narudžbina. Rj. *vidi* i naruka, smarlam.

nāréditi, *nārēdım, v. pf.* Rj. na-rediti. *v. impf.* naređivati. — 1) 1) *anordnen, munda*. Rj. kao nuložiti, zaporjediti, učiniti naredbu. — Ti otvori sve dućane i naredi neka svaki momak pred svojim dućanom stoji. Npr. 69. On naredi te je okuplju onom vodom. 86. Odmah naredi da se sutradan pripravi što treba za svadbu. 115. Dozove slugu i naredi im da . . . 130. On govori svojijem slugama: Dovedite majku i Jovana . . . Tada care na slugu naredi, u tamiću baciše Jovana. Here. 65. Miloš pak naređivši po nahiji Požarevačkoj gde će ko čuvati i na što paziti . . . Miloš 112. Idi kući svojoj, ja ću narediti za te. Sam. II. 14, 8 (ego jubebo pro te . . . ich will Befehl geben für dich). Iz onoga što je naređeno za ubistvo, vidimo. DM. 71. U zakoniku je mnogo naređeno o pozivanju na sud. 73. — 2) kao odrediti, určediti, raspoložiti, pripraviti: disponere. — Pa naredi mene u argatlu. Rj. 7a. Naređivši šešaru sakrije se za kuću; kad hajduci dogju pred kuću, on potegne iz šešane te jednoga obori na zemlju. Rj. 800a. Bog mu reče: »Ja ću narediti da svi ljudi imaju tako na tabanu kao malu dolinu«. I tako Bog uredi, te . . . Npr. 92. Car naredi svoje ljude, te je noću iskopaju. 155. Onda se svi uzbune šta će činiti . . . najposle naredu da obojica prenoće s devojkom. 257. Tu mi sedi mlado nakičeno. naređeno. Npj. 1, 100. Ali je to Bog naredio, te mu (Jovanu div) svezu nad jamu Labuda. 2, 34. Kad dovede Bijeljini roblje, na konake rohlje naredio, pa im daje ručak i večeru. 4, 200. Tu je Sujo konak naredio, naredio konje i večeru. 4, 476. Ali se (Gjorgjije bojao, da Mladen ne naredi kake ljude da ga otmu. Danica 4, 26 (isp. nametnuti 4, navesti 1, potpustiti). Koje (roblje) bude ranjeno, onima naredi lekare, te zaviju rane. Miloš 102. Ahitofel otide kući svojoj, i naređivši za svoju knu objesi se te umrije. Sam. II. 17, 23. Naredite post, oglasite praznik. Joil. 1, 14. Ako on naredi da pismo njegovo otvoriš, otvori. Kolo 15 (14). — 2) (u Dnbru.) *bestellen, vidu* naručiti. Rj. *isp.*

naredba 2. može biti da će gdje koji primjeri pod I 1 b pripadati amo. — II. sa se, reftks. — 1) Svi prosci naredbe se na konjima a ona izmognu njih bez konja. Npr. 104. No se Vlasi dobro narediše, i velike šance napravise. Npj. 4. 317. isp. narediti I 1 b. — 2) Obodnja, kad u selu seljaci idu redom na kakav gosposki posao, pa kad se svi naredu, onda je jedna obodnja izišla, a kad počnu opet na novo, onda je nastala druga. Rj. 432b. isp. izrediti se, obrediti se.

narednik, m. (u Srijemu) koji ljude nareguje na robiju, *der Besteller, constitutor*. Rj. **naređjati**, *näređjam*, v. pf. in Reihe stellen, reihen, ex ordine pono. Rj. na-regjati, kao u red postaviti. v. impf. regjati. — Miloš . . . naredja konje oko šanca i podigne gunjeve na kolje. da se crni kao vojska. Miloš 98. Uparadi vojnike, i po Turskom običaju porevja jedeke i barjake i talambase. 112. Donesoše k Mojsiju . . . svijetnjak čisti, žiške njegove, žiške nareggjane, i sve sprave njegove. Mojs. II. 39. 37. sa se. pass.: U mašica pita . . . mali kolačići od prilike kao urme, nareggjoju se po tepsiji. Rj. 503a.

nareggjivati, n. das Anordnen, mandatio. Rj. *verb. od nareggjivati. radnja kojom tko nareggjuje što*: Samo nareggjivanje i zapovijedanje . . . o! to kažu da je slagje od meda. Priprava 66.

nareggjivati, *näređgjuēm*, v. impf. Rj. na-regjivati. v. pf. narediti. — 1 a) anordnen, mando. Rj. kao činiti naredbu, nalutati, zapovijedati. — Pak ću ja njemu napraviti sve što nareggjuje. Npr. 106. Kako je važna bila carina, vidi se iz onoga, što je često nareggjivano za nju. Ali je teško od tih naredaba sastaviti što cijelo. MD. 242. Pitajte me što će biti; za sinove moje i za djelo ruku mojih nareggjujte mi. Is. 45. 11 (mundite mihi). Kazuje takodjer ono što je vladu nareggjivala za tu gimnaziju. Rad 6, 206. — b) kao odregjivati, raspolagati, pripravljati, disponere: Narednik, koji ljude nareggjuje na robiju. Rj. 404a. Kutnji starješina nareggjuje djetiče i momčad kuda će koji ići i šta će koji raditi. Rj. 713a. Koji je ostao kod momačkoga doma da nareggjuje i pripravlja kosta za svadbu. Kov. 74. Gospodar je za svoje imanje mogao nareggjivati po svojoj volji i dati ga kome je htio. DM 69. Da su dopustili Ivanu kao glavi svega plemena da tako slobodno nareggjuje njihovim imanjem. 99. — 2) (u Dubr.) *vidi* naručivati. Rj.

narēmēžiti se, *narēmēžim se*, v. r. pf. *vidi* nakostriješiti se. Rj. na-remežiti se. *vidi* i nasršiti se, nasršiti se. isp. naježiti se. v. impf. remēžiti se.

narēnuti, nēm, v. pf. (u Lici) *vidi* nagnati. Rj. *vidi* i natjerati, na-renuti. Dančić sumnja da se tuki infinitiv gorori; nego misli, da je infinitiv samo nagnati, a sudužnje vrijeme: nagnam, narenem, naženem. v. impf. nagoniti.

narēsiti, *nārēsīm*, v. pf. (u prim.) Rj. na-resiti. v. impf. resiti. — 1) *vidi* nakitiiti: Podaj mene svjetlost tvoju, da naresim mladost moju. Rj. — Bila je nekaka gjevojka koja nije rođjena od oca i majke . . . vjetar je oživio . . . i liradu crvičem nakitila i naresila. Npr. 103. Vigjeli smo mladu Stanu, lijepo je narešena, narešena, nakičena. Kov. 62. — 2) sa se, reftks. *vidi* nakitiiti se: Svatovi se naresiše. Rj.

nareskati, skām, v. pf. dem. od narezati. Rj. na-reskati. v. impf. reskati.

narēvati, *narēvēm*, v. pf. (u Grahovu) *heranströmen, heranströzen, se profundere*. Rj. na-revati, kao prodrizjeti, navaliti 3. v. impf. revati — Gje je hladna voda porevala iz planine iz brda Bojana . . . Sve široko polje zanijela . . . dok nareza na Nikoljsku crkvu. Npj. 4, 448.

narezati, *närežēm*, v. pf. Rj. dem. na-reskati. — 1) *anschneiden, scissuram facio*: nareži malko to drvo. Rj. na-rezati, kao režući načeti. v. impf. narezivati. — 2) *anschneiden, scindendo paro*: nareži dosta hljeba. Rj. *vidi* nakrižati, nasjeći.

narezivānje, n. das Anschneiden, ascissio. Rj. *verb. od narezivati. radnja kojom tko narezuje što*.

narezivati, *närežujēm*, v. impf. *anschneiden, ascindo*. Rj. na-rezivati, načinjati režući. v. pf. narezati 1.

näreznica, f. (u Crmn.) n. p. mesa, *der Schnitz, segmentum, cf. režanj*. Rj. na-reznica, odrezani komad mesa. isp. izrezak.

nargila,* f. lula duhunska nasajjena na sklenicu punu vode, kroz koju je proručena cijev, te se dim prolazeći cijevlju kroz rodu rashlajjuje kad se puši; mjesto sklenice iznajprije je birao orah od kokosa, Pers. nārgil, te je od njega ostalo ime. isp. DARJ. 105a. — Sluga prinese nargilu . . . predade sisak od nurgile. Zim. 87.

naricanje, n. Rj. *verb. od naricati. — 1) radnja kojom tko nariče komu što* (das Zudenken, destinatio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko nariče za mrtvim* (das Beklagen eines Todten, naenia. Rj.): U Crnoj Gori ima naricanja na stihore kao pjesme. Rj. 754a. Naricanja u stihovima ima od 10 slogova. Kov. 100. Ima postojano naricanje za mrtvima. Npj. 1, 89 (Vuk). Čujte ovu riječ, naricanje, koje podižem za vama. Amos 5, 1.

naricati, *nārīčēm*, v. impf. Rj. na-ricati. — 1) *zudenken, bestimmen, destino*. Rj. kao namjenjivati. v. pf. nareći. — 2) *einen Todten beklagen, queror de mortuo, cf. tužiti*. Rj. *vidi* i bugarići 2, zapijevati. — Moja mamu, odgojo moja! (u Kastelima kad nariču za mrtvijem). Rj. 442b. Mati opet stane naricati: Kuku mene kukavci, ja što me tako ubijaš! Npr. 64. Stane ridati i naricati nad mrtvom glavom. 178. Upazi gjevojku gje plućc i nariče svoga drugoga. 262. Iguman, koji je pred smrt nariočo što će manastir bez njega. Posl. 267. Jednoga izmognu sebe izberu te nariče i jauče izu glasa. Kov. 98. U to je vrijeme (David) pjevao ili nariočo one psalme od kajanja, koji i sad stoje u bibliji. Prip. bibl. 73. Po tom je Jeremija . . . nariočo svoje žalosne pjesme. 95.

narikača, f. (u Kastelima) žena kojoj se plati, za mrtvacem da nariče, *Klageweib, praecio*. Gdje kojim mrtvacima i prijatelji pošalju po narikaču, i tako ih se može nad jednijem po više sastati. Rj. *vidi* pokajnica, mškinja, zapijevalja.

narikla, f. (u Dubr.) neka morska riba, *eine Art Seefisch, piscis quidam marinus*. Rj.

narinuti, nēm, v. pf. (u C. G.) udariti, *losstürzen, irruo*: U to sila Turska narinula. Rj. na-rinuti. v. pf. je i prosti rinuti. v. impf. rivati.

narječje, (su starijim nast.) narječije, n. *vidi* dijalekat; *dialectus*. na-rječje. osn. u riječ. — S kojijem se od Slaveneskijeh narječija slažu. Kov. 22. Samo one riječi srednjega roda, koje se svršuju na ije (kakovijeh u Srpskome jeziku upravo i nema, nego se uzimaju iz Slaveneskoga), u ovijem padežima (u 3., 6. i 7. množ.) imaju ama, n. p. narječijama, ponćenijama. Pis. 35. Riječi mijenjaju značenje i u narječijama. 42. (Jezik) poljski, kojemu je po sudu Slačherovu polapski narječje . . . češki, kojemu će po svoj prilici biti narječja jako razvijena oba lužička. Dioba 15.

na'rnuti, *nār'nēm*, v. pf. n. p. na'rnuti psi, *heftig bellēn (ecum der Feind ganz nahe ist), lutro rchementer*. Rj. na-rnuti, jako zulajuti. *glagol dolazi samo tako*.

narōbiti, *nārōbīm*, v. pf. Rj. na-robiti. v. impf. robiti. — 1) *in Menge gefungen nehmen, satis cepisse*: Pa se hvale tridest kapetana, što je koji roblja narobio. Dosta, majko, roblja narobismo. Rj. — 2) sa se, reftks. *sich genug Sklaven machen, satis cepisse*: Tu ćemo se glava nakidati i živoga roblja narobiti. Rj.

naročito, *nārōčno*, *ausdrücklich, plune, de indus-*

tria. Rj. *adv. kao upravo, izriječno*. — osn. n. *narok*. Osn. 178. 220.

narod, *m. das Volk, gens, populus, natio*. Rj. *vidi* puk 1. *isp. svijet* 2, *svjetina*, *ljudi*. *dem. narodac*, *narodić*, *za postanje isp. naroditi se*. — Crvopisak. *narod* (koji pišti kao ery), *sirotnija*. Rj. 814b. *Rodi sina u krvavoj košuljici... »Čuj puče i narode!* *rodi vučica vuka*. Npr. 213. *Kad sřetina uzme űk*. (Kad se *narod* na štr izuzme i stane vikati). *Posl.* 120. *Kad se svijet slež' u Bijeljину*, *onda Ivan po narodu* pozje. Npj. 4, 201. *Obor-knez je glava od narodu* iz njegove knežine. *Danica* 2, 98. *Što je narod slobodio, da biju Turke*. 3, 175. *Narod prosti* takogje prebegne preko Save. *Miloš* 42. *Ove ljude mi nazivamo űomadi, ili pastirski narodi*. *Priprava* 21. *Kad nastane glad, neka daje narodu* da ne pomru od gladi. *Prip. bibl.* 29. *Izide voda mnoga, te se napoji narod i stoka vjehora*. 53. *Narod porjeruje riječi prorokovoj i poplaši se, te zaposte i obuku se*. 89. *Čujte, narode!* *kad čujete trube da zatrube... tada popadajte sri ničke*. 96.

narodac, *nároca, m. dem. od narod. vidi narodić*. — *Ko bi ikad moga' vjerovati, da naroduac jedan bez priprave moć' ostati i protivu stati divljoj sili*. *Šćep. mal.* 17.

narodić, *m. dem. od narod: Ne boj se, erviću* *Jakovljevi, narodiću* *Izrailjevi*, *ja ću ti pomagati*. *Is.* 41, 41. *vidi narodac*.

naroditi se, *nārōdī se, v. r. pf. in Menge geboren werden, anwachsen, nachwachsen, sucereose*. Rj. *naroditi se, kao mnogo se ćega roditi malo po malo. vidi natragati se. isp. namnožitī se*. — *Od njega se narodīše koji žive pod šatorima i stoku pasu*. *Mojs.* 1, 4, 20. *Djeca Izrailjeva narodīše se i namnožiše se veoma*. 47, 27. *I od prvijeh porodičnijeh starješina, od kojih se poslije narod narodio, mogla (je) doći razlika u imenu*. *Dioba* 6. *Bijela Uroš... da se od njega narodilo plemo Nemanjino*. *DM.* 3.

narodni, *adj. (jedni, osobito seljaci govore narodnji) Volks-, popul-, nationis*. Rj. *što pripada narodu. isp. prstonarodnji*. — *Nekoliko momaka obućenijeh u narodne svoje haljine*. Rj. 801b. *Obor-knez ima po nekoliko pandura na poslgu, u narodnim poslovinu*. *Danica* 2, 98. *To je kod nas narodna kazan (kaštica) za žene*. 2, 132. *Knezovi i ostali poglavari narodni tužili su se*. 3, 151. *Još i vojske po nekolike stotine ostave i svakoj palanci na trošak narodni*. *Miloš* 57. *Nešto sam zadržao, kao što mislim da bi narodni pjevač... kazao*. *Npj.* 3, 537 (Vuk). *Pjesme, zagonetke i pripovijesti, to je gotova narodna književnost*. *Npr.* IV. *Kad bi znali eijeniti svoj narodni jezik*. *Slav. Bibl.* 1, 92. *Sinovi Javanovi... Od njih se razdijeliše ostrva narodna na zemljama svojim*. *Mojs.* 1, 10, 5 (*insule gentium, die Inseln der Völker; što pripada narodima*). *Vas narod odgovori složno i reče... I Mojsije javi Gospodu riječi narodne*. *II.* 19, 8.

narodnost, *nārōdnosti, f. — 1) narodna stvar: Od kako sam počeo kupiti naše narodnosti, jednako sam željeo da obigjem one krajeve naroda našega*. *Kov.* 1. *Ova su mi Gospoda, uvažavajući oru dragocenu narodnost svoju, slala pesama*. *Npj.* 4, XXXIII. *Ovake narodnosti treba kupiti dok se nijesu... zagušile i iskorijenile*. *Npr.* IV. — *2) die Nationalität: Ili može biti da G. V. misli, da je sva Srpsku narodnost — Nationalität — i svi stari običaji, kad se iznese hladno pečenje s bijelim lukom... Nov. Srb.* 1817, 504. *Ako narodnost moju mogu oduzeti i umaliti kojekakve čivte i neprijatelji moji, to da znate, da ja ne marim za nju*. *Straž.* 1886, 1105. *Da je u višem redu dubrovačkog naroda jednako bila pomiješana narodnost italijanska sa slovenskom*. *DM.* 331. *Dokaziva (aorist) da u statističke popise pripada i*

narodnost a narodnosti da je jezik jedino obilježje. *Rad* 17, 165.

narodnji, *adj. što pripada narodu (ili narodima). vidi narodni. isp. prstonarodnji*. — *Jedni, osobito seljaci, govore narodnji*. Rj. 401b. *Da susretnu narodnju gospogju*. *Npj.* 5, 41. *Koje je protiv gororenja narodnjega*. *Spisi* 1, 21. *Udari na narodnju gvardiju*. *Žitije* 77 (*gardija = garda* 2).

narodoljubac, *narodoljúbac, m. ko narod ljubi: Glas narodoljubca*. *Straž.* 1886, 769 (*tako se zove Oda Mušickoga: ali isp. narodoljubiv, i rodoljubac, (rodoljubiv)*). — *ake. prema ake. koji je od Daničića na riječi čovjekoljubac*. *II.* 76a. *ARJ.*

narodoljubiv, *adj. koji narod ljubi: U duhu narodoljubivom*. *Straž.* 1886, 769. *vidi rodoljubiv*. — *ake. prema ake. koji je od Daničića na riječi bogoljubiv*. *ARJ.* 490b.

narodski, *adj. što pripada narodu, narodima*. — *Kneževa kuća smatra se kao kuća narodska*. *Mil.* 38. **narogoziti**, *zim, v. pf. n. p. bure, verrohren, cannu obturo*. Rj. *na-rogoziti, rogozom zatisnuti, zapušiti. v. impf. rđogoziti*.

narogušiti, *narogūšim, v. pf. Rj. na-rogušiti. v. impf. rogušiti*. — *1) n. p. uši, die Ohren spitzen, aures arrigo*. Rj. *kao podiči uši, kao n. p. čudljiv konj što čini. vidi načuliti*. — *2) sa se, refleks. die Ohren spitzen, aures arrigo*. Rj. *značenje što bez se: narogušio se, t. j. narogušio uši*.

narok, *m. (u C. G.) ridi sreća: Tako me zli narok ne ćerao! Da ni ga je u narok imati!* Rj. *ná-rok, za postanje isp. narčić*.

narozati se, *nārōzām se, v. r. pf. sich runzeln, corrugari: narozao se obraz*. Rj. *na-rozati se. vidi namežurati se. kao prost glagol ne nalazi se*. — *Značenje (korijenu) smrskati, nabrati: zarozati, narozati se, srozati se*. *Korijeni* 17.

naruč, *f. das Leihen (zum Gebrauch, gegen Rückstellung des nünftlichen Gegenstandes), commodatio: uzeo u naruč; ne može čovjek ni naruči naći (n. p. u rgjavu komšiluku), cf. posuda*. Rj. *Posuditi, dati ili uzeti u naruč*. Rj. 551b. *Mnogi imućniji ljudi po selima imaju svoje barjake, koje ostali uzimaju u naruč za svatove*. *Npj.* 1, 9 (Vuk). *Ženu, pušku i konja može čoek pokazati, ali u naruč ne davati*. *Posl.* 80. *Isti u naruč praznijeh sudova u seijeh susjeda svojih*. *Car.* II, 4, 3. *naruč kor. od koga je ruka*). *isp. Osn.* 53.

naručaj, *m. ono što se u jedan put na rukama doneše: donese dva naručaja drva u kuću*. Rj. *na-ručaj, na rukama, riječi s takvim nast. kod dogagjaj*.

naručau, *nāručēna, adj. nije mi naručno tvoje selo, t. j. nije mi put onuda*. Rj. *na-ručan, koji je na ruku kome. isp. komod*. — *Kariklija (kapa) sa strane ima eru postavu, za koju se odozgo može što zadjesti (gdjekoji u bojevima pozadijevaju fiške da su im naručniji nego u kesama)*. Rj. 264b. *adv. Naručnije, (com. od naručan) mebr an der Hand, bequemer, commodius*. Rj. 405a. *Glavni dio naroda, koji je bliže ili naručnije Carigradu, ostane s Grecima, a primorci se prilijepje Rimljanima*. *Kov.* 4.

naručati se, *nārūčām se, v. r. pf. sich satt mittag-malen, coenu saturari*. Rj. *na-ručati se. najesti se na ručku. v. pf. i impf. ručati. v. impf. ručavati*.

naručbina, *f. vidi narudžbina*. Rj. *č pred b pretrara se u dž*.

naručiti, *nārūčim, v. pf. Rj. na-ručiti. v. impf. naručivati*. — *1) bestellen, comitto*. Rj. *vidi narediti* 2, *smarlaisati: Čovek odmah naruči mrtrački sanduk*. *Npr.* 14. *Kad ko vidi u koga dobru bačvu, on ide k onome koji ju je gradio da i sebi naruči*. *Posl.* 284. *Čuje se da mu je u Pešti naručen grobni kamen*. *Sovj.* 84. *Zašto sam čuo, da je kod Koptarova šnogđera naručio i uzeo čakšire za 50 fr. na veresiju*. *Straž.* 1886, 1450. — *2) (osobito u pjesmama) em-*

pfellen, curae committo: naručio sam mu da kaže tome i tome to i to. Rj. 405a. *naručiti kome što, na koga (ili na komu) što, kao preporučiti što brizi njegovoj, ostaviti što na njega (ili na njemu): Na koga si naručio Jora? ko će tebi Jora okupati? ko li će ga dojkom odgojiti?* Npj. 2. 120. Ne bi l' cara u životu našli, da čujete, šta će naručiti, i na kom će carstvo ostaviti. 2. 187. Na samrti carstvo naručio baš na Lukašima kralja. 2. 189. *Odu* imenu Miloš^a ja sam naručio G. Svetiču. Odg. na ut. 20. A to on umro, no rukopis zaista prepravio i na smrti naručio da meni preda. *Opit VII*. Gagić je ovde jednako, i naručio mu za, *Ode*. Straž. 1886. 770. *Naruči im neka reku svojim gospodarima*. Jer. 27. 4.

naručivanje, *n. das Bestellen, constitutio*. Rj. *verb. od naručivati, radnja kojom tko naručuje što.*

naručivati, *naručujem, v. impf. Rj. na-naručivati, v. pf. naručiti*. — **1)** *bestellen, committo*. Rj. *vidi nasagjivati 2. isp. naručiti 1.* — **2)** (osobito u pjesmama) *empfehlen, curae committo*: *On na ljubi čedo naručuje*. Rj. *naručivati kome što, na kom (ili na koga) što, kao preporučivati što brizi njegovoj, ostavljati što na njemu (ili na njega)*. *isp. naručiti 2.* — Na pohodu majci naručuje: *(Gradu vrata rano zatvorajte, a u jutru doekau otvorajte.* Npj. 2. 363. *Stane svojim poznanicima naručivati, ne bi li mu kako dobavili koji top.* Danica 3. 176. *Kužjar bi gdekoje potrebne knjige mogao i naručivati učenjem ljudma, da mu prevedu ili napišu.* Pis. 74. *Eda najgoste one pjesme, što sam l'am naručivao?* Straž. 1886. 1312.

naručuje, *n. der Schoss, sinus, z. B. u naručju, auf den Armen, in brachiis*. Rj. *vidi krilo 2.* — Jeduoga obuku u ženske haljine i dadu mn u naručuje kao povijeno dijete. Rj. 148b. *Najzad ode majstore Manojlo, i on nosi kumče u naruče.* Npj. 3. 326 (poslije ž. č i š izostavlja se gdješto u narodnom govoru j pred samoglasnim). *Biće kao trava ... od koje ne će žetelac napuniti ruke svoje, niti naručju svojega vezilac.* Ps. 129. 7. *Djeca i koja sisaju ... ispuštaju dušu svoju u naručju materu svojih.* Plač. 2. 12.

naručnije, (*comp. od naručan*) *mehr an der Hand, bequemer, commodius*. Rj. *adv. vidi naručan.*

narudžbina, *f. Bestellung, bestellte Arbeit, res constituta de industria, non facta dubiae venditioni, cf. naredba 2*. Rj. *vidi i naruka, smarlama, djelo kojim tko naruči što; i naručena stvar.*

narugati se, *narugam se, v. r. pf. kome, spotten, illudo*. Rj. *na-rugati se, kome ili kim, v. impf. rugati se.* — *Nit' me daste, nit' me ne obečaste, već se šujime mladim narugaste.* Npj. 1. 594 (s² isp. *Kim se rugate?* Is. 57. 4). *Kad mu se narugaše, svukoše s njega kabanien.* Mat. 27. 31.

narugdžija, *m.*: *Uzeo narugdžiju kožu na ućin, t. j. da je učini, pa učinjenu da je vrati onome čija je.* Rj. 794b. *narug-džija (naruk-džija?), ko radi naruke, narudžbine(?) naruka(?) sa Turskim nast. džija).* *isp. takve riječi kod govordžija.*

naruka, *f. die Bestellung, opus mandatum*. Rj. *djelo kojim tko naruči što; i naručena stvar. vidi narudžbina, naredba 2, smarlama.*

narukva, *f.* — **1)** *armillae, brachiale*. Stulli. *vidi narukvica 1.* — **2)** *žnjetvu žnjela snaha sa gjeverom, kako koju naruku žnjējaše, svaku snaha na gjevera baca od milosti i od više ljubavi.* Here. 147. *biće što rukoved, rukovet, t. j. ono žita što žetelac u jednu put uzme rukom i srpom osijeće.* — *za nast. isp. bačva.*

narukvica, *f.* — **1)** *das Armband, armilla*. Rj. *vidi narukva 1.* — *Grivna, 2) narukvica (srebrna, zlatna ili od pirinča).* Rj. 101a. *Dvije narukvice metnu joj na ruke.* Mojs. 1. 24. 22. — **2)** *das Armband des Priesters, armilla sacerdotis* *ἱερωσύνης*. Rj. *narukvica srećenička.*

narumeniti, *nim, v. pf. Rj. na-rumeniti, v. impf. rumeniti.* — **1)** *roth schminken, fucco*. Rj. *rumenilom namazati.* — **2)** *sa se, refleks. sich roth schminken, fuccare se*. Rj. *namazati se rumenilom.*

narušiti, *šim, v. pf. verletzen, turbo, cf. natruniti*. Rj. *na-rušiti (isp. pozlijediti), v. impf. rušiti.* — **A** *troja bi majka sinotnjicu pila ... prahom narušenu: a moja bi majka jutrošnjicu pila ... crećem narušenu.* Npj. 1. 121. *Gospoda sve pogleduju jedan drugoga, svak preobražen, u svom licu suzom narušen prosljpljući suze niz lice.* 5. 451. *Je li i ko kad čuo, da se obrrije glava udatoj ženi, koja dužnost braćne vjernosti nije narušila?* Danica 2. 133. *Jakov ... naruši dopriskošnji senat, otpustivši mloge senatore.* Miloš 17.

naruziti, *naružim, v. pf. Rj. na-ružiti, vidi nagrditi 2, v. impf. ružiti.* — **1)** *beschimpfen, ignominia adficio*. Rj. *Niko nikoga ne može naružiti, dok se sam ne naruži.* Posl. 220. *Nemojte ih, braćo, poslušati i nejaka mene obličiti, obličiti, pa me naružiti.* Npj. 5. 9. *Hodi, prokuni mi Jakova, naruži Izrailju.* Mojs. IV. 23. 7. — **2)** *sa se, refleks. kao osramotiti se: Bolje se i zadužiti nego naružiti.* Posl. 261. *Niko nikoga ne može naružiti, dok se sam ne naruži.* 220.

nasad, *m.* Rj. *na-sad, za postanje isp. nasaditi.* — **1)** *die Bräuteur, die man der Henne unterlegt, ova supposita gallinae: za vurnom dva nasadu jaja.* Rj. *jaja na koja se nasadi kokoš, vidi podsada.* — **2)** *cf. vršaj, Garbenschicht, strues*. Rj. *vidi i vitao 4.* — **3)** *nasad za motiku, lopatu i sjekiru.* J. Bogdanović. *isp. nasaditi 3.* — **4)** *mjesto mladicama posagjeno.* Stulli. *isp. nasaditi 5, isp. sad, i sym. ondje.*

nasaditi, *nasādīm, v. pf. Rj. na-saditi, v. impf. nasagjivati.* — **I. 1)** *kokoš, der Henne Eier unterlegen, impono gallinam ovis*. Rj. *nasaditi kokoš (na jaja).* *vidi naléć 1.* — **2)** *Garben zum ausdreschen, praeparo frumentum triturationi*. Rj. *nasaditi snope za vršenje.* — *Deset krsta nasadio na guvnu.* Rj. 307a. — **3)** *sjekiru, auf den Stiel anstecken, insero manubrio*. Rj. — *Grebenšte, drvo na koje je greben nasagjen ili prikovan.* Rj. 100a. *Kad buzdovan nasade na kijaču, Megjedović baci ga u nebo.* Npr. 2. *Na kratko nasagjen.* (Koji ne zna mnogo za šalu). Posl. 188 (isp. obasran). — **4)** *lagju, scheitern, in arenam impingo navim*. Rj. *isp. nasaditi se.* — **5 a)** *voća, šljiva, in Menge pflanzen, sero*. Rj. *mnogo ili dosta (čega) posaditi.* — **b)** *kao zasaditi što, što čim: Nusadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku.* Mojs. 1. 2. 8. *Dragi moj ima vinograd, i ogradi ga i nasadi ga plemenitom lozom.* Is. 5. 2. — **II.** *sa se, refleks. n. p. lagja, scheitern, impingo*. Rj. — *Nasukala se lagja, t. j. nasadila se, nasjela.* Rj. 408a.

nasagjivanje, *n.* Rj. *verb. od I. nasagjivati, II. nasagjivati se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. kokoš (das Ansetzen der Henne, impositio)*. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. krste na guvnu (die Garbenschicht, paratio)*. Rj.). — **3)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. sjekiru (das Anstecken der Hacke, insertio)*. Rj.). — **4)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. lagju (das Scheitern, naufragium)*. Rj.). — **5)** *radnja kojom tko nasagjuje, n. p. vrt, ili n. p. vinograd lozom, isp. nasaditi 15 b.* — **II.** *starije koje biva kad se lagja nasagjuje (das Scheitern, naufragium)*. Rj.).

nasagjivati, *nasagjijem, v. impf. Rj. na-sagjivati, v. pf. nasaditi.* — **I. 1)** *die Henne ansetzen, impono*. Rj. *n. p. kokoš, isp. nasaditi 11.* — *Od slame, s kojom se na badnji dan kvoće i pijučee, ostavi domaćica po nešto, pa kad nasagjuje kokoši pod svaku metne po malo.* Rj. 35a. — **2)** *die Garbenschicht, praeparo*. Rj. *n. p. krste na guvnu, isp. nasaditi 12.* — **3)** *anstecken, insero*. Rj. *n. p. sjekiru, isp. nasaditi 13.* — **4)** *scheitern, frango, impono navim*. Rj. *n. p. lagju, isp. nasaditi 14.* — **5)** *n. p. vrt, vinograd lozom, isp.*

nasaditi 15b. — *II.* *su se, refleks.* n. p. lagja, *scheitern, impingo.* Rj. *isp.* nasaditi se. *vidi* nasjedati 1.

násamo, (na samo) *seitwärts ohne Zeugen, sine arbitris.* Rj. — Sve drago s drugim zaspalo, a moja draga *na samo.* Npj. 1. 222. Poslije mu kaže *na samo* da ga (pečat) nije izgubio. Sovj. 18. Car Sedekija upita ga u svojoj kući *na samo,* i reče mn. Jer. 37, 17.

násap, *náspa, m.* Rj. *zu postunje isp.* nasuti (naspem). — *1)* *der Damm, agger.* Rj. *vidi* nasip, prijeboj 3, dolma 2. — Umijemo *naspe* i mline i velike brodove graditi. Priprava 35. *Nuspi* će mu se *razvaliti,* i koji zagraguju ribnjake, svi će biti žalosna srea. Is. 19, 10. — *2)* što nanese (ili *naspe*) voda, *die Ansehütt.* Rj. *vidi* nanos, snos, naplava, naplavak, mulj.

nasapúniti, *nasápúním, v. pf.* *anseifen, einseifen, saponem illino.* Rj. *na-sapúniti, supunom nakrasiti. v. impf.* *sapúniti, sapunati.*

násati se, *násēm se, v. pf.* *vidi* nasisati se. Rj. *na-sati se. v. impf.* *sāti, sēm, sisati.*

násatiec, n. p. udario ga lopatom *nasatiec,* t. j. nije pljoštimize, nego onako kao što se udara kad se siječe, cf. *tilutice:* I bješe ga momak pogodio *nasatiec* megju pečenice. Rj. *adv. zu kvantität na krajnjem sloju isp.* ameticie. *suprotno je i* ličimiee, *litimiee.* — Stoka kad pase na vetru, nikad ne će stati *nasatiec* prema vetru. Zlos. 291.

náse, (na se) (po jugozap. kraj.) *vidi* natrag. n. p. pošao *nuse.* Rj. *vidi* i na tragove, nazad, unatrage, uznatrage, uzopet. *isp.* *natraške, naguske, nazadačke.* — *Na se* kao rak u pontu. (Kad ko bježi *natrag*). Postl. 191 (ponat *Tal. ponto, Grč. πόντος, more?*). *upravo prijedlog na sa akus. se: Na se, t. j. natrag.* Rj. 674a. Ode Marjan brdim i dolinama, a on Marko *na se u* Krojana. HNpj. 1. 218.

náselan, *náseona, adj.* Rj. *naseon, bevölkert, frequens. u Vuku: n. p. naselan kraj, kao dobro naseljen, gdje ima mnogo svijeta. na-selan, drugoj poli osn. u selo.* Griješkom u Vukovu rječniku: *naseon.* Osn. 178.

naselíti, *naselím, v. pf.* Rj. *na-selíti. v. impf.* *naseljavati.* — *1)* *unsiedeln, colloco.* Rj. — Alija, spahijska zemlja koja niti je *naseljena* niti pripada kakome selu. Rj. 4a. Banjane će tvoje odmetnuti, i Grabovo selo *naseliti.* Rj. 445b. Hercegovina *svu svijet naseli,* a sebe ne raseli. Rj. 804a. Volila bi glavu izgubiti neg aginu *kulu naseliti.* HNpj. 3, 439 (= *naseliti se u uginjoj kuli*). Tri su posljednja *ostrva naseljena,* a ostala su sva pusta. Danica 2. 35. Grgjani, koji utekoše, *naseliše* na moru na zgodnom mjestu *drugi novi Dubrovnik.* DM. 196. — *2)* *sa se, refleks. i pass. sich ansiedeln, commigro.* Rj. Jedne su zemlje opustjele, a druge se *naselile.* Pripr. 15. Sazidaše gradove i *naseliše se u njimu.* Sud. 21, 23. Samo se ne zna pouzdano godina kad se *naselio novi Dubrovnik.* DM. 196.

naseljávauje, n. *verb. od* 1) *naseljavati,* 2) *naseljavati se.* — *1)* *radnju kojom tko naseljava što.* — *2)* *radnju kojom se tko naseljava.*

naseljávati, *naseljávám, v. impf.; v. pf.* *naseliti.* — *1)* Od nerotkinje *naseljava kuću,* učinivši je radosnom majkom sinovima. Ps. 113, 9. — *2)* *sa se, refleks. i pass.: Da se drugi nikaki Turci ne mogu naseljavati po Srbiji.* Miloš 150. Kad ljudi prvi put dogu u kakvu zemlju, kaže se da se zemlja *naseljava.* Pripr. 19.

náselje, n. — *1)* *Wohnungsort, habitatio:* Bog mu dao u raju *naselje!* Rj. *vidi* stan 4. — Gospode! omilio mi je stan doma tvojega, i *mjesto naselja* slave tvoje. Ps. 26, 8. Čovjek od starih *naselja rimskih.* DRj. 1, 129 (*colonia*). *vidi* stanište. *isp.* boravište, prebivalište, stanovište. *suprotno* *raselje.* — *2)* čast što daje domaćin (po običaju), kad se preseli u novu kuću. Rj.

naseljénik, *naseljenika, m. ko je naseljen, ko se naselio:* Ilija Tesvičanin, jedan od *naseljenika Galudskih.* Car. I. 17, 1. *Naseljenici* rimski. Vid. d. 1861, 71.

náseljenost, *naseljenosti, f. stanje onoga što je naseljeno; die Ansiedelung, Population.* — *Naseljenost* je na tom kraju tako rijetka da... Zim. 173.

náseoskí, *adj. n. p. čovjek, koji živi na selu, Dorf-, paganus.* Rj. *na-seoski, što je nu selu, što pripada selu 2. (što se u Zagrebu kaže ladanjski), suprotno* *gradski, varoški.*

nasicávauje, n. *verb. od* *nasicávati. radnju kojom tko nasicáva koga.*

nasicávati, *nasicávám, v. impf. na-sicávati. v. impf. prosti sítiti. v. pf. nasítiti.* — Ogragjuje megje tvoje mirom, *nasicáva te jedre pšenice.* Ps. 147, 14.

nasijati, *jēm, v. pf.* Rj. *na-sijati. v. impf. sijati.* — *1)* n. p. *nasijao sam ove godine dosta žita, genuy saen, satis serere.* Rj. — *2)* što čim, n. p. *nasijao sam njivu šenicom, vidí zäsijati.* Rj.

nasijécáuje, n. *das Anhalten, accisio.* Rj. *verb. od* *nasijecati. radnju kojom tko nasijecu što.*

nasijecati, *nasijecám, v. impf. anhalten, accido.* Rj. *na-sijecati, kao náčínjati siječenje. v. pf. nasjeći 1.*

násilan, *násilna, adj. na-silan, što je na silu:* Zabraniše silom uzeti dar. Dubrovački su se trgovci svagda oslobogavali od *nasilnoga dara.* DM. 241. U njemu je osveta *nasilno jemstro,* koje upotrebi čovjek u državnoj službi. 310. — *suprotno* *dragovoljan, dobrovoljan 2, svojevoljan.*

násilica, f. (u C. G.) *Gewaltthat, vis.* Rj. *vidi* *nasilje, zulum. isp.* sila, silje, silina.

násiliti, *lim, v. pf. na koga, undringen, peto:* Na me jesu Vlasi *nasilili.* Rj. *na-siliti, kao navaliti na koga.*

násilničkí, *adj. što pripada nasilnicima ili nasilniku kojemu god: Iz ruke nasilničke* iskupite me. Jov 6, 22. Iskupiću te iz ruku *nasilničke.* Jer. 15, 21.

násilnik, m. *ko čini nasilje, der Gewaltthätige, Gewaltthäter, homo violentus. vidí* siledžija, *zulumčar.* — To je *nasljedstvo* koje primaju *nasilnici* od svemogućega. Jov 27, 13. Biće gospodari svojim *nasilnicima.* Is. 14, 2. Kralj *nasilnik* (u Lat. rege tyranno). Glas. 21, 285.

násilnikov, *adj. što pripada nasilniku: Bože moj! uzmi me iz ruke bezakonikove i nasilnikove.* Ps. 71, 4. Kome se otima, *izbavljajte ga iz ruku nasilnikorijeh.* Jer. 21, 12.

násilje, n. *die Gerultthat, Gewaltthätigkeit, violentia, vis. vidí* *nasilica, silje, zulum.* — *Zulum, die Gewaltthätigkeit, violentia, cf. nasilje, nepravda.* Rj. 215a. *Kome sam učinio nasilje?* Sam. I. 12, 3. Siromahu i *uhoyome čini nasilje,* i došljaku čini krivo. Jezek. 22, 29.

nasíp, m. *vidi* *nasap 1.* Rj. i *syn. ondje.* — Kad se ljudi oblijene... onda se *zaranjaju oni* *prokopi* (ili *kanali*), koji su vodu dovodili, i *nasipi*, koji su je *uzdržavali.* Priprava 24. *nasip, postaju koga i nasap: nasuti (naspem), nasipati.*

nasípauje, n. *das Anschütten, affusio.* Rj. *verb. od* *nasipati. radnju kojom tko nasipu što.*

nasipati, *pám (pljém), v. impf. anschütten, affundo.* Rj. *na-sipati. c. pf. nasuti.*

nasíráuje, n. *das Vollscheissen, concacatio.* Rj. *verb. od* *nasirati. radnju kojom tko nasira što.*

nasirati, *násírám, v. impf. vollscheissen, concueo:* Ejava ti meni: ovu ti *skidam,* tu ti *nasiram, sagt der Gespiele, der sich höhnisch unterwirft (indem er die Kappe abnimmt).* Rj. *na-sirati, seručí napunjati. v. pf. nasrati.*

násisati se, *násisám (násisēm) se, v. v. pf. sich voll saugen, sugendo satior.* Rj. *na-sisati se (dosta ili mnogo). vidí* *nasati se. v. impf. sisati, sati.*

nasititi, tîm, *v. pf.* Rj. *na-sititi. v. impf.* nasićavati. — **1)** *sättigen. saturo*: Nijesam te krvee napojio, ni junačka mesa nasitio. Rj. *nasititi koga čega. isp.* zajaziti **2)** — Svoje družine nikako ne mogu nasititi. Npr. 73. Gladu uš mućuo je *nasititi*. Posl. 42. *Sluga ne nasiti kruha*, da ti ne pita sira. DPosl. 112. *Duga života nasitiću ga*, i pokazaću mu spajenje svoje. Ps. 91, 16. — **2)** *sa se, refleks. nasititi se čega, od čega, čim. isp.* zajaziti se. — Kad se hajduk *nasiti hajdukoranja*, on se preda. Rj. 800a. Samo je nesretan u tome što mu se čeljad nikad ne mogu da *nasite*. Npr. 77. Čudeći se, gde se *nasitiše* sto brava od jednoga rapnjaka *proje*. 210. Pomenute ove Turkinje . . . kad se *kobjeh* od njih *nasitio*, on ih je nđavao za svoje sluge. Sovj. 73. *Željaše da se nasiti mrrama*. Luk. 16, 21. Sve se ptice *nasitiše* od mesa njihovog. Otkriv. 19, 21. Da se ne bi prije vremena *nasitio* radosti duhovac. DP. 57.

nasjecati, eām, *v. pf.* *anhauen (voll), secando paro*. Rj. *na-sjecati. n. p.* *kupusa (mnogo ili dosta). v. impf.* sjecati.

nasjecači, nasijecēm, *v. pf.* Rj. *na-sjecači. v. impf.* nasijecati. — **I. 1)** *anhauen, accido*. Rj. *kao načeti što sijekuci*: Drvo ukraj puta odmah *nasjeco*. DPosl. 69. — **2)** *anhauen in Menge, euedendo paro*. Rj. *nasjecači čega (mnogo ili dosta). isp.* nakrižati, narezati. — **II.** *sa se, refleks. sich satt hauen, sich anhauen. satiutus sum euedendo*: Turskih sam se glavā *nasjekao*. Rj. *isp.* nakidati se.

nasjedanje, n. Rj. *verb. od nasjedati. — 1)* stanje koje bira, kad *nasjeda n. p. lagja* [das Sitzenbleiben (des Schiffs) auf einer Sandbank, adhaesio navis in syrte. Rj.]. — **2)** stanje koje bira, kad *nasjeda n. p. otok na oči ili nasjeda krv* [das Anlaufen, Anschwellen (eines gepressten Muskels), circumpletio(?), inflatio. Rj.].

nasjedati, dām, *v. impf.* Rj. *na-sjedati. v. pf.* nasjesti. — **1)** *n. p. lagja, sitzen bleiben (vom Schiffe), insidere arenae*. Rj. *vidi* nasagjivati se. — **2)** *rund herum anlaufen, inflor circumcirea*. Rj. *da kome stane otjecati čelo, kazalo bi se: nasjeda otok na oči. isp.* nasjesti **2)**. — **3)** *nasjeda krv, kad se jako pritiskuje ili stiskuje n. p. ruka. isp.* nasjesti **3)**.

nasjenica, f. (u C. G.) greda krajem, na kojoj krajevi drugih greda stoje, *der Seitenbalken, tignum laterarium*. Rj. — *na-sjenica, zručenje* (korijenu) ležati: sen (e biće mjesto **1**), *nasjenica*. Korijeni 45.

nasjesti, nasjedē, (nasjednē), *v. pf.* Rj. *na-sjesti. v. impf.* nasjedati. — **1)** *sitzen bleiben (vom Schiffe), insidere arenae*. Rj. *n. p. lagja. vidi* nasaditi se, nasukati se: Nasukala se *lagja*, t. j. nasadila se, *nasjela*. Rj. 408a. — **2)** *anlaufen, inflor, n. p.* da oteče kome čelo, kazalo bi se: *nasjeo otok na čelo*; tako i da ko obuje tijesnu erevlju, pa da mu do nje odozgo noga oteče, kazalo bi se: *nasjeo otok, itd.* — **3)** *nasjela krv, unterlaufen, sanguine suffundi*. Rj. *n. p. od silnoga pritiskivanja ili stiskivanja*.

nasjetovati, nasjetujēm, *v. pf.* koga, *Ruth geben, consilium dare. vidi* nasvjetovati: Je li testir pristupit' gjevoje? Da ja *moje nasjetujem d'jete*. Herc. 77. — *na-svjetovati, i odhriješti v: na-svjetovati. v. impf.* svjetovati i sjetovati.

naskakivanje, n. *das Anfallen, insectio*. Rj. *verb. od naskakivati. radnja kojom tko naskakuje na koga.*

naskakivati, naskakujēm, *v. impf.* na koga, *unfallen, invehor*. Rj. *na-skakivati, kao nasrtati, navaljivati na koga. v. pf.* naskočiti, skočiti.

naske, nas-ke, *isp.* ke *datat*. — Jer je junak nada sviju *naske*. HXpj. 1. 274.

naskočiti, naskočīm, *v. pf.* na koga. *Stulli. kao skočiti na nj. v. impf.* naskakivati. — Mlad je, *naskočivē*. DPosl. 62.

nasgoro, (t. j. na skoro) *balid, ehestens, brevi, propediem*. Rj. *naskoro (izu čega). vidi* skoro **2)**. — No

i njega *naskoro* prećeraju iz Srbije u Srijem. Danica 2, 76. *Naskoro po tom dogju* oni na jedan izvor kraj puta. 2, 124. Da će se od te nesreće *na skoro* moći izljećiti. Pis. 54. *Naskoro iza toga* postao je . . . Sovj. 37. Jer će on izvršiti riječ svoju, i *naskoro* će izvršiti po pravdi, da, ispuniće Gospod *naskoro* riječ svoju na zemlji. Rim. 9, 28. *Naskoro* će to nćiniti Bog. Mojs. I. 41, 32.

naskrbiti, naskrbīm, *v. pf.* *na-skrbiti, skrbeći steći, vidi* naskrbiti, *kako se gorori* skrbiti i škrbiti, *gorori se* i naskrbiti (*nj. naskrbiti*) u *sjer. Hrvatskoj*.

naskvariti, rīm, *v. pf.* *naskvarila kosu, t. j. namazala skvarom, mit skvara beschmieren, unguento skvara dicto ungere*. Rj. *na-skvariti. inače ne dolazi taj glagol*.

naslada, f. *die Ergötlichkeit, deliciae (voluptas)*. Rj. *vidi* raskoš, raskošje, *na-slada. isp.* *na-sladiti, nasladiti se*.

nasladiti, nasladīm, *v. pf.* Rj. *na-sladiti. v. impf.* naslagjivati. — **1)** *ergötzen, oblecto*: nasladio sam ruku na njemu (t. j. izbio ga po svojoj želji). Rj. — A sada se grdo razrodiste, *dušmanima srcu nasladiste*. Npj. 5, 28. Ja sam sluša' do sad razgovore, *dobro moju dušu nasladiste*. 5, 551. — **2)** *su se, refleks. sich ergötzen, oblector*: Da se na njih *naslade* dušmani. Rj. — Koliko se proslavi i *nasladi*, toliko joj podajte muka i žalosti. Otkriv. 18, 7. *Duša će se vaša nasladiti pretiline*. Is. 55, 2.

naslagati, naslāžēm, *v. pf.* Rj. *na-slagati. v. impf.* slāgati. — **1)** *ansichten, sterno*. Rj. — **2)** *sa se, refleks. sich voll ansichten (unessen), ventrem implere*. Rj. *vidi* najesti se, i *syn. ondje*. — Čudno ti se *naslagasmo ovijeh oklizotina!* (rekao Hero, kad su se njih dvojica najeli jela što je gotovljeno za pašu). Rj. 453b.

naslagjivanje, n. *verb. od 1) naslagjivati, 2) naslagjivati se. — 1)* *radnja kojom tko naslagjuje koga ili što. — 2)* *radnja kojom se tko naslagjuje*.

naslagjivati, naslāgjujēm, *v. impf.* *na-slagjivati. v. pf.* nasladiti. — **1)** *ergötzen, oblecto: n. p. naslagjujem ruku na njemu (bivjuci ga po svojoj volji). isp.* nasladiti. — **2)** *sa se, refleks.*: Snjerni će naslijediti zemlju, i *naslagjivaće se* množinom mira. Ps. 37, 11. Usta bezumnih ljudi *naslagjuju se* bezumljem. Prič. 15, 14. Sačete i *naslagjivaćete se* u svjetlosti slave njegove. Is. 66, 11.

naslanjanje, n. *das Anlehnen, acclinatio*. Rj. *verb. od 1) naslanjati, 2) naslanjati se. — 1)* *radnja kojom tko naslanja što na što. — 2)* *radnja kojom se tko naslanja na što. — vidi* naslonjanje.

naslanjati, njām, *v. impf.* Rj. *na-slanjati. vidi* naslonjati. *v. pf.* nasloniti. — **1)** *anlehnen, acclino*. Rj. *što na što. isp.* nasloniti. — **2)** *sa se, refleks.*: Drvo se *na drvo naslanja* a čok na čocka. Posl. 70. Prodaj oca pa kupi magarca te se *naslanjaj na njega*. (Kad se ko na koga nasloni). 263. *vidi* navaljivati se.

naslati, našljēm (našaljēm), *v. pf.* Rj. *na-slati. — 1)* koga (na što), *zuschicken, mitto ad* —: našlji mi kakva mušterija da prodam svinje. Rj. *v. impf.* našljijati. — **2)** *genug schicken, mitto satis*. Rj. *naslati čega (mnogo ili dosta). v. impf.* slati.

naslijediti, našlijedīm, *v. pf.* Rj. *na-slijediti. v. impf.* nasljegjivati, našljegjivati. — **1)** (u Novom zavjetu) *erben, hereditate accipere*. Rj. *što ili koga*: Hasaba, što žensko iz očine kuće ne može *naslijediti*. kao n. p. kuća, gumno, zgrada. Rj. 803a. Blago krotkima, jer će *naslijediti zemlju*. Mat. 5, 5. Poslani na službu onima koji će *naslijediti spusenije*. Jevr. 1, 14. *Naslijediće* sjeme tvoje *vratu* neprijatelja svojih. Mojs. 1, 22, 17. Od troga se potresa zemlja . . . od sluškinje, kad *naslijedi gospogju svoju*. Prič. 30, 23. Da ntvrdiš zemlju i *naslijediš opustjelo našljedstvo*. Is. 49, 8. Ili im bijaše uzeto *pravo naslijediti prijesto*. DM. 11. *sa se, pass.*: Pamet i poštenje ne može se

svagda *naslijediti*. Pripr. 75. — 2) *sa se, refleks. aufkommen, existere*: Smilova se Bog na sirotinju, te se opet svijet *naslijedi* (Npj. 2, 6). Rj.

naslijegje, *n. vidi* nasljedstvo, nasljedstvo, nasljedak, baština 2, dostojanje, postojanje: Blago narodu, kojemu je Bog Gospod, plemenu, koje je on izabrao sebi za *naslijegje*, Ps. 33, 12 (*elegit in hereditatem sibi, zum Erbe sich erwählt hat*).

naslikovati, *naslikujem, v. pf.* na-slikovati. *vidi* namolovati, napisati 1 2. *v. impf.* slikovati. — *Naslikoran*, nonnihil similis. Stulli (*isp.* nalikovati).

naslon, *m. bedecker Gung, Schoppen, tectum suffultum*. Rj. *mjesto natkriveno*. — Jara, kao naslon gdje stoka zimi stoji. Rj. 247a. Pritvor, *pred naslonom* kao mali tor gdje se ovice najprije utjeraju, pa odanle ulaze u naslon. Rj. 599b. Rozgva se *mjesto rogova meće* preko šljemena, n. p. u kočara i u naslonu. Rj. 653b. Pa razape naslon nad žšara. Mojs. II. 40, 19. na-sl-on, *za postunje isp.* na-sloniti.

nasloniti, *naslonim, v. pf.* Rj. na-sloniti. *v. impf.* naslonjati i naslanjati, *kao prost glagol ne dolazi*. sloniti. — 1) *anlehnen, inclino*. Rj. — Dok glas caru Nikolajnu dogje, e je silan care udario na vitešku Srpsku Goru Crnu, *na koju j' on naslonio ruku*, i svojijem prekrililo krilom. Npj. 5, 188. — 2) *sa se, refleks. vidi* navaliti se. — Prodaj oca pa kupi margara te se naslanjaj na njega. (Kad se ko na koga nasloni). Posl. 70. *Na studen se kamen naslonila*, na kamenu grozne suze lije. Npj. 2, 22. Devojka se naša razbolela, *na kuma se glavom naslonila*. 2, 25. Koje (*krilo* od vojske) *se bilo naslonilo na planine*. Žitje 31.

naslonjanje, *n. vidi* naslanjanje. Rj.
naslonjati, *njam, vidi* naslanjati. Rj. na-slonjati. *v. pf.* nasloniti. — 1) *anlehnen, acclino, što na što isp.* nasloniti 1. — 2) *sa se, refleks. sich anlehnen, acclinar*. — Opi s' dete, ništ' o sebi ne zna, *naslonju si glavom na Todora*. Npj. 2, 160. Drag se dragoj *na rano naslonja*. Herc. 216. *vidi* navaljivati se.

naslušati se, *šam se, v. r. pf.* *sich satt hören, auscultando satior*. Rj. na-slušati se. *v. impf.* slušati. — Da se *naslušam trupke* od konjica. Rj. 753a. Da je kome stati, te gledati i *ljuta se jadu naslušati*, kako viju po kosama vući, a pjevaju po selima Turci! Npj. 4, 312. Ne da ti se okom nagledati i *ušima onje naslušati*: stoji vriska konja i volova. 4, 401.

naslütiti, *naslütim, v. rf. erprophezeien, erahnen, ominando asseptor*: Sluti, sluto, naslütiteš. Rj. naslütiti, *kao sluteći postiči, steći. v. impf.* slütiti.

naslužiti, *naslužim, v. pf.* Rj. na-služiti. *v. impf.* služiti. — 1) *n. p. čašu vina, darreichen, kredenzen, ministro*. Rj. — Te donesi onu čašu zlatnu, *nasluži je ervenijem vinom*, pokloni je staru Jug-Bogdanu. Npj. 2, 183. *ordje* naslužiti čašu vinom *znači: napuniti je vina*. — 2) godinu (ili pogogjeno vrijeme), *voll dienen, finire scribitu, cf. doslužiti, islužiti*. Rj.

nasljedak, *nasljedka, m. vidi* nasljedak. — *za s i* *isp.* nasljednik.

nasljedni, *adj. haereditarius*. Stulli. *vidi* nasljedni.

nasljednik, *m. vidi* nasljednik. Rj.

nasljedovanje, *n. vidi* nasljedovanje. Rj.

nasljedovati, *nasljedujem, vidi* nasljedovati. Rj.

nasljedstvo, *n. vidi* nasljedstvo. Rj.

nasljegjivati, *nasljegjujem, v. impf. vidi* nasljegjivati. — *sa se, pass.*: Slava je blago koje se teče a ne nasljegjuje. Žlos. 96.

nasmiјati, *nasmiјem, v. pf.* (juž. i zap.). Rj. nasmiјati. *v. impf.* nasmiјavati. — 1) *koga, zum Lachen bringen, risum movere*. Rj. učiniti da se tko smije. — B'jelim će te zubom nasmiјati, a crnijem okom zaigrati. Rj. 175b. Tri puta me lani pogledao, a proljetos okom namignuo, a večeras *brkom nasmiјao*, a sjutra će rukom zagrliti. Herc. 124. Miloš se slatko nasmeje, a nasmeje i druge koji to vide. Mil. 154. —

II. *sa se, refleks. — 1) anlachen, adrideo*. Rj. *komu, na koga, put koga: Nasmiјa se grohotom*. ili: *u suv grohot*: Grohotom se Ivo nasmiјao. Rj. 104a. Car se na to nasmeje. Npr. 52 (nasmeje ist. mj. nasmiје). Jedno od gjece reče mu (ocn) . . . *Nasmiје se otac put njega*, no i uzdahne govoreći . . . 108. *Nasmiјala se koza ovei* (kad je skočivši preko klade digla rep i pokazala zadnjicu). Posl. 191. Vidio sam lepotu devojku, okrenu se, *nasmeja se na me*, čini mi se, da bi pošla za me. Npj. 1, 359. *Na knjigu se grotom nasmiјao*. 4, 349. Grotko im se pope nasmiјao. 4, 397. Kad bih se *nasmiјao na njih*, ne vjerovahu. Jov 29, 24. *amo ide i oraki primjer*: Nikad nije veselo, nikad raspoložen, *nikad nasmejan*. Megj. 192. — 2) *sich satt lachen, risu satuari*. Rj. *nasmiјati se (dosta ili mnogo)*.

nasmiјāvauje, *n. das Anlächeln, arrisio*. Rj. *verb.* od 1) nasmiјavati, 2) nasmiјavati se. — 1) *radnja* kojom tko nasmiјava koga. — 2) *radnja* kojom se tko nasmiјava na koga.

nasmiјāvati, *nasmiјāvam, v. impf.* Rj. na-smiјavati. *v. pf.* nasmiјati. — 1) *zum Lachen bringen, risum movere*. Rj. *koga, činiti da se tko smije. isp.* nasmiјati koga. — 2) *sa se, refleks. na koga, anlächeln, adrideo: Desnijem se brkom nasmiјava*. Rj. *vidi* nasmjehivati se. *isp.* nasmiјati se II 1.

nasmjehivauje, *n. das Anlächeln, arrisio*. Rj. *verb.* od nasmjehivati se. *radnja* kojom se tko nasmjehuje.

nasmjehivati se, *nasmjehujem se, v. r. impf. anlächeln, subrideo*: A desnijem (s' *isp.* kod nasmiјavati se: Desnijem se brkom nasmiјava) brkom nasmjehuje. Rj. na-smjehivati se. *vidi* nasmiјavati se. *v. pf.* nasmjehnuti se.

nasmjehnuti se, *hnem se, v. r. pf. lächeln, subrideo*. Rj. na-smjehnuti se. *vidi* nasmiјati se 1. *v. impf.* nasmjehivati se. — Pogledala na rukama, *nasmjehnula se*. Npj. 1, 424. *Na tome se Pero nasmjehnulo*, i ovaku riječ besjedio: Čudna vraga, što se uradilo! 5, 23. Kako se Ljubica *nasmjehnula na Svetozara*. Nov. Srb. 1817, 494.

nasnovati, *nasnovjem, v. pf. in Menge aufziehen, (clas plures) ordior*. Rj. na-snovati, *čega (mnogo ili dosta)*. *v. impf.* snovati.

nasočiti, *nasočim, v. pf.* Rj. na-sočiti. *v. impf.* sočiti. — 1) *einrathen, (z. B. einem eine Braut), suadeo duendum*. Rj. *nasočiti komu n. p. djevojku da je uzme*. — 2) (u C. G.) *anzeigen, indico, ef. prokazati*: nasočio brata, *cf. sok*. Rj.

nasoliti, *nasolim, v. pl. Rj. na-soliti. v. imp. soliti*. — 1) *einsalzen, salio, salsiendo parvo*, n. p. dosta ribe. Rj. — 2) *salzen, salio, sale conspergo*, n. p. slaninu. Rj. *isp.* posoliti.

naspati se, *naspávati se, naspim se, naspávam se, v. r. pf. sich satt schlafen, satis dormisse*. Rj. na-spati se, na-spavati se (*dosta*). *vidi* nadospati. *v. impf.* spati, spavati. — *Naspavati se sit* na obadva uha. Posl. 191. Ne bndi mi Jova moga, *nek mi se naspí*. Npj. 1, 193.

naspjati, *naspíje, v. pf. kome što, plötzlich zustossen, praeter spem accidit*: nešto mu naspíje. Rj. na-spjati, *kao iznenuda doći. kao prost glagol ne dolazi. isp.* spjeti. — Je li ta devojka luda? Što je njoj *naspelo* zaljubljavati se u mene? Megj. 72.

náspored, *na-s-pored, prijedlog s riječju u drugom padežu, znači što spored, pored, pokraj*: Svi svatovi rumen' ružu brali, al ne bere Janko gjnvegija, već on ide *náspored gjevojke*, pa gjevojku divno sjeto-vaše. Herc. 7. *isp.* napored.

náspor, *násporak*, *náspórka, m. aumento, aecrescimento, incrementum*. Stulli. *isp.* nasporiti. *kao napredak, düca; Anwachs, Zunahme, Gedeihen*.

násporau, *násporna, adj. augeti vi praeditus*.

Stulli. što pripada nasporu, što ima moć sporiti; *gedeihlich*.

nasporiti, *nāsporīm*, v. pf. *gedeihen machen, ergebig, prospero, diuturnum reddo*: da Bog naspori! Rj. na-sporiti. učiniti da bude što sporo, dugo da traje, da dotječe, da bude dugorječno, obitato, da što kome napreduje, da mu se nada. v. impf. sporiti. — Bog da pomože i da naspori. Rj. 366b. Bog da naspori i beričet učini! Posl. 17. Okle ovu času natočio, Bog ti samosedmom nasporio! Kov. 125.

naspram, (u vojv.) *vidi* prema: A kad budeš naspram dvora moga. Rj. *prijedlog složen* na-spram, *vidi* nasprama, naprema; spram, sprama. *primjere* *vidi* kod prema. — Prijedlog prema glasi i pramu, a često preda se uzima i prijedlog s i kadšto krajnje a izostavlja. *isp.* Sint. 285.

nasprama, *praepos.* *vidi* naspram.

Nasradin (hodža)*, *m. der Eulenspiegel, nom. propr. hominis lepide inceptitis*. Narod naš pripovijeda mnogo koješta smiješno od Nasradin-hodže, a i u poslovicama ga sponijem, n. p. kao Nasradin-hodža (kad ko što radi naopako). Promeće se kao hodža kroz ponjavu, itd. Pripovijeda se zaista da je u Turaka bio nekakav učen čovjek koji se zvao Nasradin-hodža. Rj.

nasrati, *nāserēm*, v. pf. *roll scheissen, concuo*. Rj. na-srati. *seručiti* napuniti. v. impf. nasirati. — Uliti, 2) kao nasrati. Rj. 779b. *isp.* i natroljati.

nasrčiti se, *nāsrčīm se*, v. r. pf. (po jugozapad. kraj.) *vidi* naljutiti se: Jovanu se družba nasrčila. Rj. i *syn.* ondje. — na-srčiti se. v. impf. srčiti se.

nasrditi, *nāsrđīm*, v. pf. Rj. na-srditi. v. impf. srđiti. — 1) *vidi* nasrditi: Pa nasrdi sebe i dorina. Rj. — 2) *su se*, *refleks.* (u Boei) *vidi* nasrditi se: No se Turčin nasrdio ljuto. A Jovan se dobro nasrdio. Rj. *vidi* naljutiti se, i *syn.* ondje.

nasrēd, *mitten in, in medio* —: nasrēd kuće, nasrēd sela. itd. Rj. *prijedlog složen*: na-srēd. *prijedlog* na dodaje značenje svoje *prijedlogu* sred, koji *vidi*. — Mater njegovu zatvore u jednu bačvu katanom oblivenu i zažde je nasrēd gradu. Npr. 236. Navrh sofre Gromovnik Ilija, nasrēd sofre Sava i Marija, po dnu sofre Petka i Negjelja. Npj. 2, 100. Ti si mene nasrēd srca moga. 3, 127 (mene, dat.) Da ga čeka nasrēd druma puta. 5, 215.

nasrkatati se, *nāsrčīm se*, v. r. pf. *sich ansehlfen, sorbendo satior*. Rj. na-srkatati se, čega (mnogo ili dosta). v. impf. srkatati.

nasrljati, *lĥam*, v. pf. *vidi* nagaziti 1. Rj. na-srljati, kao iznenada naći na što. *syn.* kod nagaziti 1. v. impf. srljati.

nasrnuti, *nāsrnēm*, v. pf. *drüber herfallen, cum impetu impingo*. Rj. na-srnuti, kao navaliti. v. impf. nasrtati. — Kad opazi onu babu, izvadi sablju i nasrne s konjem, i nadrška psa. Npr. 119. Stan' Turčine! kud si nasrnuo? Npj. 4, 269.

nasršiti se, *nāsršīm se*, v. r. f. *vidi* nasršiti se, s kojim je bez sumnje istoga postanja (otpadavši t) kao što je i istoga značenja. *isp.* sršljen i sršljen. — Kad tu bruku vijegje i grđilo, sad bi mi se kose nasršile. Npj. 5, 511. Nasršene kose ka' gjavolu, 5, 512. *vidi* i nakostriješiti se, i *syn.* ondje. v. impf. sršiti.

nasrtāč, *nasrtāca*, *m.* *vidi* nasrtalo. Rj. ko nasrće (na drugoga), čovjek nasrtljiv.

nasrtāca, *f. ein Frauenzimmer das gern über andere herfällt, mulier in alios invchi amans*. Rj. ženska glava nasrtljiva, kuja rado nasrće (na drugoga). — riječi s takim nast. kod cjepcača.

nasrtāj, *m. offendiculum*, u Gundulića. Stulli. nasrtaj, djelo kojim tko nasrne. — riječi s takim nast. kod dogagaj.

nasrtalo, *n.* koji nasrće na drugoga, *der gern über andere herfällt, qui in alios invchi amat, cf.* nasr-

tač. Rj. čovjek nasrtljiv. — riječi s takim nast. kod bajalo.

nasrtānje, *n.* *das Herfallen über etwas, impetus*. Rj. *verb.* od nasrtati. *radnja* kojom tko nasrće.

nasrtati, *nāsrčēm*, v. impf. *na koga, über Einen herfallen, cum impetu aggredior*. Rj. na-srtati, kao navaljivati. v. pf. nasrnuti. — Ovca na njega skoči . . . na njega nasrće da mu oba oka izbije. Npr. 216. Kako koji nasrtaše tako ga on štapom dočekivaše. 222. Na nejačicu svak nasrće. Posl. 189. Pregjašnje glavne starješine nijesu nasrtale na Kara-Gjorgjija, kao ni on što nije na njih. Sovj. 16.

nasrtljiv, *adj.* *gern über andere herfallend, in alios invchi amans*. Rj. koji rado nasrće na drugoga.

1. nastajānje, *n.* *das Herankommen, adventus*. Rj. *verb.* od nastajati. stanje koje biva kad nastaje što, n. p. zima, zlo vrijeme.

2. nastajānje, *n.* *verb.* od nastajati (nastōjīm). *radnja* kojom tko nastoji oko šta. *vidi* nastavanje, nastojanje.

1. nastajati, *jēm*, v. impf. *anfängen, coepisse*: nastaje zima, ljeto, zlo vrijeme. Rj. na-stajati, kao počinjati se. *isp.* postajati. v. pf. nastanuti. nastati. — Onamo od Barske nahije nastaje jezik Arnautski. Rj. 15b. Sad ne sviće, nego mrkne (n. p. kad nastaje zima). Posl. 273. Junaka ga nije nastajalo od Turčina Gjergjelez-Alije. Npj. 4, 327. Iza Senja nastaje Dalmacija. Kov. 28. Onda se zapjeva tropar prazniku koji nastaje. DP. 315.

2. nastajati, *nastōjīm*, v. impf. *die Aufsicht führen, attendo, adsto*: Svi nastoje da tebe otkupe. Rj. na-stajati, starati se oko šta. *vidi* nastajavati, nastojati. v. pf. nastati 2. — Koliko je gogj nastajalo da je *vidi*, ništa nije mogla učiniti. Npr. 215. Može li se što drugo činiti nego nastajati da se na novo izdadu kako treba. Rad 6, 214. čini se, da ovaj glugol ima sad. vrijeme i nastajem, u orom primjeru: Videći Solomun mladica da nastaje za poslom postavi ga nad svijem dancima. Car. I. 11, 28.

nastajāvānje, *n.* *die Aufsicht, inspectio, attentio*. Rj. *verb.* od nastajavati. *radnja* kojom tko nastajava oko šta: Nastajavanjem vis. vlade zemaljske . . . ovaj je dom predan akademiji. Rad 5, 199. U nastajavanju oko toga ne hajuci ni za kake tegobe. Star. 3, 1.

nastajāvati, *nastajāvām*, v. impf. *die Aufsicht führen, attendo, cf.* nastojati. Rj. na-stajavati, starati se oko šta. *vidi* i 2 nastajati. v. pf. nastati 2. — Akademija (je) nastajarala stupiti u svezu sa . . . Rad 5, 199. Koji nastajarahu da mi se (rukopis) vjerno prepíše. Živ. sv. 8. i sv. 8. XI.

nastāniti, *nāstānīm*, v. pf. Rj. nastaniti koga, dati mu stan, kao namjestiti ga. — 1) *unterbringen, colloco*: Hoću l' naći stanja u Kosturu da nastanim ovu sirotinju. Rj. — 2) *su se*, *refleks.* — Dogjoše do Harana, i ondje se nastāniše. Mojs. I. 11, 31. *isp.* v. impf. nastavati. *prosti* glugol staniti se takogjer v. pf. ali drugačijega značenja.

nastanuti, *nāstanēm*, v. pf. *vidi* nastati. Rj. nastanuti, primjere *vidi* kod nastati 1.

nastānje, *n.* (u Boei) *vidi* postanje: Je li gr'ote i je li sramote začulo se od nastānja sv'jeta. On je bio bruka od nastānja. Rj. *vidi* i postanak, postatak. — *verb.* od nastati. *djelo* kojim tko ili što nastane (1).

nastati, *nāstanēm*, v. pf. Rj. — 1) *nā-stati*. *vidi* nastanuti. *kao* početi se, začeti se 1, postati, postanuti. v. impf. 1 nastajati. *beginnen, herbeikommen, advenio*: nastala godina, zima, ljeto, mjesec, dan; vladanje čije i t. d. cf. nastanuti. Rj. *isp.* nastupiti 2. — Obratiti, 2) *herein brechen, ingruo, cf.* udariti, *nastati, obrnuti*. Rj. 433b. Kad Stojša malo poodrase, on nastane junak da je malo onakih bilo. Npr. 27. Tada nastane tuga i plač u carskom dvoru. 252. Ako buli Turčin nestane, drugi joj nastane. Posl. 2. Ko rano ustane, vas dan mu dobar nastane. 152. Od kako

je svijet nastanuo, taki zulum nije postanuo. Npj. 4. 152. Kad nastane u Crnoj Gori vladika Petar II., Grabovljani . . . 4, 458 (Vuk). Ali je meni već nastala 73. godina. Sovj. III. *Nasta opet rat.* Sam. II. 21, 15. — 2) nastati oko čega, kao postarati se za što, *vidi* ustati oko koga. *v. impf.* 2 nastajati, nastajavati, nastojati. — Dobro si vidio jer ču nastati oko riječi svoje da je izvršim. Jer. 1, 12. Gospod *nasta* oka zla i navede ga na nas. Dan. 9, 14. Stefan *nastane* oko kćeri Karlova rojaka da se oženi njom. DM. 38. Moleći ga da *nastane* kod Turaka da ne čine zabave njihovijem trgovcima. DRj. 1, 382.

nastava, *f.* (u Paštr.) *der Unterricht, institutio*: Ni sirotnu gjeecu tvoju bez nastave i nauke. Rj. kao nauka, poučenje, pouka; disciplina. — Da se poznaje mudrost i nastavu . . . Ludi preziru mudrost i nastavu. Slušaj, sine, nastavu oca svojega, i ne ostavljaj nauke matere svoje. Prič. 1, 2, 3. 7. 8. Strah je Gospodnji nastavu k mudrosti. 15, 33.

nastavak, *nastāvka*, *m.* — 1) *der Ansatz, adjunctum*. Rj. *isp.* nakalamak, naperak 2. ono što se nastavi na što, i djelo kojim se što nastavi. — Tu jarani porez učiniše, te i Jovu česu napraviše od daraka i nastavaka, od učkura i nekrukura. Here. 192. Primio sam u Podunavke Nr. 28, 29 i 31 nastavak G. Vasilija Lazića o čistoti i pravilnosti jezika. Pis. 39. Da je pravi nastavak Srbiji ta ravnica. DM. 33. Ovaj će članak biti nastavak na ono što sam počeo u knjizi F. Miklošića. Glas. 8, 1. — 2) u gram. *suffixum*: I jedni i drngi postaju ili *nastarce* (suffixa). Glas. 12, 474. Tako je n. p. »žena« oblik, a tom je obliku osnova »žen« a nastavak »a«. Obl. 1. *Nastavak* u osnovi dio je riječi koji glavno značenje što je u korijenu nečemu pridijeva, za nešto veže. Osn. 1.

nastāvānje, *n.* *das Wohnen, habitatio*. Rj. *verb.* od nastavati. stanje koje biva kad ko nastavu gđe.

nastāvati, *nastāvām*, *v. impf. wohnen, habito*: gdje nastavat sad? Rj. na-stavati. *vidi* stanovati, i *syn. ondje. isp. v. pf.* nastaniti se. — *Nastavaće* na pogledu svoj braći svojoj. Mojs. I. 16, 12. To su starješine Edomske kako nastavahu u svojoj zemlji. 36, 43. Ti li ćeš mi načiniti kuću da u njoj nastavam? Sam. II. 7, 5. Svuda gdje nastavate gradovi će se opustošiti. Jezeq. 6, 6.

nastāviti, *vim*, *v. pf.* Rj. na-staviti. *v. impf.* nastavljati. — 1. **1 a)** u tjelesnom smislu. *ansetzen, anstücken, adjungo*. Rj. *vidi* nadostaviti. — Naperiti konac, t. j. na deblji konac nastaviti tanji, koji se uvrze u iglu. Rj. 400a. *sa se, pass.*: Naperak, onaj tanki konac koji se nastavi na deblji. Rj. 400a. — **b)** u umnom smislu. *fortsetzen, continuare*: Ona joj on reče: »Bako . . .« A baba mu uteče u reč: O moj sinko . . .« Onda on nastavi: »Slušaj dobro što ču ti kazati.« Npr. 45. Šura odgovori . . . Na to zet reče. Šura nastaviti dalje: Video sam selo sve veselo. 90. Onda najmlađi otpočne da kaziva. . . Tome se i sama braća začude, a on nastavi kazivati: U tome se vatra ugasi . . .« 193. Iza ove pjesme nastave i druge različne, kao n. p. U ime Boga u dobar čas! Kov. 48. Nego nastaviti dalje čitati. Pis. 36. Jov nastavi besjedu svoju i reče. Jov 27, 1. Vladika nastaviti započeti posuo. DP. 340. — 2) n. p. kazan, *den Kessel über das Feuer setzen, impono, superpono*. Rj. — Navjestiti n. p. kotao na vatru, t. j. objesiti, nastaviti. Rj. 380a. Nakalamiti n. p. osovinu, t. j. nastaviti. Rj. 391a. Ona dohvati pinjatu i nastaviti na vatru punu vode i boba. Npr. 105. — **II.** *sa se, refleks. sich daransetzen, unternehmen, aggredi*: na što se nastaviti, ono ne će ostati ne svršeno. Rj. kao dati se na što; naklopiti se na što; nametnuti se na što; udariti u što. — Jesen progje, crna zima dogje, a ne ima Stambolije Salka, nastaviti se iz Terčija Seho, te

preprosi Adžagijno zlato, i preprosi i doma povede. Here. 175.

nastavljānje, *n.* Rj. *verb.* od nastavljati. — 1 a) radnja kojom tko nastavlja što na što (das Ansetzen, adjunctio. Rj.). Imena načinjena od samoga korijena, od koga je glagol proizveden, bez i kaka nastavljanja, n. p. grad od grad-im. Danica 3, 92. *isp.* nastavak 2. — **b)** radnja kojom tko nastavlja n. p. započeti govor, posao, i t. d. *die Fortsetzung, continuatio*. — 2) radnja kojom tko nastavlja n. p. kazun na vatru (das Darübersetzen, superpositio. Rj.).

nastavljati, *vijām*, *v. impf.* Rj. na-stavljati. *v. pf.* nastaviti. — 1 a) u tjelesnom smislu. *ansetzen, anstücken, adjungo*. Rj. — Ovdje Sava svoju desnu obalu (iz Srpske strane) jednako roni, a lijevu (na Kupinskoje kutu) nastavlja. Rj. 114a. Vrat' se natrag, moja majko, te nastavljaj sre vlakance, sre vlakance po vlakance, i po njemu u raj pogji. Npj. 1, 133. Teško onima koji nastavljaju kuću s kućom, i njivu nu njivu nastavljaju, da već ne bude mjesta. Is. 5, 8. *sa se, refleks.*: Dubovica udara u more a Cmilova ulicu se nastavlja na nju. Rj. 813b. — **b)** u umnom smislu. *fortsetzen, continuare*: G. Lazić nastavlja jednako ovo čišćenje i popravljanje jezika našega. Pis. 45. On je nastavljao što je otac mislio. DM. 24. *sa se, pass.*: Što biva, počelo je i prije pa se nastavljati i u vrijeme koje kaže. Daničić, ARj. 882a. — 2) kazan, *übers Feuer setzen, superpono*. Rj. nastavljati n. p. kazun na vatru.

nastavni, *adj.* što pripada nastavi; *Unterrichts*. — Dodajte k tome još mane nastavnooga programa. Zlos. 27.

nastavnica, *f. isp.* učiteljica. — Ona se na sigurno sprema za učiteljku . . . slutili smo da će ona biti nastavnica. Zlos. 240.

nastavnički, *adj.* što pripada nastavnicima. — Sav sam se predao nastavničkom poslu. Zlos. 157.

nastavnik, *m.* koji se bavi oko nastave. *isp.* učitelj. — Dadosmo mu mesto u školi da predaje jezik i istoriju naroda . . . to može biti tek pod upravom i dahom ovakoga nastavnika. Zlos. 159.

nastirānje, *n. verb.* od nastirati. radnja kojom tko nastire pod blago.

nastirati, *nastirēm*, *v. impf.* Stulli. *vidi* sterati. *v. pf.* nastrijeti. — Treba pod blago često nastirati. J. Bogdanović. *Stroh dem Fische streuen.*

nastojānje, *n.* *vidi* nastojavanje. Rj.

nastojati, *nastojīm*, *v. impf.* (na Zadržanju) starati se oko šta, *vidi* nastajavati. Rj. na-stojati. *vidi* i 2 nastajati (nastojīm). *v. pf.* nastati 2. — Vrag koji vazda o zlu nastoji. Npr. 130. *Nastojće* vam . . . srdačnu ljubav u dočeku prikazati. Kov. 52. Postaviše Levite da nastoje nad poslom oko doma Gospodnjega . . . da nastoje nad poslanicima. Jezdr. 3, 8. 9.

nastojnica, *f. procuratrix*. Stulli. koja nastoji nad čim, stara se oko čega; *die Praefectin*.

nastojnik, *m. der Aufseher* (z. B. bei den Schweinen), *qui attendit*: Oko njih su mnogi nastojnici. Rj. koji nastoji nad čim, stara se oko šta. — A aščeje devet Jugovića, nastojnika starca Jug-Bogdana. Npj. 2, 205 (Opominjem se, da su Jugovići postavljeni kao nastojnici i upravitelji zidanja. Vuk). Postane . . . najposlije kao nastojnik nad soli. Danica 2, 116. Zapovjedi Faraon nastojnicima nad narodom i upraviteljima njegovijem. Mojs. 11, 5, 6. Izišavši nastojnici narodni i upravitelji rekoše. 5, 10. Bješe glavnijeh nastojniku nad poslom Solomonovijem pet stotina i pedeset. Car. I. 9, 23.

nastojnikov, *adj.* što pripada nastojniku: Sužnji se odmaraju i ne čuju glasa nastojnikova. Jov 3, 18.

nastrahovati, *nastrābujēm*, *v. pf.* na-strahovati, *dosta strahu pretrpjeti. v. impf.* strahovati. — Tn sam se nagledao čudesa od morske sile . . . i ujedno

sam toliko nastrahovao da mi može biti dosta dok sam god živ. Zlos. 107.

nastrau, *adj.* (u C. G.) osim ostalih ljudi, *ein Sonderling, qui omnino alio modo facit*. Rj. na-stran, koji kao da ide na stranu od ostalih ljudi.

nastrušnica, *f.* *vidi* nadstrušnica.

nastriči, *nastričem*, *v. pf.* na-striči, *strigajući načeti*, *v. impf.* striči. — Kail sam se s tobom kumovati, da mi ovdje kumstvo utvrdimo: *nastriči mi sina Marijana*. HNpj. 3, 139.

nastrijeti, *nastrêm*, (nastr'o, nastrfla) *v. pf.* *bestreuen, consternere*: Pod njom sveta postelja, svakog cveča *nastru*. Rj. na-strijeti. *osn. str. I. pregj.* *nastrijeh. prilog pregj.* *nastrfviš, nastriv*; *II. pridj.* *nastrft.* *v. impf.* *sloz.* *nastrirati, prosti sterati*. — *Nastru sam odar svoj pokrivačimu vezenjem*. Prič. 7, 16. *Odar je načinio sebi . . . iznutra nastr ljubarlju za kćeri Jerusalimske*. Pjes. nad pj. 3, 10.

nastršiti se, *nastršim se*, *v. r. pf.* *vidi* nakostriješiti se. Rj. na-stršiti se, *kaže se n. p.* *nastršile se kose*. *v. impf.* *nastršiti. vidi i nasršiti se, naremežiti se. isp.* *naježiti se*.

nastup, *m.* — *1)* *n. p.* u glavi, u trbuhu, *der Anfall (der Krankheit), impetus, tentatio*. Rj. na-stup, *bolest u glavi, i t. d. kao doluzak. isp.* *kod nastupiti dva zadnja primjera*. — *2)* *vidi* nagaza, u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

nastupanje, *n. das Darauftreten, calcatio*. Rj. *erb.* od nastupati. *radnja kojom tko nastupa*.

nastupati, *nastupâm*, *v. impf.* Rj. na-stupati. *v. pf.* *nastupiti*. — *darauftreten, calco*. Rj. *kao gaziti što stupajući na nj*: Na lava i na aspidu *nastupačes i gazičes lavića i zmaja*. Ps. 91, 13. — *2)* *Kudgod naš domaćin i njegova djeca iz doma postupali, svuda na sreću nastupali!* (u zdravici). *vidi* nailaziti. Rj. — *Sava već s lagjama, kao i Dunavo, nastupa na Srbiju*. Danica 2, 35.

nastupiti, *nastupim*, *v. pf.* — *1)* *darauf treten, calco*. Rj. na-stupiti. *v. impf.* *nastupati*. — *Da na Krajinu Negotinsku ne smije Turčin nastupiti s potkovanijem konjem*. Rj. 278b. *Idući naprijed nastupe na gomilu rukova, te vući napanu na njega i na vjerenicu mu*. Npr. 222. *Šetajući jedan nastupi na magjije*. 262. *Tjerajući liscu nastupio je na ruku*. DPost. 127. *Kad nastupi u pobunjenu Srbiju, stanu ga ljudi sretati*. Danica 5, 41. — *2)* *kao dobi. isp.* *nastati 1, i syn. ondje*. — *Jedva čeka čelebija Jovo, da mu dogje svijetla negjelja. Kad nastupi svijetla negjelja, stade jeka zelene planine*. Here. 10. *A gjed babu opet zove čak o jeseni, dok nastupi novo vino i ovnovina*. 232.

našũho, *adr. vidi* nasuvo.

nasũkati, *nasũčem*, *v. pf.* Rj. na-sukati. — *1)* *n. p.* *cijev (i mnogo cijevi), anwĩnden, agglomero*. Rj. *v. impf.* *sukati*. — *2)* *sa se, refl.* (u Dubr.) *nasukala se lagja, t. t. nasadila se, nasjela, sitzen bleiben (vom Schiffe), incidere arenae*. Rj. *za v. impf.* *nasagjivati se, nasjedati*.

nasũliti se, *him se*, *v. r. pf.* *vidi* namiriti se. Rj. *naluzi se samo kao glagol složen: na-sũliti se (recipr.) i po-sũliti (sũliti)*. — *No ne znaš li gjegogj vode hladne da otpojim sebe i Šarina, pa čemo se lasno nasũliti*. Rj. 479a. *Divno su se Srbi nasũlili*. Npj. 4, 49.

nasũmeč, *auf Gerathewohl, temere*: pogodio nasumce. Rj. *vidi* sumice, u nasumce *otpulo i; vidi i* utoma, *iči, govoriti što nasumce, ne znajući kuda i zu što, pogodio nasumce, ne gaggajući*.

nasũmoriti se, *rĩ se*, *v. r. pf.* *sich umwolken, obnũhlor*: nasumorilo se (kad se danju kao smrkne), *cf.* *natuštiti se*. Rj. *na-sumoriti se. inače se taj glagol ne nalazi. syn. kod* nahumoriti se.

nasũporiti, *rim*, *v. pf.* *nasumporen, sulphure*

illitus. Stulli. *na-sumporiti što, sumporom ga nasuti. v. impf.* *sumporiti*.

nasũprot, *entgegen, contra*. Rj. *na-suprot*. *Sa svijem se kao prilog može razumjeti protiv ili suprot s prijedlogom na (kao n. p. u natoč)*. Sint. 374. *vidi* *na-protiv, usuprot*. — *1)* *nasuprot, kao da je prijedlog za riječju u dativu: Kaže (upravo na suprot Vilandru), da . . . Pis. 69. Ali ne za dugo po tom dunu na suprot njemu buran vjetar*. Djel. Ap. 27, 14. *Ja ću okrenuti lice svoje na suprot takom čorjeku*. Mojs. III. 20, 3. *Kad se bezbožni Arija usudi dirati u stari temelj vjeri u Gospoda Isusa nasuprot jasnijem riječima sv. pisma*. DP. 281. *Kako je Isaija vidio Gospoda slave . . . kao na suprot krotkome silasku njegovu u obličju djetinjem*. 320. *A tome nasuprot ne samo nalazimo primjer*. Rad. 20, 191. *isp. suprot*. — *2)* *kao čisti prilog (adv.) bez dativa: »Dela« znači upravo na suprot »nemoj«*. Rj.¹ LVIII. *Kako su ljudi uz rat prebjegavali od Dubrovnika k susjedima i na suprot*. DM. 332. *Još na kraju XIV. vijeka dolazi mjesto njega (dativa) instrumental . . . Na suprot nahodi se dativ mn. mjesto instrumentala*. Istor. 97. *Riječima specialnoga značenja pisac često daje generalno i na suprot*. Rad 15, 190. *isp. naprotiv*. — *3)* *nasuprot u svezi sa glagolom, kao prijedlozi što se nalaze složeni sa glagolima: Jer nam je poznato za ovu jeres da joj se svuda na suprot govori*. Djel. Ap. 28, 22 (*ei contradicitur; dass ihr widersprochen wird*). *Ne da da mu se kaže i odgovara na suprot*. Rim. 10, 21 (*contradicere*). *Ako mi jošte uzidete na suprot, i ja ću vam ići na suprot*. Mojs. III. 26, 23 (*ambulare ex adverso, adversus incedere; entgegen wandeln*). *S čistijem čisto postupać, a s nevaljalijem nasuprot njemu*. Sam. II. 22, 27. *Ako možeš, odgovori mi, pripravi se i stani mi na suprot*. Jov 33, 5. *Neka se ne vraća na vrata na koja ugje, nego neka izlazi na ona koja su na suprot*. Jezek. 46, 9. *Knez carstva Persijskoga staja mi na suprot dvadeset i jedan dan*. Dan. 10, 13 (*restitit mihi; widerstand mir*). *Kad se njčemu na suprot starlja drugo što*. Daničić, ARj. 71a. *Da bi se sve ovo na suprot starilo starom zarjctu*. DP. 129. *isp. protiv II*.

nasũsret, (na susret). — *1)* *in entgegengesetzter Richtung, ex opposito*, *n. p.* *bio* ga buzdavnom *nasũsret*, t. j. *jedan put u prsi pa onda u legja*. Rj. — *2)* *entgegen, obriam, cf. susret*. Rj. *na susret. supstantiv susret sa prijedl. na. vidi* susret: *otišao mu na susret*.

nasũšiti, *nasũšim*, *v. pf.* *in Menge dörren, torreo*. Rj. *na-sušiti čega, n. p. šljizu (mnogo ili dosta). v. impf.* *sušiti*.

nasũti, *naspēm*, *v. pf.* *anschũtten, affundo*. Rj. *na-suti. ne dolazi se kao prost glagol. isp. suti. v. impf.* *nasipati*. — *Ona Turkom medovinu daje, a baš polak nasu bengjeluka*. Npj. 3, 39. *Grebući žgjelu, a domaćica naspe opet punu*. Posl. 127. *Nasuo si zlata i srebra u riznice svoje*. Jezek. 28, 4.

nasũvo (na suvo), (*umsonst, ohne Entgelt, frustra*) *n. p.* *platio, dužan*. Rj.³ *isp.* *badava 2, i syn. ondje*. — *u krajerima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v. vidi* nasuho.

nasũsvjetovati, *nasũsvjetũm*, *v. pf.* *koga, Rath geben, consilium dare*. Rj. *na-svjetovati. vidi* nasjetovati. *v. impf.* *svjetovati, savjetovati, sjetovati*. — *Da te štogod nasrvjetuje Marko*. HNpj. 1, 414. *Sjed, Osmane sine, kod meneka, da te, sine, nasvjetuje baba*. 4, 91.

naš, *nāša, nāše, unser, noster*. Rj. *što pripada nama, obličje naših, našim glase u južnom govoru i našijeb, našijem. isp. Obl. 29*. — *1)* *naš može značiti što dative ethicus: Onda domaćin za mačka načini putniku galiju punu srebra i zlata. Po tom naš putnik pogje s galijom kući*. Npr. 43. — *2)* *može zamijeniti supstantiv: našinec ili (naši) ljudi: Zato ni najučelniji naši ne znadu bez velike muke i bez truda gje*

ga treba pisati. Rj. IX. Gjekoji naši misle i govore, da rječnik treba čitavo društvo da piše. XIV.

našaliti se, lim se, v. r. pf. Rj. našaliti se. v. impf. šaliti se. — 1) ein wenig scherzen, subjocor: Sad su ljudi svakojake čudi, sad se nije ni našaliti s mirom. Rj. malo. — Ja se, brate, malo našalio. Nj. 2, 468. — 2) sich satt scherzen, satis jocatum esse. Rj. našaliti se (dosta).

našanstvo, n. kao nalaženje, postanjem od naći, osn. šad (isp. Obl. 82), odbačeno d a umetnuto n. — Zdrav si mi bane stari svate! za našega dobroga i sretnoga došanstva, i vašega dobroga i čestitog našanstva! Kov. 71. riječi tako postule vidi kod bezočanstva, po kojmu je amo metnut i ako.

našarati, našarām, v. pf. našarati, načiniti da bude što šareno. v. impf. šarati: Sedeflija, pušku našaranu sedefom. Rj. 674b. Haljak. kratak gunj, koji nije našaran (a koji je našaran onaj se zove koporan). Rj. 801b. Na Maksima krase napanule, te mu b'jelo lice nagrdile, b'jelo mu lice narašale. Nj. 2, 528. sa se, refleks.: Naktivši se i našararši tugjijem perjem. Odg. na nt. 3.

našetati se, našētām (našēēm) se, v. r. pf. sich anspezieren, satis ambulasse. Rj. našetati se (dosta). v. impf. šetati i šetati se.

našibati, bām, v. pf. ein wenig mit Ruthen streichen, virgis tento. Rj. našibati (malo), šibajući načeti. v. impf. šibati.

našinae, našīnca, m. der Unsrige, nostras. Rj. ko je naš, naš čovjek.

našinka, f. die Unsrige, nostras. Rj. koja je naša, naša ženska glava.

našinski, vidi naški. Rj. adv. n. p. govori našinski. naški, našim jezikom.

našinstvo, n. das Unsrige, quod nostrum est. Rj. ono što je naše.

našiš, našīša, m. u ovoj poslovice: Našišu po pušišu, a tugjīšu po ponjīšu. Rj. ko je naš. — tugjīš. prema posljednjemu je načinjeno: našīš (osn. u pronom. naš). Osn. 362. riječi s takim nast. kod blutiš.

našiti, našījēm, v. pf. Rj. našiti. — 1) annāhen, adsuo. Rj. našiti što na što. v. impf. našiti. — 2) anāhen (im Mengc), suendo paro. Rj. našiti (mnogo ili dosta čega). v. impf. šiti.

našivānje, n. das Annāhen, adsutio. Rj. verb. od našivati. radnja kojom tko našiva što.

našivati, našivām, v. impf. annāhen, adsuo. Rj. našivati, šiti što na što. v. pf. našiti.

naški, in unsever Sprache (q. d. usrisch), nostra lingua. Rj. adv. n. p. govori naški, našim jezikom. vidi našinski.

naškoditi, dīm, v. pf. vidi nauditi. Stulli. naškoditi. jučerašnje mi je jelo naškodilo, gorore u Hrv. v. impf. škoditi. isp. pakostiti.

naškrbiti, naškrbīm, v. pf. unschaffen, comparo. Rj. naškrbiti. škrbeći steći. vidi naskrbiti. v. impf. škrbiti.

našljedak, našljedka, m. (u Boei) Erbschaft, hereditas. Rj. vidi naslijegje, i syn. ondje.

našljedni, adj. kojemu pripada našljedstvo, i koji pripada našljedstvu. Erb-, erblich, hereditarius. vidi našljedni. — Da su svi Indijanci razdijeljeni na četiri našljednu činu (kaste). Danica 2, 123. U sve četiri Grbaljske knežine bili su našljedni knezovi. Kov. 37. Ljudi načine od izborne države našljednu. Priprava 74. Nj. visočanstvu našljednome knezu Ferdinandu. Žitije 82. Da mu (Bogu) budete narod našljedni. Mojs. V. 4. 20. Tebi ću dati zemlju Hanansku u našljedni dio. Ps. 105, 11. Osobito su pazili kad bi zamrila prava našljedna loza. DM. 250.

našljednik, m. Rj. vidi našljednik. — 1) der Erbe, heres. Rj. vidi baštinik, miraščija. — Ti ćeš biti krune moje našljednik. Npr. 250. Gledao je svakojako mladog našljednika carevu a vjerenoje svoje muža

da ubije. 251. Kad smo djeca i našljednici smo, našljednici dakle Božiji, a sunašljednici Hristovi. Rim. 8, 17. Kojega (sina) postavi našljedniku svemu. Jevr. 1, 2. — 2) Nachfolger, successor: Stefan Dušan . . . koje njegov osamnaestoljetni sin i našljednik Uroš ne bude kadar pod uzdom držati. Danica 2, 75. Srpski patrijar Arsenije III. . . njegov našljednik Arsenije IV. 2, 114. Jovan je zlatoust bio dostojan našljednik ovijem vaseljenskim učiteljima. DP. 305.

našljedovānje, n. das Bestreben, cura. Rj. verb. od našljedovati. radnja kojom tko čenu našljeduje. vidi našljedovanje.

našljedovati, našljedujēm, v. impf. čemu, kome, nachgeben, sich bestreben, curo: kad sam se nazvao crkveni načelnik, valja mi crkvi našljedovati. Rj. našljedovati, vidi našljedovati, kao slijedeći koga ili što brinuti se za nj.

našljedstvo, n. die Erbschaft, hereditas. Rj. vidi naslijegje, i syn. ondje. — Eda li još imamo kakav dio i našljedstvo u domu oca svojega? Mojs. I. 31, 14. Pak ću vas odvesti u svoju zemlju . . . i daju vam je u našljedstvo. II. 6, 8. Nije li te pomazao Gospod nad našljedstvom svojim da mu budeš vogj? Sam. I. 10, 1. Kupi moju njižu . . . jer tebi pripada po našljedstvu. Jer. 32, 8. Državne stvari još ne nadjačaše u porodici starih računna oko prijestolnoga našljedstva. DM. 14.

našljegjivānje, n. verb. od našljegjivati. radnja kojom tko našljegjuje što.

našljegjivati, našljegjujēm, v. impf. našljegjivati. vidi našljegjivati. erben, hereditate accipere. v. pf. naslijediti. — Ludi našljegjuje bezumlje, a razboriti vjenčava se znanjem. Prič. 14, 18. sa se, pass: Kuća i imanje našljegjuje se od otaca; a od Gospoda je razumna žena. 19, 14.

našozemski, adj. von unserm Land, nostrae terrae. Rj. našo-zemski, što pripada našoj zemlji. suprotno tugjdzemski.

naštampati, pām, v. pf. drucken, excudo (prelo). Rj. naštpampati. vidi napečatati. v. impf. štampati. — Ja sam u Davidovičevijem novinama naštpampao nekoliko našijeh narodnijeh pripovijedaka. Npr. III. Knjižica je ova naštpampana na jednome tabaku u osmini. Odg. na sit. 4.

našte srea, auf den nüchternen Magen, jejimus. Rj. vidi natašte. na tašte, na prazno, na prazan želudac, (na prazno srce) (tašt = prazan). — na tašte, na tšte (nije umetnuto a) na šte (pa je i t otpalo). i na tašte (še mjesto št po nekim krajevima). isp. Korijeni 100. Ja sam još na tašte, t. j. nijesam ništa jeo, ef. našte srea. Rj. 733b. isp. i naština.

naština, f. der Zustand, da man noch nichts gegessen noch getrunken hat, jejunitas. Rj. stanje u kom je onaj koji je jošte našte srea, koji nije jošte ništa jeo. — tština, i od iste osnove (ТШТИ) sastavljeno sprijeda s prijedlogom, odbacivši joj Т: naština. Osn. 169.

nataći, nataknēm, (natākoh, natače, natakao, natakla) v. pf. Rj. naštaći, nataknuti. natnuti. v. impf. naticati. — I. 1) anspiessen, figo. Rj. Navrtjeti pecivo na ražanj, ef. nataći, navrnuti. Rj. 381b. Tu ima devet divova, pa natakli dva čocka te ih peku uz vatru. Npr. 189. — 2) kapu na glavu, aufstecken, impono. Rj. Srpkinja po selima odlome komad okomka, pa nataknu na vreteno mjesto agrška. Rj. 2a. Nat'če kalpak na čelavu glavu. Rj. 152a (valjalo bi citati i pisati: načē. isp. natnuti). Natakli bi konjma zob, pa kad bi konji zob pozobali, on bi pošao natrag. Rj. 750a. Kalugjer prekrsti one brojanice pa mu ih natače na glavu. Npr. 96. Ona (lisica) pojede dva sirea odmah, a treći natakne na vrat, pa onda pogje dalje. 178. Ona mi nataklu gužru na gubieu. 245. Po tom joj . . . na prst natakne prsten. Kov. 45. — II. sa se, refleks. hervorkommen, existo, ef.

istaci se: *Natače se* svatah šest stotina. Rj. *vidi i* istisnuti se, *kud se tko izmoli izmegju drugih, pokaže se gotor da sam što učini.*

nătájno (na tajno), *adv. isp. pôtájno, heimlich, occulte*: Jedan po jedan ispovjedite mi se *na tajno*. Npr. 98. *Na tajno* mu zборе Crnogoreci: »Ti sad vidiš, mili gospodare, da Gjorgjije o izdaji radi. Npj. 5. 56.

natakánje, *n. das Einschenken, infusio*. Rj. *verb. od* natakati, *radnja* kojom *tko natače što.*

natakati, *natakém, v. impf. einschenken, infundo*. Rj. *na-takati, v. pf. natočiti.*

nataknuti, *natakném, v. pf. na-taknuti vidi* nataći, *natnuti, v. impf. naticati.*

nătánčiti, *čim, v. pf. (u Dubr.) vidi* natentati. Rj. *na-tančiti, nădariti, navesti, narratiti, navući, v. impf. tančiti. — kod riječi* tanak, istančati, tanjiti, i t. d. *Daničev kaže*: može biti da ovamo ide u značenju micati, micati se i tiskati, uavraćati: *tánčiti, nătánčiti*. Korijeju 85.

nătápánje, *n. — 1) das Schmelzen in Menge, liquatio*. Rj. — *2) das Tränken, to imbucere*. Rj. *verb. od* natapati, *radnja* kojom *tko natapa što.*

nătápáti, *nătápám (nătápłjém), r. impf. Rj. natapati, v. pf. natopiti. — 1) in Menge schmelzen, liquo*. Rj. *natapati, kao topiti mnogo što, n. p. rudu, grožđju, masla, loju i t. d. — 2) tránken, imbucere liquore, n. p. krpju lojem, krišku hljeba u masti. itd. Rj. ozamo idu i oraki primjeri*: Sagleđa svu ravnicu Jordansku, kako cijelu natapaje rijeka. Mojs. I. 13, 10. Nego je zemlja ... i natapa je dažd neski. V. 11, 11.

natašte, (u Srijemu) *vidi* našte. *ef. tašt*. Rj. *natašte, na-tašće*: Ja sam jošte *na tašće*, t. j. nijesam ništa jeo, *ef. našte* srea. Rj. 733b. *vidi i* naština.

nateći, *natečém, v. pf. — 1) genug erwerben, satis conquiri*: Ako ne načuva, ne nateče. Rj. *na-teći, kao dosta steći, namaći, nabaviti, v. impf. teći 2. — 2) natekla mu glava, anschwellen, intumescio, ef. oteći*. Rj. *za v. impf. otjecati 1.*

1. nătég, *m. (pored Save i pored Dunava)*. Kad izlije voda, te konji ne mogu lagje da vuku, onda se sveže lenger nakraj dugačka uzeta, kojega drugi kraj ostane na lagji, pa se odnese naprijed i baci u vodu, po tom momci povrh lagje tegle uže i skupljaju ga u čamac dok lagju ne dotjeraju do lengeri; i to se kaže: vući lagju *nu nateg*. Mjesto lengeri može se uže privezati i za kakvo drvo kraj vode. Rj. *nătég, isp. nategnuti, natezati.*

2. nătég, *m. — 1) (u Srijemu) vidi* nategača. Rj. *vidi i* natega, teglica, *ono čim se iz bureta vući piće. — 2) (u Baranji) nekakav* plav cvijet, *Art Pflanze, herbae genus*. Rj.

1. nătéga, *f. n. p. s nategom, knapp, mit Maße, kaum, vix, anguste*. Rj. *kuo natezanje, s nategom, kao natežući se, s teškom mukom, jedva, jedva bez drice. — Živeći ja s mukom i s nategom ... bez tvoje milostive pomoći teško bi se i što od onoga moglo učiniti*. Npj. 4, V. Kad se Slavenska ortografija u Srpskom jeziku mora pokvariti, i Srpska ostati opet *puna* krpeža i *natege*; zato mislim ... Rj.¹ XI. (*isp. natezati I 2) isp. napon 2, napor.*

2. nătéga, *nătégača, f. Rj. dem. natežica, nategačica. — 1) der Heber, siphon*. Rj. *ono čim se iz bureta vući piće, vidi i* nătég 1, teglica, hajduk 3. — Bure je zadniveno s obje strane ... odozgo na srijedi ima jamu na koju se piće u nj lijeva i *nategom* iz njega vući. Rj. 266b. — *Ima i tikva koja se zove natega ili nategača, jer se upotrebljava za teglien, nategučen, nategu, isp. tikva. — 2) od gvozdja ili od gvozdja i od drveta načinja sprava, kojom se obruči natežu na bure, die Reifziehe*. Rj. *vidi* nategač.

nătégáč, *nategáča, m. vidi* natega 2, nategača 2 Rj.⁹

nătégáčica, f. dem. od nategača. Rj. *vidi* natežica. **nătégłjáj**, *m. ein Schluck, Trunk, potio semel hausta*. Rj. *toliko pića koliko se u jedan put nategne, n. p. iz barduka, vidi* gut 2, gutae, gutljaj, *evoka, isp. ždrkljaj. — nateg-ljaj, nast. je* la, *koji se s drugim nastarkom ja (u riječi dogagjaj i takvih) sastarila u lja, isp. Osn. 72. isp. gutljaj, korakljaj, odgonetljaj, potprašljaj, rastegljaj, zavežljaj, ždrkljaj.*

nătégnuti, *nătégném, v. pf. anziehen, attraho, adstringo*: nategao bardak da pije, nategao pušku na nj, t. j. u jedan put i zapeo i obrnuo na nj. Rj. *na-tegnuti, kao prost glugol ne nahodi se, isp. tegnuti, v. impf. natezati. — Nategne pušku* te ubije ovna. Npr. 65. Nasradin hodža ... kad vidi da će bukva da mu padne niz brdo, on odozgo priveže svoga magarca, da je *nategne uz brdo*. Posl. 47. Na jednu stranu gjava, a na drugu baba, pa ko *nategne*. 186. *Nategne luk* rukom svojom. Car. II. 13, 16.

natenáui, (na tenani*) *bequem, ungestört, commode*, Rj. *vidi* tenan. *kaže se i*: na tenanu. *isp. dokolan, dokolica, dokon, kólje.*

nătéutati, *tám, v. pf. verleiten, tento, induco*: koji ga gjava *nateutao* na to! *ef. navratiti, navesti*. Rj. *na-tentati, vidi i* nădariti, natančiti, navesti 2, navući. *v. impf. tentati, od Lat. tentare.*

nătéžánje, *n. Rj. verb. od 1) natezati, 2) natezati se. — I. 1) radnja kojom tko nateže što, n. p. čarapu (das Anziehen, adstrictio. Rj.). — 2) radnja kojom tko nateže (s nategom živi), (das knappe Leben, vita indiga, misera. Rj.). — 3) radnja kojom tko nateže s kim, vidi* namicanje 3. — **II. 1) radnja kojom se tko nateže** (das Anstrengen, adstrictio. Rj.): On čučne i jedva se s velikim natezanjem oneredi. Npr. 258. — **2) radnja kojom se tko nateže klipka.**

natežati, *natežém, v. impf. Rj. na-tezati, v. pf. nategnuti. — I. 1) anziehen, adstringo, n. p. čizmu, čarapu; pušku na koga. Rj. ozamo će ići ovaj primjer*: Srblji su izostavili u ženskom rodu »ja ... pa samo glasom natežu i razlikuju. Nov. Srb. 1818, 392. *sa se, pass.*: Sprava, kojom se obruči natežu na bure. Rj. 408a. — **2) knapp auskommen, parvo (anguste) vivo**: kako živi? *nateže*. Rj. *kuo s nategom, prteno žirjeti, i s nategom, kojekako, rjavu što činiti, može biti da ozamo idu primjeri*: Bolje je popa vezati nego za njim *natezati*. (Valja da su Turci nekakva popa vodili, pa im utekao). Posl. 25. *Nateže* kao Švaba s *gafama*. (Valja da što nema gatnjika, nego ih spučava oko sebe?). 191. Nijemci ovako krpe i *natežu* u njihovom jeziku. Rj.¹ XXXIII. *isp. kod* natega *primjer*: i Srpska (ortografija mora) ostati opet *puna* krpeža i *natege*. Rj.¹ XI. — **3) s kim, n. p. s** rgjavijem drugom, *mučiti se, sich abmühen, laborare*. Rj. — *Namiče* kao mati s djetetom, *vidi* natezati. Rj. 397b. — **II. sa se. — 1) sich anstrengen, contendere**. Rj. *refleks. isp. naprezati se. — 2) klipka. Rj. recipr. tegliti se* klipka, *vući se* klipka.

natežavica, f. (u Boci) kad čovjek teško ide napolje, *angstrengter Stuhlgang, alvus astricta*. Rj. *vidi* napon 2. *isp. natezanje II 1*: On čučne i jedva se s velikim natezanjem oneredi. Npr. 258.

natežica, f. dem. od natega. Rj. *vidi* nategačica. **nătfatiti**, *tím, vidi* nathvatiti. Rj. *v. pf. nad-fatiti, nat-hvatiti (nad-hvatiti, d pred f, hv promijenilo se na t), übersteigen, supero, nadvisiti. — Kulu gradi Nuko Novljanine ... sav mu Novi kula nutfatila*. Npj. 3, 227. A lako je biln naći kulu, jer je *Janjok sobom nutfatila*: visoka je od sedam bojeva. HNpj. 4, 514. Lipa Jele Janjockoga bana, sve je *kolo glavom nutfatila*. 4, 515.

nathóditi, *nathódím, v. impf. nat-hoditi (nad-boditi, d pred h mijenja se na t), kao nadvišivati, übersteigen, superare, isp. nadilaziti, ali orome je drugo značenje. — Tko sebi gospodi, kraljere nathodi*. DPosl. 133. Umna besjeda i *bijele rłasi nathodi*. 147.

nathogjenje, *n. verb. od nathoditi. radnja kojom tko nathodi koga ili što.*

nathvatiti, *tim, v. pf. übersteigen, supero, cf. nadvisiti. Rj. nat-hvatiti. vidi natfatiti.*

naticanje, *n. — 1) das Anspissen, furio. Rj. — 2) das Anstecken, furio. Rj. verb. od naticati. — radnja kojom tko natiče 1) n. p. pećivo na ražanj; 2) n. p. kapu na glavu.*

naticati, *naticēm, v. impf. Rj. na-ticati. v. pf. nataći, nataknuti, natnuti. — 1) anspiessen, figo. Rj. naticati n. p. pećivo na ražanj. — 2) anstecken, figo. Rj. — Agršak, što žene natiču na vrteno. Rj. 2a. Moma prsten uzimala, na prst natiče. Npj. 1, 421. Ljudima su i ženama naticali na glave torbe. Miloš 68. sa se, pass.: Plaz, u pluga lijeva ručica na koju se dolje natiče lemeš. Rj. 505a.*

natikača, *f. (u Lici) kao priglavak, što se natiče na nogu njesto navlačaka. vidi nazuvak. Rj. što se natiče na nogu preko čarape (hlače). vidi i nazuvača, nazuvica, nazubak, navlačak. — Klačnja, dugačke bijele čarape, preko kojih se obavuju čarape (kao u Lici natikače preko hlače). Rj. 273a.*

natiranje, *n. verb. od natirati. radnja kojom tko natire što.*

natirati, *rēm, v. impf. vidi natrti. Rj. na-tirati što čim, anreiben, terere.*

natiskati, *skām, v. pf. anstopfen, infurcio. Rj. na-tiskati, kao tiskajući nadjeti, napuniti. v. impf. tiskati.*

natiskivanje, *n. das Hinandrücken, protrusio. Rj. verb. od 1) natiskivati, 2) natiskivati se. — 1) radnja kojom tko natiskuje što. — 2) radnja kojom se tko natiskuje (za kim).*

natiskivati, *natiskujēm, v. impf. Rj. na-tiskivati. v. pf. natisnuti. — 1) hinandrücken, protrudo. Rj. kao tiskajući nametati, n. p. lagju na vodu. — 2) sa se, refleks. za kim, sich aufmachen und einem nachsetzen, insequor. Rj. kao goniti, tjerati koga bježeći za njim.*

natisnuti, *nēm, (nätisnuh, nätisnu i nätiskoh, nätiste, nätisnuo, nätisnula i nätiskao, nätisla) v. pf. Rj. na-tisnuti. v. impf. natiskivati. — I. 1) n. p. lagju na vodu, hinandrücken, protrudo. Rj. kao tiskajući nametnuti n. p. lagju na vodu. — 2) los lassen um einen zu verfolgen, impello: Za njom Mujo nätiste gjojata. Rj. kao tiskajući nagnati, natjerati koga za kim. — II. sa se, refleks. za kim, einem nachsetzen, insequi aliquem. Rj. vidi stisnuti se za kim, naklopiti se za kim. potračati za kim.*

natjecalac, *nätjecaoca, m. Stulli. koji se natječe s kim.*

natjecanje, *n. contentio, certatio, concertatio. Stulli. verb. od natjecati se. radnja kojom se tko natječe s kim.*

natjecati se, *nätjēcēm se, v. r. impf. natjecati se s kijem. Gundulić. certare, concertare, contendere: natječu se svi pastiri, i ukazat' svak uživa, da skladnije dipli sviri. Stulli. na(d)-tjecati se, rettretten. za obličje isp. v. impf. slož. kod teći.*

natjerati, *rām, v. pf. Rj. na-tjerati. vidi nagnati. v. impf. natjerivati. — I. 1) hineintreiben, adigo, n. p. govoda na vodu. Rj. u pravom smislu: Dovuku badnjake na šest ili na osam volova, pa natjeraju kroz knču, te istjeraju volove na druga vrata. Rj. 12a. Načerao krmka na rast. (Kad je koji pijan). Posl. 192. Turci učine juriš na one pešake, te ih potisnu i natjeraju na gornji šanac. Miloš 95. — 2) nöthigen, impello. cf. nagnati. Rj. u prenesenom smislu. vidi i primorati, prinuditi, usilovati. — Knez je kašto i sudio ljudima, ali ih nije mogao natjerati da pristanu na njegov sud. Rj. 279a. Načerati pazar. Rj. 484b (isp. pazar). Kad bude od po piva t. j. kad me natjera na to, kad se rasrdim. Rj. 499a. »Od kud ti ovde? ... »Nerolju me, majko, naterala.« Npr.*

56. Glad očiju nema. (Glad može čocka načerati na svako zlo). Posl. 12. Domaćin načeran bojem donese malo meda. 73. Mati, načerana od haručlije, zvala sina kući. 361. On nije gledao, da ljude struhom natera, da ga paze i slušaju. Miloš 50. Opet ne će da čine, dok ih silom na to ko ne natjera. Priprava 60. Natjeru Isus učenike da ugju u lagju. Mat. 14, 22. — II. sa se, refleks. natjerati se, v. r. pf. na koga, anfahren, invehor. cf. nagnati se. Rj. kao navlatiti na koga.

natjerivanje, *n. Rj. verb. od I. natjerivati, II. natjerivati se. — I. 1) radnja kojom tko natjeruje, n. p. govoda na vodu (das Hineintreiben, adactio. Rj.). — 2) radnja kojom tko natjeruje koga n. p. na posao (das Nöthigen, adactio. Rj.). — II. 1) radnja kojom se tko natjeruje na koga (das Anfahren, invehor in aliquem. Rj.). — 2) radnja kojom se tko natjeruje s kim.*

natjerivati, *natjđerujēm, v. impf. Rj. na-tjerivati. vidi nagoniti. v. pf. natjerati. — I. 1) anreiben, adigo. Rj. u pravom smislu. natjerivati n. p. govoda na vodu. — 2) nöthigen, adigo, cf. nagoniti. Rj. u prenesenom smislu. natjerivati koga n. p. da radi. vidi nagoniti, primoravati, primugjavati, usiljavati. — II. sa se. — 1) anfahren, invehor. Rj. refleks. kao navlatjvati na koga, vidi nagoniti se I (na koga). — 2) einander überbieten (bei der Lizitation), quo licente contra liceri. Rj. recipr. natjeruju se n. p. drojica kupujući što, kad daju sve više jedan od drugoga. vidi nadmetati se.*

natkačiti, *čim, v. pf. kao nadmudriti, übertreffen, supero. Rj. nat-kačiti (nad-kačiti, d pred k promijenilo se na t). ne nalazi se kao prost glagol. isp. kačiti. v. impf. natkaćivati se.*

natkaćivanje, *n. verb. od natkaćivati se. radnja kojom se tko natkaćuje s kim.*

natkaćivati se, *natkaćujēm se, v. impf. recipr. nad-kaćivati se, kao nadmudrivati se. v. pf. natkaćiti. — Ljudi veseli: šale se, natkaćuju se, zadevaju se, kao da su sve sami mladići. Megj. 189. A gje će se pametan čovjek natkaćivati s budalom. Zim. 196.*

natkati, *nächēm (nätkām), v. pf. eine Menge wcben, texendo puro. Rj. na-tkati (mnogo ili dosta). v. impf. tkati. — Niko ne može natkati nahrama, da cijelom svijetu usta poveže (da se ne govori ono što on ne bi čeo). Posl. 220.*

natkriti, *nätkrijēm, v. pf. von oben zudecken, contego desuper. Rj. nat-kriti (nad-kriti, d pred k promijenilo se na t), kao odozgo pokriti. v. impf. natkrivati.*

natkrivanje, *n. das Zudecken, confectio. Rj. verb. od natkrivati. radnja kojom tko natkriva što.*

natkrivati, *nätkrivām, v. impf. von oben zudecken, desuper contego. Rj. nat-krivati, kao odozgo pokrivati. v. pf. natkriti.*

natkućiti se, *nätküćim se, v. r. pf. n. p. nad rupu, nad bunar, sich darüber beugen, desuper se inclinare, nadnijeti se. Rj. vidi i nadvesti se. nat-kućiti se (nad-kućiti se, d pred k promijenilo se na t). ne nalazi se kao prost glagol. isp. kućiti. v. impf. natkućivati se.*

natkućivanje, *n. das darüber Beugen, inclinatio. Rj. verb. od natkućivati se. radnja kojom se tko natkućuje.*

natkućivati se, *natküćujēm se, v. r. impf. sich darüber beugen, inclinare se desuper. cf. nadnositi se. Rj. nat-kućivati se, n. p. nad rupu, nad bunar. vidi nadvoditi se I. naklanjati se na što. v. pf. natkućiti se.*

natmuriti se (natmūriti se), *nätmurēm (nätmūrēm) se, v. r. pf. (u C. G.) vidi namrgoditi se: Natmurio se kao da su mu krave posale. Rj. na-tmuriti se. samo se ovako nalazi. u svezi je sa tma, tmora, tmuša. isp. Korijeni 87. syn. kod namrgoditi se.*

natmušiti se, šm se, v. r. pf. (u C. G.) *vidi* namuriti se. Rj. na-tmušiti se *samo se orako nalazi. u svezi je sa tmuša. syn. kod namrgoditi se.*

natnēti, natnēm, (natnuh, natnu i natkoh, načē) v. rj. *vidi* nataknuti. Rj. *natnēti* (ispalo je k). *isp. Korijeni 82. vidi i natači. v. impf. naticati. — Oravmo pripada ovaj primjer. Nat'če kalpak na čelavu glavu, Rj. 152a (gdje bi valjalo čitati i pisati načē).*

natōčiti, natōčim, v. pf. *einschenken, infundo*. Rj. na-točiti, v. *impf.* natakati. — Dogje jedna gospa po vodu . . . točeći vodu jednako je u nj gledala, i pošto *natoči* rodu nikako nije mogla da se odande otrgne. Npr. 28. »Uzmi ovu maštravu, natoči je pa mi uspi na glavu . . . uzme maštravu pa *natoči vode*. 196. Da mu *natoči četuru vina*. 256. Gosposki mu čibuk zapalio, a mrku nu karu *natočio*. Npj. 4, 471. Ona sigje na izvor, i *natoči krčag*, i pogje. Mojs. I. 24, 16.

natōpiti, natōpim, v. pf. Rj. na-topiti. v. *impf.* natapati. *prosti topiti. — 1) in Menge schmelzen, liquo*. Rj. *natōpiti n. p. masla (mnogo ili dosta). — 2) trānken, imbue liquore, n. p. krpju lojem, krišku hljeba u masti*. Rj. — Crne vrane mesom napitamo, i dolinu krrvi *natōpimo*. Rj. 401a. Jer je zaklano jagnje Božije u samom početku već na njoj (liturgiji), u liku *hljeba natōpljenog vinom*. DP. 58. *sa se, pass.*: Topljenica, kriška hljeba što se *natopi u vreloj masti*. Rj. 743b.

natōpčiti se, natōpčim se, v. r. pf. *anlaufen, incurro*: Koji trči, on se *natōpči*. Rj. na-topčiti se, kao *natrčati na što. inače se ne nahodi taj glagol.*

natōriti, natōrim, v. pf. *anmisten, stereus facio (vom Vieh)*. Rj. na-toriti, *gjubreta načiniti (kaže se za stoku). v. impf. toriti.*

natōskati, skām, v. pf. konja na taljige, *zurückstossen, retrudo*. Rj. na-toskati, *govoreći: tos! tos! natjerati konja, da ide natraške. v. impf. toskati, tozati.*

natōvariti, rīm, v. pf. Rj. na-tovariti. v. *impf.* tovariti. — *1) beluden, onero*. Rj. *vidi* nakreati, ukrعاتi. *isp. opterešiti, opterešiti, suprotno otovariti. — Vlaka, veliko drvo koje je teško natorariti na kola, nego se vuče. Rj. 67b. Ujednačiti n. p. lagju, t. j. natorariti je jednako na obadva kraja. Rj. 776a. On napuni vrece i natorari na ona tri konja. Npr. 122. Natorario ga je dobre česvine. DPostl. 69. Natorare ovu svu sirotinju u dvije lagje. Sovj. 72. Istina da su vam mlogo duga natorarili na vaš vrat. Straž. 1886, 1765. Igjaše s kamilama natorarenijem mirisaroga korijenja. Mojs. I. 37, 25. Natorarišči svaki svoj tovar na svojega magarca vratiše se u grad. 44, 33. — 2) sa se, reflsks.*: — Nabalati se, *vidi natorariti se*: Svega čega po zalogaj, a zelja se nabalaj. Rj. 377a. *vidi najesti se, i syn. ondje.*

natpījānje, n. die *Trinkwette* oder der *Sieg im Trinken, sponsio aut victoria bibendi*. Rj. *verb. od 1) natpījati. 2) natpījati se. — 1) radnja kojom tko natpija koga. — 2) radnja kojom se tko natpija s kim.*

natpījati, natpījām, v. r. *impf.* Rj. nat-pijati (nad-pijati, d pred p promijenilo se na t). — *1) zu Sehanden trinken, vinco bibendo*. Rj. *nadvlagjivati koga u pījenju. v. pf. natpiti. — 2) sa se, recipr. eine Trinkwette eingehen, contendo bibendo*. Rj. *nadmetati se u pījenju.*

natpījēvanje, n. die *Singwette, und der Sieg im Singen, sponsio aut victoria cantus*. Rj. *verb. od 1) natpījevati, 2) natpījevati se. — 1) radnja kojom tko natpījeva koga. — 2) radnja kojom se tko natpījeva s kim.*

natpījevati, natpījevām, v. *impf.* Rj. nat-pījevati (nad-pījevati, d pred p promijenilo se na t). — *1) im Singen übertreffen, vinco cantu*. Rj. *nadvlagjivati u pījevanju. v. pf. natpjevati. — 2) sa se, recipr. eine Singwette eingehen, contendo cantu*. Rj. *nudmetati se*

u pījevanju. — Kuzma Majumski . . . u stihirima natpījeva se s Grigorijem Bogoslovom. DP. 284.

natpis, m. die *Aufschrift, inscriptio*. Rj. *nat-pis* (nad-pis, d pred p promijenilo se na t). *isp. natpisati 1. — Kopajući crkvi temelj nagju majstori jednu ploču s orakijem natpisom u kome se ništa više ne može dobro pročitati. Rj. 568a. Na pečatu bio je natpis: »Praviteljstvjuščij . . . « Danica 5, 50. Zvekanov grobni natpis. Opit VII. Stoje od starine namolovana dva sveca s orakijem natpisima na »ie. Pis. 50. U dodatku k onijem istijem novinama govori njekakav G. K. P. (pod natpisom: Grammatičesko . . .). 51. Cij je obraz ovaj i natpis? Mat. 22, 20. U natpisu nad pripovijetkom stoji . . . Bukv. 32.*

natpisati, natpīšēm, v. pf. Rj. nat-pisati (nad-pisati, pred p promijenilo se na t). v. *impf.* natpisivati. — *1) daraufschreiben, inscribo*. Rj. *kao napisati natpis, napisati nad čim, na čemu. isp. natpis. — 2) im Schreiben übertreffen, scribendo vinco*. Rj. u pisanju *nadvladati*: Ko mi nadgovori Čupića i *natpiše Molera*, daću mu šta god hoće. Rj. 385a.

natpīševānje, n. Rj. *verb. od 1) natpisivati, 2) natpisivati se. — 1) radnja kojom tko natpīšuje što (das Darüberschreiben, inscriptio. Rj.). — 2) radnja kojom tko natpīšuje koga (der Sieg im Schreiben, victoria scripturae. Rj.). — 2) radnja kojom se tko natpīšuje s kim (die Schreibewette, sponsio scripturae. Rj.).*

natpīšivati, natpīšujēm, v. *impf.* Rj. nat-pisivati. v. pf. natpisati. — *1) überschreiben, inscribo*. Rj. *kao pisati natpis, napisivati nad čim, na čemu. — Iz Rusije su pisma bila natpīšivana: Verbovnom voždju . . . Sovj. 11. — 2) im Schreiben übertreffen, vinco scripturae*. Rj. u pisanju *nadvlagjivati. — 2) sa se, recipr. eine Schreibewette eingehen, certo scripturae*. Rj. *nadmetati se u pisanju.*

natpīti, natpījēm, v. pf. zu *Sehanden trinken, vinco bibendo*. Rj. nat-piti, u pījenju *nadvladati. v. impf. natpījati.*

natpījevati, vām, v. pf. *übersingen, cantu vinco*. Rj. nat-pjevati, u pījevanju *nadvladati. v. impf. natpījevati.*

natprédānje, n. die *Spinnwette und der Sieg im Spinnen, sponsio aut victoria nendi*. Rj. *verb. od 1) natpredati, 2) natpredati se. — 1) radnja kojom tko natpreda koga. — 2) radnja kojom se tko natpreda s kim.*

natprédati, natprédām, v. *impf.* Rj. nat-predati, nad-predati, (d pred p promijenilo se na t). v. pf. natprestī. — *1) im Spinnen übertreffen, nendo vinco*. Rj. u *predenju nadvlagjivati. — 2) sa se, recipr. eine Spinnwette eingehen, contendo nendo*. Rj. *nadmetati se u predenju.*

natprestī, natprédēm, v. pf. im *Spinnen übertreffen, nendo vinco*: Koja ume sve *natprestī* prelje. Rj. *natprestī, u predenju nadvladati. v. impf. nat-predati.*

natpričati, natprīčām, *vidi* natpripovijedati. Rj. v. pf. nat-pričati, nad-pričati (d pred p promijenilo se na t), u *pričanju nadvladati.*

natpripovijedati, natpripōvjedām, v. pf. im *Erzählen übertreffen, vinco narratione*. Rj. *nat-pripovijedati, nad-pripovijedati (d pred p promijenilo se na t), u pripovijedanju nadvladati. vidi* natpričati.

natra, f. Rj. *gen. pl. natara. Obl. 21. dem. natrica. — 1) vidi* razboj 1. Rj. *vidi i krosna, stan 1, tara; der Weberstuhl, machina textoria*: Nova tkalja, nova *natra*. Posl. 225. — 2) ono što žene u jedan put povrate s gornijega vratila (otkala sam jednu *natru*, ili dvije). Rj.

natrāg, (na trag) *zurück, retrorsum*: otišao *natrag; natrag!* Rj. *vidi* nase, i *syn. ondje. — Zavarčiti kakvu boljeticu da ne ide u napredak, nego da udari natrag*. Rj. 165b. A kad li se *natrag* povrneše. Rj. 515b. *Povukuša, koji se od kaka pošla povuče natrag*. Rj. 515b.

Pa ga odnese gospodaru natrag govoreći: »Gospodaru! evo ti novčić natrag, ja ga još nisam zaslužio«. Npr. 40. Zavika: »Stan! kuda ćeš? natrag! jer si poginuo«. 101. Kad carević sve to vidli, on se većina začudi, pa se trgne malo natrag. 195. Kad se posle toga učini mir i pojuju natrag. 207. Sestra njihova ne vidiči ih natrag, sjutadan u samu zoru ustane te tragom za njima. 231. Treći natrag svojoj kući. 250. Ako je Bog dao, nije zapisao (da će tako do vijeka ostati, nego može lasno i natrag uzeti. n. p. vlast, bogatstvo). Posl. 2. Prosci udarili natrag od prošnja. 179. Ne valja pljuvati pa lizati. (Ne valja od svoje riječi natrag udarati). 195. »No vratimo roblje na tragove ... Tere natrag robje povratitše. Npj. 5, 397 (robje za starijim nast. mje. roblje). Sa velikom štetom ustupe natrag. Danica 3, 168. Dočekaju ih, i mloge pobivši izbjeje natrag. 3, 175. Jedva se izmaknu natrag. 4, 12. Onda svaki svoje nove ište natrag. 5, 76. Ostalo sve du im natrag. Miloš 55. Pravo pisanje istorije ne započinje se prije nego tek od Kira, dakle brojčji od sad natrag tek negdje prije 2250 godina. Priprava 187.

natraga, f. (u C. G.) der Anwuchs, suboles: Bolja je istraga, nego rgjava natraga. (Bolje je da se čouku koljeno zatre, nego da zao porod iza sebe ostavi. Posl. 21). Rj. porod koji ostavi tko izu sebe. na-traga (isp. natragati se). vidi natražje, potomstvo, pokoljenje. isp. podmladak, i syn. ondje.

natragati se, natragamo se, r. r. pf. (u C. G.) vidi naroditi se. Rj. na-tragati se, kao mnogo natrage roditi se malo po malo. inače se ne nalazi taj glagol.

natragogja, m. der rückwärts gehet, retroceptor (de cancro): Kurvin natragogja. Rj. natrag-ogja (natrag-hogja), koji natraške hodi, ide. isp. naguzljez. kaže se raku. — riječ tako slož. isp. tihohogja.

natrapati, pâm, v. pf. vidi nabasati, nagaziti. Rj. na-trapati, kao iznenadu naići na što. syn. kod nabasati. v. impf. trapati. — Skupi brke, sad ćeš putovati. (Rekao kosac gladan kad mu je u kašiku skakavac natrapao). Posl. 288.

natraške, rücklings, retrorsum, rückwärts, retrorsum: Ide mu posao natraške, retrograde. Rj. vidi naguske, nazadačke. natraš-ke (natrag-natraš-ke, ž pred k promijenilo se na š). za kvantitet na posljednjem slogu isp. ameticie. isp. natrag, i syn. ondje. — On s čatlovom pao natraške. Rj. 30a. Istoskati, kola natraške isturati. Rj. 240a. Za što nam se govodu ne dadu nego sve natraške idu. Npr. 74. Ide natraške kao rak. Posl. 96. Idući natraške pokriše golotinju oca svojega, licem natrag okrenuvši se. Mojs. I, 9, 23.

natražiti se, natražim se, v. pf. recipr. na-trážiti se, kao ući jedan drugomu u trag: Taman smo se gjido natražiti. (Kad koji koga u čem ulovi). Posl. 311.

natražje, n. vidi natraga, pokoljenje, potomstvo, porod koji ostavi tko iza sebe. isp. podmladak, i syn. ondje. — Da bude svjedok među nama i vama, i među natražjem našim nakon nas. Is. Nav. 22, 27. Ja ću zutrti natražje Vasino. Car. I, 16, 3.

natrè naprè, (odgovorio Ciganin, ili Ciganka, kad su ga pitali, kako će mu nadjesti ime djetetu). Rj. t. j. onako nešto brzo i okretno. Posl. 192. na-trè. za drugu polu isp. trèati, trkati.

natrèati, èim, v. pf. Rj. na-trèati. v. impf. natrèavati. — 1) anlaufen, incurro, n. p. na jamu, na mene. Rj. — Miševi i pareovi trèe na sve strane i sluge s batinama stoje te brane da ne natrèe na sto. Npr. 42. — 2) sich übereilen, praecipito. Rj. kao prenaglo učiniti što. — Natrèao kao ždrijebe pred rudu. Posl. 192. — 3) im Laufen überreffen, currendo supero: On natrèa tri stotin' Madžara. Rj. nad-trèati (promijenivši se d pred t nu t, jednoga od dva t nestaje), u trèanju nadrljavati. isp. uteći 2.

natrèavanje, n. Rj. verb. od natrèavati. — 1) radnja kojom tko natrèava na što, n. p. jamu (das Anlaufen

incurso. Rj.). — 2) radnja kojom tko natrèava, prenaglo èini što (das Übereilen, praecipitatio. Rj.). — 3) vidi natrkivanje. Rj. radnja kojom tko natrèava, natrkuje (napada, naraljuje) na koga. — 4) radnja kojom tko natrèava (nad-trèava) koga, ili se s kim natrèava.

natrèavati, natrèavam, v. impf. Rj. na-trèavati. v. pf. natrèati. — 1) anlaufen, incurro. Rj. n. p. na jamu. — 2) sich übereilen, praecipito. Rj. kao prenaglo èiniti što. — 3) vidi natrkivati. Rj. natrkivati, napadati, naraljavati na koga. — 4) nad-trèavati (promijenivši se d pred t na t, jednoga od dva t nestaje), u trèanju nadrljavati. isp. natrèati 3. prema tome natrèavati se (Stullii), u trèanju nadmetati se. isp. utrkivati se.

natrèiti se, natrèim se, v. r. pf. vidi naguziti se. Rj. na-trèiti se, tako se naguziti, da se zadnjica digne u vis. v. impf. trèiti se. — Navlaèkapa ... (koje dijete obori kape), ono se mora natrèiti, a drugo èetvoro uzmu najmanje dijete za noge i za ruke pa njegovom zadnjicom biju u zadnjicu onoga natrèenoga. Rj. 380b. Gjavo si ti kad se natrèiš. (Reèe se u šali kad se ko gradi odviše pametan). Posl. 72.

natrenik, m. dobro natren i èvrst somun (u Srbiji i u Bosni po varošima), eine Art dichtes Brot, panis genus. Rj. za postanje isp. natrti 2. — Jekmekèije imale su otprije prvo obiène somune, ili simita, po tom natrenike (koji su ponajviše bili kao dva somuna sastavljena jedan na drugome), pa onda bocmane. Rj. 38b.

natresivati, natresujem, v. impf.: Bijelijem zubom natresuje. Rj. na-trèsivati. v. r. pf. natresti.

natrèsti, natrèšim, v. pf. in Menge herabschütten, decutio, n. p. šljiva, oraha. Rj. na-tresti (dosta ili mnogo). v. impf. trestiti. isp. natresivati.

natrgati, gâm, v. pf. in Menge pflügen, decerpo. Rj. na-trgati èegu (mnogo ili dosta). v. impf. trgati.

natricia, f. dem. od natra. Rj.

natrkivânje, n. das Anlaufen, incurso. Rj. verb. od natrkivati. radnja kojom tko natrkuje na koga.

natrkivati, natrkujem, v. impf. Rj. na-trkivati. vidi i natrèavati 3, napastvovati, naskakivati. v. pf. natrèati 1. — anfallen, incurro, cf. napadati, naraljavati: Natrkuje kao zima na голу Turèina. Rj.

natrkušica, f. vidi naletica. Rj. èeljude muško ili žensko koje natrkuje na drugoga, syn. kod nalet.

1. natrljati, natrljam, v. pf. reiben, unreiben, affricco. Rj. na-trljati. isp. natrti. v. impf. trljati.

2. natrljati, natrljam, v. pf. vidi nabasati. Rj. i syn. ondje. na-trljati, naići na što ne gledujuçi. v. impf. trljati.

natrljati, natrljâm, v. pf. n. p. pun tur, onomatop. (scherzhuft) cum strepitu concavo. Rj. na-troljati (kaže se u šali). nasrati. isp. uliti 2. v. impf. troljati (svati da se èuje).

natrošiti, natrošim, v. pf. Rj. na-trošiti. v. impf. trošiti. — I. 1) bröckeln, intero, n. p. natrošiti malo hljeba u mlijeko, cf. nadrobiti. Rj. — 2) genug trænken, potu satiare, cf. natrošiti se 2: Donesi mi jošte malo vina, da natrošim sebe i Šarina. Rj. napojiti. — II. su se, refleks. — 1) genug verschwenden, satis dissipasse. Rj. kao dostu potrošiti. isp. potrošiti se. — 2) vina, sich satt trinken, satis bibisse: Kada su se natrošili vina. Rj. napiti se. vidi nadrobiti se 2. syn. kod napiti se.

natrpati, pâm, v. pf. anhäufen, accumulo. Rj. natrpati. isp. nagomilati, nakupiti. v. impf. trpati. — S kolima, natrpanim kamenja. Žitije 78. su se, refleks.: Udare (Turci) iznad nekake urvine, pa valja da je zemlja i onako bila slaba, a oni se opet mlogi zajedno natrpanju. te se tako zemlja otisne, i više ih od stotine pritisme i žive pogrebe. Miloš 101.

natrti, natrêm, (natrh, natr, natr'o, natrla) v. pf. Rj. na-trti. v. impf. natrtati. — 1) in Menge anreiben, scindo, n. p. rotkve. Natrti kome roua pod nos. Rj.

n *triti čega* (mnogo ili dosta). — 2) n. p. pogaču, kad se mijesi, *zusammenkneten, condepso, subigo*. Rj. Natreuk, *dobro natren* i čvrst somun. Rj. 410a. — 3) *vidi* natrljati, *reiben, anreiben, affricco*: O rognjenju tvom, nije ti pupak odrezan... niti si solju natrenu ni pelenama povita. Jezek. 16, 4 (*rieb dich nicht mit Salz*).

natruniti, *nättrūm, v. pf.* Rj. na-truniti. *v. impf.* truniti. — 1) *Splitter hineinwerfen* (z. B. ins Wasser), *assulis turbo*. Rj. kao trune ili trunke baciti u što, n. p. u vodu. *vidi* narušiti. — 2) kome, t. j. učiniti što nepovoljno: i caru je *natrunio oko*. Rj.

natruo, *näturala, adj. angefault, subputridus*. Rj. na-truo, *dem. od truo*, kao malo truo. — *takru adj. dem. kod naern.*

natueak, *nätucka, m.* (u Srijemu) tvrdo jaje kojim se druga jaja razbijaju (o uskrsu), *cf. tučak* (2). Rj. — *nätucak* (pred t. prijedlogu otpalo d). *nätueak* (nad-). Korijeni 91.

natučanje, n. *das Herausbringen, extricatio*. Rj. *verb. od natucati. radnja* kojom tko *natuca što*.

natucati, *nätücam, v. impf.* Rj. na-tucati. — 1) *mit Mühe herausbringen* (z. B. etwas Geschriebenes), *vix cruo*. Rj. n. p. *čitajući što natucati*, kao s teškom mukom čitati. *v. pf. natuč* 13. — 2) n. p. *natuca* Njemački pomalo, *gebrochen sprechen*. Rj. Nesklapno govori kakav jezik, t. j. ne zna ga dobro, *gebrochen, cf. natucati*. Rj. 418b.

natučei, *nätücem, v. pf.* Rj. na-tučei. — 1. 1) *in Menge stossen, schlagen, maeto, contundo*. Rj. *natučei čega* (mnogo ili dosta). *v. impf. tuči*. — 2) n. p. kapu na glavu, *fest anmachen, figo*. Rj. — *Natukao* nekako veredžu. Rj. 58a (*na sebe, obukao*). — 3) *mit Mühe herausbringen, (etwas) schlecht geschriebenes, contundo*: jedva sam *natukao*. Rj. s teškom mukom *pročitati što* (n. p. *rgjavo pisano*). *v. impf. natucati* 1. — 4) *natučen* je n. p. pripovijedaka, t. j. pun. Rj. — II. *sa se, refleks.* — 1) *sich voll anfressen, impleo ventrem*: Privuci se, pa se *natuc*. Rj. — *Povuci se* pa se *natuc*. (Otidi te se *najedi*, n. p. na svadbi). Posl. 250. *syn. kod najesti se*. — 2) *koga, sich satt einen schlagen, contundere*: gdje ga se ne *natukoh!* Rj. *vidi* nadevetati se, *nalupati se, namlatiti se*.

natuknuti, *nēm, v. pf.* kome što, kao *magovijestiti, guknuti, andeuten, indicō*. Rj. na-tuknuti. *za v. impf. može se uzeti*: *gukati* 2. *magovješčivati*.

natupijerka, *f.* (u Dubr.) nekakvo drvo i rod s njega, *eine Art Baum und Frucht daran, arboris genus*. Rj. u *Stulliju ima* i *natupijerka*: 1) dub (drvo): *bricocolo, alfero, malus armoniaca*, 2) voće: *bricocolo, armellino, frutto, malum armoniacum*.

natūra, *f.* — 1) *das Naturell, indoles*: *rgjave nature čovjek, cf. čud*. Rj. *vidi* i narav 1. — 2) *isp. naturalni, prema tome natura*: *jestastvo, narav* 2, *priroda, die Natur, natura*.

natūrālan, *natūrālna, adj. što pripada naturi. vidi* *jestastven, naravan, prirodan; natūrlich, naturalis*: Koji je jedan od prvih i najvećih *istraživalaca u naturalnih naukah*. Rad. 9, 190. Kao što će i *naturalni odsjek* dobiti potrebita prostora. 17, 170.

natūrānje, n. *vidi* nabacivanje. Rj.

1. **natūrati**, *nätürām, v. impf.* *vidi* nabacivati. Rj. na-turati. *vidi* i *nametati* 1. *naturiti*.

2. **natūrati**, *nätürām, v. pf.* *vidi* nabacati. Rj. *naturati, mnogo ili dosta čega turiti na što. v. impf. turati* 1.

natūruti, *rūm, v. pf.* Rj. na-turuti. *v. impf.* 1 *naturati*. — 1. *vidi* *nametnuti*. Rj. *vidi* i *nabaciti. kao turiti što na što*: *Naturi se alajbeg Mehmede od Udbinje od Turske krajine, te preprosi pitomu Ružicu, čize Turčin naturio blaga, kažu, brate, punih šest čizama sve žutih u zlatu rušpija*. Npj. 3, 193. *Kneževića Krečka ugrabiše, na gotocu konja naturiše,*

niz planinu Krečka opraviše. 4, 411. *ovamo se može metnuti i ovaj primjer*: *Obratio tankoga durbina, naturi ga polju Gatačkome, i ugleda trista kosilaca*. Npj. 5, 54. — II. *sa se, refleks.* — 1) *sich daran machen, accingi*: *Odatle se naturi hadžija. Pak se na nju prosci naturiše*. Rj.: *Naturi se alajbeg Mehmede... te preprosi pitomu Ružicu*. Npj. 2, 193. *vidi* *naklopiti se* (2) na što, i *syn. onlje*. — 2) *naturiti se za kim. vidi* *naklopiti se* (1) za kim, i *syn. onlje*: *Megjedović bježi preko polja, a Brko se naturi za njom*. Npr. 4. *Pleći dade, a bježati stade; za njom se Uso naturio*. Here. 70.

natušiti se, *štīm se, v. r. pf.* *vidi* *nasumoriti se*: *natušilo se* (*mit und ohne vrijeme*). *cf. stušiti se*. Rj. *na-tušiti se, ne dolazi kao prost glagol. natušilo se vrijeme, i sumo natušilo se* (*bez riječi vrijeme*). *syn. kod nahumoriti se*.

natutkati, *tkām, v. pf.* *vidi* *nadrškati*. Rj. na-tutkati, n. p. *pscto na svinje: anhetzen, incito. v. impf. tutkati*.

natūžiti, *natūži, v. pf.* kome, *drängen, argco* (zur Nothdurft), *cf. navaliti*. Rj. *na-tūžiti, n. p. natūžilo mi* (na polje). *v. impf. natūživati*.

natūživānje, n. *das Drängen* (zur Nothdurft), *necessitas*. Rj. *verb. od natūživati. stanje koje bira, kad kome natūžuje. vidi* *navaljivanje*.

natūživati, *natūžujē, v. impf. drängen* (zur Nothdurft), *argco*. Rj. *na-tūživati, n. p. natūžuje mi svaki dan* (na polje). *vidi* *navaljivati* 6. *v. pf. natūžiti*.

naučan, *näučna, adj.* Rj. — 1) (u Dubr.) *gelehrt, doctus*. Rj. *vidi* *naučen, učen, učevan*: *Nitko se naučan ne ragja*. DPosl. 85. — 2) *što pripadu nauci, wissenschaftlich*: *Ako biste mogli doznati naučno ime tog travu*. Pom. 29. *Premda nijesu naučnu istraživanja... najpreče potrebe, to su biblioteke i druge naučne zbirke*. Rad 5, 197. *Posve ozbiljna, temeljita naučnu radnja*. 15, 175.

naučen, *gram. II. pridjer glagola naučiti. vidi* *naučan, učen, učevan, gelehrt, doctus*: *Nitko se nije naučen rodio*. Posl. 220. *Koji bješe skolan i naučen*. Npj. 5, 525. *U nas ima ljudi, koji su dosta pametni i naučeni*. Pis. 83. *Jugovič* (je) bio *naučen* i pametan. Šovj. 91. *suprotno nenaučen*.

naučenjak, m. *naučen čovjek*. — *Pop Pavle čita knjige, i dopisuje se s našim naučenjacima i književnicima*. Zlos. 229.

naučiti, *näučim, v. pf.* Rj. na-učiti. *v. impf. učiti*. — I. 1 a) *lehren, doceo*: *naučio ga pisati*. Rj. *naučiti koga što*: *Nadahnuti koga, t. j. naučiti*. Rj. 384a. *On reče caru: »Kad on ne će gledaj da...« I tako nauči caru te dozove moćne*. Npr. 66. *Dogje ženi, pa je nauči da kuša Baž-Celika*. 203. *On nauči svoja nekoliko momka, te se načine kao da su dahijske uyode*. Danica 3, 208. *Ona naučena od matere svoje: daj mi, reče, ovdje na krugu glavu*. Mat. 14, 8. *Naučite sre narode... učeći ih da sve drže*. 28, 19. — b) *naučiti koga čemu*: *U mene je biljarica majka, svakome me bilju naučila*. Rj. 26a. *Uzeo kalugjer malo dijete muško... i onamo ga othranio i naučio knjizi*. Rj. 147a. *Nevolja sračemu čoeku nauči*. Posl. 196. *Premami je moja šegrtica, kajuno sam vezu naučila*. Npj. 1, 273. *Tome te je Lazo naučio*. 2, 257. *Ko će gjece podignuti? Ko li školi naučiti?* Kov. 102. *Naučicu ras strahu Gospodnjemu*. Ps. 34, 11. *Koji su lijepa lica i naučeni svakoj mudrosti*. Dan. 1, 4. — c) *naučiti koga na što*: *Nauči svinje, ili pse, na vah, pa dok se javi, dogju mu*. Rj. 51a (*isp. navaditi* 1, *navraniti*). *Da ga je nevolja na bolju pamet naučila*. Npr. 249. — 2) *lernen, disco*: *naučio knjigu; naučio pisati*. Rj. *vidi* *naučiti se* II 1, *primiti* 2. — *Nučiti što na pamet*. Rj. 486a. *Kakav je zanat najlakše naučiti*. Npr. 174. *Pitali Kraljevića Marka kako je postao (onaki) junak, a on odgovorio da je naučio od gjece i pasa*. Posl. 248. *A navadu losu*

naučio: otimati lovak od drugoga. Npj. 2, 426. Da bi književnici naši poznali i naučili svoj narodni jezik. Pis. 16. Te natpis naučim nauzust. Sovj. 84. Naučili su Njemački, i jelo gotoviti. Straž. 1886, 1580. *su se, pass.:* Da se jezik naš može naučiti. Pis. 26. — **II.** *su se, refleks. — 1)* lernen, addisco. Rj. *vidi* naučiti 12. — *a)* naučiti se što: Ovi mu odgovori okle je i kako ga je šcer naučila. »A šcer tvoja od koga se naučila?« Npr. 105. Ko se ne nauči ta se ne nauči. Posl. 154. Nek se muči, doklen se nauči bolje sreće i bolje pameti. Herc. 59. — *b)* naučiti se čemu: Od smokve naučite se priči. Mat. 24, 32. Koji se u Grka naučiše prijerari, laži i nečovještva. DM. 40. — *2)* sich gewöhnen, assuesco. Rj. *vidi* navaditi se, i *syn. ondje.* — Kad se kučka nauči ždrmlje lžati (ili: Kad se kučka nauči u ždrmlje), ili kučku ubij ili ždrmlje slomi. Posl. 120. Al' se doro boju naučio, kleče doro do zelene trave. Npj. 2, 467. Pođrani ti Bibič-Zeinile, kakono se, kado, naučio, naučio često u planinu, dano lovi srne i košute. 4, 392. Budući odrasla u hladu pod oćinim krovom, nije bila naučena takome trudnom putu. Danica 2, 139.

naučljiv, adj. docilis. Stulli. kojega je moći (lako) naučiti; gelehrig.

nauditi, dim, v. pf. Böses zufügen, malo afficio. Rj. na-uditi, kao štetu učiniti. dosaditi kome. *vidi* naškoditi. *v. impf. nditi.* — Zločnik, koji samo pogledom svojijem drugome može nauđiti. Rj. 212a. Evo dva dana kako se s aždajom bori, pa mi ništa ne nauđi. Npr. 48. Kakva je korist čovjeku ako sav svijet dobije a duši svojoj nauđi? Mat. 16, 26. Bog moj . . . zatvorí usta lavovima, te mi ne nauđiše. Dan. 6, 22.

nauk, m. nauka, f. — 1) die Lehre, der Unterricht, disciplina. Rj. *isp.* nastava. — Kad im sin poodraste, dađu ga na nauku . . . Pošto sruši nauku . . . Npr. 246. Kakav ćeš mi sada nauk dati. Npj. 1, 60. Da je ne ćeš bandovati, . . . ni sirotnu gjeću tvoju bez nastave i nauke. 1, 95. Što će njima škole i nauke! 5, 524. Nije nikakih nauka učio. Danica 4, 5. Pošaljtu ga u Peterburg na nauku. 4, 27. To neka čine profesori svaki u svojoj nauci. Pis. 15. Učeci nauke na tugijjem jezicima. 17. Za nauku i znanje drugijem ljudima. 47. Da narodni jezik nema riječi za nauke i za misli nčenijeh ljudi. 81. Ako što drugo ima protivno zdravoj nauci. Tim. 1, 1, 10. To sve da ti je za nauku. Mojs. 1, 20, 16. Bop, koji je osnovao komparativnu nauku o jezicima. Rad 2, 193. — *2)* to je nauka, das ist (nicht natürliches Bedürfniss, sondern) Angewohnheit, consuetudo, assuetudo. Rj. *vidi* navada, navika. — Nauka je jedna muka, a oduka dvije muke. Posl. 192. U Momičla čudan nauk ima, svako jntro u svetu negjelju rano rani u lov na Jezera. Npj. 2, 107. Zlu nauku Miloš naučio kod ovaca u Šari planini, pospavati svagda oko podne. 2, 139. Za to je mnoge nauku (Angewohnheit) prevarila, te govore i pišu . . . Pis. 38.

naukoljubiv, adj. nauko-ljubiv, koji ljubi nauk, nauku. — Vrlo vredan, vrlo naukoljubiv, želi on da se premosti u varoš. Megj. 303. takvu adj. kod bogoljubiv.

naumau, naumna, adj. vidi nakan. Rj. *vidi* i namjeran. bio sam nauman da ti dogjem. *isp.* naumiti.

naumiti, mfm, v. pf. sich vornehmen, decerno. Rj. na-umiti. *vidi* nakamiti se, nakastiti, namisliti, namjeriti 1, smjeriti 1. — Najposle nauim da ide u svet da traži svoju paunicu . . . Otide k ocu i kaže mu šta je nauimio. Npr. 16. Nauim tražiti svoga muža. 56. Pa ga zapita otkuda je i kuda je nauimio. 61. Istom vračar bijaše nauimio da počne svoj posao. Danica 2, 136. Da su tvrdo nauimili Kara-Čjorgjija ograničiti. Sovj. 50. Po narod tvoj zlo nauimise. Ps. 83, 3. Neka ti kažu ako znadu što je nauimio za Misir Gospod. Is. 19, 12. Prepašće se radi namjere Gospoda

mad vojskama što je nauimio suprot njemu. 19, 17. Znaš sve što su nauimili meni da me ubiju. Jer. 18, 23.

naupřt, (na uprt) n. p. nositi što, t. j. svezavši i uprtirši na legja. Rj.

nausnica, naustica, f. der keimende Schnurbart, lanugo in labio superiori: tek mu se trgla nauusnica. (Garila ga mrka nauusnica. Rj. na-usnica, na-ustica, na us(t)ni (gornjoj) malje, kad brk probija. — Visok junak, tanak u pojasu, bela lica, crnih nauusnica. Npj. 2, 481. Drugi junak smegje nauustice. 3, 337.

naustić, adv. mündlich, viva voce: Sitno piše sićana fermama, pa još slugi nauustice kaže. Rj. nauustice, kao na usta. *vidi* ustveno. — za kvantitet na krajnjem slogu *isp.* ametic.

nauzēti se, nauzmēm se, v. r. pf. n. p. zime, t. j. vrlo ozepti, erfrören, frigesco. Rj. na-uzeti se čega, kao mnogo ili dosta čega uzeti. — Da nijeste gjeogoj ugledali, e da bismo šćar šćarili i dosta se blagu nauzeli? Npj. 4, 50.

nauzimati, mām (mljēm), v. pf. in Menge nehmen, sumo. Rj. na-uzimati čega (mnogo ili dosta).

nauznačić, nauznāk, nauznāko, rücklings, auf den Rücken, supinus: naopaka i nauznako! Rj. *isp.* nalegjaške. — Guja na stazi, koja ujeta konja za kičicu, te puđa konjik nauznako. Mojs. 1, 49, 17. Obori me nauznako, pustoši me, te po vas dan tužim. Plač 1, 13.

nāvada, f. die Angewöhnung, Gewohnheit, consuetudo, assuetudo. Rj. *vidi* nauk 2, nauka 2, navika. *isp.* navičaj, uvadica. — A nāvadu lošu naučio: otimati lovak od drugoga. Npj. 2, 426.

nāvadan, nāvadna, adj. n. p. vo u kukuruze, angewöhnt, assuetus. Rj. koji se na što nāvadio, naučio. *isp.* navagjenik.

nāvaditi, dim, v. pf. Rj. — I. 1) angewöhnen, assuefacio, cf. navraniti. Rj. na-vaditi, koga na što. kao prost glugol ne nalazi se; *isp.* vaditi. *v. impf.* navagjati. *vidi* i navranjati, navići, naviknuti. — *2)* genug herausnehmen, satis prompsisse. Rj. na-vaditi čegu (mnogo ili dosta), n. p. kupusa iz kupusare. *v. impf.* vaditi. — **II.** *su se, refleks. sich angewöhnen, assuesco.* cf. naučiti se, navraniti se. Rj. *vidi* i namamiti se, namečiti se, navranjiti se, navići se, naviknuti se, obići se, privići se. — Navadi se pipac vrabac u bobac. Rj. 326. Navagjenik, koji se na što nāvadio. Rj. 379a. Navadio se kao Turčin na kmetinu. Posl. 185. Nego ima godinica dana kako je se zmaje nāvadio, te dolazi na bijelu kulu. Npj. 2, 256 (kako je se, kako jest se?)

nāvagjanje, n. das Angewöhnen, assuefactio. Rj. *verb. od* 1) navagjati, 2) navagjati se. — *1)* radnju kojom tko navagja koga na što. — *2)* radnja kojom se tko navagja na što.

nāvagjati, gjam, v. impf. Rj. na-vagjati. v. pf. navaditi 1. — 1) angewöhnen, assuefacio. cf. navranjati, navranjivati. Rj. navagjati koga na što. — *2)* *su se, refleks. assuesco.* Rj. *vidi* navranjati se, navranjivati se, obicati se. navagja se tko na što. *isp.* navaditi se.

navagjenik, navagjenika, m. koji se na što nāvadio, der citras gekostet und sich daran gewöhnt hat, qui assuevit: Navagjenik je gori nego krvnik. Rj.

navāka,* f. vidi nafaka*: ono što je čovjeku odregjeno da pojede na ovome svijetu. Rj. 411a. glas f u tugijm riječima u našem se često izgovara kao v. — Drugi dan drugu navāka. (Što drugi dan treba — za jelo — to će Bog dati). Posl. 70. Pribira navāka. (Kad ko pred smrt mnogo jede, t. j. hoće da pojede ono što je nmgro na ovome svijetu). 261. Danas lijepo otpočimimo . . . pa sjutra novi dan i novu navāka. Kov. 69.

nāval, m. nāvāla (nāvāla), f. — 1) der Zulauf, concursus (n. p. u dućanu), cf. naloga. Rj. kad srijet

kula narali. ridi i tišma. — 2) Ciganke prodaju gjevojkama naralu (bilje ili čini) da na njih narale prosioci. Rj. — *3) der Drung, impetus, proclivitas:* To je njegova narala bila. da se tako učini. Rj. *kad tko narali, da što bude.*

navalice, mit Fleiss, de industria, cf. navo, navlaš. Rj. *ridi i hotimice, hotimice, suprotno nefalji, nehotice. navaličē (h je otpalo).* Korijeni 315. *dakle: navalice. ridi nahvalice. —* Pa se dogovore da naralice pogju u kamaru gje carev sin leži. Npr. 260. Pa mjesto da uzme od ribe desno krilo, on mu (ili naralice, ili zaboravivši) kazao lijevo. Npj. 1. XLVII. (Životinje) čine štetu došljacima. za to ih ljudi hvataju i naralice istreblljuju. Pripr. 28. Neko dogje te Radiča prevari (nehotice ili naralice, to se ne zna). Sovj. 31. Onamo, može biti naralice, zametne s Milenkom nekaku raspru. 54.

navaliti, návālim, v. pf. Rj. na-valiti, ne nalazi se kao prost glagol. isp. valiti. v. impf. navaljivati. — **I. 1)** daraufwälzen, udvolvo. Rj. — **a)** u pravom smišlu: n. p. panj na jamu. Rj. — *Navalirši veliki kamen na vratu od groba otiđe.* Mat. 27, 60. — **b)** u prenesenom smišlu: I na raju globe navalismo. Npj. 4, 135. Valja navaliti posloze na te ljude. Mojs. II. 5, 9. — **2)** navalio da ide, dringen, festino. Rj. *vidi nagnuti, naklopiti, nasiliti, pridžgati (kidisati za što), salejtjeti, ustisati, zaprešiti. —* On jednom narali na svoju mater da mu kaže ko je njegov otac. Rj. 678b. *Navalili* kao džamoglani. Rj. 830b. Kad dijete naraste poveliko, ono narali da ide iz pećine u svijet. Npr. 1. Ona opet ni za to ne mareći jednuko narali govoreći da drukčije ne može biti. 14. Kad se čuje u gradu da je došla galija iz nepoznate zemlje, narale muoji da je gledaju. 42. *Narale* obojica da pazare hespaj onde na putu. 168. I gjavo dušu pričeka. (Kad ko što narali, pa ne će da čeka ni malo). Posl. 97. *Dijete narali s plaćem na ora da mu ište u deriša onoga kolača.* 354. Ongje vojsku na broj ndariše... no je njima danuk naralio, vrijeme je vojsci polaziti. Npj. 4, 396. *Onda narale* iz okolnih krajeva sve besposlice u Bijograd. Danica 3, 146. Kad ovaki glasnosi stignu, odna lješčničani narale na vrat na nos sa ženama i s gjecom na Drinu. 3, 174. *Jakovljevei sjednu sa Šimom na nekakoj kladi, pak narale te ga opoje.* 3, 206. *Onda Gušanac narali* od Bećir-paše iskati platu. 3, 212. *Narale oko Jakora, da se postavi senat.* 5, 49. Pa *onda narale kod puše, da se (Moler) pogubi.* Miloš 138. *Jakov reče: primi dar iz moje ruke... I narali na nj, te primi.* Mojs. I. 33, 11. — **3)** stürmen, impetum facio: navalise ljudi na kuću, na njega. Rj. *vidi nagnuti 2, najahati koga ili na koga, ovlaisati na koga, porevati, udariti na koga. —* Na to se rasrdi Mart, pa narali sa snijegom i s mrazom. Rj. 10a. *Jurnuti, kao udariti, navaliti u jedan put.* Rj. 256b. *Al' su teško lrti naralili, bije neko haikom na vratima.* Npj. 1, 476. *Pak na njegu Turci narališe, do sad mislim da je poginuo.* 2, 308. *Tad Brgjani na Turke udriše, i živijem ognjem narališe.* 4, 373. *Dok sam paša na noge skočio i na silu Turke načerao, pa na vratu rulom narališe.* 5, 188. *Navali na mene s ukovom i sa psovkom.* Danica 2, 131. *Vojska Turska narali u Srbiju.* Miloš 1. *Navali s tukim pletkama na Abdulu.* 174. *Turski konjici narale za njima, te ih mnoge postižu i isijeku.* Sovj. 30. *Palica, kojom će Gospod navaliti na nj.* Is. 30, 32. — **4)** navalio na njega vino i rakiju, hut ihn völlgemucht, obruo. Rj. *kao nappniti koga vina i rakije:* Kod tebe je bilo na večeri, na njega si naratio vino. Npj. 2, 161. — **5)** navalio vatru, grosses Feuer machen. Rj. — Pa je izvadim te iscijepam, pa naralim vatru i sit se ogrijem, pa legnem pored vatre spavati. Npr. 162. *I na kulu vatru narališe.* Npj. 4, 445. — **6)** navalilo mi n. p. na polje, gedrungen werden zur Nothdurft. Rj. *vidi natužiti. — II. sa*

se, refleks. navāliiti se, v. r. pf. sich anlehnen, innitor. Rj. *vidi nasloniti se.*

navāljati, návāljām, v. pf. hinanwälzen, advolvo. Rj. na-valjati. v. impf. vāljati.

navaljivānje, n. verb. od navaljivati. Rj.

navaljivati, navāljujēm, v. impf. Rj. na-valjivati. v. pf. navāliiti. — **I. 1)** hinanwälzen, advolvo. Rj. *navaljivati n. p. panj na jamu, ili globe na koga.* isp. navaliti I 1. — **2)** dringen, festino. Rj. *vidi nagnjati, salijetati. —* Ona sve više navaljivāše na nj da joj kaže. Npr. 14. *Knez Sima ne dopusti da... kao što su vojvode navaljivale.* Miloš 36. *Nastojnici navaljivahu govoreći: svršajte poslove svoje.* Mojs. II. 5, 13. isp. navaliti I 2. — **3)** stürmen, impetum facio. Rj. *vidi natrkivati, porijevati, udarati (na koga). —* Iz kola kučke... Kad kučku koji udari, ona navaljuje ondje da prođe iz kola gdje je ruka puštena. Rj. 224b. *Konji klimaju glavom te se brane od muha, koje im u nos navaljuju.* Rj. 274b. isp. navaliti 3. — **4)** vino na koga, voll machen, obruo. Rj. *kao nappniti koga vina. ovamo ide i primjer:* Pićem niko ne navaljivāše po naredbi, jer car bješe zapovjedio svijem pristavima da čine kako ko hoće. Jestir. 1, 8. isp. navaliti 4. — **5)** vatru, grosses Feuer machen. Rj. isp. navaliti 5. — **6)** navaljuje me svaki n. p. dan na polje, es nöthiget mich zum Stuhlgange, mihi robusat desidendi est. Rj. *vidi natuživati.* isp. navaliti 6. — **II. su se, refleks. navaljivati se, v. r. impf. sich anlehnen, innitor. Rj. *vidi naslanjati se, naslonjati se.* isp. navaliti se.**

navarati, rām, v. pf. na-varati koga, dostu putu ili mnogo puta prevriti. isp. izvarati 2. v. impf. varati. — O gjevojko, dugo bolovala! Puno ti se mene nuvarāta. Herc. 128.

navat... ridi nahvat... Rj.

navatriti, trīm, v. pf. na-vatriti, kao vatru oboriti: I mojom ču puškom navatriti na Turčina. Npj. 4, 324. v. impf. vatriti.

načve, f. pl. (u Dubr.) ridi načve 2. Rj. *premetnuli se glasovi č i v.*

navēcerati se, rām se, v. r. pf. sich satt essen zu Abend, satiari coena. Rj. na-vecerati se (dostu). v. impf. večerati.

navēcerje, n. iz brevijara glagolskoga. Stulli. ridi navēče. isp. veče i večer.

navēče, n. der Vorabend eines Festes (z. B. des Hausputrons), vesperu proximu ante diem festum: Dobar večē, i čestito ti navēče (kad se dolazi noći krsnoga imena na večeru). Rj. *večer uoči sreća kukova.*

navesēliti se, navēselim se, v. r. pf. sich satt belustigen, satis se oblectasse: Nek se moja naveseli majka. Rj. na-veseliti. (mnogo ili dostu). v. impf. veseliti se.

1. navēsti, navēdēm, (nāveo, navēla) v. pf. Rj. na-vesti, kao prost glagol ne nalazi se. isp. vesti (vedem). v. impf. navoditi. — **I. 1)** führen, anleiten, induvo, n. p. prosee na djevojku (t. j. navratiti ih da je prose); hajduke na koga (t. j. nagovoriti ih da ga poharaju ili ubiju). Rj. — Svakojako su ogledali; da bi nas kako narali da progovorimo, no sve uzalud. Danica 2, 135. *Jakov razglasi, da je on (Čurčija) sam Turke narvo, te toliku štetu počiniše.* 3, 204. To je već dovoljno bilo, da Milošu na oru misao navede. Miloš 67. — **2)** verleiten, induco, navesti koga na tanak led, t. j. prevariti ga. Rj. *vidi natentati, i syn. ondje. —* Ako svoga narodnog jezika on upravo ne zna, Slavenski će ga prije navesti nu pogriješke. Pis. 50. *I ne narēdi nas u napust.* Mat. 6, 13. *Napustiče Izrailja za grijehe Jerovoamove, kojima je griješio i nu grijeh narvo Izrailja.* Car. I. 14, 16. *Radio je da smetne oca. Njegu je mogla nu to navesti mladost.* DM. 39. — **3)** vodu na vodenicu, anleiten, derivo. Rj. — Usadih lozu sred vinograda, navedoh vodu sa tri hladenca, da mi je loza vazda zelena. Npj. 1, 86.

vidi navratiti 2, navrnuti 4. — **4**) platno, *cf.* navoditi. Rj. *platno navesti*, t. j. iglom *uvući* *pregju* *gje* se u *tkotju* od *osnove* *žica* *prekinula* pa *ostalo* *kao* *rijetko*. *su* se, *pass.*: Navodnica, *žica* *koja* se u *platnu* *navede*. Rj. 380b. — **5**) u *književnika*: *navesti*, *n. p.* *riječ* iz *knjige* *kuke*; *čitiren*, *anföhren*, *locum* *citare*, *afferre*, *laudare*: Niti sam *tijeh* *stvari* *radi* *naveo* *one* *riječ*. Vid. d. 1861, 8. *Primjeri* *naprijed* *navedeni* *za* *pravi* *lokativ* *iz* *toga* *potonjega* *vremena*. Istor. 50. Po *tom* i *naprijed* *navedeno* »*smijem*« *može* *biti* i *sažeto*. 264. Ovo *što* *napomenuli* *mislim* *da* *svjedoči* *da* *navedeni* *razlog* *za* *diobu* *slovenskih* *jezika* *na* *dvije* *polovine* *nije* *barem* *toliko* *jak*. Rad 1, 108. — **II.** *su* se, *refleks.* *navesti* se, *navèdèm* se, *v. r. pf.* *wanken* (*vor* *dem* *Falle*), *labaseo*. Rj. *isp. v. impf.* *navoditi* se: *navodi* se *da* *padne*. *vidi* *povesti* se II 2.

2. navèsti, *navèzèm*, (*navèzao*, *navèzla*) *v. pf. sticken*, *acu* *pînrisse*. Rj. *na-vèsti*. *vidi* *ovesti*. *v. impf.* *vèsti* (*vèzèm*). — *Da* *navezem* *jorgan* *od* *behara*. Rj. 23b. *Ja* *sam* *navezla*, *ali* *nijesam* *dovezla*. Rj. 126a. *Rukave* *su* *vezile* *navezle*. Npj. 1, 5. »*Jesi* *P*, *devojko*, *peškir* *navezla?*« — *Jesam* *navezla*, *nisam* *povezla*; *nestalo* *mi* *je* *svile* *tavljice*. 1, 21. I o *sablji* *rukavice* *crnom* *krvlju* *napunjene*, *svakom* *svilom* *navezene*. 1, 178. *Rozjaema* *da* . . . *a* *najposlije* *svojoj* *kèri* *lijepu* *navenu* *košulju*. Kov. 95.

3. navèsti, *navèzèm*, (*navèzao*, *navèzla*) *v. pf.* Rj. *na-vesti*, *kao* *prost* *glagol* *ne* *nalazi* *se*. *isp.* *vesti* (*vezem*). *v. impf.* *navoziti*. — **1**) *n. p.* *lagju* *na* *vodu*, *impello* *navim*. Rj. [*Njemački* *biće*: *anfahren* (*das* *Schiff*); *u* Rj. *se* *kaže*: *abfahren* (*mit* *dem* *Schiffe*), *to* *je* *navesti* *se*]. — **2**) *sa* se, *refleks.* *abföhren*, *uehor*: *naveze* *se* *na* *more*. Rj. — *Uvesti* *se*, *nvezem* *se*, *vidi* *navesti* *se*: *Uveze* *se* *blatu* *širokome*. Rj. 765a. *On* *se* *s* *brodom* *naveze*, *i* *ploveći* *po* *moru*, *sretne* *brod* *Turski*. Npr. 247. *U* *to* *doba* *moru* *udariše*, *u* *sinje* *se* *more* *navezoše*. Npj. 2, 547. *Kako* *se* *oni* *navezu* *na* *Dunavo*, *Gušanae* . . . *ugje* *u* *varoš*. *Danica* 3, 209.

navèzak, *nàveska*, *m. der* *Faden* *der* *an* *einen* *andern* *angebunden* *wird*, *filum* *adnexum*. Rj. *konac* *koji* *se* *naveze* *na* *drug*. *isp.* *naperak* 1.

navèzati, *navèzèm*, *v. pf.* Rj. *na-vezati*. *v. impf.* *navezivati*, *prosti* *vezati*. — **I.** *duram* *binden*, *adligo*. Rj. *vidi* *nadvezati*: *hodi* *brže!* *čekaj* *dok* *navezèm* *uže*, *puklo* *je*, *cf.* *nurezati*. Rj. 384b. — **II.** *sa* se, *refleks.* — **1**) *vidi* *obavezati* se. Rj. *Obavezati* *se*, *sich* *anhängen* *an* *einen* (*mit* *Bitten*), *adhæresco* *alicui* *precibus*. Rj. 426a. *vidi* *i* *oblijevoliti* *se* *oko* *koga*, *navrsti* *se* (*navezmem* *se*) *oko* *koga* *ili* *na* *što*. — *kao* *zuokupiti* *koga*, *n. p.* *moleći* *ga* *zu* *što*. — **2**) *navezala* *me* *se* *bolest*, *ne* *mogu* *da* *je* *se* *oprostim*, *nicht* *nachlassen*, *adhæresce*. Rj. *vidi* *i* *navrsti* *se*. **navèzivânje**, *n. das* *Daranbinden*, *adligatio*. Rj. *verb.* *od* *navezivati* *radnja* *kojom* *tko* *navezaje* *što*. **navèzivati**, *navèzivèm*, *v. impf.* Rj. *daranbinden*, *adligo*. Rj. *na-vezivati*, *vidi* *nadovezivati*, *nadvezivati*. *v. pf.* *navezati*. — *Uzmem* *nož*, *pa* *sve* *dluku* *po* *dluku* *odrezaj* *i* *navezaj*. Npr. 162.

navičaj, *m. die* *Gewohnheit*, *Sitte*, *consuetudo*, *mos*, *cf.* *navika*: *Koliko* *je* *sela* *toliko* *je* *navičaju* (*u* *Boci*). Rj. *i* *syn.* *kod* *navika*. *na-vičaj*. *isp.* *naviči*, *naviknuti*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *dognogaj*.

naviči, *naviknèm*, *vidi* *naviknuti*. Rj. *v. pf.* *naviči*. *ne* *nahodi* *se* *kao* *prost* *glagol*. *isp.* *vići*. *primjere* *vidi* *kod* *naviknuti*. — **1**) *vidi* *navaditi*, *navraniti*, *navranjiti*. — **2**) *sa* se, *refleks.* *navidi* *naviknuti* *se*. Rj. *vidi* *obići* *se*, *privići* *se*, *navaditi* *se* *i* *ostala* *syn.* *kod* *navaditi* *se*.

navidjeti se, *navidim* *se*, *v. r. impf.* (*griješkom* *v. r. pf.*) (*u* *Risnu*) *kao* *slagati* *se*, *živjeti* *u* *ljubavi*, *sich* *vertragen* *mit* *Jemand*, *cum* *quo* *concorditer* *vivere*: *Vuk* *i* *lisica* *ne* *mogu* *se* *navidjeti*. Rj. *na-vidjeti*. *suprotno* *nenavidjeti* *se*, *mrziti* *se*.

navijalo, *n.* (*u* *Sinju*) *vidi* *navijaljka*. Rj. *isp.* *navijati*. *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *bučkalu*.

navijaljka, *f.* *sohe*, *vozaljka* *i* *ono* *mjesto* *gdje* *se* *navija* *pregja* (*pregja* *se* *metne* *na* *vozaljku*, *a* *vratilo* *na* *sohe*, *pa* *se* *vratilo* *okreće*, *te* *se* *vozaljka* *primiče* *i* *navija* *se* *pregja*). Rj. *vidi* *navijalo*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *kazaljka*.

navijanje, *n.* Rj. *verb.* *od* 1) *navijati*, 2) *navijati* *se*. — **1**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *što*, *n. p.* *pregju* (*das* *Aufwickeln*, *Aufwinden*, *glomeratio*. Rj.): *Kad* *je* *pregja* *lijepo* *osnovana* *pa* *se* *u* *navijanju* *pred* *cijepeima* *odbira*, *onda* *se* *kaže* *da* *je* *dobar* *odbor*. Rj. 441b. — **2**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *kim* (*das* *Beugen*, *flexio*. Rj.). — **3**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *n. p.* *pušku* (*das* *Lenken*, *flexio*. Rj.). — **4**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *na* *svaju* *ruku*. — **5**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *sahat* (*das* *Aufziehen*, *intentio*. Rj.). — **6**) *stanje* *koje* *bira* *kad* *se* *što* *navija* (*das* *Schwanken*, *inflexio*. Rj.).

navijati, *navijam*, *v. impf.* Rj. *na-vijati*. *v. pf.* *naviti*. — **I.** **1**) *aufwinden*, *glomeru*. Rj. *su* se, *pass.*: *Bašluk*, **1**) *u* *varoš*e *preslice* *ono* *gore* *na* *što* *se* *po-vjesmo* *navija*. Rj. 19a. *Vozaljka*, *drvo* *što* *se* *metne* *na* *njega* *pregju* *kad* *se* *navija*. Rj. 69b. *Vratilo* *prednje* (*ili* *šuplje*), *na* *koje* *se* *navija* *platno*. Rj. 73a. — **2**) *beugen*, *flecto*: *Ode* *Ture* *navijati* *njime*, *zavija* *mu* *do* *doline* *glavu*. Rj. — **3**) *anlenken*, *flecto*: *Pa* *navija* *tanka* *dževerdana*. Rj. — **4**) *na* *svoju* *ruku*, *t. j.* *govori* *ono* *što* *je* *po* *nj* *dobro*, *zu* *eigenem* *Nutzen* *reden*. Rj. — *Čaja*-*paša* *je* *dobro* *navijao*, *da* *Miloš* *ostane* *u* *Beogradu*, *a* *Dimitrije* *da* *ide* *u* *nahiju*. *Miloš* 71. — **5**) *sahat*, *aufziehen*, *intendo*. Rj. — **II.** *su* se, *refleks.* *schwanken*, *vacillo*, *infector*. Rj.

navijek, (*na* *vijek*) *ewig*, *auf* *immer*, *in* *perpetuum*. Rj. *vidi* *vijek* 2. — *Još* *je* *bila* *velika* *sreća*, *te* *me* *nijesu* *navijek* *iščerali* *iz* *braminskoga* *društva*. *Danica* 2, 142. *Cijela* *trećina* *ovijeh* *poslovicea* *ostala* *bi* *od* *mene* *za* *sad* (*a* *može* *biti* *i* *na* *vijek*) *neskupljena*. *Posl. V.* *Dajte* *pomozite*, *pa* *ću* *na* *proljeće* *za* *navijek* *bježati* *iz* *Beča*. *Straz.* 1887, 207. *Oprost* *se* *sa* *svojim* *roditeljima* *navek*. *Žitije* 82.

navijèstiti, *navijèstim*, *v. pf.* Rj. *na-vijèstiti*. *kao* *prost* *glagol* *ne* *nalazi* *se*. *isp.* *vijèstiti*. *v. impf.* *navješćivati*. — **1**) (*osobito* *po* *zap.* *kraj.*) *aufbieten* (*Braulteute*), *annunciò*. Rj. *navijèstiti* *mladijence* (*u* *crkvi*). — **2**) (*u* *gornj.* *prim.*) *uputiti*: *navijèsti* *me* *gje* *ću* *kupiti* *dobru* *kuću*, *konja*, *i* *t. d.* Rj. *vidi* *i* *naputiti*.

navijùtak, *navijùtka*, *m.* *vidi* *navitak*. Rj. *navijùtak*. *pregju* *navijenu* *na* *vratilo*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *bjelutak*.

navika, *f. die* *Gewohnheit*, *consuetudo*: *Navika* *je* *jedna* *muka*, *a* *odvika* *dvije* *muke*. Rj. *vidi* *adet*, *navada*, *navičaj*, *nauk* 2, *nauka* 2, *običaj*. — *Nekad* *tu* *svoju* *manu* *pravda* *navikamu* *svešteničkog* *reda*. *Megj.* 122.

navikao, *navikla*, *adj. gram. I.* *pridjev* *glagolu* *naviči*, *naviknuti*, *ali* *sa* *značenjem* *neprelaznim* *kao* *da* *je* *pridjev* *od* *naviči* *se*, *naviknuti* *se*. — *Što* *dikla* *navikla* *to* *nevjesta* *ne* *odviče*. *Posl.* 355. *Zašto* *su* *ljudi* . . . *navikli* *čitati* *kao* . . . *Nov. Srb.* 1818, 400. *Ne* *mogu* *ići* *s* *tijem*, *jer* *nijesam* *navikao*. *Sam.* 1, 17, 39. *Kao* *divlja* *magarica*, *koja* *je* *navikla* *na* *pustinju* . . . *kad* *navali*, *ko* *će* *je* *vratiti*? *Jer.* 2, 21. — *isp.* *naučiti* *se* 2 *primjer* *iz* *Danice* 2, 139. *vidi* *i* *oguglati*.

navikati *se*, *navičèm* *se*, *v. r. pf.* *sich* *satt* *schreien*, *clamando* *satiari*. Rj. *na-vikati* *se* (*dosta* *ili* *mnogo*). *v. impf.* *vikati*.

navikavânje, *n. verb.* *od* *navikavati*. *radnja* *kojom* *tko* *navikavo* *koga* *na* *što*.

navikavati, *navikavam*, *v. impf.* *vidi* *privikavati*. *v. pf.* *naviči*, *naviknuti*. — *Sastajanje*, *druženje*, *izmjena* *misli* *i* *osjećanja* *navikava* *ljude* *da* *jedan* *drugoga* *više* *uvažavaju*. *Zim.* 240.

1. **naviknuti**, nēm, v. pf. Rj. na-viknuti. *vidi* navici. — **1)** *gewöhnen, assuefacio. cf. navici.* Rj. *vidi* navaditi, navraniti, navranjiti. — Gali i Nijemci nijesu bili pitomi ni druževni, dokle ih god nijesu Rimljani na plug navikli. Pripr. 42. — **2)** *sa se, refleks. sich gewöhnen, assuesco.* Rj. *vidi* navici se, obiknuti se, priviknuti se, navaditi se. i *ostala syn. kod* navaditi se. — Pa mi je iz najprije istina bilo teško, a poslije sam se bio kojekako navikao. Npr. 145. Ali će se po svom prilici i tome malo po malo naviknuti. Kov. 6. Ne mogu da se naviknu čitati ga kao »j«. Rj.¹ XI. Da bi mu se jezik navikao na izgovor Francuskijeh riječi. Sorj. 88.

2. naviknuti, nāvīknēm, v. pf. u pjesmi mjesto navirati: Božu mu je pomoć naviknuo. Rj. na-viknuti. *vidi* viknuti 2.

naviljak, nāvīljka, m. mali plastić, der Heuhaufen, foeni acervus. Rj. na-viljak (osn. u vile). Osn. 291. — Sijeno se najprije po njivi pokupi u naviljke pa se naviljci poslije snesu na ono mjesto gdje će se sijeno sadjesti. Naviljci se snose na sijensko mekolju: dva dugačka koca podvuku se pod naviljak, pa dva čovjeka, jedan ostrag a jedan naprijed stanuvši meglju kolje i izevši svakom rukom po za jedan kolac nose naviljak meglju sobom. Rj. *vidi* bagljici, lovnica. — Plast, 2) kao veliki naviljak. Rj. 506a. Unaviljčiti sijeno, t. j. skupiti u naviljke. Rj. 782b.

naviljčenje, n. das Heuhaufen-Machen, foeni in metas extractio. Rj. verb. od naviljčiti. radnja kojom tko naviljči (sijeno).

naviljčiti, čim, v. impf. Heuhaufen machen, foenum in metas extruere. Rj. naviljčiti sijeno, u naviljke ga skupljati. v. pf. unaviljčiti.

naviranje, n. Rj. verb. od navirati. — **1)** stanje koje biva, kad što navire (das Aufschwellen durch Sieden, bullitus. Rj.). — **2)** radnja kojom tko navire (das Durchwollen mit Gewalt, impetus. Rj.).

navirati, rēm, v. impf. Rj. na-virati. — **1)** durch Sieden aufschwellen, intumesco coquendo. Rj. v. pf. nāvreti, nāvri. navire n. p. žito kad se kuha. — **2)** mit Gewalt durchwollen, impetu velle perrumpere aliquo. Rj. v. pf. navrijeti. kao na silu prodirati kudu ili na što. — Turci hoće sve, što im je milo, pak naviru na 'nu sirotinju, da je ne bi kako satrijeli. Npj. 5, 537. Na nas često naviraju Turci. 5, 555. Jedan na drugoga ne će tiskati, svaki će ići svojim putem, i na mačere navirući ne će se raniti. Joil. 2, 8.

navitak, navitka, m. pregja navijena na vratilo, der Aufsug (bei den Webern), stamen. Rj. na-vitak. *vidi* navijuntak.

naviti, nāvijēm, v. pf. Rj. na-viti. v. impf. navijati. — **1. 1)** n. p. pregju, aufziehen, anscheren, stamen intendere. Rj. — **2)** beugen, flecto. Rj. naviti kim. isp. navijati 2. — **3)** unlenken, flecto: Komnen navi tanka dčeverdana, navi njega s desna na lijevo. Rj. — **4)** sahat, aufziehen, intendere. Rj. — **5)** (u Grblju) kao naknaditi. ersetzen, compenso. Rj. — **6)** Ako su Dubrovčani i bili sa svijem u ruku susjedima, opet su umjeli trgovačke koristiti naviti na sroju stranu. DM. 258. isp. navijati 4. — **II.** sa se, refleks. sich beugen, schwanken. inspector. Rj.

navitnjak, m. (u Boeci) *vidi* vitao 1, vitnjak. Rj.³ sprava za snovanje pregje. *vidi* i snovatnik, snovaljka.

navjesiti, sim, v. pf. (u Grblju) n. p. kotao na vatru, t. j. objesiti, nastaviti. Rj. na-vjesiti. vjesiti ne ulazi se nego mjesto njega govori se vjesati. isp. vjesiti.

navješćivanje, n. das Aufbieten (der Brautleute), annunciatio. Rj. verb. od navješćivati. radnja kojom tko navješćuje koga.

navješćivati, navješćujēm, v. impf. Rj. na-vješćivati. v. pf. navjestiti. — **1)** aufbieten (Brautleute), annuncio. Rj. navješćivati mladijence (u erkvi). — **2)** kao napućivati, upućivati. isp. navjestiti 2.

navješćaj, m. Stulli. na-vješćaj, djelo kojim se navjeste mladijenci (u erkvi). govori se u Hrv. — za obličje isp. dogagaj. *vidi* ozov.

navlačak, navlačka, m. *vidi* nazuvica. Rj. na-vlačak. što se navlači na nogu. *vidi* i natikača, nazubak, nazuvak, nazavača.

navlačenje, n. verb. od I. navlačiti, II. navlačiti se. — **I. 1)** radnja kojom tko navlači n. p. haljine das Anziehen, indutus. Rj.). — **2)** radnja kojom tko navlači obrve (navlačenje obrva, das Schminken der Augenbraunen, fucatio palpebrarum. Rj.). — **3)** radnja kojom tko navlači koga na što (das Verleiten, inductio. Rj.). *vidi* navogjenje 2. — **4)** radnja kojom tko navlači na koga n. p. gujerv. *vidi* navogjenje 1. — **5)** radnja kojom tko navlači n. p. brijaču britvu na kašnu. — **II.** stanje koje biva kad se što navlači, n. p. bijelo na oko.

navlačiti, nāvlačīm, v. impf. Rj. na-vlačiti. v. pf. navući. — **I. 1)** haljine, čakšire, anziehen, induo. Rj. isp. navući čizme, može se reći i navlačiti čizme. za haljine isp. oblačiti, za čizme nazuvati, obuivati. — **2)** obrve, die Augenbraunen schminken, fucio. Rj. navlačiti obrve, n. p. erulom. — Oblači se štogodj ljepše može, nabjeli se i narumeni se, i navlači tanane obrve. Npj. 1, 566. — **3)** verleiten, induco. Rj. *vidi* navoditi 2. — **4)** *vidi* navoditi 1, anleiten, induco: Da ne bi navlačili na njih karu za prijestup. Mojs. III. 22, 16. Nevaljalstvo, za koje je znao da njim navlače na se prokletstvo sinovi njegovi. Šam. I. 3, 13. Bez potrebe navlači na se ostriju kritiku. O Sv. O. 5 *vidi* i navraćati 2. — **5)** navlačiti nož (ognjilom), brijaču britvu (na kašnu) abziehen, exacuo. isp. navući 4. sa se, pass.: Ostar tup, ka' i bio, gjeću klao ka' i do sad. (Reče se u šali kad se navlači nož). Posl. 245. — **II.** sa se. — **1 a)** refleks. sich darüber ziehen, inducor. n. p. oblak, bijelo na oko, navlači mn se nešto na oko. Rj. — **6)** navlači se tko na što: Vukodržica, drvo na kome je vrlo često i sitno trnje... ovo (je) trnje obrnuto neko naprijed neko natrag, neko uprijeke, i tako kad bi čovjek povukao, s jednoga se svlači, a na drugo navlači. Rj. 79b. — **2)** recipročno: Navlačkapa... pa se onda (djeca) oko njih (oko kapa) uhvate za ruke i navlače se, koje će ih oboriti; pa koje navuku, te ih obori, ono se mora natrciti. Rj. 350b. navlači se tko s kim, navlače se meglju sobom, navlače jedan drugoga.

navlačkapa, f. (u Srijemu, ponajviše se govori gen. pl. navlačkapa) ein Kinderspiel, ludi puerilis genus. Posvrate djeca kape jednu na drugu, pa se onda oko njih uhvate za ruke i navlače se, koje će ih oboriti: pa koje navuku, te ih obori, ono se mora natrciti, a drugo četvoro uzmu najmanje dijete za noge i za ruke pa njegovom zadnjicom biju u zadnjicu onoga natrcenoga. Rj. navlač-kapa. tako složene riječi *vidi* kod čistikuća.

navlaka (nāvłaka), f. — **1)** der Ueberzug (eines Kissens), superindumentum. Rj. ono što se navuče n. p. jastuk. — **2)** das Fell auf dem Auge, cataracta. Rj. koža na oku. — na-vlaka, isp. navlačiti, navući.

navlast, (u Licu), nāvlasticē, navlastito (navlaštito), (u Imosk.) besonders, praecipue. Rj. *vidi* i navlaštito, osobito 1. — vlada, vladati... vlast (pred t od nastavka promijenjeno korijenu d na s)... navlast, navlaštito, navlastito, navlastice, navlaš (iza š otpalo je na kraju t), navlaštito. Korijeni 203.

navlaš, *vidi* navalice. Rj. *vidi* i nāvō, hotimce, hotimice. — Izrailj pruživ desnu ruku svoju metnu je na glavu Jefremu mlagjemu, a lijevu na glavu Manasiji, tako namjestiv ruke navlaš, ako i jest Manasija bio prvenac. Mojs. I. 48. 14. Neka pabirci i... još navlaš ispuštajte rukoveti i ostavljajte joj neka kupi. Rut 2, 16. — postanje *vidi* kod navlast.

navlaštito, (u Crmn.) *vidi* navlastito. Rj. isp. puštiti i pustiti.

navlum,* (u Srbiji), **návo**,* návla, m. kirija kad se što nosi na lagji, der *Schifflohn*, *navlum*. Rj. *navo* mj. *navao*. Osn. 119.

navô, *vidi* navalice. Rj. *adv. vidi i* navlaš, hotimce, hotimice. — *hvala, hvaliti . . . navalice (h je otpalo); návô (h je otpalo; o stoji mjesto as od al)*. Korijeni 315. *dakle: (nahval, naval, navao) návô*.

navodadžija, m. koji *narede, navodi prosee na djevorku. vidi* provodadžija, provogjadžija, der *Zubringer, Freiberber, Eldestifter*: Kad dogje vrijeme da se momak ženi, onda od strane njegove ide ko djevojačkoj kući (a taj se zove *navodadžija* ili *provodadžija*) da pita, je li slobodno prosiocima u kuću doći. Živ. 302. — *od* navod-iti, sa *Turskim nast. dži(ja)*, pred kojim *ima a. tuke riječi kod* djeladžija.

navoditi, *navodim, v. impf. Rj. na-voditi. v. pf. navesti. — I. 1) hinführen, anleiten, induco. Rj. navoditi koga ili što na što; n. p. navoditi prosee na djevorku (isp. navodadžija), hajduke na koga. isp. navesti I 1. orumo idu i primjeri: Za alu se misli da leti i vodi oblake i grad narodi na ljetinu. Rj. 3b. Na Rudu je kolo naroda. Npj. 3, 360. — 2) verleiten, induco. Rj. Nijemac bi tokogjer rekao: zu etwas Anlass geben: Koji pusti ženu svoju, osim za preljubu, navodi je te čini preljubu. Mat. 5, 32. Ti ideš putem Jerovoamovijem i navodiš na grijeh narod moj Izrailja da me gnjevi grijesima svojim. Car. I, 16, 2. vidi navlačiti 4, navraćati. isp. povod 2. — 3) vodu na vodenicu, anleiten, derivo. Rj. navraćati 1, navrtati 3. — 4) (u Srijemu) platno, t. j. iglom uvlačiti pregju gdje se u tkanju od osnove žica prekinula pa ostalo kao rijetko. Rj. — 5) u knjižerniku: naroditi n. p. riječi iz knjige kukre; citiren, anführen, locum citare, afferre, laudare: Raić u svojoj istoriji na mlogo mjesta narodi njegore (Brankovićeve) riječi. Rj. IV. Bandurije narodi riječi Lučičere: »Kad je Sloveni uzeše . . . DM. 9. Primjeri koje Jagić Leben der Wurzel dē str. 69. navodit iz prve polovine XIV. vijeka . . . a primjeri koje spominje na str. 70. Istor. 274. Kako može od slova do slova naroditi. O Sv. O. 7. (isp. kod naznačivati primjer iz Npj. 1, IX). — II. su se, refleks. navoditi se, v. r. impf. schwanken, rucillo: navodi se da padne. Rj. vidi povoditi se 2b. isp. navodljiv.*

navodljiv, *adj. t. j. točak kojega su se paoci počeli izglavljivati. Rj. isp. navesti se, navoditi se.*

navodnica, f. žica koja se u platnu navede, cf. navoditi (4). Rj.

navogjenjč, n. Rj. *verb. od* 1) navoditi, 2) navoditi se. — **I. 1) radnja** kojom tko *navodi koga ili što na* (das Führen, Anleiten, inductio. Rj.): Tvoja j' vojska, tvoje *navogjenje*. HNPj. 4, 565. — **2) radnja** kojom tko *navodi koga da čini što (ponajviše rjavro)* (das Verleiten, inductio. Rj.). — **3) radnja** kojom tko *navodi n. p. vodu na rodenicu* (das Leiten [des Wassers], derivatio. Rj.). — **4) radnja** kojom tko *navodi platno*. — **5) radnja** kojom tko *navodi riječi n. p. iz knjige; das Citiren, Anführen, loci citatio, adlatio, laudatio*. — **II. stanje** koje *biva, kad se točak navodi* (das Wanken, vacillatio. Rj.).

navora, f. Rj. *vidi* napora. od Grč. *ναυροζός*, anaphora, *prinos, u našem jeziku često se od tujge riječi koja se počinje samoglasnim, ono samoglasno odbaci, i f (ph) pretvori se u v ili p. n. p. Filip, Vilip, Pilip. — Die Anaphora der griechischen Kirche, anaphora, antidoron: Mogao bih navoru uzeti (kad ko hoće da reče da onaj dan još ništa nije jeo): Sunce zagje za goru, daj mi pope, navora. Rj.*

navoštiti, *navoštim, v. pf. mit Wachs überziehen, eero: navoštiti konac. Rj. na-voštiti. v. impf. voštiti. — št od sk (vosak, voska).*

navoziti, *navozim, v. impf. Rj. na-voziti. v. pf. 3 navesti (navožen). — 1) lagju, abfahren (vom Ufer), solvo navem a litore. Rj. — 2) su se, refleks. ab-*

fahren, discedo, avehor a litore. Rj. navoziti se, n. p. na more.

navoženje, n. *das Abfahren (vom Ufer), avectio, discessus. Rj. verb. od* 1) navoziti, 2) navoziti se. — **1) radnja** kojom tko *navozi lagju*. — **2) radnja** kojom se tko *navozi (n. p. na more).*

navr, *vidi* navrh. Rj. u *krujcima gdje se h u goruru ne čuje.*

navračanje, n. Rj. *verb. od* I. navraćati, II. navraćati se. — **I. 1) radnja** kojom tko *navraća n. p. vodu* (die Leitung, ductus. Rj.). — **2) radnja** kojom tko *navraća koga na što* (die Verleitung, inductio. Rj.). *vidi* tentanje 2. — **II. vidi** uvračanje. Rj. *radnja kojom se tko navraća kome.*

navraćati, *čam, v. impf. Rj. na-vraćati. v. pf. navratiti. — I. 1) n. p. vodu, leiten, duco, ducto. Rj. — Svak na svoju rodenicu vodu navraća. Posl. 278. Pasa moma jelenke, na vodu ih navraća. Npj. 1, 167. vidi navoditi 3. — 2) verleiten, induco. Rj. — Podsjeo ga (kad je ko sve oko koga i navraća ga na koješta). Rj. 525a. Svi gospodari od robova navraćati su i nagonili roblje da se turči. Rj. 651b. vidi navlačiti 4, navoditi 2. — II. su se, refleks. vidi uvraćati se. Rj.*

navraniti, *navranim, v. pf. Rj. na-vraniti. — I. 1) schwarz machen, reddo atrum: Što si kosu navranila, te si mene namamila. Rj. učiniti da što bude vrano, mrko, erno. v. impf. vraniti. — 2) angewöhnen, assuescicio, cf. navaditi. Rj. i syn. ondje. v. impf. navranjati, navranjivati. vidi i navagjati, i syn. ondje. — II. su se, refleks. — 1) sich schwarz färben, atrum se reddere. Rj. naučiti se vran. — 2) (po jugozap. kraj.) sich angewöhnen, assuesco, cf. navaditi se: Navrani se momče neženjeno, gjevojkama bostanj pogazilo. Rj. syn. kod navaditi se. — Ja posijah bjelien šenien . . . navrani se koku s pilićima, te pojeda bjelien šenien . . . Navrani se lija s lijićima, te pojede koku s pilićima . . . Navrani se vujo s vujićima, te pojede liju s lijićima. Here. 290.*

navranjanje, n. *vidi* navaganje 1. Rj.

navranjati, *njām, v. impf. Rj. na-vranjati, vidi* navranjivati, *navagjati, i syn. ondje. v. pf. navraniti 2, navranjiti. — 1) (u Srijemu) angewöhnen, assuescicio, cf. navagjati. Rj. — 2) su se, refleks. sich angewöhnen, assuesco, cf. navagjati se. Rj.*

navranjiti, *navranjim, v. pf. Rj. na-vranjiti. v. impf. navranjati, navranjivati. — 1) angewöhnen, assuescicio, cf. navaditi, navraniti: Rj. ostala syn. kod navaditi. — 2) su se refleks. sich angewöhnen, assuesco, cf. navraniti se, navaditi se. Rj. ostala syn. kod navaditi se.*

navranjivanje, n. *vidi* navaganje. Rj. *vidi i* navranjanje.

navranjivati, *navranjujem, v. impf. — 1) vidi* navranjati. Rj. *vidi i* navagjati. v. pf. navranjiti, navraniti 2. — 2) sa se, refleks. vidi navranjati se. Rj. vidi i navagjati se.

navratiti, *navratim, v. pf. Rj. na-vratiti. v. impf. navraćati 2, navrtati 3. — I. 1) bereden, verleiten, induco. Rj. vidi* tentantati, *i syn. ondje. Čuješ, čoveče, ja ove tvoje dece više ne mogu gledati . . . »Ta nemoj ženo za Bogala . . . Najposle navrati mužu te joj reče da će sutra odvesti decu u planinu. Npr. 137. Lasno je nevaljala nu zlo navratiti. Posl. 166. Kaže (i dokazuje) mu upravo, da on »aus eigenem oder fremden Antriebe über Dinge abspricht, deren Elemente ihm fremd sind« (svojevoljno, ili navračen od koga, sudi o stvarima, od kojih ne zna ni azbuke). Danica 1, 98. Kako su mogli ovaki ljudi . . . navratiti ga, da postane njihovo oruđe. Sovj. 5. Navrati ga mnogim riječima, glatkim usnama svojim odvuče ga. Prič. 7, 21. Ruzlozi, koji su mogli pisca navratiti da u toj stvari odstupi od onoga što je poznato. Vid. d. 1861, 613. — 2) das Wasser leiten, duco*

aquam. Rj. navratiti n. p. vodu. vidi navrnti 4. navesti 3. oramo ide i ovaj primjer: Ja mislim da je na ovaj zahodni put grafu Orurku najviše navratio Hladuk-Veljko, da bi mu uzeo Banju od Turaka. Sovj. 42. — **II.** su se, refleks. vidi uvratiti se. Rj. navratiti se ka komu. vidi i navrnti se, uvrnti se.

navrčematī, mām, v. pf. (u C. G.) vidi navrčematī. Rj. vidi i narčematī. na-vrčematī opanak, naplesti na nj vrčemanice. v. impf. vrčematī.

navrčeti, navrčētū, vidi navrtjeti. Rj. navrčeti, navrčēm, v. pf. Rj. na-vrčeti i prosti je vrčeti v. pf. vidi navrčētū. za impf. uzelo bi se nametati, nabacivati, naturati (impf.). — **1)** vidi nametnuti (ef. na-vrgnuti). Rj. — Navrz' mu bijedu da je tovar psa uio. PPostl. 70. — **2)** su se, refleks. vidi nametnuti se. Rj. vidi i navrčētū se.

navrēti, nāvri, v. pf. durch Sieden aufschwellen, intumesco coquendo: Navrela vara od Dundulova dola, ef. vara. Rj. na-vrēti, nāvri n. p. žito kad se kuva. v. impf. navirati 1, prosti vrēti (vrim). — U Grblju gledaju na Božić s koje će im strane pinjatu navrēti, pa kome navri od istoka, onaj se nada sreći one godine. Rj. 35a. Varica se pristavi još u večē (uoči Varina dne), pa se untru gleda s koje je strane navrela. Rj. 54a.

navrēnuti, navrēnēm, v. pf. vidi navrēti. Rj. — navrēnuti se, nēm se, vidi navrēti se. Rj.

navrh, zu oberst, oben, in summo caeumine. Rj. složen prijedlog na-vrh. Prijedlog vrh uzetši predu se na dodaje značenju prijedloga na svoje značenje. (na pitanje gdje? ili kuda?) riječ s orijem prijedlogom stoji u drugom padžu. isp. vrh 2. — Navrh brda, navrh kuće, navrh sela i t. d. Rj. Bolje se navrh vinograda dogovarati nego se uadno njega karati. Postl. 26. Stoji mi nu vrh jezika. (Kad čovek ne može da se sjeti čega što dobro zna). 295. Svi se sveci redom posadili; navrh sofre Gromovnik Ilija, nasred sofre Sava i Marija, po dnu sofre Petka i Negjelja. Npj. 2, 100. Pa zapali kosu navrh glave. 3, 44. Pa ću ići u selo Baice navrh rurnu polju Cetinjskoga. 5, 83. Sjutradan ustavši pogjoše na vrh gore. Mojs. IV. 14, 40.

navrjeti, nāvriēm, (nāvri'o. nāvri'la), v. f. mit Gewalt durchwollen, vi perumpere velle. Rj. na-vrjeti. kao na silu prodrijeti kuda ili na što. v. impf. slož. navirati 2, prosti vrjeti se. — Ruvime, ti si prvenac moj . . . Navri'o si kao vodu; ne ćeš biti prvi. Mojs. I. 49, 4. Riječka navre s mjesta svojega da joj niko ne može pristupiti; ali se odbije i odlazi trudom čovječjim. Jov 28, 4.

navrkatī, kām, v. pf. anhetzen, incito. Rj. na-vrkatī. vidi nadrkatī, napujdati, natutkatī, podbuniti. v. impf. vrkatī.

navrljati, nāvrljām, v. pf. u. p. navrljala mnogo djece, t. j. izrodila, in Menge gebären, progigno. Rj. na-vrljati. kao nabucati, kaže se s pogrdom za ženu. v. impf. vrljati 2) verfen, jactare. Rj. 76a (bucati).

nāvrlje, adv. schief, oblique, ef. nakrivo: Ona muči ništa ne govori, nāvrlje ga mlada poglediva. Rj. nāvrlje. vidi i naovrlje, naovrljke, i postanje ondje.

navrčematī, čām, v. pf. t. j. opanak, unriemen (die Riemen anmachen), lora adnecto, ef. vručanica. Rj. na-vrčematī opanak naplesti na nj vručanice. vidi narčematī, navrčematī. v. impf. vručati. — su se. pass.: Naoputiti opanak, oputom ga okolomatiti (onda još samo da se navrčematī, pa će biti gotov). Rj. 399b).

navrūdati, dām, v. pf. (von den Spinnenden) in Menge fertig machen, conficere. Kad se reče navrūdalo, može se misliti da nije sve onako lijepo kao što bi trebalo. ef. napresti. Rj. na-vrūdati, napresti na veliko vreteno. v. impf. vrudati, 1) prestī na veliko vreteno.

navrnti, nāvri'nēm, v. pf. Rj. na-vrnti. i prosti vrnti je v. pf. — **I. 1)** anschrauben, befestigen, in-

sero, figo. Rj. v. impf. navrtati 1. — **2)** pecivo na ražanj, aufspiessen. Rj. vidi navrtjeti 3, nataći 1. — **3)** vočku, einpfropfen, surculum arbori inserto. ef. priječepiti, nakalemiti. Rj. vidi i privnuti, nakalemiti, prepisati (kraste). v. impf. navrtati 2. — **4)** vodu, leiten, ducō: A navrnti žuber vodu. Na grob Mehov crkvu ogradio, na sree mu ružu usadio, a na noge vodu navrnto. Rj. vidi navrtiti 2, navesti 3. v. impf. navrtati, navračati. — Ja usadih vitu jelu . . . i navrntu žiru vodu. Kov. 56. — **II.** su se, refleks. vidi uvratiti se. Rj. navrnti se n. p. kome u kuću. vidi i navratiti se, uvrnti se. v. impf. navračati se, uvrčati se.

navrsti se, navrzēm se, (nāvri'zao se, navrzla se) v. r. pf. oko koga, ili na što, sich an jemand, an etwas machen und nicht nachlassen, intendo: navrzla me se nekaka bolest. ef. navezati se 2. Rj. na-vrsti se, oko koga, kao zaokupiti ga, ne pustiti, moleći ga za što. vidi i obavezati se, objekoliti se, oblijekoliti se. v. impf. vrsti se, vrzati se.

navršiti, nāvri'siti, v. pf. Rj. na-vršiti. v. impf. navršivati. — **1)** vollmachen, erfüllen, expleo: navršio u službi tri godine. Rj. isp. izvršiti, ispuniti. — Tade ću se care poturčiti, i vas ću ti hatar navršiti. Npj. 3, 70. Da bi Gospod navršio na Azaramu što mu je obećao. Mojs. I. 18, 19. Navrši nedjelju dana s tom, pa ćemo ti dati i drugu. 29, 27. Odvrati se od njega da počine dokle ne navrši kao nadničar dan svoj. Jov 14, 6. — **2)** su se, refleks. voll werden, erfüllt, expleo: navršila mu se godina. Rj. — Mali Gjurjev dan, kad se navrši nedjelja dana po Gjurjev dnu. Rj. 343b. Ne sastaviše dvije godine dana zajedno, t. j. rastali su se prije nego su se dvije godine navršile. Rj. 666b. Boj činiše puno i za mlogo, ja u danu puno sedam sata . . . Kad se sedam navršilo sata, ev' Nedići rana dopadoše. Npj. 4, 172. Daj mi ženu, jer mi se navrši vrijeme da legnem s njom. Mojs. I. 29, 11. Što bi prorok rekao u ime Gospodnje, pa se ne zbude i ne navrši se, to je riječ koje nije rekao Gospod. Mojs. V. 18, 22. Evo ja ću učiniti da se zbudu riječi moje . . . i navršit će se pred tobom u onaj dan. Jer. 39, 16.

navršivauje, n. das Vollmachen, vollwerden, expletio. Rj. verb. od 1) navršivati, 2) navršivati se. — **1)** radnju kojom tko navršuje što. — **2)** stanje koje biva, kad se što navršuje.

navršivati, navršivajēm, v. impf. Rj. na-vršivati. v. pf. navršiti. — **1)** vollmachen, erfüllen, expleo: Svakom Juže hatar navršuje. Rj. isp. namirivati. — Prerana smrt nije dala ni da počne navršivati one nade. Rad 13, 164. — **2)** su se, refleks. in Erfüllung gehen, expleri, ef. vršiti se: navršuje se volja Božija. Rj. — Godine izbrojene navršuju se. Jov 16, 22. Judejci . . . sad počnu osjećati da se sve navršuje što su proroci proricali. Pripr. bibl. 94. Moja se slutnja sve više navršuje. Vlazić 2, 14.

navrt, m. das Propfreis, surculum, ef. kalem. Rj. na-vrt. isp. navrtati 2, navrtiti 3. vidi i navrtak 2. ono što se navrne, nakulemi, priječepi.

navrta, f. ef. kolovrta. Rj. — Čija reda po goveda, kolovrta navrta. Rj. 285b. ore riječi govore pastiri, kad pogagaju koji će od njih ići du n. p. goreda otjeru otkle: t. j. jedan govoreći ore riječi broji sve redom, pa nu kome se rekne kolovrta navrta, onaj valja da vrati goreda. — na-vrta, isp. navrnti, navrtati.

navrtak, nāvrtka, m. — **1)** das Angeschraubte, quod cochleu ulstringitur. Rj. ono što se navrne na što. isp. navrnti 1, navrtati 1. — **2)** vidi navrt. Rj. vidi i kalem.

navrtauje, n. Rj. verb. od navrtati. — **1)** radnju kojom tko navrće što nu što (das Anschrauben, insitio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko navrće ročke (das Propfen, insitio. Rj.): Vijoka, mladica osjećena za na-

rtanje. Rj. 61a. — **3)** radnja kojom tko navrće n. p. vodu (das Leiten, ductio. Rj.). — **4)** radnja kojom tko navrće što n. p. na ražanj.

navrtati, *navrćem*, v. *impf.* Rj. navrtati. — **1)** *an-schrauben*, *insero*, *adigo cochleæ*. Rj. v. *pf.* navrnuti 1. *isp.* navrtak 1. — **2)** vočke, *pfropfen*, *insero*. Rj. *vidi* cijepiti, kalamiti, kalemiti, presagijivati, pričepļivati, privrtati, prepisivati (kraste). v. *pf.* navrnuti 3. — **3)** vodu, *leiten*, *duco*. Rj. *vidi* navoditi 3, navraćati 1. v. *pf.* navrnuti 4, navrtati 2. — **4)** Navrćite dobre ovne na ražnjevima, sijecite suvo meso, a ne mjerite. Here. 339. *biče*: navrćite dobre ovne na ražnje. *prijedlog na sa lokat. mj. akus. kao što se u takim događajima u jugozap. gororu brkaju padeži. isp.* Posl. XXXIV. *vidi* navrtjeti 3.

navrtjeti, *vim*, v. *pf.* Rj. navrtjeti. — **1)** *anbohren*, *terebrare*: nijesam provrtio, nego sam sanio malo navrtio. Rj. *načeti vrćenje. v. impf.* vrjeti 1. — **2)** n. p. bure, probušiti ga gdje će se udariti čep, *anbohren*, *terebræ dolum aperio*. Rj. v. *impf.* vrjeti. — **3)** (u C. G.) pecivo na ražanj, *anspiessen*, *figo*, cf. nataći, navrnuti. Rj. v. *impf.* navrtati 4. — »Ispicite mi ovu glavu i ovo srce da izjedem». Oni navrte na ražanj srce i glavu. Npr. 109.

navrvjeti, *vim*, v. *pf.* *zusammenströmen*, (i za stvari kad ih se nakupi mnogo) *sich anhäufen*, *confluere*, cf. vrvjeti. Rj. navrvjeti. — Navrvlješe oko njega Bog zna koliko jagunjića od svake vrste i skaćući uza nj stane ih bleka. Npr. 101 (navrvlješe juž. mjesto navrvješe jugozap.).

navta, f. *die Naphtha*, *vizdž*: Tu su zemlje od mnogo ruku, pijesak, kamenje, sumpor, kameni ugali, mineralno ulje (kao *navta*), metali i t. d. Priprava 7.

navući, *navučem*, v. *pf.* Rj. navući. v. *impf.* navlačiti. — **1.** **1)** *anziehen*, *induco*: navući čizme. Rj. *sa se, pass.*: Kad joj papuču na ogleda na nogu, ali joj papuču ne može ni na prste da se navuče. Npr. 129. — **2)** *hinaufziehen*, *educo*: Dok su megjeda narukli na krušku, otrgli mu uši. Rj. — **3)** *verleiten*, *induco*. Rj. *vidi* nadržati, i *syn. ondje*. — *Narukosmo Turke na Vlahinje*, otačemo vazda prijekorni. Npj. 4, 319. Morali su oni naručiti na sebe zavist i mržnju sviju ostalih. Danica 4, 22. Gospode, za što si narukuo to zlo nu narod? Mojs. II. 5, 22. Da ne naruku na se grijeha. III. 22, 9. — **4)** nož (ognjilom), brijaću britvu (na kaišu), *abziehen*, *exaucto*, cf. *namasatiiti*. — **5)** obrve, *schminken*, *fucco*. Rj. navući obrve n. p. *ernilom*. — **II.** *sa se, refleks.* navući se, navuće se, v. r. *pf.* *sich dazwischen ziehen*, *indueor*, n. p. oblak, bijelo na oko. Rj. — *Naruklo mu se metalje na oko.* Rj. 334a. Po njima (kostima) izidoše žile i meso, i ozgo se kožu navuče. Jezek. 37, 8.

nazād, *nazāda*, — **1)** *zurück*, *retro*, cf. *natrag*. Rj. na-zad. *isp.* zadnji. *vidi* i nase, i *syn. ondje*. Ona siromah vuk loči, loči, dok mu trgne voda nazad. Npr. 179. Kad si na smrti na po puta, ne možeš se vratiti na zada. DPosl. 43. — **2)** (po zap. kraj.) dva dana (tome) nazad, *vor zwei Tagen*, *ante duos dies*. Rj. prije dva dana.

nazadačĕ, n. p. poći, *rückwärts*, *retrosursum*, cf. *natraške*. Rj. *vidi* i naguske. — Kad to čuo Boićić Alile, preko kule ide nazadačĕ, a nevjesta za njim potrupačĕ, iz b'jele ga izagnala kule. Npj. 3, 353.

nazadak, *nazatka*, n. *der Rückgang* (*schlechter Erfolg*), *successus adversus*: bije ga nazadak. Rj. *isp.* nazad, *suprotno* napredak 2. — Zla me ruka ručila, t. j. čovjek zle ruke ukrao mi i odonda mi je pošlo u nazadak. Rj. 656b. Babine sreće (kome posao ide u nazadak). Posl. 10. Pošao mu magarac niz brdo. (Okrenula mu se sreća u nazadak). 257. *isp.* nazadovanje.

nazadan, *nazadna*, *adj.* *krebsgänglich*, *male succedens*: Mnogi čovjek nije nazadan Bogom, već sobom. Rj. *kojemu ide što u nazadak. suprotno* napredan.

— Kad u koga dućandžije ujutru ište ko što na veresiju, a on donde nije ništa pazario, odgovori mu: »nijesam se rućio« t. j. nijesam ništa pazario za gotove novce, i ne da mu, jer kažu da je to *nazadno*. Rj. 658b. *po orome nazadno je i ono što čini da ide što u nazadak.*

nazadijevati, *nazādijevām*, v. *pf.* *nach einander anstecken*, *impono aliud ex alio*. Rj. na-zadijevati, *mного štа malo po malo zadjesti.*

nazadovānje, n. *der Rückgang*, *regressus*. Rj. *verb.* od nazadovati. radnja kojom tko nazaduje. *isp.* nazadak.

nazadovati, *nazadujēm*, v. *impf.* *zurückgehen*, *regredi*. Rj. *ići u nazadak. suprotno* napredovati.

nazālūd, (na zalud) *umsonst*, *vergeblich*, *frustra*. cf. uzalud. Rj. *kao bez koristi. vidī* i zalud, zaludu, badava 2, laći, naprazno. — Koji dobro puškom biti znade, kome puška *nazalud* ne puca. Npj. 4, 276.

nazboriti se, *rīm se*, v. r. *pf.* *genug sprechen*, *satis locutum esse*, cf. *nagovoriti se*: No kada se ponapiše vina, i junačka zboru *nazboriše*. Rj. *na-zboriti se (dosta ili mnogo). v. impf.* zboriti.

nazdravica, f. *vidi* zdravica: Kružić za te nazdravicu pije. Rj. na-zdravica, *čāšu što se pije u zdravje.*

nazdraviti, *vim*, v. *pf.* kome, *zutrinken*, *propino*. Kad koji hoće da pije, onda *nazdravi* onome što će da pije poslije njega. Rj. na-zdraviti. *vidi* napiti. v. *impf.* nazdravljati. — U Crmnicī onaj koji ih (badnjake) nnese u kuću *nazdravi im milojkom*. Rj. 12a. *Kome č' ovu čāšu nazdraviti? Ako ču je napit' po starještvu, napiću je starom Jug-Bogdanu.* Npj. 2, 310. *sa se, pass.*: Svaka zdravica valja da se *nazdravi vojvodi*. Kov. 69.

nazdravljanje, n. *das Zutrinken*, *propinatio*. Rj. *verb.* od nazdravljati. radnja kojom tko nazdravlja.

nazdravljati, *vljām*, v. *impf.* *zutrinken*, *propino*. Rj. na-zdravljati. *vidi* zdraviti, napijati. v. *pf.* nazdraviti. — Hajde, brale, na tanke čardake, te pij s njima vino i nazdravljaj. Npj. 2, 236. *sa se, pass.*: Razgovori se ovi provode i *zdravice nazdravljaju*. Kov. 74. Tu se pije i uza svako jelo napija i *vojvodama nazdravlja*. 82.

nāzēb, (u C. G.) *nāzeba*, *nāzēbao*, *nāzēbli*, f. *die Erkältung*, *Erkältung*, *refrigeratio*, *pituita*, cf. *nahlada*, *nazima*. Rj. na-zeb, na-zeba, na-zebao. *isp.* nazepsti. *vidi* i balaban 1, hunjkavica, kihavica. — *Frlēsija, nazeha velika.* Rj. 797b. *za riječ nazebao vidī riječi s takim nast. kod iznikao.*

nazēpsti, *nazēbēm*, v. *pf.* *sich erkälten*, *refrigeror*, cf. *nahladiti se*. Rj. na-zepsti. v. *impf.* zepsti. — Već i onaj koji se ne oblači svagda jednako . . . *lasno nazēbe* i dobije groznicu. Pripr. 40.

nazidati, *nāzidām* (*nāzigjēm*), v. *pf.* Rj. na-zidati. v. *impf.* nazigjivati. — **1)** *in Menge bauen*, *construere*, n. p. nazidao mnogo kuća. Rj. — **2)** *daraufmauern*, *addere muram*. Rj. *što na čemu ili na što*. — **3)** *sa se, refleks.* u duhovnom smislu, *sich erbauen*, *erbaunt werden*, *aedificari*: Ako se vratiš k svemogućemu, opet ćeš se *nazidati*, ako udaljiš od šatora svojih bezakonje. Jov 22, 23. *isp.* nazigjivati se.

nazigjivānje, n. Rj. *verb.* od 1) nazigjivati, 2) nazigjivati se. — **1)** radnja kojom tko nazigjuje što (das *Daraufmauern*, *impositio*. Rj.). — **2)** radnja kojom se tko nazigjuje.

nazigjivati, *nazigujēm*, v. *impf.* Rj. na-zigjivati. *impf.* prosti zidati. v. *pf.* nazidati. — **1)** *daraufmauern*, *impono murum*. Rj. *što nu čemu ili na što*. — **2)** *sa se, refleks.* u duhovnom smislu, *sich erbauen*, *erbaunt werden*, *aedificari*: A vi, ljubazni, *nazigjajte se svojom svetom vjerom*, i molite se Bogu Duhom svetijem. Jud. 20. *isp.* nazidati se.

nāzima, f. *vidi* nazeba. Rj. i *syn. ondje*. na-zima. *isp.* zimiti.

nazimac, *nazimca*, *m.* *vidi* vepar. Rj. *krmak od jedne godine. vidi nazime. dem. nazimčić. coll. nazimad.* — *Nazimac* kus kopa bus pod kotlokrpovom kućom. Rj. 49b (*odgonetljaj*): krtica i krtičnjak). Gođšnjak, *n. p. nazimac*. Rj. 92a. Krilo, *krilast nazimac*. Rj. 303b. Pečenića obično biva krme (prase ili *nazime*, a kod gazda, gdje mnogo čeljadi ima u kući i *nazimac od dvije godine*). Rj. 498a. Miklošić veli za *na*: »scheint mit **unus** unus zusammenzuhängen»; — ja mislim da je prijedlog kao *o* u *ozimi*. Daničić, Osn. 78.

nazimād, *f.* (*coll.*) *einjährige Schweine, sucs anniculae*. Rj. *kрмаd od jedne godine.*

nazimčić, *m. dem. od nazimac*. Rj.

nazime, *nazimeta*, *n. einjähriges Schwein, porcus anniculus*. Rj. *krme, svinjče od jedne godine.* — Pečenića obično biva čitavo krme (prase ili *nazime*, a kod gazda, gdje mnogo čeljadi ima u kući, i *nazimac od dvije godine*). Rj. 498a.

nazimica, *f. einjährige Sau, porca annicula*. Rj. *kрмаča od jedne godine.*

nazirānje, *n. das undeutliche Sehen, risio indistincta*. Rj. *verb. od nazirati. radnja kojom tko nazire što.*

nazirati, *rēm, v. impf.* Rj. *na-zirati, v. pf. nazreti.* — *undeutlich sehen, video obscure*: Vidiš li, baba, kulu? — Ne vidim. — A vidiš li starca? — *Nazirem*. Rj. *kuo slabo, malo vidjeti.* — Pak pobježe preko Nevesinja. Čeraže ga pješci i konjici, konjici ga malo *nazirahu*, a pješci ga ni čut ne mogahu. Npj. 3, 540. Kad se svatovi krenu od kuće po djevojku . . . Kod mladoženjine kuće djevojke i nevjeste *doklegod svatore naziru*, jednako pjevaju različne pjesme. Kov. 62.

naziv, *m. djelo kojim se što nazare; die Benennung, nominatio, appellatio, nomen*: Konjoder, šalji naziv za onoga ki erknutu kljusad dere. ARj. V. 288b.

nazivalo, *n. etwa der Namen, nomen, cf. izdiralo*. Rj. *kao ime (kojim se tko naziva).* — Vaše je *nazivalo* a naše proždralo (reče domaćin gostima). Rj. 605b. Jednoga *nazivalo*, a drugoga izdiralo. (Kad se jedan oko čega trudi i muči, a za drugoga se misli da to radi). Posl. 112. Njegovo *nazivalo*, a drugoga izdiralo. 227. *riječi s takim nast. kod bućkalo.*

nazivānje, *n.* Rj. *verb. od I. nazivati, II. nazivati se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko naziva koga čim* (das Nennen, Heissen, appellatio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko naziva Boga komu* (das Grüssgott! salutatio. Rj.). — **II.** *radnja kojom se tko naziva čim.*

nazivati, *nāzivām (nāzivljam), v. impf.* Rj. *na-zivati. impf. prosti zvati. v. pf. nazvati.* — **I. 1)** *nennen, appello*. Rj. *naziva tko koga čim*: Gdjekojima ako se i spominjulo staro prezime, najviše *su ih* kao poruge radi *njime nazivali*. Rj. 571b. Jengjibula, Fazlipašinice! Devet puta *najkom te nazivam*. Npj. 3, 537. Što u njemu biva, *ono* Miklošić izrijekom *naziva prijelazom* k onomu što ima stari slovenski jezik. Rad 1, 120. — **2)** Boga. (st.) *sagen pomoz' Bog! Deum praesuri*: Vojvodama kada ono dogje, *ono njima Boga ne naziva*, već ovako njima progovara. Rj. *pozdravljati koga riječima: Pomoz' Bog!* — Božiti koga, t. j. *nazivati mu Boga ili Božju pomoć*. Rj. 34b. Ongje *njima pomoć nazivaše*, lijepo im pomoć prifatise. Npj. 4, 325. Ako *Bogu nazivate samo svoj braći*, šta odviše činite? Mat. 5, 47. — **II.** *sa se, refleks. heissen, vocor*. Rj. — Da bi se bolje videlo, kako je senat Srpski onda zapovedao, i *kako se nazivao* i potpisivao. Danica 5, 53.

nāzlija, *m.* (u Hrv.) *vidi zlikovac*. Rj.³ *na-zlija (drugo) poli osn. u zao. za o čorjek. vidi i zlica, zlič 2, zliko. riječi s takim nast. kod letija.*

nāzloba, *f. vidi zloba (u baniji)*. M. Krkljuš. i *syn. ondje.*

nāzloban, *nāzlobna, adj. vidi zloban, u baniji*. M. Krkljuš.

nāzlobŕz, *m. hastig nach einer Uebelthat, mali cupidus*. Rj. *na-zlo-brz. ko je brz na zlo. riječ tako slož. uzludobar.*

Nāzlobŕzović, *m.* Sa svatovim' *Nāzlobŕzovića*. Rj. *isp. nazlobŕz.*

naznačiti, *nāznāčim, v. pf. bezeichnen, anmerken, noto*. Rj. *na-značiti. v. impf. naznačivati.* — Gdjekoji pripovijedaju da su ono Kain i Avelj što se vidi u njesecu kao nekakva sjenka, i da *ih je Bog ondje naznačio svijetu za ugled kao preveliki grijeh što je brat brata ubio*. Rj. 239a. Ja ću ovdje *naznačiti o njemu* (o Kraljeviću Marku) *ono što se slabo u pjesmama nalazi*. Rj. 345b. U Danici ja *sam naznačio pojmenice* Stiška sela. Rj. 715b. Igrači *naznače na zemlji jedno malo kolo*. Rj. 762a. Ove su glavne *granice sume po sebi izvjesno naznačene*. Danica 2, 26. Mi smo svaku *poгрјешku naznačili*, na kojoj je strani. Nov. Srb. 1817, 638. Da je Fortis kazao mjestimice gdje ju je (pjesmu) čuo i prepisao . . . ali on *to nije naznačio*. 3, 527 (Vuk). Onda su me prekobili, što i megju njima nijesam *koga naznačio da kupi prenumerante*. Rj.¹ XV. Turske *riječi naznačio sam zvjezdicom*. XX. Ova je poslanica *naznačenoga dana i godine poslana Antu Kuzmaniću*. Slav. Bibl. 1, 90. Jagnječom *kŕvi naznačite vrata* na kućama svojijem da morija k vama ne dogje. Prip. bibl. 42.

naznačivānje, *n. das Bezeichnen, notatio*. Rj. *verb. od naznačivati. radnja kojom tko naznačuje što.*

naznačivati, *nāznāčujem, v. impf. bezeichnen, anmerken, noto*. Rj. *na-značivati. v. pf. naznačiti.* — Koje (*riječi*) gegavačke) mi je kazao, *evo ih ovdje naznačujem*: Bog se zove »eric». Rj. 85a. Gje je recenzija štampana . . . *Ovo naznačujem za one*, koji misle da . . . Danica 1, 103. Najprije načini miromi tri krsta na trepi *naznačujući mjesta* gdje će stajati jevangjelje. DP. 341. *sa se, pass.*: Žitija pojedinih ljudi . . . u njima *se naznačuju mnoge sitnice*, koje se u istoriju ne mogu pometati. Danica 4, 1. Znake, *kojima se naznačuju čije riječi* (.), ponajviše sam metnuo. Npj. 1, IX (*isp. navoditi* 5).

nāzobati se, *nāzoblhem se, v. r. pf. sich anessen, satis comedisse (von Haber, Kirschen, Trauben)*. *na-zobati se, dostu ili mnogo čega (najesti se) n. p. zobi, trešanja, grožnja. v. impf. zobati.* — Kao da *se buna nazobao*. Posl. 130. Oj na delu na *golemu bob* se zeleni . . . Ruža *ga se nazobala*, srce je boli. Npj. 1, 497.

nāzobiti, *nāzoblīm, v. pf. koga, anfüllern (mit Haber), satis uenae praebo*. Rj. *na-zobiti, nahraniti koga zobi. v. impf. zobiti.* — I izvede gjogu *babajina, tripud ga je zobi nazobio*. Npj. 2, 490.

nāzočan, *nāzočna, adj. anwesend, praesens*. Rj. *na-z-očan, što je kao kome na oči, z umetnuto kao u na-z-uti, koje vidi. suprotno nenazočan.*

nāzor, *budi nazor*, ne ćeš li ga gdje vidjeti, *gib Acht, u. s. v. attende*. Rj. *na-zor. isp. nazreti, nazirati, nazorce.*

nāzorčē, *nāzorice, von weitem, doch so, dass man den, dem man nachfolgt, sieht, c longinquo, ita ut videas*: otišao za njim *nazorice*. Dvije sluge idu *nazorice*. Rj. *adv. na-zorce, na-zorice. isp. nazreti, nazirati. ide tko za kim nazorce, t. j. idē za njim izdaleka, ali tako da ga nazire, jednako ga vidi ma i slabo.* — Hoćeš brate nezvan za *ujakom* u svatove *poći nazorice?* Rj. 162a. Ti ostavi vrata otvorena, da za tobom *nazorice ugjem*. Npj. 3, 137.

nāzorljiv, *adj. n. p. konj koji zazire, scheu, puridus*. Rj. *vidi zazorljiv.*

nāzōvi (rod), *sogennant, vorgeblich, simulatus, dictus*: nazovibrat. nazovisestra. i t. d. Rj. *imperativ od nazvati koji se stavlju pred riječi rod, brat, sestra, i t. d.*: nazovirod, nazovibrat, i t. d., *što se naziva rod, brat, u nije to, barem nije po djelima svojim.* — Ženo! eto moga pobratima, kaži da sam

umr'o . . . Pop sa nekoliko čoveka dogje, te onoga *nazovimca* metnu na nosila. Npr. 171. Onda dogje k nosilima, ali se *nazori mrtvac* u jedan put ispravi. 172. *Nazovi-samoglasna slova* (64, 6 itd.). Bukv. 11. *Nazovi-rinsko* podrijetlo izjednači vlastelu svakoga grada. DM. 329. Da je nešto u Heregovinu udarila ova tobožnja civilizacija i *nazoviprošnja* . . . onda bi nam i tuuo jezik bio onakav kakav je sad u Srijemu, u Bačkoj i Banatu. Rat 49.

nažreti, *nažrēm*, *v. pf. unentlich erblicken, obscure conspicer*. Rj. *na-zreti*, kao *slabo vidjeti* (pf.), *vidjeti* (pf.) što kao *izdaleka*, tako *da se dobro ne raspoznava*. *glagol ne vodi se kao prost. isp. zreti. v. impf. nazirati*.

nažubak, *nažubka*, *m. Rj. na-zubak* i *sa b mjesto v: nazubak*. Osn. 287. — **1**) (u C. G.) *vidi nazubak*. Rj. — **2**) (u Dalm.) *grlo u čarape, die Röhre vom Strumpf, fistula canalis tibiae*, cf. *grlič*. Rj. *isp. priljavak*.

nažuban, *nažubna*, *adj. na koga, aufsässig, infensus*. Rj. *na-zuban*, koji *ima zub na koga*. *vidi kivan na koga*, *pizmen na koga*, *pizman na koga*. — *Svakomu je nazuban*. DPosl. 118.

nažubiti, *nažubim*, *v. pf. Rj. na-zubiti. v. impf. zubiti*. — **1**) n. p. *žensko brdo, mit Zähnen, instruo dentibus*. Rj. *metnuti čemu zupce*. — **2**) n. p. *srp, testeru, zähneln, dentire*. Rj. *naoštriti zupce n. p. testeru*.

nažuti, *nažujem*, *v. pf. n. p. čarapu, anzielen (Schuhe)*, *induo*. Rj. *na-z-uti*, s *umetnuti z* (*isp. na-z-očan*). *vidi ob-uti*, kao *prost glagol ne nalazi se. isp. uti. suprotno izuti. v. impf. nazuvati*. — Pa joj brže bolje *papuču nazuje na desnu nogu*. Npr. 130. U odaji na noge skočio, pa on *nazu kajsar-jemelije*. HNpj. 3, 231. Ona *nazu* vezene *papuču*. 4, 7.

nažuvača, *f. nažuvak*, *nažuvka*, *m. nazuvica*, *navlačak*, *nažubak*, *der wollene Ueberzug über den Strumpf, bis an den Rist herauf, calceamenti genus*. Rj. *što se nazuva na nogu preko čarape (hluče)*. *vidi i* napratak 2, *natikača*, *zavijač* 2.

nažuvanje, *n. das Anziehen der Schuhe, calceatio*. Rj. *verb. od nazuvati*, *radnja kojom tko nazuva što*.

nažuvati, *nažuvam*, *v. impf. die Schuhe anziehen, induco calceum*. Rj. *na-z-uvati*, *n. p. papuču na nogu. vidi obuvati. v. pf. nazuti*.

nažuvica, *f. vidi nazuvak*. Rj. *vidi i nazuvača*, *i syn. ondje*.

nažvati, *nažvēm*, *v. pf. Rj. na-zvati. v. impf. nazivati*. — **I. 1**) *nennen, zurufen, voco*: I *Turskijem ne nazvalu glasom*. Rj. *nazvati koga* (čim): *Nazovi* (rod). Rj. 389b. Braća *podijeljena susjedi nazvati*. Posl. 29. *Nazove ga svojim posinkom*. *Dauica* 4, 28. *Kloni se . . . prepiranja lažno nazvanoga razuma*. *Tim*. I, 6, 20. *Stjetlost nazva Bog danu*. *Mojs*. I, 1, 5. *Bastašica*, *rijeka . . . tekući od sela Bastaba, po kom je nazvana*. *DARj*. 193b. *Nazvavši ga od despota kraljem*. *DM*. 82. — **2**) *nazvati kome Boga*, t. j. *nazvati dobro jutro*, *pomoz' Bog ili dobar večer, deum praefari*: *Kada sjede onda Boga nazva*: *Dobro jutro beže ljuboviću*. Rj. *vidi naviknuti*. — *Dobra ti sreća!* (*Odgovori se u Crnoj Gori kad ko nazove Bogu*). *Posl*. 60. *Carev sin joj nazove Bogu*: *»Pomoz Bog, bako!* *Npr*. 44. *Nazvavši materi dobar večer, reče . . . 56. Nazvavši mi Božju pomoć, reče . . . 163. Ulazeći u kuću nazovite joj: mir kući ovoj*. *Mat*. 10, 12. — **II. sa se, refleks. ili pass. heissen, sich nennen, appellar. Rj. — **1**) *nazove se ko što*: *Od toga se nazove Obilić*. Rj. 429a. *Pogji, Maro, za Bugarska bana, da s' nazoveš banicu gospogja*. *Npj*. 1, 550. *Kad se mi nazovemo poglavice hajdučke, nas ne može predati niko*. *Danica* 3, 165. *Ko pokvari . . . najmanji nazvuće se u carstvu nebeskome; a ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati*. *Mat*. 5, 19. *Nazva se cur srpski*. *DM*. 45. — **2**) *nazvati se čim*: *Teško se kadijom nazvati*, a *onda***

dosta meda i masla. *Posl*. 316. *Zemlja se upravo može nazvati rodnom*. *Danica* 2, 28. *Jakov . . . nazove se zapovjednikom nahije Valjevske*. 5, 48.

nažanj, *nāžnja*, *m. ove godiue slab je nažanj* (malo je žita bilo snopom), ali *rodno, Einschnitt, messis*. Rj. *na-žanj. isp. nažeti. nažanjeti*. — *riječi s takim nast. kod bacanj*.

nažariti, *nāžarim*, *vidi nažariti* 2. cf. *ožariti*. Rj. *na-žariti*, *djetetu guzicu, t. j. izbiti ga prutom, kao da mu guzicu ožari kopriva. v. impf. žariti*.

nažderati se, *nažderēm se, v. r. pf. sich roll fressen, satis vorasse*. Rj. *na-žderati se, čega* (mnogo ili dosta). *i bez umetnutoga d: nažerati se* (*impf. žerati*). *isp. najesti se, i syn. ondje. v. impf. žderati*. — *Nažderao se mesine*. Rj. 353b. *Kad se pruse nažere*, tad *koritom privrati*. *DPosl*. 42 (*privrati zap. mjesto prevrati*).

nažeci, *nažēžēm*, *v. pf. Stulli. na-žeći. vidi napaliti, uždeći, zažeći. v. impf. nažizati*.

naželjeti, *nažēlim*, *v. pf. erwünschen, cromptare*: *ako ti to i želiš, ne možeš naželjeti*. Rj. *na-željeti, želeći steći, dobiti. v. impf. željeti*.

nažeti, *nāžanjēm* (*nāžnjēm*), *v. pf. erernten, cinernten, meto, metendo nanciscor*. Rj. *na-žeti. vidi nažjeti. v. impf. žeti. žnjeti*.

nažēti, *nāžmēm*, *v. pf. Stulli. v. impf. nažimati*. **nažikati**, *nāžikām*, *v. pf. tranken, imbuo*: *crevlje junačke krvi nažikane*. Rj. cf. *napojeti*. Rj.³ *na-žikati. biće v. pf. prema v. impf. nažikivati*: *Kad su crevlje junačke krvi nažikane, one su krvi tako nakropljene, kao da su žikom nažikane*.

nažikivanje, *n. das Verzieren mit žik, ornatio ope auri tremuli*. Rj. *verb. od nažikivati. radnja kojom tko nažikuje što*.

nažikivati, *nažikujēm*, *v. impf. mit žik verzieren, auro tremulo ornare*: *Kulu grudi, o veselju radi, nažikuje što može malješe*. Rj. *na-žikivati, žikom* (*šikom*) *kititi. v. impf. prosti žikati. v. pf. nažikati*.

nažimati, *nāžimljēm*, *v. impf. na-žimati. v. impf. prosti žēti* (*žmēm*), *kao cijediti. v. pf. nažeti* (*nažmēm*). — *Počne nažimati sok od one trave sinu u rane*. *Npr*. 113.

nažiriti, *nāžirim*, *v. pf. Rj. na-žiriti. v. impf. žiriti*. — **1**) n. p. *svinje, mit Eicheln satt füttern, sagino*. Rj. *žirov udraniti*. — **2**) *djetetu guzicu, t. j. izbiti ga prutom, fetzen, cf. nažariti*. Rj. *značenje od 1) u prenesenom smislu*.

naživčiti, *čim*, *v. pf. (u Srijemu). Rj. na-živčiti. v. impf. živčiti*. — **1**) *obalu, einen lebendigen Zaun ziehen, riva sepe munire*. Rj. *živicom ograditi*. — **2**) *drvo, t. j. tako ga presjeći da se ne razdvoji, nego samo da se prevali, i ono prevaljeno viseći o panju opet da ostane živo i da lista; ovako se radi kad se živice obale* (da bi obala bila gušća). Rj.

naživjeti se, *naživim se, v. r. pf. sich satt leben, satis vivisse*. Rj. *na-živjeti se. vidi i naživovati se, naživsti se. v. impf. živjeti*. — *Da ga čok pošlje po smrt, mogao bi se naživjeti*. (*Kad koji polako ide, ili se dugo bavi, kad se kuda pošlje*). *Posl*. 49 (*naživjeti juž. mj. naživjeti jugozap.*). — *Srećice se nanosili! lepa žitka naživili!* *Npj*. 1, 141.

naživovati se, *naživujēm se, v. r. pf. na-živovati se. vidi naživjeti se, naživsti se. v. impf. živovati*. — *Dok se mudri namudrovaše, ljudi se naživovaše*. *Posl*. 66.

naživsti se, *naživēm se*, (*po zap. kraj.*) *vidi naživjeti se*. Rj. *vidi i naživovati se. na-živsti se. v. impf. živsti*.

nažizanje, *n.* (u C. G.) *vidi zapaljivanje*. Rj. **nažizati**, *nāžizēm*, *v. impf. (u C. G.) vidi zapaljavati*. Rj. *na-žizati n. p. lulu. vidi i zažizati, napaljavati* 2. *v. pf. naždeći*.

nažmirati, *rām*, *v. pf. (Dubr.) pušku, t. j. nanišauti*. Rj. *na-žmirati. v. impf. žmirati* 2. *po tom akcentu*

ima u Daničiću u Korijenima 52: nāžmirati; ali u Radu 6, 120: nāžmirati.

nažnjeti, nāžnjēm (nāžanjēm), *vidi* nažeti: Momak *nažnje* dvadeset i tri snopa, a devojka dvadeset i četiri. Rj. na-žnjeti. v. *impf.* žnjeti, žeti.

nažuljati, nāžuljām, **nažuljiti**, nāžuljīm, v. *pf.* *Schwidlen machen, callum facere*: Kade šeta, da je ne *nažulja*. Rj. na-žuljati, na-žuljiti, n. p. *nažuljala*, *nažuljilu me čizmu, t. j. načinila mi žulj ili žuljere*. v. *impf.* žuljati, žuljiti. — Preštinuti, u pjesmi kao *nažuljati*. Rj. 584b.

nažut, *adj.* *vidi* žučkast. Rj. na-žut, *dem.* od žut. *vidi* i žučkarast, žućen. — *takra ulj. dem. kod* nacrn.

1. ne. — **1)** *nicht, non; nicht, ne*. Rj. *cf.* aja, ajbo. hair 2. jok. *ne sastavlja se u pisanju s glagolom samo u glagola*: nijesam (ne jesam). *isp.* biti (budem); nemam, ali i ne imam. *isp.* imam; nemoj, koje *vidi*.

— **a)** *Ne* diraj u to, *ne* dogje i t. d. Rj. — Učine se kao da *i ne* čuju što momci govore. Rj. 548b (*isp.* i 3b). Kako ga (orah) razbi, sinu iz njega oganj da se za malo sva gora *ne* zapali. Npr. 94 (*isp.* malo). Veli najstariji sin carev: *«Ne* otvorajte! Srednji reče: *«Ne* otvorajte nipošto! 185. Zar *ne* znate što je naš otac kazao? 186. *Nemoj* se srditi na mene... *Nemoj* da ideš ni pošto! 196 (*isp.* nemoj, nemojte). *«Ko* si?«... *«Ne* znam... Znaš, *ne* znaš, ti moraš s nama.» 221.

Nema treće daske u glavi. Posl. 204. *Nije* matere za sisu ujeo. (Kaže se za dobra čovjeka). 215. Zato se *i ne* razilaze. Npj. 1, XXVI (*isp.* i 3b). Kod nas za sad najviše mladi ljudi *pišu* knjige, a stariji *ne* će. Pis. 70. Na kojima ćete *naći* malo više o ovome poslu, ali opet *ne* ćete sve. Slav. Bibl. 1, 93. Ako se *ne* *poratite* i *ne* *budete* kao djeca, *ne* ćete ući u carstvo nebesko. Mat. 18, 3. *Vidi* je li haljina sina tvojega ili *nije*? Mojs. 1. 37, 32 (*isp.* *nije* pod b). A *nemaš* David mača u ruci. Sam. 1. 17, 50. *premu primjeru* iz Mat. 18, 3: Ako se *ne* *poratite* i *ne* *budete* i t. d. *isp.* *primjere* u kojima se *iza savezu* i. ili, i t. d. *ne* *ponarlja* *ne*: Sve, koji *ne* *izginu* ili se *podare*, pohvataju. Žitije 64. *Ne* osjetiš dok *ne* dogje potop i *odnese* sve. Mat. 24, 39. *Probodi* me, da *ne* dogju ti *neobrezani* i *probodu* me i *narugaju* mi se. Sam. 1. 31, 4. — **b)** *kad* se *infinitiv* *poriče*, *stoji* *pred* njim *ne*: Bolje je *ne* *obreći* nego riječ *ne* držati. Bolje je *ne* *početi* nego *ne* *dočeti*. Posl. 24. *Ne* može kovač biti, a *ne* *omrčiti* se. 205. Kako ja mogu *ne* *znati* svoga jezika? Ja mogu *ne* *znati* Latinski. Nov. Srb. 1818, 399. Bila bi nepravda ovgje *ne* *kazati*, da sam *vigjeo* gusle u kući Jovana Berića. Npj. 1, XVIII. Jer mi *ne* možemo *ne* *gororiti* što vidjesmo i čusmo. Djel. Ap. 4, 20. — **c)** *što* bi *trebalo* da se *ponovi* s *negacijom* *glagol* ili *i* *čitava* *rečenica*, *kaže* se *samo* *ne*: *Ne* na dijete. Rj. Samo što se po bjelači *opasuju*, a po gunju *ne*. Rj. 28a. Da je on najmlagji carev sin a *ne* ono čobanče. Npr. 10. Oude du *nakosiš* gde konj zakopa nogom, a *ne* gde je tebi volja. 87. *«Jesi* li *došao* i ti da me *prosiš* za ženu? *«Ne*, nego... 101. Je li *moguć* da ja... *«Za* što *ne*? 218. Ako mi *reuš*... dobro sam; ako li *ne*, svakojako... 221. Začu nekoliko, ma *ne* baš onoliko uke. 232. *Grijež* ide iz usta a *ne* u usta. Posl. 46. *Ne* pik *ne*! (Ne češ *prevariti*). 208. Cigani se *psuju* (a ljudi *pošteni* *ne*). 344. *Ap* je pusta Žeta ustanula, e je *ne* bi *orao* *preletio*, a *ne* ranjen *Draško* *pregazio*. Npj. 4, 65. Neka *bude* vaša riječ: da, da; *ne*, *ne*. Mat. 5, 37. Kome je *hvala* *ne* od ljudi nego od Boga. Rim. 2, 29. *Jesi* li sin moj Isav ili *ne*. Mojs. 1. 27, 21. Reče Josif ocu svojemu: *ne* tako, oče. 48, 18. — **d** *x* *ne* *sa* **I.** *pridjevom* *glagolskim* ili *prvim* *složenim* *prejajšnjim* *vremenom* *pokazuje* *dopuštanje*, *zaključanje*, *željenje*: Makar *blek* *ne* *ostao*, t. j. da *bi* ni *jedna* *ovca* *ne* *ostala*. Rj. 31a. *Idem* da *bih* se *i* *ne* *vratio*. Npr. 93. Tako *grдне* *rane* *ne* *dopao*! Posl. 297. *Da* *bi* tako. Stoko, *i* *ne* *hilo*, dosta mene.

što govoriš rabro. Npj. 4, 291. Kad bi im se moralo plaćati radili *ne* *radili*, ja mislim... Pis. 26. Imala kakvu odredbu svoju ili *ne* *imala*. Daničić, ARj. 4b. — **ž** *ne* *njesto* svoje, nijesu: Koji su ostali kod kuća ili otišli kućama, pa se još *ne* *povratili*. Rj. 74a. Kad tamo, a to *ne* *bio* *zec* nego *aždaja*. Npr. 44. *Vid*la baba iglu na kuli, a kule *ne* *vid*la. Posl. 34. Čaplja je svaku tieu učila da pliva, a sama se *ne* *naučila*. 345. Što *vidiš*, *ne* *rigjeo*; što *čuješ*, *ne* *čuo* (čini se). 353. Ko bi dalje, čini se *ne* *čuo*. Npj. 3, 324. Jošte *bul*a *besjediti* *šćaše*, *no* *ne* *mogla* od žalosti mlada. 4, 394. Kako se oženio kralj Budimski, pa za devet godina *ne* *imao* od srea poroda. Npj. 1, XXXIX. — **o** *razmo* *moju* *iči* *i* *ovi* *primjeri*: **I** *ne* *izrekao* *hješ*e treću riječ... oboje *ustadose*. Npr. 113. Veli da *bi* u njegovu rodu niko ništa *ne* *učinio* što bi valjalo *hvaliti*. Posl. 308. *Stane* *misлити*, kako *bi* mu je *ne* *dao*. Danica 4, 40. — **e** **x** *ne* *samo*... *nego*: Srbi *ih* tako *razbiju*, da *ih* *ne* *samo* *doteraju* do Morave, *nego* *i* *preko* *Morave* *pregju* za njima. Miloš 94. Ako mi... *onda* *ne* *samo* *to* *može*, *nego* *će* *morati* *biti*. Pis. 27. *Pjesme* koje se *ne* *pjeruju* *samo* *nego* *i* *kazuju*. Slav. Bibl. 2, 232. *Hvalimo* se *nadanjem* *slave* *Božije*. *Ne* *samo* *pak* *to*, *nego* *se* *hvalimo* *i* *nevoljama*. Rim. 5, 3. *Ne* *samo* *svaki* *ostane* u grijehu, *nego* *se* *svakojaka* *idolopoklonstva*... u narod uvuku. Prip. bibl. 81. — **ž** *ne* *samo* *što*... *nego*: Pa *ne* *samo* *što* *postave* *muselime*... *nego* *još* *i* *vojske*. Miloš 57. *Ne* *samo* *što* *silujete* *žene* *i* *devojke*, *nego* *i* *malu* *decu*, *i* *stare* *babe*. koje *jedva* *idu*. 103. *On* *ne* *samo* *što* *se* *ne* *boji* *recenzenta*, *nego* *mu* *se* *još* *raduje*. Pis. 63. — **f** *ne*... *ni*, (*ili*) *ni*: Ovu *medvegjinu* *nosim* da me *ko* *ne* *bi* *poznao*, *ni* *i* *ko* *zna* da sam ja *čovek*. Npr. 135. *Gjetetu* *podaj*, a *ne* *obreci* *nikad* kao ni *Turčinu*. Posl. 161. *Krsno* *ime* *nije* ti *iznenada* *došlo*, *ni* *ti* *je* za *nevolju* *svadbu* *činiti*. 161. *Nije* to *šna* *ni* *grmuša*. (*Nije* mala stvar *ni* *besposlica*). 218. *Još* *zorca* *ne* *zabijelila*, *ni* *dancia* *pomolila* *lica*. Npj. 4, 293. Ja *ovu* *strašnu* *muku* *otrpim*, *ne* *maknuvši* *se*, *ni* *i* *akunuvši*. Danica 2, 136. *No* *i* *on* *se* *vrati* *ne* *učinivši* *ništa*. koliko *ni* *Turci*. 3, 162. *Petar* *se* *gradu* *falio*: *«Ne* *ljepše* *ljubi* *od* *moje*, *ni* *b'jele* *vile* *od* *gore*.» 87. *Ništa* *nije* *smeo* *govoriti* *ni* *činiti*. Miloš 10. Ja, brate, u *Nemačku* *ne* *ću*, *ni* *ti* *imam* *kuda*. 53. *Ali* *im* *opet* *nijesu* *na* *odmet* *ni* *suviše*. Pis. 62. *Plice* *nebeske* *kako* *ne* *siju*, *ni* *žanju*, *ni* *sabiraju* u *žitnice*. Mat. 6, 26. *Ne* *će* *se* *svagjati* *ni* *vikati*; *ni* *će* *čuti* *ko* *glasa* *njegova*. 12, 19. *Da* *ne* *nande* *travi* *zemaljskoj*, *ni* *i* *ka*koj *zeleni*, *ni* *i* *kaku* *drvetu*. 9, 4. *Koji* *ne* *vide* *ni* *čuju*, *ni* *jedu* *ni* *mirišu*. Mojs. V. 4, 28. *Ništa* *ne* *jeduci* *ni* *što* *pijući*. Prip. bibl. 47. — **2** **a** *in der Zusammensetzung un-, in-, z. B.* *neopran*, *nekuhan*, *neslan*, i t. d. Rj. *tako* *se* *ne* *sastavlja* *su* *participijima* *passivnim* *budući* *participija* *pridjevi* (*glagolski*). — *Kod* *glagola* *nedostati*, *nenavidjeti*, *nestati*, *ne* *sastavljeno* *su* *glagolom* *ne* *poriče* *ono* *što* *glagol* *znači* *bez* *ne*, *nego* *mu* *mijenja* *značenje*. **I** u *glagola* *koji* *su* *složeni* *sa* *prijedlogom*, *sastavlja* *se* u *pisanju* *ne* *s* *njima*: *iznemoći*, *oneveseliti* *se*, *uznemiriti*, i t. d. — **b** *Ne* *sastavljeno* *sa* *imenicama* *i* *pridjevima* (*pravi*je) *ponajviše* *ne* *poriče* *samo* *ono* *što* *riječ* *znači* *bez* *ne*, *nego* *joj* *i* *značenje* *promjenjuje* *nu* *suprotno*, *koje* *je* *često* *kao* *zazorno*; n. p. *nebrat*, *nečovjek*, *nedjelo*, *nekrst*, *nekum*, *neopera*, *nepravda*, i t. d.; *nebog*, *nečist*, *nemilo*, *nemoćan*, *nesit*, *neveseo*, i t. d. — **3** **a** *n. p.* *gledaj* *ne* *češ* *li* *ga* *naći*, *ili*: *ne* *bi* *li* *ga* *našao*, *man* *wünscht* *es*. Rj. *ne* *pokazuje* *želju*, *da* *ono* *bude* *što* *znači* *glagol*, *pred* *kojim* *stoji*: *Stoje* *na* *polju* *po* *čijelu* *noć* *ne* *bi* *li* *vidjeli* *kad* *se* *nebo* *otvori*. Rj. 33b. *Gledaj* *ne* *bi* *li* *kako* *to* *učinio*. Rj. 88b. *I* *treći* *sin* *pgje* u *lov*, *ne* *bi* *li* *i* *braću* *nušao*. Npr. 44. *On* *načini* *opet* *čast*, *ne* *bi* *li* *i* *ona* *došla*. 225. *Zamolim* *Fatera*, *ne* *bi* *li* *se* *primio*, da *prevod* *onaj* *preradi*. Odg. na ut. 25. *vidi* *nije* **3.** — **b** *ne* *poku-*

zuje želju, da ono ne bude što znači glagol, pred kojim stoji: Kad se boje Turaka da ih ne porobe. Rj. 89b. Strah ga je da se ne utopi. Npr. 37. Bio sam se uplašio, da nijeste propali. Straž. 1886, 1733. Mislio sam, da se nijeste rasrdili na mene, ali nijesam mogao naći uzroka tome. 1886, 1765.

2. ne, *statt nas, uns, nos*: Oba će ne u odaju naći. Rj. 412b. zamjenica za prvo lice u 4. padežu množine, koje je pravi stariji 4. padež, njesto nas: Čuješ li ne, mili gospodaru. Npj. 5, 40.

něatan, *něätan*, *adj. nachlässig (unachtsam), negligent*. Rj. ne-atan, *vidi* nemaran, nemarljiv 1. — *Značenje* (korijenu) ići za čim, brinuti se: hajati, atati (*h* je otpalo), neatan, neatost. Korijeni 212.

neatōst, *neatosti, f. Nachlässigkeit, negligentia, cf. nemar*. Rj. osobina onoga koji je neatan. *vidi* i nemarenje, nemarljivost 1, nemarnost.

nebēsa, *nebēsā, n. pl. vidi* nebo. Rj.

něbeski, *něbesni, adj. himmlisch, coelestis*. Rj. u mnogim krajevima govori se *něbeski*, što pripada *nebēsima*, *nebu*. *vidi* nepski. — Dariv'o vas car *něbeski*. Rj. 412b. Pa da se bacim u *něbeske* visine. Npr. 47. Car *něbesni* kad ženjaše sunce, svetitelje u svatove zove. Herc. 304. Kada Hristos na nebo uskrsnu, *něbesno* se kolo uhvatilo. 320.

něbesnica, *f. die Himmlische, coelestis*: Dariv'o vas car *něbeski* i carica *něbesnica*. Rj. koja je *něbesna*. *isp.* rajnica.

něbesnik, *n. coelecola*. Stulli koji je *něbesni*, koji je na *nebu*. *isp.* rajnik.

něblagodarān, *něblagodarāna, adj. undankbar, ingratus*: Bićete sinovi najvišega, jer je on blag i *něblagodarānima* i zlima. Luk. 6, 35. Jer će ljudi postati samoživivi... *něblagodarāni*, neljubavni. Tim. II. 3, 2. Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeb posrbijene... *něblagodarān*. Nov. Zavj. VI. *vidi* neharan, nezahvalan. *suprotno* blagodarān, haran, zahvalan.

něbo, *n. (pl. nebēsā)*. — **1)** *der Himmel, coelum*: na *nebu*, *im Himmel*: na nebo, *in den Himmel*. Rj. — *Podmladiło se nebo*, kad se na vedrini iz okola pokažu mali tanki oblaci, i onda se kaže da će biti kiše... *Podmlagjuje se nebo*, biće kiše. Rj. 525a. Megjedović opet da bi ga (budzovan) ogledao, baci ga u *nebo*. Npr. 3 (*u vis, u visinu*). U jedan mah doleti iz *neba* zmaj, šćepa gjevojku izmegju braće i odnese je u oblake. 7. Ima jedan u budžaku konj... njega ko dobije, može u *nebēsa* ići. 23. Pa je onda devojka što je nigde *pod nebom* nema. 208. Tako se nada *mnom nebo* ne lomilo. Posl. 309. L'jepo li je pogledati *uz visoko vedro nebo*. Npj. 1, 52. *Vedro se nebo rasklopi*, crna se zemlja zatrese. 1, 122. A pogledaj više sebe, kumo! *ka' se slomi nebo* na četvero. 1, 123. *Osu se nebo zvezdama*, i ravno polje ovcama. 1, 162. *Vranac* mu se mahom pomamio, po tri koplja u *nebēsa* skaće. 3, 236. Lubenice i đinje rastu *pod vedrim nebom*. Danica 2, 28. Ove su Turkinje velikodušije Miloševo *podizale do neba*. Miloš 102. Pitoma stada i druževni ljudi sada posluju *pod plavim nebom*. Priprava 77. Svijem narodima *pod cijeljem nebom*. Mojs. V. 4, 19. A ko bi mogao njemu (Bogu) sazidati dom kad ga *nebo* i *nebēsa* nad *nebēsima* ne mogu obuhvatiti? Dnev. II. 2, 6. — **2)** *der Himmel (Baldachin, Thronhimmel), coelum*. Rj. — *Skinija*, 2) *krav* koji se može nositi, kao n. p. u *erkvi* nebo. Nov. Zavj. XII. — **3)** *der Gaumen, palatum, cf. nepce*. Rj. u *ustima*.

něbog, *adj. (u Hrv.) vidi* ubog. Rj. *vidi* i siromašan. — Ako sam ubog, nijesam *něbog*. DPostl. 3. bogat... s prijedlozima kojima se odriće biva značenje protivno: ubog... *něbog* (voc. *něbore* mjesto *něbože*, s promjenom glasa ž na r); bez u, da bi se ublažilo pravo značenje, koje je s njim: bogac, božjak, bogalj. Korijeni 137.

něbojāzan, *něbojāzna, adj. n. p. dijete, ein Kind, das sich nicht vor den Drohungen fürchtet, infans nil curans minus parentum*. Rj. ne-bojazan, koji se ne boji, n. p. *prijetnje*. *suprotno* bojazan, *adj.* — U radu svome veći i vredan; u sudu razuman, pravedan i *něbojazan*. Zim. 8.

něbojša, *m. einer der vorgibt, nicht zu fürchten; der Furchtlose, qui nil timere se simulat*: Nebojšu najprije psi ujedou. Rj. ne-bojša, ko govori da se ne boji. — *riječi s tukrim* nast. kod izdirša.

Něbojša, *m. kula* u Biogradu: Dmitar uze donji kraj od grada i *Něbojšu* na Dunavu kulu. Rj. — *vidi* *něbojša*. *isp.* Nehaj.

něbore, u Crnoj gori i po okolini govori se u govoru, kao *zaista, bogme*, n. p. o j more *něbore!* Umije, *něbore*, i Latinsku, te da znaš kako (rekao polaza kad je laža kazao za nekoga da umije knjigu). Rj. — *něbog* (voc. *něbore* mjesto *něbože*, s promjenom glasa ž na r). Korijeni 137.

něbraća, *f. die Unbrüder, nonfratres*: A kamo ve *něbračo* Piperi. Rj. ne-braća, *ovdje riječca* ne ne poriče samo ono što znači riječ braća, nego jay i značenje *promjenjuje* na *suprotno*.

něbrat, *m. Unbruder, nonfrater*. Rj. ne-brat, *suprotno* brat. *vidi* *něbraća*. *isp.* nazovibrat.

něbriga, *m. Hans ohne Sorge, homo nihil curans*. Rj. ne-briga, ko se ne brine ni za što. *isp.* nemariš, nemarnik.

něbrijeme, *něbremena, n. (u Boci i u C. G.) vidi* *nevrijeme*. Rj. *vidi* i nedoba. — Dobro u *něbrijeme* učinjeno obraća se u zlo. DPostl. 18. Prijazan u *něbrijeme* neprijazan je. 101. I odusta dom i kuću, u *najviše* *něbrijeme*. Kov. 102.

něbrōjan, *něbrōjna, adj. vidi* bezbrojan, *něbrojeni*, *neizbrojeni*. ne-brōjan, *čega ima toliko da se ne može brojiti*, *unzählbar, innumerabilis*: Eto ti ga na Hercegovinu sa *něbrojnom* silnovitom vojskom. Herc. 34.

něbrojenī, *adj. n. p. něbrojeno blago, unzählbar, innumerabilis*. Rj. ne-brojeni, *čega ima toliko da se ne može brojiti*. *vidi* bezbrojan, *něbrojan*, *neizbrojeni*. — Bogat čoek da čobanu *silno něbrojeno blago*. Npr. 166. Ovaj broj stoji još u *něbrojenjem knjigama* i gotovo u svima kalendarima! Pripr. 91. Poslije mnogih i *něbrojenih* (*prijevod* *Latinske riječi* infinitus) *napusti* i zasjeda. Glas. 21, 288.

něbuča, *f. (u Boci) vidi* *sestrična*. Rj. *od* Tal. nepote.

něbuh, *m. u riječima: iz nēbuha*, t. j. iznenada (n. p. kad ko udari na koga) *plötzlich, subito, cf. iznēbuha*, Rj. — *ostala syn. kod* iznenada.

něbušica, *f. u riječima: iz nēbušice*. t. j. iznenada, *vidi* *něbuh*. Rj. *ostala syn. kod* iznenada.

Něca, *m. ime* muško, *hyp. od* Nestor i *od* Nenad i *od* svakoga imena koje se *počinje* slogom Ne. (istoč.): Nēca (osn. u Nestor). Osn. 347. *vidi* Nēco. — *isp.* Krea, Taca, Teca.

něcijenjen, *adj. upravo II. pridjev od* ne cijeniti, a *znači: što se ne može procijeniti (tolike je cijene), ungeschätzbar, inestimabilis*: Da ti imaš *něcijenjeno blago*, tvojju čercu milu jedinicu. Npj. 3, 500. *vidi* *besjejen*.

Něco, *m. ime* muško, *hyp. od* Nenad i *od* Nestor (juž.): Nešo, Neško, Nēco. Korijeni 101. *voc.* Nēco. *vidi* Nēca. — *isp.* Aco, Peco.

Něčaja, *f. Fluss in der Pocerina*. Rj. *roda* u *Pocerini*, u Šabačkoj nahiji.

nečastivī, *nečastivōga, m. kaže* se mjesto *gjavro* (da mu se ime ne bi spomenulo). *der Bose (Teufel), cacoduemon*... Ne popusti Bože oblasti *nečastivome* i nekrštenome! (kad se mole Bogu). Rj. — Tako mi Bog dušu od *nečastivoga* sačuvao! Posl. 300. Uхватите Jelenu... za grlo joj vežite to studeno kamenje, za kamenje vežite *nečastivē gjavrole*, nek je voze po

muci, kao šajku po moru. Npj. 1, 132. *syn. kod* gjavo. u neodrejenom obliku nećativ. Osn. 94. *isp. suprotno* blagočasivi.

nećesov, *adj.* (u Here, i C. G.) *vidi* nekakav. Rj. *vidi* njećesov. *isp.* ćesov (kukur), ničesov (nikakav), svaćesov (svakojak). za nećesov i njećesov *vidi* nje...

nećijij, *nećijija*, *nećijije*, *irgend Jemand's, alicujus*. Rj. što pripada nekomeu. *nećijij je po Daničiću, i njećijij*. Korijeni 31. u Uku je *nećij. isp. čij. čiji*. — Udare onuda nekako hajduci koji su *nećije dvore* bili poharali. Npr. 171. Ako je ćorav konj, nije groš. (Kad su dvije konjokradice u polju uhvatile *nećijega* konju...). Posl. 4.

1. nećist, *f. der Unfluth, stercus*, nahraniti koga nećisti (t. j. reći mu da jede govno). Rj. *pristojnija riječ* za prostučku govno. *isp.* balega, káka, kličak, klišnica, pōgān. — Turčin pomisli, da se ono mužje srojom *nećišću*. Npr. 258. Kad izideš na polje... zagrni *nećist* sroju. Mojs. V. 23, 13.

2. nećist, *adj. unrein, immundus*. Rj. *vidi* peksin, pogan. — Amelj. *nećisto žito*. Rj. 5a. Kad ugine životinja... ko se dotakne strva njezina, da je *nećist* do večera. Mojs. III. 11, 39. *ne-ćist. isp. ne 2.*

nećistōća, *nećistōtia*, *f. die Unreinlichkeit, immunditia, sordes*. Rj. *ne-ćistota. vid* nesnaga, poganština. *isp.* čistoća, čistota. — Okrećeni grobovi, koji se spolja vide lijepi a unutra su *puni* kostiju nirtvačkijeh i *svake nećistote*. Mat. 23, 27. Dadoste ude svoje za robere *nećistoti* i bezakonju. Rim. 6, 19. Kad Gospod opere *nećistotu* kćeri Sionskih i iz Jerusalima očisti krv njegovu. Is. 4, 4. Ovaka je *nećistota jeziku* u bukaru. Bukv. 30.

nećovječan, *nećovječna*, *adj. što je onako prema čovjeku kako ne valja, unmenschlich, inhumanus*: Drugi su *nećovječni* i pakosni prema drugima. Pripr. 35. *ne-ćovječan. vid* bešćovječan, odakle je oramo prenesen *ake. suprotno* čovječan.

nećovječnosti, *nećovječnosti*, *f. osobitau onogu koji je nećovječan, die Unmenschlichkeit, inhumanitas*: Ta *nećovječnost* u srednja vremena nije bila rijetka. Pripr. 151. *vidi* nećovjestvo, nećovjestvo. — *suprotno* čovječnost.

nećovjek, *m. der Unmensch, monstrum hominis*. Rj. *ne-ćovjek. isp. ne 2. pl. neljudi. vid* ljudište, odljud, raščoek. — Prezri onog bijelog *nećovjeka*, koji sa svojom crnom braćom ne postupa kao s ljudma, nego kao sa stokom! Pripr. 123.

nećovjestvo, *n. vid* nećovjestvo. Rj. *vidi* i nećovječnost. *suprotno* čovjestvo.

nećovjestvo, *n. die Unmenschlichkeit, inhumanitas, cf. nećovjestvo*. Rj. *vidi* i nećovječnost. *suprotno* čovjestvo. — I *vidi* ti do tri *nećoveštea*. Rj. 420a. Treće ti je, beže, *nećovešte*, ti imadeš i oca i majku, ni jednoga u astalu nema. Npj. 2, 357. Kod nas se već po odavno prekinulo ovo *nećovješte*. Pripr. 123.

nećuvanje, *n. verb. od ne* ćuvati: Nepriznavanje i *nećuvanje* ove razlike i granice najvćci je uzrok, što... Pis. 83.

nećuven, *nećuvena*, *adj. upravo II. pridjer od ne* ćuti. *što se još nije ćulo, unerhört, inauditus*: Takovo »d. i »t. ... nije ni u jugoistočnoj polovini *nećuvenu* stvar. Rad 1, 108.

neća, — **1)** *f. žensko* ćeljade koje *ne će*. «Ako *ne će neću*, a ono hoće hoća» reku prosci, kad se djevojka neća. u Lici V. Arsenijević. ARj. III. 637a. — **2)** *Za neću* se gjeća biju. Ili: *Za neću* tuku. (Reče se u šali onome koji reče za što: *ne će*). Posl. 84.

nećaćica, *f. dem. od nećaka*: Al' govori ujna *nećaćici*: Pogji s Bogom, moja *nećaćice*. Rj.

nećak, *n. der Schwestersohn, Nefje, ex sorore nepos*. Nećak je samo ujaku, a teći je samo sestrić: Vrgao se *nećak* na ujaku. Rj. *brat kaže sinu sestre svoje. vid* netjak.

nećaka, *f. die Tochter der Schwester, Nichte, ex sorore neptis*. Nećaka je samo ujaku, a teći je samo sestrićna. Rj. *brat kaže kćeri sestre svoje. vid* nestera.

nećakin, *adj. der Nichte, neptis*. Rj. što pripada nećaki.

nećakov, *adj. des Neffen, nepotis*. Rj. što pripada nećaku.

nećanje, *n. das Ausschlagen (für sich oder statt eines andern), repudiatio, rejectio (suo vel alius nomine)*. Rj. *verb. od 1) nećati, 2) nećati se*. — **1)** radnja kojom *tko neću* koga. — **2)** radnja kojom *se tko neću*. *dem. nećanje*.

nećati, *nećam, v. impf.* — **1)** *ausschlagen in eines andern Namen, repudio pro altero*: što *ga nećatš?* (kad se ko ponudi čime pa neko drugi reče da on to *ne će*). Rj. *nećati koga, govoriti da on ne će (to i to). v. pf. slož. zanećati*. — **2)** *sa se, refleks. ausschlagen für sich, repudio, recuso*. Rj. *govoriti: ne ću. dem. nećati se*.

nećkânje, *n. verb. od nećkati se. radnja kojom se tko neća. dem. od* nećanje 2.

nećkati se, *nećkâm se, v. r. impf. dem. od* nećati se. Rj.

nećo, *m. der nicht will, qui non vult*: Ako *ne će nećo*, a ono će hoće. Rj. *nećo, gen. neća, voc. nećo. koji ne će šta, koji se neća. vid* nehtješa. *suprotno* hoće.

nećtljiv, *adj. što se ne može ćutimu poznati; unsinnlich, übersinnlich, insensibilis, quod sub sensus non cadit. suprotno* ćutiv, ćutljiv 2a. — Zlamenja ćutljiva milosti *nećtljive*. ARj. II. 162b.

Neća, *f. ime žensko*. Rj. *hyp. od* Nedjelja. *isp.* Nedjeljka.

nećaća, *f.* — **1)** (*als Scheltwort*) Ungeruthener! *mulus eventus*: idi *nećaća* jedna! Rj. *kad se kome što ne du, ne dadu mu se n. p. djeću, pćele, i t. d. kao nesreća, pa se reče kao psotka kome, n. p. djetetu, što se ne du, što ne valja, kao nevaljaluc*. — **2)** *annonae difficultas*: Oslobodi nas od svihg pedepa, koje smo grijeseći zaslužili od kuge, trešnje, *nećaće*. Stulli. *kad se ne du ljetinu, pa je rgjavu. suprotno* dāća.

nećalēko (*ne* dalēko), *adv. unweit (eines Ortes), haul procul (a loco)*: Da vidite lavru Studeničku *ne daleko* od Novog Pazara. Npj. 2, 211. Batnoga, selo u hrvatskoj krajini *ne daleko* od Šlanja. Daničić, ARj. 209a. — *suprotno* daleko 2.

nećarōvit, *adj. koji rado ne duruje, koji nije podtljiv*: Bogatac je *nećarōvit* kako stabar neplodovit. DPosl. 7. *suprotno* darovni 2.

nećaša, *m. der Nichtgeber, qui non dat*: Svaki daša dobar daša, a *nećaša* gjidibaša. Rj. *ne-ćaša, koji ne da. suprotno* daša.

Nećijeljko, *m. (st.) vid* Nedjeljko: Pa priziva stara *Nećijeljku*. Rj. *ime* muško.

nećjelo, *n. Unhat, maleficium*. Rj.³ u Rj.: *nē-delo, n. vid* nećjelo. Rj. 414b. *vidi* bešćinje, nepočinstvo. — *ne-djelo. isp. ne 2b. grđno* zlo djelo, *veliki* zločin.

nećdělja, *f. (pl. gen. nećdělja)*. Rj. *dem. nedjeljica*. — **1)** *der Sonntag, dies dominicus, dies solis*: U *nećdělju* koja prva dogje. *Od nedjelje* jedne te do druge. Svaka se *nedjelja* zove *sveta nedjelja*, a pošto se mjesec mijeni prva se *nedjelja* zove *mlada nedjelja*... *nećdělja* pak *prva* po llinju dne zove se (u Boci) *carica nedjelja* *nud* *dravnest nedjelja*. U narodu se našem misli da je *nedjelja* nekaka sveta žena, kao što se i govori: sveta Petka *nedjeljinu* majka, a i na ikonama se nalaze gdješto ove obadvije. Rj. *nedjelja ima* bezimena, bijela, cvjetna, čista, gluha, gluhna, mlada, pačista, pasja, pretila, sebična, sredoposna, sveta, svijetla, trapava, ursna, urša, uša, ušibušina, velika, zadušna; carica, cvijeti, cvjetnica, cvjetonosije, djetinjci (gjetinjci, *nedjelja* pred maternicama),

glušnica. materice (praznik koji svagda pada u drugu nedjelju pred Božić), oci, očici (praznik u nedjelju između materica i božića), trapavica. — *Uz bijelu nedjelju* djevojke se skupe u jednu kuću i donesu pokladnicu. Rj. 530a. Kad dogoše pred dvore . . . baš u sreću nedjelju. Npj. 1, 129. Mili Bože i nedjeljo mlada! 1, 138. *Nedjeljom* i o praznicima služe leturgiju. Danica 1, 36. Vodicu nose . . . oko Bogojavljenja i čiste negjelje. — *2) die Zeit von einem Sonntag zum andern, die Woche (in der Zeitrechnung mit und ohne danna), hebdomas, septimana:* ove nedjelje; druge nedjelje; već je prošla nedjelja dana; do dvije nedjelje dana. Rj. vrijeme od nedjelje do nedjelje. *vidi* sedmica 3. *dem.* nedjeljak. — Sedmica, nedjelja dana koja se jednodi. Rj. 675a. Pa ga uvede u dvor i učini veselje za nedjelju dana. Npr. 30. Nije li svako dijete kad se rodi, prvijeh dana, prvijeh nedjelju i prvijeh mjeseci svoga života, pravi prvi čovjek? Pripr. 120. Sutra će biti negjelja dana, kako ga nema. Straž. 1886, 1667. Postim dva put u nedjelji. Prip. bibl. 139.

Nedjelja, *f.* ime žensko: Slavuj pile, mori, ne poj rano, ej *Nedjeljo*, mori, dilbero. Rj. 368b. *hyp.* Neda, Nedjeljka.

nedjeljak, nedjeljka, *m. dem.* od nedjelja (2), *die Woche, hebdomas:* nedjeljak dana. Rj.

nedjeljica, *f. dem.* od nedjelja. Rj. — Dok i sveta negjeljica dogje. Npj. 3, 206.

nedjeljn, *adj.* što pripada nedjelji kad se pomišlja kao lice, kao sveta žena: U narodu se našemu misli da je nedjelja nekaka sveta žena, kao što se i govori: sveta Petka nedjeljinu majka. Rj. 414b.

Nedjeljka, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Nedjelja. *vidi* i Neda. — imena s takvim nast. kod Drenka.

Nedjeljko, *m.* ime muško, *cf.* Nedijeljko. Rj. *hyp.* Neca, Neco, Neša, Neško.

nedjeljni, *adj.* — *1) sonntäglich, diei dominici.* Rj. što pripada nedjelji (svetoj): Bijah u duhu u dan nedjeljni. Otkriv. 1, 10 (*in Dominica die, am Tage des Herrn*). — *2) der Woche, hebdomadis.* Rj. što pripada nedjelji dana.

nedoba, *f. tempus improprium.* Stulli. ne-doba, kad nije čemu doba, nezgodno doba; *die Unzeit.* *suprotno* doba 1. — Svaka nečista sila ima oblast nauditi čovjeku koga bi u nedohu desila van kuće. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 854b. *vidi* nebrjeme, ne-vrijeme.

nedobar, nēdobra, *adj.* ne-dobar. *isp.* ne 2. — *Pre-dobar nedobar.* Posl. 261. *zu akc. isp.* pōdobar.

Nedogjina, *f. (komisch) das Land Nimmerkommen, terra unde negant rediri:* otišao u nedogjiju; *nek ide u nedogjiju!* Rj. izmišljena zemlja, odakle se više ne dolazi, ne vraća se: Otišao u Nedogjiju (bez traga, da ne dogje). (Mjesto u Nedogjiju govori se i u *Nedogjin*). Posl. 243. *isp.* nedohod, nevid 1. — riječ načinjena od imperativa (ne dogji) prema imenima zemalja Dalmacija, Rusija, Srbija, i t. d.

Nedogjin, Nedogjina, *m. (komisch) Stadt Nimmerkommen, urbs unde negant rediri. cf.* Nedogjija. Rj. Otišao u Nedogjin. Posl. 243. izmišljena vuroš, odakle se više ne dolazi, ne vraća se. *isp.* nedohod, nevid 1. — riječ načinjena od imperativa (ne dogji) prema mjesnim imenima koja *vidi* kod Balatin.

nedohod, *adj.:* Ti su puti nedohodi, to znam divno. Rj. ne-dohod put, kojim se više ne dohodi: Kad mrtvaca iznesu iz kuće (*autpis pjesmi*). Ali ti se ljuto bojim, da nam natrag ne ćeš doći: ti su puti nedohodi. Npj. 1, 91. *isp.* Nedogjija, Nedogjin.

nedokučljiv, *adj. unerreicher, quod prehendit non potest.* Rj. ne-dokučljiv, što se ne može dokučiti, u smislu pravom i prencsnom. *suprotno* dokučljiv 2. — Kako su mi nedokučljive pomisli tvoje, Bože. Ps. 139, 17. *adr.* Satire (Bog) jake nedokučljivo, i postavlja druge na njihovo mjesto. Jov 34, 24.

nedonosau, nedonosna, *adj.* što nije nošeno (*u utrobi*) koliko treba, *n. p. čedo. vidi* nedonošnji, *isp.* nedonošće. — Tko brez posla u Kolorinju hodi, i u svetom Luci mrtvi dan moli, *nedonosno* ili *rodi* ili ga skrovno što u srcu boli. DPosl. 127.

nedonošće, nedonošćeta, *n. n. p.* dijete, tele, *nicht zu Ende getragen, vor der Zeit geboren, fetus praecon:* Iskrivio noge kao tele nedonošće. Rj. *nedonosno, nedonošnje* što, *suprotno* donošće. — Za što ne bih kao nedonošće sakriveno, kao dijete koje ne ugleda vidjela? Jov 3, 16.

nedonošnji, *adv.* što nije nošeno (*u utrobi*) koliko treba, *n. p. čedo. vidi* nedonosan, *isp.* nedonošće. — *Dijete nedonošnje* živjeti ne more. DPosl. 16.

nedorāstao, nedorāsla, *adj.* ne-dorastao, koji još nije dorastao do odregjene godine, *n. p. muškić do četruveste, ženskić do dezanveste godine, impubes, unmündig:* Nedorastlima se nije davalo da se zakunu. DM. 286. *suprotno* dorastao.

nedōskudica, nedōskutica, *f. der Mangel, die Dürftigkeit, penuria, cf.* oskudica. Rj. kad nedostaje što ili čega, *vidi* i oskudnost. *isp.* nedostatak. — Što je stanje naše literature . . . zbog erkenovoga jezika i drugih kojekakih smetnji i nedoskuticua, teško i preteško. Danica 5, 73. Meni je prijateljstvo Vaše dovoljna nagrada za sve ostale nedoskutice. Straž. 1886, 702.

nedostajanje, *n. das Mangeln, defectus.* Rj. *verb.* od nedostajati. *stanje* koje bica, kad kome nedostaje što.

nedostajati, nedostajē, *v. impf. mangeln, deficio.* Rj. ne-dostajati, kad nije dosta što ili čega. *isp.* ne 2. *vidi* mankatu, manjkati, premicati se. *suprotno* dostajati 1. zadostajati. *v. pf.* nedostati. — *nedostaje kome* što (ili čega): Šad će se lasno moći . . . dodati, što nedostaje. Opit XIII. Ako bi se . . . dogodila novčana kakova smetnja, da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem. Posl. LIII. Još jedno ti nedostaje: idi prodaj sve . . . Mark. 10, 21. Ako li kome od vas nedostaje premdrdosti. Jak. 1, 5. Ništa ti nije nedostajalo. Mojs. V. 2, 7. Od nasljednoga prava zakoniku mnogo nedostaje. DM. 68.

nedostatak, nedostátka, *m. der Mangel, defectus.* Rj. ne-dostatak (*zu postanje isp.* nedostajati, nedostati). *isp.* nedoskudica, i *syn. onđje;* mahana, i *syn. onđje.* — Da će se u svemu ovome nači pogrešaka i nedostataka, to se razume samo od sebe. Opit. XII. Nego je to, s oprostjenjem, krpež, koji pokazuje nedostatak Slavenske Bukvice. Rj. XXXVI. Nemate nedostatka ni u jednome daru. Kor. I. 1, 7. Da ispunimo nedostatak vjere vaše. Sol. I. 3, 10. I u anđjelu svojih nalazi nedostataka. Jov 4, 15. Sva si lijepa draga moja, i nema nedostaka na tebi. Pjes. nad pj. 4, 7. Ovu tajnu svrhuju sedam sveštenika, ali kad ih nema ovoliko, može ih i manje dopuniti oraj nedostatak. 226. Kod svijeh nedostataka . . . ako su nedostaci . . . ja ću biti zadovoljan ako se mogbude reći da je i ovo od mene dosta. Korijeni IV.

nedostati, nedōstanē, *v. pf. ermangeln, deficio.* Rj. ne-dostati. *vidi* pomanjkati 2, premankati, premaknuti se, prenaći se. *suprotno* dostati, zadostati. *v. impf.* nedostajati. — Kad sastavi ručak i večeru, onda joj je ruha nedostalo. Npj. 2, 242. Dajte nam od ulja svojega . . . mudre odgovoriče govoreći: da ne bi nedostalo i nama i vama, bolje je idite k trgovcima i kupite sebi. Mat. 25, 9.

nedostiz, *f.* Rj. ne-dostiz. *isp.* (ne) dostiganti, (ne) dostizati. — *1)* što nije dostiglo, *n. p.* u platnu. Rj. — *2)* u ljetini. *n. p.* pozniji klas od žita, *die spurnen, im Reifen zurückgebliebenen Aehren, spicue aliis tardiores.* Rj. *isp.* nedostizan. *za* nast. *isp.* stiz.

nedostizau, nedostizna, *adj. im Reifen zurückgeblieben, maturitatis retardata,* *n. p.* žito je nedostizno, t. j. jedno visoko a drugo nisko naraslo, ili jedno zrelo drugo nedozrelo. Rj. *vidi* nedostiz 2.

nedostojan, nedostojna, *adj.* unwürdig, indignus. ne-dostojan. *isp.* ne 2. *suprotno* dostojan. — Janko, koji se (kao *nedostojan svoja brata*) 1813. godine u Lešnici preda Turcima. Danica 4, 30. Blagodat Božiju prima svaki vijek, jer su svi najednako *nje nedostojni*. DP. 182. Pokazujemo da smo im *nedostojni potomci*. Vid. d. 1862, 19.

nedostojnost, nedostojnosti, *f.* osobina u onoga koji je nedostojan. Unwürdigkeit, indignitas: A mi ... osjećajući svoju *nedostojnost* plaćemo kao Adam na vratima od raja. DM. 121.

nedotka, *f.* platno koje na obje strane nije jednako sabijeno. Rj. ne-do-tka. *isp.* (ne) dotkati. za obličje *isp.* pötka, pötuka.

nedotupavan, nedotupavna, *adj.* unvollkommen, besonders an Vernunft, non integer, in primis ratione. Rj. ne-dotupavan, koji nije cijel, osobito koji nije cijele, zdrave pameti. *suprotno* dotupavan.

nedovoljan, nedovoljna, *adj.* ne-dovoljan. ungenügend, insufficiens, *suprotno* dovoljan 2. — Sve što bi se u tumaču moglo naći *nedovoljno*. Rad 15, 179.

nedozreo, nedozrela, *adj.* unreif, immaturus. Rj. ne-dozreo. *isp.* (ne) dozreti. *vidi* nezreo, nezdreo, *suprotno* zreo. zreo. — A ja bijah ročka *nedozrela*, poslušah ih, te proćerali strica. Npj. 5, 535.

nedrag, nedraga, *adj.* nedrag, *isp.* ne 2. unlieb, *suprotno* drag: Od nemila do *nedraga* (n. p. potucati se). Posl. 234. Joni bi vrlo *nedrago*, i rasrdi se. Jon. 4, 1. — *odregjeni pridjev* nedragi, gdje napomenuti primjeri idu ovamo.

nedraga, *f.* eine ungeliebte Frau (oder uah Geliebte), amasia non cara. Rj. nedraga ljuba.

nedragi, *m.* adj. der Ungeliebte, Unliebe, non amatus: Ne daj mene majko za *nedraga*, volim s dragim po gori ođiti, neg' s *nedragim* po dvoru šetati ... Jesi li se udala? Jesam dragi, ali za *nedraga*, sa *nedragim* i čedo rodila. Od nemila do *nedraga* (n. p. prebija se). Rj. *ovi primjeri pripadaju više pod* nedrag.

nefala, *f.* ne-fala, ne-hvala. *isp.* ne 2. kao da se kaže: nikaku hvala, mala hvala. — Hvala mu kao i tetki bez kolača (t. j. nehvala mu!). Rj. 284b. Duni juže po božiću pete, ne hvala ti kad bude devete (negjelje). Posl. 71. Ma govori prelijepa Mare: »Ne fala ti, čebibija Jovo! ja sam mlada, dvoriću se sama.« Npj. 1, 462. Ne fala ti, od Budima bane! ne fala ti na trojoj Mariji, kad je iskah ti mi je ne dade, a sad ti je ni iskati ne ću. Here. 16.

nefalj, (u Boci) u riječi: u nefalj, *vidi* nehorice. Rj. *vidi* i ufal. — ne-falj; f mjesto hv: ne-hvalj. *postanje* *vidi* kod navalice.

nega, *f.* die Pflege, cura, cf. njega: Oj Milošn. nego materina. Rj. nahodi se tako i u južnom govoru.

negda, einst, olim. Rj. *vidi* i njegda, nekad, nekad. — Kom obojei kom opanci. (... Valja da su se *negda* dvojica otimali oko obuće ...). Posl. 148. Dobročani (za koje se pripovijeda da su se *negda* iz Crne Gore ongje naselili). XXII. Njegda soli, a *njegda* ulja. DPost. 85. Da je takova životinja, kao turica, zaista *njegda* bila. Pis. 33. Njegda grad, sada zidine i selo na rijeci. Daničić, ARj. 687b. Njegda ih je govorio i ostali narod. Ogled IV.

negdašnji, *adj.* einstmalig, chemalig, pristinus. Rj. što je bilo *negda*, *vidi* njegdašnji, nekadašnji. — Onda on izvadi onaj novčić *svojega negdašnjega sluga*. Npr. 42. Za uspomenu *njegdašnjemu* ratnome Bogu Turn. Pis. 33. Da je Čakavaca danas malo *prema negdašnjim Hrvatima*. Srb. i Hrv. 2. Opomeni se *negdašnjih* dana. Mojs. V. 32, 7.

negdje, **negdje**, **negdje**, Rj. njegdje (negdje) mjesto nj običnije ne. Korijeni 31. — 1) an einem unbestimmten Ort, alicubi. Rj. (u mjestu). — a) na pitanje gdje?: As, kao knežina *negdje* oko Lima. Rj. 7b. Otkuda tebi to! Ti si to *negde* ukrao. Npr. 62 (negde

istočno, mj. negdje). Brže bolje za njom u goru ... kad — čuje *negdje* da neko zavija i plače. Npr. 112. *Negdje* valja kapa a *negdje* šapa. Posl. 196. — b) kao nekud, na pitanje kuda?: Dolećeo vilenik i vila ... vila *negdje* poleće, a vilenik upazi ovoga čoeka. Npr. 100. Kad doma upita ženu za šćer, ona mu odgovori da je *negdje* odbjela i da ne zna gje je. 132. Ispred samoga rođenja pogje *negdje* izvan kuće. 213. — 2) (u vremenu) *beiläufig, erea*: *negdje* oko božića. Rj. *vidi* nekako 2. — Solomun jednoć u razgovoru reče pred materom svojom ... Poslije toga *negdje* Solomun materi svojoj nekako dokaze ... Npr. 107. *Negdje* oko Gjurgjeva dne dogje u Zemun. Danica 3, 185. Jer mu bješe *negdje* oko sto godina. Rim. 4, 19.

negled, *m.* Nachlässigkeit, ineuria: Mnogi tu od *negleda* leži (kazao Ciganin idući pored groblja. Rj.) *ne-gled, kao nebriga, kud se ne gleda što. isp.* gledati 2.

negledan, **negledna**, *adj.* (u C. G.) nevigjen, negledan (nije na očima), von keinem Anseheine, non conspicuus: Ala more *negledna* junaka. Rj.

negleduša, *n.* p. pazarići, (u Srijem) t. j. promijeniti s kim jednu stvar za drugu *ne gledajući, ohne anzusehen, quin videas, cf.* čorpazar. Rj.

negli, *adv.* *neglo* li, *neg'* li: Blži je košulja *negli* dolama. DPost. 6. Čini mi se bolja tvoja čmula razbijena *negli* moja cijela. 13. — *vidi* nego 2, nego li, no li.

nego, Rj. *vidi* nogo, no. — 1) sondern, verum: nije tako, *nego* ovako, cf. već. Rj. — *Nego* ne! Rj. 414b. Nije imao ni opanaka *nego* išao bos. Npr. 72. Onda car nemadne kud, *nego* da kćer. 81. Baci oni prsten, te gje će? *nego* odskoči s doline te njegovoj istoj šćeri na skut. 114. Pa još da je kakav, *nego* mali kao šušica. 205. Ali car ni pet ni devet *nego*: »Ako to ne uradiš, na tebi nema glave«. 209. Ne kazuje baba šta joj se snilo, *nego* kako joj je milo. 200 (*isp. onlje*): Ne kaže baba kako je san snila, *već* kako je po nju kupio. Nemala baba bijesa, *nego* kupila prase. 203. Mati njegova reče: ne, *nego* da bude Jovan. Luk. 1, 60. — ne samo ... *nego* ... *vidi* kod ne (e z). — ne samo što ... *nego* ... *vidi* kod ne (e z). — 2) als, quam. — a) Volim to *nego* ovo; bolje je tako *nego* ovako. Rj. — Zašto sam te zalud uzgojila, *nego* da mi valjaš u nevolju. Rj. 772b. Čobanin je veseo, veseliji *nego* igda. Npr. 48. Nagju gjevojku više mrtvu *nego* živu. 132. Ne mogaše mu se inako *nego* da ide. 260. Bolja je dobra štednja *nego* rgjavu tečenje. Posl. 21. Kud će suza *neg'* na oko? 163. Prije će mati zaboraviti svoje rođenje *nego* Bog svoje stvorenje. 262. Kud će vještica, *nego* u svoj rod. Rj. 175 (u drugom izdanju: Kud će vještica do u svoj rod? Rj. 67b). Nema bolje za me *nego* da pobjegnem u zemlju Filistejsku. Šam. I. 27, 1. — b) *nego* li, *vidi* negli, noli. — Sad je bolja krivda *nego* li pravda. Npr. 85. Ja bib volij udariti na deset živih *nego* li na jednoga mrtvoga. 172. Bolja je prazna torba *negoli* vrag u torbi. Posl. 21. Tako narodu opet postane miliji rat, *nego* li taki mir. Miloš 58. Lakše će biti zemlji Sodomskoj ... *nego* li gradu onome. Mat. 10, 15. — c) *prigje*, *prije*, *prijed*, *prvo*, *nego*, *nego* li. *isp.* *prije* što, *pred* što. — *Nego*, sam mislio ispovijeti pri smrti, ali me ugrabi *prije nego* pop prispije. Npr. 98. Te si ti mene vigjeo *prigje nego* ja tebe. 152. Ti treba ovu babu, ako ti basta, *prvo nego* te vidi za kose da uhvatiš. 220. Da je vigju još jednom *prijed nego* li umrem. 250. *Prijje nego* li rečeš, gledaj kako će ti izaći. Posl. 262. Jer će se narod *pre* opet pobuniti, *nego* će oružje dati. Miloš 135 (pre ist. mj. *prije*). — d) *nego* što, *prema nego* (2 a), kao kaošto *prema* kao: Ako tvoj sin nzima u svome dvorn svašta bolje *nego* što je u mome, daću mu devojku. Npr. 52. Ti ćeš bolje ispeći *nego* ću ja reći. (Ti ćeš to bolje smisliti *nego* što ti ja umijem kazati. Posl. 317).

Nije niko brže pokajao, nego Bjelić što pokaja Miću. Npj. 4, 286. Može biti da nema na svijetu dva načelnija grada, nego što je Bijograd i Varadin. Danica 2, 41. Gore globio sveštenstvo, nego što bi i kakav Turčin činio. 2, 116. Da se ništa ne kaže drukčije nego što jest. Pis. 47. Da pišu bolje nego što se govori. Rj.¹ VI. Ne mislite za sebe više nego što valja misliti. Rim. 12, 3. Više donosi narod nego što treba da se uradi djelo. Mojs. II. 36, 5. — 3) *vidi* nō, ali, a, ma 1: Evo ga sad će me stići! Nego što ću činiti? Šakrij me gje! Npr. 5. One dolaze . . . nego se ti progji paunica, već evo ti moja kći. 17. »Nijedan se nije više vratio«. — »Bogme ako i ne ću,« odgovori carev sin, »ja idem, nego je li ovo put?« 93. Lasno je naučiti, nego je muka odučiti. Posl. 166 (isp. Lasno je govoriti, al' je teško tvoriti. Lasno je dijete imati, ma je teško sina imati. Lasno je udrīt' na Moraču, no je muka izać' uz Rzaču. Posl. 166. 167). Sluge sam opravio u to i to mjesto. Nego šta imaš pri ruci? daj mi pet hljebova. Sam. I. 21, 3.

Negoda, — 1) m. ime muško. Rj. — 2) f. ime žensko. Rj. — zгода, nezgoda, *Negoda*, prigoda. Osn. 26. isp. (ne) goditi, (ne) goditi se.

negoli (nego li) *vidi* nego (2 b). Rj.
negu ne! (u Dubr.) dakako, *freilich, utique*. Rj. potvrđuje se što ili se pristuje nušto. *vidi* da II 1.

Negoš, **Neguš**, m. ime muško, cf. Njeguš. Rj. *vidi* i Njegoš. — isp. negovati, njegovati. za nast. isp. Miloš, Miluš.

Negotin, m. Rj. varoš u Srbiji. — imena mjesna s takim nast. kod Balatin.

Negotina, **Negotinea**, m. Eimer von Negotin. Rj. čovjek iz *Negotina*.

Negotinka, f. Eine von Negotin. Rj. žena iz *Negotina*.

Negotinski (**Negotinski**), *adj.* von Negotin. Rj. što pripada *Negotinu*.

Negovan, m. ime muško. Rj. *vidi* Njegovan. osn. u *njegovati*. Osn. 141. takva imenu Milovan, Radovan.

negovanje, n. das Pflegen, cultus. Rj. verb. od *negovati*. radnja kojom tko neguje što. *vidi* njegovanje.

negovati, **negujem**, v. *impf.* pflegen, curo. Rj. *vidi* *njegovati*. v. *pf.* slož. nanegovati, ponegovati. — Med njima se muško čedo nagje, al' ga majka *negovat'* ne može. Npj. 2, 71.

Neguš, m. ime muško. Rj. *vidi* Negoš.

negve, f. pl. (u Bosni) *vidi* puto, cf. *njegve*: Čini mi se, *njegre* su mi na nogu. Rj.

negje, *vidi* *negdje*. Rj. ne-gdje, *neggje*, i *odbacivši* g: ne-gje. *vidi* i *njegdje*.

negjelj . . . *vidi* *nedjelj* . . . Rj.

Nehaj, m. Paštrovski (sad pust) grad blizu Željeznice, sad pod Turcima. cf. Haj. Rj. Ne-haj. — imenu s takim nast. kod Bilaj. za značenje isp. Nebojša.

nehâr, f. ne-har. Undankbarkeit, ingratitude. Rj. suprotno harnost: Har se nehari plaća. DPosl. 26. sad se slabo upotrebljava u književnom jeziku.

nehâra (!), n. riječima: po nehari. Poneári, (es ist) vorbei, zu spät, non (est) integrum. Rj. 539a. — Udri Ciganče dokle nije tikvu razbilo, a kad razbije, po nehari. Posl. 329.

nehâran, **nehârna**, *adj.* (u Dubr.) undankbar, ingratus. Rj. ne-haran, u koga je nehar, u koga nema harnosti. *vidi* neblagodarani, nezahvalan, suprotno haran, blagodarani, zahvalan.

nehâtan, **nehâtina**, *adj.* *vidi* neatan. — hatati, atati (h je otpalo), neatan, neatost. Korijeni 212.

nehâtoš, **nehâtošti**, f. *vidi* neatost.

nehotê, *adv.* upravo stari prilog sadašnji od ne hotjeti: ne hote, ne hotêti. znači što nehotice, koje *vidi*, i *syn.* onđje. — Ne hote čovjek i vrat slomi. DPosl. 72.

nêhoticê, *ohne zu wollen, ingratiis*. Rj. ne-hotice. *vidi* nehotice, nefalj, ufal; griješkom. suprotno hotimice, hotimice, nahvalice, navalice, navlaš, navo. — *Nehotice* zaboravi jedan put jednoduiti. Npr. 258. Od moga oca, koji je . . . vrlo malo nario za pjesme, nego samo koliko ih je, gotovo *nehotice*, upamtio od svoga oca Joksima. Npj. 4, XXVIII. Ali neko dogje te Radiča prevari (*nehotice* ili navalice, to se ne zna). Sovj. 31.

nêhotičan, **nêhotična**, *adj.* što bude *nehotice*: Prijepis vjeran, osim *nehotičnih* pogriješaka. Star. 4, 230. Ja držim da sam Hus na spalištu vredi koliko stotina onih *nehotičnih* junaka. Zlos. 303.

nêhtješa, f. onaj koji (kaže da) ne će, *der nicht zu wollen angibt, qui se nolle dicit, cf. nekêša*. Rj. ne-htješa. *vidi* i nekêša. *isp.* nečo. suprotno bočo. — *riječi* s takvim nast. kod brnješa.

nêhvâla, f. (uke. Rj.³ XXXVII.) ne-hvala, *isp.* ne 2. kao mala hvala, nikaku hvala. *vidi* nefala. — Hvala mu kao i tetki bez kolača (t. j. *nehvula* mu!). Rj. 284b. Hvala tebe na tvojoj zdravici, al' *nehvala* na takoj besjedi. Rj. 803b. *više primjera* kod nefala.

nehvalj, *vidi* nefalj, ufal, *nehote*, *nehotice*. — navalice (h je otpalo); sa f mjesto *hc*: *nefalj* (*nehotice*), ufal (*nehotice*; u kao u u-hog). Korijeni 315.

neimalica, f. die etwas nicht hat, quae non habet: U *neimalice* bilo gibanice, pa nije dala nikom. Rj. koju ne ima. *isp.* neimalac. suprotno imalica. — za obličje *isp.* nevaljalica.

neimânje (**neimânje**), n. das Nichthaben, die Entbehrung, inopia: Neimanje nemir od svijeta. Rj. neimanje, stanje u kojem je onaj koji ne ima. *vidi* nemanje, neimaština. suprotno imânje. — Neimanje dug ne plaća. DPosl. 77. *Neimânje* je jače od cara. 77.

neimâr,* **neimâra**, m. (voe. nêimâre) der Baumeister, der den Bau (die Maurung), leitet, architectus: Slugo moja Rade *neimure*. Rj. koji upravlja zidanjem. *isp.* prôto. — Osta kao ćuprija na Višegradu. (. . . kaže *neimuru* neko u snu, kad ćupriju treći put sazida. . .). Posl. 242.

neimârov, *adj.* des Baumeisters, architecti. Rj. što pripada *neimaru*.

neimârski, *adj.* Baumeister-, architectorum. Rj. što pripada *neimarinu* ili *neimuru* kojemu god.

neimaština, f. (u C. G.) die Dürftigkeit, inopia, cf. neimanje. Rj. ne-imaština, stanje onoga koji ne ima. — Uboština i neimaština. Posl. 325. *riječi* s takvim nast. kod gospoština. št dolazi do osnove od koje je *imatun* pa joj pred št (imat-ština) otpalo t. Osn. 170.

neimenjâk, m. tko se ne imenuje, komu se ime ne zna, bezimeni čovjek, *anonymus*: Evo kujazu sitna knjiga dogje. iz tambora iz vojske careve od Srbina dobra prijatelja: »Na znanje ti, Petroviću knjaže! . . . I da si mi zdravo i veselo!« *Neimenjak* iz vojske careve. Npj. 5, 203. — *vidi* bezimenjak. *isp.* imerek.

neiserpljiv, *adj.* ne-iserpljiv, što se ne može iscrpiti; unerschöpflich, inexhaustus. — Opet je *neiserpljiva* briga tvorca za svoje stvorenje. Zim. IV.

neiskâzani, *adj.* unsäglich, unaußersprechlich, unergründlich, ineffabilis, incredibilis. Rj. ne-iskazani, što se ne može iskazati, izreći, priporediti. *isp.* neopisan. — Miloš je bio . . . junak *neiskazani*. Danica 4, 30. Tako bi društvo učinilo jeziku . . . *neiskazanu* korist. Pis. 27. Po dolinama nahodi se *neiskazanu* množinu poznatijeh pužica. Pripr. 105. Jer se ne uzdamo u službu svojih ruku nego u *neiskazanu* blagodat Božiju. DP. 340. *adv.* Za napredak naše literature bilo bi *neiskazano* potrebno. Pis. 73.

neiskustvo, n. ne-iskustvo, Unerfahrenheit, imperitia, inscitia, suprotno iskustvo. — Da bi im (starijim) mlagji, posle osvedoćeni o svom *neiskustvu*, bili poslnšniji. Megj. 186.

neispitljiv, *adj.* ne-ispitljiv, što se ne može ispitati, unbegreiflich, incomprehensibilis: Ima riječi 84 koje

sam ja načinio . . . *neispitljiv*, *neistražljiv*. Nov. Zav. VII. Kako su *neispitljivi* njegovi (Božji) sudovi i *neistražljivi* njegovi putovi! Rim. 11, 33. Koji čini stvari velike i *neispitljive*, divne, kojima nema broja. Jov 5, 9.

neistinit, *adj.* ne-istinit, *suprotno* istinit, *unvahr*, *faßlos*: *Neistinito* vijek ne istakmi se s istinitijem. DPostl. 77 (*dijalekt.* vijek sa *negacijom* = nikad).

neistražljiv, *adj.* ne-istražljiv, *što se ne može istražiti*, *unersorschlich*, *investigabilis*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neistražljiv*. Nov. Zav. VII. Kako su *neispitljivi* njegovi (Božji) sudovi i *neistražljivi* njegovi putovi. Rim. 11, 33.

neizbrojeni, *adj.* *unzählbar*, *innumerabilis*. Rj. ne-izbrojeni, *što se ne može izbrojiti*. *vidi* bezbrojan, nebrojan, nebrojeni.

neizlječiv, *adj.* *insanabilis*, *inmedicabilis*. Stulli. ne-izlječiv, *što se ne može izlječiti*, *što nije od prebola*. *vidi* neizvidan, neprebolan. *suprotno* izlječiv.

neizvidan, *nēizvidna*, *adj.* ne-izvidan, *koji se ne može izvidati*, *isicjeliti*, *izlječiti*, *unheilbar*, *insanabilis*: Nemoćnik je *neizvidan* ki svoju zled ne pozna. DP. 78. *vidi* neizlječiv, neprebolan. *suprotno* izvidan.

neizvjestan, *neizvjesna*, *adj.* *incertus*, *dubius*, *uncaps*. Stulli. ne-izvjestan, *kao neodređen*, *unbewiss*, *unbestimmt*, *incertus*. *suprotno* izvjestan. — Prvo stoji u prvome svom obliku i pokazuje *neizvesne stvari* (na pitanje kakav?). n. p. zec je plašiv. Nov. Srb. 1818. 391. Riječi, koje pokazuju *neizvjesno mnoštvo stvari*. Rj.¹ XLIX. — u *dozrije vrijeme* Vuk ne piše *ove riječi*.

nejač, *f.* (coll.) *die Schwachen* (*meistens von Kindern*), *debiles*. Rj. ne-jač, nejak, *najviše se govori za djecu* (*nejaku*).

nejačak, *nejačka*, *adj.* *dem.* od nejak. Rj. — Kad je Marko još *nejačak* bio, ja sam Marka vrlo milovao. Npj. 2. 194. Jest *nejačak* Banović Sekula, jest *nejačak*, ali jeste mudar. 2. 510. Cuješ li me, *nejačak* Danile. 5, 8.

nejačica, *f.* *die Schwachheit*, *imbecillitas*: Nejačica pravdu gubi (Postl. 200). Rj. *osobina onoga što je nejako*. — Na *nejačicu* svak nasrće. Postl. 189. *ovdje kao da je značenje konkretno*: nejak m., *nejak čovjek*. *isp.* nejaknića.

nejahavac, *nējahavca*, *m.* *tko ne jaše*, *ne unije jaluti*: Sa zla konja na gori shodi *nejahavac*. DPostl. 109. — *za nast.* *isp.* prodavac.

1. nejak, *m.* (u Grblju) *der Schwache*, *debilis homo*: K megji *nejače!* Rj. *nejak čovjek*. *vidi* nejaknića. *isp.* nejačica.

2. nejak, *adj.* — **1)** *schwach*, *debilis*. Rj. ne-jak. *kao slab*. *comp.* nejači. — Megjed ga (dijete) stane od toga odvrćati govoreći mu da je on još mlad i *nejak*. Npr. 1. Jačega kapom a *nejačega* šakom. Postl. 111. Teško *nejačemu!* 315. Pa im dade čedo iz kolveke, i zaklaše čedo *prenejako*. Npj. 2, 10. *Nejake* su *noge* n Stevana. 3, 38. Na kući bio potreban i inokosan ili kao što se ovamo kaže *nejak* i nejaknića. 4, 93 (Vuk). Gje ostade mnogo mlada, prekukala! i s *nejakom gjećom* tvojom, rano jaka! Kov. 102. Koji ne razumije što, jer mu je *um nejak* *premu onom* što bi trebalo da razumije. Daničić, ARj. 277b. Još dok je *carstvo* Vavilonsko bilo malo i *nejako*. Prip. bibl. 93. — **2)** *nejaka* žena, t. j. trudna, *schwunger*, *gravida*. Rj. *vidi* bregj 1, i *syn.* *ondje*.

nejaknića, *f.* (u C. G.) *nejak*, inokosan čovjek. Rj.³ *vidi* 1 nejak. *isp.* nejačica. — Na kući bio potreban i inokosan ili kao što se onamo kaže *nejak* i *nejaknića*. Npj. 4, 93 (Vuk).

nejedin, *adj.* ne-jedin, *kao nesložan*, *uneinig*, *discors*: Podjednaka *družina* jede mesa i na veliki petak, a *nejedina* ni na pretili četvrtak. Postl. 251. *isp.* jedinstvo. — *jedin* ima *drugogačije značenje*.

nejednač, *adj.* *ungleich*, *inequidus*. Rj. ne-jednak. *suprotno* jednak. — Nalik gajde na muziku. (Kad ko poredi *nejednake stvari* jednu s drugom). Postl. 188. Drugo je pismo *vrlo nejednako*. Glas. 10, 341.

nejednačost, *nējednākost*, *f.* *osobina onoga što je nejednako*, *Ungleicheit*, *inequalitas*: Kaže, da su *one nejednačosti njegove* male stvari. Odg. na ut. 18. Pomenute *pogrješke* i *nejednačosti* ja sam popravio i *izjednačio*. Kujiz. 3, 140. *suprotno* jednako.

nejelo, *n.* ne-jelo, *kao nejedenje*, *post*: Dušo moja, koja se postiš ne jedući a nijesi se očistila od strasti, uzalud se raduješ *nejelu*. DP. 86.

nejmati, *nējmām*, *v. impf.* *vidi* nemati (ne imati): Al' na bratu ruse glave *nejma*. Rj. — ne imati. *iza ne može i postati sluglasno* j: *nejmati*, a *tada j najviše otpada*: nemati.

nek, *neka*, Rj. može biti da je istoga korijena (kojega je pronomem za treće lice) sastavljeno s pronominalnim *ka: *nēka*, *nēk*. Korijeni 116. — **1)** *dass*, *auf dass*, *ut*: podaj mu *neka* jede; pošlji ga *neka* ide. Rj. *naznačuje se kao zapovjedno*. — Zapreći jaje n vatru, *neka se ispeče*. Rj. 191a. »Šta ja marim za vašega zmaja. *neku* dogje *nek se najede zeca* . . . Idite i kažite mu *nek ne ide iz dvora* . . . »kažite zmaju, *neka mi izigje* na mejdan. Npr. 35. Dok carev sin ne nauči kakavogj zanat (samo nek je zanat). 174. Giuska prase, svak *nek gleda* preda se. (Svak *neku gleda* svoj posao, a u tugj *neka se ne mijša*). Postl. 46. Tugj nikad *neka ne bude* koji svoj biti može. 322. *Nek je* Trnak' sto hiljada vojske . . . *neka znate*, razbićemo Turke. Npj. 4, 243. Ko može *nek se ne smije*. Pis. 25. *Neka idu* na konak, i *nek nagju* jela. Luk. 9, 12. Ima, brate, u mene dosta; *neka tebi* što je tvoje. Mojs. I, 33, 9 (*neka je*). Juda reče: *neka joj*, da se ne sramotimo; ja sam slao jare, ali je ti ne nagje. 38, 23. Dosta *nek vam* je, sinovi Levijevi! IV, 16, 7. Kad trešeš masline svoje . . . *neka došljaku*, siroti i udovici. V, 24, 20. Darovi tvoji *neka tebi*. Dan. 5, 17, — **2)** (u Dubr.) *vidi* da: čekaj *neka* zatvorim vrata. Rj. — Daj me majko na daleko, *neku ti se* rodom *kvalim*. Postl. 50. Dok smo *nek smo*, kad umremo *nek se spominjemo*. 67. — **3)** *nur zu!* *immer zu!* *pergis pulchre!* A. Odoše govoda u livadu! B. *Neka ih!* Rj. *kao: ne marim!* — »Ja sam sinoć u vas na konaku bio. — *Neka si bio*: pnt te nanio. Npr. 164. Jelen ti u dvor našeta, bosiljak bel ti popase. — *Neka ga, neka ga*: za njega sam ga sejala. Npj. 1, 12. Ustani gore, Milane! Gjevojka ti se udaje . . . *Neka je*, nek se udaje! Ići joj ne ću na svadbu. 1, 269. To gledaju dva ručna gjevera, ah *neku ih*, crn im obraz bio! to nijesu bile muške glave. 4, 157. Vidite, šta čini zavist i zloba; al' *neku neka*: pritisnuto jače sve na više skače. Straž. 1886, 1226. Ako li ostanem bez djece, *nek* ostanem bez djece. Mojs. I, 43, 14. — **4)** *neka složeno sa riječom* li. *vidi* nekali. *isp.* kamo li, nekmo li.

neka, *f. hyp.* od nevjesta: Već on ide da pogubi *neku*. Daleko ga *neka* ngledala. Rj. ne-ka. *vidi* néva, néve. — *takva hyp.* kod baka.

nekad, *nēkada*, *vidi* negda. Rj. *vidi* i njekad, nje-kadar, njegda. — Jer su moje zalud *njekad* bile. Rj. 181b. I ja sam *nekad* bio toga mnenija. Nov. Srb. 1818, 398. Kao da su se ondje *njekud* doselili od *njekuda* iz južnoga primorja. Pis. 86. Ja življah *nekad* bez zakona. Rim. 7, 9.

nekadašnji, *adj.* *vidi* negdašnji. Rj. *što je bilo nekad*. *vidi* i njekadašnji.

nekakav, *nēkakva*, *adj.* *irgend einer*, *quidam*. Rj. *vidi* nekaki, nekakov; njekakav, njekaki, njekakov; nečesov. *isp.* jedan 2a. — Pripovijeda se da je rekao *nekakav* pijan pošavši da uzjaše na konja. Rj. 34a. Kazao *nekakav*, kome su za ručak oko izvadili. Rj. 36a. *Nekaku* se poturčila u subotu pa to kazala u nedjelju sv ojemu ocu. Rj. 270a. Kako su u crkvi

nekakome rekli da preskoči nešto u knjizi. Rj. 580b. Krene dalje dok nabasa u *nekaku gustu goru*. Npr. 93. Bio *nekakav bogougodni* kalugjer . . . koji se vazda Bogu moljaše. 97. *Nekakav kralj* imao jednu kćer. 163. Stane brati *nekakovijeh trava*. 261. (. . . ova poslovia postala od *nekakva Mletačkoga* suda). Posl. 2. Tako je Valjevski muselim odsekao *nekakom* Srbinu glavu na sudu, a muselim Porečki opet *nekakome* uši. Miloš 140. Opominjem se, da sam čitao u *njekakrome* *Ruskom žurnalu*. Odg. na sit. 3. Pripisuje meni u tome *njekaku slavu*. Odg. na ut. 27. Kijamet znači kao *njekaka veliku* propast. Pis. 41. **nĕkakī**, nĕkakā, *adj.* nĕkakī (nĕkaki?). Korijeni 31. *vidi* nekakav, i *syn.* i *primjere* ondje.

nĕkāko, Rj. *vidi* nekako. — 1) *irgend wie, quodammodo*. Rj. *kao* na *nekakav način*: Zovući kumu vilu, dok je *nekako* dozove. Npr. 216. Knjiga dopadne *nekako* Mladenu u ruke. Miloš 47. Po svojoj prilici se *njekako* nvuklo iz Srpskoga jezika. Pis. 50. 2) *um, herum, circa*: to je bilo *nekako* oko božića; sad je *nekako* godina. Rj. *vidi* negdje 2.

nĕkakov, *adj.* *vidi* nekakav. Rj. i *syn.* i *primjere* ondje.

nĕkali (nĕka li), nek, neka i li. *vidi* kamo li, nek-moli; akamoli, anekmoli; toli (to li); atoli (a to li). — Već brat brata poznat' ne mogaše, a *nekali* Turčin kaurina. Npj. 5, 102. Muka ih je očima vijjeti, a *nekali* š njima boja biti. 5, 112. Ne bi soko tica preletio, a *nekuli* konji i junaci. 5, 144.

nĕkamo, (u C. G.) *vidi* nekud. Rj. *otišao nekamo* (u *Crnoj Gori* i u *sjevernoj Hrvatskoj*), *drugdje: otišao nekud*. *isp.* kamo i kud. *vidi* njekamo.

nĕkĕča, *f.* (u Boči) *vidi* nehtješa: nemogoše pojedjo, a *nekĕče* sve popiše. Rj. *ne-kĕča, ne-ktješa, ne-htješa, onaj koji (kaže da) ne će. isp.* (ne) ktjeti, (ne) htjeti.

nĕki, nĕkā, *adj.* Rj. Zamjenica *koji* u staro je vrijeme glasila i *ki*, tako ima sada samo složeno *neki*. Obl. 38. *vidi* njeki. — 1) *ein gewisser, certus, quidam*. Rj. *kao nekakav*: I on je *neki* oborbokman. Rj. 432b. »Bre šta marim ja za Brka? Ja ću Brka ovim buzdovanom.« A čok mu rekne: Be i Brko je *neki*; sad ćeš ga vijjeti. Npr. 4. Te uloži da kopa zemlju, ali s *nekim* strahom da ne bi opet čuo kakav glas ozdol. 99. Kad bude *neko* doba noći, zaljulja se jezero. 187. »O ženo, dobro li te *neki* uči da me kušaš« . . . a ona se počne kleti da je niko ne uči. 204. Dadu ga na nauku, koja će mu u *neko* vrijeme i pomoći. 246. Kad su već bili na *neki* dio puta, zovne on njega. 251. Da beži uz Moravu *pod neke* stene. Miloš 92. Po talijanskom u *njeki*h *pisuca*. Daničić, ARj. 672a. — 2) *einer, aliquis*: neki plati neki ne plati. Rj. *kao jedan* . . . *jedan; jedan* . . . *drugi; jedni* . . . *jedni, jedni* . . . *drugi. isp.* jedan 3. — Ovo *trnje* nije sve na jednu stranu obrnuto, već *neko* naprijed *neko* natrag, *neko* uprijeko. Rj. 79b. Nekakvome čoeku umirahu *gjeca: neka* jedva krst dočekaju a *neka* ni petnaest dana. Npr. 212. *Njeki* je *dun* mati a *njeki* mačeha. DPostl. 85. Šalju . . . žene *neku* haljinu, *neku* traversu, *neku* faculte. Kov. 52. Starešine Srpske izvuku se jedan za drugim na polje (*neki* govoreći da ide po pomoć, a *drugi* po džebanu i t. d.). Miloš 122. Po mnogijem mjestima . . . *po njekijem* pak *mjestima*. Odg. na sit. 14. Gdje se *po njekijem* *krajcima* govori »e«, *po njekijem* »i«, a *po njekijem* »je« ili »ije«. Pis. 5. *Neki* od onijeh . . . *govorahu* . . . a *ostali* *govorahu*. Mat. 27, 47. 49. — 3) *to bez neke* nije, t. j. nije bez osobitoga uzroka. Rj.

nĕkmoli, *vidi* kamoli: Ja ga ne bih ni za slugu mlada, a *nekmoli* za mog gospodara. Rj. nekmo li. — Ne bi mu je mutna voda zanesla, a *nekmoli* Turska busa razbila. Kov. 84. *vidi* nekali, i *syn.* ondje.

nĕko, nĕkoga, *jemand, aliquis*: neko lupa na vratima. Rj. Zamjenica ova ima samo jedninu . . . *neko* (*netko*, ili *njetko* po južnom govornu) . . . Š kim si bio; s *nekim*, ni s kim, sa svakim. Obl. 33. *vidi* i njeko. — *Neko od nas*, a ko, togaj će Bog i sreća danas pomoći. Npr. 101. Skupi se oko njega svakojih ljudi i trgovaca: *neko* daje cekin, *neko* dva, te sve više, sve više. 126. Kad liska dogje, čuje da ima *netko* u njezinoj kući. 245. Ako je *netko* lud, ne budi mu drug. Posl. 4. *Neko* se za list sakrije, a *nekogu* ne može ni dub da pokrije. 201. Kao da je mene *njeko* nagovorio. Odg. na ut. 2. Kakogod što *njeko* veli, da . . . Pis. 58. *Neko* od plemena Levijeva otide i oženi se. Mojs. II, 2, 1.

nĕko, *adv.* *srednji rod* od neki, *pa će u jugozap. govoru biti* njeko. *značenje*: do (1e), jedno (*vidi* jedan 2b), oko, okolo, za (8). *an, bei, beinahe, gegen, ul, circiter*. Ljubinje, varošica (od *neko* 150 *Turkskih* kuća). Rj. 338b. Dvije stražare kraj puta *oko neko* dva puškmeta hoda porazdaleko. Rj. 366a. Od gradskih šanaca *na jedno* 400 koraka stoji varoš . . . i *na neko* 50 koraka pograjzene stražare. Danica 2, 42. Nožin-aga *sa neko* 50 ljudi. 3, 184. Propadne sav šanac, *osim neko* desetak ljudi. Miloš 16. U kome je (šancu) *s neko* 800 ljudi bio Pocerški vojvoda. 36.

nĕkolicina, **nĕkolicinja**, *f.* *Einige, aliquanti*. Rj. *vidi* njekolicina, njekolicinja; *isp.* tolicina, tolicinja. *za nast. isp.* babine i babinje. — Uzevši na stranu *nekolicinu* od *knezora*. Danica 3, 164. Ja sam se . . . o tome razgovarao s *njekolicinom* od *učenijeh* Srba. Pis. 44. *Nekolicina* (ljudi), einige Leute, aliquot homines. Rj.¹ VIII. Uzev *nekolicinu* braće svoje, pet ljudi, izvede ih pred Faraona. Mojs. I, 47, 2.

nĕkolika, t. j. manje od pet, *einige* (*für das männliche und sächliche Geschlecht, bis fünf ausschliesslich*): *nekoliku* čovjeka, *nekolika* povjesma, a od četiri dalje govori se *nekoliko* s gen. mn. u sva tri roda, n. p. *nekoliko* ljudi, *nekoliko* povjesama, *nekoliko* ovaca. Rj. *vidi* njekolika. *nekoliku* čovjeka, t. j. dva, tri, četiri čovjeka, *nekolika* povjesma, t. j. dva, tri, četiri povjesma; tako sa imenicama ženskoga i srednjega roda, u sa imenicama ženskoga roda nekolike, koje *vidi*. — *Nekolika* žive ufatise, a ostalo niz grede složise. Rj. 100b. O novome ljetu šalju po namastirima *po nekolika* svoja *dvoranina* u promjenu. Rj. 395a. *Poslije nekoliku* dana razali se čoeku. Npr. 144. Malo *za ora nekoliku* dana ne crkoh od njezina zla! 145. Zimi, pošto svi u jutru *po nekoliku* putu donesu drva . . . skupe se u džagaru. Danica 2, 118. Posiječe *nekolika* od onih vezira, koji su se najprije razbijali. 3, 140. Dočekaju ga Srpske male čete *na nekoliku* mjesta. 3, 167. On nauči svoja *nekolika* womka. 3, 208. Opale . . . te *nekolika* Arnautina ubiju i *nekolika* rane. Miloš 92. Od pre je od onih knezova ponajviše išlo uz Miloša, a u Beogradu su samo *po nekoliku* sedili. 191. Da je pitao za *to nekolika* čovjeku koji su ondje bili. Odrb. od ruž. 11. Matica . . . *oruđe* jednoga ili *njekolika* svoja člana. Pis. 5. *Nekolika* *gjeteta*. Rj.¹ XLIX. Svaka opština ima glavnoga kmeta i *po nekoliku* manja, koji . . . Slav. Bibl. I, 86. *Njekolika* *Dubrovanina* *zapanuta* o te dvije riječi *odgororise* da ih ne govore. Daničić, ARj. 30b. Svaka se od dvije posljednje grane razdijelila u *nekolika* ogranka. Dioba 15. *Nekolika* *primjera* sa dva akcenta na jednoj riječi već su *spomenuta*. Rad 12, 204.

nĕkolike, t. j. manje od pet, *einige* (*bis fünf ausschliesslich, für das weibliche Geschlecht*). *nekolike* žene, *nekolike* pare, i t. d. *cf.* *nekolika*. Rj. *nekolike* žene, t. j. dvije, tri, četiri žene, *nekolike* pare, t. j. dvije, tri, četiri pare; tako sa imenicama ženskoga roda. *vidi* njekolike. — Kad hoće keške da se jede, vade se *po nekolike* kaške n tiganj, te se pogrije. Rj. 269b. U Negotinu je bio mali gradić *sa nekolike*

kule. Rj. 114b. U toj se slavi pominju gotovo svi sveci, i *poslije nekoliko riječi* sve se govori: va slava i čast. Rj. 690a. Da je iz Beograda *izašlo nekoliko stotine* Turaka, te načinili na Paležu šanae . . . iz Valjeva opet *nekolike stotine* Turaka da *idu* čajapaši u pomoć. Miloš 84. Reknem mu da mi načini *nekolike vrste* pod onaj obraz. Odg. na nt. 22. *Nekolike očeridne* pogrješke pisarske ne će biti s gorega da sjomenem ovdje. DPost. VI.

nekoliko, *einiges* (mehr als vier), *aliquantum*: nekoliko ljudi. Rj. više od četiri: i kao nešto. vidi njekoliko. — *Obuku se nekoliko momaku*. Rj. 148b. *Poslije nekoliko vremena* sretoše se ova dva brata. Npr. 85. U to vrijeme začu *nekoliko*, ma ne baš onoliko uke. 232. Eto, Marko, *blagu nekoliko*. Npj. 2, 401. *Pre osamdeset i nekoliko godina*. Danica 4, 38. *Iz ovih nekoliko komada* vidi se. Npj. 1, XXVI. U dogovoru su *njekoliko* njezinijeh članova. Pis. 3. Raspra, u kojoj sam ja *po njekoliko putu* govorio. 23. *Nekoliko ljudi* mogli su lasno pisati kojekako. Rj. 1 III. Život Hajduk-Veljkov . . . i *drugijeh nekoliko starješina*. Sovj. II. Ali vam opet, bračo, slobodno pišah *nekoliko* da vam napomenem radi blagodati koja mi je dana od Boga. Rim. 15, 15 (audacius scripsi *ex parte*; hab' ich doeb etwas freimüthiger geschrieben, zum Theil um . . .). Doći ću vam . . . i vi ćete me otrpatiti onamo kad se najprije *nekoliko* nasitim vas. 15, 24.

nekolikosatni, *adj.* što traje nekoliko satu (*sahata*), *mehrständig*: Posle *nekolikosatne* pucnjave. Žitije 76 (a ne: višesatne).

nekrst, *f.* (coll.) (u C. G.) *die Ungetauften*, *non baptizati*. Rj. ne-krst, kao *nekršteni svijet*. — Da izgoni *nekrst* iz naroda. Npj. 5, 476. — *suprotno* isp. krst 2.

nekršteni dani, *cf.* kako se zovu oni dani od Božića do Krstova dne. *ta*. karakondžula. Rj. 3

nekrštenik, *nekrštenika*, *m.* *der nicht getauft ist*, *non baptizatus*. Rj. *tko nije kršten, nije krišćanin, kršćanin*. *coll.* nekrst.

nekrvan, *nekrvna*, *adj.* *ersanguis*. Stulli. ne-krvan, u čem nema krvi, što biva bez krvi. vidi beskrvan. *suprotno* krvni.

nekteša, *f.* (ist.) *cf.* nehtješa. Rj. vidi i nekteša. *onaj koji (kaže da) ne će. vidi i* nečo. *suprotno* hočo.

nekud, *nekuda*, *irgendwohin*, *aliquo*. Rj. vidi njekud, njekuda. *isp.* nekamo (u C. G. i sjv. *Hrvatskoj*). — Zamahnuli konji *nekud*, pa ih ne mogu da nagjem. Rj. 182b. Da je sama jutros rano *nekud* poljeglja i da ništa ne znađu kuda se strvila. Npr. 112. *Grād je ka' i vojska*. (*Nekud* udari a *nekud* i ne udari). Posl. 45. Kaže, da se Turci *nekud* spremaju. Miloš 99. One ploče nema više ondje, nego je *nekud* uklonjena. Sovj. 84. — od nekud, od nekuda. od njekuda, vidi odnekud, i t. d.

nekum, *m.* *der Unpathe*, *non-kum*. Rj. ne-kum. *isp.* ne 2.

nelagod, *f.* *die Beschwerlichkeit*, *incommodum*: kad čovjek ostari, onda dogje na njega svaka *nelagod* (n. p. kašalj i šljepota). Rj. ne-lagod. *lagod*, koje samo ne dolazi, značenje: *podudarati se, pristajati, po volji biti*. *isp.* Korijeni 18. *po tome nelagod kao neporočnost, nerolja, neugodnost, teškoća*.

nelagodan, *nelagodna*, *adj.* *mutt, unpass, langvidus*: nešto sam nelagodan. Rj. za *postunje* vidi nelagod. *isp.* naloš.

nelicemjeran, *nelicemjerna*, *adj.* ne-licemjeran, *ἀνεπίστεος, unverstelt*. vidi beshilan, beshimben. *suprotno* licemjeran. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene . . . *nelicemjeran*, licemjerje. Nov. Zav. VI. Namjera je zapovijesti ljubav od čista srca i dobre savjesti i *vjere nelicemjerne*. Tim. 1, 1, 5.

nelovni, *nelovna*, *adj.* *nicht zur Jagd gehörig*, *non*

venaticus: Pogji s Bogom, moj sokole *nelovni*. Rj. ne-lovni, *koji nije za lov*. *suprotno* lovni.

neljubak, *neljupka*, *adj.* *unlieblich*, *non amabilis*: Jedni vele: *neljupka* je roda. Rj. ne-ljubak. *suprotno* ljubak.

neljubavan, *neljubavna*, *adj.* u koga nema ljubavi, *nema čustva*, *ἀποργος, lieblos*; *isp.* ljubavan. — Da budu . . . nerazumni, nevjere, *neljubavni*, neprimirljivi, nemilostivi. Rim. 1, 31 (*sine affectione*).

neljubaznica, *f.* ne-ljubaznica. *isp.* ne 2. *suprotno* ljubaznica. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene . . . ljubaznica, *neljubaznica*. Nov. Zav. VI. Nazvaću narod svojijem koji nije moj narod, i *neljubaznicom* ljubaznicom. Rim. 9, 25.

neljudi, *m. pl.* *die Unmenschcn*, *monstra hominum*. Rj. ne-ljudi. *isp.* ne 2. *sing.* nečovjek.

nemalac, *nemaoca*, *m.* *der Dürftige, inops*. Rj. *ko nema*. — Šad mi kaži i odgovori: ili si tutkun sobom (koji ne zna) ili zugiur s česom (*nemalac*)? Kov. 67. *suprotno* imalac. za *nast.* *isp.* euvalac.

nemalo, (ne malo, malo ne) *beinake, prope*: ja sam *nemalo* kao i ti. Rj. vidi malo 2, mal', malim, umalo, zamalo, lakom.

nemauje, *n.* vidi neimanje, Rj.

nemār, *m.* *die Sorglosigkeit, Nichtachtung, Vernachlässigung, negligentia*. Rj. ne-mar. *isp.* ne 2. vidi nemarenje, *nemarljivost* 1, *nemarnost*, *neatost* (nehatost), *suprotno* mar. — Ne *pusti u nemar* dar u sebi, koji ti je dan. Tim. 1, 4, 14 (vidi zanemariiti). Što je htio . . . *pustiti u nemar* stariji red n našljedstvu. DM. 29. Vojvode prije boja hrabre ugledima i riječima vojnike *razbijajuči nemar* i strah. DP. 79.

nemāran, *nemārna*, *adj.* ne-maran, *koji ne mari, nachlässig*. vidi *nemarljiv*, *neatan* (nehatan). — Ko je *nemaran u poslu svom* brat je raspikući. Prič. 18, 9. Ne mogoh ostati *nemaran prema* koristi duše svoje. DP. 370.

nemārncje, *n.* vidi *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*. **nemārniš**, *m.* *Hans ohne Sorge, negligens, cf.* nebriga. Rj. ne-mariš, *tko ne mari*: Vi ste pravi *nemariš* za sebe! Straž. 1887, 382. vidi *nemarnik*. — riječi s *takvim* *nast.* kod blutis.

nemārlijiv, *adj.* Rj. — 1) *fahrlässig, negligens*. Rj. ne-marlijiv, *koji ne mari za koga ili za što*. vidi *nemaran*, *bestužan*, *nehatan*. — Niko da ne postane *nemarljiv za troju mladost*; nego budi ugled vjernima. Tim. 1, 4, 12 (*nemo contemnat; Niemand müsse verachten*). Koji (robovi) imaju krštene gospodare, da ne postaju *nemarljivi za njih* što su braća, 6, 2 (*non contemnant; sollen sie nicht verachten*). — 2) *koji nije marljiv, nije pomnjiv; kao lijen*. vidi nepoman. *suprotno* marljiv. — Lijenost navodi tvrd san, i *nemarljivu dušu* gladovače. Prič. 19, 15.

nemārlijivac, *nemarljiveca*, *m.* *ein fahrlässiger Mensch, homo negligens*. Rj. *nemarljiv* čovjek.

nemārlijivost, *nemarljivosti*, *f.* vidi *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*, *osobinu onogu koji je* — 1) *nemarljiv* (1) za što, koji je *nemaran, neatan* — 2) *nemarljiv* (2), nepoman, kao lijen. vidi nepomstvo, lijenost.

nemārnik, *nemarnika*, *m.* Stulli. *nemaran* čovjek. vidi *nemariš*. *cf.* nebriga. — To je *nemarnik* koji će ostati nezalica dok je god živ. Žlos. 292.

nemārnost, *nemarnosti*, *f.* vidi *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*. — Boj . . . nije zadržao od *nemetanja* mosta, nego su s takom slobodom i *nemarnošću* za život radili, da su . . . Žitije 71.

1. **nemati**, *f.* *die Unmutter, non-mater*: Vi kažite *nemateri* mojoj. Rj. ne-mati. vidi ne 2. *suprotno* mati.

2. **nemati**, *nemām*, *r. impf.* Rj. ne imati, *iza ne može i postati suglasno* j; nejmati, *u tada j najviše otpuda*: *nemati*. — I. 1) *nicht haben, non habeo*. Rj. vidi ne imati, nejmati. — 2) *nema vina, es ist kein Wein da, deest*: nema ga kod kuće; nema ništa. Rj. *kao nije*. — 3) *nemam* kud: *Nema kude* Komnen barjak-

tare. Rj. — **II.** sa se, *refleks. ili pass.* némati se, nĕmâ se. *cf.* imati se, *nicht auf die Welt kommen, non nasci*: *Nemade* se jedno muško čedo, no s' imade jedna zmija ljuta. Rj. *kao* ne roditelji se.

nemeštar, nemeštra, *m.* ne-meštar. *isp.* ne 2. *suprotno* meštar, *koje* *vidi*. — U nemeštru nije meštar. DPosl. 141.

nemilice, *ohne Schonung, unbarmherzig, misere*: udario ga *nemilice*, troši novce *nemilice*. Rj. *vidi* bez mila, neštedice. ne-milice. *kao* bez milosti, *ne žaleći*. — Ovaj (tekao) s dušinom, a ovaj (jede) s društinom. (... imanje ... dopadne kakvome koji ga *nemilice* troši i prosipa). Posl. 238. Gospod potr *nemilice* sve stanove Jakovljeve. Plač 2, 2. Hoće li za to izvlačiti mrežu svoju i jednako ubijati narode *nemilice*? Avak. 1, 17.

nemilo, *unlieb, ingrater*: *Nemilo* je Petar dozivaše, *nemilo* se Joka odzivaše. Rj. ne-milo, *adv.* od *nemio*. *suprotno* milo.

nemilōsrdan, nemilōsrdna, *adj.* Stulli. *unbarmherzig, immisericos*. ne-milosrdan, *u kojega* je *nemilostivo* sree. *suprotno* milosrdan.

nemilōsrgje, *n.* Stulli. *Unbarmherzigkeit, immiseriordia*. *suprotno* milosrgje.

nemilōst, nemilōsti, *f. die Ungnade, offensa*. Rj. *nemilost*, *isp.* ne 2. *suprotno* milost. — Onima koji ... pokoravaju se nepravdi, *nemilost* i gnjev. Rim. 2, 8. Sinovi, koji bijahu *u nemilosti* kod oca. DM. 11.

nemilōstiv, *adj.* *unbarmherzig, immisericos*. Rj. ne-milostiv. *vidi* nemilosrdan. *suprotno* milostiv. — Pored svega prevelikoga bogastva bio vrlo tvrd i *nemilostiv*. Rj. 81a. Svekrva bijaše lukava i *nemilostiva* na sirote. Npr. 83. *Nemilostiv* je *ptičima* svojim kao da nijesu njegovi. Jov 39, 19.

neminōvan, neminōvna, *adj.* ne-minovan, *što* *ne* *će* *i* *ne* *može* *minuti* *koga*; *unvermeidlich, unausbleiblich, inevitabilis*. — Pripremali su ... Turcima — *neminovnu* pogibiju. Zim. 152.

nemio, nĕmila, *adj. unlieb, unangenehm, ingratus*: od *nemila* do nedraga (n. p. potucati se. Posl. 234). A da vidiš *nemila* sastanka. Jesu P, brate, rane od vidanja, il' su, reče, od *smrti nemile*. Rj. ne-mio. *adv.* nemilo. *suprotno* mio. — Ko bi imao dvije žene, jednu milu, a drugu *nemilu*. Mojs. V. 21, 17.

nĕmir, *m. die Unruhe, inquietas*. Rj. ne-mir. *isp.* ne 2. *isp.* nespokojsvo. *suprotno* mir. — Neimanje *nemir* od svijeta. Posl. 200. Kad su u zenilji kake bunne i *neviri*. Danica 2, 86. Razumevši, da se Srbija nije umirila ... i da se sad tek *pravi nemir* otvoriti može. 5, 32.

nĕmiran, nĕmirna, *adj. unruhig, inquietus*: Mirno sree Boga moli, a *nĕmirno* suze roni. Rj. ne-miran. *suprotno* miran. — Kao živa kaže se za oštro *nĕmirno* dijete. Rj. 158a. Prnjicav, *nĕmiran*, n. p. konj. Rj. 602b. Kao da mu sto šiljaka pod kožu ugje (tako je *nĕmiran*). Posl. 130. Miran kao jare. (*Nĕmiran*). 179. Glavni kmet ... može *nĕmirnim* ljudima i ski-tačima udariti do 25 batina. Miloš 191.

Nĕmirko, *m. der Un-mirko, cui nomen Mirko male convenit*. Rj. Ne-mirko, Mirko *kome* *to* *ime* *slabo* *do-*
likuje.

nĕmirnik, *m.* *nĕmiran* čovjek: Da bi učinio da zamukne neprijatelj i *nĕmirnik*. Ps. 8, 2. Vino je podsmjever i silovito piće *nĕmirnik*. Prič. 20, 1. Opa-lice kraj Moavu i tjeine *nĕmirnicima*. Jer. 48, 45.

nĕmirnoća, *f.* ne-mirnoća, *osobina onoga koji* je *nĕmiran*. *suprotno* mirnoća: Od *nĕmirnoće* i ljutine kopa (konj) zemlju. Jov 39, 27.

nĕmjeren, *adj.* *upravo* *glagolski II. pridjev* od *ne* *mjeriti*. *koji* *se* *ne* *može* *mjeriti*; *unermesslich, im-mensus*. *vidi* bezmjeran. — Al' besede sestre Seku-line: »Ujko Janko, *nemerevo* blago! ti ne vodi Seku-linu nećaka. Npj. 2, 506.

nĕmōć, nĕmōći, *f. die Krankheit, morbus*. Rj. ne-

moć. *kao* *slabost*, *bolest*. — *Nemōć* od oči laktom se liječi. DPosl. 77. *Iscjeljujući* svaku bolest i *svaku* *nemōć* po ljudima. Mat. 4, 23.

nĕmōćan, nĕmōćna, *adj.* *krank, aegrotus*. Rj. *nemōćan*, *kao* *slab*, *bolestan*. — Uzmi na *nemōćnu* stranu. (Kad se ko zateže, te ne će da jede izgovarajući se da ne može, a misli se da može). Posl. 331. *Zlo* *dijete* bolje je *nemōćno* neg zdravo. DPosl. 157. Od djeteta ... ni jedno *živinče* ne dolazi na svijet tako *nemōćno* i tako *jednako*. Pripr. 116.

nĕmōći, nemōću, *v. impf. krank sein, aegrotu*: nešto *nemogu*. Rj. ne-mōći, *kao* *biti* *nemōćnu*. *v. pf. slož.* *iznemōći*, *prenemōći*, *zanemōći*. *v. imp. slož.* *prenemāgati* se.

nĕmōćnica, *f.* *vidi* bolesnica. Rj. *nemōćna* žena. *vidi* nemotnjica.

nĕmōćnik, nĕmōćnika, *m. der Kranke, aegrotus*. *cf.* bolesnik: *Nemōćnik* malo jede, a mnogo troši (Posl. 207). Rj. *nemōćan* čovjek. *vidi* nemotnjik. — Kad *nemōćnici* vikaju, i liječnici dobivaju. DPosl. 42.

nĕmōćoša, *f.* (u Boci) koji (kaže da) ne može, *der sich stellt als ob er nicht können, qui se non posse dicit*: *Nemōćoše* pojedoh, a nekeče sve popiše. Rj. ne-mogoša. *isp.* neznadoša. *kako* je *riječ* *ženskoga* *roda*, *može* *se* *reći* *i* *za* *žensko* *čeljade*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bjeloša*.

nĕmōćūći, *adj.* *gram*. *upravo I. pridjev* od *glagola* *ne* *moći*. *značenje*: *što* *ne* *može* *biti*, *unmöglich, impossibilis*. *suprotno* moguć. — Ništa ne će vam biti *nemoguć*. Mat. 17, 20. Ljudima je ovo *nemoguć*. a Bogu je sve moguć. 19, 26. Njima je posao g. N. ... gotovo *nemogućim* učinio. Rad 15, 179.

nĕmōj, nĕmōjte, *nicht doch, noli, nolite, cf.* *moj*: Duše naše gubiti *nemojmo*. Rj. ne-moj. *nĕmōj* (od *ne* *mozi*). Korijeni 156. *suprotno* de, dede, dela. — **a**) *sing.* A. *Nemoj*. B. *Moj* Boga mi. Rj. 365b. *Nemoj* *da* *se* *plašiš*. Npr. 61. *Nemoj* *se* *srditi* *na* *mene* ... *Nemoj* *da* *ideš* *ni* *pošto*! 196. *Nemoj* *da* *se* *svagjamo* *ja* *i* *ti*. Mojs. I. 13, 8. Bog reče Avramu: *Nemoj* *da* *ti* *je* *krivo* *radi* *djeteta* *i* *radi* *robinje* *tvoje*. 21, 12. Neka dogje car i sluge njegove ... Car reče: *nemoj*. sine, *nemoj* *da* *idemo* *svi*, *da* *ti* *ne* *budemo* *na* *tegotu*. Sam. II. 13, 25. Idi, iđi u naruč praznijeb sudova ... *nemoj* *malo* *da* *išteš*. Car. II. 4, 3. — **b**) *plur.* *vidi* *nete*. — Dogjite, *nemojte* *da* *ne* *dogjete*. Rj. 306a. *Nemojte* *da* *ga* *ubijemo*. Mojs. I. 37, 21. *Nemojte* *otkrivati* *glava* *svojih*. III. 10, 6. Zar ćete toga radi stajati neudate? *Nemojte*, *kćeri* *moje*. Rut 1, 13.

nĕmōtjujica, *f.* *vidi* nĕmōćnica. Rj. ... *tjni* *prema* ... *ćni*, *isp.* božitnji i božićni.

nĕmōtjujik, nemotnjika, *m.* *vidi* nĕmōćnik. Rj. — *Nemotnjik* malo jede, a mnogo troši. Posl. 207.

nĕna,* *f.* *vidi* majka (po Bosni, osobito kod Srba Turskog zakona): Oj starice Osmanova *nĕno*! uzmi mene za Osmana tvoga. Rj. — Kad je *nĕni* taka knjiga došla ... ona tajom drugu sitnu piše. Npj. 3, 200.

Nĕnad, *m.* ime muško. Rj. — *nād* (spes), *Ne-nad*. Osn. 16.

nĕnādan, dna, *adj.* (u C. G.) *unverhofft, insperatus*: *Nĕnadno* te grđilo našlo! Otkud knjiga, ognjem izgorela, što je tako smrtna i *nĕnadna*. Rj. ne-nadan, *čemu* *se* *tko* *ne* *nada*. *vidi* *nenadnji*; *iznenadan*, *iznenadnji*. — Da se čuva i krije, da je *nenudno* čudo ne nagje. Npr. 215. Da te sačuva Bog *od* *nenudne*! (smrti ili druge kake nesreće). Posl. 56. Neka dogje na njega *pogibao* *nenadna*. Ps. 35, 8. Nestaje ih od *nenadne* *strahote*! 73, 19.

nĕnādno, (u Boci) *vidi* *iznenada*. Rj. *adv.*

nĕnādnuj, *adj.* *vidi* *nenadan*, *iznenadan*, *iznenadnji*. *isp.* *za* *nast.* *krajni* *i* *krajnji*, *sudni* *i* *sudnji*, *zapadni* *i* *zapadnji*, *i* *t. d.* — *Nadaj* *se* *nenadnje*. nek te ne nagje *nenadnja*. DPosl. 68. *Nĕnadnuja* *ga* *nagje*. 78 (t. j. *smrt* *ili* *druga* *kaka* *nesreća*. *isp.* *kod* *nenadan* *primjer*. Posl. 56).

nenasit, *m. der Nimmersatt, insatiabilis*. Rj. nasit, *vidi* nēsīt, *koga nije moći nasititi*.

nenaučen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne naučiti*. ne-naučen, *indoctus, ungelehrt*: Neke stvari teške razumjeti, koje *nenaučeni* i nentvrgjeni izvrću. Petr. II. 3. 16. *vidi* neučan.

nenavidjeti, *nenávidim, v. impf.* Rj. ne-navidjeti, *suprotno* navidjeti. — 1) *hassen, odisse, cf.* mrziti. Rj. — Teško onomu *koga nitko nenavidi*. DPosl. 126. Gnjev njegov rastrže me, *nenavidi me*, škrguće zubima. Jov 16, 9. Pogledaj neprijatelje moje... kakvom me pakosnom *nenavišću nenavide*. 25. 19. — 2) *sa se, recipr. einander hassen, alius alium odit, cf.* mrziti se. Rj. *v. pf.* poneviditi se.

nenavidnica, *f. die Hasserin, osor*. Rj. koja *nenavidi* (mrzi). — *Supiplju* njome (varieom) uljanike: Uročnici i uročnice niz ulicu; — *nenavidnici* i *nenavidnice* niz ulicu... a moje ćele put istoka uz ulicu. Rj. 54b.

nenavidnik, *m. der Hasser, osor*. Rj. koji *nenavidi* (mrzi). *vidi* kod *nenavidnica primjer* iz Rj. 54b. Sve kletve ove obratiće Gospod Bog tvoj na neprijatelje tvoje i *na nenavidnike tvoje*, koji su te gonili. Mojs. V. 30, 7.

nenavidnikov, *adj. što pripada nenavidniku*: Sačuva ih od ruke *nenavidnikove*, i izbavi ih iz ruke neprijateljeve. Ps. 106, 10.

nenavidost, *nenávidosti, f. (u Boći) der Hass, odium, cf.* mrzost. Rj. *vidi* nenavist. — Tko se zabavljuje, *nenavidost* probuguje. DPosl. 133.

nenavigjenje, *n. dus Hassen, odium*. Rj. *verb.* od 1) *nenavidjeti*, 2) *nenavidjeti se*. — 1) *radnja kojom tko nenavidi koga*. — 2) *radnja kojom se n. p. dvojica nenavide*.

nenavist, *f. vidit* nenavidost, *mrzost, mržnja*: Pogledaj neprijatelje moje... kakvom me pakosnom *nenavišću nenavide*. Ps. 25, 19.

nenazočan, *nenázočna, adj.* Stulli. koji *nije nazočan*: *abwesend, absens, suprotno* nazočan.

nénin, *adj. vidit* nanin. Rj. *što pripada neni* (majci). **nénuti se**, *nénēm se, v. r. pf.* u riječima: što mi ti se *nenu* gonenu, *beim Aufstellen eines Räthfels, u* Risnu, a po drugijem mjestima govori se: što mi ti je za što? Rj. *pogodi mi šta je to?* — *gonetati, zagonetati; gonenući, zagonenuti*. — biće odbačeno *go u: nēnuti se*. Korijeni 70.

neobičan, *neobična, adj. ungewohnt, insuetus*: Tavnica je kuća *neobična*. *Neobičnu* oka i pogleda. Rj. *ne-običan, čemu se nije moći lako obiknuti, suprotno* običan I. — *Neobika, što je čovjeku neobično*. Rj. 417b (*suprotno* obični). *Neobičan junak* pogledati... Što mu rigji po ramenu brei, *neobična oku i pogledu*, ono ti je Tomković Ilija. Npj. 3, 156. Jer će Gospod ustati... da učini djelo svoje, *neobično djelo svoje*, da svrši posao svoj, *neobičan posao svoj*. Is. 28, 21.

neobika, *f. (u Dubr.) što je čovjeku neobično, die Ungewohnheit, insolentia*. Rj. *ne-obika*.

neobrezanje (*neobrežanje*, Stulli), *n. verb.* od *ne* obrezati. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih jezikovno postrojene... obrezanje, *neobrežanje*. Nov. Zav. VI. Obrezanje pomaže ako zakon držiš; ako li si prestupnik zakona, obrezanje je tvoje *neobrežanje* postalo. Rim. 2, 25.

neodgovaranje, *n. verb.* od *ne* odgovarati. — Jedno bilje, *docno* ljeganje, drugo bilje, *rano* ustajanje, treće bilje, *neodgovaranje*. Ilerc. 182. U dvoru je sreću dijelila: svekrovima daleko praćenje, svekrovama *neodgovaranje*. Kov. 93.

neodoljiv, *adj.* ne-odoljiv, *čemu se ne može odoljeti; unwiderstehlich*. — Beše i u mene i u nje neka *neodoljiva sila*, koja nas privlačeše jedno drugome. Megj. 90 U toliko su mali (narodi) teški svojom *neodoljivom netrpljivošću*, koja dolazi od prirodne božani za se. Zlos. 54.

neodregjen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne* odrediti. *ne-odregjen, unbestimmt, indefinitus, infinitus*. — *Načina* imaju dva kao osobita oblika: *neodregjeni* i *zapovjedni*; način odregjeni zovu se *sva vremena ujedno*. Obl. 2.

neodregjenost, *osobinu onoga što je neodregjeno; die Unbestimmtheit*. — Dodajte k tome... *neodregjenost* u davanju časova za predmete i za nastavnike. Zlos. 27.

neograničen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne* ograničiti. *ne-ograničen, unbegrenzt, infinitus, interminatus, suprotno* ograničen. — Miloš je *neograničeni* gospodar u Srbiji. Miloš 188.

neopera, *f. schmutziges Frauenzimmer, mulier squalida*. Rj. *ne-opera, koju se ne pere, žensko* *neoprano, nečisto, vidit* *neoprana*. — *za obliče* *isp.* *lonopera, suddpera*.

neopisan, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne* opisati. *ne-opisan, što se ne može opisati, unbeschreiblich*: *Sa neopisanom silom* i hrabrosti udare na njih. Miloš 83. Koji su se *neopisanim* junaštvom branili. Žitije 32. Hriste, koji sve ispunjaš, *neopisani*. DP. 166. *isp.* *neiskazani*.

neoporučno, *adv. absque testamento intestato, vel nullo testamento facto, Stulli, bez* *oporuke, ne učinivši* *oporuke, suprotno* *oporučno*.

neopran, *adj. ungewaschen, illotus*: Sedam kuća, devet bunareva, i još su im žene *neoprane*. Rj. *neoprano, isp.* *ne* *nečist*. — Ne bi mu ni oraha iz ruku uzeo. (Tako je *neopran* i gadan). Posl. 193.

neopránica, *f. vidit* *neopera*. Rj. *neoprana* (*nečista*) žena.

neopránština, *f. der Schmutz, die Unreinlichkeit, immunditia*: *izjede* ga *neopránština* (kad *ko* dugo *košulje* ne mijenja). Rj. *osobina onoga što je neoprano, nečisto, isp.* *nečistota, riječi s* *takim nast. kod* *gospoština*.

neosjetljiv, *adj. ne-osjetljiv, koji ne osjeća, koji lako ne osjeti, nije osjetljiv, unempfindlich, insensibilis, isp.* *nečutljiv, suprotno* *osjetljiv*. Ima riječi 84 koje sam ja načinio... *neistražljiv, neosjetljiv, nepokolebljiv*. Nov. Zav. VII. Dade im Bog *duha neosjetljivoga*, oči da ne vide, i uši da ne čuju. Rim. 11, 8.

neotesan, *adj. unghobelt, rudis (sagt man einem Menschen), horridus*. Rj. *ne-otesan, kaže se* *čovjeku, koji nije nimalo uljudan, izobražen*.

neozenjen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne* oženiti se. *vidit* *neženjen, unverheiratet, ledig, liber, cuelebs, isp.* *bežen*. — Bečar, *čovjek neozenjen*. Rj. 23b. Bio čovek *neozenjen*, pa ga jedni nudili gjevojkom, drugi udovicom, treći puštenicom. Npr. 154. Ja se, care, nisam oženio, i ti si, care bio *neozenjen*. Npj. 2, 432.

nepamet, *f. (loc. nepaméti)*. *ne-pamet, suprotno* *pámét*: *Nepamet* ubija se u pamet. DPosl. 75.

nepažnja, *f. ne-pažnja, suprotno* *pažnja*. — Uza se maši za *kovčeg Božji*... I Gospod se razgnjevi na Uzu, i udari ga Bog ondje za tu *nepažnju*. Šam. II. 6. 7. Ova nevješтина i *nepažnja* *izdavačeva* nam da vjerovati. Rad 6, 212.

nepece, *n. vidit* *nebo* 3. Rj. *upravo dem.* *od* *nebo* (*u* *ustimu*).

nepelo, *n. (u* *Bačkoj)* *otišao u nepelo, t. j. gdje se ne* *peva*, bez traga, propao. Rj. *u istočnom* *govoru*. *u* *južnom* *nēpijelo*.

nēpijelo, *n. u* *južnom* *govoru, vidit* *nēpelo*.

nēpik! — 1) *cf.* *pik*. Rj. — *Nepik* *povre!* (u *Bačkoj*) kad dijete u igri ne pogodi gdje bi trebalo, pa bi htjelo po drugi put da gaga, i znači da *po drugi put nije slobodno*. Rj. 417b. Ako li onaj koji trli prije reče: „*nepik*“ onda već ne pomaže ništa. Rj. 499b. — 2) *nepik* *ne!* *wird nichts daraus, non* *me*

decipies. Rj. od toga ne će biti ništa, ne ćeš me prevariti, isp. raspik.

nèplodan, nèplodna, *adj.* koji nije plodan, vidi neplodovit, i *syn.* ondje. — Ne će biti u tebe ni muškoga ni ženskoga *neplodna*, ni megju stokom tvojom. Mojs. V. 7, 14.

nèplodòvit, *adj.* ne-plodovit, što nije plodno, vidi neplodan, nerodan, nerodljiv, bezrodan. — Bogatac je nedarovit kako starab *neplodovit*. DPosl. 7.

nèpobjedan, nèpobjedna, *adj.* ne-pobjedan, koji se ne može pobijediti; *invincibilis, unüberwindlich, isp.* pobjedan. — Najviše su s toga (Ornogorci) *nepobjedni*, jer su sobom rognji vojnici, jer se smrću smiju i rugaju. Šćep. mal. 74.

nepočin-pòlje, *n.* u ovoj zagoneci: Mrtvi živoga nosi preko *nepočin-polju*. Rj. *odgonetljaj*: barka kad se ko u njoj vozi preko mora.

nepočinstvo, *n.* ne-počinstvo, što se ne čini onako kako treba nego naprotiv. M. Gj. Miličević, i *ake.* od njega, ne-počinstvo, za drugu polu *isp.* počiniti (trista jada), vidi bešćinje, nedjelo, *Unthut, nefas, maleficium*. — Ko, braćo moja, nije imao udova popa kraj kuće, ne zna što su jadi! . . . Ne mislim ja ni o kaku *nepočinstru*; nego nejma ko rubina oprat'. Zim. 234.

nepòdoba, *f.* (u Hrv.) *das Ungeheuer, monstrum*: nepodoba jedna! Rj. ne-podoba, što kao da nije podobno (čovjeku), kao: čudovište, nakaz, nakaza, vidi nepodopština. — doba, dob (*f.*), *nepodoba*, podoban. Korijeni 108.

nepòdaban, nepòdobna, *adj.* *indecorus, incongruus, importunus*. Stulli. ne-podoban, koji nije pristojan, prikladan, onakav kakav treba da bude; *unziemlich*. za suprotno *isp.* podoban.

nepòdopština, *f.* *dedecus* — bratu skazaše, kako je kralj *nepodopštinu* učinio kraljevstvu. Stulli. *nepodobna stvar*, vidi nepodoba. — riječi s takim *nast.* kod gospoština.

nepògodan, nepògodna, *adj.* *unvertragsam, importunus*: Svatovi se braća pogodiše, no imadu *nepogoda* druga, a na konju zlosretnu gjevovku. Rj. ne-pogodan, s kojim se nije moći pogajati, vidi mčan. — *Nepogodan* je bio za one koji su htjeli da mu zapovijedaju, ali prema svojim podružnicima i drugovima bio je vrlo ljubazan. Sovj. 76.

nepòimanje, *n.* *verb.* od ne poimati, radnju kojom tko ne poima što. — Neznanje, nepojimanje svoje dužnosti. Zlos. 20 (nepojimanje, pogrešno).

nepokolebljiv, *adj.* ne-pokolebljiv, što se ne može pokolehati; *unerschütterlich, immobilis, stabilis, isp.* nepomičan. — Ima 84 riječi koje sam ja načinio . . . *nepokolebljiv*, neprimirljiv. Nov. Zav. VII. Da bi u dvjema *nepokolebljivim stvarima* imali jaku utjehu. Jevr. 6, 18. Prijesto je tvoj, Bože, vječan i *nepokolebljiv*. Ps. 45, 6. Budi *nepokolebljiv* prema željama nevaljalijem. DP. 86. Da bi joj (trpeži) bio *nepokolebljiv* temelj. 350.

nepokolebljivòst, nepokolebljivosti, *f.* osobina onoga što je *nepokolebljivo*: Ugljeda se u *nepokolebljivosti* na Hananejku. DP. 99.

nèpokòran, nèpokòrna, *adj.* *ungehorsam, widerspenstig, dicto non audiens*. Rj. ne-pokoran, vidi neposluštan, suprotno pokoran. — Da su to učinili ljudi *nepokorni* bez njegova znanja i dopuštenja. Kov. 28. Da budu . . . *nepokorni roditeljima*. Rim. 1, 30. Ali je u naroda onoga sree uporno i *nepokorno*. Jer. 5, 23. *adv.* Pošto car i njega zapita . . . on *nepokorno* odgovori. Npr. 237.

nepokòrnòst, nepokòrnosti, *f.* *der Ungehorsam, inobedientia*. Rj. osobinu onoga koji je *nepokoran*, *isp.* neposluh, neposlušnost, neposlušanje, suprotno pokornost. — Ovi poturčenici . . . to pokazuje i današnja njihova *nepokornost Sultan-Muhammudu*. Kov. 6.

nèpokrètan, nèpokrètna, *adj.* ne-pokretan, što se ne može pokrenuti, *unbeweglich, immobilis*: Djevojkama se dade dijel od pokretnoga imanja, a *nepokretno* ostaje stožeru. Rj. 744b. Ako samo ostanete u vjeri utemeljeni i tvrdi, i *nepokretni* od nada jevangjelja. Kološ. 1, 23. *blágo . . . dobro, imanje . . .* može biti i veliko i malo, pokretno i *nepokretno*. Daničić, ARJ. 399b.

nèpòman, nepòmna, *adj.* ne-poman, kao *nemarljiv, nemaran, neutan, suprotno* pomnjiv, pomljiv. — *Nepomnu* težaku miši sjeme izjedu. DPosl. 78.

nepomènica, *f.* (u Risnu) uz časne poste govori se mjesto *zmija*, jer kažu: koliko je god puta u vrijeme časnoga posta ko poimence spomene, toliko će je puta onoga ljeta vidjeti. Rj. *isp.* nepomenik, nepomenuše, što ne valja poimence pomenuti.

nepomènik, nepomenika, *m. t. j.* prišt, *Euphemismus für eine gefährliche Beule, tubercis genus* (εὐφημισμός). Rj. *isp.* nepomenica, nepomenuše.

nepomènuše, *f. pl.* Rj. ne-pomenuše, kojih ne valja poimence pomenuti, *isp.* nepomenica, nepomenik. — 1) nekake kraste na djeci, *eine Art Kinderblattern, variolae quaedam*. Rj. — 2) nekake bubine u djeci. Rj. — riječi s takim *nast.* kod ajgirusa.

nepòmìčan, nepòmìčna, *adj.* *immobilis* — megju valim' straha opaka *nepomična* uzdrži se. Palmotić. Stulli. *suprotno* pomičan. — Nekoliko trenutaka Miloš stajaše *nepomičan*. Mil. 180. *unbeweglich, isp.* nepokolebljiv, nepokretan.

nepòmìčnòst, nepòmìčnosti, *f.* *defectus motus*. Stulli. *osobina onoga što je nepomično*. *Unbeweglichkeit, suprotno* pomičnost.

nepòmnja, *f.* Stulli. vidi nepomstvo, suprotno pomnja.

nepomstvo, *n.* osobina onoga koji je *nepoman*, vidi nepomnja, *isp.* nepažnja, *nemar (i syn. ondje)*. *suprotno* pomnja, pomlja. — *Nepomstvo* gotovo uboštvo. DPosl. 78.

nèpopravan, nèpopravna, **nèpoprāviv**, nepoprāviv, *adj.* *inemendabilis, irreparabilis*. Stulli. ne-popravan, ne-popraviv, ne-popravljiv, što se ne da, ne može se popraviti; *unverbesserlich, incorrigibilis*.

nèporèciv, nèporèčan, čna, **nèporèčiv**, *adj.* *irrevocabilis* — naša je volja *neporečna*. Palmotić. Stulli. što se porèci ne može; *unrückendlich*.

nèposlūh, *n.* ne-posluh, vidi nesluhanje, neposlušnost; neposlušanje, oglušak, nepokornost; *Ungehorsam, inobedientia, suprotno* posluh. — Posluh je otac krepovima, a *neposluh* svijem zloćama. DPosl. 99.

nèposlūšan, nèposlūšna, *adj.* *ungehorsam, dicto non audiens, cf.* nepokoran. Rj. ne-poslušan, suprotno poslušan. — Tri štapa i četvrto čitap iz džeteta je izišlo. (. . . da se *neposlušni* biju . . .). Posl. 320.

nèposlūšanje, *n.* *verb.* od ne poslušati, vidi neposluh, i *syn. ondje*, suprotno poslušanje, za *verb. subst.* od *v. pf.* *isp.* dopuštenje. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . poslušanje, *neposlušanje*. Nov. Zav. VII. Kao što *neposlušanjem* jednoga čovjeka postaje mnogi grješni, tako će i poslušanjem jednoga biti mnogi pravedni. Rim. 5, 19. Ne će ući u pokoj moj . . . ne ugjoše za *neposlušanje*. Jevr. 4, 6.

nèposlūšnòst, nèposlūšnosti, *f.* vidi neposluh, i *syn. ondje*. — Jer je *neposlušnost* kao grijeh od čaranja, i nepokornost kao sujevjerstvo i idolopoklonstvo. Šam. 1, 15, 23. Primam dio radosne hrane rajске, od koje bijah odagnan za *neposlušnost*. DP. 297.

nèposrèdan, nèposrèdna, *adj.* ne-posredan, *unmittelbar, immediatus, suprotno* posredan. — Sama ličnost i ponašanje g. Bajlona imaju najkorisniji uticaj na *neposrednu okolinu*. Megj. 264. A ni g. profesor ni grjak ne sećaju se, da baš jedna taka reč beže *neposrednu varnica*. Zlos. 22. *adv.* Narodi koji se ne zadovoljavaju samo onim što je *neposredno* korisno, nego . . . 41.

nepostojan, *adj.* *unbeständig, inconstans*. Rj. nepostojan, *isp.* prevrtljiv, *suprotno* postojan. — *Nepostojan* kao Mart mjesec. Posl. 208. *Proljeće* . . . ono će biti na kraju *nepostojano*. Danica 3, XVII. *Vrijeme nepostojano*. 3, XVIII. Koji nema korijena u sebi, nego je *nepostojan*, pa kad bude do nevolje, odmah udari na trag. Mat. 13, 21.

nepostojanstvo, *n.* *Unbeständigkeit, inconstantia*. *isp.* prevrtljivost, ševrdanje 2. — Ali se opet u njoj (knjizi) nalaze gotovo sve obične pogreške . . . a osobito *nepostojanstro srakoga roda u pisanju* različitih reči. Opit VIII. Da je Luka sam ovu knjigu izdao, jamačno bi on gdjekeje pogreške, osobito što se tiče *nepostojanstva*, popravio. X (*inconsequentia*). Zaručivanje sjedinjeno je s njim (s vjenčanjem) radi *nepostojanstva*, koje se više puta pokazivalo. DP. 219.

nepoštedjeti, nepoštedim, *v. pf. isp.* poštedjeti. — Ne ponosi se, nego se boj. Jer kad Bog rognjenijeh grana ne poštedje, da i tebe kako ne *nepoštedi*. Rim. 11, 21.

nepoštegjenje, *n. verb. od* nepoštedjeti. — Ima 47 riječi koje su od Slavonskijeh posrbljene . . . iskušenje, *nepoštegjenje*, obrezanje. Nov. Zav. VI. Gledaj, dakle dobrotu i *nepoštegjenje* Božije: *nepoštegjenje* na onima što otpadoše, a na sebi dobrotu. Rim. 11, 22.

nepošten, nepoštena (nepoštenī), *adj.* ne-pošten. *unehrlich, unredlich, inhonestus. suprotno* pošten. — Prepošten *nepošten*. Posl. 261. Dijete će ustajati na starca i *nepošten čorjek* na poštena. Is. 3, 5.

nepoštenje, *n.* ne-poštenje, *Unehrlichkeit, Unredlichkeit, inhonestus. suprotno* poštenje. — *Nepoštenje* je Svetićevo u tom što je . . . O Sv. O. 10.

nepotpun, riječi. ne-potpun. *suprotno* potpun. — Prve dvije riječi nalaze se na nekoliko mjesta s *nepotpunom asimilacijom*. Star. 3, 59.

nepotreban, nepotrebnā, *adj.* ne-potreban, kao *survise što je, unnötig, unnütz, non necessarius, supervacuus. suprotno* potreban. — Ne stavljam pred oči svoje riječi *nepotrebne*. Ps. 101, 3. Načini od mene *nepotreban sud*. Jer. 51, 34. Ali je ovaj sav *članak* . . . ne samo *nepotreban* nego još i smetinja velika. Bukv. 7. Nagomilava *nepotreban balast*. Ogled V.

nepouzdan, *adj.* ne-pouzdan, u što se nije pouzdati. *unverlässlich, unzuverlässig, incertus, dubius, infidus. suprotno* pouzdan. *Izvori* istorije naše . . . koliko su ovi *izvori nepouzdati*. Miloš VII. Beros napisao Grčki *istoriju* o prvom svijetu, ali je i to propalo osim nekoliko *nepouzdanijeh komada*. Pripr. 185. I ondje je sa svoja zastranjivanja . . . *sasma nepouzdan*. Rad. 16, 197.

nepovoljan, nepovoljna, *adj.* *unwillkomen, ingratus*. Rj. ne-povoljan. *suprotno* povoljan. — Kurtala! 1) kad se raduje da je kakav *nepovoljan posao* prošao. Rj. 317a. Naruniti kome, t. j. učiniti što *nepovoljno*. Rj. 410a. Kad ko u jutru najprije sretne mačku, ili staru ženu, *vrlo* mu je to *nepovoljno* . . . A putnicima je *najnepovoljnije* kad sretnu popa ili kalugjera. Rj. 709a. *Vreme* (hladno i *nepovoljno*. Danica 5, 21. Za Aleksu Vašega imam Vani *nepovoljne glase* javiti. Straž. 1886, 1667.

nepovoljnost, nepovoljnosti, *f.* *Missvergnügen, molestia*. Rj. stanje koje biva kad je kome što *nepovoljno*. *vidi* neprijatnost.

nepovrat, *m.* u ovoj poslovi: *Nepovrat* kola lomi (t. j. kad čovjek ne će da se *porrača*, nego hoće sve u jedan put da ponese. Posl. 208). Rj.

nepoznat, *adj.* *unbekannt, ignotus*. Rj. ne-poznat (*glagol* ne poznati), *vidi* neznan. *suprotno* poznat. — Došla galija iz *nepoznate zemlje*. 42. Jer je ono i onako *najnepoznatiji komad Srbije*. Danica 2, 58. Bijah *licem nepoznat* Hristovijem *crkvama*. Gal. 1, 22. Jer se ne šalješ k narodu *nepoznata jezika*. Jezek. 3, 5.

nepprav, *neprava, adj.* ne-prav, *ungerecht, uniguns. suprotno* prav. — Trk je njihov zao i *moć* njihova *neprava*. Jer. 23, 10. Moji li putovi nijesu pravi? dome Izrailjev, nijesu li vaši *putovi nepravi*? Jezek. 18, 29. Nije li jošte u kući bezbožnikovoj *blugo nepravo*? Mih. 6, 10. *isp.* nepravo.

nepřavda, *f.* *das Unrecht, injuria*. Rj. ne-pravda, *isp.* krivda, hila. *suprotno* pravda. — Nešto mi bi za despet, t. j. učini mi se krivo, kao da *mi je nepravu učinjena*. Rj. 117b. Mili Bože, *velike neprave!* despot sudi, a despot rasudi. Npj. 1, 399. Pa ga baei u to more sinje: „Nosi, more, su *zemlje nepravu*.” 2, 71. Brojeći *nepřavde, koje im knezovi čine*. Miloš 181. *Bilo bi nepravu reći* da . . . Slav. Bibl. 1, 92. *Vječita bi nepravu bila* kad bi se . . . V. Lazić 1, 12.

nepřavedan, nepřavedna, *adj.* *ungerecht, injustus*. Rj. ne-pravedan. *suprotno* pravedan. — U jednoga kralja bila dva sina, jedan bješe lukav i *nepřavedan*, a drugi dobar i pravedan. Pošto im otac umre, reče *nepřavedni* pravednome . . . Npr. 84. *Nepřavedno tečivo* na treće koljeno ne slazi. Posl. 208. Kad je *prema mene* tako *nepřavedan*. Odg. na ut. 4 (*isp.* Sint. 287).

nepřavednik, *m.* *der Ungerechte, homo injustus*. Rj. *nepřavedan čorjek*.

nepřavilan, nepřavilna, *adj.* ne-pravilan, što nije po pravilu. *isp.* nezakonit, *unregelmässig, irregularis. suprotno* pravilan. — *Glagoli*: 1. *Pravilni*. 2. *Nepřavilni*. Spisi 1, 38. *Nepřavilno* glagol. Rat 30. *adv.*: *Vezilac* i *žetelac nepřavilno* su proizvedene (riječi). Danica 3, 8.

nepřavilnost, nepřavilnosti, *f.* *die Unregelmässigkeit, irregularitas. isp.* nezakonitost. — *Nepřavilnost* se ova javlja u velike od XV. vijeka. Rad 26, 67.

nepřavo, *ungerecht, uniguns. isp.* srednji rod i *adverab od* neprav (koje *vidi*). — *Grbavo* će biti za mene, n. p. ako ti toliko platim, t. j. *nepřavo, unrecht, injuste*. Rj. 99a. Čovjek ne žali toliko na neprijatelja koliko na prijatelja (kad mu se što *nepřavo* učini). Rj. 154b. Ne odbi najam za sjekiru! (kad ko *nepřavo* hoće kome da odbije jednu stvar za drugu). Rj. 390a. *Nepřavo* je služiti neharmona. DPosl. 78. Na strani 8. *nepřavo* je naštampano 360.000 mesto 180.000. Miloš 204. Pjesme . . . zato su gjekeje gješto i *nepřavo* napisane i naštampane. Npj. 1, XVI.

nepřebolān, nepřebōna, *adj.* ne-prebolan, što nije od prebola. *vidi* neizvidan, neizlječiv. — Davor Meho, *rane nepřebone!* nikada te priboliti ne će. HNpj. 4, 310 (pri- mj. pre- u *zap. gororu*).

nepřegledan, dna, *adj.* ne-pregledan, što se ne može pregledati: *unabsehbar*. — Gleda trepet *nepřeglednoga* gorskoga lista. Megj. 157.

nepřelazan, nepřelazna, *adj.* ne-prelazan. *gram. intransitivus. suprotno* prelazan. — Arankati . . . *prelazno*: Njetko ne aranka . . . *neprelazno*: na koga. Daničić, ARj. 99b. Kad se govori *neprelazno*: n. p. kad na vrbi grožgje rodi; to više ne rodi. Rad 6, 98. Što su jedni (glagoli) *neprelazni* a drugi prelazni. 6, 101.

nepřestāni, *adj.* *unaufhörlich, assiduus*. Rj. neprestani, što ne prestaje. — Zadržao sam 49 riječi Slavonskijeh . . . *neprestani*. Nov. Zavj. VI. Kako se može vatra sačuvati za *neprestano upotrebljivanje*. Pripr. 159. Bezuman je sin muka ocu svojemu, i svadljivost ženina *neprestano prokisivanje*. Prič. 19, 13.

nepřestano, *unaufhörlich, continuo*. Rj. *adv. vidi* bez prestana, bez prestanka, bez patiska, bez prekida, bez pretrga. — Ova ova mima ikake ovce . . . *nepřestano* njega u oči gleda. Npr. 216. Pasalo je dvje stotine ljeta, da ratuju sa mnom *nepřestano*. Npj. 5, 199. *Nepřestano* se za me molite Hristu Bogu. DP. 369.

neprevrtljiv (neprevrtljiv), *adj.* ne-prevrtljiv, *koji je postojan, ne mijenja često svoje misli, suprotno prevrtljiv (prevrtljiv).* — Po tome se moli Bogu, vjerno u svojim riječima i *neprevrtljivome u obricanju.* DP. 348.

neprijatelj, *m. der Feind, inimicus.* Rj. ne-prijatelj, *vidi* dušman, dušmanin. *isp.* zlotvor. *suprotno* prijatelj. — Preprijetelj *neprijatelj.* Posl. 261. Bio je junak i veliki rodoljubac, a *strašni neprijatelj* Turski. Danica 4, 16. Koji je bio *veliki neprijatelj* Mladenov i Milojev. 4, 23. Da su *države* jednoga naroda i zakona bivale *najveći neprijatelji* između sebe. Kov. 4. *Neprijatelj* Slavenstva i našoj erkvi. Odrb. od ruž. 18. Pokazivao se Kara-Gjorgijih veliki prijatelj i *neprijatelj* Rodofnika i njegovih poslova. Sovj. 36.

neprijateljjev, *adj.* što pripada neprijatelju: Pada narod njegov od ruke *neprijateljjeve.* Plač 1, 7.

neprijateljica, *f.* ne-prijateljica, *die Feindin, inimica.* *suprotno* prijateljica. — Nemoj mi se radovati, *neprijateljice* moja, ako padoh, ustaću. Mih. 7, 8.

neprijateljski (neprijateljski), *adj.* *feindlich, inimicus.* Rj. što pripada neprijateljima, *vidi* dušmanski. *isp.* zlotvorski. — Verige . . . da brodovi *neprijateljski* ne bi gore proći mogli. Rj. 58a. Sva se *neprijateljska* vojska uzbuđi. Npr. 207.

neprijateljstvo, *n. die Feindschaft, inimicitia.* Rj. *vidi* dušmanluk, *suprotno* prijateljstvo. — Što se tiče Kopitarova *neprijateljstva* k Slavenstvu. Odrb. od ruž. 17. Tjelesno mudrovanje *neprijateljstvo* je Bogu. Rim. S. 7. Reče Gospod Bog zmiji: . . . još *mećem neprijateljstvo* između tebe i žene. Mojs. I. 3, 15. Da se *neprijateljstvo* i s jedne i s druge strane odavna *zakuhavalo.* svjedoče pisma. DM. 28.

neprijatnost, neprijatnosti, *f.* *vidi* nepovoljnost. *suprotno* prijatnost. — Nikakve *neprijatnosti* nisam dosad trpela od njih (od Turaka). Zlos. 137. U svakom tom poslu ima prijatnosti i *neprijatnosti.* 174.

neprijazan, neprijazni, *f.* ne-prijazan, *Unfreundlichkeit, Ungunst.* *suprotno* prijazan. — Prijazan u nebrjeme *neprijazan* je. DPosl. 101. prijati, prijatelj . . . prijatan . . . staro *prijazan.* Korijeni 131. *za oblik i akc. isp.* bojžazan.

nepriličan, neprilična, *adj.* — 1) ne-priličan, *unpassend, unwahrscheinlich, incongruens, non probabilis.* *suprotno* priličan (1). — Što govoriš *riči neprilične.* HNpj. 3, 454. Koji će javno čitati 30 lista njezina ludovanja i *neprilične laži!* Nov. Srb. 1817, 639. Nekima pak (riječima), kojima se mislilo da se znaju korijeni, ali su po mom mišljenju bili *neprilični.* našao sam priličnije. Osn. III. — 2) *kome je što neprilika* (1), *n. p. dječvaci da bude sužanj.* — A car evili u svojoj glemiji, a spominje *sužnje neprilične.* . . . i careve obi sultanje. HNpj. 3, 35. Sestro moja, *sužnju neprilični!* 4, 707.

nepriлика, *f.* Rj. ne-prilika. *suprotno* prilika. — 1) *das Ungleichheit (z. B. alt und jung), inaequalis:* Ja sam ti se junak oženio, udovicom *majom neprilikom.* Rj. što *nije kome prilika, n. p. staro mladome, nije jedno prema drugome. isp.* prilika 1. — 2) *Ungelegenheit, incommodum.* Rj. *isp.* sijaset; bijeda, napast, nevolja, smetnja 2, smutnja. — Sjedio na prijestolju *imajući nepriliku* s Mamilom Komninom. DM. 4. — *za akc.:* tako sam slušao gdje se i *prilika* složena sa *ne govori nepriлика.* Rad 6, 61.

neprimirljiv, *adj.* ne-primirljiv, *koji se ne može primiriti.* — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neprimirljiv, nerazumljiv.* Nov. Zav. VII. Da budu . . . neljubavni, *neprimirljivi, nemilostivi.* Rim. 1, 31.

nepristao, nepristala, *adj.* *nepristao, što nije pristalo. isp.* nepriličan 1. *suprotno* pristao. — Što govoriš *nepristale riči?* HNpj. 4, 10.

nepristojan, nepristojna, *adj.* ne-pristojan, *unschicklich, unanständig, indecens.* *suprotno* pristojan. — Odbijam ti ma ludost (Kad ko što kome *nepri-*

stojno učini, i znači: da nijesi budala, ne bi tako ni činio). Posl. 231. Bojim se da ne bude *nepristojno.* Pom. 108.

nepristojnost, nepristojnosti, *f.* *osobina onoga što je nepristojno. suprotno* pristojnost. — Opet se brinem kako bih se sačuvao *od svake nepristojnosti.* Pom. 108.

nepristupan, nepristupna, *adj.* ne-pristupan, *kojemu se lako ne pristupa, unzugänglich, inaccessibilis. isp.* *suprotno* pristupačan 2. — Oblasniku *nepristupnom* daj što pita, da ne uzme i što ne pita. DPosl. 87.

nepriživljanje, *n. verb.* od ne priznavati. — *Nepriživljanje* i nečuvanje *ove razlike* i granice najveći je uzrok, što . . . Pis. 83.

neprobava, *f.* *indigestione, cruditas.* Stulli. *neprobava, kad* *čeludac* ne probavi *jetu.* *vidi* neprobavljenje.

neprobavan, vna, *adj.* *quod stomachus concoquere nequit.* Stulli. *neprobavan, što* *čeludac* ne može probaviti; *unverdaulich. suprotno* probavan.

neprobavljenje, *n. verb.* od ne probaviti: Tko djece ima, *od neprobavljenja* ne umire. DPosl. 127. *isp.* dopuštenje.

nepromjenit, *adj.* *unveränderlich, constans, non mutabilis:* dugovječno *nepromjenito!* (kad se što čestita), *cf.* stasit. Rj. ne-promjeniti, *što se ne će promijeniti, što se ne može promijeniti. suprotno* promjeniti, promjenljiv. *za nast. isp.* pridjere ocjedit. odjelit. — Da mu je *sljeme* tvrdo . . . na zidu stasito . . . prije zemana *nepromjenito,* a kad bi se sa zemanom i promijenilo, Bog ga spomenuo. Kov. 120. Postaviše Judejci . . . da je *nepromjenito* da slave ta dva dana. Jestir. 9, 27. Po zakonu Midskom i Perzijskom, koji je *nepromjenit.* Dan. 6, 8. *adv.:* Koja li slava stoji na zemlji *nepromjenito?* DP. 364.

nepropadljiv, *adj.* ne-propadljiv, *što ne propada, što ne može propasti, unvergänglich. suprotno* propadljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *nepropadljiv, svadljiv.* Nov. Zav. VII. Bog koji nas prerodi za živ nad . . . *za našljedstvo nepropadljivo,* koje ne će istruhnuti ni uvenuti. Petr. I. 1, 4. Eto drveta, koja je posadio Bog naš: cvjetaše i prinesoše Hristu *plod nepropadljivo* života pitajući duše naše. DP. 88. Sad javlja arhangeo Gavriilo *jedinoj nepropadljivoj* i dobroj *golubici.* 321. Za to je i u novom zavjetu sveto miro *nepropadljivi pečat* darova, koje Duh sveti daje. 354.

nepropadljivost, nepropadljivosti, *f.* *osobina onoga što je nepropadljivo, Unvergänglichkeit. suprotno* propadljivost. — Raj duhovan i tjelesan . . . da su oba bila na srijedi između propadljivosti i *nepropadljivosti.* DP. 90. Iz groba Hristova, koji je izvor *nepropadljivosti.* 162.

nepski, *adj.* što pripada nebu. *vidi* nebeski, nebesni. — Jer bajraci *ko nepski oblaci,* koplja pusta baš ko šuma suva. HNpj. 4, 252.

nepštunski, *adj.* — Svi ovi tavani . . . imaju svoja imena: *neptunski* (vodeni), *vulkanski* (ognjeni), *vegetabilni* (biljni). Priprava 105.

Néca, *f. hyp.* od Nerandza. Rj. *voc.* Néro.

nérád, *m.* propao s nerada, *die Unthätigkeit, desidia.* Rj. ne-rad. *isp.* ne 2. *vidi* neradnja. *suprotno* rád. — Ali se brat razbratio s njim *njegovu nerada radi.* Daničić, ARj. 266a.

nérádin, *m. der Faulenzer, Arbeitsscheue, piger.* Rj. ne-radin, *ko rado ne radi. suprotno* rádin 1. — Svak svoje uzme preda se: *nerádin* uzme za stoku govedara . . . A onaj drugi brat trudio se oko svoga dobra. Npr. 72.

nerádnja, *f. vidi* nerad. Rj. ne-radnja. *suprotno* radnja. — *Nerádnjom,* protivnom njihovoj radnji. Vid. d. 1862, 19.

neradosan, *néradostan*, *sna, adj.* *freudenleer, voluptate carens:* Kod mojega *neradosna* vojua. Rj. ne-radostan, *isp.* neveseo. *suprotno* radostan. *nera-*

dosan je bez t prema drugim padežima, u kojima ono t izmognu s i u otpadu.

nerādost, nēradosti, *f. die Freudenleere, defectus voluptatum*: Meni mladost u neradost progje. Rj. ne-radost, *suprotno* radost. — Kako ću ti u dom stajat' ? . . . trajat' mladost u neradost? Kov. 111.

nerānča,* nērāndža, *f. Rj. vidi naranča, narandža. — 1) die Pomeranze (der Baum), citrus aurantia Linn.*: Zaspala gospogja pod žutom nerandžom. Rj. drvo: Dogji, Jovo, u zelenu bašču pod nerandžu bega Atlagića. Npj. 3, 104. — 2) (*die Frucht*) malum aurantium. Rj. rod sa drveta: Da pošalje na tanjiru najmanje jednu forintu u srebru, pored koje se metne i neranča ili barem jabuka. Rj. 704b.

Nērānča, Nērāndža, *f. ime žensko. Rj. hyp. Nēra. — imenu ženska od bilja kod Višnja.*

neraspādljiv, *adj. ne-raspadljiv, koji se ne raspadu, koji se ne može raspasti, ἀσπαστος, unverweslich, incorruptibilis. suprotno* raspadljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . raspadljiv, raspadljivost, *neraspadljiv, neraspadljivost. Nov. Zav. VII. Caru* vječnome, *neraspadljivome*, koji se ne vidi, jedinome premudrome *Bogu* čast i slava. Tim. I. 1, 17.

neraspādljivost, neraspadljivosti, *f. osobina onoga što je neraspadljivo, ἀσπασσία, Unverweslichkeit, incorruptibilitas. suprotno* raspadljivost. — *vidi kod* neraspadljiv iz Nov. Zav. VII. Koji su trpljenjem djela dobrog tražili slavu i čast i *neraspadljivost*, život vječni. Rim. 2, 7.

nērāst, *m. der Eber, verres. cf. vepar. Rj. — Bucovan nerast* (kad se bukarne krmače). Rj. 50b. Kose se *nerastovi*, pčele. Rj. 292b. Megju glasove *nr*, kojima se počinje riječ, umeće se u nas *e*: *nerast, nerastovit*. mjesto *e* umeće se i *a* u našem jeziku: *narast, n* pred *r* mijenja se u nas na *m*: *mrijest. Korijeni* 119.

nerastavan, nerastavna, *adj. ne-ra(z)-stavan, što se ne rastavlja, što se ne može rastaviti, uncerntrenlich. isp. nerazdjelan. — Rastaje* i cora noć i dan. ako su i *nerastarni*. DPosl. 106.

nerastovit, *adj. nicht verschnitten (von einem Schwein), non castratus. Rj. krmak je nerastovit, koji nije uskopljen. isp. nerast.*

nerāvan, nerāvna (nērāvni), *adj. ne-ravan, kao hrapar, unben. — Obratiću* pred njima mrak u svjetlost i što je *neravno* u ravno. Is. 42, 16.

nerazdjelan, nerazdjelna (nerazdijona), *adj. ne-razdjelan, što se ne dijeli, što se ne može razdjeliti; untheilbar, indivisibilis. isp. nerastavan. suprotno* razdjelan. — U Slovena je bio običaj držati plemena za jedno *nerazdjelno tijelo*. DM. 296. Oca i sina i svetoga duha, *Trojicu* jednosušnu i *nerazdjelnu*. DP. 27. *adr.*: Dim i miris idu *nerazdijono* iz kadila. DPosl. 16.

nērāzgovijetan, nērāzgovijetna, *adj. ne-razgovijetan, undeutlich, indistinctus. suprotno* rāzgovijetan: *Po nerāzgovijetnim riječima* jednoga ljetopisea kao da je isti kralj zidao. DRj. 1, 174. *Na mjestu nerāzgovijetnu* (u spomeniku). 3, 167. *adv.*: Brglja kao jare po lupatku. (Kad koji brzo i *nerāzgovijetno govori*). Posl. 29. U jednom rukopisu našega vijeka, ali *nerāzgovijetno zapisano* tako da prvo *ra* može biti i *ro*. Daničić, ARj. 115a.

nerāzmisljen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od* ne razmisliti, *unbedachtsam, inconsideratus*: Ali ovoga *nerāzmisljenoga* posla ne bijaše otac potvrdio. Prip. bibl. 21.

nērāzūman, nērāzūmana, *adj. unverständig, imperitus. Rj. ne-razuman. isp. bespametan, bezuman. suprotno* razuman. — Otići ćeš, al' mi doći ne ćeš; jer si, sine, *jako nerazuman*, još ti nema ni čestuaest ljeta, a Turčin je junak od mejdana. Npj. 3, 392. Ao, doru, vrlo dobro moje! . . . Sad te šiljem s *glavom nerazumnom*, sa Ivanom, sa jedinim sinom: Iva j,

doru, *glava nerazumna*. 3, 393 (u ova dva primjera nerazuman kao *nevješt*). Kakogod što bi bilo *nerazumno*, smiješno i na štetu jezika našega, da se . . . Pis. 83. Poštuj i zahvali onima, koji su te othranili . . . Može biti da bi ostao nijemo i *nerazumno živinče*. Prip. 42. Eda li ste i vi, još *nerazumni*? Mat. 15, 16 (*ἀνοητος, sine intellectu, unverständig*). Dužan sam i mudrima i *nerazumnima*. Rim. 1, 14 (*ἀνοητος, insipientibus, Unweisen*). Potamnije *nerazumno srce* njihovo. 3, 21. Da budu . . . *nerazumni*, nevjere, neljubavni. Što znadu po prirodi kao *nerazumna životinja*, u onom se raspadaju. Jud. 10 (*ζῷα, muta animalia, unvernünftige Thiere*).

nerazumijevānje, *n. verb. od* ne razumijevati. *suprotno* razumijevanje. — Koji pripovijeda . . . u njegovijem ustima dometanjem, *nerazumijevanjem* i zaboravom postaje s vremenom nepouzđano. Prip. 174. Tada bi i »lisa« bila pogrješka, koja se u *nerazumijevanju* lako mogla dogoditi, mjesto voc. »lise«. Daničić, ARj. 114b. *Nerazumijevanje zakona*. O Sv. O. 24.

nerāzūmljiv, *adj. ne-razumljiv, što se ne može razumljeti. suprotno* razumljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *nerazumljiv*. Nov. Zav. VII. Jer se ne šalješ k narodu nepoznata jezika i *nerazumljiva govora*. Jezek. 3, 5.

nērēd, *m. ne-red. isp. ne 2. die Unordnung. suprotno* red. — Vidite *velike nerede* u njoj (zemlji) i nasilje u njoj. Amos 3, 9. Djecu valja čuvati od *sragoga nereda*. Bukv. 31.

nerēdōv, neredōva, *m. (u vojv.) vidi* meredov. Rj. *na drvetu mrežu, kojom se riba vuči iz barke*.

nērēdōvan, neredōvana, *adj. ne-redovan, koji nije redovan. — To je* istina, bilo tako pre, u *neredovne vojske*. Zim. 61.

nērēdža, *f.*: Posijeeće mi tri *neredže* zlatne. Rj. *nerandža?*

Nērētljanin, *m. čovjek iz Neretve (2): Neretljuni . . . gusareći po moru i braneći se od Mlečića. DM. 1. — za obliče isp. Budljanin (čovjek iz Budve).*

Nērētva, *f. — 1) Fluss in der Hercegovina, fluvius Hercegovinae. Rj. vodu u Hercegovini. — 2) Gegend an der Mündung desselben Flusses. Rj. kraj nu usću vode Neretve.*

nērōd, *m. u zagonetkama: Ja sjedim na nerodu konju; puštite mi sina, materina muža. — Na nerodu jaše, isporena vodi; dajte mi sina, materina muža. Rj. (Zagonenula nekakva žena caru, kad je dohajala na suždrebnog kobili vodeći konja, kojemu su majku rasporili te ga iz nje izvadili, i molila ga, da joj iz tavnice pusti oca, kojega je ona kroz prozor svojijem mljekom hranila).*

nērōdan, nērōdna, *adj. ne-rodan, što ne rodi, ne donosi rodu. isp. nerotkinja. vidi* neplodovit, i *syn. ondje. suprotno* rodan. — Da bi išao dažd na zemlju . . . da napoji pusta i *nerodna mjestu*, i učini da raste trava. Jov 38, 27. Da piju novo piće, koje čudesno teče ne iz *nerodnoga kumena* ((u koji je Mojsije udario palicom), nego iz groba Hristova. DP. 162. Te nam iz *nerodnoga korijena* naraste životan vrt. 331.

nērōdica, *f. Unfruchtbarkeit, sterilitas: Obratiće* za mnom *nerodicu*. Rj. *kad ne rodi ljetina*.

nerōdljiv, *adj. ne-rodljiv, što ne rodi, ne donosi rodu, unfruchtbar, infructuosus. vidi* neplodovit, i *syn. ondje*. Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *nerodljiv*. Nov. Zav. VII. Jesenska *drvetu nerodljiva*, koja su dvaput umrla. Jud. 12.

nērōdnōst, nērōdnosti, *f. osobinu onoga što je nerodno: Isejelih* ovu vodu, da ne bude više od nje smrti ni *nerodnosti*. Car. II. 2, 21.

nerōgjeni, *adj. suprotno* rođjeni. *nerogjena n. p. braća, koju se nijesu rodila od jedne majke. — Sve se društvo redom izljubilo, nerogjena braća k'o rođjena*. Npj. 4, 276. Kad si ti odsječen od rođjene

divlje masline, i pricijepio se na *nerogjenu* pitomu maslinu. Rim. 11, 24.

nerojka, *f.* košnica (sa čelama) koja se preko eijeloga ljeta *ne roji*. Rj. *ne-rojka* (osn. u *roj*). Osn. 299.

nerotkinja, *f.* žena, jabuka, kruška, *die Unfruchtbarc, sterilis*. Rj. *koja je nerodna, za oblijeze isp. bezrotkinja*. — Gdje koji udaraju rogom od božinjega peciva *vočku nerotkinju* po žilama govoreći: »ja tebe rogom, a ti mene rodom!« Rj. 35a. Stirkinja, žena *nerotkinja*. Rj. 846b. Rahilja osta *nerotkinja*. Mojs. 1, 29, 31.

1. nērūka, *f.* *das Unglück, fortuna adversa*: Do podne je Turska ruka bila, a od podne obrnu *neruka*. Rj. *ne-ruka, nesreću*. — Turčinu bi do istoka ruka, od istoka obrnu *neruka*. Npj. 4, 116. Dok Staniša pašu izgubio, iza paše poteže im ruka, a Turcima *velika neruka*. 5, 372.

2. nerūka, *s* neruke, *unbequem, alienum*. Rj. *ne-ruka*. — Nije mi na ruku, na prez ruku mi je, t. j. *s neruke* mi je, *es ist mir unbequem, alienum*. Rj. 656b.

nerukōtvoren, *adj.* što nije rukamu satvoreno, *načinjeno, što nije rukotvoreno, suprotno rukotvoreno, isp. rukotvorina*. — Zadržao sam 49 riječi Slaven-skih . . . rukotvoreni, *nerukotvoreni*. Nov. Zavj. VI. Imamo zgradu od Boga, *kuću nerukotvorenu*, vječnu pa nebesima. Kor. II, 5, 1.

nēsān, *nēsna, m. die Schlaflosigkeit, insomnia*: Na *nesan* se bješe njemu dalo. Rj. *ne-san*. *vidi* besanost. *isp.* nespavanje.

nēsānau, *nēsana, adj. insomnis, isp. Stulli, vidi besanan*. — Ko veruje da je poerpao svu ljudsku mudrosti, taj *ne . . . provodi nesane noći*. Zlos. 86.

nesāvřšen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne savršiti, kao nedotjeran, nepotpun, unvollkommen, imperfectus, suprotno savršen*. — Kad Bokelji u šali što pripovijedaju kako je govorio Ornogorac, oni svuda govore ž mjesto z, š mjesto s, i č mjesto c, no to je koje šala koje *nesavršeno znanje*. Posl. XXX. Da je (čovjek) kao leptir malo po malo *iz nesavršenog stanja* u savršenije prelazio. Pripr. 115. Sva su *umjetstva* iz početka bila sirova i *veoma nesavršena*. 132. (*Pravopis*) makar kako bio rgjav, težak i *nesavršen*. Slav. Bibl. 1, 91.

1. nēsīt, *f. Nimmersatt, insatiabilis*. Rj. *ne-sit, vidi* nenasit. *kaže se nesitu* čeljadetu.

2. nēsīt, *adj. unersättlich, insatiabilis*. Rj. *ne-sit, kojega nije moći nasiti*. — *Nesrečo nesita!* tebi je do jela, a vidiš gde gazda hoće da umre. Npr. 14. Dogje u ono selo k onome domaćinu što je imao *nesitu* čeljad. 78. Povala bi ovoj *nesitoj* aždaji. 216. *Jade nesiti!* Posl. 107. *Oči su nesite* (Gledaj: Lakome su oči prema pogači). 245. *Halo nesitu!* 340.

nēsīfōst, *nēsītosti, f. die Unersättlichkeit, insatiabilis*. Rj. *osobina onoga što je nesito*.

nēsklādan, *nēskladna, adj. Rj. suprotno skladan*. — **1)** *unverträglich, insociabilis*. Rj. *ne-skladan, koji se ne može slagati s drugima, kao nepogodan, ne-ljudan*. — **2)** *discordans, discordans*. Stulli. *što se ne slaže s redom, s harmonijom*: Mogu te ovake *neskladne misli* obuzeti. DP. 7.

nēsklāpan, *nēsklāpna, adj. n. p. govor, ungeremt, insulsus*. Rj. *ne-sklapan, što se kao ne sklapa, ne slaže, isp. neslan 2*.

nēsklāpno, *adv.* — **1)** *ungeremt, insulse*. Rj. *kao neslano 2, isp. nesklapan*. — **2)** *nesklapno govori kakav jezik, t. j. ne zna ga dobro, gebrochen, cf. natucati*. Rj.

neskvrēnaja, *ein Gebet welches mit diesem Worte anfängt*. Rj. *molitva koja se počinje riječju neskvrēnaja*. — Koliko mu je čelo, mogao bi *neskvrēnaja* na njemu napisati. Posl. 146.

nēsładak, *nēsłatka, adj. unsüss, indulcis (?)*. Rj. *ne-sladak, suprotno sladak*.

nesłāgānje, *n. verb. od ne slagati se*: Ovo se *ne-slaganje* može razumjeti otuda što . . . DM. 34. *isp. nesloga*.

nēsłān, *adj. ungesalzen, insulsus*. Rj. *ne-slan, u a) pravom i b) prenesenom smislu*. — **a)** *Ludo jelo, kruh, t. j. neslano*. Rj. 334b. *Neslano* (n. p. *jelo*) kao trava. Posl. 207. — **b)** *Neslan* čovjek. (Koji govori što mu na usta dogje). Posl. 209.

nēsloga, *f. die Zwietracht, discordia*. Rj. *ne-sloga, isp. ne 2, vidi* razdor. *isp. neslaganje, suprotno sloga*. — Navale na Srpsko, *domašnjim neslogama* razdrto carstvo. Danica 2, 75. To bude uzrok *opštenomu razdoru i neslogi*. 4, 22. Ali-paša je njih na to samo zato nagovarao, da *metne razdor i neslogu* među Srbe. Miloš 174. Protivnici Kara-Gjorgijjevi i Mladenovi jedva dočekaju ovu *njihovu neslogu s Rodofinikom*. Sovj. 26. Upotrebiš *neslogu između* Milutina i Simonide. DM. 36. Videći *tuku neslogu oko imena* iste kćeri Lazareve, ostali crnogorski istorici i ne pominju joj imena. 92. U sadašnjoj *neslozi* među slovenskimi filozofi o načinu štampanja starih rukopisa. Rad 5, 192.

nēsložan, *nēsložna, adj. uneinig, discors*. Rj. *ne-složan, vidi* nejedini. *suprotno složan*. — Bolja je složna inokoština nego *nesložna množina*. Posl. 21.

nēslušānje, *n. verb. od ne slušati, vidi* neposluh, *i syn. ondje*. — Koliko ti govorenje moje, prokletu ti *neslušanje* tvoje. HNpj. 1, 401.

nēsmljelica, *f. der nicht wagt, qui non audeat*. Rj. *ne-smjelica, ko ne smije, ne usugjuje se, suprotno smjelan*. — *za nast. isp. izjelica*.

nēsmotren, *adj. Stulli, ne-smotren; unvorsichtig, incautus, improvidus, vidi* bezopazan. *suprotno smotren*. — *Nesmotren* je u primanju prinosa od vernih. Megj. 127.

nēsmotrenōst, *nēsmotrenosti, f. Unvorsichtigkeit, incosiderantia, osobina onoga koji je nesmotren, suprotno smotrenost*. — Tom svojom *nesmotrenošću* povukao je svetovnu vlast da se umeša crkvi u poslove. Megj. 127.

nēsnağa, *f. (u Hrv.) vidi* nečistota. Rj. *ne-snağa, suprotno snağa 3*.

nēsnosan, *nēsnosna, adj. unerträglich, intolerabilis*. Rj. *ne-snosan, što se ne može snositi*. — Mi znamo, da su ovakove suve stvari dosadne i *nesnosne čitateljima* našim. Nov. Srb. 1817, 535. Za mišljenje lijen, i za *drugoranje* s ljudma *nesnosan*. Priprava 41. Za to mu *zimu* Ruska bude vrlo *nesnosna*. Sovj. 2.

nespāvānje, *n. die Schlaflosigkeit, insomnia, vigilia*: boli me glava od *nespavanja*. Rj. *verb. od* ne spavati. *isp. bdjenje, besanost, nesan, suprotno spavanje*. — Kad se već Srbima dosadi, osobito od *nespavanja*, onda . . . Miloš 37. Kad badnji dan padne u subotu ili u nedjelju, dane koji upravo nijesu odregjeni za post i *nespavanje*, onda se carski časovi prenesu u petak. DP. 303.

nespōkōjstvo, *n. ne-spokojstvo, kao duševni nemir*. — Samei koji su, bojeći se troškova, dugova, dece, *nespokojstva*, ostali da sami glade svoje sede brade. Zlos. 239.

nēspor, *adj. n. p. hljeb (koji se brzo troši), nicht lange dauernd, non durans*. Rj. *ne-spor, što za dugo ne traje, suprotno spor 1*. — *Dinari su nespori* k'o i djeca. DPosl. 16. *Nespora* su djeca kad se načnu. 78.

nēsporazūm, *n. nesporezumljenje, n. kad krivo razumije jedan drugoga: Missverständnis, Missverständniss, dissensio, dissidium*. — Da se izmeću *nesporazumi* i sukobi između činovnika i građana. Megj. 14. Ovde mora da je neko *nesporazumlje*. Mil. 164.

nesposoban, *nesposobna, adj. ne-sposoban, untauglich, non idoneus ad aliquid, inutilis, suprotno sposoban*. — Ako ga i budu našli *nesposobna* za učitelja, ništa za to. Straž. 1886, 864.

nespretan, nespretna (nespretan, nespretna), *adj.* nespretan, kao nezgrapčan, ungeschickt, plump, ineptus, infacetus. *isp.* glomazan, suprotno spretna 2. — Ovo je osobito nespretno. Bukv. 14. *adr.* Nego je za Vukom, koji joj je (riječ) »gusa« samo nespretno pokazao značenje, izjednačena s »gusarom«. Rad 15, 185.

nesreća, *f.* das Unglück, infortunium. *Rj.* ne-sreća. *vidi* 1 neruka, čudo 2. — Nesreća jedna (als Schimpfwort). *Rj.* (kao psorku). Postigla ga nesreća. *Rj.* 551a. Ubila ga žalost, nesreća, šteta. *Rj.* 764a. Buzdovan nesrećom koračevom prsne. *Npr.* 3. Nešto se naoblaci... U tom se još nu veću našu nesreću smrkne sa svijem. 6. Nesrećo nesita! tebi je do jela, a vidiš gde gazda hoće da umre! 14. Kad ga otac opazi, reče mu: Nesrećo, gde si bio do sad? kamo tebi devojka? 64. Pa po nesreći svojaj otiđe u bašću, podaleko od dvora. 247. Na njemu se slomila kola (dogodila se nesreća). *Posl.* 189. Nesreća je dugorepa. (Gledaj:) Nesreća tanko prede. (Nesreća se lasno može dogoditi). 209. Zlu nesreću Voimn priskoči, odreši joj bele ruke njene. *Npj.* 1, 536. Kud će diru nesreća taknuti! Ali je to Gospod naredio, te mu sveza nad jamu Labuda. 2, 34. Vrag nanesi i nesreća crna evo li ti Amze kapetana. 4, 38. Kad se d'jeli sreća i nesreća, tavana noćca od bijela dana, u Pocerju osvanuše Turci. 4, 262. Kao da je u napredak znao za nesreću, koja će njegovu jednu kćer snaći. Danica 2, 138. To bude uzrok... najrećim narodnim nesrećama za vladanja Crnoga Gjorgjija. 4. 22. Za Srbe je veliku nesreća što nijesu mogli biti s njime u ljubavi. *Sovj.* 36. Jesi li ti onaj što nesreću donosiš nu Izrailju? *Car.* I, 18, 17. Moju duboku žalost, što ju je zadesila tako teška (težu od svake) i ljutu nesreću. *Pom.* 102.

nesrećan, nesrećna, *adj.* unglücklich, infelix, cf. nđesan 2, uzročan. *Rj.* ne-srećan, nesretan, nesretnji. *vidi* i zlosrećan, zlosretan, zlosretnji; bijedan, dermi, jadan, suprotno srećan, sretan, sretnji. — Polazajnika obično izbiraju (jer neki gataju da s njega mogu biti srećni ili nesrećni one cijele godine). *Rj.* 533a. Baba potkupi slugu njegova... Nesrećni sluga tako i učini. *Npr.* 17. Samo je nesretan u tome što mu se čeljad nikad ne mogu da nasite. 76. Glasovi earu jednako nesretni dolaze da vojska propada. 206. Nesrećnoga lubarda bije. *Posl.* 209. U prošavših, za jezik naš vrlo nesrećnih, 50 godina. Danica I, 55. Dok skinem s vrata ovaj nesrećni i bijedni Rječnik. *Straž.* 1886, 1386. Ali nesrećan bi su ženom. *DM.* 25.

nesrećnica, *f.* die Unglückliche, infelix. *Rj.* koja je nesrećna. *vidi* nesretnjica.

nesrećnik, *m.* der Unglückliche, infelix, cf. nesretnjik. *Rj.* koji je nesrećan. *vidi* i nesretnik.

nesretan, nesretna, *adj.* *vidi* nesrećan. *Rj.* i primjere ondje.

nesretnik, *m.* *vidi* nesrećnik, nesretnjik. — Veselice jedan! kad koga žaleći karaju, mjesto: jadniče, nesretniče! kao što mati djetetu reče. *Rj.* 58b.

nesretnji, *adj.* suprotno sretnji. *primjere* *vidi* kod nesrećan. — za nesrećni prema nesretnji *isp.* božićni i božinjni.

nesretnjica, *f.* *vidi* nesrećnica. *Rj.* koja je nesretnja. — Odvedu ovu sirotu gjevojku u jednu obližnju goru... i tako se natrag vrata a nju nesretnjicu onako ostave samu u pustinji. *Npr.* 131.

nesretnjić, (st.) *m.* der Unglückssohn, adversae fortunae filius: Jugovići Božji nesretnjići! — carevo blago zatomiše i u ernu zemlju zakopaše. *Rj.* kao sin nesreće.

nesretnjik, *m.* *vidi* nesrećnik. *Rj.* *vidi* i nesretnik. — O Kadiću, Boži otpadniče, otpadniče, pak i nesretnjiće! što pohuli na svoje poštenje. *Npj.* 5, 431. Budala! nesretnjik! prodao svoju ženu! predao je drugome! Danica 2, 141.

nestadak, nestatka, *m.* (u C. G.) der Abgang, das Nichtvorhandensein, defectus, absentia: Na nestadak

ljudi. i Staniša sudi (*Posl.* 189). *Rj.* *vidi* nestaša, nestašica. *isp.* nestati, nestajati, nestajanje.

nestajanje, *n.* das Ausgehen (z. B. des Weins, der Waare), defectus. *Rj.* *verb.* od nestajati. *stunje* koje biva, kud nestaje čega, *n. p.* novaca, vina, i t. d. — Vidimo dakle neko miješanje i u tom miješanju nestajanje. *Rad* 26, 65.

nestajati, nestajē, *v. impf.* ausgehen, deficio. *Rj.* ne-stajati. *isp.* ne 2. *v. pf.* nestanutu, nestati. — Ko dočne ustaje, obojku mu nestaje. *Posl.* 137.

nestanuti, nđstanē, *v. pf.* *vidi* nestati. gdje su i primjere. nestanutu. prema nestati *isp.* nastanutu i nastati.

nestaša, *f.* der Abgang, defectus, cf. nestadak. U nestašu ljudi i Bećir sudi. (*Posl.* 334). *Rj.* *vidi* i nestašica. — Bestrv, *f.* interitus, propast ili nestaša bez strva, bez traga, iza koje ne ostane ništa od onoga što propadne ili ga nestane. Dančić, *ARJ.* 253b.

nestašan, nestašna, *adj.* muthwillig, petulans; unruhig, irrequietus. *Rj.* nestašan (pred š osnova u sta-ti). *Osn.* 188. kao obijesan, i nemiran, koji ne može mirno da stoji. *adj.* s takim nast. kod durašan. — Asarijast *vidi* nestašan. *Rj.* 9a. Nestaško, nestašno čeljade. *Rj.* 419a. Igraju joj oči kao na zeitinu. (Reče se za nestašno žensko). *Posl.* 95.

nestašica, *f.* (u Boci) *vidi* nestaša: U nestašicu ljudi i Staniša sudi (*Posl.* 334). *Rj.* *vidi* i nestadak. — Izdišu nbijeni od nestašice rodu zemuljskoga. *Plač* 4, 9.

nestaško, *m.* nestašno čeljade, der Unruhige, irrequietus. *Rj.* za nast. *isp.* nemirko.

nestati, nđstanē, *v. pf.* čega (u C. G. sa nominativom). *Rj.* nestati. *isp.* ne 2. *vidi* nestanutu. *v. impf.* nestajati. — 1) *n. p.* novaca, vina, brašna, dobra, pravde i t. d. ausgehen, zu mangeln anfangen, deficio: Nesta vina, nestu razgovora. Nestu blaga, nestu prijateljā. *Rj.* kao nema čega više, potrošilo se. *vidi* pomanjkati, prekinuti 3, premankati, premaći se, preminuti 2, pretrgnuti se 2, pribirati se 2. — Već je doteklo, t. j. nestalo, prestalo dotjecati. *Rj.* 135a. U Turaka sva jakost nestade, tad Brgjani na Turke ud'riše. *Npj.* 4, 373. U Emanuela nestane topovske džebane. Žitje 49. Brašno se iz zdjele ne potroši, niti ulja u kreagu nestu. *Car.* I, 17, 16. — 2) *n. p.* nestalo mi konja, ovce, abhandeln kommen, amitti. *Rj.* kao ne zna se kud se djeđe. *vidi* štknuti 1. — Bio jedan car pa imao tri kćeri... dune nekakav vihar i sve tri odnese. *Car* se prepadne kad *vidi* da ih nestade... da je (carica) imala tri kćeri pa da ih je nestalo. *Rj.* nestati. *isp.* ne 2. *stope* da niko ko se tu namjerio, ne vigje kud se gjeđe. 214. Ovo rekavši nestade ga kao da ga zemlja proždrije. 219. Osvrte se vojvoda Todore, da junaku dade čaju vina, al' nestade konju i junaka! *Npj.* 2, 98. Ako buli Turčin nestane, drugi joj nastane. *Posl.* 2. Svega će biti (i preteći), a nas će nestati. 279. — 3) pola me nestalo *n. p.* od straha, schwinden, tubeseo. *Rj.*

nestera, *f.* (u Dalm.) *vidi* nećaka. *Rj.*³

nesti, nđsēm, (st.) *vidi* nositi, cf. neti: mlada neva vodu nēla, nad vodu se nadvodila. *Rj.* kao *v. impf.* u značenju nositi gorori se u sjev. Hrvatskoj: ova kokoš nese. *infinitiv* glasi i nijeti (južno; istočno nēti), *I. pridjev* nijēla (ist. nēla). *isp.* *Rad* 6, 53. *v. pf.* sloz. dđnijeti, iz-, nad-, na-, ob-, od-, pod-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, u-, uz-, za-. i do-nesti. iz-, nad-, itd. *v. impf.* sloz. *vidi* kod nositi.

Nestopoljac, Nestōpljca, *m.* einer von Nestopolje. *Rj.* čorjek iz Nestopolja.

Nestōpolje, *n.*: U pitomu Nestopolju tvome. *Rj.* **nestrpljenje**, *n. verb.* od ne strpjeti. *vidi* nestrpljivost, netrpljivost. suprotno strpljenje, koje *vidi*. — Narod, kome je već Turski zulum bio dodijao, uskipi osvetom i nestrpenijem, i ustane na Turke. Miloš. 74 (nestrpenije mj. nestrpljenje po tadašnjem

Slaveno-srpskom pisanju). Knez Miloš opažaše tu neurednost, i *nestrpljenje* ga obuzimaše. Mil. 85.

nestrpljiv, *adj.* ungeduldig, impatiens. Rj. *ne-strpljiv, koji ne može ili ne će više da trpi. suprotno strpljiv.*

nestrpljivost, *nestrpljivosti f.* Ungeduld, impatiencia. Rj. *3* *vidi* *nestrpljivost, nestrpljenje: suprotno strpljivost.*

nesúgjenj, *adj.* nicht bestimmt, non destinatus (combio). Rj. *ne-sugjeni. suprotno sugjeni.* — Jest istina, dragi oče, ovo je ministar oca moga, a moj nesugjeni zaručnik. Npr. 251.

nesugjenica, *f.* die Nichtbestimmte, non destinata (sponsa). Rj. *koja nije sugjena (vjerena).*

nesugjenik, *nesugjenika, m.* der Nichtbestimmte, non destinatus (sponsus): vjereniče moj nesugjeniče. Rj. *koji nije sugjeni (vjereni).*

nesúgjenje, *n.* (st.) das Nichtbestimmte, quod non erat destinatum: Oj gjevojk moje nesugjenje. Rj. *ne-sugjenje, verb. od ne suditi, ali se uzimu konkretno: što je nesugjeno. Voin i njegova zaručnica . . . No je Voin majci besjedio: »Iznesi me pod nerandžu žutu, da ja vidju moje nesugjenje.* Npj. 3, 525. *Nesugjenje* Ajke Ajrovića. Herc. 29 (*natpis pjesmi*).

nesvijesan, *nesvijesna, adj.* ne-svijesan, kao nerazuman, unvernünftig, imprudens. *suprotno svijesan.* (cf. razuman. Rj. 670b). — Šcer mu se stane čuditi šta zbori, i kao za luda i *nesvijesna čocka* cijeni ga. Npr. 115. *nesvijesan mjesto nesvijestan prema drugim padežima u kojima t između s i u otpala.*

nesvijesnik, *m.* nesvijestan čorjak: Jedno misli razbornik (smotrnik, sveumnik), drugo misli bezumnik (misli a drugo nesvijesnik). DPostl. 38. *nesvijesnik?*

nesvijest, *f.* die Ohnmacht, deliquium animae, syncope: pao u nesvijest. Rj. *ne-svijest. vidi* *nesvijestica, neznan 2. suprotno svijest.* — On na onome mjestu *pade u nesvijest kao mrtav.* Npr. 153. Kordijal, ljekovito piće, što se osobito daje onome, koji *padne u nesvijest, da bi došao k sebi.* Npj. 1, 94 (Vuk). Da snaziimo *istorijsku svijest* u naroda svojega. Zim. 172.

nesvijestan, *nesvijesna, adj.* *suprotno svijestan* (isp. svijestan. Korijeni 209). *vidi* *nesvijesan.*

nesvijestica, *f.* die Ohnmacht, deliquium animae, cf. nesvijest. Rj. *vidi* *i neznan 2. suprotno svijest.*

nesvojtljiv, *adj.* koji ne mari za svojtu, der kein Gefühl für die Seinigen hat, qui suos non curat. Rj. *ne-svojtljiv. suprotno svojtljiv.*

nesvršen, *adj.* upravo *glagolski II. pridjev od ne-svršiti. suprotno svršen. gram. imperfectivus:* Gdje-koji *glagoli* koji su *nesvršeni* ili *svršeni* i *nesvršeni* da bi se kad treba u sadašnjem vremenu bolje pokazali da su *svršeni*, prelaze u tom obliku u ovu (drugu) vrstu, n. p. ako mogne, *dadne, htjene* i *htjedne*, smjedne. Obl. 91.

Neša, *m.* (ist.) *vidi* *Nešo.* Rj. *roc. Nêšo. hyp. od Nedjeljko, Nestor. i t. d.*

Neško, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od imena kojima je prvi slog Ne: Nedjeljko, Nenad, Nestor, i t. d. Neško* (osn. u *Nešo od Neud ili Nestor*). Osn. 295.

Nešo, *m.* (juž.) *hyp. od Negjeljko i Neško.* Rj. *gen. Neša, roc. Nešo. vidi* *Neša.*

neštedić, *schonungslos, quin parcat:* troši neštedice. Rj. *ne štedeci. vidi* *nemilice.* — Poteže se buzdovanom Marko pustimice dobro *neštedice*, belu vilu megj pleći udari. Npj. 2, 217.

nešto (kašto se može kazati i *nešta* mjesto *nešto*), *gen. nešto* (*nečega* i *nečesa*). Rj. *vidi* *nješto.* — *1) etrus, aliquid:* *Nešto nešto* izjelo, pa *od nešto* kosti ostale (pripovijedaju da je kazao Heregovac kad je vidio u polju plug i jarmove). *Nešta* (ili *nešto*) on mi reče. Rj. — Onome, koji se ponosi, misleći da je *nešto veliko*, a upravo nije ništa. Npj. 1, 88 (*natpis pjesmi*). Može biti da je i *zbog nečegu dru-*

goga. Sovj. 48. *Nešto noro mećeš u naše uši.* Djel. Ap. 17, 20. Šta je čovjek da ga se opomeneš? Umalio si ga *malijem nečim* od angličla. Jevr. 2, 7. *Bog nešto bolje* za nas odredi. H. 40. Po pustinji *nešto sitno okruglo.* Mojs. 11, 16, 14. Napisah mu velike stvari u zakonu svom; ali mu se čine kao *nešto tugje.* Os. 8, 12. — *2) etra, forte:* da *nešto* sad on dogje. Rj. *adr.* — Ja je (Črnu (Čoru) *nešto* ponaj-ljepše znadem. Npj. 5, 549. Da je *nešto* u Heregovinu udarila ova tobožnja civilizacija i nazoviprosvjeta . . . onda bi nam i tamo jezik bio onakav. Rat. 49. A da *nešto* moraš da presediš ovde tri dana — na zdravlju bi se razboljeo. Zim. 347. *vidi* *počem.* — *3) n. p. nešto posrće, man weiss nicht warum.* Rj. *kuo 1) ne zna se zašto, radi čegu; i 2) kao malo, od česti.* — *Nešto sam asta.* Rj. 8 (1). *Nešto bjesne* psi ove godine. Rj. 29b (1). Od slame . . . ostavi *nešto.* Rj. 35a (2). *Zub mi nešto* drmi. Rj. 110a (1). *Nešto* mi se jelo odbilo. Rj. 411a (1). *Vrijeme bješe* dosta ljepo; ali . . . *nešto* se naoblači . . . U tom se smrkne sa svijem. Npr. 6 (2). *Nagju gjevojk* više mrtvu nego živu, *nešto* od muke bez ruka, *nešto* od gladi a *nešto* od straha. 132 (2) *isp. koje . . .* (2b). *Nješto* haj, a *nješto* ne haj. DPostl. 85 (2). *Moja mati* bijaše *nešto* nemoćna. Danica 2, 138 (1). Od Turaka *nešto* i ostalo. 2, 293 (2). *Jer je* odavno *nešto* imao zub na nj. 3, 238 (1). Po tom Adži-Prodan i Latifaga otidu *nešto* u Karanovac. Miloš 59 (1). *Pa se nešto* zavadio s Milošem. 75 (1). *Dogje s nešto ljudi* u Požarevac. 176 (2). *Jer se* na njemu samom *nagje nešto* dobru pred Gospodom. Car. I. 14, 13 (*dobra gen. od supst. dobro*).

nete, *vidi* *nemojte:* Moli im se stari Jug Bogdane: *Nete, sinci, ako Boga znate!* Npj. 2, 185. *Treći Turčin* poče besediti: »*Nete, Turci, žalosna vam majka!*« 3, 36. — *te, nastavak 2. lica množ. jelte, dete, nete.* Rj. 734a.

neteljen, *adj.* neteljena krava, eine Kuh die nicht gekalbt, vacca quae necdum peperit: 1 *debelu* kravu *neteljenu.* Rj. *ne-teljena, koja se nije telila.*

neti, *něšm, (st.) vidi* *neti.* Rj. *neti u istoč. gororu, u južnome nijeti, koje vidi.*

netjāk, *m.* (u Hrv. i po obližnjim krajevima Bosne) *vidi* *nećak.* Rj. — *Tja . . . ča.* Može biti da je ovo prvo (tja) po Čakavačkome narječiju (kao n. p. *netjak* mjesto *nećak*). Nov. Zav. VIII. *isp. mladjak, mlagjak; rođjak, rogljak.*

netko, *někoga, vidi* *neko.* Rj. *vidi* *i njeko, njetko. primjeri kod* *neko* (*nekoga*).

netom (po zap. kraj.) *kaum, simul atque, cf. tek 1, istom, samo.* Rj. *ně-tom. isp. Korijeni 81.* — *Netom* se pop nareče, on čas mu šija oteče. DPostl. 78.

netpljivost, *netpljivosti, f.* *vidi* *nestrpljivost, nestrpljenje.* — U toliko su mali (narodi) teški svojom neodoljivom *netpljivošću.* Zlos. 54.

neučan, *něučna, adj.* (u Boci), ungelchrt, indoctus. Rj. *ne-učan. vidi* *nenaučen. suprotno učan, učevan, naučan.*

neudat, *adj. glagolski II. pridjev od* *ne udati, ne udati se. što nije udato. suprotno. udat.* — Što pogača više u vatri stoji, to boljšega gostu čeka. (Ovijem se tješe *gjevojke* koje stoje *neudate*). Posl. 359. *Djevojka* se onlje (u Dubr.) zove svaka sluškinja, bila udata ili *neudata.* XLIV.

neudesan, *neüdesna, adj.* *ne-udesan, kao neuredan. suprotno üdesan 1.* — Tako je isto divno i savršenstvo, ljepota i zgoda našijeh umjetnijeh djela . . . kad se isporede s nezgrapnim i *neudesnim* poslovima varvara i divljaka. Pripr. 138.

neuglédan, *něuglédna, adj.* *ne-ugledan. vidi* *negledan, nevigjen. suprotno ugledan.* — *Negledan, nevigjen, neugledan* (nije na očima). *ron keinem Anschaine, non conspicuus.* Rj. 411a.

neugodan, ueugodna, *adj.* nicht so, wie es sein sollte, nicht recht, minus recte constitutus. Rj. neugodan. *suprotno* ugodan.

neuk, *adj.* n. p. čovjek, unerfahren, imperitus, konj. nicht abgerichtet, equus non condocfactus. Rj. kao nevjest, nenaučen, neurjedžban.

neukloniv, *adj.* inevitabilis. Stulli. ne-ukloniv. čemu se ne može ukloniti, unvermeidlich, unausweichbar.

neuljudan, neuljudna, *adj.* unartig, ineptus. Rj. ne-uljudan, *vidi* neskladan 1. *suprotno* uljudan.

neumijeće, n. die Unwissenheit, ignorantia: Dali je to sugjenje ili je neumijeće? Rj. ne-umijeće. *vidi* neumješina. *suprotno* umješina.

neumivénica, f. čaša rakije, koja se popije u jutru još dok se čovjek nije umio: Neumivenica i nmornica najbolje pristaju. Rj.

neumjeren, *adj.* ne-umjeren; unmässig, immoderatus. *suprotno* umjeren.

neumjerenost, neumjerenosti, f. die Unmässigkeit, immoderatio. *suprotno* umjerenost. — Mnogi ga (život) čovek sam prekрати neumjerenošću. Zlos. 293.

neumješina, f. (u C. G.) *vidi* neumijeće. Rj. neumješina. *suprotno* umješina.

neumolan, neumolna, *adj.* incorabilis. Stulli. ne-umolan. ne-umoliv, kojega nije moći namoliti; unerbittlich.

neumoran, neumorna, *adj.* neumoran je on čovjek, radi dan i noć. J. Bogdanović. ne-umoran, koji se ne može (lako) umoriti, utruditi, nermüdtlich.

neuredan, neuredna, *adj.* nicht ordentlich, male constitutus. Rj. ne-uredan. *suprotno* uredan. *isp.* neudesan. — Poučavajte neuredne. Sol. I. 5, 14.

neurednost, neurednosti, f. osobina onoga koji je neuredan. Unordentlichkeit. — Te se navikli na mješavinu i neurednost kojom se onda pisalo. Živ. kr. i arh. VIII. Knez Miloš opažase tu neurednost, i nestrpljenje ga obuzmaše. Mil. 85.

neustrašiv, *adj.* ne-ustrašiv, koji se ne straši, koji se ne može ustrašiti. *vidi* neustrašiv. *suprotno* strašiv. — Vjerni poslanik bješe neustrašiv (prijevod Lat. riječi intrepidus). Glas. 21, 285.

neustrašljiv, *adj.* *vidi* neustrašiv. *suprotno* strašljiv.

neuzdržanje, n. verb. od ne uzdržati se, die Unenthaltlichkeit, incontinentia. *suprotno* uzdržanje. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene . . . uzdržanje. neuzdržanje. Nov. Zav. VI. I opet da se sastanete, da sav sotonna ne iskuša vašijem neuzdržanjem. Kor. I. 7, 5.

neuzdržnik, m. ko ne će du se uzdrž, incontinens, unenthaltsam: Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene . . . neuzdržnik. Nov. Zav. VI. Jer će ljudi postati . . . opadači, neuzdržnici, bijesni. Tim. II. 3, 3.

néva, f. Rj. *vidi* néve, néka. — 1) *hyp.* od nevjesta: Mlada neva vodu nela, nad vodu se nadvođila. Rj. Devom mila a nevom gnjila. Posl. 58. Žetvu žnjela za'va i nevjesta, pa se za'va nevi tngovala. »Névo moja, milo dobro moje!« Here. 152. — 2) *cf.* zlatoje. Rj. Nova mlada zove žene gospom, mamom, majom, nakon. snašom, nevom. Rj. 211a.

nevaljalac, nevaljalca, m. ein nichtswürdiger Mensch, homo nequam. Rj. nevaljao čovjek. — Nemoj se žestiti radi nevaljalea, nemoj zavidjeti bezbožnicima. Prič. 24, 19.

nevaljalica, f. ein nichtswürdiges Frauenzimmer, femina nequam. Rj. nevaljala žena.

nevaljalstvo, n. *vidi* nevaljalstvo.

nevaljalština, f. nevaljalstvo, n. die Nichtswürdigkeit, nequitia. Rj. *vidi* nevaljalstvo. osobinu onoga koji je nevaljao. *isp.* rgjarija, zločestarija. — Na Gjurjev dan žene i djevojke donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljalštinu otrese i otpadne, kao omaja od kola). Rj. 151a. Gospod videći da je nevaljalstvo ljudsko veliko na zemlji. Mojs.

1. 6, 5. Jer zna (Bog) ništavilo ljudsko, i videći nevaljalstvo zar ne će paziti? Jov 11, 11. Nema u ustima njihovim istine; u njima je nevaljalstvo. Ps. 5, 9. Što se hvališ nevaljalstvom, silni? 52, 1. tako u Daničicu nevaljalstva (ne nevaljalstvo), i u Osn. nevaljalstvo (243), nevaljalstvo (425); ali opet: Nosi nevaljalstvo svoje i gadove svoje, govori Gospod. Jezeq. 16, 58. i u Korijenima (197): nevaljalstvo, nevaljalština.

nevaljao, nevaljala, *adj.* nichtswürdig, schlecht, inutilis: nevaljao čovjek. Rj. ne-valjao, upravo glagolski I. pridjev od ne valjati. *suprotno* valjan, valjast, valjatan. — Kalp,* *adj.* indecl. falsch, unecht, falsus. *cf.* nevaljao. Rj. 260b. Otpao od ljudi, t. j. postao zao i nevaljao mimo sve ljude. Rj. 478a. Blago njestu otklen ide, a teško onome u koje ide! (Reče se za nevaljala čovjeka). Posl. 15. Dodr. je već vrag opanke. (Kad se hoće da kaže da su čija nevaljala djela već na kraj izišla). 62. Što bude rgjavo i nevaljalo, moja je krivica i sramota. Rj. XVI. Dolazahu k Oli i Oliy, ženama nevaljalim. Jezeq. 23, 44. Iz tebe je izašao koji smišlja zlo Gospodu, surjetnik nevaljao. Naum 1. 11.

néve, f. *hyp.* od nevjesta. takva *hyp.* kod babe, i gram. ondje. *vidi* néva, néka. — Néve zove dunda svoga. Rj. 145a. Tuda žeta mlada néve. Npj. 1, 66. Pala je rosa, ne hodi néve bosu. DPosl. 93.

néven, m. die Todtenblume, calendula officinalis Linn: Néven vene u gradini, ja ga nemam kade brati. I névena da mu srce vene. Rj. *cf.* žutelji. *hyp.* nevenko. — Gjevojke su ruže brale . . . od névena okatoga, od ružice rumenite. Npj. 1, 234. Jednu kitu névenu erijeća, da on vene iz srdukea svoga. 1, 385. Ako ti nikne žut néven, uveni, dušo, za mnome. 1, 467. ne-ven. *isp.* ne vènuti.

névenko, f. *hyp.* od néven: O névene, moj nevenko! Ah jadi moj! Her. 273. tuka *hyp.* kod bapko.

névenov, *adj.* n. p. lista, von der calendula officinalis Linn. Rj. što pripada névenu, za nast. *isp.* aptov.

néveseo, névesela, *adj.* unfroh, traurig, moestus. Rj. ne-veseo. *isp.* neradostan. *suprotno* veseo. — Pa neveseo legne onde spavati. Npr. 67. Opet si, brate, neveseo i plačan. 67. Pogje od svoje kuće nevesela i žalosna. 245. Milica je sjetnu nevesela. Npj. 2, 256. Pošetaše brižni neveseli. 4, 133. I neveseli bijahu vrlo. Mat. 17, 23. Za što je srce tvoje neveselo. Sam. 1, 1, 8. *adv.*: I pošeta sjetno neveselo. Rj. 684b. Turci njemu neveselo vele. Npj. 4, 272.

nevesilj, m. (u Boei) nekakva trava od koje se metle grade, eine Art Pflanze, herba quaedam. Rj. *vidi* devèsilj. — devèsilj i nevesilj (ista riječ s promjenom prvoga suglasnoga, složena od devet i sila). Osn. 68.

Nevesinje, n. — 1) polje u Hercegovini. — 2) selo u tom polju: Knjigu piše beže Ljuboviću, u lijepu selu Nevesinju. Rj.

Nevesinjski, *adj.* von Nevesinje. Rj. što pripada Nevesinju, polju ili selu.

nevid, m. Rj. ne-vid. — 1) otišao nevidom, t. j. ne zna se kuda, propao, er ist verschweunden, erannt. Rj. — 2) (u C. G.) nekake male krilate hubece, koje samo kolju, a ne vide se. Rj.

nevidiš, m. in der Redensart: od nevidiša. Rj.³ gen. nevidiša. — riječi s takvim nast. kod blutiš. *vidi* nevidjelica.

nevidjelica, f. tenebrae. Stulli. *vidi* nevigjelica. *vidi* i nevidiš.

nevidljiv, *adj.* ne-vidljiv, što se ne može vidjeti, unsichtbar, invisibilis. *suprotno* vidljiv. — Sveto odijelo, koje mu (vladiči) iznesu gjakoni iz oltara kao angeli iz nevidljive riznice blagodati. DP. 13. Da bi se vidljivo pokazalo nevidljivo pomazanje sv. Duha. 190. Sav vidljivi i nevidljivi svijet biva pun mirisa. 358.

nevidovni, *adj.* n. p. bijeda, *woron man nicht einmal etwas geschen, unworhergesehen, invisus, non visus, improvisus*: sačuvaj me Bože bijede *nevidovne!* Rj. ne-vidovni, od čega se ništa i ne vidi *kud dogje, što dogje kao sasrijem iznemada*. — Jedva osjeća dobro ili zlo koje mu se dogodi, kad ga *nevidovna* bolja snagje. Pripr. 126.

nevigjelica, *f.* tmaša, *das Dunkel, tenebrae*: ne može se noćas ići, *nevigjelica* je. Rj. ne-vigjelica, ne-vidjelica, *kud se ne vidi, vidi* nevidiš. *suprotno* vidjelo.

1. nevigjen, *adj.* *von unbedeutendem Anschein, non conspicuus*, n. p. nevigjen čovjek, a tako što može svršiti. Rj. ne-*vigjen*, *upravo glugolski II. pridjev* od ne vidjeti. *vidi* negledan, neugledan, nije na očima. *suprotno* *vigjen* 2, ugledan, naočit.

2. nevigjeni, *adj.* *noch nie geschen, non visus*: Da vidite čudo *nevigjeno*, b'jel Vilindar usred gore Svete. Rj. ne-*vigjeni*, od ne vidjeti, što se (jošte) nije vidjelo. — Gledah čuda prije *nevigjena*. Npj. 2, 99.

nevjera, *f.* Rj. ne-vjera. — **1)** *die Treulosigkeit, perfidia*: Nevjere ti učiniti ne ću. Rj. *vidi* nevjernost, nevjerstvo 2. — *Nevjera* se može dogoditi. Npj. 3, 371. Kada vijje Pivljanine Bajno, *nu nevjeri* da će poginuti. 3, 470. Te ti, aga, *o nevjeri rade*, kako će ti pogubiti glavu. 4, 485. Nevjernik *nevjeru čini*, pustošnik pustoši. Is. 21, 2. Pošto se kralj uzjoguni *te ostu u nevjeri*. Glas. 21, 287 (prijevod riječi: in perfidia remanente). Pentefrije imadjaše ženu bezobraznicu, koja saleti Josifa da *uini s njom nevjeru gospodaru* svojemu. Pripr. bibl. 27. *vidi* kod nevjerstvo pošljednji primjer. — **2)** *der (die) Treulose, perfida, perfidus*: Nevjera ti uz koljeno sjedi. Rj. *nevjeru čeljade*: Suvjerica, za koga se misli da je i vjera i *nevjera*. Rj. 723a. *U nevjeri* nije vjere. DPosl. 141. Ne ću, Mujo, s tobom piti vina, jer od tebe *nevjera* postala, od tebe većeg nevjernika nejma. HNpj. 4, 335. Od čovjeka koji je bio *nevjera* ... kakav se može čekati istorijski dnevnik? O Sv. O. 11.

nevjerac, *nevjerec*, *m.* u koga nema vjere. — Li-cunjerac sebi je istomu *nevjerac*. DPosl. 55. *vidi* bezvjernik, nevjernik, nevjernjak.

nevjeran (nevjēran), *nevjerna* (nevjērna), *adj.* Rj. ne-vjeran. — **1)** *treulos, perfidus*. Rj. u kojegu je *nevjeru*, koji nije vjeran. *vidi* nevjera 5. *amo ide i ovaj primjer*: Pamćenje često bivaše *nevjeru*. Priprava 176 (*antreu, infidelis*). *može biti da ovamo pripada i ovaj primjer*: Nevjerni kotac. (Mnogo čeljadi u kući, osobito sitne djece). Posl. 196. Jer je (aga) bio *nevirno pletivo*. HNpj. 3, 453. — **2)** koji nema vjere (1), koji ne vjeruje, *ungläubig, incredulus*: Nevjerni Toma. (Kad ko sumnja o svaćemu). Posl. 196. *O rode nevjerni* i pokvareni! dokle ću biti s vama? Mat. 17, 17 (*generatio incredula; ungläubiges Geschlecht*), *suprotno* vjeran 3. — **3)** što se ne može vjerovati, *unglaublich, incredibilis*: Ali je pod sumnjom i godina i sama povelja ... Nije manje *nevjeru* i što Dukljanin kaže. DM. 21. *suprotno* vjerovan, vjeran (u primjeru: Tražili su *nevjerniju svjedocanstvu* da je pismo istinito. DM. 250).

nevjerija, *f.* (coll.) *die Ungläubigen, infideles*: Ide l' otud mnoga *nevjerija*. Rj. nevjernici 2. — Od Mađarske mnoge *nevjerje*. Rj. 413a. Babunija, kao *nevjerija* ili nijedna vjera. Daničić, ARj. 136a. riječi s takim nast. kod Arapija.

nevjerje, *n.* ne-vjerje, *vidi* nevjerstvo, *Unglaube, incredulitas*: Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene ... *nevjerje*, sujevjerje. Nov. Zav. VI. Vjerujem, Gospodine! pomози mojemu *nevjerju*. Mark. 9, 24 (*ἀπιστία*). Ovakome *nevjerju* njihovu na suprot: »mali glas pusti na krstu hajduk i veliku vjeru nagje.« DP. 137. — *zu oblicje isp. i pravovjerje*.

nevjernica, *f.* *die Treulose, perfida*. Rj. nevjerna žena. *vidi* nevjera 2. — Kad je meni snaha Vidosava,

moja snaha, tvoja *nevjernicu*, savezala kose za di-reke? Npj. 2, 112.

nevjernički, *adj.* što pripada *nevjernicimu* ili *nevjerniku* kojemu god. — Da otidem od njih, jer su svi preljubočinci, *zbor nevjernički*. Jer. 9, 2.

nevjernik, *m.* Rj. *nevjerni čovjek*. *vidi* nevjernjak. *nevjerac*, bezvjernik. — **1)** *der Treulose, perfidus*. Rj. *vidi* nevjera 2. *isp.* nevjeran 1. — *Nevjernici* jesu svagda Turci ... čuvajte se, da vas ne prevare. Npj. 4, 287. Ne za Boga, braćo Crnogorci! Danas će nas okoliti Turci, a oni su *stari nevjernici*. 4, 445. — **2)** *der Ungläubige, infidelis, cf.* nevjernjak: Krajišnike Turke *nevjernike*, koji dragog Boga ne poznaju, ne imaju ni vjere ni duše. Rj. *čovjek nevjeran* (2), koji nema vjere (1), koji ne vjeruje.

nevjernost, nevjernosti, *f.* *vidi* nevjera 1, nevjerstvo 2. *die Treulosigkeit, Untreue, perfidia*: Zato svoja dva sina izgubi za *nevjernost*, što je učinio. Npj. 5, 214.

nevjernjak, *m.* *vidi* nevjernik: A ne vidiš Turke *nevjernjake*. Rj. *vidi* i nevjerac, bezvjernik. — *zu nast.* nevjernjak i nevjernik *isp.* anatenujak i anatennik.

nevjerovauje, *n.* *verb.* od ne vjerovati. *suprotno* vjerovanje. — Za obećanje Božije ne posumnja se *nevjerovanjem*, nego ojača u vjeri. Rim. 4, 20.

nevjerstvo, *n.* — **1)** *vidi* nevjerje. *der Unglaube, incredulitas*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene: ... *nevjerstvo*. Nov. Zav. VI. I ne stvori ondje čudesa mnogih za *nevjerstvo* njihovo. Mat. 13, 58 (*ἀπιστία*). Eda će njihovo *nevjerstvo* vjeru Božju nkinuti? Rim. 3, 3. — **2)** *vidi* nevjera 1, nevjernost. — Od čovjeka koji je bio nevjera i *nevjerstvom* postao partizan ... kakav se može čekati istorijski dnevnik? O Sv. O. 11 (*partisan, riječ Frune., pristaša, prišepitlja*).

nevjesta, *f.* Rj. *dem.* nevjestica. *hyp.* néka, néva. néve. — **1)** *vidi* mlāda: Na stidnoću kao i *nevjesta*. Rj. skoro uđata *djevojka, die Braut, sponsa*. — *Vogjevina*, ono što dovedu svatovi, t. j. *nevjesta*, n. p. kamo ta naša vogjevina. Rj. 69b. Carev sin materi za inat oženi se ... dok jedno jutro nesrećom pogje joj muž u lov, i zaludu zatvori vrata od kamare gje mu je *nevjestu* spavala. Npr. 215. Djevojku vjenča, pa šnjome doma. Imao mater, koja kad sagleda sina i *nevjestu*, najledi se ... počne misliti, kako će snasi svojoj kridimice do glave doći. 233. Što dikla navikla *tu nevjestu* ne odviče. Posl. 355. U tom kolu nema muške glave, do djevojke i *nevjeste mlade*. Npj. 1, 372. Kad se, majko, oženio Jovo? Danas sam *mu nevjestu* vijgeo. 1, 586. *Mladoženja* da *nevjesti* dukate, a ona njemu košulju. Živ. 305. Kako se raduje *ženik nevjesti*, tako će se tebi radovali Bog tvoj. Is. 62, 5. — **2)** (po jugozap. kraj.) bratova žena, *cf.* snaha (1). Rj. — Što t' se, Mare, žao odijeliti ... i od braće i od bratućeda, od sestrica i *milih nevjesti*? I ja, Mare, dosta roda imam; imam braću, imam bratućeda, imam sestre, imam i *nevjeste*. Npj. 1, 18. — **3)** (po jugozap. kraj.) sinovlja žena. *cf.* snaha (2). Rj.

nevjestački, *adj.* *vidi* nevjestinski. Rj. što pripada *nevjestama* ili *nevjesti* kojoj god.

nevjestica, *f.* — **1)** *dem.* od nevjesta. Rj. — **2)** (u C. G.) *vidi* lasica. Rj.

nevjestin, *adj.* *der* nevjesta, *sponsae*. Rj. što pripada *nevjesti*. — Kad bude vrijeme za spavanje, svekrva i njezina kći u *nevjestinoj* kamari legnu s nevjestom da spavaju. Kov. 91. Učinića, te će nestati glasa *ženikova* i *glasu nevjestina*. Jer. 7, 34.

nevjestinski, *adj.* *Brant-, bräutlich, nuptialis*: Pa s nje skida ruho gjevojačko, na nju meće ruho *nevjestinsko*. Rj. što pripada *nevjestamu* ili *nevjesti* kojoj god. *vidi* nevjestački.

nevješt, *adj.* Rj. ne-vješt, *suprotno* vješt. — 1) *der nicht versteht, unwissend, imperitus*: Od *nevješta* i gora plače (Posl. 234). Rj. *vidi* tutkun*. — Vješt goru lomi, a *nevješta* gora (lomi). Posl. 36. Svjedocanstvo je Gospodnje vjerno, daje mudrost *nevještome*. Ps. 19. 7. *ad.* Što je prepisan (rukopis) po sve *nevješto*. Živ. kr. i arh. VIII. — 2) činiti se čemu i *nevješt*, *als wenn man nicht wüsste*. Rj. *čini se kao da ne zna to i to, ne će da zna*. — Ni luk jeo, ni njim mirisao. (Kad se ko čemu što zna, čini i *nevješt*). Posl. 221.

nevještina, *f.* ne-vještina, *die Ungeschicklichkeit, Unkenntniss, imperitia, suprotno* vještina. — Ali ne nadaj se mnogome od moje *nevještine* u stvari za koju se hoće bogoslovska znanja. DP. 4. Ne stoji *nevještinom* pisarcvom. Rad 2, 198.

nevojka, *f.* (st.) *als ein Schimpfwort für vojka* (vočka): Narančo, vojko, *nevojko!* Rj. ne-vojka (nevočka), *psorka vojki* (vočki). — vočka (osn. u voće: govori se i j mjesto č pred k: vōjka, ne-vojka). Osn. 297.

nevolja, *f.* Rj. ne-volja. — 1) *die Noth, angustia*. Rj. *vidi* prituga. *dem.* nevoljica. — Viteška nevolja, t. j. *velika* (u kojoj čovjek valja da se bije kao vitez). Rj. 64a. Drugome na volju, a sebi *nevolju*. Rj. 71b. Kad dogje do gusta, t. j. kad dogje *do nevolje*. Rj. 105b. Kad mi prituži, t. j. kad mi bude *zu nevolju*, *vidi* dosaditi. Rj. 600a. U Crnoj Gori i okolinama *velika je nevolja* ljeti za pojenje stoke. Rj. 726a. Tugo i *nevoljo!* Rj. 755a (*kaže mati djetetu*). „*Nevolju me, majko, materula,*“ pa joj pripovedi kako je nastradala. Npr. 56. Šad se otac *nagje u nevolji* pa se stane dogovarati sa svojom ženom šta će raditi. 60. Bio... mnogo siromah i punan gjece... „Znam da ti je *nevolja*.“ 122. Kad se carev zet *vilu na nevolji*, spremi se i otide. 147. Od gladna trbuha nema *gore nevolje*. Posl. 232. Uplaši, Bože, ali ne umori. (Kad čouku dogje *kakv i nevolja na glavu*). 334. Koja ti je *golema nevolja?* Npj. 2, 22. Za što, bračo, ako Boga znate! bez *nevolje* jer *gradit' nevolju?* 2, 137. Sirotinja u *nevolji* cvili. 4, 179. Da se meni na *nevolji* *nagješ*. 4, 223. *Pretrpišči svakojaku muku i nevolju*. Danica 4, 30. Ovi su Turci bili u *takoj nevolji* (osobito od gladi i od smrada) da ih je... Miloš 113. Ali *evo ljute muke i nevolje*: kako će se pečatati? Straž. 1886, 1224. *Lagja* bješe nasred mora u *nevolji* od valova. Mat. 14, 24. Pripovjedi Mojsije *tastu* svojemu... *sve nevolje, koje ih nalaziše* putem. Mojs. II. 18, 8. *Podnosio* si *sve nevolje* koje je podnosio otac moj. Car. I. 2, 26. *Koliko si me puta bacuo u velike i ljute nevolje*. Ps. 71, 20. — 2) nužda, trijeba, moranje, sila, *die Nothwendigkeit, necessitas, suprotno* volja, draga volja, svoja svolja. — *Badalj*... korijen se za *nevolju* — u gladne godine — kuha i jede. Rj. 11a. Ili je otišao u hajduke od bijesa ili *od nevolje?* Rj. 25a. Oj Turčine za *nevolju* kume! Ne kumim te što ja kuma nemam. Rj. 314b. O što je to tebi! t. j. *nemaš* nikake *nevolje* to činiti. Rj. 426a. Proigraše Vlahinje robinje za *nevolju* ka' za dobru volju. Rj. 606a. Za *nevolju* babu vode, kad gjevojke ne nahode. Posl. 84. Št' ono cvili u Glamoču gradu?... Ako cvili, *jest joj za nevolju*. Npj. 1, 478. Drinski vuče. što si obrgjao? „*Nevolja je mene* (dat.) *obrgjati*“; oko Drine ne ima ovaca. I, 501. Iz šale smo odavde lećeli *bez nevolje*, tek od obijesti. 2, 111. Za što, bračo, ako Boga znate! *bez nevolje* jer *gradit' nevolju?* 2, 137. Pa mi cvili, i *nevolja joj je*. 4, 363. *Buntovnicima* bilo je za *nevolju* braniti se. Miloš 63. Nego bi valjalo pokazati i *koju im je nevolja bila* pretvarati se. Rad 1, 116.

něvōljan, *něvōljna*, *adj.* *bedrängt, sollicitus, anxius*. Rj. *koji je u nevolji* (1). *suprotno* isp. voljan. — Zalosna i *nevoljna* lasno je rasevijeliti. Posl. 79. Tako imao otkuda davati voljnome i *nevoljnome!* 297. A ne znaš da si nesrećan, i *nevoljan*, i siromah. Otkriv.

3, 17 (*miserabilis, erbärmlich*). Uslíši me, jer sam *nevoljan* i ništ. Ps. 86, 1 (*elend und arm*).

něvōljica, *f. dem.* od nevolja 1. — Njega (mačka) pita *domaćine*: Mar maćane, maćane, *kakva ti je nevoljica*, te si setan, neveseo? Živ. 11.

něvōljnica, *f. die* *Bedrängte, Unglückliche, mulier sollicita, misera*. Rj. *koja je nevoljna*. — *Něvōljnica*, koju vjetar razmeće, koja si bez utjehe, evo ja ću... Is. 54, 11.

něvōljničkī, *adj.* što pripada *nevoljnicima* ili *nevoljniku* kojemu god: *Zakolji* pashu... jedi s njom prijesan hljeb, *hljeb nevoljničkī*. Mojs. V. 16, 3. Premda će vam Gospod dati hljeba tužnoga i *rode nevoljničke*. Is. 30, 20.

něvōljnik, *m.* koji je u nevolji. *der Bedrängte, Unglückliche, homo sollicitus, miser*: Dobro dogje, sužanj *nevoljniče*. Daruj mene sužnja *nevoljnika*. Rj. — Onda *nevoljnik* ispod jele dobata na nogama i rukama do vode. Npr. 86. Nada *nevoljnicima* ne će nigda poginuti. Ps. 9, 18.

něvōljnikov, *adj.* što pripada *nevoljniku*: Svi su dani *nevoljnikovī* zli. Prič. 15, 15.

něvōvānje, *n. dus* *Brutsein, status sponsae*. Rj. *verb.* od nešovati. *stanje u kojemu je ona, što, nevjete*.

něvōvati, *něvujēm*, *v. impf.* *Braut sein, nubere, sponsa sum*: Mlogo devovala, malo *nešovala*. Rj. *biti nēva, nerjestu*.

něvrāt, *m. cine* *Art viereckiges Schiffs das von stromabwärts gleitet, navigium quadratum secundum flumine labens*. Rj. ne-vrat, što se ne vraća, *lagja nekaka četvorouglasta što ide samo niz rodu a uz rodu se ne vraća*.

něvriježdnost, *něvriježdnosti*, *f. suprotno* vrijednost: Rgjarija *něvriježdnosti* kći, zločestariji sestra, uboštvu mati. DPosl. 107.

něvrijeme, *n. Unzeit, parum in tempore*: Došao u *nevrijeme*. Rj. ne-vrijeme. *vidi* nebrijeme, nedoba. *suprotno* (na) vrijeme. — Babino ljeto, kad je toplo u *nevrijeme*, osobito u jesen. Rj. 10a. Ja se bojim *teška nevrimena*. HNpj. 4, 203. Što biva u *nevrijeme*, te je neprilično, nepristojno. Daničić, ARJ. 268b. Život je zemaljski samo trud, koji u *nevrijeme* vara. DP. 368.

něvuhven, *adj. incallidus*. Stulli, *suprotno*, vuhven, lukav, prijevaran: Ni srna kasna, ni kuma *nevuhvena*. DPosl. 80.

nezaboravljēni, *adj. unvergesslich, unvergessen, immortalis*. Rj. ne-zaboravljēni, *upravo* *glugolski II.* pridjer od ne zaboraviti, što se ne zaboravlja, što se ne može zaboraviti. — Pisali smo ja i pokojni *nezaboravljēni prijatelj* moj Moco Gjorgjijević. Npj. 4, VIII. Pokojni i *nezaboravljēni* G. Drago Teodorović. Rj. 1, XVI.

nězadovoljan, *nězadovoljna*, *adj.* ne-zadovoljan, *unzufrieden, non contentus, suprotno* zadovoljan. — Glava li ga boli? (Kad se kazuje da ko nema uzroka s čine *biti nezadovoljan*). Posl. 41 [s(?) čim. isp. primjere iz ARJ. i DM. 99]. Ovo su *nezadovoljni vikači*, koji po željama svojijem žive. Jud. 16. Bukač, čovjek *nezadovoljan čim*, koji više na to i hoće da pokvari. Daničić, ARJ. 721b. Jelena *bijaše s njim* (Milutinom) *nezadovoljna* za to što se oženi preko zakona. DM. 30 [s(?) njim. isp. primjer iz DM. 99]. Zečani *nezadovoljni despotom*, na novo ga dozvaše meginj se. 99.

nězadovoljnik, *m. nezadovoljan čovjek*. — Kraljici Mariji, protiv koje bijaše Tvrtko s banom Horvatom i *drugijem nezadovoljnicima*. DM. 216.

nezāhodni gost, *m. reče* se u šali za onoga koji često dolazi, n. p. on je moj *nezahodni* gost; ja sam tvoj *nezahodni* gost. Rj.³

nězahvālan, *nězahvālna*, *adj. beneficij immemor*. Stulli, *vidi* neblagodaran, neharan. *suprotno* zahvalan.

nezākou, *adj. koji nije po zakonu, ungesetzlich, illegitimus, vidi* nezakonit. — Ali izmegju najvećih

smetnja bješe nezakonit sin Milutinov, Stefan Uroš. DM. 35. gram. isp. bezakon.

nezakonit, *adj.* koji nije po zakonu, ungesetzlich, illegitimus. *vidi* nezakon. — Svrže s prijestola dra nezakonita olimača. DM. 3. Tako da su poslije i nezakoniti sinovi stupali na prijesto. 3. u gram. *vidi* nepravljan; Ali prije može biti nezakonit genitiv. DRj. 1, 128.

nezakonitost, nezakonitosti, *f.* osobina onoga što je nezakonito, die Ungesetzlichkeit, Unregelmässigkeit, illegitimitas, irregularitas. — Da su u narodnom jeziku bile te nezakonitosti. Star. 3, 43 (= nepravilnosti).

nezakönstvo, *n.* *vidi* bezakon; (Gjeno bješe Bože nezakönstvo. Rj. — djelo nezakono, bezakono, koje je protiv zakona Božjega i ljudskoga, bezbožno.

nezavisan, nezavisna, *adj.* ne-zavisan, unabhängig, sui juris, sui potens, liber et solutus. *isp.* polunezavisan. *suprotno* zavisan. — Joankije bi proglašen sa svijem za nezavisna od patrijarha Carigradskoga. DM. 50. U svima se ovijem poslovljima *vidi* volja nezavisne opštine. 231. On (narod Srpski) živi u dve svoje nezavisne države. Zlos. XI.

nezavisnost, nezavisnosti, *f.* osobina onoga što je nezavisno, die Unabhängigkeit. — Dubrovčani . . . kako su često ponavljali s njima (sa sultanima) ugovore da bi zaklonili svoju trgovinu i nezavisnost. DM. 215.

nezázoran, nezázorna, *adj.* tadellos, non reprehendendus. Rj. ne-zázoran, u kojega nema ništa zázorno, prijekorno. *suprotno* zázoran. — Da držiš zapovijest čistu i nezázornu do dolaska Gospodnjega. Tim. I. 6, 14.

nezdrav, *adj.* ungesund, insaluber. Rj. ne-zdrav. *suprotno* zdrav. — Bolje je da te zmija upekle nego da te Marčano sunce ogrije. (U Dubr. Ongje se misli da je sunce Marta mjeseca nezdravo). Posl. 23. Kad je božić južan, ne samo što je za ljude nezdravo, nego i . . . 115. Mrda kao boleštan oko nezdrava. 183. Mjesta, koja su puna velikih šuma i za to vlažna, jesu nezdravija nego li suha. Pripr. 31.

nezdravlje, *n.* die Ungesundheit. *suprotno* zdravlje. — Kad se šume posijeku ili baram razrijeđe, onda prestane ona mokrota i nezdravlje. Pripr. 31.

nezdreo, nezdrela, *adj.* (osobito po zap. kraj.) *vidi* nezreo; I tri danje nezdrele. Rj. između z i r umeće se kad kad d; zreći (maturescere), zdreći. *isp.* i ždrniji (žrvanj), žderati (žerati). — Crjetunice nezdrele, kad se meće, budu zdrele. DPosl. 12. Mlad je kako voće nezdrelo. 62. Uzela si grdna rabra, i mladića i nezdrela. Herc. 244.

nezet, *m.* Un-zet, non-zet: Kod nezeta kneza Ivaniša. Rj. ne-zet. *isp.* ne 2.

nezgoda, *f.* die Unthunlichkeit, impossibilitas, difficultas. Rj. ne-zgoda. *suprotno* zgoda. — Ovčarima loša sreća bila, prerano im Turci udariše, u nezgodu najgoše ovčare, još spavahu u ovče torine. Npj. 4, 513. Bogatstvo koje se čuva na zlo onome čije je. Jer tako bogatstvo propadne zlom nezgodom, te sinu ne ostane ništa u ruku. Prop. 5, 14.

nezgodan, nezgodna, *adj.* unthunlich, impossibilis, beschwerlich, difficilis, *n.* p. put, i čovjek. Rj. *suprotno* zgodan. — Vežu bremena teška i nezgodna za nošenje, i toware na pleća ljudska. Mat. 23, 4. Koliko je nezgodno n. p. što je pisac samo jedan put stavio riječ »muka«. Rad 15, 192.

nezgrapan, nezgrapna, *adj.* ungezogen, ungehobelt, impolitus, rudis. Rj. ne-zgrapan, kao velik i nespretan, neotesan. — Gromoradan, gromoran, gorostasas: veliki, nezgrapan. Rj. 103b.

nezlátan, nezlátna, *adj.* ne-zlátan. *suprotno* zlátan. — Zlátna svrha zlati i nezlátan početak. DPosl. 157.

nezloban, nezlobna, *adj.* ne-zloban, u kojem nema zlobe, zla. *vidi* bezazlen. *suprotno* zloban. — Taj tvoj štap jedna je od najzlobnijih tvojih želja. Mezj. 185.

neznaóstvo, *n.* das Heidenthum; gentilitas. Rj. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . neznaóstvo. Nov. Zav. VII. Domentijan k tome još dodaje da je (Nemanja) istrijebio i ostatke od neznaóstva. DM 15.

neznaóžac, neznaóžica, *m.* der (den wahren Christen-) Gott nicht kennt, der Abgötter, ignarus Dei. Dogje Zvonimir neznaóžac, i načini grad Zvonik na vodi Drini, prije Rista na 800 godina. Rj. neznaóžac, ko ne zna Boga (istinoga, kršćanskoga). — Ne čine li tako i neznaóžci? Mat. 5, 47. Da ti bude kao neznaóžac i carinik. 18, 17. Dozna ne samo od Jevreja nego i od neznaóžaca. Rim. 9, 24.

neznaóžacki, *adj.* heidnisch, gentilis. Rj. što pripada neznaóžcima. — Ili je samo Jevrejski Bog, a ne i neznaóžacki? Rim. 3, 29. Krv mučenika, koji ne htješe pristajati za neznaóžackom vjerom. DP. 16. Kako vjerno opisuje crkva srijet neznaóžacki. 297.

neznadoša, *m.* koji se čini da ne zna ništa, der sich stellt, als ob er nichts wüsste, qui in seipsum simulat: Neznadoše svijet pojedoš. Rj. riječi s takim nast. kod bjeloša. *isp.* još nemogoša.

neznajša, *m.* der Unwissende, in seipsum: Neznajšu rgja bije. Rj. neznajša, ko ne zna, ne umije. *vidi* neznašica. — riječi s takim nast. kod izdirša.

neznašica, *m. i f.* čeljade muško ili žensko koje ne zna što. *suprotno isp.* znašac. za obliče *isp.* mnogoznašica f, svježnašica. *m. i f.* — Svaki gotovo, i najvežu neznašicu misli, da zna upravo, kao što treba. Pis. 53. Grei sve ostale ljude drže za neznašice i varvare. Sovj. 26. Da je neznašicu u sudskim poslovima. GP. 7. Dok je ono pravilo iznašao, niti ćemo kakomegod neznašici za ljubav rušiti ga i gaziti. Rat 58.

neznašović, *m.* *vidi* nikogović. Rj. kao ničiji sin za koga se ne zna, čiji je sin. psokca.

1. neznan, *adj.* unbekannt, ignotus. Rj. ne-znan (glugol ne znati). *vidi* nepoznat. *suprotno* znan. — »Otkuda si neznan junače?« A on muč! Npr. 123. Jer Katiću milo ne bijaše boj zametat' u zemlji neznanjoj. Npj. 4, 131. *adv.* Plakala gde joj Bog ispuni želju te rodi, pa joj porod pobeže neznanu ni kud je ni kako je. Npr. 51.

2. neznan, *f.* (loc. neznaní). Rj. ne-znan. — **1) Unwissenheit, in seipsum, n. p.** on je to učinio u neznanu. Rj. *vidi* neznanje. — **2) leži u neznanu, Bewusstlosigkeit, animus sui non compos.** Rj. *vidi* nesvijest, nesvjestica.

neznanija, *f.* coll. kao neznaní ljudi? — Ako ne ćeš mene poslušati, udriće ti tuga neznanija, uzeće ti ursap i oružje. Npj. 5, 506 (ursap?). riječi s takim nast. kod Arapija.

neznanje, *n.* die Unwissenheit, ignorantia. ne-znanje. *isp.* 2 neznaní. *suprotno* znanje. — Ako nagje, da Rimljani zbog sroga neznanju nisu dostojni Solonovih zakona. Danica 5, 86. Kad ko neznanje svoje ne će da prizna. Pis. 17. Oni bi radi da se njihovo neznanje primi za znanje i za nauku. 1, 92. Ovakove riječi izlaze ili iz sljepa pakosti ili iz gruboga neznanja. VLazić 1, 13.

neznatan, neznatna, *adj.* ne-znatan, što nije znatno, znamenito, što nije nu očima; unbedeutend. *suprotno* znatan. — Što je malen i neznatan, to bi mladoženji bila mana, a za sekretara je gotovo sve jedno. Straž. 1887, 382. Ili bi preveć slabo i neznatno bilo što bi se izvodilo. Rad I, 111. Priopćih nekoliko zapisa ne sasvim neznatnih iz nekoliko rukopisa. 5, 192.

nezrelic, (u Boei) *n. p.* otići, poletjeti, t. j. bez obzira. Rj.³ *vidi* i bezobzire, bezobzirke. — nezrelice. *isp.* -zreti (gledati), kao ne gledajući. za kvantit. na posljednjem slogu *isp.* ametic.

nezreo, nezrela, *adj.* unreif, immaturus. Rj. nezreo (glugol ne zreti). *vidi* nezdreo, nedozreo. *suprotno* zreo, zreo, zoren.

nežvan, *adj.* ungerufen, non vocatus: Nežvanu gostu mjesto za vratima. Rj. *ne-zvan* (glagol ne zvati). — I *uczvano* zlo dohodi. D!posl. 29.

neženjāk, *neženjāka*, *n.* koji ne će da se ženi. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. *der Hagestolz*.

neženjen, *adj.* unverheiratet, ledig, liber, caelebs. Rj. *ne-ženjen* (glagol ne ženiti, ne ženiti se). *vidi* neoženjen; bežen.

1. ni. — *1) weder—noch, nec. cf.* niti. Rj. riječca kojom se odriče, *ne* sastavlja se sa *i*, pa onda otpada *e*: *ni*; tako sastavljena sastavlja se sa *ti*: *ni-ti*. Korijeni 115. — *a)* *ne... ni*; *ne... niti*. *vidi kod* ne 1 f. — *b)* *ni... ni... ni*: Kad koga na putu uhvati mečava pa *ni* mogući od snijega i vjetra gledati *ni* poznajući mjesta pod snijegom izgubi put i umre od zime. Rj. 537a. Rekalije ne govore čisto *ni* Bugarski kao *ni* Srpski. Rj. 647b. Čardak *ni* na nebu *ni* na zemlji. Npr. 7. Gjavo *ni* ore *ni* kopa, već sve o zlu misli. Posl. 72. *Ni* kud majci, *ni* kud u gjevere. 221. *Ni* luk jeo, *ni* njim nimirao. 221. *Ni* mi je (to) u kesu, *ni* iz kese. 221. *Ni* sam se u blagu rodio, *ni* ću se (s njim) u grob zakopati. 222. *Ni* svakome med *ni* nikome žuć (ne valja biti). 222. *Al'* *ni* koga čuti *ni* videti. Npj. 2. 155. Za pasom mu puške pozlaćene bez *ni*-kakva noža *ni* andžara. 4, 56 (*dijalekt. mj.* bez ikakva). Pak nijesmo mogli naći *ni* pera *ni* artije *ni* mastila. Danica 3, 240. A bogalj, *ni* pet *ni* devet, nego na njega. 5. 92. On ne zna *ni* šta ima *ni* šta nema. Straž. 1886. 1512. Znam jamačno da *ni* smrt, *ni* život, *ni* angjeli, *ni* poglavarstva... *ni* visina, *ni* dubina, *ni* druga kakva tvar može nas razdvojiti od ljubavi Božije. Rim. 8, 38. 39. *isp. poniže kod e primjere iz* Kov. 12, Car. 1, 6, 7 i DM. 217 *po kojima bi se i ordje moglo misliti da se reče*: *ni... ni... niti* druga kakva tvar ne može nas). — *c)* *niti... niti*: Tako onamo sad *niti* se čuje ime knežina *niti* ime knežine koje. Rj. 708b. *Niti* se Stojša laje oboriti, *niti* može zjama da obori. Npr. 35. *Niti* je ona vila, *niti* će za vilu poći. Posl. 223. Hajduk zemljom i narodom *niti* je kad upravljao, *niti* može upravljati. Danica 3, 217. Mi s rajom *niti* se možemo, *niti* hoćemo biti. Miloš 111. S toga *niti* je potrebno *niti* bi dovoljno bilo. Oglad V. — *d)* *ni... niti*; *ni... ni... niti*: Kablina... da ne može *ni* spasti *niti* se lasno izvaditi. Rj. 11b. Čovjek koji nema *ni* kuće *ni* imanja *niti* kaka posla. Rj. 486b. *Ni* si junak, *niti* re rodio. Npj. 3, 306. *Ni* jedan se od njih *ni* odijelom *ni* življenjem *niti* i kakijem osobitijem pravom *ne* razlikuje od ostalih Crnogoraca. Kov. 12. Ja, brate, starešina biti ne ću; ali da ne budeš *ni* ti, a da ne bude *ni* Cukić, *niti* i koji drugi. Miloš 89. Do onda *ni* jedne od ovijeh pogriješaka... nijesam čuo *ni* u Jadru i Ragjevini, *ni* s onu stranu Drine, *ni* u Mačvi i Pocerini, *niti* u vojsci Valjevskoj. Pis. 85. Te se *ni* čekić *ni* sjekira *niti* kako oruđe gvozdeno *ne* ću u domu kad se zidaše. Car. 1, 6, 7. Da ne će prekinuti prijateljstva s njim *ni* za kakvo blago ovoga svijeta *niti* za kakav strah ili obricanje. DM. 216. *Ni* od straha, *ni* po nagovoru *ni* na molbu *niti* i za kakvo blago da *ne* će raskinuti prijateljstva 217. — *e)* *niti... ni*; *niti... ni... ni*: Koji *niti* govori čisto Srpski *ni* Bugarski. Rj. 744b. Šaigju na jedan čardak, koji *niti* je na nebu *ni* na zemlji. Npr. 7. Vidi da *niti* ko dolazi *ni* se šta gotovi. Posl. 199. *Niti* zna šta smrdi, *ni* šta miriše. 223. *Nit'* je šaka dana, *ni* vreća godina. 224. *Nit'* mu reče doći, *ni* ne doći. Npj. 2, 393. *Niti* ima kake stoke, *ni* mirije, *ni* druge zemlje. Danica 1, 30. *Niti* su bili gori *ni* lugji od nas. Pis. 29. *Ni* jedne riječi ovdje *niti* sam dodao *ni* izostavio, *ni* čitave promijenio. 59. *Niti* je mladina *ni* subota. Car. II, 1, 23. — *2) auch nicht, nec.*: nema *ni* jednoga. Rj. Ne zna (*ni*) koliko magarac u kantar. Rj. 340b (*ni može se i izostaviti*). Pošto caru odseku glavu, carska keć

ne htedue *ni* da zna za njega. Npr. 71. Hoćeš odmah da je vodiš, pa ne znam *ni* gje bi išao sestri u pohode 185. Zena ga dočeka a on *ni* reči. 199. Ako nije lijepo, nije *ni* skupo. Posl. 7. Nema vjetra koliko (*ni*) u tikvi. 202. Ne čini se *ni* vješt. 211 (*isp.* Čini se i neverješ). U praznu kuću *ni* miši ne ulaze. 334. Baš ću poći, da ne ću *ni* doći. Npj. 2, 393. Narod prosti (*ni* Srpski, a još manje Turski) *ni* u samoj Srbiji nije upravo znao, šta se radi. Danica 3, 177. *Ni* najbolji zakoni ništa ne pomažu, ako se tvrdo ne drže. 5, 86. Da se *ni* najnovijim (a kamo li starijim) pjesmama ne može upravo doznati, ko je koju prvi put spjevao. Npj. 1, XXXI. Ako se na me rat digne, ja se *ni* onda ne ću bojati. Ps. 27, 3. — *3)* *niti* *iza rečenice afirmativne*: Ja znam gde je Beograd, *niti* trebam hajduka da mi kazuju i zapovedaju, kojim ću putem u njega ići. Danica 5, 44. Tu provedu oni čitav dan i bez jela i bez pića, *niti* im je ko šta mogao doneti. Miloš 110. Srpski jezik ima pravila kakogod i Latinski (*niti* ima jezika na svijetu bez pravila). Pis. 67. Preziraću ga, *niti* mu donesoše dara. Sam. 1, 10, 27.

2. ni, *mjesto* nam (*dat. od ni*): Da *ni* si ti živ! Tamo su *ni* naši gospodari. Rj. — U trećem padežu množ. *mjesto uam, vam*, govori se i *ni, vi*; a tako je dvojako bilo i u staro vrijeme (u starom slavenskom **ни** **ви**). Obl. 26.

nia... *vidi* niha... Rj. u krajevima gdje se glas slova h ne čuje.

nićanje, *n.* das Hervorkeimen, progerminatio. Rj. *verb. od* nicati. radnju kojom što niće.

nićati, *nićem*, *v. impf.* hervorkeimen, progermino. Rj. *v. pf.* nići, niknuti. *v. impf. slož.* iznicati, prinićati, pronicati. — *Baći*, tako žene tepajući zovu zube u male djece, kad im počinju *nićati*. Rj. 13a. *Ne nići* gje te ne siju. Posl. 207. Počinjaše *nićati otavu*. Amos 7, 1.

nićina, *f.* (u C. G.) *vidi* nicina. Rj.

nićesov, *adj.* (u C. G. i Herc.) *vidi* nikakav: *Niti* pije *ni* ljubi gjevojku, *ni* o dobru *nićesovu* radi. Rj. *isp.* česov (*kakav*), nećesov (*nekakav*), svaćesov (*sukajak*).

nićić, *adv.* vorwärts, auf das Gesicht, pronus. Rj. *sugnuvši se glavom na zemlju. vid* ničke, nikom. — Kako dogje k njima a on *legne nićice* gjevojei glavom na krilo, i reče joj da ga pobište. Npr. 4. Da nije dobro *ni* *nikom* (*nićice* — legnuvši potrbuške) *rodu piti*. Npj. 1, 150 (Vuk). Isus ništa ne zboraaše, *no nićice* zemlji *gleda*. Herc. 330. Tada ona *pade nićice* i pokloni se do zemlje. Rnt 2, 10. Dagon *le-žaaše nićice* na zemlji pred kovčegom Gospodnjim. Sam. 1, 5, 3. Oni *izišavši* pred Josifa, *padnu pred njim nićice* ne poznavši ga. Prip. bibl. 31.

nićijj, *jē*, u Rj.: *nićij. jē, keines, Niemanden gehörig, nullius*. Rj. *što nikomu ne pripada*. — Mući, *nićij sine*, ako si sve dosad istinu govorio, tu si najpotonju slagao. Npr. 286. Živi kao *nićij pus* nasred sokaka. Posl. 81. Dok dogjoše (gavrani) Skoplju na krajinu, *ni* na čiju kulu ne padoše no se viju od kule do kule. Npj. 4, 341. Usta svojih nemoj pokriti i *hljeba nićijega* ne jedi. Jezeq. 24, 17. Život narodni, koji se ne upravlja *ni* po čijoj zapovijesti. Rad. 16, 197.

nićkē, *adv.* vorwärts, auf das Gesicht, pronus. Rj. *vidi* nićice, nikom, *sugnuvši se glavom na zemlju*. — Tada popadajte svi *nićke* i poklonite se zlatnome idolu. Prip. bibl. 96.

niće,* *n.* (st.) *cf.* vjenčanje: Za Ivana *niće* učiniše. Rj. — Da uzme one novce, što su joj (ženi), po Turskome običaju, na vjenčanju pred kadijom obrećni, ako je muž pusti (ovi se novci u Turaka zovu *nikjah-parasi*, otkuda je* i u našijem narodnijem pjesmama *niće* mjesto *vjenčanje*). Npj. 3, 529 (Vuk).

nićenje, *n. das Antrummen, praeparatio liciorum.* Rj. *verb.* od *niti*. *radnja kojom tko niti (niti).*

nići, *nīknēm*, (*nīkoh, niče, nīkao, nīkla*) *v. pf. herorkommen, progemino, cf. nīknuti.* Rj. *druge oblike vidi kod nīknuti. v. pf. slož. iz-nići, od-, po-, pri-, pro-, uz-, v. impf. nicati.* — Gledaju kako je (*pšenica*) *nīkla* ili *uklijala*. Rj. 216a. *Živa nīkla, a mrtva od-nīkla.* Rj. 446b. *Iz one jame nīklu zova.* Npr. 151. *Iz šale i proso nīkne.* Posl. 100. *Sjeme . . . najprije klijja, pa nīkne.* Pis. 25. *Kad niče usjer i rod donese, onda se pokaza kukolj.* Mat. 13, 26. *Nīkoše iz zemlje svakojaka drveta.* Mojs. 1. 2, 9.

nīdoklice, *f. pl. (Kömisch, statt dokoljenice, q. d. die gestämmelten Beinkleider).* Rj. *osn. ni dokle; (kaže se u sali za dokoljenice, kao da ne dopiru ni dokle).*

nīgda, *nīe, nunquam.* Rj. *nī-gda. vidi nīkad, nīkadu, nīkadar, nīkadare.* — Ogljedalo kojega još *nīgdu* nije *vīgjela*. Npr. 124. *Nīgda* nije sova *izlegla sokola.* Posl. 213. *Nīgda* se toga nije *vidjelo* u Izraelju. Mat. 9, 33.

nīgdje, **nīggje**, **nīgje**, *nīrgēnds, nusquam.* Rj. *nī-gdje.* — A s čim ćemo, *sinko*, kad *nemamo nīgde ništa.* Npr. 38. *Ali u kući nīgde nīkoga.* 139. *Ja sam siromašna bez nīgje nīkoga.* 261. *Kade čera nejaka Maksima, nīgje njega ni gledat' ne može.* Npj. 2, 560. *Riječi, koje ja dosad nījesam čuo ili u narodu našemu, ili nīgdje nīkako.* Odg. na ut. 14.

nīhanje, *n. vidi nīljanje.* Rj.

nīhati, *nīhām (nīšēm), v. impf. vidi nīljhati:* *Vetar duše, pak barjakom niše.* Rj. *isp. kod nīljati:* nek ti *nīja* u bešici *sinu.* *v. pf. slož. kod nīljhati. vidi i ljuljati.*

nījanje, *n. vidi nīhanje.* Rj.

nījati, *nījām (nīšēm), vidi nīhati.* Rj. *u krajevima gdje se u govoru glas h pretvara u glas j. vidi i nīljhati.* — *Dovešću ga dvoru bijelome, nek ti nīja* u n bešici *sinu.* Npj. 2, 353.

nīje, Rj. *od glagola* ne *biti* 3. *lice jedn. vidi nījesam.* — **1)** *ist nicht, non est:* je li tako? *nije.* — **2)** *sa gen. es gibt nicht, non est:* *Nije tu čuka* da ulovi vuka. U repu od gere *nije večere.* Rj. *vidi nema.* — **3)** *nije li? etwa? vielleicht? wonne? nije li došao? nije li našao? nije li i on tu (wünschend).* Rj. *izriče se želja. vidi ne* 3a.

nījedan, *nījedna, adj. keiner, nullus. vidi nījedni.* *isp. jedan.* — *Gjavolji: Ali nema bega gjavoljega.* Rj. 147a (= *nījednoga*). *Nema ni pīljnoga, t. j. nījednoga.* Svi izgmili, ni *pīljnik* nije utekao, t. j. *nījedan.* Rj. 500a. *Ujednačiti n. p. lagju, t. j. nato-variti je jednako na obadva kraja, da ne preteže ni na jednu stranu.* Rj. 776a. *Carevi sinovi ne dolaze natrag ni jedan.* Npr. 44. *Take ljepote i darila Božjega nije bilo ni u jednoga cara ili kralja.* 230. *Da ne bi ni s jedne strane bilo pretjerano.* IV. *Nījedan dim bez (malo) ognja nije.* Posl. 214. *Šokci ubokei, Vlasi siromasi (daklem nījedni nemaju ništa, nego oboji jednaki).* 352. »*Probudi mi dva nejaka sina.*» »*Nema nama gjece ni jednoga.* Npj. 3, 406. *Da li grmi, da l' se zemlja tresje? Da li . . . Od tog nije ništa ni jednoga, već se biju . . .* 4, 291. *Ne odgovori mu ni na jednu riječ.* Mat. 27, 14. *Nije daleko ni od jednoga nas.* 17, 27. *Ni jedan od nas ne živi sebi.* Rim. 14, 7. *Šedam tisuća, koji ni jedan ne saviše koljena pred Valom.* Car. 1, 19, 18. *Da se ni od jednoga izmognu sveštenika . . . ne smije uzimati danak.* Jezdr. 7, 24.

nījedni, *adj. keiner, nullus:* *nījedna vjero!* (Reče se, kao poruga, zlu i nemirnu čoeuku. Posl. 214), *Treuloser! perfide! perfida!* Rj. *kao nikakav.* — *Nije mi dotuga nījedna.* Rj. 135b. *Najgori je muž dobar muž, a dobroga muža ni jedne aspre iscijeniti ne mogu.* Posl. 186. *Poznam te, nījedna vuno.* DPostl. 99.

nījek, *m. das nije-oder nema-sagen, negatio:* *nījek gjavolu! nījeku kami!* Rj. *kad se kaže: nije, nema. isp. nījekanje.* — *Nījek gjavolu!* (Kad koji sve kaže da *nema*, i da mu *nije* dobro). Posl. 215.

nījekanje, *n. das nije-sagen, negatio.* Rj. *verb. od nījekati. radnja kojom tko nīječe.*

nījekati, *nīječēm, v. impf. sagen nije oder nema, nego.* Rj. *govoriti nije ili nema. vidi poricati* 2. *su-protno dakati.*

nījem, *nījēma (nījemī) stumm, mutus.* Rj. *isp. nījemjeti.* — *A car čuti kao nem.* Npr. 212. *Nījem kao riba.* Posl. 215. *Nījemom gjetetu ni majka ne može pomoći.* 215. *Zašt' ja hranim u mojemu dvoru devet nemo, drugo devet slepo.* Npj. 2, 8. *Što je nemo, progovoriće ti.* 2, 9.

nījēmae, *nījēma, m. der Stumme, mutus.* Rj. *nījem čorjek.* — *Meni jeste golema nevolja, e ja hranim sedam slijepaca i suviše devet nījemova.* Herc. 317.

Nījēmae, *Nījēma, m. — 1)* *der Deutsche, Germanus.* Rj. *vidi Svāba, Svābo, Tudešak, augsj. Njemčina.* — *Nemae svetae* (što se tiče suda i uredbe zemaljske). (. . . *vole imati u selu oficira Nījemca nego Srbina . . . što je Nījēmae krotak i skladan . . .*). Posl. 204. — **2)** *vidi katolik, i syn. oudje. isp. Njemački* 3. — **3)** *vidi Austrijanae. isp. Njemački* 2. — *Radič prebegne u Srem, i . . . stane kupiti frajkor za Nēme.* Danica 4, 14.

Nījēme, *Nījēmeča, n. ein junger kleiner Deutsche, juvenis Germanus.* Rj. *mlad, mali Nījemac. vidi Švapče.*

nījēmečnje, *n. das Deutschen (Deutschwerden, Deutschmaehen), germanizatio.* Rj. *verb. od 1) nījemčiti, 2) nījemčiti se.* — **1)** *radnja kojom tko nījemči koga.* — **2)** *stanje koje biva kad se tko nījemči.*

nījēmečiti, *nījemčm, v. impf. Rj. v. pf. slož. ponījemčiti (i se).* — **1)** *deutsch machen, facio esse germanum.* Rj. *činiti da tko bude Nījemac.* — **2)** *sa se, reflks. nījēmečiti se: postajati Nījemac. isp. kod nījemčenje. Deutschwerden.*

nījemjeti, *nījemju, v. impf. stumm werden, mutus fio.* Rj. *postajati nījem. v. pf. slož. o-nījemjeti, ob-, za-nījemljenje.* *n. das Verstummen, amissio vocis.* Rj.

verb. od nījemjeti. stanje koje biva, kad tko nījemi.

nījesam, (*nījēs, nije, nījesmo, nījēste, nījēsū*) *ich bin nicht, non sum.* Rj. *sadašnje vrijeme glagola ne biti. vidi biti (budem).*

nījet,* *m. der Plan, das Vorhaben, propositum, cf. namjerenje:* *A nījet sam bio učinio, da se spustim do pod tvoju kulu.* Rj. *vidi i namjera* 3.

nījēti, *nēšēm, v. impf. vidi nēsti, nēšēm.* — *nījēti (istočno nēti).* Rad 6, 53. *isp. nēti. vidi nositi.* — *v. pf. slož. kod nesti.*

nīk, *m. (st.) die gesenkte Stellung, inclinatio:* *Svi junaci nikom ponikoše, i u crnu zemlju pogledaše.* Rj. *kad ko sagruše glavni k zemlji gleda prda se.* — *za nikom poniknuti isp. eikom pocikivati, i ondje ostale takve izričaje.*

Nika, (*ist.*) *vidi Niko.* Rj. *hyp. od Nikola.*

Nīkac, *Nīkea, m. hyp. od Nikola: Nīkac Tomanović.* Npj. 5, 531. *Nīkac.* — *Korijeni 116. odatle prezime:* *Da je junak Pejo Nīkčeviću.* Rj. 533b.

nīkad, **nīkadā**, *vidi nigda.* Rj. *nīe, nunquam. vidi i nīkadar, nīkadare.* O Gjurinu petku, o probinoj žetvi, o škripovu dne, o kukovu dne, na kukovo ljet (= *nīkad*). — *Nīkad (ni) do vijeka.* Rj. 61a. »*Nījesam, tisa i vijek!*« t. j. *nīkad.* Rj. 740a. *Da se nīkadu nije niko mogao dosjetiti.* Npr. 214. *Ja sad, ja nīkad.* Posl. 110. *Kad vrba grožgjem rodi. (Nīkad).* 116. *Kad nestane petka u godini. (Nīkad).* 119. *Kad se dva petka sastanu zajedno. (Nīkad).* *Nījem i slijep za knjige nīkadar.* DPostl. 84. *Sade smo im zgodu uhvatili, ali jutros ali nīkadare.* Npj. 4, 417. *Kad nemadu od srea poroda, niti će ga imat' nīkadara.* HNpj. 1, 69. *Uvijek točio a nīkad istočio!* Kov. 126. *Da nīkad na tebi ne bude roda do vijeka.* Mat. 21, 9.

nīkadār, **nīkadāra**, **nīkadāre**, *adv. vidi nīkad, nīkada, gdje su i primjeri.* — *nīkada-r, nīkada-ra, nīkada-re. isp. r, re dodat.*

nīkakav, **nīkakva**, **nīkakī**, **nīkakā**, **nīkakov**, **nī-**

kakova, *adj.* *keinerlei, nullius generis, nullus.* Rj. *vidi* i ničesov. — Nije ni za što (ni za kaku potrebu). Rj. 162a. *Nikakoga Srbina* nema koji ne zna za ime Marka Kraljevića. Rj. 345b. U Crnoj Gori *nikukar* *pop* nema brade. Rj. 541a. Pa ni na *kakar* drugi glas da ne otvara vrata. Npr. 177. Oni tamo ni u *kakar* bolji čas ne bi mogli doći. Danica 2, 127. Mene majka i bije i kara a ni s *kakva* huda gjeła moga. Kov. 51. Ali je u njemu (u ustavu) *jezik* *nikakur*. Pis. 18. Zapita ko im je starješina . . . odgovori, da nemaju *nikakroga* *jednog* *starješine*, nego da nahije imaju svoje starješine. Sovj. 1. Nikako nije mogao da postane *nikakar* *starješina* u narodu. 22. Ovaj se *nikaki* *hljeb* već ogadio duši našoj. Mojs. IV. 21, 5.

nikako, *auf keine Art, nullo modo.* Rj. ni-kako, kao ni na kakav način. *vidi* nikojako. — Neko je (jabuku) obere, a *nikako* se nije moglo doznati ko. Npr. 15. Šuma sve gušća a kraja *nikako*. 133. Ja pravo, ja *nikako*. Posl. 109. «Jala kardaš, kako j' u Srbiji?» . . . «*Nikako* je u Srbiji po Turke!» Npj. 4, 272. *Nikako* nije mogao da postane *nikakav* *starješina* u narodu. Sovj. 22. Ali iz toga *nikako* ne izlazi da se sada još ne smije . . . ništa drugo činiti. Rad 2, 194.

nikakov, *adj.* *vidi* nikakav. Rj.

nikamo, *vidi* nikud. Stulli. ni-kamo. — Iz ove kože nikud ni kamo. Posl. 100.

Nikâšin, *m.* ime muško (od Nikola). Rj. — *takva* *hyp.* kod Gjurašin.

nikauti, *nîknêm, vidi* ničî. Rj. *vidi* kod ničî *primjere* i *oblike*, *osim* *kojih* *imaju* i *ovi* (*ali* *rjeđe*): *nîknuh* (*nîknû*), *nîknûvši*, *nîknûv*, *nîknuo*. *v. pf.* *lož.* *iz-nîknuti*. *pri-*, *pro-*, *uz-*.

Niko, *m.* (juž.) *hyp.* od Nikola. Rj. *gen.* Nika, *roc.* Niko. *vidi* Nika. — Sveti *Niko*, na oganj sinko. DPosl. 119.

niko, *nîkoga, niemund, nemo*: *nikom* ništa, *macht nichts*: ako dogje dobro, ako ne dogje, *nikom* ništa. Rj. *zamjenica* *složena*: ni-ko. *vidi* nitko (ni-iko), *zu* *oblike* *isp.* ko. — Od sad sam *nitko* i *nitković*. Rj. 422a. Kad bude pred večer, sedne Usud za večeru, sedne i on s njim, a *niko* ne govori ni reči. Npr. 75. Kad li šta vide? ni ljudi ni *nikoga* *drugog*, do *jednog* *divljeg* *čoeaka*. 148. Pogje po gradu unakrst, ali *nikog* *živu* da čuje, sve pusto! 191. Ja sam siromašina bez *nigje* *nikoga*. 261. *Niko* *nikoga* ne može osramotiti, dok se sam ne osramoti. Posl. 220. Od svatova *niko* ne opazi. Npj. 1, 584. Ona se više ni s kim ne ljubi. Kov. 65. Jokieu su rane dopanle, i boluje bez *nikoga* *svoga*. 105 (*isp.* iko, itko). Rûkû odmah ne meći ni na koga. Tim. I, 5, 22.

Nikodim, *m.* ime muško: *Nikodime* pope Dragoviću. Rj. *Nicodemus* (*Nicotropos*). — *Nikodim*, knez Jevrejski. Jov. 3, 1.

nikogodić, *m.* (n C. G.) *vidi* nikogović. Rj. *ničiji* *sin* (*psorka*). *vidi* i ništa-čoeak, i *syn.* *ondje*.

nikogović, *m.* (u C. G.) *Niemundssohn* (*als Schimpfwort*), *neminis filius*. Rj. *ničiji* *sin* (*psorka*). *vidi* *nikogodić*. *vidi* i neznalović, i ništa-čoeak, i *syn.* *ondje*.

nikojako, (u C. G.) *vidi* nikako. Rj. ni-kojako. *isp.* svakojako. — Ja ne mogu, care, *nikojako*, uzeli su moju gjedovinu. Npj. 5, 31. Sakrio te ne bih *nikojako* od vrazijega nosa i pretresa. Ščep. mul. 19.

Nikola, *m.* *Niklas, Nicolaus*. Rj. ime muško. *vidi* Nikolaj, Nikolaje, dem. *Nikolice*. *hyp.* Nika, Niko, *Nikac*, *Nikašin*, *Nikša*.

Nikolaj, *m.* *vidi* Nikolaje, Nikola: Pomenuo oca *Nikolaju* i nedjelju i vaskrsenje. Npj. 2, 490; 3, 41.

Nikolaje, *m.* Rad 26, 57. *vidi* Nikolaj, Nikola.

Nikolica, *m.* dem. od Nikola. Rj. — *takva* *muška* *dem.* kod Antica.

Nikolija, *f.* ime žensko. Rj. — *prema* *muškom* *Nikola*. *isp.* Vasilija, Gjurgjija, Pavlija. Osn. 75.

nikoliko, *gar nicht, nicht im mindesten, plene non.*

Rj. *ni-koliko*, *isp.* *nimalo*. — Za to nemaj brige *nikoliko*. Npj. 2, 333. Ne bješe mu milo *nikoliko*. 2, 471. On nemaše vojske *nikoliko* do njegove dvadest tridest druga. 5, 106.

Nikolinae, *Nikolinae, m.* kao *Nikolin* čovjek, ko za *Nikolom* *pristaje*, *Nicolaita*: Mrziš na djela *Nikolinae*, na koja i ja mrzim. Otkriv. 2, 6. *isp.* *Cur-tinovae*.

Nikolj, *adj.* što pripada *Nikoli*. *isp.* Ivanj. — *Nîkolj* *dân, Nikolju* dne, *m.* St. Niklagent (der 6. December), festum St. Nicolai. Rj. 421a. *Variea* se na *Variu* dan *vari* . . . a na *Nikolj* dan jede. Posl. 31.

Nikolja, *f.* namastir u Srbiji na desnoj strani Morave pod Kablarom. Rj.

nikoljac, *nikoljca, m.* *vidi* *nikoljštak*. Rj. ko slavi *Nikolj* dan, za *nast.* *isp.* *lučinae*, *mratinae*.

nikoljski, *adj.* n. p. mrazovi, *Niklas-, saneti* *Nicolai*. Rj. što pripada *Nikolju* dne; ili pripada *svetomu* *Nikoli*: Gje je hladna voda porevala . . . dok nareva na *Nikoljsku* *erlvnu*. Npj. 4, 448.

nikoljštak, *m.* čovjek koji slavi *Nikolj* dan, *der den heil. Niklas als Hauspatron verehrt, eliens St. Nicolai*. Rj. *vidi* *nikoljac*. — U Srbiji gdjekoji *Gjurgještaci* *prislavljavu* *Gjurgje* (3. Nojemvrija), a *Nîkoljštaci* *mali* *Nikolj* dan (9. Maija). Rj. 598a. — *nikoljštak* (pred ja- osn. u *nikoljski*). Osn. 267. *riječi* *tuke* *isp.* kod arangelovštak.

nikom, Rj. *upravo* *instrum.* od *nîk*, koje *vidi*. —

1) *nîčke* ili *nîčice*, t. j. *sagnuvši* se glavom na zemlju: Kad bi znala *muška* *glava*, što je *nikom* vode s' *napit'*, nigda ne bi *nikom* *pila*. Rj. Da nije dobro ni *nikom* (*nîčice* — *legnuvši* *potrbušice*) *vodu* *piti*. Npj. 1, 150 (Vuk). — 2) u pjesmama *nikom* *poniknuti*, t. j. *sagnuvši* *glavu* k zemlji *pogledati* *pređa* se, *ef.* *nîk*. Rj. Svi *jnnaci* *nikom* *ponikoše*, i u *ernu* *zemlju* *pogledaše*. Npj. 4, 13. *amo* *će* *ići* i *ovaj* *primjer*: Na četvrtoj (grani) *soko* *sedî*, te on *glada* *nikom* *poljn*, *gde* *jnnaci* *konje* *kuju*. Npj. 1, 177.

Nikša, *m.* ime muško (od Nikola). Rj. — *takva* *hyp.* kod *Drakša*.

Nikšić, *m.* *Einer* *von* *Nikšići*. Rj. *čovjek* *iz* *Nikšića*. *vidi* *Nikšićanin*. — *I* *prezime* *po* *ocu* *Nikši*: *Melentiju* *Nikšiću* *arhimandritu*. Spisi 1, 3.

Nikšićanin, *m.* *čovjek* *iz* *Nikšića*. *vidi* *Nikšić*. — U Crnoj Gori svi *Turci* *Nikšićani* *zovu* se *gragjani*. Rj. 98a.

Nikšići, *m. pl.* *Gegend* *an* *der* *Grenze* *von* *Montenegro*. Rj. *kraj* *na* *međji* *Crnogorskoj*, i *ljudi* *onoga* *kraja*. *jedan* *iz* *onoga* *kraja* *zove* se *Nikšić* *ili* *Nikšićanin*. — *Sobom* *oze* *krave* *Nikšiće*. Npj. 5, 78.

Nikšićki, *adj.* *von* *Nikšići*: A *iznad* *nas* *sve* *Nikšićke* *ovce*. Do Mostara i *Nikšićkog* *grada*. Rj. što pripada *Nikšićima*.

nikud, *nîkudâ, nirgends, nusquam*. Rj. ni-kud, ni-kuda. — On bez vina nije mogao ni *kud*. Rj. 346a. *Ni* od *kuda* *žive* *duše*, koja bi ga *izbavila*. Npr. 252 (*isp.* *otkuda*). Iz ove kože *nikud* ni kamo. Posl. 100.

nimalo, *gar nichts, plene nihil*. Rj. ni-malo. *isp.* *nikoliko*. — Nema ni truna, t. j. *ni malo*. Rj. 752b. Nema ni škramice, t. j. *nimalo*, *cf.* *mrva*. Rj. 843a. Onda se o tom *nimalo* *sumnjati* ne može. XXXIV.

Nîu, *Nîna, m.* u Dalmaciji mala varošica, *Nona*. Rj. **Nîna**, *m.* ime muško. Rj. *vidi* *Nîno*, *Nînoje*, *Nînko*. *za* *ake*. *isp.* *Kosta*.

nînânje, *n. verb.* od *ninati*. — 1) *stanje* *koje* *bivu* *kud* *tko* *nîna*. — 2) *radnja* *kojom* *tko* *nîna* *n. p.* *dijete*.

ninati, *nînâm, v. impf.* Rj. — 1) (u Dubr.) *Kindervort für* *spavati*: *Sanak* *ide* *uz* *ulicu*, *vodi* *Ljubu* *za* *ručicu*, *hođi*, *Ljubu*, *da* *nînamo*! *Nînaj*, *nînaj*, *zlatu* *moje*! *Čnaj* *gje* *mi* *te* *sanak* *zove*. Rj. *neprelazno*. *djetinjska* *riječ* *mjesto* *spavati*. — Treći *mu* se *uz* *koljeno* *prima*, a *četvrti* u *bešici* *nînu*. Herc. 71. —

2) *prelazno*: uspravljivat: Ona nina nejaka Jorana: »Ninaj, ninaj, moj Jovane sine!« Here. 64. Svaka mi nina po sinu, a Mara malu gjerojku. 263.

nini, nini! Wort das Kind einzuschläfern, vor sopienten infanterm: Nini, nini, Damjančice mlada! Rj. riječ kojom se dijete nina (uspravljaje), isp. ninati.

Ninko, m. ime muško. Rj. hyp. od Ninoslav. vidi Nina, Nino, Ninoje. — takva hyp. kod Boško.

Nino, m. ime muško. Rj. hyp. od Ninoslav. — takva hyp. kod Dobro.

Ninoje, m. Rad 26, 56. hyp. od Ninoslav. — takva hyp. kod Blagoje.

Ninoslav, adj. Nino-s(l)av. hyp. Nina, Nino, Ninoje, Ninko. — Poslije Kulina nasto ban Ninoslav. DM. 146.

nipošto (ni po što) um keinen Preis, auf keinen Fall, keineswegs, nullum in modum: Nipošto da ne diraš n to. Rj. — Ja ne smem ni po što pre roka. Npr. 34. Ama devetu (odaju) da se nijesi usudio nipošto otvoriti. 194. Jesmo li bolji od njih? Ni po što! Rim. 3, 9.

Niš, Niša, m. die Stadt Nissa in Serbien, Naissus. Što bliže k Nišu, sve gore pišu. Rj. varoš u Srbiji.

— Pominje se s Nišem. DRJ. 3, 93.

nišador,* m. Salmiak, sal Ammoniacus. Rj. — Gdje koji privijaju na nj (na prišt travljaču) kožu od bijele lasice metnuvši na nju malo katrana i nišadora. Rj. 745b.

nišan,* m. Rj. vidi lišan, likšan. — 1) das Ziel, scopus: biti nišan, i u nišan. Gjeća biju nišan oko erkve. Rj. — Momačke igre: metanje kamena . . . gaganje u nišan. Danica 2, 106. isp. cilj. — 2) donji i gornji, das Ziel an der Flinte, Korn, bulla, cf. očnik, puce, sjenjaj. Rj. u puške, vidi i očnik. — Skide Luko pušku kraljijuku, kojano je obljevena zlatom od jalmana do gornjeg nišana. Npj. 4, 268.

nišandžija,* m. vidi puškar 1: Vešto kurvić nišandžija beše. Rj. koji dobro nišani, gaju iz puške, vidi gagač.

nišaniti, nīm. v. impf. ziclen, collineo. Rj. vidi smjerati 2, žmirati 2, v. pf. slož. nanšjaniti. — Jere Petar ima džeferdara, gje obrne, boće nišaniti, gje nišani, hoće pogoditi. Npj. 4, 362. Samo mi se vidi da ono upravo u mene nišani. Straž. 188f, 769.

nišanjenje, n. das Zielen, collineatio. Rj. verb. od nišaniti. radnja kojom tko nišani.

Nišava, f. — 1) Fluss bei Niš, nom. propr. fluminis. Rj. voda kod Niša. — 2) ime žensko. Rj.

nišeste,* nišesteta, n. das Sterkmehl, amylum. U nas kad se nišeste hoće da načini, najprije se ženica otrijebi . . . žene da rastiru nišeste. Rj. vidi pomaz 2, skrob 2, škrob, štirak, štirka. — Njihovijeh tovara niko više ne kupuje . . . tovara zlata i srebra i nišesteta i pšenice. Otkriv. 18, 13 (simila, Semmelmehl).

niševčica, f. vrsta grožnja. — Dinka, vrsta grožnja koja se tako zove u Srijemu, a u Srbiji plovinka, niševčica, linčica, u Zagrebu kraljevina. Gj. Daničić. isp. dinjka. ARj. II. 404b. tako nazvana po Nišu i okolini njegovoj?

Niški, adj. von Niš. Rj. što pripada Nišu. — Ali se od strane Niške pripravljala nesreća, koja će sve to učiniti u ništa. Sovj. 28.

Nišlija,* m. čovjek iz Niša. Rj.

ništ, ništa, ništo (? gledaj niže. Iveković), adj. (po južnim kraj.) arm, pauper, cf. ubog, siromah: Nište i uboge (kad se nazdravlja). Razdelite ništu i ubogu. Treća sofa ništi i ubogi. Rj. Daničić odvodi riječ od korijenju koga je i nizak. Korijeni 120. koji se ništ. — Gospode! ti čnješ želje ništih. Ps. 10, 17. Jer se ne ogliši molitve ništoga niti je odbi. 22, 24. Biće milostiv ništenu i ubogom. 72, 13. iz posljednjih se primjera vidi, da ništ u srednjem rodu glasi nište (ne ništo). isp. i tašt, a, o, griješkom mjesto e, tašte.

ništa, ničega (ničesa, ništa), nichts, nihil. Rj. ni-šta. stariji oblik za nom. i accuss. ništo: Ništo se ne

može napraviti što se sprva ne išteti. DPostl. 84. U sud razbijen ništo ne postavi 142. i sada jošte: Ništo ti (u Boga) krasnije (ili ljepše, t. j. vrlo ljepo). Posl. 225. inuće se taj stariji oblik sada govori samo još sa prijedlozima u akusativu: ni po što, ni u što, ni za što, i t. d. prijedlog se pak (izuzetki bez) meće između riječve ni i zamjenice što, šta, a sve troje piše se svako napose, ali kad je ništa po značenju kao imenica, onda se riječva ni ne rastavlja od zamjenice šta, vidi i ništar, ništare, ništor.

I. zamjenica ništa uz poricanje. — 1) uopće: Ako će, ništa za to, tešto. Rj. 3a. Ako dogje, dobro, ako ne dogje, nikom ništa. Rj. 421a. Drva izgore, a topu ne bude ništa. Rj. 497a. Nema ni tuge, t. j. ništa. Rj. 753b. Ništa na svetu ne ište, ni brane ni pića ni odela. Npr. 39. Dok . . . dotle nema ništa od prijateljstva! 174. Ne boj se ništa. 209. Kad sam sit i šta, nijesam gladan ništa. Posl. 119. Ništa se sa zdravljem nije pomiješalo. 225. Nemoj nositi ništa od oružja. Npj. 2, 411. Jesu li Turci isto uzmaknuli; Turci nisu ništa uzmaknuli. 4, 245. Od tog nije ništa nijednoga. 4, 291. Ništa ne zapovijeda, do samo ono što na korist služi. Pripr. 64. Govoreći, ali oni sad . . . ništa nemaju posla kod cara. Sovj. 26. Odrede im se nove starješine, koje prije nijesu bile ništa. 39. Stradanja sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi koja će nam se javiti. Rim. 8, 18. — 2) ništa i prirodni dodatak u akusativu isp. Sint. 123. — Ništa nemaš ljepo vijeti. Npj. 2, 105. Ma mu ništa pametnije ne bi mogao kazati, nego da . . . Danica 1, 102. Nije znao činiti ništa drugo, nego se preda. Miloš 39. Ne jedi ništa gadno. Mojs. V. 14, 3. Da ne jedeš ništa nečisto. Sud. 13, 4. Ne nalazimo ništa u glavnome noro ni za trgovinu ni za sud. DM. 214. amo se mogu dodati i ovi primjeri: To nije ništa noro. Odg. na sit. 8. Nema ništa sakriveno što se ne će otkriti, ni tajno što se ne će doznati. Mat. 10, 26. Nije dakle ništa veliko ako se i sluge njegove (sotonine) pretvaraju kao sluge pravde. Kor. II. 11, 15. Da se ništa vlasteosko ne brani. DRJ. 2, 401. ali u takim dogagajima nalazi se i genitiv (partitiven?): Svašta živa; ne zna ništa živu. Rj. 158a. Poklanjao mu atove i čurkove, no on toga ništa nije čeo primiti. Npj. 1, L. Da u mom rječniku ne će biti ništa Slavenskoga! Rj. XIII. Od pete do glave nema ništa zdrava. Is. 1, 6. — 3) ništa s prijedlozima: Nije ni za što (ni za kakvu potrebu). Rj. 162a. Tako se (popovi) od ostaloga naroda izvan erkve ni po čemu ne razlikuju. Rj. 541a. Žena ga zapia za što se nameja. On joj odgovori: Ni za što, samo onako. Npr. 13. Ja ne smem ni po što pre roka. 34 (vidi nipošto). Ni oda šta se ne poplašismo do noćas od nirtvih ljudi! 172. Ni od šta se nije prepanno, ni s' oda šta Marko zastidio. Npj. 2, 236. Zavadi se . . . da oko šta, već ni oko šta, oko puste zemlje Karavlaške. 2, 445. Kojih niko ne broji ni u što. Kor. I. 6, 4. Ničega drugoga radi nego što su . . . Istor. 23. Iha se ni jednijem od ova dva puta ne može ni do čegu doći. Rad 1, 116. Upravo nije ni na što. 6, 213.

II. ništa uz potvrđivanje, po značenju kao imenica, pa se riječva ni ne rastavlja od zamjenice šta. — Ništavac, čovjek koji je ništa. Rj. 422b. E moj čoso! ako ti više što ne znaš, to je sve ništa. Npr. 160. Bježi doma bez ništa. 168. Pa se opet vrati kući bez ništa. 248. (isp. išta). Baciše godišta u ništa. Posl. 11. Izjedeše ga uši iz opanaka. (Kad se hoće da kaže da je ko rgja i ništa). 99. Najela se gladnica, pa se nazvala banica. (Kad ko od ništa dogje do čega, pa se ponese). 187. To je na vrbi svirala. (To je ništa). 318. Sto ništa ubiše tovara. DPostl. 115. Al' to njemu sve poništa pogje, jer ga kući sluša' ne hoćahu. Npj. 5, 255 (po ništa). Ali je to sve ništa prema rogatoj marvi. Danica 2, 104. Držali su Srbe za ništa. 3, 173. Obrezanje je ništa, i neobrezanje je

ništa. Kor. I. 7. 19. Da je sve što vidimo iz *ništa* postalo. Jevr. 11. 3. Srebro bješe *ništa* za vremena Solomovna. Car. 1. 19. 21. Tamo amo svrću od putova svojih, *idu u ništa* i gube se. Jov 6. 18. Nandanje čovječije obračat u *ništa*. 14. 19. Baš je *ništa* svaki čovjek. Ps. 39. 5.

ništa-čock, *m* (u C. G.) *ein nichtswürdiger Mensch*, *homo nequam*: Pocrnio mu obraz ka' *ništa-čocku*. Rj. *vidi* nikogodić, nikogović, ništavac, nitkov, nitković; neznalović, borjatin, hula 2, hulja, pušt, ugursuz, vuncut. *isp.* ušta.

ništa-junak, *m*. kao *nikakar junak*: Jedan čock *ništa junak*, nego mnogo ljudi junak. Posl. 197.

ništar, **ništare**, *vidi* ništa, ništo, ništor, ništa-r, ništa-re, ništo-r. *isp.* r. re *datat.* — Za toj mesa od krave *ništare* ne ostane, er njetko hoće sprednje a njetko kvartijere zadnje. DPosl. 153 (kvartijer *Tulj*, četvrt).

ništarija, *f.* (u Slav.) *die Nichtsnützigkeit, inutilitas, nugae*. Rj. *što god ništaro, što nije ni na što*. *isp.* ništavilo.

ništav, *adj.* (u C. G.) *nichtswerth, turpis*. Rj. Od nominativa *ništa* postaje adjektiv: *ništar* (*isp.* nitkov). Osn. 98. — Ne odstupajte (od Gospoda); jer biste pošli za *ništaram starima*, koje ne pomažu, niti izbavljaju, jer su *ništare*. Sam. 1. 12, 21. Hodiše za ništavilom i postashe *ništavi*. Car. 11. 17, 15. Na ovu molbu ne nagoni me *ništava ljubav* prema sebi samom. DP. 372.

ništavac, **ništavea**, *m.* (u C. G.) čovjek koji je *ništa, ein nichtswürdiger Mensch, nebulo*. Rj. *vidi* ništa-čovjek, i *syn.* ondje.

ništavilo, *n.* (u C. G.) *die Nichtswürdigkeit, vanitas*: ljudsko ništavilo. Rj. *što god ništaro, isp.* ništarija. — Hodiše za ništavilom i postashe ništavi. Car. 11. 17, 15. Jer zna (svemoguć) ništavilo ljudsko. Jov 11, 11. Liveni su likovi njihovi vjetar i ništavilo. Is. 41, 29.

ništavost, ništavosti, *f.* osobinu onoga što je *ništaro*. — Mislim da će ništavosti oprostiti ovu dragocenost . . . rukopis po kom ja ovdje štampam. Knjiž. 3, 140.

ništnenje, *n.* *die Erniedrigung, demissio*. Rj. *verb.* od ništiti se, *radnja* kojom se tko ništi.

ništiti se, ništim se, *v. r. impf. sich erniedrigen, se demittere*: Ne *nište* se potrebni, ne ponose bogati. Rj. *v. pf. slož.* poništiti (i se), sništiti se, uništiti se. *v. impf. slož.* poništavati, uništavati.

ništo, *vidi* ništa: Ništo ti (u Boga) krasnije (ili ljepše, t. j. vrlo lijepo). Posl. 225. Ništo se ne može napraviti što se sprva ne išteti. DPosl. 84. *vidi* ništor.

ništor, *vidi* ništo, ništo-r, *isp.* ništa, ništa-r: Ništor se do suze prije ne osuši. DPosl. 84. Taština je u tijeku k'o ništor u vijeku. 125.

niš, *m.* (najviše se govori *pl.* niš *f.* ali se može čuti i ovako, *n. p.* (otkano) na dva niša; u četiri niša; *vidi* niš. Rj. — Dvočepna pantljika, t. j. u dva niša tkana. Rj. 114a. Raša, kao rijetko sukno u četiri niša. Rj. 615a. kako je riječ niš u jednini *muškoga roda*, ima dual niša: dva, četiri niša, i *gen. pl.* niša; a u množini je (osim *gen.*) ženskoga roda: niši.

1. niši, niša, *f. pl.* Rj. *vidi* niš. — 1) *das Wehertumm, licia*: Navadi(h) se vino piti, pa prodado(h) ženi niši. Stane žena mene biti; nemoj ženo mene biti; kupiću ti *nove niši*, i pomoći *ucoditi*. Rj. Kada *vidi* ženske niši. Rj. 138a. Kolature, na razboju ono o čemu vise niši. Rj. 286a. Kunadra, ono od pređe što se uhvati u nišima kao pamuk. Rj. 315a. Obrvka, 1) dvostruki konac na koji se nite niši. Rj. 434a. Podnožnici, *pod nišima* one dvije daščice, gdje žene drže noge te pomoću njima niš kad ču. Rj. 523b. Čijepci, oni štapci što stoje u pregji između niša i gornjega vratila. Rj. 812a. — 2) uveo u tanke niši

(Spješao, propao. Posl. 326), *bedrängt werden, affligi*. Rj.

2. niši, *veder—noch—, nec. cf. ni*. Rj. *primjeri* kod ni. nišiti. *tim, v. impf. t. j.* niši, *das Wehertumm zurecht machen, praciparo licia*. Rj. — *sa se, pass.*: Obrvka, dvostruki konac na koji se nite niši. Rj. 434a. *v. pf. slož.* naniti, prenititi.

niško, niškoga, *vidi* niko. Rj. *primjeri* kod niko.

niškôv, niškôva, *m.* (als Scheltwort) *der Niemand, homo nihili*. Rj. (*psovka*). *vidi* ništa-čock, i *syn. ondje*. — Kaže li se caru: *niškôv!* i knezovima: *bezbožnici?* Jov 34, 18. *osn. u nitko. riječi s takim nast. kod* bucov.

nišković, *m.* nitko i nitković, *Niemand, Niemandssohn, nemo et neminis filius*. Pripovijedaju da je nekakav Jevto Vitković pogodio za dvjesto dukata da vikne preko čaršije: "Čujte ljudi! ja sam do sad bio Jevto Vitković, a od sad sam nitko i nitković" . . . Rj. *vidi* nitkov.

1. niž, *m. n. p.* bisera, dukata, jagoda, *eine Schnur (Perlen, Dukaten, Korallen), linea (margaritarum)*. Rj. *vidi* niza, nizija, naniz, grinja, grivna 4. *isp.* grotlja, povorka 1. *dem.* nizić. *isp.* nizati. — Zubi su toj dva niza bisera. Npj. 3, 516. Obrazi su tvoji okićeni grivnama, i grlo tvoje *nizovima*. Pjes. nad pj. 1, 10. u *prenesenom smislu*: Ja sam, kroz *duge nizove godina*, pribirao o Knezu Milošu priče. Mil. VII.

2. niž, *f.* (*loc. nizi*) *n. p.* vinogradi mu ili kuća u nizi, *ein niedriger Ort, die Niedrigkeit, locus depressus*. Rj. *nisko mjesto, isp.* nizina. — Tada namjestih narod u *nizima* iza zida i na strmenima. Nem. 4, 13.

3. niz, **niza**, (*mit accus.*) *hinab, deorsum*: Niz brdo. *den Berg hinab, de monte*. Rj. za *akc. isp.* bez. *suprotno uz, nuz.* — 1) *S* orim *prijedlogom u četvrtom padežu riječ pokazuje, da je na onome što samu znači, mjesto po kome se nešto miče (ili je upravljeno) s gornjega kraja na donji*. Sint. 517. — Nekoliko momaka . . . objese *nizu* se zvana. Rj. 148b. Konjić . . . *niz donji* i *dulji njegov krak* ide rakija u postavu . . . kao mala uzičica od vlakna, te *niza nju* ide rakija. Rj. 289b. Popne na jedan veliki stanac kamen, i tek da se baci niza nj, začuje jedan glas. Npr. 220. I megjed *niz krušku* slazeći počiva (a kamo li čock od posla da ne počine?). Posl. 103. Objesio ruke (*niza se*) kao pištolje. 229. Što pogje *niz vodu*, ne vrnu se uz vodu. 359. Pusti se *niz rijeku*. DPosl. 105. Ona strča dole *niz čardake*. Npj. 1, 247. Udri, braca, puea *niz njeđaraca*, da ne može ni jabnka proći. 1, 316. Roni suze *niz bijelo lice*. 2, 1. Prsluk . . . niza nj vise srebrna puea. Kov. 41. Kao voda što teče *niz strmen*. Mib. 1, 4. — 2) i *pološke stvar može imati gornju i donju stranu*. Sint. 518. — Ravno polje, žao mi je na te, gdi moj dragi oide *niza te*. Npj. 1, 477. Stade bjeгат mlada *niz avliju*. 2, 179. Tu bijaše sovra postavljena, *niza sovru* vino natočeno. 2, 231. No mi prati *niz more* gjemije. 2, 533. Gje ga gleda *niz njegovu pušku*. 3, 308.

niza, *f.* *die Schnur (Perlen, Dukaten u. s. w.), linea (margaritarum), cf.* 1 niz: Na vratu joj tri nizije dukata, jedna *niza* po pojasu panula, druga *niza* po belim dojkama. Rj. *vidi syn. kod* 1 niz.

nizak, niška (*comp. niži*) *adj.* *nieder, humilis*. Rj. *vidi* nizok, snizak. *suprotno* visok. — Ne mislite o visokijem stvarima, nego se držite *niskijeh*. Rim. 12, 16. *adv.* Visoko poljičee, al' *nisko* pada. Posl. 35. Što visoko leti, na *nisko* pada. 353. Mrke brke *nisko* objesio. Npj. 2, 267.

nizálja, *f.* koja *nizē*: Al' je gjergjev među vezi-ljama? ali biser među *nizáljama*? Here. 113. — *riječi s takim nast. kod* grebenalja.

nizánje, *n.* *das Ziehen auf die Schnur, das Auf-fäden der Perlen, insertio margaritarum*. Rj. *verb.* od nizati, *radnja* kojom tko *nizē* što.

nizati, nizēm, *v. impf.* (z. B. *Perlen*) *auf die Schnur*

ziehen, *insero filum margaritarum*. Rj. v. pf. slož. na-nizati, ob-, pod-, pre-, pri-, raz-, s- v. *impf. slož.* ob-nizivati, pod-, pre-, raz-, s-; pri-nizivati. — U jednu sobu u kojoj je treća gjevojka *biser nizala*. Npr. 9. Stvorio se kraj mora *biserom* . . . *nizale gu* (ljevojke) *na zeleni sviti*. Npj. 1, 433.

nizbrdica, f. *der Weg bergab, descensus*: Koliko je nizbrdica, toliko i uzbrdica. cf. nizgorica, nizdolica. Rj. *niz-brdica*, *put koji ide niz brdo*.

nizbrdit, adj. *bergabgehend, abhanging, declivis*: ovdje je nizbrditi. Rj. *niz-brditi*, *gdje se ide nizbrdo*. **nizbrdo**, (niz brdo) *bergab, deorsum*. Rj. *adv. vidi nizdoli. i s prijedlogom* na: na nizbrdo, nanizbrdo. *vidi i napod nogu*. — Presrtno, kao vrljetno ili *na nizbrdo*. Rj. 581a.

nizdoli, (u Dubr.) *vidi nizbrdo*. Rj. *adv. niz-doli*. — Lašnje je mladu uzgori nego staru *nizdoli*. DPosl. 54.

nizdolica, f. *vidi nizbrdica*. Rj. *niz-dolica*, *put koji ide nizdoli. vidi i nizgorica*. — Koliko je uzgorica toliko je i *nizdolica*. Posl. 145.

nizgorica, f. *vidi nizbrdica*: Koliko je uzbrdica, toliko i *nizgorica*. Rj. *niz-gorica. vidi i nizdolica*. — Koliko je uzgorica toliko i *nizgorica*. Posl. 145.

nizic, m. *dem. od níz*. Rj.

nizija, f. (st.) *vidi i níz*: Na vratu joj tri *nizije dukata*. Rj. i *syn. kod i níz*.

nizina, f. *die Niedrigkeit, humilitas*: Ti si Bog na visini, mi smo ljudi na *nizini!* Rj. *niz-ak. osv. u 2 níz*.

nizok, nizoka, adj. (u Dubr.) *vidi nizak*. Rj. *vidi i snizak*. — Tko visoko uzlazi, *nizoko* izlazi. DPosl. 135. *u nast. niz-ok isp. dubok, širok, visok, žestok*.

1. niže, (mit gen.) *unter, unterhalb, infra*: niže mene, niže grada. Rj. *prijedlog. vidi sniže. u akc. isp. bez*. — *S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu nasuprot onome što znači s prijedlogom više, pokazuje da se mjesto gdje što biva, nalazi dalje od donjega kraja onom što samu znači*. Sint. 209. Nad Enkom je nurak progorio, više glave nurak progorio. *niže nogu* nurak progorio. Npj. 1, 480. Puče puška *niže Beograda*, 1, 499. A đkó Madijauski bijaše *niže njega* (Gedeona) u dolini. Sud. 7, 8. *niže složeno su po, koje se dodaje i pridjevima*: *Malo poniže te stjene ima u Moravi malo ostrvo*. Danica 1, 23.

2. nižé, *adv. (comp. od nisko) weiter unten, niedriger, inferius*: Slovo *ize*, ali *sireca nižé*. Rj. *suprotno više 1*. — Pa onda obrne ražanj *na nižé*. Npr. 159. Pobiše svu djecu od dvije godine i *nižé*. Mat. 2, 16. Opet su Dubrovčani plaćali . . . kao što ćemo vidjeti *nižé*. DM. 209.

1. nò, (osobito u C. G.) *vidi nego*, cf. *nogo*: Bolje u grob no bit' rob. Radija sam bez jednoga sina no bez moje ruke u ramenu. Milij' mi je svekar moj no rođjeni tata moj. Rj. *nego*, čemu se u nas i odbaenje *y* (kao *k u preo* mjesto *preko*), pa se *e* izjednačuje sa *o* te biva i *nò* (u istom značenju). Korijeni 115. — Niti on njima što odgovaraše *no* sve plakaše. Npr. 97. Prigje no koju mu drago rabotu započneš, vazda valja da se najprije prekrstiš. 99. Bolje je malo slijepa no premnogo lijepa. Posl. 24. A iz kule niko ne čujaše, *no* kaduna Čaja-pašiniem. Npj. 4, 342. I ne navedi nas u napast; *no* izbavi nas oda zla. Mat. 6, 13. Jer ja nijesam došao da zovem pravednike *no* grješnike na pokajanje. 9, 13.

2. nò, — **1)** (u vojv. p. varošima) *aber, at, cf. ali 1*. Rj. — Izagje iz groba jedan čok sredoviječan, *no* gromoradna stasa. Npr. 97. Mladić, siromah no provrtan i domišljat . . . hoćaaše natrag da bježi, *no* ga dočeka nekakav čok. 101. Nasmije se otac put njega (djeteta), *no* i uzdahne govoreći: »Jadno dijete! . . . *No* ono mu odgovori da će mnogo i mnogo uhvatiti. 108. Ako je ko jači, *no* i Bog je svačij. Posl. 4. *Prem da je s Milošem bilo više od hiljade*

Srba . . . *no* buntovnici opet održe mejdan. Miloš 62. Žeravija *istina* u Tršiću ne presihé nigda, *no* na njoj dva kamena niggje ne mogu mljeti. I, XXVIII. Koliko mi je ovaj njihov ukor bio mio i drag, *no* opet mi je malo na žao učinio. Rj. 1 XV. — **2)** (u Srbiji do vremena Karagorgijeva, *als Parodie der germanisierenden Serben*) *nín, nu! uge: no* moj dragi! Rj. *kaže se s podsmijehom, kao da tako govore Srbi, što zanose Njemački. isp. nu. — 3) u C. G. kašto se uzima mjesto *ali* (*vidi pod 1*), a u pjesmama na mnogo mjesta ne znači ništa. Ovo je po svojoj prilici u obadva značenja pomiješano sa *no* i sa *nu*. Rj. — Kakva sila ide sa Turčinom: *no* iz Bišća stotina Turaka. Npj. 1 175. *No* ovgje gješto ne znači ništa, nego samo da je puna vrsta (kao na drugom mjestu *ja i ta*), na pr. na str. 175. 3, 398. Kade Luku knjiga dopanula, te on vigje, što mu knjiga piše, *no* se dimno Luka ogjenuo. 4, 90. — **4)** dodaje se gdje-kojijem riječima na kraju bez i kaka osobitoga značenja, n. p. *gdjeno, kadno, kojino, kaono*: *Gjeno* leži voda do koljena. *Pano* ode Šćepo niz Rudine. *Kojeno* su pet stotin' dukata. Rj. — Nije čedo čeda kakvano su. Rj. 212b. Soko sjedi, terno gledj gje vojvoda objeduje. Rj. 430a. *Kanda* ga je vrana na prudu izbljuvala. (Ružan). Posl. 128 (ka' *no* da). *Kano* soko krila na planini. Npj. 4, 271. Da ti kaže, kakono je bilo. 4, 272. Tamo mi je Bibić na planini, teno klance čuva od hajduka. 4, 389. Čekaj mene devet godinica, ako *no* si roda gospokoga. Herc. 45. Daleko, što *no* se u nas rekne, kao nebo od zemlje. Kov. 13. — **5)** *Ada* (a da)? *ada* kako? *ju doch, freilich, wie anders? imo vero: ada nò?* Rj. 2a. *vidi da da, da kako, da Bogme*.*

noć, noći, f. (*loc. noći*) *die Nacht, nox*. Rj. u šestom padežu *noću*, *noći* i *noćom* (*prešavši među druge riječi*). *dem. noćea, nojca. — 1) Dan i *noć*, dan Stiefmütterchen, viola tricolor Linn. Rj. 110a (*biljka*). Red. 4) dan i *noć* (24 sahata). Rj. 647a. Kad se malo *noći unoćalo*. Rj. 783a. Čelo, 4) dvanaest sahata vremena, n. p. dan je jedno čelo a *noć* je jedno čelo, a dan i *noć* su dva čela (cf. red). Rj. 821b. *Noć se prikući*. Npr. 138. Pa ih onjge *uhvati noć*. 147. U tom *stigne i noć*. 161. *Noć je uhata*, a dan *okast*. DPosl. 85. Što su vama beli dani, to su meni *tarne noći*. Npj. 1, 140. A kad mi pak doše *duge zimske noći*. 1, 335. Dopusti, *tri noći* s njime da *prenoći*. 2, 61. U to doba i *noć omrknuła*. 2, 390. Ako li im ne mogbudemo ništa učiniti, a mi ćemo *noć* *na glavu*, pa u planinu. Danica 1, 76. *Noć boj prekiné*. 5, 45. *Laku noći!* Sint. 407. — **2)** *noć u akus. — a)* *u prijedloga: akusativom se pokazuje vrijeme kad što biva: Onu noć udare onuda nekako hajduci*. Npr. 171. *Tu noć izigje opet iz Negotina*. Danica 1, 84. Koji ga mole dan i *noć*. Luk. 18, 7. Moli da bi dan *noć* otvorene bile uši Gospodnje. DP. 339. — **b)** *u akus. s prijedloga: zima. — Obnoć*, *vidi noću*. Rj. 432a (*obnoć*). *Prenoć*, i. g. *preko noć*, cf. *noću, obnoć*. Rj. 577b. Znaite li, da se ognjala u kralja gjevojka . . . u dan i *noć* ostala bi zdrava. Npr. 86. Kad bude *pred noć* . . . 138. *Na jednu noć* stune neko na vratima lupati. 185. *Pod noć* tikve cvjetaju. Posl. 251. Što majstori za dan ga sagrađe, to sve vila za *noć* obaljuje. Npj. 2, 115. — **3)** *instrum. bez prijedloga, pokazuje da što biva dok noć traje: Danjom žaba a noćom devojka*. Npr. 208. Svaka krava *noćom* crna. Posl. 276. Otide *noći* bez mjeseca. Npj. 2, 32. Hitro hitaj i *noći* i dnevi. 3, 301. Utekoše *noću* bez mjeseca. 5, 49. Kad bude *noću* . . . dogje mu jedan delija. Danica 4, 7. *vidi noćno, notnjo*.*

noćas, (govori se i *noćaske*) *diese Nacht, huc nocte*: *noćas* sam slabo spavao. Rj. *noću-s. sa stari pronomeni ovaj: noć ovu* (*salašnju ili prošavšu ili iduću*). *isp. danas, jutros, jesenas, ljetos, zimus. — Tu će noćas dolaziti i lupati oki tebe da te plaše*. Npj. 61. Ja

sam noćas snila. 225. Noćas rubi, sjutra trubi. (Rekne se na poklade veče, i znači: noćas jedi i suviše, a sjutra jauči od gladi). Posl. 226.

noćasnji, šnjē, adj. *dieser Nacht. hujus noctis*. Rj. što je od noćas. — Kol'ka je noćea noćasnja, svu noć ja zaspat' ne mogoh). Npj. 1, 222.

noćea, f. dem. od noć. Rj. *vidi* nojea. — Kad se takva noćea unoćala. Rj. 783a. I svu mrklu noćeu prenoćise. Npj. 1, 460. Da čekamo, dokle noćea dogje. 4, 386. Pa je jedva noćeu pretirajao. 4, 491. I kod njega noćeu konaćio. 5, 54.

noćevati, ndćujēm, v. impf. *dijalekt. mjesto* noćivati, koje *vidi* glagole u kojih nastaruk u osnori glasi eva, *vidi* kod kraljevati. v. pf. noćiti. — S kijem je noćerat', nije ga vuhovat'. DPosl. 108. S mladijem Pavlom večerat', a s mladom Marom noćerat'. Here. 239.

noćiste, n. mjesto gdje se noćuje. *das Nachtlager, mausio, cf. konak*. Rj. — Kad se približi opet veče... ona (sirota) stane tražiti zgodno drvo za noćiste. Npr. 133. Ima u nas mjesta za noćiste. Mojs. I, 24, 25. riječi s takim nast. kod danište.

noćiti, čim. v. pf. *ubernachten, pernocto*. Rj. *vidi* konačiti, konakovati (v. impf. i pf.). v. pf. slož. obnoćiti (se). pre-. za-. v. impf. noćati, noćivati. — Ide na konak u selo, pa pita može li noćiti. Rj. 309a. Ti ćeš večeras ovdje noćiti. Npr. 61. Kad sam noćio u jednoj kući. 77. Kad Turci noće dvije tri noći u šarampovu... ogladne. Danica 3, 171. »Konakovati.« kad bi ko u Srpskom jeziku rekao, značilo bi noćiti. Pis. 41. I jedoše i noćise na gori. Mojs. I, 31, 54.

noćivānje, n. *das Ueberruichten, pernoctatio*. Rj. verb. od noćivati. stanje koje biva, kad tko noćuje.

noćivati, ndćujēm, v. impf. *ubernachten, pernocto, cf. noćati*. Rj. *vidi* konačiti i konakovati (v. impf. i pf.). — Ondje jegjahu i pijahu i noćivahu. Šad. 19, 4. Da idemo u polje, da noćujemo u selima. Pjes. nad pj. 7, 11. Noćujte u kostrijeti. Joil. 1, 13.

noćni, adj. *nächtlich, nocturnus, cf. notnji*. Rj. što pripada noći. — Noćni stražari i dobošari. Priprava 70. Jer je glava moja puna rose i kosa moja noćnih kapl. Pjes. nad pj. 5, 2.

noćnica, f. — 1) kao nekaka avet koja čovjeku noću kad spava čini pakost kaku, n. p. kad su u kakoga muškareca tvrde sise pa ga bole, kaže se da ga noćnice sisaju. Rj. — 2) iz brevijara glagoljaškoga. *ea precum pars quam noctu sacerdotis fundunt*. Stulli. *onaj dijel molitava u brevijaru, što srećenici mole noću*. Lat. nocturnus.

noćničav, adj. n. p. čeljade koje noću mokri poda se. Rj.

noćnik, noćnika. m. — 1) vjetar, *der Nachtwind, ventus nocturnus*. Rj. noćni vjetar. — 2) *der Mond-süchtige, lunaticus, cf. notnjik, mjesečnjak*. Rj. kao noćni čovjek.

noćno, (u C. G.) *vidi* noću: Noćno prošli Turske karaula. Rj. adv. *vidi* i notnjo. — Noćno kolača trčati. DPosl. 85. Ode četa noćno bez mjeseca. Npj. 4, 60. I to bilo noćno dva sahata. 5, 119.

noću, bei Nacht, noctu, cf. noćno. Rj. *instrum. od noć. vidí* noć 3.

noćurak, noćurka, m. (u Dubr.) nekaki cvijet koji se noću razvija, kao tatula, ali bez bodlje. Rj. (*lung-blumige Wunderblume, mirabilis longiflora L.* Rj.^a) za nast. isp. šipurak.

nóđje, *vidi* ondje. Rj. óndje, s *premjštenim glasovima*: nóđje. Korijeni 9. *i slivši se dj u gj, b*: Vigjeo sam dolje u Resavi... jedan lijep, care, zaravanak, gradi nogje Ravanicu crkvu. Npj. 2, 205.

nóga, f. (*akus. nogu, pl. nóge, nógā i nógū*). Rj. U riječi ruku i nogu još se saćuvao i drugi i sedmi padžež drazine: rúkū, nógū (*s nógū, nū nógū*); ali se ti oblici ne govore samo za dvije ruke ili noge, nego se sad već govore i mjesto istijeh oblika mno-

žiu, koji se takogje drže: rúkā, nógā, rúkama, nógama. Obl. 21. dem. nožica. *augm. nožuranja, nožurda, nožurina, hpp. nona. vidí* čjevara, džolap (*s portugom*). — 1) *der Fuss, das Bein, pes*. Rj. isp. nanožiti, nanažati. — *Bacukati se nogama*. Rj. 18a. Bridi mi nogu. Rj. 43b. U noge: ozdo je tuban, a ozgo grana. Rj. 98a. Gata, 2) bolest u kojoj oteku zglatve i nogu i u ruku. Rj. 108b. *Klecaju mi noge*. Rj. 274a. *Näpod nogu*, abwärts, deorsum, cf. naniz brdo. Rj. 401b. Na lijevu nogu nahramuje. Rj. 411b. Nožnji, opanei od kože s gorejijeh nogu. Rj. 424a. Na obrtaljku... pa se onako s pomoću nogu obrću. Rj. 434b. Pod Bogdanom noge obumreše. Rj. 435b. Ne meči se nogama. Rj. 452a. Za što si mi noge potkinula. Rj. 553b. *Spadoh s nogu*, n. p. od mnogoga hoda. Rj. 702a. *Skočio konj upropnice, t. j. popea se na stražnje noge*. Rj. 786a. *Uskakovčiti noge*. Rj. 788b. Štrkljast, *dujijeh nogu*. Rj. 847b. *Stojša prekrsti noge* pa sve opucka do mrve. Npr. 29. Idi bez traga kud te oči vode i noge nose. 37. *Ustuj na noge*, tvoj je sin mrtav. 114. Car zapovjedi da ga preda nj dovedu, dočeku ga na noge pa se šnjime poljubí. 200 (*stojčiji? isp. niže primjer iz Posl. 16 i Npj. 4, 334*). Sin... *padnuři oeu pod noge* kaže sve šta mu se dogodilo. 248. Oboli i kljenit oстане *svartijeh nogu* i ruka. 262. Bogati na mazgu sjede, a siromasi idu na noge. Posl. 16 (*pješke*). *Iskrivio noge* kao tele nedonošće. 105. *Isturu nogama* kao kulašica u vršaju. 105. *Noga mu nozi* dobra ne misli. (Kaže se lukavu i zlu čoeku). 226. Tako ne hodio na noge i na ruke! 308. Svoje mrtve *roditčje*, koji su rus porodili... i na noge *podignuli*. Npj. 1, 145. *Zute čizme na egare noge*. 1, 523. Kad mu bele oprostio ruke, on se hitro na noge okrete. 1, 546. Na putu ti dobra sreća bila, a pod nogam' svi dušmani tvoji. 2, 620. Ni zaslužih na noge opanke. 3, 1. *Skočiše na noge lagune*. 3, 5. *Nejake su noge u Stevana*. 3, 38. *Polećeše pješke na nogama*. 4, 159. Oba pašē. *nogam ne makoše*. 4, 171 (paše mjesto padoše). Tu se *gjugat* boju osjetio, pa *pricjem zakopa nogama, nogam' kopa*, a ušima striže. 4, 229. *Jadan Marko ležeći se brani... kad se Marko nogu dokopao*. 4, 271. *Ev' vam Turci i na noge idu*. 4, 334. *No na noge*, moji sokolovi! 4, 345. *I na noge vojsku podigoše*. 4, 350. Pa se *Mijat na noge dignuo*. 4, 395. *Vojvode su na noge gjipnule*, te mu s noga pomoć odazivlju, malo sjeli, te su počínuli. 5, 360 (*stojčiji. isp. niže Npj. 1, XLVII*). Kad vide nas oboje sa svim budne i s *prekrštenim nogama sjedeći*. Danica 2, 135. Vi ste danas iz daleka hodili... *noge utrudili*. 65. *Umivacionica je ponajviše namještena na tri drvene noge*. 74. *Mati ili žena pokojnikova panuři mu (popu) na noge*. 110 (nariče). Nijesam (ga) mogao namoliti da pjeva, nego je s nogu samo kazivao. Npj. 1, XLVII (*isp. više Npj. 5, 360*). *Pravila*, koja se ne mogu prestupati i *nogama gaziti*. Odg. na ut. 17. Ni jedno dijete ne će nu dre noge hodati, ako od drugoga ne *vidi*. Priprava 43. *Da satre sotonu pod noge vaše* skoro. Rim. 16, 20. *Obuća da vam je na nogu i štap u ruci*. Mojs. II. 12. 11. *Šmjerno pade k nogama njegovijem*. DP. 241. — 2) doći kome na noge, *selbst zu ihm kommen*. Rj. (*doći kome sam, glarom(?) ili: pješke? isp. primjere pod 1) iz Posl. 16. Npj. 4, 334*). — 3) ići nogu pred nogu *Schritt vor Schritt, pedetentim*. Rj. *isp. Ide Mare s vijedrom na vodu, za njom Niko sa noge na nogu*. Here. 267. — 4) (u C. G.) n. p. iz svega je Spuža nogu iznio, t. j. bolji je od sviju Spuzana. — 5) (u Jadru) *eine gewisse Anzahl, certus numerus*, n. p. kad razrezuju porezu, onda kažu: ovo selo ima dvije noge, ovo nogu i po, i t. d. Rj.

nogače, f. pl. (u Baranji) *vidi* nogāči. Rj. i sgn. *ondje*.

nogāči, m. pl. one noge što na njima stoji korito

kad se pere, ili naćve kad se hljeb mijesi. *Gestell, der Scheragen, fulerum, cf. naćvenice, nogari, nogaće.* Rj. **nogari**, *m. pl.* (u Zemunu) *vidi* nogaći. Rj. i *syn. ondje.*

nogavica, *f. eine Hose (die Hälfte des Beinkleides), caliga.* Rj. od čakšira ili od gaća ono što stoji na nozi. — Derem *nogavicu*, a krpm tur. (Kuburim). Posl. 58. Svija oboje noge u jednu *nogavicu*. DPosl. 120. U čitavim čakširama imaju *dvije nogavice*, tur. rtmace i ono gore, što stoji oko čovjeka. Rj.¹ XX. *Nogavice* od mjedi bjehu mu na nogu. Sam. I. 17, 6.

nogo, (u C. G.) *vidi* nego, *cf. nō: Nogo* evo dana pet negjelja. Rj. — Za to Jovan ni habera nema, *nogo* hitro u družinu pogje. Npj. 3, 321. Ja ne emilim, ne da' Bog, za tobom, *nogo* emilim, i nevolja mi je. 4, 364. Nama nije šire *nogo* uže. 5, 523.

nogoholja, *f. die Fussgicht, podagra.* Rj. *kud noga boli.* *isp. bogavica, kostobolja, ulož.* *riječi tako slož. kod glavobolja.*

nogostup, *m. Rj. nogo-stup, gdje se nogom stupa, ide.* — 1) *kud ljudi pješie idu n. p. pored velikoga puta, Fusssteig, semita.* Rj. *vidi* putanja, staza. — 2) (u Slav.) *prijelaz preko plota, gdje se samo prekoračuje, cf. prijelaz.* Rj.

nōj, *nōja, m. (Vogel) Strauss, struthio.* Rj. *ptica.* — *Uhvati dva noja . . . držeći rukama više sebe i više nojeva na dugačkom ražnju pečeno jagnje. Nojeri želeći da bi pećivo dohvatili, polete u visinu.* Npr. 159. Kći naroda mojega posta nemilostiva kao *noj u pustinji.* Plač 4, 3.

nōjea, *f. (u C. G.) vidī noća: Tu zajedno nojeu boraviše.* Rj. *noća*, i sa j mjesto č pred e: *noja* (osn. u *noć*). Osn. 346. *isp. vojka i vočka.* — Tu je jednu *nojeu prenoćio.* Npj. 5, 194.

nōjev, *adj. n. p. jaje, des Strausses, struthionis.* Rj. *što pripada noju (ptici).* — *za nast. isp. alatov.*

nōkat, *nōkta, m. Rj. gen. pl. nōkātā, nōkti, nōktijū.* Obl. 9. *dem. nōkčić.* — 1) *der Nagel (am Finger), unguis.* Rj. Kažu da u nedjelju ne valja *sječī nokte.* Rj. *Vrapčji nokti.* Rj. 73a (biljka). (Glasnicu . . . gadljak *noktom od kake velike tice može načiniti veću ili manju.* Rj. 88a. *Zaguliti n. p. drvo, nokat.* Rj. 171a. Kosu brijū. *nokte zakidaju.* Rj. 176b. Kad mi god ruke ozebu, sve mi zalazi za *nokte.* Rj. 180a. *Zaljuštiti n. p. nokat, vide zaguliti.* Rj. 182a. *Zašlo mi za nokte, kad ruke vrlo ozebu pa pošto se dogje u toplinu, pod noktima stane zdravo boljeti.* Rj. 199b. *Udariti nokat, t. j. pobjeći: Udarise nokat uz Banjane.* Rj. 769a. *Capei, nokti u tice.* Rj. 818b. *Izdirala! Rježi! Nokat u ledinu!* Posl. 98. *Nokat i meso (n. p. oni su ili on je s njim, t. j. paze se).* 226. *Nokti su mu, orati bi mog'o.* 226. *Dogorio mu je luč do nokata.* DPosl. 19 (ili: *Doš'o mu je luč do nokata*). A treći im *nokte sarezuju.* Npj. 2, 254. I Gjurju su *nokte obrezali.* 2, 571. Već uzimate *dvadeset klinaca, udrite ih pod noktore Radu.* 3, 359. U govoru bi se reklo *pod nokte.* 3, 359 (Vuk). Isaila svi znaju da je *poganih nokata.* Zlos. 248 (*da krude*). *isp. dugonokat.* — 2) *vrh u lemeša, cf. lakomica.* 4. Rj. — 3) u puške *donji i gornji nokat, cf. zub:* *Stoji kao na noktu, t. j. gotov kao zapeta puška.* Rj. — *Omāće mu se puška, t. j. obori se s noktu sama od sebe i puće.* Rj. 458a.

nōkatac, *nōkaea, m. (u Dubr.) nekaka trava.* Rj. **nōkilj**, *nōkilja, m. (u C. G.) vidī noktilja.* Rj. i *syn. ondje.* — *nōkilj* (gdje je iza k odbačeno t; *isp. noktilja; osn. u nokat*). Osn. 132. *za nast. isp. točilj.*

nōkilja, *f. (u Bosni) vidī zanoktica.* Rj. *vidī i noktilja, i syn. ondje.*

nōkojegja, *f. panereccio, male nelle ugne, paronychia, arum, paronychia, orum.* Stulli. *iza k izbačeno t kao u nokilj. vidī noktilja, i syn. ondje.*

nōkšīr, *nōkšīra, m. (u vojv. po varošima) der Nachtopf (österr. das Nachtgeschirr), matula. cf. vrčina.*

Rj. *Njem. riječ. vidī i bokal 2, burežnjak. sud za noćnu potrebu.*

nōktāš, *nōktāša, m. Rj. osn. u nokat. riječi s takim nast. kod bradaš.* — 1) *der nicht leicht ein galantes Abenteuer auslässt (besonders von Verheirateten), maritus alienarum uxorum appetens.* Rj. *čovjek koji rado obilazi oko tuđijih žena.* — 2) *1er nōktāš, vidī krpnik.* Rj. 501b. *nećakro žito.* — *1er, nećakvo žito (čini mi se da se zove i karišik); cf. strvno žito, pīr nōktāš.* Rj. 501a.

nōkčić, *m. dem. od nokat, das Nägelchen, unguiculus.* Rj.

nōktilja, *f. (u C. G.) vidī nokilja.* Rj. *vidī i nokilj, zanoktica, nakojegja, nokojegja, noktojegja. u prstu korijen od nokta, die Nagelwurzel, paronychia.*

noktojegja, *f. vidī nokojegja.* Stulli. *vidī i noktilja, i syn. ondje.*

noli, (*nō li*), *vidī nego li: Bolje je svoja pešnjavina noli tugja šarturina.* Rj. 498b.

nominālan, *nominālna, adj. nominalis: Kad iz nominalne deklinacije prelaze u složenu.* Rad 14, 88.

nōna, *f. hyp. od noga.* Rj. — Na šiljetu leži *Madžarica, kako j' lipa none* opružila, bile joj se *none* po šiljetu baš ko grude prolifnoga sniga. HNpj. 4, 465. (šiljte, manja mekana prostirka za sjegjenje ili počivanje).

nōrae, *nōrae, m. — 1) (u C. G.) vidī ronae 1. Rj. vidī i njorae, gnjurac 1. — nōrae (osn. koje je složena u ponor). Osn. 338. — 2) (u Hrv.) der Narr, stultus, cf. budala: Progloh nekoliko sela *nōraća*, i skupih tri lonca *nōraea* (u pripovijeci). Rj. od *Njem. Narr.**

nōrēnje, *n. (u C. G.) das Tauchen, urinatio, cf. ronjenje.* Rj.

nōriti, *rīm, v. impf. (u C. G.) tauchen, urinor, cf. roniti.* Rj. *vidī i njoriti.* — *Skaće s Tri Čavla, a nōri s Penatura.* DPosl. 111 (Penatur, jedna hrid kod Dubrovnika. DPosl. XV. Tri Čavla, u Dubr. kraj mora krš s tri vrha. XVIII). *v. pf. slož. zanoriti; (s premještenim glasovima:) podroniti, uroniti, zanoriti; poronuti. v. impf. slož. ponirati, unirati.*

nōs, *nōsa, m. (loc. nōsu) die Nase, nasus.* Kad *koga nos serbi*, kažu da će se onaj dan opiti ili s kim svaditi. Na vrat na *nos, über Hals und Kopf (isp. sunovrat, sunovratice).* Rj. *hyp. nosak. dem. nosić. ugm. nosina. isp. dugonos (i ondje tako slož. adj.). — Duhau od nosa, cf. burmut.* Rj. 146a. Kako je *zaprećio nos.* Rj. 191b. *Osmoljio nos, n. p. od žalosti.* Rj. 472b. *Otvrzla mu se krv na nos (ili iz nosa).* Rj. 475a. *Skljuniti nos.* Rj. 687a. *Smoljio, koji kao pōkunji nos.* Rj. 696a. *Unjkatī, govoriti kroz nos.* Rj. 783b. *Na nos frće, držati se ne da.* Rj. 797b. *Vrabac na vrat na nos stane proju zobati.* Npr. 39. *Mačka skoći te svinju šapama za nos.* 176. *Ima pasji nos.* Posl. 103. *Koju zdravo diže nos, taj će skoro ići bos.* 142. *Kolikī mu je nos, kao patlidžan!* 145. *Namjerio se na rutav nos (na čoeka koji ne da na sebe).* 189. *Ne vidī dalje od nosa.* (Ne razumije ništa). 196. *On mora svuda nosom zabosti.* 239. *Hoditi komu uz nos.* DPosl. 26. *Vodi ga za nos.* 151. *Krupan čovek, golema pokućasta nosa.* *Danica 4, 20.* Tako se *izgovaraju (još kroz nos)* ta slova. Rj.¹ XXIX. A on onda rekao, da će *im (Srblijima) izosijecati nosove i nši.* Straž. 1887, 14. *Ko jako nos utire, izgoni krv.* Prič. 30, 33. *Cetina je u nosu Kotaru, t. j. posve blizu Kotara, kao da se nosom u nj zabola.* *Ibro Dervišević.* 2. Rp. *On je nosa pčastogou.* Zim. 282. *Nos (mu je) mali, presedust.* 299.

nōsac, *nōsea, m. — 1) die Mündung, z. B. an der Kanne, orificium.* Rj. *osn. u nōs. vidī sisak. u sulu kakva kao čevč, na koju se iz njega toči ili pije.* — *Bardak, 1) krčag ili staklo s noscem.* Rj. 16a. *Žban ima dvije jame . . . drugu na malome noscu, na koju se voda pije iz njega.* Rj. 155a. — 2) *Träger,*

portator: Lovac da svagda ulovi, ne bi se zvao lovac, već *nosac*. Rj. *postanjem od nositi. vidi nosilac, i syn. ondje.*

nôsâc, *nosâca*, *m. facchino, bajulus, gerulus*. Stulli. *koli nosi. vidi nosilac, i syn. ondje.*

1. nôsak, *nôska*, *m. hyp. od nos.* Rj.

2. nôsak, *nôska*, *adj.*: ovo je sukno *nosko*; ovi su opanci *noski*; a gjeko reče: ovo je sukno *derko*. J. Bogdanović, *što se lijepo i jednako nosi i dere; što se dosta dugo nosi i jednako se svagdje dere. vidi derak.*

nôsân, *m. nasatus*. Stulli. *nosat čovjek. vidi nosnja. — riječi s takim nast. kod brajan. ima i prezime Nosan.*

nôsânje, *n. das Herumtragen, circumgestatio*. Rj. *verb. od nosati. radnja kojom tko nosa, n. p. dijete.*

nôsât, *adj. languisig, nasutus*. Rj. *u kogu je dug nos. vidi dugonos.*

nôsati, *nôsâm*, *v. impf. umhertragen, gesto, n. p. dijete. barjak. Rj. kao tamo amo nositi. v. pf. slož. ponosati, pronosati. — Šegrti nose vodu, cijepaju drva . . . nosaju i zabavljaju djeću.* Rj. 835b.

nôsêc, *adj. (u Hrv.) schwanger, gravidus, cf. trudan. Rj. isp. nositi, nôsêci. ženu nosêću, t. j. koju nosi êdo pod sreem. syn. kod bregj.*

nôsêc, *m. dem. od nos.* Rj.

nôsila, *nôsîla*, *n. pl. die Bahre, feretrum*: Dere se uz tugja *nosila* (kad ko bez uzroka žali za tugjom stvari). Rj. *na čemu se što nosi, osobito mrvac. vidi odor 4. — Onoga nazovimrea metnu na nosila.* Npr. 171. *Majka njega meće na nosila . . . »Ja umriješ, moja stara majko! Metni mene na luka nosila.* Npj. 1, 239. *Načini joj lisna nosila.* 1, 243. *Sutra dan ranjenima pogradi nosila (kao tetrivane).* Miloš 102. *Plaćite za Avenirom. I ear David igjaše za nosilimu.* Sam. II. 3, 31.

nôsila, *nôsioca, m. der Träger, bajulator*: *Nosiocem tanane košulje.* Rj. *vidi nosac 2, nosac: amal, bastah, sodat 2. — riječi s takim nast. kod čuvalac. — Imaše Solomun sedamdeset tisuća nosilaca.* Car. I. 5, 15. *Klonula je snaga nosiocima.* Nem. 4, 10.

nôsîlja, *f. eine Henne die täglich legt, gallina quotidie ova ponens*. Rj. *kokoš koja svaki dan nosi. riječi s takvim nast. kod bijelija.*

nôsîna, *f. augm. od nos.* Rj. *takvu augm. kod bardačina.*

nôsiti, *nôsîm*, *v. impf.* Rj. *vidi nijeti, nesti; nosati. v. impf. slož. do-nositi, iz-, na-, nad-, ob-, od-, po-(se), pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; s promjenom glasa o na a: donášati, prinášati. v. pf. slož. pondositi; pozidositi. v. pf. slož. sa nijeti (nesti) vidi kod nesti. — I. 1) trugen, gesto, porto.* Rj. *Nosišega na bajače, da ga obaju.* Rj. 12b. *Onamo našijeh — prtenijeh — gaću slabo ko i nosi.* Rj. 81a. *Nose uza se, kao kakvu amajliju.* Rj. 102b. *Gjerdane nose žene i djevojke o vratu.* Rj. 148b. *Nositi dijete na krkače.* Rj. 303b. *Nauprt nositi što.* Rj. 411a. *Pizmator, koji nosi pizmu.* Rj. 499a. *Trljati, 3) nositi što.* Rj. 618b. *Idi bez traga kud te oči vode i noge nose.* Npr. 37. *Dokle prosi, zlatnu usta nosi, a kad vraća, pleća obraća.* Posl. 65. *Kad ti gjevojku prosim, ljubav ti nosim (u kuću, da budemo prijatelji).* 122. *Nosi mi krv s očiju.* (Bježi, dok te nijesam ubio). 226. *Što sit izije a pjan popije to šteta nosi.* 360. *Nosi li mu konj risoko glavu.* Npj. 1, 370. *Kudgozj hodim, na sreću ga (dragog) nosim.* 1, 377. *Ubila me rgja od tavnice, jedva nosim u kostima dušu.* 2, 447. *Sna(h)o Jelo, nenoseno zlato! 3, 169. Bog te zdravo i mirno nosio.* 3, 393. *Maramu oko vratu nositi.* Danica 1, 90. *Nosi (o onom konju, koga juše, ili o jedeku) s jedne strane sultju. a s druge buzdovan.* 2, 117. *Ovaj novi vezir samo je ime vezirsko nosio.* 3, 145. *Da gladnoj sirotinji nosi taj radosni glas.* 4, 4. *Lagje, kolike je god Dunar mogao nositi.* Miloš 35. *Na Srbe mrzio i osretu*

u sreću nosio. 57. *Ako hoćete (ne samo puške, nego) i topove za pojasom nositi.* 122. *Neka ga gjava nosi.* Straž. 1886, 1225. *Dužni smo dakle mi jaki slabosti slabijeh nositi.* Rim. 15, 1. *Zemlja ne mogaše ih nositi zajedno, jer blago njihovo bijaše veliko.* Mojs. 1, 13, 6. *Nosiše kovčeg na ramenima svojim o polugama.* Dnev. 1, 15, 15. *sa se, pass.*: *Uzica, za koju se žban nosi.* Rj. 266b. *Maleno je zrno biserovo, al' se nosi na gospodskom grlu.* Posl. 174. — 2) *nosi kokoš (ili druga kaka tica), legen, pono oru.* Rj. *Ono žito daju poslije žene kokošima da nose jaja.* Rj. 34b. *Kokoš kad već boće da prestane nositi.* Rj. 228a. *Ondje će se gnijezditi êuk i nositi jaja i leći ptice.* Is. 34, 15. — 3) *kao voziti*: *Čovjek iz vodenice poručuje ženi, da mu pošlje kola da nosi brašno.* Rj. 813a. *Kad vidiš šta je, što pitaš? (Nosio nekakav êoek otvorena kola puna kukuruza . . .).* Posl. 116. *Pustili konje da im pasu po poljani (kao Ereegovci kad nose kakvu kiriju).* Nov. Srb. 1817, 494. *amo ide i ovo: Koji su se putem porazbolijevali, one su nosili na konjima.* Sovj. 66. *sa se, pass.*: *Vinarica, lagja što se na njoj nosi vino.* Rj. 62b. *isp.*: *Carica spravi karocu i ponese caru u kamenu pećinu.* Npr. 107. — II. *sa se. — 1) reciproč. s kim, ringen, luctor*: oni se nešto nose; pak se nose po polju široku. *Rj. nose se drojica rvući se. v. pf. ponijeti se 2b. — 2) refleks. sich trugen, Kleidertracht haben, vestior*: kako se nose kod vas? Rj. *kao odijevati se. — Malo jede, al' se lijepo nosi.* Posl. 173. *Ono malo varošana i gragjana drukčije se od naroda nose i žive.* Kov. 13. *Koji je bio obučen kao što se nose Carigradski Grei.* Sovj. 25.

nôsôciêi, *m. pl. cf. bradići (samo u onoj zagonei).* Rj. *nôsôciêi = nos.*

nôsônja, *m. J. Bogdanović. nosat čovjek. vidi nosan. — takve riječi kod Bakonja.*

nôsorožar, *nôsorošea, m. zvijer, rhinoceros*. Stulli. *vidi rinocerot.*

nôsivica, *f. der Stör, Sterlet, accipenser stellatus, cf. kečiga. Rj. riba. vidi nosvica.*

nôsivica, *f. (u Dubr.) vidi nostvica. Rj. riba. Daničić dorodi riječi od korijenu, koga je nos, nozdrva. isp. Korijeni 120.*

nôsâj, *m. vidi nošivo. Rj. vidi i nošnja. kako se ljudi nose (odijevaju). nôsâj (osn. u starom nošu, inf. nositi).* Osn. 71. *riječi s takim nast. kod doggaj.*

Nôsêica, *f. voda u Lici kod Novoga. Rj. Nôsêicu (osn. u Nosku; pred šê otpalo je v).* Osn. 333. *kao Novsku voda. vidi Novčica.*

nôsênja, *n. das Tragen, portatio, gestatio*. Rj. *verb. od I. nositi, II. nositi se. — I. radnja kojom tko nosi što ili kojom kokoš nosi (jaja):* *Vežu mena teška i neugodna za nošenje, i toware na pleća ljudska.* Mat. 23, 4. *Nošenje ili vučenje êega teškoga.* Daničić, ARj. 793b. — II. *radnja kojom se tko nosi n. p. lijepo, ili se drojica nose (rvući se).*

nôsîvo, *n. die Tracht (der Kleider), vestitus, cf. nošaj, nošnja. Rj. kako se ljudi nose (odijevaju):* *Čarski dvor pošlje odmah slikare (molere), koji su sve, nove ljude, njihovo nošêvo . . . na velikom platnu napisati morali.* Pripr. 176. — *riječi s takim nast. kod jedivo.*

nôsînja, *f. vidi nošivo. Rj. vidi i nošaj: Nošnja je ženska gotovo u svakoj nahiji drukčija . . . a muška je u Srbiji gotovo svuda jednaka.* Danica 2, 103. — *riječi s takim nast. kod êežnja.*

nôta, *f. nota, die Note*: *U rukopisu . . . u kom su crkvene pjesme s notama, ima ovaj zapis.* Rad 1, 188. *isp. kajda.*

nôtunji, *tnjê, adj. vidi noćni. Rj. što pripada noći. za nast. isp. božitunji, božićni.*

nôtunjik, *notnjika, m. vidi noćnik. Rj. notnji rjetar, notnji čovjek.*

nōtjuo, (u C. G.) *vidi* noću: Te on *notjuo* daje i prodaje. Rj. *adv. vidi* noćno. — Putujući jednom *notjuo* nanese ga put pokraj jedne crkve. Npr. 97. Utekoše noću bez mjeseca . . . pohjegoše *notjuo* bez mjeseca. Npj. 5, 49, 50.

nōv, *adj. neu, novus*: nov novcat (novcit), *ganz und gar neu, funkelnagelneu, plane novus*. Rj. — Reče mu da posadi vinograd i da donese s njega *nova vina*. Npr. 66. . . kakvo *novo roče*. Posl. 186. *Nova metla* dobro mete. 225. *Nova tkalja, nova natru*. 225. *Novi kasapi* pod rep kolju. 225. *Nov od konca*. (Kaže se za *novu haljinu*). 225. U starom dušmaninu nema *novog prijatelja*. 336. Opremite mu doru od mejdana, *nove* njemu *ploče* promijenite . . . iznova mu ploče promijenili, a *novijem klincom* potkovali. Npj. 4, 299. Crni Gjorgje *o novom ljetu* (1813 godine) sazove u Beograd . . . Miloš 30. U tom . . . dobiju na vrat *novoga protivnika*. 136. U G. Svetića *ništa nije novo*, tražiti sebi slavu. Odg. na sit. 9. Spisatelji *novijeh naroda* nijesu pravila u ovome držali tako tvrdo kao stari Grci. Pis. 29. Gradeći *novo narječje* . . . kvare narodni jezik. Slav. Bibl. 1, 91. Učinio je *nove pogriješke*. 1, 95. U stara vremena . . . u *noviju vremena*. Srb. i Hrv. 2. Za svu opravku, što *novu oficiru* treba. Žitije 11. U prvi praznik vodi se *nova mlada* u crkvu. Živ. 322. Milošić kaže za *novi slovenski jezik*. Rad 1, 116 (*isp. novoslovenski*). *adv. nōvo, vidi* kod riječi složenih: novodobijen, i t. d., i kod složenih *adverba* iznova i nanovo.

nōvac, *novca, m. Rj. osn. u nov. Osn. 342. — 1) eine Münze, moneta*: kakav je to *novac*? Rj. *vidi* pjenez. — Bapka, 2) *starinski novac*. Rj. 15b. Grošići, *novci* na upletnjaku u djevojaka. Rj. 104a. Dvo-petica, *nekakav novac*. Rj. 113a. Dinar nije *novac Turški*. Rj. 120b. Gjerđani su *od različitijeh novaca*. Rj. 148b. Kvarat, 2) *Austrijski srebrni novac* od pet krajcara. Rj. 267b. U pričesku se nosi kresivo i *po koji novac*. Rj. 600a. Nema ni *prebijena novca*. Posl. 204. Čoek kao i *novac* (*ile* po svijetu, kao i *novac od ruke do ruke*). 349. Kad stvari ove slože u skrinju (kovčeg), svak baci u nju *po kakav novac* ili drugo što. Kov. 51. Pokažite mi *novac harački*. A oni donesoše mu *novac*. Mat. 22, 19. — 2) *der fünfte Theil eines Groschen, grossi pars quinta*. Rj. *petinu groša, novac* *pod 1) uopće, dobija osobito značenje imajući određenu vrijednost, tako i u ovim primjerima*: Pogode se da onaj . . . da onome drugom *dvu novca* prida. Npr. 169. Kupi komad zemlje za *sto novaca*. Mojs. I. 33, 19. U siklu ima *dradeset novaca*. III. 27, 25. *dem. novčić. — 3) pl. nōvci, das Geld, pecuniae*: Pije vino ko ima *novaca*, a ko nema sjedi kod lonaca. Rj. *vidi* aspre, jaspere, dinari, pjenezi, spenza, špale. *augm. novčine. isp. gotovina, gotovo. — Vinarina, novci* što se daju spahiji mjesto desetka vinogradskoga. Rj. 62b. *Vjenčanica, novci* što se daju popu za vjenčanje. Rj. 65b. *Glavni novci*. Rj. 87a. (glavnića, glavno). *Grijačina, novci* što se plaćaju za grijanje kod vatre. Rj. 101b. *Dvjarina, Rj. 138a (novci što se daju za drva). Izješa, koji je drugima novce izio. cf. izjelica. Rj. 224b. Izmamio mu novce. Rj. 225b. Idu novci* (dukati, banke), *coursiren, im Umlaute sein, valere. Rj. 241b. Kazukašče, novci* što lagjari plaćaju kad s lagjom gdje u kraju stanu. Rj. 258b. *Dvo novce nu kamatu. Rj. 261b. Kalugjeri ono su na mjestu prodavali i činili u novce. Rj. 396a. Odluka, novci*, što plaća rodbina ubijenoga. Rj. 444b. Nijesam se ručio, t. j. nijesam ništa pazario za *gotove novce*. Rj. 658b. *Sitni novci*. Rj. 682b. Kad nose *novce od ducije. Rj. 799b. Dadu mu nekoliko novaca*. Npr. 253. Zatvoren duga ne plaća (nego ga valja pustiti neka radi i *nek sastavlja novce*). Posl. 87. Nijesam se s kesom svadio (da *prospavam novce*). 217. *Novci sitno zveče*, ali se daleko čuju.

226. *Ržu mu novci* po kesi. (Kad se kao s podsmijehom hoće za koga da kaže da nema *novaca*). 272. Starješina . . . drži *kesu od novaca*. Danica 2, 100. *Traži novaca u zajam*. 3, 213. Uđave nekaka kunjundžiju, koji je *novce gradio*. 4, 15. *Gragja, koja vredi silne novce*. 4, 36. *Trojici vezira . . . dato u novcima* i u zairi . . . 5, 31. Svud valja ići te *novce teći*, pa ih donijeti u Boku te *trošiti*. Kov. 40. Kupi na veresiju dok . . . *sastavi novce*. Miloš 70. Popovi da uzimaju bira . . . ili da se *proceni u novce*. 195. *Sovjet je izdao jednu uredbu u novce, kako će u zemlji ići*. Sovj. 11. *Narodne novce troše* po svojoj volji. 19. Nego je i *novacu davao, i na poklon i u zajam, kad . . . u njega bi se desilo*. 77. *Ispremeta trpeze onijeh što mijenjahu novce*. Mat. 21, 12 (*isp. mjenjač*). Ko bi *korao lažne novce*, bio bi sažežen. DM. 72. *s timjem značenjem nalazi se riječ i u jedini*: Dade mu *nekoliko aspri* . . . Kad ga opremi, mnoge mu stvari preporuča a najviše da *čuva novac*. Npr. 217. *amo će ići i ovi primjeri*: Bir, ono žito što daju ljudi popu . . . u varošima u *novcu* prema tome. Rj. 26b. *Novac* je dušgubac. Posl. 225. Daću ti u *novcu* šta vrijedi. Car. I. 21, 2.

Nováci, *Nováká, m. pl. namastir* u Srbiji (dolje preko Morave). Rj.

nováčēnje, *n. J. Bogdanović. verb. od novačiti. radnja* kojom tko *novaci*.

Novácić, *m. dem. od Novak. Rj. ime muško.*

nováčiti, *enrolliren. J. Bogdanović. kúpiti novake, recruitiren. prues. nōváčim. vidi* rekrutovati.

nōváčkŕi, *adj. tyronum, ad tyrones spectans. Stulli što pripada novčimu 2.*

nōvájlija, — 1) *m. der Neuling, novitius. Rj. kao nov čovjek, koji se tek počeo baviti oko čega. isp. novak 2, prvaca. — 2) f. die Neue, nova*: Moja *sabljo, moja novajlijo. Rj. nova stvar, n. p. sablja. — od nov sa dometnutima a i j i završetkom Turškim lija). isp. dugajlija, točajlija, zlatajlija.*

Nōvák, *Nováka, (voc. Nōváče) ime muško. Rj. dem. Novácić. hyp. Novelja, Novica, Novko, Novo. — Po-bratime, Starina Nováče! Npj. 3, 1.*

nōvák, *nováka, m. (voc. nōváče). — 1) novak* mjeseć, *Neumond, Neulicht, novilunium, cf. novljak. Rj. vidi i mladjak, mlagjak. nov mjeseć. — 2) der Rekrut, miles tiro. Rj. nov vojnik. isp. novajlija, prvaca.*

nōvákinja, *f. novizia, tyrancula. Stulli.*

novákov, *adj. tyronis. Stulli. što pripada novaku 2.*

nōvčŕi, *adj. cf. nov. Rj. — Nov novcat (novcit), ganz und gar neu, funkelnagelneu, plane novus. Rj. 422b. sasvim nov. — pridjeve s takim nast. kod cjelcat.*

nōvci, *nōvčŕi, m. pl. vidi* novac 3. Rj. *augm. novčine.*

nōvčŕit, *adj. vidi* novcit. Rj. *sasvim nov. — isp. tukru dem. adj. pravcit, punit, samcit, zdraveit. Osn. 222.*

1. nōvčŕan, *adj. n. p. čovjek, geldreich, pecuniosus. Rj. koji ima (mnogo) novaca.*

2. novčŕani, *novčŕanŕi, adj. n. p. kesa, der Geldbeutel, crumena. Rj. što pripada novčimu. — Novčŕanu bolest* (boluje što nema novaca). Posl. 226. Ako bi se dogodila *novčŕanu kakova smetnja*, da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem. Posl. 1111. Uzeo je za sobom *novčŕani toboluc*. Prič. 7, 20. Što se tiče *novčŕanoga stanja* . . . dolazili su prošle godine *novčŕani prilozii*. Rad 5, 200.

Nōvčŕica, *f. voda* koja izvire kod *Noroga* u mjestu Šedrvanu, i teče kroz Gospić i niže njega utječe u Liku. Rj. *vidi* Noščica.

nōvčŕić, *m. — 1) dem. od novac 2. Rj. Gospodar izvali jedan novčić pa mu reče: »Na, to ti je služba«. Npr. 40. Da zaište, ne pet hiljada forinti, nego *pet hiljada novčŕića*, odmah bi se zgrozili. Rj. 1^x XV. — 2) *Mahnenfuss, ramunculus regens Linn. Rj. biljka. — 3) (u Osijeku) u brojenju pregje: novčić ima**

šezdeset žica, pasmo ima šest novčića, a paradžik šest pasama. Rj.

novčine, *növcinâ*, f. pl. *uugm.* od *novci*: taj ima dosta *novčina*. Rj. *tukva uugm.* kod *bardačina*.

Növelja, m. ime muško: Podranio Vujović *Növelja*. Rj. *hyp.* od *Novak*. — *za nast.* isp. *Vukelja* (ime muško). *Gomelja* (ime manastiru), *starkelja*.

Növi, *Növöga*, m. mnoga se mjesta tako zovu n. p. *Nöri* u Boei, *Častelnovo*; u Dalmaciji niže *Obrova*; u Lici kod vode *Nošćice* i zidine na brdu *Kalauri*; u Turskoj Hrvatskoj: *Sinoć aga iz Novoga dogje*. U *Norome* gradu *bijelome*. Kad zamakne u *Nöri* s gjevojkom. Rj. *vidi Novin*.

Növica, m. ime muško. Rj. *hyp.* od *Novak*. — O *Nörica*. *Srpska perjanice!* Npj. 5, 93. *muška imena dem.* s *takim nast.* kod *Antica*.

növica, f. nova lagja. *neues Schiff*, *navis nova*. Rj. *moglo bi značiti uopće: novu stvar*.

Növün, m. u pjesmama mjesto *Nöri*: Koliko je polje pod *Növünom*. Čini seir *bijela Novina*, sav mu *Nöri* kula *natfatila*. Rj.

1. novina, f. *die Erstlinge der neuen Ernte jeder Art, primitivae pomorum aut animalium*: Bože pomozite! *nove novine* od *nove* godine. Rj. *što god novo*, n. p. *voće što se ove godine prvi put okusi: uopće novu stvar. vidi prvine. isp. növina*. — Sva tvar uzdiše . . . nego i mi koji *novinu* *duh* imamo, i mi sami u sebi uzdišemo. Rim. 8, 23 (*primitivae spiritus habentes: die Erstlinge des Geistes*). Pozdravite *Epeneta*, koji je *novina* iz *Ahaje* u *Hrista*. 16, 5 (*primitivae Asiae in Christo: der Erstling von Asia in Christo*). *Nemanja* . . . poremetio porodici prava, i za to ta *novinu* nemaše potrebne potpore. DM. 5. *Dušan* prvi je krenuo pravo od opštega jamstva k ličnoj odgovornosti . . . Ali tu *novinu* nije postarljena da joj nije postavljeno i protivno. 301. Nebo donese tebi djetetu u *jaslama novinu neznačicu*, i mudareci koje zvijezda dozva prepadoše se. DP. 303. Kao *novinu* od *svega* što jest naseljena *prinosi* tebi, *Gospode*, *homonosne mučenike*. 346.

2. növina, f. kao *nov glas*, *die Neuigkeit, res nova*. u Rj. *samo u množini*: *növine*, f. pl. 2) *die Neuigkeiten, res novae*: ima li kakijeh *novina*. Rj. *vidi novost*. — To su od mene *novine* kao od *Zloguka*, a vi ako imate što bolje, *kažite* mi. *Straž*. 1887, 175. Da je njegovo pismo s *takom veselom novinom* poslao samome *earu*. *Žitije* 63.

növinar, m. (po varošima) *Zeitungssehreiber, diurnorum scriptor*. Rj. *ko piše novine, journalist*. — Kad nam ne bi u Pešti bjo onaki *novinar* da ga goreg u svijetu nema. *VLazić* 2, 2.

növinarški, adj. *što pripada novinarima ili novinaru kojemu god*. — *Novinarsko pisanje*, ako tako potraje kakvo je sada, *postaje* gad. *Pom*. 111.

3. novine, f. pl. *die Zeitung, diurna*. Rj. *vidi gazete*. — Čita li se u *novine* naše, je li njega *Rusija* stavila? . . . Ne piše se u naše *gazete*. Npj. 5, 527. U to je vreme bilo u različnim *novinama*, da su *Turci* i *Rusi* bili odredili komisiju. *Miloš* 141. Kad *bismo* za to *imali novine* onda bi . . . *Odg.* na sit. 3. *Državna štamparija*, u kojoj se štampaju *novine*. *Pis*. 18. U *petorim novinama*. *VLazić* 1, 1.

növnicina, f. dem. od 2 *növina*. — U onoj je *novnici* doista *komedija*, po nekoga *žalosna*, a *tijem veselija* za nas. *Pom*. 49.

Növü Pazar, m. *Stadt und Festung in Serbien*. Rj. *varoš i grad*, i u množini: *Bješe paša iz Novog Pazara* . . . *povede* ga u *Növe Pazare*. Npj. 2, 611.

Növü Säd, m. *Neusatz, Neoplanta*. Rj. *varoš u Ugarskoj. Madž. Ujvidek*. — *Profesor u Novom Sadu*. *Kolo* 14 (15).

-növiti, *-növüm*, *glagol koji se ne nalazi ovako prost nego samo kao složen ob-növiti (ob-növüm)*, *po-*, *pri-*, *za-*; kao *v. impf.* *ob-növijati*, *po-*, *pri-*, *za-*.

Növka, f. ime žensko. Rj. — *imena ženska s takvim nast.* kod *Drenka*.

Növkinja, f. *ein Frauenzimmer von Novi*: *Uzrasla* je u *Novi naranča*, *gojila* je *Nörcinju* *gjevojka*. Rj. *žena iz Novoga*.

Növko, m. ime muško. Rj. *hyp.* od *Novak*. — *tukva hyp.* kod *Boško*.

növljäk, *növljäka*, m. (*voc. növljäce*) kad se *zgeda nov mjesec*, onda *gdjekoji govore: Zdrav zdravljäce, nov novljäce!* Rj. *vidi novak, mladjak, mlagjak*.

Növljanin, m. *Einer von Novi*: *Knjigu piše Növljanin Alija* u *Novome gradu bijelome*. Rj. *čovjek iz Novoga*.

Növljanskü, adj. *von Novi*: *Ak' uteče konjmu Növljanskijem*, *zaista* ga *prodavati* ne ču. Rj. *što pripada Növljanima, pa Novomu. vidi Novski*.

Növo, m. (*voc. Növo*) *hyp.* od *Novak*: *Jesi P. Novo sablju sakovao*. Rj. *gen. Növa. tukva hyp.* kod *Dobro*. — O *Novica*, *moj Srpski viteže!* *hajde, Novo*, *gore* na *pečinu*. Npj. 5, 113.

Növö Brdo, n. *Stadt in Kosovo*: I *pokupi Novo brdo* *redom*. Rj. *varoš u Kosoru*.

novodobiven, adj. *novo-dobiven, koji je skoro dobiven*: *Senat* je . . . *potpunjan senatorima iz novodobivenih nahija*. *Miloš* 12.

Novögrëki, adj. *Novo-grëki, što pripada novim Grecima*. — *Novogrëki*. DRJ. 1, X. *Traži pomoći* u *turskom* i u *norogrëkom jeziku*. *Star*. 1, 18. *novi Grëki* (*jezik*). *isp. staroslavenski i stari slovenski*.

novökovän, adj. *ново-kovan, koji je iznova, prvi put koran*: *Nagje* na *tavanu oružje* *sve prašno* i *za'rgjalo*, ali ga on *lepo očisti* i *uredi* te *sine* kao *novu kovano*. *Npr*. 28.

novökršten, adj. *ново-kršten, koji je skoro kršten*. — *Ima 47 riječi* koje su od *Slavenskih posrbljene* . . . *novokršteni, novorogjeni*. *Nov. Zav. VI. Vladika* *treba* da je *bez mane* . . . *ne novokršten*, da se *ne bi nadno*. *Tim*. 1, 3, 6.

Novopazarac, *Novopazarca*, m. *Einer von Novi pazar*. Rj. *čovjek iz Novoga Pazara. vidi Novopazarlija*.

Novopazarlija, m. *vidi Novopazarac*: I *Ilija Novopazarlija*. Rj. *čovjek iz Novoga Pazara*. — *lija*) *Turski nust*.

Novopazarški, adj. *von Novi pazar*. Rj. *što pripada Novomu Pazaru*.

novopöstavljen, adj. *ново-postavjen, koji je skoro postavljen*: *Na veću nesreću novopöstavljeni komendat* . . . *Miloš* 15. U *Budimu* sam čuo, da će *svi četiri novopöstavljene vladike* . . . *doći* u *Beč*, da *blagodare earu*. *Straž*. 1887, 382.

novövez, m. (u *Srijemu*) *bravac koji je skoro uštrojen, ein unlängst verschnittenes männliches Schwein, uper recentissime castratus*. Rj. *ново-rez, bravac koji je skoro rezan (rezati bravca u sjev. Hrv. znači strojiti ga)*.

novörogje, n. (u *Krivošijama*). »*Ovako ti zasalili volovi, krave, janjci i teoci, i svako novörogje!*« (kad *polaznik čestita*). Rj. *ново-rogje, mlado što se skoro rodilo*.

novörogjeni, adj. *ново-rogjeni, koji je skoro roggjen. isp. tako slož. riječ prvorogjeni*. — *Ima 47 riječi* koje su od *Slavenskih posrbljene* . . . *novokršteni, novörogjeni*. *Nov. Zav. VI. Bndite željni razumnoga* i *pravoga mlijeka*, kao *novörogjena djece*. *Petr*. I, 2, 2.

Novösadski, adj. Rj. *što pripada Novomu Sadu*.

Novösagjanin, m. (*pl. Novösagjani*) *der Neusatz, Neoplantanus, Neoplantensis*. Rj. *čovjek iz Novoga Sada*.

Novösatkinja, f. *die Neusatzlerin, Neoplantana*. Rj. *žena iz Novoga Sada*.

Novöslovenski, adj. *Novo-slovenski, što pripada novim Slovenima. vidi novi slovenski jezik kod riječi*

i *gosti* na jelu *nude*. Kov. 95. — 2) su se. — a) recipr. *einander anbieten, affero ulius alio*: Nude se kao Grci u arište (Posl. 227). Rj. — b) *refleks.*: On im se stane *nuditi* i nametati da istu upravo njega. Sovj. 23.

nūgao, *nūgla*, *m.* (loc. *nūglu*) *vidi* *ngalj*. Rj. *ūgao* (s dometnutim sprijeda u glasi i *nugao*). Osn. 119. *dem.* *nūglić*. — Dočekiva iza *nugla*. DPostl. 18 (dočekiva *dijalekt.* *njesto* dočekuje).

nūglić, *m.* *dem.* od *nugao*. Rj.

nūgjenje, *n.* *das Anbieten, Antragen, oblatio*. Rj. *verb.* od 1) *nuditi*, 2) *nuditi se*. — 1) *radnja* *kojom tko nudi koga čim*. — 2) *radnja* *kojom se a) nekolicina nude (nude jedan drugoga): ili se tko kome nudi*.

nūjan, *nūjna*, *adj.* *vidi* *turovan*. — S tog je Ibro *nujan* i *zvoljan*. HNpj. 3, 335. *Nujan* momak glavu obisio. 3, 358. Što je *nūjna*, što li je *zvoljna*. 4, 95.

nūkalae, *nūkaoca*, *m.* *koji nuka*: *Nukaoca* glava ne boli. DPostl. 86. *vidi* *ponukivalae*, *ponukalae*. *isp.* *potnkač*. — *riječi s takrim nast. kod čuvalac*.

nūkânje, *n.* *vidi* *nutkanje*. Rj.

nūkati, *kâm*, *v. impf.* *vidi* *nutkati*: *Mnogo sam ih nuka* i korio, da sijeku po krajini Turke. Rj. *v. pf.* *slož.* *ponukati*; *v. impf. slož.* *ponukivati*. — *nū...* od istoga *nu* biće: *nūkati*. Korijeni 116. *nukati*, *kao* *govoriti kome: nu! nu! nagovarati ga*. *isp.* za *znanje* *nnkalac*.

nūr,* *m.* *vidi* *nurak*. Rj. — *Nur*, *luća*, što (se govori da) pada iz neba *svecu* na *grob*. Npj.¹ 1, 316, *vidi* *nurak*.

nūrak,* *nūrka*, *m.* *ein Feuerstrahl, welcher nach dem Volksglauben vom Himmel auf das Grab eines Heiligen herabfällt (bei den Türken)*: *Nad. Emkom* je *nurak* *progorio*, više glave *nurak* *progorio*. Rj. *hyp.* od *nur*. Npj.¹ 1, 316. *nur. luća*, *zrak* što *pada iz neba svecu* na *grob* (u *Muhamedovaca*).

nūrija, *f.* *der Sprengel eines Pfarrers, die Pfarre, parocia*. Rj. *dokle jedan župnik ili parok drži. vidi* *parohija*, *parokija*, *plovanija*, *titorija*, *župa*. — *Namastiri* u *Srbiji* imaju i po nekoliko sela svoje *nurije*. Rj. 396a. *tugju riječ*. *isp.* Osn. 75.

nūrijāš, *m.* *ein Pfarrkind, parocianus*. Rj. *čovjek koji pripada nuriji*: Osim toga još dijele (kalugjeri) između sebe što se *skupi od nurijaša* i od čitanja *molitava*. Rj. 395b. — *riječi s takvim nast. kod bradaš*.

nūta: *Nnta*, *nuta*, *glava utaknuta*. Rj. 793a. *vidi* *nti*, *nto*.

nūtarujī, *adj.* (u *Hrv.*) *innerlich, internus*. Rj. *vidi* *unutarnji*, *unutrašnji*; *iznutrašnji. suprotno* *izvanji*, *nadvorni*, *spoljni*, *spoljašnji*.

nūti, (u *Perastu*) *vidi* *nuto*: *Nuti* *gjidije*, što *ne mirnje!* Rj. *vidi* i *nta*.

nūtkânje, *n.* *dem.* od *nugjenje*. Rj.

nūtkati, *kâm*, *v. impf. dem.* od *nuditi*. Rj. *v. pf. slož.* *ponukati*. — *Zet* *videći* *punieu* *zabrinutu* *stane* *je nutkati* *da jede* i *pije*. Rj. 502b.

nūto, *siehe!* *en.* Rj. *vidi* *nuta*, *nuti*. *uzvici*: *ò-to, è-tè; nū-to*. Korijeni 81. *Okako* *stoji* (s *gen.*) i *nuto*, *koje* i *samo znači* *čugjenje*. *Sint.* 116. — » *Nuto*, *majko*, *iz megje megjeda*; » *Ili*: » *Nuto* *iz kupusa zca*. Npj. 1, 380. *Nuto* *čtu!* *nuto sijasetu!* 1, 523. *Nuto* *caru* *velike nevolje!* 2, 388. *Nuto* *momku!* i *nuto pameti!* 4, 142.

nūtrak, *m.* *konj* ili *brav* koji se *uštroji*, pa *opet* je *poslije* *silovan* (*nutrast*), *ein nicht gut verschnittenes Pferd u. s. w., equus non bene castratus. cf.* *popuštenik*. Rj. — *utroba*. s *prijedlogom u*, za kojim *dolazi* *još* i *n*: *u-n-utra*. *prijedlog* *se n* *odbacuje* *ali u* *opet ostaje*: *nutarnji, nutrast, nutrak*. Korijeni 8.

nūtrast, *adj.* *nicht gut beschnitten, non bene castratus*. Rj. *koji se dobro ne uštroji*. — *Nutrak*, *konj* ili *brav* koji se *uštroji*, pa *opet* je *poslije* *silovan* (*nutrast*). Rj. 425b.

nuz, (u *Bačkoj* i u *Srijemu*) *vidi* *nz*: *Tekeliji nuz* *čaju* *poigra*. Rj. — *uz*, *ovaj* se *prijedlog* *nalazi* i *s n* u *početku*, *ali vrlo rijetko*: *A* *barjake nuz* *dvor* *prislomše*. Npj. 1, 535. *Sint.* 552. *suprotno* *niz*.

nūzla,* *f.* *bolest*, *kad* *boli* *meso* *oko* *zuba*, *eine Art Krankheit, morbus quidam*. Rj. (*Turski* *nezle*, *kihavica*). Osn. 120.

nūžan, *nūžna*, *adj.* *vidi* *nuždan*, i *syn.* *ondje*. *nužan* *je prema drugima* *padežimu* *bez d.* *isp.* *milosan* i *milostan*. — *Od* *caru* *niti* *je kakav* *odgovor* *došao*, *niti* *je bio nužan*. *Žitije* 17.

nūžda, *f.* (u *vojev.* po *varošima*) *vidi* *nevolja*. Rj. *vidi* i *potreba*. *isp.* *ponužđiti se*. — *Evo* *ti* *ovo* *moje* *perce*, *pa* *kad* *ti* *bude* *velika nužda*, *a* *ti* *zapali* *ovo* *pero*. Npr. 198. *Nužda* *zakon* *izmenjuje*. (I *ovo* *je* *postalo* u *vojevodstvu* od *književnika*, *jer* *narod* *naš* *njesto nužda* *kaže* *nevolja*. *Gledaj: Potreba* *zakona* *nema*). *Posl.* 227. *Ne* *imajući nužde* *ni* *nzroka*, *da* *se* *onako* *iz* *bliza* *svagaju*. *Danica* 3, 48. U *tom* *pismu* *predstavite* *vašu nuždu* i *potrebu*. *Štraž.* 1886, 1449.

nūždan, *nūžna*, *adj.* *vidi* *nužan*, *potreban* 1. *nothwendig, necessarius. isp.* i *zaruret*. *nuždan*, *nuž(d)na*. *d* *pred* *u* *poslije* *ž* *otpada. isp.* Rj.¹ XXXI. — *Imena* *su* *sela nužna* *ne* *samo* *zu* *Geografiju*, *nego* *i* *za* *Istoriiju* i *Gramatiku*. *Danica* 2, 58. *Da* *bi* *se* *ova* *pripovijetka* *bolje* *razumjela*, *nužno* *je* *još* *ovo* *dati*. 2, 123. *Odsiječe* *on* *trošak* *za* *žrtve* *i* *ostale nužne* *potrebe* *na* *pet* *dukata*. 2, 136. *Da* *bi* *mogao* *dati* *pomoć*, *gdje* *bude* *najnužnije*. *Miloš* 35. *Niti* *su* *nužni* *toliki* *ljudi*. 145. *Mislim* *da* *je* *vrijedno* *i* *nužno* *kazati* *koju* *riječ*. *Pis.* 40. *A* *to* *bi* *za* *va* *nužno* *bilo*. *Štraž.* 1886, 1580.

Nj.

1. **nj**, *n.* *složeno* *slovo* *za* *glas*, *kojari* *se* *u* *Vukovoj* *azbuci* *naznačuje* *prostim* *slovom* *n*.

2. **nj**, *pron.* *četvrti* *padež* *u* *jednini* *u* *muškom* *i* *srednjem* *rodu* *od* *zamjenice* *on, ona, ono*, *kad* *zamjenjuje* *ličnu* *zamjenicu* *trećega* *lica* *u* *prvom* *padežu*, *samo* *sa* *prijedlozima*, *na, u, po*, *ist.*: *na* *nj*, *u* *nj*, *po* *nj. isp.* *Obl.* 30. *Pišu* *gdjekoji* i *nunj, unj, ponj*, *ali* *Daničić* *svagda* *rastavlja*, *kao* *što* *i* *treba*. — *Bog...* *posla* *sinu* *svojega* *na* *svijet...* *da* *se* *svijet* *space* *krozu* *nj*. *Iv.* 3, 17. *Gjipila* *na* *njega* *i* *hala* *i* *vrana*. (*Svi* *ustali* *na* *nj*). *Posl.* 78. *Ondje* *dogje* *rnka* *Gospodnja* *nada* *nj*. *Izsek.* 1, 3. *Prsluk...* *krozu* *nj* *više* *srebrna* *puca*. *Kov.* 11. *Ako* *ga* *Bog* *zna* *koliko* *ja*, *zlo* *po* *nj*. *Posl.* 2. *On* *svoga* *mesa* *nije* *metnuo*

pada *nj* (pod *kupus*). *Posl.* 340. *I* *ljudi* *uz* *kužno* *doba* *oboru* *selo*, *da* *kuga* *u* *nj* *ne* *bi* *došla*. Rj. 432b. *Evo* *dan*, *koji* *stvorio* *Gospod!* *Radnjmo* *se* *i* *veselimo* *se* *u* *nj!* *Ps.* 118, 24. *Neki* *ljudi* *pristaše* *uzu* *nj*. *Djel.* *Ap.* 17, 34. *I* *dem* *se* *za* *nj* *Bogu* *pomoliti*. Npj. 1, 243.

njāka, (u *Rišnu*) *vidi* *šipak* (rukom). Rj. — *Hoćeš* *šipak!* *kaže* *se* *neuljudno*, *kud* *se* *što* *zakručuje*, *kao*: *od* *toqu* *nemu* *ništa. isp.* *Hoćeš* *batinu!* *Hoćeš* *brus!* *Hoćeš* *kijak!*

njākânje, *n.* *das Geschrei des Esels, clamor asini*. Rj. *verb.* od *njakati*. *radnja* *kojom* *magarac* *njače*.

njākati, *njāčēm*, *v. impf. schreien* (*vom Esel*). *clamo* (*de asino*): *Ko* *magarac* *njače*. Rj. *njače* *magarac*, *kad* *ispušta* *glas. vidi* *revati* 2.

nje . . . , vidi ne . . . ne (kojim se odriče) sastavlja se sa **нѣ** od glagola **нѣати** tako da od *ne* otpada *e* a od **нѣ** otpada **ѣ**, te biva **нѣ**, koje se sastavlja s riječima prominalnoga korijena »нѣ«, i u nas običnije glasi *ne* (mjesto *nje*: njetko, netko, neki, negdje, nekoliko i t. d. Korijeni 115. — *Vuk piše nj . . . u Pismima, u Odg. na laž., Odg. na sit. i u Odg. na ut., u drugim djelima ponajviše ne... Daničić nj... u ARju, a drugdje ponajviše ne . . .*

nječesov, adj. (u Crmn.) *vidi* nečesov. Rj. *vidi* njekakav, nekakav.

njēdārea, n. pl. dem. od njedra. Rj. — Pak se *maši u njedarea*, te izvadi svilen jagluk. Npj. 1, 391. No izvadi od zlata jabuku, te je *meće Mari u njedarea*. Herc. 136. *takva dem. kod barioce.*

njēdra, njēdārā, n. pl. der Busen, sinus. Rj. *dem.* njedarea. — Gjevojka *stavi maramu u njedra*. Npr. 124. Od svetoga Luke *tur' u njedra ruke*. Posl. 235. Carica se čedu obradova . . . *prometnu ga kroz nedru svilena*, da b' se dete od srca nazvalo. Npj. 2, 157. O Hajkuna, *srec iz njedra!* 3, 362.

njēga, f. vidi nega. Rj. *isp.* njegovanje.

njēga, (u Dubr.) vidi negda. Rj. *vidi i* njekad, njekadar. *primjeri kod negda.*

njēgdašnji, adj. vidi negdašnji, i primjere ondje.

njēgdje, vidi negdje, i primjere ondje.

Njēgoš, m. ime muško. *vidi* Negoš, Njeguš, Neguš. — Petar Petrović *Njēgoš* II. Rj. 815a. *postunje vidi kod* Njeguš.

njēgov, adj. scin, ejus. Rj. *što njemu pripada.* — *Njegova* bolest drugoga *zdravlje*. Posl. 227. *Njegova* i pasja godina. 227. *Njegovo* nazivalo, a drugoga *izdiralo*. 227. Obršio kao niko *njegov*. 230. Koga je izabrao Gospod . . . *njegov* ću biti. Sam. II. 16, 18.

Njēgovān, m. vidi Negovan. *isp.* njegovati i negovati.

njēgovānje, n. vidi negovanje. Rj.

njēgovati, njēgujēm, v. impf. (u C. G.) *vidi* negovati: *Njēguje* ga kao majka jedinca. No sam ćerca jedina u majke, pak *me* majka *l'jepo njegovala*. Rj. v. *pf. slož.* nanjegovati, ponjegovati. — *Tetošiti, pflēgen, foveo. cf. njegovati, suziti, blažiti.* Rj. 737b. Kao što dojlīca *njēguje* svoju djecu. Sol. I. 2, 7.

njēgovskī, nach seiner Art, ut ille. Rj. *na njegov način. isp.* mojški, naški, našinski, svojski.

Njēguš, m. ime muško. *vidi* Neguš, Negoš, Njēgoš. — njega, njegovati; *Njēguš* (od staroga **НѢГОУШВЪ** ili **НѢГОУШЪ**). Korijeni 121. *tako Daničić akc. i u* Oblicima, 361: *Njēguš, za nast. i akc. isp.* Miloš i Miluš. — Negoš, Neguš, cf. *Njeguš*. Rj. 414b. Sava Petrović *Njeguš*. Npj. 5, 531.

Njēguši, m. pl. selo u Crnoj Gori, i ljudi iz njega: Pošli nama *Njēguše* *trgovce* i po njima talijera nove. Npj. 4, 424. Te je (knjigu) šilje svome bratu Mirku, bratu Mirku *na selo Njēguše*. 5, 6.

njēgve, f. pl. vidi negve. Rj.

njēkad, njēkadār, (u Dubr.) vidi nekad, nekada. Rj. *primjeri kod* nekad.

njēkadašnji (nēkadašnji), adj. Korijeni 31.

njēkakav, njēkakī, njēkakov, isp. Korijeni 31. *vidi* nekakav, nekaki, nekakov, *i primjere ondje.*

njēkākō, Korijeni 31. vidi nekako, *i primjere ondje.*

njēkakov, vidi kod njekakav.

njēkamo, vidi nekamo.

njēkī, adj. (u Dubr.) vidi neki. Rj.

njēko, njēkoga, (u Dubr.) vidi neko. Rj. *vidi i* njetko. *primjeri kod* neko.

njēkolicīna, njēkolicīnja, vidi nekolicina, nekolicinja.

njēkolīka, vidi nekolīka.

njēkolīke, vidi nekolīke.

njēkolīko, vidi nekolīko.

njēkud, njēkudā, vidi nekud, nekuda. *isp.* od njekud, od njekuda, odnjekud.

Njēmačkā, f. adj. Deutschland, Germania. Rj. t. j. *zemlja. vidi* Njemadija 2.

Njēmačkī, adj. — 1) deutsch, germanicus. Rj. *što pripada Njēmcima. vidi* Germanski, Tudeški, Švapski (*kao s* porugom). — 2) *Njēmačkī znači što Austrijski: Izlaz na gornjemu Gjerdapu iz Njēmačke strane.* Rj. 224b. — 3) *Njēmačkī znači i katolički: Njēmačkī božić našemu melje. (Kad je o Kršćanskom božiću jugovina).* Posl. 227.

njēmačkīnja, f. Njēmačka puška. Otrguju puške *njēmačkīnje.* HNpj. 3, 315.

Njemādīja, f. — 1) vidi Njemčadija. Rj. *omludina Njēmačka: Da ne trošim gjece Njemadije.* Npj. 1, 11. — 2) *Njēmačka zemlja: Da poigram preko Njemadije.* Rj. — *riječi s* takim *nast. kod* Arapija.

Njemčādīja, f. (coll.) die gesammte Deutsche Jugend, omnis juvenus germanica. Rj. *omludina Njēmačka, mladi Njēmcī. vidi* Njemadija 1, Švapač, Švapačići. — *riječi s* takvim *nast. kod* Grčadija.

njēmcānje, n. das Deutschreden, sermo germanicus. Rj. *verb. od* njemčati. *radnja kojom* tko *njēmcā.*

njēmcāti, čām, v. impf. deutsch reden, loquor germanice. Rj. *govoriti Njēmačkī. v. pf. slož.* zanjemčati. *isp.* madžarati, turčati.

Njēmcīna, f. augm. od Njemac. Rj. *takva augm. kod* bardačina.

Njēmicā, f. die Deutsche, Germana. Rj. *dem.* Njēmicīca. *augm.* Njēmicīna. *vidi* Švabica, Tudeškinja.

Njēmicīca, f. dem. od Njemica. Rj. *vidi* Švabičica.

Njēmicīna, f. augm. od Njemica. Rj.

njēmōta, f. die Stummheit, infantia, inopia facultatis loquendi. Rj. *stanje onoga koji je njēm. riječi s* takvim *nast. kod* čistota.

njēmūštī, jēzik, m. u pripovijetkama, *die Sprache aller Thiere, sermo omnium animalium.* Rj. *jēzik kojim govore sve životinje.* — Zmija mu odgovori: »Ne boj se ništa . . . Moj je otac zmijinjī ear . . . ti ne išti ništa, nego išti *nemušti jēzik* . . . «Sad imaš *nemušti jēzik*«. Coban pogje kroz šumu, idući čujaše i razumevaše sve što govore tice i trave i sve što je na svijetu. Npr. 11. 12. — *Kako se u nekim krajevima narodu našega nerazumne životinje zovu i* njemje, biće *odatle i jēziku njihovu ime* njemuški. *isp.* njemušti i njemjeti, letušti i letjeti.

njēn, adj. vidi njezin. Rj. *što njoj pripada. mjesto ore zamjenice nalazi se* gđešto *genitiv nje, koje vidi kod* njezin. — Gerin, nekaka *zrjerka i* koža *njena.* Rj. 85b. Mati kaže da su u *njena* *sinu* dvori bolji od *carevih.* Npr. 52.

njētkō, njēkoga, (u C. G.) vidi netko. Rj. *vidi i* njeko, neko, *i ondje primjere.*

njēzīn, adj. einem Frauenzimmer gehörig, ejus feminæ. cf. njen. Rj. *što njoj pripada.* — *Koja je sirota na mene zaplakala, svaka njezina suza vri u kazanu, u njemu se kuvam.* Npr. 84. *mjesto njen, njezin nalazi se ne samo u starijim knjigama nego gđešto još i u živome narodnom govoru genitiv nje: Nekakav kralj imao jednu kēor, koja je bila mnogo lijepa. Nje se ljepota bila razglasila po svijetu.* Npr. 163. Ne bi li se on s njome vjenčao, kako mu je od *nje* *roditelja* obećano bilo. 251. *Nevjesta se bani i* veoma *fali, da j' pošteno hrani nje gospodar* dragi. Npj. 1, 355. *isp.* Sint. 39.

njēžan, njēžna, adj. zart, delicat, tener, mollis, delicatus. osn. u njēga. — *Čorjek* koji je bio mek i *vrlo nježan.* Mojs. V. 28, 54. *Vjeran* je poslanik kao *studen nježna* o žetvi . . . i *rashlaguje* dušu svojim gospodarima. Prič. 25, 13. *Sigji i* sjedi u prah, *djevojko* . . . jer se ne čēš više zvati *nježna* i *ljupka.* Is. 47, 1 (*mollis; die Zarte*). *Pjesma ova* prenosi nas od *previsokoga razmišljanja* o njegovu (Hristovu) božanstvu

k nježnome, pristupačnijemu osjećanju njegova čovječstva. *DM.* 147. Niz riječi, kojim razlikosti u značenju do najnježnije tankote oštro obilježi. *Rad* 9, 192.

nježnost, nježnosti. *f. osobina onoga što je nježno: die Zartheit, teneritas.* — Žena . . . koja od mekote i nježnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju. *Mojs.* V. 28, 56.

njia . . . *vidi njih* . . . *Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

njihau, njihna, *adj.* (po jugozap. kraj.) *ih, eorum:* Pa ne ljubim njihno b'jelo lice. *Rj. što pripada njima. vidi njin, njihov.* — *Vet,* moralo bi biti *vetah* (*vetah, vetho*), i u Dubrovniku može biti da bi ko rekao tako (kao i njihau, njihna, njihno, mjesto u nas običnoga njin, njihau, njihno). *Nov. Zav.* VIII. — *postalo od gen. njih nastavkom na. isp. Osn.* 190.

njihânje, *n. das Wiegen (z. B. des Baumes, vom Winde), agitatio.* *Rj. verb. od 1) njihati, 2) njihati se.* — **1)** *rudnja kojom tko njše čim (ili što).* — **2)** *stanje koje biva, kad se što njše.*

njihati, njīšēm (njihām), *v. impf.* *Rj. vidi nihati, culjati, ljuljati, šikati. v. pf. prosti njihnuti; slož. iz-njihati, nanjihati se, odnjihati, zanjihati.* — **1)** *wiegen, schwenken, agito.* *Rj. Vjetar duše pak barjakom njše.* *Npj.* 3, 421. Naše sestre i nevjeste . . . srijem kolom njšale. *Kov.* 71. *vidi i primjere kod njihati (što).* — **2)** *sa se, repleks. schwanken, vacillo.* *Rj. vidi culjati se, ljuljati se, šikati se.*

njihnuti se, njīhnēm se, *v. r. pf. prema imperfektivnome njihati se.* — Kad izigje pred grad na salandžak; kad se njine, od nje sunce sine. *Npj.* 1, 365 (*njine = njī(h)ne*).

njihov, njihova, *adj. ihr, eorum, cf. njihau.* *Rj. vidi i njin. što pripada njima. njih- (gen. pl.) ov.* — Što sam ja na pozivanje svetloga i čestitoga knezu . . . po volji i zapovesti *Njihore Sretlosti* godinu proveo u Kragujevcu. *Danica* 5, 3. Imena mogu se, po njihovom značenju, razdeliti u tri reda. *Nov. Srb.* 1818, 391. Ali sam u skupljanju njihovu (ženskih pjesama) imao drugu smetnju. *Npj.* 4, XXXIII. Koji se spitatej uplašī od njihovoga prazna auktoriteta. *Pis.* 71. Dubrovčani mu (Vuku Brankoviću) dopustiše načiniti u njihovom gradu pravoslavnu crkvu. *DM.* 216.

njihânje, *n. vidi njihanje.* *Rj.*

njijati, njīšēm (njījām), *v. impf.* *Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j.* — **1)** *vidi njihati.* *Rj. Buzdovana* pokraj sebe njiju, pa ga baea junak pod oblake. *Npj.* 3, 26. Eto danas tri godine dana, kako *nijjam* čedo nekršteno. 3, 325. *vidi primjere kod njihati (čim).* — **2)** *njijati se, njīšēm (njījām) se, vidi njihati se.* *Rj.*

njin, *adj. vidi njihov.* *Rj. vidi i njihau. što pripada njima.* — *Njihau, njihna.* Po krajevima u kojima se *h* ne govori, glasi u padežima u kojima se ne umeće *a*, jer ne dolaze dva suglasna na kraju: *njinu, njino* itd., pa se prema tijem padežima govori i u padežima u kojima bi se umetnulo *a* kad bi se *h* držalo: *njin*. *Osn.* 190. Tu ih Drago dočekao divno, bijele im dvore ogradio . . . potpuno sve njino imanje. *Npj.* 4, 97. Danas sam ti. pope, izgubio, izgubio Minu i Mijata i svu njinu ostalu družinu. 4, 407. Da P ne vidiš, silan Janković, baš mudrog njinog razgovora? 5, 550. (*u krajevima iz kojih su ove pjesme, govori se h, pa opet ima njina, njino, itd.*). *Njihau, njihnu, njihno*, mjesto u nas običnoga njin, njina, njino. *Nov. Zav.* VIII.

njirēnje, *n. vidi gnjirenje.* *Rj.*

njiriti, rim, *v. impf. vidi gnjiriti.* *Rj. gnjiriti*, a tome se i odbacuje *g: njiriti.* *Korijeni* 79. *vidi i gvirati, gviriti, piljiti, upirati oči u što (n. p. u knjigu).*

njīsak, njīska, *m. njīska, f. das Wichern, hinnitus.* *Rj. glas koji se čuje, kad konj njīsti.* — Ako je Bog

uzeo konju noge, nije njīsak. (Kad star čoek govori kao mladić). *Posl.* 2. »Jabućilo, izjeli te vuci!« . . . *Al'* mu konje njīskom odgovara. *Npj.* 2, 111.

njīsnuti, njīsnēm, *v. pf. aufreichern, hinnio.* *Rj. (k je otpalo između s i n: I. pregj. njīskoh, njīšte. I. pridjev njīskao, njīsla (i njīsnub; njīsnuo). ispustiti i: sebe njīsak. isp. za'ržati. v. impf. njīstati.*

njīstānje, *n. das Wichern, hinnitus.* *Rj. verb. od njīstati, rudnja kojom n. p. konj njīsti.*

njīstati, njīštim, *v. impf. wichern, hinnio.* *Rj. ništi n. p. konj. vidi rzati. v. pf. njīsnuti.* — njīsak, njīska, njīstati (št stoji mjesto šč od sk). *Korijeni* 122.

njīva, *f. (pl. gen. njīvā) der Acker, ager.* *Rj. dem. njivica.* *Rj.* — Dvojačiti njivu, t. j. po drugi put orati. *Rj.* 112b. Zasaditi njivu čime; što po njivi. *Rj.* 193b. Zasiјati njivu čime. *Rj.* 194a. *Jalovica*, 2) neuzorana njiva. *Rj.* 246a. *Krug*, 2) okruglo mjesto, n. p. glavica ili njiva. *Rj.* 307b. *Laz*, 1) kao mala njiva, osobito između kamenja. *Rj.* 320b. *Oručieo, orānieo, ornieo*, orača zemlja; njiva koja se ore. *Rj.* 467a. b. *Podjaznica*, njiva u podjažnj. *Rj.* 521a. *Potes, riše njiva* ili livada, koje kaka opština ili nekoliko ljudi zagradi. *Rj.* 553a. *Podrornica, potkućnieo, potkutnjica*, njiva ili livada pod kućom. *Rj.* 554b. *Prijedog*, njiva neuragjena. *cf. ledina.* *Rj.* 590b. *Čipur*, kao lijepa njiva ili gradina (vrt). *Rj.* 760b. *Nagje čoeka na uzoranoj njivi.* *Npr.* 5. Jedan put izigje na njivu da obigje žito. 79. Kad se njivu dožanje, onda se žeteoci hvataju slamke. *Npj.* 1, 47 (Vuk). Evo vam sjemena, pa zasijte njive. *Mojs.* I. 47, 23. Ore li orač . . . ili brazdi i povlači njivu svoju? *Is.* 28, 25.

njīvica, *f. dem. od njiva.* *Rj.*

njiviti, njīvīm, *v. impf.* (u gornj. prim.) *plegen, curare: Njivi* momče vrana konja, vrana konja i sokola, kada ih je podnjivio, meće mu se na ramena. *Rj. vidi gajiti, gojiti. v. pf. slož. odnjiviti, podnjiviti.* — Po tom je orca svegjer uz cara skakutala i blejala, a on je njivio i gojio kuo svoja dijete. *Npr.* 116.

njivljēnje, *n. das Pflegen, curatio.* *Rj. verb. od njiviti, rudnja kojom tko njivi što.*

njīvski, *adj. n. p. sjenjo, Wiesen-, pratensis.* *Rj. što pripada njivi, njivama.*

njōrac, njōrea, *m. koji njori. vidi norac* 1, gnjorac, ronac. — Kupi Marko sive sokolove . . . dobre njorac za vode studene, što će trazit' utve zlatnokrile. *HNpj.* 2, 78. Pašti njorce u studene vode, da nu traže ntve zlatnokrile. Utvi njorei trage nahodiše. 2, 79.

njōrenje, *n. vidi renjenje.* *Rj.*

njōriti, rim, *v. impf.* (u Dubr.) *tauchen, urinor, cf. roniti.* *Rj. vidi i noriti, od čega je njoriti, sa nj, mjesto n.* — *Njori* Marko vodi u dubine. *HNpj.* 2, 307.

njūnjorēnje, *n. vidi mrmlanje.* *Rj.*

njūnjoriti, rim, *v. impf.* (u Boei) *vidi mrmlati.* *Rj. i sym. ondje.* — Što se ono dolje čuje, što no njunjori? Zavadi se baba i gjed, ne će da zbore. *Herc.* 232.

njūšēnje, *n. das Schnuffeln (des Hundes), odoratio canis.* *Rj. i sa uke. njūšēnje. isp. njūšiti. verb. od njušiti. rudnja kojom njuši n. p. pas.*

njūšiti, šm, *v. impf. schnuffeln, spüren, olfacio.* *Rj. njūšiti, (njūšim) u Vuka samo njūšiti, a nanjušiti.* *Rad* 6, 90. *v. pf. slož. nanjušiti, prinjušiti, i nanjušiti, prinjušiti; onjušiti, obnjušiti. dem. njūškati. njuši n. p. pas što. vidi i šunjati.* — Ajde leti kroz jelove grane i ti njuši kroz lužine kvevu. *Rj.* 333a.

njūška (njūška), *f. der Schmecker (des Hundes), nasus, canis, cf. šunjka.* *Rj. vidi i turin, gubica, rilica. u psu kao nos, on čim njuši.*

njūškānje, *n. dem. od njušenje.* *Rj.*

njūškati, škām, *v. impf. dem. od njušiti: ker njuška i nanjuši trag-zecu.* *Rj.*

O.

I. o. (su loc. i accus.). Rj. prijedlog. za akr. isp. bez.

I. su lokativom. — **1)** (na pitanje gdje?). S ovim prijedlogom riječ u sedmou padežu pokazuje, da je ono što sama znači, *mjesto na kome se što tako baci da se obuzimajući ga gornjim dijelom svojim drži da ne padne: O klinu visi a o zlu misli (puška). Ide o štapu.* Rj. 1 na konju bojno sedlo, i o sedlu britku sablju, i o sablji rukavice. Npj. 1, 178. Na sindžirim' sitne titreike, što gjevojke nose o gr'ocu. 3, 119. Spustiše Jeremiju o užima (u janu). Jer. 38, 6. u primjerima koji idu premda se u glagolu može misliti primicanje, *opet se samo kaže, gdje biva raduju glagolstvu: Pa otide u zelenu bašču, objesi se o žutoj neranči.* Npj. 1, 566. Kad sretoše Gjurjevu vojvodu, o skutu mu obiskoše mlade. 2, 499. Pa osedla konja debeloga, o vratu mu biser objesila. 3, 351. — **2)** u prisenenom smislu: *Govore o njemu; o tome ne treba misliti. O klinu visi o zlu misli (puška). O srome komadu tugja goveda čuvati.* Rj. Ako me ne poslušas, sve što radio i o čemu se Bogu molio sve ti uzalud. Npr. 114. U nekakvu zemlju gje se o njegovu carstvu ništa i ne čuje. 173. Vrma o bunjištu, a soko o mesu (živ), pa obaba na Gjurjev dan izlete. Posl. 39. Ko o čemu, boba o uštipcima. 151. O Bogu lud, a o gjavolu mudar. 230. O čem čook radio, o tom se i hranio. 244. Svak po sebi sudi i o drugome. 279. Dognat' dug put, a o malu brašnu. DPosl. 19. Jedan i nijedan o malu se rastaju. 37. Vojvode da bi se samo o vojsci starale. Miloš 12. O njemu (o bilju) uči botanika. Priprava 5. Stihovi, koji se poju o ovom praštanju. DP. 367. — **3)** bavljanjem može biti obuzeto vrijeme, kojim se onda kazuje, da što biva ili od prilike kad je ono ili dokle je ono u koji god čas njegov, ili radnja ili stanje zamjenjuje vrijeme svojim trajanjem: *O Gjurjevju dne; o Božiću.* Rj. To bijaše oko ponoći o ustapu. Npr. 179. Zamislio se kao jemin o Martu. (Jer se onda jeminu obično mijenjaju). Posl. 84. O Gjurinu petku. (Nikad). 236. O kukovu dne. (Nikad). 237. O prohinoj žetri. (Nikad, jer se proha u nas obično kosi, a ne žnje se). 240. O škripovu dne (kad se baraci strigu). (Nikad). 245. Kad je u večer o večeri bilo. Npj. 1, 168. Da ti mieni o jeseni dogješ, o jeseni, o Dmitrovu danku, a o mome krsnome imenu. 2, 355. O mijeni ljesni. Mat. 17, 15. Da se ne osramotimo pred njim o njegovu dolasku. Jov. 1, 2, 28. Jefrem je bio patrijarah o boju kosovskom. Kolo, 15 (14). Opisujući dalje mir... o kosom će se sva zemlja ispuniti poznanjem Gospoda. DP. 300. isp. Sint. 620—623.

II. su akusativom. — **1)** na pitanje kud (kamo)? — S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je k onome što sama znači, primicanje upravljeno tako, da ga obuhvati pa se u tome sastavi se s njim ustavlja na njemu; ili se mjesto obuhvatanja pokazuje samo prostiranje: *Udarilo o kamen; otrti se o što.* Rj. Posle toga žena ovoga loveca obesi njegovu pušku o klin. Npr. 65. Stani da je (sablju) o oroga mreću ogledamo. 171. Dok bi dlan o dlan udario — (t. j. brzo, za trenuće oka). Posl. 63. Lupa kao puto o lotru. — (Kad ko što ludo govori). 171. Odr'o bi megjeda o njegu. (Kad je ko zdrav i jak). 235. Omjeri o se. (Pomisli kako bi tebi bilo da ti se to učini). 238. Osmočio se kao Likić o dudove. 241. Izbile se ptice a o tugje proso. DPosl. 35. I za to me zbacio (konjice) na zemlju, o zemljicu razbio sam glavu. Npj. 1, 540. Nema o što sablje poganiti. 2, 146. Da ja o vas ne ogrešim duše. 2, 374. Baci kupu o mermer-kaldru. 2, 584. Pa se turi konju o ranenu. 2, 606. Blago onome koji se ne sa-

blazni o meuc. Mat. 21, 6. Kad se griješite o bruću, o Hrista se griješite. Kor. 1, 8, 12. — **2)** od obuhvatanja dolazi te se radjom misli dokučiti ili — ako se već ima — sačuvati stvar u ovakim primjerima: *O što je to tebi! t. j. nemaš nikakve nevolje to činiti. Carevi se otinju o carstvo.* Rj. Kad sam se juče kladio sa onim mladim Lauš-ban o mogu konju doratu, o moju sablju očinu. Npj. 1, 589. Zavedi se majka i devojka, ne o grade, ni o vinograde, već o jednu tananu košulju. 2, 22. Mret' mi danas, ili mrti sjutra, volim prije o manje grijote. Npj. 3, 303. Nije mi o glavu. Daničić, Sint. 520. — isp. Sint. 518—521.

2. o, uzvik. isp. ob. oj. — **1)** u prizivanju, koje kao da biva s većom silom: *Stane vikati: O aždajo, o aždajo! ta izigji mi danas na mejdan.* Npr. 46. O za Boga, moji ritezovi, otvorimo od crkve avliju. 5, 103. O Bogu ti, skoro doredena! Stojiš blizu Gjer-gjelež Alije? Here. 149 (Bogu ti, vidi Bog 3). Čuj me, o rojrodo moj! Kov. 71. O ženo! velika je vjera tvoja. Mat. 15, 28. A ti, o čovječe Božij! bječaj od ovoga. Tim. 1, 6, 11. O zemljo, zemljo, zemljo! čuj riječ Gospodnju. Jer. 22, 29. O ti, koji se zoveš dom Jakovljevi, je li se umadio duh Gospodnji? Mib. 2, 7. — **2)** u odzivanju: *Odzivaju se žene i djevojke u Crnoj Gori: »evo me, »evo ga! i »evo me o!.* Rj. 452a. — **3)** u željenju: *O da si studen ili vruć! Tako, budući mlak... Otkriv. 3, 15 (atinum; o dass du... j. O, da šećsno ostati preko Jordana! Is. Nav. 7, 7. O da bi moj gospodar otišao k proroku u Samariji! Car. II, 5, 2. O kud bi me poslušao. Ps. 81, 8. — **4)** u čugjenju: *O lijepe ljepotice, ove mlade gjevojčice!* Npj. 1, 150. — **5)** u trgjenju i uzjeravanju: *»Ja ne bih ništa drugo, već da mi Bog da... Onda mu angėjo reče: »O! to je teško dobiti!.* Npr. 81. O! kako bi gdjekoji stari srećni bili, da imaju koga. Pis. 71.*

oavijestiti, oavijestim, v. pf. vidi obavijestiti. Rj. — ob-a-vijestiti (a je umetnuto između prijedloga ob i v; govori se i izbacivši b: oavijestiti). Korijeni 209.

ob, prijedlog, koji se sadu još govori samo — 1) s riječima dan i noć u četvrtom padežu, kazujući vrijeme, i to od početka do kraja: *Obdan, vidi danju.* Rj. 427b (ob dan). Obnoć, vidi noću. Rj. 432a (ob noć). Preonoć, i. q. preko noć, ef. noću, obnoć. Rj. 577b (ob noć). Ob dan po Gružu i Rijeci, ob noć po Pelinah i Prijeci. DPosl. 86. — **2)** složen a) sa glagolima, n. p. obdariti, obeseliti (ob-veseliti), običi, objahati, oblagati, opkoliti, obradovati, opsjeniti, obznamiti, i t. d. — b) s drugim riječima n. p. obdania, obista, objednom itd.

ōba, ōbje, ōba, beide, uterque, utraque, utrumque. cf. oboje. Rj. vidi i obadva, obadvije, obadva; obedva; objedvije; obadvojica; obadvoje. gram. Broj ōba ima oblike kao i dru u sva tri roda; za drugi padež u muškom rodu nema potvrde; treći padež s ostalima koji su s njim jednaki objemu: *objemna očima... oba oka, isp. Obl. 47.* — Ovi trojica carski sinovi... otpočne najstariji brat govoriti: *»Kad bruću moju oba spavahu a ja čuvah stražu, najedanput aždaha pogje iz jezera da nas proždere.* Npr. 193. Došavši do oba brata okamenjena, pozna ih. 231. Klin klin izbija, a sjekira obu. Posl. 134. Obu, beno! pa ni jednoga. 228. Obu (strica) su me vrlo milovali. Npj. 5, 8.

obabinjati se, obabinjam se, v. r. pf. vidi poroditi se. Rj. o-habinjati se. vidi i pobabiti se. isp. babinje, babine. žena se obabinja, porodi se, pobabi se, kad rodi.

ōbahiti, bīm, v. pf. — 1) (u Risnu) ženu, t. j.

kad se porodi, djetetu joj odrezati pupak, okupati ga i poviti, *Hebammenhilfe leisten, obstetricum ago*. cf. babiti. Rj. *vidi i v. impf.* babičiti. — Ona (žena) će ti ostati teška, i kada dogje vrijeme da rodi, ne zovi druge babice da *dijete obabi* nego mene. Npr. 213. — 2) *sa se, refleks.* obabiti se. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. *vidi* obabinjati se, i *syn.* onđje.

obāci, obāgjem. r. pf. (u Dubr.) *vidi* običi. Rj. ob-iči, obāci. *vidi* postanje i oblike kod ići. v. *impf.* obilaziti, oblaziti, obidivati, obidovati, ohoditi, opboditi.

obād, m. — 1) *die Bremse, tabanus* (Linn.) *oestrus*. cf. štrkalj. Rj. *vidi i* štrk 2, badalj 2. — Nit' *ga kolju* muhe ni *obadi*, nego mu je pomučno od gladi. Posl. 61. Kako je digao rep kao da *ga je obad ubo*. (Kad se kakav čokac ponese ili raskomada). 125. — 2) Ne mož' izet' med bez *pečlinja obada*. DPosl. 73 (*ordje* obad znači žalac, žaoka). obad, isp. badalj, badati, bosti.

obādānje, n. *die Flucht* (der Kuh) vor *Bremsen*, *fuga vaccae furicatae ab oestro*. Rj. *verb.* od obadati se. *rudnja* kojom se n. p. krava obada.

obādāti se, obādām se, r. r. *impf.* vor *Bremsen* *fliehen*, *fugere ab oestr:* obadaju se govoda. cf. štrkljati se. Rj. *vidi i* štrkati se. *obada se govće hječujući od obada*, r. pf. *šloč.* razobadati se. — A ono se *obadala govoda* oko kuće. Rj. 213b.

obādriti, obādřim, v. pf. o-badriti. *kao učiniti koga badra*. *vidi* obodriti. — Da bi se prije... *pohvalom i laskanjem* potrudio da me u tome *obadri*, nego li da me za to krivi i kudi. Odrb. od ruž. 4.

obadvā, obadvije. obadvā, *vidi* oba. Rj. *vidi i* obedva, obedvije, obedva; obje dvije; obadvojica; obadvoje. *gram.* Ovomn se broju (obu) nalazi dodan i broj dva, premda je u njemu samom već to što ovaj drugi znači, te se može čuti i *obu dva*, a tada mijenjaju oblike ili i jedan i drugi: *obje dvije*, ili samo drugi a prvi ostaje *obu*, n. p. *obadrjema*. Obl. 47. — Slomio mu *bedre obedvije*. Rj. 19b. Sveta Petka negjeljna majka, a i na ikonama se nalaze gdješto *ore obadvije*. Rj. 414b. Glavn joj (aždabi) odsjjeće, *pa uši obadvije* odsjječe i k sebi ih u džep ostavi. Npr. 187. Srećni jedu *na obadrje vilice*. Posl. 293. *Obadvra* su *sna* jednaka. Prip. bibl. 29.

obadvjērničē, *vidi* objerniče. Rj. *adr.* obadvjema rukama.

obadvoje, *beides, utrumque*: obadvoje djece, čeljadi, pilica i t. d. Rj. *vidi* oboje. *obliti se mizerjaju kao u dvoje, koje ridi*. — Oni najprije slave *obadvoje*. Rj. 597b (*kršno ime i pristužbu*). Opaze je (djevotičiu) i *nhvate*... a oni *uhvate i mene*, i *povedu obadvoje* na brod. Npr. 247. Pokaže prase oću i materi, i ono *njimu obadvoma* omili. 256. Borika se oko bora vila, čemerika *oko obadvoga*. Npj. 1. 259. Dilber i ngursuz. Dnva vjetar od sjevera vrlo studeni, a na njima *prnjavčina na obadvomu*. 1, 296. Poglavari su Srpski kazivali i proglašivali *to obadvoje*, gje je koje bilo potrebnije. Danica 3, 178.

obadvójica, f. *beide, uterque*. cf. obojica. Rj. *obudva čovjeku ili obudva muška živinčeta ili čovjek i muško živinče*. — Reče *Stojšu* zmaj: Šta čekaš one zmajeve...? Hajde ti da mi udarimo na njih. — *Zmajerski car* pristane, i tako pogju *njih dvójica* da ndare na zmajeve. Npr. 35. Kako je imao dva brata, i kako su *obadvójica jedan za drugim otišli* morem. 238.

obāgnjiti, obāgnjim (obāgnjijēm?) r. pf. *verfaulen*, *putrefio*, cf. istrubljiti: Dok su Emki *kose obagnjile*. Rj. oba-gnjiti. *izmegju prijedlogu ob i glagola* gnjiti *umetnuto a. ridi i istrubnuti. v. impf.* gnjiti, gnjiliti.

obajati, jēm, v. pf. *beheren* (z. B. die Wunde), *medeor vulneri incantamentis*. Rj. o-bajati. *vidi* prebajati. *kao bajati iscjeliti. c. impf.* bajati. — Nosiše ga na *bajaće*, da *ga obaju*. Rj. 12b.

obājgora, f. *vidi* opajgora. Rj. *vidi* ojdara. *kao bezočnica, bezobraznica*.

obākriti se, rim se, v. r. r. pf. n. p. obakrilo se jelo. *kupferig werden* (*schmecken*), *extro imbui*. Rj. o-bakriti se, *kao zundariti na bakur*.

obal, obla, adj. *walzenförmig, rund, cylindricus*, cf. obao. Rj. *obal i obao* (obal, kor. koga je i val; ob je prijedlog, a iza njegova b otpalo je korijenu v). Osn. 21. — *Valut. obal kamen*, kao pesnica veliki. Rj. 52b. *Iskopaj ispod kamena...* pa će ti se otvoriti *oblu jednu džaru* sa zlatnijem zaklopom puna aspri. Npr. 99. *Oblo rijeće* badanj. DPosl. 87. *adr.* Često *prisiže* tem ki *oblo* ije. DPosl. 12. *Oblo* se razlog govori. 87.

obala, f. Rj. *dem.* obalica. — 1) *das Ufer, ripa*: *Kraj Morave na obali*. *Isturila voda pod obalu*. Rj. *vidi* baer. baer. brijeg, igalo, jalija, strana. — *Voda se razlije preko obale*. Npr. 77. *Turci daše pleća, pobjegoše Drini* vodi ladnoj *na obalu*. Npj. 4, 258. — 2) *eine Art Zaun, das Gehege, sepis genus*. Rj. *plot nekakav*. — *Udari se kolje* (sve dva i dva jedan prema drugom), pa se *izmegju kolja* natpa granja kojekakva i trnja, cf. vrzina. Rj. — 3) (u Srijemu) *živa obala*. Rj. — *Zivica, ž* živa *obalu*. Rj. 158b. *Nažirčiti obalu*. Rj. 388b. *Redina, ž* živa *obala*. Rj. 647a. — *nāvala, nāvala, obala* (iza b otpalo je korijenu v). *Korijeni* 197. *isp.* obāliti.

obalica, f. *dem.* od obala: Oj bregovi, moji *deverovi!* *Obalice*, mile jetvice! Rj.

1. **obāliti**, lim, v. pf. *rotzig machen, mucro maculo*. Rj. o-baliti, *baluma obrljati. v. impf.* bāliti.

2. **obāliti**, obālīm, v. pf. *niederwerfen, prosterno*, cf. oboriti. Rj. *ob-vāliti* (iza b otpalo je korijenu v). *Korijeni* 196. *ne nalazi se prosti* valiti, *koje ridi. ridi i oburvati, prevrći. v. impf.* obaljivati. — *Obuljeni visoki čardaci*, oburvati *dnbok*i podrumi, *obuljenu demirli kupiju*. Npj. 2, 175. *Pod earem je konjje* poskočilo, i *sa sebe cura obulio*. 2, 210. *Drugom rukom Turčina za prsi, obali ga u travu zelenu*. 4, 4. *Onom drugom* (rukom) za grlo Turčina, *obali ga niz konju dorata*. 4, 11. *I drumovji tvoji zasječeni, obaljune* *troje zadružbine*. 4, 313. *Onda obule magurea nu zemlju*. *Danica* 3, 236. *Asa obali idolu njezina* (materina). *Dnev.* II. 15, 16.

3. **obāliti**, obalijēm, v. pf. *vidi* obiliti: Svega ga je *krvea obalila*. Rj. ob-liti, pa je *izmegju b i l* *umetnuto a. v. impf.* obiljevati, oblivati, obljevati.

obaljivānje, n. *das Niederwerfen, prostrato*. Rj. *verb.* od obaljivati. *rudnja* kojom tko *obaljuje* što.

obaljivati, obālījēm, v. *impf.* *niederwerfen, sterno*. Rj. *vidi* obarati, urvati. v. pf. obaliti. — Što majstori za dan ga (grada Skadra) *sagrade, to sve* vila za noć *obaljuje*. Npj. 2, 115. *Oni vukn ubojne topove, šnjima naše obaljuju kule*. 4, 177.

obāmīrānje, n. Rj. *verb.* od obamirati. — 1) *stanje koje biva, kad tko obamire* (pada u nesvijest), (das *Fallen in Ohnmacht*, subita animae defectio. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad obamire n. p. kuća* (u Dalmaciji, das *Anssterben, extinctio*. Rj.).

obāmīrati, rēm, v. *impf.* Rj. ob(a)-mirati, *izmegju b i m* *umetnuto a. ridi* obumirati. v. pf. obamrijeti. obumrijeti. — 1) *in Ohnmacht fallen, animo liquor, animus me deficit*. Rj. u *nesvijest* padati. — U to će vrijeme *obamirati* lijepe djevojke i mladići od žegji. *Amos*. 8, 13. *Sunce stade žeci Jonu po glavi* tako da *obamiraše*. *Jona* 4, 8. — 2) (u Dalm.) *austerben, extingui*. Rj. *kud svi redom malo po malo odmiru*.

obāmrijeti, obamrēm, (obamr'o, obamr'la), v. pf. Rj. ob(a)-mrijeti, *vidi* obumrijeti. v. *impf.* obamirati. — 1) *in Ohnmacht fallen, animo liquor, animus me relinquit*. Rj. u *nesvijest* pasti, *obeznaniti se, oneszjesnuti*. — U njemu *obamrije srce njegovo*, i on *posta* kao kamen. *Sam.* 1, 25, 37. *Sinovi tvoji obamrli*

leže po krajevima svijeh ulica. Is. 51, 20. — 2) (u Dalm.) *uussterben, extingui*: obamrla kuća, obamrli svi. Rj. *vidi* izumrijeti. *kad svi redom, malo po malo pomru.*

obangaviti, vîm, v. pf. *vidi* ohronuti. Rj. o-bangaviti, *postati bangav (hrom).*

obaujati, njâm, v. pf. *vidi* okupati: Ona će me lepo obanjati. Rj. o-banjati. v. impf. *hñanjati* (sc).

obao, ôbla, adj. *vidi* obal. Rj.

obâpēti, ôbapnēm, v. pf. *umspannen, eingere*: obapela se baljina oko njega, ne valja kad se baljina obapne; obapeta baljina. Rj. ob(a)-peti. v. impf. *obapinjati*. — Tako je u riječi *ôâkôâ* slovo *o* obapeto oko slova *â*. Star. 1, 92.

obâpinjâje, n. *das Umspannen, vincio*. Rj. verb. obâpinjati. *radnju* kojom tko obupinje što (oko čega).

obâpinjati, njēm, v. impf. *umspannen, eingo*. Rj. ob(a)-pinjati, *što* oko čega. v. impf. *prosti* peti (penjem), penjati. v. pf. obapeti.

ôbara, f. (u Risna) svaka zelen koja se uz post obarenu jede s uljem, *gebrâhtes Gemûse, olus aqua ferventi perfusum*. Rj. ob(v)ara. isp. obariti.

obâraća, f. *das Zûngelehen (am Gewehr), der Schneller, lîngula teli, cf. makalj, otpnae*. Rj. u puške. *vidi* i micanič. Obâraća, *od glugolu obârati*. isp. Osn. 349. — Branik, 1) u puške odozdo što pokriva obaraću. Rj. 39b. *riječi* s takim nast. kod čjepača.

obârânje, n. *das Niederwerfen, prostratio*. Rj. verb. obârati. *radnju* kojom tko obaru što.

obârati, ôbârâm, v. impf. *niederwerfen, prosterno*. Rj. ob-arati. v. impf. *prosti* oriti. *vidi* obaljivati, urvati v. pf. oboriti. — Strocati, *pušku* praznu zapinjati pa oburati. Rj. 847b. Tugju *kuću* diže, a svoju obaru. Posl. 322. Crne oči u zemlju obara. Npj. 1, 477. Vide, da Srbi iz topora obaraju i pale kuće. Danica 3, 186. Dva pivaju, a dva otpivaju, po četiri *ogunj* obaraju. HNpj. 4, 614. Za što obarate sree sinovima Izrailljevijem da ne prijevaju u zemlju koju im je dao Gospod? Mojs. IV. 32, 7. *Koji namjeru* opakih obara. Jov 5, 13. Nema pravo Raci što kaže da . . . Engel pravdedno ga obaru. DM. 231. *Nju (misao)* još osobito obaru to što takih riječi ima i ženskoga roda. Rad 26, 61. *sa se, pass.*: *Ali se taj razlog*, koji se uzimao iz istorije, obarao drugim, takogje istorijskim. Dioba 4.

obârîti, ôbârîm, v. pf. *ubsieden, elixo*. Rj. ob-(v)ariti, *kao politi vrelom vodom, ili prokupati u vreloj vodi*. v. impf. obarivati. — U Dubrovniku se kuke obare pa se hladne jedu s uljem i octom ili limunom. Rj. 312a. Naoparno, što nije začinjeno, n. p. kao obureno zelje. Rj. 399b. *Obari juje* na umak. Rj. 780b *sa se, pass.*: *Drob se sa džigericom obari* pa se poslije sitno isjeća. Rj. 619b.

obarivânje, n. *das Absieden, elixatura*. Rj. verb. ob arivati. *radnja* kojom tko obaruje što.

obarivati, obârîjem, v. impf. *absieden, elixo*. Rj. ob-(v)arivati, *kao vrelom vodom poljerati*. v. pf. obariti. v. impf. *prosti* variti.

obâsipânje, n. *das Beschûten, circumfusio*. Rj. verb. obâsipati. *radnja* kojom tko obasipa što.

obâsipati, pâm (pljēm), v. impf. *beschûten, circumfundo*. Rj. ob(a)-sipati. *vidi* opsipati. v. pf. obasnti, opusiti.

obâsjati, sjâm, v. pf. *bescheinen, collustro*. Rj. ob(a)-sjati. v. impf. obasjavati. — 1) Fala mi ti, desna ruko! *desnica* ti cvetkom evala, *jurkim suncem obasjula*. Npj. 1, 147 (neprelazno. isp. niže obasjati se). Sjaju mu se toke kroz brkove, kano *mjesec* od petnaest dana kad obasju kroz jelove grane. 3, 155. Svu noć sjala sjajna *mjesečina*, obasjala zelenu lîrudu. Herc. 1. O tako ti moje sunce žarko! *Jesi l' Kostu dvore obasjalo?* Kov. 60. Druga (zrna) padaše na kamenita mjesta . . . i kad obasja sunce, povenuše. Mat. 13, 6. *Da te obasju Gospod licem svojim* i bude

ti milostiv! Mojs. IV. 6, 25. Slava Gospodnja obasja te. Is. 60, 1. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: *Ti izvadi ovaj nož i put sunca okreni da se obasju lîvadu*. Npr. 121.

obasjâvânje, n. *das Bescheinen, collustratio*. Rj. verb. ob asjavati. *radnju* kojom n. p. sunce obasjava zemlju.

obasjâvati, obâsjâvâm, v. impf. *bescheinen, collustro*. Rj. ob(a)-sjavati, v. impf. *prosti* sijati, sjati, sjajati se. v. pf. obasjati. — Šad se mijenja na njoj (na zemlji) dan i noć, a to čini sunce, koje je obasjava. Priprava 2. On zapovijeda svome suncu, te obasjava i zle i dobre. Mat. 5, 45. Ne će trebati ni vidjela sunčanoga, jer će ih obasjavati Gospod Bog. Otkriv. 22, 5. Je li ti milo da . . . *svjet bezbožnički obasjavuš?* Jov. 10, 3. Bože! obasjavaj nus licem svojim. Ps. 67, 1. Ta stvar obasjava političku istoriju. Vid. d. 1862, 18.

ôbasrân, adj. n. p. čovjek, (*scherzhaft*) *mit ihm ist nicht zu spassen, cui non impune illudas*. Rj. part. pass. ob asrati (ob(a)-srati) *riječ nepristojna, kaže se u šali za čovjeku, koji ne zna mnogo za šalu*. isp. Na kratko nasagjen.

obâstîrânje, n. verb. ob astirati. *radnja* kojom tko obastire što.

obâstîrati, obâstîrēm, v. impf. ob(a)-stirati. v. pf. obastrijeti. — Ne bilo dana u koji se rodih . . . Mrak ga zaprznio i sjen smrtni, *oblak ga obastirao*, bio strašan kao najgori dani! Jov 3, 5.

obâstrijeti, ôbâstrēm (ôbâstr'o, ôbâstrla) v. pf. *um-breiten, consterno*. Rj. ob(a)-strijeti. v. impf. obastirati. *oblike* *vidi* kod nastrijeti. — Kako obastrije Gospod oblakom u gnjevju svom *kêer* Sionsku! Plač 2, 1.

obâsûti, ôbaspēm, (ôbasuo, ôbasûla) v. pf. *beschûten, perfundo*. Rj. ob(a)-suti. *vidi* opsuti. v. impf. obasipati. — 1 na konju Rosandu *gjevrojkju obasutu mrežom* od biserâ. Npj. 2, 583.

ôbašav, ôbašva, m. nekako mjesto na gaćama: *Nu obasru* mladi barjaktari. Rj. *gdje je što opšiveno*. isp. šav, pošav (od šiti, pošiti).

ôbaška, *vidi* baška. Rj. adv. *vidi* i pôbaška, *abgesondert, separatim*. Rj. 510b. isp. osobito 2, napose, posebe, za se. *suprotno* zajedno. — *Onda ih posadi* i sam sjede obašku, jer Misirci ne smijahu s Jevrejima zajedno jesti. Prip. bibl. 32.

obataliti, obâtâlîm, v. pf. *verwûsten, depopular. cf. opustošiti*. Rj. o-bataliti. *vidi* i opustiti. i *prosti* je bataliti v. pf.; v. impf. bataljivati. — *Vruća lava* iz Vezuva. kako je prekrasne zemlje opustošila i obatalilu! Priprava 24.

obavēsti, obavēdēm, v. pf. ob(a)-vesti. *vidi* obavēsti. v. impf. obvoditi. *prosti* vesti, vedem (koje *vidi*) ne dolazi. — brnjica . . . kolut . . . obodac (u kom je ista misao, t. j. obavēden je i njim je što obavēdeno). Daničić, ARj. 664b.

obavézati se, obavēžēm se, v. r. pf. *sich anhängen an einen (mit Bitten), adhaerescio alicui precibus*. Rj. ob(a)-vezati se. *vidi* navezati se, objekoliti se, oblije-koliti se oko koga, navrsti se oko koga, kao zaokupiti koga, n. p. moleći ga za što.

obavijânje, n. *das Umwickeln, circumligatio*. Rj. verb. ob avijati. *radnja* kojom tko obaviju što. *vidi* obavijanje.

obavijati, obâvijâm, v. impf. *umwickeln, circum-ligo*. Rj. ob(a)-vijati, *što* oko čega, ili što čim. *vidi* obavijati, ovijati. v. pf. obaviti, obviti.

obavijēstîti, obavijēstîm, v. pf. koga, *einem be-greiflich machen, docco, rem facio perspicuam*: Ne bi ga obavijestio tovar oraha. Rj. ob(a)-vijestiti koga, učiniti da zna, razumije što. *vidi* oavijestiti, ubavijestiti, orazumiti. v. impf. obavješćivati. — Vi samo na ovaj način možete *više sudiije obavijestiti*: svaki od vas redom da pripovjedi . . . Danica 2, 127. A ko ne razumije ni po ovome, *onoga Bog neku obavijesti!* Pis. 52. *Tada obavijestite* sinove svoje, i recite

im: suhim prijevje Izrailj preko ovoga Jordana. Is. Nav. 4, 22. U čemu sam pogriješio, obavijestite me. Jov 6, 24.

obaviti, *f. n. p.* gdje se obavila voda oko zemlje ili put oko brda, *die Krümmung, curramen*. Rj. *vidi* okuč. okuka, zavojnica.

obaviti, obavijem, *v. pf. umwickeln, circumligo*. Rj. ob(a)-viti, što oko čega, ili što čim, *vidi* obviti, *v. impf.* obavijati. — 1) Tako su krajere svoje . . . čokcu oko vrata obavili. Npr. 195. Uzeše tijelo Isusovo, i obavise ga platnom s mirisima. Jov. 19, 40. — 2) sa se, *refleks. ili pass.* Obavit, gdje se obavila voda oko zemlje ili put oko brda. Rj. 426a. Koji donese lanac da se deset puta obavije oko naše kuće, onoga ću ženiti. Npr. 62.

obavješćivānje, *n. verb. od obavješćivati, radnja* kojom tko obavješćuje koga.

obavješćivati, obavješćujem, *v. impf.* ob(a)-vješćivati koga, činiti da zna, razumijev što, *vidi* orazumljivati, *v. pf.* obavijestiti, oavijestiti. — Orazumljivati, *v. impf.* *vidi* obavješćivati. Rj. 467a.

obāvreti, obāvrim, *v. pf. ansiedeln, paulum decoquo*. Rj. ob(a)-vreti (*mulo*). *v. impf.* vrēti (vrī).

obāzirānje, *n. vidi* obziranje. Rj.

obāzirati se, obāzirēm, *v. vidi* obzirati se. Rj. *v. impf.* ob(a)-zirati se, *vidi* i ozirati se, osvrtni se. *v. pf.* obazreti se. — kako se taj glagol uzimu u rečenicu, *vidi* primjere kod obazreti se.

obāznati, znām, *v. pf. in Kenntniss bringen, erfahren, competer, cf. doznati, saznati*: E nijesu obaznali Turci. Rj. ob(a)-znati, *v. impf. slož. isp.* doznavati. — Jedno jutro nesrećom pogje joj muž u lov . . . carica obazna da je on otišao u lov. Npr. 215. sa se, *pass.*: Sve se naše obaznaše. Posl. 281.

obāzreti se, obāzrēm se, *v. r. pf. umblicken, sich umsehen, respicio*. Rj. ob(a)-zreti se, *riai* ozreti se, osvrtni se, *v. impf.* obazirati se, *prosti* zreti (koje *vidi*) ne nalazi se. — Ode bezobzirke, t. j. tako brzo da se nije imao kad obazreti. Rj. 20b. Još jedan put obazre se oko sebe, kad ali onaj matori pas došao. Npr. 14. Ali nemoj da se obazreš za sobom bez svoga čuda. 231. Obazri se s desnu na lijevo, pa pogledaj onog ihtijara. Npj. 3, 545. Tad' se Turčin nutrag obazreo. 4, 192. Kad s' Milošu veće dodijalo, on s' obazre na oba ramena, 'vako reče dvije, tri riječi. 4, 230. Nu vranca se Turčin obazrio. 4, 412. Obazrer se i tamo i amo, kad vidje da nema nikoga, ubi Misirca. Mojs. II, 2, 12. Da se obazreo po srpskoj književnosti. GPN. 12.

obdān, *vidi* danju. Rj. ob dan, *vidi* kod ob 1.

obdanica, *f. innerhalb eines Tages, per diem*: kuvati pregju nu obdanicu, t. j. u jutru početi, pa onaj dan svršiti; ići kuda na obdanicu (a ne na konak). Rj. *isp.* obdan. — Ako bi ovaki čovjek bio iz daleka, da ne može na obdanicu doći i posao svoj svršiti, on je mogao kod sovjetnika za badava baviti se nekoliko dana. Sovj. 9.

obdārīti, obdārīm, *v. pf. beschenken, dono*. Rj. obdariti, ne nalazi se kao prost glagol; *vidi* dariti, *isp.* nadariti, *v. impf.* obdarivati. — Neka dogje da ga car obdari velikijem darom. Npr. 192. Obdari me, moj čestiti care! obdari me, stavi me za knjaza. Npj. 5, 32. Nego me je još i bogato obdario. Npj. 1, LXII. Primi dar moj; jer me je obitalo obdario Bog. Mojs. I, 33, 11.

obdarivānje, *n. das Beschenken, donatio*. Rj. *verb.* od darivati, *radnja* kojom tko obdaruje koga.

obdarivati, obdārijēm, *v. impf. beschenken, dono*. Rj. ob-darivati, i *prosti* je darivati *v. impf.*; *v. pf.* obdariti. — Obično je, da svi narodi obdaruju one ljude, koji njihovu vjeru prime. Danica 3, 237.

obdržati, žim, *v. pf. vidi* održati. Rj. ob-držati, *v. impf.* obdržavati. — sa se, *pass.*: A oboje brata

i sestricu da zazigješ kuli u temelja, tako će se temelj obdržati. Npj. 2, 116.

obdržāvānje, *n. vidi* održavanje. Rj. **obdržāvati**, obdržāvām, *vidi* održavati. Rj. *v. impf.* ob-državati, *v. pf.* ob-državati.

obduga, *f. i* oduga, ob-duga, o-duga. *vidi* poček, priček 1, veresija, vjera 4. kad se što kupi pu se ne pluti odmah nego poslije najednom, ili se pomalo isplućuje, kaže se: kupio sam na obdugu, rjeđe: na odugu, t. j. da se poslije odužim. — Bi l' mi dao na obdugu doru? Ibro Karabegović 3, Rp.

obdulja, *f.* (u prim., u Imoskome trka 4) ono što se da onome koji uteče na trku, *Wettlaufpreis, primum curriculi*. Rj. I on meće veliku obdulju, prvom konju Turkinju divojku. HNpj. 4, 143. Sad sam vrlo konja zamorio . . . kako mi je bio na obdulji. Tri su bana metnuli obdulju, svaki metno stotinu dukata. 4, 425. Da goluba svedem na obdulju, da kušaju ate na obdulji . . . Uteko mi golub na obdulji. 4, 426 (golub konj). Izvode se ati pod Kanižu, da obdulju trču pod Kanižom. 4, 445. riječi s takvim nast. kod bakulja.

obduljāš, obduljāša, *m. konj* brz zu obdulju, koji je kadar uteći nu trku: Ko god ima konja obduljāša, ko imade brza za obdulju . . . Snimaju se ati obduljāši. HNpj. 4, 146. — zu nast. *isp.* bradaš.

1. **obćēiti**, obćēim, *v. pf. vidi* raspečiti. Rj. djete, *vidi* i razbluditi, razmaziti. — ob-(p)pečiti, *izu b otpalo p. v. impf.* pečiti (*maziti*).

2. **obćēiti**, obćēim, *v. pf. o-bečiti oči, vidi* izbēčiti; *v. impf.* bēčiti. — Obečili oči nu biljardu. Npj. 5, 22. Vezir Skadarski obćeo oči nu Hasniku. 5, 484.

obćānje, *n. das Versprechen, promissum*: Obćānje je ludome radost. Rj. *verb.* od obćati. Djelo kojim se što obća, taku *verb. supst.* kod dopuštenje. — Obćānje je dužnost. Posl. 228. Ako mi dobijete od G. Haulžica dopuštenje i obćānje du se ne će srditi. Odg. na ut. 1. Turcima . . . dopusti se da idu u Tursku s obćānjem da za godinu dana ne će vojevati protivna Rusa. Sovj. 44. Ali on ovoga obćānju svojega ne ispuni. 73. Car Pavle umro i ovo se njegovo obćānje prekine. Žitije 12. Propade vjera, i pokvari se obćānje. Rim. 4, 14 (ubolita est promissio; die Verheissung aufgehoben). Da obćānje terdo ostane svemu sjemenu. 4, 16. Da utvrdi obćānje ocevima. 15, 4. Izvršicu obćānju svoju Gospodu pred svijem narodom njegovijem. Ps. 116, 14.

obćēati, ćām, *vidi* obreći. Rj. *v. pf.* ob-(v)ćēati: ob-vjetati (drugoj poli osnovu u **вѣтъ**, govor), mjesto **в** dolazi e: obvetati, ob-(v)etati, obćēati, *isp.* Korijeni 206. *vidi* i vjetati, *v. impf.* obćēavati. — 1) Dozovu jednu vješticu, i obćāju joj sre što imaju. Npr. 112. Nego nu obćea šeer za ženu. 122. Ne bi li se on s njome vjenčao, kako mu je od nje roditelju obćāno bilo. 251. Obćēuto kao dato. (Za onoga koji je obćēao). Posl. 228. Jevangjelje Božije, koje Bog naprijed obćea preko proroka svojijeh. Rim. 1, 2. — 2) sa se, *refleks. značenje kao bez se, pod 1*: Babetina koja im se obćea du će nhativati i doznati kako on jabuku sačuva. Npr. 16. Car ga primi i obćea mu se du će mu dati. 39. Obćea joj da će je vjenčati . . . i ona mu se obćea du hoće. 260. Smedereveci . . . obćāju se, da će oni u napredak sjediti s mirom od Srba. Danica 3, 186.

obćāvānje, *n. vidi* obricanje. Rj. — No pri svemu obćāvānju Njihove Svetlosti nekako mi ova molba ostane onda neispunjena. Npj. 1, XIII.

obćēavati, obćēāvām, *vidi* obricati. Rj. *v. impf.* postanje *vidi* kod obćēati, *v. pf.* obćēati, vjetati. — 1) šeer ga pošlje da spava obćēavajući da će ona sve to učiniti. Npr. 106. Zlatnu brda obćēavati. Posl. 91. Obćēavu nu mazio i prazno. (Kad ko koga vara lijepim riječima). 228. Stane ga nagovarati, obćēavajući mu novee i drugo mlogo kojestā. Miloš 175. —

2) *sa se, refleks. vidi obriعات se. isp. obećati se.* — Da ga jopet k sebi primi . . . *obećavajući se da će unaprijed bolju pamet imati.* Npr. 248. Kao što se pristoići ženama koje se *obećavaju pobožnosti.* Tim. 1. 2. 10 (*promittentes pietatem*).

obedvā, obedvije, obedvā, (u Dubr.) *vidi obadva.* Rj. **obengjelučiti,** čim, *v. pf. berauschen (durch Schlafkräuter), christi fuerere (herbis sopiferis), cf. obengjiti:* Dok je *Ivu obengjelučio.* Rj. o-bengjelučiti, *ben-gjelukom opiti koga.* — Carica *obengjeluču caru.* . . . Car kako legne u posteljn, on se zanese i kao mrtav utiša se . . . niti što vidi ni čuje. Npr. 58.

obengjiti, gjm, *v. pf. vidi obengjelučiti:* A u vino svake bengjeluke, *obengjio Ljuticu Bogdana.* Rj. o-bengjiti, *bengjelukom opajiti koga.*

1. obēr, obera, *m. (loc. obēru) der Kamm (des Hahns), crista, cf. ubor, hober.* Rj. *ercno mesato u kokotu na glavi. vidi i kresta. kuhor.* — ober *mj. hober, u krajevima gdje se glas b u gororu ne čuje. riječi s takvim nast. kod čemer.*

2. ober, *u gdjekojim riječima, n. p. oberbaša, Nje-mačka riječ ober. vidi ober.*

oberbač, *cf. kundrac.* Rj.

oberbaša, *m. (u Hrv.) Anföhler der Šerežaner, dux šeržani.* Rj. ober-baša, *isp. 2 ober, baša: starješina šerežanski.* — Šerežani su kao panduri . . . Njihove starješine zovu se *oberbaše.* Rj. 836b.

oberberiti, rim, *v. pf. vidi obriјati:* On primače mlaglabna berbera, da mu crnu *oberberu bradu.* Rj. o-berberiti, *v. impf. berberiti.*

oberjān, oberjana, *m. u zagoncei.* Rj. — Otnid ide petorona vojska, uhvatise *oberjana bana,* njim udriše o smrdljiva vrata. Rj. 497a. *odgonetkuj:* Kad se ko usekne (*po tom je oberjan nos*).

oberknež, *m. ober-knez, isp. 2 ober, knez. vidi oborknez.* — Da Miloš bude i u napredak prvi *ober-knez u narodu.* Miloš 142.

obeseliti, obeselim, *v. pf. Rj. ob-(v)eseliti. vidi oveseliti, razveseliti, obradovati. v. impf. veseliti.* —

1. 1) vidi obradovati: Poslaću te na tragove majci, da stariću *obeselim majku.* Rj. *Obeseli dušu slugu svojega (Gospode!).* Ps. 86, 4. — **2) (u Boci) sviježiti,** t. j. ugasiti je, *ausloschen, extinguo, cf. utješiti.* Rj. — **11. su se, refleks. vidi obradovati se:** On se vrlo junak *obeseli.* Rj. *Obeseli se jedno drugome,* pa mu gjevojka reče. Npr. 94. Kad se gjetić rodi, i tigle se na kući *obesele.* Posl. 120. Na nebesa poletjela, nagje vrata otvorena, duša s' *jadna obeseli.* Here. 322.

obestijati, jām, *v. pf. (u Risnu) postati kao bestija, marvinče, zaludjeti, rerrückt werden, mente capi.* Rj. o-bestijati, *vidi i poludjeti. v. impf. bestijati.*

obestriviti, obestrivm, *v. pf. Rj. o-be(z)-striviti.* — **1) koga, zu Grunde richten, perdo.** Rj. *upropastiti ga, da mu se ne nagje ni strv:* Počnu joj o glavi raditi i domišljati se kako će je *obestriviti.* Npr. 112. Tvoja mati . . . moju lijepu gjevu negdje *obestrivila.* 235. — **2) sa se, refleks. (u C. G.) propasti bez strva, untergehen, unkommen (ohne Spur), perdo. Rj.**

obēsiti, čim, *v. pf. n. p. iglu, das Ohr an der Nadel beschädigen, obstruo aut destruo foramen acus.* Rj. o-b(z)-usiti (*iza e otpalo je z. Korijeni 25*), *oštetiti uši n. p. igli. vidi obušiti.*

obezglāviti, obezglāvim, *v. pf. o-bez-glāviti, ostati bez glave:* Vas Kolašin *obezglavi listom.* Npj. 4. 322. *i su se, refleks. značenje koje u glagola i bez se:* Kad se carstvo *obezglavi* . . . Balšić osvoji nešto primorja. DM. 234.

obezmatičiti se, čim se, *v. r. pf. košnica se obez-matičila, t. j. izgubila maticu, Bienenkönigin verlieren, duec privuri (de apibus).* Rj. o-bez-matičiti se. *v. impf. bezmatičiti se.*

obeznāniti se, obeznānīm se, *v. r. pf. in Ohnmacht fallen, defieto.* Rj. o-be(z)-znāniti se. *vidi obneznaniti se, doći u bevt, ubevtiti se, obnesvjesnuti, one-*

svjesnuti, pasti u nesvijest. isp. neznan. — Kad je carev sin ugleda, on se gotovo *obeznani od radosti.* Npr. 130. Devojka iza velikoga straha *čisto se obez-nani.* 134. *Obeznanu s' Malesija ljuta, te obrnu uz lomnu Rudinu.* Npj. 4. 114.

obezobraziti, žim, *v. pf. Rj. o-bez-obraziti, postati bezobrazan, bez obraza, bez štida i bez poštenja, keine Scham mehr haben, pudorem posuisse, cf. obezočiti.* Rj. — Metnuti obraz pod noge. (*Obezobraziti*). Posl. 178. U dobra domaćina gosti razblugjeni. (*Obezobrazu kad im se dopusti da čine šta hoće*). 327. Podgovarao je u. p. Čincar-Janka, koji je tako bio *obezobrazo i osilio da je opljačkao Jakovljevu ženu.* Sovj. 14.

obezočiti, čim, *v. pf. vidi obezobraziti.* Rj. o-bez-očiti, *postati bezočan, vidi uzbezočiti se.*

obezoružati, žām, *v. pf. o-bez-oružati koga, oružje mu uzeti: entwaffnen, disarmare, disarmare, vidi razoružati. suprotno naoružati.* — Uskoke . . . *obezoružaju.* Mil. 182.

obezumiti, nīm, *v. pf. Rj. o-bezumiti, ničiniti koga bezumna. v. impf. bezumiti, obezumljivati.* — **1) be-thören, decipio, induco:** Ja ću agi na Mletičak poći, ja ću *agu obezumit' ongenjen.* Rj. *vidi izbezumiti, izumiti; zaluditi.* — **2) sa se, refleks. ili pass. sich be-thoren lassen, decipior. Rj. *vidi izbezumiti se, izumiti se.* — Doći će i od gospodara gospodar i ukoriće toga slugu što se *obezumi* te i njega htjede popravljati. Rat 6.**

obezumljivānje, *n. verb. od obezumljivati radnja kojom tko obezumljuje koga.*

obezumljivati, obezumljivēm, *v. impf. vidi bezumiti, varati, zavaravati. v. pf. obezumiti.* — On dovodi savjetnike u ludilo, i *sudije obezumljuje.* Jov 12, 17. Nasilje *obezumljuje mudroga,* i poklon izopačuje srcu. Prop. 7. 7.

obga, f. (u Ban. i u Branič.) *vidi jufka.* Rj. *gen. pl. obgā. vidi i jupka, ljupka, kora 3. razvijeno tijesto.* — Pita ima različenijeh . . . druge su *od prostrtijeh po tepsiji obgi.* Rj. 503a. *Obga* govori se i u Smederevu, i ja bih prije rekao, da je ova riječ jednoga korijena sa *jufka i jupka,* nego li od našega glagola *obvijati.* Pis. 77. *Zemlja se ne može rastezati kao obga za pitu.* Mil. 217. — *Tugja: obga.* Osn. 365.

obgnati, obgnām (obženēm), *v. pf. rund herum treiben, circumago.* Rj. ob-gnati, *vidi optjerati. v. impf. obgoniti.*

obgoniti, obgonim, *v. impf. umtreiben, circumagito:* Da ti znađeš, čij su vinogradi, daleko bi konju *obgonio.* Rj. ob-goniti, *vidi optjerivati. v. pf. obgnati.*

obgonjenje, *n. das Umtreiben, circumactio.* Rj. *verb. od obgoniti, radnja kojom tko obgoni što.*

obgraditi, obgradim, *v. pf. rund umzäunen, circumsepio.* Rj. ob-graditi, *vidi ograditi 1. v. impf. obgragjivati.*

obgragjivānje, *n. das Umzäunen, circumsepio.* Rj. *verb. od obgragjivati, radnja kojom tko obgragjuje što.*

obgragjivati, obgragjivēm, *v. impf. rund umzäunen, circumsepio.* Rj. ob-gragjivati, *vidi ogragjivati. v. pf. obgraditi.*

obgrnati, obgrnēm, *v. pf. ob-grnati, vidi ogrnati.* — On kunali čurak *obgrnuo.* HNpj. 4, 86 (kunali = od kuce).

obica, f. (u Hrv.) *Haubitze, tormenti bellici genus. cf. kubuz.* Rj. *kao prangija.* — *Tugja: obica.* Osn. 313.

obicānje, *n. die Angewöhnung, assuetudo.* Rj. *verb. od obieati se, stanje koje biva, kad se tko običe.*

obieati se, običēm se, *v. r. impf. sich angewöhnen, assuesco:* Gje ko niče tu se i *običe* (Posl. 75). Rj. ob-(v)ieati se. *vidi privikavati se. isp. biknuti (se). v. pf. običi se, dbiknuti se.*

običaj, *m. (loc. običaju) der Brauch, mos, consuetudo.* Rj. običaj, *osnova koja i u obieati se vidi navičaj, adet. isp. uvadica. riječi s takrim nast. kod*

dogadjaj. — Nije sedmu noć dočuvan* — imaju običaj reći onome koji je malo suludast. Rj. 10a. Već gotovo da je prestao taj običaj. Rj. 20a. Ovaj običaj i Turci drže. Rj. 151a. Izobičajiti se, uobičajiti se, ući u običaj. Rj. 228a. Ovaj se običaj . . . gotovo sa svijem izgubio, ali u kršćana još traje. Rj. 285a. Običaj je reći kad koji prvi put hoće . . . Rj. 423a. Kod Turaka je običaj da . . . Rj. 830a. On se onda vrati kući po svome običaju. Npr. 245. Koji je taj običaj čeo da pokrvari. Posl. 207. Druge različite kao one u običaj uzete riječi. 1. U Dubrovniku oroga običaju nema. XXIV. Zaš' običaj u tebi (Sarajevo!) postade, mladi momci da ljub' udovice? Npj. 1, 320. Po Srbiji . . . nije ni običaju da se na kolima putuje. Danica 2, 53. Paša nema običaju da ide po pašaluku. 2, 84. Može biti da nije bilo nikakih zakona, osim zakona prirode i običaju. 5, 85. Kara-Gjorgjije se osobito trudio uveriti narod (po običaju prvijeh godina), da se sad ne vojuje protiv cara. Miloš 35. Sve su pjesme junačke u narodu više u običaju. Npj. 1, XIX. Za što učenicu tvoju prestupaju običaje starijeh? Mat. 15, 2. Bijahu običaj u sudije da pusti narodu po jednoga sužnja. 27, 15. Nastajahu zakoni, koji urodise u običaj opšte jemstvo. DM. 302. Valja misliti da je taj običaj izišao po vremenu iz običaju i u jednoj i u drugoj zemlji. 309. Znam da su ti se običaji o našoj liturgiji više puta učinili da se ne mogu razumjeti. DP. 6. Kad se po vremenu urukose zli običaji. 10. Vasilije veliki, glavni urednik crkvenijeh običaju. 336. Jer su svi sveti običaji naše pravoslavne crkve sami po sebi tako visoki i tako duboki. 371 (ovdje i u primjerima iz DP. 6 i 336 običaji su ceremonije, obredi). Sudeći po običaju kojega su se stari držali. Star. 1, 86. Dioba je ovijeh knjiga na glave, koju je . . . u običaj ureo. 3, 3. Što su neki padeži . . . izlazili iz običaju. 3, 64.

običajan, običajna, adj. Što pripada običaju, *Gewohnheits-, consuetudinis*: U običajnom se pravu to dobro znalo. DM. 293. Ima mnogo gragje za narodno običajno pravo. Rad 6, 204.

1. običan, obična, adj. — **1)** woran man sich gewöhnen kann, cui facile assuescas. Rj. na što lasno tko obikne, suprotno neobičan. — U Kosta m' je slično i obično, slično mi je, sve mi sretno bilo! Kov. 92. Prave su sve riječi usta tvojih (Gospode!) . . . Sve su obične razumnomu i prave su onima koji nalaze znanje. Prič. 8, 9. — **2)** običan čovjek, obična djevojka, vidi prikladan. Rj. vidi i lijep. — U oyme je mjestu obična (gefällig) vojska. Rj. 70b (vojska = ljudi). — **3)** vidi obični. *isp.* primjer iz Jezek. 43, 13.

2. obični, adj. *gewöhnlich, gebräuchlich, usitatus, consuetus*. Rj. suprotno neobičan. — U oči Ivanja dne je obično na nekijem mjestima paliti lilu oko tora. Rj. 215b (= običaj je). Oba vladaoca, samo sami, u prostim običnim haljinama, stanu jedan do drugoga. Danica 4, 34. Crni Gjorgjije, ne smeujući od naroda običnu vojsku kupiti i povesti . . . podigne Beogradske bečare. Miloš 47. Miloš saziva knezove na obične skupštine o Gjurgjevu dne. 190. Za manje su krivice obične kazni boj i zatvor. 192. Za primer u stihotvorstvu produženih reči uzima »njime« i »njojzi«, koje se obadve reči govore i u običnom gororu. Opit XXII. Protiv obične ortografije našijeh književnika. Pis. 6. Kako je kome običnije i povoljnije. Posl. XXV. Da ni jedan od njih više ne ide u sovjet, i tako se, da kažem običujem našijem riječima, istjeraju iz službe. Sovj. 78. Žena od koje bi išla krv osim običnoga vremena, biće nečista. Mojs. III. 15, 25. Da su svete tajne sakrivene od običnoga čovjeka. DP. 12. Na Spiridonovoj (diplomli) je datum na običnom mjestu. Kolo 15 (14). Premda su im ti običi običniji. Obl. 34. adr. Kuće su obično sve od drveta. Danica 2, 43. u Duvičiću dolazi pridjev ovaj i kao neodređen: U laktu je jedan običan lakat i

podlanica. Jezek. 43, 13 (*isp.* Lakat bješe s podlanice duži od običnoga. Jezek. 40, 5). i u Stullija: običan, obični, solitus, consuetus.

1. običi, obigjēm, v. pf. Rj. ob-iči. vidi obisti, obači. v. *impf.* obilaziti, obidivati, obidovati, ohoditi, ophoditi. — **1)** ungehen, circumco. Rj. vidi zakoliti 1. Što me našlo, da te ne obije! (Kad koji kome nazdravi, i znači: i ti moraš ovako piti). Posl. 357. Pred njim biza samovoljna pogje, pa Turckoga obide šatora, ona Janku uz koljeno dogje. Npj. 3, 218. Onda nekoliko puta obigje oko nas. Danica 2, 135. Obidoše oko grada. Is. Nav. 6, 14. — **2)** besuchen, inrīso, n. p. čovjeka. Rj. vidi pohoditi: Jedan put izigje na njivu da obigje žito, a žito lepo. Npr. 79. Čijeli svijet obišarši ne može naći za sebe gjevojke. 220. Obišao kuća kao miš kuka. (Reče se za skitnicu). Posl. 229. Svako jutro crijet oblazila; jedan danak ona g' ne obišla. Npj. 1, 286. Da obigje volesu Ajkunu. Herc. 81. Jednako sam željeo da obigjem jugoistočne krajere. Kov. 1. Doista obidoh vas, i vidjeh kako vam je u Misiru. Mojs. 11, 3, 16. — **3 a)** versuchen, tento, gusto, cf. ogledati 2: Ne obide crvenoga vina. Rj. vidi i probati, podmjeriti. — »Da obidem runom još jednom; neka bude samo runo subo, a po svoj zemlji neka bude rosa.« I Bog učini tako. Sud. 6, 39. — **b)** sa se, reciproč. vidi ogledati se 2. v. *impf.* oblaziti se. — Izlaz' kurvo, da se obidemo. Rj. Evo vojske, a evo megdana, da se danas orgje obidemo. Npj. 5, 100.

2. običi se, obiknēm, v. r. pf. (obikoh se, običe se, obikao se, obikla se) sich gewöhnen, adsuesco, cf. obiknuti se. Rj. ob-(v)iči se. v. *impf.* obicati se. — Gje koji niče tu se i običe. Posl. 75. — **1)** Gje ko nikne tu se i obikne. 75. Obiknut' se kako nakovan. DPosl. 87. — **2)** bez se, značenje kao i sa se, pa i sa objektom. — Gje ko nikao tu obikao. Posl. 75. Kako tko nikne onako i obikne. 127. Obiknučeš kako mladu. DPosl. 87. Evo ima četr'est godina, Romaniju goru obiknuo, bolje, brate, nego moje dvore. Npj. 3, 3. To ne može raja podnositi, na oraki zulum obiknuti. 4, 486. Nemoj kupit' kalabaluk vojske, nego samo trista haračlija, kojijeh je raju obiknuła. 4, 488. Prem da i u takom kneštvu narod običe paziti staro značenje njegovo u porodici — starješinstvo. DM. 64.

obidivānje, n. verb. od obidivati. radnja kojom tko obiduje što.

obidivati, obidujēm, (u C. G.) vidi obilaziti: Obiduje vojsku po hodžaka. Rj. i *syn.* kod obilaziti 3. v. *impf.* ob-idivati, od (ob-iči) ob-idem. — Oro mi je biza Sekulova, kad idemo drumom kroz planinu, obiduje mnoge karavule, a da mene ne zapanu Turci. Npj. 3, 219.

obidovānje, n. (u C. G.) das Versuchen, tentatio, gustatio. Rj. verb. od obidovati. radnja kojom tko obiduje što.

obidovati, obidujēm, v. *impf.* versuchen, kosten, tento, gusto. cf. ogledati, obilaziti (4). Rj. vidi i probati, podmjerati. ob-idovati, od (ob-iči) ob-idem. v. pf. običi 3, ogledati 2. — Pošlje slugu po onome gradu da obiduju see gjeroyke hoće li kojoj oni prsten dobro ići. Npr. 114. Hero sto puta preko jedne vode prijedge, pa je opet tojagom obiduje, da se ne udavi. Posl. 341.

obigrati, obigrām, v. pf. rund umtanzen, circumsalto: Oblajala pa ih obigrala. Rj. ob-igrati. v. *impf.* obigravati. — Ustan' gore, mila zaovice! eto svati dvore obigruse, više glave koplje udariše. Npj. 1, 11.

obigrāvānje, n. das Um tanzen, circumsaltatio. Rj. verb. od obigravati. radnja kojom tko obigrava što ili oko čega.

obigravati, obigrāvām, v. *impf.* rund umtanzen, circumsalto: Sve svatore vrsno obigrava. Rj. ob-igravati. v. pf. obigrati. — Uglada tri konja, gje obigravaju tamo amo okolo grobora i okolo crkve. Npr. 97.

obijanje, *n.* Rj. *verb.* od *obijati*. — **1)** *radnja* kojom tko *obija n. p. vratu* (das Einbrechen der Thüre, effraetio forum. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *obija n. p. kukuruze* (das Abschlagen, decussio. Rj.). — **3)** *radnja* kojom *obija n. p. kokoš da pronese* (das Suchen der Henne nach einem Orte zum Legen, posituratio (?), parturitio gallinae. Rj.).

obijati, *đbijām, v. impf.* Rj. *o-bijati. v. pf.* *obiti*. — **1)** *vrata, einbrechen, effringo fores.* Rj. — U Srbiji su se od prije lopovi zvali oni lupeži koji *obijaju zgrade* te kradu. Rj. 334a. — **2)** *n. p. kukuruze, rund umher abschlagen, decutio. cf. grubati.* Rj. *isp.* *otuci.* — Lopor je taj bio kod nekakih Turskih čardaka, ispod kojih su od *obijanih kukuruza* ležali silni okomei. Danica 3, 196. — **3)** *obija kokoš da pronese, sucht einen Ort zum Eierlegen, posituratio(?), parturit gallina.* Rj. *kao hoditi tamo amo, što se kaže za kokoš, samo je primjer. isp.* *obiti 3.* — Pa se dogovore da navalice pogju u kamaru gje carev sin leži . . . *Obijajući kroz kamaru tamo amo, ugledaju i ono malo zvonce.* Npr. 260. *Obija ka' i prosulja u bijelu negjelju.* Posl. 228.

obije, (st.) *vidi* *obje*: Ko dobije, nek vodi *obije*. Rj. Pa pogleda na *obije* strane. Np. j. 4, 280. Pokupi mi *obije* Morače. 4, 418. — *da bi se dobio jedan slog više u stihu.*

obijediti, *đbijedim, v. pf.* mit *Unrecht beschuldigen, accuso injuria.* Rj. *o-bijediti. vidi* *zabijediti, iznijeti 3, nalagati, napanjkati, naplesti 3, oblagati, opanjkati, opasti (opadnuti) 3, potvoriti, pridieći, podignuti kome što. v. impf.* *bijediti.* — Manjima (globauna) nije bilo ni broja, *n. p.* kad ko što skrivi ili *ga obijede* *da je skrivio.* Rj. 89a. Kad kakav čovjek što skrivi *ili ga Turci za što obijede.* Rj. 826b. Podmetnuo bi pod vola ždrijebe. (Tako zna *obijediti*). Posl. 251. Trgla gjergjev, pa razbila pendžer, *obedila na snahino dete.* 1, 632 (kaže se *obediti [ili obijediti] koga, a potvoriti i koga i na koga.* Vuk). *Vi mene najprije obijediste za Lazarevu diplomu.* Straž. 1886, 1223.

obijeliti, *đbijelim, v. pf.* *n. p.* *erkvu, überweissen, dealbo.* Rj. *o-bijeliti, što učiniti da bude bijelo. v. impf.* *bijeliti.*

obijeljati, *obijeljem, v. pf.* *weiss werden, albesco; obijeljeo* snijeg po brdima; *obijeljeo* čovjek kao ova (*graue Haare bekommen*). Rj. *o-bijeljati, postati bijel. v. impf.* *bijeljati. I. pridjevi:* *obijeljo, obijeljela.*

obijesan, *obijesna, adj.* (u Risnu) *n. p.* čovjek, *mutwillig, lascivus.* Rj. *vidi* *bijesan 2, gvjovlast, sudrnut, vragolast, vragometan, vragometast.* — Ponositom i *obijesnom* ime je podsmjever, koji sve radi bijesno i oholo. Prič. 21, 24. *Jer si znao (Gospode!) da su obijesno postupali s njima.* Nem. 9, 10. *bijes, bijesan, obijesna.* Korijeni 149. *ali isp.* *obijest, te je jamučno obijestan, pa prema padežima u kojima t ispada:* *obijesan.*

obijest, *f.* in *der Redensart:* od *obijesti, t. j.* od *sile, od bjesnoće, der Muthwille, Ungestüm, lascivität, violentia:* Bez nevolje, tek od *obijesti.* Rj. *ali ne dolazi samo u riječima:* od *obijesti, nego i drukčije:* Razljnti se Elijav na Davida, i reče mu: što si došao? znam ja *obijest tvoju* i zloću sreća tvojega; došao si da vidiš boj. Sam. 1, 17, 28. *vidi* *bijest. isp.* *nz-obijestiti se.*

obijestan, *obijesna, adj. superbus.* u M. Držića: *obijestno* kopile, zašto ne č' s mirom it'. Stulli. *vidi* *obijesan.*

obiknuti se, *nēm se, v. r. v. pf.* *vidi* *obići se.* Rj. *ob-(v)iknuti se, nalazi se i bez se. v. impf.* *obicati se. primjere vidi* *kod obići se.*

obil, *adj. reichlich, uber.* Rj. *vidi* *obilan, obilat, izobilan.* — *Obila* majka rodila *obilu* junaka. Posl. 228. Pa *ga* sad vigji kako ni bi, kako Gospod Bog *obil* *ga učini.* Kov. 68 (*obilu* *ga učini?*).

obilan, *đbilna, obilat, adj. reichlich, in Fülle vorhanden, uber, cf. obil.* Rj. *vidi* *i izobilan.* — *Obilata* majka, *obilata* i šći. Posl. 229. Doći ću s *obilnijem* *blagoslovom.* Rim. 15, 29. Bog *obilan* *milosrgjem i istinom.* Mojs. 11, 34, 6. Posta narod velik i silan i *obilan* *na broju.* V. 26, 5. U zemlju *obilnu* *hljebom i vinogradima.* Is. 36, 17. Ovaj je *dio radnje obilat.* Rad 5, 194. *udr.* *Primi* dar moj, jer me je *obilat* *obdario* Bog. Mojs. 1, 33, 11.

obilaziti, *žim, v. impf.* Rj. *ob-i-laziti, od* *ob-laziti (koje vidi) s dometnutim i glagola ići, kao da bi njemu pripadalo.* Korijeni 18. *vidi* *i ophoditi. v. pf.* *obići, obisti, obaći. primjere vidi i kod* *obilaziti.* — **1)** *umgehen, ambio.* Rj. *isp.* *šerpati.* — Kad svinje dotrče valovu, grde, *obilaze oko njega, a ne će da piju ponuja.* Npr. 83. *Obilazi* kao lišica *oko grožgja.* Posl. 228. Kad *vidi (Mladena), da ga Turci obilaze,* onda ostavi onde *Vnuen.* Miloš 40. — **2)** *umgehen (durch einen Umweg), circumeo.* Rj. *obilaziti n. p. stramputice, ići zalazom. vidi* *ohoditi. protivno ići na prečac.* — **3)** *besuchen, inviso.* Rj. *vidi* *obidivati, polaziti 2, pobagjati, posjedovati. Preporuč* *mi, da dolazi kašto da obilazi protu i Čardaklju.* Danica 5, 40. Sve je ove *zemlje obilazio* i po njima vladke i mitropolit postavljao. Kov. 10. — **4)** *versuchen, tento, cf. oglédati.* Rj. *vidi* *i obidovati, i syn. ondje.*

obilaziti, *n.* Rj. *verb.* od *obilaziti. vidi* *oblaženje.* — **1)** *radnja* kojom tko *obilazi oko čega ili obilazi koga* (das Umgeben, circuitio. Rj.). *isp.* *oblazak 1.* — **2)** *radnja* kojom tko *obilazi n. p. stramputice* (das Umgeben, circuitus. Rj.). *isp.* *oblazak 2.* — **3)** *radnja* kojom tko *obilazi (pohajta) koga* (das Besuchen, invisio. Rj.). — **4)** *radnja* kojom tko *obilazi (ogleda) što* (das Versuchen, tentatio. Rj.). *isp.* *oblazak 3.*

obilnost, *obilnosti, f.* (na Zadvarju). *die Reichlichkeit, ubertas:* Od *obilnosti* svijet ne gine (Posl. 234). Rj. *osobinu onoga što je obilno. vidi* *obilje, izobilje. isp.* *obilovanje.*

obilovanje, *n.* *die Reichlichkeit, exuberatio.* Rj. *verb.* od *obilovati. stanje u kojem je onaj, koji obiluje. vidi* *izobilovanje. isp.* *obilnost, i syn. ondje.*

obilovati, *đbilujem, v. impf.* *Ueberfluss haben, exuberare:* Ko ima onaj *obiluje;* a ko nema životari. Rj. *vidi* *izobilovati.* — Čovjek vjeran *obiluje* *blagoslovima.* Prič. 28, 20.

obilje, *n.* *die Fülle, ubertas, cf. obilnost.* Rj. *vidi* *i izobilje. isp.* *obilovanje.* — Ješćete *najbolje obilje* *ove zemlje.* Mojs. 1, 45, 18. Pokazaću *im obilje mira.* Jer. 33, 6.

obilježiti, *žim, v. pf.* *vidi* *zabilježiti.* Rj. *o-bilježiti. v. impf.* *bilježiti.* — Svaka će riječ biti *obilježena akcentom.* Oglad V. Niz riječi, kojima *razlikosti* u značenju do najnježnije *tanke oštro obilježi.* Rad 9, 192. Mislim da ih je (*riječi*) trebalo kakogod *obilježiti* da se zna odakle su uzete. 15, 184.

obilježje, *n.* — **1)** *das Zeichen, signum, cf. znak:* Na vama su čudna *obilježja.* Rj. — Ko je tada i tada tu i tu što izgubio, neka donese *obilježje* i dogje uzeti. Rj. 394b. Gospoda mi ne bi verovala, da sam tamo bio na mejdanu, da odande *obilježja* nemam. Np. 3, 103 (*u istoč. govornu*). Dokaziva da u statističke popise pripada i narodnost a *narodnosti* da je jezik jedino *obilježje,* koje odlučuje. Rad 17, 165. — **2)** ono što se da prvi put djevojeći (prsten, ili novac kakav) da se zna kao da je već isprošena, *das Heirathspfand, pignus datum puellae in signum futuri conjugii.* Rj. — Poslje mu knjigu *ištući* *gjevojk* i uz knjigu *obilježje* na *gjevojku* . . . kaže joj, kako je . . . poslao *prsten* *zu obilježje.* Npr. 227. U jabuci tri kamena draga, *obilježje* *Milici gjevojeći.* Np. 2, 186.

obinja, *f.* (u Srij.) u riječima: ne zna nikakve *obinje,* t. j. nema lukavstva u sebi, ne zna *drukčije*

kazati nego što jest, *die Heuchelei, simulatio*. Rj. ob-hinja: ōbinja (*h* je otpalo). Korijeni 308. *vidi* himba (hin-ba). *isp.* hiniti, uhinjiti se.

obirač, obirača, *m.* *vidi* izbirač. Rj. *ko* obiru (mnogo). *vidi* i probirač. — Ko traži obirač, nagje otrirač. Posl. 157 [ko traži (kao?) obirač . . .].

obirak, obirka, *m.* (*pl. gen.* obirākā), *der Ausschuss (nachdem das Beste bereits ausgekauft worden), merces (res) rejuculac.* Rj. *što* ostane oda šta, kad se holje već ohere ili proda, *vidi* izbirak, odbirak.

obiranje, *n.* *vidi* izbiranje. Rj.: Biraj Vuče, kako tebi drago, tvoje zvanje, tvoje obiranje. HNpj. 4. 80.

obirati, obiram, *v. impf.* *vidi* izbirati: Nek obiru koga njojzi drago. Rj. o-birati. *v. pf.* obrati. — Zapalo ti u vijeku tvome da obiraš tri Srpske vojrode. Rj. 188a. Težački smok pripijevat' a ležački bok obirat'. DPosl. 126.

obiriti se, obirim se, *v. r. pf.* den bir bekommen, *potiri collecta presbyterali*: ne ćeš se obiriti ove godine. Rj. o-biriti se, bir dobiti. *druckeje se ne nalazi glagol od riječi bir.* — za značenje glagola tako složena *isp.* okonjiti se, onovčiti se.

obiskati, obištem, *vidi* pobiskati: obišti glavu. Rj. o-biskati *vidi* i poiskati (*h* odbačeno). *v. impf.* biskati. — Ongje ćeš naći jednu gveojku . . . ako reče da je pobišteš po glavi, obišti je. Npr. 123.

obiskivanje, *n. verb.* od obiskivati. *radnja* kojom tko obiskuje čemu, o čemu.

obiskivati, ob-skujēm, *v. impf.* ob-(v)iskivati. *v. pf.* obisnuti, objesnuti. — Sluge moje! otvorite kapiju, eto k mene pobratima Marka; nemojte mu obiskivat', nemojte mu sablju privatati, ni vi k Marku blizu prilaziti. Npj. 2, 225. *obiskivati*, prianjati. Npj. 2, 304.

obisnuti, nēm, (*v. pf.* obisnuh i obiskoh), *hangen bleiben, adhaeresc.* *cf.* prionuti: O skutu mu obiskoše mlade. Kad vigješe, o njem' obisnuše. Rj. ob-(v)isnuti. *vidi* objesnuti. *v. impf.* obiskivati. *obisnuti* (aor. obiskoh; *iza h* otpalo je korijenu *v*); mjesto i govori se i je (1): objesnuti. Korijeni 210.

obista, *vidi* odista. Rj. ob-ista. — isti . . . doista, zaista, zaisto, obista, odista. Korijeni 27. *vidi* i doisto. *syn.* kod jamačno.

obistiniti se, nīm se, *v. r. pf.* *confirmari, comprobari.* Stulli. ob-istiniti se, pokazati se istinom. — Bome se obistinilo, da je Mika noseća. J. Bogdanović. *v. impf.* obistinjavati se, obistinjavati se.

obistinjavanje, *n. verb.* od obistanjavati se. *stanje* koje biva, kad se što obistinjava.

obistinjavati se, obistinjavā se, *v. r. impf.* obistinjavati se, obistinjavati se, *pokuzivati se istinom.* *v. pf.* obistiniti se. — Počelo se malo po malo obistinjavati, ko je Bogižu ubio. J. Bogdanović. *vidi* obistinjavati se.

obistinjavanje, *n.* *vidi* obistinjavanje.

obistinjavati se, obistinjū se, *v. r. impf.* Stulli. *vidi* obistinjavati se.

obisti, obidēm (obigēm), (*u C. G.*) *vidi* obići. Rj. ob-isti. *vidi* i obači. *v. impf.* prosti isti (ići).

obitelj, *f.* (*u Hrv. i Dalm.* kod kršćana) *n. p.* moja obitelj, *t. j.* žena i djeca, *die Familie, familia.* Rj. *vidi* familija, i *syn.* ondje. Od osnove glagolske pete vrste (обѣтати i složeno обѣтати), s promjenom zadnjega a na t: mjesto koga je u srpskom jeziku e u riječi u kojoj je u srpskom jeziku l od nastavka dobilo još i j te glasi *obitelj*. Osn. 129. — Sv. Vasilije veliki, koji je . . . obišao obiteli pustiničke. DP. 255. Da budu oni ljudi izbrani . . . da bi se u njima načinila obitel svoj svetog Trojici. 357. — obitelj i obitel, *isp.* dobrodjetelj i dobrodjetel.

obiti, obijēm, *v. pf.* Rj. o-bitū. *vidi* otući. *v. impf.* obijati. — 1) vrata, *einschlagen, effringo.* Rj. — Otmicari kašto ndare na kuću noću, i obiju kuću i svežu djevojačkoga oca. Rj. 476b. Ona zaključa

vrata . . . onda car naredi te obiju vrata. Npr. 224. Pa on obi Dukine podrume, napoji ih vinom crvenijem. Npj. 2, 177. Ode pravo dvoru Vilipovu, te mu obi bijelu riznicu, iz nje Marko povadio blago. 2, 354. — 2) *rund herum abschlagen* (*n. p.* led s kola vodeničnoga), *decutio.* Rj. — Koš, 2) *n. p.* za pasulj, za eljudu ili za obijene kukuruze. Rj. 295b. sa se, *pass.*: Najprije se šenicu otrijebi . . . po tom se u stupi obije, te spadne ljuska s nje. Rj. 269a. — 3) *kao poči tamo umo, običi to i to.* *isp.* obijati 3. — *Obio je* Bunu i Bunicu, Mrkan. Sut Vid i Lozicu. DPosl. 87.

objaćati, čām, *v. pf.* Rj. — 1) *erstarken, corroboror.* Rj. objaćati. *jak, jači postati.* *vidi* ojačati, ojačati. *v. inf.* jačati. — 2) *prelazno. jakim, jačim učiniti: Sara je Dunav objačala,* ma ga je smutila. DPosl. 110.

objaditi, dīm, *v. pf.* *vidi* ojaditi: Po tebe sam dosta putovao a *judnijeh* majak objadio. Herc. 227.

objagnjiti, njīm, *v. pf.* Rj. ob-jagnjiti. — 1) *vidi* ojagnjiti. Rj. — 2) *sa se, refleks.* *vidi* ojagnjiti se. Rj. — *v. impf.* jagnjiti, jagnjiti se.

objahati, objahēm, *v. pf.* *aufsitzen (aufs Pferd), concendo equum, cf.* opkoračiti: I objaha vranca golemoga. Rj. objahati. *v. impf.* jabati. — Brani se dok te ljudi ne objašu, a pošto te objašu nije fajde braniti se. Posl. 28.

objasniti, snīm, *v. pf.* *declarare, manifestare, illustrare.* ob-jasniti kome što, učiniti da mu bude jasno; *erklären, deutlich, klar machen, explicare, explanare.* *v. impf.* objašnjavati. — Hodža (učitelj) mnogo se muči da bi gostu objasnio: šta predaje svojim gjacima. Megj. 61. Žurim se da objašnjim svoje reči. Zlos. 21.

objašnjavanje, *n. verb.* od objašnjavati. *radnja* kojom tko objašnjava što: Ali gost slabo pojima ta objašnjavanje. Megj. 61.

objašnjavati, objašnjāvām, *v. impf.* ob-jašnjavati kome što, činiti da mu bude jasno. *v. pf.* objasniti. — Na tugjem universitetu objašnjava Dušanov zakonik. Zlos. 35. Napisao je Teoriju prirode, u kojoj objašnjava sve pojave prostim tačkama. 114.

objašnjenje, *n. verb.* od objasniti. *djelo* kojim tko objasni što. — Nikakva (nema) objašnjenja o štapu moje vrste. Megj. 182.

objava, *f.* obj-ava, *djelo* kojim se što objavi. *vidi* objavljenje. — Evo vidite, rekoh ja, dajući mu otvorenu objavu iz ministarstva. Zlos. 253. *za* obličje *isp.* izjava, počava.

objaviti, objāvīm, *v. pf.* — 1) *eröffnen, bekannt machen, aperire, nuncio.* Brže ajde i meni objavi. Rj. objaviti. *i prosti* je javiti *v. pf.*; *v. impf.* objavljivati. — Materi svojoj i ženi i onoj starići objavi radosni glas. Npr. 251. Da je Ruski car zato objavio Turcima pravi rat. Miloš 204. Književnik, koji nam otkao objavi riječi iz mjesta gdje on živi. Pis. 78. Kad šćaše Bog da pokaže gnjev svoj i da objavi silu svoju. Rim. 9, 22. Kad objavim propast tvoju megju narodima. Jezek. 32, 9. sa se, *pass.*: U jednom kraju bijaše se objavilo, da će se praznovati jedan od onih velikih praznika. Danica 2, 124. — 2) *su se, refleks.* Niko ne može reći, da Matica, uzevši je za onakovu, kao što se u početku sanu objavila, nije od potrebe. Pis. 3.

objavljenje, *n. actus revelandi, qui Deo tribuitur.* Stulli. *verb.* od objaviti. *djelo* kojim se što objavi. *vidi* objava. *verb. subst.* od glagola *perfektivnih isp.* kod dopuštenje, za stariji nast. ije mjesto novijega nje *isp.* bogojavljenje i bogojavljenje. — Onaj može kako iz mogu objavljenija i predgovora . . . bez i kake muke videti. Danica 5, 82. Ne bi trebalo objavljenje preje izdavat, dok se knjiga ne počne štampati. Pis. 74.

objavlivanje, *n. das Bekanntmachen, nunciatio.* Rj. *verb.* od objavljivati. *radnja* kojom tko objavljuje što.

objavljivati, objavljivajućm, *v. impf. bekannt machen, muncio.* Rj. Zastidite one koji to objavljivaju. Sovj. 87. Onaj koji objavljivuje tajnu pokaza ti što će biti. Dan. 2, 29. Slao poslanike, objavljivuao rat, činio mir. DM. 341. sa se, *pass.*: U tome se kalendaru objavljivuje ovaj bukevar. Pis. 56.

obje, objiju, *f. pl. die beiden, umbue.* Rj. vidi oba, obje, oba. vidi i objije (u pjesmama), objlje.

objed, *m. das Mittagmal, coena, cf. ručak.* Rj. objed, (*jed*) jesti. — Dozore cara na objed, i po objedu izidu gledati gragjevine. Npr. 230. Odmah učini reliki objed i dozore cara. 232. Kad objed bude gotov, pogju sluge... da se treći dan treći objed pripravi... da se on pripravljajući one objede ženi. 259. Dca se objedu ne svagaju. DPosl. 21. Svu gospodu na objed poziva. Npj. 5, 427. Razgovori se svi provode na objedu. Kov. 74. Za objedom domaćin nudi pohogjane. 95. Evo sam objed svoj nagotario. Mat. 22, 4. Zaustavi ih na objed. Prip. bibl. 32.

objednom, objednom, kao u jednom put. *isp. objednom.* — Tko naliť gostaru ob jednom iste, veće izvan neg u nju ulije. DPosl. 131.

objedovanje, *n. das Speisen, coena.* Rj. *verb. od objedovati. radnju kojom tko objeduje.*

objedovati, objedujućm, *v. impf. Mittagmal halten, coeno, cf. ručati:* Soko sjedi, terno gledí gje vojrodu objeduje. Rj. objedovati, od jesti. *biće v. impf. i pf. isp. ručati, v. impf. i pf. objedovati.* Rj. 658a. — Ja sam, ljubo, jagnje dočekao, ubio ga, pa ga ispekao, i od njega, ljubo, objedovať. Npj. 2, 21. Moljaše ga nekakav farisej da objeduje u njega. Luk. 11, 37.

obje dvije, vidi obadvije: Objje dvije trudne ostauale. Rj. vidi kod obadva.

objekat, objjekta, *m. das Object, objectum:* Objekat u akus. cijela rečenica. Daničić. ARj. 310b. vidi predmet.

objekoliti, řim, *v. pf.* Rj. — 1) (u Risnu) koga. vidi saletjeti: Objekolio me du mu uzajmim to i to. Rj. kod saletjeti 1 i ostala *syn.* — 2) sa se, *refleks.* (u Risnu) oko koga, vidi navezati se. Rj. vidi i objljekoliti se, obavezati se, navrsti se oko koga, kao *zuokupiti koga, molći ga za što.*

objektivnost, objektivnosti, *f. osobina onoga što je objektivno, die Objektivität:* Ni najmanje ne odstupa od objektivnosti. Rad 6, 206.

objelodaniti, objelodaním, *v. pf. — 1) neprelazno. anfangen es bei kellem Tagen zu treiben (z. B. Diebstahl), palum incipio facere (furtum).* Rj. ob-ljelodaniti, o bijelom dunu početi činiti (kakvo rgjuo djelo. *n. p. kragju.*) — 2) prelazno. kao iznijeti što nu bijeli dan, objaviti: Ja sam se starao... da obelodaním što više osobina narodnoga života. Žim. IV. *v. impf. objelodanjivati.*

objelodanjivati, *n. verb. od objelodanjivati. radnju kojom tko objelodanjuje što.*

objelodanjivati, objelodanjujućm, *v. impf. kao iznositi što nu bijeli dan, objavljivati. v. pf. objelodaniti 2. — sa se, pass.:* Kroz činjenice se obelodanjuju zakoni. Mil. V.

objerněkě, mit beiden Händen, umbabus manibus. Rj. *adv. objema rukama. vidi obadvjerněke.*

objesiti, řim, *v. pf. Rj. ob-(v)jesiti. v. impf. obješati. — 1) auflängen, suspendo.* Rj. vidi zamaći (zauknuti) 3. — Pošto mu otac izvadio oči i objesio nu koncu više gradskih vrata. Rj. 117b. Objese nizu se zvana. Rj. 148b. Objese o schi zvana. Rj. 350a. Navjesiti *n. p.* kotao na vatru. *t. j. objesiti.* nastaviti. Rj. 380a. Omastiće on ličinu, *t. j. biće obješen.* Rj. 457b. Objesi njegovu pušku o klin. Npr. 65. Uzme torbu s travom, te objesi o vratu, i uzme štap u šake. 146. Objesio ruke (nizu se) kao pištolje. Posl. 229. Mupe, koje su na zidu bile obješene. Sovj. 82. Objesiće te nu rješulu. Mojs. 1, 40, 19. sa se, *pass.:* Duga se puška o ramenu objesi ili na ramo zametne. Kov.

42. — 2) sa se, *refleks. erhänken, suspendere se.* Rj. vidi zamaći se, zamaknuti se. — Da padnu kuskuni s neba, Vujašu bi se o vratu objesili. (Posl. 51). Rj. 78b. Uprti vreću s pobratimom na legja... vreća mu se niz legja ponisko obesi. Npr. 170. Objesi se o žutoj naranči. Npj. 1, 566. Pa obadvje raširila ruke, objesi se Maksu oko grlu. 2, 564. A kad Zlatka poznade Stojana, objesi se rukam' o Stojanu: ruke řiri. u lice ga ljubi. 3, 141.

objesnuti, sněm, *v. pf. vidi obisnuti.* Rj. ob-(v)jesnuti, prionuti. mjesto i govori se i je (π). *aur. objeskoh, objesnub. v. impf. obiskivati (mulnjati).*

objesti se, objjedem se, *v. r. pf. sich überessen, nimio cibo obrui.* Rj. ob-jesti se, suriše se najesti. O Božiću se objesti i pobjljuvati nije nikakove sramote. Rj. 35a.

obješanje, *n. verb. od 1) obješati, 2) obješati se. — 1) radnju kojom tko obješa što. — 2) radnju kojom se tko objesa.*

obješati, řam, *v. impf. ob-(v)ješati. v. pf. objesiti. — Dva i svješaju a obješaju.* DPosl. 21.

obješenica, *f. die Niederträchtige, mulier deterrima.* Rj. ženska glavu nevaljalu koju je zaslužila vješalu.

obješenjak, *m. — 1) der Hundsfott, homo deterrimus.* Rj. u prenesenom smislu. čovjek nevalju koji je zaslužio vješalu. vidi obješenjaković, okačenjak. — Koji s koca, koji s konopca (*n. p.* sastali se, *t. j.* sve nevaljali ljudi, obješenjaci). Posl. 143. — 2) u pravom smislu. čovjek obješen. — Osude nekakva konjokradiću na vešala... on stane za dugo oči bečiti i kopirati se... vešač poplaši se, skoči na obešenjaka, te ga zagrlí. Danica 4, 38.

obješenjaković, *m. ein schlechter Mensch, nebulo.* Rj. kao sin obješenjakov, nevaljalac. vidi obješenjak 1.

objětelića (objjetelica), *f. (u Dubr.) vidi kljuna.* Rj. vidi čaklja, kljun, kuka. — objjetelića (tamna postanja). Osn. 322.

objutro, *n. samo u ovom primjeru:* Tu mi leži tri bijela dana, kad četvrti na objutru bilo, puče puška u Ostrog planinu. Npj. 4, 363. vidi jutro.

objužiti, řim, *v. pf. vidi odvugnuti* (kao zimi kad dune jug pa se snijeg počne topiti): objužilo je, *t. j.* toplo je. što su moje gusle objužile. Rj. ob-južiti. *v. impf. južiti se.*

obláčak, obláčka, *m. hyp. od oblak, das Wölkchen, nubecula.* Rj.

obláčau, obláčna, *adj. volkiy, trub, nubilus.* Rj. — Potmurno vrijeme, tamno, obláčno. Rj. 554b.

obláčenje, *n. Rj. verb. od oblačiti, oblačiti se. — I. 1) radnja kojom tko oblačí koga* (das Anziehen der Kleider-, indutio. Rj.): Ovo se pokazuje oblačenjem u sveto odijelo, koje mu (vladici) iznesu gjakoni... i stanu mu ga oblačiti. DP. 13. — 2) radnja kojom Bog oblačí. — II. 1) radnja kojom se tko oblačí (odijeva se). — 2) stanje koje biva, kad se oblačí (nebo).

obláčie, *m. dem. od oblak.* Rj.

1. obláčina, *f. augm. od oblak.* Rj. — Baš se smrće kao i pomrčina, naobláčí kao i obláčina. HNpj. 4, 323. takva *ungm.* kod bardaćina.

2. obláčina, *f. kad je obláčno vrijeme. — Zimnoj vedrini i ljetnoj obláčini nije vjerovati.* Posl. 90. Niť se uzdaj u zimnju vedrinu ni u ljetnu obláčinu. DPosl. 84. obláčina (osn. n oblak, *isp. i* mjesečina). Osn. 162.

oblačiti, oblačím, *v. impf. Rj. ob-(v)lačiti. v. pf. obući. — I. 1) anziehen, induo.* Rj. vidi obukivati, obukovati, odijevati. — Djeca po selima obično ne obluče gaću do 6 do 7 godina. Rj. 83b. Košuljac, 2) muška kratka košulja, koju režaci, *n. p.* kad žanju, obluče serh ostaloga odijela. Rj. 296b. Majmun je majmun, ako ćeš ga u kakve haljine oblučiti. Posl. 173. Da te oblučím seilom i kadivom. Npj. 2, 209. Te oblačí nu se odijelo. Npj. 2, 393. I drži ga kao svoga sina, koji Luku svlačí i oblačí i svilenim opa-

suje pasom. 4, 265. Daj ti mene gaće i košulju, što nijesu prijed oblaćene. 4, 425. Ženama su oblaćili gaće. Miloš 68. — 2) vidi onaj, koji vedri i oblaći (Bog. Posl. 34). Rj. činiti oblačno: Tako mi što vedri i oblaći! Posl. 307. — II. sa se, refleks. — 1) sich anzichen, indur. Rj. odijerati se. — Svatovi ustaju i oblaće se u svoje najljepše stajaće odijelo. Kov. 58. — 2) sich überziehen, umwölken, umhüllen: oblaći se. biće kiše. Rj. oblačno postajati. v. pf. naoblaćiti se.

obladati, obladām. v. pf. erobern, sub potestatem redigo. Rj. ob-(v)ladati. vidi ovladati; obrvati, posvojiti, radovati. v. impf. vladati. — Ako nijesu radi, da paše njima obladaju. Danica 3, 139. Zato se Miloš, još kako su Turci obladali, preselio s kućom u Šarane. Miloš 72. Da je za to pobjegao iz Srbije, da bi Turci lakše i prije njome obladali. Sovj. 36. Poprave stari šanac... obladaju šancom. 41. Ne daj nikakome bezakonju da obladu mnoom. Ps. 119, 133. Onda vjeru Hrišćanska oblada i bi priznana za prvu n državi. DP. 332.

obláganje, n. Rj. verb. od I. oblágati, II. oblágati se. — I. radnja kud tko oblaže što čim (das Umschlagen, Einschlagen, circumdatio. Rj.). — II. 1) radnja kud se tko oblaže čim (n. p. kubanicom). — 2) radnja kojom se tko oblaže (kladiti se), (das Wetten, sponsio. Rj.).

1. oblágati, oblažēm, v. impf. Rj. ob-lagati. v. pf. obložiti. — I. einschlagen (etwas in Papier), circumdo. Rj. Koji govori: »sagradiću sebi veliku kuću i prostrane kljijeti«; i razvaljuje sebi prozore, i oblaže kedrom i maže crvenilom. Jer. 22, 14. Gospode, koji oblažeš nebo oblacima. DP. 307. — II. sa se, refleks. — 1) sich einschlagen (in den Mantel), circumdo (pallium). Rj. oblágati se n. p. kubanicom. — 2) wetten, sponsionem facio. Rj. kladiti se, klagjati se, oklagjati se, opklagjati se. v. pf. obložiti se 2. — isp. oblog.

2. oblágati, oblažēm, v. pf. durch Lügen verleunden, mendacio calumniar. Rj. ob-lagati koga kome ili kod koga, lažući potvriti ga. vidi obijediti, i syn. ondje. — Čaru lavu dvorani oblaguše drugu svoga da ga krađe. Star. 2, 306. v. impf. oblagivati.

oblagivānje, n. das Verleunden, calumniatio. Rj. verb. od oblagivati. radnja kojom tko oblaguje koga.

oblagivati, oblagujēm, v. impf. koga kod koga, durch Lügen verleunden, mentiēdo calumniar. ef. opadati. Rj. ob-lagivati, lagati na koga, lažući potvriti, opadati. vidi i bijediti. v. pf. oblágati.

oblagodatiti, tim, v. pf. oblagodatiti. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh... oblagodatiti. Nov. Zav. VI. Na pohvaln slavne blagodatiti svoje, kojom nis oblagodatiti. Efes. 1, 6 (ἐχρησάμενοι ἡμᾶς; gratificavit nos; uns begnadigt hat).

oblajati, jēm v. pf. umbellen, oblatro, circumlatro: Opazila pa ih oblajala. Rj. ob-lajati. v. impf. lajati. — Oblajalu pa ih obigrala. Rj. 428b.

oblāk, m. (loc. oblaku) die Wolke, nubes. Rj. ob-(v)lak. kor. koga je oblaćiti. dem. oblačić. hyp. oblaćak. augm. oblaćina. — Kud to čule dvije tice crne, jedna graće, u oblake skaće. Rj. 98a. Nadri se oblak iznad djevojak. Rj. 384b. Nadvodi se od svuda oblak. Rj. 385a. Podmladilo se nebo, kad se na vedrini iz okola pokažu mali tanki oblaci. Rj. 523a. Provalio se oblak. Rj. 603a. Pa se (orao) dignē u oblake i mulleti se nad onaj grad. Npr. 239. Oblak se rije po vedrom nebu. Npj. 1, 16. Po oblaku zasjjevaše munje... Gje se munje riju po oblaku. 1, 432. Zudele se jedan modur oblak. 2, 57. Krstaš' orlu, što vodi oblake. 2, 360. Na nebu se, ujo, naoblaći, pa se oblak nehom okretuše. 2, 540. Kud pogleda, okom rasiječe, kao munju iz mutna oblaka. 3, 407. Sve s' rijuju po polju barjuci kano mrki po nebu oblaci. 4, 242. Dobar dorat kō kad ima krila... baš ko oro ispod oblakova. HNpj. 4, 263. Pa se navukli oblaci... pa se provališi poslije oblaci. Nov. Srb. 1817, 479. Ovo su... oblaci

bezvodni, koje vjetrovi prenose. Jud. 12. Posta gust oblak na gori. Mojs. II. 19, 16.

oblaka, f. (u Dalm.) vidi odijelo. Rj. ob-(v)laka. korijena koga je oblaćiti. vidi haljine 1, i syn. ondje. der Anzug.

oblakinja, f. t. j. vila u oblaku: Posestrimo, b'jela oblakinja! HNpj. 2, 7.

oblakšanje, n. vidi olakšanje, i syn. ondje. — Ne bi li joj (raji) poslo (car) oblakšanje. HNpj. 4, 218.

oblakšati, šām, v. pf. — 1) erleichtern, levo. Rj. ob-lakšati, učiniti da bude što lakše. vidi olakšati, olakšati, ulakšati. v. impf. oblakšavati. — Pa da s konja zbacimo terkije, da mi dobrim konjma oblakšamo. Npj. 4, 184. Da oblakšam trud onima koji to žele naučiti. Slav. Bibl. 1, 93. Micanje usana mojih oblakšalo bi bol vaš. Jov 16, 5. sa se, pass.: Biogriganima se kaže da se umire i da će im se oblakšati sve što im se nepravo čini. Sovj. 20. — 2) nepreluzno: lakše postati. vidi odlanuti, odlanuti, odlaknuti. — Jedno oko otvori Srbiji, te su velje muke oblakšale, pak sad mogu muku prenositi. Npj. 5, 554.

oblakšāvānje, n. das Erleichtern, levatio. Rj. verb. od oblakšavati. radnja kojom tko oblakšava komu što.

oblakšāvati, oblakšāvām, v. impf. erleichtern, levo. Rj. ob-lakšavati, učiniti da bude komu što lakše. v. pf. oblakšati. — prema oblakšati 2, nepreluzno oblakšavati: lakše postajati.

oblakšica, f. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. vidi olakšica, i olakšanje, i syn. ondje.

oblāmānje, n. das Abbrechen (rund herum), decerptio. Rj. verb. od oblamati. radnja kojom tko oblama što.

oblāmati, oblamām, v. impf. rund herum abbrechen, decerpo. Rj. ob-lamati, kao odlamati unukolo. v. pf. odlomiti.

öblapōran, öblapōrna, ulj. der gern schmauset (Gourmand), Schmausbruder, umans epularum, cf. obloguz. Rj. ob-(h)laporan, koji je pohlepni na dobra jela. — Značenje (korijenu) željeti, željno uzimati, grabiti: h se gdje gdje drži, gdje gdje otpada, gdje gdje se mijenja na k: pohlapan, poklapan, oblaporan. Korijeni 222.

öblaskati, skām, v. pf. koga, durch Schmeichelei Jemand für sich gewinnen, blanditiūs quem in suas partes ducere. Rj. ob-laskati, laskajući navesti koga na svoju stranu. v. impf. laskati. — Podvući pod koga meku postelju. (Oblaskati ga). Posl. 251. Pružiti kome slanu ruku. (Oblaskati ga lijepim riječima — kao kad čোক marvinčetu pruži soli iz ruke). 265. Oblaskaju i potkupe ovoga Milanova sekretaru, te izda gospodara svojega. Sovj. 49.

öblāsnik, m. u Grisića. praetor, potestas, magistratus. Stulli. u koga je oblast. — Oblasniku nepristupnom daj što pita, da ne uzme i što ne pita. DPosl. 87. vidi vlasnik 2, i kod glavlar ostalu syn.

öblāst, f. — 1) die Macht, potestas: ne popusti, Gospode Bože! oblasti nečastivome i nekrštenome (kad se mole Bogu). Rj. ob-(v)last. vidi vlast 1. — Da mi Bog da vlast i oblast kako danas nama u našega brata domaćina, ako Bog da! Kov. 124. Dana bi joj oblast da čini... Otkriv. 13, 5. Dana bi joj oblast nad svakijem koljenom i narodom. 13, 7. Imuše oblast nad ograjem. 14, 18. — 2) onaj kraj, zemlja, gdje ima tko oblast, vlast, kao područje; Gebiet, territorium, regio. — Rim se opet osobito tim ponosio, što se ni u kakom mestu postavljani zakoni nisu tako tvrdo držali, kao u njegovoj oblasti. Danica 5, 86. Za panonske (Hrvate) zna se da im je stolica bila u Sisku, ali granice oblasti njihore teže je naznačiti. Kov. 17. Glavne planine dijeliše svu Srbiju na dvije polovine: u zapadnoj bijahu oblasti Neretra, Hum, Travunija i Zeta. DM. 1. Selo u strunskoj oblasti DRj. 1, 512.

oblastan, oblašna, *adj.* što pripada oblasti. — emlja se daje »u državu, i u oblast . . . ocevima i emju potomstvu, da budu oblasni zemljama do vika.« DM. 209.

oblatiti, *tim, v. pf. vidi* okaljati. Stnlji. o-blatiti. *impf.* blatiti.

oblazak, oblasna, *m.* Rj. ob-lazak (*osn. u* oblaziti, bilaziti) *djelo kojim se što obigje.* — **1)** *der Umweg, umbitio.* Rj. *isp.* obilaženje 1. — **2)** *der Umweg, umges.* Rj. *kao put kojim se obigje.* *isp.* obilaženje 2. — **3)** *der Versuch, periculum.* Rj. *isp.* obilaženje 4. — **4)** *vidi* oblačaj, *i syn. ondje.* — Pobratimu nu blazak pogje. HNpj. 4, 168.

oblaziti, *zim, v. impf.* Rj. ob-laziti. *v. pf.* obići, bistu, obači. — **1)** *vidi* obilaziti. Rj. *vidi* i obidati, ophoditi, primjere *vidi* i kod obilaziti. — **a)** *vidi* bilaziti 1, *umgehen, unbio:* Svatko misli, da tu spava larko, oko njega daleko oblazi. Npj. 2, 443. — **b)** *vidi* obilaziti 2, *umgehen (durch einen Umweg).* *irumeo. protivno: ići na prečac:* Dok je moj babo blazio, donde je kući dolazio, a sad kako pogje na rećac, onako i zaglavu. Posl. 64. — **c)** *vidi* obilaziti 3, *i syn. ondje. besuchen, invito.* Zapita je oćar, e li *ovijet* oblazila i zaljevala, da ne bi uvenuo. Rj. 81a. Umre Konda jedini u majke, te ga kopa pod utu neranču. Svako ga je jutro oblazila. Npj. 1, 272. Neka znade, da sam dolazila, da sam moje drago blazila. I, 352. — **d)** *vidi* obilaziti 4, obidovati, ogleđati; *versuchen tento.* — **2)** *su se, reciproč. sich nessen, experior, contendu, cf. ogleđati se:* No na noge *la se oblazimo.* Nego ustaj da se oblazimo, jednom ni je zeman umrijeti. Rj. *v. pf.* obići se b, ogleđati e 2.

oblaznica, *f. die Erfrischung, potio qua corpus recreatur:* A ear gjeći oblaznicu daje, on im daje ino i rakiju. Rj. — *oblaznica* (teško je presuditi je i u svezi s oblaznuti ili oblaziti). *Osn. 332. po tu-maćenju Vukoru riječ je u svezi s oblaznuti: piće što se kao obliže ili obližuje za raskljugjivanje; ako je pak u svezi s oblaziti, onda su ponude, kojima se nude oni što dolaze u pohode.*

oblaznuti, oblaznem, *v. pf. becken, oblambo.* Rj. ob-laznuti, *livanje u jedan put učiniti. vidi* obilaznuti. *v. impf.* obilzivati. — *Oblazni*, pa opet! (Kad kome slaže puška, t. j. da obližne kremen, pa opet *la kreše.* Posl. 229.

oblazaj, *m.* ob-lazaj (*osn. u* oblaziti, obilaziti), *vidi* oblazak 4, polazaj, posjed, pohod 2, pohodnja; *Besuch, Visite.* riječi s tukim nast. kod dogagjaj. — »Već me rusa zaboljela glava, steri mene mekane duške« . . . Sve joj druge na oblažaj idu: Ustaj Ajko, naša drugarice!« Herc. 30.

oblazjenje, *n.* *vidi* obilaženje. Rj.

obljetjeti, obletim, *v. pf. umfliegen, circumvolo.* Rj. ob-ljetjeti. *v. impf.* oblijetati.

oblježati, *zim, v. pf.* koga, *beschlafen, concumbo cum aliqua.* Rj. ob-ležati. *vidi* obljubiti. — Ućni sramotu Izrailju obležav kćer Jakovljevn. Mojs. I. 34, 7. Ako bi ko obležao robinju, oboje da se šibaju. III, 19, 20.

obljica, *f.* Rj. oblo što ženskoga roda. — **1)** *ein cylindrischer Stab, baculus cylindricus.* Rj. obla batina. *vidi* 2 oblič. — **2)** *obla kula:* Ja ti kule otvoriti ne ću . . . obljica se j' kula prigodila. HNpj. 4, 390. — **3)** žensko koje je sa svih strana oblo i debelo. J. Bogdanović.

obljčiti, obličim, *v. pf.* (u C. G.) koga, *überführen, zeihen, arguo.* Rj. ob-ličiti koga, *kao dokazati ili htjeti dokazati da je on učinio, n. p. krv.; v. impf.* obličivati. — *Obličie rješite* s otara. DPost. 87. Nemojte ih, braćo, poslušati i nejaku mene obličiti, obličiti, pa me naružiti. Npj. 5, 9. Zgriješio je Izrailj . . . Pristupićete u jutru po plemenima svojim; a koje pleme obliči Gospod, ono će pristupiti po po-

rodicama svojim; i koju porodicu obliči Gospod, ona će pristupiti po domovima svojim. Is. Nav. 7, 14. *Obličiću te, metnću ti pred oči grijeha tvoje.* Ps. 50, 21. *sa se, pass.* »Tražite i vidite na kom je grijeh«. *1 obličie se Jonatan i Saul,* a narod izide prav. Sam. I, 14, 41.

obljčivauje, *n. verb. od* obličivati, *radnja kojom tko obličuje koga.*

obljčivati, obličujem, *v. impf.* ob-ličivati, koga, *kao dokazivati, da je on učinio (zlo kakvo).* *v. pf.* obličiti. *v. impf.* prosti ličiti 3. — Na koga će sve zlo nabaciti . . . Pa mu vazda lažu neprestano, obličuju Petra i serdara, baš da bi ih oba izgubili. Npj. 5, 26.

obljčije, *n.* *vidi* oblik. Rj. *Oblik, das Antlitz, das Angesicht, facies.* Rj. 431a. *vidi* lik 1, lice 1. — *ali vidi* i forma, *die Form, forma;* naprava 2: Pretvorise slavu vječnoga Boga u obličje smrtnoga čovjeka. Rim. I, 23. Posla Bog sina svojega u obličju tijela grjehovnoga. 8, 3. Zemlja bješe bez obličja i pusta. Mojs. I, 1, 2. Da se obnovi dom Gospodnji . . . te povratise domu Božijemu obličje njegovo. Dnev. II, 24, 13. *Obličjem* i napravom bijahu točkovi kao boje hrisolitove. Jezek. 1, 16. Isaija vidio Gospoda slave . . . kao na suprot krotkome silasku njegovu u obličju djetinjem. DP. 320. Taj padež (čuvši) u tom obličju govori se sada za sva tri roda i jednine i množine. Obl. 59. Treba u ovaj rječnik primiti i kajkavske riječi . . . i staviti ih u obličju koje bi imale u govoru ostaloga naroda. Oglad V. Naš rukopis ima aorist u starijem obličju. Star. 3, 11.

obljčkē, (u Boci) *n. p.* popiti što, t. j. sasuti u usta i progutati u jedan put (kao da bi bilo što tvrdo i oblo pa da se u jedanput proguta ne zvaćni), *mit cinem Schluck, uno haustu.* Rj. — Da po čaše obličke popije . . . odmah bi se ona nabregjala. Herc. 61. obličke, obal, obao, ob-(v)al, kor. val, valjati. Osn. 21.

1. oblič, obliča, *m.* (u Herc. i C. G.) *vidi* grašak. Rj. oblič (osn. u obao). Osn. 238. *riječi tukve kod bagljic.*

2. oblič, *m.* *vidi* oblica 1. Rj. obao štap. **obljekoliti se**, *lim se, v. r. pf. vidi* objekoliti se. Rj. *za unetnuto* l *isp.* blječva.

obljjeniti se, oblijenim se, *v. r. pf. vidi* ulijeniti se. Rj. ob-lijeniti se, *postati ljen.* *v. impf.* lijeniti se. — A kad se ljudi oblijene . . . onda se zaranjaju oni prokopi. Priprava 24.

obljječiti, oblijepim, *v. pf. umkleben, bekleben, induco aliquo re.* Rj. ob-lijepiti, *v. impf.* obljepjivati. **obljjećauje**, *n. das Umfliegen, circumvolatio.* Rj. *verb. od* oblijetati, *radnja kojom tko obličuje.*

obljjetati, oblijječem, *v. impf.* umfliegen, circumvolito. Rj. ob-lijetati. *v. pf.* obletjeti.

obljjevauje, *n.* *vidi* obljevanje. Rj. *vidi* i obljevanje. **obljevati**, obljjevam, *vidi* obljevati. Rj. *v. impf.* ob-lijevati, *što čim ili u što, n. p. bućvu katranom, ili pušku u zlato. vidi* i oblivati. *v. pf.* oblitati.

oblik, *m. (loc. obliku) das Antlitz, das Angesicht, facies:* poznajem ga po obliku. Rj. ob-lik. *isp.* lik 1, lice 1. *vidi* obličje, forma, naprava. — Da su tražili *jednostavne oblike* za đb, đb, nb. Nov. Srb. 1818, 400. Vidjeh, a to oblik na oči kao oganj, od bedara mu dolje bješe oganj . . . i pruži kao ruku, i uhvati me. Jezek. 8, 2 (*similitudo, eine Gestalt*). Pokazi domu Izrailjevu ovaj dom . . . pokazi im oblik od domu. 43, 11. Radi tebe, koji si strošio sebe za nas i uzeo na se oblik ropski. DP. 103. *Oblike* iz kojih sn se razvili obličie staroga slovenskoga jezika pokazali su prije ovoga moga posla drugi ljudi. Istor. III. *Oblik* se u riječi zove stanje u koje ona dolazi da bi se pokazala sveza izmjeđu nje i drugoga čega u misli. . . Tako je *n. p.* »žena« oblik. Obl. 1.

oblina, *f.* die walzenförmige Runde, rotunditas cylindrica. Rj. osobina onoga što je oblo.

oblíš, *m.* (u Dubr.) nekaka morska riba, der Butt, rhombus. Rj. od osnove obal (obao). isp. Osn. 362. riječi s takvim nast. kod blutiš.

obliti, oblijem, *v. pf. n. p.* sviraću kositerom, rund herum vergiessen, circumfundo. Rj. ob-liti. *v. impf.* oblijevati, oblivati, oblijevati. — Mater njegovu zavtore u jednu bačvu katranom oblivenu i zažde je nasred grada. Npr. 236. Sve oružje u zlato oblito. Npj. 4, 167. Dobre konje u srmu oblišmo. 4, 246. Zemlja je okrugla — ponajviše rodnom oblivena. Priprava 1. sa se, *refleks. ili pass.* Lake mu se noge uštapiše, bjеле ruke u smolu obliše. Npj. 1, 323.

oblivānje, *n.* (zap.) *vidi* oblijevanje. Rj. *vidi* i oblijevanje.

oblivati, oblivām, (zap.) *vidi* oblijevati. Rj. *v. impf.* *vidi* i oblijevati. ob-livati, *ne gorori se samo u zapadnom govoru nego i u južnom i istočnom.* isp. dolivati, izlivati.

oblizati, obližem, *v. pf.* ablecken, lombo, lingo. Rj. ob-lizati, lizanje po malo svršiti. *v. impf.* oblizivati.

oblizivānje, *n.* das Ablecken, lambitus. Rj. *verb.* od 1) oblizivati. 2) oblizivati se. — 1) radnja kojom tko oblizuje što. — 2) radnja kojom se tko oblizuje.

oblizivati, oblizujem, *v. impf.* ob-lizivati. *v. pf.* oblizati, obliznuti, oblaznuti. — 1) ablecken, lombo. Rj. — 2) sa se, *refleks. sich lecken (Esslust zeigen), esurio (circumlingo)*: šta se ti tu oblizuješ? Rj. kad gladan pokazuje želju za jelom. *vidi* oslinkivati se. — Oblizuje se kao psina oko mlina. Posl. 229. Oblizuje se kao pas na strvinu (kad gleda u nju, a nešto mu smeta da jede). (Mjesto na strvinu govori se i prema strvini). 229. Oblizuje se kao šarov. 330.

obliznuti se, obližnutim se. *v. r. pf.* Zwillinge gebären (auch von Thieren), geminos pario, geminum partum edo. Rj. o-bliznuti se, bliznad roditi (kaže se za ženu a i za životinju). *v. impf.* bliznuti se.

obliznuti, znēm, *v. pf.* *vidi* oblaznuti. — Oblazni, pa opet! (Kad kome slaže puška, t. j. da obližne, pa opet da kreše). Posl. 229.

oblíž, *m.* emplastrum. Stulli. *vidi* melem. — o-blíž (oblizati?).

oblížiti, *adj.* nahe gelegen, adjacens, vicinus. Rj. što je blizu, nije daleko. protirno daljni (i dalji). — U Srbiji dogju erkvari iz daljnjih sela na konak (uoči praznika), a iz obližnjih dogju u jutra. Rj. 395 (isp. susjedni). Osim kućama i obližnje rodbine pokojnikove pokajnice se zovu i njegova dalja rodbina. Rj. 529b. Crkva, kojoj na Trojice dolazi na leturgiju obližnji narod. Rj. 657b.

oblog, *m.* Rj. — 1) *vidi* oplklda. Rj. ob-log, osn. u oblagati se 2, obložiti se 2. *vidi* i oklad, oklada, uklada; zarok. — 2) ono čim se što oblaže ili obloži, *n. p.* bolesna glava; Umschlag: Ja sam metao ... hladne obloge. Pom. 102.

1. obloguz, *m.* (der Rundarsch, podicis obesi) der alles aufisst, was er essbaren findet, homo edax. Rj. oblo-guz, u kogu su obli guzovi od mnogoga jedenja. isp. masnoguz, *m.* tako slož. riječi kod bjeloguz.

2. obloguz, *adj.* schlemmerhaft, edax, cf. oblaporan. Rj. koji mnogo jede te ima oble guzove. isp. masnoguz, *adj.* obloguz, *m.*

oblok, obložka, *m.* fenestra rotunda. Stulli. obli prozor. u sjev. Hrv. znači uopće prozor. odatle Madž. ablak. — za obliče isp. svjedok.

oblōmiti, oblomim, rund herum abbrechen, decerpo. Rj. ob-lomiti. *v. impf.* oblamati. — Sjever goru obloml. A zarasta obloml? Zarad' vaših djevojak? Rj. 192b. Kneževića Krečka izgubismo, svoj krajini Kribo oblomismo. Npj. 4, 415. Hoće li (čokot) napredovati? ne će li mu počupati žile i rod mu oblomiti da se posuši? Jezek. 17, 9.

obložiti, obložim, *v. pf.* Rj. ob-ložiti. *v. impf.* ob-

lagati. — **1. einschlagen** (z. B. den Fuss in —), überziehen, obvolvo. Rj. — Obuće Jakova ... i ja-rećim kočicama obloži mu ruke i vrat gdje bješe gladak. Mojs. 1. 27, 16. Obloži zidove domu iznutra đaskama kedrovijem. Car. 1. 6, 15. Obloži ga (prijesto) čistijem zlatom. 10, 18. — **II.** sa se. — **1) refleks.** sich einschlagen, einhüllen, involvo. Rj. — Jedna se djevojka svuče do košulje sa svijem, pa se onako gola uveže i obloži različnom travom i cvijećem tako, da se nigdje ne vidi ni malo, i to se zove dodola. Rj. 128a. — **2) vidi** oplkladiti se. Rj. *vidi* i oplkaditi se, ukladiti se. isp. oblog 1.

oblućae, oblućca, *m.* drvo (kao prut) savijeno na kolijevci više djetinje glave, da ne pada pokrivač djetetu na glavu, Wiegenspiegel, arcus, cf. lućac, obluk 1. Rj. upravo *isp.* od obluk.

oblućje, *n.* (st.) der vordere Sattelknopf, umbo sellae anterior, cf. obluk 2. Nasloni se sedlu na oblućje. Rj. u sedla što je ispeto na prednjoj strani. isp. kaš, unkaš, jabuka 6. — Šimšir-sedlo srebrnom okovano. *na oblućju* kamen sija dragi, o oblućju gospodsko oružje. Npj. 3, 519.

oblućkinja, *f. t. j.* puška koja se nosi konju o obliku 2, o oblućju. — Kamo tebi moja oblućkinja, koja ždere dvanest drama praba? HNpj. 3, 249. Svitle mu se puške oblućkinje. 4, 93.

oblućce, *n. coll.* od oblutak. Rj. oblo kamenje.

1. obluć, *m.* Rj. ob-luč. isp. lūk. — **1)** (oko Sinja) kao gužva od krpe što isprošena ili na udaju djevojka metne uvrh kape (naobluci se). cf. počelica. Rj. Kad djevojka metne kapu s oblukom na glavu, kažu: naoblučila se. Rj. 399a. Počelica, počelica, ženska kapa (u njoj sa dobre šake širok obluk od debele hartije, preko njega krpa, koja na pero visi niz legja). Rj. 558a. — **2)** u Gundulića. arcus triumphalis: slavni obluk. Stulli. (arcus. kor. »lak« savijati), obluć. Osn. 37.

2. obluk, *m.* (u C. G.) — **1)** *vidi* oblućac. Rj. *na kolijevci. vidi* i lućac. — **2)** (može biti samo u pjesmama) der vordere Sattelknopf, umbo sellae anterior, cf. oblućje: S obluka je topuz izvadila. Pala mu je po obluku brada. Rj. u sedla što je ispeto na prednjoj strani. *syn.* kod oblućje.

oblutak, oblućka, *m.* obao kamen, kao što ih se nalazi mnogo oko velikijeh voda. Rj. *coll.* oblućce. *za nast.* isp. bjelutak.

Obljaj, Obljaja, *m.* planina u Hercegovini: U zelenu u Obljaj planinu. Rj. — imena s takvim nast. kod Bilaj.

oblje, (u C. G.) *vidi* obje: 1 Morače oblje poarati. Rj. za umetnuo l isp. blječva. — Ugrabi mu dvije kumburlije, pa u Turke oblje obrnuo. Npj. 4, 87.

obljepljivānje, *n.* das Bekleben, inductio, obductio. Rj. *verb.* od obljepljivati. radnja kojom tko obljepljuje što.

obljepljivati, obljepljujem, *v. impf.* bekleben, induco. Rj. ob-ljepljivati. *v. pf.* obljepeiti.

obljetan, obljeta, *adj.* anniversarius. Stulli. obljeta, *osn.* ob ljeto. *vidi* godišnji. isp. obljetnica.

obljetnica, *f.* Jahrestag, dies anniversarius. Rj. obljetni dan. isp. godišnjica.

obljevānje, *n.* das Vergiessen, plumbatio. Rj. *verb.* od obljevati. radnja kojom tko obljeva što (čim što u što).

obljevati, vām, *v. impf.* vergiessen (mit Blei). plumbo. Rj. ob-ljevati, obljevati, oblivati, što čim što u što, *n. p.* b.čvu katranom, ili pušku u zlato. primjeri kod *v. pf.* oblit.

Obljuba, *f.* ime planini, u kojoj je po narodnim pjesmama car Konstantin našao čarne krste (drugi pjevači ovu planinu zovu Ogljuba): Pravo idite k Obljubi planini, svu Ogljubu ma(h)om raskopajte. Rj.

obljubiti, obljubim, *v. pf.* (st.) abküssen, deoscular. cf. obležati: Ja ću tvoje lice obljubiti. Vjernu ću ti ljubiti obljubiti. Valja biti noćiti s kraljicom i ob-

ljubit' Budimsku kraljicu. Ruho skide, leže sa kraljicom te kraljici *obljubio lice*. Rj. ob-ljubiti, *vidi i obrusiti*. v. *impf.* ljubiti 2a.

obljštiti, obljštam, v. *pf.* *vidi* oljštiti, *abschülen*, *decortico*: krušku, jabuku, jaje, repu. Rj. 457b. Obljštiti. v. *impf.* ljuštiti. — *Hotio bi jaje obljušteno i osoljeno*. DPostl. 27.

obljutaviti, vīm, v. *pf.* *geschmucklos werden*, *suporem amitto*. Rj. o-bljutaviti, bljutavo postati. u *dragojačijem obličju ne nalazi se taj glagol*. — *Vi ste so zemlji; ako so obljutavi, čim će se osoliti*. Mat. 5, 13.

obmotati, tām, v. *pf.* *unwinden*, *circundo*. Rj. ob-motati, *vidi* omotati; v. *impf.* obmotavati. — *Gizdavoj nevi ne moš ovrļi oko glave obmotati*. (Kad je kome teško ugoditi). Posl. 41. Za njime se zulumčama suče, pa se ne sme care da obazre, a kauno li da obmota čalmu. Npj. 1, 160. *sa se, refleks.*: Nagje glogov trn gdje se oko njega obmotala guja. Rj. 808b.

obmotāvānje, n. *das Umwickeln*, *circumligatio*. Rj. *verb.* od obmotavati. *radnja* kojom tko obmotava što (oko čega).

obmotāvati, obmōtāvām, v. *impf.* *umwinden*, *circumvolvo*. Rj. ob-motavati, što oko čega; *primjeri kod v. pf.* obmotati. *vidi* omotavati.

obnāvļjānje, n. *das Erneuern*, *renovatio*. Rj. *verb.* od obnavļjati. *radnja* kojom tko obnavļja što. *isp.* obnovljenje.

obnāvļjati, obnāvļjām, v. *impf.* *erneuern*, *renovo*. Rj. ob-nāvļjati, *činiti da bude što kao novo*. v. *pf.* obnoviti. — *sa se, pass.* ili *refleks.*: Ako se naš spolašnji čovjek i raspada, ali se unutrašnji obnavļja svaki dan. Kor. II. 4, 16.

obnesti, obnēsēm, v. *pf.* ob-nesti. *isp.* Obl. 67. *vidi* obnijeti. v. *impf.* obnositi.

obnestimati, mām, v. *pf.* *entehren*, *ignominia afficio*, *cf.* *osramotiti*: Kralj je mene obnestimu' damno. Rj. ob-ne-stimati koga, *učiniti ga nestimana, nepoštovana*. *isp.* stimati (*poštovati*). — *syn.* kod osramotiti.

obnēsivsjesnuti, nēm, v. *pf.* *vidi* onesvjesnuti. Rj. ob-nesvjesnuti, *pasti u nesvijest*. *vidi i* obeznaniti se, obeznaniti se, ubevntiti se, doći u bevtu.

obnēvidjeti, obnēvidīm, v. *pf.* *erblinden*, *obcoecor*. Rj. ob-ne-vidjeti, *izgubiti vid*. *vidi* oslijepiti. — *Da me u jedan put obasja velika svjetlost s neba . . . i kad obneridjeh od silne svjetlosti one, vogjahu me za ruku*. Djel. Ap. 22, 11.

obneznāniti se, obnēznānīm se, v. *r. pf.* *vidi* obeznaniti se. Rj. ob-neznāniti se. *isp.* neznān. *vidi i* obnesvjesnuti. *i syn.* ondje.

Obnica, f. voda koja se više Valjeva sastavlja s Jablanicom, i odande se dolje zove Kolubara. Rj. u Srbiji.

obnijēmjeti, mīm, *vidi* onijēmjeti. Rj. ob-nijēmjeti, *postati nijem; i: prestati govoriti, umuknuti*. *umući*. v. *impf.* nijēmjeti.

obnijeti, obnēsēm, (obnio, obnijela) v. *pf.* *untragen*, *circumfero*. Rj. ob-nijeti. *vidi* obnesti. v. *impf.* obnositi. — *Badnjak . . . kad pregori, gornji kraj valja dočekati u ruke s rukavicama, pa ga obnijeti oko košnica*. Rj. 12a. Zapale one propjepove i obnesu oko torova. Rj. 215b. Vladika . . . došavši obnese mošti oko nje (erkve). DP. 348.

obnizati, obnizēm, v. *pf.* n. p. kapn ili glavu biserom, *mit einer Reihe (Perlen) umgeben*, *circundo lineam (margaritarum)*. Rj. ob-nizati što n. p. biserom, *nanizati biser oko njega*. v. *impf.* obnizivati.

obnizivānje, n. *das Behängen mit Perlenreihen*, *circumdatio lineae margaritarum*. Rj. *verb.* od obnizivati. *radnja* kojom tko obnizuje što.

obnizivati, obnizjēm, v. *impf.* *mit einer Perlenreihe umgeben*, *circumdare lineam margaritarum*. Rj. ob-nizivati, n. p. kapu ili glavu čime. n. p. biserom. v. *pf.* obnizati.

obnōć, *vidi* noću. Rj. ob noć; *vidi* ob I.

obnōćiti se, obnoćim se, v. *r. pf.* ob-noćiti se, *ostati gdje ob noć*. *isp.* zanoćiti. — *Sin mi ode, pa se obnoćio*. Hasan Majetić I. Rp.

obnos, m. *djelo* kojim se što obnese. *isp.* obnošenje. — *Opet se obnosi plaštanica; premda se čini da je ovaj obnos najviše samo ponavljanje večernjega . . . opet jutrenji obnos drugo znači nego večernji*. DP. 147.

obnositi, obnosīm, v. *impf.* Rj. ob-nositi; v. *pf.* obnesti, obnijeti. — **1**) *untragen*, *circumporto*. Rj. *obnositi što (oko čega)*. *su se, pass.*: *Opet se obnosi plaštanica . . . obnošenje plaštanice oko crkve . . . DP. 147.* — **2**) *unter die Leute bringen*, *circumfero*. Rj. *u prenesuom smislu, kao bijediti: Obnosi me tuga majka Božjom nepravdom, da ja ljubim tebe, Pavle, mila devera*. Npj. 1, 613.

obnosēnje, n. Rj. *verb.* od obnositi. — **1**) *radnja* kojom tko obnosi što (oko čega), (*das Umtragen*, *circumlatio*. Rj.): *Opet se obnosi plaštanica . . . sad obnosēnje plaštanice oko crkve sa zastavama znači da je Gospod . . . DP. 147.* *isp.* obnos. — **2**) *radnja* kojom tko obnosi koga nepravdom (*bijedi ga*), (*das unter die Leute bringen*, *zō circumferre*. Rj.).

obnova, f. ob-nova, *djelo* kojim se što obnovi. *vidi* obnovljenje. — *Govor o moralnoj obnovi onoga sela*. Zlos. 332.

obnoviti, obnovīm, v. *pf.* *erneuern*, *renovo* (namastir, crkvu). Rj. ob-noviti, *učiniti da bude što kao novo*. v. *impf.* obnavļjati. — *Nije moguće one koji su jednom prosvijetljeni . . . i otpali, opet obnoviti na pokajanje*. Jevr. 6, 6. *sa se, refleks.* ili *pass.*: *Da se obnovite duhom uma svojega, i obućete u novoga čovjeka*. Efes. 4, 23.

obnovļjēnje, n. *restauratio*, *innovatio*, *reparatio*. *iz Gundulića*. Stulli. *verb.* *supst.* od obnoviti. *djelo* kojim se što obnovi. *vidi* obnavļjanje. — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . obnovļjēnje, okamenjenje*. Nov. Zav. VII. *Da služimo (Bogu) u obnovļjenju Duha a ne u starini slova*. Rim. 7, 6. *Nego se promijenite obnovļjenjem uma svojega, i 12, 2.*

obnjušiti, obnjušīm, v. *pf.* *umschnuffeln*, *circumodorō*, *cf.* *nanjušiti*: *Vran poleće gorom kroz planinu, dok obnjuši ranjenu junaka*. Rj. ob-njušiti. v. *impf.* njušiti.

oboci, obodāca, m. pl. (dolje preko Morave) *die Obgehänge*, *inaures*, *cf.* *minguše*, *brnjica*, *ušnjaci*, *obodiac*. Rj. *vidi i* menguše, *dem.* obočić. — *ob-(v)odiac*: *brnjica*, kao kolut . . . i koji se nosi u ušima, *obodiac* (u kom je ista misao, t. j. *obaveden* je i njim je što *obavedeno*). Daničić. ARJ. 664b. *A što si se na me ualjutio, te ne držiš vjenice i oboce, te ne vjenčaš tvoju milu kumu?* Npj. 3, 496. *Dadoše Jakovu . . . sve oboce, koje imaju u ušima*. Mojs. I. 35, 4. *Tada će Gospod skinuti . . . stakalca mirisna i oboce*. Is. 3, 20.

obociti, tīm, v. *pf.* ob-ociti, *politi što octom*, n. p. *salatu*, *grah*, i t. d. *govori se u sjer*. Hrv. v. *impf.* ociti.

obočić, m. *dem.* od obodiac. Rj.

obōd, m. n. p. na situ, na šeširu, *der Rand*, *margo*. Rj. ob-(v)od. *osu.* u obvoditi. *obōd* (iza b otpalo je v). Osn. 23. — *Oklōpiti obod u šešira*, t. j. spustiti ga na niže. Rj. 453b.

obodiac, obōem, m. (u Budimu i u Sentandriji) *najviše pl. oboci*, *vidi* oboci. Rj.

obodnica, f. (u primorju) *die Auster*, *ostrea*, *cf.* *kamenica*, *ahtapod*. Rj. *obodnica* (mjesto *ХОБОТЬНИЦА*). Osn. 332. *vidi* hobotnica, *ahtapod*, *octopus vulgaris*, *nekaku morskū životinju, a nije kamenica*. — *Traktnica*, *vidi* obodnica. Rj. 745b.

oboduja, f. (u Srijemu) *die Reihe*, *ordo*. Kad u selu seljaci idu redom na kakav gosposki posao, pa kad se svi izrede, onda je jedna obodnja izišla, a kad počnu opet na novo, onda je nastala druga. Rj.

ob-(h)odnja. iza *b* otpalo je *h*; osn. u *hod*. Osn. 203. *vidi* ophodnja, ophogja. *riječi s takvim nast. kod čežnja*.

obōdriti, obodrim, *v. pf. za ake. isp.* Rad 6, 100. ob-hodriti, kao *ohrabriti, osloboditi*. I. *isp.* obadriti. *v. impf. isp.* bodriti. — Sada treba, da duh obodrimo i na Turke sutra udarimo. Npj. 5, 326. *Mene je istinita revnost k rodu mome obodрила, i prinudila me da zažmurim i da jedan put tumarim glavom kroz ovo trnje.* Spisi 1, 5.

obogaćavānje, *n. verb. od 1) obogaćavati. 2) obogaćavati se. — 1) radnja kojom tko obogaćava koga. — 2) radnja kojom se tko obogaćava.*

obogaćavati, obogaćavam, *v. impf. o-bogaćavati. v. pf.* obogatiti. — **1) koga ili što:** Nadgledaš zemlju i zalivaš je, obilno je obogaćavaš. Ps. 65, 9. Nemarna ruka osiromašava, a vrijedna ruka obogaćava. Prič. 10, 4 (*divitias parat, bereitit Reichthümer*). Mnoštvom svojega bogatstva i trgovine svoje obogaćavao si carevc zemaljske. Jezek. 27, 33. — **2) sa se, refleks. vidi** bogatiti se, *v. r. pf.* obogatiti se.

obōgatiti, tīm, *v. pf.* Rj. o-bogatiti. — **1 a) prelazno. bereichern, dito.** Rj. učiniti koga bogatim. *v. impf.* obogaćavati. — Da ne rečeš: ja sam obogatilo Arrama. Mojs. I. 14, 23. Koji obogatitše njima (kanonima) crkvi. DP. 52. Knjigama znamenito je obogaćena biblioteka. Rad 17, 170. — **b) neprelazno. reich werden, ditescio. cf.** obogatiti se. Rj. — Tako oni obogate i potkupe narod da jednoga od njih dva stave za kralja. Npr. 109. Ona će nam kazati način kako ćemo obojicu obogatiti. 218. — **2) sa se, refleks. ili pass. reich werden, ditescio, cf.** obogatiti 1b. Rj. Te ćeš se tako obogatiti i svoju gjeću prehraniti. Npr. 123. Da bi se kasu obogatila, odrede se ljudi, da prodaju Turske mlijkove. Miloš 13. Obogatitši se prilično, zaželi živjeti gospodski. Sovj. 22. Te se u svemu obogatitše krozu nj (kroz Hrista Isusa). Kor. I. 1, 5. Trgovci koji se ovijem torarima obogatitše od nje, stae iz daleka od straha. Otkriv. 18, 15. Od ratu s Bugarskom i Grčkom obogati se Stefan. DM. 39.

obogje, *f. pl.* (u Slav.) *vidi* vogjice. Rj. ob-(v)ogje, osn. u obvoditi. obogje (tu je ispalo *v* iza *b*). Osn. 60. od uzde oni kaiti što se drže u rukama kad se jaše. *vidi* i dizgen, dizgin, dizgjen, gjizdin.

obōjak, obojka, *m. (pl. gen. dbojākā) das Fuss-tuch, pannus ad pedes involvendo...* (Kuda nose čarape) podložje obojke u opanke..., zavijaju šarenim obojčima (mjesto čarapa) noge i na njih obuvaju opanke; a po varošima nose obojke (od platna ili, zimi, od flanera) u čizmama. Rj. dem. obojčić. augm. obojčina.

obōjčić, *m. dem. od obojak.* Rj.

obōjčina, *f. augm. od obojak.* Rj. — Tko docna ustaje, i obojčinu mu nestaje. DPosl. 128.

obōje, obōga (dbojega), *n. beide, uterque:* oboje djece, oboga djece, itd. Rj. *vidi* obadvoje. 3. i 7. padež: obojemu, obojem. Obl. 49. u rečenicu se uzima kao dvoje, koje *vidi. pl.* oboji. — »Dani« i »dni«... *pored ovoga oboga govori se i »dnevi.* Rj. 110b. Carev sin nagje svojnj ljubvi, i oboje se vrlo obradumu. Npr. 21. Ona ga poznade... i oboje mrtvi na zemlju padoše... naći ćeš ih oboje jedno do drugoga mrtvo. 113. Hajde da mi njih oboje (carskoga sina sa ženom) nabijemo. 136. Vrana o bunjištu, a soko o mesu (živi), pa oboje na Gjurgjev dan izlete. Posl. 39. Sastalo se zlo i gore, da se malo porazgovore. (Kad se sastanu muž i žena oboje nevaljati). 275. Okreću se oboje (Sava i Danavo) pod imenom Dunava ispod Bijograda k jugo-istoku. Danica 2, 42. Primili (su) nauke i nza njih gdje koje riječi... poprimali su i nješto od oboga toga. Pis. 31. Uhvaćena zvijer, i s njom lažni prorok... živi biše bačeni oboje u jezero ognjeno. Otkriv. 19, 20. Težak je kamen, i

pijesak je težak; ali je gnjev bezumnikov teži od obojega. Prič. 27, 3. Oni bijahu oboje već stari (Zaharija i Jelisaveta). Prip. bibl. 107.

obōji, dboje, dboja, *pl. prema sing. riječi oboje, koju u jedini dolazi samo u srednjem rodu; u množini se gorori uz riječi koje ili 1) samo množinu imaju, n. p. oboja kola, oboja vrata; ili 2) koje imaju i jedninu ali što znači, ono se u množini uzima da je riše toju kva jedno s jedne strane i opet više toga kao jedno s druge strane, n. p. oboji svatovi (t. j. svatovi jednoga i drugoga mladoženje). isp. dvoji. — Šokei nbokci, Vlasi siromasi (daklem jedni nemaju ništa, nego oboji jednaki). Posl. 352. Zagrmleše oboji topori. Npj. 5, 370.*

obōjica, *f. beide, uterque, cf.* dvojica. Rj. *vidi* obadvojica. oba čovjeka ili oba muška živinčeta ili čovjek i muško živinče: Za smrt Kraljevića Marka različno se pripovijeda... da mu se u takovome boju zaglibio Sarac u nekakoj bari kod Dunava i da su ondje obojica propali... Da je Bog prenio i njega (Marka) i Sarca u nekakn pećinu, u kojoj i sad obojica žive. Rj. 346a. Oni njemu kažu da su oženjeni obojica. Npr. 193. Ova tvoja obadva bratu kod mene su u životu... ali ih sad tebi poklanjam obojicu. 241. Obojica ori bili su Srbi. Kov. 3. Dopada se nama obojici. Straž. 1886, 770. Za što bih ostala bez obojice vas u jedan dan? Mojs. I. 27, 45. Bješe obješću ova obojicu na drvo. Jestir. 2, 23. Oni mu kažu kako su obojicu snili čudnovate sne. Prip. bibl. 27.

obōjiti, dbojīm, *v. pf. färben, coloro, cf.* omastiti. Rj. o-bojiti. *v. impf.* bojiti. — Gragjevina, 2) vunena prejga obojena. Rj. 98a. Obročiti, obojiti u broču. Rj. 434 b. To začuo star djedina, on obriči b'jelu bradu, i oboji te brčine. Npj. 1, 295. Pa da crkvi krvi obojimo, da kostima crkvi potrusimo. 4, 170. sa se, *pass.*: Njime (voskom) se šara po bijelu jaju, pa pošto se jaje oboji, ono kud je bio vosak ostane bijelo. Rj. 502a.

obolēstiti se, s tīm se, *v. r. impf. crkranken, morbo corripit, cf.* oboljeti, razboljeti se. Rj. o-bolestiti se, bolestan postati. *vidi* i poboljeti, poboljeti se. — *ovaj se glagol ne nalazi u drugojačijem obličju.*

obōljeti, obōlim, *v. pf.* Rj. o-boljeti. *v. impf.* boljeti. — **1) durch Krankheit geschwächt (entkräftet) werden, morbo infirmor.** Rj. od bolesti oslabiti. — **2) bolestan postati:** Obolestiti se, cf. oboljeti, razboljeti se. Rj. 432b. Šetajući jedan dan nastupi na magjije, oboli i klijeniti ostane savrtijeh noga i ruka. Npr. 262. *vidi* i poboljeti (i se.)

1. obor, m. — 1) Einzäunung für die Schweine, Ochsen, sepimentum pro suibus. Rj. mjesto zagragjeno za svinje, govoda: Ovaca će nestati iz tora, i govoda ne će biti u oboru. Avak. 3, 17. — **2) mjesto ispred kuće (bilo zagragjeno ili ne bilo), n. p. izigje na obor, der Hof, aula, cf. avlija:** Meti dvore, trijebi obore. Rj. *vidi* i dvor, dvorište, stobor, ulica. — obor (mjesto ob-ror, kor. koga je za-vrijeti). Osn. 23.

2. obor, in oborknez, obordženerao, *ist est das deutsche Ober-, supremus.* Rj. riječ postala od Njemačke Ober-, koje znači glavni, prvi, veliki, vrhovni. *isp. arh...* arhi, u složenim riječima: oborbokman, obordirekcija, obordženerao, oborknez, oborlačman. *vidi* dber.

obōrati, oborēm, *v. pf. umackern, circum aro.* U gdje kojim mjestima ljudi uz kužno doba oboru selo (t. j. povuku brazdu oko svega njega), da kuga u nj ne bi došla. Rj. ob-orati. *v. impf.* oboravati.

oborāvānje, *n. das Umackern circumaratio.* Rj. *verb. od oboravati. radnja kojom tko oboravu što.* — Ljudi uz kužno doba oboru selo, da kuga u nj ne bi došla. U tom oboravanju mjesto volova plug vuku šest djevojaka. Rj. 432b.

oboravati, obdržāvām, *v. impf. umuckern, eirenmuro*, *cf. oborati*. Rj. ob-oravati.

oborbokman, *m. ein aus dem deutschen ober und türkischen bok komisch zusammengesetztes Wort, stereus*: I on je neki oborbokman. On je veliki oborbokman. Rj. šule radi složenju riječi od Njem. obor (ober) i Turškoga bok, koje znači govno. *vidi govnoviće*.

obordirekcija, *f. od Njemačkoga Oberdirection*. Čujemo da će se obor-direkcija Srpskih škola ukinuti. Straž. 1887, 175.

obordženerao, obordženerala, *m. od Njemačkoga Obergeneral*. — *In oborknez, obordženerao, ist es das deutsche Ober-, supremus*. Rj. 432b).

oborina, *f. zgrada oborena, kao ružvaljena, isp. razvaline*. — Pa odoše dvore dijeliti: on uzimlje stoprv sagragjene, njemu dava stare oborine. HNpj. 1, 456.

oborit, *adj.* — Gosti se oboritom ribom, po dosta glava za dinar. DPost. 24. Oborit, u Stulića izabran, dobar; Zore rib. 32 veli da se zove oborita riba koju gospoda jedu. XIV. *osn. u obrati: što je obrano, obirano, po izboru*.

oboriti, oborim, *v. pf. Rj. ob-oriti, v. impf. obarati*. — **1 a) niederwerfen, wälzen, sterno, cf. obaliti**: svu krivicu na njega oboriše. Rj. Soriti, oboriti da se valja i lupa. Rj. 700b. Jedan put Stojša obori zmija i pripuši na zemlju. Npr. 33. Ti ćeš nušu kuću oboriti, ti si to negde ukrao. 63 (*u prenesenom smislu*). U mah sam ga s konju oborio. Npj. 3, 3. B'jelu ću ti erku oboriti. 3, 61. Vrlo mene pićem oboriše, oboriše, pa me uspavaše. HNpj. 3, 142. Turčina... onesvesti ga malo i obori na zemlju. Danica 4, 18. Druge manje i strašivije poglavice obore oči preda se. 5, 53. Ako padnem, moje će me isto pero oboriti. Pis. 60. Svakoga pravog Srblijina... mora sramotu glavu k ernoj zemlji oboriti. Spisi 1, 5. Mnóstrom veličanstva svojega oborio si (Bože!) one koji ustaše na te. Mojs. II. 15, 7. Oboriše srce sinovima Izrailjevijem da ne idu u zemlju koju im daje Gospod. IV. 32, 9. Ah kćeri moja! vele li me obori! Sud. 11, 35. Misliš da... nijesu za to došle sluge njegove k tebi da promotre i uhode i obore zemlju? Dnev. I. 19, 3. Kad mi govoraše tako, oborih oči svoje na zemlju i zanijemjeh. Dan. 10, 15. Može biti da će tko oboriti ove moje misli razlozima koji mi nijesu poznati. Rad 26, 63.

— **b) sa se, refleks. ili pass.**: Nādalo se prodalo se! (Kaže trgovac kad mu se što obori u dućanu). Postl. 186. *isp. sorcati se, soriti se I, strovaliti se*. — **2 a) vatru na koga**: Na pašu je vatru oborio. Megju Turke vatru oboriše. Rj. Već padoše oba na koljena, a obadva puške oboriše, obje pukle, ostaće im puste. Npj. 4, 171. Turci mrtvo oganj oboriše. 4, 284. Onda svi obore iz pušaka, te ubijū i njega i konja mu. Miloš 185. Iz 4 topu obori vatru na selo. Žitije 74. — **b) sa se, refleks. ili pass. obori se puška**: Kad se zapeta puška prstom obori. Rj. 136b. Omāče mu se puška, t. j. obori se s nokta sama od sebe i puče. Rj. 458a. Stroenula puška, oborila se, ali nije upalila. Rj. 847b.

oborknez, *m. cf. knez. Rj. od Njem. obor (ober) i knez. vidi oberknez*. — Knez od knežine... koji se radi razlike od seoskijeh knezova zvao i oborknez, viluetski knez... bašknez i reliki knez. Rj. 278b. Po-bratime, oborkneže Ivo! Npj. 4, 195.

oborlaćman, *m. der Oberlieutenant, subcenturio*. Rj. — Ja sam se desio u Lici u Smiljanu kod oborlaćmana Nikole Borojevića. Postl. 48.

oborlaćmanov, *adj. Rj. što pripada oborlaćmanu*.

oborlaćmanovica, *f. Rj. žena oborlaćmanova*.

oborlaćmanski, *adj. Oberlieutenant's, subcenturionum*. Rj. što pripada oborlaćmanima ili oborlaćmanu kojemu god.

oborni, *adj. n. p. vrata, von obor. Rj. što pripada oboru*.

obösiti, obösim, *v. pf. postati bos, barfuss werden, calceos amitto: ogolio i obosio; obosio mi konj. Rj. o-bositi. u drugojaciem se obliću ne nalazi ovaj glagol*.

obösti, obödēm, *v. pf. Rj. o-bosti. v. impf. bosti*. — **1) spornen, calcari pugno, subdo calcari. Rj. *obosti n. p. konju ostrugom*: Brže obode kobilu i stigne čoveka. Npr. 13. Obodi ga, (Gjuro! (Kad ko rgjavo, a osobito na rgjavu konju trči). Postl. 229. — **2) obode n. p. trn koga: Ni draču ne će obosti dobre. DPostl. 179. Oboden ribar pametuje. 87. *sa se, refleks.*: Obo se jutros na trn. 87.****

Oboštica, *f. voda u Bjelopavličima, koja oko jednoga sahata od vrela sastavši se s Perućicom zove se Zeta*. Rj.

obožavalac, obožavaoca, *m. koji obožava što*. — Jevrejin — kao obožavalec Boga jedinoga. Zlos. 53.

obožavanje, *n. verb. od obožavati. radnja kojom tko obožava što: Vergötterung, apotheosis*. — Tako je postalo obožavanje ognja kod Persijana. Priprava 160.

obožavati, obožāvām, *v. impf. o-božavati, držati koga ili što za Boga, davati mu čas i poštenje što prikljuje Bogu; vergöttern*: Pao bih na koljena pred ovijem čovjekom i obožavao bih ga, kada ne bih bio hrišćanin! Priprava 178. — *u drugojaciem se obliku ne nalazi ovaj glagol*.

obraćanje, *n. das Verleiten, inductio*. Rj. *verb. od I. obraćati, II. obraćati se*. — **I. 1) radnju kojom tko obraća koga ili što na što ili u što**. — **2) radnju kojom tko obraća n. p. legja**. — **II. radnju kojom se tko obraća (osvrće)**.

obraćati, čām, *v. impf. Rj. ob-(v)raćati. v. pf. obratiti*. — **I. 1) verleiten, induco**. Rj. *koga ili što na što ili u što*: Gledaše oko sebe i često na jezero oči obraćаше. Npr. 189. Jer bi onda lakše bilo naše ljude obraćati u Rimski zakon. Kov. 6. Sudi slugama svojim plaćajući krivicu i djelu njegova obraćajući na njegovu glavu. Dnev. II. 6, 23. U ništa obraćаш utvaru njihovu. Ps. 73, 20. *Obraćajući pažnju našemu narodu na stare spomenike*. Rad 5, 191. *sa se, pass. ili refleks.*: Na što se pomnja obraća, može biti izrečeno. Daničić, ARJ. 217b. To se još osobito gubi, raspada i u ništa obraća. Oglad V. — **2) kehren, reverti**. Rj. *Dokle prosī, zlatna usta nosi, a kad vraća, pleća obraća*. Postl. 65. »Haj gje si mi Popović-Ivane!« Zato Ivan ne obraća glave. Npj. 4, 9 (*ne mari, isp.* obrtati se 1: A na me se nemoj obrtati. Npj. 4, 415). — **II. sa se, refleks. sieh umkehren, revertor, cf. osvrtati se**. Rj. *obraćati se od čega, čemu ili k čemu*: Ne obraćajte se k idolima. Mojs. III. 19, 4. *Koji se obraćaju od grjeha*. Is. 59, 20. *Što su se Balšići obraćali papi... oni se svagda obraćahu papi obrićući da će...* DM. 89 (*vidi obrtati se 2*). Dalje se David u ovakoj radosti obraća upravo ka Gospodu. DP. 39. Često su pristajali za drugijem bogovima... a kad su se obraćali natrag, Bog im je pomogao. Prip. bibl. 57.

Obrad, *m. ime muško. Rj. — rād, nērād, Obrad, Prerad*. Osn. 16. *hyp. Obro, Obren*.

obradatiti, tīm, *v. pf. Bart bekommen, barbam nunciacor*. Rj. *o-bradatiti, postati bradat. v. impf. bradatiti, tīm, pubescere genis*. Stulli. *postajali bradat*.

obraditi, obrādim, *v. pf. bearbeiten, cluboro. cf. raditi*. Rj. *ob-raditi. v. impf. obragijvati*.

obradovanje, *n. die Freude, gaudium*: Omladinu i obradovanje. S istoka je dobro jutro zvala miškarcima na obradovanje, gjevojka da se pouđaju. Rj. *verb. od 1) obradovati. 2) obradovati se*. — **1) djelo kojim tko obraduje koga; ili ono što koga obraduje**. — **2) djelo kojim se tko obraduje čemu; ili ono čemu se tko obraduje**. — Za št' obesi dvoje deee naše, nama, care, našu omladinu, omladinu i obradovanje? Npj. 2, 166. *isp. radost, veselje*.

obradovati, obradujēm, *v. pf. Rj. ob-radovati. v. impf. radovati (se)*. — **1) erfreuen, gaudio afficio**.

Rj. *vidi* obeseliti, ograsiti: Kad si ti mene ovako obradorao, i ja ću tebe obradorati. Npr. 241. Bećirpaša obradoran, što su dabije pobjegle iz Bijograda. Danica 3, 209. Svaka recenzija vrlo će me obradorati. 95. Da ih obradujem još kakom knjižicom. Sovj. II. — 2) *sa se, refleks.* čemu, kome, sich erfreuen, gaudium officio. Rj. *vidi* obeseliti se, ograsiti se: Šad se obraduje gde je ubio zlatoruna ovna. Npr. 65. Kralj se reoma obraduje. 86. On se šuri vrlo obraduje. 88. Ovi se onda obraduju još veoma što uzimaju gjevojkicu od cara. 174. Kad ear to vidi, jako se obraduje. 192. Obradorada se rga grozgu. (Kad nagje jednak jednako). Posl. 230. Kad vidješe zvijezdu, obradoraće se reoma velikom radosti. Mat. 2, 10. Obradoraće se i razveseliće se za njih. Otkriv. II, 10. Kad to vidi obradoraće se u srcu svojem. Mojs. II, 4, 14.

obradviti, vīm, v. pf. otesati bradvom. mit der Zimmerzart behauen, exasiao. Rj. o-bradviti. v. impf. bradviti.

obragjivānje, n. das Bearbeiten, elaboratio. Rj. verb. od obragjivati. radnja kojom tko obragjuje što: Prvi čovjek... samim njegovim ili drugih ljudi obragjivanjem postaje i postati može pravi čovjek. Priprava 118. Miklošić pomože obragjivanju narodne naše istorije. Rad 13, 164.

obragjivati, obragjivēm, v. impf. bearbeiten, elaboro. Rj. ob-ragjivati. v. pf. obraditi. — Jedno radi a drugo obragjuje. Posl. 113. Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika obragjuje Gj. Daničić. DARj. III.

obramnica, f. (u šum.) *vidi* obramnica 1. Rj. *vidi* i obramnjača, obravnjača, obravnica, obravnica. kolac ili motka na čemu drojica što nose megju sobom. — obravnica, osn. u ob rame. *vidi* obramnica, od čega će obramnica biti postala izgubivši n iza m. isp. obravnica.

obramnica, f. — 1) das Querholz der Wassertrügerinnen, jugum, cf. obramnjača, obravnica. Rj. i syn. kod obravnica. — 2) (u C. G.) torba prtenjača: Te upri torbu obramnica. Rj.

obramnjača, f. *vidi* obramnica 1. Rj. i syn. ondje. **obrana**, f. der Schutz und Schirm, munimentum. Rj. *vidi* okrilje, zaštita. isp. odbrana. osn. u obraniti. — Otpor, kao izgovor, obranu. Rj. 479a. Tugja obrana šjercana tojaga. Posl. 322. Hrana i obranu. (Reče se za kaku važnu stvar bez koje se ne može živjeti). Posl. 342. Ono malo džebane, što je svaki Srbin imao kod kuće... radi obrane od rgjavih ljudi. Danica 3, 174. Dubrovčani su... i obranu protiv njih (Srpskih kraljeva) i drugih vladalaca tražili. Kov. 4. Pošalje u Bukreš za svoju obranu nekoga arhimandrita. Sovj. 36. Govori o gragjenju pirga ili bedema... obrane radi Hilandaru od morskih gusara. DM. 34. Vidimo ga (Dubrovnik) opet u družbi s Vilhelmom Sicilijским i pod njegovom vrhovnom obranom od Mletaka. 231.

obranica, f. *vidi* obramnica i obravnica. biće m pred n otpalo, kao što se čini da je u obravnica n iza m otpalo. *vidi* i obravnica, obravnica, obravnjača, obramnjača. — U prvu nedjelju u jutru ide mlada... sa novim testijama i obranicom prvi put na vodu. Ziv. 322.

1. obraniti, nīm, v. pf. verwunden, vulnere, cf. rāniti: I dva njemu obraniše druga. I ja sam se, brate, obranio, obranio u desnicu ruku. Rj. ob-raniti. i prosti je rāniti v. pf.; v. impf. prosti ranjavati, slož. obranjavati. — Zapne strijelu na ovoga čoeika i ljuto ga obrani kroz obadru krila. Npr. 152. Te četiri ubiše Turčina, a sedminju ranom obranili. Npj. I, 60. sa se, pass.: I mnogi se ranom obraniše, i rani se Peko kapetane, ma boj bije, ka' da ranjen nije. 5, 105.

2. obraniti, dbrānīm, v. pf. bewahren, schützen, tuor: Što s' od smrti ne otrže, kam da mi je! Ili s' dlijom ne obrani, britka sablja! Rj. o-braniti. v. impf. braniti. sa se, refleks.: Što se smrti ne umoli, al'

oružem ne obrani? Npj. I, 96. Ni kojoj se krajini riječima ne molili, no svakoj se obranili i osvetili. Kov. 123.

obranjāvānje, n. das Verwunden, vulnere. Rj. verb. od obranjavati. radnja kojom tko obranjava koga. **obranjavati**, obranjāvām, v. impf. verwunden, vulnere. Rj. ob-ranjavati; v. impf. prosti ranjavati. v. pf. 1 dbraniti.

obrašlica, f. (u Dobroti) ono što na kočanu od zelja preko zime izraste nanovo, der Keim den der Stängel im Winter treibt, germen eucaltium hiemale. Rj. osn. u obrasti. (za nast. isp. naraslica, podraslica, sraslica). *vidi* brasunica.

obraštanje, n. das Umwachsen, circumdatio, obductio. Rj. verb. od obrastati. stanje koje biva, kad što obrasta (čim ili u što).

obrastati, dbrāstām, v. impf. umherwachsen, circumnascor. Rj. ob-rastati, čim ili u što. n. p. kamen obrastu mahovinom, cvijeće obrasta u travu. primjeri kod v. pf. obrasti.

obrašti, obraštēm, v. pf. umherwachsen, circumnascor: obraslo cvijeće u travu. Rj. ob-rasti, u što ili čim; v. impf. obrastati. — Ima okrugao brijeg, obrastao grabičima, i drugom kojekakvom šumom. Rj. 281a. Koji se kamen često premeće, ne će mahovinom obrasti. (Čoek koji često mijenja mjesta, ne će se obogatiti). Posl. 143. Mašise se puste Semberije, u pustinji obrasla je trava. Npj. 4, 278. Preko brde-ljaka obraslih malom šumom. Danica 2, 52. Zemlja, žalosno obrasla u trnje strāsti, pozivlje se na veselje. DP. 321.

obrašćić, m. dem. od obraz. Rj.

obrašnaviti se, vīm se, v. r. pf. o-brašnaviti se, postati brašnvar. ovaj glagol ne nalazi se u drugo-jačijem obličju. akc. Rad 6, 110. — Omučiti se, *vidi* obrašnaviti se: Ko ide u mlin, taj se i omučī. Rj. 459b.

obratī, dberēm, v. pf. Rj. o-brati. v. impf. obirati. — 1) pflücken, decerpo, lesen, lego: obrati vinograd, jabuke, kukuruze; obraćeš zelen bostan (du wirst nicht gut fahren, male succedet tibi), (zlo ćeš proći. Posl. 230). Rj. Imao zlatnu jabuku koja... uzre i neko je obere... a to jabuku obranu. Npr. 15. isp. pobrati. — 2) willen, eligo, cf. izabrati: Ti obrati koga tebi drago. Rj. isp. oboriti.

obratiti, dbrātīm, v. pf. Rj. ob-(v)ratiti. v. impf. obraćati. — 1) obratiti što na što ili u što: Obratiću gradove vaše u pustoš. Mojs. III, 26, 31. Obrati Gospod Navalu na glavu zloču njegovu. Sam. I, 25, 39. Na što bi pomnja bila obraćena, može biti neizrečeno. Daničić, ARj. 217b. Carina... svaka je strana bijaše rada obratiti na svoju korist. DM. 242. Koji bi obratio u svoju vjeru pravoslavna. 314. Na filosofske poslove... trebalo bi po mom mišljenju više pažnje da obrate naši književnici. Rad 6, 205. sa se, refleks. ili pass.: Tada će se jurost moja obratiti na njihovu pogibao. Is. 10, 25. — 2) hereinbrechen, ingruo, cf. udariti, nastati, obrnuti: Jer će za mnom obratiti suša tri godine dana bez prestanka. Rj. — 3) isp. obraćati 2. kehren, verto: Obrnuti, umkehrten, verto, cf. obratiti. Rj. 434b. Gjuro vadi sedam samokresa, u Turski ih šator obratio. Npj. 4, 161. — II. sa se, refleks. *vidi* obrnuti se. — 1) sich umkehren, revertor: Za tobom se obratio Živko. Kad su se svati obratili. Rj. Tako mi se usta na zatilak ne obratila! Tako mi se usta naopako ne obratila! Posl. 305. — 2) obratiti se od čega, čemu ili k čemu. isp. obraćati se. — Da se obrate od tame k vidjelu i od oblasti sotonine k Bogu. Djel. Ap. 26, 18. Kad... od grijeha se svojega obrate, ti ćuj s neba. Car. I, 8, 35. Obratite se na karanje moje. Prič. 1, 23. Što se Stefan bješe obratio k papi. DM. 20.

obravljānje, n. verb. od obravljati. Rj.

obravljati, dbravljām, v. impf. cf. obroviti. Rj. ob-bravljati. n. p. oko kuće da vodu otječe.

obravnicia, *f.* *vidi* obrannica. Rj. — Kad bi došla kakva sirota preč kuću, svekrva bi je *obravnicom* oterala. Npr. 83. obrannica, i s promjenom glasa *n* na *v* pred *n*: *obravnicia*. Osn. 332. *isp.* tavnica i tavnica. *vidi* i obrannica, i *syn.* ondje.

obravnujača, *f.* *vidi* obrannjača. Rj. *značenje* i *postanje* kod obrannice. — *obravnujača*, i s promjenom glasa *n* na *v* pred *n*: *obravnujača*. *isp.* obravnica i obrannica. *riječi* s takovim nast. kod ajgiraja.

obraz, *m.* (*pl. gen.* obdržâ). Rj. *dem.* obraščić. — **1**) *die Wange, gena*. Rj. *od* lica jedna strana, ali se govori i u jednini za obje strane. — Suze krvave polete joj niz obraze. Npr. 141. Obraz od obraza stidi se. (Reče se, kad se kazuje za kakav velik stid i sramotu; ali ja upravo ne znam, ili ovo znači da se na jednome čoku jedan obraz od drugoga stidi ili obraz jednoga čoka od obraza drugoga čoka). Posl. 230. *vidi* ovaj primjer pod 2. Nešto meni desni obraz gori, čini mi se, dobra biti ne će. Npj. 1, 606. Zapali se obraz od obraza, a zastidi junak od junaka. 2, 239. *isp.* malo poviše primjer iz Posl. 230. Oči su joj dva kamena draga, dva obraza dva gjuła rnumena. 2, 257. Te on vjige, što mu knjiga kaže, plamen mu se uz obraz zapali. 2, 595. Udari ga rukom uz obraze. 3, 35. Obrvica s mora pijavice, sred obraza rnumena ružica. 3, 516. Sa Antom se u obraz poljubi. 4, 256. Od obraza pali dževerdana, a pogodi Garvan harambašu. 4, 364. Bio je vrlo prikladan čovek . . . obraza duguljastih. Danica 4, 5. Miloje bio . . . okruglih obraza. 4, 26. Ako te ko udari po desnome trom obrazu, obrni mu i drugi. Mat. 5, 39. Neka biju prutom po obrazu sudiju Izrailjeva. Mih. 5, 1 (*narilla, Backen*). — **2**) *Scham und Ehre, pudor*. Rj. u prenesenom smislu: stid i poštenje: nema obraza; ako ti može obraz podnijeti (t. j. ako te nije stid); ne može mi obraz podnijeti. Obraz valja, kum će doći. Crn ti obraz! U Ciganke crn obraz, ali puna torba. Obraza više nema nego dva prsta (a guzice ima dva aršina). Rj. — *Poernio mu obraz ka' ništa-čoku*. Rj. 422b. *Ovrnila oću obraz*, t. j. osramotila ga. cf. *ocrniti*. Rj. 436b. *Osrjetlati obraz*. Rj. 469b. *Rz, vidi obraz 2: rz* i poštenje. Rj. 649a. *Metnuti obraz pod noge*. (Obezobraziti). Posl. 178. *Obraz od obraza stidi se*. (Reče se, kad se kazuje za kakav velik stid ili sramotu). 230. *vidi* ovaj primjer poviše pod 1. *Obraz* mu je kao opanak. (Gledaj: Koža mu je na obrazu kao gjon). 230. *Svijetao ti obraz!* (Kao blagoslov i pohvala). 282. Tako mi obraza i poštenja! 302. *Zapali se obraz od obraza*, a zastidi junak od junaka. Npj. 2, 239. *isp.* poviše pod 1 primjer iz Posl. 230. A gdje bismo Turci udarili i krajini obraz otvorili a i sebe poštenje dobili? 4, 505. Ne samo što su ih dahije do gole duše oglobile, nego im i rz (*obraz ili žensko poštenje*) i zakon *pagazise*. Danica 3, 152. Za ovaku podlost mora čovek imati gjon-kožu na obrazu. 5, 82. Tijem je osjetlan obraz narodu našem. Sovj. 1. K sinovima tvrda obraza i uporna srea šaljem te ja. Jezek. 2, 4. A s kakrim obrazom može on to zahavljati? Vid. d. 1861, 21. — **3**) u knjige, *die Seite*, pagina. Rj. strana. — **4 a**) *slika, das Bild, imago*: Reknem mu (Milutinoviću) da mi načini nekolicke vrste pod ovaj obraz, koji sam bio namislio dodati uz knjžicu. Odg. na ut. 22. *Obraz* na titlu biće bez sumje. Straž. 1886, 771. *Čij je obraz ovaj* i natpis? Mat. 22, 20. — **b**) *lice, čeljad, die Person*: Da ni gospodini Bog pomože sofru, i sve svijetle obraze, koji oko sofre vino piju! Npj. 1, 81. — **c**) *kao red, schema, σχημα*: U samome kalugjerstvu imaju dva reda: mali i veliki obraz, po Grčki shima . . . ali se shimnici obično zovu samo kalugjeri višega reda. DP. 257.

obrazac, *obrasca*, *m.* kao *pregledalica, kalup, trojilo, die Form, das Model, forma, formula*: »O

velmožev« (— *po kome je to pravilu i obrascu* babe Smiljane!? —). Nov. Srb. 1817, 488.

obrazan, *obrazna, adj.* (u C. G.) *n. p.* čovjek, koji ima obraz, *ehrenhaft, honestus*. Rj. *pošten*.

obrazđiti, *obrazđim, v. pf.* *anfurchen, sulco*. Rj. o-brazđiti. *v. impf.* obrazđjivati.

obrazina, *f.* (u C. G.) *die Maske, larva, cf.* čuvida. Rj. *vidi* i krinka, maska. — Buše, momčad koja se (pred bijele poklade) obuku u svakojake rite i metnu na obraz *obrazinu od drjeta*, pa po selu igraju. Rj. 50b. — *osn.* u obraz, od čega je gram. *uigm*.

obraziti, *ne nahodi se orako prost glagol nego samo složen*: izobraziti, obezobraziti, preobraziti; izobrazavati, preobrazavati. *isp.* obrazovati.

obrazovanje, *n. verb.* od obrazovati. *radnja* kojom tko obrazuje koga: Jer su one (lekcije) dovoljno vrelo svega obrazovanja. Zlos. 27.

obrazovati, *obrazujem, v. impf. i pf.* *bilden, colere, excolere, instituere*: Glupi i nemilostivi ljudi zovu se divljaci i varvari, a mudri i dobri zovu se obrazovani, uredni i prosvijeđeni ljudi. Priprava 36. Nastavnik koji je o narodnom trošku obrazovan. Zlos. 35. — *vidi* izobrazavati, prosvjeđivati, prosvjetljavati, prosvjetljivati; izobraziti, prosvjetiti, prosvjetliti.

obrazovni, *adj.* što pripada obrazovanju. *isp.* kulturni, prosvjetni. *der Bildung*. — Učenje tujih jezika . . . pozdravljam kao *obrazovno sredstvo*. Zlos. 120. **obrazđjivanje**, *n. das Anfurchen, sulcatio*. Rj. *verb.* od obrazđjivati. *radnja* kojom tko obrazđjuje.

obrazđjivati, *obrazđjnjem, v. impf.* *furchen, sulco*. Rj. o-brazđjivati. *v. impf.* prosti brazđiti, brazđicati. *v. pf.* obrazđiti.

obrećenje, *n. das Versprochen, promissum*. Rj. *verb.* od obreći. što je obrećeno: Imam Imbra, obrećenje moje, i on mi je na vojsku carevu. Obrećenje moje nesugjenje. Rj. — *takva verb. supst. kod dopuštenje*.

obreći, *obređem (obreknem), v. pf.* Rj. ob-reći, *vidi* obećati. *v. impf.* obricati. — **1**) *versprechen, promitto*. Rj. — Kad se on stane izgovarati, kaže mu se da je on to obrekao učiniti. Rj. 678a. Hoćeš li mi dati ovu svoju kćer? . . . Ja bih ti je rado dao, ali sam je obrekao Brku. Npr. 4. Ono valja platiti što je obrećeno. 169. Obreće . . . da će ih jamačno platiti . . . jer sam mu obrekao platiti ih. 170. Imala je obrećenu muža, hodila je šnjega na drugoga. Npj. 2, 12. Kaže mu, da su iskali njega za vezira, i da su im ga iznajpre bili obrekli dati. Danica 5, 42. *Riječ koju si obrekao sluzi svojem, potvrdi za svagla*. Sam. II. 7, 25. — **2**) *sa, se, refl.* *obreći se, obređem (obreknem) se, v. r. pf. versprechen, polliceor*. Rj. *značenje* kao bez se pod 1. *vidi* obećati se. — Pitaj i za nas . . . On im se obreće da će pitati. Npr. 74. Nagovori glavare da ubiju Smail-agu . . . i oni mu se obreku da će to učiniti. Npj. 4, 459 (Vuk). *Milutin se obreće da ne dosaguje grčkim zemljama*. DM. 32.

obred, *n. ritus, ceremonia*: Misli (narod naš) da se čitaju (jevangjelije i apostol) u crkvi . . . samo obredu radi. Nov. Zav. V. Fariseji . . . više su gledali na obrede nego li na djela. XIII. Od hrišćanstva . . . naši su seljaci primili samo neke i neke spoljne obrede. Zlos. 295. *vidi* ceremonija, običaj (*na kraju*).

obrediti, *obredim, v. pf.* Rj. ob-rediti. *v. impf.* obregjivati. — **1**) *der Reihe nach gehen, thun, ex ordine facio*. Rj. — Pa on prosi od vrata do vrata. *Sru Udbinju* Stojan obredio. Npj. 3, 133. *Sve planine obredismo redom*, a nijesmo ništa ulovili. 3, 343. *Sru Srbiju zemlju obredise*, najposlijed pod Topolom dože. 4, 154. Ovako jedni druge sve pripijevaju . . . A pošto svatove ovako obrede, onda pripijevaju i ostale zvanice i pirnice. Kov. 53. — **2**) *sa se, reciproc.* *isp.* izrediti se, narediti se — 2. Prvom su se časom

obredili. Rj. Pomole se Bogu, jedu koljivo, obrede se rinom i lome krsni kolač. Rj. 306b. Pošto se on (pop) napiše, da hocu drugome koji je na redu, te se svi obrede napijajući kako koji zna. Kov. 47.

obregjivānje, *n. das Thun der Reihe nach, zō er ordīne facere*. Rj. verb. od 1) obregjivati. 2) obregjivati se. — 1) radnja kojom tko obregjuje. — 2) radnja kojom se nekolicinu obregjuju.

obregjivati, obregjūēm, *v. impf.* Rj. ob-regjivati. *v. pf.* obrediti. — 1) *unreihen, er ordīne facio*. Rj. — 2) *su se, reciproč.* Regjati se, regjamo se, vidi obregjivati se. Rj. 647b. Učejfili se, *rakijom obregjivaju se*. Npj. 5. 494 (dijalcktički mjesto: obregjuju se).

Obren, *m.* ime muško. Rj. *Obren* (osn. u *Obro* od *Obrad*). Osn. 143. *takra hyp. kod Ljuben.*

Obrenija, *f.* ime žensko. Rj. *prema muškom Obren.*

obrestī se, obretēm se, *v. r. pf.* ob-resti se, *kao naći se, ne nalazi se* prosti resti se, *isp.* obreti se. — Filip se obrete u Azotu. Djel. Ap. 8. 40 (*inventus est: ward gefunden*). Meni se u ruci obrete časa Faranova. Prip. bibl. 27. U svanuće Misirci se obretu nasred mora. 43. Svi angjeli Gospodnji obretoše se ondje pjevajući. 110.

Obreten, *m.* ime muško. Rj. *Obreten, upravo partic.* od obrestī se, vidi *taka imena kod Mišljen.*

obretenije, *n. das Fest der Findug des Hauptis Johannis (24. Feb.)*, *inventio capitis St. Joannis*. Rj. verb. *supst.* od obrestī (naći), iz crkvenoga jeziku sa starim oblikom mjesto norijega: obretenje, *isp.* bogojavljenje i bogojavljenje, *spomen onoga dana u koji se obrete (mugje se) glava sr. Ivana (Jovanu).*

1. **obreti**, obretēm, *v. pf.* Što obrete, to omete. Rj.⁵ *naći, ovdje su zbrkani glagoli obrestī i obreti; od obrestī prucens je obretem, a od obreti je obrim.*

2. **obreti se**, obrim se, *v. r. pf.* *sich wo befinden, adesse*. Rj. ob-reti se, *naći se*. — Obrestī se, obretem se. Nalazi se i bez *t* u korijenu: *obreti se, obrim se*. Korijeni 20. Ali se u jedan put od nekuda obri veliki strašan bik i navalio na njega da ga ubode. Rj. 821b. Kobilu . . . u jedan put se sa ždrebetom obri pred njim. Npr. 24.

obrezāč, obrezāča, *m.* u čizmara gvožđe kojijem režu kožu. Rj.³

obrezanje (obrezānje, Stulli.) *n. verb.* od obrezati, *djelo kojim se što obreže*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene: *obrezanje, neobrezanje*. Nov. Zav. VI. *Obrezanje* pomaže ako zakon držiš. Rim. 2. 25. Praznuje se . . . *obrezanje Hristovo*. DP. 304.

obrezati, obrezēm, *v. pf.* *beschneiden, circumcido*. Rj. ob-rezati, *isp.* opsjeći, *v. impf.* obrezivati. — Okrojša, koji je obrezan, *n. p.* Turčin ili Civutin. Rj. 456a. Gjurju su nokte obrezali. Npj. 2, 571. Ko je taj Filistejin neobrezani? Sam. 1. 11, 26.

obrezivānje, *n. das Beschneiden, circumcisio*. Rj. verb. od obrezivati, *radnja kojom tko obrezuje koga ili što*.

obrezivati, obrezūjem, *v. impf.* *beschneiden, circumcido*. Rj. ob-rezivati, *isp.* opsijecati, *v. pf.* obrezati. — *su se, pass.*: Obrezotina, komad mesa ili sala, što se obrezuje od udova svinjskih. Rj. 434a. Da se obrezuje izmegju vas sve muškinje. Mojs. 1. 17. 10.

obrezotina, *f.* komad mesa ili sala, što se obrezuje od udova svinjskih. *Abschnitt, segmentum*. Rj. *isp.* rezotina, zarezotina, *riječi s takovim nast. kod hljuvotina.*

obrežak, obreška, *m.* kao mali brijeg. Rj.³ ob-rezak, vidi brešćić, brežuljak, izbrežak; i brdeljak, i *syn. ondje.*

obrgjati, obrgjām, *v. pf.* *schlechtes Aussehen bekommen, tristem speciem accipio*. Rj. ob-rgjati, *postati rgjar, loš, v. impf.* rgjati. — Drinski vuče, što

si obrgjao? Nevolja je mene obrgjati: oko Drine ne ima ovaca. Rj. 140a. Ološati, loš postati, obrgjati. Npj.¹ 2, 304.

obricānje, *n. das Versprechen pollicitatio*. Rj. verb. od obricati ili obricati se, *radnja kojom tko obriče što ili se obriče*: Kara-Gjorgjije se, *pri svemu svome prepravljanju i obricanju*, gotovo nije ni živ kazao. Miloš 40. Čitaju se dva članka iz proroštva . . . proroka Zaharije o Bažjim obricanjima Izrailju. DP. 86.

obricati, obričem, *v. impf.* Rj. ob-ricati, *v. pf.* ob-rici. — 1) *versprechen, pollicitor*. Rj. vidi obećavati. — On preko svojijeh obriče otkup. Rj. 89a. Lažac i skupac lasno se pogode. (Valja da za to što lažac mnogo obriče . . .). Posl. 165. Obričući, da će im oni na to izvaditi ferman od cara. Danica 3, 176. Tako ću dovesti na njih sve dobro koje im obričem. Jer. 32, 42. *sa se, pass.*: Tako se obricalo za Jovanovu i za Jetrémuvu glavu po dvadest . . . pet (hiljada) dukata. Miloš 186. — 2) *sa se, refleks.* obricati se, obričem se, *v. r. impf.* *versprechen, promitto*. Rj. *značenje kao bez se pod 1. vidi* obećavati se.

obričiti, obričim, vidi obrijati. Rj. i *syn. onlje.* *v. pf.* ob-ričiti, *v. impf.* bričiti. — To začuo star dje-dina, on obriči b'jelu brudu, i oboji te brčine. Npj. 1, 295.

obrijati, jēm, *v. pf.* Rj. ob-brijati, *v. impf.* brijati. — 1) *barbieren, (barbam) detondeo, cf.* obrivati, obritviti, obričiti. Rj. vidi i oberberiti, *za ake. vidi* Rad 6, 137. — *Popa*, koji vjenča otetu djevojku, obrijati (raspoptiti). Rj. 477b. Kako bi ga koji obrijao, car Trojan bi ga zapitao . . . Npr. 150. Bez britve obrijati. (Prevariti). Posl. 11. Lasno je ćelavu obrijati. 167. Podavno se jesam ispustio, te s' umio i kosu obrijo. Npj. 3, 134. Dozovem berberina, da mi obrije glavu i bradu. Danica 2, 130. — 2) *sa se, refleks. i pass.* obrijati se, jēm se, *v. pf.* *sich barbieren (lassen), tondeor*. Rj. — *Obrij se* na više. (Gledaj: Očisti se, e ćeš piti). Posl. 230. On se obrija i preobnče se. Mojs. I. 41, 14.

obrijedak, obrijetka, *adj.* vidi rijedak. Rj. obrijedak.

obrijeti se, obriēm se, *v. r. pf.* ob-(v)rijeti se, *v. impf.* prosti vrijeti se (vrem se). — Kao da ima i prosto vrijeti se i složeno s ob: obrijeti se, jer mislim da je od tijeh glagol što ima u poslovičju: *Knd se vrlo, dobro se obri.* Magaz. dalm. 1861, 147. Obl. 87.

obrisati, obrišem, *v. pf.* *abwischen, abstergo*. Rj. ob-brisati, vidi otrti. *v. impf.* brisati. Manu Komnen mačem zelenijem, te odvoji od Mustave glavu, pa obrisa mača zelenoga, povrnu ga u kore srebrne. Npj. 3, 189. *sa se, refleks.*: Ne dala mu peškira da se obriše. Posl. 247.

obriti, obrijēm, *v. pf.* *unwählen, subruo*. Rj. ob-riti, *v. impf.* riti.

obritviti, vim, *v. pf.* vidi obričiti: Te je rusu kosu obritvilo. Rj. vidi i obrijati, i *syn. onlje.* To joj Mijat za Boga primio, te joj rusu kosu obritvilo. Npj. 3, 350. ob-ritviti, *isp.* britva, *oraj se glagol ne nalazi u drugojćijem obliču*. — *isp.* britva.

obrivati, vām, *v. pf.* (u C. G.) vidi obrijati: *Obrivada kosu na hajdučku*. Rj. ob-brivati, *taj se glagol nalazi samo jošte u ovom obliču: zaneobričiviti, syn. kod* obrijati. — Čelavu glavu lako je obrivati. Posl. 324, *isp.* Čelava je lasno obrijati. Posl. 323.

obrkatiiti, tim, *v. pf.* *cinen Schnauzbart bekommen, mystacem (pilos in labio superiori) nancisci (protrudere)*. Rj. ob-brkatiti, *postati brkat*, *v. impf.* prosti brkatiti.

obrlātiti, obrlātīm, *v. impf.* (*v. pf.* Rj.³) *unringen, circumsto, non dimitto*: Oblatio kao ajgir čorn, *cf.* saletjeti. Rj. *inače nije u običaju, kod* saletjeti 1 i ostala *syn.*

obrljati, obrljām, *v. pf.* (u Boci) Rj. ob-brljati, *v.*

impf. prosti brljati 2. — **1)** uprljati, *beschmutzen, inquinare*. Rj. *vidi* i ubrljati. — Pohabati, **2)** obrljati, oerniti, befecken, maculo. Rj. 559a. — **2)** sa se, *refleks. sich beschmutzen, inquinare. cf. uprljati se*. Rj.

obrljuga, f. (u C. G.) uprljana žena, *ein schmutziges Frauenzimmer, mulier squalida*. Rj. — *riječi s takim nast. kod* bljuga.

obrnuti, obñnem, v. pf. Rj. ob-(v)rtnuti, *vidi* obratiti. v. *impf. obrtati, obraćati*. — **1. 1)** umkehren, verto, cf. obratiti. Rj. *vidi* i povratiti 1, okrenuti 1, zavrnuti 3. — Pune se puške boji jedan a prazne dvojica. (Pune se boji samo onaj u koga je obrnuta. a prazne se boji i onaj koji je obrnuo; jer zna da je prazna). Posl. 266. Ne mogli ih Bogu obrnuti. Npj. 2. 5. Bjelopavlički pleći obrnuo. 4. 109. Za koju se (erkvu) misli da je i od starine Grčka bila (jer je na istok obrnuta). Kov. 31. Djever pogje k vjerenici i obrnuvši je unaokolo tri puta put istoka, ona mu se pokloni. 65. Kako Gospod Bog obil ga učini i s krstom ga na oposlon obrnu. 68. Ako te ko udari po desnomu tvom obrazu, obrni mu i drugi. Mat. 5. 39. — **2)** obrnuti što na što ili u što, *vidi* obratiti 1 i. *isp. niže* obrnuti se 2. — Ako kakva mladića opaze (vile) u ovu goru, u oni čas očima ga zatrave i u kuku gogj hoće živinu obrnu. Npr. 219. Mlada momčad u sali iznegju sebe napijaju još smješnije . . . pa najposlije blugoslov obrnu na kletvu. n. p. »Bog ti dao čelavu glavu i orlove nokte!« i t. d. Kov. 127. Jamačno su u knjizi ovi primjeri bili za Nijemce, ali ih je Jugović u prijevodu obrnuo na Srbe. Sovj. 80. Jezik je u oba (rukopisa) obrnut na ruski. Živ. kr. i arh. V. — **3)** obratiti, 2) hereinbrechen, ingruo, cf. udariti, nastati, obrnuti. Rj. 433b. I progje mi jedno ljeto, pa mi progje baš i drugo, kad obrnu treće ljeto, nakanih se i otidoh. Kov. 65. — **4)** obrnuti. *vidi*: Okrenuti, kud, t. j. otići, sich wenden, abeo. Rj. 455b. Ti si obrnuo u bespuće. Rj. 23a. Kuda ćemo s četom obrnuti? . . . Da idemo s četom na granice. Npj. 4. 125. Ako nama i udare Turei . . . Otolen te obrnuti grdno. 4. 376. Ne obrnu, kado, u planinu, no okrenu, kado, u Lužane. 4. 392. Pa odande obrne kud je ko znao. Sovj. 69. — **II.** sa se, *refleks. obrñnuti se, obñnem se, v. r. pf. Rj. — 1) umkehren, revertor. Rj. Car . . . obrnuvši se svojoj gospodi zapita ih. Npr. 107. Obrne se k bratu govoreći. 177. Obrni se s desne na lijevu dok upaziš. 121. Obrnem se tamo amo ne bih li se kako izvadio. 162. On se obrne da vidi ko je. 231. No s' obrni s desnom stranom, s desnom stranom put istoka. Npj. 1. 53. Ho'te, Bogu da se obrnemo. 2. 6. Kad se Turska sila obrne k njemu, onda . . . Sovj. 68. Obrne se i on natrag. Žitije 60. Sav narod . . . obrnu se i otide k Joananu. Jer. 41. 14. — **2)** obrnuti se, kao promijeniti se. *isp. obrnuti* 2. — Valja da će jedanput biti i u paklu vašar. (Kad se nada da će se što obrnuti na bolje). Posl. 31. Šat i moja guska rodi prase. (Kad se ko nada da će se i njemu u napredak obrnuti). 351.*

ohro, m. hyp. od Obrad. Rj. *vidi* i Obren.

obročiti, obroćim, v. pf. obojiti u broću, mit Färberröthe färben, rubia tingere. Rj. o-bročiti. v. *impf. bročiti*.

obrok, m. — **1)** eine festgesetzte Zeit, tempus constitutum: jede na obrok ili obrokom; djeca jedu bez obroka. Rj. odregjeno vrijeme kad se jede. — Izjedu na jedan obrok pun kazau jela. Npr. 77. Ne dadu prednjači. (Kad ko ne može na obroku da jede — jer je prije što jeo). Posl. 197. Da im daje hranu na obrok. Mat. 24. 45 (in tempore, zu rechter Zeit). — **2)** to je njegov obrok, kaži mi šta je njegov obrok. Portion, Anteil, portio. Rj. jelo (i piće) što se dobije na obrok: Sestro moja, kaži ti meni šta je njegov obrok . . . vo pečen, pečka hleba i akov vina „cto

to mu je obrok“. reče sestra. Npr. 29. *vidi* tain. — ob-rok, *osn. u* obročić.

obronak, obronka, m. der Abhang, devocitas: Zaspala devojka bregu na obronku. Rj. strma strana brjega gdje se zemlja roni ili bi se lasno mogla roniti. — ob-ronak. *osn. u* obroniti se.

obroniti se, obronim se, v. r. pf. lindrollen (von der Erde steilem Abhang), derolvor. Rj. ob-roniti se, obroni se n. p. zemlja sa strma brjega. v. *impf. roniti se*.

obrositi se, obrosim se, v. r. pf. vidi obrosjeti se, orositi se: Maske su se obrosile. DPosl. 60.

obrosjeti, obrosim, v. pf. (u Risnu). Rj. ob-rosjeti. — **1)** *vidi* urositi: Tu sam skuce obrosjela. Rj. obrosjeti što, učiniti da bude rosno, kao rosom okropiti. — **2)** u orom primjeru: Moja rosna koštice! što si skuce obrosjela? Mjesto skuce; govori se i: tako . . . Npj. 1. 76 (Vuk), ako se reče: Što si tako obrosjela? onda je obrosjeti glagol neprelazan: postati rosan, prema kojemu je prelazan: obrositi, učiniti da bude što rosno. — **3)** sa se, *refleks. ili pass.* Skuce nose, da se ne obrose. Rj. *vidi* obrositi se, orositi se.

obrovac, Obrovca, m. nekotiko kuća, i više njih na glavici zidine od staroga gradića na lijevom brjegu rijeke Zrmanje u Dalmaciji blizu mora. Rj.

obroviti, obrovim, v. pf. n. p. oko kuće da voda otječe, umgraben, ein Gerinne um das Haus graben, circumfodio. Rj. ob-roviti. v. *impf.* obravljati.

obrstar, m. colonello. Stulli, vidi obrštar, pukovnik. — Obrstaru! . . . Obrstare na dorinu mamnu! HNpj. 3. 561.

obrstarstvo, n. tribunatus militaris. Stulli. čast i vlast obrstarska.

obrstiti, sčim, v. pf. die jungen Zeige abfressen (wie die Ziegen), depasco frondes. Rj. o-brstiti, obrstila n. p. kozu šumu. v. *impf.* brstiti.

obršiti, obršim, v. pf. übel ankommen, male exipior: obršio kao niko njegov. Rj. kao zlo proći: Ako me ne poslušáš, sve što radio . . . sve ti uzalud i naopako obršilo. Npr. 114. po Daničiću, Korijeni 204. ob-(v)ršiti; ali po DPosl. 155: Zao i ako prši, napokon obrši — nije li ob-(p)ršiti? *isp. obečiti, ob-pećiti. isp. i* dopršiti.

obršje, n. ob-(v)ršje, u vinograda onaj okrajak što je narh njega. u Hr.

obršter, m. der Obrst, Oberste, tribunus (militum), praefectus (equitum): Na pendžeru mladom obršteru. Rj. *vidi* obrstar. — Kod česara obršteri biše, i nosiše od zlata kaškete. Rj. 267a.

oberšterov, adj. Rj. što pripada oberšteru.

oberšterovica, f. Rj. ženu oberšterovu.

oberšterski, adj. Obersten-, tribunorum. Rj. što pripada oberšterima ili oberšteru kojemu god.

obrtaljka, f. — 1) der Querbalken, der in seiner Mitte um einen Pflock beweglich ist (in einem Knauenspiele), trabs transversa, in medio perpendiculari insidens et mobilis (von obrtati). Na obrtaljku se nasloni trbuhom i uhvati rukama jedno na jedan kraj a drugo na drugi, pa se onako s pomoću nogu obrću. Rj. greda koja se u srijedi okreće oko kćea. — **2)** *vidi* okretaljka. Rj. od grožnja ili od drveta što je namješteno na dovratniku kraj vrata, te se okrene pošto se vrata zatvore, da se ne bi mogla otvoriti. riječi s takim nast. kod kazaljka.

obrtan, obřtna, adj. (u Dubr.) vidi okretan. Rj. koji se lasno i brzo obrće. *vidi* i bitar.

obřtanj, obřtnja, m. — 1) eine Art drehbaren Doppelrings, um die Pferde anzubinden, annuli genus. Rj. nekaki dvostruki kolat, za koji se konji režu. a obrće se. — **2)** u kola ono na čemu prednji kraj lotara stoji; pod njim je policića, pa onda osovina. Rj. *osn. u* obrtati. riječi s takvim nast. kod bacanj.

obrtanje, n. das Umdrehen, circumductio, conversio. Rj. *verb. od* 1) obrtati, 2) obrtati se. — **1)** radnja

kojom tko obrće što — 2) stanje koje biva, kad se što obrće: Vjetar ide na jug, i obrće se na sjever; ide jednako obrćući se, i u obrtanju svom vraća se. Prop. 1, 6.

obrtati, obrcēm, *v. impf.* Rj. ob-(v)rtati. *v. pf.* obrnuti. — 1) *umdrehen, circumago.* Rj. *isp.* okretati: Badanj, velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašičari vodenici. Rj. 11b. Oni navrte na razanj srce i glavu i dadu jednome gjetetu da obrće. Npr. 109. Zlotkalja se jadu domišljaše: stražnje skute sprijed obrtaše. Posl. 92. Rusi... obrćući ostale riječi (Slavenske) prema svome narodnom govoru. VLazić 1, 2. — 2) *wenden, verto*: U Tursku se vojsku zagonjaše, Tursku vojsku pod mač obrtaše. Rj. *isp.* okrenuti 4. — 3) *kao upotrebljavati: verwenden. (aliquid in usum alicujus) convertere*: I sluga vaše i sluškinje vaše... i magarce vaše uzimaće, i obrtati na svoje poslove. Sam. I, 8, 16. — II. *sa se, refleks.* — 1) *vidi* okretati se. — Brvljiva ovca... ponajviše se obrće u suokolo. Rj. 11b. Kako koji vjetar puha, tako mu se valja obrtati. Posl. 125. Bježi Harap drumom širokijem, ma se često natrag obrtaše. Npj. 3, 321. Izmegju Poreča i Ršave stoje kazani, u kojima se roda jednako obrće. Danica 2, 37. Po tom se obrće megju na zapad k Aznot-Tavora, i ide na Ukok. Is. Nav. 19, 34. Vjetar ide na jug, i obrće se na sjever: ide jednako obrćući se. Prop. 1, 6. u prenesenom smislu, ne obrtati se na koga: ne mariti za nj: A na me se nemoj obrtati: kako tebe, tako je i mene. Npj. 4, 425. *isp.* obraćati 2: Zato Ivan ne obraća glave. Npj. 4, 9 (ne mari). — 2) *obrtati se komu ili kakomu. vidi* obraćati se: Jokića se njima obrtaše, i zalosnu riječ govoraše. Kov. 103. Obrćen se opet... k tebi, koji ljubiš svoj maternji jezik. Spisi 1, 5.

obrub, *m. der Saum, margo.* Rj. ono gdje je što obrubljeno. ob-rub. *osn.* u obrubiti.

obrubiti, obrubim, *v. pf.* umsäumen, circumsumo. Rj. ob-rubiti, što, *n. p.* rubac, načiniti na njemu obrub. *v. impf.* rubiti.

obruč, *m. (pl. gen. obručā) der Reif (am Fusse), orbis, circulus.* Rj. dem. obručić. *coll.* obručje. ob-ruč (vidi ruka). *Osn.* 65. — Zarez, *n. p.* u obruču. Rj. 192b. Kažni obruč. Rj. 267a. Kolač obruča, odregjen broj savijenih obruča i svezanijeh zajedno. Rj. 284b. Nabijati obruč na kacu. Rj. 377b. Nabiti obruč na bure. Rj. 378a. Pokucati obruč. Rj. 532b. Potuk, drvo kao klin, što kačar metne na obruč pa udara u njega maljicom kad pokucuje obruč. Rj. 557b. Udariti obruč na kacu. Rj. 769a. Utornjak obruč. Rj. 792b. Nasred podruma jedno veliko bure sa grozdenim obručima odvranjeno. Npr. 20.

obručān, obručāna, *m. t. j. lonac, eine Art Topf mit einem thönernen Reif um die Mitte, olla orbiculata.* Rj. lonac koji ima po srijedi unuokolo obruč (od zemlje od kakve je i sam).

obručanje, *n. das Bereifen, ꝛo circumdare orbem (dolio).* Rj. *verb.* od obraćati. radnja kojom tko *n. p.* kačar obruču kacu.

obručati, čām, *v. impf.* bereifen, circumdo orbem (dolio). Rj. nabijati obruč, *n. p.* na kacu. *osn.* u obruč. *v. pf.* naobručati.

obručić, *m. dem.* od obruč. Rj.

obručiti, čim, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* obrukati. Rj. obručiti koga, učiniti mu bruku. *vidi* i osramotiti. inače se ovaj glagol ne nalazi.

obručje, *n. (coll.) die Reife, orbis, circuli.* Rj. obručī.

obručgati, obručgām, *v. pf.* koga, *vidi* obručiti, opsovati: Od zle žene i rgjava druga ukloni se, da te ne obruga. Posl. 233. obrugati. *v. impf.* rugati se.

obrukanae, obrukāna, *m. (u C. G.) der Ehrlose, infamis.* Rj. čovjek obrukao, koji se obrukao.

obrukati, kām, — 1) *v. pf.* *vidi* osramotiti. Rj. i *syn.* ondje. o-brukati. *v. impf.* brukati se. — Ne obruka

prije godine! (sad se rekne kad ko pogje koga da prevari u čemu pa onaj osjeti). Posl. 207. — 2) *sa se, refleks.*: Što se, bračo, danas obrukaste? Npj. 2, 287. *syn.* kod osramotiti se.

obrum, *m.*: Obrum hita ribu, ne trst ni udica. DPosl. 87. Obrum je ki vara, a ne trst ni strunje. 87. Uhitit' kako ribu na obrumu. 146. Obrum, mamac na koji se riba hvata. u Stulića. XIV. — *vidi* mama, mamac, namama, zamama.

obruniti, obrunim, *v. pf.* (u Boei). Rj. ob-runiti, *vidi* otruniti, okruniti. *v. impf.* runiti, truniti, kruniti. — 1) *abschüteln, decutio, cf.* okruniti. Rj. — Majka joj Boga moljaše, da pubne vjetar s planine, d' obruni cvjetak s naručje, da pane mladoj na lice. Npj. 1, 333. — 2) *sa se, refleks. ili pass.* obruniti se, obrunim se. *v. r. pf.* abfallen, decido: Obrune se nekolika lješnika. Rj.

obrusiti, sīm, *v. pf.* u pjesmi, *vidi* obljubiti: Pa se sinoć mene zarekao, da će noćas na konake doći... moje bi'lo obrusiti lice. Rj. obrusiti. za postojje *isp.* brus. Korijeni 151.

obružiti, obrūžim, *v. pf.* — 1) *beschimpfen, contumeliam imponere.* Rj. ob-ružiti koga, *vidi* obrugati, opsovati. *v. impf.* ružiti. — 2) *sa se, refleks. isp.* obrukati se. — Mal' što s' o svog agu ne obružih! Evo meni Kumajlića moga, valja mi se sada opremati. HNpj. 3, 471 (djevojka bila bi se obružila o svog dragoga, da ju je našao onako ne dobro opremljenu).

obrvā, *f. (pl. gen. obrvā), die Augenbraune, supercilium, cf.* vjegja. Rj. dem. obrvica. — Navlačenje obrva, narlačiti obrve. Rj. 380b. Na njoj sjede dva dilbera lijeba; kakve su im šainove obrve, zaniješe moju pamet do mrve. Npj. 1, 236. Momak opčvijen obrvama. Oj devojko, selen velen! ne uzvijaj obrvama, ne zadaji jad momcima... Momak zagledao se u obrve djevojačke. 1, 238. Nab'jeli se i narumeni se, pa narlači tanane obrve. 1, 566. Značenje (korijenu) vrtjeti se prelazi u savijati se: brv... obrvā. Korijeni 150.

obrvati, vām (vēm?) *v. pf.* kao obladati, *n. p.* obrvala me bolest, ubervunden, niederwerfen, brechen, rince, sterno, frango: Nu dan meni konja obrvanu. Rj. ob-rvati. *v. impf.* rvati, rvem. i nadrvati, porvati imaju u sad. vrem. nadrvem, porvem. — Teško me je smak obrvao. Npj. 2, 215. Jer je Čupić teško oboljeo, i teško ga bolest obrvala. 4, 250.

obrvica, *f. dem.* od obrva. Rj. — Obrvice s mora pijavice. Npj. 3, 257. Obrvice morske pijavice. Here. 51.

obrvyka, *f.* — 1) dvostruki konac na koji se nite niti, t. j. koji se provuče kroz veliku iglu pa se preko nje niti. Ako obruka pukne, onda se sav nit ospe. Rj. — 2) zamka se načini oko obrke na kotaču, i ta zamka zove se obrka na kotaču. Rj. — 3) onaj konac kojim se brda uvezuju. Rj. — obrka (od osnove od koje je vrca složene s prijedlogom ob, iza koga je otpalo v). *Osn.* 300.

obrvljiviti se, vīm se, *v. r. pf.* obrvljivila se ovca, t. j. postala brvljiva. Rj. o-brvljiviti se. inače se ovaj glagol ne nalazi.

obubati, obubām, *v. pf.* kao prodžerati. *vidi* bubati 2. — Mar macane, macacane, kakva ti je nevoljica, te si setan, neveseo? A govori macacane: Kako ne ću setan biti, setan biti neveseo, kad i mene gazdarice potvaraju, da sam njima sir izeo; ja im nisam ni video: same su ga obubale s kalugjere pod gubere a sa vlasi pod orasi. Živ. 11.

obubožati (obubožati) žām, *v. pf.* (u Hrv. i Dalm.) *vidi* osiromašiti. Rj. ob-ubožati, ubog postati. *vidi* i optrebati, opraznjati. — ovaj se glagol ne nalazi drukčije.

obučavanje, *n. das Abrichten, condocfactio.* Rj. *verb.* od 1) obučavati, 2) obučavati se. — 1) radnja kojom tko obučava koga. — 2) radnja kojom se tko

obučava: Obučavaj se u pobožnosti. Jer tjelesno obučavanje malo je korisno. Tim. I. 4, 7.

obučavati, obučāvām, v. *impf.* Rj. ob-nučavati. *suprotno isp.* odučavati. v. *impf.* prosti učiti. v. *pf.* obučiti. — 1) *abrichten, condoccfacio.* Rj. Nijesi izumio svjetske istorije, ali ćeš opet moći u svoje vrijeme svoju dječicu u njoj obučavati. Priprava 55. Plod je pravednikov drvo životno, i mudri obučava duše. Prič. 11, 30. — 2) *sa se, refleks.:* Obučavaj se u pobožnosti. Jer tjelesno obučavanje malo je korisno. Tim. I. 4, 7 (*exerce te ipsum, ūbe dich*).

obučiti, obučim, v. *pf.* *abrichten, condoccfacio.* Rj. ob-učiti. *suprotno isp.* odučiti. v. *impf.* obučavati. — Svi oni bijahu pod rukom oca svojega pjevajući u domu Gospodnjem . . . i bješe ih na broj s braćom njihovom obučenom pjesmama Gospodnjim . . . Dnev. I. 25, 7.

obučica, f. Rj. *dem.* obučica. *augm.* obučina. — 1) *die Beschulung, calcementum.* Rj. ono u što se oburamo. *osn.* u obuti. — Izuti, koga, obuču. Rj. 230a. Izuj obuču svoju s nogu svojih. Mojs. II. 3, 5. — 2) n. p. na točku (t. j. naplaci skupa), *die Felgen, absides:* slaba ti je obučica na točku. Rj.

obučići, obučēm, v. *pf.* Rj. ob-(v)učići, *vidi* odjeti. v. *impf.* oblačiti, obukivati, obukovati, odijevati. — 1) *anziehen, induo, Rj. suprotno svući.* — a) *obučići što:* Obučići košulju. Rj. Djeca po selima obično ne oblače gaća do 6 do 7 godina, pa kad ih obuku, više ih ne ostavljaju. Rj. 83b. *Preko onoga gospodskog odelu obučići svoje stare siromaške haljine.* Npr. 64. Čovjek je ovaj bio mlad i po ravošći lijepo obučćen. Sovj. 21. *Obučići haljine svoje na se.* Rut. 3, 3. — b) *obučići koga, u što:* Obučići to dijete. Rj. Gjak, koji je obučćen u popovski haljine. Rj. 121b. Vidi mu se svaki zglob (kad je ko u tiješne haljine obučćen). Rj. 205b. Otac obučići je (kćer) u prostućko odelo. Npr. 206. Među njima banovica, lijepo je ogjevena: u sunce je obučćena, a mjesecom opasana. Npj. I, 342. Vladeta je konju oznojio, i u vjelu pjenu obukao. 2, 307. Ugleda čovjeka neobučćena u stadbeno ruho. Mat. 22, 11. Načini Gospod Bog Adamu i ženi njegovoj haljine od kože, i obučići ih u njih. Mojs. I. 3, 21. *obučići koga čim, samo u ovom primjeru:* Gjevojka koja nije rođena od oca i majke . . . vjetar je oživio, rosa je podojila, a gora lišćem obukla. Npr. 103. — c) *obučići komu što:* Obučići mi tananu košulju, što j' Merima u milosti dala. Npj. 1, 257. Svukavši ga obukošće mu skerletnu kabanicu. Mat. 27, 28. *Obukoh ti nove haljine.* Zah. 3, 4. — 2) *sa se, refleks. ili pass. sich anziehen, induor.* Rj. obučići se u što: Ona se obučići svu u zlato, pa dogje k ocu. Npr. 135. Ognili jednog ovna, pa se obučići u onu kožu. 149. Čela se obukao u ono odelo. 205. U skerlet-čohu. Da se obučćemo u oružje vidjela. Rim. 13, 12. Gospode Bože moj, vrlo ti si velik, u slavu i krasotu obukao si se. DP. 35.

obučica, f. *dem.* od obučica. Rj.

obučićina, f. *augm.* od obučica. Rj.

obudovjeti, obudōvīm, v. *pf.* *Witwer (Witwe) werden, conjuge orbari.* Rj. ob-udovjeti, postati udov ili udova. ovaj se glagol drukčije ne nalazi. — Njegova mati, obudovirši, uda se u Dobrinju za Tešu Miloš 43. Kći sveštenička ako obudovir, neka se vrati kući oca svojega. Mojs. III. 22, 13.

obuhitiiti, ūm, v. *pf.* ob-u-hitiiti, *vidi* ophitiiti, obuhvatiti, obujmiti. — Tko vcle obuhitiiti, malo stisne. DPostl. 135.

obuhvatnje, n. *das Umfassen, amplexatio.* Rj. *verb.* od obuhvatati. radnja kojom tko obuhvata što.

obuhvatiti, ūm, v. *impf.* *umfassen, amplexor.* Rj. ob-u-hvatiti. v. *pf.* obuhvatiti. — Rvaci se kašto. po pogodbi, ne rvu u kosti nego u pojas, t. j. ne obuhvatuju jedan drugoga rukama, nego se uhvate za pojas. Rj. 293a.

obuhvatiti, ūm, v. *pf.* *umfassen, amplexor.* Rj. ob-u-hvatiti, *vidi* obuhitiiti, ophitiiti, obujmiti. v. *impf.* obuhvatati. — Uhvatiiti se, ili povrati se s kime u kosti, t. j. obuhvatiti jedan drugoga rukama pa gledati ko će koga oboriti. Rj. 293a. Preštunuti, *palcima i kažiputima obuhvatiti,* n. p. tanka djevojka mogao bi je čovjek preštunuti. Rj. 585a. Nebo i nebesa nad nebesima ne mogu te (Bože!) obuhvatiti. Car. I. 8, 27.

obujmiti, dbūjnīm, v. *pf.* *vidi* obuhvatiti. Rj. *vidi* i obuhitiiti, ophitiiti — ob-u-jmiti. *postanje* *vidi* kod dojmiti.

obukivanje, n. *vidi* oblačenje. Rj.

obukivati, obukujēm, v. *impf.* *vidi* oblačiti: *Obukuje* svilene košulje. Rj. *vidi* i obukovati, odijevati. *suprotno* svukivati. — ob-(v)ukivati. v. *pf.* obući.

obukovanje, n. *vidi* oblačenje. Rj.

obukovati, obukujēm, v. *impf.* (u Paštr.) *vidi* oblačiti, odijevati. Rj. *vidi* i obukivati. ob-(v)ukovati. v. *pf.* obući. — Ona počne najprije obukovati gaće . . . Po tom stane provati košulju i drugo ostalo. Npr. 102.

obuljiti, ljīm, v. *pf.* (u primorju) *politi* što uljem, n. p. grab. salatu, kupus, *cinolen, oleo perfundere.* Rj. ob-uljiti. *vidi* zaeftinirati. v. *impf.* uljiti.

obumiranje, n. *vidi* obamiranje. Rj.

obumirati, rēm, v. *impf.* *vidi* obamirati. Rj. obumirati. v. *pf.* obumrijeti. — 1) *u nesrijest padati:* Koliko je srea milostiva, tripud pada, pa on obumira, gledajući jada ev' od roblja. Npj. 4, 196. — 2) *obumire* n. p. kuća, kad u njoj svi redom, malo po malo odmiru.

obumjera, f. *vidi* omjera. Rj. *vidi* i omijerka. n. p. konac ili drvo, čime se što mjeri. — Ako svi vodu priplivaju, i proronu vodu u dubljinu, obumiru meni donesite! HNpj. 3, 88.

obumrijeti, dbumrēm, v. *pf.* *vidi* obamrijeti. Rj. ob-umrijeti. v. *impf.* obumirati. — 1) *u nesrijest pasti, vidu* obeznaniti se, onesvjesnuti: Legne i obumre od zime . . . pukne glas da je umr'o od zime. Rj. 501b. Adži-Mosto na mah obumrije. Npj. 4, 207. *amo idu i orakovi primjeri:* Pod Bogdanom noge obumreše. Npj. 2, 222. — 2) *obumrla kuća, obumrli svi, vidu* izumrijeti.

oburiti, dburī, v. *pf.* (u Kotoru) oburilo, t. j. okrenula bura, oburice, *die bura fängt an, kommt, ingruīt* bura. Rj. o-buriti. ovaj glagol ne nalazi se drukčije.

oburvati, vām, v. *pf.* *zerstören, umwerfen, diruo, cf.* obaliti: I džamiju Tursku oburvaše. Rj. ob-urvati, *vidi* i oboriti, prevrći. v. *impf.* urvati. — Obaljeni visoki čardaci, oburvati duboki podrumi, porušena mermerli avlija. Npj. 2, 175. *Oburvati,* zasuti zemljom, pokvariti. Npj.¹ 4, 351.

obustaviti, vīm, v. *pf.* *aufhalten, detineo.* Rj. obustaviti. v. *impf.* obustavljati. — Otide pred ove Turke, ne bi li ik kako, ili razbio, ili barem obustavio, dok se Šapčani proti predadu. Danica 3, 180. Vojska prispje na lijevu stranu Morave, te tako Turke malo obustave. Sovj. 32.

obustavljanje, n. *das Aufhalten, detineo.* Rj. *verb.* od obustavljati. radnja kojom tko obustavlja koga.

obustavljati, vljām, v. *impf.* *aufhalten, detineo.* Rj. ob-u-stavljati. v. *pf.* obustaviti. — Isto bi tako Petar Deligrad branio i Turke na onome kraju obustavljaio mnogo bolje od Mladena. Sovj. 65.

obušica, f. — 1) obušena igla, *vidi* obuška. Rj. ob-ušica, igla bez ušica. — 2) u riječima: iz dbušićē, *unverhofft, ex insperato.* Rj. *Izobušićē, vidu* iznenadu. cf. zabušiti. Rj. 228a. *vidi* iznenada, i *syn.* ondje. o-bušica, *postanje* *vidi* kod iznebuha, iznebušice.

obušiti, ūm, v. *pf.* iglu. *das Ohr sprengen, foramen corrumpto, rumpo.* Rj. ob-ušiti, *vidi* obeušiti, igli uši oštetiiti. glagol se ovaj s tim značenjem ne nalazi drugačije.

obuška, *f.* igla bez nšica, *die Nadel mit gesprengtem Oehr, acus foramine rupto*. Rj. ob-nška. *vidi* obušica 1.

obuti, obujem, *v. pf.* (*part. pass.* obuven). Rj. ob-uti, *suprotno* izati, *v. impf.* obuvati. — **I. 1)** koga, *Schuhe anziehen, induo calceos alicui*: obuj to dijete. Rj. Bosonog, u jednu nogu oburen a u drugu bos. Rj. 38a. — **2 a)** *Schuhe anziehen, calceos induco*: obuj opanke. Rj. — **b)** *obuti nogu*: Čovjek se u kući obuvao, i obuše jednu nogu. reče: »Pet svezah, još pet, pa krnja za nši.« Rj. 305a. — **3)** kolo (točak), *die Felgen am Rade anbringen, absidem circumdo rotas*. Rj. kolu, točku udariti naplatke: Kolar je točak nabrio, ali još nije obuo, t. j. nije mu udario naplatke. Rj. 378b. — **4)** (u Paštr.) konja, *vidi* potkovati. — **II.** *su se, refleks. sich die Schuhe anziehen, induo calceos*: jesi li se obuo? Rj. Aljkavo se obuo. Rj. 4b.

obuvača, *f.* *das Schuhband, ligula (calcearia)*. Rj. *obuvača erra*. Čovjek obuvajući se rekao: »Da se ne izdamo« (yalja da opancima ili obuvačama). Rj. 305a. — riječi s takvim nast. kod cjepača.

obuvači, *adj.* što pripada obuvanju, obuči: Obuvači kliš, m. der Schibriemen, habena. Rj. 435a. — *takvi adj.* kod brijači.

obuvanje, *n.* *das Anschuhen, calceatio*. Rj. *verb. substant.* od 1) obuvati, 2) obuvati se. — **1)** radnja kojom tko obuva koga, ili obuva što. *n. p.* čizme. — **2)** radnja kojom se tko obuva.

obuvat . . . *vidi* obuhvat. Rj.

obuvati, obuvam, *v. impf.* Rj. ob-uvati, *v. pf.* obuti. — **I. 1)** koga, *anschuhen, calceos induo alicui*. Rj. *n. p.* zašto ne obuvati to dijete? — **2)** *Schuhe anziehen, calceos induo. cf.* obuti. Rj. *n. p.* obuvati nove čizme. — **II.** *su se, refleks. sich die Schuhe anziehen, induo calceos*. Rj. Čovjek se u kući obuvao. . . da je čovjek obuvajući se rekao. . . Rj. 305a. Po tom njome (oputno) grade opanke, a gdje koji se i obuvaju. Rj. 466b.

obuzbijanje, *n.* *vidi* uzbijanje. Rj.

obuzbijati, obzbbijam, *v. impf.* *vidi* uzbijati. Rj. ob-uz-bijati. *v. pf.* obzbbiti.

obzbbiti, dbuzbbijem, *v. pf.* *vidi* uzbbiti: Ne bi P ove obzbbili Turke. Rj. ob-uz-biti. *v. impf.* obzbbijati.

obzdati, obzddam, *v. pf.* *vidi* uzdati. Rj. ob-uzdati, *suprotno* odzdati. — *v. impf.* uzdati. — Mujagini konji srebrom potkovani, zlatom obzdati, srmom pokriveni. Npj. 1, 387. Nemojte biti kao konj, kao mazga bez razuma, kojima uzdom i žvulama valja obzdati gubicu. Ps. 32, 9.

obzđeti, dbuzđem, *v. pf.* *rund umher ergreifen, umfassen, corripio*: Majko moja, oženi me mlada, dok me nije obuzđela brada, obuzđela brada i brkovi. Rj. ob-uzeti. *v. impf.* obzđimati. — *Strah ga obuzco*. Rj. 92a. Kako ga vrućina obuzme, a ti uzmi hladne vode pa ga pomalo polivaj. Npr. 54. Kad gu već starost obuzme, dlogje vrijeme da unure. 185. Iskazati radost ovu, koju ih obuze, kad su se poznali. 254. E te želja obuzela na banove, na gjedove, na te mudre roditelje. Npj. 1, 90 (t. j. obuzela te želja za tvojima, koji su pomrli. Vnk). Zabolje me i srce i glava, svu je mene zimu obuzela, Bogme, brate, mrijeti valjade. 3, 124. Za jedan čas vatra obuzme svu varoš. Danica 5, 38. Svakoga pravog Srblijina dušu i srce mora . . . tuga obuzeti. Spisi 1, 5. Jer me obuzeše boti. Sam. II. 1, 9. Trepet obuze ih ondje. Ps. 48, 6. Muke me obuzeše kao kad se mudi porodilja. Is. 21, 3.

obzđimanje, *n.* *das Umschlingen, Ergreifen, corripio*. Rj. *verb.* od obuzimati, radnja kojom tko obuzima što.

obzđimati, mām (mljem), *v. impf.* *ergreifen, umfassen, corripio*. Rj. ob-uzimati. *v. pf.* obuzeti. — Kako svlak stane goriti, odmah njega (monka) stane vrućina obuzimati. Npr. 54. O čemu se misli koliko ga je, o njemu se može misliti da sobom obuzimu ono

mnoštvo koje se o njemu misli u broju. Daničić, ARj. 672b). *Država se Nemanjina prostiraše na zapad do mora obuzimajući svu Zetu*. DM. 8. I svijet koji se ne vidi obuzima ljubav njezina (crkve naše). DP. 17. Od svršetka XV vijeka obuzima tu promjena see glugole i napreduje tako da XVII vijeka već rijetko dolaze bez nje. Istor. 263.

obvjesti, obvjestim, *v. pf.* *rund herum führen, circumduco*. Rj. ob-vesti, *n. p.* koga oko čega, *vidi* obavjesti. *v. impf.* obvjaviti. — Ako rekne na onoga koji nije, onda ga on uhvati za nos, te ga obrede oko svijet drugih. Rj. 604a. U kući obreda je (djerojku) tri put oko ognjišta. Rj. 689a.

obvijanje, *n.* *vidi* obavijanje. Rj.

obvijati, dbvijam, *v. impf.* *vidi* obavijati. Rj. obavijati, što oko čega, ili što čim. *vidi* i ovijati. *v. pf.* obviti.

obviti, dbvijem. (obvio, obvila) *vidi* obaviti. Rj. obviti što oko čega, ili što čim. *v. impf.* obavijati. — *su se, refleks.*: Obviti se bela loza vinova oko gradu oko bela Budima. Npj. 1, 402.

obvoditi, obvodim, *v. impf.* *rund herum führen, circumduco*. Rj. ob-voditi, koga oko čega. *v. pf.* obvesti, obavesti.

obvögčnje, *n.* *das Herumführen, circumductio*. Rj. *verb.* od obvoditi, radnja kojom tko obvodi koga oko čega.

obzidati, dbzđam (dbzđgjem), *v. pf.* *ummauern, muro cingere*: Već sestricu obzidaše kulom. Rj. obzidati. *v. impf.* zidati. — Vojska zanoči u varoši, koja je bila obzidana. Žitije 72.

obziniti, nēm, *v. pf.* *begähnen, obnio(?)*, *d. i. in den Mund nehmen (und wieder heraus)*. Kad koga zaboli grlo, kažu mu žene da obzine triput komud hlecha govoreći: »psa grlo boli a ne mene,« pa da ga da psetu, pa će ga onda proći grlo. Kad u koga počne rasti mrtra kost, onda treba naći dijete posmrće, da je obzine, pa će prestati rasti. Rj. ob-ziniti, zinušči u usta metnuti što i izvaditi. prosti je zinuti takogjer *v. pf.* *v. impf.* zijati. — Dat' sebru prst, da ti svu ruku obzine. DPost. 15.

obzir, *m. das Umblicken, respectus*: ode bez obzira. Rj. osnovu u obazreti se, obzirati se. *vidi* ozir. — *Bez-obzirce, bezobzirke*, t. j. bez obzira, ohne umzusehen, sine respectu: ode bezobzirke, t. j. tako brzo da se nije imao kad obazreti. Rj. 20b. Skoče i pobegnu bez obzira . . . on beži bez obzira. Npr. 172. Al' se Turčin ne smije obazreti. veće hježi s glavom bez obzira. Nj. 4, 236. *vidi* i nezrelice.

obziranje, *n.* *das Umherschhen, respectatio*. Rj. *verb.* od obzirati se, radnja kojom se tko obzire. — Ona (misao) je smišljena bez obziranjja na druge slovenske jezike. Rad 1, 116.

obzirati se, dbzirēm se, *v. r. impf.* Rj. ob-zirati se. *vidi* obazirati se, ozirati (i se), osvrtni se, obraćati se. *v. pf.* obazreti se. — Mila mu je, pa s' na nju obzire, draga mu je, pa s' njome žuborka. Rj. 161a. Vrti se kući ne obzirući se. Npr. 52. Pogji s Bogom, naša neve, ne obziri se na babore bjele dreve. Npj. 1, 36. On s' obzire s desna na lijevo, te dozivlje slugu Golubana. 2, 292. No Luka se i u ostalom vrlo malo obziru na naše narodne pesme. Opit. XXII. Kad ih izvedoše na polje, reče jedan: izbavi dušu svoju i ne obziri se natrag . . . bježi na ono brdo. Mojs 1, 19, 17. Ali se Vukašin ne htje obzirati na našljednika Uroša; svu vlast uze u svoje ruke. DM. 83.

obznaniti, dbznānim, *v. pf.* *kundmachen, promulgo*. Rj. ob-znaniti, dati na znanje. *isp.* javiti, objaviti, proglasiti. *v. impf.* obznanjivati. kao prost glugol ne dolazi. — Ona će pustiti onu tieu s ramena svoga da obznani u droru šta je i kako je. Npr. 69. Da ne zaboraviš onih stvari . . . uego da ih obznaniš sinovima svojim. Mojs. V. 4, 9. Sveto ime svoje obznaniću usred naroda svojega Izrailju. Jezek. 39, 7.

Vrlo bi dobro bilo sabrati i zajedno *obznaniti* i *ocn* *postorice*. DPostl. IV (isp. objelodaniti). *su se, pass.*: *Tajna koja je bila sakrivena od postanja svijeta, a sad se javila i obznanila kroz pisma proročka*. Rim. 14, 25.

obznanjivânje, *n. die Kundmachung, promulgatio*. Rj. *verb. od obznanjivati. radnja kojom tko obznanjuje kome što.*

obznanjivati, obznânjujēm, *v. impf. bekunnt machen, promulgo*. Rj. ob-znanjivati, na znanje davati. *v. pf. obznaniti*. — To su ti oni, koji po kom narodu rasprostirni i obznanjuju ono što su već drugi narodi sa svijem poznali. Priprava 54. Učinio si (Gospode!) sve ove velike stvari obznanjujući ih sluzi svojemu. Sam. II. 7, 21. *sa se, pass.*: Osim knjiga devetnaestoga vijeka u kojima se upravo obznanjuje narodni jezik. Oglad IV.

obživak, obživka, *m.* ono što obraste oko rane, ili bolje oko mjesta koje je bilo ranjeno. U Vuka ima *oživjak*, ali je češće *obživak*. M. Gj. Milićević. — *Obživci* od rana poznače mu se dokle je god živ. Zim. 72.

oča, *m.* (ist.). *voc. oco, vidi oco, hyp. od otac. kaže se za kalugjera. vidi kod adj. ocin.*

očal, očala, *m.* (u Dubr.) *der Stahl, chalybs, cf. čelik*. Rj. *vidi i acal, mazija, unada, nada, nado, ljuto gvozdje*. — *postulo od acal. premu ocat acetum; oltar altare, ormar armarium, i t. d.*

očepariti se, *rim se, v. r. pf. sich entblößen, nudare se, cf. otkriti se*. Rj. o-capariti se. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi*. — *prosti očepariti. od Tal. zaffare, začepiti, zatisnuti, zatiskivati*. Daničić, ARJ. 755a.

očaj, očaj, *m.* (u Kraj. Neg.) *der Essig, acetum, cf. sirće, kvasina, ostika*. Rj. *isp. octii, od Lat. acetum, prema oltar altare, ormar armarium, i t. d.* — Srbliji u Krajini (Negotinskoj) govore: zajac. *očaj*, željezo, grnac, i t. d. Rj. 297a (*sve ove riječi govore i kajkavci*. Iveković). U Dubrovniku se kuke obare pa se hladne jedu s uljem i s octom ili limunom. Rj. 312a. *Ručati očaj, očaj od ruže*. Rj. 656a. *Učestio se očaj, postao ljut, žestok*. Rj. 770b. Koliko je vino slagje, toliko čini očaj *lutiji*. DPostl. 48. Medom se ne ostom, muhe hitaju. 60 (*c pred t pretvorilo se u s. isp. ostika*). Neka ne pije octu *vinokogu ni octa od silovitu piću*. Mojs. IV. 6, 3.

očevi, očevâ, **oči**, otáčâ, *m. pl.* praznik u nedjelju između materica i božica. Kakogoj što žene vežu o matericama, tako ljude (koji su djecu imali) o očima. *cf. očiči*. Rj. *pl. od otac*.

ocijediti, ocijediti, *v. pf.* Rj. o-cijediti. *v. impf. ocjegjivati*. — 1) *ausdrücken, aquam exprimo*. Rj. *kao iscijediti*: Svaku pismo, napismo i do kaplje *ocjedismo*. Here. 354. *su se, pass.*: Ocjedine, voda ili cijegj što se iz košulja *ocijedi*. Rj. 481b. — 2) *abscheiden, aquam emitto*. Rj. *ocijediti n. p. što nu cjedilo*.

ocijeniti, ocijeniti, *v. pf. abschätzen, aestimo*. Rj. o-cijeniti. *v. impf. ocjenjivati. isp. procijeniti, prosuditi*. — Tijem *prijestup* ni malo ne biva slabiji u svom značenju, nego je *ocijenjen* jednako, bio učinjen kome mu drago. DM. 317.

ocijepiti, ocjepiti, *v. pf. wegspalten, diffindo*. Rj. o-cijepiti, o(d)-cijepiti. *v. impf. ocjepljivati*. Kad je bilo da mu *ocijepi polovinu carstva*, reče mu zet . . . Npr. 102. Da bi *učiča*, koji se još držao kneza, *ocjepili od kneza*. O Sv. O. 18. *fig. ocijepili mu dvadeset i pet batina*. Rj. (*u prenesenom smislu*): Gde bi god dve noći zanoćio, onde da mu se *ocjepi novih dvadeset i pet batina!* Mil. 226. *sa se, pass. ili refleks.*: Govoreći samo da se *Zeta, koja se za Vukašinove vlade bijaše ocjepila od Srbije*, opet s njom sjedinila. DM. 92.

očilo, *n. vidi ognjilo*. Rj. *vidi i čakmak, masat. isp. kresivo*. — Uzeo naše ognjilo, pa mi nagjeo ime *ocilo*. Postl. 330. Na pečatu (. . . pod krunom krst

i četiri ocila). Danica 5, 50. Čelik ili *ocilo* ili masat. Priprava 155. Tugja: *ocilo* (оуѣкъ). Osn. 125.

ocin, *adj. n. p. grah, des oca, reverendi patris (monachi)*. Prebran grah u Srbiji zovu seljaci (kao u šali) *ocin grah* (jer ga najviše kalugjeri gotove i jedu onako sa zeitinom i s biberom i t. d.). Rj. *što pripada oči. isp. prebranac (pasulj), sagaulija*.

Ocin, *m. vidi Učini*. Rj. *vidi i Ocinj. Tal. Dulcigno, mjesto sada u Crnoj Gori. isp. Vucinje*.

Ocinj, *m. vidi Ocini*: Vezak vezla Ocinjka gjevojka na najvišoj kuli od Ocinja. Here. 168. *isp. Knin i Kninj, Zrin i Zrinj*.

Ocinjanin, *m. (pl. Ocinjani, Biner von Ocini. Rj. čovjek iz Ocina*. — Niti su lovci, niti su trgovci, nego tvoja braća *Ocinjani*. Here. 169.

Ocinjka, *f. žensko iz Ocinja: Vezak vezla Ocinjka gjevojka*. Here. 168. — *za akc. i nast. isp. Očinjka. ocjedine, f. pl. voda ili cijegj što se iz košulja ocijedi, aqua expressa. Rj.*

ocjedit, *adj. n. p. put, abhängig, proclivis*. Rj. *što je strmo pa se s njega kao ocjegjuje dažd kad pada. — za nast. isp. pridjeec nepromjenit. odjelit*.

ocjegjivânje, *n. verb. od ocjegjivati. radnja kojom tko ocjegjuje što.*

ocjegjivati, ocjegjujēm, *v. impf. v. pf. ocijediti 1*. — Vogji slijepi koji *ocjegjujete komarca a kamilu proždirete*. Mat. 23, 24.

očjena, *f. o-cjena, djelo kojim se što ocijeni. isp. recensija*. — U *ocnama*, koje u nas daju stariji mlađjima, može biti i čega drugoga. Zlos. 201.

ocjenjivânje, *n. verb. od ocjenjivati. radnja kojom tko ocjenjuje što*: Dužnosti, kao n. p. *ocjenjivanje imanja*, pregledanje računa, postavljanje megja itd. DM. 272.

ocjenjivati, ocjenjujēm, *v. impf. o-cjenjivati. v. pf. ocijeniti. isp. procjenjivati, prosugjivati*. — *Ocjenjiva izvore za hrvatsku i srpsku istoriju*. Rad 17, 164 (*aurist*).

ocjepljivânje, *n. das Abspalten, diffissio*. Rj. *verb. od ocjepljivati. radnja kojom tko ocjepljuje što od čega*: Niti je to bilo *ocjepljivanje* ili odmetanje od više crkvene vlasti i jedinstva u vjeri. DM. 102.

ocjepljivati, ocjepljujēm, *v. impf. abspalten, diffindo*. Rj. o(d)-cjepljivati. *v. pf. ocijepiti. v. impf. prosti cijepati, cijepiti 2*.

očjeriti, očjeriti, *v. pf. o-cjeriti. v. impf. cjeriti se, ceriti se, čeriti se*. — *Očerjo zube*. DPostl. 87.

očo, *m. (hyp. od otac) von einem klostertlichem Vater, der Pater, pater (de monacho)*. Rj. *južno. gen. oča. voc. oco. istočno oča. kaže se za kalugjera, oca duhovnoga, duhovnika*.

ocoubica, *c. g. parricida*. Stulli. *oco-ubica, muško ili žensko što ubije oca sroga. vidi ocoubilac. isp. bratoubica, ubica*.

ocoubilac, ocoubilca, *m. vidi ocoubica*. — Ima jedan *ocoubilac*. Zlos. 244.

ocoubistvo, *n. ubistvo oca, Vatermord, parricidium. isp. bratoubistvo, čedoubistvo*.

ocrniti, ocrniti, *v. pf. Rj. o-erniti. v. impf. ocrnjivati*. — 1) *anschwärzen, denigro*. Rj. *učiniti da bude što crno, u pravom i prenesenom smislu. vidi ovrniti*. — Pohabati, obrljati, *ocrniti*, befecken, maculo. Rj. 559a. Koji mnoge *ocrneše majke, ocrneše*, u crno zaviše. Npj. 4, 8. Potamnjee jadni Crnogorci, *ocrneše kape i dolane*. 5, 435. *Ako me bude ocrnio kod strica*. Straž. 1886, 1668. — 2) *sa se. refleks. sich einen schlechten Namen machen, denigrare se ipsum*. Rj. *postati crn u prenesenom smislu. kao osramotiti se*.

ocrnjivânje, *n. das Schwärzen, denigratio*. Rj. *verb. od ocrnjivati. radnja kojom tko ocrnjuje što (ili koga)*.

ocrnjivati, ocrnjujēm, *v. impf. anschwärzen, denigro*. Rj. o-ernjivati. *v. pf. ocrniti*.

óert, m. o-ert. *ocertano* što. *der Umriss*. *isp.* crtež. — Ako li se . . . u ovim pričama nagje plastike u *ocertima*, razgovetnosti u bojama . . . Zim. VII.

ocrvéniti, v. *pf.* *roth färben*, *rubefacio*. Rj. o-crvéniti, učíniti da bude što crveno, obaviti crvenom bojom. v. *impf.* crveniti.

ocrvítiti, očrvítim, v. *pf.* (u Kotaru) *vidi* omodriti. Rj. o-crvítiti, učíniti da bude što modro (kao crvac?). *ovaj se glayol ne naluzi u drugojčijem obličju.*

óctem, *adj.* (u Kotoru) n. p. voda t. j. pomiješana s malo octa. *Essig-, acidus*. Rj. što pripada octu.

óctenica, **ócténka**, f. *acetabulum*. Stulli. *sud* u kom se drži ocat; *Essigfass*, *Essigflasche*.

óctiti, óctim, v. *impf.* — 1) n. p. salatu. *vidi* sirćetiti. — 2) *sa se*, *refleks.* *sensim uescere*. Stulli. *po-stajati ocat*. v. *pf.* slož. ob-octiti, u (se), za-

ócaditi, díim, **ócajgítiti**, gjíim, v. *pf.* *postati čujjav*. *vidi* i počaditi, počajjaviti. v. *impf.* čaditi, čagjiti, čagjaviti se. — Komini novi brzo očuili (očajji). DPosl. 48.

očájánik, m. ljudsko tijelo koje ne može da se raspadne. (*vidi* očajnik 2). Rj.⁵

očájanje, n. *verb.* od očájati. *stanje koje postuje, kad tko očaja, die Verzweiflung, desperatio*. *isp.* očajavanje. — Srbi su istina ovu bunu počeli samo iz očajanju. Danica 3, 219. Miloš samo s nekoliko svojih odabranih monaka ostane u najvećem očajanju. Miloš 82. Ne bojte se! Ne dajte se brigi i očajanju! Straž. 1886, 1449. Ima ljudi, koji padnu u zlo i dogju u očajanje (a uzrok je očajanju obolost). DPosl. 80. Riječi, koje se svršuju na ije, uzete su iz Slavenskoga jezika i ponajviše se govore na ije i na nje. Pis. 15.

1. **očájati**, jáim, v. *pf.* *verzweifeln, despero*. Rj. o-čájati. v. *impf.* očajjavati. — Zamolim ga, da me nauči, šta ću činiti u órome očájnome stanju. Danica 2, 139. Već sam bio očujao, da ćete mi pisati. Straž. 1886, 1765.

2. **očájati se**, očájem se, v. r. *pf.* (u C. G.) *ostati, stehen bleiben, munere*: Tako se nê očájao hiljadu godina! Rj. *isp.* v. *impf.* čájati.

očájávanje, n. *verb.* od očajjavati. *stanje koje biva, kad tko očajava.*

očájávati, očájávám, v. *impf.* *verzweifeln, desperare*. o-čájavati. v. *pf.* 1 očájati. *suprotno nadati se*. — I ostali što za život svoj očájavahu molíše poslanika. Glas. 21, 281 (*prijevod Lat.* de vita sua desperantes). Ali ako i osjeća svoju nedostojnost . . . opet ne očájara zu svoje spasenje, nego mu se nada. DP. 210. Ne smemo očájavati. Zlos. 58.

óčajánik, m. — 1) koji se očaje, *der Verwaiste, orbis*. Rj. koji se očaje, ostane, osiroti po smrti n. p. *roditelju svojih*. — 2) nerastvoreno tijelo u grobu, *unverweseter Körper*. Rj. *vidi* očajnik. *tijelo se očuje, ostane cijelo.*

óčáli, (u C. G.) *vidi* naočari. Rj. *vidi* i očari, naočali, naočnik. — *Tal.* occhiale, *Lat.* ocellaria.

óčálin, očáalina, m. (u C. G.) *vidi* durbin. Rj. — Tugja očálin. Osn. 151. *isp.* očali.

óčamati, nám, v. *pf.* *Langeweile bekommen, indem man wartet, molestie expecto*. Rj. o-čamati. v. *impf.* čamati.

óčaník, očanika, m. gornji nišan u puške, *Korn, bulla*. Rj. *vidi* puca 3, sjenjaj (*gornji* i donji, t. j. nišan na pušci). *donji nišan*: očnik. — *óčaník* (pred »n« je osn. u oko). Osn. 272.

óčao, cf. otíci. Rj. otíšao, *ut'šao*, pa se t š u brzom izgovoru čuje kao č. *vidi* i oči. *primjere* *vidi* kod otíci.

óčarati, óčaráim, v. *pf.* *beheeren, incanto*. o-čarati. *vidi* začarati; očéiniti, zamagjivati, zatraviti 2. v. *impf.* *prosti* čarati. — Kad bi koga očarala ovijem prstenom, i počto bi se prometno u ovcu . . . Npr. 216.

óčári, n. *pl.* (u Dubr.) *vidi* naočari. Rj. *vidi* i očali, naočali, naočnik. — óčári (od oko). Osn. 117.

óčátiti, íim, v. *pf.* *ablesen, legere*: Óčati mu smrtnu

molitvu. Rj. o-čátiti, *vidi* óčitati. v. *impf.* čátiti. — Daća . . . tu treba da dogje i pop da óčati koljivo. Rj. 111b.

óče, n. *dem.* od oko, u Stullija 1) *dem.* od oko, 2) u mreže. *isp.* oče, óče. — Crno óče iz daleka se *vidi*, a bijelo kljunni privari. DPosl. 11 (privari zap. mj. prevari). Stara kuna mučno u óče upade. 114.

óčéhnuti, óčéhnem, v. *pf.* Stulli. o-čéhnuti, *vidi* očénuti. v. *impf.* čéhati. — *sa se*. *pass.*: Čehulja, nekoliko zrna s peteljckama kad se od grozda očene. Rj. 824a. Čehulja . . . u grozda kao grančica sa zrnima koja se može očéhnuti. Daničić, ARj. 921b.

óčekívánje, n. *das* *Erwarten, expectatio*. Rj. *verb.* od očekivati. *stanje koje biva, kad tko očekuje što.*

óčekívati, očekujem, v. *impf.* *erwarten, expecto*. Rj. o-čekivati. v. *impf.* *prosti* čekati. — U ovoj se školi nauke uče tobože Srpski . . . ali oro see još očekuje pravoga urednika i upravitelja. Rj. 842b. Kada mladu očekuju u kolu. Npj. 1, 61. Luko silnu iskupljaše vojsku, a vojvode ro,ške očekuju. 4, 230. Momci, koji su očekivali smrt od Turaka. Miloš 72. Da mu se čini, da sam ju od njega očekivao, da on pretrese celu našu azbuku i jezik. Nov. Srb. 1818, 389. Sve očekujem, ne bi li gde našao kakoga pevača. Npj. 1, 4, XXVI. Bog zna kakvi još . . . vijenci vas čekuju. Straž. 1886, 771.

óčéméríti se, očémérím se, v. r. *pf.* *sich vergällen* (durch vieles Essen), *cibo nimio se corrumpere*. Rj. o-čemeriti se, *dobiti bolest čemer* (2), *mnogo jedući*. *drakčije se ovaj glayol ne naluzi.*

1. **óčenáša**, očenáša, m. *das Vaterunser, preces a Christo praeceptae*: Naša snaša ne zna očenašu. Rj. *molitva Gospodnja koja se počinje riječima*: Oče naš. — Najzadnji ka' i amin u očenašu. Posl. 187. *Sit očenaš* gjavolu oči vadi. (Kad se čock sit i u dobru Bogu molí). 286. Mi ćemo ovdje dodati četiri Njemuču očenašu. Nov. Srb. 1817, 528.

2. **óčenáši**, m. *pl.* (u Hrv. i Dalm. kod kršćana) *vidi* brojanice. Rj. i *syn.* ondje.

óčénnti, óčénem, v. *pf.* *einen Ast am Stamme herabreissen, ramum uello*. Rj. o-čeb(n)nuti. *vidi* očéhnuti, i *primjere* ondje. v. *impf.* čéhati.

óčénjenje, n. *vidi* očimljenje. Rj. 1 VIII.

1. **óčépití**, óčépipim, v. *pf.* koga, *eincm auf den Fuss treten, pono pedem meum in alterius pedem*. Rj. o-čepiti, *nogom stati komu na nogu*. v. *impf.* očepjljivati. — Žeteoci se obično čeplju, osobito na mobi: svako gleda da očepi ono koje žanje do njega . . . da bi još većma boljela onoga koga očepi. Rj. 822a. Ščepati, *stajati nogom, čepati* (cf. očépití). Npj. 1, 316. Kad ti njima u pohode pogješ, statar će ti čohu i kadifu, *konj ti ne će zemlje očepiti, prijatelju, šest punih sahata*. HNpj. 3, 31.

2. **óčépití**, óčépipim, v. *pf.* što, *aufstopfen, dempto embolo aperio*. Rj. o(d)-čepiti, n. p. bocu, *izradivši joj čep, otrariti*. *vidi* odčepiti. v. *impf.* očepjljavati. *suprotno začepiti.*

óčepjljávánje, n. *das* *Aufstopfen, dentio emboli*. Rj. *verb.* od očepjljavati. *rudnja kojom tko očepjljavu n. p. bocu.*

óčepjljavati, očepjljavám, v. *impf.* *aufstopfen, embolum demo*. Rj. o(d)-čepjljavati, n. p. bocu, *izradivši joj čep, otrarati*. v. *pf.* 2 očépití. *suprotno začepjljavati.*

óčepjljávánje, n. *das* *Treten auf den Fuss*. Rj. *verb.* od očepjljavati. *rudnja kojom tko očepjljuje koga.*

óčepjljívati, očepjljújem, v. *impf.* *auf den Fuss treten, pono pedem meum in alterius pedem*: A lijevom nogom očepjljuje. Rj. o-čepjljavati, *nogom stajati komu na nogu; prosti* v. *impf.* čepati. v. *pf.* 1 očépití.

óčeprljati, ljám, v. *pf.* *unguibus pellem lacerare*. o-čeprljati, *kuo ogrepsiti*. v. *impf.* čeprljati. — Jače srbi što domaća maćica očeprlju neg što tugj pas ugrize (uije). DPosl. 36.

očerupati, pâm, v. pf. ruffen, vello. Rj. o-čerupati, *vidi* očupati, oskupsti. v. impf. čerupati.

očesati, dčesēm, v. pf. krauen, refrieco. Rj. o-češati, kao ogrepsti. v. impf. češati. — Tu ga je očesalo tane puščano preko nosa ispred očiju. Žitije 18.

očesljati, dčesljām, v. pf. auskämnen, peeto. Rj. o-češljati, češljem uraditi, *vidi* iščešljati 1. v. impf. češljati. — Raskukoren, čorjek čupaj, neočešljan. Rj. 639b. Kaže ženi, a ona odmah umije i očeslja svekrvu i svekrvu, pa ih lepo preobuče. Npr. 78. Dvor pometi, i vode donesi, i očesljaj svoju rusu kosu. Npj. 1, 60. sa se, refleks.: Kad se čorjek ne očeslja i ne osnaži, reče mu se: grdinjo jedna. Rj. 99b.

očetine, f. pl. augm. od oči. augm. s tukim nast. kod babetina. — Mačak... otegao repetinu, izbučio očetine. Ziv. 10.

očetkati, tkām, v. pf. (u Srijemu) n. p. haljine, čizme, abhärsten, peniculo detergere. o-četkati. četkom očistiti n. p. haljine, čizme, *vidi* okelati.

očev, adj. (u Dalm.) *vidi* očin. Rj. što pripadu oeu. **očević**, m. očev sin, koji se rrgao nu oca (osobito junako). isp. materič. — Da si bio d'jete očeviću, bile bi se knjige prifatio. HNpj. 3, 47. Da imade na odžaku sina, da će biti pravi očeviću. 4, 546.

očevidae, očevića, m. tko je očima svojim što vidio: Da ovaj dogagaj... očevidei pričaju protivno mome kazivanju. Odr. od ruž. 11.

očevidni, adj. augenscheinlich, manifestus. Rj. očevidni, koji se očima može vidjeti. *vidi* očigledni. isp. očit. kao neodređen pridjev očevidan. — Kad se Turčinu najposlije dosadi što mu Hero očevidnu laž protiv sebe jednako potvrguje... Posl. 254. Evo očevidnoga primera o tom. Danica 5, 81. Uzrok je razlici u kazni očevidan. DM. 317. Kad je to već korist, očevidno je da bi mnogo veća bila, kad bi... Vid. d. 1862, 19. U kojima je završetak osnove »ja« očevidan. Rad 26, 62. adv. Koji ludost njegovu najočevidnije pokazuje. Danica 2, 127. Pa očevidno tome snusjednome (jeziku) valja da pripada ime hrvatsko još više nego njemu. Dioba 6.

očevina, f. das väterliche Vermögen, patrimonium. Rj. imorinu očeva, od oca dobievna, *vidi* babovina 2, baština, očustvo, otadžbina 1. — Razasuti, n. p. kuću, očevinu. Rj. 627b. Nema očevine bez krčevine. Posl. 204. Tek da mi se dvora dohvatiti, očevine i pak postojbine. Npj. 2, 275. Kad se Višnja udala iz Brusnice u Dobrinju, Milan i Jakov ostali su na svojoj očevini. Miloš 43.

oči, dčī (dčījū), f. pl. Rj. jedn. oko, koje *vidi*, u dvojnici dvije oči, ali i dva oka; obje oči, i oba oka. Obl. 46. 47. dem. očice. augm. očetine. hyp. óke. — 1) die Augen, oculi: na njegove (moje) oči, in seiner Gegenwart; kazao mu u oči, in's Gesicht. Rj. *vidi* i primjere kod oko. — Badlje, bolest u očima. Rj. 11b. Bčičiti oči. Rj. 24a. Bliješnjak, svjetlica ispred očiju. Rj. 31b. Blijeste mu oči. Rj. 31b. Buljook, u koga su oči izbuljene (velike ispale). Rj. 48a. Vatrene oči. Rj. 55b. Vjetriti očima kojekuda, t. j. kao uplašen gledati. Rj. 66a. Kad sam bio u Tronošju i otišao u erkvu, odmah sam očima tražio Bogotoga Gavana. Rj. 81a. Grahoraste oči. Rj. 98b. Zavarati kome oči. Rj. 165b. Zažagriti očima. Rj. 174a. Tada začeh oči obadnje... Pak je oba oka zažimao... Očima je zažmurio. Rj. 74b. Zamiču nu oči za djevojkom. Rj. 184a. Lisica zasvijetli očima. Rj. 193b. Zatrepitati očima. Rj. 198a. Zloočnik, čovjek zlijeh očiju. Rj. 212a. Leti u oči kao zolja. Rj. 213b. Izdračiti, izbečiti oči. Rj. 217a. Izbuljiti, izbučiti oči. Rj. 219a. Izvalio na njega svoje velike oči. Rj. 219a. Od muke noči iskakalu. Rj. 233a. Oči ti iskapale! Rj. 233a. Iskupati kome oči. Rj. 234a. Kini mi se s očiju. Rj. 270a. Nupariti oči. Rj. 399b. Negledan, nevigđen, nengledan (nije na očima). Rj. 414a. Oprjetiti oči. 464a. Puriti oči. Rj. 489a. Porlačiti oči. Rj. 514b.

Poručiti oči. Rj. 515b. *Plućne oči* s Rada ne micaše. Rj. 506a. *Podbude mu oči*. Rj. 519a. *Pomutiti oči*. Rj. 539a. *Pa pohiti oči* uza koplje. Rj. 559a. *Prevaliti, prevaljivati očima*. Rj. 567b. *Razrogračiti oči*. Rj. 635a. *Svesti oči*, t. j. sklopiti ih. Rj. 669b. *Sjene mi se oči* (prema svijetli). Rj. 684a. *Strijeljati očima*. Rj. 719b. *Suočiti, sastaviti koga s kim da govori jedan drugom u oči*. Rj. 726a. *Uklijestiti očima, *vidi* zakljestiti*. Rj. 776b. *Uprjeti oči* u koga. Rj. 785b. *Beži, junače, kud te droje oči vode*. Npr. 34. *Idi bez traga kud te oči vode* i noge nose. 37. *Nagje jednu sedu matoru devojčuru... ona se jedva digne i jedva otvori oči od krmelji*. 73. *Na ovo kruha, ali ga čuvaj kao zjenicu od oči*. 93. *Ja ne mogu tvoje kćeri očima gledati*. 136. *Zar ti je napalo nu oči*, te ne vidiš da to nije košeno, nego strizeno! 114. *U tom se mačka ukrade megjedu iz očiju*. 176. *Često na jezero oči obračuae*. 189. *Šnjima i carevici jede, ama im oči zavaraje* pa baca meso preko sebe. 190 (zavarava mjesto zavarava. Obl. 108). *Otmu mu se oči gledati gjevojkju*. 191. *Na jedanput iščezne iz očiju*. 196. *Izvadi on omi prsten, zasja se jezero i planina od njega te joj (uždaji) zasljepi oči*. 263. *Brat bratu najdulje oči vadi*. (Gledaj: Ko ti je izvadio oko?). Posl. 28. *Gore joj oči* kao u čengije. (Reče se ženskomu koje bezobrazno gleda). 41. *Deblo ali uzeblo*. (Kaže se za čoecka koji je na očima veliki i pun a u sebi slab). 58. (isp. niže primjere iz Filib. 2, 7. Car. II. 1, 7. Is. 53, 2. Jezek. 1, 5). *Skrvario očima*. (Zao). 83. *Zakrljestio očima* (Pijan). 83. *Igraju joj oči* kao na zeitinu. (Reče se za nestašno žensko). 95. *Iz očiju krusti* (sa osobitom vještinom). 100. *Jedan put se počinje*. (Za to valja dobro oči otvoriti kad se što počinje). 111. *Još mu nijesu oči padale*. (Reče se u šali kad se za koga govori da je mlagji nego što je). 114. *Kad dogju vile k očima*. (Kad dogje do nevolje... Ili vile puknuti ili oči skočiti...). 116. *Kad su oči pune*, i sroe je sito. (tje u kući ima svega dosta, onje čeljad manje jedu). 121. *Kad čoeku pukne megju očima*. (Kad mu se otvori pamet...). 122. *Kako s oči tako i s pameti*. 127. *Očima prosi*, ustima ne pita. *Oči su varalice*. *Oči su voda* (mogu čoecka lasno prevuriti). 244. *Uzegli oči* kao čengija. (Gledaj: *Igraju joj oči* kao na zeitinu). 329. *Daj mi, Bože, oči sokolore*. Npj. 1, 8. *Bečar spava, očiju ne sklapa*. 1, 264. *U moga su draga oči plave!* 1, 314. *Da ti ljubim čarne oči trnjine*. 1, 386. *Zagjese se oči* Anetine a za zlatne toke Ivanove. 1, 464. *Crne oči u zemlju obara*. 1, 477. *I očima k zemlji pogledaše*. 1, 571. *Da ne čezne očima* za majkom. 1, 572. *Merjemi je pomalena mana, što su njojzi oči pozelenje*. 1, 596. *Oči metnu*, pogleda nada se, te ugleda dva dželata mlada. 2, 162 (isp. turi oči). *Metnu oči niz polje Kruševo*, te ugleda šator u pšenici. 2, 259. *Marko nu nju očim prevaljuje*. 2, 415. *Turi oči* zmag od ognja Vuče, turi oči uz tu vodu Savu, dok ugleda Porču od Avale. 2, 588 (isp. metnu oči). *Baci oči* pod jelu zelenu, al' s' od jele razasjale grane. 3, 118. *A Nukiei oči utekoše*, te pogleda na Tursku Udbinu. 3, 234. *Slobodne ti oči* na Turčina! 3, 393. *Udari ga megju obje oči*, čelo zrnaše, oči iskočiše. 4, 283. *Da bi malo i caru zamuzali oči*, ongi mu jave, da... Danica 3, 145. *Balota... ubije tona Vlačja na Stankove oči*. 4, 6. *A on nu me očima strijelja*. 4, 140. *I ugleda kolo gjevojaka i u kolu vojvodinu Jelu, pak Turčinu oči pregrabila*. 4, 156. *Da l' ne vidiš, njima ne video!* 4, 221 (mislī se: očima). *Koj' će kome oči prevuriti*. 4, 233. *Vidite li, njima ne gledati!* 4, 504 (mislī se: očima). *Poglavice obore oči prada* sc. 5, 53. *Razbacit češ oči* po birtiji. HNpj. 4, 384. *Tamnoj majci oči ispanuše*. Kov. 105. *Kako ih je on mjerio očima*. Nov. Srb. 1817, 479. *Prem da je bilo ljudi, koji su njemu na moje oči govorili, da je ovo skupljanje pjesama samo sprdnja*

i besposlica. Npj.¹ LXII. Ali je već bio oslabio, a i oči ga počele izdarati. Opit V. Da ovo malo našijeh spisatelja ne treba napusti s očiju i plašiti... Da kod nas još ne može spisatelj savršenstvo u svome djelu pred očima imati. Pis. 61. Ja dalje zatvoram oči od svoga nepovoljnog... Spisi 1. 5. Nisu kteli svojih kuća ostaviti. dok Turke onde očima ne vide. Žitije. 6. Oni podignuše oči svoje nikoga ne vidješe do Isusa sama. Mat. 17, 8. Gospode, da se otvore oči naše... i odmah progledaše oči njihove. 20, 33. Nagje ih opet gdje spavaju; jer im bijahu oči otežale. 27, 43. Nego je ponizio sam sebe uzevši obližje sluge, postarvši kao i drugi ljudi i na oči nagje se kao čovjek. Filib. 2, 7. Ne ču ti više doći na oči. Mojs. II. 10, 29. Oči mu počinjahu tamnjeti. Sam. I. 3, 2. Iz čije sam ruke uzeo poklon, da bih stiskao oči njega radi? 12, 3. Zamoci u sat i primače ruku svoju k ustima svojim, i zasvijetliše mu se oči. 14, 27. Nijesi li bio mali sam u svojim očima, pak si postao glava plemenima? 15, 17. Da nam ne umakne iz očiju. Sam. II. 20, 6. Na ponosite spuštaš oči svoje i ponižavaš ih. 22, 28. Oči su svega Izrailja uprte u tebe. Car. I. 1, 20. Kakur bijaše na oči taj čovjek koji vas srete? Car. II. 1, 7. Koga si ružio i hulio? i na koga si podigao glas? i podigao u ris oči svoje? Na sveca Izrailjeva. 19, 22. Što se je zanijelo srce tvoje, i što sijevaju oči tvoje? Jov 15, 12. Moja mrša podiže se na me, i svjedoci mi u oči. 16, 8. Neprijatelj sijeva očima svojima na me. 16, 9. Njegovijem će sinovima oči posahnuti. 17, 5. Za što smo gadni u vašim očima? 18, 3. Ako sam oči udovici zamutio. 31, 16. Oči su svoje uprli da me obore na zemlju. Ps. 17, 11. Namjigivali očima koji mrze na me. 35, 19. Laže sebi u oči, mjesto da prizna svoje bezakonje. 36, 2. Oči bezumniku vrljaju na kraj zemlje. Prič. 17, 24. Hoćeš li baciti oči svoje na ono čega brzo nestaje? 23, 5. Vidjesmo ga, i ne ljеше ništa na očima, čega radi bismo ga poželjeli. 53, 2. Pobi sve što ljеше drago očima. Plač 2, 4. Što se vidi, što udara u oči. Daničić, ARJ. 305a. Jamačno su čitaoi pale u oči riječi. O Sv. O. 25. na oči (n. p. badnjega dnevi) vidi na oči; u oči (n. p. kijameta) vidi uoči. — 2) (u pjesmi) sablja sa očima: U Momeila sablja sa očima. Rj. I daj mene svijetlo oružje... i od bedre sablja sa očima. Npj. 3, 294.

očice, f. pl. den. od oči. Rj. — Ljubi joj crne očice. Npj. 1, 341. Probudite se očice čarne, pa pogledajte na bele dvore. 306.

očici, m. pl. (u Boei) vidi oči. Rj. vidi i ocevi. praznik u nedjelju između materica i božića.

očigled, vidi načigled.

očigledni, adj. augenscheinlich, manifestus, cf. očevidni. Rj. oči-gledni, što se može očima gledati. isp. očit. — Gje si. Šujo. očigledna kurvo! koji meni o nevjeri radiš. Npj. 4, 492.

očiliti, lim, v. pf. o-čiliti, postati čil. u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin. isp. začiliti. drugičje se glagol ne nahodi.

očiniti, mīm, v. impf. Vater nennen, patrem appello. Rj.¹ VIII. zvatī koga ocom. vidi očiti. v. pf. počiniti. — Ivanu se za skut uhvatiše: O Ivane i otac i majko!... koja brati, a koja očimi. Npj. 4, 198.

očimkati, kām, v. pf. n. p. meso od kosti. ab-zupfen, decerpo. Rj. o-čimkati. v. impf. čimkati.

očimljenuje, n. das Vater nennen, patrem appello. Rj.¹ VIII. verb. od očiniti. radnja kojom tko očimi koga.

očin, adj. des Paters, patris. Rj. što pripada ocu. vidi očev. — Baba, 1) očina ili materina majka. Rj. 9a. Svaki se pozivao po svome ocu dodavši očinome krštenom imenu ović ili ević. Rj. 571a. Strina, očina bratu žena. Rj. 719b. Tetak, očinc ili materine sestre muž. Tetka, očina ili materina sestra. Rj. 737b. Stojša

otide u ergelu i nagje očinu konja. Npr. 28. Očin i materin. (Odgovori onaj koga zapitaju čij je, a on ne će da kaže). Posl. 244. Poslije očine smrti pisao se. DRJ. 3, 171.

očinci, đčinākā, m. pl. kad se žito čini, onda ono ispod rešeta što ostane, cf. oređine. Rj. — Prodajmo očince od pšenice. Amos 8, 6.

očiniti, đčinīm, v. pf. entzaubern, effascinaturn praestigiis exsolvere. Rj. o(d)-činiti, komu čini kao izbariti ga od čini. suprotno op-činiti, učiniti. — Ova vam je učinila čini; da idemo, da je sestrimimo, ne bi li vam očinila čini... Očini nam, što si učinila! — Ne očinih, što sam učinila! Npj. 1, 620.

očinstvo, n. (u Srijemu) das väterliche Vermögen, patrimonium, cf. očevina. Rj. i syn. ondje. očina imovina.

očinji, adj. n. p. vid, Augen-, oculatorum: Tako mi vidi očinje! cf. očni. Rj. što pripada oku, očima. — Kokošinji mrak, kao očinja bolest. Rj. 284b. Ja sam... pored moje glavobolje i slabosti očinje... već odavno bio zaboravio. Odg. na ut. 2. Masti očinjom pomaži oči svoje. Otkriv. 3, 18.

očistiti, stīm, v. pf. Rj. o-čistiti. v. impf. očišćati, očišćavati. — I. 1 a) reinigen, purgo. Rj. vidi osnažiti 2. Nagje na tavanu oružje sve prašno i zargjalo. ali ga on lepo očisti i uredi te sine kao novo kovano. Npr. 28. Od krvi ga malo očistila. Here. 5. Da jezik naš očisti od svega tugjeja. Pis. 25. Da očisti grijeh narodne. Jevr. 2, 17. Mir bezazlene ili kajunjem očišćene sarjesti. DP. 82. — b) očistiti mjesto kakvo n. p. od neprijatelja, kao neprijatelja odanle otjerati: Srbi pak očistivši sve palanke po Šumadiji od Turaka. dignu se na Jagodinu. Danica 3, 167. Da je došao, da carevu zemlju očisti od dahija. 3, 175. Udari na Srpske šance, da ih onako uzgred očisti, da mu ne ostaju za legjima. 5, 44. Mi valja da gledamo, ove Turke čas pre da očistimo. Miloš 107. Progje kroz varoš, za koju je mislio, da je sva očišćenu od neprijatelja. Žitije 50, su se, pass.: Pošto se ovako očisti Krajina od Turaka. Soyj. 40. Zapovedi, da se kartućem iz topova očisti desni breg od neprijatelja. Žitije 69. — 2) sich mit Sack und Pack davon machen, clam ubco. Rj. kao otiči bez traga, pokupivši sve stvari svoje. vidi otprljati. — II. su se, refleks. ili pass. n. p. očistilo se voće, vidi otrijebiti se. Rj. Batinica, ono na vrhu roga u govečeta, dok se rog ne očisti. Rj. 17a. Gruhati ječam, tući ga da bi se očistio od osja. Rj. 105a. Ugrešiti, počelo greš bivati (pošto se grožđje očisti od crvijeta i puca narastu kao u greša). Rj. 768a. Očisti se, e ćeš piti. (Kad ko ište ono što mu se ne može dati). Posl. 244. »Gospode! ako hoćeš, možeš me očistiti.« »Hoću, očisti se.« I odmah očisti se od gube. Mat. 8, 3.

očišćanje, n. das Reinigen, purgatio. Rj. verb. od očišćati. radnja kojom tko očišća što. vidi očišćavanje. — Kao neki početak očišćanju sirna ili bijela nedjelja. DP. 85.

očišćati, đčišćām, v. impf. reinigen, purgo. Rj. o-čišćati. vidi očišćavati. v. pf. očistiti. — Neka vam je vječna uredba da očišćate sinore Izrailjeve od svih grijeha. Mojs. III. 16, 34. su se, refleks. ili pass.: Od straha očišćaju se od grijeha svojih. Jov 41, 16. Milošević i istinom očišća se bezakonje. Prič. 16, 6.

očišćavanje, n. vidi očišćanje. Rj.

očišćavati, očišćāvām, vidi očišćati. Rj. v. pf. očistiti.

očišćenje, n. purgatio, purificatio. Stulli. verb. od očistiti. djelo kojim se što očisti. verb. subst. od glagola perfektirnih kod dopuštenje. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač... osugjenje, očišćenje, poznanje. Nov. Zavj. VII. Učinivši sobom očišćenje grijeha našijeh. Jevr. 1, 3. Osveti ga (oltar) da se na njemu čini očišćenje od grijeha. Mojs. III. 8, 15.

očít, *adj.* (u Dubr.) *öffentlich, apertus*. Rj. *očít* (osn. u *oko*). Osn. 220. *isp.* očevidni, očigledni. — Budući da su u pojavljivanju novih valjanih sila književnih *najočitiji* znaci književnoga napredovanja. Rad 17, 164. *Isti razlozi...* a osim njih ima i drugih, još *očitijih*. Star. 3, 10.

očítati, *očítam*, *v. pf.* o-čítati, *vidi* očítati, *v. impf.* čítati: Ima čítava *molitva* koju onaj kojega mora daviti valja *da očitu* prije nego legne spavati. Rj. 367b. Novoga (starješinu u namastiru) je izbirao okolni narod, a vladika mu je samo *očitao* ono što treba po zakonu. Rj. 395b. Natpis naučim naizust, i vrativši se natrag *očitam* *mu ga* od riječi do riječi. Sovj. 84. (u *tijem primjerima* očítati znači: kazati, *herausagen, recitare*). DP. 340. *sa se, pass.*: Kako se *očitaju časovi*. DP. 16.

očítiti, *očítim*, *vidi* očíniti. Rj. VIII. *v. impf.* *zvati* koga *ocem*. *v. pf.* pđočítiti.

očító, (u Dubr.) *offenbar, aperte*. Rj. *adv.* *prema* *adj.* očít.

očítovanje, *n. vidi* objavljnje. Stulli. *djelo* kojim se *što očituje*. *takva verb. subst.* kod dopuštenje.

očítovati, *očítujem*, *v. pf.* (u Dubr.) *eröffnen, offenbaren, äussern, manifesto*. Rj. *osnova* u očít. *isp.* 1 javiti, objaviti. — Očítovati stvar otajnu, i neznanu — očítovati se, *manifestirati*. Stulli.

očni, *adj.* *Augen-, oculatorum, cf.* očínji: Oči erne zatvorio, *očni vide!* Rj. *što pripada očima*. — *Očni kamen*, *m. blaner Vitriol, cf.* konjski kamen. Rj. 482b.

očnik, *očníka, m.* (u C. G.) donji nišan, *das Korn am Schiessgewehr, bulla*. Rj. *Sjenjaj, donji* i gornji, t. j. nišan na pušci. Rj. 684b. *gornji nišan od puške*: očnik, puca.

očnják, *očnjáka, m. t. j. zub.* *der Augenzahn, dens caninus*. Rj. *očni zub. vidi* psjak 2.

očobjaka, *f. vidi* demir-trava.

očúh, *očuha, m. der Stiefvater, vitrius*. Rj. *očúh* (osn. u *otac*). Osn. 357. *riječí s tokvím nast. kod galjuh*. — Ona druga devojka sa svojom materom i očuhom ostane onako. Npr. 141.

očuhov, *adj. des Stiefvaters, vitrici*. Rj. *što pripada očuhu*.

očupati, *pám, v. pf. abrupsen, vello*. Rj. o-čupati, *vidi* očerupati, o-skupsti. *v. impf.* čupati. — Ošuriti, *n. p. prase, t. j. opariti ga yodom i očupati*. Rj. 483b. I najprije *orec* dijeljahu: šćepan uze prvogajnenice, Mitru daje stare očupane. Npj. 2, 630. *sa se, pass.*: *Meso* s ovoga pleća ne valja glodati, nego se očupa *prstima*. Rj. 507b.

očuvati, *očúvam*, *v. pf. bis zu einer gerissen Vollkommenheit hüten, verwahren* (z. B. ein Kind, einen Baum), *custodio*. Rj. o-čuvati, *n. p. dijete, drvo. v. impf.* čuvati.

očvrsnuti, *sném, v. pf. fest werden, solidari*. Rj. o-čvrstnuti, *čvrst postati. v. impf.* čvrsnuti.

oč ... *vidi* hoć ... Rj.

očelaviti, *vím, v. pf. kahl werden, calvus fio*. Rj. o-čelaviti, *postati* čelav. *vidi* oplješiviti. *v. impf.* čelaviti. — *Za to će Gospod učiniti da očelovi* *tjeme kćerina* Sionskim. Is. 3, 17.

očerati, *rám, vidi* otjerati. Rj.

očesítiti, *šim, v. pf. besichtigen, beschauen* (einen Getödteten), *inspicio, cf. općešiti*. Rj. o-česítiti, *učiniti* čes, *ogledati* što, *n. p. mrtva. v. impf.* česítiti.

očí, *ogjém, v. pf.* o-iti, o-iti, o-iti, o-iti. I. *pridjev* ošao, *koje vidi. isp.* oisti. *značenje* *će* *ordje* *bíti* kao u obici, obaci (ob-iti) (u *prvu* *dva* *primjeru*); u *zadnja* *dva*: otići, otigjem, ot'gjem, ogjem. *vidi* očao. *v. impf.* za *prvo* *značenje* ohoditi, obilaziti. — Ak' *grešnika* *budeš* *očí*, ko m' *će*, Bože, *dat'* pomoći? DPost. 1. Koga čest ostavi, *toga* *svak* *ogje*. 46. *Ogje* i vino i rog. 90. *Ogje* šilom u goru a s rešetom na vodu. 90 (s' šilom, š' šilom, šilom).

očoraviti, *vím, v. pf. einüugig werden, altero oculo captor*. Rj. o-čoraviti, *postati* čorav. *v. impf.* čoraviti.

— Dobar konj ili će ohronuti, ili očoraviti. Post. 59.

očúćeti, *očúćim*. (juž.) *vidi* očújeti. Rj.

očúćivanje, *n. vidi* osjećanje. Rj.

očúćivati, *očúćujém, v. impf.* (u C. G.) *vidi* osjećati. Rj. o-čúćivati. *v. pf.* očúćiti 3.

očúšiti se, *očúšim se, v. r. pf. (scherzhaft), sich einüben, condisco*. Rj. o-čúšiti se, *kao* *obučiti se* (*kaže se u šali; obučile ga čuške?*). *drugáčije se ne nalazi*.

očúšnuti, *ném, v. pf.* o-čúšnuti, *ot(d)-čúšnuti; vidi* odčúšnuti; *kao* *oturiti* 1. *v. pf.* *prosti* čúšnuti. *v. impf.* čúškati. — Te Maksima jandal očúšnuše, a Miloša zetom učiniše. Npj. 2, 547.

očújtjeti, *očúćim, v. pf.* Rj. o-čújtjeti. *v. impf.* *prosti* čújtjeti. — 1) *verstummec, obmutesc*: Ne bi očútio, da mu sto uzlova na jeziku svješć (Post. 194). Rj. *vidi* onijemjeti 2, učújtjeti, ušújtjeti, zašújtjeti, umuknuti, zamuknuti. *v. impf.* čújtjeti 1. Kako si došao amo bez zadržanoga ruba? a on očújtje. Mat. 22, 12. Tada reče Mojsije Aronu ... A Aron očújtje. III, 10, 3. —

2) *merken, animadverto, cf.* opaziti: A za njime vaške ojagjele, očútiše Jakovljević Pilja. Rj. *vidi* i pripaziti 1, spaziti, namotriti, smotriti. — 3) (u Dubr.) *fühlen, sentio, cf.* osjetiti. Rj. *v. impf.* čújtjeti 2, očúćivati.

očútkivanje, *n. verb.* od očútkivati. Rj.

očútkivati, *očútkujém, v. impf. verschweigen, tacere*. Rj. o-čútkivati što. *v. pf.* *isp.* prečújtjeti 1.

od ... *vidi* hod ... Rj.

od, oda, *mit gen.* Rj. *prijedlog*, koji u starim knjigama glasi i ot, a sad se tako sa t nalazi (osim gdje se opet d mijenja na t, n. p. otkazati, otpisati, i t. d.) još samo: otvrsti, oteti, otimati, otiči. *isp.* Korijeni 6. *Od dolazi i s udverbima složeno*: od kako (otkako), od kud (otkud), od prije (otprije) odavno (od davno), odmah, od jedanaht, i t. d. — 1) S ovim *prijedlogom* riječ u drugom padežu pokazuje, da je na kraju onoga što ona sama znači, *njesto* s kojega se što miče (na pitanje *odakle?*). *micanje* može biti u *prenesenom smislu*. — Knjiga došla od cara, od brata; grmi od zapada. Rj. On skoči od snu. Npr. 55. Zaklinjem te po tripud od nebu do zemlje. 114. Okrenuviš glavu od njega. 157. Da je pamet do suda kao od suda! Post. 50. Daleko od očiju daleko od srea. 51. Otisnuo ga od sebe, kao liko niz vodu. 243. Što oda štu palo. (Porod je kao i onaj koji ga je rodio). 359. Pa uzima Šabac od Turaka. Npj. 1, 494. *Od* *plamine* malo vitra bilo ... On izvadi od bedrice čordu. 1, 580. *Od srea* joj krvca udarila. 1, 605. Te mu goste povrati od ludila. Kov. 31. Ja te uzeh od tora, od ovaca, da budeš vogj narodu mojemu. Dnev. I, 17, 7. — 2) *micanje* može se prenijeti i *na vrijeme*: Te su od *ono doba* gosposki živeli. Npr. 64 (*kako* se *doba* *ne* *mijenja* *po* *padežima*, *može* *mu* *i* *dotatak* *ne* *stajati* *u* *2. padežu*; *ali* *isp.* *niže* Danica 4, 17: *Od toga doba*). *Od dana* na dan sve gore dokle tako ne osiromaši. 72. *Od onoga časa* marva se stane štrkhati. 78. Do božića: Kraljeviću Marko! *Od božića*: Jaoh moja majko. Post. 59. *Od poroju* do pokrova. 235. Ni ostalu muku tvoju, kojuno si ti mučio od *gjeteta malenoga*. Npj. 1, 95. Zdravljica se nanosili! *od malena* do velika, *od mladosti* do starosti. 1, 146. Žnjeli su pšenicu od jutra do mraka. 1, 171. I naše će zadužbine služiti! *od rijeka* do suda Božjega. 2, 201. Do sunca joj bistra voda bila, *od sunca* se voda zamutila. 2, 340. *Od toga* je doba živeo mirno kod svoje kuće. Danica 4, 17. — 3) *isp.* *isp.* pokazuje se *izvor*, ili *postojbina* ili *zaričaj*: *Od koga* je, i dosta je. Post. 234. *Od nuše* je gore list. 234. Što je *od Boga*, slagje je od meda. 336. Vezak vezlo tridest gjevojaka, megju njima od Čengijca Fate. Npj. 1, 389. Sudi pravo, *od Trogira* kralju! 1, 400. *Od nas* pesma, a *od Boga* zdravlje. 2, 60. Da im je velika poreza, da im je zulum *od knezora*. Miloš 181. Slušaj dakle

riječ iz mojih usta i opominji ih *od mene*. Jezek. 33. 7 (*ex me; in meim Namem*). Postavljaju careve, ali ne *od mene*; podižu knezove, za koje ja ne znam. (Os. 8, 4. — 4) pokazuje se uzrok, i to pravi uzrok na pitanje *zašto?* i kao *uzrok* uz neke glagole u pasivnom obliku, i uz pridjeve, koji su po značenju nalik na partic. pass. — *Umro od srdobolje (od groznice, od vrućice)*, an der Ruhr gestorben. perit dysenteria. Rj. Glavobolja, *oda šta glava boli*. Rj. 87a. Dobročani gotovo svi *žive od mora* (t. j. od putovanja i trgovanja na moru). Rj. 126a. Zemlja pruži Bogu da hoće sve da *izgori od sunca*. Npr. 91. Bio je audio *poslan od Gospoda Boga*. 124. *Što ću sutra od popa* kad me nagje u jami! 169. *Ni oda šta se ne poplašimo* do noćas *od mrtrih ljudi*! 172. Ako ću krivo, ne smijem *od Boga*, ako ću pravo, ne smijem *od bega*. Posl. 9. Ne budi *od mene rečeno*. 195. *Od sile puca, od gladi* se zavaljuje. 235. Svaka tica *od svog kljuna gine*. 277. Ne mogahu puta razaznati *od mirisa* sitna biosioka. Npj. 1. 39. No se voda, kuma, posilila, e se *hoće od Hrista posvetiti*! 1, 123. Kaže, kako je *bolestan i oda šta*. Danica 5, 93. Šad mi je milo da si mi veseo i *dovoljan od mene*. Kov. 68. Oni bili *od Gospoda Boga unudreni i ponjegovani*! 72. *Od Gospoda Boga blagosloveno*! 121. Isus *umoran od puta* sjeđaše. Jov. 4, 6. More se *podizaše* od velikoga vjetra. 6, 18. Gamalilo, zakonik, *poštovan od svega naroda*. Djel. Ap. 5, 34. *Od zmija izgiboše*. Kov. 1, 10, 9. *Osiromaši Izrailj* veoma *od Madijana*. Snd. 6, 6. — 5) pokazuje se *način* (na pitanje *kako*): *Dovija se od svake ruke*. Rj. 126b. Ne ide mi *od ruke*. Rj. 656b. *Od volje* mu (je ili stoji), kao Šokcu post. Pol. 232. *Od oka* (n. p. dati što, t. j. ne mjeřeći, nego po gledanju sudeći da ima toliko i toliko). 234. *Od ramena* (n. p. što presuditi, t. j. ne istražujući dugo pravice, nego onako kako se sudiji učini da je pravo). 235. U predgovornu kazati (*od prilike* onako, kao što je kazano . . .). Npj. 1, V. Čovjek, koji zna dobro čitati i *od srednje ruke* pisati. Spisi 2, 162. To se razume samo *od sebe*. Opit XII. *Zna od česti* (t. j. malo nješto), ima *od česti* (n. p. grozga kad rgjavo rodi). Pis. 4. Ništa sam *od sebe* ne činim. Jov. 8, 28. Ako li prinese žrtvu radi zavjeta ili *od volje*, neka se jede. Mojs. 111. 7, 16 (*sponte, freiwillig*). Izvršuj ih (uredbe i zakone) *od svega srea* svojega i *od sve duše* svoje. V. 26, 16. — 6) pokazuje se kao *mijenjanje*: *Od zlata, od srebra; od zemlje; oda šta je to*. Rj. *Od konjske kože* da *okroje* oputu. Npr. 7. *Od trgovca* stvorí se golub . . . *od zrnu* u jedan put *postane* mačak. 39. *Da je sve vino od ore vode*, pa da je moje. 80. Dok . . . *dode nema ništa od prijateljstva*! 174. *Od gjece* biraju ljudi. Posl. 232. *Od muhe* pravi elefanta. 234. *Od plašljivja ždrebeta* mnogo puta dobar konj *izigje*. 235. *Od šenice* se može snijet *pretvoriti*, a *od snijeta* šenica. (*Od dobrih roditelja* mogu *izići* rgjava gjeca, a *od rgjarijeh* dobra). 236. *Od šta vreća od tog* i uzica. 236. Koji mi je *stvorio od olova* dvorove. Npj. 1, 130. *Od zlata* nazgoh *jabuku*. 1, 209. Čija li je *grana od bisera*? Po dvojicu *od jednog* *grajuše*. 2, 252. Što j' *činio* Marko *od Turaka*. 2, 438. Ako Bog da, da ih *dočekamo, biće* sjutra *muke od Turaka*. 5, 67. *Obor-knezovi su ostaci od starih* Srpskih knezova. Danica 2, 96. *Bože sačuvaj!* to ne će *biti od tebe*. Mat. 16, 22. *Obuku se u vreće od teškoga kajanja*. Prip. bibl. 89. — 7) pokazuje se *kakvoća*: Šad je kopati *od arajstva* (n. p. poslije kiše). cf. milina. Rj. 6a. »Daj mi *Bože od osmak glavu*«. U taj čas *postane* mu glava koliko *osmak*. Rj. 33b. (Pomisao »koliko« može se kazati 4. *padežem*; ona je ostala tako kazana i poslije *prijedloga od* u ovim primjerima: *Ni od peduo ni od čeperak*. Daj mi *Bože od osmak glavu*. Sint. 248). *Vodenica od tri vitla, od tri kamena*. Rj. 64a. *Dvocijevka, puška od dvije cijevi*. Rj. 114a. Tu je majdan *od gjevajaka, od do-*

brijev konja. Rj. 342a. *Matica od masline*. Rj. 347a. *Nema voćke* (na drvetu) *ni od mila*. Rj. 355b. *Kamara od posjeda*. Rj. 547b. *Ja ću imat' braću od osce*, ja ću imat' *sablju od posjeka*. Rj. 548a. Ovo n'jesu *rane od prebola*. Rj. 567a. Ko je junak, ima doista *mla praha; a ko nije, ni od preše mu nije*. Posl. 141. *Mlin od svakoga brašna*. (Ko svašto može načiniti). 180. *Gjegogj koga ima od vjere i od uzdanice*. Npj. 1, 78. Nit' sam mlada, ni *odveče* stara, *nelega moma od najljepšeg doba*. 1, 526. Ne znaš *kaka bilja od omraze?* da omrazim brata i sestricu. 2, 15. *Pred njim kupa od dvanaest oka*. 2, 430. Mi nijesmo *od nauka tvoga*, nit' možemo tebe naučiti. 3, 79. Ako s', *Gjurgju, junak od mejdana*. 3, 390. A oko njih vojske šest stotina, sve birana *monka od udarca*. 5, 66. A *pjevaju pjesmu od pobjede*. 5, 336 (*isp. dolje pod 12*). On (starješina) *drži kesu od noruca*. Danica 2, 100. Otac njegov *doseli se u Srem i donese Luku od dre godine* dana. Opit. III. *Svaki koji je od istine* sluša *glas moj*. Jov. 18, 37. *Nikakav majstor ni od kakva zanata* ne će se više naći u tebi. Otkriv. 18, 22. Te su stvari *prebrojene za šator, šator od svjedocanstva*. Mojs. II. 38, 21. *Samo u žrtvi od prvina* možete to prinijeti *Gospodu*. 2, 12. *Starješine od zboru* neka metnu teletu na glavu ruke svoje. 4, 15. To je *rodu od svagje*. IV. 20, 13. *Viješnici od relljegu vijeća*. DRJ. 1, 68. U to je vrijeme *pjevao (David) ili naricao one psalne od pokajanja*. Prip. bibl. 73. — 8) u pomisao *uzima se vlasnik* i ono što mu je u *vlasti*: *Onda se gospodar od galije* seti svoga za *novčić* kupljenoga mačka. Npr. 42. *Ugleda sin cara od one zemlje* njegovn kćer. 173. Da ni gospodini Bog pomože našega duhovnika . . . *duhovnike i od ostalih domova*. Npj. 1, 79. Ovo *bjehu od zemlje sudije*. 2, 12. *Oj Lazare, od Srbije glavo!* 2, 309. *Turski care, od srijeta glavo!* 2, 609. *Budite gospodari od riba* morskih i *od ptica* nebeskih. Mojs. I. 1, 28. *Stajaše idol od revnosti*, koji draži na revnost. Jezek. 8, 3. — 9) *ovako dolazi i dijel i ono od čega je dijel*: *Od svake vrste* ima *ribe*. Rj. 76b. *Litra, jedna četvertinu od oke*. Rj. 331a. *Pogju žene u platinu . . . jednu od njih* zagje. Npr. 1. *Uzme Usud* komad hleba, pa odlomi *od njega polovinu*. 76. *Evo ti od mojih krušaka, od bratinskih* ne mogu ti dati. 79. To ti je *dio od svega* što nam je od oca ostalo. 85. *Da zmija okusi od mene*, otrovala bi se. (Tako sam ljuti). Posl. 49. *Od mala* malo. 234. *Da li ti se ne razali na svakoga od trojijeh?* Npj. 1, 96. *Što od tog* tebi ostane. 1, 164. U najbolje *doba od godine*. 1, 265. *Od svatova niko* ne opazi. 1, 584. *Smrt Dušana*. (*komadi od pjesme*). 2, 186. *Od grada* je vrata otvorio. 2, 606. *Dajete desetak od metvice*. Mat. 23, 23. *Jedan od narodu* reče. Mark. 9, 17. *Pru* je zapovijest *od sviju*. 12, 29. *Grijeh* je *Judin* zapisan *vrhom od dijamanta*. Jer. 17, 1. — 10) pokazuje se *razlikovanje*: *Kao Bog* i *šeširdžija*. (Kad hoće da se kaže da su *deca* *čoeka* vrlo različni *jedan od drugoga*). Posl. 129. *Brada* im je (popovima) najveća *razlika od narodu prostoga*. Danica 2, 113. *Kad su se gospoda prije razlikovali od svega prostoga naroda*. Kov. 5. *Kad ljudi prosti čuju da kakav gospodin govori drukčije od njih*. Kov. 18. *Spisatelj naš* mora da se *trudi* *raspoznati čisti narodni jezik od onoga što se govori pokareno*. 91. — 11) pokazuje se *poregjenje*: *Bolje od mene, besser als ich, u. s. v. melior me*. Rj. Greš, *grogzje* koje *nevati doenje od ostaloga grozjga*. Rj. 101a. *Ona dva konjika još su pre od carevoga sina* bila došla u dvor. Npr. 48 (*pre istočno mjesto prije*). *Jače selo od svatova*. Posl. 111. *A šta je ljepše od slave Božje, i od večere* s pravdom stečene? Npj. 1, 96. *Volim brata od očinjeg vida*. 2, 44. *Poštovao ih većma od svoje braće*. Miloš 175. *Niti izigjoh u Jerusallimu k starijim apostolima od sebe*. Gal. 1, 17. — 12) u prenesenom smislu kaže se da *nešto dolazi*

od onoga što sobom obuzimu u ovim prinjerima, u kojima se misli da umnu radnju obuzimu ono o čemu radi, (te bi se mjesto prijedloga od mogao uzeti i prijedlog o ili prijedlog za): Narod naš pripovijedu mnogo koješta smiješno od Nasrudin-hodžic. Rj. 107a. Ona mu se stane umiljavati . . . i od svašta se s njime razgovarati. Npr. 22. Eto ti naših pasa gje idu i nose glasove od mira. Posl. 93. Kada začu mladi Jovo, što mu govore, dvaš je i triš mladi junak kolom skočio od dobrote drage ljubii što je začuo. Npj. 1, 44. Osta Iye na grebu Jeline, idu svati dvoru u naprida, al s' od Iye niko ne dosiđa. 1, 243. A od dana ni jomena nema. 3, 52. A, pjevajući pjesmu od pohjeda. 5, 336 (isp. gore pod 7). Što je ona knjiga od Božanstva. Danica 1, 45. U najnovijim mapama od Srbije. 2, 26. Ovaj račun od troškora zemaljskih. 5, 31. Ja ću evo ovdje da pokažem još prinjeru od moga čišćenja i popravljanja. Pis. 34. prema tom je i ovo: Kad ti gogj bude potreba od novca. Npr. 96. Je li ti potreba od kukrijež haljina. 101. — 13) mnogi glagoli znače pomisli, s kojima je pomiješano i odmicanje, i koje se mogu kazati i drugim riječima: Obratiti se (od čega k čemu), odvratiti, natrag udariti (od riječi svoje), zač, otpasti, uklanjati se (oda zla), zadržati, uzdržati se, zatezati se (od jela), ostati, probuditi se (od sna), razabirati se (od sna); otpaditi se, tugižiti se, ponijeti se, kalžižiti se, ličiti se, odreći se, odučiti se, krstiti se, ostati se, prestati, počinuti; braniti, zakloniti, čuvati, kriti; izbaviti, oprostiti, osloboditi, trijebiti, čistiti, oprati, nmiti, tresti, tješiti; pravdati, žaliti, kajati; izlječiti, iscijeliti, ozdraviti. primjere vidi kod tjeih glagolu. — isp. Sint. 210—266.

odabaša, * m. u orom prinjeru: Ja (pijetao) mog' biti odabaša na stotinu kokošaka. Živ. 10. zapovjednik kompanije janjičarske. isp. baša 3.

odabránje, n. (u Boci) kao izbor. Rj. *electio, delectus*. Stulli. *verb.* od odabrati. djelo kojim se što odabere. — *verb. subst.* od glagolu *perfekt.* kod dopuštenje.

odabrati, odaberem, v. *pf.* vidi odbrati: Kojega ću od njia odabrati. Rj. od(a)-brati. *isp.* izabrati, izbrati, obrati 2. v. *impf.* odbrirati. — Po njoj (livadi) pasu svakojaki konji, te odaberi onaka tri konja kakva ti je moj otac narekao. Npr. 121. Moji momci, lavi odabrani! Npj. 4, 251. S nekoliko odabranih momuku. Miloš 82.

odáće, n. n. p. nije na odaće, *ist nicht feil, non venum ū, non est venale*. Rj. *verb.* od odati (od-dati, prodati), koji glagol s tim značenjem ne dolazi. djelo kojim se što odu (prodaju), kao prodaju: nije na prodaju. *verb. subst.* takva kod dopuštenje.

odadiránje, n. Rj. *verb.* od odadirati. — 1) radnja kojom tko odadire n. p. krpu od haljine (das Abreissen, to vi detrahere. Rj.). — 2) radnja kojom tko odadire koga, kao plijeniti (das Entreissen, Erpressen, expressio. Rj.). — 3) radnja kojom tko odadire koga n. p. batinom po legjima (das Schlagen, percussio. Rj.). — 4) radnja kojom tko odadire (jako prdi) (das starke Farzen, crepitus ventris. Rj.).

odadirati, rēm, v. *impf.* Rj. od(a)-dirati. v. *impf.* prosti derati, drijeti. v. *pf.* odadrijeti. — 1) abreissen, vi detraho. Rj. n. p. krpu od haljine. *isp.* odadrijeti 1. — 2) erpressen, extorqueo. Rj. kao plijeniti. vidi odirati. *isp.* derati 2. — 3) stark schlagen, percutio. Rj. jako udariti. vidi derati 3. — 4) stark farzen, vehementer pedo. Rj. jako prđjeti.

odadniti, đdadnim (đdadnijem), v. *pf.* den Boden ausschlagen, fundum erectio dolio. Rj. od(a)-dniti, dno izbiti n. p. buretu. suprotno zadniti. — Mislim da je u Vukovu rječniku pogreška odadnim. Kad kod zadniti stoji zadnim, onda i odadniti treba da ima odadnim, ili bi u onoga trebalo da je zadnim. Rad 6, 106.

odadrijeti, đdadrēm (odaderēm), đdadr'o, đdadřla),

v. *pf.* Rj. od(a)-drijeti. v. *impf.* odadirati. — 1) abreissen, detraho. Rj. vidi odbuciti, odbuciti. — 2) ne dade Šarac od mejdana . . . i kobulu na prednje dočeka, i malo je dovatii zubima, te joj uro desno odadrije. Npj. 2, 399. Prošli Turci u bogatu Mačvu, oko puta preko polja ravna na pločama travu odadřli. 4, 185. Odadř'o je Gospod carstvo Izrailjevo od tebe. Sam. I. 15, 28. Odadřt je ostatak tjeih vrsta. Star. 4, 81. Gdje gdje je, po koje slovo odadřto a gdje gdje išćiljelo od vlage. Živ. sv. Save, III. sa se, *pass.*: Vaša, komad kože što se odadre s tjeļa. Rj. 55b. — 2) erpressen, extorqueo. Rj. kao oplijeniti. — 3) stark schlagen, percutio. Rj. jako udariti. vidi odajačiti, odalaciti. Odadř'o kao pandur kućku. Posl. 231. Kome razbija glavu ili ga odadřu batinom po legjima. Npj. 1. XXVI. — 4) stark farzen, vehementer pedo. Rj. — jako prđniti. vidi odrezati 2, odvrnuti 3. — Da prđue zasped 112 puta. Kad narvř 112 puta, a on onda odadre još jednom po dobro. Rj. 1 262.

odadžija,* m. — 1) der Zimmerkellner, u cubicularis cauponi. Rj. pristav krčmarov koji u odaji u sobi toči vino. — 2) (u Novom Sadu) čovjek koji sjedi na čijem salasu, der Schaffner, villicus. Rj. — osn. u 2 odaja*, sa Turškim nast. džija), *isp.* abadžija.

odagnati, odagnam (odáženēm), v. *pf.* wegtreiben, abigo. Rj. od(a)-gnati. vidi odrenuti, 2 odvijati, otiřari, odviliti, otpirati. v. *impf.* odagoniti, odgoniti. — 1) donese srnu i košutu, da zah)rani odagnatu majku. Npj. 2, 28. Ne će car da dozove natrag onoga koga je odagnao. Sam. II. 14, 13. Po gadnijem djelima naroda, koje odagnao Gospod ispred sinova Izrailjevijeh. Car. II. 16, 3. Neka odačene zmiје od nas Prip. bibl. 53.

odagnati, đdagnēm, v. *pf.* (u Boci) abwenden (vom Munde, nachdem man getrunken hat), amovere: pošto se dobro napije, odagne. Rj. od(a)-gnati. *isp.* odujmiti. *gram.* vidi kod nagnuti. — nagibati. b otpada pred n ili nj: naginjati . . . značenje kao naprijed u gibati: b otpada kao naprijed: nagnuti, odagnuti. Korijeni 67.

odagoniti, odagonim, v. *impf.* u pjesmi mjesto odgoniti: I od kule odagoni Turke. Rj. od(a)-goniti. v. *pf.* odagnati.

odáh, m. *respiro, respirazione, aspiratio*. Stulli. djelo kojim tko odadne. *isp.* dah.

odahnuti, đdahnēm, v. *pf.* ausschnaufen, *respiro*. Rj. o-dahnuti (odanutii). v. *impf.* disati. i prosti je dahnuti v. *pf.* — Kad Faraon vidje gdje odahnu, otvrdnu mu sree. Mojs. II. 8, 15. David uzevši gusle udarao bi rukom svojom, te bi Šanl odahnuo i bolje bi mu bilo. Sam. I. 16, 23.

1. **odaja**, f. die Angabe, delatio. Rj. djelo kojim tko odaju koga. *isp.* odavanje. — Ispitači odluče da se »bije na odaju«. Megj. 293. za nast. *isp.* izdaja, predaja, prodaja, udaja.

2. **odaja**,* f. vidi soba. Rj. vidi i izba. *dem.* odajica. — Hazna-odaja, riznica. Rj. 798b. Dok ja idem snahi u odaju. Npj. 2, 45. Pa otide na saraje donje, te odaje česte otvaraše. 2, 613.

odajačiti, čin, v. *pf.* (u Srijemu) derb schlagen, percutio, cf. udariti, odadrijeti. Rj. o-dajačiti. druguće se ovaj glagol ne nalazi i odalaciti, i *syn.* kod udariti.

odajánje, n. das Säugen zur Genüge (Absäugen), nutritio sufficiens. Rj. *verb.* od odajati. radnja kojom n. p. krava odaju tele.

odajati, đdajām, v. *impf.* absäugen, adlucto. Rj. o-dajati; v. *pf.* odajiti. odaju n. p. kravu tele.

odajica, f. *dem.* od odaja*. Rj. vidi sobica.

odajski, *adj.* što pripada 2 odaji (sobi). — Ne kćede mu knjige otkazati, neg pobiže na odajška vrata. HNpj. 4, 373.

odaklê (odâklê, odâklê), *woher, unde, cf. otkle.* Rj. *vidi i okle, oklen, okleno, otkale, otklen. adv. — 1) interrog.* *Odakle si?* — *Odakle mi je i žena.* Posl. 231. *Valja ondje da se prijavi, i da kaže odakle je, kuda ide, i šta nosi.* Kov. 28. *odakle? odavde. odadle, odande. — 2) relativ.* *Udala je djevojka odiva i u i i kvćanima odakle se udala.* Rj. 443b. *Pa je zavedi gdje u šumu, odakle sama ne će znati kući doći.* Npr. 133. *Jer sam je (riječ) ja najprije čuo u Srijemu, odakle je od skora prenesena u Srbiju.* Pis. 32. *Ojačaše mišice ruku njegovijeh od ruku Jakoga Boga Jakovljeva, odakle posta pastir i kamen Izrailju.* Mojs. I. 49, 24.

odalačiti, čim. *v. pf. vidi odajačiti.* Rj. *o-dalačiti, udariti, odadrijeti, u drugojačijem se obličju ne naziva ovaj glagol. syn. kod udariti.*

odaliti, dđalim, *v. pf. otići daleko. weit vorwärts gehen, vorrücken, procedere.* *Pred četom je Nikac odalio.* Rj. *o-daliti. vidi udaljiti, udaljiti se. v. impf. udaljivati se.*

odaljê, *weiter!* *perge: Nu odulje!* *da te Bog nbije.* Rj. *adv. o-dalje. isp. dalje.*

odândê (odandê, odândê), **odânlê** (odanlê, odánlê), *ron dort, illine.* Rj. *adv. na pitanje odakle? vidi i ondale, ondole, ondolen, odolên. isp. odavde (gdje sam ja), odadle (gdje si ti), odande (gdje je on).* — *Vrmoša, kad se sastane s Perućicom u Hasu, odande se zove Lim.* Rj. 76b. *Točeći vodu jednako je u nj gledala, i pošto natoči vodu nikako nije mogla da se odande otrgne.* Npr. 28. *Lisica pobegne u jedno jezero . . . i odandje je izagnaju.* 204 (odandje?). *Miklošić, koji je slovensku filologiju odande gdje ju je ostavio Dobrovski, podigao onamo gdje je sada . . .* Rad 1, 113.

odânost, dđanosti, *f. stanje onoga koji je komu odan (kao predan umno), die Ergebenheit, obsequium, observantia. vidi predanost.* — *Zaludu bi molba samoga despota, koji sa svijem jasno samijem djelima dokazivaše svoju odanost Austriji i iskaše da mu se sudi.* DM. 122.

odânuti, dđanêti, *v. pf. vidi odahnuti.* Rj. *o-da(h)nuti. v. impf. disati. — u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

odâpêti, dđapnêti, *v. pf. absponnen, abjungo. tendo. remitto: odapeo, t. j. umr'o (schimplich).* Rj. *(kaže se s pogrdom za koga), od(a)-peti. v. impf. odapinjati. — Kad se lagja vuče, onda onaj koji je na kartali ide pored jedeka, te gleda da ne bi gdje za što zapeo, i ako bi zapeo, da ga odapne.* Rj. 317a. *Kad se Đmitar obrete u Turke, on odape trideset strijela.* Npj. 3, 339.

odâpinjanje, *n. das Abspannen, abjunctio, remissio.* Rj. *verb. od odapinjati, radnja kojom tko odapinja što.*

odâpinjati, njêti, *v. impf. absponnen, abjungo, remitto.* Rj. *od(a)-pinjati. vidi otpinjati. v. pf. odapeti. što je napeto ili zapeto, ono se odapinja.*

odâpiranje, *n. Rj. verb. od I. odapirati, II. odapirati se. — I. 1) radnja kojom tko odapire vrata (das Oeffnen der Thüre, aperitio januae. Rj.). — 2) radnja kojom tko odapire što n. p. rukom (das Stützen, futurae innisio. Rj.). — II. 1) radnja kojom se tko odapire n. p. u bjeganju. — 2) radnja kojom se tko odapire n. p. na štap.*

odâpirati, rêm, *v. impf. Rj. od(a)-pirati, vidi odupirati, otpirati. v. pf. odaprijeti. — I. 1) die Thüre öffnen, aperio. Rj. odapirati vrata uklonjavajući što ispred njih. — 2) stützen, fulcio, innitor. Rj. odapirati što n. p. rukom. — II. sa se, refleks. — 1) sich setzen (auf der Flucht), resisto, consisto. Rj. odapirati se komu, n. p. u bjeganju. — 2) sich stützen, innitor. Rj. odapirati se, n. p. štapom. vidi odupirati se II 2.*

odâprati, odâperêti, *v. pf. od(a)-prati, n. p. košulje. vidi otpirati. v. impf. 2) otpirati. — Otpirati, dđpirâm,*

v. impf. n. p. košulje. auswaschen, eluo, cf. oduprati. Rj. 478b.

odâprijeti, dđapriêti (dđapri'o, dđapri'la), *v. pf. Rj. od(a)-prijeti, vidi odnprijeti. — I. 1) vrata, die Thür öffnen, aperio januam. Rj. otvoriti (vrata) uklonivši što ispred njih. — 2) stützen, fulcio, odapri rukom. Rj. — II. sa se, refleks. — 1) sich setzen, consisto. Rj. Ali usta Jerovoam . . . i skupiše se k njemu ljudi praznovi i nevaljalci, i odapriješ se Rovoamu, koji bijaše dijete i strašljiva srea, te im se ne odaprije. Dnev. II. 13, 7 (resistere, widerstehen), isp. oprijeti se 2. — 2) sich stützen, innitor: odapri'o se na štap. Rj. isp. oprijeti se 1. — Na uzengije odapri se Ajka, pa udari Vladikić-Jovana. HNpj. 4, 263.*

odâr, dđra, *m. Rj. — 1) das Bettgestell, sponda. Rj. sprava ponajviše drvena, na kojoj je postelju (posteljinu): Ne ću ući u šator doma svojega, niti ću leći na postelju odra svojega. Ps. 132, 3. — 2) das Bett, lectus, cf. postelja: Jedva uteče modra pod odâr. Rj. vidi i krevet, odrisêti: Ženn s odra da mu poište, dao bi mu. (Kad se kazuje da se ko koga vrlo boji). Posl. 80. *Nastrla sam odâr svoj pokrivačima vezenijem. Prič. 7. 16. — 3) (u Hrv.) kao visok odâr, što se načini pored stoga, kad se velika sijena djenu, pa se sijeno sa zemlje baca na odâr, a odande gore na stog, das Gerüst, tabulatum. Rj. — Odreni stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odra nije moglo sadjesti. Rj. 447b. Sjeggja, kao odâr ili kolibica nad vodom, odakle se riba hvata i bije ostvama. Rj. 683b. isp. krevet, oko varnice pouzričeno mjesto, na koje čarugdžije kože iz varnice meću. Rj. 300b. — 4) (u Dobroti) vidi nosila. Rj. — o-dar (OAPb, kor. dar: praviti). (Osn. 20.**

odâsipanje, *n. das Wegschütten, defusio. Rj. verb. od odasipati, radnja kojom tko odasipa što.*

odâsipati, pâm (pljêti), *v. impf. wegschütten, defundo. Rj. od(a)-sipati. vidi odsipati. v. pf. odasuti.*

odâsjeći, odâsijêti, *v. pf. u pjesmi mjesto odsjeći: Trže care mača od bedrice, ter mu rnsu odâsjeće glavu. Te im ruse odâsje'ko glave. Rj. od(a)-sjeći.*

odâslati, dđasljêti, *v. pf. vidi poslati: Odasla je gradu Kolašinu a na ruke begu Mušoviću. Evo mene paša odasluo. Odasla je vojevodi Janku. Rj. od(a)-slati. v. impf. odâsiljati.*

odâstrijeti, dđastrêti, *v. pf. abdecken, retego, n. p. kola, vreću. Rj. od(a)-strijeti, kao otkriti; odastre se što je zastirto. — sa se, pass.: Odastrije se zastirač Judin. Is. 22, 8.*

odâsuti, dđaspêti, *v. pf. wegschütten, defundo. Rj. od(a)-suti. vidi odsuti. v. impf. odasipati.*

odâsvud, *von allen Seiten, undique. Rj. od(a)-svud, kao sa srijež strana. vidi odsvakle, odsvakud, odsvakuda, odsvuda.*

odâsiljanje, *n. das Schicken, missio. Rj. verb. od odâsiljati, radnja kojom tko odâsilje što.*

odâsiljati, ljêti, *v. impf. vidi slati: A njoj dužde odâsilje dare. Rj. od(a)-siljati. vidi i pošiljati. v. pf. odaslati.*

odati, dđâm, *v. pf. koga, angeben, defero: Odaće te, izgubićeš glavu. Rj. o-dati. v. impf. odavati. — Ne odajte druga ni jednoga. Npj. 3, 356. Posijêće nekoliko od onih zulumčara, koje mu stari šapćani odadu. Danica 3, 183. Polhvata ljude, koje narod oda, da su bunu počinjali. Miloš 63. sa se, refleks.: Kad se vještica jedan put ispovjedi i oda, onda više ne može jesti ljudi. Rj. 66b.*

odatlê (odâtlê, odâtlê), *von da, istine. Rj. adv. na pitanje odakle? vidi i otale, otle, otle, oden, otote, otolen, otolen. isp. odadle (gdje si ti), odavde (gdje sam ja), odande (gdje je on).* — *Vuci se odadle. Rj. 80a. Odatle ih, kado, počeraše, u Tijanske luge načeraše. Npj. 4, 352. Otišavši odadle, vidje druga dva brata. Mat. 4, 21.*

odāvānje, *n. das Angeben, delatio*. Rj. *verb.* od odavati. *radnja* kojom tko odaje koga, *isp.* odaja.

odāvati, *đdājēm, v. impf. angben, defero*. Rj. o-davati, koga kome. *v. pf.* odati.

odāvāde (odāvāde, dāvāde), **odāvāle** (odāvle, dāvāle), *con hier, hinc*. Rj. *adv.* na pitavije odakle? *vidi* i odoleno, odovle. *isp.* odavde (gdje sam ja?) *odlatle* (gdje si ti), *odande* (gdje je on). — Pustinik mu odgovori: »E moj sinko! *Odavde* nema do njih više od po dana hoda. Npr. 19. Onda stane kazivati: »Daleko *odavde* ima jedna visoka planina.« 204 (odāvāde?). Reći ćete gori ovoj: prijevagi *odavde* tamo, i prijeći će. Mat. 17, 20. Ne ćete izaći *odavde* dokle ne dogje amo najmlagiji brat vaš. Mojs. I. 42, 15.

odavna (od davna), *vidi* odavno.

odāvua (od davno), *lange, längst, diu*. Rj. od davna, *upravo prijedlog* od i davno *u gen. sing. n. vrijeđeći kuo adv. pa zato se u pisanju i sastavljanju odavna, i tako može i izgubiti genitiv*: odavno, a sa oba završetka ne zvuči samo otkad nego i kad. *isp.* Sint. 221. *vidi* i izdavna, davno. *suprotno* od skora, odskoro. — **1**) *kad*: On mu kaže da je *odavno* onuda prošao. Npr. 5. Bilo i bitisalo. (Bilo i prošlo *odavno*). Posl. 13. Udri, Bože, krivoga, a pravi je *odavno* poginuo. 328. Gdje su se i ostale čete već *odavno* bile skupile u logore. Danica 3, 184. Ispuni riječ svojju, koju kaza *odarna*. Plač 2, 17. — **2**) *otkud*: Onda ga ona ostavi sveteći mn se: »*Odavno* ja oko tebe derem opanke; jer si ti moje ždrijebe ujio.« Npr. 180. Dobar večer, moja družino, ja vas tražim *odavno*. 189. Da on još *odavno* zna za tu knjigu. Danica 3, 150. Jer je (pashe) *odarna* ne bjehu slavili. Dnev. II. 30, 5. Ona je *od davna* poznata. Rad 13, 230.

odāvrijeti, *đdavrēm (đdavr'o, đdāvřla), v. pf.* (u Dalm.) *izvaditi palicu iz jarma* (n. p. kad se hoće vo da pusti) ili iz krpela. Rj.³ od(a)-vrijeti. *isp. v. impf.* prosti vrijeti se.

odāvzvanje, *n. vidi* odzivanje. Rj.³

odazivati se, *odazivām (vljēm) se, v. r. impf. vidi* odzivati se. Rj.³ *v. pf.* odazvati (i se).

odāvzati, *odazovēm (odzdvēm), v. pf.* Rj. od(a)-zvati, *vidi* odzvati. *v. impf.* odazivati (se). — **1**) *abruzen, avoco*. Rj. — Kad je *Petra* s konjicima Hajduk-Veljko bio *odazvao* Gurgusovcu u pomoć, udare Turci. Sovj. 29. — **2**) *su se, refleks. sich melden, auf den Ruf antworten, respondeo vocanti*. Rj. *vidi* ozvati se. — Zvao sam ga, pa ga nijesam mogao dozvati, t. j. nije mogao čuti, da mi se odzove. Rj. 128b. Viči: »Šura, šura.« On će se *odazvati*. Npr. 209. Baba starea zvala uz vrbopne, a starac joj se *odazvao* uz vinober. (Kad ko ne odgovori odmah na pitanje, nego tek poslije). Posl. 10. U toj pjesmi, na koju se *odazvao* Svetić. MSvetić. poet. 2.

odbācati, *đdbācām, v. impf. od-bacati. vidi* odbacivati. *v. pf.* odbaciti. — Ne *odbacuj* kuke na odkuke, ni zamršuj bajdučke tragove, nogo kaži, što ti knjiga piše. Npj. 5, 497. *za impf. isp.* izbaciti 2.

odbāciti, *đdbācīm, v. pf.* Rj. od-baciti. *v. impf.* odbacivati, odbacati. — **I. 1**) *wegrenfen, abjicio*. Rj. *vidi* pomenuti 3. *isp.* zabaciti 3. »Bacit' mi meni balotu, da onamo idem gje ona pane...« Pa u toliko *odbacit' balotu*, a ona poteci onamo. Npr. 231. On je glavno starješinstvo *od sebe odbacio* i Gjorgjiji nametnuo. Danica 3, 217. Dojakošnje svoje ime... *odbace*. Kov. 6. *Odbacen sam od očiju tvojih*. Ps. 31, 22. Taj grad... da bih ga *odbacio* ispred sebe. Jer. 32, 31. — **2**) *kome. es einem zurorthin im Wurf, jaculando vinco*. Rj. *odbaciti kome, u bacanju n. p. kamena nadrladati ga: Uzima mi ni dobacio, a kamo li odbacio*. Rj. 123b. On uzima kamen na ramena, jednom baci, te *svijem odbaci*. Npj. 3, 442. Uze *bacat'* kamena s ramena, te *Turetu dalek' odbacio*. 3, 443. — **II.** *su se, refleks. verläugnen, desero*: ti si se mene sa svijem *odbacio*,

t. j. ne ćeš da znaš za me, ne mariš. Rj. *isp.* odmetnuti se.

odbacivānje, *n.* Rj. *verb.* od I. odbacivati, II. odbacivati se. — **I. 1**) *radnja kojom tko odbacuje što* (das Wegwerfen, abjectus. Rj.). — **2**) *radnja kojom tko odbacuje kome*. — **II.** *radnja kojom se tko odbacuje n. p. svoga rodu*.

odbacivati, *odbacujēm, v. impf.* Rj. od-bacivati. *v. pf.* odbaciti. — **I. 1**) *wegwerfen, abjicio*. Rj. *isp.* zabacivati 3. — *Odbacujući sve moje pozdrave i poruke o pomireniju*. Danica 2, 132. Kao što *smokvu odbacuje pupke svoje* kad je veliki vjetar zaljulja. Otkriv. 6, 13. *Srea skrušena* i poništena ne *odbacuješ*, Bože. Ps. 51, 17. S toga ne *odbacuje* sa svijem ni *definicija* ni riječi iz tuzjega jezika. Oglad V. — **2**) *kome, einen im Werfen übertreffen, vinco jaculando*. Rj. *odbacivati kome, bacajući n. p. kamen nadrladati ga. vidi* odmetati 2. — **II.** *su se, refleks. verläugnen, abfallen, desero, cf.* odmetati se: *odbacuje se svoga rodu*. Rj.

odbijānje, *n.* Rj. *verb.* od odbijati. — **1**) *radnja kojom tko odbija n. p. volu rog* (decussio. Rj.). — **2**) *radnja kojom tko odbija n. p. loptu* (das Wegschlagen. Rj.). Kako je Vučić postojano odbijao sve... i ne nalazi *poslije onolikoga odbijanja* za potrebno kazati. O Sv. 0. 15. — **3**) *radnja kojom n. p. mati odbija dijete od sise* (das Abspänen des Kindes, ablatatio. Rj.). — **4**) *radnja kojom tko odbija goveda, ovce, koze* (Hinwegtreiben, abactio. Rj.). — **5**) *radnja kojom tko odbija kome od novaca* (Abziehen-von der Summe, deductio. Rj.). — **6**) *radnja kojom tko n. p. rodu, put, trgovinu odbija kud na drugu stranu*. — **7**) *radnja kojom tko odbija kome što n. p. na mladost, na ludost, na daru*.

odbijati, *đdbijām, ist das v. impf. von odbiti in allen Bedeutungen*. Rj. od-bijati. *v. pf.* odbiti. — **1**) *abschlagen, decutio: odbija volu rog. isp.* odbiti 1. — **2**) *odbijati n. p. klis, loptu, abschlagen, propello. isp.* odbiti 2. *amo idu i ori primjeri*: Jedan spolja *kрмаču tjera štapom i boće da je satjera u kazan*, a ostali svi valja svojim štapovima *da je odbijaju*. Rj. 304a. *u prenesenom smislu*: Hodi *gjavole od mene i od moje duše!* (Kad čoek kaku *napast odbija od sebe*). Posl. 342. Al' Angjuša za svate ne mari, već *srakoga ona odbijaše*. Npj. 3, 472. U narodu niko ne drži za kaku majstoriju ili slavu novu pjesmu spjevati... još svaki *odbija od sebe* i kaže da je čuo od drugoga. Npj.¹ 1, XXXI. — **3**) *odbijati dijete od sise, abspänen, ablacto. isp.* odbiti 3. — **4**) *odbijati goveda, ovce, koze, wegtreiben, abigo. isp.* odbiti 4. — **5**) *abziehen (von der Summe), detracto. isp.* odbiti 4. *odbijati kome n. p. od najma; odbijati jednu stvar za drugu*. — **6**) *odbijati kud na drugu stranu, n. p. vodu, put, trgovinu, abschlagen, ablenken, eine andere Richtung geben, averto. isp.* odbiti 6. — Kobasica, od vašina sastavljeni snopici kad se brijeg tvrdi da *odbija vodu*. Rj. 280a. Srbi su nekoliko puta spominjali za taj mir; no Turci su sve jednako *to lepim načinom odbijali* i protezali od dana do dana. Miloš 141. — **7**) *odbijati kome što n. p. na mladost, na ludost, nachsehen, indulgeo: odbijati kome što na daru. isp.* odbiti 7. *Odbijam ti na ludost*. (Kad ko što kome nepristojno učini, i znači: da nijesi budala, ne bi tako ni činio). Posl. 231. Nešto od toga *odbija* pisaru na *nerještinu*. Rad 2, 198.

odbirak, *đdbirka, m. das Weggeklaupte, rejiculum, cf.* obirak. Rj. *ono što ostane od čega, kad se bolje već odbere ili prođu; der Ausschuss. vidi* i izbirak.

odbirānje, *n. das Wegklauben, selectio*. Rj. *verb.* od odbirati. *radnja kojom tko odbira što*.

odbirati, *đdbirām, v. impf. auseinanderklauben, seligo*. Rj. od-birati. *v. pf.* odbrati, odabirati. — *Stucati, n. p. trsku, t. j. izbirati, odbirati, auslesen, seligo*. Rj. 693b. Usta Zeko *odbirati društvo*, ev' izabra

devedeset brata. Npj. 4, 277. *sa se, pass.*: Kad je pregja lijepe osnovana pa se u navijanju pred cijepcima *odbiti*, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. 444b.

odbiti, *odbiĳem*, v. pf. Rj. od-bit-i. v. impf. odbiĳati. — **1. 1)** *abschlagen, dectio*: odbio volu rog. Rj. — Biše grada tri godine dana, *ne odbiše klaka od kamena*. Rj. 272a. Kad devojka vidi kakva je živina, uzme batinu, pa *kom nogu, kom glavu, kom krilo odbije*, i tako sve rastera. Npr. 143. Guska koliko leda može proždrijeti *onoliko će i odbiti*. Posl. 46. — **2)** n. p. klis, loptu, *wegschlagen, propello*. Rj. — Udari na Turke, *te ih od Loznice odbije*. Sovj. 45. u *prenesenom smislu*: Zamoli u njega čašu vina, a on *ga odbi* govoreći: »Da ja dajem svakome po čašu vina, ne bi toga bilo.« Npr. 81 (*vidi* odreći 1). Prvi mu put *car odbije oru prozbu*. Žitije 9. Za to te sada molim za jedno: *nemoj me odbiti*. Car. I. 2, 16. — **3)** dijete od sise, *abspänen, ablueto*. Rj. Zalučivati, n. p. jaganjce od ovaca, *zalučiti* (von Kindern sagt man *odbiti*). Rj. 182a (*zu djecu se kaže odbiti*). Kad žena na novo zatrudni, a još *dijete nije odbilo*, onda se kaže: *zasisalo dijete*. Rj. 194a. Kad *dijete doraste da se odbije od sise*, učini Avram veliku gozbu onaj dan kad *odbiše Isaka od sise*. Mojs. I. 21, 8. — **4)** goveda, ovece, koze, *wegtreiben, abigp*. Rj. kao *otjerati, odagnati*: Priveza je konjma za repove, pa *ih odbi* niz polje široko. Npj. 2, 17. *prema tome ići će amo i ovaj primjer*: Već me sveži konjma za repove, pa me odbi niz polje široko. Npj. 2, 18. — **5)** *abziehen* (von der Summe), *detraho*. Rj. *isp. sustaviti* 1. — *Odbij* mu od najma. Rj. 390a. *Ne odbi najam za sjekiru!* (Kad ko nepravu hoće kome da odbije jednu stvar za drugu). Posl. 207. *oramo ide i ovaj primjer* (*sa se, pass.*): Knjižica je ova naštampana na jednome tabaku u osmini, i kad se *odbije prvi list* . . . onda je ostaje samo 13 strana. Odg. na sit. 4. *može biti da amo ide i ovaj primjer*: *Odbićemo* mu od reda. (Reče se u šali n. p. kad ko umre). Posl. 231. — **6)** kud na drugu stranu, n. p. vodu, put, trgovinu, *abschlagen, ablenken, eine andere Richtung geben, werto*. Rj. u *prenesenom smislu*: Lasno je odbiti *krivicu* na mrtvoga. Posl. 167. Te će sinovi vaši odbiti *sinove naše* da se ne boje Gospoda. Is. Nav. 22, 25. — **7)** kome što n. p. na mladost, na ludost, *nachsehen, indulgeo*: odbiti kome što na daru. Rj. — **8)** kao *odudrijeti* 3, *opaliti* 4, *udariti*: *Odbiti* mu 12 tabana po platlu. Rj. 728b.

II. *sa se, refleks.* — **1)** *sich daron machen, abco*: odbio se u svijet. Rj. *kao otići*. *vidi* stepsti se: *stepe* se nekud u srijet. — **2)** odbij se, *zurücktreten, recedo*. Rj. *kao uzmaći se, poručiti se od koga, ostaviti koga ili što*: *Odbi* se granu od jergovana, i lepa Smilja od sroje majke, od svoje majke, i od srog roda. Vrati se, Smiljo, majka te zove. Npj. 1, 33. «*Odbijte se, silni od silnijeh, dok u crkvi zakon sarvršimo.*» Tako su se oni uzmaknuli. 2, 191. Što se odbi od mojega lica? 3, 552. *Neka se odbiju natrag* i postide koji mi zlo hoće. Ps. 35, 4 (*sie sollen zurückweichen*). — **3)** nešto mi se jelo odbilo, *ich habe den Appetit verloren, cibum fastidire*. Rj.

odhjeći, odhjegnuti, odhjegnem, v. pf. *davon fliehen, aufugio*. — **a)** Ako tuži, jest mu za nevolju, vjerna ga je *odhjegnula* ljubna, *Odhjegla* ga majka i ljuboveca. Rj. od-ljeći, *koga, poljeći od njega*: Pak *odbeže sroju staru majku* i pribeže gori u hajduke. Npj. 2, 75. — **b)** *odhjeći kuda, poljeći kuda*: Carev sin s gjevojkom zdravo domu *odhječe*. Npr. 95. — Li-vada je lepe Mare, a l' je *odbegla*; *odbegla* je žalosnica caru pod šator. Npj. 1, 343. Već ću uzet' pušku po sredini, pa ću *odhjeći gori* u hajduke. 4, 274. Kad doma upita ženu za šcer, ona mu je odgovorila da je *negyji odhjegla* i da ne zna gje je. 132. — **c)** *odhjeći kome, u bjezanju ga nadrludati*: Znamo odista da ne će ona ni jednome od nas na nogana *odhjeći*,

nego neko od nas. Svi potekoše u jedan trem . . . bogme gjevojka odvojila bješe. Npr. 104. *isp. odbaciti* kome.

odbočiti se, odbočim se, v. r. pf. *vidi* podbočiti se: Na tanku se brešu *odbočio*. Rj. od-bočiti se. v. impf. *hočiti se*. — Podbočiti se, *den Arm in die Seite* (bok) *spreizen, munum subdo lateri*. Rj.

odbojan, odbojna, *adj.* od-bojan, koji odbija od sebe, *abstossend, repulsir, repulsorius, suprotno* privlačan. — Napisao je Teoriju prirode, u kojoj objašnjava sve pojave prostim tačkama koje imaju privlačnu i odbojnu silu. Zlos. 114.

odbolovati, odbolujem, v. pf. *durch Krankheit abhässen, morbo luo*. Rj. od-bolovati, n. p. grijehe svoje, t. j. *bolujući učiniti za njih pokoru*. *vidi* odležati 1. — v. impf. *isp. odležavati*.

odbor, m. — **1)** kad je pregja lijepe osnovana pa se u navijanju pred cijepcima *odbora*, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. od-bor, *osu. odbrati, odbirati*. — **2)** kao od *ostalih odabrani ljudi, koji mjesto njih opravljaju postore kakve; der Ausschuss, delecti*. — *Odbor* je opštinski bio već odlučio. Zlos. 214.

odbornik, m. član odbora, Ausschussmann. — Juče k meni behu došli skoro svi *odbornici*. Zlos. 288.

odbrájanje, n. *das Hinwegzählen, denumeratio*. Rj. *verb. od odbrajati, radnja* kojom tko odbraja što. **odbrájati, odbrájam**, v. impf. *abzählen, denumero*. Rj. od-brajati, n. p. kome blago. v. pf. *odbrojiti*.

odbrana, f. *djelo* kojim se tko odbrani, ili hoće da se odbrani, *die Vertheidigung*: *Odbrana* od ruženja i kugjenja. Odbr. od ruž. 1. *isp. obrana, sahrana* 1.

odbrániti, odbránim, v. pf. Rj. od-braniti, *vidi* obrániti. v. impf. *braniti*. — **1)** koga od čega, *vertheidigen, vertheidigend bewahren, tueri*. Rj. — Konjo-kradica je bio još živ, i njegov go advokat *odbrani*, govoreći . . . Danica 4, 39. A doggoše pastiri, i otkr-vaše ih; a Mojsije ustade i *odbrani ih* . . . »Jedan Misirac *odbrani nas od pastira*.« Mojs. II. 2, 17, 19. *Odbrani dušu* moju mačem svojim od bezbožnika. Ps. 17, 13. — **2)** *sa se, refleks.*: *Braníćeš se, odbraniť se* ne mo'š. Npj. 4, 225. *Grahovljani* potom ne mogući se od *Turske sile odbrániti*, predadu se. 4, 459 (Vuk). Turci su činili juriš na te Srbe, no oni se *odbrane*. Miloš 110.

odbrati, odberem, v. pf. *vidi* odabrati. Rj. od-brati. v. impf. *odbirati*. — **1)** Pa dok mi je slugu *odbranih*, *odbranjeh*, lava izbranjeh . . . I dok mi je lava *odbranoga*. Npj. 4, 290. — **2)** *sa se, refleks.*: Već besedi carica gospodja: *Odber'te se* šezdeset delija, na lepotu da nema lepšega . . . *baciću* se zlačenom jabukom, ko ugrabi zlačenom jabuku, onoga ću verna ljubna biti. *Odbraše* se šezdeset delija . . . i stadoše gradu pod bedema. 2, 72.

odbródití, odbrodim, v. pf. *abnavigare*. Stulli od-broditi, *otiči brodeći, na brodu odvesti se*. v. impf. *broditi* 2.

odbróжити, odbrojím, v. pf. *abzählen, denumero*. Rj. od-brojiti. v. impf. *odbrajati*. — *Odbroj* mene *dvanaest* tovar' blaga, i daj mene Srblje vitezove. Npj. 2, 496. *Odbrojí* Solomun *sedam* tisuća nosilaca. Dnev. II. 2, 2.

odbućiti, odbučim, v. pf. *abreissen, avello, cf.* odadrijeti 1. Rj. *vidi* i odbučiti. od-baciti. v. impf. *prosti* bucati.

odbućiti, odbučim, (u C. G.) *vidi* odbuciti. Rj. v. pf. od-bučiti. *vidi* i odadrijeti 1. v. impf. *prosti* bucati.

odburmati, mām, v. pf. *na burmu otvoriti. isp.* odburmavati, i v. pf. *zaburmati*.

odburmávánje, n. *verb. od odburmavati. radnja* kojom tko *odburmava* što, n. p. puce.

odburmávati, odburmávám, v. impf. od-burma-vati, *na burmu otvorati*. v. pf. *odburmati. suprotno* zaburmavati. — Ama što je puce od burmavati, u

njem' ima dvije litre zлата, zaburmano, pa se *odburmava*, te njim vlašće pije vino hladno. Npj. 3, 350. **od(cijepiti)**, vidi ocijepiti.

odčepiti, odčepim, v. pf. od-čepiti. vidi očepiti. *suprotno* začepiti. — Čep; *odčepiti*, očepiti, začepiti. Korijeni 234.

odčušnuti, odčušnēm, v. pf. od-čušnuti. vidi očušnuti, kao oturiti 1. v. pf. prosti čušnuti. v. impf. čušnati. — »Nu odbaci od sebe gjevojke, a obrni k mene tvoje lice« ... A gjevojka *odčušnu gjevojke*, povrati se i obrnu lice. Npj. 2, 240.

odčbljati, odčbljam, v. pf. od-čbljati. v. impf. čbljati. — 1) *dieck werden, crassescio*. Rj. *postati debeo (krut)*. vidi okrućati. — 2) *fett werden, pinguesco, cf. utiti*, opretljati, ugojiti se. Rj. *postati debeo (pretio)*. vidi i nadebeliti se, opretiliti se, zdepati se.

odčeti oči, cf. Dečani. Rj. — Da je Dečanski kralj izišao slijep u šetnju iza grada, pa ga opazio sveti Arangjel i sažalio mu se, pa se stvorio u orla i doletio te ukrao njegove oči iznad vrata (gradskih) i darovao mu ih, i rekao: *odčeti oči*. Onda kralj pogledao, i na onom mjestu načinio Dečane. Rj. 117b. o-dékati (od-dékati?) *od-ččēm, imper. o-dčeti? ili od-ékati, od-ččēm, imper. od-četi?*

oderati, oderēm, v. pf. Rj. oderati. vidi odrijeti. v. impf. derati. — 1) *schinden, excorio*. Rj. — Deračina, što se uzme *kad koga oderu*. Rj. 116b. (*opljene*). Tada se starac razljuti, i kako dogje kući, odmah jarcu zakolje, *odere ga*, osoli, natakne na ražanj, i pripeče ga k vatri. Npr. 245. Crveni se kao *deravao goroče*. (Kad je ko sav obučen u ervene haljine). Posl. 344. *Što oderi*, to prožderi. 359. A stražarče doleće sa straže ... *od šumskoga trnja oderano*. Npj. 4, 179. *Njega hoću živu oderati*, kožu ću mu caru opravit. 4, 212. — 2) *su se, reflekt. sich heiser schreien, trinken, ad rariim usque clamo, potio et. cf. oguliti se, odrijeti se*. Rj. *oderati se* *ričući, pijući i t. d.*

odervčiti se, odervčim se, **odervčljiti se**, odervčljim se, v. r. pf. *sich seitwärts neigen, inclinor, extra seriem existo*. Rj. *o-dervečiti se, o-derveljiti se, kao udvrevčiti se, ukočiti se (u prenesenom smislu)*. v. impf. dervečiti se (kočiti se).

odčžda, f. *das Messgewand, vestimenta sacerdotis*. Rj. *odčžda misna, sreštenička*: Poslije toga gjavoli nagju svetoga Jovana štaku i kapu i *odčždu*. Npr. 158. — *iz erkrenoga jezika. isp. nađžda*.

odgāgjanje, n. *das Aufschieben, dilatio*. Rj. *verb. od odgajati. radnja kojom tko odgaja*: Što treba, da im se daje svaki dan *bez odgajanja*. Jezdr. 6, 9.

odgājati, odgājām, v. impf. *aufschieben, differo*: odgaja od danas do sutra. Rj. *od-gagjati, vidi razgagjati 2, odlagati 1, razvlačiti 2. v. pf. odgoditi*. — Oni koji *do posljednjega časa odgajahu* křtiti se. DP. 306.

odgājānje, n. *das Aufziehen, die Erziehung, educatio*. Rj. *verb. od odgajati. radnja kojom tko odgaja koga. isp. odgoja*. — Ali opet prosveta ili divljaštvo dolazi najviše *od odgajanja*. Priprava 42.

odgājati, odgājām, v. impf. *aufziehen, gross ziehen, erziehen, educo*. Rj. *od-gajati, vidi podizati djecu, konje, othranjivati. v. pf. odgajiti, odgojiti*. — On *od-gajāše Adasu*, a to je Jestira, keš srica njegova. Jestir. 2, 7 (tako u izdanju Latinskom; u ćirilskom pogrešno odgajivaše).

odgājiti, odgājim, v. pf. *aufziehen, gross ziehen, educo*. Rj. *od-gajiti, vidi odgojiti, podgajiti, podići 2, othraniti. isp. odnjhati, odnjiviti. v. impf. odgajati*. — Dobro svoga *odgojio gvoja*. Npj. 2, 66. Za koga *sam lice odgojila!* 2, 390. Bićeš dobar sluga Isusa Hrista, *odgojen riječima vjere*. Tim. 1. 4. 6. Ako je *djecu odgajila*, 5, 10. Tebi je žao *tikre*, oko koje se nijesi trudilo, i koje nijesi *odgojio*. Jona 4, 10.

odgōditi, odgōdim, v. pf. *aufschieben, differo, cf.*

odložiti. Rj. *od-goditi, vidi i razgoditi 2, razvući 2, rastegnuti 2. v. impf. odgagjati*. — Ali već ne mogoh odgoditi polaska. Pom. 129.

odgoja, f. *die Pflege, cultus*: moja mamu, *odgojo moja!* (u Kastelima kad nariću za mrtvijem). cf. ogoja. Rj. *od-goja, djelo kojim se odgoji što, vidi odgojenje, isp. odgajanje*.

odgōjan, odgōjna, adj. *što pripada odgoji, odgojeju, odgajaju*. — Erziehungs- (in Zus.), *odgōjni*. u Šulekovu rječniku.

odgojenje, n. *verb. od odgojiti, djelo kojim se što odgoji, vidi odgoja. isp. odgajanje*. — Ljubav k narodu ... dobiva se *kroz nauku i odgojenje*. Kov. 11. *takru verb. subst. kod dopuštenje*.

odgōjitelj, m. koji je *odgojio ili odgaja n. p. djecu; Erzieher, educator, u Šulcku, i u Stullija; odgojen etc. vidi odhranjen etc. u imu odhranitelj*.

odgōjiti, odgōjim, v. pf. *gross ziehen, erziehen, educo, colo, cf. odgajiti*. Rj. i *sym. ondje. odgojiti, v. impf. odgajati*. — Ja nijesam *lice odgojila* za Udbinjskih mladijeh Turaka. Npj. 3, 139. Naše sestre i nevjeste ... *čeda odgojile!* Kov. 71.

odgonēnuti, odgonēnēm, v. pf. *enträthseln, solvo aenigma*. Rj. *od-gonetnuti zugonetku. vidi ugonenuti, v. pf. je i prosti gonenuti, v. impf. odgonetati*.

odgonētanje, n. *das Enträthseln, solutio aenigmatiis*. Rj. *verb. od odgonetati. radnja kojom tko odgonēće (zugonetku)*.

odgonētati, odgonēčēm, v. impf. *enträthseln, explico, solvo aenigma*. Rj. *od-gonetati (zagonetku). v. pf. odgonenuti*.

odgōntljāj, m. *die Auflösung des Räthsels, solutio aenigmatiis*. Rj. *djelo kojim se odgonenē zugonetka*. — Što mi ti je za što? Bijela njiva, crno sjeme, mudra glava koja sije? (*odgōntljāj*: pismo po hartiji). Posl. 358. *za nast. isp. gutljaj*.

odgōniti, odgōnim, v. impf. *wegtreiben, abigo*. Rj. Pa uzmilje drvlje i kamenje *te odgoni drjeje tice vrane*. Rj. *od-goniti, vidi odgoniti, v. pf. odagnati*. — Zadužbine nijesi činila, *odgonila siromaha* s vrata. Herc. 310. Ptice slijetahu na te mrtve životinje; a Avram ih *odgonjaše*. Mojs. I. 15, 11. *sa se, pass.: Bolest koja se basmo odgoni, može stajati u gen. s prijedlogom »od«*. Daničić, ARJ. 193a.

odgōnjēnje, n. *das Wegtreiben, abuctio*. Rj. *verb. od odgoniti. radnja kojom tko odgoni što*.

odgovārānje, n. Rj. *verb. od I. odgovarati, II. odgovarati se*. — I. 1) *radnja kojom tko odgovara (dus Antworten, responso, Rj.). isp. neodgovaranje*. — 2) *radnja kojom tko odgovara (ogoraru, pravdu) koga (das Entschuldigen, Vertheidigen, excusatio, defensatio, Rj. 438a)*. — II. *radnja kojom se tko odgovara (pravda se)*.

odgovārati, odgōvārām, v. impf. Rj. *od-govarati, v. pf. odgovoriti*. — I. 1) *antwoorten, responso*. Rj. *vidi otkazivati, dževapiti*. — Čija sn ti to govoda? A on *odgovaruše svakomu*: Braćo, Milice moje sinovice. Npr. 78. Kad putnik čuje čoban tako na sraku *odgovara*, vrlo se začudi. 164. »O Mehmede, jes' li kod ovaca?« A Mehmed *mu riječ odgovara*: Hajde bolje, Krivokapić Joku! Npj. 4, 522. Uplašio se, da će *odgovarati za tolike ljude*, što su izginuli. Nov. Srb. 1817, 501. Ako nijesam pisao (kritike), ja sam je usvojio i *odgovaram za nju*. Odbr. od ruž. 1. Zar ništa ne *odgovaraš* što ovi na tebe svjedoče? Mat. 26, 62. A ko si ti, o čovječe! *da protivno odgovaraš Bogu?* Rim. 9, 20. Da su *odgovarali za presudu svojom dušom*. DM. 270. Dubrovčani su *odgovarali na takove pogodbe svojim pismima*. 280. *sa se, pass.: Vas dan pružah ruke svoje k narodu koji ne da da mu se kaže i odgovara na suprot*. Rim. 10, 21. — 2) *vidi ogovarati, Rj. vidi i izgovarati 2, pravdati*. — Tu stignu Mačvani ... Čurčija stane prijetiti, da će ih isjeći. Onda pop Luka stane bra-

niti i *odgovarati* Mačvane, i tako se njih dvojica svade. Danica 3. 203. — 3) svirala mu jasno odgovara. *entsprechen, gehorchen, respondeo*. Rj. *odgovara što čemu: prema njemu je, prilično mu je*: Dogovorna selu *odgovara* (dogovorna uredba, ili besjeda, ili stvar). Posl. 62. Koliko je ona kućka ljepa, još joj *ljepše ruho odgovara*. Npj. 1. 568. Da je kome stati pogledati, kako *jedno drugom odgovara*: samurkalpak, a obrve crne, odsjanje devet čelenaka. 3. 201. Tu su čiste državne stvari, koje osobito *odgovaraju rječanju*. DM. 24. Vidimo da je *zakletva odgovarala zakletvi*: na zakletvu onoga koji se tuži, zaklinjao se onaj na koga je tužba. 293. *Zivot je izmoguću muža i žene doista blažen i Bogu mio, kad odgovara onome na što je određen*. DP. 215. — II. *sa se, refleks. sich entschuldigen, excuso me*. Rj. *vidi* odgovarati se, pričati se: otpirati se na koga: *isp. pravdati se*. — Kad na kakvoga čovjeka reku da je što ukrao, a on *se odgovara da nije*, onda... Rj. 341b. Najde za mnom skaci u vodu. Dete *se stane odgovarati da ne sme*, jer ga je strah da se ne utopi. Npr. 36. Negro *se stane odgovarati da je on već pobacio liječenje*. 147. Pa i on otide u Carigrad, da *se odgovara i brani*. Npj. 3. 565 (Vuk). Mjesec kara *zvijezdu danicu, danica se njemu odgovara*. 3. 626.

odgovor. m. — 1) *die Antwort, responsum*. Rj. Pa mi sad *odgovor dajte*, ili je date ili ne date, hoću da znam. Npr. 185. Same ove riječi mogle bi biti *dovoljan odgovor protiv* ove recenzije. Danica 1. 101. Ne dočekavši *odgovora na oru knjigu*. 5. 31. Vrate (ih) *natrag s pismenim odgovorom, da na to ne pristaju*. Miloš 25. Zapišavši cara *dobije odgovor, da...* Žitije 54. *Odgovor duhu iz topova*. 62. Kako se tuži Bogu na Izrailja... A šta mu govori Božij *odgovor?* Rim. 11. 4. Donesu *odgovor o tom*. Jezdr. 5. 5. Na tu pitanje nema *potpunu odgovora*. DM. 1. *Pismo na koje do danas ne imadoh časti primiti odgovor*. Glasnik 63. 153. — 2) *die Verantwortung, peccatum*: udri u moj *odgovor*. Rj. *vidi* odgovornost, dževap: Kako je Bog od njegu *iskuo odgovor za 80.000 duša*, koje su njega radi izginule. Danica 2. 77. Kako su raju *zulumom svojim pobunili, tako neku joj i odgovor daju*. 3. 172. Kad vojvode na skupštini *moraju za svasto odgovor davati*. Miloš 51. Čuvati bila su *dužna pod velikim odgovorom* ili okolna sela ili mjesne vlasti. DM. 60. Sami *uzimahu na sebe odgovor...* Nema sumnje da je upravo *pod odgovor padao sam krivac*. 295. U radnji svojoj *nijesu stajali pod odgovorom*. 341. *Odgovor padaše samo na krivca*. 347.

odgovoriti, odgovorim, v. pf. Rj. od-govoriti, v. impf. odgovarati. — I. 1) *antworten, respondeo*. Rj. *vidi* odreći, otkazati. — Kad vogj *odgovori stjepcu* da je oblačno, on mu kaže... Rj. 484a. Ona mi *odgovori oštro*. Danica 2. 134. Pozdrave ih *puenjavom iz topova, a oni odgovore iz pušaka*. Kov. 64. Nikome se ne molili, *no svakome junački odgovorili*, na divanu jezikom iz usta, dušmaninu *oružjem u ruci*. 70. *Na ocu prozhu... odgovori preko korpusnoga generala*. Žitije 16. — 2) *koga, entschuldigen, excuso*. Rj. *vidi* ogoroviti, izgovoriti 2, ispričati 3, opravdati. — II. *sa se, refleks. sich entschuldigen, excuso me*. Rj. *vidi* izgovoriti se, ispričati se.

odgovornik, odgovornik, m. (u Dalm.) *der Verantwortliche, cui ratio reddenda est*: ja za to ne ću biti *odgovornik*. Rj. *tko je dužan davati odgovor za što*: Ako je *odgovornik za tuženoga* bio pristav, njemu se davalo roka po dana. DM. 73. Zakletvom kojom se *zaklinjahu postajahu i oni odgovornici za pismo*. 287. On (ban) je kao urednik svetkovina i *odgovornik sve opštine*. 343.

odgovornost, odgovornosti, f. *vidi* odgovor 2, *die Verantwortung, die Verantwortlichkeit*: *Odgovornost*

je na sudu bila dvojaka: *lična i opšta*. DM. 294. Tijem je dodatkom *skinuo svu odgovornost s kuće* krivčeve... Druge *odgovornosti* nijesu dopuštali. 303. **odgrijati**, jēm, v. pf. od-grijati, *isp. poodgrijati se, v. impf. odgrijevati*. — Da je negdje u planini umr'o od zime... *odmah nalože vatru...* Pošto *ga dobro odgriju* i napoje rakijom, metnu *ga na nosila*. Rj. 501b.

odgrijevanje, n. *verb. od* odgrijevati, *radnja kojom tko odgrijeva što*.

odgrijevati, odgrijevām, v. impf. od-grijevati, v. pf. odgrijati. — Da je negdje u planini umr'o od zime... *odmah nalože vatru*, pa *ga izuju i počnu ga istiha odgrijevati*. Rj. 501b.

odgristi, odgrizēm, v. pf. *abbeissen, demordeo*. Rj. od-gristi, v. impf. odgrizati. — Zarekla se *svinja da ne izije gorno, pa desetome vrh odgrizla* (a osam valja da je izjela sa svim?). (Kad se ko zariče što da ne čini, pa ne drži riječi). Posl. 86. *Odgrizlu ti uši!* (Reku žene, kad ko pomene žabu kod djece). 232. Tebe obje *odgrizoše ruke*, mene *živoy srece išču-paše*. Npj. 3. 457.

odgrizanje, n. *das Wegbeissen, Abbeissen, demorsio*. Rj. *supst. od* odgrizati, *radnja kojom tko odgriza što*.

odgrizati, odgrizām, v. impf. *abbeissen, demordeo*. Rj. od-grizati, n. p. *kome uši, v. pf. odgristi*.

odgrliti se, lim se, v. r. pf. *loslassen (von den Umarmten), remitto*: A šnjima *se mrtva odgrlila*. Rj. od-grliti se, *kao pustiti grljenje, v. impf. grliti se*.

odgrnuti, odgrnēm, v. pf. Rj. od-grnuti, v. impf. odgrtati. — 1) n. p. *vinograd, aufdecken, retego*. Rj. *vidi* izgrnuti 2. *vinograd (t. j. čokoće u njemu) u jescu se zagrne u u proljeće se odgrne*. — 2) *wegrücken, wegschieben, removeo*, n. p. žito, snijeg. Rj. n. p. *odgrnuti snijeg s puta*.

odgrtanje, n. Rj. *verb. od* odgrtati. — 1) *radnja kojom tko odgrće n. p. vinograd (das Aufdecken, resectio. Rj.)*. — 2) *radnja kojom tko odgrće n. p. snijeg s puta (das Wegrücken, remotio. Rj.)*.

odgrtati, odgrtēm, v. impf. Rj. od-grtati, v. pf. odgrnuti. — 1) *aufdecken, retego*. Rj. n. p. *vinograd u proljeće*. — 2) *wegrücken, removeo*. Rj. n. p. *snijeg s puta*.

odgušiti, odgušim, v. pf. *abstechen, solvo*. Rj. od-gušiti: *kad se zaguši rodu, ralja je odgušiti, da može otjecati, v. impf. odgušivati*.

odgušivanje, n. *verb. od* odgušivati, Rj. **odgušivati**, odgušijēm, v. impf. *vidi* odgušiti, Rj. od-gušivati, n. p. *rodu, da otjee*.

1. **odići**, odignēm, c. pf. *aufheben, elevo*. Rj. o-dići, *vidi* odignuti, v. impf. odizati. — Čoek čoeka ne može poznati dok s njime ne *izjede onoliko soli koliko u zubima može odići*. Rj. Posl. 349.

2. **odići**, odidē (odigjē), v. pf. *abflicsen (z. B. vom Wein, Blut), destuo*. Rj. od-ići, *odide* n. p. *rino, krr, t. j. o(d)teće, v. impf. odilaziti* 2. — *ali ero dolazi i u značenju otići, fortgehen, abeo*: *No ću odit' put grada Pariza...* I otide pravo put Parigja. Npj. 5. 57.

odigantti, gnēm, v. pf. *vidi* 1 odići, Rj. o-digantti, v. impf. odizati.

odigrati, odigrām, v. pf. Rj. od-igrati, v. impf. odigravati. — 1) *davon tanzen*. Rj. *igrajući otići, igrajući (n. p. konju) otići*: Ode Jovo i *odigra uluta*, osta Mara *držeći se za vrata*. Npj. 1. 401. I osedlah konja moga, *pa odigrah mome dvoru*. Kov. 56. — 2) *abtanzēn, saltando compenso*. Rj. *igrajući odslužiti, naknaditi*.

odigravanje, n. Rj. *verb. od* odigravati. — 1) *radnja kojom tko odigrava, t. j. igrajući odlazi (das Davontanzen, abitus saltantis. Rj.)*. — 2) *radnja kojom tko odigrava što (das Abtanzen, compensatio saltando. Rj.)*.

odigravati, odigrāvām, v. impf. Rj. od-igravati, v. pf. odigrati. — 1) *davon tanzen, saltans abeo*. Rj.

igrajući odlaziti. — 2) abtanzen, saltando compenso. Rj. igrajući odsluživati, naknajuarati.

odigjar, * odigjara, m. *vidi* adigjar: Da izbavi odigjar Ajkunu. Rj. blago, dragocjenost, makit, pa se gorori i za četjate: Pod mehauom kolo gjevojaka, megu njima odigjar Hajkuna. Npj. 3, 144. A u njojzi do tri odigjara: jedno mi je momče Biogradće. Here. 207.

odijeliti, *odijelim*, v. *pf.* trennen, separo. Rj. o(d)-dijeliti. v. *impf.* dijeliti. *isp.* odjeliti. — *sa se, refleks.*: Što bih ja i za ovoga lenivca radio? Bolje da se odelim, pa da za sebe radim. Npr. 71. A s maluhnim u bešici sinkom od'jelit' se nikako ne mogla. Npj. 1, 530. *Odijeli se od mene*. Ako ćeš ti na lijevo, ja ću na desno. Mojs. 1, 13, 9. Koji se prije, koji li poslije odijelio od negdašnjega zajedničkoga jezika? Kad 1, 106.

odijelo, n. die Bekleidung, restitus, restimendo, cf. odjelo, odjeća, ruho. Rj. *osn.* u odjesti (odjenuti), odijevati. *vidi* i haljine, i *syn.* ondje. — Otud ide neznat dobar junak, na njemu je gjuzel odijelo. Npj. 1, 372. Pazi Sina, kako svoga sina; poreza mi sr'jetlo odijelo. 2, 66. Na Hajkuni dirno odijelo. 3, 103. Pak na sebe odijelo tura. 4, 324. Ovo je pravo Bokeljsko odijelo, koje se i danas oko zaliva najviše nosi. Kov. 41. *Oblače se* u svoje najljepše stajče odijelo. 58.

odijevanje, n. das Bekleiden, restitus. Rj. *verb.* od 1) odijevati, 2) odijevati se. — 1) radnja kojom tko odijera koga. — 2) radnja kojom se tko odijera.

odijevati, *odijevam*, v. *impf.* Rj. o-dijevati. *vidi* oblačiti, obukivati, obukovati, zaodijevati. v. *pf.* odjenuti, odjesti, odjeti. — 1) bekleiden, restio. Rj. odijevati koga. *isp.* odjenuti 1. — 2) *su se, refleks.* Oni (šerežani) se odijevaju u narodne haljine. Rj. 836b. *isp.* nositi se 2.

odik, (u Dubr.) *vidi* ovdje. Rj. o(v)di-k. *isp.* ogje [o(v)gje]; ovdje-ka, ovdjena-k.

odilaziti, *zim*, v. *impf.* Rj. od-i-laziti. — 1) *vidi* odlaziti. Rj. v. *pf.* otići. — 2) n. p. voda, ablaufen, deуро. Rj. kao o(d)jetati. v. *pf.* 2 otići.

odilazenje, n. Rj. *verb.* od odilaziti. — 1) radnja kojom tko odilazi n. p. od kuće (*vidi* odlaženje. Rj.) — 2) radnja kojom odilazi n. p. voda.

odimiti, *mim*, v. *pf.* vom Rauch Augenweh bekommen, oadi dolent a fumo. Rj. o-dimiti, od dima dobiti oči nji bol. v. *impf.* dimiti.

odir, n. (u Srijemu) Plünderer, spoliator, deprædator: Djevojka je odir u kući (sve odnese, pootima od kuće). cf. odor, odora 1. Rj. o-dir, *osn.* u odrijeti; djelo kojim se što odre (opljēni); i konkretno: koji odre što.

odiranje, n. *verb.* od odrati. radnja kojom tko odire.

odirati, *rēm*, v. *impf.* o-dirati, kao plijeniti. *isp.* odadirati 2. v. *pf.* odrijeti. — Odor, koji odire. Rj. 447a.

odisanje, n. das Aushauchen, spiratio, emissio aëris. Rj. *verb.* *supst.* od odisati, stanje koje bira, kad n. p. čutura odiše (na jamicu).

odisati, *odisēm*, v. *impf.* aushauchen, aërem emitto, n. p. pukla svirala odiše na pukotinu; kad n. p. na čaturi ima kaka jamica, ona odiše na onu jamicu. Rj. o-disati. *vidi* odušivati. v. *pf.* *isp.* odušiti.

odista, *vidi* zaista: odista se udariti ščahu. Rj. od-ista. *vidi* i obista, doista, doisto, zaisto, oštala *syn.* kod jamačno. — Znamo odista da ne će ona ni jednome od vas na nogama odbjeći. Npr. 104. Mi odista hoćemo ginuti. Npj. 5, 100. I njemu su na iskup svatovi, odista će po te polaziti. Kov. 61.

odiva, (u C. G. odira), f. udata je djevojka odira kući i kućanima odakle se udala. Rj. hoditi... odira (h je otpalo). Korijeni 214. — riječi s takim nast. kod kopriva.

odizanje, n. das Aufheben, elevatio. Rj. *verb.* od olizati. radnja kojom tko odize što.

odizati, *odizēm*, v. *impf.* aufheben, eleo. Rj. o-dizati. v. *pf.* odignuti, 1 dlići.

odjačati, *čām*, v. *pf.* erstarcken, firmor. Rj. od-jačati, kao pojak, jači postati. *vidi* objačati. v. *impf.* jačati. — Rodi ona kćer i sina zajedno. Kad decu malo od-jačaju... ode svome domu. Npr. 226.

odjahati, *odjašēm*, v. *pf.* Rj. od-jahati. v. *impf.* odjahivati. — 1) daron reiten, eqno archor. Rj. od-jahati (na konju) kuda, jašući otići. *vidi* odjezditi. — 2) konja, s konja, od konja, absteigen, descendendo ex equo: I oni su konje odjahali. Rj. *vidi* odjahnuti. *vidi* i sjahati (s konja); odsjesti (konja, od konja), sići s konja. *suprotno* uzjahati. — Kad spahija dogje u selo, on odjaše kod kakovoga gazde. Rj. 702a. Da mi dobre konje odjašeme. Npj. 4, 184. Ta mejdian se tako ne dijeli, već junaci od konja odjašu. 4, 306. *prelazno, kao skinuti s konja*: Gjegata se držati ne mogu, odjaši me od konja gjegata, pa me metni u zelenu travu. Npj. 4, 25.

odjahivanje, n. Rj. *verb.* od odjahivati. — 1) radnja kojom tko odjahuje (na konju) kuda (das Davonreiten, to eqno avehi. Rj.). — 2) radnja kojom tko odjahuje (konja) (das Absteigen, to ex equo descendere. Rj.).

odjahivati, *odjahujēm*, v. *impf.* Rj. od-jahivati. v. *pf.* odjahati. — 1) daron reiten, eqno archor. Rj. odjahivati (na konju) kuda. — 2) absteigen, descendendo ex equo: Tade konju odjahuje Vuče. Rj. odjahivati i s konja, od konja. *isp.* odjahati 2. *vidi* sjahivati (s konja), odsjedati, osjedati (konja, od konja). v. *pf.* *vidi* i odjahnuti.

odjahnuti, *odjahnēm*, v. *pf.* konja, s konja, od konja. *vidi* odjahati 2. v. *impf.* odjahivati 2.

odjako (od jako), *adr.* odsad, odsele, osele, von nun an, abhine, ex hoc tempore. *isp.* jako (sad), do-jako. — Do jako si pila sinotujicu, od jako ćeš piti jutrošnjicu. Npj. 1, 45. Što me svjetujete, da odjako ne pišem Heregovječkim dijalektom, to vas ne mogu poslušati. Straž. 1887, 63.

odjapiti, *odjāpim*, v. *pf.* Rj. od-japiti, *vidi* ogjapiti. v. *impf.* japiti. — 1) n. p. vrata, t. j. otvoriti ih širom, weit öffnen, aperio. cf. odjaziti. Rj. — 2) *sa se, refleks.* kad se ženska otkrije, sich unshüllen durch Aufschlagen des Rockes (vom Frauenzimmer), leruta veste se nudare. Rj.

odjāti, *odjašēm*, *vidi* odjahati. Rj. v. *pf.* od-jahati, u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu odjaati, sažeto odjāti.

odjaviti, *odjāvim*, v. *pf.* n. p. ovice, hinwegleiten, abduco (ipse praeiens). Rj. od-javiti, odvesti n. p. ovice idući pred njima. v. *impf.* javiti. — Odjavise iz planine orce, odagnaše konje i volove. Npj. 4, 367. Ti mu jutros posjekao glavu a bijele odjavio ovice! 4, 427.

odjaziti, *odjāzim*, v. *pf.* *vidi* odjapiti. Rj. od-jaziti, n. p. vrata, t. j. otvoriti ih širom. v. *impf.* jaziti.

odjeća, f. *vidi* odijelo. Rj. *osnova* u odjesti (odjenuti), odijevati. *syn.* kod haljine 1.

odjednom (od jednom), *adv.* jednôm *sa* prijedlogom od, koji njegovu značenju dodaje svoje. kao: odmah, u jedan put. *isp.* jednom. — Osjekao mu glavu na jedan mah (jednim mahom), t. j. od jednom, u jedan put. Rj. 348a. Ostane jedna sablja. »Stani da je o ovoga mrca ogledamo: ako mu od jednom osećem glavu, baš je dobra.« Npr. 172.

odjedriti (odjedriti), *odjedrim* (odjedrim), v. *pf.* (u prim.) absegeln, bolesnik: odjedrila lagja, odjedrili ljudi. Rj. od-jedriti, jedreći otići. v. *impf.* jedriti.

odjeknuti, *odjeknem*, v. *pf.* Rj. od-jeknuti. v. *pf.* prosti jeknuti. v. *impf.* jēcati. — 1) ächzen, ingemo. Rj. odjekne n. p. bolesnik. — 2) widerhallen, resono: Puče puška, zapjeva Milošu, Orngdžijicu na žalost odjeknu. Rj. — Glas odjeknu na četiri strane. Npj. 4, 59. *vidi* odleći se, razleći se.

odjeliti, *adj.* abgetheilt, distinctus. Rj. kao odijeljen.

isp. pridjeve nepromjenit, ocedit. — Bilo je (Trebinje) stolica *odlctioj* (Trebinjskoj) župi. Zlos. 133.

odjelo, *n. vidi* odijelo. Rj. o-djelo, *osn. u* odjesti (odjennuti), odijevati. *syn. kod* haljine 1. — *Skinu s sebe hajdučko ogjelo* a obuče prije siromaške. Rj. 602b. Odmah mu donesoše *srijetlo i novo ogjelo*, izmiše ga i obuče. Npr. 251. *Na se turi ogjelo od dike*: sve kadivu i žeženo zlato. Npj. 2, 613.

odjeljak, odijeljka, *n. za postanje isp. odijeliti. kao odijeljeno što od čega*: Dobismo... prvu knjigu drugoga odijeljku Glasnika, koji je *odjeljak* namijenjen: gragji za noviju srpsku istoriju». Rad 6, 204. *za nast. isp. razdjeljak* (razdijeljka).

odjeljati, ljām, *v. pf. zuschnitzen, obscindo*. Rj. o-djeljati. *v. impf. djeljati*.

odjenući, *nēm. v. pf. vidi 2 odjesti*. Rj. o-djenući. *vidi i* odjeti. *v. impf. odijevati. primjeri kod 2 odjesti*.

1. odjesti, odjedēm, *v. pf.* Rj. od-jesti. — **1) abessen** (*durch Essen ausgleichen, z. B. eine Schuldforderung, edendo compenso*. Rj. *jedući* naknaditi *n. p. sebi dug*. — **2) n. p.** od puna suda, *wegessen, edendo demo*. Rj.

2. odjesti, odjenēm (odjedēm), *part. pass. odjēven. v. pf.* Rj. o-djesti. *vidi* odjenući, odjeti (*oblike vidi kod djeti; dodaj I. preaj. odjenuh*), obući. *isp. za-*odjenući. *v. impf. odijevati. — 1) bekleiden, vestio, cf. odjenući, odjeti*. Rj. Lasno je sirotu ucvijeliti, al' je mučno *ogjenući*. Postl. 167. *Ogjerou* kao evijet. 236. Ufati ljubi za ruku, divno je Petar *ogjede*. Kov. 87. Go bijah, i *odjenuste* me. Mat. 25, 36. *See gote* izmegju njih *odješe* iz plijena; a kad ih *odješe* i obuče, nahraniše ih. Dnev. II. 28, 15. — **2) su se, refleks.** *Ogjeo* se kao kačun. Rj. 266a. Bolje je na se nego u se (metati). (Bolje se *ogjenući* nego jesti). Postl. 24. *Čim čeno se odjenući?* Mat. 6, 31.

odjeti, odjenēm. *vidi 2 odjesti*. Rj. *v. pf. vidi i* odjenući.

odjēven, odjēvēna, *adj. upravo part. pass. od glagola odjesti, odjeti (odjenući), s osobitim značenjem: dobro odjeren, pristojno obučen*: Onamo su kalugjeri još stariji od popova; jer su bogatiji i *odjēveniji*. Rj. 541a. Kad mu jedan konj sustane, a on uhvati drugoga, koji mu se najbolji i *najodjēveniji* učini. Miloš 100. Za sinove Vašega kazao sam da se ne brinete ni malo; on je *odjēveniji* od svega svog društva. Straž. 1886, 1450.

odjeveriti, odjēverim, *v. pf. činen zum djever machen (bitten), rogo ut 705 djever minus obeat*: Odjeveri i Petra i Pavla. Rj. o-djeveriti *koga, učiniti ga djererom, pozvati ga u djererstvo. v. impf. djeveriti*.

odjēzditi, *zdīm, v. pf. (st.) daron reiten, equo arehor*. Rj. od-jēzditi, *jezdēći (nu konju) otići. vidi odjahati I. v. impf. jezditi*.

odjūriti, odjūrīm, *v. pf.* Rj. od-juriti. *v. impf. juriti. — 1) daron jagen, propello*. Rj. *kao oduguti, otjerati. prelazan glagol. — 2) daron laufen, profugio*. Rj. *neprelazno: odhjeći, pohjeći*.

odjutriti se, odjutrī se, *v. r. pf.* Rj.³ *morgen, morgen werden, diluascere*. Rj. od-jutrīti se, *jutro postati. isp. poodjutrīti se. v. impf. jutriti se.*

od kad, od kada, *vidi* otkad, otkada.

od kako, *vidi* otkako.

od kud, od kuda, *vidi* otkud, otkuda.

odlāditi, odlādīm, *vidi* othladiti. Rj. od-(h)laditi. *u krajerimu gdje se glas h ne čuje u gorou.*

odlaganje, *n.* Rj. *verb. od* odlagati. — **1) radnja kojom tko odlaže što, n. p. od danas do sutra** (das Aufschieben, dilatio. Rj.): Nalaze vladikama, da se ova poučenja svake negjelje... čate bez ikake promjene i izgovaranja i *odlaganja*. Danica 1. 45. — **2) radnja kojom tko odlaže što, n. p. breme** (das Entheben [Ausruhen], levatio. Rj.).

odlagati, odlāžēm, *v. impf.* Rj. od-lagati. *v. pf. odložiti. — 1) aufschieben, differo*. Rj. *vidi* odgagjati, razgagjati, razvlačiti. *sa se, pass.*: Kad se o poslu

sumnja, ili *se odlaže*, i kaže se »ako« ili »kad«, onda se uzme sadašnje vrijeme. Rj.¹ I.V. On, pregledavši plan, odgovori mu, da je sve dobro, i da se *dalje ne odlaže*. Zitijs 63. — **2) entheben, die Last abnehmen**. *levo: odlaže* nogama (n. p. konj). Rj. *odlagati n. p. breme*.

odlāknuti, odlāknē, *v. pf. leichter werden, levius (it, cf. odlaknuti*. Rj. od-laknuti, *lukše postati. vidi i* odlanuti, odlakšati 3, 2 lanuti; granuti 2. — Da mi je da komedog kažem, odmah *bi mi odlahnulo*. Npr. 151. Ako govorim, ne će *odlahnuti* bol moj. Jo 16, 6.

odlajati, jēm, *v. pf.* Rj. od-lajati. *v. impf. lajati. — 1) abbellen, latrundo extorqueo*. Rj. *lajući steći. — 2) daron bellen, abeo latrans*. Rj. *lajući otići*.

odlāknuti, odlāknē, *v. pf. vidi odlahnuti*: Dokle Petru *odlahnulo ruka*. Rj. od-laknuti. *vidi i* laknuti, *i syn. kod odlahnuti. — Kad sam to pročitao u tvom listu, čini mi se kao da mi je odlaknulo i da sam veseliji!* Pom. 101.

odlakšanje, *n. vidi* olakšanje. Rj. *i syn. ondje*. **odlakšati**, šām, *v. pf. — 1) prelazno. vidi* olakšati. Rj. *i syn. ondje. od-lakšati, učiniti da bude što lakše, erleichtern, levo. v. impf. vidi* olakšavati, olakšavati. — **2) su se, refleks.** Ode skidat' gospodske haljine. Kad se paša s rukom *odlakšao*, a on pade na meke duške. Npj. 3, 21. — **3) neprelazno. vidi odlahnuti, *i syn. ondje. — Da potraže čovjeka koji zna udarati u gusle, pa kad te napadne zli duh, neka udara rukom svojom, i odlakšaće ti. Sam. I. 16, 16 (dass dir leichter werde).***

odlāmānje, *n. das Abbrechen, decerptio*. Rj. *verb. od* odlamati, *radnja kojom tko odlama što*.

odlāmāti, odlāmām, *v. impf. abbrechen, decerpo*. Rj. od-lamati. *v. pf. odlomiti. — Oštrpkivati, okrnjivati, odlamati pomalo*. Npj. 2, 304. Čehati, carpere, *odlamati što* na sastavku njegovu s drugima čim iz čega je izraslo. Daničić. ARJ. 921a.

odlānuti, odlānē, *v. pf. vidi odlahnuti*. Rj. *i ondje syn.*

odlaz, *n.* Stulli. *vidi* odlazak.

odlazak, odlaska, *m. das Weggehen, die Abreise, discessus*. Rj. od-lazak. *vidi* odlaz. *osn. u* odlaziti. *isp. odlazenje 2; polazak. — Bog dao nama na našem odlasku dobar čas a vama veseli ostanak!* Kov. 72.

odlaziti, *zīm, v. impf.* Rj. od-laziti, *vidi* odlaziti, othoditi. *v. pf. otići. — 1) hingehen zu Jemand, frequento aliquem*. Rj. *odlaziti kome, polaziti ga*: On Kulim često *odlazae*, pod čadore prinos donošaše. Npj. 4, 195. — **2) daron gehen, abeo, discedo. Rj. *odlaziti odakle, pa nekud*: Stano se spremati, da *odlaze* svaki nu svoju stranu. Danica 3, 212. Pa tek oko ponoći *odlaze kućama*. Kov. 90. Odmah sjutra da *odlazi iz Peterburgu u Besarabiju*. Sovj. 76.**

odlaženje, *n.* Rj. *verb. od* odlaziti. *vidi* odilaženje. — **1) radnja kojom tko odlazi kome** (das Hingehen, itatio. Rj.). *vidi* polazjenje. — **2) radnja kojom tko odlazi nekud** (das Weggehen, der Abzug, abitus. Rj.).

odlēri se, odlēžē (odlēgnē) se, *v. r. pf. wiederhallen, resono, cf. razleći se*. Rj. od-leći se, *n. p. po brlīmu. prosti glagol (leći se) s tjejem značenjem ne dolazi. vidi i* odjeknuti 2. *v. impf. odlijegati (se).*

odlētjeti, odlēčīm, *v. pf. daron fliegen, arolo: Odleće ploče sve četiri. Oće njemu odlećet' kopita*. Rj. od-lētjeti. *v. impf. odlijetati. — Stefan dotrēi u džebanu te je zapali, i tako odletī u retar s mlogim Turcima*. Danica, 4, 24. Jefremova će *slara odletjeti kao ptica* od rogenja. Os. 9, 11.

odležati, odlēžīm, *v. pf.* Rj. od-ležati. *v. impf. odležavati. — 1) vidi* odbolovati. Rj. *odležati n. p. grijche svoje, t. j. ležeći holostan učiniti za njih pokoru. — 2) n. p. u tannici, abliegen, durch Liegen hüssen, jucendo luo*. Rj. *odležao n. p. tri godine u tannici*: Muž te žene neka ide u zatvor da *odleži*

koliko mu je osugjena žena. Mil. 237. *amo ide i ovaj primjer*: Cistae, *jaje koje pod kvčokom odleži ono vrijeme*, za koje se pilici izlegu, pa niti se iz njega što nalaže, niti se pomuti, nego ostane čisto. Rj. 825b.

odležavânje, *n. das durch Liegen Büssen*, to jačendo luere. Rj. verb. od odležavati. radnja kojom tko odležava *n. p. u tamnici*.

odležavati, odležavâm, *v. impf. abliegen, d. i. durch Liegen büssen, jačendo luo*. Rj. od-ležavati, *n. p. u tamnici tri godine; ili n. p. grijehe sroje, t. j. ležeći bolestan činiti za njih pokoru*.

odlibati, bâm, *v. pf. (u C. G.) Rj. od-libati. v. impf. libati. — 1) odliiti, abgiessen, defundo*. Rj. — 2) odlakšati, erleichtern, lero. Rj. kod odlakšati 1 syn.

odličan, odlična, *adj. koji se odlikuje čim, n. p. staležem svojim, od drugih, vornehm, ausgezeichnet; insignis, praestans, nobilis, egregius, eximius. vidi poglavit. — Zato su onamo hajduci ponajviše najodličniji ljudi, i svi se drže više za junake, nego za rgjave ljude*. Danica 2, 91. Da je Marinković vrlo lobar čovek i odličan profesor. Mil. 281. *adv.*: Jela je odlično svršila škole. Zlos. 238.

odličiti se, odličim se, *v. r. pf. (u C. G.) lossagen sich von Jemand, renunciare, cf. odlika*. Rj. od-ličiti se, čega, od čega, koga, od koga, kao odreći se. *v. impf.* ličiti se 2.

odličje, *n. isp. odlikovanje I 2, Auszeichnung, ornamentum, insigne, honor. — Kolika vlast, kolika odličja, kolika uživanja, u jedan mah, postaju moja!* Megj. 116.

odlijegânje, *n. das Wiederhallen, resonantia*. Rj. verb. od odlijegati. odlijegati se. radnja kojom što odlijče kome; ili se što odlijče *n. p. po brdima*.

odlijegati, odlijječē, *v. impf. Rj. od-lijegati. v. pf. odleći se. — 1) zurückhallen, resono: Prazan arđov odlijče Marku*. Rj. — 2) *sa se, refleks. wiederhallen, resono: odlijče se po brdima*. Rj. *značenje kao u odlijegati bez se*. Svaki je dan velike nedjelje . . . naznačeni su posljednji dani zemaljskoga života Hristova, — kako se tu stručno odlijče ono što je bilo! DP. 119.

odlijepiti, odlijepim, *v. pf. öffnen (was verklebt war), aperire*. Rj. od-lijepiti. suprotno zalijepiti. *v. impf.* odljepljivati.

odlijetânje, *n. das Davonfliegen, avolatio*. Rj. verb. od odlijetati. radnja kojom *n. p. ptica odlijče*.

odlijetati, odlijječēm, *v. impf. davon fliegen, arolo, arolito: Rani tići odlijčeju* (Posl. 269). Rj. od-lijetati. *v. pf.* odletjeti. — Sve sa gore odlijče lišće. Npj. 4, 285. Ispusti garrana, koji jednako odlijetaše i dolijetaše. Mojs. I. 8, 7.

odlijevânje, *n. verb. od odlijevati. radnja kojom tko odlijeva što. vidi i odlivanje, odljevanje*.

odlijevati, odlijevâm, *v. impf. Stull. odlijevati. vidi odlivati, odljevati. v. pf. odliiti*.

odlika, *f. (u C. G.) novi (oko pedeset (talijera) što plaća rodbina ubijenoga; pa se oni već ne boje osvete, jer su se ličili krvnika (t. j. odrekli ga se) i platili odliku, Versöhnungsgeld für einen verübten Mord, multa expiandae euedi*. Rj. novi što plaća rodbina ubijenoga (?), valja da krvnikova?

odlikovânje, *n. verb. supst. od I. odlikovati, II. odlikovati se. — I. 1) stanje koje bira, kad što odlikuje čemu. — 2) radnja kojom tko odlikuje koga. — II. radnja kojom se tko odlikuje (od drugih)*.

odlikovati, odlikujēm, *v. impf. — I. 1) odlikovati, odlikujē, v. impf. steht gut an, schiekt sich, devet*. Rj. neprelazno. od-likovati. vidi priličiti, i syn. ondje. — 2) prelazno, kao pokazivati koga kao odličnijega, boljega od drugih, ausgezeichnet, Vorzug geben, distingueren: Da Bog da, da se Srbi ne nmire s Turcima dok sam gogj ja živ, jer kako Turci ndare, odmah mene stann malo odlikovati od ovih kokošara. (Tako je zvao one vojvodice). Danica 1. 89. Od po-

gače odlomio bi on parče i poslao onom koga želi da odlikuje. Jurm. 58. Onda mi se mililo što bi me odlikovalo od drugih ljudi. Zlos. 15. — II. sa se, refleks. kao pokazivati se odličniji, bolji od drugih sich auszeichnen, eminere, excellere: Neretljani, koji se od drugih odlikovahu osobito ljubarju k samostalnosti . . . jednako bijahu sa svijem slobodni. DM. I. vidi slaviti se.

odliti, odlijēm, *v. pf. daron weggiessen, deliho, effundo*. Rj. od-liti. vidi odlibati I. *v. impf.* odlijevati, odlivati, odljevati.

odlivânje, *n. (zap.) vidi odljevanje*. Rj.

odlivati, vâm, *(zap.) vidi odljevati*. Rj. *v. impf.* vidi i odlijevati. *v. pf.* odliti. — odlivati govori se ne samo u zapadnom gororu nego i u južnom. *isp.* livati.

odlomak, odlōmka, *m. (pl. gen. odlomākā) ein abgerissenes Stück, decerptum quid*. Rj. ono što se odlomi. vidi olomak, otkidak. *augm.* odlomčina. — Od preroda je ostalo samo nekoliko odlomaka. Priprava 185. Dva odlomka iz oroga članka . . . nijesu ništa drugo nego odlomci. Star. I, 82.

odlomčina, *f. augm. od odlomak: Do balčaka sablje dogoniše, pobaciše njine odlomčine*. Rj.

odlōmiti, odlomim, *v. pf. vegrbrechen, decerpo*. Rj. od-lomiti. *v. impf.* odlamati. — Srpkinje po selima odlome komad okomka, pa nataknu na vreteno mjesto agrška. Rj. 2a. Uzme l'sud komad lilela, pa odlomi od njega polovinu. Npr. 76. Ona joj odlomi parčence poguče . . . mački odlomi poguče. 134. Odlomi im granu od badema. Npj. 1, 452. sa se, *pass.*: Ako li se neke od grana odlomči. Rim. 11, 17.

odložiti, odložim, *v. pf. Rj. od-ložiti. v. impf.* odlagati. — 1) *aufschieben, differo, cf. odgoditi*. Rj. vidi i razgrđiti 2, razvući 2. — Budući da je bila još zima, zato Miloš odloži početak. Miloš 73. — 2) *odložiti, n. p. vreme što na koga: Po tuge odloži, tko se srčanu istuži*. D'posl. 96. Tada čaja-paša pristane na Milošev savet, i odloži sve na njega, da on radi kako zna, da će bolje biti. Miloš 61.

odlučak, odlučka, *m. u O. Filipa iz Očeve Bosance. vidi odluka. Stulli. i sad se govori u sjer. Hrr.*

odlučan, odlučēm, *adj. decisivo, decretorius*. Stulli. što ima silu da odluču o čemu; *entscheidend, den Ausschlag gebend. isp.* mjerodavan.

odlučiti, odlučim, *v. pf. Rj. od-lučiti. v. impf.* odlučivati. — 1) *n. p. jaganje od ovaca, absondern, separo*. Rj. vidi zalučiti. — Izciće će angjeli i odlučice zle od pravednijeb. Mat. 13, 49. Jer bih željeo da ja sam budem odlučēn od Hrista za braću svoju. Rim. 9, 3. Avram odlučē sedam jaganjaca iz stada. Mojs. I. 21, 28. Tako bi Marija odlučēna izvan okolu sedam dana. IV. 12, 15. Svjetski su ljudi mogli biti . . . odlučēni od crkve i izgnani. DM. 314. sa se, *refleks.*: Po tom se odlučē Pavle od Atine i dogje u Korint. D'jel. Ap. 18, 1. — 2) *(u C. G.) beschliessen, sich entschliessen, decerno, consilium capio: I ovako Turci odlučēli*. Rj. vidi dokonati 2, dokončati, pomisliti, smisliti, sumati, sumiti, zaključiti. *isp.* odluka.

odlučivânje, *n. Rj. verb. od odlučivati. — 1) radnja kojom tko odlučuje što od čega, n. p. jaganje od ovaca (das Absondern, separatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko odlučuje, n. p. štu će se raditi*.

odlučivati, odlučujēm, *v. impf. Rj. od-lučivati. v. pf.* odlučiti. — 1) *absondern, separo*. Rj. vidi zalučivati; *v. impf.* prosti lučiti. — Jakov odlučivase mlad . . . a svoje stado odvajase. Mojs. I. 30, 40. — 2) *beschliessen, sich entscheiden, decerno, consilium capio. vidi sumavati, zaključivati 1. — Da tu odlučuje vaskoliki život narodni. Rad 16, 197. Dokaziva . . . narodnosti da je jezik jedino obilježje, koje odlučuje*. 17, 165. *isp.* odlučiti 2, odluka.

odluka, *f. (u C. G.) der Entschluss, sententia*. Rj. vidi odlučak. *osn. u odlučiti 2, ono što se odlučē.*

U takovo nastajavanje pripada odluka njezina (akademije) da se sastavi... odluka, o kojoj sam ja ni imao čast pobliže javiti. Rad 9, 198. Počnu po zapovesti kneževoj gruvati topovi u slavu Bogojavljenja i knežere ove odluke. Mil. 92.

odlunjati, odlunjam, v. pf. mit hängendem Kopfe davon gehen, capite demisso abeo. Rj. od-lunjati, lunjujući otići, spustivši glavu otići. v. impf. lunjati, lunjati se.

odlupati, odlupam, v. pf. abschlagen, detundo. Rj. od-lupati, kao lupajući odbiti. v. impf. lupati.

odljepljivati, n. das Abkleben, delitio. Rj. verb. od odljepljivati, radnja kojom tko odljepljuje što.

odljepljivati, odljepljujem, v. impf. abkleben, delino. Rj. od-ljepljivati. v. pf. odlijepiti.

odljevanje, n. verb. od odljevati, radnja kojom tko odljeva što. vidi i odljevanje, odlivanje. — Odljevanje, n. (zap.) vidi odljevanje. Rj. 444b.

odljevati, vām, v. impf. od-ljevati vidi odlijevati, odlivati. v. pf. odlići. — Odlivati, (zap.) vidi odljevati. Rj. 444b. u odljevati u Rj. nema nu mjestu.

odljokati, vām, odljoknuti, knēm, v. pf. mit dem Worte ljok wegagen, abigo roce ljok. od-ljokati, riječju ljok odbiti tele od krave. v. impf. ljokati.

odljud. m. ein Unmensch, monstrum hominis, der sich entmenscht hat, qui humanitatem eruit. Rj. od-ljud, vrlo rjav čovjek, koji se od ljudi (moralno) odrrgao. vidi ljudšte, nečovjek.

odljusak, odljuska, m. (u C. G.) vidi iver, cf. Škrbina. Rj. odljusak, osn. u odljusnuti se; ono što se odljusne od čega, n. p. od drvu kad se cijepuju.

odljusnuti se, snēm se, v. pf. n. p. odljusnu se kora od hljeba, abspringen, resilio. Rj. od-ljusnuti se, kao ljuska otpasti. isp. ljusnuti.

odljutiti se, dölljütüm se, v. r. r. pf. vom Zorne nachlassen, defervescere. Rj. od-ljutiti se, porratiti se od ljutine. vidi odsrditi se. v. impf. ljutiti se, isp. poodljutiti se. — Koji nije mogao dočekati dok se odljuti, nego je odmah onako u ljutini pero spopao i ūtuk pisao. Odg. na ut. 7.

odma. vidi odmah. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

odmaći, odmaknēm, v. pf. Rj. od-maći, vidi odmaknuti. isp. poodmaći. v. impf. odmieati. — **1. 1)** weg-rücken removeo. Rj. odmaći, odmaknuti što od čega: Ni sjedoše, niti počinuše, dok od kule Turke odmaknoše. Npj. 4, 444. Tako je bilo onda kad je ovo pisano, a poslije je granica Crnogorska odmaknuta dalje. Kov. 30. >Dovedi ih k meni, da ih blagoslovim... a Josif odmače ih od koljena njegovijeh. Mojs. I. 48, 12. — **2)** odmakao je daleko, ne ćeš ga moći stići, fortrucken, sich entfernen, procedo. Rj. kao otići, odaljiti. vidi odmaći se. — On potrči, pa kad odmakne podaleko, a on se osvrne. Npr. 77. Vigje da mu je gjevojka odmakla. 104. Dok on podubro odmače. 123. Kad malo odmaknu od brijega, onda dune vjetar. 173. Odmaknuti pred družinom Turci. Npj. 4, 326.

— **II.** su se, refleks. ili pass.: Odmakni se, kako bi s ovom odpranicom govorila? Npr. 253. U Srbiji, osobito kad se malo odmakne od Save i od Dunava, nigdje krēme u zemlji nema. Danica 2, 106. Doznačete za što se ruku njegovu (tospodnja) nije odmakla od vas. Sam. I. 6, 3. isp. odmaći 2.

odmaganje, n. das Gegenheil von Hilfe, das Aergermachen, deterioratio. Rj. verb. od odmagati, radnja kojom tko odmače kome.

odmagati, odmažēm, v. impf. statt zu helfen, eines Verlegenheit noch vermehren, deterioro: ako mi ne možeš pomoći, nemoj mi odmagati (Posl. 5). Rj. odmagati, suprotno pomagati 1. v. pf. odmoći.

odmah, sogleich, continuo, confestim. Rj. adv. odmah, upravo od maha (koje se još ne nalazi), ali primirši značenje adverbijalno, izgubi genitiv. isp. odavno (od davno). vidi i omah, umah. frk. gr. jedanak,

jedino, jednak. ončas, otput, sad, (sada) 2, uput, taki, valje. — **1)** za vrijeme: Od maha, odmah namah, mähom, sogleich, illico: Tu s' odmaha zametnula kavgā. Rj. 348a. Carev sin kako ugje unutra, odmah reče earici. Npr. 26. Carev sin odmah brže bolje za njom u goru da je traži. 112. Ko se god prikući, odmah ga rastgrm... te bi čovjeku odmah oči iskopale. 239. Više puta ljudi nijesu mogli od maha ni razumjeti, od kolike će vrijednosti što biti. Priprava 54. Ne će moći dijete ostaviti oca svojega, odmah će otač umrijeti. Mojs. I. 44, 22. — **2)** za mjesto: Kolečkaš, vo, koji je odmah do kolečka upregnut. Rj. 285b.

odmahnuti, odmahnēm, v. pf. n. p. rukom, fahren lassen, nachgeben, remitto. Rj. od-mahnuti. v. pf. prosti mahnuti.

odmaknuti, odmaknēm, vidi odmaći. Rj. v. pf. od-maknuti, primjeri kod odmaći. v. impf. odmieati.

odmaljanje, n. verb. od odmaljati, radnja kojom tko odmalja što n. p. u Boga.

odmaljati, odmaljam, v. impf. deprecari malum aliquod. Stulli, od-maljati zlo kukro, moleći se Bogu uklonjati ga. v. pf. odmoliti, prema čemu odmaljati koga: moleći se za nj izbarljati ga.

odmamiti, odmamīm, v. pf. hinwegtoeken, hinwegbereden, ablicio. Rj. od-mamiti. v. impf. mamiti. — Popa Milutina Turci odmamili na vjeru u Pljevlja pa ga ondje posjekli. Npj. 4, 460 (Vuk).

odmahnuti, odmahnēm, vidi odmahnuti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

odmaranje, m. das Laben, Erholen, refocillatio, refectio. Rj. verb. od 1) odmarati, 2) odmarati se. — **1)** radnja kojom tko odmarā n. p. konje. — **2)** stanje koje bitu, kad se tko odmarā.

odmarati, odmarām, v. impf. Rj. od-marati. v. pf. odmoriti. — **1)** n. p. konje, die Pferde laben, erholen lassen, reficio. Rj. — Ja ću pasti stado svoje, i ja ću ih odmarati. Jezek. 34, 15. — **2)** su se, refleks. sich erholen, reficior. Rj. — Od umora nek se odmaraju. Rj. 782a. Miloš ostane odmarajući se. Miloš 88. Zvijerje poljsko odmarāše se u hladu njegovu. Dan. 4, 12.

odmāstiti, odmāstīm, v. pf. vergelten, refero: Bog mu odmastio! ef. osvetiti. Rj. od-mastiti. u drugoga-čijem se obličju ne nalazi. — tako će biti u značenju nijeriti: odmāstiti (s mjesto d pred t). Isp. u Miklošića lexie. kod riječi масть. Korijeni 160.

odmeknuti, knēm, v. pf. erweichen, weicher werden, mollesco. Rj. od-meknuti, meko postati. v. impf. meknuti. — Senica se onda metne u vodu te odmekne i kao raspadne se. Rj. 422b. Povariti grozđe, t. j. vrlo ga ugrijati (da već odmekne) i posuti pijeskom. Rj. 513a. Dogje i glas, da je Napoleon izgubio bitku pod Ljupskom, onda Turci odmah odmeknu. Miloš 42. Što je odmeknulo sreć teoje... za to i ja usliših tebe. Dnev. II. 34, 27.

odmet. m. — **1)** n. p. nije to na odmet, zum Weg-erfenen, non est res quam abjicias. Rj. djelo kojim se što odmetne, odbaci; i ono što se odmetne, odbaci: I mudru i staru svjet nije na odmet. DPosl. 29. Ništa nije nu odmet kad se prima sa zahvalnošću. Tim. I. 4, 4. Načinio si od nas smetliste i odmet usred tjeih naroda. Plāč 3, 45. — **2)** djelo kojim se tko odmetne od koga, der Abfall, defectio. vidi odmetačina, otpad. — Nagjoše da je taj grad od davnina ustajao na eareve i da su u njemu bivali odmeti i bune. Jezdr. 4, 19. Vratite se, sinovi odmetnici, i iscijeliću odmete vaše. Jev. 3, 22. Ove godine ti ćeš umrijeti; jer si kazivao odmet od Gospoda. 28, 16.

odmetačina. f. (u Hrv.) n. p. otičao u odmetačinu, t. j. odmetnuo se, der Abfall, defectio. Rj. djelo kojim se tko odmetne od koga. vidi odmet 2. otpad. — riječi s tukim nast. kod deračina.

odmêtanje, *n.* Rj. *verb.* od I. odmetati, II. odmetati se. — **I. 1)** radnja kojom tko odmeće (kao odbacuje) što (das Weglegen, sepositio, rejectio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko odmeće *n. p.* raju od Turaka (das Abtrünnigmachen, defectionis molitio. Rj.). — **3)** radnja kojom tko odmeće kome (u metanju ga nadležajuje) (das Uebertreffen im Werfen, victoria jactus. Rj.). — **II.** radnja kojom se tko odmeće *n. p.* od gospodara svojega (das Abtrünnigwerden, defectio. Rj.): Niti je to bilo oseppljivanje ili odmetanje od više crkvene vlasti i jedinstva u vjeri. DM. 102.

odmêtati, ðdmečëm, *v. impf.* Rj. od-metati. *v. pf.* odmetnuti. — **I. 1)** weglegen, sepono. Rj. *isp.* odbacivati I. — **2)** kome, einen im Werfen übertreffen, vinco jactu. Rj. mečući *n. p.* kamen nadležajivati koga. *vidi* odbacivati kome. — Gdje se kamena meće, on odmeće. Rj. 678b. Skaču skoka, meču se kamena, preskače im Nahod Šimeune, preskače im, kamenom odmeće. Npj. 2, 65. — **3)** abtrünnig machen, ad defectionem sollicito. Rj. *vidi* otpagjivati. — Što odmećeš raju od Turaka? Npj. 4, 439. Pa sve sebi odmeće Bryjane. 4, 468. Srbi iz Drlupe otidu u Guberovac, odmečući narod i muložavajući čete jednako. Danica 3, 162. — **II.** sa se, *refleks.* abtrünnig werden, abfallen, deficio. Rj. odmetnuti se od koga, koga. *vidi* odbacivati se, otpadati 2, otpagjivati se. — Obecaše, da se više ne će odmetati od Turaka. Npj. 4, 459 (Vuk). Šta ćemo sad, raju se buni i odmeće? Danica 3, 160. Samo se ne odmećite Gospoda. Mojs. IV. 14, 9. Mi se nemamo za što stidjeti svoga, niti ga se odmetati. Pom. 118.

odmetnica, *f. die* Abtrünnige, mulier deficiens: Odmetnu se odmetnica Mara preko Bajne Luke u hajduke. Rj. koja se odmetnula. *vidi* otpadnica. — Jesi li vidio što učini odmetnica, Izrailj? Jer. 3, 6. Vрати se, odmetnice Izrailju. 3. 12. Dokle ćeš lutati, kćeri odmetnico! 31, 22.

odmetnički, *adj.* što pripada odmetničimu ili odmetniku kojemu god: Judejci . . . grad odmetnički i opaki zidaju. Jezdr. 4, 12. Ja te šaljem k sinovima Izrailjevijem, k narodima odmetničkim, koji se odmetnuše mene. Jezek. 2, 3.

odmetnik, *m. der* Abtrünnige, defector. Rj. koji se odmetnuo. *vidi* otpadnik. — Bolje je (gledati) iz glavice nego iz tavnice. (Bolje je od suda uteći i postati odmetnik nego da te uhvate i zatvore). Posl. 23. Julijan odmetnik rugajuci se Hrišćanima. DP. 104.

odmetnuti, tñëm, *v. pf.* Rj. od-metnuti. *v. impf.* odmetati. — **I. 1)** weglegen, sepono. Rj. *vidi* odvrći, odvrgnuti, odbaciti. — Ja tu niti mogu što dodati, ni odmetnuti: tako stoji n Jevangjeliju. Danica 3, 238. — **2)** abtrünnig machen, ad defectionem perduco: Banjane će tvoje odmetnuti, i Grahovo selo naseliti, odmetnuti raju od Turaka. Rj. *isp.* otpaditi. — Trudeći se ne bi li odmetnuo od Kara-Gjorgjija sve nahije. Sovj. 35. — **3)** odmetnuti kome, u metanju kamena, nadležajati ga. *isp.* odmetati 2. *vidi* obaciti 2. — **II.** sa se, *refleks.* abfallen, deficio. Rj. *vidi* pobasiti se, odvrći (odvrgnuti) se, otpasti 3, otpaditi se. odmetnuti se od koga (koga, kome): Otišao u odmetačimu, t. j. odmetnuo se. Rj. 445b. Odmetnu se odmetnica Mara preko Bajne Luke u hajduke. Npj. 1, 483. Sva se moja odmetnula raju od mojega zengjila Drobujaka. 4, 467. Odmetnu se kućni starješina iz orogu donja žalosnoga. Kov. 103. Ali te (Gospode!) razgnjeviše i odmetnuše se tebe: baciše zakon tvoj za legja. Nem. 9, 26. Vi ste se svi odmetnuli od mene, veli Gospod. Jer. 2, 29. Samo poznaj bezakonje svoje, da si se odmetnula Gospodu Bogu svojemu, te si tumarala k tugiima. 3, 13.

odmîćanje, *n.* Rj. *verb.* od odmîcati. — **1)** radnja kojom tko odmîče *n. p.* lonac od vatre (das Weg-rücken, remotio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko od-

mîče, *n. p.* daleko pred kim (das Fortrücken, processus. Rj.).

odmîcati, odmîčëm, *v. impf.* Rj. od-mîcati. *v. pf.* odmîci, odmîknuti. — **I. 1)** *n. p.* lonac od vatre, davon rücken, amoro. Rj. *prelazno.* — **2)** fortrücken, procedo. Rj. *neprelazno.* *vidi* odmîcati se. — Već mi Šarac stade odmîcati, a kobilu poče ostajati. Npj. 2, 220. — **II.** sa se, *refleks.* značenje kao odmîcati 2 bez se: Car s' odmîče, a Marko primiče, dok dočera cara do duvara. Npj. 2, 344.

odmîjëniti, ðdmîjënîm, *v. pf.* einen ablösen, succedo in locum alicujus, sufficio: Zaš se sinko ne šće oženiti za ljepote i mladosti svoje, da se stara odmîjëniti majka. Rj. od-mîjëniti koga. doći na mjesto njegovu (u poslu, brizi za kuću i t. d.). *vidi* zamijeniti, izmîjëniti, izračiti 2. *v. impf.* odmîjënjivati. *isp.* odmîjena. — Stan'te malo bolje i starije, da vas malo jadna odmîjënim. Kov. 106. sa se, *refleks.* ili braćo: Naš se brat domačin svuda među ljudma braćom svojom falio, a sinovima falio i odmîjënio, unucima ponosio i dićio. 128.

odmîljjeti, odmîljîm. *v. pf.* darou kricchen, repens abeo: Jednak zmija u duvar odmîlje. Rj. od-mîljjeti, mîlčî otići. *v. impf.* mîljjeti.

odmînuti, ðdmînê, (*n. p.* muka), *vidi* uminuti: Nije P Bog d'io muka odmînutu. Rj. od-mînuti, *vidi* i odominuti, oduminuti. i prosti je minuti *v. pf.* te od njega nemu *v. impf.*

odmiranje, *n.* *vidi* umiranje. Rj.

odmirati, rêm, *v. impf.* *vidi* umirati: Nego ustaj da se oblazimo, jednom mi je zeman umrijeti, i poće ću, Mujo, odmirati. Rj. od-mirati. *v. pf.* umrijeti.

odmîjena, *f.* *vidi* zamjena: Jal' s' opremi jal' odmîjenu nagji: Rj. od-mîjena, djelo kojim se što odmîjënî; i konkretno, onaj koji odmîjënî koga. — Izagji majko pred dvore, evo ti vodim snašien. Evo mi u dvor odmîjene! Kov. 50.

odmîjënjivânje, *n.* das Ablösen, successio (in locum alicujus). Rj. *verb.* od odmîjënjivati. radnja kojom tko odmîjënjuje koga.

odmîjënjivati, odmîjënjûjëm, *v. impf.* ablösen, succedo in locum alius, cf. zamjenjivati. Rj. od-njënjivati koga, dolaziti na njegovo mjesto. *v. pf.* odmîjëniti.

odmîjërânje, *n.* eine Geberde, um zu zeigen, dass man sich aus etwas nichts mache, es nicht fürchte, gestus minus contententis. Rj. *verb.* od odmîjerati. radnja kojom tko odmîjera kome.

odmîjërati, ðdmîjërîm, *v. impf.* eine Geberde (mit dem zurückgebogenen Arme) machen, um zu zeigen, dass man sich aus etwas nichts mache, gestum facio contententis minus. Rj. od-mîjerati kome, laktom mu pokazivati, da ga se ne boji, ili da ne mari za riječi njegovu. *v. pf.* odmîjeriti 2.

odmîjeriti, rîm, *v. pf.* Rj. od-mîjeriti. — **1)** abmessen, abwägen, demetio, dependo. Rj. odmîjeriti kome *n. p.* žita, mesu i t. d. *v. impf.* mîjeriti 1. 2. *isp.* potegnuti 6. — **2)** mit dem Ellbogen eine Geberde machen, dass man eines Drohung nicht fürchte, cubito ostendo, me alicujus minus contententis: odmîjerio mu do laktu. Rj. odmîjeriti kome, pokazati mu laktom, da ga se ne boji, ili da ne mari za riječi njegovu. *v. impf.* odmîjerati.

odmîladak, ðdmîlatka, *m.* *vidi* onmladak. Rj. (odmladak). *vidi* i onmladina, podmladak. *isp.* potomstvo. — Za zdravlje njegove poštene glave . . . sinova i sinovaca, njegovih unuka i odmîladaka. Kov. 119. Naš se brat domačin unucima ponosio i dićio, odmîlueima dićio i kitio. 120.

odmîoć, ðdmîoći, *f.* Stulli. (loc. odmîoći), djelo kojim se kome odmîogne. suprotno pîmîoć. — Otud narodna sloga ne prima pomoć nego odmîoć. Zlos. 146.

odmîoći, ðdmîoğnêm, *v. pf.* statt zu helfen, einen noch tiefer in Verlegenheit bringen, auxilii loco magis

etiam impedio. Rj. od-moći, *suprotno* pomòći. v. *impf.* odmagati.

odmoliti, òdmolím, v. *pf.* *losbitten, precibus libero.* Rj. od-moliti *koga, moleći* izburiti *ga.* v. *impf.* od-maljati, *prema čemu* odmoliti *zlo kakvo: moleći se ukloniti ga.* — E *ga* ne da Čuprilijé vezire, no pred carom pade na divane . . . *U cura ga vezir odmolio.* Npj. 2. 609. Haj'te, bračo, ako Boga znate! da mi *moju snuku odmolimo, odmolimo,* ja da otkupimo. 3. 91.

òdmor, m. — **1)** *die Erholung, recreatio:* radi bez odмора. Rj. od-mor, *osn. u* odmoriti se, *vidi* odmorak, počivak, *suprotno* umor 2. — Sjegjaše pred svojom kućom *odmora radi.* Npr. 230. Sjećaj se *duna od odmora,* da ga svetkuješ. Mojs. 11. 20, 8. Prvi dan sedmoga mjeseca neka vam je *odmor.* III. 23, 24. — **2)** u *pjesmama:* Sve su naše junačke pjesme od deset slogova ili pet trohejskih stopa i poslije druge stope *odmor* (cesura, Einschnitt). Npj.¹ 1, LIII.

òdmorak, òdmórka, m. *vidi* odmor: nema tu *odmorku* moj brate. Namjesti mu na *odmorak* vojsku. Rj. *vidi* i otpočinak, počinak, počivak. — Neke mehane su opet postale nedovoljne za onoliko putnika koliko ih je stizalo na konak, na *odmorak.* Zim. 293.

òdmórán, òdmórna, *adj. ussgerastet, erholt, frisch, refectus.* Rj. *koji se odmorio, suprotno* umoran.

odmóriti, òdmórim, v. *pf.* Rj. od-moriti. v. *impf.* odmarati. — **1)** n. p. konje, noge, *erquicken, ustrusten lassen, reficio.* Rj. — A kad svoju *odmoríše* vojsku. Npj. 4. 242. Zlo vam bilo, dvije tice vrane . . . da vi vaša *krila odmoríte?* 4. 342. Onaj dan da udare i na drugi šanac; no Miloš im ne dadne, nego ih onaj dan *lepo odmori.* Miloš 109. Hodite k meni svi koji ste umorni i natovareni, i ja ću *vas odmoriti.* Mat. 11. 28. Ovaj će *nas odmoriti od* posala naših. Mojs. 1. 5, 29. — **2)** *na se, refleks. sich erholen, reficio.* Rj. Legne malo u hlad da se *odmori.* Npr. 28. Jer se meni ne daš *odmoriti?* ja sam junak trudan i umoran. Npj. 4. 306.

odmótati, tām, v. *pf.* *abhaspeln, revolver, abwickeln, expedito.* Rj. od-motati. v. *impf.* odmotavati.

odmotávánje, n. *das Abhaspeln, das Abwickeln, resolutio filorum de rhombo, expeditio.* Rj. *verb.* od odmotavati. *radnja* *kojom* tko odmotaru što.

odmotávati, odmótávām, v. *impf.* *abhaspeln, abwinden, abwickeln, revolver, expedito.* od-motavati. v. *pf.* odmotati.

odmrsíti, òdmrśím, v. *pf.* *entwirren, expedito, cf.* razmrsiti: Malo platno zamršeno bilo, al' sam b'jelo *odmrsila* platno. Pak te zove da joj ti *odmrsiš.* Rj. od-mrsiti. — Ako si sam zamrsio, sam i *odmrsi.* DPost. 4.

òdmrznuti se, znēm se, v. r. *pf.* *aufthauen, glacie solvi, liberari.* Rj. od-mrznuti se. v. *impf.* mrznuti se.

odmúćánje, n. *vidi* odragjivanje. Rj.

odmúćati, òdmúćām, v. *impf.* *vidi* odragjivati. Rj. od-mućati n. p. *dug, mukom, radom plućati ga.* v. *pf.* odmućiti.

òdmučiti, čim, v. *pf.* *vidi* odraditi. Rj. od-mučiti n. p. *dug, mukom, radom platiti ga.* v. *impf.* odmućati.

òdnekle, *adv.* na *pitánje* odakle? *vidi* odnekud. — U nju (biblioteku) je došao (rukopis) prije dvije godine dana *odnekle* iz Turske. Ziv. sv. Save III.

òdněkud (od nekud), **òdněkudā** (od nekuda), *urgend woker, alicunde.* Rj. *vidi* odnjekud, odnjekuda; *odnekle* na *pitánje:* otkud, otkuda? — Dok evo ti *odnekud* doleće na krilima preda nj oni čovjek. Npr. 219. Hrvati su se u naše krajeve doselili *od nekuda* iza Karpatskih gora. Kov. 16. I' naš je narod ova riječ došla *od njekulu* od ovud, sa sjeverozapadne strane. Pis. 32.

odnėsti, odnėšēm, v. *pf.* *vidi* odnijeti. *isp.* Obl. 67. — *Odneseše* ga sinovi njegovi u zemlju Hanansku. Mojs. 1. 50, 13.

òdnići, òdniknēm, v. *pf.* *sich abwenden, se umovere:* Tri je jada nad njim izjadala, živa nikla, a mrtva *odnikla.* Živ prinieo, a mrtav *odniče.* Rj. od-nići. *suprotno* prinieći.

òdnijeti, odnėšēm. (òdmio, òdnijela). v. *pf.* *daron tragen, aufero.* Rj. od-nijeti. *vidi* odnesti; ponijeti 2, unijeti 2. v. *impf.* odnositi. — Dune jaki *retar* te *odnese* *gulju* Bog zna kuda. Npr. 42. Kad su gjavoli otpali od Boga i utekli na zemlju, onda su i sunce *odnijeli su sobom.* 91. Onoga nazovimrea metnu na nosila, i *odnesarši* ga u erkvu onako na nosilima ostave *ga.* 171. Gje je Krsman? *Voda g' odnijela!* Npj. 4. 165. Za života konja mi odvedoše, i *od mene oružje odnese.* 4. 274. Po svojoj prilici ću ovu *želju odnijeti sa sobom na oni svijet.* Kov. 1. Da *odnese pozdrav od* njega starome *sratu.* 63. Konju mu toposko *tane odnese sapi.* Žitije 13.

òdno, *pracpos.* imenica *dno* složena sa prijedlogom *od* (*od-dno*) vrijedi kao prijedlog imajući uza se riječ u genitivu; značenju imenice *dno* pridolazi značenje prijedloga *od:* *Odno* Garča od dno Lisa. Sint. 149. Gon'te ate po širokoj Lici *odno* Like pa do Vrhovina. HNpj. 3. 361 (*nečijom pogreškom* od dnu). *isp.* dno 2.

òdnos, m. od-nos, *stanje u kojem se što kao odnosi, kao proteže na što, tiče ga se:* *das Verhältniss, necessitudo, conjunctio.* riječ *nalazi se u* *Stullju ali s drugim značenjem:* *actus anferendi (djelo kojim se što odnese).* sadašnje značenje *dadoše* riječi knjižernici, *koji misle, da za svuku tugju riječ, osobito Njemačku, treba naš jezik da imu svojoj riječ, kao da se misao, koja se izreče tugjom riječju, ne bi mogla u nas drukčije kazuti.* *isp.* sveza 2. — U tom životu jako pada u oči rašireu *rogjački odnos* među ljudma. Megj. 53. *Odnosi* su među gjacima i Beogradjanima retki. Zlos. 17. Kvar je nšao u *odnose* profesora i gjaka. 25.

odnósiti, òdnosím, v. *impf.* Rj. od-nositi. v. *pf.* odnijeti, odnesti. — **1)** *wegtragen, asporto.* Rj. — Tko najviše ćete dovogjaše . . . i junačke *glave odnošaše?* Npj. 3. 376. — **2)** *seitwärts neigen, declino, reclinio:* Odnosi glavu kao svirae od prdaljke (Post. 234). Rj. *kao na stranu držati.*

odnósénje, n. Rj. *verb.* od odnositi. — **1)** *radnja* *kojom* tko odnosi što (*das Wegtragen, asportatio.* Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* tko odnosi glavu (*drži na stranu*).

òdnjekud (od njekud), **òdnjekudā** (od njekuda), *vidi* odnekud, odnekuda, odnekle.

òdnjihati, òdnjihām (òdnjśēm), v. *pf.* *gross zichen, wiegen, educo, cf.* odgojiti: Ili sestra brata *odnjihula.* Rj. i *syn.* od odgojiti. od-njihati. *vidi* i odnjiviti. v. *impf.* njihati.

òdnjijati, òdnjijām, *vidi* odnjihati. Rj. *u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j.*

òdnjíviti, òdnjívím, v. *pf.* (po jugozap. kraj.) *vidi* odnjihati. Rj. od-njiviti. *vidi* i odgojiti, i *syn.* *ondje.* v. *impf.* njiviti.

odobrávánje, n. *das Gutheissen, approbatio.* Rj. *verb.* od odobravati. *radnja* *kojom* tko odobrava što. *isp.* odobrenje.

odobrávati, odòbrávām, v. *impf.* (u vojv.) *gutheissen, approbo.* Rj. o-dobravati. v. *pf.* odobriti. — Ali je za čudo, što se u samome djelu slabo drži onoga pravila, koje kod drugoga *odobrava* i hvali. Pis. 48. A još da i nama viču svi ljudi: »Tako je«, i da *odobravaju* i naše najveće budalaštine: onda bismo još gore pisali i mislili. 71.

òdobrénje, n. *verb.* od odobriti. *djelo* *kojim* se što odobri. *isp.* odobranje. — Pošlje se prijevod *na odobrenje* mitropolitu Leontiju. VŁazieć 1, 3.

òdobriti, òdobrím, v. *pf.* (u vojv. po varošima) *gutheissen, approbo.* Rj. o-dobriti. v. *impf.* odobravati. — »Samo molim da mi napišeš na karti . . .« Car joj ovo odobri i potpiše. Npr. 107. A da nije . . . to

mislim da će mi odobriti i G. — C. — Nov. Srb. 1818, 390.

odobrovoljiti, ljm, v. pf. o-dobrovoljiti, suprotno ozvoljiti (i se). — 1) koga, exhilarare. Stulli. učiniti da bude dobre volje. — 2) sa se, refleks. guter Laune werden, exhilarari. Rj. o-dobrovoljiti se. dobrovoljan, dobre volje postati.

odocniti, odocnim, v. pf. Rj. — 1) sich verspäten, moror, sero venio: što si odocnio? odocnio s ručkom. Rj. o-docniti, dockan doći; vidi zadocniti (se), opozniti, začamati 2. zakasniti. v. impf. doeniti. — Budući da ženik odocni, zadrijemaše sve, i pospaše. Mat. 25. 5. sa se, pass.: Do jako je ručao i ko je goveda izgubio. (Kad se odocni s ručkom). Posl. 63. — 2) sa se, refleks. značenje kao pod 1 bez se: Al' se nemoj. oče. odocniti. Npj. 5, 385. Ili ga zadrže s razgovorom, te se odocni iziđi pred svatove. Kov. 63.

ododiti, ododim, v. pf. vidi othoditi: Sramotan je svaki ododio. Rj. od-(h)oditi, u krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje. grijeskom je naštampano v. pf. jer je glagol imperfektivan. kod othoditi stoji kako i treba: v. impf. — v. pf. otići.

ododoljeno, u pripjevu: Gjevojke su ružu brale, ododoljeno, odumiljeno. Rj. isp. odoljen.

ododjece, ododjčeta, n. malo prase koje je poodraslo da se može zaklati i ispeći, ali još ne zna ni za kakvu hranu osim materina mlijeka, das Säugschwein, Ferkel, nefrens. Rj. osn. ododjiti, vidi sišče. i jagnje koje još sisu: Samuilo uze jedno jagnje ododjece, i prinese ga svega Gospodu na žrtvu paljenicu. Sam. I. 7, 9.

ododjiti, ododjim, v. pf. Rj. o-dodjiti. v. impf. dojiti. — 1) säugen, lacto, cf. othraniti. Rj. — Našli su ga jutru na sokaku, Jegjupkinja njega odajila. Rj. 251b. Uzmi ovo dijete, i ododj mi ga, a ja ću ti platiti. Mojs. II. 2, 9. — 2) ansaugen, tendo uber: krava se ne da pomusti, dok ne ododji tele. Rj. isp. nadodjiti. — Na koga si naručila Jova? Ko će tebe Jova okupati? Ko li će ga dojkom ododjiti? Npj. 2, 120.

ododlen, adv. vidi odande, odavde: Pa s' odolen svati podignuli. Rj. — (odande). — odanle, s premještenim glasovima: ondale, ondole, ondolen. odbacivši n: odolen. Korijeni 9. — U tri maha zakamni ga da se miče. Na to se zmaj probudi i reče mu: Ja se odolen ne mičem. Npr. 100. (odavde) vidi syn. kod odande i odavde.

ododlijevanje, n. das Ueberwältigen, oppressio. Rj. verb. od ododlijevati, radnja kojom tko ododlijeva.

ododlijevati, ododlijevam, v. impf. Widerstand leisten, überwältigen, resisto, vinco: ododlijeva sunce u proljeće, (u Dubr.) überhand nehmen. Rj. o-dodlijevati, kao odapirati se 1; nadvlagjivati, uzimati mah. v. pf. ododljeti.

ododljan, m.: Da zna ženska glava, što j' ododljan travu, svagda bi ga brala, u pas ušivala, uza se nosila. Rj. vidi odoljen.

ododljen, m. (u Dubr.) nekaka trava, Art Pflanze (Baldrian, Hexenkraut. Rj.³), herbue genus (valeriana officinalis L. Rj.³) cf. odoljan. Rj. isp. i odumiljen. — Odoljen kažu da je vrlo jak (kad se daje bolesnicima), te kao što bolesti odolji na prečac, tako i bolesniku može nauditi, za to uza nj daju pomalo i odumiljena. Rj. 449b.

ododljeti, ododlim, v. pf. kome, Widerstand leisten, wehren, überwältigen, resisto. Rj. o-dodljeti kome, odaprijeti mu se, nadvlagdati ga, mah uzeti. vidi nadoljeti, predoljeti. v. impf. ododlijevati. — On siromah pojge malo, ali ne mogavši sreću odoleti, vrati se natrag. Npr. 22. Zabolje i odolje. Posl. 82. Vrlo kralju žegjucu odolela, pa se diže na vodu studenu. 2. 51. Otvori mi na avliji vrata, na ruke mi otežala Angja, a Sijenjske rane odoljele. 3, 182. Kad hajduku muku ododljeta, on dozivlje Bočić-Alila. 3, 349. Ko će sili Božjoj ododljeti? 4, 245. Rahilja reče: borah se že-

stoko sa sestrom svojom, ali odoljeh. Mojs. I. 30, 8. Ne bješe građu koji bi nam odolio. V. 2, 36.

ododmaćiti se, ododmaćim se, v. r. impf. sich einheimisch machen, fio familiaris. Rj. o-dodmaćiti se postajati kao domaći. isp. udodmaćiti se.

ododminuti, ododminēm, v. pf. vidi uminuti: Dokle mene pleća ododminu. Rj. od-o-minuti. vidi i odminuti, oduminuti.

ododnda (od onda), seitdem, ex eo tempore. Rj. od onogu vremena. isp. otada, od tada. — U Srbiji do 1804 godine samo su Turke zvali gospodarima; a od ondu su zvali gospodarom Crnoga (Gjorgjija, i ostale poglavare. Rj. 95b. Od kako se oslobodi, od onda se osramoti. Posl. 233. Kmetovi . . . do godine 1815, od ondu do danas pretvorili su se gotovo u prave činovnike. Slav. Bibl. I. 85.

ododnda, adv. vidi odonud, odonuda. odonud, s premještenim glasovima n i d: odondu. — Gje rekosmo, tu se sastadosmo, mi odovdu, a Turci ododnu; mi izveli dvije kade mlade, Turci ododnu donijeh blago. Npj. 4, 42. Vodi vojsku o I Urumelije . . . a ododnu Vlasi Šumadijski . . . s treće strane Petrović Gjorgjija. 4, 316.

ododnad, ododnadā, (od onud) von dort, ex illu parte, illinc. Rj. na pitanje otkud? otkuda? vidi odondu. — Visoki Stefan po smrti oca svojega pobjega u Moskovsku pa poslije nekoliko godina ododnuda s vojskom preko Mađarske došao u Srbiju. Rj. 63b. Stane je odvraćati da onamo ne ide »jer se niko ododnuda«, reče, »nije vratio«. Npr. 231. Brži od ovud nego od onud. Ili: Brži od onud nego od ovud. (Kad se ko otkuda odmah vrati). Posl. 29. Otkud vjetar duva, ododnud valja i japundže okrenuti. 243. Filisteji stajahu na brdu ododnuda a Izrailjeji stajahu na brdu ododvuda, a megju njima bješe dolina. Sam. I. 17, 3

odod, m. (u C. G.) koji odire, plijeni, der Plünderer, spoliator: A Kotore, soldatski odore! Rj. o-dor. osn. odrijeti, djelo kojim se što odre (opljieni); i konkretno: onaj koji što odre (opljieni). vidi odir. isp. odora 1.

ododora, f. Rj. značenje (korijenu) koje u udariti, i cijepati, svlačiti: odor, razdor, ododora, udorac, zadodrica. Korijeni 103. — 1) ono što uzmu od čovjeka kad ga na putu oplijene (odoru), die Beute, spolia. Rj. vidi pokragja. — Kad razbiše pašino tamborje, i rebiku ododru dobiše, grabe Srbi konja ubojita. Npj. 5, 125. — 2) (oko Sinja) ododjelo, ruho, oprava (na čovjeku i na konju), das Gewand, die Kleider, die Rüstung, vestitus, arma: Pod ododrom Stipurinovića. Rj. i syn. kod haljine 1. — Pusat, 2) konjsku ododru (uzda i prsine). Rj. 622a. I digošie svetog Vasiliju i njegovu bogatu ododru. Npj. 5, 130. Uzmi jednoga od tih momaka, i skini ododru s njega. Sam. II. 2, 21. — 3) (u nah. Rudn.) Art Chémissette. Rj. nekaku primetaču.

ododirati, ododirēm, v. pf. abuckern, peraro, arando solvo: da ododremo još nekoliko brazdi, pa ćemo onda rućati; bio sam nu nešto dužan pak sam mu ododrao; nemam ti čim platiti, nego ću ti ododirati. Rj. od-orati. v. impf. ododoravati.

ododravanje, n. das Abuckern, peraratio, solutio per arationem. Rj. verb. od ododoravati, radnja kojom tko ododorava što.

ododoravati, ododoravam, v. impf. abuckern, peraro, arando solvo. Rj. od-oravati, n. p. od njive susjedove, t. j. orući uzimati mu pomalo od nje; ododoravati dug, t. j. orući plaćati ga.

ododvalja, f. (u C. G.) Wasserrine um das Haus, canalis. Rj. odo-valja, vidi vodovalja, jaružicu oko kuće, kojom otječe vodu. — vodó-valja (korijen drugoj poli vidi kod valj), odó-valju (gdje je sprijeda pred o jamačno otpalo v). Korijeni 57.

ododvdu, adv. vidi odud, ododvuda, ododvud, s premještenim posljednjim glasovima u i d: ododvdu. —

(tje rekosmo, tu se sastadosmo, mi odovdu, a Turci odondu. Npj. 4. 42.

odovle, (u Dubr.) *vidi* odavle. Rj. *syn. kod* odavde. — *Odovle* me izmi, a onamo zakolji. DPostl. 90.

odovud, odovudâ, von hier, hinc, ex hac parte. Rj. *vidi* i odovdu, odud, na pitanje otkud, otkuda? — Bar. U nabiji Barskoj, koja se *odovud* počinje... najviše se govori Srpski. Rj. 15b. Kuća mu je u selu odmah s dohoda, t. j. *odovud* idući. Rj. 136a. Brži *od onud* nego *od orud*. (Kad se tko otkuda odmah vrati). Posl. 29. Pa udrite njima iznenada, vi *otuda*, ja *ću odovuda*. Npj. 5, 247. U naš je narod ova riječ došla *od nekuda od orud*, sa sjeverozapadne strane. Pis. 32.

odozdo (od ozdo), *von unten, ab imo.* Rj. od-ozdo. *isp. ozdo, i postanje ondje, suprotno* odozgo. — Kažu da lisica kad dogje pod sjedalo kokošinje *odozdo* zasvijetli očima te kokoši odozgo popadaju i ona ih pohvata. Rj. 193b. Na strani 47 *od ozdo* u drugoj vrsti. Pis. 36. Da moju ženu (u Beču) posrbim... da joj *odozdo* kakovu sluškinju dovedem, koja nikakvoga drugog jezika ne zna samo (čisto) Srpski. Straž. 1886, 1580.

odozgo (od ozgo), *von oben, desuper.* Rj. od-ozgo. od-ozgo. *isp. ozgo, i postanje ondje, suprotno* odozdo. — Umliječile čele, t. j. zatvorile na satu čaurice odozgo. Rj. 782a. Nabere vreću mahovine i metnuyši odozgo malo vune ponese na vašar da proda. Npr. 168. Ozdo more, a odozgo gore, s desna ploča, a s lijeva drača. Posl. 237.

od pregje, od prije, od pívô, vidi otpregje, otprije, otrpvo.

odraditi, odrāditi, v. pf. abarbeiten, laborando (opera praestita) *penso.* Rj. od-raditi što, *radeći* naknaditi. n. p. dug, *radeći* platiti ga. *vidi* odmučiti. v. *impf.* odragjivati.

odragjânje, n. das Lângen der Verwundtschaft, abnegatio generis (gentis). Rj. *verb.* od odragjati se. *radnja* kojom se tko odragja.

odragjati se, odrâgjâm se, v. r. impf. die Verwundtschaft ablângen, ubnego gentem. Rj. od-ragjati se, *odmetati se od roda. v. pf.* odroditi se 1.

odragjivânje, n. das Abarbeiten, pensatio per laborem. Rj. *verb.* od obragjivati. — 1) *radnja* kojom tko odragjuje što (n. p. dug). *vidi* odmućanje. — 2) *radnja* kojom tko odragjuje (kvari) što.

odragjivati, odrâgjujêm, v. impf. Rj. od-ragjivati. v. *pf.* odraditi. — 1) *abarbeiten, opera penso debâtum.* Rj. *radeći* naknagjarati što, n. p. *plaćati* dug. *vidi* odmućati. — 2) n. p. jedno radi, a drugo odragjuje, *verderben, destruo. cf. kvariti.* Rj.

odramati, odrâmljêm, vidi othramati. Rj. v. *pf.* od-(h)ramati. u *krajerimu gdje se glas h ne čuje u gororu. hramljući otići.*

odraniti, odrâni, vidi othraniti. Rj. od-(h)raniti. **odraniti, nâm, v. pf. sich früh aufmachen, munc discedo.** Rj. od-raniti, rano krenuti, otići. v. *impf.* raniti.

odranjânje, n. das Abrollen, devolutio. Rj. *verb.* od odranjati. *radnja* kojom tko odranja što, n. p. zemlju.

odranjati, odrânjâm, v. impf. n. p. zemlju, abrollen, devolto. Rj. od-ranjati, *činiti* da se što roni. v. *pf.* odroniti.

odranjivânje, n. vidi othranjivanje. Rj.

odranjivati, odrânjujêm, v. impf. vidi othranjivati. Rj. od-(h)ranjivati.

odráslica, f. mulier quae jam adolevit. Stulli. *žensko* koje je reć odraslo. *isp. podráslica.*

odrástânje, n. verb. od odrastati, stanje koje biva, *kud* što odrasta.

odrástati, odrâstâm, v. impf. od-rastati, v. impf. prošti rasti. v. *pf.* odrasti. — Od onijeh Srba što su

u ono vrijeme borayili a i ragjali se i *odrastali* po vlaškim zemljama. Živ. kr. i arh. VIII.

odrásti, odrâstêm, v. pf. grosswachsen, excreseo, heranwachsen, adolesco. Rj. od-rasti. *isp. poodrasti. v. impf.* odrastati. — Vladika, 2) vlasteoska žena ili odrasla kći. Rj. 67b. Kad odrasli ljudi i žene hoće da se pričeste... Rj. 251a. Kad *gjerojka odraste*, jeduo veće zamoli se ocu svome, da joj dopusti da izigje pred dvor. Npr. 7. *Odrast'o je* Nahod Šimeune, a ljepši je od svake gjevojke. Npj. 2, 66. Ja sam se rodio i *odrastao* u selu, koje se zove Tršić. Pis. 49. Stefan Nemanja *odrastarši* dobi od očevine... DLj. 3, 300.

odreći, odrečêm (odreknêm), v. pf. Rj. od-reći. v. impf. odricati. — I. 1) absagen, renuncio: Koja usta rekla, ona i *odrekla* (Posl. 140). Rj. *kao reći: ne, ne* *ću: odbiti kome što riječima.* *Odreći, negare, recusare.* Stulli. Kad im (kmetima aga) što zapovjedi, ne mogu mu *odreći*. Rj. 278a. Onda otide k caru i za-
ište sve što mu je trebalo, car mu nije moguo *odreći*, nego mu da. Npr. 70. Nadam se da mi *čast oru dreći ne čete.* Posl. V. Koji hoće da mu uzajmiš, *ne odreći* mu. Mat. 5, 42. Nego govori caru; on me ne *će tibi odreći.* Sam. II. 13, 13. sa se, *pass.:* Opet je svak dužau priznati da se *staroj Srbiji* ne mogu *odreći* načela prekrasnoga samostalnoga razvijanja. DM. 75. — 2) antworten, respondeo, cf. odgovoriti: Ona mu ludo *odreče.* Rj. — Otac sinu reče: sinko, što učini? Sin ocu *odreče:* čačko, što i ti. DPostl. 91. — II. su se, *refleks. sich lossagen, renuncio alieni.* Rj. *odreći se koga ili čega (u pjesmi: odreći se koga):* Jer su se ličili krvnika (t. j. *odrekli ga se*) i platili odliku. Rj. 444b. Tako se *oroga ne odrekao!* (prekrstivši se). Posl. 310. Nigda ti se ne *ću poturčiti ni odreći od krsta mojega*, ni Hristovu vjeru pohuliti. Npj. 2, 609. Vas je prijed darom ponudio, pa ne hceste, no se *odrekoste.* Herc. 177. Neka se *odreče sebe.* Mat. 16. 24. I ti si bio s Isusom. A on se *odreče* pred svima *govoreći:* ne znam šta govoriš. 26, 70. Te se tako pokaja, da se *odreče prijestola* bratu na korist. DM. 30.

odredba, f. ordo, ordinatio, institutio, decretum. Stulli. *djelo* kojim se što *odredi, die Bestimmung, destinatio:* Dva adjektiva, kad je koji iz bliže određen: a) oba bez *blize odredbe.* Daničić, ARJ. 3b. Dvije riječi... svaka s *odredbom drugojačijom.* 4a. — *osn. u odrediti, odred-ba. riječi s takvim nast. kod* berba.

odrediti, odrêditi, v. pf. bestimmen, destino. Rj. od-rediti. v. *impf.* odregjivati. — Ovo su bile kao *odregjene globe*... ali manjma nije bilo ni broja. Rj. 89a. Kolač obručja, *odregjen broj* savjjenih obručja. Rj. 284b. Ročiti koga, t. j. *odrediti mu dan i mjesto.* Rj. 654b. Kad je (djevojku) odvedu dvoru carskome, *odrede je* da čuva gosku. Npr. 224. Ako je dug, odužio sam, ako je *red, odredio sam.* (Više nijesam dužau ništa). Posl. 3 (*isp.* obrediti). (Bog) je *čovjeku odredio, da se* jednako mući. Danica 2, 3. Sarić, *podignuvši odregjene pod njegovu ruku* Jadrane, dogje u Tršić. 3, 193. Domaćin *odredi* štu *će* koji od svatova biti i ovo odregjivanje on počne ovako. Kov. 52. Da sastavi i *odredi Srpsku bukvicu* i ortografiju. Pis. 3. Turci vide *odregjenu za juriš* vojsku. Sovj. 44. Oni su kao robovi *odregjeni na najteže* poslove. 66. Da ih pošalju Hadži-begu u Srebrnicu... pa dalje *kuda ih odrede.* 67. Pa ni ona (*plata*) im nije bila *odregjena* i postojana kao sovjetnicima 79. Onda *ga* car *odredi* u (husarsku regementu *ober-lajtnantom.* Žitije 11. Koji su davno *odregjeni na ovo osugjenje.* Jud. 4. Faraon *odredi* dio *srećenicima.* Mojs. 1, 47, 22. *Kojemu odredih* pustinju za kuću. Jov 39, 9. Dva adjektiva... kad je koji jošie čim *iz bliže odregjen.* DARj. 3b. *Za njega bi odregjena žestoka kaza.* DM. 57. *Načina* imaju dva kao oso-

bita oblika: *neodregjjeni* i zapovjedni; *način odregjjeni* zovu se sva vremena ujedno. Obl. 2. *sa se, pass.*: *Određi mu se, da sedi u Ostružnjici.* Danica 4, 25. Može biti da *bi* se mogla *određiti pravila* u kojih je glagola ovo »a« dugačko. Slav. Bibl. 2, 235.

odregjivânje, *n.* *das Bestimmen, destinatio.* Rj. *verb.* od *odregjivati*. *radnja* kojom tko *odregjuje* što: *Domaćin odredi šta će koji od svatova biti, i oro odregjivanje* u počne ovako. Kov. 52.

odregjivati, *odregjivem, v. impf. bestimmen, destino.* Rj. od *regjivati. v. pf.* odrediti. — *Pajsku* ovu *odregjivati* su knezovi iz nahija i knežina. Danica 3, 139. *Matica . . . da odregjuje, kako će se pisati.* 5, 72. *Za to im nevjesta prema tome odregjuje* što je moguće *kraći rok.* Kov. 79. *Sudile su sudije* koje su *manastiri na to odregjivati.* DM. 72.

odrenî, *adj.* Rj. *što pripada odru.* — **1)** *n. p.* haljine, Bett-, lecti. Rj. *isp.* odar 1. 2. — **2)** (u Hrv.) (*i odrenî*) *n. p.* stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odru nije moglo *sudjesti, cf.* odar 3. Rj.

odrenûti, *odrenem, v. pf.* (u Lici) *vidi* odagnati. Rj. *odagnati ima sadašnje vrijeme* odagnan, ođadenem i odrenem; *ali da se govori inf.* odrenuti (dorenuti, izrenuti i t. d.) *Daničić sumnja. isp.* Korijeni 71.

odrešito, *n. p.* govori, *fertig, diserte.* Rj. *odrešito* (samo u srednjem rodu kao adv. osn. u *odriješiti*). Osn. 220. *isp. Lat.* *resolvere (odriješiti), Tal.* *resoluto, Njem.* *resolut, entschlossen.* — *Razloži kralju . . . jasno i odrešito* (prijevod *Lat. clare et strenue*). Glas. 21, 285.

odrezak, *odreska, n. resegmen.* Stulli. *što se odreže (od čega), kao komad odrezan. isp.* *izrezak.*

odrezati, *odrezem, v. pf.* Rj. od *rezati. v. impf.* odrezivati. — **1)** *wegschneiden, abseind.* Rj. — *Ona kad to vidi, brže bolje odreže svoj skut* pa joj ruke njim omota. Npr. 56. *Ja ću tvoju odrezati glavu.* HNpj. 4, 440 (*zap.*). — **2)** *eripitum fortem edo.* Rj. *vidi* odarjjeti 4, odvrnuti 3. *jako prdnuti:* Došavši jež do jedne klade, uvuče se pod nju u bukovo lišće, pa se protegne koliko je dug, i *odrezuši reče:* »Moja kuća moja sloboda.« *Posl.* 182.

odrezivânje, *n.* *das Hinwegschneiden, abseissio.* Rj. *verb.* od *odrezivati. radnja* kojom tko *odrezuje* što. **odrezivati**, *odrezujem, v. impf. abschnneiden, abseindo.* Rj. od *rezivati. v. pf.* odrezati. — *Pa uzmem nož, pa sve dlaku po dlaku odrezuj* pa navezuj. Npr. 162.

odricânje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *odricati*, 2) *odricati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *odriče kome* što (das Absagen, renunciatio. Rj.). — **2)** *radnja* kojom se tko *odriče koga ili čega* (das Lossagen, renunciatio. Rj.).

odricati, *odričem, v. impf.* Rj. od *ricati. v. pf.* odreći. — **1)** *absagen, widerrufen, renuncio, revoco.* Rj. *značenje* 1) *govoriti: ne, ne ću, odbijati kome* što riječima (absagen, renuncio); 2) *vidi* poricati, *widerrufen, revoco.* 3) *vidi* nijekati. — *Aleksa je jednako odricao, da knjiga nije njegov.* Danica 3, 150. *Što on mnogijem riječima odriče pravo značenje* i nameće im drugo po svojoj volji. Pis. 43. *Zasvjedočiše božanstvo Isusa Hrista, koje odričeše bezbožni Ariju.* DP. 279. *za sve ove primjere isp.* nijekati. *Odicati, negare.* Stulli. — **2)** *su se, refleks. sich lossagen, renuncio.* Rj. *odricati se koga* (i od *koga* u pjesmi), *čega:* Ličiti se česa, od čega, koga, od koga, t. j. *odricati se.* Rj. 331b. *Odrod, koji se odriče svojega roda.* Rj. 448a. *Hoćeš li se odricat' od majke?* Npj. 2, 27. *Ja se troga Boga ne odricem.* 3, 86.

odriješiti, *odriješim, v. pf. losbinden, solvo.* Rj. *o-driješiti. v. impf.* odriješivati. — *Razapeti konja, t. j. zapetu konju odriješiti sapon.* Rj. 627a. *Ni sveži, ni odriješiti.* (Kad se hoće za koga da kaže, da ne zna ništa). *Posl.* 222. *Odriješio je veće jedru.* DPosl. 90. *No mu vežu naopako ruke . . . pa mu vezir odriješiti ruke.* Npj. 2, 607. *Milujuć je Mijat po obrazu svu tri njojzi odriješiti gjerdana, pa ih pušti sebi u dže-*

pove. 3, 439. *Odmah ćete naći magaricu privezanu i magare s njom; odriješite je i dovedite mi.* Mat. 21, 2. *sa se, refleks. Odr'ješiti se od konja* dorata, pa on hvata vranea Mujagina. Npj. 3, 102.

odrijeti, *odrêm (oderem), (od'ro, part. pass. od'ri) v. pf.* Rj. *o-drijeti. vidi* oderati. *v. impf.* odirati. — **I. 1)** *schinden, excorio:* *odrlji ga* bijući; *odrlji ga* bojem. Rj. — *Vodererina, kud je voda odrla.* Rj. 69b. *Ja sam jarac živoderac, živ drt, neodrt; živ pečen, neispečen.* Rj. 141b. *Zaoblica, bravče* cijelo s glavom ispečeno ili samo *odrtro* za takovo pečenje. . . *od'ro* na zaoblicu. Rj. 186b. *Ja uhvatih jednu buhu, i zaklah je, pa je odrijež na mijek.* Npr. 166. *Odrt ruk* a napet rep. (Gledaj; *Lipsuje* a *psuje*). *Posl.* 235. *Odr'ro bi megjeda o njega.* (Kad je ko zdrav i jak). 235. *Tvoju ćemo odrijeti glavu.* Npj. 4, 368. *sa se, pass.* *Po tom neka se odre žrtva paljenica.* Mojs. III. 1, 6. — **2)** (u C. G.) *ausplündern, expolio, cf.* opljehniti: *Bolje ga je na putu odrijeti nego na domu poharati* (*Posl.* 22). Rj. *vidi* i oglobiti, *osmuditi* 2. — **II.** *sa se, refleks. heiser schreien, trinken, u s. v. ad ravim usque clamo, poto et et c.*: *Opila se i odrta strina, da oda šta bi, ne bi ni žalio, već od poke vode jabukove.* Rj. *odrijeti se vičući, pijučući i t. d. vidi* oderati se, oguliti se. — *Ako se mi i oderemo vičući, ako se i istučemo, hoćemo li s tim presuditi, čija je ludost najveća?* Danica 2, 126.

odrina, *f.* Rj. *vidi* odrinja. — **1)** (po jugozap. kraj.) *vinova loza, koja se* pusti te naraste uz kakovo drvo ili onako uza što (u Srbiji se zove *čardaklija*), *die Weinranke, rankender Weinstock, pampinus.* Rj. *vidi* i *lomača.* — **2)** *pripravljena* se da su oženjeni ljudi u vrijeme nekakoga zulumu morali plaćati Turcima i *odrinu*, t. j. što spavaju sa svojijem ženama (a jedni još vele što su Turci spavali s njihovijem ženama, kao i žvakalicu). Rj. — *odrina* (osn. u *odar*). Osn. 160, 162.

odrinuti, *nêm, v. pf. wegstossen, retrudere, cf.* oturiti. Rj. od *rinuti. v. impf.* rivati. — *Ukloni dakle žalost od srca svojega, i odrini zlo od tijela svojega.* Prop. 11, 10.

odrinja, *f.* *vidi* odrina. Rj. *za nast. isp.* riječi kod *babinje.*

odrište, *n.* (u Pastr.) u ovoj poslovicei mjesto *odar:* *U ognjište posvadište, u odrište pomirište.* Rj. *riječi s takvim nast. kod* *danšte.*

odriješnje, *n. absolutio, dissolutio, liberatio. verb.* od *odriješiti. djelo* kojim se što *odriješiti* i kaka *ispovijest, tako odriješnje.* DPosl. 44. — *takva verb. subst. kod* *dopuštenje.*

odriješivânje, *n. das Auflösen, Losbinden, solutio.* Rj. *verb.* od *odriješivati. radnja* kojom tko *odriješuje* što.

odriješivati, *odriješujem, v. impf. losbinden, solvo:* *Ko tvrgje veže, lakše odriješuje* (*Posl.* 156). Rj. *o-driješivati. v. pf.* odriješiti.

odrljija, *m.* (u Dubr.) *vidi* dronjo. Rj. *odran čorjek. vidi* i *dronjavac, i syn. onulje. biće riječ* od *odrijeti sa svršetkom* lija. *isp.* *uzvodlija.*

odrljaviti, *vîm, v. pf. o-drljaviti, drljav postati.* — *Ostoja ostari, onemoća, okašljavi, odrljavi, a Bog mu dade veka!* Megj. 310.

odrod, *m.* koji se odriče svojega roda, *der sich von der Verwandtschaft lossagt, qui renunciavit genti.* Rj. od *rod. isp.* odroditi se.

odroditi se, *odrodim se, v. r. pf.* Rj. od *roditi se. v. impf.* odragjati se. — **1)** *sich lossagen von der Verwandtschaft, renuncio genti.* Rj. *odreći se* roda. — **2)** u pjesmi mjesto *roditi se:* *Nit' se bolji junak odrodio, od kako je postala krajina.* Rj.

odroniti, *odronim, v. pf.* Rj. od *roniti. v. impf.* odranjati. — **1)** *n. p.* *suzu, abrollen, devolvo.* Rj. — *Sad im je jedan veliki dio bregova odronjen.* *Priprava* 16. — **2)** *sa se, refleks. odroni se* brijeg, *hinubrollen,*

delab. n. odroni se suza. Rj. — *Odroni se suza od obraza, ona pade Dragojlu na lice.* Npj. 1. 369.

odrpunica, *f.* i *m.* čovjek odrpan, *ein zerrissener Mensch, homo pannosus. cf.* dronjo. Rj. *čeljade muško di žensko odrpano*. — Onda on od kuće do kuće go, bos... : Odmakni se, kako bi s ovom odrpunicom govorila? Npr. 253. *vidi* i dronjavac, i *syn. ondje*.

odrpati, *odrpam, v. pf. abbrauen, seabo.* Rj. o-drpati. *kao poderati. v. impf.* drpiti. — Odrpanica, čovjek odrpan. Rj. 448a. Odrpulja. *odrpiano* i *poderano* što. Rj. 448a.

odrpaviti, *vim, v. pf. rauh werden, exasperor*: Iza krasta lice pocrnjelo, pocrnjelo i *odrpavilo*. Rj. o-drpaviti, drpavo, drpavo, hrpavo *postati. ali riječi drpav nema poterde osim u ARJ.* drpar, adj. lacerosus, pannosus, dronjav, prnjav. 2, 793a (dřpav? dřpav?). — *taj se glagol drukčije ne nalazi.*

odrpina, *f. der Fetzen, pannus. cf.* rita, dronjak. Rj. i *syn. ondje*. — *od odrpati.*

odrpulja, *f.* odrpano i poderano što, *n. p.* košulja, *der Fetzen, pannus.* Rj. — *riječi s takvim nast. kod bakulja.*

odrtina, *f. die Schindmähre, equus strigosus, maileutus.* Rj. *konj mšvac, kao odrt.*

odrubiti, *odrubim, v. pf. abhauen, prae ido, cf.* odsjeći: Prema sebi odrubi joj glavu. Rj. odrubiti. *s timjem značenjem ne nalodi se taj glagol u drugo-jačijem obličju.*

odrveniti, *nim, v. pf. verholzen, ligneus fio.* Rj. o-drveniti, *postati drveno, drvenasto. v. impf.* drveniti se. — Jer je *odrvenilo srce* ovijeh ljudi... sreem ne razumiju. Mat. 13, 15. *Da koji od vas ne odreni od prijekare grjehovne... da ne budete drvenastijeh srea.* Jev. 3, 13.

održati, *žim, p. pf.* Rj. o-držati, *vidi* obdržati. *v. impf.* održavati. — **I. I** *ein Kind auf den Armen getragen haben, bis es selbst gehen kann, manibus sustinco*: ja sam ga održala. Ja sestra brata održala. Rj. održala brata, t. j. nosala ga na rukama, dok nije počeo hoditi. — **2** *behaupten (z. B. den Wahlplatz), obtinco*: održao mejdan. Rj. kao dobiti. — Dok pravda ne održu pohjeda. Mat. 12, 20. — **3** *erhalten, conserro.* Rj. *vidi* uzdržati 1. — Udavali se tri četiri puta, i tu ja bih u Boga zločesta, ne održah muža ni jednoga. Npj. 2, 14. U tom ličina pukne... što mu je onaka slaba ličina bila... »Meni nije niko kazao, da će dva obešanjaka o njoj visiti; a jednoga bi održala jamačno«. Danica 4, 39. Udarilo ga tane puščano... no i tu mu sreća njegova održu život, i on ozdravi sa svim. Miloš 45. Tri člana, koji mogu održati mir između Turske i Rusije. 150. Anđjeli koji ne održaše svojega starješinstva nego ostrviše svoj stan. Jud. 6. — **4** riječ, *halten, continco.* Rj. *vidi* sadržati, kao ispuniti, izvršiti: Opet će se udati za junaka. I zaista održu riječi: uda se za... Danica 1, 94. Bećir-paša po ugovoru zaista održu u Srbiji pravu amnistiju. 3, 138. On ne održa što mu Gospod zapovjedi. Car. 1, 11, 10. *isp.* opslužiti. — **II.** *su se, reflex.* *vidi* uzdržati se 1. *isp.* održati 3. — *Namastiri su se u Srijemu s pomoću svojijeh spahiluka održali do sad prilično, ali su u Srbiji vrlo posrnuli.* Rj. 396a. Posljednja se broji. (Ko najposlije nadvlada i održu se). Posl. 257. A sili se održat' ne mogu, Martinčić pleći obrnuli. Npj. 4, 114. Takovi su knezovi... malo pomalo prava svoja pogubili. Do našega vremena samo su se održali Karapandžići. Danica 2, 97. Srbi se u velikom šancu održu hrabro. 5, 44. Ako će društvo da se održu... onda valja... Priprava 57. Da biste se mogli održati protiv lukavstva gjavolskoga. Efes. 6, 11. Ne će se niko održati pred vama. Mojs. V. 11, 25. Taj plod valja još vidjeti kako će se u svoje vrijeme održati. Oglad IV. Kako su se stari naši brinuli da se održu narodni jezik u crkvenih potrebah. Rad 9, 193.

održavanje, *n. verb. od održati.* Rj.: Bojim se, da to ne će biti čuvanje i održavanje narodnijeh riječi i narodnoga jezika, nego zaboravljanje, potiranje. Kolo 14 (15).

održavati, održavam, *v. impf.* Rj. o-državati. *vidi* obdržavati. *v. pf.* održati.

odšad (od sad), **odšade**, *vidi* odsele, osele; posad, posele; *ron nun an, posthac, ex hoc tempore. suprotno* dosad, dosader, dosle, doslek, doslen, doslije. — Onda mu ear da dvanaest dukata i reče mu da od sad uvek dolazi od da ga brije. Npr. 150. Do sad si mi bio vjerna sluga, a od sada moje čedo drago. Npj. 2, 116. Dakle brojeći od sad natrag tek negdje prije 2250 godina. Priprava 187. Kažem vam pak da ne ću od sad piti od ovoga roda do onog dana kad ću... Mat. 26, 29.

odšebnica, *f. sella exonerando ventri.* Stulli. odšebnica, *postanjem od sebe; stolicu gdje se ide radi sebe (od sebe). der Leibstuhl.*

odšedlati, *dlam, v. pf. absatteln, stratum detrahere equo.* Rj. odšedlati konja, sedlo mu snimiti. *v. impf.* odšedlavati.

odšedlavanje, *n. das Absatteln, zō stratum detrahere equo.* Rj. *verb. od* odšedlavati. radnja kojom tko odšedlava (konja).

odšedlavanje, odšedlavam, *v. impf. absatteln, stratum detrahere equo.* Rj. odšedlavati konja, sedlo mu snimiti. *v. pf.* odšedlati. *suprotno* sedlati (konja). — Relja konja sedla, Jela odšedlava. Npj. 1, 110.

odsele, *vidi* osele. Rj. *vidi* i od sad. i *syn. ondje*. — Ne ćete mene vidjeti odsele dok ne rečete: blagosloven koji ide u ime Gospodnje. Mat. 23, 39. *Od sele* dokle bude zemlje, ne će nestajati usjeva ni žetve. Mojs. 1, 8, 22.

odseliti, *odselim, vidu* oseliti. Rj. — **1** *v. pf.* odseliti. — **2** *sa se, reflex.* *vidi* oseliti se. Rj.

odsijecanje, *n. vidu* osjecanje. Rj.

odsijecati, *odsijecam, vidu* osijecati. Rj. — **1** *v. impf.* od-sijecati. *v. pf.* odsjeći. — Kad Srbi vide, kako se delije biju i glavre odsecaju, oni se poplaše. Miloš 106. — **2** *sa se, reflex.* *vidi* osijecati se. Rj.

odsijevanje, *n. der Widerschein, refluxentia. verb. od* odsijecati. stanje koje bira, kad što odsijeva.

odsijevati, *odsijevaj, v. impf. zurückblitzen, widerstrahlen, refluxco, cf.* odsjaivati: Na doratn zlatna abajju, udrio joj zlatne meseceove, pa od jarkog odsijeva sunca. Rj.

odsipanje, *n. vidu* odasipanje. Rj. **odsipati**, *pam* (pljēm), *vidu* odasipati. Rj. *v. impf.* od-sipati *v. pf.* odsuti.

odsjaivanje, *n. vidu* odsijevanje. Rj.

odsjaivati, *odsjaujem, v. impf. vidu* odsijevati: Odsjauje devet čelenaka. Pak jarkome odsjauje sunca. Rj. od-sjaivati. — Svi ovi spomeni svezuju u molitvi zemlju i nebo jedno za drugo i čine da ono odsjauje u duši našoj. DP. 318.

odsječak, *odsječka, m. vidu* osječak. Rj. ono što se odsijeće od čegu.

odsjeći, *odsječem, vidu* osjeći. Rj. od-sjeći. *v. impf.* odsijecati. — **I. I** *abhaucn, descco.* Rj. *vidi* odasjeći, odrubiti, okinuti, otkinuti. — »Sad ga pogubi kako izigje iz galije... kako se pomoli iz galije, odseće mu glavu. Npr. 70. Čobančad kad nagju zovu, odseku jedan prut i od njega načine svirala. 151. Ljubović udario Baja po desnoj mišiei, i odsjekao mu tri litre mesa. Npj. 1, 3, 210 (Vuk). (Miroč) se strmetinim stjenjacima svršuje na Dunavu, koje ga je odsjeklo od Karpatskih planina. Danica 2, 33. *sa se, pass.*: Kobilica, grozd, kad se odsijeće s lozom zajedno, da se ostavi. Rj. 280b. — **2** *bestimmen, determino.* Rj. *vidi* osjeći 2. — Odsijeće kao na panju. (Kad ko što kaže upravo, da se razumije šta hoće). Posl. 235. Tako odsijeće on trošak za žrtve i ostale nužne potrebe na pet dukata. Danica 2, 136. — **3** *abnehmen, mi-*

nucere, vidi osjeći 3. odsjeklu voda. — 4) n. p. još nijesu odsjekli kukuruzi. vidi osjeći 4. — II. su se, refleks. vidi osjeći se. Rj. odsjeći se na kogu.

odsjedanje, *n. das Absteigen, descensio. Rj. verb. od odsjedati. radnja kojom tko odsjeda n. p. konja.*

odsjedati, *dām, v. impf. konja, od konja, absteigen, descendo. Nemoj dobra konju odsjedati. Rj. od-sjedati i s konja (isp. odsjednuti). vidi osjedati, odjahivati 2. v. pf. odsjednuti, odsjesti.*

odsjednuti, *dnēm, v. pf. konja, od konja, s konja. vidi odsjesti, osjesti, odjahati, odjahnuti. v. impf. odsjedati. — Odsjednuti s konja, čovek odmah naruči mrtvački sanduk. Npr. 14. Ongje Stojan gjoja odsjednutu. Npj. 3, 131.*

odsjek, *m. vidi osjek. Rj. od-sjek. — 1) odsjekom, in Bausch und Bogen, per uersionem. vidi osjek 2, kesim. — Ištu, da Srbi Turskome caru plaćaju odsjekom u ime sviju dacija. Miloš 4. Spahija (gde mu seljaci ne plaćaju odsjekom u ime svega) uzima po 2 groša glavnice. 203. — 2) ono što se kao dijel odsijede od čega, n. p. od vremena, od vlasti: Duže odsjeko vremena (epohe) pokazivahu nesrećni događaji, koji se množine ljudi tiču. Priprava 196. Upravitelj Azijskoga odsjeka u ministarstvu inostranijih djela. Sovj. 37.*

odsjesti, *odsjedēm (odsjednēm), v. pf. Rj. od-sjesti. vidi odsjednuti, osjesti. v. impf. odsjedati. — I. 1) konja, od konja, absteigen, descendo. Rj. i s konja. vidi odjahati, odjahnuti. — Pa s dobrih konja odsjedoše. Npj. 4, 184. Tu mi Turci konje odsjedoše. 4, 384. Pa odsjede od dorata svoga. 4, 492. — 2) odsjed' mene gr'ješnoj, prisjed' babi b'jesnoj, sagen die Mädchen, wenn ihnen etwas in der Kehle stecken geblieben (also: hebe dich, abscede). Rj. kažu djevojke, kad im što prisjede. — II. su se, refleks. n. p. odsjelo se brdo, stürzen, corruere. Rj.*

odskakanje, *n. vidi oskakanje. Rj.*

1. odskakati, *odskākēm, vidi oskakati. Rj. v. impf. od-skakati. v. pf. odskočiti. — 1) abspringen, desilio. vidi oskakati 1. — Za zmaja misli se da je kao ognjevit junak, od kojega u lećenju oganj odskāe i svijetli. Rj. 3b. Prevesti babu, kažu djeca kad bace malu pločicu od kamena preko vode, ali je tako bace da odskāe površ vode. Rj. 9a. Kačka, kratko drvece koje se po jednome kraju udara palicom te odskāe u visinu. Rj. 267a. — 2) überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu. vidi oskakati 2. u skakanju nadlagjivati. vidi oskakovati. — Stane se s djecom igrati, gdje se skače on odskāe, gdje se rve, on obara, gdje se kamena meće, on domeće. Rj. 678b.*

2. odskakati, *odskātēm, vidi oskakati. Rj. v. pf. davon springen, ubeo saltans, skačūci otići.*

odskakivanje, *n. vidi oskakovanje.*

odskakovati, *odskākujēm, vidi oskakovati. Rj. v. impf. überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu. vidi i 1 odskakati (2). od-skakovati kome, u skakanju gu nadlagjivati. v. pf. odskočiti 2.*

odskočiti, *odskočīm, vidi oskočiti. Rj. v. pf. odskočiti. v. impf. 1. odskakati (1, 2). — 1) abspringen, desilio. vidi oskočiti 1. — Okosi se na pušku, t. j. odskoči na stranu pa poteže pušku da se brani ili bije. Rj. 455a. Ali se buzdovan ne razbije nego odskoči od legja. Npr. 3. Baci oni prsten, te gje će? nego odskoči s doline te njegovoj istoj šceri nu skut. 114. — 2) überspringen (weiter springen als ein anderer), saltu vinco. vidi oskočiti 2. od-skočiti kome, u skakanju gu nadladati: Jednom skoči, te svijem odskoči. Npj. 3, 442. Vrat' se amo, Bosanska deljo! odbaci ti Ture Mal-agića i odskoči skokom junačkimem. 3, 443. — 3) hinwegspringen, resilio: Pa odskoči od konja čilaša, triput skoči, do grada doskoči. Npj. 2, 112 (odskoči od konja = odskoči sa konja). Sa dorata pope odskočio. 4, 329. — 4) odskočilo sunce, t. j. izišlo visoko. vidi oskočiti 4. — Odskočilo sunce*

s koplja. Rj. 658a. Al' na nebu mjesec odskočio. Npj. 2, 615.

odskočēk, *n. p. kamen kad odskoči od čega pa udari u što drugo, abprallend, mit Abprall, resilient. Rj. adv. kao odskokom, odskočivši.*

odskok, *m. der Abprall, Absprung, repulsus: Igrah se zlatnom jabukom... odskokom skoči jabuka, udara Budvi u vrata, salomi vrata na dvoje. Rj. od-skok. osn. kaju je u odskočiti.*

odskōra (od skora), **odskōro** (od skoro), *unlängst, nuper, non ita pridem. Rj. adv. od praep. skora gen. kako je u odskoro nestalo gen. isp. odavna, odavno, koje je suprotno ovom udverbu. vidi skoro 1, skorice, doskora, otrpvo, prvač, prvō. — Odmah pogje, u tazbinu dogje, u tazbinu u bila Kruševca, gje od skora carstvo postanulo. Npj. 2, 263. Krompiri su od skora poznati. Danica 2, 103. Filologija... tako je od skora počela dorastati i jačati. Rad 1, 106.*

odslēk, *adv. odsle-k (isp. 2 k), suprotno doslek. vidi i odsad, i syn. ondje. — (Gore odslek negli doslek sa zetom. DPostl. 24.*

odsleka, *f. Rj. vidi osled, osjeka. kad voda u moru osjeca, onda je osjeka, osled, odsleka, u kad dolazi, onda je sleka, plima. — sleka, odsleka, prislēci (recedere). Korijeni 219.*

odslūžiti, *odslūžīm, v. pf. — 1) abdiener, ministrando (serviendo) penso. Rj. od-sluziti, služeći naknaditi. n. p. dug naplatiti. vidi opsluziti. v. impf. odsluzivati. — 2) u ovim primjerima znači službu izvršiti, služeći izvršiti: Kad sluga dodā da mu nije pasje nedjelje odsluzi, ou mu rekne: sva ti je godina bila pasja. Rj. 490a. Odsluzi Jakov za Rahlju sedam godina. Mojs. I, 29, 20.*

odsluzivanje, *n. das Abdiener, compensatio per servitia. Rj. verb. od odsluzivati. radnja kojom tko odsluzuje što.*

odsluzivati, *odslūžujēm, v. impf. abdiener, serviendo compenso. Rj. od-sluzivati, služeći naknagjivati, n. p. dug naplaćivati. vidi opsluzivati. v. pf. odsluziti.*

odspāvati, *odspāvām, v. pf. abschlafen, decormio, dormiendo solvo, refringo: ko na Gjurjev dan spava, na Markov dan treba da odspava. Rj. — Hvala, Bože, i na čorbi, a meso ēu odspavati. Posl. 340.*

odsrđiti se, *odsrdīm se, v. r. pf. vidi osrditi se, odljutiti se. Rj. od-srditi se, od srdnje se povratiti.*

odsrknuti, *odsrdknēm, v. pf. od-srknuti. v. impf. srkati. isp. osrkivati. — Iz prepuna čanka nije grje-hotē odsrknuti. (Mjesto prepuna govori se i samo puna). Posl. 100.*

odstājati, *odstājīm, v. pf. zu Ende stehen, perstare: odstajati leturgiju. Rj. vidi ostājati. od-stajati što, do sršetka njegovu stojeći ostati. isp. odstati.*

odstati, *odstanēm. v. pf. od-stati. isp. odstajati. — Ovako sam zast'o, ovako ēu i odstut'. DPostl. 92.*

odstrāga, *adv. od-s-traga (isp. trag). vidi sastrag. nu pitanje: odakle? — Pa pobježe Vuće u planinu, prislekoše od stragu gragjani... uz planinu Vuka pristigoše. Npj. 4, 430.*

odstrāniti, *odstrānīm, v. pf. od-straniti. — 1) amovere, removere, scorsum trahere — gork plač i suze od njega odstrāni. Stulli. kao metnuti na stranu; besetigen. vidi ukloniti. — 2) sa se, refleks. recedere. Stulli. vidi ukloniti se, otkloniti se. — v. impf. od-stranjavati (i se), odstranjivati (i se).*

odstranjavanje, *n. vidi odstranjivanje.*

odstranjavati, *odstrānjāvām, v. impf. vidi odstranjivati. — Počne zahvaljujući odstranjavati toliku čast. Mil. 188.*

odstranjivanje, *n. verb. od 1) odstranjivati, 2) odstranjivati se. — 1) radnja kojom tko odstranjuje što. — 2) radnja kojom se tko odstranjivati.*

odstranjivati, *odstrānjujēm, v. impf. od-stranjivati. v. pf. odstraniti. — 1) amovere, removere, scorsum*

trahere. Stulli. kao metati na stranu. vidi odstranjavati, uklanjati, uklonjati. — 2) sa se, refleks. isp. odstraniti se.

odstružiti, žim, v. pf. (u C. G.) otvoriti stragu da izlaze ovec napolje, bei struga hinauslassen, aperire, emittere: Da odstruži prebijele ovec. Rj. od-stružiti. vidi ostružiti, suprotno zastružiti. v. impf. ne nahodi se.

odstupānje, n. vidi ostupanje. Rj.

odstupati, odstūpām, vidi ostupati. Rj. v. impf. od-stupati; v. pf. odstupati. — Da se i ovdje nalazi riječi, koje od opštega pravila odstupaju, to nije ništa novo. Odg. na sit. 8. Ne odstupajte od Gospoda. Sam. I. 12. 20. Ne zaboravljaj i ne odstupaj od riječi nsta mojih. Prič. 4, 5.

odstūpiti, odstūpīm, v. pf. vidi ostupati. Rj. odstupati. v. impf. odstupati. — Odstupite nekoliko mnogo vas je. Posl. 236. Pa odstupi malo od družine. Npj. 4. 28. Da će u posljednja vremena odstupati neki od vjere. Tim. I. 4, 1.

ōdsuda, f. das Urtheil, judicium, sententia, cf. presnda. Rj. od-suda, djelo kojim se što odsudi. vidi i osuda, osudbina.

odsūditi, odsūdīm, vidi osuditi. Rj. v. pf. od-suditi. v. impf. odsugjivati. — 1) aburtheilen, das Urtheil fällen, judicium fero, n. p. kome što. vidi osuditi 1. — Neki tako izjedeni ljudi odmah umru, a neki žive više vremena: koliko je ona (vještica) odsudila kad je sree jela. Rj. 66b. Onda bismo lasno mogli odsuditi, ili imaju pravije gjeća... ili učitelji i sveštenici. Rj. 1 XXXV. To ti je sud, sam si ga odsudio. Car. I. 20, 40. Za to što se ono što je odsugjeno čovjeku najprije otkriva na nebesima. DP. 159. — 2) odsuditi koga, rerurtheilen, condemnno, vidi osuditi 2. — Šakkljiv sam oko vrata. (Rekao Ciganin kad su ga odsudili na vješala). Posl. 352. sa se, pass.: Kad ko ubije čoveka... pa kad se koji odsudi na smrt. Miloš 192.

odsugjivānje, n. cf. osugjivanje. Rj.

odsugjivati, odsugjūēm, vidi osugjivati. Rj. v. impf. odsugjivati. v. pf. odsuditi.

odsūkati, odsūcēm, vidi osukati. Rj. od-sukati. v. impf. odsukivati.

odsukivānje, n. vidi osukivanje. Rj.

odsukivati, odsukūēm, vidi osukivati. Rj. odsukivati. v. pf. odsukati.

odsustvo, n. riječ iz Staroslov. jezika. stanje koje biva, kad nije tko nazočan; die Abwesenheit, absentia: Za produženje odsustva. Pom. 13. Dokle mu otac ne bi kako god dobio odsustvo. Zim. 342 (Urleub).

ōdsūti, ōdspēm, vidi odasuti. Rj. v. pf. od-suti. v. impf. od-sipati.

ōdsvagda (od svagda): Pa se najzu dva s jedno do drugoga, za to se jedno s izbacuje, kao što je bilo od svagda. Obl. 114. isp. svagda.

ōdsvaktē, ōdsvakud, ōdsvakudā, von allen Seiten, allenthalben, undique: Gjegogj, šceri, na konaku budeš, odsvaktē mi sitnu knjigu vrati. Rj. na pitanje: otkud? isp. odsvuda. — Ovo se čudo razglasi po svijetu tako da je na hiljade prosilaca od svakuda pristupljivalo. Npr. 101. Barjak privežu na jednome od najvišijih knužijeh prozora da se od svakud vidijeti može. Kov. 47.

odsvrūdā (od svuda), adv. isp. odsvakte, odsvakud, odsvakuda. — Ali sa sviju strana otpišu da toga grada nema... Po tom carev sin raspise za Legen grad gde je, i od svuda otpišu, da toga grada nema. Npr. 225. Ne vjeruje da će se vratiti iz tame, od svuda privigja mač. Jov 15, 22.

ōdsalica, f. der Gegenspass, jocus contrafactus: Kakva šala, onakva i odsalica (Posl. 124). Rj. odsalica, što se na šalu odsali.

ōdsaliti, fim, v. pf. šalu, den Spass erwiedern, jocum referre: Ja bi tebi, Madžarine, odsalio šalu.

Rj. od-šaliti šalu, na šalu šalom odgovoriti. v. impf. šaliti se. — Svetio bi im se šalom koju je jedini on umeo odsaliti. Mil. 263.

odšegati, gām, v. pf. vidi prepiliti. Rj. od-šegati. vidi i prestrugati. v. impf. šegati (piliti).

odšētati, ōdšētām (ōdšēcēm), v. pf. davon spaziren, ambulans discedo. Rj. od-šetati, šetajući otići. v. impf. šetati. — »Ajdemote gjakonovom dvoru.« Odšetaše gjakonovom dvoru. Npj. 2, 8. Pošetaše brižni neveseli niz Nebojšu kulu Jakšićevu, odšetaše u kavu veliku, pak sjedoše po kavi velikoj. 4, 133.

ōdšiti, ōdšijēm, v. pf. auftrennen, resuo. Rj. ōdšiti. v. impf. šiti.

odškrinuti, ōdškrīnēm, v. pf. od-škrinuti. vidi oškrinuti. — sa se, pass.: A aharska se odškrnuše vrata, a na vrata nkaza se Zlata. HNpj. 4, 99 (pogrešno mj. odškrinuše).

od tada, od tadaj, od tade, vidi otada, otadaj, otade.

od tud, od tuda, vidi otud, otuda.

odučāvānje, n. das Abgewöhnen, desuesfactio, doctio. Rj. verb. od odučavati. radnja kojom tko odučava koga oda šta.

odučāvati, odučāvām, v. impf. abgewöhnen, dedoceo. Rj. od-učavati. koga oda šta: v. pf. odučiti. suprotno isp. obučavati.

odučiti, odučīm, v. pf. Rj. od-učiti, v. impf. odučavati. — 1) abgewöhnen, dedoceo. Rj. suprotno isp. obučiti. Lasno je naučiti, nego je muka odučiti. Posl. 166. Motika i lopata (n. p. izljihećije ga ili odučiti oda šta). 182. — 2) sa se, reflks.: Predani hajdoci poslije ponajviše bivaju panduri, jer su se odučili od rada poljskoga. Rj. 800a. Kad lopata pukne viš glave. (Kad umre, n. p. odućice se oda šta). Posl. 118.

ōdud, vidi odovud: Pa on savi i odud i otud, da b' Turčinu glavu ukينو. Rj. od-ud, od-(ov)ud, vidi i odovuda, odovudu. — Ja sam junak odud iz krajine od Dobuja grada bijeloga. Npj. 3, 134.

odudariti, rīm, v. pf. absehlagen, eneutio. Rj. od-ndariti. — Vi stanite, da vam odudarim po jedared mojim buzdoranom. Npj. 2, 436.

ōduga, f. vidi obduga. isp. oduživanje.

ōduha, f. Stulli. respiratio. o-duha, kao djelo kad tko ili što odahne. — Oduha aerska ili ti zračna. Gij. Rapič. DARj. 43a.

odūhati, ōdūhām (ōdūšēm), v. pf. abblasen, deslo. Rj. o-duhati. vidi oduhati, oduvati, oduhnuti, otpirnuti, otpnhnuti. v. impf. duhati.

odūhnuti, ōdūhnēm, v. pf. o-duhnuti. vidi oduhati. isp. dūnuti (mjesto duhnuti, ali i bez h). Korijeni 114. — sa se, pass.: Gle, kolika muka! a moglo bi se odūhnuti. Mal. 1, 13.

odūjmiti, ōdūjmīm, v. pf. n. p. čašu od usta, den Becher von Lippen entfernen, remoreo. Rj. od-u-jmiti (postanje vidi kod dojmiti), kao oduzeti. isp. odagnuti. — Kad već prestane piti i odjmi čašu od usta, onda ostali poviču: »Na zdravlje!« Rj. 400b.

ōdnka, f. die Entwöhnung, desuetudo, cf. odvika: Nanka je jedna muka, a oduka dvije muke. (Posl. 192). Rj. od-nka, djelo kojim tko oduči koga od čega, ili kojim se tko oduči odu šta.

odūljati, ljā, v. pf. n. p. dan, noč, länger werden, cresco. Rj. o-duljati, postati dulji. v. impf. duljati. — Koliko bi pijevac s praga skočio (kaže se da toliko dan odulja do maloga božića). Posl. 145. Teško vama, jer dan naže, i sjenke večernje oduljaše. Jer. 6, 4.

odūljiti, ōdūljīm, v. pf. länger machen, longius facere. Rj. o-duljiti, načiniti dulje, učiniti da bude što dulje. v. impf. duljiti.

odūmiljen, m. (u C. G.) nekaka trava. Art Pflanze, herbae genus. Odoljen kažu da je vrlo jak (kad se daje bolesnicima), te kao što bolesti odoli na prečac, tako i bolesniku može nauditi, za to uza nj daju po-

malo i odumiljeno. Rj. od-u-miljen, odumnuti? *isp.* umiljen.

odumiljeno, u pripjevu. Rj. — Gjevojke su ružu brale, ododoljeno, *odumiljeno*. Rj. 446b. *isp.* odumiljen.

odumnuti, odumñe, *v. pf.* odumnuo bol, nachlassen, remitto, *cf.* umnuti. Rj. od-u-minuti. *vidi* i odominuti.

odumiti, mīm, *v. pf.* den Vorsatz ändern, *muto propositum*: Odumio što je naumio. Rj. od-umiti, odustati *naum.* *isp.* preumiti. *v. impf.* umiti.

oduhnuti, ödünēm, *v. pf.* Rj. o-dunuti. *vidi* oduhnuti, oduhati. — **1)** abblasen. *deflo.* Rj. — **2)** durch Blasen sich erleichtern (*z. B. Schmerz*), stando levo. *cf.* oduhati. Rj. duhujući olukšati bol.

odupirānje, *n. vidi* odapiranje. Rj.

odupirati, rēm, *vidi* odapirati. Rj. *v. impf.* od-upirati. *vidi* i opirati. *v. pf.* oduprijeti. — **I.** **1)** odupirati vrata, otvoriti ih uklanjajući što ispred njih. *vidi* odapirati I. 1. — **2)** odupirati što *n. p.* rukom. *vidi* odapirati I. 2. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** odupirati se komu *n. p.* u bjeganju. *vidi* odapirati se II 1. — Starac se, u početku, stane odupirati toj sinovlji želji. Mil. 301. — **2)** sich stützen, *immor.* *vidi* odapirati se II. b: Kratkim štapom u duboku vodu odupirati se. Postl. 160.

oduprijeti, öduprēm, (ödupro, ödupfla) *v. pf.* *vidi* odaprijeti. Rj. od-u-prijeti. *v. impf.* odupirati. — **I.** **1)** oduprijeti vrata, otvoriti ih uklonivši što ispred njih. *vidi* odaprijeti I. 1. — **2)** *vidi* odaprijeti I. b: Kad se ljudi tegle ili vuku klipka, sjedu dvojica na zemlju jedan prema drugome odupriši jedan drugoga tabanima u tabane. Rj. 275a. — **II.** *su se, refleks.* oduprijeti se, öduprēm se, *v. r. pf.* *vidi* odaprijeti se. Rj. — **1)** oduprijeti se kome, oprijeti 2. *vidi* oduprijeti se II. 1. — **2)** oduprijeti se *n. p.* na štap. *isp.* oprijeti se 1. *vidi* odaprijeti se II. 2.

odustajānje, *n. vidi* odustavljanje. Rj.

odustajati, jēm, *vidi* odustavljati. Rj. *v. impf.* od-u-stajati koga ili što. *v. pf.* odustati, odustanuti. — Koliko tome korijenu primamljuju drugi jezici, ipak ga sada odustajem za ove riječi ne nahodeći dosta potvrde da od »sk« biva u slovenskim jezicima »h«. Korijeni 318.

odustanuti, odūstanēm, *v. pf.*

odustati, odūstanēm, *vidi* odustaviti. Rj. *v. pf.* od-ustati koga ili što. *v. impf.* odustajati. — »Progj se, bego, barjaktar-gjevojke, jer čemo te svi odustanuti.« ... »Ne progjoh se barjaktar-gjevojke, da bi ste me svi odustanuli. Npj. 1, 420. Ne mogu se načuditi, brate, tebe! gje odusta majku tvoju, mnogo jednu, i odustu dom i kuću, domu kuku! Kov. 101. Odustaše Gospodu Boga svojega, i uzeše druge bogove. Car. I. 9, 9.

odustaviti, vīm, *v. pf.* koga, što, verlassen, desero, *cf.* odustati. Rj. od-u-staviti. *vidi* i odustanuti. *v. impf.* odustavljati. — Izgrinčete od mača, jer odustaviste Gospodu. Mojs. IV. 14, 43. Odustaviše zarjet Gospoda Boga. V. 29, 25. Oni su već bili blizu ... da odustaviše globu i opštu poruku sude samo prestupniku. 74.

odustavljānje, *n. das Verlassen, desertio, derelictio.* Rj. *verb.* od odustavljati. radnju kojom tko odustavlja koga ili što. *vidi* odustajanje.

odustavljati, vljām, *v. impf.* verlassen, desero. Rj. od-ustavljati koga ili što. *vidi* odustajati. *v. pf.* odustaviti. — Oblak i oganj što ih je (Izrailjee) izveo iz crvenoga mora, nikad ih ne odustavljase. Prip. bibl. 45.

odušak, ödūšak, *n. das Aufathmen, respiratio:* Gone tragom bez odušku Turke. Rj. o-dušak, djelo kojim tko odahne.

oduševiti, vīm, *v. pf.* Rus. o-duševiti koga, kao dušu mu osokoliti, da bude od veselju i radosti izvun

sebe; enthusiasmiern, begeistern. potvrdu u *v. impf.* ima i u Šulekovu rječniku. *vidi* ushititi.

oduševljāvanje, *n. verb.* od oduševljavati (i se). radnja kojom tko oduševljava koga ili kojom se tko oduševljava.

oduševljāvati, oduševljāvām, *v. impf.* oduševljavati koga. *v. pf.* oduševiti. — *su se, refleks.* Omladina to prihvataše, i oduševljavaše se. Zlos. 60.

odušiti, ödūšīm, *v. pf.* ausblasen, aerem emitto. Rj. o-dušiti; na pukotinu, na odušku, ispuštiti razduh. *v. impf.* odušivati, odisati. — Tek se Turci sačin počimnuše, dok oduši lagom u Žabljaku, tu salomi dvanaes Turaka. Npj. 5, 226.

odušivānje, *n. vidi* odisanje. Rj.

odušivati, ödūšnjēm, *v. impf.* *vidi* odisati. Rj. o-dušivati, na pukotinu, na odušku, ispuštiti vazduh.

oduška, *f. das Luftloch, spiraculum.* Rj. *od osv.* od koje je odušiti, odušivati. pukotinu na koju odušuje *n. p.* puklu svrala. Kažu kad se voda odozgo silom potjera da će udariti ako gdje najmunju odušku (u puške) ima. Rj. 28a. Zatvoreni gnjev odma prurli sebi na silu odušku s velikim bjesnilom. Danica 2, 141. Ore oduške zovu se ognjevita brda (vulkani), i oni su kao dimnjaci (odžaci) one podzemne vatruštine (u zemlji). Priprava 102. Trlnu je moj kao vino bez oduške, i raspukao bih se kao nov mijeh. Jov 32, 19.

odušvati, ödūvām, *vidi* oduhati. Rj. *v. pf.* *vidi* i odunuti. *v. impf.* duvati. u krajevima se glas h u goru pretvara u glas v.

oduždati, zdām, *v. pf.* abzäumen, frenum detrhere *eguo.* Rj. od-uzdati *n. p.* konju, skinuti mu uzdu. *suprotno* obuzdati, zauzdati.

odužeti, öduzmēm, *v. pf.* wegnehmen, *demo:* Tade Turci zemlju oduzeše. Rj. od-uzeti kome ili od koga što. *v. impf.* oduzimati. — Ni pridaj, ni oduzmi. (Tako je kao što treba). Postl. 222. Pogubiše trideset delija, od njih pusto oduzeše blago. Npj. 3, 21. Bojali su se ... da ih ne bi pokorili i slobodu im oduzeli. Kov. 4. Ako ko oduzme od riječi knjige proštva ovoga, Bog će oduzeti njegov dijel od knjige života. Otkriv. 22, 9. *su se, pass.:* Te mu se bilo oduzelo kapetanstvo. Danica 4, 12.

odužimānje, *n. das Wegnehmen, demtio.* Rj. *verb.* od oduzimati. radnju kojom tko oduzima što kome ili od koga.

odužimati, mām (inljēm) *v. impf.* wegnehmen, *demo.* Rj. od-u-zimati što kome ili od koga. *isp.* pooduzimati. *v. pf.* oduzeti. — Za što jednoj svojoj riječi pravo i poznato značenje da oduzimamo i drugoj manje poznatoj, da ga namećemo? Pis. 44.

odužiti, ödūžīm, *v. pf.* Rj. o-dužiti, *v. impf.* oduživati. — **1)** die Schuld abtragen, debitum solvo: Oduži pa onda tuži (Postl. 236). Rj. odužiti, *t. j.* dug, platiti ga, odužiti se. — Otkaviti, odužiti sroj red (*n. p.* bolovanjem). Rj. 475b. Ako je dug, odužio sam, ako je red, odredio sam. (Više nijesam dužan ništa). Postl. 3. — **2)** *su se, refleks.* die Schuld abtragen, debito me libero. Rj. odužiti se, *t. j.* odužiti dug. — Ko se duga ne oduži, ta se tuge ne otuži. Postl. 153. Evo tebi stotina dukata, te s' oduži Zadravinu banu. Npj. 3, 135. Samo ću što god o tom da Vam naznačim, tek da Vam se oduzim (jer je obećanje za poštena čovjeka pravi dug). Pis. 3.

oduživānje, *n. das Abtragen der Schuld, debiti solutio.* Rj. *verb.* od oduživati, oduživati se. radnju kojom tko odužuje dug, odužuje se. *isp.* oduga.

oduživati, ödūžīm, *v. impf.* Rj. o-duživati. *v. pf.* odužiti. — **1)** die Schuld abtragen, debitum solvo. Rj. oduživati, *t. j.* dug, isplaćivati ga, oduživati se. — **2)** *su se, refleks.* seine Schuld abtragen, debito se liberare. Rj. oduživati se, *t. j.* oduživati dug, isplaćivati ga.

odvābiti, ödväbīm, *v. pf.* hinweglocken, ablicio.

Pj. od-vabiti. *v. impf.* vabiti. — Majka mi *odrab* i *pse*. Mil. 4.

odvaditi, *dīm, v. pf. abnehmen, demo.* Rj. od-vaditi, kao uzeti od čega. *v. impf.* odvagjati, prosti vāditi.

odvagjati, *n. das Abnehmen, demio.* Rj. *verb.* od odvagjati. radnja kojom tko odvaja što.

odvagjati, *gām, v. impf. abnehmen, demo.* Rj. od-vagjati, kao uzimati od čega. *v. pf.* odvratiti.

odvājānje, *n. das Trennen, disjunctio.* Rj. *verb.* od odvajati. radnja kojom tko odraja što.

odvājati, *odvājām, v. impf.* Rj. o-dvajati, prosti dvojitii 1. *v. pf.* odvojiti. — **I. 1)** trennen, disjungo. Rj. o-dvajati, kao od jednoga činiti dvoje, odlučivati, rastavlјati. — Jakov odlučivāše mladi, i obračaše stado Lavanovo . . . a svoje stado odrajaše i ne obračaše ga prema stadu Lavanovu. Mojs. 1. 30. 40. *Odvajač*š Gospodu što god otvora matericu. Il. 13. 12. *Riječ*u je . . . nez odvajana od glagolu kojemu pripada. Bukv. 40. — **2)** odvajati, *übertraffen, supero.* *isp.* odvojiti 2: Kada besjedu reći čaše, — mladi knjaže, *dicno* zborom odrajaše, zlatna kruno. ka' Obilić ostrom sabljom. Npj. 5. 456. — **II.** sa se, *refleks. ili pass.*: Borša, Dunavska otoka, koja se odraja prema Biogradu i utječe u Tamiš. Rj. 38a. Ondje se od mora odraja u suhu zemlju zaliv. Kov. 28. Oni (Rusi) sa se . . . počeli od njega (Slavenskoga jezika) odvajati. Pis. 90. Branković samo sebe gledaše, od naroda se odrajaše. DM. 111.

odvala, *f. (n Dubr.) u poslovi: (Gora je odvala nego povala, der Rückfall, recidiva.* Rj. tumačenje poslovi: Gore je kad se čok pridigne, pak se po drugi put razboli, nego prva bolest. Post. 43. od-vala, djelo kojim se tko odvali ležati (bolovati).

odvaliti, *odvālīm, v. pf.* Rj. od-valiti; kao prosti glagol ne dolazi. *isp.* valiti. *v. impf.* odvaljivati. — **I. 1)** *hinwegwälzen, removero, amolior.* Rj. — Angjeo Gospodnji sigje s neba, i pristupivši odvali kamen od vrata grobnih. Mat. 23, 2. — **2)** n. p. pleće sjekirom, *weghauen, praecido.* Rj. *vidi* odvarakati, odvrakati. osjeći što veliko ili velikijem udarom: Pa se fati pale pozlaćene, on banovn glavu odvalio. HNpj. 4. 610. — **3)** *sein Glück machen, feliciter cessit* ili: on odvali. Rj. kao: dobra ga sreća svete. — *Odvalio* kao Marko na Kosovu. (Što se onje nije desio?). Post. 232. — **II.** sa se, *refleks.* n. p. odvalio se ležati (bolovati), *krank darniederliegen, lecto affixum esse.* Rj. — *Odvali* se rida od orida, i ubila sva tri pobratima. Npj. 1, 405. (*isp.* Otisla se st'jena od Budima, i ubila dva mlada ovcara. I, 404). Kad se već Srbima dosadi . . . onda se u jedan put odvalc od šacua kao plot, i pobegnu niza šavu. Miloš 37.

odvaljati, *odvālījām, v. pf. wegwälzen, removero,* n. p. bure. Rj. od-valjati. *v. impf.* valjati. — sa se, *refleks.*: Kamivalom, znači: vrhom planine, odakle bi se kamen sam, samo da ga ko potisne, mogao odvaljati na obje strane. Rj. 262a.

odvaljivānje, *n. das Wegwälzen, remotio, urolutio.* Rj. *verb.* od odvaljivati. radnja kojom tko odvaljuje što.

odvaljivati, *odvālījūēm, v. impf. wegwälzen, amolior, uroluco.* Rj. od-valjivati. *v. pf.* odvaliti. — Ondje se skupljahu sva stada, te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studencu i pojahu stada, i poslije opet privaljivahu kamen na vrata studencu na njegovo mjesto. Mojs. 1. 29, 3.

odvarakati, *kām, (u Bačkoj) vidī* odvrakati. Rj. od-varakati, osjeći što veliko ili velikim udarom. *vidi* i odvaliti 2. — *odvrakati*. Ista će riječ biti s umetnutim a po nekim krajevima odvarakati. Korijeni 200.

odvārīti, *odvārīm, v. pf. abkochen, decoquo.* Rj. od-varīti, n. p. pregju, košulje (kad se peru). *v. impf.* odvarivati.

odvarivānje, *n. das Abkochen, Absieden, decoctio.* Rj. *verb.* od odvarivati. radnja kojom tko odvaruje što.

odvarivati, *odvārījēm, v. impf. abkochen, decoquo,*

n. p. pregju, košulje (kad se peru), sudove (kad se poste). Rj. od-varivati. *prosti v. impf.* variti. *v. pf.* odvariti.

odveć, *odveće, gar zu viel, nimis, cf. odviše:* Nit' sam mlada na odveće stari. Rj. *vidi* i preveć, pre. saviše, suviše. — Najmlagi bio najljepši i odveć dobar. Npr. 60. Gdje su od potrebe djela, riječi su od veće. DPost. 23. *Odveće* velika pravda velika je nepravda. 90. Tko od veće pospješi, docknije izvrši. 131.

1. odvēsti, *odvèdēm, v. pf.* Rj. od-vesti, *vidi* povesti 2, uvesti 3. *v. impf.* odvoditi, kao prosti glagol ne nahodi se. *vidi* vesti (vezem). — **1)** *davonführen, abduco.* Rj. Dogje dvoranin po njega, i odveće ga pred caricu. Npr. 62. I tako je (gjevojku) dadu za starca i starac je odveće svojoj kući. S7. *Odrco* me Turgenev njemu na ručak. Straž. 1886, 1767. — **2)** vodu, *ableiten, derivo.* Rj. *isp.* odvratiti 1.

2. odvēsti, *odvèzēm, v. pf.* Rj. od-vesti. kao prosti glagol ne nahodi se. *vidi* vesti (vezem). *v. impf.* odvoziti. — **1)** *davonführen* (zu Wagen, zu Schiff), *archo.* Rj. odvesti koga na kolima, na lagji. — **2)** sa se, *refleks. wegführen, archor.* Rj. odvesti se na kolima, na lagji.

odvèzati, *odvèzēm, v. pf. losbinden, solvo.* Rj. od-vezati. *v. impf.* odvezivati.

odvezivānje, *n. das Losbinden, solutio.* Rj. *verb.* od odvezivati, radnja kojom tko odvezuje što.

odvezivati, *odvèzūēm, v. impf. losbinden, solvo.* Rj. od-vezivati. *v. pf.* odvezati.

odvići, *odviknēm, (odvikoh, odvīče, odvikao, odvikla) v. pf. sich entwöhnen, desuesco:* Što dikla navikla, to nevjesta ne odviče. (Što čok u mladosti nauči ono jednako čini. Post. 355). Rj. od-vići, *vidi* odviknuti, odučiti se. *suprotno* navići, naviknuti. kao prost glagol ne nahodi se. *isp.* vići. sa se, *refleks. zručnje* kao bez se: Vladislav dugo staja u zatvoru, te se narod odviknu od njega. DM. 36.

odvijānje, *n. das Loswickeln, Losschraube, expeditio, retorsio.* Rj. *verb.* od odvijati. radnja kojom tko odrija što.

1. odvijati, *odvījām, v. impf. loswickeln, loswinden, expeditio, retorqueo.* Rj. od-vijati. *v. pf.* odviti. — Tko zdrav prs(t) zavija, zdrava ga i odrija. DPost. 135.

2. odvijati, *odvījām, n. p. čovjeka, goveda, fortjagen, abigo, cf. odvitlati.* Rj. *v. pf.* od-vijati. *vidi* i odagnati, i *syn.* outje. *v. impf.* vijati, vījām 1 (tjerati).

3. odvijati, *odvījēm, v. pf. abcorfeln, centilo ali-quit de acervo.* Rj. od-vijati što žita. *v. impf.* vījati, vījēm 1 (ljudi žito viju).

odvika, *f. die Entwöhnung, desuetudo, cf. oduka:* Navika je jedna muka, a odrika dvije muke (Post. 185). Rj. od osn. od koje je odvići, odviknuti.

odvikati, *odvīcēm, v. pf. entgegenstehen, clamore respondere vocanti:* Stojan viče, niko ne odriče. Rj. od-vikati. *v. impf.* odvikivati.

odvikivānje, *n. verb.* od odvikivati. radnja kojom tko odrikuje.

odvikivati, *odvikūjēm, v. impf. od-vikivati. v. pf.* odvikati. — Neka gore odrikuju reslje a kumovi pravdu. DP. 313.

odviknuti, *nēm, vidī* odvići. Rj. *primjere* *vidi* kod odvići. i sa se, *refleks.*: Vladislav dugo staja u zatvoru, te se narod odviknu od njega. DM. 36.

odviše, *zu, allzu (allzusehr, zu viel), nimis, cf. odveć:* Što si meni odviše lijepa, da je Bog d'o da si mi slijepa. Rj. i *syn.* kod odveć. — Žene je (otodeve travu) sad jedu kad koja ima odviše pranje (vrjeme). Rj. 477b. Hitar odviše sreću preskače. Post. 341. Mlado d'jete, odviše slobodno. Npj. 4. 269. Da bude grijeh odviše grješan zapovješću. Rim. 7, 13.

odviti, *odvījēm, v. pf. loswinden, losschrauben, retorqueo.* Rj. od-viti. *v. impf.* 1 odvijati. sa se, *refleks.* *Odri* se Mare od roda. kakono čela od roja; prvi se Petru deliji, kakono svila k junaku. Npj. 1, 34.

odvlatati, tlām, *vidi* i odvlatati (v. pf.) Rj. od-vlatati. v. *impf.* vitlati 2. *vidi* i otpirlati, odagnati, otjerati.

odvjetnica, f. *advocata, patrona* — ona jest odvjetnica grešnikā. Stulli.

odvjetnik, m. *advocatus, patronus*. Stulli. *vidi* advokat.

odvjetništvo, n. *defensio*. Stulli. *vlast, služba* odvjetnička.

odvlačēnje, n. *das Wegschleppen, abstractio*. Rj. *verb.* od odvlačiti. *radnja* kojom tko odvlači koga ili što (od čega).

odvlačiti, odvlačēm, v. *impf.* davonschleppen, *abstraho*. Rj. od-vlačiti. v. *pf.* odvući. — Za što odvlačite narod od rada njegovā? Mojs. II. 5, 4.

odvoda, f. *der Ast, ramus, cf. odvodnica*. Rj. *odvoda, odvoditi, odvesti, vidi* i podvodnica 2, otoka 2, grana koja iz deblo izraste kroz druge grane samu upravu. *isp.* tič 2, zaperak. i u *prenesenom* smislu, ono što se odrodi od čega. — Čokot Sivamski . . . odrode njegove pružahu se i prelazahu preko mora. Is. 16, 8. Ja te posadih lozu izabranu . . . pa kako mi se promijenili i izmetnu se *odvoda od tuđe loze?* Jer. 2, 21. Posta čokot, i pusti grane i izbi odrode. Jezek. 17, 6. Riječima su data samo glavna značenja. po jedno ili po više, ako ih imaju, *bez odroda* i razvoda glavnih značenja. Rad 15, 183.

odvoditi, odvodim, v. *impf.* Rj. od-voditi. v. *pf.* odvesti. — **1)** *wegführen, abduco*. Rj. — Kad prispiju za žetvu šenice, te odrodi naše žetelice, njima ženi Janoček bečare. Npj. 3, 255. Tko najviše ćete dovo-gjaše, iz primorja roblje odvo-gjaše? 3, 376. Inostranci odvojjaku u ropstvo vojsci njegovu. Avd. 1. 11. — **2)** vodu, *ableiten, derivo*. Rj. *isp.* odvracati 1.

odvodnica, f. (u Srijemu) *vidi* odvoda. Rj. *vidi* i podvodnica 2, otoka 2.

odvōgjenje, n. Rj. *verb.* od odvoditi. — **1)** *radnja* kojom tko odvodi koga n. p. u ropstvo (*das Wegführen, abductio*. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko odrodi vodu (*das Ableiten, derivatio*. Rj.).

odvojak, odvojkā, m. *die Entwicklung, explicatio*: Kako trava raste na odvojkē, kano dojke u mlade gjevojke. Rj. od-vojak, *djelo* kojim se što odvije. *isp.* uvojak.

odvojjiti, odvojjim, v. *pf.* Rj. o-dvojjiti. v. *impf.* odvajati. — **I.** **1)** *trennen, distungo*. Rj. *kao* od jednoga učiniti dvoje, odlučiti, rastaviti. — Premećući dlake na glavi. . . jedva nagje onu dlaku crljenu, pa je odvoji od druge kose. Npr. 123. Ova je puška za ova junaka, od sebe ju odvojjiti ne ću, dok s' od mene duša ne odvoji. Npj. 3, 192. Vojске mlogo nije imao, da odvoji što i pošalje pred ove Turke. Danica 3. 179. Udare na Senieu. da se sastave s Crnogorcima i da odvoje Bosnu od Carigrada. Miloš 14. Panta je odvojio nekoliko reprovā. Idi i ti u narod, odvoj nekoliko bruce, i oteraj na skelu te prodaj. Mil. 219. *sa se, pass.*: Palica vladalačka ne će se odvojiti od Jude. Mojs. I. 49, 10. — **2)** odvojio daleko od njega, *übertreffen, supero*: Taj je odvojio od svihē. Rj. — Kad gjevojka rukom o ruku pljasnu, svi potekoše u jedan tren. Kad je bilo na po puta, bogme gjevojku odvojila bješē . . . no tamo amo te za njom, a ono opet daleko im odvojila. Npr. 104. *kao* nadvladati, pridobiti: »Pričekaj me, da mejdan d'jelimo, da vidimo, čija je gjevojka . . . » Kao sam mejdan dijeliti, i gjevojku sabljom odvojiti. Npj. 3, 28. *isp.* odvajati 1 2: Divno zborom odvajāše, ka' Obilić ostrum sabljom. Npj. 5, 456. — **II.** *sa se, refleks.*: Odvoji se od pobratimu te onaki kakav je krenu. Npr. 96. Ova j' puška za ova junaka, od sebe ju odvojiti ne ću, dok s' od mene duša ne odvoji. Npj. 3, 192. *Odvoje se iz toga zbora, da ih odmah satrem*. Mojs. IV. 26, 21.

odvoziti, odvozim, v. *impf.* od-voziti. v. *pf.* odvesti (odvezem). — U lagju ga bjehu ubacili, i vodom ga bjehu odvozili. Npj. 4, 126.

odvōženje, n. *verb.* od odvoziti. *radnja* kojom tko odvozi što.

odvracānje, n. Rj. *verb.* od odvracati. — **1)** *radnja* kojom tko odvrāču vodu (*die Ableitung, derivatio*. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko odvrāču n. p. lice od koga (*das Abwenden, aversio*. Rj.). — **3)** *radnja* kojom tko odvrāču koga, n. p. od zlu djela (*das Abbringen, avocatio*. Rj.): On, protiv drugoga odvracānju, otiđe u frajkor. Žitije 6. — **4)** *radnja* kojom tko odvrāču n. p. zajam (*das Zurückkerstatten, restitutio*. Rj.).

odvracati, čām, v. *impf.* Rj. od-vracati. v. *pf.* odvratiti. — **1)** *ableiten, derivo*. Rj. n. p. rodu. *vidi* odvratiti 1. *isp.* odvoditi 2. — **2)** *abwenden, averto*. Rj. n. p. lice na stranu. *vidi* odvratiti 2. — *Odvracāj nogu odu zla*. Prič. 4, 27. Znaj da me sve te besposlice ni za jedan čas ne odvracaju od tebe i miloga Zagreba. Kolo 15 (14). — **3)** *abbringen, dissuadeo, avoco*. Rj. *isp.* razbijati 5. — Megjed ga stane od toga odvracati govoreći mu da je on još mlad i nekaj, pak će ga ubiti. Npr. 1. Onda ga baba stane odvracati: Kako bi uzeo onoga gubavog kod takih krasnih konja! 25. Dvorani stanu ga odvracati da se progje te sramote: kako bi on carski sin uzeo goveldarsku kćer! 173. Ošobito ilē je odvracāj od Rusa, da se s njima ne miješaju. Sovj. 7. — **4)** (u Boci) *zurückkerstatten, restituo*. Rj. n. p. zajam, kao vracati 2. *vidi* vratiti 4. — Kad si, majko, zajam uzimala, ti si, majko, krivo odvracāj. Herc. 310.

odvrakati, kām, v. *pf.* osjeći što veliko ili velikijem udarom, n. p. odvrakao mu glavu, *abruuen, abscido, cf. odvaliti*. Rj. od-vrakati. *vidi* i odvarakati. u drugo-jačijem se obličju ne nalazi.

odvrānjiti, odvrānjim, v. *pf.* n. p. bure, *aufspünden ein Fass, dolium aperio*. Rj. od-vranjiti bure, vranj mi iskucati. v. *impf.* odvrānjivati. — Jedno veliko bure sa gvozdenim obručima odvrānjeno. Npr. 20.

odvrānjivānje, n. *das Aufspünden, apertio dolii*. Rj. *verb.* od odvrānjivati. *radnja* kojom tko odvrānjuje n. p. bure.

odvrānjivati, odvrānjijēm, v. *impf.* *aufspünden, dolium aperio*. Rj. od-vranjivati bure, iskucavati mu vranj.

odvratak, odvratka, m. *compensatio, restitutio*. Stulli. *djelo* kojim tko odvrati n. p. zajam. *isp.* odvratiti 4.

odvrātiti, odvrātim, v. *pf.* Rj. od-vratiti. v. *impf.* odvracati. — **1)** vodu, *ableiten (Wasser), deduco, derivo*. Rj. *vidi* odvesti 2. — Srbi su . . . silazili na Štiru te zahvatili rodu, ali Turci . . . odvrate Štiru na drugu stranu, te tako šanac ostane i bez vode. Sovj. 67. — **2)** *abwenden, averto*: Pa na stranu odvratio lice. Rj. — Pa na stranu odvratio glavu, ne žče više ni gledati ljubū. Npj. 2, 122. Da bi odvratio pažnju čitaocima od stvari o kojoj se prepire. GDN. 14. — **3)** *abreden, abratien, abbringen, avoco, dissuadeo*. Rj. — Na kule na vile, n. p. razbi, t. j. odvrati ga različnijem riječima od onoga što je htio da čini. Rj. 314a. To bješē znak kao da ga odvrte od namisli. Npr. 101. Šjutra dan nauimio da progje, a kad ear *vidi* da ga ne može da zaustavi i s putu da ga odvrati . . . 197. Ubije kneza Petra, od koga su se bojali, da ne odvrati narod za sobom, pa da se ne pilepi Miloševoji strani. Miloš 90. *Odvrati riječima David ljude svoje i ne dade im da ustanu na Šaula*. Sam. I. 24, 8. *sa se, pass.*: Pa ga stane odvracati i moliti da ne ide . . . Ali se on nije dao odvratiti. Npr. 27. — **4)** (u Boci) n. p. zajam, kao odvratiti, *zurückkerstatten, restituo*. Rj. *isp.* odvratak. — **5)** *kao odgovoriti na odgovor, (po Njemačkū?) erwidern, samo u ovom primjeru*: Mi ćemo mu na kratko »odvratiti« na ovo što je odgovorio. Nov. Srb. 1817, 637.

odvréi, odvrgnem, v. *pf.* Rj. od-vréi. — **1)** *vidi* odmetnuti, *cf. odvrgnuti*: Od usta odvréi a na se vrzi (Posl. 236). Rj. — Nemoj me odvrgnuti od lieu svojega.

1's. 51. 11. Nemoj nas odvrci radi imena svojega. Jer. 14. 21. — 2) *sa se, refleks. n. p. u hajduke, abfallen, deficio, cf. odmetnuti se.* Rj. — *Odvrci* ču se u rano primorje, zatvorice skele oko mora. Npj. 2. 401. 1 u njega sto dvadeset druga, *odvrci* ču se i njemu u hajduke. 3. 453. *Odvrci* se Edom da ne bude pod Judom. Car. II. 8. 20. Šinove odgojih i podigoh, a oni se odrgoše mene. Is. 1. 2.

odvrgnuti, odvrgnēm, *vidi* odvrci. Rj. — *sa se, refleks. odvrgnuti se, odvrgnem se, vidi* odvrci se. Rj.

odvrh, *prijedlog složen: od-vrh. prijedlog vrh uzvrši preda se prijedlog od dodaje značenju prijedloga od svoje značenje. riječ s ovijem prijedlogom stoji u drugom padežu. isp. vrh.* — I imade divan-kabanica, kojano je u Divnu krojenja, a svujem zlatom popunjena od vrh glave do zelene trave. Npj. 3. 434.

odvrknuti, odvřknēm, *v. pf. abspringen. resilio.* Rj. od-vrknuti, kao odskočiti 1. prosti *v. pf. vřknuti. isp. v. impf. vrcati.*

odvrļjati, odvřļjām, *v. pf. davonschlendern, abco otiose.* Rj. od-vrļjati, vrļjajući otići. *v. impf. vrļjati.*

odvřnuti, odvřnēm, *v. pf. Rj. od-vř(t)nuti. v. impf. odvřtati.* — 1) *wegbrechen* (n. p. nogu od pečena prasetu), *arcello.* Rj. kao otkinuti. — 2) *wegschrauben, detorquco.* Rj. kao odvřiti. — 3) *odvrnu!* *crepitem edidit egregium.* Rj. jako prđnuti. *vidi* odadrijeti 4, odrezati 2.

odvrsti, odvřstēm, *v. pf. loswickeln (das Pferd), expedio.* Rj. od-vrsti konja, kao odmotati ga, kad se zavrze. *isp. v. impf. vrsti se.*

odvřtanje, n. Rj. *verb. od odvrtati.* — 1) *radnja kojom tko odvrci što od čega, n. p. nogu od pečena prasetu (das Losbrechen, defractus. Rj.).* — 2) *radnja kojom tko odvrci što, n. p. vratilo (das Losschrauben, detorsio. Rj.).*

odvřtati, odvřtēm, *v. impf. Rj. od-vřtati. v. pf. odvřnuti.* — 1) *losbrechen, defringo.* Rj. n. p. nogu od prasetu. *vidi* odvřnuti 1. — 2) *losschrauben, detorquco.* Rj. *sa se, refleks ili pass.: Svraka. onaj klin u prvom vratilu, kroz koji daska probušena stoji, te se u nju opet drugi klinac (klinčić) zabode, da se vratilo ne odvrci.* Rj. 835a.

odvřvjeti, odvřvřm, *v. pf. wegströmen (ron einer Menge Menschen), auferri.* Rj. od-vřvjeti, *vrveći otići (kaže se za mnogo ljudi).*

odvřćiti, odvřćēm, *v. pf. wegschleppen, abstraho.* Rj. od-vřćiti. *v. impf. odvřćiti.* — *Odvřći ih kao ovce na klanje.* Jer. 12. 3.

odvřgnuti, gnēm, *v. pf. feucht werden, humorem contrahere, cf. objužiti.* Rj. od-vřgnuti. *inače se taj glagol ne nalazi. vidi i ovlažiti.* — Što su moje gusle odruqule. Rj. 108a. *Objužiti, vidi odvřgnuti (kao zimi kad dune jug pa se snijeg počne topiti): objužilo je, t. j. toplo je. što su moje gusle objužile.* Rj. 430a. *značenje koje je u vlagu i odvřgnuti. Korijeni 201. 1 postulo samoglasno glaseći u.*

odzāda, *vidi* ostrag. Rj. *adr. od-zada. vidi i ozad, ozadi; ostragu; hinten, pone, post.* — *Od sprijeda me lijepo gladiš, a od zadu erijeva vadiš.* DPosl. 88.

odzamānde (od zamande?) *ron je her, ab omni tempore, cf. iskon.* Rj. *od zemuna? vidi* od iskona, vajkada.

odzdrāv, *m. der Gegengruss, resalutatio: Kakav pozdrav onaki i odzdrav* (Posl. 124). Rj. od-zdrav.

odziv, *m. djelo kojim se tko odzore komu ili čemu. od-ziv. isp. odzivanje. za ake. i oblik isp. pōziv.* — Ili bije more u bregove, *odziv daju gore* Crnogorske? Npj. 5. 445. *Odziv na jednu pjesmu Mušickoga.* M. Svetić poet. 2. *Jerbo su nam sve ove litice oživjele krapnim odzirimu.* Šćep. mal. 124.

odzivānje, n. *das Antworten auf das Rufen, responsatio vocanti.* Rj. *verb. od odzivati se. rudnja kojom se tko odziva komu. isp. odziv.*

odzivati se, odzivām (odzivļjēm) se, *v. r. impf.*

auf den Ruf antworten, responso vocanti. Rj. *od-zivati se. vidi odzivati se, ozivati se. v. pf. odzvaty se.* — Oj čuj! u Crmnicci odzivaju se žene i djevojke. Rj. 452a. *Kad te ko ne zove, što se odzivaš? Posl. 122. Što se ne odzivaš, Avenir? A Avenir se odazva.* Sam. I. 26. 14.

odzvati, odzōvēm, *vidi* odazvati. Rj. *v. pf. od-zvati. v. impf. odzivati.* — 1) *abrufen, avoco. vidi odzvati.* — 2) *sa se, refleks. vidi odzvati se.* Rj. *vidi i ozvati se.* — Štane vikati: »O aždajo, o aždajo! ta izigji mi danas na mejdan«. *Aždaja se odzore: »Sad ču, carev sine, sad ču«. Npr. 46. Prizovite ime svojih bogova... pa koji se Bog odzore ognjem, onaj neka je Bog.* Car. I. 18. 24.

odž . . . vidi bodž . . . Rj.

odžaćār, *m. der Rauchfangkehrer, purgator caminorum.* Rj. *tko odžuke čisti. vidi* dimnjačar, badžomet. **odžaćārev**, **odžaćārov**, *adj. Rj. što pripada odžučuru.*

1. **odžāk** (odžak),* *odžāka (odžāka), m.* — 1) *vidi* dimnjak. Rj. *vidi i badža.* — *Ako kuća izgori. dug na odžak izleti.* Posl. 5. *Zapiši u odžak.* 85. — 2) u sijanju dinja i lubenica kao kućica u sijanju pasulja; *odžuk je od kućice malo poveći.*

2. **odžak**,* *m. vidi* dvor 1. Rj. *vidi i konak 1. kao polača. u pjesmama se svraka kuća zove dvor ili kula.* — *Kad to začu Jakšić Dimitrije . . . pa se natrag niz čaršiju vrati, odžaku je svome dolazio.* Npj. 2. 606. *Kada vezir u Čupriju dogje, na odžaku i divanu svome drži njega uz desno koljeno.* 2. 610. *Tu pogibe cvijet od Turaka i gospoda starijih odžāka.* 4. 443.

1. **odžāklija**,* *f. Zimmer mit Kamin, cubiculum in quo caminus.* Rj. *odžak-lija, odaja, soba u kojoj ima odžak, dimnjak.*

2. **odžāklija**,* *m. vidi* odžaković: *Odžāklije i odžaković.* Rj. *odžak-lija. čorjek od odžāka (dvora), od dobre kuće. vidi i kućić, kućević, koljenović, plemić.*

odžaković, *m. (u Bosni) ron gutem Hause, illustri loco natus. cf. koljenović, kućić.* Rj. *vidi 2 odžāklija. i syn. ondje.* — *Odžaković je odžaković, a kupi-krastavčić kupikrastavčić.* Rj. 316a.

odžulūsiti, odžulūsīm, *v. pf. vidi* oglobiti. Rj. *o-džulūsiti. isp. džulus*.*

oficija, *f. vidi* ovicija. *oficirska služba, čast. cf. officium (služba).*

oficijāl, oficijāla, *m. (u primorju) der Beamte, officialis: I njegove generale i oficijale, i njegove voj-nike i bojnike (kad se nazdravlja).* Rj. *isp. oficir, časnik, činovnik.*

oficir, oficira, *m. (u vojv.) der Offizier, praefectus militum: Na šesiru mladom oficiru.* Rj. *preko Nijemca Franc. officier. vojnički starješina. vidi* ovicir; časnik. *isp. oficijal.* — *Od gola popa i oficira nema ružnije stvari.* Posl. 232.

oficirov, *adj. vidi* ovicirov. *što pripada oficiru.* **oficirski**, *adj. što pripada oficirima ili kojemu god oficiru: Ima najmanji oficirski čin. Straž. 1886, 1767. vidi* ovicirski, časnički.

ofrigati, gām, *v. pf. vidi* oprigati. *v. impf. frigati.* **ofukati**, ofukām, *v. pf. vidi* opuckati: *Ofukao kao Vlah pitu* (Posl. 244). Rj. *o-fukati, pojesti, izjesti u meden kus. vidi i opucati, opreati, ogruhati (ogruvati) 2. v. impf. fukati (jesti).*

ogaditi, dīm, *v. pf. Rj. o-gaditi. v. impf. gaditi.* — 1) *come šta, verleiden, molestum reddo.* Rj. *učiniti da što god bude come gadno.* — *Ne ogadi ti psu strvine.* Posl. 207. — 2) *sa se, refleks. zuwider werden, molestus fio.* Rj. *kad što postane gadno come.*

ogājtaniti, nīm, *v. pf. eine Schuur herumhāhen, ad suo funiculum (clacum?).* Rj. *o-gajtaniti, gajtanom opšiti. v. impf. gajtaniti.*

oganj, ognja, *m. Rj. — 1) das Feuer, ignis. cf. vatra.* *Kad se sjedi oko ognja, pa što u ognju pukne i razbrka žerav, reče se: zlotvoru srce! t. j. da pukne.*

Rj. — *Živi oganj, koji se vadi tarući dvoje lipovo drvljadi jedno o drugo . . . pepelom od oroga ognju valja posuti one kraste, i proći će.* Rj. 158a. Da zemlja stoji na vodi, voda na ognju, a oganj na zmajogorčevu ognju. Rj. 212b. *Izrijati, izriti oganj.* Rj. 219b. *I'a izvadi dvije kuburlije, i objemu iskru ognja daje.* Rj. 234a. Otkud kujiga, ognjem izgorjela! Rj. 417b. Ognjarica, čobanska koliba, gdje se oganj loži. Rj. 438a. *Usjeknuti, ukresati ognju.* Rj. 788b. Kako ga (orah) razbi, sinu iz njegu oganj . . . pljune u oganj, te se u oni čas udune. Npr. 94. *Potakne im rečki oganj i sjednu grijati se.* 148. Ko se dima ne nadimi, on se ognja ne nagrija. Posl. 153. Di je veće gragja, tu je veće oganja. DPostl. 16 (isp. požar). Iz usta mu (konju) žiri oganj sipu. Npj. 2, 140. Dvori moji. ognjem sagoreli! 2, 461. *Pušci oganj dade, te pogodi Cerović-Batrića.* 4, 2. Pa na njegu oganj oboriše. 4, 8. I biše se dnevi nekoliko, živijem se ognjem pogonjahu po megdanu tamo i ovamo. 4, 82. Tu s' ubiše ognjem iz pušaka. 4, 121 (isp. niže 4, 397: Pobiše se ognjem iz pušaka). No upali bijelu latinku. al' mu pusta oganj ne prifati . . . I na Muju oganj prosipaše. 4, 130. »Ko će sa mnom, neka ide za mnom». Što bijaše ognja plamenita, sa Čurčijom ode u planinu. 4, 169 (Junčak). Al' mu Sovljak ognjem gorjaše. 4, 183. Kakav oganj gori na Loznici. 4, 256. Opaliču ognjem svekoliko. 4, 315. Svu Moraču ognjem izgorješe . . . Tad Brgjani na Turke udriše, i živijem ognjem naruliše. 4, 373. Da krvničke kuće poharamo i živijem ognjem zaratrimo. 4, 397. *Pobiše se ognjem iz pušaka . . . Dočekaše ljuti Kolašinci, te na popa oganj naložiše,* ama popu dobri Bog pomoga, nijedna ga puška ne pogarja. 4, 400. *Iresiplju ih ognjem žestokijem.* 4, 406. Tebe živa hoću ulvatiti, na žive te muke udariti, na oganj te ratru naložiti. 4, 439. Vranac konjić bez biljege . . . iz kopita ratru daju. Kov. 85. *Kupinu ognjem gori a ne zagorijeva.* Mojs. II. 3, 2. Gradove popališe ognjem. Sud. 20, 48. Razvalili Siklag i ognjem gu spalili: Sam. I. 30, 1. Neka ga (junca) metnu na drva, ali ognju da ne podmeću. Car. I. 18, 23. U mislima mojim razgorje se oganj. Ps. 39, 3. Čovjek nevaljao kopa zlo, i na usnama mu je kao oganj koji pali. Prič. 16, 27. Kad se posuše grane; žene će dolaziti i ložiti ih na oganj. Is. 27, 11. — 2) (oko Imoskoga) *vidi vrućica:* ovo je dobro od ognja; užegao se oganj u njemu. Od jada ga zaboljela glava a vrh toga oganj i groznica. Rj. *vidi i ognjština.* dem. ognje. — *Živi oganj,* nekakve kraste po glavi. Rj. 158a. — 3) (u Dahn.) *vidi tabandže.* Rj. *vidi i gvožđja puščana.* — *riječi s takrim nast. kod bacanj.*

ogar, m. (st.) eine Art Jagdhund, canis venatici genus: Da nabranim rte i ogare. Udariše rti i ogaru. Rj. nekakav lorni pas. *vidi zagar.* — Tugja: ogar. Osn. 117. isp. 371.

ogaraviti, vīm, v. pf. *vidi* ogariti. Rj. o-garaviti, učiniti da bude što garavo. oraj se glagol ne nahodi drukčije.

ogarina, f. (u C. G.) *vidi* ogorjelište. Rj. mjesto-gdje je izgorjelo što, n. p. kuća. od osn. od koje je ogariti. *vidi i garište.*

ogariti, rīm, v. pf. mit Kohlen oder Iruss beschmieren, illino fuligine aut carbonc. Rj. o-gariti, garom namazati, uprljati. *vidi* ogaraviti. v. impf. gariti. — Tada ne smije ni jedno zaspati; jer drugi jedva čekaju da ga ogare, ili da mu prišiju štogod za haljine. Rj. 10a.

ogazditi se, dīm se, v. r. pf. postati gazda, reich werden, diteseo. Rj. o-gazditi se. nahodi se samo u tom obličju. isp. gazda.

ogladnjati, ogladnim, v. pf. hungriq werden, esurio: Da ti nije ogladnjao vojno. Rj. o-gladnjati, gladan postati. v. impf. gladnjati. — Deca čekajući onde oca ogladne. Npr. 137. Uhvati dva noja, pa im za nekoliko dana ne da ništa jesti dok dobro ogladne. 159.

oglaš. m. djelo kojim se što oglaš. — Velika hvala . . . onoj gospodi koja su oglaš moje ruzašiljali Sovj. I. U Zadru su se oglaš čitali latinskim i slovenskim jezikom. DM. 326.

oglašiti, oglašim, v. pf. Rj. o-glasiti. v. impf. oglašivati (oglasivati), prosti glasiti. — I. 1) verkünden, kundmachen, nuncio. Rj. More šta si ti oglasio narodu za mene? Npr. 151. Kara-Gjorgjije oglašio stajesinstro svoje po svoi Srbiji. Danica 3, 166. Vrsni bane od krajine, oglašeni na sve strane. Kov. 112. Mogli bismo mnoge prave narodne i općene riječi oglašiti za predjelne, a predjelne za općene. Pis. 76. *Oglase puške na stražama, da Francuzi idu.* Žitije 31. Stefan Kosača oglašio za sebe da je vjeran rimokatolik. DM. 165. Koji još ne bjehu krštenjem prosvjetljeni i zvahu se oglašeni. DP. 9 (katehumeni). sa se, pass.: Ova je žena gojila ovi struc bosilja, i oglašio se za nj po cijelom svijetu. Npr. 258. — 2) mrtvaca zvouom, eine Leiche beliuten. Rj. — II. sa se, refleks. kund werden. verlauten, nuncio. Rj. — Ti više da ne ideš za mnom gje se ja oglašim, jer ne će dobro biti. Npr. 146. Od kako je Kulim poginuo, sablja mu se jeste oglašila u nekakva Pocerca Miloša. Npj. 4, 227. E lijo, sad si dolijala! (U nekakoj zemlji oglašio se lažljiv vrač . . .). Posl. 78.

oglašivānje, n. *vidi* oglašivānje. Rj.

oglašivati, oglašujēm, v. impf. *vidi* oglašivati: Oglasuje da je soko sivi. Rj. *pravilnije* oglašivati. isp. proglašivati, razglašivati.

oglašnik, oglašnik, m. (st.) der Bote, nuncius, cf. glasnik: Pust' Turčina jednog oglašnika, neka kaže Bosanskom veziru. Rj. ko oglašuje što.

oglašivānje, n. Rj. verb. od oglašivati. — 1) radnju kojom tko oglašuje kome što (das Verkünden, Lautwerden, nunciatio. Rj.). — 2) radnju kojom tko oglašuje mrtvaca (das Beläuten einer Leiche. Rj.).

oglašivati, oglašujēm, v. impf. Rj. o-glašivati. *vidi* oglašivati. v. pf. oglašiti. — kundmachen, nuncio. Rj. — Koji nosi dobre glase, koji oglašuje mir, koji javlja dobro, oglašuje spasenje. Is. 52, 7. Evo oglašuje za Jerusalim da idu stražari iz daljne zemlje. Jer. 4, 16.

oglati, oglašm, *vidi* ogledati. Rj. o-glati, od ogledati: d izmegju e i a izbačeno, e sa u izjednačeno, te ostalo jedno a. v. impf. glati (= gledati). — sa se, refleks. oglati se, oglašm se, *vidi* ogledati se. Rj.

oglav, m. der Theil der Pferderüstung, der am Kopf desselben befindlich, lora capitis equi, cf. oglav, oglavina 2, oglavnik. Rj. od odore konjske onaj dijel koji je konju na glavi. *vidi i* bašluk 2. — *Oglav* ti spao u donjoj zemlji! (Kletva konju). Posl. 231.

oglava, f. — 1) die opanci von Kopfhaut, socci ex pelle capitis: dajte mi par oglava. Rj. opanci od oglavine 1, od kože s glave. isp. nožnji. — 2) (u Bač.) u čizme ono što stoji odozgo po ljesici. Rj.³

oglavak, oglavka, m. der Hügel, collis, cf. glavica. Rj. isp. brežuljak, brifeg. — o-glavak.

oglavār, oglavāra, m. *vidi* oglav. Rj. i syn. ondje. **oglavičiti** se, čīm se, v. r. pf. o-glavičiti se, uciti se u glave. v. impf. glavičiti se. — Bome se moj kupus lijepo oglavio. J. Bogdanović.

oglavina, (oglavina), f. — 1) die Kopfhaut der Thiere, pellis capitis bestiarum. Rj. koža s glave životinjske. imena kožama s takim nast. kod divljatina. — 2) (u Srijemu) *vidi* oglav. Rj. i syn. ondje.

oglavlje, n. — 1) kao porcuća, das Kopftuch, vittu: Naše sestre i nevjeste iz doma hodile . . . sve oglavlja bijela, obraza svijetla i glasa poštena. (Da ne bi nigda bile u žalosti i u crnijem haljinama). Kov. 71. Tada će Gospod skupiti nakit s obuće . . . i ogledala i košuljice i oglavlja i pokrivala. Is. 3, 23 (rittas, die Turbane). — 2) na stupu kao glava, Säulenkopf, caput columnae: Načini dva oglavlja da se metnu ozgo na stupove. Car. I. 7, 16. Dva stupa

i dva oglavtja okružla navrh dva stupa. 7, 41. — za obličje isp. žzglavlje.

oglavnik, oglavnika, *m. ridi* oglav. Rj. i *syn. ondje*.

ogledati, *m. (loc. ogledu)*, *djelo* kojim se što ogleda: *čidi* proba. *die Probe. Versuch*. Prospekt; *experimentum, exemplum prospectus*: Da će se u svemu ovome, kao u *promie ogledu*, naći pogreška i nedostataka, to se razume samo od sebe. Opit XII. Nadam se pokazati ogled ili probu od norogu *pravopisa*. Slav. Bil. 1, 91. Primićete ogled svetoju pisma na Srpskom jeziku. Straž. 1887. 206. **Ogleda radi** evo riječi iz pisma koje pišaše Šankovići. DM. 209. Da se može što god štampati za ogled. Tako evo ogleda. Ogled III. — za obličje isp. pöglöd (*loc. pogledu*).

ogledalo, *n. der Spiegel, speculum. cf. zrcalo*. Rj. — Kažu da se ljudima noću ne valja ogledati na ogledalo, da im žene ružnu djecu ne ragjaju. Rj. 438a. Kužan čovjek ne ide rado na ogledalo. Posl. 273. Meni dao krunu pozlačenu, tvojoj seji *sjajno ogledalo*. Npj. 1, 551.

ogledanje, *n. Rj. verb. od I. ogledati, II. ogledati se.* — **I. 1)** radnja kojom tko ogleda što (*das Besehen, inspectio*. Rj.). — **2)** radnja kojom tko ogleda, obilazi što, *n. p. jelo.* — **II. 1)** radnja kojom se tko ogleda, *n. p. na ogledu.* — **2)** radnja kojom se tko ogleda, *n. p. na mejdanu*: Ubi mene Madžar iznada brez junačkog moga ogledanja moje sablje i desnice ruke! Npj. 2, 487.

1. ogledati, ogledam, *v. impf. Rj. o-gledati, ridi* ogledivati, obidovati, obilaziti 4, podmjerati 2, probati, kušati 1, pokušavati. *v. pf. ogledati.* — **I. 1)** *sehen, nachsehen, beschen, video, experior*. Rj. — Zagje s onom papučom njezinom da je traži po svemu carstvu ogledujući svakoj gjevoji papuču na nogu, ali kojoj duga, kojoj kratka. Npr. 129. Bio i na situ i na rešetu. (*Seasta* je ogledao i trpljeo). Posl. 13. Pa ogleda milosna gjevera, nosi njemu tanke preobuke. Npj. 2, 445. Pred njima je vojvoda Jovane, on lijepo vojsku ogledaše, a pobolje straže nanještaje. 4. 345 (*mjesto* namješta. *isp. Obl. 108*). Svako jako su ogledali, da bi nas kako naveli da progovorimo, no sve uzalud. Danica 2. 135. *Ogledaj slugu svoje* za deset dana, neka nam se daje varivo da jedemo i voda da pijemo. Dan. 1, 12 (*tenta nos . . . decem diebus; versuche es doch mit deinen Knechten zehn Tage*). — **2)** *n. p. jelo, kosten, gusto, cf. obilaziti*. Rj. *primjer isp. kod v. pf. 2* ogledati 2. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *sich (im Spiegel) beschen, inspicio me*. Kažu da se ljudima noću ne valja ogledati na ogledalo, da im žene ružnu djecu ne ragjaju. Rj. — **2)** *sich versuchen, sich messen, experior*. Rj. *primjere isp. kod v. pf. 2* ogledati se 2.

2. ogledati, ogledam, *v. pf. Rj. ò-gledati, ridi* oglati, obići 3, okušati, pokušati, prokušati, podmjeriti, probati. *v. impf. 1* ogledati. — **I. 1)** *sehen, nachsehen, beschen, video, experior*. Rj. — Najprije svakoga ogledaju je li upravo za dembela. Rj. 116a. Megjed ga (dijete) izvede pred pećinu i kaže mu da ogleda može li sad išćupati bukvu iz zemlje. Npr. 2. Idi, sinko, idi ogledaj, i onako si propao. 66. Uranio vojvoda Jovane, po ljubiću šance ogledati i pobolje straže nameštiti. Npj. 4, 346. Da ogledamo sad na ženi, reče naš nemilostivi ljekar. Danica 2, 136. Po tom je uzalud ogledao nekolicu puta, da podigne i Bosanske Srbe. Miloš 9. Da je Marko, kad je prvi put pušku video i, da ogleda njenu silu, sebi ruku iz nje probio, utekao s ovoga sveta. Npj. 4, XXXVI. Tako postane platno. Može biti da je to iz početka prije bilo ogledano od žaša ili ševara . . . nego li od predenjeh vunenijeh konaca. Priprava 142. Dogju da ogledaju grob. Mat. 28, 1 (*videre sepulchrum, das Grab zu beschen*). Ali će trebati i da ogledam osti-

jetliti nešto što doslije u filologiji slovenskoj nije osvijetljeno. Rad 1, 110. — **2)** *n. p. jelo, kosten, gusto, cf. obići* Rj. — Čudeći se car, kako rino taku silu ima . . . namisli, da ga jednom i on ogleda. Danica 5. 93. — **II. sa se.** — **1)** *refleks. sich (im Spiegel) beschen, inspicio me*. Rj. — Uzme ogledalo, ogleda se i rekne: Sjajno ogledalo, kao što . . . Živ. 323 (*isp. gledati, gledam i gledim*). — **2)** *recipr. sich versuchen, sich messen, experior*. Rj. — O aždajo! ta izigji mi danas na mejdan da se ogledamo, ako žena nisi. Npr. 46. Eto polja, a eto konja. (Da se ogledamo ko je jači). Posl. 79. Miloša ću na mejdan zavzati, s njime ću se danas ogledati. Npj. 4, 228. Valja, braćo, dočekati Turke, nu srjetlu se sablju ogledati, sramota je pobjeć' sa mejdana. 4, 229. A kada se, braćo, ja okrenem, te se ostrim grožđjem ogledamo. 4, 305. Dakle se ogledao Svetić i u epskoj poeziji. M. Svetić poet. 4.

ogledivanje, *n. verb. od ogledivati. radnja kojom tko ogleduje što, n. p. jelo.*

ogledivati, oglednjem, *v. impf. ridi* 1 ogledati, i *syn. ondje. v. pf. ogledati.* — Gotovi mu to gospodsko jelo, prije njega jelo ogleduje. Npj. 2, 106. *isp. takva v. impf. slož. od gledati: pogledivati, pregledivati, sagledivati.*

oglobiti, oglobim, *v. pf. durch Erpressungen schinden, exhaustio vexationibus et mulctis*. Rj. o-globiti, ridi odzulniti, osmuditi 2, *isp. ogoluzniti. v. impf. globljavati.* — *Oglobio ga* do gole duše. Rj. 91a. *Oglobio ih* na pasji rep. 648a. Skoro nam je lbro oglobio knezu s Učca stotinu ocnova i Čarića golema dorina. Npj. 4. 381. Neka ga oglobe sto sikala srebra. Mojs. V. 22, 19. *Oglobi zemlju sto talanata srebra i talanati zlata*. Dnev. II. 36. 3.

ogloblje, *n. (u Hrv. u kršćana) ridi* brdila. Rj. u stana tkalačkoga ono u čemu stoji brdo. od osnove koja je s drugim prijedlogom u zglob. Osn. 81.

oglodati, oglogjëm, *v. pf. abnugen, corrodo*. Rj. o-glodati. *v. impf. glodati.* — Došli gosti, da oglogju kosti. (Gledaj: Ko meso izije, valja i kosti da glogje). Posl. 69.

ogluhnuti, ogluhnëm, *v. pf. taub werden, obsurdesco*. Rj. o-gluhnuti, postati gluh. ridi ogluhnuti, ogluviti. *v. impf. gluhnuti.* — Ozebao ušavši u vruću sobu, ogluhe u jedanput. Opit IV. Kad se krv u čovjeku zaplami, hoće i oči da mu zaslijepe, i uši da ogluhnu. Prip. bibl. 71.

ogluhnuti, ogluhnëm, *ridi* ogluhnuti. Rj. u krajevima gdje se gluh h ne čuje u govoru, ridi i ogluviti.

oglušak, ogluška, *m. n. p. knpi* ogluške, t. j. ne će da učini odmah kako mu se prvi put rekne, nego mu valja više puta govoriti. Rj. — Primat' u ogluške. DPost. 102. Ako je . . . svaki prestupak i oglušak pravednu platu primio: kako ćemo pobjeći ne marivši za toliko spasenije? Jevr. 2, 2 (*inobedientia, Ungehorsam; neposluh*). suprotno posluh. od osn. od koje oglušati se, oglušiti se.

oglušanje, *n. verb. od oglušati se. radnja kojom se tko oglušava (koga ili čega).*

oglušati se, oglušam se, *v. v. impf. o-glušati se koga, kao gluh biti* nu molbu njegovu, ne htjeti ga slušati. *v. pf. oglušiti se.* — Jer Bog čuje uboge, i sužanja svojih ne oglušava se. Ps. 69, 33.

oglušiti se, oglušim se, *v. v. pf. koga, taube Ohren haben gegen Jemand's Bitten, surdus sum ad preces*. Rj. o-glušiti koga, ne htjeti ga čuti, ne uslišiti ga, molbe njegove. *v. impf. oglušati se.* — Vidjesmo muku duše njegove kad nam se moljaše, pa ga se oglušismo. Mojs. 1. 42, 21. = Olakšaj ljutu službu oca svojega . . . pak ćemo ti služiti . . . I car oglušiti se naroda. Car. I. 12, 15. Jer se (Gospod) ne oglušiti molitve ništega niti je odbi. Ps. 22, 24. Svako carsko pismo trebalo je izvršiti: oglušiti gu se, nije bilo slobodno. DM. 280.

ogluviti, vīm, v. pf. *vidi* ogluhnuti. Rj. o-gluviti, *postati gluh (gluh)*.

ognjōjiti se, ognjōjūm se, v. r. pf. *citern, suppurō*. Rj. o-gnojiti se, *postati gnojavo*. v. impf. gnojiti se. **ognusiti**, sīm, v. pf. (u Dubr.) *beschmutzen, besudeln, inquinō, polluo*, cf. opoganiti, uprljati. Rj. o-gnusiti, *učiniti da bude što gausno, uprljano*. v. impf. gnausiti 1.

Ognjan, m. ime muško. Rj. *vidi* Ognjen. — Ono bješe nejačak *Ognjane*. Npj. 2, 321. osn. u *Ognjo*, koje se ne govori, od *Ognještar*, koje se takogje ne govori. Osn. 139. *takva hyp. kod* Cvijan.

ognjan, adj. *vidi* ognjen. Rj. *što pripada ognju: u koga ili čega ima ognja (i u prenesenom smislu)*. *vidi* i ognjanit, ognjevit, vatre. — A pita ga *Ognjana Marija*. . . »Kazaću ti, *Ognjana Marija*. Npj. 2, 4 (*vidi* Ognjena Marija). Kad viknuše *ognjani čaši*, a lupiše jasni talanbasi. 3, 50.

Ognjana, f. ime žensko. Rj. *isp.* Ognjan. — *imena ženska s takovim nast. kod* Andrijana.

ognjanin, m. *der Feuerige, igneus*: Vino pije Zmaj *Ognjanin Vuče* a sa svojom nevjernom ljubovcom. Rj. *ognjani čorjek*. — mještanim. *ognjanin*. ostrvljanin. Osn. 150.

ognjanit, adj. *vidi* ognjevit. Rj. *vidi* i ognjan, ognjen, vatre. — *Skin' se s konja ognjaniti Vuče*. Rj. Nije ovo zmija kraosica, no je ovo *ognjaniti zmaju*. Npj. 2, 63.

ognjarića, f. (u C. G.) čobanska koliba, gdje se *ogvni* loži, *eine heizbare Hirtenhütte, casa pastorum in qua ignem excitant*. Rj.

ognjen, adj. *feurig, igneus*. Rj. *što pripada ognju: u koga ili čega ima ognja. vidi* ognjan, i *syn. ondje*. — *Ognjena Marija, f. vidi* Blažena Marija. Rj. 438a. I on šilje *ognjena čašna*. Npj. 2, 190. Uzemos im *ognjene topove*. 5, 346. Ove velike promjene . . . čini priroda potopom, potresom, *ognjenjem brdima*. Priprava 15. Baciće ih u *peć ognjenu*. Mat. 13, 42. *Budite ognjeni u duhu*. Rim. 12, 11. Čineći to, *ugljerje ognjeno skupljaš na glavu njegovu*. 12, 10. *Dadoh domu oca tvojega sve žrtve ognjene*. Sam. 1, 2, 28. *Ognjeni vjetar* biće im dio iz čaše. Pš. 11, 6.

Ognjen, m. *vidi* Ognjan. Rj. *takva hyp. kod* Ljuben.

ognjenca, ognjēna, m. *trava*. govori se oko *Zagreba*. Iveković. *Acker-Ziest, stachys arvensis*. Dr. S. Gjurašin.

ognjeviti, adj. *feurig, igneus*: Da je ovo *bojak ognjeviti*. Rj. *u koga ili čega ime (mного) ognju: što pripada ognju. vidi* ognjan, i *syn. ondje*. — Za zmaja pak misli se da je kao *ognjevit junak*, od kojega u lečenju oganj odskae i svijeli. Rj. 3b. Šud će doći ljutit *zmaj ognjeviti*, sve vatra iz njega sipa. Npr. 29. Jer je *sunce ognjevito*, sestru će mi izgoriti. Npj. 1, 155. Podigla se jedna *četa mala, malena* je, al' je *ognjevita*. Zbaci zmaje *ruho ognjevito*. 2, 257. Čuo sam da si srdita, srdita i *ognjevita*. Neg' Stane, moja dušice, ostavi srdost u majke, a živi oganj u braće. Kov. 48.

ognjje, ognjica, m. dem. oganj 2. Rj. — *takva dem. kod* daždic.

ognjica, f. — 1) (oko Omiša) *vidi* groznica (koje i oni znadu). Rj. — 2) svinjska bolest, koja ih napadne kad jedu žir a nemaju dosta vode. Rj.

ognjilača, f. o-gnjilača, *gnjila kruška*, t. j. koja se ne može jesti dok ne *ugnjili*. u Sunji u Hrv. Iveković. *vidi* gnjilica, mekuša, tepka. — za *nast. isp.* ajgirača.

ognjilo, n. — 1) *der Feuerstuhl, chalybs ignivarius*, cf. oculo, čakmak. Rj. *vidi* i masat. *isp.* kresivo. — Uzelo naše *ognjilo*, pa mu nagjevo ime oculo. (Kad ko uzme što tugje, pa ga malo preinači, kao da se ne bi poznalo. Pripovijeda se kako je Madžar nkrao u Srbina *ognjilo*, pa kazao da je to njegovo oculo).

Postl. 330. Šilo za *ognjilo*. (Jedno za drugo, ili: jednako za jednako). Postl. 352. Čakmak, oculo, kremen, i oboje zajedno, *ognjilo*. Daničić, ARj. 883b. — 2) (u C. G.) *vidi* kašiluk. Rj. *u puške*.

1. **ognjiste**, n. *der Feuerherd, focus*. Rj. *u kući*. — Podglavak, drvo koje se na *ognjiste* metne poprieko, pa se ostala drva uzduž preko njega lože. Rj. 520a. Mići mi se s upreta, t. j. *ognjista*, od moje kuće. Rj. 785b. Nabiti moje *ognjiste*. (Dosaditi mu jedući i pijući dugo kod njega). Postl. 185. *Tako mi se ognjiste* mojom krvlju ne *ugasilo!* 305. *U ognjiste* posvadište, u odrište pomirište. 334. *riječi s takvim nast. kod* danište.

2. **ognjiste**, m. (u C. G.) *der Boden des Flintenlauf's, fundus teli glandarii*, cf. hazna, kurjuk, torna. Rj. *u puške* ono na što je *navrtna cijev*.

ognjština, f. *vidi* vrućica. Rj. *vidi* i oganj 2, vrućčina, vrućština, vatrūština. — *takva augm. kod* baruština.

ogōče, ogōčeta, n. (u Paštr.) kaže se djevojci, kao i ženi ogota ili ogotina, *ein Schimpfwort für ein Mädchen, conviciuni in puellam*. Rj. *psovka djevojci*. — *ogōče* (pred č osn. u ogota). Osn. 252.

ogōdan, ogōdna, adj. (u Srjemu) n. p. ove je godine *hrana ogōdna*, t. j. slaba, da će jedva sastaviti s novom (a suviše — za prodaju — ne će biti ništa), *caum hinreichend, vix sufficiens: ogōdno* mi je danas ručka. Rj. — Grozga je toliko da je *čokoću* teško. Samo je *šljivā ogōdno*. Megj. 12. *ogōdan* (vix sufficiens, osn. u god). Osn. 179.

ogōja, f. *die Pflege, cura*: ko drži konje na *dobroj ogōji*, moraju dobri biti. Rj. o-goja. *vidi* odgoja.

ogōliti, ogōlim, v. pf. *denudare, detegere*. Stulli. o-goliti koga, *učiniti ga golim. vidi* oprastiti. *isp.* ogoluzniti. — Mojsije videći narod go, jer *ga ogōli* Aron . . . Mojs. II. 32, 25. Ja ti *vrata ogōliti* ne ću. HNpj. 4, 328.

ogōluzniti, ogōlūznīm, v. pf. koga, *nackt ausplündern, spolio omnibus rebus*. Rj. o-goluzniti, *kao oglobiti do gole duše*. u drugojačijem se obličju *glagol ovaj* ne *nahodi*. — Oni će omrznuti na kurvu, i opustošće je i *ogoluzniti*. Otkriv. 17, 16. Ja *ogoluznih Isava*, otkrih potaje njegove da se ne može sakriti. Jer. 49, 10.

ogōljeti, ogōlim, v. pf. *nackt werden, seine Kleider zerrissen haben, nudor*: Sve je moje *ogōljelo tjelo*. Rj. o-goljeti, *gō postati*: Ogolio i obosio. Rj. 433a. Taj je momak *vrlo ogolio*. HNpj. 3, 102. Ninivija . . . Isprazni se, i *ogolje*, i opustje. Naum 2, 10.

ogōn, m. u *vjri* ono između dva razora. u sjev. Hrv. *vidi* slog 1. — o-gon. za *postanje isp.* prijeton 2.

ogōrak, ogōrka, m. *tizzone, torris*. Stulli. *vidi* ugarak, ugarica; *der Brand, titio*. — *Ogorak*, komad drveta koji na vatri ogori. J. Bogdanović.

ogōrčāvanje, n. *vidi* ogorčivati.

ogōrčāvati, ogōrčāvām, v. impf. *vidi* ogorčivati. v. pf. ogorčiti. — Mjesto da mi život oslagjava, a ona još većma *ogōrčava*. J. Bogdanović (kod oslagjavati).

ogōrčiti, ogōrčīm, v. pf. o-gorčiti. *isp.* gorak. v. impf. ogorčivati, ogorčivati. — 1) u Gjorgjija: i mao čemer znaj, da umije *ogōrčiti meda* vale. Stulli. *učiniti što* da bude gorko. *isp.* zagrčiti. — 2) *fig.* koga, *exacerbare*. Stulli.

ogōrčivānje, n. *verb.* od ogorčivati. *koje vidi*.

ogōrčivati, ogōrčūjēm, v. impf. Stulli. v. pf. ogorčiti. *vidi* ogorčivati.

Ogōrje, n. Rj. — Sela sa zapadne strane ovoga brda (Sutine) zovu se *Zugorje*, a s istočne *Ogorje*. Rj. 727a. *isp.* podgorje. osn. u gora.

Ogōrjelica, f.: Primiše se u *Ogorjelicu*. Rj. *brdo u Dalmaeiji*.

ogōrjelina, f. *zvuč* koji ostane nu čemu što ogori; *das Brandmal, notu ustionis. vidi* ožeglina, oprljotina.

— Mjesto mirisa biće smrad . . . mjesto ljepote *ogorjelina*. Is. 3. 24.

ogorjelište, n. (u C. G.) *die Brandstätte, area domus deflagratae*: U Ljevišta na *ogorjelištu*. Rj. *mjesto gdje je izgorjelo što, n. p. kuća, vidi ogorelište, ogarina, garište*. — *riječi s takim nast. kod danište*.

ogorjetá, ogóřim, v. *pf. ringsunkler anbrennen, aduri*: ogoreo kraj hljeba. Rj. *ogorjeti, v. impf. gorjeti*. — Ponosi se kao mačka *ogorelom šapom*. Posl. 255. Progjoše kao dim dani moji, i kosti moje kao topionica *ogorješé*. Ps. 102, 3.

ogota, f. *vidi* ogotina. Rj.

ogotán, *adj. cf. ogotina*. Rj. — Muči zla ogotino ogotana. Rj. 438b.

ogótina, f. (u Grblju) *Schimpfwort für ein Frauenzimmer, concivium in feminum*: muči zla ogotino ogotana. Rj. *psorka ženskoj glavi*. — Tugja će biti: *ogota*. Osn. 218. u Korjenima 5 kaže *Daničić*, riječ može biti da je naša, od korijena, koji znači *praznu biti, ne imati (isp. egere)*.

ogováranje, n. *das Entschuldigen, Vertheidigen, excusatio, defensatio*. Rj. *verb. od ogovarati, radnja kojom tko ogovara koga*.

ogovářati, ogóvărám, v. *impf.* Rj. *ogovarati, vidi* ogovarati 2, *izgovarati* 2, *ispričavati, pravdati, v. pf. ogovoriti*. — *zu eines Gunsten sprechen, ihn entschuldigen, vertheidigen, excuso, defenso*: Svekrva je kara, gjever ogovara. Rj. *Svekar veli: »Ne bi snahe s vode;« a svekrva: »Da ti i ne dogje!« Djever sjedi, te je ogovara: »Dugo polje, a voda daleko.« Npj. 1. 306.*

ogovóřiti, ogóvorim, v. *pf. zu eines Gunsten sprechen, ihn entschuldigen, vertheidigen, excuso, defenso*. Rj. *ogovoriti koga, vidi* odgovoriti I 2, *izgovoriti* 2, *ispričati* 3, *opravdati*.

ograbiti, bím, v. *pf. n. p. sijeno, von allen Seiten abrechen (den Heusehofer), rastro abstergere foeni metum*. Rj. *ograbiti što, grabeći što uzeti od njegu odasvud, v. impf. grabiti* 2.

ograda, f. *der Zaun, sepes; cf. zagrada, gradina*. Rj. *o-grada, ono čim se što ogradi, vidi i* gragja 4, *ogragja, kotar, megja, zagrad, zagragja, zgrada* 2. *dem. ogradica*. — *Ograda* oko mjeseca, *Hof, corona, area*. Rj. *Evedra, ograda* od trske. Rj. 152a. Teško megji na tugjoj zemlji! (u C. G. *Megja znači ograda, kakove su onje ponajviše od kameua*). Posl. 315.

ográđak, ográřka, m. (u C. G.) *vidi* dovod. Rj. *o-gradak, što gospodar uzima od seljaku nu svoju zemlju, vidi i* dohod 3, *dohodak* 2.

ogradica, f. *dem. od ograda*. Rj. *vidi* megjica.

ograditi, ográřim, v. *pf.* Rj. *ograditi*. — 1) *umzäunen, obsepio*. Rj. *ograditi što čim, ogradu mu načiniti od čega, v. impf. ogragjivati*. — *Baba ga uvede u nekakvu avliju ogragjenu kostima junačkijem*. Npr. 118. Posadi vinograd, i ogradi ga plotom. Mat. 21. 33. — 2) *vidi* načiniti (n. p. veselje). Rj. *vidi i* sagraditi, učiniti. v. *impf. graditi*. — *Ogradi tanke gjemije, a u gjemije mrmare . . . sagradi tanke gjemije, a u gjemije mrmare*. Npj. 1, 418. Gjegogj sjedne, svugje pije vino, a sve radi kavgu da ogradi. 2, 188. Pod Oridom vješala ogradi. 2, 413. Svakozi je čedo pod pojasom, što su kleti ogradili Turci. 4. 154. Na njihovijem (mučeničkim) su grobovima bile *ogragjene prve svetinje Hrišćanske*. DP. 347. *sa se, pass. ili* *refleks.*: Što s' učini, što s' ogradi, od sokola popa Marka! Kov. 112. A pogleda Stefan na ćeliju, al' se sama ogradila crkva. Npj. 2, 128.

ogragja, f. (u C. G.) *vidi* ograda. Rj. *i syn. ondje*. **Ogragjénica**, f. polje Podgoričko: Pod Zlaticu na Ogragjenicu. Rj.

ogragjivánje, n. *das Umzäunen, circumseptio*. Rj. *verb. od ogragjivati, radnja kojom tko ogragjuje što, ogragjivati, ogragjijem, v. impf. umzäunen, ob-*

sepio. Rj. *ogragjivati što, ogradu mu činiti, v. pf. ograditi* 1. — *Trniti, trnjem ogragjivati*. Rj. 749b.

ograisati,* ográřšem, v. *pf. ábel ankommen, cf. nagaziti*. Rj. *o-graisati, nagraisati, u drugojačijem se obliču taj glagol ne nalodi, nuči na zlo, vidi i* nadrljati 2, *nagrabusiti, nakaljati, nalijepiti*. — *Ograisao* kao gjava na veliki petak. Posl. 231. *Ograisao* na suhom putu, 231.

ogranak, oğřánka, m. — 1) *das Reis, frons (frondis)*. Rj. *o-granak (osn. u grana); grana se dijeli na ogranke*. — *Josif je rodna grana, kojoj se ogranci raširiše svrh zida*. Mojs. I. 49, 22. *Grane* mu (kedru) *popadaše . . . i ogranci mu se izlomiše*. Jezek. 31, 8. 12. *Poslije ove diobe svaka se od dvije pošljednje grane razdijeli u nekoliko ogranka*. Dioba 15. — 2) *der Aufgang, ortus*: *Da ste brže do ogranka sunca*. Rj. *o-granak, od osn. od koje je ogranut, vidi* istok (*sunčani*), *rogjaj (sunčani)*. — 3) (u C. G.) n. p. od *ovec*, od *koze*, t. j. *dohodak*, n. p. *kad je gospodar drugome da, da je hrani i čuva, a njemu da daje što kako ugovore*. Rj.³

ograníčiti, čim, v. *pf. o-graničiti, limites circumponere*. Stulli. *kao postaviti granice čemu, isp. omeđiti, osinoriti, v. impf. ograničivati*. — *Ustadoše cari i kraljevi megju nama i megju Turcima, ustadoše i ograničise i našega knjaza potvrdiše*. Npj. 5, 462. Na Kara-Gjorgjija ustanu gotovo sve veće starešine, da mu *senatom ograniče vlast*. Miloš 13. *Ljudi, koje vladalac u važnim i velikim poslovima valja za sayjet da pita . . . onda se ovaka vlada zove ograničenu monarhija*. Priprava 73. *Oni su gotovo javno govorili da Kara-Gjorgjija valja ograničiti, da ne može po svojoj volji činiti šta hoće*. Sovj. 17. *Novčana je globa vrlo ograničena*. DM. 313. *Ograničeni razum čorječji ne može postići ni ruge ni slave Gospodnje*. DP. 140.

ograníčivánje, n. *verb. od ograničivati, radnja kojom tko ograničuje što*.

ograníčivati, ograničijem, v. *impf. limites circumponere*. Stulli. *o-graničivati što, postavljati mu granice, v. pf. ograničiti, isp. v. impf. prosti graničiti*.

ogranúti, oğřáně, v. *pf. t. j. sunce, sich am Horizonte zeigen, exorior (de sole)*. Rj. *o-granut, vidi* grannti, *ždraknuti, v. impf. grájati* 2, *granjivati*. — *U jutru kad ustaše i sunce ogranu nad onom vodom, ugledaše Moavci prema sebi . . . Car. II. 3, 22.*

ograšiti, šim, v. *pf.* (u C. G.) Rj. *o-grašiti, u drugojačijem se obliču ne nalazi glagol, značenje (korijenu) sijati prelazi u veseliti: ograšiti*. Korijeni 76. — 1) *vidi* obradovati (*cf. ogranut, ograhnuti?*). Rj. — 2) *sa se, refleks.* (u C. G.) *vidi* obradovati se: *Sva se vojska njemu ograšila*. Rj. — *Svi dogjoše u pitomu župu; dobro im se Mirko ograšilo*. Npj. 5, 95. *»Ema sam ga dobro osvetio«*. *Kad razumje Petroviću Mirko, dobro mu se srce ograšilo*. 5, 123. *Veselje mu čine iz pušaka, dobro su se Mirku ograšili*. 5, 181.

ograšje,* n. *der Strauss (Kampff), certamen*. Rj. *riječ* *Tursku*. Popović 161. *vidi* krešvo, okrš, okršaj; *batalija, bitka, boj, dženjak*. — *»Božja pomoć, moja seko draga! gdi si, dušo, nu ograšju bila? otkuda ti klobuk svile bele? . . . »Zdravo da si, kneževa vojvodo! nisam nigdi na ograšju bila«*. Npj. 2, 302.

ogrbaviti, vim, v. *pf. bucklig werden, einen Höcker bekommen, gibbosus fio*. Rj. *o-grbaviti, postati grbav, drukčije se taj glagol ne nalazi*.

ogreb, m. *ono što ostaje na ogreblu kad se ogreblje kudjelja ili lan, vidi* ogrebnica. Rj. *vidi i* svlak 2. *o-greb, od osn. od koje je ogrebat, ogrepsti*.

ogrebaća, f. *vidi* ogreblu. Rj. *vidi i* perajica, *i syn. ondje*. *o-grebaća, riječi s takim nast. kod* *čjepača*.

ogrebak, oğřepka, m. *vidi* ogrebine. Rj. *i syn. ondje*.

ogrebánje, n. *das Abziehen des Flachses, purgatio lini*. Rj. *verb. od ogrebat, radnja kojom tko ogreblje, n. p. kudjelju*.

ogrebati, bljēm, *v. impf. abziehen (den Flachs), purgo trahendo*. Rj. o-grebati *n. p. kudjelju, vidi gargašati, gargati. v. pf. ogrepsti. sa se, pass.: S lana se sjeme ne osijeca kao s konopalja, nego se na nešto ogreblje*. Rj. 87a. Pa se po tom (*kudjelju*) počne rediti: najprije se maha na mahaljci, pa se onda ogreblje na ogreblo. Rj. 647a.

ogrebine, *f. pl. vidi ostružine*. Rj. *vidi i grebanica, grebice, ogrebat. ono što se ogrebe grebući n. p. zdjelu, kotao, i t. d.*

ogreblō, *n. die Flachsraufe, pecten linarius*. Rj. *onu na što se ogreblje n. p. kudjelja, vidi ogrebača, perajica. — Ogreb, ono što ostaje na ogreblu kad se ogreblje kudjelja ili lan. Rj. 439a. Pa se po tom (kudjelja) počne rediti: najprije se maha na mahaljci, pa se onda ogreblje na ogreblo*. Rj. 647a.

ogrebnića, *f. (u Srijemu) kao perajevina (što ostane kad se ogreblje), Flachs so beim Raufen an der Raufe hangen bleibet, lini pectinuti partes pectini adherentes, cf. ogreb*. Rj. *vidi i grebača, grebenac, svlak 2.*

ogrebotina, *f. što je ogrebano: Na njegovoj desnoj ruci nagje se jedna skorašnja ogrebotina . . . »ogrebao sam se o jedan jekser«*. Megj. 292. *vidi i grebotina. — ca nast. isp. bljuvotina.*

ogrepsti, ogreblēm, *v. pf. Rj. o-grepsti. v. impf. ogrebati. — 1) kratzen, scabo*. Rj. *v. impf. grepsti. isp. ogrebotina. — 2) Gracuti, malo ogrepsti*. Rj. 99a. *Komu se mačka umiljava, onogu i ogrebe*. Postl. 149. *sa se, refleks.: Ogrebao sam se o jedan jekser*. Megj. 292 (*jekser = ekser*). — 2) kudjelju, *abziehen, purgo trahendo per ferrum*. Rj. *v. impf. ogrebati. isp. ogreb. ogrebnića. — 3) n. p. kotao, schaben, rudo, cf. grepsti: Ne dam ti ogrepsti bakrača*. Rj. — *Kako sam postao, nije mi podrobac ostao*. (Rekao nekakav gost grebući žgjehu, a domaćica naspe opet punu govoreći: Od kako sam dovedena, nije mi žgjeta ogrebena). Postl. 127. *isp. ogrebak, ogrebine.*

ogreznuti, znēm, *v. pf. Rj. o-greznuti. v. impf. greznuti. — 1) untergehen (im Wasser), mergi: Vas mu konjic u krv ogreznuo*. Rj. *vidi pogreznuti 1. — A llija čibuk zapalio, na čibuku lulu razjario, sav u dimu lle ogreznuo*. HNpj. 4, 321 (*u zap. govoru mj. ogreznuo*). Mrtav pade na krilo gjevojci, skrvari joj svilu i kadifu, sva gjevojka u krvi ugreznu. Herc. 5. *Da grješna naroda! naroda ogrezla u bezakonju! Is. 1, 4. — 2) kao ugaziti 1: Pa se Dmitar u goru povrnu, al' u gori ogreznu u Turke*. Kad se Dmitar obrete u Turke . . . Npj. 3, 339. *Pa u Turke juriš učiniše, i u vojsku Tursku ogreznušć, te ih silni Turci opakliše*. 4, 487.

ogrica, *f. (u Šiben.) vidi jačica, kolijer*. Rj. *vidi i ogrlica 3, jăka, oždrijelje. od haljine ovaj dijel koji stoji oko grla (vrata). — ogrlica i okrnjeno ōgrica*. Osn. 327.

ogrijati, jēm, *v. pf. Rj. o-grijati. — 1. 1) erwärmen, calefacio (hominem): Grani sunce da ogrijem ruke (Govore djeca na oblačnu vremenu. Postl. 46). Rj. v. impf. grijati. — Dok Moraču sunce ogrijalo, ogrijalo pa je zasjenilo*. Rj. 194b. *Ogrijalo ga sunce*. (Obradovao se). Postl. 231. *Za ran' nama snahu dovedite, u kosan' joj sunca donesite . . . da ogrije dvore naše*. Npj. 1. 16. — 2) hervorkommen (von der Sonne), apparuit sol: ogrijalo sunce. Rj. *izišlo, ogranjalo sunce. v. impf. ogrijevati. — Ogrijalo sunce, ogrijano sunce, (st.) erwärmend, calefaciens: Sultan care ogrijalo sunce*. Rj. 439a. *Sinu da se sva livada zasja kao na gori sunce kad ogrije*. Npr. 121. *Kade sjutra saba-zora dogje, a na goru ogrijalo sunce*. Npj. 4, 376. *Sjutra ćete se izbaviti, kad ogrije sunce*. Sam. I. 11, 9. — II. sa se, refleks. sich wärmen, calefo. Rj. — *Pa navalim vatra, i sit se ogrijem*. Npr. 162. *Kad kuća gori, barem da se čoeck ogrije*. Postl. 118. *I ako sam bio u tammici . . . a često se sunca ogrijao*. Npj. 2, 277.

ogrijěšiti, ōgrijěšim, *v. pf. Rj. o-griješiti. v. impf. griješiti. — 1) dušu, die Seele mit Sünden belasten, peccatis onero animum*. Rj. — *Bolje ti je izgubiti glavu nego sruju ogriješiti dušu*. Postl. 27. *Id't' odatle, deco Arapčadi! da ja o vas ne ogrešim duše*. Npj. 2, 374. — 2) sa se, refleks. sich versündigen, nefas admitto. Rj. — *Doista se ogriješimo o brata svojega*. Mojs. I. 42, 21. *Neka više ne pristupaju, da se ne ogriješe i ne izginu*. IV. 18, 22. *Ogriješo si se o dušu svoju*. Avak. 2, 10.

ogrijěvānje, *n. verb. od ogrijevati. rudnja kojom ogrijeva n. p. sunce.*

ogrijevati, ōgrijevām, *v. impf. o-grijevati. v. pf. ogrijati (2)*. — *A to po pustinji nešto sitno okruglo . . . »to je bljeb, što vam daje Gospod da jedete« . . . Tako ga kupljahu svako jutro; a kad sunce ogrijevaše, tada se rastapaše*. Mojs. II. 16, 21.

ogrintaviti, vīm, *v. pf. o-grintaviti. — 1) koga. Stulli. grintom ga okužiti. — 2) ogrintavi ko. Stulli. postane grintav. i sa se, refleks. ogriřtaviti se. Stulli. postati grintav.*

ogristi, ogrižēm, *v. pf. o-gristi. v. impf. gristi. — A ja starac hromi jarac, kudćeću uz ulicu, ter ću ogrist' ružičicu*. Npj. 1. 436. *U ruci mu paklena kandžija: »Ko pomrsi tri sta tintirika, ogristi će tri stu degencka*. Herc. 78.

ogrizine, ōgrižinā, *f. pl. die Ueberbleibsel von Heu in der Krippe, residuum foeni*. Rj. *ono što se ogriže pa ostane, kao ostaci od sijenu u jaslina*.

ogrijev, *m. die Heizung, calefactio: nema drva za ogrijev*. Rj. *od osn. od koje je ogrijati, ogrijevati.*

ogrknuti, knēm, *v. pf. bitter werden, amarus fio*. Rj. *o-grknuti postati grko. v. impf. grknuti. — I s malo žući rele među ogrkne*. DPostl. 30. *Ne će piti vina uz pjesme, ogrknuće silorito piće onima koji ga piju*. Is. 24, 9.

ogrlica, *f. — 1) der Hals schmuck, monile*. Rj. *nakit oko grla. cf. gjerdan. — 2) (u Baranji) vidi ogrlina*. Rj. *u hama ono što stoji konju oko vrata (oko grla). — Klato . . . jedni govore ogriću krmeća*. Rj. 272b. — 3) (u Bačkoj) *vidi kolijer, der Kragen auf dem Hemde, limbus collaris*. Rj. *vidi i ogrica, i syn. ondje. — 4) krmeća, vidi klato*. Rj.³

ogrlina, *f. u ama ono što stoji konju oko vrata. Rj. o-grlina, oko grla. vidi ogrlica 2.*

ogriřjak, ogriřjăka, *m. das Halsband (des Hundes, Kalbes), vinculum collare*. Rj. *o-griřjak, što se n. p. psu, letetu sveže ōko vrata (o grlo). — Žeželj je kao podugaćak i podebeo štap; jedan se kraj od njega sveže psetetu za ogriřjak, a drugi za kolac*. Rj. 156b.

ogriņăc, ogriņăća, *m. (u Dubr.) — 1) Fortuch, subligaculum*. Rj. *kao opregača, kojom se tko ogriņe sprijeda. — 2) vidi ogričac*. Rj. *vidi i ogriņjac. ono čim se tko ogričć, n. p. japundže, plašt i t. d. od osn. od koje je ogriņuti.*

ogriņuti, ōgriņēm, *v. pf. Rj. o-griņuti. vidi obgriņuti. cf. zaogriņuti. v. impf. ogriņati. — 1) n. p. japundže, den Mantel, umhängen, circumdo*. Rj. — *Guber, kojijem ga domaćica hoće da ogriņe*. Rj. 12a. *Vodi strasnoga bumbašira: ogriņuo čurak od kune*. Npr. 176. *Nikakih drugih haljina nije imao, osim jednoga čebeta, kojim je ogriņut po sokaku išao*. Danica 5, 90. *Dok ne ogriņeš čebć, ovako kao i ja*. 5, 94. *Šim i Jafet uzeše haljinu, i ogriņušć je obojica na ramena svoja*. Mojs. I. 9, 23. *amo ide i ovaj primjer: I ogriņu stare konjušćice, popravi ih za žitnice*. Npj. 5, 501. — 2) knkuruzć, umgraben, und mit Erde umhängeln, circumdo humum. Rj.

ogriņjăc, ogriņjăća, *m. (u C. G.) vidi ogričac*. Rj. *vidi i ogriņac 2.*

ogriņčati se, čām se, *v. r. pf. die Bräunung bekommen, angina corripit*. Rj. *o-griņčati se, razboljeti se od gronicć. drukčije se taj glugol ne nahodi.*

ogrozničaviti, vīm, v. pf. Fieber bekommen, febribus corripiti. Rj. o-grozničaviti, razboljeti se od proznice. inače se taj glagol ne nalazi.

ogrtač, ogrtača, m. ono čim se ogrće, Umhängkleid, pullium. Rj. vidi ogrnač 2. ogrnjač. — Daj ogrtač koji imaš na sebi. Rut 3, 15.

ogrtañje, n. Rj. verb. od ogrtati. — **1)** radnju kojom tko ogrće n. p. kabanicu (das Umhängen, circumdatio. Rj.). — **2)** radnju kojom tko ogrće n. p. kukuruze (das Umgraben des Kukuruz, circumdatio humi. Rj.).

ogrtati, ogrćem, v. impf. Rj. o-grtati, vidi zaogrtati, v. pf. ogruati. — **1)** n. p. kabanicu, umhängen, circumdo. Rj. — On ogrće kolustu uzdiju, pa on ide Merimi na pendžer. Npj. 1, 253. Sigje Mara sa konja dorata, pak ogrće divan-kabanicu, 1. 600, sa se, pass.: Ogrtač, ono čim se ogrće. Rj. 439b. — **2)** dem Kukuruz Erde umschaufern, circumdo humum. Rj. ogrtati n. p. kukuruze, vidi nagrijebatu.

ogrubiti, bīm, v. pf. n. p. od krasta, dureh Blaternarben ein grobes Aussehen bekommen, asperum faciem nancisci. Rj. o-grubiti, postati grub u licu, isp. pogrubjeti, v. impf. grubjeti, (u Stullija) grubiti (deformem evadere, postajati grub), po tom može biti i ogrubjeti.

ogruhati, ogrühām, v. pf. Rj. o-gruhati, vidi ogruvati, v. impf. gruhati. — **1)** n. p. kukuruze, abschlagen, decutio. Rj. vidi otući. — **2)** n. p. ogruvao čitavu proju, t. j. pojeo. Rj. vidi ofukati, opřcati, opucati, opuckati.

ogrušan, adj. (u Dubr.) n. p. jaje, vidi rovit. Rj. vidi i rofitano jaje, jaje na umak obareno.

ogruvati, ogrūvām, v. pf. Rj. o-gruvati, v. impf. gruvati, vidi ogruhati. — u krajevima gdje se u gororu glas h prerara u glas v.

ogubati, bām, v. pf. ogubati, v. impf. gubati. — **1)** koga, okužiti ga gubom, učiniti da bude gubar, isp. razgubaviti, isp. Korijeni 51. — **2)** su se, refleks.: Kakva je to oprha na toj kozi? kaže se kad hoće koza da se ogubu pa po gubici gdješto probijeli. Rj. 465a. Znaete li, druge, da se ogubulu u kralja gjevovka. Npr. 86.

oguglati, glām, v. pf. što, sich an etwas gewöhnen, assuefio: Oguglao kao Ciganski konj bubanj (Posl. 231). Rj. o-guglati, drukčije se taj glagol ne nahodi, kao navikao, navikla u Posl. (355): Što dikla navikla, to nevjesta ne odvriće. — Oguglao kao (i) margare šiljak. Posl. 231.

Ogulin, Ogulina, m. varoš u Hrvatskoj. Rj. imenu mjesta s takvim nast. kod Balatin.

Ogulinac, Ogulinca, m. (pl. gen. Ogulināca) Einer von Ogulin. Rj. čorjek iz Ogulina.

Ogulinica, f. eine von Ogulin. Rj. žensku glavu iz Ogulina.

Oguliniski, adj. von Ogulin. Rj. što pripadu Ogulinu.

oguliti, ogūlīm, v. pf. Rj. o-guliti, v. impf. guliti. — **I. 1)** schinden, excorior: ogulila ga bijući; oguli ga bojem. Rj. vidi oderati (kožu). — Te se gjak domisli i oguli jednog ovna, pa se obuče u onu kožu. Npr. 149. Oknmio ga je da ga oguli. Posl. 237. Je li Jakova na kolac nabio? Je li Luku živa ogulio? Npj. 4, 204, sa se, pass.: Ko je ne bi poljubio, jezik mu se ogulio! Here. 261. — **2)** koru u drveta, ent-rinden, cortice privare. Rj. skinuti koru s drveta. — Ozuliti, vidi oguliti (n. p. drvo). Rj. 450b. Smokeve moje pokida, sa svijem ih oguli i pobaca, te im se grane bijele. Joil. 1, 7, sa se, pass.: Go kao lipa. Valja da kad jaj se oguli kora? Posl. 43. — **II.** sa se, refleks. Oderati se, sich heiser schreien, trinken, ad ravin usque elamo, poto cet. cf. oguliti se, odrjeti se. Rj. 4E3a. oguliti se čičući, pijūći, i t. d.

ogumak, ogūmka, m. ein kleines Gebüsch, fruticetum. Rj. kao grnač. — Zaogumčiti se, n. p. braća,

busebicht werden, fruticem imito, cf. ogumak. Rj. 186b (postati kao ogumak).

ogušaviti, vīm, v. pf. den Kropf bekommen, strumosum fieri. Rj. o-gušaviti, postati gušav, taj se glagol drukčije ne nalazi.

oguzati se, zām se, v. r. pf. sich wund reiben (im Sommer durch Gehen), atteri, cf. ojesti se. Rj. o-guzati se, vidi i otrti se, utri se 2. čorjek se oguza od mnogoga hoda na vrućini, za v. impf. isp. ojedati se. — taj se glagol inače ne nahodi.

oguzanje, n. vidi oguzavanje. Rj.

oguzati, ogūzām, vidi oguzavati. Rj. v. impf. vidi i oklijevati, šervanjiti.

oguzavanje, n. vidi oklijevanje. Rj. vidi i oguzanje.

oguzavati, ogūzāvām, v. impf. vidi oklijevati. Rj. o-guzavati, vidi i oguzati; šervanjiti. — inače se taj glagol ne nalazi.

ogj . . . vidi hogj . . . Rj.

ogjapiti, ogjāpim, vidi odjapiti. Rj.

ogje, vidi ovdje. Rj. ovgje, o(v)gje, isp. ovdje (ovdi), o(v)di-k. — Ništa ne manka ogje do samo tri stvari. Npr. 230. Evo ogje sedam muselina. Npj. 4, 436. U čij smo dom, pomogao gospod Bog! . . . ove ogje i sve druge, koji nijesu ogje. Here. 349.

ogje . . . vidi odje . . . Rj.

Ogjuhar *planina, f. vidi Obljuba: Vidiš care Ogjuhar-planinu? Rj.

Ogjuulija,* f. t. j. zemlja (st.): Dvije njemu zemlje osvojiše, Ogjuulija i Mačedonija. Rj.

oh! (u Here. og!) interj. uch! oh! ah! vah! Rj. — **1)** uzvikuje se u željenju: Pomisli u sebi: »Oh da mi je vjenčati gjevovku da je bijela kao snijeg, a rumena kao krv!« Npr. 92. — **2)** u žaljenju: Prometnu mi se ona šenica: sve nikoše bukve i jele«. Tada kralj reče: »Oh tu bi mnogo štete!« Npr. 165. Ti ostavi Goru Crnu, — svi smo crni, i veliko društvo tvoje. — oh do Boga! Npj. 5, 455. Što si mi se oborio, moj delijo! Što li ljepše izodio, oh je mene! Kov. 106. — isp. ah, aoh, jaoh, o, oj.

ohaštriti, štrīm, v. pf. interlucare. Stulli. o-haštriti, osjeći grunje s drveta, vidi okaštriti, okresati, skresati, v. impf. haštriti.

ohći, f. pl. (u C. t.) vidi ostve. Rj. vidi i osti, ošće, ošći; bodva. — osti (kor. od koga je ostar); toj se riječi daje i nastavak »ja« te glasi i ošće, a dobivši taj nastavak drži se opet i ovijeh riječi (t. j. imenica ženskoga roda koje suda nemaju nastavka za prvi padež) te glasi i ošbi i ošbi i s promjenom glasa š pred ć na h glasi i ohći, isp. Osn. 226.

ohlāditi, ohlādīm, v. pf. Rj. o-hladiti, v. impf. hladiti. — **1 a)** abkühlen, refrigero. Rj. učiniti da bude što hladno. — **b)** sa se, refleks. postati hladno, isp. ohladnjeti. — Daleko je Mitrovica, oladi se kislica. Rj. 270b. »Hajde da jedemo«. »Sad ćemo, striko, dok se malo ohladi.« Npr. 167. — **2)** sich heimlich davon machen, clam abeo, cf. othladiti. Rj. otići krišom.

ohlādjeti, ohlādīm, v. pf. erkalten, refrigeror. o-hladnjeti, isp. ohladiti se, v. impf. hladnjeti. — Što će se bezakonje umnožiti, ohladnjeće ljubav mnogijeh. Mat. 24, 12.

1. ohō, ohōla, adj. vidi ohol. — Ubog a oho oskoruša je nezrela; bogat a mio rusa je u svem vesela. DPosl. 144.

2. ohō, interj. slož. od o i ho: o-ho; uzvikuje se u radoranju i čugjenju, vidi ođ! prema čemu je ordje nu oho uke. — On ustade na noge lagane, zagrlji ga kao majka sina: »Oho mene, pile sokolovo! Evo vojnska, a evo zahira.« Npj. 5, 75.

ohōditi, ohōdīm, v. impf. o-hoditi, vidi ophoditi, obilaziti, v. pf. obići, obaći. — Tko put stari za novi ohodi, često krat se privaren nahodi, DPosl. 132 (privaren u zap. gororu mjesto prevaren).

ohogja, *f.* (u C. G.) Rj. o-hogja, *od osnove od koje je ohoditi. vidi ohogje.* — **1)** put kojim se obilazi, n. p. s konjma, ne mogući ići na prečac kud samo ljudi idu, *der Umweg, Seitenweg, ambaes.* Rj. *vidi ophogja 2.* — **2)** put na zavojnicu, *der Schnecken-gang, via tortuosa.* Rj.

ohogje, *n.* *vidi ohogja.* Rj.

ohogjuje, *n. verb. od ohoditi. radnja kojom tko ohođi što.*

ohol, *adj. hoffärtig, superbus, cf. ponosit.* Rj. *vidi i dhō, oholit. isp. poholiti se.* — Golo a olo. (Kad je ko siromašan a ponosit; olo mjesto oholo). Posl. 43. Golo i oholo. DPosl. 24. — olo mj. holo? *isp. holost, po-holiti se.*

ohola, *f. vidi oholost.* Rj. *vidi i oholost, i syn. onđje.*

oholica, *m.* (u Hrv.) koji se nadima i rado hoće da se svadi, *der Hoffärtige, fustidiosus et litigiosus.* Rj. *oholo čeljade.*

oholit, *adj. vidi ohol.* Rj. *i syn. onđje.*

oholost, *oholosti, f.* (u Bocí), *die Hoffart, superbia, cf. ponos:* A' *oholost* njega zagubila. Rj. *vidi i ohola, oholstvo, holost.*

oholstvo, *n. vidi oholost, i syn. onđje.* — Prijateljstvo i *oholstvo* sveudiljno vojuju. DPosl. 101.

ohrabriti, *ohrabrim, v. pf. aufmuntern, cohortor.* Rj. o-hrabriti. *isp. obadriti, obodriti, osloboditi 1. v. impf. hrabriti.* — **1)** Ali su oni već bili klonuli duhom i ništa ih to nije moglo nagovoriti i *ohrabriti.* Sovj. 54. »Ne budi zlovoljan za to...« Tako ga *ohrabri.* Sam. II. 11. 25. — **2)** sa se, *refleks.:* Vojska *ohrabriše se njegovim rečma i primenom...* nagrne za njim. Miloš 107. *Ohrabrite se, i budite ljudi.* Sam. I. 4. 9.

ohrid, *m. vidi Orid.* — Andronik dade Srbiji *Ohrid*, Prilip. DM. 44. Sinovi Branka gospodina gradu *Ohridu.* 81.

ohromiti, *mim, v. pf. o-hromiti koga, učiniti ga hroma.* — U gori je vila baždarkinja... dobre bi ti *ohromila konje.* HNpj. 2, 69. I pod Jankom konju *ohromila.* 70.

ohronuti, *ohronēm, v. pf. lahm werden, claudum fieri:* Dobar konj ili će *ohronuti* ili oćoraviti (Posl. 59). Rj. o-hro(m)nuti, *postati hrom. vidi obangaviti, suprotno prehronuti. v. impf. hramati.* — Hromae, *kreme koje ohrone* na putu. Rj. 807a. Ako mu *konje oronu*, da Bog da, da mu prerone! Npj. 1, 225. Imaše Jonatan sina broma na nogu... kad brzo bježaše, *on pade i ohronu.* Sam. II. 4, 4.

oisti, *oidēm, v. pf.* (u C. G.) *vidi otisti: Oidoše u Sibirju gradu.* Rj. o-isti, o-ići, o-ći, *koje vidi. značenje: otići.*

oivičiti, *čim, v. pf. o-ivičiti što, kuo iricom ga optočiti, opšiti, načiniti mu iricu. v. impf. ivičiti.* — Na otvorenoj čošci... zlatali-jastucima *oivičenoj.* Zim. 86.

oj! Rj. *interj. vidi o, uzvik.* — **1)** *was? als Antwort auf einen Ruf, z. B. O Božo! Antwort: Oj!* Rj. *kao: što? kad ko riče koga, on mu se oduzove: oj!* — *Oj čuj!* u Crmnici odzivaju se žene i djevojke, a u primorju: »što veljaše?« a u ostaloj Crnoj Gori: »evo me«, »evo ga!« i »evo me o!« Rj. 452a. — **2)** *O! in Liedern als Eingang, O (initium solitum odarum).* Rj. *kuo početak pjesni; ali se ovim uzvikom i zove ko.* — *Oj!* i dva svata, dva uprosnika! le, lejla, le! Npj. 1, 1. *Oj ti kolo veliko!* — Što nas zoveš, maleno? 1, 1. *Oj orlovi orlovi! letite li visoko? ... Oj svatovi draga braćo! jesti li zdravi? 1, 43. Oj Cetinjo, vodo ponosita! 1, 316. amo može biti da i ide i ovaj primjer: Oj da! (Kad se kome podigne, i znači kao da je svinja). Posl. 237. — **3)** *uzlazi se i u pripjevima: Molimo se višnjem Bogu, oj dodo, oj dodo le!* Npj. 1, 111. Mi idemo preko sela,*

oj dodo le! moj božole! 1, 113. Gradila, tedenom, bela vila, oj ladom! Živ. 13. vidi oja.

oja, *uzvik u pripjevju:* Begemina šeta po bijelu dvoru; *oja, oja, oja!* Begemino moja! Herc. 292. *isp. oj.*

ojáčati, *čam. v. pf. o-jačati, vidi objáčati, erstar-ken, corroboror, postati jak, jači:* Da pomrzi Tur-skoga sultana, a *ojača vladčina ruka.* Npj. 4, 447. *Strana njihova* tijekom vrlo naraste i *ojača.* Sovj. 26. *Ojača u rjeri,* i dade slavu Bogu. Rim. 4, 20. *Ojačaše od nemoći,* postaća jaki u bitkama. Jevr. 11, 34. *Ojačaše mišice ruku njegovijeh od ruku jakoga Boga.* Mojs. I. 49, 24. *v. impf. jačati.*

ojaditi, *dim, v. pf. Rj. — 1) betrieben, in Kummer versetzen, affligo:* Mlogu ti si majku *ojadio,* milu seju u erno zavio, vjernu ljubiu u rod opremio. Rj. o-jaditi. *vidi objaditi, učiniti koga jadnim, kao ožalostiti, ožalostiviti. v. impf. (ali s drugim značenjem) jaditi.* — A drugi umire *ojagjene duše,* koji nije uživao dobra. Jov 21, 25. — **2)** sa se, *refleks. ili pass.:* Po-jaditi se, *vidi ojaditi se.* Rj. 528b. — U Mostaru tele poginulo, vas se Mostar za njim *ojadio.* Herc. 211. Jer će doći na nj lagje Kitejske, i *on će se oja-diti,* te se ne će vratiti. Dan. 11, 30.

ojagnjiti, *ojagnjim, v. pf. Rj. o-jagnjiti. vidi ob-jagnjiti, ojanjiti. v. impf. jagnjiti (i se).* — **1)** *werfen (vom Schafe), pario agnum:* ojanjila ovea dvoje jaganjaca. Rj. — Svaka *ovea* dvoje jaganjaca, a blizanka *troje ojanjila.* Rj. 31a. sa se *pass.:* Ide onome čije je bravče, t. j. kod koga se *ojagnjilo* i so lizalo. Rj. 507b. — **2)** sa se, *refleks. werfen (vom Schafe), pario:* ojanjila se *ovea.* Rj. t. j. *ovea je ojanjila jagnje. vidi omladiti se 2, ošpuriti se.* — Okopčila se *ovea,* kad se prve godine mrće i *ojagnji.* Rj. 454b. *Prvojanjenica, koja se prvi put ojanjiti.* Rj. 566a.

ojagjeli, *adj. (po jugozap. kraj.) vidi jadan, žalostan:* Jadnoj majci i braći žalosnoj i *ljubovci mojoj ojanjeloi.* Brani svoje *ojagjele ove.* Rj. *isp. ojaditi.*

ojagjelica, *f.* (u Risnu) glista koja se zametne u djetetu, *eine Art Darmwurm, taenia.* Rj. *osn. u ojanjeli.*

ojagjenica, *f. vidi jadnica.* Rj. *ojagjenu žensku glava.*

ojagjenik, *m. vidi jadnik.* Rj. *ojagjeni čorjek.*

ojanjiti, *njim, vidi ojanjiti.* Rj. — sa se. ojanjiti se, njim se, *vidi ojanjiti se.* Rj.

ojaričati se, *čam se, v. r. pf. eine Art Ausschlag um den Mund bekommen, pustulis obduci.* Rj. o-jaričati se, *dobiti nekaku ospu oko usta. taj se glagol ne nalazi drukčije.*

ojača, *f.* (u Crmu.) *vidi oje.* Rj.

Ojdana, *f.* ženski nadimak: Oj devojkio *Ojdana!* ne meći se nogama, nije jorgan ponjava, veće moja dolama. Rj. *isp. ojdara.*

ojdara, *f. vidi opajgora.* Rj. *vidi i obajgora. bez-očnica, bezobraznica. isp. Ojdana.* — Tamna je *oj-dara.* Osn. 109.

oje, *n. die Deichsel (am Wagen, den Ochsen ziehen), temo.* Rj. Otegni, kao Cerovljani *oje.* Rj. 3 *vidi ojea, ruda u volujskih kola.* — *Žadavača,* kao *oje* u pluga od kola od prvijeh krpelja. Rj. 171a. *Orala krava,* pa posrala *oje.* Posl. 13.

ojédanje, *n. das Sich-Wund-reiben, attritio.* Rj. *verb. od ojedati se. radnja kojom se tko ojeđa.*

ojédati se, *ojédám se, r. r. impf. sich wund reiben (z. B. im Sommer durch Gehen), utteri.* Rj. o-jedati se, *n. p. kod mnogoga hoda na cručini. v. pf. ojesti se.*

ojediniti, *ojedinitim, v. pf. ostati jedin, n. p. kad pomru kućani, verweisen, verlassen und einsam werden (z. B. durch den Tod der Hausgenossen), orbum fieri.* Rj. o-jediniti. *v. impf. jediniti (prelazno).*

ojesti se, *ojedém se, r. r. pf. sich wund reiben (z. B. im Sommer durch Gehen), utteri. cf. oguzati*

se, utrti se. Rj. o-jesti se. kod mnogoga hodanja na rrućini. vidi i otrti se 2. r. *impf.* ojedati se. — Žvalav, kad se u koga u uglovima nakraj usaua kao ojede. Rj. 155a.

ojušte, n. kuka koja je privezana za oje pa se njome zakači ona grana što je pod plastom, kad se plašće svlači na jedno mjesto. Rj. — riječi s *takim nast.* kod grabljište.

ojnač*, ojnaka, m. *die Nuss mit der man (im Spiele) wirft. nur quae mittitur (missilis).* Rj. orah kojim se u igri kupe biju. vidi bojac 2. — Kupa, gomila od četiri oraha. Takove gomile namjeste djeca (svako po jednu) u red prema sebi, pa biju redom *ojnakom* s jednoga mjesta, te ih obaraju (igraju se kupe). Rj. 315b.

1. oka.* f. (pl. gen. *okā*), ein *Mass und Gewicht* von 2¹, (österreich.) *Pfund, mensura (cantharus).* U Srbiji se mjeri na oku sve. n. p. hljeb, meso, brašno, vino, rakija itd.; u oči zlata ima četiri stotine dukata. Oka ima četiri litre, a u svakoj litri sto drama. Rj. — (Okanica, sud od oke. Rj. 452b. Oka na momka. (Oka vinu na svakoga). Posl. 237. Oka pšenice za groš, i tri oke ječma za groš. Otkriv. 6, 6. Koliko je litara prije išlo u oku, to ne znamo, ali sad u jednoj oči imaju četiri litre. DM. 257.

2. oka. f. *hyp.* od oko: Vidi moja oka gje se peče koka (Posl. 34). Rj. — Ne mečite oke na junake. Npj. 1, 389. — Da mi dadeš troje oke čarne, da ih ljubim, dok se pobro vrati. 2, 464. Ja vigjite oke sokolove, ovake su oke u Sekule. 2, 510. 511.

okačenjāk, m. što i obješenjak. Češće se čuje na istočnoj strani naše zemlje. M. Gj. Miličević. *isp.* okačiti. — Danas svaki zna više od popa! Sve su to sami *okačenjaci!* Zim. 246. Nagju nekog *okačenjaka*, i ugođe s njim te noću iskopa pokojnika. Megj. 216.

okačiti, čim, v. *pf.* *anstreifen, perstringo:* Malo sam ga perom *okačio* od mojega perna buzdovana. Rj. o-kaćiti. — značenje (korijenu) »savijati, kriviti»: zakačka (uncus); natkačiti, *okačiti*, skačiti, zakačiti. Korijeni 33.

okāditi, okādīm, v. *pf.* *umräuchern, perfumo.* Rj. o-kaditi. v. *impf.* kaditi. — Uzme starješina vatre i tamljana, te *okadi* najprije *svijeću*, po tom se *okade* svi redom, i mole se Bogu. Rj. 366b. Samo je *okadi* orom *travom*... Čovek izvadi svoju travu iz torbe, te *okadi* *gjavajku*, a *gjava* izigje. Npr. 145, 146.

okāgača, f. *der Durchzug, Hauptbalken, Träger, trabs perpetuu, tignum transversum, cf. tetiva* 3. Rj. *greda* preko ostalih *greda* odozdo na *tavnu*. — za *nast.* *isp.* ajgirača.

okajati, jēm, v. *pf.* o-kajati *koga*, kao *osvetiti* mu se, v. *impf.* kajati. — Ajde s vojskom u pleme *Pipersko*, poglobi ih i *okajaj* *grdno*, nevjeru ti hoće učiniti. Npj. 5, 37.

okājmačiti, čim, v. *pf.* skinuti *kajmak*, ali se najviše govori u kakovome dobitku, uzeti ono prvo što je najbolje, *das Beste nehmen, sumere partem optimam.* Rj. o-kajmačiti. *inuće* se ne nalazi *taj* *glugol.*

okākotati, okākočēm, v. *pf.* o-kakotati. vidi otkakotati. v. *impf.* kakotati. — Ne snese *kokoš juje* da ga ne *okakoče*. DPosl. 75.

okāliti, okālīm, v. *pf.* n. p. *sjekiru, kühlen, refrigero (ferrum candens).* Rj. o-kaliti, n. p. *grožgje*. vidi nakaliti. v. *impf.* kaliti. — Skide Luko puškn *kržaljuku*, na kojoj je do *dvanaest* slova, svako slovo u *krv* *okaljeno*. Npj. 5, 268.

okāljeti, okāljam, v. *pf.* mit *Koth besudeln, luto maculo.* Rj. o-kaljati, *kalom uprljati*. v. *impf.* kaljati. — *sa* se, *refleks.*: *Okaljao* se da ga ni *Kostursko* *jezero* oprati ne može. Rj. 293b. I sunce prolazi kroz *kaljava* mjesta, ali se ne *okalja*. Posl. 105.

okamenica, f. u Grblju reče se mjesto *mzija*, *Eu-*

phemismus für die Schlange. Rj. (*okamenila* se!) *isp.* *okameniti*.

okameniti se, mīm se, v. r. *pf.* *versteinern, lapis fio.* Rj. o-kameniti se, *postati kumen.* vidi *zakameniti* se. v. *impf.* *kameniti* se. — Te se *smrzne* i *okameni* i *baba* i *njezini* *jarići*. Rj. 10a. *Okameničeš* se... kao što vidiš *onamo okamenjene*, rekao bi *čovjek* da je *mramorje*. Npr. 21. Kako se *njoj* *tada* *nećnilo*, kako li *se* *sree* *bilo okamenilo*, kad *prsten* *onaj* *vigje*. 253. Šuti, *dužde*, *okamenio* se! Npj. 2, 335. *Stane* (*mati*) *neko* *vrijeme* *od čuda* *nijema* i *kao okamenjena*. *Danica* 2, 131.

okamenjāk, m. — 1) u Grblju kaže se mjesto *miš*. *Euphemismus für die Maus.* Rj. (*okamenio* se!) *isp.* *okamenica*. — 2) *ono* *što* *se* *okamenilo*, *petrefactum*: *Petrefakta (okamenjaci)* i *pritišci*, *bili* *su* *za* *dugo* *vrijeme* *samo* *igračke* *bogatih* *sabirača*. *Priprava* 107. — *okamenjāk* (*participu* je *okamenjen* *izbačen* *slog* *nje*). *Osn.* 267.

okamenjenje, n. in *lapidem conversio.* *Stulli. verb.* od *okameniti* se. *djelo* *kojim* *se* *što* *okameni*. — *Ima* *riječi* 84 *koje* *sam* *ju* *načinio*. . . *obnovljenje*, *okamenjenje*, *opravdanje*. *Nov. Zav.* VII.

okānčina, f. *okrnjak*: *Dokle* *im* *se* *polomiše* *čorde* *do* *balčaka* i *desnije(h)* *ruka*, *okančine* *u* *travu* *turiše*. Rj. *okrunjeno* *što*.

okānica, f. *sud* *od* *oke*, ein *Mass* *von* *einer* *oka*, *vas* *ὄγ* *oka* *capiens.* Rj. vidi *okenjak*.

okāniti se, okānim se, v. r. *pf.* *koga*, *čega*, *čega*, *sich* *entschlagen, mitto, cf.* *proći* se. Rj. o-kaniti se. vidi i *otkaniti* se, *jamiti* se, *mahnuti* se, *ostanuti* se, *ostaviti* se, *parasiti* se, *pasati* se. *isp.* i *bašiti* se 2. r. *impf.* *isp.* *ostavljati* se. — *Mati* *ga* *stane* *odvraćati* i *moliti* *da* *ne* *ide*. . . *mati* *videći* *da* *se* *štojša* *okaniti* *ne* *će*, *reče* *mu*. . . Npr. 9, 27. *Pa* *ih* *stane* *razvrgjati*, *ali* *ne* *mogavši* *ih* *razvaditi*, *okani* *se*, i *otide* *dalje*. 89. *Da* *se* *već* *okani* *zlo* *činiti*. 217. »*Uzmi*, *moma*, *tu* *jabuku*, *moja* *češ* *biti*«. »*Nit* *ću* *tebe*, *ni* *jabuke*, *okani* *me* *se*. Npj. 1, 420. *Da* *se* *okane* *bune* i *nemira*. *Danica* 3, 100. *Hoće* *mo* *izaći* *u* *boj*. . . *ili* *ćemo* *se* *okaniti*? *Sud.* 20, 28.

okapati, pljēm, v. *pf.* Rj. o-kapati. v. *impf.* *kapati*. — 1) *abtropfen, destillo.* Rj. *isp.* *kapati* 1. — 2) *okapao* *ištući*, *moleći*, *sich* *milde* *bitten, rogando* *fatigor.* Rj. *kao* *iznemoriti* *se*, *namučiti* *se* *ištući*, *moleći*, *itd.* vidi *okukati*. — 3) *okapao* *u* *tamnici*: *Dokle* *bi* *ti* *kosti* *okapule*. Rj. — I *osvoji* *kule* *Pašovića*. . . *gje* *su* *mnogo* *glave* *okapule* *od* *našijeh* *Srba* *vitezova*. Npj. 5, 389.

okapina, f. o-kapina, *od* *osn.* *od* *koje* *je* *okapati* 1. — 1) (u *Bačkoj*) *navrh* *sijena* *ono* *što* *od* *kiše* *poerni*. Rj. vidi *povlata*. — 2) *die* *untergrubene* *Uferstelle, ripa suffossa* *ab* *aqua.* Rj. *obalu* *od* *rode* *podrivena*.

okārati, okārām, v. *pf.* *verweisen, objurgo:* *Il'* *te* *Jovan* *nešto* *okarao*. *Zao* *dever*, *da* *te* *ne* *okara*. Rj. o-karati. v. *impf.* *karati*. — »*Hajde* *Mare*, *karaće* *te* *majka!*« »*Kako* *mene* *okarati* *ne* *će*, *kad* *mi* *vidi* *oči* *pomučene*.« *Here.* 131.

okārjati, jām, v. *pf.* (u *Risnu*) *vidi* *oporaviti* se, n. p. *dijete* (*kad* *je* *slaba* *zdravlja*) *ne* *može* *da* *okarja*. Rj. o-karjati. u *drugajućijem* *se* *obličju* *ne* *nahodi*. vidi i *okopirkati* se, *okrljati* 1, *ponačiniti* se.

okasniti, snīm, v. *pf.* o-kasniti, *kasno* *doći*. vidi *zakasniti* 1 b, *odocniti*, i *ostaļa* *syn.* *ondje*. v. *impf.* *prosti* *kasniti*. — *Hajte* *š* *njima* *na* *selo* *Pipere*, i *nemojte* *ljuto* *okasniti*. Npj. 5, 160.

okast, *adj.* vidi *okāt*, *beaugt, oculatus:* *Noć* *je* *uhata*, *a* *dan* *okust*. DPosl. 85. — *za* *nast.* *isp.* *čarnookast*.

okāš, okāša, m. — 1) *kantar, die* *Wage, die* *auf* *oka* *eingeriehtet* *ist, statera.* Rj. *kuntar* *na* *kojem* *se* *mjeri* *na* *oku*. — 2) *lan, eine* *Art* *Fluchs, der* *okaweise* *verkauft* *wird, lini* *genus.* Rj. *nekaki* *lan* *koji* *se* *na* *oku* *prodaje*. — *za* *nast.* *isp.* *bradaš*.

okašanje, *n.* das Anfahren, *incretio*. Rj. *verb.* od okašati se. *radnja* kojom se tko okaša na koga.

okašati se, *okāšam se, v. r. impf.* na koga, *einen aufahren, inveni in aliquem, ef.* osijecati se. Rj. o-kašati se. *v. pf.* okositi se. *isp. v. impf.* prosti kosi se.

okašljati, *ām, Rj.*³ **okašljaviti**, *vīm, v. pf.* *Husten bekommen, tussim contrahere*. Rj. o-kašljati, o-kašljaviti, *kašalj dobiti. v. impf.* kašljati.

okaštriti, *štrīm, v. pf.* *vidi ohaštriti*. Stulli. (u Slav.). Rj.³ o-kaštriti, *osjeći grane s drveta. vidi i okresati, skresati. v. impf.* kaštriti.

okat, *adj.* *beaugt, oculatus*. Rj. *vidi okast, u kogu ili čega su (dobre) oči.* — Teško je okatu prevariti. Posl. 314. Gjevojke su ruža brale... od tratora granatoga, *od nevena okatoga, od ružice rumenite*. Npj. 1, 231. Ko može stvoriti nijema ili gluha ili okata ili slijepa? Mojs. II. 4. 11.

okce, *n.* die Bienenzelle, *cella*. Rj. *u satu, u košnici. vidi ljupka 2*, stanica. — *osn. u oko*. Osn. 335.

okčafati, *okčafām, v. pf.* o-kefati, *kefom očistiti. govori se gdje i kefati. vidi očetkati*.

okékati se, *okčekām se, v. r. pf.* *vidi posrati se*. Rj. o-kefati se. *inače se ne nalazi taj glagol. isp.* kaknuti. *v. impf.* kakiti. — *vidi i osrati se, i syn. ondje*.

okénjačiti, *čīm, v. pf.* *mit der Wagenschmiere beschmieren, beschmutzen, inguino arungiā*. Rj. o-kenjačiti, *kenjačom namažati, uprljati. drukčije se taj glagol ne nalazi*.

okénjak, *okenjāka, m.* (u Herē.) *vidi okanica*. Rj.

Okie, *m.* planina izmjeđu Zagreba i Karlovca, i na njoj zidine od grada koji se isto tako zove. Rj.

okidānje, *n.* das Lossspannen (*der Flinte*), *emissio*. Rj. *verb.* od okidati, *radnja* kojom tko okida (*n. p.* pušku).

1. okidati, *okidām, v. impf.* *lossspannen, emitto*. Rj. o-kidati, *n. p.* pušku. *v. pf.* okinuti 1.

2. okidati, *dām, v. pf.* Rj. o-kidati. *v. impf.* kidati. — **1)** blato, *n. p.* ispred knuče, *wegräumen, wegmisten, amoveo stercus*. Rj. *isp.* Kidati 2. — **2)** *abpflücken, decerpo*. Rj. *isp.* kidati 1. — Original na koži... po krajevima okidan. Glas. 11, 138.

okilaviti, *vīm, v. pf.* Rj. — **1)** *Bruch (im Unterleibe) bekommen, herniosum fieri*. Rj. o-kilaviti, *postati kilav.* — **2)** *prelazno, učiniti koga kilavim*: Di je vele baba, brzo dijete okilave. DPosl 16. *v. impf.* kilaviti.

okinuti, *nēm, v. pf.* Rj. o-kinuti. — **1)** *lossspannen (z. B. die Flinte), emitto*. Rj. *n. p.* pušku. *v. impf.* 1. okidati. *sa se, pass. ili reflsks.*: Kad je on u veće sedio, te udarao u gusle i pevao, *okine se pištolj nekoga od njegovih gostiju, koji je pored njega sedio, te ga ubije*. Npj.¹ 4, XXVI. — **2)** *otkinuti, odsjeći, abreissen, abhauen, prucido: Okide joj zlatnoga gjerdana. I šarcu je glavu okinuo*. Rj. *vidi odsjeći, osjeći 1. v. impf.* otkidati. — Za desnu ga nogu ufatio, što dofati, *ono i okide*. Npj. 2, 83. Na bricke se sablje udariše: jednom manu Babović-Jovane, i dofati agu od Meduna, *okide mu iza šake ruku*. 4, 118. Jaoh Jovo! moja rano ljuta! *okide mi srce u njedrima*. Herc. 3. — **3)** (u Boci) *prekinuti, rasjeći: okinu ribu u tri komada*. Rj. *v. impf.* prekidati. — **4)** u pjesmi *vidi* popiti: Kad su mrku karu okinuli. Teke sjeli, *karu okinuli*. Rj.

okisnuti, *snēm, v. pf.* *vom Regen nass werden, madefio pluvia*. Rj. o-kisnuti. *v. impf.* kisnuti 2. — Iz oblaka tiha rosa nagje, *okisnuše kičeni stvarci*. Herc. 43. *Okisli od pljuska u gori privijaju se k stijeni*. Jov 24, 8.

okisati se, *šā se, okišiti se, šī se, v. r. pf.* *regerisch werden, pluviosa ingruit tempestas: okišalo se*. Rj. o-kišati se, o-kišiti se, *nustati kišovito vrijeme*.

okititi, *tīm, vidi nakititi: Okiti se jedan Srpski*

soko. Rj. *v. pf.* o-kititi. *v. impf.* kititi. — A zafulzda jednom žicom zlatnom, *okiti mu kitu do kopitah*. Rj. 271a. *Dirno bješe konja okitio*. Npj. 4, 56. Al' je Gijoko pašu polomio, i *glaramu šanue okitio*. 4, 319. Lijepa si, i ljepeša od Mare, *okičenu zlatom i biserom*. Herc. 3. Divna li je *goru hrštanova!* mirisom selo podičila, a *visinom polje okitila*. 298. Za zdravlje našijeh dika, *okičenijeh gjevera*. Kov. 73.

okivānje, *n.* das Beschlagen (*z. B. mit Silber*). *inductio argenti, ornatio*. Rj. *verb.* od okivati, *radnja* kojom tko okiva što.

okivati, *okivām, v. impf.* *beschlagen, orno, induco argentum*. Rj. o-kivati. *v. pf.* okovati. — Ujak kosu (*odrezanu*) u srebro okiva, a njna je biserom potkića. Npj. 1, 403. Ja ću njemu blago otimati, na družinu toke pokovati, *okivati puške i nožev*. 3, 313. *Puško moja, ne ostala pusta! dosle sam te srebrom okivao*. 4, 358.

oklad, *m.* (u Boci) *vidi oklada*. Rj. *i syn. ondje*. — Jedna mene porodila. majko! gdi ću danas oklad izgubiti. HNpj. 3, 56.

oklada, *f.* *vidi opklada*. Rj. *vidi i oklad, nklada; oblog 1; zarok, zatoč.* — *za postanje isp.* okladiti se.

okladiti se, *đīm se, v. r. pf.* *vidi opkladiti se*. Rj. o-kladiti se. *vidi i ukladiti se; obložiti se 2. v. impf.* oklagjati se, *opklagjati se; prosti kladiti se, klagjati se. vidi i oblagati se 2.* — *Okladiti se s njima: ako ne pojede da im da svoju kijaču, ako li pojede da...* Npr. 2. > Hajde da se *okladimo* da nije bolja krivda od pravde. 1 tako se *okladiše u stotinu* zlatnijeh cekina... Ali se opet *oklade u drugu stotinu*, pak i u treću... Tako se *okladi u svoje oči*. 85. Djevojka se s *pašom okladila o tri litre* drobnoga bisera, da će ustati u po noći sama. Npj. 1, 484.

oklagija,* *f.* das Nudelholz (*österr. der Nudelwalzer*), *lignum cylindratum turindarium, cf.* tržnica. Rj. *vidi i trlica 3. oblo drvo što se upotrebljava u pravljenju n. p. rezanaca*.

oklagjanje, *n.* *vidi opklagjanje*. Rj.

oklagjati se, *gđām se. vidi opklagjati se*. Rj. *v. r. impf.* o-klagjati se. *vidi i kladiti se, klagjati se, oblagati se 2. v. pf.* okladiti se.

oklanjati, *njām, v. pf.* *das Gebet verrichten (von Türken), preces finire: Ovgje Turci oklanjaše podne*. Rj. o-klanjati, *sršiti klanjanje (Tursko)*.

oklapiti, *pīm, v. pf.* (*durch Speculation*) *gewinnen, lucrō*. Rj. o-klapiti, *kuo prežajući dobiti.* — Značenje (*korijenu*) *željeti, željno uzinuti, grabiti: h se gdje gdje drži, gdje gdje otpada, gdje gdje se mijenja na k: pohlapan, poklapan; hlapiti, oklapiti*. Korijeni 222.

oklasina, *f.* (u C. G.) *vidi okomak*. Rj. *ono na čemu su kukuruzna zrna. syn. kod klas 3*.

oklati, *oklājēm, v. pf.* Rj. — **1)** *zerbeissen, corrodo*. Rj. o-klati. *isp.* ogristi. *v. impf.* klati. — **2)** *sa se, reciproč. sich herumbissen (mit jemand), rizuri cum aliquo*. Rj. *u prenesenom smislu, kuo scaditi se. v. impf.* klati se 2.

okle, *vidi odakle: Okle* tebi sablja moja. Kaži mi se ko si i *okle* si. Rj. *syn. kod odakle*. — Car ga upita *okle* je. Npr. 105. Pa se opet povrati za kruh, ali ne mogući *niggje ni okle* dobaviti vrati se jadan doma. 108. *Okle* može biti zlo kad ti kažeš toliko dobro? 165. A *okle* ti znaš? Posl. 169.

oklén, *vidi okle: Oklen* ti l'jepa gjevojka? Rj. *okle-n, isp. n. vidi i okleno*. — *Oklen* tako jesi zaputio? Rj. 191b. Vrci me na mjesto *oklen* si me doveo. Npr. 153. *Oklen* ću ti snaba biti, kad ja ne znam brata tvoga? Npj. 1, 449.

oklénno, *vidi okle, oklen. okle-no, no cijeli dodatak, koji je u oklen okrnjen. isp. n.* — (tje ćeš gospodare, na tom tamo putu dalekome *okleno* se nikad ne dolazi? Kov. 103.

oklepan, *adj.* *n. p.* oklepan star, t. j. vrlo star, *schr alt (verächtlich), vetustissimus*. Rj. *postanje* su

participija: valjan . . . *öklepän*, opucan. Osn. 143. — Dok u jedan put izigju dve *stare oklepiane rešti*, sube kao aveti i počnu sisati one kosti. Npr. 74.

oklepāti se, *öklepām se*, v. r. *pf. sich rollsaufen, inehtior*. Rj. o-klepāti se, *jako se opiti, otrijeskati se*. **öklepine**, f. *pl.* (u C. G.) ržana slama, koja se izlomi vršuci (tjer se čitava bira za pokrivanje zgrada), *gebrochenes Stroh, stramentum comminatum*. Rj. (pogrješeno vršuci mj. vrhući). — *oklepine* (kor. kod *klepā*). Osn. 164.

öklēština, f. (u C. G.) ona plata što se daje onijema koji se za drugoga kunu . . . Koji se ovakovom kletvom opravda od čega, onaj valja prema imanju svome da *plati ökleštinu* onima koji su se za nj zaklinjali. Rj. — *o-klēština* (št dolazi do osnove koja je u *klet*). (Osn. 170. *pred št otpalo t. za nast. isp. gospoština*.)

öklēti se, *oklēm se*, v. r. *pf. conspirare, conjurare*. Stulli. *sich verschwören*. v. *impf. oklinjati se*. **öklētvā**, f. — **1**) *conspiratio, conjuratio*. Stulli. *Verschwörung, vidi urota*. — **2**) *isp. zakletva*. — Mog ti posta i svijju *okletvi*. HNpj. 4, 346.

öklēnuti, *enēm*. v. *pf. ein wenig Unfluth machen, paullum caeo*: Uze kadija gvozdenjak, te udari našega Muja nad prdenjak, i Mujo malo *öklēnu*: jedva nena i Alija u triput na tezgerama izniješe na polje (u pripovijeci). Rj. o-klēnuti, *malo se osrati, ispustiti malo nečisti, u drugojčijem se obličeju taj glagol ne nalazi, isp. klisnica*.

oklijčevalo, m. *ein Zauderer, cunctator*. Rj. *ko oklijčeva, riječi s takorim nast. kod bajalo*.

oklijčevānje, n. *das Zaudern, Unschlüssigkeit, cunctatio*. Rj. *verb. od oklijčevati, stanje koje bira, kud tko oklijčeva*. — Od blaga carskoga da se daje bez *oklijčevanja* trošak onijem ljudima da se ne ustavlja. Jezdr. 6, 8.

oklijčevāti, *ökljievām*, v. *impf. zaudern, cunctor*. Rj. *inače se taj glagol ne nahodi, vidi ogužati, ogužavati, šervanjiti, isp. činjati se*. — Stanu mržiti jedan na drugoga . . . Zato svaki stane *oklijčevati u poslu*. Danica 3, 140. Momak ne *oklijčevaše učiniti to*. Mojs. 34, 19. Sinovi moji, ne *oklijčevajte više*. Dnev. II. 29, 11.

öklinak, *öklinka*, m. o-klinak, pod gorom i uz goru komad iskrčene šume, pretvorene u pašnjak ili livadu, te izgleda kao zabijen *klin* u šumu. HNpj. 4, 709. — Popjčevaju stari pod *öklinci*, pod *öklinci* kod mladih teoca. HNpj. 3, 356. Sve u gori dreče vjeverice, po *öklincih* huću hulavice. 4, 187.

öklinjānje, n. *verb. od oklinjati se, koje vidi*. **öklinjati se**, *öklinjēm se*, v. r. *impf.* — **1**) *jurare*. Stulli. *vidi zaklinjati se*. — Tastu sam se tvrdo *öklinjao* preko sablje desnom rukom mojom. HNpj. 1, 281. Pa sam s' tvrdj viri *öklinjala*, da se više udayati ne ču. 4, 8. — **2**) *conspirare, conjurare*. Stulli. *sich verschwören*. v. *pf. okleti se*.

oklizati se, *zām se*, v. r. *pf. ausglitschen, labor*. Rj. o-klizati se. *vidi okliznuti se, opuznuti se*. v. *impf. oklizivati se*.

oklizivānje, n. *das Gleiten, lapsus*. Rj. *verb. od oklizivati se, koje vidi*.

oklizivati se, *öklizivēm se*, v. r. *impf. gleiten, labor*. Rj. o-klizivati se. *vidi puziti 2. v. pf. oklizati se, okliznuti se*.

ökliznuti se, *znēm se*, v. r. *pf. ausgleiten, labor*. Rj. o-kliznuti se. *vidi oklizati se; opuznuti se*. v. *impf. oklizivati se*.

öklizotine, f. *pl. die Leckerbissen (die glatt hinuntergleiten), scitamentum*: čudno ti se naslagasmo ovijeh *öklizotinu* (rekao Hero, kad su se njih dvojica najeli jela što je gotovljeno za pašu). Rj. o-klizotine, *slatkiši kahi, koji se kao okliznu u grlo, vidi čerez, poslastice, preslaćci, slatkiši*. — *riječi s takim nast. kod bljuvotina*.

öklöp, m. Rj. o-klop, *od osnove od koje je oklopiti*.

— **1**) *der Kürass, lorica, cataphructa, thorax*. Rj. — Za barjaci šezdeset hiljada sve *katane pod oklopom* vojske. Npj. 3, 237. *Obučeni u oklop* vjere i ljubavi. Sol. I. 5, 8. Na glavi mu bješe kapa od mjedi, i *oklop počuāt na njemu od mjedi*. Sam. I. 17, 5. *vidi okloplje*. — **2**) (u Dalm.) *vidi kundak* (u puške). Rj.

1. öklöpiti, *öklöpim*, v. *pf.* Rj. o-klopiti, *kao prost glagol ne nalazi se, isp. klopiti*. — **1**) *bedecken, contego, cf. poklopiti*: Zelen ga je barjak *öklöpio*. Rj. v. *impf. vidi poklapati*. — **2**) *konja, t. j. uzjahati na nj, besteigen, ascendo*: Svi junaci *konje öklöpíše*, i tanani gajtan rastegoše. Rj. *syn. kod pojahati*.

2. öklöpiti, *öklöpim*, v. *pf. n. p. obod u šešira, t. j. spustiti ga na niže, hängen lassen, demitto*. Rj. o-klopiti, *kao prost glagol ne nahodi se, vidi klöpiti, isp. poklopiti se (kao spustiti se do zemlje)*.

öklöpļje, n. *vidi oklop*: Komu nije dosta sreće s peču sablje, nije mu dosta kopje i *öklöpļje*. DPosl. 48 (staro, sa j mjesto lje; i s peču mj. s pečom).

öklöpnik, m. *der Kürassier, eques gravis armaturae, loricutus, cataphractus*. Rj. *vojniki obučeni u oklop*. — Kad počera Smiljanić Ilija sa konjici *ljutim öklöpnicu*, da vidite jada od Turaka! Npj. 3, 261. Dve *regemente öklöpnika*. Žitiye 39.

ökljastiti, *stīm*. v. *pf.* o-kljastiti, *kljast postati*: A u desnu ruku *ökljustio*. HNpj. 3, 319.

ökljūsiti se, *ökljūsīm se*, v. r. *pf.* od sramote pokunjiti se (postati kljuse?), *beschämt werden, dedecore affici*. Rj. o-kljūsiti se. *isp. skljūsiti se, drukčije se ne nalazi*.

Öknadnica, f. planina na lijevoj strani Cetine između Omiša i Zadvarja. Rj.

öknēžiti, *öknēžim*, v. *pf. zum knez machen, creo* knez. Rj. o-knežiti *koga, postariti ga za kneza*. *suprotno raskežiti*. v. *impf. knežiti (i se)*. — I paša može *koga öknēžiti*. Danica 2, 97. Ako me je on *öknēžio*, neka me i raskeži. Miloš 147.

ökniti, *öknijēm*, v. *pf. mit kna färben, fuco*; Do grjegata grive *öknitene*. Rj. o-kniti, *k'nom obojiti*. v. *impf. kniti*.

öknō, n. Rj. *okno* (kor. od koga je i oko). Osn. 136. — **1**) *der Schacht, puteus*. Rj. — Kad se bunari kopaju ili jame od gline otvoraju, ili još dublje kad se kopaju *okna zu runde*. Priprava 104. — **2**) u ambaru, *vidi oko*. Rj. *ambarško oko, vidi i prijesjek*. — **3**) (u Srijemu) u pendzeru, *Fensterscheibe, vitrea quadrata*. Rj. *vidi ošee*. — Prozori su stakleni, ali staklo u *öknima* tek u pola providno. Zlos. 11. — **4**) od jaže (u vodenica). Rj. — Da gospod načini *okna na nebu*, bi li moglo to biti? Car. II. 7, 2 (*cutaractus in coelo, Schleussen am Himmel*).

1. öko, n. — **1**) *das Auge, oculus*: *oka nu oko* nijesam metno (n. p. cijelu noć), t. j. nijesam zaspao. Rj. *Puno kao oko* (kakav sud, n. p. vode, vina i t. d. Posl. 266). *Od oka n. p. dati što, t. j. od prilike, ne mjereći*. Rj. *pl. i dual* oči, *gen. dčj.*, *dčjū*. Rj. 482a. *vidi oči*. *mjesto dvije oči kaže se i dva oka, isp. Obl. 46. hyp. öka. dem. isp. očee, okece, očee. pl. i dual. dem. očee. augm. očetine*. — *Baciti oko nu što, cf. okonuti*. Rj. 18a. *Bijela nu oku. cf. biona*. Rj. 24b. *Volovsko oko*. Rj. 71a (biljka). *Vranino oko*. Rj. 72b (biljka). *Zamjeriti što ili gdje (okom)*. Rj. 184a. *Lisčije oko*, kaže se kao u šali za dukat. Rj. 330a. *Natruniti kome oko*, t. j. nčmiti što nepovoljno. Rj. 410a. *A na desno oko nahiljuje*. Rj. 411b. *Neobična oka i pogleda*. Rj. 417b. *Okoniti oko na što*. Rj. 454b (*isp. poriče baciti oko na što*). Smetati, smetnuti, *oku ne smēce s njega, gleda*. Rj. 694b (*isp. niže primjer iz Npj. 1, 468: da me ne meće s oka*). Za tren, *zu trenuče oka*. Rj. 747a. *Konj slijep u oba oka*. Rj. 761a. *Ökukljiva oka* (n. p. žena ili djevojka). Rj. 827a. *Izvadi nož pak mu izruđi oba oka*. Npr. 85. *Zazove muža cara, i suze roneći, na četiri oka reče mu . . . 114. Da će je ljubiti i čuvati kao svoje dva oka u glavi*. 130. (sroje

dva oka, *dijalektički u jugozap. krajevima mjesto svoja dva oka*. Divljan *zтвори oko i zaspí*. 148. Na njega nasrće da mu *obu oko izbije*. 216. Vodokršte *zimi oko pršte*. (Kad progje bogojavljenje, prošla je i zima). Posl. 37. *Iz oka iz boka*. (Makar otkud, otkud ti drago, n. p. naći što, sastaviti). 100. Koje *oko zaplakalo ono ispalo!* 141. *Na jedno oko čorav, a na drugo ne vidi*. 186. Ne da *oka otvoriti* (n. p. mečava). 198. *Oka od vas ne ostalo!* (Kletva kokošima). 237. On mu je *trn u oku*. 239. Junak *junaku okom pogleda*. Npj. 1, 78. Ne uteče *oka za svjedoka*, ni da kaže, kako pogiboše! 1, 158 (*isp. niče primjer iz Npj.* 3, 341). *Okom treni*, kolom kreni. 1, 176. Je li ono mlad na konja, al' je ono sivi soko, ne *razbira moje oko*. 1, 191. Bosioka, da *m' ne smeće s oka*. 1, 158 (*isp. poviše primjer iz Rj.*: oka ne smeće s njega). Kad to vige Fatima gjevojka, da je *krivo okom pogledica*. 1, 564. *Na džetatu okom namignuo*, tere Muju odas'jeće glavu. 1, 565. *I desno ti oko iskočilo, s kojim si me, more, namotrio!* 2, 80 (?). Pogubiše tri stotin' Turaka, *živa oka uteknuo nije*, tek uteče Prčić Ibrahim. 3, 341 (*isp. poviše primjer iz Npj.* 1, 158). Mrka brka, a *krava oka*, kud pogleda, *okom rasijeće*, kao munja iz mutna oblaka. 3, 407. Ni tu bio ni' *okom vidio*. 4, 164. A doleće do konja gjegata, do gjegata *oka šarenoga*. 4, 229. Pušci reče, a *oku primuće*, puče puška, svijetla mu ruka! 1, 358. Pa od *oka pali dževerdara*. 4, 373. *Tvoje oko da miruje ne će*. HNpj. 4, 384. Kad se Zlatka vina napojila, pa joj vince ošinu uz lišce, a *rakiju okom uzigrala*. 4, 518. *Okom šibu Ibro barjaktaru*. 4, 521. Da će mu *iskopati oko*. Danica 5, 88. Stanovnijeh zvijezda može se *golim okom* nabrojati oko 2000. Priprava 95. Pomrečina da se *prsta pred okom* nije vidjelo. Sovj. 68. I na *takoga otvaraš oko svoje*. Jov 14, 3. *Potamnijelo je oko* moje od jada. 17, 7. Od debljine *izbuljeno im je oko*, srce puno klapa. Ps. 73, 7. Znači od prirode, *mjera od oka* i riječi starijih ljudi, to je glavno po čemu su se megje postavljale. DM. 59. *isp. i primjere kod oči*. — 2) *sljepo oko, der Schlaf, tempus*. Rj. — 3) *izvor gdje voda tiho izvire, der Quell, fons*. Rj. — 4) u jezeru Skadarskome kraj brjega Crnogorskoga onako mjesto gdje se voda čini drukčija nego u ostalom jezeru. Po svojoj prilici na onijem mjestima u dubini *izvire voda*, za to u njih, kao u mlaču vodu kako nastane jesen, navale ukljeve te ih Crnogoreci hvataju u mreže . . . Crnogoreci *kod orijeh* oko imaju svoje kuće . . . Rj. *vidi grlo* 7. — 5) *ambarsko oko, die Abtheilung, das Fach (im Magazin), locus*. Rj. *vidi* okno 2, prijesjek (*oko* u ambaru). Rj. 591a. — 6) *vidi* oko i krmelj. Rj. na čokotu pupak. Kad se čokot oreže na *jedno oko*, onda bude velika loza a malo grožgja. Rj. *vidi* ošće 4. ne samo na čokotu nego i na drugim drvetima *pupak* zove se i *oko* u Hrv. Iveković. — 7) u mosta, *der Bogen, arcus*. Rj. — Kad se ne misli pravo *oko* nego se tom riječi zove drugo što (n. p. u jezeru, u žitnice, u mosta), onda je i u njega množina kao i u ostalih, n. p. ovakovijeh *oka*. Obl. 14.

2. oko, praeupos. mit gen. um, herum, circum. Rj. *vidi* okolo 1. — 1) S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da je *sa svake strane* onome što znači ona sama, *mjesto* — a) po kome se što *miče*. (u pitanje kuda?). — *Oko* mene, *oko* kuće, *oko* vode i t. d. Rj. Kazao da donesem lamac koji se može obaviti devet puta *oko naše kuće*. Npr. 62. Već eno ti slike, *oko kola* igra. Npj. 1, 108. Pa se vija ruža *oko bora*, kao svila *oko kite smilja*. 1, 240. — b) *mjesto micanja može biti bavljenje (na pitanje gdje?)*. — *Krilate tice hvata oko puta*. Npr. 176. Tanak *oko rebara*. (Siromab, nema novaca, koji se obično nose u njedrima i u džepovima *oko rebara*). Posl. 311. Koji *oko sofre* vino piju. Npj. 1, 81. Mlada Ana rano podranila, *oko grada* cvijeće pobrala. 1,

234. Podaj vuku svašta dosta, da ne kolje *oko mosta*. 1, 502. Jovan imaše . . . *pojas kožan oko sebe*. Mat. 3, 4. — c) u *prenesenom smislu*: Zaliguje dijete *oko matere*, ili mati *oko djeteta*. Rj. 180b. Krzaju se *oko njega* djevojke, t. j. otimaju se. Rj. 302a. Navrsti se *oko koga*, ili na što. Rj. 381b. *Oko sreva* se pogode i namire, samo ostane jedna sablja. Npr. 171. Lebdi *oko njega* kao mati *oko gjeteta* (ili nad gjetetom). Posl. 168. Mrda kao bolestan *oko nezdrava*. 183. *Oko šta* je ruke skrstio! (Kad ko učini kakav posao koji ne vrijedi mnogo). Posl. 237. Potukle se zebe *oko tugjeg prosa*. 257. *Oko orogu postu* pomaže (mi) *učenik moj*. DRj. 1, XI. — 2 a) riječi kojima se kazuje *koliko*, s ovim prijedlogom znače *od prilike* onoliko: U ovoj igri kрмаča se zove *oko tri prsta* dugačko i podebelo drvo. Rj. 304a. Preko ravnine, koja se protezala *oko dva sata*. Danica 2, 139. Bješe ih s njim *oko četiri stotine ljudi*. Sam. 1, 22. 2. Bješe mu *oko šezdeset i dvije godine*. Dan. 5, 31. *vidi* do c, jedan 2 b, neko (adv.), za II 8. — b) riječi koje znače *vrijeme*, s ovim prijedlogom pokazuju *od prilike* kad što biva: Došao *oko zaranaka*. Rj. 192a. Morao je živjeti *oko polovice* XVII vijeka. Npj. 3, 107 (Vuk). Kad je doba *oko ručka* bilo. 3, 335. Kara-Gjorgjije *oko malog Božića* dogje u Ostružnjicu. Danica 5, 25. Miloš je u narodu već bio oglašen kao prvi starješina, a sad *oko mira* prizna ga i Alipaša. Miloš 135. *isp. Sint.* 266—271.

3. okô, ðkola, m. (u C. G.) *das Lager, castra*: Zdravo Turčin na Jezera dogje, na Jezerim' *oko učinio*. Telal paši u *okolu* viče. Rj. *vidi* okol, logor, tabor, tambor, taobor. — Otišavši iz Sohota *stadoše u okô* u Etamu. Mojs. II. 13, 20. Zadrhlta vas narod koji *bijaše u okolu* . . . Mojsije izvede narod *iz okola* pred Boga. 19, 16. 17. *isp. padalište, mjesto gdje se čini okô*.

okokučad, f. (coll.). domaće životinje. Ivan Zovko. Ovu sam riječ čuo u Veljačina, u selu kotara Ljubuškoga. Zbornik za narodni život. Zagreb 1896. pag. 308. *oko-kučad, životinje što se drže oko kuće, ake, biće okôkučad*.

okol, ðkola, m. *vidi* ðkô. Rj. — Značenje (korijenu) *obilaziti, okruživati*: kol, oko, kolo, okoliti, opkoliti. . . Korijeni 243.

okolina, f. *die Umgegend, vicinia*. Rj. — 1) *isp. kraj, predjel*. — U Crnoj Gori i *po njezinijem okolinu* upravo se kaže dobri čas. Rj. 125b. Izigje on najbogatiji čovek — ne samo u onome selu nego i u *svoj okolini* nije ga bilo. Npr. 12. Došavši u Niš, raspíše *po svim okolinama*, da mu ongje dogju sve spahije. Danica 3, 137. Dogje u *okoline Magdolske*. Mat. 15, 39. *Okolinu* neka u istom kraju. DRj. 1, 230. Kraj jedan u *okolini ovčepoljskoj*. 1, 380. *Okolina* toga mjesta. 2, 308. — 2) *ljudi koji su oko koga*: I dobra može na zlo navratiti *zlu okolina*. Star. 4, 265.

okoliš, m. — 1) *der Kreis, Bezirk, circulus, regio*. Rj. *isp. cirkul, cirkuo, okrug*. — 2) ono brašno, što ostane *oko* kamena vodeničnoga kad se ustavi vodenica: *pokupio okoliš*; izjeli miši *okoliš*. Rj. — *riječi s takvim nast. kod blutiš*.

okolišenje, n. *das Herumgehen, circuitio*. Rj. *verh. od* okoliti. *radnja* kojom *tko okoliši*.

okoliti, okolišiti, v. *impf. herumgehen, ambagihus ator*. Rj. kao *obilaziti* 2. i u *prenesenom smislu*: Što sam do sad sve *okolišio*, ovdje ću izrijekom da kažem. Pis. 85. *vidi* okrajati, okrajčiti. — *drukčije ne dolazi taj glagol*.

okolišni, adj. — 1) *Kreis-, Bezirks-, circuli, regionis*: Za zdravlje našega *okolišnog* kapetana! (u napljanju). Rj. *što pripada okolišu* 1. — 2) *što pripada okolišenju, Umschwefel machend, ambagiosus*. — Reče već pravce k meni prvi besednik, videći da *okolišnim govorom* ne može da izmami od mene reči. Zlos. 218.

okolišnice, *f. pl.* ona drveta što stoje oko kamena vodeničnoga, da se brašno ne prosipa kad se melje. Rj. *isp.* okoliš 2.

okoliti, *okolim*, *v. pf.* *vidi* opkoliti: Da si kulu divno okolio, *okolio* mermerli-arlijom. Rj. o-koliti. — Danas će nas okoliti Turci. Npj. 4, 445. Okoli me sa četiri strane. 5, 227. — *syn.* kod opkoliti.

okolni, *adj.* in der Umgegend befindlich, benachbart, qui circa est, vicinus, *cf.* okomni. Rj. što pripada okolini, što je u okolini. *isp.* obližnji. — Ako li bi gdje u nahiji bila (ili postala) škola, onda ljudi iz okolnjih sela vode djecu magjistoru. Rj. 841b. Kad se kakav namastir prekriva, onda okolni narod osobito pomaže. Danica 2, 111. Navale iz okolnih krajeva, sve besposlice u Bijograd. 3, 146.

okolnost, *okolnosti*, *f.* *vidi* opstojateljstvo, prilika 7, *isp.* stanje (= prilike, i t. d.). *der* Umstand: U takoga je čovjeka teško raspoznati šta čini sam od svoje volje šta li za to što *okolnosti* istu i što se ne može drukčije činiti. DM. 31. Nije toliko krivica Lazareva zadala Srbiji udar na Kosovu polju koliko *okolnosti* su strane. 105. Drososlav u tjeskobi od *okolnosti* oprostio Dubrovniku sve danke. 198. U *okolnostima* u kojima je odrastao. O Sv. O. 31. Tko ovo pregleda, mislim da će priznati da ne bi malo bilo ni u boljih *okolnostih* nego što su one, i materijalne i moralne, u kojih se nalazi naš narod. Rad 9, 197.

okolo, — 1) *praepos.* mit dem genit. um, circa, *cf.* oko. Rj. cijelo okolo rijetko je kao *prijedlog*: (ijak *vidi* da će ga (divljana) već moći u vodu utopiti, pa počne zvijzjeti *okolo* njegu rugajući mu se. Npr. 150. *Okolo* drvora dupčići, a u kuću sinčići. Posl. 237. Nn d' pogledaj, mlada Mare, *okolo* sebe, divan ti se sabor bere *okolo* tebe. Npj. 1, 25. Savi se loza vinova *okolo* ruže rumene. 1, 312. Pade slana *okolo* Mostara, sitna krupa *okolo* Klobuku, bijo snijeg *oko* Sarajeva. 1, 527. — 2) *adv.* umher, circumcirca: okolo, more! Rj. — *Okolo* Bogo, u kuću gjavole! (Pripovijeda se da je rekla nekakva žena kad je grmljelo: ona je mislila da Bog tuču opravi *okolo*, a na dijete koje je bilo pred kućom viknula je da ide u kuću). Posl. 237. i s *prijedlozima*: izokola, naokolo, maokolo, koje *vidi*.

okoločep, *m.* (st.) ein (erdichtetes) Kraut, als ingrediens eines Liebestrankes, nomen herbae fictae (ad hiltrum). (Gligorije Lazić kaže (u svojoj "naravnog istoriji") da ova trava upravo ima i da se zove die Sterndistel (distelartige Flockenblume. Rj.³) centaurea calcitrapa: Samodokasa i okoločepa. Rj. ima izmišljenoj travi. — *čep*, *okolo-čep*. Osn. 28.

okolomačivanje, *n.* das Besetzen z. B. eines Kleides mit Schnüren, distinctio. Rj. *verb.* od okolomačivati, radnja kojom tko *okolomačuje* što.

okolomačivati, *okolomačujem*, *v. impf.* rund umher besetzen (z. B. ein Kleid mit Schnüren), distinguo, orno, *cf.* optakati. Rj. o-kolomačivati, *n. p.* haljinu sivatom. *v. pf.* okolomatiti.

okolomatiti, *okolomātīm*, *v. pf.* rund umher besetzen (z. B. ein Kleid mit Schnüren), distinguo, orno, *cf.* optočiti. Rj. o-kolomatiti, *n. p.* haljinu sivatom; pa i načiniti *oko* čega kolomat. *v. impf.* okolomačivati. — U Crnoj Gori i onuda po primorju *gimna* su postavljena i *okolomačena* kamenom. Rj. 107a. Naopniti opavak, *oputom* ga okolomatiti. Rj. 399b.

okomak, *okōmka*, *m.* — 1) *der* ausgebrochene Kukuruzkolben, arista zeae semine privata, *cf.* okominja, tuluz. Rj. *ono* u kukuruza na čemu su zrna. *syn.* kod klas 3. o-komak, za *postanje* *isp.* komiti 1. — Šrpkinja po selima odlome *komad* *okomka*, pa nataknu na vreteno mjesto agrška. Rj. 2a. Kod čardaka, ispod kojih su od *ohijanah* kukuruza ležali silni *okomci*... naloži po tri vatre od *onih* *okomaka*. Danica 3, 196. — 2) strana, nizbrdica. Svaki brijeg

ima svoje *okomke*, koji su strmeniji više ili manje. M. Gj. Miličević. — Pod strmenim *okomeima* planine Zvijezde. Zim. 176. za *postanje* *isp.* okonito. *isp.* i Kom.

okomicē, *stossweise*, mit einem Stosse, pulsando: udario ga puškom *okomicē*. Rj. *adv.* o-komicē, *vidi* komicē, nakomicē. — Kad hoće djeca da se banaju... uzme svako svoj štap po sredini, pa ga udaraju *okomicē* u zemlju. Rj. 14a. Komnuti, udariti čime *okomicē*. Rj. 287b.

okominja, *f.* (u Baranji) *vidi* okomak 1. Rj. *syn.* kod klas 3.

okōmiti, *okōmīm*, *v. pf.* Rj. o-komiti. — 1) *aus-schülen*, decortico, *n. p.* kukuruz. Rj. *vidi* okorubati, oljuštiti, osužbati. *v. impf.* komiti. — 2) okomiti oko na što, seine Augen werfen auf etwas, oculos conjicio. Rj. *vidi*: baciti *oko* na što.

okomito, *bergab*, declivis. Rj. *adv.* kao nizbrdito.

okomni, *adj.* (u Pastr.) *vidi* okolni: Da ni Gospodini Bog pomože plemena, i ko je u plemenu, i naše *okomne* zborove! (kad se nazdravlja). Rj. — *postulo* od okolni *pretvorivši* se 1 pred n u m: tako se i v pred n pretvori u m: damno mjesto davno.

okōnčati, *čām*, *v. pf.* o-končati, drvo konopcem (podbelim koncem) u boju umočenim za *tesanje* obilježiti. *v. impf.* končati 2. — Hajde končaj te komade da tešemo. »Jesi li sve komade *okōnčao*?« J. Bogdanović. ARJ. V. 264b.

okōnjiti se, *okōnjīm* se, *v. r. pf.* ein Pferd bekommen, equum nunciare: Na pješaka trideset dukata: ne bi li se i on *okonjio*. Rj. o-konjiti se, dobiti konja. *drukčije* se ne nalazi taj *glagol*. — za *značenje* *glagolu* tako slož. *isp.* obiriti se, onovčiti se, okučiti se, operjajiti se, ozrniti se.

okōpati, *pām*, *v. pf.* n. p. kukuruze, vinograd, umgraben, oblaqueo. Rj. o-kopati. *ake.* *vidi* kod kopati. *v. impf.* okopavati. — Osebičiti *vinograd*, koji nije bio zagmut *okopati* prvi put u proljeće. Rj. 469b.

okopāvānje, *n.* das Umgraben, oblaqueatio. Rj. *verb.* od kopavati, radnja kojom tko *okopava* što. **okopāvati**, *okōpāvām*, *v. impf.* umgraben, oblaqueo, circumfodio. Rj. o-kopavati. *n. p.* kukuruze, vinograd. *v. pf.* kopapati.

okopiliti se, *okōpīlīm* se, *v. r. pf.* okopilila se ova, kad se prve godine mrče i ojagnji, wenn ein einjähriges Schaf trüchtig wird und wirft, annicula avis agnum parit. Rj. o-kopiliti se. *v. impf.* kopiliti se. **okōpēran**, *okōpērna*, *adj.* erst, zdrav. jak. u banji. M. Krkljuš. *isp.* kočoperan; okopirkati se.

okōpīrkati se, *kām* se, *v. r. pf.* (u Boči) kao oparaviti se (i od bolesti i od rge i sirotinje), sich erholen, reficior, *cf.* okrljati. Rj. o-kopirkati se. *inače* se ne nalazi taj *glagol*. *vidi* i okarjati, ponaćiniti se. *isp.* okoperan.

okōpnjeti, *okōpnīm*, *v. pf.* aufthauen, wegschmelzen, liquesco: okopnjeo snijeg. Rj. o-kopnjeti. [1. *prijedv* okopnio (*dijdekt*. okopnjeo, okopnjela). *v. impf.* kopnjeti.

okōran, *okōrna*, *adj.* vorwerfend, tadclnd, reprehensibilis: ne smije mu čovjek *okorne* riječi reći. Rj. o-koran, *osnova* od koje je okarati. — *adv.*: Šrete ga Turški car na sokaku pijana, i stane ga karati... no on se *okorno* oseče na cara govoreći mu: »što je tebi stalo, što ja pijem?« Danica 5, 90.

okōreco, *okōrela*, *adj.* steif, hart, durus, rigidus. Rj. *upravo* *partic. pract. act.* od okoreti (se). *isp.* Osn. 124.

okōreti se, *rīm* se, *v. r. pf.* hart, steif werden, rigidus fio: okoreo se hljeb (kad dugo stoji). Rj. o-koreti se, *postati* kao kora. *vidi* skoreti se, ukorijepiti se. — Sama sazdana kost, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i *okoreo*. Rj. 663a. A moja se krila zakvasiše, planu sunce iz neba vedroga, te se

moja krila okoreše, ja ne mogoh s krilima poletiti. Npr. 2, 329 (s 2).

okoristiti se, sftim se, *v. r. pf.* (u Boci) *benutzen*, *Nutzen ziehen von etwas, fructum capere ex re*, *ef.* okoristovati se. Rj. o-koristiti se. *drukčije se ne nalazi.*

okoristovati se, okoristujem se, *v. r. pf.* *vidi* okoristiti se. Rj. o-koristovati se. *v. pf. i impf.* koristovati se.

okorubati, bām, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *aus-schälen (den Kukuruz), solvo cortice, cf.* oljuštiti, okomiti. Rj. o-korubati, *n. p.* kukuruz. *vidi* i osužbati. *v. impf.* korubati.

okos, *m.* (u C. G.) *vidi* okos: Staše kupiti sa okosa sijeno. Rj. o-kos, *onoliko sijena koliko se na jedan put okosi.*

1. okositi, okosim, *v. pf.* o-kositi. *vidi* otkositi, otkosim. *v. impf.* kositi. — *Mačem travu okosite* . . . Mačem travu raskosiše. Kov. 92.

2. okositi se, okosim se, *v. r. pf.* Rj. o-kositi se. *v. impf.* okašati se. — **1)** na koga, *einen anfahren, irvchi in aliquem, cf.* osjeći se. Rj. *vidi* i oseknuti se, oprčiti se. — *Okosi se na nj rob govoreći: Šta je tebi stalo za to? i to će proći.* Posl. 106. — **2)** (u C. G.) na pušku, *das Gewehr richten um sich zu vertheidigen, sich zur Wehre stellen, sclopetum dirigere ad se defendendum*; okosi se na pušku; t. j. odskoči na stranu pa poteže pušku da se brani ili bije. Rj.

okošt, *adj.* *stark von Knochen, ossosus, musculosus.* Rj. *okošt.* (osn. u kost). Sve se tri sada govore kao da im je osnova na čisto »a«: vješto, nevješto, okošto. Osn. 67. u kogu su jake kosti.

okoštac, okošca, *m.* okošt čovjek. Rj.³

okotiti, okotim, *v. pf.* Rj. o-kotiti. *v. impf.* kotiti (i se). — **1.** *werfen (von dem Hunde, der Katze), pario.* Rj. *vidi* povrći 2. — Ondar će ti roditi žena dva blizana sina, kučku okotiti dva psa, kobila oždribejiti dva ata. Npr. 117. *Lavica jedno okoti, ali lava.* Posl. 165. *Štogogj macu okoti*, sve miše lovi. 355. — **II.** *su se.* — **1)** *refleks.* *werfen (von dem Hunde, der Katze), pario.* Rj. okotiti se (bez objekta), što okotiti (su objektom). — *Kći, ka se je ulomila, vučicu, ku se je okotila.* DPosl. 46. — **2)** *pass.*: U Cucama kažu: *okotilo se dijete*, a »rodilo se« vele da je grjehota reći, jer kažu »Bog se rodio.« *cf.* pobaciti se. Rj. *vidi* i povrći se. *Zec gje se okoti* onje i pogine. Posl. 90. Ni pile tek što izide iz jajeta, ni štene tek što se okoti. Priprava 116.

okov, *m.* *das Beschläge, der Beschlag, integumentum, ornatus argenteus, cf.* okovica. Rj. o-kov, *od osnove koju je u okovati. ono u što je što okovano. ono u što ljude okiraju, gvožđe, najviše se govori u množini:* okovi. — *Može biti da će se smilovati Ča Steva i o(d)riješiti vam okove muzi.* Straž. 1886, 866. *Angjele koji . . . ostaviše svoj stan, čuva u vječnijem okovinu.* Jud. 6. *Ruke tvoje ne biše vezane, niti noge tvoje u okov okovane.* Sam. II. 3, 34. O Gospode! *raskovao si s mene okove moje.* Ps. 116, 16. *Da srežu careve njihove u lance, i vlastelu njihovu u okove grozidene.* 149, 8. *Pokidaču tvoje okove.* Naum 1, 13. *Samo što sada nema na njemu (rukopisu) srebrnoga okova.* Rad 1, 181.

okovati, okujem, *v. pf.* Rj. o-kovati. *v. impf.* okivati. — **1)** *n. p.* čovjeka, *schlagen (in Eisen und Bande), vincio.* Rj. — *Tako je terdo okout bio (čock), da se nije mogao nikako micati.* Npr. 195. *Uhvati Jefrema, te ga okuje u gvožđe i baci u taminicu.* Miloš 80. *Ruke tvoje ne biše vezane, niti noge tvoje u okov okovane.* Sam. II. 3, 34. *Ako li su okovani u puta . . .* Jov 36, 8. *Sjedjese u tami i u sjenu smrtnom, okovani u tugu i gvožđe.* Ps. 107, 10. *su se, refleks. ili pass.:* *Okovao se* (kad se ko rgjavo oženi). Rj. (*isp.* oledio se). *Ono je, brate, moj otac i mati, kao da su se okovali na ovome sectu, ne*

hteše erći jedan put ovoga sveta. Npr. 74. — **2)** *n. p.* pušku, *beschlagen, orno argento.* Rj. *okovati što u što (rjegje: čim):* Svi su bili odjeveni u svilu i kadifu i okovani u srebro i u zlato. Rj. 310a. *I sa okoranom u srebro sabljom usjednu na dobre konje.* Rj. 801b. *Pokloni mu srebrom okovane i pozlaćene pistolje.* Miloš 56. *Okova vratu u mjed (texti aere, die er mit Erz überzog).* Dnev. II. 4, 9. *sa se, pass. ili refleks.:* *U srebro ti se okovala!* (Reče se onome ko mudru riječ progovori). Posl. 336. *Mlogi su tada u Bijograd došli goli i bosii, pak se onje odma okovali u srebro i u zlato.* Danica 3, 147.

okovica, *f.* (*n. p.* na pušci) *vidi* okov. Rj.

okoziti, okozim, *v. pf.* Rj. o-koziti. *v. impf.* koziti (i se). — **1)** *werfen (von der Ziege), pario:* okozila koza dvoje jarića. Rj. — *Još nije kozu okozila, a kozle igra po polju.* DPosl. 40. — **2)** *sa se, refleks. werfen (von der Ziege), pario:* okozila se koza. Rj. okozila se koza (bez objekta), što okozila koza (su objektom: kozle, jure). *vidi* omladiti se. *Prvokoska, koja se prvi put okozila.* Rj. 566a. *Još (se) nije kozu okozila, a kozle igra po polju.* Posl. 114.

okračati, okračam, *v. pf.* Rj. *vidi* okračati. — **1)** *kurz werden, fio brevis:* Kumaš mi je sukuj okračala. Rj. o-kračati, *postati kratak, isp.* skraćiti se. *v. impf.* kračati. — *Ovako veli Gospod . . . da nije kako god okračala ruku moja, te ne može iskūpiti?* Is. 50, 2. — **2)** okračale mi noge, *n. p.* od umora, *nicht weiter können (vor Müdigkeit):* *Dok gjetetu noge okračale.* Rj. *isp.* okračati 1.

okračati, čim, *vidi* okračam. Rj. *v. pf.* o-kračati, *n. p.* *dan je okračao, postao kraći. v. impf.* kračati.

1. okrajak, okrajka, *m.* — **1)** *ein Stück (Wiese), segmentum.* Rj. o-krajak, *komad ili komalić čega s kraja, n. p.* sjenokoše. — *Obrezivačete okrajak tijela svojega.* Mojs. I. 17, 11 (*praeputium, Vorhaut*). — **2)** (u C. G.) od njive u kraju ono što ostane nezorano, *cf.* uvratine: *Igraju se plojke na okrajke.* — **3)** *vidi* okrajka. Rj.

2. okrájak, okrájka, *m.* (u Srijemu) *kao dem.* od okrajka. Rj. o-krajak.

okrajanje, *n.* (*das Gehen um etwas herum, stutt daran zu gehen*) *das Zaudern, Zögern, tergiversatio.* Rj. *verb.* od okrajati. *radnju kojom tko okruja.*

okrajati, okrajām, *v. impf.* *zaudern, tergiversari, cf.* okrajčiti. Rj. o-krajati. *kao obilaziti krajem kakve stvari, što bi trebalo kao stati na nju, lutiti je se. vidu i okolišiti. isp.* oklijevati. — *inuče se taj glagol ne nuhodi.*

okrajčćenje, *n.* *vidi* okrajanje. Rj. *Neka kaže bez svakoga okrajčćenja.* Vlazić 1, 7.

okrajčiti, čim, *vidi* okrajati. Rj. *v. impf.* o-krajčiti. *vidi i okolišiti. isp.* oklijevati. *inuče se taj glagol ne nalazi.* — *Reći bobu: bob, a popu: pop. (Kaži stvar upravo kao što jest, a nemoj okrajčiti).* Posl. 271.

okrajjika, *f.* *der Rand (des Brotlaibes), margo panis, cf.* o-krajina. Rj. o-krajjika u hljepcu. *dem.* 2 okrajak. — *riječi s takim nast. kod aptika.*

okrajina, *f.* (u Srijemu) *vidi* okrajka. Rj. o-krajina. **okrastati**, stām, *v. pf.* Rj. o-krastati. *v. impf.* krastati. — **1)** *mit einem Ausschlag (kraste) anstecken, pustulas communico.* Rj. *koga, učiniti da postane krastav.* — **2)** *su se, refleks. einen Ausschlag bekommen, pustulis obduci.* Rj. *postati krastav.*

okratāk, okratka, *adj.* (*comp.* okrači) *kurz, brevis:* *Sakroj meni zeleno odelo, sve okratko s goricom jednako.* Rj. o-kratāk, *dobrano kratāk, ne dug. isp.* omalen.

okrati, ām, *v. pf.* *vidi* okrhati. Rj. — *okrati se, ām se, vidu okrhati se.* Rj. *u krajevima gdje se glas h u gororu ne čuje.*

okratiti, okratim, *v. pf.* *abkürzen, abbrevio:* *Okratili mu rukave (kad ko dogje doekan na ručak ili na ve-*

čeru. Rj. o-kratiti. učiniti da bude što kratko. v. *impf.* kratiti 1.

okršiti, ökršim, v. *pf.* Rj. o-kršiti. v. *impf.* kršiti. — 1) *urbar machen, colo*, n. p. njivu. Rj. — Iz Misira si prenio čokot... *okršio si* za nj, i on pusti žile. Ps. 80, 9. *sa se, pass.*: Njiva zarasla u korov dok se *okrší* i očisti za pravo sjeme. Pis. 73. — 2) u *pronesenom smislu*: *okršiti put, ukloniti s njega kakvu smetnju*: Tijem *okrší* i Turcima *put*, te lakše zemljom obladaju. Sovj. 65. Pošto mu lovci i topovi *okršu put*. Žitije 49.

okršiti, ökršim, v. *pf.* mit Kalk unwerfen, weissen, calcé dealbo. Rj. o-kršiti. v. *impf.* kršiti. — Lice-mjeri. što se kao *okršeni grobovi*. Mat. 23, 27.

okršnuti, ökršnem, v. *pf.* Rj. o-kršnuti. v. *impf.* okršati. — I. 1) *wenden, verto*. Rj. — On izvadi nož i *okršnu put sunca*, te sinu da se sva livada zasja. Npr. 121. Car *okršnuši glavu od njega* rekne... 157. Pa *kome* nagju ujutru *devojkju okršnutu*, onoga da bude. 257. Nagju *devojkju okršnutu k svinjarčetu*. 258. *Dobro je lasko dočerati i na ruku okršnuti*. Posl. 61. *Okršni legja*. (Idi, tepi se). 237. Naopako *kolom okršnula*, okršnula, pak se ustavila. Npj. 1, 580. (*riđi* zavesti kolo). *Naopako koplja okršnuše*, žalostivu pjesmu zapjevaše. 3, 523. Ali Turci *pleći okršnuše*, pleći daše, bijegati staše. 4, 76. Pak *okršnu pušku dželeferdara na Turčina* Salim-muselima. 4, 161. U *Osmana obje (puške) okršnuo*. 4, 269. Po tom *in okršne legja*, i otide svojim putem. Danica 2, 126. Francuzi *Tursku politiku okršnu* sa svim drukčije. Miloš 28. Ereogovačke *pjesme*, koje su gdješto *po primorskom načinu i gororu okršnute*. Npj. 1, VI. Gospod ne posluša glasa vašega *niti okreće uhu svojega k rama*. Mojs. V, 1, 45. *Okršni lice svoje* prema gorama Izrailjevijem. Jezek. 6, 2. Brat Petar *okršnu mnoge crkve u jedinstro s rimskom* erkvom. Glas. 21, 287 (*ad unionem Eccl. Romanae reformavit*). — 2) *knd, t. j. otići, sich wenden, abeo*. Rj. — Putnik se nagje u čudu *pa okršne svojijem putem*. Posl. 106. Pa *okršnu staru bijelome*, kalugjer mu *blagoslove dava*. Npj. 4, 324. Ne obrnu, kado, u planinu, no *okršnu*, kado, u Lužine. 4, 392. *Otalé je aga okršnuo*. 4, 491. *Okretoše onamo* da otidu i prenoće u Gavaji. Sud. 19, 15. — 3) Otisnuti, 5) *cf. stati, početi, okršnuti, otići*. Rj. 475b. — *Oburilo, t. j. okršnula bura*, die bura fängt an, kommt, ingruiť bura. Rj. 435b. Nešto se *naoblači pa okršne snijeg* sa sjeverom. Npr. 6. Stane plakati... *onda okršne plakati*. 141. Sjutra prije polovine dana *okršnuće skukat'* Kotarani po Udbinji i oko Udbinje. Npj. 3, 123. *Već okreće silnu kupit' vojsku*. 4, 240. U Nišu je Rušić-paša Srpske poslanike dosta dobro primio; ali *sad okršnuo* i on drugu. Miloš 29. Iza njih (vrlo rodnijeb godina) *okršnuće glad* za sedam godina. Prip. bibl. 29. — 4) *obrnuti, isp. obrtati 2.* — *Strmorom koga okršnuti*, Jemand zu Grunde richten, perdere. Rj. 720a. I sve *vlahe pod mač okršnuti*. Npj. 4, 368. Ovaj nesrećni dogogjaj... *pokvari sve napretke po drugim krajevima, i u malo svu zemlju ne okršne bez traga*. Danica 4, 24. Brže *pohitajte, da... gradu ne okršne pod mač*. Sam. II, 15, 14. — II. *su se, refleks. sich wenden, verti*. Rj. — *Pa se okršne ujojzi*: »Ne plaći zlato.« Npr. 48. *Ona se okršne od njega*. 70. Kad čoek počne što da učini, *pa se okršne na nešto drugo* što mu je gotovo mlilje. Posl. 109. Kad magarac uz brdo ide, *lagano ide*; ali kad se *okršne niz brdo*, sve se *premeće*. 118. Pošao mu magarac niz brdo. (*Okršnula mu se sreća u nazadak*). 257. Kad mu bele oprostio ruke, on se (bitro *na noje okreće*, svog ti Muja za grlo *uhvati*). Npj. 1, 546. Kad je vigjeh, *moja stara majko! oko mene trava okršnu se*. Evo, mati, za mene *gjevojkje*. 2, 331. *Okršne mu se radost na žalost*. Danica 4, 40. Jer se *evo neke* (mlade udovice) *okršnuše za sotonom*. Tim. I, 5, 15. Josif *okreće*

se od njih, i zaplaka se. Po tom se *opet okreće k njima*. Mojs. I, 42, 24. *Neka ne ide s nama u boj, da se ne okršne na nas u boju*. Sam. I, 29, 4.

okršati, ökršem, v. *pf.* Rj. o-kršati. v. *impf.* kršati. — 1) *behauen, abästen, desceo frondes*. Rj. *riđi skršati 1*, ohaštriti, okaštriti. — *Megjed mu onda reče da joj (bukvi) okršše granč*. Npr. 2. — 2) *pušku, losdrücken, emitto telum, cf. skršati 3*. Rj. — 3) *gumno, behacken, sarrio, riđi skršati 2*, ožuljati. — *Pobiti gumno* (uhvate se konji, pa se potjeraju najprije *po neokršanom gumnu*, a poslije i *po okršanom i slamom posutom*). Rj. 511a.

okršine, f. *pl. die Abfälle beim Abästen, frondes desectae*. Rj. *ono što se okršše sa granu, što se kšijerom s drveta susijeće*. *riđi košlje, ovršine, plotina 3, skosje*.

okršalja, f. (u Srijemu u svilarama) *die Dreherin, que torquet*. Rj. *ženska glavu koju okreće*. *riječí s takim nast. kod grebenalja*.

okršaljka, f. od *gvožnja ili od drveta što je namješteno na dovratniku kraj vrata, te se okreće* pošto se vrata zatvore, da se ne bi mogla otvoriti. Rj. *riđi obrtaljka 2.* — *riječí s takvim nast. kod kazaljka*.

okrštan, ökrštan, *adj. hurtig, promptus*. Rj. *koji se brzo okreće*. *riđi obrtan*. — Kao kurjak. (Kaže se zdravu, jaku i *okrštanu čocku*). Posl. 131. *Okrštan* kao donji žrvanj. 237 (*kaže se s podsmijehom onomu koji nije okrštan*).

okrštanje, n. *das Umwenden, conversio*. Rj. *verb. od 1) okršati, 2) okršati se.* — 1) *radnja kojom tko okreće što.* — 2) *radnja kojom se što okreće*.

okrštati, ökrštem, v. *impf.* Rj. o-krštati. v. *pf.* okršnuti. — 1) *wenden, drehen, converto*, n. p. pečenje. Rj. *isp. obrtati*. — *Lovae, voda u Mojdežu u Boei... sad okreće petnaest mlina i tri stupe*. Rj. 332a. *Ko imaše konja od megdana, okreće ga po polju džilita*. Npj. 2, 544. *Na to Turčin ne okreće glavu*. 4, 160. *A u kolu ostarala majka, tam' ovumo kolom okrštalu*. Herc. 8. *Nego ga (jezik) okrećući svaki po svome kriome znanju... jednako kvare i grde*. Pis. 14. — 2) *sa se, refleks. sich drehen, verti*. Rj. *riđi obrtati se.* — *Na nebu se, ujo, naoblači, pa se oblak nebom okrećuše*. Npj. 2, 540. *Ode Gjoko Srijem-zemlji ravnoj; na svoju se zemlju okrećuše*: »Ostan' s Bogom, zemljo Šumadijo!« 4, 312.

okršzati se, *zám se, v. r. pf. sich aushosen, filatim solvi, cf. krezav*. Rj. *o-kreza se n. p. šrijar, inuće se glagol taj ne nahodi, značenje (korijenu) cijeputi, lomiti*. Korijeni 249. *riđi otrzati se*.

okršzubiti, *bim, v. pf. zahnlücklich werden, edentulus fio*. Rj. *o-krežubiti, postati krezub, u drukčijem se obličju taj glagol ne nalazi*.

okršhati, hám, v. *pf.* Rj. o-kršhati. v. *impf.* kršhati. — 1) n. p. *okrhao mu majku, riđi opsovati*. Rj. — 2) *sa se, refleks. v. r. pf. riđi onerediti se*. Rj. *riđi i osrati se, isp. opoganiti se 2*.

okršjek, n. *das Wassermoos (Algen, Rj. 3), conferva (alga, algae Roth, Rj. 2)*. Rj. *nekaku vodenu biljku*. — *riđi žabokršjek, žabokrečina*. — *o-kršjek*, kor. kojega je i *žabo-kršjek, žabo-krečina, isp. Osn. 29*.

okršjepiti, ökršjepim, v. *pf.* Rj. o-kršjepiti. v. *impf.* kšjepiti. — 1) *stärken, firmo*. Rj.: *Ako me Bog poživi i okršjepi još koje vrijeme*. Sovj. I. *riđi osnažiti 1.* — 2) *sa se, refleks. sich erholen, stärken, se firmare*. Rj.: *A Izrailj se okršjepi, te sjede na postelji svojoj*. Mojs. I, 48, 2.

okršlatiti, tím, v. *pf.* Rj. o-kršlatiti. *drukčije se ne nalazi*. — 1) *Flügel bekommen, alas nanciscor*. Rj. *postati krilat*. — 2) u pjesmi, *bestügelu, alas addo*: Izvede ga iz nova podruma *orakćena i okršlatćena*, a *priteže od boja oružje*. Rj. *prelazio, krilu dati čemu*.

okršlje, n. — 1) *Schirm, Schutz, praesidium*: *Pod okršlje, pod Frušku planinu*. Rj. *kao obrana, zaštita, o-kršlje, osn. krilo*. — *Preporučuje car Dubrozniku*

pod okrilje vlastele svoje Baseta i Tripeta. DM. 209. Dubrovnik priteče Turskoj pod okrilje. 233. u orom primjeru riječ okrilje kao da je u pravom smislu: A kad nojca po večeri bila, bači zmiija krila i okrilje i oturi od sebe košulju. Npj. 2. 62. — 2) vidi potutarje. Rj. prvi dan po krsnom imenu. vidi i ustavei.

okrivati se, v. v. v. r. pf. okrivale se svinje, kad udari kriva u njih, mit kriva behaftet werden, morbo kriva dicto corripit. Rj. o-krivati se. u ovom značenju drukčije ne dolazi.

okriviti, đkrivim, v. pf. beschuldigen, accuso, do crimini. Rj. o-kriviti. v. impf. okrivljivati. — Može ga (čovjeka) svagda na pravdi Božijoj okriviti. Danica 5, 85. Odža-čan, da bi Srbe još veoma okrivio, kao da su oni hajduci. . . Miloš 147. Mislim, da me niko ne može okriviti, što b pripisujem sebi. Odg. na ut. 27. Mislim da je i mene. . . na pravdi okrivio. Opit XIX. Pa ga okrivie da ih je poprskao. Sovj. 21.

okrivljenik, okrivljenika, m. ko je okrivljen. — Kad ko što skrivi ili ga objeide da je skrivio. . . Kad ovakovoga okrivljenika uhvate. . . Rj. 89a.

okrivljivanje, n. verb. od okrivljivati. radnja kojom tko okrivljuje koga.

okrivljivati, okrivljujem, v. impf. o-krivljivati, prosti kriviti 2. v. pf. okriviti. — Spremaju se na dušu pravednikovu, i krr pravu okrivljuju. Ps. 94, 21. Koji okrivljuju čovjeka za riječ. Is. 29, 21.

okrljati, ljām, v. pf. Rj. o-krljati (u drukčijem se obličju ne nahodi). krhati, krsiti, krš, krsan. . . ovamo može biti da ide izgubivši h: krnuti, okruniti, okrljati. isp. krsan. Korijeni 269. — 1) sich behelfen, besser werden (nach einer Krankheit), convalesco. cf. oporaviti se. Rj. vidi i okarjati, okopirkati se, ponućinuti se. — 2) što, t. j. načeti, vidi okruniti. Rj. v. impf. isp. načinjati.

okrunati, nēm, v. pf. (u Risnu) što, abnehmen, abbrechen, delibo, cf. načeti, okrljati. Rj. o-krunati. i prosti je krnuti v. pf. za postanje vidi okrljati.

okrunjak, đkrunjka, m. n. p. trešnja, jabuka, grm, der Stümmel, truncus. Rj. o-krunjak, od osnove od koje je okrunjiti, kao okrunjeno što. vidi okancina. augm. okrunjčina.

okrunjčina, f. augm. od okrunjak. Rj. — takva augm. kod bardačina.

okrunjiti, đkrunjm, v. pf. verstümmeln, mutilo, n. p. lonac, čašu; stotinu, hiljadu. Rj. o-krunjiti, učiniti da bude što krnje, vidi otkrunjiti. v. impf. okrunjivati. — Krnju, sud okrunjen. Rj. 305a. Narodu bješe žao Venijamina što Gospod okrunje plemena Izrauiljeva. Sud. 21, 15. su se, pass.: Ako se one udadu za koga iz drugoga plemena, onda će se dio naš okrunjiti. Mojs. IV. 36, 3.

okrunjivanje, n. das Verstümmeln, mutilatio. Rj. verb. od okrunjivati. radnja kojom tko okrunjuje što: Mislim da su take (riječi) postale samo okrunjivanjem, kao što je »nebo« ili »tjelo« u oblicima jednine. Osn. 100.

okrunjivati, okrunjujem, v. impf. verstümmeln (besoulers ein Gefäss), mutilo. Rj. o-krunjivati, činiti da bude što krnje, n. p. sud. prosti krnjiti. v. pf. okrunjiti. — Ostrpkivati, okrunjivati, odlamati pomalo. Npj. 1. 2. 304.

okročiti, đkročim, v. pf. vidi opkročiti. Rj. o-kročiti. i prosti je kročiti v. pf. — 1) I Šarčića konja okročio. Rj. okročiti konja, uzjahati ga: Jakšić Šećpan okročio gjočina. Npj. 2, 616. — 2) vidi opkoračiti. — okročiti, opkoračiti i opkoračiti jednoga su značenja. v. impf. isp. opkoračavati.

okročiti, đkročim, v. pf. Rj. o-kročiti. — 1) behschneiden, circuncido. Rj. v. impf. kročiti. — Oputa se od kliša po tome razlikuje što su kliši jednako okrojani od podebele učinjene kože i kupuju se po dućanima, a oputa ljudi sami okroje od kože ili otcje

kože. Rj. — 2) umfassen, circumulo, cf. opasati: Okrojiti ga svilenom kandžijom. Rj.

okrojša, m. koji je obrezan, n. p. Turčin ili Čivutin, der Beschchnittene, Einer aus der Beschneidung, circuncisus. Rj. od osnove od koje je okrojiti. — riječi s takim nast. kod izdirša.

okrom, (u vojv.) vidi osim. Rj. prijedlog s genitivom: ali mu nema potvrde.

okropiti, đkropim, v. pf. vidi pokropiti. Rj. o-kropiti što n. p. vodom. vidi i poškropiti. v. impf. kropiti, škropiti,

okrotiti se, đkrotim se, v. r. pf. o-krotiti se, krotak postati? isp. ukrotiti. v. impf. prosti krotiti se. — Dobro mi se okroti, i okolo sebe družuu oslobodi. Kov. 68.

okröp, m. Rj. o-krp, od osn. od koje je okropiti. — 1) eine Art Geschenks (um sich die Kleider flicken zu lassen), corollarium. Kad dijete još nije doraslo za cijel harač, onda baračlija iste okrop. t. j. pola harača, ili štogogj. Rj. kao dar, da se njime okrpe poderane haljine. — 2) vidi krpež: Okrp kuću drži. Rj.

okrpiti, pīm, v. pf. Rj. o-krpiti. v. impf. krpiti. — 1) flicken, resarcio. Rj.: Dajte meni tri aršina platna, da okrpim beloga šatora. Npj. 2, 506. — 2) okrpio ga jedan put, einen Schlag versetzen, ferio leniter. Rj. udario ga, syn. kod udariti.

okrš, okršāj, m. das Gemetzel, caedes, mactatio, trucidatio. Rj. značenje (korijenu) lomiti: krhati. . . krsiti. . . kršak, okrš, okršāj, okršanj. Korijeni 269. kao žestok boj. vidi kreševo, ograšje. — za nast. u okršaj isp. kod dogagaj.

okršanj, đkršnja, m. (u Baranji) vidi krš 3: Snijela voda šušanj pa načnila okršanj. Rj. što voda snese. vidi i nanos, snos 1, ološ. — o-kršanj, osn. u krš. riječi s takim nast. kod bacanj.

okručati, čām, v. pf. diac werden, crassesco, cf. odebljati. Rj. o-kručati. krut postati. drukčije se taj glagol ne nalazi. isp. prikrutiti, ukrutiti.

okrug, m. o-krug, osn. koja je u okružiti. — 1) vidi okoliš 1, cireul, cirkuo: Tri sela u Srbiji: jedno u okrugu kragujevačkom, Daničić, ARj. 33b. U okrugu Požarevačkom. DRj. 1, 372. — 2) kao krug 4, okruglo: Ne strizite kose svoje u okrugu. Mojs. III. 19, 27 (in rotundum, in die Runde).

okrugā, f. (oko Sinja) u žena što se najposlije metne preko glave (u Kotarima se ovo zove jašmak), Art weiblichen Kopfputzes, rittae genus: A svekrvi čember i okrugu. Rj. žensku povezuća. dem. okružica. — Kovrljak, kao gužva od crvena i crna, što žene nose na glavi, a preko toga okrugu (jašmak-bošću). Rj. 281b. Daj ti mene tananu okrugu, da zatvorim, da u vodu skočim. Herc. 131.

okrugao, okrugla (okrugli), udj. rund, rotundus. Rj. dem. okruglast. — Ima jedan okrugao brijeg, obrastao grabićima. Rj. 281a. Miloje je bio okruglih obrazu. Danica 4, 26. Ima glas ili vrlo oštar (sa znakom ^), ili okruguo (sa znakom ^). Posl. XII.

okruglast, udj. rundlich, rotundus. Rj. dem. od okrugao. kao malo okrugao.

okruglica, f. (u Už. nah.) Art Birnen, piri genus. Rj. nekaka kruška (okrugla).

okruglina, f. die Ründe, rotunditus. Rj. osobina onoga što je okruglo. vidi okruglost.

okruglost, okruglosti, f. vidi okruglina. Rj. — sve su se njihove naredbe razvile iz naredaba Dušanovijeh dobivši samo bolju okruglost. DM. 322.

1. okruniti, đkrunim, v. pf. brücken, abpfliücken, decerpo, n. p. kukuruze, suho cvijeće: A rukave da se ne okrunne. Rj. o-kruniti. vidi obruniti, otruniti, ovrijeći 2. v. impf. okrunjivati. — Lepo ti je rodio jablane! sve biserom i dragim kamenjem, ali ga je soko okrunio dolećući jutrom i večerom. Npj. 1, 319.

2. okruniti, nīm, v. pf. krönen, coronare: Koga ćemo okruniti, Janko. Rj. o-kruniti koga, metnuti mu

frons na glavu, suprotno raskruniti. v. *impf.* 2 krūniti. v. *impf.* i *pf.* krunisati. — *Njega* za mladog cara *okruniše*. Npr. 251. Zlatna kruno okrunjena, — svjetli knjaže. Npj. 5, 454.

okrunjivanje, *n. das Bröckeln, Pflücken, decerptio.* 1j. *verb.* od okrunjivati. radnja kojom tko okrunjuje što.

okrunjivati, okrunjujem, v. *impf.* *pflücken, curpo.* Rj. o-krunjivati. v. *impf.* prosti 1. kruniti. v. *pf.* 1. okruniti.

okrutan, okrutna, *adj.* *tyrannicus, saevus, crudelis.* Stulli. kao tiranski, bijesan, *isp.* krut 2, krutan, kruto (*adv.*).

okrutnica, *f.* *mulier quae tyrannidem exerceat.* Stulli. okrutna ženska glava.

okrutnički, *adj.* *tyrannicus.* Stulli. što pripada okrutnicima ili okrutniku kojemu god.

okrutnik, *m.* *tyrannus.* Stulli. okrutan čovjek. *isp.* tiranin.

okružavanje, *n. verb.* od okružavati. radnja kojom tko okružava što.

okružavati, okružavam, v. *impf.* o-kružavati. *vidi* opkoljavati. v. *pf.* okružiti 2. — Sali more okruglo u naokolo. A pod njim bijahu likovi volovski, koji stajahu svuda u naokolo, te okružavahu more. Dnev. II. 4. 3. Okružavaš me radostima u izbavljanju. Ps. 32. 7.

okružica, *f. dem.* od okruga: Na gjevojci košuljica, vrh košulje dolamica, na glavi joj okružica, na nogama papučice. Here. 235.

okružiti, okružim, v. *pf.* Rj. o-kružiti. — 1) *ründen, rotundo.* Rj. učiniti da bude što okruglo. v. *impf.* okruživati. *sa se, pass.*: Opanci pošto se ostružu i pokisele, najprije se okruže, pa se onda nabodu. Rj. 377a. — 2) *umringen, circumdo, cf.* opkoliti. Rj. i *syn. ondje.* v. *impf.* okružavati. — Kako Turci ugju u šarampov, Srbi odmah okruže oko šarampova, pak stanu po malo pucati na Turke. Danica 3, 171.

okruživanje, *n. das Abründen, rotundatio.* Rj. *verb.* od okruživati. radnja kojom tko okružuje što.

okruživati, okružujem, v. *impf.* *abründen, rotundo.* Rj. o-kruživati, činiti da bude što okruglo. v. *pf.* okružiti 1.

okružiti, *adj.* što pripada okrugu. *vidi* okolišni. — Pred njima ću staviti strica moga, i vojvodu brata okružnoga. Npj. 5, 285. Sad je u Kotoru okružni kapetan (Kreishauptmann). Kov. 39. Za to je velika hvala... okružniji i sreskijem starješinama. Sovj. I.

okrvaviti, okrvavam, v. *pf.* mit Blut bespritzen, *cruento.* Rj. o-krvaviti, kao okropiti krevlju. *vidi* skrjaviti. v. *impf.* krvaviti. — Razvijder mi svilena barjaka, okrvavi na koplju jabuku. Npj. 3, 463.

okrznuti, znēm, v. *pf.* streifen, *perstringo.* Rj. o-krznuti. v. *impf.* krzati. — Ali ne da jedan drugoga osukate, nego da se malo pobore mačevima, pa kad koji koga okrzne malo i rani, onda da prestanu. Nov. Srb. 1817. 494.

oktobar, oktobra, *m.* mjesec listopad, October. — Meseć oktobar. Glas. 11, 193.

okuć, *f.* (u Dalm.) *vidi* okuka. Rj. o-kuć, *osu.* kod okuka.

okućiti se, čm se, v. r. *pf.* sich etabliren (*heirathen, ein Haus machen*), *uorem duco.* Rj. o-kućiti se, oženiti se kao kuću steći. v. *impf.* kućiti (kuću). *za značenje glagola tako slož.* *isp.* okonjiti se.

okuditi, dim, v. *pf.* (u C. G.) *vidi* pokuditi: Okudice i mene i tebe. Rj. o-kuditi. v. *impf.* kuditi. — Neka te, tico slavilo! brčno ti je perje opalo što mene danas okudi mladoci Pjepoj gjeroci. Here. 257.

okuka, *f.* die Windung (*ceines Flusses*), *ambages fluminis, macandri, cf.* okuč: Dok pristize njega na okuci. Rj. *vidi* i zakuka. naklja. o-kuka, o-kuć, *osnora* prost u i kuka, od korijena koji znači savijati, kriviti: gdje se voda ili put savija ili krivi. *isp.* Korijeni 33.

okukati, kām, v. *pf.* okukao *ištući, sich müde bitten, rogando fatigor.* Rj. o-kukati *ištući, kao iznemoriti se, namučiti se ištući. vidi* okapati 2. v. *impf.* *isp.* kukati.

okuljaviti, vīm, v. *pf.* *dieckbäuchig werden, contrisum fieri.* Rj. o-kuljaviti, kuljav postati. *inače se taj glagol ne nahodi. vidi* opupaviti.

okumiti, okūmim, v. *pf.* Rj. o-kumiti. v. *impf.* kumiti. — 1) koga, *einen zum kum machen (bitten), rogo ad puerum baptizandum, aut ad nuptias celebrandas, ut praesit.* Rj. *vidi* pokumiti. — Okumio ga je da ga oguli. Posl. 237. Daj mi, Bože! da rodim devojkju, da okumim Vasu Carapiću, da mi kćeri lepo ime dade. Npj. 1, 500. Knez Milutin ženi svoga sina, okumio kuma Vladislava, starog svata mlada Velisava. 3. 506. — 2) *sa se, reciproč.* okumiti se s kim, mit Jemand Kumenschaft machen, *cumatum(?) inire cum quo.* Rj.: Teško onom kod koga se mačke s mišima okume. Posl. 316.

okupati, okūpām (okūpljem), v. *pf.* Rj. o-kupati. *vidi* obanjati. v. *impf.* kupati. — 1) *abbaden, lavar.* Rj. — U narodu se najviše govori za glavu »izmiti«, za ruke i za obraz »umiti«, a za noge »oprati«, za sve tijelo pak kaže se *okupati.* Rj. 227a. Da sad uzme ove rode iza nas i da je (djevojku) njome okuplje, u dan i noć ostala bi zdrava. Npr. 86. Ja ću tvoje izaprtati platno, a jetruva čedo okupati. Npj. 2, 121. — 2) *sa se, reflex.* sich baden, *lavor.* Rj. — Paunice pošto se okupaju, odlete sve zajedno. Npr. 17. Pošto se car okupa u ovoj vodi, postane zdrav i mlad. 241.

okupiti, pīm, v. *pf.* Rj. o-kupiti. v. *impf.* okupljati. — 1) *vidi* zaokupiti. Rj. — Zajmiti, 1) okupiti, potjerati koga ili što. Vor sich herreiben, cogo. Rj. 176a. Okupili ga kao rti zeca. Posl. 238. — 2) *vidi* skupiti: On okupi svatah pet stotina. Okupimo mi malo peškeša. Rj. *vidi* i iskupiti. — Hoću moju silu okupiti, okupiti Kolašinu grada... i udriću nasred Šumadije. Npj. 4, 316. Silnu vojsku bego okupio. 4, 316.

okupljanje, *n. das Versammeln, collectio.* Rj. *verb.* od 1) okupljati, 2) okupljati se. — 1) radnja kojom tko okuplja što. — 2) radnja kojom se n. p. ljudi okupljaju.

okupljati, okūpljām, v. *impf.* (po jugozap. kraj.). Rj. o-kupljati. v. *pf.* okupiti. — 1) *sammeln, colligo, cf.* skupljati: No je osta' da okuplja Turke. Knjigu gleda, okuplja svatove. Rj. — 2) *sa se, reflex.* *vidi* skupljati se. Rj.

okus, *m.* *delibatio, specimen, gustus, gustatus* — koje li grčilo oćntje okus njegov. Stulli. o-kus, djelo kojim se što okusi. *isp.* kus.

okusak, okuska, *m.* što se jedan put okusi: vas dan sam radio bez okuska, *das Gekostete, der Biss, der Schluck, gustulus.* Rj.

1. okusiti, šim, v. *pf.* kosten, *gusto.* Rj. o-kusiti, *vidi* 2 ogledati 2. v. *impf.* kušati 2, 1 ogledati 2. okusiti čega, od čega, što. — Neki najprije okuse siru, neki pečenicu. Rj. 34b. Koji prvi put hoće da okusi od kakore mire. Rj. 423a. Kad kravu zakolju i meso joj stanu jesti, gjevojka nije šćela okusiti. Npr. 126. Da zmija okusi od mene, otrovala bi se. (Tako sam ljut). Posl. 49. S njega (s drveta) ne jedi; jer u koji dan okusiš s njega, umrijećeš. Mojs. 1. 2, 17.

2. okusiti, okūšim, v. *pf.* verkürzen, *verstümmeln, decurto.* Rj. o-kusiti, učiniti da bude što kuso. v. *impf.* kūsiti.

okušati, šām, v. *pf.* versuchen, *experior.* Da okušam sreću u doratu. Rj. o-kušati, *vidi* pokušati, i *syn.* kod 2 ogledati 1. v. *impf.* kušati 1. — Ti si džaba gosposivo dobio, sad ć u tebe sreću okušati. Npj. 4, 250. Ja ć u te okušati čorđu. HNpj. 4, 393. Pozdravite Apelija, okušanova u Hristu. Rim. 16, 10. Kako nas okušu Bog da smo vjerni... tako govorimo. Sol. I. 2, 4 (*probatī sumus a Deo, von Gott bewährt er-*

funden werden). U ognju me okušaj, i ne ćeš naći nepravde. Ps. 17, 3. Daj da te okušam veseljem; uživaj dobra. Prop. 2, 1. *sa se, pass.*: Želi, da mu se djelo okuša, kao zlato u vatri. Pis. 63.

okužiti, žim, v. pf. *verpestet, pestem infero*. Rj. o-kužiti koga, kugu na nj prenijeti. v. impf. kužiti.

okvasiti, šim, v. pf. Rj. o-kvasiti. v. impf. kvasiti. — 1) *benetzen, humectio*: Još nikakva rosa ne okvasi. Rj. *sa se, refleks. ili pass.*: Crljena svila po moru pfla: Crljena svilo, ne okvasi se. Kov. 77. — 2) (u Dubr.) *vidi* mmočiti. Rj.

okvir, okvira, m. *der Fensterrahmen, margo ligneus fenestrate, cf. čerčivo, oplata*. Rj. n. p. oko vrata, pendžeru. — Tugja okeir. Osn. 113.

okviriti, đkvirim, v. pf. *das Fenster berahmen, margine ligneo circumdo*. Rj. *vidi* oplatiti.

1. **ol'**, *vidi* oli 1: *Ol'* je naći, *ol'* nikad ne doći. Rj. — Oli tanko *ol'* debelo, teke da je na vreteno. Posl. 238.

2. **ol**, *ola*, adj. (u Srijemu) *vidi* ohol. Rj. u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h: (o)hol, ool, sačeto ol. — Golo a olo. (Kad je ko siromašan a ponosit; olo mjesto oholo). Posl. 43.

olabaviti, vīm, v. pf. o-labaviti, učiniti da bude što labavo. — *Olavariti*, stegu popustiti. *Labavo* je ono, što nije čvrsto, tvrdo, nategnuto. M. Gj. Miličević. Nastavnička pedanterija... samo da bi slomila, ili *olavarila* karakter nama mladićima. Megj. 174.

olad... *vidi* ohlad... Rj.

olaj, olaja, m. (u vojv.) *das Leinöl, oleum linum*. cf. ulje. Rj. *Madž.* olaj od *Lat.* oleum. *vidi* i zeitin.

olakšanje, n. verb. od olakšati. djelo kojim se što olakša. — Odlakšanje, n. *vidi* olakšanje. Rj. 444b. *vidi* i oblakšanje, polakšanje, olakšica, polakšica, polastica.

olakšati, šam, v. pf. *erleichtern, lero*. Rj. o-lakšati, učiniti da bude što lakše. *vidi* oblakšati, v. pf. olakšati, ulakšati, odlibati 2. v. impf. olakšavati. — Nego ti sada *olakšaj* ljutu službu oca svojega. Car. 1, 12, 4. *Olakšaj* jarom koji je metnuo na nas tvoj otac. 12, 9. *Olakšaj* mi udarac svoj, silna ruka tvoja ubi me. Ps. 39, 10. *sa se, pass.*: To bi već moglo tegobu prilično olakšavati, a još bi se više olakšalo. Dioba 7.

olakšavanje, n. verb. od olakšavati. radnja kojom tko olakšava što.

olakšavati, olakšavati, v. impf. o-lakšavati, činiti da bude što lakše. *vidi* oblakšavati. v. pf. olakšati. — To bi već moglo tegobu prilično olakšavati. Dioba 7. Što se čovjek mogao zakletvom opravydati, to nije malo olakšavalo ličnu odgovornost. DM. 296. Uzdisaji, koji... za trenuće oka olakšavaju stiješnjene grudi. DP. 362. *Olakšava* cio posao. Rad 1, 107.

olakšica, f. *vidi* olakšanje, i syn. ondje. Pokloni zemljama olakšice... kako car može. Jestir. 2, 18. Ljudima crkvenijem dane biše neke olakšice. DM. 23. Dubrovčani umješe naći sebi olakšicu. 303.

ole, *vidi* iole (i ole).

olediti se, dledim se, v. r. pf. kad se ko rgjavo oženi, kaže se: nije se oženio, već se oledio. cf. le-dojka. Rj. isp. okovao se (kad se ko rgjavo oženi). — o-lediti se, kao led postati. v. impf. lediti se.

olenjiti se, dlēnjim se, (u Srijemu) *vidi* oleniti se. Rj. olenjiti se. isp. lenj. u istočnom govoru. *vidi* olenjiti se.

oli, — 1) (po jugozap. kraj.) *oder, aut, cf. ili, ali, jali*: Da ja imam gjerdan od dukata, oli čenar od suhoga zlata. O gjevojko, dušo moja, čim mirišu njedra tvoja? oli dunjom, ol' narančom? ol' gorskijem feliženom? oli parom od junaka? Rj. ō-li. — 2) *ob, num, cf. dali*: Oli me poznat' ne možeš. Rj. — 3) (u C. G.) mjesto hoćeš li: Oli mi se Savo poturčiti? Rj. hoćeš li, hoć' li, (h)oli: O serdaru, moj mili rogičače!... Ma oli mi za 'vo vjeru dati, da ćeš mene za 'vo poslušati. Npj. 5, 17. Ol' doć' za me, Neder begovice?

Here. 88. Nevo naša, divno dobro naše! oli nama preboljeti brzo, po našem b'jelu dvoru šetať? Oli nam se zvati nevjesticu? 145.

oligánj, oligánja, m. (u Dubr.) *der Blackfisch (Kalmar, Rj.) sepia loligo L.* Rj. biće oliganj, olignja, *vidi* uliganj, morska riba. — Tugje: oliganj i uliganj (*sepia loligo*). Osn. 194.

olijēniti se, dljenim se, v. r. pf. *faul werden, pigresco*. Rj. o-lijeniti se, lijen postati, *vidi* olenjiti se. v. impf. lijeniti se. — Za to se neću olijeniti opominjati vam jednako ovo. Petr. II, 1, 12.

1. **olijēpiti**, dljepim, v. pf. *bekleben, induro (luto, argilla)*. Rj. o-lijepiti, lijen postati, *vidi* olenjiti se. — Kuću zapovjediće da ostružu... blato drugo uzevši da olijepi kuću. Mojs. III, 14, 42.

2. **olijēpiti**, oljēpim, v. pf. *pulchrum evadere, fieri*. Stulli. neprelazan glagol. o-lijepiti, olijepjeti? lijep postati. isp. proljepšati se, uljepšati se. — Što se hlepi, ako je i grubo, olijepi. DPosl. 123.

olinjati se, njām se, v. r. pf. o-linjati se, kaže se za marvu, kad im opadne dlaka. v. impf. linjati se. — Omitariti se, kaže se za ptice kad im opadne perje, kao za marvu olinjati se. Rj. 458b.

olizati, dlžēm, v. pf. *ab lecken, circumlumbo*. Rj. o-lizati. v. impf. lizati. — Ko rukama med mijesha, prste oliže. Posl. 152.

olomača, f. *vidi* poluvača: Vrvec mu se za nogama vuku, za svakom je olomača trnja. Rj. breme trnja ili granja. — o-lomača. isp. lomača (osn. u lom). Osn. 350. riječi s takim nast. kod ajgirača.

olomak, olōmka, m. *vidi* odlomak: Olomke su u travu bacili. Rj.

ološ, m. (u Srijemu i u Bačkoj) svakojako gjubre što voda snese, *vidi* krš 3: Snela voda šušanj, pa učinila ološ. Rj. *vidi* i nanos, snos 1, okršanj.

olōšati, šam, v. pf. *schlechtes Aussehen bekommen, tristem faciem accipio*: Ali ti je konjice ološavo. Rj. o-lošati, postati loš. *vidi* obigjati. isp. pološiti se. — Do tri godine ološaće slava Moavova sa svijem mnoštvom njegovijem. Is. 16, 14.

olōvan, olōvna, adj. *bleiern, plumbeus*: Bratac lije olovnu bešiku. Rj. što je od olova. isp. olovski. — Pa dokopa šibu okovanu, koja ždere litru tučenika, po dvanaest olovnijeh zrna. Npj. 4, 443. Za to se opet nikome nije trebalo bojati da ga olovna glegja ne otruje. Priprava 168.

olōvnica, olōvnjača, f. na pušci u što je kremen zavijen, cf. uvijača. Rj. — za nast. u riječi olovnjača isp. ajgirača.

olovo, n. *das Blei, plumbum*. Rj. — Prekri kulu teškijem olovom, a omaza srebrom bijelijem. Rj. 457b. Gle dadosmo srebro za olovo! srebro sjajno, a olovo tavno. Npj. 1, 37. Nagje starac sanduk od olova. 2, 64.

olovskī, adj. n. p. majdan. *Blei-, plumbi*. Rj. što pripada oloru. isp. olovan.

oltār, oltāra, m. *der Altar (in der Kirche), altare, cf. otar*. Rj. od *Lat.* altare. isp. ocat od acetum, orman od armarium, i t. d. — 1) *pouzeišno mjesto, kao stō, na kojem se prinosi žrtva. vid* žrtvenik, trapeza (časna). — Da izgoni nekrst iz naroda, da uzveši crkve i oltare. Npj. 5, 476. Načini mi ovdje sedam oltara. Mojs. IV, 23, 1. — 2) u istočnim crkrama onaj ogragnjeni prostor, gdje se nalazi žrtvenik: Djevojci se (ili ženi) ne dostoji u oltar ući. Rj. 134b. Šveštenici ih (sudove s mirom) nanesu sa slavom u oltar, gdje ga (miro) stave oko žrtvenika. DP. 356.

oltārni, oltārskī, adj. što pripada oltaru: Kad sve kamenje oltarno razmetne kao razdrobljeno krečno kamenje. Is. 27, 9. Sa sjevera na cratima oltarskim bijaše onaj idol. Jezeek. 8, 5.

olūja, f. *das Ungewitter, der Sturm, procella*. Rj. *vidi* vrtuna. isp. būra. — Oluja velika postade na moru da se lagja pokri valovima. Mat. 8, 24. Ravva-

u u olujom u gnjevu svom... razvaliéh zid. Jezek. 13. 13. Jer siju vjetar, pa će žeti oluju. Os. 8, 7.

oluk, *m.* — 1) die Wasserrinne, colliciae. Rj. Žljeb što ide voda njim. — 2) (u C. G.) u puške, vidi aneta. Rj. Žljeb zavojiti u cijevi puščanoj.

olupak, olupka, *m.* etwas Zerschlagenes, Schlechtes (z. B. Flinte, Sattel), res corrupta. cf. olupanica, olupina. Rj. olupano što. rujaro, nevaljano što n. p. puška, sedlo, itd. osn. koja je u olupati.

olupanica, *f.* vidi olupak. Rj. vidi i olupina.

olupati, olupam, *v. pf.* zerschlagen, contundo. Rj. o-lupati. *v. impf.* lupati.

olupina, *f.* vidi olupak. Rj. vidi i olupanica.

oljetiti se, ti se, *v. r. pf.* es wird Sommer, in-gruit aestas. Rj. o-ljetiti se, nastati ljeto. isp. pre-ljetiti, zaljetiti.

oljóljati se, oljóljam se, *v. r. pf.* (u Srijemu) sich coll saufen, potu impleri. cf. otrijeskati se. Rj. o-ljóljati se, imaće se ne nakodi. isp. naljoskati se. lupiti se mnogo, opiti se. *syn.* kod opiti se.

oljupina, *f.* n. p. od luka u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. vidi oljuštine, ljupine. i *syn.* ondja.

oljuštine, *f. pl.* die abgelösten Schalen der Aepfel, Birnen, cortices descati pomorum. Rj. osn. koja u oljuštiti. kora sa jabuke, kruške oljuštena. vidi oljupina, ljupine, i *syn.* ondja.

oljuštiti, oljuštim, *v. pf.* abschälen, decortico: krušku, jabuku, jaje, repu. Rj. o-ljuštiti. *v. impf.* ljuštiti. — Sturac, kukuruz u komini (a kad se oljušti onda je klas). Rj. 722a. u ovom smislu vidi okomiti, okorubati, osužbati.

oljvina, *f.* die Stengelblätter am Kukuruz, folia zaeae, cf. komušina, sužbina. Rj. kukuruzna slama. vidi i komina 2, ljuštika, perušina, šaš 2, šašovina 2.

omaciti, omacim, *v. pf.* Rj. o-maciti. vidi okotiti. *v. impf.* maciti. — 1) werfen (von der Katze), pario catulum. Rj. isp. omaciti se. — Štogogj maca omaci, ono sve miše lovi. Posl. 355. — 2) sa se, refleks. werfen (von der Katze), pario catulum. Rj. mačka se omaci (bez objekta): mačka omaci (sa objektom) macr. — U jednom se mačka omacila, a u drugom kučka oštenila. Rj. 488b.

omacna, *f.* u mjesecu kolovozu ili rujnu u baniji prave žene taranu i omacnu. Za omacnu se tijesto razvije u tanke mlince, te se to dobro na suncu osuši i spravi za zimu. M. Krkljuš.

omacni, omaknem, *v. pf.* Rj. o-macni. vidi omaknuti, omći. *v. impf.* omaciti. — 1) hinabgleiten lassen. sino labi: omacne niz noge, t. j. posra se. Rj. kao pustiti da se što spuzi. — 2) sa se, refleks. awsgleiten, aberro: omacne mu se puška, t. j. obori se s nokta sama od sebe i puče. cf. omći se. Rj. — Jedna joj se suza omaknula, ter je Vuku na obraz panula. Rj. 462a. kao spuziti se.

omād, *f.* (coll.) junge Pferde, die doch über ein Jahr alt sind, equini pulli anniculi. Rj. coll. prema ome. omaci i omakinje.

omacćak, omacćaka, *adj.* nicht gross, staturae medicis. Rj. o-macćak, dem. prema omalen. isp. maećak.

omaganjiti, njim, *v. pf.* vidi opoganiti. Rj. o-maganjiti. *v. impf.* maganjiti.

omāh, vidi odmah. — A kad oni knjigu razumješe. omah lbru drngu opraviše. Npj. 4, 370.

omaha, *f.* u Sarajevu. vidi omaja. Dr. Gj. Šurmin.

omahivānje, n. das Wankennachen, labefectatio. Rj. verb. od omahivati. radnja kojom tko omahuje koga.

omahivati, omahivjem, *v. impf.* Rj. o-mahivati. *v. pf.* omahnuti. — 1) schwenken, labefacio. Rj. — Rvaći se kašto nhlvate za pojas, pa onako jedan drugoga omahuju i gledaju da obale. Rj. 293a. Ščepaše se u kosti junačke... »Mani, Marko, jali da omanem. Omahuje Kraljeviću Marko. al' ne može ništa da učini, tad omanu Musa kesedžija, nd'ri Marka

u zelenu travu. Npj. 2, 408. — 2) fig. anführen, decipio. Rj. u prenesenom smislu: varati. isp. omahnuti 2.

omāhnuti, omāhnem, *v. pf.* Rj. o-mahnuti. vidi omahnuti. *v. impf.* omahivati. — 1) im Ringen seinen Gegner schwenken, torqueo luctans, labefacio. Rj. — Kad vidi (Marko) šareno gubavo muško ždrijebe, uzme ga za rep da omahne oko sebe kao što je ostale konje ogledao. Rj. 346a. Ščepaše se u kosti junačke Mani Marko, jali da omanem. Omahuje Kraljeviću Marko. al' ne može ništa da učini, tad' omanu Musa kesedžija, ud'ri Marka u zelenu travu. Npj. 2, 408. — 2) fig. anführen, decipio: Dobro je ponijelo ako godina ne omahne, t. j. prevari. Rj. u prenesenom smislu.

omāiv... vidi omahiv... Rj.

omaja, *f.* voda što prska s kola vodeničnoga (osobito kod kašikare vodenice) kad se kolo okreće. Rj. vidi omaha (od čega je omaja promijenivši se glas h u glas j), mahovina 2. — Žene i djevojke donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljalština otrese i otpadne, kao omaja od kola)... pa se u jutru njom kupaju. Rj. 151a. — o-maja (kor. koga je i mahati). Osn. 57.

omāk, omāka, *m.* ein junges, einjähriges Pferd, equus anniculus. Rj. mlud konj od jedne godine. coll. omad. isp. ome.

omaka, *f.* intingolo, jusculum. Stulli. o-maka, jelo u što se što unacć: die Sauce, Brühe.

omākinja, *f.* eine junge einjährige Stute, equa annicula. Rj. mlada kobila od jedne godine. coll. omad. isp. ome.

omākljati, kljam, *v. pf.* beschnitzen, scalpo. Rj. o-makljati. *v. impf.* makljati.

omāknuti (i se), nēm (i se), vidi omaći (i se). isp. Rj. 507.

omalen, *adj.* nicht gross, haud ita magnus. Rj. o-malen. dobrano malen, ne baš velik. vidi patušan. dem. omacćak. za značenje isp. okratak. — Duplaš, konj omden i čvrst. Rj. 145b.

omāliti, omālim, *v. pf.* abbrechen, mindern, minuo. Rj. o-maliti, kao učiniti da bude šta malo. *v. impf.* omaljivati. — Nek mi štogogj za večeru spremi, al' ncka mi vina ne omale. Npj. 2, 395. Ali nemoj svaći omaliti, jer vam, sine mogu trebovati. HNpj. 4, 102. Ono (vojske), što je imao oko grada, bojao se omaliti. Danica 3, 180. sa se, pass.: Kad javi, da se prema njemu Francuza omulilo (otišli protiv velike armije). Žitije 48.

omaljivānje, n. das Mindern, minuitio. Rj. verb. od omaljivati. radnja kojom tko omaljuje što.

omaljivati, omaljivjem, *v. impf.* vermindern, minuo. Rj. o-maljivati. činiti da bude šta malo. *v. impf.* prosti maliti. *v. pf.* omaliti.

omām, *m.* komad hljeba ili drugo što što se da psetetu kad ga hoće da svezu (omam se baci kod sindžira ili kod žeželja, pa kad se pseto sagne da ga uzme, onda mu svezu litar oko vrata), der Köder, esca. Rj. vidi zamama. — o-mam, čim se omami što, n. p. pseto.

omama, *f.* illecebrae, illicium, illectus, delinamentum, allectatio. Stulli. o-mama. djelo kojim se tko omami, i ono što omami koga.

omamiea, *f.* vertige. Stulli. vidi vrtoglavica. zamavica. der Schwindel.

omāmiti, omāmim, *v. pf.* verlocken, illecebris induco, n. p. pseto, čovjeka. Rj. o-mamiti. *v. impf.* omamljivati.

omamljivānje, n. das Verlocken, illecebrae. Rj. verb. od omamljivati. radnja kojom tko omamljuje koga ili što.

omamljivati, omāmljivjem, *v. impf.* verlocken, allecto. Rj. o-mamljivati, n. p. pseto, čovjeka. prosti mamiti. *v. pf.* omamiti.

đman, *n. die Alantwurzel (Helenenkraut. Rj.³), der (wahre. Rj.³) Alant, inula helenium Linn. Rj. biljka. ománući, ománēm, ridi omahnuti. Rj. — Mani, Marko, jali da omanem. Npj. 2, 408.*

đmanji, *adj. kao pomarji*: Rukopis na koži od 180 lista veličine kao što je sadašnja omunja četvrtina. Glas. 11, 189.

đmara, *f. die Schwälle. tempestas fervida*: omara je biće kiše. *cf.* zapara. Rj. *vidi* i prigrevica, pripeka, sparina. — *đ-mara*; značenje *grijati*: pri-mariti, promariti, raz-mariti. Korijeni 160.

omàrika, *f. (u C. G.) ridi omorika. Rj. — omarika i omorika (osn. u omora). Osn. 276.*

omástiti, *dmástim, v. pf. Rj. o-mastiti. v. impf. mastiti. — 1) mit Fett besudeln, pinguedine maculo*: omastiće on ličinu, t. j. biće objese-n. Rj. *mašću omazati, uprljati. — su se, pass.*: Prolizine, ona mjesta gdje se voda ne sledi, a i na čosi, n. p. gdje se omasti. Rj. 608b. — 2) (u Dubr.) *vidi* obojiti: *omá-ćenu jaja (o uskrsu). I omastit' sve ogjelo svoje. Rj.*

omáshit, *adj. (u vojv.) ridi rijedak (žito po njivi, brdo na razboju). Rj. isp. omahnuti 2, prevariti: Dobro je ponijelo ako ova godina ne omahne. Rj. 458a. isp. mahnuviši mimioci, ne pogoditi. Korijeni 167.*

omáškē, *n. p. baciti kamen, mit Aushöhlung, vibrando. Rj. adv. kao omahujući, omahnusi. — Kamena se meću momci dvojako: s ramena i omáške. Rj. 354b.*

omatoriti, *rīm, v. pf. σ-matoriti, mator postati. v. impf. matoriti. — matoriti, omatoriti 2), zamatoriti. 2) Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 152, 155.*

omazati, *dmazēm, v. pf. beschmieren, obliino, n. p. kravi sise balemom, da ne bi tele sisalo. Prekri kulu teškijem olovom, a omaza srebrom bijelijem. Rj. o-mazati. v. impf. omazivati.*

omazivānje, *n. das Beschmieren, zo oblinere. Rj. verb. od omazivati. radnja kojom tko omazuje što.*

omazivati, *omazujēm, v. impf. beschmieren, illino. Rj. o-mazivati. v. impf. prosti mazati. v. pf. omazati.*

omča, *f. u Rj. samo u množini: omče, omči, f. pl. die Schlinge (z. B. von Rosshaar zum Vogelfang), laqueus. Rj. vidí ošice, vigovi, zamka, n. p. od strune za hratanje ptica. ali ima i jednina: Zamaći omču volu na rog, ili uže na vrat. Rj. 182b. — maći, omaći, omči . . . zamka, zamčica, omče, omčit. Korijeni 171.*

omčit, *adj. vidí strmen. Rj. vidí i strm, strmenit; presrtan; vrletan. — osnovu ridi kod omča.*

omči, *dmknēm, — 1) vidí omaći. Rj. v. pf. o-mći. vidí i omaknuti. isp. namaći, namći; promaći, pronći; zamaći, zamući, v. impf. omicati. — 2) su se, refleks. vidí omaći se: Omče joj se mestva po papuci, a papuča po mermer-kamenu, pade Ana u vodu Neretvu. Rj.*

ome, *dmeta, n. ein Füllen (über ein Jahr alt), equivalent. Rj. konjē od godine dana. isp. omak, omakinja. coll. omad. — Ome vuče a kobila ne će. Post. 238.*

omēčiti, *dmēčim, v. pf. Rj. (u Dubr.) o-mečiti. v. impf. mečiti. — 1) n. p. grozge, zerquetschen, elido, cf. izgječiti. Rj. isp. i pristunuti. — 2) su se, refleks. sich zerquetschen, elidi, contundi, cf. prignječiti se, pristunuti se. Rj.*

omēditi se, *dmēdim se, v. r. pf. n. p. žir, verderben, corrumpt. cf. medljika. Rj. o-mediti se, kao pokvariti se od medljike. glagol se tuž s tijem značenjem ne nalazi u drugačijem obličju.*

omegjak, *dmēčka, n. (u Hrv.) kao džbun, mala megja, das Gebüsch, fruticetum*: Kao zec u omečku. Rj. *đ-megjak (osn. u megja). Osn. 291. u gen. omegj-ka mjenju se gj pred k nu č. isp. varmečki. vidí gmn 2, i syn. ondje.*

omegjina, *f. (u C. G.) temelj od megje (zida), der Boden einer Mauer als Befriedigung, mueriae fundamentu. Rj. đ-megjina, osn. u megja.*

omegjiti, *dmegjim, v. pf. o-megjiti što, učiniti mu megju. vidí osinoriti. isp. ograničiti. v. impf. megjiti 2. Omegjiti. Rj. 470b.*

omelo, *n. ridi umeta. Rj. krpa kojom ometu peč prije što će metnuti u nju hljeb. — o-melo, osn. u omēsti; omet-lo, t pred nastarkom otpalo. isp. Osn. 119. riječi s takim nast. kod bučkalu.*

omēsiti, *dmēsīm, v. pf. (u C. G.) (načiniti mesa) tödten, occido*: Ceklinjani vojsku dočekaše sa živijem ognjem iz pušaka, Bog im dade i sreća junačka: u prvi mah omesiše dobro. Rj. o-mēsiti, *načiniti mesa, ubiti. isp. kod meso primjere iz Rj. 477a i Npj. 5, 123. glagol se inače ne nahodi.*

1. omēsti, *omētēm, v. pf. abkchren, abbürsten, verro, purgo*: Tako me čuma Carigradska ne omela! (Posl. 300). Rj. o-mesti. *v. impf. mēsti. — Dom ću Jero-vamov omesti kao što se mete kao da ga ne ostane ništa. Car. 1. 14, 10. Zatrću ime Vavilonu . . . omēšću ga melom pogibli. Is. 14, 23. Omēšću prah njegov (grada Tira) i pretvoriću ga u go kamen. Jezek. 26, 4.*

2. omēsti, *omētēm, v. pf. Rj. o-mesti. v. impf. omētati. — 1. 1) anführen, deceptio, induco in errorem, cf. smēsti. Rj. kao navesti koga nu krivo mišljenje, prevariti ga. — Takove glasove Živković poseje po narodu, kudgod progje, a Kara-đjorgjiju i ostalim starešinama kaže upravo, kako je . . . pak da omete i Gušanca . . . otide mu u Zemunski kontumar na sastanak. Danica 5, 42. — 2) (u C. G.) omeo je čotek dobar, t. j. izbili su ga. Rj. — Čotek, vidí udarac: omeo je čotek dobar, t. j. dobio. Rj. 761b.*

— 11. su se, refleks. irren, erro. Rj. kao prevariti se. isp. omēsti 11.

omet, *m. (u C. G.) ometa, f. od resa suknenijeh s kraja čim se metu nače i žrvnji, eine Fege, scupulae. Rj. osn. u 1 omēsti. — Brei su mu ka' i dru (ždrmnjani) ometa. (Kad ko ima velike čupave brkove). Post. 30.*

omētati se, *dmētām se, v. r. impf. sich irren, erro. Rj. o-metati se, kao varati se. v. pf. omēsti se.*

omičānje, *n. das Ausgleiten, aberratio, lapsus. Rj. verb. od 1) omicati, 2) omicati se. — 1) radnja kojom tko omiče što. — 2) stanje koje biva, kad se što omiče.*

omicati, *dmičēm, v. impf. Rj. o-micati. dem. omickivati. v. pf. omaći, omči, omaknuti. — 1) hinabgleiten lassen, sino labi: omiče niz noge. Rj. kao puštati da se što spuzi. isp. omaći. — 2) su se, refleks. ausgleiten, aberro, elbor. Rj. kao pužiti 2. isp. omaći se. — Omiče se kao masna kobasica. Post. 238. Širiš korake moje poda mnom, te se ne omiču gležnji moji. Sam. 11, 22, 37.*

omickivānje, *n. dem. od omičanje. Rj.*

omickivati, *omickujēm, v. impf. dem. od omicati. Rj.*

omijēniti, *dmijēnim, v. pf. — 1) košulje. Rj. o-mijeniti. v. pf. je i prosti mijeniti. v. impf. mijenjati 1 a. — Omijenio košulje. (Kad je ko podrt). Post. 238. — 2) su se, refleks. ili pass.: O mijeni žene ne će da peru košulja, jer kažu da će se onda svako prtište u volu (kad se pokvasi) omijēniti, t. j. postati kao truhlo i odmah se raspasti i poderati. Rj. 356a.*

omijerka, *f. (u Boči) n. p. od haljine, das Muss, mensura, cf. omjera. Rj. n. p. konuc ili drvo, čime se što mjeri. vidí i obumjera.*

omilānje, *n. das stille Suchen (einer Gunst) durch Geberden, gestus quaerentis aliquid tacite. Rj. verb. od omilati se. radnja kojom se tko omila.*

omilati se, *dmilām se, v. r. impf. durch stummes Achselzucken etwas sagen, quæro motibus*: šta se ti omilaš tu? Rj. o-milati se, iskati u koga milost kaku mučevići u pokazujući kako god da nešto ište. isp. v. impf. prosti milati se.

omiliti, *līm, v. pf. o-militi što kome, učiniti da mu bude milo*: Neka se oni trude u predgovorima omiliti čitateljima svoje sastave. Odbr. od ruž. 4. isp. v. impf. prosti militi se.

omilovati, omiljujem, v. pf. Rj. o-milovati. v. impf. milovati. — 1) *lieblosen, blauditiis afficio*: A Marko ik omilora rukom. Rj. kao pogladiti. — 2 a) kao zaroljeti: Kralje ga je divno dočekao, pa ga darovao, darovao i omilovao. Npj. 4, 329. Razumevši car za njegovu hrabrost i za rane, vrlo ga omiluje. Žitije 11. — b) kao obljubiti: I ti vodi milu tvoju šceru ni ljubljenu, ni omilovanu. Npj. 2, 565. Ona jedva minu i premijnu, ni grljena ni omilovana. Herc. 44.

omiljeti, omilim, v. pf. kome što, ili šta, lieh werden, carus, gratus fio: što omilje, ne omrznu (Posl. 359) (alte Liebe rostet nicht). Svemu je rodu omiljela. Rj. o-miljeti, mio postati. vidi smiliti se, isp. dopasti se, isp. v. impf. militi se. — Kad careva kći vidi praščiće, vrlo joj omile. Npr. 255. Svemu mi je rodu omiljela: mome babu decrbom i ugodnom. Npj. 1, 371. A Marku je pesma omilila. 2, 216. Evo gora, na kojoj omilje Bogu živjeti. Ps. 68, 16.

omirisati (omirisati), omirišem, v. pf. što, an etwas riechen, odoror. Rj. o-mirisati, vidi pomirisati. v. impf. mirisati 2. — Prije Gjurgeva dne ne valja selenu brati niti mirisati, a na Gjurjev dan svako uzme po jedan stručak te omiriše i zadjene za pojas. Rj. 151a. Oj devojko, rumena ružice! ni trgana, ni omirisana. Npj. 1, 428. Gospod omirisava miris ugodni. Mojs. 1, 8, 21.

omisliti se, slim se, v. r. pf. — 1) sich bedenken, perpendere. Rj. vidi promisliti se. — 2) sich anders bedenken, mutare consilium. Rj. vidi premisliti se, predomisliti se, o-misliti se, v. impf. omisljati se.

Omiš, Omiša, m. Stadt Almissa. Rj. grad u Dalmaciji.

omisljanje, n. das Bedenken, perpensio, dubitatio. Rj. verb. od omisljati se, radnju kojom se tko omislja.

omisljati se, omisljam se, v. r. impf. bedenken, das Bedenken tragen, perpendo, dubito. Rj. o-misljati se, isp. promisljati se, promisljavati se, v. pf. omisliti se 1.

omitariti se, omitarim se, v. r. pf. (u Dubr.) kaže se za tice, kad im opadne perje, kao za marvu olinjati se, sich federn, pennas mutare: Omitario se kao kvočka (Posl. 238). Rj. o-mitariti se, v. impf. mitariti se.

omiti, omijem, vidi umiti. Rj. v. pf. — 1) o-miti, n. p. obraz, v. impf. miti. — 2) su se, refleks. vidi umiti se: Te se omi i kosu obrija. Rj.

omjera, f. (u C. G.) n. p. konac ili drvo, čime se što mjeri, das Mass, mensura. cf. omijerka. Rj. vidi i obumjeri.

omjeriti, rim, v. pf. Rj. o-mjeriti. v. impf. mjeriti. — 1) amessen (z. B. ein Kleid), metior, designo: omjeri o se. (Pomisli kako bi tebi bilo da ti se to učini. Posl. 238). Rj. omjeriti n. p. haljinu: Bolje je omjeriti, pa krojiti. Posl. 24. Dvaš omjeri a jednom pristrizi. DPosl. 21. — 2) zamjeriti, zagledati, zielen, collineo: Nego samo pušku šeššanu, gje omjeri, da ne pogriješi. isp. gdje zamjeri ubiće iz puške. Rj. 184a. vidi i smjeriti 2.

omladak, omlatka, n. vidi omladina. Rj. o-mladak. vidi i odmladak, i syn. ondje. — Sada ćemo napiti . . . za zdravlje unuka i omladuku život i lijepo zdravlje. Herc. 352.

omladina, f. etas Junges (Kinder, Nachwuchs) im Hause, suboles: Zašt' obesi dvoje dece naše, nama care, našu omladinu. Rj. o-mladina, mlado što u kući, djecu vidi omladak, i syn. ondje. — Ni u starosti i kad osijedjeh nemoj me ostaviti, Bože, eda bi kazivao mišicu svoju potomstvu, svoj omladini silu tvoju. Ps. 71, 18.

omladiti se, omladim se, v. r. pf. Rj. o-mladiti se. — 1) Wurzel fassen, heranzuwachsen, subolesco. Rj. v. impf. omlagjivati se. — Jer ja nisam drvo vrhovina, kad posijeku, da s' omladit' mogu. Npj. 4, 168. — 2 a) (u C. G.) omladila se ovca, koza, t. j. oja-gnjila se, okozila se, verfen, pario, Rj. v. impf. mladiti se. — b) pass.: Tele i jagnje i jare kad se omladi,

neka bude sedam dana kod majke svoje. Mojs. III. 22, 27.

omlagjivaje, n. das Heranzuwachsen, das Wurzelfassen, radicium actio. Rj. verb. od omlagjivati se, radnju kojom se n. p. drvo omlagjuje.

omlagjivati se, omlagjujem se, v. r. impf. Wurzel fassen, radices ago. Rj. o-mlagjuje se, n. p. drvo posječeno. v. pf. omladiti se 1.

omlat, m. o-mlat. za postanje isp. omlatiti 2. batina, kakvom se n. p. voće mlati s drveta. »Ako mi dogješ, otjeraću te omlatom ispred kuće.« kažu u Slavoniji. L. Radičević. isp. pustimica.

omlatiti, omlatim, v. pf. Rj. o-mlatiti. v. impf. mlatiti. — 1) obdreschen, trituro, n. p. prohn, grah, konoplje (kudjelju). Rj. sa se, pass.: Glavičine, sjeme od konopalja pošto se osiječe s ručica a još se nije omlatilo. Rj. 86b. — 2) herabsehlagen (vom Baume), deuto. Rj. omlatiti n. p. jabake, kruške, oruhe (batinom s drveta). isp. mlatiti 2. — Kad je čuo ognjevitji zmaje, omlati jom tešku zausnicu. Kako mi je lako udario, dva jom zdrava zuba izvadilo. HNpj. 1, 228 (jom dijalekt. nj. joj).

omlednjeti, omlednim, v. pf. (u Dubr.) vidi omršaviti. Rj. o-mlednjeti, mledan postati. vidi i smlednjeti. u drukčijem se obličju ne nalazi ovaj glagol.

omlitaviti, vim, v. pf. matt, schlaff werden, erschlaffen, languesco. Rj. o-mlitaviti, mlitar postati. ovaj se glagol ne nahodi u drugojučijem obličju.

omlohaviti, vim, v. pf. debilitari. Stulli. o-mlohaviti, postati mlohav.

omodriti, omodrim, v. pf. (u Kotoru) blau machen, livido. Rj. o-modriti, učiniti da bude što modro. vidi omoriti, oerviti. v. impf. modriti.

omofor, m ein Stück der Bischofskleidung, vestimenti episcopalis pars. Rj. nekaka haljina episkopska. Grč. ὠμοφόρος, što se nosi na ramenima. — Ali je glavni vladčin znak omofor, naravnik koji znači jaram Hristov . . . vladika ogrće omofor onda kad služeći treba da je mjesto Hrista. DP. 15.

omojiti, omojim, v. pf. zu meinem machen, mein faeco. Rj. o-mojiti, učiniti da bude što moje. v. impf. mojiti. isp. osvojiti.

Omolje, n. Theil der Požarevačka nahija, wo die Mlava entspringt. Rj. ovaj kraj Požarevačke nahije, gdje Mlava izvira. vidi. Homolje.

Omolski (Omölski), adj. von Omolje. Rj. što pripada Omolju. vidi Homoljski. — Braničeve, tako se zove Požarevačka nahija (t. j. od Morave pa dolje do Porečke rijeke i do Omölskih planina). Rj. 40a.

omora, f. (u C. G.) (vidi šuma 1. Rj.³): A pred njima bukova omora. Rj. vidi omorina.

omorika, f. die Fichte, pinus. (picea omorica Panč. cf. omarika. Rj.³). Rj. coll. omorje. — A tanka je, kako i šibljička; visoka je, kako omorika. Npj. 3, 257. riječi s tukrim ust. kod aptika.

omorina, f. (u Dubr.) vidi (šuma 1. Rj.³) omora. Rj. **omoriti**, oморim, v. pf. blau färben, livido: Kako omorila, tako i nosila (Posl. 126). Rj. o-moriti, učiniti da bude što mör* (plavo)? ili o-mo(driti)? učiniti da bude što modro. inače ne dolazi tuj glagol.

omorje, n. coll. od omorika. Rj.

omotati, tam, v. pf. vidi obmotati. Rj. o-motati. v. impf. omotavati. — su se, pass. ili refleks. »lanac da se devet puta obavije oko naše kuće« . . . lanac koji se nije mogao ni jedan put omotati oko kuće. Npr. 63. Bezdana me opkoli, sita omota mi se oko glave. Jona 2, 6.

omotavaje, n. vidi obmotavanje. Rj.

omotavati, omotavam, v. impf. vidi obmotavati. Rj. o-motavati. v. pf. omotati. — Ošvice, zlatna pantljička koju žene omotavaju oko vrata. Rj. 483a.

omraza, f. die Entzweiung, Hass, odium. Rj. o-mraza, osn. koju u omraziti. vidi omražje. kao

mržnja, razdor. — Krv i nož (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi). Rj. 423b. Istina omrazu potagja. DPosl. 33. Ne znaš kaka bilja od omraze? da omrazim brata i sestricu. Npj. 2, 15. Traži korist svoju u svagji i omrazi drugihelj ljudi. Odg. na ut. 28.

omraziti, *adj.* *widerlich, odiosus*: Umiljato jagnje i dvije majke pose, a omrazito ne će ni jedue. Rj. *isp.* omraziti se kome.

omraziti, *zim*, *v. pf.* Rj. o-mraziti. *vidi* smraziti. *v. impf.* mraziti. — **1)** koga s kim, kome što, *verfeinden, entzweien, discordem reddo, odium conceito*. — Teško grješni i omražen! Posl. 314. *Sa snahom ću brata omraziti*. Npj. 1, 562. Ne znaš kaka bilja od omraze? da omrazim brata i sestricu. 2, 15. Niko tebe omraziti? ne može, omraziti Boga i narodu. 4, 335. Omraziste me narodu ove zemlje. Mojs. I. 34. 30. — **2)** *sa se*. — **a)** omraziti se. *zim se, v. r. pf.* s kim, *sich mit jemand entzweien, odium concepio in aliquem*. Rj. — Sok da se ne bi s lupčom bez nevolje omrazio . . . pošalje kakvoga čovjeka. Rj. 699a. Baš se omrazio s narodom svojim. Sam. I. 27, 12. — **b)** omrazi se kome što: Kad obogati, leća mu se omrazi. DPosl. 42. *isp.* omrznuti.

omražje, *n.* *vidi* omraza. — Kaži mene bilja od omražja, da omrazim snahu sa gjeverom. Herc. 147. **omračnje**, *n.* *vidi* zamrcanje. Rj.

omreati, *omrčēm*, *v. impf.* *vidi* zamreati: Koliko mu čedo omrače, triput veće jutrom osvitaše. Rj. omreati. *gdje sumračje koga nalazi, ondje on omrče. vidi i primreati. v. pf. slož.* omrći, omrknuti.

omrciniti, *nīm*, *v. pf.* Rj. o-mrciniti. *v. impf.* nrciniti. — **1)** *verrecken machen, facio ut moriatur bestia (inepie mactata)*. Rj. učiniti da se živinče omrcini, zaklavši ga rgjaro. — **2)** *sa se, refleks. verrecken, pecco, morior*. Rj. *vidi* erći, i *syn. ondje*. — Ako se dogodi da hoće kakvo živinče da se omrcini, onda žena . . . kolje. Rj. 272b. Omrcinio se jna ogujšte. (Rekn u Crnoj Gori za onoga koji umre kod kuće, a ne pogine u četi). Posl. 238.

omrčiti, *čim*, *v. pf.* Rj. o-mrčiti. *v. impf.* — **1. 1)** *schwarz machen, nigrum reddo*. Rj. učiniti da bude što mrko: I jagluke na njih omrčio. Rj. 244a. Sviri u jednome luncu neomrčenu a u vodi nenačetoj. Npr. 262. Odmakni se da me ne omrčiš, reče prosulja lopži. DPosl. 89. — **2)** (u C. G.) omrčio ga puškom, t. j. ubio ga iz puške, *erschossen, trajieio*. Rj. — **11.** *sa se, refleks. sich schwarz machen, nigrare se*: Ne može kovač biti, a ne omrčiti se (Posl. 205). Rj.

omrći, *omrkēm*, *v. pf.* Rj. o-mrći. *vidi* omrknuti. *vidi i zamrći, zamrknuti. v. impf.* omreati. — **1)** *vom Dunkel (der Nacht) überfallen werden, nocte interceptior, cf. zamrći: Omrkuo, a ne osvanuo (Utekao ili ga onako nestalo noću. Posl. 238). Rj. gdje sumračje nagje koga, ondje on omrkne*. — Gje laža omrkla tu i osvanula. Posl. 75. Što deteta u veće omrkne, još toliko u jutru osvane. Npj. 2, 157. Rano rani Mustajbegovica, da obigje na kuli gjevojku, bolesna je sinoć omrknula. 3, 126. — **2)** *noć omrkne, nastane: Kad je noćna bila omrknula, tad' kraljica reče Si-meunu*. Npj. 2, 67.

omrijestiti, *omrijestim*, *v. pf. begatten (von Vögeln), coöo*. Rj. o-mrijestiti. *omrijesti kokot kokoš, gusak gusku, vrabac vrabicu itd. isp.* narastiti. i *sa se, recipro*. omrijeste se ptice, ribe. *v. impf.* mrijestiti se.

omrijestiti, *omrijestim*, *v. pf.* o-mrijestiti. Rad 6, 90. i *sa se, recipro*. *vidi* omrijestiti (i se). *v. impf.* mrijestiti se. — *za š nj.* s *isp.* puštiti i pustiti.

omrknuti, *omrknēm*, *vidi* omrći. Rj. *v. pf.* o-mrknuti. *primjeri kod omrći. v. impf.* omreati.

omrsak, *omrska*, *m.* *kad se čovjek omrsi, Genuss der Fleischspeisen, usus carniūm*: mnogi se čovjek nu omrsku ozlotrbi. Rj.

omrsiti, *omrsim*, *v. pf.* Rj. o-mrsiti. *v. impf.* mrsiti. — **1. 1)** *n. p. čovjeka, Fleischspeisen zu essen geben*. Rj. *dati kome mrsna jela*. — **2)** *lonce, sude, mit Fleischspeisen für die Fasttage verunreinigen, contaminio*. Rj. *mrsom opoganiti, umo ide i oro*: Ja sam junak dušu ogrješio i uz časne poste omrsio . . . s Turcima sam mrsno večeruo. Npj. 4, 168. — **3)** *govoda, ovice, svinje. Salz zu lecken geben, do sal lambendum*. Rj. *dati im soli da ližu*. — **11.** *sa se, refleks. Fleischspeisen essen, carnibus utor*. Rj. *pajesti što mrsno*. — Tko se omrsi o pir, kriva mu je sutra i dobra trpeza. DPosl. 133.

omrsāj, *m. ein Stück Fleischspeise, frustum carnis*: nema nikakva omrsāja. Rj. *komad mrsna jela*. — *riječi s takim nast. kod dogagjaj.*

omrsati, *šām*, *v. pf.* o-mrsati, *postati mrsar. vidi* omršaviti, omlednjeti, smlednjeti. *v. impf.* mrsati. — Koljena moja iznemogoše od posta, i tijelo moje omrša. Ps. 109, 24. U taj će dau istancati slava Jakovljeva, i debelo tijelo njegovo omršaće. Is. 17, 4.

omršaviti, *vīm*, *v. pf.* o-mršaviti, *postati mrsar. vidi* omršati, i *syn. ondje. v. impf.* mrsaviti. — Ima govoda i kljusadi koja se zavaljuju kad omršave i oslabe. Rj. 165b. Uništiti se, oslabiti i omršaviti (učiniti se ništa). Rj. 783a.

omrtvina, *f.* roba koja iza mrtvog ostane, zovu omrtvinom. »On je po(h)lapan na tugje omrtvine.« J. Bogdanović.

omrznuti, *znēm*, *v. pf. einen Hass auf Eimen bekommen, coepi odisse: es ist mir zuwider; odi*. Rj. o-mrznuti. *v. impf.* mrziti. — **1)** *omrznuti na koga*: omrzao sam na njega. Rj. — Izvrsti se na koga, kao napasti, omrznuti. početi vikati na koga. Rj. 221a. Omiljela ti je pravda, i omrzao si na bezakonje. Jevr. 1, 9. Isav omrže ljuto na Jakova. Mojs. I. 27, 41. — **2)** *omrziti komu. vidi*: Omrziti se komu; kao mrsko postati: On mi je omrzao. Turka mi je vjera omrznula. Rj. — Boga ti, zar ti je tako omrznuo živjeti, te si se vratio po mene! Npr. 202. Što omilje, ne omrznu. Posl. 359. Za to mi omrzoše. Mojs. III. 20, 23. Omrzao mi je život moj. Jov 9, 21.

omučiti se, *omučim se, v. r. pf.* (po jugozap. kraj. u kršč.) *vidi* obrašnaviti se: Ko ide u mlin, taj se i omučiti (Posl. 139). Rj. o-mučiti se, kao posuti se mükom, brašnom. *inače se ne nahodi taj glagol.*

omuč, *m.* (u Baranji) *vidi* omut. Rj. *vidi* homut. **omučak**, *omučka*, *m. hyp.* od omuč. Rj. *vidi* boučak.

omučine, *f. pl. gerütteltes Ueberbleibsel von Wein. Arrak, reliquiae vini usi*. Rj. o-mučine, *prostu osn. u mutiti. ostaci pomućena vina.*

omudrati, *drām*, **omudriti**, *drīm*, *v. pf. gescheut werden, fio prudens*. Rj. o-mudrati, o-mudriti, *postati mudar. pametan. v. impf.* mudrati. — Idi k mravu. ljenivče, gledaj putove njegove, i omudraj. Prič. 6, 6. Udri podsmjevača da ludi omudra. 19, 25.

omušćaviti se, *vīm se, v. r. pf.* (u Dubr.) *n. p. bob (zelen)*, kad nekakve male mušice na njemu postann, od kojijeh usabne, *Blatlläuse bekommen*. Rj. o-mušćaviti se. *drukčije se ne nalazi taj glagol.*

omūt, *m.* *vidi* homut. Rj.

Omutić, *m.*: Grad Omutić i Trubjela kula. Rj. selo i razvaline od tvrgjavice u Crnoj Gori kod Nikšića. Rj.⁸

ōu (ōn), *dna, ōno, er, sic, es, ille, illa, illud; is, ea, id*. Rj. *oblici koji sada zamjenjuju ličnu zamjenicu trećega lica poznatoga u prvom padežu u jedini (i-že, ja-že, je-že); u množini: dni, dne, dna. isp. primjere kod ga, ih (ig), je 2, joj 2, nj (prom.)*. — Gdje je to vrzno kolo, i šta je, Bog bi ga znao. Rj. 75a. Davaće mu (čovjeku) jednako jelo i za njga i za konja. Rj. 309b. Narikača . . . kaže ko ju je poslao. Rj. 404a. Ognjica, *svinjska bolest koja ih napadne kad jedu žir*. Rj. 438a. Kuće . . . sve su bile seljačke koje su oni mogli graditi. Rj. 826a. Pogodivši se s njome,

ona skine s ruke svoju pletivaču. Npr. 6. Onda reče carev sin *njajzi*. 22 (*isp. dodatak zi*). Kad Stojša malo poodraste, *on* nastane junak da je malo onakih bilo. 27. Prigje na koju mu drago rabotu *započneš*, izvada valja da se najprije *prekrstiš*. 99. Onda *ona* izdavišči onu kartu reče... Car videći to, poljubi je. 108. Vidi jednu tičicu... te *on nju* uhvati... Pokrije je jednom sitkom. 108. Mačeha se sa svojom kćerju opet spremi u crkvu... Pošto *njih dvije* otidu u crkvu. 128. Žena Premudroga Solomuna... jer je je Solomun vrlo čuvao. 155 (*njesto* ju je. *isp. poriše* Rj. 404a). Pa *ga* sa svojim momcima i dvoranima *povede* na polje da *požubi*. 157. *Nje* se *ljepota* bila proglasila po svijetu. 163 (*isp. njezin, njen*). *Ko* umije, *njemu* dvije. 168. Stane vikati na *njih* (djevojke): »Tamo *one* ovakvice i onakvice!... pa i *njima* (lavovima) stane govoriti: »Tamo *oni* ovaki i onaki! Šta učiniste?« 241 (*isp. niže primjere iz* Posl. 311). Gde ti je prase, ubi tamo *njega* Bog! 256 (*isp. niže primjere iz* Posl. 311). Ako na *čoeuku* ne će sramota, *ono će on na nju*. (Kad ko kao silom radi da se osramoti). Posl. 5. Kad se prase najje, *ono* korito prevale. 120. Tako *njemu* (rekavši). Kad se izrijekom kazuje kako je nekom što opsovato ili onako ružno rečeno. Gledaj:) Tamo *on*... n. p. tamo *on* pas... tamo *on* zaklao se... tamo *ona* kučka! tamo *nju* njela zmišal tamo *njemu* otpala ruka! tamo *njega* ubio grom i t. d. 311. Što *ga* nije na oči, nije *ga* ni na srcu. (Gledaj: Daleko od očiju daleko od srea). 354. Udari se rukom po koljenu, nova čoha na koljenu puče: »Jao *njemu* do Boga miloga! Ja je čekam četiri godine, pa mi danas ode za drugoga! Npj. 3, 148 (*Njemu* *njesto mene ili meni* kaže pjevač za to, kao da se ne bi priminjilo *njemu*. Tako se u ovakijem dogagajima i u govoru može čuti. Vuk). Te *on* *Tursku* osijee glavu; uze *njemu* glavu i oružje. Npj. 4, 5. Zar ne vidiš? *Njima* ne vigjeo! 4, 30 (*mišti se*: očima). Te poštenje za aspre *prodaše*, a *neka ih*, crni im obraz bio! 5, 137. I taj alaj do tog age dogje, *kod njegovu* ate odjahase. HNpj. 4, 22 (*njega-ka. isp. ka*). Povrati se i kahvu donese, pa *njemaku* kahvu podijilo. 4, 59 (*njima-ka. Srpski* je prvi i posljednji ugovor o miru bio, da *im* se da (*hijje*) predadu u ruke. Danica 3, 185. Znam da *im* *ima* i takovijeh, koji... Pis. 81. Hitim *Demeljićevu* kući, da *mu* čestitam bratu krsno ime. Straž. 1886, 1312. Reče Sihem oeu *djevojinu* i braći *joj*. Mojs. I. 34, 11. Uzevši *svaki svoj* kadijion metnuše ognja u *njih*. III. 10. I. Četiri roga... *iz jednoga njih* izide jedan rog maleu. Dan. 8, 9.

onadā, onadāj, onadar, onadčr, onadijer. (u C. G.) *vidi* onda. Rj. *vidi* i ondaj, ondar. — onda, *inetnušči* a: onada, *su dodacima* j i r: onadaj, onadar; i *pretvorješi* a u e: onade, i s *dodatkom* r: onader, onadijer. — *Onada* se boja zagjenulo, ubiše se prahom i olovom. Npj. 4, 109. *Onader* je viša muka bila, nama zemlja sva besudna bila. 5, 472.

onaiz, m. der Anis (österr. Aneis), pimpinella anisum Linn. Rj. *biljka. isp. onajzovica.*

onaj, *dnā, dnō, jener, jene, jenes, ille, illud.* Rj. *ridi* *dnī, dnā, dnō.* — 1) *Ono* mi je brat ko mi je dobru rad. Rj. 40a (*isp.*: *Onaj* mi je brat, koji mi je dobru rad. Posl. 238). *Srbi* zakona *Turskoga*... tako i *oni* zakona *Rimskoga*. Rj. 68a. Što je u puške i topa tane, *ono* je u groma strjelica Rj. 102b. Ajde more da ti otmemo *tu* ili *onu* djevojkju. Rj. 476b. (Seljaci) i samu zemlju mogli su je prodati *sa onijem teretom* kao što su je oni držali. Rj. 826a. Megjedoviću se učini buzdovan mali prema onolikom gvozdju, a i *ono* što *ga* je da nije načinjen kao što bi trebalo. Npr. 2. *Onaj isti* dan u koji... 9. Tada se ponudi drugi sin da čuva jabuku, ali i *on* progre kao i *onaj*. 15. *Onaj* koji je radio jednom pomisli u sebi... 71. *Ono* su ljudi Bogu po volji. 90. *Onaj* koji je radio

jednom pomisli u sebi... 71. *Ono* su ljudi Bogu po volji. 90. *Onaj* bježi, a ovaj za njim! 92. Govoreći mu isto što i *ona* prva. 93. Izvadi carev sin *oni orah*. 94. *Oni isti* čas uzraste strašna gora. 104. Tako ti *ovoga* i *onoga* svijeta, čuj me. 114. Da je ovde sad *ono naše dvoje* dece. 138. Kako mu voda pospe glavu, u *onaj mah* prsmuše alke oko vrata. 196. Pospu vodom po *onijem ranama*, kud je carević rasječen bio. 203. Svuče *haljine* od miše kože, pa obuče *one* od svile. 224. *Ne vidi onoga* što je onje najznatnije. Posl. 13 (od riječi *ono* četvrti je padež običniji uz poricanje. Sint. 123. *isp. niže primjer iz* Rim. 11, 7). Ko prije gjevojni *onoga* je gjevojka. 151. *Ono* stvar vrijedi, po što se može prodati. 239. *Ori* je osnovao, a *oni* je iztakao. DPosl. 93. Avlije su sve od egle, koju nijesu pekli Turci, nego Nijemci, kad su *ono* dugo držali Bijograd. Danica 2, 44. *Narod* *prosti* iz obližnjih na (*hija*) takogjer prebegne preko Save, a *oni* unutra pobegnu u planine. Miloš 42. Svi narodi počeli pisati *onim jezikom*, kao što govore orači. Rj. VI. *Do onoga dana* kud Noje ugje u kovčeg. Mat. 24, 38. *Onaj* što ispituje srea zna. Rim. 8, 27. Nijesu *ono* djeca Božija. 9, 8. Što Izrailj iskaše *ono* ne dobi. 11, 7 (*isp. poriše* Posl. 13). Ugleda žene i djecu, pa reče: *ko su ti ono?* Mojs. I. 33, 5. Kad se vrati David *k onijem dvoje* sta ljudi... Sam. I. 30, 21. *Sile* *nebeske* i *one* ispod zemlje, misleći o tebi... zabuniše se. DP. 146. — 2) *riječ* u drugom padežu bez *prijedloga* pokazuje dio od srega što znači *sama sobom*, a *koliki* je dio, *može* se uz taj padež *iskazati osobitom riječju*; tako osim broja i riječima: malo, nekoliko... što, nešto, ništa, ovo, *ono*, to. *isp. Sint.* 68. — Koji *ono* *junaka* najprije dogje? Rj. 501b. »Na ovo kruba... baci *ono kruha* pa svako od zvjeradi pošto primirisa *ono kruha* pade potrbuške. Npr. 93. Čela savije svoj šator i *ono malo priljaga*, i metne na svoga konjička. 207. On izvadi *sre* *ono novaca* što imaše. 218. Oni sandučić s *ono troje gjevice*. 230. On istina s *ono svoje rojske*, što je mogao izvesti iz *šandeva*, izigje opet pred Turke. Danica 1, 84. Turci su... popalili *ono Srpskih koliba*, što je iznova bilo pogragneno. 3, 202. Zapali džebanu, i s mnogim Turcima i s *ono Srba*, što je još bilo oko njega, odleti u vetar. Miloš 16. *Ono nekoliko riječi*, koje se u nas počiju sa »e« po mome izgovoru, *one* valja upamtiti. Pis. 8. Koji nijesu imali ništa do *ono malo plate*. Sovj. 79. Da primiš iz moje ruke *ono sedam jaganjaca*. Mojs. I. 21, 30. — 3) a *ono*, *okrujeno* a no (ano), i *samo* *ono*: *tijem* se *ističe* *ono*, što se *k prednoj rečenici* dodaje, da *bi* se u *njoj* što *izbliže odredilo* ili *popunilo*; ili se *među* *dviem* *samostalnim rečenicama* *ističe* *posljedak* ili *suprotno. isp.* a 5. — adno (a *ono*) *sodann*, —, *igitur. at*: ako nije tako, a *ono* je ovako; ako ne ćeš ti doći meni, a *ono* ču ja tebi. Rj. 6a. Ako je malo mlijeka, a *ono* je blizu rijeka. Posl. 4. Ako nema pameti, *ono* ima noge. 6. Reče Isav: hajde da idemo, *iči* ču i ja s tobom... A Isav reče: a *ono* da ti ostavim nekoliko ljudi što su sa mnom. Mojs. I. 33, 15.

onajzovica, f. der Anisbranntwein, vinum ustum ex aniso. Rj. *rakija* od *onaiza*. — *takve riječi* kod rakija.

onākav, onākva, adj. vidi onaki, onakov, onakovi: *jener Art, čjus modi, prema* *ovakav* (*kao* *ja* ili *moj*), *takav* (*kao* *ti* ili *tvoj*), *onakav* (*kao* *on* ili *njegov*), u *korelaciji*: *onakav kakav, kakav onakav, onakav gdje, onakav kao, kao što, onakav koji, onakav kud, onakav otkuda* i t. d. — *On* nastane *junak* da je malo *onakih* bilo. Npr. 27. Te *onaki kakav* je krenu. 96. Tamo oni ovaki i *onaki*! Šta učiniste? 241. Da više ne će biti *onakov kakor* i do sad. 249. Ahija i halija dva brata (*Kakar* je jedan *onaki* je i drugi). Posl. 9. Mnogo puta *zec* u *onakovom džbunu* leži *gje* ne bi niko ni pomislio. 181. Poslovice *bi* se mogle razdijeliti... na *prave*... i *na onake* koje se raz-

lično govore. VIII. Da su svi ljudi ostajali *onaki*, kao što su njihovi stari bili. Danica 2, 3. Govore *onakijem istijem jezikom kao* i Srbi. Kov. 7. Pak ne samo što postave muslima i *po onakim palankama*, kud nikad nisu bili, nego još i vojske... ostave u svakoj palanci. Miloš 57. Slovo č na *onakijem mjestima gdje* su po narodnom govoru dva sloga. Pis. 19. Ni rječnika *onukorova* ni gramatike još nema, kao što bi trebalo. Rj.¹ VI. Dokazuje da je Srpski jezik, *onukovi*, kao što je njemu po čudi. XII. Na ovu knjigu ima premmieranta i iz *onakovih mjesta, od kuda* do nas još nije bilo gotovo ni na knjvu Srpsku knjigu. XIV. Jer si Galilejac, i govor ti je *onakori*. Prip. bibl. 156.

onākī, kâ, kô, *gener Art, ejus modi*. Rj. *vidi* onakav, i *primjere ondje*.

onākō, — 1) *auf jene Art, illo modo*. Rj. — Kakva ti je ono gjavolska živina? Kakva je *onako* sam je i sahranila, batinom... Otvore ga da vidi silno blago u *onako teškom sanduku*. Npr. 143. Kako gospodar svira *onako* mlagji igra. Posl. 125. Pobjegne preko logora... stanni puške pucati na njega, i odmah ga *onako* u bježanju udari sedamnaest pušaka. Danica 3, 207. Budući da ovi svi pešaci, *onako*, kao što su u gomili bežali, nisu mogli na vrata ući u šanac... Miloš 96. *Kako* on nagje za pravo, *onako* mora biti. 191. Jedne riječi sad piše *ovako*, sad *onuko!* Odg. na sit. 12. Da su ove riječi *isto onako* pokvarene, kao »pužati«. Pis. 36. Kazao sam *kako* je do podne pio rakiju, a *isto* je *onako* poslje podne pio crno vino. Sovj. 91. Oni se uplašise, i *onako* *poplašeni* mišljahu da vide duha. Prip. bibl. 167. — 2) *so (unentgeltlich), gratis*. Rj. — O božiću i o krsnom imenu sastanu se svi u kući, a *onako* žive po planini i po polju, a starješine ponajviše u mlinu. Rj. 173a (*kao drugda, u drugo vrijeme, sonst*). Vodeniča stoji *zutih* (*sonst onako*). Rj. 181a. Krème su se... do skora gotovo samo u pjesmama spominjale, a *onako* ih nije bilo nigdje u zemlji. Rj. 309a. Suhi boj, kad nije oko plijena, nego *onako*, leer, inanis. Rj. 727b. Pa ga zapita (žena) za što se nasmeja. On joj odgovori: »Ni za što, samo *onako*«. Npr. 13. Car pošlje po nju (po siroti devojku) i uzme je za svoga sina. A ona druga devojka... ostane *onako*. 141. Kalugjeri nose oružje (kad idu u pisaniju ili *onako* kud). Danica 2, 111. Za čudo je, kako je od Bač. postao »Bačvanin«! Ovgje je V. umetnuo *onako*. 3, 22. Da su Turci... posjekli, koga su *onako* iznenada zatekli. 3, 202. On postavi u Jadru vojvodom Antoniju Bogičevića, a Bojnović pored sviju njegovih zasluga i junaštva ostane *onako*. 4, 19. Misleći da su kaki trgovci ili *onako* nekaki ljudi odande, počne razgovor. 4, 34. Trideset i šest kojekakih ljudi, što su *onako* kojegde polvatani, nabiju žive na kolje. Miloš 66. Samo što nije bio knez, nego *onako* kao serdar. 69. Drugi ljudi troše nebrojeno blago, da doznadu, šta se govori o njima, a starci nama to kazuju *onako*. Pis. 71. — 3) i *onako, ohnedies, ohnedem, ohnehin, sic quoque, sponte, ultro*: Lud je i *onako*, nemoj ga ti još većma zalugjivati. Rj. 181b. Za mjesec dana opravi se konj kao tica, a i *onako* je bio krilat i zmajevit. Npr. 28. Idi, sinko, idi ogledaj, i *onako* si propao. 66. Narod pak, kome je zulum i *onako* bio dodijao, stane se većma i većma buniti. Danica 3, 156. Lješničani, koji su i *onako* na glasu puškari. 3, 175. Takovi bi posao bio za sad najprikladniji za G. Davidovića, koji se i *onako* s knjigama zabavlja i od njih živi. Pis. 75 (8?)

onakovae, onākōvca, *m. ef. ovakovae*, Rj. *vidi* onakvik.

onakov, *adj. vidi* onakav, i *primjere ondje*. — Prelazeći u pridjeve riječi *orakori*, *onakovi*, *takori*, *kakovi* ne samo mogu po starinski biti bez toga i, nego mogu ostale oblike imati i kao pridjevi

neodregjeni, premda su im ti oblici običniji kao u zamjenica a prvi pad. jed. muškoga roda običniji je s rečenim i. Obl. 34.

onakovī, *adj. vidi* onaki. Rj. *vidi* onakov, *primjere kod* onakav.

onakvica, *f. vidi* ovakvica. Rj. *vidi* i *takvica*. — Stane vikati na njih (na devojke): »Tako one ovakvice i *onakvice!* toliko me godina služiste verno, a sad me izneveriste«. Npr. 241.

onakvīk, *m. u Rj. samo u vokativu: onakvīce!* (u C. G.) *ef. ovakvīce*. Rj. *isp. onaki*: tamo oni ovaki i *onaki!* Šta učinite? Npr. 241. — *Ovakvīce, onakvīce* (kad se kazuje, kako je ko koga ružio). Rj. 436a. — od adjektiva prešlih među pronomina: *ovakvik, onakrik*. Osn. 272.

onamo, — 1) *dorthin, illuc*. Rj. *na pitanje: kuđu (kamo):* Avrlj bavrjlj, tamo amo, *ovamo, onamo*, n. p. kad ko kazuje kako je tamarao kojekuda, dok je što našao. Rj. 2a. *Te po ustimu ovamo onamo* dok srećom nagje jedan krnjav zub, te se u njemu ustavi. Npr. 5. U tom se smrkne sa svijem, i tako *tumarajući ovamo onamo*, dok jedan od nas srećom nabasa na jednu pećinu. 6. Da ga udari u život, i on *ga udari onamo*. 8. Zec skoči iza grma a carev sin za njim, *te ovamo te onamo* dok uteče zec u onu rekavicu. 41. Pomisli ne će li to srećom biti kakva kuća, pa *pojge onamo*. 133. Onda čoso počne kojesta lagati, *ovamo onamo*. 160. Kud je teže, *ovamo* i preteže. Posl. 162. Miklošić, koji je slovensku filologiju *odande* gdje ju je ostavio Dobrovski, *podigao onamo* gdje je sada. Rad 1, 113. — 2) *dort, illic*. Rj. *na pitanje: gdje? kao ondje*: Vidiš li ono *onamo* (pokazjući prstom) veliko brdo? Npr. 220. Treba udesiti upravo u podne da je čovek *onamo*. 239. Zato su *onamo* bajlući najodličniji ljudi. Danica 2, 91. Vigi šta ona dvojica *onamo* čine. 3, 238. Onda ovdje doručkuju a *onamo* objeduju. Kov. 61. Ovo bi sve valjalo *onamo* na mestu dobro istražiti i opisati. Npj.¹ 4, XXIV. Bježi u Misir, i *buli onamo* dok ti ne kažem. Mat. 2, 13.

onamošnji, *adj. što je onamo. isp. tamošnji*. — Na taj način poznao je i u tim mjestima muoge *onamošnje* Srbe. Mil. 217.

ončas, t. j. onaj čas, *sogleich, illico*: Ončas oni na noge skočiše. Rj. *onaj čas, oni čas, a. padež kojim se kazuje vrijeme kad što biva. isp. Ustavši onaj čas, vratise se u Jerusalem. Luk. 24, 33. vidi čas* 11 3 a. — Netom se pop nareče, *on čas* mu šija oteče. DPostl. 78.

ōndā, **ōndāj**, **ōndājke**, **ōndāk**, **ōndār**, *damals, tum, eo tempore*. Rj. *onda* (ou-da), *sa domećimu* j, k, ke, r. *vidi* onada, onadaj, onadar, onade, onader, ouadjier. *složeno* doonda, odonda, zaonda, *koje vidi*. — Zastavica se kod Ravnja vrlo prikučuje Savi, pak se *ondaj* opet od nje udaljuje. Rj. 193b. Ovdā *onda*. Rj. 436a. *Ōndar* Stojan iza glasa viče. Rj. 460a. *Taman kad sveti Arangjel korači... ondu* gjavo stigne. Npr. 92 *isp. : Taman kad sveti Arangjeo korači... gjavo ga stigne*. Nj. 2, 85 (Vuk)]. *Onda* mu baba da jedan lješnik... *Ōndar* mu baba da jedan orah. 93. Ovo je bilo *onda*, a *sad* je kao što treba. Posl. IX. *Ak' ostaneć, care, u čelji, onda* si se grija ostajao. Npj. 2, 92. *Du* nije ove razlike bilo u imenu... *onda* bi narod naš u castvu Austrijskome bio mnogo jači. Kov. 6. *Dok* nije bilo magistrata, *onda* su kuezovi bili i sudije. Miloš 192. Govor čovjeka, koji bunca; *pa* rekne po koju riječ pametno, *pa ondu* što ludo i naopako, *pa opet* tako. Odg. na sit. 9. Da čovjek sam *naprije* uči ono što ne zna, *pa ondu* druge onome da uči. Pis. 47.

ōndālē (ōndalē), *vidi* odande: *Ōndale* se vezir podignuo. Rj. *vidi* i *odanle, od ēgu je s premještenim glasovima* *ondale. isp. Korijeni* 9.

ōndan, (u C. G.) *vidi* preksjutra. Poslije *ondan* ide *tū* (ili *čū*) *ondan*, za tije m *šalapa ōndan*. Rj.

ondan (on dan). — *Puondan*, cf. *ondan*. Rj. 487b. *Čaondan*, iza preksjutra. Rj. 758a. *Šalapaondan*, iza šaondan. Rj. 833a. *Šaondan*, iza taondan. Rj. 833a. *dukle*: 1) danas. 2) sutra. 3) preksjutra ili *ondan ili paondan*. 4) čaondan ili taondan. 5) šalapaondan ili šaondan. — Daj mi danas jedno, a isti on dan dvoje. DPostl. 14. Sjutra veče da se sastanemo. da mu *ondan* rano udarimo. Npj. 4, 521.

ōndār. *vidi* onda. Rj. *primjeri kod* onda. onda-r. *isp. r.*

ōndašnji, *adj.* — 1) *der dumalige, illius temporis*. Rj. *koji je* onda *bio*. *isp.* tadašnji. — Da se oko *polorine XII. vijeku* izmegju sviju *ōndašnjih župana* podignulo kraljevsko pleme Nemanjića. Danica 2, 75. Onda njegov (*ōndašnji*) *kvar* (a sadašnji nadziratelj dvorski). Miloš 100. Ali su opet najviše od ovijeh *ōndašnjijeh* mojjih riječi vrijedne i danas da se pročitaju i čuju. Pis. 59. — 2) *koji je* ondje (*kao da se kaže* ondješnji). *isp.* tamošnji. — Tuda lagjari odozgo idući uzimaju obično kormanoše *iz ōndašnjih mjesta*. Danica 2, 36. Ja sam se prije nekoliko godina prepirao u *Karlovcima* sa svijem *ōndašnjijem profesorima*. Pis. 36.

ōndje. *dort, illic*. Rj. *vidi* ongje, ongjen, onjen. *isp.* onamo 2. — Ja ću agi na Mletičak poći, ja ću agu obezumiť *ongjen*. Rj. 460a. *Onjen* njinu braću pokopaše. Rj. 460b. Po dugome putovanju naigju na jedan čardak . . . *Došavši ōndje*, pomisle . . . Npr. 7. Kad dogje *na vratu, onde* ga zaustavi straža. 19 (*onde ist. nj. ondje*). Otidu u njezino carstvo i *onde* ostanu carujući do svoga veka. 26. Vuk mu put presjekao! (Kad se ko pomene za koga ne bi radi *ongje* da dogje . . .). Postl. 40. Dobročini . . . da su se *ongje* negda saselili s Cetinja. XXVII. Čudne *onjen* dva dobra junaka! Npj. 2, 49. U grobu mojem, koji iskopah u zemlji Hananskoj, *ondje* me pogrebi. Mojs. I, 50, 5.

ōndolē, ōndolēn (po jugozap. kraj.), *vidi* odande. Rj. *ondole. sa domtkom n: ōndolēn. vid i* ondale, *od čega je* postalo *ondole*. — *Ondolen* se podigoše sluge. Rj. Kad ti gogj bude potreba od novaca, njime (štapom) u štogogj *kucneš ondole* će izlaziti aspre. Npr. 96.

ōngje, ōngjen, vid i ondje. Rj. *ongje, po juž. govoru* mjesto *ondje. su domtkom n: ongjen. primjeri kod* ondje.

onemoćati, čam, v. pf. schwach werden, debilitor: Ostarila i onemoćala. Rj. *o-nemoćati, nemoćan postati. drukči se* ne *nalazi ovaj glagol. isp.* iznemoći, iznemoriti se. — *Onemoćav* umrije Avram u dobroj starosti. Mojs. I, 25, 8.

onerediti se, onerēdim se, v. r. pf. seine Nothdurft verrichten, alvum exonerō. Rj. *o-nerediti se, poći na polje. inače se taj glagol ne nahodi. vid i* okrhati se, opoganiti se 2, osrati se, uhabiti se. — Turčinu se kroz pomrčinu učini da dečko radi onaj posao koji cara s konja stera, pa i on čučne i jedva se s velikim natezanjem *oneredi*. Npr. 258. Kad se (čoeč) u tom prene, a to se on u postelji *oneredio u gaće*. Postl. 60.

onesvijestiti, onesvijestim, v. pf. koga, in Ohnmacht bringen, facio ut animus quem relinquat. Rj. *o-nesvijestiti koga, učiniti da onesvrjesne, da padne u nesvijest. kao prost glagol ne dolazi. suprotno osvijestiti*. — On rasplivši puškom kijački Turčina po glavi, *onesvesti ga* malo i obori na zemlju. Danica 4, 18.

oněsvjesnuti, snēm, v. pf. in Ohnmacht fallen, linguor animo. Rj. *o-nesvjesnuti, u nesvijest pasti. vid i* obnesvjesnuti, obamrijeti, obeznaniti se, sventrati. *suprotno osvijestiti se*. — Kad vjigje car, *onesvrjesnu od čuda*, i za cijelo po dana razabrati se nije mogao. Npr. 115.

oneveseliti se, onevėselim se, v. r. pf. vid i ožalostiti se: Mladoženjo, grano bosiljkova, što si mi se

oneveselio? Rj. *o-neveseliti se, necresco postati. vid i* sneveseliti se, osjetiti se 3, ožalostiviti se. *kao prost glagol ne dolazi. suprotno* obeseliti se, razveseliti se. — *Potonule mu šajke*. (Kad se ko *oneveseli*). Postl. 256.

ōnī, dnā, dnō, vid i onaj. Rj. *i primjere ondje. onih, m. dragi kamen, Onjeh, onyehinus, onyč.* — Udariše po njemu (po naprsniku) četiri reda kamenja . . . u četvrtom redu: hrisolit, *onih* i jaspid. Mojs. II, 39, 13

onihov, adj. što pripadu onihu. — Ko god hoće drage volje, neka donese prilog Gospodu: zlato i srebro i mjed . . . i *kamenje onihovo*. Mojs. II, 35, 5. 9. — *za nast. ov u riječi s takvim značenjem isp. biserov.*

onijēmjeti, onijēmim, v. pf. Rj. o-nijemjeti. vid i obnijemjeti. *v. impf. nijemjeti. — 1) stumm werden, mutus fio, obmutesco. Rj. nijem postati.* »Neboj se, što ti je?« A on rukama pokaže da je oslijepio i *onijemio* . . . te u oni isti čas steče vid očinj i *razgovor*. Npr. 219. Neka *onijeme usta* lažljiva. Ps. 31, 18 (*muta sunt*). — 2) *verstummen, obmutesco*. Rj. *kao umuknuti, zamuknuti; oćutjeti, učutjeti; ušutjeti*. — Oni kad to čuše, *onijeme od radosti*, a pošto se razabraše, skoči car i zovne oca njegova. Npr. 254.

ōnoditi, dīm, v. impf. Rj. v. pf. rasonoditi. — 1) (u Dobroti) machen, facio: da onodimo to i to. Rj. raditi, činiti. — 2) (u Risnu) vid i zanovijetati. Rj. *kao blebėuč i dosagjivati. isp. blebetati, i syn. ondje.*

ōnogost, m. tako se (osobito u pjesmama) zove Nikšićki grad: Da će posjeť Trnovića Stanka, i do-nijet na Ōnogost glavnu. Rj.

onolikački, adj. augm. od onoliki. Rj. — za nast. isp. dugačak.

*onoliki, adj. dem. onolišni. augm. onolikački. — 1) so gross als-, tantus. Rj. kao onako veliki. — 2) so viel als-, tantum. Rj. kao onako mnogi, onako mnogo: Gje ručaju oni *onoliki*, ručaće i on . . . Me-gjedoviću se učini buzdovan mali *prema onolikomu grožđu*. Npr. 2. Začu onu uku i vrisku od hiljadu različnijeh glasova . . . u to vrijeme začu *nekoliko*, ma ne baš *onoliko uke*. 232. *Onoliko* znamo *koliko* u pameti imamo. Postl. 239. Da će primiti u Beograd pašu s *onoliko Turaka, koliko* se *onde* sad ugovori. Miloš 31.*

onolišni, adj. dem. od onoliki. Rj. za nast. isp. kolišan, ovolišni, tolišni.

onōmadašnji, onōmadnašnji, adj. dieser Tage, nuperus. Rj. koji je onomadne *bio*. — Vi ste bez sumnje još *onomadašnje* pošće morali glas primiti, da vas je . . . Straž. 1887, 284.

*onomādne, dieser Tage, nuper, superioribus diebus. Rj. adv. upravo stari sedmi padež bez prijedloga: onom(a)-dne (ономъ дне). isp. Sint. 609. — Da mi dopustite još malo pogovoriti o mojjem mislima, koje sam *onomadne* imao čast i pismeno predati. Pis. 24. *Onomadne* sam vam poslao jedno poveliko pismo. Straž. 1886, 1103. *Od onomadne* sam primio Vaša tri pisma. 1886, 1475.*

ōnomlāni, vor zwei Jahren, annis abhinc duobus. Rj. adv. upravo stari sedmi padež bez prijedloga: onom-lani. vid i preklani. *isp. lane, lani, lanib.* — Baveći se *onom lani* u Beču. Živ. sv. S. i sv. S. XI.

ōnomlanjski, adj. was vor zwei Jahren war, quod ante duos annos erat. Rj. koji je bio *onomlani, vid i* preklanjski. — Ja sam lanjski i *onomlanjski*. (Kazao vrbac kad su ga pitali kako će prezimiti). Postl. 110.

ōnostranac, dnostrānca, m. der jenseitige Einwohner, ex ulteriori parte. Rj. ono-stranac, koji je s one strane. isp. riječ tako slož. inostranac.

ōnostrānka, f. die jenseitige Einwohnerin, feminu ex ulteriori parte. Rj. ženska s one strane.

ōnostranski, adj. jenseitig, ex ulteriori parte fluminis. Rj. što je s one strane. isp. riječ tako slož. ovostranski. — Savić otide sa još jednijem sovjet-

nikom u Smederevo, da preišćavaju i raspravljaju nekakve račune s onostranskim trgovcima. Sovj. 79.

onovčiti se, onovčim se, v. r. pf. zu Geld kommen, ad minus percipere. Rj. o-novčiti se, doći do novca, steći novcu, u drukčijem se obliju ne nalazi, za značenje glayola tako slož. isp. okonjiti se.

onovečeri, vorgestern Abends, nudius tertius vesperi. Rj. adv. ono-večeri, upravo je stari sedmi padež bez prijedloga, vidi preksinoć.

onud, onudā (onūdā), onudije, dort vorbei, illuc: A kudije Vidak udaraše, onudije crna krvca vraše. Rj. — Onuda lagjari odozgo idući uzimaju obično kormanose iz ondašnjih mjesta. Rj. 149a. Nije mi naručeno tvoje selo, t. j. nije mi put onuda. Rj. 40fb. »Progje li ovuda taki i taki čock?« . . . on mu kaže da je on odavno onuda prošao, i do sad Bog zna kud je otišao. Npr. 5. Nije li onud gje putem vijego njegovu magarca. Posl. 47. Može biti da bi se onuda našlo i više ovakijeh riječi. Pis. 87.

onujen, (u C. G.) vidi ongien. Rj. on-gjen, mjesto g j: on-jen (isp. meja mj. megja), pa se n i j sliju: onjen. primjer kod onuje.

onjušiti, onjušim, v. pf. vidi nanjušiti. Rj. o-njušiti. v. impf. njušiti.

oo! (verwundernd) oho! Dede komšija učini i meni jedan put oo! (rekaó Nijemac Srbinu, kad su pili zajedno, pa Srbín sve prepunnjao svoju čašu i govorio oo!). Rj. uzvikuje se u čuđenju, vidi oho.

op! opa! govori se kad se igra: opa cupa! op cup! hopp! skoči, pa opda reci: op! Rj. u krajerinu gdje se u gororu ne čuje glas h. vidi hop, hopa. isp. eup, fuk.

opati, paēm, vidi opahati. Rj.
opáčenje, n. das Verkehrtwerden, perversio. Rj. verb. od opaćiti se. radnja kojom se tko opaći.

opáčica, f. rijeka u Bjelopavličima. Rj.
opáčilo, m. vidi opaćina. Rj.³ za nast. isp. ljesnilo. — Na hajduštvo i sva opáčila Turci su im učitelji bili. Šćep. mal. 72.

opáčina, f. (u Poljicima) sad je svaka opaćina od njih, die Bosheit, malitia. Rj. vidi opáčilo, pakost; zloba, zloća, nazloba, pasjaluk, pizma. — osnora u opak.

opáčiti se, opáčim se, v. r. impf. verkehrt werden, verderben, perverti. Rj. opak postajati. v. impf. slož. izopáčivati se. v. pf. slož. izopáčiti se.

opád, m. n. p. vode, der Fall (z. B. des Wassers), decessus. Rj. kad opadne n. p. voda, isp. opadanje 1.

opádáč, opádáča, m. der Verleumder, calumniator. Rj. ko opada koga, vidi opadnik, bijednik, klevetalo, klevetnik, napasnik, musevedžija. — Jer se zbaci opadáč braće naše, koji ih opadáše pred Bogom. Otkriv. 12, 10. Kad nema opádáča, prestaje raspra. Prič. 26, 20.

opádácv, adj. što pripada opádáču: Riječi su opádácvne kao izbijenijeh, ali slaze unutra u trbulu. Prič. 18, 8.

opádánje, n. Rj. verb. od opadati. — 1) stanje koje biva, kad što opada, n. p. voda, lišće, kosu (das Abfallen [des Wassers, des Laubes], Rj.): Za opádánje kose nisam još bio kod Beleckoga. Straž. 1886, 1513. — 2) stanje koje biva kad tko opada, mrsavi. — 3) radnja kojom tko opada, panjka koga (das Verleumden, calumniatio, Rj.): Vilino sito, nekakva trava, koja kad se nosi nza se, ne mogu čovjeku nauditi neprijatelji osobito laganjem i opadanjem. Rj. 62a. Ako li ne posvjedoči, ostáće mu riječi podmukto i podlo opádánje. Vlazić H. 4.

opádati, dām, v. impf. Rj. o-padati. v. pf. opasti (opadnem). — 1) abfallen, cado: voda opada, fällt. Rj. — Rašće drveta svakojaka rodna, kojima lišće ne će opadati. Jezek. 47, 12. — 2) muggern, macesco. Rj. opadati n. p. u licu, mrsati, mrsaviti. — 3) verleumden, calumniari, cf. panjkati, bijediti, potvorati.

Rj. vidi i oblagivati, klevetati, musevediti. — Ogdalo, ti ga ne gledalo! ti si mene majci opadulo, da ja ljubim četiri junaka Npj. 1, 314. Na mene lažu i opadaju me. Odlr. od ruž. 14. Ko ne opada jezikom svojim, ne čini drugome zla. Ps. 15, 3. Ko tajno opada bližnjega svojega. 101, 5.

opádljiv, adj. koji rado opadu koga. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: nerodljiv, opádljiv, poučljiv. Nov. Zav. VII. Staricama . . . da ne budu opádljive, da se ne predaju vrlo vinu. Tit. 2, 3 (verleumderisch).

opadnik, m. ko opada koga, vidi opadač, i syn. ondje. — Doklegod G. Svetić sve onake laži ne pokaže, on ostaje opadnik. Odg. na nt. 30.

opáduiti, dnēm, v. pf. vidi opasti. Rj. vidi i 2 opánuti, primjere kod opasti.

opáh, m. (u Boci) gerollte Gerste, alira. Rj. jčmenu prekrupa, u Stullija: vrsta od žita; zea, alica, far.

opáhati, opáhēm (opáhām), v. pf. n. p. hljeb. abstäuben, deßlo, executio pulverem: Ne može ti dvore opáhati. Rj. o-pahati, n. p. poguču peruškom, kud se izvadi iz vatre. v. impf. páhati.

opáhnuti, opáhneēm, v. pf. vidi 1 opánnti. Rj.
opájati, jēm, vidi opahati. Rj. u krajerinu gdje se glas h u gororu pretrava u glas j.

opájéditi se, opájédi se, v. r. pf. n. p. rana, schlimmer werden, exasperari, cf. pozljediti se. Rj. v. impf. opajegjivati se. Pajednica, kad se što opájedi pa izide kao čirić. Rj. 484b. — ijed, jed; ijedan, jedan; ijedak; jedovit; ijediti, jediti; ozlojediti; opájediti se. Korijeni 7.

opájegjivánje, n. das Schlimmer-werden, exasperatio. Rj. verb. od opajegjivati se. stanje koje biva, kud se opájegjuje što, n. p. ranu.

opájegjivati se, opájegjuje se, v. r. impf. schlimmer werden, exasperari. Rj. opájegjuje se n. p. ranu. vidi ozljegjivati se. v. pf. opájediti se.

opájgora, f. ein unverschämtes freches Weib, femina impudens, cf. ubajgora. Rj. vidi i ojdara. kao bezočnica, bezobraznica.

opák, adj. Rj. comp. opáčiji. — 1) verkehrt, schlimm, perversus: opak čovjek; opakó dijete (koje mnogo plače). Rj. vidi zao, zlopak. — Car je od onoga grada bio vrlo zao i opak, pa je umr'o pre vremena. Npr. 60. Imao zlu i preopaku ženu, 130. I sami se uplaše, jer su zašli u neke opake planine. 188. Imao mater vrlo opaku i zloga srea. 233. — 2) tüchtig, firmus, validus: opako ti ga udari! da opake djevojke! Rj. kao jak, valjan. — Svaki biva za nas mudar, opak, pa bi moga' i taj najopácij', koji je gogj, ja ga ne poznajem. Npj. 5, 487.

opákivánje, n. das Wüthen, zō saevire. Rj. verb. od opakivati. radnja kojom tko opakuje.

opákivati, opákujēm, v. impf. wüthen, saevire: Kad Velje ne veljuje, Mare opakuje. Rj. kao bješnjeti (opak biti?). Gledaj: Kad Veljača ne daždi, Marač dobra ne misli. Posl. 115.

opáklija, f. (u vojv.) der Schappelz, reno ovillus: Nema s njim ništa, kao vetar s opaklijom (Posl. 204). Rj. kao kočuh. — Nije ovo opaklija već dobraklija, opak bio ko joj ime nadenuo. Posl. 216.

opákliiti, opákliēm, v. pf. (u Dalm.) namazati paklinom, mit Pech beschmierem, verpichen, paco: Kozlju joj biše opaklio. Rj. o-pakliiti. v. impf. pakliiti. sa se, refleks.: Tko u pak'ó tegne, opakli se. DPost. 134.

ópala, f. als Scheltwort auf etwas, was entweder verbrannt ist oder den Brand verdient: kamo ta opala? Rj. o-pala, osn. u opaliti. upravo: djelo kojim se što opali, pa konkretno: ono što se opali ili što zaslužuje da se opali; kaže se čemu kao psocka. — Koliko na dan ide hljeba, masti, mesa, soli i drugoga! Metni i moju papriku, čerol! Kad sve hoćeš da ubvatiš; neka se zna koliko i tu ópala odnese preko godine; a ja, sirota, ne mogu bez nje!« Zlos. 205. za nast. isp. potpala, upala.

opāliti, *opālīm*, v. *pf.* Rj. o-paliti. v. *impf.* upaljivati. — **1)** krme, ein Scheitn senjen, aduro sucn. Rj. krme kad se zakolje, onda se opali. vidi osmuditi. — **2)** u pjesmi mjesto *popaliti*: I Moraću opališe goriju. Rj. — I to ćemo seto opaliti. Npj. 4, 112. I udriču nasred Šumadije, opaliču ognjem srekoliko. 4, 315. — **3)** *Schessen, Feuer geben, accendo*: A opali dvije puške male. Rj. vidi upiriti 2, zažditi 2. — *Opali na nj* dvije puške male. Rj. 31b. Zdimiti, opaliti iz puške. Rj. 206b. Delije kroz pendžere opale u njega iz pušaka. Danica 4, 8. Opale nekoliko topora na nj (na Kladovo). Miloš 38. — **4)** koga, einen heissen Streich versetzen. uro verherando (verheribus). Rj. jako ga udariti. *sym.* kod udariti. — Nagje jednu sedu matoru devojčuru pod jednim grmom gde spava, pa izmahne štapom te je opali po stražnjici. Npr. 73. — **5)** kuo ožeći: Oprhnuti, 1) kad opali mraz ili plamenjača što mlado, n. p. lastar ili usjev kakav. Rj. 465a. Sad će doći ljutit zmaj ognjeriti, sve vatru iz njega sipa, rada bih te zakloniti da te ona silu ne opali, hodi sakrij se. Npr. 29. A upali Luka džerferdara, te je Ramu srce opatio. Npj. 4, 93. Bila je neiskazana vrućina. . . Naskoro pijesak opali tubane mojoj mladosti drugarica. Danica 2, 139. Ne gledajte me što sam crna, jer me je sunce opalilo. Pjes. nad pjes. 1. 6. sa se, *pass.*: Opališe se ljudi od velike vrućine. Otkriv. 16, 9.

opaljēnica, f. opaljena (izgorela) kuća ili košara. Rj.³
opaljivānje, v. *verb.* od opaljivati. radnja kojom tko opaljuje n. p. topore.

opaljivati, opaljivēm, v. *impf.* o-paljivati. v. *impf.* prosti paliti. v. *pf.* opaliti. — Ti opaljij na kuli topove. HNpj. 4, 591.

opamećivānje, n. *das* (Gescheit-machen, *to reddere prudentem*. *verb.* od opamećivati. radnja kojom tko opamećuje koga.

opamećivati, opamećujēm, v. *impf.* gescheit machen, *reddo prudentem*. Rj. o-pamećivati koga, činiti da bude pametan. v. *pf.* opametiti.

opamētiti, opamētīm, v. *pf.* Rj. o-pamētiti. v. *impf.* opamećivati. — **1)** gescheit machen, *reddo prudentem*: opametiću ja njega! ich werde ihm's schon lehren, *docebo illum*. Rj. učiniti da bude tko pametan: A hoćete li je (Maticu) Vi u napredak moći opametići i na pravi put izvesti, to ćemo vidjeti. Pis. 5. — **2)** su se, *refleks.* wieder zu Verstande kommen, *resipisco*. Rj. pametan postati. *isp.* dozvati se. — Kad čoeuku pukne megju očima. (Kad mu se otvori pamet . . . onda se čoeuk u jedan put opameti i stane misliti kao što treba). Posl. 122.

opanak, opānka, m. *eine Art Soeke, socci genus*: Ko ti vjerovao, opanke ti izio (pas postao. Posl. 157). Rj. *dem.* opančić. *augm.* opančina. o-panak (osn. u opna). Osn. 288. *opanci su*: kaišilje, krmećaci, nožnji ili nožanjci, oglave, šiljkaši, vrnčanci. — Vrnčati opanke. Rj. 76b. Zapetnica, stražnji kraj od opanka. Rj. 188a. Kljun, vrh od opanka. Rj. 277a. Za cio opančar zameo snijeg, t. j. s opanka. Rj. 461a. Oputin ljudi sami okroje . . . i po tom njome grade opanke. Rj. 466b. Podlogu, 1) kad se prodere opanak, pak se na ono mjesto iznutra metne komadić kože. Rj. 521b. (Rkva . . . sasječena od debelijeh greda i 73 stope u opancimu dugaćka, 32 stope široka. Rj. 719a. Lisica . . . ga (vuka) ostavi sveteći mu se: Odavno ja oko tebe derem opanke; jer si ti moje ždrijebe užio. Npr. 180.

opančār, opančāra, m. — **1)** der Opankenmacher, *sutor, socarius*. Rj. ko gradi opanke. vidi čarugdžija. — Derviš, 3) od gvozdja kao šiljak u čizmara. opančāra i čurčija. Rj. 116b. — **2)** (u Risnu) n. p. za cio opančar zameo snijeg, t. j. s opanka. Rj.

opančārev, **opančārov**, *adj.* Rj. što pripada opančāru. vidi čarugdžijin.

opančārica, m. Stulli. ženu opančārevu. vidi čarugdžijnica.

opānčārski, *adj.* što pripada opančārima ili opančāru kojemu god. n. p. posao opančārski. vidi čarugdžijnski. čarugdžinski.

opānčić, m. *dem.* od opanak. Rj.

opānčina, f. *augm.* od opanak. Rj. — Što je psu gdi se opančine kroje? DPost. 122. takva *augm.* kod bardačina.

1. opānuti, opānēu, v. *pf.* mit der Hand vorbeifahren (z. B. bei den Augen), *venium eicio*: opanuo me po oku. *cf.* opalnuti. Rj. o-pahnuti.

2. opānuti, nēm, v. *pf.* vidi opadnuti, opasti. v. *impf.* opadati. — E da Bog da, dva vrana gavrana, te vi mrku opanulu krila. Npj. 4, 350. E su njemu dvori opanuli, ne bi l' svoje dvore ponovio. 4, 379.

opānjkatī, kām, v. *pf.* koga, *anschwären, verdächtigen, criminator*, vidi opasti 3. Rj. i *sym.* ondje. o-panjkatī. v. *impf.* panjkati. — Jesu išla tri Drobnjačka bana . . . i rudići tebe opanjkali. Npj. 4, 463.

opāpriti, pīm, v. *pf.* Stulli. o-papriti, *paprom posuti, začiniti*. *isp.* zapapriti. v. *impf.* papriti.

ōpara, f. Rj. u igri krmači: Ako krmača, kad je krmačar ndari štapom, pogodi koga od igrača u nogu od koljena dolje, onda kažu da ga je opario, i u jedan put svi povikavši: oparu mijena, brže bolje mijenjaju kuće. Rj. 304b.

ōpariti, rīm, v. *pf.* Rj. o-pariti. v. *impf.* pariti. — **1)** *verbrennen, ambrennen, mit heissen Wasser beschütten, abbrühen, aduro, aqua ferventi perfundo*. Rj. opariti što n. p. ključalom vodom. vidi oprljiti, ošuriti, ožeći. Mačka oparenu od studene vode strah ima. DPost. 58. sa se, *refleks.* ili *pass.*: Puha ka' i hodža na tikvu. (. . . kako se nekakav hodža opario jedući kuhane tikve . . .). Posl. 267. — **2)** *cf.* krmača. Rj. vidi kod opara.

opārmačiti, čīm, v. *pf.* (*cf.* parmak?). Marginalija 1. izdanja. Rj.³ o-parmačiti. — »Valja ću ja za to tebe negje živo oparmačiti.« J. Bogdanović.

ōpārnica, f. Art Kukuruzbrot, *panis genus*. Rj. nekaki kukuruzni kruh. *osn.* koja je u opariti. *isp.* oparuša.

opārūša, f. (u Srijemu) ključalom vodom zamiješana pogača, Art Kuchen, *panis genus*. Rj. *osn.* u opariti. *isp.* oparnica. — riječi s takim. *nust.* kod ajduruša.

ōpāsau, *opāsaua*, *adj.* vidi jeziv 1, pogibeljan. *gefährlich, periculosus*. *suprotno* bezopasan. *isp.* opasnost. riječi uzete iz Ruskoga jezika; ali se govore i u baniji s akc. kakav je metnut, može biti od svetjenika unesene? — Narodu njezinu (Zetskomu) nije bilo ništa promijeniti koristan ali opasan stan na nekoristan ali bezopasan. DM. 101. Poslanstvo važno, opasno. Glas. 21, 279 (prijevod Lat. riječi periculosa).

opasati, *ōpašēm*, v. *pf.* Rj. o-pasati. v. *impf.* opasivati. — **I. 1)** *umgürten, cingo*. Rj. *isp.* okrojiti 2. v. *impf.* prosti pāsati. — Opasati koga u liko. (Dočerati ga u veliku sirotinju: da se nema čim drugijem opasati osim likom), Posl. 240. Sedlajte mi od megdana gvoja, opašite, što tvrgje možete. Npj. 2, 262. Dal' je majka rodila junaka, i muškijem opasalu pasom. 4, 13. — **2)** *umzingeln, circumvenio, cf.* opkoliti: Svi osmina opasali kulu. Rj. *syn.* kod opkoliti. — Pa Nikšiću tvrdo opasaše. Npj. 4, 340. Tako su Sava i Dunavo opasali Bijograd sa tri strane. Danica 2, 42. Go starac, koga su guje opasale, te ga kolju i piju mu sise. Npj.¹ 4, 8. — **II. a)** sa se, *refleks.* ili *pass.*: sich umgürten, *cingi*. Rj. — Kružat, čohana kratka haljina bez rukava, koja se presamiti i po njoj se opaše. Rj. 308a. Opasala se jezikom kao kuja repom. (Reče se za lajavu žensko). Posl. 240. O moj dragi! opaši se tvrdo. da ti ruža kroz pas ne propadne. Npj. 462. Gdje su gaće svezane preko prsluka onuda se opaše crvenijem pojasom. Kov. 41. — **b)** u prenesenom smislu: opasao se snagom, *sagt man von einem Jüngling, der die*

Blüte seiner Mannskraft erreicht hat. Rj. kaže se zu momku, kad je u najrečem naponu: *Opasao se snagom*, stao na snagu. Rj. 697b. Luk junačima slomi se, a iznemogli opasahu se snagom. Sam. I. 2, 4. može biti du amo idu i ori prinjeri: Da će se na skoro brat njegov od druge mater opasati na kraljevstvo. DM. 44. (u Ruskom препошере на королевство).

opasivânje, n. Rj. verb. od opasivati (i se). — 1) radnja kojom tko opasuje koga ili kojom se tko opasuje n. p. pasom (das Umgürten, cinetio. Rj.) — 2) radnja kojom tko opasuje (opkoljava) u n. grad (das Umzingeln, circumventio. Rj.).

opasivati, opasujem, v. impf. Rj. o-pasivati. prosti impf. pāsati. v. pf. opasati. — 1 a) umgürten, accingo. Rj. Pafta ženska, ili što sveštenici opasuju kad služe. Rj. 491b. Koji Luku svlači i oblaci i svilenim opasuje pasom. Npj. 4, 265. u prenesenom smislu: Ovaj Bog opasuje me snagom. Ps. 18. 32. — b) sa se, refleks. ili pass.: Oplećak, 2) kratka ženska košulja, po kojoj se skuti opasuju. Rj. 463a. Zna on kud se opasuje. (Zna šta čini). Posl. 93. — 2) umzingeln, circumventio. Rj. vidi okružavati, opkoljavati.

opaska, f. treba obnoć opasku imati, jer su se lo-povi pojavili. J. Bogdanović. — o-paz-ka. isp. opaziti.

opāsnost, opāsnosti, f. osobinu onoga što je opasno, die Gefahr, periculum. vidi jezivost, pogibio, napast 1 (u tri posljednja primjera). — Prođe kroz Italiju, Ugarsku i Sloveniju u takim opasnostima (cum tantis periculis). Glas. 21, 281. Gde je najveća opasnost. Mil. 236. Rekoše mi da smo iz opasnosti izmaki. Zlos. 167.

opāst, f. die Verleumdung, calumnia. Rj. vidi bijeda 2, kleveta, pobjeda 1, potvora, museveda. o-past. osn. u opasti 3, opadati 3.

1. **opasti**, opadnuti, v. pf. Rj. o-pasti. vidi opadnuti, opanutu. v. impf. opadati. — 1) abfallen, cado, decido: opalo voće, opala voda. Rj. — Pošto Sava opadne i ploštine se prisuše. Rj. 43a. Kiko moja! gje ćeš opadnuti? Rj. 269b. Hoće moja opuznuti brada, t. j. opašće. Rj. 466b. Perušić... pošto su Turci istjerani, on opustio i opao. Rj. 495b. Dobru konju griva ne opala! Npj. 2, 76. E su njemu dvori opanuli, ne bi l' svoje dvore ponovio. 4, 379. Kome opadne kosu s glave, čelav je. Mojs. III. 13. 40. Tužice zemlja i opasti, iznemoci će vasiljena i opasti. Is. 24. 4. U to ću vrijeme podignuti opati šator Davidov. Amos 9, 11. — 2) n. p. u lieu, mager werden, emacresco. Rj. kao omršati, omršariti, vidi spasti 3) u mesu, u lieu, t. j. opasti, mager werden, macresco. isp. obrgjati. — 3) koga, verleunden, calumniar, cf. opadnuti, opanjhati, potvoriti. Rj. vidi i oblagati, objediti. — Netko nas je njemu opadnuo. Npj. 2, 135. On opade slugu trojegu kod gospodara mojega cara. Sam. II. 19, 27.

2. **opasti**, opāsēm, v. pf. Rj. o-pasti. v. impf. pāsiti (pāsēm). — 1) abceiden, depasco. Rj. — Guravo prase sve polje opase (srp). Rj. 107b. Opasenu ledinu ni sebi ni družijem. DPosl. 91. — 2) bespringen (von Pferden), coo (de equo). Rj. opase pastuh kobilu. — Zapitaju ga da li bi se u vojsci njegovoj mogao naći dobar ždrijebac da opase njihovu kobilu da bi i oni zapatili tako lijepijih i dobrijih konja. Rj. 678. Kvlat konj. te pasao Momčilove kobile; no kako bi koju kobilu opasao, on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi. Npj. 2, 106 (Vuk).

opasāljeti se, opasālēm se, v. r. pf. n. p. opasuljile se šljive, kad u zeleni još pobijele pa opadaju. cf. kilav. Rj. o-pasuljiti, postati kao pasulj (?). drukčije se taj glugol ne nahodi.

opāša, f. — 1) (u Sinju) vidi zimina, n. p. ubio junica na opašu. Rj. — 2) (u Onišu) mlada mlječna krava. Rj. — isp. paša, ispaša, opaša, popaša. pri-paša. Osn. 58.

opat, m. Abt, abbas: Opat će ti rataje poslat'. DPosl. 81. Za zlu opatu zao kalugjer. 151.

opatica, f. (u kršćana) vidi kalugjerica. Rj.

opatija, f. abbatis dignitas. Stulli. abbatia. opatska čast i vlast.

opātrnuti, nēm, v. pf. — Marginalija I. izdanja. Rj.³ (u Slav.) koga. opavčiti ga, lupiti ga, opaliti ga. L. Radičević. syn. kod udariti.

opatski, adj. Stulli. što pripada opatima.

opāvčiti, čim, v. pf. cins vrsctzen, percello: opavčio ga jedan put. Rj. o-pavčiti, udariti. drukčije se ne nalazi. syn. kod udariti. — značenje (korijenu) udarati, sjeri: palica; ovamo će ići sa u mjesto o od l: opavčiti (isp. opaliti). Korijeni 286.

opāz, m. (loc. opāzu) die Hut, Acht, attentio: budi na opazu, nimm dich in Acht, sei auf der Hut. Rj. o-paz. vidi opaznost, osn. u opaziti. vidi i oprez. — Ženu mu pokara i sjetnje da posan sega bolji opaz ima. Npr. 213. Tko u tugja njedra jabuke stavi, s opazom ih vadi. DPosl. 134. Onaj mene poštuje koji prinosi hvala na žrtvu i koji je putem nu opazu. Ps. 50, 23.

opāzan, opāzna. adj. cautus, sagax, prudens. Stulli. koji je nu opāzu. vidi oprezan. — Moj je pas tako opazan, da će pticu opaziti, ako prigrje kući. J. Bogdanović.

opaziti, zim, v. pf. wahrnehmen, animadverto. Rj. o-paziti. v. impf. opažati. vidi pripaziti 1, spaziti, upaziti, zapaziti 2; zamijetiti; namotriti, smotriti, zamotriti; prividjeti 3; zazdreti; oćutjeti 2. — Dogje pred dvore i opazi navrh dvora zeca gde stoji. Npr. 34. Odmah opazi da zeca nema. 35. Opazi gde se nešto kroz pomrcinu u šumi belasa. 133. Opazi vatru da se sjaji. 189. Ja sam do sad samo tri (pogrješke) opazio, koje evo ovjge naznačujem. Npj.¹ 3, 400. Kogod opazi u tome i kaku smetaju, neka slobodno kaže. Pis. 20.

opāznost, opāznosti, f. vidi opaz. Stulli. vidi opreznost.

opažanje, n. das Bemerken, Wahrnehmen, observatio, animadvertio. Rj. verb. od opažati. radnja kojom tko opažu što: Za memoare se ište oštro opažanje i vjerno kazivanje. Ali za opažanje opet treba oštar razum. O Sv. O. 6.

opažati, žam, v. impf. wahrnehmen, gewahr werden, animadverto. Rj. o-pažati. prosti paziti. v. pf. opaziti. — Uz to su još opažali gotovo svaki dan, da se ni sami ovi Turci ne drže tvrdo ugovora. Miloš 139.

opāžljiv, adj. (der wahrnimmt, wahrnehmbar). Rj.³ koji svašta lako opaziti, i što se može opaziti.

općiniti, općinim, v. pf. koga, einen behexen, es cinem anthun, incanto. Rj. ob-ćiniti. vidi oćarati, zatraviti, zamagijjati, zamaštati. v. impf. općinjavati. — Zatraviti koga, t. j. općiniti ga davši mu nekaku travu da popije. Rj. 198a. Turci su me općinili mladu. Npj. 3, 42. Avesalom... svojim pretraru-njem mnogima sruo općini. Prip. bibl. 74.

općinjavanje, n. das Bezaubern, fascinatio. Rj. verb. od općinjavati. radnja kojom tko općinjava koga.

općinjavati, općinjāvām, v. impf. einen behexen, bezaubern, incanto, fascino. Rj. ob-ćinjavati. vidi oćarati, ćiniti 2, oćarovati, zatravljivati. v. pf. općiniti.

općinjjeti, općinim, (po jugozap. kraj.) vidi općiniti. Rj. — Vaša me je potvorila majka, da sam vašeg brata općinjela. Npj. 1, 285 (dijalekt.).

općen, adj. Stulli. vidi općeni.

općen, adj. (po jugozap. kraj.) vidi opći. Rj. vidi i općenit, opšti; isp. generalni, gemein, allgemein, communis. — Među prijatelji sve su stravi općene. DPosl. 60. Općen budi tko općenstvo žudi. 91. Mogli bismo mnoge prave narodne i općene riječi oglasiti za predjelne, a predjelne za općene. Pis. 76. Da se starate književni jezik da vam se približuje k opće-

nome govornu naroda našega. Slav. Bibl. 1, 93. *adr. sprijeda složen s prijedlogom u*; *nopćeno, koje vidi.*

općenit, *adj. vidi općen. opći, opšti.* — Prem: tom adverbu (ameticie, ametom), koji dolazi za *opće nitu*, potpunu *propast*, načinjen je ovaj supstantiv (ameti). Daničić, ARJ. 81a. Bijedan . . . *značenje je općenito*: tko se ili što se nahodi u zlu. 290b. *One općenite slovenske riječi.* 15, 187. *adr. Neke riječi u kojima se općenito govori z. inaju u oha rukopisa . . . slovo kojim se piše glas e.* DPosl. 1X.

općenstvo, *n. societas.* Stulli. *vidi općenstvo. kao društvo, publika, die Gemeinschaft*: Općen budi tko općenstvo žudi. DPosl. 91.

općenje, *n. verb. od općiti. radnja kojom tko opći s kim, ili opći što s kim.*

općer . . . *vidi optjer . . . Rj.*

općešiti, *šim, v. pf. beaugenscheinigen, video, perlustro (cf. češ)*: Kad je čorda hiljadu dukata, dodaj mi je da je *općešimo*. Rj. ob-češiti, učiniti češ, *ogledati što, vidi očešiti. v. impf. češiti.*

opći, *čč, adj. (u Dubr.) gemein, allgemein, communis, cf. opšti. Rj. vidi i općeni. općeniti. adr. složen sprijeda s prijedlogom u*; *uopće, koje vidi.* — Miloš je imao *opću* u ono doba *nariku*. Mil. VIII.

općina, *f. (u Slav.) die Gemeinde, commune, cf. opština. Rj. vidi komunitat.* — Kakva starješina, taka sva *općina*. DPosl. 45. Kao *n. p.* što se u Srijemu i u Bačkoj govori *opštinu*, a po zapadnijem krajevima naroda našega *općina* i *općinski*: prvi je ovaj izgovor jamačno uzet iz Slavenskoga jezika, a drugi je upravo po svojstvu našega jezika. Pis. 56. Od *općine* dubrovačke. DRJ. 2. 61.

općina, *f. kod Trsta brdo na kojemu je carina. Rj.*

općinar, *m. ko pripada općini. vidi opštinar.*

općinski, *Gemeinde-, publicus, cf. opštinski. Rj. što pripada općini.* — Tako su breme i više *dužnosti* državne, *općinske*, *erkvene* itd. Daničić, ARJ. 625a. Sudija *općinski*. DRJ. 3, 485.

općenstvo, *n. universitas.* Stulli. *vidi općenstvo. kao publika, društvo.*

općiti, *općim, v. impf. slož. priopćivati, v. pf. priopćiti.* — **1)** *neprelazno. versari, conversari, consuetudinam habere cum aliquo.* Stulli. *općiti s kim, kao družiti se, mješati se njim, sich mit einem abgeben*: Dobro se gledaj sa zlijem, a *opći s dobrijem*. DPosl. 18. Reci mi s kim *općiš*, da ti rečem što činiš. 106. — **2)** *prelazno. što, kao činiti da bude opće, priopćivati, udjeljivati. Anteil nehmen lassen, communicare aliquid*: Bogastvo udi onomu ko ga u dobro ne *opći*. DPosl. 7.

općeućelo, samo u ovoj zagoneci: *polećele guske firitinguske, susrete ih općeućelo?* (t. j. varnice i verige). Rj.

općei, *općem, v. pf. Rj. o-peći. v. impf. peći.* — **I.** *verbrennen, aduro, cf. ožveći, opržiti*: Jedna joj se suza omaknula, ter je Vuku na obraz panula, *opće ga kao vatra živa. Rj.* — **II.** *su se, resteks.* — **1)** *n. p. na suncu, von der Sonne verbrannt werden, aduror sole. Rj.* — **2)** (u Boci) *vidi ožeći se. Rj.*

općeka, *f. (u Ratu niže Dubr.) gebrauntes Ziegel, later coctilis, cf. cigla. Rj. isp. čerpić (na suncu sušena cigla), crijep 2.* — Najprije su pisali na *općei*. Priprava 182. Sagna ih u *peći gdje se opeke peku*. Sam. II. 12, 31. Crijep . . . *općeka kojom se kuće pokravaju*, tegula. Daničić, ARJ. 823b. *općeka*, *osn. u općei.*

općekar, *m. laterarius faber.* Stulli. *ko opeke gradi.* Daničić, ARJ. 780a *kod riječi ciglar.*

opepeliti, *opepelim, v. pf. Rj. o-pepeliti. drukčije se ne nahodi ovaj glagol.* — **1)** *ne daje mu (n. p. mačka mišu) ni opepeliti, ohne Gnade, ohne Umstände, sine induciis. Rj. kao bez okolišenja, bez odgajanja.* — Ne da ni opepeliti. DPosl. 71. — **2)** *su se, in der Redensart*: ne da se ni opepeliti, *lässt sich kein*

Wort sagen, nihil sibi dici vult. Rj. — Ne da se ni opepeliti. III: Ne da se ni osoliti. (Ne će ni da zna za to što mu se govori). Posl. 198.

opepeljaviti, *vim, v. pf. äschern, cinere conspergo. Rj. o-pepeljaviti koga, učiniti da bude pepeljav, posuti ga pepelom. v. impf. pepeljaviti.*

operak, *opërka, m. dreieckiges Brett.* U pokrivanju zgrada daskom *operci* trebaju po krajevima (oko uglova). Rj. *daska na tri ugla.* — pero . . . naper, naperak. *operak.* Korijeni 284.

operdāšiti, *opèrdāšim, v. pf. vidi isperdašiti. Rj. o-perdašiti; otegnuti kožu, kao što čine čvrčije. v. impf. perdašiti.*

operina, *f. vidi oplačina.* Stulli. *vidi i pomije, spirine.*

operjāiti se, *opèrjāim se, v. r. pf. sich befiedern, pennis vestiri*: operjai se konj, kao tica, i bio je krilat i zmajevit (u pripovijeci). *cf. oprnati.* Rj. o-perjaiti se, *perje dobiti, inače se ne nahodi ovaj glagol, za značenju tako složena glagola isp. okonjiti se.*

operjāiti se (pennis vestiri). Korijeni 284. *vidi operjaiti se.*

operāšati, *šam, v. pf. deplumare, pennas detrahere. evellere, pennis nudare.* Stulli. o-perušati, *perje iskupiti, išćupati. v. impf. perušati.*

opervāziti, *opèrvāžim, v. pf. verbrämen, praetexo. Rj. o-pervaziti, pervazom opšiti. v. impf. pervaziti.*

opët, *Rj. vidi opetena. isp. uzopet. — 1) wieder, iterum. Rj. vidi pāka 1.* — Kad angjeo Božij sigje na zemlju, pretvori se u prosjaka . . . Kad angjeo sigje na zemlju, *opet se* pretvori u prosjaka. Npr. 79. 81. Car videći to, poljubi je i povrate se *opet* u carski dvor. 108. Gjak meće u usta pa *opet* baea u kraj. 148. Kud je voda jednom tekla, *opet će* proteći. Posl. 162. Ustani, pa *opet.* (Kad ko padne). 336. *Opet to, malo drukčije.* Npj. 2, 328. Pa ovako govori vladika . . . *Pa i opet* govori vladika. 4, 11. Da mi pošaljete . . . Evangelije . . . *Pa ču Vam donijeti opet* sa sobom. Straž. 1886, 1513. Dva sina moja ubij, ako ti ga ne dovedem natrag; daj ga u moje ruke, i ja ču ti ga *opet* dovesti. Mojs. I. 42, 37. Pošto ugodiše mnoge ugovore . . . i *opet* pakosno raskvariše. Glas. 21, 285. — **2)** *vidi: ipak, dennoch, tamen*: ali ipak. *cf. opet. Rj. 232b.* — On će se dugo zatezati, ali će ti najposle *opet* dati. Npr. 11. Ovi čovjek premda je bio opak, *opet* promisli hoće li dati svoju dušu. 95. Koliko je go i *opet* mu je zima. (Kaže se čoeuku koji je zimi slabo obučen). Posl. 145. Sitnice, koje se u istoriju ne mogu pometati, a *opet* joj veliku svetlost daju. Danica 4, 1. Sovjet je sad upravo bio ukinut, *ali* mu je ime *opet* ostalo. Sovj. 58. I premda navaljivaše (Avesalom), *opet* ne htje (David) ići, nego ga blagoslovi. Sam. II. 13, 25. Ako i jesu u sili i mnogo ih ima, *opet će* se isjeći i proći. Naum I, 12.

opetak, *opetka, m. (u Baranji) vidi podloga (u opanaka). Rj. kad se prodere opanak, puk se na ono mjesto iznutra metne komadić kože.* — (osn. u *pet*). Osn. 291.

opetena, *vidi opet*: Ode natrag *opetena* Marko. Rj. *opet-e-na. vidi 3 na (dometak).*

oplinja, *f. vidi obinja, ob-(h)inja. vidi himba.*

opliñiti, *ñim, v. pf. ob-hititi. vidi obuhititi obuhvatiti, obujmiti, v. impf. hitati 2. isp. obuhvatati.* — Kad se mlagjemu prst da, on svu ruku *opñiti*. DPosl. 42.

ophoditi, *ophodim, v. impf. ob-hoditi. vidi ohoditi, obilaziti, oblaziti. v. pf. obaći, obići.* — Stade Kuna konja zahoditi i bojnijem kopljem *ophoditi*. Npj. 3, 389.

ophodnja, *f. vidi obodnja, ob-(h)odnja. vidi ophogja 1.* — *obodnja (h je ispalo).* Korijeni 214.

ophogja, *f. Rj. — 1)* (po zap. kraj.) red, die Reihenfolge, ordo, *cf. obodnja. Rj. — 2)* *vidi ohogja, ohogje, put kojim se ophodi n. p. s konjma, ne mogući ići*

na prčćac, kud samo ljudi idu: Hodit' ophogjom. DPosl. 26. Mogući pravcem, hodit' ophogjom. 63.

ophlōgjenje, *n. verb.* od ophoditi. radnja kojom tko ophodi.

opijānje, *n. Rj. verb.* od opijati i opijati se. — **1)** radnja kojom tko opija koga ili kojom se tko opija (das Betrinken, inebriatio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko opija usnama (das Kleinmachen des Mundes, contractio oris. Rj.).

opijati, *ōpijām, v. impf.* Rj. o-pijati. — **1 a)** be-trinken, inebrio. Rj. činiti da bude tko pijan. *v. pf.* opjaniti, popjaniti, opojiti. — **b)** sa se, *refleks.* sich betrinken, inebrior. Rj. *v. pf.* opiti se, opjaniti se. — **2)** usnama, *den Mund spitzen, fastigo.* Rj. *vidi* uspijati. kao stezati usne, te budu manje.

opijelo, *n. die Absingung (Ablesung) der Gebete bei einer Grablegung, quae canit sacerdos sepeliens mortuum.* Rj. *osn.* opijevati. radnja kojom sveštenik uz ukop pjeva (ili čuti) molitve. *vidi* opojavanje. *isp.* nepijelo. — Nije to tijelo za opijelo. (Kad koji zdrav govori da će da umre). Posl. 218. Popovi da uzimaju za veliko opelo od imućna (groši) 10... za malo (do 7 godina) 2. Miloš 194. Opijelo se počinje psaltinom. DP. 361.

opijevānje, *n. verb.* od opijevati. radnja kojom tko opijevati što.

opijevati, *ōpijevām, v. impf.* o-pijevati, što ili koga; besingen. *isp.* opjavati. *v. pf.* opjevati. — sa se, *pass.*: Koliko se u narodnijem pjesmama opijeva goru kakva je i u ljeto i u zimu. Bukv. 23.

ōpiljci, *ōpiljākā, m. pl. das Feilicht, die Feilspäne, scobs.* Rj. o-piljci, prosta *osn.* piliti. ono što u piljenju otpada. *vidi* pilotina.

ōpip, *m. tactus.* Stulli. djelo kojim se što *ōpipā*: Hodit' s opipom. DPosl. 26 (u prncescnom smislu: s oprezom).

1. ōpipati, *pām, v. pf.* befühlen, contracto. Rj. o-pipati. *v. impf.* opipavati. — Poznajem ga kao (slijepac) rgjav novac. (Kad opiju megju prstima?). Posl. 252. Da opipa bega Ljubovića, da na njemu pancijera nema. Npj. 3, 468. Opipa nam bilo na različnim mjestima. Danica 2, 135. *Opipavši* mn to-pore svojim rukama, uvre se, da nisu drveni. 5, 36.

2. opipati, *ōpipām, v. pf.* abklauben, carpo: opipale kokoši grozđe; opipati meso s kosti. Rj. o-pipati, pipajajući pouzimat.

opipāvānje, *n. verb.* od opipavati. radnja kojom tko opipavu što.

opipāvati, *opipāvām, v. impf.* o-pipavati. *v. impf.* prosti pipati. *v. pf.* ōpipati. — Šta ti vavijek oko Mike opipavaš. *su se, pass.*: E ne da se ona žena tako lako opipavati. J. Bogdanović.

ōpirānje, *n. das Stützen, innisio.* Rj. *verb.* od I. opirati, II. opirati se. — **I. 1)** radnja kojom tko opire što na što. — **2)** radnja kojom tko opire oči. — **II. 1)** radnja kojom se tko opire na što. — **2)** radnja kojom se tko opire komu.

ōpirati, *rēm, v. impf.* Rj. o-pirati. *v. pf.* oprijeti. — **I. 1)** an etwas stemmen, anstemmen, insisto. Rj. opirati što na što ili o što. *isp.* opirati se na što; oprijeti se o što. — **2)** oči, seinen Blick auf etwas richten, oculos figo. *cf.* oprijeti. Rj. — **II. sa se, refleks.** — **1)** sich anstemmen, stützen, imitor: opire se na štap. Rj. opirati se na što i o što. *isp.* oprijeti se o što. — **Opirete** se na mač svoj. Jezek. 33, 26. — **2)** sich setzen (von der Armee), sisto, absisto, renitor. *cf.* oprijeti se. Rj. opirati se komu ili čemu. *isp.* protiviti se, suprotiti se. — Vidimo gdje se starija braća složno opiru svome bratu najmlagjemu. DM. 5. Ondje ćemo vidjeti Gospoda gdje iste krštenje u vodi Jordanskoj, i krstitelja, gdje se opire sa strahom. DP. 308. Mislim da ne bi bilo razloga opirati joj se. Rad 1, 119.

opirājača, *f. der Waschappen, lucinia serviens*

cluendo, *cf.* sudopera, bespara. Rj. *vidi* i pačaura. kupa kojom se sudori peru. *osnova* u oprati. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

ōpis, *m. vidi* opisanje. Stulli. — Najpotpuniji, najživlji opis ne može predstaviti ni biljaditi deo onoga što bi oči videle. Megj. 29.

opisanje, *n. verb.* od opisati. djelo kojim se što opise: Opisanije naroda. Danica 2, 74. Opisanije Slavonije. Straž. 1886, 1513. ije stariji *nast. mjesto* sadašnjega nje. *isp.* blagovještenje.

opisati, *ōpisēm, v. pf.* beschreiben, describo. Rj. o-pisati. *v. impf.* opisivati. *isp.* neopisan. — Tugji spisateljji najslavnije dogajjaje... naopako opisu. Miloš VII. Dovede je istoriji Miloša Obrenovića opisana po redu. 134. Kao što je... opisao porodicu Ilje Smiljanica, onako bi valjalo... Npj. 3, 117 (Vuk). Veli da vi opišete nakratko šta ćete (šta vam treba i šta želite). Straž. 1886, 864.

opisivānje, *n. das Beschreiben, descriptio.* Rj. *verb.* od opisivati. radnja kojom tko opisuje što: Može biti da će se i u ovoj knjizi naći riječi u opisivanju običaju i drugih riječi. kojijeh nema na svome mjestu. Rj.¹ VII.

opisivati, *ōpisujēm, v. impf.* beschreiben, describo. Rj. o-pisivati. *v. pf.* opisati. — Dogajjaje naroda našega slabo je kad rogenji Srbim opisivao... tugji pisateljji, koji su opisujuči dogajjaje svojih... Miloš VII. Prekrasno opisuje junačku smrt u Sigetiu. Npj. 4, 298 (Vuk). Tugje riječi opisuju našijem jezikom. Pis. 47.

opišati se, šām se, *vidi* popišati se. Rj. *v. r. pf.* o-pišati se. *v. impf.* pišati.

1. ōpiti, *ōpijēm, v. pf.* (u C. G.) opila ga zmija, t. j. njela ga, *beissen (von der Schlange), mordeo.* Rj. o-piti. *v. impf.* piti 3. (*isp.* Kan da su vas zmije pile, zmije pile i gušteri. Npj. 1, 170).

2. ōpiti se, *ōpijēm se, v. r. pf.* sich betrinken, inebrior. Rj. o-piti se, jako se napiti. *vidi* opjaniti se, gjornuti se, nakitići se bez cvijeća, nakvasiti se, naljoskati se, oklepiti se, oljoskati se, ošokati se, otrijeskati se, ukrasiti se, zavratati se, (opio se): udarila ga vedrica u glavu, udarila ga čutura u glavu, udario ga Vinko Lozić u glavu. *v. impf.* opijati se. — Velje zelje, nekakva trava, od koje bi se čovjek mogao opiti. Rj. 57a. Opila se i odrla strina, da odu šta ne bih ni žalio, već od poke vode jabnkove. Rj. 447b. Opise se tri Turčina mlada, opise se, kako crna zemlja, pa pospaše, kako da pomreše. Npj. 3, 40. Opice se svojom krvlju kao novijem vinom. Is. 49, 26.

ōpizmiti se, *zmīm se, v. r. pf.* na koga, *aus Ruche feindselig werden, ulciscendi cupiditate incendi.* Rj. o-pizmiti se, postati pizmen. *v. impf.* pizmiti se.

ōpjaniti, *nīm, v. pf.* Rj. o-pjaniti koga (izmegju p i j izbačeno i. *isp.* pijan i pjan), učiniti gu pjanu. *vidi* i popjaniti. *v. impf.* opijati. — **1)** *vidi* opojiti: Dokle staru majku opjanila. Rj. — **2)** sa se, *refleks.* *vidi* opiti se: Al' ni tu se Pejo ne razbira, koliko se opjanio vinom. Rj. — Carica pomiješa mu u vino rakiju i neka mirisna bilja... Car se opjani i zasp. Npr. 107.

ōpjen, *m.* (u Baranji) u kola na prednjoj osovini. Osovina se i *opjen* megju sobom mažn, da je lakše s rudom okretati kola. *cf.* opljen. Rj. — *opljen* (češki oplen i oplin, lužički woplun; riječ tamna postanja). Po nekim krajevima glasi i *ōpjen*, gdje je samo zamijenjeno lj glasom j. *Osn.* 146.

ōpjeniti, *nīm, v. pf.* abschäumen, despumo. Rj. o-pjeniti, kao snimiti pjenu. *isp.* spjeniti. *v. impf.* pjeniti.

ōpjevati, *vām, v. pf.* decanture. Stulli. o-pjevati koga ili što; besingen. *v. impf.* opijevati. *isp.* opojati.

ōpklada, *f. die Wette, sponsio, cf.* oklada, zarok, oblog. Rj. *vidi* i oklad, uklada. — Lomilica, kost koja se lomi za opkladu. Rj. 333a. Laž za opkladu.

Npr. 161. Doživiti *sramotu izgubljene oplade*. Danica 2. 136. Ja sam izgubila *opkladu*. 2. 137.

opkladiti se, *dim se, v. r. pf. wetten, sponsionem facio, cf. okladiti se*. Rj. ob-kladiti se. *vidi* i ukkladiti se, obložiti se 2. *v. impf. oplagjati se*. — I sam se bane *opkladi u sedam belih gradova, da ne smeš ići*. Jelena, kroz Mišljen goru na vodu... Ona mi bana susrete, koji se za nju *opkladi u sedam belih gradova*. Npj. 1. 587. No s Milošem oni s' *opkladiše u hiljadu žutijeh dukata*. 2. 212. Ajde da se *opkladimo, ko će od nas dvoga prije progovoriti*... nego u što ćemo? Danica 2. 134.

opklagjanje, *n. das Wetten, sponsio*. Rj. verb. od *opklagjati se*. *radnja* kojom se tko *opklagja*.

opklagjati se, *gjam se, v. r. impf. wetten (mit einem), sponsionem facio*: Da se ni s kim ne *opklagjaš* momče. Rj. ob-klagjati se. *vidi* oklagjati se, kladiti se, klagjati se, oblagati se 2. *v. pf. opkladiti se*. — U napredak se ne ču više s tobom ni zu što *opklagjati*. Danica 2. 137.

opkoliti, *opkolim, v. pf. umringen, circumvenio*. Rj. ob-koliti. *vidi* okoliti, skoliti 2, skolijeriti, okružiti, opasati, opskočiti, opteći, unuaseriti, zaskočiti. *v. impf. opkoljavati*. — Kosovo, 2 u Dalmaciji *dolina opkoljena kamenitijem planinama*. Rj. 293a. Otac (zmijinjici car) zapita zmiju... A ona mu kaže sve po redu kako je bio *opkolio požar* i kako je čoban izbavio. Npr. 11. U kulu je Stojkoviću Iako, no *ga Turska silu opkolila*. Npj. 4. 113. Turci *opkole* Resavski šanac sa sruju stranu. Danica 4. 24. Adži-Nikola, *opkoljen vodom i Turcima*. Miloš 39. Nije mogao sagraditi doma... od ratova kojima *ga opkolise*. Car. I. 5. 3.

opkoljavanje, *n. das Umringen, circumventio*. Rj. verb. opkoljavati. *radnja* kojom tko *opkoljava* što.

opkoljavati, *opkoljavam, v. impf. umringen, circumvenio*. Rj. ob-koljavati. *vidi* okružavati, opasivati 2, optjecati. *v. pf. opkoliti*. — Šabac... *opkoljavaju ga mloge bare*. Danica 2. 46. *Vozduh, koji nas opkoljava* i kojim dišemo. Priprava 10. Ne htjedne *opkoljavati* i biti *Deligradu*. Sovj. 40. Saul sa svojim ljudima *opkoljavaše Davida*. Sam. I. 23. 26.

opkop, *m. die Schanze, vallum*. Rj. ob-kop, *osn. u* opkopati. *vidi* šanac, šarampov. *isp. meteriz* 1. — Turci svojim *mrtracima ispuše opkope*. Danica 4. 24. Udare na šanac... i *otnu sve opkope*. Miloš 109. *Iskopaše opkop oko grada*. Sam. II. 20. 25. *Načiniše opkope oko njega* (Jerusalima). Car. II. 25. 1.

opkopati, *pam, v. pf. Rj. ob-kopati. Daničić misli, da je akc. u sud. vremenu opkopam. vidikod kopati. v. impf. opkopavati*. — 1) *verschanzten, circumvallo*. Rj. Cijela je varoš bila *opkopanu* i zagragnjena palisadama. Danica 2. 45. — 2) *sa se, refleks. sich verschanzten, circumvallor*. Rj. *vidi* ukopati se, ušančiti se.

opkopavanje, *n. das Verschanzten, obrvallatio*. Rj. verb. od 1) opkopavati, 2) opkopavati se. — 1) *radnja* kojom tko *opkopava* što. — 2) *radnja* kojom se tko *opkopava*.

opkopavati, *opkopavam, v. impf. ob-kopavati. v. pf. opkopati*. — 1) *verschanzten, obrvallo*. Rj. *opkopavati n. p. varoš. isp. opkopati*. — 2) *sa se, refleks. sich verschanzten, circumvallor*. Rj. *vidi* ukopavati se.

opkoraćavanje, *n. verb. od opkoraćavati*. Rj. **opkoraćavati**, *opkoraćavam, v. impf. beschreiten, uberschreiten, mit einem Schritte bespannen*. Rj. obkoraćavati, *n. p. štap, kao što čini dijete, kad hoće na njemu da jaše. v. pf. opkoraćiti*.

opkoraćiti, *čim, v. pf. Rj. ob-koraćiti. vidikod opkoraćiti, okročiti, v. impf. opkoraćavati*. — 1) *beschreiten*. Rj. — On zadrema na kobili i zaspji, a kad se probudi, a on *opkoraćio nekaku kladu* pa sedi na njoj i drži nlar u rukama. Npr. 23. Jahati na štapu, kao što čine djeca *opkoraćivši štap* i trčuci kao da jašu. Daničić, ARj. 857a. — 2) *opkoraćiti konja, objahati*

ga: Objahati, *aufsitzen (aufs Pferd), conscendo equum, cf. opkoraćiti*. Rj. 430a.

opkročiti, *opkročim, v. pf. Rj. ob-kročiti. vidikod okročiti, opkoraćiti*. — 1) *vidi* opkoraćiti. Rj. *opkročiti n. p. štap, kao što učini dijete, kad hoće na njemu da jaše*. — 2) konja, t. j. *uzjahati, das Pferd beschreiten, ascendo equum, cf. okročiti*: Te *opkročiti Sarca* debeloga. Rj. *vidi* i zakročiti.

oplačina, *f. ridi* *oplačina*. Rj. *oplačina, voda* kojom se *oplaću sudovi. vidikod* i operina, pomije, spirine.

oplačivavanje, *n. das Verschallen, to margine circumdare*. Rj. verb. od *oplačivati. radnja* kojom tko *oplačuje* što, *n. p. vrata*.

oplačivati, *oplačujem, v. impf. verschallen, margine circumdo*. Rj. *oplačivati n. p. vrata, pendžer i t. d., oplatu udarati na njih. v. pf. oplatiti*.

1. **oplakati**, *oplakam, v. pf. Rj. o-plakati. v. impf. oplakivati*. — 1) *beweinem, defleo*. Rj. — Da si, bane, preminuo u dalekoj tugjoj zemlji, i tugji te *oplakali*. Npj. 1. 95. Dogje Avram, da ožali *Saru* i *oplače*. Mojs. I. 23. 2. — 2) *unfangen zu weinen, in fetum prorumpo*: oplakalo dijete od njega. Rj. *počeli plakati. isp. proplakati* 1, *proplakati se, zaplakati*. — Gotovo svaka Srпкиnja kojoj je brat umro, i danas *oplače* kad čuje kukavicu gje kuka. Rj. 312b.

2. **oplakati**, *oplakam, vidikod* *oplakati*. Rj. o-plakati, *n. p. čašu koja nije čista, ausschweemen, cluo. v. impf. plakati. isp. oplacine*. — Ni Dunav te ne bi *oplakao*. D'osl. 79. Na gole stijene može se zemlja nanijeti... *kiša oplacše s onijeh stijena* naneseću zemlju. Priprava 24.

oplakivanje, *n. Rj. verb. od oplakivati*. — 1) *radnja* kojom tko *oplačuje n. p. mrtraca* (das Beweinen, defletio. Rj.). — 2) *radnja* kojom *n. p. dijete oplakuje* (das Aufweinen, effusio in fetum. Rj.).

oplakivati, *oplakujem, v. impf. o-plakivati, prosti plakati. v. pf. 1 oplakati*. — 1) *beweinem, defleo*. Rj. *oplakivati n. p. mrtraca*. — 2) *aufweinen* (z. B. von einem Kinde), *in fetum prorumpo*. Rj. *oplačuje n. p. dijete, kad često stane plakati, prestane plakati, pa opt. isp. oplakati* 2.

oplata, *f. Rj. o-plata. korijen vidikod* *naplatak*. — 1) *n. p. oko vrata, pendžera, die Verkleidung, margo (ligneus)*. Rj. *vidi* čerčivo, okvir. — Načini mu (stolu) *oplatu* s podlanice u naokolo. Mojs. II. 37. 12. — 2) ono gvozdje što je njime postavljen plug u plazu s lijeve strane. Rj. — 3) *platno* od kućina. Rj.

oplatiti, *oplattim, v. pf. n. p. vrata, verschallen, verkleiden, margine circumdo*. Rj. *oplatiti n. p. vrata, oplatu udariti na. vidikod* *okviriti, opšiti* 2. *v. impf. oplacivati*.

1. **oplaviti**, *vim, v. pf. vidikod* *oplaviti*. Rj. o-plaviti, *vođa oplavi njivu. vidikod* *greznuti. v. impf. plaviti*.

2. **oplaviti**, *oplavim, v. pf. blau färben, caeruleo colore imbuo*. Rj. o-plaviti, *plavdom obojiti. v. impf. plaviti*.

oplaza, *oplazina, f. ono što plug preskoči, kad se ore, pa ostane cijela zemlja. Rj. vidikod* *lazina* 1. *isp. oplaznuti*. — o-plaza (kor. kod *plaz*). *Osn. 19. pláz* (kor. koji je i u *puzati* *пѹзѹти*). *Osn. 16.*

oplaznuti, *oplaznem, v. pf. kad plug ispadne iz zemlje, pa preskoči te ostane malo cijele zemlje. cf. oplaza*. Rj. o-plaznuti. *dručkije se taj glagol ne nakodi*.

oplećak, *oplećka, m. Rj. d-plećak. (osn. u pleće)*. *Osn. 291. — 1) der (gesteckte) 1) ordertlied des weiblichen Hentes, indusii micliris pars anterior ucu picta. Rj. prednju (izrezenu) stranu od ženske košulje. — 2) (u Srijemu i u Baranji) kratka ženska košulja. po kojoj se skuti opasuju, cf. opleće, košuljac 1. Rj. — Oždrijelje, postava na *oplećku*. Rj. 450b. Teško upočku na babinu *oplećku!* Posl. 316. — 3) *haljina nekakra srećenička i levitska u starom zavjetu, das Schalterkleid, superhumerales*: Načiniše *oplećak* od zlata i od*

porfire. Mojs. II. 39, 2. Samnilo služaše pred Gospodinom još dijete u *oplećku lancnom*. Sam. I. 2, 18.

opleće, *n.* (u Dalm.) ženska kratka košulja (do pojasa, kao što se gdješto i u Srijemu i u Bačkoj nosi) preko koje se obuče fuštau. *cf.* oplećak. Rj. *vidi* i košuljac 1.

oplemeniti, *nim, v. pf. nobilitare, nobilem, clarum reddere*. Stulli. o-plemeniti *koga ili što, učiniti ga plemenitim, i u prenesenom smislu, valjanim, dobrim, izversnim*.

oplemenjivânje, *n. verb. od oplemenjivati. radnja kojom tko oplemenjuje što.*

oplemenjivati, oplemenjujem, *v. impf. oplemenjivati. v. pf. oplemeniti, i značnije onajče*. Stulli. *v. impf. prosti plemeniti*.

oplesti, opletēm, *v. pf. Rj. o-plesti. v. impf. opletati. — I. I) vijenac, koš, kosu, *flechten, plecto, tero*. Rj. — *Opleo sam jedan kanut u kuće*. Rj. 262a. *Uzica je opletena i svaka je žena sebi plete*. Rj. 289a. *Opletu magaz u pruca*. Rj. 310a. *Pletikrošnja. Krošnje je još lakše oplesti nego kotaricu*. Rj. 507a. *Cjepački optesti kosu*. Rj. 813b. *Dogje na dućan gje se pletu rogožine . . . pa onda oplete sam jednu rogožinu*. Npr. 174. *Opleti me sitno gjevojački: od petoro i od devetoro*. Npj. 1, 567. *Gjuzel Ajka univala lice . . . a opletu kose na osmoro*. Here. 164. *Opletarš ričene od trnja metuše mu na glavu*. Mat. 27, 29. — 2) *n. p. čarape, rukavice, stricken, tero arubus*. Rj. — *Vještoj pletarici treba osam dana, dok oplete jedne tanke (fine) čarape*. Priprava 147. **II.** *sa se, reflex. das Haar flechten, neco comam*. Rj. *oplesti se, oplesti sebi kosu: Zar se svaka opletena uda? (. . . ovjge valja da se misli da se gjevojača uda dok joj i ne naraste kosa, da se može oplesti?)*. Posl. 86. *Opleti se*, galije su u Gružu. D'Posl. 91.*

opletanje, *n. das Flechten, textus*. Rj. *verb. od opletati. radnja kojom tko opleće što.*

opletati, oplecēm, *v. impf. flechten, plecto*: Likom bi ga opletala. Rj. o-pletati, *prosti plesti. v. pf. oplesti. — Da ja znam moj gajtane! da će tebe mlad nositi, seilom bi te opletala, zlatom bi te uvijala*. Npj. 1, 291.

oplijeniti, oplijenim, *v. pf. ausplündern, spolio*. Rj. o-plijeniti. *vidi* poplijeniti, opljačkati, odrjeti 2. *isp. ogoluzniti (koga). — Mačva je bila najbogatija . . . nego je po tom pogažena i oplijenjena, ali se je sad opet oporavila*. Rj. 349a. *U moga popa za kućom ima velika jama . . . biće u njoj novaca . . . Kad je oplenimo, onda ćemo dobiti podeliti*. Npr. 169. *Nemoj, hadžija, Boga ti! (Nekakoga slijepca uhvatili hajduci te ga oplijene i svuku do košulje i obuče . . .)*. Posl. 206. *Dogjoše sinovi Jakovljevi na pobijene, i oplijeniše grad*. Mojs. I. 34, 27.

oplijeviti, vīm, *v. pf. jätu, runco, cf. opljeti*. Rj. o-pljeviti. *v. impf. pljeviti, pljeti*.

oplimati, mām, *v. pf. accrescere. — rijeke oplimaju*. Stulli. — *Lud se u more miža, ter mni da će oplimat*. D'Posl. voda oplina t. j. naraste, u Stulića. XIV. *drukčije se glagol ne nahodi. isp. plima*.

oploditi, oplodim, *v. pf. fecundare*. Stulli. o-ploditi *što, učiniti da bude plodno, da donese plod; befruchten. v. impf. oplodjivati*.

oplodjivânje, *n. verb. od oplodjivati. radnja kojom tko oplodjuje što.*

oplodjivati, oplodjujem, *v. impf. (u Stullija kearno plodivati, o-plodjivati što, činiti da bude plodno, da donosi plod. v. pf. oploditi*.

opljačkati, čkām, *v. pf. vidi oplijeniti. Rj. i syn. onajče. o-pljačkati. v. impf. pljačkati. — Dočeka ih vojska i sre pobije i opljačka*. Odrb. od ruž. 9. *Cincar-Janko je opljačkao ženu Jakovljevu, kad se selila*. Sovj. 14. *Opljačka onaku raroš*. 28.

opljen, *m. na saonicama ona gredica, što odozgo drži stuppe ili češljeve*. Rj. 463a. *vidi* opjen. — *U saonica . . . na stuppeima odozgo stoje opleni ili gredice, te drže salince jedan za drugi; u oplene je udaren na svakome kraju po jedan kočić, koji se zove ručica*. Rj. 662b (*oplen u ist. govoru*).

oplješiviti, vīm, *v. pf. callescere, calrescere*. Stulli. o-plješiviti, *plješiv postati. vidi oćelaviti. v. impf. plješiviti*.

opljeti, opljēvēm, *vidi* opljeviti. Rj. *v. pf. o-pljeti. v. impf. pljeti, pljeviti*.

opljuckivânje, *n. vidi* otpljuckivanje. Rj. **opljuckivati**, opljuckujem, *vidi* otpljuckivati. Rj. *v. impf. o-pljuckivati. dem. od otpljivati*.

opljunuti, nēm, *v. pf. in die Hände speien, spu in manus*. Rj. o-pljunuti. *pljunuti u ruke. v. pf. je i prosti pljunuti. v. impf. pljuvati*.

opna, *f. die Membrane, das Häutchen, membrana (ovi, cerebri), cf. opona*. Rj. *kožica n. p. u jajetu, moždana, povrh mlijeka. vidi i tjena. dem. oponica, oponica, tjenica. — opna (korijena koga je i opona u pti)*. Osn. 34.

opnica, *f. dem. od opna*. Rj. *vidi* oponica, tjenica. **opodojčiti**, čim, *v. pf. Rj. o-podojčiti. kao prost glagol ne dolazi. — I) *n. p. kravu, ovcu, kozu, dem. des Säuglings herauben, lactente privo (vom Vieh): Poklat' moje janjce od ovaca, bijele mi opodojčit' ovce*. Rj. *opodojčiti n. p. ovcu, uzeti joj odojče. — 2)* *sa se, reflex. ili pass. des Säuglings beraubt werden, privor lactente (vom Vieh): opodojčila se ovca i t. d. Rj. lišiti se odojčeta: Podojnica, ovca koja se opodojčila, t. j. ostala bez jagnjeta*. Rj. 524a.*

opoganiti, nīm, *v. pf. Rj. o-poganiti. vidi* ognusiti, omaganjiti. *isp. oskrnjaviti, oskrvniti. v. impf. poganiti. — I. verunreinigen, entucichen, polluo*. Rj. — *Pametan čovjek ne može reći, da je Srpski jezik opoganjen tuđim riječima*. Rj. XX. *Mrzeći na haljini opoganjenu od tijela*. Jud. 23. — **II.** *sa se, reflex. — 1)* *sich verunreinigen, contaminor*. Rj.: *Ovo su koji se ne opoganise sa ženama, jer su djevstvenici*. Otkriv. 14, 4. — 2) *sich besudeln (vom Kinde, das die Wäsche verunreinigt), concucare se*. Rj. *kaže se za dijete, kad se oneredi pa opoganji košulju.*

opojati, opojām (jēm), *v. pf. opojāvati. opojāvām, v. impf. einen besingen (d. h. die Grabgebete über ihn ablesen), preces funebres decanto*. Rj. o-pojati, o-pojavati *koga. isp. opjevati, opijevati. — Odnese svi ga (nazovimrea) u crkvu . . . da onde po običaju prenoci, pak će ga sutradan opojati i sahraniti*. Npr. 171. *Neopojan grob. (Kaže se za stara čoeka koji je već gotovo mrtav)*. Posl. 207. *Unese ga u Vilindar crkvu, čuti Marku, što samrtnu treba, na zemlji mu t'jelo opojao . . . onje starije ukopao*. Marka. Npj. 2, 414. *Ako li te sugjen danak nagje, Vjepo ču ti ime opojati, dugo ču te, sinko, spominjati*. 4, 302. *isp. opijelo*.

opojāvânje, *n. das Ablesen der Begräbnissgebete, decantatio precum funebrium*. Rj. *verb. od opojavati. radnja kojom tko opojava mreca. isp. opijelo*.

opojiti, opojim, *v. pf. berauschen, inebrio, cf. opjaniti*. Rj. o-pojiti. *vidi* i opjaniti. *v. impf. opijati. — Polazajnik . . . dosta puta ga opoje te se i poblijuje (i kažu da je to dobro)*. Rj. 533a. *Kraljica svoga muža nečim opoji*. Npj. 61 (Vuk). *Ja ču njega ljuto opojiti*. 2, 623. *Opojicu strijele svoje krvlju, i mač će se moj najesti*. Mojs. V. 32, 42.

opomena, *f. die Erinnerung, admonitio*. Rj. o-pomena, *osn. u opomenuti. isp. napomena. — Opomena vladiciña narodu*. Rad 1, 188.

opomenuti, opomēnem, *v. pf. Rj. o-pomenuti. v. pf. je i prosti pomenuti. v. impf. opominjati. — I) *erinnern, mahnen, admonco*. Rj. *opomenuti koga**

ili što, opomenuti koga čega ili na što. *isp.* podsjećati. — Pa ga drug opomenuo na to. Posl. 196. Ranu pozlijediti. (Regjav kakav dogajaj opomenuti i čeka na novo rasrditi.) 270. Kažu, da ga je i Crni Gjordgijje toga opomenuo, kad ga je zavojvodio. Danica 4. 31. Da je čitao Oračaja, opomenulo bi ga na onaj stih: dulce est . . . Nov. Srb. 1817, 640. Ovakovi su spomenici nijema istorija . . . oni mogu samo opomenuti koga čega. Priprava 174. Mi ovgje za sad da opomenemo još nešto. Rj.¹ XXXVI. Sigji, opomeni narod da ne prestupe megje. Mojs. II. 19, 21. — 2) sa se, *refleks.* sich erinnern, gedenken, memini, recordor. Rj. *vidi* spomenuti se. opomenuti se koga ili čega: Brate, opomeni se i mene, ako gde nagješ Usuda. Npr. 74. Zet se opomene što mu je najposlije kazao pobratim na rastanku. 147.

opominjanje, *n. das Erinnern, commonefactio, memoria.* Rj. *verb.* od 1) opominjati, 2) opominjati se. — 1) radnja kojom tko opominje koga. — 2) radnja kojom se tko opominje čega.

opominjati, *njēm*, *v. impf.* Rj. o-pominjati, *v. pf.* opomenuti. — 1) *erinnern, commonefactio.* Rj. *isp.* podsjećati. — Najmlagiji navali da je (sestru) dadu opominjati ih očine zakletke na samrti. Npr. 87. Tugja kapa, mrsna šaka. (. . . susjed ga svaki čas opominjao da mu masnom rukom ne bi kapu uprljao . . .). Posl. 321. Mloga imena opominju na stare rudnike. Danica 2. 28. Opominje i za Vas da ste Odendichter. Straž. 1886, 1476. Za to se ne ču olijeniti opominjati vam jednako ovo. Petr. II. 1, 12. — 2) sa se, *refleks.* sich erinnern, gedenken, memini, recordor. Rj. — Tako mi se duša s njim ne prela! (Kad se mrtežeh opominje.) Posl. 304. Na ti, Lomo, moj nož . . . nosi ga i opominji se mene. Miloš 77. Opominjem se, da sam čitao . . . da su uzrok tome. Ođg. na sit. 3. Namolovana dva sveca . . . za jednoga se jamačno opominjem, da je Merkurije. Pis. 51. Ja se opominjem kako su žene po Biogradu pjevale. Sovj. 75.

opona, *f. vidi* opna. Rj. *vidi* i tjena. *dem.* oponica.

oponica, *f. dem.* od opona. Rj. *vidi* i opnica, tjenica.

opoplástiti se, *opoplástim se*, *v. r. pf.* sich entgegenstücken, widersetzen, renitor; opoplasti se na me. Dok se Brdska vojska opoplasti. Rj. o-poplastiti se, *vidi* oprijeti se 2. u drukčijem se obličju ne nahodi taj glagol.

opor, *adj. vidi* oporan. Rj. *herb.* acerbus, uustus. *isp.* kaštar. Značenje (korijenu) prelazi u bosti, *grepiti*: *opor*, *oporan*, *oporiti*. Korijeni 283. — Gramatika drvena motika. (Valja da za to što je suha i opora). Posl. 45. Tukiše su male i okrugle; dok ne ugnjile opore su za jelo, a gnjile su vrlo slatke. Rj. 729b.

öpöran, *öpörna*, *adj. herb.* acerbus, uustus, *cf.* opor. Rj.

opöraviti, *vīm*, *v. pf.* Rj. o-poraviti. — 1) *vidi* nptiti se. Rj. *uputiti se* u čemu, *vidi* i uporaviti, ovarisati. — 2) sa se, *refleks.* sich erholen, reficior, *cf.* opraviti se. Rj. *vidi* i okarjati, okrljati, okopirati se, ponaciniti se, popraviti se 2, potkožiti se. *v. impf.* oporavljati se. — *Mačva* je po tom pogažena i oplijenjena, ali se je sad opet oporavila. Rj. 349a. Okopirati se, kao oporaviti se (i od bolesti i od rđe i sirotinje). Rj. 455a. On je orla dobro hranio, da bi se što oporavio. Npr. 239. Koja (Srbija) ne mogaše ustati ni oporaviti se od razdora megju plemenima. DM. 14.

opöravljänje, *n. die Erholung* (z. B. nach einer Krankheit), *refectio.* Rj. *verb.* od 1) oporavljati, 2) oporavljati 2. — 1) radnja kojom tko oporavlja što, *n. p.* tijelo svoje hranom. — 2) stanje koje biva, kad se tko oporavlja, *n. p.* od bolesti. *isp.* oporavljenje.

opöravljati, *vljam*, *v. impf.* o-poravljati. *v. pf.*

oporaviti. — 1) oporavljati što, činiti da ono ide na bolje: Dušu svoju oporavlja (Gospod). Ps. 23, 3. Mi svaki dan oporavljamo tijelo hranom. DP. 206. — 2) sa se, *refleks.* sich erholen (z. B. nach einer Krankheit), *reficior.* Rj. *vidi* opravljati se 1. oporavljati se od bolesti ili od rđe i sirotinje.

opöravljänje, *n. convalescere*, *subst.* Stulli. *verb.* od oporaviti se. kad se tko oporavi *n. p.* od bolesti. *isp.* oporavljanje 2.

öpörit, *adj.* (u C. G.) *vidi* usovan. Rj. — 1) Usovan čovjek, *mürrisch, morosus, cf.* mrzovoljast, osorljiv. Rj. — 2) jelo, *ekelhaft, teter, cf.* prijetran, otužan. Rj.

opörüiti, *öpörüm*, *v. pf.* abtrennen, hinwegtrennen (z. B. eine Schur), *demo, separo.* Rj. o-pöriti, *n. p.* gajtan, *vidi* otporiti, otparati. *v. impf.* parati. — Kako ga je Štečić udario, četiri mu toke oporio. HNpj. 4, 348. Četiri mu rebra oporio. 4, 349.

öpörüföst, *öpörüfosti*, *f. osobina onoga koji je oporit.* — I čakšire češ promeniti, a pamet ne češ! rekne knez, malko nezadovoljan ovom opörüfošću. Mil. 81 (odje riječ ne znači što njezina bližu osnovu: oporit; nego što dulja: oprijeti se 2. die Widerspenstigkeit, contumacia).

öpörüjak, *n. das Gekröse, mesenterium*, ono, kao duguljasta maramica, oko čega su crijeva u naokolo prirasla; u Sumadiji na gdjekojijem mjestima, kao *n. p.* u Bukoviku, u jaganjaca zovu kraljica, i najviše se prodaje s džigericom. Rj. o-pörüjak, *osnova koja je u oporiti.*

öpörüčän, *öpörüčänä*, *adj. testamentarius.* Stulli. što pripada oporuci. suprotno neopörüčno.

opörüčitelj, *m. qui testatur, vel qui testamentum facit.* Stulli. koji čini oporuku.

opörüčiteljica, *f. quae testamentum facit.* Stulli. koja čini oporuku.

opörüčüiti, *öpörüčüm*, *v. pf.* testari, testamentum facere — znajući da ga smrt čeka . . . imanje opörüči. Stulli. učiniti oporuku, opörüčeno ostaviti kome što. *v. impf.* opörüčivati.

opörüčivänje, *n. verb.* od opörüčivati. radnja kojom tko opörüčuje.

opörüčivati, *opörüčüjem*, *v. impf.* Stulli. oporuku činiti, opörüčeno ostavljati kome što.

öpörüka, *f. testamentum* — bez oporuke, *vidi* neopörüčno. Stulli. *vidi* testamenat.

öpösłom, *vidi* naopösłom, naopösłen.

öpöštüiti, *öpöštüm*, *v. pf.* fastenmässig richten (z. B. einen Topf, worin Fleischspeisen gewesen), purgo ollam, in qua carnes fuere. Rj. o-postiti *n. p.* lonac u kojem je bilo mrsno jelo, t. j. pripraviti ga, očistiti za posno jelo. *v. impf.* postiti 2.

öpöštüniti se, *öpöštünim se*, *v. r. pf.* sich als Ehrenmann zeigen, fidem probare, ostendere se honestum. Rj. o-poštüniti se, pokazati se pošten. *isp.* opöštüiti sebe, osyjetlati sebi obraz. — drukčije se taj glagol ne nalazi.

öpöštüiti, *öpöštüm*, *v. pf.* (u C. G.) Ehre machen, honorem acquiro: Kad razbiše pašu serasčera, opöštüše svu krajinu našu. Te opöšti i mene i sebe. Rj. o-poštüiti koga, učiniti mu poštu, pošteruje; osrjetlati mu obraz. *v. impf.* pöštüiti. *akc.* prema poštitu trebalo bi da bude öpöštüiti.

öpöštüiti se, *öpöštüm se*, *v. r. pf.* o-potiti se. *v. impf.* potiti se. *vidi* zapöštüiti se, oznojiti se. *isp.* pot. — Može se umižat u odar, a riječ paka da se je opotio. DPosl. 63.

öpötrebiti, *bīm*, *v. pf.* (u Boc) *vidi* osiromašiti. Rj. o-pötrebiti, *potrebiti* (siromušin) postati. *vidi* i obubožati, opražnjati. — ne nalazi se kao prost glagol.

opövüdjati, *öpövüdjüm*, *v. pf.* (dus Gericht) aufmerksam machen auf etwas nicht Beachtetes, admoneo (de crimine, male facto). Rj. o-pövüdjati, pažnju obratiti na što (na zlo kukvo), prokazati što. *vidi* osvaditi. značenje (korijenu) obznaniti, kazati: povüdjati, po-

vjediti, ispovjediti, *opovijedjeti*. Korijeni 209. *v. impf.* opovijedati. — Zao sanak... na tebe se taki sanak zbio! Kad ga vijge, rašta *opovijge*, *opovijge* jutros na podranku, kad svatovi misle da polaze? Npj. 2, 541.

opovijedanje, *n. verb.* od 1) opovijedati, 2) opovijedati se. — **1)** *radnja kojom tko opovijeda što.* — **2)** *radnja kojom se tko opovijeda.*

opovijedati, opovijedam, *v. impf.* o-povijedati. *v. pf.* opovijedjeti. — **1)** *pažnju obručati na što (na zlo kakvo), prokazivati što.* *isp.* opovijedjeti. — **2)** *sa se, refleks.:* Puh se svojom sipnjom *opovijeda*. DPosl. 105.

Opovo, *n.* namastir u Fruškoj Gori. Rj. *vidi* Hopovo.

Opovski, *adj.* von Opovo. Rj. *vidi* Hopovski.

opozniti, *dpoznim*, *v. pf.* *vidi* zadocniti se. Rj. o-pozniti, *pozno doći*. *drukčije se ne nalazi taj glagol.* *vidi* i *odocniti*, *začamati* 2, *zakasniti*.

oprân, *adj.* (u Herc.) (*part. pass.* od oprati) svijetao, valjan, otresan, *glänzend, erlaucht, clarus*: Da donese vode sa jezera da napoji *oprani družinu*. Progji me se *oprani delijo*. Rj. *suprotno* neopran.

oprasiti, *oprasim*, *v. pf.* Rj. o-prasiti. *v. impf.* prasiti. — **1)** *werfen (von der Sau), pario*. Rj. Od *krmače* kud će plemenitije šta biti, *koja po osnaru oprasi?* Posl. 234. — **2)** *sa se, refleks. werfen (von der Sau), pario*. Rj. *krmača se oprasi, kad oprasi prase (prasad).*

oprasak, *oprasaka*. *m.* *vidi* *oprasica*. Rj. *kad oprasi snijeg.* *vidi* i *oprha* 1.

oprasica, *f.* *kad oprasi snijeg die Bestreuung (vom Schnee), conspersio, cf.* *oprasak, oprha*. Rj.

oprasiti, *oprasim*, *v. pf.* Rj. o-prasiti. *v. impf.* prasiti. — **1)** *n. p.* vinograd, kukuruze, *auflockern, pulvero*. Rj. — **2)** *oprasio snijeg, bestreuen, conspergo.* *vidi* *oprasiti, popršati.* *isp.* *oprasak, oprasica, oprha.* — **3)** *kao napuniti što praha, uprljati prahom. sa se, pass. ili refleks.:* Te joj drže skute i rukave, *skute drže da se ne oprase*, a rukave da s' ne krni zlato. Npj. 2, 640.

oprasćanje, *n.* *vidi* *praštanje*.

oprasćati, *vidi* *oprašćati*, *i primjer ondje iz Npj.* 4, 154. *isp.* *prašćati i prašćati*.

oprašćaj, *m.* *djelo kojim se što oprosti:* Svake sedme godine *oprašćaj*. Mojs. V. 15, 1 (*remissio, Nachlass*). *isp.* *oprašćanje.* — *riječi s takvim nast. kod dögagjaj.*

oprašćanje, *n.* Rj. *vidi* *oprašćanje. verb.* od I. *oprašćati*, II. *oprašćati se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko oprašta što kome (das Verzeihen, condonatio. Rj.):* Svake sedme godine *oprašćaj*. A *oprašćanje* da biva ovako: *kome je ko dužan što, neka oprosti.* Mojs. V. 15, 2. — **2)** *radnja kojom tko oprašta koga čega.* — **II. 1)** *radnja kojom se tko oprašta s kim (das Abschiednehmen beim Auseinandergehen, salutatio discedentium. Rj.).* *isp.* *oprašćaj.* — **2)** *radnja kojom se tko oprašta čega.*

oprašćati, *oprašćam*, *v. impf.* Rj. o-prašćati. *vidi* *oprašćati. prosti prašćati, prašćati. v. pf.* *oprostiti.* — **I. 1)** *verzeihen, condono.* Rj. *kome što:* Nego Turci viši zulum grade... i tu *žalost* Srbi *oprašćahu*. Npj. 4, 154. Kako car Srbima *sve oprašta* i prima ih u milost svoju. Miloš 123. — **2)** *oprašćati koga čega, kao izbačljati koga od čega:* Glas Gospodnji *oprašću košute bremena*, i sa šuma skida odijelo. Ps. 29, 9. Ja *te oprašćam* danas *verigu* što su ti na ruku. Jer. 40, 4. *može biti da ovamo ide i ovaj primjer:* Oprašćam sve i zmiju pod krš i tien u goru! (Kad ko umire). Posl. 240. — **II. sa se.** — **1)** *Abschied nehmen (und sagen: Nichts für unget!)*, *ante discessum salutare se invicem.* Rj. *reciproč.* *oprašćaju se ljudi na rastanku:* Devojka *se sa rodom oprašta*, ljubi oca, ljubi staru majku. Npj. 2, 24. — **2)** *oprašćati se čega, kao izbačljati se od čega:* Oprašćam *se neprijatelju svojih.* Sam. II. 22, 4. Jesi li vidio kad se košute legu?...

kako se savijaju, mlad svoju ispuštaju, i *oprašćaju se bolova?* Iov 39, 6.

oprašćiti, štím, *v. pf. entblößen, nudo:* Oprašćio starac muda prema tolikim ljudma, (u zagoneci, t. j. grozge). Rj. o-prašćiti. *vidi* *ogoliti. inače se ne nalazi taj glagol.* — *prašćati, prasnuti, prašćiti, oprašćiti* (nudar, značenje razvijeno iz *razmetnuti*). Korijeni 299.

oprati, *öperem*, *v. pf.* Rj. o-prati. *isp.* *pooprati. v. impf.* *prati.* — **1)** *waschen, lauo.* Rj. *vidi* *opran, neopran. isp.* *izribati* 1. — *Za noge* niti bi se reklo *izmiti* ni *umiti*, nego samo *oprati* (koje bi se i *za ruke* i *za obraz* moglo reći). Rj. 227a. *Snaha opere sudove*, pa odnese pomije u valov svinjama. Npr. 83. Što ćeš mene zimus poslužiti i *oprati tanke preoblake*. Npj. 3, 366. (Bože!) *Operi me dobro od bezakonja mojega.* Ps. 51, 2. *Opruće noge svoje u krvi bezbožnikovoj.* 58, 10. *Ima rod koji misli da je čist, a od svoga kula nije opran.* Prič. 30, 12. — **2)** *sa se, refleks.:* *Da bi se oprali od sramote.* Žitije 38. *Oprati se od krivice zakletvom svjedoka.* DM. 269.

oprava, *f.* Rj. *osn.* u *opraviti.* — **1)** *die Zurecht-richtung, correctio.* Rj. *isp.* *opraviti* 1. *djelo kojim tko opravi (uredi, obnovi) što, n. p.* *crkvu, pušku, vodenicu.* — **2)** *die Bereitung, Fertigrichtung, paratio.* Rj. *kao sprava* 1, *die Adjüstierung, der (ganze) Apparat, apparatus:* *Odora,* 2) *odijelo, ruho, oprava* (na čovjeku i na konju). Rj. 447a. *Takum**, *cf.* *oprava*, *n. p.* *takum konjski, t. j. opravu (sedlo, uzdi i ostalo);* *dao mu konja pod svim takumom, t. j. pod svom opravom.* Rj. 730a. Treći dan udari sva sila Turka, s topovima i *sa svom opravom*, te prege preko Timoka. Danica 1, 84. *Krdžalijne, koje su se kundakom i ostalom opravom razlikovale od ostalih pušaka.* 2, 95. *Afis-paša povuče sa sobom mloštvo ličina, kojima će poglavice vezati i veštati... S orakom opravom dogje u Paraćin.* 5, 43. *Zapovedi, te mu se iz carske riznice dadu novci za svu opravu, što novu oficiru treba.* Žitije 11. — **3)** *die schriftliche Erlaubniss, jus scriptum faciendi aliquid:* *izvadio pravu da ponovi namastir, cf.* *isprava.* Rj. *kao dokument, pismo kojim se daje kome pravo, da čini što.*

opravan, *öprävna, adj.* *richtig, in Ordnung, bene constitutus, n. p.* *puška, gadlje.* Rj. — *Hazar**. *vidi* *gotov, spreman, opravan.* Rj. 798b. *Oružje mu je svakad opravno.* Zim. 216. *isp.* *opraviti* 1. *kao valjano opravljen, uregjen.*

opravdanje, *n.* *purgatio criminis, exersatio.* Stulli. *verb.* od *opravdati. djelo kojim se što oprava.* — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio: opravdanje.* Nov. Zav. VII. *Koji (Isus) se predade za grijeha naše, i ustade za opravdanje naše.* Rim. 4, 25 (*Justificatio, Rechtfertigung*).

opravdati, *däm, v. pf.* Rj. o-pravdati. *v. impf.* pravdati. — **1)** *rechtfertigen, purgo, satisfacio.* Rj. *isp.* *izgovoriti* 2. — *Za pogreške* u jeziku svaki će me pametan čovjek još prije *opravdati*. Nov. Zav. II. *Sa svim sam Vas opravdao kod njega.* Straž. 1886, 511. *Kad je raspra megu ljudima... pravoga neka opravdaju a krivoga neka osude.* Mojs. V. 25, 1. *Znam da me ne ćeš opravdati.* Biću kriv. Iov 9, 28. *sa se, pass.:* *Krivica bi se ova mogla tijem opravdati, što...* Pis. 17. — **2)** *sa se, refleks.:* *Koji se ovakovom kletvom opravda od čega, onaj valja da plati okleštinu.* Rj. 453b. *Ali onakovome gospodinu i s onakijem razumom lasno se bilo opravdati* i Kara-Gjorgjija okriviti. Sovj. 37. *Ni jednoga uzroka nema kojijem bismo se mogli opravdati za ovu bunu.* Djel. Ap. 19, 40. *Gospode... nemoj potezati sluge svojega na sud, jer se ne će opravdati pred tobom niko živi.* DP. 46.

opravitelj, *m.* *koji opravi, opravlja što, n. p.* *posao:* *Zlo je upućen svaki pos'o, opravitelj gdje je*

os'o. D'Posl. 158. — *osn. opraviti. riječi s takim nast. kod boditelj.*

opraviti. vīm. v. pf. Rj. o-praviti. v. impf. opravljati. — **I. 1)** *zuricht richten, corrigo* (pušku, vodenicu). Rj. cf. pogradići 1. kao urediti, obnoviti. — Ujdu-risati. cf. urediti, opraviti, namjestiti. Rj. 775b. *Top* ovaj nije imao kundaka ni kola... zato navale, te *gi* opravce i okuju. Miloš 86. Naumi da *opravi dom* (Gospodnji. Dnev. II. 24. 4 (isp. 24, 12: da se obnovi dom Gospodnji). U to ću vrijeme podignuti opali šator Davidov... i *opraviću mu* što je razvaljeno. Amos 9. 11. *sa se, pass.*: Kažu im, da su *skele* pokvarene, nego da čekaju, dok se *oprave*. Danica 5. 27. — **2)** koga, *abfertigen, expedito*: Nije mene čar opravio, da ja pijem po Legjanu vino. Kožu ću mu caru opraviti. Rj. *vidi* otrpraviti, spraviti 3. poslati. — Car mu dade mnoge *pratioce* i *opravi ga na put*. Npr. 50. Pa *opravi svoje dvije sluge*: »Ajte, sluge, do vode studene.« Npj. 1, 157. Car po *Marka opravio sluge*. 2, 343. Drugu Ivan *knjigu opravio*... na *sestrica* Jovan-kapetana. 2, 534. Sitnu knjigu oni napisahu, te *Milošu*, kado, *opraviše*. 4, 349 (isp. opremiti, oturiti 2). *Posalji mi dora iz podruma... bolji ću ti peškeš opraviti*. Here. 74. Doći kome aka glave, t. j. *opraviti ga s oroga sveta*. Npj. 1, 349. Sinovima svojih inoća dade Avram dare, i *opravi ih od Isaka* sina svojega. Mojs. I. 25. 6. Da *opraviš sjedlu glavu* njegovu s krvlju u grob. Car. I. 2, 9. Tako sam se... osudio *opraviti telegram* njegovu *Velikanstvu*. Pom. 130. — **3)** (po juzozap. kraj.) učiniti što (*vidi* urediti 1). Rj. 3 — *Opravio posao* kao Petronije na Braičima. Posl. 240. *isp. opravljati* 3. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich bessern* (nach einer Krankheit), *melius esse*, najviše se govori za živinče, n. p. svinjčce. Rj. *vidi* oporaviti se. — Nagje očina konja... i stane ga braniti i timariti, te za mjesec dana *opravi se konj* kao kaka tica. Npr. 28. *Opravio se* kao lipa u proljeće. Posl. 240. — **2)** na put, t. j. spremiti se, *sich bereiten, parare se*. Rj. — Pa se *opravi sa ženom kući*, i pogju na konjuna. Npr. 13. Ustane i *opravi se* na jezero da čeka pannice. 17.

opravka. f. (gen. pl. *opravkâ*), radnja kojom se što *opravlja*, *isp. opravljanje* I 1. *die Reparatur, Wiederherstellung, reparatio*. — Videći tu svoju vodenicu bataljenu, zapovedi da se vodenica *opravi*. Majstori se pogode, i *opravka* se otpočne. Mil. 74.

opravljanje. n. *das Zurechtmachen, correctio, reparatio*. Rj. *verb.* od I. opravljati, II. opravljati se. — **I. 1)** radnja kojom tko *opravlja* (*uregjuje, obnavlja*) što: Poslovahu poslenici, i *opravljanje* napredovaše pod njihovijem rukama, te povratíše domu Božijemu obličje njegovo. Dnev. II. 24. 13. — **2)** radnja kojom tko *opravlja* (*posilje*) koga kuda. — **3)** radnja kojom tko *opravlja* (*svršuje*) što, n. p. *poslove*. — **II. 1)** stanje koje biva, kad se tko *opravlja* (n. p. od bolesti). — **2)** radnja kojom se tko *opravlja* n. p. na put.

opravljati, vljâm, v. impf. Rj. o-pravljati. v. pf. opraviti. — **I. 1)** *zurichten, reparo*. Rj. kao *uregjevati, obnavljati*, *isp. opraviti* 1. — Mnogi su begovi... *opravljati česme* i *čuprije*, koje su njihovij stari prije stotine godina gradili... *Takove zadužbine* drugi ne smije ni po što *opravljati*, nego onaj čije su od starine. Rj. 173b. Da ste se zadužili *opravljajući namastir*. Straž. 1886, 865. *sa se, pass.*: U tom se počne *opravljati* i grad Beogradski. Miloš 58. — **2)** koga, *posiljati, vidí* otrpravljati, *isp. opraviti* 2. — Kad je stala devetog ženiti, a on majku u goru *opravlja*: Idi, majko, u goru zelenu. Npj. 1, 124. — **3)** *opravljati n. p. posao, vršiti, svršivati ga, vidí* otrpravljati, *isp. opraviti* 3. — Tko *svoj posao opravlja*, ruku ne kalja. D'Posl. 134. Siljući me do mnogih kraljeva, da *opravljam posle* po svijetu. Npj. 5, 10. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich bessern* (mit der Gesundheit), *con-*

valesco. Rj. *Opravljati se* (od bolesti), *isp. oporavljati se*. — **2)** na put, t. j. spremati se, *sich bereiten, parare se*. Rj. *vidi* i sigurati se. — *Opravlja se* vojvoda Janko, *opravlja se* na Kosovo ravno. Npj. 2, 506. A Alil se ode *opravljati*, oblačiti ruho i oružje. 3, 111.

oprázuniti, zním. v. pf. (u C. G.). Rj. o-prazniti, učiniti da bude tko *prazan* (siromak). v. impf. *isp. prazniti*. — I narod *češ* vrlo oglobiti i *oprázuní* tvoje Crnogorce. Npj. 5. 32. *iz oroga se primjeru vidí, da je oprázuníti glagol prelazan, a oprázunjeti neprelazan; u Rj. daje im se jedno značenje, i u Stullija: oprázuníti, evacuaré, exhaurire*.

oprázunjeti, oprázunim, v. pf. (u C. G.) *vidi* osiromašiti: A Šćepan je Bog zna *oprázunio*. Rj. *vidi* i obnobožati, opotrebiti, ozuguriti.

opreati, ópream, v. pf. u. p. čitavo jagnje, *sich mit einem Lamm begrasen, sich's wohl schmecken lassen, cum deliciis comedo, cf. opuekati*. Rj. o-preati, *pojesti, izjesti što u medu kus. vidí* i opucati, ogruhati (ogruvati) 2, ofukati, »mazati. — *ne nalazi se kao prost glagol* nego samo jošte: spréati (spratiti), upréati (uteći).

opreati, cá, v. pf. t. j. jarac kozu, *bespringen, cofo* (de capro), cf. teći se. Rj. o-preati. v. impf. *préati se*.

opréčiti se, čim se, v. r. pf. *opréčio se* prema njemu, *vidi* osjeći se. Rj. o-préčiti se, kao *srdito reći*. *isp. opréčito*. — kao *prost glagol ne nalazi se. vidí* i oseknuti se, okositi se.

opréčito, (u Boci) n. p. reče mu *opréčito*, t. j. kao *srdito, unwillig, indignanter*. Rj. *adv. isp. opréčiti se*.

opréčiti, ópream, v. pf. t. j. usne, *die Lippen aufwerfen, pretendo os*: *Opréčio usnu* kao lužan bubreg (kad se peče na ugljčevlju. Posl. 240). Rj. o-préčiti. v. impf. *préčiti*.

oprdieca, f. *Tändelei, nugae, cf. besposlica, žala*. Rj. o-prdieca, *prosta osn. u* prdjeti, *vidi* i poprd, sprdnja; rutina i putina; trice i kućine.

oprdine, f. pl. (*scherzhaft*) *schlechter Rest, reliquiae flocci*. Rj. *kaže se u šali za ostatke, koji nijesu ni za što, za postanje isp. oprdieca*.

oprdivânje, n. *verb.* od oprdivati. Rj.

oprdivati, oprđujem, v. impf. (u Dubr.) n. p. oprđuj! oprđ' otale! *gehe! höre auf! apage!* Rj. *rući se otale!* prestani! o-prdivati, *isp. prdjeti*.

opreğaća, f. *die Schürze* (das Fortuch) der Frauen, *praecingulum, cf. pregaća, oprežina*. Rj. *vidi* i opreğljaća, opreğalj, preğljaća, prežina; bošća 2. čilim 2. kecelja, lizdekaća, traversa, verta, zaslon 2. poljice, srjčuda od preğljaće, *opreğaće*. — Hrišćanke nose *runene opreğaće*. Rj. 195a. — o-preğaća, *osnova prostu u* pregnuti, koji *glagol dolazi samo složen*: ispregnuti, napregnuti, zapregnuti, i t. d. *vidi* pregnuti, riječi s takim nast. kod ajgiraća.

opreğalj, opreğlja. m. *vidi* opreğaća, i *syn. ondje, isp. opreğljaća*. — Jer je tebe vlahinja rodila u planini čuvajući ovce, u bukovo zavijala lišće, u *opreğlju* doma donijela. Here. 82.

opreğljaća, f. (u Boci) *vidi* pregaća. Rj. *vidi* i opreğaća, i *syn. ondje, isp. opreğalj*. — Ko mi danas ne pos'ječe glavu, daćemo mu *žensku opreğljaću*, već mi nigda puške nosit' ne će. Npj. 5, 99. On oružje nikad nosit' ne će, nego *stidnu žensku oprežinu* (*opreğljaću*). 5, 221 (isp. 5, 558).

opreka, f. *vidi* oprjeka.

oprema, f. o-prema, za *postanje isp. opremiti, vidí* sprava 2; *die Ausstattung, Ausstaffung*. — Deda moj dao je mojoj majci dve zosbnice talira u miraz, osem drugoga imanja i *opreme*. Zim. 357.

opremak, *dprema, m. isp. opremanje*. — Ko ne zna šta je *eurski opremak* u tugju kuću, taj se ne zna Bogu moliti. J. Bogdanović.

opremânje, n. *das Fertigmachen zur Abreise, paratio ad iter*. Rj. *verb.* od 1) opremati, 2) opremati

se. — 1) radnju kojom tko oprema koga. — 2) radnju kojom se tko oprema.

opremati, *oprēmām*, v. *impf.* Rj. o-premati. v. *pf.* opremiti. — 1) *reisefertig machen, expedio.* Rj. — Giganin opremao dijete na vodu. Posl. 329. Brzo svoje konje opremajte. Npj. 4, 182. Opremanje na Srbiju Turke. 4, 322. Oni sami svoje ljude opremaju u Carigrad radi toga posla. Danica 5, 33. — 2) sa se, *refleks. sich reisefertig machen, parare se.* Rj. — Opremao se čovjek na vojsku. Rj. 358b. Odmah stanu se opremati, uzmu novaca za putu, pa pogju tražiti sestre svoje. Npr. 187. Opremajte se, Pomoravljeni, po lepu momu devojku. Npj. 1, 15.

opremili, *oprēmim*, v. *pf.* Rj. o-premiti. kao *prost glagol ne nalazi se. isp. premiti. v. impf. opremati.* — 1) *reisefertig machen. expedio.* Bog ti staru ne ubio majku, koja te je takoga rodila, i u suće caru opremila. Rj. — Napiše knjigu . . . Kad knjigu opremi, onu istu noć . . . Npr. 120 (vidi opraviti 2. oturiti 2). Pošlje ga (sina) po svijetu da teče . . . Kad ga opremi, mnoge mu stvari preporuč. 217. Opremio ga u subo grozjge. (Upropastio ga). Posl. 240. Opremiš ga za kozama. Npj. 1, 526. Mijailu na put opremila, a sa puta on ti ne došao. 1, 559. Daj mi vranca Vuče dženerala . . . opremi ga, kako g' Vuča sprema. 2, 255. Kad ću ljube u rod opremiti, bolje neka ide moja sama. 3, 426. Gledajte molim Vas te ga opremite po dobroj prilici. Straž. 1886, 836. Davidu je valjalo pomisliti da je i njega Saul tako htio prije roka opremiti na onaj svijet. Prip. bibl. 71. sa se. *pass.*: Iz daljnjih nabija ne opremi se u oru vojsku ljudi po mnogo, ali se izberu sve najprikladniji i najbolji. Sovj. 39. — 2) sa se, *refleks. sich reisefertig machen, parare se.* Rj. — Mačeha opremiši se sa svojom kćeri u erku . . . Npr. 127. Videći da je Afis-paša pobegao u Paraćin, opreme se (Srbu) u jutru i pogju svi za njim. Danica 5, 45. Kud si mi se opremio, sinko? Kov. 102.

opresti, *oprédēm*, v. *pf.* *spinnen, nendo parvo.* Rj. o-presti. v. *impf.* prestiti. — Bez je tako opredeti i otkan da čisto žubori (vele žene). Rj. 161a. Ako oro sve danas ne opredeš i u kokošku ne smotaš, ne idi mi doveće kući, ubiću te. Npr. 125. Naj tebi, Ružo, povese, opredi meni šatore, što od tog tebi ostane, opredi sebi darove. Npj. 1, 164.

opretiliti, *řim*, v. *pf.* (u primorju) *vidi* ugojiti se. Rj. o-pretiliti, *pretio postati. v. impf. pretiliti. vidi* i opretljati; odeblijati, udeblijati; utiti; zasaliti.

opretljati, *řljam*, v. *pf.* (u primorju) *vidi* ugojiti se. Rj. o-pretljati, *pretlji postati. — opretiliti*, i izbacivši samoglasno (*isp. pamtiti od pamet*): *pretlji* (compar.), *opretljati*. Korijeni 95. *vidi* ostala *syn. kod* opretiliti.

oprežn, *m. (loc. oprézn) die Unsicht, circumspectio*: na oprezu kao *zec. cf. opaz.* Rj. *đ-préž* (kor. koga je *prézati* i *prézati*). Osn. 38. *vidi* opreznost. — Bangjen čovjek živi u svome selu, nego je jednako tako na oprezu da slabo kad smije i spavati u kući. Rj. 14b. Sa stra(h)om će stajati, i s oprezom gledati, gdi će Gospod suditi svim pravednim i grešnim. Npj. 1, 136.

oprežan, *opréžna, adj. wachsam.* J. Bogdanović. koji je (vazda) na oprezu: *vorsichtig, providus, cautus, circumspectus.* — Moj je pas oprežan, da će pticu opaziti ako prne. J. Bogdanović. *vidi* opazan.

oprežnost, *oprežnosti, f. die Vorsicht.* J. Bodanović. osobina onoga koji je oprežan. *providentia, cautio, circumspectio. vidi* oprez; opaznost.

oprežina, *f. vidi* oprežaća. Rj. i *syn. ondje.*

opřha, *f.* (u C. G.) — 1) n. p. *opřha* snježana, kad oprša snijeg, *vidi* opřašaća. Rj. *vidi* i opřašak. — 2) kakva je to opřha na toj kozji? kaže se kad hoće koza da se ognba pa po gubici gdješto probijeli. Rj. — o-přha, osnova koja je u *opřhnuti, opřšati, opřšiti*. *isp.* Korijeni 298.

opřhljuša, *f. vidi* opřhljuša. — Značenje (korijenu) *šipati*: *opřha, pñhut, pñhljuša, opř(h)ljuša; opřšati.* Korijeni 298. *isp. pñlac, i syn. ondje.*

opřhnuti, *hñēm, (opřhao, opřhla, i opřhnuo, opřhnula) v. pf.* (u Dubr.) — 1) kad opali mrzaz ili plamenjača što mlado, n. p. lastar ili usjev kakav, te uvene list, *verbrannt werden, aduri*: opřhlo zelje. — 2) na vjetru, n. p. oko usnica, *bersten, rumpi.* Rj. kao *ispucati.* — o-přhnuti. *inače se ne nalazi taj glagol.*

opřigati, *gām, v. pf.* *popřigati: Opřigam* mu šinik přiganica. Rj. o-přigati. *vidi* ořigati. v. *impf. přigati.*

opřijatěljeti se, *řljam se, v. r. pf.* s kime, *sich befreunden, necessitudinem conjungo*: ja sam se s njim opřijatěljió: oni su se opřijatěljió. Rj. o-přijatěljeti se. *vidi* spřijatěljeti se. — Podajte mi je (kćer) za ženu. I opřijatěljite se s nama. Mojs. I. 34, 9.

opřijeti, *opřēm, (opř'o, opřla), v. pf.* Rj. o-přijeti. kao *prost glagol ne dolazi. isp. přijeti. v. impf. opirati.* — I. 1) *an etwas stemmen, anstemmen, insisto.* Rj. opřijeti što na što ili o što. *isp. opřijeti se* I. — 2) *oči, seinen Blick auf etwas richten, oculos figo.* Rj. — II. sa se, *refleks. — I) sich stützen, anlehnen, inüben.* Rj. opřijeti se o što ili na što. *isp. kod* opirati se 1: Opirete se na mać svoj. — Nemamo se o što opřijeti da bismo mogli po njoj (akcentraciji) suditi. Rad 20, 192. — 2) *sich setzen (con der Arme), resisto, obsisto, obnitor.* Rj. komu ili čemu: A i B tko god ne umije, starijem se opřijet' ne smije. DPosl. 1. Pa mi strašno udriše na Turke, al' se Turci zorno opřijese. Npj. 5, 340 (*vidi* opoplastiti se). Nego se opřijeste zapovijesti Gospodnjoj. Mojs. V. 1, 43.

opřišiti se, *opřištim se, v. r. pf.* *Brandblasen bekommen, pustulas ab igne duere.* Rj. o-přišiti se, *opřišti se* n. p. kožu, kad se čovjek ožeže, *izaspni se* po njoj přišti. *isp. potpřišiti se. kao prost glagol ne nahodi se.*

opřjeka (*opřeka*), *f. contentio, altercatio, certatio.* Stulli. o-přjeka. za *postanje isp. přijećati se.* — Vas dva vavijek u nekoj opřjeci živete. J. Bogdanović. *Widerspruch, Widerspiel, Widerstand.*

opřljiti, *opřljam, v. pf. vidi* ožeći, opariti. Rj. o-přljiti. *vidi* i opřžiti. v. *impf. přljiti.* — Koga je vruća voda opřljila, i od mlake se boji. DPosl. 47. sa se, *refleks.*: Prvi, koji su vatri se približili, opřlje se kao muhe. Priprava 156.

opřljotina, *f. cicatrice ex adustione.* Stulli. o-přljotina, *znak koji ostaje, kad se što opřlji. vidi* přljotina, ogorjelina, ožeglina. — za *nast. isp. obljuvotina.*

opřljuša, *f. mřšava zemlja, die Sunderde, terra subulosa.* Rj. *vidi* opřhljuša, přljuša, přljuša. *isp. pñlac, i syn. ondje.* — značenje korijena *vidi* kod opřhljuša.

opřnatiti, *tim, v. pf. sich besiedern, pennis restiri*: Kako tići opřnate, tako polijeće. Rj. o-přnatiti, *pernat postati. inače se taj glagol ne nalazi. vidi* operjajiti se.

opřnjati se, *ņjam se, v. r. pf.* (u Boći) *obući se* u pñje. Rj.³

opřsiti, *opřsım, v. pf. durchbettehn, permen dico, mendicans emetior*: Kakav je (izdrpan), *opřsio* bi njim bijeli svijet. Rj. o-přsiti, *proseći obići. v. impf. prositi* 2.

opřosuñ, *adj. što pripada opřštanju (opřostu), čim se opřšta što, n. p. gřijesi. opřost(t)ni. opřosna* (osn. u starom *opřostu*). Osn. 179. *vidi* dproštenı. — *Opřosna* mđltva, f. što se čita čovjeku na samrti i poslije ispo-
vijesti, *Absolutionsgebet, preces absolutoriae.* Rj. 464b. To neka vam je opřosna godina. Mojs. III. 25, 10. Duhovnik pročitavši opřosno pismo, u kojem se opřšaju pokojniku svi gřijesi. DP. 366.

opřostiti, *opřostım, v. pf. Rj. o-přostiti. v. impf. opřšati, opřšaćati.* — I. 1) *comē* što, *verzeihen, ignosco.* Rj. *vidi* prostiti, halaliti. — II vala vama braćo na posluhu! Oprostite mene na zagluhu (rekne pjevajući

kašto pjevač na svršetku pjesme). Rj. 169a. (mene *datir m. meni*). Stanu se moliti da *im oprosti što ga ne mogu dočekati* kako bi želeli. Npr. 82. Car onome *berberinu oprosti život*. 152. Kad uteče Hrkotiću Mujo, posiječe tri Stijenjanina . . . »Hoće, braćo, da se pokorimo, da vrnemo na Stijenu Muja, da mu našu *braću oprostimo*«. 4. 128. *Jedan drugom dok oprosti krivu*, ta lasno je kavgu zametnuti, al' je teško *krivu oprostiti*. 4. 306. *Sav dug ovaj oprostih tibi*, jer si me molio. Mat. 18, 32. *sa se li, pass.*: Onda će joj se pola greha *oprostiti*. Npr. 84. — 2) koga čega, *frei machen, libero, solvo*: *Oprosti me tavnice proklete*. Te Štitarica s konjem *oprostiše*. Rj. *rjeaje*: oprostiti koga od čega. *vidi* izbaviti, kurtalisati, litrositi. — Onda ga česar *oprosti da ne plaća glavarine* dok je god živ. Rj. 86a. *Eda bi nas oprostio te napasti što toliki svet pomori*. Npr. 48. *Kad mu bele oprostio ruke*, on se hitro na noge okrete. Npj. 1. 546. *Vodi mene zaovinoj crkvi*, ne bi li me crkva *oprostila*. 2, 18. *Oprosti me danas od Arapa*. 2. 373. *Zeno! oproštena si od bolesti svoje*. Luk. 13. 12. *Oprostiću vas ropstva njihova*. Mojs. 11. 6, 6. *sa se, pass.*: *Duše bi se one oprostile*. Npr. 77. — II. *sa se*. — 1) *recipr. sich gegenseitig verzeihen, sibi condonare invicem*. Rj. *mi smo se oprostili, t. j. oprostili smo jedan drugomu*. — 2) *recipr. Abschied nehmen, saluto discedens*. Rj. *isp. oproštaj*. — *Opravi se Stojša na put, oprosti se sa sestrom i zetom*. Npr. 30. *On oprostivši se s pobratimom uputi se te k jednome gradu*. 96. — 3) čega, *sich befreien, se liberare*: *Kad izišli ključki iz Dunava*, Šimeun se *grija oprostio*. Rj. *refleks. i: oprostiti se od čega. vidi* oštajati se. — *Navezala me se bolest, ne mogu da je se oprostim*. Rj. 379a. *Kad čovjek . . . oprosti se srake vlusti*, onda počne i zlo činiti. Rj. 799a. *Tako se . . . oprosti svojijeh protivniku*. Sovj. 65. *Koji umrije, oprosti se od grijeha*. Rim. 6, 7. *Opet se znade dankom i oružjem oprostiti vojske Muhameda II*. DM. 182.

oprostaj, m. *Urlaub (beim Scheiden), venia*: Gjevojka ti se udaje, od tebe ište *oproštaj*. Rj. *o-proštaj*, osn. u *oprostiti (se)*. *djelo kojim se tko oprosti s kim. isp. oprastanje II 1*. — *Oblak se vije po vedrom nebu, i lepi Ranko po belom dvoru, oproštaj ište od svoje majke*: »Oprosti meni, mila majčice! . . . ja ću da idem u tugje selo«. Npr. 1, 16. *za nast. isp. dogagjaj*.

oprosteni, adj. *što pripada oprastanju, čim se oprasta što, n. p. grijesi. vidi* oprosn. — *Oproštena molitva, vidi* oprosn. molitva. Rj. 465a. *Kalugjer reče onoj trojici . . . a oću*: »Sada ti pokaj se od grijehova«; te tako učiniše, pa pokupi svu četvoricu pod petrailj i očita im *oprostenu molitvu*. Npr. 98.

oprostenje, n. Rj. *verb.* od *oprostiti. djelo kojim se što oprosti. takva verb. subst. kod* dopuštenje. — 1) *die Erlaubniss, venia*; s *oprostjenjem*. Rj. *vidi* dopuštenje. — *S oprostjenjem!* (Buduću da se obično govori s *oprostjenjem*, kad hoće što sramotno da se kaže, tako je kašto i ova sama riječ (n. p. to je s *oprostjenjem*) dosta da se pokaže da je ono o čemu se govori sramotno ili nevaljalo). Posl. 291. *Zašto mi (s oprostjenjem reči) ne vjerujem u ujemu ni Ljubomiru*. Nov. Srb. 1817, 639. *Nego je to, s oprostjenjem*, kpež, koji pokazuje nedostatak Slavicke Bukvice. Rj.¹ XXXVI. — 2) (u Hrv. kod kršćana) *die Wallfahrt, peregrinatio sacra*. Rj. *srijet ide nu oproštenje k crkvi N.* — 3) *djelo kojim se kome oprosti što, n. p. krivica; die Verzeihung, venia, poenae remissio*: Onda bi ona (spravljenica) klekla pred gospogju koja je sjedila na stolici, i *molila bi je za oprostjenje* i za blagoslov. Rj. 705a. *Pane pred njom na gola koljena kao da joj se umoli i oprostjenje ište*. Npr. 215. *Bećir-paša po ugovoru zaista održu u Srbiji pravu amnistiju (opšte oprostjenje i zaborav svega, što je učinjeno)*. Danica

3, 138. *Da pokaže svoju pravdu oprostjenjem pre-gjašnjih grijeha*. Rim. 3, 25.

oprsiti se, šim se, v. r. *pf.* oprsio se konj, kad mu am načinu ranu na prsima. *an der Brust sich wund reiben, attero pectus*. Rj. *o-prsiti se. osn. u prsi. isp. isprsiiti se. kao prost glagol ne dolazi*.

opršati, opršam, v. *pf.* (u C. G.) opršao snijeg, *vidi* oprasiti. Rj. *o-pršati. vidi* i popršati. *kao prost glagol ne dolazi. isp. pršati. značenje* korijenu *vidi* kod oprhljuša. — *Oprša snježana, kad oprša snijeg, vidi* oprasica. Rj. 465a. *isp. i* opršak.

opršnjak, m. komadić krpe što se maloj djeci može ispod brade, da se ne bi jedući nbrljala, *der Brustfleck, cinctus pectoralis*. Rj. — *o-pršnjak. osn. u prsi. Osu. 268. riječi s* takim *nast kod* brotnjak.

oprti, f. o-prti, oko Zagreba: *bala drva što se ljuk uprti na legja pu odnese u grad na prodaju*. Iveković.

opružanje, n. *das Ausstrecken, protensio*. Rj. *verb.* od *opružati. radnja* kojom tko *opruž* što, n. p. *noge*.

opružati, opružam, v. *impf.* opružiti, opružim, v. *pf.* *ausstrecken, extendo*. Rj. *o-pružati. o-pružiti. v. impf. prosti* pružati. — *Gleda kako mu stoka leži: ako je noge opružila, onda vele da će biti dobra i zima i godina*. Rj. 336b. *Ohje noge niz vrancu opruži. te u zlatne vrže bakarlije*. Npj. 3, 28. *Što se poniže kećeri Sionske i idu opružena vrata i namigujući očima*. Is. 3, 16.

opružiti, opružim, v. *pf.* Rj. *o-pružiti. v. impf. pružiti*. — 1) *beim Ausweiden ein Eingeweide verletzten (einen Darm durchschneiden, dass die Exkrementa herausfallen), laćdo intestina ut excrementa appareant*. Rj. *tako ozlijediti drob, da izigje nečisti*. — 2) *kao opoganiti. isp. pružiti 3*. — *Opružite posrebrene likove sroje, i bacite ih kao nečistotu*. Is. 30, 22.

opružiti, žim, v. *pf.* *vidi* ožeći. Rj. *o-pružiti, vidi* i opeći. v. *impf.* pružiti. — *Skoči kao opružen*. Posl. 288. *Pogibe mu Lako na pećinu, dobro mu se krila salomiše, i Jakova žalost opružila*. Npj. 4, 455. *sa se, refleks.*: *Vatra vatru ne prži!* (prikučivši ono gje se *ko opružio*, kao da vatra izvuče vatru i bol). Posl. 32.

opsada, f. *die Belagerung, obsidio. vidi* muasera. *isp. opsjedanje*, podsjedanje. — *Načini oko ujega (grada) opsadu*. Jezek. 4, 2. *Opustje Niniveja . . . Nahvataj sebi vode za opsadu, utvrdi ograde svoje*. Naum 3, 14. — *ob-sada, isp. opsjedati, opsjedati*.

opsēg, m. — 1) *Wirkungskreis. J. Bogdanović. ob-seg, sve* *okolo koga, dokle može doseći, dokle mu vlast doseže. isp. područje*. — 2) *n. p. oro drvo imu u opsegu četiri vrata; der Umfang, ambitus*.

Opsenica, f. u Lici voda koja utječe u Bauciu. Rj. **opsetiti se**, tim se, v. r. *pf.* (*scherzhaft, mit Anspielung auf pseto*) *statt* osjetiti se (*gevaht werden*). Rj. *u šali kaže se opsetiti se mjesto osjetiti se (1), šibujući na riječ pseto*.

opsēžan, opsēžna, adj. on je u svačem *opsežan* čoek. J. Bogdanović. *umfangreich. isp. opseg*.

opsijecanje, n. *das Umschneiden, circumcisio*. Rj. *verb. od* opsijecati. *radnja kojom tko opsijeca što*.

opsijecati, opsijecam, v. *impf.* *ringsumher schneiden, beschneiden, circumcido*. Rj. *ob-sijecati. isp. ob-rezivati. v. pf.* opsjeći.

opsipanje, n. *vidi* obasipanje. Rj.

opsipati, pām (pljēm), v. *impf.* *vidi* obasipati. Rj. *ob-sipati. v. pf.* opsuti.

opsjeći, opsijēćem, v. *pf.* *umschneiden, beschneiden, circumcido, cf.* obrezati. Rj. *ob-sjeći. v. impf.* opsijecati.

opsjedanje, n. *verb.* od *opsjedati. radnja kojom tko opsjeda što*.

opsjedati, dām, v. *impf.* *circumcidere, circumval-lare*. Stulli. *ob-sjedati n. p. grad. vidi* podsjedati. v. *pf.* opsjesti.

òpsjek, *m.* — 1) (u Baranji) na grobu (što se odozgo sasiječe od dasaka pa se pospe zemljom), *die Lehne, tumulus*. Rj. — 2) na bunaru (koje se u Bačkoj zove *sek*), *Lehne*. Rj. — *opsjek*, *osn.* u *opsjeći*.

òpsjena, *f.* *das Blendwerk, praestigiae, cf. sijeri*. Rj. ob-sjena (s promjenom glasa b pred s na p), *djelo kojim se tko opsjeñi. vidi i zasjena; maštanije. isp. čaratanija.*

òpsjenār, *m.* *čorjek koji opsjene čini; Gaunker, praestigiator*: Neka se ne nagje u tebe... ni koji se dogovara sa zlim duhovima, ni *opsjenar*, ni koji pita mrtve. Mojs. V. 18, 11. Tada će pitati svoje idole i *opsjenare* i vraće i gatare. Is. 19, 3.

òpsjeniti, *nfm.*, *v. pf. verblenden, glaucoma cui ob oculos objicio*. Rj. ob-sjeniti. *v. impf. sjeniti se.*

òpsjesti, *òpsjedem (dnēm)*, *v. pf. ob-sjesti, besetzen, umlagern, obsido. vidi podsjesti, podstupiti. v. impf. òpsjedati*. — Okreni lice svoje suprot njemu (gradu), i on će se *òpsjesti*, i ti ćeš ga *òpsjesti*. Jezek. 4, 3. Saberi se sada u čete, četnice, *òpsjedi nas*. Mih. 5, 1.

òpskakivānje, *n.* *das Umspringen, ÷ circumsilire*. Rj. *verb.* od *òpskakivati. radnja kojom tko opskakuje oko čega.*

òpskakivati, *òpskakujem, v. impf. umspringen, circumsilire*: A oko njih Alil *òpskakuje*. Rj. ob-skakivati. *isp. v. pf. opskočiti.*

òpskočiti, *òpskočim, v. pf. umringen, circumvenire: Opškočiše* su dvije tri strane. Rj. ob-skočiti, *kao skočivši opkoliti. isp. v. impf. opskakivati.*

òpslužiti, *òpslužim, v. pf. — 1) vidi odslužiti: Opsluži* pak se tuži (Posl. 241). Rj. ob-služiti. *v. impf. opsluživati. — 2) Tko zakon stavlja, i obslužit' ga ima.* DPosl. 135. *ovdje opslužiti znači održati 4, ispuniti, izvršiti. isp. oslužiti.*

òpsluživānje, *n.* *vidi odsluživanje. Rj. opsluživati, opslužujem, v. impf. — 1) vidi odsluživati. Rj. ob-služivati. v. pf. opslužiti. — 2) Fratar koji red opsluživa, u svakoga uzima a nikomu ne dava.* DPosl. 22. (*opsluživa dijalekt. mj. opslužuje*). *značenje držati, izvršivati. isp. primjer kod opslužiti 2.*

òpsočiti, *òpsočim, v. pf. ob-sočiti, kao optražiti. v. impf. sočiti 1.* — Kako ćemo *čarduk opsočiti?* HNpj. 4, 339. Dok za Mujom *pute opsočila* (potjera) Mujo staze prike ujamgio. 4, 365.

òpsovati, *òpsujem, v. pf. koga, ili kome što, beschimpfen, contumelia adficio*. Rj. o-psovati. *vidi okhati. v. impf. psovati. — Provodadžiji najprije opsuju mater.* Posl. 263. Tamo njemu (rekavši). (Kad se izriječkom kazuje kako je nekom što *òpsovato* ili onako ružno rečeno). 311.

òpstati, *òpstanēm, v. pf. bestehen, aushalten, permanere, perdurare, supero*: ne može čovjek *òpstati* od zime. Rj. ob-stati. *isp. ostajati, ostojim.*

òpstoateljstvo, *n.* Rus. ob-stojateljstvo. *vidi okolnost, prilika 7; der Umstand. —* Koje s pomoću *ondašnjih Turskih opstoateljstva*, koje s pomoću *lčkovih prijatelja... ugovore mir.* Miloš 8. Da je početak svakoga posla, a osobito ovakoga, i u *ovakim opstoateljstvima* (kao što su današnjih naših spisatelja) težak. Opit X. Pak ćemo ostaviti vremenu i *opstoateljstvima*. Pis. 94.

òpstržanje, *n.* *das Zaudern im Davongehen, cunctatio et circumspectio discendentis*. Rj. *verb.* od *òpstrzati se. radnja kojom se tko opstrza n. p. oko kuće.*

òpstžati se, *òpstžam se, v. r. impf. n. p. oko knće, zaudern im Weggehen, tergiversari in discusso*. Rj. ob-stžati se. *inače ne dolazi tuj glagol. vidi savijati se, vrzati se, vrsti se, vrtljati se. opstrza se, koji treba da pogje od kuće, u njemu se to ne će, nego sre obilazi oko kuće obziruje se i oklijevajući. isp. klinčiti. Značenje (korijenu) obzirati se i tijem oklijevati.* Korijeni 221.

òpsuti, *òpspēm, v. pf. vidi obasuti. Rj. ob-suti. v. impf. opspitati, obaspitati.*

òpsširan, *òpsširna, ulj. ob-sširan, prosta osn. u šir(ò)k, širiti. što je kao dugo i široko; unständlich, weitläufig. vidi prostran 2. —* Pravo pisanje *istorije u opširnijem značenju* ne započinje se prije nego tek od Kira. Priprava 187. Dubrovčani su za *carium u opširnom smislu* nastajavali da... DM. 246. Lukari *opširno opisuju* kako je radilo veliko vijeće. 342. Razvi misli svoje... *opširnije* nego što je mogao... Rad 5. 192. Pred tekstom je stavio učeni izdavač *opširnu literarno-istoričku raspravu*. 13, 231.

òpsšiti, *òpsšijēm (partice. opšiven), v. pf. Rj. ob-sšiti. v. impf. opšivati. — 1) umnähen, circumsumo. Rj. —* Petrašin mu izvede *kulaša megjedinom svega opšivena*, da kulaša care ne poznae. Npj. 2, 138. Sepet sa zaklopecem, postavljen iznutra platnom i spolja *opšiven kožom*. Npj.¹ 4, 351. Vila je imala... *crvenom pantljikom naokolo opšiven komad sure čohē.* Pis. 32. — 2) vrata, dovratke, *vidi oplatiti. Rj. vidi i okviriti.*

òpsšivānje, *n.* *das Umnähen, obsutio*. Rj. *verb.* od *opšivati. radnja kojom tko opšiva što.*

òpsšivati, *òpsšivām, v. impf. rund umnähen, obsuo. Rj. ob-sšivati. v. impf. prosti šiti. v. pf. opššiti.*

òpštepòznāñi, *adj. koji je opšte poznat, der allbekannte. upravo je glagolski II. pridjev: opšte poznati. mj. opšte: opće poznati.* — Reči slavnoga i *opšte-poznatoga* Slavenskoga spisatelja, G. P. J. Šaffarika. Danica 5, 82. Budući da nijesu ni od kakih važnih i *opšte poznatih* dogadjaja, zato se i ne razilaze na dalje. Npj.¹ 1, XXVI.

òpšti, *štē, adj. (u Srijemu) allgemein, communis, cf. opći. Rj. opšti mj. opći iz crkvenoga jezika. opći (OPŠTIT), i sa št mjesto é prema starom slovenskom: opšti. Korijeni 10. vidi i općeni, općeniti. —* Ovo su obične *opšte globe*, a slučajnima nema ni broja. Danica 2, 83. *U opštemu Evropskom ratu* protiv Napoleona. Miloš 43. Njegovo staranje za *opštu sreću*. 167. Osim ovih *opštih glasova* mogu se čuti u Srpskom jeziku još neki osobiti glasovi. Rj.¹ XXIX. Kad bude *opšte uskršenje*. DP. 328. *adv. složen sprijeđu s prijedlogom va (u): vaopšte, koje vidi kod uopće.*

òpština, *f. die Gemeinde, commune, cf. općina. Rj. vidi i komunitad. —* U Srijemu se i u Bačkoj govori *opština*, a po zapadnijem krajevima naroda našega *općina* i općinski: prvi je ovaj izgovor jamačno uzet iz Slavenskoga jezika, a drugi je upravo po svojstvu našega jezika. Pis. 56. Dao *opštini kotorskoj*. DRj. 2, 74.

òpštinār, *m.* (u Bačkoj) *Gemeindeglied, civis. Rj. ko pripada opštini. vidi općinar.*

òpštinskī, *adj. Gemeinde-, publicus. Rj. što pripada opštini. vidi općinski. —* U Novome i u Budvi su »preture«, a za *òpštinske* (domaće) poslove »posteste«. Kov. 39 (pretura i potesta *Tal. riječi*).

òptākānje, *n.* *das Einfassen, Besetzen, ÷ praetere. Rj. verb.* od *optakati. radnja kojom tko optuče što.*

òptākati, *òptāčēm, v. impf. einfassen, besetzen, praetere. cf. osiraditi. Rj. ob-takati, n. p. haljinu siradom. vidi okolomačivati. v. pf. optočiti.*

òptati, *tām, v. pf. kao nanjušiti, aufwittern, odoror. Rj. o-ptati. vidi naptati. isp. osjetiti. —* *njušeci tražiti i naći: naptati, optati.* Korijeni 125. *inače se tuj glugol ne nalazi.*

òptēci, *òptēčēm, v. pf. überflügeln, circumvenio. Rj. ob-teći. kao tekući opkoliti. isp. opkoliti, i syn. ondje. v. impf. optjecati. —* Kad su bili nadomak Jezera, *optēce ih* ona silna vojska. Npj. 2, 110. *Potekoše, Turke optekoše, optekoše*, pa ih pohvataše. 4, 334. *Optēce me* mnoštvo telaca; jaki volovi Bazanski opkolise me. Ps. 22, 12. Jer si me bacio u dubine, u sree moru, i *rođa me optēce.* Jona 2, 4.

opterećavānje, *n.* *das Ueberladen, oneratio. Rj.*

verb. od opterećavati. radnja kojom tko opterećava koga ili što.

opterećavati, opterećavām, v. impf. überladen, nimio pondere onerare. Rj. ob-terećavati, kao nametati veliki teret, vidi opterešivati. isp. tovariti. v. pf. opteretiti.

opterešiti, šim, v. pf. (u Srijem) vidi opteretiti. Rj. ob-terešiti. isp. natovariti. v. impf. opterešivati.

opterešivānje, n. vidi opterećavanje. Rj.

opterešivati, opterešujēm, v. impf. (u Srijemu) vidi opterećavati. Rj. ob-terešivati. isp. tovariti. v. pf. opterešiti.

opteretiti, tim, v. pf. (u vojv.) überladen, nimio pondere onerare. Rj. ob-teretiti, kao nametnuti veliki teret, vidi opterešiti. isp. natovariti. v. impf. opterećavati.

optinjiti, optinjim, v. pf. umfüttern, rund herum füttern, munio stabulum foeno, n. p. košaru, svinjaje. Ispletu se od pruca kao dva duvara jedan oko drugoga, pak se onda izmegju njih natrpa paprati ili drugoga čega. Rj. ob-tinjiti, n. p. košaru, kao načiniti tinj oko nje. v. impf. optinjivati.

optinjivānje, n. das Füttern der Stallwände mit Stroh, Farrenkraut u. dgl. im Winter, munio stabulum ab hieme. Rj. verb. od optinjivati. radnja kojom tko optinjuje što.

optinjivati, optinjujēm, v. impf. den Stall mit Farrenkraut u. dgl. ausfüttern, munio stabulum ab hieme. Rj. ob-tinjivati, n. p. košaru, svinjaje, kao činiti tinj oko njih. v. impf. prosti tinjiti. v. pf. optinjiti. sa se, pass.: Tinj, sijeno ili paprat ili slama, što se meće izmegju dva plota kad se što optinjuje. Rj. 740a.

optjecanje, n. das Umzingeln, circumventio. Rj. verb. od optjecati. radnja kojom tko optjee koga ili što.

optjecati, optjecēm, v. impf. umringen, circumdo. Rj. ob-tjecati, kao tekući opkoljavati. isp. opkoljavati, i syn. ondje. v. pf. optjeci. — Bezbožnik optjee praednika, za to sud izlazi izopačen. Avak. 1. 4.

optjerati, rām, v. pf. rund herumjagen, circumago. Rj. ob-tjerati koga oko čega, vidi obgnati. v. impf. optjerivati. — Pa poteže mača zelenoga, dok općera dvapat oko crkve, tridest Vuče odsiječe glava. Npj. 4, 18.

optjerivānje, n. das Umjagen, circumactio. Rj. verb. od optjerivati. radnja kojom tko optjeruje koga (oko čega).

optjerivati, optjerujēm, v. impf. umherjagen, circumago. Rj. ob-tjerivati koga oko čega, vidi obgoniti. v. pf. optjerati.

optočiti, dptočim, v. pf. n. p. haljinu siradom, einfassen, circumdo, praetexo. Rj. ob-točiti, vidi okolomatiti. v. impf. optakati. — Optok, ono čim je haljinu optočena. Rj. 466a. Zazida me, i optoči me žučju i mukom. Plač 3. 5. Ovo je Jerusalem koji postavih usred nārōdā i optočih ga zemljama. Jezek. 5. 5. Jesi li bolja od No-Amona, koji ležaše megju rijekama, optočen vodom? Naum 3, 8.

optok, m. ono čim je haljina optočena, die Einfassung, limbus. Rj. isp. kolomat.

optračiti, dptrāčim, v. pf. ob-tračiti, kao trākom opšiti, optočiti, drukčije se glagol ne nalazi. — Kočije su od cakla biljura, crvenom su harom optračene. II Npj. 4, 567 (hara*, pokrivač kočijama sa strane, da se ne bi u njima vidjelo žensko).

optražiti, dptrāžim, v. pf. rund herum besuchen, perevisito: I optraži Turske kovanluke, ne bi li gje desio Turaka. Rj. ob-tražiti, kao tražeći običi. isp. opsočiti. v. impf. tražiti.

optraćati, čim, v. pf. umlaufen, circumcurro. Rj. ob-traćati, vidi optrkati. v. impf. optrećavati. — Poigravši tako malo . . . optreće oko sega kola, i dogju

opet svaki na svoje mjesto i počnu na novo igrati. Rj. 298b.

optrećavānje, n. das Umlaufen, circumcurso. Rj. verb. od optrećavati. radnja kojom tko optrećava (oko čega).

optrećavati, optrećavām, v. pf. umlaufen, circumcurso. Rj. ob-traćavati (oko čega), vidi optrkivati. v. pf. optrećati.

optрка, f. koji mnogo kojekuda besposlen trči, der oft hin und her läuft, qui cursat, cf. letija, prolet. Rj. može se reći i za žensko čeljade (f.). vidi i letipas, proljet, vjetrenjak.

optrkati, dptrčēm, v. pf. vidi optrećati. Rj. ob-trkati. v. impf. optrkivati.

optrkivānje, n. vidi optrećavanje. Rj.

optrkivati, optrkujēm, v. impf. vidi optrećavati. Rj. ob-trkivati. v. pf. optrkati.

optuženik, optuženika, m. koji je optužen. — Valja i ja, kao optuženik, da kažem, šta je u čemu od onoga istina, šta li je laž. Ođg. na ut. 19.

optužiti, dptužim, v. pf. anklagen, accuso. Rj. ob-tužiti, vidi otpisati koga, optužiti ga pismeno, v. impf. optuživati. Jakov za sve ovo na Vračaru kod Crnoga Gjorgjija optuži Čurčiju kao izdajnika. Danica 3, 205. Dovedoše ljude koji bijahu optužili Danila. Dan. 6. 24.

optuživānje, n. das Anklagen vor Gericht, accusatio. Rj. verb. od optuživati. radnja kojom tko optužuje koga.

optuživati, optužujēm, v. impf. anklagen, accuso. Rj. ob-tuživati koga za što; prosti tužiti. v. pf. optužiti.

opućan, adj. u riječima: go opnean, nackt, nudus. Rj. kao go goleit. — Značenje (korijenn) šuplju biti, praznu biti: pućina; pućice; puki, prepukli, opucan. Korijeni 279. isp. opucati.

opucati, eām, v. pf. vidi opuckati. Rj. o-pucati, izjesti, inače ne dolazi u tom značenju.

opuckati, ekām, v. pf. dem. od opucati: sjedne pa sre opucka do truna, aufessen, comedo. cf. oprćati. Rj. o-puckati, izjesti što u meden kus, vidi i opucati, ogrubati 2, ofukati, smazati. — »Eto to mu je obrok« reče sestra, a Stojša kad to vidi, prekrsti noge pa sre opucka do mirve. Npr. 99.

opučanje, n. das Lösen, solutio. Rj. verb. od opućiati. radnja kojom tko opuća što.

opučati, dpućām, v. impf. auflösen, solvo. Rj. o-pučati. isp. v. impf. prosti pućiti, n. p. sljive, t. j. eijepati za sušenje. v. pf. opućiti. — Značenje (korijenn) prsnuti, raspusti se, od tuda eijepati: pućiti; opućiti, raspućiti; opućiati, raspućati, raspućavati (vidi i kod pulo, puće). Korijeni 279.

opučilo, m. Rj. ne kaže se nigdje značenje. isp. opućiti. riječi s takim nast. kod bajalo.

opučiti, čim, v. pf. Rj. o-pučiti. v. impf. opućiati, prosti pućiti. — I. 1) auflösen, abreissen, solvo: Pod grlom je gjerdan opućio. Rj. — 2) (u Boei i u C. G.) slomiti, prebiti, n. p. kost, brechen, frungo. Rj.: I upuli sjajnu žeišanu, od čardaka direk opućio. Npj. 3, 275. — 3) (u C. G.) n. p. ranu, t. j. provaliti, aufreissen, rumpo: Koliko ga udario lako, na troje mu obraz opućio. Rj. — II. sa se, reflex. (po jugozap. kraj.) n. p. opućila se rana, t. j. provalila se (koja je bila zarasla), aufbrechen, rumpi. Rj.

opuhati, dpuhām (dpušēm), v. pf. (u Dubr. i u C. G.) vidi izjesti I. Rj.³ o-puhati. isp. optubnuti. v. impf. puhati. — Opuhano, (u C. G.) in der Redensart: doći na opuhano, t. j. pošto drugi što izjednu ili pokupe. Rj. 466b. Lozova juha tobolae opuha (vino). Postl. 170.

opuljiti, dpuļjim, v. pf. einen im Spiele rupfen, spoliare. Rj. o-puljiti koga u kurtanju, kao opuliti, opljieniti ga. inače se taj glagol ne nahodi.

opunomoćenik, *m.* koji je opunomoćen od koga; *der Bevollmächtigte*, „plenipotentarius“. — Cinovnik je opunomoćenik svijn. Megj. 14.

opunomoćiti, čim, *v. pf.* o-puno-moćiti koga, dati mu punomoć; *berollmächtigen*, potvrda u riječi opunomoćenik.

opupaviti, vīm, *v. pf.* dickbauchig werden, ventriosum fieri. Rj. o-pupaviti, postati pupar, trbušat, inače se glagol taj ne nalazi. ridi okuljaviti. isp. podrasti 2.

opusatiti, čim, *vidi* naoružati: Njemu daše hula glogatasta osedlana i opusaćena. Rj. o-pusatiti koga, pusat metnuti na nj. inače se glagol taj ne nalazi. — *sa se, refleks.*: Pa pripasa svijetlo oružje. Kad se kada Pjepo opremila, opremila i opusatila, nakupila u egbeta blaga. Npj. 3, 201.

opustiti, opustim, *v. pf.* ridi opustošiti. Rj. o-pustiti, učiniti da bude što пусто. kao prost glagol ne dolazi. *vidi* i obataliti. — Nemoj moje dvore opustiti. Npj. 2, 169. Ta mlogo su . . . i našijeh crkvi opustili. 4, 345. Jer se narod podiže na nj sa sjevera, koji će mu zemlju opustiti. Jer. 50, 3. Istrijebih narode, ulice im opustih. Sof. 3, 6.

opustjeti, opustim, *v. pf.* wüste werden, deservor. Rj. *vidi* opušćeti, o-pustjeti, pust postati, ridi zapustjeti. *v. impf.* pustiti. — Perukić . . . pošto su Turci istjerani, on opustio i opao. Rj. 495b. Jedne su zemlje opustjele, a druge se naselile. Priprava 15. Kad zemlje po granici već opustješe od njihovijeh ratara. DM. 121. Pošlje Sirce . . . u opustjelu zemlju. Prip. bibl. 88.

opustošavānje, *n. verb.* od opustošavati, radnja kojom tko opustošava što.

opustošavati, opustošavām, *v. impf.* o-pustošavati, u пустоš obraćati. *v. impf.* prosti пустоšiti. *v. pf.* opustošiti. — Pustoš je kao što opustošavaju tugjini. ls. 1, 7.

opustošiti, opuštošim, *v. pf.* verwüsten, depopulor. Rj. o-pustošiti, u пустоš obratiti, ridi opustiti, obataliti. *v. impf.* opustošavati. — Oni će omrznuti na kurvu, i opustošiće je i ogoluzniti. Otkriv. 17, 16.

opušćenje, *n.* derelictio, desertio, Stulli. *verb.* od opustiti, djelo kojim se što opusti: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . opušćenje, osugjenje. Nov. Zav. VII. Kad dakle ugledate mrzost opušćenju, o kojoj govori prorok Danilo . . . tada . . . Mat. 24, 15 (desolatio, Verwüstung). isp. pohara.

opušćeti, opušćim, (juž.) ridi opustjeti. Rj.

oputa, *f.* der Riemen für die Opanken, lorum ad hypodematum . . . oputu ljudi sami okroje od kozje ili od ovčje kože, pa pošto je ostruži i pokisele, usuču je na šiljku, i po tom njome grade opanke, a gdje koji se i obnavaju. Rj. o-puta, drugoj poli osn. koja je u putu, putilo, pu(t)ce. — Gragja, oputa nu opancima. Rj. 98a. Iskrojiti kožu na oputu. Rj. 234b. Ne hoji se Bajo (Pivljanin) puške džeterdara, nego puške oputom svježane. Posl. 194. Kroj oputu, prodaj kaurima. Npj. 5, 501.

opuznuti, znēm, *v. pf.* (opuznuo i opuzao). Rj. o-puznuti. *v. impf.* puziti. — 1) *n. p.* Opuzao kao miš (kad je mokar) (*n. p.* kad ko pokise, Posl. 241). Hoće moja opuznuti brada (t. j. opašće). Rj. Značenje (korijenu) opasti i klišku ili ghtku biti: opuznuti. Korijeni 293. — 2) *sa se, refleks.* opuzne mi se noga, ausgleiten, vestigio falli, labi: Desni joj se pašmag opuznuo, pade Ana u vodu Neretvu. Rj. ridi okliznuti se.

ōra, *f.* (ōza) die rechte Zeit, tempus opportunum: Ora vino pije, a namjera dug naplaćuje (Posl. 241). Listaj goro, kukaj kukavico: nek se čini ōru za hajduke. Rj. isp. ōra. vrijeme, kad je nu vrijeme. isp. ōuriti.

ōrabriti, ōrabrim, *v. pf.* ridi obrabriti. Rj.

ōrač, ōrača, *m.* (roc. ōraču) der Ackermann, arator. Rj. *vidi* rataj, ratar. — „Čudim se tebe što oreš s jednijem volom“. A ōrač mu odgovori: „Ne orem s jednijem nego su dva“. Npr. 167. Oj ōraču! mlad ōraču! ko ti dađe mlade voke? Npj. 1, 161.

ōračev, *adj.* Rj. što pripada ōraču.

ōračica (gužva), *f.* nekaka gužva na plugu. Rj. — Kurdelj, u pluga onaj klin što je za njega zapeta gužva ōračica. Rj. 316b.

ōračkī, *adj.* Ackerers, aratorum. Rj. što pripada ōračima ili ōraču kojemu god. — Ōžljača, ōrački štap. Rj. 183b. Ōračkih i kopačkih i primaljskih riječi i rečunica. Kolo 14 (15).

ōrači, *adj.* *n. p.* zemlja, Acker-(Land), terra arabilis, arum. Rj. *vidi* orni. što pripada oranju, pridjevi s tukim nast. kod brijači. — Volopaša, njesto za pašu ōračim volovima. Rj. 71a. Ōračica, ōrača zemlja. Rj. 467b.

ōračica, *f.* (u Boci) ōrača zemlja, das Ackerfeld, campus arabilis, cf. ornica, 2 ōranica. Rj.

ōrah, *m.* (pl. gen. ōrahā). Rj. dem. ōračić. — 1) die Nuss, nutz. Rj. *vidi* orih, habac (krupan ōrah), debeljaš (debeo ōrah), koštunj, koštunjavac (koštunjav ōrah), ojnak. — Kokoška, 3) čitara jezgra iz ōraha. Rj. 284a. Kominati, kominjati, komiti ōrahe. Rj. 287b. Komušati ōrahe. Rj. 288a. Razbijati; razbiti *n. p.* lonac, čašu, ōrah, glavu. Rj. 628a. Razvrnuti, razvrnati ōrahe. Rj. 629b. Ne bi ga orazumio torar ōraha (kao što obično prosti ljudi račune u grah i u kuku ruze). Posl. 193. Ōraši se ne mogu sakriti. 241. — 2) (u Boci) na tijestu ono što je na lozi te se obrće i dolje pritiskuje, Schraubenmutter. Rj.

ōrahov, *adj.* Nuss-, nucus. Rj. što pripada ōrahu. *vidi* orijev (ōrihov), tukra *adj.* kod aptov. — Da joj otac načini od svile laljine da mogu stati u ōrahoru ljusku. Npr. 222. Pogradiću ōrahore šajke, šajke lake, ōrahore lagje. Npj. 4, 238.

ōrahovac, Ōrahovca, *m.* knežinja niže Dobrote. Rj. prema tome ina u Slavoniji selo Ori(h)ovae, od orih.

ōrahovica, *f.* rijeka u Crnici. Rj. i selo u Slavoniji. **ōrahovina**, *f.* das Nussholz, lignum nucum. Rj. ōrahovo drvo.

ōraj, ōra, *m.* (u Č. G.) ridi ōrao. Rj. h se u goru promijenilo na j.

ōrak, ōrka, *adj.* Bogn hvala, ovog je proljeća zemlja ōrka. J. Bogdanović. što se lako ore.

ōraktiti, čim, *v. pf.* den Schmuck dem Pferde anlegen, phalerare (?): Pa otole gijpi na dorina ōrakćena i opnaćena. Rj. o-raktiti, *n. p.* konja, metnuti na nj rakt (rakt?, rat*, nukit konjski). kao prost glagol ne dolazi. — Izvede ga iz nova podruma ōrakćena i okrlaćena. Rj. 455b.

ōralo, *m.* (u Bačkoj) ridi lemeš. cf. ralo. Rj. ridi i raonik. osn. u orati. riječi s tukim nast. kod bućalo.

ōran, ōrna, *adj.* bereit, aufgelegt zu etwas, paratus, promptus. Rj. oran (osn. u tugjoj riječi ōra). Osn. 179. koji je u ōru, gotov, spreman.

1. ōranica, *f.* der Kahn, Nachen, cymba. cf. čun. Rj. *vidi* i ormanica, čamac, patrolica, šajka. — Redžep jedva nekako ugrabi brata i jednu ōranicu, te utede u Nemačku. Danica 5, 28. Te se na ōranicama prevezu preko Rajne. Zitiye 59. ormanica (armata) i bez *m*: oranica. Osn. 335. za or . . . mj. ar . . . isp. ormar i armarium.

2. ōranica, *f.* (u Hrv.) njiva koja se ore, das Ackerfeld, campus arabilis, ager arvus. cf. ornica. Rj. *vidi* i ōračica.

ōranija, *f.* ein grosser unbedeckter Kessel, Iebes magnus. Rj. veliki kazan, kotao. — Na vatri stoji jedna ōranija velika puna isječenijeh ljudi. Npr. 189.

ōraniti, nīm, *v. pf.* verwunden, ruheno, cf. raniti, obraniti: Dobro ga je ranom oranio. Rj. o-raniti. *v. impf.* obranjavati.

orānje, *n.* — 1) *das Ackern, aratio.* Rj. *verb.* od orati. *radnja* kojom tko ore: Jutro, 2) u Srbiji se kaže *dan oranja*. Rj. 256b. Biće još pet godina, gdje ne će biti ni oranja ni žetve. Mojs. I. 45, 6. — 2) *quackertes Land, terra:* mutna voda kao oranje (Posl. 184); pale vrane *po oranju*. More Marko! ne ori drumova . . . More Turci! ne gaz'te oranja. Rj. *uzorana njiva*. — Branati, branu vući preko oranja. Rj. 39b. Vljhati oranje. Rj. 53a. Vlačiti oranje (t. j. drljati). Rj. 68b.

ōrao, *ōrla, m.* (*voc. ōrle, pl. ōrli i ōrlovi, ōrlōvā*) *der Adler, aquila.* Rj. *vidi* oraj, lešinar, krilaš, krstaš, krstašić, *augm.* orletina, orlina, orlušina, ženka orlušica, *mladi* orlići, orlovići, orlušići. — Vija se *orao*. Rj. 61a. *Orao* vas odnio! (Kletva kokošima). Posl. 241. A ja starac *surlu orle* ufatiću prepelicu. Npj. 1, 435. Da zastreliš *orla krstatoga, krstaš' orla*, što vodi oblake. 2, 360.

ōraoštica, *f.* (u Crmn.) voda koja utječe u Mrtvicu niže mosta, gdje svake nedjelje biva pazar. Rj.

oraov . . . *ridi* orahov . . . Rj.

ōrār, *orāra, m.* *Art geistliche Schärpe der Diakonen, orarium.* Rj. *haljina gjukonka, od Lut.* *orarium, koju znači ubrus.* — Metnu na ipogjakona ili polugjakona u nakrst *orar*, i kao opašu ga ovijem znakom sile i gotovosti na službu. DP. 240.

ōrašac, *ōrašca, m.* varoš u Turskoj Hrvatskoj niže Vakupa. Rj.

ōrašac, *ōrašca, m.* orašac moskani, (u Dubr.) *vidi* orašak 1. Rj. *vidi* i oraščić 2, dafinovo zrno; *die Muskatnuss, nux moschata.*

ōrašak, *orāška, m.* — 1) *die Muskatnuss, nux moschata.* *cf.* oraščić 2. Rj. *vidi* i orašac, dafinovo zrno. — 2) trava crvena cvijeta, od koje se korijen kopa, te se daje bolesnijem svinjama (*Erdnuss, knollentragende Plutterbse, lathyrus tuberosus L.* Rj.³). Rj.

ōrašanin, *m.* (*pl.* Orašani) *Einer von Orašac:* I povedi tridest Orašana. Rj. *čovjek iz Orašca.*

ōrašār, *m.* — 1) miš, *eine Mausart, die Nüsse frisst (Billich?), (kleine Haselmaus.* Rj.³) *mus (myoxus arellanarius Wagn.* Rj.³). Rj. *nekakav miš koji jede orahe.* — 2) *einer der gern Nüsse isst, homo amans nucum.* Rj. *čovjek koji rado jede orahe.* — 3) *einer der Nüsse verkauft, vendens nuces.* Rj. *ko prodaje orahe.*

ōraščić, *m.* — 1) *dem.* od orah. — 2) *Muskatnuss, nux moschata, cf.* orašak 1. Rj. *vidi* i orašac, dafinovo zrno.

ōrašēnje, *n.* *das Wurzeln mit Nüssen, nucum intritio in cibum.* Rj. *verb.* od orašiti. *radnja* kojom tko oraši jelo kakro.

ōrašiti, *šim, v.* *impf.* mit Nüssen wärzen, *condio nucibus.* Rj. *n. p.* jelo kakro, t. j. metuti u nj oraha.

ōrašje, *n.* (*coll.*) *der Nusswald, nucetum.* Rj. *mnoštvo oraha, orahova šuma.* — Sigjoh u orašje da vidim voće u dolu. Pjes. nad pj. 6, 10.

ōrati. *ōrēm, v.* *impf.* *ackern, aro.* Rj. *v. pf.* *slož.* iz-orati, na-, ob-, od-, pod-, pred-, pri-, raz-, uz-, za-; *v. impf.* *slož.* ob-oravati, od-, pod-, pre-, pri-; *preorivati, priorivati.* — Brazdaš, 1) *vo* koji ore iz brazde (s desne strane). Rj. 39b. *Dvojačiti njiru*, t. j. po drugi put *orati*. Rj. 112b. *Lomiti*, 3) prvi put *orati*, a drugi put kaže se *miješati*. Rj. 333a (*isp.* dvojačiti). Svi Kotarani *oru* na šest ili na osam volova. Rj. 468a. Pa ore za proso. Npr. 161. Vidi jednoga čoeka gje ore njiru sa dva vola . . . »Čudim se tebe što oreš s jednjem volom.« 167. Znati mi i kokotom *orati* (n. p. ne ću to učiniti). Posl. 93. Makar znao nu *kozi orati* (prodavši sve volove). 174. Da mu *rabo ore u duboko*, a stado ide u široko. Kov. 120. sa se, *pass.*: *Ralica*, 1) mali plug *kujjem se ore samo na dva volu po strmenitijem njivama.* Rj. 636b. Trće li konji *po stijenji i ore li se volovima?* Amos 6, 12.

ōravača, *f.* u Dalmaciji potok kod manastira Krupe. Rj.

ōrazūmiti, *ōrazūmim, v. pf.* *vidi* obavijestiti. Rj. — 1) *o-razumiti koga, učiniti da razumije, znu što.* *v. impf.* *orazumljivati.* — Ne bi gu *orazumio* tovar oraha (kao što obično prosti ljudi računč u grah i u kukuruze). Posl. 193. *v. pf.* je i *prosti* razumiti. — 2) *sa se, refl.*: Kad ćete svršiti razgovor? *Orazumite se*, pa ćemo onda govoriti. Jov 18, 2 (*intelligite, versteht's*). Šad, carevi, *orazumite se*; naučite se sudije zemaljske! Ps. 2, 10.

ōrazumljivānje, *n.* *vidi* obavješćivanje. Rj.

ōrazumljivājē, *ōrazūmljūjēm, v. r. impf.* *vidi* obavješćivati. Rj. *o-razumljivati koga, činiti da tko razumije, znu što. prosti. v. impf.* *razumljivati, v. pf.* *orazumiti.*

ōrden, *m.* *Njcmučka riječ* der Orden, *red:* Na njega su do sedam *ordena*. Npj. 5, 81.

ōrdija,* *f.* *die Armee, exercitus turcicus:* I on ubi u Turskoj *ordiji* iz Zvornika Asan-barjaktara. Rj. *vidi* vojska, armija 2, armada. — Pa se spusti polju u *ordiju*, te on krenu silovitu vojsku. Npj. 3, 112. Poja' konja, ode u krajinu *do eureve sile i ordije*. A kad doge u carevu vojsku. 3, 294. Hoću *dići silu i ordiju*, na Pipere kršne udariti. 4, 32.

ōrdinālni, *adj.* *ordinalis:* Kardinalni brojevi postaju *ordinalni* kad im samo privezane jedinice budu *ordinalne*. DRj. 1, 265. *vidi* redni.

ōrdulja, *f.* (u vojv.) *alte Hexe (als Schimpfwort für ein altes, böses Weib), venefica.* Rj. *kao stara vještica, psocka zloj babi.* — Tugja: *ordulja*. Osn. 133.

ōredine, *f. pl.* *vidi* očinci. Rj. *o-redine, prostu osn. u rediti. kad se žito čini, onda ono ispod rešetu što ostane.*

ōrepak, *dreпка, m.* *das leichte (und schlechte) Getreide, welches beim Worfeln neben das schwere getragen wird, grana leviora:* osijeci taj *orepak, cf.* otražak. Rj. *kad se rije žito, ono lako i rjgavo što padne do težega i dobroga. đ-repak. osn. u rep.* — *isp.* ovejci.

ōrepina, *f.* u lisičine od pola legja dolje k repu. *cf.* srt. Rj. *đ-repina. osn. u rep.*

ōrezati, *ōrezēm, v. pf.* *n. p.* *vinograd, beschneiden, abrancen, amputo, praesecco, pampino.* Rj. *o-rezati. v. impf.* *orezivati.* — *sa se, pass.*: Kad se čokot oreže na jedno oko, onda bude velika loza a malo grozđja. Rj.³ 468b.

ōrezivānje, *n.* *das Beschneiden, amputatio.* Rj. *verb.* od *orezivati. radnja* kojom tko *orezuje što, n. p.* *vinograd.*

ōrezivati, *ōrezūjēm, v. impf.* *beschneiden, abrancen, pampino.* Rj. *o-rezivati, n. p.* *vinograd. prosti impf.* *rezati. v. pf.* *orezati.*

ōrgān, *ōrgāna, m.* Grč. *ὄργανον, orugje, spravu, osobito: spravu musička.* — Hvalite ga (Boga) uz žice i *organ.* Ps. 150, 4 (*in organo*).

ōrgānskī, *adj.* *što pripadu organu; organisch, organicus:* Petrefakta su tjela od kamena, koja spolja izgledaju kao *organska tjela.* Priprava 107.

ōrićak, *đrićka, m.* *die Pflugreute, rallum, cf.* otik, otikač. Rj. *vidi* i oritak. — Ōstan, *orićak* na kojega je drugome kraju gvozden šiljak, te se njime volovi gone. Rj. 473a. — *đrićak, đritak, od koriženja od koga je đrati. isp.* Korijen 12.

ōrid, *m.* *Ochrida, Achrida:* Cincar-Janka od *Orida* grada. Rj. O(h)rid. *vidi* Ohrid.

ōriđ, *m.* izvor niže Šapca. Rj.

ōriđināl, *origināla, m.* *das Original:* Prvi i drugi stih u *originalu* ovako stoji. Kov. 24. Ovo pismo . . . poslao je . . . Gagić društvu Srpske slovesnosti u *originulu* (a ovaj odgovor na nj u prijepisu). Sovj. 19. Da se je grčki *original* mogao slovenskim prijevodom popuniti. Rad 13, 230.

ōrih, *m.* (u Dalm.) *vidi* orah. Rj.

ōrijev, *adj.* (u Dalm.) *vidi* orahov. *cf.* orih. Rj. što pripada orihu. *ali se govori i* orihov. *isp.* Ori(h)ovac, selo u Slavoniji.

ōritak, *đritka*, *m.* (u vojv.) *vidi* orićak. Rj.

ōriti, *rīm*, *v. impf.* — *v. pf. slož.* oboriti, razoriti, soriti. *v. impf. slož.* obārati. — **1.** *vidi* obārati, urvati: Ori jedan što veće od sto (ili što sto) grade. DPost. 91. Car oprema tri sta vojske i tri vojvode, da vilina gruda ori i nje bedeme. Ne da vila orit' gradu niti bedema. Herc. 266. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *n. p.* planina, šuma, *wiederhallen, resono.* Rj. značenje (korijenu) prelazi na glas koji biva od udaranja: oriti se, zaoriti se. Korijeni 12. *isp.* oblijegati se, razlijegati se. — **2)** *stürzen, corruo, cf.* soriti se: Al' se ori Velebit u more. Rj. kao oburati se.

ōriz, *m.* (u C. G.) *Reis, oryza, cf.* pirinač. Rj. — Obična su jela ondje na svadbi ova: 1) oriz (pirinač kuhan gusto gotovo kao u nas pilav). Kov. 82.

ōrizov, *adj.* *Reis-, oryzae.* Rj. što pripada orizu. *takva adj. kod aptov.*

orjat . . . *vidi* horjat . . . Rj.

ōrlāš, *orlaš*, *m. n. p.* talijer. *der (Adler =) Thaler, thalerus duorum florenorum.* Rj. srebrn novac sa likom orlovim. *vidi* česarovac 2.

ōrlētna, *f. augm.* od orao. *vidi* orlina, orlušina. — Iš otole, orletino! Herc. 239. — *takva augm. kod babetina.*

ōrlīe, *m.* — **1)** *der junge Adler, pullus aquilinus, cf.* orlušić. Rj. pile od orla. *isp.* orlovići. — **2)** *der Hahn an der Flinte, retinaculum pyritae, cf.* oroz, svrdao 2. Rj. u puške.

ōrlina, *f. augm.* od orao. Rj. *vidi* orletina, orlušina. — *takva augm. kod bardačina.*

ōrlōv (ōrlov), *adj.* *Adlers-, aquilae, aquilinus.* Rj. što pripada orlu. *isp.* orluji, orlujski. *za nast. isp.* alatov. — Vučja šapa i orlovo krilo. Rj. 212b. Orlovi nokti. *m. pl. 1)* (*Nachtrose.* Rj.⁹) das Geissblatt, lonciera caprifolium Linn. Rj. 468a (*biljka.*) 2) süssholzblättriger Tragant, astragalus glycyphylus L. Rj.⁹) Orlove oči s orlovijem krilim. DPost. 91.

ōrlōvići, *m. pl.* (st.) *junge Adler, pulli aquilini:* Vila orlu krila salomila, ljuto emile tići orlovići. Rj. mladi orli, pilad od orla. *isp.* orlić 1, orlušić.

ōrlujī, *adj.* što pripada orlima. *vidi* orlujski. *isp.* orlov. — Vučja šapa i orluja pandža. Npj. 2, 63. *za nast. isp.* krāgij, slāvij, u adjektivu: tako je bilo: voluj, ali sada nije u običaju, nego mu se osnova nalazi pred drugim nastavcima, kao u volujski. Osn. 74.

ōrlujškō, *adj.* što pripada orlima. *vidi* orluji. *isp.* orlov. — Moj je čokc cur orlujski, za njega sam se udala. Npr. 199. 200. *za nast. isp.* ovnujski, volujski.

ōrlūšica, *f. das Weibchen vom Adler, aquila femina:* Onde bila moja orlušica. Rj. mužjak je orao, ženka orlušica.

ōrlūšić, *m. der junge Adler, pullus aquilinus.* Rj. mladi orao, pile od orla. *vidi* orlić 1. *isp.* orlovići. — Al' besedi sura tica orle . . . »Onde bili moji orlušići. Npj. 2, 329.

ōrlūšina, *f. vidī* orlina. Rj. *vidi* i orletina. — Napise se vode blatušine, popadaše ka' i orlušine. Rj. 30b. *takva augm. kod blatušina.*

ōrljā Lūka, *f.* ime mjestu. *vidi* Ornja Luka. — Orlja (osn. u orao orlak). Osn. 67. *isp.* Orljava.

ōrljava, *f.* voda u Slavoniji kod Požege. Rj. — Orljava (osn. u orljī). Osn. 86. imena rijekama itd. s takim nast. kod Bregava.

ōrmāgan, *m. vidī* dar: Zet se spravlja u punice, nosi divne ormagane: čera jare i magare. Rj.

ōrmān, *ormāna*, *m.* (u vojv.) *der Kasten, armarium, cf.* dolap. Rj. od Lat. armarium. *isp.* ocat od acetum, oltar od altare, i t. d. govori se i ormar, od čega se je glas r u narodnom govoru promijenio na glas n.

ōrmānica, *f.* (po zap. kraj.) *vidi* 1 orānica. Rj. od Lat. armata (classis), uoružana (lagja). — ormanica (armata) i bez n: orānica. Osn. 335. *za promjenu Lat. glasa a na o isp.* orman.

ōrmār, *ormāra*, *m.* govori se po Hrvatskoj, dem. ormaric. *vidi* orman.

ōrmārić, *m.* dem od ormar. J. Bogdanović.

ōrnī, *adj.* (u Kotaru) *n. p.* yo koji ore, Pflug-, aratorius. Rj. što pripada oranju. *vidi* oračić.

ōrnica, *f. Ackerland, Ackerfeld, campus arabilis, cf.* oračića. Rj. orna zemlja. *vidi* i 2 orānica.

ōrnjā Lūka, *f. vidī* Orlja Luka. — Evo paša na Ždrebenik dogje, na Ždrebenik i na Ornju Luku. Npj. 5, 142.

ōro, *n.* (u C. G.) *vidi* kolo 3: otišao nu oro. Rj. *vidi* horo.

ōroṇti, *ōronēm*, *vidi* ohronuti: Ili mu konjice oronuo. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. o-(h)ro(m)nti, hrom postati.

ōrositi, *ōrosīm*, *v. pf.* o-rositi. *v. impf.* orošavati. — **1)** *orositi što, kao rosom okvasiti. vidī* zarositi. Da ih nigde sunce ne ogreje niti kakva rosa pa orosi. Npj. 2, 56. Mjesta orosena svetom kralju. DP. 36. — **2)** *sa se, refleks. sich bethauen, irroror:* orosili se prozori (beschlagen). Skute drže da se ne orose. Rj. **orošāvānje**, *n. verb.* od orošavati. radnja kojom tko orošava što.

orošāvati, *ōrošāvām*, *v. impf.* o-rošavati. kao rosom kropiti, kvasiti. *v. impf.* prosti rositi. *v. pf.* orositi. — Duha izvor došavši na zemlju duhovno se razdijeli na ognjene rijeke orošavajući apostole . . . Primitte rosu Duha koja ognjem diše. DP. 284.

ōroz,* *m.* — **1)** (u Bosni i Slav.) *vidi* pijetao. Rj. *vidi* i kokot, pijevac. — **2)** *vidi* orlić 2. Rj. u puške. *vidi* i svrdao 2.

ōršenica, *f.* nekaka lagja, Art Schiff, navis genus: Zahvali se Sokolović Ivo iz Perasta u mjestu Perastu: Sagradiću oršenicu tanku, pak ću poći pod Novijem gradom. Rj. — oršenica (lagja orahova?) Osn. 330.

ōrtaćenje, *n. der Abschluss einer Handelngsgesellschaft, initiatio societatis, creatio socii.* Rj. verb. od 1) ortaćiti, 2) ortaćiti se. — **1)** radnja kojom tko ortaći koga s kim. — **2)** radnja kojom se tko ortaći s kim.

ōrtačica, *f. die Handelngsgesellschafterin, socia negotii.* Rj. drugarica u trgovini.

ōrtačina, *f. augm.* od ortak: ortaćino moja! Rj. **ōrtačiti**, *čim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* razortaćiti (i se), uortaćiti (i se). *v. impf. slož.* razortaćavati (i se). — **1)** koga s kim, zum ortak machen, faciō socium. Rj. činiti ga ortakom njegovijem. — **2)** sa se, refleks. s kim, ortak werden, socius fio. Rj. ortak mu postajati. — Ne ortaći se s onim s kim ćeš se gologlav esapiti. Postl. 207.

ōrtačkī, *adj.* u. p. novci, Compagnie—, societatis. Rj. što pripada ortacimu. *adv.:* Dobit da delimo ortaćki! Mil. 219.

ōrtak,* *m. der Gesellschafter (Compagnon) in einer Handlungsunternehmung, socius negotii.* Rj. drugar u trgovini. *augm.* ortaćina. — Oko i nho ni se čuju ni se vide, a nije dražijeh ortaka. DPost. 90. Moler pomisli, da tako već postaje pravi ortak s Milošem u vlasti. Miloš 136. Kalfa i ortak u nas ne znači jedno; ortak je drug, a kalfa je najamnik. Pis. 42. Mladen i Miloje . . . kao što su i u drugijem gotovo svijem znatnijim trgovinama u zemlji bili ortaci. Sovj. 22. Držali su zajedno hlebnu peč . . . Petar je tek od skora postao ortak na treću paru. Mil. 210.

ortakluk,* *m. die Handelngsgesellschaft, societas.* Rj. ortak-luk (*isp.* abadžiluk), društvo, osobito u trgovini. — »More kočijašn, zakolji to jaguje i oderi a ja ću ga zgotoviti, pak ćemo zajedno jesti«. Bačvanin rado pristane u taj ortakluk. Danica 4, 37.

ortakov, adj. *des Compagnons, socii*. Rj. šta pri-pada ortaku.

ortakovanje, n. *das Handeln in Gesellschaft, so-cietas*. Rj. verb. od ortakovati. stanje koje biva, kad iko ortakuje.

ortakovati, ortakujem, v. *impf. Compagnon sein, sum socius*. Rj. biti ortak. — Mladen i Miloje, koji su i za Turskoga vremena ortakovali trgnjući svi-njama. Sovj. 17.

ortakovica, f. *die Frau des Compagnons, uxor socii*. Rj. žena ortakora.

orūgje, f. *instrumentum*; *isp.* sprava 1. — Za to je ona (Matica) morala biti *orugje* jednoga ili nje-kolika člana. Pis. 5. Kako su ovaki ljudi mogli pre-variti Njemačkoga profesora i navratiti ga, da postane njihovo *orugje*. Sovj. 5. Trube trubljahu i pjevači pjevahu uz *orugja* muzička. Dnev. II. 23, 13. Gospod i *orugja* srdnje njegove. Is. 13. 5. Četiri stola . . . na njima se ostavljaše *orugje* kojim se koljahu žrtve. Jezek. 40, 42. Noseći u rukama *orugja*, od kojih je Hristos stradao. DP. 26.

orunjaviti, vīm, v. *pf.* o-runjaviti, runjav postati. *drukčije se glugol ne nalazi*. — Onda dijete postane isto kao i medvjedi, puzilo je na četiri noge, *orunja-rilo*, i hranilo se prijesnijem korijenjem. Priprava 43.

oružanje, n. *das Bewaffnen, armatio*. Rj. verb. od 1) oružati, 2) oružati se. — 1) radnju kojom tko oružu koga. — 2) radnju kojom se tko oruža.

oružati, žām, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. na-oružati, obez-, raz-. — 1) *bewaffnen, armo*. Rj. oružati koga, kao davati mu oružje: Kad se ljudi oružani prepanu, kako ne će gjevojka kao što si ti? Npr. 231. Te im zabraniše oružanom silom. Jezdr. 4, 23. — 2) *sa se, refleksi*: Narod . . . stane se oružati nanovo. Miloš 79. Oružaju se na me ni za što. Ps. 109, 3.

oružje, n. *die Waffen, arma*. Rj. *vidi* jarak, pisat 1. — Onamo ljudi svi žive jednako pod oružjem. Rj. 14b. Od prije su kalugjeri dobro oružje uosili. Rj. 396a. A priteže od boja oružje. Rj. 455b. Gde mu je oružje što je pasuo. Npr. 27. Dok u jedan put čuje zecku od oružja. 134. Potkrani ili do oružja braću a sestru do udaje. 230. Kad je dete do konja doraslo, dobra konja i sretla oružja. Npj. 2, 71. Da se Srbliji na oružje dižu. 4, 131. Svi golači zeki do-trčaše pod oružjem i pod svom opravom. 4, 277. I pripusa sve sretno oružje, su kojim je na boj udarao i zdravo se na trag povraćao. 4, 299. Na oružje Srbe podigoše. 4, 345. Posjekoše Sever i Garvana, i ski-doše svijetlo oružje. 4, 365. Odmah spopadnu oružje. 4, 459 (Vuk). Što bude ljudi za oružje. Danica 3, 158. Raja ustala na oružje. 3, 187. Dahije su pro-ćerane, a raja sad neka ostari oružje. 4, 7. Narod da predu Turcima oružje. Miloš 31. Da im se ne uzima sitno oružje, to jest: duge puške, pištolji i noževi (veliki), koje su oni svagda pod Turskom vladom nosili. 33. Seljaci skoče na oružje. 181. Pa se obukla u muške haljine . . . i godinu i po stuzila pod oružjem. Nov. Srb. 1817, 472. Ako bi imao uza se oružje, kazao bi mu da ga iza pusa izvadi i ostavi pred vratima. Sovj. 10. Da se obučeno u oružje ri-djelu. Rim. 13, 12. Mačevi su im oružje neprardi. Mojs. I. 49, 5. Kako padoše junaci, i propade oružje ubojito! Sam. II. 1, 27.

oružnica, f. (u Boci) *(das Waffengerüst, Wchrgestell; cf. ostrva, čakalj. Rj.?) gdje se drži oružje. u Stullija: armamentarium. vidi* arsenal, arsenat. Zeug-haus.

oružnik, m. Stulli, oružan čorjek, koji se bavi oružjem: Smrt kosi i knjižnike i oružnike. M. Ve-tranić. ARj. V. 131a.

oružnjeti, oružnim, v. *pf.* *vidi* poružnjeti. Rj. o-ružnjeti, ružan postati. kao prost glagol ne dolazi.

orvanje, m. *vidi* cunjanje. Rj.

orvati, vām, v. *impf.* *vidi* cunjati. Rj. *vidi* i rdati,

šišnjati; kao premetati. *isp.* Šta ti cunjaš tamo? Rj. 816b.

os, m. (*pl.* ošovi, ošová). — 1) *die Wespe, vespa, cf. osa*. Rj. — 2) (u C. G.) *vidi* osovina. Rj. *os* (axis, bilo je negda s nast. »i« i ženskoga roda). Osn. 25. još je i sada po Hrvatskoj ženskoga roda.

osa, f. *vidi* oš 1. *dem.* osica. *vidi* i zolja. — *os* (I), *osa* (vespa; star. slov. *ooca* i *oca*); *osovlji*. Korijeni 193.

osačanin, m. (*pl.* Osačani), *Einer von Osat*. Rj. čovjek iz Osata.

osahnuti, ošahnēm, v. *pf.* *vidi* usahnuti: A osahnu gora proz planine. Rj. o-sahnuti, kao osušiti se. *vidi* osanuti. v. *impf.* sahnuti.

osakatiti, tim, v. *pf.* Rj. o-sakatiti. v. *impf.* sakatiti. — I. 1) zum *Krüppel machen, debilem reddo*. Rj. učiniti koga sakatim. — 2) zum *Krüppel werden, debilis fio*. Rj. sakat postati. — II. *sa se, refleksi.* zum *Krüppel werden, debilitor*. Rj. Mlogi su se konji osakatili od kamenja. Žitije 58.

osalj, ošlja, m. (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. *isp.* tovar 3. — *osalj* (neka riba morska, ali je upravo magarac, koji se još gdje gdje zove *osuo*). Osn. 68.

osam, ucht, octo. Rj. — Kad se navrši osam dana da ga obrežu, nadjenuse mn ime Isus. Luk. 2, 21. Svega izbrojenih u vojsci Jefremovoj sto i osam ti-suću i sto. Mojs. IV. 2, 24.

osama, f. (u Dubr.) *Einsamkeit, solitudo*. Rj. o-sama, *osn.* u osamiti (se). stanje koje biva, kad je tko osam-ljen. *vidi* samoća, samotinja.

osamariti, osamarim, v. *pf.* *Saumsattel auflegen (z. B. auf das Pferd), elitellus impono equo*. Rj. o-samariti, n. p. konju metnuti na nj samar. v. *impf.* samariti. — Sjutradan rano ustavši Avram, osamari magarac svojega. Mojs. I. 22, 3.

osamděset, uchtzig, octoginta. Rj. — Udova oko osamděset i četiri godine. Luk. 2, 37. Matusal pozivje sto i osamděset i sedam godina. Mojs. I. 5, 25.

osamděsetero, *vidi* osamděsetero. Rj. osamděset nečega što je srednjega roda, ili je koje jednoga koje drugoga roda.

osamděseti, adj. *der achtzigste, octogesimus*. Rj. — Četiri stotine i osamděsete godine po izlasku . . . poče zidati dom Gospodnji. Car. I. 6, 1.

osamděsetero, Anzahl von achtzig, octoginta. Rj. *vidi* osamděsetero.

osamiti, ošāmim, v. *pf.* Rj. o-samiti. — 1) *veröden, depopulor*: On ne more Srijem osamiti. Rj. učiniti da bude što samo, пусто. — 2) *sa se, refleksi. allein bleiben, relinquor solus*. Rj. sám ostati. *vidi* usamiti se. — Tako osta Tamaru osamljena u kući brata svojega Avesaloma. Sam. II. 13, 20. Pasí stado na-šljedstva svojega, koje živi osamljeno u šumi. Mih. 7, 14.

osamnaest, achtzehn, octodecim. Rj. *vidi* osmoro-naest. — Ili oni osamnaest . . . mislite li da su oni najkrivlji bili od sviju? Luk. 13, 4. Naoruža sluge svoje, tri sta i osamnaest, koji se rodiše u njegovoj kući. Mojs. I. 14, 14 (tako u izdanju štampanom Latinskim slovima; u izdanju ćiriloskom pogrešno: tri sta osamnaest).

osamnaestero, *vidi* osamnaestoro. Rj.

osamnaesti, adj. *der achtzehnte, duodevigesimus*. Rj. **osamnaestoljetni**, adj. koji ima osamnaest ljeta: Njegov osamnaestoljetni sin i nasljednik Uroš. Danci 2, 75.

osamnaestoro, ein Anzahl von achtzehn, octodecim (*wie* franz. une dix-huitaine). Rj. *vidi* osamnaestoro. osamnaest čega što je srednjega roda, ili je koje jed-noga koje drugoga roda.

osamući, ošamēm, v. *pf.* *vidi* osavnuti: Jeli koji manje osamuo. Al' je više jedan osamuo. Rj. o-sva-nuti, od čega je s promjenjenim glasovima postalo osavnuti; i pred u promijenilo se v na m: osamnuti. *isp.* Korijeni 47. v. *pf.* je i prosti samnuti.

osamovoljiti, ljm, v. pf. o-samovoljiti, samovoljan postati: Knjaz Danilo osamovoljio, ne boji se cara ni cesara. Npj. 5, 350.

osānuti, đsančm, *vidi* osahnuti. Rj.

osao, đsla, m. *vidi* magarac, i syn. *ondje*. isp. osalj. — *Osao* gladan bata se ne hajje. DPosl. 91. *Osla* kupi, *osla* prodaj, sve os'o ter os'o. 91. *Oslu* vodu piju, a ljudi vino. 91. Magarac, koji se još gdje gdje zove *osao*. Osn. 68. **osao** (ОСАА), od riječi koja je nije indoevropska a koja je došla u sve evropske jezike). Nema u Vukovu rječniku, ali ima adj. *ošji*. Osn. 127.

osapūnati, nām, v. pf. o-sapunati: Nijesi pranja dobro *osapunula*. J. Bogdanović, v. *impf.* savunati. **osāt**, m. *Gegend um Srebrenica in Bosnien, nomen geographicum*. Rj. kraj u Bosni.

osāvnuti, đsavnčm, v. pf. (po jugoistoč. kraj. Srbije) *vidi* osvanuti: Kad ujutru jutro *osavnulo*. Ongje ga je jutro *osavnulo*. Rj. o-savnuti, s *premještenim glasovima* od osvanuti. *vidi* i osamnuti. v. *impf.* osviti.

oseban, đsebna, adj. On ti je *oseban* čoek, sam za sebe. J. Bogdanović. o-seban (*kao o sebi, za sebe*). isp. osebnost.

osebičiti, čm, v. pf. vinograd koji nije bio zagrnut okopati prvi put u proljeće. Rj. o-sebičiti. v. *impf.* sebičiti.

osebnost, đsebnosti, f. *vita solitaria*. Stulli. *osobinu onoga koji je oseban*.

osedlilčina, f. (u Srijemu) *vidi* usigjelica. Rj. *djevojka koju je kod kuće osjedjela ne udavši se. osedlilčina, u istočnom govoru; u južnom osjedjelčina. osjēgjelčina, pa je upravo augm. od osjēgjelica. isp. augm. usigjelčina prema usigjelica.*

osedlati, dlām, v. pf. *satteln, impono sellum equo, cf. oseldati*. Rj. o-sedlati, n. p. konja, *metnuti na nj sedlo. vidu* osedlisan. v. *impf.* osedlavati. *suprotno* osedlati, *rasedlati*. — Ja dobra konja *osedlam*, tugiinka mi ga *rasedla*. Npj. 1, 212. A sluga mu dora izvedoše, *osedlati sellom srebrnijem*. 4, 299. *Osedlu ga, što se tergje može*. 4, 324. *neosedlan konj: go konj. isp.*: Car se prepane te onako nu konju gola uzjaše. Npr. 153.

osedlāvānje, n. *das Satteln, impositio sellae*. Rj. *verb. od osedlavati. radnja* kojom tko *osedluru* n. p. konja.

osedlavati, osedlāvati, v. *impf. satteln, impono sellum equo*: Nejma kada *osedlavat'* vranca. Rj. o-sedlavati, n. p. konju, *metati na nj sedlo. v. impf. prosti* sedlati. v. pf. osedlati. *suprotno* odsedlavati, *rasedlavati*.

osedlisān, adj. u pjesmi mjesto *osedlan* (part. pass. od *osedlati*): Nejahana ni *osedlisana*. Rj. — *od osedlati načinjeno osedlisati prema* bitisati, kidisati, krunisati, i t. d.

osedlati, đām, v. pf. (u Risnu) *vidi* osedlati: Konji su vi *osedlati*, te vas čekaju. Rj. s *premještenim glasovima* d i l.

oše, von nun an, *abhine, ex hoc tempore, cf. odsele*. Rj. i syn. *kod* odsele.

oseliti, đselim, v. pf. Rj. o-seliti. *vidi* odseliti. v. *impf.* seliti. — **I. 1)** koga, *einen übersiedeln, transporto*. Rj. *prelazno*. — **2)** oselio, *er ist weggezogen, emigravit*. Rj. *neprelazno. isp.* oseliti se. — **II.** sa se, *refleks. sich wegsiedeln, emigro*. Rj. *isp.* oseliti 2. — Onda bi mu seljaci kazali: *staj se čovjek oselio*, ili: *»ovaj se doselio*«. Rj. 676a.

ošem, (u Boci) *vidi* osim: *Osem* pasa i košulje tanke. Rj. — osvén (od staroga ОСВЕН), u nas je e mjesto č a na kraju promijenjeno u na m; u nas mu se može i odbaciti r, a tada mjesto č dolazi i je i e i i: sjem, osem, osim. Korijeni 311.

ošica, f. dem. od oša: Gdje ne može lav uljestiti, uljeze *osieu*. DPosl. 23 (uljestiti u kvarnom Dubrovačkom govoru nj. uljesti).

osidrati, drām, v. pf. (st.) *mit dem ausgeworfenen Anker befestigen, ancora teneo narem: Osidraše* tananu galiju, pod bijelu kulu Kujundžijca. Rj. o-sidrati, n. p. lagju, *baevši sidro u vodu, u more, pritriliti je na mjestu. drukčije se ne nakodi taj glagol. isp.* sidro.

osigūrati, rām, v. pf. (u vojy.) *sicher stellen, tutum reddo, prospicio*. Rj. o-sigurati, učiniti da bude što *sigurno. v. impf.* sigurati.

osijecānje, n. Rj. *verb. od* I. osijecati, II. osijecati se. — **I. 1)** *radnja kojom tko osijeca (odsijeca) čemu što, n. p. psu rep* (das Abhauen, decisio. Rj.). — **2)** *stanje koje biva, kad osijeca n. p. voda* (das Abnehmen [des überschwemmenden Wassers], remissio. Rj.). — **3)** *stanje koje biva, kad osijecaju kukuruzi* (vom Kukururuz) das Aehrenmachen, spicarium protrusio. Rj.). — **4)** *radnja kojom tko osijeca, n. p. potricu* (das Abschätzen, aestimatio. Rj.). — **II.** *radnja kojom se tko osijeca na koga* (das Anfahren [im Reden], invectio. Rj.).

osijecati, đsijecām, v. *impf.* Rj. o-sijecati. *vidi* odsijecati. v. pf. osjeći. — **I. 1)** *abhauen, decido*. Rj. *sa se, pass.*: S lana se sjeme ne osijeca kao s konopalja, nego se na nešto ogreblje. Rj. 87a. — **2)** n. p. *potricu, schützen, aestimo*: tako moja pamet osijeca. Rj. *kao odregjivati*: Gdjekojijem su ljudima (robovima) Turci *osijecali otkup*, pa ih na jamec ili zalogu puštali da prose i otkup da sastavljaju. Rj. 651b. *isp.* osjeći 2. — **3)** *osijeca voda, abnehmen, minuo*. Rj. *vidi* opadati 1. *isp.* osjeka. — **4)** osijecaju kukuruzi, *Aehren machen, spicium emitto*. Rj. *isp.* klipaju kukuruzi. — **II.** *sa se, reflex.* na koga, einen anfahren, invehor. Rj. *vidi* okašati se. — Oni se nisu umeli vladati tako mudro kao ti, nego su bili počeli na me *osecati* se. Npr. 241.

osijēditi, osijēdjeti (jugozap.), đim, v. pf. *grau werden, canesco*. Rj. o-sijedjeti, *sijed* postati. v. *impf.* sijediti, sijedjeti. — *Vidiš kako mi je ova strana što je bila od nje, osijegjela, sve od njezinu (ženinu) zlu!* Npr. 145. Ja sam ostario i osijedio megju vama. Sam. I. 12, 2.

osijēgjelica, f. (u Boci) *vidi* usigjelica. Rj. *djevojka koju kod kuće osijedi ne udavši se. augm. osedlilčina (osjedlilčina), usigjelčina*. — sijed, sijedjeti, osijedjeti, *osijegjelica*. Korijeni 44.

ošijek, m. (loc. Osijeku) *Essek, Essekium*. Rj.

ošijeveci, đsjevākā, m. pl. kad se brašno na gusto sito malo prosije, pa ono što ostane u situ, *kleines Mehl, farina furfurosa*. Rj. *prosta osn. u šijati* 2. *isp.* isijeveci.

ošilan, đsiona, adj. *vidi* kvarno osion.

ošiliti, līm, v. pf. *gewaltig werden, vim nunciscor et potentium*. Rj. o-siliti, *silan* postati. *vidi* posiliti se, poasiti se, usiliti. v. *impf.* siliti se. — *Petur . . . braneći Deligrad od Turaka tako se proslavi i ošili, da nije mario ni za Milenka ni za Kara-Gjorgjija. Novj. 15. Ali su Turci tako bili ošiliti i uzeli mah da ih ne mognu uzbiti. 30. Činjaje što hočaše, i ošili. Dan. 8, 4.*

ošim, *unsser, praeter, praeterquam. cf. osvem*. Rj. *vidi* i osem (i *postanje ondje*), sjem, okrom, razma.

I. *praepos. S orijem prijedlogom u drugom padežu riječ pokazuje — 1 a) da mjestu na kojemu što biva, ne zadržava ono što ona sama zadržava: Crnogorci se još bratime u erki . . . Kakogod što se čovjek u snu ili na javi pobrati (osim erkve), tako se može i posiniti i poočiti. Rj. 512a. Poskočice su gotovo sve tako sramotne da ih osim kolu ne smije niko ni pomenuti, a u kolu ih niko za sramotu ne drži. Rj. 548b. Da nijesam patila, ne bih se u srijedu spratila. (Uhvati kurjak kozu, koja je bila legla na kraju osim ostalih kozu . . .). Posl. 53. — b) tako je i oro u prenesenom smislu: Nastran, osim ostalih ljudi. Rj. 407b. Kao da naš jezik osim sviju jeziku na ovom*

svijetu nikakvih pravila nema. Rj.¹ V. Kad veli da je sve njemu pokoreno, pokazuje da je *osim onoga* koji mu pokori sve. Kor. 1. 15, 27. — 2) *od onoga* prostoga značenja postaje izuzimanje, kojim se za ono što znači riječ s prijedlogom, misli protivno onome što se za drugo kaže; kao *izuzeš!*: Ovo su oni tako govorili da niko drugi nije mogao čuti ni razumjeti *osim njih dvojice*. Npr. 146. Voda sve pere *osvem* grijeha. Posl. 37. I omastit' sve ogjelo moje, *osim* pasa i košulje tanke. Npj. 1, 381. Ne osta ništa *osim* siromašnoga naroda po zemlji. Car. 11. 24, 14. — 3 a) *misli se i za ono što znači riječ s prijedlogom, ali se gleda za što se još misli, i tako se ono prvo kao izuzima; kao da se kaže: osim toga još i to, to pa i to*: Ima pasa i *osim* šarora. Posl. 103. Tri put će te dukati presuti, sve dukati, *osim* sitna blaga. Npj. 2, 642. *Osim* *Fočičere* kuće, u kojoj su sedili, oni pritisnu po Beogradu *najlepše* kuće. Danica 4, 22. Pogreb je sam po sebi žalostan, jer *osim* žalosti što se rastajemo s pokojnikom, još nam napominje da čemo svi za njim. DP. 359. *Osим* *toga* što se ta osobina jedne polovine tako koleba . . . *nije ni u jugoistočnoj polovini* nečuvana stvar. Rad 1, 108. Osobite su vrijednosti još ovi zapisi *osim* ostaloga i za to što ih je pisao . . . 1, 184. — b) *oramo* pripadaju i *primjeri*, u kojima se što kako god znatnije kao izuzima od ostaloga: Izraelj je *osim* sviju sinova najvećma pazio Josifa. Prijp. bibl. 25. Car Abav bijaše najgori *osim* sviju koji su prije njega carovali. 81. *isp.* mimo 2. — *isp.* Sint. 271—273.

II. adv. *vidi* do, manj, nako, poslije 3, potlje, samo. — U takovom konaku može čovjek biti ako hoće mjesec dana (bez dinara, *osim* ako što pokloni slugama kad pogje). Rj. 309b. A za njime nigdje nikog nema, *osim* jedan Jakšiću Todore. Npj. 2, 592. Da ne može emilje propadati, a kamo li oko gjevojačko, *osim* ono moje jaranice. Herc. 111. Oni ne plaćaju nikake dacieje . . . *osim* što drže u varošima mezulane. Danica 2, 86. Ne bi smeo ni pisati na drugim mestima, *osim* gde se u Slavenskom jeziku nalazi. 5, 74. Ako so obljutavi . . . Ona već ne će biti ni za što, *osim* da se prospje na polje. Mat. 5, 13. Grijeha ne poznah *osim* kroz zakon. Rim. 7, 7. Ne će metnuti na vas drugoga bremena, *osim* koje imate. Otkriv. 5, 25.

osinoriti, osinorim, v. pf. *abgrenzen, termino, cf. omegjiti*. Rj. o-sinoriti. v. impf. sinoriti. *isp.* sinor. **osinjak**, m. *osorlje gnijezdo; Wespennest, nidus resparum*: *Držiti osinjak*. DPost. 20. Ne tegni u *osinjak*. 75. *osinjak*, u Stulića gnijezdo gdje se legu ose. XIV. — *riječi s takim nast. kod golubinjak*.

osion, adj. *gewalthätig, violentus, cf. silan*. Rj. osion. *kvarno mjesto osilan, koje vidi*.

osip, m. *vidi* aspa. Rj. o-sip, *osn.* u osuti se (osipati se). *vidi* i ospa, ospina. *isp.* petici. petići.

osipača, f. (u gornj. Srijemu, a u donj. *šišulja*) vinova loza (čokot), na kojoj grožđe potjera, ali u cvijetu opadne (*ospje se*). Rj. — *riječi s takim nast. kod cjepača*.

osipanje, n. *das Auseinander- fallen- lassen, Zerstreuen, dissipatio*. Rj. *verb.* od 1) osipati, 2) osipati se. — 1) *radnja* kojom tko osipa što. — 2) *stanje* koje biva, kad se osipa što.

osipati, pām (pljēm), v. impf. Rj. o-sipati. v. pf. osuti. — 1. *auseinander fallen lassen, dissipō*, n. p. čarapu. Rj. — II. *su se, refleks.* — 1) *auseinander rollen, dissipor*. Rj. *grožđe se n. p. osipa kadšto u cvijetu*. — 2) *besiet werden, conseri*. Rj. *kaže se, da se osipa nebo zvjezdama*. — Luke se osipaju stadiima, i polja se zaodijevaju pšenicom. Ps. 65, 13.

osipljiviti, vīm, v. pf. *enprüstig werden, asthmicus fio*. Rj. o-sipljiviti, *sipljiv* postati. kao *prost* glagol ne dolazi.

osiraditi, dīm, v. pf. *mit sirada verbrämen, praetexto*. Rj. o-siraditi, *siradom optočiti*. v. impf. siraditi.

osiromašavânje, n. *verb. od osiromašavati. radnja* kojom tko osiromašava koga; i *stanje* koje biva, kad tko osiromašava.

osiromašavati, osiromašavām, v. impf.; v. impf. *prosti* siromašiti. v. pf. slož. osiromašiti. — 1) o-siromašavati, *činiti da bude tko siromašan*: Nemarna ruka osiromašava, a vrijedna ruka obogaćava. Prič. 10, 4 (*egestatem operatu est; wirket Armuth*). *vidi* prazniti 2. — 2) *ali kako je v. pf. osiromašiti pre-lazan i neprelazan, bez sumnje je i v. impf. i neprelazan*: osiromašavati, siromašan postajati.

osiromašiti, šim, v. pf. Rj. o-siromašiti. v. impf. osiromašavati. — 1) *verarmen, depauperor, cf. opožnjjeti, opotrebiti, obubožati*. Rj. siromašan postati. *vidi* i ozugjuriti. — Sve propast . . . dokle tako ne osiromaši da već nije imao ni opanaka nego išao bos. Npr. 72. Kad Civutim osiromaši, on premeće teftere (te gleda ko mu je što dužan). Posl. 122. — 2) *osiromašiti koga, učiniti ga siromašnim. vidi* oprazniti. — Išćerao mu mačku na odžak. (Dosadio mu, osiromašio ga). Posl. 106. *isp.* opasati koga u liko.

osiroštjeti, tīm, v. pf. *verwaisset werden, verwaisen, orbis fio*. Rj. o-siroštjeti, sirota postati. *vidi* posiroštjeti. kao *prost* glagol ne nalazi se. — Mi, braćo, osiroštjerši za vama neko vrijeme licem ne srećem. Sol. I, 2, 17. Ne će biti udovica niti će osiroštjeti. Is. 47, 8.

osje, n. (coll.) *die Achrenspitzen, aristae*. Rj. — Gruhati jećam, kad hoće da se melje, t. j. tući ga da bi se očistio od osja. Rj. 105a. — *osn.* a os, koje je bilo ženskoga roda i značilo ne samo osovinu nego i bodlja. *Osn.* 80. kao bodljike na klusu n. p. pšeničnom.

osječak, osječka, m. *der Abschnitt, segmentum, cf. odsječak*. Rj. *ono što se osijeće od čega*. — »Osećenijsu saćma, nego su komadi isječenoga pušćanog zrna. Pis. 32.

osječanin, m. (pl. Osječani) *der Esseker, Essekinensis*. Rj. *čovjek iz Osjeka. vidi* Osjeklija.

osječenica, f.: A uteče uz Viluse Vuče, dok izigje na Osječenicu. Rj.

osječenijs, n. u pjesmi mjesto *usjekovanije*: U negjelju na osječenijs biće dosta i posječenijs. Rj. *vidi* glavosijek 2. *stariji nast.* osječenijs *nj.* osječenijs. *isp.* blagovještenje.

osječina, f. (u Hrv.) zgrada od sjeka nepokrivena, *eine Art Gebäude, aedificii genus*. Rj.

osječki, adj. *Esseker, Essekinensis*. Rj. što pripada Osjeku.

osječkinja, f. *die Essekerin, femina Essekinensis*. Rj. *ženska iz Osjeka*.

osječanje, n. Rj. *verb.* od 1) osjećati, 2) osjećati se. — 1) *radnja* kojom tko osjeća što (das Empfinden, sensus. Rj.): U njih (dvojice despota) nema vladalačkog pogleda koji sve obuzima, niži osjećanja za sav narod. DM. 13f. Ako duši tvojoj omili duhovno osjećanje, dobar će te savjet saćuvati. DP. 103. — 2) *radnja* kojom se tko osjeća (das Merken, animadversio. Rj.).

osjećati, čām, v. impf. Rj. o-sjećati. v. pf. osjetiti. — 1) *empfinden, sentio*. Rj. *vidi* očućivati, čutjeti 2, čuti 2. — Sve su pod nogama osjećali nekako positno kamenje. Rj. 730b. Ja vrlo dobro osjećam, kako je ovaj posao težak i zamršen. Npj. 1, V. Njegova je svaka pesma bila dobra, jer je on pesme razumevao i osećao, i mislio je, šta govori. Npj.¹ 4, X. Ne mogu zadržati u sebi zahvalnosti koju osjećam prema svjema. *Osn.* III. *sa se, pass.*: U Boga su vunene noge, a gvozdena ruke (ne čuje se kad dolazi, ali se dobro osjeća kad udari). Posl. 325. — 2) *sa se, refleks. merken, sentio*. Rj. *isp.* osjetiti se. — Stavljati se, *sich erinnern, meminē, cf. osjećati se*. Rj. 711a. *isp.* i sjećati se.

ošjeći, osijđčēm, *v. pf.* Rj. o-sjeći. *vidi* odsjeći. *v. impf.* osijecati. — **I. 1)** *abhauen, desceo.* Rj. *vidi* odrubiti, sрубити, okinuti 2, ukinuti 3. — Odrvakati, *osjeći što veliko i velikijem udarom*, *n. p.* odvrakao komadinu hljeba, odvrakao mu glavu, *abhauen, absceido, cf.* odvaliti 2. Rj. 442a. Dosta puta je onaj koji je htio ženu pustiti, *osjekao joj pero od šamije na glavi.* Rj. 622a. *Osijeci psu uši*, pas kao i pas; *osijeci rep*, pas kao i pas. Posl. 241. Baba polagano uzme devojčinu *pletenicu*, pa je *osjeće*. Npr. 16. Njezine dvije ruke *osječene do izu šaka* . . . da joj donesu . . . te joj samo ruke *osjekoše*. 131. *su se, pass.: (Badnjaci)* moraju se noći Božića i *osjeći*. Rj. 11b. — **2)** *bestimmen, determino*: tako mi pamet osijecē. Rj. kao *odrediti*. — Na Stambola *osjek osjekao*. Rj. 470b. *su se, pass.*: Daruj mene sužnja nevoljnika! . . . Tavnovo sam u Zadru bijeli na onoga Zadranina bana, *osjek'o se hiljadu dukata*, devet stotin' jesam sakupio, još mi valja kupiti stotinu, da nijesam kaurinu dužan. Npj. 3, 134. *isp.* osjek 2. — **3)** *abnehmen, minuire, n. p.* osjekla voda. Rj. *vidi* opasti 1. *isp.* osjekla. — **4)** (*von Kukuruz*) *den Fruchtstengel ansetzen, facio spicam*: još nijesu kukuruzi osjekli. Rj. — Klipali kukuruzi, t. j. *osjekli*, istjerali klipovi. Rj. 275b. Sažnjeti, pošto kukuruzi osijeku sasjeći im vrhove. Rj. 661b. — **II.** *sa se, refleks.* na koga, *einen anfahren, invehor in aliquem.* Rj. *vidi* osjeknuti se, okositi se, oprčiti se. — Dvorani mu kažu šta veli zmaj, a Stojša se *osjeće na njih*: »Idite kažite zmaju . . . Npr. 35. On se okorno *osjeće na čaru* govoreći mu . . . Danica 5, 90. *Osijecē se na njega*, i kaže mu, da je više tim imenom ne zove. Npj.¹ 1, XXVII.

ošjedanje, *n. vidi* odsjedanje. Rj.

ošjedati, dām, *v. impf.* *vidi* odsjedati: Pred gradom je *osjedao konja*. Rj. o-sjedati. *v. pf.* osjesti.

osjek, *m.* — **1)** *n. p. u vodi. der Abhang, locus declivis.* Rj. gdje u vodi zemlja osijeca. *strma postaje*. *isp.* osijecati 3, osjeći 3. — **2)** osjekom, *in Bausch und Bogen, per aversionem. cf.* odsjek: Na Stambola *osjek osjekao*. Rj. *isp.* osijecati 2, osjeći 2. o-sjek, *djelo kojim se osijecē, odvodi, koliko će tko jedno nu drugo u ime svega plaćati, davati nu godinu*. — Gjuture, jedno na drugo, s jednoga na drugo, *osjekom*. Rj. 151b. Nešto su žirovine seljaci plaćali i svojim spahijama (gdje mu *osjekom* nijesu plaćali u ime svega). Rj. 159b. Vlaška plaća Turskome caru kesim, t. j. *osjekom*. Rj. 268b. Mnogi se seljaci pogode sa spahijama, pa im plaćaju *osjekom* na godinu. Rj. 702b.

osjeka, *f. die Ebbe, marinorum aestuum recessus. cf.* osled. Rj. *kud voda u moru osijeca. vidi* i odsleka. *u kud voda u moru dolazi, kaže se, da je sleka, plima*. — *isp.* osijecati 3, osjeći 3.

osjeklija, *m. vidi* Osječanim: Kija Osjeklija: Dženerao Kija Osjeklija on otide keer Bajnoj Luci. Rj. 269b. — s *Turskim nast.* li(ja). *isp.* Budimlija.

osjeknuti se, knēm se, *vidi* osjeći se. Rj. *isp.* sjeknuti, šjeknuti.

ošjen, *m. der Schatten*: stidi se svog *ošjena!* J. Bogdanović. *vidi* sjen, sjenka. u Rj. samo po zap. govoru ošin.

ošjenač, ošjēnča, *m.* (u Dubr.) *Wermuth, absyuthum, cf.* pelen. Rj. — od *Tal. assenzio, pretvorivši se a u o. isp.* za to ocat.

ošjeniti, nīm, *v. pf.* *überschatten, abumbro.* Rj. o-sjeniti, kao sjenom obastrijeti, *isp.* zasjeniti 2. *v. impf.* sjēniti se. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . *ošjeniti*. Nov. Zav. VI. Duh sveti doći će na tebe, i sila najvišega *ošjeniče te*. Luk. 1, 35. *Perjem svojim ošjeniče te*, i pod krilima njegovijem zakloničeš se. Ps. 91, 4. Sator, koji je Mojsije načinio i koji odmah *oblak ošjeni te se* napuni slave Gospodnje. DP. 323.

ošjesti, ošjedēm (ošjednēm) *v. pf.* *vidi* odsjedati: Te *osjede* pretila *gjogina*. Rj. o-sjesti. *v. impf.* osjesti.

ošjetiti, tīm, *v. pf.* Rj. o-sjetiti. *v. pf.* je i *prosti sjetiti (se).* *v. impf.* osjećati. — **I.** *empfinden, spüren, sentio.* Rj. *vidi* oćutjeti. — Naptati, *wirspüren, investigo, cf.* nanjušiti, *ošjetiti*, optati. Rj. 403b. Svlak stane goriti. . . on *ošeti smrad* od svlaka. Npr. 54. Mini ga sablja, mini ga puška! (. . . kao da maž ne *ošjeti da je* ona slaba vida . . . ali on *opazi* šta je . . .). Posl. 178. Ne obruka prije godine! (. . . Šad se rekue kad ko pogje koga da prevari u čemu pa onaj *ošjeti*). 207. *Ošjetila* malog *Srctozura* gdje je grli. Nov. Srb. 1817, 471. Pred potopom jergjahu i pijahu . . . i ne *ošjetiše* dok ne dogje potop i odnese sve. Mat. 24, 39 (*non cognoverunt, nicht achtsam waren*). Ona se porodi prije nego *ošjeti bolore*. Is. 66, 7. za *primjere* iz Posl. 178 i 207, Mat. 24, 39. *isp.* osjetiti se 1. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** *merken, sentio.* Rj. *vidi* ovizati se, spaziti se. — Kad on (muž) u žumi tražeći zgodno drvo (da ženu objesi) stane zagledati od drveta do drveta, ženu se *ošjeti šta je i kako je*. Rj. 209b. *Opsetiti se* (*scherzhaft, mit Anspielung auf pseto*) statt *osjetiti se* (gewahrt werden). Rj. 465a. Srdito joj diver odgovara . . . Al' se *mladu* *jadu osjetila*, pak diveru svome govorila. Npj. 1, 622. Tad' se Dmitar *hješē osjetio, gje će* ljuba brata otrovati. 2, 628. Već sam, oče, čudan san usnio . . . pa se *sanku osjetil'* ne mogu. 3, 73. Može me opitati otac, pa *će se osjetiti da sam* ga htio prevariti. Mojs. 1, 27, 12. — **2)** *osjetila se žena, schwanger geworden, ingravidor, cf.* zatrudnjeti. Rj. *vidi* i ponijeti 4, zabregjati, zadjetinjiti, zatešćati, zahoditi (trudna) 3. — »Ta daj mi, Bože, od srca poroda, da bi i ljuta zmija bila!« Posle nekoga vremena ona se *ošeti trudna*. Npr. 54. — **3)** (st.) *übel gestimmt werden, contristor*: Šta si mi se sinko *ošjetio*. Rj. *sjetan, nereseo postati. vidi* oneveseliti se, sneveseliti se, ožalostiti. — **4)** *osjetiti se čega, sjetiti ga se*, opomenuti se, staviti se. — Kad to čuo Bogićević Anto, ta onda se *pera osjetio*. Uze Anto pero i hartiju. Npj. 4, 247. Stanu Danilu druga gospoda zavidjeti . . . ne mogući ga ni za što okriviti *osjete se njegovu bogomoljstvu*. Prip. bibl. 98.

ošjetljiv, *adj. empfindlich, facile sentiens.* Rj. koji *lasno svašta osjeti. vidi* ćutljiv 2b. *suprotno* neosjetljiv.

ošjevina, *f. pl.* (u Bosni i u Hrv.) *vidi* mekinje. Rj. *vidi* i palje, posije, trice. — Uzme u rukavicu *ošjevina*, i stane prospirati za sobom, vabeći jarca: »Jac jao, jac jao!« Jarac igjaše za babom, dokle tečijaše iz njezine rukavice *ošjevina*. Npr. 245. o-sjevina, *prosta osn. u* šjati.

oskākānje, *n.* Rj. *verb.* od oskakati. *vidi* oskākānje. — **1)** *radnja* kojom što *oskače od čega ili su čega* (das Abspringen, desultura. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko oskače kome, nadclagjuje ga u skakanju* (das Ueberspringen, Bezwingen im Sprunge, victoria saltus. Rj.). *vidi* i oskakivanje.

1. oskākati, oškāčēm, *v. impf.* Rj. o-skakati. *vidi* oskakati. *v. pf.* oskočiti. — **1)** *abspringen, desilio, resilio.* Rj. — **1** s *nogu im papučē oskaču*, a za goru gaće zakučuju. Rj. 179b. *vidi* i *primjere* kod oskakati. **1.** — **2)** *überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu.* Rj. oskakati kome, u skakanju ga *nadclagjivati. primjer vidi* kod oskakati 2, *vidi* i oskakivati.

2. oskākati, oškāčēm, *v. pf.* *daron springen, abeo saltans.* Rj. *skačući otiči. vidi* oskakati *v. pf.*

oskakivānje, *n. vidi* oskakanje 2. Rj. *vidi* i oskakivanje.

oskakivati, oskākājēm, *vidi* 1 oskakati 2. Rj. *v. impf.* o-skakivati kome, *nadclagjivati ga u skakanju. vidi* i oskakivati.

oskočiti, oškočēm, *v. pf.* Rj. o-skočiti. *vidi* oskočiti. *v. impf.* oskakati. — **1)** *abspringen, desilio.* Rj. *primjere vidi* kod oskočiti 1. — **2)** *überspringen (weiter springen als ein anderer) saltu vinco.* Rj.

oskočiti kome, nadvladati ga u skakanju, primjere vidi kod oskočiti 2. — 3) *hinwegspringen*, *resilio*: Pa oskoci od konja čilaša. Rj. oskočiti od konju, oskočiti sa konja. — 4) oskočilo sunce, t. j. izišlo visoko. Rj. — Zmija kriatica u sunce pogleda, i doklen sunce dobro koplje ne oskoci, slijeva stoji. Npr. 263. Kad u jutru beo dan osvanu, visoko je oskočilo sunce. Npj. 1, 250.

oskoruša, *f.* (pl. gen. oskoruša) — 1) *der Sperberbaum*, *sorbus domestica* Linn. Rj. drvo. — 2) *die Frucht davon, die Arlesbeere, sorbum*. Rj. rod: Grivna, nž n. p. oraha. lješnika, oskoruša i t. d. Rj. 101a. U bog a oho oskoruša je nezrela. DPosl. 141. — o-skoruša, osn. prosta u skor: isp. kora. Osn. 361. riječi s takim nast. kod ajgiruša.

oskorušov, *adj.* *Speierlings-, sorbi*. Rj. što pripada oskoruši, takva *adj.* kod aptov.

oskorušovae, oskorušovca, *m.* oskorušov štap, *ein Stock vom Sperberbaum, baculus sorbeus*. Rj.

oskorušovača, *f.* — 1) *ein Stock vom Sperberbaum, baculus sorbeus*. Rj. oskorušova balina. — 2) *Brantwein vom Arlesbeere, vinum ustum e sorbo*, cf. oskorušovica. Rj. rakija od oskoruša, takve riječi kod rakija.

oskorušovica, *f.* rakija od oskoruša, vidi oskorušovača 2. Rj.

oskorušovina, *f.* *Speierlingholz, lignum sorbeum*. Rj. oskorušovo drvo.

oskrbiti, oskrbim, *v. pf.* (po zap. kraj.) *cersorgen, prospicio*. Rj. o-skrbiti, *v. impf.* skrbiti.

oskrnjaviti, oskrnjavim, *v. pf.* vidi oskrvniti. Rj. o-skrnjaviti, *v. impf.* skrnjaviti.

oskrobiti, oskrobim, *v. pf.* vidi skrobiti. Rj. skrobiti pregju, stärke, prtena se (pregja) skrobi na razboju skrobom od ženična brašna i masti. Rj. 688b.

oskudna, oskudna, *adj.* *nothdürftig, paucus, tenuis*: oskudna godina. Rj. — Iznagje pisanje slova . . . njegova je prva bukrica bila bez sumnje veoma oskudna. Priprava 179. Na to pitanje nana potpuno odgovara u oskudnim i kratkim ljetopisima. DM. 1.

oskudica, *f.* (osobito u vojv.) *der Mangel, die Dürftigkeit, penuria*. Rj. vidi oskudnost, vidi i nedoskudica, nedoskudica, kao neimanje. — Služičes neprijatelju svojemu . . . u golotinji i u svakoj oskudici. Mojs. V. 28, 48. Bojte se Gospoda; koji se njega boje, njemu nema oskudice. Ps. 34, 9. U tom će doći siromaštvo tvoje kao putnik i oskudica tvoja kao oružan čovjek. Prič. 6, 11.

oskudnost, oskudnosti, *f.* vidi oskudica. Rj.

oskupjeti, oskupim, *v. pf.* vidi poskupjeti. Rj. o-skupjeti, *skupo postati*, kao prost glagol ne nalazi se, za *v. impf.* isp. družati.

oskupsti, oskupbim, *v. pf.* *ausrufen, cello*. o-skupsti, *v. impf.* skupsti.

oskrvniti, oskrvnim, *v. pf.* (u G. G.) *verunreinigen, polluo*: Sve ih Turskom krvlju oskrvni. Kada si me vjerom oskrvni. Rj. o-skrvniti, vidi oskrnjaviti, *isp.* opoganiti, i syp. ondje, *v. impf.* skrvniti. Oskrvniti si zemlju kurvarstvom svojim. Jer. 3, 2. sa se, *refleks.* ili *pass.*: Neka istjeraju iz okola sve koji su se oskrvnili o mrtvaca. Mojs. IV. 5, 2.

oskrvnjenje, *n.* Stulli, djelo kojim se što oskrvni: Od proroka Jerusalemskih izide oskrvnjenje po svoj zemlji. Jer. 23, 15 (*pollutio, Unreinigkeit*), takva verb. subst. kod dopuštenje.

oslabiti, bim, *v. pf.* Rj. o-slabiti, *v. impf.* oslabljavati. — 1) *scharach werden, debitor*. Rj. slab postati, vidi kalati. — Krbava, voda koja teče ispod Udline, ljeti vrlo oslabi. Rj. 299b. Spješati, oslabiti, malaksati, izgubiti snagu, schwach werden, debitor. Rj. 703a. Uništiti se, 2) oslabiti i omršaviti (učiniti se ništa). Rj. 783a. Usnkati se, kad ko oslabi. Rj. 791a. Avraam ne oslabirši vjerom ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo. Rim. 4, 19. Moglo bi u

oslabiti, te postati u starom slovenskom t, koje opet u našem jeziku otpada. Star. 3, 45. — 2) *prelazno, učiniti da tko ili što oslabi*. — a) Pasmandžija pak kad razbije jednoga, udari na drugoga; a kad ih tako oslabi i uplaš, onda udari . . . te ih sve razbije i rasčera. Danica 3, 140. Milenko i Petar poplaše se da i njih onako ne oslabi kao Jakova. Sovj. 16. — b) n. p. klin, t. j. otanjiti ga prema rupi u koju će da se udari. — 3) n. p. oslabio mi pojas, *nachlassen*, *remitto*. Rj. kao popustiti 1.

oslabljavanje, *n. verb.* od oslabljavati. — 1) stanje koje bira, kad što oslabljara: Gdje je su postalo od sa oslabljavanjem. Osn. 3. — 2) radnja kojom tko oslabljara što.

oslabljavati, oslabljavam, *v. impf.* o-slabljavati, *v. impf.* prosti slabiti. — 1) slab postajati, *isp.* oslabljavanje 1, oslabiti 1. — 2) činiti da bude što slabo: Da se pogubi taj čovjek, jer on oslabljara ruke vojnicima. Jer. 38, 4, *isp.* oslabiti 2a.

oslaćati, oslaćam, *dulcescere*. Stulli, *v. impf.* o-sladiti, čati, slatko postajati, *v. pf.* oslaćiti se. — Oslaćat' će dinu kmetina. Šcep. mal. 170.

oslaćica, *f.* *mostarda, genus embammatix (fit ex sinapi)*. Stulli, omaka od slatice, od gorušice.

oslaćiti se, oslaćim se, *v. pf.* (*com Meerwasser*) *süss werden, d. h. Salzigkeit verlieren*, n. p. žuka pošto se pokiseli u moru, metne se te prenoči u slatkoj vodi da se oslaći, t. j. da se so izvuce iz nje, Rj. o-slaćiti se, o-slaćiti se, *korijenu koga je sladak*, *isp.* Korijeni 221, *v. impf.* oslaćati.

osladiti, osladim, *v. pf.* o-sladiti, *v. impf.* oslagjavati. — 1) *osladiti kome što*: I jabuka zubom zagriženih: uzmi, draga, te osladi usta. Npj. 1, 281. u prenesenom smislu: Ovaj dogagaj mladome junaku tako osladi vojničku službu, da . . . Zitiče 5. — 2) sa se, *refleks.* kome šta, *süss (angenehm, lieb, theuer) werden, dulcis fio*. Rj. — Sad se vojnicima Srpskim tako osladi juriš, da su sami govorili, onaj dan da udare i na drugi šanac. Miloš 109.

oslagjavanje, *n. verb.* od oslagjavati, radnja kojom tko oslagjara što.

oslagjavati, oslagjavam, *v. impf.* Mjesto da mi život oslagjara, a ona još većma ogorčava. J. Bogdanović, o-slagjavati kome što, činiti mu slutko, *v. pf.* osladiti.

oslaniti se, oslanim se, *v. r. pf.* (u Boci) *salzig schmecken, salsi saporis esse*: voda se oslanila, t. j. postala slana. Rj. o-slaniti se, *drukčije se ne nalazi taj glagol*.

oslanjanje, *n.* *das Vertrauen auf Jemand, confisio, fiducia*. Rj. *verb.* od oslanjati se, radnja kojom se tko oslanja na koga ili na što, vidi oslanjanje.

oslanjati se, njam se, *v. r. impf.* *vertrauen auf einen, confido in aliquo*. Rj. o-slanjati se na koga, u prenesenom smislu: uzdati se u koga, vidi oslonjati se, *v. pf.* osloniti se. — Gospodareve oči konja goje. (Kad se gospodar ne oslanja su svijem nu slugu, nego ga i sam često nadgleda). Posl. 44. Ne treba se oslanjati na pravila naših dojakošnjih gramatika. Nov. Srb. 1818, 221. Oslanjaš se na zakon. Rim. 2, 17. Bolje je uzdati se u Gospoda nego li se oslanjati na čovjeka. Ps. 118, 8.

oslapiti, pim, *v. pf.* o-slapiti, *isp.* slapiti, vidi zgrabiti, šcepati. — Sto t' oslapiti magla vitorog, da t' povrati sam veliki Bog. DPosl. 124.

oslaviti, oslavim, *v. r. pf.* n. p. snijeg, kad zapadne, *überhandnehmen, invalesco*. Rj. o-slaviti, kao uzeti mah, *drukčije se u ovom značenju taj glagol ne nahodi*, *isp.* slava 1b.

osled, *m.* (u Boci) *die Ebbe, recessus*, cf. osjeka. Rj. o-sled, vidi i odsleka, kad voda u moru osijeca, opudu, suprotno sleka, plima. — Značenje (korijenu) teći: osled (*isp.* odsleka). Korijeni 221.

öslek, osle-k. *isp.* 2k (*dometak*). *vidi* odsele, osele, od čega je brzim izgovaranjem postalo osle. *isp.* dosle, doslek. — Bolje *oslek* negli doslek sa zetom. D'Posl. 8.

öslica, *f.* *vidi* magarica, *i. syn.* onđe. — Jednoj *öslici* jedna tovarnica dosta. D'Posl. 39.

osljèpjeti, ösljèpim, *v. pf.* *blinl machen, blenden, caeco*. Rj. o-sljèpjeti, učiniti koga sljèpim. *v. impf.* sljèpjeti. — Oni šiljak zavrti divljanu u oko i *osljèpji ga*. Npr. 148. Dobre li ti ohromila konje, a svatima oči *osljèpila*. HNpj. 2, 69.

osljèpjeti, ösljèpim, *v. pf.* *blind werden, caecus fio, oculis capior*. Rj. o-sljèpjeti, *sljèp* postati (u pravom smislu; u prenesenom: zasljèpjeti). *isp.* obnevidjeti. — On je *oslepio* u mladosti od boginja. Npj. 4, XII.

oslinkivànje, *n.* *vidi* oblizivanje. Rj.

oslinkivati se, oslinkujèm se, *v. r. impf.* (u Srijemu) *vidi* oblizivati se: a šta se taj *oslinkuje*? Rj. o-slinkivati se, *kad glavan kao prislinkujući pokazuje želju za jelom*.

oslobòditi, oslobòdim, *v. pf.* Rj. o-sloboditi, *v. impf.* oslobogjavati. — **1.** **1)** koga, *cinem Muth machen, animum addo*. Rj. *vidi* oskoloti, ohrabriti. *v. impf.* sloboditi. — *Trvoju sestru, Leka, oslobodi*, neka pogje, za koga joj drago. Npj. 2, 235. *Da bi Kara-Gjorgjiju umirio i oslobodio*, napiše mu . . . lijepo pismo. Sovj. 36. »Ne bojte se dakle; ja ću hraniti vas i vašu djeću.« *Tako ih utješio i oslobodi*. Mojs. 1. 50, 21. — **2)** *n. p.* šegrt, *lossprechen, in numerum opticum subscribere*. Rj. *kao odrješiti, izbariti*. *v. impf.* oslobogjavati. — Svezanijeh ruka naopako . . . *te im bijele oslobodi ruke*. Npj. 4, 365. *Osloboditi koga od nje* (od poreze) može samo Miloš. Miloš 202. *Hilandar* . . . ako i pripadaše k Vatopedu, opet bi sa svijem od njega *oslobogjen*. DM. 16. *Koji si, spase, iz pakla sve oslobodio*. DP. 50. — **II.** *su se, reflex.*

Muth bekommen, animum capio. Rj. *v. impf.* sloboditi se. — *Uznijeti se, 2)* kao *osloboditi se*, posokoliti se, den *Muth bekommen, animari*. Rj. 774b. *Sva protrne kad vidi lava gde u sobu ugje* . . . *ona se malo oslobodi*, pa pruži i njemu pogače . . . *ona se sa svim oslobodi* pa počne lava milovati. Npr. 134. *Oslobodismo se* u Bogu svojemu *kuzivati vama jevangjelje*. Sol. 1. 2, 2. *Sree njegovo, oslobodi se* na putovima Gospodnjim. Dnev. II. 17, 6.

oslobogjavànje, *n.* *verb.* od oslobogjavati. *radnja* kojom tko oslobogjava koga (od čepa).

oslobogjavati, oslobogjavam, *v. impf.* o-slobogjavati koga, *kao izbarjati ga*. *v. pf.* osloboditi 2. — Balša gospodar zetski *oslobogjavu* dubrovačke trgovce samo od onijeh carina, kojih nije bilo za cara Stefana. DM. 245. *su se, pass.*: *Oslobogjavaju se* od sriju državnijeh rabota. DM. 48. *Oslobogjavaju se* ljudi crkveni *da ne oru ni kome drugom osim crkvi*. DRj. 2, 228.

oslobogjenje, *n.* *liberatio, absolutio, solutio*. — oslobogjenje očine od vlasti. Stulli. *verb.* od 1) osloboditi, 2) osloboditi se. *djelo* kojim se tko ili što oslobodi: *Da se pomoli Bogu za njihovo oslobogjenje*. (Glas. 21, 283 (u Lat. pro liberatione ipsorum).

oslogonac, oslogonca, *m.* Stulli. *koji osle goni*: 1 oslogonac u Špilanu gospodi. DP. 30. *isp.* ošljar.

osloniti se, oslonim se, *v. r. pf.* na koga, *auf einen vertrauen, confido in aliquo*. Rj. o-sloniti se, u prenesenom smislu: *pouzdati se u koga*. *v. impf.* oslanjati se, oslonjati se. — U Turčina vjera na koljenu. (Ne možeš mu se *osloniti na vjeru i na riječ*). Posl. 337. *Oslonio se na Gospoda*, neka mu pomože. Ps. 22, 8. *Ali se ti osloni na ljepotu svoju, i prokurva se* s glasa svojega. Jezek. 16. 15. *Osloniti se na koga vjerom* svojom. DRj. 1, 198.

oslonjànje, *n.* *vidi* oslanjanje. Rj.

oslonjati se, njam se, *vidi* oslanjati se. Rj. *v. r. impf.* o-slonjati se. *v. pf.* osloniti se. — Meštanim

često prekida kopanje, *oslonja se na motiku i gleda* kako . . . Zim. 289.

öslov, *adj.* što pripada oslu: Duga osnova a pamet *oslova*. D'Posl. 20. *Oslov posluh*, konjev razum i bivolska snaga čine momka svakomu draga. 91. *vidi* magarčev. *zu nast.* *isp.* alatov. *isp.* ošlji.

öslovac, öslöveca, *m.* kao *oslov čovjek*, čovjek koji se *drži osla*, koji je kao osno: Banovac je banovac, ako ne ima ni novac; a *oslovac* je *oslovac*, ako bi im'o svioni pokrovac. D'Posl. 5.

osluhivànje, *n.* *das Horchen, auscultatio*. Rj. *verb.* od osluhivati. *radnja* kojom tko osluhuje.

osluhivati, osluhujem, *v. impf.* horchen, ausculto: Šahat pase, a dva *osluhuje*. Rj. o-sluhivati. *vidi* osluškivati, prislušivati.

osluškivànje, *n.* *das Horchen, auscultatio*. Rj. *verb.* od osluškivati. *radnja* kojom tko osluškuje.

osluškivati, osluškujèm, *v. impf.* horchen, ausculto. Rj. o-sluškivati. *vidi* osluhivati, prislušivati. — Sve te gledam, sve te *osluškujem*. Npj. 2, 232. *Prijatelju, dužde od Mletaka! Nu osluškuj i noći i dnevi, zapaliće na gradu topove*. 2, 533.

oslužiti, öslüžim, *v. pf.* o-služiti. *isp.* opslužiti 2. *v. impf.* služiti. — Pa otvori prebijelu crkvu, da *oslužiš Božju leturgiju*. Npj. 5, 94.

osmačka, *f.* *vidi* osmakinja 2. Rj. bure od osam akova. *vidi* i osmak 3.

osmagnuti, ösmagnem, *v. pf.* *senen, amburo, cf.* smagnuti. Rj. o-smagnuti. *vidi* opaliti 5.

osmák, osmáka, *m.* — **1)** *Art Mass, mensurae genus*. Rj. *mjera nekuku*: U taj čas postane mu glava koliko *osmak*. Rj. 33b. *isp.* osmanik. — **2)** *ein Thier (Pferd) von acht Jahren, octennis equus*. Rj. živinče, *n. p.* konj, od osam godina. — **3)** bure od osam akova, *vidi* osmakinja 2. Rj. *vidi* i osmačka.

osmakànje, *n.* *verb.* od osmakati se. Rj. *radnja* kojom se tko osmače (o što).

osmakati se, ösmäčen se, *v. r. impf.* cf. osmočiti se. Rj. o-smakati se o što. *isp.* smok.

osmákinja, *f.* — **1)** *n. p.* kobila od osam godina, *achtjährige Stute, equa octennis*. Rj. — **2)** bure od osam akova. Rj. *vidi* osmak 3, osmačka.

osmaník, osmanika, *m.* (u C. G.) žitna mjera (na Cetinju po bukile, a u Crmnici ¼ bagaša, t. j. 3½ oke). Rj. *isp.* osmak 1.

Osmanlija.* Turčin iz Azije; sedla *Osmanlije*, t. j. kao što su u Turaka iz Azije. Npj. 1 3, 398. — *Osmanlija*, *Turski nast.* *vidi* Otmanlija.

Ösmanović car, t. j. *Turski*. Npj. 1 3, 398. *vidi* Otmanović.

osmèrica, *f.* *vidi* osmorica. Rj. *govori se* za ljude i za životinju muškoga roda.

ösmero, *vidi* osmoro. Rj. *osam nečega što je srednjega roda, ili je koje jednoga koje drugoga roda*.

osmerònožica, *f.* (u Boci) die Fülzlaut, morpio. Rj. životinja kao uš. — *osmero-nožica, su osam noga?*

ösmi, *adj.* der achte, octavus. Rj. — U *osmi* dan dogoše da obrežu dijete. Luk. 1, 59.

ösmeica, *f.* die Achte (im Kartenspiel), numerus octonarius, ojdous. Rj. *karta* koja broji osam.

osmijavànje, *n.* *verb.* od osmijavati se. *radnja* kojom se tko osmijava. *vidi* osmijevanje.

osmijavati se, osmijavam se, *v. r. impf.* o-smijavati se *na koga ili na što*. *vidi* osmijevati se, *nasmijavati se*. *v. pf.* osmjehnuti se. — *Kći njegova pohvaljivala svetozarove svilene haljine, namještala mu rukom kosu, osmijavala se na njega*. Nov. Srb. 1817, 486.

ösmiieh, *m.* o-smijeh, *djelo* kojim se tko osmjehne. — *Ono (more) će* vas primiti *s osmehom*: ljuljuškaće vas, nositi vas i snositi — *ma šta da činite*. Zim. 108.

osmijèvanje, *n.* *das Zulächeln, urrisio*. Rj. *verb.*

od osmijevati se, radnja kojom se tko osmijeva (na koga).

osmijevati se, osmijevam se, v. r. *impf.* zulächeln, adrideo. Rj. o-smijevati se na koga ili na što, vidi osmijavati se. v. *pf.* osmjebnuti se. — Odijelo joj (vr-noj ženi) je krjepost i ljepota, i osmijeva se na vrijeme koje ide. Prič. 31. 25.

osmina, f. — **1)** das Achtel, pars octava. Rj. osmi dijel. — ovamo idu i ovi primjeri: Knjižica je ova naštampana na jednome tabaku u osmini. Odg. na sit. 4. U Utuku od 12 lista na velikoj osmini. Odg. na ut. 2. Ja sam ovu knjigu, koja je bila na maloj osmini, mnogo tražio kojekuda. Sovj. 80. kad se tabak papira tako složi, da je osam lista pa je svaki list osmi dijel tabaka, i samoj se veličini papira kaže osmina, das Octar, in octavo. — **2)** eine Zahl von acht, octo. Rj. — Svi osmina opasali kulu. Rj. 461a. kao na broj osam. — **3)** octava, osmi dan (u crkvenoj službi). Stulli.

osmjehnuti se, osmjehnem se, v. r. *pf.* (einmal) zulächeln, adrideo. Rj. o-smjehnuti se. v. *impf.* osmijevati se, osmijavati se. — Osmenu se Ljutica Bogdana: »Dobro sam ga, majko, zapazio. Npj. 1, 541. Grohotom se derviš osmjenuo: »Ti delijo, Strahiniću bane! 2, 273. Zgledaše se tridest kapetana, zgledaše se, pa se osmjenuše. Mrsko bješe Golotrbu Ivu, gje se njemu smiju kapetani. 3, 96.

osmjnuti se, nēm se, vidi osmjehnuti se. Rj. u krajevima gđe se glas h ne čuje u govoru.

osmočiti se, osmočim se, v. r. *pf.* zum Brot essen (z. B. Fisolten), nach deutscher Art etwa: Gekochtes essen, obsoniu edo. Rj. o-smočiti se. v. *impf.* osmakati se. *isp.* smok. — Osmočio se kao Likić o dudove. Posl. 241.

osmoljiti, osmoljīm, v. *pf.* osmoljio nos n. p. od žalosti. hungen lassen, demitto, cf. pokunjiti. Rj. o-smoljiti. vidi i skljuniti nos. *isp.* smoljo (koji kao pokunji nos). — inuče se taj glagol ne nalazi.

osmōm, vidi osmi put. Stulli. upravo je od osmī instr. *sing.* žen. roda. — Kao što se mjesto jedan put govori jednom; tako se i mjesto prvi put, drugi put . . . i t. d. govori prvom, drugom . . . i t. d. Rj.¹ XLIX.

osmōrica, f. eine Anzahl von acht, ogdoas, octo (fr. une huitaine). Rj. vidi osmerica.

osmoro, eine Zahl von acht, octo (fr. une huitaine). cf. dvoje. Rj. vidi osmero. — Od krmače kud će plemenitije šta biti, koja po osmoro oprasi? Posl. 234. adverbijalno sa prijedlogom na: Gjuzel Ajka umivala lice . . . a oplela kose na osmoro. Herc. 164.

osmorōnaest, (u C. G.) vidi osamnaest. Rj.

osmōsložan, osmōsložna, adj. osmo-složan, adj. što je od osam slogova, achtsyllbig: U osmosložnom trostopnim pjesmama. Npj.¹ 1, LVIII. tako slož. adj. kod četvorosložan.

osmōngalan, osmōngaona, adj. osmo-ugalan, što ima osam ugala. — Stolić, kao kakav osmougaoni trupac. Megj. 48.

osmrtiti, tīm, v. *pf.* (u C. G.) Rj. o-smrtiti. vidi u-smrtiti. kao prosti glagol ne dolazi. v. *impf.* slož. usmrćivati. — **1)** koga, tödten, occido, cf. usmrtiti: Obrani ga. a ne osmrti ga. Rj. vidi i ubiti. — **2)** sa se, *refleks.* (u C. G.) ubiti se na mjesto, sich das Leben nehmen, manus sibi afferre. Rj. vidi i usmrtiti se.

osmūditi, osmūdīm, v. *pf.* Rj. o-smuditi. v. *impf.* smuditi. — **1. 1)** absengen, umburo, z. B. ein Schwein, die Haare versengen. Rj. osmuditi n. p. krme, kad se zakolje. vidi opaliti 1. osmuditi kosu. — Tako se suva munja ne osmudila, a prav se Bogu ne ukleo! Posl. 299. — **2)** (u C. G.) vidi oglobiti. Rj. vidi i odrjeti 2, oplijeniti. — **II.** sa se, *refleks.* sich ansengen, uduror. Rj.

osnažiti, osnažīm, v. *pf.* Rj. o-snažiti. — **1)** stärken,

roboro: Pred njegov' nosi svake gjakonije, stara vina, žežene rakije, ne bi P bracu osnažila mlada. Kad je seja bracu osnažila. Rj. vidi okrijepiti. *isp.* snaga 1. — **2 a)** (u Srijemu i u Slav.) vidi očistiti, n. p. čizme. Rj. v. *impf.* snažiti. *isp.* snaga 3. — **b)** sa se, *refleks.*: Kad se čorjek ne očelja i ne osnaži, reče mu se: grdnijo jedna. Rj. 99b.

osnījēžiti, osnījēži, v. *pf.* schneien, es ist Schneefallen, cecidere nives. Rj. o-snījēžiti, kad snijeg padne. v. *impf.* snijēžiti.

osnivač, osnivača, m. koji osniva što; der Gründer, conditor, fundator. *isp.* osnovalac, osnovatelj. — Osnivač toga društva uzeo brojeve i računске znakе. Zlos. 149.

osnīvānje, n. das Gründen, jactio fundamentorum. Rj. *verb.* od osnivati. radnja kojom tko osniva što.

osnivati, osnīvām, v. *impf.* gründen, Grund legen, jactio fundamenta. cf. osnovati. Rj. vidi temeljiti. o-snivati, kao temelj postarjlati. u pravom i prenesenom smislu: Sad je svaki osnivao pravo svoje na riječima vojnikovim. Danica 2, 126. Na tjem-je glasovima osnivao drugu diobu. Dioba 12. sa se, *pass.*: Hvaleći Gospoda što se osnivaše dom Gospodnji. Jezdr. 3, 11. Nema stvari na kojoj bi se mogle . . . osnovati različite škole. Rad 2, 196.

osnova, f. — **1)** der Zettel (beim Weber), der Aufzug, Aufschlag, die Werfte, stamen, tramu. Rj. u tkanju. suprotno potka, poučica. — »Blizni« ili »blizne« i jedno »blizna« zove se ono kad se u tkanju prekine jedna žica (bilo od potke ili od osnovе) i tako se oče te se n. platnu poznaje. Rj. 31b. Tkanje. Ljndi metnuše više žica uzduž jednu pored druge (osnova) a drugih je opet onoliko poprijeko (poučica), i isprepletaše jedno s drugim, i tako postane platno. Priprava 142. *isp.* osnovati 1, snovati. — **2)** kao temelj: To je osnova drugoj misli, po kojoj je stari slovenski jezik bio jezik onih Slovena koji su živjeli u staroj Panoniji. Dioba 4. Plemenskoga života bijaše nestalo na rimskoj zemlji, a u Srbiji on bijaše glavna osnova opštem ještvu. DM. 296. — **3)** u gram. Osnova je riječi dio njezin od kojega nastavcima postaju oblici njezini. . . n. pr. obliku ili riječi mati osnova je mater. Osn. 1. *isp.* za 2) i 3) osnovati 2, osnivati.

osnovalac, osnōvaoca, m. vidi osnovatelj. Stulli. *isp.* osnivač. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

osnovatelj, m. koji osnuje što. vidi osnovalac. *isp.* osnivač. — Za take darove bi er pribran lvari među osnovatelje. DM. 17. riječi s takim nast. kod boditelj.

osnovati, osnujēm, v. *pf.* Rj. osnovati. — **1)** anzetteln (das Garn), ordior (telum). Rj. u tkanju. v. *impf.* snovati. — Mnogo je osnovao, ne znam hoće li moći potkati. Posl. 181. — **2)** den Grund (zum Gebäude) legen, fundamentu jacio. Rj. kao utemeljiti, temelj postaviti. v. *impf.* osnivati. — Svima pripada jednako i dobro osnovano pravo na preimućstvo. Danica 2, 142. Gdje je sve osnovano na njegovijem riječima. Odg. na ut. 7. Ako ne pristaju na ovu nu razumu osnovanu diobu. Srb. i Hrv. 7. Jer su Gospodnji temelji zemaljski, i na njima je osnovao vasiljenu. Sam. 1, 2, 8. Kad obje strane osnovao svaki sebi držuru. Dioba 7. Razlogā na kojima je moj sud o Svetiću osnovan. GPN. 9.

osnovni, adj. što pripada osnovi 2: (De numeralibus). Imena 1) osnovna, koja sami broj pokazuju . . . n. p. jedan (1), dva (2), tri (3). Rj.¹ XLVI (vidi kardinalni). To je jezgro osnovnih zakona naše otadžbine. Zlos. 335 (jezgro pogrješno mj. jezgra?).

osnutak, osnūta, m. der Aufzug (bei den Webern) bezor er an den Weberstuhl kommt, stamen. Rj. u tkalaca. — Malo imam pregje, ne ću moći osnutka dosnorati. Rj. 134a. Presjekoh život svoj kao ikač; odsjeći će me od osnutka. Is. 38, 12. o-snutak. *isp.* osnovati. za nast. *isp.* bjelutak.

osobeno, *adv.* — Pozdravi kralja kao što se pristoji, *osobeno* i umilno. Glas. 21, 283 (*u Lat. authentic et gratiose. sam glarom?*).

osobina, *f. Rj.* o-sobina — se, si, sebe, sobom; *osobina*, osobnica, osobiti, osopština. Korijeni 307. — **1**) *besonderes Eigenthum (was nicht unter der gemeinschaftlichen Hausverwaltung steht, Sondergut, res propria, non communis familiae, peculium.* Gdjejoja žena ima kravu ili ovcu, što joj je poklonio otac ili drugi ko; a muškarci drže košnice, brotnjake; sijn duvan i t. d. *cf. osopština*, *prčija*. Rj. *ono što ko u združni ima samo svoje osim združnoga.* — **2**) *kao svojstvo; Eigenschaft, proprietas, qualitas:* Da se u svakome jeziku pazi na pravilnost, na čistotu i na osobine njegove. Pis. 24. Što su poznali ratru . . . Dvije su osobine njezine morali odmah opaziti: ona svijetlijaše i grijaše. Priprava 157. Od XII vijeka gube ti gradovi državnu osobinu . . . i s ostrvima prelaze pod vlast ugarsku. DM. 326. *Osobine zajedničke pomenutim jezicima.* Vid. d. 1861, 71.

osobit, *adj. vidi* osobiti, i *primjere ondje.* — o-sobit. *postanje vidi* kod osobina.

osobiti, *adj. Rj. vidi* osobit. — **1**) *besonderer, singularis.* Rj. *isp. osobito I.* — *To bez neke nije, t. j. nije bez osobitoga uzroka.* Rj. 416a. Gagović . . . ali su ga ondje zbog osobite hitrine i plukosti zvali fišekom i fišekovićem. Rj. 826b. *Primiču za osobitu sreću, ako . . .* Pis. 22. Da je on osobiti prijatelj Srbima. Sovj. 67. *Za jela osobita nije mario.* 92. *Ostajem s osobitim poštovanjem* Gj. Daničić. Kolo 16. — **2**) *što je kao baška, napose; besonderer, abgesondert, peculiaris, proprius, separatus: Osobiti akt o Srbiji.* Miloš 153. *Ja sam skupio do sad preko 4000 narodnih reči, i mislim ih izdati u osobitoj knjižnici,* kao dodatak. Npj.¹ 4, XI.III. Tebe je izabrao Gospod Bog tvoj da mu budeš *narod osobit* mimo sve narode na zemlji. Mojs. V. 7, 6. Car . . . svaki gospodar ili vladalac državni, bilo mu osobito vladalačko ime koje mu drago. Daničić, ARj. 756a. *Plemenu Levijevu ne dopadne osobita zemlja, nego uzme gradove po zemlji ostalih plemena.* Prip. bibl. 56. *Te će vidjeti da su ono sa svijem osobiti glagoli koji sa GUTU (viere) nemaju ništa.* Rad I, 115.

osobito, — **1**) *besonders, praesertim.* Rj. *vidi* lišma, *navlast, i syn. ondje.* — *Imao majku preko mjere zlu ženu, koja je mrzjela sina svojega osobito* sad što je s reda gjevojku vjenčao. Npr. 229. *Ako laže, brada mu ne smeta (mlad je, može mu još podnijeti; jer je staru čoeuku osobito sramota i grjehota lagati).* Posl. 5. *U tome sam osobito vješt.* Danica 2, 130. *Navale iz okolnih krajeva, osobito iz Bosne.* 3, 146. *On se u Kitogu osobito obogati.* 4, 28. *Pravljenje je novijeh riječi težak posao za svakoga, a osobito u nas.* Pis. 14. *Plakaše obojica, a David osobito.* Sam. I. 20, 41. — **2**) *besonders, scorsum.* Rj. *vidi* baška, i *syn. ondje.* — *No koliko će Srbi Turcima plaćati, to se ne prekine na miru, nego ostane, da Srbi i Turci osobito svrše.* Miloš 27. *Po tim mjestima i današnji dan gotovo u svakoj kući imaju po jedne gusle, a po jedne osobito na stanu kod čobana.* Npj.¹ I, XVII. *O onima (imenima) se mora reći koja riječ osobito.* Pis. 49. *Car sazove skupštinu . . . na koju se osobito dozovu četiri stotine i pedeset sveštenika Valovijeh.* Prip. bibl. 81.

osobitost, *osobitosti, f. osobina onoga što je osobito; die Besonderheit, Eigentümlichkeit:* *Bratstveničtvo, osobitosti* kojima je tko bratstvenik. Daničić, ARj. 608a.

osobnica, *f. seine Eigene, propria:* *Sinovicu, sebe osobnicu* mešte ščeri i mešte sinova. Rj. *koja je kome kao svoja.* — *Pa uzeo k sebe sinovicu, sinovicu, njemu osobnicu.* Npj. 2, 551. *postanje vidi* kod osobina.

osočni, *osočna, adj. suftig, succosus.* Rj. *vidi* sočan. *u čemu ima osoke, soka.*

osoje, *n. schattiger Ort, locus opacus, cf. japad.* Rj. *mjesto osorštivo, gdje sunce ne grije. vidi* i taložina, *zapad f. suprotno* prisoje. — o-soje (*gdje o stoji mjesto od pred s*) i *prisoje* (od kor. koga je i sijati). Osn. 81.

osoka, *f. eine Art Flüssigkeit, Saft, liquidus genus.* Rj. *nekakav sok.* — o-soka (kor. kod sok). Osn. 27.

osokoliti, *osokolim, v. pf. (u C. G.) ermannen; vidi* otvoriti 3. Rj.⁹ o-sokoliti. *vidi* osloboditi I, ohrabriti. *v. impf. sokoliti.* — *Osokoli ga,* pa gledaj kako će vrat slomiti. Posl. 241. *refleks. vidi* posokoliti se.

osoliti, *osolim, v. pf. Rj. o-soliti. v. impf. soliti.* — **I. 1)** *einsalzen, sallio.* Rj. — *Jarca za kolje, odere ga, osoli,* natakne na ražanj, i pripeče ga k vatri. Npr. 245. *Da se, braće, u so prometnemo. ne bi* Turkom *osolili ručka,* tolika je sila u Turčina! Npj. 3, 196. — **2**) *ne da se ni osoliti, cf. opepeliti.* Rj. — *Ne da se ni opepeliti. Ili: Ne da se ni osoliti.* (Ne će ni da zna za to što mu se govori). Posl. 198. — **II.** *sa se, refleks. etwas Gesalzenes essen, manduco sallitum:* *Nemam čim da se osolim.* Rj. *osoljeno jesti.*

osoljaj, *m.* *Imaš li ti soli u kući? Ma nemam ni osoljaja.* *Posudi mi jedan osoljaj soli.* J. Bogdanović. *o-soljaj, toliko soli, da se njom jedan put osoli što. za nast. isp. dogagjaj.*

osopština, *f. (n Fruškoj Gori po manastirima) ono što kalugjer koji ima samo svoje osim manastirskoga, n. p. vinograd ili košnice.* *Otprije su mnogi kalugjeri imali osopštine, ali je to ukinuto. cf. osobina, prčija.* Rj. — *osopština (št dolazi do osnove od koje je osobina).* Osn. 170. *riječi s takim nast. kod* gosopština.

osoran, *osorna, osorljiv, adj. reizbar, gikzornig, iracundus.* Rj. *vidi* i *gnjevljiv, nabusit; jedljiv.* Rj.³ i *syn. kod* gnjevljiv.

osovina, *f. die Achse (am Rade), aris, cf. os 2. Rj.* — *Zabica, 5) na kapiji ono gvozdje, gdje se osovina od kapije okreće.* Rj. 154a. *Kenjača, D) mast što se uhvati na glavčini ili na osovini.* Rj. 268a. *Med na osorini* rodi. (Valja košnice često promiješati). Posl. 176. *Po četiri točka bijahu pod tom oplatom, i osvine točkovima izlazahu na podnožju.* Car. I. 7, 32.

osovlji, *adj. Hesper-, vesparum.* Rj. *što pripada osama.* — *prijerci s takim nast. kod* čkvorkovlji.

osovštiv, *adj. (u Novome) schattig, opacus, cf. osoje. Rj. gdje sunce ne grije.* — *osovštiv* (od osn. koja je u osoje). Osn. 95. *v stoji* mjesto *j. isp. Korijeni 45.*

ospa, *f. vidi* aspa. Rj. *vidi* i *ospina, osip, o-spa, osn. u osuti se (osipati se). isp. perutac, petici, petići.* — *Ospa je, guba na glavi ili na bradi.* Mojs. III. 13, 30.

ospice, *f. pl. die Blattern, Pocken, variolae, cf. krasta.* Rj. *vidi* i *boginje, kozice, nepomenuše I, mrase, šeše.* — *Kalamiti ospice.* Rj. 260a. *Kotlonošje, prve ospice* koje se pojave u kakvome mjestu. Rj. 294a. *Potragušje, 1) ospice,* koje po bolesniku izigju pošto se prve već stanu prisušivati. Rj. 556b. *Prosvjeta je priljepljiva (u dobrom smislu) kako god kuga ili ospice (u rgjavom smislu).* Priprava 44.

ošpičav, *adj. blatternartig, variolarum notis maculatus, cf. boginjav.* Rj. *vidi* i *mrasav, robav, šorav. kojemu je obraz nagrjen od ospica.*

ospina, *f. (u Dubr.) vidi* ospa. Rj. i *syn. ondje.* — *nastatkom je augm., ali nije značenjem.*

osprijed, *adv. o-sprijed, o(d)-sprijed(?). vidi* sprijed, *sprijeda (od sprijeda). suprotno* odzada, ozad. — *Ma ni oni ne sjede zaludu, no osprijed* Turke ustavljaју. Npj. 4, 515.

osramotiti, *osramotim, v. pf. Rj. o-sramotiti. v. impf. sramotiti.* — **1**) *in Schande bringen, dedecore adficio.* Rj. *vidi* obnestimati, obručiti, obrukati, ovrniti, pogrditi. — *Dok se čoeuk sam ne osramoti, ne*

može ga niko osramotiti. Posl. 66. Izvesti koga na vašar. (*Osramotiti ga pred svijetom*). 97. Te Čurčiju jerno osramoti i iskara. Danica 3, 181. Dina kći Lijina . . . ugleda je Sihem, i uze je i leže s njom i osramoti je. Mojs. I. 34, 2. Ljudi bijahu grđno osramoćeni. Sam. II. 10, 5. — 2) sa se, refleks. ili pass. vidi ošvanjiti se. — Dok se čock sam ne osramoti, ne može ga niko osramotiti. Posl. 66. Izišao na magareći vašar. (*Osramotio se*). 98. Nudanje ne će se osramotiti. Rim. 5, 5. Svaki se zlatar osramoti likom rezanijem. Jer. 51, 17.

osrati, ošerēm, v. pf. Rj. o-srati. v. impf. srati. — 1) *daherscheissen, procuco*. Rj. — 2) sa se, refleks. vidi posrati se. Rj. vidi i okrhati se, onerediti se; okekatii se. isp. opoganiti se 2.

osrditi se, ošrdim se, vidi odsrditi se. Rj. v. r. pf. od srdnje se poratiti, vidi i odljutiti se. — I na me se rasrdio. Da se hoće osrditi, dala bih mu vezen jagluk; ako li se ne osrdi, ja ću ići svom Garibu. Npj. 1, 376.

osredak, Osretka. m. potok u Tršću. Rj.

osrednji, adj. *mittelmässig, mediocris*; Knezovima ate poklanjajte, kmetovima osrednje paripe. Rj. o-srednji. vidi srednji 2, srednje ruke, priličan 2.

osrkivānje, n. verb. od osrkivati. radnja kojom tko osrkuje što.

osrkivati, osrkujēm, v. impf. prosti srkati. isp. priskrivati. isp. v. pf. odsrknuti. — Kutle osrkiva. D. Posl. 52 (*dijalektički osrkiva mj. osrkuje*).

ostajānje, n. verb. od 1 ostajati. stanje koje biva, kad tko ostaje. vidi ostavanje.

1. ostajati, oštajēm, v. impf. Rj. o-stajati. vidi ostavati. v. pf. ostati, ostanuti. — 1) *verbleiben, manco*. Rj. — *Kapetanstro* do sad je u njih ostajalo od oca sinu. Rj. 263b. Da ti je dobra sreća! (Kaže se onome koji polazeći reče: *S Bogom ostaj!*). Posl. 56 (*isp. kod ostaviti: Ostarajte s Bogom!*). Na mlagjima svijet ostaje. 189. Ostajemo pri onom, što smo rekli. Nov. Srb. 1817, 640. Ostajem na onome, što sam prije kazao. Ogd. na ut. 31. Ako bi kmet u kući što popravio, to sre ostaje agi. Slav. Bibl. I, 87. Kad je graf Neselrode išao kud na put. on je ostajao na njegovu mjestu. Sovj. 37. Zeleći vam . . . ostajem s osobitim poštovanjem Gj. Daničić. Kolo 16. Iza prijedloga je otpadao tom obliku nastavak, te je ostajala samo osnova je. Obl. 30. vidi zaostajati 2. — 2) *zurückbleiben, remaneo*. Rj. isp. ostati 3. vidi zaostajati 1. — Brvljiva ova, t. j. bolesna, pa sve ostaje od ostalih oraca i ponajviše se obrće u nako. Rj. 41b.

2. ostajati, ostōjīm (*ostajao, ostajāla*), v. pf. Rj. o-stajati. v. impf. stajati, stōjīm. — 1) n. p. lazaret. na zimi, *aushalten, verbleiben, permaneo*. Rj. vidi odstajati. isp. opstati. Kade bude u oči vaskrsa. ostojimo to sveto večernje, izigjemo iz bijele crkve. Npj. 2, 158. I Božju su službu ostajali: kad gospoda izišla iz crkve. 2, 503. — 2) sa se, refleks. n. p. grijeha, *befreit werden, solvi*, cf. opstati se: Kako bi se grija ostajao. Rj.

ostāli, adj. *übrig, reliquus*. Rj. od glagola ostati. — Ova bolesna pa sve ostaje od ostalih oraca. Rj. 41b. Pa ga (gvožgja) sakrije gotovo pola, a od ostaloga bunzovan slupa kojekako. Npr. 2. Za ostalo što ću ti zboriti, sam ćeš vigjet, što se uradilo. Npj. 5, 13. Napiše proklamaciju, u kojoj je izmiegju ostaloga i ovo bilo. Miloš 186. U ostalome ovaj je bukvar bolji od našijeh sadašnjijeh bukvara. Pis. 56. Te su i ostali sri činili. Slav. Bibl. I, 96. A ostalo su bili ranjenci. Žitije 20. Da i ostali učeni svijet naš i inostrani vidi kakav bi bio ovaj rječnik. Ogled III. Osobite su vrijednosti još ovi zapisi osim ostaloga i za to što ih je pisao . . . Rad 1, 184.

ostan, m. (oko Spljeta) oričak na kojega je dru-

gome kraju gvozden šiljak, te se njime volovi gone, *der Stachel, stimulus*. cf. ostanj. bādalj. Rj. vidi i bodilo 1, ošljača. isp. ostanice. — Bijahu se zatupili raonici i motike i vile trorage i sjekire, i same ostanice trebaše zaoštriti. Sam. I. 13, 21. ostan (osn. u osti). Osn. 174.

ostanak, oštānka, m. *das Verbleiben, mansio*: srećan ti put, a meni dobar ostanak. Rj. osn. u ostati, ostanuti. — Bog dao nama na našem odlasku dobar čas a vama veseli ostanak! Kov. 72.

ostānce, n. šiljak na kolu vodeničnome. cf. ostan. Rj. — Plazina. bronza, što na njoj stoji kolo vodenično, ili ostanice. Rj. 505a. ostanice (osn. u ostan). Osn. 345. nast. *deminutivni*.

ostāniti se, oštānim se, v. r. pf. vidi stāniti se, v. r. pf. *stehen bleiben, still bleiben, sisto*: ne stanio se do mora! Rj. 712a. — Kuma riba . . . otolen kao najbrža tica proleće i ostanu se u sinje more, i ništa ne reče drugo, nego: »S Bogom, kume! . . . Npr. 214.

ostanuti, nēm, v. pf. Rj. o-stanuti. — 1) vidi ostati. Rj. vidi ondje i primjere. — 2) sa se, refleks. ostanuti se čega, *etwas bleiben lassen, mitto, non curo*: Ostanu se Mujo četovanja. Al' se Turčin ostanuti ne će. Rj. vidi ostaviti se, okaniti se, i ondje syn. — Ostan' me se, Turčine prokleti! Npj. 2, 358. Ostanu se, Jerina gospogjo! od neveste ljube Todrove. 2, 498.

ostanj, m. vidi ostan. Rj. — Bādalj, oštro gvožgje usagjeno u ostanj, te se njim volovi tjeraju. Rj. 11b.

ostar, oštra, adj. vidi oštar. — U zlato je sablja obllivena, u ostricu ostru i ugodna. Npj. 2, 224. Na poklon ti moja ostru čorda. 4, 160. Jedan ostar um učinio je prvi korak. Priprava 133.

ostarao, ostarala, adj. *gealtert, senectute confectus*: A kažuje ostaraloj majci. Rj. vidi ostario. isp. ostarati. — A nagjoše babu ostaralu. to je majka Ognjane Marije. Npj. 2, 13.

ostarati, rām, v. pf. o-starati, star postati. vidi ostarjeti. v. impf. starati. — Gjevojka sam, kumaš na prodaju, dok sam kumaš, svakome sam draga, kad ostaram, nijesam nikome. Here. 208.

ostario, ostarjela (ostarila), adj. *gealtert, senectute affectus*, cf. ostarao: Veli Marko ostariloj majci. Rj. isp. ostarjeti. — Rekoh za ostarjelu u kurvarstru: još će se kurvati. Jezek. 23, 43.

ostariti, rām, v. pf. *alt machen, invetero*. Rj. o-stariti koga, učiniti ga stara. v. impf. prosti stariti (se).

ostarjeti, rām, v. pf. *altern, alt werden, convesco*. Rj. o-starjeti. vidi ostarati. v. impf. starjeti. — A otac i mati . . . ostarili i pomešli se kao aveti. Npr. 77. Ostario, a pameti ne stekao. Posl. 242. Stari dug nova naplata. (Dug nigda ostarjeti ne može). 294. Dorat mi je teško ostarilo. Npj. 4, 302. Viče na iskusne starce, koji su ostarili u naukama, pa ne će da pišu. Pis. 61. Učini, te mi ostarje tijelo i koža. Plač. 3, 4.

ostatak, oštāta, m. — 1) *das Ueberbleibsel, reliquia*. Rj. što ostane od čega. — Poznaj se ostaci od velikoga šanca. Rj. 114a. Kusur, der Rückstand, residuum debiti, cf. ostatak. Rj. 317b (*ostatak od drugu*). Namastiri su ovi jedini ostaci i spomenici stare Srpske slave. Danica 2, 110. Pretrefakta i pritišci . . . sada se smatraju kao pravi ostaci iz starijega svijeta. Priprava 107. Gospod vam govori, ostanci Judini! Jer. 42, 19 (*griješkom štamparskom mjesto ostaci Judini. vos reliquiae Juda; isp. ostatak Judin. 44, 12*). Da je istrijbio i ostatke od neznaošteca. DM. 15. Žrtvenik nije utvrgjen dokle mn se u temelj ne stave ostaci srećijeh mošti. DP. 317. Kad se duša rastavi s tijelom pa dokle se ne predadu zemlji smrtni ostaci. 360. Ne može biti stari ostatak nego je pozniji umetak. Rad 1, 107. — 2) *die Uebriggebliebenen, relictii (post mortem)*: da Bog da ostatku život i zdravlje! Rj. vidi potomak. — Obor-knezovi su ostaci

od starih Srpskih knezova. Danica 2, 96. Ja mislim da su ovi ostrvljani *ostaci* ili *potomci starijih Hrvata*. Kor. 17. Hoće da ugase iskru koja mi je ostala, da ne ostave imena mnužu mojemu ni *ostatku* na zemlji. Sam. II, 14, 7.

ostati, ostanem, v. pf. Rj. o-stati. *vidi* ostanuti. v. impf. 1 oštajati. — **1)** *bleiben, mneo, permaneo*. Rj. *vidi* zaostati 2. — **a)** *uopće. Zučamati*. Rj. 201 (dugo ostati). Ne lišila te sablja, t. j. *ne ostao od nje*. Rj. 331b. Ne će on tamo *skrasiti*. Rj. 688a (ne će tamo dugo ostati). Usjesti se, *ostati usiggjelica*. Rj. 788b. Evo ti moja kći, krasna devojka i toliko blago, *sre će tebi ostati*. Npr. 17. On *ostane žireti* onde kod nje. 19. Svu nas trojicu nadbije, i što uteče u ovu jazbinu *ono ostane*. 34. *Ostani*, brate, *u nas*. 78. To ti je dio od svega što nam je od oca *ostalo*. 85. Toliko sila mladića u jagnjad se prometnulo, a sila vasiljena opet *bez glave ostanulo*. 101. Od tebe *ne ostalo traga*. 114. Dijete otide kući, a česo *ostane gledajući* za njim. 163. Ne imajući ni njih (dva novca) kod sebe *ostane mu ih dužan*. 169. On *ostane da čuva stražu*. 188. Njegovome bivšem *gospodaru jedva ostane život*. Danica 4, 28. *Od toga kažu da je ostalo te su i sad sve vode po Kotoru malo slane*. Kov. 31. Opet će *nješto ostati i za potomstvo*. Pis. 30. *Ostareše diplome od naših kraljeva . . . svjedoče*. Rj. 1 III (*isp. niče primjer iz Car. II, 7, 13*). *Kako će dakle ostati carstvo njegovo?* Mat. 12, 26 (*quomodo stabit? wie wird denn bestehen?*). Da uzmemo pet *ostalih konja* što još ima u gradu; gle, to je sve što je *ostalo od mnoštva konja Izrailjskih*. Car. II, 7, 13 (*quinque equos, qui remanserunt; fünf Rosse, die übrig geblieben*). — **b)** *ostane što na kome ili na čemu: Na kome će zemlja ostanuti*. Npj. 4, 297. *Ostanu sa svim na miru*. Danica 3, 138. Da to knežstvo *ostane* večno na *njegovom potomstvu*. Miloš 174. Radosavkić *jednako ostane na tom, da on za taj posao ne zna ništa*. 187. G. Kirjaković obreče to učiniti, i *na tom ostane*. Odg. na ut. 1. Korektura ove knjige *ostane na štamparima*. Posl. XXVI. *Sorjet ostane samo na Mladenu i na Jakovu i knezu Simu*. 58. *A na kom će ostati moja kuća?* Mojs. I, 15, 2. Što reku sudije, *na onom da ostane i da mu se niko ne protivi*. DM. 320. *sa se, pass.: I ne bi se ostalo samo na tome, nego bi druga braća našla i više takijeh primjera*. Pis. 33. — **c)** *ostati pri čemu: Metne (car) u večje pod bradu sungjer, te u nj saspe ono piće koje mu carica donese, i tako ostane pri sebi*. Npr. 59. *Onaj drugi ostane pri svome, i tako se privoli i ovaj*. 71. *Ako društvo . . . ostane pri tvojim mislima, da njegovih članovi ne treba da uče narodnog jezika, onda će . . .* Pis. 27. *sa se, pass.: Da bi se ostalo pri starome (pravopisu) makar kako bio rgjav*. Slav. Bibl. 1, 91. — *kod nješto pri: Ali Jerovoam ne ostane kod Boga Izrailjevoga, nego načini dvije zlatne junice*. Prip. bibl. 80. — **d)** *ostati izu koga, izu njegove smrti: Car se razboli i od žalosti umre. Izu caru ostane carica trudna*. Npr. 27. *Ne znam, je li kako dete izu njega ostalo*. Danica 4, 31. *Umre Perča Stanković, izu kojega ostane lijepa i bogata žena*. Sovj. 73. *Oni kojima su ostale izu njih zemlje njihovih*. DM. 69. — *u ovom primjeru «ostati izu koga» znači «ostati njemu»: Sluge careve prime ga u dvor i dadu mu što je izu njih ostalo da jede*. Npr. 252. — **e)** *ostati od čega, kuo izostati, ne doći: Morao sam ostati od časti, za koju sam se trodnevnim poslom bio prepravio*. Danica 2, 132. — **2)** *od bolesti, genesen, serviri e morbo*. Rj. *ozdraviti, amo ide i ovaj primjer: Razboli se i kad vidi da ne će ostati, nego da će umrijeti, zazove muža*. Npr. 113. — **3)** *od koga, zurückbleiben, hinter wem: nije ostao od gjavola, relinquit, deterior sum*. Rj. *vidi* zaostati 1, za kim koji je naprijed pošao, u tjelesnom ili umnom smislu. *isp. 1 oštajati 2. — 4)* *kao postati, biti (budem). isp.*

glagol *biti* i glagole *postati, nastati, ostati*, koji takogje znače *bivanje*, sumo malo različno. Šint. 7. — *Kako, čerko, ostade trudna sa zmijom?* Npr. 55. Tako se žito odmah ugasi, i on s Milicom *ostane srećan*. 79. Kad progje dan i noć, gjevojka *ostade čista i zdrava od gube*. 86. Tek što u ovu avliju uljeze, *ostade i on i konj mu i pas mrtav i okamenj se*. 118. Ako želiš da opet troju ženu *ostane kaku je bila*, treba da dvije duše izgubimo. 217. U Beogradu za rezira *ostane Suleman-paša Skopljak*. Miloš 56. *Bliheru je i onda i posle vrlo žao ostalo*, što Loriston nije najpre njemu predstavljen. Žitije 54.

ostava, f. die Hinterlage (das Depot), depositum: dao na ostavu; ostave hajdučke. Rj. *djelo kojim se što ostavi kome da ga pohrani; pa i ono što se tako ostavi. vidj* pohrana, sahrana. — Djevojka je novce davala gospogji da joj ostavi . . . *te je dala gospogji na ostavu*. Rj. 704a. Na čast tebi ovaj čemer blaga, a ovaj ti na ostavu dajem, kada dogjem, opet da ga nagjem. Npj. 3, 372. *I da ga (prsten) ženi na ostavu do sudbe*. Kov. 45. Još je molio Dubrovcane da mu prime na ostavu blago . . . *moju kad hoće dati blago svoje na ostavu i opet uzeti*. DM. 88. *Koji imaše u njih (u Dubrovcana) blago na ostavi*. 218. *Radi polaganja i primanja ostave dolaze skoro svagda ljudi znatnoga roda . . . za neke koji su ostave polagali koji nijesu bili vlasteoskoga roda*. 273.

ostavauje, n. verb. od ostaviti. stanje koje biva, kad tko ostava. *vidi* ostajanje.

ostavati, oštavam, v. impf. o-stavati. *vidi* oštajati. v. pf. ostati, ostanuti. — *Ostavajte s Bogom Crnogorci!* Npj. 4, 94 (Vuk).

ostaviti, vim, v. pf. Rj. o-staviti. v. impf. ostavljati. — **1. 1)** *aufheben, verwahren, custodio, repono*. Rj. *vidi* staviti 2. *kao pohraniti, sahraniti. isp. ostava. — Ostario kod njegu novce na amanet*. Rj. 4b. *Kad badnjak pregori, gornji kraj valja . . . ostaviti na kakvu mladu šljivu ili na jabuku*. Rj. 12a. *Ono ugljevlje stuče u prali, pa zavije u hartiju i ostavi u sanduk*. Rj. 808a. *Čoek uzme travu, te ostavi u torbu, pa se oprostis s pobratimom i rastanu se*. Npr. 145. *To je bila aždaha . . . pa uši obadvije odsiječe i k sebi ih u džep ostavi*. 187. *Djever popivši sve vino, molitvenu čašu da djevojci, te je ona ostavi u sebe do rjenčanja, a onda opet iz nje piju, i po tom se sa svijem njojzi dade, te je ostavi i čuva*. Npj. I, XI. *Pošto se napije, ostavi čuturu opet u jandžik*. Npj. 4, XV. *Pismo pisano je u dva prijepisa, od kojih je jedan ostavljen u cetinjsku kancelariju a drugi u kotorsku*. DM. 284. *sa se, pass.: Dok je na gumnu (n. p. uzmi, ili: da ti dam, i znači: dok se nije spremilo i ostavilo, kao žito s gumna)*. Posl. 64. — **2)** *lassen, mitto*. Rj. — **a)** *kao okuniti se čegu: Bog je šahu ostario, a gjavo erkvu* (Posl. 18). Rj. — *Ne mogavši razvadići, ostavi ih i pogje dalje*. Npr. 89. *Namisli da ostavi proga muža i da bježi ovome drugome*. 155. *Ostavi bratu, a povedi svata*. (Valja da kad se ide po gjevojku?) Posl. 241. *Već gledamo lijepa junaka, za kim čemo ostaviti majku i lijepo carstvo djevojaštvo*. Npj. 1, 373. *Tu njih bijel danak ostario*. 3, 152. *Ili nas je sreću ostavila*. 4, 386. *Prvo dobro, sa zlatom košulju, što sam vezla sedam godinica, pri njojzi sam oči ostavila*. Here. 143. *Dahije su procerane, a raja sad neka ostavi oružje*. Danica 3, 210. *Ostavi Parašin i pobeagne čak u Niš*. 5, 46. *Ostavi poporstvo, i postane pisar*. Miloš 182. *Zašto je ostario Austrijsku službu*. Žitije 10. *Isus odgovori i reče mu: ostavi sad*. Mat. 3, 15. *Bože moj! Bože moj! za što si me ostario?* Mat. 27, 46. *Kad nam se ukaza Kipar, ostarismo ga na lijevo*. Djel. Ap. 21, 3. *u primjeru koji ide, ostaviti znači postaviti, učiniti: Izvadi me iz vode Marice, čestitu ču tebe ostaviti*. Npj. 2, 340. *isp. ostati 4, postati. — b)* *ostaviti kome šta: Na koljenu ostavi joj belegu*. Npr. 240. *Ni zlu teći*

ni dobru ostavi. Posl. 213. Izvila je tri zelena venca: jednoju je sebi ostavila. Npj. 1, 232. »Koga bi ti brata najvoljela da t' ostavim u bijelu dvoru?« — »Ostavi mi Boška Jugovića.« Npj. 2, 289. On ostavi spomen rodu Srpskom. 2, 295. No sam duždu riječ ostavio. da dovedem hiljadu svatova. 2, 529. Pametne ljude . . . treba ostaviti njihovom razumu: pa će oni sami naći i poznati što valja, što li ne valja. Nov. Srb. 1817, 637. Nego su sve pisali sa ie«. pa ostavili čitatelju, neka čita, kako hoće. Odg. na sit. 16. Da bi i on mogao lakše sroju vlast i gospodstvo ostaviti svojemu sinu. Sov. 49. Ostavih sebi sedam hiljada ljudi. Rim. 11. 4. mjesto dativu dolazi riječ s prijedlogom za: »Za tebe smo glavu ostavili.« A čoban: »Glava glavi i ide.« Npr. 164. — c) ostaviti sa značenjem pređašnjim (pod b), ne kazujući kome se što ostavi: Ostavio za domazluk. Rj. 131a. Ostavio mačku da čuva ribu. Posl. 241. Patrijarh i oni ostave u pređašnjoj vlasti. Kov. 10. Ljubav k narodu, od koje su Grei i Rimljani ostavili primjere. 13. Sad bi valjalo kazati . . . no to čemo ostaviti za drugi put i za mjesto prilicnije. Odg. na sit. 17. Dadoše im žene koje ostaviše u žrtvu. Sud. 21, 14. — d) ostaviti što na koga ili na što: Nu vrpce probu ostaviti. Posl. 185. On je sve narodne poslove bio ostavio na obor-kezove. Danica 3, 139. Isusa ostavi na njihovu volju. Luk. 23, 25. Ostavi na Gospoda djela svoja, i biće tvrde namjere tvoje. Prič. 16, 3. Nalazimo krajišnika . . . na njih bijaše ostavljeno da odbijaju neprijateljske vojske. DM. 63. Ostavirši Zetu na sroga vojvodu Tomu. 99. sa se, pass.: Ili će se ostaviti stihotvorcima na rolju, da ih upotrebljavaju, kako im kad zatreba. Opat XV. — e) ostaviti što na kome ili na čemu: Nu najmlagjoj (kćeri) nauči da ostavi carstvo. Npr. 205. Da ih u gradu ostavi na miru. Danica, 5, 38. Ostavi ovce na čuvaru. Sam. I. 17, 20. Da je na njemu (Godoliji) ostavio ljude i žene i djecu izmegju siromašnoga naroda u zemlji. Jer. 40, 7. — f) ostaviti koga ili što nakom sebe ili iza sebe, t. j. poslije smrti svoje: Ostavi ga nakom sebe da caruje. Npr. 10. Sina kojega mišljaše nakom sebe za cara ostaviti. 215. Bolja je istraga nego rgjava natraga. (Bolje je da se čoeuku koljeno zatre, nego da zao porod iza sebe ostari). Posl. 21. Tako imao koga nakom sebe ostaviti! 297. Nakom sebe spomen ostaviti. Npj. 4, 337. — 3) bradu —, den Bart wachsen lassen, promittiere barbam. Rj. vidi pustiti bradu. — ostaviti bradu, brke, kosu (da rastu). — Svrzibrada, čovjek koji jedan put ostari bradu, pa je opet obrije. Rj. 673a. — II. sa se, refleks. — a) ostaviti se, vidi ostannti se. Rj. vidi i okaniti se, i ondje syn. Svaki vadi po dvaest dukata, age vade po tridest dukata, među Marku na skut na dolamu, ne bi li se beda ostavila; al' se beda ostaviti ne će. Npj. 2, 437. isp. b. — b) ostaviti se, vidi nstaviti se: A otolen voda porevala . . . tu se ladna voda prorevala. Npj. 4, 449 (isp. što je ladna voda prorevala. . . što se ladna voda ustavila. 4, 451). može biti da oramo pripada i primjer iz Npj. 2, 437 pod a.

ostavljanje, n. Rj. verb. od ostavljati. — I. 1) radnja kojom tko ostavlja (sahranjuje) što (das Aufheben, custoditio. Rj.). — 2) radnja kojom tko ostavlja što, n. p. muž ženu, ili kome vlast svoju i t. d. (das Lassen, relictio. Rj.). — 3) radnja kojom tko ostavlja n. p. bradu (ostavljanje brade, der lange Bart, promissio barbae. Rj.). — II. radnja kojom se tko ostavlja čega.

ostavka, f. o-stavka, djelo kojim se tko ostari čega, n. p. službe; die Resignation, Amtsniederlegung. — Ja cvo dajem ostarku na upravu jeparhije. Megj. 131 (= eparhije).

ostavljati, vlijam. v. impf. Rj. o-stavljati. v. pf. ostaviti. — I. 1) verwahren, repono. Rj. kao sahranjivati 2. isp. ostava. — Megjudnevnička jaja, ja-

gode (to žene ostavljaju lijeka radi). Rj. 351b. Kad ear igjaše u dom Gospodnji, nošahu ih (štitive od njeđi) stražari, a poslije ih opet ostavljahu u riznicu svoju. Car. I. 14, 28. — 2) lassen, mitto, relinquo. Rj. — a) isp. ostaviti 2a. — Pa ga (izvorčić) Nijemci nekad, kad su onu zemlju ostavljali, zatisnuli čebetima. Rj. 60a. — b) ostarljati kome šta: »Na kom' mene ludu mladu ostavljša?« »Ostarljam te tvojoj majci i mojoj.« Npj. 1, 208. Ostavljajući sađ prvim političima, neka presude, jesu li . . . ja prelazim k vladanju Miloša Obrenovića. Miloš 43. Ja ostavljam čitateljima, neka sude. Odg. na sit. 6. — c) ostavljati sa značenjem pređašnjim (pod b) ne kazujući kome se što ostavlja: Ako je kad i izljegla, ostavljala je zapis doma. Npr. 213. Što se danas može učiniti, ne ostarljaj za sjutra. Posl. 360. — d) ostarljati što na koga ili na što. sa se, refleks. ili pass.: On mu odgovori, da se ostavlja na carsku milost i volju. Žitije 11. — e) ostarljati što na kome ili na čemu: Ostavljam sve svoje dobro na rama i na Bogu. Npr. 72. »Nu kom' mene ludu mladu ostarljša?« »Ostavljam te tvojoj majci i mojoj.« Npj. 1, 208. — 3) (das Haar, den Bart, den Schnurbart) wachsen lassen, promitto barbam. Rj. puštati kosu, bradu, brke (da rastu): Ni kose da ne ostarljaju nego neka strigu glave svoje. Jezek. 44, 20. — II. sa se, refleks. ostarljati se čega: Ne ostarljahu se djela svojih niti putova svojih opakih. Sud. 2, 19. Očevidno je daž samo zlo pisanje, i već ga se počinju ostarljati. Rđ 1, 118. vidi prohoditi se (čega). isp. ostaviti se.

osti, f. pl. (po jugozap. kraj.) vidi ostve. Rj. i syn. ondje. — Treptiš kako riba na osteh. DPosl. 137 (na osteh stariji nastarak mjesto poznijega ostih i novijega ostima).

ostidjeti se, ostidim se, v. r. pf.: »Digni s lišca svilenom maramu . . . Ostidi se plemena djevojka, pa mi slimi sa glave maramu. HNpj. 1, 312. — o(d)-stidjeti se? u Stullija: prestati stidjeti se.

ostika, f. vidi ocat. Rj. i syn. kod ocat. — ostiku (mjesto ootika, s promjenom glasa c na s pred t; osn. u ocat). Osn. 276. riječi s takim nast. kod aptika.

ostipsati, sâm (ostipsēm), v. pf. in Alaun siedem, coquo in alumine, imbuo alumine. Rj. o-stipsati. vidi otipsati. v. impf. stipsati. isp. stipsa (kocelj).

osto, m. hyp. od Ostoja. Rj. gen. Ōsta, voc. Ōsto. **Ostoja**, m. ime muško. Rj. hyp. Ōsto. — Priopćio povelju kralja Ostoje. Rđ 6, 205.

ostōzje, n. (u C. G.) — I) stožina oko koje se stog sadijeva, Stange un welche der Schober angelegt wird, cardo. Rj. — 2) stog, der Schober, meta: U kućište oganj uturiše, dru ostozja slame zapališe. Rj.

ostrāg, ostrāgu, hinten, pone, cf. ozad. Rj. o-strag. isp. trag. vidi i straga, otragu, odzada. na pitanje gdje? na pitanje odakle: odstraga, sastrag. suprotno sprijed, sprijeda, osprijed. — Obila majka rodila obila junaka. (. . . a to mu [Milošu] majka mijesi hljeb, a prebacila desnu sisu preko lijevoga ramena, a lijevu preko desnoga, te on ostrag sisa . . .). Posl. 229. Haljina, koja je kako sprijed tako i ostrag po šavovima izvezena gajtanima. Kov. 41. Sprijed dubina morskā . . . ostrag ljuta vojska Misirska. Prip. bibl. 43.

ostrāguša, f. puška što se ostragu, odstraga puni; Hinterlader. — Glušice ili ingluzice zovu Crnogorci puške ostraguše Martinijeve sisteme, jer se ne čuju daleko. ARj. III. 211b.

ostrica, (sablja), f. die Scharfe, acuta: Ostricu je sablju izvadio. Rj. ostru sablju.

ostrice, n. vidi oštrice: Od čelika sablju pretočili, u ostricu sablju ugodili. Rj. ona strana n. p. u sablje, gdje je ostrā. — U zlato je sablja obilvena, u ostricu ostrā i ugodna. Npj. 2, 224. Zavratio si

ostrice muća njegova, i nijesi ga ukrijepio u boju. Ps. 89, 43.

ostrici, ostrizēm (ostrigao, ostrigla), *v. pf. scheren, tondeo*. Rj. o-strici. *vidi* ošišati. *v. impf. strići*. — Ko za tugjom vunom pogje, sam *ostrizēm* kući dogje. Posl. 138. *Ostrizi* do kože. DPosl. 91. *su se, reflcks.*: Načini se čelava i *ostrizi se za milom* djecom svojom. Mih. 1, 16.

ostriga, *f. vidi* ostrika, kâmenica, *die Auster, ostrea*: Kôpinjak, kao kopito u moru, a unutra kao kamenica (*ostrigu*). Rj. 290a. — *Tal. ostrica*.

ostrika, *f. vidi* ostriga, kâmenica, *die Auster, ostrea*: Mi, koji smo prosvijećeni, još uživamo gdje-koju stvar sirovo i neuragjenu . . . (*ostrike, kamenice*). Priprava 165.

ostrizine, *f. pl.* ona vuna što čurčije sastrigu s kožuha, *Abschnützel, segmenta, cf. krkljama*. Rj. o-strizine. *isp. ostrici*.

ostrmiti, *mim, v. pf. (u C. G.) schräge legen, obliquo, n. p. struku* kad se na njoj hvata snježauica za piće. Rj. o-strmiti, *kao strmo, koso metnuti što, inače se ne nulazi taj glagol*.

Ostrog, *m.* gora izmegju Hercegovine i Crne Gore. Rj.

ostroga, *f.* — 1) pod lozom podporanj, *der Rebenpfahl, palus*. Rj. — Rozga, 2) trklja, *ostroga*, u vrhu granata prika po kojoj se loze razilaze (kao čardaklije). Rj. 653b. — 2) (u Hrv.) *der Sporn, calcar, cf. mamuza, ostruga*. Rj. — Bzru konju *ostrogu* ne služi. DPosl. 10. — *Značenje* (korijenu) *bosti*: ostar, ostriti, ostrica. *ovamo će tukogjer ići u istom značenju*: *ostroga, ostroška; ostruga; Ostrovića; ostrva* (značenje *bosti* prešlo u *stršiti*). Korijeni 3.

Ostrôgon, *m. Gran, Strigonium*. Rj. *varoš u Ugarskoj*.

ostrokati se, kâm se, *v. r. pf.* ostrokale se ovice, t. j. udarila u njihov stroka, *mit der stroka behaftet werden, morbo stroka dicto corripit*. Rj. o-strokati se. *taj se glagol u drugojacijem obličju ne nulodi*.

ostroška, *f.* (u južnoj Srbiji) *vidi* stuba. Rj. *vidi* i ostrva. rozga 3. *ostrošku* (osn. u *ostroga*). Osn. 300. *isp. penjača. kao ljestve od deblu koje nije su svijem okrasno*.

Ostrovića, *f.* — 1) visoka glavica u nahiji Rudničkoj sa zidinama na vrhu svome. Rj. — 2) u Dalmaciji nad Otresom varošica i više nje zidine od starijih kul. Rj.

Ostrôžac, Ostrôšca, *m.* grad niže Bišća: Od Ostrôšca dva Beširevića. Rj.

ostručati, čam, *v. pf. (u Boci) grozge u kaci izgaziti i iscejediti, keltern, calco*. Rj. o-stručati. *v. impf. stručati*.

ostruga, *f.* — 1) *vidi* kupina 1. Rj. *biljka*. — 2) *vidi* mamuza, *cf. ostroga* 2: Sa čizmama i sa *ostrugama*. Kucnu konja čizmom i *ostrugom*. Rj.

ostrugati, ostrūžēm, *v. pf. abschaben, derado*. Rj. o-strugati. *v. impf. strugati*. — Oputu ljudi sami okroje od kozje ili od ovčje kože, pa pošto je *ostružu* i pokisele, usuču je na šiljku, i po tom njome grade opanke. Rj. 466b. *A kuću zapovjediće da ostružu iznutra*. Mojs. III. 14, 41. *sa se, pass.*: Strugotina, ono sitno *iverje što se sa dasaka ostruže*. Rj. 720b.

ostružine, *f. pl. die Abschäbel, quod ubradi debet*. Rj. — 1) *vidi* ogrebine, ogrebak. *ono što se ostruže (ogrebe) stružiti n. p. zdjelu, kotuo i t. d. isp. strugotina* 2. — 2) *ostružina. vidi* strugotina, oščela. *ono sitno iverje što se sa dasaka ostruže*. — Oščela, *ostružinu* od drveta, n. p. kad stolar struže. Rj. 483b.

ostružiti, žim, *v. pf. vidi* odstružiti: Ovice mu se *ostružile same*. Rj. o-stružiti. *vidi* odstružiti: otvoriti strugu da izlaze ovice na polje. *kao prost glagol ne nulazi se*.

ostrv, *m. vidi* ostrvo i *syn. ondje*. — Na Azorima našli su Portugalci prije 350 godina istina premnogo

jastrebova (od čega su *ovi ostrvi* i ime svoje *dobili*), ali ni jednoga čovjeka. Priprava 22.

ostrva, *f.* (u C. G.) kao stuba udarena u zemlju (pred kolibama), te se vješaju puške (a u kući se vješaju o čukalj): sa *ostrve* pušku ugrabio. Rj. *isp. oružnica. — značenje korijena kod ostroga*.

ostrveec, *n. dem. od ostrvo*. Rj. *vidi* očič. adica. — Mrdulja, *malo ostrveec* od kamena kod Špljeta kraj Brača. Rj. 371a.

Ostrvića, *f.* varoš u Hrvatskoj na desnom brijegu Une prema Turskome gradiću Avali: A gjevojka Anglijska kraljica s Dukom zetom od zemlje Gorandže, ona ode žeru *Ostrvici*. Rj.

ostrviti se, ostrvīm se, *v. r. pf. ein Aus zu fressen bekommen (von Hunden), cadaver nunciari*. Rj. o-strvi se *n. p. pas jedući strvu. taj se glagol u tom značenju inače ne nulazi*. — Ali sada, *ostrviti se* tako srećno na Tursku krv i namamivši na pljačku, i prosti je narod izgubio volju opet tako postati raja Turska. Danica 3, 219.

ostrvljanin, *m. (pl. ostrvljāni) der Insulaner, insulanus*. Rj. *čovjek sa ostrvu. vidi* otočanin, školjar. — U Dalmaciji gragjani i varošani i *ostrvljani* zovu Vlahom svakoga seljaka sa sube zemlje. Rj. 68a. Carevi Tarsiski i *ostrvljani* donijeće dare. Ps. 72, 10.

ostrvljanka, *f. die Insebewohnerin, insulana*. Rj. *ženska sa ostrvu*.

ostrvo, *n. die Insel, das Eiland, der Wörd (Werder), insula, cf. otok*. Jedno selo kraj Drine (pod Loznicom) zove se *Ostrvo*. Rj. *vidi* i ostrv, školj, ada*. *isp. polu-ostrovo. dem. ostrvice*. — Niže dovedja gjerdapa u *ostrvu*, koje Turci zovu Čiplak-ada, imaju velike zidine. Danica 2, 50. U Dalmaciji na suhoj zemlji (osim samoga primorja i *ostrva*) . . . ali na *ostrvima* i u primorskijem mjestima govori se jezikom malo drukčijim od Srpskoga. Kov. 17.

ostrvski, *adj. Insel-, insularis*. Rj. *što pripada ostrvu, ostrvima*.

ostudjeti se, ostūdīm se, *v. r. pf. o-studjeti se, studen postati. isp. zastudjeti. v. impf. studjeti*. — Tko se grije na tugjem ognju, brzo se *ostudi*. DPosl. 132.

ostupanje, *n. das Hinwegtreten, recessio*. Rj. *verb. od* *ostupati. radnja kojom tko ostupa*.

1. **ostupati**, ostūpām, *v. impf. ubtreten, recedo*. Rj. o-stupati. *vidi* odstupati. *v. pf. ostupiti*.

2. **ostupati**, pām, *v. pf. n. p. ječam, stampfen, contundo, pinso*. Rj. o-stupati. *v. impf. stupati. isp. stūpa*. — Tu bi bilo pića izobila . . . tebi, dere, ječmu *ostupana*. HNPj. 3, 530.

ostūpiti, ostūpīm, *v. pf. ubtreten, recedo, cf. odstupiti*. Rj. o-stūpiti. *v. impf. I ostupati*.

ostvariti, ostvārīm, *v. pf. o-stvariti što, učiniti da bude stvar, da bude u djelu, doistu* (a ne samo u misli, u namjeri); *realisiren, verwirklichen. v. impf. ostvarivati*.

ostvarivânje, *n. verb. od* *ostvarivati. radnja kojom tko ostvaruje što: Život je ostvarivanje naše misli i naše vere*. Zlos. 294.

ostvarivati, ostvārīvati, *v. impf. potvrdu u verb. ostvarivanje. v. pf. ostvariti, gdje je i značenje*.

ostve, ostāvā, *f. pl. der Dreizack (der Fischer), tridens, cf. osti*. Rj. *vidi* i oči, ošci, ošće; *ostve* (od riječi ženske s osnovom na i: *ost*, koja se samo pomiješala s ovakim riječima na 76 ili 143). Osn. 41. *riječ s takim nast. kod* bačva. Značenje (korijenu) *bosti*: Osje; osti . . . *ostre*; ostan. Korijeni 3. *ribarsko oruđe sa šiljcima*. — Sjegja, kao odar ili kolibica nad vodom, odakle se riba hvata i *bije ostrvam*. Rj. 683b.

ostvište, *n. der Stiel des Dreizacks, manubrium tridentis*. Rj. *držalo u ostaru*. — *riječ s takvim nast. kod* grabljište.

ösuda, *f. vidi*: ödsuda, *das Urtheil, judicium, sententia, cf. presuda*. Rj. 449a. *vidi* i osudbina; *sentencija*. — Koga najprije sretu da im o tome sudi . . .

šetose na konju gjavola, koji se bježe pretvorio u kaluzijera ... i po osudi gjavola i gubi dobri sve tri stotine cekina. Npr. 85. Što nema odmah osude za zlo djelo, za to sreće siuova ljudskih kipi u njima da čine zlo. Prop. 8, 11.

osudbina, *f.* (u Boei) *das Urtheil, judicium, cf.* presnda. Rj. *vidi i osuda, i syn. ondje.* Sa svijem si Gavo ugodio, da (nama) j' to Božja osudbina. Npj. 5, 503.

osuditi, *osüdīm, v. pf.* Rj. o-suditi. *vidi* odsuditi. *v. impf.* osugjivati. — **1)** *aburtheilen, das Urtheil fallen, judicium fero.* n. p. kome što. Rj. — Ti si moja žena, tako je zar Bog osudio. Npr. 115. — **2)** koga, *verurtheilen, condemnō.* Rj. — Namolovan go starac, kojega su guje opasale ... bio vrlo tvrd i nemilostiv, pa ga za to Bog onako osudio. Rj. 81a. Svakoga otničara osude na pet godina. Rj. 221a. Šta je skrivio ovi siromah čovjek te ga na smrt osudiše. Npr. 218. Kao osugjena duša (n. p. zabunio se). Posl. 132. Osude nekakva konjokradicu na rešati. Danica 4, 38. Miloje ... okrivljen je i osugjen da sjedi u Ostružnjici. Sovj. 34.

osugjenica, *f. die Verurtheilte, condemnata.* Rj. koja je osugjena (na što).

osugjenik, *osugjenika, m. der Verurtheilte, condemnatus.* Rj. koji je osugjen (na što).

osugjenje, *n. damnatio.* Stulli. *verb.* od osuditi. djelo kojim se tko osudi (na što), za *verb.* od glagola *perfekt.* isp. dopuštenje. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio ... osugjenje, očišćenje. Nov. Zav. VII. Jer za grijeh jednoga bi osugjenje. Rim. 5, 16 (*condemnatio, Verurtheilung*). Šad nema osugjenja onima koji su u Hristu Isusu. 8, 1 (*damnatio, Verdammnis*). Koji su davno odregjeni na ovo osugjenje. Jud. 4 (*judicium, Strafgericht*).

osugjivânje, *n. Rj. verb.* od osugjivati. — **1)** radnja kojom tko osugjuje kome što (das *Aburtheilen, judicii latio.* Rj.). — **2)** radnja kojom tko osugjuje koga (das *Verurtheilen, condemnatio.* Rj.).

osugjivati, *osügjuēm, v. impf.* Rj. o-sugjivati. *v. pf.* osuditi. — **1)** *verurtheilen, condemnō.* Rj. koga (na što): Kad biste pak znali šta je to: milosti hoću a ne priloga, nikad ne biste osugjivali pravijeh. Mat. 12, 7. Kojijem sudom sudiš drugome, sebe osugjuješ. Rim. 2, 1. Blago onome koji ne osugjuje sebe za ono šta nagje za dobro. 14, 22. — **2)** *aburtheilen, judicium fero.* Rj. kome šta. *vidi* suditi 1.

osukati, *osücēm, v. pf. abdrechen, abwinden, retorqueo, devolvero. cf. odsukati.* Rj. o-sukati. *v. impf.* osukivati.

osukivânje, *n. das Abdrechen, retorsio, devolutio.* Rj. *verb.* od osukivati. radnja kojom tko osukuje što.

osukivati, *osükujēm, v. impf. abdrechen, retorqueo.* Rj. o-sukivati. *vidi* odsukivati. *v. pf.* osukati.

osumpariti, *rim. v. pf. sulphure inducere, inerstare di solfo.* Stulli. o-sumporiti, *n. p. bure, sumporom ga okaditi.* *v. impf.* sumporiti.

osuriti, *osürīm, v. pf. blass färben, colore pallido inbuo.* Rj. o-suriti, obojiti surom bojom. inače se glaslog ne nalazi. isp. sür.

osušiti, *osüšīm, v. pf. Rj. o-sušiti. v. impf. sušiti.* — **1)** *trocknen, sicco.* Rj. — Po 30 osušenijeh smokara prodaju se zimi za krajearu. Kov. 40. Gospod uzbi more vjetrom istočnim, koji jako duvaše cijelu noć, i osuši more. Mojs. II, 14, 21. — **2)** *sa se, reflex. verdorren, austrocknen, siccor.* Rj. — Sama sazdana kost, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i okoreo. Rj. 663a. Otac i mati ... ostareli i pocrneli i osušili se kao aveti, a ne mogu da umru. Npr. 27. Osušio se kao Ciganski svetac u odžaku. Posl. 242. Koji traže vode a nje nema, kojima se jezik osušio od žagji. Is 41, 17. Koža im se prilijepila za kosti, osušila se kao drvo. Plač. 4, 8.

osušiti, *öspēm, v. pf. Rj. o-suti. v. impf. osipati.* —

I. auseinander fallen lassen (z. B. den Strumpf), *dissipo.* Rj. osuti n. p. čarapu, učiniti da se ospe. — **II. sa se, reflex.** — **1)** *auseinander rollen, dissipor.* n. p. osulo se grožgje u cvijetu; osula se čarapa. Rj. — Osipača, vinova loza (čokot), na kojoj grožgje potjera, ali u cvijetu opadne (ospe se). Rj. 470b. Kad se ospe kao čarapa. (Reče se n. p. kad stane vojska bjezati, pa bjeza jedan za drugim). Posl. 120. — **2)** *besät werden, conseri:* Osu se nebo zvezdama, a ravno polje ovcama. Rj.

osužbati, *osüzbām, v. pf.* (o C. G.) kukuruze, t. j. oljuštiti, den *Kukuruz lösen, exortico.* Rj. o-sužbati. *vidi* okomiti 1, okorubati. *v. impf.* sužbati.

osužujiti se, *žnjīm se, v. v. pf. ein Gefangener werden, in Gefängnis kommen, in vincula conijci.* Rj. o-sužujiti se, sužanj postati, dopusti tamnice. *vidi* zaslužjiti. *v. impf.* sužujevati. — Al' se bojim hajdučke Maltije, da se tamo vi ne osužnjite. Npj. 3, 85. Osužnji se Kraljeviću Marko u tamnici ernog Arapina. HNpj. 2, 45.

osvadbovati, *ösvadbujēm, v. pf. o-svadbovati. svadbu sveršiti. v. impf. svadbovati.* — Mi osvadbovasmo svadbu kakvu selo nije zapamtilo. Megj. 114.

osvaditi, *dim. v. pf.* (u Dalm.) *angeben, denuncio.* *cf.* opovrgjeti. Rj. o-svaditi. *prokazati.*

osvâjanje, *n. das Erobern, captio.* Rj. *verb.* od osvajati. radnja kojom tko osvaja što.

osvâjati, *ösväjām, v. impf. erobern, redigo sub potestatem.* Rj. o-svajati, činiti što svojim. isp. prosti svojiti. *v. pf.* osvjojiti. — Tada stanu Izraeljci osvajati zemlju. Prip. bibl. 54.

osvanuti, *ösvanēm, v. pf. Rj. o-svanuti, v. pf. je i prosti svanuti (samnuti). vid i osavnuti, osamnuti; rasvanuti se. v. impf. osvanjivati, osvitati. (prosti) svitati; prosvitati, rasvitati se. — **1)** *vom anbrechenden Tage erreicht werden, invenior a die illucescente.* Kad se Srbi u jutru sastanu (u Srbiji) i nazove jedan drugom "dobro jutro", onda ga upita: Jesi li mirno osvanuo? A onaj odgovori: Mirno, hvala Bogu! kako ti? Osvanu zvezda na vedrom nebu, rabar devojke pred belim dvorom. Rj. osrane tko ili što gdje, kad se ondje nuže na osvetak danu. — Ko je god ... onde zanoćio, onaj više nije živ osvanuo. Npr. 60. Sjutradan ujutro ona dva gjetička probude se, kad li onome što je izio srce, osvanulo pod glavom sto zlatnijeh cekina. 109. Gatala baba da nije mraza, pa osvanuo snijeg do guzice. Posl. 41. Omrkao, a ne osvanuo. (Utekao ili ga onako nestalo noću). 238. Što deteta u veće omrkne, još toliko u jutru osrane. Npj. 2, 157. Kade dogje Jadru vodi hladnoj, u Dobriću selu osvanuo. 4, 195. Drugi dan u jutru osranu po različnijem raskršćima na zid prilijepljeni ovi stihovi. Sovj. 84. — **2)** *anbrechen (vom Tage), illucesco, cf. osavnuti: U z'o čas mi harjam osvanuo.* Rj. — Osranu zvezda na vedrom nebu. Rj. 469a. Kad ujutru dan osrane, ali nema ni one kuće. Npr. 76. Kada osmo jutro osranulo. Npj. 4, 372. Kad u jutro zora osranula. 4, 513.*

osvanjivânje, *n. vid i osvitanje.* Rj.

osvanjivati, *ösvänjuēm, v. impf.* (n Dubr.) *vidi* osvitati: svaki dan sad toplije osvanjuje. Rj. o-svanjivati. *vidi i svanjivati, svitati. v. pf.* osvanuti.

osvećivânje, *n. Rj. verb.* od osvećivati. — **1)** radnja kojom tko osvećuje što, *n. p. erlru* (das *Weihen, consecratio.* Rj.): Kad su osvećivali idola ... tek što se svrši osvećivanje. Prip. bibl. 97. *vidi* osveštavanje. — **2)** radnja kojom tko osvećuje koga, ili kojom se tko osvećuje (das *Rächen, ultio.* Rj.).

osvećivati, *ösvëcnjēm, v. impf. Rj. o-svećivati. prosti impf. svetiti. v. pf. osvetiti.* — **I. 1)** *weihen, consecro.* Rj. *vidi* osveštavanje. — Kad bi se obredili gozbom, pošiljaše Jov i osvećivaše ih, i prinošaše žrtve; jer govoraše Jov: može biti da su se ogriješili sinovi moji. Jov 1, 5. Dub Božji iznad vode, osre-

čujući joj životvorno jeststvo. DP. 310. *sa se, pass.*: Kad se osvećuše zid Jerusalemski. Nem. 12, 27. — 2) koga, rächen, ulciscor: Ustaj Marko, ako Boga znadeš, te osvećuj svoga pobratima. Rj. — Koji mnogo prijeti, slabo osvećuje. Posl. 143. Jer on (Gospod) osvećuje krv, pamti je; ne zaboravlja jauka nevoljnijeh. Ps. 9, 12. — **II.** *sa se, refleks.* osvećivati se kome, sich rächen an jemand, vindictam sumo de aliquo. Rj. — Ne osvećuje se za sebe. Rim. 12, 19 (Rächet euch selber nicht).

ösvem, (po jugozap. kraj.) *vidi* osim. Rj. i primjere ondje.

osveštanje, *n. verb.* od osveštati. *djelo* kojim se što osvešta: To je zakon... i za osveštanje i za žrtvu zahvalnu. Mojs. III. 7, 37. *isp.* osveštavanje. — *takva verb. isp.* kod dopuštenje.

osveštati, štām, *v. pf.* n. p. crkvu, weihen, consecro. Rj. o-sveštati. *iz* crkvenoga jezika *njesto* osvetiti 1. *v. pf.* je i prosti sveštati, svještati. *v. impf.* osveštavati. — 1) Sveti Petar crkvu gradi... tu je crkvu osveštao, leturgiju otpojao. Here. 325. Idi k narodu i osveštaj ih. Mojs. II. 19, 10. Da je smatrao sebe za zakonitoga vladaoča, kojemu je vlast osveštana odozgo, koji nema nad sobom starijega. DM. 24. Patrijarah koji je svetoga Saru osveštao za whi-episkopa. DRj. 3, 541. — 2) *sa se, refleks.* i *pass.*: I sami sveštenici, koji pristupaju ka Gospodnu, neka se osveštaju. Mojs. II. 19, 22. Osveštajte se, i hodite sa mnom na žrtvu. Sam. I. 16, 5. Kad bi se sveti dari osveštali i sveštenici se i narod pričestili, onda bi... DP. 10.

osveštavanje, *n. das Weihen, consecratio.* Rj. *verb.* od osveštavati. *radnja* kojom tko osveštava što, *n. p. crkvu. vidi* osvećivanje. *isp.* osveštanje.

osveštavati, osveštlāvām, *v. impf.* weihen, consecro, cf. osvećivati. Rj. o-sveštavati, *n. p. crkvu, prosti* *v. impf.* sveštavati, svještavati. *v. pf.* osveštati. — *sa se, refleks.*: Koji se osveštavaju i koji se očičaju u vrtovinu jedan za drugim javno, svi će izginuti. Is. 66, 17.

ösveta, *f. die Rache, vindicta*: Nema osvete bez luda brata (Posl. 204). Rj. — Osveta djevojkē nad momkom. Npj. 1, 385 (natpis pjesmi). To je Živko jedva dočeka, jer mu j' Osman sina pogubio... Ode Živko sinu na osvetu. 4, 30. Ne čerajte osrete na raji. 4, 134. Koji je na Srbe mrzio i osvetu u sreću nosio. Miloš 57. Narod uskupi osvetom i nestrpe- nijem, i ustane na Turke. 74. Da se govori samo iz osrete i iz zavisti i pakosti. Ođ. na ut. 19. Bojste se mača; jer je mač osreta za bezakonje. Jov 19, 29. Nek se pokaže pred očima našim osveta nad nezna- bošcinu za prolutu krv sluga tvojih! Ps. 79, 10.

osvétiti, ösvětīm, *v. pf.* Rj. o-svetiti. — **I. 1)** weihen (Wasser), consecro. Rj. *vidi* osveštati. *v. impf.* osvećivati 1. — Zakrstiti vodicu, t. j. osvećiti. Rj. 178b. Šta je veće, ili zlato, ili crkva koja zlato osveti? Mat. 23, 17. Da budu nezna-bošci prinose povoljan i osvećen Duhom svetijem. Rim. 15, 16. Pomaži šator i osveti ga, i biće svet. Mojs. II. 40, 9. Crkva bi osvećena za spomen ulaska presvete Bogorodice u crkvu. DM. 16 (*isp.* zatronošiti). Krštenje je osvetio Isus krstivši se sam. DP. 181. *sa se, pass.*: Da se osveti lik što ga postavi car Navubodonosor. — 2) koga. rächen, ulciscor, cf. pokajati: Danas ću vas braćo osvetiti, osvetiti ili poginuti. Rj. *vidi* i odmastiti. — Udari ga topuzinom teškom... »Ja sam tvoja vjerenja ljubovca; ne prosti one topuzine, e sam mnoge noje osvetila. Npj. 3, 355 (Što ju je on gazio i tukao nogama. Vuk). Ti osveti Turke na rlasima. 4, 367. Da je blagosloven Gospod, koji osveti sramotu moju od Navula. 25, 39. Osveti me od onih koji me gone. Jer. 15, 15. *sa se, pass.*: Biće dan osvete Gospodnje, godina plaćanja, da bi se osvetio Sion. Is. 31, 8. — **II.** *sa se, refleks.* kome, sich rächen an jemand, vindictam sumo de aliquo. Rj. *vidi* vesnuti se 2. — Ko

se ne osveti, on se ne posveti. Posl. 151. E se serdar dobro osvetio: šest stotina za njega jednoga. Npj. 4, 378. Može biti da se Josif srdi na nas, pa će nam se osvetiti za sre zlo što mu učinismo. Mojs. I. 50, 15.

osvétljiv, *adj.* rachsüchtig, ulciscendi cupidus. Rj. koji se rado osvećuje. *vidi* osvetoljubiv.

osvétljivac, osvétljivca, *m. čovjek osvétljiv*, potvrda riječi u pridjelu koji ide.

osvétljivčev, *adj.* što pripada osvétljivcu. — Stid je popao lice moje od pogleda neprijateljevih i osvétljivčevih. Ps. 44, 16.

osvétljivost, osvétljivosti, *f.* osobinu onoga koji je osvétljiv. *vidi* osvetoljubivost.

ösvetm, *adj.* što pripada osveti: Kad nas zadesi kako zlo, mač osvetni ili pomor ili glad... usliši i izbavi. Dnev. II. 20, 9.

ösvetnica, *f.* ultri. Stulli. koju se osvećuje (kome). die Rächerin.

ösvetnik, *m. der Rächer, ultor, vindex.* — Ima riječi 84, kojih nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio... osvetnik. Noč. Zav. VII. ali ima ova riječ već u Stulliju iz Palmotiča: osvetnik, ultor, vindex. Knez... uzalud ne nosi mača, jer je Božij sluga, osvetnik na gujev onome koji zlo čini. Rim. 13, 4. Taj je čovjek nama rod, i jedan od osvetnika naših. Rut 2, 20. Ne stupaj na njivu siročadi. Jer je jak osvetnik njihov; braniće stvar njihovu od tebe. Prič. 23, 11.

ösvetnikov, *adj.* što pripada osvetniku: Zbor neka izbavi krvnika iz ruke osvetnikove. Mojs. IV. 35, 25.

osvetoljubiv, *adj.* osveto-ljubiv, koji ljubi osvetu, rado se osvećuje. potvrda u riječi koju ide. *vidi* osvétljiv. — tako slož. *adj.* kod bogoljubiv.

osvetoljubivost, osvetoljubivosti, *f.* osveto-ljubi- vost, osobina onoga, koji je osvetoljubiv, *vidi* osvétljivost. — Svi su ti svećanici više ili manje izašli na glas sa svoje osvetoljubivosti. Zlos. 296. za obličje *isp.* gostoljubivost.

osvijestiti, ösvijestīm, *v. pf.* Rj. o-svijestiti. *v. impf.* svijestiti (i se). — 1) zur Besinnung bringen, revoco ad mentem. Rj. koga, učiniti da dogje k sebi, k srijesti. suprotno onesvijestiti. — 2) *sa se, refleks.* *v. pf.* zur Besinnung kommen, revoco ad mentem. Rj. doći k sebi. suprotno onesvjesnuti. — Kad vigje car, onesvjesnu od čuda... dok se na jedan put osvjesti. Npr. 115.

osvijetliti, ösvijetlīm, *v. pf.* Rj. o-svijetliti. *v. impf.* osvjetljavati, osvjetljivati. — 1) beleuchten, illustr. Rj. — Treba sva crkva da bude osvjetljena kandil- lenu a još većma duhovnijem vidjelom jevangjelja. DP. 48. Ali će trebati da ogledam osvjetliti nešto što doslije u filologiji slovenskoj nije osvjetljeno. Rad. I. 110. *sa se, pass.*: Kojima se gdjejkoji odsjek naše istorije može znamenito osvjetliti. 5, 198. — 2) (u C. G.) n. p. kamaru, abkchren, revoco, cf. pom- dšti. Rj. *vidi* i očistiti 1.

ösvit, *m.* (u C. G.) Tagesanbruch, diluculum, cf. osvitak: na osvit Božića. I drži nam četvero denija na osritu od Petrova dana. Rj. *vidi* i rasvit, rasvitak, svanuće. — *isp.* osvitati, osvanuti.

osvitak, osvitka, *m. der Anbruch (des Tages), diluculum, cf. osvit*: Na osvitak nevjelji dogoše prije zore i bijela dana. Rj. *vidi* i syn. kod osvit. — Po večeru subotnom na osvitak prvoga dana nedjelje dogje Marija. Mat. 28, 1.

ösvitānje, *n.* Rj. *verb.* od osvitati. — 1) stanje koje bira, kad tko ili što osviće (das Sichtbarwerden bei anbrechendem Tage, apparitio primo diluculo. Rj.). — 2) stanje koje bira, kad osviće dan (das Tagen, diluculum. Rj.).

ösvitati, ösvitācem, *v. impf.* Rj. o-svitati. *vidi* osvānjivati, i syn. ondje. osvanuti. — 1) sichtbar werden bei anbrechendem Tage, apparo diluculo. Rj. osviće

tko ili što gdje, kad se ondje nalazi na osvitak danu. — I tako svako jutro prvome osvrtaku po sto cekina pod glavom, a oni drugi znao što ko misli i čini. Npr. 109. Ko s gjecom spi, politan osvriće. Posl. 153. — 2) *tužen. dilucescit.* Rj. n. p. svaki dan sad toplije osvriće.

osvjedočavanje, n. verb. od osvjedočavati. *radnja* kojom tko osvjedočava: Našavši stvar (ukradenu) mogao je čovjek doznati i onoga ko je bješe ukrao. Takovo se osvjedočavanje zvalo u srpskom pravu »lice«. DM. 290.

osvjedočavati, osvjedöčäväm, v. impf. o-svjedočavati. *potvrda glagolu u supst.* osvjedočavanje, *koje vidi. v. impf. prosti svjedočiti. v. pf. osvjedočiti.*

osvjedočiti, osvjedöčim, v. pf. vidi posvjedočiti. Rj. o-svjedočiti. v. impf. osvjedočavati. — 1) kao posvjedočiti, zavrjedöčiti, potvrditi; *beglaubigen, verifiziren, fidem facere rei. su se, pass.*: Da bi se osvjedočilo pismo vladaočevu itd., birahu se dobri ljudi iz višega ili vlasteoskog reda. DM. 275. — 2) *su se, refleks. kao uvjeriti se, sich überzeugen*: Kad vidi prsten što mn je dala onda kad joj je doneo jabuke. osvredöci se da je on baš. Npr. 266. Da bismo se osvjedočili da je ovo pogriješka. Bukv. 30.

osvjétlati, lám, v. pf. t. j. obraz, *Ehre machen, illustro existimationem.* Rj. o-svjétlati. vidi opoštiti. — Društvo . . . sebi i praviteljstvu osvjetlalo bi obraz. Pis. 27. Tijem je osvjetlan obraz narodu našem. Sovj. 1. *suprotno ocrniti obraz (isp. Jer Piperi obraz ocrniše, otačastvo svoje izdadoše.* Npj. 5. 212).

osvjétljavanje, n. verb. od osvjétljavati. *radnja* kojom tko osvjétljava što. vidi osvjétljavanje.

osvjétljavati, osvjétljäväm, v. impf. o-svjétljavati. vidi osvjétljavati. v. pf. osvjétljati. — Bio taj dan tama, ne gledao ga Bog ozgo, i ne osvjétljava ga svjetlost! Jov 3. 4.

osvjétljivanje, n. verb. od osvjétljivati. *radnja* kojom tko osvjétljuje što. vidi osvjétljivanje.

osvjétljivati, osvjétljiväm, v. impf. o-svjétljivati. vidi osvjétljivati. v. pf. osvjétljiti. — Ali je (diobe) iz bliže ne osvjétljuje ni malo. Rad 1, 108. Priopći spomenike, koji osvjétljuju tu zaštitu. 9, 192. *sa se, pass.*: Uzrok može i ne biti pravi, nego može biti i što kao uzrok rečeno čim se samo osvjétljuje što naprijed rečeno. Daničić, ARj. 461a.

osvojití, ösvöjím, v. pf. *obern, beherrschen, überwinden, capio, occupo, vinco*: Tadiju su rane osvojile. Rj. o-svojití. vidi obladati. v. impf. osvajati. — Bio Stalac tri godine dana . . . nit' ga kako može osvojití. Npj. 2, 503. A Krsto se jači namjerio, pak osvoji Asan-Begovića, pa ga zakla kako živa brava. 4, 101. Teško ga je umor osvojilo, ne pogodi Husović-Jašara. 4, 405. Kao pijan sam i kao čovjek kojega je osvojilo vino. Jer. 23, 9. Tuga i bolovi osvojíše ga kao porodilju. 49, 24. Sve te zemlje osvoji Dušan od grčkoga carstva. DM. 45.

osvrabati, bäm, v. pf. Rj. o-svrabati. v. impf. svrabati. isp. svrab. — 1) mit Krätze anstecken, scabie inficio. Rj. osvrabati koga. — 2) *su se, refleks. die Krätze bekommen, scabie infici.* Rj. svrab dobiti (od koga).

osvrnuti se, ösvrñëm se, vidi obazreti se: *Osvrte se vojvoda Todore.* Rj. v. r. pf. o-svrtnuti se. vidi i ozreti se. v. impf. osvrtati se. — On potreí, pa kad odmakne podaleko, a on se osvrne pa poviče: »O vodo! . . . Npr. 77. Kad je došla moru na obalu, osvrte se na četiri strane, suze roni, potijgo govori. Npj. 1, 534.

ösvrtänje, n. vidi obziranje. Rj.

ösvertati se, ösvrčëm se, vidi obzirati se. Rj. v. r. impf. o-svrtati se. vidi i obzirati se, ozirati se, obraćati se. v. pf. osvrnuti se. — Makar ti šta car kazao, kad se vratiš ne osvréi se dok našoj kući ne dogješ. Npr. 51.

oš! oša! interj. *Ruf um den Hund wegzutreiben, vor abigenten canem.* Rj. *uzvik kojim se odgoni pas.* — Oš grivo! Tugje je mlivo. Posl. 245.

öšaf,* m. suho voće, kao n. p. šljive, jabuke, kruške i t. d. *gedörrtes Obst, poma losta.* Rj. vidi öšap.

öšakuuti, knëm, v. pf. t. j. pseto, öš *sagen, abigo voce öš.* Rj. *uzvikom öš odagnati pseto.* vidi öšnuti. v. impf. öškati.

öšao, cf. ötići. Rj. vidi öci, od čega je I. pridjev isp. öcao. *primjere vidi kod ötići.*

öšap,* m. vidi öšaf: Gjevojka se veseli: Udaću se k jeseni, a majka je kara: Nemaš, kujo, dara. Imam vreću öšapa, svakom svatu po šaka. Rj. — *glas f u tujjim riječima mijenju se u nas kađšto nu p. isp. f.*

öšapiti, im, v. pf.: U zatvoru Mirko vojevoda; no evo mu muke i nevolje: nestade mu praba i olova i ostale potrebe vojničke, a od nikud doći ne mogaše, jer ga bješe vojska öšapila. Npj. 5, 205. — o-šapiti, *opkoliti?* značenje (korijenu) *hvatati*: šapa, šapica, šapac. isp. Korijeni 312.

öšce, öšceta, n. (u Srijemu) (*dem. od oko?*). Rj. öš-ce od öce *pretvoríši se č pred c u ž.* vidi i ökece. — 1) okno od pendžera, *Fenster Scheibe, orbis vitreus.* Rj. öšce. — 2) u *primjerimu*: Kunu staru ak' olovom ne stíže, ne nfati u öšce. DPosl. 52. Up'o je u öšce. 147. vidi öce (u mreže). — 3) *dem. od oko, ocellus.* Stulli. isp. öčice. — 4) *gemma, oculus gemmans.* Stulli. *pupak.* vidi oko 6.

öšće, f. pl. (u C. G.) vidi östve. Rj. vidi i öhči, i *öndje tumaćenje, kako su postali različni öblici öre riječi.*

öšćela, f. (u Dubr.) ostružina od drveta, n. p. kad stolar struže, *Hohelspatze, ramentorum crines.* Rj. vidi i strugotina.

öšćenje, n. verb. od öciti (öćenje — öšćenje — öšćenje). *radnja* kojom tko öci. — Tvoje öšćenje graha, kao da ga ni öcila nijesi. J. Bogdanović.

öšći, f. pl. (u C. G.) vidi östve. Rj. i *syn. öndje.* — Smaće se s ličara. (Kad se izgubi ono što je čoek kao pouzđano u rukama imao. Mjesto s ličara govori se i s öšćih. U Crnoj Gori). Posl. 290 (s öšćih u Crnogorskom dijalektu nj. s öšćih).

öšestáriti, öšestárim, v. pf. *abzürkeln, demetior circino*, n. p. dno, točak, šumu (t. j. zabilježiti dokle će se sjeći ove godine). cf. šestar. Rj. o-šestáriti što, t. j. šestarom obilježiti. isp. öšestati. v. impf. šestáriti. öšestati, öšestám, v. pf. cf. šestati. Rj. o-šestati. isp. öšestáriti.

öšibivänje, n. vidi šibanje. Rj.

öšibivati, öšibujëm, v. impf. vidi šibati: U ruci mu Tatarska kandžija, öšibuje sedam mazgi bluga. Za njim Bešo konje öšibuje. Öšibuju dva konja tovarna. Rj. ö-šibivati, kao šibajući goniti. v. pf. öšinuti. — Jelen-rogom šarca ösedlala, ljutom ga je zmijom zauzdala, još ga ljućom zmijom öšibuje. Npj. 1, 160.

öšice, f. pl. (u Baranji) vidi vigovi. Rj. vidi i ömče. *zunka, n. p. od struce za hvatünje ptica.* — öšvice, može biti da ovamo ide izbaeivši v: öšice, ali može biti da je pred c otpalo t (isp. češko öšitka). Korijeni 225.

öšijati, jäm, v. pf. Rj. v. impf. öšijavati. značenje (korijenu) *rtjeti, kretati*: šija; öšijati, zaošijati; zaošijavati; öšijavica; zaošinuti. Korijeni 308. — 1) čim, koga, što, *umschwenken, converto, detorqueo.* Rj. kao *zaukrenuti.* vidi zaošijati. — 2) *su se, refleks. sich umschwenken, retorqueri*: öšijaše se kola. Rj. *zaukretoše se.*

öšijävänje, n. *das Umschwenken, conversio.* Rj. verb. od 1) öšijavati, 2) öšijavati se. — 1) *radnja* kojom tko öšijava n. p. kola. — 2) stanje koje bira, kad n. p. suönice öšijavaju.

ošijavati, ošijāvām, v. *impf.* Rj. *vidi* zaošijavati. v. *pf.* ošijati. — 1) *umschwenken, converto*. Rj. *ošijavati čim, koga, što, kao zaokretati*. — 2) *su se, refleks. sich umschwenken, se torquere*. Rj. — Ošijavica, kao iskrivljena prtina, gdje se ošijavaju saonice. Rj. 483a.

ošijavica, f. (u Srijemu) kao iskrivljena prtina, gdje se ošijavaju saonice, *die Krümmung, obliquitas*. cf. poševice. Rj.

ošiljat, *adj.* *ne sasrijem šiljast, šiljat, šiljkast. vidi* zaošiljast; oštrljat, zaoštrljat, *suprotno* zarubast. — Na glavi (nose) ili crvenu kapu (ošiljatu ili fes), ili crnu kapicu od abe. Danica 2, 105.

ošinuti, *nēm, v. pf. einen Hieb (z. B. mit der Peitsche) geben, ico.* Rj. o-šinuti (ošī(b)nuti), kao šibom udariti, udariti uopće. *vidi* prišinuti, šinuti, *isp. pri-*šinuti. v. *impf.* ošibivati. — Turčina je *dlanom ošinula, ošinu ga* po desnom obrazu. Npj. 2, 279. Zima ako ustima ne ujeđe, ona *repom ošine*. Posl. 215. *su se, refleks.*: Ja kad začu Rosanda gjevojka, *po dlanu se dlanom ošinula*, zveknu čardak na četiri strane. Npj. 2, 238.

ošišati, ošišām, v. *pf. vidi* ostrici. Rj. o-šišati. v. *impf.* šišati.

oškanje, *n. das oš-sagen, abactio voce* oš. Rj. *verb. od* oškati. *rudnju kojom tko oška n. p. psa.*

oškati, škām, v. *impf.* oš sagen, *abigo voce* oš. Rj. oškati n. p. psa, *gororiti mu oš, gororeći oš odgoniti ga. v. pf.* ošaknuti, ošnuti.

oškopčati se, čām se, v. r. *pf.* kad izidu šklopei po kome. Rj. o-šklopčati se. *drukčije se ne nahodi glagol.*

oškrinuti, oškrīnēm, v. *pf. u. p. vrata, die Thür ein wenig öffnen, paululum removere januam*. Rj. o-škrinuti (oškrī(p)nuti). *inače se ne nalazi glagol. vidi* otkrenuti. v. *impf.* otkretati. — Značenje (korijenu) cijepati: škrip; oškrinuti (vrata, malo otvoriti). Korijeni 252.

oškrf, f. (u C. G.) čim se posijeca kamen vode-nični, *vidi* sječivica. Rj.

ošljača, f. (u Boci) orački štap navrh kojega ima i gvozden šiljak, kojim se ljeniviji vo kašto i bačne, *der Stachel, stimulus*. cf. ostan, badalj. Rj. *vidi* i ostanj. — ošljača je upravo ošlja batina, *onaka kao orački štap sa gvozdenim šiljkom, te se njime osli tjeraju.*

ošljār, ošljāra, m. *ko goni ili pase osle*: Teško oslu kad ošljār hvali Boga. DPost. 126. *isp. oslo-*gonac.

ošlji, *adj.* (u Dubr.) *Esels-, asininus*, cf. magareći. Rj. *što pripada oslu, oslima. isp. oslov*. — Malo je ošljeqa potranja. DPost. 59. *Od ošljeqa repa ne čini se sito*. 88. *Ošlja smrt* gos-podaru šteta, a selu smijeh. 91.

ošmrk, m. *die Wasserhose, typhon*. Rj. *kad se roda uzrije n. p. na more. isp. šmrk* 1.

ošnuti, ošnēm, v. *pf. oš sagen, abigo voce* oš. Rj. *reći oš, riječju oš odagnati, n. p. psa. vidi* ošaknuti. v. *impf.* oškati.

ošogati, gām, v. *pf. o-šogati koga, učiniti ga šogavim. vidi* ošugati. v. *impf.* šugati. — Šogava ovca sve stado ošoga. Posl. 352.

ošokati se, ošōkām se, v. r. *pf. vidi* otrijeskati se. Rj. o-šokati se, *drukčije se glagol ne nalazi. vidi* opiti se, i *syn. onaje*.

ošpuriti se, ošpūrīm se, v. r. *pf. vidi* otrijeskati se. Rj. o-špuriti se: šilježe se danas ošpurilo. Rj. o-špuriti se. *inače se ne nahodi.*

oštar, oštra, *adj.* Rj. *vidi* ostar. — 1) *scharf, acutus*. Rj. *suprotno* tup. — Bodalj, oštro grožđe usagjeno u ostanj, te se njime volovi tjeraju. Rj. 11b. *Lakom srdao*, t. j. oštar kojim se lasno vrti, kao da sam ide. Rj. 321. *Oštar* tup, ka' i bio, gjeon klao k' i do sad. (Reče se u šali kad se navlači nož). Posl. 245.

(*vidi* uriježan nož). Oštro kao zmija (n. p. nož, britra). 245. Ja ću njemu dosta opraviti, . . . iz Šilistre oštrogu kremenca. Npj. 4, 313. *Oštra sablja* Miloš-Obilica. 5, 276. — 2) *scharf, acer, cf. ljut*. Rj. *kao žestok, tvrd, suprotno mek, mekan, blag*. — (i *adv.*) — Kao živa kaže se za oštro nemirno dijete. Rj. 158a. Valčati, oštro gororiti. Rj. Sestri svojoj i gjevojicama oštro zaprijeći da nikome ne kazuju šta su oni učinili. Npr. 9. *Bejedn* kao s konja (oštro, brzo). Posl. 12. *Ima glas ili vrlo oštar* (sa znakom ^), ili okrugao (sa znakom ^). XXI. Ne će da *izgovaraju* razmaženo i ačeci se nego oštro, n. p. snijeg, vijenac. Nov. Srb. 1817, 664. *Kakogoj što su amo dolje ljudi mekši, tako su gore i čuac oštrije*, i više misle o junaštvu, nego o ljubavi. Npj. 1, XIX. Siromah govori moleći, a bogat *odgovara oštro*. Prič. 18, 23. *Dogovoriše se da se postari carska naredba i oštra zabrana*. Dan. 6, 7. Što se *gragjanski život* podvrgao *pod oštrija pravila i zakonitost*. DM. 264. Ali za opažanje opet treba oštar um. O Sv. O. 4. Da treba novim upraviteljima *zadržati oštro* karakter činovnički. Pom. 114.

ošteniti, oštenīm, v. *pf. Rj. o-šteniti. v. impf. šteniti* (i se). — 1) *werfen (von der Hand)*, *pario*. Rj. *oštenila kučku n. p. dvoje štenadi*. — 2) *su se, refleks. werven, pario*. Rj. — U jednom se mačka omacila, a u drugom kučka oštenila. Rj. 488b.

oštetiti, tīm, v. *pf.* (po jugozap. kraj.) Rj. o-štetiti. v. *impf.* štetiti. — 1) *beschädigen, violo*: Tri joj b'jela *salomila zuba i rumeni obraz oštetila*. Rj. *kao štetu učiniti*: Otac me je vaš varao i mijenjao mi platu deset puta; ali mu Bog ne dade *da me ošteti*. Mojs. I. 31, 7 (*ut noceret mihi, mir zu schaden*). Kako ošteti tijelo čovjeka, onako da mu se čini. III. 24, 20. Ali je tu baš *spomenik oštećen*. DRj. 3, 401. — 2) *verderben, perdo*: Da mi danas ne oštetiš druga. Ošteti mi nekoliko druga. I tad sam Turcim' do-dijao, *dodijao, sve ih ošteti*. Rj. *kao pogubiti*.

oštrnje, n. *das Schärfen, acutio*. Rj. *verb. od* oštriti. *rudnju kojom tko oštri što*.

oštrice, n. n. p. u noža, *die Scheide, ucies, cf.* ostrice. Rj. *oštra stranu n. p. u noža*. — Zavratiti sjekiru, t. j. ugrijami čekićem u ostrice udarati da ostrice postane debelo. Rj. 167b. Kad se nadi n. p. sjekira, onda se *na ostrice* njezino nastavi nada, pa se poslije istanji i izoštri. Rj. 386a. Kad se zatupi gvozdjeje i ostrice mu se ne naoštri, tada treba više snage. Prop. 10, 10.

oštrika, f. *eine Art Pflanze, herbe genus (carer L.; cf. žar 3, tršljaka. Rj. 3)*. Rj. biljka. — oštrika. *osn. u oštar. riječi s takim nast. kod* aptika.

oštrimić, *adv. n. p. udario ga sjekiro*m. *vidi* sječimice. Rj. 3 — *za* *krantit. na krajnjem slogu* *isp. ametiee*.

oštrina, f. *die Schärfe, ucies*. Rj. *osobina onoga što je oštro. vidi* oštroća. — S razložitom oštrinom pedepsaše podložnike tvrdoglave. Gjorgji. u Stullija. **oštriti**, štrīm, v. *impf. schärfen, acuo*. Rj. *vidi* bodriti, dračati. v. *pf. slož.* iz-oštriti, na-, pod- za-; u-oštriti se. v. *impf. slož.* zaoštravati, podoštravati; podoštrati. — Nabrusiti, cf. oštriti. Rj. 378b. Počinjati *konjske klince*, t. j. čekićem na nakovnju kao oštriti ih. Rj. 561b. Za njom ide Gjurgju kneže *andžar oštreći*. Npj. 1, 613. *su se, pass.: Brusom se oštri rukom, a tocilj se obrće i na njemu se drži ono što se oštri, gladilicom se obično oštre kose, ali ne kao brusom n. p. nož, nego s obje strane, a brijaju se briteva oštri na gladilici* (ali ne na onoj kojom se kose oštre nego na drugoj koja je za nju). Rj. 45a. **oštrljat**, *adj. spitzig, acutus*. Rj. *što ima kraj oštar, zaoštroen, zašiljen. vidi* zaoštrljat. *isp. šiljast, šiljkast, ošiljat*. — oštrljat (pred lj osn. u oštar). Osn. 212.

oštro, *adv. vidi* primjere kod oštar.

oštroća, f. *vidi* oštrina. Stulli.

otaučavajuje, *n. verb. od otančavati, radnju kojom tko otančava što.*

otaučavati, otančavam, *v. impf. extenuare, attenuare.* Stulli. o-tančavati što, činiti da bude tanko. *isp. tanjiti. v. pf. otančiti.* — Ne dao Bog, da ja... otančavam žiru vrleu njegovoga pamćenja. Zlos. 287.

otaučiti, čim, *v. pf. extenuare, attenuare.* Stulli. o-tančiti što, učiniti da bude tanko. *isp. otanjiti. v. impf. otančavati.*

otanjiti, otanjim, *v. pf. diuui machen, extenuo.* Rj. o-tanjiti što, učiniti da bude tanje. *v. impf. tanjiti.* — Oslabiti klin, t. j. otanjiti ga prema rupi u koju će da se udari. Rj. 471b. Podmetača, rascijepljeno i s kraja otanjeno drvo. Rj. 522a.

otár, otára, *m. (u kršćana) rídi oltar.* Rj. *vidi i žrvenik.* — Tko dava na otar, s otara i prima. DPosl. 127.

otarak, otárka, *m. rídi otirač.* Rj. *vidi i ličnjak, peškir, rida 2, ručnik, ubrus. isp. jaglak, jagluk. ono o što se otire. isp. otrli, otrirati.*

otarasiti, šim, *v. pf. abfertigen, expedio, cf. otrsiti.* Rj. o-tarasiti, svršiti. — trsiti (svršiti), otrsiti, kad kad se r u zima za suglasno, te se među dva suglasna umeće a: tako može biti i pred r i za njim: otarasiti. Korijeni 94. *drukčije se taj glagol ne nalazi.*

otava, *f. das Grummet, foenum chordum.* Rj. *isp. otavić.*

otavić, *m. travu koju poraste iza otave. na dobraj se livadi najprije kosi sijeno, onda otava, pa otavić.* Štjep. Korenić. govori se u Hrv. po kruzerima gdje se livadu po tri puta u godini kosi. Iveković.

ote! Zuruf uns Pferd, um es zu entfernen, vor abigentis equum. Rj. *uzrik kojim se konj odgoni.*

otéci, otěčēm, *v. pf. Rj. o-teći. v. impf. otjecati.* — **1)** *anlaufen, aufschwellen, intumescio.* Rj. *vidi nateći, nabrenditi.* — Guta, bolest u kojoj oteku zglaveci u nogu i u ruku. Rj. 108b. Žuljave, žuljave oči, kao malo otekle. Rj. 161b. Podustala krv (kad čorjak oteče na zdravu mjestu). Rj. 526a. — **2)** *ablaufen, decurro, minor.* Rj. ot(d)-teći. *n. p. oteče voda.*

otegnuti, otěgnēm, *v. pf. Rj. o-tegnuti. v. impf. otezati.* — **1)** *strecken, ausziehen, extendo.* Rj. — Jadni vuk počne je (lisicu) nositi, a ona otegne pjevati: »Bolna zdravu nosi, bolna zdravu nosi. Npr. 179. Otegao papke (umr'o). Posl. 242. Otegao sve četiri noge i peti rep. (Reče se u šali i za čoeka kad leži bez brige). 242. Tako me sjutra otegnutih petu ne naši! 299. Pa Jovana u kovčiju baea... otegli ga Budimu bjelome. HNpj. 1, 162. Gdje bi trebalo glas na ovome slogu (t) otegnuti, ondje se svuda izgovara kao »ije«. Odg. na sit. t4. — **2)** *su se, refleks. sich hinstretchen, extendor: Dok se jedan ne otegne, ne može drugi da se protegne (Posl. 66).* Rj. Otegao se do neba. (Kad je ko visok). Posl. 242. Oteglo se kao gladna godina. (Mjesto gladna govori se i zla). 242.

otěliti, otělīm, *v. pf. Rj. o-teliti. v. impf. teliti (i se).* — **1)** *kalben, ein Kalb werfen, pario (ritulum).* Rj. — Napoj za svinje kad se brane, ili za skoro oteljene krave. Rj. 401b. Otelila kravu vola, da vozi u jarmu kola. Posl. 242. — **2)** *su se, refleks. kalben, pario.* Rj. — Začela krava, t. j. počelo joj rasti vime, skoro će se oteliti. Rj. 201b. Krava će se skoro oteliti, jer već naljeva. Rj. 394a.

otemeljiti se, otěmeljīm se, *v. r. pf. sich befestigen, fundari: Ne može se otemeljit' građa.* Rj. o-temeljiti se zgrada, kad joj se temelji postavre. *isp. utemeljiti (i se). v. impf. temeljiti.*

otes, *m. rídi potes.* Rj. *riše njiru ili livada, koje kuka opěina ili nekoliko ljudi zagradi.* — Značenje (korijenu) sječi: otes, potes... tesati, istesati, otesati. Korijeni 83.

otesati, otěšēm, *v. pf. behmen, dolo, dedolo, exascio.* Rj. o-tesati. *v. impf. tesati.* — Obradviti, otesati

bradrom. Rj. 433a. Gospodar mu iznese jedan mermer kamen, lepo otesan na četiri ugla. Npr. 43.

otešćati, šēm, *v. pf. rídi otežati 2.* Rj. *v. pf. o-tešćati, kao težak postati (sam sebi). kao prost glagol ne nalazi se.* — Dorat mi je teško ostario, ostario, pa je otešćao. Npj. 4, 302. (tako je u državnom izdaju od godine 1896; u prejšašnjem izdaju pogrešno otešćeo).

otěti, otēmēm, *v. pf. Rj. ot-eti. stari prijedlog ot mjesto sudašnjega od. isp. ot. kao od-uz-eti. v. impf. otimati.* — **1)** *nehmen, wegnehmen, cupio, rapio.* Rj. — Kašto potjera popali onome za koga je djevojka oteta i rodbini njegovoj kuće. Rj. 477a. Ugrabiti kome što, t. j. oteti. Rj. 768a. Kako ih stigne, carieu otme od curvoğu sinu. Npr. 21. Tako me zemlja sunec ne otela! Posl. 298. Da mi moju snahu odmolimo, ja da, braćo, na puške otmemo. Npj. 3, 91. I povede Grkinjića Gjorgja, kogano je na sablju oteo od Turaka iz ropstva Turskoga. 4, 265. Neprijatelja, koji je navaljivao, da risine otme nutrag. Žitije 76. *su se, pass.: Svemu je selu sramota kad se iz sela otme djevojka.* Rj. 477a. — **2)** *su se, refleks. — a)* *sich befreien, liberor.* Rj. *kao izbariti se: Pa njegove ti dojavi ovee, ne bismo V se od rjeje oteli.* Npj. 2, 632. *Oteli su se s pomoću Rusa od Turaku.* Kov. 9. *Otmi se kao srna iz ruke loven.* Prič. 6, 5. *Duša se ote iz svoje kolibe.* DP. 367. — **b)** *Čim carević ugje u sobu, otmu mu se oči gledati gjevojku, kaka je vrlo lijepa.* Npr. 191. *za ovaj primjer isp. Najviše se oči otimahu na kičene u polju svatove.* Npj. 2, 538.

otěžuje, *n. das Ausziehen, Ausstretchen, extensio.* Rj. *verb. od 1) otezati, 2) otezati se.* — **1)** *radnju kojom tko oteže što.* — **2)** *stanje koje biva, kad se što oteže.*

otězati, otěžēm, *v. impf. Rj. o-tezati. v. pf. otegnuti.* — **1.** *ausstretchen, extendo.* Rj. — Ne oteži odveće luka, da ne pukne. DPosl. 74. *Klas mu otezao i pretezao, od Božjega dara i behara!* Herc. 352. Kad rog zatrubli otežući, onda neka pogju na goru. Mojs. II. 19, 13. — *isp. niže II 3. — II.* *su se, refleks. i pass. — 1)* *sich duhinstrecken, extendor.* Rj. — *Zaliv... krivudajući izmegju prevelikijeh kamenitijeh gora oteže se k jugoistoku oko šest sahata hoda.* Kov. 28. Počinje se varoš Dobrotu i oteže se pored vode ispod brda oko čitav sahat hoda. 29. — **2)** *sich ziehen, dehnen, educi, n. p. cievara, raso.* Rj. — **3)** *pass.: Vdđe... U svima ovakvim rečma prvi se slog izgovara oštrije od drugoga, a drugi se oteže više od prvoga.* Opit XIV. U izgovaranju slova **ž**... gje se na njemu glas ne oteže, ongje ga izgovaraju kao »je... n. p. bjělilo. Rj. XVI. u otome primjeru znači otezati kao odgajati: Da se jedan put svrší taj posao... da se na dužje ne oteže. Miloš 148.

otěžati, žām, *v. pf. Rj. o-težati. isp. dotežati. drukčije se ne nalazi.* — **1)** *schwer werden, gravis fio:* Pa je Marko na konju zadrem'o i bojno mu koplje otežalo. Rj. *težak postati:* Tada otežu ruku Gospodnja Azočanimu, i moraše ih i udaraše ih šuljevima. Sam. I. 5, 6. *Bezakonju moju izagjoše vrh glave moje, kao teško breme, otežase mi.* Ps. 38, 4. *Ako vam je pod oem mojim jamom otežao, poda mnom će vam biti još teži.* Prip. bibl. 79. — **2)** *schwerfällig werden, gravis fio:* otežao sam. *ef. otešćati.* Rj. — Nagje ih opet gje spavaju; jer im bijahu oči otežale. Mat. 26, 43. *Oči bijahu Izrailju otežale od starosti.* Mojs. I. 18, 10. *Reče Gospod Mojsiju: otežu sree Faraonovo; ne će da pusti naroda.* II. 7, 14. *Vši da im otežaju... uskima svojim da ne čuju.* Is. 6, 10.

othlāditi, otěhlādīm, *c. pf. Rj. sich aus dem Staube machen, aufugio. cf. ohladiti.* Rj. od-liladiti. *kao pohjeći. isp. očistiti 2.*

othod, *m. od-hod, djelo kojim se othodi. rídi odlazak.* *isp. pohod, polazak.* — Sunce nam je na zahodu,

brzo će nam zač', a nevjesta na othodu, brzo će nam poč'. Npj. 1, 35.

othōditi, othōdīm, v. *impf.* (u Dubr.) weggehen, decesso, cf. odlaziti: dohodi i othodi. Sramotan je svaki othodio. Rj. od-hoditi. v. *pf.* otići.

othōgjenje, n. das Weggehen, abitus. Rj. *verb.* od othoditi. radnja kojom tko othodi.

othrāmati, othrāmljēm, v. *pf.* hinweglinken, claudicans abeo. Rj. od-hramati, hramljući otići. v. *impf.* hramati.

othrānitelj, m. nutritor, altor, educator. Stulli. kuji je othranio ili othranjuje n. p. djeću: der Erzieher. *vidi* odgojitelj.

othrāniti, othrānim, v. *pf.* aufziehen, educo. Rj. od-hraniti. *vidi* odgojiti, odgajiti, podgajiti, podići. *isp.* poothraniti. — Uzeo malo dijete muško... i onamo ga othranio i naučio knjizi. Rj. 147a. Odojiti. 1) säugen, lacto, cf. othraniti. Rj. 446b. Imao sina pa othranivši ga do oružja pošlje ga po svijetu da teče. Npr. 217. Udova sam sre ih odrautila na prestici i desnicu ruku. Npj. 1, 124.

othranjivānje, n. das Grossziehen, educatio. Rj. *verb.* od othranjivati. radnja kojom tko othranjuje koga.

othranjivati, othranjujem, v. *impf.* gross ziehen, educo. Rj. od-hranjivati. *vidi* odgajati, podizati 2. v. *pf.* othraniti. — sa se, *pass.*: Gje ga nije na skutu, nije ga ni na putu. (Gje nema maloga gjeteta da se drži u rukama i othranjuje, onje nema ni velikoga za posao kakav). Posl. 73. Viša klasa onakova je kao što se othranjuje i u kakvom stanju živi. Kov. 16.

otići (ōtići). otiđēm (ōdēm), (ōti-ao, govori se u brzom izgovoru ošao i oćao) v. *pf.* Rj. otići. *vidi* otišti, otići. *vidi* i odići. stariji *prijedlog* ot mjesto sadašnjega od. *isp.* ot. — **1)** fortgehen, abeo. Rj. *vidi* i oći, oisti, minuti 3, odbiti se, otišniti 4, otišniti se 1, poč 4. v. *impf.* odilaziti, odlaziti, othoditi. — Ode vesak od brda do brda. Rj. 58b. Otišao u gusarinu. Rj. 108a. Čuj dragane, odoh za drugoga. Rj. 137a. Dva Turčina ošli Drenopolju. Rj. 139a. Zbode pa ode. Rj. 203a. Otišao na istinu. Rj. 239b (umr'o). Otišao u nepelo, t. j. gdje se ne pjeva, bez traga, propao. Rj. 417b (u nepijelo). Odaliti, otići daleko. Rj. 440a. Otišao u odmetačinu, t. j. odmetno se. Rj. 445b. Okrenuti kud, t. j. otići. Rj. 455b. Otpiriti. Rj. 478b (otići krišom ili otjeran). Otpjevati, 3) otići pjevajući. Rj. 478b. Otplakati 2. Rj. 478b (otići plavući). Otplivati, otpliviti. Rj. 478b (otići plivajući, ploveći). Otprtljati. Rj. 479b (otići s prtljagom sa srijem starima svojim, fortgehen mit Sack und Pack). Otprtiti, otići po snijegu praveći prtinu. Rj. 479a. Otpuzati, otpuziti. Rj. 479b (otići pužući, pužeći). Othladiti, obladiti 2. Rj. 480b (otići krišom). Očistiti 2. Rj. 482b (*vidi* otprtljati). Otišao put Beču, t. j. u Beč. Rj. 622b. Otišo na razmjerk. Rj. 634a. S otim otide iz dvora... otide od kuće. Npr. 22. Otide sluga u drva. 43. Otide u lov u planinu. 65. Otide najstariji brat sestri u pohode. 87. Otide sparati. 105. Uzmeh žhan, pa odem na rodu. 162. Rasrdi se... pa otide na tužbu. 175. Čoek neka brže na muštuluk ode caru, da ga car obdari. 192. Ispod žita otići (tjajom, uteci — kao krajem gradine kud su žita posijana?). Posl. 105. Ode bez svijeće (n. p. kad se ko utopi). 232. Ode kao utopljenik (na dno). 232. Ode na jagmu kao alva. (Kad se što brzo rasproda). 232. Otišao gje pijetli ne pjevaju (bez traga, gje nema ljudi). 243. Otišao je stid u zid. (Nestalo je stida). 243. Otišao pasjom prtinom. (Zlo prošao). 243. Otišao po pamet. 243. Otiť u nevrat. DPosl. 92. Pir od ubozijeh vas otide u pjesnijeh. 95 (u pjesnijeh stariji oblik mj. u pjesnima). Dva Turčina ošli Drinopolju. Npj. 3, 38. Otle ošli u primorje ravno. 3, 355. Kad sam ož'o od trojega dvora. 3, 454. I odoše u pitomu Zupu. 4, 91 (= oidoše. *isp.* oisti). Svi pitaju, kud je Krsman oš'o. 4, 166. Otide mu u Zemunski kontumac

na sastanak. Danica 5, 42. Otidu zetu u najam da čuvaju stoku. Miloš 44. Te otišli u šetnju. Nov. Srb. 1817, 480. Otide u lajduke. Npj. 1, XXXIII. On iz pištolja zapali džebanu i otide u rjetar s mnogijem Šebima. Sovj. 29. Drugijem putem otidoše u svoju zemlju. Mat. 2, 12. Svega zlata što otide na ovo djelo... svega ga hješe dvadeset i devet talanata. Mojs. 11. 38, 24. — **2)** *vidi* početi (cf. stati 5): Ode bane djeću milovati. Ako t' odem udarati njime. Rj. *syn.* kod početi 1. — Ode Ivo vako govoriti: »Dobro, mati, u zemlji Taliji. Npj. 3, 224. Ode Luko druge knjige pisat'. 4, 249. Kad to začu Turska bula mlada, ode kleti i jadikovati. 4, 393. Odoše se razgovarat' šnjime: Čeraj, pope, šarena goveda. 4, 407.

otijēsuiti, otijēsūim, v. *pf.* knapp machen, facio angustum. Rj. o-tijēsuiti, učiniti da bude što tijesno. v. *impf.* tijēsuiti. *isp.* otješnjati.

ōtik, m. (u Nikšiću i u Slav.) otikāč, otikāca, m. (u Crmnici) *vidi* oričak. Rj. *vidi* i oritak, orački štap. — od kor. koji je u taknuti, ticati. *isp.* Korijeni 83.

otimāc, otimāca, m. koji što otima, der Ansicht-reisser, raptor. Rj. — Tjehomil, koji brzo svrže s prijestola dva nezakonita otimāca. DM. 3.

otimāčina, f. (u Dalm.) Raub, rapina, cf. grabež. Rj. 3 djelo kojim se što otmc. — riječi s takim nast. kod deračina.

ōtimānje, n. das Wegnehmen, Entreissen, adeptio. Rj. *verb.* od 1) otimati, 2) otimati se. — **I.** radnja kojom tko otima što. — **II. 1)** radnja kojom se tko otima od čega. — **2)** radnja kojom se tko otima oko čega: Otimanje ondašnjih velikaša oko vlasti. Sovj. (natpis knjizi).

otimāriti, otimārim, v. *pf.* striegeln, strigili rado. Rj. o-timāriti, kuo očistiti češugijom, n. p. konju. v. *impf.* timāriti.

ōtimati, mām (mljēm), v. *impf.* Rj. o-timati. v. *pf.* oteći, pootimati. — **I.** wegnehmen, adimo. Rj. — Da Bog da pilići ti hječ iz ruku otimali! Posl. 48. Kad sam njega po gorici gon'o, od njeđ' moju seju otimao. Npj. 1, 541. Pogibe nam Drinčić vojvoda otimljući šance od Turuka. 4, 528. Da otimaju pravicu siromasima. Is. 10, 2. — **II.** sa se. — **1)** *refleks.* sich frei machen, eximor, liberor. Rj. kuo izbarljati se od čega. — Konobati se, trudom otimati se od zla i od sirotinje. Rj. 289a. Krčumati se, kao otimati se oda šta, ili čupati se s kime. Rj. 309b. Sve je Turcima harač plaćalo, samo se Paštrovići diče i ponose da to nigda nijesu činili, nego da su se i u ta vremena s oružjem otimali i branili. Kov. 39. Ali se još prije Bosna počela otimati od Ugarske. DM. 8. — **2)** *reciproc.* oko šta, o šta, sich reissen (um etwas), raptim cmo, diripio. Rj. rječena na što, za što, za čim. — Krzaju se oko njega djevojke, t. j. otimaju se. Rj. 302a. Trzmati se, otimati se oko šta. Rj. 748a. Kom obojci kom opanci. (... Valja da su se negda dvojica otimali oko obuće, pa jedan ugrabio obojke a drugi opanke). Posl. 148. Carevi se otimlju o carstvo. Npj. 2, 189. Najviše se oči otimalu na kičene u polju svatove. 2, 538 (*isp.* Čim carević ugje u sobu, otmu mu se oči gledati gjevojku, kaka je vrlo lijepa. Npr. 191). Mlečić se osobito otimalu za te gradove. 325. Koji se otinuju za napretkom. Rad 1, 106.

ōtipsati, sām. (ōtipšēm), *vidi* ostipsati. Rj. v. *pf.* o-tipsati. v. *impf.* tipsati (i stipsati). *isp.* tipsa i stipsa (kocelj).

otirāc, otirāca, m. das Handtuch, mantile, mappa: Izbirač nagje otirāc (kad se koji ženi). cf. otarak. Rj. *syn.* kod otarak. ono o što se otire. — Ko traži obirač, nagje otirāc. Ko traži prebirač, nagje otirāc. Gledaj: Probirač nagje otirāc. Posl. 157.

ōtirānje, n. das Abwischen, abstersio. Rj. *verb.* od 1) otirati, 2) otirati se. — **1)** radnja kojom tko otire što. — **2)** radnja kojom se tko otire.

otirati, rēm, v. *impf.* Rj. o-tirati. *prosti impf.* tri. c. *pf.* otriti. — **1)** *abwischen, abstergo.* Rj. — Bolje je o svoj astal i loš nego o tugj bogat nož otirati. Posl. 24. Ja sam lice gjuksom umivala, otirala lijerom evijecem. Npj. 1, 63. Vigjeste li oca mi i majku? Jesu l' svoje suze otirati, što su za me jučer isplakali? Kov. 94. — **2)** *sa se, refleks. sich abwischen, abstergor.* Rj. — Dva se draga vrlo milovala, na jednoj se vodi umivala, o jedan se peškir otirala. Npj. 1, 239. Te umivaju ruke, a djever pored nje (nevjeste) drži ličnjak te se otiru. Kov. 85.

otiskivauje, n. Rj. *verb. od I. 1. 2)* otiskivati, II. otiskivati se. — **I. 1. 2)** *radnja kojom tko otiskuje što* (das Wegrücken, remotio [per pressionem]). — das Losstopfen, apertura per remotionem. Rj.). — **II. radnja kojom se tko otiskuje n. p. u svijet.**

otiskivati, otiskujēm, v. *impf.* Rj. o-tiskivati. v. *pf.* otisnuti. — **I. 1)** *hinwegdrücken, removeo (urgendo).* n. p. lagju. Rj. — *Postavite starješinu kakoga čovjeka između vas . . .* Onda stanu premetati s jednoga na drugoga, i svaki od knezova stane otiskivati od sebe, izgovarajući se kako je koji znao. Danica 3, 164. Što boćima i ramenima otiskujete i rozima svojim bodete sve bolesne (ovee), za to ćn izbaviti stado svoje. Jezek. 34, 21. — **2)** *losstopfen, aperio per remotionem.* Rj. *otiskivati n. p. zatusuk. suprotno zatuskivati.* — Malijem čepićem zatuskuje, a relikićem taplanom otiskuje. DPosl. 59. — **II. sa se, refleks. n. p. u svijet, in die weite Welt hinaus sich werfen, abeo inter homines ignotos. Rj. *što se ovdje kaže Njem. i Latinski, tijem se sumo tumači primjer:* otiskivati se u svijet. — Od Avale spuštaju se neki brdeljci k utoku Save u Dunavo. Od ovih brdeljaka otiskuje se jedna kosu gotovo jednake visine. Danica 2, 41.**

otisuuti, snēm, v. *pf.* Rj. o-tisnuti. v. *impf.* otiskivati. — **I. 1)** *hinwegdrücken, abtossen, removeo, n. p. čamae.* Rj. — *Otisni*, potisni, voei ti korisni! (Kad se što teško n društvu valja ili tura pred sobom). Posl. 243. *Otisnuo ga od sebe*, kao liko niz vodu. 243. Dumendžija, Grčiću Manojle! ti otisni na dubljine lagju. Npj. 3, 348. Više mene ne dadoše Turci, do me natrag ognjem otiskoše. 4, 40. Pa on šajke otisne niz Drinu. 4, 242. — **2)** *aufstopfen, aperio.* Rj. *otisnuti n. p. zatusuk. suprotno zatusnuti — 3)* *weg-rücken, verto:* Pa odatle otisite dorata. Rj. *kao opru-viti 2:* Istom Nuko knjigu otisnuo, al' eto ti druge knjigonoše. Npj. 3, 232. — **4)** *sich wenden, se vertere:* Pa otisite pravo n primorje. Rj. *isp.* otisnuti se 1. 2. kao okrenuti 2, otići: *Otiskoše* Liei na obalu. HNpj. 3, 303. — **5)** *ef. stati, početi, okrenuti, otići:* Te otisite sitnu knjigu pisat'. Rj. *ostala syn. kod početi 1.* — **II. sa se, refleks. — 1)** u svijet, *sich in die weite Welt hineinwerfen, abeo inter homines ignotos.* Rj. *vidi odmah pod 2. isp.* otisnuti 4. — **2)** *sich wenden, se vertere:* otisite se za njim. *Otisite se preko polja ravna.* Rj. *vidi pod 1. isp.* otisnuti 4. kao okrenuti 2, otići. — Al' Banjani pripaziše Yuka, pa se za njim potoč otisnula. Rj. 45a. Pozdravi se s oem i s materom, i otisne se ploviti. Npr. 249. Kad eareva kći vidi praščice, vrlo joj omile, pa se otisne od drugih derojaka i otide k svinjarčetu. 255. Kućni je prag najveća planina. (Teško se čoeuku samo od kuće otisnuti, a poslije ode kud nanmi). 165. — **3)** *herabstürzen, ruo:* *Otislu se* st'jena od Budima, te pobila svilorune ovee, i ubila dva mlada ovčara. Rj. *kao odvaliti se (isp.* Odvali se rida od Orida, i ubila sva tri pobratima. Npj. 1, 405). Oni se mnogi zajedno natrpaju, te se tako zemlja otisne, i više ih od stotine pritisne. Miloš 102.

otisti (otistii), otīdēm, v. *pf.* *vidi* otići: A ni jedan otisti ne smije. Rj. *ot-isti, vidi* otisti. *isp.* ot. (prijedlog) i isti (glagol).

otiti, otīdēm, v. *pf.* otići. Rj. *ot-iti. isp.* ot. (prijedlog) i iti, ići (glagol).

otjērauje, n. Rj. *verb. od* otjecati. — **1)** *stanje koje biva, kad što otječe, n. p. nogu kome* (das Aufschwellen, intumescencia. Rj.). — **2)** *stanje koje biva, kad otječe n. p. voda* (das Ablaufen, defluxus. Rj.).

otjēcati, otjēcēm, v. *impf.* Rj. o-tjēcati. v. *pf.* oteći, — **1)** *anlaufen, aufschwellen, intumesco.* Rj. *otjēcē kome n. p. glava.* — **2)** *ablaufen, defluo:* otjēcē voda. Rj. *o(d)-tjēcati.* — Žabokrečina, kao (zelen) kajmak, koji se uhvati po vodama koje ne otjēcū. Rj. 154a.

otjerati, rām, v. *pf.* *hinwegtreiben, abigo.* Rj. o-tjerati. *vidi* odagnati, i *syn. ondje. v. impf. prosti* tjerati. — Car se naljuti na svoja dva starija sina i očera ih odmah od sebe. Npr. 10. Sirota što je uzdahnila, kad sam je s vrata oterala. 84. Onda gjak s mirom i s Bogom očera stoku i dogje zdravo kući. Pa ga (sinu) otera iz dvora. 242. U večē dete oteru kući krmaču i dvoje prasaca. 256. Očerao pse na vodu. Posl. 244. *sa se, recipročno:* I tako se malo po malo svade, i oteraju se kadiji na sud. Danica 4, 40.

otjēšnjati, šnjām, v. *pf. eng werden, angustus fio:* Kumaš mi je suknju okračala, a tkanica moja otjēšnjala. Rj. o-tjēšnjati, *tijesan postati. taj se glagol drukčije ne nalazi.*

otkād (od kad), **otkada** (od kada), *adv. seit, seitdem, ex quo. isp.* otkado. — *Večē imade pedeset godina . . . otkud kleti udariše Turei.* Npj. 4, 525. Za Simu. . . nisam čno ništa, Bog zna od kad. Straž. 1886. 1514. Uzmi knjigu, i napiši n nju sve riječi koje sam ti rekao . . . od kada ti počeh govoriti, od vremena Josijina, do danas. Jer. 36, 2.

otkako (od kako), *adv. seit, seitdem, ex quo. vidi* kako 3. *isp.* otkad. — Govore ljudi: od kako je ovoga grada, još ovake galije nije bilo ni ovaka trga. Npr. 69. *Od kako* je gavran pocrnio. Posl. 233. *Od kako* me rodi moja majka, n'jesam nikad po noći hodio. Npj. 1, 437. *Od ka'* ga je okom vidijela, teške su je muke popanule. 2, 613. Grād vrlo velik, kākoga nije bilo u Misiru od kako je postao pa do sada. Mojs. II, 9, 18.

otkakatati, otkakočēm, v. *pf.* Rj. od-kakatati. *vidi* okakatati. v. *impf.* kakotati. — **1)** *kokoš jaje, ga-guken, elango.* Rj. — Nije ni onlje koke, koja snese jaje, pa ga otkakoče. Posl. 216. — **2)** *žena posao, mit der Beendigung seiner Arbeit prahlen, opere soluto gloriari.* Rj. *kao što se za kokoš kaže, da otkakoče jaje, kad ga snese, tako se veli i za ženu, da otkakoče posao, kad ga svršī, pa otide o njemu mnogo govoriti i njime se dičiti.*

otkālē, *vidi* odake. Rj. i *syn. ondje.*

otkāniti se, otkānīm se, *vidi* okaniti se: Otkani se care Sulemane. Rj. v. r. *pf.* od-kaniti se.

otkātati, tām, v. *pf. t. j.* crijeva, *vidi* iskantati. Rj. od-kantati. v. *impf.* kantati.

otkati, otkēm (otkām), v. *pf. fertig weben, pertexo.* Rj. o-tkati, o-(t)čem, o-tkam (i o-tkem), *kao svršiti tkanje, vidi* salkati. v. *impf.* tkati. — *Bez* je tako opreden i otkan da čisto žubori. Rj. 161a. Caka caka, tri dni lakat (otkaku). (Kad se kazuje da se što radi polako). Posl. 343. Kad djevojka nagradi tkanje, ona tka a nikad ne meri koliko je otkaku. Živ. 324. *sa se, pass.:* Blizni . . . kad se u tkanju prekine jedna žica i tako se očē te se u platnu poznaje. Rj. 31b.

otkaviti, vīm, v. *pf.* (u Srijemu) odužiti svoj red (n. p. bolovanjem), *aushalten, perpeti.* Rj. od-kaviti. *inače se taj glagol ne nahodi.* — kajati, kajati se. . . može biti da ovamo ide i ot-kaviti. Korijeni 32.

otkaza, f. Ajmo, danas će biti u Velebitu otkazu drva. J. Bogdanović. od-kaza. *isp.* otkazati 2.

otkázati, otkázēm, c. *pf.* — **1)** *antworten, entgegen, respondeo, ef. odgovoriti:* Ne bi li se ona dosjetila, ne bi l' svome bratu otkazala. Rj. od-kazati. v. *impf.* otkazivati. — S knjigom ne zna niko be-sjediti, ni kako će knjizi otkazati. Npj. 4, 136. —

2) *anweisen*. Je li tebi lugar otkazao gragju za kuću. J. Bogdanović, *kao odrediti*.

otkazivanje, *n. das Antworten, responsatio*. Rj. *verb.* od otkazivati. *radnja* kojom tko otkazuje.

otkazivati, otkazujem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* otkazati. — 1) *antworten, responso*. Rj. od-kazivati. *vidi* odgovarati 1. — 2) *anweisen*. Lugaru! kad ćeš nam otkazivati drvu i gragju. J. Bogdanović, *kao odrediti*.

otkidak, otkitka, *m. ein abgerissenes Stück, particulula defracta, decrupta*. Rj. *ono što se otkine od čega, otkinut komad*.

otkidanje, *n. das Abreissen, to deripere*. Rj. *verb.* od otkidati. *radnja* kojom tko otkida što.

otkidati, otkidam, *v. impf.* Rj. *abrassen, deripio*. Rj. od-kidati. *cf.* zakidati 1. *v. pf.* otkinuti. — Zaluđu mi je biser, kad mi vrat otkida. Posl. 83.

otkinuti, nēm, *v. pf.* *abreissen, deripio*. Rj. od-kidnuti. *vidi* okinuti, otrgnuti. *v. impf.* otkidati. — Ko meće prst megju tugja vrata, otkinuvē mu. Posl. 148. Otkini komarcu jednu nožu, on sakat do vijeka. 243. Na drumu mu glavu otkidoše. Npj. 5. 403. Našavši most, koji su Francuzi . . . otkinuli. Žitije 55. *sa se. reflex. i pass.*: Pošto natoči vodu, nikako nije mogla da se otkine odavde nego je sve u nj gledala. Npr. 30. Otkide se lagju od Budimskog grada. Npj. 1, 406. Onda će se našljedstvo njihovo otkinuti od našljedstva otaca naših. Mojs. IV. 36, 3.

otkititi, tīm, *v. pf.* knjigu (st.). *vidi* otpisati, *cf.* nakititi: Ti ćeš meni knjigu otkititi. Rj. od-kititi. *v. impf.* kititi.

otkivanje, *n. Rj. verb.* od otkivati. — 1) *radnja* kojom tko otkiva koga ili što (das Losschmieden, defractio, solutio. Rj.): Otkivanje okovana Vučića. Mil. 304. — 2) *radnja* kojom tko otkiva kosu (das Dängeln [der Sense], cum quis tundendo acuit [falceum foenariam]. Rj.).

otkivati, otkivam, *v. impf.* Rj. od-kivati. *v. pf.* otkovati. — 1) *losschmieden, recudo i. c. eudendo defringo, solvo*. Rj. otkivati *n. p.* koga koji je u okovima, odrješiti mu okove. — 2) kosu, *dängeln, tundendo acuo*. Rj. *vidi* pokivati, klepati 2. — Babica, 3) ono gvožđe (kao mali nakovanj) što kosei na njemu otkivaju kose. Rj. 10b.

otklapanje, *n. Rj. verb.* od otklapati. — 1) *radnja* kojom tko otklapa *n. p.* lonac (das Abdecken, detectio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko otklapa *n. p.* vrata (das Aufsperrn, reclusio. Rj.).

otklapati, otklapam, *v. impf.* Rj. od-klapati. *v. pf.* otklopiti. — 1) *abdecken, den Deckel abnehmen, detego*. Rj. *n. p.* lonac, *t. j.* zaklopac skidati s njega. *suprotno* poklapati. — 2) *aufsperrn, aufschliessen, recludo, pando*. Rj. *n. p.* vrata, sobu, kao otključavati. *suprotno* zaklapati 2.

otklati, otkoljēm, *v. pf.* *abbrechen (am Preise), detraho*. Rj. od-klati. *v. impf.* klati. — *u prenesenom smislu*: Jedva sam pasjim zubima otklao. (Jedva sam izmolio ili izdrljančio). Posl. 111.

otklē, otklēn, vidi odakle. Rj. *i syn. ondje. vidi* i otkleno. *za* otklen *isp.* *n.* (dodatak), *adv.* *rebut. i interrog.* — Otkle nikad ne zalazi sunce. Podigla se jedna četa mala, otklen mi se vazda podizala. Rj. Da mi kažeš otklen ti ova jaja. Npr. 109. Blago mjestu otklen ide, a teško onome u koje ide! (Reče se za nevaljala čoecka). Posl. 15. Ženi sina otklen znaš, a udaj kećer kud možeš. 80. Otklen tako jesī zaputio? Npj. 3, 482.

otkleno, *vidi* otkle, odakle, *i syn. ondje*. — On iziđe na goru Petrovu, otkleno je haćik pogledati. Npj. 3, 143. otkle-no. *vidi* nō 4.

otklinjanje, *n. verb.* od otklinjati. *radnja* kojom tko otklinje.

otklinjati, njēm, *v. impf.* od-klinjati. *v. pf.* otkleti, *ali mu nema potvrde*. — Majka kune a šcer otklinje.

Here. 105 (natpis pjesmi). (*isp.* »Kuni šceri, obje da kunemo: Šceri moja, studeno mu sree!« »Majko moja, ka' na gori sance!« i t. d.).

otklōniti se, otklonim se, *v. r. pf.* *weichen, recedo*: Otkloni se od te sile Turske. Rj. od-kloniti se. *v. impf.* prosti kloniti se.

otklōpiti, otklopim, *v. pf.* Rj. od-klopiti. *v. impf.* otklapati. — 1) *n. p.* lonac, *abdecken, detego*. Rj. *poklopac skinuti*. — 2) *n. p.* vrata, sobu, *aufmachen, recludo, cf.* otključati. Rj. *kao* otvoriti (ključem). — Aždaji se žvala oslabiše, već ne može ustu otklopiti. Npj. 5, 448.

otkljūčati, čām, *v. pf.* *aufschliessen, recludo*. Rj. od-ključati, *kao* ključem otvoriti. *vidi* otklopiti 2. *v. impf.* otključavati.

otkljūčāvānje, *n. das Aufschliessen, reclusio*. Rj. *verb.* od otključavati. *radnja* kojom tko otključava što.

otkljūčāvati, otkljūčāvam, *v. impf.* *aufschliessen, recludo*. Rj. od-ključavati. *kao* ključem otvoriti. *vidi* otklapati 2. *v. pf.* otključati.

otko (tkanje), *webbar (leicht zu weben), facilis tertu*: lasno je tkati, kad je tkanje otko. Rj. *što se lasno će. vidi* otkak.

otkōpati, pām, *v. pf.* (otkopao, otkopāla) *abgraben, tollo fodiendo*. Rj. od-kopati. *u praes. ake.* otkopām. *isp.* kopati. *v. impf.* otkopavati. — Vidite li ljudi to brdo? . . . donesite trnokope i lopate, da ga otkopamo. Rj. 281b. Gospodar dotera kola pa otkopaju vrata od podruma i krenu blago kući. Npr. 12. *sa se. reflex.*: Propadnem do pojasa . . . donesem motiku te se otkopam. Npr. 162 (*u pripovijeci*: Laž za otkladu).

otkopāvānje, *n. das Abgraben, sublatio (fodiendo)*. Rj. *verb.* od otkopavati. *radnja* kojom tko otkopava što.

otkopāvati, otkopāvam, *v. impf.* *abgraben, tollo fodiendo*. Rj. od-kopavati. *v. pf.* otkopati. — Vidite li ljudi to brdo? donesite trnokope i lopate, da ga otkopamo . . . dva tri dana počnu s vrba krciti i otkopavati. Rj. 281b. Stade Isak otkopavati studence, koje zaroniše Filisteji po smrti Avramavoj. Mojs. 1, 26, 18.

otkos, *n. das Gras welches mit einem Sensesstreich abgemäht wird, der Schwaden, striga*: pokisli otkosi; pokislo sijeno u otkosinu. Rj. *vidi* okos. *onoliko sijena koliko se na jedan put otkosi*. — Bog s tobom, ženo! Kako će se livada strići? to je košeno. eto vidiš otkosa. Npr. 144. Kosi, bane, kako si počeo, samo gledaj, da ti otkosi ne pokisnu. Miloš 114.

otkōsiti, otkosim, *v. pf.* *abmähen, demcto, descoco*. Rj. od-kositi. *vidi* okositi. *v. impf.* kositi.

otkotrljati se, ljām se, *v. r. pf.* od-kotrljati se. *vidi* skotrljati se; *herabrollen, derolci*: Od njega se prospe sitna proja, i jedno zno otkotrlja se pod carevu čizmu. Npr. 39. *v. impf.* kotrljati se.

otkov, *m. vidi* kov (kosni) 2. Rj. — Klepci, kosni kov (babica i klepac). Rj. 273b. *orugje za otkivanje kose*.

otkōvati, otkujēm, *v. pf.* Rj. od-kovati. *v. impf.* otkivati. — 1) *losschmieden, recudo, demo*. Rj. otkovati *n. p.* koga koji je u okovima, odrješiti mu okove: Sedi odmah u kola, pa idi te ga otkuj. Mil. 305. — 2) kosu, *abdängeln, tundendo exuico*. Rj. *isp.* otkov.

otkrāviti, otkrāvim, *v. pf.* Rj. od-kraviti. *vidi* raskraviti. *v. impf.* odkravljivati. — 1) *aufthauen, erwärmen, regelo*: čekaj dok otkravim noge (smrzle od zime). Rj. učiniti da se što otkravi, da se odmrzne. — 2) *sa se. reflex.* *aufthauen, erwärmt werden, regelor*: otkravilo se malo. Rj. *vidi* odmrznuti se. — E moj čoeče! nema bolećega, a on bi naložio vatru oko bukve pa bi se bukva otkravila, i bilo bi mezgre. Posl. 202. Samojed na ledenome morn jede i sad smrzlu ribu, puštajući je da mu se tek u trbuhu ot-

kravi. Priprava 152. Kao bujni potoci... kad se otkrave, oteku. Jov 6, 17.

otkravljanje, *n.* *vidi* raskravljivanje. Rj.
otkravljavati, otkravljujem, *v. impf. vidi* raskravljivati. Rj. — **1)** od-kravljavati, *činiti da se što otkravi.* *v. impf. prosti* kraviti. *v. pf.* otkraviti. — **2)** *sa se, refleks. vidi* raskravljivati se. Rj. *n. p. led* od jugovine. *v. impf. prosti* kraviti se. *v. pf.* otkraviti se.

otkretnuti, otkrēnēm, *v. pf.* (u C. G.) *n. p.* vrata, *vidi* oškrinuti. Rj. od-kret(n)nuti, malo otvoriti. *v. impf.* otkretati.

otkretanje, *n.* (u C. G.) *das Oeffnen, apertio.* Rj. *verb.* od otkretati. radnja kojom tko otkreće *n. p.* vrata.

otkretati, otkrećēm, *v. impf.* (u C. G.) *n. p.* vrata, *otffnen, apertio.* Rj. od-kretati. malo otvoriti. *v. pf.* otkrenuti.

otkriti, otkrijēm, *v. pf.* Rj. od-kriti. *v. impf.* otkrivati. — **1)** *abdecken, entdecken, enthüllen, detego, retego.* Rj. — Oni njemu kažu da su oženjeni obojica, i cijelu mu istinu otkriju, kako su pošli da sestre svoje traže. Npr. 194. Ne istem ništa, samo da otkriješ lice da te vidim. 255. Po vremenu otkrije to Mijailo drugom učitelju Beogradskom. Miloš 185. Kako je ona tu tajnu otkrila ondje nekakvoj pastirk. Nov. Srb. 1817, 471. Odredi ga... da otkrije, kako stoji neprijatelj preko Sale na Koburgu. Žitije 23. Nema stvari nepoznate pred njim, nego je sve golo i otkriveno pred očima onoga kojemu govorimo. Jevr. 4, 13. *sa se, pass.:* Da se otkriju tajne koje nijesu bile javne do onda. Npr. 124. — **2)** *sa se, refleks.* — On im se još nije hotio otkriti, već oni šetajući prognu pokraj njega. Npr. 253. Devojko, je li ti na čelu zvezda?... Derojka se otkrije pa reče dečku: »E, to si pogodilo. 257. (*isp.* ocapariti se, odjapiti se, zagaliti se, zagnuti se).

otkrito, *adv. offen, aperte:* Ja sam čuo od našeg sultana, gje otkrito zbori na divanu. Npj. 5, 490. *upravo II. pridjev od* glag. otkriti.

otkrivanje, *n.* Rj. *verb.* od otkrivati. — **1)** radnja kojom tko otkriva *n. p. kuću* (das Abdecken [des Hauses], detectio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko otkriva *n. p. tajnu kome* (das Enthüllen, nudatio, detectio. Rj.).

otkrivati, otkrivām, *v. impf. abdecken, entdecken, enthüllen, detego, retego.* Rj. od-krivati. *v. pf.* otkriti. — Ima Bog na nebu koji otkriva tajne. Dan. 2, 28. *sa se, refleks. ili pass.:* Jer se otkriva gnjev Božji s neba na svaku bezbožnost i nepravdu. Rim. 1, 18.

otkrivanje, *n. declaratio, actus detegendi* — otkrivenjem glave. Stulli. *djelo kojim se što otkrije:* Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... otkrivenje. Nov. Zav. VI. Koji vas može utvrditi... po otkrivenju tajne koja je bila sakrivena od postanja svijeta. Rim. 14, 21. Vi koji čekate otkrivenju Gospodina našega. Kor. 1, 1, 7. (*revelationem Domini, die Offenbarung, τὴν ἀποκάλυψιν*). Otkrivenje Isusa Hrista, koje daje njemu Bog. Otkriv. 1, 1. Svi su putovi Gospodnji milost i istina onima koji drže savjet njegov i otkrivenje njegov. Ps. 25, 10. Crkva izbaca i one, koji ne priznaju nauke, koja se slaže s božanstvenijem otkrivenjem. DP. 107.

otkrnjiti, otkrñim, *v. pf. verstümmeln, mutilo, cf.* okrnjiti. Rj. od-krnjiti. *v. impf.* krnjiti, okrnjivati.

otkućiti, otkućēm, *v. pf. removere, amovere.* Stulli. od-kućiti. *ne nahodi se kao prost glagol. isp.* kućiti. — Ana mu pendžer otvorila i svilenu haru otkučila. HNpj. 3, 568 (hara *vidi* kod optražiti).

otkućivanje, *n. verb.* od otkučivati. radnja kojom tko otkučuje što.

otkućivati, otkučujem, *v. impf. removere, amovere.* Stulli. od-kućivati. *v. pf.* otkučiti.

otkud, otkudā, woher? unde? Rj. *adv.* — **1)** u pitanju pravom i nepravom: Kad dogje na vrata, onde ga zaustavi straža i zapita ko je i od kuda je. Npr. 19. Od kud ti ovde, rajska dušice? 56. Svi gledaju otkud izvire, a niko ne gleda kud ponire. Post. 282. Reče mu David: od kuda ideš? Sam II, 4, 3. — **2)** u relaciji: Kad dogje potjera u selo, onda oči otkud su otmicari, izigju preda njih lijepim načinom i grade mir. Rj. 477a. Te se oni popnu na jednu visoku planinu otkuda će dobro videti. Npr. 47. Onda hajd k onoj strani od kud je vatra svetila. 142. Otkud vjetar duva, odonud valja i japundže okrenuti. Post. 243. Svoga brata metni na basiju, otkuda će arslan udariti. Npj. 2, 44. Da se vratim u dom svoj otkuda sam izišao. Mat. 12, 41. — **3)** neodređeno: Pogje od kuće da dobavi otkud kruha svoj gječeti. Npr. 108. Da li bi ti štogod mojoj braći učinio, da odkud dogju? 200. Iz oka iz boka. (Makar otkud, otkud ti drago, *n. p.* naći što, sastaviti). Post. 100. Tako imao otkuda davati voljnome i nevoljnome! 287. Ako bi se od kud kaki Turci pojavili. Danica 3, 220.

otkud gōd, kao otkuda mu drugo: Pa mrzila na pastorku, tukla je i grdila od kud je god išla. Npr. 141. *isp.* gōd.

otkuka, f. — Ne odbacaj kuke na otkake, ni zamršuj hajdučke tragove, nego kaži, što ti knjiga piše. Npj. 5, 497.

otkup, m. der Loskauf, die Auslösung, redemptio. Rj. *isp.* otkupiti. — Nemoj pašo izgubiti vladiku, no hodi ga vrzi na otkupe. Rj. 77b. Gđjekojijem su ljudima Turci osijecali otkup, pa ih na jamce ili zaloga puštali da prose i otkup da sastarljaju. Rj. 651b. Bi li ih na otkupe za gotove novce dao. Npr. 217. Moj je Batrić na otkupe bio, ti ga ne šće pustiti na otkupe, no mu rusu osijecaj glavu. Npj. 4, 5. Piperi ga na otkup uzeše, daše za njga sve Piperske ovce... od paše ga uze na otkupe, dade za njga krave i volove. 4, 21. I prodaju roblje na otkupe. 5, 71. Kulinova familija opet dobije sablju bez i kaku otkupa natrag. Danica 4, 30. Kakav će otkup dati čovjek za svoju dušu? Mat. 16, 26. Dušu svoju u otkup da za mnoge. 20, 28. Čovjek ne će nikako brata osloboditi, ne će dati Boga otkupa za nj. Velik je otkup za dušu. Ps. 49, 8.

otkupiti, otkupim, *v. pf. loskaufen, redimo.* Rj. od-kupiti. *v. impf.* otkupljivati. — **1)** Gospodo! je li moguće da ja toga čorjeka od smrti otkupim? Npr. 218. Otkupiti roblje od Turaka. Npj. 4, 202. Desetak, koji su mu ljudi dužni odnijeti kući, ako mu ga oni ne otkupe. Danica 2, 79. Svako magare prenuće otkupi jagnjetom ili jaretom. Mojs. II, 13, 13. — **2)** *sa se, refleks. ili pass.:* Čovjek se mogao gotovo u svakoj krivici otkupiti noćem plativši globu. DM. 296.

otkupljenik, otkupljenika, *m. der Losgekaufte, redemptus.* Rj. koji je otkupljen. — Da ja toga čovjeka od smrti otkupim... Jednu večer ležeći zajedno ova dvojica, reče otkupljenik: Meni se dodijalo već ovako živjeti... Npr. 218.

otkupljivanje, *n. das Loskaufen, Auslösen, redemptio.* Rj. *verb.* od otkupljivati. radnja kojom tko otkupljuje koga ili što. Bijaše od starine običaj u Izraelju o otkupljanju i promjenjivanju, da jedan izuje obuću svoju i dade drugomu. Rut 4, 7.

otkupljivati, otkupljujem, *v. impf. loskaufen, redimo.* Rj. od-kupljivati. *v. pf.* otkupiti. — **1)** Otkupljujte, moja braćo draga! izbavljajte te Srbinske duše a od Turske od nečiste ruke. Npj. 4, 201. — **2)** *sa se, refleks. ili pass.:* Za to je običaj uoč materica vezati sve žene... i moraju se otkupljivati: orasima, suhijem sljivama. Rj. 347a. Podaj, pa se ne daj (otkupljuje se). Post. 250. Ni kojoj se krajini riječima ne molili, ni aspramu otkupljivati. Kov. 123.

Žirvinče zavjetovano, koje čovjek zavjetuje, da se ne otkupljuje. Mojs. III. 27, 29.

ötle, ötlen, *vidi* odatle. Rj. i *syn. ondje*. otle-n. *isp. n. vidi i* otle-m. — Zbori bane, pa porani otle-n. Ri. Brate s Bogom! ja pogojh glavom po svijetu... «Ovo izreče te otle-n svoj put. Npr. 117. Ne vidi se otle dotle. (Ili: Ne vidi se prst pred okom). Posl. 196.

ötlem, *vidi* ötle, ötlen: Ongje Turci mala pripratise, i otle-m ga natrag povratise. Npj. 4, 407. — otle-n. i s promjenom glasa n na m: otle-m. *isp.* Korijeni 116.

Ötmanin, *m. vidi* Otmanlija, Otmanović, Osmanlija, Osmanović. — Pak doziva cara Otmanina: «Gospodine, care Osmanine! Npj. 3, 49.

Ötmanlija, *m. vidi* Otmanin, Osmanlija: Tko se u Otmanliju uzda, štapom se na vodu naslanja (D)Posl. 133.

Ötmanović, *m. Otomaner, Otomanus:* Treće prosi car Otmanoviću od Stambola grada bijeloga. Rj. *vidi* Otmaniu, Osmanović.

ötmica, *f. der Mädchenraub, raptus puellae.* Rj. *djelo kojim se otme djevojka.* — Mlada su momčad vrlo rado išla u otmicu, i često su nudili jedan drugoga: »Ajde more da ti otmemo tu ili onu djevojku«. U otmicu se ide s oružjem kakogod na vojsku. Rj.

ötmičar, *m. der Mädchenräuber, raptor puellae, cf. otmica.* Rj. *koji ide u otmicu.* — Kašto otmičari dovrebaju djevojku kod stoke, ili kad pogje na vodu, pa je uhvate i odvedu. Rj. 476b. Kašto se pobiju djevojačka braća i rognjaci s otmičarima i bude mesa dosta. Rj. 477a.

ötö, *ötoga, vidi* to: Još k otome trista janjičara. S otim ćemo naše goste častiti. Rj. *vidi* otaj.

ötöboliti, *im, v. pf.* Rj. o-toboliti. *drukčije se taj glagol ne nalazi.* značenje *visiti, spustiti:* tako može biti: tobalica, tobolac, tobočić, *ötöboliti.* Korijeni 86.

— **1)** *herubhangen lassen, demitto:* otobolio usne. Otobolio usnu kao logovski am (Posl. 243). Rj. *ötöboliti što, spustiti da visi.* — Bradša, lonac najveći od jednoga uha, pa ima usnu kao bradu otoboljenu. Rj. 39a. — **2)** *sa se, refleks. un etwas herubhangen, dependeo.* Rj. *kud se što spusti da visi.*

ötöčac, *ötöčca, m. varoš* u Hrvatskoj. Rj.

ötöčanin, *m. insulae incola.* Stulli. *koji je s otoka.* *vidi* ostrvljanin, školjar.

ötöčić, *m. dem. od* ötok. *vidi* ostrvee, adica. — Bobara, kod Dubrovnika prema Župi otöčić do otöčiča Mrkana. Daničić, (D)Posl. X.

ötöčiti, *ötöčim, v. pf.* Rj. o-točiti. — **1)** *abziehen (den Wein), derivo (vinum).* Rj. *v. impf.* otakati. — Ja sam burence sa šljivovicom otöčio u butele, pa sad pijeam sa Kopitarem. Straž. 1886, 770. *su se, pass.*: Polovnik, kad se na vinovu kominu uspe voda pa se poslije nekoga vremena otöči te se u kući pije. Rj. 534b. — **2)** *n. p. sjekiru, mit dem Wetzsteine abschleifen, cote acuo.* Rj. *v. impf.* točiti 2 (*oštriti na tocio*). *isp.* točiljiti.

ötöčkī, *adj. von* Otöčac. Rj. *što pripada Otöču.* — Perušić u Otöčkoj regeminti. Rj. 495b.

ötödeve trāva, *eine Art Pflanze, herbae genus.* Priopijeda se da je koštati u porogaju bila ispala utroba, pa pasući ovu travu povratila joj se natrag; a žene je sad jedn kad koja ima odviše pranje (vri-jemc). Rj.

ötöič (ötöič), **ötöičrke** (ötöičrke), *so eben, kurz vorher, paulo ante, cf. otölich.* Rj. *vidi i* tolič. *vidi* ov čas, skoro 1, i *syn.* kod skoro. — tolič, otölich, i *izbaevši* 1: otöič, otöičrke. Korijeni 81.

ötöičasnji, *adj. koji je otöič bio:* »Da znaš, rajo, što je carski sin... Progij se žale, dobar čoeće! reći će promjenjenim glasom onaj otöičasnji carev sin«. Zlos. 111.

1. ötok, *ötoka, m. die Geschwulst, tumor.* Rj. *isp.* otöči 1. — Domuz, nekakav otok na konju. Rj. 132a.

Da otöče kome čelo, kazalo bi se: *nasjeo otok na oči;* tako i da ko obuje tijesnu crevlju, pa da mu do nje odozgo noga otöče: kazalo bi se: *nasjeo otok.* Rj. 406a. Podušnice, *otok ispod vilica,* *vidi* zaušnice. Rj. 526b. Rujba, u žena zimi *otok* i bol dolje na nogama. Rj. 656a. *Smaniškati,* *n. p. otok, cf. raziči se.* Rj. 694a. *Splasnje n. p. otok.* Rj. 703a.

2. ötok, m. — **1)** (po jugozap. kraj.) *vidi* ostrvo. Rj. *dem.* otöčić. *vidi i* ostrv, ada, školj. — **2)** *vidi* otoka 1. Rj. ² *vidi i* grana 3.

ötoka, f. — **1)** *ein Seitenarm eines Stromes, cornu fluminis.* Rj. *voda manja koja se odvaja (od-tječe) od veće vode. vidi* ötok 2, grana 3. — **a)** Borča, *Dunavska otoka,* koja se odvaja prema Biogradu i utječe u Tamiš. Rj. 38a. — **b)** *morška otoka, zaliv:* Tijesno, varošica na ostrvu između Zadra i Šibenika; tu je most *nu otoci morskoj.* Rj. 739a. Od Dubrovnika idući pored mora k jugu na kraju Dubrovačke države odvaja se od mora u suhu zemlju *otoku,* koja se onuda zove »kanal« i »konao«. Posl. XV. (*isp.* Gdje se na južnoj strani svršuje Dubrovačka država, ondje se od mora odvaja u suhu zemlju *zaliv,* koji se onuda zove kanal i konao. Kov. 28). Pa sigjose *moru u otoku,* tu ih bijel danak ostavio, u *otoci* konak učiniše. Npj. 3, 152. — **2)** grana koja iz debela izraste kroz druge grane sama upravo, *vidi* odvoda. Rj. *vidi i* odvodnica.

ötölč, ötölčm, ötölčn, (u Herc. i u C. G.) *vidi* odatle. Rj. i *syn. ondje.* za otöle-m, otöle-n *isp.* otle-m, otle-n. — Ajd' otöle prebijela vilo! Otölen oni pogjose. *Otölen* te obrnuti grdnö. *Otölen* mi jedan Mujo pogje. Rj. — Pa *ötöle* zajedno krenu i dogju u grad. Npr. 164. Sjedne ukraj vrata od carske bašče; ali dogje baščovan te ga *ötöle* očera. 252.

ötölič, (u Dalm.) *vidi* otöič. Rj. i *syn.*

Ötön, m. — **1)** zidine od gradića u Dalmaciji blizu Hrvatske granice (ne došav k rijeci Zrmanji). Rj. — **2)** *ime muško:* Bugarski car Sannilo i Njemački car Otön. DM. 225. *Nijemci pišu* Otto.

ötöpiti se, *ötöpim se, v. r. pf. n. p. snijeg, schmelzen, liquefo.* Rj. o-topiti se. *v. impf.* topiti se. — Pripeče sunce llijsnsko, pa se *ötöpi* oni kljnk i med pa se prosu po dolini vas. Npr. 166.

ötöpliti se, *ötöplih se, v. r. pf. warm werden, tepesco.* Rj. o-topliti se, *toplo postati.* *v. impf.* otöpljavati se.

ötöpljavānje, *n. verb. od* otöpljavati se. *stanje koje biva, kad se otöpljava.*

ötöpljavati se, *ötöpljavā se, v. r. impf. o-topljavati se, toplo postajati.* *v. pf.* otöpliti se. — Iz početka *ötöpljavu se,* po tom sneg i hladnoća. Danica 5, 20.

ötötānjiti, *ötötānjim, v. pf. zusetzen, nicht ausflöhen wollen, cessare nolle.* Rj. o-totanjiti, *kao ne htjeti prestatii, otegnuti. inače se ne nalazi glagol taj.* — U značenju protezati: *ötötānjiti.* Korijeni 85.

ötötölitii, *ötötölim, v. pf. kad* žinja u proljeće stane totrkati, kažu da govori preljji koja još nije sve oprela: *Ötötöli* debelo, kao moje koljeno; ako li ćeš i deblje, kao moje i bedre. Ovo sam ja slušao kao malo dijete u Tršiću, a poslije više nigdje ove riječi nijesam čuo. Rj. o-totoliti. *inače se ne nalazi.* — U značenju pružiti: *ötötölitii.* Korijeni 85.

ötövariti, *rñm, v. pf. abladen, demo.* Rj. o(d)-tovariti, *torar skinuti.* *isp.* rastovariti. *suprotno* natovariti. *v. impf.* tovariti.

ötöpād, *m. der Abfall, defectio.* Rj. *djelo kojim tko ili što otpadne.* *isp.* odmet 2. odmetačina. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio... *otpad.* Nov. Zav. VII. Vojska bi dala u *otpad* od žrtve svagdašnje... dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i *zu otpad* pustošni da se gazi svetinja i voj-ska? Dan. 8, 12. 13.

otpadanje, *n.* Rj. *verb.* od otpadati. — **1)** stanje koje biva, kad što otpada od čega ili sa čega (das Abfallen, delapsus. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad tko otpada od čega (das Abfallen, defectio. Rj.): Vlasteli, koji želješe otpadanjem od vjere sačuvati svoju vlast u narodu. DM. 117.

otpadati, *dām*, *v. impf.* Rj. od-padati. *v. pf.* otpadnuti, otpanutu, otpasti. — **1)** abfallen, decido. Rj. — (ar, ono što otpadu od grožnja kad se kuje. Rj. 83a. Što visi, nek otpada. (Što se mora činiti nek se čini, kako je moguće). Postl. 353. Od kosti mi meso otpadalo. Npj. 1, 593. Netko nas je njemu opadno, s njega ziru meso otpadalo! 2, 135. Sve su gore lišće otpadaše. 3, 33. — **2)** fig. abfallen, deficio. Rj. u prenesenom smislu, *n. p.* otpadati od vjere. *isp.* otpagjivati se, odhacivati se, odmetati se.

otpaditi, *otpadim*, *v. pf.* Rj. od-paditi. *v. impf.* otpagjivati. — **1)** abfällig machen, facio ut quis deficiat, ut non sit dicto audiens. Rj. učiniti da tko otpadne, da bude neposlušan: Niti kćeri njihove uzimaj za sina svojega. Jer bi otpadila sinu trojega od mene, i služio bi bogovima drugim. Mojs. V. 7, 4. Koji su bezbožni prema zavjetu, on će ih luskavijem otpaditi. Dan. 11, 32. *isp.* odmetnuti 2. — **2)** sa se, *refleks.* abtrünnig werden, deficio: otpadio se od posla (sieh entwöhnen). Rj. kao otpasti (3) od čega, odličiti. *isp.* odmetnuti se, pohasiti se. — Kad se čovjek jedan put otpadi od ljudskoga društva i oprosti se svake vlasti, on počne i zlo činiti. Rj. 799a. Predani hajduci ponajviše bivaju poslije panduri, onome što su se otpadili od kućernoga posla, pa ih mrzi raditi. Danica 2, 94. Da nema (car) mnogo žena, da se ne bi otpadilo srce njegovu. Mojs. V. 17, 17.

otpadnica, *f. die* Abtrünnige, defectrix: Vrat' se natrag, Božja otpadnice! Rj. koju se otpadi. *isp.* odmetnica.

otpadnik, *m. der* Abfällige, Abtrünnige, defector, apostata. Rj. koji se otpadi. *isp.* odmetnik. — Ču bi, care, boži otpadnice! vraćaj vojsku s male Gore Orne. Npj. 5, 189. Ova glasna kletva na otpadnike njezine (od erkve) jednaka se od ono doba do danas ponavlja u početku časnoga posta. DP. 106.

otpadnuti, *dnēm*, *otpadnuo sam*, cadere, decidere. Stulli. *vidi* otpanutu, otpasti.

otpagjivanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) otpagjivati, 2) otpagjivati se. — **1)** rudnja kojom tko otpagjuje koga (das Abtrünnig machen, die Verführung, seductio. Rj.). — **2)** stanje kuje biva, kad se tko otpagjuje (der Abfall, defectio. Rj.). *isp.* otpadanje 2.

otpagjivati, *otpagjijem*, *v. impf.* Rj. od-pagjivati. *v. pf.* otpadati. — **1)** abfällig machen, defectorem reddo, seduco. Rj. činiti da se tko otpadi: Nemojte, djeco moja; jer nije dobro što čujem; otpagjujete narodu Gospodnju. Sam. I. 2, 24. *vidi* odmetati 3. — **2)** sa se, *refleks.* abfällig werden, abfallen, deficio, seducor. Rj. *vidi* otpadati 2, odmetati se.

otpanuti, *nēm*, *v. pf.* *vidi* otpasti, i primjer ondje. *vidi* i otpadnutu.

otparati, *otparām*, *v. pf.* abtrennen, wegtrennen, solvo, separo. Rj. od-parati. *vidi* otporiti. *v. impf.* parati, poriti.

otparkivanje, *n. cf. (suprotno)* doparkivanje. Rj. **otparkivati**, *otparkujem*, *v. impf. cf. (suprotno)* doparkivati. Rj. od-parkivati, kao odlijetati, često trčati odakle. — Značenje (korijenu) letjeti prelazi u često ići: doparkivati, otparkivati. Korijeni 282.

otpasati, *otpašem*, *v. pf.* losgürten, discingo. Rj. od-pasati. *v. impf.* otpasivati. — Otpasah mu sublju od pojasa, njem' otpasah, a sebi pripasah. Npj. 3, 3. Te bi mu otpasao pojasa pokazujući tijem da se od to doba driješči svezu njegova sa svijetom. DP. 183.

otpasivanje, *n. das* Losgürten, discinctio, solutio. Rj. *verb.* od otpasivati. rudnja kojom tko otpasuje kome *n. p.* pojasa.

otpasivati, *otpasijem*, *v. impf.* losgürten, solvo. Rj. od-pasivati, kome *n. p.* pojasa. *v. pf.* otpasati.

otpasti, *otpadnem*, *v. pf.* Rj. od-pasti. *vidi* otpadnuti, otpanutu. *v. impf.* otpadati. — **1)** wegsallen, decido. Rj. — Donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljastina otrese i otpadne, kao omaja od kola) . . . pa se u jutru njom okupaju. Rj. 151a. Čor-beg sjaši, Mustaj-beg uzjaši, dok doratu grice otpadoše. Postl. 321. Otpadoše toke od prsiju, odnese ih Kusida vodica. Npj. 4, 27. »Izvadi mi zmaju iz njedara, šarovitu guju iz rukava.« »Bogme hoću, dragi gospodare! da bi mene obje otpanule.« Here. 177. — **2)** *vidi* otrčati: Pak otpade gore uz čardake. Rj. — **3)** otpao od ljudi, t. j. postao zao i nevaljao mimo sve ljude. Rj. *isp.* otpaditi se, odmetnuti se, odvrci se. — Kad su glavoli otpali od Boga i utekli na zemlju. Npr. 91. Kako je i Bavarska vojska otpala od Napolonu. Žitije 58. Gledaj . . . nepoštegjenje na onima što otpadoše. Rim. 11, 22.

otpaštanje, *n. das* Abfasten, Abbüssen durch Fasten, cum quis jejunio luit, jejunio redimit. Rj. *verb.* od otpaštati. rudnja kojom tko otpušta što, *n. p.* grijeha svoje.

otpaštati, *otpaštām*, *v. impf.* abfasten, durch Fasten abbüssen, jejunio redimo. Rj. od-paštati što, *n. p.* grijeha svoje, t. j. posteći činiti pokoru za njih. *isp.* ispaštati, ispaščati. *v. pf.* otpostiti.

otpećevanje, *n. das* Entsiegeln, sigilli demtio. *verb.* od otpećevati. rudnja kojom tko otpećevu što. **otpećevati**, *otpećāvām*, *v. impf.* entsiegeln, demo sigillum, resigno. Rj. od-pećevati, *n. p.* pismo. *v. pf.* otpaćiti.

otpećatiti, *tīm*, *v. pf.* entsiegeln, demo signum, resigno. Rj. od-pećatiti, *n. p.* pismo. *v. impf.* otpećavati.

otpijaje, *n.* Rj. *verb.* od otpijati. — **1)** rudnja kojom tko otpija, *n. p.* od pune čaše. (das Abtrinken, delibatio. Rj.). — **2)** rudnja kojom tko otpija što, *n. p.* dug (das Abtrinken, pensatio per potum. Rj.).

otpijati, *otpijam*, *v. impf.* Rj. od-pijati. *v. pf.* otpiti. — **1)** abtrinken, delibo bibendo. Rj. *n. p.* od pune čaše. — **2)** abtrinken, penso bibendo. Rj. pijući naknuggati sebi *n. p.* dug.

otpijevaje, *n.* Rj. *verb.* od otpijevati. — **1)** rudnja kojom tko otpijeva kome (das Entgegenesingen, wenn einer früher gesungen, responsatio eantanti. Rj.). — **2)** rudnja kojom tko otpijeva što, pjevajući izburja (das Absingen, die Auslösung durch Gesang, liberatio per eantum. Rj.).

otpijevati, *otpijevām*, *v. impf.* Rj. od-pijevati. *v. pf.* otpjevati. — **1)** kome, einem der angesungen, entgegenesingen, respondeo eantanti, excripio eantantem. Rj. jedan stane pjevati, a drugi mu otpijeva: Kako pop poje, tako djak otpijeva. DPostl. 44. Sveta crkva sagragjena, u njoj poju do dva sveca: sveti Petar i Nikola; sestrice im otpijevale: Angjelija i Marija. Npj. 1, 118. Izidoše sve žene s bubnjima i sviralama. I otpijevuše im Marija: Pjevajte Gospodu, jer se slavno proslavi. Mojs. II. 15, 21. Otpijevajući žene jedne drugima uza svirke govorahu: Saul zambi svoju tisuću, ali David svojih deset tisuća. Sam. I. 18, 7. Jedna strana drugoj stanu otpijevati tužne untifone. DP. 364. — **2)** što, absingen, cantu lucror (wie Orpheus seine Eurydice). Rj. pjevajući izburjati (kao Orfej Eridiku svoju).

otpinjaje, *n. das* Losschnallen, solutio. Rj. *verb.* od otpinjati. rudnja kojom tko otpinje što. *vidi* odapinjanje.

otpinjati, *njem*, *v. impf.* losschnallen, solvo. Rj. od-pinjati, što je zapeto ili napeto, ono se otpinje. *vidi* odapinjati. *v. pf.* odapeti. — Na livadi zaspala gjevojka. Ja otidoh, da progjem mimo nju, zape meni kopča od tozluka za njezine purli čiftijane, ja se junak

sagoh *ot-pirajati*. Here. 171. Penjah konja kraj zelena luga, ja ga penjah, a nešto *ot-pirje*. 185.

1. otpiranje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *otpirati*, 2) *otpirati se*. — **1)** *radnja kojom tko otpire vrata* (das Aufthun [der Thüre, durch Hinwegräumung des davor Gestellten] apertio. Rj.). — **2)** *radnja kojom se tko otpire na koga* (das Entschuldigen auf einen andern, excusatio in aliam. Rj.). *isp.* *otpor*.

2. otpiranje, *n.* *das Auswaschen, elutio*. Rj. *verb.* od *otpirati*. *radnja kojom tko otpira n. p. košulje*.

1. otpirati, *rēm.* *v. impf.* Rj. od-*pirati*. *vidi* *odapirati*, *odupirati*. *v. pf.* *odaprijeti*, *oduprijeti*. — **1)** *vrata, die Thür aufthun, aperio*. Rj. *otvorati vrata uklanjajući što ispred njih*. — **2)** *su se, reflcks.* *otpirati se na koga, sich auf einen entschuldigen, crimen rejicio in alium*. Rj. *izgovarati se bijedeći koga drugog, bacajući krivicu na nj, govoreći da je on učinio što. isp.* *otpor*; *preti se*.

2. otpirati, *otpiram*, *v. impf.* *n. p.* *košulje, auswaschen, duo, cf. (v. pf.) odapirati*. Rj. od-*pirati*. *v. pf.* *i* *otprati*.

otpirati, *otpirām*, *v. pf.* *sich davon machen, abseelo (clam rel pulsus)*. Rj. od-*piriti*, *otići krišom ili otjeran*.

otpirati, *lām*, *v. pf. wecjagen, abigo, cf. odvilati*. Rj. od-*pirati*. *vidi* *odagnati*, *i syn.* *ondje*. *kao prost glagol ne dolazi. isp.* *pirati*.

otpirnuti, *otpirnem*, *v. pf.* Rj. *abblusen, deflo*. Rj. od-*pirnuti*. *vidi* *oduhnuti*, *oduhati*. *v. impf.* *piriti*.

otpis, *m. rescriptio, rescriptum*. Štulli. od-*pis*. *djelo kojim se otpiše, i ono što se otpiše*. — Od Bartulicia skoro stiže knjiga . . . Aga *otpis* drugi napravio, Bartulicu njega *otpravio*. HNpj. 4, 108.

otpisati, *otpisēm*, *v. pf.* Rj. od-*pisati*. *v. impf.* *otpisivati*. — **1)** *kome, zurückschreiben, antworten, rescribo*. Rj. *vidi* *otkiliti*. — *Odmah napiše ocu knjigu . . . a otac otpiše da narod primi ono momče za cara*. Npr. 71. *Napiše po svemu svetu . . . Kad mu od sviju strana otpišu da nema take ni devojke ni udovice*. 222. *Asau aga sitnu knjigu uči . . . Traži sestru aga Asan-aga, da otpiše knjigu zetu srome*. Npj. 1, 577. *Otpišite mi na pregjašnje pismo*. Straž. 1886, 1106. — **2)** *koga, cinen schriftlich anklagen, accuso quem per literas*. Rj. *optužiti koga pismeno*.

otpisivanje, *n.* *das Zurückschreiben, responsio, rescriptio*. Rj. *verb.* od *otpisivati*. *radnja kojom tko otpisuje kome*.

otpisivati, *otpisujem*, *v. impf.* *antworten, responso*. Rj. od-*pisivati*. *v. pf.* *otpisati*. — *Knjigu gleda, grozne suze roni . . . Ona snasi knjigu otpisuje*. Npj. 1, 562. *Tad' Ajkuni majka knjigu piše . . . Al' Ajkuna otpisuje majci*. 1, 578.

otpiti, *otpijem*, *v. pf.* Rj. od-*piti*. *v. impf.* *otpijati*. — **1)** *abtrinken, delibō*. Rj. *n. p.* *od pune čaše*. — **2)** *abtrinken, durch Trinken berichtigen (z. B. eine Schuldforderung), bibendo penso*. Rj. *pijući naknaditi sebi n. p. dug*. — **3)** *den Toast erwidern, propinanti respondeo*: *Kako kome napiješ, onako će ti i otpiti* (Posl. 126). *Trideset čaša otpiti zdravica*. Rj. *odgovoriti na zdravicu*.

otpjevanje, *n.* *vidi* *antifon*. *verb.* od *otpjevati*. *djelo kojim se što otpjeva, i ono što se otpjeva: antiphona*: *Pojnu se na obje strane antifoni, t. j. otpjevanje*. DP. 18.

otpjevati, *vām*. *v. pf.* Rj. od-*pjevati*. *v. impf.* *otpijevati*. — **1)** *što, absingen, durch Singen aberdienen, tilgen, cantu penso*. Rj. *pjevaajući naknaditi, n. p. dug. isp.* *otpijevati* 2. — **2)** *kome, cinem, der angesungen, vidgegen singen, respondeo cantanti, excipio cantantem*: *Pjevaj družo, da ti otpjeramo*. Rj. *isp.* *otpijevati* 1. — **3)** *otići pjevajući, singend darangehen, abeo cantans*. Rj. — **4)** *kao ispjervati: hersingen, decanto, sa se, pass.*: *Kad prestanu igrati i umorni po-jedaju, otpjeva se gdjekoja pjesma i uz gusle*. Kov. 58. *Da mu se pesma nekoliko puta pročita ili otpjeva*.

Opit. XX. vidi *otpojati*. — **5)** *kao poreći pjevajući, palinodiam canere*: *Ali on (Mušicki) valja da otpjeva, t. j. da poreče ono. Na to mi je on otpisao da će otpjevati*. Kov. 16.

otplakati, *otplačem*, *v. pf.* Rj. od-*plakati*. *v. impf.* *prosti plākati*. — **1)** *durch Weinen abbüssen, abweinen, lacrimis tuo*. Rj. *otplakati n. p. grijeh svoje, t. j. plačući za njih učiniti pokoru*. — **2)** *veinend davon gehen, abeo lacrimans*. Rj. *plačući otići*.

otplivati, *vām*, *v. pf.* *davon schwimmen, abeo natans*. *cf.* *otploviti*. Rj. od-*plivati*, *plivajući otići*.

otplōviti, *otplōvīm*, *v. pf.* *vidi* *otplivati*. Rj. od-*ploviti*, *ploreći otići*. — *Dade mu drugi brod, da ide jopet trgovati*. On *otplovi*. Npr. 248.

otpljuckivanje, *n.* *dem.* od *otpljuvanje*. Rj. **otpljuckivati**, *otpljuckujem*, *dem.* od *otpljuvati*. Rj. *v. impf.* od-*pljuckivati*. *vidi* *opljuckivati*.

otpljunuti, *nēm.* *v. pf.* *ausspeien, respuo*. Rj. od-*pljunuti*. *v. pf.* *je i prosti pljunuti*. *v. impf.* *otpljuvati*. **otpljusnuti**, *snēm*, *v. pf.* *abschütten, effundo*: *Pa mu čaše vina otpljusnuo*. Rj. od-*pljusnuti*, *kao pljuskujući izasuti*. *v. pf.* *je i prosti pljusnuti*. *v. impf.* *pljuskati*.

otpljūvanje, *n.* *das Ausspeien vor etwas, exspatiatio*. Rj. *verb.* od *otpljuvati*. *radnja kojom tko otpljuva*. *dem.* *otpljuckivanje, opljuckivanje*.

otpljūvati, *otpljūvām*, *v. impf.* *ausspeien, respuo*. Rj. od-*pljuvati*. *dem.* *otpljuckivati, opljuckivati, v. pf.* *otpljunuti*.

otpočēti, *otpočēm*. *v. pf.* *anfangen, coepi, cf. početi*. Rj. od-*počēti*. *v. impf.* *otpočinjati*. — *Stane se hvaliti, šta je on junaštva počinio . . . Onda otpočne najstariji brat gororiti*. Npr. 192.

otpočinak, *otpočinka*, *m. vidi* *počinak, počivak, odmorak*. — *Nedelje i praznici mogu da budu manje dani otpočinaka, a više dani duhovnoga rada*. Zlos. 299. od-*počinak*.

otpočinuti, *nēm.* *v. pf.* *ausruhen, requiesco*. Rj. od-*počinuti*. *v. pf.* *je i prosti počinuti*. *v. impf.* *otpočēvati*. — *Ko je rad da u starosti otpočine, u mladosti valja da se trudi*. Posl. 142. *Danas lijepo otpočinimo da konje prekujemo*. Kov. 69.

otpočinjānje, *n.* *das Anfangen, zō incipere*. Rj. *verb.* od *otpočinjati*. *radnja kojom tko otpočinje što*.

otpočinjati, *njem*, *v. impf.* *anfangen, incipio*. Rj. od-*počinjati*, *prosti počinjati*. *v. pf.* *otpočēti*.

otpočivānje, *n.* *das Ausruhen, Ausruhen, requies*. Rj. *verb.* od *otpočivati*. *stanje koje biva, kad tko otpočiva*: *Ali šta je Bog radio sedmi dan? . . . odredio nam dan za otpočivanje*. Prip. bibl. 6.

otpočivati, *otpočivām*, *v. impf.* *ausruhen, ausruhen, requiesco*. Rj. od-*počivati*. *v. pf.* *otpočinuti*. — *I ja sjedoh, mati, otpočivat'*. Npj. 2, 378.

otpōjati, *jēm*. *v. pf.* *vidi* *otpjevati*. *cf.* *pojati*. Rj. od-*pojati*. — *Vodičar otpoje «Spasi Gospodi»*. Rj. 69a. *Tu je erkuvo osveštao, leturgiju otpojao*. Here. 325. *Otpojavši hvalu izigjose na goru Maslinsku*. Mat. 26, 30. *sa se, pass.*: *Poslije ova tri prva psalma otpoje se slava i tri puta aliluja*. DP. 45.

otpōjiti, *otpōjim*. *v. pf.* *u pjesmi mjesto napojiti*: *No ne znaš li gjeogog vode hladne, da otpojim sebe i Sarina, pa ćemo se lasno nasuliti*. Rj.

otponac, *otpōnca*, *m. vidi* *obarača*. Rj. *u puške*. *vidi* *i makalj, micanik*. — *otponac, od osnoce od koje je (od-peti) odapeti, odapnem*.

otpor, *m.* (u Hrv.) *kao izgovor, obrana, Entschuldigung, excusatio*: *Otpor babi grebeni da su joj zupci mjedeni (Gledaj: Boli Vlahinju petu da ne češlja vune*. Posl. 244). Rj. *isp.* *otpiranje* 2, *otpirati se*.

otporiti, *otporīm*, *v. pf.* *vidi* *otparati*. Rj. od-*poriti*, *n. p. zašiveno što. v. impf.* *poriti, parati*. — *Civutin izgubi zašivenu kesu novaca . . . Civutin pun radosti spopadne kesu, pak je otpori i stane novce brojiti*. Danica 4, 39.

otporučiti, otpodručim, *v. pf. zurückentbieten, nuncium remitto*. Rj. od-poručiti, *kad tko poruči šta, njemu se otporuči. v. impf. otporučivati*. — Zato mu (Adži-Ruvimu) poruči (knez Aleksa), da odmah beži opet... Ali mu Adži-Ruvim otporuči... Danica 4, 9. Moleći ga (Miloša) poruče mu, da i on podigne nahiju Rudničku... Miloš pak otporuči im, da on u pristati ne će. Miloš 59. Paša poruči Milošu... Na to mu Miloš otporuči: »Ako... 147.

otporučivanje, *n. das Zurückentbieten, responsio ad nuncium*. Rj. *verb. od otporučivati, radnja kojom tko otporučuje kome*.

otporučivati, otporučujem, *v. impf. zurückentbieten, respondeo nuncio*. Rj. od-poručivati, *na poruku se otporučuje. v. pf. otporučiti*. — Već sestra bratu svom poručuje... A bratca sestri otporučuje. Npj. 1, 214.

otporuka, *f. das Zurückentbieten, responsio ad nuncium*. Rj. *djelo kojim se što otporuči, na poruku ide otporuka*.

otporučiti, otposüm, *v. pf. abfasten, durch Fasten abbüssen, jejunió luo*. Rj. od-postiti, *n. p. grijeha svoje, t. j. posteći učiniti za njih pokoru. v. impf. otpošati*.

otporučivati, vīm, *v. pf. od-pozdraviti koga; kad ko pozdravi koga, on ga otpodručari; einen Gegenruss geben, resutare. v. impf. otpodravljati, isp. otrpiniti*. — Na kargenje crkva vladici odgovori želeći mu mnogo godina, a on odmah otpodručari želeći mnogo ljeta svoj crkvi. DP. 20.

otporučavanje, *n. verb. od otpodravljati, radnja kojom tko otpodručlja koga*.

otporučavljati, vljām, *v. impf. od-pozdravljati koga. v. pf. otpodraviti*. — Zahvaljuje ti na pozdravu i otpodručlja te. Pom. 91. Lijepo zahvaljuje na pozdravima i otpodručlja. 95.

otporučiti, otpereñ, *v. pf. n. p. košulje, auswaschen, duo*. Rj. od-prati, *vidi odapirati. v. impf. otpirati*.

otpratiti, ūm, *v. pf. od-pratiti. v. impf. pratiti*. — Barem ću čekati da ga otpratim do groba i da bacim zemlje na nj. Npr. 171. Otprati ga dvoru gospodskome. Npj. 2, 362. Mladoženju prijatelji otprate kući. Kov. 79. Otpratiše svi Ballu i Milenka na njihov konak. Miloš 24. Onda ih Srbi i Kozaci otprate pored Poreča i Kladova i isprate preko Dunava. 25. Kara-Gjorgijije sa svojijem momcima otprati šefa u njegov stan. Sovj. 54. Ako pogjem u Španjolsku... vi ćete me otpratiti onamo. Rim. 15, 24.

otpraviti, vīm, *v. pf. od-praviti. vidi opraviti koga, abfertigen, expedio. v. impf. otpravljati*. — Kad mu već za ženidbu prisprije, otpravi ga po svijetu da traži za sebe gjevojkū. Npr. 220.

otpravljanje, *n. verb. od otpravljati, radnja kojom tko otpravlja što. isp. opravljanje 2. 3.*

otpravljati, vljām, *v. impf. od-pravljati. v. pf. otpraviti*. — 1) *n. p. posao, vršiti, seršivati ga*: S kraljevima znade divaniti i knjaževne posle otpravljati. Npj. 5, 84. Sve su poslove otpravljali u društvu. Sovj. 58. Eleazar i Itamar otpravljahu službu svešteničku za života Arona oca svojega. Mojs. IV. 3, 4. — 2) *koga, kao pošiljati ga. vidi opravljati 2. isp. otpraviti*.

otprćanje, *n. das Abladen, depositio oneris*. Rj. *verb. od otprćati, radnja kojom tko otprća što*.

otprćati, otpřćām, *v. impf. von sich abladen, deponere onus*. Rj. od-prćati, *skidati sa sebe što je tko uprtio. v. pf. 1 otprćiti*.

otprđivanje, *n. das Herabfarzen, recropitus (?)*. Rj. *verb. od otprđivati, radnja kojom tko ili što otprđuje*.

otprđivati, otprđujem, *v. impf. herab-, himwegfarzen, depedo*: otprđuje mu kese niz guzicu. Rj. od-prđivati. *v. pf. otprđjeti*.

otprđjeti, otprđim, *v. pf. abfarzen, pedendo penso*. Rj. od-prđjeti što, *prdeći naknaditi. v. impf. otprdi-*

vati. — Pogodio nekakav čovek s haračlijom da otprdi harač, t. j. da prdne zasopee 112 puta (za svaku paru po jedan put). Kad navrší 112 puta, a on onda odadre još jednom po dobro; a haračlija ga zapita: »Zašto to?» a on odgovori: »Ovo ćiti ispisna. Rj.¹ 262.

otpregje, (ponajviše u Srijemu, u Bačk. i u Ban.) *vidi otprije*. Rj. od-pregje. *isp. pregje*. — Kad ga vjigješe svi koji ga poznavahu od pregje... rekoše. Sam. 1. 10, 11.

otprigje, (zap.) *vidi otpregje*. Rj. od-prigje. *vidi otprije. isp. prigje*.

otprije (od prije), *vordem, chemals, antea*. Rj. *adv. vidi otprijed, otpregje, otprigje; prije 2, pregje, prigje*. — Nego mu (čitluksahibiji) još ljudi moraju raditi (od prije obično u negjelju, ali poznije i u druge dane). Danica 2, 80. Čaru je bilo od prije poznato šta rade dahije. 3, 152. Govori se da je od prije bio običaj da... Ali je ovo sad prestalo. Kov. 65. u ovom primjeru od prije dva su prijatelja: Budući da se s Crnim Gjorgijijem poznavao još od pre Nemačkoga ratu, zato ga je sad (Gjorgijije jedva dočekao. Danica 4, 12 (prije u istoč. gororu pre).

otprijed, *vidi otprije. isp. prije i prijed*: Vrat' se natrag, mladi gjuvegija! otprijed je cura moja bila! Here. 129.

otprimiti, otpřimim, *v. pf. od-primiti, kao primirši pozdrav odzdraviti; entgegennehmen. isp. prihvatiti 2*. — Alaga mu Turski salam viknu, beg otprimi Kumajlić-Magi. HNpj. 3, 462. Beg divojci Turski seham viknu, a Ajka mu selam otprimila. 3, 508. Meho njima dobro jutro viknu, oni njemu jutro otprimiše. 3, 559. Zlatija im Boga naviknula, oni Zlati Boga otprimiše. 4, 516.

otprkositi, šim, *v. pf. entgegentrotzen, contumaciam reddere*: Bi joj prkos za otprkosio. Rj. od-prkositi. *kad tko prkosi, njemu se otprkosi*.

1. **otprtiti**, ūm, *v. pf. von sich abladen, onus depono*. Rj. od-prtiti, *skinuti sa sebe što je tko uprtio. v. impf. otprćati*.

2. **otprtiti**, ūm, *v. pf. otići po snijegu praveći prtinu, weggehen durch den Schnee, abire per nives*. Rj. od-prtiti. *v. impf. prtiti*.

otprtljati, tljām, *v. pf. fortgehen mit Sack und Puck, discedo cum impedimentis*. Rj. od-prtljati, *otići sa prtljagom, t. j. sa svijem stvarima svojim. vidi očititi 2. v. impf. prtljati 2*.

otprvō, unlängst, *unper, non ita pridem, cf. skoric*. Rj. *adv. od-prvo. vidi i prvō, prvōc; skoro 1, doskora, odskora*. — Ovgje je bio otprvo iz Praga jedan mlad profesor. Straž. 1886, 1386.

otpućati, eām, *v. pf. cf. otpucavati*. Rj. od-pućati. **otpućavanje**, *n. verb. od otpucavati. Rj. radnja kojom tko otpucava*.

otpućavati, otpućeavam, *v. impf. kad su u Hrvatskoj 1812 godine skupljali novce da kupe baruta da pucaju na veselje što su Francuzi ušli u Moskvu, zaštu u šali od nekaka slijepeca da i on što da, a on odgovori: Dobro: ja ću sad dati, ali kad stanete otpucavati, onda da ne istete od mene. Rj. od-pucavati. v. pf. odpucati*.

otpućivanje, *n. das Wiederkruchen, resonatio*. Rj. *verb. od otpucivati, stanje koje biva kad otpucuju (n. p.) lunte*.

otpućivati, otpućeujem, *v. impf. wiederkruchen, resonato*: Otpucuju naokolo lunte. Rj. od-pucivati, *kao razlijevati se pucajući, i: odgovarati pucajući. v. pf. otpaknuti*.

otpućanje, *n. vidi otpućavanje. Rj.*

otpućati, otpućeām, *vidi otpućavati. Rj. v. impf. od-pućati, suprotno zapućati. v. pf. otpućiti*. — Zape za nju kopča od tozluka... ja se sagob, da kopču otpućam... Zape mene sindžir od sahata za njezine dibe i gjerdane... ja se sagob, da sindžir otpućam...

Uzeli dragu za bijelu ruku, te se doma oba raspucismo. Here. 167.

otpučāvânje, *n. das Losknöpfen, discinetio*. Rj. *verb. od otpučavati. radnja kojom tko otpučava što.*
otpučāvati, otpučāvām, *v. impf. losknöpfen, discingo, cf. otpučati*. Rj. *od-pučāvati. suprotno zapučati. v. pf. otpučiti.*

otpučiti, čim, *v. pf. losknöpfen, discingo*: Gospodaru Jakša kapetane, *otpuči mi pucav pod grčoca*. Rj. *od-pučiti. suprotno zapučiti. v. impf. otpučati, otpučavati.* — Zape joj se potkov od konjica za njezina žutoga kavada, ja se skidoh, da *karad otpučim*. Npj. 1, 400. Pa doleće do dorata svoga, pa doratu *egbe otpučio*, na se vadi divno odijelo. 3, 146.

otpuhnuti, hnēm, *v. pf. (u Perastu) abblasen, deſto*: Otpuhni cvjetak, najip se vinca. Rj. *od-puhnuti. v. pf. je i prosti puhnuti. v. impf. puhati. vidi oduhati, i syn. ondje.*

otpuknuti, nēm, *v. pf. od-puknuti, kao pucajući odgororiti. v. impf. otpučivati.* — Komorbanski drnuše topovi Janjocki im namah *otpukoše*. HNpj. 4, 551.

otput, *m. die Entlassung, der Abschied, dimissio*. Rj. *djelo kojim se što otpusti. isp. otpuštenje.* — Vi ako biste *dobili i otpust* ne morate svoje zemlje i kuće prodati odmah, jer ovdje ima ljudi koji su pre mnogo godina *uzeli otpust* pa jednako drže svoje zemlje po Bačkoj i vinograde po Srijemu. Javor 1885, 763.

otpuštiti, otpuštim, *v. pf. Rj. od-pustiti. vidi otpuštiti. v. impf. otpušćati, otpuštati.* — **I. 1**) *entlassen, dimittio*. Rj. — Kad ga opremi... pak ga s *blagoslovom otpusti*. Npr. 217. Tako ga *lepo otpusti*, i carev sin pogje dalje putovati. 238. Kako je *otkupio roblje i otpustio kućamu*. 247. Polećela dva vrana *gavrana...* kad padoše, oba zagraktaše, a *niz beder krila otpustiše*. Npj. 3, 561. Učiteljka *otpusti iz službe*. Danica 3, 239. Jakov naruši dojakošnji senat, *otpustišti mloge senatore*. Miloš 17. Milenu topuzom dobro istuče, pa je onda *otpusti od sebe*. 73. *Otpusti narod neka ide u sela da kupi sebi hrane*. Mat. 14, 15. Da nije Bog... bio sa mnom... *bi me za cijelo otpustio prazna*. Mojs. 1. 31, 42. — **2**) *ablassen, remitto*: Od haraća raji *odpustite*. Rj. — Da Srbi opet pošalju poslanike u Carigrad, i da *će nešto i oni otpustiti*, a nešto i car primaknuti, da se jedan put svrši taj posao. Miloš 148. — **II.** *sa se, refleks. ili pass.*: »Ta pusti me, carev sine...« *Aždaja se na to odmah otpusti od njega* i otide u jezero. Npr. 47. Doseti se ljuba Stojanova, *otpusti se od ručna derera*, brzo ode na gornje čardake. Npj. 3, 171. Ostone sakat u nogu... Dogje u »Mehadijske ihidže« *gdi mu se srećom čile otpuste* i poprave. Žitije 8.

otpušćanje, *n. ridi otpuštanje*. Rj.
otpušćati, otpušćām, *vidi otpuštati*. Rj.
otpušćanje, *n. Rj. vidi otpušćanje. verb. od otpuštati se.* — **I. 1**) *radnja kojom tko otpušta koga* (das Entlassen, dimissio, exauctoratio. Rj.). — **2**) *radnja kojom tko otpušta kome što* (das Erlassen, Nachlassen, remissio. Rj.). — **II.** *stanje koje biva, kad se otpušta n. p. vrijeme.*

otpuštati, otpuštam, *v. impf. Rj. od-puštati. vidi otpuštati. v. pf. otpustiti i otpušiti.* — **I. 1**) *entlassen, dimittio*. Rj. — Nadvlagjuješ ga (Bože! čovjeka) jednako, te odlazi, mijenjaš mu lice i *otpuštaš ga*. Jov 14, 20. *Roblje svoje nije otpuštao kući*. Is. 14, 17. — **2**) *nachlassen, erlassen, remitto*. Rj. *otpuštati kome što, n. p. od danka. isp. otpustiti 2.* — **II.** *su se, refleks. n. p. vrijeme se otpušta, nachlassen, remitto*. Rj.

otpuštenje, *n. venia, remissio* — jest istinito otpuštenje grijehâ kroz svete sakramente. Štulli. *verb. od otpustiti. djelo kojim se što otpusti. isp. otpust. takva verb. kod dopuštenje.* — Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene... *otpuštenje*. Nov. Zav.

VI. Krv moja novoga zavjeta koja će se proliti za mnoge radi *otpuštenja grijeha*. Mat. 26, 28.

otpuštiti, otpušćim, *v. pf. od-puštiti. vidi otpuštiti. isp. puštiti i pušiti. v. impf. otpuštati, otpušćati.* — »Pušti mene brata iz tamnice.«... *Otpušti ih dvoru bijelome*. Here. 163.

otput, (u C. G.) *vidi odmah*. Rj. i *syn. ondje. adv. od-put. isp. put 3.*

otpuzati, otpužem, **otpužiti**, otpužim, *v. pf. daronkriechen (ron Kindern), abrepo*. Rj. *od-puzati, od-puziti. otpuže, otpuzi dijete, pužević, pužević otide. v. impf. puzati, puziti.*

otragu, *adv. o-tragu, upravo prijedlog o sa loc. od tråg. isp. ostrāgu.* — Najotragu n'aka utvorica. Rj. 791b.

otráviti, otrāvim, *v. pf. konja, anfangen mit Gras zu füttern, gramine pasco*. Rj. *o-tráviti konja, početi ga travom hraniti. kao prost glagol ne dolazi.*

otražak, otrāška, *m. vidi orepak*. Rj. *o-trāžak, od osn. od koje je otragu*, kad se rije žito, ono luko i rgjava što padne do težeja i dobroga. *isp. ovejci.*

otražbine, *f. pl. Ueberbleibsel (n. p. poslije časti, reliquiae)*. Rj. *ostaci, što ostane n. p. poslije časti. o-trāžbine, od osn. od koje je otragu*(u).

otražina, *f. vidi trag 3*. Rj.³ *o-trāžina, drugoj poli osn. u trag. i syn. kod trag 3.*

otreati, otřečam, *v. pf. Rj. o-treati. isp. istreati. drukčije se ne nalazi taj glagol.* — **1**) *abschleifen, atterio*: otreao kraj haljine. Rj. — **2**) *sa se, refleks. sich abschleifen, atteri: part. pass. otřečam, zerlumpt, pannis obsitus*; kaže se i za kokoš: *otreatu se*, kad joj opadne perje ležeći na jajima. Rj.

otřeati, čim, *v. pf. od-otřeati. v. impf. třeati.* — Otpasti, **2**) *vidi otřeati*. Rj. 478a. Braća *otřeče* brže bolje *k ocu* i kažu šta je bilo. Npr. 7. Petao, vaška, mačka i lav *otřeče odmah predu nj*. 134. Kad to ču ovi mladić, *otřeča put onoga mjesta*, gje mu je starac balotu bacio. 231. *Otrčeše u logor, kazaše pod šatore Lazarević-Luki*. Npj. 4, 228. Srbi *otřeče za njimu*. Danica 4, 7. *Da otřečim do čovjeka Božijega*. Car. II. 4, 22.

otrebine, *f. ono što ostane, kad se što otrijebi*. Rj.
otres, *m. kamenita strana u Dalmaciji blizu Skradina: Pod Otresom visokom planinom*. Rj.

otřesân, *adj. upravo II. pridjev od glag. otresati.* — Opran, svijetao, valjan, *otresan*, glänzend, erlaucht, clarus. Rj. 464a.

otřesânje, *n. das Abschütteln, excessio*. Rj. *verb. od 1) otresati, 2) otresati se.* — **1**) *radnja kojom tko otresa što.* — **2**) *radnja kojom se tko otresa.*

otřesati, otřesām, *v. impf. Rj. o-třesati. isp. otresan. v. impf. prosti tresti. v. pf. otresti.* — **1**) *abschütteln, ausbenteln*, *n. p. noge od snijega i snijeg sa nogu. executio*. Rj. — *Ko otresa ruke svoje da ne primi poklona*. Is. 33, 15. — **2**) *sa se, refleks. sich ausschütteln, executi*. Rj.

otřesen, *adj. n. p. čovjek, t. j. razuman, pametan, bistar, geschickt, seitus*. Rj. *upravo II. pridjev od glag. otresti.* — I predani je hajduk svagda slobodniji i *otřeseniji* od drugih ljudi. Rj. 800a.

otřesine, *f. pl. n. p. zmajevje, der Glimmer (den die Zigeunerin für etwas ausgibt, das der Lindwurm abgeschüttelt habe), exuviae draconis, cf. macino zlato*. Rj. *mineral nekakav.* — *otřesine, osn. koja je u otresti, otresati. ono što tobože ostane kad se zmaj otrese.*

otřesti, otřesēm, *v. pf. Rj. o-tresti. isp. otresen. v. impf. otresati.* — **1**) *abschütteln, executio*. Rj. Otresti ruke od koga. Rj.³ — Bolje je *vreću otresti* nego torbu načeti. Posl. 22. Ja ću obrat' žuti limun na moru, i *otřesću zeleniku jabuku*. Npj. 1, 447. Izlazeći iz kuće *otřesite prah sa nogu svojih*. Mat. 10, 14. — **2**) *sa se, refleks. sich ausschütteln, executi*. Rj. *otresti se od koga ili od čega; otresti se*

koga ili čega; otrese se što od koga. — Donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljalština otrese i otpadne, kao omaja od kola), pa se u jutru njom kupaju. Rj. 151a. *Otresi ga se* kako ušiva kožuha. DPosl. 92. Ne može da se otrese od ruge. Pis. 44. Da im dogje narod u kuću, pa da zašite . . . dragovoljno bi se otrešli od svoga naroda, samo da ništa ne ište. Rj.¹ XV. Tako se ja ne mogu otrešti misli da rečeno ne će biti istinito. Rad 20, 91.

otrčati, gām, v. pf. o-trčati, kao dbrati 1, vino-grad, jabuke, kukuruze. v. impf. trčati 2. — Jaki grād triš otrga. DPosl. 37. Stav(l)ja pudara na otrganu baštinu. 115.

otrčivati, otrčivati. v. impf. kao pucati. v. pf. otrgnuti 4. — Ko to piva pišmu u avliji, otrguju puške u avliji? HNpj. 3, 303. Gdje kad koja puška otrguje. 3, 398.

otrgnuti, nēm (otrgnub, otrgoh), v. pf. Rj. o-trgnuti. v. pf. je i prosti trgnuti. — **I. 1)** hervorreißen, proripio: A otrče mača zelenoga. Rj. isp. trgnuti 1. — **2)** vidi otkinuti. Rj. v. impf. trčati 1. — Da bježimo, da ih otrgnemo od grada na putove. Sud. 20, 32. Za to ću otrgnuti od tebe carstvo . . . nego ću ga otrgnuti iz ruku sina tvojega. Car. I. 11, 12. — **3)** otrže rasti, otrže govoriti, anfangen, incipio. Rj. vidi početi, i syn. ondje. — **4)** kao puknuti: Kad otrže deset lubarada, ko kad će se zemlja provaliti. HNpj. 4, 211. (isp. A kad puče bojica lubarda, čini ti se, zemlja se potrese. Npj. 2, 458). v. impf. otrgivati. — **II.** sa se, refleks.: što s' od smrti ne otrže, kam da mi je! ili sabljom ne obraui, britka sablja! Rj. 433b. Nikako nije mogla da se odande otrgne nego je sve u nj gledala. Npr. 28.

otrijebiti, otrijebim, v. pf. Rj. o-trijebiti. v. impf. trijebiti. — **I.** abklauben, expurgo. Rj. — Njemu je lopata u ruci njegovoj, pa će otrijebiti gumno svoje, i skupiće pšenicu svoju u žitnicu, a pljevu će sažeći ognjem. Mat. 3, 12. Ima vinograd na rodnu brdašu. I ogradi ga, i otrijebi iz njega kamenje. Is. 5, 2. Priča o ženi koja je prodavala otrijebljenu leću pod neotrijebljenu. Star. 2, 262. sa se, pass.: Najprije se senica otrijebi da u njoj ne bude ništa od samoga zrnja. Rj. 269a. — **II.** sa se, refleks. — **1)** sich abklauben, expurgor (e. g. pediculis). Rj. otrijebiti se n. p. od uši. — **2)** von dem Obst, wann es die Blüte abgeworfen, und die Frucht angesetzt, flemem abjessisse, fructum edo, cf. očistiti se. Rj. n. p. otrijebilo se voće. — Usačmilo se grožđe, t. j. otrijebilo se od cvijeta i naraslo koliko sačma. Rj. 787b.

otrijeskat se, otrijeskām se, v. r. pf. sich voll saufen, potu impleri. Rj. o-trijeskati se, jako se opiti. drukčije se taj glagol ne nahodi. vidi syn. kod opiti se.

otrijezniti, otrijeznim, v. pf. Rj. o-trijezniti. v. impf. trijezniti (se). — **1)** koga, den Rausch austreiben, crapulum expello. Rj. učiniti da pijan bude trijezan. — **2)** sa se, refleks. wieder nüchtern werden, den Rausch vertreiben, crapulum exhalo. Rj. trijezan postati: Ljulj u šenici kojega kad čovjek više izije, kažu da se opije tako da se za tri dana jedva otrijezni. Rj. 339a. Dokle ćeš biti pijana? otrijezni se od vina svojega. Sam. I. 1, 14.

otrkljati, lřam, v. pf. pfählen, statumino: jesi li otrkljao loze? cf. pritači. Rj. o-trkljati, srsiti trkljanje. v. impf. trkljati.

otrliti, otrlim, v. pf. (u gor. primor.) n. p. lan, žuku, schlagen, tundo. cf. trliti. Rj. o-trliti, srsiti trljenje.

otrok, m. puer. iz Ranjine. Stulli. dječko. — Korisnije je otroku od urke neg gosparu od burke. DPosl. 49. *Otrok*, dijete u ovoj poslovici veli Bogišić da će biti momće koje se sada na brodovima zove mali, a koje poslujuće starije. XIV.

otrov, m. (u C. G.) f. das Gift, venenum. Rj. vidi čemer 1, jed 2. d-trov. isp. trov. — Svoime lekaru

zapovedi, da mu načini otrov u kavi. Lekar mu pravi otrov, i dade mu ga, te popije i umre sutradan. Danica, 4, 4. Vila sve izvore i studence po Kotoru otruje . . . očisti mu od otrova samo jedan izvor. Kov. 31.

otrōvan, otrōvna, adj. giftig, venenosus. Rj. u čemu ima otrova. vidi otrovit; jedovan, jedovit. — Nalijep, nekaka otrovna trava. Rj. 393b. Tko žive pri kornu, mre otrovno. DPosl. 136. (adr.) (grožđe je njihovo grožđe otrovno. Mojs. V. 32, 32.

otrōvati, otrōvēm, v. pf. koga, vergiften, venenum do. Rj. o-trovati. v. impf. trovati. — No pobaci svjetlo oruže, e j' oruže tvoje otrovano. Npj. 3, 553. Na ispovjed krila si grehove, te s' pričesćem dušu otrovala. Herc. 310. Ona se (vila) na to rasrdi, te sve izvore po Kotoru otruje. Kov. 31. Te je on otrovao Milanu. Miloš 21

otrōviti, adj. vidi otrovan; Udovica svaka samovoljna ka' i bunar-vođa otroviti. Rj.

otrōvnića, f. — **1)** guja, giftig, veneficus: Te premeće drvle i kamenje, doke nagje guju otrōvniću. Rj. otrovna guja. — **2)** die Giftmischerin, venefica: Id' otale jedna otrōvnića, kad si svoga brata otrovala, otrovaćeš i mene junaka. Rj. žensku glavu koja truje ljude.

otrōvnik, m. der Giftmischer, veneficus. Rj. koji truje ljude.

otrřjeti, otrřim, v. pf. erleiden, zu Ende leiden, perpetior. Rj. o-trřjeti, srsiti trřljenje. isp. podnijeti 2. v. impf. trřjeti. — Tijesan čovjek, koji ne može da otrři kad mu se što nepovoljno rekne. Rj. 738b. Koji može muke podnijeti . . . koji l' muke otrřit' ne može, od mene mu Bogom prosto bilo, nek se vrati Senju na krajinu. Npj. 3, 287.

otrřiti, sīm, v. pf. (u C. G.) Rj. o-trřiti. — **1)** posao, fertig machen, expedio, cf. otarasiti. Rj. srsiti, opravit. — **2)** koga, ubertigen, expedio. Rj. otrřuciti.

otrřsati (otrřšām); nema u Vuka. Rad 6, 115. v. impf. prema v. pf. otrřiti?

otrtri, otrtrēm (otrtr, otr, otr'o, otrla), v. pf. Rj. o-trtri. v. impf. otrirati. — **I.** abwischen, detergo. Rj. vidi utri 3. isp. obrisati. — Da mu guharoga konja. Kad ga odvede u jednu šumu. otrve ga i uredi, a konj sine kao da mu je zlatna dlaka. Npr. 26. Otrlo mu je to zube. DPosl. 92. Bog će otrtri svaku suzu od očiju njihovijeh. Otkriv. 7, 17. Dobro bi bilo uvjeriti se stoji li u originalu razgovojetno »v« ili je otrrena tako da bi se moglo misliti da je bilo »n«. Kolo 16. — **II.** sa se, refleks. — **1)** sich abwischen, detergi. Rj. — Otrtri se o što. Rj. 426a. otrtri se n. p. o ličnjak. — **2)** sich wund reiben, atteri. cf. oguzati se. Rj. čovjek se otrve od mnogoga hodanja na vrućini. vidi i utri se 2, ojesti se.

otruhliti, im, otruhnuti, nēm, v. pf. verfaulen, putresco: otruhlio u grožđu (u tamnici). Rj. o-truhliti. o-trubnuti. v. impf. truhliti, truhnuti. — Obagnjiti, otrunuti. Npj.¹ 1, 316. Otkopah i uzeh pojas s njesta gdje ga bijah sakrio; a gle, pojas otrunuo, i ne lješe ni za što. Jer. 13, 7.

otruliti, im, vidi otruhliti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

otrūniti, otrūnim, v. pf. vidi obruniti, okruniti: Skuce nose, da se ne obrose, a rukavce, da se ne otrune. Rj. o-truniti. v. impf. truniti. — Ko j' Udvinu jutros ostavio, kraj gašćice rosu otrunio. HNpj. 3, 264.

otrūnuti, nēm, vidi otruhnuti. Rj. i primjere ondje.

otrūsnica, f. (u Srijemu) hljeb (od mekinja) za pse, Kleienbrot für Hunde, panis ex surfure canibus projiciendus. cf. trušnica. Rj. trušni hljeb. vidi i paljavac.

otrzati se, zām se, v. r. pf. n. p. švigar se otrzao. vidi okrezati se. Rj. o-trzati se, r. impf. trzati se. — od korijenu kojega je i trgnuti, trčati. isp. Korijeni 92

otržito, n. p. govori, *deutlich und bestimmt, clare et directe*. Rj. razgoričeno i odregjeno. — otržito (samo u srednjem rodu kao *adr.*), od osnove koja je samo drukčije složena u *pretraj*. Osa. 220.

otučak, *dtučka*, m. ono u kukuruza sa čega se otuču zrnje: U Jadru se kaže *okomak* . . . oko Petrinje otučak. Pis. 77. isp. klas 3. i *syn onulje*. — ne znam, *ide li oramo primjer ovaj*: Otučak je. DPostl. 92. Otučak je od bata. 92. s *tijem* isp. tučak.

otučiti, otučem, v. pf. n. p. kukuruze, *abschlagen, decutio*, cf. objijati. Rj. o-tučiti. *vidi* i ogruhati 1. za v. *impf.* govori se objijati, grohati.

otud, *otuda*, *von dort, istinc*. Rj. od tud, od tuda. *na pitanje*: otkud, otkuda? *isp.* odovud (*gdje sam ja*), otud (*gdje si ti*), odonud (*gdje je on*). — Progji, brate, otud i odorud. Rj. 446b. Pa on savi i odud i otud. Rj. 449a. Reve na stranu, kao Markovo ralo. . . . Otud valja da je ova poslovia *postala*. Postl. 271. Sve ostaje baše i subaše oko puta otud i odorud. Npj. 4. 359. Pa udrite njima iznenada, vi otudu, ja ću odoruda. 5. 247. Pobiše Horeje u planini njihovoj . . . Otuda vrativši se dogoše u En-Mispat. Mojs. 1. 14, 7. Otudu se surije samo izvesti da je bila. DRj. 1. 369. Ne biste li dopustili da pošljem vama pak vi otudu da im pošljete knjižarskim putem. Kolo 15 (14). Vidi se *otuda* što je. Živ. sv. Save III.

otugjiti se, otugjim se, v. r. pf. o-tugjiti se, kao *tugj* pošati. *vidi* potugjiti se. v. *impf.* tugjiti se. — Otugjiti se, nema u Vuka. Rad 6. 91.

oturānje, n. *das Wegwerfen, abjectio*. Rj. *verb.* od oturati. *radnju* kojom tko otvara što.

oturāti, oturām, v. *impf.* *wegwerfen, abjectio*. Rj. o(d)-turati, *vidi* oturivati. kao *odbaevati*. *isp.* čuškat. porivati. v. pf. oturiti 1. oturnuti.

oturiti, rām, v. pf. Rj. o(d)-turiti. *vidi* oturnuti. v. *impf.* oturati, oturivati. — *1) wegstossen, detrudo*: Ispred sebe gjerjever oturila. Rj. *vidi* odrinuti, odušnuti, očušnuti. — Ako li ćeš i s nama bježati, ni mi tebe oturit' ne ćemo. Npj. 3, 139. A Jakova rukom oturila. 4. 449. Mara uhvati Svetozara u ponirčini . . . A on je oturi od sebe. Nov. Srb. 1817, 493. — *2)* (u pjesmi) knjigu, t. j. opravit: Svijeh ću ti po imenu kazat', koju ti je kome oturio. Rj.

oturivānje, n. *vidi* oturanje. Rj.

oturivati, oturivēm, v. *impf.* *vidi* oturati. Rj. o(d)-turivati. v. pf. oturiti, oturnuti.

oturnuti, nēm, v. pf. *wegstossen, detrudo*. Rj. o(d)-turnuti. *vidi* oturiti 1. v. *impf.* oturati, oturivati.

oturpeisati, oturpeišēm, v. pf. *absellen, lima polio*. Rj. o-turpeisati drvo, kao obraditi ga turpijom. v. *impf.* tupeisati, turpijati.

otuzan, otuzna. *adj.* n. p. jelo, *vidi* prijetrat. Rj. *vidi* i usovan 2. otuzno n. p. jelo na koje se tko gudi, što je vrlo masno.

otuzica, f. (u vojv.) Rj. *ne kaže se značenje*.

otuziti se, otuzim se, v. pf. *des Kammers los werden, angore solei* (može biti samo) u ovoj poslovici: Ko se duga ne oduži, ta se tuge ne otuži (u Grblju). Rj. o-tuziti se tuge, oprostiti je se.

otvarānje, n. *verb.* od otvarati. *radnju* kojom tko otvara što. *vidi* otvaranje.

otvarati, rām, v. *impf.* o-tvarati. *dolazi rijetko mj.* otvorati. v. pf. otvoriti. — Svuda je na proročice hodio i na proroke knjigu otvarao. Npr. 212. sa se, *pass.*: Ko kuca tomu se i otvara. Postl. 144.

otvor, m. — *1)* (u Boci) *die Oeffnung des Leibes, alnus soluta*, cf. protoč. Rj. *kad se otvori kome te lita*, *vidi* i proljevanje 2, sračka, *suprotno zatvor* 2. — *2)* *aperto, actus aperendi* — izaći na otvor. Stulli. *djelo* kojim se što otvori.

otvorānje, n. Rj. *verb.* od otvarati. — *1)* *radnju* kojom tko otvara što, n. p. vrata (das Oeffnen, aperto. Rj.). — *2)* *radnju* kojom tko otvara n. p. srebrno što (das Poliren, politio. Rj.).

otvorati, rām, v. *impf.* Rj. o-tvorati. v. pf. otvoriti. — *1) aufmachen, aperio*. Rj. *vidi* otvarati. *isp.* tvarizati. *suprotno zatvorati* 2. — Ovo otvora istal. Rj. 242a. Da mu malu kutijicu i reče mu: »Evo nosi oeu ali ni po što ne otvoraj dok ne dogješ kući. 62. Pa ni na kakav drugi glas da ne otvora vrata na kosari 177. Bez inada otvoraše orce. Npj. 4. 513. Kako je takova pisma . . . hvatao i otvoraio i zadržavao. Sovj. 55. Otvorajući raspru sa muom o Svetičevu »Ogle-dalu«. GPX. 3 (*isp.* kod otvoriti *primjer iz* Rj. 161a). *sa se, refleks. ili pass.*: Pripovijedaju da se noću uoči Bogoavljenja svake godine otvora nebo. Rj. 33b. Otvora se na burmu. Rj. 49b. — *2)* *poliren, polio*. Rj. n. p. pušku, srebrno što i t. d. *isp.* laštiti. kuo svijetliti 2. činiti da bude što svijetlo.

otvoren, udj. — *1)* *part. pass.* od otvoriti. — *2)* otvoren čovjek, dijete, *lebhaft, vegetus*. Rj. kao živahan. *vidi* jatorau, i *syn. ondje*. — *3)* čovjek otvoren, *homo audax, audens, securus*. Stulli. *vidi* snijelan, drzak. *isp.* iskren. *offen*.

otvorenost, otvorenosti. f. *osobina onoga koji je otvoren* 3; *die Offenheit*. — Nadam se da ćeš biti otvoren u sudu o toj školi. Bojim se, da ne stegnem tvoju otvorenost u sugjenju. Zlos. 31.

otvoriti, otvorim, v. pf. Rj. o-tvoriti. v. *impf.* otvarati (otvarati). — *1) a) aufmachen, aperio*. Rj. Na vodi je zubor otvorila. Rj. 161a (*kuo početi*). Jape vrata, stoje otvorena širom. Rj. 247a. I veliki jcglen otvoriše. Rj. 249b (*isp.* Rj. 161a). Metnu u putu jednu nogu . . . »pusti me (ili odrješi me)«. Ouda onaj otvori putu i pusti ga. Rj. 251a. Sad ko je valjan i što zna, otvorena mu je put k različnijem službama i gospođima. Rj. 396a. Odsružiti, otvoriti strugu da izlaze ovce na polje. Rj. 449a. Oškrinuti vrata. Rj. 483b (*malu otvoriti*). Trapanati glavu bolesniku (*otvoriti je*). Rj. 746a. Ilačik, kao otvoreno, frei, *offen*, patens. Rj. 803a. Znaš da su svakoj devojci vrata otvorena; a ako ti je baš car i ne da, ne će ti glave uzeti. Npr. 51. Ti otvori sve dušane i naredi neka svaki momak pred svojim dućanom stoji. 69. Teftter; kad ga ja otvorim, a to u njemu piše . . . 163. Ona (lisica) otvori sve jume vuku, i izlije se sva voda iz njega. 179. Noseći kovčez . . . polako otvori zaklop. 234. Kad vidiš šta je, što pitaš? (Nosio nekakav čok otvorena kola puna kukuruza . . .). Postl. 116. Ne otvori, Bože, dušmaninu usta! (Ne daj mu prilike da može za muom zlo govoriti). 207. Šteta i ludomu oči otvori. 353. Mož' hodiť s čelom otvorenijem. DPostl. 63. U lice je perom udarila. od obraza krvi otvorila. Npj. 2, 391. Ko ne ima od srea poroda, ev' sad može sree otvoriti, kupit' siva ili milu čerku. 4. 201. Gje će taj dan mejdan otvoriti. 4, 229 (*isp.* Rj. 161a, ili niže pod 3?). Kad se pobri napo-jiše vina, pa im vinec udari u lice, a rakije riječ otvorila. 4, 416. I bijele ovee otvoriše. 4, 426. Za koji posao on je iskao otvoreno pismo, da svaki može slobodno s njim počti na taj posao. Danica 1, 72. Pismo je otvorilo put umu ljudskome, da . . . 2, 1. Učitelj po svojjoj volji školu otvori . . . i zatvori. 2, 120. Otvori sroju šaku . . . pa stisnuvši svoju šaku. 5. 88. Kad u jutru svane, Srbi otvore čitav pazar u Turskome šancu. Miloš 109. S Marasli-Ali-pašom da otvore razgovore o miru. 118 (*isp.* Rj. 161a). Bila mu je kuća otvorena i sto postavljene za svakoga. Sovj. 77. Otvorivši usta svoja, učeše ili govoreći. Mat. 5, 2. Dostojan si da uzmeš knjigu, i da otvoriš pečate njezine. Otkriv. 5, 9. — *b)* *sa se, refleks. ili pass.*: Tako mi slom ne puknuo! t. j. ne otvorio se, tako se ne slomio (tako ne pao i mrtav ostao). Rj. 693a. Kad čoku pukne među očima. (Kad mu se otvori pamet . . .). Postl. 122. Videći sad Nijemci, da to nije šala, nego da se čitav rat otvorio na granici. dogje . . . Danica 3, 184 (*kuo početi se. isp. počevši pod* 1a. Rj. 161a). Razumevši, da se . . . sad tek pravi

nemir otvoriti može. 5, 32. Tako se *otvore razgovori* o predaji. Miloš 111. Kako se u Srbiji po različnijem kancelarijama *otvorilo* i umnožilo *pisanje*. Pis. 18. Kad se *otvori boj*, razbiše Filisteji Izrailja. Sam. 1. 4, 2. — 2) *poliren, polio*, n. p. pušku, srebrno što i t. d. Rj. *kao osvijetliti, t. j. učiniti da bude što svijetlo*. — 3) otvoriti *junaštvo*, t. j. pokazati. Rj. *t. j. upravo učiniti. v. impf. tvoriti 2. isp. osokoliti*. — Kakav bješe junak u svatov'na, što najreče *otvori junaštvo?* Npj. 2, 152.

otvrdnuti, nēm, v. pf. hart werden, induresco. Rj. o-tvrdnuti, *tvrd postati. vidi stvrdnuti se, v. impf. tvrdnuti*. — Abonos, *drvo što u vodi otvrdne* kao kamen. Rj. 1a. Skočanjiti se, smrznuti se ili onako *otvrdnuti* kao kočanj. Rj. 687b. Gospod Bog troj učini te *otvrdnu duh njegov* i srce njegovo postaja uporno. Mojs. V. 2, 30. *Otvrdnu vratom stojim* i uprije se srcem svojim da se ne obrati ka Gospodu Bogu. Dnev. II. 36, 13.

otvrdoglaviti, vīm, v. pf. o-tvrdoglaviti. — 1) koga, *učiniti ga tvrdoglavim*. Stoji do Boga koji pomiluje... Tako dakle koga *hoće miluje, a koga hoće otvrdoglaviti*. Rim. 9, 18 (*quem vult indurat, verstockt welchen er will*). — 2) neprelazno: *obstinare se, obfirmare unimum*. Stulll. *postati tvrdoglav*.

otvrsti se, otvrzēm se, v. r. pf. sich lösen, solri: *otvrzla mu se krv na nos (ili iz nosa)*. Rj. ot-vrsti se. *stariji prijedlog ot mjesto sadašnjega od. isp. ot. v. impf. vrsti se*.

ovadār, (u C. G.) *vidi ovda*. Rj.

ovāj, dvā, dvō, *dieser, hic*. Rj. *vidi dvī, dvā, dvō. isp. ovaj (koji se tiče mene ili nas), taj (koji se tiče tebe ili vas), ovaj (koji se tiče njega ili njih)*. — Nagje čeka na uzoranoj njivi... *orome čoku* povie on... Npr. 5. Evo sinko, *ovo* je sve tvoje blago, to je tebi Bog dao. 12. E sad šta da mu radim? *Ovo* nije čovek, Bog zna šta je. 68. Kakva je *oro nesreća*, to ne mogu svoje družine nikako da zasitim. 71. Izvadi jedan bokunić kruha, i dade ga carevu sinu govoreći: »Na *oro kruha*«. Onda mu baba da jedan lješnik govoreći mu: »Drži pri sebi *ori lješnik*... 93. Začudi se carev sin na *ovake* odgovore, a najviše na *ori najpotonje gjevojke*. 111. Vrti se doma *ovaj čas*. 131 (*isp. ovčas*). Ja za *oro nekoliko dana* nisam više ni zasluzila. 143. Ugje (gjavu) u kćer drugoga većega cara, koji je bio komšija s *orijem*. 146. Što će mi *ori jedan?* 166. *A ova gjevojčica, oro* je jedina šcer careva. 247. *Ore godine* na vratilo, do godine na grabilo. Posl. 230. Dubrovčani i danas govore *orezi* (mj. *orizi*). XXXIII. *Ovi* je osnova, a oni izutkao. DPost. 93. Ne ću, more, više kupit' društvo, s *oro brata* dočekaću Turke. Npj. 4, 169. *Ora su obadva pisma* pisana gotovo jednakim slovima, samo što je *ono prvo* malo sitnije od *oroga*. Danica 1, 10. Valja da u kalugjeri *zboj orih priloga* i sačuvali *oro po listu*. 1, 17. O postanju *oroga namastira* stoji *oro napisano*:... 1, 23. Slavni je Šlegel načinio Indijsku tipografiju. *Oraj isti* G. Šlegel izdaje žurnal o Indijskoj literaturi. 2, 123. Jesu li to *ovi Flasi*, što ih ja po dvadeset sretam? 3, 169. Ja sam bio na Moskovu i na Nijemcu, ali *ovoga boja* i *ovake vojske* nijesam vidjeo. 3, 173 (*ovoga boja, ovakoga boja*). Za čudo je što i oni od gospode naše koji su narod ljubili, ponajviše nijesu znali kako će... Ja mislim da *orome* nije drugi uzrok nego što im nauka nije pricijepljena na *zdravi narodni razum*, nego su *ovaj* naukom zabunili i ostavili ga. Kov. 15. Govori se da je od prijje bio običaj da... Ali je *oro* sad prestalo. 65. Kojega su Turci *oro đlana* ubili na vjeri. 118. *Oro* sto i pedeset i dva čoveka. Miloš 66. A najveća žalost i nesreća *hila* je *oru*, što im je čaja-paša poginuo. 98. Izdadu Srbima ferman, u kome su *najznatiji članovi bili oro*: 1) odredi se... 142. *Ovo je, braćo, ovaj, koji je kriv*.

184. Svetri se *ore prre* riječi u narodu više govore od *ore pošljednje*. Pis. 40. Šta veli o njemu *ovaj i onaj*. 70. Istina *svoga ovoga* posvjedočiće se *orijem*, što ću sad da kažem. 76. Kad se u našim školama kaže: *oro* je jezik Srpski, a *oro* je Slavenki; *oro* je gramatika Srpskoga jezika, a *oro* je Slavenkoga; onda će se... Rj.¹ XIII. A kad *oro* zna, onda neka upamti i to: gdje se god... Slav. Bibl. I, 93. A *oro* se već prikućila zima. Sovj. 44. *Ko je ovaj* da ga slušaju i vjetrovi i more? Mat. 8, 27. Uzbuni se sav grad govoreći: ko je to? A narod govoraše: *oro je Isus prorok*. 21, 11. Nema veće radosti od *ore* da čujem. Jov. III, 4. *Ori* obučeni u bijele haljine *ko su*, i otkuda dogjoše? Otkriv. 7, 13. Jedan reče *oro* a drugi *ono*. Car. I. 22, 20. Taj je red *oro*: stari slovenski jezik... Rad 1, 109.

ovākav, ovākva, *adj. vidi ovaki. i syn. ondje*. — Što će sade ova sestra *grdna*, što izgubi brata *orakroga?* Npj. 4, 64.

ovākī, *adj. dieser Art, hujusmodi, hoc genus*. Rj. *vidi ovakav, ovakov, ovakovi. isp. ovaki (kao ja), taki (kao ti), onaki (kao on)*. — Kuda ću *oraki?* Npr. 54. Još *orake galije* nije bilo ni *oraka trga*. 69. Pa i njima stane govoriti: *Tamo oni oraki i onaki! Šta učiniste?* 241. *Orakori razgovor* nikome nije bio tako po volji kao hajducima. Danica 3, 158. *U orakoga spisatelja, kao što G. Svetić* za sebe misli da je. Odg. na sit. 18. Ova naša zemlja nije iznaj-prije bila *oraka kaku* je sada. Priprava 2. *Ovaj srijet*... nije *orakori* stvoren, *kao što* se sad očima našima pokazuje. 80. Plegija mi se vrlo dopada: *orakoro što goj* neka bude Slavenki. Straž. 1886, 863. Je li *orako što* bilo za vašega vremena? Joil 1, 2.

ovākō, *auf diese Art, hoc modo*. Rj. *adv.* — Što ću, Bože, *orako* *grdan?* Npr. 92. Jevangjelije Joyanovo počinje se *orako*: *Iskoni*... Danica 1, 16. Što se na jednome mjestu govori *ovako*, a na drugome *onako*. Pis. 58. Da se u ono doba *orako* mnogo pisalo, *kao što* se danas piše. Rj.¹ III. Koji misle upravo *orako kao* i ja. Slav. Bibl. I, 92.

ovākovac, ovākōva, m. (u C. G.) *ef. ovakviče*. Rj. *vidi ovakvik. isp. onakovac*.

ovākov, *adj. vidi ovakovi*. — Prelazeći u pridjeve riječi *orakori, onakori, takovi, kakovi* ne samo mogu po starijski biti bez toga i, nego mogu ostale oblike imati i kao pridjevi neodregjeni. Obl. 34.

ovākovī, *adj. vidi ovaki. Rj. i primjere ondje. vidi i ovakav, ovakov*.

ovākviča, f. *vidi takviča*. Rj. *isp. i onakviča*. — Stane vikati na onu devojkicu, što grad poleva: *Tamo ona orakriča i onakriča!*... i stane vikati na njih: *Tamo one orakriče i onakriče!* toliko me godina služite verno, a sad me izneveriste. Npr. 240.

ovākvič, m. u Rj. *samo u vokativu*: *Ovākviče!* (u C. G.): *orakriče, onakriče* (kad se kazuje, kako je ko koga ružio). Rj. 436a. *vidi ovakovac*. — od adjektiva prešlih meginu pronomina: *orakvik, onakvik*. Osn. 272.

ovamo, *vidi amo*. Rj. *adv. na pitanje: kuda (kamo)? rjgje: gdje?* — Da ga ne proguta, *te po ustima oramo onamo* dok srećom nagje jedan krnjav zub. Npr. 5. Jedan od nas srećom nabasa na jednu pečinu i poviče: *Oramate braćo!* Evo suhote! Onda mi jedan po jedan onamo. 6. *Ima ovamo* jedan zmajevski car, pa s nama često ima rat. 34. Hodi *ovamo* evo tvoga blaga. 43. Nema tu, sinko, nikoga; ta ne može *oramo* ni tica doleteti. 56. *Oramate* te tamo. (Kad ko ne će pravijem putem da ide). Posl. 230. Živijem se ognjem pogonjahu *po megdanu tamo i oramo*. Npj. 4, 82.

ován (óvan), óvna, m. (*pl. óvnovi, óvnōvā*), *der Widdler, aries*. Rj. *dem. ovnič. augm. ovuina. vidi čukan, čulan, čikavac, devetak, galobela (ime ovnu), jalovac, klopotar, mrkalj, praz (prazovit), prehodnik,*

pretukać, šiljeg, škopac, škulj, šutile, ugić, uskopljjenik, zvonar, žutočak. — *Opiti* jednog *ovca*, pa se obuču u onu kožu. Npr. 149. Treba pripraviti *dravniest ornova pečeni*. 239. Nego se vrlo često može čuti i *m* mjesto *r*, n. p. glamnija, ramno, *omnori* (mj. ornori). Posl. L. 1 donese *odna devetaka*, dobra jarca od sedam godina, *oba živa odcravo brava*. Npj. 3, 286. Sto tisuća *ornova pod runom*. Car. II. 3, 4.

ovarisati, *ovarišem*, *v. pf.* (u Srbiji) što, t. j. uputiti se u čemu, *sich einüben, condisco*. Rj. o-varisati. *vidi* i oporaviti, uporabiti. *isp.* uvarisati. *druk-čije se taj glagol ne nahodi*. — Od tugjih će biti *ovarisati, uvarisati*. Korijem 198.

ovas, *ovsa*, *m. der Hafer (Haber)*, *avena sativa* Linn. Rj. *vidi* zob t. — Da ima *orsu*, bila bi mu žena gospa. Posl. 49. Takovi se *oras* ragja i u nas. 297. Kupila mu starić prosa. *starić* prosa, drugi *ovsa*. Here. 238.

ovatriti, *trm. v. pf.* o-vatriti. — O male se puške pojagmiše, *ovatriše*, al' ne zafatiše. HNpj. 3, 480.

ovca, *f. (pl. ovce, ovčac)* *das Schaf, oris*. Rj. *dem.* ovčica. *augm.* ovčina, *vidi* baura, birka, bjelica, brvljiva (ovca), bušina, čarnooka, čipa 1 (čipava), čuka (čuka), dviska, dvizica, dvizorka, gāra, garuša, gojka, jalovica, jalovka, jastroka, kėsimača, klanica, kraljevka, muzara, podojnica, prebodnica, prvogajnica, drugogajnica, trećogajnica, razbludnica, rebulja, rogoša, sjanjna (ovca), striga, strokava (ovca), sviloruna (ovca) šare, šiljegvica, šuta (ovca), ubotka, vočkoša, vranoka, vunata (ovca), žutoka. — Brav. 1) *Schafvieh*. Rj. 38b (*živinče koje se zore oran, ovca ili jagnje, bez razlike rodu i dobi*). *Brizga*, krava, *ovca*, koza. Rj. 43b. Sluga kazao da bi im dao *jagnje* ali je u planini u *orcama*. Rj. 81a. *Dojaviti ovce*. Rj. 129a. *Izjaviti ovce*. Ova je *ovca izjagnjila* te sve *orce*. Jesi li ti svoje *orce izjagnjio? Izjagnje se ovce*. Rj. 224a. Imanje (po Bačkoj) *ovce*. Rj. 231a. *Javiti ovce*. Rj. 243b. Tu nagjoše jedan *krd ovaca*. Rj. 300b. *Najaviti ovce*. Rj. 390a. *Odjaviti ovce*. Rj. 443b. *Ojagnjila ovca* dvoje jaganjaca. *Ojagnjila se ovca*. Rj. 451b. *Opodojčiti ovca*. *Opodojčila se ovca*. Rj. 463a. *Pojaviti ovce*. Rj. 528b. *Projaviti ovce*. Rj. 606b. *Ukrditi ovce*. Rj. 778a. Dobra je pastira (posao) *ovce strići, a ne derati*. Posl. 69. Što će tebe *stado s premlogim orcama*. Npj. 1, 171. Ona misli, niko je ne sluša, slušao je *ovčar od ovaca* . . . »Tvoje ovce po strujici pasu. 1, 171. Kojoj *ovci svoje runo smeta*, onje nije ni ovce ni runa. Npj. 2, 148. Na Stambul on nametnu namet: sve na noćcu po *jalovu ovca*. 2, 389. Stoji *bleka ovac* za janjcima, stoji meka janjac' za *orcama*. 4, 187. Te *ovčari uvjave ovce* u kamenu zemlju česarevu. 4, 454. Polje nam rodilo vinom i šenicom . . . Kov. 71 (Gđjekoji poslije ove riječi dodaju: i *orcom bjljicom!* Vnk). Udariću pastira i *orce od stada* razbjeci će se. Mat. 26, 31.

ovčar, *ovčara*, *m. der Schäfer, opilio*. Rj. *pastir orcama*. *vidi* čoban, čobanin. — Pjeva se kako je nekaka seja Kodorova s *ovčarom* rodila dijete. Rj. 181a. Slušao je *ovčar od ovaca*. Npj. 2, 172. Nije l' majka rodila junaka, da otide *ovčar-čobaninu*, da donese *ovna* devetaka. 3, 286.

ovčar, *ovčara*, *m.* planina u Srbiji u nabiji Požeškoj na desnoj strani Morave. Rj.

ovčara, *f. (u Srijemu)* zgrada gdje ovce stoje, *der Schafstall, ovile, cf. ovčarica* 2. Rj. *vidi* i ovčarnica, ovčinjak. — *za nast. isp.* badnjara.

ovčarev, *ovčarov*, *adj.* Rj. *što pripada ovčaru*.

ovčarica, *f. — 1) die Schäferin, femina (puella), pascens oves*. Rj. *parstirka orcama, čobanica*. — 2) ovčja košara, *der Schafstall, ovile, cf. ovčara*. Rj. — 3) (u C. G.) *vidi* pliska. Rj. *pticu, vidu* balegarka, i *syn. ondje*.

ovčarina, *m. — 1) danak što se plaću od ovaca. — 2) platu ovčaru*. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *za nast. isp.* dimarina.

ovčarnica, *f. ovile*. Stulli. *vidi* ovčara, i *syn. ondje. — za nast. isp.* ceduljarnica.

ovčarski, *adj. Schäfer-, opilionum*. Rj. *što pripada ovčarima ili ovčaru kojemu god*.

ovčas, (u C. G.) ovaj čas, *so eben, commode*. Rj. *vidi* tolić, otolić, otioć, otioček.

ovčevina (ovčjevina?). *f. das Schafffleisch, caro ovilla, cf. bravljčina*. Rj. *ovčje meso, vidu* i bravetina.

ovčica, *f. — 1) das Schäfschen, ovicula*. Rj. *dem.* od ovca. — Ovce ti se izjagnjile, *sve ovčice svilorune*. Npj. 1, 114. — 2) (u Dubr.) nekaka morska riba (*pagellus mormyrus* C. F. Rj.³) Rj. — 3) (u Srijemu) (*Sternblume*. Rj.³) *rotkrundige Narcisse, narcissus poeticus*. Rj. biljka.

ovčinjak, *m.* zgrada gdje ovce stoje. govori se u sjer. Hrv. *vidi* ovčara, i *syn. ondje. — za nast. isp.* golubinjak.

ovčina, *f. — 1) augm. od ovca*: kao *ovčina* o Marču (n. p. rgjav ili mršav. Posl. 132). Rj. — 2) (u C. G.) ovčja koža, *Schafsfell, pellis ovina*. Rj.

ovčji, *adj. Schafs-, ovillus, ovium, cf. bravlji*. Rj. *što pripada ovci, orcama*. — Najprije se šenica otrijebi . . . pa se onda s kokošima ili s *ovčjim mesom* ukua. Rj. 269a. *Orčij konj*, (u šali) magarac. Rj. 289a. *Ovčina, ovčju koža*. Rj. 437a. *Orčje runo*, Waldanemone, anemone silvestris. Rj. 437a. *Wald-Windröschen*. Rj.³ *biljka. Orčje runce*, vučje srce. Rj. 657b. Široka, nekakve *ovčje kraste*. Rj. 720b. *Pečenje*, ponajviše *ovčje*. Kov. 82. Koji dolaze k vama u *odijelu ovčjemu*, a unutra su vući grabljivi. Mat. 7, 15. Dogje k *torovima ovčjim*. Sam. I. 24, 4. *Tor ovčji*. Jezek. 25, 5. *za nast. ovčij*, ovčiji, i ovčji *isp.* Božji, Božji, Božji.

ovđa, *n. p.* ovda onda, *bald dies, bald das; bald ist, bald wieder dann, multis et variis intervenientibus*. Rj. *vidi* ovdar. *ov-da, prema* onda, drugda, sada, tada, kada *znači vrijeme, kao*: sad ovoga puta, ovaj put. *Njemčukim i Latinskim riječima tumače se riječi ovda onda, kao*: čas ovo, čas ono; čas ovaj put, čas opet drugi put. — Drugi ili treći dan ide vjerenik k vjerenici . . . Običaj je da se vjerenica krije od vjerenika upravo do vjenčanja; ali *ovda* poslije velike molbe dopuste mu da je vidi. Kov. 45. Na nekoliko dana pred svadbu otide k vjerenici brat mladoženjin . . . Djever *ovda* ponese snasi mahač, crevlje i bječve. 51. Djever pogje k vjerenici . . . bio običaj da *ovda* djever svoju snahu i muškim pasom opaše. 65. U pohode idu nevjestiu otac, mati, brat . . . najposlije (mati daruje) svojoj kćeri lijepu navezenu košulju, koju joj je tajno pripravljala za *ovda*. 95.

ovdašnji, *adj. hiesig, hujas, hujus loci (urbis)*. Rj. *koji je ovdje (ne ovda), koji pripada ovomu mjestu, selu, gradu, (kao da je ovdješnji)*. *isp.* ondašnji 2, tamošnji. — Ovgje je upravo onako nastampano, osim . . . što nije imala *ovdašnja štamparija*. Rj.¹ IV. U Biogradu . . . Pošljite dakle toliko *ovdašnjemu knjižaru* Valožiću preko tamošnjega knjižara Leona. Kolo 13.

ovdje, *ovdjeka*, *ovdjeu*, *ovdjenā*, *ovdjenāk*, *hier, hic*. Rj. *vidi* i odik, ogje, vodje (*s premetnutim glasovima od ovdje*), *za dodatke isp.* n, na, k, ka. *isp.* ovdje (*gdje sam ja*), tu, tudijer (*gdje si ti*), ondje (*gdje je on*). — Gđjekoji govore i *ovdjeka*. Rj. Toga zakona nema *ovgjenak*. Rj. (*u južnom govoru mjesto ovdjenak*). A Brko prstom na ono mjesto govoreći gjevojci: »Eto *ovgje* me nešto ujede«. Npr. 4 (*ovgje južno mj. ovdje*). Više nikad *ovde* ne ću doći. 18 (*ovde istočno mj. ovdje*). Vi hajte ča, ili me *ovgjen* pričekajte. 111. Zlatica *ovdje* znači upravo groš. Danica 1, 10. Koji su danas *ovdje* a sutra *Bog zna gdje*. Kov. 14. Ovo dana došao je *ovgje* Filipović. Straž. 1886, 1449. »Kao vam ko reče: ero *ovdje* je Hristos ili *ondje*, ne vjerujte. Mat. 24, 23.

ovčjei, *ovčjākā*, *m. pl.* (u Srijemu) ono što ne pada upravo kad se žito *rije*, nego što je šturo pa

ga vjetar malo zanosi za pljevom: dade mi same ovejke. Rj. ovejci (po istoč. govoru). Korijeni 188. isp. ovijati (ist. ovejati). — isp. orepak, otrazak.

oveljača, f. *vidi* veljača. Rj. *vidi* i aveljača. drugi mjesec u godini. *vidi* februar. — veljača, i s dodanim sprijeda a ili o: aveljača, oveljača. Osn. 351.

ovenjača, f. na gačama ono gdje gatunji stoji. Rj. *vidi* uckurluk. — Pripašnjača . . . kaiš, koji gore ima kao ovenjaču, kroz koju se prouče litar (kaiš kojim se opasuje). Rj. 595a. Žene nose košuljce, pa preko njih dolje svezu skute, koji su načinjeni kao suknja, samo što su na orenjači. Rj. 689b. riječi s takim ust. kod cjepača.

oveseliti, oveselim, v. pf. *vidi* razveseliti: Već idem oveseliti majku. Rj. o-veseliti. *vidi* i obeseliti, obradovati. v. impf. veseliti.

ovézti, ovézem, v. pf. (u Dalm.) *vidi* navesti. Rj. o-vesti. v. impf. vésti (vézem). rezilja oveze n. p. rukare.

ovětšati, ovětšam, v. pf. *veralten* (von Suchen), *obsolesco*. Rj. o-většati, postati *retah* (star), *retha*, *retho* (kaže se za stvar kakvu). isp. izveštati, povětšati. kao prost glagol ne nalazi se. — Vrlo ti je kula ovětšala. HNpj. 3, 190. Odičelo tvoje ne ovětša na tebi. Mojs. V. 8, 4. Obuću naša ovětša od daljnoga puta. Is. Nav. 9, 13. Lagja stara, ovětšala, koja već nije ni za što. Daničić, ARJ. 219a.

ovī, ovā, ovō, *vidi* ovaj. cf. oni (onaj). Rj. primjere *vidi* kod ovaj.

ovicija, f. *Offizierstelle*, *munus ducis* (militum). Rj. cf. officium (služba). ovicirska (oficirska) služba.

ovicier, ovicira, m. *der Offizier*, *dux militum*. Rj. *vidi* oficir, časnik.

ovicirov, adj. *des Offiziers*, *ducis militum*. Rj. što pripada oviciru (oficiru).

ovicirski, adj. *Officirer*, *ducum*. Rj. što pripada oviciru, ili oviciru kojemu god. *vidi* oficirski, časnički.

ovida, f. ime žensko. Rj.

ovidati, ovidam, v. pf. (u Strijemu) n. p. što kuma donijela, to i ovidala, *verzehren*, *consumo*. Rj. o-vidati. inače se ne nalazi u tom značenju. — Značenje (korijenu) potrošiti: ovidati. Korijeni 209.

ovijati, adj. — 1) *part. pass. od* dvijati. — 2) ovijana žena, t. j. čista i uredna u svemu, *rein*, *ordentlich*, *mundus*. Rj.

ovijanje, n. *verb. od* ovijati ili ovijati se. radnja kojom tko orija što ili se tko orija.

1. **ovijati**, ovijem, v. pf. *verfehn*, *verfehn*, *ventilo*. Rj. o-vijati. v. impf. 2 vijati. — Sad se staše dogovarati kako će vrijeti . . . Ja ću gumno načiniti . . . Ja ću ovijati! Npr. 175. Ješće čistu zob ovijanu lopatom i rešetom. Is. 30, 24.

2. **ovijati**, ovijam, v. impf. o-vijati. *vidi* obavijati, obavijati. v. pf. (dviti, dvijem, *nama mu potvrde*) obaviti, obaviti. sa se, *refleks.*: Ovijam ti se zmijom oko grla. DPostl. 93.

ovizati se, zām se, v. r. pf. (u pjesmi) *vidi* osjetiti se: Te se bješe jadu orizao. Rj. ovizati se. *vidi* avizati se. od *Tal.* *avvisare*. *glus* a *pretrorio se* u o. v. impf. ovizivati se.

ovizivanje, n. *verb. od* ovizivati se. radnja kojom se tko orizuje čemu.

ovizivati se, ovizujem se, v. r. impf. *vidi* avizivati se. kao osjetiti se, *dosjećati se*. v. pf. ovizati se. — Muči snaho, već ga ne zaspalal lasno ti se *sum* ovizivat! Npj. 4, 84.

ovjeriti se, rīm se, v. r. pf. *vidi* vjeriti se: Jesi li se, momče oženilo, oženilo, jali orjerilo. Rj. o-vjeriti se. *vidi* zavjeriti se. v. pf. je i prosti vjeriti se. v. impf. zavjeravati se.

ovladati, ovladām, v. pf. *vidi* obladati. Rj. o-vladati. v. impf. prosti vladati.

ovlaisati, ovlaisem, v. pf. n. p. na koga, *angreifen*, *ansfallen*, *irruo*, cf. udariti, navaliti. Rj. o-vlaisati.

drukčije se ovaj glagol ne nalazi. vidu syn. kod navaliti 3.

ovlastiti, ovlāstīm, v. pf. o-vlastiti koga, dati mu vlast, *befugen*, *berechtigen*. — Da biste izvoleli ovlāstiti me da izveštaj o radu i napretku u školi . . . mogu našampati. Zlos. 335.

ovlaš, polako, slabo, n. p. svezati ili sašiti što, *lass*, *lertiter*. Rj. o-vlaš. isp. vlast . . . navlaš (iza š otpalo je na kraju t), *orlaš*. Korijeni 203. — Svi su varalice. Jer liječe rane kćeri naroda mojega *orlaš* govoreći: mir, mir; a mira nema. Jer. 8, 11. O čemu bih ti prije besjedio nego o svetoj liturgiji? Ali ako i jesam naumau samo se *orlaš* doći ove visoke stvari, opet me je kao strah. DP. 6.

ovlašćenje, n. *verb. od* ovlāstiti. *djelo* kojim tko *orlasti* koga. — Tako opširnoga *ovlašćenja* nikako ne može imati. Megj. 178.

ovlašiti, žim, v. pf. *feucht werden*, *humesco*. Rj. o-vlašiti, *vlažan* postati. v. impf. vlašiti (*predlazno*).

ovneći, adj. *vidi* ovnujski: I debela mesa *ovnećega*. Rj. što pripada *ovnovinu*. — takra adj. kod jagnjeći.

ovnić, m. *dem. od* ovan. Rj.

ovnina, f. *augm. od* ovan. Rj. takra *augm.* kod bardačina.

ovnov, adj. *Widder*, *arctis*. Rj. što pripada *ovnu*. — za *nast.* isp. alatov.

ovnovina, f. *das Schopscensfleisch*, *vervecina*. Rj. meso (*ornoro*) *ovneće*, *ovnujsko*. — A gjed babu opet zove čak o jeseni, dok nastupi novo vino i *ornovinu*. Here. 232.

ovnujski, adj. *Widder*, *arctinus*. Rj. što pripada *ornovima*. *vidi* ovneći. — Žilu volujska ili *ovnujska*. Rj. 159a. Gjak oguli jednog ovna, pa se obuće u onu kožu . . . Gjak u ovaj koži *ovnujskoj* stane se primiti. Npr. 149. Primakni mi vina i rakije, i debela mesa *ovnujskoga*. Npj. 2, 404. Pokornost je bolja od *pretiline ovnujske*. Sam. I. 15, 22. adj. takra *orlujski*, *volujski*.

ovogodišnji (ovogodišnji), **ovogodnji**, adj. *heurig*, *diessjährig*, *hornus*, *hornotinus*. Rj. ovo-godišnji, *ovogodnji*, koji je od ove godine. isp. godišnji, i *ondje* tako slož. riječi. — Skrpio sam za ovogodišnji *zabunik*. Danica 3, 1. Ako bi Turci što spomenuli za *lanjske* i *ovogodišnje* *haruće* i ostale *zemaljske* *dacije*. 5, 31. Kad se sad . . . *ovogodišnji* *rat* svrši ovako srećno. Sovj. 45. *Ovogodišnja* *Danica*. Straž. 1887. 285.

ovolički, adj. *vidi* ovolički. Rj. *augm.* od *ovoliki*.

ovolični, adj. (u Dubr.) *vidi* ovolični. Rj. *dem.* od *ovoliki*. *dem.* s *takvim* *nast.* kod *grubāhan* (*grubāhni*).

ovolikākki, adj. *augm.* od *ovoliki*. Rj. *vidi* i *ovolički*. *ovolikački* i *ovolički* *gozore* se kao *augmentativ*, *premda* su im *nastavci* *diminutivni*. isp. Osn. 306.

ovoliki, adj. *so gross*, *tantus*. Rj. *dem.* *ovolični*, *ovolični*. *augm.* *ovolički*, *ovolikački*. — *Ovoliki* ti zijek! (*Dignuvši* *nogu* kaže se ženi, kad se nagje gje snuje *pregju*). Postl. 230.

ovoliko (ovōlikō), *so viel*, *tantum*. Rj. *adv.* *dem.* *ovolično*. — *Birtaš* misli jedno a *pijanica* drugo. (. . . *pijanica* misli: kad sam *ovoliko* mnogo *popio*, valja da će se *birtaš* smesti, te ću mu *platiti* koju *holbu* *mauje* . . .). Postl. 14.

ovolični, adj. *dem.* od *ovoliki*. Rj. *vidi* i *ovolični*. — za *nast.* isp. *kolišan*, *tolišni*.

ovolično, *dem.* od *ovoliko*. Rj. *adv.*

ovostranski, adj. *diessseitig*, *citerior*. Rj. ovo-stranski, *što* je s *ove* *strane*. isp. *riječ* *tako* *složenu* *ono-stranski*.

ovrancati, cām, v. pf. Rj. o-vrancati. v. impf. vrancati. — 1) *mit* *Franzosen* *anstecken*, *inficere* *malo* *verereo*. Rj. *koga*. učiniti ga *vranacim*. — 2) *su* se, *refleks.* *Franzosen* *bekommen*, *malo* *gallico* *inficior*. Rj. *postati* *vranac*.

ovraniti, ovranim, v. pf. *schwarz machen*, *reddo nigrum*: *ovranila* *ocu* *obraz*, t. j. *osramotila* ga, cf. *oerniti*: *Strina* *Jela* *suknju* *ovranila* za *svojijeh* *sve*

devet sinova. Rj. o-vraniti, učiniti da bude što vrano (crno), v. *impf.* vraniti. — Krpa gunjska; ova je krpa kao domaće orranjeno sukno. 305b. Rakno od plavetna sukna. Kad je ko u žalosti on rakno orraniti. pa ga prevjesi preko glave. Rj. 636a.

ōvrata, f. *vidi* ovratnica. — Kako jarebica, ali ovrata, kad skrrije glavu, mui da se je sva skrila. DPosl. 44. *orrata*, neka riba, *ital.* orata, *lat.* aurata, u Delabele i Stulića. XIV.

ōvratnica, f. (u Dubr.) nekakva riba morska, *der Goldbrassen, spurus aurata. cf.* podlanica. Rj. *vidi* ovrata.

ōvrći, ovršēm (ōvr'ao, ovr'la) *vidi* ovrjeći. Rj. o-vrći. v. *impf.* vrći (vrjeći).

ōvrjeći, ovršēm (ōvr'hao, ovr'hla) v. *pf.* Rj. o-vrjeći. *vidi* ovrći. v. *impf.* vrjeći. — 1) *austreten (das Getreide), triturato*. Rj. — Sad se staše dogovarati kako će vrjeći... *Ovrhoše*. Npr. 175. Ona pabirči na njivi do večera, i *ovrše što napabirči*. Rut 2, 17. Poslanicima koji će sjeći drva daću *pšeniće ovršene* dvadeset tisuća kora. Dnev. II, 2, 10. — 2) (u Boci) kukuruze, t. j. okruniti. Rj. — Vuk (u rječniku) *vrhao* i prema tome *ōvrhao*; ali mislim da je to pogrješka mjesto *vrhao* i *ōvrhao*. Rad 6, 51.

ōvrļj, m. (u Srijemu) *eine Art Kopfbedeckung der Frauen, vittae genus, cf.* ovrļjina: Gizdavoju nevi ne može *ovrļj* oko glave obmotati, t. j. ne može joj se ngoditi (Posl. 41). Rj. *nekaka ženska kapa*. — Značenje (korijenu) *vrtjeti, savijati, kriviti, omotavati*: vrļjo, vrļje, *ōvrļj*, kovrļjak, vrndati. Korijeni 195.

ōvrļjina, f. (u nab. Rudn.) ženska kapa, koja stoji navrh glave kao konjsko kopito, *eine Art Kopfbedeckung der Frauen, vittae genus*. Rj. *isp.* ovrļj. — Ašanjka, ženska kapa nalik na *ovrļjinu*. Rj. 9a. *ovrļjina* (osn. u *ovrļj*). Osn. 154.

ōvršak, *ōvršak*, m. *das Oberste einer Sache, summitas*. Rj. *ono što je u čega najviše, kao u vrhu mu. isp.* vrh. — Po gdjejojijem mjestima *ovrškom od badnjaka* služi se mjesto vatrjaka doklegod polažajnik u kuću ne dogje. Rj. 11b.

1. ovršina, f. Rj. *vidi* klasina. — 1) (u Boci) kukuruzna resa, *das Kätechen, iulus*. Rj. *vidi* mosurina. klas 4. — 2) (u Bjelopavl.) struk od kukuruza, *Maisstängel, caulis zeae mäs.* Rj. — o-vršina, osnova u vrh.

2. ovršine, f. *pl. die Abfälle (beim Beschneiden der Bäume), sarmenta*. Rj. *ono što otpadne, kad se skrešu drjeta. isp.* okresine, plotina 3. — o-vršine, osn. u vrh.

ōvsen, *adj.* *Hafer-, avenaceus*. Rj. *što pripada ovsu. vidi* zobeni. — Da ima ovsu, bila bi mu žena gospa. (Kažu u Hercegovini, jer se ongje za nevolju i *orsenim brašnom* hrane). Posl. 49. Nema njima meda ni šecera, no im ima *skroba ovsenoga* i debela mesa ovrnjškoga. Npj. 3, 408.

ōvsenica, f. *Haferbrot, panis avenaceus*: Kad mu stanem sigurati ručak, umijesim sedam *orsenica*. Rj. *ovsen hljeb*, imena hljebu *vidi* kod hljeb. — Bolje ti nočas *orsenice* nego sjutra pogače. Posl. 27. Al' mu dobru pripravim večeru: brašnjenicu *kruva ovsenice*. Here. 156.

ōvsik, *ovsika*, m. (u Srijemu) divlja zob, *Acker-trespe, bromus arvensis*. Rj. *divļji ovas*. — Stoklasa, trava... nalik je na *ovsik*. Rj. 717a. *rijeći s takim nast. kod* apik.

ōvsište, n. *der Acker wo che Hafer gebaut war, uger in quo avena sativa fuit sata*. Rj. *mjesto gdje je bio posijan oras. vidi* zobište. — *rijeći s takim nast. kod* duvaniste.

ōvud, *adv.* *vidi* ovuda, ovudije. *na pitanje: kuda? primjer kod* ovuda. *isp.* ovud, ovuda (*gdje sam ja*), tuda (*gdje si ti*), onuda (*gdje je on*).

ōvūdā (ōvūdā), **ōvūdije** (ōvūdije), *hier durch, hac*: Nije lasno sjeći naše Turke, pa slobodno odit' *ovudije*. Rj. *vidi* i ovud. — Š dohotka, t. j. *ovuda* idući. Rj.

136a. Progje li *ovudu* taki i taki čoek? Npr. 5. Idi *ovud* preko planine. 75.

ōvzovina, f. (u C. G.) *vidi* zovina. Rj. *vidi* i zohovina, bzovina, bazgovina, bazovina. *buzovo drvo*. — *ozovina* (*vidi* zovina). *zobovina* i *zorina* (ohje tako glase mjesto ~~kozovina~~ od *baz*: u prvjoj je premjesheno *b* iza sloga *zo* i opet mu dodano *o* iza toga sloga; a u drugoj je odbačeno *b*: *isp.* i *ovzovina*). Osn. 171.

ōzād, **ōzādi**, *hinten, post. cf.* ostrag: *Ozud* je Mare sa svatovima (Ovo je što *vidiš* ništa, nego će sad tek pravo da dogje. Posl. 237). Rj. *adv.* o-zad, o-zadi. *vidi* i zada; ostragn, otragu, straga. — Još *ozud* ga neki zaminiše. Rj. 183b. Videći namjeshenu vojsku prema sebi *sprjedi* i *ozud*, uze odabrane iz sve vojske. Sam. II, 10, 9. Savez »i (et). — pristupa mu *ozud rjadžea* »li: ili. Korijeni 27.

ōzbiljan, **ōzbiljna**, *adj.* J. Bogdanović. *vidi* ozbiljski, zbiljski. — Reče im s *ozbiljnim* licem. Glas. 21, 285. Posve *ozbiljna*, temeljita naučna radnja. Rad 15, 178.

ozbiljnōst, **ozbiljnōsti**, f. J. Bogdanović. *osobinu u onoga koji je ozbiljan; der Ernst, serium, serictas. vidi* zbilja 1. — Niti pokazuje iole razboritosti i *ozbiljnōsti*. O Sv. O. 5.

ōzbiljski, *adj. ernsthaft, gravis*. Rj. *ō-zbiljski. vidi* ozbiljan, zbiljski.

ōzdō, *untē, infra*. Rj. *vidi* ozdol, ozdola. o(d)-s-dola, od-s-dol(a), od-s-do(o). — Tako se u ozgo i *ozdo* po dva puta isto kaže: jedan put prijedlogom s pretvorenim u *z*, a drugi put prijedlogom *od*, od kojega je otpalo *d* pa ostalo samo *o*; šta više zaboravlja se da je i tako u dva puta kazano što treba, pa gdjekoji dodaju još jedan put prijedlog od govoreći i pišući *odozgo, odozdo*. Obl. 116. — *Sprjedi* šilo, straga vilo, *ozdol* hartija, *ozgor* mantija (lasta). Rj. 62. Tek što je treći put kljukom udrio u zemlju, začu *ozdol* jedan glas. Npr. 99. *Ozdo* more, a odozgo gore, s desna ploča, a s lijeva druća. Posl. 237. Da *ozdola* ne udare Turci. Npj. 5, 214. Pješke odvede... da udare ozgo od planine, a konjici... da udare *ozdo* uz polje. Danica 3, 199. Od svemogućega, koji će te blagosloviti blagoslovima ozgo s neba, blagoslovima *ozdo* iz bezdana. Mojs. I, 49, 25.

ōzdōl, **ōzdōla**, *vidi* dzdō, i *primjere* ondje.

ōzdraviti, *vīm, v. pf.* Rj. o-zdraviti. *isp.* poozdraviti. v. *impf.* ozdravljati. — 1) *genesen, convalesco*. Rj. *zdrav postati. vidi* izdraviti, ostati 2 (od bolesti), preboljeti. — On posle 10—12 nedjelja *ozdravi* sa svim. Miloš 45. Odmah *ozdravi* čorjek. Jov. 5, 9. Hoću li *ozdraviti* od ove bolesti? Car. II, 8, 8. v. *impf.* prosti zdraviti. — 2) *gesund machen, sano*: Odvešću je Gospi na Omlovo, mene će je Gospa *ozdraviti*. Rj. *ozdraviti koga, zdrava ga učiniti*.

ōzdravljānje, n. *verb. od* ozdravljati. — 1) *stanje koje bira, kad tko ozdravlja*. — 2) *radnja* kojom tko *ozdravlja koga*.

ōzdravljati, **ōzdravljām**, v. *impf.* o-zdravljati. v. *pf.* ozdraviti. — 1) *zdrav postajati. vidi* zdraviti. — Da načini špitalj za bolesnike, i kako koji *ozdravljaju*, da ih prima u svoju vojsku. Žitije 14. Koji najprije ulazaše, *ozdravljaje*, makar kakva bolest da je na njemu. Jov. 5, 4. — 2) *koga, zdrava ga činiti. vidi* iscjeljivati. *isp.* ozdraviti 2. — Što *Miljenka ozdravlja*, toj Radenka razbalja. DPosl. 123.

ōzdravljēnje, n. *sanatio*. u Gjorgjija: othogjaše svako ufanje *ozdravljēnja*. Stulli. *verb. od* ozdraviti. *Kad tko ozdravi*. — *takva verb. kod* dopuštenje.

ōzēbao, **ōzēbla**, *adj. erfroren, frigore rigescens*. Rj. *upravo* I, *pridjev od* zepsti. — Izgleda kao *ozebao* sunca. Posl. 97. Kad je čoek gladan i *ozebao*, najbolje je pržiti. 117. Nijesam ni ja po glavi *ozebao*. (Nijesam lud). 217.

ozebličina, *m.* (u Srijemu) koji je slab od zime, *vidi* zimomornica, smrzla. *Rj. vidi* i smrzelica, smrzlo. *isp.* zimogrižljiv, zimogrozani, zimomorani.

ozeleniti, ozelenim, *v. pf.* grün färben, viridi colore inficere. *Rj.* o-zeleniti, zelenom bojom obojiti. *v. impf.* zeleniti.

ozelenjeti, ozelenim, *v. pf.* grün werden, viresco: ozelenjela šuma. *Rj.* o-zelenjeti, zelen postati. *v. impf.* zelenjeti.

ozepsti, ozepem, *v. pf.* erfrieren, frigore rigesco. *Rj.* o-zepsti. *isp.* ozebao. *v. impf.* zepsti. — Kad mi god ruke ozebu, sve mi zalazi za nohte. *Rj.* 180a. Nauzeti se zime, t. j. vrlo ozepesti. *Rj.* 411a. Prožela me zima, t. j. ozebao sam. *Rj.* 606a.

ozgar, ozgara, *vidi* ozgor. *Rj.* — ozgor. u tom se adverbu mijenja o na a: ozgar, ozgara. *Korijeni* 53.

ozgō, ozgōr, oben, *superne, supra.* *Rj. vidi* ozgora. o(d)-s-gora. *postanje vidi* kod ozdo. *vidi* i ozgar, ozgara. *isp.* odozgo. — *Vidje* novce svoje ozgo u vreći. *Mojs.* I. 42, 27. Neka pokrope oltar ozgo u naokolo. *III.* 3, 2. *vidi* i kod ozdo *primjere* u kojimu uz ozdo dolazi i ozgo, ozgor.

ozgōra, *Stulli. vidi* ozgo, ozgor, ozgara, prema ozdola.

ozib, *m.* podignuti što na ozib, t. j. vagon, mit dem Hebel, vectis *ope. Rj.* o-zib, značenje (korijenu) mahati, ljuljati: o-zib; zibati, zibnuti. *Korijeni* 67.

ozidati, ožidam, *v. pf.* o-zidati. *isp.* sazidati, aufbauen, exstruo. *v. impf.* zidati. — *Pepeļjak, ozidano* mjesto ukraj kuće gdje se u crijepuji pod sačem hljeb peče. *Rj.* 494a. Rnjo (ili Hrnjo) bio negda ozidao kulu. *Posl.* 310. *Stambol-kapija* je ozidana od kamena. *Danica* 2, 43. *Ozidu* vas zid oboreni, i podiže kule, i s polja ozidu još jedan zid. *Dnev.* II. 32, 5.

ozidina, *f.* o-zidina, što se ozidalo. — »Majstorbaša, ti na zid izajdi, što s' ozido na Drini ledenoj« . . . *Majstorbaša* na zid izašao, a na Drinu i na ozidinu. *HNpj.* 3, 100.

Ozija,* *f. vidi* Odžakov: Polećela dva vrana gavrana, od Ozije ispod Moskovije. Naćeraše na Oziju Turke. *Rj.*

ozim, *m.* n. p. posijao žito na ozim, *Wintersaat, sementis hiberna.* *Rj.* o-zim, na ozim, pred zimu, u jesen. *isp.* podzimak.

ozimac, ozimca, *m. n. p.* luk, lan, ječam (ili drugi kakav usjev što se sije pred zimu), die *Wintersaat, Winterfrucht, sementis hiberna.* *Rj.* ozimi usjev (muškoga roda n. p. ječam, lan itd.). *isp.* ozimica.

ozimača, *f.* (u Užič. nah.) *Art Birnen, piri genus.* *Rj.* kruška nekakva.

ozimačna krava, *f. die Winterkuh, vacca hiberna.* *Rj. vidi* ozimkulja, ozima krava.

ozimče, ožimčeta, *n. das Winterkalt, vitulus hibernus.* *Rj.* ozimo tele. — *Prekrmak*, muško june od godine dana, od prilike kao ozimče. *Rj.* 574a.

ozimī, *adj. n. p.* žito, *Wintersaat, sementis hiberna:* Dokle sagje na ravno Krnovu, a tu Vuče pade na danište u zaselje u rači ozimoj. *Rj.* ožimī, što pripada vremenu pred zimu.

ozimica, *f. n. p.* šenica, die *Winterfrucht, fruges hibernae.* *Rj.* usjev što se sije pred zimu u ženskoga je roda, n. p. pšenica, raž itd. *isp.* ozimac i smokve ozimice. *Stulli. što* u jesen, pred zimu dospijevaju.

ozimkulja, *f. vidi* ozimačna krava. *Rj.* — imenu kravama s takim nast. kod krava.

Ozim, *m.* (st.) u Novome u Boei pripovijedaju da se tako zvao grad ondje kraj mora . . . od kojega sad stoje zidine kod pristaništa: *Kujigu* piše od Ozima krajlu. *Rj.*

ozir, *m. respectus.* *Stulli. vidi* obzir. — Iz obila bez ozira. *DPostl.* 34.

ozirauje, *n. verb.* od ozirati se. *vidi* obziranje.

ozirati se, rēm se, *v. r. impf. vidi* obzirati se.

Stulli. vidi i obazirati se, osvrtnati se, obraćati se. *v. pf.* ozreti se.

ozivānje, *n. verb.* od ozivati se. *radnja* kojom se tko oziva.

ozivati se, oživam (vljēm) se, *v. r. impf.* o-zivati se. *isp.* ozdavati se, odzivati se. *v. pf.* ozvati se. — *Ne ozivaj se*, kad te niko ne zove. *Posl.* 207.

ozloglāsila, ozloglāsioca, *m. obtrectator, oblocutor, maledicus.* *Stulli. koji* ozloglasi koga.

ozloglāsilica, *f. Stulli. koja* ozloglasi koga.

ozloglāsiti, ozloglāsīm, *v. pf.* famam, existimationem alicujus lacerare, carpere, obmurmurare, obloqui, notam vel infamiam alicui inferre. *Stulli. o-zloglasiti koga*, zao, rgjav glas rasturiti o njemu. *v. impf.* ozloglašivati.

ozloglašivānje, *n. verb.* od ozloglašivati. *radnja* kojom tko ozloglašuje koga.

ozloglašivati, ozloglašujēm, *v. impf. paulatim alicujus infamia notare.* *Stulli. o-zloglašivati koga*, zao, rgjav glas rasturiti o njemu. *v. pf.* ozloglasiti.

ozlojēditi, ozlojēdim, *vidi* ozlovijediti. *Rj. v. pf.* o-zlojediti, i s umetnutim v: ozlovijediti. *isp.* *Korijeni* 7. *drukčije* se taj glagol ne nalazi. — **1**) koga na koga. *erbossen, erbittern, infestum reddo.* *Rj. učiniti* da bude tko zao i jedan (pun jeda) na koga. — **2**) sa se, *refleks. vidi* ozlovijediti se, na koga, *sich erbossen, feindlich verfolgen, infensum esse.* *Rj. postati* na koga zao i jedan.

ozlotrbiti, bīm, *v. pf. Rj.* o-zlotrbiti. *u drukčijem* se obličju taj glagol ne nalazi. — **1**) *vidi* ozlotrbiti se: nešto sam ozlotrbio. *Rj.* — **2**) sa se, *refleks.* ozlotrbio sam se, t. j. tjera me na polje (boli me trbuh). *Rj. značenje što* pod 1. — Mnogi se čovjek na omrsku ozlotrbi. *Rj.* 459a. Od ovakoga se masna jela mala djeca lasno ozlotrbe. *Rj.* 619b.

ozlovijēditi, ozlovijēdim, *v. pf. Rj.* od ozlojediti, ozlo(i)jediti s umetnutim v. — **1**) *vidi* ozlojediti. — **2**) sa se, *refleks.* ozlovijediti se. *v. r. pf. Rj. vidi* ozlojediti se.

ozlovoljiti, ljīm, *v. pf.* o-zlovoljiti. *suprotno* odobrovoljiti (i se). — **1**) ozlovoljiti koga. *Stulli. učiniti* da bude zle volje. — **2**) sa se, *refleks.* böser Laune werden, stomachor. *Rj. zlovoljan* postati.

oznojitī, ožnojīm, *v. pf. Rj.* o-znojiti. *v. impf.* znojiti. — **1**) n. p. konja trčeući ga, in *Schaciss bringen, sudorem elicio.* *Rj.* K njima jezdi Vladeta vojvoda na doratu na konju dobrome; Vladeta je konja oznojio i u b'jelu pjenu obukao. *Npj.* 2, 307. — **2**) sa se, *refleks.* schwitzen, sudo. *Rj. vidi* opotiti se, zapotiti se.

ozōbati, ožobljēm, *v. pf. n. p.* dozd, rundum abpicken, depasco (de aribus). *Rj.* o-zobati. *ozoblju* n. p. ptice grozd. *v. impf.* zobati. — *Sadila Mara* vinograd; navadi joj se vran gavran, ozoba Mari vinograd. *Npj.* I. 213. *Vita* jela posječena, vīna lozu ozobanu. I, 363.

ozobina, *f. der Stiel woran die Beeren der Weintraube hangen, scopio.* *Rj. kad* se grozd ozoblje, ono nu čemu su bila vinora puca (jagode). *vidi* šepurina 2, šipurina I.

ozov, *m.* o-zov, djelo kojim srećnik ozore mladijence u crkvi. *govori* se u mojem zaričaju, *vidi* navještaj. *Iveković. zu obličje* *isp.* pozov, uzov.

Ozren, *m.* — **1**) namastir u Bosni (čini mi se da je sad pust): *Ozren* crkvu nasred Bosne slavne. *Rj.* — **2**) vrh od gore izmegju Crmnice i Paštrovića. *Rj.*

ōzreti se, ožrēm se, *v. r. pf.* circumspicere, conspiciere, oculos defigere, oculos convertere ad alicujus, intueri, contueri. *Stulli. o-zreti se. vidi* obazreti se, osvrnuti se. *v. impf.* ozirati se. — *kao* prost glagol ne dolazi. *isp.* zreti.

Ōzriñići, Ōzriñića, *m. ein Stamm im Montenegro.* *Rj. pleme* u Crnoj Gori: Brže kupi Ōzriñiće ljute.

Npj. 5, 358. sa umetnutim d među zr (isp. zdreti i zreti): Neka kupe Ozdriniće ljute. Npj. 5, 318. jedan: Pop Luka Ozdrinić. Npj. 5, 531.

Ozrinički, adj. von Ozrinići: Kad vigješe Uble Ozriničke. Rj. što pripada Ozrinićima.

ožrnica, f. kad se što malo ostavi, n. p. voća na drvetu, die Kleinheit, minutiu. Rj. o-zrnica, osn. u zrno. što malo koliko zrno.

ožrniti se, nīm se, v. r. pf. n. p. pasulj se već u mahunama ozruio, Körner bekommen, grana concipio. Rj. o-zrniti se, zrnje dobiti. zu značenje tako slož. glagola isp. okonjiti se. v. impf. zrniti se.

ožubina, f. vidi žvakalica. Rj. o-zubina, osn. u zub. **ožugjuriti**,* rīm, v. pf. vidi osiromašiti. Rj. i syn. onlje. o-zugjuriti, zugjur* (siromašan) postati. druk-čije se ne nalazi taj glagol.

ozvānjānje, n. verb. od ozvanjati, koje vidi. **ozvānjati**, ozvānjām, v. impf. odjekirati kao zvono. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. o-zvanjati, osn. u zvono. govori se i u sjcr. Hrv. Iveković.

ožvati se, oždvdēm se, v. r. pf. vidi odzvati se, odazvati se. v. impf. odazivati se. — Kad te zovu, ozov' se. DPosl. 43.

ožagriti, grīm. v. pf. n. p. purenjak, unsegen, amburo. Rj. o-žagriti. kao ožeći (vidi onlje i syn.). v. impf. žagriti.

ožaliti, řim, v. pf. betrauern, lugeo. Rj. o-žaliti. vidi ožalovati. v. impf. žaliti 1. Kneževića Krečka ožalīše, ožalīše, pa ga ukopaše. Npj. 4, 415. U godini 1807 tako se strašno bio ranio, da su ga svi bili ožalili: no i tu mu sreća njegova održi život. Miloš 45. Dogje Avram, da ožali Saru i oplaače. Mojs. I. 23, 2.

ožalostiti, ožalostīm, v. pf. Rj. o-žalostiti. vidi ožalostiviti (i se). v. impf. žalostiti. — 1) betrüben, dolore afficio, contristo. Rj. koga, učiniti da bude žalostan. — 2) su se, refleks. sich betrüben, contristo, dolore angor. Rj. postati žalostan. vidi i oneveseliti se, suveseliti, osjetiti se 3. — Kad ču Isav riječi oca svojega, vrište iza glasa i ožalosti se veoma. Mojs. I. 27, 34. Ožalosti se David što Gospod ubi Uzu. Sam. II. 6, 8.

ožalostiviti, vīm, v. pf. (u Dubr.) Rj. o-žalostiviti. 1) vidi ožalostiti. Rj. — 2) ožalostiviti se, vīm se, vidi ožalostiti se. Rj.

ožalovati, ožalujēm, v. pf. (st.) vidi ožaliti. Rj. o-žalovati. v. impf. žalovati. — Te mi Petra nko-paše dimno, ukopaše i ožaloraše. Npj. 4, 366.

ožariti, ožarīm, v. pf. Rj. o-žariti. vidi nažariti. v. impf. žariti. — 1) anbrennen (von Nesselu), aduro: ožarila me kopriva. Rj. — 2) sa se, refleks. sich anbrennen, aduror: išao sam bos kroz koprive, te sam se ožario. Rj.

oždaha, f. (u C. G.) vidi aždaha. Rj. promijenivši se a na o. vidi i aždāja, aždāva; i u aždaha je ukr. aždaha. isp. āla, pozoj, zmaj.

oždrijebiti, oždrijebīm, v. pf. Rj. o-ždrijebiti. v. impf. ždrijebiti. — 1) werfen (von der Stute), pario (de equa): oždrijebila kobila konja. Rj. — Kako bi (krilati konj) koju kobilu opasao, on bi je udario nogama u trbuh. te se izjalovi (da ne bi oždrijebila krilata konja). Npj. 2, 106 (Vuk). — 2) su se, refleks. ein Füllen werfen, pario: oždrijebila se kobila. Rj. znači što i oždrijebiti bez naznačivanja objekta.

oždrijelje, n. — 1) postava na oplecku, das Unterfutter am Brustheil des Frauenhemdes, munimen interius indusii multiebris. Rj. — 2) vidi kolijer, jaka. Rj. vidi i ogrica, ogrlica, jačica. — Pa usede žaru bedeviju . . . ona ciknu, kako zmija ljuta, pak dovat i Ljuticu Bogdana, dohvati ga zubi zu oždrelje, uđri šnjime o zemljicu čarnu. Npj. 2, 453. — Značenje (korijenu) koje je u grlo: ždrijelo, oždrijelje. Korijeni 55.

ožčci, oždžēm, v. pf. anbrennen, aduro. Rj. o-žčci.

vidi opeći, opariti I, oprljiti, opržiti, opuljiti. isp. i ožagriti. v. impf. žčci. — Snaha polije svekra vrućim cijegjem po glavi; kad ga cijegj ožeče, on skoči pa brže bolje glavu zabode u snijeg. Posl. 16. Potajni ugljen najbolje ožeče. 256. Ožežen kašu hladi. DPosl. 93. sa se, refleks. ili pask.: Ko se jedan put ožeče, i na hladno puše. (. . . kako se Arnautin ožečao pečenom bundevom . . .). Posl. 153. u prenesenom smislu: Ako li uzmeš puštenicu . . . čuvaj se da te ne ožeče onako kao što je i prvog muža ožegla. Npr. 155.

ožedujati, njām, ožedujeti, dnīm, v. pf. Durst bekommen, sitim colligere: Podaj bane, jer sam ožednjo. Rj. o-žednjati, o-žednjati, žedan postati. vidi požednjati. v. impf. žednjati. — Dodaj mene vode u maštrafu, jer sam Turčin ožednio ljuto. Npj. 4, 96. Pri pojasu sublja ožednjela, poželjela krvi od junaka. 4, 230. Ožednjeh, i napojiste me. Mat. 25, 35.

ožeg, m. Rj. o-žeg. isp. ožeći. — 1) vidi vatralj. Rj. vatralj, die Feuerschaufel, batillum. vidi i maša*, posipka. kuhinska lopata (za prenošenje vatre). — 2) Schürhache, pula carbonibus corradendis, cf. žarilo: Ostade mi ožeg na ognjištu. Rj. vidi i prljača, ono čim se razgrče vatra po peći. — 3) (u Hrv.) vidi erepulja. Rj. i syn. onlje. zemljan sud kao kakav poklopac, koji se ugrije pa se njim pokrīje hljeb ili što drugo što hoće da se peče. — Žariti pogaću, posuti je vrućijem pepelom, pa odmah po tom vrućijem ožegom potrljati. Rj. 155a.

ožeglina, f. znak koji ostaje, kad se što ožeče. vidi ogorjelina, oprljotina. — Ako se ko po koži ožeče ognjem, guba je, izašla je iz ožegline . . . onda je rana od toga što se ožegao, jer je požiljak od ožegline. Mojs. III. 13, 25, 28.

oženba, f. (u Boci) vidi ženidba: A ja imam sina na oženbu. Rj. vidi i ženba. o-ženba. isp. oženiti (se). riječi s takim nast. kod berba.

oženiti, oženīm, v. pf. Rj. o-ženiti. v. impf. ženiti (i se). — 1) (einen Jüngling) verheiraten, verheirathen, marito, do uxorem. Rj. n. p. otuc oženio sina kćerju susjedorom (u kćer udao za sina susjedora): Car njeju (najmladjega sina) oženi gjerojkom koju je sebi izabrao. Npr. 10. Matī ga oženi iz zemlje Misirske. Mojs. I. 21, 21. — U Vidinu (a može biti po svoj Bugarskoj) kažu oženiti djerojku. t. j. udati je: oženila sam čerku. Rj. — 2) sa se, refleks. heirathen, eine Frau nehmen, duco uxorem. Rj. — Zet, 2) sestrin muž. U nas je zet svoj porodič od koje se ko oženi. Rj. 208b. Okovao se (kad se ko rgjavo oženi). Rj. 454a. Pirovati se, udati se ili oženiti se. Rj. 502a. Uzeti djerojku. Rj. 773b (oženiti se njome). Ja se hoću oženiti za nju. HNpj. 2, 64 (za nju džulekt. mj. njome?). Da će mene za ljubū uzeti, drugom s' nu me oženiti ne će. 4, 170 (oženivši se mnom ne će se još i drugom oženiti). Gjuragj Skenderbeg bijaše oženjen Andronikom . . . Stefan otide u Dalmaciju, i ondje se oženi od rodu araniškoga gospojom Augjelinom. DM. 103.

ožetak, ožetka, m. id quod ultimo loco exprimitur (de lacte, aliisque liquoribus). Stulli. o-žetak, ono što se ožme, iscijedi rukama iz čega, n. p. iz limuna. za postanje isp. ožeti. — za obliče isp. početak.

ožeti, ožēm, v. pf. (u Dubr.) iscijediti rukama. n. p. limun, čir, ausspressn, exprimo. Rj. o-žeti. v. impf. ožimati. — Prežeti, po drugi put ožeti. Rj. 571a. Uzmi travu . . . pomaži rane sinu i dobro travu ožmi da mu od nje sok u ranu uljeze. Npr. 113. Ožeo mu je gubien. DPosl. 93.

ožgjelidija,* f. vidi dobrodošnica: Dadoše mu tridest ožgjelidija, ožgjelidija i dobrodošnica. Rj. vidi i hožgjelidija.

ožica, f. (pl. gen. ožiča) (po jugozap. kraj.) der Löffel, cochlear, cf. lažica, žlica: Na siniju dva od zlata sana, a u njima dvanaest ožica. Rj. vidi i ložica (gdje vidi i postanje), kašika. — Kad bude na

trpezu, gospodaru, nemoj iznositi ni ožice ni noža, nego onako neka car jede rukama. Npr. 232. Zalagat' praznom ožicom. DPostl. 154. Na kućnome pragu sretne svekrva svoju nevjestu i založi je tri puta medom iz ožice . . . pa joj iznenada ožicu turi u usta. Kov. 81.

ožičar, m. der *Löffelmacher, confector cochlearium*. Rj. koji gradi ožice.

ožičnjak, m. (u Crmn.) gdje stoje ožice, *das Löffelblech, lamina serendis cochlearibus*. Rj.

ožiljak, ožiljka, m. (u Baranji) *die Narbe, cicatrix*. Rj. ono mjesto gdje je rana zacrasla. vidi požiljak 2, obživak. — o-žiljak, po-žiljak (osn. u žila). Osn. 291.

ožimânje, n. *das Auspressen, expressio*. Rj. verb. od ožimati. radnja kojom tko ožimlje što. n. p. limun.

ožimati, džimljem, v. impf. (u Dubr.) *auspressen, exprimo*. Rj. o-žimati, n. p. limun. v. impf. prasti žeti (žmem). v. pf. ožeti. — Prežimati, po drugi put ožimati. Rj. 571a.

oživiti, oživim, v. pf. *lebendig machen, revivisco*. Rj. o-živiti koga, dati mu život, povratiti ga u život. isp. proživiti. v. impf. oživljavati, oživljivati. Gjevojka koja nije rođena od oca i majke, nego je načinile vile . . . rjetur je oživio, rosa je podojila. Npr. 103. Baba naiđe na gjevojku bez glave . . . stane brati nekakovijeh trava i oživio je. 261. Onaj koji je podigao Hrista iz mrtvijeh oživljeće i vaša smrtuu tjelesa Duhom svojijem koji živi u vama. Rim. 8, 11 (oživljeće griješkom mj. oživieće; *reviviscabit, virid lebendig machen*). Govori Jelisije ženi kojoj sina povratu u život . . . žena, kojoj je sina oživio, stade moliti eara. Car. I. 8, 5. Ako progjem u tuzi, ti češ me (Gospode!) oživiti. Ps. 138, 7.

oživjeti, oživim, v. pf. *wieder auflchen, revivisco*. Rj. o-živjeti, u život se povratiti. v. impf. živjeti. — Posu je (gjevojku) onijem prahom od repova konjskijeh, te ona oživlje u oni čas. Npr. 132 (oživlje po južnom govoru mj. oživje). Zadunu put onijeh oka-

menjenijeh ljudi, te svi na jedanak oživješe. 221. Ali kad mu kazaaše sve riječi Josifove . . . tada oživje duh Jakova oca njihova. Mojs. I. 45, 27.

oživljāvânje, n. *das Beleben, animatio*. Rj. verb. od oživljavati. radnja kojom tko oživljava što.

oživljāvati, oživljāvām, v. impf. *beleben, animo, revivisco*: Sunce nas grije i oživljava. Rj. o-življavati što, davati mu život, vidi oživljivati. v. pf. oživiti. — Zakon Duha koji oživljava u Hristu Isusu, oprostio me je od zakona grjehovnoga. Rim. 8, 2. Ti si sam Gospod; ti si stvorio nebo . . . i ti oživljavaš sre to. Nem. 9, 6. U nevolji mojoj tješi me što me riječ tvoju oživljava. Ps. 119, 50. Poštovanje starina koji su nam ostavili spomene koji su nas oživljavali. Pom. 120.

oživljāvânje, n. vidi oživljavanje. Rj.

oživljāvati, oživljujem, v. impf. vidi oživljavati. Rj. o-življivati što, davati mu život. v. pf. oživiti. — Zapovijedam ti pred Bogom koji see oživljuje. Tim. I. 6, 13. Ja ubijam i oživljujem. Mojs. V. 32, 39. Oživljujući duh smjernijeh i oživljujući srce skrušenijeh. Is. 57, 15.

ožučiti, čim, v. pf. n. p. ribu, *vergällen, fci rumpe-re*. Rj. o-žučiti. drukčije se ne nalazi taj glagol. isp. žuč.

ožujak, ožujka, m. (u Dubr.) vidi lažak. Rj. treći mjesec u godini. *Martius, vidi i marae, marač, marat, mare*. — Navukao si se haljina kako ožujak mješina. DPostl. 70. Ožujak na petnaest. 93. — postanje kod lažak.

ožuliti, džulim, v. pf. (u C. G.) vidi ognliti (n. p. drvo). Rj. o-žuliti. glas g pretvorio se u ž. isp. Korijeni 65. v. impf. žuliti, guliti.

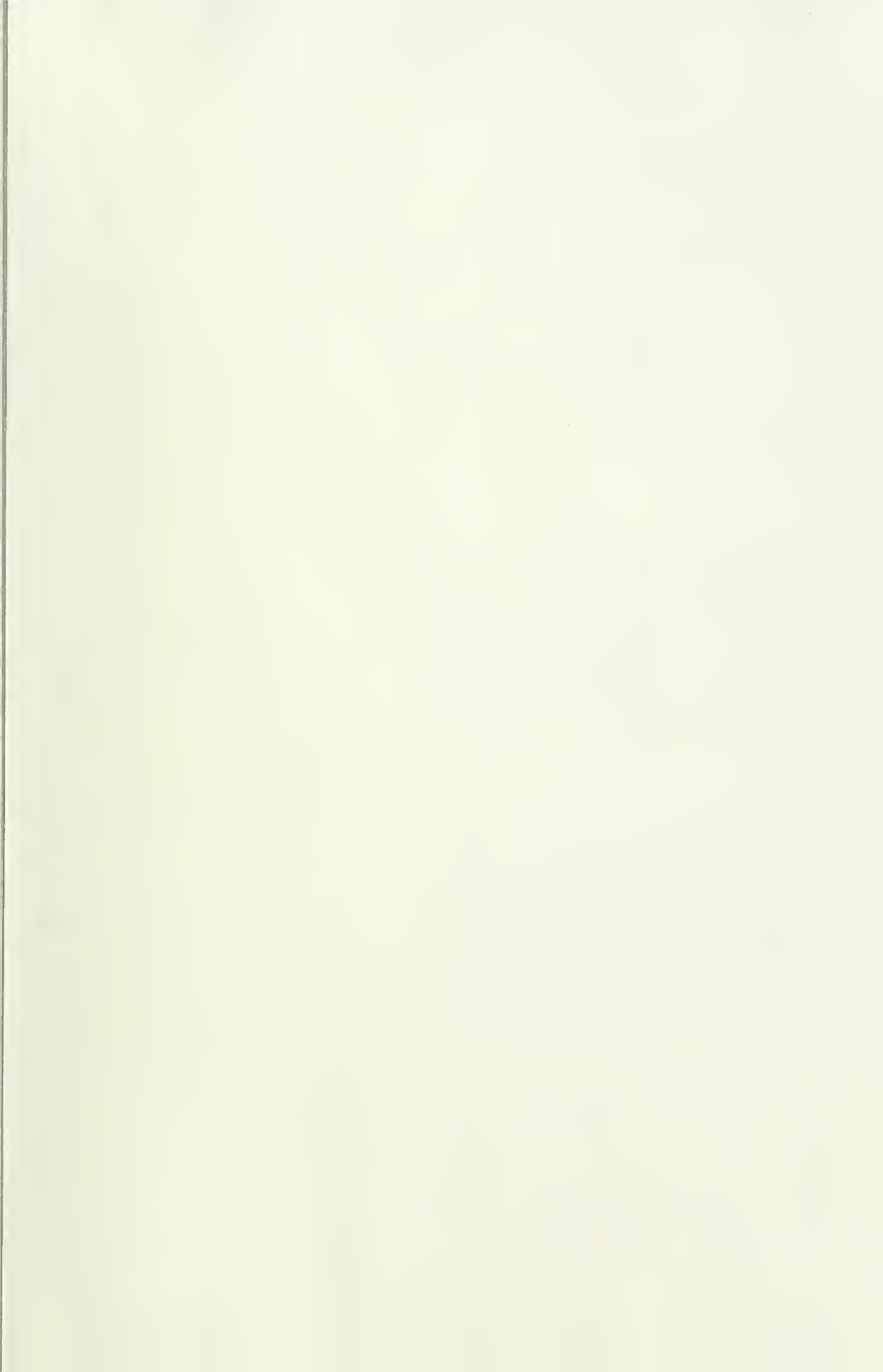
ožuljati, ljām, v. pf. (u Srij.) n. p. gumno, *behacken, surrio*. Rj. o-žuljati. v. impf. žuljati (n. p. gumno, t. j. motikom kresati traru po njemu).

ožutiti, džutim, v. pf. *gelb färben, colore gilvo (luteo) imbuo*. Rj. o-žutiti, žutom bojom obojiti. v. impf. žutiti.

POPRAVCI DOSAD OPAŽENIH POGRJEŠAKA.

Strana	vrsta	Strana	vrsta
15a	ozgo 41 vidi apostolstvo <i>poprari</i> vidi apustolstvo	209b	ozgo 2 Dug i dijel <i>popr.</i> Dugi dijel
25b	" 38 Kad na seosku <i>popr.</i> Kad <i>ko</i> na seosku	212b	<i>Dinigla popr.</i> <i>diinigla</i>
26a	ozdo 26 badenovo <i>popr.</i> bademovo	227b	<i>dobrotski popr.</i> <i>Dobrotski</i>
26b	<i>Badrljica popr.</i> <i>badrljica</i>	237b	ozdo 2 dokoturirati <i>popr.</i> dokoturati
26b	ozgo 45 od kože i <i>popr.</i> od kože s	246a	" 23 dopuštjenje, iscjeljenje, odabranje <i>popr.</i> dopuštenje, iscjeljenje, odabranje
30b	" 20 blata <i>popr.</i> Blata	253a	ozgo 16 glas <i>k popr.</i> glas <i>h</i>
39a	<i>bavrlj avrlj popr.</i> <i>bāvrlj āvrlj</i>	269a	ozdo 23 eieetus <i>popr.</i> erectus
39b	ozgo 23 dinarina <i>popr.</i> dimarina	286b	ozgo 31 patanja <i>popr.</i> putanja
52a	<i>bijesan (bijesni) popr.</i> (bījesnī)	291a	<i>förmäluost popr.</i> formálnost
55a	ozdo 16 radja <i>popr.</i> raduja	318a	ozdo 24 ognjilano <i>popr.</i> ognjilača
57b	ozgo 4 pucajući <i>popr.</i> pucajući	358b	" 3 <i>augm. guzičetina, guzina popr.</i> guzi- četina, guzičina
59a	" 14 i 15 bijāše, bijāsmo <i>popr.</i> bījāše, bījāsmo	360a	" 43 d pred i pretvara se u <i>gj popr.</i> d pred i <i>sljeca se s njim</i> u <i>gj</i>
65a	" 32 od koga <i>su</i> narodili <i>popr.</i> <i>su se</i>	400b	" 26 kojom se <i>to</i> inadi <i>popr.</i> kojom se <i>tko</i> inadi
74a	ozdo 13 koji bludi <i>popr.</i> koji bluti	433b	" 35 onaj najbolji ili ono najbolje, za kojega ili <i>za što</i> se kaže da je po izboru <i>popr.</i> ili <i>za koje</i> se kaže
75a	" 21 vraćao <i>popr.</i> vraćao	457b	" 37 jezika indoevropskih <i>popr.</i> indo- evropskih
90a	" 9 iža <i>popr.</i> <i>iza</i>	469b	iza riječi <i>jalovan</i> dodaj <i>jalōvāč</i> , <i>jalováča, m.</i> <i>castrator.</i> u Bosni. Dr. Gj. Šurmin. <i>čovjek</i> <i>koji po zanatu svom jalovi volove ili konje.</i> <i>vidi jalovan, i syn. ondje.</i>
92b	iza riječi <i>bradati</i> dodaj <i>brādatiti, tm, v. impf.</i> <i>pubescere genis. Stulli. postajati bradat. v.</i> <i>pf. obradatiiti</i>	472a	ozgo 9 od oblika <i>jao</i> postadoše ostali oblici <i>popr.</i> od oblika <i>jaoh</i>
97a	ozdo 6 brava. 168 <i>popr.</i> brava. <i>Npr.</i> 168	488a	" 12 vidi i <i>jorgovan popr.</i> vidi i <i>jurgovan</i>
99b	<i>brēcāti se popr.</i> <i>hrēcāti se</i>	493b	" 26 <i>кѣѣра popr.</i> <i>кѣѣра</i>
101b	ozdo 9 Npj. Bela <i>popr.</i> Npj. 1, XIII. Bela	513a	<i>kapētāu</i> dodaj <i>kapetāna</i>
104b	ozgo 22 narog <i>popr.</i> parog	528a	kod <i>kišenje</i> dodaj — 2) <i>stanje koje bira kad</i> <i>kiši (daždi).</i>
104b	ozdo 1 Bernarda <i>popr.</i> Brnarada	623b	ozdo 10 li stoji <i>poviše kao</i> pod A <i>popr.</i> li stoji <i>kao povíše</i> pod A
105a	" 28 kozi brnastoj <i>popr.</i> brujastoj	625a	ozgo 27 kvasea ferizejskoga <i>popr.</i> farisejskoga
108b	<i>brāndāti popr.</i> brūndati	625b	" 38 vojskom <i>popr.</i> s vojskom
108b	<i>hrvina popr.</i> <i>hrvina</i>	746a	" 23 u kuću <i>popr.</i> u kući
116b	ozdo 19 kuli <i>popr.</i> buli	822a	ozdo 9 ist. <i>popr.</i> itd.
119b	<i>būrad popr.</i> <i>būrād</i>	843b	<i>oberšterov, oberšterovica, oberšterski popr.</i> <i>obršterov, obršterovica, obršterski</i>
119b	<i>būrežujak popr.</i> <i>būrežujāk</i>	844b	ozdo 14 prođerati <i>popr.</i> prožderati
120b	ozgo 1 barnutica <i>popr.</i> burmutica	897a	ozgo 19 sahranila <i>popr.</i> nahranila
121a	<i>būsati se dodaj būsām se</i>	901b	<i>ōpatskī popr.</i> <i>ōpatskī</i>
121b	<i>hūškanje popr.</i> <i>hūškānje</i>	909b	ozdo 26 obljuvotina <i>popr.</i> bljuvotina
125b	<i>čērōvujāča popr.</i> <i>cerōvujāča</i>	913b	" 31 <i>h</i> se promijenilo <i>popr.</i> o se promije- nilo
126a	ozgo 41 parvo <i>popr.</i> pravo		
126b	" 35 <i>cičāti popr.</i> <i>cičāti</i>		
127b	" 15 izpubi <i>popr.</i> izgubi		
130a	<i>čilj. loc. čilju popr.</i> <i>čilju</i>		
161b	ozgo 8 <i>tubak popr.</i> <i>tabak</i>		
166a	" 20 koru <i>popr.</i> kožu		
178a	iza riječi <i>čūvida</i> dodaj <i>čūvidilo, n. čeljade</i> koje hoće sve da čuje i vidi. u <i>Kostajnici.</i> M. Krkljuš. <i>ču-vidilo, prvoj poli osn. u čuti</i> <i>drugoj u vidjeti. isp. Čūvida, čūvida</i>		
186b	ozgo 2 Rj. ³ Färber-Knöterich <i>popr.</i> Rj. ³ — 2) Färber-Knöterich		
192b	ozdo 3 pokojnice <i>popr.</i> pokajnice		

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
1374
I94
v.1

Iveković, Franjo
Rječnik hrvatskoga jezika

FOR USE IN
LIBRARY ONLY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 28 12 05 011 4